SIGFÚS BLÖNDAL:

ISLANDSK-DANSK ORDBOG

HOVED-MEDARBEJDERE:

BJÖRG Þ. BLÖNDAL, JÓN ÓFEIGSSON, HOLGER WIEHE

1. HALVBIND

REYKJAVÍK
I KOMMISSION HOS ÞÓRARINN B. ÞORLÁKSSON
REYKJAVÍK
OG HOS H. ASCHEHOUG & CO. (W. NYGAARD)
KØBENHAVN OG KRISTIANIA
PRENTSMIÐJAN GUTENBERG
1920—22
(Foreløbigt Titelblad)

UDGIVELSEN BEKOSTET AF DEN DANSKE
OG ISLANDSKE STATSKASSE I FÆLLESSKAB

MINDET OM

BJÖRN MAGNÚSSON ÓLSEN

HELLIGES DETTE ARBEJDE

MIDLERTIDIGT FORORD.

Denne Ordbogs Hensigt er at give et Overblik over det islandske Sprogs Ordforraad i Nutiden, baade i Skrift og i Tale. En stor Vægt er lagt paa Talesproget, Almuens levende Sprog, og en Mængde Ord og Udtryk er optagne, som ikke findes i trykte Værker. Ved Ord eller Udtryk, som kun er konstaterede i enkelte Egne eller Landsdele, er dette angivet, men heraf bor man dog ingenlunde slutte, at disse Udtryk ikke ogsaa kan forekomme andre Steder. En af de vigtigste Hovedkilder har her været min afdøde Lærer og Ven *Björn Magnússon Ólsens* Samlinger fra Folkesproget, som han overlod til denne Brug. Bogen vies hans Minde.

Med Hensyn til Skriftsproget har jeg bestræbt mig for at give et saa alsidigt Billede som muligt. Det særlige Digtersprogs fra Oldtiden overlevende Ordforraad maatte medtages, men de gamle Skjaldes Kenninger, som i Nutidspoesi meget sjælden forekommer, har jeg som oftest ment at kunne udelade; derimod har jeg naturligvis medtaget de stadig meget brugte digteriske Benævnelser *(„heiti“)* som *„röðull“*, *„sunna“* for „Sol“, osv. — Af Litteraturen fra det 19. og 20. Aarhundrede er en stor Del Værker helt eller delvis ekscerperede. Af den ældre Litteratur (15.—18. Aarh.) er der kun taget Hensyn til enkelte Hovedværker. En Del ældre, utrykte Ordsamlinger har her tjænt til Supplering, saaledes navnlig *Hallgrimur Schevings* Samlinger i Landsbiblioteket i Reykjavík.

Af udenlandske Ord og Udtryk har jeg optaget saadanne, som er almindelige i daglig Tale *(pólitík, kókó* osv.), medens jeg i Reglen ikke har fundet Grund til at optage ligefremme Fremmedord med islandske Böjningsendelser, naar der forefandtes et almindelig kendt og brugt islandsk Ord af samme Betydning. Med Hensyn til Nydannelser har jeg søgt at vælge saadanne, som efter mit Skön har Udsigt til at trænge igennem, af særlige Grunde, f. Eks. ved at være optagne i almindelig benyttede Læsebøger. Paa Udtalebetegnelsen er der anvendt megen Möje, skönt den paa Grund af manglende forudgaaende Undersøgelser og paalidelige Forarbejder næppe i alle Henseender kan göre Krav paa videnskabelig Nöjagtighed. Det er Meningen, at Hr. *Jón Ófeigsson*, min Medredaktør af Ordbogen, vil sammen med den endelige Fortale søge at give en Fremstilling af Sprogets Lydsystem.

Det har ikke været min Hensigt at give en historisk Ordbog, uagtet Værket naturligvis ofte vil kunne belyse enkelte Punkter af Sprogets Historie. I Virkeligheden er det for tidligt at ville udarbejde en saadan, saalænge en Mængde vigtige Skrifter i vor Litteratur fra det 15.—18. Aarh. endnu er uudgivne eller udgivne saa daarligt, at de ikke kan bruges til filologisk nöjagtige Undersøgelser. Jeg har derfor i höj Grad indskrænket Brugen af Citater og kun trykt en ringe Del af dem, der findes i Ordbogens Manuskript. I dette, som saa meget andet, har jeg søgt at følge som Forbillede J. Brynildsens ypperlige store engelsk-dansk-norske Ordbog. Med Undtagelse af de af *Hallgrimur Scheving* ekscerpede Citater fra Haandskrifter, er alle Citater eftersete.

At jeg skulde have udtömt Sprogets Ordforraad, bilder jeg mig ikke ind — det har heller aldrig været min Hensigt. Et Utal Sammensætninger er med Vilje udeladt. Jeg har optegnet de fleste i Kildeskrifterne forekommende Sammensætninger, men ellers er kun en Del af de mere almindelige medtaget, især naar særlige Grunde talte derfor, som naar Sammensætningsledene paa Dansk fik en anden, særlig Betydning. Saaledes bliver det f. Eks. nødvendigt at optage et Ord som *lýðveldi* (egl. Folkevælde), uagtet baade *lýður* og *veldi* er meget almindelige, idet Ordet paa Dansk först og fremmest betyder „Republik“.

Jeg har med særlig Forkærlighed søgt at belyse alt hvad der angik Islands folkelige Kultur i videste Forstand, Overtro, Skikke, Redskaber, Arbejdsmetoder osv. Nu, da den ny Tid vælter ind over Landet, har jeg efter Ævne villet bidrage mit til at redde en Del fra Glemme, medens der endnu er Tid dertil, dels ved at give direkte Forklaringer i selve Ordbogen, dels ved Henvisninger til trykte og utrykte Kilder.

Med Hensyn til Artiklernes Ordning og Bogens Redaktion har praktiske Hensyn spillet Hovedrollen. Efter lange Overvejelser og grundet paa mange Aars Erfaringer bestemte jeg mig til en Alfabetisering, som ved förste Øjekast vil forekomme noget inkonsekvent, men som efter min Mening er praktisk. Den islandske Retskrivning har længe været i et Kaos. Navnlig har Bogstaverne *y (ý)* og *z* været omstridte. Ikke een af ti anvender dem rigtig og i Overensstemmelse med den klassiske Sprogbrug. Derfor har flere af Islands ypperste Sprogmænd og Skolemænd (i den sidste Generation navnlig *Björn M. Ólsen)* kæmpet for deres Udryddelse, dog uden helt at sejre, idet de fleste endnu holder paa *y* og *ý*, medens *z* synes at være saa omtrent dødsdömt. Jeg har nu fulgt den samme Fremgangsmaade som enkelte tjekkiske Leksikografer, at ordne *y (ý)* sammen med *i (í)* som eet Bogstav. Desuden, i Lighed med flere af mine Forgængere, *a* og *á*, *o* og *ó*, *u* og *ú;* Bogstavet *é* har jeg sat som *je*, efter den officielle Retskrivnings Bestemmelser.

Bogen har et gennemført Henvisningssystem for de vigtigste Omlydsformer til Hovedordene, noget som selv viderekomne fremmede ofte vil trænge til, uagtet det naturligvis er overflødigt for indfødte Islændere.

Jeg staar i en stor Taknemmelighedsgæld til en Mængde Mænd og Kvinder, som har ydet större og mindre Bidrag til

Ordbogen, dels ved Materialets Tilvejebringelse, dels som Medhjælpere og Medarbejdere af forskellig Art. I den endelige Fortale vil deres Navne findes, og der vil der blive gjort Rede for Værkets Tilblivelse og hver enkelts Andel deri. Tre af mine Medarbejdere har ydet saa store Bidrag, at jeg har ønsket at fremhæve deres Værk ved at opføre deres Navne sammen med mit eget paa Bogens Titelblad, min Hustru *Björg Þorláksdóttir Blöndal*, sem hele Tiden har hjulpet mig med Indsamlingen og støttet mig med Raad og Daad, samt mine Venner Adjunkt *Jón Ófeigsson*, som helt igennem har været min höjre Haand ved Arbejdet, efter at jeg i 1917 havde faaet ham som Medarbejder, og som paa egen Haand har redigeret flere Afsnit af Værket og ledet dets Trykning i Reykjavík, samt mag. art. *Holger Wiehe*, som navnlig har gennemgaaet Bogens danske Oversættelser, og hvis Fortjænester paa dette Felt for mig har været uvurderlige. — Frk. stud. mag. *Anna Bjarnadóttir* og stud. mag. *Stefán Einarsson*, som har hjulpet til med Forarbejderne, dr. phil. *Helgi Jónsson* og Overlærer *Bjarni Sæmundsson*, som har givet mange værdifulde Oplysninger, Skoledirektør Pastor emer. *Magnús Helgason*, Professor *Finnur Jónsson*, Prof. *Sigurður Nordal*, Læge *Jón Rósenkranz* og cand. phil. *Jón Sigurðsson*, som alle har ydet fortrinlig Bistand ved Korrektur og Revision, samt Gutenbergs ypperlige Sættere og Trykkere bedes her modtage en særlig Tak.

Tilbage staar endnu at takke Danmarks Regering og Rigsdag og Islands Regering og Alting for den Understøttelse, jeg har faaet til Udarbejdelsen, og for de store Bevillinger, der er blevet givne for at faa dette Værk udgivet og trykt paa en værdig Maade. Ligeledes takker jeg Carlsbergfondets Direktion for den Understøttelse, jeg i en Række Aar modtog derfra til Udarbejdelsen.

Det er blevet bestemt, at Indtægten af Salget skal gaa til et Fond, som skal vokse indtil det kan bekoste en ny, forbedret og forøget Udgave af Bogen. Denne Udgave skal saa bekoste den næste, og saa videre, saaledes at der altid, saalænge der findes et islandsk og et dansk Sprog i Verden, vil forefindes en Ordbog over disse Sprog, som fornyer sig selv ved egne Midler og altid tager Hensyn til de Ændringer, som Tiderne vil medføre. Herved vil der være knyttet et aandeligt og kulturelt Baand ikke alene mellem Island og Danmark særlig, men ogsaa mellem Island og Norden i det hele taget.

At Bogen har Fejl og Mangler, ved ingen bedre end jeg selv. En Del af dem vil blive rettede i et Tillæg. Men det er mit Haab, at det nye Stof, som Bogen bringer, vil vise sig at være saa stort og værdifuldt, at den kan danne et Grundlag for det islandske Nutidssprogs Leksikografi for Fremtiden.

København, 7. Juli 1922.

Sigfús Blöndal.

FORTEGNELSE OVER KILDESKRIFTER OG FORKORTELSER.

ÁBjDr.: Ágúst H. Bjarnason, Drauma-Jói. Rvk. 1915
ÁBjH.: — — Yfirlit yfir sögu mannsandans. Hellas. Rvk. 1910
ÁBj19öld: — — Yfirlit yfir sögu mannsandans. Nítjánda öldin. Rvk. 1906
ÁBjRök.: — — Almenn rökfræði. Rvk. 1913
ÁBjSál.: — — Almenn sálarfræði. Rvk. 1916
ÁBjSi.: — — Siðfræði. Þýðingar [illegible] erlendum [illegible]. Rvk. 1917
AGHel.: Arne Garborg, I Helheimi. Þýtt hefir Bjarni Jónsson frá Vogi. Rvk. 1913
AGHul.: — — Huliðsheimar. Þýtt hefir Bjarni Jónsson frá Vogi. Rvk. 1906
Alm.: Almanak hins íslenzka Þjóðvinafélags. Kh. og Rvk. 1874 ff.
Alþ.: Alþingistíðindi 1845 ff.
Alþb.: Alþingisbækur. Hskr. cit. efter Sch.
ÁM.: Arnamagneanske Haandskriftsamling.
ÁM&PJV: Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Vídalins. Kh. 1913 ff.
And.: H. C. Andersen, Æfintýri og sögur I.—II. Steingrímur Thorsteinsson þýddi. Rvk. 1904 og 1908
Andv.: Andvari. Kh. og Rvk. 1874 ff. (Tidsskrift)
Árb.: Árbók Háskóla Íslands. Rvk. 1912 ff.
ÁrbFlf.: Árbók hins íslenzka Fornleifafjelags. Rvk. 1881 ff.
Árm.: Ármann á Alþingi I–IV. Kh. 1829–32
Auðfr.: Arnljótur Ólafsson, Auðfræði. Kh. 1880
Austri.: Austri. Seyðf. 1891 ff. (Avis)
AxThBD.: Axel Thorsteinsson, Börn dalanna I—II. Rvk. 1918
AxTh6s.: — — Sex sögur. Rvk. 1917
ÁÞAlp.: Árni Þorvaldsson, Ferð til Alpafjalla. Rvk. 1919
Barn.: Barnasálmabókin (Sálmar og andleg ljóð). Safnað hefir Jón Helgason prestaskólakennari. Rvk. 1901
BArn.: Bjarni Arngrímsson, Handhægt Garðyrkju Fræði-Quer. Beitist. 1816
BH.: Lexicon islandico-latino-danicum Biörnonis Haldorsonii (Biorn Haldorsens islandske Lexikon) Vol. I—II. Havniæ. MDCCCXIV
BHArnb.: Biorn Halldorsson, Arnbjörg, tr. i Búnaðarrit Suðuramtsins Húss- og Bú-stjórnarfjelags I, 2 (S. 22—92). Vkl. 1843
BHAt.: — — Atli. Hrappsey. 1780
BHGr.: — — Grasnytjar. Kh. 1783
BiblWaysh.: Biblía. Kh. 1747 (Waysenh[illegible])
Bibl1908.: Biblia. Rvk. 1908.
BjJ.: Bjarni Jónsson, kennari (skriftlige Meddelelser)
BJHVs.: Brynjólfur Jónsson, Lýsing Vestmannaeyja sóknar. Kh. 1918
BJVÚrv.: Bjarni Jónsson frá Vogi, Urval af þýddum kvæðum og frumsómdum. Rvk. 1916
Björl.: C. F. E. Björling, Um vinda. Kh. 1882
BMÓ.: B. M. Ólsen (mundtlige og skriftlige Meddelelser)
BóluHj.: Bólu-Hjálmar, Kvæði og kviðlingar. Rvk. 1888
Bp.: Biskupa sögur I—II. Kh. 1858—78
Bram.: Gerh. P. Brammer, Lýsing Landsins Helga á Krists dögum. Kh. 1842
BrJBóluHj.: Brynjólfur Jónsson, Bólu-Hjálmarssaga. Eyrarb. 1911
BrJDul.: — — Dulrænar smásögur. Bessast. 1907
BrJNat.: — — Saga Natans Ketilssonar og Skáld-Rósu. Rvk. 1912
BrJSh.: — — Saga hugsunar minnar um sjálfan mig og tilveruna. Rvk. 1912
BrJÞf.: — — Sagan af Þuríði formanni og Kambsránsmönnum. Rvk. 1893—97
BSFisk.: Bjarni Sæmundsson, Oversigt over Islands Fiske. Kh. 1908
BSkAnn.: Annálar Björns á Skarðsá I—II. Hrappsey. 1774—75
BSL.: Bjarni Sæmundsson, Kenslubók í landafræði handa gagnfræðaskólum. Rvk. 1912
BSSjL.: — — Sjór og loft. Rvk. 1920
BTh.: Bjarni Thórarensen, Kvæði. Kh. 1884
Bún.: Búnaðarrit. Rvk. 1887 ff. (Tidsskrift)
Campe: J. H. Campe, Stuttur Siða-Lærdómur fyrir góðra Manna Børn. Útlagður á Íslendsku af Guðlaugi Sveinssyni. Leirárg. 1799
Dagskr.: Dagskrá um Heklugos eftir Odd Erlendsson. 1847. Hskr. cit. efter Sch.
Draupn.: Draupnir. Ársrit I—XII. Útg. Torfhildur Þ. Holm. Rvk. 1891—1908
EArRétt.: Einar Arnórsson, Réttarstaða Íslands. Rvk. 1913
EBj.: Einar Bjarnason, Nockur Íslendska málsins orð; i ÁM 226a, 8vo
EErl.: Egill Erlendsson, Rastir. Tvær smásögur. Rvk. 1911
Eimr.: Eimreiðin. Kh. og Rvk. 1895 ff. (Tidsskrift)
EiÓlLf.: Lítil ferðasaga Eiríks Ólafssonar. Rvk. 1878
EJ.: Eiríkur Jónsson, Oldnordisk Ordbog. Kh. 1860
EKvGull.: Einar H. Kvaran (Einar Hjörleifsson), Gull. Saga. Rvk. 1911
EKvYhl.: — — Frá ýmsum hliðum. Sögur. Rvk. 1913
EKvLén.: — — Lénharður fógeti. Sjónleikur í 5 þáttum. Rvk. 1913
EKvOf.: — — Ofurefli. Saga. Rvk. 1908
EKvSa.: — — Syndir annara. Sjónleikur í þrem þáttum. Rvk. 1915
EKvSamb.: — — Sambýli. Saga. Rvk. 1918
EKvSm.: — — Smælingjar. Fimm sögur. Winnipeg. 1908
EKvSv.: — — Sálin vaknar. Saga. Rvk. 1916
EKvVh.: — — Vestan hafs og austan. Þrjár sögur. Rvk. 1901
EÓ&BP.: Vice-lavmand Eggert Olaffsens og Landfysici Biarne Povelsens Reise igiennem Island. Soroe 1772
EÓlKv.: Eggert Ólafsson, Kvæði. Kh. 1832
EÓlLach.: — — Stutt agrip úr Lachanologia. Kh. 1774
EÓlRitr.: — — Ritreglur. Hskr. cit. efter Sch.
Esp.: Jón Espólín, Íslands árbækr I.—XII. deild. Kh. 1821—55
EspS.: Saga Jóns Espólíns. Kh. 1895
Exod.: Exodus, se BiblWaysh.
Fán.: Íslenski fáninn. Rvk. 1914
FEðl.: J. G. Fischer, Eðlisfræði. Magnús Grímsson íslenzkaði. Kh. 1852
FP.: John Bunyan, För pílagrímsins frá þessum heimi til hins ókomna. London 1876
Fr.: Joh. Fritzner, Ordbog over Det gamle norske Sprog I—III. Omarb. Udgave. Kria. 1886—96
Frank.: Tvær æfisogur útlendra merkismanna. I. Franklins æfi. II Þarfur maður í sveit. Kh. 1839
Freyr: Freyr. Rvk. 1904 ff. (Tidsskrift).
Fréttir: Fréttir. Dagblað. Rvk. 1915—18
Fj.: Fjölnir I—IX. Kh. 1835—47 (Tidsskrift)
Fjk.: Fjallkonan. Rvk og Hafnarf. 1884 ff. (Avis)
FJMál.: Finnur Jónsson, Málfræði íslenzkrar túngu. Kh. 1908
GBárð.: Guðm. G. Bárðarson, Sælindýr við Ísland, í Skýrsla um hið ísl. náttúrufræðisfélag. Rvk. 1919
GBj.: Guðm. Björnson (skriftlige og mundtlige Meddelelser)
GBr.: Gísli Brynjólfsson, Ljóðmæli. Kh. 1891
GBrPer.: — — Periculum runologicum. Havniæ. MDCCCXXIII
Gen.: Genesis, se BiblWaysh.
GESauðfj.: Guðm. Einarsson, Um sauðfjenað. Rvk. 1879
GFFS.: Guðm. Finnbogason, Frá sjónarheimi. Rvk. 1918
GFHh.: — — Hugur og heimur. Rvk. 1912
GFrÁtt: Guðm. Friðjónsson, Úr öllum áttum. Átta sögur. Rvk. 1918
GFrE.: — — Einir. Nokkrar sögur. Rvk. 1898
GFrÓl.: — — Ólöf í Ási. Rvk. 1907
GFrSex: — — Sólhvörf. Sex sögur. Rvk. 1921

GFrTís.: Guðm. Friðjónsson, Tíu sögur. Rvk. 1918
GFrTs.: Tólf sögur. Rvk. 1915
GFrUbl.: Undir beru lofti. Sannar sögur. Ak. 1904
GFrÚh.: Úr heimahögum. Kvæði. Rvk. 1902
GGunn.: Gunnar Gunnarsson, Sögur. Rvk. 1912.
GGunnStr.: Ströndin. Skáldsaga. Rvk. 1917.
GGunnOU.: — Örninn ungi. Úr ættarsögu Borgarfólksins. Rvk. 1918.
GísliG.: Gísli Guðmundsson, Leiðarvísir í sóttkveikjurannsókn. Rvk. 1912
Giss.: Gissur Pjetursson, Ritgerð um Vestmannaeyjar. Hskr. cit. efter Sch.
Gj.: Gjallarhorn. Ak. 1902 ff. (Avis).
GJ.: Guðm. Jónsson, Safn af íslenzkum orðskviðum. Kh. 1830
GKonÆf.: Æfisaga Gísla Konráðssonar ens fróða. Samsett af sjálfum honum. Rvk. 1911—14
GPRit: Gestur Pálsson, Rit hans í bundnu og óbundnu máli. I. Winnipeg. 1902
GPSk.: — — Skáldrit. Rvk. 1902
GrDýr.: Benedikt Gröndal (Sveinbjarnarson), Dýrafræði. Rvk. 1878
GrFugl.: Íslenzkt fuglatal (aves Islandiae): í Skýrsla um hið íslenzka náttúrufræðisfélag 1894 95. Rvk. 1895
GrKv.: — — Kvæðabók. Rvk. 1900
GrKv'53: Kvæði og nokkrar greinir um skáldskap og fagrar menntir. Kh. 1853
GThBúi. Grímur Thomsen, Rímur af Búa Andríðssyni og Fríði Dofradóttur. Rvk. 1906
GTh'95: Ljóðmæli. Nýtt safn. Kh. 1895
GTh'06: Ljóðmæli. Nýtt og gamalt. Rvk. 1906
GThor.: Gísli Thorarensen, Ljóðmæli. Rvk. 1885
Gust.: Gustavs Landkrons saga. Hoolum 1756. Se ÞKet.
GV.: R. Cleasby og Guðbr. Vigfússon, An Icelandic-English Dictionary. Oxford. 1874
GZ.: G. T. Zoëga, Íslenzk-ensk orðabók. Rvk. 1904
Hafst16.: Hannes Hafstein, Ljóðabók. Rvk. 1916
Hallgr.: Hallgr. Pétursson, Sálmar og Kvæði I—II. Rvk. 1887 og '90
HallgrPass.: — — Passíusálmar
Heilag.: Heilagra manna sögur. Udg. af C. R. Unger. Kria. 1877
Hempel: Hempel, Frumatriði stýrimannafræðinnar. Þýdd handa Íslendingum af Markúsi F. Bjarnasyni. Rvk. 1887
HermJDr.: Hermann Jónasson, Draumar. Rvk. 1912
HermJDulr.: — — Dulrúnir. Rvk. 1914
HHKr.: Helgi Hálfdanarson, Almenn kirkjusaga I. Saga fornkirkjunnar. Rvk. 1883—96
Hist.: F. Jónsson, Historia ecclesiastica Islandiæ I—IV. Havniæ. 1772—78
HjaltKv.: Jón Hjaltalín, Lækningabók um þá helztu kvilla á kvikfénaði. Kh. 1837
HjaltLækn.: Lækningakver. Kh. 1840
Hmbl.: Heimilisblaðið. Eyrarb. og Rvk. 1912 ff. (Tidsskrift)
Horst.: Horster, Agrip af Historium Heilagrar Ritningar. Hoolum. 1776
Hran.: Hrana Saga Egilssonar. Hskr. cit. efter Sch.
Hróarsk.: Frjettir frá fulltrúa-þinginu í Hróarskeldu I—II. Kh. 1840 og '43
HSig.: Helgi Sigurðsson, Safn til bragfræði íslenzkra rímna. Rvk. 1891
Huld: Huld. Safn alþýðlegra fræða íslenzkra I—VI. Rvk. 1890 98
HuldaÆsk.: Hulda, Æskuástir. Smásögur. Rvk. 1915
HÞLoft.: Hannes Þorsteinsson, Galdra-Loftur. Rvk. 1914
1.Ið.: Iðunn. Safnað, íslenzkað og kostað hefir Sigurður Gunnarsson. Ak. 1860.
2.Ið.: Mánaðarrit til skemtunar og fróðleiks I VII. Rvk. 1884—89
3.Ið.: Nýr flokkur Ritstjóri Ágúst H. Bjarnason. Rvk. 1915 ff. (Tidsskrift)
Ífk.: Íslenzk fornkvæði. Kh. 1854 85
Il.: Ilíons-kviða Hómers I—II. Sveinbjörn Egilsson íslenzkaði. Rvk. 1855
Ilkv.: Ilíons-kvæði I XII. Benedikt Gröndal íslenzkaði. Rvk. 1856
Ing.: Ingólfur. Rvk. 1903 ff. (Avis)
Irv.: W. Irving, Pílagrímur ástarinnar. Kh. 1860
Ísaf.: Ísafold. Rvk. 1874—1921 (Avis)
Íþrl.: Íþróttasamband Íslands, Skipulagsskrá um leikmót
JAðEin.: Jón Jónsson Aðils, Einokunarverzlun Dana á Íslandi 1602—1787. Rvk. 1919.
JÁGát.: Jón Árnason og Ólafur Davíðsson, Íslenzkar gátur, skemtanir, vikivakar og þulur. I. Gátur. Kh. 1887
JÁÞj.: Jón Árnason, Íslenzkar þjóðsögur og æfintýri I—II. Lpz. 1862—64
JG.: Jón Guðmundsson, lærði (c. 1574—1650)
JHall.: Jónas Hallgrímsson, Ljóðmæli og önnur rit. Kh. 1883
JHallHB.: — — í Handritasafn Bókmentafjelagsins Nr. 27, 4to
JHds.: se Nýársg.
JJsEh.: Jónas Jónassen, Um eðli og heilbrigði mannlegs líkama. Rvk. 1879
JKrKröf.: Jón Kristjánsson, Íslenzkur kröfurjettur. Rvk. 1913
JKrSjór.: — Íslenzkur sjórjettur. Rvk. 1915
JKrVerzl.: — Íslenzkur verzlunarrjettur. Rvk. 1916
JMAsn.: Jón Magnússon fra Laufás, Asnabálkur. Hskr. cit efter Sch.
JMPísl.: Píslarsaga síra Jóns Magnússonar. Kh. 1912 14
JÓfDm.: Jón Ófeigsson, Ágrip af danskri málfræði. Rvk. 1915.
JÓfÞý.: — Kenslubók í þýsku. Rvk. 1906
JóhSBHr.: Jóhann Sigurjónsson, Bóndinn á Hrauni. Rvk. 1908
JÓl.: Jón Ólafsson, Orðabók íslenzkrar tungu 1.—2. hefti. Rvk. 1912 og '15
JÓlHH.: — — Sagan af Hróbjarti Hetti og köppum hans. Rvk. 1900
JÓlGrv.: Jón Ólafsson Grunnvíkingur (kulturhistoriske Notitser af hans Ordbogssamling i ÁM., som oftest cit. efter Þ. Thoroddsen el. Ól. Davíðsson)
JÓlInd.: Æfisaga Jóns Ólafssonar Indíafara. Kh. 1908—09
Jós.: Josephs saga. Hskr. cit. efter Sch.
JSBr.: Minningarrit aldarafmælis Jóns Sigurðssonar. Bréf Jóns Sigurðssonar. Úrval. Rvk. 1911
JSFb.: Jón Sigurðsson, Lítil Fiskibók. Kh. 1859
JSVb.: Lítil varningsbók. Kh. 1861
JsJs.: Jónas Jónasson, Ný dönsk orðabók. Rvk. 1896
JsJsLj.: Ljós og skuggar. Rvk. 1915
JStgr.: Æfisaga Jóns prófasts Steingrímssonar eftir sjálfan hann. Rvk. 1913 -16
JThMk.: Jón Thoroddsen, Maður og kona. Kh. 1876
JThPs.: — Piltur og stúlka. 3. útg. Ísf. 1895
JThorSnæ.: Jakob Thorarensen, Snæljós. Rvk. 1914
JTrB.: Jón Trausti (Guðm. Magnússon), Borgir. Gamansaga úr Grundarfirði. 2. útg. Rvk. 1911
JTrGst.: Góðir stofnar. Sögur frá fyrri öldum I II. Rvk. 1914
JTrHalla. Halla. Söguþáttur úr sveitalífinu. Rvk. 1906
JTrHeið. Heiðarbýlið I IV. Rvk. 1908 11
JTrL.: — Leysing. Kaupstaðarsaga frá síðustu áratugum nítjándu aldar. Rvk. 1907
JTrSk.: — — Sögur frá Skaftáreldi I—II. Rvk. 1912—13
JTrSm.: Smásögur I—II. Rvk. 1909 og '12
Jürg.: Chr. Jürgensen, Matur og drykkur. Rvk. 1906 '08
JÞork.: Jón Þorkelsson (Rektor), Supplement til islandske Ordbøger I—IV. Samling. Rvk. og Kh. 1876—1899
JÞorkJör. Jón Þorkelsson (Landsarkivar), Saga Jörundar Hundadagakóngs. Kh. 1892
JÞorkÞjs. — — Þjóðsögur og munnmæli. Rvk. 1899
JÞorl.: Íslenzk ljóðabók Jóns Þorlákssonar prests að Bægisá I—II. Kh. 1842 43
KambDul.: Guðmundur (Jónsson) Kamban, Úr dularheimum I. Rvk. 1906
KG. Konráð Gíslason, Dönsk orðabók með íslenzkum þýðingum. Kh. 1851
Kirk.: Kirkjublaðið I—VII. Rvk. 1891—97 (Tidsskrift)
Klopst.: Klopstokks Messías. Af þýzku á íslenzku snúinn af Jóni Þorlákssyni (frá Bægisá). Kh. 1838
Klp.: Klausturpósturinn I—IX. Beitist. og Vkl. 1818—27 (Tidsskrift)
Kr.J.: Rit Kristjáns Jónssonar I. Ljóðmæli. Rvk. 1872
Kvbl.: Kvennablaðið. Rvk. 1895 ff. (Tidsskrift)
Kvöld.: Hannes Finsson, Qvöld-vökurnar I—II. Leirárg. 1796—97
KolpinRavn.: F. Kolpin Ravn: Ættgengi og kynbætur. Þýtt hefur Helgi Jónsson. Kh. 1905
Lalþ.: Lagasafn handa alþýðu. Rvk. 1890 1910
Lbs.: Landsbókasafn
Lear: Lear konungur. Sorgarleikur eftir W. Shakespeare. Í íslenzkri þýðingu eftir Steingrím Thorsteinsson. Rvk. 1878
Lexpoet.: Sveinbjörn Egilsson, Lexicon poeticum antiquæ linguæ septentrionalis. Havniæ 1860
Lexpoet.v.FJ.: — — samme Værk. Foroget og påny udgivet ved Finnur Jónsson. Kh. 1913 16
LFR.: Rit þess Islenzka Lærdóms-Lista Félags I XV. Kh. 1781—98 (Tidsskrift)
Lh.: Lýsing Landsins Helga, se Bram.
LHBFyrn.: Lárus H. Bjarnason, Fyrning skulda; í Lögfræðingur. Ak. 1901
LHBL&L.: — — Lög og lögskýring. Aðaldrættir. 1916—17 (maskinskrevet)
LHBLd.: Um landsdóminn: í Árb. 1914
LHBLögr.: Frumvarp til laga um lograði; í Alþ. 1917 A. Þingskjal 5
Lhgsk.: Landshagsskýrslur fyrir Ísland. Rvk. 1896 ff.
Líkafr.: Líkafróns saga; í Lbs. 661, 4to, cit. efter Sch.
Líkn.: Líknarbraut, se Ífk.
Lock: A. G. Lock, Um jarðrækt og garðyrkju á Íslandi. Kh. 1876
Lskjs.: Landsskjalasafn
Lögb.: Lögberg. Winnipeg 1888 ff. (Avis)
Lögr.: Lögrjetta. Rvk. 1906 ff. (Avis)
Málshb.: Málsháttabók. Hskr. cit. efter Sch.
MarrPK.: Marryat, Percival Keene, cit. efter Lögr., 1914—15
Matt.: William Matthews, Auðnuvegurinn. Rvk. 1887
MelÁgr.: Páll Melsted, Ágrip af mannkynssögunni. Rvk. 1878—79

MelBr.:	Páll Melsted, Brjef til Jóns Sigurðssonar, Kh. 1913
MelEnd.:	— Endurminningar. Kh. 1912.
MelNls.:	— Norðurlandasaga. Rvk. 1901
MelForn.:	Hallgr. Melsted, Fornaldarsagan. Kh. 1900
MelÍsl.:	Bogi Melsted, Íslendingasaga. Kh. 1902 ff.
Mentm.:	Mentamálanefndarálit I—III. Rvk. 1921
MHák.:	Magnus Hákonarson, Alberts Thorvaldsens æfisaga. Kh. 1841
MHUpp.:	Magnús Helgason, Uppeldismál. Rvk. 1919
Mill:	J. St. Mill, Um frelsið. Rvk. 1886
Milt.:	Miltons Paradísar Missir. Á Íslenzku snúinn af Jóni Þorlákssyni (frá Bægisá). Kh. 1828
Myn.:	J. P. Mynster, Hugleiðingar um höfuðatriði kristinnar trúar. Kh. 1839
Mýrd.:	Jón Mýrdal, Mannamunur. 2. útg. Rvk. 1912
MJ.:	Matthías Jochumsson, Ljóðmæli I—V. Seyðf. og Rvk. 1902—06
MJGr.:	— — Grettisljóð. Ísf. 1897
MJJAr.:	— — Jón Arason. Harmsögulegur í 5 þáttum. Ísf. 1900
MJÚt.:	— — Útilegumennirnir. Leikur í 5 þáttum. Rvk. 1864
Morð.:	Morðbréfabæklingar. Rvk. 1902—06
Morg.:	Morgunblaðið. Rvk. 1913 ff. (Dagblad)
MStGAlv.:	Magnus Stephensen, Margvíslegt Gaman og Alvara I—II. Leirárg. og Beitist. 1798 og 1818
MStHandb.	— — Hentug handbók fyrir hvorn mann. Leirárg. 1812
MStHjálpr.:	— — Hjálpræði. Nevð. Leirárg. 1802
MStVin.:	— — Skemtileg Vina-gleði I. Leirárg. 1797
MvT.:	Minnisverð Tíðindi I—III. Leirárg. 1796—1803
Nefnd.:	Tíðindi frá nefndarfundum íslenzkra embættismanna í Reykjavík árin 1839 og 1841. Útg. af Þorst. Jónssyni. Kh. 1842
NefndFoss.	Nefndarálit meiri hluta fossanefndar. Rvk. 1919
NF.:	Ný Fjelagsrit I—XXX. Kh. 1841—73 (Tidsskrift)
NGK.:	Nockur Gaman-Kvæði orkt af Ýmsum Skáldum á 18. öld. Útg. Þórarinn Sveinsson. Kh. 1832.
Nýársg.:	Nýársgjöf handa Börnum frá Jóhanni Halldórssyni. Kh. 1841
Nýtíð.:	Ný tíðindi. Ritstjóri Magnús Grímsson. Rvk. 1852
NK.:	Nýtt kirkjublað. Rvk. 1906 ff. (Tidsskrift)
Norð.:	Norðurland. Ak. 1901 ff. (Avis)
Norðri:	Norðri. Ak. 1906 ff. (Avis)
OBj.:	Oddur Björnsson og Jónas Jónasson, Þjóðtrú og þjóðsagnir I. Ak. 1908
Od.:	Odysseifskviða Homers. Sveinbjörn Egilsson íslenzkaði. Endursk. útg. Kh. 1912.
Od.:	Homeri Odyssea, á Íslenzku útlögð af Sveinbirni Egilssyni. Trykt í Skólaboðsrit Bessastaðaskóla. Vkl. 1829—40 (Naar denne Udgave citeres, bruges Boganforelse, betegnet ved romerske Tal)
Óð.	Óðinn. Rvk. 1906 ff. (Tidsskrift)
ODanFlatm.:	Ólafur Daníelsson, Um flatarmyndir. Kenslubók í rúmfræði. Rvk. 1920
ODavSk.	Jón Árnason og Ólafur Davíðsson, Íslenzkar gátur, skemtanir, vikivakar og þulur. II. Íslenzkar skemtanir. Kh. 1888—92
ODavVik.	Samme Værk III. Íslenzkir Vikivakar og Vikivakakvæði. Kh. 1894
ÓDavÞul.:	Samme Værk IV. Íslenzkar þulur og þjóðkvæði. Kh. 1898—1903
ODavÞj.:	Ólafur Davíðsson, Íslenzkar þjóðsögur. Rvk. 1899
Odds.:	G. Oddsen, Almenn Jarðarfræði og Landaskipun I—IV. Kh. 1821—27
OGNT.:	Oddur Gottskálksson, Hit nya Testament. Roschylld 1540
Parm.	Saga af Parmes Loðinbirni. Rvk. 1884
PGAnn.:	Pjetur Guðmundsson, Annáll 19. aldar. Ak. 1912
Pl.:	Plógur I—IX. Rvk. 1899—1907. (Tidsskrift)
PÓl.:	Páll Ólafsson, Ljóðmæli I—II. Rvk. 1899—1900
PPRæð.:	Pétur Pétursson, Stutt ræðusnið. Vkl. 1839
PÞorb.:	Páll Þorbergsson, Orðaregistur (lat.—isl.). Hskr. cit. efter Sch.
Ráðg.:	Sagan um þá tíu ráðgjafa. Vkl. 1835
Rask.:	Rasks Samling i Add. B. U. H. 627, 4to
Rask18.:	Forskjellige Islandsk-Latinske Vocabularia formodentlig af Svend Paulsen (Sveinn læknir Pálsson); i Hskr. Rask 18
Rvík.:	Reykjavík. Rvk. 1900 ff. (Avis)
Safn:	Safn til sögu Íslands. Kh. og Rvk. 1856 ff.
SÁG.:	Sigurbjörn Á. Gíslason, Reikningsbók I—VI. Rvk. 1911—14
Sambl.:	Dansk-íslenzk sambandslög, 30. nóv. 1918. Rvk. 1918
SBlDA.:	Sigfús Blöndal, Drotningin í Algeirsborg og önnur kvæði. Rvk. 1917
SBrGr.:	Sigurður Breiðfjörð, Frá Grænlandi. Kh. 1836
SBrNúm.:	— — Númarímur. Vkl. 1835
Sch.:	Hallgr. Schevings Samling (i Afskrift) i Lbs. 283—284, 4to
SchMál.:	Hallgrímur Scheving, Íslenzkir málshættir I—II. Vkl. og Rvk. 1843 og 1847
SEinAS.:	Sigfús Einarsson, Almenn söngfræði. 2. útg. Rvk. 1916
SEinHlj.:	— — Stutt kenslubók í hljómfræði. Rvk. 1910
SHHr.	Sigurður Heiðdal, Hræður I—II. Rvk. 1918 og 1919
SIng.:	Æfisaga Sigurðar Ingjaldssonar. Rituð af honum sjálfum. I—II. Rvk. 1913—14
Syrak.	Jesu Síraksbók, se BiblWaysh.

Skírn.:	Skírnir. Kh. og Rvk. 1827 ff. (Tidsskrift)
SkKaras.	Skarakárasaga. Hskr. cit. efter Sch.
Skuld:	Skuld. Íslenzkt þjóðmenningar-blað. Eigandi og ritstjóri Jón Ólafsson. I—V. 1877—83. Rvk.
SNordFÁ.:	Sigurður Nordal, Fornar ástir. Rvk. 1919
SNordSnSt.:	— — Snorri Sturluson. Rvk. 1920
SSigLj.:	Sigurður Sigurðsson, Ljóð. Rvk. 1912
SStFl.:	Stefán Stefánsson, Flóra Íslands. Kh. 1901
SStPlt.:	— — Plönturnar 1. Udg. Kh. 1913 og 2. Udg. Kh. 1920
StgrTh.:	Steingrímur Thorsteinsson, Ljóðmæli. 3. útg. Rvk. 1910
Stj.:	Stjórnartíðindi fyrir Ísland. Kh. og Rvk. 1874 ff.
StÓl.:	Stefán Ólafsson, Kvæði I—II. Kh. 1885—86
StÓl.'23:	— — Ljóðmæli I. Kh. 1823
StStAndv.:	Stephan G. Stephansson, Andvökur I—III. Rvk. 1909—10
Sturm:	Chr. Sturm, Andlegar hugvekjur. Útlagðar af Markúsi Magnússyni. I—II. Leirárg. 1797—98.
Suðurl.:	Suðurland. Eyrarb. 1910 ff. (Avis)
Sunnf.:	Sunnanfari. Mánaðarblað með myndum. I—XIII. Kh. og Rvk. 1891—1914
SvbEg.:	Sveinbjörn Egilsson, se Il. og Od.
SvP.:	Sveinn Pálsson, Æfisaga Jóns Eyríkssonar. Kh. 1828
SvPBjP.:	— — Æfisaga Bjarna Pálssonar. Leirárg. 1800
SvSölv.:	Sveinn Sölvason, Tyro Juris eður Barn í Lögum. Leirárg. 1799
TBókm.:	Tímarit hins íslenzka Bókmentafélags. Kh. og Rvk. 1880—1904
THBr.:	Torfhildur Þ. Holm, Brynjólfur Sveinsson biskup. 2. útg. Rvk. 1912
Thord.:	Helgi G. Thordersen, Húspostilla. Rvk. 1883
Thorv.:	Alberts Thorvaldsens æfisaga, se MHák.
ThTh.:	Theodora Thoroddsen, Eins og gengur. Rvk. 1920
TSæm.:	Tómas Sæmundsson, Bréf. Rvk. 1907
TSæmRit.:	— — Þrjár ritgjörðir. Kh. 1841
TSæmTæk.:	— — Ræður við íms tækifæri. Vkl. 1841
Upp.:	Í uppnámi. Íslenzkt skákrit. 1901 og '02 (Tidsskrift)
Urs.:	G. F. Ursin, Stjörnufræði. Vkl. 1842
VÁ.:	Valdimar Ásmundsson, Ritreglur, 5. útg. Rvk. 1899
ValBrot.:	Valur (Th. Friðriksson), Brot. Sögur úr íslenzku þjóðlífi. Rvk. 1916
ValDagr.:	— Dagrúnir. Rvk. 1915
Víd.:	Jón Þ. Vídalín, Hús Postilla. Ed. 8. I—II. Hoolum 1767—68
Vísir:	Vísir. Rvk. 1910 ff. (Dagblad)
Vísn.:	Su gamla Vijsna-Book. Ed. 2. Hoolum 1748
ÞEgPr.:	Þ. Egilsson, Prestskosningin. Leikrit í þremur þáttum. Rvk. 1894
ÞEgÚt.:	— — Útsvarið. Leikrit í þremur þáttum með viðbæti. Rvk. 1895
ÞErlSagn.:	Þorsteinn Erlingsson, Íslenzkar sögur og sagnir. Rvk. 1906
ÞErlÞ.:	— — Þyrnar. Rvk. 1905
ÞGjD.:	Þorgils Gjallandi (Jón Stefánsson), Dýrasögur I. Rvk. 1910
ÞGjOs.:	— — Ofan úr sveitum. Fjórar sögur. Rvk. 1892
ÞGjUf.:	— — Upp við fossa. Ak. 1912
Þjóð.	Þjóðólfur. Rvk. 1849—1919 (Avis)
Þjv.:	Þjóðviljinn. Ísf., Bessast. og Rvk. 1887—1914
ÞKet.:	Þess svenska Gustav Landkrons og þess engelska Bertholds faabreitilegir Robinsons. Utlagðir af sr. Þorst. Ketilssyni. Hoolum 1756
ÞMar.	Þorgeir Markússon, Psalterium consolatorium eður Huggunar Saltare. Hoolum 1756
ÞThÁrf.	Þorvaldur Thoroddsen, Árferði á Íslandi í þúsund ár. Kh. 1916—17
ÞThFerð.	— — Ferðabók I—IV. Kh. 1913—15
ÞThLfr.:	— — Landfræðissaga Íslands. Rvk. og Kh. 1892—1904
ÞThLýs.:	— — Lýsing Íslands I—IV. Kh. 1908—21
Þús.	Þúsund og ein nótt I—IV. Kh. 1857—64
ÞÞór.:	Þorlákur Þórarinsson, Ljóðmæli. Rvk. 1858
Þætt.:	Í þættir um alþing og önnur málefni Íslendinga. Gefnir út af Magn. Eiríkssyni og öðrum Íslendingum. Kh. 1843

†	forældet
*	Poesi, digterisk Sprogbrug
	nydannet Ord, ogs. noget ældre Nydannelse, som ikke kan siges at have faaet almindelig Indpas
'	Udenlandsk Laaneord, alm. i daglig Tale, især i Byerne, ikke anerkendt i Skriftsprog
ɔ	scilicet, nemlig
a.	Adjektiv
abs.	absolut
acc.	Akkusativ
adv. (Adv.)	Adverbium, adverbielt
Af	Austfirðir, Østlandet
afb	afbildet, Afbildning
Afl.end	Afledningsendelse

agr.	Agronomi, agronomisk
Ak.	Akureyri (By paa Nordlandet)
alfab.	alfabetisk
alm., Alm.	almindelig, Almindelighed
anat.	Anatomi, anatomisk
ang.	angaaende
anom.	anomal
ark.	Arkitektur, arkitektonisk
Árn.	Árnessýsla (Syssel paa Sydlandet)
Arnf.	Arnarfjörður (Egn i det nordvestlige Island)
Art.	Artikel, Artiklen
ASkaft.	Austur-Skaftafellssýsla (Syssel paa Sydlandet)
astr.	Astronomi, astronomisk
bakt.	Bakteriologi
Barð.	Barðastrandarsýsla (Syssel i det nordvestlige Island)
best.	bestaaende, bestemt
bet.	betegne(r), betegnende, betyde(r)
Bet.	Betydning
Bibet.	Bibetydning
biol.	Biologi
bl.a.	blandt andet
Bogb.	Bogbinderi
Borg.	Borgarfjarðarsýsla (Syssel i det vestlige Island)
Breiðd.	Breiðdalur (Egn paa Østlandet)
Breiðf.	Breiðafjörður (Egn i det vestlige Island)
cit.	citeret
cj.	Konjunktion
cobl.	casus obliqui, de böjede Fald
cogn.	cognomen, Tilnavn
coll.	kollektivt
comp.	Komparativ
conj.	Konjunktiv
d., da.	Dansk
Dal.	Dalasýsla (Syssel i det vestlige Island)
dat.	Dativ
desl.	deslige
df.	deraf
dift.	Diftong
digt.	digterisk
Dim.	Diminutiv
Dýrf.	Dýrafjörður (Egn i det nordvestlige Island)
d.O.	dette Ord
ds.	det samme
dual.	Dualis
d. v. s.	det vil sige
e.	Engelsk
e-a	einhverra
e-ð	eitthvað
egl.	egentlig
Eyf.	Eyjafjörður (Egn paa Nordlandet)
Ekspl.	Eksempel, Eksempler
el.	eller
ellipt.	elliptisk
e-m	einhverjum
e-n	einhvern
endv.	endvidere
e-r	einhver
e-rar	einhverrar
e-ri	einhverri
e-s	einhvers
e-u	einhverju
euf.	eufemistisk
f.	Femininum
f. Eks.	for Eksempel
ff.	følgende Sider (Aar)
fil.	Filosofi, filosofisk
flg.	følgende
fon.	fonetisk
Forb.	Forbindelse
Fork., fork.	Forkortelse, forkortet
forsk.	forskellig(e)
fpl.	femininum plurale, Hunkön i Flertal
fr.	Fransk
gen.	Genitiv
geol.	Geologi, geologisk
ger.	Gerundivum
gl.	gammel
gr.	Græsk
gramm.	Grammatik, grammatisk
Gullbr., Gull.	Gullbringusýsla (Syssel i det sydvestlige Island)
Hf.	Hornafjörður (Egn i det sydøstlige Island)
holl.	Hollandsk
Hornstr.	Hornstrandir (Egn i det nordvestlige Island)
Hskr.	Haandskrift
Hún.	Húnavatnssýsla (Syssel paa Nordlandet)
i Anl. af	i Anledning af
i., intr.	intransitiv
ibid.	ibidem, samme Steds
imp.	Imperfektum
imper.	Imperativ
impers.	impersonale, upersonligt
ind.	Indikativ
indec.	indeclinabile, uböjeligt
inf.	Infinitiv
interj.	Interjektion
iron.	ironisk
is.	især
Ísf.	Ísafjarðarsýsla (Syssel i det nordvestlige Island)
isl.	Islandsk, islandsk
i St. f.	i Stedet for
jfr.	jævnfør
jur.	juridisk
kirk.	kirkelig, kirkehistorisk
Kjós.	Kjósarsýsla (Syssel i det sydvestlige Island)
Kons., kons.	Konsonant, konsonantisk
Kælen.	Kælenavn
l.	Latin
lign.	lignende
Litt., litt.	Litteratur, litterær
log.	Logik
lok.	lokal
m.	Maskulinum
mat.	Matematik, matematisk
med.	Medicin, medicinsk
Mel.	Melrakkasljetta (Egn paa Nordlandet)
merk.	merkantilt
metr.	Metrik, metrisk
m. H. t.	med Hensyn til
min.	Minerallogi
Mýr.	Mýrasýsla (Syssel i det vestlige Island)
Mýrd.	Mýrdalur (Egn paa Sydlandet)
myt.	Mytologi, mytologisk
Mýv.	Mývatnssveit (Egn paa Nordlandet)
Mosf.	Mosfellssveit (Egn i Nærheden af Reykjavík)
mpl.	masculinum plurale, Hankön i Flertal
Múl.	Múlasýslur (Sysler paa Østlandet)
mus.	Musik
naut.	nautisk
ndf.	nedenfor
Nl.	Norðurland, Nordlandet
NMúl.	Norður-Múlasýsla (Syssel paa Østlandet)
n-n	nogen
no.	Norsk
npl.	neutrum plurale, Intetkön i Flertal
npr.	nomen proprium, Egennavn
Nr.	Nummer
n-t	noget
num. card.	numerus cardinalis, Grundtal
num. ord.	numerus ordinalis, Ordenstal
Obj.	Objekt
ogs.	ogsaa
o.l.	og lignende
Omskr.,omskr.	Omskrivning(er), omskrivende
opr.	oprindelig
Ordspr.	Ordsprog
osfr.	og svo framvegis
osv.	og saa videre
overf.	overført
overs.	oversat
ovf.	ovenfor
p.	Person
pass.	passiv
p. Gr.af.	paa Grund af
pl.	Pluralis
pleon.	pleonastisk
pop.	populær, daglig Tale (i Reglen ikke Skriftsprog)
post.	Postposition
pp.	participium praeteriti, Tillægsmaade i Fortid
ppr.	participium praesentis, Tillægsmaade i Nutid
pron.	Pronomen
pron. dem.	pronomen demonstrativum, paapegende Stedord
pron. indef.	pronomen indefinitum, ubestemt Stedord
pron. inter.	pronomen interrogativum, spörgende Stedord
pron. pers.	pronomen personale, personligt Stedord
pron. poss.	pronomen possessivum, Ejestedord
pron. rel.	pronomen relativum, henførende Stedord
Præf.	Præfiks
præp.	Præposition
præs.	Præsens
præt.	Præteritum
Rang.	Rangárvallasýsla (Syssel paa Sydlandet)
recipr.	reciprocum, tilbagevirkende

refl.	reflexivum, gensidigt virkende
rel.	relativum, henførende
Rvk.	Reykjavik
saal.	saaledes
s. d. O.	se det Ord
Seyðf.	Seyðisfjörður (Egn paa Østlandet)
sg.	singularis, singulare, (i) Ental
Siglf.	Siglufjörður (Handelsplads paa Nordlandet)
sj.	sjældent
Skaft.	Skaftafellssýslur (Sysler paa Sydlandet)
Skag.	Skagafjarðarsýsla (Syssel paa Nordlandet)
Skrspr.	Skriftsprog
Sl.	Suðurland, Sydlandet
sl.	Slang
sml.	sammenlign
Sms.	Sammensætning(er)
SMul.	Suður-Múlasýsla (Syssel paa Østlandet)
Snæf.	Snæfellsnessýsla (Syssel i det vestlige Island)
sp.	Spansk
spec.	speciel Betydning
s. St.	samme Steds
Strand.	Strandasýsla (Syssel i det nordlige Island)
Subj.	Subjekt
Subst., subst.	Substantiv, substantivisk
sup.	Supinum
superl.	Superlativ
sv.	Svensk
synon.	Synonom
t.	Tysk
Talem.	Talemaade
Talespr.	Talesprog
tekn.	Teknik, teknisk
tel.	Telegraf, Telefon
temp.	temporelt
teol.	Teologi, teologisk
tf.	[illegible]
tilh.	tilhører
Tlf.	Tilfælde
tr.	trykt
typ.	Typografi
udel.	udelukkende
udg.	udgivet
Udtr.	Udtryk
underf.	underforstaaet
undert.	undertiden
upers.	upersonligt
v.	Verbum
Vestm.	Vestmannaeyjar (Købstad paa en Ø syd for Island)
Vf.	Vestfirðir (den nordvestlige Del af Landet).
ved Hj. af	ved Hjælp af
vi.	verbum intransitivum, uvirkende Udsagnsord
v. impers.	verbum impersonale, upersonligt Udsagnsord
vistn.	vistnok
Vok., vok.	Vokal
Vopnf.	Vopnafjörður (Egn paa Østlandet)
vrefl.	verbum reflexivum, tilbagevirkende Udsagnsord
VSkaft.	Vestur-Skaftafellssýsla (Syssel paa Sydlandet)
vt.	verbum transitivum, virkende Udsagnsord
vulg.	vulgært
zool.	Zoologi
Þing.	Þingeyjarsýslur (Sysler paa Nordlandet)
Þingv.	Þingvallasveit (Egn paa Sydlandet)

LYDTEGN.

DE TIL SAMMENLIGNING ANFØRTE FREMMEDE LYD ER OFTE KUN TILNÆRMELSESVIS DE SAMME.

1. VOKALER.

[a], [a:] (skrives med *a*): [ad·loɡ], [da:qøɡ], jfr. d. a i Blad, rase.
[aɪ], [aɪ:] (skrives med *æ*): [rail·nɪ], [aiht], [ai:ða], jfr. t. ai i Laich, Kaiser.
[au], [au:] (skrives med *á*, ogs. *a*): [aud·λ], [hauv·ŋɪ], [ŋau·], [þauŋ·k], jfr. d. av i Havn.
[ɛ], [ɛ:] (skrives med *e*): [ɛn:ɪ], [hɛv·da], [ɛ:vɪ], jfr. d. æ i fælde, fæl.
[ɛi], [ɛi:] (skrives med *ei*, *ey*, *e*): [ɛid·λ], [ɡ̊ɛis·ba], [lɛɪ·ŋɪ], [prɪ:sa], [ɛiŋ·ɡ̊ɪn], jfr. e. ey i they, ay i pay, way.
[ɪ], [ɪ:] (skrives med *i*, *y*): [ɪn·], [lɪɡ·ɡa], [vɪ:nøɡ], jfr. d. i i Himmel, e i bede.
[i], [i:] (skrives med *í*, *ý*, ogs. *i*, *y*): [il·sga], [sis·la], [i:s], jfr. d. i i blidt, Vin.
[o], [o:] (skrives med *o*, sj. *u*): [or·*ð*], [kos·døɡ], [bo:lɪ], jfr. d. o i borte, aa i Taabe, blaa.
[oi:] (skrives med *og*): [loi:jɪ], [boi:jɪ], jfr. d. öj i höj, ög i Nögle.
[oᵘ], [oᵘ:] (skrives med *ó*): [oᵘs·k], [soᵘb·λ], [oᵘ:*l*]. Lyden er diftongisk: Sammensmæltning af alm. o (som i d. bort) og u.
[ʏ], [ʏ:] (skrives med *u*, sj. med *o*): [ʏr·*ð*], [gʏd·λ], [gvʏ:*ð*], jfr. d. y i Lyst, ø i høre.
[ʏyɪ:] (skrives med *ug*): [hʏyi:jɪ].
[ø] (skrives med *u*): [ahdøɡ], [hʏχ·sø*n*], [sda:ðøɡ]. Lyden er en Fortungevokal, i Slægt med [ʏ], men lidt mere aaben.
[u], [u:] (skrives med *ú*, ogs. *u*): [ul·vøɡ], [gud·λ], [tu:*n*], [uŋ·gøɡ], jfr. d. u i Tulle, Hule.
[uɪ:] (skrives med *úg*): [mui:jɪ].
[y], [y:] Forekommer kun i Diftonger, jfr. d. y i hyle.
[ö], [ö:] (skrives med *ö*): [öd·λ], [ö:*l*], jfr. d. ö i Bön, göre.
[öy], [öy:] (skrives med *au*, ogs. *ö*): [öys·døɡ], [söyŋ·goɡ], [böy:la]. Lyden er diftongisk: sammensmæltet ö og y.
[öyi:] (skrives med *aug* el. *ög*): [löyi:jɪ], [löyi:jɪ*n*].

2. KONSONANTER.

[b], [b:] (skrives med *b*, ogs. *p*, sj. *f*, *v*): [ba:ra], [sbʏr·ja], [ɡ̊ɛis·ba], [§aib·ðɪ], [gab:a], jfr. d. b i bage, pp i hoppe.
[d], [d:] (skrives med *d*, ogs. *t*): [da:qøɡ], [sdɛð·jɪ], [dɛhda], [rad:a], jfr. d. d i Dag, tt i Hatte.
[ð] (skrives med *ð*, sj. *þ*): [ra:ða], [kʏð·*l*], jfr. d. d i bade, e. th i father.
[f], [f:] (skrives med *f*, ogs. *p*): [fa:ra], [slɛf·t], [sguf:a], jfr. d. f i Fad, Gift.
[g], [g:] (skrives med *g*, ogs. *k*): [ga:madλ], [sgahgoɡ], [vag:a], jfr. d. g i Gade, kk i Hakke.
[ɡ̊], [ɡ̊:] (skrives med *g*, *gj*, ogs. *k*, *kj*): [ɡ̊ɛ:va], [sɡ̊ɛi:va], [baɡ̊:ɪ]. Lyden er ustemt, palatalt g.
[q] (skrives med *g*): [la:qa], [laɪq·*ð*], jfr. d. g i Dage, logre, Sag.
[χ] (skrives md *g*, *k*): [haiχ·t], [laχ·t], jfr. d. g i sagt, vogte.
[χw] (skrives med *hv*): [χwɛ:r], [χwa:løɡ], jfr. e. wh i while, when.
[h] (skrives is. med *h*): [ha:va], [hλi:*v*], [þahga], jfr. d. h i hel.
[ɧ] (skrives med *hj*): [ɧau:], [ɧö:*r*], jfr. jysk hj i hjem, t. ch i Chemie.
[j] (skrives med *j*): [joᵘ:*l*], [þɪl·ja], jfr. d. j i Jubel, Vilje.
[k] (skrives med *k*, undert. med *g*): [ka:lɪ], [þöhk], [ta:k], [gak·], jfr. d. k i kold, Tak.
[§] (skrives med *k*, *kj*): [§oᵘd·λ], [§ai:va], þɛ:§a]. Lyden er aspireret, palatalt k, jfr. jysk kj i kjær.
[l], [l:] (skrives med *l*): [li:*v*], [vɛl·ɡ̊a], [ɛl:a], jfr. d. l i lade, ville.
[λ] (skrives med *l*): [hλai:ja], [þʏhkλ]. Lyden er ustemt, bepustet *l*, jfr. d. l i Klo, Plade.
[m], [m:] (skrives is. med *m*): [ma:ðøɡ], [ham·la], [am:a], jfr. d. m i Mand, frem.
[μ] (skrives is. med *m*, sj. *n*): [hɛiμ·da], [sgaμ·t]. Lyden er ustemt, bepustet *m*, jfr. d. m i Smed, Halm.
[n], [n:] (skrives med *n*): [nau:], [han·da], [an:a], jfr. d. n i nogen.
[ν] (skrives med *n*): [hvɛ:vɪ], [sab·ν]. Lyden er ustemt, bepustet *n*, jfr. d. n i knap.
[ŋ] (skrives med *n*, *ng*, sj. *m*): [lɛiŋ·ɡ̊ɪ], [hɡiŋ·k], jfr. d. ng i længe, Dreng.
[ŋ̊] (skrives med *n*, *nk*, *ng*): [sɛiŋ̊·ga], [lauŋ̊·t]. Lyden er ustemt, bepustet ŋ.
[p] (skrives med *p*, undert. med *b*): [paud·λ], [la:p], [lap·], jfr. d. p i Pude, Top.
[r], [r:] (skrives med *r*): [rɛ:vøɡ], [for·dv], [hvɛr:a]. Lyden er Tungespids-r, jfr. det landlige tyske r.
[ɡ] (skrives med *r*): [hɡi:va], [vɛɡ·k]. Lyden er ustemt, bepustet r.
[s], [s:] (skrives med *s*): [soᵘ:*l*], [oᵘs·ga], [hos:a], jfr. d. s i Sol, hviske, os.
[t] (skrives med *t*, undert. med *d*): [tau:*l*], [hauht], [gat·], jfr. d. t i Tale, ret.
[v] (skrives med *v*, ogs. *f*): [va:*l*], [sva:va], [§aiv·ðɪ], [ha:va], jfr. d. v i Vin, Gave.
[w] (skrives med *v*) se χw.
[þ] (skrives med *þ*, ogs. *ð*): [þo:*l*], [bliþ·ga], [laig·þ], jfr. e. th i thing.

Kursive Bogstaver i Lydskriften betegner Udtale, der vakler mellem stemt og ustemt, el. særlig i Udlyd, Lyd, som nogle Steder er ustemt, men som andre Steder kun ender ustemt: [hɛv·*ð*], [ta:*l*], [mjaul:*m*], [lau:*n*], [fö:*r*].

' betegner Tryk paa den efterfølgende Stavelse.

I Lydskriften staar i Parentes ( ) Lyd, som har Tilböjelighed til at forsvinde el. kun sjældent høres.

A

1. **a** [a·], det förste Bogstav i det isl. Alfabet (jfr. **á**). Det udtales som dansk ‚a' i Gas, Blad, rase og er dels langt: *dagur* [da:gög], dels kort: *allur* [ad·lög], *falla* [fad·la]. — Foran *ng* og *nk* udtales det som oftest i Nutiden som [au] (og skrives da ogs. af enkelte med *á*): *langur* [lauŋ·gög], *hanki* [hauŋ·ᶜi, hau ᶜi]. Den gamle Udtale har dog holdt sig enkelte Steder, navnlig i det vestlige Island (Vestfjordene, Snæfellsnes), hvor man altsaa endnu siger [laŋ·gög].

2. **a** i Forkort.: *a.* [illegible] (i Maal) [illegible] *a. m. k.* [illegible] *að minsta kosti* [illegible] *k. m.* [illegible] *að kalla má*.

3. **a** [a] nægtende Verbalsuffiks, ikke (= *at*), nu kun poetisk i antikiserende Sprog: *var-a þeim vaka vant* (JHall. 56).

4. **a** [a·] interj. **1.** [illegible] *ha?* hvad behager? **2.** [illegible] saa! (= *svo, nú*!).

1. **á** [au:] det andet Bogstav i det isl. Alfabet; udtales som dansk ‚av' i ‚mjav', ‚Savn' og er baade langt og kort: [illegible] [illegible] Forbindelser regnes dette Bogstav som det förste; saal. *á og ó*, Alfa og Omega. *og ei þig langar leyndardóma [illegible] að [illegible] barnagull og byrjar á ‚a'* (foranger [illegible] ABC og begynder med A) (ÞErlÞ. 91).

2. **á** som Forkort. *á* = *anno* [illegible].

3. **á (ár, ár)** [au:, au:r] f. Aa, Elv, Flod. I *A.-Skaft.* har gen. Formen *aar*, f. Eks. [illegible] (Ordspr.) [illegible] Aaer strömmer mod Havet; *á skal að ósi stemma*, Elv skal ved Udspring stæmmes; jfr. *ós*.

4. **á** [au:] acc. dat. sg. af **ær** f. (el. 3. **á**).

5. **á (ái, áði, áð)** [au:] vi. (jfr. *áning*) bede, standse paa en Rejse for at lade Hestene hvile.

6. **á** [au:] 1. og 3. sg. præs. ind. af **eiga**.

7. **á** [au:] præp. med dat. og acc., bruges ofte elupt. og undertiden adv.; betegner i Reglen det ydre, udvendige af en Ting, Overfladen, medens *í* og *úr* bet. det indre, indvendige, *að*, *frá*, *til* bet. Afstanden i Forhold til n-t. — Med dat. bet. *á* Væren paa el. i et Sted, med acc. Bevægelse hen til n-t.

A. med dat. **I.** lok. i Alm. om Dvælen el. Væren paa el. i n-t: **a.** paa, i: *á sjó og landi*, til Søs og til Lands; *á himni og jörðu*, i Himlen og paa Jorden, (derimod: *í helvíti*, i Helvede); *á götunni*, paa Gaden; *á borðinu*, paa Bordet; *á skipinu*, paa (i) Skibet; *þeir voru 4 á* [illegible] (om Besætningen) de var 4 paa (i) Baaden; [illegible] *skipinu*, ialt var der 100 Passagerer paa Skibet (om Bord); derimod: *í skipinu voru miklar birgðir af vörum* (om Indholdet); *í bátnum var fura* (om det Materiale, som Baaden var bygget af); *fór G. heim til foreldra sinna í húsabæinn á skógnum* (paa Gaarden i Skoven) (JAÞj. II. [illegible]), (i Regien vil man dog her sige *í skógnum*); *stafur á bók*, et Bogstav paa en Side, [illegible] Typerne), men: *lesa í bók*, læse i en Bog (om Indholdet); *nóg var að starfa á rjettinni*, der var nok at bestille i Folden (ɔ: ved det Arbejde, der skulde göres inde i Folden); her kunde man ogsaa sige: *í rjettinni*; — *tíkurnar voru lóða á* (medens de laa med) *hvolpunum* (Eimr. XII. 21); *á bænum*, paa Gaarden; *eru mörg hjú á bænum?* er der (ɔ: holdes der) mange Tjænestefolk paa Gaarden? (mods. *í bænum*, som vilde betegne inde i selve Gaardens Huse); *á bæ og úti*, ude og hjemme; — paa el. (lige) over n-t: *brú á ánni*, Bro over Floden; *sól er á tindum*, der er Sol paa Bjærgets Top, paa Bjærgtinden. — **b.** om Klæder, Vaaben, Smykker og desl.: *hafa hatt á höfði*, have en Hat paa Hovedet; *vera á nýjum fötum*, være iført en ny Dragt, have ny Klæder paa; *hafa e-ð á sjer*, have n-t paa sig, hos sig; *jeg hef enga peninga á mjer*, jeg har ingen Penge hos mig. — **c.** i Reglen med Navne paa Lande el. Landsdele endende paa *-land*: *á Íslandi*, paa (i) Island; *á Englandi*, *Þýskalandi* (sjeldnere *í E.*, *í Þ.*); *á Norðurlöndum*, i Norden; jfr. *hjer á landi*, her i Landet (derimod altid *í Danmörku*, *í Svíþjóð)*, ogs. foran Navne paa flere andre Landsdele og Egne: *á Mýrum*, *á Finnmörk* (idet her Grundbet. af *mörk* = Skov, træder frem, medens denne ikke længer føles i *Danmörk)*. — Ved Øers Navne bruges oftest *í*, hvilket er det klassiske, dog findes her af og til ogsaa *á*: *á umflotinni eyu* (Od. I. 6). — **d.** foran Navne paa Gaarde el. mindre Lokaliteter, især betegnende den mere frie el. aabne Beliggenhed el. den udstrakte Flade, i Mods. til *í*, saal. foran Navne, der ender paa *-bakki*, *-ból*, *-eyri*, *-hjalli*, *-mörk*, *-staður*, *-vellir* osv.: *á Hóli (Hólum)*, *á Heggstöðum*, *á Söndum*, *á Möðruvöllum*, *á Þorvaldseyri*, *á Staðarbrekku*, *á Sæbóli*, *á Stóranúpi*. — **e.** abstrakte Udtryk med overf. Bet.: *vera á fundi*, deltage i, være til Stede ved et Møde; *vera á þingi*, sidde paa Altinget, jfr. *þinga*, holde (Ting) Møde, raadslaa; [illegible] (hviler paa mig); *það er eins og álög hvíli á þessum fjársjóðum vorum* (TBókm. 1894), det er som om disse vore Skatte er forheksede; *ástæður á góðum og gildum rökum bygðar*, godt funderede Grunde. — **f.** om Beröring eller Forbindelse, ved, paa: [illegible] *á e-u*, røre ved n-t; *halda á e-u*, holde paa n-t, have n-t i Haanden. — **g.** flere Tilf., hvor man kunde vente acc., nærmest betegnende Handlingens Virkning eller Følger: †*leggja spjóti á e-m*, give en et Spydstik; *þegar hann nú greip á líkinu* (berörte Liget); *(menn) lentu á klettum* (stødte paa en Klippe); *þar strönduðu skipið á sandrifi* (strandede paa en Sandbanke); *sigrast á e-m*, besejre en; *þrífa á e-m*, gribe fat i en; [illegible] paa n-t, ogsaa i overf. Bet.: *halda fast á e-u (e-ri skoðun)*, fastholde n-t (som Mening); *taka vel (illa, ólíklega) á e-u*, [illegible] ytre sin Tilfredshed, Utilfredshed med el. Misbilligelse af n-t; *hvernig á öllu stæði*, hvorledes det hele hang sammen; *hvernig sem á því stóð*, hvorledes det nu end var. — **h.** om Bevægelse i Rummet inden for de Grænser, som det styrende Ord betegner: *fara á skipi*, tage med en Baad, et Skib; *ganga á götu (-nni)*, gaa paa Gaden. — **i.** med Forestilling om en Bevægelse el. Retning; i overf. Bet., idet der nærmest tænkes paa Handlingens Gentagelse el. Virkning el. paa det stadige, vedvarende ved Virkningen: *það ríður á e-u*, n-t er vigtigt; *stagast á e-u*, stadig gentage n-t; *fela á hendi* (oftere: *fela á hendur)*, betro til. — **j.** nærmest betegnende den sig gentagende Handling, det iterative: *þreifa á e-u*, føle paa n-t; *herða á e-u*, stramme n-t; *skotin dundu á þeim*, Skudene regnede ned over dem; — i overf. Bet.: *láta dynja á e-u*, lade n-t falde Slag i Slag paa n-t; *láta skammirnar dynja á e-m*, overdænge en med Skældsord.

II. om Tiden: **a.** om et særligt Tidspunkt, i, om, ved, til: *á dögum Sverris konungs*, i Kong Sverres Tid; *á næturþeli*, om Natten, ved Nattetid; *vera á gamals aldri*, være til Aars; *á jólunum*, i Julen, ved Juletid; *á ákveðnum tíma*, til den fastsatte Tid; *á þeim degi*, paa den Dag; *á sinni tíð*, til sin Tid; *á sama ári*, i det samme Aar; *á þeim tíma*, paa den Tid. **b.** iterativt, navnlig om Aarstiderne (hel dog hyppigere acc.): *á vetrum (= á veturna)*, om Vinteren, hver Vinter; *500 krónur á ári*, fem Hundrede Kroner om Aaret (hvert Aar, aarlig); *tvisvar á mánuði*, to Gange om Maaneden, to Gange hver Maaned (maanedlig); *á nóttunni*, om Natten, hver Nat (men altid: *á daginn)*; *á hverjum morgni (= á morgnana)*, hver Morgen; *á hverju vori*, hvert Foraar. — **c.** om Tidsrummet, inden for hvilket noget sker: *hann varð alheill á fáum dögum*, han blev fuldstændig rask i Løbet af nogle faa Dage; *á tveimur dögum*, i Løbet af to Dage; *á þriðja ári*, i det tredje Aar; *á viku fresti*, om en Uges Tid; *á 6 stundum og liðugum 12 mínútum*, i Løbet af 6 Timer og godt og vel 12 Minutter; *á unga aldri*, i Ungdommen, (som) ung. — **d.** for at betegne en Grænse for en Talangivelse, navnlig om Alder: *hún er nú á tvítugasta árinu*, hun gaar nu i sit tyvende Aar; *á þínu reki*, paa Alder med dig; *vart á meðalvexti*, knap af Middelhöjde; *á þriðja tugi*, over tyve, mellem tyve og tredive; *á öðru hundraði skipa*, over eet Hundrede Skibe (i denne sidste Bet. dog i Reglen med acc.). — **III.** om forskellige andre Forhold, Tilstand, Egenskaber, Beskæftigelse osv., med mere el. mindre overf. Bet.: **a.** om et Objekt, navnlig efter subst., som betegner Sindsstemning el. Følelse af venlig eller uvenlig Natur, ogsaa med den deraf følgende Handling; i det hele Ord der bet. Sindsstemninger og Sjælevirksomhed som Bifald, Modstand, Tvivl, Nysgærrighed, Haab, Attraa, Tillid, Undren, Glemsel osv.; naar der i saadanne Udtryk bruges acc. (f. Eks. *leggja hug á e-ð)*, tænkes der nærmest paa Handlingens Begyndelse, medens der ved dat. (f. Eks. *hafa hug á e-u)*, tænkes paa det varige ved Følelsen: *hafa mætur á e-u*, sætte n-t höjt; *hafa ást á e-m*, holde af, elske en; *hefna sín á e-m*, hævne sig paa en; *hafa andstygð á e-m*, nære Modbydelighed for, afsky en; *hafa ímugust á e-m*, have noget imod en, ikke kunne udstaa en; *hafa trausti á* [illegible]

níðast á e-m, handle nedrigt mod en; *eiga von á e-u*, have Haab om n-t, haabe, vente n-t; *hugur minn leikur á tveim áttum*, jeg er tvivlraadig; *e-m leikur hugur á e-u*, en begærer n-t, har Lyst til n-t; *forvitni er mjer á því*, jeg er nysgærrig efter at vide Besked derom; *það er enginn efi á því*, derom er der ingen Tvivl; *furða á e-u*, undre sig over n-t; *fá leiða á e-u*, blive ked af n-t: *gleyminn mjög á góðverkum, gírugur á matföngum* (Bólu-Hj. 179), som har let ved at glemme gode Gærninger, men er graadig efter Mad. — **b.** ogs. i Forb. med andre subst. om en legemlig Genstand for n-t: *berja á e-m*, prygle en; *vinna sigur á e-m*, besejre, vinde Sejr over en (jfr. A. I. g.); *vinna bug á e-u*, besejre n-t, faa Bugt med n-t; *sjá á e-m*, se (mærke) noget paa en; *jeg sá á honum, að hann var drukkinn*, jeg saa paa ham, at han var beruset; *það sá á honum*: [1]) det kunde ses, at han var beruset, [2]) han saa medtagen el. beskadiget ud; *það sá á hestinum eftir reiðina*. — **c.** efter Substantiver og med Verber, som betegner Forstand paa, Indsigt i el. lignende: *hafa vit á e-u*, forstaa sig paa n-t; *kunna deili á e-u*, have Rede paa n-t, have Kendskab til n-t; *það eru líkindi á því (= til þess), að . . .*, der er Rimelighed for, at . . .; *hafa skyn á e-u*, have Forstand paa; *taka mark á e-u*, slutte af n-t (om Fremtiden), ænse n-t, jfr. *mark*; *hafa þekkingu á e-u*, have Kendskab til n-t, Indsigt i n-t; *geta upp á e-u*, gætte sig til n-t, gætte (paa) n-t; *glöggva sig á e-u*, göre sig n-t klarere; *reyna sig á e-u*, prøve sine Kræfter paa n-t. — **d.** om Belæring, Flid, Omhu, Omsorg for el. lignende: *fræða e-n á e-u*, belære en om n-t; *vanda sig á e-u*, göre n-t omhyggeligt; *vara sig á e-u*, vogte sig for n-t; *hafa gætur á e-u*, passe paa n-t. — **e.** efter subst. som betegner Magt over, Krav paa, Ret til, Lejlighed til el. lignende: *eiga vald á e-u*, have Magt til n-t, have n-t i sin Magt; *eiga sök á e-m*, have n-t at klage paa en; *eiga rjett á e-u*, have Ret til n-t; *eiga kost á e-u*, have en Mulighed til n-t; *eiga færi á e-u*, have Lejlighed til n-t; *e-m er nauðsyn á e-u*, en trænger meget til n-t, maa nødvendigvis have n-t. — **f.** efter Substantiver som betegner Fejl, Mangel, Trang, Forskel el. lign.: *galli á e-u*, Fejl ved n-t; *þörf á e-u*, Trang til n-t; *munur á e-u*, Forskel paa n-t. — **g.** om en Egenskab ved noget, navnlig med et personligt Pronomen: *mjer, þjer, sjer, honum* osv. om personlige Egenskaber og Fremtræden, aandelig el. legemlig: *fljótur á sjer*, hurtig af sig; *bráður á sjer*, hastig, hurtig af sig; *ljettur á sjer*, [1]) = *ljettur í lund*, livlig; [2]) = *ljettur á fæti*, letfodet. *fastur á fótum*, støt; *frár á fæti*, letfodet, fodrap, hurtig til Bens; *þungur á sjer*, tung i sine Bevægelser, svær, korpulent; *ósköp eru á þjer*, hvad gaar der ad dig; *það er annar bragur á því núna*, nu er Tonen helt anderledes; *hafa á sjer bragð, sið, svip, æði* osv. (om den ydre Fremtræden), optræde som, have en Mine af: *hann hafði á sjer höfðingssvip*, hans Mine (Fremtræden) var fornem; *það var á honum óðs manns æði*, han skabede sig som et galt Menneske. — **h.** omskrivende med personligt Pronomen for at betegne de ydre Dele af Legemet (i st. f. gen.), f. Eks. *hárið á mjer*, mit Haar; *fæturnir á mjer*, mine Fødder; *jeg tók í höndina á honum*, jeg tog ham i Haanden, trykkede hans Haand; *mjer er kalt á höndunum*, jeg har kolde Hænder, fryser om Hænderne; om de indvendige Dele bruges *í*: *hjartað í mjer*, mit Hjærte. — **i.** om Over- eller Uoverensstemmelse: *vera á sama máli um e-ð*, stemme overens angaaende n-t; *vera á annari skoðun um e-ð*, have en anden Mening angaaende n-t: *jeg er á því*, det er min Mening, det tror jeg nok; *hann var ekki á því*, han var ikke af samme Mening. — **j.** om at begynde paa el. ende med n-t, hvor der tænkes hovedsagelig paa det stadige el. varige ved Handlingen: *byrja á e-u = byrja e-ð*, begynde paa n-t; *enda á e-u*, ende med n-t; *það bryddir á e-u*, der viser sig Tegn til n-t; *ympra á e-u*, føre n-t i Tale; *stinga upp á e-u*, foreslaa n-t. — **k.** om at vise Tegn paa el. se Tegn paa n-t: *láta ekki á sjer finna*, ikke lade sig mærke med n-t; *það ber mikið (lítið) á e-u*, n-t er meget (lidt) iöjnefaldende; *það örlar oft á því*, det vil ofte hænde; *sjá e-ð á e-u*, se n-t af n-t; *sjá á e-u*, se Mærke af n-t; *það er auðsjeð á því öllu, að hann hefur verið vitlaus*, man kan let se af det hele (ɔ: alt tyder paa), at han har været gal; *láta bera á e-u*, lade n-t mærkes. — **l.** ofte i Stedet for gen. eller Sms. om enkelte Dele af et Hele: *dyr á húsi*, Dör paa et Hus (= *húsdyr*); *stafn á skipi = skipsstafn*; *turn á kirkju = kirkjuturn*; *gjalddagi á skuld = gjalddagi skuldar*, Betalingstermin for en Gæld; *verð á e-u = verð e-s*, Værdi, Pris paa n-t; *litur á e-u*, Farve paa n-t. — **m.** om Pligt, Ansvar osv.: *kvaðir á jörðunni*, Ydelser, som hviler paa Gaarden; *ábyrgð á e-u*, Ansvar for n-t. — **n.** instrumentalt: ved, ved Hjælp af: *græða á e-u*, tjæne paa n-t; *lifa á e-u*, leve af n-t, ernære sig ved n-t; *lifa á því að kenna*, ernære sig ved Undervisning; *lifa á eignum sínum*, leve af sin Formue; *komast undan á flótta*, undslippe ved Flugt; *seðja sig á e-u*, mætte sig med n-t; *særa sig á e-u*, saare sig paa n-t; *svala sjer á e-u*, slukke sin Törst med n-t; overf.: *svala huga sínum á e-u*, husvale sig ved n-t (jfr. *svala*); *drepa e-n á eitri*, dræbe en ved Hjælp af Gift; *fella e-n á bragði*, kaste en til Jorden ved et Brydekneb (ogs. overf.: bringe en til at falde ved Kneb); *þekkja e-n á e-u*, kende en af n-t; *draga e-n á e-u*, trække n-t i Langdrag for en, holde en hen med n-t. — **o.** nærmest om Virkningen, Følgen: *falla á verkum sínum*, falde paa sine Gærninger; *koma fram á e-u*, vise sig hos el. i n-t; *yfirsjónir feðranna koma fram á börnunum* (rammer Börnene); *bitnar á e-m*, det hævner sig paa en (jfr. *bitna*). — **p.** om Beskæftigelse, Tilstand el. Stilling (kan ofte oversættes med ppr.): *á baki (við e-ð)*, bagved, *(e-s)*, paa Ryggen af en; *á beit*, paa Græs, græssende; *á brautu* (egl. paa Vejen), borte; *á bænum*, i Bön, bedende; *á enda*, til Ende, forbi, færdig; *á ferli*, oppe, oven Senge; *vera á f.*, være oppe, kunne gaa omkring; *á floti*, flydende; *á flugi*, i Flugt, flyvende; *á gægjum*, paa Udkig; *á flótta*, paa Flugt; *á fótum*, paa Benene, oppe; *á falli*, i Fald med at gaa; i overf. Bet.: *bú mitt er á förum*, er ved at gaa til Grunde, staar for Fald; *á gangi*, gaaende, spadserende, paa en Spadseretur; *á hlaupum*, i Løb, løbende (ogs. om Besörgelse af Smaaærender), rendende frem og tilbage; *vinna e-ð á hlaupum* (jfr. *áhlaupaverk*), udføre n-t i ledige Øjeblikke; *á hleri*, lyttende; *hún var* (el. *stóð*) *á hleri*, hun (stod og) lyttede; *á hrakningi*, drivende frem og tilbage, som faar daarlig Medfart, omtumlet (jfr. *hrakningur*); *á huldu*, i det skjulte, dulgt, i Lön; *tala á huldu*, udtrykke sig mørkt, forblommet; *á laun*, hemmelig, i Lön; *á leiðinni*, undervejs; *á lífi*, i Live; *á lofti*, i Luften, offentlig (jfr. *loft*); *á reiki*, strejfende omkring, vandrende; *hugur hans er enn á reiki*, hans Sind er endnu ubefæstet; *skýringar allar eru á reiki* (er vaklende); *á sundi*, svömmende; *á tali við e-n*, i en Samtale med en, samtalende med; *á veiðum*, paa Jagt; *á valdi e-s*, i ens Magt; *á verðgangi*, tiggende.

B. med acc. **I.** Lok. **a.** om Bevægelse i egl. Betydning, især med Bevægelsesverber: paa, op paa, hen paa, hen til, hen i, ind i, henimod og lign.: *koma á e-n stað*, komme til et Sted; *setja fram svart skip á djúpan sæ* (Il. I. 7); *stúlkan var beðin að sækja þvottinn út á kirkjugarðinn*; — *þar er kominn stór björn á dalinn*, en stor Björn hjemsøger Dalen (OBj. I, 264). — **b.** om Klæder: *jeg var kominn á hvíta brók og ljósbláa sokka*, jeg havde iført mig hvide Benklæder og lyseblaa Strömper (JHall. 250). — **c.** om Retningen i hvilken noget er, sker, iagttages osv.: paa, til, ved, hen til: *á báðar hendur*, paa (til) bægge Sider; *á hæl*, baglængs (el. paa Hælen); *á aðra hönd henni*, ved Siden af hende; *inn á land að sjá*, naar man saa ind mod Land, ɔ: i Retningen af Land; *út á fjörðinn að sjá*; — *á alla vegu*, paa alle Kanter, til alle Sider (jfr. *vegur*), i enhver Henseende; *Drangey lítur út eins og sæbrattur klettur upp úr sjónum á allar hliðar* (til alle Sider) (JÁÞj. I. 144); *frá bænum lá beinn vegur upp á hálsinn*, fra Gaarden gik der en lige Vej op paa Aasen — **d.** med Bibetydning af at n-t gaar ud fra en: *stirndi á svell*, der var Stjærneglans paa Isen; *stirndi á hann af spiki*, han glinsede af Fedme; *á hvern veg*, paa hver Side (Kant); *á báðar hendur*, til bægge Sider; *á aðra hlið e-u*, paa den anden Side af n-t, ved Siden af n-t. — **e.** ogs. i overf. Bet.: *á annað borð*, i det hele taget, overhovedet, jfr. *borð*; *á langveginn*, paa langs; *á hinn bóginn*, paa den anden Side; *sigurinn hnje á hinn bóginn*, Sejren hældede til den anden Side; *hlaut þannig að leiða af þessu fjandskap og vantraust á báða bóga* (paa bægge Sider) (TBókm. 1894, 22). — **f.** med Verber som *horfa*, *líta* osv.: paa: *horfa (líta) á e-ð*, se paa n-t; *vísa e-m á e-ð*, vise en hen til n-t, hvor n-t er. — **g.** med Verber der betyder sigte osv.: *hann miðaði á hann byssunni*, han sigtede paa ham med Bøssen; *stefndi hann á fjallið*, han gik i Retning af Bjærget. — **h.** om Udstrækning og Bevægelse mod et Maal (med en Biforestilling om, at man naar Maalet): *snjóboltinn lenti á augað* (Af.) (sædv.: *auganu*), Snebolden traf Øjet; *langt upp á land*, langt op i Landet; *hárið náði (tók) henni ofan á belti*, hendes Haar naaede (ned) til Bæltestedet. — **i.** om det Sted, hvor man kommer hen, med Bevægelsesverber: *stíga á skip*, gaa om Bord; *fara á land*, gaa i Land; *hann kom þar á bæ, sem heitir Grund*, han kom til en Gaard, som kaldes G.; *komast á fætur*, komme paa Benene, staa op (af Sengen); *fara á bak*, bestige en Hest, sidde op; *fara á fund*, gaa til et Møde. — **j.** om Bevægelsen hen til, til, ved Lands- og Stednavne (i nyere Sprog sjældent): *hann reið svo á Heggstaði (= að Heggstöðum)*, han red hen til Heggstaðir; *meðan höuðu þeir, og við það komu þeir Konráð og Guðmundur á hljóðið* (gik hen efter Lyden) *ofan úr hálsi* (GKonÆf. 84). — **k.** med Benævnelser paa Legemsdele: *bíta e-n á barkann*, bide Struben over paa en; *brjóta e-n á bak aftur*, knække Rygraden paa en; *skera e-n á háls*, skære Halsen over paa en; *kyssa á hönd e-s* (el. *e-m*), kysse ens Haand; *bíta á vör*, bide sig i Læben. — **l.** med Biforestilling af rundt om el. over, hen over: *leggja hnakk á hest*, sadle en Hest, ogs. abs. *leggja á*; — *setja á sig hattinn*, sætte Hatten paa Hovedet; *reyta á sig mosa*, pille Mos og dække sig dermed. — **m.** med en Biforestilling om det tilstrækkelige (om en Byrde): *klyfjar á tvo hesta*, Oppakning til to Heste, ɔ: saa meget som to Heste kan bære. — **n.** med Biforestilling om Bestemmelse, til: *sumarföt á drengi* (til Drenge). — **II. a.** om Tiden: paa, om, i, i Løbet af; — om en bestemt Dag el. Tidspunkt i Løbet af hvilket n-t sker, især i Fremtiden: *á morgun*, i Morgen (*í morgun*, i Morges); *á fimtudaginn*, paa Torsdag, om Torsdagen; *á fimtudaginn kemur*, nu paa Torsdag; *á fimtudaginn í næstu viku*, næste Torsdag, Torsdag otte Dage; i saadanne Forbindelser udelades præp. ofte; *á sunnudagsmorgun*, en Söndag Morgen; *og sagði K. spár alt fram á ellidaga* (helt op til hans Alderdom); *spádómstími stúlkunnar og dánardægur séra H's báru upp á* (indtraf paa) *sama dag* (JÁÞj. I. 409). — **b.** iterativt om det der plejer at gentage sig (her oftest i pl.): *á sumrin*, *á sumrum* (†*á sumur*), om Sommeren, ɔ: hver Sommer; *á daginn*, om Dagen; (*á nóttunni*, om Natten); *á kveldin*, om Aftenen, hver Aften; *á veturinn* (oftere *á veturna* el. *á vetrum* el. *á vetrin*), om Vinteren, ved Vintertid (ɔ: hver Vinter); *á vorin*, ved Foraarstid, hvert Foraar; *á haustin*, om Efteraaret, hvert Efteraar; ellipt. udelades ofte præp. i saadanne Tilf., ligesom paa Dansk: *nótt og dag, vetur og sumar, kvöld og morgna* (Nat og Dag osv.). — **c.** om en fortsat Bevægelse el. Udstrækning i Tid og Alder med *hníga*, *líða*, *koma* osv. i Bet. mod Slutningen af n-t: *hniginn á efra aldur*, til Aars; *nú leið á veturinn*, hen mod Vinterens Slutning; *þegar á daginn líður*, naar Dagen hælder mod Aften; *fram á þennan dag*, indtil nu; *nú var hann kominn á átjánda ár*, han gik nu i sit attende Aar; *Nú var tryppið hún Toppa tetur á annan vetur* (JHall. 147). — **d.** distributivt: [1]) om Tiden: *tvisvar á dag*, to Gange om Dagen; [2]) i andre Forhold: *sængur góðar á mann*, gode Senge, en til hver Mand (JÁÞj. I. 492); *heftið á 1 kr.*, hvert Hæfte

[illegible] 1 Kr., *þetta kostar mikið, 80 kr. í hvern mánuð* (om Maaneden) *kílóið er á 84 aura*, Kiloet koster 84 Öre; *Vísir á 5 aura* [illegible]. — **III.** I abstrakte Udtryk, mer eller mindre overf. Bet., ofte med transitive eller reciproke Verber omskrivende et Objekt. **1.** med Verber, som betegner en Bevægelse, paa, til, i, under, om Personer og Ting, men oftest om Begreber: **a.** med en Biforestilling om Bevægelse hen imod en Lokalitet: *ganga á tal*, gaa hen for at tale sammen; *skora á hólm*, udfordre til Duel (Tvekamp); *ganga á einmæli við e-n*, tale med en under fire Øjne; *fara á fund e-s*, gaa hen for at træffe en; *bregða e-m á eintal*, trække en til Side for at tale med ham alene; *setja fjenað á hey*, sætte et vist Antal Kreaturer paa Vinterfoder i Forhold til Høforraadet; *fara á sveitina*, komme paa Fattigvæsenet; *flytja e-n á sína sveit*, sende en til sin Forsörgelseskommune. — **b.** uden en saadan Biforestilling, paa, i, om, om en Person el. Genstand som n-t gaar udover: *bera fje á e-n*, bestikke en; *fá á e-n*, göre et Indtryk paa en; *gaf hann þá og* [illegible] *skriftina* (som Lön for Afskrivningen) *nálega svo ríkmannlega sem um vorið* (GKonÆf. 147); *ganga á mála*, gaa i Sold; *ganga á vald e-s*, overgive sig selv til en (i ens Magt); *ganga á sætt*, bryde et Forlig; *bera skynbragð á e-ð*, forstaa sig paa n-t, (men: *kunna skyn á e-u* i samme Bet.); *bregða á e-ð* (nl. *sjer)*, men: *byrja á e-u*, (acc. betegner Bevægelsen ved at slaa ind paa n-t, det andet det varige ved Handlingen), begynde paa n-t; *draga (leggja) dul á e-ð*, skjule n-t; *draga e-n á tálar*, bedrage en; *segja á e-n* (Af., Rask) = *segja eftir e-m*, røbe en; *bindi enda á orð sín*, holde sit Ord; *gera á hluta e-s*, forurette en; *jeg gæti eflaust tilfært ótal dæmi upp á það*, jeg kunde uden Tvivl anføre utallige Eksempler derpaa; *telja e-n á e-ð*, overtale en til n-t; *leita á náðir e-s*, søge Tilflugt hos en. — **2.** i forsk. Udtryk, der nærmest betegner en Retning, i overf. Bet. **a.** om en mundtlig Henvendelse, Tiltale, Hilsen el. lign.: *kalla á e-n*, kalde paa en; *yrða á e-n*, tiltale en; *heita á e-n*, göre et Løfte til en (f. Eks. en Helgen), love en n-t, hvis ens Ønske gaar i Opfyldelse; *æpa á e-n*, raabe til en; *nefna e-n á nafn*, kalde en ved Navn; *það stendur ekki upp á mig*, jeg har gjort mit (men: *það stendur ekki á mjer*, jeg er villig nok). — **b.** om Pegen paa, Fremhævelse: *benda á e-ð*, pege paa, fremhæve, pointere n-t. — **c.** om Varsel, Bebudelse: *vita á e-ð*, bebude n-t. — **d.** om Udsagn, Erklæring, Tilbud el. lign. (denne Betydning dog snarest noget forældet): *bjóða mál á dóm e-s*, tilbyde at lade en afgöre Sagen ved Voldgift. — **e.** om Ros, Dadel, Beskyldning el. lign., Klage, Besværing o. lign.: *deila, telja á*, bebrejde; *hasta á*, irettesætte; *ljúga á*, lyve paa; *ljúka lofsorði á e-n*, rose en. — **3.** i Udtryk for Sindets eller Tankens Henvendelse paa n-t, Tro paa, Tillid til n-t: *treysta, reiða sig á e-ð*, stole paa n-t; *trúa á*, tro paa; *trúgjarn (vantrúaður) á e-ð*, lettroende (vantro) med Hensyn til n-t. — **4.** om Beregning, anslaa til, gætte, vurdere: *giska á e-ð*, gætte paa n-t, anslaa til n-t; *kasta tölu á e-ð*, løselig tælle n-t, anslaa Antallet af n-t til; *leggja verð á e-ð*, vurdere n-t; *virða, verðsetja e-ð á e-ð*, vurdere n-t til n-t. — **5.** om Tykke, Behag, Lyst, Tilböjelighed til n-t: *ágjarn á e-ð*, gærrig efter n-t; *harðsnúinn á e-ð*, ivrig efter n-t, bestemt paa n-t; *fús á e-ð* (ogs. *f. til e-s)*, villig til n-t; *lítast á e-ð*, synes om n-t; *leggja hug á e-ð*, begære n-t, fatte Tilböjelighed til (Godhed for). — **6.** om Opmuntring til, Mindelse om n-t: *eggja e-n á e-ð*, opmuntre en til n-t; *minna e-n á e-ð*, erindre en om n-t; *skora á e-n*, opfordre en. — **7.** om Forlig, Overensstemmelse med Hensyn til n-t: *sættast á e-ð*, forsones angaaende n-t; *verða á e-ð sáttir*, komme overens om n-t; *sættast á mál*, indgaa Forlig i en Sag; *sammælast á e-ð*, aftale n-t; *það stendur heima upp á hár*, det passer paa et Haar; *fallast á e-ð*, gaa ind paa n-t; *leggjast á eitt*, virke sammen. — **8.** ogs. om Indflydelse, Virkning paa n-t, Anvendelse paa: *svífa á e-n* (om berusende Drikke), virke paa, göre beruset; *fá á e-n*, göre Indtryk paa en; *hrífa á e-ð, hafa áhrif á e-ð*, göre Indtryk paa n-t, have Indflydelse paa; *bíta á e-ð*, bide paa n-t, ɔ: kunne skære n-t, — overf.: virke paa n-t: *láta e-ð á sig bíta*. — **9.** i Udtryk, der betegner at lægge Vind paa el. lign.: *leggja hug, kapp, stund á e-ð*, lægge Vind paa n-t, være ivrig efter n-t. — **10.** om Fare el. Risiko: *hætta á e-ð*, vove n-t; *upp á von og óvon*, paa Lykke og Fromme; *á sjálfs hættu*, paa egen Risiko. — **11.** om hvad man indestaar for ved Ord, Ære, Samvittighed, Forpligtelse (forb. med *upp): lofa e-u upp á drengskap sinn*, love n-t paa sit Æresord; *sverja upp á e-ð*, sværge paa n-t; *upp á æru og samvisku*, paa Ære og Samvittighed. — **12.** om Fuldmagt (med *upp): umboð upp á e-ð*, Fuldmagt til n-t. — **13.** om en Henvendelse eller Virksomhed ved Hjælp af Syn og Hørelse: *heyra á e-ð*, høre paa n-t; *hlusta á e-ð, hlýða á e-ð*, lytte til n-t; *horfa, líta á e-ð*, se paa n-t (men *sjá á e-u, að*, mærke paa n-t, at); *koma auga á e-ð*, faa Øje paa n-t; *stara á e-ð*, stirre paa n-t. — **14.** om Beskæftigelse eller Tilstand: *fara í* [illegible] *sund*, tage Svömmetag (betegner Overgangen til Svömningen). — **15.** *skera á e-ð*, skære n-t over (men *skera sig á e-u*, skære sig paa n-t); *leika á e-n*, narre en. — **IV.** om en Egenskab ved n-t, i Bet. med Hensyn til n-t. — **1.** om Haar, Teint, Farve, Mine, Smag osv.: *svartur á hár*, sorthaaret, med sort Haar; *dökkur á hörund*, med mørk Lod; *þungur á svip*, med mørk Mine; *ekki þykist eg hafa séð telpu lánlegri á svipinn*, jeg har aldrig set en lille Pige med en mere lykkebebudende Mine (JThMK. 78); *grænn á litinn*, grön af Farve; *öldungis eins á litinn*, af aldeles samme Farve; *þurr á bragðið*, med tör Smag, tör at smage; *daufur á bragðið*, flov af Smag; *hreinn á kroppinn*, med ren Krop; *sá fiskur er magur á lifrina* (har mager Lever); *blindur á e-ð*, blind for n-t; *á sig: vel (illa) á sig kominn* (jfr. *koma)*. — **2.** i Udtryk, der betegner Duelighed i en vis Retning: *hagur á smíðar*, en udmærket Smed; *manna glöggskygnastur og ritvandastur á gömul bókfell og handrit*, den skarpsindigste Kender af gamle Pergamentshaandskrifter; *vísasti maður á klerklegar listir*, en uopperlig Klerk, udmærket Humanist. — **3.** om Maal: *7 álnir á breidd (lengd, dýpt, hæð)*, syv Alen bred (lang, dyb, höj); *mikill á vöxt*, stor af Vækst; *lítilmenni á vöxt og viðgang*, ubetydelig af Vækst og Udvikling. — **V.** om Redskab og Middel osv. — **a.** betegnende Redskabet, paa, med, ved: *vega á reislu*, veje med (paa) en Bismer; *spinna á rokk*, spinde paa en Rok; *leika á hljóðfæri*, spille paa et Instrument; *spila á spil*, spille Kort; *mala á kvörn*, male i en Kværn; *nefna e-n á nafn*, nævne ens Navn. — **b.** om Midlet, hvorved man opnaar n-t: *bjargast á sínar hendur*, hjælpe sig selv; *gera e-ð á sínar (eigin) spýtur*, göre n-t for sig selv (alene); *á eigin kostnað*, paa sin egen Bekostning. — **VI.** om Beskaffenheden eller Maaden hvorpaa n-t sker. — **a.** om Maaden: *á eina lund*, paa een og samme Maade; *á þessa lund*, paa denne Maade; *á allar lundir*, paa alle Maader; *á ýmsa vegu*, paa forskellige Maader; *á þá leið, á þann veg*, paa den Maade, saaledes; *á sömu leið (sama hátt)*, paa samme Maade; *á þann (þenna) hátt*, paa den (denne) Maade; *á betra veg*, til det bedre. — **b.** om Beskaffenhed: *það mál er á þann veg, að*, den Sag er saaledes beskaffen, at. — **c.** om Sproget: *mæla, rita á e-a tungu*, tale et Sprog, skrive paa, optræde som Forfatter i et Sprog; *brjefið var ritað á ensku*, Brevet var skrevet paa Engelsk; *bókin var á dönsku*, Bogen var paa Dansk (her bruges dog undertiden dat.: *bókin var rituð á ókunnu máli); aldrei hafði hún mælt á það mál*, hun havde aldrig talt det Sprog. — **d.** om Sædvane, Skik og Brug: *venja sig á e-ð*, vænne sig til n-t; *upp á frönsku*, paa Fransk, paa fransk Vis. — **e.** om Orden, Rækkefølge, Gentagelse: *hver á fætur öðrum*, den ene efter den anden; *á ofan, ofan á*, oven paa; *á það ofan, ofan á þetta*, desforuden; *tjón á tjón ofan*, det ene Tab efter det andet (om Gentagelsen). — **f.** om Mangel i Retning af n-t (jfr. **IV.**): *það vantar á það*, det mangler deri; *þá er hann skorti vetur á tvítugan*, da han var nitten Aar. — **g.** om Talgrænse: *þar var komið saman á þriðja hundrað manns*, der var samlede over to Hundrede Mennesker. — **VII.** om Vederlag, i Stedet for: *á stúf*, i Stedet for *stúfhlut* s. d. O. (Vf.). — **VIII.** i fast Forb. med subst., hvor det hele fungerer som præp.: *á hæla e-m*, bagved en, *á hæl e-m*, i Hælene paa en, tæt bagved en. **IX.** adv. **1.** med reciproke Verber: *farast á*, gaa fejl af hinanden; *sendast á*, sende til hinanden; *skrifast á*, skrive til hinanden, brevveksle, korrespondere; *kallast á*, kalde til hinanden; *standast á*, være lige, staa lige overfor hinanden, jfr. *standa*, osv. — **2.:** *á braut*, bort; *á víxl*, vekselvis (jfr. *víxl); á mis*, glip af hinanden (jfr. *mis); á víð og dreif*, spredt, hist og her. — **3.** uden Kasus, abs. **a.** om Vejret: *á var norðanstormur*, der var Storm fra Nord; *þoka var á mikil*, der var stærk Taage; *hvaðan sem á er*, fra hvilken Kant end Vinden blæser; *hann er á austan, norðan* osv., Vinden er østlig osv.; *níðamyrkur var á*, det var bælgmørkt; *koma á*, regne: *hann ætlar að koma á*, det skal til at regne; *hann er kominn á*, det er begyndt at regne. — **b.** *það er á hjá mjer*, der er Bid hos mig. — **4.** som en Slags, ofte pleon., Forled foran adv. og præp.: *á meðan*, medens (= *meðan)*; *á milli*, mellem, i mellem (= *milli); á móti* imod, lige overfor (= *móti); á síðan*, senere hen (= *síðan); á undan*, foran (= *undan); á við*, i Lighed med, omtrent som, Mage til, lige saa god som: *skorti þó ei . . . vit . . . nje fagran lit, á við dýrast ættarval áa sinna úr Haukadal* (MJ. II. 39); *hann er á við fjóra*, han er ligesaa god som fire, gör Fyldest for fire; *á við hvern sem er*, trods nogen.

8. **á** [au:] interj. bet. Tvivl el. Overraskelse: saa? mon? virkelig? ih, (ja) saa? naa! ironisk spörgende, naar en anden fremstiller en selvfolgelig Sandhed eller indrömmer sin Fejltagelse: *á var svo?* der kan du se (hvad jeg sagde).

á auka [au:öy·ga, -öy·ka] vt. foroge, formere: (Ordspr.) *alt er gott það áeykur*, al Tilvækst er god. **-auki** [-öy·ɡɪ, -öy·ķɪ] m. Tilvækst, Tillæg, is. om en foroget Byrde, mere Besvær el. lign.: *það er á. ofan á alt annað*, det er en Byrde mere oven paa (til) alt det andet. **-austur** [-öysdøϱ] m. **1.** *(yfirhelling, yfiraustur)*, Hælden ud over, Udgydelse over; **2.** *(skammir)* Udskælden; †**3.** *(rógur)* Bagvaskelse.

áavísi [au:avi:sɪ] f. indec. Atavisme (Kölpin Ravn. 67).

á baggi [au:baɡ·ɪ] m. Byrde som lægges ovenpaa den lettere Byrde paa en Pakhest, for at bringe Ligevægt til Veje; ogs. overf.: *þetta er ljótur á.* **-baki** [-ba·ɡɪ, -ba·ķɪ] m. = **ábekingur. -band** [-bant] n. Sejlgarn (Vf.). **-barning** [-bardniŋk] f. Pryglen.

ábata eyrir [au:badaei:rɪϱ, -bata-] m. noget der er indbringende, Indtægtskilde: *sildin hefir aldrei orðið oss að ábataeyri til þessa dags* (har hidtil aldrig været en Indtægtskilde for os) (JSVb. 116). **-kaup** [-köy:p] n. fordelagtigt Køb. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som giver ringe Fortjeneste. **-mikill** [illegible] a. = **ábatasamur.**

ábatan [au:ba·dan, -ba·tan] f. = **ábati.**

ábata samur [au:badasa:møϱ, -bata-] a. indbringende, fordelagtig. **-semi** [-se:mɪ] f. Fordelagtighed. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. fordelagtigt Bytte.

ábatast (a) [au:ba·dast, -ba·tast] v. refl.: *á. á e-u*, tjæne paa n-t.

ábata verslun [au:badavɛϱ·sløn, -bata-] f. fordelagtig Handel. **-von** [-vo:n] f. Haab om Vinding. **-vænlegur** [-vain·leɡøϱ] a. som ser ud til at blive indbringende.

ábati [au:ba·dɪ, -ba·tɪ] m. **1.** Fordel, Vinding: (Mundh.) „*það er ekki til ábatans að láta hann Kára róa*“, *sagði karlinn*, „*heldur bara til að kenna honum áralagið* (Eimr. X. 143). — **2.** Halen og Stykket med Nöglebenet af Helleflynderen, som falder i dens Lod, som trækker den op.

abbadís [ab:adi:s] f. Abbedisse.

abbast (a) [ab:ast] v. refl.: *a. upp á e-n*, fortrædige en, molestere en, overfalde en.

abbendi (afbendi) [ab:endɪ, ab:ɪndɪ] n. Bindsel, Afføringstræghed, haardt Liv.

abbendishnútur (afbendis-) [abːndɪshnuːdøϱ, -hnuːtøϱ] m. 1. Knude med magisk Virkning (JÓlGrv. cit. af ODavSk. 351). 2. = *gullinæð.*

á beking [auːbɛˑɟiŋk, -bɛˑkɪŋk] f. (jur.) Giro, Endossement. **-bekingur (-s, -ar)** [-beˑɟiŋgøϱ, -beˑɟ̊iŋgøϱ] m. (jur.) Girant, Endossent. °**-bekja (-bakti, -bakið)** [-bɛˑɟa, -bɛˑɟ̊a, -baχdɪ, -baˑɟɪð, -baˑɟ̊ɪð] vt. (jur.) girere, endossere. **-bending** [-bɛndiŋk] f. Paapegen, *(það að minna e-n á e-ð)* Paamindelse. **-bendingarfornafn** [-bɛndiŋgaϱforˑnabv] n. (gramm.) demonstrativt Pronomen, paapegende Stedord. **-berandi** [-bɛˑrandɪ] a., jfr. *bera á.* — **1.** som man lægger Mærke til, iöjnefaldende, fremtrædende: *hafði lítið af eftirtektarverðum og á. mannvirkjum verið að finna á Siglufjarðareyri* (Logr.'15. 57). 2. tydelig, iörefaldende: *en þó var það* (ɔ: *hljóðið) mjög glögt og áberandi* (klart og tydeligt) (Ísaf. '13. 143). **-berging** [-bɛrɟiŋk] f. Smagen paa n-t. **-byggilegur** [-bɪɟɪlɛːqøϱ] a. paalidelig, adv. *-lega.* **-býli** [-biːlɪ] n.: 1. *(ábýlisjörð)* Fæstegaard, Brugsjord. 2. = *ábúð.* **-býlisjörð** [-bilɪsjörˑð] f. Fæstegaard. **-býlismaður** [-bilɪsmaːðøϱ] m. Fæster. **-býlisrjettur** [-rjɛhdøϱ] m. = **ábúðarrjettur.**

ábyrgð (-ar) [auːbɪr(q)ð] f. **1.** Ansvar: *koma á. fram á hendur e-m,* drage en til Ansvar; *á mína ábyrgð,* paa mit eget An- og Tilsvar; *bera á. á e-u,* staa til Ansvar for n-t. *láta e-n svara (sæta) á. fyrir e-ð,* drage en til Ansvar for n-t. — **2.** (jur.) Fare, Risiko: *ef seldur hlutur er í ábyrgð seljanda, en kaupandi hefur gerst þess valdur, að hluturinn verður ekki afhentur á rjettum tíma, þá flyzt ábyrgðin yfir á kaupanda* (bærer Sælgeren Risikoen for Salgsgenstanden, overføres Risikoen paa Køberen) (Stj. '11. A. 206); *á eigin ábyrgð,* paa egen Risiko; (Ordspr.) *fæst orð hafa minsta ábyrgð,* faa Ord volder mindst Fare. — **3.** (jur.) Kaution, Borgen, Forløfte: *ganga í á. fyrir e-n,* kautionere, gaa i Kaution for en. — **4.** Forsikring, Assurance: *á. á húsi, skipi,* Assurance af et Hus, Skib.

ábyrgðar brjef [auːbɪr(q)ðarbrjɛːv] n. **1.** anbefalet Brev: *senda e-ð í ábyrgðarbrjefi.* — **2.** = *ábyrgðarskjal,* Police (JÓl.). **-fje** [-ϱ-fjɛː] n. **1.** forsikret Sum. — **2.** = *ábyrgðargjald,* Assurancepræmie (JÓl.). **-fjelag** [-fjɛːlaq] n. Assuranceselskab, Forsikringsselskab. **-fúlga** [-ful.ga] f. Forsikringssum. **-fullur** [-fʏdˑløϱ] a. ansvarsfuld. **-gjald** [-r-ɟalˑt] n. Assurancepræmie, Forsikringspræmie. **-hluti** [-ϱ-(h)λʏːdɪ, -(h)λʏːtɪ] m. Ansvar: *það er á. fyrir hann* (det er risikabelt for ham) *að tala svona óvarlega.* **-kræfur** [-kraiːvøϱ] a. som kan kræves til Ansvar. **-kvittun** [-kvɪhdon] f. skadesløs Kvittering. **-lán** [-r-lauːn] n. Laan mod Kaution. **-laus** [-löʏːs] a. ansvarsfri, uansvarlig. **-leysi** [-lɛiːsɪ] n. **1.** Ansvarsfrihed, Uansvarlighed. — **2.** Mangel paa Assurance. **-lítill** [-liːdɪdλ, -liːtɪdλ] a. som medfører ringe Ansvar. **-maður** [-maːðøϱ] m. Kautionist, (jur.) Forlover: *á. að blaði* osv., ansvarlig (over for Loven) for et Blads osv. Udgivelse, Ansvarshavende. **-mál** [-mauːl] n. **1.** Sag, som medfører stort Ansvar. — **2.** Sag, angaaende en Kaution. **-mikill** [-mɪːɟɪdλ, -mɪːɟ̊ɪdλ] a. ansvarsfuld. **-sjóður** [-ϱ-sjoːᵘðøϱ] m. Assurancefond, Forsikringskasse. **-skírteini** [-sɟiϱˑtɛinɪ] n., **-skjal** [-sɟaːl] n. Police. **-skuldbinding** [-sgʏlˑtbɪndiŋk] f. (jur.) Kaution, Forløfte. **-stofnun** [-sdobˑnøn] f. Forsikringsanstalt.

ábyrgjast (ði) [auːbɪrɟast] v. refl. staa til Ansvar for, indestaa for, svare for, sige god for (en); gaa i Kaution for: *á. e-n; á. lán fyrir e-n.*

á byrgur [auːbɪrgøϱ] a. °**1.** ansvarlig: *ábyrgir ráðgjafar,* ansvarlige Ministre. — †**2.** sikker, betrygget: *halda e-u ábyrgu,* holde n-t forsikret. **-bíti** [-biˑdɪ, -biˑtɪ] n., jfr. *ábítur:* fersk Kød, som Sofolk køber, naar de anløber en Havn (Vf.). **-bítur (-s)** [-biˑdøϱ, -biˑtøϱ] m. **1.** *(aukageta)* Ekstraret, Dessert; *(sælgæti)* Lækkerbidsken, spec. n-t der er sjældent el. nyt for en (= *nýnæmi),* jfr. *ábíti.* — **2.** Frokost (Safn I. 95) = *árbítur.* **3.** (overf.) *(arður)* Udnyttelse, Fordel: *hafa þau* (ɔ: *fylkin) síðan enskum aðalsmönnum til ábíts* (Frankl. 81). **-bjáta (a)** [-bjauˑda, -bjauˑta] vi. tilstøde: *e-ð ábjátar fyrir e-m,* et Uheld tilstøder en; *hvað sem ábjátar fyrir okkur,* hvad der end tilstøder os. **-blásinn** [-blauˑsɪn] a. **1.** (gramm.) aspireret, bepustet (om Sproglyd). — †**2.** *(innblásinn af guði)* indblæst, beaandet. **-blásning (-ar)** [-blausniŋk] f. **1.** Paablæsen. — †**2.** Beaandelse (= *innblástur).* **-blástur** [-blausdøϱ] m. **1.** *(ábláening)* Blæsen paa. — **2.** (gramm.) Aspiration, Pust (om Sproglyd). — †**3.** *(innblástur)* Inspiration, Beaandelse. — **4.** (vistnok egl. *álfblástur,* no. «alvblåster, elveblåst», se Aasen under «alvgust») Læbepustel. — **5.** *(skemd)* Skade: *hempan þín hefur fengið á.* (= *rifnað skammarlega)* (Sch.). **-blekking** [-blɛhɟiŋk] f. Fejltrin (JsJs.). **-boginn** [-boiˑjɪn] a. **1.** *(álútur)* ludende. — **2.** *(boginn)* krumböjet.

aborri (-a, -ar) [aːborˑɪ] m. Aborre.

ábót [auːboᵘˑt] f. i Reglen i pl.: *ábætur:* **1.** *(umbót)* Forbedring; *þar var mikilla ábóta vant,* der trængtes til store Forbedringer. — †**2.** *(áauki)* Tillæg, Tilgift.

ábóta dómur [auːboᵘdadoᵘːmøϱ, -boᵘta-] m., **-dæmi** [-daiːmɪ] n. Abbeddömme, Abbedværdighed. **-garður** [-garˑðøϱ] m. Abbedi. **-kosning** [-kosˑniŋk] f. Abbedvalg. **-laus** [-löyːs] a. uden Abbed. **-legur** [-lɛːqøϱ] a. hørende til en Abbed, sömmende sig for en Abbed, seende ud som Abbed. **-setur** [-sɛːdøϱ, -sɛːtøϱ] n. Sæde for en Abbed, Abbedi. **-stjett** [sdjɛht] f. Abbedstand. **-sæti** [-saiːdɪ, -saiːtɪ] n. Abbedsæde; *(ábótadæmi)* Abbedværdighed. **-vald** [-valˑt] n. en Abbeds Myndighed.

ábótavant [auːboᵘdavavˑt, auːboᵘtavanˑt] a.n. ufuldkomment; *e-u er á.,* noget er mangelfuldt, noget trænger til Forbedring, jfr. *ábót.*

ábóti (-a, -ar) [auːboᵘˑdɪ, -boᵘˑtɪ] m. Abbed; (Ordspr.) *eins og* (el. *eftir því sem) ábótinn kveður, dansa múnkarnir,* som Herren er, saaledes er hans Svende; *auðmjúkur múnkur, ofláti ábóti* (GJ.), ydmyg Munk, hoven Abbed.

á bragð [auːbraqð, auːbragþ] n. *(fljetta)* Flætning el. enkelt Slyngning i en Flætning; is. *(hnútur sem brugðið er á enda, t. d. á keyri)* Knude der slynges paa Enden af en flættet Rem, f. Eks. Ridepisk (BH.). **-breiða** [-brɛiˑða] f. Dug el. lign., der bredes over n-t: **a.** *(á. á rúm, gólf osfr.)* Tæppe (Senge-, Gulv-, osv.). — **b.** *(bakverja)* Dækken. — **c.** *(yfirbreiðsla)* Presenning. — **d.** overf.: Snetæppe; *þegar þar var berangur, en á. yfir hlíðunum* (GFrÁtt. 163). **-breiðsl** [-brɛiðsλ] n. oftest i pl. **1.** *(ábreiðsla)* Dækning, Tildækning. — **2.** *(tað, breitt á tún)* udspredt Gødning. — **3.** = *ábreiða.* **-breiðsla** [-brɛiðsla] f. **1.—2.** = *ábreiðsl 1—2.* — **3.** spec. Udbredning af lyse Duge for at signalisere til Hyrder eller Høstfolk, at de skal komme hjem til Gaarden.

ábreistur [auːbrɛisdøϱ, -brɪsdøϱ] fpl. (Af.) = **ábristir.**

ábresta [auːbrɛsda] vi. mangle: *þótti þar margt á.*

á brýði [auːbriˑðɪ] f. = **afbrýði.** **-brýðissamur** [-briðɪsaːmøϱ] a. = **afbrýðissamur.**

ábringa [auːbriŋga] a. indec. (om Faar) saa fed at der ingen Ujævnhed kan føles paa Brystbenet.

ábristir [auːbrɪsdɪϱ], **ábristur** [-brɪsdøϱ] fpl. Kalvedans.

á brúðugur [auːbruˑðøqøϱ] a. = **afbrýðissamur.** **-búandaskifti** [-buandasɟɪfˑdɪ] npl. Skifte af Beboer el. Fæster. **-búandi** [-buˑandɪ] m.: *á. jarðar,* Opsidder paa en Gaard, Bruger af en Gaard, Jord (især brugt om Fæstere, men kan undert. anvendes om Selvejere). **-búð** [-buˑð] f. **1.** Beboelse af en Gaard; *jörðin er í á.,* Gaarden er beboet, mods. *í eyði.* — **2.** Ret til Beboelse paa en Gaard, Fæste, Forpagtning: *taka jörð til ábúðar,* tage en Gaard i Fæste, forpagte, fæste en Gaard. — **3.** Drift af en Gaard: *eiga þessar jarðir í misjafnri á.* (i daarlig Forpagtning) (JThMK. 364); *á. hans á jörðinni er í mesta ólagi,* han driver Gaarden meget slet. — **4.** truende, barsk Mine (BH.), anspændt Udtryk i Ansigtet. — **5.** *(dimt þykni í lofti)* mørke Skyer, truende med Uvejr.

ábúðar fall [auːbuðaϱfadˑλ] n. Misligholdelse af en Fæsters Forpligtelser (JÓl.). **-frekur** [-frɛːgøϱ, -frɛːkøϱ] a. havesyg (BH.). **-hundruð** [-(h)ʏnˑdrøð] npl. den Del af en Gaard (Gaardsværdi, jfr. *hundrað í jörðu),* som virkelig bliver brugt *(eru í ábúð,* jfr. *ábúð),* i Mods. til *jarðarhundruð,* som omfatter baade de *hundruð,* som bruges *(eru í ábúð)* og de som ikke bruges el. er bortfæstede: *mín ábúðarhundruð eru 12, en sambýlismanns míns 8.* **-jörð** [-r-jörˑð] f. Driftsgaard, Brugsjord. **-lög** [-löːq] npl. Lov om Forpagtning af Jord. **-maður** [-maːðøϱ] m. **1.** *(þungbúinn maður)* barsk Mand (BH.), truende, grumt udseende Mand. — †**2.** = **ábúandi.** **-mikill** [-mɪːɟɪdλ, -mɪːɟ̊ɪdλ] a. **1.** (jfr. *ábúð 4)* med alvorligt, truende el. barsk Udtryk. — **2.** (om Luften) *loftið er ábúðarmikið,* Himlen er truende, det ser ud til at der vil blive Regn el. Uvejr (JÓl.). — **3.** *(þykkleitur og dimmleitur)* robust og blodrig; tykkindet (f. Eks. om en spedalsk) (Árn.). **-rjettindi** [-rjɛhdɪndɪ] npl. Fæsterettighed (Stj. 1900 A. 20). **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m. Ret til Beboelse el. Forpagtning. **-skattur** [-ϱ-sgahdøϱ] m. Skat paa Brug og Benyttelse af Jordejendom. **-skylda** [-sɟɪlˑda] f. Pligt som paahviler en Fæster. **-tíð** [-tiːð] f., **-tími** [-tiːmɪ] m. den Tid, man bebor en Gaard, Fæstetid, Forpagtningstid, no. Bygsletid. **-veður** [-r-vɛːðøϱ] n. overhængende Uvejr (BH.).

á búendaskifti [auːbuɛndasɟɪfˑdɪ] npl. Opsidderskifte, Fæsterskifte. **-búið** [-buˑɪð] pp. = *búið á,* se *búa,* jfr. *ábúð: kölluðu eigi löglega ábúið* (GKonÆf. 229).

áburðar bolli [auːbʏrðarbodˑlɪ] m. Smörekande. **-dýr** [-diːr] n. Dyr til Transport, Pakdyr (JÓl.). **-efni** [-ɛbˑnɪ] n. Gødningsstof. — **-frekur** [-ϱ-frɛːgøϱ, -frɛːkøϱ] a. **1.** (om en Mark) som behøver megen Gødning. — **2.** (om Hø eller groft Mel) let, som der maa gives (el. bruges) meget af: *heyin reyndust kostalaus og áburðarfrek.* **-gryfja** [-r-grɪvˑja] f. Mødding, Latringrube. **-hestur** [-ϱ-(h)ɛsˑdøϱ] m. Pakhest, Arbejdshest. **-hús** [-(h)uːs] n. Bygning til Opbevaring af Gødning. **-klár** [-klauːr] Hestsom bruges til at bære Byrder, Arbejdshest. †**-klæði** [-klaiːðɪ] npl. prægtige Klæder. †**-kona** [-koːna] f. pragtlysten Kvinde. **-krukka** [-krʏhga] f. Krukke med Smörelse el. Salve. **-laus** [-r-löyːs] a. uden Gødning, ugødet. **-leysi** [-lɛiːsɪ] n. Mangel paa Gødning. **-maður** [-maːðøϱ] m. 1. *(burðarmaður)* Bærer, Lastdrager. — †**2.** *(skrautgjarn maður, sem berst mikið á)* (pragtlysten) Mand med en flot Optræden. **-menska** [-mɛnˑsga] f. en Lastdragers Forretning. †**-mikill** [-mɪːɟɪdλ, -mɪːɟ̊ɪdλ] a. glimrelysten. **-mykja** [-mɪːɟa, -mɪːɟ̊a] f. Gødning. **-tími** [-ϱ-tiːmɪ] m. Gødningstid, den Tid, Marken skal gødes. **-trunta** [-trʏnˑda, -trʏnˑta] f. Øg, brugt til Transport **-verksmiðja** [-r-vɛϱˑksmɪðja] f. Gødningsfabrik.

áburður [auːbʏrðøϱ] m. **1.** *(byrði á hesti eða þesskonar)* Byrde, Oppakning, Bagage: *ríðu tveimur hestum, en höfðu áburð* (Bagage) *á einum* (JÁÞj. II. 270). — **2.** *(lækningasmyrsl)* Salve. — **3.** *(vagnasmyrsl)* Smörelse. — **4.** *(á. á tún osfr.)* Gødning (til en Mark osv.). — **5.** *(ákæra)* Anklage, (is.) urigtig Beskyldning: *varð blaðið . . . að eta ofan í sig þann áburð* (Ísaf. '15, 7. 3). — †**6.** *(dreiss)* Pragt i Klæder, Glimresyge. — †**7.** *(árás)* Angreb med Vaaben.

á bætir (-is, el. (pop.) **-irs)** [auːbaiˑdɪϱ, -baiˑtɪϱ] m. **1.** *(viðauki, viðbót)* Tillæg, Tilgift, Forøgelse: *Valgerður bar þennan nýja ábæti á raunir sínar* (denne ny Forøgelse af sine Prøvelser) *með sömu geðprýðinni og alt annað* (JTrSk. I. 247). **2.** *(aukagjöf)* ekstra Portion Foder, spec. Eftermiddagsfoder til Kreaturer (JÁÞj. I. 38). **3.** *(eftirmatur)* Dessert (Eimr. II. 188). **-böggull** [-bögˑødλ] m. Ekstrabyrde, ubehagelig Byrde (JÁÞj. I. 357).

1. **að** [aːð, a(ð)] (†**at**), præp. med dat. (sj. og foræld. med acc. og gen.). — **I.** Lok. **1. a.** om Bevægelse el. Retning til, hen til, imod, henimod (mods. *frá): hann gekk að steininum,* han gik hen til Stenen; *rjetta e-ð að e-m,* række en n-t; *snúa e-u að e-m,* vende n-t imod en; *lúta að e-m,* böje sig ned mod en; *úr bjarginu hrundi að mjer* (JHall. 134), Stene fra Klippen styrtede ned omkring mig; abs. *falla að* (ɔ: *landi),* stige (om

Havet) (i Mods. til Ebbe), jfr. *falla*, *gatan liggur að læknum*, en Sti fører ned til Bækken; *heim að Krýsuvík var bylur að sjá*, i Retningen af K. syntes der at være Snestorm (JÁÞj. I. 563), *glugginn vissi niður að sjónum*, Vinduet vendte ud mod Havet. — **b.** med en Forestilling om at man kommer tæt op til n-t: *komast að e-u*, komme hen til n-t: *þar reið maður að þeim*, en Mand kom ridende hen imod dem. — **c.** i overf. Bet. — *e-ð kemur að hendi*, n-t hændes, indtræffer; *komast að e-u*, komme efter n-t, faa n-t at vide, komme i Besiddelse af n-t; *komast að e-u keyptu*, købe n-t dyrt, is. overf.: *hann skal komast að því k.*, det skal blive en dyr Spøg for ham; *annað fólk kemur að jörðunni* (overtager Gaarden), *og frjetti alstaðar að mjer* (alle Vegne fortalte man mig), *að hvar sem jeg kem* [illegible] *þá* [illegible] *H. verið í undan* (JSBr. 452); *ganga að e-u*, gaa ind paa n-t. — i Bet. efter, for at gaa el. hente n-t: *ganga að sínu*, gaa efter sit, gaa hen for at tage, hvad der er ens eget. — med Verber af Bet. søge, spørge osv.: *leita að e-u*, søge efter n-t; *spyrja að e-u*, spörge efter n-t; *hyggja að e-u*, se efter n-t osv., se de enkelte Verber. — **d.** uden Hensyn til den tilbagelagte Strækning: *koma að landi*, lande (jfr. IV. 1); *leggja e-n að velli*, kaste en til Jorden. — **e.** med Biforestilling om fjendtlig Hensigt. — †*fara að e-m*, drage ud for at dræbe en; *sækja að e-m*, angribe en (jfr. *sækja*); *hlaupa að e-m*, springe løs paa en, osv., se Verberne og Substantiver som *aðför*, *aðsókn* osv. — i overf. Bet.: *það sækir að e-m*, en bliver sövnig; — særl. om Vejret: *kom þá að þeim hríðarbylur*, de blev overraskede af en heftig Snestorm; *það kemur dálítið hjákátlega við*, *að* [illegible] *að hinu* [illegible] *að þessum* [illegible] *mönnum* (altid at rase imod de akademisk dannede) (Alþ. '11 B. II. 600). — med Verber som betegner Latter, Leg osv.: *brosa að e-m*, smile ad en, trække paa Smilebaandet ad en (*brosa til* = smile til); *hlæja að e-m*, le ad en; *leika (sjer) að e-u*, lege med n-t; *hæðast að e-u*, haane, spotte n-t, spotte over n-t; *gera gabb, gys að e-u*, haane, udle n-t. — **f.** i Udtryk, som betegner Hjælp el. Bistand: *veita e-m að e-u*, yde en Bistand i n-t el. m. H. t. n-t. — **g.** omsluttende, [illegible] om n-t [illegible] tæt sammen om n-t; (om Begravelse): *gjöra kistu að líki*, lave en Kiste til et Lig; *bera grjót að e-m*, begrave en under en Stendynge; *safna að sjer mönnum*, samle Folk (omkring sig); *hann lokaði að sjer dyrunum*, han lukkede Dören (til) efter sig; *hneppa að sjer treyju*, knappe sin Tröje til. — i overf. Bet. om n-t der omgiver en [illegible] *að* [illegible] *honum (þrengja að honum)*, det begyndte at se sort ud for ham, osv. — **h.** om en Beskæftigelse: *starfa að e-u*, arbejde paa n-t, være beskæftiget ved n-t; *hitta e-n að nauðsynjum*, opsøge en i et nødvendigt Anliggende; *hitta e-n að máli*, opsøge en (for at tale med ham). — **i.** om Erhvervelse: *hestinn (keypti hann) að Sigurði söðlasmið* (GKonÆf. 290), i Reglen vil man dog nu her bruge *af*. — **2.** uden Forestilling om Bevægelse: **a.** betegnende Tilstedeværelse paa et Sted: paa, i, ved, hos, i Nærheden af, ofte med Ord som: *sitja*, *standa*, *vera* osv.: *sitja að búi sínu*, sidde (ɔ: opholde sig) paa sin Gaard; *að baki e-m*, bagved en; *sit eg síþyrst að sælu brunni* (JHall. 223); *að brjósti þjer*, ved dit Bryst (JHall. 33) [illegible] *henni* (ned imod Aaen) *skarir háar*; — *bakkarnir eru alstaðar háir að fjörunum* (OBj. I. 224), Skrænterne falder overalt stejlt ned mod Stranden; *sem land áttu að heiðinni* (JÁÞj. II. 78), hvis Land stødte op til Heden; *vera grafinn að kirkju*, blive begravet ved el. i en Kirke. — **b.** om Deltagelse i og Beskæftigelse med n-t: *vera að veislu*, deltage i et Gilde; *vera að e-u*, være beskæftiget med n-t. — **c.** om Kendskab til n-t, som forudsætter Tilstedeværelse eller sikker Viden: *vinna eið að e-u*, sværge paa n-t, sværge paa, at n-t er sandt; *vera vottur að e-u*, være Vidne til n-t. — †**d.** i ældre Sprogbrug ved Stednavne, med Biforestillingen ‚ved Siden af', her bruges dog i Reglen [illegible] den gl. Sprogbrug forek. dog enkelte Gange i antikiserende Tale og Skrift, samt is. svarende til dansk ‚til', om et Præstekald el. lign. Stilling: *prestur að Staðastað*, Præst til S. — **e.** elliptisk med gen., idet der udelades *heimili*, *bæ* el. desl.: *að Sveins* = *á heimili Sveins*; dette er nutildags sjældent, og bruges kun, naar man bevidst efterligner ældre Sprogbrug. — Desuden i Udtrykket: †*ganga að staðar* (= *ganga þarfinda sinna*) forrette sin Nødtørft; dog forekommer her ogsaa dat.: *sýslumaðr . . . gisti at Arnljóti hreppstjóra* (EspS [illegible]) *Bjarni* [illegible] *að* [illegible] *Viðey*, B. opholdt sig om Vinteren hos S. i Viðey (ÞThLfr. III. 26). —

II. Tidsbestemmelser. **1.** for at betegne et bestemt Tidspunkt: *að lyktum*, *að lokum*, *að síðustu*, tilsidst, endelig; *að nýju*, paa ny; *að fornu*, fordum; *að sinni*, nu, for denne Gang; *að skilnaði*, til Afsked; *að veislulokum*, ved Gildets Slutning; *að fundarlokum* (= *í fundarlok*), ved Mødets Slutning; *að þinglokum*, da Tinget var ude, ved Tingets Slutning. — **2. a.** med Henblik paa Fremtiden, navnlig om Aarstiderne og Døgnets Tider med tilföjet (el. underforstaaet *komandi*): *að morgni*, næste Morgen, om Morgenen, — (Ordspr.) *mey skal að morgni lofa, en veður að kvöldi*, Mø skal man prise om Morgen, men Vejr ad Aften; *að hausti*, til Efteraaret: *að vetri*, til Vinter, næste Vinter; *að ári*, ad Aare, næste Aar [illegible] *þessu*, indtil nu har der været ringe Sne (StStAndv. I. 29); *nú líður að jólum*, nu nærmer Julen sig. — **b.** med Henblik paa Gentagelse (ofte med tilföjet *til*) *að sumrinu* (ogs.: *að sumrinu til*), om Sommeren, ved Sommertid; *að deginum* (*að deginum til*), om Dagen. — **3.** [illegible] *svo að því*, dermed skiltes de. — **4.** med dat. absol. og part. **a.** med ppr.: *að sjer lifandi*, i sin Levetid, (*að*) *honum óafvitandi*, [illegible] uafvidende, uden hans Vidende; *að honum lifandi*, medens, saalænge som han var i Live. — **b.** om Fortiden, med pp., svarende til lat. abl. absol.: *að honum dauðum*, da han var død; *að liðnum sex vikum*, efter seks Ugers Forløb; *að litlum tíma liðnum*, om en kort Tid, kort efter; *að því búnu*, derefter; *að svo búnu*, *svo komnu*, *svo mæltu* osv., se Verberne. — **c.** ogs. med [illegible] adj. i St. f. part. *að öllu samanlögðu*, alt [illegible]

bið (JHall. 187); *að færu veðri*, i Tilfælde af brugeligt Vejr (Stj.'77 A, 120). — **5.** om Rækkefølge, efter: *hver að* (sædv.: *af*) *öðrum*, den ene efter den anden (= *hver á fætur öðrum, hver eftir annan*). — **6.** i en Del Sætn., med svag Forestilling om Tid: *að sjálfsögðu*, selvfølgelig; *að vörmu spori*, umiddelbart derefter; *að óvörum*, uventet, pludselig, overraskende; *að óreyndu*, uprøvet, uden at prøve, uden at forsøge, à priori. — **III.** I forsk., mest overf. Betydninger: — **1.** om Forandring til el. Overgang fra en Tilstand til en anden: *gera e-ð að e-u*, göre n-t til n-t, forvandle n-t til n-t; *verða að e-u*, blive til n-t; *brenna að köldum kolum*, nedbrænde helt (her ogs.: *br. til kaldra kola*); *gjöra e-n að lygara*, bevise, at en er en Lögner; *vatnið verður að ís*, Vandet bliver til Is; *það verður að engu*, det bliver til intet; *verða að hlátri*, blive til Latter; *verða e-m að bana*, blive Aarsag i ens Død. — **2.** for at betegne en Egenskab ved n-t og betegne hvortil n-t skal tjæne og nærmere bestemme dets Karakter, kan i Reglen paa Dansk oversættes med [illegible] *að gjöf*, som Gave; *að erfðum*, ved Arv, *verða að manni*, blive en dygtig Mand, et dygtigt Menneske, jfr. *maður*; *var Guðrún feingin til hans að ráðskonu* (som Husholderske) (GKonÆf. 22); *eiga e-n að vin*, *óvin*, have en til Ven, Fjende; *fá peninga að láni*, faa Penge til Laans; — i Bet. til, om det hvortil n-t skal anvendes, bruges: *hafa e-ð að e-u*, anvende n-t til n-t. — **3.** betegnende Sammenhæng eller Høren til n-t: *lykillinn gengur að skránni*, Nöglen passer til Laasen; *hurð að húsi*, Dör til et Hus; *myndamótin að hlutabrjefunum*, Klichéerne til Aktierne. — spec. om Slægtskabsforhold: *að þriðja*, *fjórða manni frá e-m*, være tredje, fjerde Led regnet fra en; *þau eru skyld að öðrum og þriðja* (underforst. *manni*), den enes Far (Mor) er Fætter (Kusine) til den andens, jfr. *maður*. — **4.** i Bet.: med Hensyn til: **a.** *auðugur að fje*, rig (paa Penge); *að — til*, med Hensyn til: *að lifrinni til*, med Hensyn til Leveren, hvad Leveren angaar (JSVb. 127); *að skaplyndi til*, med Hensyn til Karakter, hvad Karakteren angaar [illegible] *jarðsögunni til vera með allra fróðlegustu stöðum á Íslandi* (Eimr. VIII. 188); *einhverjum verður mikið (lítið) að verki*, det bliver til meget (lidt) med Arbejdet, Arbejdet gaar godt (slöjt) for en; *snauður að e-u*, fattig paa n-t (fattig med Hensyn til n-t); *einráður að e-u*, eneraadende med Hensyn til n-t; *spekingur að viti*,[1] en höjtbegavet Mand, viis; *verða ber að e-u*, blive afsløret som n-t; *verða ber að þjófnaði*, blive afsløret som Tyv. — **b.** om Forhold og Störrelse: *að hálfu (leyti)*, halvt; *að nokkru (leyti)*, til Dels; *að helmingi*, for Halvdelens Vedkommende, halvt, Halvdelen; *að þriðjungi*, for en tredje Del, Tredjedelen; *að fjórðungi*, for en fjerde Del, Fjerdedelen; *óvíst er að sýslan geti lagt fram að sínum hluta* (yde sin Del) (Alþ. '11, B. 239); *mikill*, *lítill að (stærð) vexti*, stor, lille af Vækst (med Hensyn til Störrelse); *líkur að stærð og selur*, af Störrelse omtrent som en Sæl; *að mestu*, for störste Delen; *að litlu*, for en ringe Del; *að miklu*, for en stor Del; *að engu*, for intet; *að fáu*, i faa Ting; *hans var getið að fáu*, man talte kun lidt om ham, ɔ: han spillede ingen stor Rolle; *að öllu*, i det hele taget; *sælla vart er eitt að öllu* (JHall. 168); *að miklu (litlu) leyti*, for en stor (ringe) Del; *að einhverju leyti*, mere el. mindre, selv om nok saa lidt; *jeg verð að reyna að hjálpa honum að e-u leyti*. — **c.** omskrivende en Genitiv: *faðir (móðir) að barni*, Fader (Moder) til et Barn; *skilvísir kaupendur að blaðinu*, Bladets punktlige Abonnenter; *skrifarinn að* (Forfatteren til) *þeim skáldsagna forógnadómi* (StStAndv. II. 245); *þjófur að e-u*, Tyv af n-t, Tyv med Hensyn til n-t; *M. kallaði hana þjóf að Páli* (BrJÞf. 235); *skilarjettir að hrossum* (Stj.'94 B. 81); *tekist getur brunabótasjóður á hendur ábyrgð að ²/₃ í húsi* (Forsikring af ²/₃ af en Bygning) (Stj. '05 A. 176). — **d.** omskrivende et possessivt Pronomen: *tiltók hann, hverjir vera skyldu líkmenn að sjer* (skulde bære ham til Graven) (= *líkmenn sínir*); *þó ekki væri betri að honum nauturinn*, selvom dens Giver ikke var bedre (JÁÞj. II. 22); *sagði að von sú væri að honum* [illegible] at ham) (ODavÞul. 125). — **e.** med pron. refl. og adv.: *að sjer* el. *að sjer ger*, for at bet. legemlige eller sjælelige Egenskaber: *hann er vel (illa) að sjer*, han har mange (faa) Kundskaber; *hann er vel að sjer ger um e-ð* (el. *að e-u*), han er godt udrustet fra Naturens Haand med Hensyn til n-t; (Talem.) *sá þykir mjer vera að sjer*, nu det maa jeg sige, du (han) er begavet!; *hann á það að sjer að vera fjeglöggur*, han er paaholdende af Naturen (JÓl.). — **f.** betegnende forskellige Forhold med Hensyn til Farve, Alder, Værdi osv.: *hvítur*, *grár*, *rauður*, *svartur að lit*, hvid, graa, rød, sort af Farve; *ungur að aldri*, ung (af Alder); *tvítugur að aldri*, tyve Aar gammel; *kýr að fyrsta kálfi*, Ko som har kælvet een Gang; *svo sem kvíga að fyrsta kálfi, er aldrei hefir fyrr borið, geingur kringum kálf sinn* (H. II. 123). — **5.** om Følgen: *sagt er að rjúpan haldi áfram að verpa, þangað til hún hefir orpið 19 eggjum, en deyi að* (som Følge af, efter) *hinu tuttugasta* (JÁÞj. I. 621). — **6.** for at bet. ledsagende Egenskab: **a.** *er hollusta að sundfötum?* er Svömmedragt sund? *bragð að e-u*, Smag af n-t; *beiskjubragð er að meðalinu*; abs. f. Eks. i Ordspr.: *bragð er* (el. *brögð eru*) *að þá barnið finnur* (om n-t der gaar for vidt), jfr. *bragð*; *geta e-s að góðu*, *illu*, omtale en godt, daarlig; *hans er getið að engu*, han spiller ingen Rolle; *hann er reyndur að góðu*, han er kendt som en brav Mand. — **b.** for at betegne Værdien af den ledsagende Egenskab: *það er engin bót að þessu*, dette er ingen Forbedring; *það er ekkert (lítið) mark að því*, det betyder ingen Ting, har ikke meget at sige; *það er ekkert lið að honum*, han duer ikke til n-t, der kan ikke ventes nogen Støtte fra ham; *þykja sómi að e-u*, regne n-t som Ære; *það er mikill sómi að því*, det er til megen Ære. — **7.** i overf. Bet. i Forbindelse med Verber, som bet. vurdere, agte, skatte o. lign.: *meta að miklu*, *litlu* osv., vurdere, agte höjt, (for) ringe; *hann spurði, hvað henni væri að því* (hvad hun mente dermed) (JÁÞj. I. 374); *það hefði* [illegible]

dig ved?) (Mýrd. 161). — **8. a.** om Mangel el. Fejl: *e-ð er að e-u*, n-t er galt ved, i Vejen med n-t, n-t fejler n-t; elliptisk: *hvað er að?* Hvad er der i Vejen? *þykir víst ekki margt að* (man har vist ikke synderlig imod), *þó að nóttin breiði sína skuggablæju yfir láð* (Eimr. VI. 196); *e-ð er að e-m*, en lider af n-t; *það er það sem að honum er*, det er hans Svaghed; *hann var bæði þjófur og annað ilt að honum* (og havde andre slemme Fejl) (JÁÞj. II. 119); (Ordspr.) *að er nokkuð, þó vel fari*, der kan godt være n-t i Vejen, selvom det gaar godt. — **9.** i Bet. efter, hvor der er Tale om n-t, der har Indflydelse paa ens Beslutning: *fara að ráðum e-s*, følge ens Raad, gaa efter ens Raad; *fara að manngreinarálíti*, dømme efter ydre Anseelse. — **10.** med adj. om et Forhold til el. overfor n-t: *kær, elskur að e-m*, som holder af, gærne slutter sig til en; *vandur að virðingu sinni*, ærekær; *mjer er ekkert að honum* (A.-Skaft.) = *mjer er ekkert um hann*, jeg kan ikke lide ham, jeg har ikke n-t tilovers for ham. — **11.** for at bet. Overensstemmelse med, kan oftest overs. med efter: *að sögn*, efter Sigende; *að sögn hans*, efter hans Udsagn; *að lögum*, efter Loven; *að ráði hans*, efter hans Raad; *að óskum*, efter Ønske; *að vonum*, efter Forventning, som det var at vente. — **12.** i en Del næsten adv. Udtryk: *að fullu*, til fulde, fuldt ud, fuldkomment; *að vísu*, ganske vist; *að mun, að ráði, að marki*, for en stor Del; *alt að einu*, [1]) *(þrátt fyrir það)*, alligevel; [2]) *(alveg eins)*, ganske paa samme Maade; *að eilífu (= eilíflega)*, i Evighed; *að rjettu (= rjettilega)*, rettelig, med rette; *að líkindum*, rimeligvis; *að sönnu*, [1]) sandt; *það er orð og að sönnu*, det var et sandt Ord; *það er haft að sönnu*, man anser det for sandt; [2]) *(reyndar)*, ganske vist. — Se iøvrigt under Verber og Adjektiver. — **IV.** adv., lok. **1.** om Bevægelse hen imod et Sted, med Bevægelsesverber som *ganga, koma*, i Virkeligheden kun en ellipt. Brug af Præpositionen: *hann kom að rjett í því*, han kom (uforvarende) lige i det Øjeblik; *hann kemur þar að, sem maður hafði hleypt niður hesti*, han kommer til (et Sted), hvor en Mand havde redet sin Hest fast i Dyndet (JÁÞj. I. 6); — abs. *koma að*, lande (om Robaade); — forstærkende: *hann gekk mjög að fram*, han gik meget langt frem (II. I. 99). — **2.** fra andre Steder, udefra: *það borgaði sig betur að kaupa þá (hesta) að, heldur en að ala þá upp heima* (Lögb. XXIV, 52, 2, 2. Sp.); *undaneldisdýr eru fengin við og við að* (købes af og til fra andre Steder) (Austri '11, 142). — **3.** om Retningen: *sunnan að*, fra Syd, fra Syden, sydfra, fra Sydlandet; *norðan að*, nordfra, fra Nordlandet, fra Norden; *austan að, vestan að*; — ogs. *að norðan (= úr norðurátt)*, fra Nord; *að sunnan* osv.; *innan að*, indvendig fra; *utan að*, udvendig fra; — i overf. Bet. udenad: *læra, kunna utan að* (el. *utan bókar)*, lære, kunne n-t udenad. — **4.** *(sundur)* fra hin anden: *skilja e-ð að*, adskille n-t; *greina e-ð að*, skelne n-t fra hinanden.

2. **að** [að] demonstrativ og relativ Partikel (†*at*, opr. = †*þat*, med Bortkastelse af *þ*), anvendt ogs. som cj. og Infinitivsmærke. **I.** som Infinitivsmærke sættes *að* altid foran Infinitiven. Forskelligt fra Dansk anvendes det efter Verber som *eiga, kunna, verða, þora*: *hann á að fara*, han skal gaa; *barnið kann að lesa*, Barnet kan læse; *jeg verð að hætta*, jeg maa holde op; — endv. i Sætninger som: *það er að segja, það er að skilja*, det vil sige. Jfr. ogs. følgende Undtagelser. — (Undtagelser, hvor *að* ikke bruges foran Infinitiv: **1.** (ligesom i Dansk og Engelsk) efter Hjælpeverberne *munu, skulu, vilja*: *jeg mun koma*, jeg vil komme; *jeg skal fara* (ikke *skal að f.*), jeg skal gaa; *hann vill gera það*, han vil gøre det. — **2.** *kunna, mega*, i visse Forbindelser: *vera kann* (men: *það kann að vera*), *vera má*; *það má segja*, man kan sige. — **3.** *láta*: *hann ljet þá fara*, han lod dem gaa. — **4.** is. i ældre Sprogbrug ogs. med *biðja*: *hann bað þá vera* (bad dem blive), nu i Reglen: *hann bað þá að vera*. — **5.** med *þykja, þykjast*: *hann þykir vera*, han anses for at være; *hann þykir vera nískur*; — *hann þykist mikill maður*, han mener at være en stor Mand; *mjer þykir vera heldur en ekki óveður*, jeg synes (at) det er et forrygende Uvejr. — **6.** med acc. med Infinitiv. **a.** med Verberne *hugsa, hyggja, ætla, halda*, i Betydningen »tænke«, »tro«, men saasnart de faar Bibetydningen »ville«, »agte« har de *að*, f. Eks.: *jeg ætla hann vera ekki færan um það*, jeg tror ikke han er i Stand dertil, men: *jeg ætla að fara á stað*, jeg agter at tage af Sted. — **b.**: *jeg vissi hann vera áreiðanlegan mann* (= *jeg vissi að hann var áreiðanlegur maður)*; — *mjer reyndist það vera gott*, efter min Erfaring var det godt; *hann sagði hann vera besta mann (= sagði að hann væri besti maður)*. — **7.** *sjá, líta, horfa á, heyra*, som i Dansk: *jeg sá hann koma*, jeg saa ham komme; *jeg leit hann fara*, jeg saa ham gaa; *jeg horfði á hann gjöra það*, jeg saa ham göre det; *jeg heyrði hann kalla*, jeg hørte ham kalde. — **8.** efter *hljóta* og *verða* i Bet. »maatte« og enk. andre Verber, naar de staar efter inf. af et andet Verbum: *hjer muntu vera hljóta*, men: *hjer muntu hljóta að vera*; — *fara hlýtur þú*, men: *þú hlýtur að fara*; — [illegible] *þeir, sem fara fýsir (= fýsir að fara)*; — [illegible] *seinka* [illegible] *(= fer að seinka)*; *vertu hjá mjer, halla tekur degi (= tekur að halla)*. Denne Sprogbrug forekommer nu hovedsagelig kun i digterisk og i emfatisk Tale og i bevidst Efterligning af Oldsproget. — **9.** i Digtersproget udelades det ofte elliptisk og navnlig ved en Mængde Verber, saal. ofte *eiga, ganga, meta, ráða, nema, gera* osv., navnlig naar de anvendes som Fyldekalk el. Hjælpeverber *(hann rjeð fara = hann fór)*; endvidere ved alle Verber med det i det daglige Sprog nu ubrugelige nægtende Suffiks *-at)*. — **II.** demonstrativt med comp. forstærkende Meningen (jfr. eng. »the«), idet der hentydes til en Omstændighed, der frembringer en foroget Virkning, kan oftest oversættes med: saa meget *(= að því skapi, þess, — þeim mun, því)*, saa meget mere, endnu. — Har ofte et følgende relativt *að* el. *þó (að), sem, þar sem, er*, cf foran det andet Sammensætningsled. — **a.** *vér álítum hvern að meiri* (endnu större) *mann, sem kann að taka sönsum* (Eimr. V. 44); *þú ert því verri maður, að þú ekki nennir að gera neitt*, du er et endnu slettere Menneske, fordi du ikke gider göre noget; *jeg skal gera það og að heldur, (þar sem) að þú lofar mjer borgun fyrir*, det skal jeg göre, saa meget mere som du lover mig Betaling derfor. — **b.** efter en Nægtelse *(= fyrir það)*: *jeg er engu að bættari, þó jeg fái þessar fáu krónur*, jeg er ikke bedre hjulpen, selvom (fordi) jeg faar disse faa Kroner; *honum er engu að bættara, þó hann bjargist af í svipinn, ef hann svo fær ekkert til að lifa á að staðaldri*, han bliver ikke meget bedre stillet, selvom han bliver reddet ud af den öjeblikkelige Vanskelighed, hvis han saa intet faar at leve af til Stadighed; *að heldur*, alligevel, til Trods derfor; *þó sumir . . . ekki seti það á réttan stað að heldur* (ÞThLfr. I, 213). — **c.** med Udeladelse af en relativ Partikel: *hann er maður að verri*, han er en værre Mand (paa Grund af sin Gærning); *ekki var skap þeirra að minna*, deres Karakter var langtfra blevet mindre hæftig (ved det skete) (JÁÞj. I, 476); *það er ekki minni nautn í að lesa hana fyrir því, heldur að meiri* (endnu större) (Eimr. XVII. 71). — **III.** cj. at; med et foregaaende demonstrativt adv. el. Partikel: **1. a.** svarende til *svo*, saa, for at betegne Forhold: *svo mikið . . . að*, saa meget . . . at; undertiden med Udeladelse af *svo*: *hann datt ofan af klettinum, en undir var mjúkur sandur, og það hlífði honum, að* (sædvanligere: *svo að) hann sakaði ekki*. — **b.** svarende til *þó*: alligevel, desuagtet: *þætti mjer þó rjett, þitt svar, Böðvar, að míns væri móðurlands málfar, Böðvar* (JónAras.), jeg vilde alligevel synes dit Svar var rigtigt, hvis (Latin) var mit Moderlands Sprog. — **2. a.** brugt relativt, svarende til et foregaaende demonstrativt Pronomen el. Adverbium; med Indikativ i fortællende Sprog: *það var einu sinni, að hann gekk út*, det hændte engang, at han gik ud. — **b.** svarende til *það að* (latinsk acc. med Inf.) dels med conj., dels med ind.: *jeg vildi að þú færir*, jeg vilde, at du skulde gaa; *hann sá að hann fór (= hann sá hann fara)*, han saa ham gaa el. at han gik; *eftir að (= þá er) hann var farinn*, efter at (da) han var gaaet. — **c.** i indirekte Tale (lat. »ita ut«): *ef svo kann fara, að þeir láti segjast*, hvis det skulde hænde, at de lader sig sige. — **d.** i Bet. »for at« *(= til þess að)*, dels med Infinitiv: *hann sendi mann að kaupa hesta*, han sendte en Mand for at købe Heste; *fara að finna mann*, gaa for at træffe en Mand; — dels med Konjunktiv: *að allir viti*, for at alle kan vide; *Gísli bað Þorstein á eftir að ríða, að hestar sneri eigi aftur* (GKonÆf. 159). — **e.** med Nægtelse i Bet. »for at ikke« (lat. ne): *hann hegndi þeim, að (= til þess að, svo að) þeir ekki skyldu gera það framar*, han straffede dem, for at de ikke skulde göre det igen; denne Sprogbrug maa dog nu hovedsagelig betragtes som litterær og antikiserende; *þar voru settir verðir, að enginn skyldi fara í gegn*, der blev stillet Vagtposter, forat ingen skulde gaa der igennem. — **f.** med Nægtelse i Bet. »at ikke« (lat. ut non): *hann var svo sterkur, að ekki var hægt að sigra hann*, han var saa stærk, at han ikke kunde besejres. — **g.** begyndende en Sætning, fortsættende Tanken fra det tidligere sagte: *að jeg ekki tali um*, for nu ikke at tale om —. — **h.** *svo að* [1]) *(= þannig að)*, saa at; [2]) *(= til þess að) (= svo að)*, for at. — **3.** i Forbindelse med andre Konjunktioner: **a.** *þó að* (sammentr. *þótt)*, selv om, skönt: *þó að heimurinn sje slæmur* (selvom Verden er daarlig) *er samt best að lifa*; *því að (= því)*, fordi, thi, for: *því að það er best að vera áreiðanlegur*, fordi det er bedst at være paalidelig; *því að við erum breyskir*, thi vi er skrøbelige; *því að það skal jeg nú (bara) segja þjer, að . . .*, for det skal jeg bare sige dig, at . . .; *af því að (= af því)*, fordi: *hvers vegna? — af því að*, hvorfor? — fordi; *með því að, fyrir því að, af því að, úr því að*, siden. — **b.** pleonastisk, is. i daglig Tale: *ef að (= ef)*, hvis, dersom; *meðan að (= meðan)*, medens; *nema að (= nema)*, undtagen; *fyrst að (= fyrst)*, siden; *eftir að, síðan að (= síðan)*, siden; *hvort að (= hvort)*, om; *þegar að (= þegar) hann kom, þá . . .*, saasnart han kom, saa . . .; *fyrst að*, siden. — **IV.** som rel. Partikel; relativt efter pron. inter. el. adv. i Begyndelsen af en indirekte Spörgesætning, som dermed forbindes med Hovedsætningen; denne Sprogbrug er alm. i ældre Islandsk og findes ogsaa endnu, men som oftest udelades *að* i saadanne Forbindelser. †**1.** *mjer stendur á sama með hverjum að jeg er* (el. *jeg er)*, det er mig ligegyldigt, hvilket Parti jeg hører til; *í hverjum að eru steintröppur* (JÓl. Ind. 89); *á hverri eykt að var í munnlegu samtali við Satan* (JÓlInd. 284). — **2.** *(= eð)*; ofte pleonastisk efter relative og demonstrative Pronominer: *sem að (= sem)*, †*hver að (= hver)*, *sá að (= sá eð)*. — **3.** i Bet. som, henvisende til en eller anden Form af et demonstrativt Pronomen: *alt það, að (= alt hvað) minna er en 1000 krónur, er til einskis gagns*, en Sum, der er mindre end 1000 Kr., er til ingen Nytte; *nú er enginn sá, að við mig vilji kannast* (JÓlHH. 26); *hann var sá maður, að mjer þótti mest til koma* (JÓl.), han er den Mand, som jeg har været mest imponeret af; *enginn mun sá, að hann hafi ekki einhverntímann reiðst*, der findes vel ingen, undtagen han (ɔ: som ikke) engang er blevet vred. — **4.** efter en demonstrativ Partikel: *svo lengi að*, saa længe som; *svo lengi að enginn kvennmaður leysir af honum gjörðina* (JÞorkÞjs. 228).

áð [au:ð] sup. af 1. **æja** el. 5. **á**.

aða (öðu, öður) [a:ða, ö:ðʏ̞] f. (zool.) en Art Musling, no. Øskjel (mytylus modiolus); (Talem.) *hann situr sem a. í leiru* (om et dumt og stivnakket Menneske), han kommer ikke længer end man skyder ham (Eimr. X. 140).

1. **aðal** [a:ðal] n. **1.** Natur, Karakter. — **2.** Kendemærke, Ejendommelighed: (Talem.) *slíkt er heimskra a.*, derpaa kan en Daare kendes (BMÓ. i Lögr. '11, 113); *það er hans a.*, det er hans Særkende. — **3.** Hovedsag: *aðalið er það, að . . .*

2. **aðal-** [a:ðal] som förste Del af et sammensat Ord svarer oftest til Hoved- i Dansk, *höfuð-* i ældre Islandsk. — I det følgende opregnes der kun en Del af de utallige Sammensætninger, som kan dannes hermed.

-aðferð [-að·fɛrð] f. Hovedmetode. **-aðgreining** [-að·grɛinɪŋk] f. Hovedadskillelse, Hovedforskel. **-aðhald** [-a.þ(h)alt] n. Hovedstötte, jfr. *að hald*. **-aðsetur** [-að·sɛdøϙ, -að·sɛtøϙ] n. Hovedsæde. **-afleiðing** [-av·lɛiðiŋk] f. Hovedfølge. **-áhersla** [-au:heϙsla] f. Hovedbetoning, Hovedtryk. **-akkeri** [-ahʞɛrɪ] n. Hovedanker, Livanker. **-ákvæði** [-au:kvaiðɪ] n. Hovedbestemmelse, Hovedforskrift. **-áll** [-aud·λ] m. Hovedgren af en Flod, Hovedrende (ÞThLýs. I. 297); jfr. *áll*. **-annmarki** [-an·maϙɟɪ] m. Hovedfejl. **-ástæða** [-au:sdaiða] f. **1.** *(aðalröksemd)* Hovedgrund. — **2.** *(aðalorsök)* Hovedaarsag. **-athæfi** [-a:t(h)aivɪ] n. Hovedbeskæftigelse (is. i nedsættende Betydning). **-athöfn** [-a:t(h)öbv] f. Hovedbeskæftigelse. **-atriði** [-a:drɪðɪ, -a:trɪðɪ] n. Hovedpunkt, Hovedmoment. **-atvinna** [-a:dvɪna, -a:tvɪna] f. Hovednæringsvej, det som man hovedsagelig lever af: *a. hans var að sópa götur*, han levede hovedsagelig af Gadefejning. **-atvinnuvegur** [-a:dvɪnøve·ϙøϙ, -a:t-] m. Hovednæringsvej. **-bardagi** [-bar·daiɟɪ] m. Hovedslag. **-bein** [-bɛi:n] n. **1.** Hovedben, det vigtigste Ben. — **2.** det oprindelige Ben (mods. *beinauki*). **-birgðir** [-bɪr·(q)ðɪϙ] fpl. Hovedforraad. **-bjargræði** [-bjar·graiðɪ] n. den vigtigste Udvej, Hovednæringskilde. **-bjargræðisstofn** [-bjar·graiðɪsdob·v] m. (den) vigtigste Næringskilde. **-bjargræðisvegur** [-bjar·graiðɪsvɛ·qøϙ] m. Hovednæringsvej. **-bláber** [-blau:bɛϙ] n. (Frugten paa vaccinium myrtillus) Blaabær. **-bláberjalyng** [-blau:bɛrjaliŋk] n. Blaabærbusk (vaccinium myrtillus). **-blað** [-bla:ð] n. Hovedblad. ***-blik** [-blɪ:k] n. Sol: *aðalbliks stræti*, Himlen (Milt. 134). ***-blómi** [-blo^u:mɪ] m. herlig Blomstring (JÞorl. II. 235). **-boð** [-bo:ð] n. Hovedbud, Hovedforskrift. **-boðorð** [-bo:ðorð] n. Hovedbud. **-bók** [-bo^u:k] f. **1.** *(helsta bók)* den vigtigste, fornemste Bog. — **2.** *(a. verslunar)* Hovedbog (ved en Handel). **-ból** [-bo^u:l] n. **1.** Herresæde, stor Gaard. — **2.** *(heimajörð)* Hovedgaard (mods. *hjáleiga)*. — **3.** *(aðalheimkynni)* Hovedbolig, Hovedsæde. **-bólfesta** [-bo^ul·fɛsda] f. Hovedopholdssted. **-bóndi** [-bo^un·dɪ] m. Hovedbonde, Hovedgaardejer. **-borg** [-bor·k] f. **1.** *(helsti borgarhluti)* Byens Hoveddel (i Mods. til Forstæderne. — **2.** *(helsta borg)* Hovedby, vigtigste By.

aðalborinn [a:ðalbo:rɪn] a. **1.** [illegible] — **2.** *([illegible]getinn)*, ægtefødt.

aðal bót [a:ðalbo^u:t] f. vigtigste Middel til Forbedring, vigtigste Forbedring. **-burðareyrir** [-bʏr·ðarɛi·rɪϙ] m. Grundporto. **-bústaður** [-bu:staðøϙ] m. Hovedopholdssted. **-bær** [-bai:r] m. **1.** [illegible] **2.** = *aðalborg* 2. — **3.** = *aðalból* 2. **-dalur** [-da:løϙ] m. Hoveddal. **-dygð** [-dɪq·ð, dɪg·þ] f. Hoveddyd. **-dyr** [dɪ:r] fpl. Hoveddør. **-djúp** [-dju:p] n. Hoveddyb. **-dómur** [do^u:møϙ] m. **1.** *(æðsti dómur)* øverste Domstol. — **2.** *(helsti dómur)* vigtigste Dom. **-dráttur** [-drauhdøϙ] m. Hovedtræk. **-dvalstaður** [-dval·sdaðøϙ] m. Hovedopholdssted. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. **1.** Hovedstof, *a. [illegible]* — **2.** [illegible] **-eigind** [ɛi:jɪnt] f. Hovedegenskab. **-eiginlegleikur** [-ɛi:jɪnleqlɛi·qøϙ, -lɛi·køϙ] m. [illegible] og **-leikur** [illegible] m. Hovedegenskab. **-einkenni** [-ɛiŋ·ʞɛnɪ] n. Hovedkendetegn, Hovedtræk. **-einkunn** [-ɛiŭ·gon, -ɛiŋ·kon] f. **1.** *(aðaleinkenni)* Hovedkendetegn. — **2.** Hovedkarakter; *a. nemenda*. **°-endir** [-ɛn·dɪϙ] m. (mus.) Helkadence. **°-ferhljómur** [-fɛϙ·hλɪo^umøϙ] m. (mus.) Dominant-septimakkord. **-fylking** [-fɪλ·ɟiŋk, -fɪl·ʞ-] f. Hovedstyrke (af en Hær). **°-fimmhljómur** [-fɪm·hλɪo^umøϙ] m. (mus.) Dominant-noneakkord. **-fyrirhugun** [-fɪ:rɪϙ(h)ʏ·qon] f. Hovedformaal (Auðfr. 8). **-fyrirliði** [-fɪ:rɪrlɪ·ðɪ] m. Hovedanfører. **-fjallgarður** [-fjad·lgarðøϙ] m. Hovedbjærgkæde. **-fjehirðir** [-fjɛ:hɪrðɪϙ] m. Centralkasserer, Hovedkasserer. **-fjehirsla** [-fjɛ:hɪϙsλa] f. **1.** Hovedkasse. — **2.** *(a. ríkisins)* Finanshovedkasse. **-fjöldi** [-fjöl·dɪ] m. det störste Antal, störste Delen, den störste Del. **-fjörður** [-fjör·ðøϙ] m. Hovedfjord. **-flokkur** [-flohgøϙ] m. Hovedskare, Hoveddel. **-foringi** [-fo:riŋɟɪ] m. Hovedanfører. **-forusta** [-fo:røsda] f. Hovedanførsel. **-frumkvöðull** [-frʏm·kvöðødλ] m. Hovedophavsmand. **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. **1.** Hovedrepræsentant; *a. fjelagsins*. — **°2.** Generalkonsul (Stj. 87, A, 150). **-fundur** [-fʏn·døϙ] m. **1.** ordinær Generalforsamling. — **2.** *(helsti fundur)* vigtigste Møde. **-fæða** [-fai:ða] f. Hovedføde, Hovednæring. **-galdur** [-gal·døϙ] m. Hovedopgave, Hovedvanskeligheden ved n-t. **-galli** [-gad·lɪ] m. Hovedfejl. **-garður** [-gar·ðøϙ] m. **1.** *(helsti garður)*, den vigtigste Have. — **2.** *(helsti partur úr garði)* den vigtigste Del af en Have. **-gata** [-ga:da, -ga:ta] f. Hovedgade. **-góður** [-go^u:ðøϙ] a. god af Naturen (JÓl.). **-grein** [-grɛi:n] f. **1.** Hovedgren. — **2.** *(aðaltegund)*, Hovedart. — **3.** *(aðalatriði)* Hovedpunkt; *fjórar aðalgreinar talnafræðinnar*, de fire Regningsarter (Species) (Stj. 77, A, 20). **-grundvöllur** [-grʏn·dvödløϙ] m. Hovedgrundvold. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Hovedgud, den vigtigste Gud. **-guðdómur** [-gvʏð·do^umøϙ] m. Hovedguddom. **-gæði** [-gai·ðɪ] npl. Hovedgoder. **-haf** [-ha:v] n. **1.** det vigtigste Hav. — **2.** *(úthaf)* Verdenshav, Ocean. **-handrit** [-han·drɪt] n. Hovedhaandskrift. **-hátíð** [-hau:tið] f. Hovedfest. **-heimkynni** [-heim·ʞɪnɪ] npl egentlige Hjem, Hovedopholdssted. **-helgidómur** [-hɛl·ɟɪdo^umøϙ] m. Hovedhelligdom. **-hellir** [-hɛd·lɪϙ] m. **1.** *(helsti hellirinn)* den vigtigste Hule. — **2.** *(meginhellir*, mods. *afhellir)* Hulens Hoveddel (mods. Sidehule), Hovedhulen. **-henda** [-hɛn·da] f. (i Metrik): *a. meiri: „dróttkvætt“* med to Helrim i hver Linje; *a. minni: „dróttkvætt“* med to Helrim i 2., 4., 6. og 8. Linje, og Halvrim i 1., 3., 5. og 7. Linje; begge disse Former er nu sjældne i isl. Lyrik, navnlig den förste. **-hending** [-hɛn·diŋk] f. Helrim i samme Verslinje *(full — gull* osv.). **-hendingasneitt** [-hɛndiŋgasnɛiht] a. n. ufuldkomment Helrim *(ljóð — boð* osv.) (HSig. 13). **-hendur** [-hɛn·døϙ] a. med Helrim. **-her** [-hɛ:r] m. **1.** Hovedhær. — **2.** *(meginher)* den störste Del af Hæren. **-herstjórn** [-hɛϙ·sdjo^urdv] f. **1.** *(yfirherstjórn)* Hovedanførsel. — **2.** den vigtigste Del af Anførselen. **°-hýbýlaþvottur** [-hi:bilaþvohdøϙ] m. Hovedrengøring. **-hljómur** [-hλɪo^u:møϙ] m. (mus.) Hovedklang. **-hlunnindi** [-hλʏn:ɪndɪ] npl. Hovedfordel. **-hluti** [-hλʏ:dɪ, -hλʏ:tɪ] m. Hoveddel, den vigtigste Del. **-hluttaka** [-hλʏhtaga, -taka] f. Hoveddeltagelse. **-hlutur** [-hλʏ:døϙ, hλʏ:tøϙ] m. Hoveddel, Hovedandel. **-hreyfing** [-hϙɛi:viŋk] f. Hovedbevægelse. **-hugsun** [-hʏχ·son] f. Hovedtanke. **-hvel** [-χwɛ:l, -kvɛ:l] n. Hovedrunding; *gengur niður af aðalhveli Vatnajökuls* (ÞThLýs. II. 39). **-hvöt** [-χwö:t, -kvö:t] f. Hoveddrivfjeder, Hovedmotiv. **-höfn** [-höb·v] f. Hovedhavn, vigtigste Havn. **-höfundur** [-hö:vøndøϙ] m. Hovedforfatter. **-yfirburðir** [-ɪ:vɪrbʏrðɪϙ] mpl. Hovedfortrin. **-innihald** [ɪn:ɪhalt] n. Hovedindhold. **-inntak** [-ɪn·tak] n. Hovedindhold. **-kaupstaður** [-köyf·sdaðøϙ] m. Hovedkøbstad. **-kaupstefna** [-köyf·sdɛbna] f. vigtigste Marked. **-kirkja** [-ʞɪϙ·ɟa] f. **1.** Hovedkirke. — **2.** *(meginkirkja)* den egentlige Kirke (i Mods. til Skibe og Kapeller osv.). — **3.** *(höfuðkirkja)* den vigtigste Kirke (i Mods. til *annexía, aukakirkja)*, Hovedkirke (i et Præstekald). **-kort** [-koϙ·t] n. Generalkort. **-kraftur** [-kraf·døϙ] m. Hovedkraft. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Hoveddigt, vigtigste Digt.

aðall (-als, dat. **aðli)** [a:ðadλ, -als, að·lɪ] m. **1.** Hovedmasse, den store Mængde, de fleste: *hefja útlendir menn bygð hér eftir miðja öldina, en aðalinn [illegible] Norðmenn um 1880* (Límr. IX. 99), *aðalinn af e-u*, Hovedmassen, Hoveddelen af n-t. — **2.** *(herradómur)* Adelskab. — **3.** *(herrastjett)* Adel. — **4.** = *aðal*, Natur; (Ordspr.) *fíll þekkir sinn aðal*, Elefanten kender sin Natur (GJ.).

aðal land [a:ðal·an·t] n. Hovedland. **-lega** [-lɛ·qa] adv. *(að mestu leyti)* hovedsagelig. **-legur** [-lɛ·qøϙ] a. **1.** egentlig, naturlig, oprindelig. — **2.** (jfr. *aðall 2)* adelig. **-lykill** [-lɪ:ɟɪdλ, -lɪ:ʞɪdλ] m. Hovednögle. **-lýsing** [-li:siŋk] f. Hovedbeskrivelse. **-litur** [-lɪ:døϙ, -lɪ:tøϙ] m. Hovedfarve. **-lögbók** [-löq.bo^uk] f. Hovedlovbog. **-lögmál** [-löq·maul] n. Hovedlov **-maður** [-ma:ðøϙ] m. Hovedmand, Hovedperson. **-magn** [-mag·v] n. Hovedmasse: *a.-ið af sildinni*. **-mál** [-mau:l] n. **1.** *(aðalatriði)* Hovedsag. — **2.** *(helsta umtalsmál)* Hovedsag. — **3.** *(fyrir rjetti)* **a.** Hovedsag (i en Proces). — **b.** den oprindelige Sag (mods. *gagnsök)*. — **4.** *(aðaltunga)* Hovedsprog, det vigtigste Sprog. **-málspartur** [-maul·spaϙdøϙ] m. Hovedparten el. en af de to Hovedparter (i en Sag), den vigtigste Part. **-málsverður** [-maul·svɛrðøϙ] m., **-máltíð** [-maul·tið] **1.** *(helsta máltíð)* Hovedmaaltid. — **2.** *(aðalhluti máltíðar)* Maaltidets Hoveddel. **-mark** [-maϙ·k] n. **1.** *(höfuðtilgangur)* Hovedformaal. — **2.** *(fjármark)* det vigtigste Ejermærke paa et Faar el. andre Husdyr (mods. *undirben)*. **-markmið** [-maϙ·gmɪð] n. Hovedhensigt, Hovedformaal. **-máttarefni** [-mauhdarɛbnɪ] n. Hovedstof, Hovedgrundlag. **-megin** [-mɛi:jɪn] n. Hoveddel, Hovedmasse, störste Delen af n-t. **-mein** [-mɛi:n] n. Hovedskade. **-meining** [-mɛi:niŋk] f. Hovedmening, vigtigste Mening, Hovedanskuelse. **-merki** [-mɛϙ.ɟɪ] n. **1.** Hovedkendetegn. — **2.** *(aðalflagg)* Hovedfane. **-merking** [-mɛϙ·ɟiŋk] f. Hovedbetydning. **-mið** [-mɪ:ð] n. **1.** *(höfuðtilgangur)* Hovedformaal. — **2.** *(helsta fiskimið)* vigtigste Fiskebanke. **†-mildi** [-mɪl·dɪ] f. Guds Naade (LFR. VIII. 108). **-mynd** [-mɪn·t] f. **1.** *(helsta mynd)* Hovedbillede, vigtigste Billede. — **2.** *(frummynd)* Originalbillede. **-mismunur** [-mɪ:smʏnøϙ] m. Hovedforskel. **-nafn** [-nab·v] n. Hovednavn. **-nafnaskrá** [-nab·nasgrau·] f. Hovedregister. **-nefnd** [-nɛm·t] f. **1.** (mods. *undirnefnd)* Hovedkomité, Hovedkommission. — **2.** *(helsta nefnd)* den vigtigste Komité el. Kommission. **-niðurstaða** [-nɪ:ðøϙsda.ða] f. Hovedresultat. **-næring** [-nai:riŋk] f. Hovednæring, Hovednæringsmiddel. **-orsök** [-oϙ·sök] f. Hovedaarsag. **-orusta** [-o:røsda] f. Hovedslag, det afgörende Slag. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Hovedrör. **-póstleið** [-po^us·dlɛið] f. Hovedpostvej. **-póstmeistari** [-po^us·dmeisdarɪ] m. **1.** Overpostmester. — **2.** Minister for Postvæsen (eng. *Postmaster General)*. **-póstur** [-po^us·døϙ] m. Hovedpost (mods. *aukapóstur)*. **-póstvegur** [-po^us·dvɛqøϙ] m. Hovedpostvej. **-próf** [-pro^u:v] n. **1.** Hovedprøve, Hovedeksamen. — **†2.** *(höfuðvitnun)* Hovedeksperiment. — **†3.** *(höfuðsönnun)* Hovedbevis. **-prófgrein** [-pro^uv·grein] f. Hovedfag. **-regla** [-rɛg·la] f. Hovedregel. **-reitur** [-rei:døϙ, -rei:tøϙ] m. *(aðalhluti)* Hovedafdeling, *(í flaggi)* Hovedfelt (i et Flag e. desl.), *(í garði)* Hovedbed (i en Have). **-rif** [-rɪ:v] n. »ægte« Ribben (JHall.). **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ʞɪ] n. Hovedrige. **-rit** [-rɪ:t] n. **1.** *(frumrit)* Original. — **2.** *(helsta rit)* Hovedskrift. **-rjett** [-rjɛht] f., se **fjárrjett**. **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. Hovedret. **-rót** [-ro^u:t] f. Hovedrod, Hovedaarsag. **-rúnir** [-ru:nɪϙ] fpl. Hovedruner, de ældste vigtigste Runer (BH.). **-rödd** [-röt·] f. Hovedstemme. **-röksemd** [-rö:ksɛmt] f. Hovedgrund. **-salur** [-sa:løϙ] m. Hovedsal, Hovedværelse. **-samkomustaður** [-sam·komøsda:ðøϙ] m. Hovedsamlingssted.

aðals barn [a:ðalsbardn] n. Barn af adelig Slægt. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Adelsbrev.

°**aðalsegulafl** [a:ðalsɛ:qølab·λ] n. = **almagn.**

aðals-eigin [a:ðalsɛi:jɪn] n. Karakter.

aðal setning [a:ðalsɛhdniŋk] f. Hovedsætning. **-setur** [-sɛ:døϙ, -sɛ:tøϙ] n. Hovedbolig, Hovedopholdssted, Hovedgaard. **-sigur** [-sɪ:qøϙ] m. Hovedsejr. **-sjúkdómur** [-sju:kdo^umøϙ] m. Hovedsygdom. **-skáli** [-sgau:lɪ] m. den störste el. vigtigste Del af en Hal (se *skáli)*. **-skemtun** [-sɟɛm·dʏn, -sɟɛm·tʏn] f. Hovedforlystelse. **-skylda** [-sgɪl·da] f. Hovedpligt, fornemste Pligt. **-skilyrði** [-sɟɪ:lɪrðɪ] n. Hovedbetingelse. **-skýrsla** [-sgiϙ·sla] f. Hovedberetning.

aðalskona [a:ðalsko:na] f. adelig Dame, Kvinde af Adel.

aðal skrá [a:ðalsgrau:] f. Universalkatalog. **-slagæð** [-sla:qaið] f. Hovedpulsaare.

aðals maður [a:ðalsma:ðøϙ] m. Adelsmand. **-mannatala** [illegible] i Forb.: *taka í a.tölu*, adle. **-mær** [-mai:r] f. Adelsfrøken. **-nafn** [-nab·v] n. Adelsnavn, adelig Titel.

aðal sól [a:ðalso^u:l] f. Hovedsol. **-sparisjóður** [illegible] Hovedsparekasse. **-spurning** [-sbʏrdniŋk] f. Hovedspørgsmaal.

aðalsstjett [a:ðalsdjɛht] f. Adelstand, Adel.

aðal staður [a:ðalsda:ðøϙ] m. Hovedsted. **-starf** [-staɪ'v] n. Hovedbeskæftigelse, Hovedforretning, Hovedopgave. **-stefna** [-sdɛb'na] f. Hovedretning; *misvísandi a.*, general misvisende Kurs; *rjett a.*, general retvisende Kurs (Stj. 90, A. 36).

aðalstign [a:ðalstɪg'v] f. Adelskab.

aðal stigi [a:ðalsdi:jɪ] m. Hovedtrappe. **-stjarna** [-sdjar'dna, -sdjad'na] f. Hovedstjærne. **-stjett** [-sdjɛht] f. Hovedstand. **-stjórnandi** [-stjoᵘr'dnandɪ] m. **1.** *(verslunar* osfr.) Hovedbestyrer (af en Forretning el. desl.). — **2.** *(ríkis)* Hovedregent (en Stats), vigtigste Medlem af en Regering. — **3.** *(fjelags)* vigtigste Bestyrelsesmedlem (i en Forening). **-stofn** [-sdob'v] m. **1.** *(á trje)* Hovedstamme (paa et Træ). — **2.** *(helsti bústofn)* den vigtigste el. störste Del af de til en Husholdning hørende Kreaturer og Faar o. desl. **-stólpi** [-sdoᵘλ'bɪ, -sdoᵘl'pɪ] m. Hovedstøtte, Hovedpæl, Hovedpille, jfr. *stólpi.* **-stræti** [-sdrai:dɪ, -sdrai:tɪ] n. Hovedgade. **-stöð** [-sdö:ð] f. **1.** *(aðalvistarvera)* Hovedopholdssted. — **2.** *(hers)* Hovedkvarter (for en Hær). — **3.** *(á járnbraut, síma* osfr.) Hovedstation (Jærnbane-, Telegraf- osv.).

aðals|veldi [a:ðalsvɛl'dɪ] n. Adelsmagt, Adelsvælde. **-þótti** [-þoᵘhdɪ] m. Adelsstolthed.

aðal sækjandi [a:ðalsai:ɟandɪ, -sai:ȿandɪ] m. Hovedcitant. **-sæti** [-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. vigtigste Sæde, vigtigste Plads.

aðalsætt [a:ðalsaiht] f. adelig Familje.

aðal sök [a:ðalsö:k] f. **1.** (i en Proces) Hovedsag (mods. Accessorium). — **2.** *(aðalákæra)* Hovedanklage, det man hovedsagelig anklages for, Hovedskyld. **-tálmi** [-taul'mɪ] m., **-tálmun** [-taul'mθn] f. Hovedhindring, den störste Hindring. **-tegund** [-tɛ:qθnt] f. (bot.) Hovedart. **-tilgangur** [tɪl'gauŋgøϙ] m. Hovedhensigt, Hovedöjemed. **-tilskipun** [-tɪl'sɟɪbθn, tɪl'sɟɪpθn] f. Hovedforordning, den vigtigste Forordning. **-tjald** [-tjal't] n. Hovedtelt. **-torveldleiki, -leikur** [-tor'vɛldlɛɪɟɪ, -lɛiȿɪ, -lɛigøϙ, -lɛikøϙ] m. Hovedvanskelighed. **-trje** [-trjɛ:] n. Træstamme (mods. *greinar*, Grene); (Ordspr.) *sá sem eignast aðaltrjeð, eignast verður kvisti með* (GJ.), jfr.: man maa tage det onde med det gode. **-trú** [-tru:] f. Hovedreligion. **-tröll** [-tröd'λ] n. **1.** *(helsta tröll)* Hovedtrold, vigtigste Trold. — **2.** *(altröll)* Fuldtrold (mods. *hálftröll).* **-túlkur** [-tuλ'gøϙ, -tul'køϙ] m. Hovedtolk, Hovedforkæmper for n-t. **-umsjá** [-Ym'sjau] f., **-umsjón** [-Ym'sjoᵘn] f. Hovedopsyn, Overopsyn. **-umsjónarmaður** [-Ym'sjoᵘnarma:ðøϙ] m. Overopsynsmand, Overinspektør. **-undirrót** [-Yn'dɪroᵘ't] f. Hovedaarsag. **-undirstaða** [-Yn'dɪϙsda'ða] f. Hovedgrundlag. **-upphæð** [-Yhp(h)aið] f. Hovedsum. **-útflutningsvara** [-u:tflYhdniŋsva:ra] f. Hovedudforselsartikel. **-vandkvæði** [-van'tkvaiðɪ, -vaŋ'-] npl. Hovedvanskelighed. **-vara** [-va:ra] f. vigtigste Handelsvare, vigtigste Handelsartikel. **-vegur** [-vɛ:qøϙ] m. Hovedvej, Hovedlandevej. **-veiði** [-vei:ðɪ] f. **1.** den vigtigste Del af en Fangst: *hann fjekk nokkuð af silungi, en aðalveiðin var þrír laxar,* han fik en Del Foreller, men den vigtigste Del af Fangsten var tre Laks. — **2.** Hovedfangst; spec. vigtigste Fangststed: *aðalveiðin í ánni er í stórum hyl rjett fyrir ofan bæinn,* det bedste Fangststed i Aaen er i en stor Fordybning (et stort Høl) lidt ovenfor Gaarden. **-verk** [-vɛϙ'k] n. **1.** *(aðalstarf)* Hovedarbejde, Hovedgærning. — **2.** *(aðalrit)* Hovedværk. **-viðgjörð** [-vɪð'ɟörð] f. Hovedistandsættelse, Hovedreparation. **-vinna** [-vɪn:a] f. Hovedarbejde. **-vísindi** [-vi:sɪndɪ] npl. Hovedvidenskab. **-von** [-vo:n] f. Hovedforhaabning, vigtigste Haab. **-þáttur** [-þauhdøϙ] m. **1.** *(í streng)* den vigtigste Snor (i et Reb). — **2.** *(helsti hluti)* Hoveddel, vigtigste Del: *aðalþátturinn í skaplyndi hans,* Hovedegenskaben i hans Karakter. — **3.** *(aðalhluttaka)* Hoveddeltagelse: *hann átti aðalþáttinn í því fyrirtæki,* han var Hoveddeltageren i det Forehavende. **-þýðing** [-þi:ðiŋk] f. Hovedbetydning. **-þjóð** [-þjoᵘ:ð] f. Hovedfolk, Hovednation. **-þjóðbraut** [-þjoᵘð'bröyt] f. Hovedvej, Hovedlandevej. **-þræta** [-þrai:da, -þrai:ta] f. Hovedtrætte. **-þrætumál** [-þrai:dθmau'l, -þrai:tø-] n. Hovedstridsspörgsmaal. **-ætlunarverk** [-aihdlθnarvɛϙ'k] n. Hovedopgave. **-ætt** [-aiht] f. Hovedslægt. **-öfgar** [-öv'gaϙ] fpl. vigtigste (værste) Overdrivelser el. Urimeligheder.

Adams epli [a:damsɛhblɪ] n. Adamsæble, Strubehoved (= *barkakýli).* **-letur** [-lɛ:dθϙ, -lɛ:tøϙ] n. en Art Lönskrift (JÁÞj. I. 449).

áðan [au:ðan] adv. for kort Tid siden, lige nu, nylig: *hann kom rjett áðan.*

aðast (a) [a:ðast] v. refl. bevæge sig langsomt: *a. úr bólinu,* se at komme op.

að beining [að'bei'niŋk] f. Bistand: *hefði kona sín verið í vitorði og aðbeiningu með sjer* (hans Hustru havde været hans Medvider og hjulpet ham (JÁÞj. II. 118). **†-blástrarmaður** [-blausdrarma:ðøϙ] m. Anstifter af n-t (is. n-t ondt). **†-blástur** [-blausdøϙ] m. (= *undirróður),* hemmelig Ophidselse el. Agitation, Anstiftelse af n-t (is. i en slet Hensigt). **-blæði** [-blai'ðɪ] n. Kongestion, Blodsamling. **-borið** [-bo'rɪð] sup. af *bera að,* ske, hænde, (se *bera): hefir það opt aðborið* (JÁÞj. I. 23). **†-bót** [-boᵘ't] f. = *aðgerð,* Udbedring, Istandsættelse, Reparation. **-bristi** [-brɪsdɪ] n. *(byrjun flóðs)* Begyndelse af Flod (Sch.), jfr. *aðfall.* **-búð** [-bu'ð] f. = **aðbúnaður.** °**-búðarregla** [-buðarɛg'la] f. Forskrift for Levemaade, Sundhedsregel. **-búnaður** [-bu'naðøϙ] m. **1.** Pleje, Levemaade (m. H. t. Føde, Klædning, Logis osv.), daglig Indretning; *hann var svo reglubundinn í háttum, að ei vildi hann líða nokkra umbreyting í hvers dags aðbúnaði, iðn og tímaskipan* (BH. i ÞThLfr. III. 43). — **2.** spec. m. H. t. Klæder og Sengetöj: *Vigfús svaf í framhýsi, ásamt fleiri karlmönnum, við hinn aðbúnað* (JTrSk. I. 201), *(spítalinn) rúmar um 20 sjúklinga, en hefir að eins aðbúnað handa 10* (men er kun indrettet paa at modtage 10 (Eimr. IX. 95).

að|burðalaus [að'bYrðalöy's] a. **1.** *(framtakslaus)* uvirksom, uden Driftighed, doven; *honum var ekki gefið um fátæklingana, þótti þeir vera aðburðalausir að bjarga sér* (GFrÓl. 83). — **2.** *(atburðalaus)* uden at der sker n-t: *nú var aðburðalaust um hríð,* nu skete der ikke n-t mærkeligt en Tid lang. **-burðaleysi** [-bYrðalɛi'sɪ] n. Uvirksomhed; *(athafnaleysi, skortur á dugnaði),* Mangel paa Energi. **-burðamaður** [-bYrðama:ðøϙ] m. driftigt, virksomt Menneske: *Sigurður er a. mikill í búsýslu* (Eimr. XII. 129). **-burður** [-bYrðøϙ] m. is. i pl. *aðburðir.* **1.** *(viðleitni, tilraun)* Bestræbelse, jfr. *bera sig að e-u* (i denne Bet. er Formen med *að* den almindeligste, se dog ogsaa *atburður);* (Ordspr.) *aðburður er til alls fyrst,* vil man opnaa noget, maa man först lægge sig i Selen, jfr. godt begyndt, er halvt fuldendt; *enginn gat notið sinna fóta eða nokkra sinna aðburða,* ingen kunde staa paa Benene eller udrette noget som helst (JÓlInd. 137). — **2.** *(það sem berst að landi af afla)* Fangst: *hjer er mikill a. af afla.*

1. **að|dá** [að'dau'] f. Beundring. 2. **-dá** [-dau'] vt. beundre. **-dáanlegur** [-dauanlɛ'qøϙ] a. beundringsværdig; adv. *-lega.* **-dáari** [-dau'arɪ] m. Beundrer. **-dálegur** [-daulɛ'qøϙ] a., **-dárverður** [-daurvɛr'ðøϙ] a. = **aðdáanlegur.** **-dáun (-ar)** [-dau'θn] f. Beundring. **-dáunarverður** [-dauθnarvɛr'ðøϙ] a. = **aðdáanlegur.** **-deila** [-dei'la] vt. **1.** *(aðgreina)* skelne. — **†2.** *(skilja)* adskille, *(skifta)* dele i flere Dele.

Addi [ad:ɪ] m. npr. Kælenavn for *Andrjes* (Borgf., Árn.), *Árni* (Vf., Sl.), *Arngrímur* og *Ársæll* (Rvk).

að dýpi [að'di'bɪ, -di'pɪ] n., **-djúp** [-dju'p] n. dybt Vand tæt ind til Landet, Stejldyb(de), Braddyb. **-djúpur** [-dju'bøϙ, -dju'pøϙ] a. dyb tæt inde ved Kysten, braddyb. **-dragandi** [-dra'qandɪ] m. **1.** *(undangengnar orsakir)* forudgaaende Aarsager: *(undirbúningur)* Forberedelse, forberedende Tilløb: *eiga sjer langan aðdraganda,* gaa langt tilbage i Tiden. — **2. a.** *((hæg) breyting)* Overgang: *er þaðan jafnan a. inn í vindbeltið* (Björl. 39). — **b.** *(um halla)* om Overgangen til stejlere Terræn, Skraanen: *þó væri öll orsök til að ætla að hér væri aðdragandinn einmitt meiri og brattinn minni* (ÞThLýs. I. 9). **-dráttamaður** [-drauhdama:ðøϙ] m. dygtig Husholder, som sorger for at Hjemmet er godt forsynet med det nødvendige: *a. mikill og starfaði í mörgu* (ÞGjD. 59). **-dráttarafl** [-drauhdarab'λ] n., **-dráttarkraftur** [-drauhdaϙkraf'døϙ] m. Tiltrækningskraft. **-dráttur** [-drauhdøϙ] m. **1.** *(það að draga að sjer)* Tiltrækning. — **2.** *(astr.)* Attraktion. — **3.** (is. i pl.) *aðdrættir,* Tilførsel, Indsamling af Forraad, Forsyning med det i Husholdningen nødvendige: *bændur búa margir ekki ver, þó langa hafi aðdrætti* (klarer sig ikke mindre godt, selv om de maa hente deres Livsfornødenheder langvejs fra). — **4. a.** det som man fører hjem, spec. Forraad: *vildi ná sér í ferju til að flytja heim aðdráttinn* (Eimr. XIII. 196); *aðdrættir voru ærnir, en hirzlur vantaði* (BrJÞf. 106). — **b.** overf.: Tilløb: *hefir lækurinn enga aðdrætti úr þessu dragi* (GFrÁtt. 30). **-dreginn** [-drɛi'jɪn] a. **1.** *(mjókkandi)* som efterhaanden bliver smallere, smalnende: *aðdregin keila.* — **2.** *(þröngur)* snæver: *útsýnið er aðdregið,* Udsigten er begrænset. — **†3.** *(þreyttur)* udmattet, *(aðframkominn)* næsten død. **-dróttun (-ar, -anir)** [-droᵘhdθn, -droᵘhdanɪϙ] f.: *a. e-s, a. um e-ð,* Sigtelse (angaaende n-t), Hentydning (til n-t).

aððú [að:u] = **að þú.**

á deila [au:dei'la] f. **1.** *(aðfinning)* Irettesættelse, Kritik. — **2.** *(ádeilukvæði)* Satire. **-deilumaður** [-deilθma:ðøϙ] m. **1.** Kritiker: *á. aldarfarsins,* Kritiker af Tidens Aand. — **2.** *(ádeiluskáld)* Satiriker. **-deiluskáld** [-deilθsgaul't] n. satirisk Digter, Satiriker.

að|eins [a:ðeins] adv., jfr. *að,* kun, ikkun, blot: *því a.,* kun paa den Betingelse; kun fordi, alene af den Grund; *nema því a.,* medmindre. **-elskur** [-ɛlsgøϙ] a.: *a. e-m,* som gærne slutter sig til en.

ádess [au:dɛs'] n. Skarn (BH.).

að|fall [að'fadλ] n. **1.** Havets Stigen under Höjvande (mods. *útfall).* — °**2.** Tilströmning: *almúgans a., sem að streymdi* (Klopst.). °**-fangabók** [-fauŋgaboᵘ:k] f. Accessionsprotokol (ved et Bibliotek) (Stj. '10, B. 199).

aðfanga|dagskvöld [af:auŋgadaχskvöl't] n. Aftenen för en af de store kirkelige Höjtider, is. Juleaftenen. **-dagur** [-da:qøϙ] m.: *a. jóla,* Juleaftensdag; *a. páska,* Paaskelördag; *a. hvítasunnu,* Pinselördag.

aðfara [að'fa'ra] a. indec. (til)kommende: *hann hangir svo langt uppi' í a. öld* (StStAndv. II. 300). **-her** [-hɛ:r] m. Angrebshær. **-nótt** [-noᵘht, af:ara-] f. Natten för —; *a. sunnudagsins,* Söndag Nat.

aðfarar ákvæði [að'fararau:kvaiðɪ] n. (jur.) Bestemmelse om Eksekution, se *aðför.* **-beiðandi** [-bei:ðandɪ] m. (jur.) Rekvirent (af en Eksekutionsforretning). **-dómur** [-doᵘ:møϙ] m. (jur.) Eksekutionsdom, Eksekutionskendelse. **-heimild** [-ϙ-(h)ɛi:mɪlt] f. (jur.) Eksekutionsgrundlag. **-hæfur** [-hai:vøϙ] a. (jur.) eksigibel; *a. úrskurður (fógeta),* eksigibelt Dekret. **-maður** [-r-ma:ðøϙ] m. den som forretter en Eksekution. **-mál** [-mau:l] n. (jur.) Sag om en Eksekution, Eksekutionssag. **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. (jur.) Eksekutionskraft. **-ræða** [-rai:ða] f. Tiltrædelsestale, Tiltrædelsesprækenen (TSæm. 173).

að farið [að'fa'rɪð] ppn. = *farið að,* se *fara: þegar sona er a.* (JHall. 330), naar man bærer sig saadan ad. **-feldur** [-fɛldøϙ] a. (bot.) **a.** *(um slíður)* tætsluttende. — **b.** *(um blöð)* = *aðlægur.* **-fenginn** [-feiɲɟɪn] a. **1.** *(aðsóttur),* tilført (andet Steds fra); *aðfengnar vörur; — henni var nýtt um aðfenginn unað* (GFrTís. 145). — **2.** *(lánaður)* laant. **-fenni** [-fɛn'ɪ] n. **1.** Dannelse af Snedynger: *a. er þar mikið,* der opstaar hurtig sammenblæste Snedynger. — **2.** sammenblæst Snedynge (is. foran Husdöre o. desl.). **-ferð** [-fɛrð] f. **1.** *(háttur)* Adfærd, Fremgangsmaade, Metode, Art. — **†2.** (JÓl.) = *aðför.* **-ferðarávísun** [-fɛrðarau:visθn] f. Anvisning til den rigtige Fremgangsmaade. °**-ferðarfræði** [-fɛrðaϙfrai:ðɪ] f. Metodologi (JÓl.). **-fylgi** [-fɪlɟɪ] n. Hjælp: *fyrir a. Hallgríms,* med H.'s Hjælp (JÁÞj. II. 260). **†-fyndilegur** [-fɪndɪlɛ.qøϙ] a. dadelværdig. **-fyndni** [-fɪndnɪ, -fɪn'ɪ] f. **1.** *(aðfinningasemi)* Dadlesyge, Tilböjelighed til at kritisere. —

2. *(aðfinning)* Dadel, Kritik. **-fyndnisverður** [-fin(d)nisvɛrˑðөɣ] a. dadelværdig. **-finnanlegur** [-finanɛːɣөɣ] a. dadelværdig. **-finning** [-finˑiŋk] f. Udsættelse paa, Kritik, Dadel: *a. við kjörskrá*, Erindring mod en Valgliste. **-finningarverður** [-finiŋgarvɛrˑðөɣ] a. som bør paatales, dadelværdig. **-finningasamur** [-finiŋgasaˑmөɣ] a. dadlesyg. **-finningasemi** [-finiŋgaseːmi] f. indec. Dadlesyge, Dommesyge.

aðfinsla (-u, -ur) [aðˑfinsla] f. = **aðfinning.**

aðfinslu atkvæði [aðˑfinsløaːtkvaiði] n. Dadelsvotum, Mistillidserklæring. **-hreimur** [-hreiːmөɣ] m. dadlende Klang, a. i rómnum. **-sótt** [-soˑht] f. Dommesyge. **-verður** [-vɛrˑðөɣ] a. dadelværdig.

aðflutninga laus [aðˑflʏhdniŋgalöyːs] a. uden Tilførsel. — an. *-laust* som adv., uden Tilførsel. **-leysi** [-lɛiːsi] n. Mangel paa Tilførsel.

aðflutnings bann [aðˑflʏhdniŋsbanˑ] n. Forbud mod Indførsel, spec. af Spirituosa. **-gjald** [-ɟalˑt] n. Indførselsafgift. **-kostnaður** [-kɔstnaðөɣ] m. Omkostninger ved Indførsel el. Hjemførsel af Varer el. andet. **-tollur** [-tɔdˑløɣ] m. Indførselstold.

að flutningur [aðˑflʏhdniŋgөɣ] m. 1. *(flutningur til e-s)* Tilførsel. 2. *(flutningur varnings frá útlöndum)* Indførsel fra Udlandet (af Varer). — 3. *a. fólks*, Indvandring af Mennesker: *mikill a. fólks úr sveitunum í kaupstaðina*. **-fluttur** [-flʏhdөɣ] a. 1. tilført. 2. *(frá útlöndum)* indført (fra Udlandet) (mods. *útfluttur)*. — 3. *(aðsóttur)* hentet, laant andre Steder fra. **-fram** [-framˑ] adv. 1. næsten lige til, nær ved: *vera a. kominn* (ogs. i eet Ord) være lige ved at opgive Aanden, være næsten død, ligge for Døden. 2. *(... þraut ... þegar ...)* *átti að herða)*, da det kom til Stykket. **-framkominn** [-framkoːmin] a. som er nær ved at dø, ved at opgive Aanden. **-frjóvgun** [-frjouvgөn] f. (bot.) Fremmedbefrugtning. **-fræ** [-fraiˑr] a. fremmedbestøvende. **-frævandi (a, -endur)** [-fraiˑvandi, -endөɣ] m. Fremmedbestøver. **-frævun** [-fraiˑvөn] f. (bot.) Fremmedbestøvning. **-fær** [-faiˑr] a. tilgængelig. **-færsla** [-faiөsla] f. Tilførsel. **-færslulítill** [-faiөsløliːdiđʌ, -liːtiđʌ] a. uenergisk, energiløs (Árn.). **-föng** [-föyŋk] npl. = *aðdráttur*, Proviant: (Ordspr.) *a. skal býta, sem ei kunni þrjóta*, Mad skal uddeles, som kunde den ej slippe op. **-för** [-förˑr] f., jfr. *atför*. 1. *a. að e-m*, Tog imod en, Angreb. — 2. (jur.) Eksekution, Udpantning: *beiðast aðfarar hjá manni*, rekvirere Eksekution hos en Person; *að viðlagðri a. að lögum*, under Adfærd efter Loven. 3. pl. *aðfarir*, Fremgangsmaade, Behandling af en el. n-t. Ogs. i overf. Bet.: *þetta eru ... aðfarir, að ...* *slíkan snjó*. **-ganga** [-gauŋga] f., jfr. *atganga*. 1. Adgang: *a. að e-u*, Adgang til n-t: *a. að bókasafni, fundi*, Adgang til et Bibliotek, til et Møde. — 2. *(það að taka e-u, sætta sig við e-ð)* det at gaa ind paa n-t, forsone sig med n-t, Vedtagelse el. Billigelse af n-t: *þetta er hart (þungt) aðgöngu*, dette er haardt at gaa ind paa, haarde Vilkaar; *fanst þeim hart aðgöngu* (et daarligt Traktement), *að fá ekki annað en þurran, ósaltaðan og ósoðinn harðfisk með smjöri* (ÞThLfr. II. 196); *hér varð að taka vandalausan aðstoðarprest, þó það væri aðgöngu þungra* (ÞÓ Ut. 115). †3. (= *meðalganga)* Medvirkning, Mellemkomst; *(aðstoð)* Hjælp. — †4. *(árás)* Overfald, Angreb (i denne og den foreg. Bet. ofte skrevet og udtalt *atganga)*. **-gangsharður** [-gauŋgsharˑðөɣ] a. haard, haardhændet. **-gangsmiði** [-miːði] m. = **aðgöngumiði**. **-rjettur** [-rjɛhdөɣ] m. Adgangsret.

að gangur [aðˑgauŋgөɣ] m. 1. = *aðganga* 1. — 2. *(rjettur til aðgöngu)* Adgang, Adgangsret (til n-t): *a. að e-u*. — 3. *(kröfurjettur)* Ret til at fordre n-t af en: *hann á aðgang að mjer*. (Ordspr.) *hver á aðgang að sínum sala*, enhver har Krav paa sin Sælger; — spec. Regres: *skaðabætur ... skal greiða úr landssjóði, og á hann aptur aðgang að dómaranum* (men denne har Regres til den vedkommende Dommer), *svo framarlega sem hann hefur misbeitt embættisvaldi sínu* (Stj. 93 A. 122). — 4. *(ólæti, gauragangur)* Støj, Larmen: *hvaða a. er í ykkur, krakkar!* ... ken en Støj I laver, Børn! **-gengilegur** [-gɛiŋɟilɛːɣөɣ] a. 1. *(auðveldur að fást við)* (let) tilgængelig; *(auðnotaður)* let at benytte; *(auðveldur)* let: *þó að sauðabúið kunni að vera aðgengilegra* (mere tillokkende) *í fyrsta áliti* (JSVb 21). — 2. *(sem gott er að koma að)* god at komme til, i god Stand: *þar var ekki aðgengilegt, því ... hús ... vera á ... og ... vegna flutningsins*. — 3. *(sanngjarnlegur)* rimelig, antagelig; *aðgengileg kjör*, rimelige Vilkaar; *aðgengilegt boð*, et antageligt Tilbud.

aðgerð [aðˑɟɛrð] f. og **aðgjörð** [-ɟörð] f. 1. *(viðgerð)* Udbedring, Istandsættelse, Reparation: *a. skips*, Overhaling. — 2. Lægehjælp (spec. *handlækning)* kirurgisk Behandling. — 3. Knude, hvormed Rebet om en *baggi* fastgøres (jfr. *gera að*): *aðgerðin á bagganum bilaði ... svo jeg var næstum búinn að missa hann úr böndunum; — sprettu aðgjörðinni!* løs Knuden! — 4. (jfr. *gera að*) Slagtning, ... af Fisk. 5. ... pl. *aðgerðir*: — a. *(framkvæmdir)* Virksomhed, Handling, Foranstaltning: *hjer þarf fljótra aðgerða við*, her kræves hurtige Foranstaltninger, her gælder det at handle hurtigt. — b. om Tilstanden: *þegar jeg kom, var alt brotið og bramlað, þótti mjer það ljótar aðgerðir* (et ... Hærværk) (JÓl.). — 6. ... pl.: *(eftirsjón)* Forseelse ... *manna var hann nokkuð ákafur* (BH. i ÞThLfr. III. 43).

aðgerða laus [aðˑɟɛrðalöyːs] a. 1. *(framkvæmdalaus)* uvirksom; *(iðjulaus)* ørkesløs. — 2. *aðgerðalaust veður* (Sl.), skyet Vejr, uden Solskin og uden Regn. **-leysi** [-lɛiːsi] n. *(framkvæmdaleysi)* Uvirksomhed; *(iðjuleysi)* Ørkesløshed. **-lítill** [-liːdiđʌ, -liːtiđʌ] a. mindre virksom. **-maður** [-maːðөɣ] m. *a. e-s*, Reparatør af n-t. **-mikill** [-miːɟidl, -miːɟidl] a. virksom; i Reglen med Nægtelse: *ekki a.* = *aðgerðalítill*. **-stím** [-sdiːm] n. stadig Syslen med Reparation el. Retten paa n-t; (om en Hest) *var altaf að leggjast og velta af sér, þangað til Þorbirni fór að leiðast aðgerðastímið* (den stadige Retten paa Oppakningen) (ÞGjD. 11).

að gerður [aðˑɟɛrðөɣ] a. slagtet (om Fisk), se *gera að*. **-gert, -gjört** [-ɟɛөt, -ɟöөt] ppn., jfr. *gera að*, se *gera: ef eigi er aðgjört*, hvis der ikke raades Bod derpaa (JÁÞj. I, 4). **-gjörð** [-ɟörð] f. = **aðgerð**. **-gjörðaskip** [-ɟörðasɟiːp] n. spec. Kabelskib (Stj. '07 A. 158). **-greina** [-grɛiˑna] vt. 1. *(skilja sundur)* adskille. — 2. *(greina að)* skelne; *(þekkja sundur)* skelne imellem, kende fra hinanden. — 3. *(flokka)* sortere: *a. síld*. **-greinanlegur** [-grɛinanlɛːɣөɣ] a. 1. adskillelig. 2. som kan sondres fra, som kan skelnes fra. **-greining** [-grɛiˑniŋk] f. 1. *(skilnaður)* Adskillelse, Afsondring. — 2. *(sundurgreining)* Sondring, Skelnen imellem. — 3. *(flokkun)* Sortering. **-greiningarmerki** [-grɛiniŋgarmɛөˑɟi] n. (= *greinarmerki)* Skilletegn. **-gróinn** [-grouˑin] a. *(úrkomulegur)* truende med Regn (om Vejret) (Sl., Sch.).

aðgæsla [aðˑɟaisla] f. 1. *(eftirtekt)* Opmærksomhed, Agtpaagivenhed. 2. *(varfærni)* Forsigtighed. — 3. *(eftirlit)* Opsyn.

aðgæslu laus [aðˑɟaisløløyːs] a. 1. *(athugalaus, eftirtektarlaus)* uopmærksom, uagtsom. — 2. *(hirðulaus)* skødesløs, forsömmelig. — 3. *(eftirlitslaus)* uden Opsyn. **-leiði** [-lɛiːði] n. saa stærk Bør, at man maa tage sig i Agt. **-leysi** [-lɛiːsi] n. 1. *(athugaleysi)* Uagtsomhed, Uopmærksomhed. — 2. *(hirðuleysi)* Skødesløshed, Forsömmelighed. — 3. *(eftirlitsleysi)* Mangel paa Opsyn el. Kontrol. **-verður** [-vɛrˑðөɣ] a. 1. *(eftirtektarverður)* iagttagelsesværdig, som fortjæner at bemærkes. — 2. *(varhugaverður)* som man bör vogte sig for, tage sig i Agt for.

að gæta [aðˑɟaita] vt. ..., se *gæta*. 1. *(gefa gaum að)* lægge Mærke til, bemærke. — 2. *(athuga, rannsaka)* iagttage, observere. — 3. betænke: *það er aðgætandi, að ...*, man maa dog betænke, at ... **-gætinn** [-ɟaiˑdin, -ɟaiˑtin] a. 1. *(athugull)* opmærksom. — 2. a. *(varfærinn)* forsigtig. — b. *(aðsjáll)* paaholden (svagere end *nískur*, gærrig, karrig). **-gætni** [-ɟaihdni] f. indec. 1. *(eftirtekt, athugun)* Opmærksomhed. 2. a. ... b. ... 3. *aðgætnisgáfa)* Ævne til hurtig og nöjagtig Opfattelse, Observationstalent, Iagttagelsesævne. **-gætnisgáfa** [-ɟaihdnisgauːva] f. = **aðgætni** 3. **-gætnisverður** [-ɟaihdnisvɛrˑðөɣ] a. 1. *(eftirtektarverður)* iagttagelsesværd, som fortjener at bemærkes. 2. ... for. **-gæzl-** [-ɟaisl-] se **aðgæsl-**.

ᶜ **aðgöngu miða-okrari** [aðˑgöyŋgөmiˑðaoːgrari, -oːkrari] m. Billetsjover, Billetsælger. **-miði** [-miːði] m. *(að fundi, opinberri stofnun osfr.)* Adgangskort (til et Møde, en off. Institution el. desl.); *(að leikhúsi, samsöng osfr.)* Billet (Teater-, Koncert- osv.).

að hafast [aːþ(h)aˑvast] v. refl. = *hafast að*, se *hafa: mötuðust, eins og þeir gátu bezt aðhafst*, saa meget de kunde (JÁÞj. I. 163). **-hald** [-(h)alt] n. 1. *(líkamleg aðþrýsting, stuðningur)* Støtte, Hold, i Alm. om alt hvad der kan støtte n-t el. faa n-t til at slutte tæt, = *aðhelda*. — 2. hvad der spærrer Vejen el. holder tilbage, f. Eks. et Gærde, Indelukke el. desl.: *Enginn maður var þar til móttöku (ɔ: hestanna) og ekkert a.* (ingenting til at holde dem samlede) (Lögr. 1912, 14, 4). — 3. Holden i Tömme: *þú hefur ekkert a. á hestinum*, du har intet Hold paa, kan ikke töjle Hesten. — 4. overf. a. *(andleg áhrif)* Holden i Tömme, Holden til Arbejde: *hann er latur og þarf a.*, han er doven og maa holdes til Arbejdet. — b. Paavirkning, Pres, Tvang: *þykir hún (kaupfjelagsverzlunin) ómissandi, ekki sízt til að gjöra kaupmönnum a.* (for at lægge et Pres paa Købmændene) (Eimr. XIII, 178). — c. Kontrol: *nokkurt a. er í nýmælinu um skipun hennar* (Alþ. 1911, B. 444). — d. om en, der ansporer anden til Arbejde: *hvílík stoð og a. Tómas hefir verið* (hvor hjælpsom og ansporende T. har været ...) *frá Jónasi til Konráðs* (Eimr. XVIII, 100); *beita aðhaldi við e-n*, anvende Tvang mod en. 5. ... **-helda (-u, -ur)** [-(h)ɛlda] f. i Alm. Apparat til at støtte n-t el. faa n-t til at slutte tæt; spec. *(a. fyrir bækur)* Bogstøtte (JÓl.). **-heldinn** [-(h)ɛldin] a. tætsluttende: *fremur aðheldin buxnahöld* (ODavSk. 54). **-hyggja** [-(h)ɪɟˑa] f., (jfr. *hyggja að*) se **hyggja**. **-hyggjandi** [-(h)ɪɟˑandi] m. Iagttager. **-hyllast** [-(h)ɪdlast] v. refl.: *a. e-ð*, antage, slutte sig til, billige, tiltræde (en Mening); *a. e-n*, slutte sig til; (= *þýðast)* fatte Venskab for. †**-hjúka (a)** [aðˑɧuˑga, -ɧuˑka] vt. med dat. pleje, vise Omhu = *hjúkra*. **-hjúkra** [-ɧuˑgra, -ɧuˑkra] vt. med dat. pleje, vise Omhu = *hjúkra: þið hafið ... aðhjúkrað eptir því sem eg hefi tekið að eldast* (JStgr. 2). **-hjúkrun** [-ɧuˑgrөn, -ɧuˑkrөn] f. Pleje, Sygepleje. **-hlátur** [-hʌauˑdөɣ, -hʌauˑtөɣ] m. 1. *(hlátur að e-u)* Spot. — 2. *(sá, sem hlegið er að)* Genstand for Spot el. Latter: *verða að aðhlátri*. **-hlátursefni** [-hʌaudөsɛbˑni, -hʌautөsɛbˑni] n. Stof til Latter (Spot), Grund til Latter. **-hleypa** [-hʌɛiˑba, -hʌɛiˑpa] 1. v. impers.: *aðhleypti stormviðri hörðu af suðaustri*, en haard Storm faldt paa fra Sydost (JÓlInd. 212). — 2. vt. = *hleypa að*, se *hleypa*. **-hleyping** [-hʌɛiˑbiŋk, -hʌɛiˑpiŋk] f. Tilstedelse af Indgang, Indladelse. **-hlynning** [-hʌɪniŋk] f. 1. *(aðhjúkrun)* Pleje: *a. að e-u*, Pleje af n-t. — 2. *(stuðningur, efling)* Understøttelse, Begunstigelse: *a. að vísindum*, Begunstigelse af Videnskaben. **-hlynningarlaus** [-hʌɪniŋgarløyːs] a. uden at nogen tager sig deraf, uden Pleje, (om Lig) ubegravet: *lík ... látin liggja a. á víðavangi* (JÁÞj. I. 233). **-hlynningarleysi** [-hʌɪniŋgarlɛiːsi] n. Mangel paa Pleje. **-hlægi** (ogsaa ofte skrevet og udtalt **athlægi**) [-hʌaiˑɟi, aːt(h)ʌaiˑɟi] n. Latter, Genstand for Latter: *verða að a. (til a-is)*, blive til Latter; *gera sig að a.*, udsætte sig for Latter («göre sig til Grin»); *það er a. að heyra annað eins*, det er dog latterligt at høre saadant noget. (Ordspr.) *aðhlægið er auðkent hjá öðrum lýð*, det latterlige hos andre falder let i Øjnene. **-hlægilegur** [-hʌaiˑɟilɛɣөɣ] a. = **hlægilegur**. **-hlæginn** [...] a. latter... **-hneiging** [...] f. ... gens (ÁBjSt ... 111). **-hverfa** [-kʷɛrva, -kʷɛrva] f. Advers (paa en Mønt). **-hverfur** [...] a. ... *straumi* (ÁBj19öld. 210—11).

áði [auˑði] 1. og 3. psg. imp. ind. af *æja* el. *á...*

†**aðild (-ar, -ir)** [a:ðılt, -daϙ] f. en Parts Rettigheder el. Pligter.

1. **aðili (-a, -ar** og **-ja, -jar)** [a:ðılı] m. 1. Part (i en Sag); *sóknar-, sakar- a.*, Citanten; *varnar-a.*, indstævnte. — 2. vedkommende: *með hylli og samþykki vina og vandamanna beggja aðila* (JTrHalla 33).

2. †**aðili** [a:ðılı] f. indec. (BH.) = **aðild.**

†**aðill (-ils, -ilar)** [a:ðıdʎ, -ıls, -ılaϙ] m. Frembringer, Skaber, Ophavsmand (BH.).

að kall [að·kadʎ] n. 1. *(tilkall, krafa)* Fordring, Forlangende. — 2. *(rjettur til e-s)* Rettighed til n-t. — 3. *(aðsókn af mönnum)* Besøg og dermed følgende Forstyrrelse og Ulejlighed, Rend: *jeg hefi ekki komist til þess núna þessa daga fyrir sífeldu blessuðu aðkalli* (stadig Forstyrrelse af) *í sjómönnum, skipasmiðum, skeljabrjótum og öllum skratta* (MelBr. 9—10). **-kallandi** [-kadlandı] a. som kræver snarlig Udførelse: *e-ð er ekki a.*, n-t haster ikke, kan godt vente (jfr. *kalla*). **-kast** [-kast] n. 1. *(árás)* Anfald, Angreb: *undan aðkasti . . . norðanvindar* (Il. II. 65); *sæta aðkasti*, blive angrebet (Ísaf. '11, 262, 4); *af aðköstum skammdegis-hríða* (StStAndv. I, 24). — Angreb, Stiklerier, Dadel, Bebrejdelse: *ég segi það, sem býr í brjósti mér, og hirði ekki um a. þeirra manna, sem altaf eru ragmenni frá vöggu sinni til grafar* (Eimr. XIII. 95); *ef a. nokkur að honum dró* (ÓDavÞul. 327). — 2. Anfald af Tvivl el. Samvittighedsnag: *eg skil það vel, að hugsandi sál hvarfli í einveru sinni og aðkasti eins og fugl* (GrFr Átt. 204). — 3. *(lítil hringiða)* lille Strömhvirvel i en Flod, spec. nær ved Bredden (Hist. III. 228). — 4. (fys.) Indfald.

°**aðkasts geisli** [að·kasɠeis·lı] m. (fys.) Indfaldsstraale. °**-horn** [-(h)od·ṇ, -(h)or·dṇ] n. (fys.) Indfaldsvinkel. °**-lóð** [-lou:ð] n. (fys.) Indfaldslod. °**-stefna** [-s·dεb·na] f. (fys.) Indfaldsretning.

að kaup [að·kœy·p] n. Indkøb. **-kaupsverð** [-kœyfsvεr·ð] n. Indkøbspris. **-keyptur** [-ɟeifdoϙ] a. købt andet Steds fra: *a. hestur, varningur.* **-kenning** [-ɟεn·iŋk] f., **-kenningur** [-ɟεn·iŋgoϙ] m. 1. *(tilkenning)* Følelse (Fornemmelse) af en Sygdom, Smærte. — 2. *(vottur af e-u)* Anstrøg, lille Kende af n-t. **-koma** [-ko·ma] f. *(a. til e-s staðar)* Ankomst: *það var svipleg a., bærinn ein öskuhrúga, og fólkið alt inni brunnið*, det var en frygtelig Situation, der mødte ham ved hans Ankomst; Gaarden en Askehob og alle Folkene indebrændte. **-komandi (a, -endur)** [-ko·mandı, -εndoϙ] m. fremmed. **-kominn** [-ko·mın] a. jfr. *koma að*, fremmed; *langt a.*, kommen langvejs fra.

aðkomu fólk [að·komøfouʎ·k, -foul·k] n. fremmede. **-kona** [-ko:na] f. fremmed Kone, fremmed Kvinde. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. 1. *(aðkomandi maður)* fremmed, fremmed Mand. — 2. *(utansveitarmaður)* andet Steds boende: *nú stundar a. fiskveiðar* (Stj. '88 A. 30). **-orð** [-or·ð] n. Fremmedord. **-skip** [-sɡı:p] n. fremmed Skib. **-sótt** [-souht] f. epidemisk Sygdom, kommen fra fremmede Steder. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. Station, Anløbsplads (for en Damper). **-þjóð** [-þjou:ð] f. indvandret Folk.

að kreppa [að·krεhba] f. 1. *(aðþrýsting)* Tryk: *a. heilans*, Tryk paa Hjærnen (Sch. cit. af JÓl.). — 2. *(aðþrengsli)* snævert Sted, Snæverhed, Mangel paa Plads. — 3. overf.: *(vandræði)* Betrængthed, Vanskelighed. **-kreptur** [-krεfdoϙ] a. 1. *(þröngur)* snæver; *(aðþrengdur)* indsnævret; *(mjór)* smal: *það var stór „skonnorta" og var svo aðkrept að ofan, en þegar kom ofan undir sjómál sló það sjer mikið út og líktist því tunnu* (SIng. I. 276). — 2. *(inniluktur)* indesluttet. — 3. *(í vandræðum)* betrængt. **-kvæða** [-kvai·ða] adv. (egl. gen. pl. af *aðkvæði*, jfr. *atkvæði*) i Forb. med adj., udmærket; *a. góður*, ganske udmærket (JÁÞj. I. 434); *aðkvæða-* i Sms. se *atkvæða-*. **-laðandi** [-la·ðandı] a. tiltrækkende. **-lagaður** [-la·qaðoϙ] a. assimileret, tilvant, afpasset efter: *Hinar fjölæru tegundir eru betur settar og aðlagaðar loftslagi* (ÞThLýs. II. 404). **-látinn** [-lau·dın, -lau·tın] a. *vel, illa a.*, som behandles godt, daarligt: *S. B. . . . strýkti pilt sinn 12 vetra gamlan, vesalan að vexti og illa a.* (Annáll Gunnl. Þorst. cit. af ÞThLfr. II, 16). **-leiðsluaðferð** [-leiðsloað·ferð] f. (log.) Induktion, Induktionsmetode (ÁBjRök. § 70). 1. **-líðandi (-a)** [-li·ðandı] m. Skraaning, svag Hældning, Hælde. 2. **-líðandi** [-li·ðandı] a. 1. *(smáhallandi)* svagt hældende, skraanende: *a. mararbotn*, affaldende Havbund. — 2. *(sem nálgast)* som nærmer sig. **-lægi** [-lai·jı] n. Ankerplads. **-lægur** [-lai·qoϙ] a. (bot.) tiltrykt (adpressus). **-löðun** [-lö·ðon] f. Akkommodation (ÁBjSál.§141).

að mírál (-áls, -álar) [að·miraudʎ, -auls, -aulaϙ] m. Admiral. **-mírálsflagg** [-miraulsflak·] n. Admiralsflag.

að njótandi (-a, -endur) [að·njou·dandı, -njou·tandı] m., *a. e-s*, som nyder n-t, er i Besiddelse af, delagtig i n-t. **-rakstur** [-raχsdoϙ] m. 1. a. Riven sammen (f. Eks. af Hø): *á snöggri slægju þarf mikinn a., áður en komið er nóg í flekk.* — b. Skraben sammen (f. Eks. af Penge), — *(söfnun)* Indsamling. — 2. *(það sem rakað er)* det indsamlede, indsamlet Stof.

ádráttar átylla [au:drauhdarau:tıdla] f. Paaskud begrundet paa et halvt, ubestemt Løfte. **-net** [-nε:t] n., **-nót** [-nou:t] f. Vod, Dragvod, Trækvod. **-veiði** [-vεi:ðı] f. Voddragning.

á dráttur [au:drauhdoϙ] m. 1. *(vilyrði)* betinget, ubestemt, halvt Løfte el. Tilsagn: *gefa ádrátt um e-ð.* — 2. *á. fyrir fisk*, Fiskeri ved Trækvod, Dragvod. — 3. Træk med Trækvod: *þeir fengu 50 laxa í einum ádrætti*, de fik 50 Laks i eet Træk. — 4. Paastrygning. — 5. pl. *ádrættir*, Beslaget, Dopperne paa et Bidsel (EJ.). **-dreginn** [-drεi·jın] a. paamalet: *flögg með ádregnu vængjuðu ljóni* (Fán. Fylgir. II. 12). **-dreifing** [-drεi·viŋk] f. Paastænkning, Bestænkelse. **-dreifingarvatn** [-drεiviŋgarvahtṇ] n. Vand til Paastænkning el. Bestænkelse (BH.), spec. *(vígt vatn)* Vievand. **-dreypa** [-drεi·ba, -drεi·pa] f. 1. *(teygur)* Slurk. — 2. *(ádrykkja)* Tildrikken: *veizlugestir drekka þar hver öðrum til . . . Við hverja ádreypu er sungið eitt vers* (Eimr. III. 191).

aðrensli [að·rεnslı] n. Tilströmning (spec. af Vand): *Víðidalsá . . . hefir aðrensli úr ýmsum vötnum á Grímstungnaheiði* (ÞThLýs. I. 322).

á drep [au:drε·p] n. *(= ágrip)* Udtog (BH.). **-drepa** [-drε·ba, -drε·pa] f. 1. *(fáorð ummæli)* Beröring, kort Omtale. — 2. *(stutt grein)* kort Afhandling el. Artikel. — 3. *(ávítur)* Irettesættelse, Kritik: *það var heldur en ekki á., sem jeg fjekk hjá honum*, det var rigtignok en værre Overhaling, jeg fik hos ham. — 4. Vælling el. desl. som klæber til en Slev, naar den stikkes ned i Gryden; at faa Lov til at slikke den, brugt som Belönning til artige Börn: *að sleikja ádrepu — bregða ausubaki niður í grautarpott stöku sinnum og sleikja af í hvert sinn — það voru minstu verðlaunin* (Eimr. XII. 104). **-drepið** [-drε·bıð, -drε·pıð] ppn., jfr. *drepa á*, se *drepa*: *eins og áður var ádrepið*, som för berört. **-drif** [-drı·v] n. Stænk, Skvæt (spec. om Bølger, der bryder ind over et Skib). **-drífa** [-dri·va] f. 1. *(snjódrífa)* Snefog. — 2. = *ádrif.* **-drykkja** [-drıhɠa] f. Tildrikken.

aðrir [að·rıϙ] mpl. af **annar.**

aðrjetta [að·rjεhda] f. 1. *(það, sem að e-m er rjett)* hvad der rækkes en. — 2. spec. *(skammir)* Grovheder: *skárri er það nú aðrjettan* (JÓl.), naa, sikken en Overhaling!

ádropinn [au:dro·bın, -dro·pın] pp., jfr. *drepa (á)*, som er dryppet ned paa n-t.

að sendur [að·sεndoϙ] pp. is. n. *aðsent*, tilsendt, indsendt. °**-seta** [-sε·da, -sε·ta] f. 1. = *aðsetur.* — 2. Sidden ved n-t, spec. det at holde Øje med en Fuglefænger (jfr. *aðsetufær*). **-setufær** [-sedøfai:r, -setø-] a.: *a. maður*, Mand som er i Stand til (uden at blive svimmel) at staa paa en stejl Klippe og holde Øje med Fuglefængeren.

aðsetur [að·sε·døϙ, -sε·tøϙ] n. 1. *(dvalarstaður)* Bopæl, Opholdssted. — 2. *(fast heimili)* fast Bopæl, Hjem; *fast a.*, fast Ophold. — 3. *(konungs-)* Residens: *hafa a.*, residere.

aðseturs borg [að·sεdoϙsbor·k, -sεt-] f. Residensstad. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Person, som opholder sig et Steds. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. 1. *(vistarstaður)* Opholdssted. — 2. *(konungs)* Residensstad.

að sig [að·sı·q] n. 1. *(það að síga að)* sagte Gliden el. Rinden henimod n-t, jfr. *aðrensli.* — 2. *(nálgun)* Tilnærmelse: *vera í aðsigi*, nærme sig, være overhængende. **-sigling** [-sıgliŋk] f. Sejlads til et Sted. **-sjáll** [-sjaudʎ] a. *(naumur í útlátum)* paaholden. **-sjálni** [-sjaulnı] f. indec. Paaholdenhed. **-sjón** [-sjou·n] f. †1. *(umsjón)* Opsyn. — 2. *gjöra a. í e-u*, foretage en Undersøgelse el. Eftersyn af ens Formue el. Ejendele for at beskatte det: *hér mun eg gista hvað sem þú segir, og a. gjöra í eignum þínum* (ÓDavÞul. 125, jfr. BH.). **-sjónargerð** [-sjounarɠεr·ð] f. Eftersynsforretning. **-skila** [-sɡı·la] a. indec.: *verða a.*, komme bort fra hinanden. **-skilja** [-sɡıl·ja] vt. adskille.

aðskiljan legur [að·sɡıljanlε:qoϙ] a. 1. *(sem hægt er að skilja frá öðrum)* som kan skilles el. fjærnes fra, adskillelig, fraskillelig. — †2. *(ýmislegur)* adskillig. **-leiki** [-lεi:ɡı, -lεi:ɟı] m. og **-leikur** [-lεi:ɡoϙ, -lεi:koϙ] m. 1. *(hæfileiki til að verða skilinn að)* Adskillelighed, Delelighed. — 2. *(mismunur)* Forskel.

að skilnaður [að·sɡılnaðoϙ] m. 1. *(skilnaður)* Adskillelse. — 2. *(greining)* Sondring, Adskillelse: *a. góðs og ills*, Sondring (Skelnen) mellem godt og ondt. — 3. spec. Adskillelse af Uldlagene, derfor: Aftagen af Uld: *oft getur verið slæmur a.* (vanskeligt at tage Ulden af) *á gemlingum, sem mikil vetrarfylling er á* (Freyr 8, 92). — 4. *(hjónaskilnaður)* Skilsmisse. — 5. *(burtför)* Afsked. — 6. *(dauði)* Død, dødelig Afgang. **-skorinn** [-sgo·rın] a. (om Klæder) snæver, tætsluttende.

aðskot [að·sgo·t] n., oftest i pl. 1. *(skens)* spydige Ord. (Ordspr.) *ræður hver orðum og illum aðskotum* (GJ.), enhver er Herre over sine Ord, de onde med de gode. — 2. *(óvænt aðkoma)* uventet Ankomst.

aðskota dýr [að·sgodadi:r, -sgota-] n. 1. *(dýr, sem kemur að, þar sem það á ekki heima)* fremmed Dyr. — 2. *(e-ð óvelkomið aðvífandi, utanveltubesefi, um fólk eða hluti)* (overf. om Mennesker el. Ting) uvedkommende, fremmed (hovedsagelig i nedsættende Betydning): *hann er a. í þeim hóp*, der er han en Spurv i Tranedans; *Seyðisfjörður er aðskotadýrið í sveitinni*, Byen S. er «den fremmede paa Egnen» (Eimr. VIII. 189); *virðast leikir þeir . . . sem tíðkazt hafa á Íslandi frá alda öðli . . . eiga betur við þjóðerni vort en þessi a.* (end disse fremmede Lege) (ÓDavSk. 20). °**-hlutur** [-hʎy:døϙ, -hʎy:tøϙ] m. fremmed Partikel: *ná aðskotahlutum úr sári.* **-illur** [-ıd·løϙ] a. 1. *(illmáll)* bagtalerisk. — 2. *(skensinn)* spydig (BH.). **-orð** [-or·ð] n. Laaneord. **-sótt** [-souht] f. = *hlaupasótt* (morbus febrilis meteoricus) (Sch.).

að skotsyrði [að·sgo(t)sıı·ðı] npl. = *aðskot 1.* **-sniðinn** [-snı·ðın] a. = **aðskorinn.** **-snúinn** [-snu·ın] a. vendt henimod el. tæt indtil n-t; — spec. vel snoet (om Traad, naar den spindes). **-sog** [-so·q] n. Bølgernes Skyllen ind mod Land, mods. *útsog*: *lenda með aðsoginu.* **-sókn** [-souhkṇ] f., jfr. *atsókn.* 1. *(atsókn)* Angreb. — 2. *(aðstreymi fólks)* Søgning, Ström af Gæster. — 3. (jfr. *sækja að*) Mare, Mareridt, ubehagelig Fornemmelse, Sövnighed, Drömme eller Uheld, som man tilskriver en kommende *fylgja* (s. d. O.), Varsel om Besøg: *aftur á móti þykir G. systir hennar eiga álíka a.* (varsle sin Ankomst paa lignende Maade), *og flestir af fyrri konu börnum Korts* (JÁÞj. I. 387); *Það var sami lampaglasakassinn, sem varð fyrir svo ómildum örlögum við a. hreppstjórans* (at Sognefogdens Besøg blev varslet) *um kvöldið* (JTrL. 41). **-sóknarsamur** [-souhgnaϙsa:møϙ] a. med stærk Søgning el. Ström af Folk el. Gæster, overrendt: *ég hef ekkert . . . aðsóknarsamara sumar lifað*, jeg er aldrig nogen Sommer för bleven i den Grad overrendt af Patienter (SvPBjP. 75). **-sólginn** [-soulɠın] a. 1. *(bólginn)* opsvulmet. — 2. *(regnþrunginn)* truende med Regn: *aðsólgið loft* (BH.). **-sóp** [-sou·p] n. fejende Optræden: *Og Einari virtist verða hverft við a. konunnar* (GFrTís. 170). **-sópsmikill** [-soupsmı:ɡıdʎ, -mı:ɟıdʎ] a. imponerende i Væsen og Holdning. **-spyrja** [-sbırja] vt. is. pp. *aðspurður*, 'adspurgt; jfr. *spyrja að*, se *spyrja.* **-staða** [-sda·ða] f. 1.

Stilling, spec. *a. að máli*, Stilling til en Sag: *[illegible] eiga verra* **aðstöðu**, er vanskeligere stillet; *eiga hægt aðstöðu*, være gunstigt stillet; *Eg hafði ágæta aðstöðu eins og eg lá og tókst því með [illegible] að binda enda á æfintýrið* (Ísaf. '11, 316, 4). — **2.** Forhold: *et launaaðstaða ráðherrans* (Ministerens Lønningsforhold) *er tryggð á annan hátt* (Alþ. '11, B. 711). *Eg hygg samt, að það se miklu erviðara aðstöðu* (Forholdene er meget vanskeligere) *við húsbyggingu í Vestmannaeyjum heldur en [illegible] vitann á Siglunesi* (Alþ. '11, B. 66); *útbúnaðurinn var lélegur og [illegible] erf-* ***ugt aðstöðu***, alle Forhold vanskelige (ÞThLfr. IV. 67). **-staðið** [-sda·ðið] ppn. i Forb. *geta aðstaðið*: **1.** kunne paatage sig n-t, *gat hann [illegible] á þetta fyrir kongsson* (JÁÞj. II. 368). — **2.** *(geta innast)* kunne besørge, kunne hjælpe en med n-t. — **3.** *(komast yfir að gera e-ð)* faa Tid til at göre n-t, kunne overkomme n-t. — **4.** *(endast til e-s)* holde ud: *meðan hann getur a.*, saalænge han kan holde det ud. **-stand** [-sdant] n. n-t der vedrörer el. tjæner til Støtte for n-t: *suma þá vitnisburði og nokkuð annað a. þess máls* (andet Sagen vedrørende) *las eg upp á Mosvallaþingi* (JM Písl. 158). **-standandi (-a, -endur)** [-sdandandı, -endoϱ] m. oftest i pl. **1.** *(ættingi)* Paarørende, Slægtning. — **2.** *(aðstoðarmaður)* Hjælper: *aðstandendur skólans*, Skolens Venner og Velyndere. — **3.** Ophavsmand, Forkæmper for n-t: *aðstandendur þessa máls*, denne Sags Ophavsmænd el. Forkæmpere. **-steðjandi** [-sdɛðjandi] a.: *vera a.*, være hurtig ilende henimod n-t, være i Anmarsch, jfr. *steðja að*. **-stoð** [-sdo·ð] f. **1.** *(hjálp)* Bistand, Assistance: *vera e-m til aðstoðar*, gaa en til Haande. — **2.** *(athvarf)* Rygstød: *hann var mikil a. þeirra*, de havde et godt Rygstød i ham. **-stoða (a)** [-sdo·ða] vt.: *a. e-n*, staa en bi, hjælpe, understøtte en.

aðstoðar andi [að·sdoðaran·dı] m. hjælpende Aand. **-bókavörður** [-bo^u:gavörðøϱ, -bo^u:ka-] m. Biblioteksassistent. **-foringi** [-fo:riŋɟı] m. Adjudant.

aðstoðari (-a, -ar) [að·sdo·ðarı] m. Hjælper.

aðstoðar kennari [að·sdoðar[illegible]] m. H[illegible]. **-kennimaður** [-ȼɛn:ıma·ðøϱ] m. Diakon. **-kona** [-ko:na] f. Hjælperske. **-laus** [-r-lóy:s] a. **1.** *(hjálparlaus)* hjælpeløs; *(án stuðnings)* uden Støtte. — **2.** *(einmana, án skyldmenna)* enlig stillet. **-leysi** [-lɛi:sı] n. Hjælpeløshed. **-læknir** [-laihgnıϱ] m. assisterende Læge, Reservelæge. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** *(hjálparmaður)* Hjælper, Understøtter; spec. Forsörger: *sem mist hafa ættingja og aðstoðarmenn* (Alþ. 1849, 2). — **2.** *(á skrifstofu osfr.)* Assistent (i et Kontor osv.). — ° **3.** *(= aðstoðarforingi)* Adjudant. — **4.** *(undirmaður annars í nefnd eða embætti)* Tilforordnet (i en Kommission el. Embede). **-mál** [-mau:l] n. Hjælpesprog. **-prestur** [-ϱ-prɛs·døϱ] m. Kapellan; *fastur a.*, residerende Kapellan. **-ritari** [-a-rı:darı, -rı:tarı] m. assisterende Sekretær, Vicesekretær. **-ritstjóri** [-rı:tsdjo^u·rı] m. Medredaktør.

að streymandi [að·sdrɛi·mandı] ppr. tilstrømmende. **-streymi** [-sdrɛı·mı] n. Tilströmning; *vera í a.*, strömme til. **-strengdur** [-sdrɛiŋdoϱ] a. indkneben, tilsnöret. **-stuðning** [-sdʏðniŋk] f., **-stuðningur** [-sdʏðniŋgoϱ] m. Understøttelse. **-stæða** [-sdai·ða] f. Forhold: *eða breyta á einhvern hátt aðstæðum þeirra* (ɔ: *hlutanna*) *eða meðferð á þeim* (GFHh. 41). — Omstændighed, Forhold: *að gera mönnum upp orð og svip og rödd í aðstæðum* (under Omstændigheder) *sem þeir aldrei hafa verið í* (GFHh. 273). ° **-stæður** [-sdai·ðøϱ] a. relativ. **-stöðuhagræði** [-sdöðəhaɣ·raiðı] n. Fordel med Hensyn til Stilling, fordelagtig, gunstig Stilling. **-stöðuhagsmunir** [-sdöðəhaχ·smʏnıϱ] mpl. fordelagtig Stilling. **-súgsmikill** [-suχsmı:ɟıdλ, -mı:kıdλ] a. *(fasmikill)* voldsom i Optræden (Kærtegn); stöjende: *En það var mjög títt að hann kom drukkinn heim og var hann þá bæði a. og orðvondur* (BrJÞf. 63). **-súgur** [-su (ɣ)oϱ] m. **1.** *(það að e-ð sogast að)* Tilströmning; *(lofts-)* Lufttræk. — **2.** *(mannsöfnuður gegn e-m)* Sammenstimlen af Mennesker for at demonstrere imod en el. angribe en: *gera a. að e-m*, angribe en: *Ísl. hafi 1431 gert aðsúg að Englendingum* (ÞThFerð. IV. 32); — *a. að banka*, Run paa en Bank. — **3.** *(ákefð í fasi)* Voldsomhed (navnlig i sin ydre Optræden). **-svif** [-svı·v] n. **1.** *(skyndilegur sjúkdómur)* pludseligt Anfald af en Sygdom. — i overf. Bet. i Alm. Anfald: *a. af striðni*, Anfald af Drillesyge. — **2.** *(yfirlið)* Besvimelse. **-sækjandi** [-sai·ɟandı, -sai·ȼandı] m. Angriber. **-sætinn** [-sai·dın, -sai·tın] a. *(iðinn)* som gærne sidder ved sit Arbejde, flittig (Sl.). **-tak** [-ta·k] n. *(byrjandi aðfall)* begyndende Flod (Vf.). **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. »Sækken« paa et Dragvod (Sch., Mýr.). **-taugaþráður** (-tóyqaþrau:ðoϱ] m. afferent Nerve (GFHh. 100). **-tekt** [-tɛχt] f. *(taka, einkum ólögleg)* Tagen til sig, Tagen (is. ulovlig), Selvtægt; *a. á e-u*, Tagen af n-t. **-tökuriði** [-tögørı:ðı, -tökø-] m. se **riði**.

a-dú [a:du·] interj. Raab naar n-t skal standses (is. til Heste) (ÓDav.).

áður [au:ðoϱ] **I.** adv. **1.** *(fyrr)* fór; *(á undan)* i Forvejen; *(hingað til)* hidtil, tidligere: *svo hafði það verið áður*; — ogs. med *fyrr*: *áður fyrr*, tidligere, i gamle Dage. — **2.** *(þegar, nú þegar)* allerede: *vertu ekki að svíkja það, sem þú hefur áður lofað*, du maa ikke bryde dit Ord, naar du allerede har givet det; *sem áður er sagt*, som ovenfor (fór) nævnt. — **3.** *samt sem áður* (= *þrátt fyrir það, samt*) alligevel, til Trods derfor. — **II.** cj. **1.** *á. en*, fór, fórend; ogsaa alene: *á. (en) langt um líður*, om ikke ret længe; *áður hann kæmi* = *áður en hann kæmi*. — **2.** (efter Nægtelse): *(uns)* inden, indtil: *leið nú ekki á löngu, áður þeir voru komnir*, det varede ikke længe, inden de kom; *skorti þá ei tiguleg orð af báðum, áður* (indtil) *Konráð varpaði kjötstykki yfir á pallinn til Gísla* (GKonÆf. 85).

áður nefndur [au:ðornɛm·døϱ] a. förnævnt, ovennævnt. ° **-vitund** [-vı:dønt, -vı:tønt] f. Forudviden, Viden om det uskete.

aðvara [að·va·ra] vt. *(vara við)* advare. **-vart** [-vaϱt] an. i Forb.: *gera e-m a. (um e-ð)*, underrette en (om n-t), vække ens Opmærksomhed paa n-t.

aðventa (-u) [að·vɛvda, -vɛnta] f. *(jólafasta)* Advent.

að vífandi [að·vı:[illegible]andı] a. udenfra [illegible] [illegible]

kemur að af tilviljun) som kommer til af en Hændelse. **-vinsla** [-vınsla] f. Forarbejdelse. **-vörun** [-vö·ron] f. *(viðvörun)* Advarsel. ° **-vörunarklukka** [-vöronaϱklʏhga] f. Stormklokke. **-þreyttur** [aþ·rɛihdoϱ, að·-þrɛihdoϱ] a. **1.** træt af n-t, betrængt, ilde stedt: *mun eg enn þreya við árlángt, þó eg sé aðþreyttur* (Od. 29). — **2.** spec. dreven til n-t ved gentagne Fornærmelser. **-þrengdur** [-þrɛiŋdoϱ] a. *(bágstaddur)* betrængt, nødstedt: *voru menn þá alstaðar mjög aðþrengdir . . . og dóu margir snauðir menn úr hungri* (ÞThÁrf. 101—2); *aðþrengt fje*, udsultede Faar (ÞGjD. 73). **-þrengsli** [-þrɛiŋslı] npl. **1.** *(þrengsli að e-u)* Indsnævring, indesluttet Stilling: *þar voru mikil a. af hömrum beggja vegna*, Pladsen var paa bægge Sider indsnævret af Klipper. — **2.** *(vandræði, bágt ástand)* Vanskeligheder, vanskelig Stilling (med Hensyn til Føde el. andet). **-þróun** [-þro^u·on] f. Adaption, Adaptabilitet (ÁBjSál. § 91). **-öndun** [a:ðöndon] f. Indaanding (JTrL. 409).

á eggja [au:ɛɟ·a] vt. tilskynde: *á. e-n að . . .*, *á. e-n e-s*, tilskynde en til n-t. **-egging** [-ɛɟ·iŋk] f., **-eggjan** [-ɛɟ·an] f. = **áeggjun**; **-eggjandi (-a, -endur)** [-ɛɟ·andı, -endoϱ] m., **-eggjari (-a, -ar)** [-ɛɟ·arı] m. Tilskynder, Opmuntrer, Formaner. **-eggjun (-ar, -anir)** [-ɛɟ·on, -anıϱ] f. Tilskyndelse, Opfordring, Opmuntring, Formaning. **-eggjunarfífl** [-ɛɟonaϱ-fib·λ] n.: *vera á. e-s*, følge ens Tilskyndelse i Blinde, lade bruge sig som Redskab, rage Kastanjerne ud af Ilden for en. **-eggjunaróp** [-ɛɟonaro^u:p] n. opmuntrende Raab.

aeta-eeta-mál [a:ɛda-ɛ:ɛda-mau:l, a:ɛta-ɛ:ɛta-] se **hrognamál**.

af [a:v, av] præp. med dat., betegner i Alm. en Bevægelse fra et Sted, svarende til *á* og *til*, undertiden til *yfir*, *í*, *um*; i Forhold til *úr* og *frá* betegner den »fra Overfladen af n-t«, medens *úr* bet. »fra det indvendige af« og *frá* »fra den ydre Kant el. Rand af«.

A. lokalt: **I.** betegnende Bevægelsen: af, fra: **1.** svarende til *á*, om det Sted hvorfra n-t udgaar, fjærner sig el. fjærnes: *fara heiman af bænum*, gaa bort fra Gaarden; *fara (leggja) af stað*, drage af Sted; *af stað!* march!; *taka af hesti*, tage Sadelen af en Hest; *draga gullhring af fingri sjer*, trække en Guldring af Fingeren; *stíga af hesti*, stige af en Hest, sidde af (mods. *fara á bak*); *bera af borði*, tage af Bordet; *koma af sjó*, komme ude fra Søen (fra en Fisketur el. desl.), *(koma (neðan) frá sjó* vilde bet. komme fra Stranden, uden at man har været ude paa Søen, jfr. *fara á sjó*, gaa ud paa Søen, om et kortere Stykke). — elliptisk: uden Tilföjelse af Dativ: *datt af skórinn*, Skoen faldt af (ɔ: Foden); *tók hann hattinn af* (ɔ: *af höfðinu*) han tog Hatten af (ɔ: Hovedet). — **2.** svarende nærmest til *í*, af, fra: *þeir komu af hafi*, de kom fra Havet (men *láta í haf*, stikke i Søen, om en lang Sejlads); *drekka af horni*, drikke (af) et Horn (navnlig til Bunds); — i moderne Sprog siges her dog hellere: *drekka úr*, i Bet. drikke af et Horn. — **3.** om Bevægelse umiddelbart bort fra selve Subjektet el. dets Omgivelser, svarende til *yfir* el. *um*: *taka af sjer skóna*, tage sine Sko af sig; *†fara af klæðum*, klæde sig af, nu i Reglen: *fara úr fötum*; *slíta e-n af sjer*, rive sig løs fra en (som klynger sig til en). — **4.** om Bortgang fra n-t, hvor man har været med som Deltager (svarende til *á*): fra: *fara af fundi*, gaa bort fra, forlade et Møde; *koma af fundi*, komme fra et Møde; *koma af þingi*, komme fra Altinget, mods.: *fara á þing*, rejse til Altinget. — **5.** om en vedvarende Vekslen fra den ene Genstand til en anden af samme Art i en tænkt el. virkelig Rækkefølge: *land af landi*, Land efter Land, det ene Land efter det andet; *fara land af landi*, drage fra Land til Land; *maður af manni*, Mand efter Mand, den ene efter den anden; *hver af öðrum*, den ene efter den anden (†ogsaa *hver að öðrum*); *fara bæ af bæ*, gaa fra Gaard til Gaard; *hann hljóp stein af steini*, han sprang fra den ene Sten til den anden; *fiðrildið flýgur blóm af blómi*, Sommerfuglen flyver fra den ene Blomst til den anden, fra Blomst til Blomst. — **6.** i overf. Bet.: **a.** *ganga af e-m dauðum*, efterlade en som død (om Banemanden); *koma e-u af sjer*, se at blive fri for, slippe for n-t (f. Eks. et ubehageligt Hværv); *sýna e-ð af sjer*, vise sig i en eller anden Egenskab; *sýna rögg af sjer*, vise sig som dygtig; *vera góður af sjer*, være kry paa det, føle sig; *vera af sjer kominn* (om Huse), være faldefærdig; om Mennesker: dødstræt el. svagelig, skrøbelig (i Forhold til tidligere Kræfter), afkræftet, falden af; *vera kominn af fótum fram*, ikke have sin Rörlighed (for Alder), være aldrende og svagelig. — **b.** om den Stilling, Tilstand el. Forhold, som en forlader: *lækna e-n af sjúkdómi*, kurere en for en Sygdom; *taka e-n af lífi*, aflive en; *vakna af svefni*, vaagne op af en Sövn; *matvendnin er af mjer öll*, al Kræsenhed har forladt mig (BóluHj. 117). — **II.** uden Forestilling om Bevægelse: **1.** betegnende det Sted, hvorfra man regner Retningen fra n-t: fra: *utan af firðinum*, ude fra Fjorden; *suður af bænum*, syd for Gaarden, i sydlig Retning fra Gaarden; *upp af víkinni stóð bær*, oppe i Landet i Retning fra (i Fortsættelse af) Vigen stod en Gaard; *vindur stóð af landi*, der var Fralandsvind; *austur af, suður af, norður af, vestur af*, til (mod) Øst osv. fra; *austur af jöklinum gengur klettaveggur*, mod Øst gaar der en Klippevæg fra Jøkelen. — **2.** ogsaa om Udgangspunktet uden Henblik paa Retningen: *Niður af austurhalla Mýrdalsjökuls ganga ýmsir skriðjöklar* (ÞThLýs. II. 35). — **3.** om det Standpunkt man kan se n-t fra: *af firðinum mátti sjá, að . . .*, ude fra Fjorden kunde man se at . . .; *af fjallinu var víðsýnt*, oppe paa Bjærgets Top var der en vid Udsigt. — **4.** om Afstand: *það er ekki af vegi*, det er ikke af Vejen, det vilde ikke være daarligt; *†það er af vegi fyrir mig* (oftere *úr vegi*), det er af Vejen for mig.

B. om Tiden: **1.** om Alderen, for at betegne at vedkommende er naaet udover et vist Tidsrum: *hann var af æskualdri*, han var ikke længer Yngling; *vera af barnsaldri*, have traadt sine Børnesko, være ude over Ungdomsaarene; *af stundu*, straks; *af dagsetri*, efter Mørkets Frembrud. **2.** for at betegne en Del af et Tidsrum: af (jfr. C. II, 2): *tíu vikur af*

sumri, da der var gaaet 10 Uger af Sommeren: *þriðjungur var af nótt*, en Tredjedel af Natten var gaaet. — **3.** i adverbielle Udtryk som: *af bragði*, straks, *af nýju*, paa ny, igen.

C. i forsk. andre Forhold. — **I.** Om Overgang fra el. Oprindelse af n-t, i Bet. af, fra. — **1.** (jfr. C. V.) om den Person, fra hvilken man modtager noget el. som man venter n-t fra: *þiggja peninga af e-m*, tage imod Penge af en; *taka við e-u af e-m*, modtage noget af en; *þiggja gjöf af e-m*, modtage en Gave af en, fra en; *vera góðs verður af e-m*, have fortjænt godt af en; *sæta afarkostum af e-m*, maatte finde sig i haard Behandling af en; *þú færð aldrei neitt gott af honum*, du faar aldrig noget godt fra hans Side, af ham kan du aldrig vente dig noget godt; *óður af djötli*, besat af en Djævel; *hann varð þess vís af honum*, han fik det at vide af ham; *hann var vel látinn af öllum*, han var afholdt af alle. — **2.** om Personen, fra hvilken n-t tages, navnlig ved Magt: *taka, þrífa e-ð, svifta e-u af e-m*, tage, gribe, rykke noget fra en; *hann drap riddara af honum (í tafli)*, han slog en Springer for ham (i Skakspil); *fjellu þar margir af honum*, mange af hans Folk faldt der; *verða eftir af e-m*, skilles fra en, blive tilbage (paa Grund af, at man ikke kan følge med), sakke agterud; *stúlka . . ., varð úti af* (blev borte for) *Jóhanni bróður sínum í grasaleit* (PGAnn. 16); . . . *samferðamanns síns er eptir hefði orðið af sér* (JÁÞj. II. 288); *það mun aldrei af honum ganga*, det vil aldrig forlade ham. — **3.** betegnende det, som man bliver skilt af med el. mister: *varð hann heill af sóttinni*, han blev helbredet for sin Sygdom; *verða af e-u*, gaa Glip af n-t; *verða af kaupi*, gaa Glip af en Handel, Forretning; *ganga af trúnni*, forkaste Religionen, forlade sin Tro. — **4.** betegnende det, hvorfra man henvender sin Opmærksomhed, Tanker el. Virksomhed: *hyggja af e-u*, slaa n-t af Tankerne; *sjá af e-u*, tabe, miste n-t; *hvorugt mátti af öðru sjá*, de kunde ikke taale at skilles ad; *láta af e-u*, høre op med n-t. — **II.** for at betegne Forholdet mellem en Del af n-t og Helheden: af. — **1.** betegnende en Del, der borttages: *hann át af matnum*, han spiste (en Del af) Maden; *höggva höfuðið af e-m*, hugge Hovedet af en; — elliptisk: af, borte, væk: *af er fóturinn*, Foden er af, Foden er borte; *stöngin brotnaði í storminum og fauk af flaggið*, Flagstangen blev knækket af Stormen og Flaget blæste bort; *við Hálsa hafði áður verið útræði mikið, en var nú af* (var ophørt) (ÞThLfr. II, 266). — **2.** ofte omskrivende en Genitiv. — **a.** i Bet. af, blandt: *hann var mestur af þeim (— þeirra mestur)*, han var den störste af dem; *það er ein af ánum hans*, det er et af hans Faar; *einn af þeim*, en af dem *(— einn þeirra)*. — **b.** overf.: *eiga mikið af e-u*, eje meget af n-t; *kunna lítið (mikið) af e-u*, kunne lidt (meget) af n-t; *bera af e-m*, overgaa en; — elliptisk: *þaðan af meira*, endnu mere; *ráða e-ð af*, bestemme n-t. — **c.** bet. et Fortrin, fremfor: *af öllum mönnum þykir mjer vænst um skáldin*, af alle Mennesker holder jeg mest af Digterne. — **3. a.** betegnende Indholdet: med, af: *ferma skip af e-u*, lade et Skib med n-t; *klyfja hesta af heyi*, belæsse Hestene med Hø; *fullur af mat*, fyldt med Mad; *fjörðurinn er fullur af fiski*, Fjorden er fuld af Fisk; *fullur af andagift*, fuld af Aand, aandrig. — **b.** — *að: tæma e-ð af e-u*, tömme n-t for n-t; *nú hef jeg tæmt mig af frjettum*, nu er jeg læns for Nyt. — **III.** betegnende Stoffet (her bruges ogsaa *úr*). — **1.** konkret: *hringurinn var af* (el. *úr*) *gulli*, Ringen var af Guld; *húsið var bygt af (úr) timbri*, Huset var opført af Tömmer; — elliptisk: *þar sést til tófta og hefir fundist af eiri og látúni* (man har fundet Kobber- og Messingsager) (ÞTh Ferð. III. 257). — **2.** i overf. Bet. i Udtryk som: *gera e-ð af e-u*, göre n-t af nt: *hvað hefurðu gert af því?* hvad har du gjort af det? om noget der er forsvundet el. tabt; *hvað er orðið af honum?* hvor er han bleven af? *Guð gerði alt af engu, en þú gerir alt að engu*, Gud gjorde alt af intet, men du gör alt til intet (JÓl.). — **IV.** betegnende Afstamning, Oprindelse, Hjemstavn: af, fra. — **1. a.** Afstamning: *af honum er kominn Einar*, fra ham nedstammer E. (her kan *frá* ogsaa bruges); *af góðum ættum*, af god Familie (her kunde *frá* ikke bruges). — **b.** overf., efter: *af honum dregur staðurinn nafnið*, Stedet er opkaldt efter ham. — **2. a.** betegnende Ophav el. Oprindelse: *lýsti af höfði hans*, der stod en Glorie om hans Hoved; *lýsir af degi*, Dagen gryr; *senn tekur myrkva af nótt*, snart nærmer Natten sig. — **b.** i overf. Bet.: *hljótast, leiða, standa af*, følge af, foraarsages af; *hlýtst margt ilt af því*, det afstedkommer meget ondt; *af þessu leiðir*, heraf følger; *stóð mikil ógn af honum*, han indgød stærk Frygt, man frygtede ham meget; *af honum stendur margt ilt*, han er Aarsag til meget ondt; *þetta mál er af illum rótum runnið*, denne Sag bunder i Daarlighed; *hafa beyg af e-u*, være bange for n-t. — **3.** betegnende Hjemstavn: *hann var af Austfjörðum*, han var fra Østfjordene; *hvaðan af löndum?* fra hvilket Land? †i ældre Sprogbrug navnlig med Gaardens Navn, som herved knyttes til Egennavnet: *Gunnarr af Hlíðarenda, Hallr af Síðu;* i Nutidssproget er dette sjældent, men kan dog forekomme, i Reglen vil man sige *frá* (svarende til *á, í*). — **V.** betegnende det logiske Subjekt (jfr. C. I. 1), i Reglen med perifrastisk Passiv: *hann var sendur hingað af Jóni*, han blev sendt herhen af Jon; *þýtt af Jóni Jónssyni*, oversat af J. J., ved J. J.; *grein samin af honum*, en Artikel forfattet af ham; *kirkjan var smíðuð af Ingólfi*, Kirken blev bygget af I.; *inna e-ð af hendi*, fuldføre n-t. — **VI.** for at betegne det, der ligger til Grund el. er Aarsag til n-t. — **1.** af, formedelst, paa Grund af: *af þessu vildi hann samt ekki gera það*, paa Grund heraf vilde han dog ikke göre det; *gleðjast af e-u*, glæde sig over n-t, paa Grund af n-t; *hálfdauður af þreytu*, halvdød af Træthed; *úrvinda af svefnleysi*, segnefærdig af Sövnløshed; *hann gerði það af skyldurækni*, han gjorde det af Pligtfølelse; *af manna völdum*, ved Menneskehaand (mods. *náttúrlega, af sjálfu sjer)*; *af guðs miskunn*, af Guds Naade; *af guðs þolinmæði*, formedelst Guds Taalmodighed; *lasinn af kvefi*, daarlig af Forkølelse, forkølet. — **2. a.** *af því (að)*, fordi; *af því (að) Jón fór, vildi Á. líka fara*, fordi J. gik, vilde A. ogsaa gaa; *hvers vegna? Af því að*, Hvorfor? Fordi. — **b.** *af því*, derfor: *af því vill enginn vera þar*. — **3.** *alt af* se *altaf*, altid. — **4.** instrumentalt for at betegne Midlet, hvorved man opnaar el. udretter n-t: af, ved, ved Hjælp af: *maðurinn rjettlætist ekki af verkum sínum*, Mennesket retfærdiggöres ikke ved sine Gærninger; *hann varð frægur af þessu verki*, han blev berömt for denne Gærning; *líkið þektist af valbrá á enninu*, Liget blev genkendt (identificeret) ved Hjælp af et Modermærke paa Panden; *af ávöxtunum skuluð þið þekkja þá*, af Frugterne skal I kende dem; *af þessu fjekk hann mestu sæmd*, heraf fik han stor Ære; *af þessu má sjá*, heraf kan man se; *þykjast góður, mikill, vera stoltur af e-u*, være stolt over (af) n-t. — **5.** i forsk. adv. Udtryk, is. betegnende Sindsstemninger: *af móð(i)*, hæftig bevæget, *af reiði*, i Vrede, vred; *hann talaði ekki orð af viti*, han sagde ikke et fornuftigt Ord; *af öllu afli*, af alle Kræfter. — **VII.** i Bet.: med Hensyn til, i Henseende til, om, angaaende, af. **1.** med Verber i Bet. fortælle, faa Underretning om n-t: *af honum er það að segja*, angaaende ham er der det at berette; *af honum eru (ganga) miklar sögur*, om ham fortælles der meget; *hafa njósn af e-u*, faa (hemmelig) Underretning om n-t; *frjetta af e-u*, faa at vide, erfare med Hensyn til n-t. — **2.** med enkelte adj. som *auðugur, ríkur, ör, fátækur*, osv.: *auðugur af fje*, rig paa Gods; *ríkur af dygðum, en fátækur af fje*, rig paa Dyder, fattig paa Gods; *hann var nógu ör af skömmunum*, han sparede ikke paa Skældsord. — **VIII.** i Fraser som *af hendi, af hálfu e-s*, som Stedfortræder for en; ogsaa i adverbielle Udtryk som *af hljóði*, i Stilhed, *af ljetta*, beredvilligt. — **IX.** adv. med et Verbum for at betegne Tilendebringelsen af en Handling: bort, til Ende, forbi: *þá er þetta af*, endelig er dette forbi, til Ende; *var þá af (honum) ölvíman*, Rusen var borte; (Ordspr.) *af er þraut, þá unnin er*, naar Kraftprøven er udført, er den forbi; (Talem.) *af er það, sem áður var*, de Tider er forbi, (ja) det var dengang; *skína af*, klare op (om Vejret); *hann skín af sjer*, Solen bryder frem; *þeir rjeru af fjörðinn*, de roede Fjorden til Ende; *leið af nóttin*, Natten gik; *þeir sváfu af um nóttina*, de sov hele Natten (Natten til Ende); *þar lá hann af nóttina*, der laa han Natten over (And. I. 98); *héldu af* (hele Vejen) *út í sjó* (JÁÞj. I. 635); *þeir náðu af um kvöldið*, de naaede deres Maal om Aftenen; *ríða sem af tekur*, ride alt, hvad Remmer og Töj kan holde. — **X.** med lok. adv.: *þar af*, deraf; *framan af*, [1]i Begyndelsen, [2]fra Forenden; *hjer af*, heraf; *hjeðan af*, fra nu af; *þaðan af*, fra den Tid; *af fram = fram af*, ud over: *hrataði hann af fram*, han styrtede ud over (Klippen) (GKonÆf. 84). — **XI.** adverbielt i Udtrykket: *segja af eða á*, sige ja eller nej, give klar Besked; *segja hvorki af nje á*, sige hverken ja eller nej; *gefa lítið af eða á um e-ð*, ikke udtale sig bestemt ang. n-t; *það er af og frá!* det er ganske umuligt, det kan der slet ikke være Tale om, det passer der slet ikke! det kan aldeles ikke være rigtigt: *segir hann, að það sé af og frá um það, hann hafi eingum boðið inn* (JÁÞj. I. 243); *Konungsskuggsjá er af og frá eldri* (kan umulig være ældre) *en frá miðbiki 13. aldar* (Eimr. VIII. 234); *af er því með öllu frá* (det er ganske utænkeligt, at) *eg ansi þínu máli* (ÓDavÞul. 349). — **XII.** i Forbindelse med en Mængde Verber, se disse.

D. som Præfiks: **1.** *af* (privativum), betegnende Formindskelse, Tab, Fradrag, Nægtelse osv.: *segja — afsegja, skaplegur — afskaplegur* osv. — bet. til Side: *afhús, afdalur* osv. — **2.** *af* (intensitivum), forstærkende: *afbrýði, afglapi* osv. — (Dette sidste *af* er muligvis et oprindeligt *of)*.

áfá (-r) [au:fau˙] f.: *(áhrif)* Virkning, Virkning af berusende Drikke; *á. öls* (EÓlLach. 74).

afabróðir [a:vabroᵘ:ðɪϱ] m. Bedstefaders Broder, Grandonkel.

af álykt [a:vaulɪχ˙t] f. Deduktion, Følgeslutning; gen. *afályktar-* i Sms., deduktiv, syllogistisk (ÁBjRök. § 77). **-álykta** [-aulɪχ˙da] vi. deducere. °**-ályktarháttur** [-aulɪχdaϱ(h)auhdøϱ] m. Syllogisme. **-ályktun** [-aulɪχ˙d-ɔn] f. **afályk**t.

á fall [au:fadλ] n. **1.** *(ágjöf)* hvad der styrter el. falder ned over en, is. stor Bølgegang, Søstyrtning. — **2.** *(dögg)* Dug. — **3.** *(skriða)* Skred, Fjældskred. — **4.** Skade foraarsaget ved Fjældskred el. Oversvömmelser: *engið á nesinu liggur undir áföllum bæði af vatni og aur* (JÓl.), Engen paa Næsset er udsat for Beskadigelser af Vand og Sanddynd. — **5.** overf.: *(slys, tjón)* Skade, Tab, Ulykke, spec. legemlig Skade opstaaet ved Kasten el. Falden. — **6.** *(flog)* Krampeanfald, epileptisk Anfald (JÁÞj. I. 368). — **7.** (jfr. *áfelli)* Snestorm. — **8.** *(á. sektar*, jfr. *falla á)* det at ifalde en Bøde, Forfalden af en Gældspost. — †**9.** *(dómsáfelli)* det at blive kendt skyldig ved Dom, Domfældelse. **-falla** [-fadla] vi. *(falla í gjalddaga)* forfalde til Betaling: *allar skuldir goldnar jafnskjótt og þær áféllu* (Eimr. XII. 97). **-fallasamur** [-fadlasa:møϱ] a.: *á. vetur*, stormfuld Vinter med hyppige Uvejr (LFR. XIV. 111), jfr. *áfall*.

áfanga laus [au:fauŋgalöy:s] a. uden Bedesteder el. Holdepladser: *á. fjallvegur*; — adv. *-laust*, uden at göre Ophold undervejs. **-staður** [-sda:ð-øϱ] m. Bedested, Station.

á fangi [au:fauŋgɪ] m. †**1.** *áfangastaður*. — **2.** *(leið milli tveggja áfangastaða)* Vejstykke mellem to Steder, hvor man gör Ophold (jfr. *á* 5). — **3.** *(dagleið)* Dagsrejse.

afar [a:vaϱ] adv. i höj Grad, overordentlig, umaadelig; bruges i Regelen som förste Del af et sammensat Ord. **-auðugur** [-r-öy:ðøqøϱ] a. umaadelig rig. **-breiður** [-brεi:ðøϱ] a. overordentlig bred, uhyre bred. **-fastur** [-ϱ-fas˙døϱ] a. overordentlig fast. **-illa** [-r-id˙la] adv. umaadelig slet el. daarlig. **-yrði** [-ɪr˙ðɪ] npl. hæftige Ord, Trusler. **-kaup** [-ϱ-köy:p] npl. daarligt Køb: *sæta afarkaupum*, maatte betale ublu Priser. **-kostalaust** [-kosdalöys˙t] adv. (uden ublu Vilkaar ɔ:) paa rimelige (taalelige) Vilkaar. **-kostir** [-kos˙dɪϱ] mpl. *(mjög ósanngjarnir kostir)* overordentlig strænge

Betingelser, ugunstige Vilkaar Overlast. **-legur** [illegible] **-lítill** [-li:didλ, -li:tɪdλ] a. ganske lille, lille bitte. **-menni** [-mɛn:ɪ] n. 1. *(afburðamaður að afli)* kæmpestærk Mand. **2.** *(afburðamaður að [illegible])* overordentlig, fremragende Personlighed, Aandens Stormand, Overmenneske. **-menska** [-mɛn·sga] f. Overmagt: *[illegible]* [illegible] vige for ens Overmagt (Esp. II. 132). **-mikill** [-mɪ:ɡ̊ɪdλ, -mɪ:ʄɪdλ] a. meget stor, vældig. **-orð** [-or·ð] n. is. i pl. overmodige, krænkende Ord. **-reiður** [a:varɛi:ðøo̜] a. lynende vred, rasende. **-tregur** [-o̜-trɛ:qøo̜] a.: *a. til e-s,* meget vanskelig at bevæge til n-t. **-verð** [-r-vɛr·ð] n. *(geipiverð)* uhyre höj Pris, opskruet Pris. **-þungur** [-o̜-þuŋ·gøo̜] a. overordentlig tung el. stor.

afa systir [a:vasɪs·dɪo̜] f. Bedstefaders Søster, Grandtante. **-systkin** [-sɪs·ɡ̊ɪn] npl. Bedstefaders Søskende.

áfastur [au:fasdøo̜] a. **1.** *á. e-u, á. við e-ð,* sammenhængende med; *(sem liggur fast upp að e-u)* stødende tæt op til, samgrænsende. — **2.** integrerende: *[illegible] sem ber að líta sem áfastan hluta af millumríkjasamningnum 14. marz 1881* (St. '88, A. 36).

áfasúr [au:asu:r] a. *(um smjör)* vallesur.

áfátt [au:fauht] an. **1.** *(vantandi á fulla tölu)* det som mangler i et fuldt Antal. — **2.** *(vantandi)* manglende; Mangel; *(ófullkomið)* ufuldkomment: *e-ð er á.,* n-t mangler, n-t er ufuldkomment; *ráða bætur á því, sem á. er,* raade Bod paa Manglerne; *e-m er e-s á.,* en mangler n-t, en er ufuldkommen i en el. anden Henseende; *mikils er á.,* der mangler meget.

†af auðið [a:vöy·ðɪð] an. som ikke vil lykkes. **-baga (a)** [ab:a·qa, av·ba·qa] vt., **-baka (a)** [ab:a·ga, ab:a·ka, av·b-] vt. **1.** *(aflaga, skekkja)* forvanske. — **2.** *a. trje,* hugge el. save Rundingen af en fældet Træstamme (BH.). **-bakan** [ab:a·gan, ab:a·kan, av·-] f. = afbökun. **-bata** [av·ba·da, -ba·ta, ab:-] vt. *(afsaka)* undskylde, fremføre som Undskyldning. **-batan** [-ba·dan, -ba·tan] f. = afbötun. **-beiðni** [-bɛiðnɪ] f.: *a. (e-s),* Frabedelse (af n-t). **-beisla** [-bɛisla] vt. afbidsle. **-bendi** [ab:ɛndɪ] n. = abbendi. **-bera** [ab:ɛ·ra, av·b-] vt. *(þola, standast)* udholde, taale: *hann gat ekki afborið sársaukann,* han kunde ikke udholde Smærten; *þeir afbárust illa,* de fandt sig ikke vel deri. **†-berging** [av·bɛrɡ̊iŋk] f. Afdrikken, jfr. *bergja.* **-berkja** [-bɛrɡ̊a] vt. afbarke. **-biðja** [av·bɪðja, ab:-] vt.: *a. sjer e-ð,* frabede sig n-t. **-býli** [-bi·lɪ] n. Husmandslod, Afbyggergaard, Udflyttergaard, Udgaard. **-byrsta (a)** [-bɪsda, -bɪo̜sda] vt.: *a. svín,* skolde. **-bjarga** [av·bjarga] a. indec. el. adv. kun i Forb. *sólin er a.,* Solen skinner ikke mere paa Bjærgspidserne, er gaaet ned bag Bjærgspidserne (Vf.). **-blaðning (-ar, -ar)** [-blaðnɪŋk] f. Afbladning. **-blástur** [-blausdøo̜] m. **1.** *(það að blása af)* Afblæsen. — **2.** *(dálítill þurkur)* Vind, som törrer lidt. **-blómgast** [-bloᵘmgast, -bloᵘŋgast] vrefl. afblomstre; pp. *afblómgaður,* afblomstret. **-blæða** [-blai·ða] vi. blode ud, forblode.

1. **afboð** [av·bo·ð, ab:o·ð] n. = ofboð.

2. **af boð** [av·bo·ð, ab:o·ð] n. Afbud. **-boða** [-bo·ða] vt. **1.** *(senda afboð)* sende Afbud. — **2.** *(birta afboð): a. fund,* aflyse et Mode.

afboðaveður [av·boðavɛ:ðøo̜, ab:o-] n. *(aftakaveður)* hæftigt Uvejr.

af bolun [av·bo·løn, ab:o-] f. *(útilokun)* Udelukkelse; *(frábæging)* Fraholden, Tilbageholden. **-borga** [-borga] vt. afbetale. **-borgun** [-borgøn] f.: *kaupa e-ð upp á a.,* købe n-t paa Afbetaling; *með afborgunum,* ratevis. **-borgunargjald** [-borgønarɟal·t] n. Afdrag. **-brá (-r)** [-brau·] f. kortvarig Lindring. **-bragð** [ab·raqð, ab·ragþ, av·b-] n. Fortrinlighed; udmærket el. fortrinlig Person el. Ting: *það er a.,* det er udmærket! Bravo!; *bókin er a.,* Bogen er ganske fortrinlig; *vera a. annara að e-u,* udmærke sig fremfor andre ved n-t; *a. elska flestir,* det udmærkede elsker de fleste; gen. sg. *afbragðs* [ab·raχs] sættes foran Ord i Bet. fortrinlig, udmærket, hvorpaa nogle Ekspl. anføres i det følgende.

afbragðs góður [ab·raχsgo·ðøo̜, a. r-] a. [illegible] god. **-kostur** [-kos·døo̜] m. udmærket Fordel; *hún er a.,* hun er et udmærket Parti. **-legur** [-lɛ·qøo̜] a. overordentlig, fortrinlig. **-maður** [-ma:ðøo̜] m. *(ágætur m.)* udmærket Mand; *(framúrskarandi m.)* fremragende Mand. **-sjón** [-χ-sjoᵘ:n] f. udmærket, skarpt Syn, »Falkeöjne«; *hafa a.,* have Falkeöjne. **-veður** [-s-vɛ:ðøo̜] n. straalende Vejr.

af bráning (-ar) [av·brau·niŋk, ab·r-, -iŋgaq] f., **afbráningur (-s)** [-brau·niŋgøo̜, -iŋs] m. = **afbrá. -bráun (-ar)** [-brau·øn] f. **1.** = *afbrá.* — **2.** *(upplyfting, hressing, skemtun)* Opmuntring: *Sigmundur vildi að hún færi eitthvað sér til afbráunar* (ÞGjÓs. 6). **-breyting** [-brɛi·diŋk, -brɛi·tiŋk] f. **1.** *(tilbreyting)* Afveksling. — **2.** *(afbrigði)* Forskellighed (TSæm. 199). — **3.** *(breyting frá e-u)* Afændring (fra n-t). **-breytingarmegin** [-brɛidiŋgarmɛi:ɟɪn, -brɛitiŋgar-] n. Afændringsævne. **†-brendi** [-brɛndɪ] n. halvt forbrændt Brænde paa Ildstedet (AM. 226 a 8vo).

afbrýði [ab·ri·ðɪ, av·b-] f. indec. Skinsyge.

afbrýðis fullur [ab·riðɪsfʏd·løo̜, av·briðɪs-] a., **afbrýðissamur** [-ɪsa:møo̜] a. skinsyg. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. Skinsyge.

af brigð [av·brɪqð, -brɪgþ, ab·r-] f. (= *afbrigði*) Afvigelse, Forskellighed: *a. æfikjaranna* (Kölpin Ravn 90). **-brigða-** [-brɪqða, -brɪgða] (egl. gpl. af flg.) = **afbragðs.**

afbrigði (-is, pl. som sg.) [av·brɪqðɪ, ab·rɪqðɪ, -brɪgðɪ] n. oftest i pl. **1.** *(frábrigði)* Afvigelse, Forandring, Uregelmæssighed, Anomali; *a. áttavita,* Deviation. — **2.** *(undantekning)* Undtagelse, Fravigelse: *því þurfti a. frá þingsköpunum,* derfor maatte der göres en Undtagelse fra Forretningsordenen; *þá voru og fluttir hestar til annara landa . . . en þó varla öðruvísi en til afbrigðis,* til Afveksling, som til Prøve (JSVb. 26). — **3.** *(aflát)* Afbrydelse. — **4.** *(rof á samningi)* Brud (paa en Kontrakt): *valda afbrigðum við e-n,* bryde en Kontrakt el. en Aftale med en. — **5.** Afart, Varietet, Sort: *þar voru Bódinjarkartöflur með beztu afbrigðunum* (Freyr 8. 83). — **6.** *með afbrigðum (= framúrskarandi)* fremragende, udmærket i særlig Grad: *sláttumaður með afbrigðum,* udmærket dygtig til Hoslæt; *raddfögur með afbrigðum,* med en overordentlig smuk Stemme. — **7.** gen. sg. *afbrigðis-* og gen. pl. *afbrigða-* bruges som förste Del af Sammensætninger i Bet. *afbragðs-,* udmærket, fremragende. **-legur** [-lɛ:qøo̜] a. **1.** *(óreglulegur)* uregelmæssig, anomal, abnorm. — **2.** *(frábrugðinn venjulegu)* afvigende. **-leikur** [-lɛi:goo̜, -lɛi:koo̜] m. Afvigelse.

afbrigðis [av·brɪqðɪs, ab·rɪqðɪs, -brɪgðɪs] = *afbragðs,* se **afbrigði.**

af brjóta [av·brjoᵘ·da, ab·r-, -brjoᵘ·ta] vt. og i.: *a. e-ð* (el. *í e-u) við e-n,* forbryde sig imod en med Hensyn til n-t (el. i n-t). **-brot** [-bro·t] n. *(misgerð)* Brode, Overtrædelse; *(glæpur)* Forbrydelse. **-brotamaður** [-brodama:ðøo̜, -brota-] m., **-brotsmaður** [-bro(t)sma:ðøo̜] m. Misdæder, Forbryder. **†-brúðugur** [-bru·ðoqøo̜] a. **1.** *(afbrýðissamur)* skinsyg. — **2.** *(öfundsjúkur)* misundelig. **-brugðinn** [-brʏqðɪn, -brʏgðɪn] a. **1.** forskellig med Hensyn til enkelte Egenskaber (lidt svagere end *frábrugðinn).* — **†2. a.** *(ágætur)* fortrinlig. — **b.** *(afarvel smíðaður)* overordentlig smukt forarbejdet (BH.). — **†3.** *(óvenjulegur)* usædvanlig. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. Brand, det at n-t brænder af: *a. túna.* **-bugur** [-bʏ·qøo̜] m. *(krókur af leið)* Afvej, Omvej.

afburða- [av·bʏrða, ab:ʏrða] se **afburður. -hestur** [-hɛs·døo̜] m. udmærket (meget kraftig) Hest. **-laus** [-löy:s] a. energilos; svag, uden Kræfter, som ikke kan redde sig ved egen Hjælp: *hann hangir einvirki [illegible] nöktum* (LFR. IV. 178). **-maður** [-ma:ðøo̜] m. fremragende, udmærket Mand, Kæmpe; *a. að afli,* Mand med Kæmpekræfter. **-mikill** [-mɪ:ɡ̊ɪdλ, -mɪ:ʄɪdλ] a. fremragende, dygtig, udmærket.

afburðarhreysti [av·bʏrðar(h)rɛis·dɪ, ab:ʏ-] f. overordentlig Tapperhed. **afburða ritverk** [av·bʏrðarɪ:dvɛo̜k, -rɪ:tvɛo̜k, ab:ʏ-] n. monumentalt Værk (Eimr. IX. 75). **-skip** [-sɟɪ:p] n. udmærket, herligt Skib. **-verk** [-vɛo̜·k] n. udmærket Arbejde, Mesterværk.

afburður [av·bʏrðøo̜, ab:-] m. is. brugt i pl.: *afburðir.* **1.** *(það að bera af öðrum)* Udmærkelse frem for andre, Overlegenhed, Fortrin. — spec. Sejr: *fari svo að Seifur veiti mjer afburð, og eg taki þig af lífi* (Il. II. 253). — **2.** Opnaaelse: *en a. sigursins er í höndum hinna ódauðlegu goða* (Il. I. 163). — **3.** pl. *afburðir: (miklir kraftar)* stor Styrke, store Kræfter. — **4.** (jfr. *bera e-ð af sjer)* Indsigelse, Protest mod en Beskyldning (BH.). — **5.** *(hrakningur úr leið vegna straums eða vindar)* Drift ud af Kurs paa Grund af Strøm el. Vind; deraf: *(óhentug lending vegna straums eða brims)* Landing paa et ubekvemt Sted paa Grund af Strøm el. Brænding. — **6.** *(það að berast af)* Tilflugt (BH.). — **7.** (jfr. 1) gen. sg. *afburðar-* og gen. pl. *afburða-* anvendes som förste Sammensætningsled i Bet. udmærket, overordentlig, fremragende osv. — Jfr. de anførte Ekspl.

afbæjar [av·bai·jaq, ab:ai·jaq] adv. fra en anden Gaard (is. i Sms.). **-fje** [-fjɛ:] n. Faar fra en anden Gaard. **-maður** [-r-ma:ðøo̜] m. Mand fra en anden Gaard.

1. **af bær** [av·bai·r] m. afsidesliggende Gaard; (Ordspr.) *svo er barn á afbæ, sem vanið er í óbæ* (Sch. Mál.), Barn i ensomt Hjem bliver som Barn i daarligt Hjem; jfr. *heimskt er heimaalið barn.* 2. **-bær** [-bai·r] a. **1.** *(frábær)* fremragende, udmærket. — **2.** udholdelig: *e-m er e-ð varla afbært,* en kan næppe udholde n-t. **-bögun (-ar, -baganir)** [av·bö·qøn, ab:ö·qøn, -ba·qanɪo̜] f., **-bökun (-ar, -bakanir)** [-bö·gøn, -bö·køn, -ba·ganɪo̜, -ba·k-] f. Fordrejelse, Forvanskning. **-bötun (-ar, -batanir)** [-bö·døn, -bö·t-, -ba·danɪo̜, -ba·t-] f. Undskyldning. **-dalabóndi** [av·dalaboᵘn·dɪ] m. Bonde, der bor i en Afdal. **-dalur** [-da·løo̜] m. **1.** *(dalur út úr aðaldal)* Sidedal. — **2.** *(dalur fjarri mannabygðum)* Afdal, afsides liggende Dal. **?-dankaður** [-dauŋgaðøo̜, -dauŋk-] a. afdanket (JTrL. 248). **-deyja** [-dɛi·ja] vi. rase ud, lægge sig (om Vejret el. oprört Hav): *afdáið veður,* Storm, som har lagt sig (BH.). **-deila** [-dɛi·la] vt. afdele, fraskille, udsondre; afmærke: *hans hluti í túninu var alveg afdeildur,* hans Del af Hjemmemarken var fuldstændig udsondret (el. afmærket) (JÓl.). **-deiling** [-dɛi·liŋk] f. Adskillelse, Sondring (BH.), Fraskillelse. **-djúp** [-dju·p] n. Afgrund, dyb Kløft. **-dráttalaus** [-drauhdalöy:s] a. = *afdráttarlaus 3,* redelig: *hann skal vera haldinorður í lofunum sínum, bónþægur, a. um alt það er greiðazt skal* (LFR. V. 56). **-dráttarlaus** [-drauhdarlöy:s] a. **1.** *(óskertur, heill)* uformindsket, fuldstændig, hel. — **2.** *(hiklaus)* ekspres, uden Toven. — **3.** *(refjalaus, skilgóður)* redelig, som betaler straks og fuldt ud. — **4.** *(undantekningarlaus)* uden Undtagelser: *a. venja.* — **II.** adv. *afdráttarlaust.* **1.** *(án þess að taka af eða rýra)* uden Afkortning: *ala kálf a.,* føde en Kalv uden Afkortning i Foderet (el. Mælken) (LFR. VI. 27). — **2.** *(hiklaust, fortakslaust)* uforbeholdent, ligefremt. — **3.** *(fullkomlega)* eftertrykkelig, fuldkomment. **-dráttarrjettur** [-drauhdarjɛhdøo̜] m. Ret til Told el. Afgift, spec. af Udvandreres Gods: *a. af útfluttum eigum* (Klp. V. 103). **-dráttur** [-drauhdøo̜] m. **1.** *(rýring)* Afkortning: *greiða e-ð án afdráttar,* betale n-t uden Afkortning, betale n-t fuldt ud. — **2.** *(tjón)* Tab, Skade. — **3.** *(það að draga sjer e-ð,* jfr. *fjárdráttur)* Bedrag, spec. om at holde n-t tilbage af hvad man er pligtig til at udbetale; ulovligt Afdrag el. Tilbageholden (jfr. defraudatio, BH.). — **4.** *(matarsöfnun)* Madlævninger, som man trækker fra sin daglige Portion *(skamtur)* og samler sammen (Sch.). — **5.** (metr.) Strofe, hvis sidste Halvdel dannes af de samme Ord som i förste Halvdel, men saal. at Begyndelsesbogstavet i hvert Ord bortfjærnes. Eks.: *Sprettur blygða grasið gramt, | greinir hlýða falda, | prettur, lygða rasið ramt | reynir lýða alda* (HSig. 14, jfr. S. 124, 157 nr. 76 og S. 159 nr. 93). **?-dreginn** [-drɛi·ɟɪn] a. *(um hugmyndir)* abstrakt (om Begreber). **-drep** [-drɛ·p] n. i Alm. Sted, hvor man kan staa i Læ for Regn el. Uvejr el. det som beskytter Stedet derimod. **1. a.** Ly, Tilflugtssted: (om en tom Baas) *hann réð það því af, að leita fyrir sér í fjósinu, hvert hann gæti fengið*

þar afdrep að liggja í um nóttina (JÁÞj. I. 382). *úr lundi, sem . . . bænum var a. gegn illviðra byl*, fra en Skov, som afgav Læ for Gaarden mod Uvejr (StStAndv. II. 287). — **b.** *(horn, afkimi)* afsides Krog. — **c.** *(skúti eða bjargskora)* en lille Grotte el. Klippekloft (hvor man kan staa i Læ). 1. **-drif** [-drɪ·*v*] n. (naut.) Afdrift. 2. **-drif** [-drɪ·*v*] npl. **1.** *(endir)* Udfald, Ende: *a. málsins*, Udfaldet af Sagen. — **2.** *(örlög)* Skæbne: *a. hans eru mjer ókunn*, hans senere Skæbne er mig ubekendt.

afdrifa mikill [av·drɪvamɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ʞɪdλ] a. vigtig, følgesvanger, skæbnesvanger. **-ríkur** [-ri:gøϱ, -ri:køϱ] a. vigtig.

af drukkinn [av·drʏhɟɪ*n*] a. **1.** *(tæmdur)* tömt (om Drikkekar). — **2.** *(aftur ódrukkinn)* ædru igen. **-dælingur (-s, -ar)** [-dai·liŋgøϱ, -iŋs] m. Beboer af en afsides beliggende Dal. **-dæma** [-dai·ma] vt. **1.** = *dæma af*, se *dæma*, fradømme. — **2.** ppn. *afdæmt: það er a.*, det er uhort, forfærdeligt. **-dæmi** [-dai·mi] n. en uhørt Ting (i Regelen i npl. el. i gen. sg. i Forb. som): *mikil afdæmis ósköp*, har man nogensinde hørt Magen? det er dog ganske forfærdeligt. **-dæming (-ar)** [-dai·miŋk, -iŋgaϱ] f. **1.** = *afdæmi*. — **2.** *(gæfuleysi)* Vanskæbne: *Það er mikil afdæming yfir mjer* (BjJ.). **-dæmingarlegur** [-daimiŋgarlɛ:qøϱ] a. fatal. **-dæmingur (-s)** [-dai·miŋgøϱ, -iŋs] m. = *afdæmi: aldrei annar eins a. sem þetta síðasta sumar* (GFrÁtt.139). **-dæmislegur** [-daimɪslɛ:qøϱ] a. (*dæmalaus*) eksempelløs, uhørt. **-eggja** [-ɛɟ·a] vt.: *a. e-n e-s*, fraraade en n-t. **-eggjun** [-ɛɟ·o*n*] f. Fraraadelse. **-einka** [-ɛiŋ̊ga, -ɛiŋka] vt.: *a. e-m e-ð*, berøve en Ejendomsret til n-t. **-eyrður** [-ɛirðøϱ] a. **1.** berøvet Øren, uden Øren; *(um ílát)* hankeløs (om Kar). — **2.** *afeyrt* — *hlustarstýft*, se *mark*. **-eyringur (-s, -ar)** [-ɛi·riŋgøϱ, -ɛiriŋs] m. Dyr el. Menneske uden Øren. **-eista (-i)** [-ɛisda] vt. gilde, kastrere.

1. **áfella (-u, -ur)** [au:fɛdla] f. **1.** (naut.) det øverste Sidestykke af en Spant (i en Baad), = *álag* (Vf.) = *skeyti* (Landey.). — **2.** *(í húsi)* Bræt som anbringes mellem Sparrerne i en Bygning ovenpaa Murlederne (Remmene) (BH.). 2. **áfella** [au:fɛdla] vt.: *(átelja)* dadle, anke paa; *(fordæma)* fordömme, bryde Staven over; refl.: *áfellast e-ð (e-n)* — *áfella e-ð (e-n)*.

áfella samur [au:fɛdlasa:møϱ] a. (jfr. *áfelli* 3.) med hyppige Snestorme. **-vetur** [-vɛ:døϱ, -vɛ:tøϱ] m. (jfr. *áfelli* 3) Vinter med hyppige Snestorme.

áfelli (-is, pl. ds.) [au:fɛdlɪ] n., **áfellir (-is, -ar)** [au:fɛdlɪϱ] m. **1.** *(tjón, slys)* Skade, Ulykkestilfælde, Uheld; *(ógæfa)* Ulykke; *(aðþrenging)* ulykkelige Forhold: *hefðu þessi áfelli ekki fyrir komið* (Eimr. VI. 203). — **2.** *(álas, ámæli)* Dadel, Fordömmelse: *honum var það talið til áfellis*, det blev han dadlet for. — **3.** skadeligt Uvejr (spec. hæftig Snestorm) som gör at Faarene ikke kan græsse ude: *þú manst víst eftir áfellonum og frostonum sem gengu þá* (ÞGjD. 24.).

áfellis dómur [au:fɛdlɪsdoᵘ:møϱ] m. **1.** *(dómur, er dæmir e-n sekan)* Fordömmelsesdom. — **2.** *(ámæli)* Dadel, Fordömmelse (af ens Færd). **-verður** [-vɛr·ðøϱ] a. *(ámælisverður)* dadelværdig.

áfengi (-is) [au:fɛiŋɟɪ] n. **1.** *(eiginleikinn að fá á)* berusende Egenskab. — **2.** *(áfengisefni)* berusende Stof, spec. *(áfengisdrykkir)* berusende Drikke, is. *(vínföng)* Alkohol, Spirituosa.

áfengis áhrif [au:fɛiŋɟɪsau:hϱɪ·*v*] npl. Virkning af berusende Midler, spec. Alkohol. **-ástríða** [-au:sdriða] f. Dipsomani, Drankerlidenskab. **-bann** [-ban·] n. Forbud mod spirituøse Drikke. **-barátta** [-ba:rauhda] f. Kampen imod Spirituosa. **-bók** [-boᵘ:k] f. Protokol holdt paa Apoteker om Salg af alkoholholdig Medicin. **-böl** [-bö:*l*] n. de Ulykker som Misbrug af berusende Drikke medfører. **-drykkur** [-drɪhgøϱ] m. berusende Drik, — pl. *-ir*, Spirituosa. **-eitur** [-ɛi:døϱ, -ɛi:tøϱ] n. berusende Gift. **-fjandi** [-fjan·dɪ] m. Modstander af berusende Drikke, Alkoholfjende. **-frí** [-fri:] a. fri for berusende Stoffer, spec. alkoholfri. **-ílát** [-i:laut] n. Spirituosabeholder. **-kaup** [-köʏ:p] npl. Indkøb af Spirituosa; *umsjónarmaður áfengiskaupa*, Tilsynsførende for Alkoholindkøb. **-kraftur** [-kraf·døϱ] m. berusende Ævne. **-krampi** [-kram̥·bɪ, -kram·pɪ] m. Brændevinskrampe (eclampsia alcoholica). **-laus** [-löʏ:s] a. fri for berusende Stoffer, is. alkoholfri. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Tilladelse til at forhandle el. udskænke Spirituosa. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Frihed for berusende Stoffer, is. for Alkohol. **-lyf** [-lɪ:*v*] n. alkoholholdig Medicin. **-lögur** [-lö:qøϱ] m. berusende Vædske. **-nautn** [-nöʏhtn̥] f. Nydelse af berusende Stoffer, spec. Nydelse af spirituøse Drikke. **-postuli** [-pos·dølɪ] m. Forkæmper for Nytten af de berusende Drikke, Alkoholapostel. **-sala** [-ɪ-sa:la] f. Salg af Spirituosa. **-sótt** [-soᵘht] f. Drikkesyge. **-tollur** [-s-tod·løϱ] m. Told paa berusende Drikke, Indførselsafgift af Spirituosa. **-vara** [-va:ra] f., **-varningur** [-var·dniŋgøϱ] m. Spirituosa som Handelsvare, berusende Drikke i Handelen. **-veiting** [-vɛi:diŋk; -vɛi:tiŋk] f. Udskænkning af Spirituosa. **-verslun** [-vɛϱ·slo*n*] f. Handel med Spirituosa. **-víma** [-vi:ma] f. Omtaagethed. **-vinur** [-vɪ:nøϱ] m. Ven af spirituøse Drikke, Anti-Afholdsmand. **-þræll** [-þraid·λ] m. Alkoholslave, Slave af de spirituøse Drikke.

áfengur [au:fɛiŋgøϱ, n. -fɛiŋ̊t, -fɛiŋt] a. berusende; *áfengir drykkir*, berusende Drikke, spirituøse Drikke, Spirituosa.

áferð [au:fɛrð] f. **1.** *(sljettleiki eða fegurð víginda á dúk)* Klædes el. Töjs Udseende med Hensyn til Vævningen el. Mønstret. — **2.** *(á. færis)* en Lines mere el. mindre skraa Beliggenhed (Nl.). — **3.** *(á. fata)* Dragtens Façon el. Sidden. — **4.** overf.: den Form hvori n-t viser sig: *því tíð og rúm er áferð hluta og heima sem hrífast á* (StStAndv. III. 207). — **5.** *(martröð)* Mareridt; jfr. *fara á*. — **6.** (vulg.) coitus.

áferðar fagur [au:fɛrðaϱfa:qøϱ] a., **-fallegur** [-fad·lɛqøϱ] a. (jfr. *fara vel á e-u*): **1.** *(um dúka)* som er smuk i Vævningen (om vævede Töjer), tager sig godt ud (ogs. i overf. Bet.). — **2.** *(um föt)* som sidder godt, har en smuk Façon (om Klæder). **-góður** [-goᵘ:ðøϱ] a. **1.** = *áferðarfallegur*. — **2.** spec. (om Heste) god at ride. **-illa** [-id·la] adv. (jfr. *áferð*) i overf. Bet.: paa en upassende Maade (f. Eks. m. H. t. Partiskhed): *Eg hafði altaf búist við því, að hann mundi taka vægilega á hæstv. ráðherra, en ekki svo á., að hann liði ráðherra alt, en mjer ekkert* (Alþ. 1911. B. 386). **-ljótur** [-ljoᵘ·døϱ, -ljoᵘ·tøϱ] a. **1.** (om Vævning) som ikke tager sig godt ud i Vævningen. — **2.** (om Töj) daarligt siddende. **-sljettur** [-ϱ-sljɛhdøϱ] a. **1.** (om Klæder) glat siddende. — **2.** (overf.) glatformet: *áferðarsljett og meiningarlaust gutl* (Eimr. XIV. 228). **-slæmur** [-slai:møϱ] a. **1.** *áferðarljótur*. — **2.** (om Heste) daarlig egnet til Ridning.

†**aferfa** [a:vɛrva] vt. göre arveløs (= *svifta arfi*).

áfergi (-is) [au:fɛrɟɪ] n. = *áfergja*. **-lega** [-lɛ:qa] adv. = *áfergjulega*.

áfergja (-ju) [au:fɛrɟa] f. **1.** *(ákafi)* Hæftighed, Lidenskabelighed. — **2.** *(það að vera of nærgöngull e-m)* Paatrængenhed.

áfergju legur [au:fɛrɟølɛ:qøϱ] a. **1.** *(ákafur)* ivrig, hæftig; — adv. *-lega*, ivrigt. — **2.** *(nærgöngull)* nærgaaende, paatrængende. **-skapur** [-sga:bøϱ, -sga:pøϱ] m. = *áfergja*.

á festing [a:ufɛsdiŋk] f. Paafæsten, Paahægten. **-festingur (-s)** [-fɛsdiŋgøϱ] m. ubetydeligt Snefald, saal. at Sneen dog ikke straks smælter.

af eta [a:vɛ·da -ɛ·ta] vt. = *afjeta*. **-fall** [af:adλ] n. i Alm. hvad der falder af, fra n-t. **1. a.** *(afrás)* Afløb. — **b.** (*kvísl*) Flodarm. — **c.** npr. *Affallið*, Flod paa Sydlandet (Gren af *Markarfljót*). — **2.** *(úrgangur)* Affald. — **3.** *(afsláttur)* is. i Flertal, *afföll*, Rabat; (*tap*) Tab; *selja e-ð með afföllum*, kan efter Omstændighederne betyde, sælge med Rabat (til nedsat Pris) el. sælge med Tab. — °**4.** *forvextir* Diskonto (JsJs.). — **5.** *(endarnir á uppistöðunni)* Enderne af Rendegarnet i et Stykke Töj, som væves; *láta e-ð mæta afföllum* (ɔ: *gera e-ð á eftir öðru)* lade n-t vente til sidst. **-falla** [af:adla] vi. falde af (ned fra); nu væsentlig kun i ppr. *affallandi* og pp. *affallinn*. **-fallalaust** [af:adlalöʏs·t] adv. uden Tab el. Afdrag; à pari: *Sannindi köllum vér þær ávísanir á tilveruna, sem hún greiðir oss affallalaust* (GFHh 152). **-falli (-a, -ar)** [af:adlɪ] m. *(land, er sjór fellur af með fjöru)* Landstykke, som ligger tört ved Ebbetid (is. inderst i Fjorde o. dsl.) (EJ.).

affalls endi [af:alsɛn·dɪ] m. Traadende i et Rendegarn, jfr. *affall* 4. **-jörð** [-jör·ð] f. Gaard som Ejeren ingen Nytte har af. (BH.). **-spotti** [-l-sbohdɪ] m., **-þráður** [-s-þrau:ðøϱ] m. = *affallsendi*.

affangadagur [af:auŋgada:qøϱ] m. = **aðfangadagur.**

affara [af:a·ra] a. indec. affældig, skrøbelig, spec. om en gammel og svagelig Mand: *þú eldist ei grand! sem átt a. son með ellisvip, hærur í vöngum* (StStAndv. II. 278). †**-dagur** [-da:qøϱ] m. en Höjtids el. Fests sidste Dag. **-drjúgur** [af:aradrju:(q)øϱ] a. = **affararíkur. -fje** [-fjɛ:] n. udslidt Genstand, Menneske el. Dyr. **-góður** [-goᵘ:ðøϱ] a. *(heppilegur)* heldig, heldbringende, velgörende; *(heillaríkur)* som har en heldig Virkning; *(sem endar vel)* som faar et godt Udfald. **-illur** [-ɪd·løϱ] a. = **affaraslæmur. -kvöld** [af:arakvöl·t] n. den sidste Aften i en Höjtid el. Fest.

†**af farandi** [af:a·randɪ] a.: *a. nótt*, Natten lige efter en Dag: *a. nótt laugardagsins* (JÓlInd. 224); i Nutidssprog = *aðfarandi*. †**-faranótt** [af:aranoᵘht] f.: *a. e-s dags*, Natten næst efter en Dag, den paafolgende Nat; *a. sunnudags*, Mandag Nat.

affara ríkur [af:arari:gøϱ, -ri:koϱ] a. følgerig. **-slæmur** [-slai:møϱ] a. *(sem ilt leiðir af)* skæbnesvanger, uheldsvanger, som medfører uheldige Følger. **-snið** [-snɪ:*ð*] n. Særhed el. Affektation i Væsen el. Klæder; *sjergæði í umgengni, er vjer köllum a. á vora tungu* (Víd. II. 184). **-sæld** [-sail·t] f. Lykke, Held. **-sæll** [-said·λ] a. = **affaragóður.**

af farir [af:a·rɪϱ] fpl. *(úrslit)* Udfald, Ende. **-fella (-u, -ur)** [af:ɛdla] f., **-felling (-ar, -ar)** [af:ɛdliŋk] f. *(það að fella af í prjóni)* Lukken af Strömpen el. desl. (i Strikning). †**-ferðast** [af:ɛrðast] v. refl. afrejse (JÓlInd. 189). **-ferja** [af:ɛrja] vi. (pop.) forbauses: *mig afferjaði*, jeg blev forbauset (Siglf.). **-ferma** [af:ɛrma] vt. aflosse, losse: *a. rafmagnsvirki*, udlade et elektrisk Batteri; i overf. Bet.: kaste op *(selja upp): það . . . jók samdrykkjugleðina, ef menn komust ekki út úr tjaldinu til að „afferma“* (JTrGst. I. 186). **-fermandi** [af:ɛrmandɪ] m. Udlader. **-ferming** [af:ɛrmiŋk] f. Afladning, Aflosning, Losning, Udlosning. **-fermingarstaður** [af:ɛrmiŋgaϱsda:ðøϱ] m. Losseplads i en Havn. **-fextur** [af:ɛχsdøϱ] a. *(faxkliptur)* med afklippet Manke. **-fjalla** [af:jadla] a. indec. borte fra Bjærgene (jfr. *afbjarga): sólin er a.*, Solen er gaaet ned bag Bjærgene; jfr. at synke i Bjærge. **-flár** [af·lau·*r*] a. skraanende. **-fleka** [af·lɛ·ga, -lɛ·ka] vt. hale Fisk (spec. Laks) i Land fra en Flage, v. Hj. af en Krog (LFR. VI, 184). **-fletta** [af·lɛhda] vt.: *a. e-n e-u*, afføre en n-t. **-fletting** [af·lɛhdiŋk] f. *(afklæðing)* Afklædning; *(það að gera bert hörundið)* Blottelse. **-flytja** [af·lɪ·dja, -flɪ·tja] vt. **1.** *(rægja)* bagtale, bagvaske: *a. e-n*, sværte en. — **2.** *(spilla fyrir)* forværre, göre værre: *Þannig hefir kirkjan sjálf . . . unnið að því, að a. sitt mál* (göre sin Sag værre) *í augum vantrúarinnar* (Eimr. XIV. 11). **-flutning** [af·lʏhdniŋk] f. = **afflutningur** 1. **-flutningur** [af·lʏhdniŋgøϱ] m. **1.** *(rógur)* Bagtalelse, Bagvaskelse. — **2.** *(það að spilla fyrir máli)* Forværrelse af en Sag; jfr. *afflytja* 2. **-fram** [af·ram·] adv. = *áfram*, frem, lige ud (BH.). **-freyða** [af·rɛi·ða] vt. afskumme. **-freyðing** [af·rɛi·ðiŋk] f. Afskumning. **-frægja** [af·rai·ja] vt. *(rægja)* bagtale. **-færa** [af·ai·ra] vt. *(færa úr lagi)* forvanske, fordreje, spec. *(spilla með rógi eða ranghermi)* fordærve ved Bagvaskelse el. urigtig Fremstilling: *Natani þótti sitt mál affært* (mente at hans Sag var blevet fremstillet paa en fordrejet Maade) *og undi illa við* (BrJNat. 61); *a. fyrir e-m*, bagtale en: *mjök hafði hann affært sögu fyrir honum við frændr hans* (EspS. 40). **-færsla** [af·aiϱsla] f. Fordrejelse: *a. viðburða*, Fordrejelse af Fakta. **-föll** [af·ödλ] npl. se **affall** 3. **-gamall** [av·ga·madλ] a. *(ævagamall)* meget gammel, ældgammel. **-ganga** [-gauŋga] vi. **1.** *(ganga af)* blive tilovers, blive til Rest. — †**2.** *(deyja)* afgaa ved Døden, nu næsten kun i Udtryk som: *að mér afgengnum* (JThMK. 390) = *að mjer látnum*. — **3.** pp. *afgenginn*, overstaaet: *Sjeu rjettir enn eigi afgengnar* (Stj. '91, B. 85).

afgangs [av·gauns] adv., egl. gen., tilovers, se **afgangur. -laus** [-lov·s] a. som der intet bliver lævnet af. **-leifar** [-lei·vaɾ] fpl. Overskud, Lævninger.

af gangur [av·gauŋgөɾ] m. **1.** *(leifar)* Lævning, Rest: *láta e-ð bíða með í afgangi,* gemme n-t til sidst, lade n-t vente til sidst, — spec. Restee.ob — gen. *afgangs* brugt som adv.: tilovers. — †**2.** *(dauði)* (døende) Afgang. **-gata** [-ga·da, -ga·ta] f. Afvei. **-geipa, -geypa** [-ɟei·ba, -ɟei·pa] adv. **1.** *(takaflega mikið)* ganske overordentlig (egl. saa meget at det ikke kan overdrives). — **2.** *(óstjórnlega, óhemjulega)* hæftig, ustyrlig, voldsomt, paa Trods af al Fornuft: *fara a.,* gaa paa Trods af al Fornuft, f. Eks. komme ind paa farlige el. ukendte Steder uden at tage sig i Agt. **-genginn** [-ɟeiŋɟɪn] pp. se **-ganga. -gera** [-ɟɛ·ra] vt. †**1.** *(fremja)* begaa, bedrive. †**2.** *(misgera)* forse sig. — **3.** *(fullráða)* afgøre, — pp. *afgerður,* afgjort: *Nóg er að hafa afgert átt erindi að tæðast* (StStAndv. I. 300). †**-gerð** [-ɟɛrð] f. *(misgerð)* Forseelse. **-gerfi** [-ɟɛrvɪ] n. (rimeligvis Sammenbl. med *atgervi)* udmærket begavet Person (sjælelig el. legemlig): *að börnin sín yrði a.* (BrJÞí. 56). ?**-gift** [-ɟɪft] f. *(afgjald)* Afgift. **-girða** [-ɟɪrða] vt. **1.** *(gera gerði um)* afhegne, indhegne. — **2.** *(hepta frá samgöngum)* afspærre: *heraðið . . . er nálega afgirt á vetrum* (Alþ. 1911, B. 184). **-girðing** [-ɟɪrðiŋk] f. Afhegning, Indhegning. **1. -gisa** [-ɟɪ·sa] a. indec. tæt igen. **2. -gisa (a)** [-ɟɪ·sa] vt., **-gisja (a)** [-ɟɪ·sja] vt. *(gera afgisa)* tætte, göre tæt (spec. om et lækt Kar, hvori man lader staa Vand el. som man sætter ned i Vand).

af gjald [av·ɟalt] n. *(leigugjald)* Afgift, Leie: *meta jörð til afgjalds,* ansætte de jorddrotlige Afgifter af en Gaard, sætte en Gaard i Skyld. **-gjaldaskrá** [-ɟaldasgrau:] f. Liste over Jordejendommes Afgifter: *afgjaldaskrár umboðsjarða.*

°**afgjalds eyringshús** [av:ɟal(t)sei:riŋs(h)u·s] n. Aftægtsbolig. °**-eyringur** [-ei:riŋgөɾ, -iŋs] m. Aftægtsmand. °**-eyrir** [-ei:rɪɾ] m. Aftægt. **-frí** [-fri:] a. = **afgjaldslaus. -kvöð** [-kvö:ð] f. Ejendomsbyrde. **-laus** [-lov·s] a. **1.** *(sem ekkert afgjald er greitt eftir)* afgiftsfri. — **2.** *(laus við að greiða afgjald)* fri for Afgifter; an. *afgjaldslaust* som adv.: uden Afgifter.

af gjarn [av·ɟadv, -ɟardv] a. som er tilböjelig til at løbe bort; gl. Ordspr.: *afgjarnt er öfundarfje,* Penge, som andre misunder en, vil gærne bort. **-gjöra** [-ɟö·ra] vt. = **afgera. -gjörð** [-ɟörð] f. **1.** = *afgerð.* — **2.** Løkke paa den ene Ende af et Reb, hvorigennem den anden Ende trækkes, naar n-t bindes overkors (BH.). — **3.** (Breiðd. Beruf.) = *aðgerð* 3. — **4.** Knude paa Sadelgjorden, hvormed den forkortes (BH.). **-glap (-s, -glöp)** [-gla·p, -glö·p] n. *(skyssa)* Dumhed, is. i pl.: *afglöp,* Dumheder, Fejl.

†**afglapa (a)** [av·gla·ba, -gla·pa] vt. forstyrre (med höjrøstet Tale el. andet). **-yrði** [-ɪr·ðɪ] npl. dum Snak. **-skapur (-s)** [-sga:bөɾ, -sga:pөɾ] m. Fjantethed, Dumhed. **-skarð** [-sgar·ð] n. ufremkommeligt Pas ved Siden af et andet, hvor den rigtige Vej ligger (Skag.).

af glapi (-a, -ar) [av·gla·bɪ, -gla·pɪ] m. Tosse, Fjante. †**-góði** [-gou·ðɪ] m. = **ágóði. -greiða** [-grei·ða] vt. ekspedere, affærdige, göre færdig: *a. skip frá höfn,* udklarere et Skib fra en Havn; *a. skiftavin,* ekspedere en Kunde; *a. mál,* ekspedere, behandle en Sag: *málið, sem hingað til hefir verið afgreitt* (behandlet) *í hinni nú starfandi deild* (Sn. '14, 11); *a. póst,* ekspedere Posten.

afgreiðsla [av·greiðsla] f. **1.** *(það að afgreiða)* Affærdigelse, Ekspedition. — **2.** *(afgreiðslustofa)* Ekspedition, Ekspeditionslokale.

afgreiðslu draugur [av·greiðslødröy:qөɾ] m. (vulg.) Menneske, som ekspederer langsomt. **-gjald** [-ɟal·t] n. Ekspeditionsafgift; *(skipa)* Klareringsgebyr (for Skibe). **-hús** [-hu:s] n. Ekspedition(ssted): *kofortið sé í a-inu,* (ÁBjDr. 131). **-kostnaður** [-kos·(d)naðөɾ] m. Ekspeditionsomkostninger. **-lipur** [-lɪ:bөɾ, -lɪ:pөɾ] a. flink til at ekspedere. **-maður** [-ma:ðөɾ] m. **1.** *(sá, sem afgreiðir)* Ekspedient, Ekspeditør: *a. gufuskips,* Dampskibs Ekspeditør; *(í búð)* Kommis (i en Forretning). — **2.** *a. skulda,* Udbetaler (Esp. III. 41.). **-stofa** [-sdo:va] f. Ekspeditionskontor; *(blaðs osfr.)* Ekspedition (et Blads osv.). **-tími** [-ti·mɪ] m. Ekspeditionstid. **-vottorð** [-vɔhtorð] n. *(skips)* Udklareringsbevis (for et Skib). **-þjónn** [-þjou·d·ṇ] m. Ekspedient.

af grein [av·grei·n] f. Gren, Del af n-t (JÓl.). **-gróði** [-grou·ðɪ] m. Afgrøde. **-grunn** [-grʏn·] n., is. i pl., **-grunnur** [-grʏn·өɾ] m. Afgrund. **-græðingur** [-grai·ðiŋgөɾ] m. **1.** *(kvistur af trje gróðursettur sjer í lagi)* Podekvist. — **2.** *(trjeungi af trjesgrunni)* Skud (Andv. II. 84). — **3.** overf. Bet.: *(ávöxtur, afleiðing af e-u)* Affødning, Frugt af n-t: *þjóðernisstefnan var a. af stjórnarbyltingunni.* **-græðsla** [-graiðsla] f. (bot.) Podning. (SStPlt). **-guð** [-gvʏ·ð] m. Afgud. **-guðadýrkun** [-gvʏðadiɡ·gөn] f. Afgudsdyrkelse. **-guðsdýrkari** [-gvʏðsdiɡgarɪ] m. Afgudsdyrker. **-græðingslegur** [-graiðiŋsle:qөɾ] a. *(hroka-fullur)* opblæst. — **-gæðingur** [-gai·ðiŋgөɾ] m. **1.** *(hroki)* Opblæsthed. — **2.** *(ósvífni, ókurteisi, óvægin umsnúningur)* uforskammet Svar, spec. Fordrejen af andres Ord el. Mening: *fyrir þennan afgæðing* (for det uforskammede Svar) *reiddist faðir hans honum.* — **3.** *(heyrusl)* Høaffald: (om en Spurv, som det forbydes at rove Hø) *en hann skipaðist ekki við og afgæðing nam rusla* (ÓDavÞul. 347). **-hald** [a:f(h)alt] n. **1.** *(mætur)* Gunst, Yndest: *vera í afhaldi hjá e-m,* staa i Gunst hos en, staa i ens Gunst. — **2.** *(uppáhald)* Yndling: *a. beggja hjónanna* (ÞGjD. 34). **-haldinn** [-(h)aldɪn] a. afholdt (ÓDavÞul. 231). **-hallandi** [-(h)adlandɪ] a. **1.** *(= afhallur)* skraanende, hældende nedad. — **2.** om Tiden *(= afliðandi);* bruges jævnsides med *afliðandi* om Dagens Tider: *a. dagmálum,* lidt over Kl. 6, *a. miðjum morgni,* lidt over Kl. 9, *a. hádegi,* kort efter Middag; *a. miðmunda,* lidt over Kl. halvto; *a. nóni,* lidt over Kl. 3; *a. miðaftni,* lidt over Kl. 6; *a. náttmálum,* lidt over Kl. 9; — derimod siger man i Reglen ikke *a. miðnætti* og *a. óttu,* men her siges oftest *afliðandi.* **-hallur** [-(h)adløɾ] a. skraa, hældende nedad. **-haltur** [-(h)altөɾ] a. som ikke halter mere: *hesturinn er orðinn a.,* Hesten halter ikke mere. **-hausa** [-(h)öy·sa] vt. skære Hovedet af (spec. Fisk): *a. og slægja fisk á sjónum.* **-hausun (-ar)** [-(h)öy·søn] f. Afskæren af Hovedet, spec. af Fisk. **-heyrandi** [-(h)ei·randɪ] a. ikke hørende, fraværende. **-heyris** [-(h)ei·rɪs] adv. (modsat *áheyris)* bag ens Ryg: (Ordspr.) *vini skal lofa a., en víta áheyris* (GJ.), man laste Folk i deres Øjne, men rose dem paa deres Bag; *og því síður hver öðrum hollir afheyris* (JThPs. 110). †**-heyrsla** [-(h)eiɡsla] f. = *yfirheyrsla,* Afhøring, Overhøring. **-heita (ti)** [-(h)ei·da, -(h)ei·ta] vt. göre kold igen; *a. sig,* afkøle sig (spec. om en der er bleven varm ved at løbe el. arbejde): *hljóp hann jafnan með hesti en rastar, en stóð og beið eftir honum þess á milli, í stormum og frostum, þangað til hann var ei kaldur, og afheitti sig þá aftur* (GKon. i Lögb. '14, 1, 7, Sp. 1). **-helgast (a)** [-(h)ɛlgast] v. refl. vanhelliges. **-helgun** [-(h)ɛlgөn] f. **1.** Vanhelligelse. — **2.** *(afsetning)* Afsætning: *Alt það, sem hann hafði sagt, um aðgerðir yfirvaldanna og aðferðir safnaðarins við afhelgun hans rann fram fyrir hugskotssjónir hennar . . .* (JTrHalla 183). **-hellir** [-(h)ɛdlɪɾ] m. Side-Hule, Sidegrotte, Bigrotte. **-henda** [-(h)ɛnda] vt. **1.** *(láta af hendi) a. e-m e-ð,* afhænde, overlevere en n-t, aflevere, tilstille; *(fá e-m e-ð í hendur)* overgive n-t til en, overdrage en n-t. — **2.** ogs. vi. *(við verslun)* ekspedere, udlevere Varer (i en Forretning). **-hendilegur** [-(h)ɛndɪlɛ:qөɾ] a. som kan afhændes, afleveres el. overleveres, afhændelig.

afhending [a:f(h)ɛndiŋk] f. **1.** *(það að afhenda)* Afhændelse, Aflevering, Levering. — **2.** i nyere isl. Metrik Navn paa en kort tolinjet Strofe; i dens regelmæssige Form bestaar den förste Linje af 6, den anden af 4 Trokæer. Ekspl.: *Þér er kær með þá annað brestur, — við hana er Siggi seztur* (SBr.); *a. hin nýja,* trelinjet Strofe. Ekspl.: *Frumbraginn eg fara sá að sunda í þér, fer hann ljótt að þá vetrinda* (HSig. 47).

afhendinga bók [a:f(h)ɛndiŋgabou:k] f. Udleveringsbog (i en Forretning). **-maður** [-ma:ðөɾ] m. Ekspedient (i en Forretning); spec. *(utanbúðarmaður)* Pakhusforvalter.

afhendingar brjef [a:f(h)ɛndiŋgarbrjɛ:v] n. *(á jörð)* Afhændelsesdokument, Overdragelsesdokument (en Gaards). **-miði** [-mɪ:ðɪ] m. **1.** Udleveringsseddel el. -ordre. — **2.** Seddel, der udleveres ved et Køb som Kvittering (Alþ. 1911, B. II, 1368). **-seðill** [-ө-sɛ:ðɪdʎ] m. = **afhendingarmiði. -staður** [-sda:ðөɾ] m. Leveringssted. **-tími** [-ti:mɪ] m. Ekspeditionstid.

af hendis [a:f(h)ɛndɪs] adv. ud af sine Hænder: *láta a.,* afhænde. **-herbergi** [-(h)ɛrbɛrɟɪ] n. Aflukke, spec. Stemmerum. **-hespa** [-(h)ɛsba] vt. afhaspe. **-hesping (-ar)** [-(h)ɛsbiŋk] f. Afhaspning. **-hýða** [-(h)i·ða] vt. **1.** *(hýða, rísvöndur)* hudflette. — **2.** *(hýsna)* skrælle, *a. korn,* gnubbe Korn; *a. hör,* skage Hör. ·°**-hylda** [-(h)ɪlda] vt. skelettere. **-hylja** [-(h)ɪlja] vt. afdække, afslore, vise frem. **-hýsi** [-(h)i·sɪ] n. **1.** *(hús eða herbergi út úr öðru)* Udbygning. — **2.** *(afvikið hús)* afsidesliggende Bygning. **-hjúpa (a)** [af·ɦu·ba, -ɦu·pa] vt. afslore, afdække. **-hjúpun** [-ɦu·bөn, -ɦu·pөn] f. Afsloring. **-hlaða** [af·hʎa·ða] vt. aflosse, udlosse. **-hlaup** [-hʎöy·p] n. †**1.** *(afgangur)* Rest, is. gen. *afhlaups* som adv.: tilovers. — ?**2.** *(afrás)* Afløb. **-hleðsla** [-hʎɛðsla] f. Losning. **-hleypa** [-hʎei·ba, -hʎei·pa] f., **-hleyping** [-hʎei·biŋk, -hʎei·piŋk] f. Affyren. **-hlessa** [-hʎɛs·a] vt. aflæsse. **-hlessing** [-hʎɛs·iŋk] f. Aflæsning. **-hluta** [-hʎʏ·da, -hʎʏ·ta] vt. **1.** *(skifta í hluta)* afdele, inddele. — **2.** *(skilja frá)* fraskille, tage fra: *þeir höfðu fengið sinn skerf afhlutaðan,* de havde faaet deres Del (for sig) særskilt. — **3.** *(afskifta)* forfordele, berove en sin Del, dele uretfærdig med en. **-holda** [a:f(h)olda] a. indec. uden Kød, ulegemlig: *a. vitborningar* (discarnate intelligence) (Rvík '13, 165—6). **-hólfa** [-(h)ou·lva] vt. dele i smaa Værelser el. Aflukker; *(útbúa hólf)* indrette et mindre Rum (f. Eks. i en Kiste). **-hólma** [-(h)ou·lma] vt. *(um á)* danne en Holm (om en Flod) ved at flyde rundt om et Landstykke. — i overf. Bet.: *(í slætti)* ved Hoslæt at slaa Græsset i en Kreds rundt om en anden, saaledes at han staar ligesom paa en Holm paa et rundt uslaaet Stykke; han bliver saa kaldt *hólmaskitur.* **-hóp** [-(h)ou·p] n. et for sig afgrænset dybt Sted, en Vandsamling, omgivet af grundere Vande (ASkaft.). **-horfinn** [-(h)orvɪn] a.: *vera a. e-u,* have opgivet n-t, have opgivet Haabet om n-t. **-horn** [-(h)o(r)dṇ] n. Afkrog. **-hrak** [af·hɽa·k] n. **1. a.** *(gjörónýtur hlutur)* fuldstændig ubrugelig Ting. — **b.** *(um persónur)* Udskud: *afhrak veraldar alla mína æfi* (EKv Yhl. 76). — **2.** Afskum, Slyngel: *hann er bölvað afhrak,* han er et forbandet Afskum. **-hrapi** [-hɽa·bɪ, -hɽa·pɪ] m. Tilbagegang: *ágrip um Íslands afhrapa, það er skaða áfelli bæði jarðar, fólks og fjenaðar* (Þorst. Pjetursson i ÞThLfr. III. 126). **-hreistra** [-hɽeisdra] **1.** vt. skrabe Skællene af. — **2.** vi. *(losna við hreistur)* skalle af: *þegar jeg fór að a. eftir mislingana,* da jeg begyndte at skalle af efter Mæslingerne (se *hreistra).* **-hreistrun** [-hɽeisdrөn] f. Afskalning (se *hreistrun).* *-**hrjóða** [-hɽjou·ða] vt. borttage, berøve: *ljúf gleði er afhroðin* (JÞorl. II. 91). **-hroð** [-hɽo·ð] n. Tab, Skade; *gjalda a.,* lide Tab: *landbúnaðurinn íslenski var búinn að gjalda svo mikinn herskatt og a. í sínu eigin stríði, að honum veitti ekki af þó hann fengi að reisa við rjetti sig við* (Lögr. '15. 192). **-hróflun** [-hɽou·blөn] f. Ødelæggelse: *Vetur . . . harður og snjóasamur, er á leið, þó án afhróflunar og fellis fé manna* (ÞThÁrf. 133). **-hrot** [-hɽo·t] n. (oftest i pl.): *(það, sem hrýtur af e-u)* det der falder af, spec. (usselt) Udbytte. **-huga** [a:f(h)ʏ·qa] a. indec. **1.** *(hættur að leggja hug á e-ð)* som vender el. har vendt sine Tanker fra, som glemmer; *verða e-m a.* el. *a. við e-n,* vende sit Sind fra en; *verða e-u a.,* opgive n-t; *jeg er orðinn því a.,* jeg har slaaet det af Tankerne. — **2.** *(hættur að vonast eftir e-u)* som ikke længer har Haab om n-t, som har opgivet Haabet om n-t: *við vorum orðnir því a., að þú mundir koma,* vi havde opgivet alt Haab om at du vilde komme. — **3.** *(hættur að muna eftir e-u)* som har glemt n-t, ikke længer husker n-t: *jeg var orðinn því alveg a., þegar þú mintir mig á það,* jeg havde rent glemt det, da du erindrede mig derom. **-hugaður**

[-(h)Y·qaðøǫ] a. afhuga. **-hús** [-(h)u·s] n. **afhýsi. -hvarf** [af·-χwarv, -kvarv, av·-] n. **1.** *(það að hverfa brott)* det at bortfjærne sig, Bortfjærnelse, Afvigelse. — **2.** *(fráhvarf)* Afvigelse, Frafald, Udskejelse: *a. frá hinu rjetta,* Afvigelse fra det rigtige; *a. frá guði,* Frafald fra Gud. **3.** Omvej: (Ordspr.) *afhvarf mikið er til ills vinar, þótt á brautu búi,* til daarlig Ven er lang Omvej, bor han end ved Vejen. — ***4.** *(= andlát)* Død. **-hverfast (a)** [-χwɛrvast, -kvɛrvast] v. refl. fjærnes fra, stødes fra en: *síðar afhverfðist eg mjög hann og hans skoðanir* (JÓl.), senere kom jeg til at staa ham og hans Anskuelser fjærnere. **-hverfur** [-χwɛrvøǫ, -kvɛrvøǫ] a. *(= frábitinn): a. e-u,* fjendtlig stemt mod n-t, uvillig til n-t. **-hvetja** [-χwɛ·dja, -kvɛ·dja, -kvɛ·tja] vt. = *afeggja: a. e-n e-s,* fraraade en n-t. **-hæra** [a:f(h)ai·ra] vt. berøve Haarene; — pp. *afhærður,* berøvet Haarene. **-hættis** [-(h)aihdɪs] adv. anderledes end sædvanlig: *Hálft ár eða meira, sagði Brandur; ekki er afhættis* (det gaar som sædvanlig) (GFrTís.. 222). **-höfða (a)** [-(h)övða, -(h)öbða] vt. **1.** *(hálshöggva)* halshugge. — **2.** *(skera höfuðið af)* skære Hovedet af (om Fisk, Faar osv.). **-högg** [-(h)ök·] n. **1.** *(það að höggva af)* Afhuggen, Afhugning. — **2.** *(það sem hegst af)* hvad der afhugges, Splinter, Spaaner, Stumper. — **3.** *(harðneitun)* bestemt Afslag.

afi (-a, -ar) [a:vɪ] m. Bedstefader: *a. og amma,* Bedsteforældre.

áfylgis [au:fɪlɟɪs] adv. og præp. med dat. **1.** *(samferða)* i Følge, i Selskab med (BH.). — **2.** overf.: *vera e-m á.,* støtte ens Sag, holde med en.

áfir [au:ɪǫ] fpl. Kærnemælk.

á fýsa [au:fi·sa] vt. tilraade, opmuntre, tilskynde. **-fýsan (-ar, -ir)** [-fi·san] f., **-fýsing (-ar)** [-fi·siŋk] f., **-fýsni** [-fisnɪ] f. indec. (BH.) Tilskyndelse, Opmuntring. **-fýsinn** [-fi·sɪn] a.: *á. e-s,* som opfordrer ivrigt til n-t. **-fjáður** [-fjau·ðøǫ] a. **1.** *(ákafur)* ivrig, hæftig (efter n-t): *á. í e-ð,* begærlig efter n-t. — **2.** *(nærgöngull)* paatrængende. **-fjálgni** [-fjaul(g)nɪ] f. indec. Affinitet.

af jeta [av·jɛ·da, -jɛ·ta] vt. æde el. spise fra de andre, saa at de ikke faar, hvad der tilkommer dem (is. om Heste og Faar); ogsaa om Mennesker: *fólk segir að jeg afjeti hana,* Folk siger at jeg spiser Maden bort fra hende, hende ud af Huset (hørt af en Pensionær om sin Værtinde). ***-kár** [af·kau·r, n. -kauǫt] a. voldsom, frygtelig: *a. hróp* (GTh. 95, 231). **-káralegur** [af·kauralɛ:qøǫ] a. **1.** *(hlægilega smekklaus)* latterlig smagløs. — **2.** *(óviðeigandi)* upassende, *(kynlegur)* bizar. — **3.** *(öfugur)* forkert. — **4.** adv. *-lega.* **-káraskapur (-ar)** [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. **1.** *(hlægilegt smekkleysi)* latterlig Smagløshed. — **2.** *(óviðeigandi framkoma)* upassende Optræden el. Opførsel, Pedanteri. — **3.** *(öfugleiki)* Forkerthed.

af kári [af·kau·rɪ] m. = **aflagi. -karma (a)** [-karma] vt. afdele ved et Panel el. Væg (EÓlKv. 155). **-kast** [-kast] n. **1.** *(arður)* Udbytte. — **2.** pl. *afköst (= það, sem afkastað er)* Udførelse af (meget) Arbejde, Arbejdsdygtighed: *hann er tveggja manna maki að afköstum,* han arbejder for to. **-kasta** [-kasda] vt. med dat. udføre, udrette: *hann gat afkastað mjög miklu á skömmum tíma,* han kunde udrette overordentlig meget i kort Tid.

afkasta leysi [af·kasdalɛi:sɪ] n. Mangel paa Resultater, ringe Arbejde. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Person, som kan udføre meget Arbejde i kort Tid. **-mikill, -samur** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ʞɪdλ, -sa:møǫ] a. **1.** *(sem vinnur mikið)* som udfører meget, som kan overkomme meget, virksom. — **2.** *(sem mikið leiðir af)* som fører til store Resultater. — **3.** *(arðmikill)* indbringende. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. *(dugnaður við vinnu)* det at udføre meget Arbejde i kort Tid, Arbejdsdygtighed.

af kaup [af·köy·p] n. ufordelagtigt Køb; jfr. *kaupa af sjer.* **-kaupa** [-köy·ba, -köy·pa] vt. købe, betale for dyrt, forkøbe sig. **-keimur** [-ʞɛi·møǫ] m. Bismag. **†-keypis** [-ʞɛi·bɪs, -ʞɛi·pɪs] adv. ikke indbefattet i Købet el. Handelen. **-kimi, -kymi** [-ʞɪ·mɪ] m. **1.** *(afsíðis horn, afsíðis staður)* Afkrog, Lönkrog. — °**2.** *(opið hólf í vegg)* Nische. **-kynjast (a)** [-ʞɪnjast] v. refl. *(úrættast)* vanslægte; pp. *afkynjaður,* vanslægtet. **-klefi** [-klɛ·vɪ] m. Sideværelse. 1. **-klippa (-u, -ur)** [-klɪhba] f. afklippet Stykke, Stump, Töjrest: *afklippur af pappír,* Papirsaffald. 2. **-klippa** [-klɪhba] vt. afklippe. **-klipping** [-klɪhbiŋk] f. Afklipning. **-klippingur** [-klɪhbiŋgøǫ] m. Kupon el. Seddel til Fraklipning, f. Eks. paa en Postanvisning.

†afklofa legur [af·klovalɛ:qøǫ] a. **1.** *(óhentugur)* ubekvem, uskikket. — **2.** *(klaufa-, klunnalegur)* klodset, kluntet (Árn.). **-skíði** [-sɟi:ðɪ] n. **1.** *(trjeflís)* Splint, fraklovet Træstykke — **2.** *(ættleri, amlóði)* Vanslægtning, Døgenigt.

af klofi [af·klo·vɪ] m. **1.** Splint, fraklovet Træstykke. — **2.** *(klaufi, klunni í orði eða verki)* Klodrian, Klodsmajor (Árn.). **-klæða** [-klai·ða] vt. afføre, afklæde; refl. *-ast,* klæde sig af. **-koma** [-ko·ma] f. **1.** *a. e-s,* Tilendebringelse af n-t (jfr. *koma e-u af*). — **2.** *(arður, afrakstur)* Udbytte (spec. af Landbrug); jfr. *búsafkoma, sumarafkoma.* — **3.** *(það, hvernig maður kemst af,* jfr. *komast af með e-ð)* Udkomme, nødtørftig Formue: *skuldlausar eignir þeirra* (ɔ: *bænda) minni nú en þær voru, og þarf þá ekki nein rök að því að færa, að afkoman hlýtur að vera verri* (at Udkommet nødvendigvis er daarligere) (Eimr. XVII. 115). — **4.** *(efnahagur)* økonomisk Stilling: *bætti sú verzlun mjög afkomu landsmanna* (Eimr. XVII. 84). *þar eru innan um stórefnabændur og a. manna yfir höfuð góð,* (den økonomiske Stilling er i det hele taget god). **-komandi (-a, -endur)** [-ko·mandɪ, -ɛndøǫ] m. Efterkommer, Descendent (= *niður*): *feður og afkomendur,* beslægtede i den op og nedstigende Linje. **-kominn** [-ko·mɪn] a. *(afskektur)* afsides liggende (BH.). **-komulítill** [-komoli:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. **1.** *(afkastalítill)* som faar kun lidt udrettet, sendrægtig. — **2.** som giver usselt Udkomme: *jörðin er örðug og afkomulítil* (TSæm. 195). — **3.** *(nytlítill)* som malker daarligt. **-kostir** [-kosdɪǫ] mpl. (JÁÞj. II. 505) = **afarkostir. -krá** [-krau·] f. = **afkró. -kristna** [-krɪs(d)na] vt. afkristne. **-kró** [-krou·] f. **1.** *(afkimi)* Afkrog, Vraa. — **2.** *(afgirt skot)* Krog el. Hjörne, der er særlig afspærret. **-króa** [-krou·a] vt. *(kvía)* afspærre, indeslutte. **-krókur** [-krou·gøǫ, -krou·køǫ] m. **1.** *(krókur út af leið)* Afvej, Afstikker: *jeg ætla að bregða mjer dálítinn afkrók,* jeg vil göre en lille Afstikker. — **2.** *(afsíðis krókur)* Afkrog. **-króningur (-s, -ar)** [-krou·niŋgøǫ, -iŋs] m. Vædersti (Skag.). **-kvista** [-kvɪsda] vt. afkviste, afskære, afhugge. **-kvisti (-is)** [-kvɪsdɪ] n. **1.** coll. afhuggede Grene, Kvas. — **2.** (bot.) Stikling. **-kvistun** [-kvɪsdøn] f. Afkvisten. **-kvæmi (-is,** pl. som sg.) [-kvai·mɪ] n. Afkom: *andlegt a.,* Aandsfoster. **-kæla** [-ʞai·la] vt. afkøle. **-köst** [-köst] npl. se **afkast.**

1. **afl (-s, öfl)** [ab·λ, öb·λ] n. **1.** *(líkamskraftar)* (legemlig) Kraft, Kræfter, Styrke; *hann hafði tveggja manna a.,* han havde to Mands Kræfter (Styrke); *hafa a. til e-s,* have Kræfter til n-t; *hafa (afl) við e-m,* kunne maale sig med en i Styrke; *bjóða e-m afl,* øve Vold mod en; *beita e-n afli,* tvinge en; (Ordspr.) *afl er best í hverjum leik,* jfr. at være den stærkeste er det sikreste. — **2.** *(ofbeldi)* Magt, Overmagt; *taka e-ð með afli,* tage n-t med Magt; *ljúka upp með afli,* bryde op med Magt; *a. atkvæða,* Stemmeflerhed, Majoritet. — **3.** *(ólíkamlegt magn)* Kraft, Magt: *öfl náttúrunnar,* Naturens Kræfter; *hafa a. til e-s,* have Magt til n-t, være i Stand til n-t. — **4.** *(gildi)* Gyldighed, Magt, Kraft: *kvittun sú, er N. O. hafði gefið Ara presti, skyldi ekkert a. hafa* (være ugyldig) (Esp. II. 27.).

2. **afl (-s, -ar)** [ab·λ] m. Esse (oprindelig vel ogsaa indbefattet Ilden paa den): *bregða e-u fyrir aflinn (= eldbera e-ð)* hærde n-t.

afla (a) [ab·la] vt. med gen. (og acc.). **1.** *(a. e-s)* erhverve, forskaffe sig, indlægge sig: *a. sjer fjár og frægðar,* erhverve sig Rigdom og Berömmelse; *a. til e-s,* göre Forberedelser til n-t. — **2.** *a. fiska* (og ogsaa abs.: *afla)* fiske; *hvernig hafa menn aflað í vor?* Hvordan har Fiskeriet været i Foraaret?

afla bót [ab·labou·:t] f. rigeligere Fangst: *þegar norðanáttin ríkti og aflabótin kom í hlut Sigurðar gamla* (GFrÁtt. 138). **-brögð** [-brög·ð, -brög·þ] npl. **1.** *(dugnaður á fiskveiðum)* Dygtighed som Fisker el. Jæger (EJ.). — **2.** *(fiski)* Fangst, Fiskeri: *hjer hafa verið góð a.,* Fiskeriet er gaaet godt her. **-fátt** [-fauht] an. **1.** = *aflfátt.* — **2.** *(liðfátt)* faatallig. **-fje** [-fjɛ:] n. erhvervede Penge, Erhverv, Formue som han selv har erhvervet (mods. *erfðafje): umráð giptrar konu yfir a. hennar af sjálfstæðri atvinnu* (Erhverv ved selvstændig Virksomhed) (Stj. '00 A. 24.). **-föng** [-föyŋ·k] npl. *(veiðifang)* Fangst.

af lag [av·la·ǫ] n. **1.** nu kun i gen. *aflags,* tilovers, jfr. 1. *aflaga.* — **†2.** Slagtning. 1. **-laga (-lögu, -lögur)** [-la·qa, -lö·qø(ǫ)] f. Overskud, hvad der er tilovers: *eiga, hafa e-ð aflögu* (el. *aflögum),* have n-t tilovers; kunne afse n-t. 2. **-laga** [-la·qa] vt. **1.** *(færa úr lagi)* bringe af Lave, forstyrre. — **2.** *(afbaga)* forvanske. — **3.** *(skemma)* fordærve. 3. **-laga** [-la·qa] adv. *(í ólagi)* af Lave, urigtig; *(öfugt)* forkert; *e-ð fer a.,* [1]) n-t gaar forkert, — [2]) n-t er i Uorden, forkert: *bæta það, sem a. fer;* — *bera a.,* forurette, bagvaske; *þótt at Espólín sæi, hve mjög Ingiríðr var a. borin, og börn hennar* (EspS. 31).

aflagangur [ab·lagauŋ·gøǫ] m. udmærket Fiskeri.

aflagi [ab·lai·jɪ] n. **1.** *(illa gerður hlutur)* en Genstand, som ikke er lavet paa den rigtige Maade, uformeligt, klodset Produkt: *þetta er mesta a. hjá þjer,* det er jo ganske monstrøst, hvad du der har lavet! — **2.** *(afmán, ómynd)* smagløst og forkert Væsen el. Udseende, Absurditet, Abnormitet.

aflagis háttur [ab·laijɪs(h)auhdøǫ] m. forkert Skik el. Vane. **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. taabelig, smagløs, forkert. **-snið** [-ɪ-snɪ:ð] n. smagløst el. forkert lavet Ting.

aflagnir [av·lagnɪǫ] fpl. hvad der er tilovers, hvad der kan undværes (= *leifar).*

aflagóss [ab·lagou·s·] n. = **aflafje.**

aflags [av·laχs] adv. se **aflag. -fær** [-fai:r] a. som har n-t tilovers, som er i Stand til at give n-t. **-föt** [-fö:t] npl. aflagte Klæder.

afla hár [ab·lahau:r] a. som har faaet en stor Fangst, is. et stort Antal Fisk. **-hviða** [-χwɪ:ða, -kvɪ:ða] f., jfr. *hviða,* ivrig Beskæftigelse med en rig Fangst: *síldartökumennirnir vilja ekki láta tefja sig meðan stendur á sjálfri aflahviðunni* (medens de staar som ivrigst midt i Fangsten) (Alþ. 1911, B. 596). **-hæð** [-hai:ð] f. Antal Fiske (enten af den hele Fangst el. af hver Fiskers Lod): *aflahæðin var 10 fiskar í hlut, en 40 á skipið,* der var 10 Fisk til hver, af de 40, som blev fanget.

af lakalegur [av·lagalɛ:qøǫ, -laka-] a. *(ónýtur)* unyttig, uduelig; *(ræfilslegur)* ussel, elendig. — adv. *-lega.* **-laki (-a, -ar)** [-la·ɟɪ, -la·ʞɪ, -la·gaǫ, -la·kaǫ] m. *(ónytjungur)* Døgenigt, Drog.

afla kjör [ab·laʞö:r] npl. god Fangst: *aflakjörum vanur.* **-kló** [-klou·:] f. **1.** = *aflamaður,* heldig Fisker. — **2.** *(bogin kló, arnarkló)* krum Klo, spec. Ørneklo (BH.). — **3.** *(þjófgefinn maður)* Person, som er hengiven til at rapse el. mistænkes for at være tyvagtig, Langfinger. **-laus** [-löy:s] a. uden Fiskeri. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. ringe, mislykket Fiskeri. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. **1.** *(með lítinn liðsafla)* uden stor Styrke (af Folk, Hær el. desl.). — **2.** *(snauður af fiskafla)* med ringe Fiskeri: *hjer hefur verið aflalítið,* Fiskeriet har været daarligt her. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. **1.** *(duglegur maður að afla fanga)* Mand som er dygtig at skaffe Forraad til sin Husholdning: *mesti a.* — **2.** *(fiskinn maður)* heldig Fisker. **†-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ʞɪdλ] a. **1.** *(með miklum liðsafla)* som har en stor Styrke, som har mange Folk. — **2.** *(sterkur)* stærk, kraftig. **-missir** [-mɪs:ɪǫ] m. Fangsttab.

aflan [ab·lan] f. = **öflun.**

aflangur [av·lauŋgøǫ] a. **1. a.** *(ílangur)* aflang. — **b.** (bot.) aflang (oblongus). — **2.** (Árn.) = *endilangur.*

afla pláss [ab·laplaus·] n. Fiskeplads: *það eru nú ýms kauptún og a., sem enn ekki hafa fengið talsíma* (Alþ. '11. B. II. 1697). **-reitingur** [-rɛi:diŋgøǫ, -rɛi:tiŋgøǫ] m. Smule Fiskeri.

áflas [au:fla·s] n. (*litið meiðsli*) ringe Beskadigelse (naar man støder sig el. desl.).

afla slyngur [ab·lasliŋ·gøǫ] a. dygtig til at fange el. erhverve. **-slór** [-sloᵘ:r] n. ringe spredt Fisk paa de sædvanlige Banker. **-sæld** [-sail·t] f. Fiskeheld. **-sæll** [-said·λ] a. **1.** (*fiskinn, veiðinn*) heldig som Fisker (Jæger). — **2.** (*fiskauðugur*) rig paa Fisken.

af lát [av·lau·t] n. **1.** (*það að hætta við e-ð, láta af e-u*) det at høre op med n-t, Ophør. — (*hlje*) Afbrydelse: *án afláts*, uden Ophør, uafladelig. — **2.** (*fyrirgefning*) Aflad, Syndsforladelse. **-láta** [-lau·da, -lau·ta] vt. med dat. (= *láta af*): *a. e-u*, lade af n-t, høre op med; pp. *aflátinn* (= *hættur*), som har ophørt med n-t.

aflatregða [ab·latrɛq·ða, -trɛg·ða] f. trægt Fiskeri.

afláts brjef [av·λau(t)sbrjɛ:v] n. Afladsbrev. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. som ser ud til at ville høre op (snart); spec. om Vejret: *hann er ekki a.* **-leiga** [-lɛi:qa] f. Afladsskat. **-mangari** [-mauŋ·garı] m. Afladskræmmer. **-sala** [-au-sa:la] f. Afladshandel. **-sali** [-sa:lı] m. Afladskræmmer. **-samur** [-sa·møǫ] a. **1.** føjelig, eftergivende (BH.). — **2.** som snart ophører med n-t (Árn.). **-semi** [-sɛ·mı] f. indec. Eftergivenhed, Föjelighed (BH.). **-skattur** [-sgahdøǫ] m. Afladsskat. **-sölumaður** [-sö·løma:ðøǫ] m. Afladshandler. **-verslun** [-s-vɛǫ·sløn] f. Afladshandel.

af laufa (a) [av·löy·va] vt., **-laufga** [-löyvga] vt. afblade; refl.: *aflaufast, aflaufgast*, fælde Blade. **-laufgun** [-löyvgøn] f. Afbladning.

afl auka-aðferð [ab·löygaað·fɛrð, -öyka-] f. Metode til Potensering. **-aukning** [-öyhgniŋk] f. Forøgelse af Kraft, Potensering.

aflausn [av·löysv] f. **1.** (*syndafyrirgefning*) Aflad, Syndsforladelse, Absolution. — **2.** (*það að leysa af hendi*) Fyldestgörelse, Fuldbringelse (af n-t).

afla vella [ab·lavɛd·la] f. Smule Fangst. **-von** [-vo:n] f. Udsigt til (god) Fangst.

afldepill [ab·ldɛ·bıdλ, -dɛ·pıtλ] m. [illegible] *deili efnanna* [illegible] *magnsins* (elektronum) (ÁBj19.öld 238).

af leggja [av·lɛq·a] vt. (*hætta við e-ð*) opgive, afstaa fra, nedlægge; (*venja sig af e-u*) nedlægge n-t: *a. ósið*, nedlægge en Uvane; *e-ð er aflagt*, n-t er gaaet af Brug; *þá var fólk við tíðir, sem nú er aflagt*, da gik Folk til Kirke, hvilket nu er gaaet af Brug (JÁÞj. I. 126). **-leggjari (-a, -ar)** [-lɛq·arı] m. **1.** (*vagnvegsálma út úr aðalbraut*) Sidevej, Kørevej som er Sidevej til en Hovedlandevej. — **2.** *græðlingur*, Aflægger, Stikling. **-legging (-ar, -ar)** [-lɛq·iŋk, -iŋgaǫ] f. det at lægge en Söm, Lægning (Múl.), (jfr. *leggja af*). **-leiða** [-lɛi·ða] vt. og vi. **1.** vt. aflede: *afleidd orð*, afledede Ord. — **2.** vi. (= *leiða af*, jfr. *leiða*) følge, opstaa: *harmur mun a.*, Sorg vil følge (el. opstaa) deraf, det vil medføre Sorg (jfr. JÁÞj. I. 68). **-leiðing (-ar, -ar)** [-lɛi·ðiŋk, -iŋgaǫ] f. **1.** Følge; (log.) Konsekvens, Virkning; (*sem kemur síðar í ljós*) Eftervirkning. — **2.** (*áframhald*) Fortsættelse: *nokkrar hæðir og ásar eru syðst og vestast, afleiðingar af hæðunum í Holtunum* (ÞThLýs. I. 275). **-leiðingamikill** [-lɛiðiŋgamı:qıdλ, -mı:ꝁıdλ] a. som har store Følger, følgerig.

†**afleiðingarháttur** [av·lɛiðiŋgaǫ(h)auhdøǫ] m. Konjunktiv.

af leiðingaríkur [av·lɛiðiŋgari:gøǫ, -ri:køǫ] a. følgerig. **-leiðis** [-lɛi·ðıs] adv. (*af leið*) af Vejen, bort fra Vejen; (*af rjettri leið*) fra den rette Vej; *færa e-ð a.*, udlægge til det værre.

afleiðsla [av·lɛiðsla] f. **1.** (*a. orða*) Afledning (af Ord). — **2.** (*afveita*) Afledning, Bortledning (af Vand).

afleiðslu aðferð [av·lɛiðsløað·fɛrð] f. Deduktionsmetode, Deduktion (ÁBjRök. § 70). **-ending** [-ɛn·diŋk] f. (gramm.) Afled(ning)sendelse. **-orð** [-or·ð] n. (gramm.) Afledsord, Derivativ. **-renna** [-rɛn:a] f. = **holræsi.**

af leiður [av·lɛi·ðøǫ] a. som ikke længer er ked af n-t: *fyr en hún var orðin afleið aftur* (Eimr. XII. 181). **-leifar** [-lɛi·vaǫ] fpl. = **leifar. -leysa** [-lɛi·sa] vt. **1.** (*leysa e-n frá e-u*) afløse (en fra n-t); *a.* (*frá syndum*) give Aflad. — **2.** (*ljetta e-u af e-m*) befri en for n-t: *a. skuld*, befri (f. Eks. en fast Ejendom) for Gæld. — **3.** (*framkvæma, inna af hendi*) udføre, udrette. **-leitlegur** [-lɛidlɛ·qøǫ, -lɛit-] a. = *afleitur*; — adv. *-lega*, ganske forskrækkeligt, uhyre daarligt. **-leitur** [-lɛi·døǫ, -lɛi·tøǫ] a. **1. a.** (*fráleitur*) uhyre slet: *þetta er afleit frammistaða*, dette er en uhyre slet Præstation; *það er afleitt, hvað hann syngur illa*, det er rent desperat, saa daarligt han synger; *afleitt veður*, meget daarligt, modbydeligt Vejr: *veðrið er afleitt í dag.* — **b.** om oprørt Sø el. Floder, som vanskelig kan passeres: *áin er afleit í dag*, Floden er i Dag meget vanskelig at komme over. — **2.** (*vitlaus, bjánalegur*) forkert, tosset: *gefa afleit orð*, snakke hen i Vejret, tale om uvedkommende Ting (BH.). **-lendur** [-lɛndøǫ] a. **1.** (*fjarri landi*) fjærnet fra Land (Stranden). — **2.** jævnt skraanende: *vita hvort eg finn nokkurstaðar aflendar strendur og víkur* (Od. 111); *ein plæging nægir ekki til að gjöra teigana nógu háfa og aflenda* (Andv. I. 150). **-lestur** [-lɛsdøǫ] m. nu vistnok kun i gen.: *aflestrar* (om Haandskr. o. desl.): *góður* (*illur*) *aflestrar*, let- (vanskelig) læselig; *skemtilegt aflestrar*, morsomt at læse. **-letja** [-lɛ·dja, -lɛ·tja] vt.: *a. e-n að gera e-ð* (= *ráða e-m frá e-u*), fraraade en at gøre n-t; *a. e-n e-s* (= *telja e-n af e-u*), fraraade en n-t.

afl fátt [ab·λfauht] an.: *e-m verður a.*, ens Kræfter slaar ikke til, en kommer tilkort. **-fjöður** [-fjö·ðøǫ] f. Spændefjeder, Drivfjeder: *Þetta síðasta var sterkasta aflfjöðrin í fyrirtækinu* (JTrL. 26). **-fræði** [-frai·ðı] f. indec. Dynamik (i ældre teknisk Sprog: mekanisk Fysik, Mekanik), (jfr. JÞork. III.). **-fræðilegur, -fræðislegur** [-fraiðı(s)lɛ:qøǫ] a. mekanisk, som tilhører Mekanik, dynamisk. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgøǫ] m. Mekaniker. **-geymir** [-ɟ-ɟei·mıǫ] m. Akkumulator. **-gengur** [-ɟeiŋgøǫ] a. som gaar rask og fyrigt: *a. hestur.* **-gróf** [-groᵘ·v] f. i ældre Smedjer Fordybning foran Essen og Smedens Sæde, jfr. JÁÞj. I. 176: . . . *ganga þau svo til smiðjunnar og sezt Á. í a., fær Þ. honum naglatein og biður hann slá sex nagla.* **-hella** [-λ-(h)ɛdla] f. flad Sten el. tynd Stenvæg paa en Esse ved Siden af Ilden, igennem hvilken Blæseröret (*aflhólkur*) fører ud til Blæsebælgen. **-hólkur** [-(h)oᵘλgøǫ, -(h)oᵘlkøǫ] m. Rör i en Blæsebælg, Vindrör, jfr. *smiðjublístra.*

afli (-a) [ab·lı] m. **1.** (*það að afla e-s*) Erhvervelse, Tilvejebringelse af n-t. — **2.** (*það, sem aflað er, afrakstur, ávinningur*) det erhvervede, Fordel, Gevinst. — spec. **a.** (*birgðir*) Forraad: *mikill a. af matvælum*, store Forraad Mad. — **b.** (*fiski*) godt Fiskeri; ogs. (*veiddur fiskur*) Fangst, den fangede Fisk; (*birgðir af fiski*) Forraad af Fisk, spec. Forraad af törret Fisk (- *skreið*). — **3.** (*máttur, kraftur*) Styrke: *hafa til einskis afla*, du til ingenting. — **4.** (*lið*) Magt, Mængde, Styrke, Krigsstyrke. I Nutidssprog foretrækkes Sammensætningen: *liðsafli.*

af líða [av·li·ða] vi. forløbe. **1.** pp. *aflíðinn* (*á enda*) til Ende, forløben; ppr. *aflíðandi* (se ogs. *afhallandi*): *a. miðnætti*, lidt efter Midnat (JÁÞj. I. 274.) *a. degi*, sent ud paa Eftermiddagen. — **2.** (*með jöfnum halla*) jævnt skraanende; **-líðandi** [-li·ðandı] m. (*halli*) Affald, Hældning, Hælde, Skraaning. **-lifa** [-lı·va] vt. overleve (- *lifa e-n*). **-lífa (a)** [-li·va] vt. aflive (- *taka e-n af lífi*). **-lífun (-ar, -anir)** [-li·vøn, -anıǫ] f. (*líflát*) Aflivelse, Henrettelse. **-lýjast** [-li·jast] v. refl. komme til Kræfter igen efter Træthed, udhvile: *jeg er farinn að aflýjast*; — pp. *aflúinn*. **-lima (a)** [-lı·ma] vt. **1.** (*skera eða höggva lim af trje*) afskære el. afhugge Grenene af et Træ, afkviste. — **2.** (*skera e. höggva lim af*) afskære el. afhugge et Lem, amputere, sætte af. — i overf. Bet.: *a. þannig nokkurn hluta* (borthugge saaledes en Del) *af ríkinu* (Eimr. XIII. 139). — †**3.** (*limlesta*) lemlæste, kvæste, skamfere. **-limun (-ar, -anir)** [-lı·møn, -anıǫ] f. **1.** (*greina, líms osfr.*) Afhugning, Afskæren, Bortskærelse. — **2.** Amputation. — †**3.** (*meiðsli*) Lemlæstelse. **-lýsa** [-li·sa] vt. med dat. aflyse: *a. skuldabrjefi*, aflyse et Gældsbevis; *a. mes u, uppboði*, aflyse en Gudstjæneste, en Auktion; *aflýsa með hjónum*, aflyse et Ægteskab. **-lýsing** [-li·siŋk] f. Aflysning; (*á veði osfr.*) Aflæsning (af en Sikkerhedsstillelse osv.). **-lita** [-lı·da, -lı·ta] vt. [illegible], tage Farven af, bortfjærne Farve fra n-t. **-ljetta** [illegible] **1.** [illegible] med dat., befri for n-t: *að byrði þeirri . . . megi vera afljett*, at denne Byrde maa blive fjærnet (Eimr. III. 185); *a. þunga synda*, befri for Syndens Byrde. — **2.** impers. (- *hætta, linna*): *e-u afljettir*, n-t hører op. **-ljettilegur** [-ljɛhdılɛ:qøǫ] a. som ser ud til at ville holde op (spec. om daarligt Vejr). **-ljúka** [-lju·ga, -lju·ka] vt. med dat. afslutte, tilendebringe, fuldføre.

afl kópa [ab·λkoᵘ·ba, -koᵘ·pa] f. Afmagt el. Svimmelhed paa Grund af Kulde og Røg (BH.). **-krumma** [-krʏm·a] f. Stivhed i Fingrene (fremkommen ved at holde længe om n-t). **-kröm** [-krö·m] npl. (Breiðd.)

aflkrumma. -laus [ab·löʏs] a. kraftløs; (*máttvana*) afmægtig, svag, lam. **-leysi** [-lɛist] n. **1.** (*skortur á afli*) Svaghed, Slaphed, Mathed. — **2.** (*máttleysi í limum*) Lamhed (i Lemmerne). **-leysingi** [-lɛi·siŋɟı] m. **1.** (*afllítill maður*) Mand med svage Kræfter, Svækling. — **2.** (*maður afllaus í limum*) Paralytiker. **-lítill** [-li·dıdλ,-li·tıdλ] a. (*burðalítill*) svag, med svage Kræfter. **-maður** [-l-ma·ðøǫ] m. kraftig Mand, Kraftkarl (- *kraftamaður*). **-mikill** [-mı·qıdλ, -mı·ꝁıdλ] a. meget stærk (- *burðamikill*). **-mælir** [-mai·lıǫ] m. Kraftmaaler.

af lóa [av·loᵘ·a] a. indec., **-lóaður** [-loᵘ·aðøǫ] a. luvslidt, tyndslidt. **-lóg** [-loᵘ·(q)] n. **1.** (*sláturfje*) Slagtekvæg, Slagtefaar (BH.). — **2.** aflægs Stakkel: *hreysti-sveinar annað hugsa en aflóg gömul* (JGuðm. i Safn V, 3, 81).

áflog [au:flo·q] npl. Slagsmaal.

1. **af lóga** [av·loᵘ·(q)a] a. indec., jfr. *aflóa, aflóaður*. **1.** (om Dyr) som kun duer til at slagtes. — **2.** (*uppslitinn*) opslidt; (*ónýtur*) ubrugelig: (*ljóskerið*) *var í líku skapi og gömul leikhúss danskona . . . sem veit, að hún er orðin aflóga á næsta morgni* (And. II. 173.). — **3.** afdanket, nedlagt: *a. akbrautir* (Eimr. I. 6). Paa Grund af den enslydende Udtale blandes dette Ord jævnlig med *aflóa*. 2. **-lóga** [-loᵘ·(q)a] vt. med dat. **1.** (*slátra*) slagte. — **2.** (*farga*) afhænde, skille sig ved n-t.

áfloga benda [au:floqabɛn·da] f. kæmpende Hob. **-hundur** [-hʏn·døǫ] m. Slagsbroder. **-hæns** [-hain·s] npl. (zool.) Kamphöns (Kölpin Ravn 62). **-kragi** [-krai:jı] m. **1.** (zool.) Brushane (machetes pugnans). — **2.** (*áflogahundur*) Slagsbroder. **-maður** [-ma:ðøǫ] m., **-seppi** [-sɛhbı] m. — **áflogahundur.**

afloka [av·lo·ga, -lo·ka] vt. aflaase (- *læsa*).

áflot [au:flo·t] n. Overflyden, Oversvömmelse: *verja því* (ɔ: *vatninu*) *á. á mýrina*, forhindre Vandet i at oversvömme Engen (LFR. II. 36).

afl raun [ab·lröy·n] f. **1.** (*áreynsla*) Anstrængelse. — **2.** (*raun hvor sje sterkari*) Kraftprøve. — **3.** pl. *-ir* (= *líkamsæfingar*) legemlige Øvelser. **-raunakappi** [-röynakahbı] m., **-raunamaður** [-röynama:ðøǫ] m. Atlet. **-rim** [-rı·m] f. den øverste og den nederste Lægte i Siderne paa en *meis* (Kasse af Tralværk) el. *kláfur* (s. d. O.). ***-rækjandi** [-rai·ɟandı, -rai·ꝁandı] a. kraftig: *a. ýngismaður* (ÓDavÞul. 272) **-sin** [-λ-sı·n] f. stærk Sene, Spændesene. **-skortur** [-sgoǫdøǫ] m. Mangel paa Kræfter.

aflsmunur [ab·λsmʏ·nøǫ] m. **1.** (*munur á afli*) Ulighed i Kræfter el. Styrke: *kendi þar aflsmunar*, nu viste der sig, hvem der var den stærkeste; *neyta a-a(r)*, benytte sig af, at man er den stærkeste. — **2.** pl. *aflsmunir*, Kræfter: *kosta aflsmuna*, anstrænge sig.

afl spræna [ab·λsbrai·na] f. Leens Skarphed, fra det den er trukken ud af Essen og udhamret, indtil den maa slibes förste Gang: *hann sló* (*risti*) *svo og svo mikið í aflsprænunni* (Sch.). **-stöð** [-sdö·ð] f. Kraftstation. **-taug** [-töy·q] f. (kraftig) Nerve, Livsnerve: *kolin eru afltaugin í beztu samgöngufærunum.* (Eimr. XVIII. 225).

af lúinn [av·lu·ın] a. udhvilet, jfr. *aflýjast.* **-lúka** [-lu·ga, -lu·ka] vt. med dat. = *lúka af*, se **lúka.**

afl vaki [ab·lva·ɥi, -va·ʝɪ] m. 1. Dynamo. 2. Motor. **-vana, -vani** [-va·na, -va·nɪ] a. indec. kraftløs, som mangler Kræfter, vanmægtig, paralytisk. **-vöðvi** [-vöðvɪ] m. kraftig Muskel, (spec.) Biceps-Musklen i Menneskets Overarm.

af lægi [ab·lai·jɪ] n. = **aflagi. -læsa** [av·lai·sa] vt. med dat. aflaase. **-lögufær** [-löqøfai:r] a. = *aflagsfær*, som har noget tilovers, saa velstaaende, at han kan give til andre. **-lögum** [-lö·qøm] se 1. **aflaga. -lögun** [-lö·qøn] f. Forvanskning (*afmyndun*). **-má** [av·mau·, am:au·] vt. udslette, (*þurka út*) udviske: *a. skuldabrjef*, udslette en Panteobligation, meddele fuld Kvittering for en Panteobligation (Stj. '07. A. 180). **-máanlegur** [-mauanlɛ:gøɣ] a. som kan udslettes. **-mála** [-mau·la] vt. **1.** (*gera mynd af*) afmale. — **2.** (*lýsa*) beskrive, skildre. **-mán (-ar, -ir)** [-mau·n] f. **1.** (*handaskömm*) Fuskerarbejde. — **2.** (som Skældsord) Usling (= *ófjeti*). — **3.** (*ósvinna*) Skam, Skændsel, Skandale: *það er hreinasta a. að sjá, hvernig þeir láta á þinginu núna*, det er dog ligefrem en Skam, hvorledes de bærer sig ad paa Altinget i denne Tid. **-máning (-ar, -ar)** [-mau·niŋk] f. Udslettelse. **-marka** [-maɣga] vt. **1.** (*setja takmörk*) afmærke, afgrænse, afstikke, demarkere: *a. horn*, afsætte en Vinkel; *afmarkað svæði*, afgrænset Plads. — **2.** (*skilgreina, a. í orðum*) definere. — **3.** (*merkja upp*) mærke paa ny, forsyne med ny Øremærker: *þegar fé gengur kaupum og sölum, sé það aðalregla, að kaupandi afmarki hið keypta fé undir sitt fjármark, ef hann getur með því hreinu, annars ekki* (Freyr 8, 91). **-meyja (a)** [-mɛi·ja] vt. berøve en Pige hendes Mødom, deflorere. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. (*vesalmenni*) Drog; (*ónýtjungur að kröftum*) kraftløs Svækling. ***-mynd** [-mɪnt] f. Billede: *og ef mér, er aldan hrynur, a. þín fyrir sjónir bæri* (GFrÚh. 140). **-mynda** [-mɪnda] vt. **1.** (*afskræma*) fordreje, vansire, forvrænge, karrikere. — **2.** (spøgefuldt): (*taka mynd af*) afbilde; (*ljósmynda*) fotografere. **-myndun** [-mɪndøn] f. **1.** (*afskræming*) Forvanskning, Fordrejning, Karrikering. — **2.** (spøgende): (*myndtaka*) Afbildning, Fotografering. **-móður** [-mou·ðøɣ] a. ikke mere forpustet, som har genvundet det rolige Aandedræt (jfr. *móður*), aftræt.

†af mor (-s) [av·moɣ], **†-mór (-s)** [-mo·ɣ] og **†-mur (-s)** [-møɣ] m. Elskov (is. sanselig) (opr. = Amor); Alm. Udtryk i 17. og 18. Aarh.; føles nu som vulgært og næsten liderligt; Sammensætn.: *†afmorskvæði*, *†-vísur*, Digte af erotisk Indhold osv.

†af múra [av·mu·ra] vt. opmure. **-mæðra (a)** [-maiðra] vt. vænne fra, fravænne. **-mæla** [-mai·la] vt. afmaale, afgrænse. **-mæli** [am:ai·lɪ] n. Fødselsdag; (*minningarhátíð*) Aarsdag, Mindedag: *a. þess, að þá voru 1000 ár liðin, síðan kristni var lögleidd*. **-mæling** [av·mai·liŋk, am:-] f. Afmaaling.

afmælis dagur [am:ailɪsda:qøɣ] m. = **afmæli. -fagnaður** [-fag·naðøɣ] m. Fødselsdagsgilde. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Fødselsdagsgave. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Fødselsdagsdigt. **-lína** [av·mailɪsli:na] f. (naut.) Indikatordiagram. **-ósk** [am:ailɪsou·s·k] f. Fødselsdagsønsker, Lykønskninger til ens Fødselsdag. **-spjald** [-ɪ-sbjal·t] n. Fødselsdagskort. **-vísa** [-s-vi:sa] f. Fødselsdagsvers.

af mörkun [av·möɣgøn, am:-] f. **1.** (*setning takmarka*) Afgrænsning, Demarkation. — **2.** (*skilgreining*) Definition. — **3.** (*á fje*) Mærken paa ny (af Faar osv.). **-nám** [av·nau·m] n. **1.** (*burttekning*) Borttagelse, Afskaffelse, Ophævelse: *a. þrælasölu*, Slaveriets Ophævelse; *a. amtmannsembættanna*, Amtmandsembedernes Afskaffelse. — **2.** forlods Udtagen, el. det som udtages forlods: *að afnámi*, forlods: *og í búðum þínum eru margar konur, er vér Akkear gefum þer fyrstum að afnámi, þegar vér náum einhverri borginni* (Il. I. 36); *†hafa e-ð að afnámi*, faa n-t forlods. — **3.** Afkortning: *draga fjármuni sína út úr landinu án nokkurs afnáms* (Stj. '94 A. 122). — **4.** gen. *afnáms*, som adv. = [1]) *að afnámi*, — [2]) som ubøjel. adj. overordentlig, stærk, hæftig: *sótt kom mikil í sal þeirra, þá var Álfhildi afnáms trega* (A. følte stærk Sorg) (ÓDavÞul. 65). — **5.** Skade, Afbræk: *töluðu þeir mart um a. þat, sýslumenn liðu í tekjum sínum* (EspS. 90). — **6.** (*skepnur, sem slátra verður fyrir elli*) Faar el. andre Kreaturer som maa slagtes (paa Grund af Alderdom) (Skaft., JÓl.). — **7.** (astr.) Evektion. **-náma** [-nau·ma] a. indec. (*farlama, um skepnur*) som ikke kan bevæge sig af Stedet (Skaft., JÓl.).

afnáms [av·naums] gen. som adv. se **afnám. -fje** [-fjɛ:] n. Gods som tilfalder en forlods: *þær konur tók eg að afnámsfé . . .* (Il. I. 205). — i overf. Bet.: n-t værdifuldt: (Ordspr.) *ekki er nú afnámsfje að arfa slíkum* (GJ.), slig Arving er ikke meget værd. **-gjald** [-ɟal·t] n. Afdragsafgift. **-grein** [-grɛi:n] f. Paragraf som afskaffer ældre Bestemmelser. **-gripur** [-grɪ:bøɣ, -grɪ:pøɣ] m. **1.** jfr. *afnám* 2., Ting som tilfalder en forlods. — **2.** Dyr som tages fra til Slagtning, jfr. *afnám* 6. **-kýr** [-ʝi:r] f. Ko, bestemt til Slagtning, jfr. *afnám* 6. **-laus** [-löy·s] a. (*affallalaus*) fuldstændig, som der intet mangler i: *öll leigu-kúgildi afnámslaus* (Esp. V, 57). **-ær** [-ai:r] f. Faar, bestemt til Slagtning, jfr. *afnám* 6.

af nefjaður [av·nɛvjaðøɣ] a. som har mistet Næsen. **-neysla, -neyzla** [-nɛisla] f. **†1.** (*afnot*) Benyttelse, Brug. — ***2.** (*það að neyta matar af e-u*) Spisen af n-t: *a. trjes* (JÞMilt.). **-neita** [-nɛi·da, -nɛi·ta] vt. med dat. **1.** (*neita*) afslaa, nægte: *a. e-u með eiði*, benægte n-t med Edsaflæggelse, sværge sig fri for n-t. — **2.** (*hafna*) fornægte, forsage: *a. guði*, fornægte Gud; *a. djöflinum og öllu hans athæfi*, forsage Djævelen og alle hans Gærninger. — **3.** (*neita, að maður kannist við e-ð*) fornægte: *Pjetur afneitaði Jesú*, Peter fornægtede Jesus. **-neiting** [-nɛi·diŋk, -nɛi·tiŋk] f., **-neitun** [-nɛi·døn, -nɛi·tøn] f. **1.** (*neitun*) Benægtelse, Nægtelse, Afslag: *a. með eiði*, Afsværgelse. — **2.** (*höfnun*) Forsagelse. — **3.** (*það að kannast ekki við e-ð*) Fornægtelse, Benægtelse. **-nema** [-nɛ·ma] vt. afskaffe, ophæve: *þá venju þyrfti að a.*, den Skik burde afskaffes.

afnot [av·no·t] npl. 1. (*notkun*) Brug, Benyttelse: *s.i. er hefur jörðina til afnota*, den der bruger, benytter Jorden. — **2.** (*gagn*) Gavn, Nytte: *mikil fyrirhöfn, en lítil a.*, stort Besvær, men ringe Nytte.

afnota frekur [av·nodafrɛ:gøɣ, -notafrɛ:køɣ] a.: *a. á e-ð*, som forbruger meget af n-t. **-missir** [-mɪs:ɪɣ] m. Afsavn: *a. lands*, Afsavn af en Strækning. **-rjettur** [-rjɛhdøɣ] m. Brugsret(tighed): *óafhendanlegur a.*, uoverdragelig Brugsret(tighed). **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. skiftevis Afbenyttelse.

af notkun [av·nohdgøn, -no·tkøn] f. = **afnot** 2. **-núa** [-nu·a] vt. bortgnide.

áfóður [au:fou·ðøɣ] n. **1.** Foder, som rejsende medtager til deres Heste til Brug undervejs, naar der bedes paa Steder, hvor der intet Græs er (BH.). — **2.** (*ábætir*) ekstra Portion Foder (A.-Skaft.).

af oka (a) [a:vo·ga, -o·ka] vt. frigöre, emancipere. **-okun (-ar, -anir)** [-o·gøn, -o·køn, -anɪɣ] f. Frigörelse, Emancipation.

á form [au:form] n. (*ásetningur*) Hensigt, Forsæt, Forehavende. **-forma (a)** [-forma] vt. paatænke, agte, have i Sinde, planlægge. **-formasmiður** [-formasmɪ:ðøɣ] m. Projektmager.

af plána (a) [af·plau·na, av·-] vt. afsone. **-plánun (-ar, -anir)** [-plau·nøn, -anɪɣ] f. Afsoning. **-plokka** [-plohga] vt. afplukke. **-prentun** [-prɛvdøn, -prɛntøn] f. Aftryk. **†-ráð** [av·rauð] n. Ødelæggelse, Skade: *gjalda a.*, lide Skade. **-ráða** [-rau·ða] vt. **1.** (*ráða frá*) *a. e-m e-ð* el. *a. e-n e-u*, raade en fra n-t, fraraade en n-t: *þeir afrjeðu honum að fara, þeir afrjeðu honum ferðina*, de fraraadede ham Rejsen, raadede ham fra at rejse; pp. *afráðinn*: *hann var a. því*, man fraraadede ham det. — **2.** (*fastráða, fullráða*) beslutte, tage Beslutning om; (*ákvarða*) bestemme: *hann afrjeð, að þeir skyldu fara*, han besluttede, at de skulde tage af Sted; *hann afrjeð að þiggja heimboðið*, han bestemte sig til at modtage Indbydelsen. **3.** pp. *afráðinn*. **a.** *vera a. í e-u* (= *staðráðinn*), have besluttet sig til n-t. — **b.** (*sem er hættur við e-ð*) som har opgivet n-t: *jeg er orðinn því a.*, jeg har opgivet det, jeg har slaaet det af Tankerne. **4.** (*ráða af dögum*) tage en af Live: *aldrei mundi þeim óhætt nema Blöndal væri afráðinn* (BrJNat. 65). **-rak** [-ra·k] n. **1.** (*taðmylsna, sem rökuð er af*) tör, knust Gødning, som ikke gaar ned i Jorden og rives bort om Foraaret, naar Græsset begynder at vokse. — **2.** = *afhrak*. — **3.** (Vf.) = *afrakstur* 1. **-raka** [-ra·ga, -ra·ka] vt. **1.** (*raka af túni osfr.*) rive bort (knust Gødning, Græs el. andet). — **2.** (*raka hár osfr. af*) afrage, afklippe, afbarbere: *a. skeggið*, lade sit Skæg tage af; spec.: *a. hesta*, klippe Hestenes Manker og Haler og strigle dem om Foraaret; *afrakaður hestur*, en striglet og velplejet Hest, derfor ogsaa i det hele taget: i god Stand, trivelig, fed. **-rakshaugur** [-raχs(h)öy:qøɣ] m., **-rakshrúga** [-raχshɣu:(q)a] f. Dynge af afreven knust Gødning. **-rakstur** [-raχsdøɣ] m. **1.** (*afurðir*) Udbytte, det indbragte. — **2.** (*það, sem framleitt er*) Produkter, Frembringelser: *til þess að koma út afrakstri verksmiðjanna, sem er altof mikill* (Eimr. XVI. 203). — **†3.** (*not*) Benyttelse. — **4.** = *afrak* 1. **-raksturmegn** [-raχsdøɣmɛg·n] n. Ydeævne.

áfram [au:fram·] adv. **1.** lok. frem, fremad. **a.** om Bevægelse: *áfram*, fremad, March!; *falla á.*, falde forover; *halda á.*, gaa videre, fortsætte. — i overf. Bet.: *halda áfram með e-ð* (*e-u áfram*), blive ved med n-t; *horfa á.*, se fremad; *hann er á. um það*, det er ham om at göre. — **b.** uden Bevægelse, om Retningen: frem, til Maalet: *Jeg er nú kominn áfram, sagði Indriði* (Jeg har naaet Rejsens Maal) (JThPs. 238). — **2.** om Tiden, om en Fortsættelse af n-t tidligere: videre, stadig: *klukkan sló, en hann var þar á.*, Klokken slog, men han blev der stadig; *verður þú á. í skólanum*, fortsætter du paa Skolen; *hann var á. vinnumaður hjá presti*, han vedblev at være, var stadig Tjænestekarl hos Præsten. — **3.** *blátt á.*, [1]) jævn, ligefrem: *hann er mjög blátt á.*; [2]) ligefrem, rent ud sagt: *það er blátt á. óþolandi*. **-hald** [-hal·t] n., jfr. *framhald*. **1.** Fortsættelse, fortsat Arbejde (med Bibet. af rask Fremgang): *það verður lítið úr áframhaldinu okkar með þessu móti*. — **2.** (*dugnaður, iðni, kapp við e-ð*) Flid, Drift, Energi, Ihærdighed, Iver: *hjer er ekkert á. við vinnuna*, der er ingen Drift i Arbejdet, her gaar Arbejdet ikke rask fra Haanden. — **3.** Gaaen fremad, spec. paa en Rejse: *það er gott á., ef þið náið háttum að Grund*, hvis I kan naa til G. ved Sengetid, maa det kaldes en rask Tur. **-haldandi** [-hal·dandɪ] a. vedblivende, fortsat: *á. viðskifti*. **-haldssamur** [-hal(t)sa:møɣ] a. (*iðinn*) flittig; (*kappsamur*) energisk. **-þokun** [-þo:gøn, -þo:køn] f. Gaaen fremad, Fremgang: *aldrei kom frá iðraninni á. leiðtoganna* (StStAndv. II. 297).

afrás [av·rau·s] f. **1.** (*afrensl*) Afløb, = overf.: Afløb, Udløsning: *það er þá auðsætt, að skáldin, sem flestum mönnum fremur eru gædd ýmsum hneigðum sem ekki fá afrás í athöfnum* (som ikke udløses i Handling) (GFHh. 334). — **2.** (*flot*) Fedt, Madfedt, spec. i den katolske Tid siges Fedt at være blevet kaldt saaledes i Fastetiden, jfr. JÁÞj. II. 573. — **3.** (= *afkoma*) Udbytte: *hann hafði mikla afrás af búinu* (Álftanes).

afrásar flot [av·rausaɣflo:t] n. = **afrás** 2. **-skurður** [-sgʏrðøɣ] m. Afløbsgrøft.

áfreða haust [au:frɛðahöys·t] n. Efteraar, hvor Jorden er ofte dækket med Isskorpe, jfr. *áfreði*. **-samur** [-sa:møɣ] a. **1.** med hyppige Isskorper: *á. vetur* (LFR. XIV. 130). — **2.** ofte bedækket med Isskorpe: *áfreðasöm jörð* (LFR. XIV. 216). **-tíð** [-ti:ð] f. Vejrlig med hyppige Isskorper paa Jorden, jfr. *áfreði*.

áfreði (-a, -ar) [au:frɛ·ðɪ] m. ofte i pl., *áfreðar*: frossen Sne, som bedækker Jorden: *ófærðir hafa verið í vetrum, áfreðar og hagbönn* (ÞThÁrf. 5).

af reiður [av·rɛi·ðøɣ] a. ikke længer vred, hvis Vrede har lagt sig. **-reikningur** [-rɛihgniŋgøɣ] m. (*uppgjörð reikninga við e-n*) Afregning med en, Opgörelse af Regnskab. — spec. med Bibet. af Snyderi: *hvað kemur alt þetta húsbónda yðar við? Þér sýnið honum líklega jafnlítið afreikning bænda*

(Afregningen med Bonderne el. det som De snyder Bonderne) *sem: ber* [illegible] *reikningsskap viðar við hann* (Merd. 117). **-reymast (di)** [-r.. mast] vi. (*um drauga*) svækkes, blive svagere (om Spogelser). *en* [illegible] *afreymdist hann við aldurinn* (JÞorkÞjs. 80). **-rek** [-rɛ·k] n. **1.** (*frægðarverk*) Daad, Bedrift. — **2.** (naut.) Afdrift (Skibes). — **3.** Skyer, som bliver tilbage, naar det klarer op. **-reka (a)** [-rɛ·ga, -rɛ·ka] vt. bevirke, udrette, udføre. **†-rekan, -rekun (-ar, -anir)** [-rɛ·gan, -rɛ·gon; -rɛ·k-, -antǫ] f. udført Gærning, Bedrift.

afreks hugur [av·rɛχs(h)ʏ:qǫǫ] m. Daadstrang. **-maður** [-ma:ðǫǫ] m. dygtig el. fremragende Mand, Helt. ° **-mark** [-maǫ·k] n. Rekord. **-mikill** [-mɪ:ɡ̊ɪdʎ, -mɪ:k̊ɪdʎ] a. daadfuld, daadkraftig. **-verk** [-vɛǫ·k] n. Bedrift, Storværk, Heltegærning.

af remma (di) [av·rɛm·a] vt. borttage Bitterheden af n-t: [illegible] *grösin, eptir að þau eru afremmd og bleygð* (JSVb. 93). **-rendur** [-rɛndǫǫ] a. overordentlig stærk: *Egill hinn afrendi* (MJ IV 188). **-renna** [-rɛn·a] vi. (= *renna af*) flyde bort. **-ren(n)sl** [-rɛnsʎ], **-ren(n)sli** [-rɛnslɪ] n. Afløb [illegible] *afrás*.

á freri [au:frɛ·rɪ] m., jfr. *áfreði* og *áfröri*, skarp Frost efter Tovejr (Eimr. II. 33). **-fría** [-fri·ja] vt. = **áfrýja.**

af rifa [av·rɪ·va] a. indec. hudløs: *verða a.* **-rifur** [-rɪ·vǫǫ] fpl. Hudløshed, spec. opstaaet ved Gnidning mod et el. andet. **-rýja** [-ri·ja] vt. tage Ulden af Faar med Hænderne.

1. **†á frýja** [au:fri·ja] f. Irettesættelse, Dadel, Bebrejdelse. 2. **-frýja (a, †impf. áfrýði)** [-fri·ja] vt. med dat. **1.** (*máli*) appellere, paaanke (en Sag); *á. til æðra dóms*, skyde sig ind under en höjere Domstol. — **2.** (*ámæla*) bebrejde. **-frýjandi (-a, -endur)** [-fri·jandɪ, -ɛndǫǫ] m. Appellant, den paaankende. **-frýjulaus** [-frijolöy:s] a. **†1.** dadelfri, ulastelig (BH.). — **2.** an. *-laust* som adv., ufortovet (JThMk. 327).

áfrýjun (-ar, -anir) [au:fri·jon, -anɪǫ] f. Appel, Paaanke.

áfrýjunar efni [au:frijonarɛb·nɪ] n. det der paaankes, det paaankede Punkt. **-frestur** [-ǫ-frɛs·dǫǫ] m. Appelfrist, Paaankefrist. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Appelstævning.

Afríka (-u) [af·ri·ga, -ri·ka] f. npr. Afrika.

af rit [av·rɪ·t] n. Afskrift, Duplikat. **-rita** [-rɪ·da, -rɪ·ta] vt afskrive. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·tarɪ] m. Afskriver. **-rjena** [-rjɛ·na] vi. sagtne, aftage, holde op lidt efter lidt (*slota*). **-rjenun** [-rjɛ·non] f. Formindskelse, Aftagen. **-rjett** [-rjɛht] f. (Nl., Af.) **afrjettur.**

afrjettar bóndi [av·rjɛhdarbo·ndɪ] m. Bonde, som bor tæt op til en Bjærggræsgang, ogs. Bonde, som ejer en Bjærggræsgang. **-drög** [-drö:q] npl. sparsomt bevoksede Strækninger af en Bjærggræsgang: *voru þeir* [illegible] (ÞThI. IV. 60.). **-eisa** [-ɛi:sa] f. Faaremængde i Bjærggræsgangene: *þó þurfti* [illegible] **-fje** [illegible] n. Faar paa el. fra en Fjældgræsgang *fjallafje*. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Fællesskab om Græsgange oppe imellem Bjærgene. **-land** [-r-lan·t] n. Land, som hører til en Fjældgræsgang, Afretsstrækning. **-tollur** [-ǫ-tod·lǫǫ] m. Afgift for Benyttelse af Fjældgræsgange (Stj. '93, B. 94). **-tunga** [-tuŋ·ga] f. langstrakt [illegible] (Eimr. XII 39).

af rjettur [av·rjɛhdǫǫ] m. Fjældgræsgang, hvor Faar græsser om Sommeren. [illegible] *hreppa* (Stj. 92. B. 141.) — kan ogs. være i privat Eje, og kaldes da undert. spec. *fjalllönd*, se *fjallland*, jfr. ogs. Stj. 92. B. 141. (*afréttr* (jfr. *reka*) opr. Bortdrivning ɔ: af Faarene fra deres Hjem til Sommergræsgangen, derf. det Sted, hvor Faarene drives hen fra Hjemmet). **-rjúka** [-rju·ga, -rju·ka] vi. forsvinde, is. pp. *afrokinn*, forsvundet: *uppkominn og a.*, opstaaet og igen forsvundet (GFrÁtt. 39.). **-rof** [-ro·v] n. opreven Græstörv. **-rúa** [-ru·a] **afrýja. -ruðningur** [-rʏðniŋgǫǫ] m. Oprydning, Bortrydning. **-ræðilegur** [-raiðɪlɛ:qǫǫ] a., jfr. *ráða af*, heldig, som det er bedst at göre: *sjá hvað afræðilegast er.* **-rækja(st)** [-rai·ɡ̊a(st), -rai·k̊-] vt. og refl. forsömme: (Ordspr.) *ef þú átt þjer vin, afræk hann ekki* (GJ.) om Ven du ejer, ej vend ham Ryg. — pp. *afræktur*, forsómt, vanrøgtet: *fósturbarn illa innrætt — og nú loksins algerlega afrækt* (JTrL. 26). **-ræta** [-rai·da, -rai·ta] vt. **1.** tage Rødderne af: *a. trje.* — **†2.** refl. *afrætast* (Esp. II. 129) *rætast*.

áfrörar [au:frö·raǫ] mpl. (Múl.) **áfreði.**

afsabrim [af·sabrɪ:m] n. hæftig Brænding.

af sagnargjörð [af·sagnarɡ̊ör·ð] f. Protest, Protestforretning: *láta a. fram fara um e-ð*, optage Protest i Anledning af n-t; *a. víxla*, Vekselprotest; *eftirrit af a.*, en Protests Beskrivelse. **-saka (a)** [-sa·ga, -sa·ka] vt. **1.** undskylde; *a. e-ð við e-n*, göre en en Undskyldning for n-t; *a. sig með e-u.* — **2.** *a. sig undan e-u*, bede sig fritagen for n-t.

afsakálfur [af·sakaul·vǫǫ] m. overgivent Menneske fuldt af Spilopper, Spilopmager.

af sakan [af·sa·gan, -sa·kan] f. **afsökun. -sakanlegur** [-saganlɛ:qǫǫ, -sakan-] a. undskyldelig. **-sal** [-sa·l] n. Afhændelse, Overdragelse, Afkald. **-sala (a)** [-sa·la] vt. med dobbelt dat. **1.** *a. sjer e-u*, give Afkald paa, afstaa, fraskrive sig, sige sig fra n-t, renoncere paa: *a. sjer þingmensku*, nedlægge sit Mandat som Altingsmand; spec. *a. e-m fasteign*, tilskøde en en fast Ejendom. — **2.** erklære sig løst fra n-t: *a. sjer ábyrgð á e-u*, erklære sig fri for Ansvar for n-t; *a. sjer e-u*, nægte at n-t tilhører en, protestere mod at n-t tillægges en (jfr. 1): *prestur . . . segir að barn þetta vilji fá skírn, og sé sjálfsagt einhver í kirkjunni við það riðinn, og ýtir því helzt að vinnumanni sínum . . . en vinnumaður afsalaði sér því* (JÁÞj. I, 92). **-salan (-ar, -ir)** [-sa·lan] f. **afsal.**

afsalegur [af·salɛ·qǫǫ] a. voldsom, hæftig, — adv. *-lega.*

afsals bók [af·salsbo·:k] f. Skødeprotokol. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Skøde.

afsalta [af·saʎda] vt. udvande.

afsalæti [af·salai:dɪ, -lai:tɪ] npl. voldsomme Fagter, Optöjer.

afsanna [af·san·a] vt. gendrive, modbevise, afbevise, afkræfte.

afsaskapur [af·sasga·bǫǫ, -sga·pǫǫ] m. Voldsomhed, voldsomme Udskejelser: *oftók sig af afsaskap* (EÓlKv. 175.).

afsast (a) [af·sast] vrefl. opføre sig som rasende; *a. fram*, buse frem uden Eftertanke (*ana, gana*).

af segja [af·sɛi·ja] vt. **1.** *a. sjer e-ð*, frasige sig, opgive n-t. — **2.** (*neita*) afsige, afslaa rent ud; *a. með öllu*, protestere bestemt imod. **-selja** [-sɛlja] vt. **afsala. -setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. **1.** (*setja af*) afsætte, afskedige. — ?**2.** (*selja*) afsætte, sælge. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. **1.** Afsættelse (fra Embede). — ?**2.** (*sala*) Salg, Afsætning. **-setningarsök** [-sɛhdniŋgaǫsö:k] f. Brøde, som foraarsager Afsættelse.

afsi (-a) [af·sɪ] m. **1.** (*æsingur*) Hæftighed, Ophidselse. — **2.** (*óstýrilátur maður*) et hæftigt, voldsomt Menneske (Af., JÓl.). — **3.** (*fjörugur hestur*) en fyrig Hest (Árn., Gull.). — **4.** (*flón og afkári*) naragtig el. fjantet Person (Arn., Gull.).

af sía [af·si·ja] vt. afsi, frasi. **-síðis** [-si·ðɪs] adv. afsides. **†-sifja (a)** [-sɪvja] vt.: *a. sjer e-u*, frasige sig og sine Arvinger alle Rettigheder til en Ting. **-síing** [-si·jiŋk] f. **afsíun. -sýking** [-si·ɡ̊iŋk, -si·k̊iŋk] f. Smitte. **-sýkja** [-si·ɡ̊a, -si·k̊a] vt. smitte. **-sýnis** [-si·nɪs] adv. ude af Syne. **-sinna** [-sɪn·a] a. aandssvag, sindsyg, (*óður*) afsindig. **-síun** [-si·jon] f. Frasien. **-skafa** [-sga·va] vt. afskrabe, udkradse; is. pp. *afskafið: það verður aldrei a.*, det kan aldrig nægtes; jfr. *skafa af.* **-skamta** [-sgamda, -sgamta] vt. afmaale, dele i Portioner, afpasse. **-skapa** [-sga·ba, -sga·pa] vt. forvrænge.

afskapa demba [af·sgabadɛm·ba, -sgapa-] f., **-rigning** [-rɪg·niŋk] f. øsende Regn, hæftig Regnskyl. **-veður** [-vɛ:ðǫǫ] n. frygteligt Uvejr (voldsom Storm, Snestorm el. Storm med Regn).

af skaplegur [af·sgablɛ·qǫǫ, -sgap-] a. (*afarmikill*) umaadelig, overordentlig; (*ógurlegur*) uhyre, forfærdelig; (Ordspr.) *hvað a. myndi, ef hann yrði það hann vildi* (GJ.), hvor uhyre stor man blev, om man blev som man vilde; — adv. *-lega.* **-skeiðis** [-sɡ̊ɛi·ðɪs] adv. paa Afveje, ud af Vejen, fra den rette Vej: *koma a.*, komme paa Afveje; *ganga a.*, skeje ud. **-skek(k)tur** [-sɡ̊ɛχdǫǫ] a. afsides, afsidesliggende, isoleret. **-skepi (-is, pl. ds.)** [sɡ̊ɛ·bɪ, -sɡ̊ɛ·pɪ] n. Vanskabning, Uhyre (BH.). **-skera** [-sɡ̊ɛ·ra] vt. **1.** (*skera af*) afskære. — **2.** pp. *afskorinn*, afskaaren; *afskorið mál*, afgjort Sag. 1. **-skifta** [-sɡ̊ɪfda] a. indec. **afskiftur.** 2. **-skifta** [-sɡ̊ɪfda] vt. snyde (ved Deling), forfordele, uddele en for lidt.

afskifta daufur [af·sɡ̊ɪfdadöy:vǫǫ] a. **afskiftalítill. -fár** [-fau:r] a. utilböjelig til Indblanding. **-gjarn** [-ɡ̊ad·n, -ɡ̊ar·dn] a. tilböjelig til Indblanding. **-hægur** [-hai:qǫǫ] a. magelig, indolent, som sjælden blander sig i n-t. **-laus** [-löy:s] a. som ikke blander sig i, som ikke tager sig af: *láta e-ð afskiftalaust.* **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. **1.** (*kæruleysi*) Utilböjelighed til at blande sig i n-t; (*hlutleysi*) Neutralitet (i Krig el. desl.). — **2.** (*samgönguskortur*) Mangel paa Samkvem el. Samfærdsel (Fj. I, 5). **-leysingi** [-lɛi:sɪŋɡ̊ɪ] m. neutral, som ikke blander sig i andres Sager. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. **afskiftahægur. -samur** [-sa:mǫǫ] a. tilböjelig til at blande sig i alting. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. **1.** Tilböjelighed til at blande sig i alt, Indskriden, Indblanding. — **2.** (*umönnun*) Omsorg. **-svið** [-svɪ:ð] n. Omraade.

af skifti [af·sɡ̊ɪfdɪ] npl. **1.** Syslen med n-t, Deltagelse i n-t: *hann hafði mikil a. af þeim málum*, han spillede en stor Rolle i den Sag (deltog ivrigt i . . . osv.). — **2.** Samkvem: *jeg hef aldrei haft nein a. af honum*, jeg har aldrig haft n-t med ham at göre. — **3.** (*íhlutun*) Indskriden, Indblanding. **-skiftingarleysi (-is)** [-sɡ̊ɪfdiŋgarlɛi:sɪ] n. **afskiftaleysi. -skiftinn** [-sɡ̊ɪfdɪn] a. **afskiftasamur. -skiftur** [-sɡ̊ɪfdǫǫ] a. forfordelt, snydt (for sin Del): *a. e-u*, blottet for n-t: *fór hann nærri um það, að Íslendingar mundu ekki vera alveg afskiptir í þeirri grein*, at Islænderne nok ejede ikke saa lidt af den Slags (ÓDavSk. 2). **†-skyld** [-sɡ̊ɪlt] f. paahvilende Ydelse og Afgift. **†-skilja** [-sɡ̊ɪlja] vt. undtage, frabede sig: [illegible] *sem kaupmenn flytja oss inn í myðinu* (JAðEin. 442). 1. **†-skipa** [-sɡ̊ɪ·ba, -sɡ̊ɪ·pa] vt. forbyde. 2. ?**-skipa** [-sɡ̊ɪ·ba, -sɡ̊ɪ·pa] vt. afskibe. **-skipt-** [-sɡ̊ɪft-] se **afskift-. -skreppur** [-sgrɛhbǫǫ] a. vanskelig at faa Fodfæste paa. **-skrýða** [-sgri·ða] vt. afføre Skrud (spec. Messedragten), nu særl. refl. *afskrýðast*, afføre sig Skrudet (spec. Præstedragten), jfr. *skrúði.* **-skrifa** [-sgrɪ·va] vt. afskrive. **-skrifari** [-sgrɪ·varɪ] m. Afskriver, Skriver. **-skrift** [-sgrɪft] f. Afskrift, Kopi. **-skræma (di)** [-sgrai·ma, -sgraimdɪ, -sgraiɱt, -sgraimt] vt. mispryde, forvanske, forvrænge, karrikere, forkvakle. **-skræmi (-is,** pl. ds.) [-sgrai·mɪ] n. **1.** (*ljót mynd eða maður*) hæslig Skikkelse, hæslig Person. — **2.** (*skrípamynd*) Karrikatur, Vrængebillede. **-skræmilegur** og **-skræmislegur** [-sgraimɪlɛ:qǫǫ, -sgraimɪs-] a. hæslig. **-skræming (-ar, -ar)** [-sgrai·miŋk] f. Forvrængning, Karrikeren. **-skræmisskapur** [-sgraimɪsga:bǫǫ, -sga:pǫǫ] m. **1.** (*ljótleiki*) Hæslighed. — **2.** (*afskræmileg framkoma osfr.*) hæsligt Væsen, Lader osv. ?**-skúm** [-sgu·m] n. Afskum (som Skældsord). **-skurðargeiri** [-sgʏrðarɡ̊ɛi:rɪ] m. afskaaren Lap el. Strimmel. **-skurður** [-sgʏrðǫǫ] m. Afskærelse, Afskæring. **-sköp** [-sgö·p] npl. Uhyrlighed; i Reglen kun i gen. pl. som förste Sammensætningsled i Bet. uhyrligt, frygteligt: *afskaparigning, -veður* osv. **-slá** [-slau·] vt. med dat. opgive, afstaa fra sit Forsæt (jfr. *slá af*): *því var öllu afslegið um morguninn, sem ráðið var um kvöldið*, alt som man havde besluttet om Aftenen, blev forkastet om Morgenen (BH.). **-slagur** [-sla·qǫǫ] m. kun i Forb.: *e-ð er e-m ekki afslagur*, n-t er Vand paa ens Mølle. **-sláttargripur** [-slauhdarɡ̊rɪ:bǫǫ, -ɡ̊rɪ:pǫǫ] m. (affældigt) Dyr, som skal slagtes (*-hestur, -hross, -meri, -kýr* osv.). **-sláttur** [-slauhdǫǫ] m. **1.** (jfr. *slá e-u af*) det at afstaa fra sit Forsæt. — ?**2.** (*neitun bónar*) Afslag. — **3.** (*niðurþokun á verði*) Rabat, Afslag, Nedsættelse: *hann seldi það með miklum afslætti*, han

seldte det med stor Rabat. 4. ([illegible]) Vind som torrer lidt. 5. Beskaffenheden at en Græsmark med Hensyn til Hoslæt: *engið er gott* (*ilt*) *afsláttar*, Engen er let (vanskelig) at slaa. — 6. (*slátrun*) Slagtning; — i denne Bet. dog vel kun som förste Led i en Sammensætning, jfr. *afsláttargripur* osv. †**-sleginn** [-slɛiˑjɪn] a. dræbt, aflivet, (om Dyr) slagtet. **-sleppur** [-slɛhbөϱ] a. 1. glat, som vil slippe en ud af Haanden, vanskelig at holde fast paa. (Ordspr.): *afslept er áls haldið*, det er ej godt at holde en Aal ved Halen. — 2. i overf. Bet.: (Ordspr.) *afslept er lánsglysið* (Eimr. X, 138), Lykken er ustadig; *afslept svar*, tvetydigt Svar; *illilega afslept sýnist þetta ætla að verða hjá þeim og fara hreint út úr höndunum á þeim* (Ísaf. '11, 263), Sagen synes rent at ville gaa i Skuddermudder for dem og glide dem ud af Hænderne; *a. að e-u*, skilt fra n-t, uden n-t, blottet for; *að hjálp og manngæsku helst afslepp* (BóluHj. 180). 3. (*afturmjór*) smalnende. **-slitur** [-slɪˑdөϱ, -slɪˑtөϱ] n. afrevet Stykke. ?**-smekkur** [-smɛhgөϱ] m. Afsmag, Bismag. **-snaraður** [-snaˑraðөϱ] a. (jfr. *snara af*) drejet om paa Siden af Hesten (om en Saddel): *rjetta þeir við reiðverið, er áður var afsnarað* (JThMk. 291). **-sneiða** [-snɛiˑða] vt. 1. vt. = *afsníða*. — 2. vi. *a.* el. *a. sig* (*frá e-u*) afholde sig fra n-t, undgaa n-t. †**-snið** [-snɪˑð] n. afsnittet (afskaaret, afhugget) Stykke el. Stump. **-sníða** [-sniˑða] vt. afskære. **-sniðning (-ar)** [-snɪðniŋk] f. Afskæring. **-sóp** [-souˑp] n. Affald.

afspyrnu forátta [afˑsbɪ(r)dnofoːrauhda] f. forrygende Uvejr. **-rok** [-roːk] n. **-veður** [-vɛːðөϱ] n. voldsom, rasende Storm.

af sprengi (-is) [afˑsbrɛiŋɟɪ] n. Afkom. **-springur (-s)** [-sbriŋgөϱ, [illegible]] m. 1. [illegible] ÷2. *a. jarðargróða*, Jordens Afgrøde. **-spurn (-ar)** [-sbʏ(r)dn] f. Rygte, Efterretning, Omtale: *þekkja e-n af a.*, kende en af Omtale; *það er ekki fallegt afspurnar*, det er nydelig at høre! det tager sig sandelig smukt ud! **-staða** [-sdaˑða] f. 1. (*lega*) Beliggenhed, (*staða*) Stilling (en Egns, Lands osv.). — 2. (*máls*) Beskaffenhed (en Sags el. desl.). — 3. Forhold; *a. við*, Forhold, Stilling til; *a. e-s gagnvart e-m*, ens Stilling til en anden; *a. mín til flokksins*, min Stilling til Partiet; *taka afstöðu til e-s*, indtage Stilling til n-t; *afstaða himintungla*, Konfiguration. — 4. (log.) Relation. **-standa** [-sdanda] vt. 1. overstaa: *a. veðrið*, ride Stormen af; *a. veiki*, komme igennem en Sygdom; — pp. *afstaðinn*, overstaaet. — ?2. *a. e-ð við e-n*, afstaa n-t til en (= *láta af hendi*). 3. refl. (*vera afstatt*) forholde sig: *þú býður mér að segja þér hversu afstandist um heiptarreiði Appollons* (Il 4.). **-stands** [-sdans] adv. tilovers. **-stýfa** [-sdiˑva] vt. afstumpe, styne, bortskære. **-stígur** [-sdiˑqөϱ] m. Bivej, Sidevej. **-stinga** [-sdiŋga] vt. nægte, afslaa rent ud (BH). **-stýra** [-sdiˑra] vt. med dat. afvende, afværge, forebygge. **-styrfi (-is,** pl. som sg.) [-sdɪrvɪ] n. (BH.) = **afstyrmi. -styrma (-di)** [-sdɪrma] vt. bringe til at vantrives, forkroble. **-styrmi (-is,** pl. som sg.) [-sdɪrmɪ] n. Vantrivning (baade aandelig og legemlig, om Mennesker og Dyr, spec. om unge Lam). **-styrmislaus** [-sdɪrmɪslöyːs] a. som ingen Svækling er. **-streymissvæði** [-sdrɛimɪsvaiːðɪ] n. Nedbørsomraade, -gebet: *geta verkfræðingar eftir úrkomumagni á a. eltanna ætlað vatnsafl þeirra* (Skírn. 1919, 50). **-strjúka** [-sdrjuˑga, -sdrjuˑka] vt. stryge af, viske ud, slette ud: *ekki er afstrjúkandi*, det er en uudslettelig Skam (BH.). 1. **-stúka** [-sduˑga, -sduˑka] f. afsondret Rum, Kabinet. 2. **-stúka (a)** [-sduˑga, -sduˑka] vt. afdele i Kamre, afdele ved Skillerum. **-stæður** [-sdaiˑðөϱ] a. relativ.

afstöðu breidd [afˑsdöðobrɛitˑ] f. Afstand fra Ækvator, Bredde. **-kompás** [-koŋˑbaus, -komˑpaus] m. Pejlkompas. **-lengd** [-lɛiŋˑt] f. Afstand fra den benyttede Meridian, Længde. **-miðun** [-mɪːðөn] f. Pejling. **-miðunarskífa** [-mɪˑðonaϱsɟiːva] f. Pejlskive. **-uppdráttur** [-ʏhpdrauhdөϱ] m. Situationskort.

af súða [afˑsuˑða] vt. (i Skibsbygning) tildanne Kanten (*súð*) paa en Planke i Skibssiden ved at hövle den paa skraa, saaledes at den bedre kan slutte til en ovenpaa liggende Planke: *afsúðuð borð*. Mods. *holsúða*, s. d. O. **-svar** [-svaˑr] n. Afslag. **-svara** [-svaˑra] vt. med dat.: *a. e-u*, *a. e-m e-u*, afslaa, nægte en n-t. **-sveipa** [-svɛiˑba, -svɛiˑpa] vt. afsløre: *a. lík*, blotte et Lig, tage Ligsløret bort fra et Lig. **-sveittur** [-svɛihdөϱ] a. fri for Sved. **-sverja** [-svɛrja] vt. afsværge. †**-sæll** [-saidʎ] a. som ingen Lykke har med sig: (Ordspr.) *afsælt verður annars glys*, fremmed Stads bringer sjælden Held. **-sögn** [-sögv] f. 1. (*neitun*) Afslag. — 2. (*mótmæli á víxli*) Protest (paa en Veksel). — 3. (*það að segja e-u af sjer*) Afsigelse, Frasigelse: *a. embættis*, Frasigelse af Embede; *a. á blaði*, Afsigelse af et Blad. — 4. (*frásögn*) Udsagn, Sigende: *að a. þeirra*, efter deres Sigende. **-sökun (-ar, -sakanir)** [-söˑgөn, -söˑkөn; -saˑganɪϱ, -saˑk-] f. 1. Undskyldning, Afbigt, Afbön: *færa sjer e-ð til afsökunar*, fremføre til sin Undskyldning. — 2. (*málsbót*) undskyldende Moment. — 3. (*málamyndargerð*) noget der göres for formelt at opfylde en Pligt: *jeg leit inn hjá honum rjett svona til að gera a. mína*, jeg aflagde en rent formel Visit hos ham. **-sölun (-ar, -salanir)** [-söˑlөn, -saˑlanɪϱ] f. = **afsal. -tak** [-taˑk] n. I. i sg. nu kun i gen. *aftaks* brugt som adv. og som förste Sammensætningsled: overordentlig, umaadelig, uhyrlig, voldsom: *aftaks veður*, forrygende Uvejr. — II. pl. *aftök*. 1. (bestemt) Afslag: *hafa a. um e-ð*, afslaa n-t bestemt (fuldstændig). — 2. (*mestu*) *a.* a. Yderlighed, höjeste Grad: *þar þeyttist bráðið grjótið upp úr gígaopunum, . . . með dynkjum og aftökum* (med uhyre Drön) (JTrSk. I. 186). — b. spec. (*grimdarfrost*) stærk Frost: *í mestu aftökunum*, mens Frosten var stærkest. — 3. gen. pl. *aftaka*, som adj. indec. el. förste Sammensætningsled — *aftaks*; ogs. som adv.: *aftakarok*, rasende Storm. 1. **-taka** [-taˑga, -taˑka] f. 1. (*líflát*) Henrettelse. — 2. pl. *aftökur* (Sch.) = *afrifur*. 2. **-taka** [-taˑga, -taˑka] vt., jfr. *taka af*. 1. afskaffe, ophæve (= *afnema*). — 2. (*neita alveg*) afslaa med Bestemthed, afvise: *hún aftók um ráðahag við hann*, hun afviste bestemt hans Frieri. — 3. (*taka af lífi*) henrette. — 4. impers. *hvað* (*sem*) *aftekur*, af alle Livsens Kræfter: *hann reið alt hvað aftók*, han red alt hvad Remmer og Töj kunde holde. **-takalítill** [-tagaliːdɪdʎ, -takaliːtɪdʎ] a. 1. moderat i sine Indvendinger el. sin Modstand. — 2. (Þing.) = *aðfærslulítill*. **-tal** [-taˑl] n. Aftale. **-tala** [-taˑla] vt. 1. aftale: *a. e-ð við e-n*, aftale n-t med en. — 2. (*taka aftur orð sín*) tilbagekalde sine Ord.

1. **aftan(n) (-ans,** dat. **-ni, -nar)** m. [afˑdan, afˑdnɪ, afˑdnaϱ] m. Aften: *miður a.*, Kl. 6 e. M. — Dette Ord (med Undtag. af *miður a.*) og dets Sammensætninger bruges nu hovedsagelig i höjere Stil og Poesi, i daglig Tale derimod Synonymet *kvöld* (*kveld*).

2. **aftan** [ahdan, afˑdan] adv. 1. (*að baki*) bagtil (mods. *framan*), bag, bagpaa; overf.: *svei a.*, Fy, skam dig; *svei þeim a.!* Gid Pokker havde dem! — 2. om den agterste Del af n-t (= *að aftan*): *skipið var brunnið a.*, Skibets Agterdel var brændt. — 3. med forsk. adv. og præp.; naar disse staar bagefter, skrives bægge Ord ofte i eet: *a. á.*, bag paa, paa Ryggen (Bagdelen); *a. að*, bagpaa, bagfra: *sá er ragur, sem jafnan kemur a. að.*, den er fejg, der altid angriber bagfra; *að a.*, bagtil, bag; *a. af*, bagfra; *a. af e-u*, det bageste af n-t; *a. frá*, bagfra; *fyrir a.* (som præp. med acc.) bagved: *drengurinn reið fyrir a. karlinn*; *a. fyrir*, bagtil: *að hann sje a. fyrir að sjá sem gufa ein væri* (JÁÞj. I. 378); *a. í*, bagi, lige bagefter: *hann er altaf a. í honum*, han følger ham stadig i Hælene, hænger over ham (is. om en der søger at indsmigre sig hos en anden); *hann hnýtti hestinum a. í*, han bandt Hestens Tömme til en anden Hests Hale; *a. til*, i den bageste (sidste) Del af n-t, bagi, bagpaa: *a. til í lestinni var skjóttur hestur*; *a. til á skipinu*; *a. við*, bagved; *einn hesturinn er a. úr*, en af Hestene har revet sig løs (jfr. *aftan í*). **-á** [-n-auː] adv. se *aftan* 3. **-að** [-aːð] adv. se *aftan* 3. **-af** [-aːv] adv. se *aftan* 3. °**-auki** [-öyːɟi, -öyːʂ̌ɪ] m. (*á búningi kvenna*) Tournure: *Það er enginn efi á því, að stúlkurnar hafa haft þægilega aðkenningu í aftanaukanum, sem kallaður var* (GFHh. 254).

aftanblær [afˑdanblaiːr] m. Aftenluftning, Aftenbrise.

aftanbrattur [ahdanbrahdөϱ, afˑdan-] a. stejl bagtil; om et magert Fruentimmer: *ambátt ein aftanbrott og vangaþunn* (JÁGát. I. 129).

aftan drykkja [afˑdandrɪhɟa] f. Drikkelag om Aftenen. **-geisli** [-ɟɛisˑlɪ] m. Aftenstraale.

aftan halt [ahdav(h)aʎˑt, afˑdav-] an.: *a. á e-ð*, paa skraas, bagtil el. bag paa n-t. **-hlaðningur** [-hʎaðˑniŋgөϱ] m. Baglader = *afturhlæða*. **-hleðsla** [-hʎɛðˑsla] f. Bagladning. **-í** [-n-iː] adv. se *aftan* 3.

aftan kyrð [afˑdanʂ̌ɪrˑð] f., **-kyrra** [-ʂ̌ɪrːa] f. Aftenstilhed.

aftanljettur [ahdanljɛhdөϱ, afˑdan-] a. let bagtil, med ringe Bagdel.

°**aftanóður** [afˑdanouˑðөϱ] m. Serenade.

aftanrýr [ahdanriːr, afˑdan-] a. lille el. ussel bagtil, hvis Bagdel er ringe af Omfang.

aftan roði [afˑdanroːðɪ] m. Aftenrøde. **-skin** [-sɟɪːn] n. Aftenskær. **-skæra** [-sɟaiːra] f. Aftenlysning. **-sól** [-souːl] f. Aftensol. **-stjarna** [-sdjarˑdna, -sdjadˑna] f. Aftenstjærne. **-stund** [-sdʏnˑt] f. Aftenstund. *°**-sunna** [-sʏnːa] f., Aftensol. **-svali** [-svaːlɪ] m. Aftenluftning, Aftensvale. **-söngsmál** [-söyŋsmauːl] n. Aftensangstid. **-söngur** [-söyŋˑgөϱ] m. Aftensang. **-tími** [-tiːmɪ] m. Aftenstid.

aftanúr [ahdanuːr, afˑdan-] adv. se *aftan* 3.

1. **aftanverður** [afˑdanvɛrˑðөϱ] m. Aftensmad.

2. **aftanverður** [ahdanvɛrˑðөϱ, afˑdan-] a. bagtil, agter: *hann stefndi á aftanvert skipið*, han styrede mod Skibets Agterdel.

aftanvindur [afˑdanvɪnˑdөϱ] m. Aftenvind.

aftar [ahdaϱ, afˑdaϱ] adv. comp. se **aftur.**

aftari [ahdarɪ, afˑdarɪ] a. comp. = *eftri*, bagest (af to), superl. *aftastur*, bagest (af flere).

*°**aftarla** [afˑdardla, afˑdarla] adv., **aftarlega** [ahdarlɛˑqa, afˑdar-] adv. langt tilbage, mellem de bageste, i Bagtroppen.

aftast [ahdast, afˑdast] adv. superl. se **aftur.**

aftastur [ahdasdөϱ, afˑdasdөϱ] a. superl. bagest (se *eftri*).

af tekning [afˑtɛhgniŋk] f. (*afnám*) Afskaffelse. †**-tekt** [-tɛχt] f. Indtægt. **-telgja** [-tɛlɟa] vt. = *tálga af*, tildanne med Kniv, afrunde: *Þess vegna er og trje . . . neglt á botn kistunnar og lagað á þann hátt að þess ytsta brún er nokkuð svo aftegld, en hin látin heil* (LFR. III, 213). **-telja** [-tɛlja] vt. 1. (*ráða frá*) fraraade. — 2. (*telja í sundur*) aftælle. **-tigna** [-tɪgna] vt. berøve Ære og Værdighed, degradere. **-tignun** [-tɪgnөn] f. Degradation.

aftna (a) [afˑdna] v. impers. og **aftnast (a)** [afˑdnast] v. refl. aftnes, blive Aften.

aftót (-s, pl. ds.) [afˑtouˑt] n. 1. (*fánýti, um hluti*) værdiløs, ubrugelig Ting (Vf.). — 2. = *afstyrmi* (om levende Væsener) (Sl.).

aftra (a) [afˑdra] vt. med dat. 1. hindre, forhindre. — †2. *a. sjer að e-u*, tøve ved n-t, nære Betænkeligheder ved n-t.

aftran [afˑdran] f. = **öftrun.**

†**af trú** [afˑtruˑ, aːf-] f. Overtro, Vrangtro. †**-trúa** [-truˑa] a. indec., †**-trúaður** [-truˑaðөϱ] a. vantro(ende), som har mistet Troen paa n-t (*a. á e-ð* el. *a. e-u*). †**-trúast** [-truˑast] v. refl. falde fra sin Tro.

aftur (comp. **aftar,** superl. **aftast)** [ahdөϱ, afˑdөϱ, -өϱ, -ast] adv. 1. (om Bevægelse og Retning) tilbage (mods. *fram*): *ganga fram og aftur*, gaa frem og tilbage; *hann kemur aldrei aftur* (jfr. 4); *aftur á bak*, tilbage; *líta a. á bak*, se tilbage; *ganga a. á bak*, gaa baglængs; *falla a. á bak*, falde bagover; (i Søsprog) *aftur á bak!* bak! *láta fara a. á bak*, bakke; — 2. Tilbagevenden i den Retning, hvorfra n-t kommer; *snúa a.*, vende tilbage; — i overf. Bet.: *taka* (*orð sín*) *aftur*, tilbagekalde; *taka a. loforð*, bryde et Løfte, tage et Løfte tilbage; — 3. om at bringe n-t tilbage i

samme Stilling som for, (*a ný*) paa ny, igen: *hann fór á bak aftur*, han steg paa ny (el. igen) til Hest. — **4.** (*um endurtekningar*) igen (om Gentagelse): *hann kemur a.*, han kommer igen; *aftur og a.*, gentagne Gange, den ene Gang efter den anden. [illegible] som Udraab: *aftur*, da capo! — **5.** (med Henblik paa Tiden) paa ny, igen: *hann vaknaði, en sofnaði undir eins aftur* (faldt straks igen i Sövn). — **6. a.** i Stedet for: *bæta e-m tjón hans a.*, erstatte en hans Tab; *hann seldi geitina, en keypti kind a.*, hann solgte Geden, men købte et Faar i Stedet. — **b.** til Gengæld; *þið hafið a. sjávar-gagnið til árbótar* (GFrÁtt. 24.). — **7.** erindrende om n-t glemt: *hvað heitir hann nú aftur*, hvad er det nu han hedder; *hvað var það nú aftur, sem jeg ætlaði að segja*, hvad var det nu (egentlig) jeg vilde sige. — **8.** lukket (mods. *opinn*): *hurðin er a.*, Dören er lukket; *láta hurðina a.*, lukke Dören; *skella hurðinni*, slaa Dören i. — **9.** med forskellige adv. og præp; *a. á* (*skipinu*) agter (paa Skibet), agterude; *a. á móti*, paa den anden Side, derimod; *a. af*, tilbage ved, i Retning tilbage fra: *a. af fjallinu ganga lágir ásar*, (i Retning tilbage fra ɔ:) bagved Bjærget ligger der lave Aase, (paa Skibe) agter ud; *a. fyrir*, bag, bagom; (naut.) agten for: *a. fyrir þverskipsstefnu*, agten for tværs (paa hver Side af Skibet); *a. undan e-u*, bag ved n-t, agterud (for); (*slá*) *a. undan sjer*, (slaa) bag ud; *gera e-ð upp aftur*, göre n-t om; *a. úr e-u*, udfra n-t bagtil (spec. om n-t der rager frem); — som Tidsbestemmelse: *aftur úr því*, derefter: *með steikinni var tekið til vínsins og aftur úr því hvert öl* [illegible] *úr*, sakke agterud. — **10.** comp. *aftar*, længere tilbage, bagest (af to); superl. *aftast*, længst tilbage **-batapíka** [-r-ba·dapi:ga, -ba·tapi:ka] f. ugift Pige, som for lang Tid siden har faaet et uægte Barn, saal. at det er begyndt at gaa i Glemme. **-bati** [-ba:dɪ, -ba:tɪ] m. Bedring, Efterbedring. **-beygilegur** [-bei·jɪlɛ:qoϱ] a. (gramm.) refleksiv, tilbagevirkende. **-byrgja** [-bɪr·ɡ̊a] vt. — *byrgja aftur*, lukke, lukke i, tillukke. **-boginn** [-boi:jɪn] a. tilbageböjet. **-borgun** [-bor·gon] f. **1.** (*endurborgun*) Tilbagebetaling. — **2.** (merk.) Drawback. **-bætilegur** [-bai·dɪlɛ:qoϱ, -bai·tɪ-] a. erstattelig. **-dráttur** [-drauhdoϱ] m. Tilbagetrækken, Tilbageslæbning, Tilbageforsel. **-dregill** [-drɛi:jɪdλ] m. (*afturhluti drags*) den agterste Del af en Straakol (Vestm.). **-elding** [-ɛl·diŋk] f. Dæmring, Daggry: *undir* el. *í a.*, ved Daggry. **-eldingartímabil** [-ɛldiŋgaϱti:mabɪ·l] n. Renaissancetid. **-endi** [-ɛn·dɪ] m. Bagende, Ende. **-fenginn** [-ϱ-fɛiŋ·ɟɪn] a. som man har faaet igen, generhværvet, genfunden, genvunden. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Tilbagerejse. **-fjórðungur** [-fjo·rðu·ŋgoϱ] m. [illegible] Bagfjærding, Kolle. **-flutningur** [-flʏhdniŋgoϱ] m. = **afturfærsla. -fótarskeifa** [-fou·daϱsɟɛi:va, -fou·taϱ-] f. Bagsko. **-fótur** [-fou:doϱ, -fou:toϱ] m. Bagfod, Bagben: *reisa sig á afturfæturna*, sætte sig paa Bagbenene; i overf. Bet.: *koma á afturfótunum*, komme med Bagbenene förstː *ræðan hans var öll í handaskolum*, [illegible] han snakkede fuldstændig bagvendt. **-færsla** [-faiϱ·sla] f. Tilbagebringen, Tilbageflytning. **-för** [-fö:r] f. **1.** = *afturferð*. — **2.** overf. **a.** (*spor í afturátt*) Tilbageskridt. — **b.** (*hnignun*) Tilbagegang, Forfald, Forværrelse; (*úrættun*) Degeneration. **-ganga** [-r-gauŋ·ga] f. Genganger, Genfærd. **-gangur** [-gauŋ·goϱ] m. Spøgeri. **-genginn** [-ɟɛiŋ·ɟɪn] a. gaaet igen (om Spogelser). **-gjald** [-ɟal·t] n. Tilbagebetaling. **-gjörð** [-ɟör·ð] f. Agterrem, den bageste Bugrem under en Sadel. **-greiddur** [-grɛid:oϱ] a. redt tilbage (om Haaret).

afturhald [ahdoϱ(h)al·t, af·doϱ-] n. **1.** (*það að halda e-u aftur, tálmun*) Holden tilbage. — **2.** (*íhald*) Konservativisme; (*það að halda aftur á bak í stjórnmálum osfr.*) Reaktion, Bagstræv.

afturhalds átt [ahdoϱ(h)al(t)sauht, af·doϱ-] f. konservativ Retning, reaktionær Retning. **-blað** [illegible] **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. konservativ el. reaktionær Forening. **-flokkur** [-flohgoϱ] m. konservativt Parti, reaktionært Parti. **-gaur** [-göy:r] m. Stokkonservativ. **-gjarn** [-ɟad·v, -ɟar·dv] a. **afturhaldssamur. -hreyfing** [-hϱɛi:viŋk] f. reaktionær el. konservativ Bevægelse. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. konservativ, Tilhænger af den konservative Retning. **-málgagn** [-maul·-gagv] n. konservativt Organ. **-mót** [-mou:t] n. konservativt Udseende: *heldur með a-s móti*, af en temmelig konservativ Karakter (el. Udseende). **-pistill** [-pɪs·dɪdλ] m. reaktionær Epistel (el. Artikel). **-samur** [-l(t)-sa:moϱ] a. **1.** konservativ. — **2.** reaktionær. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Bagslag, konservativ el. reaktionær Retning. **-stjórn** [-sdjo·r·dv] f. reaktionær (konservativ) Regering. **-straumur** [-sdröy:moϱ] m. reaktionær Strömning. **-svipur** [-svɪ:boϱ, -svɪ:poϱ] m. konservativt el. reaktionært Udseende el. Karakter. **-viðleitni** [-s-vɪð·lɛihdnɪ] f. Forsøg paa at holde tilbage el. drive reaktionær el. konservativ Politik. **-þröngsýni** [-þröyŋ·ksinɪ] f. reaktionær Snæversynethed.

aftur hlaðinn [illegible] a. **1.** [illegible] bagtil end fortil, forlæsset bagtil (om Baade), styrlastet. — **2.** (*um byssur*) Baglade-, med Bagladningsmekanisme (om Geværer). **-hlaðningur** [-hλað·niŋgoϱ] m. = **afturhlæða. -hlass** [-hλas·] n. Baglæs. **-hlaup** [-hλöy:p] n. Tilbageløb. **-hlestur** [-hλɛs·doϱ] a. (is. om Vogne) **afturhlaðinn** 1. **-hlið** [-hλɪ:ð] f. Bagside; (*á leiksviði*) Baggrund (i et Teater). **-hluti** [-hλʏ:dɪ, -hλʏ:tɪ] m. Bagdel. **-hlæða** [-hλai:ða] f. Bagladegevær. °**-hlæðni** [-hλaið·nɪ] f. indec. Styrlastighed. **-hlæður** [-hλai:ðoϱ] a. **afturhlaðinn. -hneigður** [-hvɛiq·ðoϱ, -hvɛig·ðoϱ] a. (gramm.) refleksiv, tilbagevisende, tilbagevirkende. **-hnýfill** [-hvi:vɪdλ] m. se **hnýfill. -hófur** [-(h)ou:voϱ] m. Baghov. **-hólf** [-(h)ou·l·v] n. Bagkammer. **-hrammur** [-hϱam:oϱ] m. Baglab (paa en Björn). **-hreifi** [-hϱɛi:vɪ] m. Bagpote (paa en Sælhund), Baglalle. **-hryggur** [-hϱɪg:oϱ] m. den bageste Del af Ryggen paa et Dyr. **-hvarf** [-χwar·v, -kvar·v] n. **1.** (*það að snúa aftur*) Tilbagevenden. — **2.** (*iðrun*) Omvendelse, Anger.

afturhvarfs lögmál [af·doϱχvarfslöq·maul, -kvarfs-] n. Tilbageslagslov (Kölpin Ravn 42). **-prjedikun** [-prjɛ:dɪgon, -prjɛ:dɪkon] f. Omvendelsesprædiken.

aftur kall [ahdoϱkad·λ, af·doϱ-] n. Tilbagekalden. **-kalla** [-kad·la] vt. tilbagekalde, genkalde. **-kallan** [-kad·lan] f. = **afturkall. -kast** [-kas·t] n. **1.** (*það að kastast aftur*) Tilbagekast, Tilbageslag. — **2. a.:** *a. straums*, begyndende Ebbe (BH.). — **b.** (*mótstraumur*) Idvand(e). — **3.** (*afturhald*) Reaktion, Bagstræv. — **4.** (*píls*) Overskört (Ísf.).

afturkasts átt [ahdoϱkas·auht, af·doϱ-] f. reaktionær Retning. **-blað** [-bla:ð] n. reaktionært Blad. **-geisli** [-ɟɛis·lɪ] m. (fys.) Refleksstraale. **-hreyfing** [-hϱɛi:viŋk] f. **1.** (fys.) Refleksbevægelse. — **2.** (*í stjórnmálum*) reaktionær Bevægelse (i Politik). °**-maður** [-ma:ðoϱ] m. reaktionær (Mand). **-spegill** [-ka-sbɛi:jɪdλ] m. **a.** Reflektor. — **b.** Reflektionsspejl. **-stefna** [-sdɛb·na] f. reaktionær Retning. **-straumur** [-sdröy:moϱ] m. reaktionær Strömning.

aftur kaup [ahdoϱköy:p, af·doϱ-] n. Tilbagekob, Indlosning. **-kembdur** [-ɕɛm·doϱ] a. med Haaret redt tilbage (uden Skilning); an. *afturkembt* (*um horn á fje*) med Hornene vendt tilbage (Af., Vf.). **-kertur** [-ɕɛϱ·doϱ] a. (*fattur*) knejsende. **-kippur** [-ɕɪhboϱ] m. **1.** (*kippur aftur á bak*) Tilbagegang, Tilbagerykning. — **2.** (*stöðvun*) Standsning: *svo kom a. í allan batann*, saa hørte Bedringen op. — **3.** (*hik*) Nølen: *það er kominn a. í hann*, han er bleven betænkelig ved det; *rétt áður en skipið átti að fara fékk T. afturkipp, og hætti við ferðina*, lige for Skibet skulde gaa blev T. tænkelig ved det og opgav at rejse (ÞThLfr. III. 235). — **4.** Reaktion, Tilbageslag: *a. þessi eða hér öllu heldur framkippur, því flestu var breytt til batnaðar* (ÓDavSk. 212). **-koma** [-ko:ma] f. Tilbagekomst. **-kreista** [-krɛis·da] f., **-kreistingur** [-krɛis·diŋgoϱ] m. = *afstyrmi*, Vantrivning. **-kræfur** [-krai:voϱ] a. som kan fordres tilbage, som kan tilbagekaldes, genkaldelig. **-kvæmt** [-kvaiu·t, -kvaim·t] an.: *eiga a.*, faa Lov til at vende tilbage; *honum er ekki a.*, han kan ikke (faa Lov til at) vende tilbage. **-köllun** [-köd·lon] f. = **afturkall. -lagning** [-r-lag·niŋk] f. **1.** (*það að leggja e-ð aftur*) Tilbagelægning. — †**2.** (*hrakning*) Gendrivelse. **-leggja** [-lɛɟ:a] vt. **1.** = *leggja aftur*, lægge tilbage. — †**2.** (*hrekja*) gendrive. **-leggur** [-lɛg:-oϱ] m. Bagben (fra Knæet til Foden). **-lið** [-lɪ:ð] n. Bagtrop, Arrieregarde. **-liður** [-lɪ:ðoϱ] m. **1.** det sidste Led (af to). — **2.** (mat.) tredje Led (i Reguladetri). **-lit** [-lɪ:t] n. Tilbageblik. **-ljósker** [-ljou:sɕɛr] n. Agterlanterne. **-lokun** [-lo:gon, -lo:kon] f. = **lokun. -lot** [-lo:t] n. det Stykke i Agterenden af en Baad, som udgör Kølens Fortsættelse, fra Kølens agterste Ende til Stævnen. **-lægur** [-lai:qoϱ] a. **1.** (*sem hallast aftur*) tilbagehældende. — **2.** (*sem leggja má aftur*) som kan lukkes i (foldes), tillukkelig: *afturlægir hnífar*, Foldeknive (JÓl.). **-læsa** [-lai:sa] vt. lukke i, aflaase. **-löpp** [-löhp] f. Bagpote. **-mjór** [-mjou:r] a. smal bagtil. **-partur** [-paϱ·doϱ] m. = **afturhluti.** 1. **-reka** [ahdorɛ:ga, -rɛ:ka] a. indec. **1.** (*hrakinn aftur*) tilbagedreven, som drives tilbage. — **2.** *gera e-n a.*, [1]) drive en tilbage, nægte en Adgang, lade en gaa tilbage med uforrettet Sag, — [2]) (*við próf*) göre en rejekt, rejicere (til Eksamen). 2. **-reka** [-rɛ:ga, -rɛ:ka] vt. (*reka aftur*) drive tilbage. **-rekstur** [-rɛχ·sdoϱ] m. Driven tilbage (f. Eks. af Kreaturer). **-ris** [-rɪ:s] n. Genopstandelse. **-rjettingur** [-rjɛhdiŋgoϱ] m. **1.** (*rjettur naglí*) et rettet Hesteskosöm. — **2.** (*uppskafningur*) Opkomling, Parvenu, opblæst Menneske uden Dannelse: — (Ordspr.) *afturrjettingar láta mest*, Opkomlings Pral er störst. **-rúm** [-ru:m] n.: (*skutrúm*) Pladsen bagved den agterste Rorbænk (Af., JÓl.). **-rækur** [-rai:goϱ, -rai:koϱ] a., jfr. *afturreka*, rejekt, falden igennem ved Eksamen, dumpet. **-segl** [-ϱ-sɛg·λ] n. Mesan, Agtersejl. **-sigla** [-sɪg·la] f. Agtermast. **-skutur** [-sgʏ:doϱ, -sgʏ:toϱ] m. (= *skutur*) Bagstavn. **-skvettumát** [-sgvɛhdomau:t] n. Mat med Dronningebonden, naar den förste Gang trækker(?) el. naar den bliver Dronning(?): *a. er af frúarpeði undir eins og hún* (Fejlskr. for *það?*) *gengur út* (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 291). **-snúningur** [-snu:niŋgoϱ] m. **1.** Tilbagevenden. — **2.** en, som mod sin Vilje vender tilbage (BH.). **-stafn** [-sdab·v] m. **1.** (*skutur*) Bagstavn. — **2.** (*gafl*) Baggavl. **-stafnseta** [-sdabvsɛ:da, -sɛ:ta] f. den *stafnseta*, som er i Bagstavnen (A.-Skaft.), se *stafnseta*. **-stag** [-sda:q] n., **-stagur** [-sda:qoϱ] m. Agterstag. **-stefni** [-sdɛb·nɪ] n. **1.** Mellemstykket i Bagstavnen paa et Fartöj. — **2.** = *afturstafn*. **-stígur** [-sdi:qoϱ] a. retrograd, tilbagegaaende. **-stingur** [-sdiŋ·goϱ] m. Agtersting, Stikkesting. **-sveigilegur** [-svɛi·jɪlɛ:qoϱ] a. som kan böjes tilbage. **-sæti** [-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. (*í vagni*) Bagsæde (paa en Vogn); (*í leikhúsi osfr.*) *aftursætin*, de bageste Pladser (i et Teater osv.). **-sætur** [-sai:doϱ, -sai:toϱ] a. som hælder bagover: *hann er svo a. þessi stóll, að það er óþægilegt að sitja á honum*. **-tá** [-tau:] f. Bagtaa (paa en Fugl). **-tog** [-to:q] n. Agtertov; spec. om det agterste Tov paa et [illegible] *að ... í ... ófæru og geta ekki ... með því* (ÞThFerð. III. 212). **-tækur** [-tai:goϱ, -tai:koϱ] a. som kan tages tilbage, genkaldelig. **-uggi** [-r-ʏɟ:ɪ] m. Bagfinne.

afturúr [ahdoru:r, af·doru:r] adv. se **aftur. -dragandi** [-ur-dra:qandɪ] m. (Af., Rask) ĺspen. **-kreistingur** [-uϱ-krɛis·diŋgoϱ] m. **afstyrmi. -stand** [-sdan·t] n. uselvstændigt Menneske, der er ligesom et Paahæng til en anden, solle Haleneger: *einhverja mannleysu, einhvern tudda, eitthvert rjettnefnt a.* (Ísaf. '11, 231).

aftur vasi [ahdorva:sɪ, af·dor-] m. Baglomme. **-vella** [-vɛd·la] f. (Af.)

afturelding. -vik [-vɪ:k] n. Tilbagevenden. **-vinda** [-vɪn·da] f. Agterspil. **-þil** [-ϱ-þɪ:l] n. Agterskod. **-þungur** [-þuŋ·goϱ] a. tung bagtil, gumpetung.

†**af tækilegur** [af·taiɟɪlɛ:qoϱ, -taikɪ-] a. tilraadelig (= *tiltækilegur*, jfr. *taka e-ð af*). **-tækur** [-tai·goϱ, -tai·koϱ] a. **1.** forbudt; spec. om n-t der er ganske umuligt, helt umuligt: *það er alveg aftækt að gera þetta*, det er rent umuligt at göre dette. — †**2.** dadelværdig. **-tæma** [-tai·ma] vt. tömme helt, affolke. **-tök** [-to:k] np. se **aftak.**

aftöku harður [af·tögohar·ðoϙ, -toko-] a. yderst stræng. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. **1.** (*líflátsstaður*) Rettersted. **2.** (*áningarstaður*) Bedested, Hvilested (hvor Byrden tages af Hesten).

af ugga [a:vʏg·a] vt. skære Finnerne af. **-uggar** [-ʏg·aϙ] mpl. afskaarne Finner. **-uggur** [-ʏg·oϙ] fpl. Ender, som skæres af Rendegarnet, naar et Stykke Toj er færdigt, jfr. *affall* 4. **-undinn** [-ʏndɪn] a. gnaven, vranten, but: *vera a. við e-n* og *a. e-m*; *vinnumaður hafði hug á henni en það var henni móti skapi og var hún honum afundin* (var vranten overfor ham) (JÁÞj. I. 283.).

afurða drjúgur [a:vʏrðadrju:(ɣ)oϙ] a., **-góður** [-gouː:ðoϙ] a. produktiv, som giver meget af sig. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a., **-magur** [-ma:ɣoϙ] a. som ikke producerer meget, lidet produktiv, som kun giver lidt af sig. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mi:ɟ̊ɪdλ] a. **afurðagóður.** **-rýr** [-ri:r] a. **afurðalítill.** **-sæll** [-said·λ] a. **1.** *afurðamikill.* **2.** heldig m. H. t. Frembringelse af Produkter.

afurðir [a:vʏrðɪϙ] fpl. (†mpl.) Produkter, Frembringelser.

afur yrði [a:vørɪr·ðɪ] n. Ukvemsord. **-nagandi** [-na:ɣandɪ] m. Kævl, Kævleri.

†á fús [au·fu·s] a. villig (*fús á e-ð*). **†-fúsa** [-fu·sa] f. **aufúsa.**

af vani [av:a·nɪ] m. Afvane, Afvanthed: *það er komið í afvana fyrir mjer*, jeg er kommen i Afvane dermed (el. med det). **-vanur** [av:a·noϙ] a. (*a. e-u*) afvant fra el. med n-t. **-vatna** [av:ahdna] vt. udvande. **-vega** [av:ɛ·ɣa] adv. paa Afveje: *fara a.*, fare vild; *leiða e-n a.* **afvegaleiða.** **†-vegaður** [av:ɛ·ɣaðoϙ] a. misledt, vildledt.

afvega leiða [av:ɛɣalɛi:ða] vt. føre paa Afveje, forføre, vildlede, forlede, mislede. **-leiðari** [-lɛi:ðarɪ] m. Forfører. **-leiðsla** [-lɛið·sla] f. Forførelse, Forledelse, Misledning. **-rensli** [-rɛn·slɪ] n. forkert Flyden: *a. blóðversa nokkurra* (LFR. 9. 215).

af vegur [av:ɛ·ɣoϙ] m. **1.** (*hliðarvegur*) Sidevej, Bivej. — **2.** (*röng leið*) Afvej. **-veisla, -veizla** [av:ɛisla] f. Afgravning, Bortledning (af Vand). **-velta** [av:ɛλda] a. indec. som ikke kan rejse sig (om Kreaturer). ?**-venda** [av:ɛnda] vt. med dat. afvende. **-venja** [av:ɛnja] vt. (*venja af*) a. *e-n e-u*, vænne en fra, vænne en af med n-t. **-vensla** [av:ɛnsla] f. Afvænning, Fravænning. **-vigt** [av:ɪχt] f. bedragerisk Vejning. **-vik** [av:ɪ·k] n. **1.** (*það að víkja frá rjettum vegi*) Afvigelse, Fravigelse fra den rette Vej (i egentlig og overf. Bet.), Afvej. — **2.** (*afvikinn staður*) Afkrog: *einlæg svörin eru sem afvik gefa mjer* (StStAndv. II. 28). **-vikasamur** [av:ɪɣasa:moϙ, -ɪka-] a. tilböjelig til at strejfe ud fra den rette Vej (derfor spec. om Heste), vanskelig at drive. **-vikinn** [av:ɪ·ɟɪn, -ɪ·ɟ̊ɪn] a. afsides, afsides liggende. **-vikur** [av:ɪ·goϙ, -ɪ·k-] fpl. **afuggur.** **†-virða** [av:ɪrða] vt. ringeagte. **-vísa** [av:i·sa] vt. med dat. afvise. **†-visli** [av:ɪslɪ] m. Forringelse, Beskadigelse, Skade. **-vopna** [av:ohbna] vt. afvæbne. **-vopnun** [av:ohbnon] f. Afvæbning. **-væli (-is,** pl. ds.) [av:ai·lɪ] n. (Vf.) *ónytjungur*, Døgenigt, Stymper. **-þakka** [af·þahɣa] vt. sige nej (mange) Tak, afslaa med Tak, betakke sig (for noget). **-þekja** [-þɛ·ɟa, -þɛ·ɟ̊a] vt. tage Taget af, afdække. **-þerra** [-þɛr·a] vt. aftörre, udstryge, udslette. **-þýða** [-þi·ða] vt. udlægge til det værre. 1. **-þilja** [-þɪlja] f. lille Værelse, adskilt ved en Bræddevæg; (*á skipi*) Lukaf paa et Skib. 2. **-þilja** [-þɪlja] vt. adskille ved en Bræddevæg, afgrænse. **-þyrstur** [-þɪ(ϙ)sdoϙ] a. ikke mere tørstig, utorst. **-þokka** [-þohɣa] vt. og vi. **1.** (*rægja*) *a. e-n*, bagtale en (BH.). — **2.** *a. fyrir e-m*, vække Uvilje imod en, rive en ned. — **3.** refl. *afþokkast.* **†a.** mishage: *e-m afþokkast e-ð*, n-t mishager en. — **b.** (*ófríkka*) tabe sin Skönhed, tabe sig (Sl.). **-þokkun (-ar, -anir)** [-þohɣon, -anɪϙ] f. **1.** (*rógur*) Bagvaskelse. — **2.** (*last*) Nedsættelse af ens Fortjæneste, Dadel. — **3.** (*vanþóknun*) Misbilligelse, Mishag. **-þorna** [-þo(r)dna] v. refl. kun i Forb.: *gjörðin afþornar sig*, Gjorden løsnes ved at Spændet springer op (JÓl.). **-þreying** [-þrɛi·jiŋk] f. **1.** (*dægrastytting*) Adspredelse, Tidsfordriv; *hafa e-ð sjer til afþreyingar*, slaa Tiden ihjel med n-t. — **2.** (*hugarhægð, huggun*) Lindring, Trøst. **-þreyingarlaus** [-þrɛijiŋgarlöy:s] a. rastløs, urolig. **-þreyja** [-þrɛi·ja] f. **afþreying.** **-þreyjulaus** [-þrɛijolöy·s] a. **afþreyingarlaus.** **-þreyta** [-þrɛi·da, -þrɛi·ta] vt. udhvile; pp. *afþreyttur*, udhvilet. **--því-að** [af·þia·ð] n. indec. Fordi, en særlig Leg med det Navn, se ÓDavSk. 19. **-þvo** [af·þvo·] vt. afvaske. **-þvottur** [-þvohdoϙ] m. Afvaskning. **-æta** [a:vai·da, -ai·ta] f. **1.** (*vatn. sem jetur af sjer klaka*) Vand (flydende Vand, Kilde, Sump, Sø osv.), hvor Is ikke kan dannes, men stadig smæltes enten ved den stadige Fremflyden el. paa Grund af varme Dampe (jfr. *kaldavermsl*). **2.** (*um silung*) Forelle, som æder Lokkemad af en Angel. — **3.** Parasit (3. Ið. IV. 308) **-æti** [-ai·dɪ, -ai·tɪ] n. Vantrivning (om Dyr og overf. om Mennesker) (Árn.).

áföll [au·fødλ] nom. og acc. pl. af **áfall.**

aföngla [a:vöyŋla] vt. tage af Krogen (Medekrogen).

áförull [au:fö·rodλ] a. parrelysten, brunstig.

1. **aga (a og agi, agði, agað)** [a:ɣa, ai:jɪ, aɣ·ðɪ, ag·ðɪ, a:ɣað] vi. **1.** (*vætla*) flyde i smaa Partier: *vatnið agar* (*agir*) *undan brekkunni.* — **2.** refl. *agast*, blive gennemblødt: *skórnir agast*, Skoene bliver gennemblødte. — **3.** (impers.) *hjer agar öllu saman*, her er alt i Forvirring, blandet sammen hulter til bulter, jfr. *ægja*. — ogs. om Overflod af n-t (jfr. no. aga, myldre, vrimle): *þar agar alt í kjöti og slátri*, der er fuldt op af Kød og Indmad.

2. **aga (a)** [a:ɣa] vt **1.** (*refsa*) ave, tugte, straffe. — **2.** (*temja*) ave, disciplinere, holde i Ave.

aga blautur [a:ɣablöy:doϙ, -blöy:tøϙ] a. gennemvaad **-fullur** [-fʏd·loϙ] a. sid, oversvömmet (om Eng) (Árn.).

°**aga hús** [a·ɣahu:s] n. Tugthus. **-klökkur** [-klöhgoϙ] a. som kan tugtes, böjelig. **-laus** [-löy·s] a. **1.** (*sem skortir aga*) uavet, som ikke bliver tugtet. — **2.** (*sem skortir agasemi*) med slap Disciplin, avelos, töjlesløs. — **3.** (*friðsamlegur*) fredelig: *hjer er aldrei agalaust*, her er stadig Uro. **-legur** [-lɛ·ɣoϙ] a. grufuld, frygtelig: *það er a. vegur*, det er en frygtelig (slet) Vej. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Disciplin el. Tugt, Töjlesløshed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. daarlig disciplineret, i Besiddelse af ringe Disciplin, uavet.

ágalli [au:gadlɪ] m. Fejl, Mislighed, Brøst, Mangel.

agamikill [a:ɣamɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟ̊ɪdλ] a. = **agafullur.**

agan [a:ɣan] f. = **ögun.**

ágangast [au:gauŋgast] vrefl. **1.** (*ráðast hver á annan*) angribe hinanden. — **2.** (*meta að jöfnu*) lade gaa op mod hinanden; *láta e-ð á.*, lade n-t gaa lige op (BH.).

ágangs fjenaður [au:gauŋsfjɛ:naðoϙ] m. fremmede Faar, som gaar ind paa ens Jorder. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. **1.** (*yfirgangsmaður*) anmassende Menneske. — **2.** (*ötull maður*) dygtigt, energisk Menneske. **-samur** [-ŋ-sa·moϙ] a. **1.** (*yfirgangssamur*) anmassende. — **2. a.** (*sem fljótt gengur á*) som odes hurtigt: *það var ágangssamt á heyin*, Høforraadet begyndte at slippe op. — **b.** (*sem fljótt sækist*) som gaar hurtig for en (i Regl. med Nægtelse): *honum varð ekki á-t með sláttinn*, Høslætten gik langsomt for ham. **-úlfur** [-ŋs-ul·voϙ] m. egl. fortrædigende Ulv, overf. om Mennesker: *þeir hafa verið ágangsúlfar æfinlega* (GFrÁtt. 174).

ágangur (-s) [au:gauŋgoϙ] m. **1.** Anmasselse, Fortræd el. Overlast, spec. forvoldt ved fremmede Kreaturers Indtrængen paa ens Jorder: *skógarnir eyðast af ágangi manna og skepna*, Skovene odelægges ved den Overlast som tilföjes dem af Mennesker og Dyr. — **2.** (*hávaði, ólæti*) Stöj, Larm, Tummel; (*bardagi, áflog*) Kamp. — **3.** Oversvömmelse: *Það kalla menn ágang, ef ár flóa út yfir bakka á vetrum, af því grunnstingull hefir fylt botninn og stöðvað renslið* (ÞThLýs. I. 287).

aga samur [a:ɣasa·moϙ] a. **1.** (*óróllegur*) urolig. **2.** (*stjórnsamur, refsingasamur*) stræng, som straffer haardt. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. (*stjórnsemi*) Strænghed, kraftigt Styre; (*strangur agi*) stræng Disciplin.

agat (-s, -ar) [a:gat] m., **-steinn** [-sdɛid·ṿ] m. Agat (har ifolge Folketroen 24 overnaturlige Egenskaber, jfr. JÁÞj. I. 656).

ágauð [au:göy·ð] f. Udskælden.

agavöndur [a:ɣavön·døϙ] m. Tugtelsesris.

agðalegur [aɣ·ðalɛ·ɣoϙ, ag·ða-] a. uordentlig (Sch., JÓl.) (*óskipulegur*).

agðast (a) [aɣ·ðast, ag·ðast] vrefl. **1.** bevæge sig langsomt: *agðaðist áfram svo hægt og gætilega, að það var orðið að orðtæki, að það mætti miða við hann sólina* (Eimr. XII. 38). — **2.** (*mora*) vrimle (no. aga) (Eimr. XXIV. 204).

†**agði (-a, -ar)** [aɣ·ðɪ, ag·ðɪ] m. erfaren Mand (BH.).

á gengd [au:ɟɛiŋt] f. = **ágengni.** **-gengilegur** [-ɟɛiŋɟɪlɛ:ɣoϙ] a. (*hrörlegur*) som begynder at forfalde el. falde hen (BH.). **-gengni** [-ɟɛiŋnɪ] f. indec. **1.** (*yfirgangssemi*) Overgreb, Anmasselse, Paatrængenhed. — **2.** (*það hvað manni verður ágengt*) Arbejdets Fremskriden (spec. ved Høslæt). **-gengnismaður** [-ɟɛiŋnɪsma:ðoϙ] m. som begaar Overgreb, anmassende, paatrængende Person. **-gengur** [-ɟɛiŋgoϙ] a. **1.** (*yfirgangssamur*) anmassende, paatrængende. — **2.** *e-m verður ágengt*, en gör Fremskridt, udretter n-t. **-gerast** [-ɟɛ·rast] vrefl. (*aukast, fara í vöxt*) vokse, forøges, tage til, blive större, hæftigere, kraftigere: *veikindin ágerðust*, Sygdommen blev hæftigere, forværredes. †**-geskan (-ar, -ir)** [-ɟɛsgan] f. = **ágiskun.** **-getandi** [-ɟɛ·dandɪ, -ɟɛ·tandɪ] ger. som man har Grund til at formode: *Þó er á. að breytileg lögun hafsbotnsins hjálpist að með afturkastinu* (ÞThFerð. II. 85).

agg (-s) [ak·] n. **1.** (*þræta*) Kiv, Trætte; (*gremja*) Ærgrelse, Fortræd. — **2.** (*metingur*) Skinsyge.

agga (öggu, öggur) [ag:a, ög:ø, ög:oϙ] f. **1.** en Art Smaasild, ogs. kaldet *ægisnál* (ASkaft), jfr. ogs. JHall. cit. af ÓDavSk. 168. — **2.** et lille Krebsdyr horende til Schizopoda (Boreophaneia el. Mysio) (efter Meddelelse fra Bjarni Sæmundsson) (Af.).

Agga (Öggu, Öggur) [ag:a, ög:ø(ϙ)] f. npr. Kælenavn for *Agnes* (Hún.), *Ragnheiður* el. *Rannveig* (= *Ranka*) (Vf.).

aggast (a) [ag:ast] vrefl. kives.

1. **agi (-a)** [ai:jɪ, a:ɣa] m. **1.** (*ótti*) Frygt: *stendur agi af e-m*, en bliver frygtet. — **2.** (*lotning*) Ærefrygt. — **3.** (*tamning við reglusemi*) Ave, Disciplin, Tugt. — **4.** (*ófriður*) Ufred, Trætte.

2. **agi (-a)** [ai:jɪ, a:ɣa] m. **1.** (*væta*) Væde. — **2.** (*mýrlendur jarðvegur*) moseagtig, sid, sumpet Jordbund.

†**á gildi** [au:ɟɪldɪ] n. = *ærgildi*, et Malkefaars Værdi. †**-gildur** [-ɟɪldoϙ] a. af et Malkefaars Værdi.

ágirnast [au:ɟɪ(r)dnast] vrefl. attraa, faa Lyst til, hige efter.

ágirnd [au:ɟɪ(r)nt] f. Havesyge.

ágirndar flog [au:ɟɪ(r)ndaϙflo:ɣ] npl. hæftigt Anfald af Havesyge. **-legur** [-r-lɛ:ɣoϙ] a. vidnende om Havesyge. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. havesyg Mand. **-ormur** [-or·møϙ] m. Pengedjævel.

†**á girni** [au:ɟɪ(r)dnɪ] f. indec. = **ágirnd.** **-giskun (-ar, -anir)** [-ɟɪsgon, -anɪϙ] f. Gisning, Formodning.

ágít (-s) [au:ɟi·t] n. (min.) Augit.

á gizkun [au:ɟɪsgon] f. se **ágiskun.** **-gjarn** [-ɟa(r)dṿ] a. vindesyg, havesyg: (Ordspr.) *alls þykist ágjarn þurfa* (GJ.), havesyg Mand mener alt at tarve. †**-gjarnlega** [-ɟa(r)dnlɛ·ɣa] adv. af Havesyge. **-gjöf** [-ɟö·v] f. **1.** (*aukaborgun*) Ekstrabetaling, Tilgift. — **2.** (*borgun*) Betaling for Foder (is. til Faar) (Af.), — el. for Væving (Árn.). — **3.** (*á. á skip*) Sø, der gaar over et Skib, Brodsø, Overvand. **-gjöfull** [-ɟö·vødλ] a. (*um skip*) som er udsat for at blive overskyllet af Soen (f. Eks. om Skibe). **-gjörast** [-ɟö·rast] vrefl. = **ágerast.**

Agli [ag·lɪ] dat. sg. af **Egill.**

agn (-s, ögn) [ag·ṿ, ög·ṿ] n. (*beita*) Mading, Lokkemad (ogs. i overf.

Bet. [illegible] (Talem.) *renna i* [illegible] [illegible] (egl. [illegible] Agnet), [illegible] Lokke, løbe med Lirnstangen.

agnar [ag·nar] gen. af **ögn.** **-litill** [-ri:dlidl, -lítidl] [illegible] **-smár** [-smau:r] a. lille bitte. **-ögn** [-r-ög·n] f., [illegible] mindste [illegible] ikke det ringeste, ikke en Todde.

agn biti [ag·nbi:dl, -bi:tl] m. [illegible] Agn. **-dofa** [-do·va] a. [illegible] melfalden, lamslaaet, forstenet, bestyrtet. **-dofi** [-do·vl] m. Forstenelse.

Agnes (-ar, -ar) [ag·nɛs, aq·nɛs] f. npr. Agnes.

agn fiskur [ag·nfisgoɤ] m. Lokkefisk. **-gjarn** [ag·ndjardn] a. 1. [illegible] fangstlysten. 2. [illegible] lyster efter Madding, som gærne bider paa Krogen. **-hald (-s,** pl. **-höld)** [-v-(h)alt, ag·nalt, -(h)ölt] n. Hage, Modhage (paa en Fiskekrog). **-haldslaus** [-(h)alslöy·s] a. uden Modhage. **-húi** [ag·nu:i] m. **agnúi.** **-hæll** [illegible] m. **agntittur.** **-op** [-n-o·p] n. Aabningen bagpaa en Rævesaks, hvor Lokkemaden [illegible]. **-samur** [-samoɤ] a. [illegible] paa Fangst. **-sax** [-saks] n. stor Kniv til at skære Mading med (BH.) **-semd** [-sɛmt] f. **agnsemi.** **-semdarjörð** [-sɛmdarjör·ð] f. en Gaard med mange Herligheder, en udmærket Gaard. **-semi** [-sɛml] f. indec. 1. (*veiðisæld*) Rigdom paa Fangst. — 2. i overf. Bet. i det hele taget om en Jords Herligheder, omtr. [illegible]. 3. a. [illegible] H. [illegible]. b. [illegible] Þj. 12.). **-semislaus** [-sɛmislöy:s] a. (*um jörð*) uden Herligheder (om en Gaard) spec. m. H. t. Fangst. **-spotti** [-sbohdl] m. Snor, hvorved Lokkemaden fastgöres. **-tittur** [-tihdoɤ] m. Pind (f. Eks. i en Rævesaks) hvortil Lokkemaden fastgöres.

agnúast (a) [illegible] 1. [illegible] hinanden. — 2. *a. við e-n*, give ondt af sig overfor en, plage en (Árn.).

agnúi (-a, -ar) [ag·nu·i] m. (opr. *agnhnúi*) 1. (*agnhald*) Modhage, Hage. 2. [illegible] der er forskellige Ulæmper derved. — 3. (*imugustur*) Modvilje: *hafa agnúa á e-m*, have et Horn i Siden paa en. — 4. lille Barn, Stump: [illegible] (MHU [illegible]).

agn þráður [ag·nþrau·ðoɤ] m. Traad, hvorved Lokkemaden fastgöres til Pinden (*agntittur*). **-þrota** [-þro·da, -þro·ta] a. indec. hvis Agn er sluppet op, uden Agn.

ágóða hluti [au:go·ðahʌʏ:dl, -hʌʏ:tl] m. Tantième. **-not** [-no:t] npl. Brugsret (usus fructus). **-pantur** [-pav·doɤ, -pan·toɤ] m. Pant i Brug og Udbytte, Antikresis (hvorved Skyldneren overlader Kreditor Brugen og Indtægten af den pantsatte Ting, i Stedet for at betale Renter af Laanet).

á góði [au:go·ði] m. (*arður*) Udbytte, Gevinst, Profit; (*hagur*) Fordel, Vinding. **-goggast (a)** [-gog·ast] vrefl. blive hængende ved en Krog. **-gos** [-go·s] n. pludseligt, kortvarigt Ildebefindende, is. Diarr(h)é, løs Mave (Árn.). **-greining** [-grei·niŋk] f. **ágreiningur.**

ágreinings álit [au:greiniŋsau:lit] n. afvigende Mening, særligt Votum: [illegible] *hans verði ritað með fám orðum í gjörðabókina*, ethvert Medlem, der har en fra de andres afvigende Mening, kan forlange den tilført Protokollen i Uddrag (Stj. '05, A. 240). **-atkvæði** [-a:tkvaiði] n. særligt Votum, Separatbetænkning. **-atriði** [-a:drlði, -a:triði] n. Stridsspörgsmaal, Differens[illegible]. **-efni** [illegible] 1. [illegible] — 2. (*tilefni til ágreinings*) Grund, Anledning til Strid. **-frelsi** [-frɛl·sl] n. [illegible]. **-maður** [illegible] brugt som Overs. af det engelske Dissentor, om Folk udenfor den engelske Statskirke. **-mál** [-mau:/] n. **ágreiningsefni.** **-seðill** [-ŋ-sɛ:ðidʎ] [illegible] **-skoðun** [illegible].

á greiningur [au:grei·niŋgoɤ] m. 1. (*skoðanamunur*) Meningsforskel, Divergens. — 2. (*ósamþykki*) Uenighed, Tvistigheder. **-grip** [-gri·p] n. [illegible] **-græða** [illegible] **-græðsla** [illegible] f. [illegible].

ágræðslu bolur [illegible] **-kvoða** [illegible] f. Podevoks. **-rispa** [-ris·ba] f. Podesplit. **-spor** [-sbo:r] n. Podekloft. **-trje** [-trjɛ:] n. Podetræ.

Ágs borg [auχ·sbork] f. npr. Augsburg. **-borgarjátning** [-borgarjauhdn-[illegible]] f. [illegible].

agúrka (-u, -ur) [a:guɤka] f. Agurk.

ágúst (-s) [au:gust] m. 1. August, Augustmaaned. — 2. npr. *Ágúst* (pl. *-ar*) August. **-mánuður** [-mau·noðoɤ] m. **ágúst** 1.

†á gæða [au:ɟai·ða] 1. vt. vende til det gode, rette, forbedre (LFR. 9, 25 [illegible]). 2. [illegible] **-gæta** [illegible], -ɟai·ta] vt. rose, berömme; (Ordspr.) *verkið ágætir manninn*, Værket roser Manden. 2. **-gæta** [-ɟai·da, -ɟai·ta] adv. og som förste Sammensætningsled, se *ágæti* og *ágætis-*. **-gæti (-is,** pl. ds.) [-ɟai·di, -ɟai·ti] n. 1. hvad der er udmærket el. udmærker en: (*frægð*) Berömmelse, Udmærkelse (*fyrirtak*): *þetta er mikið á.*, dette er ganske udmærket; (Ordspr.) *hver hefur nokkuð til síns ágætis*, enhver har n-t at kunne rose sig af; *alt á. á sjer óvin* (SchMál.), det udmærkede har altid sine Uvenner. — 2. (*ljúffengur matur*) Lækkerbidsken. — 3. gen. sg. *ágætis* og gen. pl. *ágæta* bruges som adv. og förste Sammensætningsled i Bet. udmærket, i höjeste Grad, overmaade: *ágæta-góður, -vel*, udmærket god, godt osv.

ágætis [au:ɟaidis, -ɟaitis] adv. se **ágæti.** **-afli** [-ab·li] m. udmærket Fangst, is. Fiskeri. **-einkunn** [-eiŋ·gon, -eiŋ·k-] f. (förste Karakter med) Udmærkelse, Præceteris; *maður með á.*, Præcelerist. **-gripur** [illegible] Kostbarhed, [illegible] Ting; (*um dýr*) herligt Dyr.

-kona [-ko·na] f. udmærket Kvinde. **-læknir** [-laihgnir] m. udmærket Læge. **-maður** [-ma·ðoɤ] m. udmærket Mand, Stadskarl, (*mikilmenni*) fremragende, stor Mand. **-orð** [or·ð] n. udmærket Rygte, stort Ry. **-verk** [-vɛɤ·k] n. Daad, udmærket Arbejde, Mesterstykke, udmærket Gærning.

ágæt lega [au:ɟaidlɛ·ɤa, -ɟait-] adv. fortræffelig, udmærket, (som Karakter) udmærket godt, ug. **-legur** [-lɛ·ɤoɤ] a. **ágætur.** **-leiki, -leikur** [-lei·ɟi, -lei·ķi, -lei·goɤ, -lei·koɤ] m. Fortræffelighed. **†-samlega** [-sam[illegible]] adv. **ágætlega.**

á gætur [illegible] udmærket, (*frægur*) berömt, berömmelig, brillant: *á. sigur*, en glimrende Sejr; *gera ágætan* 1. *ágæta*; — *þú ert alveg á.!* du er storartet! **-hafnarlið** [-habnarli:ð] n. (et Skibs) Besætning. **-hald (-s, -höld)** [-halt, -hölt] n. 1. pl. *áhöld*: (*mótstöðumagn*) Modstand, Styrke til at yde Modstand: *hafa engin áhöld við*, ingen Modstand [illegible]. 2. pl. *áhöld*, Ligevægt i Kræfter: *áhöld eru um e-ð*, Partiet er nogenlunde lige, omtrent ens; *hjer eru áhöld um snildina*, det er vanskeligt at afgöre, hvilken (el. hvis) Kunst er den höjeste (Eimr. XV. 17); *áhöld væru um, hvort eg gat* (Chancerne var lige store om jeg gættede) *rétt eða rangt* (HermJDulr. 49); *sje farið fyrir Ok og Arnar*[illegible] [illegible] det vanskelig kunde afgöres, hvilken Vej er den længste), *en skemst verður að fara eins og eg er vanur að fara* (JThMk. 16). — 3. (*verkfæri*) Redskab, — pl. *áhöld*, Inventar, Rekvisitter, Grejer; *áhöld kirkju*, en Kirkes Ornamenter og Inventarium. 4. [illegible].

áhalda glamur [au:haldagla:moɤ] n. Klirren af Redskaber. **-skrá** [-sgrau:] f. Inventarieliste. **-spjöll** [-sbjöd·ʎ] npl. Beskadigelse af Redskaber el. Inventar.

á haldslaus [au:hal(t)slöy·s] a. uden Redskaber. **-hallað** [-hadlað] ppn. [illegible] *áhallað* (Stj. '90 A. 40). **-halli** [-hadli] m. 1. (*halli til annarar hliðar*) Hælden til en af Siderne. — 2. (*mismunur*) Forskel, Misforhold. — 3. [illegible]. 4. [illegible] (JÁÞ [illegible]).

-hanga [-hauŋga] vi. hænge ved, hænge sammen med; — pp. *áhangandi*, tilhorende, vedkommende, (undertiden om Familieforhold, se det følgende Ord): *það var J. og einhverjir honum á.*, det var J. og nogle af hans Folk (el. Familie). **-hangandi (-a, -endur)** [-hauŋgandi, -ɛndoɤ] m., **†-hangari (-a, ar)** [-hauŋgari] m. Tilhænger, Klient. **-hankast** [-hauŋgast, -hauŋkast] vrefl.: *e-m á.* (= *e-m hlekkist á*), der tilstoder en n-t (JÓl.). **-heiðis** [-hei·ðis] adv. længer frem (op) paa Heden. 1. **-heyrandi (-a, -endur)** [-hei·randi, -ɛndoɤ] m. Tilhorer. 2. **-heyrandi** [-hei·randi] a. horende paa: *að honum sjálfum áheyrandi*, i hans eget Paahor.

áheyrenda pallur [au:heirɛndapad·loɤ] m. Tilhorertribune, Tilhorerplads (spec. i Altingsbygningen). **-salur** [-sa:loɤ] m. Auditorium, Horesal.

á heyrilegur [au:heirilɛ:ɤoɤ] a. 1. (*snjallur*) med smukt Foredrag (om en Tale). — 2. (*skemtilegur að heyra*) interessant at hore; — adv. *-lega*: *hann talar á.*, han er en god Taler. **-heyris** [-hei·ris] adv. og præp. med dat., i ens Paahor; (Ordspr.) *vini skal lofa* (*þeim*) *afheyris, en víta áheyris*, ros Ven paa Bag, men last ham aabenbare. **-heyrn** [-heirdn] f. 1. Paahor: *í á. allra*, i alles Paahor. — 2. (*viðtal við æðri mann*) Audiens, Foretræde. — 3. (*bænheyrsla*) Bönhorelse: *veita e-m á.*, bönhore en. **-heyrnarsalur** [-heirdnaɤsa:loɤ] m. Audienssal, Foretrædesal. 1. **-heyrsla** [-hei(r)sla] f. **áheyrn.** 2. **-heyrsla** [-hei(r)sla] a. indec.: *verða e-s á.*, hore n-t; *eftir því, sem jeg hef orðið á. og áskynja um*, efter hvad jeg har hort og erfaret. **-heit** [-hei·t] n. 1. (*ákall*) Anraabelse, Paakaldelse. 2. (*loforð um e-ð*) Lofte (om n-t, hvis det onskede opnaas); (*lofuð gjöf*) Votivgave. — 3. *herkjur: með áheitum*, med yderste Anstrængelse. **-heldi** [-hɛldi] n. Indelukke (spec. naturligt), Sted hvor man ikke kan undslippe [illegible] (Sch.). **-helling (-ar)** [-hɛdliŋk] f. Paahælden. **-henda** [-hɛnda] vt. (*handsama*) faa fat i, fange.

áhersla [au:hɛɤsla] f. 1. Eftertryk, Vægt: *leggja á. á e-ð*, lægge Vægt paa n-t, pointere, understrege. — 2. Accent, Tone, Tryk: *áherslan í íslensku er á fyrsta atkvæði*, Trykket i Islandsk ligger paa förste Stavelse. 3. [illegible].

áherslu laus [au:hɛɤslolöy:s] a. ubetonet; uden Eftertryk, tryklos. **-merki** [-mɛɤ·ɟi] n. Accenttegn, Tryktegn. **-samstafa** [-sam·sdava] f. Trykstavelse.

á herzla [au:hɛɤsla] f. se **áhersla.** **-hyggja** [-hiɟ·a]f. 1. (*kvíði*) Bekymring; (*óró*) Uro: *e-ð fær e-m mikillar áhyggju*, n-t volder en stor Bekymring. — †2. (*umhyggja*) Omsorg: *bera áhyggju fyrir e-m*, sorge for en. **†-hyggjast** [-hiɟ·ast] v. refl. 1. være bekymret for, bryde sig om. — 2. sorge for, bekymre sig, være bekymret.

áhyggju fullur [au:hiɟofʏd·loɤ] a. bekymret; tungsindig. **-yfirbragð** [-i:virbraɤð, -bragþ] n. **áhyggjusvipur.** **-laus** [-löy:s] a. ubekymret. **-legur** [-lɛ:ɤoɤ] a. alvorlig, af et bekymret Udseende. **-leysi** [-lei:si] n. [illegible]. **-maður** [illegible] *safn*, ivrig efter at samle Penge (JÁÞj. I. 275). **-mikill** [-mi:ɟidʎ, -mi:ķidʎ] a. **áhyggjufullur.** **-samlegur** [-sam·lɛɤoɤ] a. **áhyggjusamur** 1. **-samur** [-sa:moɤ] a. 1. (*hnugginn*) bekymret, ængstelig. — 2. (*alvarlegur*) tankefuld, alvorlig. — 3. *á. um e-ð*, omhyggelig for n-t. — †4. (*gaumgæfinn*) opmærksom. **-svipur** [-svi:boɤ, -svi:poɤ] m. bekymret Mine.

á hitni [au:hihdni] f. indec. Held i at træffe el. gætte. **-hittinn** [-hihdin] a. heldig i at træffe, heldig i at gætte (BH.). **-hlaðandi (-a)** [-hʌa·ðandi] m. stærk Søgang.

áhlaup [au:hʌöy·p] n. 1. (*árás*) Angreb. — 2. (*snöggleg veðurbreyting*) pludselig Vejrforandring; spec. (*bylur*) frembrydende Snestorm (Vf.). — 3. [illegible] *hann* [illegible].

slæpist á milli, han arbejder energisk til Tider, men driver saa i Mellemtiden. **4.** (*niðurgangur*) Diarré, løs Mave.

áhlaupa garður [au:hλöybagar·ðøϙ, -hλöypa-] m. pludseligt, hæftigt Uvejr: *gjörði hastarlegan áhlaupagarð með kafaldi* (ÞThÁrf. 113). **-kafald** [-ka·valt] n. pludseligt Snevejr. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. Mand, som arbejder med stødvis Energi. **-samur** [-sa:møϙ] a. **1.** (*ákafur*) hidsig, hæftig. — **2.** med hyppige Uvejr: *Vetur . . . nokkuð á. af vindi* (ÞThÁrf. 87). — **3.** (*sem vinnur með áhlaupum*) tilböjelig til at arbejde ivrigt til Tider og drive til andre Tider. **-veður** [-vɛ:ðøϙ] n. pludseligt Uvejr. **-verk** [-vɛϙ·k] n. let Sag, et Arbejde lige at løbe til (i Reglen med Nægtelse): *ekkert á.*, ikke nogen let Sag.

áhlaups klukka [au:hλöyfsklʏhga] f. Stormklokke. **-lið** [-lɪ:ð] n. Angrebshær.

†á hleypinn [au·hλɛi·bɪn, -hλɛi·pɪn] a. = **framhleypinn.** **†-hleypni** [-hλɛihbnɪ] f. = **framhleypni.** **-hlekking (-ar, -ar)** [-hλɛhɠiŋk] f. **1.** (*hneyksli*) Anstød, Anstødssten. — **2.** (*yfirsjón*) Forseelse, Fejltrin. — **3.** (*slys, ófarir*) Ulykke, Uheld, Modgang. **-hlekkjast** [-hλɛhɠast] v. impers.: *e-m áhlekkist*, der tilstøder en et Uheld. **-hlýðandi** [-hλi·ðandɪ] m. Tilhorer. **-hlýðast** [-hλi·ðast] vrefl. (*sinna e-u, kæra sig um e-ð*) ænse, bryde sig om; (*fallast á*) bifalde. **-hlýðinn** [-hλi·ðɪn] a. som lytter begærlig til; (*leiðitamur*) let paavirkelig. **-hlustari (-a, -ar)** [-hλʏsdarɪ] m. Auskultant. **-horf** [-horv] n. **1.** (*það að horfa á*) Beskuelse, Betragtning. — **2.** gen. *áhorfs: óvænlegt á.*, ikke lysteligt at se til, en uhyggelig el. vanskelig Situation. — **3.** = *áhorfsmál.* **-horfandi (-a, -endur)** [-horvandɪ, -ɛndøϙ] m. Tilskuer. **-horfast** [-horvast] vrefl. impers., se ud: *nú þótti óvænlega á. fyrir honum*, nu syntes man det saa sort ud for ham.

áhorfenda bekkur [au:horvɛndabɛhgøϙ] m. Tilskuerbænk. **-svið** [-svɪ:ð] n. Tilskuerplads.

áhorfsmál [au:hoϙ(f)smau:l] n. Sag, som bör tages i Betragtning, tvivlsom Sag: *það er ekkert á.*, det er en Selvfølge; *slíkt er á.*, derom kan der være delte Meninger.

áhrif [au:hϙɪ·v] n. (i Reglen kun i pl.) **1.** Indtryk: *kvæðið hafði mikil á. á hana*, hun blev stærkt grebet af Digtet, Digtet gjorde et stærkt Indtryk paa hende. — **2.** Indflydelse, Indvirkning, Virkning: *hafa á. á e-n*, have Indflydelse paa, virke paa en; *það hafði þau á. á hann*, det havde den Virkning for ham.

áhrifa góður [au:hϙɪvagou·ðøϙ] a. **1.** med god Virkning, virkningsfuld. — **2.** (spec. om Hø) kraftig, fedende. **-laus** [-löy:s] a. **1.** (*sem engin áhrif hefur*) virkningsløs, uden Virkning, uvirksom, uden Indflydelse. — **2.** (*sem ekki verður fyrir áhrifum*) upaavirket. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som gör ringe Indtryk paa, har ringe Virkning. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. indflydelsesrig Person. **-magn** [-mag·v] n. Virkeævne. **-mikill** [-mɪ:ɠɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. **1.** (*sem snertir hugann mikið*) som gör et stærkt Indtryk, rörende. — **2.** (*sterkur*) virksom, kraftig.

áhrifs laus [au:hϙɪfsloy·s] a. **1.** = *áhrifalaus.* — **2.** (gramm.) intransitiv, uvirkende: *á. sögn.* **-sögn** [-sög·v] f. transitivt Verbum, virkende Udsagnsord.

áhrifur [au:hϙɪ·vøϙ] fpl. = **áhrif.**

áhríns góður, áhrins góður [au:hϙinsgou:ðøϙ, -hϙɪns-] a. som gaar i Opfyldelse. **-mál** [-mau:l] npl., **-orð** [-or·ð] npl. Ord, som gaar i Opfyldelse.

†á hróka [au:hϙou·ga, -hϙou·ka] vt., jfr. *hrókur*, opr. vel et Skakudtryk: true n-t ved Taarnet, deraf i overf. Bet. tvinge, bringe til at ændre Retning el. Plads: *hvern eið eg krefst og beiðist hún loksins framkvæmi, svo framt sem dánumenn sjá þar ekki lög á móti eða þau líkindi, sem málið sýnist áhróki til annara lykta* (som kan synes at ville bringe Sagen til Afslutning paa en anden Maade (JMPísl. 147). **-hrun** [-hϙʏ·n] n. Nedstyrten, Fald; (*hellirigning*) Skylregn; (*snögglegur bylur*) hurtig paakommende voldsom Snestorm. **-hræra** [-hϙai·ra] vt. angaa, vedröre.

áhuga efni [au:hʏqaɛb·nɪ] n. Sag, der fremkalder Interesse. **-fullur** [-fʏd·løϙ] a. energisk, ihærdig, fuld af Iver. **-laus** [-löy:s] a. ligegyldig, indifferent: *á. á e-u (um e-ð)*, ligegyldig for n-t. **-legur** [-lɛ:qøϙ] a. energisk: *framburðurinn var djarfur og á.* (BrJÞf. 83). **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Interesse, Ligegyldighed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a.: *á. á e-u*, uden stor Interesse for n-t. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. **1.** (*áhugasamur maður*) energisk Mand. — °**2.** (*í leik*) Amatør (mods. *atvinnumaður*, Professionel). **-mál** [-mau:l] n. Hjærtesag, brændende Spörgsmaal. **-mikill** [-mɪ:ɠɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. ivrig. **-samur** [-sa:møϙ] a. **1.** = *áhugamikill.* — **†2.** *honum er áhugasamt*, han har n-t paa Hjærtet, han er urolig. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. **1.** Iver. — **†2.** (*áhyggjur*) Uro i Sindet, Bekymringer. **-stöð** [-sdö:ð] f. Apperceptionscentrum (ÁBjSál. § 184). **-verður** [-vɛr·ðøϙ] a. som fordrer Eftertanke, betænkelig.

1. **á hugi** [au:hʏɣ·jɪ] m. Iver, Interesse, Stemning for: *hafa áhuga á e-u*, interessere sig for n-t; *hann hefur mikinn áhuga á að ná í embættið*, han længes meget efter at faa det Embede. 2. **-hugi** [-hʏɣ·jɪ] a.: *leggjast á. við e-ð*, nære Attraa efter n-t, spec. fatte Kærlighed til en (bör rimeligvis opfattes som = *á hugi*, jfr. *hugur*). **-hugur** [-hʏ·qøϙ] m. = 1. **áhugi** **-hæfa** [-hai·va] vt. = *hæfa á: sá eð . . . áhæfði og með hendinni til benti til þess er gjört hafði* (JÓlInd. 310).

áhætta [au:haihda] f. Risiko, Vove, Fare: *það er mikil á. að ráðast í það.*

áhættu laus [au:haihdølöy:s] a. som ikke medfører Risiko, uden Fare. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som ikke medfører stor Risiko, uden större Fare. **-mikill** [-mɪ:ɠɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. som medfører stor Risiko, vovelig, meget farlig. **-samur** [-sa:møϙ] a. som medfører Risiko el. Fare, vovelig, risikabel. **-spil** [-sbɪ:l] n. **1.** = *áhætta.* — **2.** (*fjárhættuspil*) Hasardspil. **-spilamenska** [-sbɪ:lamɛnsga] f. Hasardspil.

á höfn [au:höbv] f. **1.** (*farmur í skipi*) Skibsladning; †(*farangur*) Bagage. — **2.** (*menn á skipi*) Personer ombord paa et Skib el. i en Baad, baade Besætning og Passagerer: *bátnum hvolfdi nærri skipinu og áhöfnin drukknaði* (ÞThLfr. III. 104). — **3.** (*alt sem í skipi er, dautt og lifandi*) alt hvad et Skib indeholder, levende og dødt: *skipið fórst með allri á.*, Skibet gik under med Mand og Mus. — **4.** en Gaards Besætning: *jörð með allri á.*, en Gaard med dens Huse og Besætning; — is. Besætning: *jarðirnar bera nú mjög litla á., samanborið við það, sem gæti verið*, Besætningen paa de enkelte Gaarde er nu kun ringe, sammenlignet med hvad den kunde være. **-höld** [-hölt] pl. af **áhald.**

ái (-a, -ar) [au:ɪ] m. **†1.** (*langafi*) Oldefader. — **2.** pl. Forfædre.

áir [au:ɪϙ] fpl. se **áfir.**

áýting (-ar, -ar) [au:ɪ·diŋk, -ɪ·t-] f. Tilskubben, spec. for at bringe et Fartöj til at flyde.

°**áivangur** [au:ɪvauŋ·goϙ] m. Hvilested, Bedested.

ájá [au:jau·] interj. = **ójá.**

aka (ek, ökum; ók, ókum, æki; ekið) [a:ga, a:ka, ɛ:k, ö:gom, ö:kom; ou:k, ou:gom, ou:kom; ai:ɠɪ, ai:ķɪ; ɛ:ɠɪð, ɛ:ķɪð] vt. med dat. og vi., sjælden med svag Böjning **aka (a)** se III. 2. **I.** age, køre. **1.** med Koretöjet el. Dyret i dat.: (Ordspr.) *gott er heilum vagni heim að a.*, det er godt at age i hele Vogne (det er godt at slippe uskadt hjem, komme heldig fra n-t). — **2.** intr.: *þeir óku alla nóttina*, de kørte hele Natten; (Ordspr.) *sá kennir öðrum að aka, sem ekur fyrir* (SchMál.), den kender anden at age, som fore ager; *a. harðara*, køre til; *a. í loftinu*, køre i flyvende Fart, alt hvad Remmer og Töj kan holde; *a. yfir mann*, køre et Menneske over; — overf.: *póstkofortin óku víða með sjer mjöllinni* (slæbte den løse Sne bort med sig) (Lögr. '15, 19). — **II.** transportere ved Kørsel, køre. **1.** tr. med det, der køres, i dat.: *a. e-u*, køre n-t; elliptisk: *a. á völl*, køre Gødning paa Marken; — som Benævnelse paa en Slags Leg: *að a. á völl*, føre den knyttede Næves Knoer frem og tilbage over Bagen paa en andens Haand; ogsaa kaldet *a. mykju* (ÓDavSk. 170). — **2.** *a. hesti*, køre med en Hest; — nu i Reglen med præp. *á: a. á hesti*, benytte en Hest som Trækdyr; (om en Hest) *að vetrinum var ekið á honum* (blev den spændt for Slæden) (ÞGjD. 59). — **III.** om langsom, støt Bevægelse. **1.** bevæge sig langsomt: *kerling er farin að akast fram eftir gólfinu*, Kærlingen er begyndt at bevæge sig langsomt hen ad Gulvet (JÁÞj. II. 365); *a. sjer til*, flytte sig lidt: hann *ók sjer til í hnakknum; a. undan*, trække sig langsomt tilbage; *láta undan akast*, vige: *en Danáar létu enn ekki undan akast* (Il. I. 295); *jeg get ekki ekið hestinum úr sporunum*, jeg kan ikke faa Hesten til at flytte en Fod; *hann ekst aldrei úr stað, nema hann sje rekinn með illu*, han er ikke til at faa af Stedet, uden med det Onde (Mýrd. 98); i overf. Bet.: *honum verður ekki ekið til þess*, man kan ikke paa nogen Maade drive ham dertil; *sú öld ók lands velgengninni mikinn halla* (LFR. 14, 49), bragte Landets Velstand i en stærk Tilbagegang. — **2.** sædv. med svag Böjning: *a. sjer*, skutte sig; — i overf. Bet.: *a. sjer við að gjöra e-ð* (LFR. 13, 113), kvie sig ved at göre n-t. — **3.** (naut.) *a. seglum*, brase: *a. seglum eftir vindi*, sætte Sejl efter Vinden; i overf. Bet.: hænge Kappen efter Vinden. — **IV.** i forsk. overf. Talemaader: *það ekur (hart) að e-m*, en er ilde stedt, haardt betrængt; *e-m er nærri ekið*, en er betrængt, stedt i stor Knibe el Vanskelighed; *e-r ekur að e-m*, en trænger haardt ind paa en: *Sannarlega skulu þeir þó ekki þrautalaust ná hinum þóptusterku skipum, þó þeir hafi mjög ekið að oss* (Il. II. 77); *a. höllu fyrir e-m*, komme tilkort mod en; *a. í móinn* = *malda í móinn*, forsøge at protestere el. sætte sig mod n-t, vise Modvilje mod n-t; *akast undan e-u*, slippe for n-t: *skoraði alþýða svo fast á okkur að einginn vegur var undan að akast* (Od. 297); impers. *honum á ekki úr að a., það á ekki úr að a. fyrir honum*, han er altid lige uheldig; *það er ekki úr e-u að a.*, n-t kan ikke rokkes el. forandres; (Ordspr.) *þeim á ekki úr að aka, sem alstaðar fer á kaldan klaka* (Sch.), for den er ingen Redning, som altid er lige uheldig.

ákafa [au:ka·va] adv. og som første Sammensætningsled (se *ákafi*): overordentlig, = *ákaflega: á. fagur*, osv. **-legur** [-lɛ:qøϙ] a. hæftig, vidnende om Hæftighed. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. **1.** (*ákafur maður*) en Mand af hæftig Karakter, Koleriker: *hann er svo mikill á. í tali, að hann kemur varla öllum orðum út*, han taler saa ivrigt, at han knap kan faa alle Ordene ud. — **2.** (*duglegur maður*) energisk Mand. **-mikill** [-mɪ:ɠɪdλ, mɪ:ķɪdλ] a. **1.** (*ákafalegur*) hæftig, meget ivrig. — **2.** (*kappmikill*) energisk.

á kafast (a) [au:ka·vast] vrefl. **1.** (*vera eða verða ákafur*) blive voldsom. — **2.** (*starfa með ákafa*) ivre, gaa frem med Hæftighed; *á. í e-u*, tage sig ivrigt af n-t. **-kafi (-a)** [-ka·vɪ] m. Iver, Ivrighed, Hidsighed, Hæftighed, Eksaltation; *með ákafa*, hæftigt, ivrigt; gen. sg. *ákafa*, s. d. O.

ákaf legur [au:kavlɛ·qøϙ] a. hæftig, ivrig, voldsom, stærk, overordentlig; — adv. *-lega*, overordentlig, yderst, i særdeles höj Grad. **-leiki (-a)** [-lɛi·ɠɪ, -lɛi·ķɪ] m., **-leikur (-s)** [-lɛi·gøϙ, -lɛi·køϙ] m. = **ákafi.** **-lyndi** [-lɪn·dɪ] n. kolerisk Temperament, hæftigt Sind. **-lyndur** [-lɪn·døϙ] a. hæftig, kolerisk; (*duglegur*) energisk.

á kafur (áköf, ákaft) [au:ka·vøϙ, -kö·v, -kaft] a. hæftig, ivrig, hidsig, eksalteret, voldsom, glødende: *á. sársauki*, stærk Smærte; *áköf veikindi*, hæftig Sygdom; *á. bardagi*, haardnakket Kamp; *láta ákaft um e-ð*, være meget ivrig angaaende n-t; *honum er ákaft um það*, han er meget forhippet derpaa; *hann var mjög á. í orðum*, han brugte meget voldsomme (eksalterede) Udtryk; *gerast á.*, komme i Hede; n. *ákaft*, som adv. (comp. *ákafara*, superl. *ákafast*) ivrigt: *sækja e-ð á.*, stræbe ivrigt efter n-t. **-kall** [-kadλ] n. Anraabelse, Paakalden, Tilbedelse. **-kalla** [-kadla] vt. paakalde, anraabe. **-kallan** [-kadlan] f. = **áköllun.**

akarn (-s, akörn) [a:ka(r)dn, a:kö(r)dn] n. Agern.

á kast [au:kast] n. **1.** (*það að kasta e-u á e-ð*) Kasten paa n-t. — **2.** (*árás*) Angreb: *þess hafði orðið fyrir ósköpum stórum fyrir á-t* [illegible] *einnar galdrakonu* (JÓlInd. 310). — **†3.** (*freisting*) Anfægtelse. — **4.** Dadel, Bebrejdelse: *verða fyrir ákasti manna.* — pl. *áköst* (*ámæli*) Bebrejdelser; (*innbyrðis*) gensidige Beskyldninger. — **5.** [illegible] Mel el. andet, der anvendes til Grød. **†-kastasamur** [-kasdasa:mʏr] a. dadlesyg, tilböjelig til at bebrejde andre.

ákavíti (-is) [au:gavi:dɪ, au:kavi:tɪ] n. Akvavit.

ak braut [a:kbröy't] f. Kørevej, Kørebane (paa en Gade). **-dynur** [-di·nʏr] m. Vognlarm. **-dyr** [di·r] fpl. Indkørselsport, Indkørsel.

á kefð (-ar) [au:ɟɛvð, -ɟɛbþ] f. = **ákafi:** (Ordspr.) *betri er á. en aranna fjöldi* (GJ.), Iver er bedre end mange Aarer. **-kefðarlaus** [-ɟɛvðarlöy:s, -ɟɛbðar-] a. uden Hæftighed: *það er mér ákefðarlaust*, jeg lægger ingen videre Vægt derpaa. **-kenna** [-ɟɛn·a] vt. med gen. [illegible] mærke, smage: *þess hafði ákent*, det fik man at fornemme. **-kenning** [-ɟɛn·iŋk] f. **-kenningur** [-ɟɛn·iŋgʏr] m. Smag, Smagen, Mærken: *farðu þangað, þú munt fá á. af því, hvernig það verður í návígi við hann*, gaa derhen, du vil faa at smage, hvorledes det vil være at gaa dig i Hænde.

ak feitur [a:kfɛi:dʏr, -fɛi:tʏr] a. smækfed, [illegible]. **-fær** [-fai:r] a. **1.** (*sem getur ekið*) som kan køre. — **2.** (*sem hægt er að aka um*) som kan passeres af en Vogn, som kan benyttes som Korevej: *a. vegur*, korbar Vej. *það þarf að vera akfært yfir teinana* [illegible], man maa kunne kore over Skinnerne. **-færaleysi (-is)** [-fairalɛi:sɪ] n. Mangel paa Korevej. **-færi** [-fai:rɪ] n. **1.** [illegible] Føre: *nu er gott a. ut.*, nu er der godt Føre. — **2.** [illegible] Koretöj. **-hestur** [-(h)ɛsdʏr] m. Korehest, Vognhest. **-hlið** [-(h)lɪ·ð] n. Indkorselsport, Indkorsel.

Áki (-a, -ar) [au:ɟɪ, au:ɟɪ, au:ga, au:ka] m. npr. Aage, Ove.

†ákynnis [au:ɟɪn·ɪs] adv. i Besøg.

°akjór [a:gjoᵘ·r, a:kjoᵘ·r] m. = **akhestur.**

á kjósa [au:ɟoᵘ·sa] vt., jfr. *kjósa*, ønske sig; *sem best varð ákosið*, det bedste man kunde onske sig [illegible] *ákosinn*, udsøgt. **-kjósanlegur** [-ɟoᵘsanlɛ:gʏr] a. ønskelig, efter Ønske; adv. *-lega.*

akka (a) [ahga] vt. med dat. dynge sammen, sammenhobe: *a. saman heyi* (Hún.). — [illegible] impers.: *snjónum akkar niður*, Sneen vælter ned (Vf.).

akkeri (-is, pl. ds.) [ahɟɛ·rɪ] n. Anker: *draga* (*vinda* el. *heimta*) *upp a.*, lette Anker; *leggjast við* (el. *um*) *a.*, [illegible] Ankers, ankre op; *liggja við* (el. *um*) *a.*, ligge for Anker; *ljetta akkerum*, lette Anker; *varpa akkerum*, kaste Anker; *a. hrífur við*, Ankeret er fast, har faaet fat i Bunden.

akkeris biti [ahɟɛrɪsbɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. Kranbjælke. **-botn** [-bɔtn] m. Holdebund, Ankergrund. **-dufl** [-dʏb·l] n. Ankerböje. **-festi** [-fɛs·dɪ] f. Ankertov. **-flaug** [-flöy:g] f., **-fleinn** [-flɛid·n] m. Ankerflig, Ankerhage, Ankerklo. **-hjól** [-ɟoᵘ:l] n. Kat. **-hjóltaug** [-ɟoᵘltöyg] f. Katlober. **-hringur** [-hriŋgʏr] m. Ankerring. **-kaðall** [-kaðatl] m. Ankertov. **-keðja** [-ɟɛðja] f. Ankerkæde, Ankerkætting. **-laus** [-löy:s] a. uden Anker. **-lega** [-lɛ:ga] f. Ankerplads. **-leggur** [-lɛg:ʏr] m. Ankerlæg. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Ankerlanterne. **-ljósker** [-ljoᵘsɟɛr] n. Ankerlanterne. **-lægi** [illegible] n. Ankerplads. **-rekindi** [-rɛ:ɟɪndɪ, -rɛ:ɟɪndɪ] n. Ankerkætting. **-sát** [-sau:t] f. = **akkerislega.** **-stokkur** [-sdɔhgʏr] m. **1.** Ankerstok. — **2.** Kættingrum. **-strengur** [-sdrɛiŋgʏr] m. **-taug** [-töy:g] f. **-tog** [-tɔ:g] n. Ankertov. **-vinda** [-vɪnd·a] f. Ankerspil, Gangspil.

akkneskur [ahgnɛsgʏr] a. achæisk.

akkur [ahgʏr] m. (*hagur*) Vinding, Fordel: *mjer er enginn* (*lítill*) *a. í því*, jeg bryder mig ikke (stort) om det.

Akk verjar [ahgvɛrjar] mpl. Achæere. **-verskur** [-vɛrsgʏr] a. achæisk.

akkvöð [a:kvö·ð] f. Ægt.

á klaga [au:kla:ga] vt. anklage, beskylde. **-klagan** [-kla:gan] f. = **á-klögun.** **-klakka** [-klahga] vt.: *á. bagga*, anbringe en Bylt paa en af Pindene paa en Kløvsadel (Af., JÓl.); jfr. *klakkur.*

°ak lausnir [a:glöysnɪr, a:k-] fpl. den Tid da man løser Okserne fra Ploven, Aften: *En er sólu sveif að aklausnum* (en Overs. af det homeriske [illegible] (Od. 172). **-leið** [-lɛi:ð] f. Korevej. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Køretilladelse. **-ljóst** [-ljoᵘst] an. saa lyst at man kan kore.

á klæði [au:klai·ðɪ] n. **1.** (*söðulklæði*) Sadeldække paa Kvindesadler (lægges over Sadlen). — **2.** (*rúmábreiða*) Sengetæppe. **-klögun** [-klö·gʏn] f. Anklage, Beskyldning.

ak maður [a:gma·ðʏr, a:k-] m. Kusk. **°-neytalausnir** [-nɛidalöys·nɪr, -nɛita-] fpl. = *aklausnir*, Aftenstid. **-neytast** [-nɛidast, -nɛitast] vrefl. (*þrátta*) kævles om n-t (Sl.) = *aggast.* **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. is. pl. Trækdyr (is. om Okser).

á koma [au:kom·a] f. **1.** (*það að e-ð kemur á*) Opstaaen, Opkomst; (*byrjun*) Begyndelse. — **2.** (*meiðsl eða bólur á hörundi*) Beskadigelse af Huden, hvad enten den bestaar i spontant opstaaende Vabler (is. Blegner paa Læben, jfr. *áblástur*), el. smaa Bylder, el. Saar foraarsagede ved ydre Vold; — deraf overf. (slemt) Stød: *þetta var* [illegible]. — **3.** [illegible] kortvarig Regn, Byge. — **4.** [illegible] ride en Hest, Ridning: *góður ákomu*, en udmærket Ridehest; deraf i overf. Bet. ogsaa om Mennesker: medgörlig: *lipur og góður ákomu* (om en Købmand) (Mýrd. 126). — **5.** (fys.) Anslag (JsJs.). **-komið** [-ko·mɪð] an., jfr. *koma á*, kun i Talem.: *jafnt, líkt, ójafnt, á. með e-m*, n-n er stillede paa samme, en lignende el. forskellig Maade.

ákomu daufur [au:komødöy:vʏr] a. uden Fyrighed (om Heste). **-hraði** [-hra·ðɪ] m. (fys.) Anslagshastighed. **-legur** [-lɛ:gʏr] a. seende ud til Regn (= *úrkomulegur*).

á kosinn [au:ko·sɪn] a. se **ákjósa.** **-kostafiskur** [-kosdafɪs·gʏr] m. i Forb. som *það er á. að hafa hann á heimili*, det er en blandet Fornøjelse at have ham i Hjemmet (Árn., Rang.).

akport [a:kpɔrt] n. Indkorselsport.

akra lög [a:gralö:g, a:kra-] npl. agrarisk Lov (lex agraria). **-merki** [-mɛr·ɟɪ] npl. Agerskel. **-nes** [-nɛ:s] n. npr. Handelsplads ved *Faxaflói.* ogs. kaldt *Skipaskagi* el. *Skagi.* **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Uddeling af Agerland.

akreka [a:grɛ·ga, a:krɛ·ka] f. Hesteskovl (Andv. I. 146).

Akrnesingur (-s, -ar) [a:grnɛsiŋgʏr, a:kr-] m. Mand fra *Akranes.*

ak spíkaður [a:kspi:gaðʏr, -spi:kaðʏr] a. spækfed: *vjer ... rekum akspíkað nautaket* [illegible] (Lögr. '15. 159). **-stigur** [-sdi·gʏr] m. Korevej. **-stóll** [-sdoᵘdl] m. Korestol, Rullestol.

akstur (-urs) [axsdʏr] m. Korsel.

akstursferð [axsdʏrsfɛrð] f. Kørsel.

akta (a) [axda] vt. **†1.** (*rannsaka*) undersoge. — **†2.** (*stunda*) sysselsætte sig med; (*annast um e-ð*) bære Omsorg for n-t, sörge for n-t. — **†3.** (*virða*) ære, agte. — **4.** (pop.) (*hafa beyg af*) bære Respekt for, respektere [illegible] (BF[illegible]).

aktamur [illegible]

aktaskrift [illegible] Akkordarbejde, [illegible] om Arbejde, som man søger at slippe saa billigt fra som muligt, jfr. GF. i Skírn. '13, 42 ff.).

ak taug [a:ktöy·g] f. Tov, Reb, Sele, — pl. *aktaugar*, is. Seletöj. **-taumur** [-töy·mʏr] m. sædv. pl. *aktaumar:* **1.** Tov hvorved Roret kan styres, Styreline, Jukline: *sitja í aktaumum*, staa ved Roret; *vera einn í aktaumum*, være ene om Sagen. — **2.** Tov fæstet til Raanokken og hvormed Sejlene kan stilles (jfr. *aka*) efter Vinden, Bras. — **3.** (*á vagni*) Koretömme. **-teinn** [-tɛidn] m. Skinne. **-tygi** [-ti·jɪ] npl. Seletöj. **-tygjasmiður** [-tijasmɪ:ðʏr] m. Seletojsfabrikant; (= *söðlasmiður*) Sadelmager.

ákúfóttur [illegible]

akur (-urs, -rar) [illegible] m. **1.** [illegible] Ager, Mark. — **2.** overf. om en frodig Græsmark: *þetta er mikill a.*

ákúra (-u, -ur) [au:ku·ra] f. sædv. i pl. *ákúrur*, Irettesættelse, Rivaf: *mæta ákúrum*, blive irettesat.

akur dái [a:gordau:ɪ, a:kor-] m. [illegible] *hjálmgras.* **-des** [-dɛ:s] n. Markstykke (SHolm i ÞThLfr. III. 117). **-eyri** [-ɛi:rɪ] f. npr. Kobstad paa Nordlandet. **-eyringur (-s, -ar)** [-ɛi:riŋgʏr] m. Indbygger af *Akureyri.* **-ertur** og **†-ertir** [illegible] *graertur* [illegible] **-gerði** [illegible] n. omhegnet Stykke Ager, Lokke, Vænge. **-há** [-(h)au:] f. Ævred, (jydsk) Ho. **-hæna** [-(h)ai:na] f. (zool.) Agerhöne (perdix). **-hæns** [-(h)ain·s] npl. (zool.) Agerhöns (perdix). **-yrki (-ja, -jar)** [-ɪr·ɟɪ] m. Agerdyrker.

akuryrkja [a:gorɪr·ɟa, a:kor-] f. Agerdyrkning, Avlsbrug.

akuryrkju áhald [a:gorɪrɟʏau:halt, a:kor-] n. Agerdyrkningsredskab. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. og npl. Agerdyrkningslære. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgʏr] m. agerbrugskyndig, Agronom. **-land** [-lan·t] n. Agerbrugsland. **-maður** [-ma:ðʏr] m. Agerdyrker.

akur kál [a:gʏrkau:l, a:kʏr-] n. (bot.) Agerkaal (brassica campestris) **-kálsfræ** [-kaulsfrai:] n. Agerkaalsfro (saakaldt Kornfrø benyttet som Fuglefoder). **†-kvísl** [-kvis·l] f. = **mykikvísl. -land** [-r-lan·t] n., **-lendi** [-lɛn·dɪ] n. Agerland. **†-maður** [-ma:ðʏr] m. Agerarbejder. **-mál** [-mau:l] n. en Agers Flademaal: spec.: Agermaal (norsk = 2650 el. 2744 danske ☐ Alen) (LFR. XIV. 230). **-mustarður** [-mʏs·darðʏr] m. Agersennep. **-mustarðsfræ** [-mʏs·darþsfrai:] n. Frø af Agersennep, (saakaldet) Kornfrø. **-níðsla** [-nið·sla] f. Rovdrift (paa Marker). **-rauf** [a:gʏr-röy:v] f. Agerfure. **-rein** [-rɛi:n] f. Agerren. **-rífur (-s)** [-ri:vʏr] m. Harve.

Akursborg [a:gʏrsbɔrg, a:kʏrs-] f. npr. **1.** Acre i Syrien. — **2.** Akershus Fæstning i Kristiania.

akur skurðarmaður [a:gʏrsgʏrðarma·ðʏr, a:kʏr-] m. Høstmand. **-skurður** [-sgʏr·ðʏr] m. Høst. **-starf** [-sdar·v] n. Markarbejde. **-súra** [-su:ra] f. = *vallarsúra*, Syreskræppe, Vildsyre (rumex acetosa). **-sæði** [-sai:ðɪ] n. = *sáðkorn*, Udsæd.

ákúrur [au:ku·rʏr] pl. af **ákúra.**

akur verð [a:gʏrvɛr·ð, a:kʏr-] n. en Agers (Marks) Værdi, Prisen for en Ager. **-verk** [-vɛr·k] n., **-vinna** [-vɪn:a] f. Markarbejde. **-vörður** [-vör·ðʏr] m. Agervogter, Markvogter.

á kvarða (a) [au:kvarða] vt. bestemme: *á. dag*, beramme en Dag. **-kvarðan** [-kvarðan] f. = **ákvörðun. -kveða** [-kvɛ·ða] vt. bestemme, afgöre, fastsætte; pp. *ákveðinn*, bestemt, fastsat; *ákveðni greinirinn*, den (det) bestemte Artikel (Kendeord); *jeg er á. í því*, jeg er fast bestemt derpaa; *ef vjel skipsins hefur minna en 250 ákveðin hestöfl*, er Skibets Maskine af under 250 Hestes Kraft indiceret (Stj. '11. A. 172). **-kveðja** [-kvɛðja] vt. = **ákveða.**

akvegur [a:gvɛ·gʏr, a:k-] m. Korevej.

ákvæða laus [au:kvaiðalöy:s] a. **1.** (*álagalaus*) fri for Forbandelser el. Trolddom. — **2.** (*án fyrirmæla*) hvorom ingen Bestemmelser findes: *það er alveg á-t um það í íslenskum lögum* (JÓl.). **-skáld** [-sgaul·t] n. Digter, hvis Vers har en overnaturlig Virkning (= *kraftaskáld*).

á kvæði [au:kvai·ðɪ] n. **1.** (*fyrirmæli*) Bestemmelse. — **2.** (*= álög*) *álög*, Forbandelse, magiske Forbandelser, Trolddom. **-kvæðinn** [-kvai·ðɪn] a. i Besiddelse af overnaturlige digteriske Ævner, jfr. *ákvæðaskáld.*

ákvæðis gjald [au:kvaiðɪsgjal·t] n. pligtig Terminsydelse, bestemt Ydelse. **-greiðsla** [-grɛið·sla] f. forudbestemt Betaling, jfr. *ákvæðisgjald.* **°-kenning** [-ɟɛn·iŋk] f. Determinisme. **-kenningarmaður** [-ɟɛn·iŋgarma·ðʏr] m.

Determinist. **-staður** [-ɪ-sda:ðøϙ] m. Bestemmelsessted. **-teigur** [-ɪs-tεi:qøϙ] m. afdelt Markstykke, som er bestemt til at slaas af en Mand om Dagen. **-tími** [-ti:mɪ] m. Normaltid. **-verð** [-vεr ð] n. paalydende Beløb: *á. gjalda þessara*, disse Afgifters Ansættelsessum; *með ákvæðisverði*, al pari. **-verk** [-vεϙ·k] n. **1.** (*verk, sem vinna skal á tilteknum tíma*) Arbejde der skal udføres i Løbet af en vis Tid, bestemt Arbejde: *þá er eigi gátu lokið ákvæðisverki sínu* (BrJÞf. 242). **2.** (*umsamið verk fyrir ákveðna borgun*) Akkordarbejde. **-vinna** [-vɪn:a] f. = **ákvæðisverk** 2.

á kvörðun (-ar, -kvarðanir) [au:kvorðon, -kvarðanɪϙ] f. **1.** (*það að ákveða um e-ð*) Bestemmelse. — **2.** (*úrskurður, t. d. yfirvalds*) Dekret. — **3.** (*grundvallarregla*) Grundsætning. **-kvörðunarpósthús** [-kvörðonaϙ-pouˢ·t(h)us, -pouˢ·dus] n. Bestemmelsesposthus. 1. **-kæra** [-ʂai·ra] f. Anklage, Beskyldning: *bera ákæru á e-n*, anklage en, fremføre en Beskyldning imod en. 2. **-kæra** [-ʂai·ra] vt. **1.** *á. e-n*, anklage en. — **2.** *á. e-ð*, paatale n-t. **-kærandi** [-ʂai·randɪ] m., †**-kærari** [-ʂai·rarɪ] m., **-kærumaður** [-ʂairøma:ðøϙ] m. Anklager. **-köllun** [-ködløn] f. Anraabelse. **-köst** [-köst] npl. se **ákast**. **-köstun (-ar, -kastanir)** [-kösdøn, -kasdanɪϙ] f. Paakastning.

al- [a:*l*, a*l*·] som Præfiks, helt, ganske, aldeles, fuldkommen.

°**ál (-s)** [au:*l*] n. Aluminium (JsJs.).

ala (el, ölum; ól, ólum; æli, pp. **alinn**, pl. *aldir*, dat. *öldum*) [a:la; ε:*l*, ö:løm; ouː*l*, ouːløm; ai:lɪ; a:lɪn, al·dɪϙ, öl·døm] **I.** vt. **1. a.** (*fæða*) føde, bringe til Verden: *a. barn*, føde et Barn, barsle; *aldir og óbornir*, fødte og ufødte; ofte poet. i Bet.: Nutid og Fremtid. — †**b.** (*geta*) avle: *a. börn við konu sinni*, faa Börn med sin Kone. — **2.** (*næra á mat*) fodre; (*um dýr*) spec. om Dyr: kraftfodre, staldfodre, opfede: *a. á mjólk*, dægge; *a. hest einn vetur*, fodre (is. staldfodre) en Hest en Vinter; *alinn hestur* (= *eldishestur*) staldfodret Hest (mods. *útigangshestur*). — **3.** *a. upp* (= *fóstra*) opfostre, opdrage (om Mennesker): *a. upp dreng*, opfostre en Dreng, opdrage en Dreng; (*um dýr*) opdrætte (om Dyr), lægge til; *a. upp hest*, opdrætte en Hest; *alast upp*, blive opdraget, vokse op; *vel* (*illa*) *upp alinn*, godt (daarlig) opdraget; *a. undan hesti*, opdrætte Føl der er faldne efter en bestemt Hest. — **II.** vi. *a. á e-u*, stadig minde om n-t, stadig holde n-t vedlige: *ef haldið er áfram að a. á úlfúðinni*, hvis man bliver ved at nære Fjendskabet; *stúlkan ól á spurningunum* (blev stadig ved at spörge), *en Solveig varðist* (NK. '11, 250); *jeg skal a. á piltinum*, jeg skal opmuntre Fyren. — **III.** i forsk. overf. Bet.: *a. aldur sinn*, tilbringe sit Liv, henleve; *a. manninn*, tilbringe sin Tid; *a. harm* (*sút osfr.*) *í brjósti sínu*, bære Sorg (Savn osv.) i Brystet; *a. e-ð með sjer*, tænke meget over n-t, lade n-t vokse i sin Tanke; *a. e-ð upp í e-m*: faa n-t til at udvikles hos en, ved at vænne en til n-t, navnl. udvikle en Last hos en, ved stadig at vise Overbærenhed: *hún ól upp í honum strákskapinn*, hun ligefrem opmuntrede hans Tilböjelighed til uartige Streger; *a. áhuga*, nære Interesse: *a. klerkar áhuga um að alþýða hlýði sér* (Odds. 2, 2, 241); *a. önn fyrir e-m*, forsörge en.

1. **ála** [au:la] a. indec. **1.** (= *álfalegur*) fjantet. — **2.** (*um hryssu*) parrelysten (om en Hoppe) (Vf.).

2. **ála (a)** [au:la] vi. (jfr. *ál, ól*) spire: *kartöflurnar á.* (Skaft.).

ala bast (-s) [a:labast] n., **-bastur (-urs)** [-bas·doϙ] m. (n.?) Alabast.

Ála borg [au:labor·k] f. npr. Aalborg. **-feiti** [-fεi:dɪ, -fεi:tɪ] f. Aalefedt. **-fiski** [-fɪs·ɉɪ] n. Aalefiskeri.

á lag [au:la·q] n. **1.** i det hele hvad der lægges paa el. til n-t: (*kaupbætir*) Tilgift; (*viðbót*) Tillæg. — **2.** (spec.) (*á jörð, kirkju*) Aabod (paa en Gaard el. Kirke) (jfr. *úttekt*). — **3.** (*framfærsla verðs á varningi*) Avance, Udbytte. — **4.** (*frosið snjólag*) frossen Sne, som bedækker Jorden, Sneskorpe (ASkaft.). — **5.** Grund, Bund; *reitirnir eru náttúrlega öðruvísi litir en álagið* (*grunnurinn*) *t. d. svartir á gulu* (ÓDavSk. 310). — **6.** pl. *álög*; *í álögum*, i Nødsfald = *í viðlögum*, jfr. *liggja á*. — **7.** spec. pl. *álög*, Fortryllelse, forhekset Tilstand: *kóngsdóttir í álögum*, en fortryllet Kongedatter. — **8.** is. i pl. (= *rangarhöld, áfellur*) det øverste af Krumholterne i et Skib (BH.). **-laga (-lögu, -lögur)** [-la·qa, -lö·qo(ϙ)] f. **1.** (*skattur*) Bebyrdelse, Byrde, trykkende Paalæg, Skat, Afgift. — **2.** (*álög*) Forhekselse, Fortryllelse. **-lagalaus** [-laqalöy:s] a. (egl. uden Fortryllelse, jfr. *álög*, deraf:) fejlfri: *en kóngurinn í Stapa átti sjer fjaðraham, sem var álagalaus dvergasmíð* (GFrÚbl. 43).

ála garður [au:lagar·ðøϙ] m., **-gildra** [-ɉɪl·dra] f. Aalegaard.

á lagning [au:lagniŋk] f. **1.** (*það að leggja á hest*) Opsadlen, Sadling. — **2.** (*á. skatta*) Paalæg, Skattepaalæg. — **3.** (*á. eggjárna*) Slibning, Hvæssen af skærende Redskaber paa en Slibesten. **-lagstorfa** [-laχstor·va] f. Græstörv, som lægges som Underlag lige under Kløvsadelens Sider.

ála háfur [au:lahau:voϙ] m., **-hylki** [-hɪλ·ɉɪ, -hɪl·ʂɪ] n. Aaleruse, Aaleglib. **-kelda** [-ʂεl·da] f. Mose el. Sump, hvor der er Aal. **-kista** [-ʂɪs·da] f. Aalekiste. **-móðir** [-mouˢ:ðɪϙ] f. (zool.) Aalekvabbe (zoarces viviparus).

álandsvindur [au:lansvɪn·doϙ] m. Paalandsvind.

á lappalegur og **álapalegur** [au:lahbalε:qøϙ] a. kejtet, klodset. **-lappaskapur** [-lahbasga:bøϙ, -sga:pøϙ] m. Kejtethed, Klodsethed. **-lappi** [-lahbɪ] m.: (*auli*) Dosmer; (*klunni*) Klodrian, Klodsmajor; (*álappalegur maður*) Person som er kejtet og kluntet i sin Optræden.

álaroð [au:laro·ð] n. Aaleskind.

álarvaður [au:larva:ðøϙ] m. (*ál* = *ól*) Læderstrimmel (brugt som *vaður*): *með að við hafa álarvaði* (*hver einstakur vaður er ristur úr heilli nautshúð hjerumbil 3 þumlúnga breiður og 13 faðma lángur*) (BJLVs. 45).

á las [au:la·s] n. Dadel: *verða fyrir álasi* (*út*) *af e-u*, blive Genstand for Dadel, blive dadlet paa Grund af n-t. **-lasa (a)** [-la·sa] vt. med dat. dadle, irettesætte, bebrejde. **-lasan** [-la·san] f. = **álösun**. **-lasandi (-a, -endur)** [-la·sandɪ, -εndøϙ] m. Dadler, Kritiker.

ála stingur [au:lasdiŋ·gøϙ] m., **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Aalestang.

álát [au:lau·t] n. Mælk el. desl., som hældes ud over Grød, jfr. *útálát*.

álatjörn [au:latjöd·v, -tjör·dv] f. Aaledam.

al auðn [a:löyðn] f. **1.** (*gjöreyðing*) fuldkommen Ødelæggelse. — **2.** (*fullkomin auðn*) fuldstændigt Øde (navnlig om en fuldstændig øde Egn). — **3.** (*það að vera snjólaus eða íslaus*) fuldstændig Frihed for Sne og Is, is. om Jorden, men ogs. om en Sø el. desl. som er bleven fri for Isen. **-auður** [-öy·ðøϙ] a. **1.** (*alveg óbygður*) fuldstændig øde; (*alveg tómur*) fuldstændig tom; menneskétom: *bærinn er a. af fólki*; — (*alveg gróðrarlaus*) fuldstændig gold, helt øde. — **2.** (*alveg laus við snjó eða ís*) fuldstændig snefri, isfri; *jörðin er alauð*, Jorden er helt snefri; *áin er alauð*, Floden er helt isfri.

ála varpa [au:lavaϙ·ba] f. Aalevod. **-veiði** [-vεi:ðɪ] f. Aalefangst. **-virki** [vɪϙ·ɉɪ] n. = **álagarður.**

albata [al·ba·da, -ba·ta] a. indec. fuldstændig helbredet. **-meðal** [-mε:ða*l*] n. Universalmedicin (BH.).

1. **al bati** [al·ba·dɪ, -ba·tɪ] m. fuldkommen Helbredelse; (*um veðrið*) fuldstændigt Omslag til det bedre (om Vejret). 2. **-bati** [-ba·dɪ, -ba·tɪ] a. = **albata**. **-batna** [-bahdna] vi. *e-m albatnar*, en kommer sig ganske: (om Aarstiden) blive helt mild, forandre sig fuldstændig til det bedre: *stundum albatnar fyrir sumarmál* (ÞGjD. 66). **-beinn** [-bεidv] a. **1.** (*þráðbeinn*) ganske lige, matematisk lige. — **2.** (*mjög gestrisinn*) meget gæstfri (BH.). **-ber** [-bε·r] a. **1.** (*allsnakinn, allsber*) splitternøgen. — **2.** (*alveg auðsær*) ganske tydelig. **-byggja** [-bɪɉ·a] vt. (jfr. *byggja*) **1.** bygge helt. — **2.** bebygge helt; — pp. *albygður*, [1]) helt bygget; [2]) fuldt bebygget; fuldstændig koloniseret. **-bindindi** [-bɪndɪndɪ] n. Totalafholdenhed. **-bindindismaður** [-bɪndɪndɪsma:ðøϙ] m. Totalist. **-bitinn** [-bɪ·dɪn, -bɪ·tɪn] a. skambidt overalt. **-bjartur** [-bjaϙdøϙ] a. meget lys, ganske klar: *a. dagur*, höjlys Dag. **-blár** [-blau·r] a. helt blaa, blaa overalt. **-blinda** [-blɪnda] vt. berøve Synet fuldstændig. **-blindur** [-blɪndoϙ] a. helt blind, starblind. **-blóðugur** [-blouˢ·ðoqøϙ] a. blodig over det hele. **-blómgaður** [-blouˢmgaðøϙ, -blouˢŋg-] a. som staar i fuldt Flor.

albogi [al·boi·ɉɪ] m. **ol(n)bogi.**

al borga [al·borga] vt. betale fuldt ud. **-brenna** [-brεn·a] vt. og vi. **1.** vt. brænde, opbrænde fuldstændig; — **2.** vi. nedbrænde, opbrænde fuldstændig, udbrænde. **-brynjaður** [-brɪnjaðøϙ] a. helt bepansret, i fuld Rustning; — overf. iset overalt. **-brjóta** [brjouˢ·da, -brjouˢ·ta] vt. bryde, knuse, knække fuldstændig; pp. *albrotinn*, ganske i Stykker, sønderbrudt. **-bróðir** [-brouˢ·ðɪϙ] m. Helbroder, kodelig Broder. **-búa** [-bu·a] vt. udruste fuldstændig; pp. *albúinn*, fuldstændig udrustet, fuldkommen færdig, rede, parat, klar: *a. e-s* el. *að gera e-ð*, fuldstændig rede til n-t el. til at göre n-t; *albúinn til orustu*, klar til Kamp. **-bættur** [-baihdøϙ] a. jfr. *bæta*. **1. a.** (*alveg heill heilsu*) fuldstændig helbredet. — **b.** fuldstændig erstattet: *a. skaði, missir*. — **2.** (*um föt*) lappet overalt (om Klæder).

alda (öldu, öldur) [al·da, öl·dø(ϙ)] f. **1.** (*bylgja*) Bølge. — **2.** (*öldugangur*) Bølgegang: *það er talsverð a.*, Søen er urolig; i overf. Bet.: *það er auðsjeð, hvaðan sú a. er runnin*, det er let at se, hvorfra det stammer. — **3.** (*ójafna á landi*) (bølgeformet) Sandbanke, Bakke, Banke; **öldugeimur*, Hav (MJ. III. 179); **ölduhreinn*, **öldujór* (SBr.), **ölduljón* (JHall. 164), **ölduskíð* (GEin. i Eimr. XIV. 214) Skib.

alda brigði [al·dabrɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. Tidskel, Tidehværv, Epoke. ***-faðir** [-fa:ðɪϙ] m. Aarhundredernes, Tidernes Fader, Gud. **-glaumur** [-glöy:moϙ] m. vild Tummel: *í einskonar „aldaglaumi“* (Eimr. IV. 219). ***-hringur** [-hϙiŋ·gøϙ] m. Menneskers Kreds: *ef hann finst í aldahring* (BóluHj. 62). **-hvörf** [-χwör·v, -kvör·v] npl. Tidskel, Tidehværv, Epoke. ***-kyn** [-ʂɪ:n] n. Menneskeheden. **-langur** [-lauŋ·goϙ] a. aarhundredlang. **-mót** [-mouˢ:t] npl. Aarhundredeskifte.

aldanskur [al·dansgoϙ] a. helt dansk.

aldaóðal [al·daouˢ:ða*l*] n. evig Ejendom.

aldar [al·daϙ] gen. sg. af **öld.** **-andi** [-r-an·dɪ] m. Aarhundredets el. Tidens Aand. **-ár** [-au:r] n. Aar i et Aarhundrede: *nú er 17. aldarárið*, Aarhundredets 17. Aar. **-blær** [-blai:r] m., **-bragur** [-bra:qøϙ] m. en Tidsalders Aand el. Særkende, Skik og Brug i en vis Tid. **-far** [-ϙ-fa:r] n. †**1.** (*rás viðburðanna*) Historie, Begivenhedenes Gang. — **2.** = *aldarbragur*. **-háttur** [-(h)auhdoϙ] m. Tidsaand; overf.: en Tidsalders Skildring: *Fjölmóð má vel kalla aldarhátt fyrri hluta 17. aldar* (GVigf. i JÁÞj. I. XI). **-kvilli** [-kvɪd·lɪ] m. Modesygdom. **-lok** [-r-lo:k] npl. Aarhundredets Slutning. **-upphaf** [-ʏhp(h)av] n. Begyndelsen af et (nyt) Aarhundrede.

alda skifti [al·dasɉɪf·dɪ] npl. **1.** = *aldamót*. — **2.** *það geta verið a. að því*, det kan være forskelligt i forskellige Aarhundreder, jfr. *áraskifti*. **-skrár** [-sgrau:r] fpl. (*sögutöflur*) synkronistiske Tabeller. ***-sonur** [-so:nøϙ] m. dødeligt Menneske. ***-spell** [-sbεd·λ] npl. Aarhundreders Skade.

al dauða [al·döy·ða] a. indec. **1.** (*útdauður*) uddød: *verða a.*, uddø. — **2.** (*án lífs*) uden Liv: *kasta fæð á efnið og hugsa sér það ilt og a.* (ÁBjH. 210). 1. **-dauði** [-döy·ðɪ] m. fuldstændig Død, Ophør af alt Liv. 2. **-dauði** [-döy·ðɪ] a. indec. = **aldauða.**

alda vinkona [al·davɪŋ·kona] f. fortrolig Veninde, Perleveninde. **-vinur** [-vɪ:noϙ] m. gammel Ven, fortrolig Ven. **-ævi** [-ai:vɪ] f. *í a.*, *um a.* *langalengi*, i lang(e) Tid(er), meget længe. **-öðli** [-öð·lɪ] dat., kun i Forb.: *frá a.*, fra Arilds Tid.

1. **al deyða** [al·dεi·ða] f. fuldstændig Livløshed: *andleg a.*, aandelig Livløshed, Mangel paa Interesser. 2. **-deyða** [-dεi·ða] vt. fuldstændig berøve Livet. 1. **-deyfa** [-dεi·va] f. **1.** (*hreyfingarleysi*) Inerti, Mangel paa Bevægelse. — **2.** (*aðgerðaleysi*) fuldstændig Ørkesløshed, Inerti. 2. **-deyfa** [-dεi·va] vt. bedøve fuldstændig. **-deilis** [-dεi·lɪs] adv. **1.** = *alveg*. — **2.** som interj. ja saa! **-dimmur** [-dɪm·øϙ] a. helt mørk, bælmørk.

aldin (-ins, pl. ds.) [al·dın] n. Frugt.

***aldinamauk** [al·dınamoyk] n. (f. At.) Syltetøj.

aldin berandi [al·dınbɛ:randı] a. frugtbringende. **-bora** [illegible] = **aldinbori.** **-borg** [-bor·k] f. npr. Oldenborg. **-bori** [-bo:rı] m. Oldenborre. **-bær** [-bai:r] a. frugtbærende. **-frjór** [-frjo:r] a. rig paa Frugter, [illegible]. **-garðarækt** [-garðara[illegible]t] f. Havedyrkning. **-garðshnifur** [illegible] m. Havekniv. **-garður** [-gar·ðoǫ] m. Frugthave, Have. **-grein** [-grɛi·n] f. frugtbærende Gren. ***-gróði** [-grouː:ðı] m. Frugtavl. ***-gull** [-gʏd·λ] n. gylden Frugt.

aldini (-is, pl. ds.) [al·dını] n. = **aldin.**

aldin kjöt [al·dınƫö:t] n. Frugtkød. **-laus** [-löy·s] a. uden Frugt, ufrugtbar. **-leggur** [illegible] m. (bot.) Frugtstilk. **-lögur** [illegible] m. [illegible] **-mangari** [-mau·gari] m. Frugthandler.

aldinn [al·dın] a. (ds.) gammel, alderstegen.

***aldin rós** [al·dınrouː:s] f. Blomst. **-rót** [-rouː:t] f. spiselig Rodfrugt, spiselig Rod. **-safi** [-sa:vı] m. Frugtsaft. **-sali** [-sa:lı] m. Frugthandler. **-selja** [-sɛl·ja] f. Frugtkone, Frugthandlerske. **-settur** [-sɛhdoǫ] a. besat med Frugter. **-skellir** [-sƫɛd·lıǫ] m. (bot.) Springbalsamin (impatiens noli tangere). **-stæði** [-dai·ðı] n. (bot.) Frugtbund (carpophorum). **-trje** [illegible] n. Frugttræ. °**-trjóna** [-trjouː:na] f. (bot.) Næb el. Frugtnæb (rostrum). **-varp** [-vaǫ·p] n. (bot.) Frugtfældning. °**-verpur** [-vɛǫ·boǫ] a. (bot.) som fælder moden Frugt. **-viður** [-vı:ðoǫ] m. Frugttræ; coll. Frugttræer. **-vín** [-vi:n] n. Frugtvin. **-vísir** [-vi:sıǫ] m. umoden Frugt. **-vökvi** [-vö:gvı, -vö:kvı] m. Frugtsaft. **-þrúga** [-þru:(q)a] f. Frugtperse.

al dýra [illegible] f. [illegible] *bönd* (s. d. O.) med forsk. Variationer; den almindeligste Form er følgende: [illegible] 110. nr. 110; andre Arter af *aldýra*, se sst. nr. 437—448.). **-dýrulegur** [-dirolɛ:qoǫ] a. (metr.) lignende *aldýra* (HSıg. 14.). **-djefli (-is)** [-djɛblı] n. coll. alle Djævle, Helvede. **-dofinn** [-do·vın] a. følesløs over det hele. ***-dómari** [-douː·marı] m. det heles Dommer, Universaldommer, Gud.

aldraður (öldruð, aldrað) [al·draðoǫ, öl·drøð, al·drað] a. aldrende, alderstegen, til Aars.

***aldregi** [al·drɛi·jı] adv., **aldrei** [al·drɛi] adv. **1.** aldrig: *a. framar,* aldrig mere [illegible] **2.** [illegible] en Dyng[illegible] [illegible] (JSVb. 73). [illegible] kun) *seldum hrá skinn* (JSVb. 73).

aldrepa [al·drɛ·ba, -drɛ·pa] vt. dræbe fuldstændig.

aldrænn [illegible] a. = **aldraður.**

aldubbaður [al·dʏb·aðoǫ] a. opstadset.

aldur (-urs, -rar) [al·doǫ, al·draǫ] m. **1.** (*hluti æfiskeiðs, áratala*) om et bestemt Tidsrum, særlig bestemmende hvor længe en har levet, Alder: [illegible] *aldri*, i sin Ungdom, i Ungdommen, ung; *á besta* (el. *ljettasta*) *aldri*, i sin bedste Alder, i sin kraftigste Alder; *á efra aldri, hniginn að aldri*, til Aars, til Alders; *á þrítugs aldri*, i Tyverne; *á gamals aldri*, paa sine gamle D[illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] dom: *vera við a.*, være aldrende; *vera aldri farinn* (*orpinn*) være bedaget: *með aldri*, til Aars: *sextugur, með aldri* (ÓDavÞul. 272). — **4.** i Udtr. som bet. et længere Tidsrum: *um langan a.*, længe, en Tid lang; *allan a.*, altid; *um a., um a. og æfi*, for evige Tider, til evig Tid, bestandig, stedse; *hvar um a.?* hvor nogen Sinde? **-dagar** [-r-da:qaǫ] mpl. ***1.** (*eilífð*) Evighed; *um aldurdaga*, evigt. — **2.** (*æfi*) Liv; *alla hans aldurdaga*, hele hans Liv. **-hniginn** [-ǫ-hvi:jın] a. alderstegen. †**-lag** [-r-la:q] n. **1.** (*dauði*) Endeligt, Død. — **2.** (*ásköpuð lífskjör*) bestemt Skæbne. †**-lok** [-lo:k] npl. Død. ***-nari** [-na:rı] m. Ild.

aldurs ár [al·doǫsau:r] n. Aar (Alders-): *á þrítugasta aldursári*, i hans (hendes) tredivte Aar. **-forseti** [-foǫ·sɛdı, -sɛtı] m. Aldersformand. **-hár** [-(h)au·r] a. gammel. ***-lag** [-la:q] n. Død: *verða e-m að aldurslagi*, [illegible] **-leyfi** [illegible] n. [illegible]

***aldurslit** [al·doǫslı:t] npl. Død.

aldurs munur [al·doǫsmʏ:nøǫ] m. Aldersforskel. **-rek** [-rɛ:k] n. Alder: *á sama aldursreki*, i samme Alder, omtrent jævnaldrende. **-rjettur** [-rjɛhdoǫ] m. Anciennitet, Aldersret. **-röð** [-rö:ð] f. Anciennitet, Aldersfølge: *fara frá eftir a.*, afgaa efter Anciennitet. **-skeið** [-ǫ-sƫɛi:ð] n. Alderstrin. **-smár** [-smau:r] a. ung. **-takmark** [-ǫs-ta:gmaǫk, -ta:k-] n. Aldersgrænse. **-tamur** [illegible] 250—51) (Reminiscens fra Atlakviða 42, hvor Ordet vistnok betyder »død«, hvis det da ikke er en Fejlskrift for *„aldurscamr"*, jfr. GV.).

***aldur tili** [al·doǫtı:lı] m., ***-tjón** [-tjouː:n] n., ***-tregi** [-trɛi:jı] m. Død. ***-töf** [-tö:v] f. Livsbane, Liv. ***-þrá** [-þrau:] f. livsvarig Længsel.

1. **al dæla** [al·dai·la] f. hver Mands Sag, ogs. om en Person, som udfører n-t, der ikke er hver Mands Sag: *það er ekki a., sem fer í draughóla í þoku* (Sch.). 2. **-dæla** [-dai·la] a. indec. og adv. **1.** (*þægilegur í umgengni*) [illegible] — **2.** (*auðveldur*) let, uden Vanskelighed; (*sem er hvers manns viðfang*) som er hver Mands Sag. — **3.** som adv.: *ekki er nú a.*, det gaar ikke ganske naturligt til, der er n-t (mystisk el. overnaturligt) paa Færde; *e-m þykir ekki a.*, en (synes det gaar ikke helt naturligt til og) bliver uhyggelig til Mode. *Sigurð: þetta ekki aldæla* (blev n-t uhyggelig til Mode) *er hann sjer Þorstein rísa upp* (JThMk. 45). **-dæli** [-dai·lı] a. = **aldæla.** **-dæmir (-is)** [-dai·mıǫ] m. = **aldómari.** **-döggva** [-dogva] vt. overdugge, — pp. *aldöggvaður*, helt bedugget. ***-eðli** [a:lɛðlı] n. hele Naturen. **-efli (-is)** [-ɛblı] n.: *af a.*, af alle Kræfter, — gen. *aleflis* som adv. og förste Sammensætningsled: *a. kjaftshögg*, et Ørefigen af alle Kræfter, vældigt Ørefigen. **-efling** [-ɛbliŋk] f. Styrkelse i alle Henseender.

á lega [au:lɛ·qa] f. Liggen ovenpaa. **-legging** [-lɛɡ·iŋk] f. (*álagning*) Læggen paa el. ovenpaa n-t: *á. refsingar*, Tildelelse af Straf. **-leggja** [-lɛɡ·a] vt. = *leggja á*, bebyrde, tildele. — (Ordspr.) *sá á frjálst, sem áleggur* (GJ.), den har frie Hænder, som selv bestemmer. **-legsa** [-lɛχsa] a. indec. smudsig (Vf.).

1. **al eyða** [a:lɛi·ða] f. Ørken, Udørken. 2. **-eyða** [-ɛi·ða] a. fuldstændig øde. 3. **-eyða** [-ɛi·ða] vt. ødelægge fuldstændig, lægge fuldstændig øde. **-eyðing** [-ɛi·ðiŋk] f. fuldstændig Ødelæggelse.

á leiðing (-ar, -ar) [au:lɛi·ðiŋk] f. begrænset, kortvarig Byge. **-leiðis** [-lɛi·ðıs] adv. af Sted, fremad paa Vejen; i overf. Bet.: *koma e-u á.*, bringe n-t i Stand, iværksætte n-t; *koma engu á.*, ikke faa n-t udrettet.

al eiga [a:lɛi·qa] f. ens hele Ejendom; *það er a. mín*, det er alt, hvad jeg ejer og har. **-eigumál** [-ɛiqəmau:l] n. Sag, der gælder en Persons hele Ejendom.

á leikast [au:lɛi·gast, -lɛi·kast] vrefl. tabe Spillet; jfr. *leika á: minn hlutur hefir áleikist*, det er gaaet tilbage for mig (BH.). **-leikinn** [-lɛiɡ·ın, -lɛi·ƫın] a. **1.** (*hrekkjöttur*) slem til at spille andre Puds. — **2.** (*í leik eða spilum*) som spiller brutalt el. snyder (i Sport el. Spil). **-leikni** [-lɛihgnı] f. indec. **1.** (*hrekkjafýsn*) Tilbøjelighed til Drilleri; (*hrekkir*) Spillen Puds. — **2.** (*í leik eða spilum*) Tilbøjelighed til Snyderi el. Brutalitet i Spil el. Leg (spec. Boldspil el. Brydning). **-leiksa** [-lɛiχsa] a. indec. som taber el. snydes i Leg el. Spil (BH.).

al einn [a:lɛidn] a. alene; *ekki sá aleini*, ikke den eneste (GFrÁtt. 74). **-einsamall** [-ɛin·samadλ] a. fuldstændig alene, ganske alene.

á leit [illegible] f. Bestemmelse. †**-leita** [-lɛi·da, -lɛi·ta] vt. = *leita á*, se **leita.** **-leitilegur** [-lɛidılɛ:qoǫ, -lɛiti-] a. som med Tryghed kan angribes el. tages fat paa, jfr. *leita á: honum fanst þar ekki áleitilegt*. **-leitinn** [-lɛi·dın, -lɛi·tın] a. tilbøjelig til at angribe, paagaaende, nærgaaende. **-leitni** [-lɛihdnı] f. indec. Paagaaenhed, Nærgaaenhed.

alelda [a:lɛlda] a. indec. og adv. antændt over det hele: *húsið var orðið a.*, stod i lys Lue; *var nú a. í káetu brytans*, Restaurationens Lukaf stod i lys Lue.

á lengdar [au:lɛiŋdaǫ] adv. **1.** (*í nokkurri fjarlægð*) i nogen Afstand, paa Afstand; *langt á.*, paa længere Afstand. — ***2.** (*framvegis*) fremdeles, for Fremtiden. — †**3.** (*lengi*) i Længden, i længere Tid. **-les** [-lɛ·s] n. groft Uldgarn. **-letra** [-lɛ·dra, -lɛ·tra] vt. forsyne med Indskrift, paaskrive: *á líkneskið voru áletruð þessi orð*, Statuen var forsynet med følgende Indskrift. **-letrun (-ar, -anir)** [-lɛ·drøn, -lɛ·trøn, -anıǫ] f. Indskrift, Inskription.

álfa (-u, -ur) [aul·va] f. (= *hálfa*). **1.** i Talem.: *af* (*frá*) *minni* (*þinni, hans osfr.*) *álfu*, fra min (din, hans osv.) Side; *af guðs almáttugs álfu* (JMPísl. 61). — **2.** (*heimsálfa*) Verdensdel.

álfa barn [aul·vabad·n, -bar·dn] n. Ellebarn. **-bygðir** [-bıɡ·ðıǫ, -bıɡ·ðıǫ] fpl. Ellefolksboliger. **-borg** [-bor·k] f. Elverborg, Klippe beboet af Ellefolk. **-bruni** [-brʏ:nı] m. en Slags Udslæt i Ansigtet paa Dyr, Boghvedeudslæt (fagopyrinus). **-bær** [-bai:r] m. Ellefolksbolig, -gaard. **-dans** [-dan·s] m. **1.** Alvedans, Elverdans; i Nutiden is. om en Slags Folkedans, hvor Deltagerne udklæder sig i fantastiske Dragter, under Anførsel af en Elverkonge og -dronning; i Reglen danses der med Fakler og omkring et Baal, under Afsyngelse af en Dansevise. — **2.** i overf. Bet.: Daaredans: *dansa á.*, hoppe rundt som Daarer: *þingmenn . . . dansa á. kringum kafteininn, sem vann það þrekvirki að sigla málunum í strand* (Lögr. '15, 45).

alfaðir [al·fa·ðıǫ] m. **1.** Alfader, Gud. — ***2.** Odin.

álfa drotning [aul·vadrohdniŋk] f. Elvedronning, Alfedronning. **-fólk** [-fouλ·k, — fouː·l·k] n. Ellefolk. **-gjöf** [-ɡö:v] f. Huldregaver.

alfagur [al·fa·qoǫ] a. henrivende, overordentlig skön.

álfa hamar [aul·vaha:maǫ] m. Elverklippe, stejl Klippe, hvor Elver bor. **-háttur** [-hauhdoǫ] m. firelinjet Strofe, bestaaende af trokæiske Dipodier, katalektiske i 2. og 4. Linje, med Helrim inde i Linjerne, i 2. og 4. Fod i 1. og 3. Linje, i 1. og 2. Fod i 2. og 4. Linje. Ekspl: *óðar dráttur, Álfaháttur* [illegible] *hafna vans* (HSig. 167). **-kyn** [-ƫı·n] n. Elleslægt, Ellefolk (JÁÞj. I. 30). **-kóngur, -konungur** [-kouŋ·goǫ, -ko:nuŋgoǫ] m. Ellekonge, Elverkonge. **-legur** [-lɛ·qoǫ] a. (*flónslegur*) fjantet: *á. í framgöngu*, kejtet i sit Væsen; — adv. *-lega*. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. (*flónsleg læti*) fjantet Optræden, naragtige Lader, naragtig Optræden. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Ellemand, Huldremand, Mand af Huldrefolket. **-mær** [-mai:r] f. Ellepige. **-piltur** [illegible] m. [illegible] **-prestur** [-prɛs·doǫ] m. Præst hos Ellefolket.

alfarahlið [al·farahλı:ð] n.: (*á túni*) Ind- og Udgang for Alfarvej.

álfaraskvegur [aul·varasga:boǫ, -sga:poǫ] m. = **álfaskapur.**

alfaravegur [al·faravɛ:qoǫ] m. Alfarvej.

álfareið [aul·varɛi:ð] f. Ridt af Ellefolk, ridende Skare af Ellefolk.

al fari [al·fa·rı] a., **-farinn** [-fa·rın] a. **1.** bortrejst for stadigt, bortrejst for fuldt og fast, bortrejst med alt sit Gods; — an. *alfarið* som adv. helt og holdent, for fuldt og fast: *vildi hann um fram alt losa sig a. við konu sína* (JÁÞj. I. 353). — **2.** meget befærdet: (Ordspr.) *sjaldan grær alfarinn akur* (GJ.), sjælden gror befærdet Ager.

álfa saga [aul·vasa·qa] f. Sagn om Ellefolk, Huldre[illegible] [illegible]

-skapur [-sga·bog, -sga·pog] m. (*heimska*) Taabelighed, Dumhed: (*klunnaskapur*) Klodsethed; (*ritskapur*) Naragtighed. **-slot** [-slo·t] n. Elleslot.

alfastur [al·fasdog] a. helt fast.

álfa trú [aul·vatru:] f. Tro paa Ellefolks Eksistens. **-vök** [-vo.k] f. **1.** aabne Render el. smaa Vaager, is. om Foraaret, i Isen, naar Resten fryser til (tilskrives i Folketroen Elverfolkene) (JÁÞj. I. 131). — **2.** Vandstade paa Is: *E. skoðaði marga vatnspolla eða álfavakir á Geitlandsjökli* (ÞThLfr. III. 48). — **3.** (*lognblettir á sjó*) lysende, rolige Pletter paa Havet, hvor man troede, at Ellefolkenes Baade holdt til for at fiske.

al feginn [al·fɛi·jɪn] a.: *a. e-u*, meget glad ved n-t. **-ferma** [-fɛrma] vt. fuldlaste. **-fermi** [-fɛrmɪ] n. fuld Last.

álf heimur [aul·f(h)ɛi·mog] m. Alfeverdenen, Alfeland, Ellefolkenes Verden, is. i pl. *álfheimar*. **-hóll** [-(h)oᵘdλ] m. Elverhöj, Ellehöj.

al fiðraður [al·fɪðraðog] a. helt bedækket med Dun: *a. ungi*. **-fylla** [-fɪdla] vt. fylde helt. **-finnur** [-fɪn·og] m. npr. Person i *Hoftmnsleikur*.

álf kynjaður [aul·(v)ɟɪnjaðog] a. af Elleslægt. **-kona** [-ko·na] f. Huldre (kvinde), Ellepige, Fe. **-konufar** [-konofa:r] n.: (*lognrák á sjó*) Stribe paa Havet i Blikstille.

al flatur [al·fla·dog, -fla·tog] a. **1.** (*alsljettur*) fuldkommen flad. — **2.** (*alveg flatliggjandi*) udstrakt, liggende fuldt udstrakt. **-fleygur** [-flɛi·qog] m., jfr. *fleygur*, (metr.) Forlængelse af 1. og 3. Linje i en firelinjet Strofe med en svag Stavelse, Ekspl. *[illegible] at reiði þa [illegible]*, hvor den normale Form findes i 2. og 4. Linje (HSig. 253—5). **-flytja** [-flɪ·djɪ, -flɪ·tja] vt. og vi. flytte helt og holdent, — refl. *alflytjast*, flytte (sig og sit Bohave) helt og holdent. **-flóra** [-floᵘ·ra] vt. brolægge helt (med Sten). **-flæða** [-flai·ða] vi. **1.** (om Tidevandet): *það alflæðir* = *það er háflóð*, det er Höjvande. — **2.** oversvömme helt: *það alflæðir yfir engjarnar*, Engen er helt oversvömmet. **-flæði** [-flai·ðɪ] n. **1.** (*háflóð*) Höjvande. — **2.** (*flóð yfir alt*) Oversvömmelse over det hele. **-fóðraður** [-foᵘðraðog] a. **a.** forsynet med et fuldstændigt (Laase-)Beslag (Laaseblik): *smíða alfóðraða skrá með lykli* (Stj. '03 B. 299). — **b.** (*um föt*) fodret helt igennem.

álf rek [aul·(v)rɛ·k] npl., **-reki** [-rɛ·ɟɪ, -rɛ·ʄɪ] m. Nodtorft: *ganga álfreka*, gaa hen for at forrette sin Nodtorft. **-rekaber** [-rɛgabɛ:r, -rɛka-] npl. Afforingspiller (BH.).

al frý (-s) [al·fri·] n. Sopindsvinets (blode) Legeme (i Mods. til dets Skal: *ígulker*) (JG. cit. af GV. i JÁÞj. I. XVII). **-friður** [-frɪ·ðog] m. almindelig Fred. **-frjáls** [-frjauls] a. fuldkommen fri, fuldstændig fri, fuglefri. **-frjór** [-frjoᵘ·r] a. frugtbar overalt. **-fróður** [-froᵘ·ðog] a. med en universal Viden: *jeg er ekki a.*, jeg ved ikke alting.

alfrum hentur [al·frʏɥ(h)ɛv·dog, -(h)ɛn·tog] a. se **frumhentur**. **-lyklað** [-m-lɪhglað] adv. se **frumlykill**.

álfrúnir [aul·vru·nɪg] fpl. Elverruner, Ellefolkenes Skrifttegn.

alfræði [al·frai·ðɪ] npl. Alsidighed; (= *alfræðibók*) Encyklopædi. **-bók** [-boᵘ:k] f. Encyklopædi, Konversationsleksikon. **-legur** [-lɛ:qog] a. encyklopædisk.

alfræðis bók [al·fraiðɪsboᵘ:k] f., **-orðabók** [-or·ðaboᵘ·k] f. **-safn** [-ɪ-sab·v] n. = **alfræðibók**.

°**álf röðull** [aul·(v)rö·ðodλ] m. Sol. **-sveinn** [-svɛidv] m. Elledreng.

álft (-ar, -ir) [auλ·(f)t, auλ·(f)dag] f. (zool.) Svane, Sangsvane (cygnus musicus), (opr. kun Navn paa Hunsvanen); *brynna* (el. *vatna*) *álftum*, en Leg: to Tov, med Lokker paa Enderne, hænges op, der lægges en let Genstand (Hue el. desl.) paa Gulvet; den der udforer Kunsten staar saa i Lokkerne og skal saa tage Genstanden op med Munden og svinge sig tilbage i samme Stilling som för (ÓDavSk. 149).; *berja á.*, ukendt Kunst, se ÓDavSk. 162.

álfta hópur [au·λ(f)dahoᵘ:bog, -hoᵘ:pog] m. Svaneflok. **-kólfur** [-koᵘl·vog] m. (bot.) Jordstængelen af *reiðingsgras*. **-laukur** [-löy:gog, -löy:kog] m. (bot.) Brasenfode (isoetes echinospora). **-leiðangur** [-lɛi:ðauŋgog] m. Svanejagt. **-nes** [-nɛ:s] n. npr. Halvo paa Sydvestlandet.

álftar hamur [auλ·(f)dag(h)a:mog] m. Svaneham. **-líki** [-r-li:ɟɪ, -li:ʄɪ] n. Svaneskikkelse: *bregða sjer í á.*, antage Svaneskikkelse. **-ungi** [-uŋ·ɟɪ] m. Svaneunge.

álfta tekja [auλ·(f)datɛ:ɟa, -tɛ:ʄa] f. Svanefangst (af vilde Svaner). **-vatn** [-vahtv] n. Sø, hvor Svaner holder til. **-veiði** [-vɛi:ðɪ] f. Svanejagt, Svanefangst. **-ver** [-vɛ:r] n. Tilholdssted og Rugeplads for vilde Svaner. — Navn paa en Lokalitet i *Vestur-Skaftafellssýsla*.

Álftnesingur [auλ·(f)dnɛ·siŋgog] m. **1.** npr. Indbygger af Halvoen *Álftanes*. — **2.** (slg.) (*gosi í spilum*) Knægt (i Kortspil).

alfúinn [al·fu·ɪn] a. fuldstændig raadden, pilraadden.

alfull kominn [al·fʏdλko·mɪn] a. alfuldkommen. **-kom(leg)leiki** [-kom(lɛq)lɛi:ɟɪ, -lɛi:ʄɪ] m. Alfuldkommenhed.

alfullur [al·fʏdlog] a. helt fuld.

álfur (-s, -ar) [aul·vog, aul·fs] m. **1.** (*huldumaður*) Alf, Elle, Huldre (mand); — pl. *álfar*, Ellefolk, Alfer. — (Talem.) *vera eins og á. út úr hól*, være ligesom halvfjantet. — **2.** (*heimskingi, flón*) Taabe, Nar; Klodsmajor. — **3.** npr. *Álfur*, Alf.

al fús [al·fu·s] a. i höjeste Grad begærlig efter. **-fær** [-fai·r] a. **1.** (*alveg fær í e-ð, til e-s*) fuldstændig i Stand til n-t el. til at klare sig med Hensyn til n-t: *þrátt fyrir þessi óhöpp og eignatjón hefir einginn heyrt þess getið, að eigi stæði Einar a. eftir* (Andv. '12, VI). — **2.** (*albata*) fuldstændig kommen sig. — **3.** (*um hluti*) fuldstændig brugelig: *reiðtygi a.* (GKonÆf. 146). — **4.** (om Vej, Floder osv.) fuldkommen fremkommelig: *áin er a.*, Floden kan udmærket godt passeres. **-gáður** [-gau·ðog] a. fuldstændig ædru, ved sine fulde fem. †**-gangs, -gangsa, -gangsi** [-gauŋs, -gauŋsa, -gauŋsɪ] a. indec. almindelig.

algar [al·gag] mpl. Alger.

al geimur [al·ɟɛi·mog] m. Verdensrummet. **-gelda** [-ɟɛlda] vt. **1.** (*gelda alveg*) gilde, kastrere helt. — **2.** (*gera geldmjólka*) göre fuldstændig gold (om Malkefaar og Koer). **-geldur** [-ɟɛldog] a. **1.** (*alveg geltur*) fuldstændig gildet, kastreret. — **2.** (*geldmjólka*) fuldstændig gold (om Malkefaar og Koer). **-genginn** [-ɟɛiŋɟɪn] a. som er kommen helt ind paa de sædvanlige Fiskebanker: *sögðust ætla að vera á skipi, en hafa líka bát, þegar fiskur væri a.* (SIng. I, 152). **-gengur** [-ɟɛiŋgog] a. almindelig. **-ger** [-ɟɛ·r] a. **1.** (*fullgerður*) fuldfærdig, fuldstændig. — **2.** (*gersamlegur*) fuldkommen, absolut; n. *algert*, som adv. helt, fuldkommen, fuldstændig. **-gera** [-ɟɛ·ra] vt. fuldføre, fuldkommengöre, göre færdig. **-gerlegur** [-ɟɛrlɛ·qog] a. absolut; (*fullkominn*) fuldkommen, fuldstændig; adv. *-lega*, aldeles, fuldstændig, ganske. **-gerleiki (-leikur)** [-ɟɛrlɛi·ɟɪ, -lɛi·ʄɪ, -lɛi·gog, -lɛi·kog] m., **-gervi** [-ɟɛrvɪ] f. indec. Fuldkommenhed. °**-gervingur (-s)** [-ɟɛrviŋgog] m. Perfektionist. **-gyði (-is)** [-ɟɪ·ðɪ] f. indec. Panteisme.

algyðis hof [al·ɟɪðɪs(h)o:v] n. Panteon. **-kenning** [-ʄɛn:iŋk] f. Panteisme, panteistisk Lære. **-legur** [-lɛ:qog] a. panteistisk. **-maður** [-ma:ðog] m. Panteist. **-trú** [-tru:] f. Panteisme.

al gildi [al·ɟɪldɪ] n. Almengyldighed, fuldkommen Gyldighed, fuld Værdi. **-gildur** [-ɟɪldog] a. **1.** (*sem gildir alstaðar*) almengyldig, universal. — **2.** (*með fullu verði*) med fuld Værdi; om Svanefjer: *nú eru keyptar í kaupstöðum svo kallaðar algildar fjaðrir og hálfgildar* (JSVb. 89). **-gylla** [-ɟɪdla] vt. forgylde overalt. **-girða** [-ɟɪrða] vt. helt indhegne: *a. tún sitt*, helt indhegne sit Tun. **-gjafta** [-ɟafda] a. indec. bruges kun i Forbindelsen: *það er algjafta*, hele Besætningen skal staldfodres. **-gjöf** [-ɟö·v] f. fuldstændig Gave. **-gjör** [-ɟö·r] a., **-gjörður** [-ɟörðog] a. = *alger*: (Ordspr.) *að augnabragði verður enginn algjörður* (GJ.). ingen bliver fuldkommen paa et Øjeblik, »Rom blev ikke bygget paa een Dag» osv. **-gleymi** [-glɛi·mɪ] n. fuldstændig Forglemmelse af alt, total Glemsel. **-gleymingssláttur** [-glɛimiŋslauhdog] m. Höjdepunktet af Høslætten: *það er kominn a.*, Høslætten staar paa sit höjeste. **-gleymingur** [-glɛi·miŋgog] m. **1.** = *algleymi*. — **2.** (*alger náðun*) fuldkommen Amnesti. — **3.** (*ákóf gleði*) overvættes hæftig Glæde. — **4.** (*hæsta stig af e-u*) Höjdepunkt, höjeste Grad af n-t, Vildskab, Voldsomhed; *það er í algleymingi*, det staar paa sit Höjdepunkt; *ástríðan rís upp í algleymingi*, Lidenskaben rejser sig med störste Voldsomhed.

algleymis ást [al·ɟlɛimɪsaus·t] f. altglemmende Kærlighed. °**-skaut** [-ɪ-sgöy:t] n. den totale Glemsels Skød. **-værð** [-is-vair·ð] f. Ro, hvori man glemmer alt.

°**al glæstur** [al·glaisdog] a. straalende herlig overalt. **-góður** [-goᵘ·ðog] a. **1.** (*fullkomlega góður*) algod. — **2.** (*alveg heilbrigður aftur*) helt rask igen. **-grár** [-graᵘ·r] a. helt graa. **-gróa** [-groᵘ·a] **1.** vi. (om Saar) læges fuldstændig; — **2.** pp. *algróinn*: **a.** (*um sár*) fuldstændig lægt. — **b.** (*um völl eða akur*) fuldmoden, med fuldmodent Græs el. Korn (om en Mark el. Ager). **-grænn** [-graidv] a. helt grön. **-gull** [-gʏdλ] n. rent Guld. **-gullinn** [-gʏdlɪn] a. helt forgyldt. **-gulur** [-gʏ·log] a. gul overalt. **-gæfta** [-ɟaifda] a. indec. = **algjafta**. **-gæska** [-ɟaisga] f. Algodhed. **-hagur** [a:λ(h)a·qog] a. kunstfærdig med Hensyn til alt. **-hátta** [-(h)auhda] vi. afklæde sig fuldstændig og gaa til Sengs. **-heiðinn** [-(h)ɛi·ðɪn] a. fuldstændig hedensk, hedensk overalt. **-heiður** [-(h)ɛi·ðog] a. fuldkommen klar. **-heilagur** [-(h)ɛi·laqog] a. **1.** i höjeste Grad hellig, hellig i enhver Henseende: *a. guð*. — **2.** *a. dagur*, fuldkommen Helligdag (mods. *nónheilagur*). **-heilbrigður** [-(h)ɛilbrɪqðog, -brɪgðog] a. fuldkommen sund. **-heill** [-(h)ɛidλ] a. **1.** (*óskemdur, óbrotinn*) fuldstændig hel, uskadt. — **2.** (*heill heilsu*) fuldkommen helbredet, fuldkommen rask; *a. allra meina*, fuldstændig helbredet for al Sygdom. **-heilsa** [-(h)ɛilsa] f. fuldkommen Helbredelse.

alheims- [a:λ(h)ɛims-] som Forled i Sms.: kosmisk, international, verdens- o. l. **-áform** [-au:form] n. Verdensaltets Øjemed. **-áformsfræði** [-au·formsfrai:ðɪ] f. indec. Teleologi. **-dómur** [-doᵘ:mog] m. universel Dom, hele Verdens Dom el. Mening. **-drottinn** [-drohdɪn] m. Universets Herre, Gud. **-faðir** [-fa:ðɪg] m. Universets Fader, Gud. **-frægð** [-fraiq·ð, -fraig·þ] f. = **heimsfrægð**.

alheimskur [a:λ(h)ɛimsgog] a. meget dum, ærkedum: (Ordspr.) *enginn er a., ef þegja kann* (GJ.), den som kan tie, er ikke helt taabelig.

alheims legur [a:λ(h)ɛimslɛ·qog] a. universel, som omfatter hele Verden; (*sem tekur til allra þjóða*) international. **-mál** [-mau:l] n. **1.** (*tungumál*) Universalsprog, Verdenssprog. — **2.** (*málefni*) Sag af international Interesse. **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ʄɪ] n. Verdensstat. **-sál** [-m-sau:l] f. Verdenssjæl. **-veldi** [-s-vɛl·dɪ] n. **1.** = *alheimsríki*. — **2.** (*alheimur*) Universets Rige.

al heimta [a·λ(h)ɛiɥda, -(h)ɛimta] vt. faa fuldtallig: *hann alheimti sauði sína um haustið* (BrJÞf. 92). **-heimur** [-(h)ɛi·mog] m. †**1.** Verdensalt, Univers. — **2.** (*jörðin og það, sem henni heyrir til*) Jorden med dens Tilbehør, Verden. — **3.** (*mannkynið*) Menneskeheden, Verden. **-heyrður** [-(h)ɛirðog] a. fuldkommen hørt. **-henda** [-(h)ɛnda] f. **1.** (metr.) Helrim. **2.** *aldýra*, s. d. O. **-hending** [-(h)ɛndiŋk] f. **1.** *aðalhending*. — **2.** — *aldýra*. **-hendingavíxlur** [-(h)ɛndiŋgavixlog] fpl. (metr.) Vers med vekslende Helrim. 1. **-hendur** [-(h)ɛndog] fpl. alle Kræfter: *leggja a. á e-ð*, anvende alle Kræfter paa n-t. 2. **-hendur** [-(h)ɛndog] a. = *aðalhendur*, (metr.) med Helrim. **-hesta** [-(h)ɛsda] vt. forsyne helt med Heste: *hann alhestaði okkur*, han lod os faa alle de Heste, som vi behøvede. **-hyggja** [-(h)ɪɟ·a] f. Oprigtighed, ærligt Sind. **-hylja** [-(h)ɪlja] vt. skjule helt. **-hirða** [-(h)ɪrða] vt. opsamle, indhøste fuldstændig: *a. töðu*, faa Tunhø fuldstændig i Lade; *a. af túnum*, ds. **-hýsa** [-(h)i·sa] vt. = **alhúsa**. **-hýsi** [-(h)i·sɪ] n. alle Bygninger, som hører til en Gaard. **-hita** [-(h)ɪ·da,

-(h)ɪ·ta] vt. opvarme overalt. **-hjaðna** [al·ɦaðna] vi. smelte el. forsvinde helt. **-hjúpa** [-ɦu·ba, ɦu·pa] vt. tilslore helt. **-hlaða** [-hλa·ða] vt. **1.** (*fullferma*) belaste helt, forsyne med fuld Ladning. — **2.** (*a. byssu*) fuldlade et Gevær. — **3.** *a. garð, vegg osfr.*, opfore et Gærde, Væg osv. helt. **-hliða** [-hλɪ·ða] a. indec. (*sem nær til alls*) alsidig (ogs. bot.): *a. þekking*, alsidige Kundskaber; adv. *alhliða*, alsidigt. **-hreinn** [-hϙɛidv] a. fuldkommen ren. **-hress** [-hϙɛs·] a. fuldkommen rask. **-hringur** [-hϙiŋgoϙ] m. hele Kredsen el. Ringen. **-huga** [a:λ(h)ʏ·qa] a. indec. oprigtig, af ganske Hjærte. **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðoϙ] a. **1.** alvorlig, oprigtig: *a.* [illegible] *innar*, oprigtig Tilhænger af Regeringen. — **2.** (*fastráðinn í e-u*) fast bestemt paa n-t; *honum er það alhugað*, han er fast bestemt derpaa, det er hans ramme Alvor; n. *alhugað* som adv.: oprigtig, af sit ganske Hjærte, alvorlig: *iðrast alhugað*, angre oprigtigt. **-hugamál** [-(h)ʏqamau:*l*] n. Hjærtesag. **-hugi** [-(h)ʏγ·jɪ] m. oprigtig Vilje, fast Beslutning: *af alhuga*, at ganske Hjærte; *han* [illegible] *mál* (om han mente det ærlig med den Sag), *ef hann gangi þegar að giptast ser* (GKonÆf. 63). — [illegible] den Sag [illegible] alvorlig ment. **-huglega** [-(h)ʏqlɛ·qa] adv. af mit (sit osv.) ganske Hjærte, indstændig. **-hugur** [-(h)ʏ·qøϙ] m. (kun i Forb.): *af alhug*, af ganske Hjærte. **-húsa** [-(h)u·sa] vt.: *a. bæinn*, opfore alle de til Gaarden nødvendige Bygninger. **-hverfa** [al·χwɛrva, -kvɛrva] vi. forsvinde helt. **-hvítur** [-χwi·døϙ, -kvi·døϙ, -kvi·tøϙ] a. hvid overalt, helt hvid. **-hæfa** [a:λ(h)ai·va] vt. generalisere, almengöre. **-hæfur** [-(h)ai·vøϙ] a. universal. **-hægð** [-(h)aiqð, -(h)aiqþ] f. smal Sag. **-hægur** [-(h)ai·qoϙ] a. meget let at udføre. **-hærður** [-(h)airðøϙ] a. **1.** (*alveg settur hárum*) med Haar overalt, behaaret over det hele (ogs. bot.). — **2.** (*alveg gráhærður*) fuldstændig graahaaret.

álíða [au:lɪ·ða] vi. lakke mod Enden, forløbe, lide ud paa: *er áleið daginn*, ud paa Eftermiddagen, da det lakkede mod Aften, da Dagen begyndte at hælde; pp. *áliðinn*, silde, som nærmer sig Enden: *að áliðnu*, henimod Slutningen, spec. af en Dag; *að áliðnum degi, áliðið dags*, henimod Aften; *að áliðnu kvöldi*, sent om Aftenen; *að áliðnu sumri*, om Eftersommeren; *að áliðnum vetri*, henimod Vinterens Slutning; ppn. *áliðið* [illegible] Slutning; *það er orðið áliðið dags*, det lakker mod Aften.

ali dýr [a:lɪdi:r] n. Husdyr, tamt Dyr. **-dýrasjúkdómar** [-dirasju:kdou·maϙ] mpl. Sygdomme hos Husdyrene. **-fje** [-fjɛ:] n. Faar som staldfodres (mods. [illegible]). **-fuglar** [illegible] mpl. [illegible]. †**-gás** [-gau:s] f. = **aligæs.**

álygi [au:li·jɪ] f. Bagvaskelse, lögnagtig Beskyldning, Paadigtelse.

aligæs [a:lɪqai:s] f. Fedegaas.

álíka [au:li·ga, -li·ka] **1.** a. indec.: lignende. — **2.** adv. **a.** saa omtrent: [illegible] omtrent saa [illegible] — **b.** [illegible] paa [illegible] Maade.

alikálfur [a:lɪkaul·voϙ] m. Fedekalv.

°**á líking** [au:li·qiŋk, -li·ɟ-] f. (gramm). Analogi. **-lykt** [-lɪχt] f. **1.** (*úrslit*) endelig Bestemmelse; (*úrskurður*) Kendelse, Dom. — **2.** (*lyktir*) Ende, Slutning. **-lykta** [illegible] **1.** [illegible] det slutter jeg deraf. — **2.** (*ákveða*) beslutte: *stjórnin ályktaði*, Regeringen besluttede. — **3.** (*fastráða*) bestemme, fastsætte. **-lyktan** [-lɪχda*n*] f. = **ályktun.**

ályktana keðja [au:lɪχdanaɟɛð·ja] f., **-röð** [-rö:*ð*] f. Slutningskæde, Slutningsrække.

ályktar aðferð [au:lɪχdarað·fɛr*ð*] f. Slutningsmaade. **-atriði** [-a:drɪðɪ, -a:trɪðɪ] n. Slutningspunkt. **-dómur** [-dou:moϙ] m. endelig Dom, Slutningsdom. **-eiður** [-ɛi:ðoϙ] m. afgørende Ed. **-orð** [-or·*ð*] npl. **1.** Ord, hvori man sammenfatter Resultatet af, hvad man har sagt, Konklusion. — **2.** (*ræðulok*) Slutning(en af en Tale), de sidste Ord, Slutningsbemærkning, Slutningsord. **-umræða** [-ʏm·raiða] f. sidste (3.) Behandling af en Sag i parlamentariske Forsamlinger.

ályktun (-ar, -anir) [au:lɪχdo*n*, -anɪϙ] f. **1.** (*það að ráða e-ð af e-u*) Slutning; log. ogs.: Syllogisme. — **2.** (*ákvörðun*) Beslutning. — 3. (*úrskurður*) Decision, endelig Afgörelse.

ályktunar form [au:lɪχdønaϙfor·*m*] n. Beslutningsform. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. †**1.** (*rökfræði*) Logik. — **2.** Læren om Syllogismer, jfr. *ályktun* 1. **-orð** [-r-or·*ð*] npl. **1.** [illegible] **2.** [illegible]

álíkur [au:li·gøϙ, -li·koϙ] a. = *álíka* 1.; n. *álíkt* som adv. = *álíka* 2.

alilamb [a:lɪlam·p] n. Dæggelam, Fedelam.

á límdur [illegible] a. paaklistret. **-líming** [illegible] f. Paaklistren, Paalimen. **-límingur** [-li·miŋgoϙ] m. **1.** (*álímt blað*) Paaklæbningsblad. — **2.** (*álíming*) Paaklæbning.

alin (álnar, álnir) [a:lɪ*n*, aul·naϙ, aul·nɪϙ] f. **1.** Alen, — opr. ca. 48 cm. (*lögalin*); fra Beg. af det 16. Aarh. ca. 57,8 cm., fra 1776 til Nutiden = dansk Alen (62,8 cm.). — **2.** som Værdibestemmelse: en Alen Vadmel (*1 alin = 2 fiskar, 120 álnir = 1 hundrað*); i denne Bet. endnu i Kapitelstaksterne, jfr. *hundrað*. — **3.** i overf. Bet.: pl. *álnir*, Rigdom: *á fornar álnir geyminn* (BóluHj. 126); — *þótt álna væri eg snoðinn*, skönt fattig paa Gods og Guld (sst. 133); *vera við álnir*, være bemidlet; *vera vel við álnir*, være velstaaende; (Ordspr.) *álnir hamla auðugum að flýja* (SchMál.), Gods og Guld hæmmer rig Mands Flugt. **-mál** [-n-mau:*l*] n. Alenmaal: *ganga undir a.*, fatte med bægge Hænder om den overste Ende af en alenlang el. endnu kortere Stok, hvis anden Ende støttes til Jorden, dernæst dreje Hovedet og Kroppen mellem Hænderne og Stokken, uden ellers at røre ved denne (ÓDavSk. 150); ogsaa kaldet *ganga undir alinnarlangt kefli, og ganga (fara) undir sauðarlegg* el. *fara gegnum sjálfan sig* (?) (ÓDavSk. 150).

alinnarlangur [a:lɪnarlauŋ·goϙ] a. en Alen lang, alenlang: *ganga undir alinnarlangt kefli* = *ganga undir alinmál* (ÓDavSk. 150).

°**al yrða** [a:lɪrða] vt. generalisere, almengöre. °**-yrðing** [-ɪrðiŋk] f. Generalisation, Almengörelse. **-yrkur** [-ɪrgoϙ] a. = **alvirkur.**

ali sauður [a:lɪsöy:ðoϙ] m. Faar, som opfødes hjemme. **-stía** [-sdi:ja] f. Fedesti, Mæskesti. **-svín** [-svi:*n*]n.(opdrættet) tamt Svin, Fedesvin, Mæskesvin.

á lit [au:lɪ·t] n. **1.** Betragtningsmaade, Øjekast: *í skjótu áliti, í fljótu áliti, við fyrsta álit*, ved förste Betragtning. — **2.** (*útlit*) Udseende: *fagur álitum, fagur að áliti*, skön at skue, smuk af Udseende; *að vermenn allir skyldu hafa vegabréf þau til versins, er lýsti áliti þeirra* (GKonÆf. 94). — **3.** (*skoðun*) Anskuelse, Mening: *mitt álit er . . .*, jeg mener . . . . — **4.** (*athugun*) Undersøgelse, Betragtning, Skön: *koma til álita*, komme under Overvejelse; *kemur því til álita* (man maa derfor undersøge), *hvort þessi útgjöld eru sanngjörn og koma vel niður eða ekki* (Alþ. '11, B. I. 810); — *þeir lifandi kæmu einir til álita* (man vilde kun tage Hensyn til de levende) *í þessu máli* (JTrSk. I. 69); — *e-ð er undir álitum komið*, n-t er en Skönssag; *nú er það undir álitum komið, hverju halda skal og sleppa* (Eimr. VIII. 115); — *eg vil ekki gjöra að álitum* (vil overhovedet ikke lade det komme i Betragtning) *að fallast á 48* (JSBr. 62). — **5. a.** (*umsögn*) Erklæring: *til álits* (*álita*) til Erklæring: *nú gjörir amtmaður eða landshöfðingi breytingar við frumvarpið, og skal þá leggja þær fyrir bæjarstjórnina til álita* (Stj.). — **b.** (*umsögn nefndar*) Betænkning (et Udvalgs), jfr. *nefndarálit*: *nefndin ljet uppi álit sitt um málið*, Udvalget afgav sin Betænkning om Sagen. — **6.** (*virðing*) Anseelse, Autoritet; *vera í miklu áliti*, være höjt anset. **-líta** [-li·da, -li·ta] vt. **1.** (*þykja, hyggja*) anse, mene, holde for; *álíta e-n e-ð*, holde en for at være n-t. — **2.** (*skoða, meta*) skönne, undersøge, foretage en Synsforretning, syne: *á. skaðann*, syne Beskadigelsen. — †**3.** (jur.) anse (til Straf), straffes: *þá álítist þeir með gapastocknum* (Tilskipan um húsagann cit. af ÓDavSk. 13). **-litamál** [-lɪdamau:*l*, -lɪta-] n. Sag, som er værd at overveje, tvivlsom Sag, et stort Spörgsmaal, Skönssag. **-litlegur** [-lɪdlɛ·qoϙ, -lɪt-] a. **1.** (*vænlegur ásýndum*) anselig, statelig, smuk: *á. maður*. — **2.** (*hagfeldur*) fordelagtig; (*heppilegur*) lovende, spaaende Held, som giver gode Udsigter: *valin hefir verið sérstaklega ein leið, er þykir einna álitlegust til járnbrautarlagningar* (Alþ. '11, B. II. 201); *e-ð er ekki álitlegt*, n-t ser galt ud, er uhyggeligt: *það var ekki álitlegt* (ikke hyggeligt), *að vita af sínum* [illegible] (Eimr. III. 13). — **3.** adv. *-lega*. **a.** anselig, fordelagtig, paa en Maade, der giver gode Udsigter. — **b.** (*kurteislega á að líta*) høfligt og venligt (i hvert Fald af Udseende): *því jafnan töluðu þeir álitlega* (venskabeligt) *og sem í gamni* (GKonÆf. 205); *var optast kalt með þeim Gísla og Pétri síðan, þó stundum léti Pétur álitlega við Gísla* (GKonÆf. 40), G. og P. var i Reglen fjendtlig stemt mod hinanden, selv om P. til Tider viste G. en vis Venlighed. **-litning (-ar, -ar)** [-lɪhdniŋk] f. Betragtning.

álits gerð [au:lɪ(t)sqɛr·*ð*] f. Skön. **-mál** [-mau:*l*] n. = **álitamál.** **-skjal** [-ɪ(t)-sqa:*l*] n. Rapport, Beretning, Betænkning. **-vandur** [-van·doϙ] a. kræsen, spec. med Hensyn til Udseende; (Ordspr.) *ekki er ástin álitsvönd* (GJ.) Kærlighed er ikke kræsen. **-verður** [-vɛr·ðøϙ] a. anselig.

aliþjór [a:lɪþjou·r] m. Fedestud.

al jafn [al·jabv] a. fuldkommen lige med, kongruent, samfældig. **-jafnaður** [-jabnaðoϙ] m. almindelig Lighed. **-jákvæður** [-jau·kvaiðoϙ] a. (log.) universelt affirmerende. **-járna** [-jau(r)dna] vt. kringsko (en Hest), sko paa alle fire Fødder; pp. *aljárnaður*, kringskoet. **-játaður** [-jau·daðoϙ, -jau·t-] a. almindelig anerkendt som ægte. **-jeta** [-jɛ·da, -jɛ·ta] vt. spise helt (op). **-jöfnuður** [-jöbnoðoϙ] m. = **aljafnaður.**

álka (-u, -ur) [auλ·ga, aul·ka] f. **1.** (zool.) Alke, Alk (alca torda). — **2.** den nederste Del af Ansigtet, Hage: *teygja fram álkuna*, stikke Hagen (om Dyr: Snuden) frem (f. Eks. for at se n-t.).

°**al keyptur** [al·ɟɛifdoϙ] a. lovlig dyr (ogs. i overf. Bet.). **-kendur** [-ɟɛndoϙ] a. almindelig bekendt. °**-kennan** [-ɟɛn·a*n*] f. Panpathia (Eimr. IX [illegible]). **-kyr** [illegible] a. fuldkommen stille, rolig. 1. **-kyrra** [-ɟɪr·a] f. fuldstændig Stilhed, Ro. 2. **-kyrra** [-ɟɪr·a] v. impers. blive fuldstændig stille (Vind, Sø): (*vind, sjó*) *alkyrrir*, (Vinden, Havet) bliver fuldstændig stille, lægger sig helt. **-kjötvi** [-ɟö·dvɪ, -ɟö·tvɪ] m. meget fed Mand, Tyksak (BH.). **-klestur** [-klɛsdøϙ] a. med Klatter over det hele, helt tilklattet. †**-kliðaður** [-klɪ·ðaðøϙ] a. fuld af Rim, spec. Helrim. **-klyfjaður** [-klɪvjaðøϙ] a. fuldstændig belæsset. **-klæða** [-klai·ða] vt. klæde helt. **1.** klæde helt paa; *a. sig*, klæde sig helt paa. — **2.** (*gefa e-m alfatnað*) give en fuldstændig Klædning til en. — **3. a.** (*tjalda alveg að innan*) beklæde helt indvendig (med Bræder el. Tæpper): *kirkjan var alklædd svörtum tjöldum*. — **b.** (*alfóðra utan*) beklæde udvendig (med Bræder el. desl.). — **4.** (*alþekja*) bedække helt: *hlíðin var alklædd skógi*, hele Skraaningen var bevokset med Skov. **-klæði** [-klai·ðɪ] n. Klæde. **-klæðnaður** [-klaiðnaðøϙ] m. fuldstændig Klædning.

alkort [al·koϙt] n. Alkort (Beskrivelse af dette Spil, som sikkert er af udenlandsk Oprindelse, se ÓDavSk. 327 ff).

al kristinn [al·krɪsdɪ*n*] a. kristen overalt, fuldstændig kristen. **-kristna** [-krɪs(d)na] vt. kristne fuldstændig. 1. **-kunna (-u)** [-kʏn·a] f. almindelig bekendt Sag: *það er orðin 40 ára a. að enginn tekur neitt mark á orðum hans* (Alþ. 1911. B. II. 877). 2. **-kunna** [-kʏn·a] a. indec. almindelig kendt. **-kunnugur** [-kʏn·ϙqøϙ] a. **a.** (*alkunnur*) almindelig kendt. — **b.** *a. e-u*, godt kendt med noget; *hann er a. veginum*, han kender Vejen ud og ind. **-kunnur** [-kʏn·øϙ] a. almindelig kendt. **-kærleiki, -kærleikur** [illegible] m. Alkærlighed.

all- [ad·λ-, ad·l] som Forled i Sms.: temmelig, ret, ganske (i Oldspr. i Reglen i Bet. meget).

áll (-s, -ar) [aud ?, aul s, au laϱ] m. **1.** (zool.) Aal (anguilla vulgaris); *berja ál,* «prygle Aal», ukendt Leg se ODavSk. 162). — **2. a.** (*djúp skora í botni á vatni*) dyb Rende i en Elv el. Indsø el. i Havet. — **b.** (*árkvísl*) Forgrening af en Elv (Rang., Skaft.), Elvløb. — ***c.** Ström. — **3. a.** (*miðja á heylön*) Midten af en Høstak paa langs (fra Ryggen af og helt ned). — **b.** (*rák á hestbaki*) mørk Stribe langs en Hests Ryg. — **c.** (*insti hluti trjes*) det inderste af en Træstamme, spec. Fyr el. Eg.

alladaga [ad·lada:qa] adv. altid, jfr. *dagur.*

allaðeina, allaðeinu [ad·laðɛi·na, -ɛi·nø] **1.** a. indec. og adv. (*alveg eins*) ganske ens, ganske paa samme Maade. **2.** adv. (*engu að síður*) alligevel: *a. fyrir því,* alligevel, til Trods derfor, ikke des mindre.

allaga [al:a·qa] a. indec. (bot.) sylformet.

allagötu, allargötur [ad·la(r)gö:døϱ, -gö:t-] adv. **1.** langt, længst borte: *a. inni í dal,* langt borte, henne i Dalen. — **2.** (*alla leið*) hele Vejen.

allajafna, allajafnan [ad·lajab·na(*n*)] adv. næsten altid, som oftest, i Reglen, i det hele taget.

allannarstaðar [ad·lanaϱsda:ðaϱ] adv. ellers overalt, ellers helt igennem: *en a. var hesturinn dumbrauður* (Il. II. 283).

?**allareiðu** [ad·larɛi:ðø] adv. allerede.

allargötur [ad·largö:døϱ, -gö:tøϱ] adv. se **allagötu.**

allásjálegur [ad·lau·sjaulɛ·qøϱ] a. ikke ilde af Udseende.

alla tíð [ad·lati:*ð*] adv., **-tíma** [-ti:ma] adv. altid. **-vega** [-vɛ:qa] adv. **1.** (*á allar hliðar*) paa alle Sider. — **2.** (*á allan hátt*) paa alle Maader, i alle Henseender, i alle Retninger: *a. litur,* broget, af alle mulige Farver.

alleggja [al:ɛɟ·a] v. impers. tillægges, fryse til: *gluggana alleggur;* — pp. *allagður,* tillagt.

all eigulegur [ad·lɛi·qølɛ·qøϱ] a. forholdsvis god at eje, af en Del Værdi. **†-eina** [-ɛi·na] a. indec., superl. *alleinasta,* kun, alene: *Sá Stýr a. hér upp á og gat ei að gjört* (ÞThFerð. II. 70). **-fagur** [-λ-fa·qøϱ] a. kön, pæn. **-fjarri** [-fjar·ɪ] adv.: *a. e-u,* temmelig langt fra n-t; *taka e-u a.,* afslaa n-t rent ud. **-fróður** [-froᵘ·ðøϱ] a. temmelig lærd: *vera a. um e-ð,* vide en hel Del om n-t. **-gjörvilegur** [-ɟörvɪlɛ·qøϱ] a. temmelig stor af Omfang el. Vækst. **-góður** [-goᵘ·ðøϱ] a. nogenlunde god, brugbar.

allygn [al:ɪgv] a. blikstille.

allillur [ad·lɪdløϱ] a. (comp. *allverri*) temmelig slem: *og veit eg ekki annað allverra* (som er værre end) *en sjáfarvolkið* (Od. 150).

alljós [al·joᵘ·s] a. helt lys, helt klar.

all kænn [ad·λ§aidv] a. i höj Grad snedig. **-langur** [ad·lauŋgøϱ] a. temmelig lang. **-liðlegur** [-lɪðlɛqøϱ] a. nogenlunde brugelig: *a. ljár* (JÁÞj. I. 11). **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. temmelig lille, temmelig lidt (af). **-ljós** [-ljoᵘ·s] a. temmelig lys. **-mikill** [ad·lmɪ·ɟɪdλ, -mɪ·§ɪdλ] a. temmelig megen, temmelig stor. **-mjög** [-mjö·*q*] adv. temmelig meget. **-oft** [-oft] adv. temmelig ofte, ret ofte; superl. *alloftast* — *oftast nær,* som oftest.

allóga [al:oᵘ·(q)a] vt. med dat. skille sig helt af med n-t: *hann allógaði fje sínu um haustið* (JÓl.).

allra [ad·lra] gen. pl. af *allur,* benyttes som Forled i en Mængde Sms. i Bet.: aller- el. særdeles. **-bestur** [-bɛs·døϱ] a. superl. allerbedst, den bedste af alle, særdeles god, udmærket. **-gagn** [-gag·v] n. **1.** Genstand, som tjæner til Gavn for alle. — **2.** (vulg.) et losagtigt Fruentimmer, Allemandskæreste, Kisselinke. ?1. **-handa** [-han·da] n. Allehaande. 2. **-handa** [-han·da] a. indec. allehaande, alslags. **-heilagramessa** [-hɛi:laqramɛs:a] f. Allehelligensdag (1. November). **-helst** [-hɛl·st] adv. superl. allerhelst. **-hæstur** [-hais·døϱ] a. superl. allerhöjest. **-meinabót** [-mɛi·naboᵘ:t] f. Lægedom for alt, Universalmiddel. **-mildilegast** [-mɪl·dɪlɛqast] adv. superl. allernaadigst. **-sálnamessa** [-saul·namɛs:a] f. Allesjælesdag (2. Nov.). **-snöggvast** [-snög·(v)ast] adv. superl. kun et Øjeblik. ° **-vagn** [-vag·v] m. Omnibus.

alls [al·s] adv., se *allur,* som Forled i Sms. har det Bet.: ganske, aldeles osv. **-áni** [-au·nɪ] m. som mangler alting. **-ber** [-bɛ·r] a. fuldstændig nøgen, splitternøgen. **-endis** [-ɛndɪs] adv. **1.** (*algerlega*) fuldstændig, ganske; (*alveg*) aldeles, fuldkomment; (*að öllu leyti*) i enhver Henseende. — **2.** (*að engu frádregnu*) brutto (Fán. 86). **-geldur** [-ɟɛldøϱ] a. ganske gold. **-háttaður** [-(h)auhdaðøϱ] a., **-háttar** [-(h)auhdaϱ] a. indec. alslags, alskens, af enhver Art. **-hendis** [-(h)ɛndɪs] adv. = **allsendis.**

allsherjar [al·s(h)ɛrjaϱ] gen. sg. m. **1.** kun selvstændigt i Forb.: *guð a., drottinn a.,* Hærskarernes Gud (Deus Zebaote). — **2.** som Forled i Sms. i Bet.: **a.** almen, almindelig, hele Folkets. — **b.** international (*alþjóðlegur*). **-álit** [-r-au:lɪt] n. almindelig Mening, offentlig Mening. **-dómari** [-doᵘ:marɪ] m. Alverdens Dommer, Gud. **-dómur** [-doᵘ:møϱ] m. den sidste Dom, Dommedag. **-fyrirliði** [-ϱ-fɪ:rɪ(r)lɪ·ðɪ] m., **-foringi** [-fo:riŋɟɪ] m. Generalissimus, Overgeneral. **-friður** [-frɪ:ðøϱ] m. almindelig Fred, Verdensfred. **-fundur** [-fʏn·døϱ] m. **1.** (*almennur, opinber fundur*) almindeligt, offentligt Møde. — **2.** (*alþjóðlegur fundur*) international Kongres. **-gagn** [-r-gag·v] n. det almindelige Vel, Folkets Vel. **-goði** [-go:ðɪ] m. **†1.** i Fristatstiden: Goden i Kjalarnesting, som skulde aabne Altinget, da Tingvold *(Þingvellir)* hørte til hans Jurisdiktion. — **2.** i Nutidssprog i overf. Bet. om fremragende Personlighed, som alle ser op til: *Jón Sigurðsson var ungur og a.* (MJ. III. 26). **-leikur** [-lɛi:gøϱ, -lɛi:køϱ] m. Universalitet (Eimr. II. 210). **-lýður** [-li:ðøϱ] m. hele Folket. **-lög** [-lö:*q*] npl. Lands Lov og Ret. **-lögmál** [-löq·mau*l*] n. almengyldig Lov el. Grundsætning. **-mál** [-mau:*l*] n. **1.** (*mál, sem varðar alla*) Sag som angaar hele Folket el. alle Folk. — **2.** (*alheimsmál*) internationalt Sprog, Verdenssprog. **-mót** [-moᵘ:t] n. = **allsherjarfundur. -póstsamband** [-ϱ-poᵘ·s·ambant] n. almindelig (international) Postalunion (fr. Union postale universelle), Verdenspostforbundet. **-ríki** [-a-ri:ɟɪ, -ri:§ɪ] n. Helstat, Fællesstat. **-þing** [-ϱ-þiŋ·k] n. almindelig Forsamling, Ting, hvor hele Folket er repræsenteret, — spec. *a. Bandaríkjanna,* Kongressen (i de Forenede Stater).

alls huga [al·s(h)ʏ·qa] adv., **-hugar** [-(h)ʏ·qaϱ] adv. inderlig, hjærtelig: *taka allshuga á móti e-m,* modtage en med aabne Arme; *verða allshugar feginn,* blive overvættes glad. **-yfir** [-ɪ·vɪϱ] adv. i det hele. **-kyns** [-§ɪns], **-konar** [-ko·naϱ] a. indec. allehaande, alslags. **-kosta** [-kosda] adv., jfr. *kostur: eiga a. við e-n,* kunne göre ved en, hvad man vil, have en i sin Magt. **-kostar** [-kosdaϱ] adv. **1.** (*að öllu leyti*) fuldstændig, i alle Henseender, i enhver Henseende. — **2.** = *allskosta.*

allskömmu [ad·λsgöm·ø] adv.: (*fyrir*) *a.,* ganske nylig.

alls laus [al·slöys] a. blottet for alt. **-nakinn** [-na·ɟɪ*n*, -na·§ɪ*n*] a. = **allsber. -nægt** [-naiχt] f. is. i pl. *allsnægtir,* nok af alting, Overflod. **-ólíkur** [-oᵘ·ligøϱ, -lik-] a. ganske forskellig.

allsóma lega [ad·λsoᵘmalɛ:qa] adv. paa en særlig anstændig el. ganske ærlig Maade: *Gestur, þó fórst dóttur minni ekki a. . . .* (Od. 142). **-samlega** [-samlɛ:qa] adv. ret pænt (anstændigt).

allsráðandi [al·srau·ðandɪ] a. som raader for alt.

allstaðar [al·sda·ðaϱ] adv. = **alstaðar.**

allstæðilegur [ad·λsdai·ðɪlɛ·qøϱ] a. i temmelig god Stand (om Bygninger).

alls valdur [al·sval·døϱ], **-valdandi** [-valdandɪ] a. **1.** (*almáttugur*) almægtig. — **2.** (*öllu valdandi*) som er Skylden i alt, som er Aarsag til det hele. **-vana** [-va·na] a. indec. som mangler alting. **-vörnun** [-vö(r)dnø*n*] f. fuldstændig Berøvelse: *og þó var ei a. á hana dæmd* (StStAndv. III. 205).

allt- [aλ·t] se **alt-.**

all tamt [ad·λtaμt, -tamt] an.: *e-m er e-ð a.,* en er ganske rutineret i n-t. **†-tíð** [al·ti·*ð*] adv. = **altaf. -tíðrætt** [ad·λtiðraiht] an. hyppigt omtalt. **-tíður** [-ti·ðøϱ] a. temmelig hyppig: *e-ð er alltítt,* n-t hænder ret ofte. **-treglega** [-trɛqlɛqa] adv. meget trægt, meget vanskeligt: *gekk honum það a.,* det faldt ham meget vanskeligt. **-tregur** [-trɛ·qøϱ] a. meget uvillig. **-undarlegur** [-l-ʏndarlɛ·qøϱ] a. meget forunderlig.

allur (öll, alt) [ad·løϱ, öd·λ, aλ·t] a. **1. a.** (*heill, óskertur*) al, hel: n. *alt,* alting, alt; *a. arfurinn,* hele Arven; *a. hópurinn,* hele Skaren; *allan daginn,* hele Dagen; *vera a. í e-u,* være fuldstændig optaget af n-t; *hann er ekki a., þar sem hann er sjeður:* [1]) (*hann er viðsjáll*) han er ikke fri for at være lidt underfundig; [2]) (= *hann er meira en hann sýnist*) han er noget mere end man skulde tro efter hans Udseende at dömme; (Ordspr.) *þar er a., sem unir,* man er med sit hele Hjærte der, hvor man holder af at være; *a. saman,* jfr. *allursamall* og *allursaman: hann var allur saman útataður í leðju,* han var bestænket med Dynd over det hele; *að sofa öllum dögum,* at sove hver evige Dag. — **b.** (*gersamlegur, fullkominn*) fuldstændig: *a. annar,* helt anderledes; *hann er orðinn a. annar maður,* han er fuldstændig bleven et andet Menneske, et helt andet Menneske; *a. á* (*bak og*) *burtu,* fuldstændig væk, fuldstændig forsvunden; *ekki er öll nótt úti enn,* i Morgen er der atter en Dag. — **c.** *með öllu móti,* paa alle mulige Maader; *þrátt fyrir alt og alt,* trods alt; *þetta er alt og sumt,* dette er det hele; *um fram alt,* for enhver Pris. — **2.** færdig, til Ende: *áður dagur er a.;* overf.: *eftir þessa reið var Kolbeinn a.* (færdig ɔ: død) *og fluttur dauður heim að Selárdal* (JÁÞj. I. 506). — **3.** i forskellige mest adverbielle Forbindelser. **a.** n. *alt:* [1]) hele Vejen, helt: *fékk Espólín með eingu móti komið Hálfsterk á garðinn upp, en alt kom hann honum á veggjarbrúnina* (EspS. 55); *alt frá,* helt, lige fra; *alt fram,* helt frem, helt ud; *alt fram á nes,* helt ud paa Næsset; *alt fram á vor,* helt ud paa Foraaret; *alt inn, niður, upp, um, út osfr.,* helt ind, ned, op, om, ud osv.; *alt að,* henved, næsten; *alt að því,* næsten; *alt að því fimtíu,* næsten (opimod) halvtreds; *alt til,* helt til: *alt til enda,* indtil Enden; *alt til þess að,* lige til; *alt umhverfis, alt í kring um,* rundt omkring; [2]) (*alt eins*) lige saa: *heilsi henni og alt kerlingu og karli* (JÁÞj. I. 210); [3]) overf.: *alt að einu* (jfr. *altaðeinu*): (*engu að síður*) ikke desto mindre; (*alveg eins*) paa samme Maade; *alt af* = *altaf,* altid; *alt eins,* lige saa (godt): *hann gát alteins farið efri leiðina sem neðri,* han kunde lige saa godt være gaaet den øverste Vej som den nederste; *alt eins vel,* lige saa godt; *alt eins góður,* lige saa god; *alt hvað,* saa . . . end: *sitji hann* (Seifur) *rólegur á sínum þriðjungi, alt hvað voldugur hann er* (saa mægtig han end er) (Il. II. 66); *alt of* (*altof*), altfor; *alt um það,* til Trods derfor, alligevel. — **b.** gen. *alls:* [1]) ialt, i det hele, tilsammen: *sjö menn alls,* syv Mand ialt, syv Mænd i det hele; [2]) fuldstændig, aldeles, is. med Nægtelser: *alls ekki,* adv. paa ingen Maade, aldeles ikke; *alls enginn,* aldeles ingen; *alls ekkert,* aldeles intet, slet intet; *ekki alls fyrir löngu,* for ikke ret længe siden; *alls ótryggur* (BóluHj. 104); [3]) *alls og alls,* overhovedet, i det hele taget: *er jeg hræddur um, að samfellingin alls og alls verði hálfgerð ómynd* (Eimr. I. 58): [4]) *alls* som förste Sammensætningsled, jfr. f. Eks. *allsber, -laus, -kostar.* — **c.** dat. sg. neut. *öllu:* [1]) en Del, noget: *öllu lengra,* en Del længere; *öllu minni, stærri osfr.,* noget mindre, större osv.; *öllu heldur,* rettere sagt; [2]) *öllu gott,* fortræffeligt, udmærket i enhver Henseende: *okkur kom saman um að öllu gott væri, þó mál þetta kæmi fyrir þing* (JSBr. 439); *eg sagði fátt og skal ekki segja öllu fleira* (meget mere) *nú, af því að maðurinn er ekki viðstaddur* (Alþ. '11, B. II. 505); *að öllu,* i alle Ting, i eet og alt, i enhver Henseende, helt, = *að öllu leyti; mjer líkar það ekki að öllu,* jeg synes ikke helt godt om det; *með öllu,* fuldstændig, ganske, aldeles; *hann er með öllu óhæfur,* han er fuldstændig ubrugelig. — **d.** acc. pl. *alla jafna* (*allajafna*) altid; *alla vega,* paa alle Maader; *alla vega litur,* meget broget. — **e.** gen. pl. *allra* som förste Sammensætningsled: [1]) aller-: *allrabest,* allerbedst, det bedste af alt; [2]) (*einkum*) især: *það væri gott að þú gerðir það, allra helst* (især) *ef prófasturinn kæmi;* [3]) med superl. og svag Böjning af adj. i Bet. særlig fremragende, overordentlig: *allramesti afli,* overordentlig stor Fangst; *allra-versti vegur,* overordentlig slet Vej; *allra-duglegasti maður,* en overordentlig dygtig Mand; *allra-viðkunn-*

[illegible] maður, yderst behagelig M. [illegible] naar den bedste Artikel [illegible] bagved, faar [illegible] med superl., Bet. aller, af alle: *allradugleg[a]sti maðurinn*, den dygtigste Mand af (dem) alle. **-samall** [-sa:madλ], f. **öllsömul** [öd·λsö·mol], n. **altsamalt** [aλ·tsa·maλt] a. (bægge Ord böjes som *allur* og *samall*) (Vf.). **-saman** [-sa·man], f. **öllsömun (öllsömul,** Af.) [öd·λ-sö·mon, -sö·mol], n. **altsaman** [aλ·tsa·man] (den förste Del böjes som *allur*, men den sidste Del er uböjelig, undtagen i nom. f. og nom. acc. n. (*-sömun*) (og *-sömul*, Af.)) a. helt igennem, over det hele, pl. *allirsaman* osv., allesammen, jfr. *allur* 1 a.

all valdur [ad·λvaldoϱ, al·-] m. = **alvaldur** 2. **-vant** [ad·lvavt, -vant] an. i Forb.: *vera a. um e-ð*, være i stor Forlegenhed med n-t. **-vel** [-vɛ·l] adv. nogenlunde godt. **-þungur** [-λ-þuŋgoϱ] a. temmelig tung: *a. á sjer*, temmelig tung i sine Bevægelser.

allæs [al:ai·s] a. som fuldstændig har lært at læse, som læser flydende.

álma (-u, -ur) [aul·ma] f. i Alm.: (*kvísl, grein*) Gren, Forgrening, Arm, Ben [illegible] spec. Bet. **a.** [illegible] Fløj. **b.** [illegible] Tværben i en Fiskegrad. — **c.** [illegible] (Maanens) Horn.

[○]**almagn** [al·magv] n. (naut.) Totalintensitet.

almanak (-s, almanök) [al·mana·k, -aχs, -ö·k] n. Almanak, Kalender.

almanaksár [al·manaχsau:r] n. Kalenderaar, Almanaksaar.

almanna- [al·man·a] gen. pl. almen, offentlig. **-dómur** [-do:u:moϱ] m. alles Mening, almindelig, offentlig Mening; — (log.) consensus omnium. **-fje** [-fjɛ:] n. offentlige Midler. **-fjelag** [-fjɛ:laɣ] n. offentlig Sammenslutning med [illegible] **-færi** [illegible] Sted hvor der er almindelig Færdsel: *á a.*, offentlig, paa Gader og Torve. **-gjá** [-ɟau:] f. npr. Lavakloft ved *Þingvellir*. **-hyggja** [-hɪɟ:a] f. hvad alle mener [illegible] **-leið** [illegible] **-lof** [illegible] almindelig Ros. **-mál** [-mau:l] n. = **almannarómur. -rjett** [-rjɛht] f. [illegible] **fjárrjett. -rómur** [-ro:u:moϱ] m. almindelig Tale, almindeligt Rygte: [illegible] Rygtet tager sjælden fejl. **-sjóður** [-sjo:u:ðoϱ] m. **1.** offentlig Kasse, det offentlige [illegible] **2.** [illegible] Statskasse, Landskasse. **-skarð** [-sgar·ð] n. °**1.** (egl. Allemandspasset) Dodens Port. — **2.** npr. Navn paa en Fjældvej mellem *Lón* og *Hornafjörður*. **-stofa** [-sdo:va] f. **1.** Storstue, Folkestue (MJJAr. 11). Nutildags er denne Benævnelse indskrænket til det litterære Sprog. — **2.** i en udvidet Brug om et for alle tilgængeligt, offentligt Lokale, Forsamlingssal: *því þetta hús er engin a., heldur hús Odysseifs* (Od. 444). **-stofnun** [-sdob·non] f. offentlig Stiftelse. **-vegur** [-vɛ:ɣoϱ] m. = **almannaleið.**

al máttugur [illegible] *ugur*, almægtigste Gud, du almægtige, ih du alstyrende, jøsses (Kors). **-máttur** [-mauhdoϱ] m. Almagt.

álm baugur [aul·mböy·ɣoϱ] m. Buering, Ring paa Midten af en Hornbue, hvor Hornene föjes sammen (Il. I. 84). **-bogi** [-boi·jɪ] m. Bue af Elm.

al megn [illegible] **-megt** [illegible] **almætti. -meinabót** [-mɛinabo:u:t] f. Lægedom for alt, Panacé. **-mennilegur** [illegible] **1.** [illegible] fælles. — **2.** (*í góðu lagi*) ordentlig, brugelig: *a. matur*, ordentlig Mad. — **3.** (*vingjarnlegur*) god, venlig: *a. viðtals*, venlig at tale med; *allra almennilegasti maður*, en særdeles forekommende Mand; (*um börn*) artig: [illegible] **4.** [illegible] som forslaar n-t: *þetta var almennileg viðbót við útgjöldin*, dette var et ordentligt [illegible] **5.** [illegible] andre Folk, uden at vedkommendes Helbred fejler n-t særligt, is. uden [illegible] **6.** [illegible] **a.** [illegible] *komlega*) helt, fuldstændigt, til Fuldkommenhed: *jeg má ekki almennilega* [illegible] **b.** [illegible] *lega af sjer vikið*, det var skam godt gjort. — **c.** (*viðunanlega*) ordentlig, paa en fyldestgörende Maade. — **d.** (*blátt áfram*) ligefrem; (*þykkjulaust*) lidenskabsløst, uden at bruge stærke Ord, venlig: *tala almennilega um e-ð.*

almennings álit [al·meniŋsau:lɪt] n. den offentlige Mening. **-ferja** [-fɛr·ja] f. offentlig Færge. **-gagn** [-gag·v] n. Almenvel, det almindelige Bedste. **-heill** [-(h)ɛid·λ] f. Almenvel. **-hrós** [-hro:u:s] n. = **almannalof. -jörð** [-jör·ð] f. Gaard i offentlig Eje, Statsejendom. **-kostnaður** [-kos·(d)-naðoϱ] m. offentlig Bekostning. **-leið** [illegible] **-lof** [illegible] n. = **almannalof. -not** [-no:t] npl. offentlig Brug. **-rjett** [-rjɛht] f. offentlig Skillefold. **-skylda** [-ŋ-sɟɪl·da] f. almindelig Pligt, hver Mands Pligt. **-smölun** [-smö:lon] f. den samtidig af hver Bonde paa sin Gaard foretagne og offentlig paabudte Eftersøgning og Sortering af Faar og Heste [illegible] **-tollur** [-tod·loϱ] m. almindelig Afgift el. Told. **-trú** [-tru:] f. (*þjóðtrú*) Folketro. **-vað** [-va:ð] n. almindelig Vadested. **-vegur** [-vɛ:ɣoϱ] m. Alfarvej. **-vernd** [-vɛr·nt, -vɛn·t] f. offentlig Sikkerhed. **-þörf** [-þör·v] f. det offentliges Tarv, alles Interesse: *engan má skylda til að láta af hendi eign sína, nema a. krefji* (medmindre det er nødvendigt i offentlig Interesse). **-öryggi** [-ö:rɪɟɪ] n. offentlig Sikkerhed.

†**al menning (-ar, -ar)** [al·mɛn·iŋk] f. Fællesejendom for en Fjerding til Fiskeri, Hval- el. Tömmerdrift, Jagt, Græsning. **-menningur (-s, -ar)** [illegible] m. **1.** [illegible] *mennings vitorði*, det ved alle og enhver; is. = *alþýða*, Menigmand: *a. hefur ekki not af slíku*, Menigmand har intet Gavn deraf. — **2.** (*afrjett*) ubebygget Terræn til fælles Afbenyttelse, spec. (*afrjettur*) Alminding, [illegible] *menningur* (jfr. *almenning*). — **3.** fælles Fold, Hovedafdelingen i en Skillefold (*rjett*), hvor de fra Fjældgræsgangene opsamlede Faar (*safnið*) drives ind i og hvor man saa sorterer dem og trækker dem (*dregur sundur*) ind i de enkelte *dilkar* (s. d. O.). — **4.** (*æðarfuglahreiður*) fælles Rede for to Hunederfugle (LFR. IV. 222). **-mennur** [-mɛn·øϱ, n. -mɛvt, -mɛnt] a. **1.** (*sem nær til allra*) almindelig, almen. — **2.** (*algengur*) almindelig: *alment kirkjuþing*, almindeligt Koncilium, økumenisk Kirkeforsamling. — **3.** (*sameiginlegur*) fælles. — **4.** (*opinber*) offentlig. — **5.** an. *alment* som adv.: almindelig; (*venjulega*) sædvanlig, i Regelen.

[○]**almín (-s)** [al·mi·n] n. Aluminium.

al minlegur [al·mɪnlɛ·ɣoϱ], **-minnilegur** [-mɪnɪlɛ:ɣoϱ] a. pop. se **almennilegur. -myrkva** [-mɪϱgva] vt. formørke totalt. **-myrkvi** [-mɪϱgvɪ] m. Totalformørkelse. *-**móðir** [-mo:u:ðɪϱ] f. Almoder (Jorden).

álmtrje [aul·mtrjɛ·] n. Ælmetræ = *álmur.*

almúga barn [al·mu(ɣ)abad·v, -bar·dv] n. Almuesbarn. **-búningur** [illegible] m. **1.** (*bændabúningur*) Folkedragt. — **2.** (*búningur alþýðu*) Almuens Beklædning: [illegible] Folkedragt; [illegible] bondeklædt. **-fólk** [-fo:u:λ·k, -fo:u:l·k] n. Almuesfolk. **-háttur** [-hauhdoϱ] m. Folkeskik, Skik og Brug hos Almuen. **-kennari** [-ɟɛn:arɪ] m. Almuelærer. **-kona** [-ko:na] f. Kvinde af Almuen. **-legur** [-lɛ:ɣoϱ] a. bramfri i Klædedragt og Optræden; adv. *-lega*, paa Almuevis. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Almuesmand. **-mál** [-mau:l] n. Almuesprog. **-rit** [-rɪ:t] n. populært Skrift, Folkebog. **-saga** [-sa:ɣa] f. Folkesagn. **-skraddari** [-sgrad:arɪ] m. Bondeskrædder.

almúgi [al·mui·jɪ] m. **1.** Almenhed: *allur a.*, den store Almenhed, Publikum. — **2.** (*alþýða*) Almue.

álmur (-s, -ar) [aul·moϱ] m. **1.** Ælm, Ælmetræ. — *****2.** Bue; i denne Bet. findes det i flere digteriske Kenninger, f. Eks. *álmagrer, *álmabendir*, (Buespænder ɔ:) Kriger, Mand, **álmahlynur*, Mand.

álmviður [aul·mvɪ·ðoϱ] m. Ælm, Ælmetræ.

al mæli [al·mai·lɪ] n. almindelig Tale, Truisme: *það er a., það eru a., það er í a.*, det siges almindeligt, det hedder sig, er i alles Munde. **-mæltur** [-maiλdoϱ] a. som er i alles Munde: *spyrjast almæltra tíðinda*, spörge om almindeligt nyt; *e-ð er almælt mál*, n-t siges af alle og enhver. *-**mær** [-mai·r] a. vidtberömt. **-mætti (-is)** [-maihdɪ] n. Almagt. **-nafni** [-nabnɪ] m. Navnefælle: *a. e-s*, med fuldstændig samme Navn som en. **-nakinn** [-na·ɟɪn, -na·ɟɪn] a., **-naktur** [-naχdoϱ] a. splitternøgen. **-nákvæmur** [-nau·kvaimoϱ] a. ganske nöjagtig, matematisk nöjagtig.

alnar [illegible] gen. af **öln.**

álnar borð [aul·narbor·ð] n. alenlangt Bræt el. Planke. **-breiður** [illegible] a. en Alen bred. **-djúpur** [-dju·bɔϱ, -dju·poϱ] a. en Alen dyb.

álna reikningur [aul·narɛihgniŋɣoϱ] m. = **álnatal. -reita** [-rɛi:da, -rɛi:ta] f. Smule Penge: (Ordspr.) *flestir bregða vináttu, ef álnareitan er í húfi*, Venskab tit brydes, naar ens Smule Penge staar paa Spil.

álnar hár [aul·naϱ(h)au:r] a. en Alen höj. **-kefli** [-ɟɛb·lɪ] n. alenlang rund Stok. **-langur** [-r-lauŋ·goϱ] a. en Alen lang. **-tíund** [-ϱ-ti:jont] f. en Alens Tiende, se *alin.* **-virði** [-r-vɪr·ðɪ] n. Værdi af en Alen Vadmel.

álnatal [aul·nata:l] n. Regning efter Alen, Antal Alen: *í álnatali*, regnet efter Alen, i Alenvis.

alnauðugur [al·nöy·ðoɣoϱ] a. fuldkommen uvillig, tvært imod ens Vilje.

álna vara [aul·nava:ra] f., **-varningur** [-var·dniŋgoϱ, -vad·niŋgoϱ] m. Manufakturvare. **-virði** [-vɪr·ðɪ] n. is. npl. **1.** egl. Værdi maalt i Alen, Alenværdi; jfr. *alin.* — **2.** pl. (= *eigur*) Formue («Grunker»): *hefði hann ekki* [illegible] (Mad. 111).

al neikvæður [al·nɛi·kvaiðoϱ] a. (log.) universelt negerende (ÁBjRók. [illegible]). **-neytur** [illegible] a. (LFR. XIII. 233) **óyggjandi. -nýr** [-ni·r] a. helt ny, splinterny. **-nýtur** [-ni·dϱϱ, -ni·tϱϱ] a. helt brugelig, helt nyttig. **-numinn** [-nʏ·mɪn] a. **1.** (*lærður til fullnustu*) som man har lært helt og fuldt ud: (Ordspr.) *fátt er ungum alnumið* (GJ.), sjælden har den unge nemmet noget fuldt ud. — **2.** (*alveg bygður*) helt koloniseret, helt bebygget. **†-nægð** [-naiɣð, -naigþ] f. = **allsnægtir. -oddhenda** [a:lot(h)ɛnda] f. = *brístikla*, firelinjet Strofe, katalektiske trokæiske Dimetre med Helrim inde i alle Verslinjer rimende med Endestavelserne i 1. og 3. Verslinje. Ekspl.: *Bundin ræða hringa hæð | helzt var gæða fengur; | geyma fræðin forn, eg ræð, | fögur kvæðin lengur* (SBr., HSig. 106). **-oddhentur** [-(h)ɛvdoϱ, -(h)ɛntoϱ] a. med *aloddhenda*, s. d. O.

al ófær [a:lo·u·fair] a. ganske ufarbar, ganske ugörlig, ganske upassende; jfr. *ófær.* **-óhæfur** [-o·u·haivoϱ] a. fuldstændig uskikket.

álpa, álpast [auλ·ba(st), aul·pa(st)] vt. og vrefl. gaa skødesløst og uden Omtanke, tosse, fjolse rundt: *hvað ertu að álpast?* hvad tosser du rundt [illegible] saa klodsede at dumpe der nedi) (JÁÞj. II. 134); *á. fram af kletti*, dratte ud over en Klippe (af Vanvare og Klodsethed); *á. á e-ð*, stode paa n-t ved en Hændelse; *á út í e-ð*, buse tankesløst ud i n-t; *hvað hafði hún líka verið að á. út í þetta óþverraveður*, hvorfor havde hun ogsaa været det Asen at gaa ud i dette Hundevejr (EKvOf. 1); ogs. overf.: indlade sig [illegible] tosset nok til at indlade sig paa n-t.

Alpa fjöll [aλ·bafjöd·λ, al·pa-] npl. npr. Alperne. **-klifrandi** [-klɪv·randɪ] m., **-klifrari** [-klɪv·rarɪ] m. Alpebestiger. **-rós** [-ro:u:s] f. Alperose.

álpt [auλ·(f)t] f., se **álft.**

al ráðinn [al·rau·ðɪn] a. fuldkommen, afgjort, fastbesluttet, fast bestemt paa n-t: *a. í e-u.* *-**ráður** [-rau·ðoϱ] a. raadende for alt. **-ráðvandur** [-rauðvandoϱ] a. gennemærlig, grundhæderlig. **-rangur** [-rauŋgoϱ] a. helt igennem forkert. **-rauður** [-röy·ðoϱ] a. **1.** (*alveg rauður*) helt rød, rød overalt. — **2.** helt fri for Sne = *alauður*: *Það var mikill snjór á fjöllunum, en svo mikill var hitinn, sem lagði frá gosinu, að alrautt varð meðfram því* (ÞThFerð. I. 309). **-reyndur** [-reindoϱ] a. almindelig pro-

vet, almindelig bekendt. **-rendur** [-rɛndøϱ] a. helt bedækket med tynd Is: *vötnin voru alrend og eyðulaus* (Eimr. III. 222). **-ryðga** [-rɪðga] vi. ruste helt. **-rýja** [-ri·ja] vt. jfr. *rýja*. **1.** tage helt Ulden af. — **2.** overf.: *a. e-n að peningum*, fuldstændig flaa en for Penge. **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ʆɪ] n. Helstat.

alríkis dómstóll [al·riɟɪsdoᵘm·sdoᵘdλ, -riʆɪs-] m. Domstol gældende for Helstaten. **-lög** [-lö:q] npl. Helstatslov. **-stjórn** [-ɪ-sdjoᵘr·dv] n. en Helstats Regering. **-vald** [-ɪs-val·t] n. Helstatens Myndighed.

al rjettur [al·rjɛhdøϱ] a. korrekt, nöjagtig. **-róma** [-roᵘ·ma] a. indec. **1.** (*samhljóða*) enstemmig: *a. álit manna*, Folks enstemmige Mening. — **2.** (*almæltur*) som siges almindelig: *það var a., að hann væri kominn aftur*, det blev almindelig fortalt, at han var kommen tilbage. **-roskinn** [-rosɟɪn] a. fuldvoksen, fuldhærdet: (Ordspr.) *fáir eru ungir að aldri, en alrosknir að dygðum*, jfr. Ungdom og Visdom følges ej gærne ad. **-rosknaður** [-rosgnaðøϱ] a. (bot.) fuldmoden (EÓlLach. 43). **-rotinn** [-ro·dɪn, -ro·tɪn] a. helt raadden, pilraadden.

alræði (-is) [al·rai·ðɪ] n. **1.** (*ótakmarkað vald*) Diktatur, uindskrænket Myndighed. — **2.** Autoritet, Myndighed: *hennar* (ɔ: *siðafræðinnar*) *ósveigjanlegi strangleiki og harða a.* (autoritas) (Eimr. IX. 177).

alræðis maður [al·raiðɪsma:ðøϱ] m. Diktator. **-stjórn** [-ɪ-sdjoᵘr·dv] f. Diktatur. **-vald** [-ɪs-val·t] n. diktatorisk Magt.

al ræmdur [al·raimdøϱ] a. **1.** berygtet, udskregen: *a. um land alt*, berygtet over hele Landet. — **†2.** (*almæltur*) almindelig fortalt. **-ræmi (-is)** [-rai·mɪ] n. **1.** (*almennur orðrómur*) almindeligt Rygte, Ry: *vera í a.*, blive almindelig fortalt. — **2.** (*alment álit*) almindelig Mening. **-ræmisfrægð** [-raimɪsfraiq·ð, -fraig·þ] f. almindelig Berömmelse. **-rænn** [-raidv] a. venlig mod alle, omgængelig. **-sagður** [-saqðøϱ, -sagðøϱ] a. almindelig fortalt: *hann er a. höfundur ritsins*, det fortælles almindelig, at han er Forfatter til Skriftet; *það er alsagt, að hann ætli að sækja um lausn*, det fortælles almindelig, at han vil søge sin Afsked. **-sagna** [-sagna] a. indec. som fortælles almindelig, almindelig bekendt. **-samur** [-sa·møϱ] a. absolut identisk (ÁBjRök. § 6). **-sátt** [-sauht] f. = **alsætt**. **-sáttur** [-sauhdøϱ] a. fuldstændig forligt. **-sauma** [-söy·ma] vt. (Bogb.) heludhæfte. **-saumun** [-söy·møn] f. (Bogb.) Heludhæftning. **-saurga** [-söyrga] vt. besmitte ganske. **-sekur** [-sɛ·gøϱ, -sɛ·køϱ] a. utvivlsomt skyldig, skyldig i höjeste Grad, dömt til Lovens strængeste Straf. **-setinn** [-sɛ·dɪn, -sɛ·tɪn] a. fuldt besat: *a. bekkur*. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. besætte helt el. fuldt; pp. *alsettur*, besat, bedækket overalt: *a. hvössum tönnum*, forsynet med skarpe Tænder overalt.

áls hald [aul·s(h)alt] n.: (Ordspr.) *ilt* (el. *afslept*) *er álshaldið* (SchMál.), det er ej godt at holde en Aal ved Halen. **-höfuð** [-(h)ö·vøð] n. Aalehoved.

al siða [al·sɪ·ða] a. indec. almindelig, Skik og Brug: *hafa mat á sjóinn var a.* **-sýkn** [-sihkv] a. helt uskyldig, fuldstændig fri. **-sýkna** [-sihgna] vt. frikende fuldstændig. **-silfur** [-sɪlvøϱ] n. rent Sølv. **-sýnismynd** [-sinɪsmɪn·t] f. Helhedsbillede: *hafði eg við þau atvik stöðuga og fasta a. í huganum af þeim sjónhverfum, er borið höfðu mér fyrir augu í bjortu* (HermJDulr. 81). **-systir** [-sɪsdɪϱ] f. Helsøster. **-systkin** [-sɪsɟɪn] npl. Helsøskende. **-sjáandi** [-sjau·andɪ] a. altseende. **-sjeður** [-sjɛ·ðøϱ] a. set af alle, klar, tydelig (BTh.). **-skegg** [-sɟɛk·] n. Fuldskæg. **-skeggjaður** [-sɟɛɟ·aðøϱ] a. med Fuldskæg. **-skeri** [-sɟɛ·rɪ] m. «Helskær», Redskab til Skæring af Græstörv, bestaaende af en Le (Leblad), til hvis Ender der er fastgjorte to korte Skafter (*skammorf*); Redskabet haandteres saaledes af to Mænd, der i Forening saa afskærer en *torfa* ved et Snit (Af.). I Árn. bruger man kun eet Leskaft, men i Leens Od er der et Hul, hvor igennem der gaar en Ring el. et Læderbaand, som en ung Knøs sættes til at holde, medens der skæres, for at hjælpe den, der fører Leen, hvilket kaldes „*halda í oddinn*". Redskabet er rimeligvis islandsk. **-skygn** [-sɟɪgv] a. **1.** (*heilskygn*) fuldkommen seende; (*altsjáandi*) altseende. — **2.** (*alveg gljáandi*) skinnende overalt. **-skýja** [-sɟi·ja] a. indec., **-skýjaður** [-sɟi·jaðøϱ] a. helt overtrukken med Skyer. **-skyldur** [-sɟɪldøϱ] a. i höjeste Grad forpligtet. **-skínandi** [-sɟi·nandɪ] a. skinnende overalt. **-skinn** [-sɟɪn·] n. Hellæder, Hellæderbind. 1. **-skipa** [-sɟɪ·ba, -sɟɪ·pa] vt. besætte fuldstændig: *alskipaður bekkur*, fuldt besat Bænk; (*um skip*) bemande fuldstændig (om Skibe). 2. **-skipa** [-sɟɪ·ba, -sɟɪ·pa] adv. med alle Baade el. Skibe: *menn reru a.*, alle Baade gik ud. **-skír** [-sɟi·r] a. fuldkommen ren. **†-skíra** [-sɟi·ra] vt. rense fuldstændig. **-skjaldaður** [-sɟaldaðøϱ] a. helt besat med Skjolde. **-skrafað** [-sgra·vað] an. som fortælles overalt: *það er a., að . . .* **-skreyta** [-sgrei·da, -sgrei·ta] vt., **-skrýða** [-sgri·ða] vt. pynte overalt; pp. *alskrýddur: a. prestur*, en Præst i fuldt Ornat (Skrud). **-skrifa** [-sgrɪ·va] vt. **1.** skrive til Ende: *brjefið er alskrifað*, jeg er færdig med Brevet. — **2.** skrive ud (saal. at der ikke er mere Plads): *blaðið er alskrifað*, Bladet er udskrevet. **-skúfaður** [-sgu·vaðøϱ] a. helt besat med Duske. **-skær** [-sɟai·r] a. herligt straalende, ganske klar. **-skæra** [-sɟai·ra] f. to sammenliggende Skaare, som slaas saaledes, at Høet, som falder af Leen, dynges op mellem Skaarene (Rang.). 1. **-slemm** [-slɛm·] f. Storeslem. 2. **-slemm** [-slɛm·] a. indec. store slem: *verða a.* **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. luvslidt, udslidt. 1. **-sljetta** [-sljɛhda] f. helt flad Strækning. 2. **-sljetta** [-sljɛhda] vt. udjævne helt: *alsljettað tún*, Hjemmemark, hvor alle Tuer er fjærnede. **-sljettur** [-sljɛhdøϱ] a. helt flad, helt jævn. **-smíða** [-smi·ða] vt. göre helt færdig (om Smede-, Snedker- el. Bygningsarbejde); pp. *alsmíðaður*, helt færdig; (*um skip*) bilfærdig (om Skibe). ***-smiður** [-smɪ·ðøϱ] m. Skaber. **-snauður** [-snöy·ðøϱ] a. fudfattig, fuldstændig forarmet. **-sneiddur** [-snɛid·øϱ] a. se **einssneitt.** **°-sneiðngur** [-snɛi·ðiŋgøϱ] m. hel Valm (JsJs.). **-sneitt** [-snɛiht] an. med Halvrim i alle Verslinjer, jfr. *sniðhending*. 1. **-snjóa** [-snjoᵘ·a] a. indec. helt bedækket med Sne. 2. **-snjóa** [-snjoᵘ·a] vimpers. falde overalt (om Sne): *það alsnjóaði*, der faldt Sne overalt. **-solla** [-sodla] a. indec. **1.** *leika a.*, juble, være meget glad (jfr. *sollur*). — **2.** *húsið leikur a.* (= *á reiðiskjálfi*), Huset ryster og bæver. **-sóttur** [-soᵘhdøϱ] a. fuldkommen tilbagelagt: *a. vegur*. ***-spáargoð** [-sbauargo:ð] n. altforkyndende Guddom: *Seifur a.* (Il. I. 188). **†-spakur** [-sba·gøϱ, -sba·køϱ] a. klog i alting (alle Henseender). **-speki** [-sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ʆɪ] n. Alvisdom. **-spenna** [-sbɛn·a] f. fuld Spænding, spec. (*um byssuhana*) om Hanen paa et Gevær: *í alspennu*, fuldspændt, med Hanen paa hel; ogsaa i overf. Bet.: i stor Spænding, meget spændt: *var hann allur á lofti, augu og munnur í alspennu* (GFr. i Eimr. XVIII. 157). **-spcharacterrunginn** [-sbruŋɟɪn] a. **1.** *a. út*, helt udsprungen (om Blomster). — **2.** (*alveg sprengdur*) fuldstændig sprængt.

álsroð [aul·sro·ð] n. Aaleskind.

alstaðar [al·sda·ðaϱ] adv. alle Vegne, overalt: *a. að*, alle Vegne fra. **-nálægð** [-r-nau:laiqð, -nau:laigþ] f. Allestedsnærværelse. **-nálægur** [-nau:laiqøϱ] a. allestedsnærværende.

al stýfingur [al·sdi·viŋgøϱ] m. **1.** Faar mærket med *alstýft*. — **2.** = *alstýft*, om selve Mærket. **-stýft** [-sdift] n. Mærke paa Faar, bestaaende i, at Ørets øverste Del skæres af, se *mark*. **-stikna** [-sdɪhgna] vi. steges helt igennem. ***-stýrir** [-sdi·rɪϱ] m. den Altstyrende, Gud. **-stirndur** [-sdɪ(r)ndøϱ] a. helt besat med Stjærner, stjærnebesaaet. **-strípaður** [-sdri·baðøϱ, -sdri·paðøϱ] a. splitternøgen. **-stæða (-u, -ur)** [-sdai·ða] f. generel Idé (ÁBjRök. § 16). **-stæður** [-sdai·ðøϱ] a. generel (MHUpp. 72). **-svartur** [-svaϱdøϱ] a. helt sort. **-sveittur** [-svɛihdøϱ] a. badet i Sved. **-sæla** [-sai·la] f. fuldstændig Salighed, höjeste Grad af Salighed, Lyksalighed. **-sæll** [-saidλ] a. fuldkommen lykkelig, salig, lyksalig. **°-sælutrú** [-sailøtru:] f. Universalismus. **-sætt** [-saiht] f., **-sætti** [-saihdɪ] n. fuldstændig Forsoning. **-taddur** [-tad·øϱ] a., jfr. *teðja*, helt bedækket med Gødning.

alt aðeinu [aλ·daðɛi:nø] adv. og a. indec. (jfr. *allur*): **1.** (*alveg eins*) ganske ens: *það var a.*, det var ganske ens; *a. bók eins og mín*, en Bog fuldstændig Mage til min egen; *mig gildir a.*, det er mig ganske det samme. — **2.** (*engu að síður, samt sem áður*) til Trods derfor, alligevel: *honum var ráðið frá ferðinni, en hann fór a.*, man raadede ham fra at rejse, men han tog af Sted alligevel. **-af** [-a·v] adv. altid.

al talaður [al·ta·laðøϱ] a. = **almæltur.** **-talandi** [-ta·landɪ] a. som (allerede) taler rent. **-tályklað** [-tau·lɪhglað] an. med *tálykill* (s. d. O.) i alle Verslinjer. **-taminn** [-ta·mɪn] a. fuldstændig tæmmet, (om Heste) tilreden. **-tamur** [-ta·møϱ] a. **1.** som man besidder en Færdighed i, som man i höj Grad er vant til: *mjer er það altamt*, jeg er godt vant til det; *mjer er altamt að tala óundirbúinn*, jeg er vant til at tale uforberedt. — **2.** (*algengur*) almindelig: *það er altamt að heyra það*, det hører man almindelig.

altari (-is, ölturu) [aλ·darɪ, öλ·dörø] n. Alter: *vera til altaris*, gaa til Alters; *þjónusta fyrir altari*, Altertjæneste; *standa fyrir altarinu*, staa foran Altret, spec. messe foran Altret (= *tóna*).

altaris blæja [aλ·darɪsblai:ja] f. = **altarisdúkur.** **-bók** [-boᵘ:k] f. Alterbog. **-borð** [-bor·ð] n. Altrets Overflade. **-brík** [-bri:k] f. Altertavle. **-brún** [-bru:n] f. Alterdug (oprindelig vel brugt om Blonderne paa Alterdugen) (JThMk. 142). **-búnaður** [-bu:naðøϱ] m. et Alters Tilbehør (Klæde, Lysestager osv.). **-dúkur** [-du:gøϱ, -du:køϱ] m. Alterdug. **-embætti** [-ɛm·baihdɪ] n. Altertjæneste. **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Altergang. **-gólf** [-goᵘl·v] n. Altergulv. **-göngufólk** [-göyŋgøfoᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Altergæster. **-horn** [-(h)od·v, -(h)or·dv] n. Alterhjörne. **-kerti** [-ʆɛϱ·dɪ] n. Alterlys. **-klútur** [-klu:døϱ, -klu:tøϱ] m. Kalkdug. **-klæði** [-klai:ðɪ] n. Alterdug. **-messa** [-mɛs:a] f. Altergudstjæneste. **-pallur** [-pad·løϱ] m. Altergulv, Alterforhöjning. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Alter-Lysestage. **†-steinn** [-ɪ-sdɛid·v] m. Sten paa Alteret, hvorpaa Hostien lægges. **-stika** [-sdɪ:ga, -sdɪ:ka] f., **-stjaki** [-sdja:ɟɪ, -sdja:ʆɪ] m. Alterstage. **-tafla** [-ɪs-tab·la] f. Altertavle. **-þjónn** [-þjoᵘd·v] m. Person, som forretter Altertjæneste. **-þjónusta** [-þjoᵘ:nøsda] f. Altertjæneste.

alteins [aλ·dɛins] adv., jfr. *allur*, ganske som, fuldstændig lige som: *a. góður*, fuldstændig lige saa god; pleon.: *jeg geri það nú a. fyrir því*, jeg gör det nu alligevel (til Trods derfor); absolut: *a. víst hann hafi aldrei elskað hana* (Eimr. XII. 59), den Mulighed var lige saa stor, at han aldrig har elsket hende.

al teita [al·tɛi·da, -tɛi·ta] a. indec. venlig. **-tekinn** [-tɛ·ɟɪn, -tɛ·ʆɪn] a. **1.** helt betaget el. greben af n-t; spec. med höj Feber el. desl.: *ef eg er a. og með blóðhita um eða yfir 39 stig*, hvis Sygdommen har taget kraftig fat og jeg har en Feber paa omtr. 39 Grader el. derover (HermJDr. 125). — **2.** (*tærður*) udtæret: *virti fyrir sér þetta altekna andlit* (GFrTís. 57). **-tendra** [-tɛndra] vt. tænde overalt. **-tentur** [-tɛvdøϱ, -tɛntøϱ] a. med alle Tænder, fuld af Tænder.

altfiðla [aλ·tfɪðla] f. Bratsch, Viola (alta), Tenorviolin.

al tíðka (a) [al·tiþga, -tiðka] vt. anvende almindelig. **-tíðkanlegur** [-tiþganlɛ:qøϱ, -tiðk-] a. almindelig brugt. **-tíður** [-ti·ðøϱ] a. særdeles hyppig. **-tygjaður** [-ti·jaðøϱ] a. fuldt udrustet, i fuld Rustning. **-tilegur, -tillegur** [-tɪl·ɛ·qøϱ, aλ·tɪlɛ·qøϱ] a. (*vingjarnlegur*) høflig, venlig, nedladende; (*blátt áfram*) folkelig, ligefrem. **-týndur** [al·tindøϱ] a. fuldstændig tabt. **-tyngis** [-tiŋɟɪs] adv. = *öldungis*, ganske: *a. rjett* (BH.) = *öldungis rjett*. **-tyrfa** [-tɪrva] vt. bedække Høet helt til med Græstörv. **-tíska** [-tisga] f. almindelig Skik og Brug. **-tískublær** [-tisgøblai:r] m. Udseende af n-t almindeligt, gængs el. sædvanligt.

altjamt [aλ·djaμt, al·tjamt] adv. = **altjend.**

altjelegur [al·tjɛlɛ·qøϱ, aλ·-] a. = *altilegur*, folkelig, ligefrem (Vf.).

altjend, altjent [aλ·djɛnt, aλ·tjɛnt, al·tjɛnt, (pop.) aλ·dɪnt] adv. altid: *það er þó a. munur* (det gör dog altid en Forskel), *hvort lofað er eða lastað*.

altof [aλ·do·v] adv. = *alt of*, altfor.

altröll [al·trodλ] n. hel Trold (mods. *hálftröll*).

alt sigrandi [aλ·tsɪqrandɪ] a. altbesejrende. **-sjáandi** [-sjau·andɪ] a. altseende.

altunna [al·tʏn·a] f. Heltønde, en hel Tønde.

altvitandi [aλ·tvɪ·dandɪ, -vɪ·tandɪ] a. alvidende.

altækur [al·tai·goϱ, -tai·koϱ] a. altomfattende, absolut.

alúð (-ar) [a:lu·ð] f. 1. *(hjartanleg framkoma)* Venlighed, Inderlighed, Hjærtelighed, Velvilje, Imødekommenhed. — 2. *(áhugi)* Iver, Omhu, Interesse: *leggja a. á e-ð* el. *við e-ð*, vise Iver el. Omhu med Hensyn til n-t.

alúðar brjef [a:luðarbrjɛ:v] n. elskværdigt Brev. **-fullur** [-ϱ-fʏd·loϱ] a. 1. *(vingjarnlegur)* venlig, hjærtelig. — 2. *(áhugasamur)* ivrig, *(umhyggjusamur)* omhyggelig. **-kveðja** [-kvɛð·ja] f. venlig Hilsen. **-mikill** [-r-mɪ:ɡɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a.: *a. við e-ð*, omhyggelig, ivrig med Hensyn til n-t. **-viðtökur** [-vɪð·tögoϱ, -tökoϱ] fpl. hjærtelig Modtagelse. **-vinátta** [-vɪ:nauhda] f. intimt Venskab. **-vinur** [-vɪ:noϱ] m. intim Ven, oprigtig Ven. **-þökk** [-ϱ-þöhk] f. hjærtelig Tak.

alúðlegur [a:luðlɛ·qoϱ] a. venlig, forekommende, inderlig, intim, — adv. *-lega*. **-ull** [-ʏdλ] f. 1. (om Faar): *í alullu*, med hele Ulden paa (mods. *rúinn*). — 2. Heluld: *það er a. í þessum [illegible]*. **-ulla** [-ʏd·la] a. indec. **-ullaður** [-ʏd·laðoϱ] a. med hele Ulden paa, jfr. *alull*. **-ullardukur** [-ʏdlardu:goϱ, -du:koϱ] m. Töj af Heluld.

álún (-s) [au:lu·n] n. Alun.

álúna (a) [au:lu·na] vt. alunere.

álúns jörð [au:lunsjör·ð] f. Alunjord. **-steinn** [-n-sdɛid·v] m. Alunsten. **-vatn** [-s-vahtv] n. Alunvand, Alunoplosning.

1\. **alur (-s, -ir)** [a:loϱ, al·s] m. Syl; — (Talem.) *leika á als oddi*, være i straalende Humor; *a. í vegg*, en Taalmodighedsprove best. i at den ene siger [illegible] anden svarer med at gentage Spörgsmaalet; dette gentager sig, indtil den ene bliver træt, saa siges at *„alurinn stendur í rassinum á þeim, sem brá út af“* (ODavSk. 190); — om en, der staar mut og tavs og ikke bestiller n-t, siges derfor at han er som *„alur í vegg“: hann er þar sem a. í vegg* (GJ.).

2\. **?alur (-s)** [a:loϱ, al·s] m. (geol.) Al.

álúraður [au:lu·raðoϱ] a. magelig.

alurt [a:lʏϱt] f. (bot.) Vand-Sylblad (subularia aquatica L.).

álútur [au:lu·doϱ, -lu·toϱ] a. 1. *(niðurlútur)* foroverböjet, ludende. — 2. *(bot.)* overhængende (cernuus).

al vakandi [al·va·gandɪ, -va·kandɪ] a. helt vaagen, lysvaagen. **-vakna** [-vahgna] vi. vaagne helt. **-vald** [-valt] n. = **alveldi. -valdlegur** [-vald-lɛ·qoϱ] a. diktatorisk.

alvalds- [al·val(t)s] præf. diktatorisk. **-hönd** [-(h)ön·t] f. den Almægtiges Haand. **-ráð** [-rau:ð] n. Diktatur.

1\. ***al valdur (-s, -ar)** [al·valdoϱ, -val(t)s] m. 1. *(Guð)* den Almægtige, Gud. — 2. *(konungur)* Enehersker, Konge (opr. *allvaldur*). 2. **-valdur** [-valdoϱ] a. almægtig. **-vanaður** [-va·naðoϱ] a. helt kastreret. **-vanalegur** [-vanalɛ:qoϱ] a. almindelig, sædvanlig. **-vandi** [-vandɪ] m., **-vani** [-va·nɪ] m. almindelig Vane. **-vanur** [-va·noϱ] a. vant til noget, ovet: *a. glímumaður*, træneret Bryder; n. *alvant*, hyppigt, ofte.

al vara (gen. **alvöru)** [al·va·ra, -vö·rø] f. Alvor: *gera alvöru úr e-u*, göre Alvor af n-t; *honum er full a.*, det er hans ramme Alvor. **-varlegur** [-varlɛ·qoϱ] a. alvorlig; adv. *alvarlega*. **-vaxinn** [-vaχsɪn] a. 1. fuldvoksen. — 2. helt bevokset med: *fjallshlíðin er alvaxin þjettum skógi*. **-vefja** [-vɛvja] vt. indsvøbe helt. **-veg** [-vɛ(·)q] adv. aldeles: *ekki a.*, ikke helt. (som Udraab) [illegible] *haft ógrynni af skólum . . .? Ekki alveg* (EKv. i Eimr. II. 86). **-veldi** [-vɛldɪ] n. 1. *(veldi, sem tekur yfir alt)* alt omfattende Rige. — 2. *(einvaldsstjórn)* Autokrati, Absolutisme. — 3. *(fullveldi)* Suverænitet. **-veldismaður** [-vɛldɪsma:ðoϱ] m. Absolutist. **-veldisstjórn** [-vɛldɪsdjoᵘr·dv] f. Absolutisme. **-venja** [-vɛnja] f. = **alvani. -venjulegur** [-vɛnjolɛ:qoϱ] a. = **alvanalegur. -vera** [-vɛ·ra] f. det til Grund liggende, Gud: *losast* [illegible] 1. **-verkja** [-vɛϱɡa] v. impers. føle Smærter overalt: *mig alverkjar í allan skrokkinn*. 2. **-verkja** [-vɛϱɡa] a. indec. med Smærter i hele Legemet. **-verpa** [-vɛϱba] vt. i Forb. *hafa alorpið*, være færdig med at lægge Æg for det Aar: [illegible] *af sumri* (Sch.). **-viðra (-u, -ur)** [-vɪðra] f. mildt Vejr fra alle Kanter (BH.). **-viðrulegur** [-vɪðrølɛ:qoϱ] a. munter og venlig. **-víður** [-vi·ðoϱ] a. meget vid. **-virkur** [-vɪϱgoϱ] a.: *a. dagur*, almindelig Hverdag (hvor der arbejdes hele Dagen). **-vís** [-vi·s] a. 1. *(sem veit alt)* alvidende. — 2. n. *alvíst* som adv., med fuld Vished, ganske sikkert. **-vísi** [-vi·sɪ] f. = Alvidenhed. °**-vísindarit** [-visɪndarɪ:t] n. Encyklopædi. **-visinn** [-vɪ·sɪn] a. helt visnet. **-viska** [-vɪsga] f. 1. *(það að vita alt)* Alvidenhed. — 2. *(alspeki)* Alvisdom. **-visna** [-vɪsna] vi. visne helt. **-víst** [-vist] adv. se **alvís**. 1. **-vista** [-vɪsda] f. fuldstændig Visnen; — (spec.) total Lammelse, Paraplegi (LFR. IX. 186). 2. **-vista** [-vɪsda] a. indec. helt vissen, spec. helt lammet, paraplegisk over hele Legemet (BH.). **-vita** [-vɪ·da, -vɪ·ta] a. ved sine fulde fem. **-vitur** [-vɪ·doϱ, -vɪ·toϱ] a. 1. *(fullkomlega vitur)* alviis. — 2. *(sem þekkir alt)* alvidende. **-vizka** [-vɪsga] f. = **alviska. -vjeli** [-vjɛ·lɪ] m. se **vjeli. -vopnaður** [-vohbnaðoϱ] a. fuldt bevæbnet. **-votur** [-vo·doϱ, -vo·toϱ] a. vaad over det hele, gennemblødt. **-vængjaður** [-vaiŋɡaðoϱ] a. med fuldt udvoksede Vinger. **-væpni (-is)** [-vaihbnɪ] n. fuld Rustning. **-væta** [-vai·da, -vai·ta] vt. göre vaad overalt.

alvöru bragð [al·vörobraq·ð, -brag·þ] n. alvorlig Mine. **-bragur** [-bra:qoϱ] m. alvorlig Stemning; (= *alvörusvipur)* alvorlig Mine. **-fullur** [-fʏd·loϱ] a. alvorsfuld. **-gefinn** [-ɡɛ:vɪn] a. alvorlig. **-gefni** [-ɡɛb·nɪ] f. Alvor, Alvorlighed, Betænksomhed, Gravitet; *(ástundun)* Iver. **-laus** [-löy:s] a. uden Alvor. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. 1. *(skortur á alvöru)* Mangel paa Alvor. — 2. *(skeytingarleysi)* Skødesløshed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. med ringe Alvor. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. alvorlig Mand, alvorligt Menneske. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdλ, mɪ:ķɪdλ] a. alvorsfuld, alvorlig. **-mót** [-moᵘ:t] n. alvorlig Mine, alvorligt Udseende. **-orð** [-or·ð] n. Alvorsord. **-sjón** [-sjoᵘ:n] f. alvorligt Syn. **-smár** [-smau:r] a. = **alvörulítill. -snauður** [-snöy:ðoϱ] a. med ringe Alvor. **-snið** [-snɪ:ð] n. = **alvörumót. -stund** [-sdʏn·t] f. alvorlig Stund, Alvorstime. **-svipur** [-svɪ:boϱ, -svɪ:poϱ] m. Alvorsblik, alvorlig Mine. **-tal** [-ta:l] n. 1. *(alvarlegt samtal)* alvorlig Samtale. — 2. *(alvara)*: *heldur þú það í alvörutali*, tror du det, alvorlig talt? **-vottur** [-vohdoϱ] m. Vidne om Alvor. **-þrunginn** [-þruŋ·ɡɪn] a. alvorssvanger.

al þáinn [al·þau·ɪn] a. helt optoet. **-þaktur** [-þaχdoϱ] a.: *a. e-u*, helt bedækket med n-t. **-þekja** [-þɛ·ɡa, -þɛ·ķa] vt. bedække helt: *alþakinn e-u*, helt bedækket med n-t. **-þektur** [-þɛχdoϱ] a. almindelig kendt. **-þerra** [-þɛr·a] vt. törre helt. **-þíða** [-þi·ða] vt. tø helt.

al þýða (-u) [al·þi·ða] f. 1. *(allur þorri manna)* Folk: *það verk var lofað af allri alþýðu*, Folk priste den Gærning i Almindelighed. — 2. *(almúgi)* Almue: *a. manna*, Folk i Almindelighed, den store Almenhed, Menigmand. **-þýðlegur** [-þiðlɛ·qoϱ] a. 1. *(almennur)* almindelig: *alþýðlegt mál* (= *sundurlaust mál)* almindelig Tale, Prosa. — 2. *(við alþýðu hæfi)* folkelig; *(við alþýðu skap)* som Folk i Almindelighed synes om, populær. — 3. *(lipur við alþýðu)* omgængelig, venlig mod Almuen. — 4. adv. *-lega*.

alþýðu atkvæði [al·þiðoa:tkvaiðɪ] n. Referendum, Folkeafstemning. **-barn** [-bad·v, -bar·dv] n. Almuesbarn. **-blað** [-bla:ð] n. Almueblad, ogs. Navn paa en Avis i Rvk. **-bók** [-boᵘ:k] f. Folkebog, folkelig Bog, pl. *alþýðubækur*, Almuelæsning. **-bragur** [-bra:qoϱ] m. folkeligt Snit el. Væsen: *það er enginn a. á því*, der er intet folkeligt derved. **-flokkur** [-flohgoϱ] m. Almueparti. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Almuesfolk. **-fræðsla** [-fraið·sla] f. Almueundervisning. **-fræðslunefnd** [-fraiðslonɛm·t] f. Udvalg til Folkeoplysningens Fremme. **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. Repræsentant for Folket el. Almuen. **-hagur** [-ha:qoϱ] m. Almuens Kaar, Stilling. °**-harpa** [-haϱba] f. (mus.) Citer. **-háskóli** [-hau:sgoᵘlɪ] m. Folkehöjskole. **-hylli** [-hɪd·lɪ] f. Folkegunst. **-kennaraskóli** [-ķɛn·arasgoᵘ·lɪ] m. Skolelærerseminarium. **-kennari** [-ķɛn:arɪ] m. Kommuneskolelærer, Skolelærer. **-kensla** [-ķɛn·sla] f. Almueundervisning. **-kona** [-ko:na] f. Almueskvinde, Kvinde af Almuestand. **-líf** [-li:v] n. Almuens Liv. **-lof** [-lo:v] n. almindelig Ros. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Almuesmand: *óbreyttur a.*, en jævn Almuesmand. **-mentun** [-mɛv·don, -mɛn·ton] f. 1. *(mentun þjóðarinnar)* Almenoplysning. — 2. *(alþýðufræðsla)* Almueundervisning.

alþíður [al·þi·ðoϱ] a. ganske frostfri: *alþíð jörð*.

alþýðu rit [al·þiðorɪ:t] n. folkeligt Skrift. **-rjettur** [-rjɛhdoϱ] m. Folkets Ret. **-rómur** [-roᵘ:moϱ] m. = **almannarómur. -skáld** [-sgaul·t] n. Almuedigter. **-skáldskapur** [-sgaul·tsgaboϱ, -sgapoϱ] m. Folkedigtning. **-skap** [-sga:p] n. (kun i Forb.): *vera ekki við a.*, være sær, være stiv og stolt. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Almueskole (baade om egl. Börneskoler og Fortsættelsesskoler for Almuen). **-snið** [-snɪ:ð] n. = **alþýðubragur. -styrktarsjóður** [-sdɪϱ·(χ)daϱsjoᵘ·ðoϱ] m. Understottelseskasse for Folk af Almuestand. **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. Almuespige, Pige af Almuestand. **-vald** [-val·t] n., **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. Demokrati. **-vinur** [-vɪ:noϱ] m. Almueven.

al þykkur [al·þɪhgoϱ] a. tyk helt igennem; om Vejret: *veður var alþykt*, Himlen var helt overtrukken. **-þilja** [-þɪlja] vt. panele helt; pp. *alþiljaður*, panelet overalt; *(um skip)* forsynet med et Heldæk (om Skibe).

al þing, -þingi (-is) [al·þiŋk, -þiŋɡɪ] n. 1. Alting, Altinget. — 2. sj. *þing*, om fremmede lovgivende Forsamlinger, Parlament. **-þingis** [-þiŋɡɪs] adv. = *öldungis*, ganske (BH.).

alþingis ályktun [al·þiŋɡɪsau:lɪχdon] f. = **þingsályktun. -ár** [-au:r] n. 1. *(ár, sem þing er háð)* Aar, i hvilket der holdes en Samling af Altinget. — 2. i pl. *(ár, sem e-r á þingsetu)* de Aar, en sidder som Medlem af Altinget. **-bók** [-boᵘ:k] f. jfr. *lögþingisbók*, Altingsprotokol, Altingets Forhandlinger. **-dómur** [-doᵘ:moϱ] m. 1. Altingsdom, Dom, afsagt paa Altinget. — °2. Domstol, nedsat paa Altinget. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Rejse til Altinget. **-fje** [-fjɛ:] n. Sum til Altingets Disposition, til Afholdelse af Udgifter ved Sessionen osv. **-forseti** [-foϱ·sɛdɪ, -sɛtɪ] m. Formand for det samlede Alting el. for en af dets (to) Afdelinger. **-frumvarp** [-frʏm·vaϱp] n. Forslag stillet paa Altinget. **-fundur** [-fʏn·doϱ] m. Altingsmøde. **-för** [-fö:r] f. = **alþingisferð. -gerðabók** [-ɡɛr·ðaboᵘ·k] f. Altingets (el. en enkelt Afdelings) Forhandlingsprotokol. **-helgun** [-(h)ɛl·gon] f. Indvielse el. höjtidelig Aabning af Altinget (i Fristatstiden). **-hús** [-(h)u:s] n. Altingsbygning(en). **-kosning** [-kos·niŋk] f. Valg til Altinget, Altingsvalg. **-kostnaður** [-kos·(d)naðoϱ] m. Omkostninger ved Altinget. **-laus** [-löy:s] a. uden Alting, uden Parlament. **-lög** [-lö:q] npl. Lov, som er blevet vedtaget af Altinget, men endnu ikke stadfæstet af Kongen. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Altingsmand. **-mál** [-mau:l] n. Sag som behandles af Altinget el. hører ind under Altinget. **-menska** [-mɛn·sga] f. Stillingen som Altingsmand, parlamentarisk Virksomhed: *segja af sjer alþingismensku*, nedlægge sit Mandat som Altingsmand. **-nefna** [-nɛb·na] f. Udnævnelse til Sæde paa Altinget. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Kommission el. Udvalg nedsat af Altinget el. en af dets Afdelinger. **-reið** [-rɛi:ð] f. Rejse til Altinget (til Hest). **-ræða** [-rai:ða] f. Tale paa Altinget. **-samþykt** [-ɪ-sam·þɪχt] f. Altingsvedtægt. **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Sæde paa Altinget. **-skjal** [-sɡa:l] n. Altingsdokument. **-skrifari** [-sgrɪ:varɪ] m. 1. Sekretær (Medlem af Altinget) i en af Altingets Afdelinger el. det samlede Alting. — 2. Kontorist ansat ved Altingets Bureau for at nedskrive Forhandlingerne el. til andet Kontorarbejde. **-skrifstofa** [-sgrɪf·sdova] f.

Altingets Bureau. **-slit** [-slɪ:t] npl. Altingets Slutning el. Hjemsendelse, jfr. *þingslit.* **-staður** [-sda:ðøǫ] m. Tingsted, det Sted, hvor Altinget blev holdt: *alþingisstaðurinn á Þingvöllum,* Tingstedet paa Tingvold (Tingsletten). **-sumar** [-sʏ:maǫ] n. Sommer hvori Altinget er samlet. **-sæti** [-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. Sæde el. Plads paa Altinget. **-tíðindi** [-ti:ðɪndɪ] npl. Efterretninger fra Altinget, Altingstidende. **-tími** [-ɪs-ti:mɪ] m. den Tid, Altinget er samlet, Altingstiden. **-tollur** [-tod·løǫ] m. Refusion af Altingsomkostninger (en Ekstraskat under de raadgivende Alting, nu ophævet). **-úrskurður** [-uǫ·sgʏrðøǫ] m. Altingsbeslutning. **-vitni** [-vɪhdnɪ] n. Vidne fremført paa el. Vidnesbyrd aflagt paa Altinget.

alþjóð [al·þjoᵘ·ð] f. *1. = *alþýða.* — **2.** *(= allir)* alle: *a. (manna),* det hele Folk, Folkets Hele: *það er á alþjóðar vitorði,* alle og enhver ved det.

alþjóða bandalag [al·þjoᵘðaban·dala·q] n. Folkenes Forbund. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. internationalt Forbund. **-friður** [-frɪ:ðøǫ] m. Verdensfred. **-fundur** [-fʏn·døǫ] m. international Kongres. °**-hugð** [-hʏq·ð, -hʏg·þ] f. Kosmopolitisme. **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. = **alþjóðlegur.** **-lög** [-lö:q] npl. international Lov. **-mót** [-moᵘ:t] n. international Kongres. **-póstsamband** [-poᵘ(st)sambant] n. Verdenspostforbund(et).

al þjóðaratkvæði [al·þjoᵘðara:tkvaiðɪ] n. Plebiscit, Folkeafstemning. **-þjóðaregla** [-þjoᵘðarɛg·la] f. **1.** *(alþjóðleg meginregla)* international Maksime. — **2.** *(alþjóðlegt fjelag)* international Orden. **-þjóðargagn** [-þjoᵘðargag·v] n. Almennytte. **-þjóðarjettur** [-þjoᵘðarjɛhdøǫ] m. international Ret. **-þjóðarmál** [-þjoᵘðarmau:l] n. Landesag.

alþjóða samband [al·þjoᵘðasam·bant] n. **1.** *(alþjóðlegt samband)* internationalt Forbund. — **2.** *(jafnaðarmanna)* «Internationale» (socialistisk Forbund). **-samtök** [-sam·tök] npl. internationale Aftaler. **-sýning** [-si:n-iŋk] f. international Udstilling. **-skrifstofa** [-sgrɪf·sdova] f. internationalt Bureau. **-stofnun** [-sdob·nøn] f. international Institution. **-veifa** [-vɛi:va] f. Systemflag. **-þing** [-þiŋ·k] n. international Kongres.

al þjóðlegur [al þjo ðlɛ qøǫ] a. **1.** offentlig: *á alþjóðlegan kostnað,* paa offentlig Bekostning. — **2.** international: *a. fundur.* — **3.** populær, folkelig: *a. skáldskapur.* — **4.** af almen Interesse, som vedkommer alle: *alþjóðlegt fyrirtæki.* **-þorna** [-þo(r)dna] vi. törre helt hen, udtorres helt. **-þráður** [-þrau ðøǫ] a. almindelig attraaet. **-þroska** [-þrosga] a. indec., **-þroskaður** [-þrosgaðøǫ] a. fuldmoden. **-þur** [-þʏ r] a. helt tör. **-þurka** [-þʏǫga] vt. törre helt. **-þvo** [-þvo·] vt. vaske helt, vaske grundigt.

á lægja [au:lai·ja] a. indec., **-læg** [-lai·q] af. hingstegal.

al æstur [a:laisdøǫ] a. voldsomt ophidset, i fuldkomment Oprör. **-æta** [-ai·da, -ai·ta] f. en, som kan spise alt muligt; *(um dýr)* Altæder. **-ætur** [-ai døǫ, -ai tøǫ] a. **1.** *(sem má borða hvað sem er)* som kan spise hvad som helst (om Börn som ikke længer behøver Die). — **2.** *(sem má borða að ósekju)* som kan spises uden Fare.

á lög [au:lö q] npl. se **álag.** **-lögur** [-lö qøǫ] fpl. se **álaga.** **-lösur** [-lö·søǫ] fpl. Irettesættelse.

ama (a) [a:ma] vt. med dat. og vi. **1.** ærgre, bedrøve, fortrædige: *hvað amar þjer* (el. *að þjer),* hvad er det som ærgrer dig? hvad er der i Vejen med dig? *Hann var skólabróðir hans . . . einn af þeim, sem hafði mest amað honum* (ærgret, drillet ham) *á skólaárunum* (JTrB. 40); *Er það ein af hinum fáu ástæðum til þess að birna ráðist á menn að fyrra bragði, að húnunum sé amað* (at man fortrædiger Ungerne) (Ísaf. '11, 316, Sp. 4). — **2.** *a. e-u af,* tilendebringe n-t med Möje; *jeg get ekki amað af einu strái,* jeg kan ikke slaa et Straa (paa Grund af en sløv Le el. desl.). — **3.** impers. *það amar upp* (= *styttir upp),* det klarer op, Regnen hører op. — **4.** refl. *amast við e-m,* fortrædige, chikanere en, vise en Uvenlighed, vise Uvilje mod en, have et Horn i Siden paa en; *amast við e-u,* være ilde stemt mod n-t, se skævt til, være misfornöjet med n-t.

1. **áma (-u, -ur)** [au ma] f. *1. *(tröllkona)* Jættekvinde. — **2.** *(vesælingur)* Stakkel: *hann á bágt, áman, að vera úti í þessu* (Sch.).

2. **áma (-u, -ur)** [au:ma] f. (med.) Rosen (erysipelas).

3. **áma (-u, -ur)** [au:ma] f. **1.** stor Tonde, Fad. — **2.** = *kílólítri.*

ama frí [a:mafri] a. = **amalaus.** †**-koma** [-ko:ma] f. = **áma, ámusótt.** **-laus** [-löy·s] a. uden Sorger, uden Ærgrelser. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. **1.** *(gramur í geði)* ærgerlig; *(þunglyndur)* melankolsk. — **2.** ubehagelig: *það er svo sem ekki amalegt,* det er jo slet ikke saa tosset, det er jo ganske morsomt osv. — **3.** adv. *-lega: það fer ekki a. um mig hjerna,* her har jeg det skam godt. **-leri (-a)** [-lɛ:rɪ] m. (Árn.) = **vesöld.**

ámálga (a) [au:maulga] vt. **1.** *(ítreka)* gentage: *á. e-ð,* bringe n-t i Erindring; *á. e-ð við e-n,* minde en om n-t. — †**2.** *(kveða skýrt á um e-ð)* klart og tydelig fremhæve n-t.

ama lyndi [a malɪn dɪ] f. og n. Melankoli. **-lyndur** [-lɪn døǫ] a. *(önugur)* vranten; *(þunglyndur)* melankolsk. **-samur** [-sa·møǫ] a. **1.** *(lundstyggur)* pirrelig; *(dutlungafullur)* lunefuld. — **2.** *(ólundarfullur)* gnaven, vranten, ærgerlig. — **3.** *(meinbæginn)* ondskabsfuld. — **4.** *(móðursjúkur)* hysterisk. **-semd** [-sɛm·t] f., **-semi** [-sɛ·mɪ] f. **1.** *(stygglyndi)* Pirrelighed. — **2.** *(vont skap)* Gnavenhed; daarligt Humor. — **3.** *(meinbægni)* Ondskabsfuldhed. — **4.** *(móðursýki)* Hysteri.

amast (a) [a:mast] v. refl. se **ama.**

á mátlegur [au:maudlɛ qøǫ, -maut-] a. **1.** *(ógurlegur, ámáttkur)* frygtelig, uhyggelig. — **2.** *(undarlegur, óviðkunnanlegur)* underlig, fremmedartet, paafaldende. — **3.** *(vesællegur)* ynkelig: *reka upp ámátlegt hljóð,* udstøde et højt ynkeligt Skrig. — **4.** *(heimskulegur, afkáralegur)* dum, kejtet, klodset. — **5.** adv. *-lega.* **-mátt (-ar, -ir)** [-mauht] f. frygteligt, uhyggeligt Syn el. Skikkelse. **-máttkur** [-mauhdgøǫ] a. overmaade mægtig (med Bibet. uhyggelig): *á. vættur* (GTh. '95, 233); *ógna mjer ámátkum hnefum* (BTh. 29). **-máttlegur** [-mauhdlɛ qøǫ] a. (Breiðd.) = **ámátlegur.**

ambaga (-bögu, -bögur) [am·ba·qa, -bö·qø, -bö·qøǫ] f. **1.** *(rangmæli)* forkert Udtryk. — **2.** Person, der i sin Tale ofte anvender forkerte Udtryk, deraf: *(klunni)* kejtet Person; *(klaufi)* Klodsmajor.

ambátt (-ar, -ir) [am·bauht] f. Slavinde, Trælkvinde.

ambáttar barn [am·bauhdarbad·v, -bar·dv] n. en Slavindes Barn. **-mót** [-moᵘ:t] n. en Slavindes Mine, Slavemine: *hafa á sjer a.*

ambirna [am·bɪ(r)dna] f. upraktisk, fummelfingret Kvinde.

ambl [am·bʎ] n. (BH.) = **aml** 1.

ambla (a) [am·bla] vi. (BH.) = **amla** 1.

amboð [am·bo·ð] npl. (†ogs. nsg.). **1.** *(húsgögn)* Husgeraad. — **2.** *(jarðyrkjuverkfæri)* Jordbrugsredskaber, Utensilier.

amboða skemma [am·boðasgɛm:a] f. Pakhus til Opbevaring af Jordbrugsredskaber. **-viður** [-vɪ:ðøǫ] m. Ved, hvoraf Jordbrugsredskaber kan tildannes.

ambolti [am boʎdɪ] m. (lille) Ambolt (jfr. *steðji).*

1. **ambra (ömbru)** [am·bra, öm·brø] f. Ambra.

2. **ambra (a)** [am·bra] vi. jamre, klage sig (om Börn), (jfr. *amra).*

ambraður [am·braðøǫ] a. raadden (om Hval) (Sch.).

1. **ambur (-urs)** [am·bøǫ] n. = 1. **ambra.**

2. **ambur (-urs)** [am·bøǫ] n. Jamren (om Börn). **-samur** [-sa·møǫ] a. klynkevorn, knurvorn (om Börn).

ambögu háttur [am·böqøhauhdøǫ] m. Klodsethed. **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. som hyppigt anvender forkerte Udtryk; akavet, klodset, fummelfingret. **-skapur** [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. Klodsethed, Kejtethed.

á meðal [au'mɛ:ðal] se **meðal.** **-meðan** [-'mɛ:ðan] se **meðan.**

amen [a:mɛ n] n. og interj. Amen.

amena [a:mɛ na] vi. sige Amen.

Ameríka [a:mɛri·ga, a:mɛri·ka] f. npr. Amerika.

Ameríku flan [a:mɛrigøfla:n, a:mɛrikø-] n. overilet Udvandring til Amerika, Renden til Amerika. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Amerikaner.

amerískur [a:mɛrisgøǫ] a. amerikansk.

ami (-a) [a:mɪ] m. **1.** *(mein)* Fortræd; *(gremja)* Ærgrelse: *vera e-m til ama,* ærgre en, göre en fortrædelig, være en Torn i Øjet paa en; *mjer er a. í því,* det generer mig, er mig ubehageligt; (Ordspr.) *alls a. verður sá öllum amar,* den der gör alle Fortræd bliver forhadt af alle. — **2.** *(ólund)* Vrantenhed, daarligt Humør: *það er a. í e-m,* en er i daarligt Humør.

á milli [au'mɪd·lɪ] adv. og præp. med gen. **1.** = *ámillum (á millum), á milli,* se *milli.* — **2.** adv.: *(stundum, öðru hvoru)* af og til, engang imellem (Vf., ÁM. 226 a, 8vo). — **3.** adv. i Forb.: *þegar á. varð hjá honum (þeim),* naar han (de) havde et ledigt Øjeblik. **-minna** [au:mɪn·a] vt. **1.** *(minna á)* erindre om. — **2.** *(veita e-m átölur)* paaminde, formane; *(á fundi)* kalde til Orden (paa et Møde). — **3.** *áminstur,* anomalt pp. refl. omtalt, ovennævnt, ovenanført: *vel áminst,* à propos, se *minna.* **-minnilegur** [-mɪnɪlɛ:qøǫ] a. **1.** *(með áherslu)* med Eftertryk, eftertrykkelig; adv. *-lega,* kraftigt, med Eftertryk, hæftigt. — **2.** *(sem ekki er hætt við að gleymist)* som ikke let glemmes.

áminning (-ar, -ar) [au:mɪn·iŋk] f. **1.** *(það að minna á)* Paamindelse, «Memento»; *(það að minnast á)* Omtale. — **2.** *(fortölur, átölur)* Irettesættelse, Formaning. — **3.** *(varnaður)* Advarsel: *þetta slys hefði þó átt að vera honum á.*

áminningar brjef [au:mɪniŋgarbrjɛ:v] n. Brev til at formane el. irettesætte en, el. til at erindre en om n-t. **-orð** [-or·ð] npl. Formaninger. **-ræða** [-a-rai:ða] f. Formaningstale.

á minstur [au:mɪnsdøǫ] se **áminna.** †**-myntur** [-mɪvdøǫ, -mɪntøǫ] a. = *ámóta,* lignende.

aml (-s) [am ʎ] n. **1.** *(dund við e-ð, sem ekki vill takast)* stadig Beskæftigelse uden synderlig Fremgang, Nyslen; *(smásnatt)* Vimsen. — **2.** *(þrælkun)* Slid og Slæb.

amla (a) [am·la] vi. **1.** beskæftige sig med n-t uden synderlig Fremgang: *hann var eitthvað að a.* — **2.** *(rölta hægt og letilega)* slentre langsomt og dorsk; — *(um reið)* ride langsomt; *við skulum a. áfram, hitt fólkið nær okkur víst;* — *(um róður)* ro langsomt (ÁM. 226 a, 8vo). — **3.** slide og slæbe, ample: *jeg a. þetta það sem jeg get, og svo get jeg ekki meira* (ÞEgPr. 1). — **4.** vt. med dat. *(rogast með e-ð)* slæbe paa n-t.

amlóða háttur [am·loᵘðahauhdøǫ] m. usselt, stymperagtigt el. fjantet Væsen. **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. fjantet. **-skapur** [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. **1.** *(klaufaskapur)* Klodsethed; *(kák)* Fuskeri. — **2.** *(roluskapur)* Stymperagtighed; *(vesælmenska)* Usselhed. — **3.** *(leti, dugleysi)* Dovenskab, Udygtighed.

amlóðast (a) [am·loᵘ·ðast] vi. bære sig ad som en *amlóði,* s. d. O.

amlóði [am·loᵘ·ðɪ] m. **1.** *(klaufi)* Klodrian; *(maður sem kákar)* Fusker. — **2.** *(vesælingur)* Stymper, solle Stakkel. — **3.** *(letingi, duglaus maður)* Dogenigt, Dovenlars.

amma (ömmu, ömmur) [am:a, öm:ø(ǫ)] f. Bedstemoder; — (Talem.) *kalla ekki alt ömmu sína,* ikke lade sig imponere af meget (brugt is. om Folk der er dristige, el. som ikke er særlig kræsne med Hensyn til, hvad de foretager sig); *H. S., er ekki kallaði alt ömmu sína* (som ikke var vant til at lade sig imponere), *dáðist að því, hvað vel Konráð var að sér í íslenzku* (EspS. XXXV); — *það er ekki oft sem hún amma mín deyr, sagði strákurinn,* «det er ikke hver Dag, Bedstemoder dør», sagde Drengen (Eimr. X. 144) (Mundheld om n-t, som sjældent indtræffer).

***amor (-ors)** [a:møǫ] m., jfr. **afmor,* Kærlighed, Elskov. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. elskelig.

amors brögð [a:møǫsbröq·ð, -brög·þ] npl. = *hvílubrögð,* Elskovsleg. ***-fljóð** [-fljoᵘ:ð] n. elskovslysten Pige. ***-vísa** [-vi:sa] f. Epigram af erotisk Indhold, Elskovsdigt.

ámót [au:moᵘt] npl. — **ármót.**

á móta [au:moᵘda, -mo·ta] **1.** a. indec. lignende, omtrent samme: *á. að aldri*, af lignende Alder, omtrent lige gamle. — **2.** adv. omtrent lige saa: *á. og*, omtrent som; *á. háir og klappirnar*, omtrent af samme Höjde som Klipperne; *dóu þá í K. nærfelt 40 börn ... og á. víðar þar um kring* (omtrent lige saa mange andre Steder der i Omegnen) (JÁÞj. I. 419). **-móti** [-'moᵘ:dı, -'mo·:tı] præp. med dat. (BH.), se *mót*.

ámótlega [au:moᵘdlɛ qa, -mo·t-] adv. — **ámátlega.**

1. **ampli (a, -ar)** [au blı, am plı] m. Ampel.

2. **ampli (-a)** [au blı, am plı] m. kun i Forb.: *það er ekki amplinn á því*, det var ikke saa tosset (Múl., BjJ.).

amra (a) [am ra] vi., jfr. *ambra*. **1.** klynke: *a. við e-n um e-ð*, klynke ved en om n-t, stadig gentage n-t: *og (margir) vilja at aga'evst ekki hlýða prestunum, þó þeir amri við þá með orðunum* (ÞThÁrf. 73). — **2.** give en lav og ubestemt Lyd, mumle. — **3.** refl. *amrast*. **a.** være ensom *(einangrast)*. — **b.** *(vera í vandræðum)* være stedt i Knibe (ÓDav.).

amrandakali [am·randaka:lı] m. = **amrandi.**

amrandi (-a) [am·randı] m. **a.** *(daufur vindur)* flov Vind (Vf.). — **b.** *(þur, köld og smáhviðótt gola)* svag, kold Kuling med momentane Vindstød: *hann er alt af við þennan amranda* (Breiðd.)

amringur (-s) [am·riŋgøϱ, -iŋs] m. svag Vind paa Søen (Skaft.).

amstra (a) [am sdra] vt. og vi. **I.** vi. **1.** *(þræika)* slide og slæbe, arbejde med stor Umage paa n-t. — **2.** *(kveinka sjer)* ömme sig, klage over Smærter (om Syge) (Skaft.). — **II.** vt. med dat.: *a. e-u af*, tilendebringe n-t med Slid og Slæb; *a. e-u upp*, opføre med Slid og Slæb; — med acc.: *þegar einhver einyrkinn amstraði þar upp kofann sinn* (StStAna. III 170). — **III.** refl.: *amstrast í e-u*, göre sig megen Umage for n-t, have mange Bryderier med n-t; *(vasast í e-u)* blande sig i n-t, være beskæftiget med n-t (særl. n-t ærgerligt el. brydsomt).

amstur (-urs) [am sdøϱ] n. **1.** *(umak, vastur)* Bryderi. — **2.** *(erfiði)* Slid og Slæb.

amt (-s, ömt) [au t, am t, ou t, om t] n. Amt *(utan Norðurlanda)* Præfektur (udenfor Norden). **-maður** [au dma ðøϱ, am t-] m. Amtmand.

amtmanns embætti [au dmans em bairhdı, am t-] n. Amtmandsembede, Præfektur. **-setur** [-sɛ:døϱ, -sɛ:toϱ] n. Sædet for en Amtmand, Amtmandsbolig, Præfektur. **-skrifari** [-sgrı:varı] m. Amtstueskriver. **-skipun** [-sgı:bøn, -sgı:pon] f. **1.** *(skipun í amtmannsembætti)* Indsættelse af en Amtmand, et Amtmandsembedes Besættelse. — **2.** *(fyrirskipun amtmanns)* Amtmandsordre.

amts búar [auˑtsbuˑaϱ, am·ts-] mpl. et Amts Befolkning. **-gjaldkerastofa** [-ɟaltɟɛrasdo:va] f. Amtstue. **-gjaldkeri** [-ɟaltɟɛrı] m. Amtsforvalter. **-ráð** [-rauð] n. Amtsraad. **-ráðsfundur** [-rauðsfyn døϱ] m. Amtsraadsmøde. **-ráðsmaður** [-rauðsma:ðøϱ] m. Amtsraadsmand, Medlem af Amtsraadet.

ámu koma [au:moko:ma] f. = 2. **áma.** **-maðkur** [-maþ gøϱ, -mað k-øϱ] m. = *ánamaðkur, ánumaðkur*, Regnorm, saaledes kaldt, fordi den er blevet anvendt som Lægemiddel mod *áma*, Rosen.

á muna [au:mø·na] adv. = *ámóta: á. lengi*, omtrent lige saa længe. **†-munur** [-mʏ·nøϱ] a.: *á. e-u*, lignende n-t.

amur (-urs) [a:møϱ] n. Klynken, Klynkeri.

ámusótt [au.moso·ht] f. = 2. **áma.**

á mæla [au mai la] vt. dadle. pp. *ámæltur: e-m er ámælt (†e-r er ámæltur)*, en dadles, bliver dadlet. **-mælandi (-a, -endur)** [-mai landı, -ɛndøϱ] m. Anklager, Dadler. **-mæli** [-mai·lı] n. *(last)* Dadel, Bebrejdelse; *(ofanígjöf)* Irettesættelse: *liggja undir á.*, *hafa (fá) á. af e-u (fyrir e-ð)*, blive dadlet for n-t, høre ilde for n-t.

ámælis efni [au:mailtsɛb·nı] n. Grund til Dadel el. Anklage. **-laus** [-löy:s] a. uden Dadel: *hann er á. af því*, det kan ikke lægges ham til Last. **-orð** [-or·ð] n. = **ámæli.** **-samur** [-ı-sa:møϱ] a. som let vækker Dadel el. Bebrejdelse: *ámælissamt mun þjer verða af því*, du vil paadrage dig megen Dadel derved. **-verður** [-ıs-vɛr·ðøϱ] a. dadelværdig.

an [a:n] n. = *flan*, Fremstyrten uden Overlæg, Busen paa: *hvaða a. er á þjer?* hvordan er det du buser paa? ogs. overf.: hvad er det dog du laver? (om en Fusentast el. en, som er ifærd med at begaa en ilfærdig el. uoverlagt Handling).

án [au:n] præp. med gen. uden, foruden: *vera á. e-s* (el. *e-s á.)*, undvære n-t; — (Ordspr.) *alls á. verður sá einkis biður* (GJ.), den faar intet, der om intet beder; — adv. uden Kasus: *það er betra að hafa en á. að vera*, det er bedre at have end at mangle; — med acc.: (Ordspr.) *á. er ilt gengi* (el. *ills gengis*) *nema heiman hafi*, Uheld er udelukket, undtagen man fører det med sig hjemmefra.

ana (a) [a:na] vi. fare af Sted, styrte frem uden Overlæg, gaa blindt paa, buse paa: *hvað ertu að a.? — hvern fjárann ætti aulinn þinn að a. með stál og blý* (MJ. V. 32).

ánadauði [au:nadöy:ðı] m. Død paa Grund af Alderdomssvækkelse (Sch.).

ánafna (a) [au nabna] **1.** *(arfleiða að e-u)* bortttestamentere: *á. e-m e-ð*, testamentere en n-t. — **2.** *(ákvarða, ætla)* bestemme: *(kennara) var ánafnað herbergi í skólahúsinu* (ÞThLfr. III. 190).

ána gangur [au nagau gøϱ] m. [illegible] **-legur** [-ϱ qøϱ] a. *(klaufalegur)* kejtet; *(undarlegur)* sær; *(flónslegur)* fjantet. **-maðkur** [-maþ·gøϱ, -mað·køϱ] m. Regnorm (lumbricus), opr. vel *agnamaðkur* (jfr. no. agnmakk) el. *ámumaðkur*, s. d. O. **†-sótt** [-soᵘht] f. Sygdom, som kommer af höj Alderdom, Alderdomssvækkelse (marasmus senilis).

ánast (a) [au:nast] vrefl. = *ana: á. þar inn með kerlinguna* (Eimr. III. 104)

á nauð [au:nöy ð] f. **1.** *(þröngvun, þrælkun)* Undertrykkelse, Slaveri, Trældom, Aag: *hneppa í á.*, göre til Slave. — **2.** pl. *ánauðir* = *álög*, Forhekselse, Fortryllelse: *Drangurinn se kaupskip í ánauðum* (JÞorkÞjs. I. 32). **-nauðarok** [-nöyðaro:k] n. Trældomsaag. **†-nauðga (a)** [-nöyðga] vt. med dat. undertrykke, tvinge. **-nauðgun** [-nöyðgøn] f. Undertrykkelse, Tvang. **-nauðuglegur** [-nöyðøqlɛ:qøϱ] a., **-nauðugur** [-nöy·ðøqøϱ] a. ufri, i Trældom, som Slave, undertrykt.

and- [an t] som første Sammensætningsled. **1.** Stammen af *andi*, s. d. O. — **2.** præf. i Bet. mod.

1. **anda** [an·da] gen. pl. af **önd.**

2. **anda (a)** [an·da] vi. og vt. med dat. **1.** aande: *a. að sjer*, indaande; *a. frá sjer*, udaande; *a. á ljósið*, puste til Lyset. — **2.** *(um vind)* blæse svagt (om Vinden): *Var þá veður kyrt og andaði lítið sunnan* (ÞThLys. II. 368). — **3.** i overf. Bet.: *a. að e-m* (el. *á móti e-m* el. *á e-n)*, blæse imod, kritisere: *það má ekki a. að honum, þá verður hann reiður*, han bliver vred ved den mindste Kritik; (Talem.) *það andar kalt að e-m*, man er uvilligt stemt overfor en. — **4.** refl. *andast*, udaande, dø; pp. *andaður*, død, afsjælet.

andabirting [an·dabıϱ·diŋk] f. det at Aander viser sig, Aandevisioner.

andafæða [an·dafai:ða] f. Andemad (Lemna).

anda gift [an·daɟıf·t] f. Aand, Inspiration, Begejstring, Aandrighed, Geni: *tala af a.*, tale med Begejstring el. aandrigt. **-giftarlaus** [-ɟıfdarlöy:s] a. aandløs. **-giftarmaður** [-ɟıfdarma:ðøϱ] m. *(stórgáfaður m.)* Geni; *(andríkur m.)* en aandrig Mand. **-gleði** [-glɛ:ðı] f. Sjæleglæde. **-heimur** [-hɛi:møϱ] m. Aandeverden.

anda guss [an daɡʏs] n. Andesnadder. **-kíll** [-ɟıd l] m. **1.** Andekær, Vandstade, hvor Ænder holder til (BH.). — **2.** npr. *Andakíll*, Egn i *Borgarfjörður*. **-kóngur** [-koᵘŋ·gøϱ] m. = *brandgás*, Brandgaas, Gravand (tadorna cornuta).

anda kraftur [an dakraf døϱ] m. Aandskraft. **-laus** [-löy s] a. = *andlaus*, aandløs. **-legur** [-lɛ qøϱ] a. = **andlegur.** **-leysi** [-lɛi sı] n. = *andleysi*, Aandløshed. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Aandens Lys.

andan (-ar, -ir) [an·dan] f. = *öndun*, Aanden, Aandedræt, Respiration. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. som kan indaandes.

andar [an·daϱ] gen. sg. af **önd.** **-bliki** [-blı:ɟı, -blı:ɟı] m. Andrik.

andardrag [an·dardra:q] n. = **andartak.**

andardráttar færi [an·dardrauhdaϱfai:rı] npl. Aandedrætsorganer, Aanderedskaber. **-hreyfing** [-hϱɛi:viŋk] f. Aandedrætsbevægelse. **-vöðvi** [-r-vöð:vı] m. Aandedrætsmuskel.

andardráttur [an·dardrauhdøϱ] m. Aandedræt, Respiration.

andaregg [an·darɛk·] n. Andeæg.

andarfar [an·daϱfa:r] n. Tænkemaade, Sind: *menn, sem ætla má um, að þroskaðri séu að andarfari* (tænker mere modent) (Alþ. '11, B. II. 1051).

andar fiður [an·daϱfı:ðøϱ] n. coll. Andefjer. **-fjöður** [-fjö:ðøϱ] f. Andefjeder. **-hreiður** [-hϱɛi:ðøϱ] n. Anderede. **-nef** [-r-nɛ:v] n. Andenæb. **-nefja** [-nɛv·ja] f. (zool.) Døgling, Næbhval, Andehval (hyperoodon diodon). **-nefjulýsi** [-nɛvjoli:sı] n. Tran af *andarnefja*-Spæk.

†andar sýn [an·daϱsi:n] f. Aandesyn, Aabenbaring, Vision. **-slit** [-slı:t] npl., **-slitur** [-slı·døϱ, -slı·tøϱ] npl. Dødskamp: *liggja í andarslitrunum*, kæmpe med Døden, ligge i sidste Aandedræt; — i overf. Bet.: *vera í andarslitrunum*, synge paa det sidste Vers.

andarsteggi [an·daϱsdɛɟ:ı] m., **-steggur** [-sdɛg:øϱ] m. = **andarbliki.**

andar tak [an·daϱta:k] n. **1.** *(andardráttur)* Aandedræt. — **2.** *(andvarp)* Suk. — **3.** overf. Øjeblik: *bíddu mín eitt a.* **-takslaus** [-taχslöy:s] a. uden at trække Vejret, — deraf: ufortøvet, som følger straks efter n-t (med Bibet. af uoverlagt): *hér hefir minna gætt athuga en andartakslauss jákvæðis* (Alþ. '11, B. II. 1327). **-taksþula** [-taχsþʏ:la] f. Ramse, der skal fremsiges uden at man standser for at trække Vejret (JÁ. cit. af ÓDavSk. 193). **-teppa** [-tɛhba] f. Aandenød, besværet Respiration, Astma. **-teppuhósti** [-tɛhboho·sdı] m. **1.** astmatisk Hoste. — **†2.** = *soghósti* (tussis convulsiva). **-teppuþula** [-tɛhboþʏ:la] f. = **andartaksþula.** **†-tæki** [-tai:ɟı, -tai:ɟı] n. (JÁÞj. II. 61) = **andartak.**

andast [an·dast] vrefl., se **anda.**

anda stefna [an dasdɛb na] f. **1.** *(andleg stefna)* Aandsretning. — **2.** *(miðilsfundur)* Séance (spiritistisk). **-trú** [-tru:] f. Spiritisme. **-trúarmaður** [-truarma:ðøϱ] m. Spiritist.

andavarp [an·davaϱ·p] n. Rugeplads for Ænder.

and banningur (-s, -ar) [an·tban·iŋgøϱ, -iŋs] m. Modstander af Spiritusforbud, Forbudsfjende. **†-bárur** [-bau røϱ] fpl. = *mótlæti*, Modgang (ÁM. 226b, 8vo).

andbert [an·tbɛϱt] an.: *það er a.*, det er saa koldt at man kan se Aanden (Sch.).

and býlingur (-s, -ar) [an·tbi·liŋgøϱ, -iŋs] m. Genbo. **-byr** [-bı·r] m. Modvind. **-blástur** [-blausdøϱ] m. Modstand: *vekja a. móti e-m.*

andblær [an·tblai·r] m. Luftning.

andbönnungur (-s, -ar) [an·tbön·uŋgøϱ] m. Modstander af Spiritusforbud.

and dyri (-is, pl. ds.**)** [an·dı·rı] n. **1.** *(fordyri)* Forstue, Indgang. — **2.** *(skúr fyrir framan aðaldyr)* Bislag foran Hoveddøren. **†-fang** [an·tfauŋk] n. Modtagelse, — pl. *andföng* (om Skibe) Forstavnens Sider (som der tager mod Bølgerne) (JÓlGrv. cit. af EJ.).

and fýla [an·tfi·la] f. ildelugtende Aande. **-fimi** [-fı·mı] f. Aandssmidighed, Esprit.

andfjaðrað [an tfjaðrað] n. se **mark.**

°**andfleygur** [an·tflɛi·qøϱ] a. med Aandens Vinger.

andfugl [an·tfʏgl] m. And, Fugl af en Andeart.

and fúll [an·tfudʎ] a. som har stinkende Aande. **-fælni** [-failnı] f. — **andfælur. -fælulaust** [-failøløys·t] adv. rolig, uden Forskrækkelse. **-fælur** [-fai·loǫ] fpl. Forskrækkelse, Skræk; bruges i Forb. *vakna* el. *hrökkva* el. *rjúka upp með andfælum*, vaagne el. fare op af Sövne. **-færi** [-fai·rı] npl. Aandedrætsorganer.

and fætingur (-s, -ar) [an·tfai·diŋgøǫ, -fai·t-, -iŋs] m. **1.** Antipode, pl. *andfætingar*, Antipoder. — **2.** *liggja andfæting, sofa andfæting* el. *vera andfætingur* = *sofa andfætis*, se *andfætis*. — **3.** i overf. Bet.: *liggja andfæting hvor um annan í drabbi og sukki*, ligge i Svir og Fuldskab hulter til bulter den ene oven paa den anden (JSigBr. 235). — **4.** Kontrast, Modsætning. **-fætis** [-fai·dıs, -fai·tıs] adv.: *liggja* el. *sofa a.*, sove i samme Seng med Fødderne ved hinandens Hoved; se ogs. *andfætingur*. **-fætlingur (-s, -ar)** [-faihdliŋgøǫ, -iŋs] m. = **andfætingur. -geiflast (a)** [-ɟeiblast] vrefl. modsige, trætte imod (Vf., ÁM. 481, 12mo). **-gletti (-is)** [-glɛhdı] n., **-glitti** [-glıhdı] n., i Talem.: *vera í a. við e-n* el. *vera andglettis við e-n*, befinde sig lige overfor en (Skaft.).

and gufa [an·tgʏ·va] f. Dampen af ens Aande. **-heimur** [-(h)ɛi·møǫ] m. Aandeverden. **-heitur** [-(h)ɛi·døǫ, -(h)ɛi·tøǫ] a. **1.** *(heitur í anda)* varm, glødende. — **2.** (jfr. *kraftaskáld)* hvis Ønsker (el. Forbandelser) gaar i Opfyldelse; — om en Præst, hvis Forbön plejer at virke: *Hólaprestur vissi lengra en nef hans náði, og var allra presta andheitastur* (ÓDavÞj. 105).

and hlið [an·t(h)ʎı·ð] n. (den) modsat(te) Port. °**-hlægi** [-(h)ʎai·jı] n. Krampelatter.

and hola [an·t(h)o·la] f. Aandehul: *Birnirnir læðast að selum sem sofa, eða halda vörð við andholur þeirra í isnum* (ÞThLýs. II. 466). **-hvalur** [-χwa·løǫ, -kva·loǫ] m. = **andarnefja. -hvass** [-χwas·, -kvas·] a. som blæser haardt.

and hverfast [an·tχwɛrvast, -kvɛrvast] vrefl. göre Mudder (Kvalm). **-hverfur** [-χwɛrvøǫ, -kvɛrvøǫ] a. **1.** *(óhentugur)* ugunstig; *(andstæður) a. e-u*, ugunstig stemt mod n-t; *andhverfar kringumstæður*, ugunstige Omstændigheder. — **2.** *(neikvæður)* negativ.

andhvild [an·tχwilt, -kvilt] f. Pusterum, Tid til at trække Vejret.

andhæfur [an·t(h)ai·vøǫ] a. ugunstig, besværlig: *austur senn til eyja rérum, andhæf þótti kvikan breið* (ÞÞór. 298); jfr. *andæfa, andóf*.

and hæli [an·t(h)ai·lı] n. **1.** *(það að hælar snúa fram)* det at Hælene vender fremefter, men Tæerne bagud. — **2.** *(viðrini, vanskapnaður)* Vanskabning: *skelfilegt a. er þetta*. — **3. a.** *(fjarstæða)* Forkerthed, Absurditet, Urimelighed. — **b.** *(klaufaskapur, heimska)* Klodsethed, Dumhed: *andhælið er auðþekt hjá öðrum lýð* (ÓDavÞul. 370). — **4.** om en Person: **a.** *(klaufi)* Klodrian; *(auli)* Dumrian. — **b.** forfængelig og indbildsk Person: *hann er mesta a.* (Rvk., Árn.). **-hælis** [-(h)ai·lıs] adv. forkert, baglængs, bagvendt, tilbage.

andhælis ganga [an·t(h)ailısgauŋ·ga] f. **1.** *(ganga aftur á bak)* Gaaen baglængs; i overf. Bet.: Tilbagegang: *í einhvern ef fauk af andhælisgöngum við lífdagahnauk* (StStAndv. II. 115). **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. **1.** *(öfugur)* absurd, bagvendt, forkert. — **2.** *(sem fer í afturhaldsátt)* reaktionær, bagstræversk. — **3.** *(klaufalegur)* klodset; *(heimskulegur)* dum. — **4.** *(hjegómlegur)* indbildsk og forfængelig. **-skapur** [-ı-sga:boǫ, -sga:poǫ] m. **1.** *(öfugleiki)* Forkerthed, Bagvendthed, Urimelighed: *það er ekki nema a. að finna sér þetta nokkuð til*, det er ganske urimeligt at anføre dette som Grund til at være imod Sagen (Alþ. '11, B. II. 1898). — **2.** *(öfug stefna)* unaturlig, forkert Opfattelse el. Retning. — **3.** *(klaufaskapur)* Klodsethed; *(heimska)* Dumhed. — **4.** *(hjegómleiki)* Forfængelighed og Indbildskhed.

andhæris [an·t(h)ai·rıs] adv. imod Haarene.

1. **andi** [an·dı] m. **1. a.** *(andardráttur)* Aande, Aandedræt: *draga andann*, trække Vejret; *geta varla dregið andann*, næppe kunne faa Vejret; jfr. *ná, halda, sækja*. — **b.** *(loftblær)* Vindpust, svag Luftning. — **2.** *(sál)* Sjæl, Aand (mods. Legemet): *gefa upp andann*, opgive Aanden, dø. — **3. a.** *(ólíkamleg vera)* Aand, aandeligt Væsen: *guð er a.*, Gud er en Aand; *andar framliðinna*, afdødes Aander. — **b.** *óhreinn a.*, uren Aand, Djævel; *(draugur)* Genganger, Spøgelse; *góður (illur) a.*, god (ond) Aand; *það er illur a. í e-m*, en er besat af en ond Aand. — **c.** = *bráðasótt*, Bradsot, som tænkes foraarsaget ved en *óhreinn a.* (Arnf.). — **4.** *(hugur)* Sind, Tanke: *sjá e-ð í anda*, se n-t i Tankerne. — **5.** *(andagift)* Aand, Aandskraft, aandelig Kraft og Virken; *(andríki)* Aandrighed: *í anda og sannleika*, i Aand og Sandhed; *mikill andans maður*; jfr. ogs. *skáldskaparandi*. — **6.** *(eðli, efni)* Aand, ret Mening el. Tanke i Ord og Skrift: *a. málsins*, Sagens Aand, Sagens Væsen; *a. laganna*, mods. *lagastafur*. — **7.** *(hugsunarháttur)* Aand, Stemning, Tænkemaade: *a. í skólanum*, Aanden (Tonen) i Skolen; *a. aldarinnar*, Tidsaanden.

2. **andi** [an·dı] m. Dem. af *andskoti*, Fanden.

and illur [an·dıdløǫ] a. ubehagelig at indaande. **-kaldur** [an·tkaldøǫ] a. kølig.

and kann- [an·tkan, aŋ·kan] se **ankann-. -káralegur** [-kauralɛ:qøǫ] a. egensindig, tvær (ÁM. 481, 12mo).

and krama [an·tkra·ma] a. indec. (Árn.) = **annkramaður. -kul** [-kʏ·l] n. kølig Luftning. **-köf** [-kö·v] npl. **1.** *(andarteppa)* Aandenød. — **2.** stærk Pusten (som f. Eks. en løbendes): *heyrði hann ... andköf hennar á hlaupinu; hafa a.*, gispe efter Luften; *það var ekki áfengisöl, en enginn gat drukkið það nema með andköfum* (uden at snappe efter Vejret) (Gr. i Eimr. VI. 107). **-köst** [-köst] npl. svage Luftninger.

and lag [an·dla·q] n. (gramm. og log.) Objekt, Genstandsled, ogsaa fysisk: Genstand til mikroskopisk Undersøgelse. °**-lagsborð** [-laχsbor·ð] n. Bordet paa et Mikroskop. °**-lagsgler** [-laχsglɛ:r] n. Objektivglas.

andlát [an·dlau·t] n. **1.** *(dauði)* Død: *hægt a.*, en rolig Død. — **2.** *(dánaraugnablik)* Dødsöjeblik: *hann var þá alveg í andlátinu*, han var lige ved at opgive Aanden.

andláts andvarp [an·dlau(t)san·dvaǫp] n. Dødssuk. **-augnablik** [-öyg·nablı·k] n. Dødsöjeblik. **-bæn** [-bai:n] f. en døendes Bön, Bön i Dødsstunden. **-dagur** [-da:qøǫ] m. Dødsdag. **-fregn** [-frɛg·v] f. Dødsbudskab.

and laus [an·dlöys] a. **1.** *(sálarlaus)* uden Sjæl, død. — **2.** *(án andríkis)* aandløs. **-legur** [-lɛqøǫ] a. **1.** *(er snertir andann)* aandelig, intellektuel: *andlegt erfiði, andleg vinna*, Aandsarbejde; adv. *-lega*. — **2.** *(er snertir trúarbrögð)* gejstlig, aandelig: *andlega stjettin*, den gejstlige Stand, Gejstligheden; *andleg efni*, aandelige Sager; *andlegir söngvar*, aandelige Sange. **-leysi** [-lɛisı] n. Aandløshed.

andlit [an·dlı·t] n. Ansigt, Aasyn (†Anled): *fríður í andliti*, med et smukt Ansigt; (Talem.) *taka sig saman í andlitinu*, (tænke sig om og) fatte en Beslutning, tage sig sammen; (pop.) *setja í andlitið*, »putte i Ansigtet«.

andlits björg [an·dlı(t)sbjör·k] f. Visir, Hjælmgitter. **-blíða** [-bli:ða] f. mildt Ansigt, Mildhed i Ansigtet. **-blæja** [-blai:ja] f. Slør. **-bragð** [-brag·ð, -brag·þ] n. Ansigtsfarve, Lød, Hy. **-fall** [-fad·ʎ] n. Ansigtsform, Ansigtstræk, Fysiognomi. **-farinn** [-fa:rın] a.: *illa a.*, grim, med et uskönt Ansigt; *vel a.*, smuk, med et smukt Ansigt. **-fegurð** [-fɛ:qørð] f. Ansigtsskönhed. **-fettur** [-fɛhdøǫ] fpl. Grimacer. **-fríður** [-fri:ðøǫ] a. med smukt Ansigt. **-lag** [-la:q] n. Ansigtsform. **-litur** [-lı:døǫ, -lı:tøǫ] m. Ansigtsfarve, Teint, Lød, Hy. **-lögun** [-lö:qøn] f. Ansigtsform. **-mein** [-mɛi:n] n. Skade, Saar i Ansigtet. **-skapnaður** [-sgahbnaðøǫ] m. Ansigtsform. **-skarpur** [-sgaǫbøǫ] a. mager i Ansigtet = *skarpleitur*. **-skýla** [-sɟi:la] f. = **andlitsblæja. -svipur** [-svı:bøǫ, -svı:pøǫ] m. Ansigtsudtryk.

°**and lægur** [an·dlai·qøǫ] a. objektiv. **-læti** [-lai·dı, -lai·tı] n. = **mótlæti.** °**-máll** [-maudʎ] a., **-málsamur** [-maulsa·møǫ] a., **-málugur** [-mau·løqøǫ] a. modsigelseslysten, paastaaelig, trættekær. **-málsemi** [-maulsɛ·mı] f. Modsigelseslyst, Paastaaelighed, Trættekærhed.

andmark [an·dmaǫk, an·maǫk] se **annmark.**

***andmóðugur** [an·dmoᵘ·ðøqøǫ] a. sindstræt (JÞorl. II. 520).

and mæla [an·dmai·lı] vt. med dat. og vi. modsige, udtale sig imod, polemisere imod, protestere imod, bekæmpe. **-mælandi (-a, -endur)** [-mai·landı, -ɛndøǫ] m. Modstander, Antagonist, Person som udtaler sig imod en, Opponent. **-mæli** [-mai·lı] npl. Indvending, Indsigelse, Antikritik, Modsigelse, Modsagn; *(mótmæli)* Protest. **-mælingur (-s, -ar)** [-mai·liŋgøǫ] m. = **andmælandi.** °**-nefni** [-nɛbnı] n. Antonym, Ord af modsat Betydning, Modord. **†-nes** [-nɛ·s] n. = **annes. -nögl** [an:ögʎ] f. = **annögl.**

andóf (-s) [an·doᵘ·v] n. **1.** Roen imod Vind og Ström (is. for at holde Baaden paa samme Plads). — **2.** (= *andófsrúm)* den forreste Rorbænk og Rummet mellem denne og næste Bænk (jfr. *andófsmaður)*. — **3.** *(mótstaða)* Opposition.

andófs ár [an·doᵘfsau:r] f. Aare i *andófsrúm*, s. d. O. **-bogi** [-boi:jı] m. (ÁBjSál. § 60) = **viðbragðsbogi. -flokkur** [-flohgøǫ] m. Oppositionsparti. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. **1.** Mand, som ror med Vind og Ström. — **2.** Mand, som sidder paa forreste Bænk i en Fiskerbaad, og hvis den Opgave at holde Baaden omtrent paa samme Plads medens der fiskes, ved at ro imod Vind og Ström. — **3.** Opponent, is. i pl. *andófsmenn*, Opposition, oppositionelt Parti, Regeringens Modstandere. **-rúm** [-ru:m] n. den forreste Rorbænk i en Fiskerbaad og Rummet imellem denne og næste Bænk; — ogs. brugt om det forreste Rum alene (= *hálsrúm)* (Vf.). **-þófta** [-þoᵘhda] f. forreste faste Rorbænk i en Baad.

andorða [an·dorða] a. indec.: *a. e-m*, som siger en imod, uenig med en: *þeir urðu a.*, de blev uenige.

†and pípa [an·tpi·ba, -pi·pa] f. = *barki*, Luftrör. °**-prýði** [-pri·ðı] f. aandelige Færdigheder.

andra (a) [an·dra] vi. **1.** *(fara á skíðum)* løbe paa Skier. — **2.** *(fara hægt)* gaa sagte (BH.). — **3.** *(fara hart)* gaa hurtig: *sá þykir mjer a.* (JÓl.), han gaar med vældig Fart.

andrá [an·drau·] f. Aandedræt, Øjeblik: *í sömu andránni.*

and rammur, -ramur [an·dram·øǫ, -ra·møǫ] a. = **andfúll.** °**-rán** [-rau·n] f. Drab, Mord.

†andri (-a, -ar, dat. öndrum) [an·drı, ön·drøm] m. Ski; (den opr. Bet. af dette Ord er vel ikke Ski, men »Snesko« = *þrúga)*.

and remma [an·drɛm·a] f. = **andfýla. -ríki** [-ri·ɟı, -ri·ɡ̊ı] n. (og f.) Aandrighed, Aand. **-ríkur** [-ri·goǫ, -ri·koǫ] a. **1.** *(ríkur af andagift)* aandrig. — **†2.** *andríkt vín*, Vin der er stærkt alkoholholdig. ***-ró** [-roᵘ·] f. = **andrá.**

and róður [an·droᵘ·ðøǫ] m. **1.** *(róður gegn vindi)* Roning imod Vinden. — **2.** *(mótvindur)* Modvind mod de roende (EJ.). — **3.** (overf. Bet.) Agitation imod n-t. ***-rómar** [-roᵘ·maǫ] mpl. hinanden modsatte Toner (snart blide, snart haarde): *hörpu sem að andrómunum glymur* (StStAndv. I. 94).

Andrómeduurt [an·droᵘmɛ·døʏø·t] f. = **mosalyng.**

andrúm [an·dru·m] n. **1.** *(tóm til að draga andann)* Aanderum. — **2.** *(raddop)* Stemmeridse.

andrúms loft [an·drumslof·t] n. Atmosfære: *hjer er slæmt a. inni*, Luften er daarlig herinde. **-lok** [-lo:k] n. (SvPRask 18) = **barkablaðka, -lok. †-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Luftrör.

andrænn [an·draidv] a. negativ.

andsetinn [an·tsɛ·dın, -sɛ·tın] a. besat (af en Aand).

and skara (a) [an·tsga·ra] vt. kludre forskelligt Byggemateriale sammen, saaledes at Sammenföjningerne ikke passer (BH.). **-skjól** [-sɟoᵘ·l] n. Røghætte. **†-skot** [-sgo·t] n. Modstand. **-skota (a)** [-sgo·da, -sgo·ta, an·-] vt. med dat. behandle n-t paa en djævelsk el. infam Maade: *a. e-m út*, pine og plage en, slide en op ved besværligt Arbejde; — refl. *andskotast*,

lade som en besat, jage frem og tilbage i stærk Ophidselse: *a. við e-n*, skælde en Huden fuld, opføre sig som en rasende overfor en.

andskota flokkur [an·tsgodaflohgoϙ, -sgota-] m. Fjendeskare. **-gangur** [-gauŋ·goϙ] m. voldsom Støj. **-laus** [-löy:s] a. uden Djævel. **-legur** [-lɛ:qoϙ] a. djævelsk, infam: *hann er a. við konuna*, han behandler Konen infamt; adv. *-lega*, infamt: *vera a. við e-n*, ikke kunne udstaa en.

and skoti [an·(t)sgo·dɪ, -sgo·tɪ] m. †**1.** *(mótstöðumaður)* Modstander. **2.** *(djöfull)* Djævel: *andskotinn*, Fanden, Satan; i Banden alm. i gen. med art.: *andskotans* i Bet. forbandet: *a. veður er þetta*, det er dog et forbandet Vejr; *andskotans maðurinn*, det Bæst! — om n-t der er sket for lang Tid tilbage siges: *þá lá andskotinn í vöggu sinni*, da laa Fanden endnu i sin Vugge. **-spyrna** [-sbɪ(r)dna] vi. sætte Fødderne imod, sætte sig imod, modarbejde, reagere imod. °**-spyrning** [-sbɪ(r)dniŋk] f. Reaktion. **-spænis** [-sbai·nɪs] præp. med dat. overfor, lige overfor. **-spænn** [-sbaidn] a. lige overfor. **-staða** [-sda·ða] f. Modstand. °**-stef** [-sdɛ·v] n. = *viðlag*, Refrain. °**-stefja (a)** [-sdɛvja] vi. svare (i Sang, som ved et Refrain el. ved Messen). **-stefna** [-sdɛbna] f. modsat Retning, Opposition, Strid, Modstrid: *í andstefnu við e-ð*, i Strid med n-t.

andsteggi [an·tsdɛɟ·ɪ] m. Andrik.

and stygð [an·(t)sdɪqð, -sdɪgþ] f. Antipati, Modbydelighed. **1.** *(viðurstygð, óbeit) hafa a. á e-u (e-m)*, væmmes ved n-t (en), ikke kunne udstaa n-t (en); *fá a. á e-u (e-m)*, faa Antipati mod n-t (en), væmmes ved n-t (en); *e-m er a. á (af, að) e-u*, en væmmes ved n-t. — **2.** ogsaa om Genstanden for Antipati: *hann er mjer a.*, jeg væmmes ved ham. **-stygðartilfinning** [-sdɪqðaϙtɪl·fɪniŋk, -sdɪgðaϙ-] f. Følelse af Antipati el. Modbydelighed. **-styggilegur** [-sdɪɟɪlɛ:qoϙ] a. vederstyggelig, modbydelig, afskyelig; adv. *andstyggilega*, paa en modbydelig, oprörende Maade. **-straumur** [-sdröy·moϙ] m. Modström. **-streymi (-is**, pl. ds.) [-sdrɛi·mɪ] n. **1.** *(mótstraumur)* Modström. — **2.** *(mótlæti)* Modgang. **-streymis** [-sdrɛi·mɪs] **1.** adv. imod Strömmen. — **2.** præp. med dat. imod. **-streymur** [-sdrɛi·moϙ] a. **1.** *(sem streymir móti)* strömmende imod, (om en Ström) strid imod. — **2.** overf.: **a.** *(erfiður)* vanskelig, ugunstig: *hann var þeim mjög a.*, han var meget ugunstig stemt imod dem. — **b.** *andstæður e-m*, stemt imod en, i Opposition til en.

andstuttur [an·tsdʏhdoϙ] a. engbrystet, trangbrystet.

and stæða (-u, -ur) [an·tsda·ða] **1.** *(mótspyrna)* Opposition: *vera í andstæðu við e-n*, staa i Opposition til en. — **2.** (log.) Antinomi. — **3.** *(mótsetning)* Modsætning. **-stæði (-is)** [-sda·ðɪ] n. **1. a.** *(gagnstæði, mótsetning)* Kontrast: *a. litanna*, Farvernes Kontrast. — **b.** Strid, Modstrid: *í a. við e-ð*, i Strid med n-t. — **2.** *(mótspyrna)* Modstand, Antagonisme, Opposition. — °**3.** (fys.) Polaritet.

andstæðinga blað [an·tsdaiðiŋgabla:ð] n. Oppositionsblad, Blad tilhørende Modpartiet. **-flokkur** [-flohgoϙ] m. Modparti, Opposition. **-foringi** [-fo:riɲɟɪ] m. Oppositionens Leder.

and stæðingur (-s, -ar) [an·tsdai·ðiŋgoϙ] m. Modstander, Antagonist. **-stæðisskoðun** [-sdaiðɪsgo:ðon] f. modsat Anskuelse el. Mening. **-stæðufyrirbrigði** [-sdaiðøfɪ:rɪ(r)brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] n. Kontrastfænomen (ÁBjSál. § 141). **-stæður** [-sdai·ðoϙ] a. **1.** *(gagnstæður)* modsat, (log.) kontrær. — **2.** *(mótdrægur)* som er imod, ugunstig: *a. vindur*, ugunstig Vind, Modvind; *a. e-m*, ugunstig stemt mod en, i Opposition til en; *eiga andstætt*, [1]) være i en vanskelig Stilling: *eg átti mjög andstætt með* (det var meget vanskeligt for mig) *að leggjast* (HermJDr. 126); [2]) have Modgang: *hún hefur átt andstætt um dagana*. **-stöðuvindur** [-sdoðovɪn·doϙ] m. Modpassat.

andsvalur [an·tsva·loϙ] a. sval, kølig: *hann er a. úti*, Vejret er køligt.

and svar [an·tsva·r] n. **1.** = *svar*. — **2.** *(ábyrgð)* Ansvar. **-svara** [-sva·ra] vt. **1.** = *svara*, svare. — **2.** *(ábyrgjast)* staa til Ansvar for.

andsvara bríef [an·tsvarabrjɛ:v] n. Svarskrivelse. †**-maður** [-ma:ðoϙ] m. **1.** *(sem heldur vörn uppi fyrir annan)* Talsmand. — **2.** *(verjandi í máli)* den indstævnte (i en Sag).

°**andsvarleiki** [an·tsvarlɛi·ɟɪ] m. Ansvarlighed.

and sveipur [an·tsvɛi·boϙ, -svɛi·poϙ] m. Anticyklon (BSSiL.). **-svift (-ar, -ir)** [-svɪft] f. **1.** Stykke Rem el. böjelig Metalplade, der forbinder Gjordspændet med Gjorden el. Bidselstangen med Töjlen. — **2.** *(handfang, hanki)* Greb, Haandfang, Hank (BH.). **-sælis** [-sai·lɪs] adv. **1.** *(gagnstætt sólargangi)* imod Solen. — **2.** *(öfugt)* forkert. — **3.** *(móti sól)* vendende mod Solen (i Mods. til *forsælis*) (BH.).

andteptur [an·tɛfdoϙ] a. i Aandenød, stakaandet.

and tigna [an·tɪgna] vt. = **antigna**. °**-tól** [-to·l] n. Respirator (JsJs.). †**and túr** [an·tu·r] m. Uskik, slem Vane (BH.). †**-túrast (a)** [-tu·rast] vrefl. göre sig upassende Umage (BH.). †**-tæli** [-tai·lɪ] n. usædelig Kvinde, Skøge (BH.), jfr. *andhæli* 4. **-úð** [an·du·ð] f. Antipati.

andurorða [an·doror·ða] adv. i Forb.: *e-m verður a.*, n-n bliver uenige.

1. **and vaka** [an·dva·ga, -va·ka] f. *(svefnleysi)* Søvnløshed: *leggja á sig andvökur*, undvære Søvn. 2. **-vaka** [-va·ga, -va·ka] a. indec. søvnløs: *liggja a.*, ligge vaagen; *verða a.*, ikke kunne sove.

andvana [an·dva·na] a. indec. **1.** *(líflaus, dáinn)* dødfødt, død, afsjælet. — †**2.** *a. e-s*, blottet for n-t; *lífs a.*, uden Liv. **-borinn** [-bo:rɪn] a. dødfødt. **-fæðing** [-fai:ðiŋk] f. Dødfødsel. **-fæddur** [-faid:oϙ] a. dødfødt.

andvara boð [an·dvarabo:ð] npl. Varselsbud. **-laus** [-löy:s] a. tryg, sorgløs, — **an.** *-laust* som adv.: *sofa andvaralaust*, sove trygt uden at have foresat sig at vaagne til bestemt Tid. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. **1.** *(varúðarleysi)* Sorgløshed, Tryghed. — **2.** *(skeytingarleysi)* Skødesløshed. **-samur** [-sa:moϙ] a. aarvaagen, varsom.

and vari [an·dva·rɪ] m. **1.** *(varúð)* Aarvaagenhed, Varsomhed: *hafðu a. á, ef þú skyldir heyra til þeirra*, giv Agt, om du skulde høre dem. [illegible] *vara á sjer*, være forsigtig, være paa sin Post, blunde saaledes, at man vaagner ved mindste Stöj, ikke tillade sig selv at falde i dyb Søvn, sove med det ene Øje aabent. — **2.** *(hægur vindblær)* Luftning, sagte Vind, Vift. — **3.** som Egennavn: **a.** (mytol.) Navnet paa en Dværg, som ejede den ulykkesbringende Ring *Andvaranautr*. — **b.** Navnet paa et bekendt Tidsskrift, udg. af det isl. *Þjóðvinafjelag*. **-varp** [-vaϙp] n. Suk: *taka andvörpin*, drage det sidste Suk. **-varpa (a)** [-vaϙba] vi. sukke.

and verður [an·dvɛrðoϙ] a. = **öndverður**. **-verpast** [-vɛϙbast] vrefl.: *a. e-u*, træde i Vejen for n-t. °**-verulegur** [-vɛrolɛ:qoϙ] a. negativ. **-viðri** [-vɪðrɪ] n. (stadig) Modvind, — gen. *andviðris*, som adv. imod Vinden (mods. *forviðris*). **-viðrisblábarningur** [-vɪðrɪsblau:bardniŋgoϙ] m. besværlig Roning mod Vinden, saaledes at man knapt kommer af Stedet. **-vígisflokkur** [-vijɪsflohgoϙ] m. Modparti, Oppositionsparti. **-vígismaður** [-vijɪsma:ðoϙ] m. Modstander, Modkæmper, Antagonist. **-vígur** [-vi·qoϙ] a. **1.** *(mótstæður) a. e-u* el. *e-m*, kæmpende imod, staaende imod; *þeir voru andvígir hvor öðrum*, de stod imod hinanden. — **2.** ugunstig: *andvígar kringumstæður*, ugunstige Omstændigheder; *andvíg forlög*, ugunstig Skæbne. **-virði** [-vɪrðɪ] n. Værdi, Pris.

and virki [an·dvɪɾɟɪ] n. **1.** *(vinna)* Arbejde, spec. landlige Arbejder *(sveitavinna)*. — †**2.** *(uppskera)* Høst (spec. Høforraad). — **3.** *(amboð)* Jordbrugsredskaber, Avlsredskaber. — **4.** *(bæjarhús)* Gaardens Huse med Tilbehør. °**-virkisstjóri** [-vɪɾɟɪsdjo·:rɪ] m. Ladefoged.

and vitni [an·dvɪhdnɪ] n. Modvidne, Vidnesbyrd imod, Modbevis. **-vægi (-is**, pl. ds.) [-vai·jɪ] n. *(mótvægi)* Modvægt: *veita e-u a.*, sætte sig imod n-t, kæmpe mod n-t. °**-væta** [-vai·da, -vai·ta] f. Imprægnering. °**-vætusamsetningur** [-vaidosam·sɛhdniŋgoϙ, -vaito-] m. Imprægneringspræparat.

andvöku fölur [an·dvögofö:loϙ, -vöko-] a. bleg af Søvnløshed. **-nótt** [-no·ht] f. søvnløs Nat. **-órar** [-o·:raϙ] mpl. = **andvökuringl**.

andvökur [an·dvö·goϙ, -vö·koϙ] fpl. = *andvaka*, ogs. Titel paa en Digtsamling af Stephan G. Stephanson.

andvöku ringl [an·dvögoriŋ·l, -vöko-] n. Fantasier stammende fra Søvnløshed. **-samt** [-saụ·t, -sam·t] an.: *e-m er a.*, en har vanskeligt ved at sove. **-skarfur** [-sgar·voϙ] m. Mand som har vanskeligt ved at sove. **-stund** [-sdʏn·t] f. søvnløs Time.

and vörpun (-ar, -varpanir) [an·dvöϙbon, -vaϙbanɪϙ] f. Suk. **-þyngsli** [an·tþiŋslɪ] npl. Aandenød.

andþóf [an·tþo·v] n. = **andóf**.

and þrengsli [an·tþrɛiŋslɪ] npl. Aandenød, Astma, Trangbrystighed. **-þröngur** [-þröyŋgoϙ] a. trangbrystet.

and æfa (-ði) [an·dai·va] **1.** vi. *(róa gegn straumi og vindi)* ro imod Vind og Ström, andøve tildels ved at skodde. — **2.** vt. med dat. *a. e-u*, [1]) *(veita mótstöðu gegn e-u)* göre Modstand mod n-t, opponere imod n-t; [2]) *(vinna móti e-u)* modarbejde n-t; [3]) *(mótmæla)* modsige n-t, protestere mod n-t. **-æfi** [-ai·vɪ] n. = **andóf**. **-æpa** [-ai·ba, -ai·pa] vi. og vt. med dat. **1.** *(svara)* svare; *(æpa á móti)* raabe höjt til Svar. — **2.** *(mótmæla öfluglega)* protestere kraftigt imod n-t. **-æpta (-ti)** [-aifda] vi.: *a. móti e-u*, protestere imod n-t.

á nefna [au:nɛbna] vt. **1.** = *ánafna*. — †**2.** *(tiltaka)* bestemme. **-netja (a)** [-nɛ·dja, -nɛ·tja] vt. indvikle (hilde) i et Næt; overf.: besnære: *á. sig*, *ánetjast*, fanges i Næt (om Fisk); overf.: blive indviklet, blive besnæret; pp. *ánetjaður*, fanget, besnæret.

anga (a) [auŋ·ga] vi. dufte; ppr. *angandi*, duftende, vellugtende, aromatisk.

anga langur [auŋ·galauŋ·goϙ] a. **1.** med lange Arme (Spirer el. Grene). — **2.** som subst. *(sólfi)* »Mester Erik«. **-lía, -lýja** [-li:ja] f., **-lúða** [-lu:ða] f. (oprindelig vel = *angilja*) lang, smal Strimmel el. Flig af n-t; kan ogs. benyttes om en Ende el. Stykke Tov el. Rem.

angan (-ar) [auŋ·gan] f. Duft, Aroma. *****-blíða** [-bli:ða] f. henrivende Mildhed: *svæfðar þegar anganblíðu landsins sálar sætri fyllast* (MJ. I. 213). *****-blóm** [-blo·:m] n., *****-laukur** [-löy:goϙ, -löy:koϙ] m. duftende Blomst. **-laus** [-löy·s] a. duftløs. *****-reifur** [-rɛi:voϙ] a. vellugtfyldt. **-rós** [-ro·:s] f. duftende Rose, duftende Blomst. *****-sætur** [-sai:doϙ, -sai:toϙ] a. vellugtende.

angaslitinn [illegible] *sem og á hóli angaslitin, greinabrotin, standa uppi . . .* (GrTh. '95, 50).

angfætlur [auŋ·kfaihdloϙ] fpl. Rankefødder (Cirripedia) (JHallHB.).

1. **angi (-a, -ar)** [auŋ·ɟɪ, auŋ·ga(ϙ)] m. *****1.** *(ilmur)* Vellugt. — †**2.** Damp.

2. **angi (-a, -ar)** [auŋ·ɟɪ, auŋ·ga(ϙ)] m. **1.** *(mjó, lítil grein)* lille, smal Gren el. Kvist; *(frjóangi)* Skud, Spire. — **2.** *(broddur á e-u)* Spids af n-t. — **3.** *(mjó ræma)* = *angalúða*, smal Strimmel el. Rem. — **4.** (overf. Bet.) Lem: *hann baðar út öllum öngum*, han spræller baade med Arme og Ben. — **5.** *(um e-ð lítið)* **a.** *(ögn)* Toddel, Smule; spec. Barn: *litli anginn*, det lille Skind; *krakkaanginn, stráanginn*, det lille Pus, Tulle osv. — **b.** *(vottur)* Antydning: *a. af taugaveiki* (Arn.).

angilja (-u, -ur) [auŋ·ɟɪlja, aŋ·ɟ-] f. **1.** *(eiruggi)* Brystfinne (Vf.). — **2.** (Dýrf.) = *angiljubein*. — **3.** *(álma)* Tværben i en Fiskerygrad. — **4.** pl. *angiljur*, Avner, smaa Plantedele, som flyver for Vinden (Arnf.).

angiljubein [auŋ·ɟɪljobɛi:n, aŋ·ɟ-] n. **1.** smalt Ben i en Fisks Gæller. — **2.** spec. *(eiruggabein)* det Ben, som Brystfinnen gaar ud fra (Vf.).

angist (-ar, -ir) [auŋ·ɟɪst] f. Angst, Sorg.

angistar fullur [auŋ·ɟɪstaϙfʏd·loϙ] a. ængstelig. **-laus** [-r-löy:s] a. uden Angst. **-óp** [-o·:p] n. Nødraab, Angstraab. **-sviti** [-ϙ-svɪ:dɪ, -svɪ:tɪ] m. Angstsved.

angistast (a) [auŋ·ɟɪsdast] vrefl. ængstes, være ængstelig.

angóttur [auŋ·go·hdoϙ] a. med mange smaa Grene el. Spirer.

angra (a) [auŋ·gra] vt. **1.** *(hryggja)* bedrøve; refl. *angrast*: *a. við e-ð*

(af e-u), blive bedrøvet over n-t; pp. *angraður*, bedrøvet. — 2. *(ama)* plage; *(þrengja að e-m)* besvære en. — 3. *(iðrast)* angre.

angráður [auŋgrau ðøǫ] a. bedrøvet, sörgmodig: *gera sjer angrátt um e-ð*, tage sig n-t nær.

angran (-ar, -ir), angrun (-ar, -anir) [auŋ·gran, auŋ·grøn] f. 1. Sorg. — 2. *(iðrun)* Anger.

†1. **angur (-urs)** [auŋ·gøǫ] m. snæver Fjord.

2. **angur (-urs)** [auŋ·gøǫ] n. 1. *(sorg)* Sorg, Bedrøvelse. — 2. *(iðrun)* Anger.

3. **-angur (-urs, -rar)** [auŋ·gøǫ, auŋ·graǫ] m. kun som Afl.end. f. Eks. i *farangur, leiðangur.*

angur bíta [auŋ·gørbi:da, -bi:ta] vt. bedrøve; pp. *angurbitinn*, bedrøvet. **-blandinn** [-blan·dɪn] a. sorgblandet. **-blíða** [-bli:ða] f. Vemod. **-blíðubros** [-bliðøbro:s] n. vemodigt Smil. **-blíður** [-bli:ðøǫ] a. vemodig, vemodsblid. **-boði** [-bo:ðɪ] m. 1. *(sem boðar angur)* bebudende el. varslende Sorg. — 2. *(boði ósjór)* Sorgens Braadsø. **-fullur** [-ǫ-fʏd·løǫ] a. sorgfuld, bedrøvet. **-gapaskapur** [-ga·basga:bøǫ, -ga·pasga:pøǫ] m. Dumdristighed, Letsindighed. **-gapi** [-r-ga:bɪ, -ga:pɪ] m. 1. *(fífldjarfur maður)* dumdristig Person, Brushoved. — 2. *(ljettúðugur maður)* letsindigt Menneske; *(æfintýramaður)* Æventyrer. — 3. et magisk Tegn (afbildet i JÁÞj. I. 446). *****-gustur** [-gʏs·døǫ] m. Sorgens Blæst, Sorgens Storm. *****-kaf** [-ǫ-ka:v] n. trykkende Sorg. **-klökkur** [-klöhgøǫ] a. vemodig. **-kvalinn** [-kva:lɪn] a. sorgpint, sorgbetynget. **-kvein** [-kvɛi:n] n. sorgfuld el. angerfuld Klage. **-laus** [-r-löy·s] a. fri for Sorg. †**-legur** [-lɛ·q-øǫ] a. sörgelig. †**-leikur** [-lɛi·gøǫ, -lɛi·koǫ] m. Angst, Ængstelighed. **-lyndi** [-lɪn·dɪ] n. mørk Sindsstemning. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] npl. Sörgesang. *****-ljómi** [-ljoᵘ:mɪ] m. vemodsfuld, melankolsk Glans. **-ljúfur** [-lju:vøǫ] a. = **angurblíður.** **-mæðast** [-mai:ðast] vrefl. blive bedrøvet; pp. *angurmæddur*, bedrøvet, nedtynget af Sorger, som har haft Modgang i Livet. **-samlegur** [-ǫ-sam·lɛqøǫ] a. bedrøvelig, sörgelig. **-samur** [-sa·møǫ] a. 1. *(sem veldur angri)* som volder Sorg, pinende. — 2. *(viðkvæmur)* følsom: *e-m er angursamt*, en er bedrøvet. **-semd** [-sɛm·t] f., **-semi** [-sɛ·mɪ] f. Sorg, Bedrøvelse, Vemod. **-stund** [-sdʏn·t] f. Sorgens Time. **-tregi** [-trɛi:jɪ] m. 1. *(iðrun)* Anger. — 2. *(sár söknuður)* sorgfuldt Savn. **-vær** [-r-vai:r] a. 1. *(hryggur)* ilde til Mode, mismodig, bedrøvet. — 2. *(angurblíður)* vemodig. **-værð** [-vair·ð] f., **-væri** [-vai:rɪ] f. 1. Sorg, Bedrøvelse. — 2. (= *angurblíða*) Vemod. **-þreyttur** [-ǫ-þrɛihdoǫ] a. afkræftet af Sorg.

1. **áni** [au:nɪ] m. Dosmer, Tosse, Klodrian.

2. **áni** [au:nɪ] m. Travlhed, jfr. *ánn.*

3. **áni** [au:nɪ] a. kun i Forb.: *alls á.*, blottet for alt.

á níðast [au:ni ðast] vrefl.: *á. e-n níðast á e-m*, misbruge ens Velvilje. **-níðsla** [-niðsla] f. Misbrug (af ens Velvilje). **-nýja** [-ni·ja] vt. gentage: *á. e-ð við e-n*, minde en om n-t paa ny.

áning (-ar, -ar) [au:niŋk] f. Beden, Hvil, Rast.

áningarstaður [au:niŋgaǫsda:ðøǫ] m. Bedested.

ányt [au:nɪ·t] f. = *ærnyt*, den Mælk, et Faar giver ad Gangen, Faaremaal.

ankaður [auŋ·gaðøǫ, auŋ·k-] a. med Lyder, skrøbelig: *a. sauður*, et sygt Faar (BH.).

ankalaus [auŋ·galöy·s, auŋ·ka-] a. fejlfri (BH.).

ankanna laus [aŋ·kanalöy:s] a. fejlfri. **-legur** [-lɛ:qøǫ] a. 1. *(öfugur)* forkert, bagvendt. — 2. *(undarlegur)* underlig, bizar, — adv. *-lega.* **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. forunderlige Lader. **-skapur** [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. 1. *(öfugleiki)* Forkerthed; *(klaufaskapur)* Klodsethed. — 2. *(undarlegleiki)* Underlighed, bizar Maade at være paa.

ankanni [aŋ·kan·ɪ] m. Fejl, Mangel.

anker (-s, pl. ds.) [auŋ·ʝɛǫ, aŋ·ʝɛǫ] n. Anker (Maal til Drikkevarer).

ankeri [auŋ·ʝɛrɪ, aŋ·-] n. se **akkeri.**

anki (-a, -ar) [auŋ·ɟɪ, auŋ·ʝɪ, -gaǫ, -kaǫ] m. Lyde, Fejl.

ankringis legur [aŋ·kriŋɟɪslɛ:qøǫ] a. 1. *(undarlegur)* sælsom, underlig. — 2. *(fáránlegur)* tosset, fjollet, — adv. *-lega.* **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. = *skrípalæti*, forunderlige, fjollede Lader, Skaberi.

anmark- [an·maǫk] se **annmark-.**

ann [an·] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **unna.**

án|n (-s, acc. **án)** [aud·v, aun·s, au·n] m. 1. *(erfiði)* Möje, Fortrædelighed, Bryderier (BH.): *hann á illan án*, han har meget at brydes med. — 2. *(mikið að gera)* Travlhed: *hann hefur mikinn án*, han har meget travlt (Snæf.).

Anna (cobl. sg. **Önnu**, pl. **Önnur)** [an:a, ön:ø(ǫ)] f. npr. Anna, Ane.

anna (a) [an:a] 1. vt. med dat. (kunne) magte, overkomme: *eg a. því ekki*, jeg kan ikke overkomme det, har ikke Tid til at give mig af dermed. — 2. refl. *annast e-ð*, sörge for n-t, tage Vare paa n-t: *annast heimili e-s*, holde Hus for en; *annast um e-ð*, besörge n-t, drage Omsorg for n-t, sörge for, varetage.

annála (a) [an:au·la] vt. berömme, — pp. *annálaður*, bekendt, berömt, navnkundig.

annálamaður [an:aulama:ðøǫ] m. Annalforfatter.

annál l (-s, -ar) [an:audλ, -auls-, -aulaǫ] m. Aarbog (-bøger), Annal(er).

annálsverður [an:aulsvɛr·ðøǫ] a. værd at optegne, berömmelig: *(nægjusemin) var svo mikil ... að annálsvert má kalla* (Eimr. XII. 8.).

annamikill [an:amɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ʝɪdλ] a. travl, travlt sysselsat, optaget.

1. **annar** [an:aǫ] gen. af **önn.**

2. **annar** [an:aǫ] **(önnur** [ön:øǫ], **annað** [an:að]; acc. **annan, aðra** [að·ra], **annað**; dat. **öðrum** [öð·røm], **annari** [an:arɪ], **öðru** [öð·rø]; gen. **annars, annarar, annars**; — pl. **aðrir, aðrar, önnur**; acc. **aðra, aðrar, önnur**; — dat. i alle Kön **öðrum**; gen. **annara)** num. ord., pron. og a. 1. som Ordenstal: anden: *í öðru lagi*, for det andet; *nú var hringt í annað skifti*, nu blev der ringet (for) anden Gang. — (Ordspr.) *þar er annars von, sem einn er dreginn* (Eimr. X. 144), hvor der kommer en, vil en anden følge efter (opr. om Fisk); *hálfur annar*, halvanden; *(og) annað það*, og desuden (for det andet) den Omstændighed, at ... — 2. *(næstur)* næst efter: *á öðru hausti*, næste Efteraar, det følgende Efteraar; *hún var fallegasta stúlkan í sveitinni, önnur en Sigríður*, hun var næst efter S. den smukkeste Pige i Bygden. — 3. som pron. den anden, den ene af to: *a.* — *a.* el. *a.* — *hinn*, den ene — den anden; *við annan mann*, selv anden; *fara bundinn á öðrum* (ɔ: *þætti)*, lade sig fastbinde til den ene Stræng i en dobbelt *vaður*, medens den anden hænger løs ned; man benytter den løse Stræng til at klatre ned og op igen, men samtidig letter Medhjælperne Opfarten ved at hale i den Stræng, hvori Klippebestigeren er fastgjort (ÓDavSk. 372). — 4. anden, en af flere: *a. maður*, en anden Mand; *þar var margt annara manna*, der var mange andre Folk til Stede; *hann og sumir aðrir*, han og nogle andre; *hver sagði öðrum*, den ene fortalte det til den anden; *öðru hvoru (hverju)*, af og til, en og anden Gang; *hvor (hver) annan*, hinanden (hverandre); (Ordspr.) *enginn er öðrum sjálfur* = *sjálfs er höndin hollust*, se *hollur.* — 5. som a.: anden, forskellig: *a. maður*, en anden Mand; *hann er orðinn a. maður*, han er blevet et andet Menneske; *hann sagði alt annað*, han sagde n-t helt andet (forskelligt); *annað var áður á tíðum*, för var det anderledes; *neinn (nokkur) a.*, nogen anden; *í annað sinni, er hann var staddur þar*, en anden Gang, da han var der; *það fór nú annan veg*, det gik anderledes; *að öðru, að öðru leyti*, for øvrigt; *að öðru en* = *að öðru leyti en*, med Undtagelse af: *en bjart veður og heiðríkt að öðru en þokuflókum hér og þar í norðrinu* (ÞGjOs. 84); *öðru nær*, langt fra; *nei, öðru nær!* nej, langt fra! — 6. om Resten af n-t, is. i pl. *aðrir* = *hinir aðrir*: *fóru þeir þá á burt, en aðrir urðu kyrrir eftir* (Resten, de andre, blev tilbage); *nema ... þeim* (ɔ: *tröllunum) hafi legið á annari liðsemd manna* (medmindre de for øvrigt har trængt til Menneskers Hjælp) (JÁÞj. I. 186). — 7. i forskellige sammenlignende Udtryk: *a. af öðrum*, den ene efter den anden; *annað eins*, saadant n-t; *annar eins maður og Napóleon*, en Mand som N.; *eitt og annað, hitt og annað*, et og andet; *aðrir* (el. *sumir)* — *aðrir*, nogle — andre; *annað* — *annað* = *ýmist* — *ýmist*, til Tider — undertiden; *brimvilt skepna dálpar annað til en annað frá landi* (JMPísl. 108); *ýmsir* — *aðrir*, snart den ene — snart den anden; *annarhvor, annarhver*, s. d. O. — 8. en anden en: *jeg svara þjer ekki fremur en öðrum hundi*, jeg værdiger dig ikke et Svar mere end en Hund (idet der insinueres at vedk. er det). — 9. gen. *annars* som adv. s. d. O.

annara bræðra [an:arabraið·ra] a. indec., **-bræðri** [-braið·rɪ] a. = *fjórmenningur*, Slægtning i fjerde Led.

annar hver [a:naǫχwʏ·r, -kvʏ·r, -χwɛ·r, -kvɛ·r] pron. indef. hver anden (af flere): *öðru hverju*, som adv. (ofte i et Ord) af og til. **-hvor** [-χwʏ·r, -kvʏ·r, -χwo·r, -kvo·r] pron. indef. den ene eller den anden (af to), den ene: *annaðhvort . . . eða*, enten . . . eller; *það var nú líka annaðhvort*, det var da en Selvfølge; *það væri nú annaðhvort*, ja naturligvis. **-legur** [-r-lɛ·qøǫ] a. 1. *(sem heyrir öðrum til)* fremmed: *a. af e-u*, fremmed for n-t, fri for noget; *í annarlegri merkingu*, i uegentlig Forstand; (log.) *annarleg útkoma*, Heterozetesis. — 2. *(undarlegur, ólíkur því, sem eðlilegt er)* underlig, helt anderledes end man er vant til; *ómannblendinn og a. í æsku* (ÞThLfr. III. 302). — 3. adv. *-lega.*

annars [an:aǫs] adv. 1. *(ella)* ellers. — 2. *(að öðru leyti)* for øvrigt. **-háttar** [-(h)auhdaǫ], **-kyns** [-ʝɪn·s], **-konar** [-ko·naǫ] a. indec. anderledes, forskellig, af andet Slags. **-kostar** [-kos·daǫ] adv. 1. (= *annars)* ellers, i modsat Fald. — 2. *(hins vegar)* paa den anden Side, derimod: *einatt hafa tröll sýnt sig vingjarnleg við menn, en sjaldan að fyrra bragði, nema þau hafi annaðhvort lagt ástarhug á menn . . . eða þeim hafi legið á annari liðsemd manna, en oftast hefir það a. að borið því að eins, að menn hafi orðið fyrri til að víkja góðu að þeim á einhvern hátt* (JÁÞj. I. 186).

annar staðar [an:aǫsda:ðaǫ] adv. andetsteds: *a. að*, andetsteds fra; *hvergi a.*, ingen andre Steder. **-staðnar** [-sdað·naǫ] adv. (Af.), **-stanna** [-sdan:a] adv. (Af.) = **annarstaðar.**

annarsvegar [an:aǫsvɛ:qaǫ] adv. 1. *(öðrum megin)* paa den ene Side (mods. *hins vegar)*. — 2. *(á annan hátt, að öðrum kosti)* paa anden Maade, ellers.

†**annar tveggi** (gen. **annarstveggja**, nom. pl. m. **aðrirtveggju)** [an:aǫtvɛɟ:ɪ, an:aǫstvɛɟ:a, að·rɪǫtvɛɟ:ø], **-tveggja** [-tvɛɟ:a] pron. indef. (det förste Led böjes) en af to: *n. annaðtveggja*, som adv. i Forb.: *a. . . . eða (eður)*: [1]) *(annaðhvort . . . eða)* enten . . . eller; [2]) *(ýmist . . . ýmist)* undertiden . . . undertiden: *annaðtveggja ansaði hann henni engu orði, eður þá fúlum fúkyrðum* (Mýrd. 201).

annast [an:ast] vrefl. se **anna.**

annatími [an:ati:mɪ] m. travl Tid; spec.: a. den Tid, man har mest at bestille paa Landet, jfr. *heyannir, haustannir.* — b. Forretningstid: *í miðjum annatíma bankans.*

annboð [am bo ð] npl. **amboð.**

annes, andnes [an:ɛ·s] n. 1. Næs, fremskudt Landtange, Pynt. — 2. (overf.) Vanskelighed: *Og raun var mjer að því, ef hann brast fóðrið og aðbúðinni fataði. Jeg sigldi fyrir andnesin þegar jeg gat* (ÞGjD. 79).

annesjafljóð [an:ɛsjafljoᵘ:ð] n. Kvinde fra afsides Næs (JÁÞj. II. 440).

annexía (-ur) [an:ɛχsi·ja] f. Anneks, Annekskirke.

anndrjúgur [an·drju·(q)øǫ] a. som giver en meget at bestille: (Ordspr.) *oft verður beita anndrjúg, þá farið er að tolla hana* (SchMál.), Madingen volder ofte Vanskelighed, naar man skal til at sætte den paa Krogen.

annfetlar [an·fɛhdlaϙ] mpl. Sværdrem: *umgjörð (á sverðinu) fest með gullbúnum annfetlum* (Il. I. 253).

annfriður [an·frI·ðϙϙ] m. Arbejdsro (BH.).

annir [an·Iϙ] fpl. se **önn.**

ann kramaður [aŋ·kra·maðϙϙ] pp. kvæstet (spec. om Faar). **-kramalaus** [-kramalöy:s] a. fri for legemlig Sygdom (Rvk). **-kvistast** [-kvIsd-ast] vrefl. (Árn.) = *annast*, sörge for, besörge.

annmarka fullur [an·maϙgafYd·lϙϙ] a. fuld af Fejl el. Mangler. **-gripur** [-grI:bϙϙ, -grI:pϙϙ] m. Ting el. Dyr som har Fejl el. Mangler. **-laus** [-löy:s] a. fejlfri.

annmarki [an·maϙǵI] m. Fejl, Mangel, Lyde.

ann-nögl [an:ögλ] f. se **annögl.**

ann ríki [an·ri·ǵI] n. Travlhed, Forretninger: *jeg á (er) í miklu a.*, jeg har meget travlt. **-ríkur** [-ri·gϙϙ, -ri·kϙϙ] a. fuld af Arbejde, travl. **-ríkt** [-riχt] an.: *eiga a.*, have travlt, have meget at bestille. **-samt** [-saṃt, -samt] an.: *eiga a.*, være stærkt optaget; *e-m er a.*, [1]) en har meget at bestille, har travlt; [2]) *(e-r er áhyggjufullur)* en er bekymret. **-semd (-ar)** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmI] f. **1.** *(annríki)* Travlhed. — **2.** *(umönnun)* Omsorg; *(áhyggja)* Bekymring. **°-sýki** [-si·ǵI, -si·ķI] f. Stundesloshed. **°-sjúkur** [-sju·gϙϙ, -sju·kϙϙ] a. stundeslos.

annvirki [an·vIϙǵI] n. = **andvirki.**

annögl [an:ögλ] f. †1. (LFR. IX, 192) = *fenögl*. — 2. *(laus húðflipi fyrir ofan nöglina)* et lille Stykke løs Hud ovenfor Neglen, Neglerod. — **3.** *(sárt hold framan undan nögl)* Neglebyld.

ans (gen. sg. ds.) [an·s] n. Svar.

ansa (a) [an·sa] vt. med dat. **1.** *(svara)* svare: *hann ansaði engu.* — **2.** *(skeyta e-u)* ænse, bryde sig om.

°**Ánsdugga** [aun·sdYg·a] f. *Fjalars flev*, Digtning. *Ánsduggu fley* ... *á Óðhrærir sjó* (BóluHj. 158).

ansi [an·sI] m. og adv. (egl. dem. af *andskoti*) **1.** *hver ansinn!* Ih, du store Kineser! Ih, du godeste! — **2.** forstærkende: Pokkers, svært, höjst: *a. ertu góður*, du er dog en Pokkers Karl; *a. ríkur*, svært rig; *a. væri það gaman*, det vilde være rigtig morsomt. — **3.** *ansa korninu (kornið)* (som interj.) i nægtende Bet.: *ansa korninu að jeg geri það*, Pokker om jeg gör det.

?**ansíósa** og **ansjósa (-u, -ur)** [an·sjoᵘ·sa] f. Ansjos, Anchiovis.

ánslegur [aun·slɛqϙϙ] a. = **ánalegur.**

ansvíti [an·svi·dI, -vi·tI] n. en Slags formildende Konglomerat af *andskoti* og *helvíti*: *ansvítið þitt*, dit Bæst, din Slyngel; *a. er þetta ljótt*, det er dog rædsomt som det er grimt; gen. *ansvítis* som forstærkende adv.: Pokkers.

ant [av·t, an·t] (comp. **annara,** superl. **annast)** an. (af *†annr*). **1.** *e-m er a. um e-ð*, noget er en magtpaaliggende, en er ivrig for n-t; *honum var annast um það*, det var ham mest om at göre; *hvers er þér a.?* (Od. 79), Hvad er det du vil? — **2.** *(annríkt)* travlt: *a. er mjer inni* (JHall. 185); *e-m er a. heim*, en har travlt med at komme hjem, er ivrig efter at komme hjem; *hann ljet sjer ekkert a.*, han viste ingen Tegn paa Iver el. Travlhed.

antigna, andtigna [an·tIgna] vt. med dat. **1. a.** *(hæða, smána, svívirða)* forhaane, vanære, tilföje Vanære; *(lasta ákaft)* nedsætte, forklejne; *a. engum illa allra síst þó á bak* (Hall.). **b.** *(tortíta)* ioraqte. **c.** *(álasa)* rette Bebrejdelser imod: *hann er alt af að a. mjer.* — **2.** ogs. med acc. *(hrósa mjög)* prise höjt (Nl.). — **3.** *(andmæla)* svare, spec. protestere imod n-t.

antíkristur [av·dikrIs·dϙϙ, an·ti-] m. Antikrist.

antúrast (a) [an·tu·rast] vrefl. (Vf.) = **vafstra** (jfr. *andtúrast*).

antvistast (a) [an·tvIsdast] vrefl. (jfr. *annkvistast)* have n-t i sin Varetægt; *(geyma)* forvare n-t; *(annast um)* besörge n-t, varetage (Nl., Sch.).

antælislegur [av·tailIslɛ:qϙϙ, an·-] a. = **andhælislegur.**

ánumaðkur [au·nomaþ·gϙϙ, -mað·kϙϙ] m. = **ánamaðkur.**

anza [an·sa] vt. = **ansa.**

á nægð (-ar) [au:naiqð, -naigþ] f. Tilfredshed. **-nægður** [-naiqðϙϙ, -naigðϙϙ] a. fornöjet, tilfreds.

1. **á nægja (-u)** [au:nai·ja] f. Fornöjelse, Tilfredshed. 2. **-nægja** [-nai·ja] vi. og vt. med dat. †**1.** vi.: *láta e-ð sjer ánægja*, lade sig nöje med n-t, være tilfreds med n-t. — **2.** vt. *(gleðja, skemta)* glæde, more. **-nægjanlegur** [-naijanlɛ:qϙϙ] a. **1.** *(skemtilegur)* fornöjelig, behagelig. — †**2.** *(nægur)* tilstrækkelig.

ánægju boði [au:naijØbo:ðI] m. Glædesbud. **-bros** [-bro:s] n. tilfreds Smil. °**-brunnur** [-brYn:Øϙ] m. Kilde til Fornöjelse. **-efni** [-ɛb·nI] n. Grund el. Aarsag til Tilfredshed. **-fullur** [-fYd·lϙϙ] a. fornöjelig, behagelig, rig paa Fornöjelse. **-legur** [-lɛ:qØϙ] a. **1.** *(ánægður að útliti)* som ser tilfreds ud, med en fornöjet Mine, som vidner om Tilfredshed. — **2.** *(skemtilegur)* fornöjelig, behagelig. — **3.** adv. *-lega*. **-ríkur** [-ri:gØϙ, -ri:kØϙ] a. fornöjelig, behagelig. **-samlegur** [-sam·lɛqØϙ] a. fornöjelig, behagelig, hyggelig. **-samur** [-sa:mØϙ] a. fornöjelig, lykkelig. **-semd** [-sɛm·t] f., **-semi** [-sɛ:mI] f. Fornöjelse, Glæde. **-stund** [-sdYn·t] f. fornöjelig, behagelig Time. **-svipur** [-svI:bØϙ, -svI:pØϙ] m. fornöjet Mine.

á orðinn [au:orðIn] a. tilkommen, foretagen: *Var það síðan, með áorðnum breytingum, samþykt í einu hljóði í neðri deild* (Morg. '19, Nr. 123, S. 3, Sp. 2). **-orka** [-oϙga] vt. med dat. udrette: *fá e-u áorkað*, faa n-t bragt i Stand, sætte n-t igennem.

apa (a) [a:ba, a:pa] vt. og vi. **1.** *(ginna)* bedaare; — (Ordspr.) *margan hefur auður apað*, mangen har sig ladet af Rigdom bedaare. — **2.** bespotte: *a. e-n*, göre Nar af en; *a. e-n upp*, gentage ens Ord til Spot (f. Eks. naar en har brugt et forkert Udtryk); *a. einhvern upp á e-u, a. einhvern á e-u, a. út úr e-u*, fordreje n-t. — **3.** *a. e-ð eftir*, efterabe n-t; *a. eftir e-m*, efterabe en. — **4.** refl. *apast:* **a.** *a. áfram*, fare frem som en Tosse. — **b.** *a. að óheillum*, †[1]) (jfr. 1) lade sig bedaare sig selv til Ulykke; [2]) (jfr. 2) tale bespotteligt om (drive Spot med, göre Nar af) Ulykken (JHall. 12).

apa býli [a:babi:lI, a:pa-] n. overgivent, muntert Menneske, fuldt af Spilopper og Grimacer, »Abekat«, Klovn. **-glott** [-gloht] n. haanfuldt Smil. **-háttur** [-hauhdϙϙ] m. Abens Væsen. **-hnykkur** [-hvIhgϙϙ] m. Abekattestreg. **-kyn** [-ķI:n] n. coll. Aber, Aberacer(ne). **-köttur** [-köhdØϙ] m. **1.** *(api)* Abekat, Abe. — **2.** Menneske der bærer sig ad som en Abekat; spec. *(= hermikráka)* Menneske som har særlig Ævne til at efterligne andre.

°**apaldsmeiður** [a:pal(t)smɛi:ðØϙ] m. Æbletræ.

apaldur (-s og -urs, -rar) [a:paldØϙ] m. **1.** *(eplatrje)* Æbletræ. — **2.** *(stórt trje)* stort Træ: *hann ber sem a. af öðrum* (JÓl.).

apalegur [a:balɛ·qØϙ, a:pa-] a. naragtig, — adv. *-lega*, paa en naragtig Maade.

apal gangur [a:balgauŋ·gØϙ, a:pal-] m. haard (stødende) Pasgang. **-gengur** [-ǵɛiŋ·gϙϙ] a. *(= hastur)* stodende (om Pasgængere). **-grár** [-grau:r] a. abildgraa: *a. hestur*, Graaskimmel. **-grýti** [-gri:dI, -gri:tI] n. större og mindre løse (runde) Stene, som gör Vejen ujævn. **-grýttur** [-grihdϙϙ] a. fuld af runde, løse Stene. **-hraun** [-λ-hϙöy:n] n. overordentlig ujævn, ganske ufarbar Lavamark: *sem hraunin akaflega utin og ófær fyrir menn og skepnur; ... þau kölluð apalhraun* (ÞThLýs. II. 87). **-rauður** [-l-röy:ðØϙ] a. rodskimlet. **-urð** [-Yr·ð] f. Jordbund med sammendyngede runde og ujævne Stene.

apa læti [a:balai:dI, a:palai:tI] npl. Abelader, naragtige Lader. **-mál** [-mau:l] n. Abesprog. **-mynd** [-mIn·t] f. Abeskikkelse. **-skapur** [-sga:bØϙ, -sga:pØϙ] m. Abefagter, naragtig Optræden, Narrestreger. **-smetti** [-smɛhdI] n. Abefjæs. **-spil** [-sbI:l] n. **1.** *(flónslæti)* Narrestreger, naragtige Lader. — **2.** *(uppgerðarlæti)* paatagne Lader el. Væsen, n-t der göres paa Skrömt. — **3.** *(apabýli)* Person fuld af Spilopper, »Abekat«. **-tegund** [-tɛ:qØnt] f. Abeart. **-trýni** [-tri:nI] n. Abefjæs, Bavian.

apelsína [a:bɛlsi:na, a:pɛl-] f. se **appelsína.**

api (-a, -ar) [a:bI, a:pI] m. Abe, Abekat.

apynja (-u, -ur) [a:bInja, a:p-] f. Hunabe.

apla burður [ahblabYr·ðØϙ] m. Misfoster, Vanskabning. **-got** [-go:t] n. **1.** *(aplaburður)* Vanfødning, Misfoster. — **2.** *(skyssa)* Fejl, Dumhed, (coll.) Buk. **-kálfur** [-kaul·vØϙ] m. **1.** *(ófullburða kálfur)* ufuldbaaren Kalv, lille vantreven Kalv; *(nýfæddur kálfur)* nyfodt Kalv. — **2.** *(heimskingi, fífl)* Tosse, Nar, Abekat. **-lamb** [-lam·p] n. *(ófullburða lamb)* ufuldbaarent Lam, lille vantrevent Lam; *(nýfætt lamb)* nyfodt Lam. **-legur** [-lɛ·qϙϙ] a. naragtig, tosset.

apli [ahblI] m. Misfoster, Foster, der fodes för Tiden; i overf. Bet.: Misfoster, Vanskabning, Vantrivning.

?**apó tek** [a:boᵘtɛ:k, a:poᵘtɛ:k] n. Apotek. ?**-tekari** [-tɛ·garI, -tɛ·karI] m. Apoteker.

appelsína (-u, -ur) [ahbɛlsi:na] f. Appelsin.

appelsínu börkur [ahbɛlsinØböϙ·gØϙ] m. Appelsinskal, Appelsinskaller. **-trje** [-trjɛ:] n. Appelsintræ.

apríkósa (-u, -ur) [a:prikoᵘ·sa] f. Aprikos.

apríl (-s) [a:pri·l] m. April, Aprilmaaned. **-mánuður** [-mau:nØðØϙ] m. Aprilmaaned.

apríls dagur [a:prilsda:qØϙ] m. Aprildag. **-flón** [-floᵘ:n] n., **-glópur** [-gloᵘ:bØϙ, -gloᵘ:pØϙ] m. Aprilsnar. **-hlaup** [-hλöy:p] n.: *hlaupa a.*, lobe April. **-veðrátta** [-vɛð·rauhda] f. Aprilsvejr, ustadigt Vejr.

apt- [af·t-] se **aft-.**

apur (öpur, apurt) [a:bØϙ, a:pØϙ; ö:bØϙ, ö:pØϙ] a. **1.** *(harður, snarpur)* haard. — **2.** *(um geð)* haard, barsk (om Sindet); *(kuldalegur)* kold, bidende, bitter (ogs. om Vejret). — **3.** *(hryggur)* nedslaaet. **-lega** [-lɛ·qa] adv. bittert, jfr. *apur: honum sárnaði a. svarið*, Svaret krænkede ham dybt (ÞGjD. 52).

ápökkun (-ar) [au:pöhgØn] f. Ompakning (og Fyldning af en Tønde): *saltinu, sem þarf í síldina við ápökkunina* (Norð. '11, 145, Sp. 4).

1. **ar (-s, ör)** [a:r, ö:r] n. Solstøv, Solgran.

2. **ar (-s,** pl. **ör)** [a:r, ö:r] n. Ar (som Rummaal).

1. **ár (-s, -ar)** [au:r, auϙ·s] m. = **ári.**

2. **ár** [au:r] gen. af 3. **á.**

3. **ár (-ar, -ar)** [au:r] f. Aare: *halda upp(i) árum*, holde inde med Roningen; *ljósta árum í sjó*, begynde at ro; *falla við árar*, tage lange Aaretag; *þungur undir árum*, svær at ro; (Ordspr.) *árinni ber við* (el. *kennir) illur ræðari*, en daarlig Roer giver Aaren Skylden; *hafa úti árar og halda við — andæfa*, holde Skibet paa samme Sted ved at ro mod Vind og Strøm; (Talem.) *taka djúpt í árinni*, (egl. sænke Aaren dybt i Vandet) bruge stærke Udtryk; *koma vel ár sinni fyrir borð* (egl. bringe Aaren i rigtig Stilling udenfor Rælingen) göre sine Sager godt, faa sit paa det törre; *leggja árar í bát*, (egl. lægge Aarerne i Baaden) opgive alle Redningsforsøg, opgive Ævred, give tabt: *leggja árar í skut* ds.; *draga árar um e-ð og róa öllum árum að e-u*, sætte alle Sejl til for at udføre n-t, søge af alle Kræfter at sætte n-t igennem; *flýja á árar e-s*, tage sin Tilflugt til en; *vera á árum e-s*, være under ens Beskyttelse, blive forsørget af en; *að geta, hve margar árar eru á borð*, (holde et Stykke af en Fiskerygrad hurtigt op for en, som saa skal) gætte, hvor mange Tværribber der er; hvis man gætter rigtigt, skal man komme til at ægte en smuk Pige (el. Svend, hvis en Pige skal gætte), i modsat Fald en hæslig (ÓDavSk. 185—6).

4. **ár (-s,** pl. **ds.)** [au:r, auϙ·s] n. **1.** Aar: *að ári*, næste Aar: *að ári*

liðnu, om et Aar, efter et Aars Tid (Aars Forløb); *þetta ár(ið), í ár,* i Aar; *árið sem leið,* sidste Aar, forrige Aar; *(hjer) um árið,* engang för i Tiden, for nogle Aar tilbage; *að ári liðnu frá deginum í dag,* i Dag om et Aar; *ár eftir ár, ár frá ári, ár fram af ári,* Aar efter Aar; *árum saman,* i Aarevis; *einu sinni á ári,* een Gang om Aaret; *svo árum skiftir,* i Aarevis; *ár út og ár inn,* Aar ud og Aar ind; *ár og dagur* (ɔ: *ár og sex vikur)* (jur.) Aar og Dag (eet Aar og seks Uger); *fyrir ári og degi,* for Aar og Dag siden; *komast til vits og ára,* komme til Skels Aar og Alder; *vera kominn til ára sinna;* (Ordspr.) *fæddu mig í ár, eg fæði þig að ári* (SchMál.). — **2.** spec. om Tiden m. H. t. Vejrliget osv.: *gott (hart) í ári,* gode (strænge) Tider, god (haard) Aaring; *ár og friður,* god Aaring og Fred: *óska árs og friðar;* (Ordspr.) *engum er ár í annars óförum,* ingen har Fordel af andres Skade. — **3.** Navn paa Runen ᛅ = *a.*

5. **ár** [au:r] n. aarle Morgenstund, Morgengry, is. i Sms.: *morgunsár,* s. d. O.

6. **ár** [au:r] adv. aarle, tidlig: *ár og síð,* aarle og silde, ɔ: bestandig.

ára (a) [au·ra] vimpers.: *það árar vel (illa),* der er gode (daarlige) Tider; *það árar nú ekki til þess,* det har ikke gode Udsigter dermed.

Arabaland [a:rabalan·t] n. = **Arabía.**

Arabi (-a, -ar) [a:ra·bɪ] m. Araber.

Arabía (-u) [a:rabi·a] f. npr. Arabien.

árabil [au:rabɪ:*l*] n. Aaremaal, Tidsrum af flere Aar; *um langt á.,* for et længere Tidsrum.

ara biska (-u) [a:rabɪs·ga] f. Arabisk. **-biskur** [-bɪs·gØǫ] a. arabisk.

árabreyting [au:rabrɛi:diŋk, -brɛi:tiŋk] f. Forskel med Hensyn til Aar: *mikil á. er á því, hver tegund tóvörunnar er útgengilegust,* Salgbarheden af de forskellige Uldvaresorter er meget forskellig i de forskellige Aar (JSVb. 61).

arabskur [a:rapsgØǫ] a. = **arabiskur.**

áraburður [au:rabʏr·ðØǫ] m. Roningsmaade, Maade at ro paa, Aaredrag, Aarekast; (Talem.) *koma (ráðast) undir áraburð e-s,* komme under ens Beskyttelse; *vera undir áraburði e-s,* være under ens Beskyttelse el. Omsorg.

áradómur [au:radoᵘ:mØǫ] m.: *á. af e-u,* pokkers meget af n-t.

ára drag [au:radra:*q*] n. = **árartog. -dráttur** [-drauhdØǫ] m. **1.** *árartog.* — **2.** *(= ádráttur)* halvt Løfte, Forhaabning om n-t (BH.).

1. **árafjöldi** [au:rafjöl·dɪ] m. Antal Aarer, mange Aarer.

2. **ára fjöldi** [au:rafjöl·dɪ] m. Antal Aar, Aarrække. **-fjölgun** [-fjol·gØ*n*] f. voksende Alder.

ára frí [au:rafri:] a. som man lige kan ro igennem: *og liggur sund í gegnum hann (skerjagarðinn), sem er aðeins árafrítt* (GFrE. 62). **-gangur** [-gauŋ·gØǫ] m. **1.** = *áraglamm.* — **2.** *(hraður áraburður)* hurtig Roning.

áragarður [au:ragar·ðØǫ] m. Djævlebolig.

áraglam(m) [au:raglam(·)] n. Aareslag, Aareplasken.

aragrúi [a:ragru:ɪ] m. Vrimmel, uendelig Mængde, Utal.

árakorn [au:rakod·v, -kor·dv] n. **1.** *(lítill ári)* lille Djævel. — **2.** Pokker: *árakorninu hann gerir það,* Pokker om han gör det, jfr. ogs. *ári.*

1. **áralag** [au:rala:*q*] n. Rotakt, Roningsmaade: *hafa áralagið,* ro i Takt; *kunna áralagið,* kunne føre en Aare; *fljótt (seint) á.,* hurtig (langsom) Roning.

2. **áralag** [au:rala·*q*] n. et vist Antal Aar, Aaremaal: *byggja e-m jörð að áralagi,* leje en Gaard paa Aaremaal.

áralaus [-løy·s] a. uden Aarer, aareløs: (Ordspr.) *það er ugglaust, hvar á. lendir,* uvist er, hvor aareløs lander.

áralegur [au:ralɛ·qØǫ] a. Pokkers daarlig; adv. *-lega.*

áráll [au·raud*ʎ*] m. dyb Rende i en Aa.

áramót [au:ramoᵘ:t] npl. Aarsskifte.

árangur (-urs) [au·rauŋ·gØǫ] m. **1.** *(ávöxtur)* Frugt, Resultat af n-t: *það hafði* (el. *bar) góðan á.,* det havde en god Virkning; *árangurinn af ferð hans var það, að . . .,* Resultatet af hans Rejse blev det, at . . . — **2.** *(agóði, laun)* Vederlag, Løn, Udbytte: *lifa á árangri vinnu sinnar,* leve af Udbyttet af sit Arbejde. — †**3.** *(afkoma)* økonomisk Stilling: *það er vesæll á. fyrir þeim manni,* den Mand sidder daarligt i det (Sch.).

árangurs laus [au·rau·gØǫsløy·s] a. frugtesløs, ørkesløs; *að árangurslausu,* uden Resultat, forgæves, ørkesløst; adv. *-laust,* frugtesløst, ørkesløst, forgæves. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Frugtesløshed. **-lítill** [-li:dɪd*ʎ*, -li:tɪd*ʎ*] a. som bærer ringe Frugt, uden store Resultater. **-mikill** [-mɪ:ɡɪd*ʎ*, -mɪ:ɟɪd*ʎ*] a. som bærer rige Frugter, som har store Resultater.

árar blað [au:rarbla:*ð*] n. Aareblad. **-drag** [-dra:*q*] n., **-dráttur** [-drauhdØǫ] m. = **árartog. -hlummur, -hlumur** [-ǫ-hʎʏm:Øǫ, -hʎʏ:mØǫ] m. Aarelom. **-langt** [-r-lauŋ·t, -lauŋ·t] an. en Aares Længde. **-leggur** [-lɛg:Øǫ] m. Aareskaft (mellem Greb og Blad). **-skauti** [-ǫ-sgøy:dɪ, -sgøy:tɪ] m. Beklædning paa Aarens Side af Læder, smaa tynde Træstykker el. Jærn for at forebygge Slid. **-stjórn** [-sdjoᵘd·v, -sdjoᵘr·dv] f. Anvendelse af en Aare som Ror, Aarestyring. **-stokkur** [-sdohgØǫ] m. den Del af Aaren, der hviler paa Rælingen, og beklædes med *árarskauti,* s. d. O. **-stubbi** [-sdʏ:bɪ] m. Stump af en Aare. **-tog** [-to:*q*] n. **1.** *(árardráttur)* Aaretag, Aareslag. — **2.** *(skeið skipsins við árardrátt)* det Stykke Vej, som en Baad tilbagelægger ved et Aaretag. **-trje** [-trjɛ:] n. Træ til en Aare.

árarúm [au:raru·*m*] n. Plads til at ro: *ekki nema á. á breidd,* kun saa bred, at man lige kan ro igennem (JÁÞj. I, 512).

áraröð [au:raro.*ð*] f. Aarfølge, Aarrække.

árás [au:rau·s] f. Angreb, Anfald.

ára skeið [au:rasɟɛi:*ð*] n. Tidsrum. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Aarveksling, Forskel med Hensyn til Aar: *það eru á. á, að, í e-u* el. *um e-ð,* n-t er forskelligt i forskellige Aar; *það eru á. á honum,* han har forandret sig siden i Fjor.

ára spaði [au:rasba:ðɪ] m. Aareblad. **-stjórn** [-sdjoᵘd·v, -sdjoᵘr·dv] f. = **árarstjórn.**

ára tal [au:rata:*l*] n., **-tala** [-ta:la] f. **1.** *(reikningur eftir árum)* Beregning efter Aar: *hann er áttræður að áratali,* han er 80 Aar gammel. — **2.** *(tala ára)* Antal Aar, Aarrække. **-talsbygging** [-talsbɪɟ:iŋk] f. Bortfæstning el. Forpagtning paa et bestemt Aaremaal.

árátta [au:rauhda] f. sygelig Tilböjelighed til n-t: *það er sú á. á honum, að hann getur aldrei óljúgandi verið* (JÓl).

ára tugur [au:ratʏ:qØǫ] m. Aarti, Decennium. **-vöxtur** [-vöχ·sdØǫ] m. Aarsvækst, aarlig Vækst.

árbakki [aur·bahɟɪ] m. Aabred, Flodbred.

árbann [aur·ban·] n. Uaar.

árbirtingur (-s, -ar) [aur·bɪrdiŋgØǫ] m. Hvidørred, salmo trutta (f. albicolor).

ár biti [aur·bɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m., **-bítur (-s)** [-bi·dØǫ, -bi·tØǫ] m. (lille) Frokost. **-blik** [-blɪ·k] n. Morgenrøde: *og árblikið opnar þeim dyr* (Hafst. 393). **-blær** [-blai·r] m. Morgenluftning.

árbók [aur·boᵘ·k] f. **1.** *(annáll)* Aarbog, Annal. — **2.** *(ársrit)* Aarsskrift.

***árborinn** [aur·bo·rɪ*n*] a. tidlig født; overf. som staar tidlig op: *hin árborna morgungyðja* (Od.).

árbót [aur·boᵘ·t] f. Bedring af Aarstid el. Uaar: *þið hafið aftur sjávargagnið til árbótar* (GFrÁtt. 24).

árbotn [aur·bohtv] m. Aabund.

árbrestur (-s) [aur·brɛsdØǫ] m. Uaar, Misvækst.

***árbros** [aur·bro·s] n. Foraarssmil.

árbrot [aur·bro·t] n. **1.** *(það að á brýtur bakka sína)* en Elvs Nedbrydning af sine Bredder. — **2.** *(grynning í á)* grundt Sted i en Flod, hvor Strömmen slaar en Fold.

***ár brún** [aur·bru·*n*] f. Morgenrøde, den förste Begyndelse af n-t: *á. af fegurri tíðum* (StStAndv. I. 255).

1. **árbúinn** [aur·bu·ɪ*n*] a. tidlig færdig.

2. **árbúinn** [aur·bu·ɪ*n*] a. udrustet med Aarer.

ár burðarflötur [aur·bʏrðaǫflö:dØǫ, -flö:tØǫ] m. Alluvialdannelse. **-burður** [-bʏrðØǫ] m. (geol.) Floddynd, Alluvium, Alluvialdannelse.

arða (örðu, örður) [ar·ða, ör·ðØ, ör·ðØǫ] f. Ujævnhed, Knort; spec. om et ganske lille Horn, som lige stikker udenfor Ulden (paa et Faar) (A.-Skaft.).

***árdags ljómi** [aur·daχsljoᵘ:mɪ] m., **-roði** [-ro:ðɪ] m. Morgenrøde. **-sól** [-soᵘ:*l*] f. Morgensol. **-stund** [-sdʏn·t] f. tidlig Morgenstund.

árdagur [aur·da·qØǫ] m. ***1.** *(morgunn)* tidlig Morgen. — **2.** is. i pl., *árdagar: í árdaga,* i Tidens Morgen: *hver blómstöng, sem jörðin frá árdögum ól* (GFrÚh. 111).

árdalur [aur·da·lØǫ] m. Floddal.

arðar [ar·ðaǫ] gen. af **örð.**

arð berandi [ar·ðbɛ·randɪ], **-bær** [-bai·r] a. **1.** *(sem gefur vexti)* rentebærende. — **2.** *(sem gefur ágóða)* frugtbringende, indbringende.

árdegi (-is) [aur·dɛi·jɪ] n. Formiddag; gen. sg. *árdegis* som adv.: tidlig paa Dagen, om Formiddagen: *kl. 10½ árd.,* Kl. 10½ f. M.

arð fje [ar·þjɛ·] n. Kapital. **-hægur** [-(h)ai·qØǫ] a. som man med Lethed faar Udbytte af.

arði [ar·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **erja.**

***árdýrð** [aur·dir*ð*] f. Morgenrøde.

***árdís** [aur·di·s] f. Gudinde, som bestemmer Aaringen: *ættjarðarástin er hofgyðja í því ríki og á.* (GFr. i Eimr. XIII. 194).

arð laus [ar·ðløys] a. som intet Udbytte giver, ufrugtbar, død. **-leysi** [-lɛist] n. Mangel paa Udbytte. **-lítill** [-li·dɪd*ʎ*, -li·tɪd*ʎ*] a. kun lidt indbringende. **-maður** [-ma·ðØǫ] m. Plovmand. **-miði** [mɪ·ðɪ] m. Kupon. **-mikill** [-mɪ·ɡɪd*ʎ*, -mɪ·ɟɪd*ʎ*] a. = **arðsamur.**

árdrag [aur·dra·*q*] n., is. pl. *árdrög:* de smaa Bække og Kilder, hvoraf en Elv dannes, Flodkilder, Elvetilløb.

arð samlegur [ar·þsamlɛ·qØǫ] a. **1.** *(líklegur til arðs)* som ser ud til at blive el. være indbringende. — **2.** = *arðsamur.* **-samur** [-samØǫ] a. **1.** *(sem gefur arð af sjer)* frugtbringende, indbringende, udbytterig; *(hagfeldur)* fordelagtig. — **2.** *(frjósamur)* frugtbar (og som Følge deraf indbringende): *fen og engjaflákar stórir og arðsamir* (ÞThLýs. I. 273). **-semd** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmɪ] f. Fordelagtighed, Frugtbarhed. ° **-stofn** [-sdobv] m. Kapital.

arðsvon [ar·þsvo·*n*] f. Udsigt til Vinding.

arðsæll [ar·þsaid*ʎ*] a. som plejer at give rigt Udbytte, frugtbar.

arður (-s og †**-ar)** [ar·ðØǫ] m. **1.** *(ágóði)* Udbytte, Gevinst, Fordel; Overskud: *af árlegum arði bankans,* af Bankens Aarsoverskud. — **2.** (gen. **-urs**) *(plógur)* Plov. **-bönd** [-r-bön·t] npl. Plovdræt. **-far** [-ǫ-fa:r] n. Plovfure. **-færi** [-fai:rɪ] npl. Plovredskaber. **-járn** [-r-jaud·v, -jaur·dv] n. Plovjærn. **-naut** [-nöy:t] n. = **arðuruxi. -reiði** [-ǫ-rɛi:ðɪ] npl. = **arðurbönd. -uxi** [-r-ʏχ·sɪ] m. Plovokse.

arð uxi [ar·ðʏχsɪ] m. Plovokse. **-vænlegur** [-vainlɛ·qØǫ] a. som lover rigt Udbytte, lovende, fordelagtig.

árdæld [aur·dailt] f. Flodleje.

árdögg [aur·dök·] f. Morgendug.

á refti [au:rɛfdɪ] n. Lægter nærmest under Taget; Materiale, der lægges oven paa Rafterne under Taget i et Hus (kan bestaa af Birkeris, Heller, gammelt Jærn el. lign.). **-reið** [-rɛi·*ð*] f. **1.** (jur.) Aastedsforretning. — †**2.** *(riddaraárás)* Rytterangreb.

áreiðan legleiki, -legleikur [au:rɛiðanlɛqlɛi:ɟɪ, -lɛi:ɟɪ, -lɛi:gØǫ, -lɛi:kØǫ]

m. = **áreiðanleikur.** **-legur** [-lɛ:qoǫ] a. **1.** paalidelig, sikker, efterrettelig; *(öruggur)* betryggende: *hafa áreiðanlega sjón,* have et [illegible] Øje. — °**2.** (log.) apodiktisk. — **3.** adv. *-lega,* med Sikkerhed, [illegible], med Vished, paa en betryggende Maade. **-leiki (-a), -leikur (-s)** [illegible], -lɛi:gɪ: -lɛi:goǫ, -lɛi:koǫ] m. Paalidelighed, Sikkerhed.

áreiðar dómur [au:rɛiðardo·moǫ] m. Kendelse, [illegible] Aastedsforretning. **-gerð** [illegible] f. [illegible] **áreiðarþing.** **-maður** [illegible] m. Deltager i en Aastedsforretning. **-þing** [-þiŋ·k] n. Aastedsforretning.

á reiði [au:rɛi·ðɪ] n. Sadel (med Tilbehør) el. noget, der benyttes som Sadel. **-reiðilegur** [-rɛiðɪlɛ:qoǫ] a. [illegible] **áreiðanlegur.** **-reiðileikur** [-rɛiðɪlɛi:goǫ, -lɛi:koǫ] m. [illegible] **áreiðanleikur.** **-reiðing** [illegible] f. Sammenstød, Uenighed, Trætte.

áreyjar [au:rɛi jaǫ] fpl. smaa Øer i en Flod.

á reynd [au:rɛint] f. Prøvning, Undersøgelse af n-t: *þeim var hálfgert um og ó á. hvað í honum bjó* (de var halvvejs bange for at prøve, hvad der boede i ham) (StStAndv. III. 163). **-reynsla** [-rɛinsla] f. Anstrængelse. **-reynslulaust** [-rɛinsløløys·t] adv. uden Anstrængelse. **-reynsluverk** [-rɛinsløveǫ·k] n. anstrængende Arbejde.

áreyri [au:rɛi·rɪ] f. se eyri.

á reita [au:rɛi·da, -rɛi·ta] vt. **1.** *(erta)* drille, chikanere, antaste; *(móðga)* fornærme; *(bekkjast til við e-n)* angribe en, plage en. — †**2.** *(freista)* sætte paa Prøve, friste. **-reiting** [-rɛi·diŋk, -rɛi·tiŋk] f. Plagen, Chikane, Angreb. **-reitinn** [-rɛi·dɪn, -rɛi·tɪn] a. nærgaaende, tilböjelig til at antaste andre Mennesker; *(ertinn)* chikanøs. **-reitni** [-rɛihdnɪ] f. indec. **1.** *(ertni)* Tirren, Antasten, Chikaneri. — **2.** *(móðgun, sem e-r verður fyrir)* Fornærmelse. **-reitnisseggur** [-rɛihdnɪsɛg:oǫ] m. en Mand, som vælter sig ind paa andre. **-rekstur** [illegible] m. **1.** [illegible] stød; *(það að reka sig á)* Anstød, Stød. — **2.** *(slys)* Ulykke. **-rennilegur** [-rɛnɪlɛ:qoǫ] a. **1.** angribelig, let at angribe: *ekki á. maður,* Mand, som det ikke er [illegible] at [illegible]. — **2.** [illegible] *andi)* fristende, forførerisk, tillokkende. **-rensla (-u, -ur)** [-rɛnsla] f., **-rensli** [-rɛnslɪ] n. **1.** [illegible]. — **2.** [illegible] *á e-ð)* Rinden el. Flyden udover n-t, Overströmning, Oversvömning: *á. moldar og vatns;* — ogs. om det, der strömmer udover (Jord, Vand, Grus). **-rensluvatn** [-rɛnsløvahtv] n. tilflydende Vand (mods. *regnvatn): regnvatn eða á.,* Regnvand el. rindende Vand. **-repti** [-rɛfdɪ] n. = **árefti.**

†**arfa (örfu, örfur)** [ar·va, ör·vø(ǫ)] f. kvindelig Arving.

arfagref [ar·vagrɛ:v] n. Lugespade.

arfa hluti, -hlutur [ar·vahʎʏ:dɪ, -hʎʏ:tɪ, -oǫ] m. Arvelod.

arfakál [ar·vakau:l] n. (bot.) Kokleare (cochlearia officinalis L. var. oblongifolia).

1. **arfalaus** [ar·valøy·s] a. som ingen er Arving til, uden Arvinger.

2. **arfa laus** [ar·valøy·s] a. [illegible] **-liðra** [illegible] f. sammenfiltret *arfi.* **-nám** [-nau:m] n. Udrykkelse af Arve (Fuglegræs). **-nóra** [-nou·ra] f. Norel (alsine).

árfar [auǫ·far] n. **1.** *(árgangur)* Aargang. — **2.** *(árferði)* Aaring; Aar: *gott á.*

†**arfarjettur** [ar·varjɛhdoǫ] m. = **erfðarjettur.**

árfarvegur [auǫ·farve:qoǫ] m. Aaleje, Flodleje.

arfa sáta [ar·vasau:da, -sau:ta] f. Arvestak. **-sæll** [-said·ʎ] a.: *a. jarðvegur,* Jordbund, rig paa Arve, el. hvor Arve er tilböjelig til at gro.

arf borinn [ar·vbo·rɪn] a., **-bær** [-bai·r] a. arveberettiget. **-deila** [illegible] f. Arvestrid.

árfenginn [illegible] a. **1.** [illegible]. — **2.** *(fenginn í ár)* faaet, erhvervet i Aar.

árferði (-is) [auǫ·ferðɪ] n. Aaring, et Aars Beskaffenhed (m. H. t. Vejrlig, Frugtbarhed osv.).

árferja [auǫ·ferja] f. Strömbaad.

arffenginn [ar·feiŋgɪn] a. faaet, erhvervet ved Arv, arvet.

arf gengi [ar·vɡeiŋgɪ] n. Arvelighed, det at n-t gaar i Arv. **-genginn** [-ɡeiŋgɪn] a. nedarvet. **-gengur** [-ɡeiŋgoǫ] a. **1.** *(sem gengur í arf)* arvelig. — **2.** nedarvet, overleveret, traditionel: *arfgengar lærdómssetningar,* nedarvede Dogmer. — **3.** *(arfborinn)* arveberettiget, paa Grund af Fødsel: *arfgengt afkvæmi,* Livsarvinger (Stj. 78, A. 8). °**-gjafi** [-ɡa·vɪ] m. Testator, Arvegiver, Arvelader. **-hylling** [ar·f(h)ɪdliŋk] f. Arvehyldest.

1. **arfi (-a, -ar)** [ar·vɪ] m. (bot.) Arve, Fuglegræs (stellaria).

2. **arfi (-a, -ar)** [ar·vɪ] m. **1.** *(erfingi)* Arving. — °**2.** *(sonur)* Sön.

árfikja [auǫ·fɪçja] f. [illegible] *bliknandi blómi ... skal fara eins og árfikju, er þroskast fyrir uppskeru* (Biblia '08, Jes. 28, 4).

árfiskur [illegible] m. Ferskvandsfisk.

arf laus [ar·vløys] a. arveløs. **-lausn** [-løysv] f. Sum, der udredes til enkelte Arvinger for at kunne disponere frit over Resten af Boet til andre, f. Eks. ved Adoption el. Anerkendelse af uægte Börn som arveberettigede. **-legur** [-leqoǫ] a. arvelig. **-leiða** [-lei·ða] vt.: *a. e-n,* adoptere en, indsætte en som sin Arving; *a. e-n að e-u,* testamentere n-t til en, arveskrive en n-t; — refl. *arfleiðast,* oprette gensidigt Testamente. **-leiðing** [illegible] f. = **arfleiðsla.** **-leiðingur (-s, -ar)** [illegible iŋgoǫ] m. indsat Arving, adopteret Person, Ætleding.

arfleiðsla [ar·vleiðsla] f. Indsætten til Arving, Adoption, Ætledning.

arfleiðslu brjef [ar·vleiðsløbrjɛ:v] n. Testamente, Arvebrev: *a. hjóna, gensidigt (reciprokt)* Testamente. **-gerð** [-ɡerð] f. Oprettelse af Testamente. **-kona** [-ko:na] f. Testatriks, Arveladerske. **-mál** [-mau:l] n. Arvesag, Sag om Arv el. Adoption. **-skrá** [-sgrau:] f. Testamente, Arvebrev: *gera a.,* oprette et Testamente.

arf leifandi (-a, -endur) [ar·vleivandɪ, -endoǫ] m. Arvelader, Testator. **-leifð** [-lɛivð, -lɛibþ] f. Arv, Arvegods. **-lýsa** [-li·sa] vt. erklære for Arving: [illegible] med dat.: *[illegible] blómið að [illegible] arflýsir [illegible]* (StStAndv. I. 64).

árfljótur [auǫ·fljou·doǫ, -fljou·toǫ] a. let at ro.

arfmissir [ar·vmɪs·ɪǫ] m. Tab af Arv.

árfoss [auǫ·fos·] m. Vandfald i en Elv el. Flod, Fos.

arf rán [illegible] n. Berøvelse af Arv. **-ræning** [-rai·niŋk] f. = **arfrán.** **-ræningur (-s, -ar)** [-rai·niŋgoǫ] m. Person, hvem Arv er berøvet. **-sal** [ar·fsa·l] n. Aftægt, Fledforelse: *seljast arfsali,* fledføre sig, gaa paa Aftægt. **-sali** [-sa·lɪ] m., **-salsmaður** [-salsma:ðoǫ] m. Aftægtsmand, Fledføring. **-salsómagi** [-salsou·:maijɪ] m. Person, som man er forpligtet til at forsörge, ifølge *arfsal,* s. d. O.

arfs fráganga [ar·fsfraugauŋ·ga] f. Fragaaelse af Arv. **-ganga** [-gauŋga] f. = *arfgengi,* Arvegang, Arveadkomst: *óregluleg a.,* unormal el. usædvanlig Arvegang (successio anomala) (SvSölv. 103). **-jöfnuður** [-jöbnøðoǫ] m. Arveligning, Udlæg af Arv til Arvingerne (collatio bonorum).

arf skifti [illegible] n. Arveskifte. **-skiftismaður** [-sɡɪfdɪsma:ðoǫ] m. Skifteforvalter. **-skiftisseðill** [-sɡɪfdɪsɛ:ðɪdʎ] m. Arvelodsseddel. **-sókn** [-sou·hkv] f. det at fordre sin Arv af en anden.

arfs rjettur [ar·fsrjɛhdoǫ] m. Arveret. **-tilkall** [-tɪlkadʎ] n. Arvekrav, [illegible].

arf svifting [ar·fsvɪfdiŋk] f. Berøvelse af Arv. **-sviftingur (-s, -ar)** [-svɪfdiŋgoǫ] m. Person, hvem en Arv er blevet berøvet el. som bliver gjort arveløs. **-svik** [-svɪ·k] npl. Arvesvig.

arfsvon [ar·fsvo·n] f. Haab om Arv, Udsigt til Arv.

arf sögn [ar·fsögv] f. Sagn, Arvesagn, Tradition. **-tak** [-ta·k] n. = **arftaka** 1. 1. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. **1.** *(það að taka að erfðum)* Arvetægt. — **2.** [illegible] Tradition, Overlevering. 2. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. arve, tage som Arv; pp. *arftekinn,* nedarvet, modtaget som Arv. †**-takari** [-ta·garɪ, -ta·karɪ] m., **-taki** [illegible] m. Arvtager. **-tekinn** [illegible] = **arftaka.** **-tekja** [illegible] = **arftaka.** **-tækur** [illegible] a. = **arfgengur.** **-tæming** [-tai·miŋk] f. Arvefald.

arftöku maður [ar·ftógoma:ðoǫ, -tóko-] m. Arv(e)tager, Arving. **-rjettur** [-rjɛhdoǫ] m. Arveberettigelse.

arfur (-s, -ar) [ar·voǫ, ar·fs] m. Arv: *fá að arfi,* arve; *taka arf eftir e-n,* arve en; *taka arf jöfnum höndum,* arve lige store Dele; *arf ber undir e-n,* en faar (Ret til) en Arv, der tilfalder en en Arv; *e-m tæmist a.,* en arver; *færa sig til arfs,* bevise sin Arveret; *fara úr arfi,* fragaa Arv; *færa e-n úr arfi,* tvinge en til at afstaa en Arv; *ganga til arfs,* modtage Arv, arve; *standa e-m fyrir arfi,* bestride ens Arveret; *skifti á arfi,* Arveskifte.

arfþegi [ar·fþɛi·jɪ] m. Arvtager, Arving.

ar færa [illegible] **-færsla** [illegible] f. [illegible] *farsins vissan* (ÞThÁrf. 5).

arg [ar·k] n. **1.** *(óhljóð)* Hyl, Skraal. — **2.** *(erfiði)* Slid og Slæb; — spec. *(ónæði)* stadige Afbrydelser.

arga (a) [ar·ga] vi. **1.** *(garga)* hyle, skraale; *(kalla hátt og títt)* raabe [illegible] *ur* (Vf.). — **2.** frembringe en skrabende el. skurrende Lyd: *a. kömbunum.* — **3.** [illegible] det hele Aaret rundt; — spec. *arga í e-m,* stadig plage en med Anmodninger [illegible]. — **4.** [illegible] *a e-n,* pudse Hundene paa en; *a. e-m á stað,* jage en af Sted. — **6.** som vrefl.: *argast við e-n,* kævles med en.

argatas [illegible] **1.** [illegible] Stadsen. — **2.** [illegible].

árgagn [aur·gagv] n. Nytte af et godt Aar el. god Aaring; (Ordspr.) *illir menn árgagni spilla,* onde Mænd Aaringer spilde (fordi kommer Avlen silde).

°**árgali** [aur·ga·lɪ] m. Hane (ogs. (pop.) om Mennesker).

ár galli [aur·gadlɪ] m. daarligt Aar, Uaar. **-ganga** [-gauŋga] f. aarlig Gang. **-gangur** [-gauŋgoǫ] m. **1.** Aargang. — †**2.** *(árferði)* Aar m. H. t. Vejr osv., Aaring.

argaþras [ar·gaþra·s] n. Kævl.

argeisli [a:rɡeɪslɪ] m. Straale, der medfører Solstøv el. Smaapartikler (»corpuscular ray»).

°**árgeisli** [aur·ɡeislɪ] m. Morgenstraale.

árgyðja [aur·gɪðja] f. Gudinde, der raader for Aaringen, Frugtbarhedens Gudinde.

árgil [aur·gɪ·l] n. Kloft, gennembrudt af en Elv, Aakloft, Elvekloft.

argintæta (-u, -ur) [ar·ɡɪntai:da, -tai:ta] f. trættelysten Kvinde, Havgasse, Furie, Arrigtrold.

árgjald [illegible] n. **1.** [illegible] Gebyr, aarlig Afbetaling af et Laan: ... *hagkvæmari kjör, þannig, að lánin greiddust með jöfnum árgjöldum* ... — **2.** *(gjald, sem e-r fær greitt árlega)* aarlig Godtgörelse, Aarpenge: *á. á prestakalli,* Aarpenge (f. Eks. til en Præsteenke), som hviler paa et Præstekald.

árglaður [aur·gla·ðoǫ] a. morgenglad, munter om Morgenen.

árgljúfur [aur·glju·voǫ] n. Sted, hvor en Flod falder mellem Klipper.

argneskur [ar·gnesgoǫ] a. argivisk.

ár greiðsla [aur·greiðsla] f. aarlig Ydelse, aarligt Tilskud. †**-gróðabekkur** [-grou·ðabɛhgoǫ] m. Varmebænk. †**-gróði** [-grou·ðɪ] m. Jordens Frugter, Afgrøde (i videste Forstand).

árgröftur [aur·gröfdoǫ] m. det at en Flod graver sig ned: ... *dalir, og eru allir myndaðir af árgreftri* (ÞThLýs. I. 86).

arg samur [ar·ksamoϙ] a. 1. brydsom: *(ónæðissamur)* som medfører megen Forstyrrelse og Ulejlighed. — 2. *(nuddgjarn)* knurrevorn, som gør Ophævelser (Vf.). **-semi** [-sɛmɪ] f. 1. Travlhed. — 2. Knurrevornhed.

árguð [aur·gvʏ·ð] m. Aarets Gud, Gud som raader for Aaringerne.

argur (örg, argt) [ar·gøϙ, ör·k, aϙ·(χ)t] a. 1. *(ragur)* fejg; (Ordspr.) *a. er sá, sem engu verst,* den er ræd, som ej sig værger. — †2. *(kvenkyns, blauður)* af Hunkøn. — †3. *(samræðisgjarn)* parrelysten, brunstig. — 4. dvask, doven; (Ordspr.) *hvað skal auður þeim arga* (GJ.), lad Mand bör ej Gods og Guld. — 5. *(vondur)* ond, nederdrægtig: *a. viðureignar,* slem at komme i Kast med; *(svívirðilegur)* skammelig: *argasta klám,* de smudsigste Obskøniteter. — 6. ærgerlig, vred: *vera a. út í e-ð* el. *af e-u, vera a. yfir e-u,* være vred over n-t, være fjendtlig stemt mod n-t: *þm. er argur út í þessa litlu fjárveitingu* (Alþ. '11, B. II. 347).

argvítugur [ar·gvi·døqøϙ, -vi·t-] a. 1. *(meinillur, ódrengilegur)* nederdrægtig. — 2. *(frámunalega vitlaus)* absurd.

ár gæði [aur·ɡai·ðɪ] npl., **-gæska** [-ɡaisga] f. godt Aar.

ár heiti [au:ϙ(h)ɛi·dɪ, -(h)ɛi·tɪ] n. Flodnavn. **-hlaup** [auϙ·hλöy·p] n. Vandflom i en Aa (spec. om Foraaret naar Isen løsner sig). **-hólmi, -hólmur** [au:ϙ(h)oᵘlmɪ, -oϙ] m. Holm i en Flod, — pl. *árhólmar,* Delta.

árhringur [auϙ·hϙiŋgøϙ] m. Aarring.

1. **ari (-a, -ar)** [a:rɪ] m. Ørn; — ogs. som Mandsnavn: *Ari,* Are.

2. **ari (-a, -ar)** [a:rɪ] m. Ar (c.) (som Flademaal).

ári (-a, -ar) [au:rɪ] m. (anomal Form med Artikl. paa Østlandet: *árarnar, árannar* (GKonEsp. 190) = *árarnir,* ond Aand, Djævel, Dæmon; som Forbandelse: Fanden, Pokker; (pop.) *árans (ekki sinn) læti,* det var dog Pokker til Stöj; bruges ogs. som et Slags adv. med adj. og adv. i Bet. »Fandens, Pokkers, overmaade«: *á. vænn;* — *á. var hann fljótur,* han var dog pokkers hurtig; *ára kornið jeg læt meira,* jeg giver Pokker ikke en Smule mere; *ára korninu sem það munar,* der er Pokker ikke den mindste Smule Forskel derpaa.

áriða (-u, -ur) [au:rɪ·ða] f. 1. *(ásmurning)* Paasmören, Paagnidning. — 2. *(smyrsl)* Smørelse, Salve. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdλ, -mɪ:ɟɪdλ] a. 1. *(fyrirferðarmikill)* omfangsrig. 2. *(mikilvægur)* vigtig. 3. *(ákafur)* hæftig.

á ríðandi [au:ri·ðandɪ] a. vigtig, af Vigtighed. **-riðinn** [-rɪ·ðɪn] a. (jfr. *ríða á,* se *ríða*) som er kommet dumpende over en: *varð áriðni voskeytinn | vor næstliðna jarðskjálftinn* (GKonÆf. 184).

°**arin brún** [a:rɪnbru:n] f. Kamingesims. †**-dómur** [-dou:møϙ] m. Køkkensladder, Trappesladder; Fordom. **-eldur** [-ɛl·doϙ] m. Ild paa Arnestedet. ***-greypur** [-grɛi:boϙ, -grɛi:poϙ] a. som omgiver Arnen. °**-grind** [-grɪn·t] f. Kamingitter. ***-haukur** [-v-(h)öy:gøϙ, -höy:køϙ] m. Mand som holder af at sidde ved Ilden. **-hella** [-(h)ɛd·la] f. 1. *(hella fyrir arni)* Arnesten. — 2. *(varinhella)* flad Sten udenfor Gaardens Hoveddör, Dörhelle. **-hilla** [-(h)ɪd·la] f. Kaminhylde, Kamingesims. ***-höldur** [-(h)öl·døϙ] m. Husfader.

ar inn (-ins, -nar) [a:rɪn, ar·dnaϙ] m. Arne, Arnested, Kamin.

arin nefja [a:rɪnɛv·ja] f. = **hrossanál. -nefjaður** [-nɛv·jaðøϙ] a. spidsnæset.

arinshiti [a:rɪnshɪ:dɪ, -hɪ:tɪ] m. Skorstensvarme.

arin skersli [a:rɪnsɡɛϙ·slɪ] n., **-skerslur** [-sɡɛϙ·sloϙ] fpl. 1. *(viðarrusl, sem látið er í eldinn, afklippur, úrgangur)* (Skaft.) Affald af Træ osv. (som kastes i Ilden), nu om alslags Affald, Lævninger osv. — 2. smaa Pakker, Pakkenelliker: *fullar klyfjar og allar a. í ofanálag,* fuldvægtige Hestbyrder og alle de smaa Pakker ekstra (Skaft.). **-skot** [-sgo:t] n. Arnekrog. **-stöð** [-sdö:ð] f. Arnested. °**-tróða** [-troᵘ:ða] f. Skorstensanker.

áris [au:ri s] m. Is paa en Aa.

ariskur [a:rɪsgoϙ] a. arisk.

á ritaður [au:rɪ·daðoϙ, -rɪ·taðoϙ] a. paategnet, paaskreven, adresseret: *víxillinn var á. af . . .,* Vekselen var endosseret af . . . °**-ritning** [-rɪhdniŋk] f. Adresse (JÓl.). °**-ritningarspjald** [-rɪhdniŋgaϙsbjal·t] n. Visitkort (JÓl.). °**-ritningur (-s, -ar)** [-rɪhdniŋgoϙ] m. Adressat (JÓl.). **-ritun** [-rɪ·døn, -rɪ·tøn] f. 1. *(áskrift)* Paategning. — 2. Adresse: *á. á brjefinu,* Brevets Adresse. — 3. *(víxils)* Endossement (af en Veksel). **-rjetta** [-rjɛhda] vt. 1. a. *(festa með árjetti)* fæste n-t el. göre n-t fast ved Hjælp af en Kile; *(reka fleyg inn)* drive en Kile ind. — b. *á. skaft í sleggju,* fastgöre Skaftet i en Hammer ved en Kile. — c. spec. ved Beskoning af Heste: (om nødvendigt) give hvert Söm et Ekstraslag og se efter, at alt er i Orden. — 2. ogs. som vi. *(styrkja e-ð)* give n-t större Vægt el. Eftertryk, understrege: *hann árjetti skammirnar með því að gefa honum utan undir,* han gav sine Ord större Vægt ved at give ham et Ørefigen; *Drotning var óvinur Bismarcks og hann vissi að hún mundi á. ósleitilega* (paa en eftertrykkelig Maade bestyrke) *harðyrðin, sem í blöðunum stóðu út af þessari ræðu* (Eimr. XI. 145). — 3. *(endurtaka eða áminna aftur)* yderligere at gentage, paaminde om el. paatale n-t. — 4. *(leiðrjetta)* rette: *margt ábótavant, sem þið getið árétt* (TSæm. 129). **-rjetti (-is,** pl. ds.) [-rjɛhdɪ] n. 1. *(fleygur til að festa hausa á verkfæri)* en tynd Kile af Træ, som drives ind ved Siden af et Skaft paa en Hammer, Rive el. desl. for at fastgöre det til Hovedet, Tapkile. — 2. a. *(áhersla)* Eftertryk, Vægt. — b. *(frekari áminning)* yderligere (gentagen) Paamindelse: *jeg sagði honum það til árjettis.* — c. *(frekari staðfesting)* yderligere Bekræftelse. — 3. *(ofanálag á annan mat)* Dessert, det der gives til sidst ovenpaa andre Retter. **-rjetting** [-rjɛhdiŋk] f. 1. = *árjetti* 2. — 2. *(= stoð)* Ophold, Støtte: *hvert orð hennar og atvik þetta ár var fyrir hana, henni til stuðnings og áréttingar* (JTrHeið. I, 147). **-rjettingur (-s, -ar)** [-rjɛhdiŋgøϙ, -iŋs] m. = *árjetti* 1.

arka (a) [aϙ·ɡa] vi. gaa langsomt: *það arkar að auðnu,* det gaar som Skæbnen har bestemt; *láta arka að auðnu,* lade det gaa som det kan.

°**arkamót** [aϙ·gamoᵘ:t] n. Papirform.

arkar [aϙ·gaϙ] gen. af **örk. -brot** [-r-bro:t] n. Folio, Folioformat. **-form** [-ϙ-for·m] n. = **arkarbrot. -skrifli** [-sgrɪb·lɪ] n. gammel og skrøbelig Kiste.

arkatal [aϙ·gata:l] n. Arkantal, Antal Ark.

ár kjaftur [auϙ·ʂafdøϙ] m. Flodmunding. **-korn** [-ko(r)dv] n. lille Flod. **-kúfungur** [-ku·vuŋgoϙ] m. Ferskvandssnegl.

arkur [aϙ·goϙ] m. (Eimr. III. 186) = **akkur.**

árkvísl [auϙ·kvisλ] f. Flodarm.

árla [aur·dla] adv. aarle, tidlig: *á. dags* = *árdegis;* (Ordspr.) *árla skal rísa, sá yrkendur á fá* (GJ.), hvo ringe Medhjælp har, maa aarle op.

arlaki [ar·la·ɡɪ, -la·ʂɪ] m. 1. *(veikburða maður)* en Person, som paa Grund af Sygdom el. Alderdom ikke er i Stand til at arbejde (Árn., Gull., Nl.). — 2. *(mögur eða veikluleg skepna)* magert el. sygeligt udseende Kreatur: *Það þykir afstyrmis a. tvævetur, og varla gjöra í blóðið, skili hann ekki hálfvættinni á tvo mörvana* (JThMk. 217—18). — 3. *(flón, fífl)* Nar, Tosse.

árland [aur·lant] n. Landstrækning langs med en Aa.

1. **árlangur** [aur·lauŋgoϙ] a. helaarlig, som varer et helt Aar: *árlöng dvöl,* et helaarligt Ophold; adv. *árlangt,* Aaret rundt, et helt Aar.

2. **árlangur** [aur·lauŋgoϙ] a. med lange Aarer: *Ajant týndist ásamt hinum árlaungu skipum* (Od. 80).

árlegur [aur·lɛqoϙ] a. 1. *(á hverju ári)* aarlig: *á. styrkur (eftirlaun),* Aarpenge; adv. *árlega: á. árs,* hvert Aar: *í slíkri fiskigengd, sem þar er á. árs* (JSFb. 18). — 2. *(í góðum holdum)* trivelig, fyldig, ved godt Huld: *sem ekki höfðu sjeð yngra Jón svo feitan og árlegan fyr* (JMPísl. 64).

***árljómi** [aur·ljoᵘ·mɪ] m. Morgenglans, Morgensolens Straaleglans.

†**arma (örmu)** [ar·ma, ör·mø] f. Elendighed: *sjá örmu á e-m,* føle Medlidenhed med en (jfr. *auma).*

ármaður [aur·ma·ðoϙ] m. 1. *(umboðsmaður konungs eða stórhöfðingja)* Forvalter el. Foged for Kongen el. andre höjtstaaende Personer, navnlig i Norge i Middelalderen; (ogs. i nyere Bet.) Godsforvalter. — 2. *(verndarvættur)* Værneaand.

arma krækla (ar·makraihgla] f. lang, tynd Arm. **-leysingi** [-lɛi:siŋɡɪ] m. Menneske (født) uden Arme, armløs. ***-lög** [-lö:q] npl. = *armlög,* Omfavnelser, Favntag.

armast (a) [ar·mast] vrefl. forarmes, nedsynke i Nød og Elendighed.

ármatur [aur·ma·døϙ, -ma·tøϙ] m. et Slags *skyr* (Af., Rask).

armaþrekinn [ar·maþrɛ:ɡɪn, -þrɛ:ʂɪn] a. sværarmet.

arm band [ar·mbant] n. Armbaand. **-baugur** [-böy·qøϙ] m. Armring. **-björg** [-björk] f. Armskinne. **-brysti** [-brɪsdɪ] n. Armbrøst, Flitsbue. ***-bugur** [-bʏ·qoϙ] m. Bugtning paa en Flodarm: *að unnar armbug hýrum* (MJ. IV. 49).

†**ármegn** [aur·mɛɡv] n. en Flods Hovedarm.

arm fylking [ar·mfɪλɡɪŋk] f. Flöj (af en Hær). **-fætlur** [-faihdløϙ] fpl. Armfødder (Brachionopoda) (JHall. HB.). †**-hattur** [-μ-(h)ahdøϙ] m. Hat, som bæres under Armen i Selskaber, kostbar Hat, chapeau bas. **-hringur** [-hϙiŋgoϙ] m. Armring, Armbaand; **armhringa nift,* Kvinde.

armingi (-ja, -jar) [ar·miŋɡɪ] m. 1. *(aumingi)* Stakkel. — 2. *(fátæklingur)* Stodder.

armingjaskapur [ar·miŋɡasga:bøϙ, -sga:pøϙ] m. 1. *(aumingjaskapur)* Usselhed. — 2. *(örbirgð)* Fattigdom.

ármynni [aur·mɪn·ɪ] n. = **árós.**

arm leggjamjór [ar·mlɛɡamjoᵘ:r] a. tyndarmet. **-leggur** [-lɛg·øϙ] m. 1. *(handleggur)* Arm. — 2. *(upphandleggur)* Overarm.

armlegur [ar·mlɛqoϙ] a. 1. *(aumlegur)* elendig. — 2. *(ámátlegur)* fæl (at se el. høre).

armlög [ar·mlö·q] npl. Omfavnelser.

armóður (-s) [ar·moᵘ·ðøϙ] m. †1. *(dugnaður)* Dygtighed (BH.). — 2. = *armæða.* — 3. *(örbirgð)* Fattigdom.

ár móður [aur·moᵘ·ðøϙ] m. 1. Snedrive ved en Elvbred, som Elven har skaaret det yderste af. — 2. halvopløst Is ved en Elvbred (Vf.). **-mót** [aur·moᵘ·t] npl. Sted, hvor Aaer el. Floder løber sammen, Elvemøde.

armslengd [ar·mslɛiŋt] f. Armslængde.

arm spöng [ar·msböyŋk] f. Armbaand. **-styrkur** [-sdɪϙgøϙ] a. armstærk. **-stóll** [-sdoᵘdλ] m. Lænestol. **-tök** [-tö·k] npl. = **faðmlög.**

1. **armur (-s, -ar,** dat. pl. **örmum)** [ar·møϙ, ör·møm] m. 1. *(handleggur)* Arm: *spenna örmum,* favne; *sofa upp í arminn,* sove paa sædvanlig Maade med Hovedet mod Hovedgærdet, mods. *sofa til fóta;* (Talem.) *taka e-m (með) opnum örmum,* tage imod en med aabne Arme. — 2. *(vængur eða ysti hluti einhvers)* Flöj, Arm: *fylkingararmur,* Flöj af en Hær; *armar krossins,* Korsets Arme. — 3. *(kró í fjárhúsi)* i en Faarestald, den Del af et *garðahús,* der begrænses paa den ene Side af Husets Væg, paa den anden Side af den langs Midten af Gulvet løbende *garði* el. *jötubálkur* (Vf.).

2. **armur (örm, armt)** [ar·møϙ, ör·m, aϙ·μt, ar·mt] a. 1. *(vesæll)* arm, elendig, ussel. — 2. *(bölvaður) þegi þú, þín arma galdranorn!* ti stille, din forbandede Heks! — 3. *(fátækur)* arm, fattig.

armæða [ar·mai·ða] f. 1. *(sorg, mótlæti)* Sorg, Kummer, Nød. — 2. *(erfiði)* Möje, Besvær: *auka e-m armæðu,* göre en Hovedet kruset, göre en det broget; — ogs. som Skældsord i Tiltale til en, der er til Besvær *æ, farðu frá mér armæðan þín* (3. Ið. IV. 48).

armæðast [ar·mai·ðast] vrefl. 1. *(verða fyrir armæðu)* møde Sorger el. Modgang. — 2. *(kvarta): a. yfir* (el. *út af*) *e-u,* beklage sig, jamre sig over n-t.

armæddur [ar maid og] a. sorgfuld.

armæði [ar mai ðɪ] f. indec. og n. (gen. **-is**) [illegible] **armæða.**

armæðu fullur [ar maiðoɪvd loo] a. **1.** (*sorgfullur*) [illegible] — **2.** (*erfiður*) møjsommelig, besværlig. **-kjör** [illegible] n. [illegible] Kaar. **-legur** [-lɛ qog] a. med sorgfuld og træt Mine. **-líf** [illegible] somt Liv. **-svipur** [-svɪ:bog, -svɪ:pog] m. træt og sorgfuld Mine.

ármöl [aur mö·*l*] f. Aagrus.

°**arn (-s, -ar)** [ar·dv, ad·v] m. = *arinn*, Arne.

1. **arna** [ar·dna, ad·na] a. kun i Forb. *sá a.*, *sú a.*, *það a.*, denne (han, hun, det) der; *hver er hann, sá a.?* hvem er han der? *stúlkan sú a.*, den Pige der; — (i Udtalen trækkes *sú arna* ofte sammen til [sva(r)dna], *það arna* bliver i Reglen til [þa'ta(r)dna]): [illegible] (lille) Skind (om Börn); *vertu ekki að* [illegible], lad [illegible]

*2. **arna (a)** [ar·dna] vi. drage, fare (Barn. 9).

Árna [aur·dna, aud·na] f. npr. Kælen. for *Árnríður* (Rang.).

árna (a) [aur·dna] vt. med dat. bede for: *á. e-m góðs*, nedbede Velsignelse over en, *á. e-m heilla*, ønske en til Lykke, *á. e-m ills*, nedbede Forbandelse over en, forbande en.

árnaðar dýrlingur [aur·dnaðardir·lingog] m. Skytshelgen, Værnehelgen. **-engill** [illegible] m. Skytsengel, Værneengel. **-maður** [illegible] m. Forbeder: *hann gerðist* [illegible], han [illegible] **-orð** [-or*ð*] n. = **árnaður.**

árnaður (-ar) [aur·dnaðog] m., °**árnan (-ar)** [aur dna*n*] f. Forbön.

árnandi (-a, -endur) [aur·dnandɪ, -ɛndog] m. Forbeder.

arnar [ar·dnag, ad·nag] gen. af **örn. -drangur** [-r-drauŋ·gog] m. Klippe, hvor Ørnen bygger Rede. **-fjöður** [-g-fjö:ðog] f. Ørnefjer. **-hamur** [-(h)a:møg] m. Ørneham. **-hlakk** [-hʌahk] n. Ørneskrig. **-hreiður** [-hgɛi:ðog] n. Ørnerede. **-merki** [-r-mɛg·ɟɪ] n. Stjærnebilledet Ørnen. **-kló** [-g-klou:] f. Ørneklo. **-rót** [-a-rou:t] f. = **dýragras. -stafur** [-g-sda:vog] m. Pennepose af en Ørnefjer. **-vængur** [-r-vaiŋ·gog] m. Ørnevinge.

Arndís [ar·dndi·s, ad·-] f. npr.

árnes [aur·nɛ·s] n. Flodnæs, Elvenæs. **-ingur (-s, -ar)** [aur·dnɛsiŋgog, aud·-] m. Mand fra *Árnessýsla*. **-sýsla** [-nɛ-sis·la] f. npr. et Syssel paa Sydlandet.

arn fleygur [ar·dvflɛi qog, ad·v-] a. ørnevinget, med Ørneflugt. **-flug** [illegible] n. Ørneflugt. **-höfðóttur** [illegible] (sort, graa el. brun) [illegible] Farve, med [illegible] foran paa Forhovedet og paa Ørerne; jfr. *grá-a.*, *svar-a.*, *mor-a.* (Sl.); jfr. *attnefðóttur* (Breiðd.).

Árni (-a, -ar) [aud·nɪ, aur·dnɪ] m. npr. Arne.

arni [ar·dnɪ, ad·nɪ] a. denne her, jfr. *arna*: *skrattinn sá a.*, den Slyngel.

árniður [aur·nɪ ðog] m. Elvens Brusen, Flodens Brusen.

†**arning (-ar)** [ar·dniŋk] f. Jordens Behandling, Jordens Dyrkning, [illegible]

Arnór (-s, -ar) [ar·dnouˑr, ad·nouˑr, -ougs] m. npr.

†**arnsa (örnsu, örnsur)** [illegible] [illegible] assa.

†**arnstokkur** [ar·dvsdohgog, ad·v-] m. Arne, Ildsted.

arnsúgur [ar·dvsu·(q)og] m. Susen i Luften ved Ørnens Flugt, Ørnens Flugt: *draga arnsúg*, flyve som en Ørn (overf.).

árnun (-ar, -anir) [aur·dno*n*] f. **1.** (*fyrirbæn*) Forbön. — **2.** (*ósk*) Ønske: *á. alls góðs*, Ønske om alt godt.

á róðri [illegible] om n-t (Bf[illegible]). **-roður** [illegible] m. **1.** [illegible] Roning, is. mod Ström el. Vind, f. Eks. naar Baaden er dreven bort fra sin Fiskeplads. — **2.** (*ásókn eftir e-u*) ivrig Stræben efter n-t. — **3.** (*undirróður*) Agitation, stadig Tilskyndelse til n-t.

Aronsvöndur [a:ronsvön dog] m. **1.** (bot.) rankskulpet Hjörneklap (erysimum hieraciifolium L.). — **2.** Aronsstav, et magisk Tegn til Afværgelse af Fare ved Brænding og oprört So.

ár ós [illegible] Aarhus. **-pípa** [aug·pi·ba, -pi·pa] f. Rende mellem Klipper, hvor en Elv bryder igennem, Aarende: *vatn stíflast í gilinu, er jökulmolar eða snjór* [illegible]

arr [ar:(r:)] n. Lydord, der benyttes som Tilraab til Hunde for at hidse dem, pudse dem paa n-t, sml. »puds«.

arra (a) [ar:a] vt. med dat. hidse Hunde med Tilraabet r-r-r-r, pudse Hunde (paa n-t): *siga og a. hundum* (Sl.).

arrasdúkur [ar:asdu:gog, -du:kog] m. Rask.

árrensli [aur:ɛnslɪ] n. Aaløb, Flodløb, Elvedrag, Elveløb.

ár ris [illegible] **-risull** [illegible] tidlig op: *hann er á.*, han staar tidlig op, han er Morgenmand. **-roði** [aur:o·ðɪ] m. Morgenrøde.

ars [illegible] rass.

árs afgjald [aug·savɟalt] n. Aarsafgift, aarlig Afgift: *á. eftir jörð*. **-afli** [-ablɪ] m. aarlig Fangst el. Udbytte. **-ágóði** [-au gouðɪ] m. aarlig Gevinst, Aarsudbytte.

ársali (-a, -ar) [aug sa·lɪ] m. **1.** (*ársafurðir*) Aarsafgrøde (Af.). — **2.** (Sk[illegible]) [illegible]

ár salsrekkja [aug·salsrɛhɟa] f. Himmelseng. **-salur (-s, -ir)** [-sa·log] m. Sengeomhæng.

†**ársamur** [aug·samog] a. god, gunstig (navnlig m. H. t. Vejrlig, Frugtbarhed osv.): *á. vetur*.

árs arður [illegible] m. [illegible] **árságóði. -byrjun** [illegible] Aarets Begyndelse. **-bót** [-bouˑt] f. Bedring af Aarstiden. **-breyting** [-brei·diŋk, illegible] f. aarlig Forandring. **-brestur** [illegible] m. Uaar. **-dagur** [-da qog] m. Aarsdag. **-deild** [-dɛilt] f. (*í skóla*) Aarsklasse (i en Skole). †**-eyrir** [-ɛi·rɪg] m. Aarskontingent.

arsenik [ag·sɛni·k] n. Arsenik.

ársetja [aug·sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. = **árfæra.**

árs fyrning [illegible] f. **1.** [illegible] Forringelse ved Brug el. Slid i Løbet af et Aar. — **2.** oftest i pl.: ubrugt Rest af Ho (el. andet Forraad) fra et Aar el. som kan slaa til for et Aar. **-fjórðungsgjald** [-fjouˑrðuŋsɟal·t] n. Kvartalskontingent. **-fjórðungsrit** [-fjouˑrð-illegible] n. Kvartalsskrift. **-fjórðungur** [-fjo·rðu·gog] m. Kvartal, Fjerdingaar. **-forði** [-forðɪ] m. Aarsforraad. **-frestur** [-frɛsdog] m. eet Aars Frist: *á ársfresti*, om eet Aar. **-fúlga** [-fulga] f. = **ársmeðlag. -fundur** [illegible] m. Aarsmøde, aarligt Møde. **-fæði** [-faɪ ðɪ] n. Fødemidler for et Aar. **-færsla** [-faigsla] f. Aarsflytning; (astr.) Forandring i Stilling i Løbet af eet Aar. **-gamall** [-ga·madʎ] a. eet Aar gammel. **-gjald** [-ɟalt] n. = árgjald. **-groði** [illegible] m. **1.** [illegible] eet Aars Afgrøde, aarlig [illegible] — **2.** [illegible] eet Aars Fortjeneste, aarlig Fortjeneste. **-heimili** [illegible] n. Aarshjem. **-hjú** [-hu] n. Tyende fæstet paa eet Aar, Aarstyende. **-hringur** [-hgiŋgog] m. Aarets Ring, Aarets Kres.

ársilungur [aug·sɪ·luŋgog] m. Ferskvandsforel.

árskaup [aug·sköy·p] n. Aarslön.

ár skekkja [aug·sɟɛhɟa] f. den aarlige Parallakse. **-skýrsla** [-sɟigsla] f. = **ársskýrsla.**

árs kostnaður [aug·skos(d)naðog] m. aarlige Omkostninger. **-leiga** [illegible] **-lok** [illegible] n. Aarets Udgang: *(þe) manna, er eigi hafa lifað 20 árslok*, (Indskud fra) Personer, der ikke har (op)levet 20 Nytaar (Stj. '88, A. 12). **-maður** [-ma·ðog] m. Mand (spec. Tjænestekarl) som er fæstet paa eet Aar. **-mata** [-ma·da, -ma·ta] f. Forraad (af Føde) for eet Aar. **-meðlag** [-mɛðla*q*] m. aarligt Bidrag til Understøttelse af en som ikke kan forsörge sig selv, f. Eks. aarligt Alimentationsbidrag.

ársól [illegible]

árspróf [aug·sprouˑ*v*] n. Aarsprøve, Hovedeksamen.

ársproti [aug·sbro·dɪ, -sbro·tɪ] m. (bot.) Aarsskud.

árs reikningur [aug·srɛihgniŋgog] m. Aarsregnskab. **-rit** [-rɪ·t] n. Aarsskrift. **-skýrsla** [-sɟigsla] f. Aarsberetning. **-slit** [-g-slɪ·t] n. aarligt Slid. **-spá** [-sbau·] f. Spaadom (om Vejret) for et helt Aar, Vejrspaadom. **-sveifla** [-svɛibla] f. aarlig Amplitude (BSSjL.). **-tal** [aug·sta·*l*] n. Aarstal. **-tekjur** [-tɛɟog, -tɛ·kog] fpl. aarlig Indtægt. **-tíð** [-ti·*ð*] f. Aarstid. **-tíðamót** [-tiðamouˑt] npl., **-tíðaskifti** [-tiðasɟɪf·dɪ] npl. Aartidskifte. **-tillag** [-tɪl·aq] n. Aarskontingent, Aarsbidrag. **-tími** [-ti·mɪ] m. **1.** (*árstíð*) Aarstid. — **2.** (*eins árs bil*) et Tidsrum af eet Aar.

árstraumur [aug·sdröy·mog] m. Flodström, Ström i en Flod.

árs verk [aug·svɛgk] n., **-vinna** [-vɪn·a] f. eet Aars Arbejde, ɔ: Arbejde, som udfordrer eet Aar, el. som bliver udført i Løbet af eet Aar. **-vist** [-vɪst] f. **1.** (*eins árs dvöl*) eet Aars Ophold. — **2.** (*hjúa*) eet Aars Tjæneste el. Fæstetid.

ár sæla [aug·sai·la] f., **-sæld** [-sailt] f. godt Aar, frugtbart Aar. **-sæll** [-saidʎ] a. **1.** med mildt Klima, frugtbar. — **2.** m. npr. *Ársæl l (-s, -ar)*.

ársöngur [aug·söyŋgog] m. Morgensang.

art (-ar, -ir) [ag t] f. **1.** (*náttúrufar*) Art, Natur, Karakter, særl. om gode medfødte Egenskaber: *það er mikil a. í honum*, han er god af Naturen; — (Ordspr.) *art lætur ei af eðli sínu* (GJ.), Naturen gaar over Opdragelsen. — **2.** [illegible] Trivsel, Vækst: *það er engin a. í grasinu*, Græsset vil ikke rigtig vokse. — †**3.** (*tegund*) Art: *af ýmsri a.*, af forskellig Art. — **4.** [illegible] Kunst: *það er mikil a. í* [illegible], det er meget kunstfærdigt udført.

1. **arta (örtu, örtur)** [illegible] f. [illegible] *urt*, *ört*, Krikand.

2. **arta (a)** [ag·da] vi. **1.** *a. upp á e-ð*, anvende Omhu paa n-t; *það er ekki artandi upp á hann*, det er ikke Umagen værd at søge at bringe n-t ud af ham; (*það var*) *dálítið artað upp á nýjárið*, Nytaar blev höjtideligholdt en Smule (Eimr. XII. 106). — **2. a.** refl. *artast*, trives: *kartöflurnar örtuðust illa*, Kartoflerne trivedes daarlig. — **b.** (m. H. t. Karakter) arte sig: *hann artaðist illa*, han viste sig at være i Besiddelse af en slem Karakter; [illegible] (arter sig godt) (GTh. '95, 256).

ártal [illegible] n. **1.** [illegible] Aarstal. — **2.** (*tímareikningur*) Tidsregning.

ártals laus [aug talslöy·s] a. uden Aarstal. **-skrá** [-l-sgrau:] f. Aarcyklus. **-vísa** [-s-vi:sa] f. Epigram, hvori et Aarstal angives.

artar góður [ag·dargouˑðog] a. **1.** (*góður að upplagi*) som har en god Karakter. — **2.** (*ræktarsamur*) pietetsfuld: *a. við foreldra sína*, kærlig mod sine Forældre. **-illur** [-ɪd·log] a. af en lumpen Karakter. **-laus** [-löy·s] a. utaknemmelig, som mangler Pietet. **-legur** [-lɛ·qog] a. **1.** god, behagelig; — (*ræktarsamur*) kærlig, pietetsfuld. — **2.** (*rausnarlegur*) gavmild (is. overfor Slægtninge): *hann var heldur en ekki a. við hana, gaf henni hest og kú*. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Utaknemmelighed, Mangel paa Pietet. **-maður** [-ma:ðog] m. pietetsfuld, ædelsindet Mand: *hann er mesti a.*

ártíð [aug·ti *ð*] f. Aarsdagen for ens Død, Dødsdag

ártíðar bók [illegible] **ártíðaskrá. -dagur** [illegible] m. **ártíð. -hald** [-g-(h)al·t] n. aarlig Helligholdelse af ens Dødsdag.

ártíðaskrá [aug tiðasgrau:] f. Fortegnelse over Dødsdage, Sjælemessebog, Obituarium.

artíkuli (-a, -ar) [ag·dikʏ·lɪ, ag·t-] m. Artikel.

?**artugur** [ag·døqog] a. †**1.** artig, kunstig. — **2.** god, pæn, ordentlig: [illegible]

árvað [aur·va·*ð*] n. Vadested.

árvakur [aur·va·gog, -va·køg] a. **1.** (*sem vaknar snemma*) tidlig vaagen. — **2.** (*iðgrinn*) aarvaagen.

árveiði [au:r·vei·ðı] f. Fiskeri i en Flod (Ebl.).
árvekni [au:r·vɛhknı] f. Aarvaagenhed.
árvík [au:r·vi:k] f. Vig, som en Flod løber ud i, ogs. som npr. (JÓl.).
ár vindur [au:r·vındøϱ] m. Passat (ventus perennis) (LFR. III. 129). **-vænlegur** [-vainlɛ·qoϱ] a., **-vænn** [-vaidv] a. lovende, som ser ud til et godt Aar. **-vættur** [-vaihdøϱ] f. Aarets Gud el. Værneaand.
árvöxtur [aur·vöχsdoϱ] m. Tilvækst af Vandet i en Aa el. Flod.
áræða (áræddi) [au:rai·ða] vt. driste sig til, have Mod til, vove: *á. að gera e-ð*, *á. e-ð*.
áræði (-is) [au:rai·ðı] n. (*hugrekki*) Mod; (*dirfska*) Dristighed. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. værd at prøve, som er til at binde an med, let angribelig.
áræðinn [au:rai·ðın] a. dristig, modig.
áræðis fátt [au:raiðısfauht] an.: *e-m verður á.*, en taber Modet. **-fullur** [-fʏdλøϱ] a., **-góður** [-ɡou·ðøϱ] a. = **áræðinn. -laus** [-løy:s] a. modløs, fejg. **-leysi** [-lɛi:sı] n. Modløshed, Mangel paa Mod, Fejghed. **-lítill** [-li:dıdλ, -li:tıdλ] a. som har ringe Mod. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. dristig, kæk Mand. **-mikill** [-mı:kıdλ, -mı:kıdλ] a. = **áræðinn. -raun** [-röy:n] f. Kækhedsprøve. **-samur** [-ı-sa:møϱ] a. = **áræðinn. -skortur** [-sgoϱ·d-øϱ] m. Mangel paa Mod. **-snar** [-sna:r] a. hurtig og dristig.
1. **Ás (-s, pl. Æsir)** [au:s, gen. aus:, ai:sır] m. **1.** As, en af Aserne: *Ása drekka*, *Ása minni*, Poes. — **2.** Gud, saal. undertiden i daglig Tale, anvendt paa komisk Maade som sidste Sammensætningsled, f. Eks.: *Bárður Búrfells ás* (JThor.), i Analogi med *Snæfells ás(s)* osv.
2. **ás (-s, -ar)** [au:s, aus:] m. **1.** (*bjálki*) Bjælke; (*stöng*) Stang. — **2.** (naut.) **a.** Bom (paa et Skib). — **b.** = *beitiás*, s. d. O. — **3.** (*mundangur á vog*) Tungen paa en Vægtskaal. — **4.** (*möndull*) Aksel: *leika á ási*, dreje sig om en Aksel. — **5.** (*þorn í hringju*) Naal i et Spænde el. desl. — **6.** (*fjallás*) Aas, Bjærgaas; ogs. som Stednavn: *Ás*, el. pl. *Ásar*. — **7.** (*í neti eða lóð*) Tæsing (den Snor hvormed de enkelte Kroge fastgöres til Linen).
3. **ás (-s, -ar)** [au:s, aus:] m. **1.** (*á teningi*) eet Øje paa Tærningen (i Triktrak): *ásar allir*, eet paa alle Tærningerne; *ás og daus*, een og to (paa Tærninger); i overf. Bet. om Hovedet: . . . *síðan veltir maður sér þannig ofan eftir brekku eður hallanda, að ýmist stendur upp ás eður daus, er menn kalla* (Hovedet el. Rumpen), ɔ: man slaar Kolbøtter (GuðmEin. cit. af ÓDav.Sk. 146). — **2.** (*í spilum*) Es (i Kort).
asa (a) [a:sa] vi.: *a. að e-u*, forløbe sig m. H. t. n-t, gaa overilet tilværks ved n-t.
Ása (-u, -ur) [au:sa] f. npr. Aase.
1. **ása (a)** [au:sa] vt. **1.** udspile ved Hjælp af en Stang el. Bom: *á. út segl; á. út á bæði borð*, stramme For- og Agtersejl fra hver sin Side paa Skibet (under Medvind). — **2.** *á. út í straum*, lade en Snöre gaa ud, saaledes at Synkestenen el. Loddet bliver ved Bunden, selvom Strömmen strammer Snören (Nl.). — **3.** (*vikka*) . . . *út gat*, udvide et Hul med en Kniv el. et Bor. — **4.** v. impers.: *það ásar í skýin*, Skyerne spredes (Snæf.) = *það rofar til; hann ásar yfir*, der skyder Tunger op fra en Skybanke el. Taagemasse over Havet (Varsel om ondt Vejr) (Vf.).
2. **ása (a)** [au:sa] vt.: *á. sig út*, udrette, hvad man skal forskellige Steder (= *útisa sig*).
3. **ása (a)** [au:sa] vi.: *á. út*, give Esserne ud i Kortspil (Sl.); (*í l'hombre*) esse op (ved Fordelingen af den overskydende Rest i Puljen).
asahláka [a:sahλau:ga, -hλau:ka] f. pludseligt og voldsomt Tøvejr.
á saka [au:sa·ga, -sa·ka] vt. anklage, beskylde: *á. e-n um (fyrir) e-ð*, beskylde en for n-t. †**-sakan** [-sa·gan, -sa·kan] f. = **ásökun. -sakandi** [-sa·gandı, -sa·kandı] a. dadelværdig, som fortjæner at beskyldes: *hann er ekki ásakandi fyrir það*. **-sakari (-a, -ar)** [-sa·garı, -sa·karı] m. Anklager. **-sáld** [-sault] n., **-sáldur** [-sauldøϱ] n. **1.** (*snjódrífa*) Snefog. — **2.** (*útákast*) Mel el. desl., som kommes i Gryden til Vælling. **-salli** [-sadlı] m. **1.** (*útákast*) Gryn, Mel osv., der kommes i (drysses i) Gryden til Vælling. — **2.** (*skammir*) en Regn af Skældsord. **-samt** [-saμt, -samt] adv. **1.** (*saman*) sammen; *á. með*, tillige med. — **2.** *koma á.*, enes; *þeim kemur á.* el. *það kemur á. með þeim*, de enes godt; *kom þeim líka á.*, *að* . . ., de blev og saa enige om, at . . . — **3.** som præp. med dat. sammen med, tillige med: *á. honum*, tillige med ham, sammen med ham. **-sanna (a)** [-san·a] vt.: *á. e-m e-ð*, paabevise en n-t, bevise n-t imod en; sædv. refl. *láta e-ð ásannast*, lade n-t vise sig i Gærningen, bevise n-t; *það mun ásannast*, det vil vise sig (at være Tilfældet). **-sáttur** [-sauhdøϱ] a. (*ánægður*) tilfreds: *jeg er á. með, að* . . ., jeg er tilfreds med, at . . .; *ásáttir um e-ð*, enige i el. m. H. t. n-t.
ásauðar bú [au:söyðarbu:] n. Gaardsdrift, hovedsagelig grundet paa Malkefaarehold. **-gelding** [-ɟɛldiŋk] f. **1.** Mælk fra et Faar, der begynder at blive gold (Ísl. [illegible]). — **2.** [illegible] *munn, sem vikum saman hafir ekki bragðað annað mjólkurkyns en ásauðar-geldingu* (GFr. i Hem. II. 35). — **2.** = *snemmbærna*. **-kúgildi** [-ϱ-ku:ɟıldı] n. Faar som Kvilder (GKonÆf. 77). **-lamb** [-r-lam·p] n. Gimmerlam.
ásauður [au:söy·ðøϱ] m. Malkefaar, i Regelen collectivt: *hundrað ásauðar*, et Hundrede Malkefaar.
á sauming [au:söy·miŋk] f. Söm, syet Sammenföjning: *gá að, hvort ekki væri neinstaðar biluð á. á reiðingunum* (Eimr. VII. 22). **-saumur** [-söy·møϱ] m. Paasyning.
ásavelta [au:saveλda] f. (*í spilum*) Grandturné.
ásband [au:sbant] n. Baand paa Sprydet el. *beitiás*, s. d. O., hvormed Sejlet fastgöres.
Ásdís [aus·di·s] f. **1.** npr. Asdis. — **2.** paa Tærninger, 1 og 2 i eet Kast = *ás og daus*: *þegar tvö lægstu augun koma upp á teningum í einu, er venjulega sagt að þar sé ás og daus, en stundum, að þarna sé hún Ásdís* (ÓDavSk. 310).
á seilast (di) [au:sɛi·last] vrefl. = **ásælast. -seilinn** [-sɛi·lın] a. **ásælinn. -seilni** [-sɛılnı] f. indec. = **ásælni.**
ásendi [au:sɛndı] m. Enden paa en Bjælke osv., se *ás*.
á seta [au:sɛ·da, -sɛ·ta] f. **1.** (*það að sitja á*) Sidden paa. — **2.** (*ábúð*) Beboelse og Brug af en Landejendom. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. *á. sjer*, beslutte; pp. *ásettur*, forsætlig: *af ásettu* el. *af ásettu ráði*, forsætlig, med Flid, med velberaad Hu. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. **1.** (*það að setja á*) Paasættelse. — **2.** (*það að setja fjenað á hey*) Bestemmelse af Antallet af de Faar, som skal fodres Vinteren over (i Forhold til det forhaandenværende Høforraad etc.). **-setningarmaður** [-sɛhdniŋgarma:ðøϱ] m., **-setningsmaður** [-sɛhdniŋsma:ðøϱ] m. Mand, der bestemmer, hvor mange Kreaturer en Bonde skal fodre Vinteren over i Forhold til hans Høforraad. **-setningssynd** [-sɛhdniŋsın·t] f. forsætlig Synd. **-setningur** [-sɛhdniŋgøϱ] m. **1.** (*áform*) Forsæt; (*tilgangur*) Hensigt; (*fyrirætlun*) Forehavende. — **2.** (*tilkall*) Krav. — **3.** = *ásetning* 2. **-setur** [-sɛ·døϱ, -sɛ·tøϱ] fpl. Rugen (Js.). **-setutími** [-sɛdøti:mı, -sɛto-] m. Rugetid, Liggetid.
Ás garður [au:sgarðøϱ] m. Asgaard (Gudernes Bolig). **-geir** [-ɟɛi·r, aus·-] m. npr. Asger.
asi (-a) [a:sı] m. **1.** (*hraði*) Ilsomhed, Ilfærdighed, Hast: *var á henni mesti a.*, hun havde meget travlt. — **2.** = *asahláka*.
Ási (-a, -ar) [au:sı] m. Kælen. af Personnavne, som begynder paa *ás*: *Ásbjörn, Ásmundur*.
Asía (-u) [a:sia] f. npr. Asien.
ásig kominn [au:sıqko:mın] a. beskaffen, i en vis Tilstand. **-komulag** [-ko·mola:q] n. Beskaffenhed, Tilstand.
á sigling [au:sıgliŋk] f. Paasejling. **-sýn** [-si·n] f. **1.** = *ásýnd*. — **2.** = *augsýn, í allra á.*, for alles Øjne. **-sýnd (-ar, -ir)** [-sint] f. **1.** (*andlit*) Ansigt. — **2.** (*útlit*) Udseende: *fagur ásýndar* el. *ásýndum*, smuk af Udseende. †**-sýnilegur** [-sinılɛ:qoϱ] a. = **ásjálegur. -sýnis** [-si·nıs] adv. af Udseende.
Ásynja (-u, -ur) [au:sınja] f. Asynje, Gudinde blandt Aserne.
asíukynjaður [a:siοɧın·jaðoϱ] a. stammende fra Asien, asiatisk, orientalsk.
1. **á sjá (-r)** [au:sjau·] f. Bistand, Hjælp: *biðja e-n ásjár*, bede en om Hjælp, anmode en om Beskyttelse; *veita e-m ásjá*, yde en Bistand, tage en under sin Beskyttelse, forbarme sig over en; *Torfi tók og alla á ásjá sína* (tog dem alle under sin Beskyttelse) (JÁÞj. II. 133). 2. **-sjá** [-sjau·] vi. = *sjá á*, se *sjá*. **1.** = *láta ásjá* i Talemaaden *hann (hún, það) er farinn (farin, farið) að láta á.*, man begynder at mærke Tegn paa Slid el. Alderdom el. desl. hos ham (hende, det). — **2.** *láta á.* og *láta ásjást*, vise i Gærningen: *láttu nú á., hvað þú getur*, vis nu i Gærningen, hvad du kan el. duer til. — **3.** = ppr. *ásjándi*, seende paa, tilstedeværende: *að honum á.*, i hans Paasyn. **-sjáandi (-a, -endur)** [-sjau·andı, -ɛndøϱ] m. (jfr. *ásjá* 3.) Tilskuer. **-sjálegur** [-sjaulɛ·qoϱ] a. anselig, smuk. **-sjáleiki** [-sjaulɛi:ɟı, -lɛi:ɟı] m. Anselighed, Skönhed.
á sjána (-u, -ur) [au:sjau·na] f. = **ásjóna. -sjón** [-sjoᵘ·n] f. = **augsýn. -sjóna (-u, -ur)** [-sjoᵘ·na] f. Ansigt.
aska (ösku) [as·ga, ös·gø] f. Aske; — (Ordspr.) *sá eld vill fá, hann verður að leita í öskunni* (SchMál.), hvo Ild vil have, han skal lede i Asken.
askafloti [as·gaflo:dı, -flo:tı] m. Bakke til Trækar (*askur*).
á skapa (a) [au:sga·ba, -sga·pa] vt. tillægge: *Hómer hafði áskapað goðum sínum mannlega eiginlegleika* (Stoll); — pp. *áskapaður*, medfødt, medskabt, spec. bestemt af Skæbnen el. ved Trolddom (jfr. *álög*).
aska sleikir [as·gaslɛi:ɟıϱ, -slɛi:ɧıϱ] m. den som slikker en „*askur*", s. d. O., Potteslikker, spec. Navn paa en af *jólasveinar*, se *jólasveinn*. **-smiður** [-smı:ðøϱ] m. Mand, som laver Trækar (*askur*), s. d. O.
askbotn [as·kbohtv] m. Bund paa en *askur*.
áskelling (-ar) [au:sɟɛdliŋk] f. Irettesættelse, Bebrejdelse.
askgjörð [as·kɟörð] f. Gjord el. Baand om et Trækar (*askur*).
á skygður [au:sɟıqðøϱ, -sɟıgðøϱ] pp. beskygget; (*um lit*) med en Teint af: *hreistrið er öskulitað áskygt dökkrauðum kastaníu-farva* (LFR. XIII. 60). **-skyggilegur** [-sɟıɟılɛ:qoϱ] a. = **ískyggilegur. -skýja (a)** [-sɟi·ja] vt. skygge paa, kaste en Plet paa n-t: *kveðst þó eigi telja þat sökum þess, at á. vilji hann at neinu mannvirðingu Stepháns vicelögmanns* (Esp. S. 54); *ei hafði stórum áskýjað vináttu þeirra*, deres Venskab var ikke blevet væsentlig formørket (Esp. IV. 50). **-skilja** [-sɟılja] vt. (*gera að skilyrði*) sætte som Betingelse, bestemme, forordne: *á. sjer*, forbeholde sig, betinge sig, fordre. **-skilnaðargrein** [-sɟılnaðargrɛi:n] f. = **ágreiningsatriði. -skilnaður** [-sɟılnaðøϱ] m. **1.** = *ágreiningur*. — **2.** (*skilyrði*) Vilkaar, Betingelse. **-skynja** [-sɟınja] a. indec.: *verða e-s á.*, blive n-t var, mærke, opdage n-t. **-skynjandi** [-sɟınjandı] a. = **áskynja. -skipa** [-sɟı·ba, -sɟı·pa] vt. = *skipa á*, besætte: *mun vera nóg áskipað þegar kvíslin tekur svo sem frá 120 til 160 aungla* (JSFb. 22). **-skipun** [-sɟı·bon, -sɟı·pon] f. Besætning, — †spec. et Skibs Besætning, Mandskab.
askja (öskju, öskjur og eskjur) [as·ɟa, ös·ɟø, ös·ɟøϱ, ɛs·ɟøϱ] f. **1.** Æske, pl. *öskjur*, spec. (Vf.) = *tóbaksdósir*: (Talem.) *gefa e-m í öskjurnar*, lade en smage Mester Erik; som Leg: *er mikið í öskjunum þínum?* «Er der meget (Smör) i din Æske?» Puds bestaaende i at man retter ovenstaaende Spörgsmaal til en anden; hvis denne nu kender Kunsten lukker han Munden tæt, saal. at Hagen ikke bevæges, selv om den faar et Tryk fra neden; i modsat Fald trykker den anden det underste Kæbeben hurtig op mod Overkæben, saal. at Tænderne klasker sammen og siger: „*svei þeim, þær eru tómar*" (ÓDavSk. 172). — **2.** npr. *Askja*, Vulkan i det Indre af Island.

ask limar [as·gɪl·ma·ɣ] fpl. en Asks Grene. **-lok** [-lo·k] n. [illegible] paa en *askur:* [illegible] i overf. Bet.. *ef til dæmis [illegible] [illegible] heiðursmanna* (Alþ. 1911. B. II. 327); [illegible] (Talem.) [illegible], have Grydelaag til Himmel (om Snæversyn, blottet for Idealer, afpassende alting efter de legemlige Fornødenheder).

á skorða (a) [au:sgorða] vt. bestemme. **-skorun (-ar, -anir)** [-sgo·r-*on*, -anɪɣ] f. Opfordring, Udæskning: *a. á [illegible]*, Udæskning til [illegible], Udfordring. **†-skot** [-sgo·t] n. Skyden (paa). **-skotnast (a)** [-sgohdnast] vrefl. blive til Del: *e-m á. e-ð,* en kommer i Besiddelse af n-t. **-skrifandi (-a, -endur)** [-sgrɪ·vandɪ] m. **1.** (*að handriti, bók osfr.*) Subskribent, Abonnent (paa et Tidsskrift, Bog osv.). — **2.** [illegible] en Fest, til Tegning af Aktier osv.).

áskrift (-ar, -ir) [au:sgrɪft] f. **1.** [illegible] Paaskrift, Paategning. — **2.** (*áletrun*) Indskrift, Inskription. — **3.** [illegible] Adresse. — **4.** [illegible] *kaups*) Abonnement, Subskription.

áskriftar blað [au:sgrɪfdarbla:*ð*] n. Subskriptionsliste, Abonnementsliste. **-brjef** [-brjɛ:v] n. = **áskriftarblað**. **-gjald** [-ɟald] n. Abonnementspris, Subskriptionspris. **-tími** [-ϱ-ti:mɪ] m. Abonnementsperiode.

askur (-s, -ar) [as·gʏɣ] m. **1.** Ask, Asketræ (fraxinus). — **2.** [illegible] et lille Trækar med Hanke og udskaaret Laag (til Søbemad); paa Vestlandet kun om saadanne större Kar i Modsætning til *kani:* (Ordspr.) *bókvitið er (verður) ekki [illegible]*, [illegible], *sem skuldunautarnir* [illegible], som Gældneren sætter sig paa. (Talem.) [illegible] at andre bemægtiger sig, hvad der tilkommer en anden. — °**3.** Skib, Baad.

áskurður [illegible] m. **1.** [illegible] snit. — **2.** spec. (*handlækning*) kirurgisk Operation. — **3.** (*á brauð*) Paalæg. — **4.** (*útskurður*) Udskæring, udskaarne el. udhuggede Friseringer el. desl. — **5.** [illegible] *feitri — það var kallaður áskurður* (Lögb. '12, Nr. 3, S. 2, Sp. 1).

askviður [illegible] m. [illegible]

á slag (-s, -slög) [au:sla·*q*, -slö·*q*] n. Plade, som slaas fast paa en Genstand for at forstærke den, Beslag. **-sláttur** [-slauhdoϱ] m. Slaaen paa el. henimod n-t, is.: **1.** (*á sjó*) Bølgernes Slag mod Skibet, Braadsø (= *ágjöf*). — **2.** (*það að slá hljóðfæri*) Anslag, Spillen paa et Instrument. — **3.** [illegible] — **4.** (*um róður*) ujævn Roning, naar der ros stærkere paa den ene Side end den anden.

Áslaug [au:slöy·*q*, aus·-] f. npr. Aslaug, Aslog.

ás lenda [au:slɛnda] a. indec. (om Heste) med lange Lænder (Sch.). **-lendur** [-lɛndoϱ] a. bakket; *áslent land,* bakket Terrain.

á slípun [au:sli·bon, -sli·pon] f. Indslibning. **-slæðingur (-s, -ar)** [-slai·ðiŋgoϱ] m. løst Rygte (BH.). **-slög** [-slö·*q*] npl. Krydsslag: *sigla í áslögum,* krydse (Sch.).

ás megin [illegible] n. [illegible] *í á.,* [illegible]. **-móður** [illegible], overnaturligt Mod el. Aandsstyrke.

ásmundarjárn [aus·mʏndarjaur·dv, -jaud·v] n. (= *blástursjárn, rauði*) Myremalm, Jærnmalm.

ás mundur (-ar, -ar) [aus·mʏndoϱ] m. **1.** (*járnhlunkur ósmíðaður*) Rujærnsklump. — **2.** [illegible] — **3.** [illegible] **-mælgi** [-mailɟɪ] f. opstyltet og ordrig, men indholdsfattig Tale; (*þvogl*) Væven.

1. asna (ösnu, ösnur) [as·na, ös·no] f. Aseninde, Æselhoppe.

2. asna (a) [as·na] v. **1.** vt. med dat. behandle n-t paa en taabelig Maade: *hann asnaði því frá sjer,* han smed det bort (gik Glip af det) som det Øg, han var. — **2.** refl. *asnast,* **a.** (*ganga heimskulega*) gaa som en Taabe: *asnast út í e-ð,* være saa dum at indlade sig paa n-t; *hann asnaðist út í mýrina,* han busede lige ud i Mosen; *asnast til e-s,* komme for Skade; *asnast um,* tosse rundt. — **b.** (*þrælka*) slide og slæbe som et Bæst.

asna baggi [as·nabaɟ:ɪ] m. Dosmer, Asen, Øg, Kvæghoved. **-bein** [-bri.*n*] n. **1.** (*bein úr asna*) Ben af et Æsel. — **2.** (*heimskingi*) Dumrian, Kvæghoved. **-eyra** [-ɛi:ra] n. Æselsore. **-folald** [-fo:lalt] n. Æselføl. **-haus** [-höy:s] m. **1.** (*höfuð á asna*) Æselhoved. — **2.** (*heimskingi*) Asen, Dumrian. **-húð** [-hu:*ð*] f. Æselshud. **-höfuð** [-hö:vøð] n. = **asnahaus** 1. **-kálfur** [-kaul·voϱ] m. Ærketosse. **-kjálki** [-ȼauʎ·ɟɪ] m. Asenskæft. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. tosset, taabelig; adv. *-lega.* **-mjólk** [-mjoᵘʎ·k, -mjoᵘl·k] f. Æselsmælk. **-prik** [-prɪ:k] n. (Skældsord) Asen, Øg, Kvæghoved (St.). **-rekur** [-rɛ:gøϱ, -rɛ:køϱ] m. Æselsdriver (Sch.). **-skapur** [-sga:boϱ, -sga:pøϱ] m. Daarskab, Taabelighed, Dumhed. **-spor** [-sbo:r] n. dumt Skridt. **-stertur** [illegible] m. **1.** [illegible] — **2.** (*heimskingi*) Asen, Øg, Dumrian. **-strik** [-sdrɪ:k] n. Dumhed, taabelig Handling. **-svipa** [-svɪ:ba, -svɪ:pa] f. Æselssvøbe.

asni (-a, -ar) [as·nɪ] m. **1.** (*dýrið*) Æsel. — **2.** (*heimskingi*) Asen, Øg, Kvæghoved, Dumrian: *en sá a.! bölvaður asninn!* sikken en Idiot!

asnreki [as·nrɛɟɪ, -rɛȼɪ] m. = **asnarekur.**

ásókn [au:soᵘhkv] f. **1.** (*árás*) Angreb, Bestormelse. — **2.** (*áköf löngun*) hæftigt Begær efter; (*eftirsókn*) Efterstræbelse, Rift om.

aspar [as·baϱ] gen. af **ösp.**

á spyrna [au:sbɪ(r)dna] f. det at stemme Foden mod n-t, Spark. **-spýta** [-sbi·da, -sbi·ta] f. Overströmning, spec. Vand der strömmer fra Jøklerne udover isdækkede Jøkelsøer (Hf.). **-spræna** [-sbrai·na] f. Oversprøjten.

assa (össu, össur) [illegible] f. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] graa Hoppe (ÓDav.).

ást (-ar, -ir) [aus·t] f. **1.** Kærlighed, Hengivenhed, Elskov: *fá á. á e-m, leggja á. við e-n, fella á. til e-s,* fatte Kærlighed til en; *hafa á. á e-m,* holde af en, elske en. [illegible], et inderligt Samliv begyndte, der opstod et godt Forhold mellem dem; *ástin mín!* min søde Pige! min elskede! — som Leg: *skifta ástum* (ogsaa kaldet *skifta gæsum, s. löndum*), strække den ene Haand ud med tæt sammensluttede Fingre, dernæst bevæge den ene Finger efter den anden, saal. at de slutter tæt til hinanden, uden at de øvrige Fingre bevæges eller bringes fra hinanden. De som kan udføre Kunsten siges at være forfarne i Elskovs Sager (ÓDavSk. 105). — **2.** (*hvítur blettur á nöglum*) Negleplet, «Lögn».

Ásta (-u, -ur) [aus·da] f. npr. Asta; ogs. Dim. af *Ástríður, Ásthildur* og (sjældnere) *Áslaug.*

ásta bragur [aus·dabra:qoϱ] m. Elskovsvise. **-brall** [-brad·λ] n. hyppige el. uordentlige Elskovsforhold, Kæresteri. **-brögð** [-brög·*ð*, -brög·*þ*] npl. Elskovshandel.

á staða [illegible] f. det at staa paa Græs: *a. fjár á jörð í vetrarbeit* (Sch.). **-staddur** [-sdad·oϱ] a. i en vis Forfatning el. Tilstand: *jeg var illa á.,* jeg var i en daarlig Tilstand; *úr því svo er ástatt,* siden det forholder sig saaledes; *þar sem svo er ástatt fyrir honum,* da hans Stilling er saaledes; *meðan svona er ástatt,* under saadanne Forhold; *hann frjetti, hvernig hjer var ástatt,* han erfarede, hvorledes det stod til her.

ásta dís [aus·dadi:s] f. Kærlighedsgudinde. **-far** [-fa:r] n. **1.** Kærlighedsaffærer, Elskovshandel. — **2.** (spec. om Kvinder) Elskovslyst og hyppige erotiske Oplevelser. **-fundur** [-fʏn·doϱ] m. **1.** (*fundur elskenda*) Stævnemøde. — **2.** (*ástríkur fundur*) kærligt Møde. **-guð** [-gvʏ:*ð*] m. Kærlighedsgud, Amor; pl. *-ir,* Amoriner. **-gælur** [-ɟai:loϱ] fpl. elskovsfulde Smigrerier og Lader. **-klandur** [-klan·doϱ] n. Kærlighedsaffære. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Kærlighedsdigt. **-laus** [-löy·s] a. uden Kærlighed. **-ljóð** [-ljoᵘ:*ð*] n. Elskovsdigt. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. erotisk anlagt Menneske. **-mál** [-mau:*l*] n. is. npl. Kærlighedsaffærer.

á stand [au:sdant] n. Tilstand, Stilling; spec. om økonomisk Stilling (= *ástæður*): *eftir efnum og ástandi,* efter Formue og Lejlighed; ogsaa om Helbredstilstand = *heilsufar,* Befindende. **-standur** [-sdandoϱ] m. **1.** [illegible] — **2.** Vand som staar [illegible] (ÓD.). — **3.** [illegible] gunstig Vind (Skaft.).

ástar ákefð [aus·darau:ȼɛvð, -ȼɛbþ] f. Kærlighedens Hæftighed, Kærlighedsiver. **-ástríða** [-au:sdriða] f. Kærlighedslidenskab, lidenskabelig Kærlighed. **-atlot** [-a:dlot, -a:tlot] npl. Kærtegn. **-auga** [-öy:qa] n. kærligt Øje, varmt Blik: *horfa, líta, renna, ástaraugum til e-s,* sende en et kærligt Blik. °**-aukinn** [-öy:ɟɪn, -öy:ȼɪn] a. betaget af Kærlighed. **-bál** [-bau:*l*] n. Elskovsflamme. **-band** [-ban·t] n. Kærlighedsbaand, pl. *-bönd,* Kærlighedslænker. **-barn** [-bar·dv, -bad·v] n. Kærlighedsbarn (is. uægte). **-blíða** [illegible] f. Hjertelighed, Ømhed. **-blíður** [-bli·ðoϱ] a. huld, øm. **-blóm** [-bloᵘ:*m*] n. Kærlighedsblomst. **-boð** [-bo:*ð*] n. Kærlighedsbudskab. **-boðorð** [-bo:ðor*ð*] n. Kærlighedsbud. **-bragð** [-braq·*ð*, -brag·*þ*] n. (pop.) sveden Smag (af Mad): *það er á. af grautnum,* der er «Vanille» i Grøden. **-brall** [-brad·λ] n. = **ástabrall.** °**-brími** [-bri:mɪ] m. Elskovsild. **-brjef** [-brjɛ:*v*] n. Kærlighedsbrev. **-bros** [-bro:s] n. kærligt Smil. **-bruni** [-brʏ:nɪ] m. Kærlighedslidenskab, lidenskabelig Kærlighed. **-brögð** [-bröq·*ð*, -bröq·*þ*] npl. Kærlighedslist(er). **-draumur** [-dröy:moϱ] m. Elskovsdröm. **-drykkur** [-drɪhgoϱ] m. Elskovsdrik. **-dropi** [-dro:bɪ, -dro:pɪ] m. **1.** = *ást* 2. — **2.** (*lakkslétta*) Lakklat paa et Brev. **-eyra** [-ɛi:ra] n. kærligt Øre. **-eldur** [-ɛl·doϱ] m. Kærlighedens Ild, Elskovsild. **-engill** [-ɛiŋ·ɟɪdλ] m. Kærlighedens Engel. **-fýsn** [-ϱ-fis·v] f. Tilböjelighed til Kærlighed. **-fjör** [-fjö:r] n. Elskovsfyrighed, fyrig Elskov. **-fullur** [-fʏd·loϱ] a. fuld af, besjælet af Kærlighed; (*ástfanginn*) forelsket. **-fundur** [-fʏn·doϱ] m. **1.** (*fundur elskenda*) Stævnemøde. — **2.** (*ástúðlegur fundur*) kærligt Møde. **-garpur** [illegible] m. Hjerteknuser. **-gyðja** [-ɟiðja] f. Kærlighedsgudinde. **-girnd** [-ɟɪr·nt, -ɟɪn·t] f. Elskovslængsel. **-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. tilböjelig til Kærlighed. **-gjöf** [-ɟö:*v*] f. Kærlighedsgave, Naadegave. **-gjörningur** [-ɟör·dniŋgoϱ] m. Kærlighedsgærning. **-gos** [-go:s] n. Elskovsudbrud. **-guð** [-gvʏ:*ð*] m. Kærlighedsgud. °**-haf** [-ϱ-(h)a:*v*] n. Kærlighedshav, Kærlighedens Hav. **-harmur** [-(h)ar·moϱ] m. Kærlighedssorg. **-heitur** [-(h)ɛi:doϱ, -(h)ɛi:toϱ] a. elskovsvarm. **-hirting** [-(h)ɪϱ·diŋk] f. Revselse til ens Bedste paa Grund af Kærlighed, faderlig Revselse. **-hiti** [-(h)ɪ:dɪ, -(h)ɪ:tɪ] m. Elskovsvarme. **-hót** [-(h)oᵘ:t] npl. = **ástaratlot.** °**-hróður** [-(hϱ)oᵘ:ðoϱ] m. rosende Elskovsord. **-hugur** [-(h)ʏ:qoϱ] m. Kærlighed, Elskov: *leggja ástarhug á e-n,* fatte Kærlighed til en. **-hönd** [-(h)ön·t] f. kærlig Haand. **-ylur** [-r-ɪ:loϱ] m. Kærlighedsvarme. **-kend** [-ϱ-ȼɛn·t] f. Kærlighedsfølelse. **-koss** [-kos·] m. Elskovskys. **-kveðja** [-kvɛð·ja] f. hjærtelig Hilsen. **-kveikja** [-kvɛi:ɟa, -kvɛi:ȼa] f. hvad der tænder el. vækker Kærlighed, Elskovstönder. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Kærlighedsdigt. °**-land** [-r-lan·t] n. elsket Land. **-laus** [-löy·s] a. uden Kærlighed. **-leiðsla** [-lɛið·sla] f. Kærlighedsdröm. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Kærlighed. **-ljóð** [-ljoᵘ:*ð*] n. Kærlighedsdigt, Elskovsdigt. **-logi** [-loi:jɪ] m. Kærlighedslue. **†-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Tegn paa Kærlighed. **-mark** [-maϱ·k] n. Tegn paa Kærlighed, Kærlighedstegn. **-mildi** [-mɪl·dɪ] f. kærlighedsfuld Mildhed. °**-nægur** [-nai:qoϱ] a. rig paa Kærlighed. **-ómar** [-oᵘ:moϱ] mpl. Elskovstoner. **-orð** [-or·*ð*] n. **1.** (*vingjarnlegt orð*) Elskovsord. — **2.** (*orð, sem lýsir ást*) venligt Ord, Elskovserklæring. **-óró** [-oᵘ:roᵘ] f. Kærlighedsuro. **-óvit** [-oᵘ:vɪt] n. Kærlighedsvanvid. **-raun** [-a-röy:*n*] f. Kærlighedsprøve. **-rómur** [-roᵘ:moϱ] m. Kærlighedens Stemme. °**-rós** [-roᵘ:s] f. Kærlighedsrose, Kærlighedsblomst. **-rödd** [-röt·] f. = **ástarrómur.** **-saga** [-ϱ-sa:qa] f. Kærlighedsfortælling, Fortælling om Kærlighed. **-samband** [-sam·bant] n. inderlig Forbindelse, Kærlighedsbaand. **-svimi, -svími** [-svɪ:mɪ, -svi:mɪ] m. Kærlighedssvimmel, Kærlighedsrus. **-sæla** [-sai·la] f. Kærlighedslykke. **-sæll** [illegible] a.

salig i Kærlighed. **-sætleikur** [-sai:dlɛiqoǫ, -sai:tlɛikoǫ] m. Kærlighedens Sødme, Elskovssødme. **-tal** [-ta:*l*] n. Tale om Kærlighed. **-tár** [-tau:r] n. Kærlighedstaare. **-tilfinning** [-tɪl·fɪniŋk] f. Elskovsfølelse. **-vakinn** [-r-va:ɡ̊ɪn, -va:ȿɪn] a. vækket, fremkaldt af Kærlighed. **-vana** [-va:na] a. indec. uden Kærlighed. °**-varmur** [-var·møǫ] a. varm af Kærlighed. **-verk** [-vɛǫ·k] n. Kærlighedsgærning. †**-vilji** [-vɪl·jɪ] m. kærlig Vilje. **-víma** [-vi:ma] f. Kærlighedsrus. **-vísa** [-vi:sa] f. kort Kærlighedsdigt, erotisk Epigram. **-vjelar** [-vjɛ:laǫ] fpl. Elskovslist. **-þakklæti** [-ǫ-þahglaidɪ, -laitɪ] n. hjærtelig Tak. **-þel** [-þɛ:*l*] n. = **ástarhugur**. **-þýða** [-þi:ða] f. Kærlighedens Mildhed. **-þýður** [-þi:ðøǫ] a. kærlig og mild, elskende. **-þokki** [-þohɡ̊ɪ] m. Kærlighed, Omhed, Hengivenhed. **-þrá** [-þrau:] f. Kærlighedslængsel. **-þökk** [-þöhk] f. hjærtelig Tak. **-æði** [-r-ai:ðɪ] n. Elskovsraseri. **-æfintýri** [-ai:vɪnti·rɪ] n. Kærlighedsæventyr.

ásta|samdráttur [aus·dasam·drauhdoǫ] m. gensidig opstaaende Kærlighed, (gensidigt) Koketteri. **-sorg** [-sor·k] f. Kærlighedssorg, Kærestesorg. **-spillir** [-sbɪd·lɪǫ] m. Kærlighedsodelægger. **-sæla** [-sai:la] f. Kærlighedslykke, Kærlighedens Salighed. **-særi** [-sai:rɪ] n. Kærlighedsed.

ástatt [au:sdaht] se **ástaddur**.

ástaumur [au:stöy·møǫ] m. (naut.) Spirbras.

ásta|verður [aus·davɛr·ðøǫ] a. værd at elske. **-þjófur** [-þjoᵘ:vøǫ] m. Hjærtetyv. **-þrautir** [-þröy:dɪǫ, -þröy:tɪǫ] fpl. Vanskeligheder i Kærlighed, Kærestesorg.

ást blandinn [aus·tblandɪn] a. blandet med Kærlighed. **-blíða** [-bli·ða] f. öm Kærlighed. **-blíður** [-bli·ðøǫ] a. öm. **-blindur** [-blɪndoǫ] a. blind af Kærlighed. **-bundinn** [-bʏndɪn] a. fængslet af Kærlighed. **-drukkinn** [-drʏhɡ̊ɪn] a. elskovsdrukken. **-dæmi** [-dai·mɪ] n. Kærlighedseksempel. **-efldur** [-d-ɛ(v)ldoǫ, -ɛbldøǫ, -ɛlvdøǫ] a. styrket af Kærlighed.

á|stefna [au:sdɛbna] f. Retning imod el. hen til n-t. **-steyptur** [-sdɛifdøǫ] a. paastøbt, støbt udenom: *með ásteyptum tinfiski* (JSFb. 18). **-steyting** [-sdɛi·diŋk, -sdɛi·t-] f. **1.** (*árekstur*) Stoden imod n-t. — **2.** (*hneyksli*) Anstød. **-steytingarsteinn** [-sdɛidiŋgaǫsdɛid·v, -sdɛit-] m. Anstødssten.

ástemma [au:sdɛm·a] f. Dæmning i en Aa.

°**ást fagur** [aus·tfa·qoǫ] a. elskovsfager, som ved sin Skönhed vækker Kærligheden. °**-falinn** [-fa·lɪn] a. skjult i Kærlighed. **-fanginn** [-fauŋɡ̊ɪn] a. forelsket. **-farir** [-fa·rɪǫ] fpl. Kærlighedsforhold. **-fastur** [-fasdoǫ] a. trofast. **-fenginn** [-fɛiŋɡ̊ɪn] a. **1.** (*elskandi*) elskende (*á. við e-n*) — †**2.** (*sem vekur ást*) elskovvækkende; *á. drykkur*, Elskovsdrik. **-festa** [-fɛsda] vt. omfatte med Kærlighed. **-fylgi** [-fɪlɡ̊ɪ] n. Følgeskab el. Medhold paa Grund af Kærlighed. **-fjörugur** [-fjö·rǫqoǫ] a. glødende af Kærlighed. **-fleygur** [-flɛi·qoǫ] a. paa Kærlighedens Vinger. **-fólginn** [-foᵘlɡ̊ɪn] a. dyrebar, inderlig elsket. **-fóstur** [-foᵘsdoǫ] n. kærlig Opdragelse: *leggja á. við e-n*, opdrage med Omhu og Kærlighed; ogs. = *taka ástfóstri við e-n*, komme til at holde meget af en. **-gjöf** [-ɡ̊ö·v] f. Kærlighedsgave. **-goði** [-go·ðɪ] m. Yndling.

°**ástgur** [aus·dgoǫ] a. = *ástugur*, kærlighedsfuld.

ást|heitur [aus·t(h)ɛi·døǫ, -(h)ɛi·tøǫ] a. varm af Kærlighed, elskende. **-hylli** [-(h)ɪdlɪ] f. Yndest, Gunst. **-hýr** [-(h)i·r] a. kærlig og mild. **-hlýr** [-hλi·r] a. elskovsvarm. **-hneigður** [-hvɛiqðøǫ, -hvɛigðøǫ] a. erotisk anlagt. **-hollur** [-(h)odløǫ] a. huld, hengiven. **-hreinn** [-hǫɛidv] a. med ren Kærlighed. **-hugi** [-(h)ʏy·jɪ] m. **1.** = *ástarhugur*. — **2.** (*ástúð*) Hengivenhed. — °**3.** som npr. Amor (Eimr. XIX. 66).

ástígs el. **-stigs** [au:sdiχs, -sdɪχs] egl. gen. af *ástígur*, el. *ástig*, brugt som adv. i Talemaaderne: *hann er vel á.*, han er godt paa Vej, han er naaet et godt Stykke Vej, og *það er* (*nú komið*) *á.*, det er allerede i Gang.

°**ást kynni** [aus·tȿɪn·ɪ] npl. hjærtelig Modtagelse. °**-kyntur** [-ȿɪvdoǫ, -ȿɪntøǫ] a. tændt af Kærlighed. **-kona** [-ko·na] f. Elskerinde. **-koss** [-kos·] m. Elskovskys. °**-kveikinn** [-kvɛi·ɡ̊ɪn, -kvɛi·ȿɪn] a. elskovsvækkende. **-kær** [-ȿai·r] a. inderlig kær, inderlig elsket. **-laus** [-d-löys] a. uden Kærlighed. **-lauslega** [-löyslɛ·qa] adv. uden Kærlighed. †**-leiki** [-lɛiɡ̊ɪ, -lɛiȿɪ] m. Kærlighed. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Kærlighed, Kulde. **-leitinn** [-lɛi·dɪn, -lɛi·tɪn] a. koket. **-leitni** [-lɛihdnɪ] f. indec. Koketteri. °**-leitur** [-lɛi·døǫ, -lɛi·tøǫ] a. erotisk. °**-lingur (-s, -ar)** [-liŋgøǫ] m. Yndling. **-ljúfur** [-lju·vøǫ] a. **1.** (*ástúðlega ljúfur*) elskelig mild og venlig. — **2.** (*heitt elskaður*) inderlig elsket. **-logi** [-loi·jɪ] m. Kærlighedsflamme. **-maður** [-ma·ðøǫ] m. den, som man har kær, elsket Person; *ástmenn hans*, hans kære. **-mey (-meyja)** [-mɛi·, -mɛi·ja] f. Elskede, Elskerinde, Kæreste. **-menjar** [-mɛnjaǫ] fpl. Minde om Kærlighed. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. = **ástmaður**. **-mildur** [-mɪldoǫ] a. mild og kærlig. **-mær** [-mai·r] f. — **ástmey**. **-mögur** [-mö·qoǫ] m. elsket Sön, Yndling. **-næmur** [-nai·møǫ] a. som let vækker Kærlighed, elskværdig.

á|stofna [au:sdobna] vt. (= *áforma*) planlægge; (*íhuga*) udtænke. **-stofnun** [-sdobnon] f. Planlæggelse.

°**ást ráð** [aus·drau·ð] n. Venskabsraad. **-ráður (-s, -ar)** [-rau·ðøǫ] m. npr. Astraad.

Ástralía [aus·drali·a] f. npr. Australien.

ástralskur [aus·dralsgoǫ] a. australsk.

1. **á|stríða** [au:sdri·ða] f. Lidenskab. 2. °**-stríða** [-sdri·ða] vt. = *stríða á*, angribe.

ástríðu fullur [au:sdriðofʏd·løǫ] a. lidenskabelig. **-laus** [-löy:s] a. lidenskabsløs. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Lidenskabsløshed. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. lidenskabelig anlagt Menneske. **-mikill** [-mɪ:ɡ̊ɪdλ, -mɪ:ȿɪdλ] a. med hæftige Lidenskaber.

Ástríður (-ar, -ar, dat. acc. sg. **-i)** [aus·dri·ðøǫ] f. npr. Astrid, Estrid.

ástríðu|ríkur [au:sdrɪðøri:gøǫ, -ri:koǫ] a. med hæftige Lidenskaber. **-veiklyndi** [-vɛi:glɪndɪ, -vɛi:k-] n. Anfald af Svaghed, Svaghedsanfægtelser.

ást ríki [aus·dri·ɡ̊ɪ, -ri·ȿɪ] n. Kærlighed, kærligt Sindelag; *hafa á. af e-m*, være höjt elsket af en. **-ríkur** [-ri·gøǫ, -ri·koǫ] a. kærlighedsfuld, elskende, kærlig sindet.

ástrje [au:strjɛ·] n. **1.** Bjælke i en Bygning, Bjælketømmer. — **2.** *sigluás*.

°**ástroka** [au:sdro·ga, -sdro·ka] f. Paastrygning, Paastrøg (JsJs.).

ást rækinn [aus·drai·ɡ̊ɪn, -rai·ȿɪn] a. som opfylder sine Kærlighedspligter. **-rækni** [-raihgnɪ] f. Pligtopfyldelse i Kærlighed. **-samlegur** [aus·tsamlɛ·qoǫ] a. elskværdig, venlig, — adv. *-lega*. **-samur** [-samøǫ] a. kærlighedsfuld. **-semd** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmɪ] f. (*ástúð*) Kærlighed, Kærlighedsbevisning; (*vinátta*) oprigtigt Venskab; (*hylli*) Gunst, Naade. **-sjúkur** [-sju·gøǫ, -sju·koǫ] a. syg af Kærlighed. °**-snauður** [-snöy·ðøǫ] a. fattig paa Kærlighed. **-sæld** [-sailt] f. Yndest, Folkegunst, Popularitet. **-sæll** [-saidλ] a. yndet, afholdt (af alle), populær. **-tryggur** [-aus·trɪg·øǫ] a. trofast i Kærlighed.

ástúð [aus·du·ð] f. (*ástsemd*) Elskelighed; (*ásthugi*) Elskværdighed, Hengivenhed.

ástúðar frændsemi [aus·duðaǫfrain·tsɛmɪ] f. inderlig venskabeligt Slægtskabsforhold, kærligt Frændskab. **-vinátta** [-r-vɪ·nauhda] f. inderligt, intimt Venskab. **-vinur** [-vɪ·nøǫ] m. intim Ven, Hjærtens Ven.

ástúð legleiki [aus·duðlɛqlɛi:ɡ̊ɪ, -lɛi:ȿɪ] m. = **ástúð**. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. (*aðlaðandi*) elskelig, tiltrækkende; (*alúðlegur*) elskværdig, venlig; — adv. *-lega*.

ástuðningur (-s) [au:sdʏðniŋgøǫ] m. Støtten (paa el. til n-t).

ástúðugur [aus·du·ðøgøǫ] a. = **ástúðlegur**.

ástugur [aus·døqøǫ] a. °**1.** elskelig, som vækker Kærlighed: *Voru þeir Sál og son hans Jónatan ljúfir og ástgir meðan lifðu báðir* (BTh. 36—37). — **2.** elskovsfuld, fyrig: *en Hera hefur lokkað hann til ástugra hvílubragða*.

á stund [au:sdʏnt] f. = **ástundun**. **-stunda** [-sdʏnda] vt. lægge Vind paa, beflitte sig paa. **-stundum** [-ˈsdʏn·dom] adv., se **stund**. **-stundun (-ar, -anir)** [-sdʏndon, -anɪǫ] f. **1.** (*ákafi, iðni*) Iver, Flid; (*viðleitni*) Bestræbelse. — **2.** (*tilgangur*) Hensigt.

ástundunar samur [au:sdʏndonaǫsa:møǫ] a. ivrig, flittig, stræbsom. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Iver, Flid.

á stunga [au:sduŋga] f. (med.) Punktur, Punktering. **-stungunál** [-sduŋgonau:*l*] f. (med.) Trokarnaal, Tappenaal.

ást verk [aus·dvɛǫk] n. Kærlighedsgærning. **-vilji** [-vɪljɪ] m. kærlighedsfuld Velvilje. **-vina** [-vɪ·na] f. fortrolig Veninde. **-vinátta** [-vɪ·nauhda] f. inderligt Venskab. **-vinur** [-vɪ·nøǫ] m. fortrolig Ven, inderlig elsket Ven. **-þýður** [-t-þi·ðøǫ] a. mild og kærlighedsfuld. **-þokki** [-þohɡ̊ɪ] m. = **ástarþokki**. **-þrunginn** [-þruŋɡ̊ɪn] a. elskovsfuld. **-þurfa** [-þʏrva] a. indec. trængende til Kærlighed.

á stæða (-u, -ur) [au:sdai·ða] f. **1.** Grund, Bevæggrund: *hann tilfærði góðar og gildar ástæður fyrir því*, han anførte vægtige Grunde derfor; *ástæðan til þess, að hann gerði það*, Grunden til, at han gjorde det. — **2.** (*bústofn*) en Gaards Besætning, is. af Malkekreaturer: *ekki hef eg ástæðu nema einspena kú* (*geit*) (ÓDavÞul. 113). — **3.** i pl. *ástæður*, Omstændigheder (jfr. *standa á*): *eftir ástæðum virðist haganlegast að gera það*, det synes mest praktisk efter Omstændighederne; *hann þurfi að láta fara á grasafjall, en hann hafi nú slæmar fólks ástæður og engan til að láta fara* (men det stod daarlig til med Folkene, saa at han ikke kunde afse nogen til at tage af Sted) (JÁÞj. II. 193). — **4.** pl. (= *efnahagur*) Formuesomstændigheder: *jafna niður útsvari eftir efnum og ástæðum*, paaligne Skat efter Formue og Lejlighed. — **5.** i pl. *ástæður*, Befindende (= *heilsufar*). **-stæði** [-sdai·ðɪ] n. †**1.—2.** = *ástæða* **1.—2.** — **3.** = *ástæður*, se *ástæða* **4.** — **4.** gen. *ástæðis*, som adv.: *ekki hefur hún ástæðis* (hun har ingen andre Malkekreaturer) *nema einspena kú* (ÓDavÞul. 152).

ástæðu laus [au:sdaiðølöy:s] a. grundløs, ugrundet; adv. *-laust* (*tilefnislaust*) uden Grund; (*án röksemda*) uden Grunde, ugrundet. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Grundløshed, Ugrundethed.

á stöðuveður [au:sdöðovɛ:ðøǫ] n. (jfr. *ástaða*) Vejr, saaledes at Faarene kan gaa ude paa Græs. °**-suða** [-sʏ·ða] f. Forstaaling (JsJs.). °**-suðustál** [-sʏðosdau:*l*] n. Ægstaal (JsJs.). **-sveigur** [-svɛi·qøǫ] a. **1.** (= *áþekkur*) lignende. — **2.** (*sem hallast á*) hældende til den ene Side: *hann gerði mjer ásveigt*, han var partisk imod mig (BH.). **-svelging** [-svɛlɡ̊iŋk] f. det at man faar noget i den gale Hals (jfr. *svelgjast á*). **-svellur** [-svɛdløǫ] a. **1.** (*áleitinn*) anmassende, paatrængende, graadig, som søger egen Fordel paa en andens Bekostning: *gerast á. við e-n*, optræde anmassende overfor en. — **2.** (spec. om Dyr el. Fugle) graadig efter Føde: *hænsnin mín eru svo ásvell* (Mýr.). — **3.** i det hele taget begærlig efter n-t, villig til n-t: *en um landið sjálft hirði sýslumaðr ei at vera ásvellari í sáttum en amtmanni líkaði, því hann skyldi ráða hvort sátt væri gild eðr ekki* (EspS. 166). **-svif** [-svɪ·v] npl. Besvimelse (jfr. *svífa á*). **-sækinn** [-sai·ɡ̊ɪn, -sai·ȿɪn] a. anmassende, paatrængende, grisk efter n-t, begærlig. **-sækja** [-sai·ɡ̊a, -sai·ȿa] vt. forurolige, forfølge. **-sækjandi (-a, -endur)** [-sai·ɡ̊andɪ, -sai·ȿ-, -ɛndøǫ] m. Angriber. **-sælast** [-sai·last] vrefl. hige efter n-t, attraa n-t, stræbe efter n-t: *á. e-n*, begaa Overgreb mod en, optræde anmassende mod en, søge egen Fordel paa en andens Bekostning. **-sælinn** [-sai·lɪn] a. tilbøjelig til Overgreb el. til at søge egen Fordel paa andres Bekostning, anmassende, egennyttig, jfr. *ágengur, áseilinn, ásvellur*. **-sælni** [-sailnɪ] f. indec. Overgreb, Optrækkeri, Griskhed, Eftertragten; (*eigingirni*) Egennytte. **-sætinn** [-sai·dɪn, -sai·tɪn] a. som opholder sig længe paa samme Sted og er til Byrde for sin Vært. **-sökun (-ar, -sakanir)** [-sö·gøn, -sö·køn; -sa·ganɪǫ, -sa·k-] f. Anklage, Beskyldning, Bebrejdelse. **-sökunarorð** [-sögønaror·ð, -sök-] npl. Beskyldninger, Bebrejdelser.

1. **at** (**-s,** pl. **öt**) [a:t, ö:t] n. (egl. Tirren, Hidser til Kamp) Kamp mellem Dyr, Dyrekamp (*hesta-at, nauta-at* osv.).

2. **at** (**-s**) [a:t] n. (jfr. *ötun*) **1.** (*það að ata*) Besudlen, Tilsølen. — **2.** (*saur*) Smuds, Urenlighed: *kembdu þær* (ɔ: *kembnar*), *svo hvergi sást at í þeim* (Lögb. '11, [illegible]). — **3.** (*sorta*) Gytje: *at finnst í dýjum,* [illegible] *og kúamykja, brúkað sem litarefni* (*svart*) *og í blek,* [illegible] *úr því.*

3. †**-at** [-at] nægtende Verbalsuffiks (= *-a*), nu kun poetisk, ulige: *skalat* (= *skal ekki*) *halur hræðast dauða* (BTh.), *sjeratt-u* (ɔ: *sjer-at-tu*) *sjer þú ekki* (JHall. 20).

4. †**at** [at] cj. = **að.**

1. **át** (**-s,** pl. ds.) [au:t] n. **1.** (*það að eta*) Æden, Spisen: *kenna átið.* — **2.** (*matur*) Føde; is. om fast Føde (*harðmeti*), særlig tørret Fisk (= *harðfiskur*).

2. **át** [au:t] 1. og 3. p. imp. ind. af **eta.**

1. **ata** (**ötu**) [a:da, a:ta; ö:dö, ö:tö] f. = **sorta.**

2. **ata** (**a**) [a:da, a:ta] vt. besudle, tilsøle: *a. sig út,* tilsøle sig; ogs. med dat.: *a. e-u út,* grise n-t til: (Ordspr.) *ekki verður skítug hönd ötuð af sjer* (GJ.), snavset Haand bliver ej smudset til af sig selv.

áta (**-u, -ur**) [au:ta] f. **1.** Spisen, Æden: *góður átu,* god at spise. — **2. a.** Mad, Føde: (Ordspr.) *drekka biður* (*býður*) *góð áta* (GJ.), hvo som vel æder, han skal vel drikke. — **b.** (*kjöt, einkum hrossakjöt*) Kød, is. Hestekød. — **3.** (*beita*) Madding, Agn. — **4.** [illegible] Indholdet af en Fiskemave. — **5.** (*hræ*) Aadsel. — **6.** (*átumein*) ondartet Betændelse, spec. = *krabbamein,* Kræft.

á tak [au:ta:k] n. **1.** det at have Tag i n-t, Hold: [illegible] jfr. 2. — **2.** (*snerting*) Beröring: [illegible] haard at føle paa, i overf. Bet.: slem at brydes mod, jfr. 4; *hafa gott á.,* være godt i Stand, ved godt Huld (om Kreaturer); — spec. om voldsom Beröring, Stød: *öll skip . . . skulu skyld að hlífa bryggjuhöfðinu sjálfu við átökum,* [illegible] *sem til þess er ætlað* (Stj. 10. B. 215). — **3.** (*kippur*) Ryk: *sleit hann* [illegible] — **4.** (*áreynsla*) Kraftanstrængelse: *fjöðrin var sterk, svo að talsvert á. þurfti til að hreyfa hana* (JTrSk. I. 21). — **5.** i pl. (*áflog*) Slagsmaal, Kamp: *hörð átök,* haard Kamp, spec. Brydning (*glíma*); *snar í átökum,* smidig i Brydning. — **6.** [illegible] Tiden an: *hans vilji mætti verða, vjer mundum átaka bíða* (JÓlInd. 321). **-taka** [illegible] **-takanlegur** [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** (*tilfinnanlegur, átakamikill*) indtrængende, rörende, gribende. — **3.** adv. *-lega.* **-taksfrekur** [-taksfre:gʊɣ, -fre:kʊɣ] a. som tager kraftig fat, kraftig, stærk. **-tal** [-ta:l] n., **-tala** [-ta:la] f., is. pl.: *átölur,* Irettesættelse: *veita e-m átölur,* irettesætte en.

atall [illegible] a. [illegible] **1.** (*harður, grimmur, ógnandi*) haard, grusom, truende. — **2.** (*duglegur*) energisk, dygtig; *a. og kappsamur um starfa.* — †**3.** n. *atalt,* som adv. **a.** = *ötullega,* paa en voldsom Maade; [illegible] — **b.** [illegible] (GTh. 95. 220).

atalleikur [illegible] m. = **ötulleikur.**

at beini [a:tbei:nɪ] m. Hjælp, Bistand: *vera í atbeina með e-m til e-s,* hjælpe en til el. i n-t. **-berast** [-be:rast] vrefl. impers. hændes; *það atbarst,* det hændte sig, det tildrog sig.

atburða laus [illegible] a. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] **-leysi** [illegible] n. se **aðburðaleysi.** **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. **1.** (*athafnalítill*) uvirksom, som mangler Energi. — **2.** (*viðburðalítill*) fattig paa Begivenheder. **-maður** [-ma:ðʊɣ] m. stræbsom, driftig Mand. †**-málari** [-mau:larɪ] m. Historiemaler. **-ríkur** [-ri:gʊɣ, -ri:kʊɣ] a. rig paa Hændelser, Begivenheder. **-samur** [-sa:mʊɣ] a. stræbsom, virksom, driftig.

at burður (**-ar, -ir**) [a:tbʏrðʊɣ] m. **1.** (*viðburður*) Begivenhed, Tildragelse. — **2.** [illegible] — **3.** (*hending*) Hændelse; *af atburði, fyrir atburð,* hændelsesvis. — **4.** is. i pl. *atburðir* = *látæði,* Væsen, Lader. — **5.** (*tilraun*) Forsøg. — **6.** is. i pl. *atburðir* (*dugnaður*) Dygtighed, Drift, Energi: *og getum við þá treyst því,* [illegible] **-dráttur** [illegible] m. = **aðdráttur.**

á tekning (**-ar, -ar**) [au:tɛhgnɪŋk] f. **1.** (*snerting*) Beröring. — †**2.** (*tiltinning*) Følelse, Følesansen. **-tekt** [illegible] f. **1.** (*það að taka á e-u*) Tagen fat paa n-t; (*snerting*) Beröring; (*um vönd*) (om et Ris): *átekt hefir ei góða* (ÓDavÞul. 143). — **2.** (*áreynsla*) Anstrængelse. — **3.** i Forbindelsen: *bíða átekta,* se hvad n-t bliver til, vente og se hvad der vil komme, se Tiden an; *og bíða svo átekta frá bæjarbúum,* venter paa at Byens Indbyggere skal give sig i Lag med dem (Eimr. I. 62). **-telja** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible]

at faraher [a:tfarahe:r] m. Angrebshær. **-ferð** (**-is,** pl. ds.) [-fer·ðɪ] n., **-ferli** (**-is**) [-ferdlɪ] n. **1.** (*framferði*) Opførsel, Maade (at være paa). — **2.** (*aðferð*) Fremgangsmaade.

atfygli [a:tfɪglɪ] n. Rovfugl, Jagtfugl (LFR. XIII. 20).

atfylgi [a:tfɪlgɪ] n. Hjælp, Bistand.

át frekur [illegible] a. graadig. **-föng** [illegible] npl. Madvarer.

at för [a:tfö·r] f. (jfr. *aðför*). **1.** Angreb: *a. að e-m, veita e-m a.,* Tog imod en, Angreb. — **2.** pl. *atfarir,* Energi, Dygtighed: *hafa góðar atfarir eftir e-u,* stræbe energisk efter n-t (Borg., Sch.). **-ganga** [-gauŋga] f. **1.** (*aðganga*) Overfald. — **2.** (*hjálp*), jfr. *aðganga* 3., Hjælp, Medvirkning. **-gangur** [illegible] m. **1.** = *aðgangur.* — **2.** [illegible] Kamp, spec. Brydning.

at geir [a:tɟei·r] m. Hellebard. **-geirsstafur** [-ɟeiɣsda:vʊɣ] m. lang Hellebard, som man kan bruge som Stok.

at gerðir [a:tɟerðɪɣ] fpl. Virksomhed, jfr. *aðgerð.* **-gerðalaus** [-ɟerðalöy:s] a. = **aðgerðalaus.**

atgervi [a:tɟervɪ] n. og f. rige Ævner, legemlig og aandelig Fuldkommenhed.

atgervis lítill [a:tɟervɪsli:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. med ringe Ævner. **-maður** [-ma:ðʊɣ] m. en Mand, som er godt udrustet paa Sjæl og Legeme, dygtig Mand. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟ̊ɪdʎ] a. ævnerig, godt udrustet paa Sjæl og Legeme.

át girni [au:tɟɪ(r)dnɪ] f. Graadighed. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. graadig, forslugen.

at gjörvi [illegible] f. = **atgervi.** **-gætilegur** [-ɟaidtlɪ:ɣʊɣ, -ɟaitl-] a. som man synes om, tiltrækkende: *höfum vjer reynt að prýða hana svo með myndum, að hún gæti orðið sem atgætilegust* (Eimr. IV. 225). **-hafna** [a:t(h)abna] vt.: *a. sig,* göre sig i Stand, foretage el. forrette, hvad man skal el. har agtet sig: *meðan verið er að a. sig í fjósinu,* medens man forretter hvad der skal i Kostalden (JÁÞj. I. 237); — spec. forrette sin Nødtørft.

athafna frelsi [a:t(h)abnafrel·sɪ] n. Handlingsfrihed, Handlefrihed. **-maður** [-ma:ðʊɣ] m. en Handlingens Mand. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟ̊ɪdʎ] a. virksom, foretagsom, aktiv.

athafnarslæki [a:t(h)abnaɣslai:ɟɪ, -slai:ɟ̊ɪ] n. Person, som puffer sig frem ved alle Lejligheder paa en naragtig Maade (Lbs. 102, 8vo).

athafna samur [a:t(h)abnasa:mʊɣ] a. handledygtig. **-skekkja** [-sɟɛhɟa] f. Apraksi (ÁBjSál. § 88).

at hyggja [illegible] f. Opmærksomhed, Agtpaagivenhed. **-hygli** [-(h)ɪglɪ] f. indec. og n. Opmærksomhed, Eftertanke: *með mikilli athygli,* med spændt Opmærksomhed, [illegible] henlede Opmærksomheden paa n-t. **-hyglisleysi** [-(h)ɪglɪslɛi:sɪ] n. Mangel paa Eftertanke el. Opmærksomhed.

áthít [au:t(h)i·t] f. = **átvagl.**

at hlátur [illegible] m. = **aðhlátur.** **-hlaup** [-(h)löy·p] n. = *áhlaup,* Overfald. **-hlægi** [-(h)lai·jɪ] n. se **aðhlægi.**

athuga [a:t(h)ʏ·ɣa] vt. **1.** (*virða fyrir sjer, rannsaka*) iagttage, observere, undersøge. — **2.** (*taka eftir*) lægge Mærke til, skænke sin Opmærksomhed; (*íhuga*) overveje, betænke.

athuga aldur [a:t(h)ʏɣaal·dʊɣ] m. höj Alder, der gör det tvivlsomt, om man endnu kan virke med fuld Kraft: *fimtíu ára a.* (ÓDavÞul. 272). **-gjarn** [-ɟad·n, -ɟar·dn] a. varsom, eftertænksom. **-grein** [-grei:n] f. Anmærkning, Note. **-laus** [-löy:s] a. uagtsom. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Uagtsomhed, Distraktion. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. ubetænksom, uopmærksom. **-mál** [-mau:l] n. Sag, der fortjæner Opmærksomhed.

athugall [a:t(h)ʏ·ɣadʎ] a. = **athugull.**

athuga maður [a:t(h)ʏɣama:ðʊɣ] m. besindigt Menneske. **-mikill** [illegible] a. besindig, god Iagttager.

athugana galli [a:t(h)ʏɣanagad·lɪ] m. Observationsfejl. **-heimur** [-hei:mʊɣ] m. Verden af Iagttagelser.

athugari [a:t(h)ʏ·ɣarɪ] m. Iagttager.

athuga samur [a:t(h)ʏɣasa:mʊɣ] a. opmærksom, betænksom; — adv. *-samlega,* med Eftertanke. **-semd** [-sem·t] f. **1.** Bemærkning: *gera a. við e-ð,* göre en Bemærkning til el. angaaende n-t. — **2.** (*við rit*) Anmærkning (til et Skrift). **-verður** [-ver·ðʊɣ] a. **1.** (*eftirtektarverður*) værd at lægge Mærke til, værd at overveje. — **2.** (*ísjárverður*) betænkelig.

at hugi [a:t(h)ʏɣ·jɪ] m. (*eftirtekt*) Opmærksomhed; (*gaumgæfni*) Omhu; (*íhugun*) Overvejelse, Betragtning. **-hugull** [-(h)ʏ·ɣʊdʎ] a. opmærksom, agtpaagivende. **-hugun** (**-ar, -anir**) [-(h)ʏ·ɣʊn, -anɪɣ] f. **1.** (*íhugun til rannsóknar*) Iagttagelse, Observation. — **2.** (*eftirtekt*) Opmærksomhed; (*umhugsun*) Eftertanke. **-hugunarsvið** [-(h)ʏɣʊnaɣsvɪ:ð] n. Observationsomraade. **-hugunaúr** [-(h)ʏɣʊna-u:r] n. Observationsur.

athvarf [a:tχwarv, -kvarv] n. **1.** (*hæli*) Tilflugt, Tilflugtssted: *leita athvarfs til e-s,* søge Tilflugt hos en; *eiga a. hjá e-m,* kunne søge Tilflugt hos en, finde Tilflugt hos en. — **2.** (*hjálparmaður*) Rygstød, Bagstød, Støtte, Hjælper: *Worm var . . . aðalathvarf* (vigtigste Støtte) *og hjálparhella Íslendinga* (ÞThLfr. II. 164—165).

athvarfs hús [a:tχwarfs(h)u:s, -kvarfs-] n. Asyl. **-laus** [-löy·s] a. hjælpeløs, uden Tilflugtssted. **-rjettur** [-rjɛhdʊɣ] m. Asylret. **-staður** [-sda:ðʊɣ] m. Tilflugtssted; (*griðastaður*) Asyl. °**-stofa** [-sdo:va] f. Asyl: *athvarfsstofur, er fátækar húsmæður mega leita hælis* (Eimr. I. 70).

at hæfi [-a:t(h)ai·vɪ] n. (*atferli, framferði*) Færd, Opførsel, Optræden, Handlemaade, Forhold (i Reglen i nedsættende Bet. — *illt a.*). **-hæfisgóður** [-(h)aivɪsgo·:ðʊɣ] a. som opfører sig godt, velopdragen: *öll á eg* [illegible] (ÓDavÞul. 151). **-höfn** [-(h)öbn] f. **1.** (*starf*) Akt, Arbejde; (*iðja*) Bestilling. — **2. a.** (*verk*) Gærning, Akt: *hátíðleg a.,* en höjtidelig Handling; jfr. *skírnarathöfnin,* Daabshandlingen, Daabsakten. — **b.** om Handlinger vedr. Malkningen, dels selve Malkningen (*mjaltir*), dels alt Malkningen og den daglige Pasning af Koerne vedrørende (= *málaverk*) (Sch.).

átylla (**-u, -ur**) [au:tɪdʎa] f. **1.** (*veik ástæða*) svag Grund; (*yfirskin*) Paaskud, Skingrund: *gefa e-m átyllu til e-s,* give en Paaskud til n-t; *hún varð að breyta svo við Brand að hann grunaði aldrei neitt; fengi aldrei minstu átyllu* (den ringeste Grund til Mistanke) (ÞGjUf. 27); *það var engin á. fyrir þeirri fregn,* Rygtet var ganske blottet for Grund. — **2.** (*tilefni*) Anledning. — **3.** (*stoð, grundvöllur*) Støtte, fast Holdepunkt el. Basis: *höfðingja son með átyllu í öldungaráði* (StStAndv. II. 183).

átyllulaus [au:tɪdlʊlöy·s] a. grundløs.

at|yrða [a:dɪrða, a:t-] vt. irettesætte, skælde ud. **-yrðasamur** [-ɪrða-sa:møϙ] a. tilbøjelig til at skælde ud. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. Skældsord. **-yrðing** [-ɪrðiŋk] f. Irettesættelse.

átján [au:djau·n, au:tjau·n] num. card. atten: *einn af á.*, en af de atten, en af den Hob el. Klike (i Regl. i nedsættende Bet.), en af mange (maaske et Laan fra sv. *en af aderton*, men med ændret Bet.); (Ordspr.) *nú kastar 18 yfir = nú kastar tólfunum*, se *tólf* (om n-t stort og uventet); spec. (i *dánumannstafl*) naar der kommer 6 paa alle tre Tærninger i samme Kast, for saa skal Tavlen flyttes om 6 Felter 18 Gange (ÓDavSk. 319).

átjándi [au:djaundɪ, au:tjaundɪ] num. ord. attende.

atkeri [ahtjɛ:rɪ] n. = **akkeri.**

†atkvæða brjef [a:tkvaiðabrjɛ:v] n. Stemmeseddel. **-bær** [-bai:r] a. = **atkvæðisbær.** **-fjöldi** [-fjöl·dɪ] m. **1.** (*tala atkvæða*) Stemmeantal. — **2.** (*meiri hluti atkvæða*) Stemmeflerhed, Majoritet. **-góður** [-gou:ðøϙ] a. **1.** (*sem leggur gott til mála*) som giver gode og heldige Raad i en Sag, — deraf i det hele taget: — **2.** eminent, udmærket: *J. . . . var formaður, og þótti a. stjórnari* (BrJÞf. 24). **-greiðsla** [-grɛið·sla] f. Afstemning; (*með kúlum*) Ballotering. **-hylki** [-hɪλ·ɟɪ, -hɪl·§ɪ] n., **-kassi** [-kas:ɪ] m. Stemmekasse. **-kúla** [-ku:la] f. = **atkvæðiskúla.** **-laus** [-löy:s] a. **1.** (*sem ekki kveður að*) ikke fremragende; ubetydelig. — **2.** (*án atkvæðisrjettar*) uden Stemmeret. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. fremragende, indflydelsesrig Mand. **-mál** [-mau:l] n. vigtig Sag. **-miði** [-mɪ:ðɪ] m. = **atkvæðismiði.** **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:§ɪdλ] a. fremragende, indflydelsesrig. **-munur** [-mʏ:nøϙ] m. Stemmeforskel, Forskel paa Stemmeantal. **-safn** [-sab·v] n. Stemmemængde: *nota svo atkvæðasafnið til þess að berja niður skoðanir og tillögur hinna vitrari manna* (Eimr. XVI. 205). **-seðill** [-sɛ:ðɪdλ] m. = **atkvæðisseðill.** **-skrá** [-sgrau:] f. Stemmeliste; (*til notkunar við atkvæðagreiðslu*) Afstemningsliste, Liste til Brug ved Afstemninger. **-smali** [-sma:lɪ] m. Mand, som agiterer for at faa Folk til at stemme for et el. andet, Stemmehværver. **-smölun** [-smö:løn] f. Stemmehværving. **-vjel** [-vjɛ:l] f. Afstemningsapparat, -maskine.

atkvæði [a:tkvai·ðɪ] n. **1.** (*samstafa*) Stavelse. — **2. a.** (*orð, ummæli*) Ord, Udtalelse: *heyrði tal þeirra og a. Jóns* (JÁÞj. II. 45); *†leiða e-ð atkvæðum*, omtale n-t. — **†b.** spec. = *formáli*, Formel (ved Besværgelser, staaende juridiske Udtryk osv.), ogs. om den dertil knyttede Kraft og Virkning. — **†c.** Benævnelse: (Ordspr.) *a. verður öllu að fylgja*, enhver Ting maa have et Navn, »Barnet maa have et Navn«. — **3.** Stemme, Votum: *bera e-ð undir a.*, sætte n-t under Afstemning; *greiða a.*, afgive Stemme, stemme; *greiða (með) e-u a.*, stemme for n-t; *greiða atkvæði með kúlum*, ballotere; *leita atkvæða um e-ð*, sætte n-t under Afstemning; *ganga til atkvæða*, gaa til Afstemning. — **†4.** (*úrskurður*) Afgörelse, Dom.

atkvæðis bær [a:tkvaiðɪsbai:r] a. stemmeberettiget: *atkvæðabærir menn*, Vælgere. **-endi** [-ɛn·dɪ] m. Slutningen af en Stavelse, Udlyd. **-kúla** [-ku:la] f. Stemmekugle. **-miði** [-mɪ:ðɪ] m. Stemmeseddel. **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. Stemmeret, Ret til at stemme. **-seðill** [-sɛ:ðɪdλ] m. = **atkvæðismiði.**

atla (a) [ahdla] vt. (pop.) = **ætla.**

atlaga (atlögu, atlögur) [a:dla·qa, -lö·qø(ϙ), a:t-] f. Anfald, Angreb: *veita, greiða e-m atlögu*, angribe en.

Atlantshaf [ahdlansha:v] n. Atlanterhav.

atlask [ahdlask] n. Atlask.

atlát(s) semi [a:dlau(t)sɛ·mɪ, a:t-] f. Eftergivenhed, Föjelighed. **-samur** [-sa·møϙ] a. eftergivende, föjelig.

Atli (-a, -ar) [ahdlɪ] m. npr. Atle.

at|líðandi [a:dli·ðandɪ, a:t-] a. = **aðlíðandi.** **-lot** [-lo·t, ahd-] n. oftest i pl. **1.** = *atlæti*. — **2.** (*ástar-, vinar-*) Kærtegn. **-læti** [a:dlai·dɪ, a:tlai·tɪ] n. Omgang, Behandling, Medfart. **-löguskip** [-löqøsɟɪ:p] n. angribende Skib (i en Søkamp).

át maður [au:dma·ðøϙ, au:t-] m. Æder, Ædedolk. **-mata** [-ma·da, -ma·ta] f., **-matur** [-ma·døϙ, -ma·tøϙ] m. (*þurr matur*) tör Mad, Gaffelmad, Knivmad, is. Mad, hvortil der spises Smör (i Mods. til Søbemad, *spónamatur*).

atorka [a:doϙga, a:t-] f. Energi, Driftighed, Daadskraft, Handlekraft, Duelighed.

atorku laus [a:doϙgølöy:s, a:t-] a. uduelig, uden Driftighed. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Energi el. Driftighed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. ikke særlig energisk el. driftig. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. energisk, driftig Mand. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:§ɪdλ] a. = **atorkusamur.** **-samlega** [-sam·lɛqa] adv. energisk. **-samur** [-sa:møϙ] a. energisk, driftig, daadrig, duelig. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Energi, Driftighed, Dygtighed.

at|reið [a:drɛi·ð, -a:t-] f. **1.** (*árás riddara*) Rytter(i)angreb, Indhug. — **2.** (*burtreið*) Dystløb. — **3.** (*tilraun*) Tilløb, Forsøg. **-renna** [-rɛn·a] f. Tilløb, Forsøg: *gera atrennu*, tage Tilløb; *í einni atrennu*, uden at hvile sig.

á treystandi [au:trɛisdandɪ] a., **-treystanlegur** [-trɛisdanlɛ:qøϙ] a. tilforladelig, paalidelig.

at|riðamikill [a:drɪðamɪ:ɟɪdλ, -mɪ:§ɪdλ, a:t-] a. vigtig. **-riði** [-rɪ:ðɪ] n. **1. a.** (*grein, einstakt efni*) Punkt, Detail, Moment, Træk: *þetta atriði skiftir mestu máli*, dette Punkt er det vigtigste. — **b.** spec. Post i Regnskab. — **2.** (*atvik*) Begivenhed, Tildragelse. — **3.** (*í leikriti*) Scene, Optrin (i et Skuespil). **-riðisorð** [-rɪðɪsor·ð] n. vigtigste Ord el. de Ord, hvorom der tales, el. hvortil der sigtes.

átroðningur [au:troðniŋgøϙ] m. **1.** (*gestanauð*) Gæsteri, Rykind; (*ómak*) Ulejlighed, Overhæng; (*af umferð*) Færdselsulemper. — **2.** (*ágangur af skepnum*) uberettiget Brug af Græsgang.

atróður [a:drou·ðøϙ, a:t-] m. **1.** (*róður að*) Roen henimod; (*árás*) Angreb: *greiða a.*, ro henimod (spec. for at angribe). — **2.** (= *undirróður*) Agitation.

átrúandi (-a, -endur) [au:tru·andɪ, -ɛndøϙ] m. Dyrker.

átrúnaðar goð [au:trunaðargo:ð] n. Afgud, Yndling, Autoritet: *þeir höfðu hann að átrúnaðargoði*, de tilbad ham. **-kerfi** [-ϙ-§ɛr·vɪ] n. Religionssystem. **-maður** [-r-ma:ðøϙ] m. Dyrker.

átrúnaður [au:tru·naðøϙ] m. (*trú*) Tro. **a.** (om Religionen): *forn á.*, den gamle Tro, den gamle Religion. — **b.** Tro, Tiltro: *á. á drauma*, Tro paa Drömme; *leggja engan átrúnað á e-ð*, ikke tro paa n-t, ikke fæste Lid til n-t.

°**átsamseta** [au:tsam·sɛda, -sɛta] f. Ædegilde, Gilde.

atsamur [a:tsamøϙ] a. som holder af at faa andre til at trættes: *þá reis upp hin máttuga atsama Þræta* (Il. II. 198).

átskál [au:tsgau·l] f. flad Skaal el. Tallerken til *átmatur*.

atsókn [a:tsou·hkn] f. (*árás*) Angreb (jfr. *aðsókn*).

átst [aus·t] sup. af **eigast.**

1. átt (-ar, -ir) [auht] f. **1.** (*heimsátt*) Kant, Verdenshjörne; (*stefna*) Retning: *úr öllum áttum*, fra alle Kanter, alle Vegne fra, fra alle Sider; *í allar áttir*, til alle Sider, i alle Retninger; *á hvaða átt er hann?* hvorledes er Vinden?, fra hvilken Kant blæser Vinden? (Talem.) *vera á báðum* (el. *tveim*) *áttum*, vakle, ikke kunne tage en Beslutning; *það nær engri átt*, det er ganske umuligt, det er der ingen Mening i, det kan der ikke være Tale om, det hører ingen Steds hjemme; *það kemur úr hörðustu átt*, Slaget kommer fra den Kant, hvorfra man mindst har ventet det; *liggja undir annari átt*, have n-t andet i Tankerne; *e-ð er spor í áttina til e-s*, n-t er et Skridt i Retning af n-t: *stofnun Eimskipafjelagsins var stórt spor í áttina til aukins sjálfstæðis.* — ***2.** = *ætt*, Slægt.

2. átt [auht] 2. p. sg. præs. ind. og sup. af **eiga.**

1. átta (-u, -ur) [auhda] f. en Otter (i Kortspil).

2. átta [auhda] num. card. otte: *á. sinnum*, otte Gange.

3. átta (a) [auhda] vt. orientere, bringe paa ret Vej, retlede: *á. sig*, orientere sig, se sig for, finde sig til Rette, komme til sig selv, summe sig, samle sine Tanker; *á. sig á e-u*, finde ud af n-t, blive klar over n-t.

áttabarningur [auhdabar·dniŋgøϙ] m. Kamp mellem Vinde fra forskellige Retninger om at faa Overtaget (Af.).

áttablaða brot [auhdabla·ðabro:t] n. Oktav, Oktavformat. **-rós** [-rou:s] f. ottebladet Rose. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. (i *alkort*) otte Stik i Træk, för Modstanderne faar n-t.

†átta dagsvetur [auhdadaχsvɛ:døϙ, -vɛ:tøϙ] m. Vinteren 1524—25, kaldt saaledes, fordi det egentl. Vintervejr begyndte 1. Jan. (JEgilsson, Bisk. ann. i Safn. I. 64), jfr. *áttadagur*. **-dagur** [-da:qøϙ] m. (el. *á. jóla*) Julens ottende Dag, ɔ: Nytaarsdag. **-hringur** [-hɔiŋ·gøϙ] m. (pop.) = **áttæringur.**

áttamiðun [auhdamɪ:ðøn] f. Pejling.

attan [ahdan] adv. (pop.) = **aftan.**

áttanál [auhdanau:l] f. Kompasnaal.

attan gat [ahdanga:t] n. (pop.) Glug paa en Lade (Hf.). **-íoss** (pl. **-ar**) [-ios·] m. (pop.) Nikkedukke, Jabroder: *Er þetta ekki alt saman hjegómatildur einhverra attaníossa til að lafa aftan í öðrum þjóðum* (Skbl. XI. 5, 70).

átta rígur [auhdari:qøϙ] m. ustadig Vindretning: *það er á. í honum núna* (Eyf.) = *hann er hringstæður* (Af.). **-rós** [-rou:s] f. Vindrose. **-skekkja** [-sɟɛhɟa] f. Misvisning. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Forandring af (Vindens) Retning. **-strik** [-sdrɪ:k] n. Kompasstreg, Vindstreg.

átta tigir [auhdati:jɪϙ] mpl. = **áttatíu.** **-tíi** [-ti:jɪ] (Vf.), **-tíu** [-ti:jø] num. card. firsindstyve, firs, otti (no.). **-tugasti** [-tʏ:qasdɪ] num. ord. = **áttugasti.**

átta viltur [audhavɪλdøϙ] a. desorienteret (m. H. t. Verdenskanterne, *áttir*), forvildet; *jeg er altaf á.*, *þegar jeg kem í sveitina.* **-vísun** [-vi:søn] f. Orientering, Vejledning, Retledning. **-viti** [-vɪ:dɪ, -vɪ:tɪ] m. **1.** (*kompás*) Kompas. — **2.** (*vindhani*) Vejrflöj, Vejrhane.

átt blöðungur [auhtblö·ðuŋgøϙ] m. Oktav, Bog i Oktav. **-eygður** [-d-ɛiqðøϙ, -ɛigðøϙ] a. otteöjet.

°**áttengur** [au:tɛiŋgøϙ] fpl. = *bitkrókar*, (zool.) Kindbakker (mandibula): *nokkur skorkvikindi hafa á. við munn sinn* (LFR. XIII. 65).

átt falda (a) [auhtfalda] vt. multiplicere med otte, göre ottefoldig. **-faldur (-föld, -falt)** [-faldøϙ, -fölt, -faλt] a. ottedoblet, ottefoldig. **-feðmingur** [-fɛðmiŋgøϙ] m. Genstand, som er otte Favne höj el. i Omkres. **-fletingur (-s, -ar)** [-flɛ·diŋgøϙ, flɛ·t-] m., **-flötungur (-s, -ar)** [-flö·duŋgøϙ, -flö·t-] m. Oktaeder. **-fætlur** [-faihdløϙ] fpl. Spindeldyr (arachnida). **-fættur** [-faihdøϙ] a. **1.** (*með átta fótum*) ottefodet. — **2.** (om Heste) = *víxlaður*, s. d. O.

°**átthaga ánauð** [auht(h)aqaau:nöyð] f. Vornedskab. **-band** [-ban·t] n. Stavnsbaand. **-flagg** [-flak·] n. Hjemstavnsflag.

átt hagi (oftest i pl. **-hagar**) [auht(h)ai·jɪ, -(h)a·qaϙ] m. Hjemstavn, Fødeegn. **-halli** [-(h)adlɪ] m. Misvisning.

átt hyrndur [auht(h)ɪ(r)ndøϙ] a. ottehjörnet, ottekantet. **-hyrningur (-s, -ar)** [-(h)ɪ(r)dniŋgøϙ] m. Ottekant, Oktogon. **-hliðaður** [-(h)λɪ·ð-aðøϙ] a. ottesidet, ottekantet.

atti [ahdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **etja.**

átti [auhdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **eiga.**

Attíka [ahti·ga, ahti·ka] f. npr. Attika.

átt leysa [auhdlɛi·sa] f. svag, ustadig Luftning, saa at man ikke kan mærke el. se af Skyerne, fra hvad Kant Vinden blæser. **-miða (a)** [-mɪ·ða] vt. afpejle: *á. skip á leiðarsteininum*, pejle et Skib paa Kompasset. **-miðun** [-mɪ·ðøn] f. Pejling.

átt mælingur (-s, -ar) [auhdmai·liŋgøϙ] m. (metr.) firelinjet Strofe med 8 Helrim. Ekspl.: *Enginn má í milli sjá | mækja þrá hver vinni sá,*

sverðin gra við h[illegible]tar há [illegible] hlóða þá og [illegible] (SB[illegible], HS[illegible] 1[illegible]). **-mælt** [-mai[illegible]t] an. se **áttmælingur.**

attnefðóttur [ahdnɛvðo·hdoϱ] a. om Faar, mørk (sort, graa el. brun) af Farve med hvide Pletter foran paa Hovedet og Snuden (Breiðd.); rimeligv. Forvanskning af *arnheiðóttur*, s. d. O.

attneskur [ahdnɛsgøϱ] a. attisk.

átt róinn [auhdroᵘ·ɪn] a. med otte Aarer: *áttróið skip.* **-ræðisaldur** [-raiðɪsal·døϱ] m. Halvfjerdsaarsalder: *hann er kominn á á.*, han er i Halvfjerdserne. **-ræður** [-rai·ðoϱ] a. 1. (*um aldur*) [illegible] Aar gammel: *vera um áttrætt*, være omtrent 80 Aar: *hann hefur [illegible] áttrætt*, han er to og firsindstyve Aar gammel. — 2. (*um [illegible]*) firsindstyve Favne dyb, höj el. lang: *áttrætt djúp*, firsindstyve Favnes Dybde. — 3. = *áttær.* **-skildingur** [-t-sgɪldiŋgøϱ] m. Otteskilling (= 16 Øre). **-speladur** [-sbɛ·laðøϱ] a. med otte Hjuleger. **-strendur** [-sdrɛndøϱ] a. ottesidet, ottekantet.

áttugasti [auhdøqas·dɪ, auht-] num. ord. firsindstyvende.

áttund (-ar, -ir) (auhdønt] f. (mus.) Oktav.

áttungs brot [auhdu:sbro:t] n. = **áttabladabrot.** **-mælir** [[illegible]] m. Oktant. **-nóta** [-noᵘ:da, -noᵘ:ta] f. (mus.) Ottendedelsnode.

áttungur (-s, -ar) [auhdu[illegible]gø[illegible]] m. 1. (*[illegible]*) Ottende[illegible]. 2. (*¹/₈ úr tunnu*) Otting (¹/₈ Del af en Tønde, 17 Potter flydende Varer, 25 Pd. Smør). — 3. (*[illegible] tunna*) Otting, [illegible] Tønde: (*[illegible]*) *kalt vatn í áttungi*, bagefter kommer tyndt Øl.

attur [ahdoϱ] adv. (pop.) = **aftur.**

átt þættur [auhtþaihdoϱ] a. 1. bestaaende af 8 Traade, ottetraadet: *á. strengur.* — 2. an. *áttþætt* (metr.) = *áttmælt.* **-þættingsafvik** [-þaihdiŋsav:ɪk] n. Variation af *samhenda*, med to Helrim i förste og tredje Linje, hvormed alle Endestavelser rimer. Ekspl.: *Bragarháttum breytt er þrátt,* | *blíðkast við það mengið [illegible] nátt* (HSig. 183). **-þættingur (-s, -ar)** [-þaihdiŋgoϱ] m. 1. (metr.) = *áttmælingur.* — 2. en Besværgelsesformel (cit. i JÁÞj. I. 462), saaledes kaldt fordi hver Strofe i den bestaar af otte Verslinjer med samme Rim. **-ær** [-ai·r] a. med otte Aarer. **-æringur (-s, -ar)** [-ai riŋgoϱ] m. Baad med otte Aarer, Otteaaring.

attönn [a:tön·] f. = *vígtönn*, Huggetand, Stodtand.

átu bleikja [au:døblɛi:ɟa, au:tøblɛi:ȼa] f. ogs. kaldet *blásila*, en Forelart i *Þingvallavatn*, spec. saadan *bleikja* (salmo alpinus) som lader sig fange ved Mading (Sch.). °**-fernis** [-fɛr·(d)nɪs] m. Raderfernis, Radergrund. **-kendur** [-ȼɛn·døϱ] a. kræftagtig. **-maðkur** [-maþ·goϱ, -mað·koϱ] m. Træorm. **-mein** [-mɛi:n] n. 1. (*krabbamein*) Kræft. — 2. overf.: Kræftskade. **-sýra** [-si:ra] f. ætsende Syre. **-steinn** [-sdɛid·v] m. = *vítissteinn*, Helvedessten (lapis infernalis). °**-vatn** [-vahtv] n. Radervand.

át vagl [au:dvagλ, au:t-] n. (og m. BH.), **-vargur** [-vargoϱ] m. Slughals, Grovæder, Ædedolk.

at varp [a:dvaϱp, a:t-] n. Anfald: *hafði hann . . . feingit nokkra fásinnu meðan hann var [illegible]*, [illegible] *atvörpum þúngum* (EspS. 150). **-veisla** [-vɛisla] f. Bistand.

átveisla [au:dvɛisla, au:t-] f. Ædegilde, Fællesspisning.

at verknaður [a:dvɛϱgnaðøϱ, a:t-] m. 1. (*starf að e-u*) Arbejde paa el. ved n-t. — 2. (*umhyggja*) Omsorg; (*tilraun*) Bestræbelse. **-vígi** [-vi·jɪ] n. Angreb: *nóg er og til handa þér af Akkeum til atvígis* (Il. I. 147). **-vik** [-vɪ·k] n. 1. (*kringumstæður*) Omstændigheder: *eftir atvikum*, efter Omstændighederne, fakultativ; *eftir atvikum* (saal. som Sagerne stod) *vildi nefndin þó eigi gera neina rekistefnu út af þessu* (Alþ. '11, B. II. 652); *atvik lágu svo að því máli, að . . .*, det forholdt sig saal. med den Sag, at . . . — 2. (*viðburður*) Tildragelse, Hændelse: *greina e-ð með atvikum*, fortælle nöjagtig om n-t. — 3. Faktum, Kendsgærning: *engin a.* (facta) *breyttu þeirri kröfu* (EArRjett. 169). — 4. (*atriði*) Træk: *Úr Huldumannalögum segir Jón það eitt a.* (GVigf. i JÁÞj. I. XVI). — 5. (*viðvik*) lille Arbejde (is. en lille Tjæneste, som en gör en anden): *hann gerði dálítið a. fyrir mig*, han gjorde mig en lille Tjæneste. **-vika (a)** [-vɪ·ga, -vɪ·ka] vt. †1. (*koma til leiðar*) foranledige. — 2. refl. *atvikast*, tildrage sig, gaa til, — pp. *atvikaður: eins og það var atvikað*, saaledes som det nu var blevet (gaaet) til. **-viksorð** [-vɪχsor·ð] n. Adverbium, Biord.

atvinna [a:dvɪn·a, a:t-] f. 1. (*vinna, sem maður lifir af*) Arbejde, Levebrød, Underhold, Erhværv: *leita sjer atvinnu*, søge Arbejde; *selja atvinnu sína*, overdrage sin Forretning. — 2. = *atvinnuvegur*, Næringsvej.

atvinnu bót [a:dvɪnøboᵘ:t, a:t-] f. Udvikling el. Forbedring af en Næringsvej. **-bótalán** [-boᵘ·dalau:n, -boᵘ·ta-] n. Laan til Foranstaltning til en Næringsvejs Udvikling. **-brestur** [-brɛs·døϱ] m. Mangel paa Arbejde. **-brögð** [-brög·ð, -brög·þ] npl. Næringsveje. °**-deild** [-dɛil·t] f. (= *útibú*) Forretningsafdeling (Filial). °**-eigandi** [-ɛi:qandɪ] m. Driftsherre. **-frelsi** [-frɛl·sɪ] n. Næringsfrihed. **-frjáls** [-frjaul·s] a. næringsfri. **-grein** [-grɛi:n] f. Fag. **-háttur** [-hauhdoϱ] m. Næringsvej. **-kepni** [-ȼɛhbnɪ] f. Konkurrence. **-laus** [-löy:s] a. arbejdsløs. **-leysi** [-lɛɪ:sɪ] n. Arbejdsløshed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som kun har lidt Arbejde. °**-maður** [-ma:ðøϱ] m. professionel Idrætsmand (mods. °*áhugamaður*, Amatør). **-mál** [-mau:l] npl. Næringsforhold, Arbejderspörgsmaal, industrielle Spörgsmaal. **-málaskrifstofa** [-maulasgrɪf·sdova] f. Kontor for Næringsvæsen. **-missir** [-mɪs:ɪϱ] m. Arbejdstab. **-rekandi (-a, -endur)** [-rɛ:gandɪ, -rɛ:gɛndøϱ, -rɛ:k-] m. næringsdrivende. **-rekstur** [-rɛχ·sdoϱ] m. Næringsdrift, Bedrift. **-rígur** [-ri:qøϱ] m. Brødnid. **-rjettindi** [-rjɛhdɪndɪ] npl. Næringsrettighed. **-rógur** [-roᵘ:(q)øϱ] m. illoyal Konkurrence. **-skortur** [-sgoϱ·døϱ] m. Mangel paa Arbejde. **-spjöll** [-sbjöd·λ] npl. Forstyrrelse af el. Skade, der tilföjes ens Arbejde el. Næringsvej. **-stofnun** [-sdob·nøn] f. Arbejdsanstalt. **-stöð** [-sdö:ð] f. Forretningssted. **-tjón** [-tjoᵘ:n] n. Tab af Arbejde, Tab som gaar ud over ens Arbejde el. Næringsvej. **-vegur** [-vɛ:qøϱ] m. Næringsvej.

†**at vist** [a:dvɪst, a:t-] f. Nærværelse (is. om Deltagelse i en Kamp), Nærvær, Overværelse. **-væri** [-vai:rɪ] n. Underhold, Levebrød. **-þreyttur** [a:tþrɛihdoϱ] a. = **aðþreyttur.**

á tæpta (i) [au:taifda] vt. og vi. antyde: *og ei spáir hann nema aðeins átæptir um Hólastiptis herra eða biskupa* (JÞorkÞjs. 223). **-tök** [-tö·k] npl. se **átak.**

á tölulaus [au:tölölöy:s] a. upaatalt; adv. *-laust.* **-tölulítill** [-töløli:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som ikke dadles meget, som der ikke er meget at udsætte paa. **-tölur** [-tö·loϱ] fpl. se **átala.** **-tölusamur** [-tölösa:moϱ] a. tilböjelig til at dadle.

auð [öy:ð] præf., som foran pp. og adj. betegner Lethed i Udførelsen af den Handling, som Verbet udtrykker, let: *auðþektur, auðþekkjanlegur* (jfr. ældre da. ødkendt).

Auða (-u, -ur) [öy:ða] f. Dim. af *Auðbjörg* (ASkaft.).

auð beðinn [öyð·bɛ·ðɪn] a. som let giver efter for Bönner, let bevægelig til n-t, straks villig til noget: *e-s er auðbeðið*, n-t er let at erholde. **-beygður** [-bɛiqðøϱ, -bɛigðoϱ] a. let at böje, föjelig: *skaðræðismanninum, [illegible] auðbeygða lund í brjósti sínu* (Il. II. 303).

***auðbirta** [öyð·bɪϱda] vt. aabenbare.

***auð bjóður** [öyð bjoᵘ·ðoϱ] m. Mand. ***-brík** [-bri·k] f. Kvinde.

auð brotinn [öyð·bro·dɪn, -bro·tɪn] a. let at brække, skor. **-bræðanlegur** [-braiðanlɛ:qoϱ] a. letsmæltelig.

auðbúi [öyð·bu·ɪ] m. = *auðnbúi: þó vil eg ekki andnes byggi, oft eru auðbúar auðnulitlir* (ÓDavÞul. 65).

1. **auðbær** [öyð·bai·r] a. indbringende: (Ordspr.) *íþrótt er auðbær* (GJ.), Kunst og Lære giver Brød og Ære.

2. **auð bær** [öyð·bai·r] a. let at bære, let. **-bættur** [-baihdoϱ] a. let a[t] göre god igen, let at göre i Stand. **-fenginn** [-fɛiŋɟɪn] a. let at faa, [le]t at opnaa.

***auðfinnur** [öyð·fɪn·oϱ] m. Mand.

auð fluttur [öyð·flʏhdoϱ] a. 1. (*sem auðvelt er að flytja*) let at flytte, transportabel, letforsendelig. — 2. let at fremføre: *það mál var auðflutt við hann*, den Sag behovede ikke mange Anbefalinger overfor ham, han gik beredvillig ind derpaa. **-fólginn** [-foᵘlɟɪn] a. let at skjule: (Ordspr.) [illegible].

auð fræði [[illegible]] f. Nationaløkonomi. **-fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qoϱ] a. = **auðfræðislegur.** **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai·ðiŋgoϱ] m. Nationaløkonom. **-fræðislegur** [-fraiðɪslɛ:qoϱ] a. nationaløkonomisk, økonomisk; adv. *-lega*, fra et nationaløkonomisk Standpunkt. **-fræðistunga** [-fraiðɪstuŋ·ga] f. nationaløkonomisk Sprog el. Terminologi.

auð fundinn [öyð·fʏndɪn] a. let at finde; let forstaaelig. **-fær** [-fai·r] a. let fremkommelig, tilgængelig.

auðga (a) [öyð·ga] vt. berige; refl. *auðgast*, blive rig: *auðgast á kvonfangi*, tjæne ved at gifte sig, spec. gifte sig Penge til.

†**auðgan** [öyð·gan] f. = **auðgun.**

1. **auðgefinn** [[illegible]] a. = **auðsæll.**

2. **auð gefinn** [öyð·ɟɛ·vɪn] a. 1. (*auðveldur*) let: *er auðgefið að ná öllu því, sem inn kemur* (JSVb. 118). — 2. (*auðvitaður*) klar, tydelig: *það er auðgefið, að þeir hljóta að sjá það*, det er aldeles klart, at de maa se det. **-genginn** [-ɟɛiŋɟɪn] a., **-gengur** [-ɟɛiŋgøϱ] a. let at gaa over, let at passere. **-ger** [-ɟɛ·r] a., **-gerður** [-ɟɛrðoϱ] a. let at udføre, let. **-getinn** [-ɟɛ·dɪn, -ɟɛ·tɪn] a. let at gætte. **-gintur** [-ɟɪvdøϱ, -ɟɪntoϱ] a. let at lokke, bedrage, narre: (Ordspr.) *auðgint er barn í bernsku sinni* (GJ.), lidet Barn er let at lokke (narre). **-gjör** [-ɟö·r] a., **-gjörður** [-ɟörð[illegible]] a. = **auðgerður.** **-gladdur** [-glad·oϱ] a. let at glæde.

***auðgrund** [öyð·grʏnt] f. Kvinde.

auðgun (-ar, -anir) [öyð·gon, -anɪϱ] f. Berigelse.

auð gætt [öyð·ɟaiht] an. let at blive var, let at tage sig i Agt for: *þess er auðgætt*, det kan man let passe. **-heyrður** [öy:þ(h)ɛirðøϱ] a. let at høre, som let mærkes, tydelig. **-hlaupið** [öyð·hλöy·bɪð, -hλöy·pɪð] an. let tilgængelig, let: *það er ekki a. að því*, det er ikke nogen let Sag, det er ikke saadan lige at løbe til. **-hrygður** [-hɪϱqðoϱ, -hɪϱgðoϱ] a. let at bedrøve.

Auði (-a, -ar) [öy:ðɪ] m. npr. Dim. af *Auðbergur* (ASkaft.).

auðið [öy:ðɪð] an. forundt, muligt: *eftir því sem a. verður*, som Skæbnen har bestemt, saa vidt muligt; *e-m verður e-s a.*, n-t falder i ens Lod, n-t er en forundt; *mjer varð þeirrar hamingju ekki a.*, jeg fik ikke den Lykke, det blev mig ikke forundt; *þeim varð ekki barna a.*, de fik ingen Börn; *mjer er ekki a. að gera það*, det er mig ikke muligt at göre det; *fer það, sem auðið verður*, det faar gaa som det bedst kan, Skæbnen maa have sin Gang; (Ordspr.) *alt tekst, sem auðið skal verða* (SchMál.), hvad Skæbnen vil, det lykkes skal.

***auð ingi (-ja, -jar)** [öy:ðiŋɟɪ] m. Rigmand. **-jarl** [öyð·ja(r)dλ] m. Rigmand: *opinberir starfsmenn á Íslandi eru fæstir þeir auðjarlar* (Ísaf. '13, 67, Sp. 4).

auð keyptur [öyð·ȼɛifdøϱ] a. let at faa til Købs, let at faa el. opnaa: (Ordspr.) *alt er auðkeypt hjá lífinu*, alt er ringe imod Livet. **-kenna** [-ȼɛn·a] vt. udmærke, særtegne: *það, sem auðkennir þessa tegund frá hinni*, hvad der særlig adskiller denne Art fra den anden; pp. *auðkendur:* ¹) (*merktur*) mærket; ²) (*auðþektur*) let kendelig. **-kenni** [-ȼɛn·ɪ] n. 1. Særkende, Kendetegn, Skeln, Kriterium. — 2. (med.) Symptom. **-kennilegur** [-ȼɛnɪlɛ:qoϱ] a. 1. (*auðþektur*) let kendelig. — 2. (*einkennilegur*) karakteristisk, ejendommelig. **-kenning** [-ȼɛn·iŋk] f. 1. = *auðkenni.* — 2. (*það að auðkenna*) Skelnen, Mærken.

auðkýfingur (-s, -ar) [öyð·ȼi·viŋgoϱ] m. Rigmand, Kapitalist.

auð kjörinn [öyð·ꜧo·rɪn] a. let at vælge. **-kleifur** [-klεi·voϱ] a. **1.** (*sem auðvelt er að klifa*) let at bestige. — **2.** (*auðveldur*) let at udføre, let udførlig. **-kleyfur** [-klεi·voϱ] a. let at klove el. spalte: *a. viður.* **-komið** [-ko·mɪð] an. let at bringe: *því var auðkomið þangað*, det var let at bringe derhen. **-kvisi** [-kvɪ·sɪ] m. = *aukvisi*, Svækling: (Ordspr.) *einn er auðkvisi ættar hverrar*, der er Plet i hver en Æt. **-látinn** [-lau·dɪn, -lau·tɪn] a. som let kan gives el. overlades. **-lattur** [-lahdøϱ] a. let at holde tilbage.

auðlegð (-ar, -ir) [öyð·lεqð, -lεgþ] f. Rigdom.

auð leikinn [öyð·lεi·ɡɪn, -lεi·§ɪn] a. let at udføre. **-leikni** [-lεihgnɪ] f. Lethed. **-losaður** [-lo·saðøϱ] a. let at løse, let at løsne. **-lærður** [-lairð-øϱ] a. let at lære, let antagelig, let tilegnelig: (Ordspr.) *auðlærð er ill danska*, det onde er snart lært. **-læs** [-lai·s] a. letlæselig, tydelig.

auð maður [öyð·ma·ðoϱ] m. Rigmand. **-magn** [-magv] n. Kapital. **-mannastjórn** [-manasdjoᵘr·dv] f., **-mannaveldi** [-manavεl·dɪ] n. Plutokrati.

auð melti [öyð·mεʎdɪ] n. Letfordöjelighed. **-meltur** [-mεʎdoϱ] a. letfordöjelig. **-mýking** [-mi·ɡiŋk, -mi·§iŋk] f. Ydmygelse. **-mýkja** [-mi·ɡa, -mi·§a] vt. ydmyge. **-mýkt** [-miχt] f. Ydmyghed.

***auð mildingur** [öyð·mɪldiŋgoϱ] m. gavmild Mand. ***-mildur** [-mɪldøϱ] a. gavmild. ***-myrðingur (-s, -ar)** [-mɪrðiŋgoϱ] m. Mand.

auð mjúklegur [öyð·mjuglε:qoϱ, -mjuk-] a. ydmyg; adv. *-lega.* **-mjúkur** [-mju·goϱ, -mju·koϱ] a. ydmyg, beskeden.

auðn (-ar, -ir) [öyð·n] f. **1.** (*það að vera auður*) øde el. ubeboet Tilstand: *liggja í a.*, være forladt el. ubeboet, henligge øde; *leggja í a.*, ødelægge, lægge øde. — **2.** (*eyðimörk*) øde Egn, Ørken; (*óbygt land*) ubeboet Egn el. Land.

1. **auðna (-u, -ur)** [öyð·na] f. **1.** = *auðn: e-ð horfir til auðnu*, n-t ser ud til at blive øde. — **2.** sne- el. isfri Plet: *það er komin talsverð auðna á sljettunni* (BreiðdL.) (jfr. 3. *auðna*).

2. **auðna (-u)** [öyð·na] f. **1.** (*örlög*) Skæbne: (Talem.) *láta arka að auðnu*, lade det gaa, som Skæbnen vil. — **2.** (*hamingja*) Held, Lykke: *bera auðnu til e-s*, have Lykke til n-t, have Held med sig til n-t.

3. **auðna (a)** [öyð·na] v. impers.: *það auðnar*, Jorden bliver fri for Sne el. Is.

auðnar kyrð [öyð·naϱ§ɪr·ð] f. Ørkenstilhed. †**-maður** [-r-ma:ðøϱ] m. **1.** (*fátæklingur*) en fattig (BH.). — **2.** (*stigamaður*) Stimand, Røver (BH.).

auðnast (a) [öyð·nast] vrefl. impers. med dat. lykkes: *e-m a. e-ð* (= *e-m verður e-s auðið*), n-t lykkes for en.

auðnbúi [auð·nbu·ɪ] m. Menneske, der lever paa et afsides Sted.

auðnu bann [öyð·noban·] n. Hindring af Lykke. **-byr** [-bɪ:r] m. Lykkens Medbør. **-brunnur** [-brʏn:øϱ] m. Lykkens Kilde. **-kjör** [-§ö:r] npl. Lyksalighed, lykkelige Kaar. **-lag** [-la:q] n. **1.** (*hamingjusamlegt ástand*) lykkelig Tilstand. — **2.** (*góð sambúð*) lykkeligt Samliv: *(þau) áttu mikið a. saman*, levede meget lykkelige sammen (JÁÞj. I. 61). **-laus** [-löy·s] a. som ingen Lykke har med sig, ulykkelig. **-leysi** [-lεi·sɪ] n. Ulykke, Vanheld, Modgang. **-leysingi** [-lεi:siŋɡɪ] m. ulykkelig (en af Lykken forladt) Stakkel. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. lykkelig Mand, heldig Mand, Lykkens Yndling. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdʎ, -mɪ:§ɪdʎ] a. som i höj Grad har Lykken med sig.

auðnuminn [öyð·nʏ·mɪn] a. let at lære, letlært.

auðnu peningur [öyð·nope·niŋgoϱ] m. Lykkeskilling. ***-rán** [-rau:n] n. Berøvelse af Lykke. **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:koϱ] a. [illegible] *auðnumikill*, rig paa Lykke. **-rýr** [-ri:r] a. som kun har ringe Lykke. **-samlegur** [-sam·-lε:qoϱ] a. [illegible] **-samur** [-sa·moϱ] a. heldig, som har Lykken med sig: (Ordspr.) *enginn er með vilja vondur nje ófús a.*, ingen er med Vilje ond eller mod sin Vilje heldig; adv. *-samlega.* **-seinn** [-sεid·v] a. som har en træg Lykke. **-skel** [-sɡε:l] f. crenella decussata (GBárð.). **-skifti** [-sɡɪf·dɪ] npl. Skæbneskifte. **-stund** [-sdʏn·t] f. Lykkens Stund. **-titlingur** [-tɪhdliŋgøϱ] m. (zool.) Graasisken (acanthis linaria). **-vana** [-va:na] a. indec. forladt af Lykken. **-vegur** [-vε:qoϱ] m. Vej til Lykke.

auðnægtir [öyð·naiχdɪϱ] fpl. Rigdom.

auð næmur [öyð·nai·moϱ] a. = *auðnuminn:* (Ordspr.) *auðnæm er ill danska*, slette Ord erindres let, det onde er snart lært; *auðnæm er ódygð* (SchMál.), Udyd er hastig lært og sent glemt. **-prófaður** [-proᵘ·v-aðøϱ] a. let at prøve el. undersøge. **-ráðinn** [-rau·ðɪn] a. let at tyde, let at løse: *auðráðin gáta*, Gaade, som er let at løse; *það er auðráðin bót á því*, det er let at raade Bod derpaa. †**-ráður** [-rau·ðoϱ] a. föjelig. **-reiknaður** [-rεihgnaðoϱ] a. let at beregne, let at slutte sig til.

auð ræði [öyð·rai·ðɪ] n. Plutokrati, Pengevælde. **-safn** [-sabv] n., **-safnaður** [-sabnaðoϱ] m. Erhværvelse af Rigdom el. Formue.

auð sagður [öyð·saqðoϱ, -sagðoϱ] a. let at sige, let at bestemme, let at afgøre. **-seldur** [-sεldoϱ] a. let sælgelig, let omsættelig, let realisabel: *auðseld verðbrjef.*

auðshyggja [öyð·s(h)ɪɡ·a] f. Havesyge, Guldtörst.

auð siglt [öyð·sɪ(χ)ʎt] an. let at sejle. **-sýna** [-si·na] vt. (*láta í ljós*) vise, udvise, lægge for Dagen: *a. hluttekning*, udvise Deltagelse; (*láta í tje, veita*) *a. e-m velgerðir*, vise en Velgærninger. **-sýnilegur** [-sinɪlε:qoϱ] a. öjensynlig, tydelig, klar, aabenlys; adv. *-lega.* **-sýning** [-si·niŋk] f. Bevis, det at lægge n-t for Dagen. **-sýnn** [-sidv] a., **-sjáanlegur** [-sjauanlε:qoϱ] a. öjensynlig, tydelig, aabenbar; adv. *-lega.* **-sjeður** [-sjε·ðøϱ] a., **-sjenn** [-sjεdv] a. let at se, tydelig, aabenbar. **-skiftanlegur** [-sɡɪfdanlε:qøϱ] a. let delelig. **-skilinn** [-sɡɪ·lɪn] a., **-skiljanlegur** [-sɡɪljanlε:qøϱ] a. letforstaaelig, letbegribelig. **-skiljanleikur** [-sɡɪljanlεi:gøϱ, -lεi:køϱ] m., **-skilni** [-sɡɪlnɪ] f. indec. Lethed, Letforstaaelighed.

auð slóð [öyð·slo·ð] f., **-sól** [-soᵘ·l] f. Kvinde

auð snúinn [öyð·snu·ɪn] a. let at vende. **-sóttlegur** [-soᵘhdlε·qøϱ] a. (som ser ud til at være) let at indtage el. let at bevæge, jfr. *auðsóttur.* **-sóttur** [-soᵘhdøϱ] a. **1. a.** (*sem auðvelt er að vinna*) let at vinde, let at indtage: *auðsótt vígi.* — **b.** overf. let at overtale el. bevæge: *hann var a. í því máli.* — **2.** (*sem auðvelt er að sækja*) let at faa fat i: *læknirinn var a.*, det var let at faa fat i Lægen; *þar er ekki a. sjór vegna lendingarleysis*, der er vanskeligt at drive Fiskeri paa Grund af Mangel paa Landingspladser. — **3.** (*auðfenginn*) let at udvikle, let at faa, let at opnaa: *það var auðsótt mál*, det var en let Sag (at udvirke, faa bevilget, sat igennem el. desl.).

***auðspöng** [öyð·sböyŋk] f. Kvinde.

auðsuppspretta [öyð·sʏhpsbrεhda] f. Rigdomskilde.

auð svarað [öyð·sva·rað] an. let at besvare. **-sveipilegur** [-sveiblε:qoϱ, -sveipɪ-] a., **-sveipinn** [-svεi·bɪn, -svεi·pɪn] a., **-sveiplegur** [-svεiblε·qoϱ, -svεip-] a. föjelig, lydig; adv. *auðsveiplega.* **-sveipni** [-svεihbnɪ] f. **1.** (*fúsleiki til hlýðni*) Eftergivenhed; (*eftirlátsemi*) Föjelighed. — **2.** Resignation: *þeir gáfu sig undir dauðadóminn með óskiljanlegri a.* (Þús. 2. 238). **-sveipur** [-svεi·boϱ, -svεi·pøϱ] a. föjelig, lydig: (Ordspr.) *ást fæðir auðsveipan* (SchMál.), Kærlighed lærer Ydmyghed. **-sæilegur** [-saijɪlε:qoϱ] a. = **auðsælegur.**

auð sæla [öyð·sai·la] f. Rigdom, Lykken ved at være rig. **-sæld** [-sailt] f. **1.** (*auðæfi*) lykkelige Formuesomstændigheder, Velstand, Rigdom. — **2.** (*gróðasemi*) Lykke til at blive rig, det at have Held med sig m. H. t. Rigdom. **-sældarbragur** [-saildarbra:qoϱ] m. Tegn paa Velstand, Præg af Velstand.

auðsælegur [öyð·sailε·qoϱ] a. let at indse, klar, tydelig; adv. *-lega.*

auð sæll [öyð·saidʎ] a. **1.** (*auðugur*) velsignet (udstyret) med Rigdom, rig. — **2.** (*gróðasamur*) som har let ved at blive rig, som har Held i Pengesager. °**-sællega** [-sail·ε·qa] adv. med Hensyn til Forøgelse af Formue, økonomisk betragtet.

auð sær [öyð·sai·r] a. indlysende, iöjnefaldende. **-talinn** [-ta·lɪn] a. **1.** let at tælle: *auðtalin upphæð.* — **2.** let paavirkelig: *auðtalinn og ásteytinn | aldrei þinn sé vinurinn* (ÞÞór. 246). **-taminn** [-ta·mɪn] a. let at tæmme. **-tryggi** [-trɪɡ·ɪ] f. = **auðtrygni.** **-trygging** [-trɪɡ·iŋk] f. Lettroenhed. **-trygginn** [-trɪɡ·ɪn] a., **-tryggur** [-trɪg·øϱ] a. = **auðtrúa.** **-trygni** [-trɪgnɪ] f. Godtroenhed, Lettroenhed, Troskyldighed.

***auðtróða** [öyð·troᵘ·ða] f. Kvinde.

auð trúa [öyð·tru·a] a. indec. lettroende. **-trúanlegur** [-truanlε:qøϱ] a. meget sandsynlig. **-trúi** [-tru·ɪ] a. = **auðtrúa.** **-trúleikur (-s)** [-trulεi·gøϱ, -lεi·køϱ] m. = **auðtrygni.**

†**auð ugleikur** [öy:ðøqlεi·gøϱ, -lεi·køϱ] m. Rigdom. **-ugur** [-øqøϱ] a. rig, velhavende.

Auðun|n (-s, -ar) [öy:ðøn] m. npr. Audun, Edwin.

auð unninn [öy:ðʏn·ɪn] a., comp. *-unnari* [-ʏn·arɪ] **1.** (*sem auðvelt er að sigrast á eða vinna*) let at besejre, let at erobre. — **2.** (*um efni, jarðveg osfr.*) let at bearbejde (om Materialier, Jordbund osv.). **-uppleystur** [-ʏhblεisdøϱ] a. letopløselig.

1. **auður (-s** og ***-ar**; pl. **-ir)** [öy:ðøϱ, öyð·s] m. **1.** (*auðæfi*) Rigdom, Formue: *eiga auð fjár*, have en stor Formue; (Ordspr.) *auður er valtastur vina*, af alle Venner er Rigdom mindst at stole paa; **auðar bil, -brík, -brú, -grund, -hlíð, -lín, -ná, -nanna, -nift, -rein, -skorð, -slóð, -tróða, -þöll,* **auðs grund, -tróða*, (Kenninger for) Kvinde; **auðarlundur*, Mand. — ***2.** (*örlög*) *fá auðar*, dø. — ***3.** (*hamingja*) *e-u hagar til auðar*, n-t fører til Lykke.

2. **Auður (gen. -ar, dat., acc. -i)** [öy:ðøϱ] f. npr.

3. **auður** [öy:ðøϱ] a. **1.** (*tómur*) tom, øde; (*óbygður*) ubeboet: *sitja auðum höndum*, sidde med Hænderne i Skødet; *auðir veggir*, nøgne Vægge. — **2.** (*snjólaus, íslaus*) uden Sne, uden Is: *auð jörð*, snefri Jord; *fjörðurinn var a.*, Fjorden var fri for Is; (Ordspr.) *autt er feigs forað* (GJ.), den Sump fryser ikke til, hvori fej (ɔ: dødsens) Mand skal falde.

auð vald [öyð·valt] n. Rigdommens Magt, Kapitalisme, Plutokrati, Pengevælde. **-valdsstjórn** [-valtsdjoᵘr·dv] f. = **auðveldisstjórn.**

auð veiddur [öyð·vεid·øϱ] a. let at fange. **-velda (ti)** [-vεlda] vt. **1.** (*gera auðvelt*) göre let. — **2.** (*telja auðvelt*) regne for let. **-veldaverk** [-vεldavεϱ·k] n. let Sag.

auð veldi [öyð·vεldɪ] n. = **auðvald.** **-veldismaður** [-vεldɪsma:ðøϱ] m. Plutokrat, Tilhænger af Kapitalismen. **-veldisstjórn** [-vεldɪsdjoᵘr·dv] f. plutokratisk el. kapitalistisk Regering.

auð veldlegur [öyð·vεldlε·qoϱ] a. **1.** (*auðveldur á að sjá*) som ser ud til at være let. — **2.** som ser ud til kun at ville yde svag Modstand el. let falde til Föje. — **3.** (*auðveldur*) let. — **4.** adv. *-lega.* **a.** (*ljettilega*) med Lethed, let: *taka a. á e-u*, omtale n-t som om det var en let Sag. — **b.** (*með góðu*) med det gode. **-veldleiki** [-vεldlεi·ɡɪ, -lεi·§ɪ] m., jfr. *auðveldur.* **1.** (*vandaleysi*) Lethed. — **2.** (*eftirlátsemi*) Medgörlighed. **-veldur** [-vεld-øϱ] a. **1.** (*vandalaus*) let. — **2. a.** (*eftirlátsamur*) let at overtale, medgörlig, föjelig; (*um hesta, hunda osfr.*) let regerlig, let at tumle (om Heste, Hunde osv.). — **b.** (*yfirlætislaus*) behagelig, folkelig. — **3.** n. *auðvelt*, som adv.: let, med Lethed. 1. **-virða** [-vɪrða] f. Ringeagt. 2. **-virða (ti)** [-vɪrða] vt. vanære, nedværdige, ringeagte. **-virði** [-vɪrðɪ] n. Værdiløshed: *bein . . . mundu . . . fá sinn eðlilega lit og auðvirði . . .* (GFHh. 238). **-virðilegur** [-vɪrðɪlε:qoϱ] a. foragtelig. **-virðismaður** [-vɪrðɪsma:ðøϱ] m. (ussel) Mand af lav Stand. **-virkur** [-vɪϱgoϱ] a. som arbejder let. **-vitaður** [-vɪ·daðøϱ, -vɪ·t-] a. let at indse, tydelig, indlysende; n. *auðvitað*, som adv.: naturligvis, let at indse, tydeligt, öjensynligt, aabenbart: *það er auðvitað*, det er en given Sag; som interj.: bevares! naturligvis! **-þekkjanlegur** [-þεhɡanlε:qoϱ] a., **-þektur** [-þεχdøϱ] a. letkendelig.

°**auð þöll** [oyð·þodλ] f. Kvinde. **-æfajöfnuður** [oy:ðaiva[illegible]noðoǫ] m. Ejendomslighed, Formueslighed. **-æfi** [-ai vɪ] npl. stor Formue, Rigdom.

au fúsa, -fusa [oy:fu sa, -fY sa] f. **1.** (*gleði*) Glæde: *Auðséð var á álitunum að þeim var engin aufúsa í gestkomunni* (de var ikke særlig glade ved Gæsternes Ankomst) (GFrUbl. 38). — †**2.** Tak: *kunna e-m aufusu*, føle sig takskyldig overfor en, takke en. **-fúsugestur** [-fusoɋɛs·doǫ] m. velkommen Gæst.

auga (-a, -u) [oy:qa] n. **1.** Oje, — i overf. Bet.: *með e-ð fyrir augum*, ¹) med Henblik paa, i Tanken om: *hann keypti jörðina með það fyrir augum, að þarna mundi síðar myndast þorp*; ²) i den Hensigt, at. — **a.** i forskellige Ordsprog: *augun eru best í hverjum leik*, det er altid bedst at se sig for i en hvilken som helst Leg; *betur sjá augu en auga*, fire Øjne ser mere end to; *hætt er einu auganu, nema vel fari*, hvo kun har eet Øje (ɔ: een Mulighed), maa sig vogte; *mörg eru dags augu*, mange er Dagens Øjne (ɔ: der er mange, der ser, hvad der gaar for sig ved lys Dag); *náið er nef augum*, egl. Næsen er nær ved Øjnene, bruges om Ting, der er stillede paa en lignende Maade, særlig i Bet.: naar Naboen er i Fare, er der Fare for en selv; *sínum augum lítur hver á silfrið*, enhver har sit Syn paa Sagen. — **b.** med Verber el. Verber og præp. i alfab. Orden; *blína augunum*, stirre; *depla augum*, misse med Øjnene; *draga augað í pung*, knibe det ene Øje til; *ganga í augun á e-m*, vække ens Beundring, gøre Lykke hos en; *hann gekk heldur en ekki í augun á kvennfólkinu*, han gjorde stor Lykke hos det smukke Kön; *gefa e-m a.*, passe paa, holde Øje med, se af og til til en; *jeg gaf þeim a. við og við*, jeg saa af og til hen til dem; *gefa e-u gott a.*, synes godt om n-t, have et godt Øje til n-t; *gefa e-m ilt a.*, synes daarlig om en, se skævt til; *gjóta augum til e-s*, skule til en; *hafa a. á e-u*, ¹) (*gefa gætur að*) holde Øje med n-t, passe paa; *hafa vakandi a. á e-u*, holde vaagent Øje med n-t, føre nöjagtigt Tilsyn med n-t; ²) (*hafa augastað á e-u*), synes godt om n-t, attraa n-t; *hafa ekki stórt a. á e-u*, ikke have nogen høj Mening om n-t; *hafa ilt a. á e-u*, ikke kunne lide n-t, se skævt til; *hafa (eitt) a. í hnakkanum*, have Øjne i Nakken, vide Besked med alt, hvad der foregaar bag ens Ryg; *hafa fjekróka í augum*, have Pengerynker ved Øjnene, is. om Folk, der har let ved at tjæne Penge, el. som menes at være nærige el. tilbøjelige til at snyde, jfr. *fjekrókur*; *hafa kvennakróka í augum*, ordr. have Kvinderynker ved Øjnene, være kvindekær; *hafa stírur í augunum*, have stive Øjne, »Søvn i Øjnene«; *hafa ægishjálm í augum* (jfr. *ægishjálmur*), herske over andre ved sit Blik; *halda aftur augunum*, holde Øjnene til; *horfast í augu*, se hinanden ind i Øjnene; *hvessa augun á e-n* el. *e-ð*, se skarpt paa en el. n-t; *kasta (renna) hýru a. til e-s*, se mildt til en; *koma a. á e-ð*, faa Øje paa n-t; *láta aftur augun*, lukke Øjnene; *leiða e-ð (e-n) augum*, betragte n-t (en); *e-ð liggur í augum uppi*, n-t er soleklart; *lygna (aftur) augunum*, lukke Øjnene let; *líta (renna) a. (augum) til e-s*, se til en; *líta e-n rjettu a.*, se uhildet paa en; *hann getur ekki litið frænda sinn rjettu a.*, han kan ikke se uhildet paa sin Fætter (el. han ser meget skævt til ham); *ljúka upp augunum*, aabne Øjnene; *loka augunum*, lukke Øjnene; *mæna augunum á e-ð*, se med bedende Øjne (el. med Attraa i Øjnene) paa n-t; *reka upp stór augu*, göre store Øjne; *renna a. (augum) til e-s*, kaste et Blik til en; *það sjer varla út úr augunum*, man kan næppe skimte n-t, næppe se en Haand for sig; *loksins sá varla út úr augunum fyrir þoku* (JAÞj. II. 518); *segja e-m e-ð upp í opin augun*, sige en noget op i hans aabne Øjne (jfr. *geð*); *skima augunum*, se, spejde rundt; *skjóta augum í skjálg*, skule (til en); *skotra augum*, skotte (til en); *honum stóðu helst augu til þess*, han ønskede især det; *það súrnar í augum*, Øjnene løber i Vand; *tekinn til augnanna*, med indfaldne Øjne el. mørk under Øjnene; *láta sjer e-ð ekki í augum vaxa*, ikke lade sig imponere af n-t, ikke være bange for n-t, ikke lade sig forbløffe; *e-m er alt í augum uppi*, alting gaar let for en: *henni var alt í augum uppi, hvort sem var til bókarinnar eða handanna* (JAÞj. II. 21); *e-m er mjótt á milli augnanna*, en er karrig; *vera e-m þyrnir í augum*, være en en Torn i Øjet; *vökna um augu*, faa Taarer i Øjnene; *þyrla ryki* (el. *strá sandi*) *í augu e-m* (el. *augun á e-m*), stikke en Blaar i Øjnene. — **2. a.** (*gat, hola*) Øje, Hul, Aabning: *a. á kvörn, exi, nál osfr.*, Øje paa en Kværn, Skafthul paa en Økse, Naaleöje; *a. á ofni* (*eldavjel*) Gryde el. Kedelhullet i en Ovn el. paa et Komfur; *fá í augað*, faa Brænde som tænder godt (Skaft., JÓl.). — **b.** (*vatnshola*) rund Vandpyt. — **c.** Rende i en Vej: *gera yfir augað*, bygge en Bro over Renden. — **d.** (*á kartöflu*) Øje (paa en Kartoffel). — **3.** (*depill*) Øje, Point (paa en Tærning, Dominobrik el. desl.). **-bil** [-bɪ:l] n. Øjeblik, ogsaa med Tmesis i Forbindelsen: *á auga lifandi bili*, straks, lige paa Øjeblikket. **-blaka** [-bla:ga, -bla:ka] f. Øjenklap. **-blik** [-blɪ:k] n. = **augnablik**. **-brá** [-brau:] f. **1.** (*augnalok*) Øjenlaag. — **2.** (*augnahár*) Øjenhaar. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. **1.** (*depl*) Blik, Øjekast. — **2.** (*augnablik*) Øjeblik: *á augabragði*, øjeblikkelig, i et Nu. **-brún (-ar**, pl. **-brúnir**, (pop.) **-brýr**, †**-brýnn**) [-bru:n, -bru:nɪǫ, -bri:r, -brin·] f. Øjenbryn. **-fullur** [-fYd·løǫ] a. fuld som en Allike, pærefuld, snydefuld osv. **-himna** [-hɪm·na] f. Øjenhinde (conjunctiva). **-hola** [-ho:la] f. = **augnatóft**. **-hvarmur** [-χwar·møǫ, -kvar·møǫ] m. Kanten af Øjenlaaget. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. = **augnakarl**. **-krókur** [-krou:gøǫ, -krou:køǫ] m. Øjenkrog, Øjenkrig. **-laus** [-löy·s] a. uden Aabning: *augalaus bylur*, voldsom Snestorm (Vf.); *a.* (uafbrudt) *hafísþilja var að sjá yfir allan flóann* (ValDagr. 36). **-leið** [-lei:ð] f. i Forb.: *það gefur a.*, det er øjensynligt, klart (Árn.). **-sjónhending** [-sjou:v(h)ɛndiŋk] f., **-sjónhendingskast** [-sjou·v(h)ɛndiŋskas·t] n. *í einni a.*, *í einu augasjónhendingskasti*, i et Nu, i et Øjeblik. **-staður** [-sda·ðøǫ] m. Øjets Plads, bruges is. i Talem.: *að hafa augastað á*, holde Øje med, have for Øjne, have i Kikkerten. **-steinn** [-sdei:d·v] m. **1.** (*í auga*) [illegible], Pupil; *a. af ýsa* (Kuller) blev i gl. Dage kogt og tørret og brugt i Stedet for Kridt. — **2.** (*lítill hnykill*) et lille Nøgle (Garn el. desl.). — **3.** [illegible], Yndling. **-steinsbaugur** [-sdɛinsböy:qøǫ] m. Regnbuehinden (Iris).

aug dapur [öyq·da:bøǫ, -da·pøǫ] a. = **augndapur**. **-depra** [-de:bra, -de·pra] f. = **augndepra**. **-lýsa** [-li·sa] vt. (*gera bert, sýna*) göre klart, aabenbare; (*birta, kunngera*) bekendtgöre, kundgöre, avertere: *a. kall*, opslaa et Kald som ledigt. **-lýsing** [-li·siŋk] f. **1.** Bekendtgörelse, Kundgörelse. — **2.** (*í blaði*) Avertissement (i et Blad). — **3.** (*opinberun*) Aabenbaring: *a. guðs náðar*.

auglýsinga blað [öyq·lisiŋgabla:ð] n. Avertissementstidende, Adresseavis, Blad, som særlig indeholder Annoncer: *gott a.*, Blad, som er godt at avertere i. **-kassi** [-kas:ɪ] m. Opslagskasse, Kasse, hvori offentlige Bekendtgörelser og desl. opslaas. **-kostnaður** [-kos·(d)naðoǫ] m. Omkostningerne ved en Bekendtgörelse el. en Annonce. **-mál** [-mau:l] n. Maalet el. Störrelsen af Annoncen. **-merki** [-mɛǫ·ɋɪ] n. Mærke til Brug ved Annoncer. **-mynd** [-mɪn·t] f. Billede el. Kliché til Brug ved Annoncer. **-pláss** [-plaus·] n. Annonceplads. **-rúm** [-ru:m] n. Annonceplads. **-skjal** [-sɋa:l] n. Plakat. **-skrifstofa** [-sgrɪf·sdova] f. Annoncebureau; (*blaðs*) Annoncekontor (et Blads). **-smali** [-sma:lɪ] m. Annonceagent. **-spjald** [-sbjal·t] n. Skilt. **-umboðsmaður** [-Ym·boðsma·ðoǫ] m. **1.** (*maður, sem safnar auglýsingum*) Annonceagent. — **2.** (*forstöðumaður auglýsingaskrifstofu*) Direktør for et Annoncebureau. **-umgerð** [-Ym·ɋɛrð] f. Annonceramme. **-verð** [-vɛr·ð] n. Annoncepris.

aug lit [öyq·lɪ·t] n. Ansigt, Aasyn: *augliti til auglitis*, Ansigt til Ansigt; *í augliti e-s*, for ens Aasyn, i ens Nærværelse. 1. **-ljós** [-ljou·s] n. lys Dag: *koma í a.*, komme for Lyset, for Dagen. 2. **-ljós** [-ljou·s] a., **-ljóslegur** [-ljouslɛ·qoǫ] a. aaben, aabenbar, klar, tydelig, indlysende; — adv. *-lega*, aabenlyst, öjensynlig.

†**augn** [[illegible]] f. = **ögn**.

augna (a) [[illegible]] vi. [illegible], der smælter Huller i den faste Sneskorpe (GFrTs. 37).

augna bending [öyg·nabɛn·diŋk] f. Øjekast, Tegn med Øjnene. **-bil** [-bɪ:l] n. Øjeblik, jfr. *bil* og *augabil*. **-bitur** [-bɪ:døǫ, -bɪ:tøǫ] a. med hvasse Øjne. °**-blaðka** [-blaþ·ga, -blað·kɪ] f. (*á manni*) Øjeklap (JsJs.); (*á beisli*) is. i pl. *augnablöðkur*, Skyklapper. **-blik** [-blɪ:k] n. **1.** (*augabragð*) Øjeblik. — **2.** (*augnaráð*) Blik, Øjekast. °**-blökur** [-blö:gøǫ, -blö:køǫ] fpl. se **augnablaðka**. **-bólga** [-bou·l ga] f. Øjenbetændelse. **-bragð** [-braq·ð, -brag þ] n. = *augabragð*, Øjeblik: (Ordspr.) *að augnabragði verður enginn algjörður*, ingen bliver fuldkommen paa et Øjeblik. **-brár** [-brau:r] fpl. Øjenbryn, jfr. *augabrá*. **-díll** [-did·λ] m. Øjeplet. **-fagur** [-fa:qoǫ] a. öjenfager, med smukke Øjne. ***-fífl** [-fib·λ] npl. dumme Øjne (JÓl.). **-fiskur** [-fɪs·gøǫ] m. (Af.) = **bjöllufiskur**. **-fró** [-frou:] f. (bot.) Øjentrøst (euphrasia latifolia). **-fræ** [-frai:] n. = *ljósberi* (bot.) Pragtstjærne (viscaria alpina). **-fullur** (-fYd·loǫ] a. fuld af Øjne, spec. Vandpytter (om sumpet Terrain). **-gaman** [-ga:man] n. Øjenslyst. **-gler** [[illegible]] n. Økulargla[illegible], Okular, [illegible] **-gras** [[illegible]] n. = **augnafró**. **-grým** [-gri:m] n., **-grom** [[illegible]] n. **1.** [illegible] *auga*) Støvpartikel i Øjet: *það er ekkert a.*, det er ingen lille indbildt Ting; *vitleysurnar eru ekkert a.* (JSBr. 157). — **2.** (*gröftur í augum*) Materie i Øjenkrogene, Vor. **-gætur** [-ɋai:døǫ, -ɋai:tøǫ] fpl. spejdende el. betragtende Blik, Maalen med Øjnene: *því eg fann til sársauka við þessar a.* — *þessar lymskulegu, hvítmatandi a. griðkvenna minna* (GFrÓl. 126). **-hár** [-hau:r] n. Øjenhaar. **-himna** [-hɪm·na] f. Blinkhinde, Øjenhinde (conjunctiva). **-hlíf** [-hλi:v] f. Øjenbeskytter, spec. Skærm, Lampeskærm. **-holur** [-ho:løǫ] fpl. Øjenhuler, jfr. *augahola*. **-hræsni** [-hɾais·nɪ] f. **1.** (*hræsnandi tillit*) sledsk Blik. — **2.** (*hræsni að e-m ásjáanda*) Hykleri el. Sledskhed i ens Nærværelse. **-hvarfl** [-χwar·(v)dλ, -kvar·(v)dλ] n. det at kaste Blikket omkring. **-hvarmur** [-χwar·møǫ, -kvar·moǫ] m., is. pl. *augnahvarmar*, Øjelaag, jfr. *augahvarmur*. **-hvíta** [-χwi:da, -kvi:da, -kvi:ta] f. det hvide i Øjnene. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. (n. G. V.) Hofteskaal: *ganga úr augnakörlunum*, faa Hoften af Led. **-kast** [-kas·t] n. Øjekast: *á einu augnakasti*, i et Øjeblik. **-kaun** [-köy:n] n. Byld el. Blegn i Øjet. **-kláði** [-klau:ðɪ] m. Kløen i Øjnene. **-krím** n., **-kríma** f., **-krími** m. [-kri:m, -kri:ma, -kri:mɪ] = **augnkríma**. **-krókur** [-krou:gøǫ, -krou:koǫ] m. Øjekrog. **-kækur** [-ȼai:gøǫ, -ȼai:koǫ] m. Særhed ved ens Blik el. Øjne. **-lag** [-la:q] n. Øjnenes Stilling og Udseende. **-lappi** [-lahbɪ] m. = **augnablaðka**. **-laus** [-löy·s] a. uden Øjne. **-lok** [-lo:k] n. Øjenlaag. **-loksfelling** [-loχsfɛd·liŋk] f. Fold paa Øjenlaaget. **-lækning** [-laihgniŋk] f. Helbredelse af Øjensygdomme. **-læknir** [-laihgnɪǫ] m. Øjenlæge, Oftalmolog. **-mál** [-mau:l] n. Øjensprog. **-matur** [[illegible]] n. **1.** [illegible]. — **2.** [illegible], faar at se, men ikke nyde, Skueret. **-mein** [-mɛi:n] n., **-meinsemd** [[illegible]] f. [illegible]. **-mið** [[illegible]] n. [illegible]. **-ráð** [-rau:ð] n. **1.** (*augnasvipur*) Blik. — †**2.** = *augnveiki*. **-raun** [-röy:n] f. **1.** Anstrængelse for Øjnene. — **2.** hvad man ikke kan lade være med at stirre paa: (Ordspr.) *fríðar yngismeyjar eru a. yngismanna* (GJ.), favre Ungmøer fanger Ungersvendes Blikke. **-síld** [-sil·t] f. (zool.) Stamsild (clupea finta Cuvier). **-sjúkdómafræði** [-sju:gdou·mafrai:ðɪ, -sju:k-] f. Oftalmologi. **-sjúkdómur** [-sju:gdou·moǫ, -sju:k-] m. Øjensygdom. **-skemtun** [-sɋɛm·don, -sɋɛm·ton] f. = **augnagaman**. **-skot** [-sgo:t] n. Blik, Øjekast, Skotten. **-slím** [-sli:m] n. Øjenflod, rindende Øjne. **-smyrsl** [-smɪǫ·sλ] npl. Øjensalve. **-sorta** [-soǫ·da] f. Mørke for Øjnene, Blindhed. **-staður** [[illegible]] m. = **augastaður**. **-steinar** [[illegible]] [illegible] Øjestene, jfr. *augasteinn*. **-steinsbugur** [-sdɛinsbY:qøǫ] m. (BH.) = **augasteinsbaugur**. **-stirður** [-sdɪr·ðøǫ] a. stivöjet. ***-sveinn** [-svɛid·v] m. Dreng el. Mand, som leder en blind. **-tepra** [[illegible]] [illegible]. **1.**

skælvende Ojne, nervose Trækninger i Ojenaagene. — 2. pl. *augnateprur*, se *vokustaurar*. **-tillit** [-tɪl:ɪt] n. 1. (*augnaráð*) Blik. — 2. (*hliðsjón*) Hensyn. — 3. (*tilgangur*) Hensigt. **-tinun** [-tɪ:non] f., **-titur** [-tɪ:døǫ, -tɪ:tøǫ] n. = **augnatepra** 1. **-tóft** [-touht] f. Øjenhule. **-tönn** [-tön·] f. Hjörnetand. **-var** [-va:r] n. (BH.) = **augnagróm** 2. **-vargur** [-var·gøǫ] m. (egl. om Ravne, der hugger Ojnene ud af Aadsler) graadig Person, Slughals: *láta eins og argur a.*, være som en graadig Slughals. **-veiki** [-vεi:ɟɪ, -vεi:ɕɪ] f. Øjensygdom, Øjensvaghed. **-verkur** [-vεǫ·gøǫ] m. Øjensmærte. **-vik** [-vɪ:k] n. Øjekrog. **-vika** [-vɪ:ga, -vɪ:ka] f. = **staurvika.** **-voði** [-vo:ðɪ] m. (egl. Fare for Øjnene ɔ:) noget som det er farligt at se paa. **-væta** [-vai:da, -vai:ta] f. = **augnaslím.** **-þjónn** [-þjoud·v] m. Øjenskalk, Øjentjæner. **-þjónusta** [-þjou:nøsda] f. Øjentjæneste. **-þraut** [-þröy:t] f. Anstrængelse for Øjnene. **-þreyta** [-þrεi:da, -þrεi:ta] f. Træthed i Øjnene.

augn bragð [öyɣn·braɣð, -bra·ɣþ] n. Blik. **-dapur** [-da·bøǫ, -da·pøǫ] a. 1. (*rauðeygður*) suröjet, rødöjet. — 2. (*sjóndapur*) svagsynet. **-deyfa** [-dεi·va] f. svagt Syn (emblyopia), Nærsynethed. **-depra** [-dε·bra, -dε·pra] f. 1. (*það að hafa rauð augu*) Suröjethed, røde Øjne. — 2. (*sjóndepra*) Svagsynethed. **-fró** [-v-frou·] f. = **augnafró.** **-gler** [-*n*-glε·r] n. = **augnagler.** **-hringur** [-v-hǫiŋgøǫ] m. bruskagtig Ring omkring Øjnene paa et Torskehoved, Senehinde (sclera). **-kríma** [-kri·ma] f. en Slags Øjenbetændelse (conjunctivitis sicca). **-kveisa** [-kvεi·sa] f. = **augnverkur.** **-laus** [-n-löys] a. = **augnalaus.** **-lækningar** [-laihgniŋgaǫ] fpl. Konsultationer i Øjensygdomme. **-læknir** [-laihgnɪǫ] m. = **augnalæknir.** **-roði** [-ro·ðɪ] m. Rødhed ved Øjnene. **-skær** [-v-sɟai·r] a. klaröjet. **-stola** [-sdo·la] a. indec. som stirrer fortabt paa n-t. **-veiki** [-n-vεi·ɟɪ, -vεi·ɕɪ] f. = **augnaveiki.**

aug sýn [öyχ·si·*n*] f. 1. (*sjón*) Paasyn: *í allra a.*, i alles Paasyn. — 2. Synsvidde: *koma í a.*, komme til Syne. — 3. Synet m. H. t. Styrken: *hve augsýn mins hugar var einhæf og skjót í æsku er trúin mig flúði* (GFrUh. 44). **-sýna** [-si·na] vt. (*auðsýna*) vise, udvise, bevise. **-sýnilegur** [-sinɪlε:qøǫ] a. öjensynlig, synlig; adv. *-lega*. **-sjá** [-sjau·] f. Paasyn. **-sjáandi** [-sjau·andɪ] a. som ser med egne Øjne: *að honum a.*, i hans Paasyn. **-sjón** [-sjou·*n*] f. 1. = *augsýn*. — 2. Synsbillede (mods. *hugsjón*): *Hann sér í hug sér myndina og reynir að festa hana á léreftið eins og hann sá hana, gera hugsjónina að augsjón* (GFHh. 359). **-súr** [-su·r] a. suröjet.

auk [öy:k] 1. adv. (*umfram, aukreitis*) foruden, desuden, ekstra; *að a.* (el. *að auki*) desuden, oven i Købet; *þar að auk(i)*, desuden; — *a. heldur*: [1]) hvad þá heldur: *var hvert einasta hús hér í hreppnum með torfveggjum og torfþaki, kirkjan auk heldur annað* ((selv) Kirken, for ikke at tale om andre) (Eimr. XIII. 97); [2]) desuden: *mörgum hefur aukheldur blætt út af sárum þeim er Gleipnir skar* (ÞGjOs. 124); [3]) med nægtende Bet.: langt mindre, endsige (= *því síður*): *hún vill ekki sjá hann, auk heldur tala við hann* (endsige tale med ham). — 2. præp. med gen. foruden: *auk þess*, desuden, foruden det; *a. þess sem*, foruden hvad, foruden at; *margir menn auk hans*, mange foruden ham.

1. **auka (eyk, aukum; jók, jukum, yki,** (pop.) **jyki; aukið)** [öy:ga, öy:ka, εi:k; öy:gøm, öy:køm; jou:k, jy:gøm, jy:køm; (j)ɪ:ɟɪ, (j)ɪ:ɕɪ, öy:gɪð, öy:kɪð] vt. øge, forøge, göre större, tilföje. 1. (*bæta við, stækka*) lægge til: *a. í* (*í prjóni*) udtage (i Strikning); *a. ætt sína*, forøge sin Slægt, faa Börn, blive Stamfader el. Stammoder til en Slægt. — 2. (*ýkja*) overdrive: *þetta er orðum aukið*, dette er overdrevet. — 3. *a. e-ð saman*, sammenföje n-t. — 4. (med dat.) *a. e-u á* el. *við e-ð*, föje til n-t, lægge til n-t. — 5. refl. *aukast*, forøges, forstörres, vokse: *orð jókst af orði*, det ene Ord tog det andet. — 6. ppn. *aukið*: *e-m er of a.*, en er overtallig (et Steds).

2. **auka** [öy:ga, öy:ka] som förste Sammensætningsled: ekstra, bi-, om hvad der er udover det sædvanlige: *aukamaður*, Ekstramand; *aukasól*, Bisol osv. **-afborgun** [-av·borgon, ab:-] f. ekstraordinært Afdrag. **-alþingi** [-al·þiŋɟɪ] n. = **aukaþing.** **-atriði** [-a:drɪðɪ, -a:t-] n. Bisag, Biomstændighed. **-átt** [-auht] f. Mellemretning (mellem to Hovedretninger). **-atvik** [-a:dvɪk, -a:t-] n. Biomstændighed. **-atvinna** [-a:dvɪna, -a:t-] f. Bierhværv. ° **-banki** [-bauŋ·ɟɪ, -bauŋ·ɕɪ] m. Bankfilial, Filial af en Bank (= *útibú*). **-bára** [-bau:ra] f. Ekstrabølge (i *lag* el. *ólag*, foruden de 3 normale Bølger). **-baugur** [-böy:qøǫ] m. Bicirkel. **-biðdagur** [-bɪð·daqøǫ] m. (naut.) Overliggedag. **-biti** [-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. ekstra Portion Mad, ekstra Traktement. **-blað** [-bla:ð] n. Ekstrablad. **-bogi** [-boi:jɪ] m. Biregnbue. **-borð** [-bor·ð] n. 1. (*hliðarborð*) Sidebord. — 2. (*efstu borð í bát*) de øverste Brædder i en Skibsside, Fortsættelse af *hástokkur* baade for og agter = *kempur*, se *kempa*. **-breytingaruppástunga** [-brεi·diŋgar·ɪvhbausduŋga, -brεi·tiŋgar-] f. Underændringsforslag. **-burðargjald** [-bʏr·ðarɟalt] n. Tillægsporto. **-dagur** [-da:qøǫ] m. 1. (*dagur umfram*) Ekstradag. — 2. (*hlaupársdagur*) overskydende Dag, Skuddag. **-einkenni** [-εiŋ·ɕεnɪ] n. Biegenskab. **-eista** [-εis·da] n. Bitestikkel. **-eldstó** [-εl·tsdou] f. Forfyr. **-fall** [-fad·λ] n. afhængig Forholdsform (casus obliquus). **-fang** [-fauŋ·k] n. Oversvangerskab, Drægtighed paany, inden det förste Foster er født (BH.). **-fjelagi** [-fjε:laijɪ] m. overordentlig Medlem. **-fjörður** [-fjör·ðøǫ] m. Bifjord. **-forseti** [-foǫ·sedɪ, -sεtɪ] m. = **varaforseti.** **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. = **varafulltrúi.** **-fundur** [-fʏn·døǫ] m. ekstraordinært Møde el. Generalforsamling; (*alþingis*) overordentlig Samling (af Altinget). **-gepill** [-ɟε:bɪdλ, -ɟε:pɪdλ] m. Ekstraperson (i nedsættende Betydning): *tala um aukagepla-gæzlustjóra* (Alþ. '11, B. II. 1886), — ogs. brugt om Dyr, is. om fremmede Faar, der har sluttet sig til en Hjord. **-geta** [-ɟε:da, -ɟε:ta] f. 1. (*ábætir*) Ekstratraktement, Ekstramad; (*eftirmatur*) Dessert. — 2. (*aukatekjur*) Sportler. — 3. (*aukagjöf*) ekstra Gave: *og tvær kirkjur fengu sína jörðina hvor í aukagetu* (GFrE. 65). **-gigur** [-ɟi:qøǫ] m. Bikrater. **-gjald** [-ɟal·t] n. 1. (*alment gjald*) Tillægsbetaling, Ekstrabetaling. — 2. (*aukapóstgjald*) Tillægsporto. **-gjöf** [-ɟö:v] f. ekstra Portion Foder, Ekstragift. **-hesthús** [-hεs·d(h)us] n. Ekstrastald. **-hestur** [-hεs·døǫ] m. Ekstrahest, Bilober. **-hljómur** [-hλjou:møǫ] m. (mus.) Biklang. **-hlutur** [-hλʏ:døǫ, -hλʏ:tøǫ] m. ekstra Lod, (spec.) en vis Skat af Fiskefangsten, som blev anvendt til Hospitaler for spedalske, det senere *spítalahlutur*, *spítalagjald*, s. d. O. **-hús** [-hu:s] n. Sidebygning. **-jarðstjarna** [-jar·þsdja(r)dna] f., **-jörð** [-jör·ð] f. Biplanet. **-kjörskrá** [-ɕöǫ·sgrau] f. Tillæg til en Valgliste. **-kjörstaður** [-ɕöǫ·sdaðøǫ] m. Ekstravalgsted. **-kosning** [-kos·niŋk] f., ofte i pl., Ekstravalg. **-kvæma** [-kvai:ma] f. (A.-Skaft.) = **aukageta.** **-laun** [-löy:*n*] npl. = **aukatekjur.** **-lega** [-lε·qa] adv. ekstra. **-lið** [-lɪ:ð] n. Ekstrapersoner. **-lína** [-li:na] f. Ekstralinje. a. (*í landmælingum*) Verifikations-Linje (i Geodæsi) (ÞThLfr. III. 255). — b. (mus.) Hjælpelinje (over og under et Nodesystem), Streg gennem Halsen paa en Node. **-læknir** [-laihgnɪǫ] m. Ekstralæge. **-mánuður** [-mau:noðøǫ] m. Skudmaaned. **-matur** [-ma:døǫ, -ma:tøǫ] m. 1. (*aukarjettur*) Biret. — 2. (*ábætir*) Dessert. — 3. (*matur milli máltíða*) Ekstramaaltid (udenfor de regelmæssige Spisetider). **-nafn** [-nab·v] n. = **auknefni.** **-námsgrein** [-naum·sgrεi*n*] f. Bifag. **-námsskeið** [-naum·sɟεið] n. Ekstrakursus. **-niðurjöfnun** [-nɪ:ðørjöbnøn] f. Tillægsligning. **-nýr** [-ni:r] a. splinterny. **-nætur** [-nai:døǫ, -nai:tøǫ] fpl. de 4 interkalerede Dage (i Juli mellem *Sólmánuður* og *Heyannir*, i *13. vika sumars*, ca. 19.—20. Juli). **-orsök** [-oǫ·sök] f. Biaarsag. **-póstferð** [-pous·tfεrð] f. Ekstraposttur. **-póstleið** [-pous·dlεið] f. Ekstrapostrute. **-póstur** [-pous·døǫ] m. 1. Ekstrapost. — 2. Bipost (som gaar til afsides Poststationer udenfor den regelmæssige Rute). **-prófessor** [-prou:fεsoǫ] m. ekstraordinær Professor. **-rif** [-rɪ:v] n. »uægte« Ribben. **-rjett** [-rjεht] f. se **rjett.** **-rjettur** [-rjεhdøǫ] m. 1. (*aukadómþing*) Ekstraret, Ekstraretsmøde. — 2. = *aukamatur* 1. **-seta** [-sε:da, -sε:ta] f. Ekstrasamling. **-setning** [-sεhdniŋk] f. (gramm.) Bisætning. **-sýsla** [-sis·la] f. Biarbejde, Bigærning. ° **-sjóliðsforingi** [-sjou:lɪðsfo·riŋɟɪ] m. Viceadmiral. **-skoðun** [-sgo:ðøn] f. Ekstraeftersyn. **-skóli** [-sgou:lɪ] m. Fortsættelsesskole. **-skrá** [-sgrau:] f. Tillægsliste. **-skriftir** [-sgrɪf·dɪǫ] fpl. 1. Ekstraskriverier. — 2. (*aukaskrifstofustörf*) ekstraordinært Kontorhold. **-smíði** [-smi:ðɪ] n. overflødigt Arbejde. **-sól** [-sou:*l*] f. Bisol, Vejrsol, Solulv. **-starf** [-sdar·*v*] n. Biforretning. **-stund** [-sdʏn·t] f. 1. (*aukakenslustund*) Ekstratime. — 2. (*stund afgangs*) Time som bliver tilovers. **-tað** [-ta:ð] n. törrede Hestepærer (= *hrossataðsköglar*) til Brændsel (Árn.) (af *auki* og *tað*, fordi det bruges ved Siden af *sauðatað*, som hyppigst bliver brugt til Brændsel). **-tegund** [-tε:qont] f. Underart. **-tekið** [-tε:ɟɪð, -tε:ɕɪð] an.: *a. orð*: [1]) (*móðgandi orð*) fornærmende (i nægtende Sætninger som) *hann sagði aldrei a. orð við vinnufólkið*, han sagde aldrig et eneste haardt Ord til Tjænestefolkene; [2]) (*eitt einasta orð*) et eneste Ord (mere): *jeg lofa ýður því, að jeg skal ekki tala a. orð um þetta við nokkurn mann* (Lögr. '11, 11). **-tekjudagbók** [-tε·ɟodaq·bou·k, -tε·ɕo-] f. Sporteljournal. **-tekjur** [-tε:ɟøǫ, -tε:ɕøǫ] fpl. Biindtægter, Sportler. **-tekjureglugjörð** [-tε·ɟørεg·løɟörð, -tε·ɕø-] f. Sportelreglement. **-tilgangur** [-tɪl·gauŋgoǫ] m. Bihensigt. **-tillag** [-tɪl:aq] n. overordentligt Tilskud. **-tími** [-ti:mɪ] m. Ekstratime. **-tollur** [-tod·løǫ] m. Surtaxe. **-tugga** [-tʏg:a] f. ekstra Portion Foder, Ekstragift: *gefa ánum svolitla aukatuggu*. **-tún** [-tu:*n*] n. Bitun, et Markstykke udenfor den egentlige Hjemmemark. **-tungl** [-tuŋ·*l*] n. Bimaane. **-útsvar** [-u:tsvar] n. ekstraordinær Kommuneskat, Bidrag efter Formue og Lejlighed (*eftir efnum og ástæðum*). **-veð** [-vε:ð] n. Ekstrapant, Kollateral. **-vegur** [-vε:qøǫ] m. Bivej. **-verk** [-vεǫ·k] n. 1. Ekstraarbejde, Biarbejde; spec. (*a. presta*) Ministerialia. — 2. (*vinna í frístundum*) Arbejde som udføres i Fritiden. — 3. (*óþörf vinna*) overflødigt, uvigtigt Arbejde. **-vika** [-vɪ:ga, -vɪ:ka] f. Ekstrauge, — spec. indskudt (interkaleret) Uge (= *sumarauki*). **-vinna** [-vɪn:a] f. = **aukaverk.** **-þýðing** [-þi:ðiŋk] f. Bibetydning. **-þing** [-þiŋ·k] n. ekstraordinær Samling af Altinget (ogsaa brugt om andre Forsamlinger).

auk fiski [öy:kfɪsɟɪ] n. ekstra Fisk, d. v. s. Havkat og Helleflynder, som man selv fanger, og hvoraf hver afgiver en forholdsmæssig Part til Maden paa et Skib. **-heldur** [-(h)εldoǫ] adv. se **auk.**

auki (-a, -ar) [öy:ɟɪ, öy:ɕɪ, öy:gaǫ, -kaǫ] m. 1. (*viðbót*) Tillæg, Tilvækst, Forøgelse, Indfældning, tilföjet Stykke. — 2. (*afl*) *færast í aukana*, samle alle sine Kræfter.

aukin [öy:ɟɪv, öy:ɕɪv] adv. i Forb. *aukin heldur* (pop.) = *auk heldur*, se **auk.**

auk nafn [öy:gnabv, öy:k-] n. = **auknefni.** **-nefna** [-nεbna] vt. give Tilnavn, Øgenavn. **-nefni** [-nεbnɪ] n. (*viðurnefni*) Tilnavn; (*uppnefni*) Øgenavn.

aukning (-ar, -ar) [oyhgniŋk] f. Forøgelse, Øgning, Tilföjelse.

aukreitis [öy:grεi·dɪs, öy:krεi·tɪs] adv. ekstra, ekstraordinært, desuden; (*auk hins venjulega*) udenfor det sædvanlige; *hafa* (*fá*) *e-ð a.*, have (faa) n-t ekstra; *kjósa a.*, foretage ekstraordinært Valg.

au kvisaskapur [öy:kvɪsasga:boǫ, -sga:bøǫ] m. Ømskindethed. **-kvisast (a)** [-kvɪ·sast] vrefl. = *örkvisast*, gaa tilbage, forringes. **-kvisi** [-kvɪ·sɪ] m. = *örkvisi*. 1. (*fíngerður maður*) blødagtig Person. — 2. (*úrkynjaður maður*) Vanslægtning: (Ordspr.) *einn er a. ættar hverrar*, i hver Familie er der en Vanslægtning, der er Plet i hver en Æt. — 3. (*ragmenni*) Kujon, Pjalt.

1. **aula (a)** [öy:la] vi. og vt. med dat. (= *öngla?* s. d. O.), jfr. *aulhríð*, samle sammen, i Forb. *hann aular við, hann er farinn að a. saman snjónum* (Hún.), der er begyndt at danne sig Snedriver.

2. **aula (a)** [oy:la] v. 1. vt. med dat: *a. e-u út úr sjer*, buse ud med n-t. — 2. vrefl. bære sig ad som en Taabe: *a. til e-s, a. út í e-ð*, være saa idiotisk at göre n-t el. give sig i Lag med n-t: *hann aulaðist út á götu*, han var saa taabelig at gaa ud paa Gaden, gik som en ren Idiot ud paa Gaden.

aula bárður [öy:labaur·ðøǫ] m. Dumrian. **-brók** [-bro·k] f. (*skammaryrði um konu*) (dum) Gaas (om en Kvinde). **-dómur** [-do·møǫ] m. Dumhed, Keitethed. **-drengur** [-drɛiŋ·gøǫ] m. = **auli.** **-greiði** [-grɛi·ðɪ] m. Björnetjæneste. **-háttur** [-hauhdøǫ] m. dum el. kejtet Adfærd. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. dum, kejtet, som ser dum ud, dosmeragtig. **-menni** [-mɛn.ɪ] n. Dosmer. **-skapur (-ar)** [-sga·bøǫ, -sga·pøǫ] m. Dumhed, Taabelighed.

aulhríð [öyl·hǫi·ð] f. Snefog med en Del Vind (Sch.).

auli (-a, -ar) [öy:lɪ] m. **1.** (*kjáni, flón*) Dumrian, Torsk, Flynder, Fæ, Dosmer. — **2.** (*stór þorskur*) stor Torsk (gadus callarias) (af en Længde af ca. 70 cm. og derover) (= *fyrirtak*).

auma (-u, -ur) [öy:ma] f. Elendighed, is. pl. *aumur: sjá aumur* (el. *aumu*) *á e-m*, føle Medlidenhed med, have Medynk med en. — (med a.:.) *auman* som adv.: *það er a.*, det er slemt (kedeligt). **-lingur** [-liŋgøǫ] m. kun i Forb.: *það er a.* (Rvk.) = *það er auman.*

aumhjartaður [öym·ḩagdaðøǫ] a. som let bliver rørt, følsom.

aumindi [öy:mɪndɪ] npl. = **eymd.**

aumingi (-ja, -jar) [öy:miŋɟɪ] m. Stakkel: *aumingja garmurinn*, det sølle Skind, den arme Djævel; — spec. om Helbredet: *hann er orðinn mesti a.*, hans Helbred er helt nedbrudt, han er blevet et helt Vrag.

aumingja legur [öy:miŋɟalɛ:qøǫ] a. ynkelig, jammerlig, ussel. **-skapur** [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. Usseldom, Jammerlighed.

aumka (a) [öyµ·ga, öym·ka] vt. føle Medlidenhed med, beklage: *a. sig*, klage, jamre sig; — refl. *aumkast yfir* og *a. sig yfir*, forbarme sig over.

†**aumkan, aumkun (-ar)** [öyµ·gan, -gon, öym·kan, -kon] f. **1.** (*meðaumkun*) Medlidenhed, Medynk. — **2.** (*harmakvein*) Jamren, Veklage. **3.** (*e-ð aumkunarvert*) Elendighed, sorgfuldt Syn: *það er a. að sjá þetta*, det er dog en ren Elendighed at se.

aumkunar legur [öyµ·gonarlɛ:qøǫ, öym·k-] a. ynkelig [illegible]. **-verður** [-vɛr·ðøǫ] a. ynkværdig, beklagelsesværdig.

aumkva [öyµ·gva, öym·kva] vt., **aumkvun** [öyµ·gvon, öym·kvon] f. = **aumka, aumkun.**

aum legur [öym·lɛqøǫ] a. ynkelig, elendig; — adv. *-lega.* **-(leg)leiki, -(leg)leikur** [-(lɛq)lɛi·ɟɪ, -lɛi·ḱɪ, -(lɛq)lɛi·gøǫ, -lɛi·køǫ] m. Nød, Elendighed. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Følsomhed. **-nögl** [-nögλ] f. = **annögl.** **-staddur** [-sdad·øǫ] a. ynkelig stillet, elendig.

aumur [öy:møǫ, n. öyµ·t, öym·t] a. **1.** (*vesæll*) ussel, elendig: *hann má ekkert aumt sjá*, han føler Medynk med alt, hvad der er elendigt; *jeg a. vesælingur*, jeg arme Stakkel; (Ordspr.) *flest vill aums fje ama* (SchMál.), der er mangt som truer den fattiges Ejendom; *það eru aumu vandræðin*, det var dog kedeligt; *þú ert aumi maðurinn*, du er en rigtig slem en. — **2.** (*sár, viðkvæmur*) om [illegible] Saaret er ømt. — **3.** [illegible]

aung- [öyŋ·g, öyŋ·k], se **öng-.**

aungv- [öyŋ·gv], se **eng-** og **öngv-.**

áunninn [au:Yn·ɪn] a. udrettet, udført.

1. **aur (-s, -ar)** [öy:r, öyǫ·s] m. **1.** (*leir*) Dynd; (*for*) Snavs; (*möl og sandur*) Grus og Sand blandet sammen; — pl. *aurar*, Dyndslette, fugtige Sandstrækninger; *koma* (*fara*) *í aura*, bedækkes med Sand el. Ler: *hefir þar* [illegible] (ÞThFerð. III. 250). — **2.** i overf. Bet.: (*fúkyrði*) grove Skældsord: *ausa e-n auri*, overfuse en med Grovheder.

2. **aur (-s, -ar)** [öy:r, öyǫ·s] m. (pop.) = **eyrir.**

aura (a) [öy:ra] vi.: *a. saman*, skillinge sammen.

aura baukur [öy:raböy:gøǫ, -böy:køǫ] m. Bøsse, Sparebøsse. **-elska** [-ɛl·sga] f. Kærlighed til Rigdom. **-frekur** [-frɛ:gøǫ, -frɛ:køǫ] a. begærlig, gridsk. **-girnd** [-ɟɪrnt, -ɟɪn·t] f. Pengebegærlighed. **-gnótt** [-gnoᵘht] f. Rigdom, Overflod af Penge. **-guð** [-gvY:ð] m. Pengegud: *Mammon a.*

***auramörk** [öy:ramöǫ·k] f. Vand.

aurapast [öy:rapas·t] n. Vinding, Erhværvelse af Rigdom.

aurar [öy:raǫ] pl. af **eyrir** og **aur.**

aurarós [au:raroᵘ:s] f. (SvPRask 18) = **eyrarrós.**

aura sýki [öy:rasi:ɟɪ, -si:ḱɪ] f. Pengebegærlighed, Gridskhed. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøǫ] m. (e. Pennybank) Ørebank, Sparekasse, der modtager Indskud paa nogle Øre. **-sjúkur** [-sju:gøǫ, -sju:køǫ] a. gærrig. **-sótt** [-soᵘht] f. = **aurasýki.** **-tjón** [-tjoᵘ:n] n. = *fjártjón*, Tab af Penge.

aur band [öyr·bant] n. Stribe af Ler el. Dynd: *jökulísinn var þar allur með aurböndum* [illegible]. **-blakkur** [-blahgøǫ] a. mørk af at gaa paa *aurar*, se 1. *aur.* **-bleyta** [-blɛi·da, -blɛi·ta] f. Dynd, Mudder (is. i en Flod). **-blekkja** [-blɛhɟa] f. mørk Farve (af Dynd). **-borð** [-borð] n. anden Planke fra Kølen i et Fartöj. **-botn** [-bohtv] m. dyndet Bund. **-brjótur** [-brjoᵘ·døǫ, -brjoᵘ·tøǫ] m. (sv. alfluckrare) Undergrundsplov (Andv. I. 156). **-drifinn** [-drɪ·vɪn] a. dyndstænket, lerbedækket. **-falur** [-ǫ-fa·løǫ] m. Dupsko paa et Spyd el. Lanse: *en spjót hennar* [illegible] I. 235). **-flag** [-fla·q] n. græsløs Dyndstrækning. **-gata** [-r-ga·da, -ga·ta] f. dyndet Vej, Vej over en dyndet Strækning. **-goði** [-go·ðɪ] m. (snavset) Slubbert: *en ósæmd sína af sér þurkar ! hver aurgoðinn með minning hans* (StStAndv. III. 203). **-horn** [öy:ǫ(h)o(r)dv] n. (*á hestum*) »Kastanje«, Udvækst paa Foden af en Hest. **-jörð** [öyr·jörð] f. Lerjord. **-kast** [-ǫ-kast] n. Nedrakning. **-lendur** [-r-lɛndøǫ] a. dyndagtig. **-mál** [-mau·l] n. (oftest i pl.) Spor efter en Bygning, Telt el. lign.: *hof . . . niður á Hrófsbergseyrum og sjást enn a. þess* (JÁÞj. I. 150). **-mikill** [-mɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ḱɪdλ] a. fuld af leret Dynd. **-rák** [öyr:au·k] f. Lerstribe, Grusstribe. **-riði** [öyr:ɪ·ðɪ] m., *-**ryðjandi** [öyr:ɪðjandɪ] m. = **urriði.** **-samur** [öyǫ·samøǫ] a. dyndet. **-skór** [-sgoᵘ·r] m.(pl.) (*skóhlíf(ar)*) Galosche(r). **-skriða** [-sgrɪ·ða] f. Jordskred. **-slá** [-slau·] f. Fodstykke (i en Bygning), som hviler umiddelbart paa Grunden og bærer de ovenliggende Bygningsdele, Syld, Syldtræ: *að ðveltra stórt la a kompum*, *í það voru greyptir tveir sterklegir dyrastafir og að neðan feldir í aurslá* (JThMk. 138); paa islandske Gaarde, byggede af Græstørv, bruges ofte i de Værelser, hvor der intet Trægulv findes, en saadan *aurslá* under Stolperne (*stoðir*). **-sokkur** [-sohgøǫ] m. en Slags Gamache. **1.** = *reiðsokkur.* — **2.** = *skinnsokkur.* **-stokkur** [-sdohgøǫ] m. = **aurslá.** **-ugur** [öy:rǫqøǫ] a. grumset, snavset. **-vatn** [öyr·vahtv] n. Vand med leret Bund. **-velta** [-vɛλ·da] vt. kulegrave.

1. **ausa (-u, -ur)** [öy·sa] f. **1.** Slev, Øse: (Ordspr.) *ekki er sopið kálið, þótt í ausuna sje komið*, Kaalen er ikke sobet, selv om den er i Øsen, omtr. = der kan tit være langt fra Haand til Mund (jfr. there is many a slip between the cup and the lip); (Talem.) *fá bæði í ausu og klausu*, faa baade læst og paaskrevet. — **2.** (*það, sem ausið er upp*) det opøste, Øsefuld.

2. **ausa (eys, ausum; jós, jusum, ysi,** (pop.) **jysi; ausinn)** [öy:sa; ɛi:s, öy:som; joᵘ:s, jY:som, ɪ:sɪ, jɪ:sɪ; öy:sɪn] vt. med. dat. og acc. **1.** øse: *ausa síld úr neti*, hælde Sild fra et Net; *a. út fje*, øse Penge ud; *a. e-n vatni*, bestænke en med Vand; (*skíra*) døbe; *a. e-n moldu*, kaste Jord paa ens Kiste, begrave; *a. auri* (*sauri*) *á e-n:* [1]) tildænge en med Snavs; [2]) overf.: skælde en Huden fuld = *a. e-n auri* (*sauri*), *a. skömmum yfir e-n;* (Talem.) *a. eldibröndum*, rives, slaas (Sch.); *a. sjer út*, lette sit Hjærte ved at skælde en Huden fuld, rase ud. — **2.** (*tæma með austri*) øse tom, pumpe (læns), pøse; *a. skip upp*, pumpe et Skib læns; *a. bát*, øse Vandet op af en Baad; (vulg.) *a. bát sinn*, lade Vandet, »slaa Vandet af Kartoflerne«. — **3.** vi. (*um hesta*) (om Heste) slaa bag ud.

austan [öys·dan] adv. **1.** abs. (*úr austurátt*) østenfra, fra Øst. — **2.** med præp: *hann er á a.*, Vinden er østlig; *a. að, að a.*, østenfra: [1]) fra de (syd-)østlige Egne af Landet (Sydlandet), jfr. *austanfjalls;* [2]) (*frá Austurlandi*) fra Østlandet; *fyrir a.:* [1]) abs.: i de (syd-)østlige Egne af Landet, paa Sydlandet; paa Østlandet; [2]) som præp. med acc. *fyrir a. fjallið, húsið osfr.*, østen for, paa den østlige Side af Bjærget, Huset osv.; *a. frá húsinu*, i østlig Retning fra Huset; *sigla a. um eyna*, sejle øst for Øen; *a. við*, øst for; *a. við húsið*, øst for Huset (men i dets umiddelbare Nærhed). — **3.** (*gegn austri*) (vendende) imod Øst; *a. á húsinu voru dyr*, paa Husets Østside var der en Dör, Husets Dör vendte mod Øst; *a. að túninu liggur vatnið*, Tunet grænser mod Øst op til Søen. — **4.** præp. med gen. paa den østlige Side af, langs den østlige Side af; *fara a. fjarðarins;* — *a. ár*, paa den østlige Bred af Aaen. **-andvari** [-an·dvarɪ] m. = **austanblær.** **-átt** [-auht] f. Østenvind: *úr a.*, fra Øst. **-blær** [-blai:r] m. sagte Østenvind, Østenluftning. **-bræla** [-brai:la] f. østlig Vind med Slud og Taage. **-fall** [-fad·λ] n. Ström fra Øst. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Rejse østenfra. **-fjalls** [-fjal·s] adv. østen for Fjældet, siges is. i *Reykjavík* og Omegn om Egnene østen for *Hellisheiði*, særl. *Árnes-* og *Rangárvalla*-syslerne. **-fjarðar** [-fjar·ðaǫ] adv. paa den østlige Side af en Fjord. **-fjúk** [-fju:k] n. Snefog med Østenvind. **-flái** [-flaᵘ:ɪ] m. Østenvind og usikkert Törrevejr. **-foka** [-fo:ga, -fo:ka] f. Vindpust fra Øst. **-fram** [-fram·] adv. fra Øst og fremefter: *a. með hæðinni*, frem langs den østlige Side af Höjen; *hugðiz því at byrja a. í sýslunni* (paa den østlige Side af Sysselet (EspS. 124). **-ganga** [-gauŋ·ga] f. (jfr. *landskrið*) spec. om Fiskestimer kommende fra Øst. **-gola** [-go:la] f. = **austanblær.** **-halt** [-v-(h)aλt] adv. hældende til østlig Retning: *a. við bæinn*, i syd- el. nordostlig Retning fra Gaarden. **-hríð** [-hǫi:ð] f. Snestorm fra Øst. **-kaldi** [-n-kal·dɪ] m. Østenluftning, svag Østenvind. **-kast** [-kas·t] n., jfr. *kast* (ved *Faxaflói* og *Breiðafjörður*) Fralandsvind (is. om Vinden 3—7 E. M.). **-koma** [-ko:ma] f. Kommen, Tilbagekomst østenfra. **-kona** [-ko:na] f. Kvinde fra (Syd-)Østlandet. **-kul** [-kY:l] n. Luftning fra Øst. **-lands** [-lan·s] adv. paa Østlandet. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mand fra Øst- el. Sydlandet, is. i Rvk. om Folk fra *Árnes-* og *Rangárvalla*sysler, jfr. *austanfjalls.* **-mál** [-mau:l] n. Sproget paa Østlandet. **-megin** [-mɛi:jɪn] præp. med gen. og adv. paa den østlige Side af: *a. fjarðar, a. við fjörðinn.* **-næðingur** [-nai:ðiŋgøǫ] m. bidende Østenvind. **-piltar** [-pɪλ·daǫ] mpl. Skoledisciple fra Øst- el. Sydlandet. **-rigning** [-rɪg·niŋk] f. Regn med Blæst fra Øst. **-rosi** [-ro:sɪ] m. uroligt Vejr fra Øst (Regn og Slud). **-rumba** [-rYm·ba] f. kold Østenvind (A.-Skaft.). **-sjór** [-sjoᵘ:r] m. oprört Sø paa Grund af Østenvind. **-snjór** [-snjoᵘ:r] m. Snevejr ledsaget af Østenvind. **-stormur** [-sdor·møǫ] m. = **austanveður.** **-sunds** [-sYn·s] adv. østen for Sundet (spec. Øresund). **-til** [-tɪ:l] adv. paa Østsiden, paa den østre Del; *a. í eynni*, paa Øens østlige Side. **-tóra** [-toᵘ:ra] f. overtrukken Himmel, medens Jøklerne (mod Øst) staar klare og lyse under Skybankerne (betragtes som bebudende Regn) (Árn.). **-veður** [-vɛ:ðøǫ] n. Østenvind. **-verða** [-vɛr·ða] f. Østside. **-verður** [-vɛr·ðøǫ] a. østlig, som ligger mod Øst: *austanverð eyjan*, Øens østlige Del; *austanvert við eyna*, lige øst for Øen. **-veri** [-vɛ:rɪ] m. = **austanvjeri.** **-við** [-vɪ:ð] præp. med acc. østfor. **-vindur** [-vɪn·døǫ] m. Østenvind. **-vjeri** [-vjɛ:rɪ] m. (i nedsættende Bet.) Mand fra Østlandet, el. en (syd-)østlig Egn, jfr. *austanmaður.*

austar [öys·daǫ] adv. comp. (superl. *austast*) længere (længst) mod Øst. **-legur** [-r-lɛ·qøǫ] a. østlig, — adv. *-lega*, paa den østlige Side, i den østlige Del.

austastur [öys·dasdøǫ] a. superl. længst mod Øst, østligst.

Austfirðinga át [öys·tfɪrðiŋgaau:t] n. (aarlig) Fest af Østlandsfolk, bosatte i *Reykjavík.* **-fjórðungur** [-fjoᵘr·ðuŋgøǫ] m. Østfjærdingen, ɔ: *N.-Þingeyjar-*, *N.-Múla-*, *S.-Múla-* og *A.-Skaftafells*-sysler. **-kvöld** [-kvöl·t] n. (den aarlige) Festaften for Østlandsfolk i *Reykjavík.* **-sögur** [-sö:qøǫ] fpl. Slægtsagaer fra Østfjordene.

Aust firðingur (-s, -ar) [öys·tfɪrðiŋgøǫ] m. Person fra det østlige Island. **-firðir** [-fɪrðɪǫ] mpl. Østfjordene, Islands Østkant, is. = *Austfirðingafjórðungur.* **-firska** [-fɪǫsga] f. **1.** (*austfirskt málfæri eða orðtæki*) Dialekt el. Udtryk, der er ejendommelige for Østlandet (jfr. Fortalen). —

2. (*austfirskur siður*) Skik el. Vane, som er ejendommelig for Østlandet. **-firskur** [-fIǫsgØǫ] a. som hører til el. er fra Østfjordene, østfjordsk, østlandsk. **-gotar** [-go·daǫ, -go·taǫ] mpl. Østgoter. **-lenskur** [-d-lɛnsgØǫ] a. = **austurlenskur.** **-lægur** [-lai·qOǫ] a. ostlig. **-maður** [-ma·ðOǫ] m. Nordmand (saal. kaldt paa Island, is. i ældre Tid).

austnorðan [oys·dnorðan] adv. fra Nordost (Vf.) = *landnorðan, norðaustan.* **-átt** [-auht] f. nordøstlig Retning. **-missirisvindur** [-mIs·IrIs-vIn·dØǫ] m. Nordostmonsun. **-staðvindur** [-sdað·vIndØǫ] m. Nordøstpassat. **-vindur** [-vIn·dOǫ] m. Nordostvind.

aust norðaustur [oys·dnorðoys·dOǫ] n. Østnordøst. **-norðurbygð** [-norðOrbIq·ð, -bIg·þ] f. nordostlig Egn. **-norðurhelmingur** [-norðoǫ-(h)ɛl·miŋgOǫ] m. den nordøstlige Halvdel. **-rómverskur** [-ro·mvɛǫsgOǫ] a. østromersk.

austrúm [oys·dru·m] n. = *austurrúm,* Øserum paa et Skib.

aust ræna [oys·drai·na] f. ostlig Luftning. **-rænn** [-raidn] a. 1. (*frá austri*) kommende østen fra, ostlig, spec. norsk. — 2. (*frá Asíu*) asiatisk, orientalsk: *austræna málið,* det orientalske Spörgsmaal.

1. **austur (-urs, -rar)** [öys·dØǫ] m. 1. (*það að ausa*) Øsen; (*dæling*) Pumpen. — 2. Pumpevand, Sø el. Vand, der opsamler sig i Skibet, Bundvand, Kølvand: *verja skip austri,* søge at holde Skibet frit for indströmmende Vand. — 3. i overf. Bet.: (*eyðsla*) Ødslen med Penge: *Annars liggur við að manni blöskri þessi sífeldi a. í ritsímana* (Alþ. '11, B. II. 89).

2. **austur (-urs)** [oys·dOǫ] 1. n. (*austurátt*) Øst. — 2. adv. a. (*til austurs*) mod Øst, til Øst: *fara austur,* rejse til Syd- el. Østlandet; *a. yfir fjall,* Øst over Bjærget (spec. over *Hellisheiði*). — b. om Ophold paa Stedet (*fyrir austan*): *meðan jeg var austur þar,* medens jeg var der østpaa. — 3. som præp. med acc.: *a. dalinn,* østpaa igennem Dalen. **-álfa** [-r-aul·va] f. npr. Asien. **-álfumál** [-aulvØmau:l] n. orientalsk Sprog. **-álfuþjóð** [-aulvØþjoᵘ:ð] f. asiatisk Folk. **-amt** [-aṃ·t, -am·t] n. Østamt. **-átt** [-auht] f. østlig Retning, Østen, den ostlige Himmelegn: *í a.,* til Øst, mod Øst, i Øst.

austurbiti [öys·dOrbI:dI, -bI:tI] m. Tværbjælke ved Øserummet i et Fartöj.

austur deild [öys·dØrdɛil·t] f. den østlige Del, den østlige Afdeling. **-endi** [-ɛn·dI] m. Østende, den østlige Ende. **-fall** [-ǫ-fad·λ] n. østgaaende Ström (om Tidevandets daglige Bevægelse), modsat *vesturfall* (s. d. O. og *norðurfall, suðurfall*) (Breiðf.).

austurfata [öys·døǫfa:da, -fa:ta] f. Øsekar.

austur ferð [öys·døǫfɛr·ð] f. Rejse østpaa, el. til Syd- el. Østlandet. **-fjöll** [-fjöd·λ] npl. østlige Bjærge. **-för** [-fö:r] f. Tog mod Øst, — spec. *a. Kýrosar,* Kyros' Anabasis (Xenofons Skrift af dette Navn).

austurgögn [öys·dØrgög·ṇ] npl. Øseredskaber.

Austur heimur [öys·døǫ(h)ɛi:mØǫ] m. Østerland, Orienten. **-himinn** [-(h)I:mIn] m. den østlige Himmel. **-hlið** [-hλI:ð] f. den østlige Side. **-hús** [-(h)u:s] n. østligt Hus, Østbygning. **-hvel** [-χwɛ:l, -kvɛ:l] n. den østlige Halvkugle (af Jordkloden). **-Indíalönd** [-r-In·dialön·t] npl. Østindien. **-Indland** [-In·dlant] n. npr. Bagindien. **-jaðar** [-ja:ðaǫ] m. Østkant. †**-kendur** [-ǫ-ʂɛn·dØǫ] a. østlig.

austurker [öys·døǫʂɛ:r] n. Øsekar, Strippe.

Austur land [öys·dØrlan·t] n. npr. 1. (*á Íslandi*) det østlige Island, Østlandet. — 2. pl. *Austurlönd,* Østen, Orienten (= *Asía*). **-landamál** [-landamau:l] n. orientalsk Sprog. **-landsuður** [-lan·sYðOǫ] n. Østsydøst. **-lengd** [-lɛiŋ·t] f. østlig Længde. **-lenskur** [-lɛn·sgØǫ] a. østerlandsk, orientalsk. **-lönd** [-lön·t]npl. se **Austurland.** **-ríki** [-Ø-ri:ɡI, -ri:ʂI] n. npr. Østerrig, Østrig. **-ríkiskeisari** [-riɡIsʂɛi:sarI, -riʂIs-] m. Kejseren af Østerrig, den østerrigske Kejser. **-ríkismaður** [-riɡIsma:ðøǫ, -riʂIs-] m. Østerriger. **-rískur** [-risgØǫ] a. østerrigsk.

austur|rúm [öys·dØru:m] n. Rummet foran *biti,* s. d. O., Pumpesod, Øserum (i en Baad). **-rúmi** [-ru:mI] m. = *austurrúm,* kun i Forb.: *vera í austurrúma,* sidde paa en *austurrúmsþófta.* **-rúmsmaður** [-rumsma:ðØǫ] m. den som sidder i et Øserum, paa *austurrúmsþófta.* **-rúmsþófta** [-rums-þoᵘhda] f. Øserumstoft, 3. Toft.

austur|skagi [öys·døǫsgai:jI] m. østlig Halvø. **-stafn** [-sdab·ṇ] m. Østgavl.

austurstrog [öys·dOǫstro:q] n. Øsekar.

austur strönd [oys·dOǫsdrön·t] f. Østkyst. **-sveit** [-svɛi:t] f. (*austurpartur sveitar*) den østlige Del af en Egn; (*eystri sveit*) østlig Egn. — spec. i pl. *austursveitirnar,* Egnene øst for *Hellisheiði.* **-takmark** [-ta:g-maǫk, -ta:k-] n. Østgrænse.

austurtrog [öys·dOǫtro:q] n. = **austurstrog.**

austur tún [öys·dOǫtu:n] n. den østlige Del af et Tun. **-umdæmi** [-r-Ym·daimI] n. Østamt. **-vegskonungar** [-vɛχsko:nuŋgaǫ] mpl. de hellige tre Konger (= *vitringarnir frá Austurlöndum*). **-vegur** [-vɛ:qØǫ] m. 1. (*lönd fyrir austan Eystrasalt*) Landene øst for Østersoen, navnlig de russiske Østersøprovinser. — 2. (= *Austurlönd*) Orienten.

austurvjel [öys·dØrvjɛ:l] f. hydraulisk Maskine (til Pumpning).

ausukross [öy:søkros·] m. Øsekors, magisk Tegn.

†**au virða (ti)** [öy:vIrða] vt. = **auðvirða.** †**-virðiskúgun** [-vIrðIs-ku:(q)Øn] f. Undertrykkelse og Foragt: *a. útlendra manna* (Eimr. XVII. 91).

ávalhnöttóttur [au:vaλhvöhdoᵘhdØǫ] a. ægdannet.

ávali [au:va·lI] m. a. Halvrundethed, Runding. — b. Skraanen (nedad): *eftir þeim leiðarvísi, sem á. landsins hafði* [illegible] *fólginn* (GFrÁtt. 56).

ávalt [au:vaλt] adv. altid.

ávalur (ávöl, ávalt) (au:va·lØǫ, -vö·l, -vaλt] a. rundagtig, halvrund, konveks.

á vani [au:va·nI] m. (*illur vani*) Vane, Uskik, Unode; gen. *ávana,* som a.: som er blevet til Vane: *þetta er bara á. háttalag hjá honum* (Eimr. XI. 140). °**-vanaglamur** [-vanagla:mØǫ] n. tillærte Fraser. **-vann** [-van·] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ávinna.** **-vant** [-vavt, -vant] an.: *e-s er á.,* noget mangler, savnes: *það er mikils á. fulla tölu,* der fattes meget i, at at Tallet er fuldt. **-vanta** [-vavda, -vanta] vi. fattes, se *vanta: það ávantanda,* det manglende. **-vantan** [-vavdan, -vantan] f. = **ávöntun.** ***-varðður** [-varðØǫ] a. 1. (*sem e-m er umhugað um*) som ligger en paa Hjærtet: *ein er mjer ávörð: Ísabella ljúfa* (MJ. II. 274). — 2. *á guðunum,* i Gudernes Varetægt: *ávarðir (auðsjeð er það) eru þjer guðir og menn* (MJ. I. 130), baade Guder og Mennesker er dig gunstige. **-varp** [-vaǫp] n. 1. *ávarpsorð*) Tiltale. — 2. (*ávarpsskjal*) Adresse. **-varpa** [-vaǫba] vt. tiltale.

ávarps brjef [au:vaǫpsbrjɛ:v] n. Adresse. **-fall** [-fad·λ] n. Vokativ, Tiltalefald. **-form** [-for·m] n. Adresseform: *í ávarpsformi,* under Form af Adresse. **-góður** [-goᵘ:ðØǫ] a. god at tale med, naadig, venlig. **-maður** [-ma:ðØǫ] m. Undertegner af en Adresse el. Tilhænger af en Adresse. **-orð** [-or·ð] n. Tiltale: *„Maður lifandi!" var venjulegt á. Gottsvins, er hann var í góðu skapi* (BrJÞf. 69).

ávaxta (a) [au:vaχsda] vt. göre frugtbringende: *á. fje,* göre Penge frugtbringende, forrente; — refl. *ávaxtast,* (*bera ávöxt*) bære Frugter, forrente sig; (*vaxa*) vokse.

ávaxta gjald [au:vaχsdaɡal·t] n. (= *gagngjald*) Rente af Konens Særeje, som Manden forvalter (LFR. III. 230). **-laus** [-löy:s] a. uden Frugter, ufrugtbar: *ávaxtalaust fje,* Penge som ingen Renter giver; (*gagnslaus*) unyttig. †**-legur** [-lɛ:qØǫ] a. frugtbringende, nyttig. **-leysi** [-lɛi:sI] n. Ufrugtbarhed; (*gagnsleysi*) Unyttighed.

ávaxtan [au:vaχsdan] f. se **ávöxtun.**

ávaxtar góður [au:vaχsdargoᵘ:ðØǫ] a. som giver gode Frugter, indbringende. **-laus** [-löy:s] a. = **ávaxtalaus.** **-leysi** [-lɛi:sI] n. = **ávaxtaleysi.** **-peningur** [-ǫ-pɛ:niŋgØǫ] m. indbringende Kreaturer. †**-samlegur** [-sam·lɛqØǫ] a., **-samur** [-sa:mØǫ] a. frugtbar, indbringende. **-semi** [-sɛ:mI] f. Frugtbarhed, Nytte, Udbytte.

ávaxta trje [au:vaχsdatrjɛ:] n. Frugttræ. **-vín** [-vi:n] n. Frugtvin.

áveðra [au:vɛðra] a. indec. vindaaben, vindbar. **-samur** [-sa:mØǫ] a. stormfuld.

áveðurs [au:vɛ·ðØǫs] adv. paa Vindsiden, op i Vinden, til den Side, hvorfra Vinden kommer.

áveiði [au:vɛi·ðI] f. Fiskefangst i en Aa (Elv).

á veisla [au:vɛisla] f. Overrisling. **-veita** [-vɛi·da, -vɛi·ta] f. 1. = *áveisla.* — 2. Overrislingseng. **-veituskurður** [-vɛidØsgYr·ðØǫ, -vɛitØ-] m. Overrislingsgrøft. **-veituvatn** [-vɛidØvahtṇ, -vɛitØ-] n. det til Overrisling bestemte Vand.

áveli [au:vɛ·lI] n. Runding, Konveksitet, Udhvælving.

á venja [au:vɛnja] f. = *ávani,* Sædvane. **-verkalaus** [-vɛǫgalöy:s] a. uden Saar. **-verki** [-vɛǫɡI] m. (*sár*) Saar; (*meiðsli*) Skade, Læsion. **-við** [-vI·ð] adv. og præp. med acc. 1. (*á við, á borð við, ámóta*) omtrent det samme som, svarende til: *hann er á. mig að afli,* han er omtrent lige saa stærk som jeg. — 2. (*í áttina*) i en (bestemt) Retning: *suður á.,* i sydlig Retning; *meira austur á.,* mere mod Øst. **-viðris** [-vIðrIs] adv. = **áveðurs.** †**-víga** [-vi·qa] a. indec. som mister de fleste Folk (i Kampen).

avikur (-urs) [a:vI·ɡØǫ] m. (Árn.) = **undanlás.**

†**á viljugur** [au:vIljØqØǫ] a. begærlig. 1. **-vinna** [-vIn·a] f. 1. = *ávinningur.* — 2. (*vinna á túni*) Arbejde paa et Tun, særlig ved at knuse og sprede Gødning. 2. **-vinna** [-vIn·a] vt. og vi. 1. *á. sjer,* erhværve sig; *á. sjer frægð,* indlægge sig Berömmelse. — 2. (*koma e-u til leiðar*) udvirke, udrette: *þeir gerðu margar tilraunir, en gátu ekkert áunnið,* de gjorde flere Forsøg, men kunde ikke udrette n-t. **-vinning (-ar, -ar)** [-vIn·iŋk] f., **-vinningur** [-vIn·iŋɡØǫ] m. Vinding, Fordel. **-vinsla (-u, -ur)** [-vInsla] f. Gødningens Spredning over Tunet. **-vinslutími** [-vInsløti:mI] m. den Tid (om Foraaret) Gødningen spredes og bearbejdes paa Hjemmemarkerne. **-vint** [-vIvt, -vInt] an. = **ágengt.** **-virðing** [-vIrðiŋk] f. Forseelse. °**-virkur** [-vIǫɡØǫ] a. paavirkende: *ávirk sögn,* transitivt Verbum, virkende Udsagnsord. **-vísa** [-vi·sa] vt. anvise: *á. e-m góðan stað,* anvise en et godt Sted; *á. á bankann,* give en Anvisning paa Banken. **-vísanabók** [-visanaboᵘ:k] f. Anvisningsbog, Checkbog. **-vísanaviðskifti** [-visanavIð·sɡIfdI] npl. gensidig Udveksling af Anvisninger. **-vist**]-vIst] f. Væren, Ophold paa et Sted. **-vísun (-ar, -anir)** [-vi·sØn, -anIǫ] f. 1. (*tilvísun*) Anvisning, Angivelse, Meddelelse, Underretning. — 2. (*á peninga*) (Penge-) Anvisning, Check; (*banka*) Assignation.

ávísunar brjef [au:visØnarbrjɛ:v] n. (skriftlig) Anvisning, Tratte. **-eign** [-ɛiɡ·ṇ] f. Beholdning af Anvisninger: *á. banka.*

á vita [au:vi·da, -vI·ta] a. indec. = **áviti.** **-víta (a)** [-vi·da, -vi·ta] vt. irettesætte. **-vítan** [-vi·dan, -vi·tan] f. = **ávítun.** **-viti** [-vI·dI, -vI·tI] a. *verða e-s á.,* blive noget var, faa Kundskab om noget. **-vítukendur** [-vidØʂɛn·dØǫ] a. med irettesættende Tone: *rómurinn var bæði á. og háðslegur* (GFrÁtt. 172). **-vitul l (-s)** [-vI·tødλ, -vI·tødλ] m. 1. (*frjett*) Nys. — 2. (*vísbending*) Vink, Antydning. **-vítull** [-vi·dødλ, -vi·tødλ] a. tilböjelig til at dadle, hidsig. **-vítun (-ar, -anir)** [-vi·døn, -vi·tØn] f. Irettesættelse.

ávítunar orð [au:vidØnaror·ð, -vitØnar-] npl. Irettesættelse (= *ávítur*). **-samur** [-ǫ-sa:mØǫ] a. = *ávítull.* **-verður** [-r-vɛr·ðØǫ] a. dadleværdig.

á vítur [au:vi·døǫ, -vi·tøǫ] fpl. Irettesættelse, Bebrejdelse, Dadelsvotum, Advarsel: *hann fjekk harðar ávítur,* hann fik en stræng Irettesættelse. **-væni** [-vai·nI] n. = **ávæningur.** **-væningssaga** [-vainiŋsa:qa] f. løselig Skizzeren af n-t: *út af þættinum um bókmentirnar, sem ég hef gefið sum um áværingssögu af* (TSæm. 236). **-væningur (-s)** [-vai·niŋɡØǫ] m. 1. (*ádráttur*) Haab, Udsigt: *hann gaf mjer ávæning um það,* han gav mig en

Smule Haab om det. — 2. (*pati, kvittur*) Antydning, R[illegible] *heyrt ávæning um það*, jeg har hørt det antydet. **-vöntun** [-vö[illegible], -vöntʊn] f. **1.** (*það að e-ð vantar á*) Manglen. — **2.** (*það sem vantar*) [illegible]. — **3.** (*ávirðing*) Fejl, Lyde. **-vörð** [-vörð] fem. sg. af **ávarður**. **-vöxtun (-ar, -anir)** [-voχsdʊn] f. Frugtbargörelse: *á.* [illegible] at [illegible] paa Rente, Frugtbargørelse af en Kapital. **-vöxtur** [-vö[illegible]] m. **1.** (*það sem vex á (í) e-u*) Frugt, Afgrøde; *e-ð ber ávöxt*, n-t bærer Frugt (og-overf.). — †**2.** (*vextir*) Rente.

ax (gen. ds., pl. öx) [aχ·s, öχ·s] **n.** (bot.) Aks (paa Kornarter), spec. Aks paa *melur*, elymus arenarius (VSkaft); *fá öx*, sætte Aks.

axaleikur [aχ·salɛi:gʊϱ, -lɛi:kʊϱ] m. Økseleg.

axar [aχ·saϱ] gen. sg. af **öx**. **-auga** [-r-öy·qa] n. Økseøje. **-blað** [-bla:ð] n. Økseblad. **-egg** [-ɛk·] f. Økseæg. **-hamar** [-ϱ-(h)a:maϱ] m. Øksehammer. **-högg** [-(h)ök·] n. Øksehug, Økseslag. **-kjagg** [illegible] n., **-kjak** [-ƙa:k] n. lille Økse. **-skaft** [-sgaf·t] n. **1.** (*skaft á öxi*) Økseskaft. — **2.** (*glappaskot*) Bommert; (*klaufaskapur*) Klodsethed, (*heimska*) [illegible], Dumhed: *gera a.*, begaa en Bommert. **-skalli** [-sgad·lɪ] m. = **axarhamar**. **-viður** [-r-vɪ:ðʊϱ] m. tykt Brændeved (der hugges med en Økse), modsat *sprekaviður* (A-Skaft) *1802 er sagt, að þar hafi varla verið axarviður í skógi* (ÞThFerð. IV 4).

ax bindari [aχ·sbɪndarɪ] m. Binder. **-broddur** [-brod·ʊϱ] m. [illegible]. **-bær** [-bai·r] a. (bot.) aksbærende. **-helma** [-(h)ɛlma] f. (bot.) den aksbærende Del af Stængelen. **-hæra** [-(h)ai·ra] f. (bot.) aksblomstret Frytle (luzula spicata). **-kólfur** [-kou̯l·vʊϱ] m. (bot.) Kolbe.

1. **axla** [aχ·sla] gen. pl. af **öxl**.

2. **axla (a)** [aχ·sla] vt. **1.** [illegible] *satu*. — **2.** refl. [illegible] *til að* . . ., det [illegible]

axla band [aχ·slaban·t] n. Buksesele. **-bandahnappur** [-ban·dahnahbʊϱ] m. Seleknap. **-blöð** [-blö:ð] npl. (bot.) Akselblade (stipulæ). **-breiður** [-brei:ðʊϱ] a. bredskuldret. **-brum** [-brY:m] n. Akselknop (SStPlt.). **-fullur** [-fYd·lʊϱ] a. fuld op til Halsen (om en Flaske).

axlaga [aχ·sla·qa] a. indec. (bot.) aksformet.

axlaypting [illegible] f. Skulder[illegible].

axlar [aχ·slaϱ] gen. sg. af **öxl**. **-bein** [-r-bɛi:n] n. Skulderben. **-byrði** [-bɪr·ðɪ] f. Byrde, man bærer paa Skuldrene. **-fetill** [-ϱ-fe:dɪdλ, -fe:tɪdλ] m. Akselskærf. **-kriki** [-krɪ:gɪ, -krɪ:ƙɪ] m. Armhule. **-liður** [-r-lɪ:ðʊϱ] m. Skulderled. **-saumur** [-ϱ-söy:mʊϱ] m. Skuldersöm.

axla siginn [aχ·slasi:jɪn] a. med hængende Skuldre. **-skifti** [-sgɪf·dɪ] npl. Skiften om Skulder: *hann tar kistuna án þess að hafa a.* (uden at skifte Skulder) (JÁÞj.II. 157). **-skúfur** [-sgu:vʊϱ] m. Epaulet. **-slopinn** [-slo:bɪn, slo:pɪn] a. = **axlasiginn**. **-stál** [-sdau:l] n. Skulderstykke (paa en Skjorte). **-tök** [-tö:k] npl. Armtag, Skuldertag (= *lausatök*).

axleitur [aχ·slɛi·dʊϱ, -lɛi·tʊϱ] a. (bot.) akslignende.

axl hár [aχ·sλ(h)au·r] a. skulderhöj. **-vængjaður** [-l-vaiŋgaðʊϱ] a. med Vinger paa Skuldrene.

ax punthali [aχ·spYnt(h)alɪ, -pYnt-] m. = *lógresi*, Aks-Guldhavre (trisetum subspicatum). **-skeri** [-sgɛ·rɪ] m. = **blágot**.

aþeisti (-a, -ar) [a:þɛ·isdɪ] m. Ateist.

áþekkur [au:þɛ[illegible]] a. [illegible] lignende, n. *áþekt*, lignende, af lignende Art el. Udseende (som n-t): *á. e-u*.

Aþena (-u) [a:þɛ·na] f. npr. **1.** Athene (Gudinden). — **2.** (*Aþenuborg*) Athen.

Aþeningur (-s, -ar) [a:þɛ·niŋgʊϱ] m. = **Aþenumaður**.

Aþenu borg [a:þɛnʊbor·k] f. npr. Athen. **-maður** [-ma:ðʊϱ] m. Athenienser, Athener.

á þyngd [au:þiŋt] f. byrdefuld Ting el. Sag; (*skattar*) Paalæg af Skatter el. Byrder. **-þyngja** [-þiŋga] vt. med dat.: *á. e-m*, besvære; vi. være til Byrde. **-þjá** [-þjau·] vt. undertrykke, kue (= *þjá*), is. pp. *áþjáður*, undertrykket, kuet. **-þján (-ar)** [-þjau·n] f. Undertrykkelse, Trældom. †**-þjettarorð** [-þjɛhdaror·ð] n. = **áþjettisorð**. †**-þjetti (-is)** [-þjɛhdɪ] n. Fornærmelse. **-þjettilega** [-þjɛhdɪlɛ:qa] adv. eftertrykkelig. †**-þjettisorð** [-þjɛhdɪsor·ð] npl. Fornærmelser, fornærmelige Udtryk. †**-þreifan (-ar, -ir** [illegible] **áþreifing**. **þreifanlegur** [-þ[illegible]] a. haandgribelig, til at tage og føle paa, tydelig, slaaende; — adv. *-lega*. **-þreifing** [-þrɛi·viŋk] f., **-þreifun (-ar, -anir)** [-þrɛi·vʊn] f. Befølelse, Følen paa; (*snerting*) Rören ved, Beröring. **-þrif** [-þrɪ·v] npl. det at röre ved, tage fat paa.

áþrifa góður [au:þrɪvagou̯:ðʊϱ] a. (om Ho) kraftig (hvorved Kreaturerne trives godt) (A-Skaft.). **-mikill** [-mɪ:gɪdλ, -mɪ:ƙɪdλ] a. som tager kraftig fat paa n-t.

á þrýstingur [au:þrisdiŋgʊϱ] m. Tryk. **-þrætni** [-þraihdnɪ] f. Kiv, Trætte. **-ætla** [-aihdla] vt. anslaa, beregne, kalkulere. **-ætlun (-ar, -anir)** [illegible] **1.** [illegible], spec. (*fjárhagsáætlun*) Budget. — **2.** (*getgáta*) Antagelse, Gisning. — **3.** Oversigt, Plan: *á. um póstferðir*, Plan om Posternes Afgangs- og Ankomsttider; (*skipa*) Fartplan (for Skibe).

B

b [bi·] det tredie Bogstav i det isl. Alfabet. Det udtales i Reglen som [b], d. e. omtrent som dansk *b*, dog i visse Forb. maaske [illegible] stemt: *bara* [ba:ra], *babla* [bab·la], *gabba* [gab:a]. — I Udlyd udtales det som [p]: *labb* [lap·], *þamb* [þam·p]. — Det er dels kort, dels langt, se ovenstaaende Eksp.

Det forsvinder i Udtalen el. assimileres med foreg. *m* foran *d* og *t*: *dembdi* [illegible], *lembt* [illegible], [illegible] samt mellem *m* og *l* [illegible].

Forkortelser [illegible].

babb (-s) [bap·] n. **1.** Forstyrrelse, Forkvakling, Hindring: *gætið þess, að ekki komi b. í bátinn*, giv Agt, at der ikke indtræffer uforudsete Hindringer, at der ikke kommer noget i Vejen. — **2.** = *babl*.

babba (a) [bab·a] [illegible] **1.** [illegible] *babla* [illegible] **2.** [illegible] *upp í hár* [illegible]

babbi [bab:ɪ] m. **1.** (*faðir*) Papa, Far (i Börnesprog). — **2.** = *babl*.

bá bilja (-u, -ur) [bau:bɪlja] f. **a.** (*hjátrú, hindurvitni*) Overtro, Fordom, overtroisk Forestilling. — **b.** (*bull*) Snak, Vrövl. ***-biljari** [-bɪljarɪ] m. Fabulist.

babl (-s) [bab·l] n. **1.** [illegible] Pludren. — **2.** (*þvaður*) [illegible], Bavl.

babla (a) [bab·la] vt. **1.** (*tala óskírt, um börn*) bavle, pludre; — overf.: *eg heti [illegible]* [illegible] Smule) *og jafnvel haldið ræður á því* (Alþ. '11, B. II. 501). — **2.** (*þvogla*) vrövle, vaase, bavle.

1. **bað (-s, böð)** [ba:ð, bað[illegible]] n. Bad, [illegible] (*baðstofnun*) Badeanstalt; (*lækningastofnun með böðum*) Kuranstalt.

2. **bað** [ba:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **biðja**.

baða (a) [ba:ða] **1.** vt. (*færa í bað*) bade: *b. sig*, bade sig, tage Bad; spec. uden obj. = *b. fje*, bade Faar. — **2.** med dat.: *b. vængjunum*, baske (slaa) med Vingerne; *b. út öllum öngum*, sprælle (slaa ud) med Arme og Ben; *b. út höndum*, bevæge Armene (som til Svömning). — **3.** vi. i Udtrykket *baða í rósum*, danse paa Roser. — **4.** refl. *baðast* = *b. sig*.

baðari (-a, -ar) [ba:ðarɪ] m. Bader, spec. om Tilsynsmænd ved Badning af Faar (for at rense dem fra Skab): *hreppafélögin beri helming af kostnaði* [illegible] *baðara* [illegible] (Alþ. '11, [illegible]).

Badda (cobl. **Böddu**) [bad:a, böd:ø] f. npr. Dim. af *Bjarney*.

Baddi (-a, -ar) [bad:ɪ] m. npr. Dim. af *Bjarni* og *Baldur*.

bað dæld [bað·dailt] f. Badebassin. **-ferð** [-fɛrð] f. **1.** (*ferð til baðstaðar*) Baderejse, Rejse til et Badested. — **2.** (*það að baða sig*) Baden, Bad. **-ferðartími** [-fɛrðaϱtɪ:mɪ] m. Badetid. **-för** [-fö·r] f. Baderejse. **-föt** [-fö·t] npl. Badedragt. **-ganga** [-gauŋga] f. Gaaen til Bad. **-gestur** [-gɛsdʊϱ] m. Badegæst. **-handklæði** [bað:þ(h)aŋklai·ðɪ] n. Badehaandklæde. **-heitur** [-(h)ei·dʊϱ, -hei·tʊϱ] a. varm som (i) et Bad. **-herbergi** [-(h)ɛrbɛrgɪ] n. Badekammer, Badeværelse. **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. Varme som i et Bad el. en Badeanstalt; overf. behagelig Varme. **-hola** [-(h)o·la] f. (naturligt) Hul, hvor man kan bade. **-hús** [-(h)u·s] n. Badehus.

báðir (báðar, bæði, gen. i alle Kön **beggja)** [bau:ðɪϱ, bau:ðaϱ, bai:ðɪ, bɛg:a] pron. dem. bægge: *báðir drengirnir*; — *þeir báðir feðgar*, Faderen som Sönnen; *báðum megin*, til (paa) bægge Sider (= *báðumegin, beggjamegin, beggjavegna*).

bað kápa [bað·kau·ba] f. Badekaabe. **-ker** [-ƙɛ·r] n. Badekar. **-ketill** [-ƙɛ·dɪdλ, -ƙɛ·tɪdλ] m. Kedel el. Kar, hvori Badevandet opvarmes. **-klefi** [-klɛ·vɪ] m. Badekammer, Badeaflukke. **-kofi** [-ko·vɪ] m. Badeskur. **-kona** [-ko·na] f. Baderske, kvindelig Badebetjænt. **-lak** [-la·k] n. Badelagen. **-leðja** [-lɛðja] f. Gytje. **-lyf** [-lɪ·v] n. Bademedicin (is. for Faar). **-lækning** [-laihgniŋk] f. Badekur. **-læknir** [-laihgnɪϱ] m. **1.** Badelæge. — **2.** (spec.) (*maður, sem læknar sauðfje með böðum*) Tilsynsmand med Badning af Faar (for at udrydde Faareskab). **-lögur** [-lö·qʊϱ] m. Badevædske.

baðm olía [bað·mo·lia] f. = *bómolía*, Bomolie. **-ull** [-Ydλ] f. bómull.

***baðmur (-s, -ar)** [bað·mʊϱ] m. **1.** (*trje, viður*) Træ, Ved; (*greinar*) Grene. — **2.** (*fang, skaut*) Favn, Skød.

bað ofn [ba:ðobv] m. Badeovn. **-staður** [bað·sda·ðʊϱ] m. Badested. **-stofa** [-sdo:va] f. **1.** (*almenn íverustofa á bóndabæ*) Badstue (Hoveværelset, Folkestuen og Soveværelset paa en islandsk Gaard), Dagligstue. — **2.** = *baðherbergi*. **-stofnun** [-sdobnʊn] f. Badeanstalt.

baðstofu biti [bað·sdovobɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. Loftsbjælke i en Folkestue (jfr. *biti*). **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Badstuedör, Folkestuedör. **-gluggi** [-glYg:ɪ] m. Badstuevindue (Folkestue-). **-gólf** [-gou̯·lv] n. Badstuegulv (Folkestue-). **-göng** [-göyŋ·k] npl. Gang, der fører fra Gaardens Yderdör til Badstuen (Folkestuen). **-hiti** [-hɪ:dɪ, -hɪ:tɪ] m. Badstuevarme, den normale Varme i en Badstue (Folkestue). **-hjal** [-ɧa:l] n. Ammestuesnak, Kællingesnak. **-hurð** [-hYrð] f. Badstuedör, Folkestuedör. **-hús** [-hu:s] n. Kammer i den ene Ende af en Badstue (Folkestue), adskilt fra denne ved et Panel. **-mænir** [-mai:nɪϱ] m. Mønningen paa Badstuen (Gaardens Stuehus). **-pallur** [-pad·lʊϱ] m. Gulvet i en Badstue (Folkestue). **-reykur** [-rei:gʊϱ, -rɛi:kʊϱ] m. Røg el. Os i en Badstue (Folkestue) (is. af Tranlamper). **-rúm** [-ru:m] n. Plads i en Badstue. **-sperra** [-sbɛr:a] f. Spær el. Sparre i en Badstue (Folkestue). **-svæla** [-svai:la] f. daarlig Luft i en Badstue (Folkestue). **-þil** [-þɪ:l] n. det udvendige Panel af en Badstue (Folkestue).

báðumegin [bau:ðØmɛi:jɪn] se **báðir.**

bað vist [bað vɪst] f. Ophold ved et Badested. **-vistastöð** [-vɪsdasdö:ð] f. Bad, Badeanstalt.

†**bag** [ba:q] n. Hindring.

1. **baga (bögu, bögur)** [ba:qa, bö:qØ, bö:qØϱ] f. **1.** (*erindi*) Strofe, Vers; (*stutt kvæði*) Vise. — **2.** (*auli*) Dumrian; (*ómynd, ambaga*) n-t kluntet el. kejtet; (*bögumæli*) kluntet Udtryk, forvansket Sprog: (Ordspr.) *ber ei fram bögur, lýti eru fáum fögur* (GJ.), föj din Tale vel, Fejl i Sproget klæder ilde.

2. **baga (a)** [ba:qa] vt. og vi. **1.** (*aflaga*) bringe af Lave, forkvakle, forvanske, forvride, forkroble: *girðingin er öll böguð*, Gærdet er helt af Lave, skævt; *bagaður í göngulagi*, haltende (paa Grund af Legemsfejl el. Sygdom). — **2.** vt. med acc. el. dat.: genere, falde til Besvær, trykke: *heyrnarleysið bagar mig, fátæktin bagar honum.* **3.** v. impers.: *e-n bagar um e-ð*, en fattes n-t.

baga bót [ba:qabou:t] f. Erstatning for el. Bod paa en Ulæmpe. **-laus** [-löy·s] a. uden Skade, uden Fortræd: *e-m er e-ð bagalaust*, en kan göre el. tillade n-t uden at det generer ham; *já, svona bón er b. við mig* (St. StAndv. Γ. 273).

bagaldúkur [ba:qaldu:gØϱ, -du:kØϱ] m. «Bageldug», Törklæde fæstet til en Krumstav.

baga legur [ba:qalɛ·qØϱ] a. (*óþægilegur*) ubehagelig, generende, (*óhentugur*) ubelejlig; (*skaðlegur*) skadelig; — adv. *-lega*. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som ikke gör stor Skade; *bagaminni*, mindre skadelig (el. bekostelig).

bagall (-als, baglar) [ba:qadλ, -als, bag·laϱ] m. Bispestav, Krumstav.

baga mikill [ba:qamɪ:ɟɪdλ, -mɪ·t,ɪdλ] a. (*sem veldur miklum trafala*) som forvolder meget Besvær el. stor Ulejlighed, besværlig; (*sem veldur miklu tjóni*) som volder stor Skade el. Afbræk. **-samur** [-sa·mØϱ] a. **bagalegur.**

bágborinn [bau:(q)bo·rɪn] a. trykkende, ussel, daarlig.

bagga (a) [bag:a] vt. med dat. og acc. = *baga*, hindre, være i Vejen for: *það er tóm óheppni sem honum hefir baggað* (JSBr. 121); *hvað baggar þig?* hvad fatter dig? hvad er der i Vejen med dig?

bagga band [bag:aban·t] n. Baand, hvormed to Bylter, der bæres for og bag, bindes sammen. **-burður** [-bʏr·ðØϱ] m. Bæren af Bylter el. Pakker. **-eff** [-ɛf·] n. i ældre Skrift Navn paa en Slags *f* (JGrv. i ÁM. 435 fol., 8v). **-fær** [-fai:r] a. **1.** (*fær um að bera bagga*) i Stand til at bære en Byrde. — **2.** (*fær um að láta upp bagga*) i Stand til at løfte en Bylt og fastgöre den til Kløvsadelen (jfr. *baggi*). **-hestur** [-hɛs·dØϱ] m. Pakhest. **-hnútur** [-hvu:dØϱ, -hvu:tØϱ] m. en særlig Art Knude: «Byltknude», vistnok = Rebslagerknude (ÓDavSk. 352). **-kimbill** [-ɟ̊ɪm·bɪdλ] m. lille Bylt (ÁM. 225 b 8vo). **-korn** [-kor·dn, -kod·n] n. lille Pakke. **-lutur, -lútur** [-lʏ:dØϱ, -lʏ:tØϱ, -lu:dØϱ, -lu:tØϱ] m. **1.** (*kúlusteinn*) spec. om Sfæroliter el. Kalcedon-Konkretioner, smaa runde Stene, grönne el. røde, som Almuen tilskriver forskellige helbredende el. overnaturlige Ævner (jfr. *blóðstemmusteinn, hreðjasteinn*). — **2.** (*lítill drengur*) (i Tiltale til Drenge) Smaapog, min Stump. — **3.** (*dorgdingull*) en Art Edderkop, Spindekone (aranea bipunctata) (Af.). **-munur** [-mʏ:nØϱ] m. **1.** Forskel paa de to Bylter, som en Pakhest bærer: *ríða af baggamuninn*, sidde paa en Pakhests Ryg og trykke til den ene Side for at faa Bylterne til at balancere, — ogs. overf.: göre lige, udjævne. — **2.** overf.: Udslag: *draga (gera, ríða) baggamuninn*, göre Udslaget. **-rak** [-ra:k] n., **-safn (-s, -söfn)** [-sab·n, -söb·n] n. (A-Skaft.) Høslod, de Hørester, der bliver tilbage, hvor en Bylt Hø har ligget paa Marken. **-sáta** [-sau:da, -sau:ta] f. Høbylt, lille Høstak af passende Störrelse til en Bylt (til at hænge paa den ene Side af en Pakhest). **-stærð** [-sdair·ð] f. Störrelse af en Bylt, jfr. *baggi*. **-sæti** [-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. Samling af Høstakke, hvor hver er en *baggasáta*, jfr. d. O. **-tak** [-ta:k] n. det at løfte en Byrde med udstrakt Arm, jfr. *baggi*. **-tirðill** [-tɪr·ðɪdλ] m. lille Bylt el. Høbundt, jfr. *baggi*. **-tækur** [-tai:gØϱ, -tai:kØϱ] a. som kan tages i en Bylt, ikke for svær til en Bylt (jfr. *baggi*). **-þungi** [-þuŋ·ɟɪ] m. passende Tyngde af en Bylt el. Byrde, navnlig ved Oppakning.

baggi (-a, -ar) [baɟ:ɪ, bag:a(ϱ)] m. **1.** (*byrði*) Bylt, Byrde; *taka bagga*, løfte en Byrde i udstrakt Arm (jfr. ÓDavSk. 157); (Talem.) *hafa hönd í bagga með e-m*, have Haand i Hanke med en; *þing og stjórn þyrfti að hafa meiri hönd í bagga með* (bedre kontrollere) *gerðum Búnaðarfélagsins* (Alþ. '11 B. II. 405); *hann ber nú ekki vitið í böggum*, han er ikke særlig begavet; *vera með böggum hildar*, være meget bekymret el. urolig: *Oddur biskup var með böggum hildar* (JÁÞj. II. 123); *hann bindur ekki bagga sína sömu hnútum sem aðrir*, han gaar sine egne Veje. (Ordspr.) *sjálfur ber eg minn (mína) bagga*, enhver maa bære sin egen Sæk til Mølle. — **2. a.** (*klyf öðrumegin á hesti*) Byrde paa den ene Side af Pakhesten. — **b.** (*heybaggi*) et Bundt Hø saa stort, at det er en passende Byrde paa den ene Side af en Pakhest; (Talem.) *sá (sú) ber baggana*, den er fuldproppet (især om Heste og Kvæg); *binda bagga*, binde en Bylt, fastgöre Rebene om et Høbundt; — som Leg: trykke forreste Fingerled ned mod Midterknoglen (ÓDavSk. 170), se *rífa*; *hlaupa undir bagga með e-m*, give en en Haandsrækning; *láta upp bagga*, anbringe en Byrde paa Kløvsadelen paa Hesteryggen, ogs. alm. elliptisk: *láta upp*; *lyfta bagga á e-n*, løfte en Byrde og hjælpe en anden til at faa den anbragt paa hans Ryg; (Ordspr.) *jafnir fara baggar best*, lige Byrder falder Hesten bedst.

bagi (-a) [bai:jɪ, ba:qa] m. **1.** (*óhagræði*) Besvær, Ulejlighed; (*erfiðleiki*) Vanskelighed: *þá væri af baginn*, det var nu ikke saa galt. — **2.** (*skaði*) Tab, Skade, Afbræk: *hann hefur talsverðan baga af því*, det volder ham en Del Skade.

bági (-a) [bau:jɪ, bau:qa] m. **1.** = *bágur* 1. — *2. Fjende, Modstander, den som gör en Fortræd.

bág indatíð [bau:jɪndati:ð] f. Dyrtid, trange Tider, Uaar (paa Grund af Misvækst el. daarligt Vejrlig). **-indi** [-ɪndɪ] npl. trange Kaar, ugunstige vanskelige, trykkende Omstændigheder, Usseldom, Nød.

baginn [bai:jɪn] a. = **bæginn.**

bagyrtur [ba:qɪϱdØϱ] a. tilböjelig til at udtrykke sig klodset el. forkert, fuld af forkerte Udtryk (m. H. t. Böjning el. Sammensætning), jfr. *bögumæli*.

bágkoma [bau:(q)ko·ma] f. Kollision.

bagl (-s) [bag·λ] n. **1. a.** (*tilraun barns til að tala*) Börns Forsøg paa at tale. — **b.** (*bögumæli*) klodset Udtryk: *leið vanmæli, bull og bagl, brúkast fyrir austan* (BóluHj. 145) — **c.** (*þvaður, vitleysa*) Vaas, Vrövl, Bavl. — **2.** (*handaskömm*) Kludreri, Fuskeri.

bagla (a) [bag·la] vt. og vi. **1.** (*þvogla*) vaase, vrövle, bavle. — **2.** (*klaufast við e-ð*) fuske med n-t, beskæftige sig med n-t paa en klodset Maade og med stor Anstrængelse; *b. e-u saman*, kludre n-t sammen; *b. saman vísu* = *hnoða saman vísu*, faa en Strofe kludret sammen. — **3.** refl. *baglast*: *baglast við* = *böglast við*, se *bögla*.

baglari (-a, -ar) [bag·larɪ] m. Fusker (spec. om Forfattere), Kludrer: *ritsmíða-baglarar, sem enginn vill lesa neitt eftir* (Alþ. '11, B. II. 480).

bág legur [bau:(q)lɛqØϱ] a. ussel, sörgelig, uheldig, ynkelig: *bágleg afkoma*, slöjt Udkomme; *báglegt ástand*, ynkelige (sörgelige) Tilstande; adv. *-lega*: *b. tókst það*, det gik sörgeligt, ynkeligt. †**-leikur** [-lɛigØϱ, -lɛikØϱ] m. Möje, Vanskelighed.

baglhagur [bag·λ(h)a·qØϱ] a. = **banghagur.**

báglyndur [bau:(q)lɪndØϱ] a. pirrelig.

^c**baglingur (-s, -ar)** [bag·liŋgØϱ] m. = *gerill*, Bacil.

bágmistur [bau:(q)mɪsdØϱ] a. som man vanskelig kan undvære: *það bágmist var þer* (StStAndv. III. 192).

bagni [bag·nɪ] f. indec. (*meinsemi*) Fortrædelighed mod andre, det at forholde en n-t uden skellig Grund, blot for at ærgre vedkommende (JÓl.).

bág rækur [bau:(q)rai·gØϱ, -rai·kØϱ] a. stædig, vanskelig at drive (is. om Faar og Heste). **-staddur** [-sdad·Øϱ] a. uheldig stillet, stedt i Nød, nødstedt, nødlidende, betrængt, fattig.

bagur [ba:qØϱ] a. klodset, ubehændig (mods. *hagur*).

1. **bágur (-s), bági (-a)** [bau:(q)Øϱ, bauχ·s, bau:jɪ, bau:qa] m. hovedsagelig kun i acc. sg. *bág* og acc.(pl.) *bága*. **1.** (*árekstur*) Kollision, Sammenstød: *rekast í bága*, om to Heste, der støder mod hinanden i Forbigaaende; *ríða í bága*, ride saaledes, at Hestene kommer til at støde sammen, jfr. 2. — **2. a.** i overf. Bet.: (*gagnstæði*) Strid, Modstrid; (*árekstur*) Kollision: *koma (fara) í bág (ríða í bága) við e-ð*, støde an mod n-t, stride mod n-t; *það kemur í bág(a) við lög*, det kolliderer med, det er imod Loven; *koma í bága hvað við annað*, være indbyrdes modstridende. — **b.** (*þræta, sundurþykkja*): *brjóta bág við e-n, í móti e-m*, rejse sig mod en, göre Modstand med en; *fór í bág með þeim*, de blev Uvenner; *færa mál úr bága*, jævne en Sag, bringe et Forlig tilveje. **c.** (*erfiðleiki*) Vanskelighed; (*hindrun*) Hindring: *mikill b. er á e-u*, n-t er meget vanskeligt.

2. **bágur** [bau:(q)Øϱ, f. bau:q, n. bauht] a. **1. a.** (*örðugur*) vanskelig, besværlig: *eiga bágt með*, have ondt ved, have Vanskelighed ved; *vera b. við að fást*, være vanskelig at brydes med; *það er bágt um e-ð*, der er Mangel paa et el. andet, det er vanskeligt at faa fat i n-t; (Ordspr.) *bágt er blindum um sýn* (SchMál.), den blinde har ondt ved at se; *bágt er einni ár til lands að róa*, det er svært med een Aare i Land at ro; *bágt er heimskum um hyggindi* (SchMál.), hos den dumme er der Smalhans paa Fornuft. — **b.** (*vondur*) *bág tíð*, daarligt Vejr. — **2. a.** (*sorglegur, sár*) sörgelig: *það er bágt til þess að vita*, det er et sörgeligt Faktum; *það er bágast til þess að vita* (det sörgeligste er dog), *að vér höfum aldrei náð ... neinum framförum í að bræða gott lýsi* (JSVb. 134). — **b.** (*vesællegur*) trykkende, ussel: *eiga við bág kjör að búa*, leve ved smaa Kaar, sidde smaat i det; *eiga bágt* 1) (= *vera fátækur*) lide Nød, sidde smaat i det; 2) (*vera sorgmæddur*) være ulykkelig el. sorgfuld: *þeir eiga bágt, sem ekki mega bragða vín*, de som ikke har Lov til at smage Vin, er ulykkelige; *fá bágt fyrir e-ð*, blive straffet for n-t (spec. om uartige Börn). — **3.** *b. á e-ð, b. til e-s*, som er træg til n-t, gör n-t nølende.

bak (-s, -bök) [ba:k, ba:ks og baχ·s, bö:k] n. **1.** (*hryggur*) Bag, Ryg. **a.** egl. Bet.: *bera e-n á bakinu*, bære en paa Ryggen; *breiður um bakið*, bredskuldret, — overf.: fremragende: *maður breiður um bakið*; — *snúa bökum saman*, staa Ryg imod Ryg; *bera e-n á langa baki*, bære en paa Ryggen, saaledes at Fødderne hænger ned; *hægðir til baks og kviðar*, Afføring og Urin; *b. á stóli*, Stoleryg, Ryglæn; — spec. om Hesteryggen i Forbindelser som: *detta af baki*, falde af Hesten; — overf.: *vera ekki af baki dottinn*, se **b**: *koma á bak (hesti)*, bestige en Hest, ride; *hann hefur aldrei komið á bak hesti* (aldrig siddet paa en Hest); *fara á b.*, stige i Sadelen, svinge sig paa Hesteryggen, sidde op; *fara af baki*, stige af, sidde af; *stíga á b. (hesti)*, bestige en Hest, sidde op; *láta e-n á bak*, hjælpe en op paa Hesten; *taka e-n (hjálpa e-m) af baki*, hjælpe en af Hesten. — **b.** I forsk. mere el. mindre overf. Bet., idet dog Grundbetydningen skinner igennem: *jeg get sagt það um hann á b. og brjóst*, jeg kan sige det om ham baade bag hans Ryg og i hans aabne Øjne; *vera ekki á bakið* (el. *af baki*) *dottinn*, ikke have opgivet Ævred, ikke være tabt bag af en Vogn: *hann virðist ekki á bakið dottinn enn í því, að koma fram með fáránlegar tillögur* (Alþ. '11, B. II. 1785); *svo (þessar rakalausu kviksögur) ekki komi til að brenna á baki manna* (brænde paa de Folks Ryg, ɔ: blive til Skam for dem), *sem fyrir þeim eru bornir, en kunna að vera saklausir* (Þjóð. '10, 62); *hafa mörg ár á baki*, have mange Aar paa Bagen; *þar sem hann skuldar alla þá upphæð, virðist hann hafa nægilegt á sínu baki* (have nok at bære paa) (Alþ. '11, B. II. 85); *bera sök á baki*, have Skylden; *kasta e-u á b.*

sjer, kaste n-t paa Ryggen. — overf. forsömme, ikke mere se sig om n-t; *og hygg eg geti [illegible] N. N. um bað, [illegible] á þessu bingi. Komi það ekki sóður á bak [illegible] hans* [illegible] at svie til (Ryggen paa) hans Parti), *en [illegible]* (Alþ. '11, B. 757); *leggja [illegible] á b. e-m,* beskikke en [illegible]; *[illegible] e-ð að baki,* gore sig fri for n-t, ikke mere have med n-t at gore; *snúa bakinu við e-m,* vende en Ryggen; *standa e-m að baki,* være en underlegen, ikke kunne maale sig med en; *taka e-ð á bak sjer,* tage noget paa sine Skuldre; *[illegible]* — c. med [illegible] *á b.,* bagtil (mods. *í fyrir*); [illegible] (JÁÞj. I. 194) [illegible] (Alþ. '11, B. II. 2[illegible]) [illegible] *á b. gnæfum,* bryde [illegible] Løfte, [illegible] bryde sit Ord, gaa fra sit Ord; *sjá, líta á b. e-u,* miste, gaa Glip af n-t, savne n-t; *brjóta e-n á b. aftur,* trykke en ned, saa at han ligger paa sin Ryg, derfor overf.: besejre, knække, undertrykke, tilintetgöre; *brjóta orð e-s á b. aftur,* trodse, gendrive ens Ord; *aftur á b.,* baglængs, bagover, tilbage; *[illegible]* baglængs [illegible] *stað, og mönnunum munar* | *annaðhvort aptur á b. ellegar nokkuð á leið,* Stilstand er vanskelig, og Menneskene gaar enten tilbage eller en Smule fremad (JHall. 39); *að baki,* bagved; *í b. og fyrir,* for og bag; *bera bagga í b. og fyrir,* bære en Byrde paa Ryggen og en anden paa Brystet; *baka til, á baka til,* bagtil; *á baka til við e-ð,* bag ved n-t; *til baka,* tilbage; *b. við,* bag; *(á) bak við e-n,* bag ved en; *fara (á) bak við e-n,* gaa bag ens Ryg, göre n-t bag ens Ryg. — **d.** som adv. og præp. med acc.: bag, bagved; *b. og fyrir,* for og bag; *Rekavík b. Látur,* R. bag ved L. (et Stednavn paa Vestlandet). — **e.** som præp. med dat.: efter: *sóktu (fje) b. [illegible]* (JÁÞj. [illegible]). — **2.** [illegible] — **3.** [illegible] Gaarden [illegible] — **4.** [illegible] rundagtig paa den anden; — det förste afsavede Bræt af et Træ. — **5.** *(á klæðum)* Rygstykke (i en Tröje osv.).

1. **baka (böku, bökur)** [ba:ga, ba:ka, bö:go(ϱ), bö:ko(ϱ)] f. et Stykke Sælhundeskind med det vedhængende Spæk, anvendt til Madding for Havkalv.

2. **baka** [ba:ga, ba:ka] adv. se **bak** og **tilbaka.**

3. **baka (a)** [ba:ga, ba:ka] vt. **I. 1.** bage: *b. brauð,* bage Brød. — **2.** *(hita)* varme, opvarme: *lætur Antinóus þá b. bogann við eld* (Od. XV.); *b. kaffi,* brænde Kaffe(bönner) (Skaft.) = *brenna kaffi; b. sig, bakast,* varme sig (spec. ved at sidde ved en Ild). — **3.** *baka e-ð saman,* smælte n-t sammen: *alt stórgrýtið, sandurinn og leirinn er bakað saman við ísinn* (ÞTh. Ferð. III. 108). — **II.** *b. e-m e-ð,* forvolde en n-t; *b. e-m sorg,* forvolde en Sorg; *b. sjer e-ð,* paadrage sig n-t; *hann bakaði sjer mikið tjón með því,* derved paadrog han sig stor Skade; (Ordspr.) *enginn hefur ver en hann bakar sjer* (SchMál.), ingen kommer i Skade, uden han selv hjælper til. — **III.** *b. bát,* skyde en Baad frem (el. op paa Stranden) ved at sætte Ryggen imod.

bakábyrgð [ba:gaubɪrð, ba:k-] f. Genassurance.

bakaleið [ba:galɛi:ð, ba:ka-] f. Tilbagevej: *í bakaleiðinni,* paa Tilbagevejen.

bakan [illegible] bökun.

bakara barn [ba:garabar·dn, -bad·n, ba:kara-] n. (Talem.) *gefa bakarabarni brauð,* [illegible] — **-brauð** [-bröy:ð] n. Brød fra en Bagerbutik (mods. hjemmebagt Brød, *heimabakað brauð).* **-búð** [-bu:ð] f. Bagerbutik. **-hús** [-hu:s] n. Bageri. **-iðn** [-ɪðn] f. Bagerhaandværk. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Kage fra et Bageri, Konditorkage (mods. hjemmebagt Kage). **-meistari** [-meis·darɪ] m. Bagermester. **-ofn** [ba:gar(a)ob·n, ba:k-] m. Bagerovn. **-spaði** [ba:garaspa:ðɪ, ba:kara-] m. Bagerskovl. **-sveinn** [-sveid·n] m. Bagersvend.

bakari (-a, -ar) [ba:garɪ, ba:karɪ] m. Bager.

?**bakarí** [ba:gari·, ba:kari·] n. Bageri, Bagerbutik.

bakatil [ba:gatɪ:l, ba:ka-] adv. se **bak.**

bak belta (a) [ba:kbɛʎda] vt. opkilte, forsyne med *bakbelti,* s. d. O. **-belti** [-bɛʎdɪ] n. Bælte, hvormed Søfolk snörer Skindklæderne meget fast for at holde Vandet ude (BH.). **-byrði** [-bɪrðɪ] f.: *fá b. sína af e-u,* faa saa meget af n-t, som en kan bære. **-bit** [-bɪ·t] n. Bagtalelse, Bagvaskelse. **-bíta** [-bi·da, -bi·ta] vt. bagtale, bagvaske. **-bítari (-a, -ar)** [-bi·darɪ, -bi·tarɪ] m., **-bítur** [-bi·døϱ, -bi·tøϱ] m. Bagtaler, Bagvasker. **-boðangur** [-bo·ðauŋgoϱ] m. Halvdelen af et Rygstykke. **-bóma** [-bou·ma] f. se **vefstóll.** **-borð** [-borð] n., **-borði** [-borðɪ] m. Bagbord: *á bakborða,* til Bagbord; *með vind á bakborða,* med Vinden Bagbord ind; acc. *bakborða,* ogs. som adv. Bagbord. **-borðsmaður** [-borþsma:ðoϱ, -boϱs-] m. Bagbordsmand. **-borðsræðari** [-borþsrai:ðarɪ, -boϱs-] m. = **bakborðsmaður.** **-bragð** [-braϱð, -bragþ] n. Rygtag, Ryggreb, »Bagkneb«, i Brydning, hvorved den ene Bryder pludselig gaar bag om Modstanderen, saal. at de kommer til at staa Ryg mod Ryg, og søger at smide ham (ÓDavSk. 56). **-brjóta** [-brjou·da, -brjou·ta] vt. **1.** *(brjóta bakið í e-m)* knække Ryggen paa en. — **2.** [illegible] — **3.** [illegible], give Kurven; deraf i det hele taget: nægte, give en Afslag. **-bægsli** [-baiχslɪ] n. Bagfinne (paa en Hvalfisk). **-dyr** [-dɪ·r] fpl. Bagdör. **-dyramegin** [illegible] **-fall** [illegible] n. **1.** *(það að halla sjer aftur)* Hældning bagover; *taka b.,* strække sig bagover; *(það að falla aftur á bak)* Fald [illegible] *bakfallinu,* [illegible] lange Tag med Aarerne, ro stærkt (i denne Bet. siges ogs. *taka bakföll).* — **2.** *(felling á baki)* Fold paa Ryggen el. Lænden (om Klædningsstykker). — **3.** *(bylta á bakið)* Fald paa Ryggen. — **4.** *(bylta af hestbaki)* Fald af Hesten. — **5.** (Accenttegnet) Grave: *[illegible]* (FJ. i Skírn. '11, 182). **-feitur** [-fɛi·døϱ, -fɛi·tøϱ] a. fed paa Ryggen. **-fella** [-fɛdla] vt. **1.** kaste bagover, smide paa Ryggen. — **2.** svikke (Sejl paa et Skib el. en Vejrmølle). **-ferð** [-fɛrð] f. Opstigning (paa Ryggen af en Hest), Opsidden. †**-ferla (a)** [-fɛrdla] vt. (egl. lade n-t gaa tilbage), annullere, tilintetgöre (f. Eks. en tidligere Aftale). **-ferli** [-fɛrdlɪ] n. **a.** *(það að fara á bak við e-n)* Hemmelighedskræmmeri. — **b.** Falskhed, listig Fremgangsmaade, Underfundighed: *en honum fanst b. blekkingin sú* | *að bendla sig [illegible]* (SvStAnav. III. 140). **-fiður** [-fɪ·ðøϱ] n. coll. Rygfjer. **-fiskur** [-fɪsgoϱ] m. opr. Musklerne langs Rygraden, — nu kun i overf. Bet.: Ryghald, Mod, Kraft: *ei þeir [illegible] þá brast bakfiskurinn* (blev Rygraden sönderbrudt) og *kvæði þeirra falt fyrir eitt puntstrá* (ÞGjÚ. 127); *bíta úr e-m bakfiskinn,* [1]) knække ens Mod, svække en, tage Pippet fra en: *áhyggjurnar hafa bitið úr henni allan bakfisk;* [2]) magte en: *þeim mundi ekki verða mikið fyrir um það sjera Gísla og ritstjóranum að bíta úr þeim bakfiskinn* (JTrB. 144, 45). **-fjöl** [-fjø·l] f. **1.** Bagbræt, Bagstræt, Bagklædning [illegible]. — **2.** *(fjöl til að hallast að)* Bræt el. Fjæl til at læne Ryggen imod, Rygstod. **-flettingur** [-flɛhdiŋgoϱ] m. det sidste, bagpaa konvekse Bræt af en flækket Træstamme: *b. af borði* (JÁÞj. I. 312). **-garður** [-garðoϱ] m. Baggaard. **-gólf** [-gou·lv] n. *(í leikhúsi)* Parterre, Bagguly (i et Teater). **-har** [illegible] **-hýsi** [illegible] n. Bakhus. **-hjall, -hjallur (-s, -ar)** [-ɧadʎ; -ɧadloϱ, -ɧals] m. (ogs. skrevet *bakhjarl, bakjarl).* **1. a.** *(stoð eða viðhald að baki)* Støtte el. Stiver bagfra; — spec. Underlag (for [illegible] *bakhjallinn.* — **b.** overf. *(stuðningur eða stuðningsmaður að baki)* Støtte el. en som støtter en bagfra (el. i det skjulte), Hjælper i Noden, Rygstod: [illegible] stod; *álít eg, að betra sé að fresta þeim* (ɔ: *bannlögunum) þangað til þau hafa fengið þann bakhjarl í þjóðinni, að þeim fái ekkert grandað* (Alþ. '11, B. 663); (Talem.) *hafa b. í e-u,* have n-t at ty til, have en Støtte i n-t; *hafa e-n að bakhjalli,* have en at stotte sig til. — **2.** *(fremri róðrarþollur)* den forreste Aaretol (Vf.). **-hjarl** [-ɧardʎ, -ɧadʎ] **1.** m. = *bakhjall(ur).* — **2.** n. Baggrund (f. Eks. paa en Scene). **-hlaup** [-(h)ʎöy·p] n. Sidden op: *vera fjörugur í b-i,* være fyrig i det förste Lob. **-hlið** [-(h)ʎɪ·ð] **1.** f. *(afturhlið)* Bagside. — **2.** n. *(hlið að húsabaki)* Bagport. **-hluti, -hlutur** [-(h)ʎʏ·dɪ, -(h)ʎʏ·tɪ, -øϱ] m. **1.** *(eftri hlutur)* Bag, Bagdel. — **2.** *(í klæðum)* (i Klæder) Ryg(stykke). **-hnúskur** [-(h)vusgoϱ] m. Pukkel. **-hold** [-(h)olt] npl. Huld, Kødfuldhed paa Ryggen (is. om Heste og Faar). **-horn** [-(h)o(r)dn] n. cornu posterius (ABjSál. § 68). **-hús** [-(h)u·s] n. Baghus, Bagbygning. [c] **-hverfast** [ba:kvɛrvast] vrefl. = **bakverpast.** ?**-hönd** [-(h)ont] f. *(í spilum)* Baghaand (i Kortspil), ogs. i Udtr.: *hafa e-ð í bakhöndinni,* have n-t i Bagnaanden. **-jarl** [-g-ja(r)dʎ] m. = **bakhjall(ur).**

bakka borð [bahgabor·ð] n. Anretterbord. **-bróðir** [-brou·ðɪϱ] m. en af Brødrene fra *Bakki,* Molbo, Fjante; — Om de islandske »Molbohistorier« se JÁÞj. II. 526—530. **-brún** [-bru:n] f. den yderste Rand af en Bred (jfr. *bakki).* **-bönd** [-bön·t] npl. Snore, fastgjorte til Jærnspigre, der drives ind i en Klippevæg, og hvorved Fisk, der ophænges til Törring, fastgöres (Vestm., JOl.). **-fagur** [-fa:qoϱ] a. med skönne Bredder. **-fullur** [-fʏd·loϱ] a. bredfuld: (Talem.) *bera í bakkafullan lækinn,* bære Vand til Havet, give Bagerbörn Hvedebrød (jfr. e. carry coals to Newcastle, lat. in mare aquas portare). **-gjörð** [-ɟörð] f. Gjord el. ophöjet Rand omkring en Bakke. **-kólfur** [-kou·lvoϱ] m. Pil uden Spids, anvendt til at skyde til Maals; — nu næsten kun i Forb. *skjótast, þjóta eins og b.,* fare, flyve [illegible] **-lyja** [illegible] rotalyja. **-skurður** [illegible] el. Groft, der graves paa en Strandbred for at trække större Skibe el. Baade op ad den: *tóku þeir nú til að grafa fram bakkaskurðina* (II. I. 33). **-stokkar** [-sdohgaϱ] mpl. Bankestok, Beding, Stabel; i overf. Bet. i [illegible] **-þykkur** [-þɪhgoϱ] a. **1.** *(um hníf osfr.)* svær i Ryggen (om en Kniv osv.). — **2.** *(um skýjaðan himin)* med en stor Masse af Skyer [illegible] Taage: *hann er b. í suðrinu,* der er mægtige Sky- (el. Taage-)banker i Syd.

bakki (-a, -ar) [bahɟɪ, bahga(ϱ)] m. **1.** Bred (af en Aa (Elv), Kloft el. desl.), jfr. *árbakki, gjárbakki,* — ogs. om Strandbredden, jfr. *sjávarbakki.* — **2.** *(land fram með ár-, sjávarbakka osfr.)* Landstrækning (i Reglen flad) langs Bredden af en Aa osv. — **3.** *(hæð)* Jordforhöjning, Banke, Bakke. — **4.** *(skýjabakki)* Skybanke: *hann dregur upp svartan bakka í austri;* — *b. í hafinu,* en Skybanke over Havet. — **5.** *(á hníf osfr.)* Bagen, Ryggen paa en Kniv el. andet skærende Instrument. — **6.** *(fat til að bera inn á)* Præsenterbakke. — **7.** *(mjólkurílát)* rund, fladformet Mælkebøtte med to Gjorde (Af.). — **8.** *(hrákadallur)* Spyttebakke. — **9.** i overf. Bet. i Udtrykkene: *berjast í bökkum,* klare sig med Nød og næppe, have det smaat; *það berst í bökkum fyrir honum,* han har sit nødtørftige Udkomme, kan lige klare sig; *það berst í bökkum með þeim,* de er omtrent lige; *krafla* (el. *klóra) í bakkann,* søge at klare sig saa længe muligt.

bak kross [ba:kros·] m. Rygkors, Kors der bæres paa Ryggen. **-kurl** [ba:kʏ(r)dʎ] n. Bagstykke af en Klædning (ASkaft.). **-lás** [ba:glaus, ba:k-] m. Baglaas: *hlaupa í b.,* gaa i Baglaas. **-lengja** [-lɛiŋɟa] f. Rygstrimmel. **-leppur** [-lɛhboϱ] m. *(undirdekk)* Ridedækken, Dækken. [c] **-lestur** [-lɛsdoϱ] m. [illegible] **-lið** [illegible] **-liðsflokkur** [-lɪðsflohgoϱ] m. Bagtrop. **-liður** [-lɪ·ðoϱ] m. det agterste el. sidste Led. **-mall** [-maudʎ] a. [illegible] **-málugur** [-mau·l·ɥoϱ] a. [illegible] **-mæla**

[-mai·la] vt. med dat. *b. e-m*, bagtale, bagvaske en. **-mælgi** [-mail̥gı] f. indec. Bagtalelse; *(fýsn til bakmælgi)* Bagtalelsessyge. **-mæli** [-mai·lı] n. Bagtalelse, Bagvaskelse.

bákn (-s, pl. ds.) [bauhkn] n. *1. *(merki)* Tegn, Vink, Varsel, Signal: *nei! skín þá eigi bjarta þarna báknið glatt, blessaður vitinn!* (GTh. 95, 214). — **2.** *(stór og klunnalegur hlutur)* Klods, Masse, Uhyre: klodset, massivt Redskab.

bákna (a) [bauhgna] vt. og vi. *1. a. *(gefa merki) b. e-u*, give et Tegn (med n-t), signalisere; *b. til e-s*, signalisere til en. — **b.** *(boða fyrir)* varsle: *tryggilega Seifs af þrumu báknað* (GTh. 95, 199). — **2.** *(fást við e-ð þungt)* arbejde med Besvær paa n-t (tungt el. vanskeligt): *þeir eru að b. við það*, de anstrænger sig derved.

bak nag [ba:gna·q, ba:k-] n. Bagvaskelse, Bagtalelse. **-naga** [-na·qa] vt. bagtale, bagvaske. **-poki** [-k-po·ɟı, -po·ʃı] m. Rygsæk. °**-rafurmagn** [-g-ra·vørmagv, -ba:k-] n. negativ Elektricitet. **-rauf** [-röy·v] f. Röv, Endetarmsaabning. **-raun** [-röy·n] f. hvad der anstrænger Ryggen. **-rið** [-rı·ð] npl. Bagtrappe. **-runi** [-rʏ·nı] m. Diarrhé, løs Mave (BH.). °**-ræða** [-rai·ða] vt. bagtale. †**-ræður** [-rai·ðøʀ] fpl. Bagvaskelser.

baks, baksa [baχ·s(a)] se **bax, baxa.**

1. **bak sár** [ba:ksau·r] n. Rygsaar. 2. **-sár** [-sau·r] a. öm paa Ryggen; (is. om Heste) saaret paa Ryggen. **-segl** [-sɛgλ] n. Bagsejl: *það slær í b.*, Sejlet er bak, ogs. overf.: det slaar Bagslag. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. †**1.** *(vanrækja)* tilsidesætte, undlade, forsömme. — **2.** *(plægja í annað sinn)* plöje paa ny, saaledes at det opplöjede falder til samme Side som för (Amerik.-Isl.). **-sig** [-sı·q] n. Fremfald af Endetarmen (prolapsus recti) (BH.). **-sigi** [-sı·jı] m. Baand, hvormed landsatte Baade fastgöres, for at de ikke skal føres bort af Storm (Sch.). **-sýn** [-si·n] f. **1.** Tilbageblik, Syn af det svundne: *menn skældri b. fyrir framtíð halda* (viser Fremtiden et fordrejet Syn af det svundne) (StStAndv. III. 208). — **2.** Baggrund: *fjöll í b.* **-sjáll** [-sjaudλ] a. bagklog. °**-skaut** [-sgöy·t] n. negativ Pol. **-skauti** [-sgöy·dı, -sgöy·tı] m. den (fra Skibets Standpunkt) forreste *skauti*, som vender mod den forreste Rorpind under Roningen (saaledes kaldet fra Rorkarlens Standpunkt) (Sl.) (= *róðrarskauti*, Vf.). **-skel** [-sɟɛ·l] f. Rygskjold. **-skellur** [-sɟɛdløʀ] m. Bagsmæk, Bagstød. **-skiki** [-sɟı·ɟı, -sɟı·ʃı] m. **1.** *(ull á baki sauðar)* Uldtot, der sidder tilbage paa Ryggen af et Faar, naar Resten afrives. — **2.** *(eftri skiki af e-u)* Agterhjörne, Agterstykke af n-t. **-skyrta** [-sɟıʀda] f. Bagdelen af en Skjorte. **-sletta** [-slɛhda] f. **1.** *(sletta á bakið)* Stænk paa Ryggen. — **2.** *(baktal)* Bagvaskelse. — **3.** *(árás að aftan)* Angreb bagfra, Angreb i Ryggen (baade i egl. og overf. Bet.): *að Egill skyldi ganga framan að Bjarna, en sjálfur mundi hann veita honum bakslettu nokkra* (JThMk. 311); *það er einmitt sú versta b., sem hver höfundur getur orðið fyrir* (Eimr. VII. 4). **-sligaður** [-slı·qaðøʀ] a. hvis Ryg er overanstrængt ved Paalæg af for store Byrder. 1. **-sneiða** [-snei·ða] f. (ogs. kaldet *baksneitt*) trelinjet Strofe med 1. Verslinjes Slutningsstavelse halvrimende med Slutningsstavelserne i 2. og 3. Verslinje. Ekspl.: *Hetja mesta haldin er í helgri fræði | sá, er stjórnar sínu geði | og sigri optast valda réði* (HSig. 15 og 58). 2. **-sneiða** [-snei·ða] vt. tildanne den Flade paa Leskaftet *(orf)*, hvortil Leen fastgöres, saaledes, at Leskaftets Knag *(hæll)* vender lidt opad, naar der slaas med Leen, mods. *kverksneiða* (JÓl.). **-sneiðubróðir** [-sneiðobrou·ðıʀ] m. *baksneiða*, hvor der er samme Vokal i Arsis i de tre förste Fødder af 1. Verslinje, medens der er en forskellig Vokal i Arsis i de to næste Fødder. Ekspl.: *Hestur festur Herjans er á haga laga; | bjóðist fljóðum bragar slagur, | býður prýði fagur dagur* (HSig. 62). **-sneitt** [-sneiht] an. se 1. **baksneiða.** 1. **-spyrna** [-sbı(r)dna] f. Rygstød. 2. **-spyrna** [-sbı(r)dna] vi. slaa bagop: *b. móti e-u*, stæmme Ryggen mod n-t. **-spor** [-sbo·r] n. Tilbagetrin. **-stafn** [-sdabv] m. **1.** *(á skipi)* Bagstavn (paa et Skib). — **2.** *(á húsi)* Baggavl (paa et Hus). **-stakkur** [-sdahgøʀ] m. Bagdelen af en Skindklædning for Søfolk, se *stakkur*. **-steinar** [-sdei·naʀ] mpl. haard og knoldet Stolgang (BH.). **-stigi** [-sdi·jı] m. Bagtrappe. **-streymi** [-sdrei·mı] n. Bagströmning (no. bakevje) (JÓl.). **-stroka** [-sdro·ga, -sdro·ka] f. = **húðstroka.**

bakstur (-urs, -rar) [baχ·sdøʀ] m. **1.** *(það að baka)* Bagen, Bagning; *(það að baka sig við eld)* det at varme sig ved Ild. — **2.** *(það, sem bakað er)* Bagværk; spec. *(oblátur)* Oblater (i denne Bet. dog omtr. forældet). — **3.** Omslag: *heitur b.*, varmt Omslag; *þurrabakstur*, tört Omslag osv. **-askja** [-r-as·ɟa] f. Monstrans, Æske til Oblater. **-buðkur** [-bʏþ·gøʀ, -bʏð·køʀ] m. Oblatæske. **-gögn** [-gög·v] npl. Redskaber til Bagning, spec. af Oblater. **-hlóðir** [-ø-(h)λou·ðıʀ] fpl. Ildsted indrettet til Bagning. **-hús** [-(h)u:s] n. Bageri. **-járn** [-r-jaur·dv, jaud·v] n. Oblatjærn, -form. **-klefi** [-ø-klɛ·vı] m. Bageri. **-ofn** [-r-ob·v] m. Bageovn.

bakstur(s)hús [baχ·sdøʀ(sh)u:s] n. Bageri.

bak sund [ba:ksʏnt] n. Rygsvömning. †**-svangur** [-svauŋgøʀ] a. **1.** *(söðulbakaður)* svejrygget, hulrygget. — **2.** *(afturmjór)* smal bagtil. **-svipur** [-svı·bøʀ, -svı·pøʀ] m. Udseende bagfra. **-særi** [-sai·rı] n. Rygsaar (paa en Hest). **-sæti** [-sai·dı, -sai·tı] n. *(í vagni)* Bagsæde. **-tá** [-tau·] f. Bagtaa (paa en Fugl). **-tal** [-ta·l] n. Bagtalelse, Bagvaskelse. **-tala** [-ta·la] vt. bagtale. **-talari** [-ta·ları] m. Bagtaler, Bagvasker. **-tálknar** [-tauλgnaʀ, -taulknaʀ] mpl. Baggællesnegle, opisthobranchiata.

?**bakteria (-u, -ur)** [baχ·teria] f. *(gerill)* Bakterie.

bak tjald [ba:ktjalt] n. Bagtæppe, Kulisse i Baggrunden. **-uggi** [ba:gʏɟ·ı, ba:k-] m. Rygfinne. **-veggur** [-vɛg·øʀ] m. Bagvæg. ´**-verkur** [-vɛʀgøʀ] m. Rygsmærte, Lændeværk. †**-verpast** [-vɛʀbast] vrefl. i Forb.: *b. við e-m*, vende en Ryggen, slaa Haanden af en. **-þil** [ba:kþı·l] n., **-þilja** [-þılja] f. Bagklædning. **-þjöl** [-þjö·l] f. halvrund Fil. **-þúfa** [-þu·va] f. Tue el. Forhöjning, som man staar op paa, for at komme op paa Hesten. **-þunnur** [-þʏn·øʀ] a. mager paa Ryggen. **-þurft** [-þʏʀ(f)t] f. Nødtørft: *ganga bakþurftar sinnar*, forrette sin Nødtørft.

†1. **bal (-s)** [ba:l] n. Skede, Balg.

2. **bal (-s, böl)** [ba:l, bö:l] n. = *bali*, Balje (Af.).

bál (-s, pl. ds.) [bau:l] n. **1.** Baal: *troða, vaða bál*, løbe mellem to Rækker af siddende Mænd, der sparker til en (ÓDavSk. 143); (Talem.) *fara úr eldinum í bálið*, komme af Asken i Ilden. — **2.** i overf. Bet.: Strid el. Uenighed, der blusser op: *Hún sló ekki undan honum og þá fór alt í logandi bál* (saa blussede Striden op) (GFrÓl. 15). — **3.** *(bálköstur)* Baalstabel, Baal: *lögðu þeir lík hans efst á bálið* (Il. II. 334). — **4.** *(grimdarfrost)* stærk, bidende Frost: *hörku bál*, bidende Frost. — **5.** *(afskaplegt hvassviðri og kuldi)* stærk, bidende Vind.

†1. **bala (a)** [ba:la] vt. stikke (Sværdet) i Balgen.

2. **bala** (præs. ind. **bali** og **bala,** imp. **a)** [ba:la] vi. slæbe sig igennem, ernære sig med Möje, friste Livet: *það balir enn töluvert á honum* el. *hann balir enn*, han holder sig endnu nogenlunde, der er endnu lidt Krummer i ham (om gamle Mennesker); *láta b. við e-ð*, lade det bero ved n-t; *það balar*, det kan nok lige holde el. gaa, det holder (gaar) foreløbig; *þar balir lengi á vetrarhögum*, der holder Vintergræsningen sig længe.

bála (a) [bau:la] vt. og vi. **1.** *(loga mikið)* flamme, blusse op: *loftið bálaði jafnt og þjett af eldingum* (And. II. 35). — **2.** *(láta loga)* lade flamme, udsende Flammer: *Númi bálar brúnaljós brúðar til að vonum*, (sender Møen et flammende Blik) (SBrNúm. 8, 12). — **3.** overf. i Digtersprog: give et straalende Genskin af n-t: *Hátignarspegill, haf, sem Alvaldsmynd í hafrokslöðri bálar* (MJ. III. 176). — **4.** refl.: *bálast*, blusse op.

*__bálastorka__ [bau:lasdoʀ·ga] f. Lava (JHall. 105).

1. **´balbína (-u, -ur)** [bal·bi·na] f. Spole, som benyttes, naar en Væv slaas op, til Ordningen af de Traade, som udgör Rendegarnet; adskiller sig fra en almindelig *snælda* (Spindeten) ved at den er större, og at de to Hoveder *(snúðar)* er lige store, medens den forreste *snúður* er mindre paa Spindetenen. Anvendes saaledes: ¹) Sættes *balbína* fast i en dertil indrettet Rok *(balbínurokkur)*; ved Trædning af Rokkehjulet vikles det færdigspundne Rendegarn fra en Garnvinde *(króna)*, indtil det om *b.* viklede Garn har faaet den for Væven bestemte Længde; saa tages *b.* ud af Rokken og en ny sættes ind, og derefter andre efter Behov. ²) De omviklede Spoler sættes dernæst ind i en *balbínustóll* (Spoleholder) ved Hjælp af Pinde, hvorom *b.* drejer sig som om en Akse, og hvis Ender fastgöres i «Stolen» paa bægge Sider, — den ene *b.* over den anden; fra disse Spoler afvikles saa de enkelte Traade, som udgör Rendegarnet. Da man i Reglen ikke har nær saa mange *b.*, som der skal være Traade i Væven, maa Processen gentages, indtil man har faaet det bestemte Antal Traade; jfr. fr. *bobine*, e. *bobbin*.

2. **balbína (a)** [bal·bi·na] vt. spole, jfr. 1. *balbína*.

balbínu grind [bal·binogrın·t] f. Spoleramme. **-rokkur** [-rohgøʀ] m. Spolerok. **-snælda** [-snail·da] f. Spole. **-stóll** [-sdouᵈ·λ] m. Spoleholder, -bærer.

Baldi (-a, -ar) [bal·dı] m. npr. Dim. af *Baldvin* og *Baldur*.

baldinbrá [bal·dınbrau:] f. = **baldursbrá.**

baldinn [bal·dın] a. genstridig, ustyrlig, trodsig, stivnakket; *(óþekkur, um börn)* uartig (om Börn).

bal dýra, -díra (a) [bal·di·ra] vt. baldyre, brodere med Guld el. Sølv. **-dýring** [bal·di·riŋk] f. Guld- el. Sølvbroderi. **-djera (a)** [bal·djɛ·ra] vt. = **baldýra.**

baldjökull [bal·djö·gødλ, -jö·k-] m. hvælvet Jøkel: *með fjallaskógshlíðar og baldjöklasvalir* (StStAndv. I. 160); — ogs. Navn paa en Jøkel i det Indre af Island.

baldni [bal·dnı] f. indec. Balstyrighed.

*__bál dreki__ [baul·drɛ·ɟı, -drɛ·ʃı] m. Flammedrage. °**-drepur (-s, -ir)** [-drɛ·bøʀ, -drɛ·pøʀ] m. *(stór slökkvidæla)* Brandspröjte; *(slökkviáhald)* Ildslukningsapparat.

†**baldur** [bal·døʀ] a. = **baldinn.**

Baldur (-urs, -rar) [bal·døʀ] m. npr. **1.** (Guden) Balder: (Ordspr.) *fátt er ljótt á Baldri*, (GJ.). paa Balder er der Lyder faa; *ekki skyldi Baldri böls biðja* (GJ.), ingen burde Balder bande; **Baldurstún*, Him(me)len. — **2.** som Mandsnavn: Balder.

baldursbrá [bal·døʀsbrau:] f. (bot.) lugtløs Kamille (matricaria inodora var. phæocephala).

Baldvin (-s, -ar) [bal·dvı·n] m. npr. Balduin.

bald víra (a) [bal·dvi·ra] vt. = **baldýra.** **-vírsrós** [-viʀsrouᵘ:s] f. baldyret Blomst.

*__Bál eygur (-s)__ [bau:lɛi·ɢøʀ] m. npr. Odin. **-eldur** [-ɛldøʀ] m. flammende Baal. **-för** [baul·fö·r] f. Ligbegængelse ved Brænding, Ligbrænding. **-haf** [bau:λ(h)a·v] n. Flammehav. **-harður** [-(h)arðøʀ] a. overmaade stræng: *rjúka b. í einhvern . . . manngarminn* (Eimr. XI. 134). **-harka** [-(h)aʀga] f. stræng, bidende Frost. **-heitur** [-(h)ei·døʀ, -(h)ɛi·tøʀ] a. flammende, hed som Flammen. **-hvass** [baul·χwas·, -kvas·] a. (om Vejret) med forrygende Storm. **-hvessa** [-χwɛs·a, -kvɛs·a] vi. blæse stærkt op. **-hvítur** [-χwi·døʀ, -kvi·døʀ, -kvi·tøʀ] a. flammehvid, helt hvid; *(hvítur af reiði)* hvid af Vrede: (om en Hest) *og skaut bálhvítum augunum til hundanna og mannanna* (ÞGjD. 89).

bálhörku frost [bau:λ(h)öʀgofros·t] n., **-gaddur** [-gad:øʀ] m., **-grimd** [-grım·t] f. stræng, bidende Frost.

1. **bali (-a, -ar)** [ba:lı] m. haard og jævn græsbevokset Forhöjning (jfr. Balle i Nörballe osv.).

2. **bali (-a, -ar)** [ba:lı] m. Balje, Vaskebalje.

bálkalag [bauλ·gala:ɣ, baul·ka-] n. (metr.) en Sammenblanding af *al*

[illegible] (1. Hovdet og [illegible] Hovdet [illegible]. *[illegible] stund. einn [illegible], [illegible] hreifir. [illegible] memum einum [illegible]* (HSig. 257).

†**bálkarlag** [[illegible], [illegible]-] n. [illegible] den el. [illegible]. B[illegible]ding af *[illegible]* og *[illegible]* [illegible].

bálkgrind [[illegible], baul·k-] f. [illegible] *til og [illegible]* [illegible], afdunde et Skillerum (Sv. [illegible], B[illegible]).

bálki (-a, -ar) [[illegible], [illegible]] m. = **bálkur** [illegible].

bálkslegur [bauλ·ksleqoϱ, baul·ks-] a. klodset.

bálkur (-s, -ar) [[illegible], [illegible]] m. 1. *([illegible] alveg upp til lofts)* Skillerum, Skillevæg, som ikke gaar helt op til Loftet; spec. ofte om Skillerummet mellem to Baase i en Kostald el. desl., Spil[illegible] (IAP. II [illegible]). — 2. *([illegible])* [illegible] (Lögr. '14, 180). — 3. *(rúmstæði)* Bænk, ofte af Græstorv, langs Væggen [illegible] Folkestuen, ofte anvendt som [illegible] (XII. [illegible]). — 4. [illegible] Træ: *birkibálkarnir, sem stóðu inn úr þekjunni* (JTrHeið. IV. 95). — 5. *(ský)* truende Skysamling, der bebuder Sne el. Storm, Stormskyer, Sneskyer. — 6. [illegible]. — 7. *([illegible] eða hópur)* en fortsat Række el. Flok af n-t, navnlig i Sms.: *frændbálkur, ættbálkur, illviðrabálkur* osv.; — spec. om en Gruppe Lovbestemmelser el. Afsnit i en Lovbog: *lagabálkur, skipsagabálkur* (Afsnit om Skibstugt i Søfartsloven); — *(um kvæði)* om et længere Digt i flere Afsnit: *Búnaðarbálkur* (om Landvæsenet, af Eggert Olafsson).

bálköstur [[illegible]] [illegible].

1. **ball** [[illegible]] n. [illegible].

2. **ball** [bad·λ] 3. p. sg. imp. ind. af **bella.**

?**ballaða (-öðu, -öður)** [[illegible]] [illegible].

ballar [[illegible]] [illegible] **böllur.** **-hat** [[illegible]] [illegible] reginhat.

ballari (-a, -ar) [bad·ları] m. Markor.

ballarstrýta [bad·laϱsdri:da, -sdri:ta] f. Kegle: *hnekkja ballarstrýtum*, slaa Kegler (JHall. i Eimr. III. 82).

1. **balli (-a, -ar)** [illegible].

2. **balli (-a, -ar)** [bal:ı] m. = *bali*, Balje.

Balli (-a, -ar) [bal:ı] m. npr. Dim. af *Baldvin* (Vf.).

ballskák [[illegible]] [illegible].

*__ballskelfdur__ [bad·λsϱelvdoϱ] a. skrækslagen.

ball stöng [[illegible]] [illegible]. **-stöpull** [illegible] m. Söjle med en Kugle paa Toppen.

ballur (böll, ballt) [bad·loϱ, böd·λ, baλ·t] a. 1. *(djarfur)* dristig. — 2. *(baldinn)* vanskelig at tumle, ubændig. — 3. *(harður)* haard. — †4. *(hreinskilinn)* frimodig, ærlig imod en.

ballvörður [bad·lvörðoϱ] m. Markor.

bál óður [bau:lo͡u·ðoϱ] a. fuldstændig rasende. **-reiður** [baul·rɛi·ðoϱ] a. lynende vred. **-rjúka** [-rju·ga, -rju·ka] v. impers.: *hann* (ɔ: *sjörinn*) *bálrýkur*, [illegible] *bálrjúkandi: bálrjúkandi stormur*, forrygende Storm; pp. *bálrokinn: hann er bálrokinn*, der er kommet forrygende Storm paa Søen. **-rok** [-ro·k] n. forrygende Uvejr, Himmelvejr.

balsam (-s) [bal·sa·m] n. Balsam.

balsama (a) [bal·sa·ma] vt. balsamere.

balsam baukur [bal·samböy:goϱ, -böy:koϱ] m. Balsambøsse. **-trje** [[illegible]] n. [illegible].

bál selja [baul·selja] vt. overlade til Baalet, lade brænde (spec. levende M[illegible]). **-steyttur** [illegible] sprængefærdig af Vrede. — 2. *(ósveigjanlegur)* ubøjelig, fuldstændig urokkelig m. H. t. n-t *(b. í e-u)*. **-stormur** [-sdormoϱ] m. rasende Storm, Orkan. **-straumur** [-sdröy·moϱ] m. Flammehav. **-veður** [-vɛ·ðoϱ] n., **-viðri** [-viðrı] n. Orkan, forrygende Vejr, Himmelstorm. **-vitlaus** [-vıhdlöys] a. rasende, skrupgal: *nú er alt orðið bálvitlaust*, nu er Pokker løs. **-vondur** [-vondoϱ] a. lynende gal, lynende vred, flintrende gal. *__-þvari__ [-þva·rı] m. Harpun (MJ. IV. 42).

bálösku reiður [illegible] = **bálreiður.** **-rok** [illegible] **bálrok.** **-vondur** [-von·doϱ] a. = **bálreiður.**

bamb (-s) [bam·p] n. Bim-Bam (Efterligning af Klokkeklang).

1. **bamba** [bam·ba] 1. n. indec. = *bamb*. — 2. f. (blaat) Glasskaar (af [illegible]) [illegible] de sætter det mellem Læberne og siger: *bam-bam-ba* (ASkaft.).

2. **bamba (a)** [bam·ba] vi. gaa klodset og usikkert med fremskudt Mave: *koma bambandi*; i Börnerim: *bium, bium b.*, | *börnin litlu þamba*.

bambarahnútur [bam·barahvu:doϱ, -hvu:toϱ] m. (Kælenavn paa en) Dreng (Hún.).

bambari (-a, -ar) [bam·barı] m. 1. *(blikkbrúsi)* Blikdunk (ASkaft.). — 2. [illegible] Fusker, Kludrer (Arn.).

bambi (-a, -ar) [bam·bı] m. *(mikil vömb, stór magi)* bred, fremskudt Bug, Vom.

bambra (a) [[illegible]] [illegible].

1. **bambur (-s, -ar)** [bam·boϱ] m. 1. stort Fad el. Kar, Vandkumme (BH.). — 2. n-t klodset og tungt i sine Bevægelser: *(fjálkur)* klodset doven [illegible].

2. **bambur (-urs)** [bam·boϱ] n. (ASkaft.) = **basl** 1. og 2.

bambus [[illegible]] **-s**, [illegible] **-ar**, [illegible] **-ar)** [illegible]. **-leggur** [illegible], [illegible]. **-reyr** [illegible], [illegible]. **-viður** [illegible].

bana (a) [ba:na] vt. med dat. dræbe, slaa ihjel, undlive: *b. sjálfum sjer*, begaa Selvmord.

bana bára [ba·nabau·ra] f. dødbringende Bølge. (Ordspr.) *enginn [illegible] banabáru*, ingen kan styre Dødens Bølge, jfr. naar Døden er i Farvandet, maa vi af Sted. *__-beður__ [-bɛ:ðoϱ] m. = **banasæng.** **-bein** [-bɛi:n] n. (lille Ben i Torskens Hoved) = **manndrápsbein.** **-biti** [-bı:dı, -bı:tı] m. dødbringende Bid, Mad el. Mundfuld, der medfører Døden for en, [illegible] *og þyssir sér sjálf svo vel, að [illegible], að þessi ummæli mín verði henni nægur b.* (vil være tilstrækkelig til at göre det af med den) (Alþ. '11, B. II. 480). **-blóð** [-blo͡u:ð] n. Blod som udgydes i Døden. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Uriasbrev. **-dagur** [-da:qoϱ] m. = **banadægur.** *__-dís__ [-di:s] f. Dødsgudinde. **-drykkur** [-drıhgoϱ] m. Dødsdrik, dræbende Drik. **-dægur** [-dai:qoϱ] n. Dødsdag. *__-engill__ [[illegible]] m. D[illegible]. **-hættur** [-haihdoϱ] a. livsfarlig. **-högg** [-hök·] n. Banehug, dræbende Hug. **-kringla** [-kriŋ·la] f. den øverste Halshvirvel, Drageren. **-kringluverkur** [-kriŋlovɛϱ·goϱ] m. Smærte i Drageren el. Halsledet; som Ordsprog: *ekki batnar Birni enn banakringluverkurinn*, han er stadig lige tosset. **-lag** [-la:q] n. dræbende Stik. **-lega** [-lɛ:qa] f. Dødsleje, Banesot. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Banemand, Drabsmand: (Ordspr.) *ekki er banamanns nafn, þó bróður sje* (GJ.), Banemands Broder er ej Banemand selv. **-mein** [-mɛi:n] n. dødelig Sygdom, Dødsaarsag.

banan (-s, -ar) [ba:nan] m. Banan. **-viður** [-n-vı:ðoϱ] m. Banantræ.

banaorð [ba:naor·ð] n. Ord for at have dræbt en: *bera b. af e-m*, blive ens Banemand, dræbe en. **-ráð** [-rau:ð] n. Anstiftelse af Attentat: *ráða e-m b.*, anstifte Attentat mod en, lægge Planer op mod ens Liv. **-sár** [-sau:r] n. dødeligt Saar, Banesaar. **-skot** [-sgo:t] n. dræbende Skud: *koma banaskoti á e-n*, ramme en med et dræbende Skud. **-skrá** [-sgrau:] f. Proskriptionsliste. **-sótt** [-so͡uht] f. dødbringende Sygdom: *taka banasóttina*, lægge sig til at dø. **-spjót** [-sbjo͡u:t] n. dræbende Spyd, i Udtr. *berast á banaspjót(um)* el. *berast banaspjótum eftir*, blive (være) dødelige Fjender, stræbe hinanden efter Livet: *hann bar í gegn oss b.* (førte Vaaben mod os) (MJ. V. 59). **-stríð** [-sdri:ð] n. Dødskamp. *__-strönd__ [-sdrön·t] f. Dødens Kyst. **-sæng** [-saiŋ·k] f. Dødsleje. **-sök** [-sö:k] f. Forbrydelse, der medfører Dødsstraf. **-tilræði** [-tıl·raiðı] n. Attentat, Mordforsøg, Forsøg paa Drab: *veita [illegible] e-m b.*, [illegible] Attentat mod ens Liv, göre Mordforsøg paa en. **-þúfa** [-þu:va] f. Banetue, Aarsag til Død: *drepa fótum í banaþúfu*, snuble over Banetuen ɔ: dø pludselig.

band (-s, pl. **bönd)** [[illegible], [illegible]] n. I. 1. *(það sem bundið er með)* Baand, Snor, osv., hvad der bindes med i Alm.: (Ordspr.) *sjaldan er bagi að bandi nje burðarauki að staf*, sjælden er det til Ulæmpe Baand eller til Byrde Stav; *leikir á bandi*, Kunster udførte ved Hjælp af en Snor, der foldes sammen og bindes paa forsk. Maader: (Ordspr.) *minsti leikur á bandi*, det er en smal Sag, om n-t let ad udføre; — forskellige af disse Kunster har særlige Navne, saal. *harmonika, starkóngur, flækja* osv. (ÓDav[illegible]) [illegible] *nál (hníf) í gegnum hálsinn* (el. *úlfliðinn*), *fitja band upp úr greipunum*, [illegible] (ÓDavSk. 350–51). — 2. i overf. Bet.: *vera á bandi e-s*, holde med en; *vinna e-n á sitt b.*, faa en over paa sin Side. — 3. I det hele kan *band*, navnlig i Sms., anvendes for at betegne Forbund, Enighed osv.: *bandalag, samband* osv. — II. Specielle Betydninger. 1. *(hálsband)* Baand om Halsen; *(mittisband)* Bælte; *(ennisband)* Baand om Panden, Diadem: *bandasól*, Kvinde; ogs. [illegible] *mótum bönd eða rákir með mismunandi hita og saltmagni* (ÞThLýs. I. 27). — 2. *(ullarband)* Uldgarn, især bestemt til Strikning el. Brodering: *b. í vetlinga*. — 3. a. konkret: *(fjötrar)* Baand, Lænker, her oftest i pl.: *sitja í böndum*, sidde i Fangenskab. — b. i overf. Bet.: *(haft, takmörkun)* Baand, Indskrænkning; *(skylda)* Forpligtelse: *böndin berast að e-m* (ordr. Baandene føres hen til en ɔ:) alt peger i Retning af en: *sá maður, sem böndin* [illegible] (XVIII. 2). — 4. [illegible] Bidsel, Tömme, is. et Stykke Snor, der bindes i Munden paa Heste og anvendes som Tömme: *það hefur aldrei verið lagt b. við folann*, Hesten er aldrig blevet brugt, jfr. *bandvanur*. — 5. Bind, Bogbind; *bók í fallegu bandi*; — *(innbinding bókar)* Indbinding: *senda bók í b.*, sende en Bog til Indbinding. — †6. *(bindi af bók)* Bind af en Bog. — 7. *(spyrðuband)* to Fiske (is. Torsk el. Kuller), bundne sammen paa Halerne: *tvö bönd af ýsu*, to Par Kuller. — 8. a. *(baggastærð af heyi)* et Bundt Hø (til Ophængning paa en Kløvsadel) m. H. t. Störrelsen: *vænt, smátt b.*, store, smaa Høbundter. — b. i overf. Bet.: *síga í böndunum* (= *verða þyngri*) blive tungere el. umedgörligere: *Kristján 8di er nú farinn að síga í böndunum við prentfrelsi og þessháttar* (JSBr. 26). — 9. *(band milli orðhluta)* (-) Bindetegn (mellem Dele af et Ord). — 10. *(samdráttur stafa)* Ligaturer i Skrift (is. i pl. i denne Bet.). — 11. i pl. Indtømmer (Knæer, Krumholter osv.) i en Baad: *böndin í bátnum heita einu nafni bönd eða rengur*. — 12. *(b. á íláti)* Baand, Gjord omkring et Kar, Tønde el. desl. — 13. pl. *bönd* = *selaband, -bönd*, Sælhundenet, s. d. O. — *14. pl. *bönd*, Guderne (egl. de bindende, ligesom *höft*). — 15. *(rás)* stærkt Løb: *hann á b. eins og örskot*, han pilede af Sted (Af.).

1. **banda (a)** [ban·da] vt. bidsle, is. binde en Snor i Munden paa en Hest [illegible]; pp. *bandaður: folinn hefur aldrei verið b.*, Folen er endnu aldrig blevet bidslet (jfr. *band* II. 4.).

2. **banda (a)** [ban·da] vt. med dat. og vi. vinke, give advarende Tegn,

[illegible] *b.* [illegible] *móti e-u* [illegible], vinke fra sig, bevæge Armen imod en til Tegn at han skal holde sig borte; *b. móti fje*, jage Faar bort; *b. e-m með hendinni*, give en et advarende Vink; *b. við e-u*, vinke n-t bort; *en hann bandaði við henni (til skrínu) með hendinni* (GFrE. 11).

banda dagur [ban·dada·qøϱ] m. 1. August. **-fylki** [-fɪl·gɪ, -fɪl·ɟɪ] npl. **Bandaríki. -kerfi** [-[illegible]rvɪ] n.: *b. skips*, et Skibs Spantesystem. **-lag** [-la:q] n. Forbund, Alliance: *b. til sóknar og varnar*, offensiv og defensiv Alliance; *gera með sér b.*, alliere sig. **-leikur** [-lɛi:gøϱ, -lɛi.køϱ] m. **brúarleikur. -letur** [-lɛ:døϱ, -lɛ:tøϱ] n. egl. Bogstaver, der er indvævede el. indsyede paa Baand (Strömpebaand osv.), deraf i det hele taget: Bogstaver af særlig Form, anv. til Vævning; ogs. om udskaarne Skrifttegn *(höfðaletur)* (JTrGst. I. 51), i denne Bet. dog vist sjældent. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Forbundsfælle, Medlem af et Forbund; pl. *-menn.* **a.** *Bandamenn* = *Bandaríkjamenn*, Indb. af De forenede Stater, Amerikanere. — **b.** spec. de i Krigen mod Centralmagterne (1914—'18) allierede Nationer. **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ɟɪ] n. Forbundsstat, Statsforbund; — pl. *Bandaríkin (í N.-Ameríku)* De forenede Stater. **-ríkjamaður** [-ri·ɟama:ðøϱ, -ri·ɟa-] m. Indbygger af N.-Am. Forenede Stater. **-vefstaður** [-vɛf·sdaðøϱ] m. Vævestol til Baandvævning. **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. = **bandaríki. -þing** [-þiŋ·k] n. Forbundsparlament, -ting.

band beisli [ban·tbeislɪ] n. Hovedlag med een Tömme af Uld el. Hestehaar, mods. *ólarbeisli.* **-dregill** [ban·drɛi·jɪdʎ] m. Lidse: *upphluturinn skreyttur banddreglum* (Eimr. X. 13). **-endi** [ban·dɛndɪ] m. Ende (et kort Stykke) af et Baand. **-fár** [ban·tfau·r] a. uden mange Baand (om en Tønde osv.). **-fiskar** [-fɪsgaϱ] mpl. Baandfiske (tænioidei) (JHall. HB.). **-fljettingur** [-fljɛhdiŋgøϱ] m. flettet Baand, spec. om Baand, hvorved Vanter fastgöres paa Börn, for at de ikke skal tabe dem: *vetlingar . . . voru kneptir á bandfljettinga, sem lá* [illegible] *. . . til þess að vetlingarnir skyldu ekki tínast* ([illegible] 87). **†-fætingar** [-fai·diŋgaϱ, -fai·tiŋgaϱ] mpl. som har Lænker om Fodderne (BH.). **†-fætingabrögð** [-faidiŋga-bröqð, -faitiŋgabrögþ] npl. forgæves Forsøg paa at opirre (BH.). **-hespa** [-(h)ɛsba] f. haspet Garnbundt. **-hnoða** [-(h)vo·ða] n., **-hnykill** [-(h)vɪ·ɟɪdʎ, -(h)vɪ·ɟɪdʎ] m. et Nögle (Uld)garn, Garnnögle. **-ingi (-ja, -jar)** [-d-iŋɟɪ] m. **1.** *(fangi)* Fange. — **2.** *(fugl til veiða)* Lokkefugl (bunden): *binda menn fugl á flaka sem kallast b.* (LFR. III. 225). **-kollóttur** [-t-kodl-oᵘhdøϱ] a. fuldstændig kullet (ÓDavÞul. 185). **-laga** [-d-la·qa] a. indec. (bot.) baandformet (linealis). **-laus** [-löys] a. uden Baand (Garn, Traad). **-list** [-lɪst] f., jfr. *band*, Kunst udfort ved Hjælp af et Baand el. Snor (ÓDavSk. 350). **-óður** [-oᵘ·ðøϱ] a., **-ólmur** [-oᵘlmøϱ] a. bindegal. **-ónýtur** [-oᵘ·nidøϱ, -oᵘ·nitøϱ] a. fuldstændig ubrugelig. **-ormur** [-ormøϱ] m. Bændelorm (cestoda). **-prjónn** [-t-prjoᵘdv] m. Strikkepind. **-reipi** [-d-rɛi·bɪ, -rɛi·pɪ] n. Tov af Uld. **-rjúpa** [-rju·ba, -rju·pa] f. Nögle Garn. **-rúnir** [-ru·r[illegible]] fpl. sammenslyngede Runer. **-sár** [-t-sau·r] a. med Saar i Munden hidrörende fra en Snor, jfr. *band* II, 4. **-hald** [-(h)alt] n. det Stykke af Flynder ophængt til Törring *(riklingur)* el. Havkalv, som hviler paa selve det Baand el. Ten, hvorpaa Fiskene er [illegible] Stykke [illegible] tort og ikke [illegible], er det i ringe Anseelse: kan ogs. bruges i overf. Bet. om en ussel el. værdiløs Ting: *bölvað b.* **-skrift** [-sgrɪft] f. Forkortelse i Skrift, is. af Vers ved Udeladelse af enslydende Rim. Ekspl.:

hatt tatt ljett flett fleytt lett,
h - - t - - hn - - s - - kr - - d - -

[illegible] *hatt tatt fjett flett fleytt lett*
hattur tattur hnattur slettur krettur dett (HSig. 246).

-snælda [-snailda] f. Rokketen. **-sokkur** [-sohgøϱ] m. Uldströmpe, Uldsok. **-spóla** [-sboᵘ·la] f. Garnspole. **-spotti** [-sbohdɪ] m. en Ende Traad, et kort Baand. **-stafur** [-sda·vøϱ] m. Bindelyd, Bindevokal. **-stagað** [-sda·qað] an. (metr.) naar det samme Ord el. Stavelse, der slutter förste Halvdel af en firelinjet Strofe, gentages som förste Stavelse af anden Halvdel (ogs. kaldet *samhengisstagað*). Ekspl.: *Mælin ljóða, þjóð-skáld þjóð* [illegible] *gaðan lagi óðum óð; óðar gigjan hljóði fróð* (HSig. 16 og 185). **-stóll** [-sdoᵘdʎ] m. = **spjaldvefur. -særi** [-sai·rɪ] n. Saar paa en Hest, frembragt ved Tömmens Gnidning, jfr. *band* II. 4. **-vanur** [-d-va·nøϱ] a. bidselvant. **-vefur** [-vɛ·vøϱ] m. Bindevæv. **-vetlingur** [-vɛhdliŋgøϱ] m. Vante, Uldvante. **-viða** [-vɪ·ða] f., jfr. *viða*, Garn i Fed. **-vitlaus** [-vɪhdlöys] a. = **bandóður. -vöttur** [-vöhdøϱ] m. = **bandvetlingur. -þraut** [-t-þröy·t] f. (Bogb.) Svendeprøve.

bang (-s) [bauŋ·k] n. **1.** *(hávaði af höggum)* Banken, Hamren. — **2.** *(trjávinna)* det at arbejde i Træ (lave noget af Træ, is. ved Hjælp af en Økse). — **3.** *(klaufalegt smíði)* klodset Arbejde, Kludderi, Fuskeri; — spec. ogsaa om kejtet Forsog paa Digtning: Versemageri. — **4.** = *basl:* (Ordspr.) *b. er búskapur* (SchMál.), Bondens Arbejd er Slid og Slæb.

banga (a) [bauŋ·ga] vt. **1.** *(berja)* banke: *b. að dyrum, b. hurð*, banke paa en Dör. — **2.** *(smíða)* lave, forfærdige n-t (is. af Træ); i Reglen med en Biforestilling om Kejtethed: *b. bögu*, lave et Vers, kludre et Vers sammen; *b. e-ð saman*, sammenhamre n-t, kludre n-t sammen; *hvað er* [illegible] *það, sem* [illegible] *að b. saman nú* (Alþ. '11, B. II. 1047); [illegible] *saman* [illegible] *b. saman* (imper.) *nú* (ÓDavÞul. 332).

banghagur [bauŋ·k(h)a·qøϱ] a. som fusker i noget, is. i Træarbejde, som kan lave el. göre i Stand, hvad der behoves af Bohave el. Redskaber paa en Gaard.

banginn [bauŋ·ɟɪn] a. (pop.) bange.

bangsast [bauŋ·sast] vrefl.: *b. upp á mann*, overfalde en med Skældsord el. Slag.

bangsi (-a, -ar) [bauŋ·sɪ] m. Bamse, Bjørn; — npr. Kælenavn for *Björn* [illegible].

banhungraður [ba:v(h)uŋgraðøϱ] a. skrupsulten.

bani (-a, -ar) [ba:nɪ] m. **1.** uden pl.: *(dauði)* Død, Bane: *ráða sjer bana*, tage sig selv af Dage. — **2.** med pl.: *(banamaður)* Banemand, Drabsmand.

banka (a) [bauᵑ·ga, bauŋ·ka] vt. banke.

banka aðstoðarmaður [bauᵑ·gaað·sdoðarma:ðøϱ, bauŋ·ka-] m. Bankassistent. **-ávísun** [-au:visɔn] f. Bankanvisning.

bankabygg [bauᵑ·gabɪk·, bauŋ·ka-] n. Bankebyg.

banka bók [bauᵑ·gaboᵘ:k, bauŋ·ka-] f. *(viðskiftabók við banka)* Kontrabog (med en Bank). **-bókari** [-boᵘ:garɪ, -boᵘ:karɪ] m. Bankbogholder. **-bú** [-bu:] n. en Banks Bo el. samtlige Ejendele: *gera upp b.*, likvidere en Bank. **-forvextir** [-for·vɛχsdɪϱ] mpl. Diskonto hos en Bank. **-fróður** [-froᵘ:ðøϱ] a. bankkyndig. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Læren om Bankvæsen, Bankvidenskab. **-gjaldkeri** [-ɟal·tɟɛrɪ] m. Bankkasserer. **-heilagur** [-hɛi:laqøϱ] a.: *b. dagur*, (e. bank holiday), Bankhelligdag. **-helgidagur** [-hɛl·ɟɪda·qøϱ] m. Bankhelligdag. **-hlutabrjef** [-hʎʏ:dabrjɛ·v, -hʎʏ:ta-] n. Bankaktie. **-hneyksli** [-hvɛiχ·slɪ] n. Bankskandale. **-hrun** [-hϱʏ:n] n. Bankfallit (en el. flere Bankers). **-hús** [-hu:s] n. Bankbygning. **-innstæða** [-ɪn·sdaiða] f. Tilgodehavende hos en Bank, Indestaaende i en Bank. **-lán** [-lau:n] n. Banklaan, Laan i en Bank. **-lög** [-lö:q] npl. Banklov. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Bankmand. **-mál** [-mau:l] n. Banksag; pl. *-mál*, Bankaffærer, Bankvæsen. **-málefni** [-mau:lɛbnɪ] npl. Banksager, Bankaffærer. **-ráð** [-rau:ð] n. Bankraad. **-ráðsmaður** [-rauðsma:ðøϱ] m. Bankraadsmedlem. **-reikningur** [-rɛihgniŋgøϱ] m. **1.** *(reikningar banka)* Bankregnskab. — **2.** *(viðskiftareikningur manns við banka)* Bankkonto.

bankari (-a, -ar) [bauᵑ·garɪ, bauŋ·karɪ] m. Bankier.

banka ræða [bauᵑ·garai:ða, bauŋ·ka-] f. Tale angaaende en Bank el. Bankvæsen. **-seðill** [-sɛ:ðɪdʎ] m. Banknote, Seddel. **-sendill** [-sɛn·dɪdʎ] m. Bankbud. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøϱ] m. en Banks Kassebeholdning. **-skipun** [-sɟɪ:bøn, -sɟɪ:pøn] f. Bankvæsen. **-starfsmaður** [-sdar·fsmaðøϱ, -sdaϱ·s-] m. Bankmand, Bankfunktionær. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Bankdirektor. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. Bankbestyrelse, Bankdirektion. **-störf** [-sdör·v] npl. Bankforretninger. **-sveinn** [-sveid·v] m. yngre Bankbud, Bydreng i en Bank. **-útibú** [-u:dɪbu·, -u:tɪbu·] n. Bankfilial. **-vaxtabrjef** [-vaχsda-brjɛ:v] n. (rentebærende) Bankobligation. **-veð** [-vɛ:ð] n. Bankhæftelse. **-vextir** [-vɛχ·sdɪϱ] mpl. Bankrente. **-virkur** [-vɪϱ·gøϱ] a.: *b. dagur*, Arbejdsdag for Banken. **-þjónn** [-þjoᵘd·v] m. *(starfsmaður í banka)* Bankfunktionær; *(þjónn í banka)* Tjæner i en Bank, Bankbud.

bankhafi [bauᵑ·k(h)a·vɪ, -bauŋ·k-] m. *(í spilum)* Bankor, Bankholder.

banki (-a, -ar) [bauᵑ·ɟɪ, bauŋ·ɟɪ, bauᵑ·gaϱ, bauŋ·kaϱ] m. Bank.

bann (-s, bönn) [ban·, bön·] n. **1.** *(forboð)* Forbud: *leggja blátt b. fyrir e-ð* (el. *við e-u)*, strængt forbyde n-t; — spec. Spiritusforbud. — **2.** *(bannfæring)* Band, Bandlysning (kirkelig); *(formæling)* Forbandelse. — **†3.** *(kvöl)* Kval.

banna (a) [ban:a] vt. med dat. og acc. **1.** forbyde: *b. e-m e-ð*, forbyde en n-t; *b. e-m að gera e-ð.* — **2.** *(hindra, aftra)* hindre, forhindre; spec. om daarligt Vejr, daarlige Veje, Is osv.: *bönnuðu hafísar og ófærð mönnum* (var til Hinder for) *sjóróðra og kaupstaðarferðir* (PGAnn. 26). — **3.** (= *bölva)* forbande: *bannað hyskið*, det forbandede Pak.

†bannan [ban:an] f. = **bönnun.**

bann blettur [ban·blɛhdøϱ] m. (i Folketroen) Plet, hvorpaa der hviler en Forbandelse, saaledes at det medfører Ulykke at slaa Græs el. opføre Bygninger derpaa. **-brjef** [-brjɛ·v] n. Bandlysningsbrev. **-bulla** [-bʏdla] f. (pavelig) Bandbulle. **-drykkur** [-drɪhgøϱ] m. forbudt Drik. **-fargan** [-fargan] n. skandaløs Forbudsagitation (i Afholdssagen): *þetta b. er nokkurs konar sjúkdómur* (Alþ. '11, B. II. 1627). **-færa** [-fai·ra] vt. bandlyse, bandsætte; *(bölva)* forbande. **-færing** [-fai·riŋk] f. Bandsættelse, Bandlysning, Ekskommunikation. **-lýsa** [-li·sa] vt. = **bannfæra. -lýsing** [-li·siŋk] f. = **bannfæring. -lög** [-lö·q] npl. Forbudslov (spec. mod Indførsel af Spirituosa). **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Tilhænger af Spiritusforbud. **-sekt** [-sɛχt] f.: *vera í b.*, være i Band. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. = *bannfæra*; pp. *bannsettur*, bandsat, forbandet: *bannsettur dóninn!* det forbandede Bæst! *bannsettur maðurinn!* det Skarn! **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Bandlysning, Forbanden. **†-settlegur** [-sɛhdlɛ·qøϱ] a. ondskabsfuld, nederdrægtig. **-settur** [-sɛhdøϱ] pp. se **bannsetja. -syngja** [-siŋɟa] vt. **1.** med acc. *(bannfæra)* bandlyse. — **2.** med dat. *(bölva)* forbande, bande.

bannsmaður [ban·sma·ðøϱ] m. en bandlyst.

bann staður [ban·sda·ðøϱ] m. = **bannblettur. -stjórn** [-sdjoᵘ(r)dv] f. Regering, som er Tilhænger af Spiritusforbud. **-sök** [-sö·k] f. Brøde, som fortjæner Bandsættelse. **-söngur** [-söyŋgøϱ] m. **1.** *(bannfæring)* Bandsættelse. — **2.** *(bölvun)* Forbandelse; *(blót)* Banden. **-vara** [-va·ra] f., **-varningur** [-va(r)dniŋgøϱ] m. Kontrabande, forbudt(e) Vare(r). **-vinur** [-vɪ·nøϱ] m. Forbudsven. **-víti** [-vi·dɪ, -vi·tɪ] n. **1.** *(bannsök)* Brøde, som fortjæner Bandsættelse (BH.). — **2.** som Banden el. Slags Eufemisme for *helvíti*, omtr. Pokkers: *bannvítis strákurinn*, den Pokkers Knægt.

banófærð [ba:noᵘ·fairð] f. livsfarligt Uføre (ÞEgPr. 77).

Bánsi [baun·sɪ] m. npr. Dim. af *Bjarni* (Rvk).

ban soltinn [ban·soʎdɪn] a. skrupsulten. ***-særður** [-sairðøϱ] a. saaret til Doden. **-væni** [-vai·nɪ] n. **1.** dræbende Kraft, forpestende Egenskab. — **2.** = *ólyfjan.* **-vænlegur** [-vainlɛ·qøϱ] a. = **banvænn** 1. **-vænn** [-vaidv] a. **1.** *(sem veldur bana)* dødbringende, dræbende, dødelig. — ***2.** *(dauðvona)* doende.

1. bar (-s, bör) [ba:r, baϱ·s, bö:r] n., jfr. *barr:* **1.** Frø af Planten *fífa* (eriophorum) (Rang.). — **2.** *(frjóangi)* Knop, Spire (Af.). — **3.** *(á barrtrje)* Naal.

2. bar [ba:r] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bera.**

1. bara (böru, börur) [ba:ra, bö:rø(ϱ)] f., se pl. **börur.**

2. **bara (a)** [ba·ra] [illegible] fra Bar(maa'e), [illegible] Naaletræer) (ASkaft.).

3. **bara** [ba:ra] adv. **1.** [illegible] kun, ikkun, bare, [illegible] *barastar* *b. að hann komi* [illegible] bare han [illegible] **2.** *(sannarlega)* rigtignok. [illegible] simpelthen, ligefrem, min Sandten: *hann er b.* [illegible] hen dum; *hann er b.* (saamænd) [illegible]

1. **bára (-u, -ur)** [bau:ra] f. **1.** [illegible] Bølge, [illegible] *báru* [illegible] (SvOl.) [illegible] trog, lille Fartøj (SvOl.) [illegible] (JHall. [illegible]) *sigla (el. synda) milli skers og báru*, sejle mellem Skylla og Karybdis; (Ordspr.) *sjaldan er ein b. stök*, en Ulykke kommer sjælden alene; *þegar ein báran rís, er önnur vís* (egl.: naar een Bølge hæver sig, er den anden vis), den ene Ulykke rækker gærne den anden Haand. — **2.** i overf. Bet.: ophöjet el. bølgeformet Ujævnhed el. Stribe, i Glas osv., Rifle.

2. **bára (a)** [bau:ra] vi. og v. impers. bølge, gaa i Bølger, kruse sig.

baran (-s) [ba:ran] n. (= *basl)* Slid og Slæb (Nl., Sch.).

barasta [ba:rasda] adv. se **bara.**

barátta (-u) [ba:rauhda] f. Kamp: *vera e-m til baráttu*, genere en, være ens [illegible] (JÁÞj. II. [illegible]).

baráttu laus [ba:rauhdolöy:s] a. uden Kamp, uden Besvær. **†-samur** [illegible]

baraxlaður [ba:raχslaðoϙ] a. höjskuldret, höjakslet.

barberi (-a, -ar) [bar·bɛ·rɪ] m. = *háhyrningur*, en Hvalart, Spækhugger (orca gladiator) (ÞThLýs. II. 484).

†barbyr [bar·bɪ·r] m. (egl. Vind, som man lige kan komme imod, jfr. *barningur)*, svær Knibe, yderste Nød (BH.).

barð (-s, börð) [illegible] n. **1.** [illegible] Stavn, især Forstavn paa et Skib. — I denne Bet. nu sjældent og hovedsagelig [illegible] vedkommendes Kræfter at føle; deraf i det hele: have Sammenstød med en, [illegible] (Talem.) [illegible] **2.** [illegible] Kant, Rand: **a.** i Sms. *kjálkabarð*, Kanten paa Kæbebenet. — **b.** spec. [illegible] den [illegible] **c.** [illegible] Gællelaaget (operculum). — **3.** *(bakki á landi)* Bakke, aflang Forhøjning; [illegible] **4.** [illegible] **5.** [illegible] Hat.

barða (börðu, börður) [bar·ða, bör·ðo(ϙ)] f. Hammer til Bankning af [illegible]

barðabreiður [bar·ðabrɛi:ðoϙ] a. bredskygget.

bardaga búinn [illegible] **-dagur** [illegible] Kampdag. **-fýsn** [-fis·n] f. = **bardagagirni. -fús** [-fu:s] a. = **bardagagjarn. -gyðja** [-gɪð·ja] f. Krigsgudinde, Kampgudinde. **-girni** [-gɪr·dnɪ, illegible] **-gjarn** [illegible] krigslysten. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Krigsgud, Kampens Gud. **-laust** [-löys·t] adv. uden Sværdslag, uden Kamp. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] n. Kampsang, Slagsang. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Kriger, Slagsbroder. **-svið** [-svɪ:ð] n., **-völlur** [-vöd·loϙ] m. Kampplads.

bardagi [bar·dai·jɪ] m. *(orusta)* Slag, Kamp, †Bardag: *ganga i bardaga*, [illegible]

barða hattur [bar·ðahahdoϙ] m. Hat med Skygge, bredskygget Hat. **-laus** [-löy·s] a.: *b. hattur*, en Hat uden Skygge. **-mikill** [-mɪ:gɪdλ, illegible] = **barðabreiður.**

barðaprjón [bar·ðaprjoᵘ:n] n. Retstrikning frem og tilbage med to Pinde.

Barðardalur [illegible]

barða strönd [illegible] **-strandarsýsla** [illegible sis·la] f. npr. Syssel paa Vestlandet.

Bárðdælir [baur(ð)dai·lɪϙ] mpl. Indbyggerne af *Bárðardalur.*

barð fiskur [illegible] **beinhákarl.** **-hvalur** [illegible]

1. **barði (-a, -ar)** [illegible] **1.** [illegible] jærnklædt Bov el. Væder; — ogs. om Nutidens Panserskibe: *brunar (brimar, bryddir) fyrir barða*, omtrent: Loven kommer (SchMál.). — **2.** [illegible] ÞThLfr. II. 323). — **3.** *(illeppur)* en strikket Uldsaal til at lægge i islandske Sko. — **4.** npr.; — Talem.: *ekki bryddir* (el. *bólar) í Barða enn*, han viser sig stadig ikke (jfr. JÁÞj. I. 184, hvor Udtrykket, hvoraf Talemaaden er opstaaet, lyder saaledes: *senn bryddir á Barða).*

2. **barði (-a, -ar)** [bar·ðɪ] m. Barde (Digter hos de keltiske Folk).

3. **barði** [bar·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **berja.**

***bardýra (a)** [bar·di·ra] vt. = **baldíra.**

Barðstrendingur (-s, -ar) [bar·þsdrɛndiŋgoϙ] m. Mand fra *Barðastrandarsýsla.*

Bárður (-ar, -ar) [baur·ðoϙ] m. npr. no. Baard.

bardúsa (a) [bar·du·sa] vi. (pop.): *b.* og *b. við e-ð*, sysle (med n-t).

barefli (-is, pl. ds.) [ba:rɛblɪ] n. Prygl, Knippel, Kæp.

?barettur (-s, -ar) [ba:rɛhdoϙ] m. Baret: *barettar, sem aðeins er* [illegible]

barfellir [illegible] = **barrfellir**

barfenni [baϙ·fɛn·ɪ] n. Snedrive.

barg [bar·k] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bjarga.**

barinn [ba·rɪn] pp. af **berja.**

barjel (-s, pl. ds.) [bar·jɛ·l] n. (e. barrel) Kar, lille Tønde (Vf., Af.).

barka (a) [baϙ·ga] vt. **1.** *(súta)* garve, barke. — **2.** *(barklita)* garve ved Hjælp af Bark. — **3.** vt. og vi. *(vera með bark* [illegible]) sammensnærpe: *meðalið er barkandi*, Medicinen har en noget bitter, sammensnærpende Smag. — **4.** v. impers.: *e-ð barkar*, der sætter sig en tyk Hinde oven paa n-t (f. Eks. kogt Mælk el. desl.) (Vf.).

barka biti [baϙ·gabɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m.: *gefa e-m barkabita*, gribe en om Halsen bagfra, saaledes at man sætter Tommelfingeren paa Nakken, men trykker samtidig en af de andre Fingre paa Strubehovedet (ÓDavSk. 168). **-blaðka** [-blaþ·ga, -blað·ka] f. Strubelaag (epiglottis). **°-drep** [-drɛ:p] n. (vet.) Krop, Kværke. **-kýli** [-ʄi:lɪ] n. Adamsæble, Strubehoved. **-kvíslir** [-kvis·lɪϙ] fpl. Lungepiber, Enderne af Luftröret (bronchia) (BH.). **-lok** [-lo:k] n. Strubelaag. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. forreste Roer (paa et Skib) (ASkaft.). **-op** [o:p] n. Strubeaabning.

barkar [baϙ·gaϙ] gen. af **börkur. -brauð** [-r-bröy:ð] n. Barkbrød, Brød af Bark. **-lag** [-la:ɣ] n. (metr.) (ogsaa kaldet *skjálfhenda*, en Art *braghenda)* Versform med Helrim inde i alle Verslinjer. Ekspl.: *Líka þá* [illegible] (SvSolvessen. II. 112, HSig. 16 & 52). **-lita** [-lɪ:da, -lɪ:ta] vt. barkfarve. **-litur** [-lɪ:doϙ, -lɪ:toϙ] m. Barkfarve. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] n. = **barkarlag. -lút** [-lu:t] n., **-lútur** [lu:doϙ, -lu:t-] m., **-lögur** [-lö:ɣoϙ] m. Barklud.

?**barkaróla** [baϙ·garoᵘ:la] f. Barkarole (MJ. I. 8).

°**barkarskorpa** [baϙ·gaϙsgoϙ·ba] f. Yderbark.

barka rætur [baϙ·garai:doϙ, -rai:t-] fpl. Strube (SvPRask 18). **-röng** [illegible] deraf [illegible] danne, af hvilke den forreste kaldes *sogröng*, den agterste *vanda*, s. d. O.). **-skorinn** [-sgo:rɪn] a.: *vera b.*, faa sin Strube overskaaren. **-skurður** [-sgʏr·ðoϙ] m. Opskæren af Struben, Operation paa Struben (laryngotomia, tracheotomia). **-þótta** [-þoᵘhda] f. Rorbænk tværs over Forenden af et Skib *(barki).*

barkbátur [baϙ·kbau·doϙ, -bau·toϙ] m. Baad af Bark.

barki (-a, -ar) [baϙ·gɪ, baϙ·ga(ϙ)] m. **1.** *(loftpípa í hálsi)* Luftrör, Strube. — **2.** *(sá hluti skips, sem er fyrir framan andófsþóttu)* Forenden af et Skib (fra *andóf* af); deraf i det hele: Forstavn (is. paa mindre Fartøjer); [illegible]

bark laus [baϙ·glöys] a. uden Bark, afbarket. **-legur** [-lɛɣoϙ] a. af Bark el. indeholdende Barkstof. **-lita** [-lɪ·da, -lɪ·ta] vt. barkfarve. **-litun** [-lɪ·don, -lɪ·ton] f. Barkfarvning. **-rauður** [-röy·ðoϙ] a. mørkerød (lysere end *sótrauður*, egl. af Farve som et Stof, der er farvet i en Ekstrakt af Træbark). **-rjóður** [-rjoᵘ·ðoϙ] n. Sted uden Bark paa et Træ (BH.).

barkrókur [baϙ·kroᵘ·goϙ, -kroᵘ·koϙ] m. trekantet Redskab, som hænges paa Hesteryggen for at transportere Sten, Törv el. desl., jfr. [illegible]

bark seyði [baϙ·ksɛi·ðɪ] n. Barkafkog. **-sýra** [-si·ra] f. Garvesyre.

barkskip [baϙ·ksgɪ·p] n. = **barkur 1.**

barkur (-s, -ar) [baϙ·goϙ] m. **1.** *(þrísiglt seglskip)* Barkskib, Bark. **†2.** *(stór bátur)* Barkasse.

barkvatn [barϙ·gvahtn] n. Barklud.

°**bárlaus** [baur·löys] a. uden Bølger, rolig.

°**bar laus** [bar·löys] a. uden Blade: *b. eik* (BóluHj. 236). **-legur** [-lɛɣoϙ] a. kraftig, rask, is. med Nægtelse: *ekki b.*, slöj.

?**barlest** [bar·lɛst, bal:ɛst] f. Ballast.

barlóms hjal [bar·loᵘmsʰja:l] n. klynkende Tale. **-kráka** [-krau.ga, -krau:ka] f. Klynkehoved. **-sónn** [-loᵘmsoᵘd·v] m. stadig Klynken.

barlómur (-s) [bar·loᵘ·moϙ] m. **1.** *(víl)* Klynken (jfr. *berja lóminn)*, is. (ubegrundet) Klage over Fattigdom el. Vanskeligheder. — **2.** *(örbirgð)* Fattigdom, usle Kaar (JÓl.).

barma (a) [bar·ma] vt. med dat.: *b. sjer út af* (el. *yfir) e-u*, beklage sig, jamre sig, klage over n-t; spec. om Fugle, naar deres Rede plyndres: *b. sjer*, baske med Vingerne og flyve urolig omkring (jfr. *lúðra).*

barmafullur [bar·mafʏd·loϙ] a. bredfuld, randfyldt.

°**barmi (-a, -ar)** [bar·mɪ] m. Broder.

°**bármikill** [baur·mɪ·gɪdλ, -mɪ·ʄɪdλ] a. storbølget, bølgende.

barmsparaður [bar·mspa·raðoϙ] a. egl. randsparet, ɔ: ikke fyldt til Randen: (Ordspr.) *betra er barmsparað en botnskafið* (SchMál.), det er bedre at fylde Gryden til Maade, end at skrabe Bunden.

barmur (-s, -ar) [bar·moϙ] m. **1.** *(brún)* det yderste af n-t, Rand, Kant: *b. á fötu, skál, diski*; — *fullur upp á barma*, fyldt til Randen; jfr. ogs. *gjár-, lækjarbarmur.* — **2.** Barm: *stinga hendinni í barminn*, stikke Haanden inden for Frakken (Tröjen); (Talem.) *stinga hendinni í (sinn) eigin barm*, stikke sin Haand i sin (egen) Barm. — **3.** *(framhlið á fati, boðangur)* Forstykket paa en Tröje; — ogs. om selve Kanten af Forstykket (jfr. 1): *barmurinn er farinn að trosna*, det er begyndt at flosse i Kanten.

barn (-s, börn) [bar·dv, bad·v; bar·vs, bas·; bör·dv, böd·v] n. **1.** Barn; i pl. Afkom, Efterkommere: *ala b.*, føde et Barn, barsle; *geta b. (við konu sinni)*, faa Barn (med sin Kone); *vera með barni, fara, ganga með barni*, være frugtsommelig, i velsignede Omstændigheder; *†gera konu barn*, besvangre en Kvinde; *verða hafandi að barni*, blive frugtsommelig; *taka sjer í barns stað*, adoptere; *meðan hann var b. að aldri*, medens han endnu var Barn; *taka á móti* (el. *við) barni*, yde Fødselshjælp; (Talem.) *það er ekki barnið í grasinu*, man behøver ikke at skynde sig (Lignelsen laant fra Fødsler, i hvilket Tilfælde det gælder at skynde sig at hente Fødselshjælp). — **2.** [illegible]

hver eneste en. — **3.** *[illegible]* om en der er enfoldig el. barnagtig, el. uskyldig som et Barn: *b. í lögum*, ukyndig i Loven (jfr. Tyro juris (Sv. Sölv.)). — **4.** pl. *börn* = *hjú*, Tjænestefolk (Skaft., Sch.). — **5.** *[illegible]* en [illegible] Tordenhovedet. — **6.** Ordsprog og Talemaader: *barnið vex, en brókin ekki*, Barnet vokser men ikke dets Brog (ɔ: man maa sörge for at Töjet er saa rigelig stort, at Barnet ikke straks vokser fra det, ogs. overf. om andre Ting); *á báðar hendur skal til barnanna líta* (GJ.), med Börn [illegible] paa hver en Finger; *betri er belgur (hjá) en b.*, smaa Gryder har ogsaa Øren; *bráð er barna lundin*, Barnesindet er utaalmodigt; *bragð er að, þá barnið finnur*, egl. saa maa det smage af noget, siden Barnet kan mærke det, ɔ: saa er det rigtignok meget krast, tydeligt el. udpræget; *brent b. forðast eldinn*, brændt Barn skyr Ilden; *börnin geta búið í eyjunum* (Eimr. X. 138), det er en ren Börneleg at drive Gaardbrug paa Øerne, — siges om n-t der er let og uden Vanskelighed; Ordsproget stammer sikkert fra Bredefjorden, jfr. «Det kan en Bonde paa Amager göre»; *börnin hafa allir verið*, alle har vi været Börn; *guð gefur björg með barni*, naar Gud giver et Barn, giver han os ogsaa Forraad til at sörge for det, «Gud giver dem alle Mad, som han giver Mund»; *hvað skulu börn í bát við Björn?* hvad skal en Spurv i Tranedans (JSBr. 48); *svo mæla börn, sem vilja*, saaledes taler Börn, som deres Ønsker er (ɔ: de siger, at Tingene er (el. forlober) som de onsker de skal være el. forlobe); *tvisvar verður gamall maður b.*, gamle Folk er to Gange Börn (om Folk der gaar i Barndom el. bærer sig ad som Börn); *það læra börn, sem á bæ er títt*, saa er Barn i By bært (ɔ: artigt), som hjemme er lært; *þetta verður aldrei barn í brók*, dette bliver aldrig noget ordentligt; *því læra börnin málið, að það er fyrir þeim haft*, «hvad man ser, det lærer man» (ɔ: Börn lærer Unoder fordi de ser de ældre göre dem).

barna (a) [bar·dna, bad·na] vt. besvangre; *b. söguna*, afbryde Fortællingen med uvedkommende Snak, falde en ind i Fortællingen: *hver er að drepa á dyrnar þarna [illegible]* [illegible] (afbryde mine Drömme) (GTh. '95, 300).

barna barn [bar·dnabar·dv, bad·nabad·v] n. Barnebarn; mest anvendt i pl. *barnabörn*. **-bjálfi** [-bjaul·vɪ] m. tosset Unge. **-bók** [-boᵘ:k] f. Börnebog, Bog for Börn. **-bóla** [-boᵘ:la] f. Börnekopper. **-brauð** [-bröy:ð] n. den sprøde Skorpe, der dannes paa Grydens Sider over Randen af Overfladen af den Mad, der koges i den (Sch.). **-brek** [-brɛ:k] npl. Börnestreger, Uartighed hos Börn; Overhæng, Plageri af Börn: *leggja af barnabrekin*, ryste Barnet af Ærmet. **-brestir** [-brɛs·dɪϱ] mpl. Börnenes Fejl el. Unoder. **-brölt** [-bröλ·t] n. Börnespring, i Ordsproget: *gamallar konu dans er ekki b.*, det er ej Börneværk, naar gammel Kærling danser. **-dagur** [-da:qoϱ] m. Börnedag (d. 28. Dec.). **-dauði** [-döy:ðɪ] m. Börnedødelighed. **-eign** [-ɛig·v] f. **1.** *(það að eignast börn)* det at føde, faa Börn. — **2.** *(það að eiga börn)* det at have Börn: (Ordspr.) *brigðul er barnaeignin*, Börn skuffer ofte Forældrenes Haab. **-fans** [-fan·s] m. Börnevrimmel. **-fár** [-fau:r] n., **-faraldur** [-fa:raldoϱ] m. epidemisk Börnesyge. **-fellir** [-fɛd·lɪϱ] m. = **barnadauði**. **-ferming** [-fɛr·miŋk] f. Konfirmation (af Börn). **-flog** [-flo:q] npl. Börnekrampe (lampsia infantum). **-fræðari** [-frai:ðarɪ] m. Opdrager el. Lærer for Börn: *góður b.* **-fræðsla** [-fraið·sla] f. Börneundervisning. **-fæla** [-fai:la] f. Börneskræmsel. **-færi** [-fai:rɪ] n. Börnesag, let Sag: *það er ekkert b.* **-föt** [-fö:t] npl. Börneklæder. **-gaman** [-ga:man] n. Börneleg: *það er ekkert b.* **-garður** [-gar·ðoϱ] m. Börnehave (Kindergarten).

barnagi [bar·dnai·jɪ, bad·n-] m. Börnetugt, Optugtelse.

barna glingur [bar·dnagliŋ·goϱ, bad·na-] n. Legetöj. **-grýla** [-gri:la] f. = **barnafæla**. **-gull** [-gʏd·λ] n. **1.** *(leikfang)* Legetöj. — **2.** *(stafrófskver)* ABC. **-gæla** [-ɟai:la] f. **1.** *(sá, sem vel kann að laða að sjer ungbörn)* Menneske, som har let ved at faa Börn til at holde af sig. — **2.** is. i pl. *-gælur*: *(spaugsemi til að skemta börnum)* voksnes Spog og Leg med Börn for at more dem, — ogs. om Ramser el. desl. der reciteres el. nynnes for Börn. — **3.** *(fyrstu tilraunir barna til að tala)* Börns förste Forsøg paa at tale. **-herbergi** [-hɛr·bɛrɟɪ] n. Börneværelse, Börnestue. **-hljóð** [-hλoᵘ:ð] npl. Börneskrig: *leggja af barnahljóðin*, have traadt sine Börnesko. **-hæli** [-hai:lɪ] n. Börneasyl, Vajsenhus. **-hönd** [-hön·t] f. Barnehaand: (Ordspr.) *hægt er brátt barnahönd að fylla* (GJ.), Barnehaanden er snart fyldt. **-kanna** [-kan:a] f. lille Drikkekrus af Fajance med Hank (is. til Börn). **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. Mand, som har mange Börn: *hann er mesti b.*, han har en Masse Börn. **-kennari** [-ɕɛn:arɪ] m. Skolelærer, Informator. **-kensla** [-ɕɛn·sla] f. Börneundervisning. **-kona** [-ko:na] f. Kone, som har mange Börn. **-krampi** [-kraμ·bɪ, -kram·pɪ] m. = **barnaflog**. **-krefða** [-krɛv·ða, -krɛb·ða] f. Udslæt paa Börns Hoveder (BH.). **-lán** [-lau:n] n.: *eiga barnaláni að fagna*, have Lykke m. H. t. Börn, faa gode og dygtige Börn. °**-laupur** [-löy:boϱ, -löy:poϱ] m. Gangkurv. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. barnagtig, barnlig, naiv; adv. *-lega*; jfr. *barnslegur*. **-leikur** [-lɛi:goϱ, -lɛi:koϱ] m. Börneleg.

barnalinn [bar·dna·lɪn, bad·n-] a. barnfødt.

barna lund [bar·dnalʏn·t, bad·na-] f. Barnesind. **-lærdómsbók** f., **-lærdómskver** [-lairdoᵘmsboᵘ:k, -kvɛ:r] n., **-lærdómur** [-lair·doᵘmoϱ] m. Börnelærdom, Katekisme, Lærebog. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Barnelader, Börnestöj. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Mand, som har mange Börn. **-mál** [-mau:l] n. Börnesprog. **-margur** [-mar·gøϱ] a.- rig paa Börn. **-meðfæri** [-mɛð·fairɪ] n. noget som Börn kan behandle, let Sag: *það er ekkert b.*, det er ingen Börneleg; *hnífar og skæri eru ekki b.* (er ikke noget for Börn). **-móðir** [-moᵘ:ðɪϱ] f.: *b. e-s*, Moder til ens Börn (i Reglen om ugifte Kvinder). **-mold** [-mol·t] f. (geol.) (= *Pjetursmold*) Diatomé-Ler, Moler (argilla apyra). **-mosi** [-mo:sɪ] m. (bot.) Hvidmos (sphagnum). **-ómegð** [-oᵘ:mɛqð, -oᵘ:mɛgþ] f. en Hob Börn, som skal forsörges. **-peli** [-pɛ:lɪ] m. Patteflaske. **-ríll** [-rid·λ] m. stöjende Börneflok. **-rót** [-roᵘ:t] f. (bot.) grönlig Gøgeurt (habenaria viridis). **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:ɕɪ] f., **-sjúkdómur** [-sju:gdoᵘmoϱ, -sju:k-] m. Börnesygdom. **-skap** [-sga:p] n. Barnesind. **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. Barnagtighed. **-skyrbjúgur** [-sɟɪr·bju(q)oϱ] m. Barlowske Sygdom (3. Ið. IV. 254). **-skírn** [-sɟir·dv] f. Barnedaab. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Börneskole, Underskole. **-skór** [-sgoᵘ:r] m. = **barnsskór**. **-skröp** [-sgrö:p] npl., **-skröpur** [-sgrö:boϱ, -sgrö:poϱ] fpl. (BH.) Rangle, Skralde (som Legetöj). **-spil** [-sbɪ:l] npl. Börnekort. **-spítali** [-sbi:talɪ] m. Börnehospital. **-spurning** [-sbʏr·dniŋk, -sbʏd·niŋk] f., is. i pl. *-ar*, Katekisation, Overhoring af Börn i Katekismen. **-stofa** [-sdo:va] f. Börneværelse, Ammestue. **-tönn** [-tön·] f. Mælketand. **-uppeldi** [-ʏhbɛldɪ] n. Opdragelse af Börn. **-vagn** [-vag·v] m. Barnevogn. **-veiki** [-vɛi:ɟɪ, -vɛi:ɕɪ] f. **1.** *(veikleiki barna)* Börnesygdom. — **2.** *(vond hálsbólga)* Difteri (diphteria); Croup. **-verk** [-vɛϱ·k] n. Börneværk, Börnearbejde. **-vinur** [-vɪ:noϱ] m. Börneven. **-vípur** [-vi:boϱ, -vi:poϱ] fpl. Börneleg, Bagatel: *svo lítur nú út, sem framfarir liðinna alda megi nú skoðast sem b. einar* (Eimr. XIV. 137). **-vísa** [-vi:sa] f. Börnerim, Rim el. Vers der foredrages for Börn el. af Börn. **-æði** [-ai:ðɪ] n. Börnestreger, Barnagtighed.

barn blíður [bar·dnbli·ðoϱ, bad·n-] a. blid, mild som et Barn. **-burður** [-bʏrðoϱ] m. Barsel, Nedkomst, Barnefodsel. **-bær** [-bai·r] a. frugtbar, som kan faa Börn. **-dómur** [-doᵘmoϱ] m. Barndom. **-eigandi** [-n-ɛi·qandɪ] m. Mand som har eet el. flere Börn. **-eign** [-ɛigv] f. **1.** Barnefødsel, Börneavling: *vera (komin) úr barneign* (kun om Kvinder) være for gammel til at faa Börn; *Jónas hafði horn í síðu danskra verzlunarmanna, og henti opt gaman að þeim, gorti þeirra og barneignum* (at de saa ofte fik (uægte) Börn) (JHall. 389). — **2.** *(þau börn, sem e-r á)* de Börn en har, Börneflok. **-eignarbrot** [-ɛignarbro:t] n. den Forseelse at faa et Barn udenfor Ægteskab. **-elskur** [-ɛlsgoϱ] a. som holder af Börn, börnekær. †**-eskja (-u)** [-esɟa] f. *(barnæska)* Barndom. **-fóstra** [-v-foᵘsdra] f. **1.** *(vinnukona, er fóstrar barn)* Amme, Barnepige. — **2.** *(fóstra)* Plejemoder. **-fóstri** [-foᵘsdrɪ] m. Plejefader, Fosterfader. **-fóstur** [-foᵘsdoϱ] n. Opfostring, Opfodelse, Pleje. **-fúlga** [-fulga] f. = **barnsfúlga**. **-fæddur** [-faid·oϱ] a. barnefodt. **-getnaðarmál** [-n-ɟɛhdnaðarmau:l] n. Paternitetssag. **-getnaður** [-ɟɛhdnaðoϱ] m. Börneavling, det at avle el. faa Börn. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. som ønsker at faa Börn. **-glaður** [-gla·ðoϱ] a. barnlig glad, ungdomsglad. **-góður** [-goᵘ·ðoϱ] a. venlig mod Börn, Börneven, börnekær. **-hreinn** [-v-(h)ϱɛidv] a. barnlig ren.

barning (-ar, -ar) [bar·dniŋk, -iŋgaϱ] f. Bank(en), Prygl.

barnings hósti [bar·dniŋgs(h)oᵘs·dɪ] m. vedvarende krampagtig Hoste: *Einn hafði bilaðan málróm og sívakandi barningshósta* (GFrÁtt. 13). **-maður** [-ma:ðoϱ] m. **1.** *(dugandi róðrarmaður)* dygtig Roer. — **2.** overf.: *(forvígismaður)* Kæmper, Forkæmper: *enginn b. unir því að fara í dauðs manns för* (Lögr. '15, 5). **-róður** [-roᵘ:ðoϱ] m. = **barningur** 1.

barningur (-s, -ar) [bar·dniŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** *(róður gegn vindi)* anstrængende Roen mod Vinden; *lemja barninginn*, ro mod Vinden; *meðan Tobías lamdi andviðris-blá-barninginn svo honum lá við spreng* (Eimr. III. 108). — **2.** *(mótvindur)* ogs. om selve Vinden: Modvind: *þeir höfðu fengið þétta-barning alla leið í land* (JTrL. 236). — **3.** ogs. i overf. Bet. om en Vanskelighed, svær Kamp og desl.: *eitt er að andæfa, halda í horfinu með naumindum, svo ekki hreki, og annað . . . að taka barning, berja á móti hverju bálviðri . . . áfram, rjetta leið* (Lögr. '15, 5). — **4.** spec. (= *hnoð*), klodset Versemageri.

barn kind [bar·dvɕɪnt, bad·v-] f. stakkels lille Barn. **-kona** [-kona] f. Kone med talrig Börneflok: (Ordspr.) *það gildir einu, hvað í barnkonu er borið* (SchMál.), en Kone med mange Börn tager med Tak imod alt. **-korn** [-ko(r)dv] n. lille Barn. **-kunnugur** [-kʏn·oqoϱ] a. som man har kendt fra Barn el. som Barn. †**-lagnaður** [-n-lagnaðoϱ] m. Börneavling. **-laus** [-löys] a. barnløs: *b. hjón*, enlige Ægtefolk; (Ordspr.) *daufur er b. bær* (GJ.), tomt er barnløst Bo. **-legur** [-lɛqoϱ] a. = **barnslegur**. **-leikur** [-lɛi·gøϱ, -lɛi·koϱ] m. Börneleg: *eiga barnleika saman* el. *leika barnleikum saman*, lege sammen som Börn. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Barnloshed. **-ómagi** [-oᵘmaijɪ] m. Barn som skal forsörges, se *ómagi*. **-ómegð** [-oᵘ·mɛqð, -oᵘ·mɛgþ] f. stor Börneflok (som en har) at forsörge.

barnsaldur [bas:aldoϱ, baϱ·s-] m. Barnealder.

1. **barnsár** [bas:au·r, baϱ·s-] npl. = *barnsaldur*: *á barnsárunum*, i Börnealderen.

2. **barnsár** [bar·dvsau·r, bad·v-] a. hvis Disposition er saaledes, at han har ondt ved at afse (tilbagegive, miste) et Barn.

barns bein [bas·bɛi·n, baϱ·s-] n. Barnsben: *frá blautu barnsbeini*, fra ganske lille af. **-burðarnauð** [-bʏrðarnöy:ð] f. = **barnsnauð**. **-burður** [-bʏrðoϱ] m. Barnefødsel, Fodsel.

barnsekur [bar·dvsɛ·goϱ, -sɛ·koϱ, badv-] a. som har faaet et uægte Barn.

barns faðerni [bas·fa·ðɛrdnɪ, baϱ·s-] n. Faderskab til et Barn, Paternitet. **-faðernismál** [-faðɛrdnɪsmau:l] n. Paternitetssag. **-faðir** [-fa·ðɪϱ] m. Barnefader, Fader til et uægte Barn: *barnsfaðir hennar*, Faderen til hendes uægte Barn. **-fararkrampi** [-faraϱkraμ·bɪ, -kram·pɪ] m. Barselkrampe (eclampsia puerperalis). **-fararsótt** [-faraϱsoᵘht] f., **-farasótt** [-farasoᵘht] f. Barselfeber (febris puerperalis). **-farir** [-fa·rɪϱ] fpl. det at føde et Barn, Barselseng: *deyja af barnsförum*, dø i Barselseng. **-feðrun** [-frðron] f. Udlæggelse af Fader til et (uægte) Barn. **-fylgja** [-fɪlɟa] f. Efterbyrd. **-fúlga** [-fulga] f. **1.** *(meðgjöf með barni)* Betaling for at opfostre et Barn, Alimentationsbidrag. — **2.** *(ósnertur arfur barns)* et Barns urörte Arv, beroende hos en Formynder. **-fæðing** [-fai·ðiŋk] f. Fødsel (af

et Barn). **-gaman** [-ga·man] n. Börneforn[illegible] [illegible]. **-grátur** [-grau·dʏr, -grau·tʏr] m. Barnes[illegible], B[illegible]. **-hafandi** [illegible] a. frugtsommelig, [illegible]. **-hjal** [-ɦa·l] n. et Barns Lallen (för det kan tale). **-hljóð** [-hλou·ð] n. Barneskrig. **-húfa** [-hu·(v)a] f. Barnehue. **-huggun** [illegible] [illegible]. **-kápa** [-kau·ba, -kau·pa] f. Barnekaabe, Börne[illegible]. **-kyrtill** [illegible] m. [illegible].

barnskírn [illegible] f. **barnsskírn.**

barns kista [bas·tsista, baʊ s-] f. Barnekiste, [illegible]. **-klukka** [-k·λʏga] f. Barneklokke. **-krakki** [illegible] m. [illegible].

barnskæður [bar·dvsɡai·ðʏɾ, bad·v-] a. livsfarlig for Börn.

barns lag [illegible] n. (BH.) = **barnsleg.** **-lát** [illegible] Barns Død. **-leg** [-lɛ·q] n. Barnets Leje i Moderlivet, Livmoder (uterus). **-legur** [-lɛqʏɾ] a. barnlig. **-lík** [-li·k] n. Barnelig. **-lín** [-li·n] n. = **barnsrýja.** **-lund** [-lʏnt] f. Barnesind, Börnesind. **-minni** [-mɪn·ɪ] n. [illegible] endnu fra mine Börneaar. **-móðir** [-mou·ðɪɾ] f.: *b. e-s,* Moder til ens [illegible]. **-nauð** [-nœy·ð] f. **1.** [illegible]. **2.** [illegible] besværlig Fødsel. **-óp** [-ou·p] n. et Barns Skrig, Börneskrig. **-peli** [-pɛ:lɪ] m. Pattefl aske. **-pili** [-pɪ·lɪ] m. strikket Börnekjole (Af.). **-reifar** [-rei·vaɾ] fpl. Barnesvob. **-rýja** [-ri·ja] f. Ble. **-rugga** [-rʏɡ·a] f. [illegible]. **-rum** [illegible]. **-rækt** [illegible] Pietet overfor Forældrene. **-rödd** [-röt·] f. Barnestemme, Börnestemme. **-skírn** [bas·ɡi(r)dv] f. Barnedaab, Börnedaab. **-skyrta** [-s·ɡɪɾda] f. [illegible]. **-skór** [illegible] have traadt sine Börnesko. **-sótt** [-s·ouht] f. = **jóðsótt.** **-stokkur** [-s·dohɡʏɾ] m. *(barnskista)* Barneligkiste. **-sæng** [-s·aiŋk] f. = **barnsæng.** **-útburður** [illegible] Barn. **-vagga** [-vaɡ·a] f. Barnevugge, Vugge. **-vandi** [-vandɪ] m. Börnsskik: (Ordspr.) *brekull er b.,* Börn er Börn og gör Börnestreger, el. det er Börns Sæd at galpe (plage). **-vani** [-va·nɪ] m. Vane som en har haft fra Barn af. **-verk** [-vɛɾk] n. Börneværk. **-von** [-vo·n] f. Haab om at faa et Barn, Barn i Vente; — særl. om en ugift Mand, som venter, at der fødes ham et uægte Barn. **-þykt** [-þɪχt] f. Sværhed paa Grund af Svangerskab, Frugtsommelighed, Graviditet. **-þungi** [-þuŋɡɪ] m. [illegible].

barn sæll [bar·dvsaidλ, bad·v-] a. lykkelig m. H. t. sine Börn. **-sæng** [illegible].

barns æska [bas:aisɡa, baʊ s-] f. = **barnæska.** **-ævi** [-ai·vɪ] f. Börnealder.

barn teitur [bar·dvtei·dʏɾ, bad v-, -tei·tʏɾ] a. glad som et Barn. **-tetur** [-tɛ·dʏɾ, -tɛ·tʏɾ] n., **-ungi** [-n-uŋɡɪ] m. lille Barn: *barnungarnir mínir,* søde Börn, Börnlille. **-ungur** [-uŋɡʏɾ] a. purung, ganske ung. **-þykt** [-v-þɪχt] f. = **barnsþykt.** **-æði** [-n-ai·ðɪ] n. Barnagtighed. **-æðislegur** [illegible]. **-æska** [illegible].

barón (-s, -ar) [ba:rou·n] m. Baron, Friherre.

baróna (a) [ba:rou·na] vt. baronisere.

barónsdæmi [ba:rounsdai:mɪ] n. Baronsværdighed.

báróttur [illegible] **1. a.** [illegible] **b.** *(gáróttur)* bølget, riflet. — **2.** *(röndóttur)* stribet.

barr (-s) [illegible] **1.** [illegible] træ). — **2.** *(brumhnappur)* Knop (paa et Træ): *bera sitt barr,* bære sit Løv, derf. overf.: være lykkelig el. rask, glad: *hann hefur aldrei borið sitt b. síðan,* han har aldrig været glad (el. rask, lykkelig) siden, han har aldrig forvundet Tabet. — **3.** *(fræull)* Fnug, Frould. **-fellir** [-fɛdlɪɾ] m. (bot.) Lærk (larix).

barri (-a, -ar) [bar:ɪ] m. *(klaufi)* Klodrian.

barr kendur [bar·ɟɛndʏɾ] a. (bot.) naaleagtig. **-skógur** [-sɡou·(q)ʏɾ] m. Naaleskov, Barskov. **-trje** [-trjɛ·] n., **-viður** [-vɪ·ðʏɾ] m. Naaletræ.

bar smíð [illegible] **1.** [illegible] **2.** *(áflog)* Kamp, Slagsmaal; *(það að berja eða vera barinn)* Prygl. — **3.** *(grófgerð smíði)* groft Arbejde. **-smíðarsteinn** [-smiðaʊsdeid·v] m. Sten, [illegible]. **-smiður** [illegible].

†bartskeri [baʊ·tsɟɛ·rɪ] m. Badskær, Barber, Saarlæge.

báru brot [bau:rʏbro:t] n. **1.** *(það að öldur brýtur)* Bølgebrud. — **2.** [illegible]. **-diskur** [-dɪs·ɡʏɾ] m. pecten aratus (GBárð.) °**-faldur** [-fal·dʏɾ] m. Bølgeslør, Bølgekam. **-fall** [-fad·λ] n. Bølgegang, Bølgefald. **-fat** [-fa:t] n. (Af.) = **hörpudiskur.** **-fleygur** [-flɛi:ɡʏɾ] m. Pose med Stenolie til at dæmpe oprört Sø, Bølgedæmper. **-gangur** [-ɡauŋ·ɡʏɾ] m. Række Bølger, Bølgeslag. °**-gnauð** [-ɡnöy:ð] f. og n. Bølgernes Brusen. **-háls** [-haul·s] m. Bølgens laveste Del nede ved Bølgedalen (Vf.). **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Bølgeblik. **-kvakl** [-kvahkλ] n. Bølgeskvulp (Vf.). **-lág** [-lau:q] f. Bølgedal.

bárum [bau:rʏm] 1. p. pl. imp. ind. af **bera.**

?**barún (-s, -ar)** [ba:ru·n] m. = **barón.**

?**barúna (a)** [ba:ru·na] vt. = **baróna.**

báru skel [bau:rʏsɡɛ:l] f. **1.** Hjærtemusling (cardium). — **2.** = *hörpudiskur: Eystra kallast þær* (ɔ: *hörpudiskar*) *báruskeljar* (ÞThLfr. II. 318). **-sker** [-sɡɛ:r] n. Skær, hvor Bølger bryder paa: *gjálfra sem brim á* [illegible]. **-skot** [illegible]. **-snotra** [illegible] *onoba striata* (GBárð.). **-stórt** [-sdou·ʏ t] [illegible]. **-þröng** [-þröyŋ·k] f. Bølgebrud.

barviðri [bar·vɪðrɪ] n. stormende Uvejr.

bás (-s, -ar) [bau:s, baus·] m. **1.** *(í fjósi osfr.)* Baas (i en Kvægstald osv.), [illegible]. **2.** *(lítill hellir við sjó)* lille Hule ved Havet, hvor Soen gaar ind ved Flodtid; *(vík eða sjálfhelda úti við)* i det hele taget om et naturligt Indelukke [illegible] (JÁÞ. I. 286). — **3.** overf. Bet. *(afmarkað svið)* bestemt afgrænset Plads: *mjer er ekki mark-*[illegible].

basa (a) [ba:sa] vi. = *bísa, basla:* (Ordspr.) *auðvelt er ófæddum að b.* (SchMál.), den ufødte har ikke meget Besvær.

bása (a) [bau:sa] vt. med dat. og acc. = *bæsa,* sætte paa Stald: *b. naut(um).*

†básálmur [bau:saulmʏɾ] m. Smör (Skaft.) (StÓl. I. 183, med Note), Vintersmör *(básalmur, báshalmur,* AM. 226, b, 8vo), — ogs. °*básálfur* m. [illegible] Bisk. I. 143[20]).

?**basar (-s, -ar)** [ba:saʊ, -aʊs] m. Bazar.

bás gelda [bau:sɟɛlda] vt. gilde (en Tyrekalv) den förste Vinter. **-gelding** [illegible] f. **1.** [illegible] at blive sat paa Stald. — **2.** *(um tarfa)* om Tyrekalve: det at blive kastreret, endnu inden de slippes ud. **-geldingur** [-ɟɛldiŋɡʏɾ] m. Tyrekalv, som kastreres, för man slipper den ud det forste Foraar. **-geldur** [-ɟɛldʏɾ] a. (om Koer) som bliver gold, naar den sættes paa Stald. **-hella** [-(h)ɛdla] f. **1.** *(hella í bási)* en stor flad Sten, stillet paa Kant, som Skille-[illegible] hos Koer, som tilskrives det, at Baasen er for haard (Vf.).

?**basi (-a, -ar)** [ba:sɪ] m. (kem.) Base.

?**basilla (-u, -ur)** [ba:sɪl·a] f. Bacil.

?**basiskur** [ba:sɪsɡʏɾ] m. (kem., geol.) basisk.

basl (-s, bösl) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *í basli,* komme paa Knæerne. — **3.** i pl. *bösl,* **a.** Snore, Reb, Bidsler og andet desl. (= *þarfabönd*) (Sl.). — **b.** *(skinnklæði)* Skindtöj. — **c.** *(óhreinn fatnaður)* Skidentöj. — **d.** forslidte, daarlige, værdilose Ting: *fatabösl,* forslidte Klæder, Pjalter.

1. **basla (a)** [bas·la] vi. **1.** *(eiga erfitt): b. við,* sysle med, anstrænge sig ved n-t; ogs. refl. *baslast við;* — *baslast við að gera e-ð,* göre n-t saa godt en kan; *baslast áfram,* slæbe sig frem; *það baslast einhvern veginn áfram,* det gaar nok paa en el. anden Maade. — **2.** *(lifa í örbirgð),* ogs. refl. *baslast,* leve i Fattigdom, slide og slæbe; *baslast af,* [illegible] *að baslast við* (har at kæmpe med) (Hafst. i BóluHj. 6). — **3.** intr.: *e-ð* [illegible] forøvrigt saa slidelig, bedre end man skulde haabe (JSBr. 274).

?2. **basla** [bas·la] vi. *(vera einhleypur)* være Pebersvend (jfr. *baslari 2).*

1. **baslari (-a, -ar)** [bas·larɪ] m. Mand som med Nød og næppe slaar sig igennem.

?2. **baslari (-a, -ar)** [bas·larɪ] m. *(einhleypur maður)* Pebersvend (Amerik-Isl., jfr. e. bachelor).

baslhagur [bas·λ(h)a·qʏɾ] a. = **banghagur.**

bassa fiðla [bas:afɪð·la] f. (mus.) Violoncel, Basfiol. **-lykill** [-lɪ:ɡɪdλ, -lɪ:ɟɪdλ] m. Basnögle. **-lýti** [-li:dɪ, -li:tɪ] npl. egl. Lyder ved en Basstemme, [illegible] *bassalýti.* °**-lúður** [-lu:ðʏɾ] m. Basun. **-rómur** [-rou:mʏɾ] m. Basstemme. **-rödd** [-röt·] f. Bas. **-söngvari** [-söyŋ·ɡvarɪ] m. Bassist, Bassanger.

1. **bassi (-a, -ar)** [bas:ɪ] m. Bas; — *(í tvísöng)* den höjere Stemme (ikke Melodistemmen) i Tvesang (ÓDavSk. 256 ff.).

2. **bassi (-a, -ar)** [bas:ɪ] m. **1.** *(gaddur á exi)* Spids bagpaa en Økse (BH.). — °**2.** Björn.

bássteinn [bau:sdeidv] m. Baassten, Sten i en Baas (i en Kostald).

1. **bast (-s, — bost)** [illegible] n. **1.** [illegible] Lindebark. — **2.** *(bönd úr basti)* Baand af Bast, deraf i det hele: Baand: *í basti og böndum,* bunden og bastet: *þeir sem á hælið koma og séð hafa* [illegible] *þeim er* (Alþ. '11, B. II. 409). — **3.** i Udtr. *fara á tvist (twist) og bast* el. *út í tvistinn og bastinn* (det sidste, som J. Ól. bemærker, vistnok en Analogidannelse i Lighed med *út um hvippinn og hvappinn)* spredes for alle Vinde.

°2. **bast** [bas·t] adv. superl. og an. = *best,* se **góður** og **vel.**

bastarður (-s, -ar) [bas·darðʏɾ] m. Bastard.

bastbletkur [illegible].

?**basti (-a)** [bas·dɪ] m. (i L'hombre) Basta.

bast lína [bas·dli·na] f. Bastreb. **-reipi** [-rei·bɪ, -rei·pɪ] n. Bastreb. **-taug** [illegible]. **-vesæll** [illegible].

1. **básúna (-u, -ur)** [bau:su·na] f. Basun.

2. **básúna (a)** [bau:su·na] vt. (ud)basune.

básþur [illegible] = **básgeldur.**

bata (a) [ba:da, ba:ta] vt. forbedre, göre bedre: *þá batar það þó málið aftur* (JMPísl. 116); *það batar lítið úr þessu,* nu kan det ikke hjælpe stort; *b. sig,* forbedre sig; *að geta ei batað sig er verst* (Eimr. XIV. 188). *fjeð batar sig lítið,* Faarene faar ikke stort mere Huld; *b. sig á e-u,* [illegible] Penge ved Salget; (Ordspr.) *b. má verk, þótt ei bætt verði,* man kan lappe [illegible].

bataboði [ba:dabo:ðɪ, ba:ta-] m. Bedringstegn.

báta fiski [bau:dafɪs ,ɪ, bau:ta-] n. Fiskeri paa aabne Baade. **-fiskur** [-fɪs·gøϙ] m. Fisk fanget paa aabne Baade. **-höfn** [-höb·v] f. Baadehavn, Havn for mindre Fartöjer. **-lag** [-la:ɋ] n. Indretning og Form af Baade. **-lending** [-lɛndiŋk] f. Landested for Baade.

bátás [bau:dau·s, bau:t-] m. (naut.) David.

báta sjómenn [bau:dasjoᵘ:mɛn, bau:ta-] mpl. Baadefiskere (mods. *þilskipasjómenn* osv.). **-smíði** [-smi:ðɪ] f. Baadebygning. **-smiður** [-smɪ:ðøϙ] m. Baadebygger.

batastund [ba:dasdʏn·t, ba:ta-] f. Krise, Tidspunkt hvor en sygs Bedring begynder.

bátatíund [bau:dati:ønt, bau:ta-] f. Baadetiende, Tiende af Baade.

batavegur [ba:davɛ:qøϙ, ba:ta-] m. Bedring: *vera á batavegi,* være i Bedring.

báta|veiðar [bau:davɛi:ðaϙ, bau:ta-] fpl. Baadefiskeri, Fiskeri paa aabne Baade. **-viður** [-vɪ:ðøϙ] m. Baadetømmer, Materiale til en Baadbygning.

bata|von [ba:davo:n, ba:ta-] f. Haab om Bedring. **-vænlegur** [-vain·-lɛqøϙ] a. som ser ud til at ville blive bedre. **-vænn** [-vaid·v] a. som ser ud til at ville medføre Helbred.

bát festi [bau:tfɛsdɪ] f. = **bátsfesti.** **-fiski** [-fɪsɡɪ] n. Fiskeri paa aabne Baade, Baadfiskeri. **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. Kæntring af en Baad.

bati (-a, -ar) [ba:dɪ, ba:tɪ] m. Bedring, Forandring til det bedre; *(í sjúkdómi)* Bedring, Helbredelse (i en Sygdom): *hann fjekk fullan bata,* han blev helt helbredet, han kom sig helt; *fjeð hefur tekið miklum bata þennan hálfa mánuð,* Faarene har i den sidste fjorten Dages Tid faaet meget mere Huld paa Kroppen; — (om bedre Vejrlig) *Nú var batinn kominn,* nu var Vejret blevet godt (ÞGjD. 71); (Ordspr.) *fyr er b. en albati,* för kommer Bedring end fuldt man heles (udtalt som Trøst, naar en bliver utaalmodig over at et el. andet gaar for langsomt); *engum er batinn bannaður* (GJ.), Bod og Bedring staar hver Mand aaben.

bát kona [baut:ko·na] f. Roerske. **-kríli** [-kri·lɪ] n. lille og ussel Baad. **-laga** [bau:dla·qa, bau:t-] a. indec. (bot.) baadformet. **-laus** [-löys] a. uden Baad; adv. *-laust.* **-leysi** [-lɛisɪ] n. Baadmangel. **-maður** [-ma·ðøϙ] m. en Mand i en Baad, Roer.

batna (a) [bahdna] vi. **1.** *(verða betri)* bedres, blive bedre: *veðrið batnar;* (Ordspr.) *einhvern tíma batnar byr, þótt blási nú á móti* (GJ.), engang bedres Bør, selv om Vinden blæser nu imod; *batnandi manni er best að lifa,* egl. for et Menneske former Livet sig lykkeligst, ved at han gaar stadig frem el. forbedrer sig i moralsk Henseende, — bruges sædvanlig om en Person, som i et el. flere givne Tilfælde handler bedre end man ifølge hele hans Fortid skulde have tiltrot ham. — **2.** impers.: *e-m batnar (e-ð),* en kommer sig (af n-t).

batnaður (-ar) [bahdnaðøϙ] m. Bedring, Forbedring: *býsna skal til batnaðar,* det maa blive galt, för det bliver godt igen (BH.); *breyta um til batnaðar,* forandre til det bedre; (Ordspr.) *berja skal barn til batnaðar,* aves skal Barn, hvis det skal arte sig.

báts borð [bau:tsborð, baus·-] n. Baadsræling. **-dreki** [-drɛ·ɡɪ, -drɛ·ƙɪ] m. Baadsdræg. **-eigandi** [-ɛi·qandɪ] m. Ejer af en Baad. **-farmur** [-farm-øϙ] m. Baadsladning. **-festi** [-fɛsdɪ] f. Baadtov. **-flak** [-fla·k] n. **1.** *(sundurflakandi bátur)* Baad, hvis Spanter gaber fra hinanden. — **2.** *(bátbrot)* Brudstykker af en Baad. **-gerð** [-ɡɛrð] f. Forfærdigelse af en Baad. **-haki** [-(h)a·ɡɪ, -(h)a·ƙɪ] m. Baadshage.

bátsi (-a, -ar) [bausːɪ] m. (Vf.) Dim. af **bátur.**

bát skel [bau:tsɡɛ·l] f., **-skip** [-sɡɪ·p] n. lille Baad.

bátskraki [bau:tskra·ɡɪ, -kra·ƙɪ, baus·-] m. et Slags Dræg, dannet af en Tremmekasse fyldt med Sten.

bátskrifli [bau:tsgrɪblɪ] n. gammel, daarlig Baad.

báts lag [bau:tsla·ɋ, baus·-] n. = **bátalag.** **-legufiskur** [-lɛqøfɪs·gøϙ] m. Fisk som Betaling til *bátslegumenn,* se *bátslegumaður.* **-legumaður** [-lɛqøma:ðøϙ] m. en Mand, der under Togter fra *Vestmanneyjar* til Udøerne, efterlades i Baaden for at holde den flydende, mens de øvrige af Besætningen er i Land. Undertiden er der to saadanne *bátslegumenn* (Vestm.). **-leiga** [-lɛi·qa] f. Baadsleje. **-liði** [-lɪ·ðɪ] m. en af Besætningen paa en Baad. **-maður** [-ma·ðøϙ] m. **1.** *(á skipi)* Baadsmand (paa et större Skib). — **2.** *b. e-s,* en af Besætningen paa en Baad, der føres af en anden, — pl. *-menn,* Baadsbesætningen. **-mannahjal** [-manaɦa:l] n. Sladder.

bátsmíð(i) [bau:tsmi·ð(ɪ), baus·mi·ð(ɪ)] f. = **bátasmíði.**

bátsræði [bau:tsrai·ðɪ, baus·-] n. Aarer tilhørende en Baad.

bát stafn [bau:tsdabv, baus·dabv] m. Baadstavn, Stavn paa en Baad. **-stefni** [-sdɛbnɪ] n. Mellemstykket i Forstavnen paa en Baad. **-stjaki** [-sdja·ɡɪ, -sdja·ƙɪ] m. Baadstage. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Baadsmand, Baadstyrer. **-stjórnarmaður** [-sdjoᵘ(r)dnarma:ðøϙ] m. Baadsmand. **-sveinn** [-svɛidv] m. = *bátsmaður,* Baadmand.

báts ugla [bau:tsʏɡla, baus:-] f. = **bátás.** **?-vörður** [-vörðøϙ] m. (naut.) Bavian (e. boat keeper) (JsJs).

batt [baht] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **binda.**

?battingur [bahdiŋɡøϙ] m. kort to- el. firetommers Planke: *uppboð á timbri, battingum ofl.*

bátur (-s, -ar) [bau:døϙ, bau:tøϙ, bau:ts, baus·] m. Baad, — is. brugt om mindre aabne Baade (paa Østlandet og Dele af Nordlandet (saal. Skag.) ogs. om större); större aabne Baade betegnes paa Syd- og Vestlandet i Reglen som *skip: skjóta út báti,* sætte en Baad i Vandet; *skjóta báti (frá skipi),* sætte en Baad i Vandet (fra et Skib); *ausa bát sinn,* øse sin Baad; — overf. vulg.: lade Vandet; *það gefur á bátinn,* Bolgerne slaar ind over Baaden, is. i overf. Bet.: man møder Modgang el. Uheld; *manneskjurnar hafa verið á stöðugri þroskunar- og framfarabraut, þó endur og sinn hafi gefið á bátinn* (selv om der af og til har været Modgangstider) (Eimr. XVII. 168); *slettast í bátinn = gefa á bátinn: hjer kemur það ekki í blöðum, þó að eitthvað slettist í bátinn með tíðarfar eða annað slíkt* (Lögr. '15, 147); *draga að bátinn* (egl. trække Fisk ind i Baaden), overf.: tage for sig af Retterne, »køre i Lade«; *gefa e-ð upp á bátinn,* høre op med n-t, opgive n-t; *leggja árar í bát,* lægge Hænderne i Skødet, opgive Ævred.

bauð [böy:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bjóða.**

?bauja (-u, -ur) [böy:ja] f. *(dufl)* Böje.

bauga (-u, -ur) [böy:qa] f. Hundyr (is. Hunfaar el. Tæve) med ringformede mørke Pletter om Øjnene, jfr. *baugóttur.*

baugabrot [böy:qabro:t] npl. egl. Brudstykker af Ringe, nu kun i Udtrykket: *gjalda í skjaldaskriflum og baugabrotum,* betale med ubrugelige Ting.

***baug boginn** [böyq·boi·jɪn] a. ringformet. ***-broti** [-bro·dɪ, -bro·tɪ] m. (gavmild) Mand. **-fingur** [böyχ·fiŋɡoϙ] m. *(græðifingur)* Ringfinger ***-gangur** [böyq·gauŋɡoϙ] m. (Stjærnernes) Kresløb.

†baugi (-a, -ar) [böy:jɪ, böy:qa(ϙ)] m. Jætte (BH.) (jfr. »Böjgen« i Ibsens Per Gynt).

baug leitur [böyq·lɛi·døϙ, -lɛi·tøϙ] a. med et rundt Ansigt. **-lína** [-li·na] f. buet Linje. ***-nafaður** [-na·vaðøϙ] a. forsynet med et ringdannet Nav (om et Skjold, som Overs. af det gr. ὀμφαλόεις): *hinir baugnöfuðu skildir skullust á* (Il. I. 180). **-óttur** [böy:qoᵘhdoϙ] a. (om Faar) med mørke, ringformede Pletter om Øjnene. ***-sól** [böyχ·soᵘ·l] f. = **baugasól.**

baugur (-s, -ar) [böy:qøϙ, böyχ·s] m. **1.** *(hringmynd)* Kres, Ring, ringdannet Form; **sjónar baugar,* Øjne (JHall. 195). — **2.** *(hringur)* Ring af Metal, is. Guld; *(armhringur)* Armring. — Da Ringe i Oldtiden ogs. brugtes, dels som Pynt, dels som Betalingsmiddel, spiller dette Ord en stor Rolle i den poetiske Digtning; sammen med Betegnelser der betyder Bryder, Uddeler osv. *(baugabrjótur, -deilir* osv.) bet. det »en (gavmild) Mand«, men med Navne paa Træer af Hunkön, Blomster el. Gudinder osv. en Kvinde *(baugaeik, -lilja, -nanna* osv.); ofte skrives saadanne Benævnelser i eet Ord, hvoraf en Del vil findes i det følgende: Omskrivninger for Mænd: **baugabeiðir, *baugabrjótur, *baugabör, *baugadeilir;* Omskrivninger for Kvinder: **baugaeik, *baugahrund, *baugalilja, *baugalín, *bauganá, *bauganarna, *bauganorn, *baugarist, *baugasól, *baugaströnd, *baugatróða.* — **3.** særlige Talemaader: *e-ð er (uppi) á baugi,* n-t er fremme, man taler mest om n-t: *fyrir nokkrum árum var það uppi á baugi hér og þá mikið um það rætt* (Alþ. '11, B. 66); *vera efst á baugi,* [1]) interessere mest, blive mest omtalt: *hvað um hann V. vorðið er hjer vestra efst á baugi* (tales der mest om her i Amerika) (StStAndv. I. 131); [2]) være øverst, trænge sig mest frem: . . . *eftir því hvaða hugmyndir eru efstar á baugi í meðvitund vorri í svipinn* (GFHh. 242); [3]) være det, der mest kommer an paa, det, som man nærmest er stemt for: *nú er sú stefna efst á baugi* (nu hælder man nærmest til den Anskuelse), *að ábúendur jarða eigi að vera sjálfseignarbændur* (Alþ. '11, B. II. 1820); *hitt hefur jafnan verið efst á baugi meðal Íslendinga* (derimod har Islænderne altid været mest tilböjelige til) *að byggja á Gamla Sáttmála og laga kröfurnar eftir þörfum tímans* (EArRjett. 14); †(Talem.) *eiga á baugi,* have sikkert i Vente, være af Skæbnen bestemt til; *vera með baugi borinn,* være født til Rigdom, faa som Arving; (Ordspr.) *fár er svo með baugi borinn, að ei sje nokkuð áfátt* (SchMál.), faa er saa til Rigdom født, at ham fattes intet.

Baui (-a, ar) [böy:jɪ] m. npr. (Vf.) Dim. af **Böðvar.**

bauk (-s) [böy:k] n. Puslen, Nyslen, Fusken.

bauka (a) [böy:ga, böy:ka] vi. **1.** nysle, fuske ved n-t, arbejde ubehændig paa n-t, »fedte med«: *b. í e-ð,* kigge i n-t; *aldrei skal eg í belginn bauka* (JÁÞj. II. 458); *hann var að b. í vörunum* (stod og puslede med det indkøbte) *með pabba sínum* (ÞGjD. 13); *fyr meir var ástandið þannig, að búnaðarfélögin baukuðu hvert í sínu horni* (hvert Landbrugsselskab arbejdede for sig selv ɔ: og uden Forbindelse med hinanden) (Alþ. '11, B. 18). — **2.** *bauka sjer,* pusle, nysle for sig selv: *Bárður karl var eitthvað að bauka sér úti í skemmulofti* (JThPs. 61—62). — **3.** *(fara leynilega með e-ð)* pusle med n-t paa den Maade, at man lige som vil holde det skjult for andre: *hvað eruð þið að bauka þarna,* hvad er det for Hemmeligheds-kræmmeri, I laver derhenne.

†bauka belti [böy:gabɛʎ·dɪ, böy:ka-] n. Venusbælte (Bælte med Salver brugt til Kur af Spedalskhed i det 18. Aarh. (ÞThLfr. II. 158). **-smiður** [-smɪ:ðøϙ] m. Daasemager, Æskemager.

bauk silfur [böy:kstlvøϙ] n. Sølv til Forsiring af en *(tóbaks)baukur.* **-tappi** [-tahbɪ] m. Træprop til at lukke med en *tóbaksbaukur.*

baukur (-s, -ar) [böy:gøϙ, böy:køϙ, böyχ·s] m. **1.** *(krukka)* Krukke; *(dós)* Daase; *(askja)* Æske; — i overf. Bet.: *fá á baukinn,* faa en Overhaling. — **2.** *(tóbaksbaukur)* Snustobaksdaase, af Form som en Pære, men fladtrykt paa Siderne, jfr. *ponta.* — **3.** *(veitingahús)* Kro, Beværtning (et Værtshus paa Akureyri blev i Slutn. af det 19. Aarh. kaldt saaledes, og Benævnelsen har derefter bredt sig). — **4.** (bot.) Buddike (theca).

baul (-s) [böy:l] n. Brølen, Brøl.

1. **baula (-u, -ur)** [böy:la] f. **1.** *(kýr)* Ko. — **2.** Tungeben (i et Fiskehoved), se *þorskhaus.*

2. **baula (a)** [böy:la] vi. brøle, bøle.

baulu bás [böy:løbau:s] m. Baas i en Kostald. **-bein** [-bɛi:n] n. Tungeben. **-drykkur** [-drɪhgøϙ] m.: *drekka bauludrykk,* drikke som en Ko ɔ: drikke i lange Drag, drikke som en Kippekalv. **-fall** [-fad·ʎ] n. Kroppen af en slagtet Ko. **-fótur** [-foᵘ:døϙ, -foᵘ:tøϙ] m. Koben. **-haust** [-höys·t] n. Efteraaret 1639 (LFR. XIV. 82). ***-hús** [-hu:s] n. = **fjós.** **-prjónar** [-prjoᵘ:naϙ] mpl. radii branchiostegi i Fiskehovedet (ÓDavSk.

354), jfr. *karlorrónar, kerlingarrrónar*. **-steinn** [illegible] Bergart, som findes i Bjerget *Baula*, Liparit. **-trje** [-tr[illegible]] n. [illegible], Vinge-

baun (-ar, -ir) [böy:*n*] f. **1.** Bønne, Ært: *setja e-m b.*, sætte en Bønne paa en, tidligere anvendt som Lægemiddel, saal. at en Ært blev bundet til Benet el. is. Armen, hvor der saa dannedes et Saar: *fyrirbænir móður minnar, blóðtökubaun í fæti og kamferubrennivín* [illegible] (Eimr. XII. 110); (Talem.) *þú þarftur á mér baunina* [illegible] Skylden. — **2.** pl. *baunir* (som Handelsvare) gule Ærter; — pl. spec. *(soðnar baunir)* gule Ærter (som Ret). — **3.** *(e-ð smátt)* en Smule: *svolitla baun*, en lille Smule, [illegible] — **5.** *(tóbaksbaun)* Tonkabønne anvendt for at göre Snustobak vellugtende.

†bauna bland [böy:nablan·t] n. Ærtesuppe. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Ærtesmag. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) Strand-Fladbælg, Strandært (lathyrus maritimus L.). **-grautur** [-gröy:døǫ, -gröy:toǫ] m. (tykke) Ærter. **-hálmur** [-haul·moǫ] m. Ærtehalm. **-jukk** [-jÿhk] n. tyk Ærtesuppe. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. det at «sætte Bønner» som Lægemiddel; jfr. *baun*. **-skyr** [-sɡɪ:r] n. Blanding af kogte Ærter og *skyr*. **-spað** [-sba:ð] n. Ærter med Saltkød. **-spónn** [-sbo·d·v] m. en Skefuld Ærter. **-steinn** [-sdɛid·v] m. Pisolith. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Ærtesuppe.

1. **bauni (-a, -ar)** [böy:nɪ] m. (BH., Vf.) = *hákarl*, Havkal (jfr. *bausn*).

2. **bauni (-a, -ar)** [böy:nɪ] m. = **Baunverji**.

Baun mörk [böyn·mögk] f., **-verjaland** [-vɛrjalan·t] n. Spottenavn for Danmark. **-verji** [-vɛrjɪ] m. Dansker (Spottenavn; Oprindelse formodentlig af, at gule Ærter er blevet betragtede som en særlig dansk Nationalret). **-verska** [-vɛɡsga] f. (Spottenavn paa) Dansk (Sprog).

bausn (-ar, -ir) [böys·v] f. en af de forreste Finner paa en Haj (BH.) (jfr. 1. *bauni*).

bautasteinn [böy:dasdɛid·v, böy:ta-] m. Bautasten, Mindesten.

bauti (-a, -ar) [böy:dɪ, böy:tɪ] m. admete viridula (GBárð.).

bax [bay·s] n. *(strit)* Slid, sværf Arbejde ved n-t.

baxa (a) [illegible] **1.** [illegible] kæmpe sig frem med n-t [illegible] *þar á móti vindinum* (ÞThFerð. III. 108); *b. við e-ð* = *strita við e-ð*, anstrænge sig ved n-t, bakse med n-t. — **2.** *(basla)* lige have sit nødtørftige Udkomme: *hann baxar þetta*, han kan vel saa omtrent klare sig.

beð (-s, pl. ds.) [bɛ:ð] n. **1.** *(í kálgarði)* Bed i en Have. — **2.** den Grundflade i en *heygarður* (s. d. O.), hvorpaa et Hohæs hviler, og som er afgrænset af *geilar* (Rang.) (se *geil*).

beðasljetta [bɛ:ðasljɛhda] f. = *teigasljetta*, Udjævning af Tuer, saaledes at Marken bliver delt i Bede.

beddi (-a, -ar) [bɛd:ɪ] m. Seng til at slaa sammen, Feltseng.

†beðdúkur [illegible]

beðið [illegible] af **bíða**.

beðja (-u, -ur) [bɛð·ja] f. °**1.** *(kona)* Hustru (jfr. gr. ἄλοχος). — **2.** *(bingur)* Dynge, Hob, spec. om n-t, der ligger tæt sammen: *fjeð liggur* [illegible]

beðjardýna [bɛð·jardi:na] f. Underdyne.

beð mál, -mæli [illegible] taler i deres Seng: — nu særl. Gardinprædikener.

beðs ver [bɛð·svɛ·r] n. = *sængurver*, Dynevaar (VSkaft.). **-veradúkur** [-veradu:goǫ, -du:koǫ] m. Töj til Dynevaar.

1. **beður (-s og -jar, -ir)** [bɛ:ðoǫ, bɛð·s] m. **1.** *(rúm)* Seng: *Þessi syndin brennur mjer sárast á beði* (piner mig mest af alt) (ÞGjD. 74). — **2.** *(koddi)* Pude; *(sæng)* Dyne.

2. **beður (-jar, -ir)** [bɛ:ðoǫ] m. = **beð**.

Beggi (-a, -ar) [bɛɡ:ɪ, bɛg:a(ǫ)] m. npr. Dim. af *Bergur, Bergþór, Ingibergur, Þorbergur* o. fl. (Sl.).

beggja [bɛɡ:a] gen. pl. af **báðir**. **-blands** [-blan·s] adv. og adj. indec.: af bægge Slags; *(í vafa)* i Tvivl; *(óheill)* underfundig: *hann er b.* °**-blenska** [-blɛn·sga] f. Underfundighed. **-handajárn** [-handajaur·dv, -jaud·v] n. Menneske som baade kan göre godt og ondt, upaalidelig Mand. **-megin** [-mɛi:jɪn] adv. se **báðir**. **-vegna** [-vɛg·na] adv. se **báðir**.

begla [bɛg·la] f. og vt. se **beygla**.

beið [bei:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bíða**.

beiða (beiddi) [bei:ða, beid:ɪ, pp. bɛiht] bede. **1.** med acc. og gen.: *b. e-n e-s*, bede en om n-t, fordre n-t. — **2.** med dat. og gen.: *b. e-m e-s*, ønske en n-t. — **3.** refl.: *beiðast e-s af e-m*, bede en om n-t; *beiðast lausnar*, søge sin Afsked. — **4.** abs.: *kýrin beiðir* (underforst. *tarfsins*), Koen løber (i Parringstiden); *beiða upp*, (om Køer) blive parrelysten igen lige efter Bedækningen paa Grund af at den ikke er blevet drægtig: *ef kýr beiddi upp, átti að bíta fast í hrygginn á henni, þegar búið var að halda henni, þá hélt hún* (Eimr. XII. 110). — **5.** *lúðan beiðir*, om en Flynder, som man har faaet paa Krogen, naar den trækker i Snoren og stritter imod (Gull.).

beiðandi (-a, -endur) [bei:ðandɪ, -endoǫ] m. en bønfaldende, en som beder.

***beiðir (-is, -ar)** [bei:ðɪǫ] m. Kræver, den der kræver, ønsker el. beder om n-t, brugt som Kenning for Mand: *b. auðs* osv.

beiðni [beið·nɪ] f. indec. Begæring, Bön.

beiðsla (-u, -ur) [beið·sla] f. Bön, Beden, Tryglen.

beiðsluskrá [beið·sløsgrau:] f. Bönskrift, Andragende.

beyging (-ar, -ar) [bei:jiŋk] f. **1.** *(það að beygja)* Böjning, Krumning; *(það að hneigja sig)* Bukken. — **2.** (gramm.) Böjning: *(sagna)* Konjugation (Verbers); *(nafnorða og lýsingarorða)* Deklination (Substantivers og Adjektivers).

beygingar dæmi [illegible] Paradigma.

-ending [-ɛn·diŋk] f. Böjningsendelse. **-fræði** [-ǫ-frai:ðɪ] f. Böjningslære. **-kerfi** [-ɟɛr·vɪ] n. Böjningssystem.

beygitöng [bei:jɪtöyŋ·k] f. **1.** Böjetang. — °**2.** *(fyrir hár)* Friserjærn, Krollejærn.

1. **beygja (-u, -ur)** [bei:ja] f. **1.** böjet, krummet Tilstand: *halda e-m í beygju*, jfr. *beyðabeygja*; *koma beygju á* [illegible], faa Jærn til at böjes. — **2.** *(beygjanleiki)* Böjelighed. — **3.** *(hlykkur, bugða)* Böjning, Krumning. — **4.** *(lingerður maður eða dýr)* svagt Menneske el. Dyr, legemlig el. sjælelig, Svækling: *hann er mesta b.*, han har ingen Modstandskraft.

2. **beygja (ði)** [bei:ja, beiq·ðɪ] vt. **1.** *(sveigja)* böje, krumme, bukke; — overf.: *verða að b. sig*, maatte böje sig (neje sig); *b. sig til jarðar fyrir e-m*, böje sig til Jorden for en, böje sig i Ydmyghed for en; *b. skeifu, b. út af, b. vírinn* (Af.) = *búa til skeifu*, faa Graadtrækninger ved Munden; *vera illa beygður*, være i Knibe (egl. böjet (i Brydekamp) sammen paa en slem Maade); *þykist hann nú illa beygður*, han synes nu han er daarlig stillet (JÁÞj. I. 111); — refl. *beygjast*, böjes; (Ordspr.) *snemma beygist krókurinn til þess sem verða vill*, det krummer straks, som bliver Hakke. — **2.** *(snúa e-u í e-a átt)* vende n-t i en vis Retning: *þaðan áttum við að beygja féð* (holde Faarene) *suður og upp að fjallshlíðinni* (HermJDulr. 181). — **3.** (gramm.) böje, deklinere, konjugere. — **4.** vi. *(víkja)* böje af i en bestemt Retning: *b. af leið*, böje ud af Vejen; *b. fyrir götuhorn*, dreje om et Gadehjörne; — overf.: *b. (út) af*, begynde at græde.

beygjanlegur [bei:janlɛ·qoǫ] a. böjelig.

beygjulegur [bei:jolɛ·qoǫ] a., jfr. 1. *beygja* 4. **1.** *(veiklulegur að útliti)* svagelig af Udseende. — **2.** *(veikbygður)* svag. — **3.** *(hnugginn)* forknyt.

1. **beygla (-u, -ur)** [beiɡ·la] f. **1.** *(bugða, laut)* Bule. — **2.** is. i pl. *beyglur*, Forlegenhed, Knibe.

2. **beygla (a)** [beiɡ·la] vt. bule, göre Bule el. Buler paa n-t.

beygur (-s) [bei:qoǫ, beiχ·s] m. Frygt: *hafa b. af*, nære Frygt for.

beyki (-is) [bei:ɡɪ, bei:ɟɪ] n. Bog, Bøgetræ (fagus). **-brenni** [-brɛn:ɪ] n. Bøgebrænde. **-grein** [-grei:*n*] f. Bøgegren. **-hnot** [-hvo:t] f. Bog. **-meistari** [-meis·darɪ] m. Bødkermester.

beykir (-is, -jar og (pop.) **-irs, -irar)** [bei:ɡɪǫ, bei:ɟɪǫ] m. Bødker.

beykis búð [bei:ɡɪsbu:ð, bei:ɟɪs-] f. Bødkerværksted. **-exi** [-ɛχ·sɪ] f. Tængsel, jfr. *þexla*. **-formaður** [-for·maðoǫ] m. Bødkerformand. **-hestur** [-(h)ɛs·doǫ] m. Bødkerbænk. **-hnífur** [-(h)vi:voǫ] m. Bødkerkniv. **-iðn** [-ɪð·*n*] f. Bødkerhaandværk.

beyki skógur [bei:ɡɪsgo·:(q)oǫ, bei:ɟɪ-] m. Bøgeskov. **-staða** [-sda:ða] f., **-stöð** [-sdö:ð] f. = **bækistaða**. **-trje** [-trjɛ:] n. Bøgetræ.

beyla (-u, -ur) [bei:la] f. **1.** *(herðakistill)* Pukkel. — **2.** *(líkami)* Krop, is. et Barns; ogs. som Kæleord til et Barn: *beylan mín*, min Stump (Árn.).

***beimar** [bei:maǫ] mpl. Mænd.

bein (-s, pl. ds.) [bei:*n*] n. **1. a.** Ben, Knokkel, Knogle: *standa e-m á beini*, være for snævert for en (om Klæder), snære; — overf. Bet.: *(hugsanir hans) urðu sem stokkfreðnar í slíkum umbúðum, þar sem alt stóð þeim á beini* (JTrGst. I. 157). — **b.** overf. Bet.: *bera beinin* (el. *bein sín*), ende sine Dage; *þar bar auður þeirra beinin og þeir sjálfir með*, der havnede deres Rigdom og de selv med (JSVb. 144); *inni við beinið*, inderst inde: *sýnir þetta betur en alt annað, hversu sjálfstæðishugur og óspilt vitund um hinn einfaldasta rétt þjóðarinnar ennþá lifir inni við beinið hjá íslenzkum almenningi* (Eimr. XIV. 85); *e-r bítur bein fyrir sig*, en er ikke i Forlegenhed med at svare for sig; *e-r hefur öll beinin til e-s*, en har Kræfter nok til n-t; *renna í bein e-m*, blive ens Natur: *allskonar óvissa var hér runnin í bein*, al Slags Usikkerhed var blevet til Kød og Blod i mig (GFrÓl. 53); *hafa bein í hendi (til e-s)*: [1]) *(geta e-ð)* have Magt til, være i Stand til n-t; [2]) *(vera efnaður)* være økonomisk vel stillet. — **2.** spec. *(leggur)* oversavet Benpibe af Faar el. Hornkvæg, der bruges som Synk for at holde Garn nede, idet Bundsimen trækkes gennem den el. fastgöres til den paa anden Maade, jfr. *beinatygill* og *leggjateinn*. — **3.** pl. *(= fætur)* Ben: *sitja flötum beinum*, sidde paa Jorden med udstrakte Ben. — **4.** halvspøgende Skældsord, omtr. = *lómur*, Stubbert, Skarn: *helvítis beinið!* det Skarn! — **5.** (pop.) *(bitlingur)* Ben. — **6.** *(dálítið af e-u)* en Smule, særl. om Fisk: *eg fæ aldrei bein úr sjó* (JÁÞj. I. 20), jeg faar aldrig en eneste Fisk, — deraf overf. Fisk: *berja bein*, banke Törfisk: *... þegar eg þarf að setjast við fiskasteininn frammi í* [illegible] *og berja b.* (ValDagr. 34).

beina (di) [bei:na] **1.** vt. med acc. *(gera beinan)* rette, göre lige, særl. om Bevægelse: *beinir vorhugur bjarta vængi* (MJ. IV. 157); *beina róður*, ro stærkt til. — **2.** vt. med dat. og acc. *(senda beint) b. e-m e-ð*, sende n-t lige til en: *prestur beindi henni það aftur er hún sendi honum* (JÁÞj. I. 262). — **3.** med dat. *(stefna)* rette, bevæge i en vis Retning: *b. orðum (máli sínu) til e-s*, rette sin Tale (sine Ord) til en; *þessu beini eg* (henstiller jeg) *til nefndarinnar til íhugunar* (Alþ. '11, B. II. 1713); *b. athygli e-s að e-u*, henlede ens Opmærksomhed paa n-t; *b. e-u frá e-u* = *bægja e-u frá e-u*, forhindre n-t fra at komme frem, holde n-t borte fra n-t; *það er nokkuð hastarlegt að vilja kjósenda ... að því er fjárveitingar snertir, skuli vera beint frá því að* (forhindres i at) *koma undir atkvæði* (Alþ. '11, B. II. 1051). — **4.** *(efla, hjálpa, greiða fyrir)* hjælpe, understøtte: *b. för e-s*, hjælpe en til Rejsen (ogs. ved at opfylde el. hjælpe til Opfyldelsen af det Ønske, vedkommende har haft som Rejsens Formaal); *beina að e-u*, hjælpe til med n-t; *b. að með e-m*, hjælpe en; *b. e-m leið*, vise en Vej; *b. e-m í e-u*, hjælpe en i n-t el. ved at give ham n-t; (Ordspr.) *ekki er hægt að beina, þá brjóstið er ekki heima* (GJ.), det er ikke let at hjælpe, naar Hjærtelaget fattes. — **5.** med dobbelt dat.: *beina e-m e-u*, give en n-t (jfr. *beini*). — **6.** refl. *beinast að e-m*, rette sine Angreb mod en: *þeir*

beindust allir að honum; — *beinast að e-u*, virke sammen til n-t: *geta hvorutveggja bátarnir . . . beinst að til að styrkja hvorir aðra* (JSFb. 16).

beina ber [bɛiːnabɛːr] a. saa mager, at Benene kan skimtes, radmager, ogs. i overf. Bet.: *Hvergi er fósturjörðin eins b. eins og á þessum skaga* (ÞThLýs. I. 230). **-borinn** [-boːrɪn] a. med mange Ben i, benet: *þótti hann selja beinaborið kjöt* (BrJÞf. 115).

beinabót [bɛiːnaboʊːt] f. Tilgift til Beværtningen.

beina brengla (-u, -ur) [bɛiːnabrɛiŋ·la] f. Knokkelhaand. **-bruðlungur (-s)** [-brʏð·luŋgʊɣ, -uŋs] m. benfuld Kødmad (i nedsættende Betydning). **-bruðningur (-s)** [-brʏð·niŋgʊɣ, -iŋs] m. **1.** — *beinabruðlungur*. — **2.** = *beinastrjúgur*. **-digur** [-dɪːqʊɣ] a. med svære Ben, sværlemmet. **-fræði** [-fraiːðɪ] f. Osteologi, Benlære. **-gráni** [-grauːnɪ] m. (Vf.) = **beinhákarl**. **-grind** [-grɪn·t] f. Skelet, Benrad. **-hjasl** [-ɦas·ʎ] n. = **beinabruðlungur**. **-hnig** [-hvɪːq] n., jfr. *rok*, Bækkenbaandenes Opblødning hos Køer umiddelbart för Kælvning (ASkaft.). **-hrúga** [-hruː(q)a] f. Bendynge. **-hundur** [-hʏn·dʊɣ] m. Hund som gnaver Ben, Bengnaver; ogs. som Skældsord om et Menneske: *þú b. bölvunar* (sr. Jens Vigfúss., Setb.). °**-karlinn** [-kar·dlɪn, -kad·lɪn] m. med art. Knokkelmanden (Døden). **-kerling** [-ɦɛr·dliŋk, -ɦɛd·liŋk] f. Stenvarde til Vejmærkning; Navnet paa Grund af den Skik, at rejsende stak afgnavede Ben af deres Proviant i Varden, tilligemed et saftigt Epigram — i Reglen i Vardens Navn, der tænktes som et gejlt Fruentimmer, — rettet til den, der mentes at ville besøge Stedet næste Gang. **-kerlingarvísa** [-ɦɛd·liŋgarviːsa, -ɦɛr·dliŋgar-] f. saftigt (ofte obskønt) Epigram. **-lag** [-laːq] n. Benbygning.

1. **beinalaus** [bɛiːnalöy·s] a. uden Ben, benfri, jfr. *bein*.

2. **beina laus** [bɛiːnalöy·s] a. uden Mad eller Drikke, jfr. *beini*: *Enginn gestur mátti fara b. frá Hvammi* (JTrHeið. III. 186). †**-maður** [-maːðʊɣ] m. Hjælper, Befordrer.

beina mikill [bɛiːnamɪːqɪdʎ, -mɪːɦɪdʎ] a. **1.** *(stórbeinóttur)* som har store Knokler. — **2.** *(fullur af beinum)* som der er mange Ben i, fuld af Ben. **-mjór** [-mjoʊːr] a. spædlemmet.

bein asnalegur [bɛiːnasnalɛːqʊɣ] a. vidnende om Ærkedumhed, af et ærkedumt Udseende. **-asni** [-asnɪ] m. egl. stærkbenet Æsel; overf. Ærkefæ, ubehövlet Tølper, Bagbæst.

beina sorp [bɛiːnasoɣ·p] n. Dynge af Ben og Skarn. **-steinn** [-sdɛid·n] m. forstenet Ben. **-strjúgur** [-sdrjuː(q)ʊɣ] m. Bengelé, is. om Ben, der er syltede i sur Valle, saal. at de bliver møre. **-sög** [-söːq] f. en sløv Kniv.

beináta [bɛiːnau·da, -au·ta] f. Benedder (caries).

beinatygill [bɛiːnatiːjɪdʎ] m. (i ÞThFerð. III, 212 ved Trykfejl kaldt *benjatygill*) = **leggjateinn**.

beinauki [bɛiːnöy·ɟɪ, -öy·ɦɪ] m. (med.) Epifyse (= *viðsetubein*) (LFR. XII, 153); jfr. *holdauki*.

beina varða [bɛiːnavar·ða] f. = **beinakerling**. **-vöxtur** [-vœχ·sdʊɣ] m. Benvækst. **-þungur** [-θuŋ·gʊɣ] a. forsynet med overskaarne Knokler (Benpiber) for at holdes nede (om Garn): *eru (dráttarnetin) benjaþung* (Trykf. for *beinaþung*) *með löngum togum á báðum endum*; *togin eru ekki einungis fest við fláafellinguna, heldur við benjatygilinn* (Trykf. for *beina-*) (Bergur Jónsson cit. af ÞThFerð. III, 210, Originalhskr. i Lbs. IBF. Nr. 18 fol.).

beinaþurfi [bɛiːnaþʏr·vɪ] a. trængende til Gæstfrihed.

bein bólga [bɛin·boʊlga, bɛim·-] f. (med.) Benbetændelse (ostitis, osteomyelitis). **-brjóta** [-brjoʊ·da, -brjoʊ·ta] vt. brække et el. flere Ben (i Legemet): *b. sig*, brække Arm, Laar, Ben el. Ribben el. desl.; — pp. *beinbrotinn*, med brækket Ben (Arm, Ribben). **-brot** [-bro·t] n. det at brække et el. flere Ben i Legemet, Benbrud, Fraktur: *binda um b.*, forbinde et Benbrud. **-brotinn** [-bro·dɪn, -bro·tɪn] pp. se **beinbrjóta**. **-dýr** [-n-di·r] npl. Hvirveldyr (animalia vertebrata) (JHallHB.). **-fastur** [-fasdʊɣ] a. egl. fastgroet til Benet: *beinfast horn*; deraf i overf. Bet.: urokkelig (= *rígfastur*). **-feiti** [-fɛi·dɪ, -fɛi·tɪ] f. **1.** *(feiti í beinum)* Knoglefedt. — **2.** kogte Hoveder, Finner og Skind af Helleflyndre (Af.). **-fiskur** [-fɪsgʊɣ] m. (mods. *brjóskfiskur*), Benfisk. **-flaga** [-fla·qa] f. Benplade. **-fleygur** [-flɛi·qʊɣ] a. flyvende i lige Retning. **-flís** [-fli·s] f. Bensplint. **-frauður** [-fröy·ðʊɣ] m. porøs Benmasse. **-freðinn** [-frɛ·ðɪn] a. haardfrossen, stivfrossen. **-fúi** [-fu·ɪ] m. Forraadnelse af Ben (necrosis). **-gaddaður** [-ŋ·-gad·aðʊɣ] a. stivfrossen, haardfrossen = *beinfreðinn*. **-gaddur** [-gad·ʊɣ] m. Bentap. **-garður** [-garðʊɣ] m. Ribbenene paa en Fisk, fra Halsen og til henimod Gattet; naar Fisken flækkes, fjærner man dem tillige med Rygraden, saal. at kun *dálkur* bliver tilbage: *skal . . . taka vel úr hrygginn og beingarðinn, en þó ekki svo að fiskurinn fari með* (JSVb. 113). **-hákarl** [bɛiːv(h)au·kadʎ] m. Brugde (selache maxima). **-harður** [-(h)arðʊɣ] a. haard som Ben, benhaard. **-hellir** [-(h)ɛdlɪɣ] m. Knokkelhule (med Ben fra Urtiden). **-himna** [-(h)ɪmna] f. Benhinde (periosteum). **-himnubólga** [-(h)ɪmnoboʊl·ga] f. Benhindebetændelse (periostitis).

beinhyrndur [bɛiːv(h)ɪ(r)ndʊɣ] a. med lige Horn.

bein hnappur [bɛin·hvahbʊɣ] m. Benknap. **-hnúta** [-hvu·da, -hvu·ta] f. Knokkel i Enden paa et Ben. **-hnútur** [-hvu·dʊɣ, -hvu·tʊɣ] m. Benknude. **-horaður** [bɛiːv(h)o·raðʊɣ] a. radmager.

beinhryggjaður [bɛin·hɪɟ·aðʊɣ] a. med lige Ryg (om Heste).

beini (-a) [bɛiːnɪ] m. Gæstfrihed, Traktement: *fengu þeir góðan beina*, de blev godt beværtede; *ganga um beina, bera, vinna (e-m) beina*, opvarte (Gæsterne).

beining (-ar, -ar) [bɛiːniŋk] f. **1.** det at rette n-t mod en el. i en bestemt Retning. — **2.** *(það að beina)* Gæstfrihed, Hjælpsomhed: *verða fyrir beiningum hjá e-m*, nyde Gæstfrihed hos en. — **3.** *(ölmusa)* Almisse, is. brugt i pl.: *beiðast beininga*, betle, tigge; — ogs. om selve Gaven, især Mad, der gives til en fattig.

beininga bænir [bɛiːniŋgabaiːnɪɣ] fpl. Betleri, Tiggeri. **-ferð** [-fɛr·ð] f., **-flakk** [-flahk] n., **-för** [-föːr] f. Tiggergang. **-kona** [-koːna] f. Tiggerske. **-leikur** [-lɛiːgʊɣ, -lɛiːkʊɣ] m. Tiggerleg; to forsk. Lege: **1.** en af Deltagerne agerer blind Betler, som rækker Haanden frem med lukkede Øjne og under Fremsigelse af en Ramse; de andre lægger saa forskellige Ting i hans hule Haand (ÓDavSk. 177). — **2.** en Art »lege bytte Gaarde«; en af Deltagerne er »Tigger«, som anmoder de andre om Plads, og faar Svaret »gaa til næste Nabo«; medens de andre bytter Hjörner, søger »Tiggeren« at erobre et ledigt Hjörne (ÓDavSk. 132). **-maður** [-maːðʊɣ] m. Betler, Tigger. **-poki** [-poːɟɪ, -poːɦɪ] m. Tiggerpose.

†**beininn** [bɛiːnɪn] a. hjælpsom, gæstfri.

†**beinir (-is, -ar)** [bɛiːnɪɣ] m. **1.** *(aðhlynning)* Befording, Hjælp, jfr. *beina*. — °**2.** (i digt. Omskrivninger): den som leder n-t i en vis Retning el. den, som giver en n-t osv. for at betegne en Mand.

beinisamur [bɛiːnɪsa·mʊɣ] a. hjælpsom.

bein kendur [bɛiŋ·ɦɛndʊɣ] a., **-kynjaður** [-ɦɪnjaðʊɣ] a. benartet. **-kol** [-ko·l] npl. Benkul. **-kross** [-kros·] m. Kors af Ben. **-kröm** [-krö·m] f. og npl. engelsk Syge (rachitis). **-kveisa** [-kvɛi·sa] f. Bensmærter (osteocopus). **-laus** [-n-löys] a. benløs, uden Ben: *beinlaust kjöt*, skært Kød; *þetta er (ekki) b. biti*, det her er (ikke) en Bid uden Ben i; — overf.: *gefa beinlausan bita*, (iron.) give en Stikpiller, skose en.

bein leiðis [bɛin·lɛi·ðɪs] adv. den lige Vej, den korteste Vej, retledes, direkte, umiddelbart: *auk annars væri ekki lítill hægðarauki fyrir A.-Skaftfellinga að geta komist í samband b. við sýslumann sinn* (Alþ. '11, B. II. 619). **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiɦɪ] m. **1.** *(greiðvikni)* Tjænstfærdighed, Velvillighed. — **2.** *(góðgerðir)* (udvist) Gæstfrihed, Traktement: *ritaði Bjarni . . . um beinleika Jóns* (Þjóð. '11, 12); *en meðan hann var þar, hafði hann ávalt slíkan beinleika, sem hefði hann verið einhverr af goðunum* (Od. 164). — **3.** *(það að vera beinn)* det at n-t er lige el. ret, lige Retning el. Beskaffenhed af n-t. **-leikur** [-lɛigʊɣ, -lɛikʊɣ] m. = **beinleiki** 3.

beinlím [bɛin·li·m] n. Benlim.

beinlínis [bɛin·li·nɪs] **1.** a. indec. og adv. ligefrem, retledes, direkte, umiddelbart: *b. eða óbeinlínis áhrif*, direkte el. indirekte Indflydelse; *hann gekk b. til hans*, han gik lige (sporenstregs) til ham; *í þessu atferli stýðjist hann ekki beinlínis* (ikke direkte) *við ályktun alþingis* (Lögr. '14, 218). — **2.** adv. *(berum orðum)* lige ud, med rene Ord, rent ud: *hann mæltist b. til þess*, han forlangte det rent ud.

bein loppa [bɛin·lohba] f. fuldstændig Valenhed. **-loppinn** [-lohbɪn] a. = *krókloppinn*, fuldstændig valen. **-marka** [-maɣga] vise ringe Tegn paa n-t: i Forb. *það beinmarkar ekki*, der kan ikke ses nogen Spor (af Fremskridt el. Fremgang). **-marki** [-maɣɟɪ] m. dum Tølper. **-megringur** [-mɛqriŋgʊɣ] m. radmagert Væsen: *en fiskurinn var svo magur að helmingur var beinmegringur* (ÞThÁrf. 148). **-meyra** [-mɛi·ra] f. (med.) Knokkelblødhed (osteomalacia). **-mjöl** [-mjö·l, -mjɛ·l] n. Benmel. **-mold** [-molt] f. Benjord.

beinn [bɛid·n, f. bɛiːn, n. bɛiv·t, bɛin·t] a. **1.** *(bugðulaus)* lige, ret: *bein lína*, lige Linje; — i overf. Bet.: direkte, umiddelbar: *beinn sólarhiti*, Insolation; *hinn beini sólarhiti hefur heldur eigi verið rannsakaður* (ÞTh. Lýs. II. 344). — **2.** *(undirferlislaus)* ligefrem, retlinjet: *hreinn og b.*, ærlig og ligefrem. — **3.** *(gestrisinn)* gæstfri, hjælpsom. — **4.** n. *beint*, som adv. **a.** *(nákvæmlega)* lige, nöjagtig, fuldstændig: *(var) straumfallið nær ekkert, svo beint var sem stöðutjörn* (GKonÆf. 58). — **b.** lige, den lige Vej: *b. áfram*, lige ud; *b. af augum*, lige frem, lige ud, »lige efter Næsen«. — **c.** *(einmitt, rjett)*: *b. í þessu*, lige i dette Øjeblik; *b. í því*, lige med det samme; *nú b.*, just nu, nu straks; *b. sem það væri lifandi*, ganske lige som om det var levende.

bein nál [bɛinːau·l] f. Bennaal. **-oddur** [bɛiːnod·ʊɣ] m. Benspids. **-plata** [bɛin·pla·da, -pla·ta] f. Benplade. **-prim (-s**, pl. ds.) [-prɪ·m] n. Pren. **-rófa** [-roʊ·a] f. (A.-Skaft.) = **hávella** (anas glacialis).

†**beinsamur** [bɛin·samʊɣ] a. hjælpsom, gæstfri (= *beinisamur*).

bein saumur [bɛin·söy·mʊɣ] m. Sutur, Sammenföjning af Ben (f. Eks. i Hjærneskallen). **-serkur** [-sɛɣgʊɣ] m. den Legemsbeskaffenhed, at Ribbenene gaar helt ned til Hoftebenet: (Ordspr.) *bágt er beinserkjum að beygjast á hlið* (GJ.). **-sýki** [-si·ɟɪ, -si·ɦɪ] f., **-sjúkdómur** [-sju·g·doʊmʊɣ, -sju·k·] m. Sygdom i Knoglerne, Bensygdom. **-skeftingur (-s, -ar)** [-sɟɛfdiŋgʊɣ] m. Kniv med Benskaft. **-skeftur** [-sɟɛfdʊɣ] a. med Benskaft. **-skeið** [-sɟɛi·ð] f. **1.** *(skeið úr beini)* Ske af Ben. — **2.** spec. *(vefjarskeið)* Væverske, Rit af Ben.

bein skeyti [bɛin·sɟɛi·dɪ, -sɟɛi·tɪ] f. indec. *(skotfimi)* Skydefærdighed (Færdighed i Skydning), Færdighed i at ramme. — †**2.** *(skot sem hittir)* Skud som rammer. **-skeytur** [-sɟɛi·dʊɣ, -sɟɛi·tʊɣ] a. sikker i at ramme, træfsikker.

bein skera [bɛin·sɟɛ·ra] vt. skære (med eet Snit) lige ind til Benet (naar Faar slagtes); — pp. og **a.**: *beinskorinn*, som skærer sig (el. har et Saar) lige ind til Benet (Sl.). **-skert** [-sɟɛɣt] an. se **gaddur**. **-skutla** [-sgʏhdla] vt. harpunere (f. Eks. en Sælhund) saaledes, at Harpunen støder paa et Ben og ikke kan fæste sig.

beinsljettur [bɛin·sljɛhdʊɣ] a. lige og jævn.

bein sorfinn [bɛin·sorvɪn] a. (om et Ben) hvor af alt Kød er pillet, saal. at kun Benet er tilbage: *b. handleggur benti til bergsins* (StStAndv. II. 304). **-stertur** [-sdɛɣdʊɣ] m. de nederste Rygben, sammenvoksne i eet, Haleben (BH.). **-stór** [-sdoʊ·r] a. = **beinamikill**. **-stranda** [-sdranda] vi. strande fuldkomment, forlise totalt, is. i overf. Bet.: gaa fuldstændig fra Koncepterne ved Eksamen.

° **bein strika** [bɛin·sdrɪ·ga, -sdrɪ·ka] a. indec. ligeliniet. **-stæður** [-sdai·ð-

oo̧] a. direkte. *b. byr*, Medbor. *beinstætt norðanleiði*, Medbor fra [illegible] Nord (JÞorkÞis. 259).

beinsullur [bɛin·sʏdloo̧] m. Sygdom bestaaende i, at Kød bliver haardt og næsten forbenet (sarcostosis).

beint [bɛiv·t] adv. se **beinn.**

beintala [bɛin·ta·la] f. Benknap (med Huller).

beintauga [bɛin·töy·qa] a. indec. (bot.) ligenervet (rectinervius).

bein tugga [bɛin·tʏg·a] f. tygget Ben. **-vana** [-va·na] a. uden Ben, benløs.

beinvaxinn [bɛin·vaχsɪn] a. rank.

bein vefsmyndun [bɛin·vefsmɪn·døn] f. Dannelse af Benvæv, Forbening. **-vefur** [-vɛ·voo̧] m. Benvæv. **-verkur** [-vɛo̧goo̧] m. sædv. i pl.: *beinverkir*, Kropsmærter med Feber.

†bein viði [bɛin·vɪ·ðɪ] n., **†-viður** [-vɪ·ðoo̧] m. Benved, Kristtorn (ilex aquifolium). **°-vængjur** [-vaiŋqoo̧] f. pl. Retvingede (Insekter) (orthoptera).

bein vöxtur [bɛin·vöχsdoo̧] m. Benvækst. **-þrekinn** [-þrɛ·ɟɪn, -þrɛ·ȼɪn] a. med svære Ben. **-þroti** [-þro·dɪ, -þro·tɪ] m. Benbetændelse.

beinþræddur [bɛin·þraid·oo̧] a. = *þráðbeinn*, traadret, snorlige.

bein þröngur [bɛin·þröyŋgoo̧] a. *(sem stendur á beini)* meget snæver: *með beinþröngan, skerpnaðan* [illegible] (GFrÚh. 45) **-æta** [illegible] f. se **beináta.** **-æxli** [-aiχslɪ] n. Overben, Skæverknuder.

beysinn [bɛi:sɪn] a. stor, betydelig, tyk, svær: *ekki b.*, ubetydelig, ringe, ikke anselig, af ringe Kvalitet; *þekkingin var ennþá ekki beysin* (Kundskaberne stod lavt) (ÞThLfr. II. 337).

beisk yrði [bɛis·gɪrðɪ] npl. bitre, nærgaaende Udtryk. **-yrtur** [-ɪo̧doo̧] a. = **beiskorður.**

1. **beiskja (-u)** [bɛis·ɟa] f. **1.** *(beiskt bragð)* bitter Smag. — **2.** overf. *(gremja)* Bitterhed, Forbitrelse.

2. **beiskja (ti)** [bɛis·ɟa, bɛis·(k)dɪ] vt. göre bitter, forbitre; — refl. *beiskjast*, blive forbitret, blive bister.

beiskju bragð [illegible] n. bitter Smag. **-salt** [illegible] n. Magnesia (JsJs.).

beisk legur [bɛis·glɛqoo̧] a. = *beiskur*, adv. *-lega*, bitterlig, haardt, hadefuldt. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiȼɪ, -lɛigoo̧, -lɛikoo̧] m. **1.** = 1. *beiskja.* — **2.** *(óblíða)* Modgang. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. bittert Sind. **-lyndur** [-lɪndoo̧] a., **-lundaður** [-lʏndaðoo̧] a. gnaven, vredagtig, vranten. **-orður** [-orðoo̧] a. bitter i sin Tale.

beiskur [bɛis·goo̧, n. bɛis·t] a. **1.** *(b. á bragð)* bitter, besk (i Smag); i overf. Bet.: *b. sannleikur*, den usminkede Sandhed: (Ordspr.) *betri er b. sannleiki en blíðmál lygi* (GJ.), bedre er besk Sandhed end blidmælt Løgn. — **2.** *(gramur)* forbitret, bister. — **3.** *(þungbær)* bitter, svær, tung at bære el. lide.

beisl (-s, pl. ds.) [bɛis·λ] n. = **beisli.**

1. **beisla** [illegible] f. (Am.) **byrðsla.**

2. **beisla (a)** [bɛis·la] vt. bidsle, optömme; i overf. Bet.: tæmme, ave, binde, lænke: *b. foss*, binde en Fos, ɔ: udbygge en Fos.

beisla leður [bɛis·lalɛ:ðoo̧] n. Hovedlag (EJ.). **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Forveksling el. Ombytning af Bidsler.

beisli (-is, pl. ds.) [bɛis·lɪ] n. Hovedlag (Hovedtöj, Hovedstol) med Tömme, Bidsel. — I Kenninger for Hest: *°beislabátur, °beislaljón* o. fl.; (Talem.) *sleppa fram af e-u beislinu*, give tabt overfor n-t.

beislis búningur [bɛis·lɪsbu:nɪŋgoo̧] m. Hovedlagssmykker (af Metal). **-hringur** [-ho̧iŋ·goo̧] m. Bidselring. **-höfuðleður** [-hö:voðlɛ·ðoo̧] n. **höfuðleður.** **-keðja** [-ȼɛð·ja] f. Stangkæde. **-kjálki** [-ȼauλ·ɟɪ, -ȼaul·ȼɪ] m. i Reglen i pl. *-kjálkar:* Bidselstang, -stænger. **-mjel** [-mjɛ·l] npl. Bidsel, Mundbid, Mile. **-ól** [-oᵘ:l] f. Bidselrem. **-stöng** [-ɪ-sdöyŋ·k] f. i Reglen i pl. *-stengur:* Bidselstang, -stænger. **-tamur** [-s-ta:moo̧] a. bidselvant, tæmmet. **-taumur** [illegible]

beislun (-ar, -anir) [bɛis·løn, -anɪo̧] f. Optömning; ogs. i overf. Bet.: *b. fossa*, Fossernes Lænkning, ɔ: Udbygning af Fosserne.

beysta (a og i) [bɛis·da] vt. **1. a.** banke: *b. korn*, tærske Korn. — **°b.** *b. grund*, slaa (Hovene) haardt i Jorden: *láta nú blakkana b. grund* (Gefn III. 2; 36). — **2.** *b. kampinn*, vrænge Mund, grine (BH.).

1. **beit (-ar, -ir)** [bɛi:t] f. **1.** *(bithagi)* Græsning, Græsgang: *ærnar voru á b.*, Faarene græssede: *halda ánum á b.*, føre Faarene paa Græs. — **2.** *(sigling gegn vindi)* Krydsning mod Vinden. — **†3.** *(málmrönd)* Metalkant: **a.** paa et Drikkekar; — **b.** omkring Randen paa en Ridesadel. — **4.** *(sífella)* i Udtr. *í beit*, i Træk, den ene efter den anden: *3 daga í b.*, tre Dage i Træk; *svo dregnar voru nær fjörutíu (lúður) í b.* (JÞork. Þjs. 420).

2. **°beit (-s,** pl. ds.) [bɛi:t] n. Skib.

3. **beit** [bɛi:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bíta.**

1. **beita (-u, -ur)** [bɛi:da, bɛi:ta] f. **1.** *(agn fyrir fiska)* Mading, Agn; i digt. Omskr. for Fisker: *°beitubjóður* (StÓl.). — **2.** *(stykki af hákarli)* et Stykke Havkal, hvori der er skaaret en Flænge, som det ophænges i.

2. **beita (ti)** [bɛi:da, bɛi:ta, bɛihdɪ] vt. med acc. og dat. **1. a.** med acc. *(láta skepnur bíta)* drive paa Græs, græsse; (Dyrene i dat.) *b. kindum, nautum* osv.: *b. (skepnum) út*, holde (Kreaturerne) paa Græs, lade (dem) græsse (mods. *gefa inni*, staldfodre); — (Græsgangen i acc.) *b. land*, ogs. *b. á landi* el. *b. í land: umráðandi kirkjugarðs má . . . alls eigi b. hann skepnum* (Stj. '02, B. 145); *rak hann kindurnar fram á dal, er á var beitt* (JÁÞj. I. 126); *b. skóg*, lade Faar, Geder el. Køer græsse i en Skov; — spec.: *b. e-n*, lade sine Kreaturer græsse ulovlig paa en andens Eng el. Græsgange; — ppr. *beitandi: e-u er beitandi*, n-t kan drives paa Græsgang: *komu fáir dagar svo að eigi væri* [illegible] (ÞI-Á. [illegible] 111) — **b.** i overf. Bet.: *hann er farinn að b. út(úr)*, han lader Taaen staa ud af Strömpen (el. Fingren af Vanten). — **2. a.** med dat. *(nota)* anvende, bruge: *b. hníf(i)*, anvende Kniven, trække Kniven; *beita hnífi, sverði á e-ð*, bruge Kniv el. Sværd for at skære el. hugge n-t; *b. sjer*, anspænde sine Kræfter, anstrænge sig, (i overf. Bet.) optræde med Fasthed; *En væri um eitthvað alvarlegt að ræða, þar sem Þorgeir þurfti að beita sjer* (JTrL. 11). — **b.** i forsk. Forb. med dat. og acc.: *beita e-n bragði, brögðum*, anvende List mod en; *beitast brögðum*, kæmpe mod hinanden med List; *b. e-n hörðu*, tage haardhændet paa en, gaa strængt i Rette med en; *hann var beittur rangindum*, der blev gjort ham Uret; *beitast illu við*, optræde fjendtligt mod hinanden i Ord el. Handling. — **3.** med dat. og vi. *(sigla skáhalt móti vindi)* krydse op i Vinden, luve: *b. skipinu hærra*, krydse mere op i Vinden. — **4.** med acc. og dat.: *b. dýr hundum*, jage Dyr ved Hjælp af Hunde; — nu i Reglen kun i Forb. som: *b. fje (kýr) hundum*, drive Faar (Køer) bort ved Hjælp af Hunde (= *hundbeita*). — **5.** med acc. og dat. **a.** *(beita fyrir vagn)* spænde for, anvende som Forspand; med acc. el. dat.: *b. hest (hesti) fyrir vagn*, spænde en Hest for en Vogn; — ogs. om det modsatte: *b. hesti frá vagni*, spænde en Hest fra Vognen. — **b.** i overf. Bet., her ogs. refl., *beitast: b. e-m (e-n) fyrir e-ð*, lade en trække Læsset, anvende en fortrinsvis (til et ubehageligt Arbejde), stille en i Spidsen for n-t: *urðu stuldir þeir margir berir, beitti Bjarni mjök Gvendi fyrir* (anvendte ham ofte til at stjæle), *var hann ok . . . léttvitr* (FspS. 167); *beitast fyrir e-u*, gaa i Spidsen for n-t, stille sig i Spidsen for n-t, kæmpe energisk for n-t: *að vísu var þetta mál ekkert flokksmál, en þó beittist fyrverandi stjórn svo mjög fyrir því* (kæmpede energisk derfor) (Alþ. '11, B. 636). — **6.** med acc. og dat. *(láta agn á öngul): b. (öngul) ormi, skelfiski osfr.*, sætte en Orm (Musling osv.) som Agn paa en Krog, benytte som Mading; *b. lóð sína*, sætte Mading paa sine Kroge (paa en Line); *hverju beitir hann?* hvad benytter han som Agn? — ogs. med Benævnelsen paa Agnet i acc.: *b. e-ð: nú beiti jeg kverksigann* (SIng. I. 289). — **7. a.** *(slá málm þunnan)* udhamre, drive Metal; — spec.: *beittur söðull*, Sadel forsynet med Messingkant, og beklædt med sort Vadmel (Sl.), jfr. 1. *beit* 3: *efnaðri konur áttu trésöðla, ýmist málaða eða „beitta": klædda með dökku vaðmáli og látúnsbrydda á röndum* (Br). i Eimr. XIII. 101). — **b.** *(beygja brún á málmbotni)* böje, danne Kanten paa en Metalbund.

beitar fje [bɛi:daofjɛ:, bɛi:tao̧-] n. Faar som gaar paa Græs om Vinteren el. er saa haardføre, at de egner sig dertil, jfr. *útigangsfje*. **-hagi** [-(h)ai:jɪ] m. Græsgang. **-hola** [-(h)o·la] f. græsbevokset Fordybning i Terrænet. **-hús** [-(h)u:s] n. (oftest i pl.) Faarestald (fjærnet fra Gaardens Huse). **-hús(a)maður** [-(h)u·s(a)ma:ðoo̧] m. Karl som passer Faarene i et *beitarhús*, Faarehyrde. **-ítala** [-r-i:tala] f. det forholdsmæssige Antal Faar, en Bonde lader græsse om Vinteren: *því eftir beitaritölu bænda hjer á eyju, er hjer ofsett í haga, hvað fje er fleira en svosem 1400* (BJLVs. 35). **-land** [-lan·t] n. Græsgang. **-mál** [-mau:l] n. Sag i Anledning af Græsning. **-sekt** [-o̧-sɛχ·t] f. Bøde for ulovlig Græsning. **-spilda** [-sbɪl·da] f. et Stykke Græsgang: *afmörkuð b.*, afgrænset Græsgang. **-teigur** [-tɛi:qoo̧] m. afgrænset Stykke Græsgang. **-tollur** [-tod·loo̧] m. Græsgæld, Betaling for Ret til Græsning. **-usli** [-r-ʏs·lɪ] m. Skade paa Græsgang. **-veður** [-vɛ:ðoo̧] n. saa godt Vejr, at man kan have Faar ude paa Græs: *líti út fyrir b.* (Eimr. VII. 45).

†°beiti (-is, pl. ds.) [bɛi:dɪ, bɛi:tɪ] n. Skib. **-ás** [-au:s] m. Stang der stikkes ud fra Baadens Luvside ved forreste Spant, naar man krydser op imod Vinden. Jfr. Falk, Seewesen, S. 61, *„stangi"*. Bruges kun ved *skautasegl*, s. d. O. (Gull.). Jfr. *undirgjörð*. **-buski** [-bʏs·ɟɪ] m. = **beitilyng.** **-eski** [-ɛs·ɟɪ] n. = **móeski.** **-fjara** [-fja:ra] f. **1.** Strandbred, hvor Kvæg el. Faar drives og græsser, bl. a. æder Tang. — **2.** = *beitufjara*. **-fóður** [-foᵘ:ðoo̧] n. Foderplanter, egnede til at dyrkes paa Græsgange. **-hagi** [-hai:jɪ] m. Græsgang. **-hjarn** [-ȼar·dv, -ȼad·v] n. tyndt frosset Snelag, saa at Faar og Heste dog kan græsse. **-kvistur** [-kvɪs·doo̧] m. Kratskov, anvendt til Græsgang. **-land** [-lan·t] n. = **beitarland.** **-lyng** [-liŋ·k] (bot.) Hedelyng (calluna vulgaris).

beitimunni [bɛi:dɪmʏn:ɪ, bɛi:tɪ-] m. Æg (paa Knive osv.) (BH.).

beiting (-ar, -ar) [bɛi:diŋk, bɛi:t-] f. Græsning. **1. a.** *(það að beita fjenaði)* Holden paa Græs. — **b.** Benyttelse af et Stykke Jord til Græsning: *b. lands*. — **c.** *(rjettur til beitar)* Ret til Græsgang (EspS. 140). — **2.** overf.: *(notkun)* Benyttelse: *b. þessa rjettar, framkvæmd þessarar skyldu* (Alþ. '11, B. II. 222). — **3.** *(á sjó)* Krydsen op imod Vinden. — **4. a.** *b. málma*, Udhamring af Metaller. — **b.** den fremstaaende Kant paa en Metalbund.

beitinga(r) borð [bɛi:diŋga(r)bor·ð, bɛi:t-] n. langt Tømmerbord paa Ben, Bukke el. Kasser, hvorpaa man lægger Fiskesnörer, mens Krogene agnes, Agnebord (Vf.). **-pláss** [-(o̧-)plaus·] n. Agneplads.

beitinn [bɛi:dɪn, bɛi:tɪn] a. god at anvende som Agn (BH.).

°beitir (-is, -ar) [bɛi:dɪo̧, bɛi:tɪo̧] m. **1.** den der bruger osv., jfr. 2. *beita* 2.: *°b. brands*, Kriger. — **°2.** = *beitiskip*.

beiti sigling [bɛi:dɪsɪg·liŋk, bɛi:tɪ-] f. Krydsning. **-skip** [-sɟɪ:p] n., **-snekkja** [-snɛhɟa] f. Krydser. **-vindsskúta** [-vɪn(t)sgu:da, -sgu:ta] f. Luvholder. **-vindur** [-vɪn·doo̧] m. Bidevind: *skip, sem hefur beitivind*, et Skib som ligger Bidevind; *sigla beitivind*, sejle Bidevind, krydse, luffe.

beit laus [bɛi:dlöys, bɛi:t-] a. uden Græsgange. **-sæll** [-saidλ] a. skikket til Græsning: *hjer hefur ekki verið beitsælt í vetur*, her har været skralt med Græsning i Vinter (for Faar og Heste).

1. **beittur** [bɛihdoo̧] pp. se 2. **beita.**

2. **beittur** [bɛihdoo̧] a. hvas, skarp.; ogs. i overf. Bet.: *við værum . . . beittir andstæðingar hennar* (ɔ: *stjórnarinnar*), bestemte Modstandere af Regeringen (Alþ. '11, B. I. 584).

beitu bjóð [bɛi:døbjoᵘ:ð, bɛi:tø-] n. Trug til Mading. **-fang** [-fauŋ·k]

n. [illegible] af Agn. **-feginn** [illegible] a. glad ved Madingen. **-fiskur** [illegible] m. Agnfisk. **-fjara** [illegible] f. Strandbred, hvor man samler Muslinger til Agn: *fara í beitufjöru*, samle Muslinger til Agn. **-frystihús** [-frıs·dıhu·s] n. Ishus til Opbevaring af Mading. **-geymsla** [-ɟɛim·sla] f. Opbevaring af Agn. **-hlutur** [-hλʏ:doϙ, -hλʏ:toϙ] m. Fangstpart, der tilfalder den, som skaffer Mading til Veje. **-hnífur** [-hvi:voϙ] m. Agnkniv, Kniv til at skære Agn med, f. Eks. tage Fisken ud af Muslinger el. skære Sild el. Blæksprutter i Stykker. **-kóngur** [-koᵘŋ·goϙ] m. (zool.) Trompetsnegl (buccinum undatum). **-laus** [-löy·s] a. uden Mading. **-leysi** [-lɛi·sı] n. Mangel paa Agn. **-tok** [-to:k] n. (Vf.) = **smálúða.**

beitur [bɛi:doϙ, bɛi:toϙ] a. (Breiðd.) = 2. **beittur.**

beitu síld [bɛi:dosil·t, bɛi:to-] f. Agnsild. **-skel** [-sɟɛ:*l*] f. Skaldyr, spec. Musling (til Agn). **-skurðarfjöl** [-sgʏrðaϙfjö:*l*] f. Agnskærebræt (Arnf.). **-skurðarmaður** [-sgʏrðarma:ðoϙ] m. Agnskærer (Vf.). **-skurður** [-sgʏr·ðoϙ] m. Udskæren af Muslingens Fisk til Agn el. Skæren itu af Fisk el. andet, som anvendes som Mading. **-tekja** [-tɛ:ɟa, -tɛ:ȷ̊a] f. Optagelse af Agnmusling. **-tekjumaður** [-tɛ·ɟoma:ðoϙ, -tɛ·ȷ̊ø-] m. Mand som optager Agnmusling.

beizl- [bɛis·*l*] se **beisl-.**

bekk baðstofa [bɛhkbað·sdova] f., ogs. *bekkbygð baðstofa* el. *baðstofa bygð á bekk*, gammeldags Badstue (Folkestue) uden Loft, hvor man fra Gulvet kunde se det indvendige af Taget. Benævnelsen kommer rimeligvis af, at Bræddegulvet el. den ophöjede Del af Gulvet paa bægge Sider af det lavere liggende Jordgulv i Stuens Midte, kaldtes *bekkur.* Væggene i *b.* er forholdsvis lave og Tagspærrenes underste Ender hviler paa Stolpernes Hoveder el. paa de Stokke, der ligger paa Stolpehovederne (jfr. Valtýr Guðm. Privatbol. S. 127, Afbildningen) (↔ *skarabaðstofa*). **-bygður** [-bıgðoϙ, -bıgðoϙ] a. se **bekkbaðstofa.** **-bítur** [-bi·doϙ, -bi·toϙ] m. (zool.) Bænkebider (oniscus). **-dýna** [-di·na] f., **-fletja** [-flɛ·dja, -flɛ·tja] f. Hynde (Vf.). °**-hefill** [-(h)ɛ·vıdλ] m. Skothøvl (JsJs.).

bekking (-ar, -ar) [bɛhɟiŋk] f. *(mein)* Fortræd; *(stríðni)* Drillen (baade legemlig og aandelig); *(illkynjaður hrekkur)* ondartet Spog el. Puds, is. paa en folelig Maade.

bekkingur (-s, -ar) [bɛhɟiŋgoϙ] m. som sidste Sammensætningsled: Discipel, som tilhorer en vis Klasse i Skolen: *efstubekkingar*, overste Klasses Disciple, Primanere.

bekkinn [bɛhɟı*n*] a. drilsk, fuld af Spilopper, given til at drille el. fortrædige andre, ondskabsfuld.

bekkja (ti) [bɛhɟa, bɛhɟdı] vt. **1.** *(láta setjast á bekk)* bænke, — refl. *bekkjast*, sætte sig. — **2.** *(hrekkja)* spille en et Puds, drille en, — refl. *bekkjast*, drille: *bekkjast við* el. *til við e-n*, drille en (legemlig el. aandelig), göre en Fortræd, chikanere en.

bekkja ofinn [bɛhɟao:vı*n*] a. vævet med (kulorte) Striber. **-pils** [-pıl·s] n. Skört vævet med (kulørte) Striber.

bekkjar bróðir [bɛhɟarbroᵘ:ðıϙ] m. Klassekammerat. **-fjelag** [-ϙ-fjɛ:laq] n. Klasseforening, Forening af Klassekammerater. °**-gjald** [-r-ɟal·t] n. *(í kirkju)* Stoleleje (i en Kirke) (JsJs.). **-gjöf** [-ɟö:v] f. Brudegave. **-klæði** [-ϙ-klai:ðı] n. Tæppe bredt over en Bænk. **-lalli** [-r-lad·lı] m. Fuks. **-systir** [-ϙ-sıs·dıϙ] f. kvindelig Klassekammerat.

bekkjast (ti) [bɛhɟast] vrefl. se **bekkja.**

bekkjavagn [bɛhɟavag·n] m. Charabanc, Bænkevogn (JsJs.).

bekkjóttur [bɛhɟoᵘhdoϙ] a. stribet, bredstribet.

bekkjunautur [bɛhɟonöy:doϙ, -nöy:toϙ] m. Bænkekammerat, Sidekammerat.

bekkklæði [bɛhklai·ðı] n. Tæppe.

1. **bekkur (-s og -jar, pl. -ir)** [bɛhgoϙ, bɛhks, bɛχ·s, bɛhɟaϙ, bɛhɟıϙ] m. **1.** *(langt borð, sem setið er á)* Bænk; *(legubekkur)* Sofa; i Kenninger: **bekkjarbót*, egl. Bænkepryd ɔ: Kvinde (MJ. IV. 227); Hustru (MJ. III. 54): †*breiða bekki*, lægge Tæpper over Bænkene; (Talem.) *hjer er nú setinn bekkurinn*, her er alt fuldt besat (ofte med en Bibetydning af at der er dygtige og raske Folk, der sidder der); *þá verður nú setinn bekkurinn, er hann kemur í hópinn*, naar han kommer til, kan man sige, at der bliver en udsogt Skare; *hann er laus við bekkinn*, han er los og ledig, har kun sig selv at sörge for; *vera kominn upp í bekkinn*, være kommen til Höjbords; *færa sig upp í bekkinn*, flytte sig længere indefter, blive mere nærgaaende el. paatrængende, trænge stærkere paa. — **2. a.** (paa ældre isl. Gaarde) Bræddegulvet el. den forhöjede Del af Folkestuens Gulv langs Væggene, i Mods. til det lavere Jordgulv i Midten. — **b.** *baðstofa bygð á bekk* se *bekkbaðstofa*: *en baðstofan var bygð á bekk, og skammbitar í sperrum ofarlega* (JÁÞj. I. 42). — **3. a.** *(skóladeild)* Klasse. — **b.** *(skólaherbergi)* Klasseværelse. — **4.** *(rönd á dúk osfr.)* Bort, Stribe (vævet el. strikket osv.), Kant.

2. †**bekkur (-s og -jar, pl. -ir)** [bɛhgoϙ, bɛhks, bɛχ·s, bɛhɟaϙ, bɛhɟıϙ] m. Bæk: (Ordspr.) *betra er að stilla í bekk enn á* (GJ.), det er bedre at stæmme Bæk end Aa; (Talem.) *það er breiður b. á milli e-a*, der er stor Afstand imellem n-n, n-n bor langt fra hinanden: *á síðustu árum hennar var breiður b. milli okkar* (ThTh. 6); ogs. overf.: n-n staar hinanden (nu) meget fjærnt.

bekni [bɛhgnı] f. indec. Drilleri, Drillesyge: *að brottför Sigrúnar hefði verið gjör til bekkni við* (for at fortrædige) *þá feðga* (JThMk. 301).

bekra (a) [bɛ:gra, bɛ:kra] vi. bræge.

bekri (-a, -ar) [bɛ:grı, bɛ:krı] m. Vædder: *brjóta bekrann*, brække, knække Halsen.

beldinn [bɛl·dı*n*] a. = *baldinn*: genstridig, uregerlig, ustyrlig.

?**belegur** [bɛ:lɛgoϙ] a. passende: *það er ekki belegt*, det er ikke passende (dansk: beleilig) (Vf., ÁM. 226a, 8vo).

Belgar [bɛl·gaϙ] mpl. = *Belgir, Belgíumenn*, Belgiere.

belg ávöxtur [bɛl·gau·vöχsdøϙ] m. Bælgfrugt. **-ermi** [-ɛrmı] f. Pufærme, Hængeærme. **-fláttur** [-k-flauhdøϙ] m. Bælgflaaning, Helflaaning (i Mods. til at skære Skindet op i Bugen). °**-flauta** [-flöy·da, -flöy·ta] f. (mus.) Sækkepibe. **-fullur** [-fʏdløϙ] a. med fuldproppet Mave. **-hempa** [-(h)ɛμba, -(h)ɛmpa] f. Kappe uden Ærmer eller Sideaabning (i ældre Tid især som Overklædning for Kvinder). **-hýði** [-(h)i·ðı] n., **-hylki** [-(h)ıλɟı, -(h)ılȷ̊ı] n. Bælgkapsel (folliculus). **-hveljur** [-χwɛljøϙ, -kvɛljøϙ] fpl. Hydroider af Slægten Physophora (ÞThLýs. II. 590).

Belgía (-u) [bɛl·ɟi·a] f. npr. Belgien.

belgingshósti [bɛl·ɟiŋs(h)oᵘs·dı] m. tör, stöjende Hoste.

belgingur (-s) [bɛl·ɟiŋgoϙ] m. **1.** *(það að e-ð belgist upp)* Oppusten, Opblæsen, Opsvulmen: *það er b. í læknum*, Bækken er svulmet op. — **2.** *(rosti)* Hovmod, Opblæsthed. — **3.** *(gola)* stiv Blæst.

Belgir [bɛl·ɟıϙ] mpl. Belgiere.

?**belgiskur** [bɛl·ɟısgoϙ] a. belgisk = *belgverskur*.

Belgíu-maður [bɛl·ɟioma:ðøϙ] m. Belgier.

belgja (di) [bɛl·ɟa, bɛl·(q)dı] **1.** vt. *(blása út, þenja út)* oppuste, opblæse, bringe til at opsvulme: *b. sig*, puste sig op; i overf. Bet.: være uforskammet; *b. (upp) hvoftinn (gúlinn)*, puste Kinderne op; overf.: være frækmundet: *hvað viltu vera að b. hvoftinn!* — om en Hund: *þar sat hann og belgdi hvoftana, geláði at öllum mætti og teygði sem mest úr lotunni* (ÞGjD. 33). — **2.** *(þenjast út)* pose ud: *hafði hún (ermin) belgt fram yfir höfuð honum* (GKonÆf. 41); — impers.: *dúkinn belgir*, Dugen svulmer op; — refl.: *jökullinn hækkar eða belgist upp* (svulmer op) (ÞThLýs. II. 64). — **3.** *þamba*: *b. í sig*, bælge, tylle n-t i sig. — **4.** *(blása með belg)* oppuste ved Hjælp af en Blæsebælg: *b. eld*, bringe Ilden til at flamme op.

belgjaletur [bɛl·ɟalɛ:doϙ, -lɛ:toϙ] n. en Slags opsvulmet Skrifttype (JGrv. i ÁM. 435, fol. 9r).

belgjarávöxtur [bɛl·ɟarau:vöχsdoϙ] m. Bælgfrugt.

belgja stör [bɛl·ɟasdö:r] f. (bot.) Hirsestar (carex panicea L.). **-þang** [-þauŋ·k] n. Blæretang (fucus vesiculosus).

belg jurt [bɛl·gjʏϙt] f. Bælgplante. **-kæfa** [-(k)-ȷ̊ai·va] f. *kæfa*, henkogt i Faareskind *(sauðarbelgur)*. **-mikill** [-g-mı·ɟıdλ, -mı·ȷ̊ıdλ] a. bredmavet; (om et Skib) sværtbygget, bred. **-pípa** [-k-pi·ba, -pi·pa] f. Sækkepibe. †**-rúnar** [-g-ru·naϙ] fpl. en særlig Art magiske Runer (Guðbr. Vigf. i JÁÞj. I. IX).

†**belg stakkur** [bɛl·ksdahgoϙ] m. = **belghempa.** **-troðinn** [-tro·ðı*n*] a. propfuld; overf. *(önnum kafinn)* travlt beskæftiget (Árn.).

belgur (-s (†-jar), -ir) [bɛl·gøϙ, bɛl·ks, †bɛl·ɟaϙ, bɛl·ɟıϙ] m. **1.** *(afflegið skinn í heilu lagi)* Skind (helflaaet, ikke opskaaret), Bælg; (Ordspr.) *gjalda e-m rauðan belg fyrir gráan*, hævne sig paa en ved at prygle ham til Blods (i ældre Tid: dræbe ham). — **2. a.** *(skinnpoki)* Bælg el. Skindpose (ogs. syet), anvendt for at opbevare især Madvarer, hvortil der ikke gærne maa komme Luft, jfr. *skjóða, kæfubelgur, smjörbelgur, skyrbelgur* osv.; *draga belg yfir höfuð e-m*, trække en Skindpose ned over Hovedet paa en (f. Eks. en Heks) for derved at hindre vedkommende i at göre Fortræd: (Ordspr.) *ekki bítur það í belg liggur* (GJ.), det bider ei, i Bælgen ligger; (Talem.) *leggja orð í belg*, tale med om n-t, give sit Besyv med i Laget, jfr. Sagnet om *orðabelgur* (JÁÞj. II. 479 ff.). — Til samme Sagn kan maaske ogsaa henføres Udtrykket *þylja (tala, lesa) e-ð í belg og blöðru* (el. *byðu*), opramse noget tankelost (ligesom man vilde fylde en Sæk dermed); ogsaa *læra í belg og byðu*, lære uden at tænke over det, man lærer; *nota orðin í belg og biðu* (tankelost) *og láta þau þýða, hvað sem þeir vilja* (Eimr. X. 228); (Ordspr.) *betri er b. (hjá) en barn*, smaa Gryder har ogsaa Øren. — **b.** spec. oppustet Skindpose, der bruges til at holde Fiskeliner flydende: *skera eða slíta belgi af bólfærum, sem verða á vegi fyrir bátum* (Lögr. '15, 63). — **3.** *(smiðjubelgur)* Blæsebælg. — **4.** (bot.) Bælg (legumen). — **5. a.** *(kviður)* Bug, Vom; *(ær) bládökk í framan og á fótunum, en mjallhvít á belginn* (ÞGjD. 69). — **b.** *(belgmyndaður líkami)* bælgdannet Krop: *leit hún út á belginn sem skata* (JÁÞj. I. 640). — **6.** i nedsættende Bet. om Personer: **a.** *(hrokafullur maður)* opblæst Person, Vigtigpraas: *þið belgirnir þar nyrðra* (MJJAr. 55). — **b.** *(ístrubelgur)* Tyksak, Isterbug, Istervom.

belgverskur [bɛl·gvɛϙsgoϙ] a. belgisk.

belg vetlingur [bɛl·gvɛhdliŋgøϙ] m. Bælgvante. †**-þór** [-k-þoᵘ·r] m. Runetegn der bet. 19.

beli (-a, -ar) [bɛ:lı] m. **1.** *(vömb, magi)* Bug, Vom; — i Börnesprog, Mavse: *er nú ekki orðinn fullur belinn? — fullur b. mamma!* (JÁÞj. I. 431). — **2.** *(ílát)* Beholder, spec. Beholderen paa en Petroleumslampe (Sl.).

belj [bɛl·*j*] n. Brøl, Skrig.

1. **belja (-u, -ur)** [bɛl·ja] f. Ko.

2. **belja (a)** [bɛl·ja] vi. **1.** *(öskra)* brøle; *(grenja)* skrige, skraale, tudskraale. — **2.** *(fulga með hávaða)* buldre. — **3.** strømme frem med høj Larm, bruse: *b. fram*, styrte frem: *þá hann sér ána b. fram með froðukasti* (Il. I. 125); *beljandi foss við hamrabúann hjalar* (JHall. 52).

beljaki [bɛl·ja·ɟı, -ja·ȷ̊ı] m. **1.** *(maður mikill vexti)* en kæmpestor Mand (med en Biforestilling af noget kluntet el. uformeligt), stor Tamp, Prygl; — (staar rimel. i Forb. med Jættenavnet *Beli*, gen. *Belja*). — **2.** *(stór ísjaki)* stor Isflage.

†**beljan, beljun (-ar)** [bɛl·ja*n*, bɛl·jø*n*] f. Brølen.

beljusötur [bɛl·jøsö:døϙ, -sö:tøϙ] n. (Ko)Slubren.

belkingur (-s) [bɛλ·ɟiŋgoϙ] m. (Vf.) = **belgingur.**

bella (bell, udenfor præs. findes vistnok kun 3. psg. imp. **ball)** [bɛd·la, bɛd·λ, bad·λ] vi. og impers. †**1.** *(hitta)* træffe, ramme, slaa imod n-t: *honum ball*, han blev saaret; *ball hann í kórslá svo brotnaði úr honum tönn*

(ÓDavÞu. 152) (Ordspr.) [illegible] Skæbnen vel (SchMal). — **2.** *(smella)* spec. om Lyden naar n-t stoder sammen, klaske, give Genlyd: [illegible] (GFrE. 61). [illegible] (GTh. '95, 234).

2. **bella (di)** [bɛd·la, bɛl·dɪ] vt. med dat. ove (Vold), behandle (ublidt): [illegible] (MJ. IV. 10).

†**belli (-a, -ar)** [bɛd·lɪ] m. = **beli.**

†**bellibragð** [bɛd·lɪbraq·ð, -brag·þ] n. Puds, Skælmsstykke.

†**bellinn** [bɛd·lɪn] a. tilböjelig til at drille el. göre andre Fortræd, drillevorn, skælmsk.

†**bellvís** [bɛd·lvi·s] a. drillevorn, chikanøs. †**-vísi** [-vi·sɪ] f. indec. Lyst til at göre Fortræd.

belta (a) [illegible] som Bælte over: *(þokan) beltaði fjöllin* (JÁÞj. II. 188).

belti (-is, pl. ds.) [bɛʎ·dɪ] n. **1.** *(mittisband)* Bælte. — **2.** (geogr.) Bælte, Zone *(hita-, kulda-)*. — **3.** *(rafabelti)* Finnerne af en Flynder (Vf.). — **4.** som npr. *Belti: (Eystrasalt)*, Østersøen; *(Stóra-, Litlabelti)* Store el. Lillebælt.

beltis dýr [bɛʎ·dɪsdi:r] n. (zool.) Bæltedyr (dasypus). **-hafi** [-(h)a:vɪ] m. Indehaver af et (Sports)bælte. **-hringja** [-(h)ɾiŋ·ɟa] f. Bæltespænde. **-korn** [-kor·dn, -kod·n] n. lille Bælte. **-laus** [-löy·s] a. uden Bælte. **-myndun** [-mɪn·don] f. Bæltedannelse, Bæltestegning. **-pör** [-pö:r] npl. Bæltespænde. **-sproti** [-ɪ-sbro:dɪ, -sbro:tɪ] m. nedhængende Ende af et Bælte, jfr. *sprotabelti*. **-staður** [-sda:ðoɣ] m. Bæltested, Midje. **-stokkur** [-sdohgoɣ] m. en af de firkantede Metalplader (Guld el. Sølv), hvormed et *stokkabelti* er besat. †**-sund** [-sʏn·t] n. npr. Storebælt. **-tækur** [-s-tai:goɣ] a. i Forbindelsen: *beltistæk lúða*, Helleflynder, som er saa stor, at man kan flaa Finnerne af den og koge dem som selvstændig Ret (Vf.). **-þari** [-þa:rɪ] m. (bot.) Sukkertang (laminaria saccharina).

ben (-jar, -jar) f. og **(-s, ben)** n. [bɛ:n, bɛn·jaɣ] **1.** *(sár)* Saar (nu særlig digterisk); i Sms. i forsk. Kenninger: *°benjahríð*, Kamp; *°benjakólfur*, Vaaben; *°benjalaut*, Valplads; *°benjalögur*, Blod (fra Saar); *°benjavöndur*, Vaaben, Sværd. — **2.** *(mark)* Mærke paa et Faars Øren, især nens det endnu ikke er lægt (jfr. *yfir-, undirben*).

1. **benda (-u, -ur)** [bɛn·da] f. **1.** *(flækja)* Indvikling, Forvikling, Urede, Uorden: *greiða úr bendu*, udrede n-t forviklet; (overf.) løse Knuden; [illegible] **2.** [illegible] **3.** *(bugða)* Krumning. — **4.** *(band)* Baand, Reb (Vf.). — **5.** *(höfuðbendur)* [illegible]

2. **benda (di** og **ti**; pp. **bendur, bentur)** [bɛn·da, bɛn·dɪ, bɛn·tɪ, bɛn·doɣ, bɛn·doɣ, bɛn·toɣ] vt. **1.** *(þenja)* (egl. forsyne med Stræng) strække, spænde: *b. boga*, spænde en Bue; (Ordspr.) *ef boginn er bentur um of, mun hann bresta* (GJ.), naar Strængen er stindest, brister han snarest; — i overf. Bet. om en Violinspiller: *þegar hann bogann bendir* (GTh. '95, 56). — **2.** *(beygja)* böje, krumme, bringe til at svulme: *vindur bendir voðir*. — **3.** *(girða)* forsyne med Baand: *benda tunnu*, lægge Baand om en Tønde; — om Spanter i et Skib: *(hafa) bifbátar sem ekki hafa verið því sterkari — betur bentir — oft sprungið* (Lögr. '14, 206). — †**4.** vi. böje af: *upp að landi eg réð benda* (Hallur Jónsson, ÞThLfr. II. 297).

3. **benda (ti)** [bɛn·da, bɛn·dɪ, bɛn·tɪ] **1.** vt. med dat. *(gefa merki)* vinke, give Tegn: *benda e-m til sín*, vinke en hen til sig. — **2.** vi. *(vísa á)* pege paa; ogs. i overf. Bet.: henvise til, göre opmærksom paa: *b. e-m á e-ð*, göre en opmærksom paa n-t; *b. á e-n*, pege paa en; spec. pege Fingre ad en; †*b. fyrir*, varsle (jfr. *fyrirbending*); — *b. til*, antyde, hentyde til.

bendi (-is, pl. ds.) [bɛn·dɪ] n. Baand, Reb.

bendill (-ils, -lar) [bɛn·dɪdʎ, bɛn·dɪls, bɛn·(d)laɣ] m. **1.** *(flækja)* Forvikling, Indvikling, jfr. *benda*. — **2.** *(stríður hárlokkur, lengri en aðrir)* Marelok (BH.). — **3.** *(mjó ræma)* Bændel; *(band)* Baand, Reb.

bendilormur [bɛn·dɪlor·moɣ] m. = **bandormur.**

bending (-ar, -ar) [illegible] **1.** [illegible] *fjarlægð)* Signal: *gera e-m bendingu*, give en et Vink, signalisere til en. — **2.** [illegible] *bendingar* (mange gode Vink). — **3.** *(forboði)* Varsel: *b. um ókominn tíma*. — **4.** *(sveiging)* Böjning, Krumning.

bendinga bók [bɛn·diŋgabo:k] f. Signalbog. **-draumur** [-dröy:moɣ] m. Varseldröm. **-leikur** [-lei:goɣ, -lei:koɣ] m. Ballet, Pantomime. **-ljós** [-ljou:s] n. Signallys. **-ljósker** [-ljou:scɛɣ] n. Signallanterne. **-mál** [-mau:l] n. Tegnsprog. **-mynd** [-mɪn·t] f. Signalfigur.

bendla (a) [bɛn·(d)la] vt. **1.** *(binda saman)* binde sammen. — **2.** *(flækja)* indvikle: *b. e-n við e-ð*, sigte en for n-t; *vera bendlaður við e-ð*, siges at være delagtig i n-t, være indviklet (impliceret) i n-t; siges at staa i Kærlighedsforhold til . . .: *fólk er að b. þau saman*, man siger, at der er n-t imellem dem.

bendluband [bɛn·(d)loban·t] n. Kobbelrem.

bendlur [bɛn·(d)loɣ] fpl. Hunfaar fæstede til hinanden ved at en Stang er bunden til Hornene, for at det ene ikke skal løbe bort, Faarekobbel (Vf., JÓl.).

?**bendsla (a)** [bɛn·sla] vt. (naut.) bændsle.

benediktska, benediska [bɛ:nɛdɪsga] f. politisk Retning, der i den isl. Forfatningssag forlangte en Guvernør med Ministre ansvarlige for Altinget, saaledes kaldet efter dens betydeligste Talsmand, Benedikt Sveinsson († 1899).

°**beneldur** [bɛ:nɛldoɣ] m. »Saarild«, Sværd: *benelds ullur*, Kriger.

benja (a) [bɛn·ja] vt. **1.** *(særa)* saare. — **2.** *(marka)* forsyne (et Faars Øren) med Mærker.

benjalag [bɛn·jala:ɣ] n. Stilling af Kroppen, hvorved man udsætter sig for at blive saaret (BH.).

°**ben logi** [bɛn·loi·jɪ] m. »Saarflamme«, Sværd. °**-regn** [-rɛgn] n., °**-rögn** [-rögn] n. Kamp.

Bensi (-a, -ar) [bɛn·sɪ] m. npr. Dim. af *Benedikt*.

benskorinn [bɛn·sgo·rɪn] a. skaaren saa at der bløder.

ben vítis [illegible] gen. sg. som a. Eufemisme for *Helvítis*, Pokkers. **-vítugur** [-vi·doɣoɣ, -vi·t-] a. (som Skældsord) forbandet.

°**ben vöndur** [bɛn·vöndoɣ] m., °**-þvari** [-þva·rɪ] m. Sværd.

1. **ber (-s,** pl. ds., gen. pl. **berja)** [bɛ:r, bɛr·ja] n. **1.** *(berávöxtur)* Bær. — **2.** *(eitill í holdi)* lille Haardhed i Huden af Störrelse som et Bær (ofte som Beg. til Kræft): *hafði hann fengið b. í vörina* (BrJNat. 12).

2. **ber** [bɛ:r, n. bɛɣ·t] a. **1. a.** *(nakinn)* nogen, blot, bar: *ber líkaminn*, det nøgne Legeme; *(með) berum höndum*, med bare Hænder; *með beru höfði*, med blottet Hoved; *b. hnífur, bert sverð*, blottet Kniv (Sværd); *draga á beran öngul (bert járn)*, fiske paa bar Krog (uden Mading); *það skín í beran náinn*, det bare Legeme ses igennem (jfr. *náber*); *sjá (með) berum augum*, se med blotte, uvæbnede Øjne; (Ordspr.) *alt er betra en bert* (Eimr. X. 138), hvadsomhelst (hvilketsomhelst Klædningsstykke, hvor elendigt det er) er bedre end at gaa nøgen, bedre er grov Traad end bart Laar; *alt er betra en berir önglar*, alt er bedre end bare Kroge. — **b.** *(gróðurlaus)* uden Plantevækst. — **2. a.** *(skjóllaus, varnarlaus)* uden Bedækning; (Ordspr.) *b. er hver að baki, nema sjer bróður eigi*, bar er broderløs Bag; *bert*, mat uden Brikker (i Skak om Kongen, naar den er blottet for alle Brikker, roi dépouillé): *ef kóngurinn verður mát í sama leik og hann missir seinasta manninn er það kallað »stóra bert«, annars litla b. Bert er minstur vinningur í skák* (ÓDavSk. 294). — **b.** *(skjóllaus, um staði)* udsat for Vind og Vejr, som ikke giver Læ (om Steder), aaben: *undir beru lofti (berum himni)*, under aaben Himmel; *undir bert loft*, ud i fri Luft, ud i det fri. — **3.** *(skýr, uppvís, augljós)* klar, tydelig, öjensynlig, aabenbar: *bert mál*, let forstaaeligt Sprog; *gjöra e-ð bert*, göre n-t klart, bekendtgöre n-t; *b. dauði*, den visse Død; *segja e-ð (með) berum orðum*, sige n-t rent ud; *verða b. að e-u* (el. *í e-u*), blive overbevist om n-t, tydelig vise sine Hensigter; *hann varð b. að glæp*, han blev overbevist om en Forbrydelse; *hann varð b. að því að vilja svíkja þá*, man fik fuldstændige Beviser for, at han vilde bedrage dem; *gera sig beran að* (el. *í e-u*), opføre sig aabenlyst saa el. saa: *Við bar það og að útlenzkir duggarar gerðu sig bera í ofríki og ójöfnuði hér á landi . . .* (JAðEin. 606); *hann var svo klaufalega b. í því*, han var saa klodset tydelig i at vise . . . (ÞGjUf. 12). — **4.** *b. í orðum*, frimodig i sin Tale. — **5.** n. *bert* som adv. (= *berlega*), comp. *berar(a)*: *dreyma bert*, drömme tydelig og klart (jfr. *berdreyminn*); *dreymdi . . . mun berar en nokkru sinni fyr* (HermJDulr. 66).

1. **bera (-u, -ur)** [bɛ:ra] f. Hunbjörn.

2. **bera (-u, -ur)** [bɛ:ra] f. *(graslaust flæði)* nogen Strækning, der til Tider oversvömmes af Vand (Skaft.).

3. **bera (ber; bar, bárum, bæri, borið)** [bɛ:ra, bɛ:r, ba:r, bau:rom, bai:rɪ, bo:rɪð].

A. vt. *(b. sem byrði, færa, flytja)* bære, bringe, føre, transportere. — **I.** med en Forestilling om Bevægelse: **1.** bære: *b. bagga*, bære en Byrde; — refl.: *e-m berst e-ð*, en faar noget (fra et andet Sted). — **2.** *b. e-ð á hesti*, transportere n-t paa en Hest. — **3.** om Klæder, Vaaben, Smykker osv.: bære, have paa, være iført osv.: *b. skikkju, vopn, kórónu* osv. — **II.** uden direkte Forestilling om Bevægelse. **1.** (i Regl. med udel. obj.) *(fæða)* føde (særl. om Dyr, især Køer og Faar); i denne Bet. undertiden med dat.: *b. kálfi eður lambi* (JÁÞj. I. 349); om Kvinder bruges i Reglen i Nutidssprog *ala, fæða*; *bera* derimod nu kun i antikiserende Poesi og opbyggeligt Sprog, samt desuden pp. *borinn* i en Del staaende Udtryk, jfr. Eks. og B. V. 2. a. — **2.** *b. ávöxt*, bære Frugt (i egl. og overf. Bet.) — **3.** *(halda uppi, geta staðið undir)* bære, udholde; *(þola)* taale, lide. **a.** (om Vogne, Skibe, Lastdyr osv.) *þeir hlóðu skipið eins mikið og það gat borið* (saa meget som det kunde bære); *vagninn er of veikur til að geta borið svo þunga byrði*, Vognen er for svag til at kunne bære en saa tung Byrde. — **b.** (om Jord, Land osv.) *landið getur ekki borið fleiri menn*, Landet kan ikke ernære flere Mennesker; *þó hún væri hin mesta* [illegible] slog til for Brødrene) (JÁÞj. II. 254). — **c.** (om Sindstilstande) udholde osv.: *b. harm sinn í hljóði*, lide i Tavshed. — **4.** *b. sig* (om Holdning, legemlig el. aandelig, el. økonomiske Tilstande), se Ekspl., jfr. ogs. B. IV. — **5.** *b. sig að e-u* (egl. bringe sig selv til n-t, ɔ:) prøve paa n-t, forsøge n-t: *enda bar Hans sig að því* (gjorde hvad han kunde for at) *að koma sjer ekki úr húsi hjá henni* (JÁÞj. II. 495); ogsaa som en Slags Hjælpeverbum, ofte forstærkende: *berðu þig að sitja á helvítis borunni rjettari í skipinu* (PGAnn. 80), se ogs. Ekspl. — **6.** *b. sig til (við e-n)*: **a.** *(hegða sjer)* opføre sig (overfor en). — **b.** *(reyna)* prøve paa n-t, göre hvad man kan: *þá er best að b. sig til* (JÁÞj. II. 441).

B. i forsk., mest overf. Betydninger. **I.** med en Forestilling om Bevægelse. **1.** parere, afbøde: *b. þeir veðrið af andlitinu með rekunni*, bruger Skovlen til at beskytte Ansigtet mod Stormen (JÁÞj. II. 287). — **2.** om Anklage og Frikendelse, Vidnesbyrd for og imod osv.: *b. e-ð á e-n*, anklage en for n-t; *b. e-ð af e-m*, frikende en for n-t, erklære en uskyldig for n-t, bestride at en har gjort n-t. — **3.** *b. e-n e-u*, egl. tynge en ned ved Hjælp af n-t, belæsse en med n-t, nu mest i overf. Bet. [illegible] anklage en for n-t: *En þá um sumarið var Korfitz Ulfeldt borinn landráðum og drottinssvikum* (JAðEin. 118). — **4.** om anden Fremstilling el. Skildring af n-t: fremstille, skildre, berette, bringe Besked el. Under-

retning osv.. **a.** *b. kveðju, orð, boð, frjett* osv., se Ekspl. — **b.** (*fara með þvaður, segja eftir e-m*) føre Sladder, sladre af Skole. — **5.** i Udtryk, der betyder vinde, sejre, og det modsatte: *bera hærra* (*lægra*) *hlut*, se Ekspl. — **II.** uden Forest. om Bevægelse. **1.** *bera nafn, bera konungs* (*jarls*) *nafn, b. gæfu, hamingju til e-s, b. traust til e-s, b. áhyggjur út af e-u* osv., se Ekspl. — **2.** om Indsigt, Erkendelse osv.: *b. skyn á e-ð*, have Forstand paa n-t, *b. kensl á e-ð*, kende n-t. — **3.** i forsk. andre overf. Bet. **a.** (svarende til A. I. 1.) *b. fyrir borð*, kaste over Bord; overf. regne for intet, forkaste, ringeagte, ikke tage Hensyn til. — **b.** (svarende til A. I. 3.) *b. ægishjálm yfir e-m* (jfr. *ægishjálmur*), være en overlegen. — **c.** (svarende til A. II. 4.) *b. hátt höfuðið*, holde Hovedet höjt, være stolt og kæk. — **III.** med forsk. præp.: *b. á, af, fyrir, undir* osv., se Ekspl. — **IV.** refl. *berast.* **1.** blive baaren, bragt osv., jfr. A. I. — **2.** *berast* (*mikið*) *á*, brovte, bryste sig, jfr. A. II. 4; se ogs. Ekspl. **3.** om Flugt, Kamp, Leg osv., hvorved en Skare drives el. jages et Stykke Vej hen: *leikurinn barst út á völl* (trak ud paa den aabne Mark) (ÓDav. Sk. 28). — **4.** (*opinberast, vitrast*) vise sig, aabenbare sig: *sumum barst hún í drauma*, for nogle viste hun sig i Drömme (JÁÞj. I. 372). — **V.** pp. *borinn.* **1.** baaret, transporteret osv. **2.** som sidste Led i Sms. **a.** født: *frjálsborinn, konungborinn, óborinn* osv. — **b.** blandet med: *eltingarborinn* (s. d. O.). — **3.** (*snjáður, um föt*) brugt, n-t slidt.

C. v. impers. om en ufrivillig Bevægelse, baade i Tid og Rum, navnlig en som finder Sted ved en Hændelse: (*hreyfast*) bevæges, (*reka*) drives, føres. **I. 1.** direkte: *bátinn bar í haf út*, Baaden drev ud paa rum Sø. — **2.** med præp. og adv.: *b. á., b. undan, við* osv., se Ekspl. — **II.** med dat. **1.** (*um skyldu*) om Pligt: *e-m ber e-ð*, en er forpligtet til n-t, bör n-t. — **2.** (*um rjett*) om Ret: *honum ber það með rjettu*, det tilhører ham med fuld Ret.

Ekspl.: *hann bar lát konu sinnar vel*, han bar sin Hustrus Død som en Mand; (Ordspr.) *ber vitni, þá báðir ljúga* (SchMál.), naar bægge Parter lyver, maa der Vidner til; *í sporin hans renning og brunasand ber* (GFr. Úh. 115), Rendfog og Vulkansand driver hen og dækker hans Spor; *mjer barst fregn*, jeg modtog en Efterretning; *mjer barst mikið af vörum með skipinu*, jeg modtog (fik) mange Varer med Skibet; *borin von*, tvivlsomt (Árn.): *það er borin von um e-ð*, n-t er tvivlsomt; *ærin er borin*, Faaret har læmmet; *gyltan er borin*, Soen har faret; *maður er í heiminn borinn*, et Menneske er født til Verden; *þeim er sonur borinn*, de har faaet en Sön; *vel borinn*, af god Herkomst; *vera borinn til arfs, ríkis*, have medfødt Ret til Arv el. Rige; *borinn blindur*, født blind; *vel viti borinn*, klog, forstandig; *borinn og barnfæddur*, født og baaren, barnefødt og hjemmebaaren; *vera borinn e-u*, blive anklaget for n-t: *hann var borinn galdri* (JÁÞj. I. 346); *borið var henni þjófnaðarorð*, hun fik Ry for at være Tyv (BrJÞf. 95—96). — — Ekspl. i alfabetisk Orden: *bera* **á** (underforst.: *olíu, smyrsl* osv.), smöre (med Olie, Salve el. desl.); *bera* (*olíu*) *á hjólið*, smöre Hjulet; *þessu næst er lögur … borinn á blöðin* (bliver Bladene præparerede med en Vædske) (Eimr. I. 108); *skugga ber á e-ð*, Skyggen falder paa n-t; *það ber á e-u*, n-t mærkes, n-t viser sig tydeligt, kommer for Dagen, falder i Øjnene, vækker Opsigt; *það fór að bera á geðveiki hjá honum*, der begyndte at vise sig Spor af Sindssyge hos ham; *láta á sjer bera*, göre sig bemærket, træde i Forgrunden; *hann lætur ekki á því bera*, han lader sig ikke mærke dermed; *ekki ber á öðru*, ja, det kan nok være; *það er annars ekki lítil fannfergi! Já, ekki ber á öðru; svo lítið bar á*, uden at vække Opsigt; *e-a ber á*, n-n bliver uenige; *bera e-ð á e-n*, sigte en for n-t; *b. glæp á e-n*, beskylde en for en Forbrydelse; *b. á e-n um of*, fodre for godt el. kraftigt (om Dyr og Mennesker); *b. á bál*, lægge paa et Baal, is. lægge en afdøds Lig paa Baalet; *b.* (*mat*) *á borð*, sætte Mad paa Bordet, dække Bord, — i overf. Bet.: diske op med; *b. e-m e-ð á brýn*, bebrejde en n-t; *e-ð ber á góma*, n-t bliver omtalt, kommer paa Tale; *b. á hesti*, transportere paa en Hest; *þeir báru á sjö hestum*, de brugte syv Heste til Transport; *bóndi ljet b. á honum* (lod den anvende som Pakhest) (ÞGjD. 59); *b. e-n á höndum sjer*, bære en paa Hænderne; — ogs. i overf. Bet.: bære paa Hænderne, göre Stads af en, forkæle en; *b. á milli*, se *b. milli*; *b. á móti*, se *b. móti*; *b.* (*áburð*) *á tún* (*völl*), ogs. abs. *b. á*, gøde Marken; — *b. óðan* (*ört, hratt*) *á*: [1]) tale hurtig: *málhölt í tungutaki og bögumælt, enda bar hún óðan á* (Eimr. X. 130); *Gróa las bænir sínar við gröfina, eins og aðrir; þurfti aðeins að b. hratt á, svo hún yrði jafnsnemma búin …* (ÞGjÚf. 46); [2]) (*gera e-ð fljótt*) göre n-t hurtig, arbejde hurtigt: *G. M. hefir á 1—2 árum komið fram með 2 eigi stuttar sögur … En þótt svo væri, að mönnum tækist ekki að b. svo óðan á, er ekkert við það að athuga* (Eimr. XIV. 111); — *berast á*, prunke; *berast* (*mikið*) *á*, brovte, bryste sig; *berast á í klæðum*, ogs. abs. *berast á*, gaa prangende klædt; — *e-m berst á*: [1]) (*e-r kemst í hættu*) der tilstøder en n-t, en kommer i Fare; [2]) (*verður fyrir áföllum í lífinu*) en møder Uheld, is. om Fare ved Drukning, Forlis osv., ofte ligefrem = drukne, forlise; *rjetta þeim bróðurþels bjargandi hönd | sem berst á og lífshætta þrengdi* (StStAndv. I. 125); *menn fóru daglega yfir fljótið, en engum barst þar á* (JTrGst. I. 181); *þennan dag barst öllum skipunum á*, denne Dag forliste alle Baadene (JÁÞj. I. 6); — *sár berast á e-n*, en begynder at blive saaret (i Kamp); *e-n ber að*, en kommer tilfældigvis til Stede; (Ordspr.) *ekki er manninn lengi að b. að stúlkunni* (SchMál.), Pigen faar sig snart en Mand (om n-t der gaar hurtigt for sig); *e-ð ber að*, n-t hænder, sker, indtræffer, tildrager sig (= *b. fyrir, til, við*); *e-ð ber bráðan að*, n-t kommer pludselig (og uventet): *dauða hans bar bráðan að*; (Talem.) *alt ber að sama brunni*, alt peger i samme Retning, Resultatet bliver det samme alle Vegne; *b. að sjer böndin*, vække Mistanke mod sig selv, binde Ris til sin egen Rumpe: *böndin berast að e-m*, en kommer til at staa som den skyldige; *e-ð ber e-m að höndum*, n-t hænder en, møder en, jfr. *b. til handa*; *e-ð ber að ósi*, n-t havner et Steds: *Ár eftir ár fjell allur viðskiftastraumurinn jafnt og rótt í gamla farveginn og bar að ósi í móðurskauti hinnar dönsku fastaverslunar* (JTrL. 44); *bar þá að eyrum hans sætan söng*, da naaede en herlig Sang hans Ører; *bera vatn að fjósamanni*, hente Vand til Røgteren (JÁÞj. I. 364); *b. lykil að skrá*, prøve, om en Nögle passer til Laasen; *barnið ber rjett* (*skakt*) *að*, Barnet indstiller sig til Fødsel i en rigtig (forkert) Stilling; — *b. af*, [1]) tage Udsigten til n-t bort, skjule n-t: *því fjárhúsin, þau sem uppi voru, báru af* (JThMk. 235); *sá Finnur ei til hans, því forberg lítið bar af* (GKonÆf. 45); [2]) = *b. út af*; — *b. af* (el. *afbera*) holde ud, taale: *var honum dæmd hýðing … svo mikil sem hann mætti af bera* (JÁÞj. II. 119); *b. af sjer*, holde ud, taale: *Sýktiz sýslumaður þar bráðlega, svá ei bar hann af sér þá nótt alla* (GKonÆf. 72); *b. e-ð af e-m*, frikende, undskylde en for n-t; *jeg get ekki af mjer borið að*, jeg skal ikke benægte at jeg …; *b. slettu af e-m*, intervenere, træde frem til Gunst for en anden, tage ens Parti; *b. af sjer högg*, afparere et Hug; *b. af e-m*, overgaa, overvinde en, bære Prisen for en; *b. af* (*e-m*) *árekstur* (*skell*), tage Stødet af for en, tage Törnen af for en; *b.* (*mat*) *af borði*, tage af Bordet; *b. af skipi*, bringe et Skibs (en Baads) Ladning i Land (is. paa Ryggen), losse et Skib; *berast af*, udholde, bære en Sorg: *hvernig barst hann af*, hvorledes bar han sin Sorg? hvorledes tog han det? *hún hefði borist enn verr af* (hun vilde have givet sig endnu mere Sorgen i Vold), *ef eg hefði ekki hert mig upp* (Mýrd. 263). — ogs. i Bet.: kunne klare sig: *þeir berast ei af, þeir byltast í kaf, þeir brjóta í spón og það fyllir* (StStAndv. II. 219). — *b. aftur*, [1]) (*fara með aftur*) bære tilbage; [2]) (*í skáktafli*) göre et Træk om, trække om (i Skakspil); [3]) (*lýsa e-ð rangt*) dementere, modsige; — *bera áhyggju*(*r*) *út af e-u*, være bekymret paa Grund af n-t; *bera ár*(*ina*), bruge en Aare, ro; *bera áræði til e-s*, have Mod til n-t; *b. ást til e-s*, nære Kærlighed til en, elske; *sæðið, trjeð bar ávöxt*, Sæden, Træet bar Frugter; *b. hundraðfaldan ávöxt*; — *b.* **b***anaorð af e-m*, dræbe en, jfr. *banaorð*; *b. sitt barr*, se *barr*; *b. bein sín, b. beinin*, ende sine Dage, dø; *b. blak af e-m*, undskylde en; *b. e-m boð, orð, orðsending frá e-m*, bringe en Bud, Ord, Besked fra en anden; *b. e-n brigslyrðum* (*brigslum*) skælde en Huden fuld, bebrejde en n-t; (Ordspr.) *fætur hljóta búk að b., en bolur höfuð* (GJ.), Benene maa Kroppen bære, men Bullen Hovedet; †*b. bönd á e-n*, lægge i Lænker; *það var borið* **e***ftir honum, að …*, det blev fortalt, med ham som Kilde, at … — *e-ð ber fyrir*, [1]) (*kemur fyrir*) n-t hændes, sker, (jfr. *b. að, til, við*); [2]) (*birtist*) viser sig (lige overfor): *bar mjer fyrir augu*, kom mig for Øjne; — *b. fyrir* (*í skák*) dække; *b. e-ð fyrir* (*sig*), dække sig med n-t, bruge n-t til at afparere et Hug med; — deraf overf.: anføre n-t til sin Undskyldning el. Forsvar, skyde sig ind under; (*nota sem átyllu*) give til Paaskud: *gamalt orðtak, svo það er óhætt að b. það fyrir sig, hvenær sem maður vill og þarf* (ÞGjD. 9); — ogs. refl.: *berast e-ð fyrir*, finde et Paaskud til n-t: *og hafið þér ekki getað borist annað fyrir, en að yður léki í mun að fá mín* (Od. 454); *hafa ekkert fyrir sig að bera*, mangle de allernødvendigste Ting; overf.: have ingenting at anføre til sit Forsvar, skyde sig ind under, undskylde sig med; *bera fyrir augu*, komme for Øjne, ses; *bera e-n fyrir e-u*, angive en som Hjemmelsmand til, hvad der fortælles, henvise til en; *bera fyrir borð*, kaste over Bord, — overf.: regne for intet, ringeagte, ikke tage Hensyn til: *öll hans mótmæli voru fyrir borð borin*, der blev intet Hensyn taget til hans Protester; — *berast fyrir*, i Reglen i Forb.: *láta fyrir berast*, holde stille, overnatte, forblive paa et Sted, slaa sig til Ro et Steds; *segja sumir þeir hafi borist fyrir* (standset og udkæmpet Hovedkampen) *við Desjarhól* (JÁÞj. I. 525); *b. fje á e-n*, bestikke en; *b. fje í dóm*, bestikke en Dommer; *b. frá e-u*, fortælle om n-t; *e-ð ber frá e-u*, n-t fjærner sig fra n-t: *Menelás hjó til Þóants, er skjöldinn bar frá* (et Øjeblik tilfældigvis ikke dækkede) *bringunni, var það banasár* (Il. II. 101); *b. frá borði*, hjembringe sin Del af Gevinsten, modtage sin Lod; (pop.) *berðu nú frá mjer á spýtu* (JÓl), du behøver ikke at fortælle mere! hold nu op!; *b. e-ð fram* (el. *upp*), fremføre n-t; *b. fram mál*, fremføre en Sag; *b. fram orð*, udtale et Ord; *b. fram ræðu*, holde en Tale; *e-n ber framhjá*, en gaar forbi, passerer forbi: *þegar hana ætlaði að b. framhjá, segir hann …* (JÁÞj. I. 291); *b. e-m frjett um e-ð*, bringe en en Underretning om n-t; *b. e-ð gegn e-m*, vidne imod en; *b. gegn e-u* = *b. á móti e-u*, benægte n-t; *b. grjót á hurð*, tilspærre, tildække en Dör med Sten; *bera gæfu til e-s*, have Held med sig til n-t, være saa lykkelig at kunne göre eller udrette noget; (Talem.) *bera halann brattan eller lágt* (*lágan*), egl. holde Halen höjt el. lavt, ɔ: være munter el. nedtrykt; *b. hærra* (*lægra*) *hlut*, blive den vindende (tabende, komme tilkort); *b. hæstan hlut frá borði*, gaa af med Sejren, have det störste Udbytte af n-t: *… var því síst að furða, þó að þeir bæri hæstan hlut frá borði í þessum skinndrætti um hafnirnar* (JAðEin. 53); *b. hönd fyrir höfuð sjer*, forsvare sig; *b.* **í***:* om Legemer der til Dels dækker hinanden el. staar lige overfor hinanden (jfr. *b. yfir, í, saman*); (*sjást með e-ð annað að baki*) ses paa Baggrund af n-t: *Skipasiglur ber í klettahjallana* (JTrHeið. I. 5); spec. (*vera í sömu línu og e-ð annað*) staa i lige Linje med: *þegar sólina ber í hnjúkinn*, naar Solen viser sig lige bag ved, staar lige over Bjærgtoppen; *b. í e-ð*, egl. bære n-t hen til Opfyldning af n-t el. som Smörelse paa n-t, der ligesom optager det (jfr. *bera á*): *b. möl í veginn*, bære Grus til at istandsætte Vejen med; (Talem.) *b. í bakkafullan lækinn*, give Bagerbörn Hvedebrød, jfr. *bakkafullur*; *b. í bætifláka fyrir e-n*, undskylde; *b.* (ɔ: *gogg*) *í fisk*, hugge i Fisken med en *goggur*, naar man har trukket den op til Overfladen, for at tage den op i Baaden; deraf ogs. om Kød: stikke i, begynde at skære; *b. olíu í hárið*, komme Olie i Haaret; *b.*

harm sinn í hljóði, lide i Tavshed; *b. skarn í vænginn*, besmykke en Fejl med elendige Undskyldninger (BH.); *b. í vænginn*, (i en noget mildere Betydning) undskylde sig: *Torfi bar ýmislegt í vænginn* (undskyldte sig med forskelligt) *fyrst, eins og hann var vanur, en sagði þó seinast* ... (ÓDavÞj. 78); *b. mikið í e-ð*, gøre n-t prunkende: *mikið í borið*, med store Udsmykkelser (jfr. *íburðarmikill*); — *b. yfir*: ¹) (underforst. *land*), føre hen over Jorden: *vildi að hann* (ɔ: *hesturinn*) *bæri sig fljótt yfir* (bragte ham hurtigt frem) (ÞGjD. 42—43); *bar hesturinn hann skjótar yfir en hann varði* (JÁÞj. I. 568); ²) *e-n ber yfir*, en føres henover: *fyrir því að færð var betri upp á hálsinum en niðri í dölum, bar hann fljótt yfir* (gik det hurtigt for ham) (GKonÆf. 120); ³) *e-ð ber yfir e-ð*, n-t føres hen over n-t og standser der: *ætla menn að* (*keflið*) *hafi borið þar yfir, sem þumallinn á vettling Sviða var undir á mararbotni* (JÁÞj. II. 77); ⁴) ses over, jfr. *bera í: sá eg þá b. yfir Látrafjöllin einhvern svartan depil* (saa en sort Plet komme lige over Latrabjærgene) (OBj. I. 17); — *b. inn*, bære ind, spec. (i Mods. til *b. e-n út*) indsætte (i Besiddelse af n-t, en Gaard el andet, hvorfra man er blevet udsat); *b. járn*, bære Jærn (ved de saakaldte «Gudsdomme», jfr. *járnburður*); *b.* **kensl** *á*, kende; *b. konungs nafn*, bære Navnet Konge, være Konge; *b. e-m kveðju*, bringe en en Hilsen; (Talem.) *b. ljá í gras*, slaa en Smule Græs (jfr. *b. niður*): *og sumstaðar í Þingeyjarsýslu var ekki ljár borinn í gras* (blev Leen ikke rört) (ÞThÁrf. 181); *b. ljúgvitni*, aflægge falsk Vidnesbyrd; *b.* **með** *sjer*, vise tydeligt, udvise, lade n-t fremgaa tydeligt: *klæðið ber það með sjer, að það er svikið*, Töjet er ganske tydelig forfalsket; *fógetagerðin ber það með sjer, að* ..., af Fogedforretningen fremgaar det (tydeligt), at ... (Lögr. V. 79); *e-m ber e-ð* (*á*) *milli*, n-n bliver uenige om n-t; *hitt var heldur, sem á milli bar, að* ..., derimod var der en anden Ting, som man ikke syntes om (egl. som voldte Uenighed) (JÁÞj. I. 110); *e-ð ber milli einhverra hluta*, n-t viser sig, kommer til Syne mellem to andre Ting: *sólina ber milli hnúkanna*; *b.* (*á*) *móti e-u*, benægte n-t, bestride n-t, nægte, modsige; *b.* **nafn**, føre et Navn, hedde; — *b. niður*: ¹) *b. niður* (*ljá*), begynde at slaa el. meje, göre et Par Skaar; *jeg bar snöggvast niður* ... *honum, til þess að vita, hvernig bitu*; ²) ... begynde et Steds: *Jeg hafði nú hugsað mjer að bera niður á hinu kotinu, mælti Egill* (JTrHeið. III. 62); *b. niður á e-u*, slaa ned paa n-t: *þess vegna var best að leiða það hjá sjer* ... *nóg var samt til að bera niður á, og það af öllu verra tægi* (der var nok alligevel til at slaa ned paa, af hvad der var ikke saa lidt værre) (JTrGst. I. 140); — *b. niður hrogn*, udkaste Rogn: *skal b. niður allt slor* (udkaste Fiskeaffald) *á miðum kringum eyjarnar* (Stj. '93, B. 57); ogsaa abs.: *b. niður* (underforst. *hákarl*) udkaste Havkalv, efter at Leveren er udtaget; *b. e-m njósn*, underrette en om n-t (som man har udspejdet el. selv erfaret hemmelig); *b. e-m gott* **orð**, omtale en godt; *b. ofan í mýri, veg osfr.*, læsse Fyld i en Sump, Vej osv.; ogs. abs. *b. ofan í*, jfr. *ofaníburður*; *b. e-ð ofan í e-n*, gendrive ens Løgne; *b. ofurliði*, overvælde, overvinde; *vera ofurliði borinn*, blive overvældet, maatte böje sig for Overmagten; *b. e-n ofurráða um e-ð*, tage Bestemmelsesretten af en angaaende n-t; *b. e-n* **ráðum**, tage Magten fra en; *b. reiði e-s*, have ens Vrede (paa sig); — *b.* **saman**, ¹) sammenligne, sammenholde; *b. saman handrit*, sammenligne Haandskrifter; *b. saman ráð sín, b. sig saman um e-ð*, lægge Raad op, raadslaa, raadføre sig med hinanden om n-t; *b. sig saman um e-ð við e-n*, forhandle med en om n-t; *b. sig sundur og saman*, raadslaa frem og tilbage; *fóru að b. sig saman, hvor meira kynni* (prøve hinandens Kundskaber) (JÁÞj. I. 504); ²) staa i lige Linje, jfr. *b. í, yfir: gætti þess, að láta siglutoppana bera saman* (Eimr. XVIII. 125—126); *það bar saman, að* ... *og*, det indtraf paa samme Tid, at ... og; *stilla svo til að fundum þeirra bæri saman* (at de kunde modes) (JÁÞj. II. 345); ³) *b. saman við e-ð*, stemme overens med n-t: *það vill ekki b. vel saman við það, sem þeir Þorsteinn sögðu* (Eimr. III. 30); med dat.: *þeim bar saman um það, að* ..., de var enige i, at ...; *b. sig*, ¹) (om Holdning i legemlig og aandelig Henseende) staa oprejst: *sandfokið* ... *lamdist svo inn í útifjenað, að sauðfje gat varla borið sig fyrr en sandurinn var mulinn úr ullinni* (ÞThFerð. II. 233); *b. sig hátt*, holde Hovedet höjt, knejse (spec. om Heste); *b. sig vel*, have en mandig Holdning; — ogs. overf.: opføre sig mandig, være fattet og behersket; *b. sig illa*, opføre sig umandigt, jamre sig; *b. sig lítt*, klynke og jamre; — ogs. abs.: *hvernig bar hún sig?* hvordan tog hun det; — ²) om økonomisk Tilstand: *b. sig*, betale sig (*b. sig vel, illa*): *þetta fyrirtæki ber sig illa*, dette Foretagende betaler sig daarligt; *b. sig að e-u*, prøve paa n-t; *ber sig það alt í ljósi lita* (søger at farve det i Lyset) (JHall. 121); *sá ber sig nú að gera það*, han har let ved at göre det; *berðu þig að flýta þjer!* se at skynde dig! *berðu þig að þegja!* prøv paa at tie stille! *jeg skal b. mig að borga þjer* (JHall. 270); *b. sig eftir e-u*, søge, anstrænge sig for at faa fat i n-t; *b. sig eftir björginni*, se at faa fat i Føde; *þar þeir ekki gætu borið sig eftir, eins og hinar kindurnar* (JÁÞj. II. 200); *b. sig til*, opføre sig, optræde, te sig (jy. bær sæ te): *Hann ber sig til eins og hann viti af gestkomu* (GFrÁtt. 69); *Prestur bar sig til* (optraadte) *eins og hann var vanur að gera við stúlkurnar* (ÞGjOs. 58); *b. sig upp við e-n*, henvende sig til en; *b. sig upp um e-ð* el. *undan e-u*, beklage sig over n-t; *b. sigur í orustu*, vinde Sejr, sejre i et Slag; ogs. abs. og elliptisk; *b.* (*sigur*) *af e-m*, besejre en; — overf. overgaa en, bære Prisen for; *b. skyn á*, have Forstand paa; — *b. sundur: e-a ber sundur, það ber sundur með e-m*, n-n fjærnes fra hinanden, Afstanden mellem n-n bliver större; *b. e-m vel söguna*, give en sympatetisk Skildring af en, omtale en rosende; — *b.* **til**: ¹) ske, indtræffe, hændes (jfr. *b. að, b. við*); ²) om Aarsag: *það bar til þess þvi*, det skete af den Grund, Aarsagen var den; *hvað ber til þess?* hvad er Aarsagen dertil? *hvað ber til þess, að mjer hlotnast sá heiður?* hvad skylder jeg den Ære? — med dobbelt acc.: *mig ber nauðsyn til*, jeg er nødt til; ogs. blot: *nauðsyn ber til*; ³) bidrage til: (Ordspr.) *b. verður til hverrar sögu nokkuð* (GJ.), der gaar aldrig Røg af en Brand, uden der er Ild i den; *borguð skuld ber til sæmdar*, betalt Gæld bringer Ære (Eimr. X. 139); — *hafa e-ð til að bera* (el. *til brunns að bera*), være i Besiddelse af n-t (en el. anden Egenskab); *e-m ber til*, n-n bliver uenige: *þeim bar til við hann* (Esp. II. 105); *e-ð ber e-m til handa*, n-t moder, tilstøder en; — *b. e-ð til baka*, ¹) (*taka aftur*) tilbagekalde; ²) (*mæla á móti*) modsige n-t, erklære n-t for usandt, protestere mod n-t, nedlægge Indsigelse imod n-t; betvivle: *staðreyndir, sem ekki verða til baka bornar* (Ísaf. '15, 1. 1.); — *b. traust til e-s*, *treysta e-m*: *b. þrek til e-s*, have Kraft til at udføre n-t; *b.* **um** *e-ð*, give Oplysninger om n-t, vidne om n-t: *bæjardyrabustin ber um, hvað margt sje fjeð* (JHall. 135); *b. um með e-m*, være taalsom mod en; — *b. e-n undan* (*e-u*), ¹) (*bjarga e-m*) bringe en bort fra n-t, bringe en i Sikkerhed: *en hinir fráu hestar báru Hektor undan* (Il. II. 104); ²) (*b. e-ð af e-m*), frikende en for n-t, undskylde en for n-t, vidne en fri for n-t: *undan annari meðvitund báru þeir bræður þær* (BrJÞf. 182); ³) bære Fangsten op, naar den kastes i Land fra Baaden: *fiskurinn barst þar svo á land á góu og þorra að eigi varð undan borið hjá sumum* (ÞThFerð. III. 73); *e-n* (*e-ð*) *ber undan* (impers.), en (n-t) fjærnes, undslipper: *komu þeir á gilþröm eina. Bar Brynjúlf undan* (kom langt forud for de andre) *og hrataði hann af fram* (GKonÆf. 84); — *bera undir e-ð* (*e-n*), ¹) henhøre ind under n-t: *störfum, sem bera undir alþingi* (Lögr. V. 79); ²) tilfalde: *ber þá arfinn undir foreldra hins látna*, Arven tilfalder da den afdodes Slægtninge; *ef svo ber undir*, hvis det indtræffer; — *e-n ber undir*, en drives indunder: *hesturinn féll í vök eina og bar þegar undir ísinn* (blev af Strömmen drevet ind under Isen) (GKonÆf. 40); *b. e-ð undir e-n*, forelægge en n-t for at raadspörge ham derom, raadspörge en ang. n-t; *b. málstað sinn undir e-n*, appellere til en: *b. fje undir e-n*, bestikke en; *b. e-ð undir atkvæði*, sætte n-t under Afstemning; *b. e-ð undir hendinni*, bære n-t under Armen; *b. undir sig* (om Vand), afsætte Bundfald: *þar sem hallinn er lítill eða enginn, b. árnar undir sig* (ÞThLýs. I. 150); *b. undir skepnur*, stro, anbringe Stroelse i en Stald; — *b. upp*, ¹) (= *b. upp hey*) bære Hø op og opstable det, is. i en *heytóft*, s. d. O.; paa Vf. ogs. = *mæna*, s. d. O.; ²) *b. e-ð upp* (*til atkvæða*), sætte under Afstemning; *b. mann upp í fjelagi*, foreslaa en Mand som Medlem af en Forening; ³) (*koma fram með*) fremsætte, fremstille, komme frem med, opkaste n-t; (*stinga upp á*) foreslaa: *um skuld mig krafði, skakt upp bar* (fremstillede den urigtig) (BóluHj. 209); ⁴) (*vinna upp, fá fult gjald fyrir*) faa fuld Erstatning for n-t: ... *upp það næstum berðu* ... *þu kemst hjá að heyra | heimskra þvætting, sjerðu!* (StStAndv. I. 25); — *e-ð ber upp*, n-t rager op: *tindinn bar upp*; — n-t føres el. trækkes op: *brynjuna bar upp af mjöðminni*; — *b. upp á*, falde paa, indtræffe paa: *þrettándann ber í ár upp á miðvikudag*, Helligtrekongersdag falder i Aar paa en Onsdag; (Ordspr.) *það ber ekki* (el. *ekki ber*) *alt upp á einn daginn*, egl. alting indtræffer ikke paa een Dag, jfr. Rom blev ikke bygget paa een Dag, siges til Folk som er utaalmodige, hvis de ikke kan faa alle deres Ønsker el. Bestræbelser realiserede paa een Gang; *b. bát upp á skutum* (Breiðd.), trække en Baad op ved at flytte Stavnene skiftevis; *skipið bar upp að vog einum*, Skibet dreves hen imod en Vaag (JÁÞj. I. 165); *b. upp bónorð*, fri; *b. upp erindi sitt*, fremføre sit Ærende, sin Anmodning; *b. upp frumvarp á þingi*, indbringe et Forslag paa Altinget; *b. upp gátu*, forelægge en Gaade (til Besvarelse); — *b. upp í* (jfr. *b. í*): *ber bitann rjett upp í opið ginið á honum*, det traf sig, at Slaaen just var lige foran hans aabne Gab (JÁÞj. I. 42); *b. mál upp við* (el. *undir*), referere en Sag for ...; — *b. upp við birtu, ljós*, holde op mod Lyset; *b. upp í sjer*, bære i Munden, spec. føre løs Tale; — *b. út*, i Alm. bære ud osv.; *b. út blað*, udbringe en Avis osv.; — spec. i Bet.: ¹) *b. út* (*lík*), bære ud som død, for at begraves; ²) *b. út barn* (jfr. *útburður*), udsætte et Barn; ³) *b. út af eign* (*af bæ osfr.*), udsætte ved en Fogedforretning (fra sin Ejendom, Gaard osv.): *bóndinn í Litladal var borinn út þaðan* (JÁÞj. I. 398); ⁴) (*í slætti*) begynde at slaa: *þá kom sláttumaðurinn með orf og ljá og fór að b. út* (JHall. 302); ⁵) *b. e-ð út* (*breiða út*), udbrede, fortælle som et Rygte; *b. e-n út*, bagvaske en, snakke ondt om en, lægge en for Had; *b. e-n út fyrir e-ð*, beskylde en for n-t; *b. út af*, afvige fra, slaa fejl, gaa forkert, osv.; *lífið á Íslandi er svo háð atvikum og dutlungum blindra náttúruafla, að ekkert má út af bera* (der maa ingen Uheld tilstode) (Eim. XVII. 44); *Vel samdi þeim ætíð Ólafi og Kristínu, en heldur vildi b. út af því með Vigfúsi* (med V. var af og til det modsatte Tilfældet), *hann var apur og óþýður í geði* (Mýrd. 16); *b. e-ð utan á sjer*, bære n-t til Skue; — *b.* **við**: ¹) (jfr. *b. í, b. yfir*) rage op imod n-t: *sjórinn ber við loftið*, Havet gaar i eet med Himlen; ²) abs. *e-ð b. við* (jfr. *b. að, til*), n-t hændes, sker, indtræffer, falder for; *e-ð ber oft við*, n-t gaar tit paa; ³) *b. e-ð við* (*reyna*), forsøge, prøve paa n-t; *b. e-ð við e-ð*, prøve om n-t passer til n-t (= *máta við e-ð*), indpasse; *b. e-u við* (pop.), anføre n-t som Grund, spec. anføre som Undskyldning el. Forklaring; †*láta e-ð við berast* = *láta e-ð farast fyrir*, se *fara*; *b. skip við*, vende Forstavnen paa et Skib for at trække det i Land; *vel viti borinn*, forstandig, intelligent; *b. vitni*, vidne, aflægge Vidnesbyrd; *b. vopn*, føre (bære) Vaaben; *b. vopn á e-n*, angribe en med Vaaben, rette (et) Vaaben imod en.

4. **bera (a)** [bɛːra] vt. blotte.

1. **berandi (-a, -ar)** [bɛːrandɪ] m. (Øvfjeld.) ..., Rumpe, Bagdel: *það er snjór á berandanum á yður.*

2. **berandi (-a, -ar)** [bɛːrandɪ] m. (Skaft.) = **klyfberi.**

ber angur (-urs) [bɛːɹaungøϱ] m. bar Plads, bart Sted: *á berangri,* i det fri; is. snefri Plads: (*rjupurnar*) *flugu með unga sina suður í ásana, þegar þar var b., en ábreiða yfir hlíðunum norður frá* (GFrÁtt. 163). **-baka, -bakt** [bɛr·ba·ga, -ba·ka, -baχt] adv. paa den blotte Hesteryg. **-bakaður** [-ba·gaðøϱ, -ba·kaðøϱ] a. med bar Ryg (om en Hest), uden Sadel el. Byrder; an. *berbakað* som adv.: *ríða b.*, se *berbakt*. **-beyla** [-bɛi·la] f. (Árn.), **-beina (-u, -ur)** [-bɛi·na] f. vissent, udgaaet Træ (BH.). †**-beinn** [-bɛidv] a. = **berfættur.**

berði (-is, pl. ds.) [bɛr·ðɪ] n. **1.** (*barefli*) Kolle, Prygl, Banketræ (BH.). **2.** (*flækja*) Filter, indfiltret Masse: *hún hleypti hárinu hennar fagra í berði og samloðandi flyxur* (And. II. 24).

ber dreymi (-is) [bɛr·drɛi·mɪ] n. Dröm som slaar til, Drömmen om Ting, der gaar i Opfyldelse. **-dreyminn** [-drɛi·mɪn] a., **-dreymur** [-drɛi·møϱ] a. drömmeklog (hvis Drömme tydelig forudsiger kommende Ting). **-eygður** [bɛːrɛiɣðøϱ, -ɛigðøϱ] a. = *úteygður*, med fremstaaende Ojne.

ber fetill [bɛϱ·fɛ·dɪdλ, -fɛ·tɪdλ] m. (V-Skaft., Af.) = **sili.** †**-fje** [-fjɛ·] n. coll. Hundyr.

ber fóta [bɛϱ·fou·da, -fou·ta] a. indec. = **berfættur. -frjóaður** [-frjou·aðøϱ] a. (bot.) nøgen frøet. **-frævingar** [-frai·viŋgaϱ] mpl. (bot.) de nøgenfrøede. **-fættubróðir** [-faihdobrou:ðɪϱ] m. Tiggermunk, Franciskanermunk. **-fættur** [-faihdøϱ] a. barfodet: (Ordspr.) *betra er berfættum en brókarlausum að vera* (SchMál.), bedre er barbenet at være, end bukseløs.

berfösull (-uls, -lar) [bɛϱ·fö·sødλ, -øls, -föslaϱ] m. (Vf., ÁM. 226 b, 8vo) = **berfetill.**

1. **berg (-s,** pl. ds.) [bɛr·k] n. **1.** Klippe: *hann er af því bergi brotinn*, han er af en saadan Familie (at man kan vente sig det ene el. det andet af ham); jfr. Æblet falder ikke langt fra Stammen; *vera af góðu* (*illu*) *bergi brotinn*, være runden af en god (daarlig) Rod, (ikke) være kommen af godt Folk. — **2.** spec. = *fuglabjarg*, Fugleklippe, deraf i overf. Bet.: *ganga í b. við e-n*, hjælpe en: *þegar djöfullinn gengur svo skenbarlega í berg við þá* (JMPísl. 103).

2. **berg** [bɛr·k] 1. p. sg. præs. ind. af **bjarga.**

°**berg bik** [bɛr·kbɪ·k] n. Asfalt. **-blámi** [-blau·mɪ] m. Bjærgblaat. °**-bráð** [-brau·ð] f. Jodebeg. **-brík** [-bri·k] f. Gang i et Bjærg (e. dike). **-brún** [-bru·n] f. Klipperand, overste Kant paa en Klippe. **-búa (-u, -ur)** [-bu·a] f. Klippebeboerske, Bjærgbeboerske. **-búi** [-bu·ɪ] m. **1.** (*bergrisi*) Bjærgtrold, Jætte. — **2.** (*kræklingur*) en Slags Musling (zirphæa crispata). **-fita** [-fɪ·da, -fɪ·ta] f. Bjærgfedt, mineralsk Olie. **-fljetta** [-fljɛhda] f. Vedbend (hedera). **-fræði** [-frai·ðɪ] f. Petrografi. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgøϱ] m. Mineralog. **-fæðingur (-s, -ar)** [-fai·ðiŋgøϱ, -iŋs] m. Krystaldruse: *þessa steina innan úr holum blágrýtisins kalla menn sumstaðar hér á landi bergfæðinga* (ÞThLýs. II. 258). **-græna** [-grai·na] f. Malakit. **-hald** [-(h)alt] n. smal Klippeafsats el. naturlig Trappe: *sýnist votta fyrir þrem sporum eða lítilfjörlegum bergholdum . . upp í hellinn* (JÞorkPjs. 56). °**-hamar** [-(h)a·maϱ] m. stejl Klippe. **-hlein** [-(h)λɛi·n] f. fremstaaende flad Klippevæg, Gang: *standa þeir* (*basaltgangarnir*) *oft í berghleinum, eggjum og hryggjum út úr fjallinu* (ÞThFerð. III. 107). **-hola** [-(h)o·la] f. Klippehule. **-hvelfing** [-χwɛlviŋk, -kvɛlviŋk] f. Klippehvælving. **-högg** [-(h)ök·] n. Stenhuggerokse (BH.), Hakke, jfr. *bergtröll*. **-höggva** [-(h)ögva] vt. udhugge i en Klippe.

bergibiti [bɛr·ɟɪbɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. lille Mundfuld, Mundsmag: *hann hafði fengið bergibita af remmijurt sumarsins* (ÞGjD. 72).

berging (-ar, -ar) [bɛr·ɟiŋk] f. **1.** (*það að bergja á e-u*) Smagen paa, Nydelse af noget. — **2.** spec. (*b. kvöldmáltíðar*) Nadverens Modtagelse.

bergingarlaus [bɛr·ɟiŋgarlöy:s] a. uden at smage: *aðrir gína aðeins bergingarlausir með þurrum gómi yfir gullinu* (Eimr. IX. 207).

bergja (ði) [bɛr·ɟa, bɛr·(q)ðɪ] vt. med dat. og vi. smage paa, nyde: *b. á e-u*, smage paa n-t.

berg kastali [bɛr·kasdalɪ] m. Klippefæstning. **-lax** [-g-laχs] m. en Slags Laks, som opholder sig paa klippefulde Steder (BH.); — nu alm. om Smaalaks (= *smálax*) fra 3—5 Pd., ca. 50—65 cm., i Mods. til *stórlax*. **-letur** [-lɛ·døϱ, -lɛ·tøϱ] n. Stenskrift (JGrv. i ÁM. 435 fol., 9r).

Bergljót (-ar, -ar) [bɛr·gljou·t] f. npr. Bergljot.

berg mál [bɛr·gmau·l] n. Ekko, Genlyd. **-mála (a)** [-mau·la] v. **1.** vi. (*endurtakast*) genlyde. — **2.** vt. (*endurtaka*) lade genlyde. **-málugur** [-mau·loqøϱ] a. genlydende. **-nybba** [-nɪb·a] f. = **bergsnös. -olía** [-o·lia] f. **1.** = *bergfita*. — †**2.** = *steinolía*. **-rifa** [-rɪ·va] f. = **bergskora. -risi** [-rɪ·sɪ] m. Bjærgtrold, Jætte, Rise. **-salt** [-k-saλt] n. Stensalt.

bergshylur [bɛr·ks(h)ɪ·loϱ] m. dybt Sted i en Aa el. Sø ved Foden af en stejl Klippe, Klippehøl.

1. **berg siga** [bɛr·ksɪ·qa] a. indec.: *bergsiga þoka*, Taage som daler ned over Bjærgene i stille Vejr (ASkaft.). 2. **-siga (a)** [-sɪ·qa] vt.: *hann bergsigar þokuna*, Taagen sænker sig som et Bælte ned over Bjærgskrænterne, men forsvinder fra Bjærgryggen (ASkaft.). **-sigaveður** [-sɪqavɛ:ðøϱ] n. stille, uklart Vejr med overtrukken Himmel (ASkaft.).

berg skygni (bɛr·ksϱɪgnɪ] n. fremstaaende Klippeafsats, som danner Læ: *Yfir henni* (*hvítu skellunni*) *er skúti og b. yfir skútanum* (GFrUbl. 50). **-skor** [-sgo·r] f., **-skora** [-sgo·ra] f. Klipperevne. **-skör** [-sgö·r] f. Klipperand. **-snös** [-snö·s] f. (höjt fremragende) Klippepynt, fremspringende Klippekant. **-steinbrjótur** [-sdɛin·brjouðøϱ, -brjoutøϱ] m. (bot.) Klippe-Stenbræk (saxifraga aizoon). **-stöpull** [-sdö·bødλ, -sdö·pødλ] m. Klippesöjle. **-súra** [-su·ra] f. = **Ólafssúra. -tegund** [-tɛ·qønt] f. Bjærgart. **-tjara** [-tja·ra] f. Jodebeg. **-tollur** [-todløϱ] m. Fuglebjærgsafgift. **-tröll** [-trödλ] n. Hakke, jfr. *berghögg*.

1. **Bergur** [bɛr·gøϱ] m. npr. Berg, ogs. (ASkaft., Sl.) som Dim. af *Þorbergur* (jfr. *Beggi*).

2. **bergur** [bɛr·gøϱ] 2. og 3. p. sg. præs. ind. af **bjarga.**

berg vatn [bɛr·gvahtv] n. **1.** (*tært vatn*) Klippevand, klart Vand (mods. *jökulvatn*). — **2.** Flod med *bergvatn*: *þá á . . ., sem er eitt af verstu bergvötnum þessa lands* (Alþ. '11. B. II. 1390). **-vatnsá** [-vasau:] f. Elv med klart Klippevand.

Bergþóra [bɛr·kþou·ra] f. npr.

bergþurs(i) [bɛr·kþʏs·(ɪ)] m. Bjærgtrold, Jætte.

ber hausa(ður) [bɛːϱ(h)öy·sa(ðøϱ)] a. (pop.) = **berhöfða(ður). -hendur, -hentur** [-(h)ɛndoϱ, -(h)ɛvdøϱ, -(h)ɛntøϱ] a. barhaandet, med blotte Hænder. **-hryggur** [bɛϱ·(hϱ)ɪg·oϱ] m. = *hrökkáll*, den elektriske Aal (gymnotus).

berhross [bɛϱ·(hϱ)os·] n. Hoppe.

ber höfða(ður) [bɛːϱ(h)övða(ðøϱ), -(h)öbða-] a. barhovedet, med blottet Hoved. **-högg** [-(h)ök·] n. aaben Kamp, aaben Fremtræden: *ganga í b. við e-n*, optræde aabenlyst mod en; vise aabenbar Fjendtlighed mod en; *höggva e-n berhöggi*, hugge til en i Nærkamp: *og hjó berhöggi í gegnum hinn eirkinnaða hjálm* (Overs. af gr. πλῆξ' (αὐτοσχεδίην) (Il. II. 134). **-höggva** [-(h)ögva] vt.: *b. svæði*, hugge rent af; *ekkert svæði má b.*, ingen Steder maa der hugges rent af (Stj. '09, A. 262).

beri (-a, -ar) [bɛːrɪ] m. **1.** Bærer, Drager, kun i Sms.: *klifberi, vatnsberi* osv. — **2.** (*mykjuílát*) Møgkasse.

berill (-ils, -lar) [bɛːrɪdλ, bɛːrɪls, bɛr·dlaϱ] m. Kurveflaske, Feltflaske.

ber yrði [bɛːrɪrðɪ] npl. uforbeholden Tale, utvetydige Udtryk. **-yrtur** [-ɪϱdøϱ] a. = **berorður.**

1. **berja (-u, -ur)** [bɛr·ja] f. (*graslítill blettur og illur sláttar*) Plet med sparsomt Græs, som daarlig nok kan slaas; i pl. *berjur*, daarlig Homark.

2. **berja (ber, berjum; barði, börðum; berði, barður, barinn)** [bɛr·jà; bɛːr, bɛr·jom; bar·ðɪ, bör·ðom; bɛr·ðɪ, bar·ðøϱ, ba:rɪn] vt. **1.** (*slá*) slaa, banke, prygle, klo: *b. mann*, slaa, prygle et Menneske; *b. mann til óbóta*, skamslaa; *b. ryk úr stól*, banke en Stol; *b. járn*, hamre Jærn; *b. korn*, tærske Korn; *b. fisk*, banke tör Stokfisk; — overf.: (pop.) *b. nestið* (Árn.) = *fjara út*, ligge paa det sidste, være ved at opgive Aanden; *berja e-n til bókar*, tvinge en med Hug til at læse: *Í góðu skyni voru þau „barin til bókar"* (MHUpp. 56). — **2.** *b. e-n e-u*, slaa en med n-t; *b. grjóti*, stene; *b. e-n hnefum*, dunke en; *b. e-n ávítum, brigslum osfr.*, overfalde en med Bebrejdelser osv., skælde en ud; *b. höfðinu við steininn*, stampe mod Brodden, ikke ville indrömme en Fejltagelse el. Fiasko; (Ordspr.) *bágt er að berja höfðinu við steininn* (GJ.), det er haardt at stampe imod Brodden. — **3.** ro kraftigt, is. ro imod Vind og Ström: *b. á móti hverju bálviðri, b. fyrir annes*; — *vjer berjum landsynninginn* (ror imod Sydostvinden) *löðursveittir dag fram af degi* (JSVb. 3); *b. upp í vindinn*, ro mod Vinden. — **4.** *b. sjer*: **a.** (*víla*) jamre, klage, beklage sig: (Ordspr.) *það er ekki búmaður, sem ekki kann að b. sjer* (SchMál.), det er daarlig Bonde, som ikke kan beklage sig. — **b.** *b. sjer (til hita)*, slaa Armene hurtig og tit sammen paa Brystet (og Ryggen) for at varme sig. — **5.** refl. *berjast*, kæmpe (med hinanden): *b. við e-n*, kæmpe med en; *b. við dauðann*, drages med Døden; *b. til landa*, søge at tilkæmpe sig el. erobre et Land; (Talem.) *b. í bökkum*, lige kunne klare det (Billedet vistnok taget af en Rytter, der med sin Hest kæmper for at komme op paa en stejl Flodbred). — **6.** om en bankende Bevægelse: refl. *hjartað berst*, Hjærtet banker. — **7.** med præp. og adv.: *b. á e-m*, prygle en; *b. á dyr* (*að dyrum*), banke paa Dören; *b. á túni*, knuse haard Godning paa Marken; *b. af höndum sjer*, afslaa (et Angreb); *berjast fyrir e-u*, kæmpe haardt for n-t; *b. e-n frá sjer*, jage en bort med Prygl og Slag; *b. e-ð fram*, føre en Sag frem gennem Kamp, sætte noget igennem (paa en haardhændet Maade); *koma fram með tillögur til aukningar gjöldunum og berja þær fram gegnum deildirnar og sameinað þing* (Alþ. '11, B. 284—85); *berjast gegn e-u*, kæmpe mod n-t; *b. í borðið*, slaa, trumfe i Bordet; (Talem.) *b. í brestina* (jfr. *brestur*), søge at rette Fejlene, is. prøve paa at besmykke, forsvare el. dække Manglerne, Fejlene ved n-t; *b. e-ð inn í e-n*, faa noget banket ind i en, faa en til at huske; *berjast móti e-u*, kæmpe imod, bekæmpe n-t; *b. (e-ð) niður*: [1]) slaa ned: *b. niður skoðanir og tillögur hinna vitrari manna* (Eimr. XVI. 205); [2]) *(þagga niður)* neddysse: *b. niður orðasveim*, neddysse et Rygte; [3]) *(vera á móti e-u)* gaa imod (en Sag): *ekki líkaði mér við biskup þegar talað var um veðurbækurnar, hann barði það allt niður* (gik imod det hele) (MelBr. 10); *berjast um*: slaa om sig med Hænder og Fødder (ogs.: *berjast um á hæl og hnakka*); (om en Fugl) baske med Vingerne: *barðist um með vængjunum* (JHall. 297); *b. undir e-m*, drive en Hest, som en anden rider paa, frem; jfr. *keyra undir e-m*; *b. upp (fólk)*, vække Folk der allerede er gaaet i Seng, banke op; *b. e-ð úr e-m*, søge at bortjage ens Skræk for n-t, søge at faa en til at fatte Mod m. H. t. n-t: *bóndi var einarður maður og ber þetta úr fólki* (JÁÞj. I. 391); *b. e-u við*, anføre n-t som Undskyldning; *berjast við e-ð*, kæmpe med n-t, prøve med store Vanskeligheder at göre n-t, anstrænge sig ved n-t; *jeg er að berjast við þessa orðabók*, jeg slider i det med denne Ordbog.

berja arfi [bɛr·jaar·vɪ] m. (= *fjöruarfi*) Strandarve (halianthus peploides, L., honckenya peploides). **-blár** [-blau:r] a. med blaa Læber, fordi man har spist Bær. **-flesja** [-flɛ:sja] f. Stykke Land, hvor der vokser vilde Bær. **-heiði** [-hɛi:ðɪ] f. = **berjamór. -hrat** [-hϱa:t] n. **1.** Skaller og Kærner af tyggede Bær. — **2.** overhovedet: Affald, ubrugeligt Udpluk af et el. andet. **-laut** [-löy:t] f. Lavning med Bær. **-leit** [-lɛi:t] f. Søgen efter og Indsamling af Bær. **-lyng** [-liŋ·k] n. Bærlyng. **-lögur** [-lö:qøϱ] m. Bærsaft. **-mói** [-mou:ɪ] m., **-mór** [-mou:r] m. Plads med vildtvoksende Bær: *fara á (í) berjamó*, gaa ud for at plukke Bær. **-nesti** [-nɛs·dɪ] n.: *hafa b.* = *verða uppiskroppa*, komme til at mangle Fødemidler (Skaft.).

-runnur [-[illegible]] m. Bærbusk. -safi [-sa:[illegible]] m. Bærsaft. -skyr [illegible] n. skyr, hvori man rører Blaabær el. Rævlinger, og som ved Sukker og Mælk el. Flöde paa. -skrín [-sgri:n] n., -staukur [-sdöy:[illegible]] m. (Af.) = berjatína. -sæll [-said[illegible]] a. rig paa Bær. -tína [illegible] f. Æske til Bær, Bærtine. -vín [-vi:n] n. Bærvin, Frugtvin.

berjur [bɛr·joϙ] fpl., se 1. **berja.**

berkill (-ils, -lar) [bɛϙ·[illegible]] m. Tuberkel.

berkla fár [bɛϙ·glafau:r] n. Svindsot, akut almindelig Tuberkulose (tuberculosis universalis acuta). **-mein** [-mɛi:n] n. Tuberkelsvulst (tumor albus) [illegible]. **-myndun** [-mın·dun] f. Tuberkeldannelse. **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:ȼɪ] f. = **berklaveiki.** **-sjúkur** [-sju:goϙ, -sju:kϙϙ] a. = **berklaveikur.** **-veiki** [-vɛi:ɟɪ, -vɛi:ȼɪ] f. Tuberkulose. **-veikishæli** [-vɛiɟɪs(h)ai:lɪ, -vɛiȼɪs-] n. Sanatorium for brystsyge. **-veikur** [-vɛi:goϙ, -vɛi:koϙ] a. tuberkuløs.

berköngull [bɛϙ·köyŋgodʎ] m. Bærkogle (galbulus).

berla [bɛr·la, bɛr·dla] adv. = *berlega*, se **berlegur.**

ber leggjaður [illegible] a. barbenet. **-legur** [illegible] a. synlig, aabenbar, øjensynlig, [illegible] **-leiki** [illegible] Nøgenhed.

Berlín (-ar) [illegible] f. npr. (Staden) Berlin.

1. **berlingur (-s)** [illegible] m. [illegible] sagte Vind og ringe Modström (anvendes baade om selve Roningen og om Vind- og Strömforholdene).

2. ***Berlingur (-s)** [bɛr·liŋgoϙ, -liŋs] m. Dværg, i Kenninger som [illegible] Poesi.

3. **Berlingur (-s)** [bɛr·liŋgoϙ] m. npr. (pop.) Berlingske Tidende.

ber læraður [bɛr·lai·raðoϙ] a. med bare Laar, uden (Under)benklæder: (Ordspr.) [illegible] den formaar ej at bøde andens Brøg, som selv er bukseløs. **-máll** [-maudʎ] a., **-málugur** [illegible] = **berorður.**

bermi (-is) [illegible] n. [illegible] **-legur** [illegible] ussel: *sá er ekki b.* (iron.), han er ikke meget bevendt, sikken en sølle Stymper.

ber molar [illegible] **-mælgi** [illegible] = **bersögli.** **-mæli** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] **-mæltur** [illegible] = **berorður.**

bernska (-u) [illegible] f. 1. [illegible] 2. (*barnaskapur*) Barnagtighed.

bernsku aldur [bɛr·nsgoal·doϙ, bɛϙ·sgo-] m., **-ár** [-au:r] npl. Barndomsalder. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Barnagtighed, Börnestreg. **-bragur** [-bra:qoϙ] m. Præg af Barndom, Ufuldkommenhedstilstand, barnligt Tilsnit. **-hjal** [-ȼa:l] n. Börnesnak. **-legur** [-lɛ:qoϙ] a. barnagtig, tosset, som passer sig for Börn. **-líf** [-li:v] n. Barndomsliv, barnligt Liv.

bernskur [illegible] a. 1. [illegible] endnu et Barn, ungdommelig: *O, þessir bernsku ljúfu limir* (Hafst. 241). 2. (*barnalegur*) barnagtig.

bernsku ráð [bɛr·nsgorau:ð, bɛϙ·sgo-] n. barnagtigt Raad. **-sakleysi** [-sa:glɛisɪ, -sa:k-] n. Barndomsuskyldighed. **-skeið** [-sɟɛi:ð] n., **-stund** [-sdʏn·t] f., **-tími** [-ti:mɪ] m. Barndomstid, Barndom.

ber orður [bɛ:rorðoϙ] a. som taler rent ud, frittalende. **-rassaður** [bɛr:as·aðoϙ] a. med blottet Bagdel. **-rýja** [bɛr:i·ja] vt.: *b. kind*, tage den hele Uld af et Faar. **-rót** [bɛr:ou·t] f. Strækning hvor Marehalmen er afmejet Aar efter Aar og hvor der ikke længer vokser Græs: *slái eg sömu* [illegible] (LFR. I. 38).

berserks gangur [illegible] **-æði** [illegible] n. Bersærkernatur.

berserkur (-s, -ir) [illegible] m. 1. Bersærk. 2. (*mjög sterkur maður*) [illegible] stærk Mand [illegible] har Jættekræfter.

bersi [bɛs:ɪ] m. = **bessi.**

ber syndari [bɛϙ·sındarɪ] m., **-syndugur** [-sındoqoϙ] a. som er en aabenbar Synder, syndig (*ἁμαρτωλός*): *tollheimtumenn og bersyndugir*, Toldere og Syndere. **-sýnilegur** [-sinɪlɛ:qoϙ] a. öjensynlig, soleklar, aabenbar, — adv. *-lega.* **-skjalda(ður)** [-sɟalda(ðoϙ)] a., **-skjaldi** [-sɟaldɪ] a. ubeskyttet, værgeløs. **-skjöldungur** [-sɟöldʏŋgoϙ] m. letbevæbnet. **-sköllóttur** [illegible] a. helt skaldet. **-smurður** [illegible] *smurt brauð*, Brød med Smör paa (alene, uden Paalæg) (JÓl.). **-snauður** [-snöy:ðoϙ] a. blottet for alt, ludfattig. **-sniglar** [-sniglaϙ] mpl. nøgne Snegle (JHallHB.). **-sprengur** [-sbrɛiŋgoϙ] a. som er ved at segne af Stakaandethed el. Udmattelse, segnefærdig [illegible] *hann geingur b.* (ÓDavÞul. 121). **-strípaður** [-sdri·baðoϙ, sdri·paðoϙ] a. splitternøgen. **-svæði** [-svai·ðɪ] n. aaben Mark, det fri, bart Sted. **-sögli** [-söglɪ] f. indec. det at sige n-t rent ud, utvetydigt, uforbeholdent, Uforbeholdenhed, Ligefremhed, Frimodighed. **-söguII** [-sö qodʎ] a. = *berorður*, utvetydig, ærlig, frimodig.

bert [bɛϙ·t] adv. (comp. *berar(a)*) tydeligt, frimodigt, jfr. *ber.*

berurjóður [bɛ:rorjou·ðoϙ] n. Hjemstavn (opr. Stednavn i Norge, jfr. Ørvar-Oddssaga) [illegible] (Sig. Jónsson i Eimr. VIII. 108), [illegible] *sig í berurjóðrinu* (er Autodidakter) (GFr. i Eimr. VIII. 100).

ber visinn [illegible] **-æða** [illegible] = **æðaber.**

beræxli [bɛ:raiχslɪ] n. Polyp.

besefi (-a, -ar) [bɛs:ɛ·vɪ] m. 1. (*sjö í spilum*) Besyv, Syv (i Kortspil, is. i Alkort); *móðurlaus b.*, (i Alkort) Besyv, som man ikke kan faa Stik paa, fordi man ikke har et Hovedkort, hvorpaa der först kan tages Stik, idet Syven saa först kan spilles ud bagefter. — 2. penis.

besla (-u, -ur) [bɛs·la] f. (Árn.) = **báshella.**

besna (a) [bɛs·na] vi. (Vopnaf.) = **batna.**

bessaleyfi [bɛs:alɛi:vɪ] n. egl. den Tilladelse Björnen bruger, ɔ: selvtagen Lov til n-t: *í b.*, uden Ejerens Tilladelse, uden at spörge om Forlov; *taka sjer b.* (*til e-s*), ikke spörge n-n om Tilladelse, tage sig (den) Frihed.

Bessastaðir [bɛs:asda:ðɪϙ] mpl. npr. Gaard i Nærheden af *Reykjavík*. I [illegible] den højeste danske Embedsmand.

bessi (-a, -ar) [illegible] m. Bamse, Björn (Ordspr.) *til er matur, þá bessi kemur í bú* (SchMál.), naar Björnen kommer til Gaards, er Maden paa Bordet.

best [bɛs·t] adv. (superl. af *vel* og *gott*) bedst.

?**bestía (-u, -ur)** [bɛs·dija, bɛ:sdija] f. vildt Dyr (is. som Skældsord) Bæst, Svinebæst.

bestur [bɛs·doϙ] a. (superl. af *góður*) bedst.

Beta (-u, -ur) [bɛ:da, bɛ:ta] f. npr. Dim. af *Elisabet.*

betl (-s) [bɛhtʎ] n. Betleri, Tiggeri.

betla (a) [bɛhdla] vt. og vi. betle, tigge: *b. í e-n*, tigge en om n-t, tigge hos en.

betlari (-a, -ar) [bɛhdlarɪ] m. Betler, Tigger.

betli ferð [bɛhdlɪfɛr·ð] f. Tiggervandring, Tiggergang. **-lúka** [-lu:ga, -lu:ka] f. (egl. tiggende Haand) Tigger, Snyltegæst. **-kráka** [-krau:ga, -krau:ka] f. Menneske, som stadig tigger.

betra (a) [bɛ:dra, bɛ:tra] vt. bedre, forbedre.

betranlegur [bɛ:dranlɛ qoϙ, bɛ:tran-] a. som kan forbedres el. bedre sig, forbederlig.

betri [bɛ:drɪ, bɛ:trɪ] a. (comp. af *góður*) bedre.

betrumbæta [bɛ:drombai:da, bɛ:trombai:ta] vt. forbedre (Hún.).

betrun (-ar, -anir) [bɛ:dron, bɛ:tron, -anɪϙ] f. Forbedring.

betrunar áform [bɛ:dronarau:form, bɛ:tronar-] n. Hensigt at forbedre sig, Forbedringsforsæt. **-hús** [-ϙ-(h)u:s] n. Forbedringshus. **-húsvinna** [-(h)usvın:a] f. Forbedringshusarbejde. **-húsvist** [-(h)usvıs·t] f. Ophold i et Forbedringshus. **-vinna** [-r-vın:a] f. Forbedringshusarbejde, Strafarbejde.

betur [illegible] adv. [illegible] **-feðrungur (-s, -ar)** [-fɛð·ruŋgoϙ, -uŋs] m. = **föðurbetrungur.**

?**bevís** [bɛ:vi·s] n. Bevis: *hjerna liggur bevisið* (BóluHj. 195).

bezt [bɛs·t] = **best. beztur** [bɛs·doϙ] = **bestur.**

1. **bý (-s,** [illegible] (Ordspr.) [illegible] saa klarer sig Bi som Björn.

2. **bý** [bi:] 1. p. sg. præs. ind. af **búa.**

1. **bí** [bi:] adv. og postp. med acc. forbi, ved Siden af. 1. *ganga á* (el. [illegible]) [illegible] ved Siden af, parallelt med n-n [illegible] (JAÞj. I. 309); *þegar hann var kominn á bí við bæinn*, da han passerede (forbi) Gaarden; ²) (*sneiða hjá e-m*) søge at undgaa en ved at dreje i en anden Retning. — 2. bagefter Ordet som postp. med acc. i overf. Bet.: *hann gekk mig bí*, han forbigik mig, tog ikke Hensyn til mig.

2. **bí** [bi:] interj. 1. (= *bíum*) Visselulle: *bí bí og blaka.* — 2. (= *bja, svei*) fy.

1. **bía (a)** [bi:ja] vt. dysse et Barn i Søvn, — ogs. med dat. *b. barni*; — vi. lulle, dysse i Søvn: *b. ofan á barn*, faa Barnet til at sove ved at klappe oven paa det.

2. **bía (a)** [bi:ja] vt. smudse, tilsøle: *b. e-ð út* (= *útbía*), tilsmudse n-t, (om Börn) grise n-t til.

3. **bía** [bɪ:ja] interj. = *bja*, fy (i Tilraab til Börn).

Bybbi (-a, -ar) [bıb:ɪ] m. npr. Dim. af *Brynjólfur.*

bíbí [bi:bi:] interj. = **bíum, bíum.**

biblía (-u, -ur) [bıb·lija] f. Bibel.

bibliu fastur [bıb·liofas·doϙ] a. bibelstærk. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Bibelselskab. **-fróður** [-frou:ðoϙ] a. bibelkyndig. **-grein** [-grɛi:n] f. Bibelsprog. **-hestur** [-hɛs·doϙ] m. bibelkyndig: *hann er mesti b.*, han er meget bibelstærk. **-kjarni** [-ȼar·dnɪ, -ȼad·nɪ] m. Bibelkærne, Udtog af Bibelen. **-legur** [-lɛ:qoϙ] a. bibelsk. **-lesandi** [-lɛ:sandɪ] m. Bibellæser. **-lestur** [-lɛs·doϙ] m. Bibellæsning. **-ljóð** [-ljou:ð] n. bibelsk Digt, Digt over et bibelsk Æmne. **-saga** [-sa:qa] f., oftest i pl. *-sögur*, Bibelhistorie, Fortællinger af Bibelen. **-skýring** [-sɟi:riŋk] f. Bibelfortolkning, Eksegese. **-skýringarrit** [-sɟi·riŋgarɪ:t] n. Bibelfortolkningsskrift. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. Bibelsted. **-útlegging** [-u:dlɛɟiŋk, -u:t-] f., **-þýðing** [-þi:ðiŋk] f. Bibeloversættelse.

bíbölvaður [bi:bölvaðoϙ] a.: *farðu b.!* gaa Pokker i Vold!

bið (-ar, -ir) [bı:ð] f. 1. (*það að bíða*) Toven, Venten, Dvælen; (*eftirvænting*) Forventning: *það batnar ekki með biðinni*, det bliver ikke bedre ved at vente (Eimr. XI. 206); *fá mál batna í biðunum* (GJ.); — *betri eru biðir en bráðleg ráð* (SchMál.), Hastværk er Lastværk; *oftast rjenar reiðin í biðum* (GJ.), oftest stilles Vreden ved at vente. — 2. (*tími, sem beðið er*) Ventetid, Frist: *biðin verður nokkuð löng*, Ventetiden bliver lovlig lang; *hann er góður í biðum*, han er en taalmodig Kreditor; *það er hætt við, að b. verði á því*, det varer rimeligvis længe, inden det sker.

býð [bi:ð] 1. p. sg. præs. ind. af **bjóða.**

1 **biða** og **byða (-u, -ur)** [bı:ða] f. 1. [illegible] mindre Stavkar, Botte, navnlig en Slags Træspand, der er n-t smallere foroven, og anvendes til Opbevaring af *skyr*, Af. (= *kolla* Nl.); *í belg og*

býðu, tankelost, jfr. *belgur*. 2. (*reykhetta*) Røghat (som i Reglen ligner en Bøtte uden Bund). — 3. (*dufl*) Böje (Vf.). — 4. = *bíðukolla*.

†2. **bíða (-u, -ur)** [bɪ:ða] f. = **bíð.**

bíða (bíð; beið, biðum; biði; beðið) [bi:ða, bɛi:ð, bɪ:ðøm, bɪ:ðɪ, bɛ:ðɪð].

A. vente. — **I.** vt. **1.** med gen.: *b. e-s* (= *b. eftir e-m*) vente paa; *þess var ekki langt að b., að* . . ., det varede ikke længe, inden . . .; *það bíður ekki svara*, det er overflødigt at svare paa, det kan der slet ikke være Tale om: *kóngur segir að það bíði eingra svara, hún muni varla finna hann* (JÁÞj. II. 434). — **2.** med acc. vente: *b. af sjer storm*, afride et Uvejr, vente til Stormen gaar over. — **II.** vi.: *bíddu, þangað til hann kemur*, vent, til han kommer; *bíddu dálítla stund*, vent, bi et Øjeblik; *lét hún ekki b.* (tøvede ikke med) *að vekja Hlinik* (JÁÞj. II. 437); *ekki lætur hann það b.*, naa, han har nok Hastværk dermed (JsJsLj. 12); (Ordspr.) *ekki batnar alt þó bíði* (GJ.), Sagen bliver ikke bedre ved at vente; *sá fær byr, sem bíður* (GJ.), den faar Bør, som bier; *b. úr stað*, forblive paa Stedet: *en Akkear munu ekki b. úr stað, þar sem fullkomið fjörtjón vofir nú yfir þeim* (Il. I. 289); *það bíður (nú) og lætur sig*, det har det lange Udsigter med, det bliver der ikke n-t af; *b. við*, vente; *bíddu nú við*, vent nu lidt, lad os nu se; (Ordspr.) *ekki bilar sá, er við bíður* (GJ.), den svigter ikke, som venter; *bíddu (þá) við!* ja, du kan vente dig! vent du bare! *b. eftir e-m*, vente paa en. — †**III.** v. impers.: *e-ð bíður*, n-t findes, er til at faa.

B. vt. med acc. (*verða fyrir e-u*) vederfares. **a.** (*fá, öðlast*) faa, opnaa, erholde: *b. bætur e-s*, faa Erstatning for n-t, forvinde n-t; *hann bíður þess aldrei bætur*, han forvinder det aldrig. — **b.** (*þola, líða*) taale, lide: *b. ósigur*, lide et Nederlag; *b. tjón, skaða af e-u*, lide et Tab, lide Skade ved n-t; *b. bana*, miste Livet; *b. angur*, taale Modgang.

†**biðangur (-urs)** [bɪ:ðauŋgøɣ] m. Ventetid.

biðargjald [bɪ:ðarɟal·t] n. Betaling el. Erstatning for Ventetid.

bið dagur [bɪð·da·qøɣ] m. (naut.) Liggedag. **-gró** [-grou·] f. (3. Ið. IV. 305) = *dvalargró*, Hvilespore.

biði [bɪ:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **bíða.**

byði [bɪ:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **bjóða.**

biðill (-ils, -lar) [bɪ:ðɪdʎ, bɪð·laɣ] m. Bejler, Frier.

biðils býfur [bɪ:ðɪlsbi:vøɣ] fpl.: *ganga á biðilsbýfum*, gaa paa Frierfødder. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Frierbrev. **-buxur** [-bʏχ·søɣ] fpl.: (Talem.) *vera kominn á biðilsbuxurnar*, have faaet Frierskoene paa. **-erindi** [-ɛ:rɪndɪ] n. Frieri. **-för** [-fö:r] f. Frierrejse, Frieri. **-laus** [-löy·s] a. som ingen har friet til.

biðil spil [bɪ:ðɪlsbɪ:l] n. Frierspil, Frierleg; en Slags Leg, Personerne (Forældre, ung Pige, Frier osv.) bestemmes ved at trække Kort; Frieren fremfører saa sit Ønske, andre søger at hindre ham, det hele ender med en Vielse (ÓDavSk. 335). **-sæl** [-sai:l] a. f. rig paa Friere.

biðja (bið, biðjum; bað, báðum; bæði; beðið) [bɪð·ja; bɪ:ð, bɪð·jøm; ba:ð, bau:ðøm, bai:ðɪ; bɛ:ðɪð] vt. og vi. bede, ønske: **1.** med inf.: *hann bað þá segja sjer alt*, han bad dem fortælle ham alting; *jeg bið að heilsa*, vil De hilse; *hann bað þá vel að lifa*, han sagde far vel til dem; — ogs. iron.: *biðja e-n vel að lifa*, anmode en om at passe sig selv el. gaa Pokker i Vold. — **2.** med *að* og conj.: *við vildum biðja þig, að þú værir* (ɔ: *að vera*) *ekki á móti okkur í þessu máli* (ikke at staa imod os i denne Sag). — **3.** med gen. **a.** *b. e-n e-s*, bede en om n-t; *b. e-n bónar*, bede en om en Tjæneste; *þegar fólk er beðið verka*, naar Folk anmodes om at göre n-t (Eimr. XII. 9); *b. e-m bölbæna*, nedkalde Forbandelser over en; *b. sjer konu*, fri til en Kvinde; *b. sjer liðs*, anmode om Hjælp el. Bistand; *b. e-m lífs*, bede for ens Liv; (Ordspr.) *ekki skal lengi lítils biðja* (GJ.), ej bör man længe om lidet bede. — **b.** refl. *biðjast* (Vf.) = *beiða* (om en Ko): *skyldi kýrin ekki fara að biðjast?* — **4.** med præp.: *b. e-ð af sjer* = *biðjast undan e-u*: *b. af sjer reiði (e-s)*, «bede om godt Vejr»; *b. fyrir e-m*, bede for en, gaa i Forbön for en; — som Udraab: *(nei) biddu fyrir þjer (maður)!* nej, langt fra! Hvor kan du tro det! *b. e-n fyrir e-ð*, [1]) betro n-t til en, i ens Varetægt; give en et Ærinde; [2]) bede en om at holde n-t hemmeligt: *jeg sagði honum það, en bað hann fyrir það* (bad ham om ikke at fortælle det til andre); — *biðjast fyrir*, bede, holde Bön, forrette sin Andagt; *b. til Guðs*, bede til Gud; *b. um e-ð*, bede om n-t; *biðjast undan e-u*, frabede sig n-t, bede sig fritagen for n-t.

†**biðjari (-a, -ar)** [bɪð·jarɪ] m. Person, som beder.

biðkaup [bɪð·köy·p] n. = **biðlaun.**

biðla (a) [bɪð·la] vi.: *b. til*, bejle, gaa paa Frierfødder, göre Kur til.

biðlagangur [bɪð·lagauŋ·gøɣ] m. Rend(eri) af Friere.

bið laun [bɪð·löy:n] npl. Ventepenge. **-leika (a)** [-lɛi·ga, -lɛi·ka] vi. tøve, dvæle, vente lidt, give sig Stunder: *lætur hún nú biðleika við* (hun tøver lidt), *þar til birta tók á gluggann* (JThMk. 59). **-leikan (-ar)** [-lɛi·gan, -lɛi·kan] f. Venten, Tøven. **-loka (a)** [-lo·ga, -lo·ka] vi. = **biðleika.** **-lund** [-lʏnt] f. Taalmodighed, Langmodighed; — i Ordspr.: *flest böl bætir biðlund góð* (GJ.), Taalmodighed læger alting; *betri er biðlund beðin en bráðlega ráðin* (GJ.), Taalmod er bedre end Overilelse. **-lundaður** [-lʏndaðøɣ] a. taalmodig.

biðlundar geð [bɪð·lʏndarɟɛ:ð] n. Taalmodighed, Langmodighed. **-góður** [-gou:ðøɣ] a. = **biðlundaður.** **-gæði** [-ɟai:ðɪ] npl. Langmodighed. **-mál** [-mau:l] n. Sag, som kan (taale at) vente.

biðna, byðna (-u, -ur) [bɪð·na] f., jfr. *bíða, býða*: **1.** (*lítið matarílát úr trje*) et mindre Trækar til Opbevaring af Fødemidler, spec. om saadanne, der bliver smallere opover (Árn.). — **2.** (*krukka*) Urne: *Móðir þín tékk oss byðnu af gulli* . . .; *í þeirri byðnu liggja hin hvítu bein þín, frægi Akkilles* (Od. 515).

biðpeningar [bɪð·pɛ·niŋgaɣ] mpl. = *biðargjald*, Penge for at vente: *gera ráð fyrir biðpeningum handa sendimönnum* (Alþ. '11, B. II. 1184).

býdrotning [bi:drohdniŋk] f. Bidronning.

bið salur [bɪð·sa·løɣ] m. Ventesal. **-stofa** [-sdo·va] f. Ventesværelse. **-stund** [-sdʏnt] f. Ventetid. **-tónn** [-toudn] m. (mus.) Orgelpunkt, liggende Stemme.

biðukolla [bɪ:ðøkod·la] f. afblomstret Løvetand, «Dunbolle».

biðum [bɪ:ðøm] 1. p. pl. imp. ind. af **bíða.**

bif (-s) [bɪ:v] n. **1.** (*hristingur*) Bevægelse, Rystelse, Rokning: *finna b. á e-m*, mærke at en bevæger sig el. giver efter. — ***2.** Vand, Hav.

bifa (a el. bifði, pp. bifað) [bɪ:va, bɪv·ðɪ] v. **1.** vt. med dat. bevæge, rokke n-t: *geta ekki bifað e-u (e-m)*. — **2.** vi. (*titra*) bæve. — **3.** refl. *bifast*, bevæge sig, bæve, rokkes.

bífa og býfa (-u, -ur) [bi:va] f. sædv. i pl. **bífur, býfur:** Fødder (spec. om store, klodsede Ben el. Fødder paa et Menneske), Skanker, store «Plader»: *sperrast í bífur*, strække Skankerne fra sig (ÁM. 481, 12mo).

bifanlegur [bɪ:vanlɛ·qøɣ] a. bevægelig, som kan bevæges el. rokkes.

***Bifar (-ars)** [bɪ:vaɣ] m. = **Bifur.**

°**bif bátur** [bɪv·bau·døɣ, -bau·tøɣ] m. Motorbaad. **-hár** [bɪ:f(h)au·r] n. Fimretraad. ***-hestur** [-(h)ɛsdøɣ] m. Flodhest (hippopotamus).

bifikolla [bɪ:vɪkod·la] f. = **biðukolla.**

biflía [bɪb·lija] f. = **biblía.**

°**bý flygi (-is,** pl. ds.) [bi:fli·jɪ] n. Bisværm. °**-flygisdrotning** [-flijɪsdrohdniŋk] f. Bidronning. †**-flygisfylking** [-flijɪsfɪʎ·ɟiŋk] f. Bisværm. **-fluga** [-flʏ·qa] f. Bi: *hvöt b.*, Drone.

býflugna bú [bi:flʏgnabu:] n., **-búr** [-bu:r] n. Bikube. **-maður** [-ma:ðøɣ] m. Biavler. **-stokkur** [-sdohgøɣ] m. Bikube, Bistade.

býflugustingur [bi:flʏqøsdiŋ·gøɣ] m. Bistik.

***bifrakkur** [bɪv·rahgøɣ] a. fyrig og hurtig (om en Hest) (MJ. II. 77).

bifraveiðari [bɪv·ravɛi:ðarɪ] m. Bæverjæger.

bif reið [bɪv·rɛi·ð] f. **1.** Motorvogn, is. Automobil. — ***2.** (*vagn*) Vogn: *b. skýja* (StStAndv. I. 12). ***-röst** [-röst] f. Regnbuen (i den nord. Mytologi).

bifsa (a) [bɪf·sa] vt. og vi. **1.** (*hreyfa oft*) bevæge ofte frem og tilbage. — **2.** i overf. Bet. (*láta undan*) blive trængt fra sin Stilling, give efter, opgive Ævred: *dómarinn gaf þá dristugt svar,* | *djarfr í ræðu sinni,* | *hreldum stelk til huggunar,* | *ef hrafninn bifsast kynni* (ÓDavÞul. 349). — **3.** pp. *bifsaður*. **a.** (*eins og þrumu lostinn*) lamslaaet. — **b.** Evfemisme for *bölvaður*, forbandet, Pokkers.

*__biftangi__ [bɪf·tauŋɟɪ] m. Skib(?): *lézt svá lið ganga* | *loks á biftanga,* *harðr ok hreggsleginn* | *hleyptir brimveginn* (MJ. II. 231).

bifukolla [bɪ:vøkod·la] f. se **biðukolla.**

bifun (-ar, -anir) [bɪ:vøn, -anɪɣ] f. Bæven, Rystelse, Bevægelse.

***Bifur (-urs)** [bɪ:vøɣ] og **Bifar** [bɪ:vaɣ] m. Benævnelse paa en Dværg: *Bifurs ferja*, Poesi.

1. **bifur (-urs, -rar)** [bɪ:vøɣ] m. = *bjór*, Bæver.

2. **bifur (-urs)** [bɪ:vøɣ] m. ***1.** Hu, Tanke, Tilböjelighed: *hafa b. á e-u*, længes efter n-t; *var þá báðum b. á leiki kerlingar* (begge længtes efter Legen), *mær og kóngs syni* (ÓDavÞul. 86). — **2.** nu i Prosa vistnok kun i Talemaaden: *illur b.*, Mistillid, Frygt, Antipati, Modvilje; *hafa illan b. á e-m*, mistro en, synes daarligt om en.

bifurkolla [bɪ:vøɣkod·la] f. = **biðukolla.**

bifurseista [bɪ:vøɣsɛis·da] n. Bævergæl, Bævergejl.

bifurslaust [bɪ:vøɣslöyst] adv. uden Mistanke.

bifvjel [bɪv:jɛ·l] f. Motor.

bifvjela fræði [bɪv:jɛlafrai:ðɪ] f. Motorlære. **-próf** [-prou:v] n. Prøve i Behandling af Motorer.

bygð, byggð (-ar, -ir) [bɪɣ·ð, bɪg·þ] f. **1.** (*sveit, hjerað*) Bygd, Egn (i Mods. til *óbygðir*). — **2.** (*það að byggja land*) Bebyggelse: *vera í bygð*, være i Bebyggelse, være beboet; Talem.: *kveða sjer bygðir*, betænke sig, om man skal göre eller undlade n-t (Reykjanes): *Barnið, sem undir eins og það sjer yfirsjón sína, hleypur til föður eða móður og strax biður fyrirgefningar, er elskuverðara en hitt, sem fer að kveða sjer byggðir, hvort það eigi að gera það eða ekki* (Thord. 514). — **3.** (*ábúð*) Beboelse: *fara bygðum til e-s staðar*, flytte til et Sted: *fyrir því að langt þótti að vitja hans til Orrastaða varð hann að fara bygðum til Giljár* (GKonÆf. 1). — **4.** (*bústaður*) Bopæl, Bolig. — °**5.** (*húsakynni fyrir eina fjölskyldu*) Lejlighed: *þegar það færðist í tízku að hafa tvær bygðir í húsum eða fleiri* (Eimr. XVII. 29).

bygðafjöll [bɪɣ·ðafjöd·ʎ, bɪg·ða-] npl. Fjældgræsgange tæt ved el. i en beboet Egn: . . . *búfjárhagar og b. eru sameinuð* . . . (ÞThLýs. I. 6).

bygðar fleygur [bɪɣ·ðaɣflɛi:qøɣ, bɪg·ðaɣ-] a. som flyver hele Bygden rundt, som rygtes omkring i hele Egnen. **-fólk** [-fouʎ·k] n. Bygdefolk. **-lag** [-r-la:ɣ] n. Bygdelav. **-lagsmenn** [-laχsmɛn·] mpl. Egnens Beboere. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Tilladelse til at nedsætte sig, til at bebo. **-menn** [-mɛn·] mpl. Indbyggere, Egnens Beboere. **-munnmæli** [-mʏn·maildɪ] n. Stedsagn. **-rómur** [-a-rou:møɣ] m. Rygte paa Egnen, lokalt Rygte. **-vegur** [-r-vɛ:qøɣ] m. Bygdevej.

bygða safn [bɪɣ·ðasab·v, bɪg·ða-] n. **1.** (mods. *fjallasafn*) de ved en *bygðasöfnun* indsamlede Faar. — **2.** = *bygðasöfnun*. **-safnsrjett** [-sabvsrjɛht] f. Fordeling og Sortering af de Faar, der er fundne ved *bygðasöfnun*. **-söfnun** [-söb·nøn] f. Indsamling af omstrejfende Faar i en Bygd, mods. Eftersøgning paa Fjældgræsgangene. **-vegur** [-vɛ:qøɣ] m. = **bygðarvegur.**

bygðfleygur [bɪɣ·þflɛi·qøɣ, bɪg·þ-] a. = **bygðarfleygur.**

bígerð [bi:ɟɛrð] f. Forberedelse, Tilblivelse: *vera í b.*, være undervejs,

under Forberedelse el. Affattelse: *samningur, sem er* [illegible] (som man er i Færd med at faa oprettet) *við Sláturfelag á Íslandi* (Rvík 13, 65).

bygg (-s) [bɪk] n. Byg. **-akur** [bɪg a gøɐ] m. Bygager, Bygmark. **-ax** [-aχs] n. Bygaks. **-brauð** [-k -brøy ð] n. Bygbrød. **-grjón** [bɪg rjo n] n(pl.) Byggryn. **-hlaða** [bɪk (h)λa ða] f. Kornlade. †**-hleifur** [-(h)[illegible]voɐ] m. Bygbrød.

1. ***byggi (-ja, -jar)** [bɪɟ:ɪ] m. som sidste Sammensætningsled, Beboer: *eybyggi, frumbyggi* osv.

2. **byggi** [bɪɟ:ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **búa. -legur** [-lɛ·qøɐ] a. **1.** (*vel fallinn til ábúðar*) beboelig, skikket til Bebyggelse. — **2.** egnet til at bortfæstes: *ef jörðin er byggileg, mun leiguliði ekki horfa í þetta* (Alþ. '11, B. II. 1971).

bygging (-ar, -ar) [bɪɟ:ɪŋk] f. **1.** (*það að byggja land*) Bebyggelse [illegible] *Íslands.* — **2.** (*leiga á jörð*) Bortforpagtning, Bortfæstning, Bygsel [illegible], *sem er í b.*, Jordejendom som er i Forpagtning; *hvort heimilt sé að selja jörðina áður en ábúandi fer úr byggingunni* (før end Fæsteren ophæver Fæsteforholdet) (Alþ. '11, B. II. 1420). — **3.** (*það að byggja hús*) Byggen, Bygning, Opførelse af et Hus. — **4.** (*hús*) Bygning. — **5.** (*fyrirkomulag*) Bygning, Indretning: *b. og líf plantna, b. mannlegs líkama.*

bygginga fræðingur [bɪɟ:iŋgafrai:ðiŋgøɐ] m., **-meistari** [-mɛis·darɪ] m. Arkitekt, Bygmester. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Bygningsudvalg, Bygningskommission.

byggingar brjef [bɪɟ:iŋgarbrjɛ:v] n. Lejekontrakt, Fæstebrev, no. Bygselsbrev. **-fjelag** [-ɐ-fjɛ:laq] n. Byggeselskab. **-fróður** [-frou:ðøɐ] a. bygningskyndig. **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. Bygningskontrollør, bygningskyndigt Medlem af et Byraad. **-lag** [-r-la:q] n. Bygningsmaade. **-legur** [-lɛ:qøɐ] a. arkitektonisk. **-list** [-lɪs·t] f. Bygningskunst. **-maður** [-ma:ðøɐ] m. den, som har Ret til at bortfæste. **-mál** [-mau:l] npl. Bygningsvæsen. **-nefnd** [-nɛm·t] f. = **bygginganefnd. -ráð** [-a-rau:ð] n.: *hafa b. á jörð,* have Fæsteraadighed over en Gaard. **-sjóður** [-ɐ-sjou:ðøɐ] m. Byggefond. **-starf** [-sdar·v] n. Bygningsarbejde. **-steinn** [-sdeid·v] m. tildannet Sten til Opførelse af en Bygning: *mótkassi fyrir byggingarsteina* (Stj. '04, B. 188). **-svæði** [-svai:ðɪ] n. Byggeplads.

bygginga sjóður [[illegible]] m. = **byggingarsjóður. -svæði** [-svai:ðɪ] n. = **byggingarsvæði. -verk** [-vɛɐ·k] n. Bygningsarbejde.

byggi staða [bɪɟ:ɪsda:ða] f., **-stöð** [-sdö:ð] f. Tilholdssted: *innan ilmveggja hennar* (ɔ: *rósarinnar*) *hafði hann byggistöðu sína* (And. I. 89)

byggja (ði) [bɪɟ:a, bɪq·ðɪ, bɪg·ðɪ] vt. og vi. **1.** (*nema land*) bebygge, kolonisere: *byggðust í þeim árum mestöll Vesturlöndin,* største Delen af Vestlandene blev koloniseret i de Aar. — **2. a.** bebo: *menn þeir, er landið nú byggja,* de nuværende Beboere. — **b.** i overf. Bet. om Dvælen paa et Sted i øvrigt: *b. eina sæng,* dele Seng med hinanden. — **3.** (*leigja burt*) bortleje, spec. bortfæste, bortbygsle, bortforpagte: *b. e-m jörð,* bortfæste en Gaard til en; *byggja grasbýli úr jörð,* bortfæste en Husmandslod fra en Gaard; ogs. om Kreaturer, der bortlejes: *fyrir því S. var* [illegible] *honum kú* (GKonÆf. 267); *b. e-m út,* opsige en Fæster, udsætte en Fæster; — som Mods.: *b. e-m inn,* indsætte, indføre; i overf. Bet.: *b. guðfjón inn* (GTh. '95, 248). — **4.** bygge, opføre: *b. hús,* bygge et Hus; *b. bæ,* opføre en Gaard; *b. yfir sig,* bygge sig et Hus, skaffe sig Tag over Hovedet; *b. sig upp,* sörge for sin Genrejsning el. Ombygning: *Segjum að kirkjan hafi eignast 2000 kr. og að hún eigi á næsta ári að b. sig upp* (Alþ. '11, B. 504); *b. undir sig,* ophobe (navnlig Dynd, Ler osv., om en Flod); — ogs. om varme Kilder: *Geysir hefir bygt undir sig reglulega hverahrúðurstrýtu* (ÞThLýs. II. 211); *b. út,* udnytte (ved Bygning): *að tryggja sér nægilegt fé til þess að geta bygt út vatnsaflið í Soginu* (Morg. IV, 275). — **5.** i overf. Bet.: (*grundvalla*) bygge, begrunde, støtte paa: *eg bygði það* (ɔ: *atkvæði mitt*) (begrundede mit Votum) *á almennum, en ekki einstaklingslegum ástæðum* (Alþ. '11, B. 388).

†**byggjandi (-a, -endur)** [bɪɟ:andɪ, -ɛndøɐ] m. Beboer, Indbygger.

bygg mjel, -mjöl [bɪg·mjɛ·l, -mjö·l] n. Bygmel. †**-sáð** [-k·-sau·ð] n. Bygsæd, Udsæd af Byg. **-uppskera** [-g:-ʏhpsɟɛra] f. Byghøst.

bik (-s) [bɪ:k] n. Beg.

bika (a) [bɪ:ga, bɪ:ka] vt. bege, tjære.

bikar (-s, -ar) [bɪ:gaɐ, bɪ:kaɐ] m. **1.** (*drykkjarílát*) Bæger, Pokal. — **2.** (bot.) Bæger. — °**3.** (som Maal) Deciliter. **-baðmur** [-r-bað·møɐ] m. poteriodendron (ÁBjSál. § 58). **-blað** [-bla:ð] n. (bot.) Bægerblad.

bik blys [bɪ:kblɪ·s] n. Begfakkel. **-dimmur** [-dɪm·øɐ] a. bælgmørk. **-gerð** [-ɟɛrð] f. Kogning af Beg. **-hringur** [-(h)ɹiŋgøɐ] m. Begkrans.

bikill (-ils, -lar) [bɪ:ɟɪdλ, bɪ:ķɪdλ, bɪ:ɟɪls, bɪ:ķɪls, bɪhglaɐ] m. lille Nögle, Kærnen hvorom Nöglet vindes (Af.).

bik kendur [bɪ:(k)ķɛndøɐ] a. begholdig, begagtig. **-ketill** [-ķɛ·dɪdλ, -ķɛ·tɪdλ] m. Begkedel.

bikkja (-u, -ur) [bɪhɟa] f. **1.** (*jálkur*) Krikke, Øg. — †**2.** (*tík*) Tæve: (Ordspr.) *ilt er af bikkjum bein að toga* (GJ.), det er ikke let at trække Ben fra Hund.

bik laus [bɪ:glöys, bɪ:k-] a. uden Beg. **-lím** [-li·m] n. Asfalt. **-málmur** [-maulmøɐ] m. Begmalm. **-runninn** [-rʏn·ɪn] a. begholdig. **-steinn** [bɪ:ksdeidv] m. Begsten. **-svartur** [-svaɐdøɐ] a. begsort.

°**býkúpa** [bi:ku·ba, -ku·pa] f. Bikube.

bikþráður [bɪ:kþrau·ðøɐ] m. Risp.

1. **bil (-s, pl. ds.)** [bɪ:l] n. **1.** om Rummet: (*millibil*) Mellemrum; *fara (á) b. beggja,* gaa en Middelvej; *e-ð er b. beggja,* n-t er midt imellem; (Ordspr.) *b. á milli herra* (SchMál.), mellem store Herrer er stor Afstand gavnligst. — **2.** om Tiden (et kortere el. længere Tidsrum): Tid (jy. Bil): *um það bil,* ved den Tid; *b. beggja dagmála og hádegis,* midt imellem Kl. 9 og Middag, [illegible] Kl. 10' [illegible] is. som sidste Sammensætningsled ved de gamle Benævnelser paa Døgnets Tider (*eyktamörk*): *dagmálabil, hádegisbil* osv., svarende til dansk «Tid», «Middagstid» osv. — **3. a.** (*augnablik*) Tidspunkt, Øjeblik: *í því bili,* i det Øjeblik, just paa samme Tid. — **b.** *í bili,* i Øjeblikket, midlertidig, for en kort Tid: *þá er það sparnaður — í bili* (Alþ. '11, B. II. 622); *út með þig á augna lifandi bili,* pak dig øjeblikkelig; *rjett í bili,* (lige) et Øjeblik: *Hún hafði gleymt þessu rjett í bili* (JTrHeið. IV. 140); *reyndu þeir að byrja mælingar aptur, þegar veður leyfði, dag og dag í bili* (en enkelt Dag ad Gangen) (ÞThLfr. III. 253).

2. ***Bil** [bɪ:l] f. Navn paa en Asynje; nu i poet. Omskrivninger: *auðs b., menja b.* osv., Kvinde.

3. **bil (-s, pl. ds.)** [bɪ:l] n. (legemlig) Beskadigelse, is. Brokskade (hernia) (Breiðd.), jfr. *bilun.*

bila (a) [bɪ:la] **1.** vi. (*skaddast, ganga úr lagi*) beskadiges, komme af Lave; (*brotna*) gaa itu: *b. ekki,* holde. — **2.** vt. med dat. og vi. (*þrotna, þrjóta*) mangle; (*bregðast*) svigte: *honum bilar áræðið,* han mangler Mod; *bilaðu nú ekki,* nu maa du ikke svigte. — **3.** impers. med to acc.: *e-ð bilar e-n,* n-t svigter en; *bilaði brjóstið mig,* mit Bryst svigtede mig (TSæm. 269); *hann bilaði ekki hug,* han manglede ikke Mod, hans Mod svigtede ham ikke. — **4.** vt. og refl.: *b. sig* og *bilast* (*á e-u*), tage Skade (ved n-t); — spec.: *maður bilast,* en faar en Legemsskade, navnlig en Forstrækning af en Sene el. Muskel paa Grund af Overanstrængelse. — **5.** pp. *bilaður,* som har faaet en Skade; *bilaður að heilsu,* svækket ved Sygdom; *biluð heilsa,* nedbrudt Helbred.

1. **bíla, býla (-u, -ur)** [bi:la] f. Økse (BH.).

2. **bíla, býla (di)** [bi:la, bil·dɪ] vt. og vi. hugge med en Økse: *þann belg þurfti að b.* (Esp.).

3. **bíla (a)** [bi:la] vi. (pop.) køre i et Automobil, bile.

býla skifti [bi:lasɟɪf·dɪ] npl. Bytte af Gaarde. **-tala** [-ta·la] f. Antal beboede Gaarde.

bil bleðlóttur [bɪl·blɛðlo·hdoɐ] a. (bot.) afbrudt fjersnitdelt (interrupte pinnatisectus).

bilbugur [bɪl·bʏ·qoɐ] m. Forsagthed, Eftergivenhed: *láta engan bilbug á sjer sjá* (el. *finna*), ikke vise Tegn paa Frygt el. Eftergivenhed.

1. **bílda (-u, -ur)** [bil·da] f. grimet Hunfaar.

2. ***bílda (-u, -ur)** [bil·da] f. Pil.

†**bíldhöggvari** [bil·t(h)ögvarɪ] m. Billedskærer, Billedhugger.

bíldóttur [bil·do·hdoɐ] a. (om Faar) grimet ɔ: med mørke Pletter foran paa Hovedet, navnlig omkring Øjnene og ned ad Kinderne, men forøvrigt hvid; — ogs. om Mennesker med Snavspletter i Ansigtet: *ég mundi verða að þvo mér aftur, ef eg ætti ekki að verða b. aftur* (EKvYhl. 66).

byldrini (-is, pl. ds.) [bɪl·drɪ·nɪ] n. grimt, stormundet Fruentimmer (BH.).

bíldskera [bil·tsɟɛ·ra] vt. aarelade.

bíldur (-s, -ar) [bil·doɐ] m. **1.** (*blóðtökuverkfæri*) Ladejærn, Lancet. ***2.** Pil el. andet Skudvaaben. — **3.** (*blettur á kindarhaus*) kileformet Plet paa Siden af Faarets Hoved, «Grime». — **4.** (*bíldótt kind*) grimet Væder el. Bede.

bilgirni [bɪl·ɟɪ(r)dnɪ] f. Föjelighed, Eftergivenhed: . . . *að ástæða er til þess að halda, að eitthvað af þessu virðingarleysi hafi stafað af b. Snorra sjálfs* (SNordSnSt. 52).

1. **bylgja (-u, -ur)** [bɪl·ɟa] f. Bølge.

2. **bylgja (a)** [bɪl·ɟa] vi. bolge.

°**bilgjarn** [bɪl·ɟa(r)dv] a. rimelig, föjelig, eftergivende.

bylgjóttur [bɪl·ɟo·hdoɐ] a. bolgende.

bylgju dalur [bɪl·ɟoda:loɐ] m. Bolgedal. **-fall** [-fad·λ] n. Bølgeslag, Bølgegang. **-gangur** [-gauŋ·goɐ] m. Bolgegang. **-hreyfing** [-hɐɛi:viŋk] f. Bolgebevægelse. **-hryggur** [-hɐɪg:oɐ] m. Bølgeryg, Bolgetop. **-kast** [-kas·t] n. Bolgekast. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. (*um hafið*) med store Bolger; *bylgjumikil föt,* bolgende Klæder; *b. maður,* en Mand med [illegible] jfr. BH. **-myndun** [-mɪn·don] f. Bolgedannelse.

bylgnagangur [bɪl·gnagauŋ·goɐ] m. Bolgegang.

býli (-is, pl. ds.) [bi:lɪ] n. Bolig, Bopæl.

bí lífi og **bý lífi (-is)** [bi:li·vɪ] n. Vellevned, Overdaadighed. **-lífur** [-li·voɐ] a. som fører et overdaadigt Liv, flot.

bylja (byl; buldi, byldi; bulið) [bɪl·ja, bɪ:l, bʏl·dɪ, bɪl·dɪ, bʏ:lɪð] vi. drøne, bruse, genlyde: *það bylur undir fæti,* man kan høre, at der er hult neden under: *alstaðar bylur undir fæti í hraunhnúðunum, sem maður fer yfir* (ÞThFerð. II. 248).

byljaköst [bɪl·jakös·t] npl. Vindstød, Kastebyger.

biljón (-ar, -ir) [bɪl·jou·n] f. Billion.

byljóttur [bɪl·jo·hdoɐ] a. med hyppige Vindstød.

bilkorn [bɪl·ko(r)dv] n. kort Afstand, lille Mellemrum: *standa í kring, b. hver frá* (i kort Afstand fra) *öðrum* (II. II. 138).

bíl l (-s, -ar) [bid·λ, bil·s, bi:laɐ] m. (pop.) Automobil, Bil.

bylmingshögg [bɪl·miŋs(h)ök] n. drönende, kraftigt Hug el. Slag.

***byl senna** [bɪl·sɛn·a] f. Kamp med Snestormen (JHall. 146).

bylsnæðingur [bɪl·snai·ðiŋgoɐ] m. = **skafrenningur.**

bilt [bɪλ·t] an.: *e-m verður bilt* (*við*), en bliver overrasket, forskrækket: *Skugga varð ekki bilt við* (det generede ikke S.) *að hlaupa míluna í strokanda spretti* (PGjD. 43); *gera e-m b. við,* forskrække en.

1. **bylta (-u, -ur)** [bɪλ·da] f. Fald.

2. **bylta (i)** [bɪλ·da] vt. med dat. **1.** (*kasta til jarðar*) kaste ned til Jorden: *b. e-m niður,* kaste en ned; *það er eins og bjargi sje bylt af e-m,* der falder en Sten fra ens Hjærte; *b. e-u fyrir borð,* kaste over Bord; som Talem.: [illegible] n-t: [illegible] *öllu fyrir borð nema þessari einu spurningu, hvers* [illegible] *megin grafar* (ÁBjH. 330). — **2. a.** (*snúa*) vælte, vende: *b. heyi, b. drili,*

vende Ho (smaa Ho[illegible]), for at det nederste kan tørres. *b. land*, vende Jorden, is. ved Pløjning. — **b.** i overf. Bet.: *b. um fyrir e-m*, omvende en, overtale en (= *tala um fyrir e-m*) *bilt þu um fyrir syni þinum*, omvend du din Sön (JÁÞj. II. 29). — **3.** *b. sjer*, boltre sig, tumle.

bylting (-ar, -ar) [bɪλ·diŋk] f. Omvæltning, Revolution.

byltinga blað [bɪλ·diŋgabla:ð] n. revolutionært Blad. **-geðjaður** [-ɉɛð·j-aðoȩ] a. omvæltningslysten, med revolutionært Sindelag. **-hugmynd** [-hʏq·mɪnt] f. revolutionær Ide. **-maður** [-ma:ðoȩ] m. Revolutionsmand. **-ráð** [-rau:ð] n. revolutionær Plan, revolutionært Foretagende. **-samur** [-sa:moȩ] a. revolutionær. **-seggur** [-sɛg:oȩ] m. = **byltingamaður**. **-tilraun** (-tɪl·röyn] f. revolutionært Forsøg.

bilun (-ar, -anir) [bɪ:lon, -anɪȩ] f. **1.** (*löskun*) Beskadigelse, Skade. — **2.** (*veiklun líkamans, slit osfr.*) (legemlig) Svækkelse, Skade (spec. Forstrækning af Muskel, Skade som Følge af Overanstrængelse).

bylur (-s el. **-jar**, **-jir**) [bɪ:loȩ, bɪls, bɪljɪȩ] m. **1.** (*snögglegt hvassviðri*) stærkt Vindstød (Nl., Af.). — **2.** (*hríð*) Snefog, Snestorm (Sl.); (Ordspr.) *með byljum gengur batnandi veður* (GJ.), sammen ligger Vejr og Uvejr.

?**bílæti (-is**, pl. ds.) [bi:lai·dɪ, -lai·tɪ] n. †**1.** (*mynd*) Billede. — **2.** (*aðgöngumiði*) Billet.

bimbult, bymbult, bumbult [bɪm·boλt, bʏm·boλt] an.: *e-m verður b.*, en faar Trykken for Brystet, Kvalmefornemmelser; — overf.: *þá kem eg að hinni stóru tillögu frá N. N., sem sumum hefir orðið svo b. af* (som er falden flere for Brystet) (Alþ. '11, B. II. 376).

Bína (-u, -ur) [bi:na] f. npr. Dim. af **Jakobína**.

†**bínarður (-s)** [bi:narðoȩ] m. bægge Næsebor, vistnok kun i Udtr.: *setja upp bínarðinn*, sætte Næsen i Vejret (vistnok opr. Skoleslang for binæ nares) (BH.).

binda (bind; batt, bundum; byndi; bundið) [bɪn·da, bɪn·t; baht, bʏn·dom; bɪn·dɪ; bʏn·dɪð] vt. og vi. (imper. *bind þú, bittu* [bihdo]). **1.** (*festa með bandi*) binde osv.: *b. mann*, binde et Menneske, lægge Baand paa en; *b. bagga*, snöre en Bylt; *b. hendur á bak e-m*, bagbinde en. **2.** (*b. letur, nafn osfr.*): **a.** *b. letur*, skrive med Forkortelsestegn, abbreviere; *mjög bundið handrit*, stærkt abbrevieret Haandskrift, med stærk Anvendelse af Forkortelsestegn. — **b.** *b. nafn*, omskrive et Navn, enten ved Kenninger el. ved at nævne de enkelte Runebogstavers Navne, hvormed det staves, el. Ækvivalenter for disse; ogs. anagrammatiske Omskrivninger betegnes saaledes. — **3.** *b. sár, b. um sár*, forbinde Saar: (Talem.) *eiga um sárt að b.*, (egl. have et Saar at læge ɔ:) være blevet ilde tilredt, have faaet en ublid Medfart, være blevet ramt af en stor Sorg, Modgang el. Ulykke. — **4.** (*festa saman í heild*) samle til et Hele, fastgöre, binde: **a.** *b. hey*, bundte Ho, til Transport paa Hesteryg (i denne Bet. ogs. absolut: *binda*); *b. vegg*, binde en Væg: *garðtorf gamalt, er hann hafði til að b. vegginn með* (JThMk. 235). — **b.** (*fljerta*): *b. bast*, flætte Bast. — **c.** (*innbinda*): *b. bók*, indbinde en Bog. — **5.** i forskellige, mest overførte Bet: *b. enda á e-ð*, afslutte n-t; *b. enda á (heit) loforð sitt*, opfylde, holde sit Løfte; *b. endahnút(inn) á e-ð*, egl. slaa en Knude paa Enden af n-t, ɔ: göre n-t færdigt, afslutte n-t, lægge sidste Haand paa Værket; *b. skóþvengi sína*, egl. binde sine Skoremme, ɔ: opholde sig et Steds: *hann batt þar ekki lengi skóþvengi sína*, han fandt det raadeligst at göre sit Ophold der kort; *kirkjan hefur vald til að leysa og b.*, Kirken har Magt til at løse og binde (ɔ: give Syndsforladelse og nægte den); *láta e-ð laust og bundið*, lade n-t uafgjort, lade n-t staa hen; — særlig om at knytte, fæste, indgaa et Forhold: *b. tengdir við e-n*, indgaa Svogerskab, besvogre sig med en; *b. fjelag, vináttu við e-n*, indgaa Fællesskab, slutte Venskab med en, slutte sig til en som Ven, Kammerat (el. Kompagnon); *b. e-ð svardögum*, forpligte sig med Ed til n-t. — **6.** refl. *bindast* og *binda sig*: *bindast að gera e-ð*, forpligte sig til at göre n-t; *b. sig við e-ð*, lade sig binde af n-t; *bindast e-s*, afholde sig fra n-t, bære sig for n-t, lade være med n-t: *hann gat ekki bundist að smábrosa* (Eimr. IX. 52—53); *bindast orða*, holde sig fra at tale; *geta ekki orða bundist*, ikke kunne forholde sig tavs; *geta ekki tára bundist*, ikke kunne holde Taarerne tilbage. — **7.** med adv. og præp.: *b. e-ð á e-ð*, fastgöre n-t til n-t andet ved Hjælp af et Baand; *b. á sig skóna*, binde sine Sko, tage Skoene paa (og fastgöre dem med Remme); *b. á hest*, göre i Stand Bylter til en Hest; *þeir höfðu bundið á fjóra hesta*, de havde gjort Bylter i Stand til fire Heste; — *b. að*, [1]) binde fast til n-t, snöre om n-t: *voru pilsin bundin að þeim*, Skörterne blev bundet fast til Benene (JÁÞj. I. 431); [2]) binde for Aabningen af n-t: *b. að poka* = *b. fyrir poka*; — refl. *bindast að e-u*, slutte sig sammen om n-t el. for at göre n-t; — ?*b. af*, (tekn.) afbinde: *b. saman húsgrind er stundum kallað að b. af*; — *b. aftan í*, binde en Hest til Halen paa den Hest, der staar nærmest foran den i en Karavane, el. til dens Klovsadel; — *b. fyrir poka*, binde for (Aabningen af) en Sæk; *b. fyrir augun á e-m*, binde en for Øjnene; (Talem.) *bindast fyrir e-ð* el. *e-u* (*um e-ð*), tage Initiativet til n-t, stille sig i Spidsen for n-t; *bindast gegn e-u*, slutte sig sammen imod n-t; *b.* (*hest*) *í taglið á öðrum hesti*, fastgöre en Hest til en andens Hale, jfr. *b. aftan í*; — *b. i sjer*, indbefatte: *þannig að hún* (ɔ: *fjárveitingin*) *bindi í sér bæði laun og allan kostnað* (Alþ. '11, B. II. 664); (Talem.) *einhver er bundinn í báða skó*, en har dobbelt Hensyn at tage; *b. yfir* (*b. ofan yfir*), binde for Aabningen af n-t, tilbinde: *b. pappír yfir krukku*, tilbinde en Krukke med Papir; *b. inn bók*, indbinde en Bog; *b. milli*, binde for en Del af en Sæk, for at Indholdet i den overste Del ikke skal blandes med Indholdet af den nederste; *b. niður bát*, fastgöre en Baad i Land (ved Reb og Stene), for at den ikke skal blæse bort; *b. grátt ofan á svart* = *bæta gráu ofan á svart*, se *grár*; — *b. ofan á koffort*, fastgöre en Bylt til Laaget paa en Kuffert; *b. ofan yfir* = *b. yfir*; — *b. saman*, sammenbinde, sammenföje; *b. bækur saman*, indbinde flere Bøger i eet Bind; *b. um e-ð*, lægge Baand om n-t; *b. um böggul*, indpakke, lægge Baand om en Pakke; *b. um sár*, forbinde Saar; (Ordspr.) *ekki tjáir að binda um banasárið* (GJ.), det nytter ej om Banesaar at binde; (Ordspr.) *best er um heilt að b.* (SchMál.), godt at binde om hel Finger, — i overf. Bet.: *b. um heilt*, ikke lide n-n Skade: *mjer þykir best um heilt að b.*, jeg vil helst ikke risikere n-t; — refl. *bindast undir e-ð*, forpligte sig til n-t, paatage sig n-t; *b. e-ð upp*, ranke n-t op; *b. upp á hesta*, göre i Stand Bylter til Oppakning paa Heste; *b. upp í*, lægge et Baand i Munden paa en Hest for at benytte det som Tömme; — i overf. Bet.: *b. upp í e-n*, bringe en til Tavshed; — abs.: *b. upp* (= *b. upp skinnsokka*), binde Skindströmper fast om Benene (Vf.); *b. e-ð við e-ð*, binde n-t til n-t; (Talem.) *b. trúss* (*sitt*) *við e-n*, staa i Forhold til en; *hafa ekki við mikið bundið* (el. *mikið viðbundið*), ikke være meget optaget: *Stofna félagsskap með ungum stulkum i barnum, einkum þeim, er ekki hefðu við mikið bundið* (EKvOf. 201); *jeg á ekkert viðbundið sem stendur*, jeg har god Tid i Øjeblikket, er i Øjeblikket fri for Forretninger; *b. e-n við borð*, forpligte en til n-t: *að þetta hefir áður verið vili yðar að binda mig þar við borð* (JThMk. 357).

bindi (-is, pl. ds.) [bɪn·dɪ] n. **1.** (*samanbundið safn*) Bind, Knippe, Bundt af n-t, (*kornbindi*) Neg. — **2.** Bind (af en Bog): *bókin er í tveimur bindum*, Bogen er i (bestaar af) to Bind. — **3.** (*spjöld og kjölur bókar*) Bindet paa en Bog. — **4.** (*breitt band*) bredt Baand, Bind: *b. fyrir augu*, Bind for Øjnene; *b. um sár*, Forbinding.

byndi [bɪn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **binda**.

bindin (-is, pl. ds.) [bɪn·dɪn] n. Bundt, jfr. *bindi*.

bindindi (-is, pl. ds.) [bɪn·dɪndɪ] n. **1.** Afholdenhed, Afhold: *vera í b.*, være Afholdsmand; *vera í tóbaksbindindi*, afholde sig fra Tobak. — **2.** (*bindindisfjelag*) Afholdsforening.

bindindis blað [bɪn·dɪndɪsbla:ð] n. Afholdsblad. **-fjelag** [-fjɛ:laɣ] n. Afholdsselskab, -forening. **-heit** [-(h)ɛi:t] n. Afholdsløfte. **-hreyfing** [-(h)ȩɛi:viŋk] f. Afholdsbevægelse. **-kona** [-ko:na] f. Afholdskvinde, Kvinde, der støtter Afholdssagen. **-loforð** [-lo:vorð] n. Afholdsløfte, Afholdenhedsløfte. **-maður** [-ma:ðoȩ] m. Afholdsmand; pl. *-menn*, Afholdsmænd, Afholdsfolk. **-mál** [-mau:l] n. Afholdssag. **-ofstæki** [-of·sdaiɉɪ, -sdaiɟɪ] n. Afholdsfanatisme. **-postuli** [-pos·dolɪ] m. Afholdsagitator. **-sálmur** [-ɪ-saul·moȩ] m. Afholdssalme, Afholdssang, Afholdsdigt. **-samur** [-sa:moȩ] a. afholdende. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Afholdenhed. **-starf** [-sdar·v] n. Arbejde for Afholdssagen. **-tími** [-ɪs-ti·mɪ] m. den Tid, Afholdet er bestemt til at vare.

binding (-ar, -ar) [bɪn·diŋk] f. **1.** (*það að binda e-ð saman*) Binden, Bundten, Sammenbinden, Sammenhæften (jfr. *bindi*). — **2.** (*heybinding*) Bundten af Ho: *þau voru við bindingu*, de var i Færd med at binde Hø. — **3.** (*innbinding*) Indbinding af en Bog: *í bindingunni hefur verið skorið of mikið af blöðunum*, Bogen er blevet forskaaren ved Indbindingen. — **4.** (*samloðun*) Binden, Sammenhæng: *bindingar kraftur kalks*, Kalkens Ævne til at binde. — **5.** (*í vegg*) Binder (i en Væg). — **6.** (*álög*) Fortryllelse: *mönnum þótti b. á inum yngri börnum byskups* (Esp. V. 96). — **7.** (*skuldbinding*) Forpligtelse; (*þvingun*) Tvang.

bindings dagur [bɪn·diŋsda:ɣoȩ] m. Dag, hvorpaa Høet bindes. **-fólk** [-fo:λ·k, -fo:l·k] n., **-menn** [-mɛn·] mpl. Folk, som binder Ho. **-verk** [-vɛr·k] n. Bindingsværk.

bindingur (-s, -ar) [bɪn·diŋgoȩ, -iŋs] m. **1.** = *binding* 2. — **2.** (*band*) Ombinding: *skinnleistar sem reirðir voru að leggjunum fyrir neðan hnéð, en brettu út börmunum fyrir ofan bindinginn* (JTrHalla 22). — **3.** (*í húsgrind*) al Slags Bindebjælker og Støtter i Træværket til et Hus, — spec. Skraastiver for at holde Træværket lige og forhindre det i at give efter; *múra upp í binding*, opmure Mellemrummet mellem Bjælkerne i et Bindingsværk. — **4.** Opførelsesmaade af en Mur el. Væg med afvekslende Lag af Løbere og Bindere, jfr. *binding* 5.

bindini (-is, pl. ds.) [bɪn·dɪnɪ] n. **1. a.** (*bindi*) Bundt, Knippe; (*kornbindi*) Neg. — **b.** overf.: Selskab: *í bindini barna þinna | blessun láttu mig finna* (HallgrPass. 17). — †**2.** (*um bækur*) Bind, Hæfte, sammenbundne Hæfter (JThMk. 187).

bingbrunninn [biŋ·kbrʏn·ɪn] a. (om Marehalm el. Korn) som er begyndt at gære ved at ligge i Dynge: *b. melur*.

bingja (di) [biŋ·ɟa, biŋ·dɪ] vt. med dat. og acc. udbanke: *b. gærum* og *b. gærur*, udbanke Sand og Støv o. desl. af Faareskind (Sl.).

bingur (-s, -ir) [biŋ·goȩ, biŋ·s, biŋ·ɉɪȩ] m. **1.** (*hrúga*) Hob, Dynge, Forraad: (Ordspr.) *gott er að hafa bót í bingi* (SchMál.), det er godt at have Bod i Binge. — †**2.** (*rúm*) Seng.

Bynna (-u, -ur) [bɪn:a] f. npr. (Rvk.) Dim. af *Brynhildur*.

Bynni (-a, -ar) [bɪn:ɪ] m. npr. Dim. af *Brynjólfur*, jfr. *Bybbi*.

?**bíó (-s**, pl. ds.) [bi:jo·] n. Biografteater.

byr (-jar (-s), -ir) [bɪ:r, bɪr·jaɣ, bɪɣ·s] m. **1.** Bør, Medbør, Vind: *byr rann á*, de fik Bør; *hafa beggja skauta byr*, have Vinden lige agterud, sejle rumskøds; *bíða* el. *liggja til byrjar*, vente paa Bør. — **2.** overf. (*lán*) Medbør, Lykke, Held; (*hylli*) Gunst, Yndest: *gefa e-m byr i seglin*, göre at en faar Vind i Sejlene; *e-ð fær góðan byr*, (egl. n-t har Medbør) n-t har Stemningen med sig, n-t bliver godt modtaget; *hafa góðan, mikinn* (*lítinn*) *byr*, være meget (lidt) yndet osv.; *þó hafa þeir* (*lýðháskólarnir*) *ekki siglt eins góðan byr* (haft saa megen Medbør) *í Noregi og í Danmörku* (Eimr. VIII. 49); (Talem.) *gefa e-u byr undir vængi*, give n-t et stærkt Skub fremad; *fá byr undir báða vængi*, faa rivende Medbør, komme hurtig frem; *fregnin fjekk byr undir báða vængi*, Rygtet spredtes med fordoblet Hastighed.

býr (-jar, -ir) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] By. — 3. [illegible] bebygget Egn.

†**byrð** (-ar, -ir) [bɪr·ð] f. Byrd, Herkomst.

1. **byrða** (-u, -ur) [bɪr·ða] f. stor Kiste, jfr. *kornbyrða*.

2. **byrða** (ti) [bɪr·ða, [illegible]] vt. [illegible] 1. [illegible] beklæde et Skibs Sider med Planker. — 2. *(fara upp á skip)* entre et Skib, gaa om Bord paa et Skib i rum Sø; *b. akkeri*, kippe Anker. — 3. *b. bát*, fastgöre Plankerne i en Baads Sider til Spanterne.

3. **byrða** (ti) [bɪr·ða, [illegible]] vt. og vi. [illegible] *b. og sauma og á hverri* [illegible] (ODavPo. [illegible]).

byrðar auki [bɪr·ðaröy:ɟɪ, -öy:§ɪ] m. Forøgelse af Byrden: (Ordspr.) *ekki er b. að bandi* (GJ.), Baand gör liden Byrde, jfr. *band*. **-band** [-ban·t] n. (Bære)sele. **-ól** [-oᵘ:*l*] f. Bærerem.

1. **byrði** (-ar, -ir) [bɪr·ðɪ] f. Byrde: (Ordspr.) *altjafnt fellur fótlaus byrði* (GJ.), [illegible]

2. **byrði** (-is, pl. ds.) [bɪr·ðɪ] n. Plankelag i et Skib.

byrðing (-ar, -ar) [bɪr·ðiŋk] f. 1. Skibets Sider (i Mods. til *kjölur*): *Eg let* [illegible] *frá kjölnum* (Od. 264). — 2. de enkelte Sideplanker i et Skib: *frá reisu-* [illegible] (LFR. IX [illegible]).

byrðingur (-s, -ar) [illegible] m. 1. [illegible] stor Baad, is. til Varetransport osv., deraf i det hele taget: Lastskib osv. 2. [illegible]

byrðsla (-u, -ur) [bɪr·sla] f. Skillevæg mellem Baase i en Kostald, Spilbom (Skaft.), jfr. *bálki* og *bálkur*.

birðuskel [bɪr·ðosɟɛ:*l*] f. arca (GBárð.).

byrfall [bɪɣ·fadʎ] n. den gunstige Vinds Ophør.

birgða bók [bɪr·(q)ðaboᵘ:k] f. Lagerbog. °**-búð** [-bu:*ð*] f. Pakhus. **-könnun** [-kön:*on*] f. Eftersyn af Forraad el. Varer, det at tage Beholdning. °**-sali** [-sa:lɪ] m. Grosserer. °**-skáli** [-sgau:lɪ] m. = **birgðabúð**. **-skrá** [-sgrau:] f. Beholdningsliste.

birgðir [bɪr·(q)ðɪɣ] fpl. Forraad.

byrgi (-is, pl. ds.) [bɪr·ɟɪ] n. (jfr. *borg*). 1. *(fyrir fjenað)* Indelukke, Lokke el. Fold for Faar. — 2. Skur, Bislag. — 3. *(vígi)* Forskansning. — 4. [illegible] **-borð** [-bor·*ð*] n. Skalkning, Skalkningsliste.

byrging (-ar, -ar) [bɪr·ɟiŋk] f. Tillukkelse, Lukke, Indelukkelse: *b. lestarops*, Skalkning.

birginn og **byrginn** [bɪr·ɟɪn] a. 1. *(sem einskis þarfnast)* som intet trænger til: deraf: tryg, sikker. — 2. *(borginmannlegur)* selvbevidst, sikker i sin Optræden.

Birg ir (-is el. (pop.) -irs) [bɪr·ɟɪɣ] m. npr. Birger, Börge.

birgja (ði) [bɪr·ɟa, bɪr·(q)ðɪ] vt. forsyne: *b. e-n að* (el. *með*) *e-u*, forsyne en med n-t; *b. sig upp að e-u*, forsyne sig tilstrækkelig med n-t.

byrgja (ði) [bɪr·ɟa, bɪr·(q)ðɪ] vt. 1. *(loka)* lukke, tillukke, slutte, stille: (Ordspr.) *fríð kona og blíð byrgir oft stríð* (GJ.), blid og fager Kvinde stiller ofte Strid; *b. lestarop á skipi*, skalke. — 2. *(hýsa fje og hesta)* huse (Faar og Heste); — ogs. om Indeslutten i Indelukker uden Tag: *þeir . . . láta fjeð . . . í sauðhelda girðingu, sem eg byrgi í ær framan af sumri og fríða svo til hausts* (Ísaf. '15, 6, 4). — 3. *(fela, hylja)* skjule, tildække: *b. sig*, lægge Hænderne for Øjnene (f. Eks. i en Leg): *byrgðu þig, á meðan við felum okkur*; — *b. sig niður*, putte sig ned, krybe under Dynen; *b. upp með hurð*, kaste Sne op ad en Dör for at hindre, at det skal fyge ind ad den. — 4. med præp. og adv.: *b. aftur*, lukke: *b. aftur hlið á garði*; — *b. e-n inni*, indelukke; *b. e-n úti*, udelukke. — †5. *(grípa yfir)* indbefatte, sammenfatte.

byrgsla [illegible] = **byrðsla**.

birgur [illegible] (Ordspr.) *hver vill sína buddu birgasta* (GJ.), enhver ønsker sin Pung fuldest.

byrhleðsla [bɪɣ·(h)ʎɛðsla] f. Ballast.

bíri (-a, -ar) [bi:rɪ] m. Fisk, navnlig (lille) Torsk: *það er vel um bír-ann* (Vf.).

1. **byrja** (a) [bɪr·ja] vt. og vi. 1. *(hefja)* begynde; a. *b. e-ð* og *b. á e-u*, begynde (paa, med) n-t; *b. ferð*, begynde en Rejse; *b. verslun*, begynde en Forretning, aabne en Forretning; *b. kosningarathöfn*, aabne en Valghandling. — b. ogs. impers. og refl.: *söguna byrjar, sagan byrjast sagan byrjar*, Fortællingen begynder. — 2. *(koma undir)* avles, blive til, blive konciperet; nu vistnok sj. i denne Bet.: jfr. dog Frasen: *byrjaður og barnfæddur* (Vf.) = *borinn og barnfæddur*. — 3. impers. med dat. *e-m byrjar e-ð*, n-t tilkommer en som Rettighed el. Pligt, en har Ret til n-t, bör n-t, jfr. bibl. mig bør at . . .

2. **byrja** (a) [bɪr·ja] v. impers.: *e-m byrjar*, en faar Bør, Medvind.

byrjandi (-a, -endur) [bɪr·jandɪ, -ɛndoɣ] m. Begynder.

byrjun (-ar, -anir) [bɪr·jon, -anɪɣ] f. Begyndelse, Aabning.

1. **birki** (-is, pl. ds.) [bɪɣ·ɟɪ] n. (et) Birk (dansk Jurisdiktion).

2. **birki** (-is, pl. ds.) [bɪɣ·ɟɪ] n. 1. *(birkitrje)* Birk (betula). — 2. coll. Birketræer. **-árefti** [-au:rɛfdɪ] n. Birkestænger benyttede til Tagbjælker (jfr. *árefti*). **-bálkur** [-bauʎ·goɣ, -baul·koɣ] m. = **birkiraftur**. **-beinn** (-s, -ar) [-bɛid·n, -bɛin·s, -bɛi:naɣ] m. Birkebener. **-brenni** [-brɛn:ɪ] n. Birkebrænde. **-brum** [-brʏ:*m*] n. Birkeknop. **-börkur** [-böɣ·goɣ] m. Birkebark.

birkidómari [bɪɣ·ɟɪdoᵘ:marɪ] m. Birkedommer.

birki grein [bɪɣ·ɟɪgrɛi:*n*] f. Birkegren. **-hrís** [-hɥi:s] n. Birkeris. **-hrísla** [-hɥis·la] f. 1. *(birkigrein)* Birkegren. — 2. *(lítið birkitrje)* lille spæd Birk. **-kol** [-ko:*l*] npl. Birkekul, Trækul. **-krækla** [-kraihgla] f. kroget Smaabirk. **-lauf** [-löy:*v*] n. Birkelov. **-laut** [-löy:t] f. Fordybning, bevokset med Birk.

byrkylja [bɪɣ·§ɪlja, bɪ:ɣ-] f. frisk Bør.

birkilurkur [bɪɣ·ɟɪlʏɣ·goɣ] m. = **birkiraftur**.

birking (-ar, -ar) [bɪɣ·ɟiŋk] f. 1. *(það að fletta berki af)* Afbarkning. — 2. *(það að flá, einkum hest)* det at flaa, jfr. *birkja* 2.

†**birkinn** [bɪɣ·ɟɪn] a. tör som Bark, knastör.

birki raftur [bɪɣ·ɟɪraf·doɣ] m. Birkekæp, -gren. **-skógur** [-sgoᵘ:(q)oɣ] m. Birkeskov. **-trje** [-trjɛ:] n. Birketræ. **-viður** [-vɪ:ðoɣ] m. Birketræ, Birk (som Gavntommer).

birkja (ti) [bɪɣ·ɟa] vt. 1. *b. trje*, afbarke, baste Træer; *b. tág*, afbarke en Vidje. — 2. *(flá)* flaa Huden af et Dyr: *b. hest*, flaa Huden af en Hest.

byrkningar [bɪɣ·gniŋgaɣ] mpl. Karsporeplanter (pteridophyta).

byrla (a) [bɪr·dla] vt. 1. *(hella á bikar og rjetta)* skænke for og række en en Drik. — 2. *(blanda)* blande forskellige Drikke sammen, komme n-t i en Drik, f. Eks. Gift: *b. e-m eitur*, forgive en. — 3. *b. e-m e-ð inn* (pop.), bilde en n-t ind; *b. sjer (e-ð) inn*, indbilde sig (n-t).

byrlari (-a, -ar) [bɪr·dlarɪ] m. Mundskænk.

byrlegur [bɪr·lɛqoɣ] a. lovende Bør, gunstig. — adv. *-lega*, med god Bør: *það blæs ekki b.*, Vinden er ikke gunstig, ogs. overf.: det ser ikke gunstig ud; *hann hafði ráð á að eiga óbundna sannfæringu . . . hvort sem b. bljes um almenningsfylgið eða ekki* (hvad enten der var Udsigt til Folkegunst el. ikke) (Lögr. '14, 217).

byr leiði [bɪr·lɛi·ðɪ] n. god Bør, Medvind. **-leysa** [-lɛisa] f., **-leysi** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Bør el. Medvind. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. med ringe Medvind.

birna (-u, -ur) [bɪr·dna, bɪd·na] f. 1. *(kvennbjarndýr)* Hunbjörn. — 2. Stjærnebilledet den store Björn; — deraf i Kenninger: °*Birnuvöllur*, Himmelen (GFrÜh. 257). — 3. som Kvindenavn: *Birna*.

1. **birni** (-is, pl. ds.) [bɪr·dnɪ, bɪd·nɪ] n. Havkalvssnude (Vf.).

2. **birni** [bɪr·dnɪ, bɪd·nɪ] dat. sg. og acc. pl. af **björn**.

3. **birni** (-is, pl. ds.) [bɪr·dnɪ, bɪd·nɪ] n. som sidste Sammensætningsled, Barn: *einbirni*, eneste Barn.

birningur (-s, -ar) [bɪr·dniŋgoɣ] m. Björneunge (BH.).

birnu gætir [bɪr·dnoɟai:dɪɣ, -ɟai:tɪɣ; bɪd·no-] m. Stjærnebilledet Björnevogteren (Arctophylax) = *bjarnargeymir*. **-legur** [-lɛ·qoɣ] a. bister (som en Hunbjörn), barsk (spec. om Kvinder). — adv. *-lega*, bistert, vredt. **-leikur** [-lɛi:goɣ, -lɛi:koɣ] m. Björneleg, en af Deltagerne er *birna* (Hunbjörn), to af de yngste *húnar* (Björneunger); Björnen søger at fange de andre Deltagere (Menneskene) til Mad for Ungerne, medens Menneskene til Gengæld søger at fange Ungerne og redde dem, som Björnen har trukket hen til sit Leje (ÓDavSk. 131). **-skinn** [-sɟɪn·] n. Björneskind.

birr [bɪr:] interj. br, om en Flues Summen (JHall. 268).

byrsla [bɪɣ·sla] f. (Mýr.) = **byrðsla**.

byrst [bɪs·t] adv. se **byrstur**.

byrsta (i) [bɪs·da] vt. †1. *(setja burst á)* forsyne med Tagkam. — †2. *(setja bursta á)* forsyne med Børster, göre strittende: *fgulkötturinn er byrstur*. — 3. *b. sig*, rejse Børster, vende det laadne ud, blive brøsig, blive bister, fortörnes, vredes.

byrstur [bɪs·doɣ] a. (opr. med rejste Børster, strittende Haar, deraf) vred, bister, barsk, fortörnet, brøsig; — an. *byrst* som adv., vredt, barsk, bistert.

byrsæll [bɪɣ·saidʎ] a. heldig med at faa god Vind.

1. **birta** (-u, u. pl.) [bɪɣ·da] f. Skin, Lys, Klarhed; *(dagsljós)* Dagslys.

2. **birta** (i) [bɪɣ·da] vt. og vi. I. vt. 1. *(lýsa)* göre lys: (Ordspr.) *seint birtist blámanns húð*, jfr. *Getur blámaður breytt hörundslit sínum* (Biblia '08, Jer. 13, 23), Kan en Mor(ian) omskifte sin Hud (el. en Parder sine Pletter). — 2. *(sýna)* vise: *b. e-m andlit sitt*, vise en sit Ansigt, aabenbare; *honum var birt það í draumi*, det blev ham aabenbaret i en Dröm. — 3. refl. *birtast e-m*, komme til Syne, vise sig, aabenbare sig for en: *faðir hans* [illegible] 4. [illegible] bekendtgöre, [illegible] lade komme for Dagen, forkynde: *b. hug sinn*, aabenbare sine Tanker; *b. rit á prenti*, offentliggöre et Skrift (ved at lade det trykke); *b. e-m stefnu*, forkynde en en Stævning. — 5. *(bera með sjer)* vise: *þetta birtir vankunnáttu mannsins*, dette viser (blotter) Mandens Ukyndighed. — II. impers.: *það birtir* el. *birtir af degi*, det dages; *það* el. *veðrið* (acc.) *birtir* el. *það birtir upp*, det klares; *þokunni birtir af*, Taagen letter.

†**birtari** (-a, -ar) [bɪɣ·darɪ] m. Bekendtgörer.

birting (-ar) [bɪɣ·diŋk] f. 1. *(ljómi, skin)* Klarhed, Skin, Glans. — 2. *(dögun)* Dagbrækning, Dagning, Daggry: *í birtingu*, ved Daggry. — 3. *(vitrun)* Aabenbaring. — 4. *(auglýsing)* Bekendtgörelse, Forkyndelse: *b. dóms, b. laga, b. stefnu*.

birtingur (-s, -ar) [bɪɣ·diŋgoɣ] m. 1. *(urriði, sjóbirtingur)* Hvidørred, Ørred (salmo trutta, L.). — 2. *(bleikja, ljósnál)* Fjældørred (salmo alpinus, L.).

birtu gról [illegible] *þuml. út yfir götujaðar* (Stj. '03, B. 137). **-hús** [-hu:s] n. (fys.) lyst Kammer (camera clara, c. lucida). **-laus** [-löy·s] a. uden Lys, mørk. **-mælir** [-mai:lɪɣ] m. Lysmaaler, Fotometer. **-ríkur** [-ri:goɣ, -ri:koɣ] a. lysrig, klar. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Lysveksel.

byr vindur [bɪr·vɪndoɣ] m. = **byr**. **-vænlegur** [-vainlɛ·qoɣ] a. = **byrlegur**.

biræfinn [bi:raivɪn] a. dumdristig, skamløs, fræk.

biræfni [bi:raibnɪ] f. indec. Dumdristighed, Skamløshed, Frækhed.

bis [bi:s] n. Slæb, Slid, Anstrængelse.

bisa (a) [bɪ:sa] vt. med dat. **1.** *(flytja með erfiðleikum)* bringe, bære el. slæbe n-t med Anstrængelse; løfte: *b. steininum upp á vegginn.* **2.** vi.: *b. við e-ð,* anstrænge sig med n-t, bakse med n-t.

bisefi, bísefi [bɪ:sɛvɪ, bi:sɛvɪ] m. = **besefi.**

bí skitinn [bi:sɟɪdɪn, -sɟɪ·tɪn] a. (Af.), **-skítugur** [-sɟɪ doqoɢ, -sɟɪ toq-oɢ] a. meget snavset, møgbeskidt.

biskup og **byskup (-s, -ar)** [bɪs gop, bɪs·gofs] m. **1.** Biskop, Bisp. (Ordspr.) *enginn verður óbarinn b.,* lat. per ardua ad astra, jfr. der springer mange Strænge paa Lutten, för en bliver Mester. — **2.** *(í skák)* Løber (i Skakspil): (Ordspr.) *til þess er b. að bera hann fyrir* (SchMál.), hvad har man Løber til, uden for at skyde sig ind under ham.

biskupa (a) [bɪs·goba, bɪs·gopa] vt. **†1.** *(ferma)* konfirmere. — **2.** *(flýta sjer að e-u og gera það hálfilla)* göre n-t i en Fart (saal. at det gores daarlig), jaske n-t af.

biskupa fundur [bɪs gobafʏn doɢ, -opa-] m., **-mót** [-mo·:t] n., **-þing** [-þiŋ·k] n. Bispemøde, Synode af Biskopper.

biskuplegur [bɪs·goblɛ·qoɢ, bɪs·gop-] a. biskoppelig, som det anstaar sig for en Biskop, — adv. *-lega.*

biskups'aðsetur [bɪs·gofsað·sɛdoɢ, -sɛtoɢ] n. Bispesæde, biskoppelig Residens. **-búningur** [-bu:niŋgoɢ] m. Bispedragt, (biskoppeligt) Ornat, Bispeskrud. **-dómur** [-dou:moɢ] m. Bispeembede. **-dæmi** [-dai:mɪ] n. Bispedömme, Bispeembede. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Biskop, udvalgt Biskop. **-embætti** [-ɛm·baihdɪ] n. Bispeembede. **-eista** [-ɛis·da] n. (paa Faar) Bagtaaens overfladiske Böjemuskel. **-garður** [-gar·ðoɢ] m. Bispegaard. **-kosning** [-kos·niŋk] f. Bispevalg, Udnævnelse af en Biskop. **-laus** [-löy·s] a. uden Biskop. **-legur** [-lɛ·qoɢ] a. lignende en Biskop, sømmende sig for en Biskop, — adv. *-lega.* **-leikur** [-lɛi:goɢ, -lɛi.k-oɢ] m. (i Skak) Løbertræk. **-mát** [-mau:t] n. Mat med en Løber. **-mítur** [-mi:doɢ, -mi:toɢ] n. Bispehue. **-nafn** [-nab·v] n. Bispenavn. **-nefna** [-nɛb·na] f. Bispeudnævnelse, Bispevalg. **-peð** [-pɛ:ð] n. (i Skak) Løberbonde. **-setur** [-f-sɛ:doɢ, -sɛ:toɢ] n. Bispesæde. **-skrúði** [-sgru:ðɪ] m. Bispedragt, (biskoppeligt) Ornat, Bispeskrud. **-stofa** [-sdo:va] f. **1.** *(lesstofa biskups)* en Biskops Studereværelse. — **†2.** en Biskops Hus, Bispesæde: *biskupsstofan í Laugarnesi.* **-stóll** [-sdouᵈ·λ] m. Bispestol, Bispesæde. **-tign** [-s-tɪg·v] f. biskoppelig Værdighed, Bispedömme. **†-tíund** [-ti:jønt] f. Tiende som tilfalder Biskoppen. **-tungur** [-tuŋ·goɢ] f. pl. npr. Egn i *Árnessýsla.* **-vald** [-val·t] n., **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. biskoppelig Magt, en Biskops Myndighed. **-vígsla** [-viχ·sla] f. Bispevielse.

biskupun (-ar, -anir) [bɪs·gobøn, bɪs·gopøn, -anɪɢ] f. **†1.** *(ferming)* Konfirmation. — **2.** *(fljótaskrift á e-u)* Afjasken, det at gore n-t færdigt hurtig og paa en forjasket Maade.

bískæla [bi:sɟai·la] vt.: *b. sig* el. *bískælast,* göre stærke Grimacer, — pp. *bískældur (mjög grettur),* med stærkt forvrænget Ansigt, som gör stærke Grimacer.

bysla (-u, -ur) [bɪs la] f. (Rang.) = **byrðsla.**

býsn, bísn (-ar, -ir) f. og **býsn** [bis·v] npl. Under, Vidunder, Særsyn, n-t overordentligt: *skárri er(u) það nú býsnin!* naa, det var da rigtignok n-t som kan forslaa!

1. **býsna** [bis·na] adv. (egl. gen. af foreg.): **1.** *(einkar)* overmaade, særdeles. — **2.** *(talsvert)* temmelig: *b. margir,* temmelig mange. — **3.** benyttes ofte som förste Led af en Sms. med bægge Bet.: *b. góður,* særdeles god; *b. fljótur;* — *b. kippur, b. spotti,* et godt Stykke Vej osv.

2. **býsna (a)** [bis·na] v. impers. **1.** gaa til det vidunderlige (yderste), overdrives: *þar til að býsnar bata undan* (JG. i Safn V. 3, 84); (Ordspr.) *býsna skal til batnaðar,* det skal (först) blive (rigtig) galt, inden det kan blive godt, jfr. efter Regn kommer Solskin. — **2.** *(boða)* bebude, varsle. — **3.** refl. *býsnast.* **a.** *(vera hissa á e-u). b. yfir (út af) e-u,* være meget forundret (og ærgerlig) over n-t, tilkendegive sin Forbavselse (el. Ærgrelse) paa en eftertrykkelig Maade: *höf. býsnast og mikið yfir því, er Íslendingar fari fram á, að Danir gjaldi sér alla skuld sína í einu* (Eimr. XIII. 232).

bí sperrast [bi:sbɛr·ast] vrefl. knejse. **-spertur** [-sbɛɢdøɢ] a. **1.** *(hnarreistur)* knejsende, strunk. — **2.** *(fjörugur)* rask, fyrig. — **3.** *(bundinn fastur)* fastbunden; *sitja b. við e-ð,* stadig sidde ved n-t (ligesom fastbunden).

byssa (-u, -ur) [bɪs:a] f. Bøsse, Gevær.

Byssu|-Brandur [bɪs:øbran·døɢ] m. Skytteper. **-brendur** [-brɛn·døɢ] a. truffen af et Bøsseskud: *hlaupa eins og b.* **°-haus** [-höy:s] m. = **byssuskefti.** **-hlaup** [-hλöy:p] n. Röret paa en Bøsse. **-hólkur** [-houλ·g-øɢ, -houl·køɢ] m. daarlig Bøsse. **-maður** [-ma:ðøɢ] m. Skytte, Jæger. **-skefti** [-sɟɛf·dɪ] n. Bøsseskæfte, Bøssekolbe. **-skot** [-sgo:t] n. Bøsseskud, Geværskud. **-stingur** [-sdiŋ·gøɢ] m. Bajonet, Bøssespyd. **-veiðar** [-vɛi:ðaɢ] fpl. Jagt (hvorved Bøsse benyttes).

bistur, bystur [bɪs·døɢ] a. = **byrstur.**

býsveimur [bi:svɛi·moɢ] m. Bisværm.

†býsveinn [bi:svɛidv] m. Bysvend, Politibetjænt: *býsveinar nokkrir burt mér sviftu* (JG. i Safn V. 3, 69).

1. **bit (-s,** pl. ds.) [bɪ:t] n. **1.** *(það að bíta)* Biden, Bid. — **2.** *(sár eftir bit)* Bid, Saar efter Bid. — **3.** *(skarpleiki eggjar)* Hvashed, Skarphed: *það er gott b. í hnífnum,* Kniven er skarp.

2. **bit (-ar, -ir)** [bɪ:t, bɪ:daɢ, bɪ:taɢ] f. Bet (i Kortspil).

bita (a) [bɪ:da, bɪ:ta] vt. **1.** *(skera í bita)* skære i smaa Stykker: *b. e-ð niður,* udskære n-t i smaa Stykker, uddele i smaa Portioner; *b. e-ð upp í sig,* putte smaa Stykker i Munden ad Gangen. — **2.** ppn. *bitað* i Sms.: mærket med *biti,* se *mark.*

bíta (bít; beit, bitum; biti; bitið) [bi:da, bi:ta, bi:t, bɛi:t, bɪ:døm, bɪ:tøm, bɪ:dɪð, bɪ:tɪð] vt. **I.** egl. Bet.: **1.** (jfr. II, 1) bide. **a.** *b. með tönnunum,* bide med Tænderne: *hundurinn beit mig,* Hunden bed mig *b. e-n á barkann,* bide Struben over paa en; (Ordspr.) *sárt bítur soltin lús,* sulten Lus bider værst; *b. sundur,* bide itu, bide over; *b. úr nálinni,* overbide Traaden (jfr. JÁÞj. I. 226); — i overf. Bet.: *hann er ekki búinn að b. úr nálinni með það enn,* han er ikke færdig med det endnu, det kan endnu have Følger for ham. — **b.** refl. *bítast,* bide hinanden, bides med hinanden; i overf. Bet.: kævles, trættes osv.: (Ordspr.) *kunnugir* (el. *jafnir) bítast best* (SchMál.), Jævninger brydes bedst, lige Börn leger bedst. — **c.** *(drepa með biti)* dræbe med Bid, spec. om vilde Dyr, is. Ræve: (Ordspr.) *sjaldan bítur skolli nærri greninu,* Ræven bider ikke tæt ved sin Kule, Ræven bider ej paa den Mark, som (ↄ: hvor) han er baaren. — **2.** *(um fisk)* bide paa Krogen (om Fiske): *b. á krókinn,* bide paa Krogen; ogs. i overf. Bet: bide paa Krogen, lade sig narre; impers.: *bítur undir borði gráu,* der er Bid nede under Baadens graa Side (JHall. 165). — **3. a.** *b. gras,* græsse; ogs. abs.: *hestarnir fóru að b.,* Hestene begyndte at græsse. — **b.** i overf. Bet.: *fara hægt og bítandi,* gaa el. rejse roligt, i Ro og Mag: *réttlætið fer hægt og bítandi land úr landi* (Eimr. VI, 9); *b. af,* afbide, afgnave. — **4.** *(borða í smábitum)* spise i smaa Mundfulde, deraf ogs. i Alm.: spise: *karlinn beit hann (spaðflotsskjöldinn) í sig til agna* (Eimr. XII. 104); *hafa e-ð úr að b.,* have noget at leve af: *allt hvað þú getur sent af peningum þykir mér vænt um, því einsog þú getur nærri, þá hefi eg nú ekkert úr að b. nema hvað aflast af Íslandi* (JSBr. 585); (Talem.) *hafa nóg að b. og brenna,* have nok at bide og brænde, have sit gode Udkomme, rigeligt at leve af. — **5.** vt. og vi. **a.** *(vera hvass)* være (tilstrækkelig) skarp el. hvas (om skærende Instrumenter): *hnífurinn bítur ekki,* Kniven bider ikke, Kniven er sløv; *hann bíta engin járn,* paa ham bider ingen Vaaben; (Ordspr.) *svo má brýna deigt járn, að bíti,* selv det blode Jærn kan hvæsses skarpt; bruges om et roligt el. modløst Menneske, der tirres saa meget at det bider fra sig, jfr. saa længe træder man Ormen paa Halen, at han vender Brodden igen. — **b.** impers.: *honum bítur illa,* hans Le er sløv. — **II.** i forsk. overf. Bet. **1.** (jfr. I, 1) *b. á vörina,* bide sig i Læben; *b. á kampinn,* bide sig i Skægget; *b. á jaxlinn* (egl. bide med Kindtænderne ↄ: trække Munden fast sammen (som Følge af Beslutsomhed el. Resignation): *b. á jaxlinn og bölva í hljóði; b. tönnum í gras,* bide i Græsset, miste Livet; *b. frá sjer,* bide fra sig; *b. e-n á bak,* bagtale, bagvaske en; *b. á beisku,* taale meget haardt, smage Livets Bitterhed; *e-ð bítur sig fast í e-n* (pop.), n-t bider sig fast i en; *það bítur fyrir,* det er netop Sagen (BH.). — **2.** *(hrífa)* virke: *b. að fullu,* göre Udslaget; (Ordspr.) *b. Njáls ráðin,* Njals Raad (ↄ: gode Raad) viser deres Virkning. — **3. a.** om Kulde osv.: *frostið bítur,* det er bidende koldt. — **b.** om sjælelige Tilstande: *samviskan beit hann sáran,* han havde stærkt Samvittighedsnag; *b. á e-n:* [1]) *(hafa áhrif á e-n)* göre Indtryk paa, bide paa en; *láta e-ð á sig b.,* tage sig n-t nær; *láta ekkert á sig b.,* lade sig ikke rokke ved noget som helst, ikke lade sig gaa paa; [2]) *e-ð bítur á e-n,* en aner n-t: *Um tíma hafði það bitið á Sigurð, að honum mundi standa einhver heill af þessum degi* (JTrL. 190); *e-ð ilt bítur á e-n,* en har onde Anelser; *atalt á mig bítur* (jeg har uhyggelige Anelser), *engrar vonar nýtur hjartað* (GTh. '95, 220). — **4.** *vera frá bitinn e-u,* n-t ligger en fjærnt (jfr. *frábitinn).* — **III.** (naut.) impers. krydse: *þeim beit fyrir nesið,* de kneb Pynten forbi; *þeim beit ekki fyrir Reykjanes* (de kunde ikke klare Kap R.) *og sleit af þeim bátinn . . . við það sneru þeir aptur* (ÞThLfr. I. 25).

býta (ti) [bi:da, bi:ta, bihdɪ] vt. med dat. **1.** *(hafa skifti á)* bytte, give n-t i Bytte for n-t andet: *b. kappi við e-n* (JMPísl. 124) = *etja kappi við e-n.* — **2.** *(útbýta)* uddele: *b. e-m e-u,* tildele en n-t; *(gefa)* forære.

bita barn [bɪ:dabar·dv, -bad·v, bɪ:ta-] n. (egl. Barn, som faar en Bid Mad) Menneske, der tager mod smaa Gaver af en (i nedsættende Betydning): *hann hafði ekki skap til að vera b.* (tage imod Madgaver af) *Valgerðar* (JTrSk. I. 227). **-fjöl** [-fjö:l] f. svært Bræt tværs over Baaden, mellem *skutur* og *austurrúm* (s. d. O.); paa dette Bræt indridses der ofte Epigrammer. **-haus** [-höy:s] m. Bjælkehoved. **-hlaup** [-hλöy:p] n. = *fara á bita,* se **biti.** **-hús** [-hu:s] n. (ogs. *bithús*) firkantet Kasse fastgjort til *biti* i en Baad el. trædende i Stedet for denne, hvori forskellige mindre, Baaden tilhorende Sager opbevares; ogs. kaldet *bitakista.* **-höfuð** [-hö:vøð] n. Bjælkehoved. **-karta** (-kaɢ·da] f. Smule Mad. **-kista** [-ɟɪs·da] f. = **bitahús.** **°-langbönd** [-lauŋ·kbönt] npl. Bjælkevæger. **-leikur** [-lɛi:goɢ, -lɛi:køɢ] m., jfr. *bitalistir,* Leg paa en Bjælke el. Stang, spec. brugt om at hænge sig op paa Fødderne og affore sig Tröjen i denne Stilling. **-listir** [-lɪs·dɪɢ] fpl. Stangovelser. **-maður** [-ma:ðøɢ] m. (i en Fiskerbaad) Mand som sidder paa *biti.* **-munur** [-mʏ:nøɢ] m. egl. Forskel, der kun drejer sig om en Bid, i Talem.: *það er b. en ekki byrðar* (el. *fjár),* det er en Bid, men ej en Byrde, Forskellen drejer sig om (ↄ: Forskellen er meget ringe); *Það kann að vera b., en ekki fjár, eftir því hvernig veðurstaðan er* (GFrÁtt. 147); *svo að í raun og veru hafi orðið b. en ekki fjár á frumvörpum Sjálfstæðismanna og Heimastjórnarmanna* (Isaf. '12, 21). **-röð** [-rö:ð] f. den skarpe Kant af en *biti* (i et Skib): *hraut hann áfram og lenti með höfuðið á bitaröðinni* (Mýrd. 202). **-röng** [-röyŋ·k] f. den Spant i en Baad, hvortil *biti* er fastgjort. **-sár** [-sau:r] a. karrig paa Madgaver. **-stætt** [-sdaiht] an. saa stor (svær el. fed) at man kan faa en Bid deraf: *hann þurfi að eiga gott, því ekki sé b. í honum, eins og hann sé nú* (JÁÞj. II. 497).

bit bein [bɪ:tbɛi·n] n. **1.** egl. Ben som Hunde strides om, Kødben; *(þrætuepli)* Tvistens Æble. — **2.** *vera b. e-s,* være Genstand for ens Spot el. Skældsord: *Hefi eg þá verið svona lagað b. manna á milli öll þessi ár* (GFrÁtt. 110). **-daufur** [-döy:vøɢ] a. sløv. **-fjara** [-fja:ra] f. Forstrand med spiselige Tangarter, hvor Faar og Køer kan søge Føden.

bitgerð [bɪ:tɟɛrð] f. (Breiðd.) = **bigerð.**

bit gjarn [illegible] a. tilböjelig til at bide. **-góður** [illegible] a. hvas, skarp. **-hagareytingur** [-(h)aqarei:diŋgoϱ, -rei:t-] m. spredt Græsgang, Smule Græsgang. **-hagi** [-(h)aiɉɪ] m. Græsgang (i Mods. til det Land der slaas, *„tún og engi“*). **-hundur** [-(h)ʏndoϱ] m. bidsk, glubsk Hund. **-hús** [-(h)u·s] n. = **bitahús.**

1. **biti (-a, -ar)** [bɪ:dɪ, bɪ:tɪ] m. 1. *(munnbiti)* Bid, Mundfuld: *hann beit stóran bita úr sneiðinni*, han bed en stor Mundfuld af Skiven; (Talem.) *það er bita munur, en ekki fjár* (el. *burðar*), se *bitamunur*. — 2. spec. (= *matarbiti*): **a.** Bid Mad, Smule Mad; deraf Mad i det hele taget: *taka sjer bita*, faa sig en Bid Mad; (Ordspr.) *heldur vil eg einn bita lifandi en tvo bita dauður*, heller een Bid mens jeg lever, end to, naar jeg er død (Eimr. X. 140); *lítil er lúfs biti, leiður verður aldrei fullur* (GJ.), hver man giver aldrig nok, led man aldrig fylder; (Talem.) *tíma ekki að gefa ketti sleikju eða hundi bita*, være yderst karrig; — ogs. overf. om mindre Portioner (jfr. 3): [illegible] (JÁPı. II. 9).
b. *(harðmeti með morgunverði)* fast Føde, is. Tørfisk og Brød, spec. det der gives til Frokost tillige med Søbemad. — 3. *(afskorinn eða höggvinn bútur)* lille afskaaret el. afhugget Stykke: *skera e-ð í bita*, skære n-t i smaa Stykker; — spec. Stykke Kød, jfr. *kjötbiti, spaðbiti.* — 4. *(kökkur)* Bid, Klump, lille fast Stykke af n-t: *það er eins og b. í hálsinum á mér*, jeg har en Fornemmelse af, at der sidder en Klump nede i min Hals, jfr. e. I have a lump in my throat. — 5. *(= tóbaksbiti)* Tobaksrulle. — 6. *(augnatönn)* Øjentand (spec. hos Heste); (Talem.) *það eru uppi á e-m bitar og jaxlar*, (egl. en har sine Øjen- og Kindtænder i Orden) en kan bide fra sig. — 7. *(þvertrje í húsi)* Bjælke, Tværbjælke, Tværtræ: *hæð undir bita*, Höjden til Tværbjælken; — om Bjælke el. Skraastang anvendt til gymnastiske Øvelser (jfr. *bitaleikur, bitalistir*): *sækja á bita (fara á bita)*, svinge sig op paa en Bjælke og tage en Nøgle, Naal el. desl. som ligger derpaa med Munden (ÓDavSk. 142). — 8. *(í skipi)* Tværbjælke i en Baad, der forbinder den overste Ende af to Spanter, spec. brugt om en Tværbjælke lige foran *skutur*, bag ved den agterste Rorbænk; denne Bjælke erstattes ofte af en firkantet Kasse (*bitahús, bithús, bitakista*, s. d. O.); Pladsen paa *biti* anses for en Slags Æressæde. — 9. *(fjármark)* ›Bid‹, lille Stykke der skæres af Ørets Rand fortil el. bagtil *(b. framan, b. aftan)*, se *mark*. — 10. *(trjeflevgur)* en lille Kile af Træ, hvorved *kilpur* befæstes i *fötutrje* (Vf., Sl.) (= *fornám, tunga).* — 11. *(í rokk)* i en Spinderok Tværslaa, der forener *brúða* og *uppstandari.* — 12. *(sneið, hnýfilyrði)* Stiklerier, Skoser), Pirerier.

2. **biti** [illegible] 1. og 3. p. sg. præs. konj. af **bíta.**

bíti, býti [bi:dɪ, bi:tɪ] n. den tidlige Morgenstund: *í b.*, tidlig om Morgenen, tidlig.

býti [illegible] npl. 1. *(skipti)* Bytte, Ombytning: [illegible] (Alþ. '11, B. II. 1772); *bera e-ð úr býtum*, opnaa n-t; *bera sigur úr býtum*, gaa af med Sejren. — 2. *(hlutur)* Del, Lod: *það sem mín býti snertir*, for min Del (JMPísl. 131); *uppá mín eigin b. vinn eg ekkert*, personlig gavner det mig ikke n-t (JSBr. 172); (Ordspr.) *jöfn eru bræðra b.* (SchMá.), lige er Brodersdelen. — 3. [illegible], ikke paa disse Vilkaar.

bitill (-ils, -lar) [illegible] m. 1. [illegible] Bid, Mundbid, Mundstykke, Mile. — 2. *(beisli)* Hovedlag, is. poet. i Kenninger: *bitils kvendi*, Hoppe (GFrÚh. 177); *ljón bitils*, Hest (BTh. 11).

°**bitilþröstur** [bɪ:dɪλþrös·doϱ, bɪ:t-] m. Hest.

býtingur (-s, -ar) [bi:diŋgoϱ, bi:t-] m. Budding.

bitinn [bɪ:dɪn, bɪ:tɪn] pp. af **bíta.**

bítislaust [bi:dɪslöyst, bi:tɪs-] an. uden Rævebid: *Refar ... fundust dauðir* [illegible] (ÞThArf. 130).

bit járn [bɪ:djau(r)dv, bɪ:t-] n. Jærn, som er godt til skærende Redskaber, Æggetöj, skærende Instrument(er). °**-krókar** [bɪ:tkro·ˑgaϱ, -krou·kaϱ] mpl. (zool.) Kindbakker (mandibula). **-laus** [bɪ:dlöys, bɪ:t-] a. sløv. **-legur** [illegible] a. som ser ud til at være rask el. skarp. **-leysi** [illegible] n. Sløvhed. **-linga (a)** [illegible] vt. give en en lille Bid, give en et Ben, jfr. *bitlingur.* **-lingamaður** [-liŋgama:ðoϱ] m. Mand som har faaet et ›Ben‹. **-lingur (-s, -ar)** [-liŋgoϱ, -iŋs] m. 1. *(lítill biti)* lille Bid, Billing, Gumling. — 2. *(lítill fjárstyrkur)* lille Understottelse paa Finansloven, Ben. **-lítill** [bɪ:dli·dɪdλ, bɪ:tli·tɪdλ] a. slov, som ikke bider (om skærende Redskaber). **-munnur** [-mʏn·øϱ] m. Bidemund.

1. **bytna (a)** [bɪhdna] vt. sætte Bunden i.

2. **bitna (a)** [bɪhdna] vi. virke, ramme, gaa ud over: *það mun b. á honum, sem spáð var*, det, der er blevet spaaet, vil ramme ham; *það illverk, sem þú nú hefur drýgt, mun b. á þjer síðar*, den Forbrydelse, som du nu har begaaet, vil senere blive gengældt.

1. **bitra (-u, -ur)** [bɪ:dra, bɪ:tra] f. 1. *(beiskja)* Bitterhed, Beskhed. — 2. *(nístingskuldi)* bitter Kulde.

2. **bitra (a)** [bɪ:dra, bɪ:tra] vt.: *b. e-m e-ð*, forbitre en n-t.

bitstál [bɪ:tsdau·l] n. Ægstaal.

bytta (-u, -ur) [bɪhda] f. 1. *(byða)* Bøtte, lille rundt Kar. — 2. (A.-Skaft.) = *ponta.* — 3. *(bátkríli)* lille Baad, Jolle, spec. med flad Agterstavn *(= gaflkæna).*

?**bitter (-s, -ar)** [bɪhdɛϱ] m. Bitter. **-gerð** [-r-ɉer·ð] f. Bitterfabrikation, Bittertilvirkning.

bitti nú [bɪhdɪnu·] interj. Udraab for at betegne Overraskelse el. Glæde: *b. nú, hvað er að tarna!* naada, hvad er dog paa Færde! (Eimr. IX. 217): ›Vent nu lidt! Nu har jeg det!‹: *eg sé svo margar fallegar stúlkur á ferðalagi mínu, að eg get valið* [illegible] *nú* [illegible] *minn' nú þegar eg lít á hana aptur, sé eg að það er Aðalgunna kóngsdóttir* (Irv. 23).

bittu [bɪhdʏ] 2. p. sg. imper. af **binda.**

byttuþjettur [bɪhdʏþjɛhdoϱ] a. vandtæt (om et Kar el. lign.) (Vf.).

bittöng [bɪ:töyŋk] f. Afbidertang, Bidetang.

bitur (acc. m. **-ran**) [bɪ:doϱ, bɪ:toϱ] a. 1. *(beittur)* skarp, hvas. — 2. *(beiskur)* bitter, besk, ram; bidende.

bítur (-s, -ir) [bi:doϱ, bi:toϱ] m. 1. (= *dýrbítur, tófa)* Ræv, is. kollektivt om Ræve, der anretter Skade. — 2. Faaredod ved Rævebid: *eptir það létti af bítnum* (JÁPı. I. 467). — 3. i Sms.: *brauðbítur, grasbítur* osv.

biturð (-ar) [bɪ:dorð, bɪ:t-] f. 1. *(hvassleiki)* Skarphed. — 2. *(beiskja)* Bitterhed.

bitur yrði [bɪ:dorɪr·ðɪ, bɪ:tor-] npl. = *beiskyrði*, bidende Udtryk. **-yrtur** [-ɪϱ·doϱ] a. bidende i sine Udtryk, bitter. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. 1. *(bitlegur)* skarp, hvas af Udseende: *biturlegt vopn.* — 2. *(napur)*: *biturleg ummæli*, skarpe, hvasse Udtalelser. **-leiki, -leikur** [-lɛi·ɉɪ, -lɛi·kɪ, [illegible]] m. 1. *(það að vera beittur)* Hvashed, Skarphed. — 2. *(beiskja)* Bitterhed. **-máll** [-maud·λ] a. *(illmáll)* giftig (i sin Tunge).

bit vandur [bɪ:dvandoϱ, bɪ:t-] a. 1. som er kræsen m. H. t. hvorledes Æggetöj bider, som vil have skarp Kniv el. Le. — 2. an. *bitvant*: **a.** *það er b. á e-ð*, n-t er vanskeligt at skære: *með því mjög b. var á hans húð varð því lítil hans skeina* (JÓlInd. 313). — **b.** *(sem ekki bítur)*: *þjer er b.*, Leen vil ikke bide for dig, du kan ikke faa Leen til at bide. **-vargur** [-vargoϱ] m. (coll.) 1. (= *bítur)* Ræv: *nú legst b. á fje manna*; brugt om Ræv, der dræber Faar *(legst á fje)* i Mods. til *hlaupatófa* (s. d. O.). — 2. *(flær og lýs osfr.)* al Slags bidende Insekter, Lopper, Lus, Væggetöj osv. — 3. spec. = *mývargur*, Myg (simulia): *Innan um rykmýið er bitvargur (simulia), hann er miklu styttri og hnöttóttur, bítur og sýgur blóð* (ÞThFerð. I. 26). **-vopn** [-vohpv] n. Vaaben med skarp Æg el. Spids. **-vænlegur** [-vainlɛ·qoϱ] a. 1. = *bitlegur* 1. — 2. *(sem virðist ætla að bíta)* som ser ud til at ville bide.

bíum, bíum [bi:om] interj. = *bí, bí*, visselulle.

biþræta [bi:þrai·da, -þrai·ta] vi. benægte haardnakket (Vf.).

bja [bja:] interj. fy!

1. **bjá (-r)** [illegible] = **bjástur.** 2. **bjá (ði)** [illegible] = **bjástra.**

bjaga (a) [bja·qa] vt. 1. fordreje, forvanske, radbrække, — pp. *bjagaður*: ¹) fordrejet, forvansket, gebrokken: *bjagað mál*, forkert Udtryk, gebrokkent Sprog; ²) *bjaga e-n* el. *bjaga út úr fyrir e-m* (Vf.) = *snúa út úr fyrir e-m*, fordreje ens Ord. — 2. *(skekkja, aflaga)* lave skæv, bringe af Lave, is. pp. *bjagaður*, skæv, af Lave: *hann gengur allur skakkur og bjagaður.*

bjagurlegur [bja:qorlɛ·qoϱ] a. forkert, fordrejet (om sproglige Udtryk) (Vf.) = *bjagaður.*

bjak (-s) [bja:k] n. Slid, Möje.

bjaka (a) vi. og **bjakast** vrefl. [bja:ga, bja:ka] anstrænge sig ved n-t: spec. have Möje ved at erhværve sig tilstrækkeligt til sit Underhold, lige kunne holde sig som Gaardbruger (= *basla, hokra við bú).*

bjaklaður [bjahglaðoϱ] a. lam, halt, jfr. *bæklaður.*

bjálfa legur [bjaul·valɛ·qoϱ] a. 1. *(kjánalegur)* naragtig. — 2. *(vesældarlegur)* ynkelig, ussel, slöj (Nl.). **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. 1. *(kjánaskapur)* Dumhed, Naragtighed. — 2. *(aumingjaskapur)* Usselhed (Nl.).

bjálfi (-a, -ar) [bjaul·vɪ] m. 1. *(skinn)* Skind: *Nokkrir mófuglavængir voru utan við grenið og einn lambsbjálfi* (JTrHeið. II. 69). — 2. *(skinnfeldur)* Kappe med Skind el. Pelsværk, Pels. — 3. i pl. *bjálfar*, Laser, daarlige Klæder: *hann fór að tína utan af sjer bjálfana*, han afførte sig sine lasede Klæder. — 4. *(auli)* Tosse, Dumrian. — 5. **a.** *(úrkast)* Udskud, Menneske el. Dyr, der er i daarlig Forfatning: *skárri má það nú vera bjálfinn ef hann gengur ekki fram yfir Nýárið* (ÞGjD. 62). — **b.** *(vesælingur, vesælmenni)* solle Skind, Pjalt: *Þú ert huglaus bjálfi sem gefst upp hvað lítið sem á þig reynir* (JTrHeið. II. 15.—16).

bjálka býli [bjauλ·gabi:lɪ, bjaul·ka-] n. Bjælkehytte (GFrÚh. 242). **-hús** [-hu:s] n. Bjælkehus (e. log house). **-trje** [-trjɛ:] n. 1. = *bjálki.* — 2. saa stort Træ, at der kan tilhugges Bjælker deraf.

bjálki (-a, -ar) [illegible] m. Bjælke.

bjalla (bjöllu, bjöllur) [bjad·la, bjöd·lo(ϱ)] f. 1. *(lítil klukka)* Bjælde, Klokke; (Talem.) ?*hengja bjölluna á köttinn*, hænge Bjælden paa Katten. — 2. den sporofylbærende Del af stipes af *marinkjarni* (s. d. O.), af og til benyttet som Menneskefode: *Þess er getið, ... að menn þá sakir fiskleysis hafi orðið ... að hafa söl, bjöllur og fjörugrös sér til matar* (ÞThFerð. II. 220); (Ordspr.) *betri er bjallan bitin en hvönnin slitin* (GJ.), det er bedre at spise Tang end Kvan. — 3. (zool.) Bille (Coleoptera). — 4. *(veiðibjalla, svartbakur)* Havmaage, no. svartbag (larus marinus, L.). — 5. = *bjöllufiskur.*

bjána legur [bjau:nalɛ·qoϱ] a. taabelig, tosset, fjantet; — adv. *-lega.* **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Narrelader, Tosseri. **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. Taabelighed, Fjantethed.

bjáni (-a, -ar) [bjau:nɪ] m. Tosse, Idiot, Taabe, Fjante.

bjarg (-s, björg) [bjar·k, björ·k] n. 1. Klippe, Sten: *kalt bjargið*, den kolde Sten; — om n-t der er uden Resultat: *það er eins og að berja á bjargið*, det er som at banke paa en Sten. — 2. *(standberg)* höj, stejl Klippe: *Ólafur reið með björgum fram* (gl. Folkevise). — 3. = *fuglabjarg*, Fugleklippe: *síga í b.*, lade sig hejse ned i en Fugleklippe for at fange Fugle; *fara á b.*, gaa ud paa Kanten af en Fugleklippe og hejse Fuglene i et Tov op fra Fangeren *(fyglingur, sigamaður)* (Ísf.). — 4. overf. *(þung byrði)* svær Byrde: *Sú kona, sem léttir honum lífið, hún léttir bjargi af mér* (GFrÓl. 158).

bjarga (berg, björgum; barg, burgum; byrgi; borgið) [bjar·ga; ber·k, björ·gøm; bar·k, bʏr·gøm, bɪr·ɉɪ; bor·ɉɪð], nu sædv. regelm.: **bjarga (bjarga, björgum; bjargaði, björguðum; bjargað)** [illegible]

bjor·gom, -aðɪ, bjor·goðom -að] vt. med dat. **1.** *(frelsa, forða)* bjærge, redde, hjælpe. **a.** i Alm.: (Ordspr.) *þeim einum bjargar guð, sem bjargar sjer sjálfur*, hjælp dig selv, da hjælper dig Gud. *bergur hverjum, sem ei er feigur* (GJ.), den bjærger sig vel, hvis Time ej har slaaet; *b. mönnum frá að drukna*, redde Mennesker fra at drukne. *berg þú hjörð þinni*, red din Hjord (MJJAr. 5); ***vera öðrum bjargandi***, være i Stand til at hjælpe andre: *þeir . . . sem hefðu verið góðir bændur og öðrum bjargandi áttu nú við ramman reip að draga* (ÞThÁrf. 175); ***sjá e-u borgið***, sikre n-t: *fyrri en sjeð hefur verið borgið kröfum hins opinbera*, forend det offentliges Krav er sikrede (Stj. '78, A. 8); ***nú er mjer borgið***, nu er jeg reddet. — **b.** spec. Bet.. *b. skipi (undan sjó)*, trække en Baad saa langt op paa Stranden, at der ikke er Fare for, at Søen vil tage den el. göre den Skade; *b. hval*, tage en død Hval paa Slæbetov og bringe den i Land; *b. konu*, hjælpe en Kvinde ved Fødsel, forløse: *fæðíngin geingur þó ógreiðlega, og það svo, að yfirsetukonunnar gefast upp og segjast ekki geta bjargað* (JÁÞj. II. 403); *b. kú*, hjælpe en Ko ved Kælvningen; *b. brókum sínum*, forrette sin Nødtørft. — **2.** refl. *bjargast* og *b. sjer*. **a.** i Alm.: klare sig selv, komme ud af det, begaa sig: *bjargast sjálfur, bjargast eins og best gengur, bjargast á sínar hendur*, hjælpe sig selv, slaa sig igennem med egne Kræfter; *hvernig bjargaðist alheimurinn* (kom Universet ud af det, klarede Universet sig) *áður en nokkur maður var til* (Ísaf. '15, 8, 4). *jeg verð að reyna að bjargast með það, sem fyrir hendi er*, jeg maa se at klare mig med, hvad der er ved Haanden; *auk þess er ekki óhægra að nema hana* (ɔ: *ensku), svo að bjargast megi* (saa at man kan klare sig) *en dönsku* (Alþ. '11, B. I. 536—7). — **b.** spec. skaffe sig Mad el. andre Nødvendigheder, arbejde for sit Ophold: *hann reynir að b. sjer og sínum, hvað hann getur*; — komme frem økonomisk set, klare sig: *það tel eg hverjum manni hentuga konu, sem eitthvað hugsar til að geta bjargast* (JThMk. 356). — **c.** *b. sjer (. . .)*, spise. *. . . hann var að sníða, . . . hún það fyrir, að nú . . . hann að . . . bjarga sjer . . . ekki . . . matt . . .* (JTrHeið. I. 31).

bjargabrún [bjar·gabru:*n*] f. Toppen el. Randen af en Klipperække.

bjargálfur [bjar·gaulvoǫ] m. Klippealf, Bjærgalf, Bjærgaand.

bjargálna heimili [bjar·gaulnahεi:mɪlɪ] n. nogenlunde velstillet Hjem. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. en nogenlunde velstaaende Mand.

bjargálnir [bjar·gaulnɪǫ] fpl. Udkomme, hvad der er nok til at slaa sig igennem med. (Talem.) *vera á milli húsgangs og bjargálna*, I. e. kunne klare sig.

bjargandi (-a, -endur) [bjar·gandɪ, -endoǫ] m. Bjærger (f. Eks. ved Stranding).

bjargar [bjar·gaǫ] gen. af **björg. -bann** [-r-ban·] n. Lukning af alle Udveje for at skaffe sig det nødvendige til Livets Ophold, f. Eks. paa Grund af Is, langvarige Uvejrsperioder, vulkanske Udbrud o. lign. †**-bátur** [-bau:doǫ, -bau:toǫ] m. = **björgunarbátur. -bót** [-bou:t] f. = **bjargræðisbót. -forði** [-ǫ-for·ðɪ] m. Forraad af Fødemidler. **-fús** [-fu·s] a. villig til at hjælpe el. redde. **-gripur** [-r-grɪ:boǫ, -grɪ:poǫ] m. Kreatur, som man hovedsagelig lever af: *l. átti eina kú, og var það hinn helzti b. hennar* (JÁÞj. I. 480). **-laus** [-löy·s] a. **1. a.** *(án matvæla)* blottet for Fødemidler. — **b.** *(án heyja)* uden Hoforraad; is. an. *bjargarlaust* = *haglaust*. — **2.** *(sem ekki er hægt að bjarga)* redningsløs. **-leysi** [-lεi·sɪ] n. Mangel paa Levnedsmidler el. Hoforraad; spec. = *hagleysa*. **-leitun** [-lεi:do*n*, -lεi:to*n*] f. Forsøg paa at redde el. skaffe Mad til sig selv el. andre. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som kun har ringe Forraad af Fødemidler. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Redningsmand. **-skortur** [-ǫ-sgoǫ·doǫ] m. Mangel paa Fødemidler. **-stofn** [-sdob·v] m. = **bjargræðisstofn. -sæll** [-said·λ] a. frugtbar, som giver rigelig Afgrøde og Underhold: *bjargarsæl jörð*. **-vegur** [-r-vε:qoǫ] m. **1.** *(vegur til bjargar)* Redningsvej, Udvej. — **2.** *(atvinnuvegur)* Næringsvej. **-þrot** [-ǫ-þro:t] n(pl). Mangel paa Fødemidler, det at Føden slipper op. **-þrotinn** [-þro:dɪ*n*, -þro:tɪ*n*] a. = **bjargþrota.**

bjarg ás [bjar·gau·s] m. klippefuld Aas. **-bekkur** [-k-bεhgoǫ] m. Stenbænk.

bjargbón [bjar·kbou·*n*] f. Bön om Hjælp.

bjarg búa [bjar·kbu·a] f. Klippebeboerske. **-búi** [-bu·ɪ] m. Klippebeboer, Klippebo (Dværg, Jætte, Alf osv.).

bjargdufl [bjar·kdʏbλ] n. Redningsböje.

bjarg fastur [bjar·kfasdoǫ] a. **1.** *(jarðfastur)* fastgroet til Jorden. — **2.** *(óhreyfanlegur)* ubevægelig, klippefast, urokkelig. **-festi** [-fεsdɪ] f. Klatretov (ved Nedhejsning i stejle Klipper). **-fýlingur** [-fi·lįŋgoǫ] m. = **fýlungi.**

bjarg fje [bjar·kfjε·] n. Redningsgods. **-fleki** [-flε·gɪ, -flε·kɪ] m. Redningsplanke.

bjarg fugl [bjar·kfʏgλ] m. (mest coll.) Bjærgfugl (Fugle der opholder sig i stejle Klipper ved Søkanten). **-fuglaveiði** [-fʏglavεi:ðɪ] f. Fangst af Bjærgfugle.

1. **bjargfær** [bjar·kfai·r] a. *(sjálfbjarga)* i Stand til at slaa sig igennem ved egen Hjælp.

2. **bjarg fær** [bjar·kfai·r] a. *(góður að klifra)* øvet i Klatren i stejle Klipper, klippevant. **-ganga** [bjar·gauŋga] f. Bestigning af, Klatren i stejle Klipper, — spec. Klatren i et Fuglebjærg.

bjarg gerð [bjar·kǵεrð] f., **-gjörð** [-ǵörð] f. Bjærgningsforretning.

bjarggöngumaður [bjar·göyŋgoma:ðoǫ] m. (øvet) Klatrer, Bestiger af Klipper.

bjarghagur [bjar·k(h)a·qoǫ] a. som er sin egen Smed, som selv forfærdiger, hvad han behøver.

bjarg hamar [bjar·k(h)a·maǫ] m. = **berghamar. -harpeis** [-(h)aǫbεis] m. Bjærgharpiks. **-hlutur** [-(h)λʏ·doǫ, -(h)λʏ·toǫ] m. den Del af Fangsten i Fugleklipper, der tilfalder Klippens Ejer.

bjarg hringur [bjar·k(h)ǫiŋgoǫ] m. Redningsbælte. **-kostnaður** [bjar·kos(d)naðoǫ] m. Bjærgningsomkostninger. †**-kviður** [-kvɪ·ðoǫ] m. Nævn, som frikender en: *hann gæti komið lögvörn fyrir sig með bjargkvið* (Eimr. IV. 26). **-laun** [bjar·glöy·*n*] npl. **1.** *(laun fyrir að bjarga)* i Alm. Bjærgelön. — **2.** spec. Redningspenge for Faar, der reddes fra at sulte ihjel mellem utilgængelige Klipper (Stj. '95, B. 101). **-legur** [-lεqoǫ] a. **1.** *(sem bjargast má við)* som man kan slaa sig igennem med el. hjælpe sig med. — **2.** (om Faar) som ser ud til at kunne leve: *hún er bjargleg, og lömbin líka* (ÞGjD. 73). — **3.** nogenlunde tilfredsstillende: *Fiskiafli bjarglegur í Ísafjarðardjúpi* (ÞThÁrf. 116). **-leysa** [-lεi·sa] f. Sted, hvor der ingen Æde er at faa: *og hjuggu, serhver sínu nefi, niður í bjargleysuna* (ɔ: frossent Skyllevand) *ótt og títt* (GFrTís. 98). **-leysi** [-lεisɪ] n. = **bjargræðisleysi. -lið** [-lɪ·ð] n. **1.** *(við skipströnd)* Redningsfolk (ved en Stranding). — **2.** *(við bruna)* Afdeling af et Brandkorps. **-lindalaus** [-lɪndalöy:s] a. uden Redningsbælte, — ogs. i overf. Bet., som maa klare sig selv, som han bedst kan. **-lindi** [-lɪndɪ] m. Redningsbælte.

†1. **bjargmaður** [bjar·gma·ðoǫ] m. Redningsmand.

2. **bjargmaður** [bjar·gma·ðoǫ] m. Fuglefænger, som er øvet i at klatre efter Fugle i Fugleklipper (Eimr. II. 169).

bjarg munir [bjar·gmʏ·nɪǫ] mpl. Redningsgods. **-ráð** [-rau·ð] n. **1.** *(ráð, lið til að bjarga, hjálp)* Raad, Hjælp til at redde, Redningshjælp, Redningsmiddel, Hjælpemiddel: *Enginn skyldi verða af neinum bjargráðum vegna þess, að hann kæmist ekki yfir ana* (JTrSk. II. 16); *það væri stór munur að hafa loftskeytastöðvar á þessum slóðum, þá er um b. er að ræða þar* (Alþ. '11, B. II. 642). — **2.** i Frasen: *óráðandi öllum bjargráðum*, som ingen maa hjælpe paa nogen Maade (†om de fredløse: *úalandi, úferjandi, úráðandi öllum bjargráðum)*.

bjargráða ferð [bjar·grauðafεr·ð] f. Agitationsrejse for at undervise Folk angaaende Redningsmidler paa Søen (Stj. '93, B. 154). **-sjóður** [-sjou·ðoǫ] m.: *b. Íslands*, Islands Hjælpefond. **-stjórn** [-sdjou·r·dn] f.: *b. landsins*, Bestyrelsen for Landets Hjælpefond.

bjargrifa [bjar·grɪ·va] f. = **bergrifa.**

†**bjargrýgur** (gen. **-gjar)** [bjar·gri·qoǫ, -ri·jaǫ] f. Fødselshjælperske.

bjargræði [bjar·grai·ðɪ] n. **1.** *(björgun)* Redning; *(hjálp)* Hjælp. — **2.** *(lífsnauðsynjar)* Livsfornødenheder; *(matbjörg)* Levnedsmidler. — **3.** *(útvegun vista)* Tilvejebringelse af Forraad for Folk og Kreaturer.

bjargræðis bót [bjar·graiðɪsbou:t] f. **1.** noget, som forøger ens Forraad el. gör dem dröjere; noget, der skaffer en nye Muligheder for at tilvejebringe større Forraad. — **2.** *(e-ð, sem bætir matinn)* noget, der gør Maden lækrere (Sch.); **-brestur** [-brεs·doǫ] m. Mangel paa Forraad el. Mad. **-gripur** [-grɪ:boǫ, -grɪ:poǫ] m. = **bjargargripur. -háttur** [-(h)auhdoǫ] m. Næringsvej. **-hvöt** [-χwö:t, -kvö:t] f. Selvopholdelsesdrift: *að alt þjóðfélagslífið hvíli á bjargræðishvötum manna* (ÁBj19.öld 23). **-jörð** [-jör·ð] f. Jord, hvor man let kan skaffe sig det nødvendige. **-laus** [-löy:s] a. blottet for det nødvendige. **-leysi** [-lεi:sɪ] n. Mangel paa Levnedsmidler el. det nødvendige. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som kun har ringe Forraad. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. en som er dygtig til at skaffe det nødvendige til Veje, dygtig Forsörger. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:çɪdλ] a. i Besiddelse af store Forraad. **-skepna** [-ɪ-sɟehbna] f. = **bjargargripur. -stofn** [-sdob·v] m. **1.** = *bústofn*. — **2.** Ernæringskilde: *fénaðurinn er og verður víst okkar helzti b.* (Fj. III. 34). **-tími** [-s-tɪ:mɪ] m. egl. den Tid af Aaret, man skaffer Føde og Forraad til Veje for Resten af Aaret, Höjsommeren, Høsttiden. **-útvegur** [-u:dvεqoǫ, -u:t-] m., **-vegur** [-vε:qoǫ] m. Næringsvej.

bjarg samningur [bjar·ksamnįŋgoǫ] m. Bjærgningskontrakt. **-serkur** [-sεǫgoǫ] m. Sejrskjorte: *dregið hafði hún drenginn í dökkum bjargserk* (ÓDavÞul. 114).

bjarg skora [bjar·ksgo·ra] f. = **bergskora. -slæðingur** [-slai·ðįŋgoǫ] m. overnaturligt Væsen, der holder til i Klipper, is. Fugleklipper, og fortrædiger Mennesker ved at kaste Sten paa dem osv. **-snös** [-snö·s] f. = **bergsnös.**

bjargstöð [bjar·ksdö·ð] f. Redningsstation.

bjargstöng [bjar·ksdöyŋk] f. Stang, som bruges af den, der lader sig hejse ned i en Fugleklippe, dels til at fange Fuglene med, dels til at afværge Stød mod selve Klippevæggen.

° **bjarg sveigur** [bjar·ksvεi·qoǫ] m. = **bjarglindi. -tak** [-ta·k] n. Redningstag, Redningsgreb.

bjargtangi [bjar·ktauŋɟɪ] m. Klippetange, — pl. *Bjargtangar* npr., *Látrabjargs* yderste Pynt, Landets vestligste Punkt.

bjarg tól [bjar·ktou·*l*] n. Redningsapparat. **-trje** [-trjε·] n. = **bjargfleki.**

bjarg tröll [bjar·ktrödλ] n. Bjærgtrold. **-ugla** [bjar·gʏgla] f. Bjærgugle (bubo maximus). **-úlpa** [-uλba, -ulpa] f. Jakke, som Fuglefængere bruger, naar de hejses ned i Klipper.

†**bjargvel** [bjar·gvε·*l*] adv. ret godt, temmelig vel.

bjargvígsla [bjar·gviχsla] f. Vielse el. Velsignelse af en Fugleklippe (for at Fangerne ikke skal komme til Skade).

bjarg vís [bjar·gvi·s] a. dygtig til at skaffe sig, hvad han behøver til sit Udkomme, driftig, nærsom. **-vísi** [-vi·sɪ] f. Driftighed, Nærsomhed. **-vænlegur** [-vainlε·qoǫ] a. **1.** *(líklegur til bjargar)* som man kan vente at kunne hjælpe sig med. — **2.** *(vænlegur til bjargræðis)* af et frugtbart Udseende: *bjargvænleg jörð*, — adv. *-lega*. **-vænn** [-vaidv] a. = *bjargvænlegur*: (Ordspr.) *frítt er að búa á fögrum vang, en betra samt á bjargvænum stað* (SchMál.). **-vættur** [-vaihdoǫ] **1.** f. hjælpende Aand, hjælpsomt Væsen, Skytsaand. — **2.** (pop. m.) Hjælper, Understøtter, Befrier, Redningsmand: *hann er minn b., þegar mjer liggur á*. **-þrota** [-k-þro·da] a. indec. blottet for Fødemidler, nødlidende: *hann er b. fyrir fjeð*, han mangler Foder til sine Faar.

†**bjarkan (-s)** [bja[illegible]gan] n. Bogstavet B. Rune[illegible]

bjarkar blað [bjaᶄgarbla:ð] n. Birkeblad. **-lauf** [[illegible]] n. Birkeløv. **-lögur** [-lö:qoϙ] m. Birkesaft. **-vín** [-vi:n] n. Birkevin.

°**bjark trje** [bjaᶄktr[illegible]] n. Birketræ. **-ætt** [bjaᶄ[illegible]] [illegible] *-ættin*, Birkefamilien (betulaceæ).

bjarma (a) [bjar·ma] vi. lyse, skinne.

bjarma berandi [bjar·mabɛ:randɪ] a. selvlysende: *ýms b. efni* (Eimr. XVI. 8). **-land** [-lan·t] n. npr. Egnene omkring Det hvide Hav.

bjarmi (-a, -ar) [bjar·mɪ] m. Skær, Lysskær, svagt L[illegible] *ba[illegible] baldur* [illegible] *gull's baldur*, Mand (MJ. III. 222).

bjarnar [bjar·dnaϙ, bjad·naϙ] gen. af **björn**. **-broddur** [-r-brod:øϙ] m. (bot.) = *sýkisgras*, nordisk Björnebraad (tofieldia palustris). **-buna** [-bY:na] f. (bot.) Björneklo (heracleum sphondylium, L.) (BH.). **-feiti** [-ϙ-fɛi:dɪ, -fɛi:tɪ] f. Björnefedt. **-feldur** [-fɛl·doϙ] m. Björneskind, Björneskindspels. **-geymir** [-r-ɟɛi:mɪϙ] m. = **birnugætir**. ?**-greiði** [-grɛi:ðɪ] m. Björnetjæneste ([illegible]) [illegible] **-hamur** [-ϙ-(h)a:møϙ] m. Björneham, Björnehud. **-híð(i)** [-(h)ɪ:ð, -(h)ɪ:ðɪ] n. Björnehi. **-hrammur** [-a-hϙam:øϙ] m. Björnelab. **-hræða** [-hϙai:ða] f. hvad der skræmmer en Björn: (Ordspr.) *ekki er bý b.*, Bien skræmmer ikke Björnen. **-hvarf** [-ϙ-χwar·v, -kvar·v] n. Björnehi. **-kjöt** [-kjö:t] n. Björnekød. **-merki** [-r-mɛϙ·ɟɪ] n. Stjærnebilledet Björnen. **-skinn** [-ϙ-sɟɪn·] n. Björneskind. †**-slátur** [-slau:døϙ, -slau:tøϙ] n. Kød og Indvolde af en slagtet Björn. **-ungi** [-r-uŋ·ɟɪ] m. Björneunge.

bjarn dýr [bjar·dndi·r, bjad·n-] n. Björn (især Isbjörn). **-dýraveiði** [-d[illegible]ðɪ] f. Björnejagt. **-feldur** [[illegible]] = **bjarnarfeldur**. **-fyldur** [-fɪldøϙ] a. med megen ny Uld under den gamle (Arn.).

Bjarni (-a, -ar) [bjad·nɪ, bjar·dnɪ] m. npr. Bjarne.

†**bjarn ígull** [bjar·dni·ɟødλ, bjad·n-] m. Pindsvin. **-ylur** [-ɪ·loϙ] m. Björnens naturlige Varme: (Talem.) *hafa bjarnyl*, kunne taale stærk Kulde. **-skinn** [-v-sɟɪn·] n. Björneskind. **-skinnshúfa** [-sɟɪns(h)u:a] f. Björneskindshue. **-skinnsúlpa** [-sɟɪnsuλ·ba, -ul·pa] f. Björneskindskappe, Björneskindspels. †**-staka** [-sda·ga, -sda·ka] f. = **bjarnskinn**. **-trúður** [-tru·ðøϙ] m. Björnetrækker.

bjart [bjaϙ·t] n. og adv. af **bjartur**. **-álfur** [-d-aulvøϙ] m. Lysalf, god Aand. **-áll** [-audλ] m. (= *áll, hafáll)* Aal (anguilla vulgaris). **-eygður** [-eiqðøϙ, -ɛiqðøϙ] a., **-eygur** [-ɛi·qoϙ] a. klarøjet; lysøjet. °**-hadd-aður** [-t-(h)ad·aðøϙ] a. = **bjarthærður**. **-hrinur** [-(h)ϙɪ·nøϙ] fpl. pludselige Vindstød paa Søen i klar Luft (Vf.). **-hærður** [-(h)airðøϙ] a. lyshaaret. **-legur** [-d-leqøϙ] a. lys, klar, tydelig; — adv. *-lega*. **-leiki** [-leiɟɪ, -leiᶄɪ] m., **-leikur** [-lɛigoϙ, -lɛikøϙ] m. Lyshed, Lysning; *(ljómi)* Skin, Klarhed. **-leitur** [-lɛi·døϙ, -lɛi·tøϙ] a., **-litaður** [-lɪ·daðøϙ, -lɪ·taðøϙ] a. med lys Teint, lys af Lød. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. glad Sind. **-nætti** [-naihdɪ] n. lyse Nætter. **-sýni** [-t-si·nɪ] f. og n. lyst Syn, Optimisme. **-sýnismaður** [-sinɪsma:ðøϙ] m. Optimist. **-sýnn** [-sidv] a. optimistisk.

bjartur (björt, bjart) [bjaϙ·døϙ, bjöϙ·t, bjaϙ·t] a. **1.** *(ljós, skær)* klar, lys, blank, skinnende: *bjart veður*, klart Vejr; *bjart ljós*, klart Lys; *bjart loft*, klar Luft. — **2.** *(nægilega ljós)* med tilstrækkeligt Lys, lys, klar: *það er orðið bjart* (el. *bjart af degi)*, det er blevet lyst; *hátta í björtu*, gaa til Sengs uden at tænde Lys; *við verðum að reyna að komast þangað í björtu*, vi maa forsøge at naa derhen, medens det endnu er lyst. — **3.** *(ljós á lit)* lys (m. H. t. Farven); *b. á hörund*, med lys Teint. — **4.** n. *bjart* som adv., klart, med Glans.

bjartviðri [bjaϙ·dvɪðrɪ] n. klart Vejr, klar Luft.

Bjassi (-a, -ar) [bjas:ɪ] m. npr. (Arnf.) Kælenavn for **Bjarni**.

bjástra (a) [bjaus·dra] vi. **1.** anstrænge sig, slide og slæbe, vimse: *b. við e-ð*, bakse med n-t: *b. við lambærnar*, have Mas med Lammefaarene. — **2.** *b. að e-m (= hlúa að e-m)*, göre det lunt for en: *b. að barni í vöggu* (Breiðd.).

bjástur (-urs) [bjaus·døϙ] n. Travlhed, Besvær, Mas el. Slid med n-t.

bját (-s) [bjau:t] n. hæftig Bevægelse (BH.): *alt var þar á bjáti*, alt var der i Bevægelse (Oprór).

bjáta (a) [bjau:da, bjau:ta] v. impers. **1.** med dat. *e-u bjátar*, n-t bevæges. — **2.** *[illegible]* [illegible] *bjátar*, hvad der end kommer i Vejen.

bje (-s) [bjɛ:] n. Bogstavet b.

bjeaður [bjɛ:aðøϙ] a. forbandet (Evfemisme for *bölvaður)*: forstærket: *b. [illegible] þó [illegible]* (JThM[illegible] 375).

bjefaður [bjɛ:vaðøϙ] a. = **bjeaður**.

bjó [bjoᵘ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **búa**.

bjóð (-s, pl. ds.) [bjoᵘ:ð] n. °**1.** Bakke: *(gamall mjöður . . .) inn þá borinn er á b. í gullbúnum könnum* (BTh. 228); *Óðinn öllum sendir bjóðin drykkjar full með föng* (GTh. '95, 113). — **2.** *(trog undir beitta lóð)* Agnbakke, spec. et fladt Trug lavet af et eneste Stykke Træ, hvori Fiskere plejer at lægge deres Liner til Rette, naar der er sat Agn paa Krogene: *leggja 6 bjóða línu*, give ud 6 Bakker af Line; *aflaklærnar, sem hafa yfirgefið sína eigin línu og farið á enda eða miðju á annars línu og dregið inn [illegible]* *hirt allan fiskinn* (Lögr. '15, 63).

bjóða (býð, bjóðum; bauð, buðum; byði; boðinn) [bjoᵘ:ða, bi:ð, bjoᵘ:ðøm; böy:ð, bY:ðøm; bɪ:ðɪ; bo:ðɪn] vt. og vi. **I. 1. a.** *b. e-m e-ð*, byde, tilbyde en n-t; *b. e-m peninga*, byde en Penge; *b. e-m grið*, tilbyde en Pardon el. Sikkerhed paa Liv og Lemmer. — **b.** med en Bibetydning af at vende noget imod en: *b. e-m rassinn*, vende Bagen imod en (spec. om en Hest, der vil sparke bagud): *Bleikur bauð afturendann* (vendte Bagen imod ham; [illegible]) (JThS. I. 156). — **2.** refl. *bjóðast*, tilbyde sig selv *(til e-s*, til n-t), mælde sig som frivillig til n-t, stille sig selv til Raadighed (Disposition), frembyde sig: *hann bauðst til þess að fara í þessa glæfraferð*, han tilbod at paatage sig denne farlige Reise. (i denne Bet. kan ogs. siges: *hann bauð þeim að fara* = *hann bauðst til þess við þá að fara*, han tilbod dem, at han vilde gaa); — ogs. om Muligheder, der tilbyder sig for en: *honum bauðst þar gott gjaforð*, han havde der Udsigt til at göre et godt Parti, der frembod sig en Mulighed for ham at göre et godt Parti. — **3.** i overf. Bet.: *b. e-m e-ð*, tillade sig n-t imod en; *b. e-m ójöfnuð*, begaa Overtrædelser imod en, behandle en overmodigt; *hann lætur ekki b. sjer alt*, han lader sig ikke byde alt; *eigandinn fór nærri um hvað mætti b. honum (hestinum)*, Ejeren vidste saa omtrent, hvor meget man turde anstrænge den (ÞGjD. 57); *þeir buðu báðir hart* (de satte bægge haardt mod haardt) *á stundum, því skapið var strítt og óvægið, en þeir sættust fljótt* (ÞGjD. 43); *hann er svo veikur enn, að hann má ekki bjóða sjer slíkt erfiði*, han er endnu saa svag, at han ikke maa anstrænge sig med et saadant Arbejde; *e-m er nóg boðið*, en har faaet nok; *nú er mjer nóg boðið!* nu har jeg nok af det! *hann býður sig*, (spec.) Soerne rejser sig truende: *hann býður sig í álnum* (Hf.). — **II.** *b. e-m*, invitere, indbyde en; *b. e-m til sín*, *b. e-m heim (til sín)*, indbyde en til sig, i sit Hjem; *b. e-m að vera*, indbyde en til at blive, spec. tilbyde en Nattelogis; *b. e-m inn*, byde en ind; *b. e-m í veislu*, indbyde en til et Festmaaltid. — **III. 1.** *(skipa)* byde, befale, opfordre: *svo hefur guð boðið oss*, det er Guds Befaling til os; *hann bauð þeim að fara*, han befalede dem at gaa (tvetydigt Udtryk, jfr. I. 2). — **2.** *(hvetja til að gera e-ð)* opfordre til at göre n-t; — †spec. *b. e-m trú*, forkynde Troen for en (nu mere alm.: *boða trú)*. — **IV.** v. impers. om Sindsstemninger: *mjer býður hugur um, að . . .* el. *mjer býður fyrir, að . . .*, det aner mig at; *mjer býður (hugur) við e-u*, jeg væmmes ved n-t; *e-m býður svo eða svo við að horfa*, en synes n-t, finder n-t for godt: *setti hann allar þessar sögur saman eins og honum bauð við að horfa, í eina sögu*, han smæltede saa alle disse forskellige Sagn sammen til et Hele, efter som det syntes ham selv bedst (GVigf. i Fortalen til JÁÞj. I. xxiv). — **V.** med præp. og adv.: †*b. á boð e-s*, overbyde en; *b. af sjer góðan þokka*, have Charme, have en behagelig Optræden; *b. betur*, byde höjere (f. Eks. paa en Auktion); *b. fyrir*, se IV.; *b. e-ð fram*, frembyde n-t; *b. fram eið*, tilbyde at aflægge Ed; *b. sig fram*, stille sig til Valg: *láta b. sig fram til kosningar*, lade sig anmælde som Valgkandidat; *b. í e-ð*, byde paa n-t (paa en Auktion); *b. yfir*, overbyde; *b. móti e-m*, byde imod en (paa en Auktion); *b. niður:* [1]) bortlicitere til den lavest bydende: *starfið er boðið niður og sá fær það sem lægst býður, hvað sem hæfileikana snertir* (Alþ. '11, B. II. 1448); [2]) göre Underbud paa n-t: *hann bauð niður ómagann og fjekk hann*; *b. e-ð upp*, bortauktionere n-t: *húsið verður boðið upp*, Huset vil blive bortsolgt ved Auktion; — ogs. om selve Opraabet ved Auktionen: *nú var hesturinn boðinn upp* (blev raabt op); *b. e-m upp á e-ð*, byde (indbyde) en paa n-t; *b. kvenmanni upp (í dansi)*, byde en Dame op til Dans; *b. út:* [1]) *b. út liði*, sammenkalde en Hær, mobilisere, jfr. III. 1.; [2]) *b. e-m út*, udfordre en til Tvekamp (Duel) el. til at prøve Kræfter i et el. andet; — i overf. Bet.: kaste Handsken til en; *b. við:* [1]) †*b. fje við e-u*, byde Penge for n-t, nu i Reglen: *b. fje fyrir e-ð*; [2]) *b. við að horfa*, se IV. — **VI.** pp. *boðinn* som a.: *vera boðinn og búinn til e-s*, være fuldkommen beredt til at göre n-t.

°**bjóður (-s, -ar)** [bjoᵘ:ðøϙ] m. den som byder, befaler, Hersker.

bjóla (-u, -ur) [bjoᵘ:la] f. (Svalbarðsströnd) = **fata**.

1. bjór (-s, -ar) [bjoᵘ:r, bjoᵘϙ·s] m. **1. a.** (zool.) *(bifur)* Bæver. — **b.** *(bifurskinn)* Bæverskind. — **2.** *(skinn)* et (helt) Skind; bruges navnlig om tynde Skind af middelmaadig Kvalitet (is. af Lam el. Faar); — Skind over en Tønde: *Valur fór nasandi og snuðrandi, stökk síðan upp á tunnuna, svifti bjórnum á svipstundu í slitur* (ÞGjD. 37); *rífa bjór úr svelli* — *rífa rifinn ræfil úr svelli*, se **ræfill**. — **3.** *(hörund)* **a.** det nøgne Skind (om en Hest): *alveg ber bjórinn* (ÞGjD. 5); *(Tröllin . . .) flýja þau burt með bera bjóra* (splitternøgne) (ÓDavVik. 296). — °**b.** *(andlit)* Ansigt: *á aðra hlið við Þrumuþór | þekti' eg Egils gamla b.* (MJ. III. 256). — **4.** *(skinnpjatla)* Skindlap, Skindstump: (Ordspr.) *af bjórum verða bikkjur leðurætnar*, af Læp vorder Hund læderaadig. — **5.** i pl. *bjórar*, Kræfter: *þeir bjórar voru þó eftir í honum enn, að hann hjelt það óhætt* (ÞGjD. 46). — **6. a.** *(þríhyrnt stykki)* trekantet Stykke, nu spec. den trekantede Del af Gavlen i en Bygning. — (Vel opr. om en trekantet Skindlap, saal. den Lap der bortskæres for at danne Hælen, ogs. om et lille trekantet Landstykke). — **b.** Gavlen i en Bygning (Vf.) (= *bjórþil* 2.): *Nú var brotinn bjórinn í kirkjunni og fangarnir dregnir út* (Eimr. XVII. 93). — **7.** *(sá hluti húss, sem liggur næst gafli)* den Del af en Bygning, som ligger nærmest Gavlen (Vf.).

2. bjór (-s, -ar) [bjoᵘ:r, bjoᵘϙ·s] m. **1.** *(öl)* Øl (spec. bajersk Øl). — **2.** en Flaske Øl: *jeg drakk þar 3 bjóra*, jeg drak der 3 Flasker Øl. **-drykkja** [bjoᵘr·drɪhɟa] f. Øldrikken, Drikkelag: *á Þýskalandi er mikil b.*, i Tyskland drikkes der meget Øl. **-flaska** [bjoᵘϙ·flasga] f. **1.** *(flaska undir öl)* Ølflaske. — **2.** *(öl á flösku)* en Flaske Øl. **-froða** [-fro·ða] f. Ølskum. **-fullur** [-fvdløϙ] a. beruset af Øl: (Ordspr.) *bjalla er b. maður*, ruset Mand er en klingende Bjælde. **-glas** [bjoᵘr·gla·s] n. **1.** *(glas undir bjór)* Ølglas. **2.** *(bjór í glasi)* et Glas Øl.

bjór gluggi [bjoᵘr·glYɟ·ɪ] m. Gavlvindue. **-háll** [bjoᵘ:ϙ(h)audλ] a. med glat Skind: *Glámur varð bjórhálli, hárið hrundi af honum* (ÞGjD. 84). °**-hár** [-(h)au·r] n. Bæverhaar, Kastorhaar. **-hárshattur** [-(h)auϙs(h)ahdøϙ] m. Kastorhat.

bjór hreifur [bjoᵘϙ·(hϙ)ɛi·voϙ] a. beruset, beskænket, øllet. **-ílát** [bjoᵘ:ri·laut] n. Ølfad. **-kaggi** [bjoᵘϙ·kaɟ·ɪ] m. Ølfad. **-kanna** [-kan·a] f. Ølkande. **-kolla** [-kodla] f. Ølkrus, Ølglas, jfr. *bjórglas*. **-kvartil**, **-kvartjel**

[-kvaǫdjɛl, -dɪl] n. Ølfad, Ølfjærding. **-laus** [bjoᵘr·löys] a. uden Øl, som intet Øl har. **-ósa** [bjoᵘ:roᵘ·sa] a. indec. øllet. **†-rúnar** [bjoᵘr:u·naǫ] fpl. ›Ølruner‹, Runer mod Virkning af stærke Drikke (GVigf. i JÁÞj. I. IX). **-sala** [bjoᵘǫ·sa·la] f. Ølhandel. **-sali** [-sa·lɪ] m. Mand, der sælger el. udskænker Øl, Ølhandler, Skænkevært. **-salur** [-sa·lǫǫ] m. Skænkestue. **-selja** [-sɛlja] f. Kvinde der sælger el. udskænker Øl, Ølhandlerske, Skænkeværtinde.

bjór skinn [bjoᵘǫ·sgɪn] n. Bæverskind. **-skinnfeldur** [-sgɪnfɛldǫǫ] m. Bæverpels.

bjór skrum [bjoᵘǫ·sgrʏm] n. Pralen ved et Drikkelag. **-straumur** [-sdröy·mǫǫ] m. Ström af Øl. **-svelgur** [-svɛlgǫǫ] m. Mand, som kan drikke meget Øl, Drukkenbolt. **-tappari** [-tahbarɪ] m. Øltapper. **-tunna** [-tʏn·a] f. Ølfad. **-verpill** [bjoᵘr·vɛǫbɪdʎ] m. Øldunk.

bjór þil [bjoᵘǫ·þɪ·l] n. **1.** den trekantede Del af Gavlen i en Bygning = *bjór* 6. a. — **2.** Gavlen i en Bygning (Vf.) = *bjór* 6. b. — **3.** *(þil með lágrjettum fjölum)* Gavl, hvor Brædderne ligger vandret (Sch.).

bjórþjórari [bjoᵘǫ·þjoᵘ·rarɪ] m. Øldrikker.

bjúga (-a, -u) [bju:(q)a] n. Pølse. **-kringla** [-kriŋ·la] f. rund Pølse (ÓDavÞul. 131).

bjúg bólga [bju:boᵘlga] f. Betændelse, som giver efter for Tryk (mods. *bólgulopi)* (Nl.): *það er bólgulopi, ekki b.* ᶜ **-exi** [-ɛχsɪ] f. (JsJs.) **þexla**. **-fingraður** [-fiŋgraðǫǫ] a. krumfingret. **-fættur** [-faihdǫǫ] a. hjulbenet.

bjuggum [bjʏg:ɔm] 1. p. pl. imp. ind. af **búa**.

ᶜ **bjúg hefill** [bju:hɛ·vɪdʎ] m. Rundhøvl. **-hyrndur** [-hɪ(r)ndǫǫ] a. krumhornet. **-hnífur** [-hni·vǫǫ] m. Krumkniv. **-hreyfing** [-hrɛi·viŋk] f. krumlinjet Bevægelse. ᴼ **-hvelfdur** [-χwɛlvdǫǫ, -kvɛlvdǫǫ] a. rundhvælvet. **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. Rundhvælving. **-leggjaður** [-lɛg·aðǫǫ] a. krumbenet. **-leikur** [-lɛigǫǫ, -lɛikǫǫ] m. **1.** *(það að vera boginn)* Rundhed, Krumhed, Afrunding. **2.** *(beygjanleiki)* Bøjelighed. **-letur** [-lɛ·dǫǫ, -lɛ·tǫǫ] n. Rundskrift (JsJs). **-lopi** [-lo·bɪ, -lo·pɪ] m. **-bólgulopi. -mjel** [-mjɛ·l] npl. *(e. k. bitill)* Krogbid. **†-mjöl** [-mjö·l] n. (JÓlInd.) = **byggmjöl.**

bjúgna eitur [bjug·naɛi:dǫǫ, -ɛi:tǫǫ] n. Pølsegift. **-sali** [-sa:lɪ] m. Pølsekræmmer.

bjúg nefjaður [bju:nɛvjaðǫǫ] a. krumnæset. **-nefur (-s, -ir)** [-nɛ·vǫǫ] m. Mand med krum Næse. ᴼ **-reka** [-rɛ·ga, -rɛ·ka] f. Hulskovl, Hulskuffe. **-rendur** [-rɛndǫǫ] a. hvælvet, Omskr. af gr. *ὀμφαλόεις*: *hina bjúgrendu skildi* (Od. 406). ᶜ **-sirkill** [-sɪǫgɪdʎ] m. Krumpasser. **-skæri** [-sgai·rɪ] npl. Krumsaks: *ójöfnurnar á kveiknum klipptar af með bjúgskærum* (Stj. '97, B. 235). **-snið** [-snɪ·ð] n. (Bogb.) Hulsnit. ᴼ **-spegill** [-sbɛi·jɪdʎ] m. sfærisk Spejl (JsJs.). **-stöng** [-sdöyŋk] f. (naut.) David, jfr. *bátugla*. **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) krumstænglet Star (carex incurva Lightf.). ᶜ **-sveigður** [-svɛiqðǫǫ, -svɛigðǫǫ] a. rundbuet (JsJs.). ᴼ **-sveigstill** [-svɛiχsdidʎ] m. Rundbuestil (JsJs.). ᴼ **-sveigur** [-svɛi·qǫǫ] m. Rundbue (JsJs.).

1. **bjúgur (-s)** [bju:(q)ǫǫ, bjuχ·s] m. Ødem, Vandbyld, Vandsvulst.

2. **bjúgur** [bju:(q)ǫǫ, f. bju:(q), n. bjuχ·t] a. **1.** *(boginn)* krum, kroget, böjet, rundagtig; (Ordspr.) *betri er b. kálfur en ber þúfa,* bedre er ussel Kalv end bar Tue (ɔ: bedre er lidt end ingenting), jfr. *Vafagepillinn verður að manni | veit eg það með fullum sanni, | ei nær að tegna nokkuð meyr; tekur hún nú að tóna að rollum | og tutla hár af þútukollum; b. kálfur er betri en ei* (BGiss. i NGK. 57). — **2.** *(auðmjúkur)* ydmyg.

bjúgvaxinn [bju:vaχsɪn] a. krumvoksen.

bjögun (-ar, bjaganir) [bjö:qɔn, bja:qanɪǫ] f. Radbrækning.

bjöllfyldur [bjödʎfɪldǫǫ] a. med megen ny Uld under den gamle (Breiðd.), jfr. *björnfyldur*.

bjöllu [bjöd·lǫ] cobl. af **bjalla. -bumba** [-bʏm·ba] f. Tamburin, Bjældetromme. **-fiskur** [-fɪs·gǫǫ] m. **1.** en tyk Muskel under Tyggemusklen i Fiskehovedet, se *þorskhaus*. — **2.** (Eyf.) = *bógfiskur*. **-kólfur** [-koᵘl·vǫǫ] m. Knebel i en lille Klokke el. Bjælde. **-laga** [-la·qa] a. indec. (bot.) klokkeformet (campanulatus). **-lilja** [-lɪl·ja] f. (bot.) Mose-Vintergrön (pyrola rotundifolia). **-lyng** [-liŋ·k] n. (bot.) Bølle (vaccinium).

bjöllur [bjöd·lǫǫ] pl. af **bjalla.**

bjöllu strengur [bjöd·lǫsdrɛiŋ·gǫǫ] m. Klokkestræng. **-þang** [-þauŋ·k] n., **-þari** [-þa:rɪ] m. se **bjalla.**

1. **björg (bjargar, bjargir)** [björ·k, bjar·gaǫ, bjar·gɪǫ] f. **1.** *(hjálp)* Hjælp, Bistand, Redning: *það varð honum til bjargar,* det blev hans Redning, det reddede ham; *honum eru allar bjargir bannaðar,* for ham er der ingen Redning. — **2. a.** *(matforði)* Levnedsmiddel, Proviant, Mad: *sumt (fjeð) skar jeg mjer til bjargar* (SIng. I. 205); (Talem.) *bera sig eftir björginni,* være om sig; (Ordspr.) *einn dagur tekur annars björg í burt* (GJ.), den ene Dag foroder anden Dags Føde; *honum er horfin björgin og buddan,* han har hverken Mad i sin Mund eller Penge i sin Pung; — **b.** Foder: *ganga sjer til bjargar,* (om Dyr) skaffe sig Føden: *en þeir (hestarnir) gengu sjer varla til bjargar fyrir þreytu* (Lögr. '12, 14). — **3.** *(á byssu)* Geværböjle (Nl.). — **4.** npr. *Björg,* Bjørg; — som sidste Sammensætningsled svarende til dansk -borg, f. Eks. *Ingibjörg,* Ingeborg osv.

2. **björg** [björ·k] pl. af **bjarg.**

björgóttur [björ·goᵘhdǫǫ] a. klippefuld.

björgulegur [björ·gølɛ·qǫǫ] a. **1.** *(líklegur til bjargræðis)* med et frugtbart Udseende, frugtbar af Udseende: *björguleg sveit.* — **2.** spec. *(grasgefinn)* frodig, græsrig: *landið er hjer mjög björgulegt* (ÞThFerð. II. 231). — **3.** *(auðugur að birgðum)* rig paa Forraad el. Levnedsmidler, velforsynet.

björgun (-ar, pl. **bjarganir)** [björ·gøn, bjar·ganɪǫ] f. Redning, Bjærgning, Hjælp.

björgunar áhald [björ·gønarau:halt] n. Redningsapparat. **-bátur** [-bau:dǫǫ, bau:tǫǫ] m. Redningsbaad. **-belti** [-bɛʎ·dɪ] n. Redningsbælte. **-fólk** [-ǫ-foᵘʎ·k] n. Bjærgere, Redningsmænd. **-færi** [-fai:rɪ] n. **1.** *(færi til björgunar)* Mulighed for Redning, til at blive reddet. — **2.** i pl. Redningsapparater. **-hringur** [-(hǫ)iŋ·gǫǫ] m. Redningsbælte, Redningsböje. **-laun** [-r-löy:n] npl. Bjærgelön. **-maður** [-ma:ðǫǫ] m. Redningsmand; *(skips)* Bjærger. **-samningur** [-ǫ-sam·niŋgǫǫ] m. Bjærgningskontrakt. **-skíði** [-sgi:ðɪ] npl. Redningsskier. **-skip** [-sgɪ:p] n. Redningsskib. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Mand som har Overledelsen af Redningsvæsenet i et Distrikt. **-stöð** [-sdö:ð] f. Redningsstation. **-tæki** [-tai:gɪ, -tai:kɪ] npl. = **björgunarverkfæri. -tök** [-tö:k] npl. Redningsgreb. **-verkfæri** [-r-vɛǫ·kfairɪ] npl. Redningsapparater.

Björgvin (-vinjar og **-vinar)** [björ·gvɪ·n, -vɪnjaǫ], **Björgyn (-ynjar)** [björ·gɪn, -ɪnjaǫ] f. npr. Bergen; i Ordspillet: *í Björgvin er nóg björg* (GJ.), i Bergen har de nok at bide og brænde.

Björg vinarmaður [björ·gvɪnarma:ðǫǫ] m. Bergenser, Bergensbo. **-vinskur** [-vɪnsgǫǫ] a. bergensisk, bergensk.

björk (bjarkar, bjarkir) [björ·k, bjaǫ·gaǫ, bjaǫ·gɪǫ] f. **1.** *(birkitrje)* Birk, Birketræ (betula). — **2.** *(trje)* (et) Træ (i Alm.). — ***3.** *(kona)* Kvinde (MJ. IV. 200). **-vaxinn** [-g-vaχsɪn] a. bevokset med Birk.

björn (bjarnar, birnir) [björ·dn, bjöd·n; bjar·dnaǫ, bjad·naǫ; bɪr·dnɪǫ, bɪd·nɪǫ] m. **1.** *(bjarndýr)* Björn: (Talem.) *nú er björninn unninn,* nu er Kampen overstaaet, nu har vi faaet Bugt med ham (det); *nú beitist björn fyrir vagn* (GJ.), nu spændes Björn for Vogn (om n-t særlig stærkt el. kluntet?); — i Kenninger som *bjarnar njóla,* Hibjörnens Nat, d. v. s. Vinteren. — **2.** (astr.) Stjærnebilledet Den store el. den lille Björn. — **3.** et kort Bruskstykke i den forreste Del af Fiskehovedet. — **4.** npr. *Björn* (gen. *Bjarnar* og *Björns* [bjös]) Björn: (Talem.) *það smásaxast á limina hans Björns míns,* snart er der ikke mere tilbage, snart er det overstaaet (jfr. JÁÞj. II. 118, hvor det Udtryk, hvoraf Talem. er opstaaet, lyder saaledes: *Heldur tekur nú að saxast á limina hans Björns míns).*

björnfyldur [björ·dvfɪldǫǫ, bjöd·v-] a. (Nl.) = *bjarnfyldur,* jfr. *bjöllfyldur.*

Björnsi (-a, -ar) og **Bjössi** [bjös:ɪ] **(-a, -ar)** m. Dim. af **Björn.**

björt [bjöǫ·t] f. sg. og npl. af **bjartur.**

1. **blá (-ar, -r)** [blau:] f. **1. a.** *(mýri)* Mose, sumpet Strækning. — **b.** *(flói)* Kær, spec. lavtliggende Strækning, hvor Græsset rager op over Vandet (Af.) (i denne Bet. ogs. *svæða,* s. d. O.). — **2.** *(flatlendi þakið krapa)* lavtliggende Strækning bedækket med halvsmæltet Sne. — **3.** sædv. med Art.: *bláin* = *dýragras.*

2. **blá (ði)** [blau:] vi. (om Vand) flyde ud over, oversvömme: *vatnið blá:r yfir alla grundina,* Vandet flyder ud over hele Sletten; *b. uppi,* om Ansamling af halvsmæltet Sne el. Is: *áin bláir uppi,* der er Vand oven paa Flodisen; *mýrin bláir uppi,* Sneen el. Isen paa Sumpen er halvsmæltet.

3. **blá** [blau:] som förste Sammensætningsled. **1.** af blaalig Farve *(bláeygður, bláleitur* osv.). — **2.** fuldkommen, fuldstændig *(bláalvara, blánakinn osfr.).* — **3.** det yderste, tyndeste, smalleste, knappeste osv. af n-t: *blábakki, bláfingur, blánef* osv. **-alvara** [-al·vara] f. ramme Alvor. **-andlit** [-an·dlɪt] n. i Forb. som: *ekkert sást nema bláandlitið,* man kunde lige se Ansigtet.

bláarhey [blau:aǫ(h)ɛi:] n. Mosehø.

blá bakki [blau:bahgɪ] m. den yderste Rand el. Kant af en Bred. **-band** [-bant] n. blaat Baand; spec. = Hosebaandsordenens Baand. **-bandsriddari** [-bansrɪd:arɪ] m. Ridder af Hosebaandsordenen. **-barningur** [-ba(r)dniŋgǫǫ] m. stræng Roning el. Krydsning imod Vinden (jfr. *barningur).*

blabbra (a) [blab·ra] vi. læspe, tale utydelig (BH.).

1. **bláber** [blau:bɛ·r] n. Mosebølle (Frugten af vaccinium uliginosum, L.); *b.* betegner ofte under eet baade de egl. Moseboller og t'llige det, man paa Dansk kalder Blaabær = isl. *aðalbláber* (vaccinium myrtillus, L.).

2. **bláber** [blau:bɛ·r] a. **1.** *(allsnakinn)* nøgen, splitternøgen. — **2.** spec, om Faar *(náber, mannsber)* nøgen, med meget lidt Uld paa Kroppen. — **3.** *b. ósannindi, b. lygi,* ren og skær Usandhed, ren Lögn: *Presturinn okkar nýi sagði nei, blábert nei* (et skaanselsløst Nej) (EKvOf. 124).

bláberja lyng [blau:bɛrjaliŋ·k] n. Mosebøllebusk, Blaabærbusk, Blaabærris (vaccinium uliginosum). **-rjómi** [-rjoᵘ:mɪ] m. Fløde med Mosebøller el. Blaabær og Sukker. **-safi** [-sa:vɪ] m. Mosebølle- el. Blaabærsaft. **-sýra** [-si:ra] f. sur Blaabærsaft. **-skyr** [-sgɪ:r] n. *skyr* med Tilsætning af Mosebøller el. Blaabær, spises i Reglen med Sukker og Fløde til. **-vín** [-vi:n] n. Blaabærvin. **-þykni** [-þɪhgnɪ] n. Blaabærgelé. **-ætt** [-aiht] f.: *bláberjaættin,* Bøllefamilien (vacciniaceæ).

blá berlega [blau:bɛrlɛqa] adv. helt og holdent: *Já, vita b. tóbakslaus* (JThMk. 119). **-bólakaf** [-boᵘlaka:v] n.: *á b.* = *á kolsvarta kaf,* langt ned under Vandet. **-brún** [-bru·n] f. den yderste Kant el. Rand af n-t. **-brúnaður** [-bru·naðǫǫ] a. farvet blaabrun. **-brúnn** [-brudv] a. blaabrun.

blað (-s, blöð) [bla:ð, blað·s, blö:ð] n. **1.** *b. á trje eða jurt,* Blad paa et Træ el. Plante. — **2.** *(b. í bók)* Blad (i en Bog); (Talem.) *það er engum blöðum um það að fletta,* det er soleklart: *Þarf því engum blöðum um það að fletta* (man behøver derfor ikke at være i Tvivl om), *hvernig kenslan muni vera í skólunum* (Eimr. IX. 119); *það var ekki tveim blöðum um það að fletta* (der var ingen Tvivl om) *að H. hafði bjargað lífi hans* (JTrGst. I. 209); *standa einn á blaði,* være isoleret: *þessi saga . . . stendur þó alls ekki ein á blaði* (JÁÞj. II. 98); *standa efst á blaði,* ligge nærmest for: *málið stendur efst á blaði;* — *snúa við blaðinu,* give Piben en anden Lyd. — **3.** *(pappírsblað)* et Stykke Papir: *hann tók b. og skrifaði á það nokkur orð.* — **4.** *(dagblað)* Avis, Dagblad: *það stendur í blöðunum,* det staar i Bladene; *blöðin segja það öll (með) einum rómi,* hele Pressen er enstemmig derom. — **5.** *(spil)* Kort; i denne Bet. nu nærmest forældet undtagen i Udtryk som *jeg á ekki b. til, jeg á ekki roð til,*

[illegible] Stik i Træk (: *alkort); [illegible]*, [illegible] osv., ældre Benævnelser i Kortspil (GuðmÓl. cit. af ÓDavSk. 327). — **6.** *(b. á hnífi osfr.)* Blad paa en Kniv osv., Knivblad; [illegible] *egg* (JHall. 171); *b. á sverði*, Klingen paa et Sværd; *b. á skóflu osfr.*, Spadeblad, Skovlblad osv.; *b. á skrúfu*, Vingen paa en Skrue; *b. á ár*, Aareblad. — **7.** °(mat.) Halvplan (ÓDanFlatm.). — **8.** i det hele taget en tynd Plade el. Skive af n-t: *b. af gulli*, Guldblad, Bladguld (til Forgyldning af Bøger); *b. á þófa* [illegible] *þófablað*, tyndt skaaret Stykke af fast Grønsvær, anvendt som Underlag ved en Kløvsadel. — **b.** i overf. Bet. *skeifublað*, [illegible], sadt Hestesko [illegible] ogs. *hellublað*, en tynd Sten, *herðablað*, Skulderblad osv. — **9.** [illegible] Kjortelflig.

blaða (a) [bla:ða] vi. og vt. **1.** vi.: *b. í bók*, blade (i en Bog), gennemblade en Bog. — **2.** vt. afblade (Kaalrabi, et Træ). — **3.** refl. *blaðast*, skyde Blade: *blaðist [illegible]* ... [illegible] (JHall. [illegible]).

blaða deila [bla:ðadɛi:la] f. Avisfejde. **-dómar** [-douːmaϱ] mpl. Domme i Pressen, Pressens Udtalelser om n-t. **-efni** [-ɛb·nı] n. Genstand for Omtale i Pressen: *gera málið að b.* **-fjöldi** [-fjöl·dı] m. Mængde Blade. **-grein** [-grɛi:n] f. Avisartikel. **-gull** [-gʏd·λ] n. Flitterguld: *og allra efst i toppinn var sett stór stjarna úr blaðagulli* (And. I. 153). **-hald** [-hal·t] n. Bladhold. **-helda** [-hɛl·da] f. Avisholder. **-hylki** [-hıλ·ɉı, -hıl·ȷ̊ı] n. Avismappe. **-kaup** [-köy:p] npl. Køb af Blade. **-kragi** [-krai:jı] m. Bladkrave. **-kritur** [-krı:døϱ, -krı:tøϱ] m. Avisfejde. **-laus** [-löy·s] a. uden Blade, uden Aviser; — uden Optegnelser; *prjedika (tala) blaðalaust*, præke (tale) uden at have nedskreven Tale. **-leysi** [-lɛi·sı] n. Mangel paa Blade. **-lestur** [-lɛs·døϱ] m. Avislæsning. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Journalist, Bladmand, Pressemand. **-mál** [-mau:l] n. Genstand for Behandling i Pressen: *gera e-ð að blaðamáli*. **-mannafjelag** [-man·afjɛ:laɣ] n. Journalistforening. **-mannastafsetning** [-man·asdaf·sɛhdniŋk] f. Retskrivning optagen i Aaret 1900 paa Initiativ af Journalistforeningen i Reykjavík (indførte enkelte Konsonanter og *é* for *je*). **-menska** [-mɛn·sga] f. Journalistik, journalistisk Virksomhed. **-mikill** [-mı:ɉıdλ, -mı:ȷ̊ıdλ] a. med mange el. store Blade. **-missögn** [-mı:sögv] f. Avisand. **-prentun** [-prɛv·døn, -prɛn·tøn] f. Trykning af Aviser. **-rifrildi** [-rıv·rıldı] n. **1.** = *blaðadeila*. — **2.** *(blaðatætlur)* Bladstumper. **-sala** [-sa:la] f. Avissalg. **-samfella** [-sam·fɛdla] f. Blad-Mosaik (SStPlt.). **-sending** [-sɛn·diŋk] f. **1.** *(sending á blöðum)* Forsendelse af Blade. — **2.** *(sendur blaðapakki)* Bladforsendelse, Pakke Aviser, Avispakke. **-skammir** [-sgam:ıϱ] fpl. Udskælden i Bladene, Bladenes indbyrdes Udskældninger. **-skeyti** [-sɉɛi:dı, -sɉɛi:tı] n. Pressetelegram. **-skortur** [illegible] m. Mangel paa Blade. **-slíðra** [illegible] f. Avismappe. **-snápur** [-snau:bøϱ, -snau:pøϱ] m. Bladsmörer, Bladneger. **-stormur** [-sdor·møϱ] m. hæftig Pressefejde. **-tin** [-tı:n] n. Stanniol, Bladtin. **-tóbak** [-touː:bak] n. Bladtobak. **-tætlur** [-taihdløϱ] fpl. Avisstumper. °**-veski** [-vɛs·ɉı] n. Skrivemappe. **-þang** [-þauŋ·k] n. Bladtang (laminaria) (Klp. I. 106). **-þræta** [-þrai:da, -þrai:ta] f. = **blaðadeila.** **-öld** [-öl·t] f. Tidsrum med talrige Blade: *þá var mikil b.*, dengang blomstrede Pressen.

blað beri [blað·bɛ·rı] m. Avisbud. **-bær** [-bai·r] a. (bot.) bladbærende. **-deila** [-dɛi·la] f. = **blaðadeila.** **-eigandi** [bla:ðɛi·qandı] m. = **blaðseigandi.**

bládepla [blau:dɛhbla] f. (bot.) Ærenpris (veronica).

blað fyllingur [blað·fıdliŋgøϱ] m. det at Aarebladet dyppes lige under Vandet: [illegible] (Sch.). **-fótur** [-fouː·døϱ, -fouː·tøϱ] m. (bot.) Bladfod. **-frjett** [-frjɛht] f. Avisefterretning. **-fætlur** [-faihdløϱ] fpl. Vingesnegle (pteropoda) (JHall. HB.). **-gjald** [-ɉalt] n. Abonnement(spris): *borga blaðgjöld sín* (Suðurl. II. 59). 1. **-grein** [-grɛi·n] f. (bot.) Bladskud. 2. **-grein** [-grɛi·n] f. Avisartikel. **-gróinn** [-grouː·ın] a. (bot.) topspirende (viviparus). **-gull** [-gʏdλ] n. (tekn.) Bladguld. **-hald** [bla:þ(h)alt] n. **1.** = *blaðahald*. — **2.** (bot.) Bladkød (SStPlt). °**-halda** [-(h)alda] f. (typ.) Tenakel. **-hylki** [-(h)ıλɉı, -(h)ılȷ̊ı] n. Bladskede. **-hlaup** [blað·hλöy·p] n. Inulin. **-hvirfing** [-χwırviŋk, -kvırviŋk] f. (bot.) Bladroset.

blá dimma [blau:dım·a] f. (blaalig) Skumring. *í blúdimmunni og næturkyrðinni* (JTrHalla 137). **-dýpi** [-di·bı, -di·pı] n. **1.** *(hyldjúp)* det blaa Dyb, stor Dybde: *... fyrir framan lendinguna er skerjagarður, en b. fyrir ofan og framan* (GFrE. 62). — **2.** *b. himinsins*, Himmelens blaa Hvælving, Himmelblaaet. **-djúp** [-dju·p] n. = **bládýpi.** **-djúpur** [-dju·bøϱ, -dju·pøϱ] a. blaa og dyb.

blaðka (blöðku, blöðkur) [blaþ·ga, blað·ka, blöþ·gøϱ, blöð·køϱ] f. **1. a.** *(b. á plöntu)* stort og bredt Blad paa en Plante. — **b.** Bladplade (Bladstilken fraregnet): *Aðalpartar fullkomins blaðs eru: blaðfótur, blaðstilkur og b.* (SStFl. 210). — **2. a.** *(plantan sjálf)* Benævnelse paa en Række forskellige Planter, især saadanne der har store og brede Blade; — undert. som sidste Led af en Sammensætning: *hófblaðka, horblaðka* s. d. O. — **b.** spec. om forskellige Slags Ukrudt: *upp úr þjóðlífs rotnum reit | reyta blöðku og arfa* (GFrÚh. 220). — **c.** = *melgresi*, Marehalm: *en mest er það melgresi, sem menn hér kalla blöðku* (ÞThFerð II. 254). — **3.** *(e-ð sem líkist blaði)* bladlignende Genstand i det hele taget; — Blad, jfr. *blaðkur*; *b. í dælu*, Ventil i en Pumpe; *b. í smiðjubelg*, Klap i en Blæsebælg, Bælgventil; (Bogb.) Klappe. — **4. a.** *(lítið þunt stykki af e-u)* lille (tyndt) Stykke af n-t, Snip, Flig, Lap. — **b.** *b. af tóbaki* = *tóbaksblaðka*, et Tobaksblad, el. lille Stykke Tobak (Skraa el. Rulletobak); *lifrarblaðka*, Leverlap; *lungnablaðka*, Lungelap; — spec. *b. á sporði*, det tynde paa Fiskenes Hale (jfr. 1. *blaka*). — **5.** *(brjósthlíf)* Brystdug (ÓDav.).

blað krans [blað·krans] m. (bot.) Bladkrans. **-kríli** [-kri·lı] n. lille Blad.

blaðkur (-s, -ar) [blaþ·gøϱ, blað·køϱ, blaþ·ks] m. **1.** = *blaðka* 3. — **2.** [illegible] *blaðr)* Spids af et Blad, et Faars Ører el. Enden af n-t andet spidst (BH.). — **3.** *(lifrarblað)* Leverlap (Nl.).

blað langur [blað·lauŋgøϱ] a. (bot.) med lange Blade. **-laus** [-löys] a. **1.** (bot.) bladløs, uden Blade. — **2.** *(án dagblaða)* uden Blade, uden Aviser: *flokkurinn var í fyrstu alveg b.* (JÓl.), Partiet var i Begyndelsen uden (Presse-)Organer. — **3.** *(sem vantar pappír)* som mangler Papir (til at göre Optegnelser paa el. til andet). — **4.** *(um hnífa osfr.)* om Knive osv. uden Blad, uden Klinge. **-leggur** [-lɛg·øϱ] m. Stilk, Stængel. **-lús** [-lu·s] f. Bladlus. **-margur** [-margøϱ] a. (bot.) med mange Blade. **-nefna** [-nɛbna] f. ubetydeligt Blad. **-par** [-pa·r] n. (bot.) Bladpar. **-plata** [-pla·da, -pla·ta] f. Bladplade, jfr. *blaðka* 1. *b.* **-prentun** [-prɛvdøn, -prɛntøn] f. Trykning af Aviser. **-pressa** [-prɛs·a] f. Avispresse, Maskine el. Presse til Trykning af Aviser.

1. **blaðra (blöðru, blöðrur)** [blað·ra, blöð·ro(ϱ)] f. **1.** *(hlandblaðra)* Blære. — **2.** ofte spec. om den af Vind oppustede Blære, ogs. i overf. Bet.: *blaðran springur hjá e-m*, Blæren revner for en, naar en plaprer ud med n-t, el. n-t endelig brister ud af ham (en Hemmelighed, en længe skjult Plan osv.): *þar sprakk blaðran! — hjá N. N. sprakk nú blaðran, ef svo mætti að orði kveða* (Alþ. '11, B. I. 775). — **3.** *(á hörundi)* Blegne, Vable. — **4.** om blærelignende Dannelser, f. Eks. *(í þangi)* Blære paa Tang osv.; Blæren paa Snuden af en *blöðruselur*, s. d. O. — **5.** pl. *blöðrur (ljelegir skór)* daarlige, tynde Sko. — **6.** Snakkemaskine: *hún er mesta b.*

2. **blaðra (a)** [blað·ra] **I.** vi. **1.** *(hreyfast til og frá)* dirre, vibrere, bevæges frem og tilbage, is. om Tungens Bevægelse: *tungan blaðrar út úr hvofti* (Kr].); *börnin ... blaðra* (bevæger Tungen) *sem hvolpar í mó* (JHall. 135). — **2. a.** *(tala óskýrt)* tale utydeligt; — om Börn: pludre, lalle; — **b.** *(rausa)* snakke op ad Stolper og ned ad Vægge, snakke løst og fast om n-t. — **3.** *(jarma móti golu)* om Faar: bræge (mod Vinden). — **4.** om Börns Leg i det fri: *(vera úti í hvössu veðri)* tumle omkring i Blæsevejr (med Stöjen og Raaben): *hvað eru þið að b. alt af úti, krakkar!* — **5.** *(ganga móti vindi)* gaa imod Vinden: *b. í þessum ofsa.* — **II.** vt. med dat. *(hreyfa)* bevæge sagte frem og tilbage, sætte i en dirrende el. vibrerende Bevægelse: *hvolpurinn blaðraði tungunni* (ÞGj. i Gj. '11, 41).

blaðráðandi [blað·rau·ðandı] m. Redaktør af et Dagblad, Bladleder.

blaðrari [blað·rarı] m. Vrövlehoved.

blað rif [blað·rı·v] n. Ribbe. **-ritari** [-rı·darı, -rı·tarı] m., **-riti** [-rı·dı, rı·tı] m. Journalist. **-ritstjóri** [-rı·tsdjouː·rı] m. Bladredaktør.

bládropóttur [blau:dro·bouːhdoϱ, -dro·p-] a. = **bládröfnóttur.**

blaðröð [blað·rö·ð] f. (bot.) = **blaðrönd.**

bládröfnóttur [blau:dröbnouːhdoϱ] a. blaaspættet, blaaspraglet.

blaðrönd [blað·rönt] f. (bot.) Bladrand.

blaðseigandi [blað·sɛi·qandı] m. Bladejer.

blað síða [blað·si·ða] f. Side, Pagina. **-síðutal** [-siðota:l] n. Sidetal. **-síðutala** [-siðota:la] f. Angivelse af Sidetal: *skökk b.* **-síld** [-silt] f. (zool.) Brisling (clupea sprattus). **-silfur** [-sılvøϱ] n. (tekn.) Bladsølv. **-skefta** [-sɉɛfda] f. Planchette. **-skellandi** [-sɉɛdlandı] a. hovedkulds, i en flyvende Fart; i Udtr.: *koma b.* Lignelsen vistnok enten hentet fra hæftig Roning *(blað* = Aareblad), el. bet. opr. »som lader Kjortelfligen *(blað* 9) daske mod Benene« (EJ.). **-skipun** [-sɉı·bøn, sɉı·pøn] f. Bladstilling. **-skrúð** [-sgru·ð] n. Løvpragt, prægtigt Løvværk. **-skurður** [-sgʏrðøϱ] m. Skæren af Blade. **-slíður** [-sli·ðøϱ] n. (bot.) Bladskede (vagina). **-smár** [-smau·r] a. (bot.) med smaa Blade.

blaðsnafn [blað·snabv] n. Navn paa et Blad.

blað snápur [blað·snau·bøϱ, -snau·pøϱ] m. Bladsmörer, Bladneger. **-sneypa** [-snɛi·ba, snɛi·pa] f. Lap Papir, et Stykke Papir: *að taka hjá yður blaðsneypu, sem óvart hefði orðið eftir ...* (JThMk. 363). **-snepill** [-snɛ·bıdλ, -snɛ·pıdλ] m. **1.** *(blaðsnifsi)* Papirstump. — **2.** *(lítið ljelegt dagblað)* lille Blad, »Spröjte«. **-snifsi** [-snıfsı] n. Papirstump.

blaðsómynd [blað·souː·mınt] f. usselt Blad, »Spröjte«.

blað staða [blað·sda·ða] f. (SStPlt.) = **blaðskipun.** **-stýfa** [-sdi·va] vt. mærke et Faar med *blaðstýft.* **-stýfing** [-sdi·viŋk] f., **-stýft** [-sdift] an., se **mark.** **-stilkur** [-sdıλgøϱ, -sdılkøϱ] m. Bladstilk: *Aðalpartar fullkomins blaðs eru: blaðfótur, blaðstilkur og blaðka* (SStFl. 210). **-stýra** [-sdi·ra] f. Redaktrice, (kvindelig) Redaktør. **-stjóri** [-sdjouː·rı] m. Bladredaktør. **-stjórn** [-sdjouː·rdv] f. Redaktion af et Blad.

blaðsverð [blað·svɛrð] n. Prisen for et Blad.

blað tálknadýr [blað·tauλgnadi:r, -taulkna-] npl. Muslinger (lamellibranchiata). **-taug** [-töy·ɣ] f. (bot.) Nerve, Stræng (nervus). **-tóbak** [-touː·bak] n. Bladtobak.

blaður [bla:ðøϱ] n. *(þvaður, raus)* Snakken (jfr. *blaðra*).

blaðþjettur [blað·þjɛhdøϱ] a. (bot.) med tætte Blade.

blá döggvaður [blau:dögvaðøϱ] a. (bot.) blaadugget. **-dökkur** [-döhgøϱ] a. morkeblaa, skiferblaa.

blaðöxl [bla:ðöχsλ] f. (bot.) Bladhjörne (axilla).

blá eygður [blau:ɛiɣðøϱ, -ɛigðøϱ] a., **-eygur** [-ɛi·ɣøϱ] a. blaaöjet. °**-fagur** [-fa·ɣøϱ] a. blaa og straalende. °**-fáinn** [-fau·ın] a. blaanende: *bjartskírð, bláfáin (fjöll)* (StgrTh.). °**-faldinn** [-faldın] a. med blaaligt Hovedtöj el. Slør. **-fáni** [-fau·nı] m. blaat Flag, blaa Fane; spec. *bláfáninn*, et Flag med hvidt Kors paa blaa Grund, der i 1897 af Digteren Einar Benediktsson og senere af Studenterforeningen i Reykjavík foresloges som islandsk Nationalflag. **-fastur** [-fasdøϱ] a. ubevægelig, urokkelig: *þeir tóku það fyrir bláfasta alvöru*, de tog det for ramme Alvor: *mjer er bláföst alvara* (ThTh. 20). **-fátækt** [-fau·taiχt] f. yderste Armod, stor Fattigdom. **-fátækur** [-fau·taigøϱ, -taikøϱ] a. ludfattig: *vera b.*, leve i den yderste Armod. **-fet** [-fɛ·t] n. i Forb. *fara bláfetið*, ride langsom Skridtgang. **-fiskur** [-fısgøϱ] m. sejg, mager Foraarsfisk. **-fjall** [-fjadλ] n. blaanende

Bjærge, blaat Bjærg. **-fjallaður** [-fjadlaðoọ] a. med blaaligt Skær (egl. med blaat Skind): *í bryn,u blafjallaðri* (BTh. 82). **-fjallageimur** [-fjadla-geimoọ] m. Kres af blaa Bjærge, de blaa Bjærges Verden. **-fjóla** [-fjo·la] f. blaa Viol. **-flekkóttur** [-flɛhgo·hdoọ] a. blaaspraglet. °**-freyddur** [-frœid·oọ] a. med blaaligt Skum: *blafreyddar unnir* (BTh. 259). **-fugl** [-fγgl] m. Blaafugl, Fuglen Blaa (t. Vogel blau, digterisk Benævnelse). **-fölur** [-fö·loọ] a. blaableg. **-garn** [-ga(r)dv] n. meget fint Garn (BH.). **-girni** [-gɪ(r)dnɪ] n. Smaatarme. **-gyta** [-gɪ·da, -gɪ·ta] f. *(nýgotin gotá)* nygydt Fiskeyngel. **-gljár** [-gljau·r] a. blaa og glinsende: *tillitið blágljáu augnanna* (StStAndv. III. 38). **-glær** [-glai·r] a. blaa og glinsende (med Bibet. at gennemsigtig): *ofan frá þessum breiðu bungum liggur skriðjökullinn eins og b. kaka fram í sandinn* (JTrSk. I. 24). **-góma** [-go·ma] f. **1.** bredpandet Havkat (anarrhichas latifrons). — **2.** *keilubróðir*, femtömmet Havkvabbe (motella mustela) (Skjálfandi). — **3.** *blákjafta*, den firetömmede Havkvabbe (motella cimbria, L.). — **4.** Musling, som er blevet sort af Magerhed (Álftanes, Sch.). **-got** [-go·t] n. nyfødt Havkalveunge = *ásskerí*. **-grár** [-grau·r] a. blaagraa. **-gras** [-gra·s] n. blaa Blomst (JHall. 170). **-gresi** [-grɛ·sɪ] n. (bot.) Skov-Storkenæb (geranium silvaticum). **-grýta** [-gri·da, -gri·ta] f. enkeltstaaende Basaltsten (Vf.). **-grýti** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. Basalt, Trap.

blágrýtis gjall [blau:gridɪsgjad·λ, -grítɪs-] n. Basaltslagger. **-gler** [-glɛ:r] n. glasagtig Basalt, Tachelyt. **-lag** [-la:q] n. Basaltlag. **-steinn** [-ɪ-sdeid·v] m. Basaltsten. **-strengur** [-sdrɛiŋgoọ] m. sandret Basaltlag: *þó sjást blágrýtisstrengirnir hvítt í rönd at tindi* (ÞThLys. I. 136).

blá grænn [blau:graidv] a. blaagrön. **-gulur** [-gγ·loọ] a. blaagul, gröngul. **-heimskur** [-hɛimsgoọ] a. ærkedum, hestedum. **-heimur** [-hɛi·m-oọ] m. den vide Verden, Himmelrummet: *bernskuárin liðu eins og vindur gegnum alla bláheimana* (Eimr. XVII. 195). **-hersla** [-hɛ·ṣsla] f. Blaahærdning (a. Staal). **-hjarn** [-hja(r)dv] n. i Udtrykket: *vera (ekki) á blá-hjarni*, (ikke) staa paa bar Bund, (ikke) mangle det nodvendige. **-hosa** [-ho·sa] f. Blaastrompe (Spottenavn om en lærd Kvinde). **-hrafn** [-hoabv] m. (zool.) Raage (corvus frugilegus). °**-hryggja (a)** [-hoɪgja] vt. løfte höjt op (om en Bolge), pp. *bláhryggjur*: *Skamander . . . hóf sig nú hátt í lopt upp og bláhryggjaði straumölduna* (Il. II. 229). **-hryggur** [-hoɪg·oọ] m. **1.** *(mjósta rönd hryggjar)* lige selve Ryggen: *þar var ekkert eftir nema bláhryggurinn*, der var kun lige Ryggen tilbage. — **2.** *(stórsjór)* Braadso, mægtig Bolge. °**-hrókur** [-hoo·goọ, -hoo·koọ] m. = **bláhrafn. -hvalur** [-χwa·loọ, -kva·loọ] m. (zool.) Blaahvalen (balænoptera gigas). **-hveiti** [-χwei·dɪ, -kvɛi·dɪ, -kvɛi·tɪ] n. (bot.) vild Hvede (agropyrum violaceum). **-hvítalogn** [-χwidalog·v, -kvida-, kvita-] n. fuldkomment Vindstille. **-hvítur** [-χwi·doọ, -kvi·doọ, kvi·toọ] a. blaahvid, blaalig hvid. **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. blaa Hvælving.

Bláinn (-ins) [blau:ɪn] m. Navn paa en Dværg.

bláinn [blau:ɪn] m. med art. se 1. **blár.**

blá ís [blau:i·s] m. blaa fast Is: *eðu menn þá í gærvortu sem á sunnudagskvöldið var b. snjólaus* (ÞThÁrf. 113). **-jaðar** [-ja·ðaọ] m. den yderste Rand el. Kant. **-járn** [-jau(r)dv] n. blaaligt Jærn.

blak (-s, blök) [bla·k, blö·k] n. **1.** *(veifun)* Viften. — **2.** *(ljett högg)* let Slag, Dask: *bera b. af e-m*, tage Stodet af for en, tage en i Forsvar; — ogs. overhovedet: Hug, Slag: *dynja brimgarða blök* (GTh. '95, 94). — **3.** *reka á b.*, fore paa Glatis: *Mútuhrak allmargan rak | meins við tak á þetta b.* (ÞÞoi. 246). — **4.** *(í luðu)* Halestykket af en Flynder (Vf.).

1. **blaka (blöku, blökur)** [bla:ga, bla:ka, blö:go(ọ), blö:ko(ọ)] f. **1.** *(veifa)* Vifte. — **2.** = *blaðka*. — **3.** *b. á luðu* (Vf.) = *blak 4.*

2. **blaka (a)** [bla:ga, bla:ka] vt. og vi. **1.** vi. *(hreyfast hægt)* bevæges let frem og tilbage: *austan blakar laufið á þann linda*; i et Börnerim: *bíbí og b.* (gyng sagte), *álftirnar kvaka.* — **2.** vt. og vi. *(slá lítið högg)* give et let Slag. **a.** med acc.: *keyrum blakar klárinn sinn* (ÓDavÞul. 269), *blakar risinn nú hana hendi* (JÁÞj. II. 465). — **b.** vi.: *b. til e-s, b. við e-m*, give en et let Slag: *og það getur verið eg hafi blakað til hans með spítu* (JThMk. 314). — **3.** vt. med dat. bevæge let og hurtigt: *b. vængjunum*, slaa med Vingerne; *b. sjer*, vifte sig.

blá kál [blau:kau·l] n. Blaakaal. **-kaldur** [-kaldoọ] a. **1.** iskold: *drekka ekkert annað en blákalt vatnið.* — **2.** brutal, hensynslos: *berja fram blákalda lygina*, fastholde en aabenbar Lögn; n. *blákalt* som adv. brutalt, hensynsløst, uden at blinke, med Haardnakkethed: *berja e-ð fram blákalt*, fastholde n-t gennem tykt og tyndt. **-kápa** [-kau·ba, -kau·pa] f. blaa Kappe, **-kemba** [-ȿɛmba] vt. **1.** karte blaafarvet og hvid Uld sammen; pp. *blákembdur*: *blákembdir sokkar*, hvidblaa Strömper (Mýrd. 14). — **2.** i overf. Bet.: *(varpa bláhvítum blæ yfir)* kaste et hvidblaat Skær over n-t: *og vorlognið blákembdi víðlendið* (StStAndv. II. 287). **-keyri** [-ȿei·rɪ] n. (Nl.) = **bláseyði** 2. **-kyr** [-ȿɪ·r, -ȿY·r] a. (om Vejret): *hann er b., það er blákyrt*, det er blikstille. **-kjafta (-kjöftu(r))** [-ȿafda, -ȿöfdo(ọ)] f. den firetömmede Havkvabbe (motella cimbria), jfr. *blágóma.*

blakka (a) [blahga] vt.: *b. naut*, hænge en *blökk* (Pandebræt) paa en mandolm Tyr for at hindre den i at stange.

1. **blákka (-u)** [blauhga] f. Vaskeblaat, Blaanelse.

2. **blákka (a)** [blauhga] vt. blaane (Töj).

blakkhvítur [blahχwi·doọ, -kvi·doọ, -kvi·toọ] a. morkladen, ikke helt hvid.

blakki (-a) [blahgɪ] m. Blankhed, Glans; *hann er ekki með öllum blakka*, han er ikke ved sine fulde fem (BH.).

blakkleitur [blahglɛi·doọ, -lɛi·toọ] a. morkladen af Udseende.

blákkukúla [blauhgoku:la] f. Kugle af Vaskeblaat, Blaatkugle.

1. **blakkur (-s, -ar)** [blahgoọ, blahks] m. **1.** *(dökkleitur hestur)* morkebrun Hest. — **2.* *(hestur)* Hest i Alm.; som Kenning: *b. sævar*, Skib.

2. **blakkur (blökk, blakt)** [blahgoọ, blöhk, blaχ·t] a. **1.** morkladen, sortladen, mørk, morkebrun, blak: *b. á lagðinn*, mork i Ulden: *Fjeð var blakt og blautt á lagðinn* (JTrL. 375); (Ordspr.) *margur er biðill undir blökkum stakki* (GJ.), mangen er Bejler under blak Tröje. — **2.** *(óhreinn)* smudsig, mork af Snavs.

blá klukka [blau:klYhga] f. (bot.) rundbladet Klokke, liden Klokke (campanula rotundifolia). **-klukkulyng** [-klYhgoliŋ·k] n. Blaalyng (phyllodoce coerulea). **-klæddur** [-klaid·oọ] a. klædt i blaat.

blakna (a) [blahgna] vi. **1.** blive morkere: *hvítu prjónaveri, sem aldrei gat slitnað, en altaf blaknaði og harðnaði ár frá ári* (Eimr. XII. 101). — **2.** blive mork af Snavs: *vasaklúturinn minn var farinn að b.*

blá kóð [blau:ko·ð] n. = **bláseyði. -kolla** [-kodla] f. almindelig Brunelle (brunella vulgaris, L.). **-kollsönd** [-kolsön·t] f. = *stokkönd* (anas boscas). **-kollur** [-kodloọ] m. Stokandrik. **-kolóttur** [-ko·lo·hdoọ] a. med morkeblaa Pletter, navnlig (om Faar) med morkeblaat Ansigt og Fodder, men iovrigt hvid: *hann tók í hornið á blákolóttri á . . . bládökk í framan og á fótum, en mjallhvít á belginn* (ÞGjD. 69).

†**blakra (a)** [bla:gra, bla:kra] vi. vifte.

blakt (-s) [blaχ·t] n. sagte Bevægelse, Viften, Blaften.

blakta (blakti, blöktum; blakti el. blaktaði, blöktum el. blöktuðum; blakt el. blaktað) [blaχ·da; blaχ·dɪ, blöχ·døm osv.] vi. vaje, vifte, flagre for Vinden, blafre: *ljósið blaktir á skari*, Lyset blafrer, er ved at gaa ud; i overf. Bet.: *öndin blaktir á skari*, en er ved at opgive Aanden; spec. *(um segl)* leve (om et Sejl).

blakurkendur [bla:goọ̦ȿɛn·doọ, bla:koọ-] a. tvivlende, som er i Tvivl om n-t (Árn.).

blákvika [blau:kvɪ·ga, -kvɪ·ka] f. sitrende Blaat; om Havet: *blákviku brávöllinn* (StStAndv. I. 14).

Blá land [blau:lant] n. **1.** Ætiopien, Abyssinien. — **2.** Afrika. **-langa** [-lauŋga] f. (zool.) Birkelange, Blaalange (molva byrkelange). ***-leiði** [-lɛi·ðɪ] n. blaa Himmel. **-leitur** [-lɛi·doọ, -lɛi·toọ] a. blaalig. **-lendingur** [-lɛndiŋgoọ] m. **1.** Ætiopier, Abyssinier. — **2.** Afrikaner. **-lenskur** [-lɛnsgoọ] a. **1.** ætiopisk, abessinisk. — **2.** afrikansk. **-lifrauður** [-lɪvröyðoọ] a. af blaarød, lidt brunlig Farve (BH.). **-lygn** [-lɪgv] a. ganske stille, blikstille: *á blálygnum vötnum* (Eimr. IV. 228). **-lilja** [-lɪlja] f. (bot.) Hestetunge; spec. Strand-Hestetunge (mertensia maritima). **-litaður** [-lɪ·daðoọ, -lɪ·taðoọ] a. blaafarvet. **-ljós** [-ljo·s] a. med et blaat Skær. **-logn** [-logv] n. Blikstille.

bláma (a) [blau:ma] **1.** vt. *(lita bláan)* farve blaa. — **2.** vimpers. *blámar fyrir e-u*, man ser den blaa Farve af n-t: *vörðurnar lágu anglýsar . . . og blámaði fyrir þeim* (GFr. i Eimr. VII. 86).

blámabólga [blau:mabo·l·ga] f. (BH.) = **marbólga, -blettur.**

blá maður [blau:ma·ðoọ] m. **1.** *(svertingi)* Neger; — i Folketroen optræder Negre som udstyrede med overmenneskelige Kræfter (JÁÞj. I. 328 og oftere); (Ordspr.) *seint birtist blámanns húð* (GJ.), Negerens Hud bliver langsomt lys. — **2.** Benævnelse paa en Slags daarlig Shagtobak. **-magur** [-ma·qoọ] a. radmager: *peningur drógst upp og varð blámagur og þreytist ei á heyjum* (ÞThÁrf. 69). **-mannaleikur** [-manal:ɛi:goọ, -lɛi:koọ] m. »Negerleg«, de spillende søger at fælde to Rækker Sten rejste paa Höjkant, hvoraf de yderste og störste kaldes *konungar*, de mindre *blámenn.* Den, der först fælder en Række, har vundet (ÓDavSk. 120). **-mannaþjóð** [-manaþjo·:ð] f. Negerstamme. **-merja** [-mɛrja] vt. kvæste ved Stod, saaledes at det saarede Sted faar en blaalig Farve; — pp. *blámarinn*, blaa (om en Kontusion). **-merktur** [-mɛọdoọ] a. **1.** *(merktur bláu)* mærket med blaat. — **2.** *(bláflekkóttur)* blaatærnet, blaaspættet.

blámi (-a) [blau:mɪ] m. **1.** *(blár litur)* Blaahed, blaalig Farve. — **2.** *(blátt mar)* Kontusion, blaalig Farve efter Stod el. Hug. — **3.** (Af.) = 1. *blákka.*

blámistraður [blau:mɪsdraðoọ] a. blaalig diset: *blámistruð blikudrög voru á víð og dreif uppi í hvirfilsvíði heiðríkjunnar* (GFrUbl. 37).

blamm (-s) [blam·] n. Beskadigelse, Kvæstelse (ved et Slag).

blámóða [blau:mo·ða] f. Blaane, blaalig Dis.

1. **blána (-u)** [blau:na] f. **1.** *(blár litur)* blaalig Farve, Blaahed. — **2.** *(blátt mar)* blaat Mærke efter Slag el. Stod.

2. **blána (a)** [blau:na] vi. blaane, blive blaa.

bland (-s) [blan·t] n. **1.** *(blendingur)* Blanding, Sammenblanding. — **2.** spec. Drik blandet af Mælk og Vand, Mælkevand (Af., Sl.), jfr. *blanda.* — **3.** *í bland*, som adv.: i mellem, i blandt: *stórir laxar í b.* (BrJÞf. 91). — **4.** *beggja blands*, [1]) af bægge Slags: *sum voru glenskvæði og drykkjuvísur, og sum beggja blands, gaman og alvara* (JThMk. XVII); [2]) *(á báðum áttum)* tvivlraadig: *hann var beggja blands, hvort hann ætti að gera það*; [3]) *(blendinn)* som har baade godt og ondt i sig, som ikke er rigtig paalidelig el. ærlig.

1. **blanda (blöndu, blöndur)** [blan·da, blön·doọ] f. **1.** *(sambland)* Blanding, Sammenblanding, is. af Vædsker. — **2. a.** *(súr mysa, sýra)* sur Valle, Syre (Af.). — **b.** *(drukkur)* Drik af sur Valle og Vand (Nl.). — **c.** *(bland 2.)* Mælkevand (Sl.). — **3.** npr. *Blanda*, Flod paa Nordlandet.

2. **blanda (a, pp. blandað og blandið)** [blan·da] vt.; i det ældre Sprog böjedes det stærkt: †*blend*, †*blétt*, †*bléndum*, *blandinn* [blɛn·t, bljeht, bljɛn·døm, blan·dɪn]; foruden pp. *blandinn* (se senere) forekommer kun af denne Böjning nogle Rester som Arkaismer (3. p. sg. præs. *blendur*: BóluHj. 120, *blendiz*, Esp. S. 10). **1.** blande: *b. e-ð e-u*, blande n-t med n-t; *b. vín vatni*; — *b. drykk eitri*, komme Gift i en Drik; *b. e-u saman við e-ð, b. e-u við e-ð*, blande n-t (sammen) med n-t: (Ordspr.) *auður blendur ættum guma* (SchMál.), Penge blander Slægterne (nemlig ved Giftermaal); — om Bearbejdelse af Jorden: *Sáðreitir byltir og blandaðir* (Freyr '11, 69). — **2.** i overf. Bet.: *engum getur blandast hugur um, að*, ingen kan være i nogen Tvivl om, at; *b. sjer í e-ð*, blande sig i n-t; *b.*

[illegible] Sympati for en og nære lignende Opfattelse [illegible] 3. pp. *blandinn*, af en blandet Karakter, [illegible] i baade gode og onde Egenskaber, tvetydig, [illegible]

†**blandan** [blan·dan] f. se **blöndun.**

blandinn [illegible] pp. som a. se **blanda.**

blá nef [illegible] n. Næsetip. **-nefja** [illegible] med blaa Næse. **-ný** [illegible] n. [illegible] Nymaane [illegible]

blanka [illegible] 1. [illegible] (MJ. I. 82). — ²2. [illegible] gøre blank [illegible] — ²3. [illegible] op til den [illegible]

²**blankaður** [illegible] (BH)

blankhattur [illegible] *glerhattur* (Lögb. '11, Julen. 15, Sp. 2).

²**blanki** (-a) [illegible] m. [illegible] (BH)

²**blankkort** [illegible] Billedkort (i Kortspil: [illegible] Konge, Dronning, Knægt).

²**blanksverta** [illegible]

²**blankur** (**blonk, blankt**) [illegible] 1. [illegible] (BH) — 2. a. [illegible] tet for Penge. — **b.** *(í spilum)* renonce.

blá nótt [illegible] **-ókunnugur** [-o·ʰkʏnoqoo̜] a., **-ókunnur** [-o·ʰkʏnoo̜] a. ganske ukendt. **-pungur** [illegible] (BH)

1 **blár** [illegible]

2 **blár** (**blá, blátt**) [illegible] 1. a. [illegible] b. [illegible] 2. a. [illegible] den [illegible] b. [illegible] 3. [illegible]

blá rauður [illegible] **-reykur** [illegible] **-rendur** [illegible] **-rokkurmóða** [illegible] **-röndottur** [illegible] blárendur.

blasa (**blasi, blösum; blasti, blöstum; blasað**) [bla:sa; bla:sɪ, [illegible]] for, aabne sig (oftest: *b. við e-u*): *blasti þá við honum öll sveitin*, da laa [illegible]

blása (**blæs, blasum; bljes, bljesum; bljesi; blásið**) [illegible] I. 1. [illegible] *vant er*, mine Ændringer faar ikke större Medbør nu end de plejer (Alþ. '11. B. [illegible]) Bet.: der moder en Modgang el. Sorger: *var hún að bera saman í huga sér æskudagana, þegar . . . ekkert blés á móti* (da der ingen Sorger var), [illegible] 2. [illegible] a. [illegible] imod en, göre Sammensværgelse imod en. — **b.** (*anda þungt*) puste: *hann bljes af mæði*, pustede af Stakaandethed (el. Træthed); *hann bljes við*, han pustede; — ogs. om Stönnen el. andet Tegn paa Sorg (*varpa* [illegible]) puste lidt. — **c.** (*hvæsa*) hvæse: *kötturinn blæs*, Katten hvæser, sprutter. **3.** *b. sundur, b. út*, vokse hurtig, skyde hastig op: *hann bljes í sundur* [illegible] **4.** *b. af* (*þorna*), törres (om Græs el. om Jordbunden): *rosinn*, [illegible] *blásið af steini* (er knapt en Sten blevet tör) (TSæm. 165); *hann blæs í heyið í dag*, Vinden virker paa Høet i Dag; — ppr. *blásandi*: *b. þerrir*, frisk Vind, Vindtörrevejr; *Þilin voru blásin* (vindtörrede) *og hvít* [illegible] II. [illegible] 1. [illegible] blæse, blæse ned: *kyrkjunni Drottinn burtu blés í bræði sinni* (PÓl.); acc. *stormurinn bljes strompinn af húsinu*, Stormen blæste Skorstenen ned af Huset; ogs. impers.: *strompinn bljes af húsinu*, Skorstenen blæste bort af Huset; *b. af*, afblæse, bortblæse; *b. burt*, bortblæse; — i overf. Bet.: *b. e-m e-u í brjóst*, give en en Indskydelse, inspirere en med n-t. — **2.** (*þeyta*) blæse paa et Instrument: *b. lúður*, blæse paa Lur; med dat.: *b. liði saman*, blæse til Samling (af Tropper); *b. til þings*, kalde til Tings ved at blæse paa Lur; *b. til vopna*, blæse Rappel, kalde til Vaaben. — **3.** med dat.: *b. eitri*, udspy Gift (Edder); *b. ryki í augu e-s*, kaste en Sand i Øjnene. — **4.** [illegible] *b. út á sjer gúlinn*, puste Kinderne op. — **5.** (*kveikja með blástri*) tænde el. bringe til at blusse op ved Blæsning el. Pusten; *b. upp eld*, [illegible] 6. a. [illegible] III. [illegible] svulmede op; — i overf. Bet: *upp blásinn af heift*, opsvulmet af Vrede: *upp blásinn af hroka*, opblæst (af Hovmod); ²) (om Jorden) *jörðina blæs upp*, blive vanrogtet, blive bar, — spec. om Grönsværs og Muldjords Bortblæsning.

²**blásalur** [blau:sa·loo̜] m. blaa, klar, straalende Sal: *b. himins.*

†**blásandi** (**-a, -endur**) [blau:sandɪ, -ɛndoo̜] m. Aandelyd, Spirant.

blá sandur [illegible] m. blaagraat Sand. **-saumaður** [illegible] a. udsyet med blaat. **-seyði** [-sεi·ðɪ] n. **1.** (Mývatn) = *bleikja* (salmo alpinus). — **2.** *blóðseyði*, spec. lille og mager Forel.

blásgreiður [blau:sgrεi·ðoo̜] a. som er redt glat og jævnt (om Haar og Uld) (Múl.).

blá sýki [illegible] Symptom paa flere Sygdomme, is. vitium cordis congenitum, morbus coeruleus, Hjærtefejl (*meðfædd hjartabilun*), og derfor ogsaa benyttet spec. om denne Sygdom. **-sila** (**-u, -ur**) [-sɪ·la] f. = **átubleikja. -sýra** [-si·ra] f. Blaasyre, Cyanbrint. **-skar** [-sga·r] n. det allersidste af et Lys: . . . *og lífið sloknaði* [illegible] (JJ. II. [illegible]). **-skarða** [illegible] f. Faar med magert Bryst, saal. at Ledene føles med Fordybning imel-[illegible] (Ól Sand. 22) **-skel** [-sgε·l] f. = *kræklingur*, Blaamusling; — særl. Talemaade: *hann* [illegible] kan lige friste Livet. **-skínandi** [-sgi·nandɪ] a.: *b. fátækur*, ludfattig. **-skur** [illegible] *blik* (GFrÚh. 131). **-skæna** [-sgai·na] v. impers. overtrækkes med en blaalig Ishinde: *pollana bláskænir*, Vandpytterne fryser til (med en tynd, blaaagtig Ishinde): *skeifublaðið sköflum blá- | skændar traðir bítur* (StSt. Andv. II. 92). **-snauður** [-snöy·ðoo̜] a. = **bláfátækur. -sokka** (**-u, -ur**) [-sohga] f. = **bláhosa. -sokkuriddari** [-sohgorɪd:arɪ] m. Blaastrompe-ridder, haanligt om Mænd, som optræder som Forkæmpere af Kvinde-[illegible] **-soley** [illegible] = blágresi. **-sprengdur** [-sbrεiŋdoo̜] a. blaasprængt, af blaat Garn isprængt med hvidt: *blásprengdir sokkar*. **-stafaður** [-sda·vaðoo̜] a. blaastribet. **-stál** [sdau·l] n. Blaastaal, ældre Overs. af det gr. *κύανος*. Blaasten (lapis lazuli): *tíu ræmur af svörtu blástáli* (II. I. 253). **-steinalög** [-sdεinalö:q] npl. Lag af morkeblaa Sten. °**-steindur** [-sdεindoo̜] a. **1.** (*blámálaður*) blaamalet, sortmalet. — **2.** forsynet med en blaa Sten: *b. hringur*. **-steinn** [-sdεidv] m. **1.** Indigo. — **2.** Kobbervitriol. — **3.** Azur (lapis lazuli). **-steinsjurt** [-sdεinsjʏr̥t] f., **-steinsplanta** [-sdεinsplav·da, -plan·ta] f. Indigo-plante. **-stirndur** [-sdɪ(r)ndoo̜] a. besat med blaa Stjærner (JHall. 78); (om Døden:) *dimmur sem nótt, en með blástirnda brá* (MJ. V. 269). 1. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. Stjærnen Vega. 2. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. (bot.) plevrogyne rotata (SStFl. 184, ÞThFerð. III. 334). **-streymi** [-sdrεi·mɪ] n. [illegible] (Eimr. VII. 222).

blástsvalur [blaus·tsva·loo̜] a. koldt blæsende.

blástur (**-urs** og **-rar**, dat. sg. **blæsti, blæstri** og **blástri**, pl. **blæstir** og **blástrar**) [blaus·doo̜, blais·dɪ, blais·drɪ, blais·dɪo̜, blaus·drao̜] m. Blæst, Blæsen, Blæsning: **1.** *b. vinds*, (Vindens) Blæst. — **2.** *b.* (*í móðum manni eða dýri*) (et stakaandet el. forpustet Menneskes el. Dyrs) Pusten; *b. orms*, en Slanges Hvæsen. — **3.** (*andardráttur*) Aanden, Aandedræt; — spec.: *b. hvala*, Hvalenes Pusten, baade om Hvalens Udaanding [illegible] — **4.** [illegible] (paa Lur el. andre Blæseinstrumenter). — **5.** (*b. með belg*) Blæsen med en Bælg. — **6.** (*rembingur*) Opblæsthed: *það var mikill b. í honum*, han [illegible] 7. [illegible] Benet svulmede op, jfr. *bólgusótt*. — **8.** *b. járns*, Smæltning el. Støbning af Jærn. — **9.** (*uppblástur*) Vindens odelæggende Virkning paa Jordsmonnet, Bortblæsning af Grönsværet, Afblæsning. **-belgur** [-r-bεl·goo̜] m. **1.** (*físibelgur*) Blæsebælg. — **2.** (*smiðjubelgur*) Bælg i en Smedje. **-flag** [illegible] = **blástursflag. -hljóð** [illegible] **-hljóðfæri** [-(h)ljo·ð·fairɪ] n. Blæseinstrument. **-hol** [-(h)o:l] n., **-hola** [-(h)o:la] f. Aandehul (f. Eks. Hvalens). **-horn** [-(h)or·dv, -(h)od·v] n. Blæsehorn. **-járn** [-r-jaur·dv, -jaud·v] n. = **blástursjárn. -pípa** [illegible] **-samur** [illegible] = **stormasamur.**

blásturs flag [blaus·doo̜sfla:q] n. Stykke Jord, hvoraf Grönsvær og Muld er bortblæst. **-hljóðfæri** [-(h)ljo·ð·fairɪ] n. = **blásturhljóðfæri.** ²**-hólf** [-(h)o·lv] n. Svælg, Mundhule: *þótt breitt hafi Rollant b.* (GTh. '95, 68). **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. raat, nysmæltet Jærn: *Blástursjárn* [illegible] (ÞThLýs. II. 326).

blástur [illegible] **-stafur** [illegible] oo̜] m. **1.** Pustelyd. — **2.** Hvislelyd (s-Lyd).

blá stör [blau:sdö·r] f. (bot.) blaagrön Star (carex flacca). **-svartur** [illegible] dybt ned under Vandet. **-sveifgras** [-svεivgras] n. (bot.) blaat Rapgræs (poa glauca). **-svell** [-svεdl] n. glat Is (uden Snelag over). **-tiglóttur** [-tiglo·hdoo̜] a. blaarudet. **-toppa** [-tohba] f. (bot.) Fjæld-Blaaaks (sesleria coerulea). **-toppastör** [-tohbasdö:r] f. (bot.) kortkapslet Star (carex canescens, L.). **-trje** [-trjε] n. (bot.) Blaatræ (hematoxylon campechianum).

°**blatta** (**blöttu, blöttur**) [blahda, blöhdo(o̜)] f. (zool.) Kakerlak (lat. blatta).

blá tær [illegible] **-tönn** [illegible]

blauð dýr [illegible] **-fugl** [illegible] **-hjart-**

aður [-ɧagdaðoϱ] a., **-hugaður** [blöy:þ(h)ʏ qaðoϱ] a. modløs, fejg, krysteragtig. **-kyn** [bløyð kɪn] n. Hunkön (om Dyr). **-legur** [-lɛqoϱ] a. frygtagtig, krysteragtig; adv. *-lega*.

blauður (blauð, blautt) [bløy:ðoϱ, n. blöyht] a. 1. (*kvenkyns*) af Hunkon. — 2. (*ragur*) fejg; (*hugerður*) daadløs, svag.

blautafisks spaði [blöy:dafɪsksba:ðɪ, blöy:ta-] m. Fiskespade, Fiskeske. **-stappa** [-sdahba] f. Plukfisk. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Fiskesuppe.

blautafiskur [blöy:dafɪs·goϱ, bløy:ta-] m. 1. færsk (kogt) Fisk. — 2. nedsaltet Fisk (ogs. coll.).

blautanfiskur [blöy:danfɪs·goϱ] m. (Vf.) = **blautafiskur.**

blautasápa [blöy:dasau:ba, blöy:tasau:pa] f. Grönsæbe.

blaut barn [blöy:tba(r)dv] n. spædt Barn. **-fiski** [-fɪsɟɪ] n. (coll.) = **blautafiskur.** **-fiskur** [-fɪsgoϱ] m. = **blautafiskur.** **-geðja** [-ɟɛðja] a. indec., **-geðjaður** [-ɟɛðjaðoϱ] a. følsom, svaghjærtet, blødhjærtet. **-húða** [-(h)u·ða] a. indec. med tynd, svag Hud. **-hæfður** [-(h)aivðoϱ, -(h)aibðoϱ] a. (*um hest*) blødhovet (om en Hest) (Sch.). **-ingi (-ja, -jar)** [-blöy:diŋɟɪ, blöy:tiŋɟɪ] m. = **blautafiskur.** **†-legur** [-lɛqoϱ] a. blødagtig. **-leikl** [-lɛiɟɪ, -lɛiɕɪ] m., **-leikur** [-lɛigoϱ, -lɛikoϱ] m. †1. (*mýkt*) Blødhed. — 2. (*væta*) Væde. **-lendi** [-lɛndɪ] n. blød, fugtig Jordbund. **-lendur** [-lɛndoϱ] a. med fugtig Jordbund. **-soðinn** [-t-so·ðɪn] a. = **linsoðinn.**

blautur [blöy:doϱ, blöy:toϱ, n. blöyht] a. 1. a. (*mjúkur*) blød; — overf.: *frá blautu barnsbeini*, fra ganske lille af. — b. *b. fiskur*, færsk (kogt) Fisk. — 2. overf.: (*eftirlátur*) myg, spagfærdig, eftergivende overfor en. — 3. (*votur*) fugtig, vaad: *verða b. í fætur*, faa vaade Fødder: *þar er blautt um*, der er vaadt (om Jordbunden); *b. á lagðinn*, med vaad Uld; *féð var blakt og blautt á lagðinn* (JTrL. 375). — 4. tilböjelig til Hængedynd el. Kvægsand: *hann (Kukjutellsós) er vatnsmikill og b. í botninn* (ÞThFerð. III. 196); *hættuleg vötn og blautir ósar* (ÞThFerð. III. 176).

blá vatn [blau:vahtv] n. færsk Vand uden nogen Tilsætning, bruges næsten lige saa hyppig som det usammensatte *vatn*, naar der er Tale om Drikkevand: *hann drekkur ekki annað en blávatn(ið)* han drikker kun det klare Kildevand. **-vella** [-vɛdla] f. boblende mørkt el. morkeblaat Dynd: *úr blávellu leiri* (EÓlKv. 90). **-þjófur** [-þjoᵘ·voϱ] m. = **smáþjófur.** **-þráðalaus** [-þrauðalöy:s] a. uden *bláþræðir*, se **bláþráður.** **-þráðóttur** [-þrau·ðoᵘhdoϱ] a. fuld af svage el. fejlfulde Traade; — is. i overf. Bet.: fuld af Fejl el. Mangler. **-þráður** [-þrau·ðoϱ] m. for tyndt Stykke af en spunden Traad, opstaaet ved Fejl i Spindingen, og derfor svagere end den øvrige Del af Traaden: *láttu ekki hlaupa á bláþræði hjá þjer, þegar þú spinnur*; — *hverþar nornir minn lífdagaþráð með lopum og bláþráðum teygja* (GFrÚh. 108); — i det hele taget: svag, smal Traad, mest i overf. Bet.: *líf og lángæði leikur á bláþræði* (MJ. IV. 234); *þarna hljóp nú b. á hjá honum*, (om en Taler) der vrövlede han, hans Argumentation paa det Sted var meget svag; *Því svo má kalla, að lífsþráður hans sé hér rakinn frá vöggu til grafar, þó hann sé allmjög með bláþráðum og einkum stiklað á öllum snurðunum* (Eimr. XVIII. 71); *þarna er þegar b. á þeim nauðsynlegustu vegagjörðum* (en stor Mangel (el. Fejl) med Hensyn til de nødvendigste Vejanlæg) (Alþ. '11, B. II. 31); *Þórarinn var nokkuð brúnaþungur og saonafar; prestur gat ekki spunnið langar samræður við hann um daginn. Þórarinn setti bláþráð á fyrir honum með jáum og neium svo þurrum, að þráðurinn hrökk* (lagde ham Hindringer i Vejen med saa törre Jaer og Nejer, at enhver Samtale gik i Staa) (ÞGjOs. 107). **-þústaður** [-þusdaðoϱ] a. med blaa Vorter el. Ujævnheder i Ansigtet: *rauðeygður og b. brennivínsberserkur* (Eimr. I. 66). **-æð** [-ai·ð] f. = **blóðæð.** **-æðabólga** [-aiðabo·lga] f. = **blóðæðabólga.** **-æðahnútur** [-aiðahnu:doϱ, -hnu:toϱ] m. Aareknude (varex) (= *æðaskúlk*).

bleddi [blɛd:ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **bleðja.**

bleðill (-ils, -lar) [blɛ:ðɪdʎ, -ɪls, blɛð·laϱ] m. 1. en (lille) Lap, Pjalt el. Stykke af n-t: *lummubleðill*, lille Klatkage, Klat; — spec. lille Blad el. Dug. — 2. (bot.) Segment, Afsnit i et delt Blad (segmentum).

bleðja (bleð, bleðjum; bladdi, bleddum; bleddi; blatt) [blɛð·ja, blɛ:ð, blɛð·jøm, blad:ɪ, blöd:om, blɛd:ɪ] vt. 1. blade, blæde: (Ordspr.) *bleð svo kálleggin, að grói annað sinn* (SchMál.), blæd saa Kaalstokken, at han maa anden Sinde gro. — 2. (*sneiða*) skære i Skiver (Hún.). — 3. (*hræða*) skræmme (BH.).

bleyða (-u, -ur) [blɛi:ða] f. 1. (*kvendýr, einkum kettir*) Hundyr, is. om Katte. — 2. (*raggeit*) Kujon, fejg Person. — 3. Ramme om en *skjágluggi* (Siglf.).

bleyðast (bleyddist) [blɛi:ðast, blɛid:ɪst] vrefl. tabe Modet: *hví viltu b. og hlaupa út í horn* (MJ. I. 281).

bleyði [blɛi:ðɪ] f. indec. og n. Fejghed. **-háttur** [-hauhdoϱ] m. fejg Opførsel. **-hugur** [-hʏ:qoϱ] m. Fejghed. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. krysteragtig. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. = **bleyða** 2. **-mannlegur** [-manlɛ:qoϱ] a. lignende, røbende en Kujon, krysteragtig. **-mark** [-maϱ·k] n. Fejghedsmærke. **-orð** [-or·ð] n. Ord for Fejghed: *leggja b. á bak e-m*, beskylde en for Fejghed; *bera b. fyrir e-m*, blive stemplet som fejg af en. °**-ragur** [-ra:qoϱ] a. overordentlig fejg (MJ. V. 47). **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. 1. (*ragmenska*) Fejghed. — 2. (*kveifarskapur*) Blødagtighed. **-tár** [-tau:r] n. Krystertaare: (Ordspr.) *betra er beinsár en b.* (GJ.), bedre er dybt Saar end Krystertaar.

bleyðu háttur [blɛi:ðohauhdoϱ] m. = **bleyðiháttur.** **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. = **bleyðilegur.** **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. = **bleyðiskapur.**

Bleik (-ar, -ar) [blɛi:k] f. npr. Benævnelse paa en lysegul Hoppe, jfr. *Bleikur.*

bleik ála (-u, -ur) [blɛi:gau·la, blɛi:k-] f. (Benævnelse paa) en Hoppe som er *bleikálótt.* **-álingur, -alingur (-s, -ar)** [-aliŋgoϱ, -iŋs] m. Benævnelse paa en Hest, som er *bleikálóttur.* **-álóttur, -alóttur** [-aloᵘhdoϱ] a. (om Heste) som er bleggul med sortladen Manke og Hale samt mørk Stribe ned ad Ryggen mellem Manke og Hale (Nl., Sl., ikke Vf.). **-blár** [-k-blau·r] a. blegblaa. **-blesóttur** [-blɛ·soᵘhdoϱ] a. (om Heste) lysegul med en hvid Blis i Ansigtet. **-eisa** [blɛi:gɛi·sa, blɛi:k-] f. Metalaare, Aare af Gulderts: *bleikeisur blendnar og daufar* (StStAndv. II. 304). **-grár** [-k-grau·r] a. bleggraa. **-grænn** [-graidv] a. bleggrön. **-gulur** [-gʏ·loϱ] a. bleggul, lysegul. **-hár** [-(h)au·r] a. blond, lyshaaret. **-hvítur** [-χwi·doϱ, -kvi·doϱ, kvi·toϱ] a. bleghvid, lys.

bleikihagl [blɛi:ɟɪhag·ʎ, blɛi:ɕɪ-] n. coll. halvgennemsigtige Hagl: *b. merkir lin (í veðráttu)* (JÁÞj. II. 563).

bleiking (-ar) [blɛi:ɟiŋk, blɛi:ɕiŋk] f. Blegning.

bleikistaður [blɛi:ɟɪsda:ðoϱ, blɛi:ɕɪ-] m. Blegningsplads, Blegeplads.

1. **bleikja (-u, -ur)** [blɛi:ɟa, blɛi:ɕa] f. 1. (*bleikur litur*) Bleghed, bleggul Farve. — 2. (*hvít leirjörð*) et Slags hvidligt Ler. — 3. (*silungur*) Fjældørred, Bækørred, Forel (salmo alpinus). — 4. (= *gulstör*) hængende Star (carex lyngbyei). — 5. (*níðhrakið hey*) stærkt bleget Hø (under Paavirkning af vekselvis Sol el. Vind og Regn).

2. **bleikja (ti)** [blɛi:ɟa, blɛi:ɕa, blɛiχ·dɪ] vt. blege.

bleik jarpur [blɛi:gjaϱboϱ, blɛi:k-] a. blond: *b. á hár.* °**-jurt** [-jʏϱt] f. (bot.) Karse.

bleikjuengi [blɛi:ɟøeiŋ·ɟɪ, blɛi:ɕø-] n. (Nl.) = **starengi.** **-sótt** [-soᵘht] f. = **bleiksótt.**

Bleikka (-u, -ur) [blɛihga] f. npr. (Breiðd.) = **Bleik.**

bleik leitur [blɛi:glɛi·doϱ, blɛi:klɛi·toϱ] a. bleg af Udseende. **-móalóttur, -móálóttur** [-moᵘaloᵘhdoϱ] a. (om Heste) gullig-graa, med en mørk Stribe hen ad Ryggen, jfr. *móálóttur.*

bleikna (a) [blɛihgna] vi. = **blikna.**

bleikrauður [blɛi:gröy·ðoϱ, blɛi:k-] a. blegrød, rødgul.

Bleiksa (-u, -ur) [blɛiχ·sa] f. npr. (Breiðd.) = **Bleik.**

bleik skjóttur [blɛi:ksɟoᵘhdoϱ, blɛiχ·-] a. (om Heste) lysegul med hvide Pletter el. omvendt. **-sótt** [blɛi:ksoᵘht] f. (med.) Blegsot (chlorosis). **-toppóttur** [-tohboᵘhdoϱ] a. (om Heste) lysegul med hvid Pandelok. **-toppskjóttur** [-tohpsɟoᵘhdoϱ] a. (om Heste) lysegul med hvide Pletter paa Siderne og hvid Pandelok.

bleikur [blɛi:goϱ, blɛi:koϱ, n. blɛiχ·t] a. 1. bleg, bleggul; lys, lysegul: *b. á hár*, med blondt Haar; *b. í andliti*, bleg, gusten i Ansigtet. — 2. npr. *Bleikur*, Navn paa en lysegul (isabellafarvet) Hest.

bleistur [blɛis·doϱ] a. = **blestur.**

1. **bleyta (-u, -ur)** [blɛi:da, blɛi:ta] f. 1. (*væta*) Væde, Vædske: *það er b. á borðinu*, der er en vaad Plet paa Bordet. — 2. (*for*) Søle, blødt og mudret Jordsmon; undert. i pl., is. i Bet. Kvægsand (*sandbleyta*): *Á sléttunum í kring eru bleytur miklar* (ÞThFerð. III. 134); *það eru víða bleytur í fljótinu*, der er Kvægsand mange Steder i Flodlejet. — 3. (*bleytukrap*) Slud, halvsmæltet Sne. — 4. (*úrkoma*) Regn. — 5. (*það að vera votur*) det at være vaad; (*vot föt*) vaade Klæder: *viltu ekki fara úr bleytunni*, vil du ikke skille dig af med de vaade Klæder.

2. **bleyta (ti)** [blɛi:da, blɛi:ta, blɛihdɪ] vt. 1. (*væta*) væde, göre vaad: *b. sig í fæturna*, faa vaade Fødder; *b. rúmið*, göre Sengen vaad (om Börn og syge). — 2. (*mýkja með því að leggja í bleyti*) bløde, udbløde: *b. húð í vatni*; — *b. korn*, støbe. — 3. vi. *hann fer að b., hann bleytir bráðum*, det regner snart.

bleyti (-is) [blɛi:dɪ, blɛi:tɪ] n. Blød: *leggja, liggja í b.*, lægge, ligge i Blød: *leggja heilann í b.* = *brjóta heilann*, bryde Hjærnen, lægge Hjærnen i Blød; *leggja sig í bleyti*, anstrænge sig af alle Kræfter.

bleyting (-ar) [blɛi:diŋk, blɛi:tiŋk] f., jfr. *bleyti*, det at væde (bløde) el. blive vaad (blød), Udblødning, Bløden, Væden.

bleytu bylur [blɛi:dobɪ:loϱ, blɛi:to-] m. Storm med Slud. **-fen** [-fɛ:n] n. Sump med Hængedynd. **-fullur** [-fʏd·loϱ] a. fuld af Væde el. Dynd, fugtig: *bleytufult land*, fugtigt Terrain.

bleytugur [blɛi:doqoϱ, blɛi:toqoϱ] a. snavset, dyndet.

bleytu hlað [blɛi:dohλa:ð, blɛi:tø-] n, (Breiðd.) 1. (*snjór, sem hleðst utan í skepnur*) Tøsne, der hænger fast i Ulden paa Faar. — 2. (*blota snjóveður*) Tøsnevejr. **-hríð** [-hϱi:ð] f. Sludregn. **-hætt** [-haiht] an.: *e-r staðar er b.*, der er Fare for Kvægsand et Steds: *kvíslir er renna um breiða roksandsaura og er þar mjög b.* (ÞThFerð. III. 113). **-kafald** [-ka:valt] n. Tøsne. **-kelda** [-ɕɛl·da] f. Hængemose. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɕɪdʎ] a. meget vaad, dyndet; med en Mængde Hængedynd el. Kvægsand, jfr. *bleyta.* **-rosi** [-ro:sɪ] m. barsk Vejr med Sneslud el. Regn. **-samur** [-sa·moϱ] a. fugtig, regnfuld. **-vaðall** [-va:ðadʎ] m. egl. Vaden i Kvægsand: *en þar (í Vesturfljótunum) er sífeldur b.* (er der Kvægsand hele Vejen) (ÞThFerð. III. 217).

blek (-s) [blɛ:k] n. Blæk.

bleka (a) [blɛ:ga, blɛ:ka] vt. (= *fleka*) narre, bedrage, forføre: *bauga skorðu blekað fékk og blíðu hugði að efna* (ÓDavVik. 209).

blekaður [blɛ:gaðoϱ, blɛ:kaðoϱ] a. beskænket, »blisset«, »stænket« (om Oprindelsen til denne Bet. se JÓl. 296).

blek bytta [blɛ:kbɪhda] f. Blækhus. **-blað** [-bla·ð] n. Klatpapir. **-blettur** [-blɛhdoϱ] m. Blækklat. **-blýantur** [-bli·javdoϱ, -antoϱ] m. Blækstift. **-blindur** [-blindoϱ] a. (pop.) pærefuld. **-borinn** [-bo·rɪn] a. skrevet med for tykke Bogstaver. **-brúsi** [-bru·sɪ] m. Blækflaske (af Ler), Blækdunk. **-bullari** [-bʏdlarɪ] m. Skribler. **-fiskur** [-fɪsgoϱ] m. (zool.) Blæksprutte (sepia). **-flaska** [-flasga] f. Blækflaske, Flaskeblæk. **†-horn** [-(h)o(r)dv] n. Blækhorn. **-ílát** [blɛ:gi·laut, blɛ:k-] n. Blækhus el. anden Beholder til Opbevaring af Blæk.

†blekkilegur [blɛhɟɪlɛ·qoϱ] a. 1. (*svikull*) bedragerisk, forførerisk, sviagtig. — 2. (*dökkleitur*) mørkladen (om en Rok, JÁGát. I. 95).

blekking (-ar, -ar) [blɛhɡiŋk] f. Bedrag, Bedrageri, Svig.

blekkingamaður [blɛhɡiŋɡama:ðoꝗ] m. Bedrager.

blekkingarhætt [blɛhɡiŋɡaꝗ(h)aiht] an. bedragerisk: (Ordspr). *blíðyrð-um er blekkingarhætt*, for meget søde Ord staar ej til Troende.

blekkinn [blɛhɡɪn] a. tilböjelig til at føre andre bag Lyset, svigagtig.

blekkja (ti) [blɛhɡa, blɛχ·dɪ] vt. skuffe, bedrage, føre bag Lyset, stikke Blaar i Øjnene. (*refl.*) forføre: *láta blekkjast af e-u*, lade sig føre bag Lyset af n-t.

blek klessa [blɛ:klɛs·a] f. Blækklat. **-kolla** [blɛ:kodla] f. Blækhus. **-laus** [blɛ:glöys, blɛ:k-] a. uden Blæk. **-leysi** [-lɛist] n. Mangel paa Blæk.

blekni [blɛhɡnɪ] f. indec. Tilböjelighed til at bedrage el. føre andre bag Lyset, Svigagtighed.

blek sletta [blɛ:kslɛhda] f. Blækklat. **-svartur** [-svaꝗdoꝗ] a. blæksort. **-tegund** [-tɛ·qʏnt] f. Blæksort. **-ugur** [blɛ:ɡoqoꝗ, blɛ:koqoꝗ] a. blækket. **-þerra** [blɛ:kþɛr·a] f. Klatpapir.

blendimálmur [blɛndɪmau:lmoꝗ] m. Blandingsmetal, ringere Metal som tilsættes et ædlere, f. Eks. ved Udmøntning.

blendings áburður [blɛn·dɪŋsau:bʏrðoꝗ] m. Kompost(godning). **-mál** [-mau:ɬ] n. Blandingssprog, Jargon.

blendingur (-s, -ar) [blɛn·dɪŋɡoꝗ, -ɪŋs] m. **1. a.** (*sambland*) Blanding: [illegible] **b.** (*tvenn*) Amalgam. — **2.** [illegible] Blanding af Sne og Regn (BH.). — **3.** (*kynblendingur*) Raceblanding, Krydsning, om Menneske el. Dyr af blandet Race, særlig om Faar.

blendinn [illegible] se 2. [illegible]

†blendur [blɛn·doꝗ] 3. p. sg. præs. ind. af **blanda.**

bles (-ar, -ar) [blɛ:s] f. — **blesa.**

blesa (-u, -ur) [blɛ:sa] f. **1.** (*á hesti*) Blis, Blisse, hvid Plet i Panden af en Hest [illegible]. — **2.** (*á mannshöfði*) Skaldethed paa Midten af Hovedet fra Panden af og bagud, naar der er Haar paa Siderne.

°bles gæs [blɛ:sɡai·s] f. Blisgaas (anser albifrons). **-hæna** [-(h)ai·na] f. **blesönd.**

Blesi (-a, -ar) [blɛ:sɪ] m. npr. (Navn paa) en blisset Hest.

blesmæltur [blɛ:smaiʎdoꝗ] a. — **blestur.**

blesóttur [blɛ:so^u^hdoꝗ] a. (om Heste og i V-Skaft. ogs. om Faar) blisset.

blessa (a) [blɛs:a] **1.** vt. alm. signe, velsigne. — **2.** i forsk. Talem.: *guð blessi matinn*, Gud velsigne Maden (Udtryk der brugtes, inden man begyndte at spise); *hafðu blessaður sent mjer bækurnar*, mange Tak for Bøgerne (JHall. [illegible]) mindelig om at blive ved med Underholdningen (ÞGjUf. 36); *blessuð mín*, min kære; *vertu blessaður (og sæll)*, ogs. (pop.) *vertu bless*, far vel; *komdu blessaður (og sæll)*, Goddag, velkommen; — *blessaður vertu* (opfordrende): *blessaður vertu, segðu það aftur*, du maa dog endelig sige det igen (JHall. 254); *uss, vertu blessaður, það gerir hann ekki*, Ih, hvor vil du hen, det gör han ikke; (haanligt): *hér á landi þurfa þeir ekki verksvitið eða siðmennilegan þroska, blessaðir* (de kære (gode) Mennesker) (Ísaf. '15, 4, 1.); [illegible] *þegar þeim ræður svo við að horfa, blessuðum* (de kære Mennesker) (Mýrd. 67); *og blessaður bjálfinn*, det søde Tossehoved (MJJAr. 52). — **3.** vi. *b. yfir fólkið*, lyse (den kirkelige) Velsignelse over Menigheden: *margir fara út, þegar búið er að b.*, mange gaar ud lige efter Velsignelsen. — **4.** (*láta* [illegible]) ogs. refl.: *blessast*, velsignes, trives, lykkes osv.: *það vill ekki blessast fyrir honum*, det vil ikke rigtig lykkes for ham.

blessan [blɛs:an] f., **blessun (-ar, -anir)** [blɛs:on, -anɪꝗ] f. **1.** (*árnun hamingju*) [illegible] Velsignelse. — **2.** [illegible] Herrens Velsignelse. — **3.** (*lán*) Lykke, Held, Velsignelse: *því fylgir engin b.*, der følger ingen Lykke dermed. — **4.** spec. om Føden: *þeir hafa fengið mikla b. úr sjónum*, de har faaet en Guds Velsignelse fra Havet, Gud har givet dem en rigelig Fangst. — **5.** i Talem. om en Person, som man holder af el. tiltaler venlig: *blessunin*, den brave el. desl.: *Þar ertu kominn, Telemakkus, blessunin mín góð!* min kære T.! (Od. 336); *og blessunin!* den brave Kvinde!

blessunar fullur [blɛs:onaꝗfʏd·loꝗ] a. velsignelsesrig. **-legur** [-r-lɛ:qoꝗ] a. velsignet, velsignelsesrig, udmærket; — adv. *-lega*: *það fór b.*, det gik udmærket. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Velsignelse el. Held. **-orð** [-or·ð] npl. Velsignelsesord; spec. *b-in*, Velsignelsen, jfr. *blessun* 2. **-ríkur** [-ari:ɡoꝗ, -ri:koꝗ] a. velsignelsesrig.

blest leiki [blɛs·dlɛiɡɪ, -lɛiꝁɪ] m. Læspen. **-mæltur** [-maiʎdoꝗ] a. = **blestur.**

blestur [blɛs·doꝗ] a. læspende, læsp: *vera b.*, læspe; — i overf. Bet.: *með sannleiksaugun bæði blest* (BóluHj. 193).

blesönd [blɛ:sönt] f. Blisand, Blishóne (fulica atra).

bletta (a) [blɛhda] vt. plette, beflække.

blett laus [blɛhdlöys] a. uden Pletter. **-óttur** [-o^u^hdoꝗ] a. plettet.

blettur (-s, -ir) [blɛhdoꝗ, blɛhts, blɛhdɪꝗ] m. **1.** (*díll, flekkur*) Plet. — **2.** (*lýti*) Plet, Skamplet, Lyde: *það tel jeg blett á hverjum manni*; — *það er hvorki b. nje hrukka á e-u*, n-t er ganske uden Plet og Lyde. — **3.** [illegible] Plet, [illegible] Stykke af n-t [illegible]. — [illegible] *hafa snögga bletti í augum e-s*, være ikke helt vel set el. populær hos en: [illegible] (And. '12, XX).

blí [bli:] n. Hjejlens Toner.

blý (-s) [bli:] n. Bly.

blý ant (-s, -ar) [bli:javt, -ant, gen. -avts, -an(t)s] m. **1.** Blyant. — **2.** Grafit. **-antsduft** [-avtsdʏf·t, -an(t)s-] n. Grafit. **-antur (-s, -ar)** [-avdoꝗ, -antoꝗ] m. Blyant.

?**blíat (-s)** [bli:at] n. Plæd.

blý band [bli:bant] n. Baand af Bly, Blybaand. **-berg** [-bɛrk] n. Blyerts. **-bræðsla** [-braiðsla] f. Blysmæltning. **-bundinn** [-bʏndɪn] a. fastbunden.

blíða (-u, -ur) [bli:ða] f. **1.** (*vinsemd í viðmóti*) Venlighed, Mildhed. — **2.** [illegible] Kærlighed: [illegible] — **3.** (*ástaratlot*) = *blíðubrögð*: *láta e-m eftir blíðu sína*, aabne sin Favn for en, give en sin Gunst. — **4.** (*blítt veður*) mildt stille Vejr; i denne Bet. ofte i pl.: *þetta eru miklar blíður dag eftir (upp á) dag.* **-logn** [-log·v] n. Blikstille. **-veður** [-vɛ:ðoꝗ] n. = **blíðuveður.**

blíð byri [blið·bɪ·rɪ] n. gunstig Bør: *sigla blíðbyri*, sejle med gunstig Bør. *-**brjóstaður** [-brjo^u^sdaðoꝗ] a. hjærtemild. *-**heimur** [bli:þ(h)ɛi·moꝗ] m. Himmerig (BóluHj. 144). **-höfgi** [-(h)övɡɪ] m. mild Søvnighed. †-**indi** [bli:ðɪndɪ] npl. Behageligheder, Forlystelser. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. venlige Ord, venlig Tale, indsmigrende Tale.

blíðka (a) [bliþ·ga, blihga, blið·ka] vt. **1.** formilde, stille tilfreds: *nú blíðkar á honum brúnin*, nu bliver han gladere. — **2.** impers. blive mild: *veðráttuna blíðkar*, Vejr(lig)et bliver mildere.

°**blíðkan** [bliþ·gan, blið·kan] f. — **blíðkun. -legur** [-n-lɛ·qoꝗ] a. som kan formildes, som lader sig formilde.

blíðkun (-ar) [bliþ·gon, blihgon, blið·kon] f. Formildelse.

blíð látur [blið·lau·doꝗ, -lau·toꝗ] a. blid, venlig. **-legur** [-lɛqoꝗ] a. blid, mild, venlig; — adv. *-lega*. **-leiki** [-lɛiɡɪ, -lɛiꝁɪ] m., **-leikur** [-lɛigoꝗ, -lɛikoꝗ] m. Blidhed, Venlighed, Mildhed. **-leitur** [-lɛi·doꝗ, -lɛi·toꝗ] a. mild, venlig af Udseende. **-lygn** [-lɪgv] a. **1.** (*um veður*) blikstille (om Vejr). — **2.** (*mjög lygn, um vötn*) sagte flydende, stille (om Vand, Floder osv.): *Og að lokum rann hún blíðlygn og spegilsljett* (JTrB. 63). **-lygna** [-lɪgna] vi. blive blikstille: *en síðan blíðlygndi með örlitlu frosti* (JTrHeið. II. 27). **-lyndi** [-lɪndɪ] n. blidt Sind, Blidhed, Mildhed. **-lyndur** [-lɪndoꝗ] a. blid, venlig, mild af Karakter. †-**lingur (-s, -ar)** [-liŋɡoꝗ, -liŋs] m. mildt og venligt Menneske. **-lund** [-lʏnt] f. — **blíðlyndi. -lundaður** [-lʏndaðoꝗ] a. — **blíðlyndur. -læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] npl. = **blíðulæti. -máll** [-maudʎ] a., **-málugur** [-mau·loqoꝗ] a. sødt talende. **-mannlega** [-manlɛ·qa] adv. venlig, inderlig. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. mild og venlig Mand, hjærtegodt venligt Menneske. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. **1.** (*vingjarnleg orð*) venlige Ord. — **2.** (*smjaður*) Smigrerier. **-mæltur** [-maiʎdoꝗ] a. **blíðmáll. -skaparorð** [-sgabaror·ð, -sgapar-] npl. milde, venlige Ord. **-skapur** [-sgaboꝗ, -sgapoꝗ] m. Blidhed, Mildhed, Venlighed. *-**skaut** [-sgöy·t] n. mildt Skød.

blíðu atlot [bli:ðoa:dlot, -a:t-] npl. — **blíðulæti. -bragð** [-braq·ð, -braq·þ] n. **1.** (*vingjarnlegt yfirbragð*) venligt Udseende, Venlighed. — **2.** pl. *-brögð*, Kærtegn (is. om Samleje). **-bros** [-bro:s] n. huldt Smil. **-fullur** [-fʏd·loꝗ] a. venlig. **-geð** [-ɟɛ:ð] n. venligt Sind. **-gleði** [-glɛ:ðɪ] f. mild Glæde. **-hót** [-ho^u^:t] npl. **1.** (*blítt viðmót*) venlig Mine. — **2.** = *blíðulæti* 2. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. **1.** (*blíðlegt látæði*) venlige Lader, venlig Opførsel. — **2.** (*blíðuhót*) Kærtegn. **-orð** [-or·ð] n. venligt, mildt Ord.

blíður (blíð, blítt) [bli:ðoꝗ, bli:ð, bliht] a. **1.** (*hlýlegur í viðmóti*) blid, mild, venlig: *vera b. við e-n*, være venlig mod en. — **2.** (*þægilegur*) behagelig: *þola bæði blítt og strítt*, taale baade godt og ondt, Medgang og Modgang; *hvort sem þjer er það blítt eða strítt*, hvad enten det er dig til Glæde el. Sorg, om du synes om det eller ikke. — **3.** (*um veður*) mild: *úti var blíðasta sólskin.* — **4.** n. *blítt* som adv.: venligt, mildt; — (mus.) adagio.

blíðu slit [bli:ðoslɪ:t] npl. Ophævelse af et Kærlighedsforhold. **-svipur** [-svɪ:boꝗ, -svɪ:poꝗ] m. venlig Mine. **-söngur** [-söyŋ·goꝗ] m. mild Sang. **-veður** [-vɛ:ðoꝗ] n. — **blíðviðri.**

blíð veður [blið·vɛ·ðoꝗ] n. mild Vejr. **-viðri** [-vɪðrɪ] n. **1.** (*blíðveður*) mildt Vejr. — **2.** (*góðlyndur maður*) godmodigt Menneske. **-vild** [-vɪlt] f. Venlighed. **-vindur** [-vɪndoꝗ] m. mild Vind. *-**vinur** [-vɪ·noꝗ] m. sød, elskværdig Ven.

blý edik [bli:ɛ·dɪk] n. Blyeddike. **-entur (-s,-ar)** [-ɛvdoꝗ] m. = **blýantur.**

†blífa (blíf; bleif, blifum; blifi; blifið) [bli:va, bli:v, blɛi:v, blɪ:vom, blɪ:vɪ, blɪ:við] vi. blive.

blífanlegur [bli:vanlɛ·qoꝗ] a. (pop.) varig: *hafa ekki blífanlegan samastað*, ikke have n-t fast Opholdssted; *hafa ekki blífanlegan frið*, ikke have varig Fred og Ro.

blý fastur [bli:fasdoꝗ] a. ubevægelig, naglet til Stedet. °-**fylla** [-fɪdla] vt. (*tönn*) plombere (en Tand). °-**fylling** [-fɪdliŋk] f. Plombering.

†blygð (-ar) [blɪq·ð, blɪg·þ] f., **†blygðan** [blɪq·ðan, blɪg·ðan] f. **blygðun.**

blygðast (a) [blɪq·ðast, blɪg·ðast] vrefl. blues: *b. fyrir e-ð*, blues ved n-t; *b. sín*, skamme sig.

blygð laus [blɪq·ðlöys, blɪg·ð-] a. **1.** *blygðunarlaus*. — **2.** (*rammlaus*) som ikke behøver at skamme sig for n-t (BH.). **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. uforskammet.

blygðun (-ar) [blɪq·ðon, blɪg·ðon] f. **1.** (*skömm*) Skam, Vanære. — **2.** (*það að fyrirverða sig*) Blufærdighed, Blusel, Skamfølelse, Skamfuldhed: (*feimni*) Undseelse. — **3.** (*getnaðarlimur*) Skamdele (især de kvindelige).

blygðunar barmar [blɪq·ðonarbar·maꝗ, blɪg·ðonar-] mpl. Skamlæber (labia majora pudendi) (paa kvindelige Könsdele). **-fullur** [-ꝗ-fʏd·loꝗ] a. skamfuld. **-laus** [-r-löy:s] a. fræk, ublu, skamløs; — n. *-laust*, som adv. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Frækhed, Ubluhed, Skamløshed. **-limur** [-lɪ:moꝗ] m. Könslem, pl. *-limir*, Könsdele. **-samur** [-ꝗ-sa:moꝗ] a. blufærdig, skamfuld. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Blufærdighed, Skamfuldhed. **-tilfinning** [-tɪlfɪnɪŋk] f. Skamfølelse, Æresfølelse.

blýgjast (ði) [bli:jast, mp. bli:jðəst, bli:jðɪst] vrefl. = **blygðast.**

blý gler [bli:glɛ:r] n. Blyindfattet Glas. **-grjót** [-grjou·t] n. Blyerts. **-gufa** [-gʏ·va] f. Blydunst, Blyrøg. **-hanki** [-hauɲ̊cɪ, hauɲcɪ] m. Blyhank: *en við henni (ɔ: rekunni) bera menn blýhanka framan í bringunni, og hjálpar það um stundarsakir* (BJLVS. 59). **-hnappur** [-hnahbʏr] m. Blyknap. **-hnúður** [-hnu·ðʏr] m. Blyknap. **-hólkur** [-ho·lgʏr, -ho·lkʏr] m. Blycylinder. **-horaður** [-ho·raðʏr] a. radmager (Af.). **-hringur** [-hriŋgʏr] m. Blyring. **-hvíta** [-χwi·da, -kvi·da, -kvi·ta] f. Blyhvidt. **-hvítusykur** [-χwidʏsɪ:gʏr, -kvidʏ-, -kvitʏsɪ:kʏr] m. = **blýsykur. -ildi** [bli:jɪldɪ] n. Blyilte. **-innsigla** [-ɪn·sɪgla] vt. sætte Blysegl for, plombere. **-innsigli** [-ɪn·sɪglɪ] n. Blysegl, Plombe. **-jörð** [-jörð] f. Blymuld, fin Blyerts.

blik (-s, pl. ds.) [blɪ:k] n. **1.** (*ljómi, sem hreyfist*) Blink, Blinken, Glimt; (*ljómi*) Skin, (*gljái*) Glans: *sólar b.*, Solblink; *fjaðra b.*, glimtende Fjer, osv. — **2.** (*það að blekjast*) Blegning: *á blik.*, til Blegning. — ÷**3.** (*á hjálmi*) Visir, Hjælmgitter.

1. **blika (-u, -ur)** [blɪ:ga, blɪ:ka] f. **1. a.** langstrakt hvid-gullig Skydannelse (varsler gærne om Vejrforandring (Regn)). (Talem.) *nú fór mjer ekki að lítast á blikuna*, nu begyndte jeg at ane Uraad, blive hed om Ørene. — **b.** ogs. om tyndere graa Skyer: *dró bliku fyrir sólina*, en Sky trak for Solen. — **2.** i det hele taget: tyk Luft: *þá dapri moldrok og þoka nokkuð fyrir (útsýni)* (ÞThFerð. II. 195). — **3.** (med.) Blegsot (chlorosis).

2. **blika (a)** [blɪ:ga, blɪ:ka] vi. **1.** blinke, glimte, glinse, skinne, glimre: *það blikar á gaflinn, gaflinn blikar við*, Gavlen glinser (i Solskinnet). — **2.** (om Vejret) *hann* (el. *það*) *er farið að b.*, det trækker op til Regn, se 1. *blika* 1. a.

blikakóngur [blɪ:gakouŋ·gʏr, blɪ:ka-] m. = *æðarkóngur*, Konge-Ederfugl (somateria spectabilis, L.).

blik bjartur [blɪ:kbjaʀdʏr] a. straalende lys. **-dýr** [-di·r] n. ciliata (ÁBjSál. § 56). ***-eldur** [blɪ:gɛldʏr, blɪ:k-] m. Nordlys (MJ. II. 19). ***-hjúpur** [blɪ:kçu·bʏr, -çu·pʏr] m. blinkende, skinnende Dragt el. Dække. **-hvítur** [-χwi·dʏr, -kvi·dʏr, -kvi·tʏr] a. blinkende, skinnende hvid.

bliki (-a, -ar) [blɪ:ɟɪ, blɪ:cɪ, blɪ:ga(ʀ), blɪ:ka(ʀ)] m. Navn paa visse Arter af Hanfugle, Andrik, Han-Ederfugl.

blýkista [bli:cɪsda] f. Blykiste, Kiste af Bly.

blikk (-s) [blɪhk] n. Blik. **-ari (-a, -ar)** [blɪhgarɪ] m. (pop.) Blikkenslager. **-bali** [blɪhkba·lɪ] m. Blikbalje. **-dós** [-dou·s] f. Blikdaase. **-smiður** [-smɪ·ðʏr] m. Blikkenslager. **-þak** [-þa·k] n. Tag af (Bølge)blik.

blýklefi [bli:klɛ·vɪ] m. Blykammer.

***blikljós** [blɪ:gljou·s, blɪ:k-] n. blinkende Lys.

blikna (a) [blɪhgna] vi. **1.** blive bleg, blegne: *eg þarf hvorki að b. né blána fyrir því, sem eg hefi sagt*, jeg behøver hverken at føle Skam el. Anger, for hvad jeg har sagt (Alþ. '11, B. II. 820). — **2. a.** (*hrekjast*) bleges (paa Grund af vedvarende Regn el. vekselvis Regn og Sol (Vind)): *heyið er farið að b.* — **b.** (sædv. ornast) modnes af for stærk Varme (om Hø i Lade el. i Stakke).

bliknan [blɪhgnan] f. = **bliknun.**

blý knappasvipa [bli:knahbasvɪ:ba, -svɪ:pa] f. Svøbe med Blyknuder. **-knappur** [-knahbʏr] m. = *blýhnappur*, Blyknap.

bliknun (-ar) [blɪhgnʏn] f. Blegnen, det at blegne.

blikra (a) [blɪ:gra, blɪ:kra] vi. glinse, skinne.

blik rökkvaður [blɪ:gröhgvaðʏr, blɪ:k-] a. mørk med enkelte Lysglimt: *blikrökkvað sem botn á ósi | borgarstræti í gerviljósi* (StStAndv. III. 217). **-ský** [blɪ:ksɟi·] n. Sky, der trækker for Solen, jfr. *blika*. **-skýjafar** [-sɟijafa:r] n. Skyernes Trækken forbi Solen: *og snögglega breyttist sem blikskýjafar | þjer blærinn í kinnum og augum* (StStAndv. I. 220). **-skær** [-sɟai·r] a. funklende. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. tindrende Stjærne.

bliku drag [blɪ:godra:ɣ, blɪ:ko-] n. langstrakt tynd, hvid-gullig Regnsky. **-hár** [-hau:r] a. høj og skyomhyllet (om Bjærgtinder): *blikuháir . . . tindar* (StStAndv. I. 287). **-hærur** [-hai:rʏr] fpl. smalle, stribede, mørke Skyer: *blikuhærur . . . sveimuðu um gervallan suðurhimininn* (GFrÍ. 67). **-kló** [-klou:] f. smal, mørk Sky.

blýkúla [bli:ku·la] f. Blykugle, Kugle.

bliku rót [blɪ:gorou:t, blɪ:ko-] f. Skytag: *út í bogna blikurót | bólstrum knýtta rofar* (GFrÚh. 221). **-skelfdur** [-sɟɛl·(v)dʏr] a. forfærdet (BH.).

blikvængjaður [blɪ:gvaiŋɟaðʏr, blɪ:k-] a. med glinsende Vinger: *þegar hinn blikvængjaði guð Amor . . .* (Skírn. '12, 104).

blý leitur [bli:lɛi·dʏr, -lɛi·tʏr] a. blylignende. 1. **-litur** [-lɪ·dʏr, -lɪ·tʏr] m. Blyfarve. 2. **-litur** [-lɪ·dʏr, -lɪ·tʏr] a. blyfarvet. **-lóð** [-lou·ð] n. Blylod. **-meistari** [-mɛisdarɪ] m. Blytækker. †**-móðir** [-mou·ðɪʀ] f. Blyerts.

blimskaka, blimskakka (a) [blɪm·sga·ga, -sga·ka, -sgahga] vt. med dat. (= *blindskakka*) fordreje Øjnene: *b. augunum á e-n*, skæve til en med halvlukkede Øjne.

blina (-u, -ur) [blɪ:na] f. Filipens (BH.).

1. **blína (-u, -ur)** [bli:na] f. **1.** Smudsplet paa Töj, f. Eks. af Mad (Langanes). — **2.** (*skóbót*) Lap (paa Sko): *jeg skal gefa þjer hjerna blínu fyrir skóinn þinn* (ASkaft.).

2. **blína (di)** [bli:na, blin·dɪ] vi.: *b. á e-ð*, stirre, se stift paa.

blý nagli [bli:naglɪ] m. Blysöm. **-náma** [-nau·ma] f. Blygrube.

1. **blinda (-u)** [blɪn·da] f. Blindhed, Forblindelse.

2. **blinda (a)** [blɪn·da] vt. **1.** berove Synet, blinde, forblinde; *blindandi*, med tillukkede el. tildækkede Øjne: *tefla skák b.*, spille Blindspil (Skak uden at se paa Brikkerne); *hann gengur ekki blindandi að því*, han ved godt, hvad han gaar ind til. — **2.** ppn. *blindað* i Forb.: *það er blindað*, der ligger et Snedække overalt (saal. at man vanskelig kan orientere sig el. tage sig i Agt): *Nú er blindað til jarðarinnar* (GFrÁtt. 16); *Fyrst var blindað að ganga, meðan leiðar mýrarinnar þvældust yfir heiðinni* (GFrÁtt. 45).

blind aska [-asga] f. = **blindöskubylur. -augafullur** [blɪn·d(ʰ)öy·ɣafʏd·lʏr] a. aldeles pærefuld, drivende fuld. **-bylur** [-t-bɪ·lʏr] m. rasende Snestorm (saa at man ikke kan se en Haand for sig). **-eggja(ður)** [-d-ɛɟ·a(ðʏr)] a. indec. og a. med en saa tynd og skarp Æg, at den ikke kan ses, meget skarp. 1. **-fella** [-t-fɛdla] f. usynlig Sammenföjning. 2. **-fella** [-fɛdla] vt. sammenföje saaledes, at Sammenföjningen ikke kan ses. **-fíflska** [-fivlsga, -fibʎsga] f. blind Dumdristighed. **-fylla** [-fɪdla] vt. **1. a.** (*fylla alveg*) fylde til Randen: *b. kútinn.* — **b.** tilstoppe: *svo að allar víkur blindfylltust á einum degi (af ís)* (JTrHeið. IV. 178). — **2.** (*gera augafullan*) göre drivende fuld: *b. sig*, drikke sig pærefuld, snydefuld. **-fullur** [-fʏdlʏr] a. **1.** (*alveg fullur*) helt fuld, fuld til Randen: *flaskan er blindfull.* — **2.** (*augafullur*) drivende fuld, snydefuld: *dóninn er b.* **-gjá** [-ɟau·] f. skjult Revne, tildækket af Sne el. Græs osv. (i Is el. Lava). **-gluggi** [-glʏɟ·ɪ] m. blindt Vindue. **-hríð** [-(h)ri·ð] f. forrygende Snestorm, saa at man ikke kan se en Haand for sig. **-hringast (a)** [-(h)riŋgast] vrefl. bevæge sig omkring i en Kres, uden nogen bestemt Hensigt el. til ingen Nytte (Árn.).

blindi [blɪn·dɪ] f. indec. = **blinda.**

blinding (-ar, -ar) [blɪn·diŋk] f. (ark.) Blinding.

blindinga (a) [blɪn·diŋga] vt. fæste ved et skjult Söm el. Dyle, dyble.

blindingaleikur [blɪn·diŋgalɛi:gʏr, -lɛi:kʏr] m. = **blindingsleikur.**

blindingi (-ja, -jar) [blɪn·diŋɟɪ] m. blind, blind Person.

blindings leikur [blɪn·diŋslɛi:gʏr, -lɛi:kʏr] m. **1.** (*skollaleikur*) Blindebuk. — **2.** = *hringbrot.* **-staut** [-ŋ-sdöy:t] n. Famlen i Blinde. **-verk** [-svɛʀ·k] n. en blind Mands Daad (MJ. II. 195). **-vörður** [-vör·ðʏr] m. (egl. blind Mands Vagt ɔ:) daarlig Vagt: *Appollon Silfrinbogi hélt eingan blindíngsvörð* (Il. I. 248—9).

blindingur (-s, -ar) [blɪn·diŋgʏr, -iŋs] m. **1.** (*blindur maður*) blind, blind Person. — **2.** Deltager i *blindingsleikur*, som skal finde de andre med tilbundne Øjne, Blindebuk. — **3.** blind (i et Spilleparti): *spila við blinding*, spille med blind Makker. — **4.** (*nagli, sem ekki sjer á*) skjult Nagle, Stift, Dyle.

blindiofsi [blɪn·dɪof·sɪ] m. blind Iver.

blindisleikur [blɪn·dɪslɛi:gʏr, -lɛi:kʏr] m. (*krækiblinda*) et Slags Blindebuk (ÓDavSk. 5).

blind jaki [blɪn·dja·ɟɪ, -ja·cɪ] m. skjult Isbjærg. **-kafald** [-t-ka·valt] n., **-kóf** [-kou·v] n. = **blindhríð. -krækla** [-kraihgla] f. den søgende i *blindkrækluleikur* (ÓDavSk. 102). **-krækluleikur** [-kraihglolɛi:gʏr, -lɛi:kʏr] m. en Slags Blindebuk (ÓDavSk. 101). **-leiki** [-d-lɛiɟɪ, -lɛicɪ] m. = **blindleikur. -leiksmyrkur** [-lɛiχsmɪʀ·gʏr] n. = **blindmyrkur. -leikur** [-lɛigʏr, -lɛikʏr] m. Blindhed, Forblindelse. **-lína** [-li·na] f. (Bogb.) Skyggelinje. **-læstur** [-laisdʏr] a. fastlaaset; overf.: *blindlæstar fannir börðu jel* (BóluHj. 225). **-mígandi** [-(ʰ)mi·ɣandɪ] a. (vulg.) kun i Forb.: *b. fullur*, pærefuld. **-myrkur** [-mɪʀgʏr] n. Bælgmørke. **-móta** [-mou·da, -mou·ta] vt. (Bogb.) blindtrykke. **-mótun** [-mou·dʏn, -mou·tʏn] f. (Bogb.) Blindtryk.

blindni [blɪn·dnɪ, blɪn:ɪ] f. indec. Blindhed: *í b.*, i Blinde, blindt hen.

blindniðamyrkur [blɪn·dnɪ·ðamɪʀ·gʏr] n. Bælgmørke.

blindniofsi [blɪn·dnɪof·sɪ, blɪn:ɪ-] m. Fanatisme.

blind ónýtur [blɪn·dou·nidʏr, -ou·nitʏr] a. fuldstændig unyttig (ÓDav. Sk. 333). **-rif** [-rɪ·v] n. skjult Revle. **-rim** [-rɪ·m] f. Tremme paa Midten af en Hokasse (*kláfur* el. *meis*), som ikke gaar helt igennem Hjörnepælene, men kun et Stykke ind i dem. **-rúða** [-ru·ða] f. blind Rude. **-sjóðandi** [-t-(ʰ)sjou·ðandɪ] a. (pop.) kun i Udtr. *b. fullur*, pærefuld, snydefuld. **-skák** [-sgau·k] f. Blindspil, Skakspil uden at Spillerne ser paa Brikkerne. **-skakka (a)** [-sgahga] vt. med dat. = **blimskakka. -sker** [-sɟɛ·r] n. Blindskær, blindt Skær. **-skot** [-sgo·t] n. Skud med løst Krudt. **-skotinn** [-sgo·dɪn, -sgo·tɪn] a. = **bálskotinn. -spena** [-sbɛ·na] a. med stoppet Mælkeaare: *kýrin er blindspena* (Sl., Af.). **-stræti** [-sdrai·dɪ, -sdrai·tɪ] n. Blindgade, Sækkegyde. **-trú** [blɪn·tru·] f. «Blindtro», en Slags Tomands Kortspil, besl. med det danske «Sulten Gris» (ÓDavSk. 331—332); ogs. kaldet *trú, grúfuspil, þolinmæði* og *langa-vitleysa.* **-trúaður** [-tru·aðʏr] a. blindt troende.

blindun (-ar) [blɪn·dʏn] f. Blinden.

blindur [blɪn·dʏr, n. blɪn·t, blɪn·t] a. **1.** (*sjónlaus*) blind; overf.: blind, forblindet: (Ordspr.) *b. er hver í sjálfs sín sök*, enhver er blind i sin egen Sag; *blint er í annars brjóst að geta* (SchMál.), det er ej let at gætte andres Tanker. — **2.** (*óljós, óviss*) dunkel, utydelig, usikker: (Talem.) *renna blint í sjóinn með* (*um*) *e-ð*, göre n-t paa maa og faa, paa Lykke og Fromme, uden forud at kunne sige, hvorledes Udfaldet vil blive. — **3.** (*hulinn*): *blint sker*, blindt Skær. — **4. a.** (*stíflaður*) forstoppet: *pípan er blind*, Piben er forstoppet. — **b.** (*luktur í annan enda*) tillukket, is. om Huller, der ikke er helt boret igennem. — **5.** (*ógagnsær*): *b. gluggi*, et blindt Vindue. — **6.** *blint skot* = *blindskot.* — **7.** (pop.) = *blindfullur* 2.

blind viðri [blɪn·dvɪðrɪ] n. = **blindhríð. -þoka** [-t-þo·ga, -þo·ka] f. bælgmørk Taage. **-þreifandi** [-(ʰ)þrɛi·vandɪ] a. **1.** *b. hríð, bylur*, forrygende Snestorm (saa at man maa føle sig for med Hænderne). — **2.** *b. fullur*, pærefuld.

blindösku bylur [-d-ösgobɪ:lʏr] m. forrygende Snestorm, saa at man ikke kan se en Haand for sig. **-fullur** [-fʏd·lʏr] a. (pop.) pærefuld, snydefuld. **-náttmyrkur** [-nauhdmɪʀgʏr] n. bælgmørk Nat.

blý pípa [bli:pi·ba, -pi·pa] f. Blyrör. **-reykur** [-rɛi·gʏr, -rɛi·kʏr] m. Blyrøg. [c]**-riti** [-rɪ·dɪ, -rɪ·tɪ] m., [o]**-ritill** [-rɪ·dɪdʎ, -rɪ·tɪdʎ] m. = **blýantur.**

blis (-s, pl. ds.) [blɪ:s] n. hæftig Storm: *það var meira blisið á norðurreitunum núna* (Ísf., JÓl.).

blys (-s, pl. ds.) [blɪ:s] n. Fakkel, Blus.

blýsakka [bli:sahga] f. Blylod (paa en Fiskesnor), Dybslod.

blysavöndur [blɪ:savön·dʏr] m. Fakkelbundt.

blys beri [blɪ:sbɛ·rɪ] m. Fakkelbærer. **-burður** [-bʏrðʊọ] m., **-för** [-fö·r] f. Fakkeltog.

blý sykur [blɪ:sɪ·qʊọ, -sɪ·kʊọ] m. og n. Blysukker. **-sýra** [illegible] f. Blysyre. **-skeyti** [illegible] n. Projektil af Bly. **-skjöldur** [illegible] m. Blyskjold. **-smiður** [-smɪ·ðʊọ] m. Blyarbejder. **-snúra** [illegible] f. Snor med et Blylod i Enden. **-sori** [-so·rɪ] m. Bundfald af smæltet Bly.

blíspertur [blɪ:sbɛọdʊọ] a. = **bíspertur.**

blý steypa [blɪ:sdɛɪ·ba, -sdɛɪ·pa] f. 1. [illegible] Blystøberi. — 2. [illegible] Blystøbning. **-steypari** [illegible], -sdɛɪ·parɪ] m. Blystøber. **-steyptur** [-sdɛifdʊọ] a. støbt af Bly.

1. **blístra (-u, -ur)** [blis·dra] f. 1. (*hljóðpípa*) Flöjte. — 2. (*vindhólkur á blástursbelg*) Puster.

2. **blístra (a)** [blis·dra] vi. 1. flöjte: *b. lag*, flöjte en Melodi; *b. á e-n*, flöjte efter en. — 2. (*um höggorma o. fl.*) hvæse (om Slanger osv.). — 3. pibe (f. Eks. til en Demonstration): *b. að e-m*, pibe en ud.

†**blístran** [blis·dran] f., **blístrun (-ar)** [blis·dron] f. = **blístur** 1.

blístur (-urs) [blis·dʊọ] n. 1. (*það að blístra*) Piben, Flöjten. — 2. (*blístrandi hljóð*) Hvislen, hvislende Lyd. — 3. oppustet Tilstand, is. som Følge af Overmættelse: *hlaupa í b.*, spise sig propfuld; *standa á blístri*, have spist sig propfuld, være overmæt; *sýndist mér ærin vera að drepast. Hún stóð á blístri* (var oppustet) [illegible] *vitum hennar* (HermJDr. 35); — i overf. Bet.: *vera á blístri um e-ð*, være stærkt optaget af en Tanke [illegible] *þegi um þetta mál* (JSBr. 472). **-hljóð** [-(h)ʎɪo·:ð] n. Hvislelyd, Sibilant. **-stafur** [-sda:vʊọ] m. Bogstav udtalt med Hvislelyd.

blýsvipa [bli:svɪ·pa, -svɪ·pa] f. Blysvobe.

blítt [bliht] an. som adv. se **blíður.**

blý vatn [bli:vahtv] n. Blyvand. **-vöndur** [-vöndʊọ] m. = **blýknappasvipa.** **-þak** [-þa·k] n. Blytag. **-þekja** [-þɛ·ɟa, -þɛ·ȼa] vt. blytække. **-þungi** [-þuŋɟɪ] m. Blytyngde, Blyvægt. **-þungur** [-þuŋgʊọ] a. blytung, blysvær. **-ör** [-ö·r] f. Blypil.

bljes [bljɛ:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **blása.**

†**bljet** [bljɛ:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **blóta.**

bljúgur [blju:(q)ʊọ, f. blju:(q), n. bljuχ·t] a. 1. (*auðmjúkur*) ydmyg. — 2. (*feiminn*) bly, genert, undselig. — 3. (*hógvær*) beskeden.

blóð (-s, pl. ds.) [blo·:ð] n. 1. Blod: *taka e-m blóð*, aarelade en; (Talem.) *í líf og blóð*, af alle Kræfter; *halda í e-ð í líf og blóð*, holde af alle Kræfter fast paa n-t; *streitast við e-ð í líf og blóð*, arbejde paa n-t af alle Kræfter; *það er hvorki blóð nje mergur í e-u*, der er hverken Saft eller Kraft i n-t, el. n-t har hverken Saft eller Kraft; *e-m rennur blóðið til skyldunnar*, en føler sig forpligtet til Hjælp (paa Grund af Slægtskab). — 2. (*tíðir*) Menstruation, Maanedsflaad: *það stendur blóð með* [illegible] Menstruationen udebliver. — 3. som förste Sammensætningsled: overordentlig: *blóðlatur*, luddoven; *blóðskammast sín*, skamme sig dybt. °**-alda** [-ð-alda] f. Blodbølge. **-arfi** [-arvɪ] m. (bot.) Vej-Pileurt (polygonum aviculare, L.). **-bað** [blo·ð ba·ð] n. Blodbad. **-band** [-bant] n. 1. (*umbúðir*) Forbinding (til Standsning af Blodløb); — is. i Flertal (*blóðbönd*) om Forbinding efter Barsel: *konan liggur í blóðböndunum*, Kvinden har lige født. — 2. pl. overf. (*ættbönd*) Blodets Baand: [illegible] *tengjast fjöldanum blóðböndum* (JTrGSt. I. 116). **-bein** [-bei·n] n. **blóðdálkur.** **-berg** [-bɛrk] n. (bot.) vild Timian (thymus serpillum, L.).

blóðbergs bakstur [blo·ð·bɛrksbaχ·sdʊọ, -bɛọs-] m. Timianomslag. **-te** [-tɛ:] n. Te af Timian. **-vatn** [-vahtv] n. Timianafkog.

blóð berja [blo·ð·bɛrja] vt. prygle til Blods; is. pp. *blóðbarinn*: (pop.) *vera* (el. *líta út*) (se ud i Ansigtet) *eins og blóðbarinn barnsrass.* **-bjúga** [-bju:(q)a] n. = **blóðmörskeppur.** **-björg** [-björk] f. = **blóðberg.** **-bland** [-blant] n. Blodblanding. **-blandinn** [-blandɪn] a. af el. med blandet Blod. **-blendingur** [-blɛndiŋgʊọ] m. Blanding af Blod og en anden Vædske. **-blettóttur** [-blɛhdo·hdʊọ] a. blodplettet. **-blettur** [-blɛhdʊọ] m. Blodplet. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Blodstraale. **-bolli** [-bodlɪ] m. Kop med Blod i. **-buna** [-bʏ·na] f. = **blóðbogi.** **-bætir** [-bai·dɪọ, -bai·tɪọ] m. Rensning af Blodet. **-bönd** [-bönt] se **blóðband.** **-dálkur** [-dauʎgʊọ, -daulkʊọ] m. den Del af Rygraden i en Fisk, der gaar fra Hovedet til henimod Gydehullet. †**-dómur** [-do·mʊọ] m. Bloddom, Dødsdom. **-drefjar** [-drɛvjaọ] fpl. Spor af størknet Blod. **-dreif** [-drɛi·v] f. 1. (*blóðferill*) Blodspor. — 2. (*blóðslettur*) Blodpletter. **-drekkur** [-drɛhgʊọ] m. 1. (*blóðkollur*) Læge-Kvæsurt (sanguisorba officinalis, L.). — 2. Bloddrikker, om Rovdyr og Fugle; is. (*tófa*) Ræv. — 3. (*blóðsuga*) Blodigle; ogs. i overf. Bet. om et Menneske, der udsuger andre. — 4. (*blóðlatur maður*) luddovent og dvask Menneske (BH.). **-drif** [-drɪ·v] n. Blodström, Flyden af Blod. **-drifinn** [-drɪ·vɪn] a. besprængt med Blod. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Bloddrikken. **-dropi** [-dro·bɪ, -dro·pɪ] m. Blodsdraabe. **-drög** [-drö·q] npl. = **blóðdreif.** **-duft** [-dʏft] n. Hæmatinalbumin. **-dökkur** [-döhgʊọ] a. med mørkt Blod; (*dökkur yfirlitum*) mørkladen. **-eggjan** [blo·:ðɛɟ·an] f. blodig, hæftig manende Opfordring. **-eik** [-ei·k] f. Blodeg; i Folkesproget om Drivtømmer af forskellige rødlige Træsorter; — ifølge Folketroen maa den Slags Ved ikke benyttes til Skibe, da disse saa forliser (JÁÞj. I. 414, 644). **-eitrun** [-ei·drøn, -ei·tron] f. Blodforgiftning. **-fagur** [blo·ð·fa·qʊọ] a. af smuk, rød Ansigtsfarve (BH.). **-fall** [-fadʎ] n. 1. (*það, að e-m blæðir að innan*) indvendig Blødning; *b. að heila*, Apopleksi. — 2. (*tíðir kvenna*) Menstruation, Maanedsflaad; is. om Forstyrrelse af Menstruationen = *blóðfallssótt*, Blodflaad. — 3. (= *blóðsótt*) Blodgang, Dysenteri. **-fallssjúkur** [-falsju:gʊọ, -sju:kʊọ] a. jfr. *blóðfall* 2—3. 1. (om Kvinde) som lider af Blodflaad. — 2. som lider af Blodgang (Dysenteri). **-fallssótt** [-falso·ht] f. 1. Blodgang, Dysenteri. — 2. Blodsot (Menorrhagia). **-feiminn** [-fei·mɪn] a. overordentlig sky og undselig. **-ferill** [-fɛ·rɪdʎ] m. Blodspor. **-fíkinn** [-fi·ɟɪn, -fi·ȼɪn] a. blodtørstig. **-fjöður** [-fjö·ðʊọ] f. Blodpind; *sjúga blóðfjaðrirnar*, suge den sidste Draabe, suge Moderens Blod, naar Mælken er sluppet op, jfr. BóluHj. 104; siges ogs. i overf. Bet. om Folk der udsuger fattige; *reyta af sjer blóðfjaðrirnar*, se *blóðreyta.* **-flagg** [-flak·] n. blodrød Fane, blodig Fane. **-flekkaður** [-flɛhgaðʊọ] a. blodbestænket, blodplettet. **-flekkur** [-flɛhgʊọ] m. Blodplet. **-flóð** [-flo·ð] n. Blødning. **-foss** [-fos·] m. Blodström. **-fullur** [-fʏdlʊọ] a. fuld af Blod. **-færsla** [-faiọsla] f. Overføring af Blod, Transfusion. **-förðugur** [-förðʊqʊọ] a. fuld af størknet Blod indvendig.

blóðga (a) [blo·ð·ga] vt. 1. (*gera blóðugan*) göre blodig: *blóðgast*, blive blodig. — 2. (*særa*) saare: *b. sig*, saare sig; spec. göre et Indsnit i Halsen paa nyfanget Fisk, for at lade Blodet flyde ud: *fiskur, sem ekki er skorinn á háls, eða „blóðgaður“ eins og það er kallað, undir eins og hann kemur upp úr sjónum, verður aldrei fallegur* (Lögr. '14, 173); *b. kind*, slagte et Faar.

†**blóðgan** [blo·ð·gan] f. = **blóðgun.**

blóð gangur [blo·ð·gauŋgʊọ] m. 1. *b. upp af manni*, Blodstyrtning. — 2. [illegible] *blóðkreppa, blóðsótt*, Dysenteri, Blodgang. **-girugur** [-ɟi·roqʊọ] a. blodtørstig. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. blodtørstig. °**-gjöf** [-ɟö·v] f. Overføring af Blod, Transfusion. **-gjögl** [-ɟögʎ] n., **-glæta** [-glai·da, -glai·ta] f. Blodvand. **-grautur** [-gröy·dʊọ, -gröy·tʊọ] m. Blodgrød (tillavet af Mel og Blod af en nyfødt Kalv) (Sl., ASkaft.), jfr. *villibráð.* **-gröftur** [-gröfdʊọ] m. Blod og Materie.

blóðgun (-ar) [blo·ð·gon] f. det at göre blodig el. saare.

blóðugur [blo·ð·ɣʊọ] a. = **blóðugur.**

blóð hefnd [blo·:þ(h)ɛmt] f. Blodhævn. **-hegnari** [-(h)ɛgnarɪ] m. Blodhævner. **-hella** [-(h)ɛdla] f. Blodprop. **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. Blodvarme. **-hlaup** [blo·ð·hʎöy·p] n. Blodunderløb (sugillatio, echymosis). **-hlaupinn** [-hʎöy·bɪn, -hʎöy·pɪn] a. underløbet med Blod. **-hnútur** [-hvu·dʊọ, -hvu·tʊọ] m. Hæmorrhoide, Gyldenaare, Takker: (Ordspr.) *um blóðhnútinn er hverjum bráðast* (SchMál.), enhver vil som snarest af med den værste Smærte, jfr. *brátt í brók.* **-horaður** [blo·:þ(h)o·raðʊọ] a. radmager. **-horn** [-(h)o(r)dv] n. Blodkop. **-hornasetning** [-(h)o(r)dnasɛhdniŋk] f. Kopsætning. **-hósti** [-(h)o·sdɪ] m. Hosten Blod. **-hráki** [blo·ð·hʀau·ɟɪ, -hʀau·ȼɪ] m. blodigt Opspyt, Blodspyt. **-hreinsandi** [-hʀɛinsandɪ] a. blodrensende. **-hreinsun** [-hʀɛinson] f. Blodrensning. **-hrækjur** [-hʀai·ɟʊọ, -hʀai·ȼʊọ] fpl. 1. (*blóðhrákar*) blodigt Opspyt. — 2. (*það að hrækja blóði*) Blodspytning. **-hundur** [blo·:þ(h)ʏndʊọ] m. 1. Blodhund; — i overf. Bet. (*blóðþyrstur maður*) blodtørstigt Menneske. — 2. pl. *blóðhundar (slæm spil)*, daarlige Kort. **-hvörf** [blo·ð·χwörv, -kvörv] npl. Blodets Forsvinden el. Tilbagevigen: *Gríma skeggsins, grett og síð*, [illegible] *eða blámi í holum kinnum* (StStAndv. II. 203). °**-hönd** [blo·þ(h)önt] f. blodig Haand. **-járna** [blo·ð·jau(r)dna] vt. fornagle (en Hest). **-járnun** [-jau(r)dnon] f. Fornagling (af en Hest). **-kaka** [-ka·ga, -ka·ka] f. Blodkage. **-ker** [-ȼɛ·r] n. Blodkar. **-kýli** [-ȼi·lɪ] n. Blodbyld (furunculus). **-kollur** [-kodlʊọ] m. (bot.) (Læge-)Kvæsurt (sangvisorba officinalis, L., poterium officinale). **-koppamaður** [-kohbama:ðʊọ] m. Kopsætningskvaksalver (JTrHeið. IV. 170). **-koppur** [-kohbʊọ] m. Blodkop. **-korn** [-ko(r)dv] n. Blodlegeme. **-kreppa** [-krɛhba] f., **-kreppusótt** [-krɛhboso·ht] f. = **blóðsótt** 1. **-kælandi** [-ȼai·landɪ] a. blodkølende, kølende, feberfordrivende. **-langa** [-lauŋga] v. impers.: *mig blóðlangar í (e-ð)*, jeg har en brændende Begærlighed (efter n-t), jeg har svært Lyst til ... **-lát** [-lau·t] n. 1. (*blóðmissir*) Blodtab; — spec. pl. om abnorm Blodflaad ved Fødsel el. Abort (Hæmorrhagi): *hún lá í blóðlátum.* — †2. (*blóðtaka*) Aareladning. †**-látinn** [-lau·dɪn, -lau·tɪn] a. aareladt. **-latur** [-la·dʊọ, -la·tʊọ] a. luddoven. **-laus** [-löys] a. blodløs. **-legur** [-lɛqʊọ] a. blodlignende, blodfarvet, blodrød. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Blodmangel. **-leysir** [-lɛi·sɪọ] m. Hæmolysin (GísliG.). **-leitur** [-lɛi·dʊọ, -lɛi·tʊọ] a. af Udseende som Blod. **-lifrauður** [-lɪvröyðʊọ] a. mørkviolet (BH.). **-lifur** [-lɪ·vʊọ] f. Blodklump, størknet Blod. °**-lystur** [-lɪsdʊọ] a. blodtørstig. **-litaður** [-lɪ·daðʊọ, -lɪ·taðʊọ] a. blodfarvet. 1. **-litur** [-lɪ·dʊọ, -lɪ·tʊọ] m. Blodfarve. 2. **-litur** [-lɪ·dʊọ, -lɪ·tʊọ] a. blodfarvet. **-lækur** [-lai·gʊọ, -lai·kʊọ] m. Blodström. **-maðkur** [-maþgʊọ, -maðkʊọ] m. Blodmaddike ɔ: Maddiker, som kommer i Blod el. blodigt Kød, som raadner. **-mar** [-ma·r] n. Blodunderløb, Kontusion. **-marka** [-maọga] vt. mærke med et nyt Ørenmærke (is. i Stedet for et ældre), saal. at Faarets Øre bliver blodigt (spec. om Tyves Ommærken af stjaalne Faar): *í eða við almenna fjárrjett má enginn b. kind* (Stj. '99, B. 105), — pp. *blóðmarkaður.* **-merja** [-mɛrja] vt. kvæste saaledes at Blodet træder frem under Huden: *b. sig.* **-miga** [-mɪ·qa] f. Blodpis (hæmaturesis, hæmaturia). **-mígur** [-mi·qʊọ] m. Person, som lider af Hæmaturi. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdʎ, -mɪ·ȼɪdʎ] a. blodrig. **-missir** [-mɪs·ɪọ] m. Blodtab. **-mæddur** [-maid·ʊọ] a. = **lafmóður.** **-mör (-s)** [blo·:mö·r, blo·ð·mö·r] m. Blodpølse, is. coll.: *þar var b. á borðum.*

blóðmörs iður [blo·ð·mögsɪ:ðʊọ, blo·:mọs-] n., **-keppur** [-ȼɛhbʊọ] m. Blodpølse: (Ordspr.) *það munar ekki um einn blóðmörskepp í sláturtíðinni*, det kommer ikke an paa en Pølse i Slagtetiden. **-langi** [-lauŋɟɪ] m. den lange Tarm af et Dyr, benyttet som Skind om en Blodpølse; lang Blodpølse. **-spýta** [-ọ-sbi:da, -sbi:ta] f. Pølsepind.

blóð nasir [blo·ð·na·sɪọ] fpl. Næseblod, Næseblødning (epistaxis): *gefa e-m b.*, slaa en, saa at Næsen bløder; *e-m er blóðnasagjarnt, -hætt*, en har Tilbøjelighed til Næseblod. **-niðurgangur** [-nɪ·ðʊrgauŋgʊọ] m. blodig Afføring. †**-nætur** [-nai·dʊọ, -nai·tʊọ] fpl. Blodnætter (den nærmeste Tid efter et Drab); nu kun i Talem.: *bráðar eru b.*, lige efter Drabet er Folk ivrigst efter Hævn; ogs. i overf. Bet.: *blóðnæturnar eru (hverjum) bráðastar*, Sorgen er altid stærkest lige oven paa Ulykken. **-pollur** [-podlʊọ] m. Blodpøl. **-pottur** [-pohdʊọ] m. Gryde med Blod. **-rás**

[-rau·s] f. **1.** *(blóðrensli)* Blodning: *hann mæddi b.*, han blodte stærkt. **2.** *(hringrás blóðsins)* Blodcirkulation. **-rauðamiga** [-röyðamı:qa] f. (med.) Hæmoglobinuri. **-rauður** [-röy·ðoϱ] a. **1.** *(um lit)* blodrød (om Farve). — **2.** *(alveg snjólaus)* fuldstændig uden Sne: *dalur . . . blóðrauður upp á fjallatinda* (JÁÞj. II. 207). **-refill** [-rɛ·vıdλ] m. Sværdsod, Sværdspids. **-regn** [-rɛgv] n. Blodregn. **-reiður** [-rɛi·ðoϱ] a. blussende af Vrede, rasende. **-reyta** [-rɛi·da, -rɛi·ta] vt. (om Fugle) pille Blodpindene ud (naar de mangler Dun til Reden, fordi man har fjærnet for meget af den); ogs. i overf. Bet. om fattige, der anstrænger sig over Evne, siges: *þeir b. sig* el. *reyta af sjer blóðfjaðrirnar.* **-rekinn** [-rɛ·ɉın, -rɛ·ƙın] a. blodbestænket. **-renna** [-rɛn·a] vi. forbløde. **-rensli** [-rɛnslı] n. = **blóðrás.** **-ríkur** [-ri·gøϱ, -ri·køϱ] a. blodrig. **-rýrnun** [-rirdnøn] f. Blodmangel, Anæmi, Blegsot. **-rísa, -rísi** [-rı·sa, -rı·sı] a. indec. blodstribet, blodunderløben; som har stødt el. slaaet sig saa at det bløder; is. *(útklóraður)* udkradset. **-ritinn** [-rı·dın, -rı·tın] a. skrevet med Blod. **-rjóður** [-rjo"·ðoϱ] a. blussende rød. **-roði** [-ro·ðı] m. blussende Rødme. **-roðinn** [-ro·ðın] a. blodig; blodfarvet. **-roðna** [-roðna] vi. blive blussende rød i Ansigtet. **-rokinn** [-ro·ɉın, -ro·ƙın] a. blodbestænket. **-rót** [-ro"·t] f. (bot.) opret Potentil (potentilla tormentilla Scop.). **-runi** [-rʏ·nı] m. Blodtab. **-runninn** [-rʏn·ın] a. forblodt: *það var um eina stund, að andardráttur hans hefði eigi hreift fiðurögn; hann var því nær b.* (Lögr. '15, 43). **-ræsandi** [-rai·sandı] a. som stimulerer Blodets Kreslob: *b. meðöl.* **†-segi** [-sɛi·jı] m. = **blóðsigi.** **-seyði** [-sɛi·ðı] n. lille, mager Fisk, spec. *þaraþyrsklingur.*

blóðshiti [blo"ð·s(h)ı·dı, -(h)ı·tı] m. Blodets Varme.

blóð sifjar [blo"ð·sıvjaϱ] fpl. **1.** *(skyldleiki)* Slægtskab: *sönnun fyrirblóðsifjum sálarinnar og dætra hennar* (ABjHold 228). **2.** *(frændsemi skyldmenna)* Ægteskab mellem nærbeslægtede. **-sigi** [-sı·jı] m. Blodklump, levret Blod. **-sjá** [-sjau·] vi. i Udtrykket: *b. eftir e-u*, ærgre sig gul og grön over at være gaaet Glip af n-t, el. at have forsömt el. undladt n-t. **-sjór** [-sjo"·r] m. rødfarvet Havvand: *Blóðsjór hefir oft sést við Ísland* (ÞThLýs. I. 22). **-sjúga** [-sju·(q)a] vt. suge Blod(et) af. **-sjúkur** [-sju·goϱ, -sju·koϱ] a. blodsottig. **-skattur** [-sgahdoϱ] m. blodig Skat. **-skerpa** [-sɉɛϱba] f. bitre Stoffer i Blod. **-skylda** [-sɉılda] f. Blodsslægtskab. **-skyldubönd** [-sɉıldøbön·t] npl. Slægtskabsbaand. **-skítsmát** [-sɉi(t)smau:t] n. = **blóðsótt** 2. **-skítur** [-sɉi·doϱ, -sɉi·toϱ] m. **1.** blodblandede Ekskrementer. — **2.** = **blóðsótt** 2. **-skuld** [-sgʏlt] f. **1.** Blodskyld. — **2.** *(dauðasök)* Dodskyld. **-skömm** [-sgöm·] f. Blodskam. **-sletta** [-slɛhda] f. Blodstænk.

blóðslitur [blo"ð·slı·doϱ, -lı·toϱ] m. Blodfarve.

blóð snara [blo"ð·sna·ra] vt.: *b. fugl*, trække Snaren saa fast om Halsen paa en Fugl, at Huden saares, og der flyder Blod. **-sníkja** [-sni·ɉa, -sni·ƙa] f. Blodparasit. **-snöggur** [-snög·oϱ] a. med overordentlig ringe Græsvækst: *túnið er blóðsnögt.* **-sókn** [-so"hkv] f. Tilströmning af Blod, Kongestion. **-sóley** [-so"·lɛi] f. engjarós. **-sólginn** [-so"·l·ɉın] a. blodtorstig. **-sótt** [-so"ht] f. **1.** *(blóðkreppusótt)* Dysenteri. — **2.** *(í tafli)* i Skakspil: Mat med en Bonde, naar Kongen ikke er blevet flyttet, ogs. kaldet *blóðskítur, blóðskítsmát* (jfr. ODavSk. 291)

blóðspeningar (blo"ð·spɛ·niŋgaϱ] mpl. Blodpenge.

blóð spýja [blo"ð·sbi·ja] f. Blodbrækning (hæmatemesis). **-spýtingur (-s)** [-sbi·diŋgoϱ, -sbi·tiŋgoϱ] m. Blodspytning (hæmoptysis) **-sprengur (-s)** [-sbrɛiŋgoϱ] m. **1.** Blodudtrædelse: (Talem.) *flýja við blóðspreng*, flygte over Hals og Hoved; *hlaupa í blóðspreng*, løbe af alle Livsens Kræfter; *vera kominn á* (el. *í*) *blóðspreng*, være meget pistrængt. **2.** overf.: *b. við e-ð*, stærk Hast (med n-t). **-steinn** [-sdɛidv] m. **1.** Blodsten (hæmatites). — **2.** i det hele taget al Slags Stene, hvormed Blod standses, saal. Alun: *néri Bjarni þá og blóðsteini um hnéð og heimtaði plástra* (ÓDavSk. 171), jfr. *blóðstemmusteinn.* — **3.** *(gimsteinn)* Heliotrop (Ædelsten). — **4.** Noddefrugter af tropisk Oprindelse, der føres til Island af Havströmninger og forarbejdes til Tobaksdaaser: *hnetur . . . er reka af sjó (lausnarsteina), nota menn þær í tóbaksbauka og kalla blóðsteina* (ÞThLfr. II. 272). **-steinsborinn** [-sdɛinsbo:rın] a. pudset el. glattet med Blodsten. **-stemma** [-sdɛm·a] f. **1.** Blodstandsning. — **2.** *b. með konum*, Menstruationsstandsning (BH.). — **3.** magisk Formul for at standse Blod (ÓDavÞul. 95). **-stemmandi** [-sdɛm·andı] a. ppr. blodstillende. **-stemmumeðal** [-sdɛmomɛ:ðal] n. blodstillende Middel. **-stemmusteinn** [-sdɛmosdɛid·v] m., jfr. *hreðjasteinn, baggalútur*, grönne el. røde Smaastene, der ansaas at kunne standse Næseblod osv.: *þar finnast stundum innan um einkennilega lagaðar steinvölur, grænar eða rauðar, stundum tvær eða fleiri skeyttar saman; þetta kalla menn hjer* (ɔ: *í Snæfellsnesi*) *blóðstemmusteina; voru þeir í uppáhaldi hjá gamla fólkinu, var haldið á þeim í hendinni til þess að hefta blóðnasir osfr.* (ÞThFerð. III. 32). **-stokkinn** [-sdohɉın] a. blodstænkt, underløben med Blod. **-storka** [-sdoϱga] f. størknet Blod. **-storkinn** [-sdoϱɉın] a. med størknet Blod: *og báru blóðstorkin vopn.* **-straumur** [-sdröy·møϱ] m., **-streymi** [-sdrɛi·mı] n. Blodström. ***-stöð** [-sdö·ð] f.: *b. aftöku*, det blodige Rettersted (JHall. 227). **-suga** [-sʏ·qa] f. **1.** Blodigle (hirudo medicinalis). — **2.** *(leðurblaka)* Vampyr. — **3.** *(okrari)* Aagerkarl, Blodsuger. **4.** *(það að sjúga blóð út)* Udsugning; overf.: samvittighedsløs Udbytning.

blóðsúthelling [blo"ð·sut(h)ɛd·liŋk] f. Blodsudgydelse.

blóð sveiti [blo"ð·svɛi·dı, -svɛi·tı] m. Blodsved, blodig Sved. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. Aareladning. **-tár** [-tau·r] npl. blodige Taarer. **-taumur** [-töy·møϱ] m. Blodstrom; *(blóðrák)* blodig Stribe. **-tengdir** [-tɛiŋdıϱ] fpl Blodslægtskab. **-tjörn** [-tjö(r)dv] f. Blodpol. **-trefjar** [-trɛvjaϱ] fpl. Blodtrævler. **-trog** [-tro·q] n. Blodtrug, Trug fyldt med Blod. **-tæma** [-tai·ma] vt. tömme for Blod: *b. fisk*, lade Blodet helt løbe ud af en nyfanget Fisk.

blóðtöku bíldur [blo"ð·tögobil·døϱ, -tökø-] m., **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Lancet, Ladejærn. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. en som aarelader, Flebotomist, Aareladsmand; — is. om selvlærte Læger af Almuestand paa Landet. **-staður** [-sda:ðoϱ] m. passende Sted (paa Legemet) til Aareladning.

blóð ugur [blo":ðoqoϱ] a. **1.** *(roðinn blóði)* blodig; (Talem.) *sjá eftir e-u (horfa á e-ð) blóðugum augum*, være inderlig ked af at gaa Glip af n-t (om gnieragtigt Savn): *þá sá hann blóðugum augum eftir hverjum málsverði ofan í menn og skepnur*, det pinte ham ligefrem, hver Gang han maatte ud med et Maaltid Mad til Mennesker el. Dyr (JTrHeið. IV. 56). — **2.** overf. *(hróplegur)* blodig, himmelraabende: *blóðugt ranglæti.* **-umrás** [-ʏmraus] f. Blodomløb. **-uppgangur** [-ʏhpgauŋgoϱ] m. blodigt Opspyt, Blod der kommer op ved Hæmoptyse. **-uppköst** [-ʏhpköst] npl. = **blóðspýja.** **-uxi** [-ʏχsı] m. «Blodokse», magisk Tegn beskyttende mod Tyveri (JÁÞj. I. 453). **-vaka** [blo"ð·va·ga, -va·ka] f. det at ridse Huden, saal. at det bløder: *og gerir skinnsprett svo að blóðvaka verði* (Il. II. 297). **-vallgangur** [-vad/gauŋgoϱ] m. = **blóðniðurgangur.** **-vatn** [-vahtv] n. **1.** Blodvand. — **2.** *(sem læknismeðal)* Serum. **-vatnslækning** [-vaslaihgniŋk] f. Serumbehandling. ***-veita** [-vɛi·da, -vɛi·ta] f. Blodkanal, ɔ: Aarerne (ABjSál. § 202). **-verkir** [-vɛϱɉıϱ] mpl. Menstruationssmærter. **°-vessapípa** [-vɛsapi:ba, -pi:pa] f. Sugeaare. **-vessi** [-vɛs·ı] m. = **blóðvökvi.** **-villa** [-vıdla] f. ufrivillig Blodskam. **-vogur** [-vo·qoϱ] m. blodblandet Materie. **-vottur** [-vohdoϱ] m. **1.** *(píslarvottur)* Blodvidne, Martyr. — **2.** *(blóðdrefjar)* Spor af Blod. **-vökvi** [-vö·gvı, -vö·kvı] m. Blodvædske. **-völlur** [-vödloϱ] m. Slagteplads: *þessi sauður leggur sig vel á blóðvelli*, det Faar vil blive værdifuldt ved Slagtningen. **-þykkur** [-þıhgoϱ] a. tungblodig. **-þykt** [-þıχt] f. **1.** Tungblodighed. — **2.** Oppustning paa Grund af Blodpropper el. desl. **-þyrstur** [-þısdoϱ, blo"þ:ısdoϱ] a. blodtorstig. **-æð** [blo":ðai·ð] f. Blodaare.

blóðæða bólga [blo":ðaiðabo"l·ga] f. Aarebetændelse (phlebitis); *(á sængurkonum)* Venetrombose af Underekstremiteten (hos Barselkvinder). **-hnútur** [-hvu:doϱ, -hvu:toϱ] m. Aareknude (varex) (= *æðaskúlk).* **-kerfi** [-ƙɛr·vı] n. Blodaaresystem. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Blodaarerör.

blóð æsar [blo":ðai·saϱ] fpl. de yderste Kødtrævler paa Halsen af et nyslagtet Dyr el. Randen paa et Saar. **-ögn** [-ögv] f. **1.** *(lítið eitt af blóði)* en Smule Blod. — **2.** Blodkorn. **-örn** [-ö(r)dv] m. og f. Blodørn: *rista b.*, riste en Blodørn. **-öx** [-öχs] f. Blodokse (cogn.): *Eiríkur b.*

blóm (-s, pl. ds.) [blo":m] n. **1.** *(blómstur)* Blomst: *fella b.*, afblomstre. — **2.** Blommen i et Æg: (Talem.) *lifa eins og b. í eggi.*

1. **blóma (a)** [blo":ma] vt. **1.** forsyne med Blomster; trykke Blomster paa: *blómaður dúkur* (jfr. BH.). — **2.** refl. *blómast:* **†a.** blomstre. — **b.** (om Faar) føde, læmme: *í Algier blómast fé tvisvar á ári* (Sch.).

2. **blóma** [blo":ma] a. indec. (Suffiks) (bot.) blomstret.

blóma aldur [blo":maal·døϱ] m. blomstrende Alder. **-beð** [-bɛ:ð] n. Blomsterbed. **-bú** [-bu:] n. blomstrende Husholdning. **-dagar** [-da:qaϱ] mpl. Velmagtsdage. **-flækja** [-flai:ɉa, -flai:ƙa] f. Blomsterslyngning. **-garður** [-gar·ðoϱ] m. = **blómgarður.** **†-legur** [-lɛ·qoϱ] a. = **blómlegur.** ***-lenda** [-lɛn·da] f. Blomstervang (GFrÚh. 68).

blómálfur [blo":maulvoϱ] m. Blomsteralf.

blómamikill [blo":mamı:ɉıdλ, -mı:ƙıdλ] a. blomstrende.

blómangan [blo":maungan] f. Blomsterduft.

blóma reitur [blo":marɛi:døϱ, -rɛi:toϱ] m. blomsterbevokset Plet. **-ríki** [-ri:ɉı, -ri:ƙı] n. Blomsterrige. **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:koϱ] a. blomstrende. **-rós** [-ro":s] f. Skönhed, blomstrende, smuk Kvinde, Liljevaand. **-safn** [-sab·v] n. **1.** Samling af Blomster. — **2.** *(safn af þurkuðum blómum)* Herbarium. **-skrúð** [-sgru:ð] n. Blomsterpragt. **-slæða** [-slai:ða] f. Blomstertæppe. **-tíð** [-ti:ð] f., **-tími** [-ti:mı] m. Blomstringstid. ***-völlur** [-vöd·loϱ] m. Blomstermark.

blómax [blo":maχs] n. (bot.) Blomsteraks.

blómaöld [blo":maöl·t] f. Blomstringsperiode.

blóm beður [blo"m·bɛ·ðoϱ] m. **1.** (bot.) Blomsterleje, Kurvbund (Kurvblomsterne). — **2.** Blomsterseng, blomsterbestrøet Leje. **-berandi** [-bɛ·randı] a. blomsterbærende. **-bikar** [-bı·gaϱ, -bı·kaϱ] m. Blomsterbæger. **-blað** [-bla·ð] n. Blomsterblad. **-botn** [-bohtv] m. (bot.) Blomsterbund (receptaculum). **-bær** [-bai·r] a. (bot.) blomsterbærende. **-dýr** [-di·r] n. Blomsterdyr (anthozoa). **-duft** [-dʏft] n., **-dust** [-dʏst] n. = *frjó*, Blomsterstov. **-dögg** [-dök·] f. Blomsterdug. **-fagur** [-fa·qoϱ] a. skön som en Blomst. **-fall** [-fadλ] n. (bot.) Afblomstring (defloratio). **-fár** [-fau·r] a. (bot.) med faa Blomster, faablomstret. **-festi** [-fɛsdı] f. Blomsterguirlande.

blómga (a) [blo"m·g(v)a, blo"ŋ·g(v)a] vt. **1.** *(skreyta blómum)* smykke med Blomster. — **2.** *(láta blómgast)* lade blomstre, frembringe Blomstring paa. — **3.** *blómgast:* **a.** blomstre, dræ. — **b.** *(farnast vel)* florere. — **4.** ppr. *blómgandi*, blomstrende; pp. *blómgaður*, med Blomster, i Blomst.

blómgan [blo"m·gan, blo"ŋ·-] f. = **blómgun.**

blóm garður [blo"m·garðoϱ] m. Blomsterhave. **-gyðja** [-ɉıðja] f. Blomstergudinde. **-gin** [-ɉı·n] n. (bot.) Blomstersvælg. **-gresi** [-grɛ·sı] n. coll. Blomsterplanter.

blómgun (-ar, -anir) [blo"m·g(v)on, blo"ŋ·-] f. (bot.) Blomstring (anthesis).

blómgunartími [blo"m·g(v)onaϱti:mı, blo"ŋ·-] m. Blomstringstid.

blómgur [blo"m·goϱ] a. = **blómugur.**

blóm hagi [blo":μ(h)ai·jı] m. Mark som er rig paa Blomster. **-heimur** [-(h)ɛi·moϱ] m. Blomsterverden. **-hlíf** [blo"m·hλi·v] f. (bot.) Bloster, Blomsterdække (perigonium). **-hnappur** [-hvahboϱ] m. Blomsterknop, Blomst. **-hnoða** [-hvo·ða] n. Nögle, kvastformet Blomsterstand (glomerulus). **-hringur** [-hoiŋgoϱ] m. Blomsterkrans, Krans.

blómi (-a, -ar) [blo":mı] m. **1.** *(það, að e-ð er í blóma)* **a.** Blomstren,

Blomstring, Dvr, Frodighed. — **b.** [illegible] Velnagt [illegible] med *miklum blóma,* hans (økonomiske) Omstændigheder [illegible] -strende. — 2. *(vöxtur)* Vækst [illegible] (Skaft.).

blóm ilmandi [illegible] Blomsterduftende. **-yrkja** [illegible] Blomsterdyrkning. **-jurt** [bloᵘm·jʏʀt] f. Blomsterplante. **-kál** [-kauː*l*] n. Blomkaal (brassica oleracea f. botrytis). **-karfa** [-karva] f. 1. *(karfa með blómum)* Blomsterkurv. — 2. [illegible] -ster. °**-ker** [-ʄɛːr] n. Urtepotte; *(úr gleri)* Blomstervase. °**-kerfi** [-ʄɛrvɪ] n. Buket. **-klasi** [-kla·sɪ] m. (bot.) Blomsterklase (racemus). **-klæddur** [-klai·dʊʀ] a. blomsterklædt. **-knappur** [illegible] Blomsterknop, Blomst. **-kollur** [illegible] **-kragi** [-krai·jɪ] m. (bot.) Blomsterkrave. **-króna** [-kroᵘ·na] f. Blomsterkrone. **-laukur** [-löy·gʊʀ, -löy·kʊʀ] m. Svibel, Blomsterløg. **-laus** [-löys] a. uden Blomster, blomsterløs, kryptogam. **-leggur** [-lɛg·ʊʀ] m. (bot.) Blomsterstilk (pedunculus). **-legur** [-lɛqʊʀ] a. blomstrende, — adv. *-lega.* **-leysingi** [-lɛi·siŋɟɪ] m. blomsterløs Plante, Kryptogam. **-les** [-lɛːs] n. 1. *(blómsafn)* Samling af Blomster. — °2. *(úrvalsljóð)* Antologi. **-líf** [-liːv] n. Blomsterliv. **-mánuður** [bloᵘm:au·noðʊʀ] m. Blomstermaaned (den jødiske Maaned Nisan). **-margur** [-m:argʊʀ] a. (bot.) med mange Blomster, mangeblomstret. **-mynd** [-m:ɪnt] f. Blomsterbillede. **-ofinn** [bloᵘ:mo·vɪ*n*] a. gennemvævet med Blomster. **-pípa** [bloᵘm·pi·ba, -pi·pa] f. Blomsterrör, den nedre Del af en samblandet Krone. **-planta** [-plaᵛda, -planta] f. Blomsterplante. **-reitur** [-rɛi·dʊʀ, -rɛi·tʊʀ] m. Blomsterbed. **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ʄɪ] n. 1. [illegible] — 2. [illegible] Blomsterrige. **-ríkur** [-ri·gʊʀ, -ri·kʊʀ] a. blomsterrig. **-rjóður** [-rjoᵘ·ðʊʀ] a. med blomstrende Rødme. *-**roði** [-ro·ðɪ] m. Blomsterrødme. **-safi** [-sa·vɪ] m. Blomstersaft. **-safn** [-sabᵛ] n. = **blómles. -sef** [-sɛːv] n. treblomstret Siv (juncus triglumis, L.). **-skál** [-sgauː*l*] f. Blomstervase. **-skipun** [-sɟɪ·bo*n*, -sɟɪ·po*n*] f. (bot.) Blomsterstand (inflorescentia). **-skraut** [-sgröyːt] n. Blomsterpragt, Blomsterpryd. **-skrýddur** [-sgrid·ʊʀ] a. blomstersmykket, blomsterprydet. **-skrúð** [-sgru·*ð*] n. = **blómskraut. -skúfur** [-sgu·vʊʀ] m. (bot.) Kvast. **-snauður** [-snöy·ðʊʀ] a. blomsterfattig. **-spori** [-sbo·rɪ] m. (bot.) Ridderspore (aquilegia vulgaris). **-spretta** [-sbrɛhda] f. Blomstervækst: *sumum þykir lítil b. í sporum hans* (GFr. i Eimr. XV. 107).

blómstra (a) [bloᵘm·sdra] vi. blomstre.

blómstrun (-ar) [bloᵘm·sdro*n*] f. Blomstring.

blómstur (-urs, pl. ds.) [bloᵘm·sdʊʀ] n. Blomst. **-fræ** [-fraɪː] n. Blomsterfrø. **-garður** [-r-gar·ðʊʀ] m. = **blómgarður. -ilmur** [-ɪl·mʊʀ] m. Blomsterduft. **-yrkja** [-ɪʀ·ɟa] f. Blomsterdyrkning. **-karfa** [-ʀ-kar·va] f. Blomsterkurv. **-krans** [-kran·s] m. Blomsterkrans. **-pottur** [-pohdʊʀ] m. Blomsterpotte, Urtepotte. **-sauma** [-söy:ma] vt. brodere. **-saumur** [illegible] m. 1. [illegible] — 2. [illegible] *aður gripur)* Broderi. **-skraut** [-sgröy:t] n. Blomsterpragt, Udsmykning med Blomster.

blóm stæði [bloᵘm·sdai·ðɪ] n. = **blómbeður** 1. *-**stöng** [-sdöyŋk] f. Blomsterstilk, Blomst: *hver b. sem jörðin frá árdögum ól* (GFrÚh. 111). **-sveigur** [-svɛi·qʊʀ] m. Blomsterkrans, Krans. **-sæll** [-saidʎ] a. blomsterrig. **-tími** [-ti·mɪ] m. Blomstringstid, Drætid. **-tjald** [-tjalt] n. Blomstertelt, Blomsterforhæng.

ˈ**blómugur** [bloᵘ:mʊqʊʀ] a. blomstrende, fuld af Blomster.

blómur (-urs) [bloᵘ:mʊʀ] m. folkelig Udt. af Ordet *blóðmör,* s. d. O.

ˈ**blóm vangi** [bloᵘm·vauŋɟɪ] m. Rosenkind. **-vaxinn** [-vaχsɪ*n*] a. blomstergroet. °**-vefja** [-vɛvja] f. Slyngplante. *-**vengi** [-vɛiŋɟɪ] n. Blomstervang. **-vöndur** [-vöndʊʀ] m. Blomsterbuket. **-þjettur** [-þjɛhdʊʀ] a. (bot.) tætblomstrende.

blóra bögguII [bloᵘ:rabög:odʎ] m., **-maður** [-ma:ðʊʀ] m. Syndebuk.

blórar [bloᵘ:raʀ] mpl. det at benytte en anden som Syndebuk: (Ordspr.) [illegible] at skyde Skylden paa (JSVb. 45); (Talem.) *gera e-ð í blóra við e-n,* ¹) göre n-t i den Hensigt at lade Skylden for det falde paa en anden; ²) *(gera e-ð án vitundar e-s)* göre n-t bag ens Ryg: *forðum barsmíð, bannfæring, blórar* (Rævestreger) *nú og rógur* (StStAndv. I. 237).

blossa (a) [blos:a] vi. blusse, flamme.

blossa rót [blos:aroᵘ:t] n. bølgende Flammehav. **-viti** [-vɪ:dɪ, -vɪ:tɪ] m. Blinkfyr.

blossi (-a, -ar) [blos:ɪ] m. Lue, Flamme; — i digteriske Omskrivninger som: *b. sjávar,* Guld; *blossa hvera lundur* (Guldets Lund ɔ: Mand) (Arni [illegible]).

blót (-s, pl. ds.) [bloᵘ:t] n. 1. *(dýrkun)* Dyrkelse, is. ved Ofring. — 2. *(fórnfæring)* Ofring. — 3. *(fórn)* Offer. — 4. *(fórnarveisla)* Offergilde. — 5. *(ragn)* Banden, Sværgen.

blota (a) [blo:da, blo:ta] vi. *hann blotar,* det bliver Tøvejr: *gömlu* [illegible]

blóta (a [illegible] *blæt, blotum; bljet, bljetum; blótið)* [illegible] blai:t, bljɛ:t, bloᵘ:dɪð, bloᵘ:tɪð] vt. 1. *(dýrka)* dyrke ved Ofringer: *b. e-n, b. heiðin goð.* — 2. *(fórna): b. e-m e-u,* ofre en n-t; *(fremja blót)* foranstalte en Ofring; *b. til e-s,* ofre i den Hensigt at opnaa n-t: *b. til sigurs.* — 3. med dat.: *(formæla)* bande, forbande: *b. e-m.* — 4. vi. abs. *(tala* [illegible] — 5. [illegible] brumme (om Tyre).

†**blótan** [bloᵘ:da*n*, bloᵘ:ta*n*] f. = **blótun.**

blót auðugur [bloᵘ:döy·ðʊqʊʀ, bloᵘ:t-] a. rig paa Ofringer. **-bál** [-t-bauː*l*] n. Offerbaal. **-bygg** [illegible] **-bolli** [illegible] (hvori Offerkvægets Blod opbevaredes). **-dýr** [-di·r] n. Offerdyr. **-dreglar** [-drɛiglaʀ] mpl. Offerbaand. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Offergilde. **-fje** [-fjɛ·] n. Offerkvæg. **-fórn** [-foᵘ(r)dᵛ] f. Offer. **-gáfa** [-gau·va] f. Offergave. **-gyðja** [-ɟɪðja] f. Præstinde. **-girni** [-ɟɪ(r)dnɪ] f. Tilböjelighed til at bande el. sværge. **-goði** [-go·ðɪ] m. Offerpræst. **-haugur** [-(h)öy·qʊʀ] m. Offerhöj. **-hof** [-(h)o·*v*] n. Afgudstempel. **-hundur** [-(h)ʏndʊʀ] m. Person som bander meget. **-hús** [-(h)u·s] n. Offerhus, Tempel. **-hvoll** [-χwodʎ, -kvodʎ] m. Offerhöj. **-hörgur** [-(h)örgʊʀ] m. Offersted.

bloti (-a, -ar) [blo:dɪ, blo:tɪ] m. 1. *(mýkt)* Blodhed; — i denne Bet. bruges Ordet vel kun om Töj, der valkes: *það er kominn b. í þófið,* Töjet begynder at blive blodt at føle paa. — 2. *(lítil hláka)* vaadt Vejr, Tovejr (Regn el. Sneslud), jfr. *óþrifabloti;* spec. om kortvarigt Tovejr. — 3. *(snjóbleyta á jörð)* Snesjap, halvtøt Sne: *víða voru blotar á heiðinni.*

blóti (-a) [bloᵘ:dɪ, bloᵘ:tɪ] m. (cogn.) som bander meget el. som brummer som en vred Tyr (JÁÞj. I. 587).

blót kelda [bloᵘ:tʄɛlda] f. Sump, hvori Ofre (is. Mennesker) druknes. **-klæði** [-klai·ðɪ] npl. Offerklæder. **-lundur** [bloᵘ:dlʏndʊʀ, bloᵘ:t-] m. Offerlund. **-maður** [-ma·ðʊʀ] m. Afgudsdyrker, Hedning. **-mál** [-mauː*l*] n. Banden. **-matur** [-ma·dʊʀ, -ma·tʊʀ] m. Offermad.

blotna (a) [blohdna] vi. 1. *(mýkjast)* blive blødere. — 2. *(vökna)* blive vaad, vædes.

†**blótnaður (-s)** [bloᵘ·hdnaðʊʀ] m. Afgudsdyrkelse.

blót naut [bloᵘ:dnöy·t, bloᵘ:t-] n. 1. *(naut sem tilbeðið er)* Okse der tilbedes. — 2. *(fórnarnaut)* Offertyr. **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. 1. = *blótnaut.* — 2. *(mannýgt naut)* mandolm, brummende Tyr. **-prestur** [-t-prɛsdʊʀ] m. Offerpræst. **-samur** [-samʊʀ] a. slem til at bande. **-síður** [-sɪ·ðʊʀ] m. Offerskik.

blótsyrði [bloᵘs:ɪrðɪ] n. Ed, Banden.

blót skamtur [bloᵘ:tsgaᵐdʊʀ, -sgamtʊʀ] m. Offerportion. **-skapur** [-sgabʊʀ, -sgapʊʀ] m. 1. *(afguðadýrkun)* Afgudsdyrkelse. — 2. *(ragn)* Banden, Sværgen. **-skógur** [-sgoᵘ(q)ʊʀ] m. Offerskov, Offerlund. **-spá** [-sbau·] f. Spaadom ved Hjælp af Ofring. †**-spánn, -spónn** [-sbaudᵛ, -sboᵘdᵛ] m. Offerspaan, -kvist i Udtr.: *fella blótspón,* spaa ved Hjælp af Offerkviste. **-staður** [-sda·ðʊʀ] m. Offersted. **-stafur** [-sda·vʊʀ] m. [illegible] *arðar* (J. I. 143). **-stalli** [-sdadlɪ] m., **-stallur** [-sdadlʊʀ] m. Offeralter. **-trje** [bloᵘ:trjɛ·] n. helligt Træ, som er Genstand for Dyrkelse.

blótun (-ar) [bloᵘ:do*n*, bloᵘ:to*n*] f. 1. *(dýrkun)* Afgudsdyrkelse. — 2. *(fórnun)* Ofring. — 3. *(ragn)* Forbandelse.

blót vargur [bloᵘ:dvargʊʀ, bloᵘ:t-] m. Mand som er slem til at bande. **-veisla** [-vɛisla] f. Offergilde. **-völlur** [-vödlʊʀ] m. Offerslette.

blunda (a) [blʏn·da] vi. 1. *(sofa ljett)* blunde, slumre. — 2. *(hafa augun aftur)* have Øjnene lukkede: *ganga blundandi,* gaa med lukkede Øjne.

?**blúnda (-u, -ur)** [blun·da] f. Blonde.

blund brigði [blʏn·tbrɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. Opvaagnen. **-hræringar** [-(h)ʀai·riŋgaʀ] fpl. Søvnbevægelser (SStPlt.). **-laus** [-d-löys, -t-] a. som ikke har kunnet lukke et Øje el. sove, — adv. *-laust,* uden at sove.

blundskaka, -skakka (a) [blʏn·tsga·ga, -sga·ka, -sgahga] vi. med dat. = blundskaka.

blundur (-s, -ir) [blʏn·dʊʀ] m. 1. *(dúr)* Blund, Slummer: *e-m sígur ekki b. á brá,* en kan ikke lukke et Øje. — 2. *(aftursegl á róðrarbáti eða kúttara)* Agtersejlet paa en Robaad el. Kutter (Vf., Eyf.).

ˈ**blundvígður** [blʏn·dvɪqðʊʀ, -vigðʊʀ] a. viet til Søvnen (GFrÚh. 51).

?**blússa (-u, -ur)** [blus:a] f. Bluse.

blæbrigði [blai:brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. Kvalitet (ÁBjSál. § 116).

blæða (di) [blai:ða, blaid:ɪ] vi. og v. impers. med dat. 1. *(missa blóð)* blode, tabe Blod: *blæddi mikið úr sárinu,* Saaret blodte stærkt; *e-m blæðir til ólífis,* en forbløder sig; *e-m blæðir út,* d. s., ogs. i overf. Bet. — 2. overf.: *e-m blæðir e-ð í augum,* ¹) en er ærgerlig over n-t, n-t skærer en i Hjærtet, n-t er en Torn i Ojet paa en: *mjer blæðir í augum kostnaðurinn við ferðina,* jeg er forfærdet over de store Udgifter til Rejsen; *þeim blæddi í augum hversu mikið fólkið borðaði* (JÁÞj. II. 543); ²) en er misundelig paa n-t: *Spartverjum og öðrum blæðir gengi Aþeninga í augum* (ÁBjH. 163); *e-m blæðir ben í augum* = *e-m blæðir e-ð í augum.* — 3. i forsk. andre Talem.: *hann blæðir ekki í það,* han savner det ikke, sörger ikke derover (Af.); *mjer blæðir í froðu,* jeg er helt forbauset (Vf.). — ?4. *(borga)* betale, blode.

blæðing (-ar) [blai·ðiŋk] f. Bloden.

blæfagur [blai:fa·qʊʀ] a. med et smukt Skær el. Tone.

blæja (-u, -ur) [blai:ja] f. (i det hele taget) Dug af tyndt Stof: 1. *(fyrir andliti)* Slør. — 2. *(um mitti)* Skærf. — 3. *(lak)* Lagen. — 4. *(líkblæja)* Liglagen. — 5. *(barnsrýja)* Ble, Börneble.

blæjalogn [blai:jalog·v] n. Blikstille, Havblik.

blæju brími [blai:jobri:mɪ] m. og n. (BH.), **-brum** [-brʏ:*m*] n. nygiftes förste Elskovsnydelse, Brudesengens Elskov: (Ordspr.) *misheitur er blæjubríminn* (SchMál.), Hvedebrodsdagene har forskellig Varme. **-búinn** [-bu:ɪ*n*] a. tilsløret. **-hvalur** [-χwa:lʊʀ, -kva:lʊʀ] m. = **stökkull. -laus** [-löy·s] a. utilsløret.

blæ kyr [blai:ʄɪ·r] a., **-lygn** [-lɪgᵛ] a. blikstille: *þegar blælygn launharkan ríkir yfir dalnum* (GFrUbl. 28). **-lygnunótt** [-lɪgnonoᵘht] f. stille Nat. **-ljettur** [-ljɛhdʊʀ] a. 1. *(ljettur eins og blær)* zefyrlet, sylfelet. — 2. *(með ljettum vindum)* med milde Vinde: *vorið, bjartleitt og blæljett* (Eimr. IV. 217). °**-mynd** [-mɪnt] f. Tontryk.

ˈ**blængur (-s, -ar)** [blaiŋ·gʊʀ, blaiŋ·s] m. Ravn (ældre †*blæingr).*

blær (gen. **blæjar,** †**blævar, blæs;** pl. **blæir)** [blai:r, blai:jaʀ, blai:s, [illegible] 1. [illegible] Vindpust, Luftning, Aande [illegible]

(Talem.) *reka fyrir blæ og bárum*, drive for Vind og Vejr (egl. for Vind og Bølge). *það (skipið) var ekki undir stjórn, heldur rak fyrir blæ og bárum* (ÞThÁrf. 51). — **2.** *(litur, svipur)* Skær, Farve, Anstrog, Karakter, Tone, Aand: *það er gulur b. á e-u*, n-t spiller i det gule: *það er svo raunalegur b. yfir sögunni*, Fortællingen er af en sörgelig Karakter, er holdt i en dyster Tone; *það var svo undarlegur ljós b. yfir hjeraðinu*, Egnen laa i et underligt, lyst Skær; *það var ófrelsis b. á öllu*, der var en Ufrihedens Aand over det hele; *það er einhver b. á þessu málverki, sem jeg ekki kann við*, der er en vis Tone over det Maleri, som jeg ikke kan lide; *málverkið var með dökkum blæ*, Maleriet havde et mørkt Anstrog, en mørk Tone; *b. andans*, Aandspræg.

blæs [blai:s] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **blása.**

blæsma [blais·ma] a. indec. om et Hunfaar el. Ged, der løber, gaar i Parring.

blæsteinn [bla sd·id·ŋ] m. (Vf.) = **blásteinn.**

†**blæti (-is,** pl. ds.) [blai:dɪ, blai:tɪ] n. Offer, det ofrede, slagtet Offerdyr.

blævakinn [blai:va·ɡɪn, -va·kɪn] a. vækket af en Luftning.

blævalogn [blai:valog·v] n. (Vf.) = **blæjalogn.**

blæ vís [blai:vi·s] a. som mærker den mindste Luftning, jfr. *þefvís: b. eins og birna fyrir hunn*, *svo blíð og glöð og tíguleg þar stóð hún* (StSt. Andv. III. 119). **-vængur** [-vaiŋgoɡ] m. Vifte. **-þýður** [-þi·ðoɡ] a. **1.** *(mjúkur)* blød: *blæþýða lín* (Eimr. IV. 50). — **2.** venlig at se paa: *þursabergsgaddakelturnar í fjallakombunum urðu blæþíðar og brosandi í sólskininu* (JTrSk. II. 231). **-ösp** [-ösp] f. (bot.) Bævreasp (populus tremula).

blöð [blö:ð] pl. af **blað.**

blöddum [blöd:om] 1. p. pl. imp. ind. af **bleðja.**

blöðku(r) [bloþ·go(ɡ), bloð·ko(ɡ)] se **blaðka.**

blöðku fótur [bloþ·goto·:doɡ, bloð·koto·:toɡ] m. (zool.) Lappefod. **-jurt** [-jʏɾ·t] f. (bot.) Pileurt (polygonum). **-lok** [-lo·k] n. Ventil. **-nykra** [-nɪ:gra, -nɪ:kra] f. (bot.) svömmende Vandaks (potamogeton natans, L., f. prolixus). **-visk** [-vɪs·k] f. et Bundt Tobaksblade.

blöðóttur [blö:ðo·hdoɡ] a. (bot.) med Blade, bladet.

blöðru(r) [blöð·ro(ɡ)] se **blaðra.**

blöðru bólga [blöð·robo·l·ga] f. (med.) Blærebetændelse (cystitis). °**-hefjandi** [-hɛv·jandɪ] m. anatomisk Hævert. **-hvalur** [-χwa·loɡ, -kva·loɡ] m. = **hrosshveli. -jurt** [-jʏɾ·t] f. Blærerod (utricularia). **-kál** [-kau:l] n. (bot.) Savoykaal (brassica oleracea, f. sabauda). **-kirtill** [-kɪɾ·dɪdʎ] m. Blærehalskirtel (prostata). **-krampi** [-kraṃ·bɪ, -kram·pɪ] m. Blærekrampe. **-ormur** [-or·moɡ] m. Blæreorm. **-rák** [-rau:k] f. Stribe af störknede Blærer i en Lavamark: *R. lýsir dóleritinu ítarlega og athugar hraunskorpur þess og blöðrurákir* (ÞThLfr. III. 249). **-selur** [-sɛ:loɡ] m. (zool.) Blæresæl, Klapmyds (phoca cristata, cystophora cristata). **-skeri** [-sɟɛ:rɪ] m. en Slags Børsteorm, Nereide (nephthys ciliata). **-skurður** [-sgʏr·ðoɡ] m. (med.) Stensnit, Stenoperation. **-sótt** [-so·ht] f. Blærebetændelse. **-steinn** [-sdɛid·v] m. **1.** *(steinn í hlandblöðru)* Blæresten, Sten i Urinblæren. — **2.** (geol.) Mandelsten. **-steinssótt** [-sdɛinso·ht] f. cystites calculosa. **-stig** [-sdɪ:q] n. kun i Forb. som: *b. bandorma*, Bændelormenes Blæretrin (ÞThLfr. IV. 228). **-þang** [-þauŋ·k] n. Blæretang (fucus vesiculosus).

blöðun (-ar) [blö:ðon] f. *(það að blaða í bók)* Bladen (i en Bog).

blök [blö·k] pl. af **blak.**

blökk (blakkar, blakkir) [blöhk, blahgaɡ, blahɟɪɡ] f. **1.** alm. Blok, Træklods. — **2.** (naut.) Blok. — **3.** *(á nauti)* Træklods el. svært Bræt, der fastgöres til Hornene paa mandolme Tyre for at hindre dem i at stange, Pandebræt, Pandefjæl. — **4.** *(í rokk)* Bræt, hvori Rokkens Ben foroven er fastgjorte (Árn.).

blökku maður [blöhgoma:ðoɡ] m. *(svertingi)* Neger. **-mannaland** [-man·alan·t] n. Afrika.

blöku fiskur [blö:gofɪs·goɡ, blö:ko-] m. (BH.), **-hvalur** [-χwa:loɡ, -kva:loɡ] m. (Jón lærði, ÞThLfr. II. 85) = **stökkull.**

†**blöku maður** [blö:goma:ðoɡ, blö:ko-] m. Vallak, Indbygger af Vallakiet. †**-mannaland** [-man·alan·t] n. Vallakiet.

blökur (-urs, pl. ds.) [blö:goɡ, blö:koɡ] n. *(þerriblökur)* Törvejr, sagte Vind.

Blöndu dalur [blön·doda:loɡ] m. npr. Dal i *Húnavatnssýsla*. **-dallur** [-dad·loɡ] m. Kar til *blanda*. **-kanna** [-kan:a] f. en Kande til *blanda*. **-kútur** [-ku:doɡ, -ku:toɡ] m. Dunk med *blanda*. **-litur** [-lɪ:doɡ, -lɪ:toɡ] m. Farve som *blanda*, hvid gullig Farve. **-lókur** [-lo·:goɡ, -lo·:koɡ] m. (pop.) **1.** *(lítill þyrsklingur)* lille Torsk (Sl.). — **2.** *(lítilfjörlegur maður)* Stymper, lille uanseligt Menneske.

blöndun (-ar, blandanir) [blön·don, blan·dantɪɡ] f. Blanding.

blöndunar fræði [blön·donaɡfrai:ðɪ] f. Kemi. **-reikningur** [-a-rɛihgnɪŋgoɡ] m. Blandingsregning. **-rækt** [-raiχ·t] f. Krydsning.

Blöndu ós [blön·do·s] m. npr. Handelsplads ved *Húnaflói*. **-strokkur** [blon·dosdrohgoɡ] m. = **túnsúra.**

blöskra (a) [blös·gra] v. impers. (vi. el. vt. med dat.): *mjer blöskrar (e-ð)*. **a.** *(verð agndofa)* jeg bliver forbløffet (over n-t). — **b.** *(mig hryllir við)* jeg bliver indigneret, forfærdet, (over n-t): *mjer blöskrar þessi mannvonska*, denne Ondskab overgaar alt hvad jeg kan forestille mig, jeg opröres over en saadan Ondskab.

blöskran [blös·gran] f. = *blöskrun*, Forfærdelse. **-legur** [-lɛ:qoɡ] a. rædsom, forfærdelig.

blöskrun (-ar) [blös·gron] f. Forfærdelse: *það er b. að sjá til hans*, det er dog forfærdeligt at se paa ham.

blöskrunarlegur [blös·gronarlɛ:qoɡ] a. = **blöskranlegur.**

bobb (-s) [bop·] n. det at kastes op og ned, jfr. *babb*.

bobbi (-a, -ar) [bob:ɪ] m. **1. a.** *(snigilskel)* Sneglehus: *fæturnir voru smáir og vöðvaþjettir, nærri því eins og bobbar í laginu* (JTrSk. I. 50). — **b.** en Slags Søsnegl (neritɪ litoralis). — **2.** *(beygja)* sammenkrympet Stilling: *lúrði niður í bobba* (laa sammenkrympet) (BóluHj. 12); — om en Hest: *stóð Glámur í bobba* (krøb sammen) *og skaut höm í veðrið* (ÞGjD. 85). — **3.** i overf. Bet.: *(kröggur, vandræði)* Knibe, Forlegenhed, *koma e-m í bobba*, bringe en i Knibe: *lenda í bobba*, løbe sig en Staver i Livet, komme i Knibe; *það kom bobbi* (el. *babb*) *í bátinn*, se *babb*. — **4.** som Kælenavn paa Börn: *blessaður bobbinn, bobbinn minn*, lille Stump.

boð (-s, pl. ds.) [bo:ð] n. **1.** *(orðsending)* Bud, Budskab: *gera e-m b.*, sende Bud til en; *gera b. eftir e-m*, sende efter en; (Ordspr.) *mörgum verður bilt við b.* (GJ.), Budskab kommer mangen en overraskende. — **2.** *(tilboð)* Tilbud, Bud: *gera b. í e-ð*, byde paa n-t, *vísa e-m frá boði*, nægte at akceptere ens Bud (paa en Auktion); *jeg geri það ekki, hvað sem í boði er*, jeg gör det ikke for nogen Pris. — **3.** *(heimboð)* Indbydelse, Invitation. — **4.** *(veisla)* Gilde, Gæstebud; *alment b.*, Banket. — **5.** *(þingaboð)* Budstikke. — **6.** *(skipun, fyrirmæli)* Befaling, Ordre: *hirða hvorki um b. nje bann*, bryde sig hverken om Befaling el. Forbud; — i overf. Bet.: *bíða ekki boðanna*, ikke vente paa mere, »ikke lade sig n-t sige to Gange«. — **7.** *(fyrirboði)* Bud, Bebuder: *b. um nýja tíð*.

1. **boða (a)** [bo:ða] vt. **1.** *(kunngera): b. e-m e-ð*, forkynde, bebude en n-t; *(prjedika)* prædike n-t for en: *b. e-m kristna trú*, prædike Kristendom for en. — **2.** *(bjóða, skipa)* beordre, befale med dat. el. acc.: *b. e-n* (el. *e-m*) *á sinn fund*, befale en at møde hos sig; *b. menn á fund*, indkalde til et Møde. — **3.** *(vita á)* bebude, varsle: *þetta boðar ekkert gott*, dette varsler ikke noget godt; — †med dat.: *e-m boðar fyrir*, en aner n-t forud.

2. **boða (a)** [bo:ða] vt. *b. sig vel eða illa*, sidde godt el. daarligt; *steinninn boðar sig vel í veggnum* (Ísf.).

boða bjart [bo:ðabjaɡ·t] an. saa lyst el. klart, at Braadsøerne kan ses. **-brot** [-bro:t] n. en Bølges Brydning paa et grundt Sted. **-fall** [-fad·ʎ] n. en Bølges Brydning paa et Blindskær, Bølgestyrtning. **-far** [-fa:r] n. Bølgernes Bevægelse. **-háls** [-haul·s] m. (Vf.) = **báruháls. -köf** [-kö:v] npl. det at Braadsøer slaar ind over Fartøjet.

†**boðan** [bo:ðan] f. = **boðun.**

boðandi (-a, -endur) [bo:ðandɪ; -ɛndoɡ] m. **1.** *b. trúar*, Forkynder af en Religion. — **2.** *b. fundar*, Indbyder til et Møde.

1. **boðangur (-urs)** [bo:ðauŋgoɡ] m. Falbydelse: *hafa e-ð á boðangri*, have n-t tilfals.

2. **boðangur (-s, -ar)** [bo:ðauŋgoɡ] m. Forstykket af en Jakke, Trøje el. Vest. (Sl.)

boðari (-a, -ar) [bo:ðarɪ] m. Forkynder, Bebuder.

boð beri [boð·bɛ·rɪ] m. Budbringer, Budbærer. **-bíldur** [-bildoɡ] m. se **mark. -burður** [-bʏrðoɡ] m. Befordring af Bud, spec. af en Budstikke.

boddatafl [bod:atab·ʎ] n. nu ukendt Brætspil (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 305).

†**boð fall** [boð·fadʎ] n. **1.** *(niðurfelling þingboðs)* Forsömmelse af at befordre en Budstikke. — **2.** *(sekt fyrir það)* Mulkt for at undlade at befordre Budstikken. **-flenna** [-flɛn·a] f. selvindbuden Gæst, Snyltegæst. **-för** [-fö·r] f. Rejse for at overbringe et Budskab. **-háttur** [bo:þ(h)auhdoɡ] m. (gramm.) Imperativ, Bydemaade.

boði (-a, -ar) [bo:ðɪ] m. den som byder el. bebuder n-t; — saal. i Kenninger: *hildar b.*, Kriger; i Sms.: *fyrirboði, sendiboði* osv. se de enkelte Ord; — spec. Bet. **1.** abs. *(boðari)* Bebuder: *b. hinnar nýju kenningar, trúar*. — **2.** *(sendiboði)* Bud, Budbringer. — **3.** *(brotsjór)* (langstrakt) Bølge, Bølgebrydning paa et Blindskær (no. Baae): *boðann brýtur á sker-inu*; — i overf. Bet.: *vera eins og b. á skeri* (om et kolerisk Menneske, der er stadig i Oprör). — **4.** *(blindsker)* Blindskær, no. Baae: *sigla á boða*; — (Ordspr.) *banahætt er á boðanum* (GJ.), paa Skæret staar Livet i Vaade.

boðinn [bo:ðɪn] pp. af **bjóða.**

boð legur [boð·lɛqoɡ] a. som kan tilbydes, værdig: *það er honum ekki boðlegt*, det er ikke godt nok til ham. **-leið** [-lɛi·ð] f. Budvej, Vej som en Budstikke skal gaa; lige Vej (i Mods. til *bogleiðis*): *skulu allir hreppsbúar skyldir til að reka endurgjaldslaust fje manna rjetta b. um hreppinn frá lögrjett að heimkynni* (Stj. '91, B. 151); deraf i det hele: den sædvanlige normale Vej: *nema þau erindi hafi komið venjulegu boðleiðina gegnum utanríkisstjórnina dönsku* (Lögr. '14, 174). **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. direkte, ligefrem, retleds (jfr. *boðleið*). °**-liði** [-lɪðɪ] m. Adjutant. **-mál** [-mau·l] n. Hjemmel el. Lov til Indbydelse: *þú átt ekki b. á honum*, du har ikke Lov til at indbyde ham (Nl., Sch.).

Boðn (-ar) [boð·n] f. et af de tre Kar, hvori Suttungs Mjöd blev gemt, deraf i Kenninger: *boðnar flóð, foss, lögur, vín* osv. = Poesi; *boðnar-leiði*, Indledningsdigt (StStAndv. II. 9); *boðnar-svið*, Poesiens Omraade (StStAndv. II. 9).

boð orð [bo:ðorð] n. Bud, Befaling, — *boðorðin*, de ti Bud; (Ordspr.) *b. gera brot fleiri*, »jo mere af Lov, jo mindre af Ret«, »faa Love, god Ret; mange Love, faa gode Gærninger«. **-orðabrot** [-orðabro:t] n. Overtrædelse af Guds el. Moralens Bud. **-orðaslangur** [-orðaslauŋ·goɡ] n. egl. Forveksling af de 10 Bud, deraf i Alm. Forveksling, Forvirring: *hefir dálítið b. komizt á munnmælin* (JÁÞj. II. 572). **-orðsbrot** [-orþsbro:t, -oɡs-] n. Brud imod ens Bud, Overtrædelse af en Befaling. **-orðslaus** [-orþslöy·s, -oɡs-] a. uden Forskrift, som ingen Forskrift kender. *****-rífur** [boð·ri·voɡ] a. gæstfri.

boðsbrjef [boð·sbrjɛ·v] n. **1.** *(að riti)* Subskriptionsindbydelse. — **2.** *(boð í veislu osfr.)* Indbydelsesbrev, Invitation.

boðsending [boð·s·ndi k] f. Bud. [illegible]

boðs fólk [boð·sfo·lk, -fo lk] n. coll. Gæster, [illegible] **-gestur** [-g·sdoø] m. indbudt Gæst. **-herra** [-(h)ɛr·a] m. Vært, [illegible]

boð skapur (-ar) [boð·sgapoø, -sgapoø] m. Budskab. **-skýrsla** [-sg(i)sla] f. Program. **†-skurður** [-sgʏrðoø] m. [illegible] Omsendelse af en Budstikke. **-sletta** [-sl·hda] f. = **boðflenna.**

boðslið [boð·sl·ð] n. coll. Gæster, Bryllupsfolk.

†boðslóð [boð·slo·ð] f. = **boðleið.**

boðs maður [boð·sma·ðoø] m. Gæst, Bryllupsgæst. **†-skrá** [boð·s·rau] f. Program.

boðstólar [boð·sdo·laø] mpl. *hafa e-ð á boðstólum,* tilbyde [illegible] *á boðstólum,* være tiltals, vanke: *það er gott að [illegible]* der vanker n-t lækkert (is. god Mad) i Dag.

boðun (-ar, -anir) [bo:ðon] f. Forkyndelse, Bebudelse.

boðunar dagur [bo:ðonarda·goø] m. [illegible] **-frestur** [-o-frɛs·doø] m. Varsel.

boðungur (-s, -ar) [bo:ðuŋgoø, -uŋs] m. (Nl.) — 2. **boðangur.**

boffa (a) [bof:a] vi. bjæffe (BH.).

bófi (-a, -ar) [bou:vı] m. Kæltring.

bofs (gen. sg. og pl. [illegible]) [bof·s] [illegible] Bjæffen, [illegible] om Mennesker: Smaahosten [illegible]

bofsa (a) [bof·sa] vi. bjæffe, deraf overf. om Mennesker: smaahoste.

boga (a) [bo:qa] [illegible]

boga brú [bo:qabru:] f. bueformet Bro el. Bro paa Buer. **-dyr** [-dı:r] fpl. Buedør. **-dreginn** [illegible] Næse [illegible]. Buen [illegible] amfiteatralsk omkring Sletten. **-gluggi** [-glʏɟ:ı] m. Buevindue. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Buegud. **-göng** [-göyŋ·k] npl. Arkade. **-háls** [-haul·s] m. Buehals, Buens Ende, hvortil Strængen fastgöres. **-hár** [-hau:r] n. Haar paa en Violinbue. **-horn** [-hor·dv, -hod·v] n. 1. (Bogb.) rundt Hjörne. 2. [illegible] **-lampi** [illegible] **-leikhus** [-lei:k(h)us] n. Amfiteater (JsJs.). **-lína** [-li:na] f. Buelinje, krum Linje. **-list** [illegible] *bogalistin,* n-t mislykkes for, n-t slaar Klik for en. **-ljós** [-ljou:s] n. Buelys. **-mynd** [-mın·t] f. Bueskikkelse. **-rif** [-rı:v] n. den egentlige Bue [illegible] **-rifjaður** [-rıv·jaðoø] a. (bot.) ueribbet. **-samstaða** [-sam·sdaða] f. (Bogb.) Buesats. **-skot** [-sgo:t] n. Bueskud. **-strengur** [-sdrɛiŋ·goø] m. 1. [illegible] 2. [illegible] **-sög** [illegible] f. Svejfsav (JsJs.). **-var** [-va:r] a. egl. som varer sig for Saksen, forsigtig [illegible]

bóg bein [illegible] **-brotinn** [illegible] med knækket Bov, [illegible]

bog fimi [illegible] **-fimur** [illegible] dygtig som Bueskytte.

bógfiskur [bou:fısgoø] m. en lang Muskel langs Gane-Vingebenet i et [illegible]

bogfær [boɣ·fai r] a. dygtig til Bueskydning.

Bogga (-u, -ur) [illegible]

bóg hnýsa [bou:hvi·sa] f. Svulst paa Bovspidsen (*bóghnúta*), Saar el. Byld ovenfor Boven paa en Hest (BH.). **-hnúta** [-hvu·da, -hvu·ta] f. den knudede Del af Bovbenet: *voru dýpstu kvíslarnar í bóghnútu,* Vandet i de dybeste Grene af Floden gik op til *b.* (PThFerð. III. 217).

bóghveiti [illegible] = **bokhveiti.**

bóghvituhveli [illegible]

bogi (-a, -ar) [illegible] I. 1. [illegible] 2. [illegible] *bogið*) Bue, n-t der er buet el. krummet, jfr. *regnbogi, steinbogi;* — [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] *boga bendir, boga bör,* Buespænder, Bueskytte, Mand. — 5. (*b. við strengjahljóðfæri*) Bue til Anvendelse ved forskellige Strænge-Instrumenter, Violinbue osv. — 6. (= *dýrabogi*) Saks, Fælde for Dyr (is. Ræve og Björne). — II. npr. *Bogi.* 1. Egennavn, særl. hyppigt i Familier stammende fra *Breiðafjörður* (Bredefjorden): (Talem.) *allir eru börn hjá Boga,* alle er Börn i Sammenligning med *B.* — 2. Forkort. af *Finnbogi, Húnbogi* osv.

boginfættur [boi:jınfaihdoø] a. = *bjúgfættur,* hjulbenet.

boginn [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] *bogið við þetta,* der er noget galt ved det; *hjer er e-ð bogið,* her er der [illegible]

bogkrabbi [boɣ·krab·ı] m. (zool.) Strandkrabbe (carcinus).

bógkrikı [illegible]

bogkríkur [boɣ·kri·goø, -kri·koø] m. som Ögenavn: Krumben (Af., JÓl.).

bóglama [bou:la·ma] a. indec., **-lamur** [-la·moø] a. bovlam. **-leggur** [-lɛg·oø] m. Bovben: (Talem.) *láta siga á bógleggin*n, lade Hestene [illegible]

bog leið [boq·lei·ð] f. krum Vej, Omvej. **-leiðis** [-lei·ðıs] adv. i en Bue, [illegible]

bóg lemi [illegible] **-liður** [illegible]

boglykkja [boq·lıh·ja] f. Krog. [illegible]

boglína [boq·li·na] f. (*boginn lína*) Buelinje, krum Linje, Kædelinje.

bóglína [bou:li·na] f. (naut.) Bovline.

boglist [boq·lıst] f. Bueskydning.

bóglömun [bou:lö·mon] f. Bovlamhed.

bogmaður [boq·ma·ðoø] m. Bueskytte.

bógmagnleysi [bou:magvleisı] n. Bovlamhed.

bog mannlegur [boq·manlı·qoø] a. som vidner om Færdighed i Bueskydning; adv. *-lega.* **-mannsmerki** [-mansmɛr·ɟı] n. Stjærnebilledet Skytten (sagittarius). **-mektur** [-mɛɣdoø] a. (om en Hest) med buet Manke. **-mynd** [-mınt] f. Bueform. **-myndaður** [-mındaðoø] a. buedannet, bueformet.

bogna (a) [bog·na] vi. 1. (*beygjast*) böje sig, böjes, blive krum. — 2. [illegible] (Ordspr.) *betra er að b. en bresta,* bedre er at böjes end briste; — blive mildere stemt, formildes: *húsfreyjan* [illegible] *bognaði hann við það* (ODavPul. 136).

bogra (a) [boq·ra] vi. 1. (*beygja sig niður*) bukke sig ned, böje sig; (*standa boginn*) staa foroverböjet: ... *að b. á hinum frjófsama vínakri* (Od. 8). — 2. a. (*staulast*) gaa krumböjet og langsomt. — b. refl.: stavre, [illegible] (JHall. 135).

bogsagtentur [illegible] a. (bot.) rundtakket.

bóg sig [bou:sıq] n. Bovlamhed, Forvridning af Boven. **-siga** [-sı·qa] a. indec. bovlam.

bog skera [illegible] **-skyti** [illegible] m. Bueskytte. **-sólast (a)** [-sou·last] v. refl. gaa krum frem og tilbage (BH). **°-sterkur** [-sdɛrgoø] a. stærk til at spænde Buen. **-stýfður** [-sdivðoø, -sdibðoø] a. (bot.) afrundet (rotundatus). **-sveigður** [-sveiqðoø, -sveigðoø] a. (bot.) bueformet. **°-sveigir** [-svei·jıø] m. Buespænder, Bue-[illegible] **-tanni** [illegible] Hulhøvl, Kelhøvl. **-tauga** [-töy·qa] a. indec. (bot.) buenervet (converginervius). **-teinn** [-teidv] m. (bot., zool.) Kromosom.

bógur (-s [illegible] **-ar)** [illegible] m. 1. (*i skepnu*) Bov (paa et Dyr). — 2. (*i skipi*) Bov. — 3. (naut.) det Stykke Vej, der tilbagelægges under Krydsning, mellem hver Gang man vender. — 4. (*hlið, stefna*) Side, Retning: *á báða bóga,* til bægge Sider; [illegible] 5. [illegible] 6. a. [illegible] b. [illegible] han har kun svage Kræfter, kan ikke el. ser ikke ud til at kunne forsvare sig el. andre; *ekki stærri b. fyrir landi,* saa lidt jeg (han) duer til: *þó eg einsamall, ekki stærri* [illegible] (JMPisl. 96). 7. [illegible]

° bog valdur [boq·valdoø] a. bueloftende, buebærende. **-víddarathugun** [-vidara:t(h)ʏqon] f. Amplitudeobservation. **-æðar** [bo:qai·ðaø] fpl. 1. (bot.) bueformede Nerver. — 2. Kransaarer, Kransarterier (arteriae cononariae).

bók (-ar, bækur) [bou:k, bai:goø, bai:koø] f. 1. (*beykitrje*) Bog, Bogetræ. — 2. Bog: *semja b.,* forfatte en Bog; *lesa á bók,* læse höjt af en Bog; *lesa í bók,* læse i en Bog; *berja e-n til bókar,* holde en til Læsning ved Prygl; *setja e-n til bókar,* sætte en til Bogen, lade en studere; *það stendur eins og stafur á bók,* det staar fast og urokkeligt; *hann er ekki mikið fyrir bókina,* han er ikke særlig villig til (har ingen særlige Anlæg til) at studere, *læra, kunna e-ð utan bókar,* lære, kunne n-t udenad. [illegible] *bókina* [illegible] Ísf.), det er altsammen ens (ɔ: lige daarligt, is. om daarlige el. uheldige [illegible] 3. [illegible] Bog, Handelsbog [illegible] have Bog hos, have fast Regning hos en Kobmand (i en Bank el. anden Forretning), have en Konto: *sjálfur var hann þar líka svolitið í bók síðan* [illegible] (VdDign. 25). 4. *b. af pappír,* en Bog Papir. — °5. (*biblían*) Bibelen.

bóka (a) [bou:ga, bou:ka] vt. 1. (*skrásetja í bók*) före til Protokols, indföre, registrere, före Protokol over: *b. fundargerð;* — *b.* (*rita*) *e-ð hjá sjer,* tegne n-t op. — 2. (*hreinrita*) renskrive (i en Bog), indföre i en renskrevet Tilstand. — °3. brodere (spec. om vævede el. syede Malerier): [illegible] (GTh. '95, 38).

bóka bjeus, -bjefus (-ar, -ar) [bou:gabjɛ:os, -bjɛ:vos, bou:ka-] m. Bogorm. **-doppur** [-dohboø] fpl. Bindbeslag, Metalbugler paa et Bogbind. **-fregn** [-frɛg·v] f. Boganmældelse(r), Anmældelse af Böger. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f., **-gjörð** [illegible] 1. [illegible] Bogindustri. 2. [illegible] litterær Produktion, Bogavl. **-grúsk** [-grus·k] n. Rugen over Böger, boglige Studier. **-gull** [-gʏd·l] n. Bladguld. **-herbergi** [-hɛr·bɛrɟı] n. Værelse [illegible] Bibliotek. **-hilla** [-hıd·lı] f. Boghylde. **-hlaða** [-hl̥a:ða] f. = **bókhlaða.** **-hnútur** [-hvu:doø, -hvu:toø] m. Roset (som Bogdekoration), Vignet: *Guðbrandur biskup ... gröf* [illegible] (PEHI ... I. 207). **-hús** [illegible]

bókasafn. -kaup [-köy·p] npl. 1. (*kaup bóka*) Bogkøb, Indkøb af Böger. — 2. (*skifti á bókum*) Ombytning af Böger: *hafa b.,* bytte Böger. **-kista** [-ɟıs·da] f. Bogkiste. **-kostur** [-kosdoø] m.: *eiga góðan bókakost,* have [illegible] **-lán** [illegible] Boglaan, Udlaan af Böger. **-laus** [illegible] **-leifar** [-lei:vaø] fpl. Beholdning af Böger, Bogrester. **-lestur** [-lɛs·doø] [illegible] **-listi** [-lıs·dı] m. Bogliste. **-plógur** [illegible] **-prentun** [illegible] **-pressa** [-prɛs·a] f. Bogpresse.

bókarament [bou:garamɛn·t, bou:karamɛn·t] f. boglig Lærdom (JHall. 300).

bókar blað [bou:garbla:ð, bou:kar-] n. Blad af el. i en Bog. **-eiður** [-ɛi:ðʏɹ] m. Ed aflagt paa Bibelen. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. Affattelse af et Skrift.

bókari [bou:garɪ, bou:karɪ] m. 1. (*í verslun osfr.*) Bogholder (i en Forretning el. desl.), Registrator. — **2.** (*fundar, rjettarhalds osfr.*) Protokolfører (ved et Møde, en Retsforretning osv.).

bókaryk [bou:garɪ:k, bou:ka-] n. Bogstøv.

bókartitill [bou:gaɹtɪ:dɪdʎ, bou:kaɹtɪ:tɪdʎ] m. Bogtitel.

bóka safn [bou:gasab·v, bou:ka-] n. **1.** (*safn af bókum*) Bibliotek, Bogsamling. — **2.** = *bókasafnshús*. **-safnshús** [-sabvs(h)u:s] n. Bibliotek(sbygning). **-sala** [-sa:la] f. Boghandel, Salg af Bøger. **-sjóður** [-sjou:ðʏɹ] m. Bogfond. **-skápur** [-sgau:bʏɹ, -sgau:pʏɹ] m. Bogskab, Bogreol, Boghylde. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. **1.** Ombytning af Bøger: *hafa b.*, bytte Bøger. — **2.** (international) Udveksling af Bøger (Alþ. '11, B. II. 1769). **-skrá** [-sgrau:] f. Katalog, Bogkatalog, Bogfortegnelse. **-skreppa** [-sgrɛhba] f. Bogtaske, Portefeuille. **-skuld** [-sgʏl·t] f. Restance for solgte Bøger, Gæld for købte Bøger. **-spennill** [-sbɛn:ɪdʎ] m. Bogspænde. **-spjöld** [-sbjöl·t] npl. Bogbind, Bindene paa en Bog. **-stofa** [-sdo:va] f. Biblioteksværelse, Bibliotek. **-stóll** [-sdou·dʎ] m. (Bogb.) Hæftebænk, Hæftelade. **-sölubúð** [-sö·ləbu:ð] f. Boghandel. **-uppboð** [-ʏhboð] n. Bogauktion. **-varsla** [-vaɹ·sla] f. Opbevaring af Bøger; — Stilling som Bibliotekar: *hann hefir haft 25 kr. á mánuði fyrir bókavörslu alþýðulestrarfjelagsins* (Alþ. '11, B. II. 493). **-verslun** [-vɛɹ·slʏn] f. Boghandel. **-vinur** [-vɪ:nʏɹ] m. Bogelsker, Bibliofil. **-vit** [-vɪ:t] n. = **bókvit**. **-vörður** [-vör·ðʏɹ] m. Bibliotekar. **-þjófur** [-þjou:vʏɹ] m. Bogtyv. **-þöngull** [-þöyŋ·godʎ] m. Bogorm.

bókband [bou:kbant] n. **1.** (*sú iðn að binda bækur*) Bogbinderi, Bogbinderprofession. **2.** (*það að binda bækur*) Indbinding af Bøger. **3.** (*band á bók*) Bogbind.

bókbands áhöld [bou:kban(t)sau:hölt] npl. Redskaber til Bogbinderi. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. Bogbinderi. **-iðn** [-ɪð·n] f. Bogbinderihaandværk, -profession. **-kensla** [-kʲɛn·sla] f. Undervisning i Bogbinderi. **-nám** [-nau:m] n. det at lære Bogbinderi. **-nemi** [-nɛ:mɪ] m. Bogbinderlærling. **-stofa** [-bansdo:va] f., **-verkstofa** [-bansvɛɹ·ksdova] f. Bogbinderværksted.

bók bindari [bou:kbɪndarɪ] m. Bogbinder. **-eiður** [bou:gɛi·ðʏɹ, bou:k-] m. = **bókareiður**. **-fastur** [-k-fasdʏɹ] a. bogfæstet, nedskrevet, optegnet. **-fell** [-fɛdʎ] n. Pergament. **-fellari** [-fɛdlarɪ] m. Pergamentmager.

bókfells band [bou:kfɛlsban·t] n. Pergamentbind. **-pappír** [-pahbiɹ] m. Pergamentpapir. **-strangi** [-fɛlsdrauŋ·ɟɪ] m. Pergamentrulle.

bók festa [bou:kfɛsda] vt. **1.** (*rita upp*) optegne, nedskrive. — **2.** (*rita í fundargerðabók eða rjettarbók*) protokollere, føre til Bogs (Ísaf. '11, 229). **-finka** [-fɪŋ̊ga, -fɪŋka] f., **-finki** [-fɪŋ̊ɟɪ, -fɪŋ̊cɪ] m. Bogfinke (fringilla coelebs). **-fýsi** [-fi·sɪ] f. Kærlighed til Videnskaberne, litterære Interesser. **-fróður** [-frou·ðʏɹ] a. **1.** (*lærður*) boglærd. — **2.** (*fróður um bækur*) som forstaar sig paa Bøger, bogkyndig. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. **1.** (*bókmentir*) Litteratur. — **2.** (*þekking á bókum*) Bibliografi. — **3.** (*bókvit*) boglig Lærdom. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgʏɹ] m. **1.** (*fræðimaður*) lærd, Videnskabsmand. — **2.** (*bókfróður maður*) bogkyndig, Bibliograf, Bogkender. **-færa** [-fai·ra] vt. indføre i en Bog, optegne; — journalisere (en Skrivelse). **-færsla** [-faiɹsla] f. Bogholderi, Bogføring: *b. brjefa*, Journalisering af Skrivelser. **-gjöf** [-ɟö·v] f. Boggave. **-grár** [-grau·r] a. bleg af at ruge over Bøgerne, bogormsbleg: *bókgrár í framan* (GFrTís. 106). **-hald** [-(h)alt] n. Bogholderi. **-haldari** [-(h)aldarɪ] m. **1.** (*bókari*) Bogholder. — **2.** (*bókhelda*) Bogstøtte. **-hlaða** [-(h)ʎa·ða] f. **1.** (*bókasafn*) Bibliotek. — **2.** (*bókasölubúð*) Boglade, Boghandel. **-hneigður** [-(h)nɛiɣðʏɹ, -(h)nɛiɣðʏɹ] a. læselysten. **-hnýsinn** [-(h)ni·sɪn] a. som holder af at kigge i Bøger. **-hlöðuverð** [-(h)ʎöðəvɛr·ð] n. Bogladepris.

bók hveiti [bou:kχvɛi·dɪ, bou:kχvɛi·dɪ, -kvɛi·tɪ] n. Boghvede (polygonum fagopyrum, L.). **-grjón** [-grjou:n] npl. Boghvedegryn.

bók iðn [bou:gɪðn, bou:k-] f. Syslen med Bøger, litterære Beskæftigelser, Studier, Studeringer; — Forfatterskab (is. i pl. *bókiðnir*). **-iðnamaður** [-ɪðnama:ðʏɹ] m. lærd, Litterat, Bogkender, Videnskabsmand.

bokka (-u, -ur) [bohga] f. lille Flaske (Vf.).

bokki (-a, -ar) [bohɟɪ] m. **1.** (*stór maður*) stor og vældig Karl, jfr. *stórbokki*. †**2.** *bukkur*: (Ordspr.) *hann er ekki allra b.* (GJ.), han lader sig ikke saadan spille paa Næsen.

bók laus [bou:glöys, bou:k-] a. **1.** boglos: (Ordspr.) *blindur er b. maður*, blind er boglos Mand; adv. *-laust*, uden Brug af Bøger, udenad. †**2.** blottet for boglige Kundskaber. **-legur** [-lɛɣʏɹ] a. boglig, teoretisk, litterær, videnskabelig; adv. *-lega*. **-leifar** [-lɛi·vaɹ] fpl. †**1.** litterære Levninger, litterære Efterladenskaber: *vje hirði nett um sögurnar okkar og málið og bókleifarnar* (Fj. 4, 1, 17). — **2.** (*leifar af bókupplagi*) Restoplag. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Bogmangel. **-lestur** [-lɛsdʏɹ] m. = **bókalestur**. ⁰**-lín** [-li·n] n. (Bogb.) Shirting. **-list** [-lɪst] f. boglig Kunst. **-ljóst** [-ljou·st] an. saa lyst, at man kan læse i en Bog. **-lærður** [-lairðʏɹ] a. boglærd. **-læs** [-lai·s] a. som kan læse og skrive. **-mál** [-mau·l] n. Skriftsprog, Bogsprog. †**-máli** [-mau·lɪ] m. mindre Bog, Afhandling (BH.). †**-mánuður** [-mau·nəðʏɹ] m. latinsk Kalendermaaned (i Mods. til de islandske Maaneder). **-meiðsli** [-mɛiðslɪ] npl. Bogbeskadigelse.

bókmenta bálkur [bou:gmɛvdabauʎ·gʏɹ, bou:kmɛntabaul·kʏɹ] m. Afdeling af et Tidsskrift, der handler om Litteratur. **-bylting** [-bɪʎ·diŋ̊k, -bɪl·tiŋk] f. litterært Gennembrud.

bókmentaður [bou:gmɛvdaðʏɹ, bou:kmɛntaðʏɹ] a. i Besiddelse af boglige Kundskaber, videnskabelig dannet.

bókmenta fjelag [bou:gmɛvdafjɛ:laɣ, bou:kmɛnta-] n. litterært Selskab, Litteraturselskab. **-legur** [-lɛ:ɣʏɹ] a. litterær. **-maður** [-ma:ðʏɹ] m. lærd, Litterat. **-saga** [-sa:ɣa] f. Litteraturhistorie. **-sagnfræðingur** [-saɣ·vfraiðiŋgʏɹ] m. Litteraturhistoriker.

bók mentir [bou:gmɛvdɪɹ, bou:kmɛntɪɹ] fpl. Litteratur, Bogverden, Bogrige. **-miði** [-mɪ·ðɪ] m. Opslagsmærke, Bogmærke (for at mærke et Sted i en Bog). **-nám** [-nau·m] n. Studeringer. **-námsmaður** [-naumsma:ðʏɹ] m. studeret, litterært dannet Person. †**-nemi** [-nɛ·mɪ] m. studerende. **-rými** [-ri·mɪ] n. Plads til Bøger. **-rita** [-rɪ·da, -rɪ·ta] vt. bogføre, indføre i en Bog. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·tarɪ] m. Bogskriver, Afskriver. **-riti** [-rɪ·dɪ, -rɪ·tɪ] m. **1.** = *bókritari*. — **2.** = *rithöfundur*. **-ritun** [-rɪ·don, -rɪ·ton] f. Bogskrivning, litterær Produktion. **-safn** [-k-sabv] n. = **bókasafn**. **-saga** [-sa·ɣa] f. nedskreven Saga (i Mods. til mundtligt Sagn) (JÁÞj. II. 26). **-sala** [-sa·la] f. Boghandel. **-salafjelag** [-salafjɛ:laɣ] n. Boghandlerforening. **-sali** [-sa·lɪ] m. Boghandler. ⁰**-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. nedskrive. ⁰**-setjari** [-sɛ·djarɪ, -sɛ·tjarɪ] m. = **bókari**. ᶜ**-setning** [-sɛhdniŋk] f. = **bókun**. **-skygn** [-sɟɪɣv] a. hvis Syn er saa godt, at han el. hun kan læse. **-skrá** [-sgrau·] f. = **bókaskrá**. ᶜ**-speki** [-sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·cɪ] f. Boglærdom, boglig Lærdom.

bókstafa reikningur [bou:ksdavarɛihgniŋgʏɹ] m. Algebra, Bogstavregning. **-skrift** [-sgrɪf·t] f. Bogstavskrift. **-víxl** [-viχ·sʎ] npl. Bogstavveksel; (gramm.) metathesis literarum.

bókstaflegur [bou:ksdavlɛ·ɣʏɹ] a. bogstavelig, — adv. *-lega*.

bókstafs fylgi [bou:ksdafsfɪl·ɟɪ] n. Bogstavtroskab, Vedhængen ved Bogstaverne (navnlig m. H. t. bibelske Lærdomme). **-hengill** [-(h)ɛiŋ·ɟɪdʎ] m., **-maður** [-ma:ðʏɹ] m. = **bókstafsþræll**. **-trú** [-tru:] f. Tro paa Bogstaven, Bogstavtro (is. Bibelens bogstavelige Fortolkning). **-þræll** [-þraid·ʎ] m. Bogstavstræl, Menneske som fastholder en bogstavelig Forstaaelse.

bók stafur [bou:ksda·vʏɹ] m. Bogstav. **-sölubúð** [-söləbu:ð] f. Boghandel. **-sölumaður** [-söləma:ðʏɹ] m. = **bóksali**.

bókun (-ar, -anir) [bou:gon, bou:kon, -anɪɹ] f. **1.** (*það að bóka*) Indførelse i Bog, Protokollering, Protokolføring: *b. fundargerðarinnar*, Nedskrivning af Forsamlingens Protokol. — **2.** (*það, sem bókað er*) Protokol (det nedskrevne).

bók vís [bou:gvi·s, bou:k-] a. boglærd. **-vísi** [-vi·sɪ] f. **1.** (*bókmentir*) Litteratur. — **2.** (*bókfræði*) Bibliografi. — **3.** (*bókleg þekking*) Belæsthed: *gátu menn á þann hátt best sýnt b. sína og fróðleik* (ÞThLfr. II. 136). **-vit** [-vɪ·t] n. Boglærdom, Lærdom: (Ordspr.) *bókvitið verður ekki látið í askana* (el. *í askana látið*), man bliver ikke fed af Lærdommen alene. **-vitsmaður** [-vɪ(t)sma:ðʏɹ] m. Stuelærd. **-vörður** [-vörðʏɹ] m. = **bókavörður**. **-þýfi** [bou:kþi·vɪ] n. Bogtyveri.

bol (-s) [bo:l] n. det at *bola* el. *bolast* i islandsk Brydning (*glíma*), se *bola*.

ból (-s, pl. ds.) [bou:l] n. **1.** (*býli*) Bolig, Opholdssted, Gaard: *hvert bygt b. sem grasnyt hefði* (Alþ. '11, B. 18), i denne Bet. dog sj. undtagen i Forb.: *hvergi á bygðu bóli*, ingen Steds i den vide Verden, — samt i Sms. som *bólfesta*, *Kirkjuból* osv. — **2.** (*rúm*) Leje, Seng: *fara í bólið*, gaa i Seng; (Ordspr.) *köttur* (*kisa*) *í ból Bjarnar*, der er en Kat i Björns Seng, om en uvedkommende, der trænger sig ind og er til Gene: (Talem.) *það stendur vel* (*illa*) *í bólið* (el. *bælið*) *e-s*, en er i godt (daarligt) Humor. — **3.** (*hellir*) naturlig Hule, is. om saadanne, der kan anvendes til Opholdssted for Faar: *þar eru fram með fljótinu óteljandi ból eða hellar, og heita þar Þverárhellar* (ÞThLfr. III. 156). — **4.** (Vf.) = *kvíaból*. — **5.** (*ungar ýmissa dýra, einkum hvolpar gotnir í einu*) Kuld: *tveir hundar af sama bóli*, to Hvalpe af samme Kuld. — **6. a.** (*dufl*) udpustet Blære, anvendt som Flaadholt (Sl.), ogs. om anden Slags Flaadholt. — **b.** Bøje: *öll skip . . . skulu . . . nota aðallega til að draga sig að, ból þau, beggja megin bryggunnar, og hringi í Stykkinu, sem til þess er ætlað* (Stj. '10. B. 215).

bola (a) [bo:la] **1.** vi. (*í glímu*) sædv. refl. *bolast*, anvende Kræfter i Brydning, især naar man gör Brug af Skulderen og tillige staar i en uskön Stilling, stærkt böjet i Hofteledet og skyder Bagdelen bagud, saaledes at man staar langt fra Modstanderen (jfr. ÓDavSk. 50, 52, 54). Navnet af, at en saadan Bryder *á þykir að sjá sem flatan nautshrygg* (ÓDavSk. 54). — **2.** vt. oftest med dat.: *b. e-m burtu*, *b. e-m* (el. *e-n*) *frá e-u*, skubbe en til Side, fortrænge en fra n-t: *Aðrir voru með þykkju út af því, að Íslendingum skyldi ekki verið trúað fyrir þessu . . . alt at væri séð um að b. þeim frá* (EKvG. 105).

1. **bóla (-u, -ur)** [bou:la] f. **1.** (*vatnsbóla*) Boble, Blære: (Talem.) *það er ekki ný b.*, det er ikke noget nyt, det er ikke förste Gang: *það er ekki ný b., að Danir beri Íslendingum það á brýn* (Eimr. XIII. 229). — **2.** (*á hörundi*) Blære (i Huden), Filipens, Finne. — **3.** Börnekopper (variola): *hann lá í bólu*, han var syg af Kopper; *stóra b.*, Koppepesten. — **4.** Bule, noget i Form af en Bule, is. Dup, Stift med hult, rundt Hoved; (*söðulbóla*) Sadelmagerstift; Messingstift. — **5.** (*hattbóla*) Bulehat (jfr. *kúfur*), daarlig, laset Hat (Sl.).

2. **bóla (a)** [bou:la] vt. *b. sig*: *fjeð bólar sig*, Faarene lægger sig.

3. **bóla (a)** [bou:la] v. impers.: *það bólar á e-u* (egl. der kommer Bobler op af n-t ɔ:) noget kommer til Syne, n-t begynder at vise sig, n-t skimtes: *aðeins bólar á hæstu hraunhólum upp úr sandinum* (ÞThLys. I. 270) (Talem.) *ekki bólar* (el. *ber*) *á öðru*, ja, saamænd; — vimp. med acc.: *ána bólar*, Isen paa Floden skyder Bobler (naar den vil springe op) (BH.).

bola bás [bo:labau:s] m. Baas til en Tyr, Tyrebaas. **-biti** [-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. Hovisk der gives Tyren, naar den har bedækket Koen. **-bítur** [-bi:dʏɹ, -bi:tʏɹ] m. Buldog. **-bragð** [-braɣ·ð, -brag·þ] n., **-hnykkur** [-hvɪhgʏɹ] m. Tyregreb (i Brydning); man anbringer den ene Haand bag paa Modstanderens Hals, samtidig med at man med Foden anvender Vristgreb, (ÓDavSk. 56); spec. anvendes dette Greb mod Brydere der *bola*, s. d. O.

(Stef. Sigfússon . [illegible] 1900, 137) **-kálfur** [-kau.[illegible]] m. Tyrekalv. **-karl** [-ka:[illegible]] m. Bussemand. **-legur** [-le[illegible]] a. [illegible] klodset. **-merki** [-m[illegible]] n. Stjærnebilledet Tyren.

bólaskifti [bou·lasqɪf·dɪ] npl. Bytning af Leje el. Seng.

bola spað [bo·lasba·ð] n. smaahugget Oksekød: [illegible] (BTh 156) **-tollur** [-tod·lʏr] m. Afgift til Ejeren af en Tyr, som har bedækket en Ko, Bedækningsafgift.

bolband [bol·bant] n. Baand rundt om Overkroppen.

bol dang [bol·dau·ŋk] n. Bolster. **-dangsbuxur** [-dau·ŋsbʏ[illegible]] npl. Bukser af Bolster.

bólfastur [bou·lfasdoɡ] a. som har fast Ophold: *hann er þar b.*; — stedbunden: [illegible] (ÞThLýs. II. 146).

bolfat [bol·fa·t] n. Klædningsstykke, der dækker Kroppen: (Ordspr.) *[illegible]* (GJ.), Bukserne er ikke at [illegible] bedre end Tröjen.

1. **ból festa** [bou·lfesda] [illegible] fast Ophold. 2. **-festa** [-fesda] vt. [illegible] fast Ophold.

°**bólfestu ánauð** [bou·lfesdoau:nöyð] f. Stavnspligt (JsJs.). °**-ánauðigur** [-au:nöyðɪqoɡ] a. stavnsbunden (JsJs.). **-för** [-fö:r] f. Udvandring. °**-haft** [-haf·t] n. Stavnsbaand.

bolfiskur [bol·fɪsgoɡ] m. den egentlige, slagtede Fisk (i Mods. til det afskaarne Hoved).

bólfæri [bou·lfai:rɪ] n. [illegible] (Lbs. 315, [illegible]).

bólga (-u, -ur) [bou·lga] f. Hævelse, Betændelse, Bullenskab.

Bolgaraland [bol·garalan·t] n.npr. Bulgarien.

Bolgari (-a, -ar) [bol·garɪ] m.npr. Bulgar.

bólginn [bou·lgɪn] a. hoven, ophovnet, opsvulmet.

bólgna (a) [bou·lgna] [illegible] (ÞTh. Ferð. II. 1[illegible]).

bólgu blár [bou·lgoblau:r] a. med rødblaaligt Skær (som en Betændelse): [illegible] (StStAnd. II. 3[illegible]). **-fótur** [-fou·doɡ] m. [illegible]. **-fo[illegible]** [-fou·toɡ] m. Haardhed omkring og under en Betændelse i Huden: *rauðir [illegible] undir* (JTrSk. II. 162). **-hella** [-hed·la] f. udbredt haard Hævelse el. Betændelse. **-ígerð** [-i:ɟerð] f. suppurerende Betændelse. **-lopi** [-lo:bɪ, -lo:pɪ] m. (*linur þroti*) Betændelse, som er blød at føle paa (jfr. *bjúgbólga*) **-seyði** [-sei:ðɪ] n. Afkog for at bringe Skind, der garves, til [illegible] (JSVe. 7[illegible]). **-sótt** [-sou·ht] f., **-veiki** [-vei:ɟɪ, -vei:kɪ] f. phlegmone diffusa. **-þroti** [-þro:dɪ, -þro:tɪ] m. Hævelse paa Grund af Betændelse.

bol hár [bol·hau·r] a. 1. [illegible] 2. [illegible] **-hlíf** [bol·hli·v] f. Skærm for Kroppen, Kollert, Kyrads.

boli (-a, -ar) [bo:lɪ] m. 1. (*tarfur*) [illegible] Børn, naar de [illegible] 2. [illegible] *í glímu*) Mand som *bolast* i Brydning, se *bola*: (Ordspr.) *stenst boli bragð* (GJ.), egl. »der klarer Tyren Knebet«, anvendes om den der forsvarer sig paa en uskön el. uridderlig Maade.

bol jaki [bol·jaɟɪ] m. 1. [illegible] 2. [illegible] Isflage. **-klæði** [-klai:ðɪ] npl. Klæder til Kroppen.

bolla (-u, -ur) [bod·la] f. [illegible] *böku*, se *tvíbaka*.

bolla bakki [bod·labahɟɪ] m. Præsenterbakke. **-dómar** [-dou:maɡ] mpl. Kaffesladder (ThTh. 83). **-fleipur** [-flei:boɡ, -flei:poɡ] n. Fjas (BH.). **-korn** [-kor·dn, -kod·n] n. en lille Kop. **-lagnaður** [-lag·naðoɡ] m. Hjærnespind, Kimære, kimæriske Planlægninger. **-legging** [-leɟ:iŋk] f. 1. [illegible] 2. [illegible] om n-t, særl. uden at man kommer til endeligt Resultat. **-leggja** [-leɟ:a] vt. overveje: *b. um e-ð*, raadslaa om n-t. **-par** [-pa:r] n. et Par Kopper (ɔ: Kop med Underkop). **-parabakki** [-pa·rabahɟɪ] m. = **bollabakki. -skrúfa** [-sgru:va] f. 4 Par Kopper, den enes Side sat ind i Aabningen paa den anden. **-sótt** [-sou·ht] f. grodet Afføring.

bolli (-a, -ar) [bod·lɪ] m. 1. Kop, is. Kaffekop: *þigðu í bolla*, faa en Taar Kaffe; *hita sjer í bollann*, koge sig en Kop Kaffe, en Taar Kaffe: *eg skal hugsa til að færa þér í bollann þinn* (ɔ: *kaffi*) *þegar eg kem heim* (ValDagr. 47); *lesa í bolla*, spaa i Kaffegrums. — 2. (*ílát*) Beholder, spec. [illegible] 3. [illegible] XII. 57). 4. (*som Maal*) [illegible] 5. npr. *Bolli*.

boll ok (-s) [bod·lo·k, bohdlo·k (Af.)] n. fattig Husholdning (is. paa en Gaard): *hafa* (el. *sitja við*) *b.*, kæmpe for Udkommet, hutle sig igennem: [illegible] *bolloki* (af et Privatbrev fra 1885). **-oka (a)** [-o·ga, -o·ka, (Af.) bohdlo·ka] vi. være fattig og daarlig Gaardbruger, hutle sig igennem: *hann bollokaði* [illegible]

bólma (a) [bou·lma] [illegible] (Ár., AM. 226b, 8vo)

bol magn [bol·magn] n., †**-megn** [-megn] n. 1. (*líkamlegt afl*) Legems[illegible] 2. [illegible] *beita öllu bolmagni sínu*, anspænde alle sine Kræfter, *hafa ekki b. til e-s*, ikke have Kræfter (Midler) nok til at iværksætte n-t; *eg hefi ekkert andlegt* [illegible] (FRvG. 63). 3. (*áhrif*) Indflydelse.

bólmjurt [bou·lmjʏrt] f. (bot.) Bulmeurt (hyoscyamus niger, L.).

bólmstur [bou·lmsdoɡ] n. = **bólstur.**

bólnasótt [bou·lnasou·ht] f. = **bólusótt.**

bolreim [bol·rei·m] f. Snörebaand til et Livstykke (Bul).

ból selur [bou·lse·loɡ] m. Sælhundeunge, mens den endnu ligger paa Rugepladsen: *þeir* (*ungar*) *sem ekki fara úr bóli sínu, eru kallaðir bólselir* (ÞThLýs. II. 474). **-setja** [-se·dja, -se·tja] vt. bosætte, indsætte.

bol sótast (a) [bol·sou·dast, -sou·tast] vrefl. = **bölsótast. -sóti** [-sou·dɪ, -sou·tɪ] m. = **bölsóti.**

ból spakur [bou·lsba·goɡ, -sba·koɡ] a. som holder af at ligge længe i Sengen. **-staður** [-sda·ðoɡ] m. 1. (*bústaður*) Bopæl, Bolig, Opholdssted. — 2. (*jörð*) Gaard: *með beztu bólstöðum hér á landi* (JÁÞj. I. 476).

bolsterkur [bol·sdeɾgoɡ] a. kropstærk (i Mods. til Hænder og Fødder).

bólstra (a) [bou·lsdra] 1. vt. med dat. a. (*hlaða í bólstra*) sætte i store Stakke, stakke. — b. (*hjúpa*) indhylle, svøbe: *hretskýja hettunni | gráserkur nyrzti einn bólstrar um brá* (StStAndv. II. 22). — 2. v. impers. med acc. (*hrúgast upp*) dynges sammen, hobe sig sammen: *skýin bólstrar.* — 3. pp. *bólstraður*, med Skybanker.

bólstrahrönn [bou·lsdrahrön·] f. Skybanke.

bólstrengur [bou·lsdreiŋgoɡ] m. Foretrosse, Foresime.

bólstur (-urs, -rar (m.) el. pl. ds. (n.)) [bou·lsdoɡ] m. og n. 1. (*koddi*, [illegible]) Pude, Dyne, [illegible] (BTh. 20). 2. [illegible] større Høstak [illegible] *þrjátíu bólstrar, . . . einn og heil hey* (GFrÁtt. 141). — 3. (*samanþjöppuð vindleg ský*) tykke Skyer, [illegible] 4. [illegible] konveks Forhøjning paa en Isflade. **-ver** [-ɡ-ve:r] n. Dynevaar, Pudevaar.

bolstuttur [bol·sdʏhdoɡ] a. med kort Krop, lav i Sædet.

bólstæði [bou·lsdai:ðɪ] n. Bolig.

bolt [bol·t] adv. i Talem. *holt og bolt*, uden at göre Forskel mellem de enkelte Ting, gennemsnitlig, op og ned: *kaupmaðurinn keypti kindurnar holt og bolt á tólf krónur*, Købmanden købte Faarene gennemsnitlig til 12 Kr. (jfr. d. hulter til bulter, nt. hulter de bulter; — jfr. ogs. *jafnbolt*).

bolta klippa [bol·dakl̥ɪhba] f. (tekn.) Boltesaks. **-leikur** [-lei:goɡ, -lei:koɡ] m. 1. = *pinnaleikur* (ÓDavSk. 135). — 2. Boldspil, is. Langbold. **-trje** [-trje:] n. Boldtræ.

bolti (-a, -ar) [bol·dɪ] m. 1. (*knöttur*) Bold. 2. (*járnnagli*) Bolt, Jærnbolt. — 3. (*strokjárn með tungu*) Strygejærn med Bolt; ogs. Bolten alene. — 4. (*hár og gildur maður*) höj og svær Mand (Rvk, Vf.).

bólu barn [bou:lobar·dn, -bad·n] n. koppesygt Barn. **-dauður** [-döy:ðoɡ] a. død af Koppepest. **-dögg** [-dök·] f. stærk Regn. **-efni** [-eb·nɪ] n. Vakcine, Koppevædske. **-fje** [-fje:] n. Faar som har Koppepest. **-fjöður** [-fjö:ðoɡ] f. Vakcinationsnaal. **-fólk** [-fou·l̥k, -foul̥k] n. Mennesker som lider af Kopper, Koppepatienter. **-glas** [-gla:s] n. lille Flaske med Buler el. ophöjede runde Pletter. **-grafinn** [-gra:vɪn] a. 1. (*með ör eftir bólu*) koparret. 2. [illegible] (ÞThLýs. I. 139). **-hjálmur** [-hjaul·moɡ] m. bulet Hjelm. **-koma** [-ko:ma] f. Koppesygdommens Ankomst (til Landet) (Esp. V. 142).

bolungur (-s, -ar) [bo:luŋgoɡ, -uŋs] m. = *bulungur*, Brændestabel, Tømmerstabel, en Bunke hugget Krat.

bólupeli [bou:lope:lɪ] m. = **bóluglas.**

bolur (-s, -ir) [bo:loɡ, bol·s] m. 1. (*trje-stofn*) Bul, Stamme. 2. (*búkur, kroppur*) Krop: (Talem.) *ganga milli bols og höfuðs á e-m*, göre en et Hoved kortere; — is. overf.: göre det af med en, göre en magtesløs. — 3. a. (*ermalaus upphlutur*) Vest el. Tröje (uden Ærmer) navnlig brugt af Kvinder, Bul. — b. (*prjónafat næst kroppnum*) strikket Klædningsstykke, der [illegible] Kroppen, Uldtröje. 4. (*sokkbolur*) Strömpeskaft, undertiden ogs. om den hele Strömpe (Rang.).

bólu setja [bou:lose:dja, -se:tja] vt. indpode med Kokopper, vakcinere. **-setjari** [-se:djarɪ, -se:tjarɪ] m. Vakcinatør. **-setning** [-sehdniŋk] f. Indpodning med Kokopper, Vakcination.

bólusetningar seðill [bou:losehdniŋgaɡse:ðɪdl̥] m. = **bólusetningarvottorð. -stofnun** [-sdob·non] f. Kokoppeindpodningsanstalt. **-umdæmi** [-ʏ·mdaimɪ] n. Vakcinationskres. **-verkfæri** [-veɡ·kfairɪ] n. Indpodningsredskab. **-vottorð** [-von·torð] n. Vakcinationsattest.

bólu sjúkur [bou:losju·goɡ, -sju·koɡ] a. syg af Kopper, Koppepatient. **-skoðunardagur** [-sgo·ðonarda:qoɡ] m. Dag hvor Vakcinationens Resultater efterses. **-sótt** [-sou·ht] f., **-veiki** [-vei:ɟɪ, -vei:kɪ] f. Koppesygdom, Kopper (variola). **-veikur** [-vei:goɡ, -vei:koɡ] a. syg af Kopper. **-vænn** [-vaid·n] a. som rimeligvis har Kopper: *bóluvænt fólk.* **-þang** [-þauŋ·k] n. Blæretang (fucus vesiculosus). **-ör** [-ö:r] n. Kopar.

bol vöxtur [bol·vöχsdoɡ] m. Kroppens Vækst el. Skikkelse. **-öxi** [bo:l-öχsɪ] f. Bulokse, Tømmerokse.

1. ?**bóma (-u, -ur)** [bou:ma] f. 1. a. (*á skipi*) Bom. — b. (*brandauki*) Klyverbom. — 2. (*í vefstól*) Væverbom.

2. **bóma (a)** [bou:ma] vt. vinde Rendegarnet om Væverbommen (Árn.).

bómolía [bou:mo·lia] f. Bomolie.

bompa (a) [boŋ·ba, bom·pa] vi. dumpe ned (BH.).

boms [bom·s] n. Bums, hul Lyd.

bomsa (a) [bom·sa] [illegible] ytre en utrivelig Lyd: *það bomsaði* [illegible] *hún* [illegible] han udstødte et Udraab af Overraskelse: [illegible] *hún við og sagði lilíló* (ÓDavÞul. 241).

bómull [bou:mʏdl̥] f. Bomuld.

bómullar dúkur [bou:modlardu:goɡ, -du·koɡ] m. Bomuldstøj. **-fat**

[-ǫ-fa:t] n. Klædningsstykke af Bomuld. — pl. *bómullartöt*, Bomuldsklæder. **-skyrta** [-sɟɪǫ·da] f. Bomuldsskjorte. **-spunahús** [-sbʏ:nahu·s] n. Bomuldsspinderi.

bón (-ar, -ir) [boᵘ:*n*] f. (jfr. *bæn)* Bön (baade det at bede og det der bedes om): *gerðu bón mína*, gor n-t for mig; *biðja e-n bónar*, bede en om n-t; (Ordspr.) *fáir neita fyrstu b.*, faa siger nej til den förste Bön.

bóna karl [boᵘ:nakar·dλ, -kad·λ] m. den øverste Knag paa et Leskaft (Skag., Eyf.) — *kerlingarhæll*. **-kjálki** [-ȶauλ·ɟɪ, -ȶaul·ȶɪ] m. Person der vedholdende trygler el. tigger om n-t. **-kvabb** [-kvap·] n. idelige smaa Anmodninger, Tiggeri, Plageri. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mand som aftjæner et Dagsarbejde, som han er pligtig til, ved Høslæt (ÓDav.). **-nauð** [-nöy:*ð*] f. = **bónakvabb.**

bónar brjef [boᵘ:narbrjɛ:*v*] n. Bönskrift, Andragende; (*umsókn*) Ansogning. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mand som beder om n-t; Tigger. **-vegur** [-vɛ:qøǫ] m. den Fremgangsmaade at anvende Bönner el. Formaninger: *fara bónarveg að e-m*, søge at formaa en til n-t ved Bönner el. Overtalelse.

bónastagl [boᵘ:nasdag·λ] n. paatrængende Bönner, Trygleri.

bón bjargamaður [boᵘn·bjargama:ðøǫ] m. Person, som ikke kan klare sig uden andres Hjælp: *hvað eigum vér að vera lengi bónbjargamenn fyrir Dönum* (Alþ. '11, B. II. 1778). **-bjargir** [-bjarɟɪǫ] fpl. i Forb.: *lifa á bónbjörgum*, tigge sig igennem, hutle sig igennem ved andres Hjælp.

bónda [boᵘn·da] gen. sg. af *bóndi*, bruges hyppigt i Sms. som förste Led og forandres i Reglen i pl. til *bænda-* (s. d. O.), jfr. dog f. Eks. *bóndadóttir* og *bændadætur*. **-beygja** [-bɪɪ·ja] f. *setja* el. *taka e-n í bóndabeygju*, tage en fat bag om Halsen og under Knæledene og böje ham sammen. **-býli** [-bi:lɪ] n. Bondegaard. **-biti** [-bɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. Nyrestykket af en nyfodt Kalv med vedhængende Slag, ofte frem til det tredje Ribben. Alt dette rulles sammen til en Polse, der saa koges el. steges. Ordet betyder egl. »Bondens Bid» og Benævnelsen kommer af, at dette Stykke som det bedste tilkommer Bonden (Husets Herre) (jfr. *nýrnabein*). **-bragur** [-bra:qøǫ] m. en Bondes el. Husbonds Manerer el. Maade at være paa. **-búnaður** [-bu:naðøǫ] m. **1.** (*búningur bónda*) Bondedragt. — **2.** (*búskapur*) Landbodrift. **-búningur** [-bu:niŋgøǫ] m. Bondedragt. **-bær** [-bai:r] m. Bondegaard. **-dagur** [-da:qøǫ] m. den förste Dag i *Þorri*. **-dóttir** [-doᵘhdɪǫ] f. **1.** en Bondes Datter, Gaardmandsdatter. — **2.** (*dóttir húsráðanda*) Husets Datter; — pl. *bændadætur*, Bonders Dotre. **-eign** [-ɪɪg·v] f. en Bondes Ejendom, spec. som Mods. til *kirkjujörð, landssjóðsjörð* osv. **-garður** [-gar·ðøǫ] m. Bondegaard. **-glíma** [-gli:ma] f. = **bændaglíma.** **-hjón** [-ɧoᵘ:*n*] npl. Ægtefolk af Bondestand. **-hnúta** [-hvu:da, -hvu:ta] f. Laarbenets nederste Ende: *þar sem mætist b. og lángleggur* (JÁÞj. II. 554); *Siggi henti skafinnu bóndahnútunni til Lappa gamla* (ÞGjD. 4). †**-hvíla** [-χwi:la, -kvi:la] f. Ægteseng. **-kirkja** [-ȶɪǫ·ja] f. Kirke der er Bondeejendom. **-kona** [-ko:na] f. Bondekone. **-laus** [-löy·s] a. uden Ægtemand. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. **1.** (*eins og sveitabóndi*) lignende en Bonde i sin Optræden. — **2.** (*höfðinglegur*) værdig, flot i sin Optræden, jfr. *bóndi* 3. — **3.** lignende en Ægtemand. — adv. *-lega*. **-líf** [-li:*v*] n. en Bondes Liv, Almuens Liv. **-lirfa** [-lɪr·va] f. (Skældsord) Bondetamp. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Bondemand. **-mynd** [-mɪn·t] f. **1.** (*um búanda*) ubetydelig, ussel Bonde. — **2.** (*um eiginmann*) solle Ægtefælle, Toffelhelt. **-múgur** [-mu:(q)øǫ] m. Bondeflok. **-nafn** [-nab·v] n. Bondenavn. **-nefna** [-nɛb·na] f. som kun er Bonde el. Ægtefælle af Navn, jfr. *bóndamynd*. **-skörungur** [-sgö:ruŋgøǫ] m. fremragende Bonde. **-snið** [-snɪ:*ð*] n. = **bóndabragur.** **-sonur** [-so:nøǫ] m. Bondesön, Gaardmandssön. **-tala** [-ta:la] f.: *vera í bóndatölu*, regnes mellem Bønder. **-val** [-va:*l*] n. fremragende Bonde: *gott b.*, mange fremragende Bønder. **-vinna** [-vɪn:a] f. Landarbejde. **-vist** [-vɪs·t] f. Bondekost.

bóndi (-a, bændur) [boᵘn·dɪ, bain·døǫ] m. **1.** (*b. í sveit*) Bonde, Gaardmand, Landbruger, Landmand: (Ordspr.) *flestir* (*allir*) *eru bændur til jóla* (GJ.), de fleste er velforsynede til Jul. — **2.** (*húsbóndi*) Husbond, Husfader: *hún er bæði bóndinn og húsfreyjan á heimilinu*, hun styrer det hele. — †**3.** i det 16. og 17. Aarh. Benævnelse for Folk i fremragende Stillinger, navnlig om Sysselmænd: saal. *bóndinn Ari* om *Ari Magnússon* fra *Ögur*, jfr. *bóndalegur*. — **4.** (*eiginmaður*) Ægtemand, Mand. — **5.** Anføreren for et Parti i *bændaglíma*, s. d. O. — †**6.** (i Skakspil) Bonde, nu altid *peð* (ÓDavSk. 285).

?**bónet (-s)** [boᵘ:nɛ·t] n. Hat uden Skygge, Hue (e. bonnet), Doktorhat (BH.).

bón góður [boᵘŋ·goᵘ·ðøǫ] a., **-greiðugur** [-grɛi·ðøqøǫ] a. tjænstvillig. **-gæði** [-ɟai·ðɪ] npl., **-gæska** [-ɟaisga] f. Tjænstvillighed. **-háls** [boᵘ:v-(h)auls] m., **-kjálki** [boᵘŋ·ȶauλɟɪ, -ȶaulȶɪ] m. = *bónakjálki*: (Ordspr. med Ordspil) *bónkjálkar brotna síst* (SchMál.) (egl. *bónkjálkar* (ɔ: Plageaander, Tryglere) er de *kjálkar* (ɔ: Kæber) der er mindst udsatte for at brækkes), Tryglerens Keje er krabatest. **-leiður** [boᵘn·lɛi:ðøǫ] a. træt af at bede (trygle): *Já, eg kem b. til búðar* (GFrÁtt. 134, jfr. *Njála*).

bónorð [boᵘ·norð] n. Frieri.

bónorðs brjef [boᵘ:nor(þ)sbrjɛ:*v*, -oǫs-] n. Frierbrev. **-ferð** [-fɛr·*ð*] f., **-för** [-fö:r] f. Frieri, Frierrejse: *fara b.*, gaa paa Frieri. **-mál** [-mau:*l*] n. Sag angaaende Frieri, Frierisag, ofte i overf. Bet. Ærinde: *þá er jeg nú kominn að bónorðsmálinu*, saa er jeg naaet til Frieriet (el. mit Ærinde). **-stjá** [-orþ-sdjau:, -oǫ-] n. i Udtrykket: *vera í bónorðsstjái*, gaa paa Frierfodder (= *vera á biðilsbuxunum*).

bón seðill [boᵘn·sɛ·ðɪdλ] m. Seddel med Anmodning om n-t; — *b.* (*í bókasafni*), Rekvisitionsseddel, Rekvisition (paa et Bibliotek). **-tregða** [-trɛqða, -trɛgða] f. Utilböjelighed til at opfylde en Bön. **-tregur** [-trɛ·qøǫ] a. utilböjelig til at opfylde Bønner. **-þægni** [-þaignɪ] f. Tjænstvilligshed, Tjænstagtighed. **-þæginn** [-þai·jɪ*n*] a., **-þægur** [-þai·qøǫ] a. tjænstvillig.

bopp (-s) [bohp] n. **1.** (*afturkast*) Hop, Tilbagespring af et elastisk Legeme, Bold el. desl. — **2.** (*lágur hósti eða hiksti*) lav Hosten el. stærk Hikken: *b. heyrði eg á bala einum, það var að heyra sem þjófur hóstaði* (ÓDavÞul. 241). — **3.** (*tófugagg*) Rævenes Goen, Skræben (sj. om Hunde, jfr. *bofs*).

boppa (a) [bohba] vi. **1.** (*kastast aftur*) hoppe, kastes el. springe tilbage, om elastiske Legemer. — **2.** (*ganga upp og ofan*) bevæge sig op og ned: *skipið boppar á sjónum*. — **3.** (om Ræve) go, skræbe (sj. om Hunde — *bofsa*): *hjó hann augun úr heimskri tóu svo hún boppaði við* (ÓDav. Þul. 241).

bops (gen. sg. og pl. ds.) [bof·s] n. = **bofs.**

bopsa (a) [bof·sa] vi. = **bofsa.**

bor (-s, -ar) [bo:r] m. Bor, Borejærn.

bór (-s) [boᵘ:r] n. (kem.) Bor.

1. **bora (-u, -ur)** [bo:ra] f. **1.** (*hola*) Borehul, smalt Hul. — **2. a.** (*gjóta*) Hul, lille Fordybning. — **b.** (*lítil kytra, greni, hreysi*) lille, snæver Vaaning el. Værelse, Hybel: *jeg bjó uppi á kvisti í svolítilli boru*, jeg boede paa Kvisten i et lille Hul (el. Hybel). — **3.** (*rassgat*) Rövhul (anus): *fara í boru, fara í bölvaða boru*, gaa Pokker i Vold: *já eg ætlaði að segja að þú skyldir fara í bölvaða boru* (JThMk. 275). — **4.** (*rass*) Rumpe, Röv: *berðu þig að sitja á helvítis borunni rjettari í skipinu* (PGAnn. 80). — **5.** som Skældsord: Skarn, Skarnsmenneske, Afskum: *helvítis boran!*

2. **bora (a)** [bo:ra] vt. og vi. **1.** (*bora með bor*) bore: *b. fyrir nagla*; — i overf. Bet.: *bora upp í nefið á sjer*, pille Næsen; — impers. *e-n borar í eyrum*, Øret klor indvendig, efter Folketroen som Tegn paa nyt, spec. Efterretning om et Dødsfald. — **2.** med dat.: *bora e-u inn*, bore, putte n-t ind; *hann hafði borað því langt niður í koffortið*, han havde stoppet det langt ned i Kufferten. — **3.** refl. *borast*. **a.** (*troða sjer*) trænge sig frem el. ind, navnlig paa Steder, hvor man ingen Ting har at göre. — **b.** *borast við e-ð* = *böglast við e-ð*, göre n-t med Anstrængelse og paa en klodset Maade (ÓDav.). — **4.** (*prjóna seint og sigalega*) strikke langsomt (ÓDav.).

borbrunnur [bor·brʏn·øǫ] m. artesisk Brönd.

borð (-s, pl. ds.) [bor·*ð*] n. **I. 1. a.** (*fjöl*) Bræt (pl. Brædder): *klæða vegg borðum*, panelere (forskalle) en Væg. — **b.** (*skákborð osfr.*) Skakbræt osv. — **2.** (*skipshlið, borðstokkur*) **a.** Side, Ræling af et Skib el. en Baad; i Kenninger som: *borða björn*, Skib, Baad; — *fara um b.*, gaa om Bord; †*koma á b.*, komme om Bord; *fyrir b.*, over Bord; *innan borðs*, inden Borde, i Skibet; *utan borðs*, uden Bords; *róa á. b. með e-m*, ro paa samme Side som en; (Ordspr.) *þeir eru færir, sem róa á það borðið*, det er dygtige Folk, som ror paa den Side (oftest i overf. Bet.: som tager sig af den Sag, der skal dygtige Folk dertil osv.) (Eimr. X. 143). *hafði Jón Gísla á b. með sér*, J. havde Gisle paa sin Side af Skibet (GKonÆf. 51); *á bæði b.*, paa bægge Sider; *þeir hlóðu skipin sem b. báru*, de lastede Skibene med saa meget, som de kunde bære; *það er varla b. fyrir báru*, Rælingen staar knapt op af Vandet, Skibet er meget svært belastet; (Ordspr.) *b. skal ætla fyrir báru* el. *betra er að hafa b. fyrir báru* (GJ.), egl. man skal ikke belaste et Skib mere end at Rælingen staar over Vandet, saal. at Bølgerne ikke kan skylle ind over Skibet, ɔ: ivrig Stræben er kun god med Forsigtighed. — **b.** i forsk. mer el. mindre overf. Bet: *á annað b.*, paa den anden Side; — i Betingelsessætninger: siden ... engang, i det hele taget, overhovedet; *fyrst hann á annað b. er orðinn ...*, siden han nu engang er blevet ...; *ef jeg á annað b. geri það*, hvis jeg overhovedet gör det; *á borði*, naar det kommer til Udforelsen, i Virkeligheden; *í orði og á borði*, teoretisk og praktisk; *það er í orði, en ekki á borði*, paa Skrömt, men ikke i Virkeligheden; *mestur í orði, en raunlítill á borði*, stor i Ord, men uduelig (naar det kom) til Handling (ÞGjD. 74); *vera efst á borði*, være overvejende fremherskende; *það, sem nú er efst á borði, er bindindismálið*, Afholdssagen er nu det, der tiltrækker sig mest Opmærksomheden, er mest i Forgrunden; *mikill fyrir borði*, en mægtig Mand, jfr. †*mikill* (*lítill, nokkur*) *borði*; — *hafa hraða á borði*, være hurtig i Vendingen, skynde sig; *ganga að borði við e-n*, falde til Föje, give efter for en; *það mun taka skamt frá borði*, det vil kun hjælpe lidt; *bera* (*e-n hlut, mál e-s*) *fyrir b.*, tilsidesætte, forurette; göre det af med: *forgangsrjettur hans er fyrir b. borinn*, hans Fortrinsret er tilsidesat (Stj. '05, A. 200); ... *hvernig þessar ástríður áttust við í sálu hennar, þángað til hatrið varð fyrir b. borið* (blev fortrængt) (JHall. 312); *vera allur fyrir borði*, være helt fortvivlet: *sýslumaðr spyr hvert hann gæti ei prédikað blaðalaust ... neitaði prestr því, ok var nú allr fyrir borði* (EspS. 134); *bera e-ð frá borði*, opnaa n-t; *bera sigur frá borði*, sejre; *bera skarðan hlut frá borði*, maatte lade sig nöje med den mindste Lod, gaa Glip af n-t; — lide et Nederlag; *e-ð liggur við b.*, der mangler ikke meget i at n-t sker; *Danir höfðu að ástæðulausu slitið upp úr samningum við Íslendinga, en sam legið hafa við b.* (har været undervejs, har været i Vente) *síðan stöðulögin komu út ... og voru nú í byrjun* (Alþ. '11, B. II. 911); *vera á borð við e-ð* el. *e-n*, være i Linje med, omtrent som, noget lignende som n-t el. en. — **3.** (*hlið á einhverju, einkum fötum*) **a.** Side, det ud- el. indvendige af n-t, is. Klæder: *hattbarð, fóðrað með klæði á bæði b.* (paa bægge Sider) (BrJ. i Eimr. XIII. 99—100). — **b.** Lag: *útskornu litklæðin voru gerð á þann hátt, að í ytra b. fatanna voru skornar langar rifur, ýmislega lagaðar, og þær svo látnar gapa svo í sundur að innra borðið sæist í gegnum það* (Indersiden el. det indvendige Foder) (JTrGst. I. 182). — **c.** (*rönd*) Kant: *hann reið fram á dalsborðið*, han red ud paa Skrænten. — **4.** (*skjöldur*) Skjold. — **5.** (*rúm á skipi*) Plads paa et Skib: *það* (*hún*)

Jón . . . að flytja sig í land . . . hét hann því og kvað sig mundi ei b. bresta (GKonÆf. 47). — **6.** det tomme Rum foroven i et Kar, et Glas, en Flaske el. lign.: *það var gott b. á tunnunni,* Tønden var ikke fyldt til Randen; *hinum varð að glotta við borðið, sem kom á flöskuna hjá honum* (ÞGjÚf. 38); (Ordspr.) *fult skal frjálsum bera, þó skal b. á vera,* der skal Maade med alting; — ogs. om selve Indholdet: *tók kerling nú gott b. af tunnunni* (JÁÞj. II. 510). — **II. 1.** (*matborð*) Bord: *bera á b.,* dække Bord; *bera af borði (borðum),* tage af Bordet; *sitja yfir (undir) borðum,* sidde til Bords; *bera vel á b. fyrir e-n,* bakke (dække) op for en, kræse op for en; *segja upp frá borðum,* ønske Velbekomme: *Sjera Jósteinn „sagði upp frá borðum"* (ÞGjÚf. 62); *ei eitthvað brestr á borði* (hvis noget mangler, ɔ: hvis ikke alting er som han vil have det), *ballr mér er hann sjálfum orðinn* (GThBúi 35); (Ordspr.) *margur er hjá á orði, sem hann er ekki á borði,* ɔ: mangen bliver omtalt, hvor han ikke er til Bords (til Stede); *ei mun hlutur þinn undir borði liggja,* med dig el. dine Sager har det ingen Fare, du vil sikkert kunne klare dig. — **2.** *leggja e-ð á b. með sjer,* betale for sig med n-t (is. med Madvarer); *lúka e-m e-ð til borðs,* betale n-t til en som Bordpenge: *lýkur Möðruvallaklaustur Grímseyjarprestum til borðs eftir fornum vana fimm hundruð* (ÞThFerð. I. 250); *rjúpan er allstaðar talin með beztu fuglum til borðs* (regnes blandt de bedste spiselige Fugle) (JSVb. 89).

borða (a) [bor·ða] vt. og vi., i A-Skaft. ogs. med dat.: *b. e-u,* spise; *b. upp,* opspise; *b. hjá (sjálfum) sjer,* holde sig selv med Kost.

borða band [bor·ðaban·t] n. Bræmme.

borða breiður [bor·ðabrei:ðoϱ] a. med bred Ræling. **-bunki** [-buŋ·gɪ, -buŋ·ķɪ] m. Bræddestabel, opstablede Brædder.

borða hattur [bor·ðahahdoϱ] m. bræmmet Hat. **-lagður** [-laq·ðoϱ, -lag·ðoϱ] a. besat med Bræmme(r), guldbroderet, galoneret. **-legging** [-lɛɠ:iŋk] f. Guldbrodering, Galonering. **-leggja** [-lɛɠ:a] vt. besætte med Bræmmer, (guld-)brodere, forsyne med (Guld-)galoner. **-lykkja** [-lɪhɠa] f. Slöjfe.

borða mót [bor·ðamoᵘ:t] n. (naut.) Stød. **-munur** [-mʏ:noϱ] m. **1.** (*munur á borðhæð skipa*) Forskel paa Rælingernes Höjde. — **2.** (*vansmíði á bát*) Fejl ved Baade, bestaaende i, at Roningen falder lettere paa den ene Side end den anden, paa Grund af, at de er byggede forskelligt. **-samskeyti** [-sam·sɠeidɪ, -sɠeitɪ] n. Naad.

borð búnaður [bor·(ð)bu·naðoϱ] m. Bordtöj. **-bæn** [-bai·n] f. Bordbön: *lesa b.,* fremsige en Bordbön. **-dans** [-dans] m. **1.** (*dans eftir borðun*) Borddans, Dans efter Bordet. — **2.** (spiritistisk) Borddans, Bevægelse af et Bord (fremkaldt af Aander). **-dregill** [-drei·jɪdʎ] m. Bordløber. **-drykkur** [-drɪhgoϱ] m. Borddrik. **-dúkur** [-du·goϱ, -du·koϱ] m. Borddug; Bordtæppe. **-fagur** [-(þ)-fa·qoϱ] a. med smukke Sider, med smuk Ræling, smukt bygget. **-fastur** [-fasdoϱ] a. i fast Kost. **-fiskur** [-fɪsgoϱ] m. »Rælingfisk«, Fisk, som slipper af Krogen, naar den kommer op til Rælingen: (Ordspr.) *guð borgar fyrir borðfiskinn,* Gud erstatter Rælingfisken. **-fje** [-fjɛ·] n. Bordpenge, Taffelpenge. **-fjöl** [-fjö·l] f. Bordskive, Fjæl. **-fletta (i)** [-flɛhda] vt. tildanne som Bræder, skære ud til Bræder. **-fótur** [-foᵘ·doϱ, -foᵘ·toϱ] m. Bordben. **-færi** [-fai·rɪ] npl. Spiseredskaber: *En með því að ekki voru fleiri borðfæri til en boðsmenn þurftu á að halda* (JThPs. 254). **-gestur** [bor·(ð)ɠesdoϱ] m. Bordgæst. **-hald** [-þ-(h)alt] n. **1.** (*það að matast*) Maaltid: *borðhaldið var langt,* man sad længe til Bords. — **2.** (*veisla*) Festmaaltid, Gilde. °**-haldsjörð** [-(h)alsjör·ð] f. Mensalgods, *borðljen.* **-hár** [-(h)au·r] a. höjbygget (om Skibe). **-hleri** [-(þ)-hʎɛ·rɪ] m. **1.** Bordklap: *hann sat og skrifaði við borðhlera* (Lögr. '13, 161 Fodn.). — **2.** firkantet Bordplade uden Ben: *Hann sat og skrifaði við borðhlera inni í baðstofunni* (GGunn. 165). **-hnífur** [-hvi·voϱ] m. Bordkniv, Spisekniv. **-hæð** [-þ-(h)ai·ð] f. Rælingshöjde.

borði (-a, -ar) [bor·ðɪ] m. **1.** (*ræma í leggingar*) Baand, Bræmme, Bort: *gyltur b.,* Guldbræmme, Guldgalon; — i digteriske Omskrivninger som Kenning for Kvinde, f. Eks.: **borða eik.* — **2.** (*mjó ræma*) Strimmel (af n-t), Baand; (Bogb.) Hæftebaand, Bændel. — ***3.** (*skjöldur*) Skjold.

***borð jór** [bor·ðjoᵘ·r] m. Skib. **-kanna** [-(þ)-kan·a] f. Bordkande. **-ker** [-ķɛ·r] n. Bordkar. °**-klútur** [-klu·doϱ, -klu·toϱ] m. Serviet. **-knífur** [-kni·voϱ] m. = **borðhnífur.** **-legur** [-(ð)-lɛqoϱ] a. som tilhører Bordet. **-ljen** [-ljɛ:n] n. Mensalgods. **-lægur** [-lai·qoϱ] a. som kan anvendes til Sideplanke i et Skib. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. Kostgænger. **-mikill** [-mɪ·ɠɪdʎ, -mɪ·ķɪdʎ] a. = **borðhár.** **-munur** [-mʏ·noϱ] m. = **borðamunur.** **-mæling** [-mai·liŋk] f. Maalebordsmaaling, mods. Kædemaaling (*keðjumæling*) (Lögr. '16, 89). **-nautur** [-nöy·doϱ, -nöy·toϱ] m. Bordfælle. **-prýði** [-(þ)-pri·ðɪ] f. †**1.** (*kurteisi við borðið*) smukke Bordskikke, Høviskhed ved Bordet. — **2.** (*það, sem borð er prýtt með*) alt hvad der tjæner til Udsmykning af et Bord, Bordsmykke, Bordopsats el. lign. **-regla** [-ð-rɛgla] f. Bordregel, Regel ved et Maaltid. **-renna** [-rɛn·a] vt. forhöje Rælingen paa et Fartöj (Nl.). **-renningur** [-rɛn·iŋgoϱ] m. Bordløber (= *borðdregill*). ***-róinn** [-roᵘ·ɪn] a. roet paa bægge Sider. **-ræða** [-rai·ða] f. Bordtale, Samtalen over Bordet. **-rönd** [-rönt] f. Bordkant. **-saga** [-(þ)-sa·qa] f. Genstand for Fortælling el. Diskussionsæmne under Maaltidet: *bréfið mitt var haft að borðsögu* (TSæm. 154). **-sálmur** [-saulmoϱ] m. Bordsalme, Bordbön. **-salur** [-sa·loϱ] m. Spisesal. **-seðill** [-sɛ·ðɪdʎ] m. Spiseseddel.

borðsendi [bor·(þ)sɛndɪ, boϱ·s-] m. Bordende.

borðsetja [bor·(þ)sɛ·dja, -sɛ·tja] v. **1.** vt. sætte en til Bords, bænke, is. pp. *borðsettur: vera b. með e-m,* blive bænket med en. — **2.** vi. opstille Borde (til et Festmaaltid): *þar var borðsett áður en gestirnir komu frá kirkjunni* (JÓl.).

borðsfótur [bor·(þ)sfoᵘ·doϱ, -foᵘ·toϱ, boϱ·s-] m. Bordben.

borð síður [bor·(þ)sɪ·ðoϱ] m. Bordskik. **-sitjandi** [-sɪ·djandɪ, -sɪ·tjandɪ] m. **1.** (*samsætismaður*) Bordgæst, Deltager i et Festmaaltid. — **2.** *borðsitjendur e-s,* Folk, der sidder ved ens Bord, Bordfæller: *b. biskups.* °**-skápur** [-sgau·boϱ, -sgau·poϱ] m. Buffet, Skænk. **-skrift** [-sgrɪft] f. Bordskrift, Skrift fremkommen ved Borddans.

borðsmaður [bor·(þ)sma·ðoϱ, boϱ·s-] m. **1.** Mand som ror paa samme Side: *jeg og Benjamín vorum borðsmenn,* jeg og B. roede paa samme Side (SIng. I. 140). — **2.** (*samsætismaður*) Bordgæst, Deltager i et Festmaaltid.

borð spá [bor·(þ)sbau·] f. Bordspaadom, Spaadom ved Hjælp af et Bord. **-spegill** [-sbɛi·jɪdʎ] m. Konsolspejl. **-stofa** [-sdo·va] f. **1.** (*stofa, sem matast er í*) Spisestue. — **2.** (*stofa, þar sem matur er seldur*) Spisekvarter: *þeir Sigurður og Espólín gengu til borðstofu þar Skíðenstræti heitir* (spiste i S.) (EspS. 22). **-stofuborð** [-sdovobor·ð] n. Spisestuebord. **-stokkafullur** [-sdohgafʏd·loϱ] a. fuld op til Rælingen. **-stokkur** [-sdohgoϱ] m. Ræling, Skanseklædning; — ogs. spec. om den indvendige Kant af Rælingen, Essing: *b. heitir máttarviðir eða umgjörð, sem beygð er innan í bátinn efst og tengd er við stefnin með stafnlokunum.* **-stóll** [-sdoᵘdʎ] m. **1.** (*trönur undir borði*) Buk, hvorpaa et Bord lægges. — **2.** spec.: *setja upp* el. *reisa borðstóla,* böje Knæene opad, naar man ligger paa Ryggen (ÓDavSk. 162). **-stólpi** [-sdoᵘʎbɪ, -sdoᵘlpɪ] m. Bordfod. **-stúfur** [-sdu·voϱ] m. Bræddestump. **-sveinn** [-sveidv] m. Opvarter ved et Bord; *borðsveinar,* Bordbetjæningen. †**-tafl** [-tabʎ] n. Brætspil.

borðun (-ar, -anir) [bor·ðon, -anɪϱ] f. Spisen, Spisning.

†**bordún (-s, -ar)** [bor·dun] m. **1.** (*bassastrengur í hörpu*) Basstrængen i en Harpe (Skaft.) (ÓDavSk. 270). — **2.** (*bassasöngvari*) Bassanger (fr. bourdon).

borð úr [bor·ðu·r] n. Taffelur. **-vers** [-(ð)-vɛϱs, -vɛs·] n. Bordsalme. **-viður** [-vɪ·ðoϱ] m. Bræder. **-vinur** [-vɪ·noϱ] m. Bordven: *vera b. e-s,* være en taknemmelig, fordi vedkommende indbyder en til sit Bord. **-víti** [-vi·dɪ, -vi·tɪ] npl. Mulkt for ikke at komme til Bords i rette Tid, el. for utilborlig Optræden ved Bordet. **-vængur** [-vaiŋgoϱ] m. Bordklap. **-þak** [bor·þa·k] n. Brædetag. **-þekja** [-þɛ·ɠa, -þɛ·ķa] vt. tække, bedække med Bræder. °**-þerra** [-þɛr·a] f. Serviet, Skoddug. **-þjöl** [-þjö·l] f. Ansatsfil. °**-þurka** [-þʏϱga] f. = **borðþerra.**

borg (-ar, -ir) [bor·k, bor·ɠɪϱ] f. **1.** (*byrgi*) Indelukke, spec. til Faar (= *fjárborg*): *hún vísaði honum því í lambhúskofa þar á túninu, það var „borg", svo kölluðust smákofar, er hringum tilkuðust, voru engin viðir í þeim, en hlaðnir saman að ofan, og myndaði ræfrið kringlóttan topp með litlu opi upp úr miðjunni; efnið var oftast mýrar kekkir, en stundum hellugrjót og torf á milli* (BrJÞf. 221). — **2. a.** (*klettaborg*) stejl Klippehöj, spec. en som rejser sig op fra en Slette og danner en naturlig Fæstning. — **b.** (*eldborg, hraunborg*) Hornito: *Víða eru hér á hrauninu smáar borgir (hornitos) einkennilega lagaðar* (ÞThFerð. I. 322). — **3.** (*kastali*) Borg, Fæstning; — i Lege *komast í borg,* komme til Borgen, ɔ: fredlyst Sted, hvor man ikke kan fanges af Modpartiet, Helle. — **4.** (*staður, bær*) By, Stad.

Borga (-u, -ur) [bor·ga] f. npr. Dim. af Kvindenavne, der ender paa el. begynder med *borg: Vilborg, Borghildur.*

borga (a) [bor·ga] vt. **1.** (*gjalda, greiða*) betale: *b. sig,* lönne sig; *b. í pörtum,* afbetale; *b. skuld,* betale en Gæld: (Ordspr.) *borguð skuld ber til sæmdar,* jfr. hvo, som betaler sin Gæld, øger sit Bo; *b. brúsann,* betale Gildet; *b. með sjer,* betale til sit Underhold; *b. með barni,* (spec.) betale som Alimentationsbidrag; *b. upp í lán,* betale som Afdrag af en Gæld; *b. til,* betale i Tilgift, give n-t i Tilgift: (om Naturen) *og þar í sinni háu höll hún heimtar engin reikningsskil, | en fyrirgefur ærsli öll | og enda „borgar til"* (GFrÚh. 182); *b. undir bjerf,* betale (Porto) for et Brev; *b. undir sig,* betale n-t forud som Lærepenge el. i Forventning om n-t (om Haandværkerlærlinge, ny Matroser osv., der skal »hönse«): *það er siður hjer að viðvaningar eins og þú borgi undir sig* (SIng. I. 141). — †**2.** (*ábyrgjast*) borge for, staa inde for.

***borga brjótur** [bor·gabrjoᵘ:doϱ, -brjoᵘ:toϱ] m. Stadødelægger. **-líf** [-li:v] n. Livet i (store) Byer, Byliv. **-loft** [-lof·t] n. Byluft.

borgara brjef [bor·garabrjɛ:v] n. Borgerbrev. **-eiður** [-ei:ðoϱ] m. Borgered. **-konungur** [-ko:nuŋgoϱ] m. Borgerkonge. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. borgerlig. **-lið** [-lɪ:ð] n. Borgervæbning. **-rjettindi** [-rjɛhdɪndɪ] npl. Borgerrettigheder. **-rjettur** [-rjɛhdoϱ] m. **1.** = *borgararjettindi.* — **2.** (jur.) (*einkarjettur*) Civilret, borgerlig Ret. **-styrjöld** [-sdɪr·jölt] f. Borgerkrig. **-stjett** [-sdjɛht] f. Borgerstand. **-stríð** [-sdri:ð] n. Borgerkrig.

borgar búi [bor·garbu:ɪ] m. Indbygger af en Stad, Bybo. **-deild** [-deil·t] f. Bydel, Bydistrikt, Kvarter. **-fjarðarsýsla** [-ϱ-fjarðaϱsis·la] f. npr. Syssel paa Vestlandet (jfr. følg. Ord). **-fjörður** [-fjör·ðoϱ] m. npr. is. Fjord ind fra *Faxaflói,* ogs. dens Opland. **-fólk** [-foᵘʎ·k, -foᵘl·k] n. Indbyggerne af en By, By(be)boere. **-greifi** [-r-grei:vɪ] m. Borggreve. **-hlið** [-ϱ-(h)ʎɪ:ð] n. Byport, Stadsport, Fæstningsport.

borgari (-a, -ar) [bor·garɪ] m. **1.** (*borgarbúi*) Borger. — **2.** (*maður með borgararjettindum*) Borger, Mand med Borgerrettigheder.

borgar ís [bor·gari:s] m. Drivis, svömmende, taarnhöje Isbjærge (mods. *flatís, hellulís,* jfr. ÞThLfr. IV. 121). **-kona** [-ϱ-ko:na] f. Kvinde fra en By. **-leikur** [-r-lei:goϱ, -lei:koϱ] m. = **stórfiskaleikur** (jfr. *borg* 3.). **-lið** [-lɪ:ð] n. **1.** (*setulið*) Besætning. — **2.** (*lið borgarmanna*) Bytropper, »Borgere«. **-lýður** [-li:ðoϱ] m. Byfolk, en Bys Indbyggere. **-líf** [-li:v] n. Byliv, Livet i en By. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Borger, Indbygger i en By. **-múgur** [-mu:(q)oϱ] m. den store Masse i en By. **-múr** [-mu:r] m. Bymur; (*kastalamúr*) Fæstningsmur. **-nes** [-nɛ:s] n. npr. Handelsplads paa Vestlandet (ved *Borgarfjörður*). **-ráð** [-a-rau:ð] n. Byraad. **-rjettur** [-rjɛhdoϱ] m. (jur.) Stadsret, Hofret (jus aulicum). **-rústir** [-rus·dɪϱ] fpl. Ruiner af en By el. Fæstning. **-siður** [-aϱ-sɪ:ðoϱ] m. Skik i en By. **-skríll** [-sgrid·ʎ] m. Bypøbel. †**-smíð** [-smi:ð] f. Opførelse af en Fæstning el. By. **-spítali**

[-sbi:tall] m. Hospital i en By, Kommunehospital. **-stjóri** [-sdjou:rl] m. Borgmester. **-stæði** [-sdai:ðl] n. den Plads, hvorpaa en By (Fæstning) ligger, en Bys Beliggenhed; ogs. Byggeplads til en By. **-veggur** [-r-vɛg:-øo] m. = **borgarmúr.** **-vídd** [-vit·] f. en Bys, Fæstnings, Udstrækning. **-virki** [-vlo·gl] npl. en Bys Fæstningsværker; ogs. Stednavn i *Húnavatnssýsla*, jfr. B. M. Ó. i Árb. Flfj. '80, 99—113.

Borg firðingur (-s, -ar) [bor kfIrðiŋgoo, -ųs] m. Mand fra *Borgarfjörður.* **-firskur** [-flosgoo] a. fra *Borgarfjörður.* **-hlið** [-(h)λɪð] n. **borgarhlið.**

borgið [bor gɪð] sup. og ppn. af **bjarga.**

borgin|mannlegur [bor·gɪnman·lɛqoo] a. selvsikker, selvtillidsfuld i Optræden, vigtig, kry; — adv. *-mannlega.* **-menska** [-mɛn·sga] f. Suffisance, Selvsikkerhed, Vigtigmageri, Kryhed. ***-móði** [-mou:ðl] m. Ravn.

borginorður [bor·gɪnor·ðoo] a. (*gætinn í orðum*) varsom i sine Ord.

?**borg meistari** [bor·gmɛisdarl] m. = **borgarstjóri.** **-ríki** [-ri·gɪ, -ri·ȷ̊ɪ] n. Bystat. ***-rofi** [-ro·vɪ] m. som nedbryder Byer.

borgun (-ar, -anir) [bor·gøn, -anɪo] f. **1.** (*greiðsla*) Betaling. — †**2.** (jur.) (*ábyrgð*) Borgen, Kaution.

borgunar gjald [bor·gønargal·t] n. Betalingssum. **-heimta** [-o-(h)ɛiᶆ·da, -(h)ɛim·ta] f., is. i pl., *borgunarheimtur,* Indkrævelse af Betaling, Oppebørsel. **-laus** [-r-löy·s] a. uden Betaling, gratis, fri; — adv. *-laust,* gratis, frit. **-maður** [-ma:ðøo] m. **1.** *vera b. fyrir e-u,* være i Stand til at betale n-t. — †**2.** = *ábyrgðarmaður,* Kautionist. **-skildagi** [-o-sgɪl·daijɪ] m. Betalingstid, Termin. **-skilyrði** [-sgɪ:lɪrðɪ] npl., **-skilmálar** [-sgɪl·maul-ao] mpl. Betalingsvilkaar. **-tími** [-ti:mɪ] m. **1.** (*lánstími*) Laanetid. — **2.** (*eindagi*) Betalingstid, Termin.

borgundar hólmska [bor·gøndao(h)oul·msga] f. den bornholmske Sprogart. **-hólmur** [-(h)oul·moo] m. npr. Bornholm.

borhamar [bo:o(h)a·mao] m. no. Fejsel.

borinn [bo:rɪn] pp. af **bera.**

borjárn „ r·jau(r)dv] n. Borejærn.

borra (a) bor:a] vi. hoste (Af., ÁM. 226b, 8vo).

borri (-a) [bor:ɪ] m. Hoste (Af., ÁM. 226b, 8vo).

bórsýra [bouo·si·ra] f. Borsyre.

boru brattur [bo:røbrahdoo] a., **-brettur** [-brɛhdoo] a. (egl. med knejsende Bagdel) vigtig; — (om Teologerne): *andleg skrýmslin borubrett* (BóluHj. 152). **-skel** [-sgɛ·l] f. Boremusling (terebratula).

bórvatn [bour·vahtv] n. Borvand, Borsyrevand.

borvjel [bor·vjɛ·l] f. Boremaskine.

bos [bo:s] n. det at Sneen begynder at fyge (ASkaft., Breiðd., Árn.).

bosa (a) [bo:sa] vi. (om Sne) begynde at fyge (jfr. *skafa*): *það er farið að b.* (ASkaft., Árn.); *það bosar í sporin,* Fodsporene udviskes af Rendfog (Breiðd.).

bos band [bo:sbant] n. Baand til Svøb, Svøbebaand til Ungbörn. **-barn** [-ba(r)dv] n. Svøbelsebarn.

?**bosi (-a, -ar)** [bo:sɪ] m. (e. boss) Forstander paa et Værksted, Opsynsmand el. Leder af en Fabrik osv. (Amer.-Isl., JÓl.).

bósi (-a, -ar) [bou:sɪ] m. **1.** (*bögubósi*) Klodrian. — **2.** (*kvennabósi*) Kvindejæger, Don Juan.

bossa (a) [bos:a] vt. fuske, jaske med et Arbejde, flikke sammen: *hvað ert þú að bossa?*

bossari (-a, -ar) [bos:arɪ] m. (*gutlhagur maður*) fingernem Person, Dilettant, Fusker.

bossasmíði [bos:asmi:ðɪ] n. Fuskerarbejde.

bosshagur [bos·(h)a·qoo] a. (*gutlhagur*) fingernem.

bossi (-a, -ar) [bos:ɪ] m. Bagdel (for *botnsi*).

1. **bót (-ar, bætur)** [bou:t, bai:doo, bai:too] f. **1. a.** (*endurbót*) Bod, Forbedring: *ráða b.* (el. *bætur*) *á e-u,* raade Bod paa n-t, afhjælpe n-t: (Ordspr.) *oft kemur bót eftir böl* (GJ.), ofte kommer Bedring efter Brøst; *ein bót nægir í senn* (een Forbedring (af et Fejltræk) er nok ad Gangen), *segja allir skákmenn* (JÓlGrv.). — **b.** (*bati*) Bedring; (*lækning*) Helbredelse: *bíða bót sinna meina,* faa Lægedom for sine Sorger el. sin Sygdom; *þess bíður hann aldrei bætur,* det forvinder han aldrig; *það er allra meina b.,* det hjælper for alting, er Lægedom for alt ondt; (Talem.) *e-ð stendur til bóta,* n-t kan fuldkommes yderligere, n-t kan forbedres: (Ordspr.) *lengi stendur mannsefni til bóta,* lovende Mand bliver længe ved at göre Fremskridt (Eimr. X. 141); *lofa b. og betrun,* love Bod og Bedring; *taka bótum,* forbedre sig; *það er b. í máli, að ...,* heldigvis, der er den lykkelige Omstændighed, at ...; *e-u er mikilla bóta ávant* (el. *vant*) der mangler meget i, at n-t er, som det skal være. — **c.** (*umbót, lagfæring*) Istandsættelse, Reparation af n-t: *hann gerði mikla b. á húsinu.* — **2.** (*afsökun*) Undskyldning: *mæla e-m b.,* undskylde en, lægge et godt Ord ind for en. — **3.** is. i pl.: *bætur,* Bøde (= *sekt*); (*endurgjald*) Erstatning: *halda uppi bótum,* betale Bøden; *honum berst margt í bætur,* han erhværver adskilligt (BH.). — **4.** *b.* (*á fati*), Lap (paa et Klædningsstykke): (Ordspr.) *enginn lætur nýja b. á gamalt fat,* ingen sætter en ny Lap paa et gammelt Klæde; (Talem.) *e-r á ekki b. fyrir skóinn sinn,* en ejer ikke Hamp til en Strikke; *e-r á ekki b. fyrir rassinn á sjer,* (pop.) en har ikke saa meget som til en Lap til Bagen. — **5.** oftest i pl.: *bætur,* Skybanker i Luften: *hann gerir nú líklega úrkomu, það eru bætur í lofti* (Borgf.). — **6.** (*gróðurblettur*) grön Plet, rundt om hvilken Jordsmonnet er blæst el. skredet væk (Árn.).

2. **bót (-ar, bætur)** [bou:t, bai:doo, bai:too] f. (t. bucht, jfr. *hnjesbót, olnbogabót*). **1.** (*á sjó*) Havbugt, der ligger i Læ af et i en Fjord fremspringende Næs. — **2.** (*á landi*) = *dalbót, hvammur, vik.*

bóta dómur [bou:dadou·moo, bou:ta-] m. Bødedom, Dom der medfører Bøde. **-klasi** [-kla:sɪ] m. Stykværk, Flikkeværk. **-klastur** [-klas·doo] n det at flikke den ene Lap oven paa den anden, stadig Lappen paa n-t, Flikkeværk. **-krafa** [-kra:va] f. Erstatningskrav. **-laus** [-lö·ys] a. **1.** (*sem engar bætur fær*) som ingen Erstatning faar. — **2.** (*sem ekki er bætt fyrir*) som ingen Bøder erlægges for; — adv. *-laust,* uden Erstatning, uden Bøder.

bótarvarsla [bou:darvao·sla, bou:tar-] f. oprettende Retshaandhævelse (LHBL&L. 8).

bóta sekt [bou:dasɛχ·t, bou:ta-] f. Bøde (ifølge Dom). **-stagl** [-sdag·λ] n. mange Lapper oven paa el. ved Siden af hinanden, Flikkeværk. **-vandur** [-van·døo] a. som er vanskelig at bøde, at göre i Stand: (Ordspr.) *bótavant er gamalt brot* (SchMál.), gammelt Brud er ej let at bøde. **-verður** [-vɛr·ð-oo] a. **1.** (*verður þess, að bættur sje*) som fortjæner at bødes, erstattes, værdig til Erstatning. — **2.** (*verður bóta*) værdig til at modtage Erstatning.

Bóthildarleyfi [bou:t(h)ɪldarlɛi:vɪ] n. (ÓDav.) = **bessaleyfi.**

†**bóti (-a, -ar)** [bou:dɪ, bou:tɪ] m. Stövle; *bótar,* et Par Stövler.

botjel (-s, pl. ds.) [bo:djɛ·l, -tjɛ·l] n. (pop.) **1.** (*lítið ílát*) lille Trækar, bruges som Fællesnavn for mindre Kar af forskellig Form (= *drilla*) (Vf.). — **2.** (*pytla*) Flaske, »Lærke» (fr. bouteille).

bót laus [bou:dlöys, bou:tlöys] a. **1.** (*óbætanlegur*) ubodelig. — **2.** (*sem ekki er bætt fyrir*) som der ikke bødes for, som ingen Erstatning erlægges for. **-leysa** [-lɛisa] f. ingen Bod, ingen Erstatning, Skade: *því árþriðjungsbrotinu er b. að* (er til Skade) (StStAndv. I. 193).

botn (-s, -ar) [bohtv, bos·, bohdnao] m. **1. a.** (*b. á íláti, hirslu osfr.*) Bund (paa et Kar, Gemme osv.), jfr. *kistub., flöskub.;* (*sjávarb.*) Grund; (Ordspr.) *seint er að hafa hagnaðinn á botni* el. *seint er að spara, þá sjer í botninn* (GJ.), det er for sent at spare, naar man er naaet ned til Bunden; *sjá í botninn,* drikke ud. — **b.** i overf. Bet.: *jeg sje, hvað á botninum liggur,* jeg ser hvad der ligger til Grund, jeg gennemskuer Sagen: *hana dreymdi harða og erfiða drauma, og svo rammruglaða, að hún gat engum botni komið í þá* (hun kunde slet ikke faa nogen Klarhed over dem, forstaa dem) (ÞGjÓs. 33); *fá botn í e-ð,* faa Klarhed over; *komast að botni,* komme paa det rene med; — *þegar öllu er á botninn hvolft,* naar det kommer til Stykket, til syvende og sidst; *slá botninn í e-ð,* fuldende, fuldføre n-t; — høre op med n-t: *dýramyndirnar hafa auðsjáanlega átt að vera miklu fleiri, en svo hefir verið sleginn b. í* (har man standset) *útgáfu ritsafnsins áður en þær voru búnar* (ÞThLfr. III. 248); *botninn dettur úr e-u,* n-t hører pludselig op, uden at komme til den ventede Afslutning: *Jónas var í vísindastörfum sprettharður, og tilþrifin oft glæsileg, en svo dettur botninn úr* (Eimr. XIV. 102). — **2.** den inderste Del af en Sø, Fjord el. en Dal (*fjarðarb., dalb.*): *þeir gengu fyrir botninn á vatninu.* — **3. a.** (*lítið dalverpi*) Lavning el. lille Dal, navnlig i en Bjærgside: *Auk þess eru djúpar skálar eða botnar algengir í fjöllunum vestra* (ÞThFerð. II. 4—5); (Ordspr.) *sá í botninn fer, veit, hversu bjart þar er* (GJ.), den der gaar ned i Dalens Bund, faar at se hvor lyst der er. — **b.** pl. *botnar,* Mosedrag, hvor flere Kilder samles til en Bæk (Árn.). — **4.** (*á vísu*) Enden paa en Strofe, is. den sidste el. de sidste to Linjer: *hann gat ekki komið botninum í vísuna; ... bæri svo undir að staka væri í smíðum og botninn heldur bagalega suður í Borgarfirði* (ThTh. 6); jfr. *kyn.*

1. **botna (-u, -ur)** (bohdna] f. Benævnelse paa et Hunfaar, der er *botnótt,* se *botnóttur.*

2. **botna (a)** (bohdna] vt. og vi. **1.** vt. (*setja botn í*) slaa Bunden i: *b. tunnu;* — *b. vísu,* lave Enden paa, digte de sidste Vers af en Strofe; *b. föng,* vende smaa Hostakke om, for at Solen kan törre det underste (Nl.). — **2.** vi. (*ná til botns*) naa til Bunds, bunde: *hestarnir b. ekki þarna;* — i overf. Bet.: *b. í e-u,* komme paa det rene med, komme til Bunds i n-t, forstaa n-t; *jeg b. ekkert í því,* det forstaar jeg slet ikke.

botnabeykir [bohdnabɛi:gɪo, -bɛi:ȷ̊ɪo] m. Bødker, der knapt duer til andet end slaa Bunden i Tønder.

botn breiður [bohdnbrɛi·ðoo] a. bredbundet. **-fella** [-tv-fɛdla] vt. (kem.) bundfælde. **-ferðabytta** [-fɛrðabɪhda] f. Dykkerklokke (LFR. IX. 23). **-fiskur** [-fɪsgoo] m. Grundfisk. **-fjöl** [-fjö·l] f. Bundfjæl, spec. om et Bræt, der anvendes i Bunden paa en Baad, over det indtrængende Havvand. **-flötur** [-flö·doo, -flö·too] m. Bundflade, Underflade. **-freðinn** [-frɛ·ðɪn] a. bundfrossen. **-frjósa** [-frjou·sa] vi. bundfryse. **-gat** [-dn-ga·t] n. Hul paa Bunden. **-gjörð** [-görð] f. Bundgjord, Gjord nærmest Bunden paa et Kar. **-gróður** [-grou·ðoo] m. Bundvækst. **-hefill** [-tv-(h)ɛ·vɪdλ] m. Grundhövl. **-hylur** [-(h)ɪ·loo] m. Bunddække: *það er rjett b. af berjum í öskjunum,* det er lige at Bærrene dække Bunden i Æsken. **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. Bundvarme, spec. Havbundsvarme. **-hjól** [-ȷ̊ou·l] n. Bundhjul, Hjul paa Bunden af n-t. **-hlið** [-(h)λɪ·ð] f. Underside, Basis. **-hola** [-(h)o·la] f. **1.** (*hola í botni*) Hul i Bunden. — **2.** Hul el. Snæverhed, hvor man kun kan komme ud samme Vej som man kom ind, fr. cul de sac, is. i overf. Bet.: *þarna erum við komnir í ljóta botnholu.* **-hólkur** [-(h)ouλgoo, -(h)oulkoo] m. (tekn.) Slutmuffe. **-hreinsunarvjel** [-(h)ɛinsønarvjɛ:l] f. Muddermaskine.

botni (-a, -ar) [bohdnɪ] m. Væder el. Bede, der er *botnóttur,* s. d. O.

botn ís [bohdni·s] m. Bundis. **-lag** [-la·q] n. Bundfald. **-lagaður** [-la·qaðoo] a. af Form som en Bjærglavning, rundagtig, jfr. *botn* 3.: *Við Máfahlíð er breið, botnlöguð vík* (ÞThFerð. III. 32). **-langabólga** [bohd(n)lauŋgabou·l·ga] f. Blindtarmsbetændelse (appendicitis). **-langatota** [-lauŋgato:da, -to:ta] f. (med.) Appendiks. **-langi** [-lauŋgɪ] m. Blindtarm. **-laus** [-löys] a. bundløs: *botnlaus hylur;* — overf.: *b. vitleysa,* ravruskende Vrövl; *botnlausar skuldir,* bundløs Gæld. **-leðja** [-lɛðja] f. Bunddynd. **-leysa** [-lɛisa] f. **1.** (*botnlaust fen*) Morads, som man ikke kan bunde i. — **2.** (*vitleysa*) Vrövl, Galskab som man ikke kan bunde i. **-net** [-nɛ·t] n. Kastegarn. **-óttur** [bohdnou·hdoo] a. (om Faar) mørk (sort, brun

el. graa) m. Farve, med [illegible] Brun- [illegible] [illegible] *weecenottur*, *svarbonur* [illegible]. **-rás** [illegible] f. Bund- [illegible] **-reka** [illegible] f. Muddermaskine. **-röng** [illegible] *stokkur*) Midtskibsspant [illegible] en klinkbygget Baad [illegible] **-síða** [bohtsiða, [illegible]] f. [illegible] Grund [illegible] **-skafa** [illegible] f. [illegible] (ÞThLys. II. 580). 2. **-skafa** [illegible] skrabe Bunden [illegible] *grarad en botnssvið* (SchMál.) bedre at spare paa Bredden [illegible] Bunden (ɔ: man skal spare oven i Tønden; naar man har naaet Bunden, er det for silde). **-skorpa** [-sgoɐba] f. Underskorpe.

botns lag [bos·la·q] n. Bundform; — Bundens Beskaffenhed (JHall. 377). **-lengd** [illegible]

botn slæða [illegible] f. [illegible] **-speldi** [illegible] n. Bundspeld. **-steypa** [illegible] **-stræti** [-sdrai·dɪ, -sdrai·tɪ] n. Sækkegade, Blindgyde (fr. cul de sac). **-stæður** [-sdai·ðoɐ] a. (bot.) grundstillet, opret.

botnsvídd [bos·vit·] f. Bundvidde.

botn tæma [bohtvtai·ma] vt. tömme til Bunds. †**-ungur (-s, -ar)** [illegible] **-urð** [-ʏrð] f. Bundgrus, stenet Bund. **-varpa** [-vaɐba] f. Trawl, Bundslæbevaad. **-vatn** [-vahtv] n. Bundvand, Vand paa Bunden. 1. **-velta** [-vɛʎda] f. = **botnvelting.** 2. **-velta** [-vɛʎda] vt. med dat.: *b. e-u*, vende op og ned paa, støde, vælte n-t omkuld; — refl.: *botnveltast*, rulle hovedkulds; boltre sig: *stórir feitir vatnssnákar botnveltust* . . . (And. I. 20). **-velting** [-vɛʎdiŋk] f. Venden op og ned paa n-t. **-verpingur** [veɐbiŋgoɐ] m., **-verplingur (-s, -ar)** [-veɐbliŋgoɐ] m. = **botnvörpungur.** **-víðátta** [-vi·ðauhda] f. Bundvidde, Bundareal. **-voð** [-vo·ð] f. (jfr. *ádráttarnót*) Bundvaad. **-vörpungur (-s, -ar)** [-vöɐbuŋgoɐ] m., **-vörpuskip** [-vöɐbosɟɪ:p] n. Trawler. **-vörpuveiðar** [-vöɐboveɪ:ðaɐ] fpl. Trawlfiskeri. **-þrýsting** [-v-þrisdiŋk] f. Tryk paa Bunden.

bótsama [bo·ʉ:tsa·ma] vi. reparere: *b. um e-ð*, reparere, istandsætte n-t.

†**bottatildi** [bohdatɪl·dɪ] n.(?) Recitation af skæmtefulde Vers, mest af erotisk Indhold, vekselvis mellem en Mand og en Kvinde: *leikr sá var* [illegible] muligvis *bottatildur* f. (Bp. I. 165 (Note)).

bótþurfa [bo·ʉ:tþʏrva] a. indec. som udkræver, trænger til Forbedringer.

?**box** (gen. sg. og pl. ds.) [boχ·s] n. 1. = *pósthólf*, Postboks. — 2. (*tundurbaukur*) Fyrtønde (Vf., Rask).

1. **brá (-r, -r)** [brau:] f. 1. (*augabrá*) Øjenhaar, -vipper. — 2. (*augnalok*) Øjenlaag. — 3. [illegible]

2. **brá (-r, -r)** [brau:] f. 1. a. Fedt, Blod el. anden Vædske, som [illegible] b. [illegible] — 2. [illegible] *skot*) det at (hvide) Bølgestriber begynder at skimtes paa Vandets Overflade.

3. **brá (-ði)** [brau:] vi. 1. holde op for Øjeblikket: *það brá'ir af honum*, han føler sig en Smule bedre, føler en Smule Lindring. — 2. (*fljóta, um fitu osfr.*) flyde (om Fedt el. en let Vædske, der flyder oven paa en anden). — 3. (*glitra*) blinke, glitre.

4. **brá** [brau:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bregða.**

†**brábarð** [brau:barð] n. Øjenlaag: *en und brábarði brann sem logvarði hugurinn skapharði* (MJ. IV. 234).

1. **bráð (-ar, -ir** (f.) og **-s,** pl. ds. (n.)) [brau:ð] f. og n. 1. (*bræðsla*) Smælten, jfr. *sólbráð*. — 2. (*það, sem bráðnar, einkum fita*) n-t der befinder sig i smæltet Tilstand, is. Fedt: *þegar kroppurinn er soðinn, rennur af honum mikil bráð, og hafa menn fitu þessa í bræðing* (ÞThFerð. I. 232). — 3. (*tjara*) Tjære, Beg.

2. **bráð (-ar, -ir)** [brau:ð] f. 1. (*hrátt kjöt*) raat Kød, spec. Vildt, Brad, Vildebrad. — 2. (*æti*) Føde: *leita sjer bráðar*. — 3. (*herfang*) Bytte, Rov: *verða e-m að b.*, falde som Offer for en.

3. **bráð** [brau:ð] f. Nutiden og den nærmeste Fremtid: *í bráð(ina)*, for Øjeblikket; *í b. og lengd*, fra nu og i Evighed; *til bráða*, forelobig, midlertidigt.

4. **bráð-** [brau:ð] som förste Sammensætningsled. a. bet. Hurtighed: *b.-ger* osv. — b. i Bet. overordentlig: *b.-duglegur*, *b.-skynsamur* osv.

1. **bráða (a)** [brau:ða] vt. tjære, bege.

2. **bráða (a)** [brau:ða] vi. skynde sig, haste: (Ordspr.) *bráðandi gáfa fær þökk, en bíðandi óþökk* (SchMál.), hurtig Gave faar Tak, men sen faar Utak.

bráða birgð [brau:ðabɪr·ð] f. forelobig el. midlertidig Foranstaltning, midlertidig Afhjælp, næsten kun i gen.: *til bráðabirgðar*, el. *til bráðabirgða*, midlertidig, forelobig. **-birgðalög** [-bɪrðalö:q] npl. midlertidig, provisorisk Lov.

bráðabirgðar samningur [brau:ðabɪrðaɐsam·niŋgoɐ] m. midlertidig Traktat el. Kontrakt. **-uppbót** [-ʏhbo·ʉt] f. midlertidigt Tilskud.

bráðabirgða skírteini [brau:ðabɪr·ðasɟiɐ·teɪnɪ] n. Interimsbevis. **-stjórn** [-sdjo·ʉrdv] f. provisorisk Regering.

bráða biti [brau:ðabɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. Bid Mad, til at stille den öjeblikkelige Sult: *hann verður feginn hverjum bráðabitanum*. **-björg** [-björ·k] f. = **blóðberg.** **-brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. (BH.) = **bráðabirgð.** **-bugur** [illegible] paa n-t, skynde sig med at tage fat paa n-t, jfr. *vinda bráðan bug að e-u*.

-fangs [-fauŋ·s] adv. snarlig, hurtig, i Hast. **-fár** [-fau:r] n. Bradsot. †**-fari** [-fa:rɪ] a. = **bráðfara.** **-hláka** [-hʎau:ga, -hʎau:ka] f. pludseligt Tøvejr. **-hríð** [-hɣi:ð] f. pludseligt Uvejr. **-kvefsótt** [-kvef·so·ʉht] f. Influenza.

bráðan [brau:ðan] adv. pludselig, uventet (jfr. *bráður*): *þetta bar svo b. að*, dette indtraf saa pludselig.

bráða pest [brau:ðapes·t] f. = **bráðafár.** **-sótt** [-so·ʉht] f. 1. pludselig akut Sygdom. — 2. = *bráðafár*. — 3. hurtig dræbende Pest: *kom þar út* [illegible] *að menn sjá dauðir innan þriggja nátta* (ÞThÁrf. 44). **-virki** [-vɪɐ·ɟɪ] n. forelobig Forskansning. **-þeyr** [-þeɪ:r] m. Tobrud. **-þörf** [-þör·v] f. paatrængende Nodvendighed, det man mest trænger til i Øjeblikket: (Talem) *bráðaþörfina er mest að meta* (Eimr. X. 138).

bráð beittur [brauð·beihdoɐ] a. meget skarpægget, skarpt sleben. **-berg** [illegible] = **blóðberg.** **-blítt** [-blihť] in. *vera b. við e-n*, holde overmaade meget af en, sætte en meget höjt; ogs. iron. om det stik modsatte (jfr. Esp. II. 25). **-blossandi** [-blos·andɪ] a. hurtig opflammende. **-dauði** [-döy·ðɪ] m. pludselig Død. **-dauður** [-döy·ðoɐ] a. som dør pludselig, †braddød.

braddi (-a, -ar) [brad:ɪ] m. = *graddi*: *hvað tuddann snerti, þá væri hann mesti efnisbraddi, og líklegur til að vera sveitinni til sóma* (Eimr. VII. 181).

bráð deyja [brauð·deɪ·ja] vi. dø pludselig. **-dýpi** [-di·bɪ, -di·pɪ] n. Dyb [illegible] *milli* (Alþ. '11, B. II. 562).

†**bráðdýri** [brauð·di·rɪ] n. coll. Vildt (som man jager for at benytte som Føde, jfr. 2. *bráð* 1.).

bráð drepa [brauð·dre·ba, -dre·pa] vt. dræbe hurtig: *bráðdrepandi eitur*, hurtigdræbende Gift. **-duglegur** [-dʏq·leqoɐ] a. overordentlig dygtig. **-efnilegur** [-ɛbnɪlɛ:qoɐ] a. meget haabefuld. **-eggjaður** [brau:ðɛɟ·aðoɐ] a. med meget skarp Æg. **-endis** [-ɛndɪs] adv. hurtig: *b. hlessa*, lamslaaet af Forbavselse (JHall. 133). **-fara** [brauð·fa·ra] a. indec. hurtig rejsende: *verða b.*, komme hurtig frem. **-feginn** [-feɪ·jɪn] a. henrykt, overvættes glad. **-feiglegur** [-feɪqleqoɐ] a. som ser ud til at skulle dø snart. **-feigur** [-feɪ·qoɐ] a. bestemt til at dø snart: *Eg er ekki bráðfeigari en Guð vill* (JÁÞj. II. 551). **-feitur** [-feɪ·doɐ, -feɪ·toɐ] a. meget fed, smækfed. **-fengi** [-feɪŋɟɪ] npl. n-t der opnaas hurtigt: (Ordspr.) *b. vara sjaldan lengi* (SchMál.), hurtigt faaet, hurtigt gaaet. **-fenginn** [-feɪŋɟɪn] a. som kan faas, skaffes i en Hast. †**-fengis** [-feɪŋɟɪs] adv. hurtigt, snarlig. **-fengur** [-feɪŋgoɐ] a. †1. (*fljótur til að hafast e-ð að*) hurtig til Beslutning, hurtig til at udføre n-t. — 2. hidsig: *bráðfeng reiði*. — 3. = *bráðfenginn*: (Ordspr.) *b. er brullaups frami* (SchMál.), at holde Bryllup er let nok. **-fimur** [-fɪ·moɐ] a. overordentlig smidig. **-fjörugur** [-fjö·roqoɐ] a. meget fyrig. **-fluga** [-flʏ·qa] a. indec. og adv. i flyvende Fart, meget hurtig. **-fækka** [-faihga] v. imp. med dat. blive hurtig færre: *þá bráðfækkaði fólki*, Folkemængden svandt hurtig ind (Eimr. VIII. 166). **-gáfaður** [-gau·vaðoɐ] a. glimrende begavet, is. med hurtig Opfattelsesævne. **-geðja** [-ɟeðja] a. indec., **-geður** [-ɟe·ðoɐ] a. ubesindig, hæftig, ilter, ilsindet: (Ordspr.) *bráðgeð er bernskan*. †**-gegn, -gegninn** [-ɟegv, -ɟegnɪn] a. som adlyder hurtig. **-geldast** [-ɟeldast] vrefl. blive pludselig gold. **-ger** [-ɟe·r] a. 1. (*bráðþroska*) tidlig udviklet, tidlig moden. — 2. (*fljótger*) hurtig gjort, gjort i en Hast, hurtig tilvendt: *og setjist að brágjörri veizlu* (Od. 146). **-gervi** [-ɟervɪ] f. indec. og n. tidlig Udvikling el. Modenhed. **-gervilegur** [-ɟervɪlɛ:qoɐ] a. som ser ud til at modnes tidlig. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. begærlig efter Rov el. Æde. **-gjör** [-ɟö·r] a. = **bráðger.** **-gjörvilegur** [-ɟörvɪlɛ:qoɐ] a. = **bráðgervilegur.** **-greindur** [-greɪndoɐ] a. med meget hurtig Opfattelsesævne, jfr. *bráðgáfaður*. **-heitur** [brau:þ(h)eɪ·doɐ, -(h)eɪ·toɐ] a. meget hed, kogende. **-hendis** [-(h)ɛndɪs] adv. i stor Hast, i flyvende Fart. **-heppinn** [-(h)ɛhbɪn] a. overordentlig heldig. **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. stærk (Sol)hede. **-hitna** [-(h)ɪhdna] vi. opvarmes stærkt pludselig. **-hrap** [brauð·hɣa·p] n. hurtig Beslutning, Foranstaltning, om hvad man gör el. siger for at klare sig i en snæver Vending el. afhjælpe en öjeblikkelig Mangel; *til bráðhraps* = *til bráðabirgða*: *kynnu þá heimahúsin að þéna oss til bráðhraps í sumar þangað til önnur úrræði höfð verða* (Brev fra Skúli fóg. Magnússon, 16. Apr. 1752, Lskjs. A. 42). **-hungra** [brau:þ(h)uŋgra] vi. være skrupsulten, være halvdød af Hunger. **-hungraður** [-(h)uŋgraðoɐ] a. meget hungrig, skrupsulten. **-hvass** [brauð·χwas, -kvas·] a. (om Vinden) meget stærk. **-hvessa** [-χwes·a, -kves·a] vi. om Vinden: blæse hurtig stærkt op: *hann bráðhvesti á norðan*, det blæste stærkt op fra Nord. **-hætta** [brau:þ(h)aihda] vi. høre pludselig op. **-hættulegur** [-(h)aihdolɛ:qoɐ] a. meget farlig.

braði (-a, -ar) [bra:ðɪ] m. Tungen af en Flynder (Vf.).

bráði (-a) [brau:ðɪ] m. (Vf.) = **bráðafár.**

bráðindis [brau:ðɪndɪs] adv. = **bráðlega.**

bráðinn [brau:ðɪn] a. smæltet, flydende.

†**bráð kallaður** [brauð kadlaðoɐ] a., **-kvaddur** [-kvad·oɐ] a. pludselig død: *verða b.*, dø pludselig.

bráðla [brauð·la] adv. = **bráðlega.**

bráðlatur [illegible] vente: *b. eins og barn*.

†**bráðlaus** [brauð·löys] a. 1. (*fanglaus*) uden Bytte. — 2. (*ótjargaður*) ubeget.

bráð legur [brauð·leqoɐ] a. hastig, snar, pludselig; — adv. *-lega*, snart. **-liggja** [-lɪɟ·a] vi.: *e-m bráðliggur á e-u*, en trænger stærkt til n-t med det samme. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Hidsighed, Ilsindethed, Ilterhed, opbrusende Karakter. **-lyndur** [-lɪndoɐ] a. opfarende, hidsig, ilsindet. **-lítið** [-li·dɪð, -li·tɪð] an.: *gera b. á e-ð*, se (for) hurtig paa n-t, kaste et Blik paa n-t. **-ljettur** [-ljɛhdoɐ] a. overordentlig letfodet, overordenlig hurtig: *b. klár-*

hestur (ÞGjD. 2). **-lúinn** [-lu ɪn] a. meget træt. **-læti** [-laidɪ, -laitɪ] n. Utaalmodighed. **-lætisbiti** [-laitɪsbɪtɪ] m. forelöbig Bid, en Bid, som man stiller den værste Sult med: *þú getur nú haft þetta fyrir bráðlætisbita, þar til þú fær matinn* (Breiðd.). **-mál** [-mau l] n. paatrængende Nødvendighed: *e-m er b. að* . . ., en trænger haardt til at . . ., maa nødvendigvis göre n-t. **-mæltur** [-maiʎdoo̧] a. **1.** (*sem talar fljótt*) som taler hurtig. **2.** *þetta er nokkuð bráðmælt*, dette er noget overilet talt.

bráðna (a) [brauð na] vi. smælte.

bráð nauðsynlegur [brauð noyðsɪnlɪ:qoo̧] a. absolut nødvendig. **-ófær** [brau·ðo faio̧] a. fuldstændig ufarbar: *áin er b.*, *veðrið er bráðófært*, man kan aldeles ikke rejse i det Vejr. **-ólmur** [-o lmoo̧] a. **1.** (*oður af grimd*) rasende gal: *b. hundur*. **2.** (*afarfjörugur*) overordentlig fyrig: *hesturinn er b.* — **3.** (*sárfíkinn í e-ð*) meget ivrig efter n-t: *hann vill b. eiga það*. **4.** (*ofsafenginn*) hæftig: *nú er hann b. á norðan*, nu blæser der en hæftig Nordenvind. **-ónýtur** [-o nidoo̧, -o nitoo̧] a. fuldstændig unyttig, som ikke duer til noget som helst, ganske ubrugelig, meget uduelig. **-orður** [-orðoo̧] a. **1.** (*sem talar af hvatvísi*) som taler overilet. **2.** (*sem talar í bræði*) som taler i Vrede. **-ráðinn** [brauð·rau·ðɪn] a. hurtig besluttet. **-ráður** [-rau·ðoo̧] a. hidsig, uoverlagt i sine Beslutninger, overilet. **-reiður** [-rɛɪðoo̧] a. greben af hæftig Vrede. **-rjúka** [-rju·ga, -rju·ka] vi. (om Vejr og Sø) blive forrygende: *bráðrauk hann á móti þeim*, de fik et forrygende Vejr imod sig (JÁÞj. I 427). **-ræði** [-rai·ðɪ] n. ubesindig Beslutning: *það var b. að fara þetta*; — Overilelse: *gera, segja e-ð í b.*, göre, sige n-t i Hidsighed. **-ræðisorð** [-raiðɪsor ð] n. ubesindigt Ord. **-ræðisverk** [-raiðɪsvɛo̧·k] n. overilet Gærning. **-sinnaður** [-sɪn aðoo̧] a. = **bráðlyndur.** **-sjúkur** [-sju goo̧, -sju koo̧] a. pludselig syg. **-skammlífur** [-sgamlivoo̧] a. som har meget kort Tid tilbage at leve i. **-skarpur** [-sgao̧boo̧] a. meget intelligent. **-skynugur** [-sgɪ noqoo̧] a. **1.** (*sem vitkast fljótt*) som tidlig faar Forstand. **2.** (*mjög skynugur*) uhyre, særdeles godt begavet. **-skotinn** [-sgo·dɪn, -sgo·tɪn] a. dødelig forelsket. **-sólginn** [-sou̯l·gɪn] a.: *b. í e-ð*, overmaade begærlig efter n-t. **-sóttur** [-so hdoo̧] a. let at hente el. faa. **-styggur** [-sdɪg·oo̧] a. overordentlig sky.

bráðum [brau:ðom] adv. snart.

†**bráðung (-ar)** [brau:ðuŋk] f. Hast, Skyndsomhed: *bráðungar, að bráðungu*, pludselig, i Hast.

1. **bráður (-s)** [brau.ðoo̧, brauð s] m. **1.** Hastværk, H.: *er það nú b. á honum*, han har rigtignok Hastværk. — **2.** Øjeblik hvor der trænges til snarlig Handling, snæver Vending: (Ordspr.) *b. er sögusmiði*, se *sögusmíði*.

2. **bráður, bráð, brátt** [brau:ðoo̧, brauht] a. — **I. 1.** (*fljótur, snöggur, skyndilegur*) hurtig, hastig, pludselig: *vinda bráðan bug að e-u*, skynde sig med n-t, gaa rask hen for at udføre n-t, göre en hurtig Ende paa n-t; *b. bani*, den visse Død. — **2.** overf. (for) hurtig: *vera b. á sjer*, gribe (for) hurtig til: *þó að Danir hafi nú orðið undarlega bráðir á sér, ekki athugað málið rækilega áður en þeir fóru að ráða það* (Ísaf. 15, 9, 11), *vt b. á sjer*, for hurtig i Vendingen, for hurtig af sig. **3.** (*óþolinn*) utaalmodig: *bráð er barna lundin*, Barnesindet er utaalmodigt; *et Íslendingarnir væri svo bráðir til banans* (var saa utaalmodige efter at slaa sig selv ihjel), *að þeir vildu heldur skilnað en þessa kosti, þá væri það sér að harma fyrir Danmork* (Ísaf. '15, 9, 11). **4.** (*uppstökkur*) iltre, opfarende, hidsig: *b. í skapi*. — **5.** (*um veður og sjó*) stærk, hæftig, stræng (om Vejr og Sø): *því það* (*Kúðafljót*) *heldur aldrei, þó bráðasti gaddur sé* (selv om der er stræng Kulde) (ÞThFerð. III. 109). — **II.** enkelte Kasus benyttede adverbielt. **1.** *brátt*, **a.** snart, hurtigt: *hann kemur brátt*; — *von bráðara*, hurtigere end ventet (man kunde vente); *sem bráðast, það bráðasta* (*verður*), hurtigst muligt, saa snart ske kan. — **b.** i enkelte særlige Talemaader: *það verður brátt um e-n*, en dør pludselig; *e-m er brátt*, en føler stærk Trang til at lade Vandet; *e-m er brátt í brók*, en har stærk Trang til Afføring. **2.** dat. *bráðum*, snart: *hann kemur b.* — **3.** acc. sing. masc. *bráðan*, hurtig: *hann bar bráðan að*, han nærmede sig hurtig; (*óvænt*) pludselig, uventet: *þetta bar bráðan að*, dette indtraf saa pludselig.

bráð versna [brauð·vɛ(o̧)sna] vi. forværres hurtig, blive meget værre: *e-m bráðversnar*, ens Tilstand bliver hurtig værre. **-viðri** [-vɪðrɪ] n. hæftig Storm. **-vænn** [-vaidv] a. meget haabefuld; (ung og) særdeles lovende. **-vöxtur** [-vöχsdoo̧] m. hurtig Vækst. **-þyrstur** [brauþ:ɪsdoo̧] a. meget tørstig. **-þorna** [brauþ:o(r)dna] vi. **1.** (*þorna fljótt*) törres hurtig. — **2.** (*um fjenað*) *geldast fljótt*, blive hurtig gold (om Køer og Faar): *peningurinn bráðþornar upp eftir fráfærur*. **-þroska** [brauþ·rosga] a. indec., **-þroskaður** [brauþ·rosgaðoo̧] a. **1.** (*sem þroskast snemma*) tidlig moden, tidlig udviklet, forud for sin Alder. — **2.** (*sem þroskast fljótt*) hurtig moden. **-þroski** [brauþ·rosgɪ] m. tidlig Modenhed, hurtig Modning. **-þurfandi** [brauþ:ʏrvandɪ] a. som trænger hurtig til n-t.

braga (a) [bra:qa] vi. **1.** bevæge sig med Glimt el. Lys, lyse, flamme, blusse, glimte, flimre: *sem bragi norðurljós* (BTh. 50); *æfintýrablæja liggur yfir landi og sjó. Hún bragar til og breytir myndum, eftir því sem aldirnar líða, en hún hverfur ekki* (JTrSk. I. 30). **2.** (*stæla*): *b. eftir e-m*, efterligne, efterabe en (BH.), ogs.: *b. sig eftir e-m* (Df.). — **3.** (*hafa e-n brag á sjer, hegða sjer*) opføre sig, arte sig: *börnin b. sig vel* (*illa*) (Ísf.).

braga bæn [bra.qabai n] f. en Digters Bøn. **-gjafarbróðir** [-ɟa var-brou:ðɪo̧] m. (metr.). trelinjet Strofe, der er af Form som *bragargjöf* i den første Verslinje, men *hurðardráttur* i de to andre. Ekspl.: *Svo að stundu Sigurð fundu sjóla kundur, sögðu honum senn að vonum | svikull væri fleina stærir* (Einar Jónss., Sig. r. Belgs., HSig. 16 og 161). **-gjöf** [-ɟö:v] f. (metr.). en Art *hurðardráttur*, med korresponderende Helrim i Arsis af Dipodiens sidste Fod i 1. Verslinje, samt andre Helrim i 2. og 3. Dipodis første Fod i samme Versl., første og sidste Fod i 2. Versl., samt endelig 4 Helrim i sidste Verslinje. Ekspl.: *Gotin Braga geðs um fagra gleði daga, veitist mér, að hróðurinn heiti | hann ég fann og ann með sanni* (Árni Böðvarss. Brávallar. 9, 4. HSig. 16 og 161); *b. minni* = *bragagjafarbróðir*. *-**lestur** [-lɛs·doo̧] m. Digt, Kvad.

bragar bót [bra:qarbou:t] f. (metr.) Palinodi, Modsang: *gera b.* (*á e-u*), digte en Palinodi; — i overf. Bet.: göre n-t godt igen. **-háttur** [-o̧-(h)auhdoo̧] m. (metr.) Metrum, Versemaal. **-lag** [-r-la:q] n. (metr.) Versemaal. **-laun** [-löy:n] npl. Løn for et Digt.

bragarós [bra:qarou:s] f. (metr.) ogs. kaldet *dverghenda alhringhend*: med Helrim i Arsis af 2 Fod i 1. og 3. Verslinje rimende med Enderimene i 2. og 4. Versl. Ekspl.: *Landið hlær, en liljan blá | og lundurinn grær, geislinn skær því glampar á | þar gengur mær* (HSig. 66).

brag blendingur (-s, -ar) [braq·blɛndiŋgoo̧] m. (metr.) Strofe med forskelligartet Rim (HSig. 23). **-breyting** [-brɛi·diŋk, -brɛi·tiŋk] f. Ændring af Metrum.

bragð (-s, brögð) [braq ð, brag þ, broq ð, brog þ] n. **1.** (*fljót hreyfing*) hurtig Bevægelse el. Vending; jfr. *viðbragð*. — **2.** (*augabragð*) Øjeblik: *að bragði* (†*af bragði*), öjeblikkelig, straks; *á* (†*af*) *skömmu bragði*, lige straks, umiddelbart derefter; *þegar að* (*í*) *bragði*, snart, kort efter; *í sama bragði*, i det samme. — **3.** (*skurður*) Snit, is. i Sms.: *hnífsbragð*, dybt Snit af en Kniv (jfr. *bregða hnífi á e-ð*); *b. á eyra*, enkelt Snit i Øret paa et Faar el. Hest (brugt som Kendetegn, men i Mods. til de egentlige officielle Fjermærker): *skrúð á eyrum og brögð eru einkenni, en ekki mörk* (Stj. '94, B. 136). — **4.** om den første Opfattelse af el. Henvendelse til en anden: *að fyrra bragði*: [1]) först, af sig selv, uopfordret: *jeg ávarpaði hana að fyrra bragði*, jeg tiltalte hende först; *hann bauð mjer lán að fyrra bragði*, han tilbød mig af sig selv (uopfordret) et Laan; [2]) (*tilefnislaust*) uden Anledning: *hann óð upp á mig með skömmum að fyrra bragði*, han overfaldt mig med Skældsord uden nogen Anledning fra min Side; — *í fljótu bragði*, ved förste Øjekast, ved en flygtig Betragtning; *í fyrsta bragði*, i Förstningen: *seinfara í fyrsta bragði, en góðir til þrautar*, langsomme til at tage fat, men paalidelige til at føre Arbejdet til Ende (GVigf. i JÁÞj. I. XXX). — **5.** (*athöfn*) Handling: *verða fyrri* (*skjótari*) *til bragðs* (*að bragði*), være hurtigere til at göre n-t; *taka e-ð til bragðs*, finde paa det Raad, den Udvej; *hvað á jeg til bragðs að taka?* hvad skal jeg göre? hvad skal jeg hitte paa? *drengilegt b.*, en rask, ædel Gærning; *gera níðings bragð*, begaa en nedrig Gærning; *mikil brögð eru að e-u*, n-t finder Sted i stor Udstrækning, n-t er meget iöjnefaldende, stærkt fremtrædende; *það gerðust svo mikil brögð að reimleikunum, að fólk flýði bæinn*, Spøgeriet tog i den Grad Overhaand, at Folkene flygtede bort fra Gaarden; (Ordspr.) *b. er að, þá barnið* (el. *ef sjálfur*) *finnur* (om n-t der gaar for vidt), omtr.: saa maa det gaa galt til, naar et Barn (el. man selv) kan mærke det. I Sms. *handbragð*, *vinnubrögð* osv., se de enkelte Ord. — **6.** (*glímubragð*) Brydekneb: *falla* (*liggja*) *á sjálfs sín bragði*, falde paa sit eget Kneb; — overf.: falde i den Grav, man har gravet for en anden. — **7.** i overf. Bet. af 6.: (*hrekkur osfr.*) Kneb, List, Puds: *beita e-n brögðum*, anvende List mod en; *beita ýmsum brögðum*, bruge forskellige Midler; *leika e-m b.*, spille en et Puds; *með ýmsum brögðum*, med forskellige Kneb; *hafa óleyfileg brögð í frammi*, betjæne sig af ulovlige Midler; *hafa brögð undir brúnum*, se ud til at være listig, ville være i Stand til at spille en et Puds: *Brandur fór að hálftrúa að hún væri ekki öll þar sem hún væri sjeð; hefði brögð undir brúnum* (ÞGjUf. 77); (Talem.) *hjer eru brögð í tafli*, her er der Ugler i Mosen, her stikker der noget under; *fyrir bragðið*, som Følge deraf: *fyrir bragðið gat jeg ekki komið nógu snemma*. — **8.** (*yfirbragð*) Mine, Udseende: *vera glaður í bragði*, se glad ud; *vera dapur í bragði*, se bedrøvet ud. — **9.** (*smekkur*) Smag, Mundsmag: *finna b. að mat*, mærke (en bestemt) Smag af Maden; *maturinn er góður* (*vondur*) *á bragðið*, Maden smager godt (daarligt); *það er beiskt á bragðið*, det har en bitter Smag. — **10.** (*ögn af mat eða drykk*) o: Smule Mad el. Drikke, Bid, Mundsmag: *rjúpur milli fjalla flögra, | finna hvergi b. í nefin* (GFrÚh. 77); *Það má bjóða yður b. af þessu?* maa jeg ikke byde Dem en lille Mundsmag af det her? (EKvSv. 106). — **11.** (*hreinlegt útlit*): *það er komið b. í dúkinn*, Dugen er blevet skinnende hvid. — **12.** (*tegund*): *betra sauðabragð* (jfr. 11, egl. om Faarenes bedre Udseende) bedre Faarerace. — **13.** (*vafningur*) Stik, Slyngning af en Knude el. Maske: *bregða þrjú brögð um skaftið*, göre tre Stik om Skaftet; (*í prjóni*) Masketag (i Strikning). †**14.** i pl. *brögð* (*útsaumur*) Broderi, jfr. *bragðalindi*.

bragða (a) [braq·ða, brag·ða] vi. og vt. **I.** vi. = *braga*, bevæges glimtvis, flimre. — **II.** vi. og vt. **1.** smage: *þetta bragðar* (el. *bragðast*) *vel*, dette smager godt; *b. e-ð* el. *b. á e-u*, smage, smage paa n-t: *bragðaðu á þessu*, smag paa dette her; *hann hafði ekki bragðað mat*, han havde ingenting spist. — **2. a.** (*reyna*) prøve paa (med Bibet. af, at det er n-t stort, der skal udrettes): *þeir hafa þó aldrei bragðað að byggja þar nokkuð þess konar* (JÓlGrv., ÞThLfr. II. 243). — **b.** (*dirfast*) vove, fordriste sig til: *að þessir menn, sem sjálfir eru þreklausir, skuli hafa bragðað að leggjast í rekkju þess manns* (Od. 73). — **3.** refl. *bragðast* = *braggast*, se *bragga*.

bragða brugg [braq·ðabrʏk·, brag·ða-] n. Rænkesmeden. **-fljótur** [-fljo :doo̧, -fljo :too̧] a. hurtig i Vendingen. **-karl** [-kar dʎ, -kad ʎ] m. = **bragðarefur.** **-kona** [-ko:na] f. listig Kvinde. **-lag** [-la:q] n. Kneb, svigefuld Adfærd. **-lindi** [-lɪn·dɪ] m. broderet Bælte (ÓDavVik. 257). **-lómur** [-lou:moo̧] m., **-refur** [-rɛ:voo̧] m., **-selur** [-sɛ:loo̧] m. Ræv, Lurendrejer, Rænkesmed, snu Knægt, durkdrevent Menneske: *hann er mesti b.*

bragð auðugur [braq·ðöy·ðøqoo̧, brag·ð-] a. rig paa Lister, opfindsom

(gr [illegible]. **-beiskur** [-b[illegible]sgoq] a. **-bitur** [illegible] a. bittert smagende. **-bætir** [-bai dɪq, -bai tɪq] m. n-t der kan gøre Smagen bedre, Lækkerbisken, ogs. overf. [illegible] *bætis otan* [illegible] *þetta rusl, sem jeg hef* [illegible] *að* [illegible]. **-dapur** [-da boq, -da poq] a. nedslaaet, sorgmodig. **-daufur** [-döy voq] a. **1.** (*bragðdaufur*) nedslaaet, sorgfuld af Udseende. **2.** (*sem* [illegible] *er að*) flov, smagløs: *b. matur, bragðdauft kvæði*. **-fagur** [-þ[illegible]] a. skøn af Udseende. **-fljótur** [-tlo doq, -tlo toq] a. hurtig i Vendingen. **-færi** [-fai rɪ] n. Smagsorgan. **-fölur** [-[illegible]loq] a. bleg i Ansigtet, bleg-næbbet. **-góður** [-ð-go ðoq, brag-o ðoq] a. **1.** (*góður* [illegible]) [illegible] smagende. **2.** (*vel útlítandi*) med et sundt Udseende. **-gæði** [-[illegible]] npl. **1.** (*v. matar ostr.*) Velsmag. **2.** [illegible], sundt Udseende. **-hýr** [braq·þ(h)i·r, brag·þ-] a. venlig, munter af Udseende. **-hress** [-(h)ɡɛs·] a. med glad Mine. **-illur** [-ð-ɪdloq] a. **1.** ([illegible]) [illegible]. †**2.** (*illilegur*) ondskabsfuld af Udseende. **3.** ([illegible]) se daarlig ud: *fjeð er heldur bragðilt*. **-kænn** [-þ-ɡaidv] a. klogtig, listig, snu. **-kænska** [-[illegible]] f. Klogt, Klogskab, List, Snuhed. **-laus** [-ð-löys] a. **1.** (*sem ekkert bragð er að*) smagløs, flov, uden Smag: *b. matur*, [illegible] overf. Bet. *bragðlaust kvæði*, [illegible], flov, uden Virkning. **2.** (*sem ekkert bragð finnur*) som ikke kan mærke n-n Smag, uden Smagssans. **3.** (*sem lítur illa út*) af daarligt Udseende: [illegible] *laus var hann* [illegible] (JThM. [illegible]). **-legur** [illegible] a. [illegible] el., som har et godt, sundt Udseende: [illegible] *veldara að halda við fjörlegum og bragðlegum fjárstofni* (JSigVb. 43). **-leysa** [illegible] f. Smagløshed. **-lítill** [illegible] a. **1.** ([illegible] *bragð er að*) som ikke smager af n-t videre, flov, som ikke gör n-t stærkt Indtryk: *mörgum kunni að þykja náttúra Danmerkur bragðlítil* (ubetydelig) [illegible] (E[illegible] IV. 223). **2.** [illegible] reagerer svagt ved en el. anden Paavirkning. **-mikill** [-mɪ qɪdλ, -mɪ ɡɪdλ] a. **1.** (*sem mikið bragð er að*) af en kraftig Smag, kraftig smagende, stærkt smagende. **2.** (*sem mikið kveður að*) [illegible], som gör et stærkt Indtryk. **-næmi** [-nai mɪ] f. indec. og n. fint udviklet Smagssans, Finsmag. **-næmur** [-nai moq] a. med fint udviklet Smag. **-ram(m)ur** [-ram oq] a. som har bitter Smag, ram. **-skarpur** [-þ-sgaqb-oq] a. med en skarp el. stærk Smag. **-slæmur** [-slai moq] a. som smager daarligt, ilde smagende. **-sætur** [illegible] [illegible]. **-taug** [illegible] f. Smagsnerve. **-vís** [illegible] a. **1.** ([illegible]) snedig, listig. **2.** ([illegible]) [illegible]. **3.** (*bragðnæmur*) med fint udviklet Smag. **-vísi** [-vi sɪ] f. **1.** (*kænska*) Snedighed. — **2.** *bragðnæmi*. **-víslegur** [-visle·qoq] a. **1.** (*að útliti*) listig udseende. — **2.** (*kænn*) snedig, listig. **-þungur** [braq þuŋgoq, brag·-] a. mørk af Udseende, med mørke Miner, vredladen (BH.).

*brag faðir [braχ·fa·ðɪq] m. Poesiens Fader, Digtergud. **-fastur** [-fasd-oq] a. [illegible]. **-fylling** [illegible] f. [illegible]. **-fróður** [illegible] a. [illegible]. **-fræði** [illegible] Metrik. **-fræðilegur** [illegible] a. [illegible]. **-fræðingur** [illegible] m. Metriker. **-fræðisregla** [-fraiðɪsrɛg·la] f. metrisk Regel.

bragga (a) [illegible] **1.** ([illegible]) [illegible]. **2.** [illegible] *bragðist*, [illegible] el. Strabadser; (*þroskast, þrífast*) udvikle sig, trives: *börnin held eg bæði b. muni seint* (sent udvikle sig til voksen) (EOlKv. 22); (Ordspr.) *margar fara fyrst að braggast, þegar þær hafa fengið manninn* (GJ.), mangen en Pige faar först Blomster paa Kinden, naar hun har faaet Manden; — is. om Kreaturer (*fitna*): lægge paa Huldet; *féð . . . braggaðist og lifnaði í* [illegible] (PG D. 75).

bragglegur [brag·lɛqoq] a. (for *bragðlegur*, se d. O.) som ser smukt ud (i Huld), som har et sundt Udseende.

brag háttur [bra:χ(h)auhdoq] m. = **bragarháttur**. **-henda** [-(h)ɛnda] f. (metr.) **1.** [illegible] hver af de andre Verslinjer. Ekspl.: *Tíminn, lífið, lestir, dyggðir, löður*, [illegible] (Hjaltalín, Tíðindi 2, HSig. 16 og 101). **2.** [illegible] (HSig. [illegible]).

Bragi (-a) [brai:jɪ, bra:qa] m. npr. Brage, Navnet paa Digterguden i den oldnord. Mytologi; ogs. Mandsnavn.

brag liðafræði [illegible]. **-liður** [illegible] (metr.) Versefod. **-lína** [-li·na] f. (metr.) Verslinje. **-list** [-lɪst] f. Versekunst.

*****bragnar** [brag·naq] mpl. Helte, Folk (i Alm.).

*****bragningur (-s, -ar)** [brag·niŋgoq, -iŋs] m. Fyrste.

brag orð [illegible] n. [illegible]. **-raun** [illegible] f. (metr.) [illegible]. **-regla** [illegible] f. metrisk Regel. **-slyngur** [braχ·sliŋgoq] a. som er en stor Versekunstner: *bragslyngara* [illegible] ([illegible] X. 5[illegible]). **-smið** [illegible] Digtning, Digt. **-smiður** [illegible] Digter. **-snillingur** [-snɪdliŋgoq] m. en med Hensyn til Metrikken (Formen) udmærket Digter, Formkunstner. *****-traustur** [-tröysdoq] a. stærk i Digtekunst.

bragur (-s, og i Sms. -ar, -ir) [bra:qoq, braχ·s, brai:jɪq] m. **1.** (*háttur*) Præg, Tone, Maade at være paa: *það var myndarlegur b. á því öllu*, der var et solid Præg over det hele; *það var heldur leiðinlegur b. á fólki þar*, Folkene der (paa Egnen) havde et ubehageligt Præg el. Væsen; *þar var ágætur heimilis bragur*, Tonen i Hjemmet var udmærket. — **2.** (*venja*) Skik, Maner, Sædvane: *bragurinn í sveitinni var nú svona*, det var Egnens Skik, det sædvanlige paa Egnen. — **3.** (*kvæði*) Digt, is. et længere: [illegible]. **4.** [illegible] Versart, Versemaal: *b. er* [illegible] (HSig. 16). **5.** (*kvæðalag*) Melodi, [illegible] (Vt.)

brag þýfi [illegible] n. poetisk Plagiat. **-þjófur** [-þɪo voq] m. poetisk Plagiator. **-ætt** [bra:qaiht] f. Klasse af beslægtede Versemaal: *b. er* [illegible] (HSig. 16).

brá hár [brau:hau·r] npl. Øjenhaar. *****-hýr** [-hi·r] a. med et mildt Blik. **-hvítur** [illegible, -kvi doq, -kvi toq] a. lysbrynet, med lyse Øjenhaar.

*****bráinn (-ins)** [brau:ɪn] m. Slange: *bráins bingur*, Guld, Penge.

brak (-s) [bra:k] n. **I. 1.** Brag, Bragen, Knagen; (*hávaði*) Stöj, Larm. †**2.** (*erfiði til ónýtis*) unyttig Anstrængelse (BH.). — **II.** Affald, spec. Træaffald, ubrugelige Træstumper, Brædder osv., anvendt som Brænde.

1. **brák (-ar, -ir)** [brau·k, brau:gaq, brau:kaq, brau:qɪq, brau:ɡɪq] f. **1.** ([illegible] *skinn*) Brage, Redskab af Horn el. Træ til Æltning af Skind: af forskellig Form, dels hesteskoformet (EÓl&BP. 339), dels i Form af en Ring, hvorigennem man trækker Skindet (»annulus, per quem pelles reciprocando subiguntur«, BH.); endelig if. Rasks Beskrivelse hos BH.: »to smaa Træklodser fastgjorte et Par Tommer fra hinanden, paa en perpendikulær Støtte, 2½ Alen fra Jorden, imellem hvilke raa, törrede Skind, besmurte med Tran og siden sammenkrympede, trækkes frem og tilbage for derved at beredes«. **2.** (*hluti borðstokks, sem brakað er á*) den Del af Rælingen, hvor Fiskesnoren trækkes op og ned paa; snart er Rælingen her forsynet med et Benbeslag paa en Aksel, snart er Benbeslaget fastnaglet til selve Rælingen, snart er *brák* kun et Indsnit imellem Aaretoldene. — **3.** (*sá hluti færis, sem brákað er*) den Del af en Fiskesnor, som gnides mod Kanten af Baaden, naar man angler (EJ.).

2. **brák (-s)** [brau·k] n. **1.** (*það að elta skinn*) Æltning el. Tilberedning af Skind i en *brák*, jfr. 1. *brák*. — **2.** (*það að keipa*) Anglen fra en Baad, det at trække Fiskesnoren op og ned og frem og tilbage i en *brák*. — **3.** (*strit*) Slid og Slæb, jfr. *harðbrák*, haardt Slid. — **4.** forgæves Umage, [illegible] *það er* [illegible] *að* [illegible] *eftir stúlkunni*, det er spildt Ulejlighed for ham at göre Kur til Pigen; (Ordspr.) *það er* [illegible] (SchMál.), det er spildt Møje at bære Vand til Havet.

3. **brák (-ar)** [brau:k] f. (jfr. 2. *brá*) flydende Fedt, spec. Tran el. harsk Olie; — (*fituskán*) fedtet Hinde el. Pletter paa Vandets Overflade.

1. **braka (bröku, brökur)** [bra:ga, bra:ka, brö:go(q), brö:ko(q)] f. Blindskær, som Søen bryder paa.

2. **braka (a)** [bra.ga, bra:ka] vi. **1.** (*marra*) brage, knage; *brakandi þerrir*, Knastörke; *brakandi frost*, klingrende Frost. — **2.** (*láta mikið yfir sjer*) opføre sig overmodigt, stoltsere (BH.).

1. **bráka (a)** [brau:ga, brau:ka] vt. og vi. **1.** vt. (*brjóta, einkum svo að saman loði*) brække, knække, bryde, dog saaledes at det knækkede hænger sammen og ikke knækkes helt over; (*skadda*) beskadige; (*veikja*) svække; (*slíta*) opslide, slide: *brákaður reyr*, knækket Rór; *tvær tóbakspípur . . . báðar brákaðar* (bægge beskadigede) (JÁÞj. I. 550); (Ordspr.) *bilar flest, sem brákað er*, hvad Skade har lidt, gaar nemt itu (Eimr. X. 139); *hægt er að brjóta það, sem brákað er* (SchMál.), let er at bryde, hvad Skade har lidt; — refl. *brákast*: *beinið hefur b.* — **2.** vt. (*elta*) ælte Skind i en [illegible]. — **3.** [illegible], angle, mede (med Snoren) [illegible] *dorga, keipa*.

2. **bráka (a)** [illegible] *það brákar* [illegible] *í vatninu*, der er Fedtpletter paa Vandets Overflade.

†**brakan (-ar, -ir)** [bra:gan, bra:kan] f. = **brak** I, 1.

†**brákan (-ar, -ir)** [brau:gan, brau:kan] f. = **brákun**.

brákarbragð [brau:garbraq·ð, brau:karbrag·þ] n. Vildtsmag, Afsmag.

braka þerrir [bra:gaþɛr:ɪq, bra:ka-] m., **-þurkur** [-þYq·goq] m. stærk Törke, Knastörke.

brak hlátur [illegible] m. knastrende Latter: *þá hló Thordarsen dálitlum brakhlátri* (GGunnStr. 140). **-mikill** [-mɪ qɪdλ, [illegible]] a. **1.** ([illegible]) [illegible]. **2.** (*stórlátur* [illegible]) overmodig, hoven i sin Optræden.

†**brakún (-s, -ar)** [bra:gun, bra:kun] m. Mægler.

brákun (-ar, -anir) [brau:gon, brau:kon, -anɪq] f. Beskadigelse (jfr. *bráka*).

†**brakúns gjald** [bra:gunsqal t, bra:kuns-] n., †**-laun** [-löy:n] npl. Mæglerprovision.

brall (-s) [brad·λ] n. **1.** (*ólæti og smáhrekkir barna*) Spilopper, Smaapuds. — **2.** som oftest nedsættende: (*kaupbrall, brask*), Sjakren, (tvivlsomme) Spekulationer, jfr. *húsabrall*, (tvivlsomme) Byggespekulationer: *hann er alt af í einhverju bralli*; — *lifa á . . . pólitísku bralli* (Eimr. XVI. 207). — **3.** (*mall*) Hemmelighedskræmmeri, Gærning som fordömmes af den offentlige Mening uden just derfor at være juridisk strafbar, jfr. *ásta-, kvennabrall*, Elskovsæventyr.

bralla (a) [brad·la] vt. **1.** (*ólátast og smáhrekkja*) drive Spilopper, Löjer: *b. e-ð við e-n*, spille Puds med en. — **2.** spekulere, sjakre: *Steinar sat við sinn keip og brallaði ekki* (bortsjakrede (den) ikke) (ÞGjD. 43); *hann hefur margt brallað um æfina*, han har i sit Liv indladt sig paa mange Slags (tvivlsomme) Spekulationer. — **3.** (*braska*) göre n-t, som fordömmes af den offentlige Mening, uden at det altid derfor er ligefrem [illegible] *falið sig, en opt er það þó brallað* (ÓDavSk. 98).

brálla [braud·la] adv. = **bráðlega**.

brallari (-a, -ar) [brad·larɪ] m. (jfr. *bralla*). **1.** (*hrekkvís ólátaseggur*) Spilopmager. — **2.** (*braskari*) Sjakrer, Spekulant, upaalidelig Person, som indlader sig paa adskillige tvivlsomme Ting.

brall girni [brad·λqɪ(r)dnɪ] f. Tilböjelighed til at drive Spilopper, sjakre el. indlade sig paa tvivlsomme Affærer, jfr. *bralla*. **-gjarn** [-qa(r)dv] a., **-samur** [-λ-samoq] a. tilböjelig til at drive Spilopper, sjakre el. indlade sig paa tvivlsomme Affærer. **-semi** [illegible] f. = **brallgirni**.

brama [bra:ma] n. og m. indecl. Brahma-Livs-Eliksir, et Arkanum, der i de sidste 20 Aar af det 19. Aarh. var meget udbredt i Island.

°**bramafiskur** [bra:mafis gø̜ʏ̜r] m. (zool.) (Ray's) Havbraser (brama Rayi).

°**brámáni** [brau:mau:nɪ] m. Oie.

†**bram bolt** [bram:bo̜ʟ̥t] n. Spektakler, Larm, Støj. †-**bolta (a)** [-bo̜ʟ̥da] vi. larme, støje, lave Spektakler.

brami (-a) [bra:mɪ] m. = **brama.**

braml [bram ʟ̥] n. **1.** (*hávaði*) Larm, Støi, Tummel. **2.** (*brot*) Slaaen i Stykker. — **3.** (*brask*) Æventyr, Skæbne, Lykkens Omvekslinger.

bramla (a) [bram·la] **1.** vi. (*ólátast*) tumle sig, larme, stöje. — **2.** vt. (*mölva*) sonderslaa: *brjóta alt og b.*

bramlan [bram·lan] f. = **brömlun.**

1. **brana (brönu, brönur)** [bra:na, brö:no(ʏ)] f. †**1. a.** (*tröllkonuheiti*) Navn paa en Troldkvinde. — **b.** (*hugrökk kona*) modig Kvinde (BH.). — **2. a.** (*flasfengin kona*) fremfusende Kvinde (Árn.). — **b.** Benævnelse paa et Hunfaar, en Ko el. Hoppe.

2. **brana (a)** [bra:na] vi. bruse frem, fare ud og ind (= *flana, fara hart*): *Una branar inn og fram, eins og skeið á graði* (Vers cit. af ODav., Vf.).

brána (a) [brau:na] vi. = 3. **brá 1.**: *það bránar af honum.*

branda (bröndu, bröndur) [bran da, bron do(ʏ)] f. **1.** (*lítill silungur*) lille Forelle, spec. = *bleikja*, salmo alpinus (Mývatn). **2.** (*lítill fiskur yfirleitt*) lille Fisk overhovedet, særl. nedsættende: *það fæst ekki b. úr sjó; jeg hef ekki veitt eina bröndu*, jeg har ikke fanget en Smule. — **3.** som npr. Benævnelse paa en stribet Ko el. Kat. — **4.** (*glíma*) Brydning, jfr. *bröndóttur*. — **5.** (*raftur yfir dyrum*) Raft over Indgangen til en Stald, Træstykke over samme (hvoraf der findes flere, — hvorfor Ordet hyppigst bruges i pl.: *bröndur*) (Vf.).

branda jól [bran·dajoᵘ:l] npl. i ældre Tid: Jul, naar Juleaftensdag el. Dagen efter tredje Juledag er en Söndag (BH.); nu: Jul, naar förste Juledag falder paa en Mandag, saaledes at der følger 3 Helligdage paa hverandre (*litlu brandajól*), eller paa en Fredag, saaledes at der følger 4 Helligdage paa hverandre (*stóru brandajól*). *Stóru brandajól* anses for at varsle Uheld for Sømænd og Barselkvinder i det følgende Aar. **-lítill** [-li:dɪdʌ, -li:tɪdʌ] a. som ikke varmer meget: *brandalítil kol.*

brandás [bran·dau·s] m. Forbjælke; udstaaende Bjælkehoved (BH.).

†**brandatirra (-u, -ur)** [bran·datɪr:a] f. en Slags Forel (ÁM. 221b, 8vo).

°**brandauka segl** [bran·döygaseg·ʌ, -öyka-] n. Klyver. °-**stoð** [-sdo:ð] f. Pyntenet.

°**brand auki** [bran·döy·ɟɪ, -öy·ḱɪ] m. Klyverbom. **-bikar** [-t-bɪ:gaʀ, -bɪ·kaʀ] m. = **krossgras.**

Brandessinni [bran·desɪn:ɪ] m. Brandesianer, Tilhænger af G. Brandes.

brand festargat [bran·tfesdarga:t] n. (naut.) Vulingsgat. °-**festi** [-fesdɪ] f. (naut.) Vuling.

brand gás [bran·tgau·s] f., **-gæs** [-ɟai:s] f. Brandgaas (tadorna cornuta). **-koð** [-ko·ð] n., **-kóð** [-koᵘ:ð] n. Forelleyngel, ung Forelle. **-krossa** [-kros·a] f. en Ko som er *brandkrossótt*. **-krossi** [-kros·ɪ] m. en Tyr el. Stud, som er *brandkrossóttur*. **-krossóttur** [-kros·ouhdoʀ] a. (om Kvæg) som er stribet, spraglet og har en Korsstribe paa Næsen. **-nám** [-d-nau·m] n. = **surtarbrandsnám.** †-**reið** [-rei·ð] f. Rist. **-selur** [-t-se·loʀ] m. = *útselur*, Graasæl (halichoerus) (Vestm.). **-skjöldóttur** [-sɟöldoᵘhdoʀ] a. (om Kvæg) som baade er stribet og har större hvide Pletter paa Siderne el. Bugen. **-ugla** [-d-ʏgla] f. Mose-Hornugle (otus brachyotus).

1. **Brandur (-s, -ar)** [bran·doʀ, bran·(t)s] m. npr. **1.** Brand. — **2.** Dim. af *Guðbrandur* (Rvk).

2. **brandur (-s, -ar)** [bran·doʀ, bran·(t)s] m. †**1.** (*eldur*) Ild, Brand. — **2.** (*logandi skíði*) et brændende Stykke Træ. — †**3.** pl. *brandar*, to Stolper rejste fortil paa de gamles Skibe, ofte rigt forsirede, benyttedes til at fastholde Fortöjningen: *Þá sáust þverrár og gafflar, brandar og beitiásar (á skipunum)* (JTrHeið. IV. 185). — †**4.** Stolper, ofte rigt forsirede, anbragte hver paa sin Side foran Hovedindgangen til et Tempel el. en Gaard: *goðahofið, afarmikið timburhús með gyltum bröndum* (Eimr. XIV. 1.), jfr. *dyrabrandar*. — **5.** (*sverðsblað*) Klinge. — ***6.** (*sverð, vopn*) Sværd, (overhovedet) Vaaben: *eyða landið með báli og brandi*, odelægge Landet med Ild og Sværd; — hyppigst i Kenninger, f. Eks.: **branda meiður*, **branda reynir*, Mand, Kriger, Helt; **branda brak, branda hríð*, Kamp. — **7.** = *surtarbrandur*.

°**brandveifa** [bran·dvei·va] f. (naut.) Gos.

brang (-s) [brauŋ·k, brauŋ·s] n. Oplob, Stöj.

brangs (gen. sg. ds.) [brauŋ·s] n. **1.** (*vastur, brask*) Emsighed, Fusken med forskelligt, det at indlade sig paa forskellige Affærer (med Bibet. af, at de er mislige el. ikke forer til n-t) (ÓDav.). — **2.** (*leikur*) Legen, Spiloppar: *piltarnir hafa verið að umhverfu brangsi með prik, eins og hornum er títt* (ÓDavSk. 139).

brangsa (a) [brauŋ·sa] vi. **1.** (*bralla*) være beskæftiget med el. indlade sig paa forskellige Ting (med Bibet. af n-t misligt el. at det ikke forer til n-t): *b. í mörgu* = *vasast í mörgu*, have mange Jærn i Ilden. — **2.** spekulere: *b. með það sem maður hefur handa á milli.* **3.** *b. steini*, flytte en Sten ved at skubbe til n-t paa den (Berufj.).

brangsari (-a, -ar) [brauŋ·sarɪ] m. = **braskari.**

brani (-a, -ar) [bra:nɪ] m. Tungen i en Helleflynder.

brann [bran·] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af 2. **brenna.**

bras (-s, brös) [bra:s, brö:s] n. **1.** (*lóðun*) Lodning. — †**2.** = *aktaumur*, Bras (JÓllnd. 350). — †**3.** (*látún*) Messing, Malm (jfr. e. brass). — **4.** (*rosi*) vedvarende daarligt Vejrlig: *ganga í bras*, blive daarligt (om Vejrliget) (Af., Skaft.).

brasa (a) [bra:sa] vt. **1.** (*lóða milli*) lodde, sammenlodde. — **2. a.** trykke fast sammen (om Is): *við löndin er hann (ísinn) botnfastur, brasaður* (Eimr. V. 130). — **b.** flytte ved at skubbe til n-t: *b. til steini* (Breiðd.). — **c.** overf. trykke ilad, beskadige: *með brasað nefið*, med en Bule paa Næsen (efter Slagsmaal). — **3.** (*bæta*) lappe, istandsætte: *þú hafðir brókhlindann brasaðan* (ÓDavÞul. 175). †**4.** (*steikja*) brase, stege. *Á báðum bæjunum var bakað og brasað í heila viku* (JTrHeið. III. 24). **5.** ppr. *brasandi*, oprört, sydende (om Havet): *vóx þá vandi við brasandi ólgusjó* (Vers cit. i JÞorkÞjs. 302).

°**braseldur** [bra:sɛldoʀ] m. Loddeild (JsJs.).

Brasilía (-u) [bra.sɪli ja] f. npr. Brasilien.

Brasilíu fari [bra:sɪljefa:rɪ] m. Person der rejser til Brasilien; (*sem flytur sig alfarinn til B.*) Udvandrer til Brasilien. **-för** [-fo r] f. (*ferð til B.*) Rejse til Brasilien, (*búflutningur til B.*), is i pl. *-farir*, Udvandring til Brasilien. **-maður** [-ma:ðoʀ] m. Brasilianer. **-trje** [-trjɛ:] n. Brasilietræ, *rautt B.*, Blaatræ (hæmatoxylon): *gult B.*, Gultræ (maclura aurantiaca).

brasilskur [bra:sɪlsgoʀ] a. brasiliansk.

brask (-s) [bras·k] n. **1.** travl Beskæftigelse med tvivlsomme Foretagender el. Spekulationer; (*prang*) Prangen. — **2.** (*erfiði*) Bryderi, Ulejlighed: *jeg átti í miklu braski við að koma því í lag*, jeg havde en hel Del Bryderi med at faa det i Orden. — **3.** (*hávaði*) Larm, Støj.

braska (a) [bras ga] vi., jfr. *brasta*. **1.** (*bralla*) have travlt med tvivlsomme Foretagender og Spekulationer, prange, sjakre, prove sig i forskellige Livsstillinger uden videre Held; (*byrja á mörgu*) begynde paa mange Ting. **2.** (*standa í stímabraki við e-ð*) slide, arbejde paa n-t, *jeg var að b. í því að koma bindindisfjelagi á í sveitinni*, jeg arbejdede paa at faa en Afholdsforening i Gang der i Sognet; *hann braskar einhvern veginn fram úr því*, han klarer det nok paa en el. anden Maade. — **3.** (*þruska*) stöje, larme.

braskari (-a, -ar) [bras garɪ] m. Person, der har travlt med tvivlsomme Foretagender el. Spekulationer, som forsoger sig i flere Livsstillinger uden videre Held, Æventyrer; (*prangari*) Pranger.

bras lifnaður [bra:slɪbnaðoʀ] m. uordentligt Levned: *Vil eg ei með hendi svo hraklegt skrifa, sem um þess manns hag sannlega vissum, með braslifnaði undir Bárðarjökli* (JG. i Safn. V. 3, 59). **-málmur** [-maulmoʀ] m. Loddemetal, Slaglod. **-mór** [-mo r] m. Lerart, som bruges til Smæltedigler og ved Lodning, Blaaler (BH., EJ.).

°**brásól** [brau:soᵘʟ̥] f. Øje.

braspottur [bra:spohdoʀ] m. Stobejærnsgryde: ... *fóru hollenskir járnpottar að flytjast hingað til lands. Voru þeir kallaðir braspottar af því að þeir voru úr steyptu járni* (JAðEin. 451).

1. **brass** [bras·] n. Frækhed, Uforskammethed (BH.).

2. **brass** [bras·] a. **1.** (*ástleitinn*) gejl, könslysten (BH., ÁM. 481, 12mo). — **2.** (*röskur*) rask (ASkaft.).

1. **brast (-s)** [bras·t] n. = **brask.**

2. **brast** [bras·t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bresta.**

brasta (a) [bras da] vi. (Af.) **1.** = *braska*: *klestur brastar Kjalars lækur* (ÓDav.Vik. 244). — **2.** (*berast mikið á*) være stolt og umaadeholden i sin Optræden (BH.). (Ordspr.) *þeim er brek að b., sem brotnir á hækjum* (GJ.), det er barnligt sig at bryste, naar paa Krykker man maa gaa.

brátt [brauht] adv., comp. *bráðar(a)*, superl. *bráðast* snart. *von(um) bráðar*, för end man havde ventet, meget hurtigt; *sem bráðast*, hurtigst muligt.

bratt gengi [brahtɟ.ɛnɟɪ] f., **-gengni** [-ɟ.ɛŋ̊nɪ] f. Klatrefærdighed, Færdighed i at klatre op ad stejle Skrænter, Klipper osv. **-gengur** [-ɟɛiŋgoʀ] a. som let gaar op ad stejle el. bratte Steder, dygtig Klatrer: *manna brattgengastur.* **-höfðaður** [-(h)ovðaðoʀ, -(h)obð-] a. med knejsende Hoved.

bratti (-a, -ar) [brahdɪ] m. **1.** (*brattleikur*) Stejlhed. — **2.** (*brekka*) Skrænt: *ganga upp brattann.*

bratt leikur [brahdlɛigoʀ, -lɛikoʀ] m. Brathed, Stejlhed. **-leitur** [-lɛi·doʀ, -lɛi·toʀ] a. **1.** (*með bratt enni*) med stejl Pande, knejsende med Hovedet. — **2.** (*sem lítur út fyrir að vera brattur*) som ser ud til at være stejl. **-lendi** [-lɛndɪ] n. brat, stejlt Terræn. **-lendur** [-lɛndoʀ] a. (stærkt) stigende, opgaaende (om Terrænet). **-nefjaður** [-nɛvjaðoʀ] a. med en opstaaende Næse.

brattur (brött, bratt) [brahdoʀ, bröht, braht] a. **1.** stejl, brat: *brött brekka*; elliptisk: *bera e-n marga bratta* (ɔ: *götu*), bære en ad mangen besværlig Vej: *Hann (Skjóni) einblíndi ... a Jón, eins og til að ganga úr skugga um, að þetta væri gamli húsbóndinn, sem hann hafði marga bratta borið* (GPSk. 276); — i overf. Bet.: *bera bratt(an) halann*, have en kæk Holdning, være kry. — **2.** (*erfiður*) besværlig, vanskelig: *stundum hefur mjer boðist brattara* (el. *hann brattari*) *en þetta*, jeg har undertiden været i en vanskeligere Situation end denne: *fyrrum oft mér bauðst eins bratt* (GuðmEin. i Eimr. XIV. 186). **3.** livlig, rask: *Hvernig líður þjer? Ó' jeg er orðinn brattur* (jeg er nu blevet rask igen); *Þ. . . . spjallaði um hitt og annað . . . og var hinn brattasti* (var særdeles oprømt) (Eimr. III. 22). †**4.** (*snugglegur*) brat, pludselig.

brauð (-s, pl. ds.) [bröy:ð, bröyð·s] n. **1.** Brød: *b. og smjör, smurt b.*, Smörrebrød; — (*kaffibrauð*) Brød til Kaffe, Kager, Wienerbrød osv. — **2.** (*brauðhleifur*) Brød: *þriggja punda b.*, et Trepundsbrød. — **3.** (*matur*) Brød, Føde: *gef oss í dag vort daglegt b.*, giv os i Dag vort daglige Brød; (Ordspr.) *guð gefur brauð með barni* (GJ.), Gud giver Brød med Barn. — **4.** (*þjónusta*) Brød, Tjæneste: *hann hefur margt fólk í sínu brauði*, han har mange Mennesker i sin Tjæneste. — **5.** (*prestakall*) Præstekald: *sækja um b.*, søge et Præstekald; *veita b.*, bortgive et Præstekald; *þjóna brauði*, betjæne et Kald (Sogn); *fá gott b.*, faa et godt Præste-

kald. **-aldin** [-ð-aldın] n. Brodfrugt. **-aldintrje** [-aldıntrj-] n. Brodfrugttræ (artocarpus).

brauða mat [bröy·ðama:t] n. **1.** (*virðing brauða*) Taksation af Præstekalds Indtægter. — **2.** (*tekjuskrá brauða*) Fortegnelse over Præstekalds Indtægter. **-samsteypa** [-sam·sdeiba, -sdeipa] f. Sammensmæltning af Præstekald. **-skifti** [-sgıf·dı] npl. Ombytning af Præstekald: *hafa b. við e-n*, bytte Kald med en.

brauð bakki [bröyð·bahgı] m. Brodbakke. **-bakstur** [-baysdog] m. Brodbagning. **-biti** [-bı·dı, -bı·tı] m. en Bid Brød. **-bítur** [-bi·dog, -bi:tog] m. **1.** *b. e-s*, den der spiser ens Brød, lever af ens Naade el. modtager Velgærninger af en: *íslensku embættismennirnir í Höfn eru brauðbítar Dana og því tæplega óhlutdrægir í þjóðernismálum* (hørt i en Diskussion). — **2.** (*sá, sem ásælist annan*) den, der angriber en anden, søger at tage Brødet ud af Munden paa en anden: *jeg hjelt ekki, að sýslumaðurinn færi að verða b. minn* (Grímur Jónss., cit. af JÓl.). **-búð** [-bu:ð] f. Bagerbutik; (*sætabrauðsbúð*) Kagebod. **-bökun** [-bö·gon, -bö·kon] f. Brodbagning. **-deig** [-dei·g] n. Dej. **-diskur** [-dısgog] m. Brodtallerken, Brodfad. **-fótur** [-fo·dog, -fo·tog] m., is. i pl. *brauðfætur*, i Forb.: *standa á brauðfótum*, staa paa svage Fødder, opr. vistnok hentet fra Bygdningen, hvor *brauðfætur* betegner svage Ben: *á þessum brauðfótum gekk og tram* [illegible] (GFrÓl. 18). **-fæða** [-fai·ða] vt. brødføde: *hið* [illegible] *brauðfæðir* (forsyner med Brød) *nú hanna hluta* [illegible] (Ísaf. '15, I, 1). **-færa** [-fai·ra] f. Ovnskyder, Grissel. **-gerð** [-gerð] f. Tillavning af Brød, Brodbagning. **-gerðarhús** [-gerðag(h)u:s] n. Bageri. **-gerðarmaður** [-gerðarmaðog] m. Bager. **-gjörð** [-gjörð] f. = **brauðgerð**. **-grautur** [-gröy·dog, -gröy·tog] m. Brodsuppe. **-hilla** [bröyð·hıdla] f. Brodhylde. †**-hleifur** [bröyð·hleivog] m. et helt Brød. **-hnífur** [-hni·vog] m. Brodkniv. **-jurt** [-jYøt] f. Brodplante. **-karfa** [-karva] f. Brodkurv. **-kássa** [-kaus·a] f. Brodsovs. **-kassi** [-kas·ı] m. Kasse med Brod, Brodkasse. **-kefli** [-kɛblı] n. Kagerulle, Brodrulle. °**-kolla** [-kodla] f. Postej. †**-kringla** [-krıŋgla] f. Oblat (Esp. IX. 71). **-laus** [-löys] a. **1.** (*án brauðs*) brødløs, uden Brød: *það er brauðlaust í húsinu*, der er intet Brod i Huset. — **2.** (*án prestakalls*) uden Præstekald. — **3.** (*sem ekkert gefur af sjer*) som ikke kaster n-t af sig, brødløs. **-mylsna** [-mılsna] f. Brodsmuld. **-mjel** [-mjɛl] n., **-mjöl** [-mjö:l] n. Brodmel. **-moli** [-mo·lı] m. Brodkrumme. **-mót** [-mo:t] n. Kageform. **-ofn** [bröyð·obn] m. Bagerovn. **-reka** [bröyð·rɛ·ga, -rɛ·ka] f. Grissel, Skodsel. **-sala** [-sa·la] f. Brodsalg, Brodhandel, Kagehandel. **-sali** [-sa·lı] m. Brodhandler, Kagehandler. **-selja** [-sɛlja] f. Kvinde der sælger Brød, Kagekone. ?**-skífa** [-sgi·va] f. et Stykke Brød. **-skorpa** [-sgogba] f. Brodskorpe. **-sneið** [-snei·ð] f. et Stykke Brød, Brodskive: *heil b.*, en Rundtenom. **-súpa** [-su·ba, -su·pa] f. Brodsuppe. **-sölubúð** [-sölobu:ð] f. Brodudsalg. **-tigl** [-tıgl] n. Strut. **-tunna** [-tYn·a] f. **1.** (*tunna undir brauð*) Brodtonde, Tønde til Brød. — **2.** (*tunna full af brauði*) Tønde Brød, Brodtonde. **-ugur** [bröy·ðYgog] a. besmurt med Brøddej: *Hann var brauðugur um hendurnar* [illegible] (GFrÓl. 189). **-vala** [bröyð·vala] f. Rundstykke. **-vatn** [-vahtv] n. Brodafkog. **-veisla** [-vɛisla] f. ›Brodgilde‹, Benævnelse (i *Eyjafjarðarsýsla* og de nærmeste Bygder) paa Bryllupsgilder, hvor Hovedbeværtningen bestod af Brød og Sirup, alm. ca. 1840—60 (Huld III. 59). **-þurfi** [brauþ:Yrvı] m. og a. som mangler Brodet.

brauk (-s) [bröy·k] n. **1.** (*hávaði*) Larm, Tummel. — **2.** (*brölt*) Kræven (Skírn. '55, 35). — **3.** [illegible]

brauka (að) [bröy·ga, bröy·ka] vi. **1.** [illegible] — **2.** [illegible]

braukmikill [bröy·gmı·kıdl, bröy·kmı·kıdl] a. storende, larmende.

braukun (-ar) [bröy·gon, bröy·kon] f. = **brauk**.

braukþur [bröy:kþY·r] a. knastör.

1. **braut** (-ar, -ir) [bröy:t] f. **1.** (*ruddur vegur*) ryddet Vej; deraf i det hele: Vej, Sti: *ryðja sjer (e-m) b.*, bane sig Vej (Vejen for en). — **2.** (*ákvegur*) Korevej; (*járnbraut*) Bane, Jærnbane. — **3.** (*troðningur, slóð*) nedtrampede Spor, Sti (i Sne, Dynd osv.): *þeir tróðu fyrir hestunum og* [illegible] (JÓl.). — **4.** Bane: *b. sólarinnar*.

2. **braut** [bröy:t] adv. (opr. acc. sg. af 1. *braut*) = *burt*, *á b.*, *í b.*, bort, borte; — ogs. som Forled i Sms., se *brott*, *burt*.

3. **braut** [bröy:t] 1. og 3. p. sg. impf. ind. af **brjóta**.

brauta högg [bröy:dahök·, bröy:ta-] n. Vejrydning. **-mót** [-mo·:t] npl. Sted hvor flere Veje mødes.

brautar flötur [bröy·dafløːdog, bröy·tafløːtog] m. (astr.) Baneplan. **-fært** [-faiø·t] an. farbart. **-gengi** [-r-geiŋ·gı] n. **1.** (*fylgd*) Følge: *strauk* (*Golti*) *ásamt fáeinum sauðum . . . er veittu honum b.* (fulgtes med ham) (GrFrUbl. 13). — **2.** (*burtför*) Bortgang: *stytta bæn og stytta grátinn* [illegible] (GTh. 35, 14). — **3.** (*stoð, hjálp*) Hjælp, Bistand. — **4.** Stilling i Samfundet, m. H. t. Lykke, Anseelse, Magt, Rigdom osv.: *Vatns-* [illegible] (Eimr. XVIII. 19). **-gengur** [-geiŋgog] a. som yder god Bistand, er til megen Hjælp: (Ordspr.) *ekki eru blindir brautargengir* (GJ.), blind Mand yder ringe Bistand. **-gerð** [-gerð] f. Banearbejde. **-hringur** [-r-hrıŋgog] m. (astr.) (en Planets) Bane, Kredsløb. **-lengja** [-r-leiŋ·ga] f. Banelinje. **-lest** [-lɛst] f. Banetog. **-sjóður** [-sjou·ðog] m. Banefond, Jærnbanefond. **-skekkja** [-sgɛhgja] f. (*hringskekkja*), Excentricitet. **-slá** [-slau·] f. Bom. °**-stígur** [-sdi:qog] m. Perron. **-stöð** [-sdö:ð] f. ogs. pl. *-stöðvar*, Jærnbanestation. **-tollur** [-tod·log] m. Bompenge. **-vörður** [-r-vör·ðog] m. Banevogter.

braut fýsi [bröy:tfi·sı] f. Bortlængsel, Udve. **-fýsilegur** [-fislɛ:qog] a., **-fús** [-fu:s] a. længselsfuld efter at drage (rejse) bort. **-glögt** [-glöy·t] an. let at se Spor: [illegible] *brautglöggt* (JÓl. [illegible]). **-hvarf** [-χvarv, -kvarv] n. **1.** = *burthvarf*. — **2.** (naut.) Deviation. **-hvarfstafla** [-χwarfstab·la, -kvarfs-] f. (naut.) Deviationstabel. **-hverfandi** [-χwɛrvandı, -kvɛrvandı] a. (naut.) devierende.

brautingi (-ja, -jar) [bröy:dıŋgı, bröy:tıŋgı] m. Vandringsmand, rejsende, omflakkende Betler: *noga* [illegible] *nafna í heim* [illegible] *brautingja hveim* (JÁGát. I. 93).

braut ryðjandi (-a, -endur) [bröy:drıðjandı, bröy:t-, -ɛndog] m. Banebryder, Pioner. **-stöðvar** [-t-sdöðvar] fpl. = **brautarstöð**.

¹**brautu** [bröy·dø, bröy·tø] adv. (opr. dat. sg. af 1. *braut*) = *burtu*, *í b.*, borte.

¹**brávöllur** [brau:vödlog] m. glinsende Flade, straalende Slette: *blákviku b.*, Havet (StStAnd. I. 14).

²**breð** (-s, pl. ds.) [brɛ:ð, brɛ·ðs] n. Bord til at flække Fisk paa (Árni) (*flatningsborð*).

breðafönn [brɛ:ðafön·] f. stor frossen Sneflade, Bræ.

bredda (-u, -ur) [brɛd:a] f. **1.** (*stór hnífur*) en stor og plump Kniv, (*tysnarhnífur*) Langskniv. — **2.** (*bitlaus hnífur, hnífgarmur*) en stump Kniv, daarlig Kniv; — bruges ogs. om et stumpt Instrument, hvormed Hornskeer skrabes. — **3.** (*ókvenleg, vanstilt kona*) nedsættende Betegnelse for en Kvinde, bet. at vedkommende er opfarende, plump og raa og mandfolkeagtig sin Optræden. — I overf. Bet.: ogs. om ustyrlige, sky Dyr (Vf., Af.).

breddulegur [brɛd·ölɛ·qog] a. **1.** (*vanstiltur, ókvenlegur*) opfarende og plump el. mandfolkeagtig. — **2.** (*styggur*) ustyrlig, sky: *bredduleg ær*, sky Hunfaar (Vf., Af.).

breði (-a, -ar) [brɛ·ðı] m. Bræ: *þeir teygja sig sundurrifnir at glufum og* [illegible] *breðum og ómurlegum* [illegible] (APAlp. 107).

bregða (bregð; brá, brugðum; brygði; brugðið) [brɛq·ða, [illegible], brɛqð, brɛqþ, brau·, brYq·ðom, brYq·ðom, brıq·ðı, brıq·ðı, brYq·ðıð, brYq·ðıð].

A. [illegible] med dat. **I.** (*hreyfa fljótt*) b e v æ g e h u r t i g. **1.** om Vaaben og Instrumenter: *b. sverði*, trække blank; *brugðið sverð*, blankt draget Sværd; *b. hníf*, trække en Kniv op; *b. hníf* (*á*) [illegible] (ogs. ellipt. *b. á*), skære løs paa el. i n-t med en Kniv (el. andet), skære over (med n-t): [illegible] (JÁÞj. I. 297), *skálm* [illegible] (JÁÞj. I. 146), *hnífurinn beit, sem í vatn væri brugðið* (som om det havde været Vand, man skar med den) (Mýrd. 31); *b. járni á e-ð*, ¹) skære over med en Kniv el. andet Æggetöj; ²) lige føre et Strygejærn hen over n-t: *skyrtan verður góð, ef brugðið er á hana járni*. — **2.** om Legemsdele: *b. hendi til e-s*, gribe n-t, tage fat paa n-t; *b. fæti fyrir e-n*, spænde Ben for en. — **3.** med andre Objekter: *b. e-m á eintal, einmæli*, tage en til Side (for at tale med ham under fire Øjne); (*hann*) *brá honum* (ɔ: *selshamnum*) *milli klæða sér* (skjulte den hurtig i Barmen) (GV. i JÁÞj. I. XIII.); *b. e-u* (*upp*) *í gaman*, slaa n-t hen i Spøg, [illegible] vende n-t i en Fart: *Var þá skepnunni brugðið á* [illegible] . . . (JTrL. 377); *b. sjer af stað*, begive sig hurtig af Sted; *b. sjer til e-s staðar* el. *á e-n stað*, foretage en kort Rejse til et Sted, gaa paa en kort Visit, svippe hen et Øjeblik; *b. sjer bæjarleið* (el. *til næsta bæjar*), tage til næste Gaard; *b. sjer útúrkrók*, göre sig et Svinkeærinde; *jeg ætla að b. mjer út*, jeg vil gaa lidt ud; *jeg þarf að b. mjer suður til Keflavíkur*, jeg maa rejse en Sviptur til K.; *b. sjer frá*, gaa lidt bort. — **4.** (*taka burt, svifta niður*) fjærne, nedtage osv.: *b. tjöldum*, nedtage et Tælt; *b. brókum*, tage Benklæderne ned, ɔ: forrette sin Nødtørft. — **5.** med præp.: *bregða e-u á*, benytte n-t som Paaskud: *b. e-u fyrir*, — *b. e-u á loft*, løfte n-t hurtig; *b. e-u fyrir*, ¹) bruge n-t for at afparere et Hug el. Stød; *hann brá skildinum fyrir sig*, han afparerede Hugget med Skjoldet, — i overf. Bet.: bruge n-t som Paaskud: *hann brá því fyrir sig, að hann kynni illa dönsku*, han anvendte sit daarlige Dansk som Paaskud; ²) (om en Kunst) nu og da göre Brug af el. anvende: *að Hvanndala-Bjarni hafi brugðið fyrir sig sundi* (ÓDavSk. 71—72); *geta brugðið fyrir sig orði við landsbúa* (kunne göre sig forstaaelig overfor de indfødte) *á þeirra eigin máli* (Eimr. XIII. 68); *b. e-m undan*, skyde en til Side, faa en bragt i Sikkerhed; *b. e-u upp*, løfte n-t pludselig; (*sýna e-ð*) vise n-t: *þær bregða upp réttu marki* (Eimr. XII. 225); *b. upp hendinni*, række Haanden i Vejret; *b. e-u við e-u*, afparere n-t med n-t; *e-u er við brugðið*, n-t berømmes højt, roses, fremhæves: *því var við brugðið, hvað hann gat þolað af vökum*, hans Udholdenhed i at vaage var berömt. — **6.** (*breyta*) forandre, ændre, skifte: *b. litum*, skifte Farve, jfr. C. I., 2. b.; *en Seifi* [illegible] *að bregði* (forandre) *þessu láni* (Od. 375). — **7.** *b. sjer við e-ð* [illegible] (C. I., 1.), vise sig følsom overfor n-t, vise Tegn paa Smærte; *hann brá sjer ekki við kvalirnar*, han viste ingen Tegn paa, at han mærkede Pinslerne, han gav sig ikke under Pinslerne; *b. á sig mynd e-s*, paatage sig ens Skikkelse; *b. e-m* (*sjer*) *í e-s líki*, forandre en til n-t (ved Trolddom) el. paatage sig selv en el. anden Skikkelse: *hún brá sjer í fuglslíki*, hun paatog sig en Fugls Skikkelse; *b. sjer í allra kvikinda líki*, paatage sig alle Dyrs Skikkelser. — **II.** (*hætta*) h o l d e o p m e d, h ø r e o p m e d. **1.** *b. búi*, holde op med at føre Hus, ophæve sin Husholdning; *b. heimili sínu*, opgive sin Bopæl; *b. blundi*, vaagne af Slummer; *b. kaupi*(*nu*), lade Handel(en) gaa tilbage; (Ordspr.) *ekki bregður mær vana sínum* (JÁÞj. II. 524), ordr.: Møen ændrer ikke sin Skik, siges om en, der er ganske uforbederlig, ›kend Ulv Paternoster, han siger e (altid) Lam, Lam!‹ — **2.** (*rjúfa heit*) bryde sit Ord o. l.: *b. heiti*, bryde sit Løfte; *b. máli við e-n*, bryde en Aftale med en; *b. ráðahag*, ophæve en Forlovelse; *b. e-m* (*e-i*) *upp*, ophæve Forlovelsen med en; — sj. med acc.: *ei mundi Einar það b.* (bryde hvad han havde lovet) *fyrir orð hreppstjóra þá engin nauðsyn rak til* (GKonÆf. 268). — **3.** refl. *bregðast* (*e-m*), svigte (en), slaa fejl: *mjer brást sú vonin*, det Haab glippede for mig; *e-ð bregst* [illegible] (Ordspr.) *vinanna vilja bregðast*, [illegible]

kemur, Venner svigter ofte, naar Ulykken er der; *svo bregðast helgir menn sem aðrir* (GJ.), Helgen kan fejle som andre Mennesker; *svo bregðast krosstrje sem önnur trje,* se *krosstrje;* *sjaldan bregst mjaldur af miði* (egl.: sjælden forlader Hvalen Fiskegrunden), han skal nok være der paa Pletten; han svigter aldrig et godt Lag: *hevskapur brást,* Höhosten svigtede; *af því kyni bregst ekkert hross,* Heste af den Race slaar aldrig fejl (ÞGjD. 92), *bregst ekki* (det slaar aldrig fejl) *þær sjeu þar innanum* (JHall. 361); *brást honum að rata,* det glippede for ham at finde Vejen (JÁÞj. II. 227); *það skal mér ekki bregðast, að þetta hefir verið góður glímumaður,* jeg er sikker paa, at denne har været en god Bryder (JÁÞj. I. 243); *svaðilfarir, sem aldrei bregðast þeim hrossum, er á flækingi lenda* (som forvildede Heste aldrig undgaar) (ÞGjD. 58). — **III.** (*fljetta, binda*) slynge, flætte, binde. **1. a.** med det, der bindes, i dat.: *b. bandi utan um e-ð,* slaa Baand om n-t; *b. reipi um e-n,* slynge et Reb om en; *hann brá snærinu í hringinn,* han trak Snoren gennem Ringen; *b. e-u saman,* splisse sammen; *uppistöðunni er brugðið utan um fingurinn, og síðan er ivafið dregið þar í gegnum og hert svo að.* — **b.** med acc. flætte: ¹) *b. gjarðir,* flætte (Sadel)gjorder: *brugðnar gjarðir þykja einkar góðar;* ²) (*b. í prjóni*) abs. strikke vrang (i Strikning); — pp. *brugðinn,* strikket ret og vrang: *brugðnir sokkar,* ret- og vrangstrikkede Strömper; *brugðin lykkja,* Vrangmaske. — **2.** (*b. í glímu*) i Brydning: anvende Brydekneb mod Modstanderen: *b. e-m bragð,* — ogs. abs. *b. e-m: hann brá honum* (*á*) *hælkrók,* han spændte Ben for ham med en *hælkrókur* (Krogspænde). — **3.** recipr. i overf. Bet.: *bregðast brögðum,* anvende Kneb el. List mod hinanden. — **4.** *vera brugðinn við e-ð,* være bekendt for n-t, is. om en, som man bebrejder n-t, anser for at have taget Del i n-t (is. n-t mindre fint); *kveðz Espólín ei heldr geta kallað sik jafnoka margra þeirra, er til þess voru brugðnir* (som var bekendte derfor) (EspS. 138); *og þótt hann sé dauðlegur maður og ekki jafnt við ráðkænsku brugðinn* (ikke særlig bekendt for Klogt) (Od. 434); *brugðinn var hann við kvennafar* (berygtet som kvindekær) (BrJNat. 143); *e-r er við margt brugðinn,* ens Navn sættes i Forbindelse med mange Ting (spec. menes at være troldkyndig) (JÁÞj. I. 443). — **IV.** (*brigsla*): *b. e-m e-u* el. *um e-ð,* bebrejde en n-t: (Ordspr.) *fár bregður hinu betra, ef hann veit hið verra,* faa forekaster en det bedre, naar de mener at vide det værre; *Hornfirðingum hefir oft verið brugðið um að þeir væru álfalegir í framgöngu* (ÞThFerð. III. 214).

B. vi. uden Kasus, om hurtig, pludselig Bevægelse: **I.** *b. á e-ð,* slaa ind paa, begynde pludselig paa n-t; *b. á glens,* slaa ind paa Spog, drive Löjer med; *b. á leik,* begynde at lege, pludselig begynde at lege; *b. á sitt ráð,* følge sit eget Tykke; *brá hún nú á forna venju* (vendte tilbage til sin gamle Skik), *tíndi fífla og sóleyjar* (Eimr. VIII. 137); (Ordspr.) *bregður hönd á venju* (SchMál.), Haand folger gærne gammel Vane; *b. af e-u:* ¹) *b. út af e-u,* vige fra n-t, afvige fra n-t, undlade at udfore en Befaling, el. vise Lydighed m. H. t. n-t, bryde n-t lovet el. tilvant, jfr. C. II.; *ef þú bregður út af því* (hvis du ikke gor som jeg har sagt), *þá verður það þjer til mikils tjóns;* ²) (*hætta e-u*) hore op med n-t: *alurinn stendur í rassinum á þeim, sem brá út af* (ODavSk. 190); ³) være forskellig, afvige fra, spec. udmærke sig fremfor: *hann brá af öðrum mönnum,* jfr. *afbrigði, afbragð; b. frá e-u,* fjærne sig fra n-t, vige fra n-t, jfr. *frábrugðinn; b. við,* begive sig hurtig af Sted, tage en hurtig Beslutning (kan ofte oversættes ved: straks, ufortovet): *hann brá við og fór að finna frænda sinn;* — *skaltu b. við* (skal du straks begive dig) *og fara ofan í uppgaunguna* (JÁÞj. I. 101); *þótti heldur seint við brugðið með eftirförina* (Eftersogningen blev foretaget lovlig sent) (BrJÞf. 138); *b. við fiski,* trække Linen hurtig til sig, naar en Fisk bider paa Krogen (Sl.); *b. til e-s,* indlade sig paa n-t: *b. til samfara við skessuna* (JÁÞj. I. 190). — **II.** refl. **1.** om en hurtig og energisk Bevægelse: *karl brást við hart,* den gamle gjorde kraftig Modstand (JÁÞj. I. 555); *hann brást fljótt við og fór,* han tog straks af Sted; *bregðast undan,* undvige hurtig. — **2.** i overf. Bet.: *bregðast vel undir e-ð,* optage n-t gunstig; *bregðast ókunnuglega* (*ókunnur*) *við e-u,* blive forbavset over n-t; *bregðast reiður við e-u,* blive vred over n-t.

C. v. impers. **I. 1.** *e-m bregður,* en skifter Farve, bliver höjlig forbavset, bliver ubehagelig overrasket, viser Tegn paa en stærk Bevægelse (Forbavselse, Frygt, Vrede osv.): *e-m bregður í brún* (el. *í brá*), en bliver höjlig forbavset; *honum brá svo við þessi tíðindi, að hann setti dreyrrauðan,* han blev saa bevæget ved denne Efterretning, at han blev höjrod i Ansigtet. — **2. a.** *e-m er brugðið,* en har forandret sig (af Udseende el. Væsen, særlig om Forandring til det værre): (Ordspr.) *bregður hverjum á banadægri,* paa sin Dodsdag skifter enhver Udseende; *tekið eftir því, að honum væri að nokkru brugðið* (en Del forandret) (JThMk. 425); *Ljettfeta var brugðið,* Ljettfeti var forvandlet (til det værre), L. havde tabt sig (ÞGjD. 58); *fólk sá, að henni var brugðið* (at hun saa sygelig ud) (JÁÞj. I. 577); *sagði prestur svo síðan, að hann hefði eigi orðið hræddur, en þó hefði sér brugðið nokkuð* (var han blevet lidt uhyggelig til Mode), *þegar maðurinn hné niður* (JÁÞj. I. 215). — **b.** *bregða lit:* morknes lidt (jfr. A. I. 6): *Þegar komið var sólarlag, og farið var að bregða lit, komum við til . . .* (Od. 330). — **3.** ligne, slægte paa, jfr. II., *bregða til:* (Ordspr.) *hvert skal barninu b.* (GJ.), hvem skulde Barnet slægte paa; *fjórðungi bregður til fósturs,* en fjerde Del stammer fra Opdragelsen. — **II.** med forsk. præp. og adv.: *e-ð bregður af,* der sker en Afvigelse fra n-t (til det værre): *þess þarf nákvæmlega að gæta, að suðan sé stöðug og jöfn, því hvort heldur bregður af, að hún verði allt of áköf, eða á hinn bóginn, að hún hverfi af við og við þá . . . misheppnast . . .* (JSFb. 34); *ef út af því bregður,* hvis der viges fra det, hvis det ikke overholdes punktligt; *þannig er fyrir skipað og út af því má ekki bregða,* der maa ikke göres nogen Undtagelser derfra, Ordren maa udføres punktlig; *þar sem kutinn er ætíð látinn vera á lofti, ef út af orðinu bregður* (ved den ringeste Uenighed) (JThMk. 423); *bregður af e-m,* en bliver gladere: *við þetta brá heldur af kellu* (JÁÞj. II. 508); *b. í* — *b. til:* (Ordspr.) *hverjum bregður í sína ætt* (GJ.), hver tyer paa (ɔ: slægter paa) det, han er kommet af; *b. til:* ¹) *e-m bregður til e-s,* en ligner en; *honum bregður til ættarinnar,* han slægter sine paa; (Ordspr.) *hvert ætti barninu að bregða, nema beint til ættar* (el. *föðursins*), Æblet falder ikke langt fra Stammen; ²) *e-u bregður til e-s,* noget gaar over til noget andet: *bregður til rosa,* (Vejret) slaar om til Regn og Slud; *á þriðja degi brá til blíðviðris* (ÞGjD. 85); *ekki er betra að trúa vetrarnóttunni, þótt hún láti hljótt um sig, þar bregður til beggja vona* (den kan baade bringe godt og ondt) (ÞGjD. 66—67); ogs. refl.: *En það gat líka brugðist til beggja vona, að svo færi* (ThTh. 47); ³) *e-m bregður til e-s,* en er tilbøjelig til n-t: *og mælti um hug sér, því jafnan brá honum til slægðarinnar* (Od. 278); *undarlega bregður við,* n-t er forunderligt, n-t har et forunderligt Udseende (is. om Drömme, Visioner o. l.); *svo brá við,* den Forandring skete. — **III.** (*hætta*): *e-u bregður,* n-t hører op: *b. birtu,* mørknes, blive mørkt; ogs. elliptisk: *það bregður,* det bliver mørkt: *það var farið að bregða* (*birtu*), *þegar við komum á heiðina.* — **IV.** om n-t der viser sig pludselig el. utydelig: *e-u bregður fyrir,* n-t viser sig pludselig, man ser et Glimt af n-t: *þeim sýndist ljósi b. fyrir;* — *b. við: e-m lit bregður við,* der er en vis Farvetone over n-t: *það sást votta fyrir fíngerðum hrukkum neðan við þau* (*augun*), *og brá bláleitum lit við* (ÞGjOs. 139).

breið (**-ar, -ar**) [brɛi:ð] f. Snevidde, Snebredde.

1. **breiða** (**-u, -ur**) [brɛi:ða] f. **1.** = *breið.* — **2.** (*e-ð, sem breiðir sig*) udspredt Hob el. Mængde af n-t: *ullin lá í breiðum um túnið,* Ulden var bredt ud over Hjemmemarken; — is. en stor spredt Flok, f. Eks. Faar: *fjeð var í einni breiðu uppi í hálsi.*

2. **breiða** (**di**) [brɛi:ða, brɛid:ɪ, sup. brɛiht] vt. **1.** (*rjetta út, þenja út*) brede, udbrede: *b. faðminn, b. út faðminn,* udbrede sin Favn, aabne sine Arme; *b. sæng,* rede Seng; *b. ofan á e-n,* dække en til; *b. sængina* (*upp*) *yfir höfuð* (*sjer*), trække Dynen op over Hovedet; *b. á borð,* dække Bord; *b. hey á völl,* ogs. abs. *breiða,* sprede Hø til Törring; *b. völl, b. tún,* jævne Godningen paa Marken; — *b. á:* ¹) (om Ho) jævne Hø til Törring; ²) (*fyrir fólkið*) signalisere til Høstfolkene, at de skal komme hjem og spise, ved at brede en hvid Dug paa et höjtliggende Sted, saa de kan se den (Eimr. XII. 98); *b. e-ð yfir e-ð,* lægge n-t over n-t; *b. vængi yfir,* brede sine Vinger over; — *b. úr e-u:* ¹) sprede n-t, saa at det ligesom bliver bredere; ²) udbrede, sprede n-t til Törring: *þar var breitt úr kornmatnum* (SIng. I. 264); *b. ull,* sprede Uld til Törring. — **2.** i overf. Bet.: *b. út,* udbrede, sprede, udsprede: *b. út fregn,* udsprede et Rygte; *b. út sjúkdóm,* udbrede en (smitsom) Sygdom; *b. út trú,* udbrede en Religion; *b. yfir,* dække, dølge, skjule: *menn reyndu að b. yfir ókosti hans,* man provede paa at dække over hans Fejl.

breiða blik [brɛi:ðablɪ:k] n. **1.** (*við útsjón*) vidt Udsyn: *Eg vona, að eg komi þar í flugrúm og b.* (GFrÓl. 164). — **2.** (*blikandi flötur*) hvidglinsende (snedækket) Flade: *Skemstu leið um lón og pytt | leyfir greiða öllum vetur um breiða-blikið sitt, brúað heiða-mjöllum* (StStAndv. II. 93). — **3.** npr. (myt.) Balders Bolig. **-bólsstaður** [-boᵘlsda:ðoϙ] m. npr. Navn paa flere Gaarde i Island: (Talem.) *eiga heima á Breiðabólsstað,* have hjemme allesteds og ingensteds. **-fjörður** [-fjör·ðoϙ] m. npr. en Bugt paa Vestlandet.

†**breið axarboð** [brɛi:ðaχsarbo:ð] n. Budstikke (i Form af en Stridsokse), som en Sysselmand lader gaa omkring: *sýslumenn láta bera undan sér b.* (BHAt. 182). **-bakaður** [brɛið·ba·gaðoϙ, -ba·k-] a. bredrygget, bredskuldret. **-blaðaður** [-bla·ðaðoϙ] a. bredbladet. **-bogabraut** [-boqabröy:t] f. (astr.) hyperbolisk Bane. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Hyperbel. **-botnaður** [-bohdnaðoϙ] a. med bred Bund, fladbundet: *b. bátur.* **-brjósta** [-brjoᵘsda] a. indec., **-brjóstaður** [-brjoᵘsdaðoϙ] a. med bredt Bryst. **-búkaður** [-bu·gaðoϙ, -bu·kaðoϙ] a. med bred Bug, bredmavet, sværtbygget; med bredt Skrog. **-bælingur** (**-s, -ar**) [-bai·lingoϙ, -iŋs] m. Person fra *Breiðabólsstaður.*

breidd (**-ar, -ir**) [brɛit·] f. Bredde, Bredhed.

Breiðdalur [brɛið·da·loϙ, (Af.) brɛid:-] m. npr. Navn paa en Egn i *Suður-Múlasýsla.*

breiddar ákvörðun [brɛid:arau:kvörðon] f. Breddebestemmelse. **-baugur** [-böy:qoϙ] m. Breddeparallel. **-hringur** [-a-hϙiŋ·goϙ] m. Breddekres. **-mál** [-r-mau:l] n. (en Flades) Tværmaal. **-mismunur** [-mɪ:smʏnoϙ] m. Breddeforskel. **-stig** [-ϙ-sdɪ:q] n. Breddegrad. **-stigaloftslag** [-sdɪqa-lof·(t)slaq] n. Solarklima (BSSjl). **-stigsbaugur** [-sdɪχsböy:qoϙ] m. Breddegrad.

Breið dælingur (**-s, -ar**) [brɛið·dai·liŋgoϙ, (Af.) brɛid:-] m. Indbygger af *Breiðdalur.* **-dælir** [-dai·lɪϙ] mpl. = **Breiðdælingar. -dælskur** [-dai-lsgoϙ] a. fra *Breiðdalur.* †**-ennaður** [brɛi:ðɛn·aðoϙ] a. = **ennisbreiður. -feldur** [brɛið·fɛldoϙ] a. bred, vidt udstrakt. **-fylking** [-fɪʎgiŋk, -fɪlgiŋk] f. Falanks. **-firðingur** (**-s, -ar**) [-fɪrðiŋgoϙ] m. Indbygger ved og paa Øerne i *Breiðafjörður.* **-firskur** [-fɪϙsgoϙ] a. fra *Breiðafjörður.* **-fættur** [-faihdoϙ] a. bredfodet. **-geisli** [-gɛislɪ] m. Haleben. **-haus** [brɛi:þ(h)öy·s] m. Mand med bredt Hoved (anthropol.) Kortskalle. ***-hyrningur** [-(h)ɪ(r)dn-iŋgoϙ] a. stump Vinkel. **-horn** [-(h)o(r)dv] n. stump Vinkel. †**-húfaður** [-(h)u·vaðoϙ] a. bredbundet, bredbygget (om Skibe). **-höfða** [-(h)övða, -(h)öbða] a. indec. bredhovedet, med et bredt Hoved.

breiðka (**a**) [brɛiþ·ga, brɛið·ka] vt. og vi. = **breikka.**

breið laginn [brɛið·lai·jɪn] a. bredformet: *b. í andliti* = *breiðleitur.* **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛicɪ] m., **-leikur** [-lɛigoϙ, -lɛikoϙ] m. Bredde, Bredhed. **-leitur** [-lɛ·doϙ, -lɛi·toϙ] a. bredladen, med et bredt Ansigt. **-magi**

[-mai jt] m. Tykvom. **-nefjaður** [-nɛvjaðoϱ] a. fladnæset. **-skeggjaður** [illegible] a. bredskægget.

breiðsla (-u, -ur) [breið sla] f. 1. (*það að breiða út*) Udspredelse, Udbredelse; — spec. (*b. til þurkunar*) Udbredelse af Hø, Fisk o. l. til Tørring; — ogs. om selve det udbredte: *taka saman breiðsluna*. — 2. (*áburðar*) Spredning af Gødning paa Hjemmemarken.

breiðsög [breið sö:q] f. Bredsav.

1. **breiður (-s, -ar)** [brɛi:ðoϱ] m. Bræ (= *breði*). [illegible] *bjartan breið blikar lím á apaldsmeið* (MJ. I. 215).

2. **breiður (n. breitt)** [brɛi:ðoϱ, brɛiht] a. bred, vid, udstrakt. (Talem.) *gera sig breiðan*, være vigtig, bryste sig.

breið vaxinn [brɛið vaxsin] a. bredskuldret. **-öx(i)** [illegible] f. Økse med bred Æg, Stridsøkse.

1. **breikka (-u, -ur)** [brɛihga] f. Bredning (i en Aa osv.): *Sú mun breiðust er mikil breikka á Söginu, sem heitir* [illegible] (ÞThÞerð. I. 2[illegible]).

2. **breikka (a)** [brɛihga] 1. vt. (*gera breiðari*) göre bredere. — 2. (*verða breiðari*) brede sig, blive bredere.

breikkun (-ar, -anir) [brɛihgon, -anɪϱ] f. 1. (*víkkun*) Udvidelse. — 2. (*breidd*) Bredde, Bredhed. (*breiður endi*) bred Ende: [illegible] *ýmislega út breiða breikkun á* [illegible] *endanum til* [illegible] (Þr[illegible] XIII. 103).

1. **breima** [brɛi:ma] a. indec. parrelysten (om Katte).

2. **breima (a)** [brɛi:ma] vi. holde Koncert (om parrelystne Kattes Mjaven).

?**breiming (-ar, -ar)** [illegible] f. en bred Kant el. Bræmme paa Klæder (BH.).

1. **breyskja (-u, -ur)** [illegible] 1. [illegible] *er b. komin í heyið*, Høet er blevet saa sprødt, at det falder i Stykker. — 2. [illegible] haardstegt, skør Snuse. — 3. [illegible] *að smæð hans* (ɔ: *læksins*) *í breyskjunum forðum* (StStAndv. II. 66).

2. **breyskja (ti og a)** [illegible]. I. [illegible] til det bliver sprodt el. skørt: *breyskjuð roð*, haardstegte Fiskeskind, *breyskt brauð*, sprødt Brød. — II. [illegible]. 1. [illegible], gennemtørres: [illegible] *breyskist* (at den bliver sprød) [illegible]. — 2. [illegible]

breysk legur [illegible] a. = **breyskur**. **-leikasynd** [illegible] f. Skrøbelighedssynd. **-leiki** [illegible] m. **-leikur** [illegible], -lɛikoϱ] m. Skrobelighed, Svaghed (baade legemlig og aandelig).

breyskur [illegible] a. skrøbelig, svag [illegible] *allir breyskir*, vi er alle skrobelige; *b. til öls*, skrobelig overfor Spirituosa.

breysk þur [brɛis·kþʏ·r] a. knastör. **-þurka** [-þʏϱga] vt. gennemtörre (saa at det, der törres, bliver knastört).

1. **breyta (ti)** [brɛi:da, brɛi:ta, brɛihdɪ] vt. og vi. 1. med dat.: *b. e-u*, forandre, ændre n-t; *b. orðtæki*, forandre et Udtryk; *áin hefur breytt farvegi sínum*, Floden har forandret sit Leje; *b. e-u í e-ð*, forvandle n-t til n-t andet: *b. vatni í vín*, forvandle Vand til Vin; (Ordspr.) *hægra er að b. en bæta* (Eimr. X. 141), Forandring er lettere end Forbedring; *sjaldan fer betur, þá breytt er* (ɔ: [illegible]), Forandring er [illegible] *b. út af e-u*, fravige n-t, undlade at vise Lydighed mod n-t: *b. af (frá) fyrirmælum e-s*; — *b. til*, afveksle med n-t, gøre n-t som Forandring: *b. til um e-ð*, ændre n-t; *b. til um mat*, göre Forandring med Hensyn til Maden: *við verðum að b. eitthvað til í dag*, vi maa se at göre n-t særligt i Dag (i Dagens Anledning, til at göre den festligere osv.); *b. um e-ð*, forandre n-t, göre en Forandring i n-t, ændre, skifte n-t; *b. um bragarhátt*, skifte Metrum; *b. út af venjunni*, bryde en Vane, göre n-t andet end, hvad der er sædvanligt; — pp. *breyttur*: *mjer fanst hann lítið breyttur*, jeg syntes ikke han havde forandret sig meget; (mus.) *breyttur hljómur*, altereret Akkord (SEinHlj.); (typ.) *breytt letur*, udhævet Skrift; *b. sjer í e-ð*, forvandle sig selv til n-t: *andinn breytti sjer í nautsliki*, Aanden paatog sig en Tyreskikkelse. — 2. refl. *breytast*, forandres, forandre sig, slaa om: *hann hefur breytst mjög*. — 3. (*gera margbreytilegri*) göre mere varierende, variere, jfr. *b. til*. — °4. *b. orði*, bøje (deklinere el. konjugere) et Ord. — 5. vi. (*hegða sjer*) opføre sig, handle: *b. vel eða illa*, handle vel el. ilde: *breyttu við aðra, eins og þú vilt, að aðrir breyti við þig*, gör mod andre, som du vil at andre skal göre mod dig; *b. eftir e-m*, efterligne en; *b. eftir e-u*, efterligne n-t; (*hlýða*) adlyde n-t: *b. eftir boðum guðs*.

2. **breyta (ti)** [brɛi:da, brɛi:ta, brɛihdɪ] vt.: *b. spröku*, skære en Helleflynder i langagtige Strimler: *sprakan er breytandi (= flakandi)* (Vf.).

breytanlegur [brɛi:danlɛ·qoϱ, brɛi:tan-] a. som kan forandres el. forvandles, foranderlig, variabel; (kem.) *b. í annað efni*, som kan oploses til et andet Stof.

breyti legur [brɛi:dɪlɛ·qoϱ, brɛi:tɪ-] a. 1. (*breytingagjarn*) foranderlig. 2. (*mismunandi*) forskellig, afvekslende: *Því breytilegri sem hinar ytri kringumstæður eru* ..., *því breytilegri eru takmörk* [illegible] (ÞThLýs. II. 2). — †3. (*kynlegur*) forunderlig, mærkelig. — 4. adv. *-lega*, paa forskellig Vis, paa mange Maader. **-leiki, -leikur** [-lɛi·gɪ, -lɛi·gɪ; -lɛi·goϱ, -lɛi·koϱ] m. 1. Foranderlighed: *b. hennar* [illegible]. — 2. Afveksling: *unaðsleg náttúrufegurð með* [illegible] (ÞJ[illegible] I. 44). 3. Afvigelighed, Variabilitet (Kölpin Ravn 33). **-leiksfar** [-lɛiχsfa:r] n. Afvigelighedsforhold (Kölpin Ravn 77), jfr. *tilbreytnisfar*.

breyting (-ar, -ar) [brɛi:diŋk, brɛi:t-] f. 1. Forandring, Ændring: *hjer hefur orðið mikil b. á öllu*, her er der sket en stor Forandring med alt, *b. til batnaðar*, Ændring til det bedre. — 2. (*beyging orða*) Bøjning af Ord. — †3. Art (naturvidenskabelig) (= *tegund*).

breytinga fýsi [brɛi:diŋgafi:sɪ, brɛi:tiŋga-] f., **-fýsn** [-fis·n] f. Tilböjelighed til at foretage Forandringer. **-fús** [-fu:s] a. tilböjelig til at foretage Forandringer. **-girni** [-ɟɪrdnɪ, -ɟɪdnɪ] f. = **breytingafýsi**. **-gjarn** [-ɟardn, -ɟadn] a. = **breytingafús**. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. uden store Forandringer, uden Afveksling, ensformig; adv. *-lítið*. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Mand, som er tilböjelig til at ændre, Innovator, Reformator. **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:koϱ] a. rig paa Forandringer, rig paa Afveksling, afvekslende.

breytingar laus [brɛi:diŋgarlöy:s, brɛi:t-] a. uden Forandring, uden Afveksling, ensformig. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Uforanderlighed, Ensformighed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. uden store Forandringer, ensformig.

breytinga(r) tillaga [brɛi:diŋga(ϱ)tɪl:aqa, brɛi:t-] f. Ændringsforslag. *bera upp b.*, fremsætte et Ændringsforslag. **-uppástunga** [-(r)-ʏhbau-[illegible]] f. = **breytingartillaga**.

breytinga samur [brɛi:diŋgasa:moϱ, brɛi:t-] a. 1. (*breytingafús*) tilböjelig til Ændringer. — 2. (*breytingaríkur*) rig paa Forandringer, som foretager Forandringer. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Tilböjelighed til at göre Forandringer; stadige Forandringer. **-sýki** [-sɪ:ɟɪ, -si:ʈɪ] f. sygelig Tilböjelighed til Forandringer. **-þrá** [-þrau:] f. Længsel efter Forandring. **-öld** [-öl·t] f. Forandringernes Aarhundrede, Tid rig paa Forandringer.

breytinn [brɛi:dɪn, brɛi:tɪn] a. 1. (*breytingafús*) tilböjelig til Ændringer, forandringslysten, ustadig. — 2. (*sem breyta má*) som kan ændres el. forandres, forskellig. — 3. (*kynlegur, undarlegur*) underlig, mærkelig, usædvanlig: *hún er undarlega breytin* [illegible] (MJ. II. 223).

breyti straumur [brɛi:dɪsdröy:moϱ, brɛi:tɪ-] m. (tekn.) Vekselström. **-þróun** [-þrou:on] f. Udvikling, Evolution. **-þróunarkenning** [-þrou:onaϱʈɛn:iŋk] f. Udviklingslære, Evolutionsteori.

breytni [brɛihdnɪ] f. indec. 1. (*breyting*) Forandring, Afvigelse: *gera b. á um e-ð*, göre en Forandring med Hensyn til n-t. — 2. (*hegðun, framferði*) Opforsel: *vandaður maður í allri sinni b.* — †3. (*viðleitni*): *b. til e-s*, Forsøg paa n-t.

1. **brek (-s,** pl. ds.) [brɛ:k] n. oftest i pl. †1. (*þrábeiðni*) Tryglen: (Ordspr.) *sá hafi brek, sem beiðist*, den, der stadig trygler, skal faa sit Ønske opfyldt (ɔ: selv om han angrer det bagefter). — 2. (*kenjar, smábrellur*) Börns Nykker el. Uartighed, Drengestreger, gale Streger.

2. **brek (-s)** [brɛ:k] n. (Kjalarn.) = **brak** II.

breka (a) [brɛ:ga, brɛ:ka] vi. 1. (*kvabba*) trygle; — ogs. brugt som vt.: (Ordspr.) *hafa skal barn það er brekar* (SchMál.) Börn skal have deres Vilje. — 2. (*kvarta*) beklage sig: *um bjargræðið að b. frekt* (ÓDavÞul. 357). — 3. [illegible] være uartig (om Børn). — 4. (*Ata*) [illegible]

breka barn [brɛ:gabar·dv, -bad·v, brɛ:ka-] n. forkælet Barn, uartigt Barn. **-laus** [-löy·s] a. uden Nykker, artig (om Börn). **-menni** [-mɛn:ɪ] n. slet Person: *Við hringiðuna, er þing og blöðin ber og brekamennin þau, er fólkið teyma* (GFrTis. 272).

†1. **brekan (-ar, -ir)** [brɛ:gan, brɛ:kan] f. ubla Begavelse, Paatrængenhed.

2. **brekan (-s, brekön)** og **brekán (-s,** pl. ds.) [brɛ:gan, brɛ:gön, brɛ:gaun, brɛ:k-] n. vævet, stribet Sengetæppe: *sjá e-ð út um brekánið*, mene at være sikker paa n-t.

brekáns ball [brɛ:gaunsbal·, brɛ:kauns-] n. mindre fint Bal (i Reglen om offentlige Danseforlystelser med blandet Publikum). **-burður** [-bʏr·ðoϱ] m. Person, der bæres i et *brekán (brekan)* (f. Eks. paa Grund af Beruselse): [illegible] *og þeir er fram úr sér* [illegible] *b., kastar út á bryggjunni í eldinn* (GFr. i Lögr. '16, 94). **-horn** [-(h)od·v, -(h)or·dv] n. Sengetæppehjörne: (Talem.) *sjá e-ð undan brekánshorninu*, bemærke n-t fra Siden.

brekansleikur [brɛ:ganslɛi:goϱ, brɛ:kanslɛi:koϱ] m. ·Tæppeleg·, ukendt Leg (GuðmÓl. cit. af ODavSk. 140).

brekáns ræfill [brɛ:gaunsrai:vɪdλ, brɛ:kauns-] m., **-tuska** [-tʏs·ga] f. forslidt Sengetæppe. **-vefnaður** [-vɛb·naðoϱ] m. Vævning af Tæpper (*brekán*).

brekboð [brɛ:kbo·ð] n. Bud paa Skrömt.

breki (-a, -ar) [illegible] m. 1. Braadsø: *eins bröttum breka bölva sær* (GTh. '95, 234); (*bylgja*) Bølge; (*brim*) Brænding. — 2. (*blindsker*) Blindskær. — 3. (*eldur*) Ild.

brekka (-u, -ur) [brɛhga] f. Skraaning, Skrænt, Bakkeskraaning, Siden af en Bakke, Brink: *á brekkuna*, op ad Bakke; *undan brekku*, ned ad Bakke: (Talem.) *e-r er á leið niður brekkuna*, det gaar ned ad Bakke for en; *sækja á brekkuna*, stræbe opad.

brekku brún [brɛhgobru:n] f. den øverste Rand af en Skrænt; Bakketop. **-fífill** [-fi:vɪdλ] m. en Slags Høgeurt (hieracium strictum). **-gerði** [-ɟɛr·ðɪ] n. afgrænset Plet i el. ved en Skraaning; — ogs. Navn paa en Gaard, f. Eks. i *Fljótsdalur*. **-gróður** [-grou:ðoϱ] m. den for en Bjærgside el. Skraaning sædvanlige Plantevækst. **-harður** [-har·ðoϱ] a. som let løber op ad en Skrænt. **-megin** [-mɛi:jɪn] n. Udholdenhed: *Fyrrum átti Einar brekkumegin í brjósti og stælingu í kálfum* (GFrTis. 140). **-snigill** [-sni:jɪdλ] m. Agersnegl (limax agrestis). **-sóley** [-sou:lɛi] f. (*þrenningargras*), Stivmoderblomst (viola tricolor, L.). **-sækinn** [-sai:ɟɪn, -sai:ʈɪn] a. opadstræbende.

brek laus [brɛ:glöys, brɛ:k-] a. uden onde Hensigter. **-óttur** [-ouhdoϱ] a. 1. (*síkvabbandi*) tilböjelig til at trygle, stadig tryglende. — 2. (*hrekkjóttur*) tilböjelig til at lave slemme Streger. †**-ráð** [-rau·ð] npl. svigagtige Anslag. **-samur** [brɛ:ksamoϱ] a. = **brekóttur**.

breksjór [brɛ:ksjou·r] m. Braadso.

brek ull [brɛ:godλ, brɛ:kodλ] a. = **brekóttur**. **-vísi** [-vi·sɪ] f. Tryglen.

1. **brella (-u, -ur)** [brɛd·la] f. List, Kneb, Puds, Fiksfakseri: *gera e-m brellu*, spille en et Puds.

2. **brella (a)** [brɛd·la] vt. 1. *brella e-ð*, have n-t bag Øret, spille Puds, lave Fiksfakserier. — 2. kæle for: *hún sagði ekkert vinarorð né brellaði hann, eins og hann þó átti að venjast af henni* (Eimr. XI. 222).

1. **brellinn** [brɛd·lɪn] a. 1. (*hrekkjóttur*) som er tilböjelig [illegible]

ondskabsfulde Puds, listig. 2. *(sem braskar í ýmsu)* som tumler sig i alle Slags Forhold.

2. ?**brellinn** [brɛd·lɪn] a. *(sem notar gleraugu)* som bruger Briller (BH.).

°**brendileir** [brɛn·dɪlɛi:r] m. Terrakotta.

brengl (-s) [brɛiŋ·l] n. Uorden: *komast í b.*, komme i Uorden.

1. **brengla (-u, -ur)** [brɛiŋ·la] f. **1.** *(bóla)* Bule; *(geiflaður hlutur)* bulet el. böjet Genstand. — **2.** *(rengla, horkrangi)* **a.** langt og magert Menneske. — **b.** om Dyr: *(rýtja)* radmager gammel Ko el. Faar. — **3.** *(vanstiltur kvenmaður)* pirrelig, ubehersket Kvinde (Árn.).

2. **brengla (a)** [brɛiŋ·la] vt. med acc. og dat. **1.** med acc.: *b. e-ð*, slaa Buler i n-t *(= dala e-ð)*; *(beygja)* böje, trykke ind, spec. Metalgenstande: *hafði loftþunginn utan að brenglað þær saman* (Eimr. XVI. 51); pp. *skeifan er brengluð*, Hesteskoen er trykket sammen, af Lave *(= geiflaður)*. — **2.** vt. med dat.: *b. e-u (= rugla)*, blande uordentlig sammen, bringe i Uorden: *b. spilunum*, blande Kortene; — refl. *brenglast*, komme i Uorden.

brenglulegur [brɛiŋ·lolɛ·qoϙ] a. **1.** *(renglulegur)* lang og mager. **2.** *(vanstiltur)* pirrelig, ubehersket (Árn.).

1. **brenna (-u, -ur)** [brɛn:a] f. Brand, Ildebrand; *(bál)* Baal: *gera brennu á þrettándanum*, lave et Baal (Festblus) Helligtrekongersaften.

2. **brenna (brenn; brann, brunnum; brynni; brunnið)** [brɛn:a, brɛn·, bran·, brʏn:øm, brɪn:ɪ, brʏn:ɪð] vi. **1.** *(loga)*: **a.** brænde, flamme: *eldurinn brennur*, Ilden brænder. (Talem.) *sitja við þann eldinn, sem best brennur*, holde sig til det, man kan vente sig mest Nytte af, jfr. man er der helst, som Ilden brænder bedst. — **b.** i overf. Bet.: *e-m brennur eldur úr augum*, ens Øjne gnistrer, luer; *e-ð brennur í e-m*, n-t nager, piner en: *það brennur sí og æ í honum, að hann se maðurinn, sem hefði átt að setjast í ráðherrasessinn* (Alþ. '11, B. II. 850); *e-ð brennur e-m fyrir brjósti*, en ærgrer sig over n-t: *það brann nú samt fyrir brjóstinu á bóndanum*, Bonden ærgrede sig nu alligevel derover (ÞGjD. 94); *e-m brennur skap af e-u*, en er meget ivrig efter n-t, en er opflammet af n-t: ... *hversu hinum afkastamestu umbótamönnum hefur einatt brunnið skap af baráttufýsn* ... (MHUpp. 147); *láta sjer ekki alt fyrir brjósti b.*, ikke være forknyt for Smaating, være ikke for kræsen i Valget af sine Midler. — **2.** *(eyðast af eldi)* brænde, brænde op, fortæres af Ilden: *þar brann mest alt af húsgögnum*, störste Delen af Møblerne blev fortæret af Ilden; *b. inni*, indebrænde; ?*b. inni með e-ð*, brænde inde med n-t, ikke faa Lejlighed til at komme af med n-t; *b. upp*, opbrænde. — †**3.** om vulkanske Udbrud: *Hekla brann síðast 1845*, det sidste vulkanske Udbrud i H. fandt Sted 1845; ogs. om selve Lavaen: danne sig, opstaa: *brann þá hraunið*, da dannede Lavamarken sig, opstod Lavamarken. — **4.** beskadiges ved Brand, forbrænde (jfr. *brenna sig*): *hann var brunninn talsvert á höndunum*, han var en hel Del forbrændt paa Hænderne. — **5.** *(sviðna)* afsvides (af Solvarmen): *hin harðlendu tún brenna* (ÞThFerð. III. 200); *b. við*: [1]) *(sviðna)* blive sveden: *súpan er brunnin við*; [2]) overf.: *(loða við)* hænge ved, finde hyppigt Sted, gaa i Svang: *það þykir b. við enn á Íslandi*, man er endnu ikke i Island blevet den daarlige Vane kvit (EKv. i BTh. XXI); *á öllum þeim þingum, sem eg man eftir, hefir það viljað b. við* (plejer det at gaa saaledes), *að flestöll störf hafa hlaðist á örfáa starfhæfa menn* (Alþ. '11, B. II. 889). — **6.** impers.: *brennur fyrir*, det brænder for (ved Affyring af en Bøsse).

3. **brenna (di)** [brɛn:a] vt. **I.** med acc. **1. a.** *(eyða með eldi)* brænde; *b. brjef*, brænde et Brev; *b. bæ*, afbrænde, svide en Gaard af; *b. e-ð upp*, brænde n-t op, afbrænde n-t; *b. e-n inni*, brænde en inde (en selv med hans Hus); — i overf. Bet.: *í refskák*, naar »Ræven« er bragt i Knibe og ikke kan flyttes, siges: *„tófan er brend (el. bræld) inni"* (ÓDav. Sk. 299); *b. innan úr reykháf*, udbrænde en Skorsten. — **b.** intr.: *það er brent fyrir e-ð*, n-t er ganske udelukket, n-t hænder aldrig: *Nú, þá er þó ekki alveg brent fyrir það hjá nafna mínum* (GFrÁtt. 148). — **2.** *(láta loga)* holde brændende: *b. vita*. — **3.** *(steikja, svíða)* brænde: *hörundið var brent af sólinni*, Huden var brændt af Solen, solbrændt; *b. kaffi*, brænde Kaffe, riste Kaffebönner. — **4.** *(hreinsa)* rense: *brent silfur*, renset Sølv. — **5.** fremstille ved Brænding: *b. kalk*, brænde Kalk; *b. kol*, svie Kul; *b. salt*, brænde Salt. — **6.** udsætte for Virkning af Ild el. en kogende glødende el. ætsende Genstand: brænde, forbrænde: **a.** *b. sig*: [1]) *b. sig á sjóðheitu vatni*, brænde sig paa kogende Vand; *b. sig með plástri*; — *b. sig á saltsýru*, forbrænde sig ved Saltsyre; [2]) i overf. Bet.: *b. sig á e-u*, brænde sig paa n-t, lade sig narre af n-t (med Bibet. blive klog af Skade): *jeg brenni mig ekki oftar á því*, jeg lader mig ikke oftere narre deraf, jeg hopper ikke mere paa den Pind; [3]) pp. *brendur* (i Leg), den der i en Leg gaar ud over Legepladsens Grænser og derved taber Retten til videre Deltagelse. Som Straf for en saadan Overtrædelse skal han løbe over Benene paa to, der sidder og vender Fodsaalerne mod hinanden. Disse sparker da til ham; hvis han falder, er han *„brendur"*, hvis han ikke falder, slipper han fri (ÓDavSk. 103). — **b.** om Mærken ved et glødende Stempel: *eru þá teknir úr hinir beztu (griðungar) og brenndir til marks* (JSVb. 20). — **II.** med dat. **1.** *(láta loga)* lade brænde: *b. ljósi*, *b. kerti*. — **2.** *(nota til eldsneytis)* benytte som Brændsel, brænde: *b. kolum*.

brennanlegur [brɛn:anlɛ·qoϙ] a. som kan brændes.

brennari (-a, -ar) [brɛn:arɪ] m. Brænder paa en Lampe.

brennheitur [brɛn·hɛi·døϙ, -hɛi·toϙ] a. brændhed, brændende, glødende.

brenni (-is) [brɛn:ɪ] n. Brænde. **-aska** [-as·ga] f. Brændeaske, Vedaske. **-faðmur** [-fað·moϙ] m. en Favn Brænde. **-fórn** [-fou·r·dv] f. Brandoffer. ?**-glas** [-gla:s] n., **-gler** [-glɛ:r] n. Brændglas. **-gras** [-gra:s] n. = **brenninetla.** **-hár** [-hau:r] n. (bot.) Brændehaar. **-hlaði** [-hλa:ðɪ] m. Brændestabel. °**-hnöttur** [-hvohdø] m. = **sprengikúla.** **-hrís** [-hri:s] n. Brænde af smaat Krat. **-hvelja** [-kvɛlja, -kvɛlja] f. Brændegople. **-höggvari** [-hög·varɪ] m. Brændehugger. **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. **1.** *(stimpill til að brennimerkja með)* Brændejærn, Stempel til at brændemærke med. — **2.** *(b. til lækningar)* Brændejærn, medicinsk Instrument til Brænden af Huden. **-köstur** [-kös·døϙ] m. Dynge Brænde. **-legur** [-lɛ·qoϙ] a. **1.** brændbar. — **2.** *(sem logar vel)* som brænder godt: *er brennileg eldskíð eru undir látin* (Il. II. 232). **-lína** [-li:na] f. Brændlinje. °**-loft** [-lof·t] n. = **gas.** **-mark** [-mag·k] n. **1.** indbrændt Mærke paa et Faars Horn el. en Hests Hov; — overf.: Brændemærke. — **2.** det Redskab, hvormed et Mærke indbrændes. **-merkja** [-mɛϙ·ɟa] vt. brændemærke, indbrænde: *b. kind*. **-mörkun** [-mög·gon] f. Paabrænding, Indbrænding. **-netla** [-nɛhdla] f. (bot.) Nælde, Brændenælde (urtica urens, L.).

brenning (-ar, -ar) [brɛn:iŋk] f. Brænden, Opbrændelse.

brenni nutra [brɛn:ɪnʏ:dra, -nʏ:tra] f. = **brenninetla.** **-offur** [-of:-øϙ] n. = **brennifórn.** **-punktur** [-puŋ·døϙ, -puŋ·tøϙ, -puv·døϙ, -pun·t-oϙ] m. Brændpunkt. **-skuggsjá** [-sgʏk·sjau] f. Brændspejl. **-sóley** [-sou:lɛi] f. (bot.) bidende Ranunkel (ranunculus acer). †**-spýta** [-sbi:da, -sbi:ta] f. = **eldspýta.** °**-staður** [-sda:ðoϙ] m. Brændpunkt. **-steining** [-sdɛi:niŋk] f.: *b. á trefefnum*, Vulkanisering af Trævlestoffer (Stj. '99, B. 197). **-steinn** [-sdɛid·v] m. Svovl.

brennisteins bað [brɛn:ɪsdɛinsba:ð] n. Svovlbad, svovlholdig Kilde anvendt som Bad. **-blandinn** [-blan·dɪn] a., **-borinn** [-bo:rɪn] a. svovlblandet. **-botn** [-bohtv] m. egl. Svovlbund, Havbund, hvor man ingen Fisk finder (Vf.). **-díki** [-di:ɟɪ, -di:ƫɪ] n. Svovlpøl. **-eir** [-ɛi:r] m. Kobbersulfat (sulphas cupricus). **-fall** [-fad·λ] n. Svovlregn. **-fýla** [-fi:la] f. Svovlstank. **-flóð** [-flou:ð] n. Svovlström, Ström af flydende Svovl el. Svovlsand ved vulkanske Udbrud. **-gas** [-ga:s] n. Svovlgas. **-gufa** [-gʏ:va] f. Svovldamp. **-hreinsun** [-(h)ɹɛin·son] f. Svovlraffinering. **-hver** [-χwɛ:r, -kvɛ:r] m. Svovlkilde, Solfatara. **-jörð** [-jör·ð] f. svovlholdig Jord. **-kendur** [-ƫɛn·doϙ] a. svovlholdig. **-leðja** [-lɛð·ja] f. Svovldynd. **-leir** [-lɛi:r] m. Svovller, svovlblandet Ler. **-loft** [-lof·t] n. Svovlgas. **-logi** [-loi:jɪ] m. Svovlflamme. **-málmur** [-maul·moϙ] m. Svovlmetal, kemisk Forbindelse af Svovl og et el. andet Metal. **-nám** [-nau:m] n. Vinding af Svovl. **-náma** [-nau:ma] f. Svovlleje, Svovlmine. **-námar** [-nau:maϙ] mpl. Svovlmine(r). **-pyttur** [-pɪhdoϙ] m. Svovlpøl. **-regn** [-rɛg·v] n. Svovlregn. **-sýra** [-n-si:ra] f. Svovlsyre. **-sýringur** [-si:riŋgoϙ] m. Svovlsyrling. **-sýruvatn** [-si·rovahtv] n. fortyndet Svovlsyre. **-spýta** [-sbi:da, -sbi:ta] f. Svovlstik. **-súr** [-su:r] a. svovlsur. **-vatn** [-s-vahtv] n. svovlholdigt Vand. **-vatnsefni** [-vas:ɛbnɪ] n. Svovlbrinte. **-vikur** [-vɪ:goϙ, -vɪ:koϙ] m. svovlblandet Pimpsten. **-þefur** [-þɛ:voϙ] m. Svovllugt.

brenni vargur [brɛn:ɪvar·goϙ] m. = **brennuvargur.** **-vídd** [-vit·] f. Brændvidde. **-viður** [-vɪ:ðoϙ] m. Brænde. **-vín** [-vi:n] n. **1.** Brændevin. — **2.** *(vínföng yfirleitt)* berusende Drikke overhovedet, Spirituosa.

brennivíns berserkur [brɛn:ɪvinsbɛϙ·sɛϙgoϙ, -bɛ:sɛϙgoϙ] m. Drukkenbolt. **-brensla** [-brɛn·sla] f. = **brennivínsbruggun.** **-bruggari** [-brʏg:arɪ] m. Brændevinsbrænder. **-bruggun** [-brʏg:on] f. Brændevinsbrænden. **-daunn** [-döyd·v] m. Brændevinslugt. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Brændevinsdrikken, -drikkeri. **-drjóli** [-drjou:lɪ] m. Drukkenbolt. **-flaska** [-flas·ga] f. **1.** *(flaska undan brennivíni)* Brændevinsflaske. — **2.** *(flaska með brennivíni)* en Flaske Brændevin. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. Tillavning af Brændevin, Brændevinsbrænden. **-grátur** [-grau:døϙ, -grau:toϙ] m. et beruset Menneskes Graad. **-hít** [-(h)i:t] f. vældig Dranker (som kan drikke store Mængder Spirituosa). **-hixti** [-(h)ɪχ·sdɪ] m. et beruset Menneskes Hikke. **-hrútur** [-(h)ϙu:døϙ, -(h)ϙu:toϙ] m. = **brennivínsrútur.** **-kastali** [-kas·dalɪ] m. egl. Spiritusborg; — i overf. Bet. om Steder, hvor der udskænkes megen Spiritus; om Kystdamperne: *hér flýtur hver brennivínskastalinn eftir annan í kring um landið* (Alþ. '11, B. 665). **-kútur** [-ku:doϙ, -ku:toϙ] m. Kutting el. Dunk med Brændevin. **-kvartjel** [-kvaϙ·djɛl] n. Brændevinsanker. **-laus** [-löy:s] a. uden Brændevin. **-lögg** [-lök·] f. Smule Brændevin (egl. den sidste Slat Brændevin der bliver tilbage i et Anker). **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Mand med Hang til spirituøse Drikke. **-mál** [-mau:l] n. **1.** = *brennivínsmælir.* — **2.** *(mál út af brennivíni)* Sag angaaende Brændevin el. Spirituosa. **-mælir** [-mai:lɪϙ] m. **1.** *(ílát til að mæla brennivín)* Brændevinsmaal. — **2.** *(styrkleikamælir)* Apparat til at maale Brændevinens Styrkegrad med. **-nef** [-nɛ:v] n. Brændevinsnæse. **-ósa** [-ou:sa] a. indec. gennemtrukken af Brændevin el. Spiritus. **-rútur** [-ru:doϙ, -ru:toϙ] m. Drukkenbolt. **-skál** [-n-sgau:l] f. et Glas el. en Drik Brændevin; — overf.: *gefa e-m b.*, hægte en Finger i Hulningen neden for Øret og trykke fast til, ogs. kaldet *ölkanna, steinbítstak* og *þrælatak* (ÓDavSk. 168). **-staup** [-sdöy:p] n. **1.** *(staup undir brennivín)* Brændevinsglas. — **2.** *(staup af brennivíni)* et Glas Brændevin. **-tár** [-s-tau:r] n. **1.** *(ögn af brennivíni)* Brændevinstaar, en Taar Brændevin el. Spiritus. — **2.** *(tár drukkins manns)* et beruset Menneskes Taarer. **-trú** [-tru:] f. Tro paa Brændevin. **-tunna** [-tʏn:a] f. **1.** *(tunna undir brennivín)* Brændevinstønde. — **2.** *(tunna af brennivíni)* en Tønde Brændevin.

brennu dólgur [brɛn:odou·l·goϙ] m. = **brennuvargur.** **-dómur** [-dou:m-oϙ] m. Dom i en Brandsag. †**-efni** [-ɛb·nɪ] n. Flogiston. **-för** [-fö:r] f. Brandtogt. †**-jörð** [-jör·ð] f. brændbar Jord (LFR. IX. 96). †**-loft** [-lof·t] n. Gas. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Brandstifter; Mordbrænder. **-mál** [-mau:l] n. Sag angaaende en Mordbrand. **-netla** [-nɛhdla] f. (bot.) Brændenælde (urtica urens, L.). **-saga** [-sa:qa] f. Beretning om en Brand (Mordbrand, Ildebrand osv.). **-salt** [-saλ·t] n. kaustisk Salt. °**-skúta** [-sgu:da, -sgu:ta] f. (naut.) Brander. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. **1.** *(staður, þar sem brenna hefur verið)* Brandsted. — **2.** Sted hvor Brænding af n-t har fundet Sted: *b. kalks*. †**-steinn** [-sdɛid·v] m. = **brennisteinn.** **-vargur** [-var·gøϙ] m. **1.** *(maður, sem kveikir í húsi)* Brandstifter. — **2.** *(maður, sem brennir fólk inni)* Mordbrænder. **-öld** [-öl·t] f. = **brunaöld.**

brensla (-u) [illegible] **1.** [illegible] Brænden, Brænding, Forbrænding. **2.** det at brænde n-t [illegible] **3.** spec. den Slump Kaffebønner, der ristes ad Gangen [illegible]

brenslu spíritus [brɛnˑsløsbiːrɪtøs] m., **-spritt** [-sbrɪht] n. Kogesprit. **-viður** [illegible] m. **brenniviður.**

†**breska (-u)** [illegible] f. det brat [illegible]

breskur [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] fra Wales, kaltisk, kymrisk.

bresta (brest; brast, brustum; brysti; brostið) [brɛsˑda, [illegible]] v. **1.** [illegible] revne, slaa Revne, uden at gaa helt itu, saal. at der dannes en aaben Spalte: *bollinn brast* [illegible] *ekki sundur*, briste, gaa [illegible] **2. a.** [illegible] give en knækkende Lyd, knække, brase [illegible] Lægten [illegible] stump Klang [illegible] **b.** [illegible] med en *hrossabrestur*, s. d. [illegible] **3.** [illegible] bryde frem, fare med [illegible] Lavine fra Jøklen [illegible] *stormbylur*, en hæftig Storm rejser sig pludselig: *brast í veður*, et Uvejr [illegible] at flygte; *b. á sprett*, give sig til at løbe; *b. á stað*, galoppere af Sted: *Hestarnir* [illegible] fare op pludselig [illegible] af Sted [illegible] hele Skaren [illegible] **4.** [illegible] glippe, slaa fejl: *fiskur brast*, Fiskeriet slog fejl. — **5.** v. impers. med dobbelt acc. (sj. acc. og dat): *e-n* (sj. *e-m*) *brestur e-ð*, en mangler n-t, n-t slipper op for en; *þá fór að b. vistir*, de begyndte at mangle Proviant; [illegible] *má finna, það annan brestur* (GJ.) hvad en fattes, hos anden findes: *e-n brestur* [illegible] der mangler meget i; *e-n brestur á við e-n*, en staar tilbage for en i en vis Henseende. — **6.** *það brestur* el. *flóðið brestur*, det begynder at ebbe ud (Vf.): *stóðum við þar undir kletti ... þangað til flóðið var dálitið farið að bresta* (ÞThFerð. II. 78).

bresting (-ar) [illegible]

breslóttur [illegible]

brestur (-s, -ir) [brɛsˑdøǫ, brɛsˑ, brɛsˑdɪǫ] m. **1.** *(rifa, sprunga)* Revne, [illegible] **2.** [illegible] Knæk; *(smellur)* Smæk; (om Kys): *afi teygði sig á móti og lagði til brestinn í kossinn* (gav som sin Del Smækkene til Kysset) (Eimr. VII. 86). — **3.** *(galli)* Brost, Mangel: (Talem.) *berja í brest(ina)*, forsvare Manglerne, besmykke en Last el. Fejl, søge at undskylde sig: *Ajája, Pétur, ekki skal ég berja í brestina, enda eru það engar stórsyndir, syndirnar mínar* (3. IÐ. IV. 264); *allir hafa sína bresti*, alle Mennesker har deres svage Sider. — **4.** *(byrjandi fjara)* begyndende Ebbe, det første Tegn til at Flodbølgen begynder at bevæge sig ud fra Land (Vf.).

Breta dálæti [brɛːdadauːlaidɪ, brɛːtadauːlaitɪ] n. Anglomani. **-land** [illegible] **Bretland.**

Breti (-a, -ar) [brɛːdɪ, brɛːtɪ] m. npr. **1.** *(íbúi Stórbretalands)* Brite, Britter. **2.** [illegible] **3.** [illegible]

Bretland [brɛːdlant, brɛːt-] n. npr. **1.** Storbritannien (ogs. kaldt *B. hið mikla*) [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible]

1. **bretta (-u, -ur)** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] hed, Hældning: *(hann) tók nærri sér að ganga á fjöll og brettu* (Eimr. XIV. 1[illegible]) [illegible] Lýs. II. 74).

2. **bretta (i)** [brɛhda] vt. **1.** *(reisa upp)* gøre brat el. stejl, rejse op; *(beygja aftur á bak)* bøje tilbage, bøje bagover; *b. halann*, rejse Halen i Vejret, knejse med Halen; *b. eyrun*, spidse Øren; *b. nefið við*, (om Fugle) sætte Næsen i Vejret (JÁÞj. I. 619); *b. segann*, bøje Halsen bagover (BH.); pp. *brettur*, tilbagebøjet; (om en Rok): *með brettar króktennur* (JÁGát. I. 95). — **2.** *(hnykla, gretta)* rynke, gøre Grimacer: *b. brýrnar*, rynke Brynene; *b. nefið við e-u*, rynke paa Næsen ad n-t; *b. sig*, gøre Grimacer; *b. sig framan í e-n*, vrænge Mund ad (efter) en; *fetta sig og bretta*, egl. bøje sig tilbage og gøre Grimacer, ɔ: optræde med Grimacer, Gestikulationer og stærke Bevægelser: *hann fetti sig allan og bretti í ræðu-* [illegible] *upp á sig)*, blive fornærmet, paatage sig en fortörnet Mine. — **3.** *b. upp kragann*, folde Kraven op: *b. upp (á) buxnaskálmarnar*, smøge sine Benklæder op; *b. sig upp*, kilte Skørterne op; *b. húfunni niður fyrir eyrun*, trække Huen ned over Ørene.

bretting (-ar, -ar) [illegible] **1.** [illegible] **2.** *(gretting)* det at gøre Grimacer. — **3.** *(uppbretta)* Smøgen op, Opfoldning.

brettingur (-s, -ar) [brɛhdiŋgøǫ, -iŋs] m. **1.** *(ungur hákarl)* ung Havkalv (Af.). — **2.** *(sjervitringur)* indbildsk Særling (BH.).

brettnefur [illegible]

brettur [brɛhdøǫ] pp. af **bretta.**

brezkur [brɛsˑgøǫ] se **breskur.**

bríarí [briːariː] n. (d. Bryderi) (pop.) umotiveret Lyst til at eksperimentere, Hang til at gøre Forsøg i alle mulige Retninger ([illegible] *ræ[illegible]ni): hann gerði það af bríaríi; það er ekki nema bríarí.*

brydda (i) [brɪdːa] **1.** vt. *(setja brodd eða brodda á)* forsyne med Spids el. Spidser: *bryddur til handa og fóta*, med jærnbeslaaet Stok (med Jærnspids) og Isspigre neden paa Skosaalerne (Af., JÓl.) (jfr. *mann-broddar*). — **2.** *(setja bryddíng á)* kante [illegible] Sko, kante en Dug; *b. trjegrip með járnþynnu*, forsyne en Trægenstand med en tynd Kant af Jærn. — **3. a.** vi. *(koma í ljós)* stikke frem, komme til Syne: *skipið bryddi undan höfðanum*, Skibet kom til Syne uden for Pynten. — **b.** v. impers. *það bryddir á e-u*, n-t kommer til Syne, begynder at vise sig, der viser sig Spor til n-t (— *bólar á e-u*); [illegible] *það fór að b. á drykkjuskap hjá honum*, han begyndte at drikke; *missætti manna á milli, sem lengi hefir brytt á norður þar* (som man har set der paa Nordlandet i længere Tid) [illegible] **4.** [illegible] *á e-u við e-n*, føle sig for hos en anden angaaende en Sag, bringe en Sag paa Bane overfor en anden: *b. á illindum við e-n*, yppe Kiv med en.

brydding (-ar, -ar) [illegible] f. **1.** *(það að brydda)* Kantning (af et Klædningsstykke el. lign.). — **2.** *(rönd, það sem brytt er með)* Kant: *skór* [illegible]

1. **bryðja (-u, -ur)** [brɪðˑja] f. sværlemmet, höj Kvinde, navnlig om en, der er grov og utiltalende i Opførsel.

2. **bryðja (bryð; bruddi; bryddi; brutt)** [illegible] brYht] vt. knase (med Tænderne).

bryðju legur [brɪðˑjølɛˑqøǫ] a. mandfolkeagtig og grov i Optræden (om Kvinder). **-skapur** [-sgaˑbøǫ, -sgaˑpøǫ] m. grov og mandfolkeagtig Optræden af en Kvinde.

bryðningur (-s) [illegible] m. **beinastrjúgur,** jfr. *bruðn-* [illegible]

1. **brigð (-ar, -ir)** [brɪqˑð, brɪgˑþ] f. †**1.** *(hverflyndi)* Ustadighed, skiftende Sind. **2.** [illegible] Brud [illegible] (el. *b. loforðs*), Brud paa et Løfte; — Forandring, is. foretaget paa en svigefuld Maade, [illegible] *til brigða og breytinga* (JTrHalla 111); *oft er b. undir brúðarlíni* (SchMál.), under Brudelin tit Svig der bor; — †*b. á dómi*, Annullering af en Dom. — **3.** *(innlausn)* Indløsning (is. af Jordegods).

[illegible] **brigð** [illegible] **brigð** [illegible]

brigða (-u, -ur) [illegible] **1.** [illegible] el. Fold i et Stykke Töj (fremkommen under Vævningen el. Valkningen): (Ordspr.) *það gætir ekki litillar brigðu í miklum vef* (Eimr. X. 143), jfr. naar de store Klokker lyder, kan de smaa ikke høres. — **2.** *bera brigður á e-ð*, bestride n-t, betvivle n-t. — †**3.** gen. sg. *brigðu* som adv. og første Led af Sms.: overordentlig, meget, saare: *þau voru börnin brigðu smá* (ODavVík. 331, Íþk. I. 239).

[illegible] **brigða (i)** [illegible] vt. **1.** [illegible] bryde: *b. dómi* (— *ónýta dóm*), annullere en Dom; *(breyta)* ændre en Dom. — **2.** med acc. indløse: *b. jörðu*, indløse et Jordegods, is. ifølge Odelsløsningsret: *Áður óðöl gengin | ættum sínum frá | brigðaði bragna mengi*, [illegible] **3.** [illegible] bryde sit Ord; *b. samning*, bryde en Kontrakt; — *(breyta)*: *b. ásetning sinn*, ændre sin Beslutning.

brigðalaus [brɪqˑðalöˑys, brɪgˑða-] a. uden Brud paa Overenskomst, uden Svig.

†**brigðall** [illegible] **brigðull.**

brigða maður [illegible] **brigðarmaður.** **-mál** [illegible] Indløsning [illegible]

brigðandi (-a, -endur) [illegible] **brigðarmaður.**

brigðanlegur [illegible] **1.** [illegible] foranderlig [illegible] **2.** *(sem má endurkaupa)* indløselig.

brigðarjettur [brɪqˑðarjɛhdøǫ, brɪgˑða-] m. Indløsningsret, Udløsningsret (af Jordegods).

brigðarmaður [brɪqˑðarmaːðøǫ, brɪgˑðar-] m. Person der har Ret til Indløsning af en Jordejendom.

brigðatilkall [brɪqˑðatɪlˑkadλ, brɪgˑða-] n. Fordring paa Indløsning(sret).

brigði [illegible] **1.** [illegible] pl. [illegible] **brigð** [illegible] — **2.** *(strigatuska)* Klud, Las, laset Stykke, Sækkelærred, brugt som Præsenning: *tökum stóra brigðið og breiðum yfir fiskstakkinn* (JÓl.); — el. som Maatte foran en Dör, el. som Forklæde til urenligt Arbejde; — spec. *(diskaþurka)* Karklud (Af.). — **3.** *(fatadrusla)* slidt ubrugeligt Klædningsstykke (BH.), jfr. *buxnabrigði.*

brygði [brɪqˑðɪ, brɪgˑðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **bregða.**

brigðilegur [illegible] forgængelig.

brigð kaup [brɪqˑþköyˑp, brɪgˑþ-] npl. Køb som man kan lade gaa tilbage. †**-legur** [brɪqˑðlɪqøǫ, brɪgˑð-] a. **brigðilegur.** **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Vægelsind, Ubestandighed, Ustadighed: (Ordspr.) *tímans b. vottar vinarins trúlyndi* (SchMál.), Ven kendes i Nød. **-lyndur** [-lɪndøǫ] a. ustadig, [illegible] **-lyst** [illegible] **-lysi** [illegible] **-ljós** [illegible] **-ljóst** [illegible] **1.** [illegible] Lys og Mørke indtræder vekselvis pludselig, som ved hurtig overgaaende Regnskyer. — **2.** saa lyst, at man kan skelne den ene Genstand fra den anden (EJ.), jfr. *briggljóst*. **-lundaður** [-lʏndaðøǫ] a. [illegible] **brigðlyndur.** **-mall** [illegible] **-mælgi** [illegible] **-mæli** [-maiˑlɪ] npl. **1.** [illegible] *brigðmælgi*. — **2.** is. *(brot á loforði)* Brud paa Løfte, — spec. Ophævelse af en Forlovelse.

brigðu legur [brɪqˑðølɛˑqøǫ, brɪgˑðø-] a. **brigðull.** **-lítill** [-liːdɪdλ, -liːtɪdλ] a. ubetydelig, meget lille, af ringe Betydning (BH.).

brigðull [brɪq·ðədʎ, brɪq·ðɔdʎ] a. ustadig, ubestandig. (*breytilegur*) foranderlig; (*brigðmáll*) uordholden.

brigður [brɪq·ðøϱ, brɪq·ðøϱ] a. = *brigðull*: *vínar* .. *brigðir sumir í trygðum* (GTh. '95, 107). (Ordspr.) *alt er betra en brigður að vera*, intet er værre end at bryde sit Ord.

brigg [brɪk·] n. (naut.) Brig.

bryggja (-u, -ur) [brɪɟ:a] f. **1.** *(báta- eða skipabryggja)* Brygge, Skibsbro, Baadebro. — **2.** Landgangsbro: *skjóta bryggjum á land*, sætte Landgangsbro i Land. — **3.** *(há rönd)* fremspringende el. udstaaende Kant (f. Eks. paa et Panel rundt omkring et Værelse); *(rönd á íláti)* Rand paa et Kar.

bryggju búð [brɪɟ:øbu:ð] f. = **bryggjuhús. -gerð** [-ɟɛr·ð] f. Opførelse af en Brygge. **-gjald** [-ɟal·t] n. Broafgift. **-gólf** [-goul·v] n. Plankerne i en Skibsbro. **-haus** [-höy:s] m. = **bryggjusporður. -hringur** [-hϱiŋ·gøϱ] m. Fortöjningsring i en Baadebro el. Brygge. **-hús** [-hu:s] n. Pakhus ved en Brygge el. Skibsbro. **-lægi** [-lai:jɪ] n. Liggeplads ved en Brygge. **-pallur** [-pad·løϱ] m. = **bryggjugólf. -spor** [-sbo:r] n. Bryggespor, Jærnspor paa en Skibsbro. **-sporður** [-sbor·ðøϱ] m. Bryggeende, Brohoved. **-staur** [-sdöy:r] m., **-stuðull** [-sdʏ:ðødʎ] m. **1.** *(staur á bryggju)* Fortöjningspæl paa en Brygge el. Skibsbro. — **2.** *(staur undir bryggju)* Pæl hvorpaa en Skibsbro hviler. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n.: *gott b.*, hensigtsmæssigt Sted til Anlæggelse af en Brygge el. Skibsbro. **-töng** [-töyŋ·k] f. (Bogb.) Bindtang.

briggljóst [brɪg·ljoust] an. (Breiðd.) = **brigðljóst** 2.

brigsl (-s, pl. ds.) [brɪχ·sl] n. **1.** = *brigsli*. — **2.** *(misfarklað)* Og, Krikke. — **3.** i overf. Bet. om Ujævnheder i Jordbunden, is. paa Grund af Kulde, Knorter: *Grund, sem kól í gaddhörð b.* (StStAndv. 70).

brigsla (a) [brɪχ·sla] vt. med dat. **1.** *b. e-m e-ð* el. (*með*) *e-u*, *b. e-m um e-ð*, bebrejde, forekaste en noget, lade en n-t høre. — **2.** vi. *b. saman*, om Benbrud, vokse ujævnt sammen, saal. at Brudstykkerne ikke passer til hinanden.

brigslalaus [brɪχ·slalöy·s] a. uden Dadel, dadelløs, fri for Bebrejdelse, som ikke fortjæner Bebrejdelser.

brigsli (-is, pl. ds.) [brɪχ·slɪ] n. **1.** (*ámælí*) Bebrejdelse: *bregða e-m brigslum*, bebrejde en n-t, skose en; *verða fyrir brigslum af e-m*, blive Genstand for ens Bebrejdelser, blive udskældt af en. — **2.** (*illa samgróið beinbrot*) Benbrud der er vokset daarlig sammen, saal. at der har dannet sig en Knude el. Ujævnhed.

brigslinn [brɪχ·slɪn] a. dadelsyg, tilböjelig til at dadle andre.

brigslyrði [brɪχ·slɪrðɪ] npl. Bebrejdelser: *hafa e-ð í brigslyrðum við e-n*, bebrejde en n-t.

brigslis laust [brɪχ·slɪslöys·t] an. uden Bebrejdelse: *það er honum b.*, det kan man ikke dadle ham for el. bebrejde ham. **-mál** [-mau:l] n. **1.** (*meiðyrðamál*) Injuriesag. — **2.** (*skammir*) Skældsord. (*níðrit*) Smædeskrift.

brigslun (-ar, -anir) [brɪχ·slon, -anɪϱ] f. **1.** (*ámælí*) Bebrejdelse. — **2.** (*b. beinbrots*) det at et Benbrud gror daarlig sammen, saal. at der fremkommer en Knude.

†**brigslunarhlátur** [brɪχ·slonaϱ(h)lau:døϱ, -(h)lau:tøϱ] m. Haanlatter.

brík (-ar, -ur) [bri:k, bri:gøϱ, bri:køϱ] f. **1.** (*fjöl*) Bræt. — †**2.** (*altarisbrík*) Altertavle. — **3.** (*höfða-, fótabrík*) Læn paa Sidestykkerne af en Seng (ved Hoved- og Fodenden). — **4.** (*sængurbrík*) Sengekant, spec. Bræt, der fæstes paa Sengekanten for at göre den behageligere at sidde paa. — **5.** (*þil*) Panelvæg, Skillevæg (af Træ). — **6.** (*stólbrík*) Arm paa en Lænestol. — **7.** (*rönd*) bred Kant el. Rand i det hele. — **8.** = *heybrík*. — **9.** (*bekkur*) Bænk; en Klipperække at Form som en Bænk: *Her eru víða stórir gangar í fjöllum, sjá þeir hið efra eins og framstandandi bríkur eða hleinir* (ÞThFerð. II. 20). — *****10.** i Kenninger: *gulls b.*, *báruljóma b.*, *bríkin Kraka sáða* osv., Kvinde.

bríka stóll [bri:gasdoudʎ, bri:ka-] m. Lænestol (med Arme).

brikk (-s, pl. ds.) [brɪhk, brɪχ·s] n. **1.** *(e. k. skip)* Brig. — **2.** *(jötunvaxinn kvenmaður)* kæmpestor Kvinde, Maskine (Rvk.).

brýla (-u) [bri:la] f. **1.** *(ódaunn)* Stank, is. af Transmæltning el. desl. — **2.** *(þoka)* (ildelugtende) Røg el. Taage. — **3.** *(fita)* Tran, Fedt: *það hefur farið b. í fötin þín.*

?**brillur** [brɪd·løϱ] fpl. = **gleraugu.**

brýlugur [bri:løqøϱ] a. tranplettet, fedtet.

brim (-s) [brɪ:m] n. Brænding, Bølgebrydning, Havbrusen.

brima (a) [brɪ:ma] vi. og impers. skumme, opröres: *það er farið að b.*, *sjóinn er farið að b.*, Søen kommer i Oprör; *þegar sjó brimar*, naar der er Brænding.

1. ***bríma** [bri:ma] f. = *brími*, Ild: *sá þau* (ɔ: *Guðs boð) heldur með hug og raust, hrekst er þar nauða bríman gnast* (GKonÆf. 178).

2. **bríma (a)** [bri:ma] vt. = *brima*: (Ordspr.) *brímar fyrir barða* (SchMál.) det skummer foran Skibet.

brimahöfn [brɪ:mahöb·v] f. Havn, hvor der er Brænding.

brimalda [brɪ:malda] f. Bølgeslag; (poet.) brusende, skummende Bølge.

Brimar(a)hólmur [brɪ:maϱ(h)oul·møϱ] m. Bremerholm (i København).

Brimari (-a, -ar) [brɪ:marɪ] m. Bremer.

brimasamur [brɪ:masa·møϱ] a. med hyppig og stærk Brænding, udsat for Brænding: *það er brimasamt í Grindavík.*

brim barinn [brɪm·ba·rɪn] a., **-bitinn** [-bɪ·dɪn, -bɪ·tɪn] a. = *brimsorfinn*: *á hinni brimbitnu strönd* (Il. I. 197). **-boði** [-bo·ðɪ] m. = **brimalda. -brjótur** [-brjou·døϱ, -brjou·tøϱ] m. Bølgebryder (Lögr. '15, 117). **-brot** [-bro·t] n.: *langt fyrir framan b.*, langt længere ude end Brændingen (JÓl. Ind. 297). **-bútur** [-bu·døϱ, -bu·tøϱ] m. **1.** (*rekadrumbur brimbarinn*) kort Stykke Drivtømmer, slidt paa Kanterne af Søvandet (BH.). — **2.** en Slags Søpølse (cucumaria frondosa) (ÞThLýs. II. 590). **-dúfa** [-du·va] f. = **brimönd. -fall** [-fadʎ] n. Brændingens Fald el. Nedstyrtning. **-fyllingur** [-fɪdlɪŋgøϱ] m. höj Brænding. **-flóð** [-flou·ð] n. overskyllende Brænding. **-flötur** [-flö·døϱ, -flö·tøϱ] m. Flade el. Slette, dannet af Brænding: *myndun slíkra brimflata í smáum stíl má enn sjá við hamrastrendur víðsvegar kringum Ísland* (ÞThLýs. I. 13). **-gagar** [-ga·qaϱ] m. nassia incrassata (GBárð.). **-gangur** [-gauŋgøϱ] m. Brænding, Bølgebrud. **-garður** [-garð-øϱ] m. Bølgevæg, Bølgerække, Brænding. **-gefinn** [-ɟɛ·vɪn] a. = **brimasamur. -hellir** [brɪ:μ(h)ɛdlɪϱ] m. Hule dannet af Brænding el. som naas af Brænding. **-hjalli** [brɪm·ɦadlɪ] m. Afsats dannet af Brænding. **-hljóð** [-hʎɪou·ð] n. Bølgelyd, Bølgesusen. **-hrollur** [-hϱodløϱ] m. en Smule Brænding. **-hrönn** [-hϱön] f. hvidtoppet Bølge. **-hviða** [-χwɪ·ða, -kvɪ·ða] f. Brændingens Susen, Bølgebrus. **-hvítur** [-χwi·døϱ, -kvi·døϱ, -kvi·tøϱ] a. hvid som de skummende Bølger.

***brími (-a)** [bri:mɪ] m. Ild: *bríma í brjóst þjer blási hún ástar* (BTh. 67); — i Kenninger f. Eks.: **blæju b.*, Elskov.

brimylgja [brɪ:mɪlɟa] f. begyndende Brænding.

brimill (-ils, -lar) [brɪ:mɪdʎ, -ɪls, brɪm·laϱ] m. **1.** (*fullorðinn selur karlkyns*) fuldvoksen Hansæl, Sælhan. — **2.** = *granselur, kampselur*, Remmesæl (phoca barbata); i Kenninger: **brimils slóð, tjörn*, Hav.

***brímir (-is)** [bri:mɪϱ] m. Sværd.

brim jökull [brɪm·jö·gødʎ, -jö·kodʎ] m. iskold Jøkel: *á hinum versta brimjökli í helvíti* (JÞorkÞjs. 12). **-kaldur** [-kaldøϱ] a. kold som de brusende Bølger. **-kólfur** [-kou·lvøϱ] m. Braadsø ved Land (ASkaft., Af.). **-krakk** [-krahk] n. ringe Brænding. **-kögraður** [-köqraðøϱ] a. skumkantet. **-laminn** [-la·mɪn] a. pisket af Brændingen. **-laus** [-löys] a. uden Brænding, fri for Bølgegang. **-leysa** [-lɛisa] f., **-leysi** [-lɛisɪ] n. Frihed for Brænding el. Bølgegang. **-lending** [-lɛndiŋk] f. Landingsplads, farlig paa Grund af Brænding. **-lostinn** [-losdɪn] a. = **brimlaminn. -löður** [-lö·ðøϱ] n. Bølgeskum, de skummende Bølger, Brænding. **-máfur, -már** [brɪm·au·vøϱ, -m:au·r] m. (Vf.) = **straumönd. -mikill** [brɪm:ɪ·ɟɪdʎ, brɪm:ɪ·ɦɪdl] a. med stærk Brænding. **-niður** [brɪm·nɪ·ðøϱ] m. = **brimhljóð. -ólga** [brɪ:mou·lga] f. Brændingens Brus. **-ólgandi** [-ou·lgandɪ] a. brusende, larmende som Brænding. **-órar** [-ou·raϱ] mpl. Brændingens Rasen, stærk Sogang: *og gat hann ekki skjótt kafað upp sökum brimóranna* (Od. 107). **-orri** [-or·ɪ] m. = **brimmáfur. -óttur** [-ou·hdøϱ] a. **1.** (*brimmikill*) brusende, oprört: *b. sjór.* — **2.** (*brimasamur*) med hyppig Brænding: *brimótt strönd.* **-rosi** [brɪm·ro·sɪ] m. stærk Blæst med Søgang: *yfir eystri skerin gengur sjór oft á vetrum, en yfir hið vestasta ekki nema í mestu brimrosum* (ÞThFerð. III. 227). **-rót** [-rou·t] n. meget stærk Bølgegang, voldsom Brænding. **-rotast** [-ro·dast, -ro·tast] v. refl. bedøves af Brændingen; — spec. dræbes af Brændingen ved et Slag paa Hovedet mod en Klippe: *brimrotaður selur.* **-salta** [-saʎda] vt. salte meget stærkt, ludsalte. **-saltur** [-saʎdøϱ] a. meget salt, stærk saltet, ludsaltet. **-samur** [-samøϱ] a. = **brimasamur. -sjór** [-sjou·r] m. höj Sø. **-skafl** [-sgabʎ] m. = **brimgarður. -skol** [-sgo·l] n. Brændingens Skyllen af n-t el. over n-t. **-sog** [-so·q] n. = *brimsúgur*, stærk Brænding i Bevægelse frem og tilbage: *þar sem straumur er mikill og brimsog* (ÞThLýs. II. 294). **-sollinn** [-sodlɪn] a. oprört af Storm, oprört. **-sorfinn** [-sorvɪn] a. fortæret el. forslidt af Bølgerne. **-stallur** [-sdadløϱ] m. Afsats, dannet af Brænding. **-stormur** [-sdormøϱ] m. Storm med höj og oprört Sø. **-súgur** [-su·(q)øϱ] m. Brændingens Frem- og Tilbagekast, Brændingsbrus. **-viltur** [-vɪʎdøϱ] a. halvt bedøvet og forvildet af Brændingen: *brimvilt skepna dálpar annað til en annað frá landi* (JMPísl. 108). **-þrep** [-þrɛ·p] n. = **brimstallur. -ærsli** [brɪ:maiϱslɪ] npl. Brændingens Larmen. **-önd** [-önt] f. (Sl.) = **straumönd.**

†**brýn** [bri:n] fpl., se **brún.**

1. **brýna (-u, -ur)** [bri:na] f. **1.** den Tid, en hvæsset Le el. Kniv kan anvendes fra det Øjeblik den er hvæsset, indtil man behøver at hvæsse den paa ny: *lofaðu mjer að slá eina brýnu*; — (*um hníf*) om en Kniv, f. Eks. ved Ragning af et Skind: *gæru rakaði hann ávallt í einni brýnu* (BrJÞf. 275). — **2.** (*það, sem slegið er í brýnu*) det Stykke el. det Kvantum Hø, som bliver slaaet i en *brýna*. — **3.** (*hörð og snörp vinna*) haardt og energisk Arbejde: *borgaðu þeim sem þurt og vott þola í starfa brýnum* (GFrÚh. 237). — **4.** Kamp: *lífs er úti brýnan stinn* (GTh.); is. om Brydning; deraf ogs. overf. (*deila*) Trætte, Strid, Disput: *e-m* (dat. pl.) *slær í brýnu*, n-n tager Tag med hinanden (begynder at brydes); — is. overf. om Ordstrid el. Skænderi: n-n gaar løs paa hinanden, kommer op at skændes, trættes, disputere: *þeim slær alt af í brýnu, þegar þeir hittast*, — *eiga* (*saman*) *brýnu*(*r*), ds.: *Útlendir fræðimenn hafa oft átt brýnu um það* (Alm. '13, 90); *menn ... sem áður höfðu margar brýnur átt saman í ýmsum öðrum landsmálum* (Ísaf. '11, 265).

2. **brýna (di)** [bri:na, brin·dɪ] vt. **I.** med acc. **1.** (*hvessa*) slibe, hvæsse, skærpe, bryne: *b. hníf*, slibe en Kniv; (Ordspr.) *svo má brýna deigt járn, að bíti um síðir*, man kan træde Katten saa længe paa Halen, at den vender Kloerne igen; *brýna röddina*, hæve Stemmen. — **2.** (*eggja, hvetja*) ægge frem, tilskynde: *Hvatti sýslumaður menn til að ... og duga nú vel. En engan þurfti þó að brýna* (JTrL. 146—147). — **3.** *b. e-ð fyrir e-m*, indskærpe en n-t. — **II.** med dat. trække: *b. báti* el. *b. báti upp*, trække en Baad lidt op paa Stranden; *b. báti fram*, sætte en Baad ud.

bryn bátur [brɪn·bau·døϱ, -bau·tøϱ] m. Panserkrydser. **-belti** [-bɛʎdɪ] n. = **bryngyrðill. -dýr** [-di·r] n. Bæltedyr. **-dís** [-di·s] f. npr. **-dregill** [-drɛi·jɪdʎ] m. Panserbælte. **-dreki** [-drɛ·ɟɪ, -drɛ·ɦɪ] m. Panserskib. **-fiskur** [-fɪsgøϱ] m. (zool.) **1.** i pl.: Skjoldfiske (plakodermata). — **2.** Kuffertfisk (ostracion).

bringa (-u, -ur) [[illegible]] f. **1.** [illegible] *una*, Skægget bredte sig ud over Brystet; — (Talem.) [illegible] *bringu sina*, [illegible] *bringu*, [illegible] en bliver bange. — **2.** Brystbenet af Dyr el. Fugle med tilhørende Kød, [illegible] **3.** [illegible] af en Fjældskraaning; [illegible]

[illegible] **bryngedda** [illegible] (JÓl.).

bringing (-ar) [briŋ·giŋk] f. Bæren i Land, Losning (Vf.).

bringingarbátur [illegible] m. (Vf.) = **uppskipunarbátur.**

bryngyrðill [illegible] m. Panserbælte.

bringja (di) [illegible] Land fra et Skib (Vf.). — (Dette Ord er muligvis ikke en Forvanskning af d. bringe, men maaske en Afledning af *bringa*, og den opr. Betydning vilde [illegible])

bringla (a) [briŋ·la] vt. med dat. (Af.) = **brengla** 2.

brynglófi [brɪŋ·gloᵘ·vɪ] m. Staalhandske.

bring smalir [briŋ·sma·lɪǫ] fpl. (pop). = **bringspelir. -spalabiti** [-sbala-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. (noget som volder) svære Bekymringer (BH.). **-spalir, -spelir** [-sba·lɪǫ, -sbe·lɪǫ] mpl. den nederste Del af Brystbenet og den nærmeste Del af Ribbenene; det Sted, hvor Brystet og Mavehulheden [illegible]

bringu bein [briŋ·gobɛi:n] n. Brystben. **-bolur** [-bo:loǫ] m. Brystkasse. **-breiður** [illegible] **-brjósk** [illegible] = **flagbrjósk. -brotinn** [-bro:dɪn, -bro:tɪn] a. med knust Brystben (JHall. 134). **-fiður** [-fɪ:ðoǫ] n. Brystfjer. **-kollur** [-kod·loǫ] m. Brystknuden, Bryststykke (is. af slagtede Dyr). **-kroppur** [-krohboǫ] m. Forkødet af et slagtet Kreatur (Bovene undtagne) (BH.).

bringur (-s, -ir, dat. **-jum)** [briŋ·goǫ, briŋ·s, -gɪǫ] m. *(leiti)* lav Forhöjning; *(hjalli)* Terrasse; *(gúll)* Udbugning: *uppi í bringjum, úti á bringjum* (Vf., Hún., Rang., Reykjan.).

bringu sár [briŋ·gosau:r] n. Saar paa Brystet. **-sepi** [-sɛ:bɪ, -sɛ:pɪ] m. Brusket nederst paa Brystbenet ([illegible] *flagbrjósk*). **-síður** [-si:ðoǫ] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] *ofan á bringu)* som naar ned paa Brystet: *bringusítt skegg.* **-sund** [-sʏn·t] n. Brystsvömning. **-teinar** [-tɛi:naǫ] mpl., **-tengur** [-tɛiŋ·goǫ] fpl. (BH.) de bruskagtige Dele, som binder Brystbenet sammen med Ribbenene.

bryn hattur [brɪ:v(h)ahdoǫ] m. Ringhætte. **-hildur** [-(h)ɪldoǫ] f. npr. Brynhild. **-hosa** [-(h)o·sa] f. Benskinne. **-hosaður** [-(h)o·saðoǫ] a. forsynet med Benskinner. **-hreistrungar** [brɪn·hɛrisdruŋgaǫ] mpl. panserskællede Fiske (ganoidei) (JÓl.). **-höfði** [brɪ:v(h)övðɪ] m. panserhovedet Dyr (labyrinthodon) (Eimr. II. 39).

brýni (-is, pl. ds.) [bri:nɪ] n. **1.** *(steinn osfr., til að brýna með)* (flad) Bryne-, Hvæssesten; (Talem.) *vera efni í b.*, tegne til at blive en farlig en (Árn.). — **2.** *(hvatning)* Æggen, n-t, der ægger el. vækker en: *þetta er gott b. á hann.* — **3.** lille, smal *skaka* af Smör (Af., JÓl.).

brýning (-ar, -ar) [bri:niŋk] f. **1.** *(það að hvetja egg)* Slibning. — **2.** *(eggjun)* Æggen, Tilskyndelse: *Eg hlakkaði til kvöldsins hvern dag meðan* [illegible] (GFrÓl. [illegible]) Trren, Udfordring [illegible] *brýningar komu fram* (Alþ. '11, B. 758). — **3.** *b. báts*, det at trække en Baad op paa Stranden.

brýningarmaður [bri:niŋgarma:ðoǫ] m. en som hvæsser, bryner; spec. Skærsliber.

brýniól [bri:nɪoᵘ:l] f. Strygerem.

brýnisflaga [bri:nɪsfla:ga] f. Brynestensflage (GFrTis. 24).

brýnisteinn [bri:nɪsdɛid·v] m. = **brýni** 1.

1. brynja (-u, -ur) [brɪn·ja] f. **1.** *(pansari)* Brynje, Harnisk, Panser; [illegible] **2.** [illegible] Hud el. Skal: *hann var allur ein klakabrynja að utan*, hans Klæder var et Ispanser, fuldstændig frosne.

2. brynja (a) [brɪn·ja] vt. **1.** *(klæða brynju)* **a.** bedække med, iføre en Brynje, bepansre. — **b.** refl. *brynjast*, iføre sig et Panser; — pp. *brynjaður*, bepansret, i fuld Rustning; spec. ispansret. — **2.** i overf. Bet.: *(útbúa* [illegible]

Brynjólfur (-s, -ar) [brɪn·joᵘlvoǫ] m. npr.

†brynju boðangur [brɪn·jobo:ðauŋgoǫ] m. den ene af Brynjens to hvælvede Plader (Rygplade og Brystplade). **-bæn** [-bai:n] f. Bön til Beskyttelse mod Trolddom og alt ondt (JÁÞj. I. 454). **-ermi** [-ɛr·mɪ] f. = **brynstúka. -hálsbjörg** [-haul·sbjörk] f. Brynjekrave. **†-hattur** [-hahdoǫ] m. = **brynhattur. -hringur** [-hɛiŋ·goǫ] m. Ring i en Brynje, Panserring. **-laus** [-löy·s] a. uden Harnisk, upansret. **-lið** [-lɪ:ð] n. Kyradserer. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. harniskklædt Mand. **-málmur** [-maul·moǫ] m. Pladejærn, mods. Stöbejærn: *pottur úr brynjumálmi* (JÁÞj. II. 571). **-smiður** [-smɪ:ðoǫ] m. Harnisksmed. **-spöng** [-sböyŋ·k] f. Harniskplade. **-stúka** [-sdu:ga, -sdu:ka] f. = **brynstúka.**

brinki (-a, ar) [briᵘ·gɪ, -ga(ǫ) briŋ·ɟɪ, -ka(ǫ)] m. lille Forhöjning i Jordsmonnet (A-Skaft.).

Brynki (-a, -ar) [illegible]

†bryn kolla [brɪŋ·kodla] f. Stormhue. **°-kvikur** [-kvɪ·goǫ, -kvɪ·koǫ] a. om bevæger sig med Lethed i Panseret, pansersmidig (SvbEg.). **°-legging** [illegible] **-liði** [illegible]

†1. brýnn [brin·, brid·v] = **brúnir**, se **brún.**

2. brýnn [brid·v, f. bri:n, n. briv·t, brin·t] a. **1.** *(augljós)* öjensynlig, klar: [illegible] (MJ. III 179). — **2.** [illegible] magtpaaliggende, paatrængende *brýn nauðsyn*, paatrængende Nødvendighed; *brýnt erindi*, vigtigt Ærende; *bæta úr brýnustu þörf*, afhjælpe den føleligste Trang.

brynna (ti) [brɪn:a, brɪv·dɪ, brɪn·tɪ] vt. med dat. vande (Kvæg og Heste); (Talem.) *b.* (el. *vatna*) *músum*, græde.

°brinni (-is) [brɪn:ɪ] n. Hydrogen (JÓl.).

brynni [brɪn:ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af 2. **brenna.**

brynning (-ar, -ar) [brɪn:iŋk] f. Vanden: *b. hesta;* — (iron.) Svir, Drikkeri (Eimr, XII. 14).

bryn serkjaður [brɪn·sɛǫɟaðoǫ] a. bepansret. **-serkur** [-sɛǫgoǫ] m. Panserskjorte. **-skip** [-sgɪ·p] n. Panserskib. **-skyrta** [-sgɪǫda] f. Panserskjorte.

brýnsla (-u) [brin·sla] f. **1.** = *brýning.* — **2.** det løse Ler, der sidder paa Brynestenen, naar Leen er blevet hvæsset: *jeg þurka alt af brýnsluna á buxnaskálminni minni* (Breiðd.).

brýnsluvjel [brin·slovjɛ:l] f. Slibemaskine, Hvæssemaskine.

bryn stakkur [brɪn·sdahgoǫ] m. = **brynserkur. -stirtla** [-sdɪǫdla] f. Stökker (caranx trachurus). **-stúka** [-sdu·ga, -sdu·ka] f. Armskinne, Brynjeærme. **†-tröll** [-tröðλ] n. en Slags Hellebard, Partisan.

brýnu galdur [bri:nogal·doǫ] m. Slibegalder, Heksekunster for at hvæsse Leer el. Vaaben (JÁÞj. I. 442). **-koppur** [-kohboǫ] m. Brynekar, Kar med Vand til at fugte Hvæssestenen i, naar Leen skal hvæsses (ÓDav. Þul. 356).

bryn varinn [brɪn·va·rɪn] a. *(um skip)* pansret. **†-þvari** [-þva·rɪ] m. en Slags Hellebard.

brýr [bri:r] pl. af **brú** og **brún.**

bris (-s, pl. ds.) [brɪ:s] n. **1.** *(þykkildi á húðinni)* Knude el. Haardhed i Huden, spec. om hvad der saaledes er opstaaet paa Grund af Gnidning, el. efter Saar, Benbrud el. desl.: *b. á vörinni, b. í lófa, b. eftir handleggsbrot;* (Talem.) *bíta á brisið*, oprippe et gammelt, ilde lægt Saar (BH.); *hann var því fastráðinn í því að ... festa aldrei trygð við neinn* [illegible] saa end M. og B. optog det) (Mýrd. 343); *bíta illa á brisið* el. *á brisinu*, være misfornöjet, blive vred, ærgre sig over n-t. — **2.** Brissel, Bugspyt[illegible]

brís (-s, pl. ds.) [bri:s] n. (ÞÞór.) = **bris** 3.

brisheitur, brísheitur [brɪ:s(h)ɛi·doǫ, -(h)ɛi·toǫ, bri:s-] a. behagelig varm, gennemvarm, meget varm: *mjer er brísheitt.*

°brísingur (-s) [bri:siŋgoǫ, -iŋs] m. Ild.

brýskli (-is, pl. ds.) [brɪs·glɪ] n. (SvPRask 18) = **bris** 1.

brislingur (-s) [brɪs·liŋgoǫ, -iŋs] m. (zool.) Brisling (clupea sprattus).

brysmjer [illegible] net igen) (Sl.).

brissafi [brɪ:sa·vɪ] m. Bugspytkirtelsaft.

1. brysti (-is, pl. ds.) [brɪs·dɪ] n. **1.** *(leiti)* Forhöjning, Höj (Vf.). — **2.** en Snip el. fremspringende Stykke af törret Havkat (anarrhichas) el. [illegible] **3.** [illegible] *hettusótt* (ÞThÁrf. 35).

2. brysti [brɪs·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **bresta.**

brýt [bri:t] 1. p. sg. præs. ind. af **brjóta.**

brythögg [brɪ·t(h)ök] n. Kodblok.

1. bryti (-a, -ar og **†-ja, †-jar)** [brɪ:dɪ, brɪ:tɪ] m. Bryde, Proviantforvalter, Økonom, Husfoged, *(á skipi)* Restaurator (paa et Skib), Hovmester.

2. bryti [brɪ:dɪ, brɪ:tɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **brjóta.**

brytja (a) [brɪ:dja, brɪ:tja] vt. hugge i Stykker, sønderlemme: *b. kjöt;* — *b. niður:* ¹) nedhugge, nedsable: *b. fólkið niður;* ²) uddele i smaa Por[illegible] *fyrst til búnaðarfélaga ... og síðan af þeim, eftir dagsverka tölu* (Alþ. '11, B. II. 323).

brytjak (-s, pl. **brytjök)** [brɪ:djak, brɪ:tjak, -jök] n. Kødokse.

†brytjan [brɪ:djan, brɪ:tjan] f. = **brytjun.**

°brytjárn [brɪ:djau(r)dv, brɪ:t-] n. Hakkekniv (JsJs.).

brytjun (-ar) [brɪ:djon, brɪ:tjon] f. Nedhugning, Nedstykning, Nedsabling.

†bryt kjak (-s, pl. **brytkjök)** [brɪ:tɟa·k, -ɟö·k] n. se **brytjak. -skálm** [-sgaulm] f. (stor) Slagtekniv.

brytt [brɪht] sup. af **brydda.**

brytöxi [brɪ:döɣsɪ, brɪ:t-] f. Kødokse, Slagterokse.

bríxl [briɣ·sλ] n. = **brigsl.**

bríxla [briɣ·sla] vt. = **brigsla.**

bríxli [briɣ·slɪ] n. = **brigsli.**

bríxlun [briɣ·slon] f. = **brigslun.**

†brjá (ði) [brjau:] vi. straale, funkle, glimre.

brjál (-s) [brjau:l, brjaul·s] n. **1.** *(óregla, ruglingur)* Uorden, Forvirring, [illegible] **2.** [illegible] det at man ikke er klar over, hvad man selv siger eller gör: *það er b. á honum*, han taler i Vildelse. — **3.** *(óráðsemi)* Ødselhed, Sløseri: *brall og b.;* (Ordspr.) *sjaldan batar nokkur sig á brjáli* (SchMál.), Ødeland blev [illegible]

brjála (a) [brjau:la] vt. med dat. (og acc.) **1.** *(rugla)* bringe i Uorden, forvirre, forstyrre. — **2.** refl. *brjálast:* **a.** blive forstyrret, komme i Uorden. — **b.** blive sindssyg el. tale i Vildelse; — pp. *brjálaður:* **a.** *(í óreglu)* forvirret. — **b.** *(geðveikur)* sindssyg; *(vitlaus)* afsindig, forrykt.

brjál kaup [brjaul·köy·p] npl. forrykt Handel. **-samur** [-samoǫ] a. *(hviklyndur)* ustadig, urolig, tilböjelig til Forandringer, særlig i økono-

miske Anliggender. *(eyðslusamur)* ødsel. **-semi** [-sɛmɪ] f. **1.** *(hviklyndi)* Ustadighed, Uro, Tilböjelighed til Forandringer, is. i økonomisk Henseende; *(eyðslusemi)* Ødselhed. — **2.** *(geðveiki)* Sindsforvirring, Sindssyge, *(geðveikiskast)* Anfald af Sindssyge.

brjálun (-ar) [brjau.lʏn, -anlʏ] f. **1.** *(ruglun)* Forvirring. — **2.** *(geðveiki)* Afsindighed, Sindsforvirring.

brjef (-s, pl. ds.) [brjɛːv, brjɛf·s] n. **1.** *(sendibrjef)* Brev. (Talem.) *sama er á brjefinu,* det er det samme, den samme Tone, af den sædvanlige Slags.

2. *(skjal)* Skrivelse, Dokument: *opið brjef,* aabent Brev, (jur.) Plakat. — **3.** *(afsalsbrjef, kaupbrjef)* skriftlig Kontrakt; *(fyrir fasteign)* Skøde. — **4.** *(skriflegt sönnunargagn)* skriftligt Bevis, Adkomstbevis for n-t: *þú hefur ekkert b. fyrir því.* — **5.** *(pappírsmiði)* Papir, et Stykke Papir: *troða brjefi upp í gatið,* stoppe Hullet med Papir: *láta b. utan um bókina,* indpakke Bogen i (et Stykke) Papir.

†**brjefa (a)** [brjɛːva] vt. nedskrive, affatte, opsætte skriftlig.

brjefa bók [brjɛːvaboᵘːk] f. Brevbog, Kopibog. **-brot** [-broːt] n. **1.** Brud paa Brevhemmeligheden, ulovlig Aabning af Breve. — †**2.** Overtrædelse af (skriftlige) Paabud, Ulydighed mod en kgl. skriftlig Befaling. **-burður** [-bʏr·ðøʀ] m. Ombæring el. Transport af Breve. †**-dugga** [-dʏgːa] f. Postskib. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. **-gjörð** [-ɟör·ð] f. Skrivning, Opsættelse af Breve el. Dokumenter. **-hilla** [-hɪd·la] f. Brevhylde. **-hirsla** [-hɪʀ·sla] f. Brevgemme. **-hólf** [-hoᵘl·v] n. Brevrum (i et Skab el. desl.). **-karfa** [-kar·va] f. Brevkurv. **-kassi** [-kas·ɪ] m. Brevkasse; *(póstkassi)* Postkasse. **-kló** [-kloᵘː] f. Brevholder (tangformet). **-lag** [-laːɣ] n.: *með brjefalagi,* i Brevformat. ᴼ**-laupur** [-löy·bøʀ, -löy·pøʀ] m. Papirkurv. **-lestur** [-lɛs·døʀ] m. Læsning af Breve. **-maður** [-maːðøʀ] m. = **brjefberi.** **-pappír** [-pahbiʀ] m. Brevpapir, Postpapir. **-póstur** [-poᵘs·døʀ] m. Brevpost. **-pressa** [-prɛsːa] f. Brevpresse. **-safn** [-sab·v] n. Brevsamling. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Brevveksling, Brevskifte, Korrespondance. **-skriftir** [-sgrɪf·dɪʀ] fpl. Brevskrivning, Korrespondance, Brevveksling. **-skrína** [-sgriːna] f. = **brjefakassi.** **-stuldur** [-sdʏl·døʀ] m. Brevtyveri, Dokumenttyveri. ᴼ**-sveinn** [-svɛid·v] m. = **brjefberi.** **-taska** [-tas·ga] f. Brevtaske, Portefeuille. **-ugla** [-ʏg·la] f. Krog el. desl., hvor en Avismappe kan hænges, ogs. om selve Avismappen. **-umslög** [-ʏm·slöɣ] npl. Konvolutter, se *brjefumslag.* **-veski** [-vɛs·ɟɪ] n. Brevtaske. **-viðskiftavinur** [-vɪð·sɟɪfdavɪːnøʀ] m. Korrespondent, Brevveksler. **-viðskifti** [-vɪð·sɟɪfdɪ] npl. Brevveksling, Brevskifte. **-vog** [-voːɣ] f. Brevvægt.

brjef beri [brjɛv·bɛ·rɪ, brjɛbːɛ·rɪ] m. Overbringer af et Brev, Brevbærer, Postbud. **-blað** [-bla·ð] n. et Stykke Papir. **-burðareyrir** [-bʏrðarɛiːrɪʀ] m. Brevporto, Brevpenge. **-burður** [-bʏrðøʀ] m. Transport af Breve, Brevombæring. **-dalur** [brjɛv·da·løʀ] m. Papirdollar. **-dúfa** [-du·va] f. Brevdue. **-fjelagi** [brjɛf·fjɛ·laiɪ] m. **1.** *(b. í vísindafjelagi)* korresponderende Medlem. — **2.** *b. e-s: (maður, sem skrifast á við e-n).* Korrespondent. **-frjett** [-f·rjɛht] f. skriftlig Efterretning. **-garmur** [brjɛv·garmøʀ] m. **1.** = *brjefgrey.* — **2.** *(kvolað brjef)* gammelt, laset og krøllet Brev. **-geymir** [-ɟɛi·mɪʀ] m. Brevordner. **-grey** [-grɛi·] n. solle Brev. **-helda** [brjɛːf(h)ɛlda] f. Brevholder. **-helgi** [-(h)ɛlɟɪ] f. Brevhellighed: *brjóta b.,* göre Brud paa Brevhemmeligheden, ved at aabne andres Breve uden Hjemmel. ᴼ**-hella** [-(h)ɛdla] f. Brevpresser. **-hirðing** [-(h)ɪrðiŋk] f. Brevsamling. **-hirðinga(r)maður** [-(h)ɪrðiŋga(r)maːðøʀ] m. Forstander for et Brevsamlingssted, Brevsamler. **-hirðinga(r)staður** [-(h)ɪrðiŋga(ʀ)sdaːðøʀ] m. Brevsamlingssted, Indleveringssted for Breve. **-hirðir** [-(h)ɪrðɪʀ] m. Brevsamler. **-hnýsinn** [brjɛf·(h)vi·sɪn] a. med Hang til uden Hjemmel at aabne el. læse andres Breve: *orð lék á tyrrum, að kona hans væri brefhnýsin við of* (GKon.Æf. 275). **-karfa** [-karva] f. **1.** *(brjefakarfa)* Brevkurv. — **2.** *(pappírskarfa)* Papirkurv. **-kassi** [-kas·ɪ] m. = **brjefakassi.** **-laus** [-v·-löys] a. uden Brev; — adv. *brjeflaust,* uden Brev, mundtlig. **-legur** [-lɛqøʀ] a. skriftlig: *b. meðlimur,* korresponderende Medlem; — adv. *-lega,* skriftlig. **-miði** [-mɪ·ðɪ, brjɛːmɪ·ðɪ] m. **1.** *(pappírsmiði)* Papirstrimmel (f. Eks. som Bogmærke), Seddel. — **2.** *(stutt brjef)* Billet. **-peningar** [brjɛf·pɛ·nɪŋgaʀ] mpl. Papirspenge, Pengesedler. ᶜ**-raði** [brjɛv·ra·ðɪ] m. Brevordner. **-rifrildi** [-rɪvrɪldɪ] n. Brevfragment. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·tarɪ] m., **-riti** [-rɪ·dɪ, -rɪ·tɪ] m. **1.** *(sá, sem ritar brjef)* Brevskriver, Afsender, Adressant. — **2.** *b. blaðsins,* Bladets Korrespondent.

brjefsefni [brjɛf·sɛbnɪ] n. **1.** *(efni brjefs)* et Brevs Indhold. — **2.** *(efni í brjef, pappír og umslag)* Stof til et Brev, et Ark Papir og Konvolut.

brjef sendari [brjɛf·sɛndarɪ] m. Afsender (af et Brev), Adressant. **-sendill** [-sɛndɪdʎ] m. Overbringer af et Brev. **-sending** [-sɛndiŋk] f. **1.** *(það að senda brjef)* Afsendelse af et Brev. — **2.** *(sendingin sjálf)* ogs. om selve Forsendelsen: *brjefsendingar til útlanda,* Brevforsendelser til Udlandet. **-skömm** [-sgöm·] f. **1.** *(ljóta brjef)* Pokkers Brev. — **2.** = *brjefgrey.* **-snepill** [-snɛ·bɪdʎ, -snɛ·pɪdʎ] m., **-snifsi** [-snɪf·sɪ] n., **-snudda** [-snʏd·a] f. Papirstump. **-spjald** [-sbjalt] n. Brevkort. **-strangi** [-sdrauŋɟɪ] m. Papirrulle, sammenrullede Breve el. Dokumenter. **-stuldur** [-sdʏldøʀ] m. Tyveri af Breve el. Dokumenter. **-taska** [-tasga] f. = **brjefataska.** **-umslag** (pl. ogs. **brjefaumslög**) [brjɛ·vʏmslaɣ] n. Konvolut, Brevomslag. **-vinur** [brjɛ·vɪːnøʀ] m. Brevven, Ven, som man har erhværvet gennem Brevveksling. **-þýfi** [brjɛf·þi·vɪ] n., **-þjófnaður** [-þjoᵘbnaðøʀ] m. = **brjefstuldur.** **-þjófur** [-þjoᵘ·vøʀ] m. Brevtyv.

brjósk (-s, pl. ds.) [brjoᵘs·k] n. Brusk. **-dýr** [-di·r] n. Bruskdyr. **-fiskur** [-fɪsgøʀ] m. Bruskfisk. **-haft** [-(h)aft] n. Bruskbaand. **-hákarl** [-(h)au·ka(r)dʎ] m. = **hákarl** (i Mods. til *beinhákarl).* **-himna** [-(h)ɪmna] f. Bruskhinde. **-hringur** [-(h)ʀiŋgøʀ] m. Bruskring. **-kendur** [brjoᵘs·(k)-kɛndøʀ] a. bruskagtig. **-lok** [brjoᵘs·glo·k] n., **-plata** [-k-pla·da, -pla·ta] f. Bruskklap.

brjóst (-s, pl. ds.) [brjoᵘs·t, brjoᵘs·] n. Bryst. **1.** Bryst, egl. Forstand: *berja sjer á b.,* slaa sit Bryst, slaa sig for Brystet. — **2.** Brystet, som Sæde for vigtige Livsorganer: *hann var farinn að bila fyrir brjóstinu,* han var begyndt at blive brystsvag; *e-m slær (kastar) fyrir brjóst,* en faar Kvalme: *er stundum við því búið að mönnum slái fyrir brjóst af stækjunni* (Eimr. I. 64; Árn., Rang.); *e-n sker fyrir brjóstið,* en föler en skærende Smærte for Brystet; *hafa verk (vera ilt) fyrir brjóstinu,* føle Smærter for Brystet; *vera veill fyrir brjóstinu,* have et svagt Bryst; *e-m líður, rennur, sígur í b.,* en bliver sövnig, en slumrer ind (navnlig om kortvarig Sövn). — **3.** *(konu-brjóst)* Kvindebryst: *drekka b.,* die; *hafa barn á brjósti,* have et Brystbarn; *venja barn af brjósti,* afvænne et Barn. — **4.** Brystet, som Følelsernes Sæde, Sind, Bevidsthed, Hjærte: **a.** *e-m býr e-ð í brjósti,* en har n-t i Sinde; *hann lætur sjer ekki alt fyrir brjósti brenna,* han er ikke kræsen i Valget af sine Midler, er ikke forknyt for Smaating; *leggja e-ð niður fyrir brjóstið á e-m,* indprænte en n-t; *bera e-ð fyrir (í) brjósti(nu),* være interesseret for n-t, nære Omhu for n-t, have n-t paa Hjærte: *það vildi eg benda háttvirtum þingmönnum á, sem bera það fyrir brjóstinu, að við fáum sem mest af áfengi inn í landið* (Alþ. '11, B. 624); *rífinn í b.,* gavmild (Vf.); (Ordspr.) *blint er annars brjóst,* egl. andres Sind er blindt, ɔ: man kan aldrig fuldt forstaa, hvad der foregaar i en andens Sjæl. — **b.** spec. Hjærte, Medlidenhed: *kenna í brjósti um e-n,* føle Medlidenhed med en; *jeg hef ekki b. (í mjer) til þess,* jeg kan ikke bringe det over mit Hjærte; *hann er ekki nema brjóstið,* han er lutter Medlidenhed; *e-m rýmkar brjóstið,* en bliver blødere om Hjærtet, mere föjelig. — **5.** *(fremsti hlutur e-s)* den forreste Del af n-t: *í brjósti fylkingar,* i forreste Række, forrest i Slagordenen: *fyrir þeim var Aríus ... og var í öndverðu brjósti manna sinna* (Il. I. 59). — **6.** *(vörn, hlíf)* Værn, Forsvar, Forgangsmand: *til þess að taka við stjórninni og vera b. fyrir Íslandi í hvívetna* (Alþ. '11, B. II. 845). — **7. a.** Kravebryst, Skjortebryst, Krave: *með hvítt b. og svarta slaufu.* — **b.** *(við peysuföt)* hvidt, med Broderier, Blonder el. Kniplinger pyntet Kravebryst til islandsk Kvindedragt. — **8.** *(á dráttarneti)* Snor for Enden af Armene paa et Dragvod, hvortil Hanefodderne fæstes (i Stedet for »Stylter«).

brjósta bólga [brjoᵘs·daboᵘl·ga] f. Betændelse i (en Kvindes) Bryster. **-dúkur** [-duːgøʀ, -duːkøʀ] m. Brystdug, spec. en Slags Vest el. Tröje uden Ærmer, i Reglen strikket og foret, el. ogs. af Vadmel, som knappedes el. hægtedes paa venstre Skulder og under venstre Armkrig. Benyttedes helt ned til Midten af det 19. Aarh. Forsidens Overdel var af og til forsynet med Broderier. **-fagur** [-faːqøʀ] a. med smukke Bryster, fagerbarmet. **-fjöl** [-fjöːl] f. Halstræ (paa uvane Tyre). **-glas** [-glaːs] n. Sugeglas (til at faa Mælken til at rinde fra en diegivende Kvindes Bryst). **-gras** [-graːs] n. (bot.) Bjærg-Frostjærne (thalictrum alpinum). **-laus** [-löy·s] a. uden Bryster. **-lítill** [-liːdɪdʎ, -liːtɪdʎ] a. med smaa Bryster, fladbrystet. **-mein** [-mɛiːn] n. (med.) Sygdom i Brystet hos Kvinder: **1.** Brystkræft. — **2.** Betændelse i Brysterne (mastitis). **-mikill** [-mɪːɟɪdʎ, -mɪːɟɪdʎ] a. med store Bryster, fuldbarmet. **-mjólk** [-mjoᵘl·k, -mjoᵘl·k] f. Brystmælk, Modermælk.

brjóstandvarp [brjoᵘs·dandvaʀp] n. Suk fra Brystet.

brjóstaverkur [brjoᵘs·davɛʀgøʀ] m. Brystsmærter (hos Kvinder).

brjóst barn [brjoᵘs·(t)ba(r)dn] n. Pattebarn, Diebarn. **-bein** [-bɛi·n] n. Brystben. ᴼ**-ben** [-bɛ·n] f. Saar paa Brystet. **-birta** [-bɪʀ·da] f. Morgendrik, Hjærtestyrkning, Forfriskning (BH.). **-biti** [-bɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m., jfr. *bringspalabiti,* n-t, der saarer el. ærgrer en (JÓl.). †**-björg** [-björk] f. Brystharnisk. **-bólga** [-boᵘlga] f. = **brjóstabólga.** ᴼ**-bót** [-boᵘ·t] f. Husvalelse. **-breiður** [-brɛi·ðøʀ] a. bredbrystet. **-bróðir** [-bro·ðɪʀ] m. Diebroder. ᴼ**-bugaður** [-bʏ·qaðøʀ] a. knækket i Sind. **-búnaður** [-bu·naðøʀ] m. Klæder el. Rustning som dækker Brystet, Brystsmykke. **-bætir** [-bai·dɪʀ, -bai·tɪʀ] m. det der varmer Brystet, glæder Sindet, is. Vin (jfr. BH.). **-dropar** [-dro·baʀ, -dro·paʀ] mpl. Brystdraaber. **-dúkur** [-du·gøʀ, -du·køʀ] m. = **brjóstadúkur.** **-erfiði** [brjoᵘs·dɛrvɪðɪ] n. Astma, Trangbrystethed, Stakaandethed. **-fagur** [-t-fa·qøʀ] a. med smukt Bryst. **-fastur** [-fasdøʀ] a. fastsiddende i Hjærtet, indgroet, hjærtelig, inderlig, varm. †**-festa** [-fɛsda] vt. lægge paa Hjærtet. **-fylking** [-fɪʎɟiŋk, -fɪlɟiŋk] f. den forreste og midterste Del af en Hær i Slagorden. **-friður** [-frɪ·ðøʀ] m. Sjælero, Sjælefred. **-gangur** [-gauŋgøʀ] m. Brystgang. **-gjörð** [-ɟörð] f. Brystrem. **-glas** [-gla·s] n. Kop (til Kopsætning): *hann ... saug nokkrum sinnum b. á brjóst henni* (BrJNat. 92). **-gleypa** [-glɛi·ba, -glɛi·pa] f. let paavirkeligt og eftergiveligt Menneske; *(ragur maður)* Kujon: *Hann stefndi Birni til sín og hjelt yfir honum þvílíkan Jónsbókarlestur að Björn viknaði, og var hann þó engin b. í þá daga* (ODavÞjs. 185). **-góður** [-goᵘ·ðøʀ] a. godhjærtet, hjærtensgod, medlidende. **-gæði** [-ɟai·ðɪ] npl. Medynk, Medlidenhed, Hjærtensgodhed. **-heilindi** [-(h)ɛi·lɪndɪ] npl. **1.** *(hraust brjóst)* Brystsstyrke, stærkt Bryst. — **2.** *(hreinskilni)* Sanddruhed, usminket Ærlighed. — **3.** Skamløshed: *það þarf b. til að halda slíku fram.* **-heill** [-(h)ɛidʎ] a. **1.** *(brjósthraustur)* med et stærkt Bryst. — **2.** *(hreinskilinn)* frimodig. — **3.** skamløs, fræk: *ef hann skyldi vera svo b. að halda því fram að hann hefði verið ráðinn upp á það, að tala og gera hvað sem hann vildi* (Ísaf. '13, 98). **-himna** [-(h)ɪmna] f. Brysthinde. **-himnubólga** [-(h)ɪmnoboᵘl·ga] f. Brysthindebetændelse (pleuritis). **-himnumein** [-(h)ɪmnomɛiːn] n. Sygdom i Brysthinden, Empyem. †**-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. Feber. **-hlíf** [-(h)ʎi·v] f. Brystkrave, Brystdug, blodt Kravebryst. **-hlustun** [-(h)ʎʏsdʏn] f. (med.) Stetoskopi. **-hnappur** [-(h)vahbøʀ] m. **1.** *(hnappur í brjósti)* Skjorteknap, Brystknap. — **2.** *(hnappur framan á frakka osfr.)* Knap paa Forsiden af en Frakke osv. **-hol** [-(h)o·l] n., **-hola** [-(h)o·la] f. Brysthule, Brysthulhed. **-hraustur** [-(h)öysdøʀ] a. med stærkt Bryst. ᴼ**-hreldur** [-(h)ʀɛldøʀ] a. bedrøvet, nedslaaet. **-hryðjur** [-(h)ʀɪðjøʀ] fpl. Hosteanfald med Slimudsondring.

-högg [-(h)lœk] n. Hj[illegible] el. Slag for Brystet. **-kaldur** [-kaldoɡ] a. haardhjærtet, koldhjærtet, ubarmhjærtig. **-kross** [-kros] m. Brystkors, Kors som bæres paa Brystet. **-kvilli** [-kvɪdlɪ] m. Brystsygdom, Sygdom i Brystet el. i en Kvindes Bryster. **-laus** [-d-lœys] a. **1.** [illegible] *brjósta)* brystløs, uden Bryst(er). — **2.** *(harðbrjósta)* ubarmhjærtig (BH.). **-lega** [-le·qa] f. det at hvile ved ens Bryst, det at die ens Bryster. **-leysi** [-lœisɪ] n. **1.** *(miskunnarleysi)* Ubarmhjærtighed. **2.** [illegible] Fejghed, Mangel paa Mod. **-leysingi** [illegible] m., **-leysingur** [illegible] m. **1.** *(miskunnarlaus maður)* ubarmhjærtigt Menneske: [illegible] *talar hvðurinn* [illegible] (GJ.). **2.** *(hugdlaus maður)* Kujon. **-liður** [-lɪðøɡ] m. Brysthvirvel. **-lyf** [-lɪf] n. Medicin, der er god for Brystet. †**-litill** [illegible] a. **1.** [illegible] kun lidt modig. **2.** [illegible] ubarmhjærtig. **-lækning** [-laihgnɪŋk] f. **1.** pl. -ar [illegible] Helbredelse af Brystsygdomme. **2.** *(brjóstlyf)* Lægemiddel for Brystsyge. **-meðal** [-mɛ·ðal] n. = **brjóstlyf. -mein** [-mɛi·n] n. Sygdom i Brystet, f. Ex. Abces el. desl. **-mikill** [illegible] a. med stort Bryst. **-mylkingur (-s, -ar)** [-mɪlɟiŋgoɡ, -mɪlkiŋgoɡ] m. Pattebarn, Pattegris, spædt Barn. **-mynd** [-mɪnt] f. Brystbillede. **-móðir** [illegible] f. Amme. **-mæði** [-mai·ðɪ] f. Stakaandethed. **-nál** [-nau·l] f., **-nisti** [-nɪsdɪ] n., **-næla** [-nai·la] f. Brystnaal, Broche. **-rannsókn** [-ran-[illegible]hkv] f. Brystundersøgelse. **-rið** [-rɪ·ð] n. Vinduesbrystning, Balkongitter, Balustrade. **-rúmt** [illegible] [illegible] ovlig paaholden. **-sár** [-t-sau·r] a. som svier for Brystet, i overf. Bet.: *berg-mál frá brjóstsárri þrá,* tærende, sviende Længsel (GFrÚh. 128). **-sykur** [illegible] n. [illegible] Brystsukker [illegible] **-skjöldur** [illegible] m. **1.** [illegible] Brystskjold, [illegible] **2.** [illegible] Brystskjold [illegible] (ÁBj. [illegible]) **-skoðun** [illegible] = **brjósthlustun. -skraut** [-s·gröy·t] n., **-skreyti** [-s·grɛi·dɪ, -s·grɛi·tɪ] n. Brystsmykke. **-stingur** [-s·diŋgoɡ] m. Smærte for Brystet. **-stúka** [-s·du·ga, -s·du·ka] f. Korset. **-sullur** [-s:ʏdloɡ] m. Svulst i Brystet el. Brysthulen. **-sund** [-s:ʏnt] n. = **bringusund. -sviði** [-s·vɪ·ðɪ] m. Halsbrynde, Op-stød. **-svunta** [illegible] f. Smækforklæde. **-sætur** [illegible] [illegible] **-taug** [illegible] Brystnerve. **-uggi** [illegible] m. Brystfinne. **-umkennanlegur** [illegible] a. [illegible]værdig. **-uppgangur** [-ʏhpgauŋgoɡ] m. Opspyt. **-urt** [-ʏɡt] f. = **brjósta-gras. -varta** [-vaɡda] f. Brystvorte. **-vasi** [-va·sɪ] m. Brystlomme. **-vatnssýki** [illegible] [illegible] **-veggur** [-vɛg·oɡ] m. Brystvæg. **-veiki** [-vɛi·ɟɪ, -vɛi·kɪ] f., **-veikindi** [illegible] npl., **-veikja** [illegible] f. (Arv) i Brystsvaghed, Brystsyge, *(berklaveiki)* Tæring. **-veikur** [-vɛi·goɡ, -vɛi·koɡ] a. brystsvag, brystsyg, is. lidende af Lungetuberkulose. **-veill** [-vɛidʎ] a. brystsvag. **-verja** [-vɛrja] f. Brystharnisk. **-vígi** [-vi·jɪ] n. Brystværn. **-vit** [-vɪ·t] n. sund, naturlig Forstand: (Ordspr.) *betra er b. en bókvit* (SchMál.), bedre er forstand end boglærd. **-vogur** [-vo·qoɡ] m. bryst-[illegible] Opsp[illegible] **-vöðvi** [illegible] Brystmuskel. **-þel** [-t-þɛ·l] n. Sindelag. **-þyngsli** [-þiŋslɪ] npl. Trangbrystethed, Astma. **-þol** [-þo·l] n. Udholdenhed (i Løb): *hjer ætti hann hlaupahest með . . . afbragðs b.* (ÞGjD. 44). **-þrá** [-þrau·] f. Hjærtets Attraa. **-þrekinn** [illegible] [illegible] Bryst. **-þrengsli** [-þreiŋslɪ] npl., **-þröng** [-þröyŋk] f. Trangbrystethed, Astma. **-þungur** [-þuŋgoɡ] a. trangbrystet, astmatisk.

brjóta (brýt, brjótum; braut, brutum; bryti; brotið) [brjou·da, [illegible] brɪ:tɪ; bro:dɪð, bro:tɪð] vt. og vi. bryde, brække. **I. 1.** i Almindelighed: *b. handlegginn,* brække Armen; *b. skál, rúðu,* slaa en Skaal, Rude itu; [illegible] **2.** [illegible] af at ødelægge: *b. skip sitt í spón,* lide et totalt Skibbrud, sejle sit Skib i Kvag; *áin hefur brotið mikið af bökkunum,* Aaen har bortrevet meget af sine Bredder. — **3.** bryde, for at aabne: *b. haug* [illegible] *rjúfa haug,* göre Ind-brud i en Gravhøj. **4.** [illegible] **5.** [illegible] forsk. præp., se ogs. 6. og 7.: *b. e-n á háls,* brække Halsen paa en; *b. e-n á bak aftur,* trykke en ned til Jorden, saa at han ligger paa Ryggen; [illegible] Hensyn til, bryde ens Raad (Befaling); [1]) *b. e-ð á bak aftur,* lade n-t [illegible] (JÞ. Mk. 332); *b. að,* brække tørret Gødning el. andet Brændsel i mindre Stykker, naar det skal lægges paa Ilden; *b. af,* afbrække, afbryde; *b. af grein,* af-brække en Gren; *b. af brú,* afbryde en Bro; *b. fyrir,* danne en Vej i Sneen for [illegible] Heste og Mennesker [illegible] *eftir* (JÓl.); — ogs. om at danne en Rende i Is for et Skib el. Baad (*b. fyrir skipi, báti*); *b. e-ð fram,* bryde n-t saa det falder frem el. ud efter: *þeir brutu fram þilið;* — *b. inn, b. út, b. þvers,* forskellige Figurer i *hringbrot,* s. d. O. (ÓD[illegible] 133); *b. niður,* nedbryde [illegible]; *(mola)* knuse; *b. þvert um,* bryde over tværs, overf.: afbryde helt (ÞGjÚf. 19); *b. upp,* bryde op, opbryde; *b. upp dyr,* opbryde en Dör; *b. upp bæ,* trænge ind i en Gaard, ved at opbryde Dören; *b. upp lás,* bryde, dirke en Laas op; *b. upp brjef,* oplukke et Brev; *b. upp jarðveg,* opbryde Jordbunden, ved Pløjning osv.; *b. upp steina,* rive Stene op af Jordbunden; *b. úr,* brække el. bryde et Stykke af [illegible] (JÓ[illegible]); *b. e-n úr hálsliðnum (banakringlunni),* knække Halsen over paa en; *b. út í hlöðu,* trykke Høet i en Lade fra Midten ind under Taget (Breiðd.). — **6.** folde, (Bogb.) false, ombøje: *b.* el. *b. saman,* folde, folde sammen (Klæder o. desl.); *b. brjef,* folde (ɔ: lukke) et Brev; *b. sokka,* folde Strøm-[illegible]

[illegible] N. 165). Strømperne var to gange sammenfoldede, at det indvendige af Hælene var trukket frem; *b. blað,* brække et Blad om; *b. í blað,* ikke sige mere, holde op (B[illegible]H. 215). [illegible] *bað sá[illegible] Já, þar brýt jeg í blað.* *b. inn af,* indfolde; *b. á borði,* egl. folde sammen paa Rælingen, i Talem.: *það er ekki hægt að b. á borði* (Árn.), det vrimler med Fisk i Nettet; *b. upp buxurnar,* smøge Benklæderne op forneden; *b. upp pils,* folde, kilte Skørtet op; [illegible] *upp hattbarð,* opkrampe en Hatteskygge; *b. upp á e-ð,* danne en Fold paa n-t: *prjónaskotthúfa . . . snarprjónuð í fitina og brotið* [illegible] (Eimr. XII. 99); *b. upp á sig* (= *brett-upp á sig, snúa upp á sig*), blive fornærmet, paatage sig en fortörnet Mine. — **7.** i forsk. overf. Bet.: *b. (í) bág við,* kæmpe imod, stride imod, jfr. *bágur; b. odd af oflæti sínu,* ydmyge sig, trække Sejlene ind, trække i Land, stikke Piben ind, falde til Føje; *b. heilann um e-ð,* bryde sin Hjærne med n-t; *b. sig í mola fyrir e-n,* göre alt, hvad man kan, for at hjælpe en; †*b. saman ráðagerð við e-n,* raadslaa (sammen) med en; *b. upp á e-u,* finde paa n-t, begynde paa n-t; bringe n-t paa Bane, forsøge sig paa n-t; *b. upp á e-u umtalsefni,* indlede Samtale om n-t, finde paa n-t at tale om; [illegible] (finde en Anledning til at udskælde mig) (SIng. I. 157). — **8.** *(kúga)* tvinge: *b. undir sig landið,* underkaste sig, undertvinge Landet; *b. menn til hlýðni við sig,* tvinge Folk til at lyde sig; *eigi gæti hann brotið svo skap sitt* (tvinge sig til) *að eiga konu nauðugur* (GKonÆf. 62). — **9.** bryde, overtræde: *b. lög(in)* bryde Loven; *b. lög á e-m,* begaa Uretfærdighed (el. Lovbrud) imod en; *b. boð guðs,* overtræde Guds Bud; *b. af við e-n,* forurette en, begaa Uret mod en; *b. móti e-m,* begaa en Brøde mod en. — **10.** *b. sig,* gære. — **II.** v. refl. **1.** *brjótast,* om hvad der foregaar med Hæftighed og Anstrængelser, Kæmpen, om hvad der opnaas paa Trods af Hindringer; — i Reglen med præp. el. adv.: *b. á e-ð,* styrte løs paa n-t: *þeir brutust á hurðina,* de styrtede paa Døren (i den Hensigt at sprænge den); *b. eftir e-u,* søge med store Anstrængelser at faa fat i n-t; *b. fyrir e-u,* kæmpe for [illegible] bryde frem, bane sig Vej; *b. (í) gegnum e-ð,* bryde igennem, arbejde sig igennem n-t: *hann braust gegnum mannþröngina,* han banede sig Vej gennem [illegible] beskæftige sig ivrigt med n-t, brydes med n-t, søge at faa n-t sat i Gang trods betydelig Modstand: *helzt einstakir menn hafa brotizt í að koma nokkurri slíkri fræðslu á* (Alþ. 1911 B. 583); — med acc.: *b. í mikið,* paa-tage sig mange og besværlige Ting el. en stor og besværlig Sag; — ogs. [illegible] kæmper mod Sulten (JHall. 150); *b. inn,* bryde ind; *þeir brutust inn um dyrnar,* de brød ind ad Døren; — spec. om at göre Indbrud: *hjá kaup-manni hefur verið brotist inn,* der er sket et Indbrud hos Købmanden; *b. (í) milli,* egl. trænge sig ind i mellem, is. i overf. Bet.: volde Uenighed mellem: *margt var það og fleira er þeim brauzt í milli, höfuðsmanni og biskupi* (JÁÞj. II. 122); *b. móti e-u,* kæmpe imod n-t, sætte sig kraftigt imod n-t; *b. til ríkis, valda,* tilrane sig Riget, Magten; *b. um,* göre fortvivlede An-strængelser for at løsrive sig, kæmpe voldsomt; *b. um á hæl og hnakka,* sparke om sig; *b. undan e-m* el. *e-u,* løsrive sig fra en el. n-t, afkaste et Aag; *b. úr,* bryde ud af; *b. út,* bryde ud, komme til Udbrud; *b. út úr e-u,* bryde ud af n-t (et Hus el. desl.); *b. við e-ð,* anstrænge sig ved el. for n-t; *hann braust við að tala ensku,* anstrængte sig for at tale Engelsk: *brjótast við e-m,* modsætte sig en; *brjótast við gæfu sinni,* staa sin egen Lykke imod. — **2.** *(útbreiðast)* brede sig, is. om Fedt: *fitan brýtst í dúkn-*[illegible] *kampinn og í mön eptir hryggnum og niður í bógana, brýzt það þá sjálf-krafa um kroppinn* (JSVb. 36). — **3.** *brjótast (um áburð),* omdannes kemisk (om Gødning), jfr. I. 10. — **III.** impers. og passivt: *skipið* (acc.) *braut í spón,* Skibet forliste totalt, knustes; *strauminn* (acc., sj. nom.) *brýtur á skeri,* Strømmen bryder paa et Skær; *ána brýtur (áin brýtur),* Aaens Strøm bryder paa et grundt Sted, ɔ: Vadested over Aaen; *ef brýtur í sundinu,* hvis Bølgetoppen skummer i Sundet (GFrE. 63); *á Stað braut* (ødelagdes) *kirkju af ofviðri.* — **IV.** pp. *brotinn,* brudt, knækket osv.: *brotinn bolli,* en sønderbrudt Kop; *vinna baki brotnu,* slide og slæbe; *í heilu og brotnu,* i hele Tal og Brok.

brjótbor [illegible] = **rennibor.**

brjótur (-s, -ar) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] Klippe, hvorpaa Bølgerne bryder, Blindskær.

broð (-s, [illegible] **1.** [illegible] Fedt, der flyder paa Vand, hvori Fisk koges (Árn.). — **2.** *(fisksoð)* Fisk-suppe (Rang., Skaft., Af.).

brodda (a) [brod:a] vt. **1.** forsyne med Brod(der), Brodde(r) el. Spids(er). — **2.** pp. *broddaður,* spec. **a.** med Jærnspidser under Fod-saalerne: *illfær í hálku nema brodduðum stígvélamönnum* (BenGr. i Eimr. VI. 73). — **b.** pighudet.

brodda bakur [brod:aba:goɡ, -ba:koɡ] m. en °nordisk Dybvandsfisk (notacantus nasus). **-ball** [-bal·] n. Bal for Spidserne, jfr. *broddur* 6. **-hrífa** [-hɾi:va] f. Rive med Jærntænder (ÓDavÞul. 208). **-mumpur** [-mʏm·boɡ, -mʏm·poɡ] m. Læber med strittende Skægstumper. **-mús** [-mu:s] f. Panser-Ulk (agonus cataphractus, L.).

broddarða [brod:arða] f. (bot.) meget lille Brod.

broddastör [brod:asdö:r] f. (bot.) smaaskællet Star (carex microglochin).

broddborgara legur [brot·borgaralɛ:qoɡ] a. spidsborgerlig. **-skapur** [illegible]

brodd borgari [brot·borgarɪ] m. Spidsborger. **-epli** [-d:-ɛhblɪ] n. Pig-[illegible] **-fluga** [illegible]

Bræmse (asilus). **-færi** [-fai·rɪ] npl. **1.** Sko med Jærnspidser under Saalerne (= *broddar*), for at kunne gaa paa glat Is: *býr hann hana út með broddfærum, svo hún geti skriðið upp brattan veg, sem einnig var háll, eins og gler* (JÁÞj. II. 340). — **2.** den jærnbeslaaede Del af en Pigstok (*broddstafur*): *Bjarni . . . greiddi Jóni svo mikið högg með staf sínum, að hann brotnaði í miðju, en Jón féll í rot á fönnina, enda höfðu broddfærin komið ofarlega á, og brotið hauskúpuna* (PGAnn. 37). ° **-geislungar** [-ɡ̟ɛisluŋgaϱ] mpl. Pigfinnefiske (acanthopterygii). **-gylta** [-ɡ̟ɪʎda] f. Pindso. **-göltur** [-göʎdøϱ] m. Pindsvin (erinaceus). **-hamar** [-(h)a·maϱ] m. Lægtehammer. **-hýðingar** [-(h)i·ðiŋgaϱ] mpl. (zool.) Echinodermer. **-húfa** [-(h)u·a] f. Spidshue. †**-högg** [-(h)ök·] n. Hug, Stød af et spidst Kastevaaben. **-yddur** [-d:-ɪd·øϱ] a. (bot.) brodspidset (mucronatus). ° **-kólfur** [-t·-koᵘlvøϱ] m. Spidsprojektil (JsJs.). **-krækill** [-krai·ɡ̟ɪdʎ, -krai·ɡ̟ɪdʎ] m. (bot.) sylbladet Firling (sagina subulata). **-laus** [-d·-löys] a. brodløs, uden Brod. **-mál** [-mau·l] npl. Malketiderne i de 3—4 förste Dage efter at en Ko har kælvet el. et Faar læmmet (BH.). **-mjólk** [-mjoᵘʎk, -mjoᵘlk] f. Mælk fra en Ko, som har kælvet, el. et Faar, som har læmmet, i nogle Dage för og efter Fødselen, oftest om Mælken i de tre förste Dage efter Fødselen, Raamælk. **-sýldur** [-t·-sildøϱ] a. (bot.) udrandet. **-skita** [-sɡ̟ɪ·da, -sɡ̟ɪ·ta] f. den tynde, gule Afforing fra Dielam, der har diet Moderfaaret for meget i de förste Dage efter Fødselen. **-skór** [-sgoᵘ·r] mpl. Issko (forsynede med Jærnpigge). †**-skot** [-sgo·t] n. Skud med spidse Kastevaaben (Spyd, Pile osv.). **-stafur** [-sda·vøϱ] m. lang Stok med Jærnpig forneden, Alpestok. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Stang med Jærnspids i den nederste Ende. ° **-súla** [-su·la] f. Obelisk, Spidsstøtte. **-sviðinn** [-svɪ·ðɪn] a. sveden i Spidsen: (Ordspr.) *betra er broddsviðið en brent* (SchMál.), bedre er svedet i Spidsen end brændt. **-tennur** [brot:ɛn·øϱ] fpl. de saak. Hundetænder (hos Mennesket: de fire som sidder nærmest ved Kindtænderne). **-tentur** [-t:ɛvdoϱ, -t:ɛntoϱ] a. (bot.) brodtandet. **-uggar** [-d:-ʏg·aϱ] mpl. Pigfinnefiske (JHallHB.).

broddur (-s, -ar) [brod:oϱ] m. **1.** (*oddur t. d. neðan á staf*) Brod, Spids, Pig (f. Eks. paa en Stok); (*lítill gaddur*) Stift. — **2.** spec.: (jfr. *skafl*) Brodde, som anvendes paa Hestesko, for at Hesten skal lettere kunne gaa paa glat Is; ogs. om Brodder, der i samme Hensigt fæstes neden paa Stövlesaaler. — **3.** pl. *broddar* (= *mannbroddar*) Issko, som bindes fast til Fodtöjet, for ikke at glide i glat Føre, enten oval med en Brodde paa hver Side (*tvískeflingur*) el. firkantet med en Brodde i hvert Hjörne (*fjórskeflingur*). — ***4.** (*skotvopn*) Kastevaaben, ogs. om Vaaben overhovedet; anvendt i Kenninger som **brodda sjóður*, Kriger, Mand; — *setja e-m brodd á barka*, tvinge en til at tie stille: *hvar yfir mjer mun skást að sitja og brodd á barka setja* (holde Tand for Tunge) *að svokomnu* (JMPísl. 25). — **5. a.** stikkende Redskab; — nu kun i Udtr.: *spyrna móti broddunum*, stampe mod Brodden, sætte haardt mod haardt. — **b.** (*b. á býflugu osfr.*) spec. Brod paa Insekter (Bi osv.). — **6.** det forreste af n-t: *í broddi fylkingar*, forrest i Slagordenen; *í broddi lífsins*, i Livets Vaar; *í fararbroddi*, i Spidsen (for Skaren); pl. *broddar*, Spidserne (= *fyrirmenn*). — **7.** som Akcenttegn: Akut, anv. i Oldsproget for at betegne Lydens Længde, i Nyislandsk for at betegne dens Kvalitet. — **8.** = *broddmjólk*, ogs. om en speciel Ret, lavet af saadan Mælk = *ábristir*.

†**broddör** [brod:ö·r] f. en spids Pil.

bróðerni (-is) [broᵘ:ðɛ(r)dnɪ] n. **1.** (*bróðurlegur skyldleiki*) Broderskab. — **2.** (*bróðurlegt vinfengi*) Broderlighed, broderlig Enighed.

bróðernis band [broᵘ:ðɛ(r)dnɪsban·t] n. Broderskabsbaand. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. broderlig.

broðháfur [bro:þ(h)au·voϱ] m. **1.** i pl. (*grófir sokkar*) grove Strömper (Árn.). — **2.** (*ruddi*) Grobian, Tølper (Vf.).

bróðir (cobl. **bróður, bræður**) [broᵘ:ðɪϱ, brai:ðøϱ] m. **1.** Broder; (Ordspr.) *enginn er annars bróðir í leik* (GJ.), der er intet Broderskab i Kortenspil. — **2.** (*meðbróðir*) Medbroder, Fælle, Kammerat: (Ordspr.) *ber er hver að baki, nema (sjer) bróður eigi*, bar er broderløs Bag. — **3.** (*munkur*) Broder, Klosterbroder, Munk; (*kórbróðir*) Kannik. — **4.** Tiltale- og Omtale-Titel i Goodtemplar-, Frimurer- og Oddfellowordenen: *bróðir* (forkortet *br.*) *Indriði.*

broðkampur [broð·kaɱbøϱ, -kampøϱ] m. Skæg hvori der (efter Spisning af Fisk) findes Levninger af *broð* (Rang.).

bróður arfur [broᵘ:ðorar·voϱ] m. Arv efter en Broder. **-ást** [-aus·t] f. Broderkærlighed. **-bani** [-ba:nɪ] m. Broders Banemand. **-barn** [-bar·dn, -bad·n] n. Broders Barn. **-betrungur** [-bɛ:druŋgoϱ, -bɛ:truŋgoϱ] m. Mand, som er bedre end sin Broder. **-blíða** [-bli:ða] f. broderlig Venlighed. **-blóð** [-bloᵘ:ð] n. Broders Blod. **-bætur** [-bai:døϱ, -bai:tøϱ] fpl. Erstatning for Tabet af en Broder, Bøder til den dræbtes Søskende. **-dauði** [-döy:ðɪ] m. en Broders Død. **-dóttir** [-doᵘhdɪϱ] f. Broderdatter, Niece. **-dóttursonur** [-doᵘhdoϱso:noϱ] m. Broderdatters Sön, Grandnevø. **-dráp** [-drau:p] n. Broderdrab, Brodermord. **-elska** [-ɛl·sga] f. Broderkærlighed. **-geð** [-ɡ̟ɛ:ð] n. Brodersind. **-gjöld** [-ɡ̟öl·t] npl. = **bróðurbætur. -hallur** [-ϱ-(h)ad·loϱ] a. velvillig stemt, partisk overfor sin Broder. **-hefnd** [-(h)ɛm·t] f. Hævn for en Broder. **-hluti** [-(h)ʎʏ:dɪ, -(h)ʎʏ:tɪ] m. Broderlod. **-hugur** [-(h)ʏ:qoϱ] m. Brodersind. **-hönd** [-(h)ön·t] f. Broderhaand, hjælpende Haand. **-kona** [-ko:na] f. Broderkone. **-kærleiki, -kærleikur** [-ɡ̟air·lɛiɡ̟ɪ, -lɛiɡ̟ɪ, -lɛigøϱ, -lɛikøϱ] m. Broderkærlighed. **-legur** [-r-lɛ·qoϱ] a. broderlig, — adv. *-lega.* **-leikur** [-lɛi·gøϱ, -lɛi·koϱ] m. Broderlighed. **-morðingi** [-mor·ðiŋɡ̟ɪ] m. Brodermorder. **-partur** [-ϱ-pag·doϱ] m. **1.** (*í arfskiftum*) Broderlod. — **2.** (*ríflegri hluti*) Broderpart, den större el. bedre Del af n-t. **-raust** [-ø-röys·t] f. Broders Stemme. **-sonur** [-ϱ-so:noϱ] m. Brodersön, Nevø. **-víg** [-r-vi:q] n. = **bróðurdráp.**

brok (-s) [bro:k] n. **I. 1.** Bladene paa Kæruld (*klófífa* (*marghneppa*), eriophorum polystachium), ogs. brugt om selve Planten; — paa Grund af den rødlige Top kaldes den ogs. *rauðbryskingur* (*rauðbryslingur* Sl.) og fordi Bladene ofte böjes til en Ring *hringabrok* (Sl.). — **2.** (*hey úr fífuflóum*) Hø, der er høstet paa sumpede Strækninger, hvor der vokser megen Kæruld. — **II. 1.** (*hvít ský á fjallabrúnum*) Samling af tykke Skyer, som trækker sig langs med Bjærgaasene i en Fjældstrækning og har, set langt fra, et hvidagtigt Udseende (Rang., Árn., BH.). — **2.** (*kaldur norðanvindur*) kold, nordlig Vind (Sch.).

brók (brókar, brækur) [broᵘ:k, broᵘ:gaϱ, broᵘ:kaϱ, brai:goϱ, brai:koϱ] f. **1.** is. i pl. (*buxur*) Benklæder, Bukser: *bjarga brókum* (*sínum*), forrette sin Nødtørft; (Ordspr.) *þetta verður aldrei barn í b.*, dette bliver aldrig til n-t ordentligt, der kommer aldrig n-t ordentligt ud af dette her; *barnið vex, en brókin ekki*, se *barn*; (Talem.) *e-r er á betri brókunum*, en er pyntet, er trukket i Kisteklæderne. — **2.** i sg. særlig. **a.** (*nærbuxur*) Underbenklæder. — **b.** (*skinnbuxur sjómanna*) Sømandsbukser af Skind: *fara í b.*, = *fara í skinnbrók*, se *skinnbrók*. — **3.** brugt i Sms. som nedsættende Udtryk for en Kvinde: *aulabrók, heiftarbrók, sóðabrók* (se disse Ord) (ASkaft.).

broka (a) [bro:ga, bro:ka] vi. i Udtrykket: *það brokar fyrir innvindi*, der stryger en Taagemasse over Fjældene bag Fjorden (bebuder en Vind, som kommer ude fra Havet) (Vf.).

bróka(r)belti [broᵘ:ga(r)bɛʎ·dɪ, broᵘ:ka(r)-] n. Livbælte.

brókar hald [broᵘ:gaϱ(h)al·t, broᵘ:kaϱ-] n. Bukselinning; (pop. Talem.) *farðu guði á vald í grátt b.*, se at skrubbe af. **-hnappur** [-(h)vahbøϱ] m. Bukseknap. **-laus** [-r-löy·s] a. uden Benklæder, bukseløs. **-lindi** [-lɪn·dɪ] m. = **bróka(r)belti. -matseld** [-ma:tsɛlt] f. mislykket el. uheldig Madlavning (saaledes, som den bliver, naar Mandfolk laver Mad) (Skaft.). **-skjóni** [-ϱ-sɡ̟oᵘ:nɪ] m. Laps, Mand der er klædt paa en afstikkende Maade (opr. sikkert om en Mand med Benklæder, hvis Farve var forskellig fra den øvrige Dragt). **-sótt** [-soᵘht] f. Brynde, stærk Könsdrift (is. hos Kvinder), Nymfomani.

brókauður [broᵘ:göy·ðoϱ, broᵘ:k-] spottende Betegnelse for en Kvinde, der efteraber Mandfolk (KrJ. 266, jfr. Laxdæla).

brok flá [bro:kflau·] f., **-flói** [-floᵘ·ɪ] m. sumpagtig Strækning, is. bevokset med Stargræs og Kæruld.

brokk (-s) [brohk] n. Trav.

brokka (a) [brohga] vi. trave; — (om Mennesker) gaa klodset, men hurtig.

brokkari (-a, -ar) [brohgarɪ] m. = **brokkhestur.**

brokk gangur [brohgauŋgoϱ] m. Trav. **-gengur** [-ɡ̟eiŋgøϱ] a. **1.** (*um hesta*) som gaar i Trav (om Heste), mods. *góðgengur, velgengur.* — **2.** (*um menn*) som gaar hurtig og klodset; — i overf. Bet.: (*óþýður*) vanskelig at tumle, umedgörlig, egenraadig: *hann er öruggur flokksmaður, en nokkuð b.* (JÓl.); *Gríma var nokkuð b.* (umedgörlig) (EKvSamb. 56); — med Bibetydning af at være tilböjelig til at skeje ud, løs paa Traadet: . . . *hvers vegna fékk hann þá ekki tíma til að sjá að sér eins og svo margir aðrir, sem verið höfðu brokkgengir á hans aldri. . . .* (EKvG. 212—13). **-hestur** [brohk(h)ɛsdøϱ] m. Traver, Hest, som ikke er Pasgænger (mods. *skeiðhestur*), en Hest, som stoder. **-hleypa** [-(h)ʎɛi·ba, -(h)ʎɛi·pa] vt. med dat. og vi.: = *hleypa* (*hesti*) *á brokk*, lade Hesten gaa i Trav. **-skeið** [-sɡ̟ɛi·ð] n. haard, stødende Pasgang.

brokkur (-s, -ar) [brohgøϱ, brohks, broχ·s] m. (Arnf.) = **brokkhestur.**

brók laus [broᵘ:glöys, broᵘ:k-] a. bukseløs. **-lindi** [-lɪndɪ] m. **bróka(r)belti.**

?**bronse** og **bronsi** [bron·sɛ, bron·sɪ, broŋ·sɪ] n. Bronze.

bros (-s, pl. ds.) [bro:s] n. Smil: *honum stökk ekki b.*, der kom ikke et Smil over hans Læber, han var ikke til at slaa et Smil af.

brosa (ti, sup. brosað, ældre ogs. **a)** [bro:sa] vi. smile: *b. að e-u*, smile ad n-t; *b. mót(i) e-m, við e-m*, smile til en: *Anna brosti við honum*, A. smilede til ham; *sveitin brosti við honum*, Egnen viste sig smilende for ham, smilede ham i Mode; *hún brosti upp á mig*, hun smilede op til mig.

†**brosan (-ar)** [bro:san] f. = **bros.**

bros blíða [bro:sbli·ða] f. Venlighed i Smil. **-blíður** [-bli·ðøϱ] a. venligt smilende. ***-fagur** [-fa·qoϱ] a., ***-fríður** [-fri·ðøϱ] a. yndigt smilende. ***-gára** [-gau·ra] f. bævende Smil: *brosgárur draumværðin dregur i dagroða blikið* (GFrÚh. 52). ***-geisli** [-ɡ̟ɛislɪ] m. smilende Straale. **-gjarn** [-ɡ̟a(r)dn] a. lattermild. **-hýr** [-(h)i·r] a. smilende. **-hýra** [-(h)i·ra] f. smilende Venlighed. **-kveðja** [-kvɛðja] f. Smil (til Hilsen). **-legur** [-lɛqoϱ] a. latterlig, — adv. *-lega.* **-leitur** [-lɛi·døϱ, -lɛi·toϱ] a. smilende, smilefærdig. **-ljúfur** [-lju·voϱ] a. huldt smilende.

brosma (-u, -ur) [bros·ma] f. (zool.): †**1.** (= *keila*) Brosme (brosmius brosme, Ascanius). — **2.** (= *flúra, skráplúra*) Haaising (drepanopsetta platessoides, Fabricius). — †**3.** (*skorkvikindi*) Bræmse.

brosmildur [bro:smɪldøϱ] a. **1.** (*brosljúfur*) huldt smilende. — **2.** (*brosgjarn*) lattermild.

brostinn [bros·dɪn] pp. af **bresta.**

brosþýður [bro:sþi·ðøϱ] a. = **broshýr.**

brot (-s, pl. ds.) [bro:t] n. **1.** (*það að brjóta eða brotna*) Brud, Bryden, Brækken: *hleypa skipi til brots*, sejle et Skib paa Grund, saa at det forliser, sejle i Kvag; — ogs. i overf. Bet.: *eg væri að minsta kosti óhræddur við að hleypa öllum mínum skipum til brots* (Alþ. '11, B. I. 757). — **2.** spec. = *beinbrot*, Benbrud (fractura): *b. á handlegg* = *handleggsbrot.* — **3.** (*hlutur af e-u brotnu*) Brudstykke, Fragment af n-t, Skaar: *hún tíndi saman brotin af skálinni*, hun samlede Skaarene af Skaalen op; *b. úr kvæði*, Fragment af et Digt; (Ordspr.) *hjer stendur hvert brotið upp af öðru* (GJ.), det bliver værre og værre. — **4.** den ved Brud fremkomne Overflade, Brudflade: *glerið er hvítt í brotið*, Glasset er hvidt i Brud-

fladen, — i overf. Bet.: *e-m þykir e-ð surt* (el. *svart*) *í brotið*, en er ærgerlig el. harmfuld over n-t, finder n-t haardt: *Um þetta leyti kemur kóngur heim úr hernaði, og þykir svart í brotið, að vita ekki, hvað af Hermóði er orðið* (JÁÞj. II. 388). — **5.** grundt Sted i en Aa el. Fjord, hvor Strömmen bryder, Vadested: *leystu [þeir] þá skó af sér, og óð inn framan til við brotið þar sem grunnstingullinn var sem mestur, en straumurinn nær ekkert* (GKonÆf. 58); *tæpt b.*, smalt Vadested: *lagði' hann út í dauðans vað, tæpt er brotið, strengur stríður* (GTh. '06, 112). — **6.** (*boði á broti*) Bølger el. uroligt Vand paa det Sted, hvor Strömmen bryder (JÓl.). — **7.** (mat.) Brøk, Brøkdel: *reikna með brotum*, regne med Brøk; *samneind b.*, Brøker med fælles Nævner. — **8.** (*afbrot, það að brjóta*) Bryden af, Afvigelse el. Fravigelse fra en Regel el. Lov osv., Brud, Overtrædelse, Forseelse: *b. á lögum*, Brud paa Loven, Lovbrud; *b. á bindindisloforði*, Brud paa et Afholdsløfte; *við þriðja brot skal fjelagi rekinn*, naar et Medlem tredje Gang erklæres skyldig, skal han udslettes af Selskabet; *biðja fyrirgefningar á brotum sínum*, bede om Tilgivelse for sine Forseelser. — **9. a.** (*felling*) Fold (paa Papir el. Klæder): *hrista pilsin úr brotunum*; *taka brjef úr brotinu*. — **b.** (Bogb.) (*það að brjóta brjef eða blað*) Falsning. — **10.** (*stærð pappírsarkar*) Format: *sextán blaða brot*, Sedes; *átta blaða brot*, Oktav(format); *fjög(ur)ra blaða brot*, Kvart(format); *tveggja blaða b.*, Folio(format). — **11.** (*hvítur bekkur ofan við sokk*) hvid Kant øverst paa en Strömpe, Strömpebort (ÓDav.). — **12.** — *skreppa*, Fed (af Garn).

brotabrot [bro:dabro:t, bro:ta-] npl. **1.** Fragmenter af Fragmenter. — **2.** (mat.) Broks Brøk(er).

brotafærð [bro:dafair·ð, bro:ta-] f. Brudføre, jfr. *broti*.

brota hljóð [bro:dahλιouːð, bro:ta-] n. = **brothljóð. -hnútur** [-hvu:dəϱ, -hvu:təϱ] m. = **bókahnútur. -kendur** [-ȡɛn·dəϱ] a. fragmentarisk. **-laus** [-löy·s] a. uden Folder, simpel, ikke indviklet. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Simpelhed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. let, uden mange Omsvøb, lige til: *það er brotalítil aðferð, en það er ekki rétt leið* (Eimr. XVII, 193); *það er svo brotalítið* (lige til) *og vandalaust að auka tekjur landsins á þenna hátt* (Eimr. XVIII, 231). **-löm** [-lö:m] f. Knæk, Sprække, Rævne (uden at Tingen er gaaet helt i Stykker). **-mikill** [-mɪ:ɉɪdλ, -mɪ:ȡɪdλ] a. **1.** (*vandasamur*) vanskelig; (*flókinn*) indviklet. — **2.** (*sem erfitt er að gera til hæfis*) som er vanskelig at göre tilpas, som altid gör Vrövl el. Ophævelser over Tingene. **-reikningur** [-rɛihgniŋgəϱ] m. Brøkregning. **-sár** [-sau:r] n. Brudflade. **-silfur** [-sɪl·vəϱ] n. Brudstykke af Sølvarbejde; i overf. Bet.: Brudstykke: *kvæði steypt upp úr gömlu brotasilfri*.

brot bein [bro:tbei·n] n. (Bogb.) Falsben. **†-fall** [-fadλ] n. **1.** (*niðurfallssýki*) Epilepsi. — **2.** (*yfirlið*) Besvimelse (BH.). **†-fallssótt** [-falsouht] f. = **brotfall** 1. **-flötur** [-flö·dəϱ, -flö·təϱ] m. Brudflade. **-geiri** [-ɉɛi·rɪ] m. Brudstykke, Brøk. **-geisli** [-ɉɛislɪ] m. brudt Straale. **-hljóð** [-(h)λιou·ð] n. Knag, Brag; (*í bolla*) sprukken Klang. **-hvelfing** [-χwelviŋk, -kvelviŋk] f. Hvælving i en Ruin. **-hætta** [-(h)aihda] f. **1.** (*hætta við að e-ð brotni*) Skørhed. — **2.** (*hætta við að sjó brjóti*) Fare for at Søen bryder, jfr. *brjóta* III. **-hættur** [-(h)aihdəϱ] a. som let brækkes, skør.

broti (-a) [bro:dɪ, bro:tɪ] m. **1.** Brudføre, frossen Is el. Sne, som ikke kan bære: *snjórinn freðinn á fjöllunum og broti, og alstaðar mjög erfitt yfirferðar* (ÞThFerð. II. 88); *það var komið mikið frost, svo að fjenu hjelt uppi, en b. var fyrir hrossin* (SIng. I, 106). — **2.** (*skrúfað mál*) kunstlet Ordstilling el. Stil (BH.). — **3.** (*í skógi*) Braade, Forhugning.

brotinn [bro:dɪn, bro:tɪn] pp. af **brjóta**.

brotlegur [bro:dlɛqəϱ, bro:t-] a. (*breyskur*) skrøbelig; (*sekur*) skyldig.

brotna (a) [brohdna] vi. knække, brækkes, gaa itu, gaa i Stykker: *b. í spón*, knuses fuldstændig (om Skibe), blive fuldstændigt Vrag; *sjór brotnar* = *sjó brýtur*, se *brjóta*.

brotnun (-ar) [brohdnən] f. Brud, det at n-t brækkes el. gaar itu.

brótolfa [bro:dolfa] f., ogs. pl. *-ur* (pop.) i Forb. *gera brótolfur*, göre Forvirring, volde Ubehageligheder (Sl.).

brot sjór [bro:tsjou·r] m. Styrtesø, Braadsø. **-spaði** [-sba·ðɪ] m. Falsben.

brott [broht] adv. = **burt. -búinn** [-bu·ɪn] a. rede til at tage bort el. af Sted, rejsefærdig. **-búnaður** [-bu·naðəϱ] m., **-búningur** [-bu·niŋgəϱ] m. Forberedelse til Afrejse, Rejseforberedelse. **†-fall** [-fadλ] n. = **brotfall. †-fallssótt** [-falsouht] f. = **brotfallssótt. -ferð** [-fɛrð] f. = **burtferð. -fýsi** [-fi·sɪ] f. = **brautfýsi. -flutning** [-flɪhdniŋk] f., **-flutningur** [-flɪhdniŋgəϱ] m. = **burtflutning. -fús** [-fu·s] a. = **brautfús. -færsla** [-faiϱsla] f. = **burtfærsla. -för** [-fö·r] f. = **burtför. -ganga** [-gauŋga] f., **-gangur** [-gauŋgəϱ] m. = **burtganga. -gufun** [-gʏ·vən] f. Fordampning, Fordunstning. **-hald** [-(h)alt] n. Bortrejse; (*á skipi*) Bortsejlen, Afgang. **-hlaup** [-(h)λöy·p] n. = **burthlaup. -hvarf** [-χwarv, -kvarv] n. = **burthvarf. †-höfn** [-(h)öbn] f. Medtagelse, Bortførelse af n-t. **-koma** [-ko·ma] f. = **burtkoma. -laga** [brohdla·qa] f. det at tage el. sejle bort (spec. efter et Søslag); — i overf. Bet.: *En það að skilja að blásið er til brottlögu ... það á ekkert skylt við að skilja hugsun tónskáldsins* (GFHh. 292). **-nám** [-nau·m] n. Bortførelse, Rov. **-reið** [-rei·ð] f. det at ride bort, Bortridt. **-rekstur** [-rɛχsdəϱ] m. = *burtrekstur*, Bortjagelse; (*úr skóla*) Relegation, Udvisning. **-sending** [-sɛndiŋk] f. Bortsendelse, Afsendelse, Affærdigelse. **-sigling** [-sigliŋk] f. = **burtsigling. -sniðning** [-snɪðniŋk] f. Bortskærelse, Udryddelse. **-söngur** [-söyŋgəϱ] m. Gudstjæneste forrettet af en Præst i andre Sogne end hans eget: *Varð af því minni tíund og færri hús til brottsöngs* (ÞThFerð. III. 132). **-tekning** [brohtehgniŋk] f. = **burttaka. -tækilegur** [-taiɉɪlɛqəϱ, -taiȡɪ-] a. = **burttækilegur**.

brottu [brohdə] adv. = **brott.**

brott varp [brohdvaϱp] n. Bortkastelse. **-vist** [-vɪst] f. Fraværelse, Fravær. **-vísun** [-vi·sən] f. Afskedigelse. **-vörpun** [-vöϱbən] f. = **brottvarp.**

brotvjel [bro:dvjɛ·l, bro:t-] f. (Bogb.) Falsemaskine.

brú (-ar, brýr) [bru:, bru:aϱ, bri:r] f. **1.** Bro: *b. yfir á*. — **2.** *b. yfir fen* osv.: **a.** ophöjet Vej gennem et Morads osv., Vase. — **b.** (*lagður vegur*) anlagt Vej (Strand., Af.). — **3.** (*tangur*) Trævl, Strimmel: *það er ekki heil brú í* (el. *eftir af*) *skyrtunni*, Skjorten er helt laset, der er knapt en Trævl tilbage af Skjorten; — i overf. Bet.: Fornuft, Ræson, fornuftig Sammenhæng: *fá heila b. í e-ð*, faa Sammenhæng i n-t: *það er ekki heil b. í því*, der er ikke sund Sans (skabt Mening) deri; *Vér þreyðum röksemdaleiðslu Ingólfs hér, svo lesendurnir geti hjálpað oss til að finna heila b.* (fornuftig Sammenhæng) *í henni* (Ísaf. '12, 5). — **4.** (*isspöng*) Isstrimmel, Isflage tværs over en Aa, Isspang.

brúa (a) [bru:a] vt. **1. a.** lægge Bro over: *b. ána*. — **b.** lægge Vej over: *b. fen, mýrarsund*. — **2.** impers.: *það brúar á því*, det lader til, der er Tegn til at; *mig brúar e-ð*, jeg aner n-t: *brúar mig að þú munir ekki lengi njóta* (JÞorkÞjs. 60); *b. illa fyrir e-u*, nære mørke Anelser m. H. t. n-t (Af.): *mig hefur löngum illa brúað fyrir því*.

°**brúar bátur** [bru:arbau:dəϱ, -bau:təϱ] m. Ponton, Brobaad. **-bygging** [-bɪɉ:iŋk] f. = **brúarsmíði. -endi** [-ɛn·dɪ] m. = **brúarsporður. -fundur** [-ϱ-fʏn·dəϱ] m. **1.** (*fundur við brú*) Møde ved en Bro. — **2.** (*fundur um brú*) Møde i Anledning af en Bro. **-gerð, -gjörð** [-r-ɉɛr·ð, -ɉör·ð] f. = **brúarsmíði. -gólf** [-gou·l·v] n. Brodække, Brolegeme. **-hol** [-ϱ-(h)o:l] n. Laage el. Lem i en Vej, for at Vandet kan flyde ned ved Vintertide (Sl.). **-kampur** [-kaμ·bəϱ, -kam·pəϱ] m. Underbygning under et Brohoved. **-laus** [-r-löy·s] a. **1.** uden Bro: *b. á*. — **2.** jfr. *brú* 2: som der knapt er en Trævl tilbage af. **-leikur** [-lɛi:gəϱ, -lɛi:kəϱ] m. »Broleg«, Deltagerne kryber under en Snor (Broen), der holdes af to (*brúarverðir*), der søger at fange den sidste med den; ogs. brugt ved *vikivakar* (ÓDavSk. 122 ff. og Vik. 124). **-maður** [-ma:ðəϱ] m. Brobygger. **-mál** [-mau:l] n. **1.** (*málefni um brú*) Brosag. — **2.** (*mál á brú*) en Bros Störrelse. **-pallur** [-ϱ-pad·ləϱ] m. Brodække. **-reglur** [-a-rɛg·ləϱ] fpl. Broreglement. **-smíð** [-ϱ-smi:ð] f., **-smíði** [-smi:ðɪ] n. Brobygning, Bygning af en Bro. **-smiður** [-smɪ:ðəϱ] m. **1.** (*yfirsmiður*) en Bros Bygmester. — **2.** (*aðstoðarsmiður*) Brobygger, Brohaandværker. **-sporður** [-sbor·ðəϱ] m. Enden af en Bro, Brohoved. **-staður** [-sda:ðəϱ] m. = **brúarstæði. -stoð** [-sdo:ð] f. **1.** = *brúarstólpi* 1. — **2.** = *brúarstöpull*. **-stólpi** [-sdouλ·bɪ, -sdou·l·pɪ] m. **1.** (*staur undir brú*) Bropæl. — **2.** (*í hengibrú*) Pylon. **-strengur** [-sdrɛiŋ·gəϱ] m. Brokabel. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Plads til Anlæg af en Bro. **-stöpull** [-sdö:bədλ, -sdö:p-] m. Bropille. **-tollur** [-tod·ləϱ] m. Brotold, Broafgift. **-vörður** [-r-vör·ðəϱ] m. Brovogter, Brovagt.

1. **brúða (-u, -ur)** [bru:ða] f. Dukke.

2. **brúða (-u, -ur)** [bru:ða] f. **1.** (*b. á rokk*) det opretstaaende Stykke Træ paa en Rok, som bærer den forreste (el. bageste) Ende af Tenen. — **2.** (*stólbrúða*) det opretstaaende söjleformede Træstykke paa en Armstol, som bærer den forreste Del af Stolearmen (Nl.).

°**brúðar beður** [bru:ðarbɛ:ðəϱ] m. Brudeseng. °**-beigur** [-bɛi:qəϱ] m. Brudeskyhed. **-bekkur** [-bɛhgəϱ] m. Brudebænk: *setjast á brúðarbekkinn*, sætte sig paa Brudebænken, gifte sig. **-blys** [-blɪ:s] n. Brudefakkel. **-blómsveigur** [-blouᵐsvɛiqəϱ] m. Brudekrans. **-búningur** [-bu:niŋgəϱ] m. Brudedragt. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Brud, en som skal staa Brud. **-faðmur** [-ϱ-fað·məϱ] m. en Bruds Favn, Brudefavn. **-fat** [-fa:t] n. Klædningsstykke tilhørende en Brud. **-gangur** [-r-gauŋ·gəϱ] m. **1.** (*hátíðleg ganga brúðhjóna og gesta til og frá kirkju*) Brudetog, Bryllupsprocession. — **2.** langsom og sagte Gang: *ganga brúðargang*. **-gjöf** [-ɉö:v] f. Brudegave, Bryllupsgave. **-hús** [-ϱ-(h)u:s] n. Brudekammer. **-krans** [-kran·s] m. Brudekrans. **-lín** [-r-li:n] n. Brudeslør. **-mey** [-mɛi:] f. Brudepige. **-skál** [-ϱ-sgau:l] f. en Bruds el. Brudens Skaal. **-skart** [-sgaϱ·t] n., **-skraut** [-sgröy:t] n. Brudepynt, Brudedragt. **-slagur** [-sla:qəϱ] m. Brudeslaat, Brudemarch (spec. om det Musikstykke der spilles, naar Brudefølget gaar til Kirken). **-stóll** [-sdouᵈ·λ] m. Brudestol: *bera á brúðarstóli*, bære i Guldstol, saal. at den, der bæres, holder om Halsen paa bægge de bærende (ÓDavSk. 158). **-sveinn** [-svɛid·n] m. Brudesvend (som fører Bruden hen til Brudgommen til Alteret og opvarter hende under Bryllupsgildet). **-sæng** [-saiŋ·k] f. Brudeseng. °**-val** [-r-va:l] n. udmærket Kvinde. **†-vígsla** [-viχ·sla] f. = **hjónavígsla**.

brúð berg [bruð·bɛrk] n. (Eyf.) = **blóðberg. †-dýr** [-di·r] n. (LFR. X. 74) = **safali. -ferð** [-fɛrð] f. = **brúðför. †-fje** [-fjɛ·] n. Brudegave, Bryllupsgave. **-för** [-fö·r] f. Brudefærd, Brudefølge. **-föt** [-fö·t] npl. Brudedragt.

brúðguma minni [bruð·gʏmamɪn:ɪ] n. = **brúðgumaskál. †-reið** [-rɛi:ð] f. »Brudgomsridt«, Brudgommens og hans Følges Optog til Hest for at drage Gæsterne i Møde; man mødtes omtrent en Fjærdingvej fra Bryllupsstedet; Gæsterne blev saa beværtede der, hvorefter man om Aftenen red parvis sammen til Bryllupsgaarden. Denne Skik synes at være helt uddød i Slutn. af det 18. Aarh. **-skál** [-sgau:l] f. Brudgommens Skaal. **-sveinn** [-svɛid·n] m. Brudgommens Svend (som fører ham hen til Altret til Bruden, ledsager ham i Brudetoget til Kirken og opvarter ham under Bryllupsgildet).

brúð gumi [bruð·gʏ·mɪ] m. Brudgom. **-hjón** [-ɦouᵑ·n] npl. Brudepar.

brúðhjóna bolli [bruð·ɦouᵑnabod·lɪ] m. = **brúðhjónaskál. -búningur** [-bu:niŋgəϱ] m. Bryllupsdragt. **-full** [-fʏd·λ] n. = **brúðhjónaskál. -minni** [-mɪn:ɪ] n. Tale, Digt el. en Skaal til Ære for Brudeparret. **-rúm** [-ru:m] n. Brudeseng. **-skál** [-sgau:l] f. Brudeparrets Skaal. **-skemill** [-sɉɛ:mɪdλ] m. Brudeskammel. **-sæng** [-saiŋ·k] f. Brudeseng.

†brúð hlaup [bruð·hλöy·p] n. = **brúðkaup. -hvíla** [-χwi·la, -kvi·la] f. Brudeseng.

brúði (-a, -ar) [bru:ðɪ] m. (zool.) Brud (mustela vulgaris).

bruðja (bruð, bruddi, brutt) [brYð·ja, brY:ð, brYd:ɪ, brYht] vt. (Vf.) = **bryðja.**

brúð kaup [bruð·koy·p] n. Bryllup; *(brúðkaupsveisla)* Bryllupsgilde, Bryllup: *hann gerði b. (sitt) til hennar,* han holdt Bryllup med hende. **-kauplegur** [-köyblɛ·qoǫ, -köyp-] a. Bryllups-, tilhørende el. passende for et Bryllup.

brúðkaups dagur [bruð·koyfsda:qoǫ] m. Bryllupsdag. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Rejse til Bryllup. **-gerð, -gjörð** [-ɟɛr·ð, -ɟör·ð] f. det at holde Bryllup. **-gestur** [-ɟɛs·døǫ] m. Bryllupsgæst. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Bryllupsgave. **-guð** [-gvY:ð] m. Bryllupsgud; Ægteskabets Gud, Hymen. **-klæði** [-klai:ðɪ] npl. Bryllupsdragt. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Bryllupsdigt. **-kvöld** [-kvöl·t] n. Bryllupsaften. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] npl. Bryllupsdigt. **-salur** [-köyfsa:løǫ] m. Bryllupssal. **-siður** [-sɪ:ðoǫ] m. Bryllupsskik. **†-stefna** [-sdeb·na] f. aftalt Møde for at fejre et Bryllup. **-veisla** [-köyfsvɛis·la] f. Bryllupsgilde. **-vers** [-vɛs·, -vɛǫ·s] n. Bryllupsdigt el. en Strofe af et Bryllupsdigt.

†brúð kona [bruð·ko·na] f. kvindelig Bryllupsgæst (som skal sidde paa Brudens Bænk). **-kvæði** [-kvai·ðɪ] n. Bryllupsdigt.

bruðl (-s) [brYð·l] n. = **bruðlun.**

bruðla (a) [brYð·la] vt. med dat. ødsle, bortødsle; — ogs. vi. *b. með e-ð: hann veitti mér ákúrur fyrir að hafa bruðlað með fé landssjóðs* (Alþ. '11, B. II. 46).

†brúðlaup [bruð·löy·p] n. = **brúðkaup.**

bruðlun (-ar) [brYð·lon] f. Ødslen, Bortødslen.

bruðlunar samur [brYð·lonaǫsa:møǫ] a.: *b. á e-ð,* ødsel med Hensyn til n-t. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. overdreven Rundhaandethed, Ødselhed.

†brúð maður [bruð·ma·ðøǫ] m. mandlig Bryllupsgæst, som sidder paa Brudgommens Bænk og følger med ham i Processionen. **†-messa** [-mɛs·a] f. Brudevielse, Gudstjæneste i Forbindelse med et Bryllup.

bruðning (-ar) [brYð·nɪŋ·k] f., **bruðningur (-s)** [brYð·nɪŋ·goǫ, -ŋ·k-] m. **1.** *(beinastrjúgur)* Bensylte, spec. anvendt som Føde i Hungersnød: *Þar spýður það bruðning úr beinum, sem það hefir tínt saman í fjörunni* (JTrSk. II. 5). — **2.** uappetitligt Miskmask: *endalaus bruðningur af ritvillum og bögumælum* (ÞThLfr. IV. 251).

brúð nætur [bruð·nai·doǫ, -nai·toǫ] fpl. «Brudenætter», nygiftes tre förste Nætter. **-sláttur** [-slauhdoǫ] m. = **brúðarsláttur.**

brúðu föt [bru:ðofö:t] npl. Dukkeklæder. **-haus** [-höy:s] m. Dukkehoved. **-kjóll** [-ɟoᵘd·λ] m. Dukkekjole. **-legur** [-lɛ·qoǫ] a. dukkeagtig.

brúður (-ar, acc., dat. **-i;** pl. **-ir)** [bru:ðoǫ] f. (pop. ofte indec. i sg.) **1.** Brud: *b. og brúðgumi.* — **2.** Kvinde: *reifaður kvenna brúðar* (JHall. 51). — **3.** = *stólbrúða.*

brúðu rúm [bru:ðoru:m] n. Dukkeseng. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. Armstol. **-vagn** [-vag·v] m. Dukkevogn.

brugðinn [brYq·ðɪn, brYɣ·ðɪn] pp. af **bregða.**

brugðum [brYq·ðøm, brYg·ðøm] 1. p. pl. imp. ind. af **bregða.**

brugg (-s) [brYk·] n. **1.** *(það að brugga)* Brygning, Blanding. — **2.** *(það sem bruggað er)* Bryg. — **3.** i overf. Bet.: Planlægning, Raadslagning; *(til meins)* Anslag, Machinationer, Rænkespil.

brugga (a) [brYg:a] vt. **1.** brygge: *b. öl.* — **2.** *(blanda)* blande, brygge: *b. púns.* — **3.** opspinde, udtænke: *b. svik,* smede Rænker; *b. ráð saman,* lægge Raad op.

bruggari (-a, -ar) [brYg:arɪ] m. Brygger.

bruggerð [brYɟ:ɛrð] f. Overvejelse: *hafa í b.,* overveje, have under Overvejelse; *vera í b.,* blive overvejet.

brugg hús [brYk:(h)u·s] n. Bryggeri, Bryghus. **-staður** [-k·-sda·ðoǫ] m. Brygningssted.

brúk (-s, pl. ds.) [bru:k, bruχ·s] n. **1.** *(brúkun): vera í brúk.,* bruges, benyttes (Sl., Af.). — **2.** *(þensla við gerð)* Hævelse ved Gæring (BH.). — **3.** *(þarabrúk)* Dynge af Tang, Tangrevle (Nl.) = *þarabrúnn.* — **4.** *(oflæti)* opblæst Væsen; *(gort)* Praleri (BH.).

brúka (a) [bru:ga, bru:ka] vt. bruge, benytte; pp. *brúkandi,* brugelig; *b. sig* (pop.) = *vera kjaftfor,* være uforskammet, bruge Kæften: *hvað viltu vera að b. þig?*

brúkan [bru:gan, bru:kan] f. = **brúkun.**

brúkandi (-a,-endur) [bru:gandɪ, bru:kandɪ, -ɛndøǫ] m. Bruger, Benytter.

brúkanlegur [bru:ganlɛ·qoǫ, bru:kan-] a. = **brúklegur** 1.

†brúkara lag [bru:garala:q, bru:kara-] n. Opblæsthed, pralende Væsen. **†-legur** [-lɛ:qoǫ] a. opblæst og pralende.

†brúkari (-a, -ar) [bru:garɪ, bru:karɪ] m. **1.** *(brúkandi)* Bruger. — **2.** *(gortari)* Praler; *(oflátungur)* opblæst Person.

brúk yrði [bru:gɪrðɪ, brų:k-] npl. Praleri. **-legur** [-lɛqoǫ] a. **1. a.** *(notandi)* brugelig. — **b.** taalelig: *brúklegt veður; b. til heilsu;* — adv. *-lega.* — **†2.** *(brúkaralegur)* hoven, opblæst. — **3.** *(holdugur)* fyldig, i godt Huld.

brúkun (-ar, -anir) [bru:gøn, bru:kon, -anɪǫ] f. Benyttelse, Brug.

brúkunar fær [bru:gonaǫfai:r, bru:k-] a. som kan (taale at) benyttes. **-hestur** [-(h)ɛs·døǫ] m., **-hross** [-a-hǫos·] n. Hest som bruges jævnlig, is. Pakhest, Vognhest. **-hold** [-ǫ-(h)ol·t] npl.: *vera í b.-um,* være saa godt i Stand at kunne bruges. **-kál** [-kau:l] n. almindelig Kaal. **-laus** [-r-löy:s] a. som bruges lidt el. slet ikke. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Brug el. Benyttelse. **-rjettur** [-a-rjɛhdøǫ] m. Brugsret. **-veð** [-r-vɛ:ð] n. Brugspant.

brú lagning [bru:lagnɪŋk] f. *(flórun)* Brolægning. **-leggja** [-lɛɟ·a] vt. *(flóra)* brolægge.

brullaup [brYd·löy·p] n. = **brúðkaup.**

brum (-s, pl. ds.) [brY:m] n. **1.** *(óútsprunginn knappur)* Knop. — **2.** *(laufgaðar smágreinar)* smaa, løvbesatte Grene. — **3.** i overf. Bet. i Forb.: *nýja brumið,* Nyhedens Glans: *það er farið af honum nýja brumið,* Nyhedens Glans er gaaet af ham. — **4.** Pral som viser sig i Gærningen (Vf.).

brumb [brYm·p] n. (Vf.) = **brum** 4.

brumber [brYm·bɛ·r] n. Brombær (rubus fruticosus) (Kölpin Ravn).

brum breytni [brYm·brɛihdnɪ] f. (bot.) Knopvariation (Kölpin Ravn 103). **-far** [-fa·r] n. (bot.) Knopspor. **-hlífar** [-hλi·vaǫ] fpl. (bot.) Knopskæl (perulae). **-hnappur, -knappur** [-hvahbøǫ, -knahbøǫ] m. Bladknop. **-lega** [-lɛ·qa] f. (bot.) Knopleje (praefoliatio).

brumm [brYm·] interj. om en Flues Summen (JHall. 268).

brumverja [brYm·vɛrja] f. *(brumhlíf)* (bot.) Knopskæl (SStPlt.).

brun [brY:n] n. Fremskriden, Frembrusen.

brún (-ar, -ir el. **brýr, †brýnn, (†)brýn** (se de enk. Bet.), dat. **brúnum,** gen. **brúna)** [bru:n, bri:r, brin·, bri:n] f. **1.** pl. *brýr, brúnir, †brýnn, brýn: (augnabrún)* Bryn, Øjenbryn: *svartur á b. og brá,* med sorte Øjenbryn og Øjenhaar, siges hyppigt om Folk med sort Haarvækst; *hleypa brúnum,* bevæge Øjenbrynene op og ned; *láta brýrnar (brýnnar) síga,* rynke Brynene; *þungur á brúnina,* med barsk Mine; *e-m bregður í b.,* en studser, bliver ubehagelig overrasket; *e-m hefur (hefst, lyftist) brún,* ens Udtryk bliver gladere: *honum hóf ekki brún þó hann sæi, að Gunnar á Skarði væri kominn* (ÞGjÚf. 5); *ljettur á b.,* med glad Mine; *vera (verða) ljettur (þungur) undir brún,* have (faa) et glad (alvorligt) Udtryk i Ansigtet; (Talem.) *bera e-m e-ð á brýn,* sigte (beskyldige) en for n-t; — i Kenninger: **brúna himinn,* Ansigt; **brúna hæð,* Pande; **brúna ljóri (ljós, skjár, stjarna),* Øje. — **2.** i pl. *brúnir: (rönd, egg)* Kant, Rand: **a.** *b. á borði,* Bordkant. — **b.** spec. *(fjallsbrún)* den øverste Rand af et Bjærg; *brekku b.,* Toppen af en Skraaning; *sólin er farin að brydda brúnir,* Solen begynder at bræmme Bjærgranden, ɔ: beskinne Bjærgenes Toppe (Vf.); *fara á b.,* gaa hen paa Randen af et Fuglebjærg for at fange Fugle (Aðalvík). — **c.** spec. i Forhold til Belysningen: *b. af degi,* Dagning; — ogs. i overf. Bet. = Lysstribe: *vakir veikleg brún | af vonardegi* (BóluHj. 80).

1. **bruna (-u)** [brY:na] f. strygende Fart.

2. **bruna (a)** [brY:na] vi. skride, bruse frem, fare: *áin brunar fram,* Floden bruser frem; *skýin b. yfir himininn fyrir storminum,* Skyerne farer hen over Himmelen, jagede af Stormen; *b. sjer,* rutsche.

1. **brúna (a)** [bru:na] vi.: *b. á* (Múl.) = *brydda á.*

2. **brúna (a)** [bru:na] vt. *(lita brúnt)* farve brun; — is. om Mad: brune: *b. kartöflur.*

bruna ábyrgð [brY:naau:bɪrð, brY:naubɪr·ð] f. Brandforsikring. **-barð** [brY:nabar·ð] f. brændt Skorpe.

brúnabein [bru:nabɛi:n] n. Pandeben.

bruna belti [brY:nabɛλ·dɪ] n. den tropiske Zone. **-blaðra** [-blað·ra] f. Brandblegn, Brandvable, Skoldeblegn. **-blettur** [-blɛhdøǫ] m. Brandplet.

brúnablettur [bru:nablɛhdoǫ] m. **1.** is. i pl., røde Pletter, der viser sig paa Øjenbrynene ved hæftig Sindsbevægelse el. paa Grund af Generthed (Vf.); — ogs. i overf. Bet.: *þú hefir gjört mér brunablettinn* (Trykfejl for *brúnablettinn),* du har vakt min Vrede (ÓDavÞul. 345). — **2.** *(feimni)* Undseelse (BH.).

bruna boðun [brY:nabo:ðon] f. Brandallarm. **-bót** [-boᵘ:t] f., is. i pl.: *-bætur,* Erstatning for Brandskade.

brunabóta ábyrgð [brY:naboᵘdaau:bɪrð, -boᵘta-] f. Brandforsikring. **-fje** [-fjɛ:] n. Forsikringssum. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Brandforsikringsselskab. **-gjald** [-ɟal·t] n. Brandforsikringspræmie. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøǫ] m. Brandkasse, Brandforsikringskasse. **-trygging** [-trɪɟ:iŋk] f. Brandforsikring.

brunabragð [brY:nabraq·ð, -brag·þ] n. sveden Smag.

brúnabrettur [bru:nabrɛhdoǫ] fpl. skiftevis Hæven og Sænken af Øjenbrynene, is. det at trække Øjenbrynene i Vejret (af Glæde).

bruna bæli [brY:nabai:lɪ] n. Brandsted. **-bætur** [-bai:doǫ, -bai:toǫ] fpl. se **brunabót. -dill** [-did·λ] m. = **brunablettur.**

brúnadökkur [bru:nadöhgoǫ] a. mørkbrynet.

bruna eimingur [brY:naɛi:mɪŋgoǫ] m. bidende kold Vind: *blásandi b. stóð eftir dalnum* (GFrTs. 37). **-flekkur** [-flɛhgøǫ] m. = **brunablettur. -fóður** [-foᵘ:ðoǫ] n. Hø beskadiget af Selvantændelse.

brúnafríður [bru:nafri:ðoǫ] a. med smukke Øjenbryn.

bruna frost [brY:nafros·t] n. **-gaddur** [-gad:øǫ] m. bidende Frost, saal. at det svier i Huden. **-gafl** [-gab·λ] m. Brandgavl. **-gjald** [-ɟal·t] n. = **brunabótagjald.**

brúnagola [bru:nago:la] f. Fjældvind: *Hestarnir runnu svo vel á móti svalandi brúnagolunni* (ÞGjÚf. 38).

bruna grimd [brY:nagrɪm·t] f. = **brunafrost. -grjót** [-grjoᵘ:t] n. = *hraungrjót,* Lava.

brúna haft [bru:nahaf·t] n. Mellemrummet imellem Øjenbrynene, Mellembryn. **-hár** [-hau:r] npl. Haarene paa Øjenbrynene.

bruna hiti [brY:nahɪ:dɪ, -hɪ:tɪ] m. brændende Hede. **-hraun** [-hǫöy:n] n. Lava(mark). **-hætta** [-haihda] f. Brandfare. **-hættur** [-haihdøǫ] a. brandfarlig. **-kalda** [-kal·da] f. Koldfeber. **-kall** [-kad·λ] n. Brandallarm. **-kallari** [-kad·larɪ] m. **1.** Brandraaber. — **2.** Brandtelegraf, Brandallarm. **-klungur** [-kluŋ·goǫ] n. ufarbar, ru Lava. **-krókstjaki** [-kroᵘ:ksdjaɟɪ, -sdjaɟɪ] m. Brandhage. **-kuldi** [-kYl·dɪ] m. bidende, sviende Kulde. **-kveisa** [-kvɛi·sa] f. Underlivssmærter med Feber. **†-kvæði** [-kvai:ðɪ] npl. erotiske Digte. **-lið** [-lɪ:ð] n. Brandkorps. **-liði** [-lɪ:ðɪ] m. Brandmand. **-liðsstjóri** [-lɪðsdjoᵘ:rɪ] m. Brandmajor. **-lyf** [-lɪ:v] n. Trækmiddel. **-lykt** [-lɪχ·t] f. Brandlugt, sveden Lugt. **-limir** [-lɪ:mɪǫ] mpl. Lemmer, der ligesom brænder paa Grund af Træthed el. lign. (BTh. 251).

brúna ljettur [bru:naljɛhdøǫ] a. letbrynet, med glade Miner: *verða b. við e-ð,* vise glade Miner ved (Efterretningen om) n-t. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. den som staar forrest paa en Fugleklippe og holder Øje med den, som hejses ned (ÓDavSk. 372).

brunamál [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *er varða bruna)* Brandforhold, Brandvæsen.
brunamála forstjóri [brʏ:namaulaføŋsdjoᵘrɪ] m. **brunamálastjóri.** **-nefnd** [-nɛmt] f. Brandkommission, [illegible] i en By [illegible] Brandvæsenet. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Branddirektør. **-stjórn** [-sdjoᵘrdn] f. Branddirektion; Ledelsen af Brandvæsenet.
brunamark [brʏ:namaɡ·k] n. Brændpunkt.
brúnamikill [illegible] a. med store Øjenbryn.
brunamælir [brʏ:namai:lɪϙ] m. Kalorimeter.
brúnarbein [bru:narbɛi:n] n. den Del af Pandebenet, der er bagved Øjenbrynene.
brunarenningur [illegible] m. Renditop [illegible] *standa vor [illegible] brunarenningur* [illegible]
brúnás [illegible] [illegible] hældende umiddelbart paa [illegible]
bruna sandur [illegible] m. [illegible] **b.** overtrukket Sandstrækning [illegible] (EKvSv. 153). **-sár** [-sau:r] n. Brandsaar.
brúnasíður [illegible] a. **1.** [illegible] hængende Øjenbryn. **2.** [illegible]
bruna sími [brʏ:nasi:mɪ] m. Brandtelefon, Brandtelegraf. **-skarð** [-sɡarð] n. [illegible] cit. af JÓl.). **-skjóla** [-sɡjoᵘ:la] f. Brandspand. **-skófir** [-sgoᵘ:vɪϙ] fpl. Skover (i en Gryde). **-skorpa** [-sgoϙ·ba] f. Brandskorpe, Skorpe el. Skal paa Overfladen af n-t brændt el. stegt; — f. Eks. *(hraunskorpa)* Lavaskorpe; (*b. á sári)* Skorpe paa et Brandsaar osv.
†**brúna skurður** [illegible] **-sljettur** [illegible] *haf* (StStAndv. I. 217).
bruna smyrsl [brʏ:nasmɪϙ sλ] npl. Salve for Brandsaar. **-sótt** [-soᵘht] f. hæftig Feber. **-steikingur** [-sdɛi:ɡiŋɡoϙ, -sdɛi:k-] m. brændende Hede. **-steinn** [illegible] **1.** [illegible] II. 100). — **2.** *(vítisteinn)* Helvedessten (lapis causticus). **-stigi** [-sdi:jɪ] m. Brandstige, Redningsstige. **-stjórn** [-sdjoᵘrdn] f. = **brunamálastjórn.** **-stútur** [-sdu:doϙ, -sdu:toϙ] m. Brandspids.
brúnastæði [illegible]
bruna stöð [brʏ:nasdö:ð] f. Brandstation. **-sveit** [-svɛi:t] f. Egn hjemsøgt af vulkanske Udbrud (ÞTh. Árf. 158). **-sviði** [-svɪ:ðɪ] m. brændende, stærk Svie.
brúnasviðinn [bru:nasvɪ:ðɪn] a. med svedne Øjenbryn.
bruna tjón [brʏ:natjoᵘ:n] n. Brandskade. **-verkur** [-vɛϙ·ɡoϙ] m. Smærte efter Brandsaar; — stærk, sviende Smærte.
brúnaviður [bru:navɪ:ðoϙ] m. Kantliste(r).
†**bruna vísur** [brʏ:navi:soϙ] fpl. erotisk Digtning. **-vörður** [-vör·ðoϙ] m. Brandvagt. **-vörnun** [illegible] **-þefur** [illegible]
-þorsti [-þos·dɪ] m. Febertörst. **-þroti** [-þro:dɪ, -þro:tɪ] m. Betændelse med Febersmærter.
brúna þungi [bru:naþuŋ·ɡɪ] m. nedtrukne, is. truende Øjenbryn. **-þungur** [-þuŋ·ɡoϙ] a. med nedtrukne el. nedhængende Øjenbryn; — deraf overf.: truende, med truende el. barsk Mine: *hann varð b. við frjettina.*
brunaöld [brʏ:naöl·t] f. Brændealder (i Mods. til *haugaöld).*
brún blesi [brun·blɛ·sɪ] m. sortblisset Hest. **-blesóttur** [-blɛ·soᵘhdoϙ] a. sortblisset (om Heste). **-brís** [-bri·s] m. (Vf., Nl.) = **brúnspónn 1.**
brund (-s) [brʏn·t] n. den mandlige Sæd (hos Mænd og Dyr), Sperma (jfr. *brundur).*
brunda (a) [brʏn·da] vi. udgyde Sæd.
brund hrútur [brʏn·t(h)ru·doϙ, -(h)ru·toϙ] m. Væder bestemt til at løbe med Hunfaar. **-leppur** [-d-lɛhbоϙ] m. Lap, som paasys en Væder for at hindre den i at parre sig (Árn.). **-maðkur** [-maþɡoϙ, -maðkoϙ] m. Spidsen af Væderens Avlelem. **-mál** [-mau·l] n. = **brundtíð.** **-málsær** [illegible] m. Væder, som skal løbe med Faarene. **-tíð** [brʏn·ti·ð] f. Brunsttid, Løbetid.
brundur (-s) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible]
brúndökkur [brun·dohɡoϙ] a. mørkbrynet.
brúneygður [illegible]
?**brúnel (-s)** [bru:nɛl] n. Brunel, grov Ulddamask.
brúnhamar [bru:v(h)a·maϙ] m. *(setthamar)* Sæthammer.
brúnhvítur [bruŋ·χwi·doϙ, -kvi·doϙ, -kvi·toϙ] a. med hvide Øjenbryn.
bruni (-a, -ar) [brʏ:nɪ] m. **1.** *(það að e-ð brennur)* Brand, Brænden. **2.** [illegible] **3.** a. [illegible] brændende Varme: *b. sólarinnar;* — spec. skoldende varm Vædske: [illegible] b. [illegible] Brænden, Kauterisation (som Lægemiddel). — **6.** *(svartbrunnið hey)* forbrændt Hø (Árn.).
brúnjarpur [brun·jarboϙ] a. lysebrun.
brúnka (-u, -ur) [illegible] **1.** [illegible] sort Hoppe. **2.** [illegible]
brún kál [bruŋ·kau·l] n. (bot.) Havekaal (brassica oleracea, L.). **-klukka** [illegible] = **brunnklukka.** **-kol** [illegible] **-kolalag** [illegible] **-kolla** [illegible] **1.** [illegible]

[illegible] Hoved. **2.** [illegible] Spaaet, spe. i Alkort (ÓDavSk. 328). **-kúfóttur** [-ku·voᵘhdoϙ] a. (om Heste) med sort Hoved el. den øverste Del af Hovedet, men i øvrigt lysfarvet. **-leitur** [-n-lɛi·doϙ, -lɛi·toϙ] a. brunlig. **-móalóttur** [-moᵘaloᵘhdoϙ] a. (om Heste) mørk-isengraa med en sort Stribe langs Ryggen.
brúnn [brud·n, f. bru:n, n. bruᵥ·t, brun·t] a. brun, mørk; — (om Heste) sort, svarende til *svartur* om Faar og Hornkvæg; — ogs. Navn paa en sort Hest.
brunna vatn [brʏn:avahtn] n. = **brunnvatn.** **-vígsla** [-viχ·sla] f. Velsignelse, Indvielse af Brönde.
brunn dæla [brʏn·dai·la] f. Vandpost. **-fata** [-fa·da, -fa·ta] f. Bröndspand [illegible] **-gröftur** [illegible] m. Bröndgravning. **-göngull** [illegible] *heim* (SchMál.), kildegangen Kande kommer ofte broden hjem. **-hefill** [-n·-hɛ·vɪdλ] m. Bröndstang. **-hola** [-hola] f. Bröndhul, lille Brönd. **-hús** [-hu·s] n. Bröndhus.
brunninn [brʏn:ɪn] pp. af **brenna.**
brunn klúka [brʏŋ·klu·ɡa, -klu·ka] f., **-klukka** [-klʏhɡa] f. (zool.) Vandkalv (dytiscus marginalis, dytiscus colymbetes). **-lækur** [-n-lai·ɡoϙ, -lai·koϙ] m. Bæk, hvis Vand benyttes til Husholdningen. **-op** [-o·p] n. Bröndaabning. **-salt** [-saλt] n. Bröndsalt, Salt udvundet af Saltbronde el. Saltkilder. **-stífla** [-sdibla] f. Forstoppelse af en Brönds Vandaarer. **-stjaki** [-sdja·ɟɪ, -sdja·kɪ] m. Bröndstang. **-stokkur** [-sdohɡoϙ] m. Bröndindfatning, Bröndkant. **-stöng** [-sdöyŋk] f. = **brunnstjaki.** **-svið** [illegible] **-taka** [illegible] Bröndegravning.
brunnum [brʏn:om] 1. p. pl. imp. ind. af **brenna.**
brunnur (-s, -ar) [illegible] **1.** Brönd [illegible] synes at stamme fra en fælles Kilde (et fælles Ophav); [2] *(árangurinn verður sami, alt stefnir í sömu átt)* Resultatet bliver det samme, det kommer ud paa eet; *báðir láta þeir að sama brunni bera að lokum* (kommer bægge til sidst til det samme Resultat): *samþykt tillögunnar* (Alþ. '11, B. II. 782); *hafa (eiga) e-ð til brunns að bera,* være af Naturen udrustet med en el. anden Egenskab, være begavet med el. belastet med n-t: . . . *að mikill munur* [illegible] (SchMál.), det er for sent at tildække Brönden, naar Barnet er faldet deri; *falla í brunninn* (i Panteleg), falde i Brönden. — **2.** *(uppspretta)* (naturlig) Kilde el. Brönd, ogs. i overf. Bet.: *b. miskunnar,* Naadens Kilde osv.
brunn vaka [brʏn·va·ɡa, -va·ka] f., **-vaki (-a, -ar)** [-va·ɟɪ, -va·kɪ, -va·ɡa(ϙ), -va·ka(ϙ)] m. Hakke til at hugge Hul paa Is med, Ishakke. **-vatn** [-vahtn] n. Bröndvand. **-vígsla** [-viχsla] f. Indvielse el. Velsignelse af en Brönd el. Kilde. **-vök** [-vö·k] f. Vaage paa en tilfrossen Sø, Dam el. Flod brugt som Brönd.
brún rauður [brun·röy·ðoϙ] a. rødbrun. **-selja** [-sɛlja] f. et Slags [illegible]
brún síður [illegible] **-skarpur** [-sgaɡboϙ] a. skarpkantet. **-skera** [-sɟɛ·ra] vt. (Bogb.) formere. **-skeri** [-sɟɛ·rɪ] m. (Bogb.) Formerkniv.
brúnskjóttur [brun·sɟoᵘhdoϙ] a. blaaskimlet.
brún skrúð [brun·sgru·ð] n. Gesims: *b. á bárujárnsgirðingu.* **-sljettur** [illegible] Kanterne er jævnt at føle paa, jfr. *skarða.*
brún spónn [brun·sbo·dn] m. **1.** *(brúnbrís)* Blaatræ (hæmatoxylon campechianum), bruges i Island specielt til Rivetænder og til Farvning (jfr. *hellulitur).* — **2.** rødt Brasilietræ, Fernambuk (cæsalpinia echinata). **-steiktur** [-sdɛiχdoϙ] a. stegt brun, brunet. **-steinn** [-sdɛidn] m. Brunsten (mangansuperoxyd).
brúnsöx [brun·söχs] npl. (Bogb.) Formersaks, Formermaskine.
brunugangur [brʏ:noɡauŋ·ɡoϙ] m. (Vf.) = **brönugangur.**
brúnvarmur [brun·varmoϙ] a. (om Staal) ophedet saa at det faar en brunligt Skær.
brún verja [brun·vɛrja] f. (Bogb.) Kantbeslag. **-þjöl** [-þjö·l] f. Kantfil.
?**brús** [bru:s] n. **1.** Brus. — **2.** *(spil)* Brus, Benævnelse paa en Slags Kortspil (ÓDavSk. 336).
?**brúsa (a)** [bru:sa] vi. bruse: *sveipuð brúsandi Atlantshafi* (BóluHj. 243); — i overf. Bet. om Haar og Skæg: bruse, bølge.
brúsa höfuð [bru:sahö:vоð] n., **-kollur** [-kod·loϙ] m. (bot.) Pindsvinknop (sparganium).
brúsi (-a, -ar) [bru:sɪ] m. **1.** *(stútílát)* Dunk, smalhalset Krukke: (Talem.) *borga brúsann,* betale Gildet. — **2.** *(himbrimi)* Havimber (colym-[illegible] **3.** [illegible] *brúsum þorði að raka* (ÓDavÞul. 381). — **4.** et Slags Kortspil, = *brús.*
brúski (-a, -ar) [brus·ɟɪ] m., **brúskur (-s, -ar)** [brus·ɡoϙ] m. **1.** [illegible] **2.** [illegible] Haardusk i Panden paa Faar. — **3.** med Biforestilling om n-t vajende: [illegible] **4.** [illegible] Hovisk, Høknippe; — ogs. om tæt sammenvoksede Planter: *í mjúkum,* [illegible] †**5.** *(sópur)* Kost, Fejekost.
brussa (-u, -ur) [brʏs:a] f. fedt og klodset Fruentimmer.
brussulegur [brʏs:olɛ·ɣoϙ] a. fed og klodset, svær (om Kvinder).
brústeinn [bru:sdɛidn] m. Brosten, Sten i en Bro el. Brolægning.
brustum [brʏs·dom] 1. p. pl. imp. ind. af **bresta.**

brutl [brYht:] n., jfr. *bruðl* 1. *(mang)* unødvendig Omtuskning el. Bortbytning af ens Ejendele, Sjakren. — **2.** *(eyðslusemi)* Ødselhed.

brutla (a) [brYhdla] vt. med dat., jfr. *bruðla.* **1.** *(manga að óþörfu)* sjakre, prange uden Nødvendighed. — **2.** *(eyða)* ødsle, bortødsle.

brutlari (-a, -ar) [brYhdları] m. **1.** *(mangari að óþörfu)* Person, som uden Nødvendighed sælger el. bortbytter sine Ejendele. — **2.** *(eyðsluseggur)* Ødeland.

brutt [brYht] sup. af **bryðja.**

brutum [brY:dom, brY:tøm] 1. p. pl. imp. ind. af **brjóta.**

brútækur [bru:tai·goo, -tai·koo] a. som man kan bygge Bro over: *mönnum hefir einmitt nú nýlega hugkvæmst að áin sé brútæk, með kostnaði, sem kallast má bærilegur* (Alþ. '11, B. II. 1388).

bræða (bræddi, brætt) [brai:ða, braid:ı, braiht] vt. **1.** smælte: *b. snjó, smjör* osv. — **2.** udvinde Fedt ved Smæltning: *b. síld.* — **3.** *(tjarga)* tjære; tætte: *ef húsin láku í rigningum, sem þau öll gerðu, þá voru þau brædd með kúamykju* (Eimr. XII. 97). — **4.** i overf. Bet.: *(hugsa lengi um e-ð)* tænke længe over n-t: *b. e-ð með sjer,* overveje, raadslaa om n-t; *b. hann* (el. *veðrið)* undersøge Vejret, spec. undersøge, om det er muligt at ro ud paa Fiskeri.

bræðan legur [brai:ðanl: qoo] a. smæltelig. **-legleiki** [-leçlei·gı, -lei·kı] m. Smæltelighed.

bræði [brai:ðı] f. indec. Hidsighed; *(reiði)* Vrede; *heilög b.,* hellig Vrede, moralsk Indignation. **-gjarn** [-qar·dn, -jad·n] a. hidsig opfarende. **-lega** [-le·qa] adv. bistert, vredagtig, med Hidsighed.

bræðingur (-s) [brai:ðiŋgoo] m. **1.** *(e-ð sambrætt)* n-t der smæltes sammen, Sammensurium. — **2.** spec. *(lýsis b.)* Blanding af Talg og Tran, som nydes i Stedet for Smör. — **3.** i overf. Bet.: foragtelig Betegnelse for en Sammenslutning af forsk. politiske Partier i Altinget, gjort i Aaret 1912 i det Øjemed at faa en Afslutning paa Striden om det statsretlige Forhold mellem Danmark og Island; det Forslag, som var Resultatet af dette Forsøg, kaldtes *grútur,* s. d. O.

bræðra bani [braið·raba:nı] m. Brodres Banemand. **-bylta** [-bıλ·da] f. fælles Fald i *glíma,* saal. at ingen af Bryderne sejrer; ogs. overf.. **-býti** [-bi:dı, -bi:tı] npl., **-býtti** [-bihdı] npl. = *bræðraskifti;* ogs. (iron.) ulovlig Tilegnelse el. Ombytning af andres Gods: *aflabrögð og b.* (Lögr. '15, 63). ○ **-borg** [-bor·k] f. npr. Philadelphia. **-börn** [-bör·dn, -böd·n] npl. Fætter og Kusine (Brodres Börn). †**-dalur** [-da:loo] m. sachsisk Sølvdaler, alm. i Slutn. af d. 16. og Beg. af det 17. Aarh., saal. kaldet efter Billederne *(tveggja-, þriggja-, fjögurra- og áttabræðradalir);* den almindeligste er vistnok *tveggjabræðradalur,* med Bill. af Johann Ernst af Sachsen-Altenburg-Gotha og hans Broder. **-dætur** [-dai:doo, -dai:tøo] fpl. (Døtre af Brødre) Kusiner, Broderdøtre. **-eign** [-eig·n] f. Brødres Ejendom. **-hatur** [-ha:doo, -ha:toø] n. Had mellem Brødre. **-konur** [-ko:noo] fpl. Brødres Koner, Svigerinder (som er gifte med to Brødre el. med hinandens Brødre). **-kvöld** [-kvöl·t] n. »Brødreaften«, i Goodtemplarloger en Aften, hvor de mandlige Medlemmer *(bræður)* er Værter for de kvindelige; mods. dertil *systrakvöld,* hvor Rollerne er ombyttede. **-lag** [-la:q] n. Broderskab. **-messa** [-mɛs:a] f. St. Fabians og St. Sebastians Dag (20. Jan.). **-synir** [-sı:nıo] mpl. Fættere (Sönner af Brødre). **-skifti** [-sqıf·dı] npl. **1.** *(arfskifti bræðra)* Skifte mellem Brødre. — **2.** *(viðskifti bræðra)* Brødres Opførsel mod hinanden. **-söfnuður** [-söb·noðoo] m. Brødremenighed. **-veldi** [-vel·dı] n. Broderskab (GFrTís. 247).

bræðrunga (-u, -ur) [braið·ruŋga] f. Farbroders Datter, Kusine paa fædrene Side: *vera b. við e-n,* være ens Kusine.

bræðrungur (-s, -ar) [braið·ruŋgoo, -uŋs] m. Farbroders Sön, Fætter.

bræðsla (-u, -ur) [braið·sla] f. **1.** *(það að bræða)* Smæltning. — **2.** *(tjörgun, þjettun)* Tjæren, Begning, Tætning.

bræðslu lampi [braið·slølau·bı, -lam·pı] m. Smæltelampe. **-mark** [-maq·k] n. Smæltepunkt. **-ofn** [-ob·n] m. Smælteovn. **-panna** [-pan:a] f. Smælteske. **-tjörn** [-tjör·dn, -tjöd·n] n. Jøkeltjærn, der ved Smæltning af den underliggende Is pludselig kan forsvinde (ÞThFerð. III. 228). **-vatn** [-vahtn] n. smæltet Snevand el. Isvand.

bræður [brai:ðoo] pl. af **bróðir.**

brækja (-u) [brai:ça, brai:ʒa] f. **1.** *(brækjufita)* harsk, stinkende Fedt (Tran osv.). — **2.** *(slæm lykt)* harsk, daarlig Lugt: *lýsisbrækja.* — **3.** *(úrsvöl þokubræla)* raakold Taage.

brækju bræla [brai:çøbrai:la, brai:ʒø-] f. stinkende, harsk Røg. **-lykt** [-lıχ·t] f. Stank af harsk Fedt. **-smekkur** [-smɛhgoo] m. trannet Smag.

brækta (i) [braiχ·da] vi. bræge som en Ged, mækre.

brækur [brai:goo, brai:koo] pl. af **brók.**

1. **bræla (-u)** [brai:la] f. **1.** *(reykjarbræla)* stærk, stinkende, kvælende Røg. — **2.** *(vont loft)* daarlig Luft. — **3.** *(um vind)* Vind med Slud og Taage.

2. **bræla (di)** [brai:la] vt. **1.** brænde, særl. saal. at der opstaar en tyk og kvælende Røg; opbrænde (Hún.); *b. greni,* ryge en Ræv ud af Hulen. — **2.** pp. *brældur,* harsk, ram: *sé tólgin bræld eða þrá* (JSVb. 66).

bræsa (-u) [brai:sa] f. (Breiðd.) = **bríla.**

brögð [bröq·ð, brög·þ] pl. af **bragð.**

brögðóttur [bröq·ðoʊhdoo, brög·ðoʊhdoo] a. **1.** listig, snedig, snu: *brögðótt ræða,* Tale fuld af Sofismer. — **2.** *(í glímu)* som kan mange Brydekneb.

brökur [brö:goo, brö:koo] fpl., jfr. *breki,* Skær, som Søen bryder ind over (Af.).

bröll(uð)um [bröd·løðom] 1. p. pl. præs. (imp.) ind. af **bralla.**

brölt (-s) [bröλ·t] n. Sprællen, Tumlen; (Ordspr.) *gamallar konu dans er ei barna brölt* (GJ.), gammel Kones Dans er ikke Barnehop.

brölta (i) [bröλ·da] vi. tumle sig, sprælle, fægte med Arme og Ben.

bröndóttur [brön·doʊhdoo] a. **1.** *(röndóttur)* stribet, tigret (om Hornkvæg og Katte). — **2.** (pop.) *fara, (koma, sjá) í eina bröndótta,* tara i *glímu,* brydes; *bjóða e-m út í eina bröndótta,* udfordre en til Brydekamp.

†**bröndungsmaðkur** [brön·duŋsmaþ·goo, -mað·koo] m., **bröndungur (-s, -ar)** [brön·duŋgoo, -uŋs] m. (BH.) Kaalorm (eruca): *Afskiljum vér mölur, mygla og þeir stóru bröndungsmaðkar séu samanmeingaðir með því mjöli þeir oss selja oss til vanheilsu* ... (JAðEin. 442).

bröndur [brön·doo] pl. af **branda.**

brönu gangur [brö:nøgauŋ·goo] m. = **óhemjuskapur. -gras** [-gra:s] n. (bot.) Orkidé, plettet Gøgeurt (orchis maculata, L.).

brösóttur [brö:soʊhdoo] a. **1.** kivagtig, genstridig: *eiga brösótt við e-n,* ligge i Klammeri med en, have Stridighed med en, have n-t udestaaende med en. — **2.** *(erfiður)* vanskelig, besværlig.

brösugur [brö:soqoo] a. ustadig (om Vejrliget) (Af.).

brösur [brö:soo] fpl. Stridigheder: *eiga í brösum við e-n,* = *eiga brösótt við e-n,* se *brösóttur.*

brött [bröht] f. sg. og npl. af **brattur.**

bu [bY:] interj. Efterligning af Koens Brøl: Böh!

bú (-s, pl. ds.) [bu:] n. **1. a.** *(það að búa)* Husholdning: *reisa b.,* sætte, fæste Bo; *bregða búi,* ophæve sin Husholdning el. gaa fra Gaarden (= *hætta að búa); standa fyrir búi,* forestaa en Husstand; *leggja í bú,* anvende til Husholdningen: *slátrun á fje, sem ekki er lagt í bú* (Stj. '03, B. 148); *eiga hart í búi,* have vanskeligt ved at klare sig med Fødemidler el. andet af det til Husholdningen nødvendige: *Norðmenn hafa ætíð átt hart í búi um feitmeti* (JSVb. 62). — **b.** *(heimili)* Hjem: *eiga börn og bú.* — **2.** spec. *(sveitabú)* Gaardsdrift, Avlsbrug, Avl, Avling, ogs. indbefattende Gaarden og dens Tilbehør: *búa búi sínu,* drive sin Gaard; (Ordspr.) *bú er betra, þó lítið sje,* en lille Husholdning (Landbrug) er bedre end ingenting, jfr. bedre er knap Mad end tomt Fad. — **3.** *(bær)* Gaard, Gods: *hann átti þar mörg bú.* — **4.** *(búfjenaður)* den til en Landhusholdning hørende Bestand af Køer, Faar, Kvæg osv.: *það verður gott undir búið í sumar,* det bliver godt for Kreaturerne at græsse i Sommer (ɔ: kraftig Græsvækst, som gör Mælken fed). — **5.** *(hrognkelsabú)* Stenbiderens Leg el. Ægmasse.

1. **búa (-u, -ur)** [bu:a] f. Naboerske.

2. **búa (bý, búum; bjó, bjuggum; byggi** og (pop.) **bjyggi; búið)** [bu:a, bi:, bu:om, bjoʊ:, bjYg:om, bıq:ı, bjıq:ı, bu:ıð].

A. vi. **I. 1.** *b. e-sstaðar,* bo, være bosat paa et Sted; *b. saman,* leve sammen, leve i Fællesskab, bo sammen, dele Lejlighed, Værelse osv.; — spec. om ægteskabeligt Samliv: *hann bjó ekki lengur með konu sinni,* han boede ikke længer sammen med sin Hustru; *b. fyrir,* være bosat, bo (set fra en kommendes Standpunkt; om den, der allerede er paa et Sted): *Hann kom að Sámsstöðum; þar bjuggu fyrir tveir bændur.* — **2.** drive en Gaard, føre Husholdning: *b. búi sínu;* — *vænt er að kunna vel að b.* (EÓl.); *hann býr á Velli, í Grímstungu* osv.; *b. stóru búi,* have et stort Landbrug, drive en stor Gaard; *fara að b.,* sætte Bo; *hætta að b.,* holde op med at føre Hus, el. gaa fra Gaarden; *b. móti e-m,* bo paa samme Gaard som en anden (uden at være fælles om Bedriften); ogs. overf.: *Eg ætlaði ekki að b. móti Jóni búfræðingi í þessu húsi* (GFrTís. 111); *b. við ráðskonu,* holde en Husholderske; *b. við leigufje,* (om en Fæster) benytte i sin Husholdning lejede Kreaturer og Faar; *b. að sínu,* klare sig med det, man har, være sig selv nok: *hann bjó að sínu og hafði mest mök við sína sveitunga* (JThPs. 3); (Ordspr.) *að efnum* (el. *sínu) er best að búa,* man skal sætte Tæring efter Næring; *b. vel að e-u,* være godt forsynet med n-t: *Og viðbúnaðurinn var sjaldnast í því falinn að b. vel að heyjum og matbjörg, heldur að — bænum* (JTrSk. I. 87); *b. undir e-m,* underholde en: *vanmegnuðust mjög þeir, er fyrir urðu, að búa undir hinum er að komu* (ÞThÁrf. 71). — **3.** ppr. *búandi,* som fører en Husholdning el. er bosat et Steds. **II.** med præp. og i mere el. mindre overf. Bet.: *b. að e-u,* om n-t, der har varige Følger for en: nyde n-t, bære n-t, leve i Besiddelse af n-t el. under visse Vilkaar, føle de gode Virkninger af n-t: *muntu þá stutta stund b. að* (nyde) *þeirri höfðingjahylli* (JÁÞj. I. 291); *Vestfirðingar bjuggu lengi að rekanum* (JÁÞj. I. 606); (Ordspr.) *lengi býr að fyrstu gjörð,* den første Udførelse har langvarig Virkning; *það býr e-ð í e-m,* der stikker noget i en, *e-m býr e-ð í brjósti, skapi,* en har n-t i Sinde, Tanke: *b. yfir e-u:* ¹) ruge over n-t, have n-t bag Øret, have n-t paa Hjærte: *það ætlar enginn á, yfir hverju hann býr,* man ved ikke hvad han fører i sit Skjold; *b. yfir þungu,* ruge over mørke Tanker, gaa tungsindig; *b. yfir hatri til e-s,* nære Had til en; *b. yfir hrekkjum,* have en Skælm bag Øret: *búa yfir svikráðum,* pønse paa Svig; ²) besidde n-t: *unaðs óskifts, er yfir bjó* (JHall. 28); — *b. til leiks,* sætte i Scene; *b. undir:* ¹) *e-ð býr undir e-u,* n-t ligger bagved n-t, der stikker n-t under: *hvað býr undir þessu?* hvad ligger der bagved dette? ²) finde sig i: *hingað til hefir þótt fullörðugt undir að b. atgerðum Ed.* (Alþ. '11, B. II. 1053); *b. við e-ð,* leve under de og de Omstændigheder; *b. við bág kjör,* have det usselt, leve ved smaa Kaar; *það má ekki við þetta b. lengur,* man kan ikke finde sig i dette længer.

B. vt. forberede, berede, göre færdig, lave: **I. 1.** *b. sig burt (heiman, til ferðar),* lave sig, göre sig færdig til Rejse; *b. sig undir e-ð,* forberede sig paa n-t: *b. sig undir próf,* forberede sig til Eksamen; *hann er undir það búinn,* han er forberedt derpaa; *b. skip sitt,* göre sit Skib (sin Baad) klar til Rejsen; *b. mál á hendur e-m,* berede en Proces imod en; *b. sig upp,* indtage megen Plads, fylde: *heyið býr sig upp í hlöðunni, þegar það er skraufþurt og stórt í tilbót* (Breiðd.); — elliptisk: *b. upp á hesta,* lave Bylterne i Stand til Pakheste; *b. upp á vagna,* læsse paa Vogne. — **2.** smykke, klæde: *b. sig, b. sig upp á,* klæde sig paa til en Fest el. Rejse; *búinn upp(á),* fuldsmykket, pyntet; *b. með gulli,* indlægge med Guld: *b. svipu með silfurhólk* (egl. smykke en Pisk med en Sølvcylinder), sølvbeslaa

en Pisl. [illegible] 3. [illegible] udruste med [illegible] a. [illegible] forsyne en med n-t. *b. e-n út með nest* [illegible] bestykke. — **b.** *b. vel (illa) að e-u,* udruste godt (daarlig) m. H. t. n-t: *það veitir ekki af að b. vel að hálsinum* [illegible] vendigt at tage noget varmt om Halsen i Frostvejret (JThMk. 27); *skipið er vel búið að seglum og reiða,* Skibet master godt [illegible] *inn,* være kraftig. — **4.** *b. um e-ð:* ¹) indpakke n-t: *b. um böggul,* indpakke, göre en Pakke i Stand; *b. um peningabrjef,* konvolutere et Pengebrev; *b. um lík,* klæde et Lig paa og forberede det til Begravelse; ²) *b. um rúm* el. elliptisk *búa um,* rede Seng (Ordspr.) [illegible] *hann hefur um sig búið,* som man reder, saa ligger man; ³) i overf. Bet.: [illegible] *um sig,* være i Ro [illegible] *við sig, þegar* [illegible] II. 276); (Ordspr.) *lengi býr um barna ást* (SchMál.), Barnekærligheden mærkes længe; *b. svo um hnútana, að . . .,* indrette n-t paa den Maade, at . . ., mage det saa, at . . . — **5.** *b. e-ð til,* forfærdige, frembringe, lave n-t, sætte n-t i Stand: *b. til mynd, skáp, kvæði* osv.; *(skrökva)* lave n-t, opdigte n-t: *b. til þá lygi* osv. — **6.** i andre mere overf. Bet.: *b. e-m grand,* pønse paa at skade en [illegible]

II. refl. *búast:* forberede sig, ruste sig; klæde sig, smykke sig: **1.** om Forberedelse: *búast til að fara e-ð,* forberede sin Rejse et Steds hen; *búast í ferð (ferðar sinnar), í hernað* osv.; *búast til varnar,* göre Anstalter til Forsvar, sætte sig i Forsvarstilstand; — *búast til,* spec. om drægtige Husdyr, vise Tegn paa at de skal føde: *kýr, sem jeg átti, bar kálfi fyrir tímann og bjóst ekkert til* (havde ikke vist nogen Tegn paa, at den skulde kælve) (ÞGjD. 29). — **2.** *búast við e-u:* ¹) vente n-t, ruste sig til n-t: *b. við brjefi,* vente et Brev; *b. við dauða sínum,* vente (og forberede sig paa) sin Død; ogs. i overf. Bet.: være belavet, forberedt paa n-t: *þú mátt búast við, að hann vilji ekki sjá þig,* du maa være forberedt paa, at han ikke vil se dig; *vera búinn við e-u,* være beredt paa n-t; ²) is. alm. i Bet. tro, antage, formode: *jeg býst við jeg fari á þennan samsöng,* jeg tror nok (antager), jeg gaar til denne Koncert; *jeg bjóst aldrei við, að þú værir fær um það,* jeg har aldrig troet, at du var i Stand dertil. — **3.** ruste sig, pynte sig (jfr. B. I. 2.): *b. vel (illa),* se godt (daarligt) ud, naar man er trukket i Kisteklæderne; *búast um:* ¹) *e-r býst mikið um,* en kommer til at se bedre ud, naar han har klædt sig om; *e-r býst lítið (ekki) um,* det hjælper kun lidet (intet) paa ens Udseende at tage ordentligt Töj paa; ²) ordne: *loka bænum og búast um til næturinnar, eins og hún var vön* (JTrHeið. IV. 87); *búast vel um,* indrette sig godt. — **4.** *búast fyrir e-sstaðar:* ¹) göre Anstalter til Forsvar; ²) indrette sig paa et Sted. — **III.** forskellige særlige Anvendelser af pp. *búinn:* **1.** færdig, rede, parat: *(til)búinn til e-s,* rede til n-t: *vera boðinn og búinn til e-s,* være fuldstændig villig, rede til n-t. — **2.** for at betegne n-t helt afsluttet: færdig, afsluttet, ude: *jeg er búinn að gera það,* jeg er færdig dermed (= *jeg hef gert það*); *maturinn er allur búinn,* Maden er helt spist op; *fuglinn er búinn,* Fuglen er færdig, ɔ: Ungerne er fuldvoksne; *hálf-búinn kópur,* Sælhundeunge, der er i Færd med at afkaste den laadne Hud, den er født med; *albúinn, velbúinn kópur,* siges om Sælhundeunger, der har afkastet „*hýðið*" og har faaet det rigtige Skind (Vf., Sch.). — **3. a.** *svo búið* (adverbielt), som Sagerne staar: *segja e-m svo búið,* fortælle en, hvorledes Sagerne staar; *við svo búið,* efter at Sagen kun er bragt saa vidt, med uforrettet Sag: *láta við svo búið standa,* lade det bero derved; *sjer hann þó að ekki er auðvelt að koma draugsa niður við svo búið* (saadan uden videre) (JÁÞj. I. 299); *að svo búnu,* efter at have gjort dette, lige efter, derpaa; *var við (sjálft) búið, að,* det var lige derved, at, det var næsten; *það er við búið, að maður . . .,* man maa være belavet paa, at man . . . — **b.** *ver en svo búinn:* med uforrettet Sag, med Skam: *þarf það ei að orðlengja, hún rak þá út ver en svo búna* (JStgr. 12).

†**búa brjef** [bu:abrjɛ:v] n. Benævnelse paa Runealfabetet (GBrPer. 135). **-fje** [-fjɛ:] n. Faar fra andre Gaarde. **-grettur** [-grehdoϙ] fpl., **-kritur** [-krI:døϙ, -krI:tøϙ] m. Uenighed mellem Naboer, Nabokævl. †**-kviðburður** [-kvIð·bYrðøϙ] m. = **búakviður** 1. †**-kviður** [-kvI:ðøϙ] m. **1.** Kendelse i en Sag, afgiven af tilkaldte Naboer: *bera búakvið,* afgive en Nabokendelse; — i overf. Bet.: Vidnesbyrd fra Bønder: *jeg hef ekki skap til þess að láta þetta harðindamál fara í blaðadóminn . . . án þess að borinn sje b. úr harðindaáttinni* (Lögr. '16, 127, Sp. 1.). — **2.** Naboer tilkaldte for at vidne i en Sag. †**-kvöð** [-kvö:ð] f. (gl. Lovg.) Tilkaldelse af Naboer for at afgive Erklæring el. Vidnesbyrd. **-köttur** [-köhdoϙ] m. fremmed tilløbende Kat, vildfaren Kat. **-lög** [-lö:ɣ] npl. Varetakst; saal. navnlig Benævnelse paa en Samling Takster, udg. af *Björn Halldórsson* i *Atli,* sidste Udg. ved *Jón Þorkelsson* for det isl. historiske Selskab.

búamstur [bu:amsdoϙ] n. Slid og Slæb, Bondeslid.

búandi (-a, -endur) [bu:andI, -endøϙ] m., **búandmaður** [bu:andma:ð-øϙ] = **bóndi.**

búasteinar [bu:asdɛi:naϙ] mpl. Klipper el. store Stene, som mentes at være beboede af overnaturl. Væsener (BH.).

°**bú auðga (-u)** [bu:öyðga] f. Fysiokrati, Fysiokratisme. °**-auðungur (-s, -ar)** [-öyðuŋgoϙ] m. Fysiokrat. **-bót** [-bou·t] f., **-bætir** [-bai·dIϙ, -bai·tIϙ] m. **1.** *(aukning vista)* Forøgelse af Forraad i en Husholdning: *silungsveiðin er mikill b. fyrir Mývetninga.* — **2.** *(kæsir)* Osteløbe (af Kalvemaver).

búð (-ar, -ir) [bu:ð] f. **1.** *(tjald eða skáli til bráðabirgða)* Telt, Bod. **2.** *(verbúð)* Fiskerhytte. — **3.** *(verslunarbúð)* Butik, Forretning, Handel.

búðafólk [bu:ðafouλ·k, -fou·l·k] n. Søfolk i et Fiskerleje, jfr. *búð* 2.

búðar bálkur [bu:ðarbauλ·goϙ, -baul·koϙ] m. Butiksdisk, Disk: *Þórður* [illegible] **-bók** [illegible] Handels[illegible] **-borð** [illegible] **-drengur** [illegible] Butiksdreng **-ferð** [illegible] Butiks[illegible] **-gafl** [-r-gab·l] m. Butiksende el. Gavl paa en Bod. **-gluggi** [-glYɟ:I] m. Butiksvindue el. Bodvindue. **-gólf** [-gou·l·v] n. Butiksgulv el. Gulvet i en Bod. **-gögn** [-gög·v] npl. Redskaber, Husgeraad i en Bod el. Butik. **-hola** [-ϙ-(h)o:la] f. Butiksvraa. **-loft** [-r-lof·t] n. Butiksloft. **-loka** [-lo:ga, -lo:ka] m. (egl. Person, som har den Forretning at lukke Butikken), Diskenspringer. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. **1.** *(við verslun)* Kommis. — **2.** *(í verbúð)* Beboer af en (Fisker-)Bod. **-nautur** [-nöy:doϙ, -nöy:toϙ] m. Telt-, Bodkammerat. **-seta** [-ϙ-sɛ:da, -sɛ:ta] f. = **búðseta.** **-slápur** [-slau:boϙ, -slau:poϙ] m. Butiksdrivert (JHall. 15). **-snápur** [-snau:boϙ, -snau:poϙ] m. = **búðarloka.** **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. Butiksjomfru, Ekspeditrice. **-sveinn** [-svɛid·n] m. Butikssvend, Kommis. **-tóft** [-tou·ht] f. Ruin el. Lævninger af en Bod. **-varningur** [-r-var·dniŋgoϙ] m. Butiksvarer. **-vastur** [-vas·doϙ] n. Butiksslid. **-veggur** [-vɛg:oϙ] m. Butiksvæg, Væggen i en Bod. **-verð** [-vɛr·ð] n. Butikspris, Salgspris. **-vist** [-vIs·t] f. Ophold i en Bod.

búðastæði [bu:ðasdai:ðI] n. Bodplads.

budda (-u, -ur) [bYd:a] f. **1.** *(pyngja)* Pengepung; (Talem.) *bjargast á buddum annars,* leve af andres Penge (SchMál.); *leysa frá buddunni,* punge ud. — **2.** pl. *buddur (stuttir skinnsokkar),* korte Skindströmper (Sl.). — **3.** *(steinbítsmagi)* Maven i en Havkat (anarrhichas lupus) (Vf.). — **4.** *(lítil hnellin stelpa eða ær)* lille buttet Pige el. Hunfaar.

búdýr [bu:di·r] n. Husdyr.

buðkari (-a, -ar) [illegible] beykir.

†**buðkur (-s, -ar)** [bYþ·goϙ, bYð·koϙ] m. = **baukur** 1.

buðli (-a, -ar) [bYð·lI] m. valutopsis norvegica (GBárð.).

1. **buðlungur (-s, -ar)** [bYð·luŋgoϙ, -uŋs] m. **1.** (= *bulungur*) pyramideformet Brændestabel el. Tømmerstabel (Af.) (ÞThFerð. I. 55), Klynestabel (Hún.). — **2.** Fiske opstablede til Törring paa en særlig Maade: *b. er fiskahlaði þannig úr garði gerður, að fiskarnir eru látnir standa á hnökkun-* [illegible]

2. °**buðlungur (-s, -ar)** [bYð·luŋgoϙ, -uŋs] m. Drot.

buðna (-u, -ur) [bYð·na] f. = **byðna.**

bú drýgindi [bu:dri·jIndI] npl. = **búbætir** 1.–2. **-drjúglegur** [-drjulɛ·qoϙ, (Af.) -drjug-] a. trivelig (om Personer og Kreaturer) (Af.). **-drjúgt** [-drjuχ·t] an. drójt m. H. t. Husholdning el. Mad: (Ordspr.) *þar verður sjaldan b., sem margar eru matseljur* (SchMál.), jfr. mange Svin gör Dranken tynd.

búð seta [buð·sɛ·da, -sɛ·ta] f. det at bo i en (Fisker)Hytte uden Jordlod (= *þurrabúð*). **-setulið** [-sɛtolI:ð, -sɛto-] n. = **þurrabúðarfólk.** **-setumaður** [-sɛtoma:ðoϙ, -sɛto-] m. *(þurrabúðarmaður)* Indsidder i en Fiskerhytte.

buðum [bY:ðom] 1. p. pl. imp. ind. af **bjóða.**

búðunautur [bu:ðonöy:doϙ, -nöy:toϙ] m. Bodkammerat, Telt-; *(í herbúðum)* Lejrkammerat.

bú erill [bu:ɛrIdλ] m. Slid og Slæb ved en Landhusholdning, Bondeslid. **-fang** [-fauŋk] n. Nødvendighedsartikler til en Husholdning. †**-far** [-fa·r] n. Driftens Tilstand. **-farir** [-fa·rIϙ] fpl. **1.** *fara* (el. *flytja*) *búförum,* flytte til en anden Gaard = *flytja búferlum.* — †**2.** Husholdning: *konur stunda rækslulega sínar b.* (LFR. II. 198). **-fastur** [-fasdoϙ] a. bofast, bosat, bosiddende, med fast Ophold. **-fellir** [-fɛdlIϙ] m. Kvægdød. †**-ferlaför** [-fɛrdlafö:r] f. Udvandring. **-ferli** [-fɛ(r)dlI] npl. kun i: *flytja* el. *fara búferlum,* flytte (til en anden Gaard). **-ferski** [-fɛsɟI] n. Husholdningssager, is. Fødevarer (BH.). 1. **-festa** [-fɛsda] f. **1.** *(það að búsetja sig)* Bosættelse. — **2.** *(fastur bústaður)* fast Bolig. 2. **-festa** [-fɛsda] vt. bofæste, göre fast bosiddende: *b. mennina og gjöra þá friðelska* (Eimr. XVI. 187); *b. sig,* bosætte sig.

?**buff (-s)** [bYf·] n. Bøf, Bøfsteg.

†**buffeit,** †**búffeit** [bYf:ɛi·t, buf:ɛi·t] n. Ørefigen.

†**buffeita (a)** [bYf:ɛi·da, -ri·ta] vt. give Ørefigen, støde, puffe.

búfjár eyrir [bu:fjaurɛi:rIϙ] m. Ejendom i Kvæg og Faar. **-fræði** [-ϙ-frai:ðI] f. Husdyrlære. **-ganga** [-r-gauŋ·ga] f., **-gangur** [-gauŋ·goϙ] m. Kvæggræsning el. Ret til Græsning. **-hagi** [-ϙ-(h)ai:jI] m. Græsgang paa Gaardens Land: *búfjárhagar er sá hluti af landareign jarðar, er búpeningur hennar gengur jafnaðarlega í árið umkring* (Stj. '92, m. 140), mods. *afrjettur.* **-hagur** [-(h)a:qoϙ] m. **1.** = *búfjárhald.* — **2.** *(efnahagur)* Driftens økonomiske Tilstand. **-hald** [-(h)al·t] n. Besætningens Tilstand.

bú fje [bu:fjɛ] n. Kvæg (smaat og stort). **-fjelag** [-fjɛ·laɣ] n. fælles Husholdning. **-forkur** [-foϙgoϙ] m. særdeles dygtig Landhusholder el. Landbruger. **-fróður** [-frou·ðoϙ] a. landbrugskyndig. **-fræði** [-frai·ðI] f. Landbrugslære, Landbrugskyndighed, Landbrugskundskab, Agronomi. **-fræðilegur** [-fraiðIlɛ:qoϙ] a. agronomisk. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgoϙ] m. Agronom, landbrugskyndig. **-fræðislegur** [-fraiðIslɛ:qoϙ] a. = **búfræðilegur.** **-fræðislærdómur** [-fraiðIslair·dou·moϙ] m. Landbrugskyndighed. **-fúlga** [-fulga] f. Boets Masse. **-fær** [-fai·r] a. i Stand til at sætte Bo, at begynde el. føre en landlig Husholdning. **-færsla** [-faiϙsla] f. Flytning af sin Husholdning (Husstand). **-föng** [-föyŋk] npl. Forraad, Nødvendighedsartikler i en Husholdning.

buga (a) [bY:qa] vt. **1.** vt. med acc. *(beygja)* bøje, krumme; — i Reglen i overf. Bet.: faa Bugt med, undertvinge: *veikindin fengu ekki bugað sálarþrek hans.* — **2.** med dat. trække i en Bue: *b. neti* (sj. acc. *b. net*), ogs. abs. *b. fyrir,* trække Nættet i en Bue rundt om; *Síðan, þegar mönnum þykir netið hafa verið nóg dregið, þá b. framtogsmenn netinu aftur yfir álinn* (ÞThFerð. III. 212 Fodn.); „*b. beinum beinonum og b. flánum*", [illegible] 3. [illegible]

(Ordspr.) *blint hugskot bugar langt frá vegi,* et blindt Indtald bøjer langt af fra Vejen (Vísn. 222). — **4.** *b. e-m e-u* el. *b. e-u að e-m,* uddele, give, hjælpe en en Smule: *en hann hafði engu bugað barninu* (ikke givet Barnet noget) (Eimr. XII. 20); *b. góðu að e-m,* hjælpe en, göre en godt, give en n-t at styrke sig paa: *án þess að b. neinu góðu að nokkrum* (JÁÞj. II. 42). — **5.** refl. *bugast:* bukke under, komme til kort: (*láta*) *b. af e-u,* bukke under for n-t, lade sig kue: *hann ljet ekki b. af neinu.* — **6.** pp. *bugaður,* spec. (bot.) buet.

bugalaus [bY:qalöy·s] a. uden Bugtninger.

búgarður [bu:garðøϱ] m. en större Gaard paa Landet, Avlsgaard.

bugða (-u -ur) [bYq·ða, bYg·ða] f. Bugtning, Slyngning, Krumning; Afrunding, Indböjning.

bugðóttur [bYq·ðo·ʰdøϱ, bYg·ð-] a. i Krumninger, i Zigsak: *áin er bugðótt,* Aaen bugter sig, slynger sig i mange Bugtninger; (*um fjall*) med mange Indskæringer, smaa Dale el. lign. (om et Bjærg): *uppi á tindum hins bugðótta Ídafjalls* (Il. II. 250); (bot.) med smaa Krumninger.

bugðu|legur [bYq·ðølɛ·qøϱ, bYg·ðø-] a. affældig af Udseende: *b. barnakall* (BTh. 282). **-puntur** [-pYɴ·døϱ, -pYn·toϱ] m. (bot.) bølget Bunke (aira flexuosa, L.).

búgerð, -gjörð [bu:ɟɛrð, -ɟörð] f. Indretning af en landlig Husholdning.

bugna (a) [bYg·na] vi. = **bogna.**

bugóttur [bY:qoʰdøϱ] a. (Rang.) = **ímóttur.**

bug sigling [bYχ·sIgliŋk] f. (naut.) Krydsning: *beita bugsiglingu,* krydse. **-skertur** [-sɟɛϱdøϱ] a. (bot.) udrandet. ?**-spjót** [-sbjoᵘ·t] n. Bovspryd. **-stafur** [-sda·vøϱ] m. Stok med böjet Haandtag.

1\. ?**bugt (-ar, -ir)** [bYχ·t] f. Havbugt.

2\. ?**bugt (-s)** [bYχ·t] n. Bukken, Nejen.

?**bugta (a)** [buχ·da] vt. og vi. bukke: *b.* el. *b. sig fyrir e-m,* bukke og skrabe for en.

bugur (-s og **-ar, -ir)** [bY:qøϱ, bYχ·s, bYy:jIϱ] m. **1.** (*bugða*) Bugt, Krumning: *lækurinn rennur í bugum.* — **2.** den konkave Side af en böjet Ting, Krumning: (*litla atkerið*) *hafði það lent í bugnum á stóra atkerinu* (SIng. I. 288); (paa en Medekrog) *mannaket í miðjum bug en mús á oddi* (JÁÞj. II. 130); (om et Sejl) *það sást í buginn á seglinu.* — **3. a.** (*bogi, beyging*) Bue, Bøjning, Sving, Kurve: *Þar á að fara í bug* (svinge) *niður á eyri* (ÞThFerð. II. 131). — **b.** (*vik úr leið*) Afvej. **4.** i forsk. mere el. mindre overf. Betydninger: *aka e-u á bug,* [1]) drive n-t bort: *með orði guðs þeim* (ɔ: *freistunum*) *ak á bug* (ÓDavVik. 155); [2]) faa Bugt med n-t: *Þótti mörgum Geirmundur hafa ekið lið Bjarna drjúgum á bug* (ÞGjUf. 89); *fara í bug við e-n, ganga á bug við e-n,* søge at omgaa en, sky en: *má vera að sumum þyki hér nógu langt farið og jafnvel gengið á hug við skáldlegan smekk* (Eimr. X. 55); *gjöra, vinda bráðan bug að e-u,* tage hurtig fat paa n-t, skynde sig med n-t; *víkja e-u á bug,* [1]) skubbe n-t til Side: *víkja á bug því sem vel getur beðið* (Alþ. '11, B. II. 321); [2]) = *vísa á bug; — vinna bug á e-u,* faa Bugt med, besejre n-t; *vísa á bug,* [1]) afvise: *einstöku* (*tillögum*) *hefir hún* (ɔ: *nefndin*) *þó vísað á bug* (Alþ. '11, B. II. 2073); [2]) protestere imod: *eg vísa því orðum hans algerlega á bug,* jeg nedlægger derfor en bestemt Protest imod hans Ord (Alþ. '11, B. I. 625); [3]) afsætte: *þegar um það er að ræða, að vísa ráðherra á bug* (afsætte Ministeren) (Alþ. '11, B. II. 753); [4]) = *vísa burt,* bortvise en: *hann lærði í Skálholtsskóla, en var vísað þaðan á bug 1664 ásamt öðrum pilti, vegna þess að þeir höfðu báðir í sameiningu skrifað galdrablöð nokkur* (JÁÞj. I. 539).

?**bugustafn** [bY:qøsdab·v] m. krum Stavn (SvbEg.).

?**bugþægur** [bYχ·þai·qøϱ] a. som bringer Sejlene til at svulme, jfr. *bugur* 2. (JHall. 181).

bú gögn [bu:gögv] npl. Bohave, Indbo. 1. **-hagur** [-ha·qøϱ] m. **1.** (*efnahagur*) økonomiske Omstændigheder, økonomisk Tilstand; — spec. (*búskaparhagur*) Gaarddriftens Tilstand. — **2.** (*það sem búi er til hags*) n-t, som er til Gavn for en Husholdning: *það er ekki lítill b. að því.* 2. **-hagur** [-ha·qøϱ] a. som selv kan istandsætte el. lave de Redskaber, som behøves i en landlig Husholdning. **-hygginn** [-hIɟ·In] a. forsynlig, økonomisk. **-hyggja** [-hIɟ·a] f. Forsynlighed, Økonomi; — Iver efter at tjæne Penge: *búhyggjan lagði ei lengur saman heldur margfaldaði fjölgunarreikninginn á öllum peningi* (ÞThÁrf. 191). **-hnykkur** [-hvIhgøϱ] m. Foranstaltning til at forbedre ens økonomiske el. pekuniære Stilling, Spekulation: *hann vissi að það er lítill b., að koma hestum á húsvistina strax á haustin* (ÞGjD. 3). **-hokur** [-ho·goϱ, -ho·koϱ] n. lille el. ussel Husholdning el. Drift af en Gaard; Husholdningsbesværligheder. **-hundur** [-hYndøϱ] m. Gaardhund, Hushund: *þetta var ekki neinn merkishundur af sjaldgæfu kyni, heldur almennur b.* **-hægindi** [-hai·jIndI] npl. det som er til Gavn for Gaarddrift el. Husholdning. **-höldur** [-höldoϱ] m. Landbruger, Jordbruger: *góður b.,* dygtig Landbruger, god Økonom.

1\. **búi (-a, -ar)** [bu:I] m. *1. (*íbúi*) Beboer: *við búann brattra kletta* (JHall. 67). — **2.** (*nágranni*) Nabo, spec. om en, som bor paa samme Gaard = *sambýlismaður: Björn búi hans* (GKonÆf. 81). — **3.** i forsk. Sms. med Dyrenavne, for at betegne Dyr fra Nabolaget el. omstrejfende, fremmede Dyr i Modsætning til Gaardens egne: *búahundur, -köttur, -naut* osv. — **4.** pop. Forkort. af *búfræðingur: Siggi búi.* — **5.** *Búi* oftest i pl. *Búar,* Boerne i Sydafrika.

2\. ?**búi (-a, -ar)** [bu:I] m. Boa(krave).

búinn [bu:In] pp. af **búa.**

Bú jörð [bu:jörð] f. Gaard, Avlsgaard. **-karl** [-ka(r)dʎ] m. Bonde.

búk|hlaup [bu:k(h)ʎöy·p] n. Bugløb, Diarré. **-hreinsandi** [-(h)ϱɛinsandI] a. afførende. **-hreinsun** [-(h)ϱɛinsøn] f. Afføring. **-hreinsunarlyf** [-(h)ϱɛinsønarlI:v] n. Purgativ. **-hreinsunarsalt** [-(h)ϱɛinsønarsaʎ·t] n. engelsk Salt.

búkhveiti [bu:kχwɛi dI, bu:kvɛi dI, -kvɛi tI] n. **bókhveiti.**

bukka (a) [bYhga] vt. **1.** (*berja*) prygle, banke: *lamdi og bukkaði svo bærðist hann allur* (JÁGát. I. 114); *hver bukkar mín hús?* (JÁÞj. II. 508). — **2.** tvinge, besejre (i en Leg el. Kamp), spec. i Nævekamp: *hann vill berja alla og b.,* han vil have Hals og Haand over alle (BH.).

bukkaskinn [bYhgasɟIn·] n. Bukkeskind.

bukkinn [bYhɟIn] a. frejdig og lidt vigtig i sin Optræden.

1\. **bukkur (-s, -ar)** [bYhgøϱ] m. Buk, = *hafur.*

?2. **bukkur (-s, -ar)** [bYhgoϱ] m. Vognbuk.

bukl (-s, pl. ds.) [bYhkʎ] n. Bugle (paa et Skjold) (lat. buccula).

buklaður [bYhglaðøϱ] a. forsynet med Bugle(r).

búklangur [bu:glauŋgøϱ, bu:k-] a. langlivet.

†**buklari (-a, -ar)** [bYhglarI] m. et lille Skjold, Rundskjold.

búk|leifar [bu:glɛi·vaϱ, bu:k-] fpl. Levninger af en (slagtet) Dyrekrop: *en í lundinum héngu búkleifarnar frá blótunum* (Eimr. XIV. 2). **-mikill** [-mI·ɟIdʎ, -mI·ȿIdʎ] a. tykmavet.

bú kolla [bu:kodla] f. udmærket Malkeko, is. som Navn paa en Ko. **-kona** [-ko·na] f. dygtig Husmoder el. Husholderske (JÁÞj. II. 560).

búk rás [bu:grau·s, bu:k-] f. Bugløb, Diarré. **-rengur** [-rɛiŋgoϱ] fpl. Fyldingstømmer.

bú kritur [bu:krI·døϱ, -krI·tøϱ] m. Klage over daarlig Bedrift: *flyt eg yður búkrit* (StÓl. '23, 61). **-kröggur** [-krög·oϱ] fpl. daarlige økonomiske Omstændigheder.

?**búksorg** [bu:ksork] f. Bugsorg, Næringssorg.

?**bukt** [bYχ·t] n. = **bugt.**

?**bukta (a)** [bYχ·da] vt. og vi. = **bugta.**

búk tal [bu:kta·l] n. Bugtalen, Bugtaleri. **-talaralist** [-talaralIs·t] f. Bugtalerkunst. **-talari** [-ta·larI] m. Bugtaler.

búkur (-s, -ar) [bu:gøϱ, bu:koϱ; buχ·s] m. **1.** (*kroppurinn án höfuðs og lima*) Krop. — **2.** i pl.: Bloddyr uden Hoved (mollusca acephala) (JHallHB.). — **3.** (*kviður*) Bug.

bú köttur [bu:köhdøϱ] m. Huskat. **-lag** [-la·q] n. †**1.** (*sambúð*) fælles Husholdning. — **2.** (*ástand búskapar*) Husholdningens el. Driftens Tilstand: *það var ljóta búlagið!* **-land** [-lant] n. Land der hører til en Gaard, Hjemmegræsgang. **-laus** [-löys] a. som intet Jordbrug driver; som ikke fører Hus (mods. *búandi,* se *búa* A.I.3).

búlda (-u, -ur) [bul·da] f. **1.** (*búlduleitur kvenmaður*) en Kvinde med tykke Kinder og Læber; ogs. overhovedet om svære Kvinder. — **2.** (*lítil öxi*) lille Økse.

1\. **buldra (-u)** [bYl·dra] f. (*ólund*) Gnavenhed, daarligt Humør (Grímsnes).

2\. **buldra (a)** [bYl·dra] vi. og vt. **1.** (*hafa hátt*) larme, buldre; bruse (om Bølger). — **2.** (*tala óskýrt*) tale utydelig, mumle. — **3.** (*þvogla*) vrövle.

buldrari (-a, -ar) [bYl·drarI] m. **1.** stöjende og stortalende Person. — **2.** (*þvoglari*) Vrövlehoved.

búlduleitur [bul·dølɛi:døϱ, -lɛi:toϱ] a. pluskævet, pluskindet.

buldur (-urs) [bYl·døϱ] n. **1.** (*hávaði*) Stöjen, Larmen. — **2.** (*þvaður*) Sladren: *J. fari með b., mas, rugl, og vondar ræður* (ÞThLFr. II. 46).

bú legur [bu:lɛqoϱ] a. vidnende om Velstand: *var þar búlegt vel,* alt vidnede der om Velstand (JÁÞj. I. 271); — adv. *-lega.* **-leiga** [-lɛi·qa] f. Leje, Afgift af en Besætning. **-lenda** [-lɛnda] f. opdyrket Land.

búlga (a) [bul·ga] vi. pose ud (Nl.).

búlka (a) [buʎ·ga, bul·ka] vt. med dat. **1.** stuve: *farmur vel búlkaður,* Ladningen behørig stuvet. — **2.** refl. *búlkast,* være af stort Omfang, optage stor Plads.

búlka hlaðinn [buʎ·gahʎa:ðIn, bul·ka-] a. svært lastet. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. svær. **-skýla** [-sɟi:la] f. Lugepresenning.

búlki (-a, -ar) [buʎ·ɟI, bul·ȿI] m. **1.** Bunke, Dynge: *þegar fiskurinn er tekinn upp úr búlkanum og bátnum* (Lögr. '14, 173, Sp. 2). — **2.** Last, Skibsladning: *b. á þilfari,* Dækslast; *hafa í búlka,* bortstuve, stuve af Vejen: *botnvörpuskip skuli meðan þau eru í landhelgi hafa botnvörpur sínar í búlka innanborðs* (have Trawlen stuvet af Vejen inden Bords) (Stj. '03, A. 22).

bull (-s) [bYd·ʎ] n. **1.** (*þvættingur*) Vaas, Vrövl, Sludder, dumt Töj, Pølsesnak, Galimatias: *hræðilegt b.* — **2.** (*suðuhljóð*) Kogen, Syden: *niðri í jörðunni heyrist sífelt b. og grautarhljóð* (ÞThLýs. II. 229).

1\. **bulla (-u, -ur)** [bYd·la] f. **1.** (*í strokk*) Kærnestang; (*í dælu*) Pumpestang, Piston; (*í mortjeli*) Støder, Kolbe; **bullan góma,* Tungen (foragteligt) (BóluHj. 204). — **2.** (*hnjeskel*) Knæskal (Vf., ÓDav.). — **3.** (*stór, ólögulegur skór*) stor klodset Sko. — **4.** (*stór fótur*) stor Fod (Vf.).

2\. ?**bulla (-u, -ur)** [bYd·la] f. Bolle.

3\. **bulla (a)** [bYd·la] vt. og vi. **1.** vi. syde, koge, boble, om Vandets boblende Bevægelse under Kogningen: *b. út* (*upp úr*), koge over, vælde ud; — ogs. i overf. Bet.: *bullandi sandkvikan,* Kvægsand hvor Vandet bobler frem (ÞGjD. 95); *bullandi votur í fæturna,* med aldeles drivende vaade Fødder (saal. at Vandet ligesom bobler op over Skoen); *jeg fór yfir ána í morgun, það var bullandi sund* (der var slet ikke til at bunde). — **2.** (*þvaðra*) vrövle.

bullari (-a, -ar) [bYd·larI] m. **1.** (*maður sem bullar*) Vrövlehoved. — **2.** Typograf, som sværter Typerne i et Trykkeri: *b. hét sá, sem bar svertuna eða dró hana yfir letrið í prentsmiðjunni* (Mel. cit. af ÓDavSk. 263).

^c **bullu dráttur** [bYd·lødrauhdøϱ] m. Stempelslag. **-fótur** [-foᵘ:døϱ, -foᵘ:toϱ] m. Klumpfod. **-höfuð** [-hö:vøð] n. (*í dælu*) Pumpestempel. **-keli** [-ȿɛ:lI] = **bullukollur.** **-kolla** [-kod·la] f. Vrövlehoved (om Kvinder): *þær skyldu fá að verða ... bullukollur og bæjarstýrur* (Rvík, '13, 64, Sp. 3—4). **-kollur** [-kod·loϱ] m. Vrövlehoved (om Mænd).

'**bullulegur** [illegible] a. bolleagtig.

bullumsullum [bʏd·lomsʏd·lom] adv. hulter til bulter. [illegible] *ur að borga ber og h. [illegible]* (JHall. 97).

bullustöng [bʏd·losdöy[illegible]] f. Kærnestang, Pumpestang.

bull vaða [bʏd·lva·ða] vi. blive drivende vaad om Fodderne. **-votur** [-vo·doϱ, -vo·toϱ] a. drivvaad (is. med vaade Fødder).

bult (-s) [illegible] n. **1.** (*sífeld hreyfing, hristingur*) Omtumlen. **2.** (*urr*) Knurren (hos Hunde).

bulungur (-s, -ar) [bʏ:luŋgoϱ, -uŋs] m. (af *bolur*) Brændestabel, Vedstabel, navnlig opstablet i en Pyramide (Af.), jfr. *buðlungur.*

bú maður [bu:ma·ðoϱ] m. (driftig) Landmand: *gódur, mikill b.,* driftig Landmand. **-mannlegur** [-manlε·qoϱ] a. som vidner om el. passer sig for en driftig Landmand; — adv. *-lega.*

búmanns hnykkur [illegible] m. = **búhnykkur.** **-klukka** [-klʏhga] f. egl. Landmandsklokke: det at Urene paa Landet paa Island gaar 1—2 Timer el. mere for stærkt. Hensigten er at udnytte Solens Lys det mest mulige. Jfr. Sommertid. **-náttmál** [-nauhtmaul] npl. det Sted paa Himlen, som driftige Landbrugere plejer at regne, at Solen staar paa Kl. 9 e. M., saal. at de lader Arbejdet høre op noget senere end de sædvanlige *náttmál.* **-nögl** [-nög·λ] f. (Hf.) = **kartnögl.** **-þing** [-þiŋ·k] n. udmærket, solid Genstand, kostelig Ting.

bú mark [bu:maϱk] n. Bomærke, jfr. *fjármark.* **-matur** [-ma·doϱ, -ma·toϱ] m. **1.** Mat til Husholdning, Proviant, der [illegible]. **2.** Sætermad.

1. **bumba** (-u, -ur) [bʏm·ba] f. **1.** Tromme: *berja bumbu,* slaa paa Tromme. — **2.** (*kúluhvolf*) Konveksitet, konveks Runding, Udbugning, Bugen paa en Kedel, Tønde el. desl. — **†3.** en Slags (tostrænget?) Strængeinstrument, hvor en el. to udpustede Skindblærer tjænte som Resonans under Strængene (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 270). — **4.** (*vömb*) Vom, is. (*ístruvömb*) Isterbug, Istervom (baade om Mennesker og Dyr).

2. **bumba** (a) [bʏm·ba] vn. tromme.

bumbalda (a) [illegible]

bumbaldi (-a) [bʏm·baldɪ] m. Kimen, Afkimen: *slá bumbalda,* kime, afkime.

bumbla (-u, -ur) [bʏm·(b)la] f. stor og tykvommet Ko (Arn.).

bumbu barsmíð [bʏm·bobaϱ·smið] f. Slaaen paa Tromme, overf.: Udbasunering. **-hljómur** [-hλɪoᵘ:moϱ] m. Trommens Klang, Trommelyd. **-hnallur** [-hvad·loϱ] m. Trommestikke, Paukestok.

bumbult [bʏm·boλt] an.: *e-m er (verður) b.,* en har (faar) Uro i Maven, Trykken for Brystet, Kvalmefornemmelser; — ogs. overf.: *varð heima-* [illegible] *ódrengja* (Ísaf. '12, 5).

bumbumikill [bʏm·bomɪ:ɟɪdλ, -mɪ:kɪdλ] a. tykmavet, tykbuget.

bumbur (-s, -ar) [bʏm·boϱ, bʏm·s] m. **1.** (Hún.) = 1. *bumba* 2. — **2.** (*stúfur*) Stump (om Börn).

bumbu slagari [bʏm·bosla:qarɪ] m. Trommeslager. **-sláttur** [-slauhdoϱ] m. Trommeslag, Trommehvirvel; Paukehvirvel. °**-þvermál** [-þvεr·maul] n. Spunsdybde.

bú menska [bu:mεnsga] f. **1.** (*dugnaður í búnaði*) Dygtighed i Landhusholdning. — **†2.** (sj.) en Husbonds Stilling (i Mods. til *vinnumenska,* en Tjænestekarls Stilling). **-menskuhnykkur** [-mεnsgohvɪhgoϱ] m. = **búhnykkur.** **-missir** [-mɪs·ɪϱ] m. **1.** (*eignatjón*) Ejendomstab; (*búsmalatjón*) Tab af Kvæg el. F[illegible]. **2.** [illegible] Ophør [illegible] af Husholdning.

bumlungur (-s) [bʏm·luŋgoϱ, -uŋs] m. (Vf.) = **bútungur.**

bumm [bʏm·] interj. om en Flues Summen (JHall. 268).

1. **buna** (-u, -ur) [bʏ:na] f. **1.** Straale af en Vædske, is. Vandstraale: *vatnsbuna.* — **2.** [illegible] *sleðanum þínum,* lad mig have en Tur paa din Kælke (Rvk). — **3.** (*klunnalegur fótur*) klodset Ben, spec. paa en Okse el. Björn (BH.). — **4.** pt. *bunur:* lange Sko (Borg.). — **5.** Person, som lader Strömperne hænge (i Aal) ned om Fodderne, uden at binde dem op med Strömpebaand, ‹Aalasælger› (GV.).

2. **buna** (a) [bʏ:na] vi. **1.** (*renna í bunu*) sprudle, strömme. — **2.** snakke uafbrudt, ævle: *hann bunaði óskÖpin öll um þetta* (Hún.).

búnaðar bálkur [bu:naðarbauλ·goϱ, -bauλ·koϱ] m. **1.** (jur.) Afsnit af Lovbogen om Husbonders og Tyendes Forhold osv. — **2.** Titel paa et Digt af *Eggert Ólafsson* om det islandske Landvæsen. **-fjelag** [-ϱ-fjε:laq] n. Landhusholdningsselskab, Landbrugsselskab. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Landhusholdningslære, Økonomi. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgoϱ] m. Økonom. **-hagfræði** [-(h)aχ·fraiðɪ] f. Landøkonomi. **-lög** [-r-lö:q] npl. Landbrugslovgivning, Love vedrörende Landbruget. **-málefni** [-mau:lεbnɪ] n. Landbrugssag. **-munir** [-mʏ:nɪϱ] mpl. en Dragts Tilbehør; (*b. hermanna*) Munderingsstykker. **-samband** [-ϱ-sam·bant] n. Sammenslutning af Landbrugsselskaber; ogs. som Navn paa en saad. Sammenslutning: *B. Suðurlands.* **-skólagjald** [-sgoᵘ·laqal·t] n. Afgift til Landbrugsskoler. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Landboskole, Landbrugsskole. **-tímarit** [-ti:marɪ·t] n. Tidsskrift om Landbrugsvæsen, agronomisk Tidsskrift, Landbotidende. **-þing** [-þiŋ·k] n. almindeligt Landbrugsmøde, spec. Landbrugsselskabets Aarsmøde.

búnaður (-ar, -ir) [bu:naðoϱ] m. **1.** (*bú*) Gaarddrift, Landbrug, Husholdning, Husvæsen; — Landboforhold: *bregða búnaði* = *bregða búi.* — **2.** (*búningur*) Klædedragt; (*skreyting*) Pyntning; — spec. Udsmykning med Guld el. Sølv osv. — **3.** (*útbúnaður*) Udrustning, Tilbehør: *skip með öllum búnaði.* — **†4.** (*brottbúnaður*) Forberedelse til en Rejse.

búnast (a) [bu:nast] vrefl.: *e-m búnast vel (illa),* en har god (ringe) Lykke med sig som Landbruger: *frjetti jeg eftir hvernig þeim búnaðist* (hvorledes Husholdningen gik for dem) (Eimr. I. 119).

bú naut [bu:nöy·t] n. Springtyr, Avlstyr (= *þarfanaut*). **-nautn** [-nöyhtv] f. Husholdningsbrug, i Forb. *til búnautnar.*

†**bundin** (-s, pl. ds.) [bʏn·dɪn] n. = **byndini.**

bundinn [bʏn·dɪn] pp. af **binda.**

bundum [bʏn·dom] 1. p. pl. imp. ind. af **binda.**

búneysla [bu:nεisla] f. = **búnautn.**

1. **bunga** (-u, -ur) [buŋ·ga] f. **1.** (*upphækkað hvolf*) ophöjet Runding, Konveksitet, Kugledannelse: *b. á fati* osv.; — (i Terrænet) oval, is. sne- el. isbedækket Fjældtop (= *jökulbunga*): *Að baki þeirra bregður fyrir breiðum bungum með hjarnflákum* (JTrHeið. I. 5). — °**2.** Relief: *hann* [illegible] *þess vegna að mála meður skugga og ljósi, svo að myndirnar sýnist hafa bungu* (Relief) (GrKv. '53, 58).

2. **bunga** (a) [buŋ·ga] v. impers. danne en Kugleflade el. Hvælving, hæve sig, höjne sig: *b. fram (út),* pose frem; — pp. *bungaður,* hvælvet: *b. skjöldur,* et buklet Skjold.

bungu breiður [buŋ·gobrεi:ðoϱ] a. med en bred Hvælving. **-lag** [-la:q] n. konveks Skikkelse, Hvælvingform. **-lagaður** [-la:qaðoϱ] a., **-vaxinn** [-vaχ·sɪn] a. rund-ophöjet, hvælvet, konveks.

búnings borð [bu:niŋsbor·ð] n. Toilettemobel. **-bót** [-boᵘ:t] f. **1.** (*endurbót klæðnaðar*) Forbedring af Klædedragten el. n-t, som forbedrer ens K[illegible], Pynt: [illegible] *lagði til* [illegible] *á skykkjuna honum til búningsbótar* (Od. 416); (Ordspr.) *það er altaf b. að bera sig karlmannlega,* det pynter altid at vise sig (el. lide) som en Mand. — **2.** (*endurbót*) Forbedring (is. m. H. t. Formen): *þakkaði Hildi þá b., sem orðin var á híbýlum hans* (JÁÞj. II. 394); *hefir þá frumvarpið fengið þá b. sem það þurfti* (Alþ. '11, B. II. 1155). — °**3.** Toilette: *gera b.,* göre Toilette. °**-klefi** [-klε:vɪ] m. Paaklædningsværelse, Toiletteværelse. °**-kona** [-ko:na] f. (*í leikhúsi*) Pyntekone.

búningur (-s, -ar) [bu:niŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** (*klæðnaður*) Dragt, Klæde[illegible], Hverdagsdragt. **2.** (*mynd, fyrirkomulag*) Skikkelse, ydre Dragt: *þessi b. frumvarpsins mun verða því til fyrirstöðu.* — **3.** (*skraut*) Udsmykning, navnlig med Guld el. Sølv, Udstaffering; Beklædning, Beslag: *það er fallegur b. á svipunni,* Pisken har et smukt Beslag.

búnyt [bu:nɪ·t] f. (det som Malkekvæg giver af sig, is.) Mælk = *málnyt.*

bunka (a) [buŋ̊·ga, buŋ·ka] **1.** vt. med dat.: *b. e-u* (*upp* el. *saman*), bunke, dynge n-t (op el. sammen). — **2.** vrefl. gaa i Bunkevis el. Hobevis: *fólk mitt . . . bunkaðist hvað af öðru í rúmið* (HermJDr. 126).

bunkastokkur [buŋ̊·gasdohgoϱ, buŋ·ka-] m. Bundtømmer (jfr. *botnröng*), den nederste Del af en Spant, et Træstykke som forbinder to hinanden modsatte Indholte i en Baad og ligger tværs over Kølen.

bunki (-a, -ar) [buŋ̊·gɪ, buŋ·kɪ, buŋ̊·ga(ϱ), buŋ·ka(ϱ)] m. **1.** (*hrúga*) Bunke, Dynge. — **2.** (*uppmjótt heysæti*) spids Høstak. — **3.** = *svellbunki.*

búnot [bu:no·t] npl. Husholdningsbrug: *grös sem almenningi er hollt . . . að þekkja og nota sér til lækninga, litunar og annara búnota* (Klp. VI. 147).

bunu fótur [bʏ:nofoᵘ:doϱ, -foᵘ:toϱ] m. lang Fod (Borg.). °**-lækur** [-lai:goϱ, -lai:koϱ] m. strömmende Bæk. °**-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Spröjtemester, Straalemester. **-stokkstrje** [-sdoχstrjε:] n. Rendetræ. **-stokkur** [-sdohgoϱ] m. **1.** Afløbsrende, Rende, Kanal: *stór b. og út af honum aðrir smærri á akurdesinu* (SHolm. cit. i ÞThLfr. III. 117). — **2.** (*á þekju*) Tagrende.

†**bupp** (-s) [bʏhp, bʏf·s, bʏhps] n. = **bofs.**

buppi (-a, -ar) [bʏhbɪ] m. opblæst, hoven Person (BH.), jfr. *ríkisbubbi.*

***bur** (-s, -ir) [bʏ:r, bʏϱ·s] m. Sön: *þau áttu börn og buru, grófu rætur og muru;* — **b. skjalda,* Mand, Kriger.

búr (-s, pl. ds.) [bu:r, buϱ·s] n. **1.** (*matarbúr*) Spisekammer, Forraadskammer; *að komast í búr e-s,* aabne en andens knyttede Næve (ÓDavSk. 167). — **†2.** (*skemma*) Pakhus. — **3.** (*fuglabúr* osfr.) Bur.

bura (-u, -ur) [bʏ:ra] f. **1.** Kofte, mørk kvindelig Overtröje, hægtet foran, med opstaaende Krave. — **2. a.** (*slitin hempa*) gammel, slidt kvindelig Overtröje. — **b.** nu ogs. i Alm. om en Jakke el. Tröje, is. nedsættende: slidt el. lavet af meget groft Stof (Sl.). — **c.** (*olíuborin treyja eða kápa*) Oliekappe (Af.). — **3.** omskrivende Benævnelse for en el. anden Genstand, som man har anmodet en anden om, men som vedkommende ikke bryder sig om at nævne med dens rette Navn: *jeg sendi þjer nú buruna, sem þú baðst um* (Af., Nl., Sch.).

búráð [bu:rau·ð] npl. Bestyrelse af de huslige Anliggender: *tekur Sigríður við öllum búráðum,* S. overtog Husholdningen helt og holdent (JÁ. Þj. II. 202).

búra legur [bu:ralε·qoϱ] a. bondeagtig, kejtet, plump, klodset, grovlemmet. **-menni** [-mεn:ɪ] n. bondeagtig, plump og kejtet Person. **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. Bondeagtighed, Plumphed, Kejtethed.

burða hrörnun [bʏr·ðahϱördnon] f. Legemskræfternes Aftagen. **-legur** [-lε·qoϱ] a. kraftig af Udseende, robust, før. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. svag af Kræfter. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. en stærk Mand.

†**burðar dagur** [bʏr·ðarda:qoϱ] m. Fødselsdag, = *afmælisdagur.* **-eyðing** [-εi:ðiŋk] f. Fosterfordrivelse. **-eyrir** [-εi:rɪϱ] m. Porto, Brevpenge. **-gildi** [-ɟɪl·dɪ] n. Barselgilde. **-gjald** [-ɟal·t] n. **1.** = *burðareyrir.* — **2.** (*gjald fyrir burð á e-u*) Bærelön. **-gjaldsskrá** [-ɟal(t)sgrau:] f. Portotarif. **-góður** [-goᵘ:ðoϱ] m. med knejsende Holdning. °**-hjól** [-ϱ-ɦoᵘ:l] n. Bærehjul, Løbehjul. **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. Bærer. **-kaup** [-köy:p] n. Bærelön. **-leg** [-r-lε:q] n. Livmoder. **-liður** [-lɪ:ðoϱ] m. de udvendige Fødselsdele: *höfuðið stendur í burðarliðnum,* Hovedet staar i Gennemskæringen. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Bærer, Drager. **-magn** [-mag·v] n., **-megin** [-mεi:jɪn] n. Bæreevne; (*skips*) Lastdrægtighed. **-ól** [-oᵘ:l] f. Bærerem. **-skip** [-ϱ-sɟɪ:p] n. Lastskib, Baad anvendt til Fragtfart el. Transport af Varer. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] n. Bærestol. **-stöng** [-sdöyŋ·k] f.

Bærestang. **-tíð** [illegible] f. Fodselstid, Fodselsstund. **-þol** [-þo·l] n. Bæreevne. **-þolfræði** [-þo·lfrai·ðɪ] f. Belastningslære.

burðast (a) [bʏr·ðast] vi. [illegible] *b. með e-ð*, [1]) slæbe paa n-t, ogs. i overf. Bet.: [illegible] *að hafa byskið að tarna að b. með* (And. I. 97). [2]) [illegible] at gøre el. udføre n-t med stor Slid og Møje [illegible] (JSBr. 76). *hann, sem aldrei hefir getað gefið* [illegible] *hann hefir* [illegible] *að b. með* (Alþ. '11, B. II. 874).

burða sterkur [illegible] a. **-stór** [-sdo·r] a. kraftig, stærk.

búrdrífa [bur·dri·va] f. sød Rim, som falder Nytaarsnat paa Spisekammergulvet og som bringer [illegible] Lykke i Husholdningen (JÁÞj. II. 571).

burðugur [bʏr·ðøqoϱ, n. -øχt] a. **1.** (*talsverður*) betydelig, betydende, anselig: *Hefði jeg verið heima, skyldi jeg þó hafa látið það* (*gjörnina*) *vera* [illegible] *burðugra* (JThPs. 48). — **2.** (*duglegur, karlmannlegur*) dygtig, mandig. — **3.** is. med Nægtelse i nævnte Betydninger. Bet.: *ekki burðugur* [1]) ikke meget værd: *það var lít, þótt ekki væri það burðugt*. [2]) ikke mandig: *hann var ekki b., þegar hann fór að* [illegible]. — **4.** (*ættgöfugur*) højbyrdig.

burður (-ar, -ir) [bʏr·ðøϱ] m. **1.** (*fæðing*) Byrd, Fødsel: *fyrir* (*eftir*) *Krists burð*, før (efter) Kristi Fødsel. — **2.** [illegible] om Dyrs Føden: *rjett fyrir burðinn*, lige før den skulde læmme (om et Faar, ÞGjD. 24); (om en Ko) *kom* [illegible] *dróst*, Kælvningen trak ud. — **3.** (*fóstur*) Foster, spec. Embryo: *konunni leystist burður* (el. *höfn*), Kvinden aborterede. — **4.** (*ætt*) Byrd (m. H. t. Afstamning); i denne Bet. [illegible] *toður þinn* (som da døde [illegible]). — **5.** [illegible], Kræfter: *með veikum* (*lösnum*) *burðum*, med svage Kræfter; *hann var ennþá í fullum burðum* (stod i sin fulde Kraft) [illegible] *veikum burðum* [illegible] *eg álít þá gersamlega óhæfa til þessa starfs, þeir höfðu enga andlega* [illegible] (Alþ. '11, B. I. [illegible]). — **6.** [illegible] *bera*) Bæren. — **7.** (*byrði*) Byrde; (om en Hest) *fór einstaklega vel með burð* (ÞGjD. 5). — **8.** [illegible] — **9.** [illegible] Udtalelse, Udsagn. — **10.** i Sms. svarende til forsk. Betydninger af *bera*, saal. om Holdningen: *limab., fótab.* osv., med forsk. præp.: *atb., tilb.* osv.

bú·regla [bu:rɛgla] f. Regel i en (Land)husholdning: *þrifabað, sem ætti að vera almenn og sjálfsögð b.* (Alþ. '11, B. II. 1587). **-reikningagerð, -gjörð** [illegible] f. Opstilling af Driftsregnskab. **-reikningur** [-reihgnɪ·ŋgoϱ] m. Husholdningsregnskab, Driftsregnskab for et Landbrug. **-rekstur** [-rɛχsdoϱ] m. Drivning af en Gaard.

búr exi [illegible] f. Kokkenøkse. **-fiskur** [illegible] m. (Vf.) = **holufiskur**. **-fljótar** [illegible] npl. [illegible] Spisekammeret (Skaft.). **-fugl** [-fʏgl] m. Hjemfugl, Fugl i Bur.

burgeis (-s, -ar) [bʏr·ɟeiˑs] m. **1.** (*voldugur maður*) Stormand, spec. indflydelsesrig Mand. — **2.** (*montinn maður*) hoven Karl. **-legur** [illegible] a. stout, hoven.

búr göngull [bur·göyŋgodʎ] a. som kommer i Fadebur el. Spisekammer. **-hilla, -hylla** [illegible] f. Spisekammerhylde. **-hundur** [-(h)ʏndoϱ] m. Vagthund, Pladshund (i et Forraadskammer). **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Spisekammerdør, Pakhusdør. **-hvalur** [illegible] m., **-hveli** [illegible], -kvɛ·lɪ] n. (zool.) Kaskelot, Spermacethval (physeter macrocephalus).

búri (-a, -ar) [illegible] m. **1.** [illegible] Bonde, Bondemand. — **2.** (*nískur maður*) Gnier. — **3.** [illegible]

búrikis kenning [illegible] f. Fysiokratisme. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Fysiokrat.

?**buris** [bʏ:ris] m. Boraks.

bú risna [bu:rɪsna] f. Flothed i Husholdningen, det at leve paa stor Fod. **-risnumaður** [-rɪsnoma:ðoϱ] m. Person, som lever paa stor Fod. **-ritlingur** [-rɪhdlɪŋgoϱ] m. en Pjese om Landbrugsvæsen, et lille agronomisk Skrift.

burkni (-a, -ar) [bʏϱ·gnɪ] m. (bot.) **1.** Bregne (filix). — **2.** = *sæturót*, Engelsod (polypodium).

búr kona [buϱ·ko·na] f. Skafferske. **-lykill** [bur·lɪ·ɟɪdʎ, -lɪ·ɟ̊ɪdʎ] m. Spisekammernøgle; Pakhusnøgle. — **-menska** [-mɛnsga] f. Mejerivæsen.

burn (-ar, -ir) [bʏr·dv] f. (bot.) Rosenrod (rhodiola rosea, L.).

burnirót [bʏr·dnɪrouːt] f. Jordstængelen paa Rosenrod (rhodiola rosea, L.) ogs. om selve Planten (= *burn*).

búr saga [buϱ·sa·qa] f. Spisekammerhistorie. **-sýslan** [-sislan] f. Arbejde i Spisekammeret: *hann vera að* [illegible] *þeim fyrir karlmenn að skipta sér af b.* (EÓlLach. 76). **-snati** [-sna·dɪ, -sna·tɪ] m. Snyltegæst i Kokkenet el. Spisekammeret, Kokkenskriver, Pottekiger.

burst (-ar, -ir) [bʏs·t, bʏs·daϱ] f. **1. a.** (*á dýrum*) Børste (paa Dyr): (Talem.) *draga bu(r)st úr nefi e-m*, trække en ved Næsen: *hann hefir tregið bust úr nefi* [illegible] *dönsku og ýmsa aðra smá-ósiði* (JSBr. 605). — **b.** (bot.) Børste. — **2.** (*bæjar-, húsburst*) Gavlspids, Tagspidsen paa en Husgavl.

bursta (a) [bʏs·da] vt. børste.

burstarhár [bʏs·daϱ(h)au:r] n.(pl.): *b. af svínum*, Svineborster.

bursti (-a, -ar) [bʏs·dɪ] m. Børste.

[c]**burst ígull** [bʏsdi·qodʎ] m. Pindsvin (= *broddgöltur*). **-kęndur** [-tɛndoϱ] a. (bot.) børsteformet. **-ormur** [-d-ormoϱ] m. Børsteorm (cæthopoda).

burstun (-ar) [bʏs·døn] f. Afbørstning, Børstning.

búrsækinn [buϱ·sai·ɟɪn, -sai·cɪn] a. som gærne snylter i Spisekammeret.

burt [bʏϱ·t] adv. bort: *í burt, í burtu*, bort, borte; *af landi burt*, bort fra Landet, udenlands; *b. af e-u*, en Smule af n-t: *hann gaf mjer dulítið í burt af kjöti*, han gav mig et lille Stykke Kød (Vf., ÁM. 226a, 8vo); — som første Sammensætningsled se ogs. *braut-* og *brott-*. **-byr** [-bɪ·r] m. Fralandsvind. †**-brjála** [-brjau·la] vt. bortgive: *tók sýslumaðurinn ... sunnanmönnum vara fyrir því að „klatta eður burtbrjála“ þeim fiski, sem þeir öfluðu, til annara en kaupmannanna* (JÁðEin. 146). **-bæjarmaður** [-baijarma:ðoϱ] m. Mand fra en anden Gaard.

burtfarar biti [bʏϱ·tfararbɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. (Árn.) = **banakringla**. **-dagur** [-da:qoϱ] m. Rejsedag. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Orlov. **-próf** [-ϱ-prouːv] n. Afgangsprøve, Afgangseksamen, Dimission. **-ræða** [-a-rai:ða] f. Dimisprædiken. **-skál** [-ϱ-sgau:l] f. Afskedsbæger. [c]**-skil** [-sɟɪ:l] npl. Udklarering: *gera b. fyrir skip*, udklarere. **-vottorð** [-r-vohdorð] n. Afgangsbevis.

burt ferð [bʏϱ·tfɛrð] f. Bortrejse, Afrejse. **-ferðarbiti** [-fɛrðarbɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. (Árn.) = **burtfararbiti**. **-fýsi** [-fi:sɪ] f. = **brautfýsi**. **-flutning** [-flʏhdnɪŋ̊] f., **-flutningur** [-flʏhdnɪŋgoϱ] m. **1.** (*það að færa e-ð á burt*) Bortførsel. — **2.** (*það að flytjast burt*) Bortflytning. *****-flæmingi** [-flai·mɪŋɟɪ] m. Desertor, Apostat. **-færsla** [-faiϱsla] f. Bortførsel, Bortflytning. **-för** [-fö·r] f. **1.** (*burtferð alm.*) Bortrejse, Afrejse; (*skipa osfr.*) Affart, Afgang. — †**2.** (*lát*) dødelig Afgang. **-ganga** [-gauŋga] f. Bortgang. **-hald** [-(h)alt] n. = **brotthald**. **-hlaup** [-(h)ʎöy·p] n. Bortløben, Undvigelse. **-hvarf** [-χwarv, -kvarv] n. Forsvinden. **-kalla** [-kadla] vt. bortkalde. **-koma** [-ko·ma] f. Bortkomst, Bortslippen, Undslippen. **-kvaðning** [-kvaðnɪŋ̊] f. Bortkaldelse. **-nám** [-d-nau·m] n. Borttagelse, Bortfjærnelse. **-reið** [-rɛi·ð] f. Bortriden.

burt reið [bʏϱ·drɛi·ð] f. **1.** (*turniment*) Turnering, Dystløb. — **2.** (som Börneleg) Turnering, «Hippas», to sidder paa skrævs af Skuldrene af to andre og forsøger at fælde hinanden (ÓDavSk. 131). **-reiðarmaður** [-rɛiðarma:ðoϱ] m. Deltager i en Turnering el. Dystløb.

burt rekstur [bʏϱ·drɛχsdoϱ] m. Bortdrivelse, Udjagelse, Afskedigelse, Eksklusion; (*úr skóla*) Relegation, Udvisning. **-rýma** [-ri·ma] vt. med dat. bortfjærne. **-rýming** [-ri·mɪŋ̊] f. Fjærnelse. †**-rjetta** [-rjɛhda] vt. henrette. **-sending** [-t-sɛndɪŋ̊] f. = **brottsending**. **-sigling** [-sɪglɪŋ̊] f. Bortsejlen, Affart. **-snaka** [-sna·ga, -sna·ka] vt. smide bort; i overf. Bet.: overse med Vilje: *því kann eg ei skynja í þessu tilfelli að soddan mann* [illegible] *verði svo sem markleysu niður kastað og burtsnakað frá tilbærilegri eftirtekt í þessu máli* (JMPísl. 151).

burtstöng [bʏϱ·tsdöyŋ̊] f. Lanse, Turnerlanse, Dystlanse.

†**burt söngur** [bʏϱ·tsöyŋgoϱ] m. Sang ved Begravelse. **-taka** [bʏϱ·ta·ga, -ta·ka] vt. **-tekt** [-tɛχt] f. Borttagelse, Bortførelse, Fjærnelse. **-tækilegur** [-taiɟɪlɛ:qoϱ, -taiɟ̊ɪ-] a. som kan tages bort.

burtu [bʏϱ·do] adv. borte: *á b.*, ds.; *í b.*, fraværende: *hann hefur verið lengi í b.* **-vist** [-vɪs·t] f. Bortværelse, Fraværelse.

burt varp [bʏϱ·dvaϱp] n. Bortkastelse. **-vera** [-vɛ·ra] f. Fraværelse, Udeblivelse. **-vísun** (-ar) [-vi·søn] f. Bortvisning, Afskedigelse.

búrökkur [bu:röhgoϱ] n. det borgerlige Tusmørke: *þetta mætti kalla b. til aðgreiningar frá stjörnurökkri* (Urs. 179).

busabekkur [bʏ:sabɛhgoϱ] m. nederste Klasse i en Latinskole; gl.dags Sinkelektie«.

bús afkoma [bu:safko:ma] f. Udbytte af Landbrug. **-afleifar** [-avlɛi:vaϱ] fpl. Levninger fra Husholdningens Brug og Behov: *Eftir Kristinréttunum þurftu menn ekki að tíunda hversdagsbúning eða b. á vor* (EArRétt. 243).

búsafn [bu:sabv] n. Formue: *hjá hinum var búsafnið hundraðafalt* (StStAndv. III. 81).

bús afnot [bu:savno:t] npl. et Bos Benyttelse. **-afurðir** [-a·vʏrðɪϱ] fpl. Landbrugsprodukter. **-annir** [-an·ɪϱ] fpl. Arbejder, der forefalder i en landlig Husholdning, Arbejde paa en Gaard. †**-bú** [-bu·] n. (BH.) = **búsmali**. †**-búhlutir** [-bu·hʎʏdɪϱ, -hʎʏtɪϱ] mpl. = **búslóð**.

bú seta [bu:sɛ·da, -sɛ·ta] f. **1.** (*það að setjast að*) Bosættelse. — **2.** (*dvöl til langframa*) Ophold, Bopæl, is. fast Bopæl: *b. fastakaupmanna*. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt.: *b. sig*, bosætte sig; — pp. *búsettur*, [1]) bosat; [2]) som har en Husholdning el. driver en Gaard: *hann er búsettur maður*. **-setulög** [-sɛdolö:q, -sɛtø-] npl. Lov om fast Bopæl, Opholdslov: *vér getum sett b., hvenær sem vér viljum* (Fréttir '18, 156, S. 2, Sp. 4).

bús forráð [bu:sfor·au·ð] npl. Raadighed over et Bo, — spec. det at staa i Spidsen for en Husholdning el. Driften af en Gaard. **-gagn** [-gagv] n., is. i pl. *-gögn*, Bohave; — ogs. i sing. coll.: *Sigurður var kýrlaus og nálega skorti b. alt* (GKonÆf. 267). *****-hagur** [-(h)a·qoϱ] a. som kan lave forskelligt, som behoves i en landlig Husholdning = *búhagur*: *gott er bónda bús- að -hagur bætt að geti flest og lagað* (GThBúi 38). **-hlutabók** [-(h)ʎʏdabouːk, -(h)ʎʏta-] f. Fortegnelse over Bohave, Inventarieprotokol. **-hlutur** [-(h)ʎʏ·doϱ, -(h)ʎʏ·toϱ] m., oftest i pl., *-hlutir*: Bohave, Husgeraad. *****-hægðir** [-(h)aiqðɪϱ, -(h)aigðɪϱ] fpl. Bekvemmeligheder i Husholdningen: *auð og als nægðir | allar b.* (MJ. V. 287).

busalegur [bʏ:salɛ·qoϱ] a. klodset, ubehændig.

busi (-a, -ar) [bʏ:sɪ] m. **1.** (*kuti*) lille Tollekniv, Lommekniv. — **2.** (*lítill drengur*) Pog. — **3.** (*skólapiltur í neðsta bekk*) Pebling, Discipel i Latinskolens nederste Klasse. — **4.** (*klaufi*) Klodrian.

Busía (-u) [bʏ:sija] f, den nederste Klasse i Latinskolen i Reykjavik.

búsifjar [bu:sɪvjaϱ] fpl. Naboskab: *veita* (*gera*) *e-m þungar b.*, begaa mange Anmasselser imod en, fortrædige en paa mange Maader: *og nefndir enn verri nöfnum, og þeim gerðar ýmsar b.* (JTrL. 57).

búsílag [bu:sila:q] n. Produkt af Værdi for Husholdningen: (*hrognkelsaveiði er*) *á margan hátt hið bezta b.* (JSVb. 139); (*svínin*) *mikil og feit og gullfallegt b.* (Eimr. III. 82).

búsýsla [bu:sisla] f. Husforvaltning, Bestyrelse af Husholdningen og Driften paa en Gaard.

búsýslu kona [bu:sɪs·lʏko·na] f. driftig Husholderske. **-maður** [-ma·ðoϙ] m. Økonom, driftig Gaardmand.

búsitjandi [bu:sɪt·jandɪ, -sɪt·jandɪ] a. boende.

?**búsjel (-s,** pl. ds.) [bus·jɛl] n. Bushel, engelsk Skæppe.

1. **buska (-u, -ur)** [bʏs·ga] f. 1. *(buskuleggir, rofalýja)* Jordstængler og Trævler i Sand el. Jordskred, [illegible] (Árn., Skaft., Af., EBjÁM. 226a, 8vo). — 2. *(flóki)* sammenfiltrede Trævler: [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] *buska)* Kokkepige (i nedsættende Betydning, med en Bibetydning af at vedkommende er snavset osv.), jfr. *öskubuska.*

2. **buska** (a) [bʏs·ga] vt. [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] *hann var að* [illegible] 3. [illegible]

búskapar basl [bu:sgabarbas·λ, -sgapar-] n. Bryderi ved Husholdningen el. Driften af en Gaard. **-kunnátta** [-ϙ-kʏn:auhda] f. Kundskab i Landbrug. **-lag** [-r-la:q] n., **-máti** [-mau:dɪ, -mau:tɪ] m. Husholdningsmetode, Landbrugsmetode. **-rit** [-a-rɪ:t] n. Skrift om Landbrug, agronomisk Skrift.

bú skapur (-ar) [bu:sgaboϙ, -sgapoϙ] m. Husholdning, Jordbrug, Landbrug. **-skarpt** [-sgaϙ(p)t] an. knapt med (Mangel i) Husholdningen.

buski (-a, -ar) [bʏs·gɪ, bʏs·ga(ϙ)] m. 1. *(sópur)* Fejekost. — 2. Buskads, Skov i Forb.: *fara, hverfa, þjóta út í buskann,* gaa ud i den vide Verden, forsvinde uden at nogen ved, hvor man bliver af: *Hann (Golti)* [illegible] 13); *Voru sumir foknir út í buskann,* nogle af dem var over alle Bjærge (GFrTis. [illegible] D. 35); *sjónhending út í buskann og bláinn,* lige ud i det blaa (GFrTis. 19). — 3. *(sótdröngull)* nedhængende Sodflager i det gamle islandske Kokken.

búskinn [bus·gɪn] a. = **bukkinn.**

búskortur [bu:sgoϙdoϙ] m. Mangel i Husholdningen.

buskuleggir [bʏs·golɛɟ:ɪϙ] mpl. Rodderne af *melur,* Marehalm.

†**buskur (-s, -ar)** [bʏs·goϙ] m., **búskur (-s, -ar)** [bus·goϙ] m. †1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] Haarbusk.

búskussi [bu:sgʏs·ɪ] m. meget udygtig Gaardbruger.

buskuþófi [bʏs·goþoᵘ:vɪ] m. fladt Stykke Græstørv med sammenfiltrede Rødder og Trævler, brugt som Underlag for en Kløvsadel el. i Stedet for en Sadel, jfr. *þófi* og 1. *buska* 1—2.

busl [bʏs·λ] n. 1. *(skvamp, skvettir)* Pladsken, Brusen: *busl og boðaföll voru fyrir fjörunni á löngum kafla* (JTrL. 141). — 2. kejtet, stöjende og pladskende Svømning [illegible] 3. [illegible] Stöj, Tummel: *alt er komið í ærsl og b.* — 4. *(óregla)* Uorden: *margt gengur í busli* (JSBr. 234).

1. **busla (-u, -ur)** [bʏs·la] f. 1. Sjuskedorte: *hún er mesta b.* (Árn.). — °2. (i Skoleslang) kvindelig Elev i Latinskolens förste Klasse (jfr. *busi).*

2. **busla (a)** [bʏs·la] vi. og vt. 1. *(skvampa)* pladske. — 2. *(svamla)* svömme klodset og stöjende. — 3. *(hafa hátt)* tumle, stöje; *(vera aðgangsmikill í verki)* arbejde ihærdigt men stöjende, is. ved Arbejder, hvor man bliver urenlig el. vaad, saal. ved Slagtning af Faar osv. — 4. vt. med dat. *(sletta)* pjaske, grise: *hann hafði buslað matarslettum út að eyrum og langt niður fyrir höku* (EKvOf. 28).

bú slit [illegible] n. [illegible] **-slóð** [illegible] 1. Husholdningsgenstande: *með allri b. sinni,* med alle til Husholdningen hørende Sager. — 2. Gods, Ejendele: *dæma e-n frá æru og búslóð.*

buslu dýr [bʏs·lodɪ:r] n., **-kolla** [-kod·la] f. = 1. **busla** 1.

bú smali [bu:sma·lɪ] m. Kvæg, Malkekøer og -faar. **-smíði** [-smi·ðɪ] n. en Landhusholdnings Inventar og Redskaber: *smíða þú ljái og annað b.* (BHAt. 66). **-sorg** [-sork] f. Husholdningsbekymringer.

bússa (-u, -ur) [bus:a] f. †1. *(skip)* et större Skib, Skude. — 2. pl. *bússur,* vide Sømandsstövler, Vandstövler. — 3. *(feitlagin kona)* fedt og klodset Fruentimmer.

bussi (-a, -ar) [bʏs:ɪ] m. ringe Kniv (ASkaft.).

bússinn [bus:ɪn] a. fed, trivelig: *hefur b. ból,* | *býsna mikið þol* (om en Ambolt i en Gaade); *hokinn karl í brendri brók* | *bússinn mundi halda sig* (ÓDavÞul. 317); *mönnum þykir hann (hjaltlenzkur fiskur) bússnari í roðinu* (mere kødiuld) (JSVb. 111).

°**bússviður** [bus·vɪ·ðoϙ] m. Buksbom.

bust (-ar, -ir) [bʏs·t] f. = **burst.**

bú staðarlaus [bu:sdaðarlöy:s] a. som ingen Bopæl har, husvild. **-staður** [-sda·ðoϙ] m. Bolig, Bopæl, Opholdssted. **-stand** [-sdant] n. Husholdningens Stilling, navnlig i økonomisk Henseende. **-stang** [-sdauŋk] n. 1. *(umhyggja fyrir búi)* Omsorg for Husholdningen. — 2. *(búsáhyggjur)* økonomiske Bryderier: (Ordspr.) *oft er böl í bústangi* (GJ.), økonomiske Bryderier er ofte Livets Plage. — 3. *(búvinna)* Arbejde i en Landhusholdning. — 4. *(hljóð af umgangi um búr og eldhús)* Lyde, der tyder paa, at en er beskæftiget i Kokken el. Fadebur.

bústinn [bus·dɪn] a. trind, trivelig, tyk, før; jfr. *bússinn.*

bú stýra [bu:sdi·ra] f. Husholderske; *(í skóla)* Oldfrue (paa en Skole); *(í smjörbúi)* Mejerske. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Avlsforvalter. **-stjórn** [-sdjoᵘrdn] f. Husholdningens Forelse.

bustmyndaður [bʏs·dmɪndaðoϙ] a. gavlspidsdannet.

bú stofn [bu:sdobv] m. Grundlag for Husholdning, is. om Kreaturerne, Besætning: *fleyta bústofninum á litlum heyjum* (ÞGjD. 68). **-stofnsdeild** [-sdobvsdeil·t] f. Udstyrsafdeling. **-stólpi** [-sdoᵘλbɪ, -sdoᵘlpɪ] m. Gaardens Støtte: (Ordspr.) *bóndi er b., bú er landstólpi* (JHall. 82); — om dygtige Landmænd overhovedet: *þeir menn, sem eru bústólpar sveitarinnar* [illegible]

bús umsýsla [bu:sʏmsis·la] f. = **búsýsla. -umsvif** [-ʏmsvɪ:v] npl. Sysselsættelse med Husholdningen.

bú svelta [bu:svɛλda] f. Mangel paa Mad i Husholdningen. **-sæld** [-saild] f. 1. Held m. H. t. Husholdningen, Velstand: *þó er þetta grundvöllurinn fyrir allri b. og öllum framförum á landinu* (JSVb. 4). — 2. en Egns Udseende m. H. t. Frugtbarhed, Frodighed: *alþýða . . . dæmir fegurð* [illegible] *það sem er grasivaxið er fagurt, en allar graslevsur ljótar* (ÞThLfr. III. 188). **-sældarlegur** [-saildarlɛ:qoϙ] a. frodig, god for Gaardbrug: *flatlendið breitt og búsældarlegt* (ÞThLýs. I. 238). **-sæll** [-saidλ] a. 1. *(heppinn í búnaði)* som har Held med sig i Husholdningen el. Landbruget: (Ordspr.) *hönd hins búsæla ber mikinn ávöxt* (GJ.), den Haand, som har Held i Landbrug, bærer herlig Frugt. — *2. = *ríkmannlegur: búsælt borð beztu hjóna* (MJ. IV. 201).

búta (a) [bu:da, bu:ta] vt. hugge, skære i Stumper el. Stykker: *b. af,* afstumpe, skære bort, afkappe; *b. e-ð sundur* (el. *niður) = búta.*

bútun (-ar, -anir) [bu:don, bu:ton, -anɪϙ] f. Hugning i Stykker, Sønderhugning; *(afbútun)* Bortskæring; *b. reiða,* Afkapning.

bútungur (-s, -ar) [bu:duŋgoϙ, bu:tuŋgoϙ, -uŋs] m. 1. mindre Fisk, der saltes uden at flækkes; jfr. *stútungur.* — 2. *(hengifiskur)* lille Torsk, som törres uden at flækkes, Rundfisk (NF. XVI, 111).

bútur (-s, -ar) [bu:doϙ, bu:toϙ] m. Stump, Træstump, Trunte.

bú velta [bu:vɛλda] f. 1. *(góður búskapur)* Velstand og Lykke i Landbrug el. Gaarddrift. — 2. *(viðskiftavelta bús)* et Bos Omsætning. **-verk** [-vɛϙk] npl. Husgærning, huslígt Arbejde, is. de daglige Sysler i en Landhusholdning ved Mælkens Behandling og Madlavningen, no. Bostel: *væri því (niðursuða) eitthvert hið nytsamlegasta b., sem vér gætum tekið uppá að læra* (JSVb. 121). **-verka** [-vɛϙga] vi. stelle, forrette de daglige Sysler ved Madlavning og Mælkens Behandling. **-verkavatn** [-vɛϙgavahtn] n. Vand til Opvaskning af Spande og Trug, der bruges til Mælkens Opbevaring. **-vit** [-vɪ·t] n. Forstand paa Landbrug.

buxna brigði [bʏχ·snabrɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. et Par daarlige Benklæder (Vf.), jfr. *brigði.* **-hald** [-hal·t] n. Bukselinning. **-hnífur** [-hvi:voϙ] m. Kniv, som bæres i Skede ved Bukselinningen. **-pils** [-pɪl·s] n. 1. Pludderbukser: *Svartir sprækleg ir teinar fljettuðust í kapp við grá slettileg buxnapils* (SHHr. I. 7). — 2. *(pils, saumað saman að neðan milli fótanna)* Haremskört. **-skálm** [-sgaul·m] f. Bukseben. **-skjóni** [-sgoᵘ:nɪ] m. Spradebasse. **-smokkur** [-smohgoϙ] m. = **buxnaskálm. -strengur** [-sdrɛiŋ·goϙ] m. Bukselinning. **-tala** [-ta:la] f. Bukseknap.

buxóttur [bʏχ·soᵘhdoϙ] a. mork med hvide Bove og Laar (om Faar).

buxur [bʏχ·soϙ] fpl. Benklæder, Bukser: *vera á buxum* el. *vera á báðum buxunum,* være kry af sig; *hafa b. með e-ð,* være bange for (angaaende) n-t (ASkaft.); *fá b.,* blive bange (Af.).

bú þarfindi [bu:þarvɪndɪ] npl. Gaardens el. Boets Behov: *vatn nægir þar til allra búþarfinda* (BHAt. 34). **-þegn** [-þɛgv] m. bosat Mand, Landbruger, Bonde. **-þroski** [-þrosgɪ] m. Boets Forøgelse: *Gróa hafði aldrei hugsað eftir að efla búþroskann* (ÞGUf. 11).

1. **bæði** [bai:ðɪ] n. af **báðir.** 2. **bæði** [bai:ðɪ] cj. baade, tillige: *b. . . . og,* baade . . . og; *bæði . . . enda* (undertiden i Bemærkninger navnlig af ironisk Karakter el. Dadel:) *það er b., að hann er vitur, enda veit hann af því,* han er en klog Mand, og han ved det sandelig ogsaa; *b. . . . enda* kan undertiden overs. med: for det förste, . . . for det andet: *b. er* [illegible] *enda væri þjer það í óhag að rifta kaupunum,* for det förste har du modtaget Pengene, og for det andet vilde det være ufordelagtigt for dig at göre den Handel ugyldig.

3. **bæði** [bai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **biðja.**

bægð (-ar, -ir) [baiq·ð, baig·þ] f. oftest i pl.: Vanskeligheder: *það eru ýmsar bægðir á því,* der er forskellige Vanskeligheder derved.

bægifótur [bai:jɪfoᵘ:doϙ, -foᵘ:toϙ] m. haltende Fod, vanskabt Fod (opr. som cogn.).

bæginn [bai:jɪn] a. gnaven, pirrelig.

bægisteinn [bai:jɪsdeid·v] m. Afviser.

bægja (ði) [bai:ja, baiq·ðɪ, baig·ðɪ, sup. baiχ·t] vt. med dat. 1. *(víkja e-u til hliðar)* drive, støde til Side; *(víkja e-u burt)* bortfjærne, bortdrive: *hann bægði fjenu á göturnar,* han drev Faarene ind paa Stierne; *b. frá,* afvende; *b. e-u frá sjer,* holde n-t borte fra sig. — 2. *(aftra)* hindre: *þeim bægði veður.* — 3. refl. a. *bægjast við e-n,* sætte sig op imod en, fortrædige en. — †b. *bægjast til e-s,* kæmpe for at opnaa n-t: *betra er að vægjast til góðs en bægjast til ills* (Sch.).

bægsl(i) [baiχ·sλ, baiχ·slɪ] n. = **bæxl(i).**

bæja bragur [bai:jabra:qoϙ] m. = **bæjarbragur. -kær** [-ɟai:r] a. som holder af at løbe mellem Gaarde og fortælle Bygdenyt: *Bæjakærar vinnukonur ætluðu að springa af óþolinmæði eftir að geta fengið orlof til næsta bæjar með söguna* (JTrHalla 195).

†**Bæjaraland** [bai:jaralan·t] n. Bayern.

bæjar boði [bai:jarbo:ðɪ] m. Bybud. **-borg** [-bor·k] f. Klippegruppe, hvor en Gaard staar. **-bót** [-boᵘ:t] f. Forbedring, Smykken el. Forskönnelse af en By el. Gaard, Pryd for en Gaard el. en By. **-bragur** [-bra:qoϙ] m. Skik og Brug el. Tilstanden, Tonen i en Gaard, Hus el. By. **-bruni** [-brʏ:nɪ] m. en Gaards el. en Bys Brand. **-búi** [-bu:ɪ] m. Bybeboer; pl. en Bys Indbyggere. **-bu(r)st** [-bʏs·t] f. Gavlspidsen paa en Gaards Hovedbygning. **-dyr** [-dɪ:r] fpl. 1. Yderdören paa en Gaard; (Talem.) *svona lítur það út frá mínum bæjardyrum,* saaledes stiller Sagen sig for [illegible] 2. [illegible] Gaard. [illegible]

bæjarekstur [bai:jarɛχ·sdoϙ] m. Driven af Faar fra en Gaard til den anden.

bæjar fógeti [bai:jaϙfoᵘ:ɟedɪ, -foᵘ:ɟetɪ, †-foᵘ:vedɪ] m. Byfoged. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Husfolk. **-fulltrúakosning** [-fʏdλ·truakos·niŋk] f.

Byraadsvalg. **-fulltrúi** [-fʏd·ʎtru:ɪ] m. Byraadsmedlem, Borgerrepræsentant. **-gjald** [-r-ɟal·t] n. Kommuneskat: *vera settur í b.*, være ansat til Skat i Ligningen. **-gjaldkeri** [-ɟal·(t)ɟɛ:rɪ] m. Kæmner. **-göng** [-gøyŋ·k] npl. Gang fra Gaardens Hoveddör ind til Badstuen. **-haugur** [-ǫ-(h)öy:qǫǫ] m. Gaardmødding. **-hella** [-(h)ɛd·la] f. stor, flad Sten foran de isl. Gaardes Hovedindgang (= *varinhella*). **-hlað** [-(h)ʎa:ð] n. Gaardsplads, jfr. *hlað*. **-hóll** [-(h)oᵘd·ʎ] m. Bakke, hvor Gaardens Hovedbygning staar. **-hrafn** [-a-hǫab·v] m. Ravn, som om Vinteren stadig holder til paa en Gaard. **-hringur** [-hɽiŋ·gǫǫ] m. Ring i en Gaards Yderdör, Dörring. **-hurð** [-ǫ-(h)ʏr·ð] f. Yderdören paa en Gaard. **-hús** [-(h)u:s] n. Hjemmebygning paa en Gaard (modsat *útihús*). **-kampur** [-kaṃ·bøǫ, -kam·pøǫ] m. den flade og fremstaaende Rand paa Væggen af en isl. Gaard. **-land** [-r-lan·t] n. en Bys Omraade. **-leið** [-lɛi:ð] f. Vejlængde imellem to Gaarde. **-lýður** [-li:ðøǫ] m. en Bys Befolkning, Indbyggerne i en By. **-lækur** [-lai:gøǫ, -lai:køǫ] m. Bæk, som flyder forbi en Gaard og hvis Vand bruges til Husholdningen, is. til Vask. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Borger, en Mand fra Byen, Bybeboer, — pl. *-menn*, Byens Indbyggere. **-mál** [-mau:*l*], **-málefni** [-mau:lɛbnɪ] npl. Byens Anliggender. **-nefna** [-nɛb·na] f. en ubetydelig By el. Gaard. **-nemandi** [-nɛ:mandɪ] m. **1.** (i Mods. til *heimasveinn)* Bydiscipel, Ekstern. — **2.** (i Mods. til *sveitanemandi* el. *nemandi úr sveit)* Elev fra Byen (mods. fra Landet). **-prýði** [-ǫ-pri:ðɪ] f. en Pryd, et Smykke for en Gaard el. en By. **-sími** [-si:mɪ] m. (lokal) Telefon el. Telegraf i en By. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøǫ] m. en Bys Kommunalkasse, Kæmnerkasse. **-snati** [-sna:dɪ, -sna:tɪ] m. en der render omkring mellem Gaardene. **-stafur** [-sda:vøǫ] m. Dörstolpe i Gaardens Hoveddör. **-stjett** [-sdjɛht] f. Fortov langs Husene paa en Bondegaard. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. = **borgarstjóri**. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dn] f. **1.** *(nefnd, er stjórnar bæ)* Byraad, Kommunalbestyrelse. — **2.** *(það að stjórna bæ)* Bestyrelsen af en Bys el. Købstads kommunale Anliggender. **-stjórnarkosning** [-sdjoᵘ(r)dnaǫkos·niŋk] f. Byraadsvalg. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. = **bæjastroka.** **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. **1.** *(staður undir bæ eða borg)* Plads, hvor en By el. Gaard har staaet el. skal staa, Grunden under en By el. en Gaard, Grund. — **2.** *(lega bæjar)* en Bys eller Gaards Beliggenhed. **-sund** [-sʏn·t] n. = *húsasund*, Smoge mellem Huse paa en Gaard. **-svala** [-sva:la] f. (zool.) Skorstenssvale, Forstuesvale (hirundo urbica). **-sveinn** [-svɛid·n] m. **1.** = *bæjarnemandi*. †**2.** *(lögreglumaður)* Politibetjent, †Bysvend. **-tollur** [-tod·løǫ] m. Acciseafgift. **-veggur** [-r-vɛg:øǫ] m. Gaardvæg. **-verk** [-vɛǫ·k] npl. alt forefaldende Arbejde i et Hus el. paa en Gaard. **-vinna** [-vɪn:a] f. **1.** *(heimavinna)* Hjemmearbejde, huslige Sysler. — **2.** det i en By forefaldende Arbejde, Vejanlæg o. lign.: *vinna í bæjarvinnunni.* **-vættur** [-vaihdøǫ] f. el. m. Gaardnisse. **-þarfir** [-ǫ-þar·vɪǫ] fpl. Byens, Kommunens Fornodenheder. **-þil** [-þɪ:*l*] n. Trægavl paa en Gaard. **-þilaröð** [-þɪ·larö:ð] f. Række Trægavle: *bæjarþilaröðin á íslenskum bæjunum þykir mörgum falleg.* **-þing** [-þiŋ·k] n. Byting. **-þinghöll** [-þiŋk(h)ödʎ] f. Raadhus. **-þingsrjettur** [-þiŋsrjɛhdøǫ] m. Bytingsret. **-þingstofa** [-þiŋsdo:va] f. Bytingsstue. **-þorp** [-þoǫ·p] n. Gaardbygningerne under eet. **-þvaður** [-þva:ðøǫ] n. Bysnak.

bæja snatt [bai:jasnaht] n. stadig overflodig Renden til andre Gaarde. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. en som hyppigt gaar paa Besøg hos Naboer, Rendekærling, Rendemaske.

bæki (-is) [bai:ɟɪ, bai:ƫɪ] n. = **beyki.**

bækill (-ils, -lar) [bai:ɟɪdʎ, bai:ƫɪdʎ, -ɪls, baihglaǫ] m. Person, som har en el. anden Legemsskade (BH.).

bækistaða [bai:ɟɪsda:ða, bai:ƫɪ-] f., **-stöð** [-sdö:ð] f. Bosted, Opholdssted, Tilholdssted, Sæde.

bækla (a) [baihgla] vt. **1.** *(aflaga)* forvride, fordreje, forkrøble; — pp. *bæklaður*, skæv, forvreden, forkrøblet. — **2.** *(lækna, svo að bæklað verði)* læge paa en klodset Maade.

bæklingagjörð [baihglɪŋgaɟɛr·ð, -ɟör·ð] f. Forfatterskab af Smaaskrifter.

bæklingur (-s, -ar) [baihglɪŋgøǫ, -ɪŋs] m. lille Bog, Pjece, Smaaskrift.

bækur [bai:gøǫ, bai:køǫ] pl. af **bók.**

1. °**bæla (di)** [bai:la, bail·dɪ] vt. (af *bál)* brænde: *svældi og bældi og bytti kóngsins eignum* (MJ. II. 272).

2. **bæla (di)** [bai:la, bail·dɪ] vt. (af *ból):* **1.** lægge i Leje: **a.** *b. sig*, lægge sig ned til Hvile, lave et Leje til sig; *b. sig niður*, trække Dynen op over Hovedet; — ogs. overf.: *bælir myrkrið svarta sig* (BóluHj. 240); — refl. *bælast*, d. s. — **b.** *b. fje*, bringe Faarene til at lægge sig (ved at gaa omkring dem); — undert. med Henblik paa at de overnatter i det fri: *b. fé sitt á túninu á haustin* (JÁÞj. II. 166). — **2.** overf. Bet.: *b. e-ð niður*, dysse n-t ned, nedtrykke n-t; *b. niður uppreist*, undertrykke, dæmpe et Oprör.

bæli (-is, pl. ds.) [bai:lɪ] n. **1.** Leje i Alm., is. om vilde Dyrs Huler el. Fugles Reder: *svartfuglabæli; — Eigi má qjöreyða fuglinum á neinu bæli* (Stj. '95, B. 130). — **2.** *(hreysi)* ussel Rönne, faldefærdig Beboelse, Kasse. — **3.** *(ljelegt rúm)* ussel Seng; (pop.) *fara í bælið*, gaa i Seng; — overf. i Talem.: *það stendur illa í bæli(ð) e-s*, en er gal i Hovedet.

bæling (-ar, -ar) [bai:liŋk] f.: *b. fjár*, det at faa Faar til at lægge sig.

bælt [baiʎ·t] an. beboelig: *þar er ekki b.*, man kan ikke bo der.

bæn (-ar, -ir) [bai:*n*] f. **1.** *(ósk, innileg bón)* Ønske, Begæring, (indstændig) Bön. — **2.** *(bæn til guðs)* Bön: *drottinleg bæn*, Herrens Bön, Fader Vor; *gjöra bæn(ir) sína(r)*, bede; *í öllum bænum*, endelig, under alle Omstændigheder; *í guðanna bænum*, for Guds Skyld; *taka e-n til bæna(r)*, ¹) bede for en paa Prækestolen: *taka sjúkling til bænar;* — ogs. om Besværgelser: *þá sagðist séra V. hafa farið að taka piltinn til bænar* (begyndte at læse Besværgelser over Spøgelset) (JÁÞj. I. 401); ²) overf.: læse en Teksten, skælde en ud el. prygle ham: *jeg skal taka hann til bæna(r) fyrir þetta, næst þegar við hittumst.*

bæna (di) [bai:na, bain·dɪ] vi. †**1.** *(biðja)* rette en Bön til. — **2.** vt. *b. sig*, holde Haanden for Øjnene (i Bön).

°**bæna band** [bai:naban·t] n. Rosenkrans. **-bók** [-boᵘ:k] f. Bönnebog. **-bókarfær** [-boᵘ:gaǫfai:r, -boᵘ:k-] a. som kan læse sit Breviar, som kan læse (Tryk el. Skrift), i Reglen med Nægtelse: *hann er ekki b.* °**-festi** [-fɛs·dɪ] f. = *talnaband*, Rosenkrans. **-fullting(i)** [-fʏd·ʎtiŋɟɪ, -tiŋk] n. Forbön, Hjælp som ydes ved Forbön. **-gerð, -gjörð** [-ɟɛr·ð, -ɟör·ð] f., **-hald** [-hal·t] n. Andagt, Andagtsøvelse, det at göre Bön. **-hús** [-hu:s] n. Bedehus. **-kall** [-kad·ʎ] n. Anraabelse, Tilbedelse. **-kraftur** [-kraf·døǫ] m. Bönnens Kraft. **-kvak** [-kva:k] n. ydmyg Bön. **-kver** [-kvɛ:r] n. Bönnebog. **-lestur** [-lɛs·døǫ] m. Læsning, Fremsigelse af Bönner.

bænar armar [bai:narar·maǫ] mpl. Bönnens Arme, Anbefaling: *bera fram á bænarörmum*, anbefale. **-augu** [-öy:qø] npl. bönligt Blik. **-brjef** [-brjɛ:*v*] n. Bönskrift. **-fórn** [-ǫ-foᵘr·dv] f. Bönoffer. **-hús** [-(h)u:s] n. = **bænahús.** **-laus** [-r-löy·s] a. uden Bön. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Bön, Undladelse af Bön. **-skrá** [-ǫ-sgrau:] f. Bönskrift, Andragende, Petition. **-staður** [-sda:ðøǫ] m. Bön, Forbön, Mægling; jfr. *bænastaður.* **-svipur** [-svɪ:bøǫ, -svɪ:pøǫ] m. bönlig Mine. **-tími** [-ti:mɪ] m. Bedetid.

bæna salur [bai:nasa:løǫ] m. Bedesal, Oratorium. **-staður** [-sda:ðøǫ] m. Forbön: *gera e-ð fyrir bænastað e-s*, göre n-t paa ens Forbön.

bænda [bain·da] gen. pl. af *bóndi*, hyppigt som Forled i Sms., jfr. *bónda-*. **-býli** [-bi:lɪ] npl. Bondergaarde. **-búnaður** [-bu:naðøǫ] m., **-búningur** [-bu:niŋgøǫ] m. Bønders Dragt, Bondedragt. **-bæir** [-bai:jɪǫ] mpl. Bøndergaarde. **-dætur** [-dai:døǫ, -dai:tøǫ] fpl. Gaardmandsdøtre. **-efni** [-ɛb·nɪ] npl. vordende Bønder. **-eign** [-eig·v] f. Bønders Ejendom, Bondeejendom. **-glíma** [-gli:ma] f. den nationale islandske Brydekamp. To Anforere *(bændur)* fordeler Deltagerne mellem sig ved Lodtrækning (sædvanl. ved at lade hver enkelt vælge mellem to Knapper paa den ene »Bondes« Tröje). Derefter udsender hvert Parti en Kæmper; Sejrherren optager saa Kampen mod andre af Modpartiet, indtil han selv bliver fældet (undertiden faar han dog Lov til at blive afløst en Tid); saal. fortsættes der indtil kun »Bønderne« er tilbage; disse brydes da til Slut og derved afgöres Sejren (ÓDavSk. 66). **-hluti** [-hʎʏ:dɪ, -hʎʏ:tɪ] m.: *b. í prestsetri*, den privat Ejendomsret undergivne Del af en Præstegaard. **-kirkja** [-ƫɪǫ·ɟa] f. Proprietærkirke. **-múgur** [-mu:(q)øǫ] m. Bønderflok, Bondehob. **-synir** [-sɪ:nɪǫ] mpl. Bønders Sönner. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Bønderskole. **-stjett** [-sdjɛht] f. Bondestand. **-stúlka** [-sduʎ·ga, -sdul·ka] f. = **bóndastúlka.** **-tal** [-ta:*l*] n. Digt om alle Bønderne i et Sogn. **-tala** [-ta:la] f. i Udtr. *vera í bændatölu*, regnes blandt Bønder; jfr. *vera í betri bænda tölu*, regnes blandt de bedre (-stillede) Bønder. **-tíund** [-ti:jønt] f. Tiende, som skal betales af Bønder. **-uppkast** [-ʏhpkast] n. = **hofmannsuppkast.** **-vinna** [-vɪn:a] f. Bondearbejde, Landarbejde. **-ætt** [-aiht] f. Bondeslægt. **-öldungur** [-öl·duŋgøǫ] m. anset (gammel) Bonde.

bændur [bain·døǫ] pl. af **bóndi.**

bæn heyra [bai:nv(h)ɛi·ra] vt. bönhøre. **-heyrsla** [-(h)ɛiǫsla] f. Bönhørelse: *fá bænheyrslu*, blive bönhørt. **-heitur** [-(h)ɛi·døǫ, -(h)ɛi·tøǫ] a. brændende i sin Bön, is. om den, hvis Bön har Virkning. **-hús** [-(h)u·s] n. Kapel, Bönnehus.

bæn inn [bai:nɪ*n*] a. som idelig har noget at bede om. **-rækinn** [bain·raiɟɪ*n*, -raiƫɪ*n*] a. som beder flittigt til Gud. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. det at bede hyppigt og flittigt. **-tekning** [-tɛhgniŋk] f. Tagen til Forbøn i Kirken; ogs. overf.: Forbandelser, Skældsord; jfr. *taka til bæna*, se **bæn.**

1. **bær (bæjar, bæir)** [bai:r, bai:jaǫ, bai:jɪǫ] m. **1. a.** *(bóndabær)* Gaard: *milli bæja*, mellem Gaardene; *bæ frá bæ*, fra Gaard til Gaard, Hus til Hus; *á bæ*, hjemme: *á bæ og af (bæ)*, ude og hjemme; (Talem.) *vera á næsta bæ við e-n um e-ð*, bo Dör om Dör med en med Hensyn til n-t: *í Danmörku eru menn eins og á næsta bæ við allan heiminn um allar skýrslur og gögn* (har let ved at skaffe sig Alverdens Beretninger) (Alþ. '11, B. II. 732); *e-r er ekki góður í bæinn sinn*, Hovedet staar ikke ret paa en. — **b.** Gaardens Huse, spec. Gaardens Vaaningshus: *bærinn er hrörlegur orðinn*, Gaardens Huse er faldefærdige; *fjeð er komið upp á bæinn*, Faarene er kommet op paa Husets Tag; *inni í bæ*, inde (i Huset); *innanbæjar*, indendörs; *utanbæjar*, udendörs, jfr. 2. — **2.** *(borg)* By, Stad: *úti í bæ*, ude i Byen; jfr. *innanbæjar*, i Byen; *utanbæjar*, uden for Byen, ikke bosat i Byen.

2. **bær** [bai:r] a. comp. *bærari* og *bærri.* †**1.** *(fær um að bera)* i Stand til at bære, jfr. *klyfbær.* — **2.** *(sem bera má)* som kan bæres: *b. byrði*, jfr. *þungbær;* — ogs. i overf. Bet.: som kan taales, udholdes. — **3.** *(sem hefur rjett til e-s)* beföjet, kompetent, domfør, som har Ret til n-t: *getur konungur verið bærari* (mere kompetent) *til að ákveða launin heldur en þingið?* (Alþ. '11, B. I. 723); *b. um e-ð*, kompetent til n-t. — **4.** *(skyldugur)* som bör n-t, forpligtet til n-t: *væri nokkur bær að ráða að geyma hana* (JSBr. 460). — **5.** *(með fóstri)* frugtsommelig; *(um dýr)* drægtig, jfr. *snemmbær.*

bæra (ði) [bai:ra] vt. bevæge: *bærast*, bevæge sig; *b. á sjer*, röre sig, röre paa sig: *láta ekki á sjer bæra.*

bæri [bai:rɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **bera.**

bærilegur [bai:rɪlɛ·qøǫ] a. **1.** *(þolanlegur)* taalelig; *(nokkurn veginn)* nogenlunde god, passabel: *bærileg heilsa*, taalelig godt Helbred. — **2.** *(mjög góður)* overordentlig god: *það er bærilegt* (det er et Held) *fyrir þig að fá svona góða stúlku.* — **3.** adv. *bærilega*, i begge Bet.: taalelig, saa nogenlunde, udmærket: *hvernig líður þjer? þakka þjer fyrir, bærilega;* — *þetta gengur b.*, det gaar skam godt (brillant, strygende).

bærlingur (-s, -ar) [bair·liŋgøǫ, -liŋs] m. *(lítil bára)* lille Bølge (Vestm.).

bæsa (ti) [bai:sa] [illegible] baase, bringe [illegible]. Baas [illegible] *er að bæsa óbornu fé*, det er daarligt at baase for ufødt Kvæg; *b. nautum*, binde Kvæget i Baasene (JÁÞj. I. 488) [illegible].

***bæsingur (-s, -ar)** [bai:singoo, -iŋs] m. Staard.

bæta (ti) [bai:da, bai:ta, baihdl] vt. **I. 1.** *(endurbæta)* forbedre, udbedre, bøde paa n-t: *hann bætti verðina mikið*, han forbedrede [illegible] meget; *b. súpu*, krydre Suppen; *b. ráð sitt*, forbedre sig, tage sig sammen; *b. sig á e-u*, [1]) forbedre sig ved n-t, bringe sin Ære el. Anseelse til at vokse ved n-t: [illegible] blive til nogen Ære for [illegible] (B. 314). [2]) göre n-t bedre, udføre n-t bedre end for. [illegible] *að jeg bætti mig ekki á því* [illegible] (Ordspr.) [illegible] *b., að bíða annað meira*, et mindre Onde glemmes, naar af et större man rammes, jfr. med ondt skal ondt fordrives; *prýðir bætandi hönd* (SchMál.), bødende Haand er en Pryd; *b. um e-ð*, göre n-t godt [illegible] bedre; *aðrar bakteríur finnast og opt jafnframt og bætir það ekki um* (hvilket ikke gör Sagen bedre) (Eimr. I. 39); †*b. um með e-m*, bringe en til Fornuft; *b. úr e-u*, raade Bod paa n-t; *úr því verður ekki bætt*, derved er intet at göre. — **2.** *(gera við)* istandsætte, flikke, lappe: *b. buxur, skó* osv.; (Ordspr.) [illegible] helt end med Guld bødt; *hvernig kann sá að b. brók annars, sem ber er um lærin sjálfur?* (GJ.), hvor kan den bøde andens Brog, som bar er selv om Laaret? — i overf. Bet.: *b. orau* [illegible]

3. *e-ð bætir e-m*, n-t hjælper, lindrer en: *En hún gat sopið selsoðið. Það bætti henni mikið* [illegible] (J. Sk. II. 74); *gat hann og bætt sumum þeim, er Jón Pétursson fjórðungslæknir . . . var frá genginn* (GKonÆt. 15). **II.** [illegible] tegnende en Forøgelse: *b. á sig manni*, tage en Mand til; abs. *b. á sig*, drikke mere; *það er ekki bætandi á e-ð*, n-t kan ikke taale mere, n-t er lige paa Grænsen; *bæta e-m til*, give en mere: *Það skal eg gera fyrir þín orð, segir Bjarni, að b. honum til* (JThMk. 314); *b. e-u við e-ð*, föje n-t til n-t; *b. við sig*, udvide sig. — **III.** refl.: *e-m bætist e-ð*, en faar n-t (som Gave el. Fortjeneste): [illegible] (JÁÞj. II. 556). — **IV. 1.** *(endurgjalda)* erstatte, bøde: *b. víg*, udrede Erstatning for et Drab; *b. fyrir*, bøde for n-t; *(afplána)* afsone; *b. yfir* = *b. fyrir*, göre Bod og Bedring; *b. e-m e-ð upp*, give en Erstatning for n-t: *b. upp sjóðþurð*, dække et Deficit; *b. e-ð við e-n*, give en Erstatning for n-t, göre n-t godt igen [illegible]. **2.** [illegible] *bættur*, en mener at slippe godt fra n-t, er glad ved at . . .: *hann þóttist góðu bættur ef hann fengi að liggja í sefinu* (And. I. 99); *vera ekki að bættari*, ikke komme i bedre Stilling ved, ikke vinde n-t ved.

bætandi (-a, -endur) [bai:dandi, bai:tandi, -endoo] m. den der skal bøde, erlægge Boder.

bæti efni [bai:diεb·nı, bai:tı-] n. (kem.) Vitamin (3. Ið. IV. 252). **-fláki** [illegible] skylde en, søge at undskylde en, anføre som Undskyldning for en. **-kostur** [-kos·doo] m. [illegible] **-legur** [illegible] a. erstattelig, som der kan bødes for.

bætingur (-s) [bai:diŋgoo, -iŋs, bai:t-] m. Flikning, Flikken: *hún var afbrigðilega vel verki farin til tóskapar og bætings* (GFrÁtt. 100).

bætur [illegible] bot.

bæxl, bæxli [illegible] **1.** [illegible] *og háfa)* Brystfinne paa Hajer og större Fiske, Luffe paa Hvaler. — **2.** [illegible] gennemgaa n-t flygtig og overfladisk; *berja bæxlunum*, være hæftig vred.

bæxlagangur [baix·slagauŋ·goo] m. voldsom Optræden.

bö [bö:] interj. Koens Lyd; i Barnesproget benyttet som Navn paa selve Dyret: Buko.

***böð** [illegible] **-var)** [illegible] Kamp.

1. Böddi (-a, -ar) [böd:ı] m. npr. Dim. af **Böðvar**.

2. böddi (-a) [böd:ı] m. Dim. af *böðull*: *Þorleifur b.* (PGAnn. 81).

böðla (a) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] som en Bøddel, husere: *í kerrunni sat herramaðurinn vondi, sem fyrir hundrað árum hafði böðlast þar í bygðarlaginu* (And. II. 280). — *b. böðlast fram* el. *áfram*, gaa frem paa en sjusket Maade: *hann böðlast áfram*, [illegible] *torfærur)* gaa frem paa Trods af store Vanskeligheder: *reyna til að klifa* [illegible]

böðull (-uls, -lar) [bö:ðødλ, -øls, böð·laq] m. **1.** Bøddel, Skarpretter, Mestermand. — **2.** i overf. Bet.: *(þrælmenni)* Bøddel, Skurk; om Personer, der mishandler andre el. optræder voldsomt og plumpt; *(ruddi)* Barbar.

böðuls kaup [bö:ðølskóy:p] n. Bøddelløn. **-legur** [-lε·qoo] a. bøddelagtig. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. barbarisk Stöj. **-sveinar** [-l-svei:naq] mpl. Bødde[illegible] **-öxi** [illegible]

böðun (-ar, baðanir) [bö:ðøn, ba:ðanıq] f. Badning.

Böðvar (-s, -ar) [böð·vaq] m. npr.

böðvast (a) [böð·vast] vrefl. **1.** *(ólmast)* rase: *eins og björn í böndum böðvaðist og hraut* (GTh. '95, 139). — **2.** *e-m böðvast einhversstaðar*, en kan holde det ud, en kan faa Lov til at være uantastet et Steds: *engum manni böðvaðist þar heima að vera* (lykkedes el. det bragte ingen Lykke at være hjemme) (JÁÞj. I. 118); *það b. ekki annað*, der er ikke andet at göre, man kan ikke komme uden om det: *það b. ekki annað en fara*, [illegible]

böggull (-uls, -lar) [illegible] **1.** [illegible] *b. fylgir þá skammrifi*, den [illegible] — **2.** [illegible] (generende) Byrde: *slæmur b. fyrir sveitarfjelagið*.

bögguls ending [bög:olsεn·diŋk] f. Pakkeforsendelse.

böggur [illegible] tpl. [illegible]

bögl (-s) [bög·λ] n. *(kuðl)* Viklen, Krollen.

bögla (a) [illegible] vt. **1. a.** [illegible] *saman*, vikle n-t uordentlig sammen; — i overf. Bet.: *b. saman vísu*, sætte [illegible] **b.** [illegible] *skinnsskjóðu* (Mýrd. 156). — **2.** refl. *böglast*, krympes, krølles; *e-ð b. fyrir e-m*, [1]) en er i Forlegenhed med n-t: *því það bögglast fyrir mjer, babbi*, [illegible] i el. ved n-t, prøve paa n-t: *Í geil þessari var maður að böglast við að* [illegible]

bögla bátur [illegible] **-dugga** [illegible] skib, Paketbaad (MelBr. 55). **-póstur** [-pou·s·doo] m. Pakkepost.

böglingur (-s) [bög·liŋgoo, -iŋs] m. Krympen; spec. *b. í auga*, Folelsen af et fremmed Legeme i Öjet.

bögt, bögta [illegible] = **bókt, bókta**.

bögu bosalegur [illegible] **-bósi** [illegible] m. Klodrian, Fusker, Kluddermads. **-laus** [-löy·s] a., jfr. *baga*. **1.** uden Vers el. Epigrammer. — **2.** uden Fejl, uden Dumheder; — adv. *-laust*: (Ordspr.) *enginn má b. búa*, ingen kan lede en Husholdning uden at göre Dumheder. **-legur** [-lε·qoo] a. klodset, kejtet, fordrejet; — adv. *-lega*. **-mæli** [-mai:lı] n. urigtig Ordform, forkert Udtryk. **-mæltur** [-maiλ·doo] a. brugende forkerte Udtryk. **-smiður** [-smı:ðoo] m. Forfatter af Epigrammer: (Ordspr.) *bráður er b.* (SchMál.), et Vers er hurtig lavet.

bök [bö:k] pl. af **bak**.

bókóttur [bö:go·hdoo, bö:k-] a. lys af Farve med en mørk Skjold paa Ryggen (om Faar).

bökt (-s) [böχ·t] n. ubehændigt Arbejde i krum Stilling, Fusken.

bökta (a) [böχ·da] vi. staa krum og arbejde ved n-t (BH.): *b. við e-ð*, arbejde ubehændig paa n-t, fuske ved n-t (Af.).

bökun (-ar) [bö:gon, bö:k-] f. Bagning; jfr. *baka*.

***bökunarstofa** [bö:gonaosdo:va, bö:k-] f. Bageri.

1. böl (-s, pl. ds.) [bö:l, böl·s] n. **1.** Ulykke, Modgang: *biðja e-m böls*, ønske ondt over en; (Ordspr.) *margur er borinn á böls degi* (GJ.), mangen en er født paa en ulykkelig Dag (under en ulykkelig Stjærne); *þegar bölið er hæst, er bótin næst*, naar Nøden er störst, er Hjælpen nærmest. — **2.** *(verkur)* Smærte (Af., SvPRask 18).

2. böl [bö:l] pl. af **bal**.

böl bæn [böl·bai·n] f. Forbandelse, Ønske om en andens Ulykke. **-fengi** [illegible] **-fenginn** [illegible] ***-frjór** [-frjou·r] a. uheldbringende, frugtbar paa Ulykker. **†-heimskur** [bö:λ(h)εimsgoo] a. dum og ond: *en bölheimskir þeim blóta gjarna* (JGuðm. i Safn V., 3. 81). ***-heimur** [-(h)εi·moo] m. Verden, fuld af Sorger.

böll [böl·] pl. af **ball**.

böllkollóttur [böd·λkodlo·hdoo] a. fuldstændig kullet (NI.).

†böllóttur [böd·lo·hdoo] a. trind, kugleformet.

***böllúður** [böl:u·ðoo] a. plaget af Sorger, ulykkelig.

bölluhnútur [böd·lohvu:doo, -hvu:too] m. (Arnf.) = **rembihnútur.**

böllur (ballar, bellir) [böd·loo, bad·laq, bεd·lıq] m. **†1.** *(kúla, hnöttur)* Bold, Kugle. — **2.** penis. — **3.** *(klakkur)* (pop.) Bærepind i en Klovsadel (Skaft.).

***bölmóður** [böl·mou:ðoo] m. Sorg, Möje.

†bölna (a) [böl·na] vi. blive möjsommelig, blive besværlig.

bölsamur [böl·samoo] a. möjsommelig, sörgelig, ulykkelig.

böls bæn [illegible] = **bölbæn**.

***böl sollinn** [böl·sodlın] a. oprört af Sorg og Ulykke. **-sótast (a)** [-sou·dast, -sou·tast] vrefl. bevæge sig med stor Voldsomhed, tumle sig, skabe sig tosset: *hann b. í mótaki*, han arbejder som en rasende ved Optagning af Törv; *b. yfir (út af) e-u*, göre stor Staahej over n-t. **-sóti** [-sou·dı, -sou·tı] m. skiden og plump Person, raa og stöjende i sine Manerer; — ogs. uden særlig dadlende Betydning om en Mand, der arbejder som en rasende paa n-t.

bölti (-a, -ar) [böλ·dı] m. **1.** *(hjalli, brekka)* Skrænt (ASkaft.); *(hóll)* lav Forhöjning, lille Höj (Af.). — **2.** Jærn el. Blykugle fæstet til Fodjærn, jfr. *bolti* (BH.).

böltungur (-s, -ar) [illegible] **1.** [illegible] svær, höj So (BH.). — **2.** *(hvalategund)* en Hvalart (BH.).

böltur (-s, -ar) [böλ·doo] m. (Vf.) = **bölti 1.**

bölv [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] Tyrs Brummen.

bölva (a) [böl·va] **1.** vt. med dat. *(lýsa bölvun yfir e-m)*: *b. e-m*, for[illegible] **2.** [illegible] **3.** *(orga, um mannýgt naut)* (om mandolm Tyr) bröle, brumme.

†bölvan [böl·van] f. = **bölvun**. **-legur** [-n-lε·qoo] a. forbandet, medførende Forbandelse; — adv. *-lega*: *það gekk b.*, det gik forbandet daarligt.

bölvans [böl·vans] interj. Pokkers: *það var nú bölvans fjeleg stelpa* (ThTh. 58).

***bölvasmiður** [böl·vasmı:ðoo] m. Ulykkesstifter.

bölvun (-ar, -anir) [böl·von, -anıq] f. *(blótsyrði)* Ed, Forbandelse; [illegible]

bölvunarmark [böl·vonarmaq·k] n. Forbandelsestegn.

böl vænn [böl·vaidv] a. farlig: *b. sjúkdómur*. ***-vættur** [-vaihdoo] f. (el. m.) ondskabsfuldt, skadeligt Væsen. ***-ævi** [bö:lai·vı] f. ulykkeligt Liv.

bönd [bön·t] pl. af **band**.

1. **böng (bangar, bangir)** [bö·ŋ·k, bauŋ·gaǫ, bauŋ·gɪǫ] f. lille Klokke, jfr. *líkaböng*.

2. **böng (bangar, bangir)** [böy·k, bauŋ·gaǫ, bauŋ·gɪǫ] f. Ko (Af.).

böngulegur [böyŋ·gøl·ɛ:qøǫ] a. klodset, ubehændig.

†**böngun (-ar)** [böyŋ·gøn] f. Banken, Hamren; Husflid (is. Træarbejde), det at forfærdige n-t (is. af Træ) til Husbehov (BH.).

böngunar smíð [böyŋ·gønaǫsmi:ð] f. Fuskerarbejde, Dilettantarbejde (BH.). **-smiður** [-smɪ:ðøǫ] m. Dilettant, Fusker, en der kan lave el. reparere Redskaber til Husbehov.

bönnaður [bön:aðøǫ] a. eufem. for *bölvaður*.

bönn [bön·] pl. af **bann.**

bönnun (-ar, bannanir) [bön:on, ban:anɪǫ] f. **1.** (*bann*) Forbud. — †**2.** (*bölvun*) Forbandelse. — †**3.** (*skammaryrði*) Skældsord.

bör (-s, -ir og -var) [bö:r, böǫ·s] m. et Slags Træ, hyppigt i Mandskenninger (FJ.), andert. ligefrem Mand, *braga b.*, Digter.

börð [bör·ð] pl. af **barð.**

börðusteinn [bör·ðøsdɛid·v] m. Sten, hvorpaa vindtörret Fisk bankes, for at den skal blive blødere.

börkun (-ar) [böǫ·gøn] f. Barkning.

börkur (barkar, berkir) [böǫ·gøǫ, baǫ·gaǫ, bɛǫ·gɪǫ] m. **1.** Bark: *b. a trje* osv. — **2.** *(skán)* Skind paa Mælk, Fløde el. Grød (Sl., Snæf., ASkaft.).

börmum [bör·møm] dat. pl. af **barmur.**

börn [bör·dv, böd·v] pl. af **barn.**

?**börs** [böǫ·s] m. = *kauphöll*, Børs. ?**-gengur** [-ɟɛiŋgøǫ] a. som kan noteres paa Børsen.

börur [bö:røǫ] fpl. **1.** *(handbörur)* Bærebør, jfr. *hjólbörur*. — **2.** *(líkbörur)* Ligbaare, Baare: *liggja a börunum*, ligge Lig.

bösl [bös·l] pl. af **basl.**

böslubú [bös·løbu:] n. fattig Husholdning.

bösl(uð)um [bös·l(øð)øm] 1. p. pl. præs. (imp.) ind. af **basla.**

böslulega [bös·løl·ɛqa] adv. daarlig, klodset: *b. gengur þjer þetta.*

bössusmíð [bös:øsmi:ð] f. Fuskeri, daarligt Arbejde.

bötnun (batnanar) [böhdnøn, bahdnanaǫ] f. Bedring: *e-ð gengur til bötnunar*, n-t bliver bedre; jfr. *batnaður*.

bötun (batanar) [bö:døn, ba:danaǫ, bö:t-, ba:t-] f. Forbedring: *heim í föðurhúsa b.* | *hún var snúin beint frá glötun* (StStAndv. III. 215).

C

c [sjɛ:] bruges i Nutidssprog saagodt som udelukkende i Fremmedord, særl. Egennavne: Cæsar, Cicero osv. Udtalen angives i følgende Almuerim: *c tevir framan ó, ú, á eins hljóðar og væri k.., en tvær framan e, æ, ... sem s... skaltu kveða að því.* Undertiden findes dog Stavemaaden: Sesar, Sísero osv. — Forkortelser: *cg* = *sentígramm*, *cl* = *sentílítri*, *cm* = *sentímetri*.

D, Ð

d [djɛ:], det islandske Alfabets femte Bogstav. Det udtales i Reglen som [d], ɔ: omtrent som dansk *d*: *dagur* [da·qøǫ], *henda* [hɛn·da], *radda* [rad:a]. — I Udlyd udtales det som [t]: *rödd* [röt·], *sund* [sʏn·t]. — Det er dels kort, dels langt, se ovenstaaende Ekspl. — Det forsvinder gærne mellem *n* og *l*: *sundla* [sʏn·la], *hendla* [hɛn·(d)la], ofte ogsaa mellem *n* og Endelsen *-s*: *sunds* [sʏn·(t)s], *lands* [lan·(t)s].

ð [ɛ:ð] *(„stungið d")*, det isl. Alfabets sjette Bogstav. Det findes kun i Ind- og Udlyd og udtales omtrent som engelsk *th* i »father, mother, path«, dels som [ð]: *raða* [ra:ða], *iðn* [ɪð·n], *æðsla* [aið·sla] — dels som [þ] (i sydlandsk Udtale foran *k* og i Nordlandsk efter lukket Konsonant, ligel. i Sms. foran *h* + Vokal og i enk. andre Forb., se nærmere derom Fortalen): *blíðka* [bliþ·ga, blið·ka], *lagð* [laɣþ, laɣð], *boðháttur* [boþ·(h)audoǫ], *borðsilfur* [bor·þsɪlvoǫ]. — I Udlyd vakler Udtalen, is. i Sydlandsk, mellem stemt og ustemt: *vað* [va:ð], *heið* [hɛið, hɛiþ].

I den ældre Ortografi, indtil Njálaudgaven 1772, brugtes *d* for *ð*, men Rask fastslog Anvendelsen af *ð* i Beg. af det 19. Aarh. og nu er den trængt igennem. — Paa Vestfjordene og til Dels paa Snæfellsnes udtaler man imidlertid *d* i forskellige Forbindelser, hvor Bogsproget og det sædvanlige Talesprog bruger *ð*, saal. *brigda, sagdi, lagdi* osv. for *brigða, sagði, lagði* osv. — Her i Ordbogen ordnes *d* og *ð* uden Forskel i en og samme Række.

Forkortelser: *dag* = *dekagramm*, *dal* = *dekalítri*, *dam* = *dekametri*, *dg* = *desígramm*, *dl* = *desilítri*, *dm* = *desimetri*.

1. **dá (-s)** [dau:] n. Besvimelse, Afmagt, Kollaps: *falla í dá*, falde i Afmagt; *liggja í dái*, ligge besvimet; (om Dyr) ligge i Dvale.

2. **dá (ði)** [dau:] vt. beundre; nu omtr. udel. refl.: *dást að e-u*, beundre n-t.

3. **dá-** [dau:] bruges som Forstavelse til adj. og adv. **1.** i Bet.: meget, endnu bevaret f. Eks. i Karakteren: *dável* (fork.: *dáv.)*, meget godt (mg.). — **2.** i Bet.: temmelig, nogenlunde: *dágóður, dálítill.* I Vest-Isl. udt. denne Forstav. gærne som [dʏ], f. Eks. *dálítill* [dʏ:li·dɪdʎ]. — †**3.** slet, ilde: *dálegur*, daarlig.

dáandi (-a, -endur) [dau:andɪ, -ɛndøǫ] m.: *d. e-s*, Beundrer af n-t.

dabb (-s) [dap·] n. Søle; Griseri, tilsvinede Klæder; jfr. *dap, dammur* (Sl.).

Dabbi (-a, -ar) [dab:ɪ] m. npr. Dim. af **Davíð.**

dabla (a) [dab·la] vt. med dat. (BreiðÐ.) = **dafla.**

dað, di [dað, dɪ] (Vf.) = *það, því.* (Naar Formerne i dagl. Tale er enklitiske, og det foregaaende accentuerede Ord ender paa *m, n, r, v: við komumdi* = *við komum því, jeg mandað* = *man það, vardað* (= *var það*) *satt*, *avdi* (= *af því* = *af því*) osv. (BMÓ.). Andre Steder bliver *þ* i saadanne Forb. som oftest til [ð].)

dáð (-ar, -ir) [dau:ð] f. **1.** *(afreksverk)* Daad, Bedrift: *drýgja dáð* ¹) *(vinna afreksverk)* udføre en Bedrift, ²) *(vera starfhæfur)* være i Stand til at udføre sin Gærning: *hænurnar drýgja ekki dáð í þessum kulda* (Af.). — **2.** *(þrek, hugrekki)* Handlekraft, Mod, Kækhed: *drepa dáð úr e-m*, ødelægge el. overanstrænge en: *að þessi langi rekstur á fjenu ... drapi dað úr hverri skepnu* (JTrHeið. IV. 11). — †**3.** *(hjálp)* Hjælp, Bistand: *leiði drottinn dáða* (Vísn. 65).

dáða drengur [dau:ðadrɛiŋ·gøǫ] m. Bravkarl. *-**frýnn** [-frid·n] a. kraftig og skön: *dansi hljóðin dáðafrýn* (BóluHj. 125). **-fullur** [-fʏd·løǫ] a. daadskraftig, daadrig.

Daddi (-a, -ar) [dad:ɪ] m. npr. Dim. af *Daði* (Vf.) og *Andrjes* (Fljótsdal).

dáðgjarn [dauð·ɟa(r)dv] a. ivrig efter at udføre Bedrifter, daadlysten.

Daði (-a, -ar) [da:ðɪ] m. npr.

†**dáði (-a, -ar)** [dau:ðɪ] m. Lækkerbidsken.

dádýr [dau:di·r] n. Daadyr.

dáðkunnur [dauð·kʏn·øǫ] a. berømt af sine ædle el. store Gærninger.

daðla (döðlu, döðlur) [dað·la, döð·lo(ǫ)] f. Daddel; som förste Led i Sms., se *döðlu-*.

dáð laus [dauð·löys] a. daadløs, dorsk, uvirksom: (Ordspr.) *dáðlaus er drottinssvikari* (GJ.), Forræderen er daadløs. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Daadløshed, Dorskhed, Uvirksomhed. **-leysingi** [-lɛi·siŋɟɪ] m. Drog, Døgenigt, Usling. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. daadløs: (Ordspr.) *dáðlítill oft drjúglega lætur* (GJ.), store Ord gör sjælden from Gærning. **-magn** [-magv] n. Handlekraft. *-**menni** [-mɛn·ɪ] n. daadskraftig Mand. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdʎ, -mɪ·ɟ̊ɪdʎ] a. daadrig, virksom. *-**mæringur** [-mai·riŋgøǫ] m. gæv Mand, ædel og daadskraftig Mand.

dádofa [dau:do·va] a. indec. besvimet, bevidstløs.

daðra (a) [dað·ra] vi. **1.** *d. með rófunni*, logre med Halen. — **2.** kokettere: *d. við stúlku*, flirte med en Pige.

dáð rakkur [dauð·rahgøǫ] a. daadrig, dygtig; *(hraustur)* tapper. **-reyndur** [-rɛindøǫ] a. prøvet m. H. t. Tapperhed og Daad. **-rekki** [-rɛhɟɪ] f. Daadrighed; *(hreysti)* Tapperhed, Gævhed. **-ríkur** [-ri·gøǫ, -ri·køǫ] a. daadrig. **-semi** [-sɛmɪ] f. Dygtighed, Duelighed. *-**sveltur** [-svɛʎdøǫ] a. med udsultet Daadskraft: *dáðsveltri verksmiðju krá* (StStAndv. III. 138).

*__dáðumhróðugur__ [dau:ðøm(h)ǫoᵘ:ðøqøǫ] a. stolt af sin Styrke: *Hann settist hjá Kronussyni, d., urðu hinir sælu guðir smeykir* (Il. I. 18).

daður (-urs) [da:ðøǫ] n. **1.** *(d. hunda með rófunni)* Logren. — **2.** *(ástadaður)* Flirt, Kurmageri. **-drós** [-r-droᵘ:s] f. Kokette; (som Skældsord) Tøs, Flane. **-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. koket, tækkesyg. **-seggur** [-ǫsɛg:øǫ] m. Kurmager.

†**dáendi (-is)** [dau:ɛndɪ] n. Beundring; nu sj. undtagen i Formen *dáendis*, i Reglen skrevet og udtalt *dáindis*, s. d. O.

ᶜ **dáfall** [dau:fadʎ] n. Besvimelse, Dvale: *Hann (Jesús) sér að þeir, sem álitnir voru dauðir eru að eins í dáfalli* (HermJDulr. 109).

dáfallegur [dau:fadlɛqøǫ] a. meget smuk, ret smuk: *d. piltur;* ofte ironisk: rar, nydelig: *það var dáfalleg saga*, det var en rar (nydelig) Historie; — adv. *dáfallega*.

dafla (a) [dab·la] vi., jfr. *damla, dálpa*, ro langsomt (ASkaft.).

dafna (a) [dab·na] vi. vokse, udvikle sig; trives godt; *gera hvorki að deyja nje d.*, hverken dø el. trives, være meget slöj (om Sygdom, is. hos Kreaturer).

dafnan [dab·nan] f., se **döfnun.**

dáfríður [dau:fri·ðøǫ] a. meget smuk, ret smuk: (Ordspr.) *alt þykir elskunni dáfrítt*, Kærlighed gör blind.

daga (a) [da:qa] **1.** v. impers. intr.: *það dagar*, det dages. — **2.** vt.: *e-n dagar uppi*, en overrumples af Dagslyset (om Trolde, som ifølge Sagnet blev til Sten, hvis de ikke var naaet hjem naar Dagen bröd frem); — ogs. i overf. Bet. om en der aandelig er sakket agterud og blevet ligesom

[illegible]
Talem. [illegible] e-ð. en [illegible]
dagamunur [illegible]
dagan [illegible] dögun.
daga skifti [da:qasgɪf·dɪ] npl. **1.** Bytten Dage: *hafa d. við drottin,* bytte Dage med [illegible] *að* [illegible] Sp. 3). — **2.** Forskel m. H. t. Dage: *það eru d. að e-u,* n-t er ikke ens alle Dage. **-tal** [-ta:l] n. **1.** Dagetal, Antal Dage: *að dagatali,* med et vist Antal Dage. — °**2.** Vægkalender. **-trú** [-tru:] f. Tro paa bestemte (held- el. uheldbringende) DagesE genskaber. **-verð** [-vɛr·ð] n. Dagspriser.

dag batnandi [illegible] a. **1.** [illegible] bliver bedre (raskere) Dag for Dag: *veðrið (sjúklingurinn) fer d.* — **2.** [illegible] *batnandi* (JThMk. 60). **-baugur** [-böy·qoɐ] m. (astr.) Dagbue, Dagcirkel. **-blað** [-bla·ð] n. Dagblad, Avis. **-blik** [-blɪ·k] n. Daggry. **-blinda** [-blɪnda] f. Dagblindhed, Nyktalopi. **-blindur** [-blɪndoɐ] a. dagblind. **-bogi** [-boi·jɪ] m. (astr.) Dagbue. **-bók** [-bou·k] f. Dagbog: *d. skips,* Skibsjournal (i mere enkel Form end *leiðarbók).* **-bókarhald** [-bou·gaɐ-(h)al·t, -bou·kaɐ-] n. det at holde Dagbog; *(á skipi osfr.)* Journalføring (paa et Skib el. desl.). **-brestur** [-brɛsdoɐ] m. (Vf.) begyndende Ebbe fra omkr. Kl. 10 Formiddag til omkr. Kl. 5 Eftermiddag, jfr. *brestur.* **-dómar** [-dou·maɐ] mpl. løse og ugrundede Domme, smaalig Kritik. **-draumur** [-dröy·moɐ] m. Dagdröm, Drömmeri. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Drikkelag om Dagen. **-far** [daɣ·fa·r] n. **1.** *(breytni)* Opførsel, Vandel. — **2.** Rejsen om Dagen: *fara dagfari og náttfari,* rejse baade Nat og Dag. **-farsgóður** [-faɐsgou·ðoɐ] a. omgængelig, hæderlig i sin Vandel. **-fátt** [-fauht] an.: *e-m verður d.,* en overrumples af Mørket. **-ferð** [-fɛrð] f. een Dags Rejse. **-fiðrildi** [-fɪðrɪldɪ] n. (zool.) Sommerfugl, Dagsværmer. **-fluga** [-flʏ·qa] f. Døgnflue (ephemeron). **-flæður** [-flai·ðoɐ] fpl. Flod om Dagen (LFR. III. 158). **-fælinn** [-fai·lɪn] a. bange om Dagen. **-för** [-fö·r] f. — **dagferð.**

dagga (a) [dag:a] vi. dugge: *á páskadag ef lítt daggar* (JÁÞj. II. 565).

dagganga [daq·gauŋga] f. **1.** *(ganga á degi)* Dagvandring, Dagsrejse til Fods. — **2.** *d. himintungla,* Himmellegemernes daglige Bevægelse.

daggar [dag:aɐ] gen. af **dögg.** **-dropi** [-r-dro:bɪ, -dro:pɪ] m. Dugdraabe.

daggarður (-s, -ar) [dag:arðoɐ] m. Dolk.

daggar kúfur [dag:aɐku:voɐ] m. daarlig, ussel Hat (Af.). **-mark** [-r-maɐ·k] n. Dugpunkt (BSSjL.). **-skær** [-ɐ-sɡai:r] a. klar som Dug.

daggasamt [dag:asaɱt, -samt] an. fugtigt Vejrlig: *Var d. um vorið* [illegible]

daggblaðka [dak·blaþga, -blaðka] f. (bot.) Lovefod (alchemilla).

daggeisli [daq·ɡɛislɪ] m. Dagstraale.

dagg fall [dak·fadʎ] n. Dugfald. **-perla** [-pɛrdla] f. Dugperle.

dag hlið [daɣ·(h)ʎɪ·ð] f. (astr.) Dagside, den belyste Side. **-hreyfing** [illegible] **-hvörf** [illegible] npl. Nattens Frembrud.

-dagi (-a, -ar) [dai·jɪ, da·qaɐ] m. (jfr. *dagur)* kun som Afl.end. f. Eks. [illegible]

dag kaup [daɣ·köy·p] n. Daglön. **-langur** [daq·lauŋgoɐ] a. som varer hele Dagen; — an. *daglangt* som adv.: hele Dagen, fra Morgen til Aften: [illegible] *Seiluhrepp* (GKonÆf. 252). **-lát** [-lau·t] npl. — **daglæti.** **-laun** [-löy·n] npl. Daglön. **-launamaður** [-löynama:ðoɐ] m., **-launari** [-löy·narɪ] m. Daglejer. **-legur** [-lɛqoɐ] a. daglig: *dagleg störf,* daglige Arbejder, løbende Forretninger; — adv. *-lega.* **-leið** [-lɛi·ð] f. Dagsrejse. **-lengis** [-lɛiŋɟɪs] adv. Dagen lang, hele Dagen. °**-lína** [-li·na] f. Skillelinie mellem Dag og Nat: *dugvana á daglínu dettur nóttin köld* (JÞorl. 2. 93). **-ljós** [-ljou·s] a. daglys, lys som Dagen, som kan ses om Dagen: (Ordspr.) *fáir eru draugar dagljósir* (GJ.), ved Dagens Lys er de fleste Genfærd usynlige. **-lúinn** [-lu·ɪn] a. træt af Dagens Arbejde. **-læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] npl.: *dreyma fyrir daglát(un)um,* drömme for de næste Dages Begivenheder. **-mál** [-mau·l] npl. Klokken 9 f. M.

dagmála glan [daq·maulagla:n] n. (VSkaft.), **-glenna** [-glɛn:a] f. det at det klarer lidt op om Formiddagen (ved 9-Tiden) (anses for at bebude Regn om Eftermiddagen) (Sl., Af.). **-skeið** [-sɡɛi:ð] n. Tiden henved Kl. 9 f. M. **-staður** [-sda:ðoɐ] m. det Sted som Solen staar over Kl. 9 Form.

dágóður [dau:gou·ðoɐ] a. *(einkar góður)* meget god; *(allgóður)* ret god.

dag peningar [daɣ·pɛ·niŋgaɐ] mpl. Dagpenge, Diæter. **-peningatrygging** [-peniŋgatrɪɟ:iŋk] f. Pengehjælp (i Sygekasser). **-ráð** [daq·rau·ð] n. gunstig Lejlighed: *móðir hennar beið betra dagráðs* (hendes Moder ventede paa en heldigere Lejlighed) *og vonaði eftir sigri, þegar framliðu tímar* (ÞGjUf. 96). °**-ráðsleitni** [-rauðslɛihdnɪ] f. Opportunisme. °**-ráðsmaður** [-rauðsma:ðoɐ] m. Opportunist. **-renning** [-rɛn·iŋk] f. Daggry. **-roði** [-ro·ðɪ] m. Morgenrøde. **-róður** [-rou·ðoɐ] m. een Dags Roen. **-sanna** [daɣ·san·a] a. indec. sand som Dagen, den rene og skære Sandhed, soleklar: *það er d.* **-sannur** [-san·oɐ] a. sand som Dagen, soleklar.

dags birta [daɣ·sbɪɾda] f. Dagslys, Dagens Lys. †**-brjef** [-brjɛ·v] n. Lejdebrev (Hist. 3, 230). **-brún** [-bru·n] f. Daggry.

°**dag sefi** [daɣ·sɛ·vɪ] m. Blikstille. **-sekt** [-sɛɣt] f. Dagmulkt. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. datere: *d. fyrir sig fram,* antedatere; — pp. *dagsettur,* dateret: *d. í dag,* af Dags Dato. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Datering. **-sett** [-sɛht] an.: *það er d.,* Dagslyset er borte af Himlen, Solen er gaaet ned. **-setur** [-sɛ·doɐ, -sɛ·toɐ] n. Dagslysets Ophør, Solnedgang. **-setursskeið** [-sɛdoɐsɡɛi:ð, -sɛtoɐ-] n. Tiden ved Dagslysets Ophør.

°**dagsheimur** [daɣ·s(h)ɛi·moɐ] m. (egl. Dagens Verden) Øst.

dag sigling° [daɣ·sɪgliŋk] f. een Dags Sejlads. **-sýslan** [-sislan] f. dagligt Arbejde. °**-skiftakalda** [-sɟɪfdakal·da] f. Andendagsfeber. **-skíma** [-sɟi·ma] f. Dagslys, Dagslysning. **-skortur** [-sgoɐdoɐ] m. Dagskort, det at Dagen(e) ikke slaar til: (Ordspr.) *svinnum verður d.* (GJ.), for de forstandige er Dagen ikke lang nok. **-skrá** [-sgrau·] f. Dagsorden, ogs. i overf. Bet.: *vera á d.,* være paa Dagsordenen, paa Tapetet. **-skær** [-sɟai·r] a. lys som Dagen. **-slátta** [-slauhda] f. Dagslæt, et Stykke Græsmark, hvoraf en enkelt Person kan afmeje Græsset paa een Dag; brugt som Maal: man skelner mellem 2 Slags, *vallardagslátta,* 8100 Kvadratalen, ca $^{8}/_{25}$ ha., og *engjadagslátta,* 14400 Kvadratalen (lidt over 1 Tønde Land, 14000 Kvadratalen), ca $^{57}/_{100}$ ha. **-sláttumaður** [-slauhdoma:ðoɐ] m. Hoslætskarl, der slaar en *dagslátta* paa een Dag.

dagsljós [daɣ·sljou·s] n. Dagslys.

dagslóð [daɣ·slou·ð] f. de sidste Levninger af Dagslyset: *það var ekki eftir nema seinasta d.; það sjást ofurlitlar dagslóðir niður við hafið* (Nl., Sch.).

dags mark [daɣ·smaɐk] n., sædv. i pl. *-mörk:* **1.** *(hnúkar o. a., sem sólargangur er miðaður við)* bestemte Fjældspidser el. andre letkendelige Steder i Synskresen, som benyttes til Tidsbestemmelse, idet man har mærket sig det Klokkeslæt, da Solen staar lige over dem. — **2.** *(ákveðinn tími dags)* et bestemt Tidspunkt om Dagen, Klokkeslæt. — **3.** *(eykt)* ottende Del af et Døgn, 3 Timer; Navnene paa *dagsmörk* er: *rismál* el. *miður morgunn* Kl. 6, *dagmál* Kl. 9, *hádegi (miðdegi)* Kl. 12, *nón* Kl. 3, *miðaftann* Kl. 6, *náttmál* Kl. 9, *miðnætti (lágnætti)* Kl. 12 Midnat, *ótta* Kl. 3, s. d. O. Tidspunktet midt i mellem 2 *dagsmörk* angives ved *jöfnubáðu,* f. Eks. *jöfnubáðu miðsmorguns og dagmála,* Kl. 7½; *stund til dagmála,* Kl. 8, *stund af dagmálum (hallandi dagmál)* Kl. 10 osv. °**-móðir** [-mou·ðɪɐ] f. Nat. **-munur** [-mʏ·noɐ] m. en Dags Forskel. **-mörk** [-möɐk] npl. se **dagsmark.**

dag starf [daɣ·sdarv] n. Dagsarbejde. **-stimpill** [-sdɪɱbɪdʎ, -sdɪmpɪdʎ] m. Datostempel. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. **1.** Morgenstjærne. — °**2.** Sol. **-stofa** [-sdo·va] f. Dagligstue. **-stríð** [-sdri·ð] n. Døgnstrid: *hið pólitíska d.* **-stund** [-sdʏnt] f. †**1.** *(stund dags)* Time. — **2.** *(heill dagur)* en Dags Tid. **-stæður** [-sdai·ðoɐ] a. **1.** *(daglegur)* daglig, Hverdags-: *dagstæð tíðindi.* — **2. a.** som ender paa samme Ugedag: *i dagstæða viku,* lige en Uge. — **b.** hel, samfuld, udslagen: *Jeg hef nú í dagstæða tvo sólarhrínga* [illegible] (JThMk. 127). **-sveifla** [-svɛibla] f. daglig Amplitude (BSSjL.).

dags verk [daɣ·svɛɐk] n. Dag(s)værk. **-þeyr** [-þɛi·r] m. Morgenvind.

†**dagtíðir** [daɣ·ti·ðɪɐ] fpl. Gudstjæneste om Dagen.

dagur (-s, dat. degi, -ar, dat. dögum) [da:qoɐ, daɣ·s, dɛi:jɪ, da:qaɐ, dö:qom] m. **1.** Dag (som Mods. til Nat): (Ordspr.) *dag skal að kvöldi lofa, en æfi að endalykt* (GJ.), man skal ej rose Dagen, för Aftenen kommer; *það birtir (lýsir) af degi,* Dagen gryr, det dages; *á daginn,* om Dagen; *með (fyrir) dag,* ved (för) Daggry; *árla, snemma dags,* tidlig paa Dagen; *síðla dags,* sent paa Dagen; *degi hallar,* Dagen hælder, lider; [illegible] ud paa Dagen. *hann hjelt þar kyrru fyrir um daginn (þann dag),* han blev der den Dag (Dagen over); (Talem.) *e-ð er deginum ljósara,* n-t er soleklart. — **2.** Dag (om en enkelt Dag i Mods. til andre): **a.** i forsk. Forb.: *(allan) liðlangan daginn,* den udslagne Dag; *í allan dag,* hele Dagen; *tvisvar á dag,* 2 Gange om Dagen; *í gær(dag),* i Gaar; *í fyrra dag,* i Forgaars; *á dögunum, (hjerna) um daginn,* forleden Dag, forleden, for nogle Dage siden; *á öðrum degi þar frá,* anden Dagen efter; *hinn daginn,* i Overmorgen; *dag af degi, dag frá degi, dag eftir dag, dag fram af degi,* fra Dag til Dag, Dag efter Dag; *dags daglega,* hver (evige) Dag; *dög(un)um saman,* flere Dage i Træk, i Dagevis; *daginn út og daginn inn,* Dag ud og Dag ind; *dögunum oftar,* gentagne Gange, Gang paa Gang; *það er liðinn d. og vika síðan,* der er Aar og Dag siden (det skete); *það verður nú d. og vika þangað til,* der vil løbe meget Vand i Stranden inden det sker; *e-ð mun bíða báða dagana,* der vil blive to Söndage i en Uge, för det sker; *(þó) alla daga,* dog i alt Fald; *hann er alla daga vís til þess,* det kan man altid vente sig af ham; *á deyjandi degi,* paa Dødslejet. — **b.** i juridisk Sprog: *setja e-m dag,* indstævne en til at møde (for Retten) paa en bestemt Dag: *Daða náði hann ekki, en setti honum dag, þá er liði á sumarið* (Eimr. XVII. 92). — **c.** om Fremtiden i Ordsprog og lign. Forb.: *þá koma dagar og þá koma ráð,* kommer Tid, kommer Raad; *seinna* (el. *seint) koma sumir dagar og koma þó,* jfr. den ler bedst, som ler sidst. — **d.** m. H. t. Glæde, Lykke el. Ulykke i Livet: *sjá aldrei glaðan dag,* aldrig se en glad Dag; *eiga góða daga,* have gode Dage; *halda (gera) sjer glaðan (góðan) dag,* göre sig en glad Dag, more sig; *góðan dag(inn)!* god Dag! — **e.** i overf. Bet.: Lys: *koma mun á daginn,* det vil komme for Dagen, det vil vise sig; *það kom á daginn fyrir hann,* det skulde da ogsaa hændes ham; *nú er það komið á daginn,* nu er det kommet for Dagen. — **3.** *(líf)* Dage, Liv, Tid, spec. med Henblik til en Fyrstes el. bekendt Mands Samtid: *á dögum* (el. *um daga) Gorms gamla,* i G. den Gamles Tid; *eftir minn dag,* efter min Død; *ráða e-n af dögum,* dræbe en; *um dagana,* i ens Levetid: *hann hefur farið víða um dagana,* han har været mange Steder i sit Liv. — **4.** i Sms.: *regndagur, sólskinsd., heillad., brúðkaupsd.* osv. — om Ugedage og Fester: *mánudagur, hvítasunnud.* osv. — **5.** npr. *Dagur,* Dag.

dag vaxandi [daq·vaɣsandɪ] a. tiltagende hver Dag, stedse voksende. †**-veljari** [-vɛljarɪ] m. Dagvælger, Astrolog. †**-verðarmál** [-vɛrðarmau:l] n. Frokosttid. †**-verður** [-vɛrðoɐ] m. Frokost, Davre, jfr. *dögurður.* **-verk** [-vɛɐk] n. = **dagsverk.** **-versnandi** [-vɛsnandɪ] ppr. som forværres Dag for Dag. **-vextir** [-vɛɣsdɪɐ] mpl. Dagrenter. **-villur** [-vɪdloɐ] a. som tager fejl af Dagen. **-vinna** [-vɪn·a] f. Dagsarbejde. **-vöxtur** [-vöɣsdoɐ] m. daglig Vækst, jævnt fremadskridende Vækst: *kálfurinn óx dagvöxtum* [illegible] †**-þing** [illegible] **dagþingan.**

-þinga (a) [-þiŋga] vi. dagtinge, forhandle, underhandle. **-þingan** [-þiŋgan] f. Dagtingning, Raadslagning, Underhandling. **-þrota** [-þro·da, -þro·ta] a. indec. som Dagen glipper for, som bliver overrasket af Morket paa Rejse: *hann varð d.*, Dagen slog ikke til for ham, han blev overrasket af Morket.

ᶜ **dáhrif** [dau:hr̥ɪ·v] npl. hypnotisk Suggestion (ÁBjSál. § 108).

dáindis [dau:ɪndɪs] g. sg. af †*dáindi* (jfr. *dáendi*), Herlighed, bruges som adv. for at forstærke et Adjektivs el. Adverbiums Betydning (ofte ironisk); det skrives ofte sammen med det folgende Ord: *d.laglegur*, ganske kön, ret pæn; *þú ert dáindisfjelegur fugl*, du er en net en.

dá(i)ndis maður [dau:ɪndɪsma:ðøɐ, daun·dɪs-] m. Dannemand, brav Mand. **-menska** [-mɛn·sga] f. Retskaffenhed, Redelighed.

1. **Dáinn (-ins)** [dau·ɪn] m. Benævnelse paa en Dværg: *Dáins fley*, Digt, Poesi.

2. **dáinn** [dau:ɪn] pp. af **deyja.**

dáins boð [dau:ɪnsbo:ð] n. Dodsvarsel. **-fylgja** [-fɪl·ɟa] f. en afdods Aand som *fylgja*, s. d. O.

†**daktila (-u, -ur)** [daχ·tɪ·la] f. Daddel.

1. **dala (dölu, dölur)** [da:la, dö:lø(ɐ)] f. *(dæld)* Bule.

2. **dala (a)** [da:la] **1.** vt. *(setja dæld í)* bule. — ?**2.** vi. *(lækka)* dale: *vera má, að dugur vor se mjög tekinn að d.* (MJJAr. 86).

dala blóm [da:lablo·:m] n. Dalblomst. **-drag** [-dra:ɣ] n., oftest i pl. *-drög*, Dalstrøg. **-drumbur** [-drʏm·bøɐ] m. kluntet og hoven Bonde fra en Dalbygd, Bondetamp. **-dæld** [-dail·t] f. Dalsænkning.

dálaglegur [dau:laqlɛqøɐ] a. ret kon, ganske nydelig. — bruges iron. i mods. Bet.: mindre fin: *Er það dálaglegt dæmi þess, hvaða sóðanar sálirstarnir gátu tekist í hendur að vera* (ÁBjH. 218).

dala jörð [da:lajör·ð] f. Jord i en Dal, is. i en Bjærgdal: *á dalajörðum verður ekki heimtuð sama ásetning, sem á grasajörðum. Á dalajörðum er það beitin, sem er aðalatriðið* (Alþ. '11, B., II. 1557). **-kot** [-ko:t] n. lille Gaard i en Afdal. **-kul** [-kʏ:l] n. kold Luftning, der stryger gennem en Dal.

dalakútur [da:laku:døɐ, -ku:toɐ] m. lille Tonde fuld af Penge (is. om en nedgravet Skat).

dala læða [da:lalai:ða] f., †**-læði** [-lai:ðɪ] n. Mosebryg, Jorddamp, let Taage; — ogs. Taagebælte i en Fjældskrænt (Hún.). **-maður** [-ma:ðøɐ] m. Person fra *Dalasýsla*. **-mál** [-mau:l] n. Sprog, som det tales i Dalene, ɔ: rent Sprog. **-sýsla** [-sis·la] f. npr. Syssel paa Vestlandet.

dalatal [da:lata:l] n. Antal Dalere, Penge.

ᶜ **dálaus** [dau:löys] a. blasert.

dala vella [da:lavɛd·la] f. (ASkaft.) = **dalalæða. -vötn** [-vöhtv] npl. Dalsøer, mindre Indsøer i en Dalstrækning.

dal bygð [dal·bɪqð, -bɪgþ] f. Bygd i en Dal. **-byggi** [-bɪɟ·ɪ] m. Dalbo, Beboer af en Dal. **-bót** [-boᵘ·t] f. **1.** Sænkning i Tærrenet i en Bjærgside, udfra en Dal *(= hvammur, vik)*; *(stór d.)* Sidedal: *hvergi sjást þar hringmyndaðar dalbætur* (ÞThLýs. I. 251). — **2.** (Ai.) = *dalbotn.* **-botn** [-bohtv] m. Dalbund, Enden af en Dal, den inderste Del af en Dal. **-búi** [-bu·ɪ] m. = **dalbyggi. -drag** [-dra·ɣ] n. = **daladrag.**

†**dálegur** [dau:lɛqøɐ] a. daarlig, ussel, slet, elendig.

dá leiða [dau:lɛi·ða] vt. hypnotisere. **-leiðandi** [-lɛi·ðandɪ, -ɛndøɐ] m. Hypnotisør. **-leiðsla** [-lɛiðsla] f. Hypnotisme, Hypnotisering. ᶜ **-leiðslulegur** [-lɛiðsløle:qøɐ] a. hypnotisk.

dáleiki [dau:lɛiɟɪ, -lɛiꞔɪ] m., oftest i pl. *dáleikar*, Fortrolighed, Familiaritet: *vera í dáleikum við e-n*, staa paa meget god Fod med en.

ᶜ **dáleysi** [dau:lɛisɪ] n. Blaserthed.

dal flæmi [dal·flai·mɪ] n. större Dalstrækning. **-gola** [-go·la] f. kold Luftning fra en Dal. **-gróf** [-groᵘ·v] f. Dalsænkning. **-grund** [-grʏnt] f. Dalslette med haard Jordbund. **-hvapp** [-χwahp, -kvahp] n. Dalsænkning: *svæði þetta eða grunna d. er vítt ummáls* (Safn V. 4. 8).

dálítill [dau:li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ, (Vf.) dʏ:li·dɪdʎ] a. lille, lillebitte: *dálítið af e-u*, en lille Smule af n-t; *þó dálítið*, ikke saa lidt.

dálkabruðningur [dauʎ·gabrʏð·niŋgøɐ, daul·ka-] m. kogte og hakkede Fiskeben.

dálk bein [dauʎ·kbɛi·n, daul·k-] n. Læggeben. **-megin** [-g-mɛi·jɪn] adv. *(á fiski)* paa Rygbenssiden (LFR. III. 20).

dalkorn [dal·ko(r)dv] n. en lille Dal.

dálkstirtla [dauʎ·ksdɪɐ·dla, daul·k-] f. Halen af en Fisk (is. afpillet) med Rygraden.

dálkur (-s, -ar) [dauʎ·gøɐ, daul·køɐ] m. **1.** *(hryggur í fiski)* Rygrad i Fisk (paa Nl. og Af. hele Rygsöjlen, paa Sl. Halehvirvlerne); — *láta geta á dálk*, løfte en afpillet Rygrad et Øjeblik i Vejret og lade en anden gætte, hvormange Ribben der er paa. — **2.** (i overf. Bet.) *daufur í dálkinn:* [1]) *(í illu skapi)* i daarligt Humør, forstemt, slukøret; [2]) *(tregur og aðgerðalítill)* slov og uvirksom: *verst er að stjórnin er nokkuð dauf í dálkinn* (JSBr. 160). — **3.** *(í bók, blaði)* Kolumne i en Bog, Spalte. — **4.** *(í banka osfr.)* Folio (i en Bank osv.): *taka við peningum á dálk*, modtage Penge paa Folio. — †**5.** *(feldardálkur)* Brosche, lang Naal. — †**6.** *(hnífur)* Dolk.

dal kvísl [dal·kvisʎ] f. Forgrening af en Dal. **-kvos** [-kvo·s] f. Dalsænkning.

1. **dalla (döllu, döllur)** [dad·la, död·lø(ɐ)] f. (Eyf.) = **dallur.**

2. **dalla (a)** [dad·la] vi. (Eyf.) = *daðra: d. við kvenmann.*

dal land [dal·lant] n., **-lendi** [dal·lɛndɪ] n. Dalstrækning.

dallur (-s, -ar) [dad·løɐ, dad·laɐ] m. **1.** Bøtte, mindre Trækar, is. til at gemme Sobemad i: *yfir döllunum og ólekjunni hafði Guðrún ótakmarkað einvaldsdæmi* (JThPs. 57). — **2.** *(öskjur)* en lille Æske af Træ med Laag til Smör el. Fedevarer *(kæfa, flot* el. andet) (Nl.). — **3.** *(ljelegt skip)* daarligt Skib el. Baad, Plimsoller.

dal læða [dal·lai·ða] f., **-lægja** [dal·lai·ja] f. = **dalalæða.**

†**dalma dika** [dal·madɪ:ga, -dɪ:ka], **-tika** [-tɪ:ga, -tɪ:ka] f. en Slags (katolsk) Messehagel (ÁM. 226 b, 8vo).

ᶜ **dal nauð** [dal·nöy·ð] f., **-neyð** [-nɛi·ð] f. (egl. Buens Tvang) Haand *dysjað síðan af dalneyðar kvistum* (JÁGát. I. 58).

dálp (-s) [dauʎ·p, daul·p] n. sagte Bevægelse op og ned.

dálpa (a) [dauʎ·ba, daul·pa] vt. og vi., jfr. *damla, dapla*, röre el. bevæge sagte op og ned: *dálpa í árinni*, ro sagte; *d. í feninu*, sprælle i Dyndet, anstrænge sig forgæves for at komme op af et Morads; *svo sem brimvilt skepna dálpar annað til en annað frá landi* (JMPísl. 108); *fuglinn dálpar vængjunum*, Fuglen bevæger Vingerne (Vf.); (Ordspr.) *sjaldan er fluga í feigs mat, nema dauð dálpi* (GJ.), sjælden er Flue i fej (ɔ: som skal do) Mands Mad, med mindre den doende spræller; *þegar e-ð á dálpar*, naar det mindste Uheld stoder til.

ᶜ **dalrjúpa** [dal·rju·ba, -rju·pa] f. Dalrype (lagopus subalpinus).

dals barmur [dal·sbarmøɐ] m. Dalbryn. **-botn** [-bohtv] m. = **dalbotn. -drag** [-dra·ɣ] n. (jfr. *daladrag*) Begyndelsen og Enden af en Dal, inden den bliver dyb; en grund Sænkning imellem Bjærge. **-hlíð** [-(h)ʎi·ð] f. Dalskraaning.

dal skál [dal·sgau·l] f. Dalrunding. **-skora** [-sgo·ra] f. Dalkloft. **-skvompa** [-sgvoᵘ·ba, -sgvompa] f. lille Dal.

dalsmynni [dal·smɪn·ɪ] n. Aabningen af en Dal.

dals virði [dal·svɪrðɪ] n. Værdien af en Daler. **-þungi** [-þuŋɟɪ] m. Tyngden af en (Species) Daler, 2 Lod Solv.

dáltið [dauʎ·dɪð, daul·dɪð] = *dálítið*, se **dálítill.**

1. **dalur (-s, -ir)** [da:løɐ, dal·s] m. **1.** Dal: *á dalinn*, oppe over Enden af Dalen, for Enden af Dalen: *hann tekur nú gímu á dalinn* (Breiðd.); (Talem.) *láta dal mæta hóli* (egl.: lade Fordybningerne falde sammen med Ujævnhederne), betale lige for lige; *mikilsháttar menn og hugumstórir þóttust ekki halda sæmd sinni, nema því að eins, að krókur kæmi móti bragði og dalur móti hól* (Eimr. XVIII. 88); *það líður um dal og hól*, det gaar over Stok og Sten, det gaar glat og uden Hindring. — **2.** *(bóla)* Bule (spec. paa Metal), jfr. *dala.* — **3.** pl. *Dalir* npr. **a.** fælles Betegnelse for flere Dale, der danner *Hvammsfjörður's* Opland. — **b.** i Sms. ogs. om andre Dale, f. Eks. *Skagafjarðardalir*, jfr. *Símon Dalaskáld.*

2. **dalur (-s, -ir)** [da:løɐ, dal·s] m. (= *ríkisdalur*) Daler; — i overf. Bet.: *sljettur d.*, Lussing.

3. ***dalur (-s** og **-ar, -ir)** [da:løɐ] m. Bue; — nu vistn. kun udenfor det digteriske Sprog i Udtrykket: *það fer að harðna á dalnum*, Buen bliver mere spændt, Situationen bliver mere kritisk.

dalverpi [dal·vɛɐbɪ] n. en lille snæver Dal.

dá læti [dau:lai·dɪ, -lai·tɪ] n. öm Kærlighed, Forgudelse, Forkærlighed: *hafa d. á e-m*, vise en öm Kærlighed, forgude, göre megen Stas af en (ofte med Bibetydning af at vedkommende bliver forvænt el. forkælet derved): *hún hefur mikið d. á barni sínu*, hun forguder sit Barn; *hún hefur einkum d. á því, sem útlent er*, hun har Forkærlighed for (gör is. Stas af) hvad der er fremmed. **-lætisspilling** [-laidɪsbɪd·liŋk, -lait-] f. Forvænnelse.

?**dama (dömu, dömur)** [da:ma, dö:mø(ɐ)] f. Dame.

dáma (a) [dau:ma] v. impers.: *mjer dámar ekki*, n-t smager (behager) mig ikke; *nú ætlar mjer ekki að dáma*, nu synes jeg det gaar altfor galt; *mjer dámar nú ekki draflaskyrið*, d. s.; *d. vel*, smage godt; — pp. *dámaður*, som smager el. luger af n-t.

dámagn [dau:magv] n. hypnotiserende Kraft.

dámgast [daum·gast] vrefl. = **dangast.**

dámgóður [daum·goᵘ·ðøɐ] a. som har en god Smag el. Eftersmag, velsmagende.

daml [dam·l] n. (jfr. *dafla, dálpa*) sagte Bevægelse af Aarerne, sagte Omrören, jfr. 2. *damla.*

1. **damla (dömlu, dömlur)** [dam·la, döm·lø(ɐ)] f. en Klat el. lille Kærning *(skaka)* friskkærnet Smör (Sl., Nl.).

2. **damla (a)** [dam·la] vi. og vt. **1.** = *dálpa.* — **2.** *(gutla hægt í e-u)* röre omkring i Mælk el. andre flydende Sager; — spec. om Kærnen; — ogs. om Dynd, Sne osv.: *hann er að d. hægt í snjó* (ÓDavÞul. 333). — **3.** vt. give en et lille Slag: *Guð skekur oss og damlar oss með sinni krossbullu hjer í heimi* (Gl. Præken cit. af ÓDav.).

dám legur [daum·lɛqøɐ] a. som ser godt ud: (Ordspr.) *það dregur sig saman, sem dámlegt er* (GJ.), hvad der ser godt ud, søger det könne. **-líkur** [-li·gøɐ, -li·køɐ] a. med lignende Smag, lignende: (Ordspr.) *það dregur sig saman, sem dámlíkt* (el. *-líkast*) *er*, Krage søger Mage.

dammtafl [dam·tabʎ] n. Brætspillet Dam.

1. **dammur (-s, -ar)** [dam:øɐ, dam·s] m. **1.** *(tjörn, einkum gerð með stíflu)* Dam. — **2.** *(votengi, sem flæðir á vetrum)* en sid, fugtig Eng, som oversvömmes om Vinteren. — **3. a.** megen Væde: *engjarnar eru versti bölvaður d.*, Engene er forbandet fugtige. — **b.** gennemvaade Klæder: *fara úr dammnum*, tage de vaade Klæder af (Sl.).

2. **dammur (-s)** [dam:øɐ] m. (Brætspillet) Dam.

?**dampa (a)** [daᵘ·ba, dam·pa] vi. dampe.

?**dampi (-a, -ar)** [daᵘ·bɪ, dam·pɪ] m. Damp. ?**dampur (-s, -ar)** [daᵘ·bøɐ, dam·pøɐ] m. **1.** *(gufa)* Damp. — **2.** *(gufuskip)* Damper.

dámur (-s) [dau:møɐ, daum·s] m. Smag: *draga dám af e-u*, smage af n-t; overf.: komme til at ligne: *hvað dregur dám af öðru* (GJ.), alting faar Smag af sine Omgivelser, Øllet smager gærne af Tønden; *hver dregur dám af sínum sessunaut*, jfr. sig mig hvem du omgaas, saa skal jeg sige dig hvem du er.

Dana konungur [da:nako:nuŋgøɐ] m. Konge til Danmark, den danske

Konge. †**-lög** [illegible] n. 1. Danelagen i England. — 2. [illegible] Danske Lov.

dánar [dau:nar-] gen. sg. af. *†dán* el. *†dauði* Døds-. **-arfur** [-r-arvoꝗ] m. Arv efter en afdød. **-auðkenni** [-ɔ:ð- ɪ] n. Dødstegn. **-bú** [-bu:] n. Dødsbo. **-dagur** [-da:qoꝗ] m., **-dægur** [-dai:qoꝗ] n. Dødsdag. **-dómur** [-do:moꝗ] m. Dødningeret. **-fje** [-ɟɛ:] n. Efterladenskaber. **-fórn** [-fo:rdn] f. Dødningeoffer. **-gjafþegi** [illegible] m. Donatar. **-gjöf** [-ɟö:v] f. testamentarisk Gave, Legat, Arvegave. **-heimur** [illegible] m. Dødningeverden. **-jurt** [-r-jʏrt] f. Dødningeplante, Blomst, der plantes paa Gravsteder el. symboliserer Døden. **-leikur** [-lei:goꝗ, -lei:koꝗ] m. Leg til Ære for en afdød. **-skýrsla** [illegible] f. Dødsberetning. **-skrá** [-sgrau:] f. Dødsliste; (*mitdánskrá*) Dødsannonce. **-vottorð** [-r-vɔhdɔrð] n. Dødsattest.

Dana veldi [da:navɛl·dɪ] n. det danske Rige. **-virki** [-vɪɾ·ɟɪ] n. Dan(n)evirke.

†**dand(h)ala belti** [dan·dalaɛl·dɪ, dan·tala-] n. Bælte, med vedhængt Baand el. Smykker(?): *með fangarð og* [illegible] (ÓDav. Pal. 192). **-hempa** [-hɛm·pa] f. [illegible], ærmeløst Skjørt, Kappe for Mænd. **-skapur** [-sga:boꝗ, -sga:poꝗ] m. Logren, Kryben. **-skraf** [-sgra:v] n. [illegible] Tale, Vrøvl.

dand(h)alast (a) [dan·dalast, dan·tal-] vrefl. dingle som en Hale bagefter en. [illegible] Bet. 1. [illegible] (som Halen) i Hælene (el. Skørterne) paa en, stadig følge en; — med Bibetydning af at krybe el. smigre for en: [illegible] — 2. [illegible] *döllum* (EKvG. 111). — 3. (*fara einsamall*) luske alene omkring.

†**dand(h)ali** [dan·da·lɪ, dan·ta·lɪ] m. Støj, Larm (Sch.).

dándi [daun·dɪ], **dándis** [daun·dɪs] se **dáindis.**

†**dandimaður** [dan·dɪma:ðoꝗ] m. Dannemand.

†**dándimannstail** [illegible] = **dánumannstail.**

dandóa (a) [illegible] 1. [illegible] — 2. (*daðra*) kokettere: *d. við e-n* (Breiðd.).

dangast (a) [dauŋ·gast] vrefl. trives, vokse til; (*fitna*) blive tyk og fed.

dangl (-s) [illegible] n. [illegible] *hestana með svipum eða fótum vill hann ekki hafa* (Lögr. '15, 51, Sp. 1.).

dangla (a) [illegible] vt. 1. [illegible] — 2. (*dingla fram og aftur*) svinge frem og tilbage: *dentinn láta drósir frí d. þessum sveitum í* (Guðm. Bergþ. cit. af ÓDavVik. 138); — [illegible]

1. **Dani (-a, -ir)** [da:nɪ] m. en Dansker; pl. *Danir*, de Danske, Danskerne, †Danerne; skal ofte paa Dansk oversættes med »Danmark«, da man paa klassisk Islandsk i Mods. til Dansk aldrig anvender Landets Navn for at betegne Nationen: *hvað Danir vilja . . .*, hvad Danmark vil osv.

2. **Dani (-a, ar)** [da:nɪ] m. npr. Dim. af *Daniel* (Vf.).

danka (a) [illegible] *láta e-ð d.* el. *dankast (sem má)*, lade n-t gaa som det kan; — refl. *dankast* spec. (= *dingla*) sveje frem og tilbage paa Hesten (Sch.).

Danmörk (-merkur) [illegible] Danmark.

dans (gen. ds., pl. **-ar**) [dan·s] m. 1. Dans: *þar voru dansaðir ýmiss konar dansar.* — 2. (*það að dansa*) Dans, Dansen: *skemta sjer við dans;* — *dansinn dunar*, Dansen larmer; *stíga d.*, træde Dansen: (Ordspr.) *d. er gárunga glys* (GJ.), Dans er de letsindiges Lyst. — 3. (*danskvæði*) Dans, Folkevise, hvorefter der danses. — 4. i overf. Bet.: *komast í krappan d.*, komme i en vanskelig Situation: (Ordspr.) *oft kemst sá í krappan d., sem ekki leitar fyrir sjer*, den kommer ofte i Forlegenhed, som ej føler sig for; *það datt úr honum dansinn*, han blev bestyrtet el. forfærdet.

dansa (a) [dan·sa] vi. danse: *d. eftir höfði e-s*, danse efter en andens Pibe. [illegible]

dansandi (-a, -endur) [dan·sandɪ, -ɛndoꝗ] m., **dansari (-a, -ar)** [dan·sarɪ] m. Danser.

dans bróðir [dan·sbroᵘ·ðɪꝗ] m. Kavaler. **-ferð** [-fɛrð] f. Dans, Dansen: [illegible] **-fífl** [-fibl] n. Dansehest. **-fimi** [-fɪ·mɪ] f. Færdighed i at danse, Dansekunst. **-föt** [illegible] Balldragt. **-gleði** [illegible] 1. [illegible] †2. [illegible] **-hátíð** [illegible]

1. **danska** (cobl. **dönsku**) [dan·sga, dön·sgø] f. Dansk, det danske Sprog: (Ordspr.) *auðlærð er ill d.*, letlært er daarlig Dansk, ɔ: det er let at efterabe fremmede Folk paa en klodset og ubehændig Maade (med Bibet. af at vedkommende efteraber de fremmedes daarlige Egenskaber).

2. **danska (a)** [dan·sga] vt. 1. (*setja danskan blæ á*) fordanske, danisere. 2. [illegible]

danskennari [illegible] m. Dancelærer.

dansk lyndur [dan·sglɪndoꝗ] a., **-lundaður** [-lʏndaðoꝗ] a. dansksindet.

dans knæpa [dan·sknai·ba, -knai·pa] f. Dansebule. **-kona** [-ko·na] f. 1. (*dansmær*) Danserinde. — 2. (*kona á dansleik*) Baldame. **-krá** [-krau·] f. Danse[illegible]

danskur (dönsk, danskt) [dan·sgoꝗ, dön·sk, dan·s(k)t] a. 1. dansk: *dönsk tunga*, det danske Sprog, Dansk (i ældre Sprogbrug det fællesnordiske Sprog = *norræna*); *eiga ekki danskan túskilding*, ikke eje en rød Øre: *slá dansk* se *svenska.* — 2. som subst. *Danskurinn*, Dansken, Danskeren.

dans kvæði [dan·skvai·ðɪ] n. Ballade. **-lag** [-la·q] n. Dansemelodi. **-leikur** [illegible] m. Bal. **-maður** [illegible] m. Danser. **-mey** [-mei·] f., **-mær** [-mai·r] f. Danserinde. **-roka** [-ro·ga, -ro·ka] f. en strygende, fejende Svingom. **-salur** [-n-sa·loꝗ] m. Dansesal. **-seðill** [-sɛ·ðɪdl] m. Balkort. **-skoli** [illegible] m. Danseskole. **-skór** [illegible] m. Balsko, Dansesko. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Balforstander.

dánumaður [dau:noma:ðoꝗ] m. 1. (*heiðursmaður*) Dannemand, brav Mand. — 2. [illegible] 3, 4 og 5, [illegible] 4, 5 og 6 paa Tærningerne i et Kast. [illegible] (ÓDavSk. 319).

dánumanns gripur [dau:nomansgrɪ:boꝗ, -grɪ:poꝗ] m. = *stólpagripur*, udmærket Kreatur. **-legur** [-lɛ:qoꝗ] a. som en Dannemand; — adv. *-lega.* †**-tafl** [-tab·l] n. Dannemandstavl, en Art Brætspil, spillet med 3 Tærninger (omtalt af JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 319).

dánumenska [dau:nomɛn·sga] f. Bravhed.

dap (-s, döp) [da:p, dö:p] n. 1. (*leðja*) Dynd; (*fen*) sumpet Strækning, Morads (Skaft., Af.). — 2. den mindste Smule Snavs, Stovgran: *það sjest* [illegible] (Af.).

dapl [dahpl] n. (Vf.) = **dálp.**

dapla (a) [dahbla] vi. (Vf.) = **dálpa**, jfr. *damla, dafla.*

dapra (a) [da:bra, da:pra] vt. göre bedrøvet; — refl. *daprast:* 1. (*verða hryggur*) blive bedrøvet el. sörgmodig. — 2. blive svag, mat, svækket: *sjón hans var farin að d.*, hans Syn var begyndt at svækkes; *honum dapraðist sundið;* — pp. *dapraður: daprað ljós*, et svagt Lys, *döpruð sjón*, svækket Syn.

dapur (döpur, dapurt, acc. m. **dapran)** [da:boꝗ, da:poꝗ, dö:boꝗ, dö:poꝗ] a. 1. (*hnugginn*) trist, nedtrykt, bedrøvet, sörgmodig: *vera d. í* [illegible] Hoved [illegible] (Talem.) [illegible] ikke enhver Sygdom medfører Døden, el. selv om man sorger, er det derfor ikke ude med en. — 2. (*daufur*) mat, svag: *dapurt ljós*, mat, svagt Lys; *döpur augu*, svage (†dumme) Øjne, sörgmodige Øjne. — 3. (*ljelegur*) ussel: *sitja við dapran kost* (Esp. I. 27). **-eygður** [-r-ɛiq·ðoꝗ, -ɛiq·ðoꝗ] a., **-eygur** [-ɛi:qoꝗ] a. svagsynet, surøjet. **-legur** [-lɛ·qoꝗ] a. nedslagen, af sorgfuldt Udseende, bedrøvelig, trist; adv. *-lega.* **-leiki** [-lei·ɟɪ, -lei·ɟ̊ɪ] m., **-leikur** [-lei·goꝗ, -lei·koꝗ] m. Sörgmodighed, Nedslagenhed, Bedrøvelse. **-tauga** [-ꝗ-töy:qa] a. indec. (bot.) utydelig nervet.

1. **dár** [dau:r] n. Spot, Nar: *draga d. að e-m*, göre Nar af en, spotte en.

2. **dár** (n. **dátt**) [dau:r, dauht] a., is. n. *dátt* ofte som adv. 1. (jfr. *dá*) betegnende n-t, der overvælder en, ogs. om Følelser, der giver sig et stærkt Udslag: fast, overvældende, stærk, kraftig: *d. svefn*, stærk, overvældende Søvn; — i denne Bet. ofte som adv.: *dansa dátt*, danse lystigt; *hlæja dátt*, le hjærteligt; *drekka dátt*, drikke stærkt; *e-m verður dátt við e-ð*, ¹) n-t gör et overvældende stærkt Indtryk paa en; ²) n-t gör en meget oprömt. — 2. fortrolig, intim, familiær: *svo var dátt með þeim . . .*, de var saa (i den Grad) fortrolige . . .; *gera sjer dátt við e-n*, opføre sig paa en familiær Maade mod en. — 3. n. *dátt*, ondt (= *ilt*): *varð honum við það* [illegible]

dára (a) [dau:ra] vt. 1. (*glepja*) bedaare, forføre. — 2. (*hæða*) bespotte, haane.

dára leikur [dau:ralei:goꝗ, -lei:koꝗ] m. »Daareleg«, ukendt Leg (ÓDav. [illegible]). **-skapur** [illegible] m. 1. (*það að láta glepjast*) Bedaarelse. — 2. (*heimska*) Taabelighed, Dumhed.

dári (-a, -ar) [dau:rɪ] m. Daare, Tosse, Taabe.

dark [daꝗ·k] n., jfr. *darka:* 1. tung og slæbende Gang. — 2. Stoltseren, Spraden sig.

darka (a) [illegible] 1. [illegible] gaa tungt og slæbende: *láta d.*, lade staa til. — 2. stoltsere, opføre sig hovent, sprade: *d. á* [illegible] *þessu gæða-hrossi* (EKvVhl. 62); (Ordspr.) *ekki fagna djöflar dansi* (el. *ekki geðjast djöfli dans*), *nema darki með*, Djævelen glæder sig ikke ved Lystigheden, undtagen han faar Lov til at være med.

?**dárlegur** [daur·lɛqoꝗ] a. daarlig, ynkelig: *verður aldrei aftur annað en dárleg eftirmynd af sjálfri sjer* (SNordFÁ. 59).

darr (-s, -ar) [dar·] m. (MJ. II. 169) = **dör.**

darraðar [illegible] (Gr. [illegible] 23). *-**ljóð** [-r-ljoᵘ:ð] n. Kampsang.

darraður (-ar) [dar:aðoꝗ] m. Spyd.

*****darra runnur** [dar:arʏn:oꝗ] m. Mand. ***-þraut** [-þröy:t] f. Vaabenhaandværk, Krigskunst: *drýgja d.*, kæmpe.

*****darrveður** [dar·vɛ:ðoꝗ] n. Spydstorm, Kamp.

dart [daꝗ·t] adv. i höj Grad, meget: *taka ókendan d.*, modtage en ukendt med stor Ære og Venlighed: *víst mér þykir vænt um hann,* | *verð eg því að meta hann d.* (sætte höj Pris paa ham) (ÓDavÞul. 317); *hann tók sig heldur d.*, han anstrængte sig for meget i Förstningen (BH.).

das [da:s] n. Træthed, Udmattelse.

1. **dás (-s, -ar)** [dau:s, gen. daus·] m. 1. (*lítið, mjótt kerti*) Praas, Spiddelys: *steypa dása* (*dásum*) (egl. støbe Praase): ¹) (*rota rjúpur*) nikke af Søvnighed; ²) (ogs. *steypa af* (*á*) *d.*) = *steypa sjer kollhnísu*, slaa Kolbøtter (jfr. ÓDavSk. 162): *Eg sting mér niður og steypi af d.* (Leirul.-Fúsi i JÁÞj. I. 538). — 2. (*stólpípa*) Klystersprøjte: *setja e-m d.*, give en et Lavement (Vf.) (formodentlig fordi man af og til i ældre Tider har anvendt et tyndt Tællelys i lignende Hensigt).

2. **dás (-s)** [dau:s, gen. daus·] n. Krumning, Bøjning (BH.).

dasa (a) [da:sa] vt. trætte, udmatte; vrefl. *dasast*, blive træt; pp. *dasaður*, medtagen, udmattet.

dá sama [illegible] vt. prise, beundre. **-saman** [illegible] = **dásömun.** **-samlegur** [-samlɛ:qoꝗ] a. beundringsværdig; — adv. *-lega.* †**-samur** [-samoꝗ] a. vidunderlig, sælsom.

dásasteypa [dau:sasdɛi:ba, -sdei:pa] f. jfr. 1. *dás.* 1. (*kertasteypting*) Støben af Praase. — 2. (*kollhnísa*) Kolbøtte.

dásemd [dau:sɛmt] f. Underværk.

dásemdar legur [dau:sɛmdarlɛ:qoꝗ] a. beundringsværdig. **-smíð** [-ꝗ-smi:ð] f. beundringsværdigt Kunstværk. **-verk** [-r-vɛꝗ·k] n. Underværk.

†**dásemi** [dau:semɪ] f. 1. (*dásemdarverk*) Underværk. — 2. (*aðdáun*) Beundring.

das fiski [da:sfɪsɡɪ] n., **-fiskur** [-fɪsgoǫ] m. (Vf., AM. 226b, 8vo). 1. (*trosfiski*) al Slags ringere Fisk, der ikke kan bruges som Handelsvare paa det fremmede Fiskmarked; andre Steder kaldt *matfiski*. — 2. (*rask*) Indvolde af Torsk.

?**dask** [das·k] n. Dask, Slag.

?**daska (a)** [das·ga] vt. give et let Slag, daske.

dá skygn [dau:sɡɪgv] a.: *d. maður*, Somnambule. **-skygni** [-sɡɪgnɪ] f. Clairvoyance, Somnambulisme, Synskhed.

dasl [das·λ] n. hinkende Gang paa svage el. syge Ben (BH.).

dasla (a) [das·la] vi. 1. (*haltra, dragast fram*) hinke, slæbe sig frem (BH.). — 2. dingle: *d. í lopti* (JÁGát. 24).

dá smíð [dau:smi·ð] f. beundringsværdigt Arbejde, Kunstværk. °**-smiður** [-smɪ·ðoǫ] m. Kunstner.

dást [daus·t] se 2. **dá.**

dá svefn [dau:svɛbv] m. Hypnose. **-svæfa** [-svai·va] vt. hypnotisere.

dásömun [dau:somon] f. Lovprisning.

dátahúfa [dau·dahu:a, dau:ta-] f. Kepi, Soldaterhue.

dáti (-a, -ar) [dau:dɪ, dau:tɪ] m. 1. (*hermaður*) Soldat. — 2. (*maður, náungi*) Fyr: *hvaða d. var þetta?* hvad var det for en? (Rvk).

dátími [dau:ti·mɪ] m. Dvaletid.

datt [daht] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **detta.**

dátt [dauht] an. og adv. se 2. **dár.**

†**datta (a)** [dahda] vi. slaa, banke (af Frygt, om Hjærtet).

dauða blóð [döy:ðablou:ð] n. 1. (*dauðadreyri*) Dødsblod, Blod fra et dødbringende Saar. — 2. (*letiblóð*) Dovenlars, Noleper, Snövl. **-bönd** [-bön·t] npl. Dødens Lænker. **-dá** [-dau:] n. Dødsdvale, Skindød: *í dauðadái*, i dyb Dvale, skindød. **-dagur** [-da:ɡoǫ] m. Dødsdag. **-dómur** [-dou:møǫ] m. Dødsdom. **-doppa** [-dohba] f. 1. (*sultardropi*) nedhængende Urenlighed fra Næsen, lang Næse. — 2. (*dauðablóð* 2) Døgenigt, Dovendyr. **-doppulegur** [-dohbolɛ:ɡoǫ] a. dvask og trist af Udseende (JÁÞj. I. 417). **-dreyri** [-drɛi:rɪ] m. Dødsblod. **-drykkur** [-drɪhɡoǫ] m. dræbende Drik. **-drukkinn** [-drʏhɡɪn] a. døddrukken. °**-dúr** [-du:r] m. Dødssövn. **-dvöl** [-dvö:l] f. Udsættelse af ens Død. **-dægur** [-dai:ɡoǫ] n. Dødsdag. **-dæmdur** [-daim·doǫ] a. dødsdömt. **-fylgja** [-fɪl·ɡa] f. Dødsvarsel, Syn, der bebuder Døden. **-fjúk** [-fju:k] n. Snefald i stille Vejr. **-fregn** [-frɛg·v] f. Dødsbudskab. *°**-furða** [-fʏr·ða] f. Dødsvarsel. **-geimur** [-ɡɛi:møǫ] m. Dødningeverden. **-glýja** (og **-glía**) [-ɡli:ja] f. Dødstaage, Taagen for en døendes Öjne. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Dødsgud. **-hald** [-hal·t] n. det at klamre sig fast til n-t: *halda dauðahaldi í e-ð.* **-hegning** [-hɛg·niŋk] f. Dødsstraf. **-hrygla** [-hɡɪg·la] f. Dødsrallen. **-hætt** [-haiht] an.: *e-m er d.*, ens Liv er i Fare: *kúm er d. eftir kálfburð* (Klp. I. 136). **-jel** [-jɛ:l] n. kortvarig Sne- el. Haglbyge (is. i stille Vejr): *hann kastaði úr sjer dauðajeli* (Skaft.). **-kyrð** [-ɡɪr·ð] f. Dødstilhed. **-kvöl** [-kvö:l] f. Dødskval, Dødssmærte. **-lag** [-la:ɡ] n. Ro paa Søen, naar et Skib er gaaet under i et *ólag* (JÁÞj. I. 660). **-legur** [-lɛ·ɡoǫ] a. 1. (*dauðalegur að útliti*) som ser ud til at skulle dø. — 2. (*agalegur*) dødbebudende, dødtruende. **-leit** [-lɛi:t] f.: *leita d. að e-m*, ¹) søge efter en, som er forsvundet og som man formoder er død; ²) søge en overalt. **-liggind** [-lɪɡ:ɪnt] f. Tidevandenes Stillestaaen lige inden Havet begynder at stige el. synke, is. ved Nipflod (Af.). **-litur** [-lɪ:døǫ, -lɪ:toǫ] m. Dødningefarve, Ligfarve. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Person som fortjæner at dø el. skal dø. **-mark** [-maɡ·k] n. (mods. *lífsmark*) Dødstegn. **-mein** [-mɛi:n] n. Dødsaarsag, Sygdom el. Onde, som bevirker Døden. **-merki** [-mɛɡ·ɡɪ] n. = **dauðamark.** **-mylsna** [-mɪl·sna] f. 1. pulveriserede Kul el. Törv. (*kolasalli*) Kulafald, (*mósalli*) Törvesmuld. — 2. (kem.) caput mortuum (BH.). **-móða** [-mou:ða] f. Dødsmulm. **-móður** [-mou:ðoǫ] a. dødtræt. **-mók** [-mou:k] n. = **dauðadá.** **-orð** [-or·ð] n. Efterretningen om ens Død. **-ráð** [-rau:ð] n. Anslag imod ens Liv. **-róg** [-rou:(ɡ)] n., **-rógur** [-rou:(ɡ)oǫ] m. Bagtalelse, som volder ens Død el. sigter dertil. **-synd** [-sɪn·t] f. Dødssynd. *°**-skellur** [-sɡɛd·loǫ] m. Dødsslag: *e-m dettur d.*, en rammes af Døden. **-skuld** [-sgʏl·t] f. Naturens Gæld, den Nødvendighed at dø. **-slag** [-sla:ɡ] n. dræbende Slag. **-slig** [-slɪ:ɡ] n. det at styrte død om under en Byrde, Overlæsselse, der medfører Døden for den overlæssede. *°**-sog** [-so:ɡ] n. dødbringende Sugen (f. Eks. i en Malström): *undir oss er ægidjúp ógn og dauðasogið* (MJ. III. 62). *°**-sonur** [-so:noǫ] m. Dødens Sön, en til Døden hjemfalden Person. **-stríð** [-sdri:ð] n. Dødskamp. **-stund** [-sdʏn·t] f. Dødsstund, Dødstime. **-svefn** [-svɛb·v] m. Dødens Sövn, dødlignende Sövn. **-sviti** [-svɪ:dɪ, -svɪ:tɪ] m. Dødssved. **-sök** [-sö:k] f. 1. (*orsök dauða*) Dødsaarsag. — 2. (*glæpur, sem varðar dauðahegningu*) Forbrydelse som medfører Livsstraf. **-teygjur** [-tɛi:joǫ] fpl. de sidste Trækninger under Dødskampen. *°**-tjón** [-tjou:n] n. Død: *fá d.*, miste Livet. **-verk** [-vɛɡ·k] n. Forbrydelse, som fortjæner Døden. **-villa** [-vɪd·la] f. dødelig Vildfarelse. **-þrunginn** [-þruŋ·ɡɪn] a. dødssvanger. **-þögn** [-þög·v] f. Dødstilhed.

dauð dagi [döyð·dai·jɪ] m. Død, Dødsmaade, Endeligt: *illur d.*, en slem Død, Udød. **-drukkinn** [-drʏhɡɪn] a. = **dauðadrukkinn.** **-fjandi** [-fjandɪ] m. dødelig Fjende. **-freðinn** [-frɛ·ðɪn] a. frossen ihjel. **-fæddur** [-faid·oǫ] a. = **andvanafæddur.** **-færandi** [-fai·randɪ] a. dødbringende. **-hreinsa** [-hɡɛinsa] vt. sterilisere. **-hreinsun** [-hɡɛinson] f. Sterilisation. **-hræddur** [-hɡaid·oǫ] a. dødsens angst, betaget af Skræk, forfærdet. **-hungraður** [döy:þ(h)uŋɡraðoǫ] a. forhungret, skrupsulten.

dauði (-a) [döy:ðɪ] m. 1. Død: *vera dauðans matur*, være Dødens Bytte (Kandidat); *fram í rauðan dauðann*, til sit sidste Aandedrag. — 2. *d. í holdi*, dødt Kød (i et Saar); (*drep, holdfúi*) Koldbrand, Nekrose. — 3. (*drepsótt*) dødbringende Pest: *svarti d.*: a. den sorte Død, Pesten. — b. (Vf.) = *bráðafár*. — 4. i overf. Bet. a. Ødelæggelse, Ruin: *d. fyrir sjávarútveginn*. — b. i forsk. Talem.: *hvernig í dauðanum*, hvordan i Alverden: *Hvernig í dauðanum á banki hér að innleysa seðlana* (Ísaf. '11, 310), *því í dauðanum?* hvorfor i Alverden? — gen. *dauðans*, som adv., uhyre, overordentlig: *hvílíkt dauðans ólag* (Eimr. VI. 227).

dauð yfli, -ifli (-is, pl. ds.) [döy:ðiblɪ] n. †1. (*hræ*) Aadsel. — 2. (*letiblóð, rola*) Drog, dvask og sløvt Menneske, Snövl. **-yflislegur** [-iblɪslɛ:ɡoǫ] a. (*rolulegur*) dvask og sløv af Udseende. **-ilt** [-iλt] an.: *verða d. við e-ð*, blive meget ubehagelig overrasket af n-t; *vera d.*, være meget syg; *vera d. í höfði*, have en meget slem Hovedpine.

dauðingi (-ja, -jar) [döy:ðiŋɡɪ] m. Dødning.

dauð kaldur [döyð·kaldoǫ] a. forfærdelig kold: *mjer er dauðkalt*, jeg knagfryser. **-langa** [-lauŋɡa] v. impers.: *mig d. í e-ð (til e-s)*, jeg har uimodstaaelig Lyst til n-t, jeg brænder af Begærlighed efter n-t, sukker efter. **-legleiki** [-lɛɡlɛi·ɡɪ, -lɛi·ɡɪ] m. Dødelighed. **-legur** [-lɛɡoǫ] a. dødelig. **-leiðast** [-lɛi·ðast] vrefl. impers.: *mjer dauðleiðist*, jeg dør af Kedsomhed; *mjer dauðleiðist eftir*, jeg længes overordentlig efter. **-leiður** [-lɛi·ðoǫ] a. overordentlig ked (af n-t). °**-leiksmagn, -leiksmegn** [-lɛiχsmag·v, -mɛg·v] n. Dødelighed, Mortalitet. **-liggja** [-lɪɡ·a] v. impers.: *mjer dauðliggur á e-u*, jeg trænger i höj Grad til n-t. **-lúinn** [-lu·ɪn] a. dødtræt. **-móður** [-mou·ðoǫ] a. = **lafmóður.** **-rot** [-ro·t] n. dødlignende Besvimelse. **-rota** [-ro·da, -ro·ta] vt. dræbe med Slag paa Hovedet; — oss. i overf. Bet. *með því er verzlun Þjóðverja á Íslandi dauðrotuð í einu höggi* (ÞThLfr. I. 166); (Talem.) *fyr má nú rota en d.* (egl. för kan man bedøve end slaa helt ihjel), mindre kan ogsaa göre det, saa slemt behøver det dog ikke at være. **-sárna** [-saurdna] v. impers.: *mjer dauðsárnar e-ð*, n-t smærter mig dybt, skærer mig i Hjærtet.

dauðsfall [döyð·sfadλ] n. Dødsfald.

dauð sjá [döyð·sjau·] vi.: *d. eftir e-u*, savne n-t hæftigt, ærgre sig meget over at have bortgivet n-t: *bóndi dauðsá eftir matnum* (ÓDavSk. 146); *d. eftir að hafa gert e-ð*, angre n-t dybt. **-sjúkur** [-sju·gøǫ, -sju·koǫ] a. dødssyg. **-skjóta** [-sɡou·da, -sɡou·ta] vt. dræbe ved et Skud; — refl. *dauðskjótast*, blive dræbt ved et Skud; pp. *dauðskotinn*, dræbt ved et Skud; overf. (*bálskotinn*) dødelig forelsket. **-skelfdur** [-sɡɛl(v)doǫ] a. dødelig forskrækket. **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. aldeles udslidt. **-spakur** [-sba·ɡoǫ, -sba·koǫ] a. meget spagfærdig, stille som en Mus: *dauðspakt barn*; — *d. hestur*, en Hest som enhver kan faa fat i. †**-strá** [-sdrau·] npl. Ligstraa. **-uppgefinn** [döy:ðʏhpɡɛ·vɪn] a. ganske udmattet.

1. **dauður (-s)** [döy:ðoǫ, döyð·s] m. nu kun i Forb. som *berja e-n til dauðs*, prygle en ihjel osv.

2. **dauður** (n. **dautt**) [döy:ðoǫ, n. döyht] a. 1. (*án lífs*) død, afsjælet: *maðurinn var d.*; — *dauðs manns tak* se *lífleikur*; (Ordspr.) *d. er dauðs manns vinur* (GJ.), døde er død Mands Venner; *það er ekki á dauðan að ljúga* (GJ.), paa de døde skal man ikke lyve. — 2. (*um hluti*) livløs (om Ting): a. *dauðir hlutir*, livløse Ting; *dauðir aurar*, Liggendefæ, Ejendele, som bestaar af livløse Ting. — b. *dauðir hlutir*, »døde Lodder«, ɔ: Dele af Fangsten, som erlægges i Baadleje, for Fangstredskaber el. lign.; spec. i *Grímsey* kaldes ved Fuglefangst *dauður hlutur* (el. *bjarghlutur*) den Del af Fangsten, der tilkommer Fuglebjærgets Ejer, mods. *festarhlutir báðir*, de to Dele, der tilfalder de Folk, der har arbejdet ved Tovet, samt endelig *lífhlutur*, Fangerens egen Del (Sch.). — 3. (*dofinn*): *fóturinn er d.*, Benet sover paa mig. — 4. i forsk. Forb. med overf. Bet.: *d. sjór*, stille Sø; *tala sig dauðan*, tale sig død, saa ofte at man ifølge Forretningsordenen ikke kan faa Ordet igen; *dauð lóð*, Line hvorpaa der ingen Fisk er.

dauð veikur [döyð·vɛi·ɡoǫ, -vɛi·koǫ] a. dødssyg. **-vona** [-vo·na] a. indec. døende. **-vænn** [-vaidv] a. 1. (*dauðvona*) døende. — 2. (*banvænn*) dødelig, dræbende. **-þyrstur** [döyþ·ɪsdoǫ] a. forfærdelig tørstig. **-þreyttur** [döyþ·rɛihdoǫ] a. dødtræt, udmattet.

dauf dumbi [döyv·dʏmbɪ] m. døvstum. **-dumbur** [-dʏmboǫ] a. døvstum. **-eggjaður** [döy:vɛɡ·aðoǫ] a. sløv, døv. **-fingraður** [döyf:iŋɡraðoǫ] a. som kun kan føle svagt med Fingrene (BH.). **-gáfaður** [döyv·gau·vaðoǫ] a. svagt begavet. **-gerður** [-ɡɛrðoǫ] a. sløv, dvask; svagt begavet. **-gljár** [-ɡljau·r] a. matglinsende. **-heyrast** [döy:f(h)ɛi·rast] vrefl. opr. blive tunghør, nu overf.: *d. við e-u*, vende det døve Øre til n-t. **-heyrður** [-(h)ɛirðoǫ] a. tunghør: *d. við e-u*, som vender det døve Øre til n-t.

daufingi (-ja, -jar) [döy:viŋɡɪ] m. = **dauðyfli** 2.

daufingjaskapur (-ar) [döy:viŋɡasga:boǫ, -sga:poǫ] m. Dvaskhed.

dauf látur [döyv·lau·doǫ, -lau·toǫ] a. = **fálátur.** **-legur** [-lɛɡoǫ] a. 1. (*kraftlaus*) mat, svag, uden Kraft, kraftløs; (*sljór*) sløv, dorsk. — 2. (*sorgbitinn*) sörgmodig, bedrøvet. — 3. (*leiðinlegur*) trist, kedelig: *það er dauflegt heimili.* — 4. adv. *-lega*: mat, uden Kraft, kraftløst: *taka e-u d.*, lade, som om Sagen ikke interesserer en, give undvigende Svar; (*neita*) afslaa, ytre sin Misbilligelse af, misbillige. **-leiki** [-lɛiɡɪ, -lɛiɡɪ] m., jfr. *dauflegur*, Sløvhed, Dorskhed; Tristhed. **-leitur** [-lɛi·døǫ, -lɛi·toǫ] a. mat. **-mæltur** [-maiλdoǫ] a. som taler utydelig. **-skygður** [-sɡɪɡðoǫ, -sɡɪgðoǫ] a. matsleben. **-skygn** [-sɡɪgv] a. svagsynet.

daufur [döy:voǫ, n. döyf·t] a. 1. (*heyrnarlaus*) døv. — 2. a. (*veikur, sem lítill kraftur er í*) svag, mat: *dauft letur*, afbleget Skrift. — b. uden Smag og Kraft (om Levnedsmidler, Hø osv.), flov: *votsamt nyrðra . . . og töður því daufar og gagnlitlar* (ÞThÁrf. 117); *dauf vín*, svage Vine; *mjer fanst súpan nokkuð dauf*, jeg syntes Suppen var lidt flov; (*ósaltur*) for lidt saltet. — c. (*hægur*) ringe, sagte. — 3. overf.: a. kraftløs, aandløs, tom: *mjer fanst þetta heldur dauf ritsmíð.* — b. svagt begavet; sløv, dvask: *hann er d. í öllu.* — c. (*hryggur*) trist, nedslagen: (Ordspr.) *d. er barnlaus bær* (GJ.), tomt er barnløst Bo. — d. reserveret: *það er (heldur) dauft hljóðið í e-m með e-ð*, en uldtykker sig meget reserveret m. H. t. n-t; *jeg bað Jón um*

[illegible] *ekki* [illegible] *taka dauft* [illegible] n-t.

daufþefja [dóyf·þɛvja] a. indec. med svag Lugtesans.

dauna (a) [döy:na] vi. lugte, is. lugte ilde, stinke; — pp. *daunaður:* [illegible]

daunan (-ar) [döy:nan] f. = **daunun.**

daungóður [illegible] a. velugtende.

daungun (-ar) [illegible] f. = *daunun.* [illegible]

daun illur [döy:nɪdloϱ] a. ildelugtende, stinkende: (Ordspr.) *daunill eru* [illegible] -**mikill** [illegible] a. [illegible]

daun n (-s) [döyd·ṇ, döyn·s] m. **1.** (*þefur*) Lugt: (Ordspr.) *flestum þykir sinn d.* [illegible] de fleste synes bedst om deres egen Lugt. — **2.** (*illur þefur*) Stank.

daunrammur [illegible] a. stinkende.

daunsa (a) [döyn·sa] v. **1.** lugte, snuse til n-t, bevæge sig snusende el. [illegible] *umhverfis bæinn* (ÞGjD. 30). — **2.** (*slæpast*) drive, slentre: *hvað ertu að d.?*

daunsemd [döyn·sɛmt] f. Stank.

daunsna (a) [illegible] v. **1.** [illegible] — **2.** (Mýrd.) = *daunsa* **2.**

daun sætur [illegible] a. [illegible] -**vis** [illegible] med fin Lugtesans.

1. **daus (-s, -ar)** [döy:s] m. (*rass*) Bagdel, Rumpe.

2. **daus (-s, -ar)** [döy:s] m. To(er), to Øjne paa Tærningen i Triktrak: [illegible]

dávakur [dau:va·goϱ, -va·koϱ] a. (om Heste) nogenlunde god Pasgænger.

°**dávaldur (-s, -ar)** [dau:valdoϱ] m. Hypnotisør.

dável [dau:vɛ·l] adv. **1.** som Karakter i Skoler (forkortet *dáv.*), meget godt (mg.). — **2.** nogenlunde godt, nogenlunde ordentligt: *hann stóðst d. prófið*, han klarede Eksamenen nogenlunde godt.

dáviðri [dau:vɪðrɪ] n. stille Vejr.

dávænn [illegible] **1.** [illegible] — **2.** [illegible] ret stor: *á við dávænt staup* (Eimr. I. 41); — an. *dávænt*, som adv., [illegible]

?**decimera (a)** [dɛ:simɛ·ra] vt. og vi. bortvise hver tiende Discipel fra en Skole (som Straf for en svær Forseelse, som ingen vilde vedkende sig).

dedú [dɛ:du·] n. (pop.) pertentlig Smaasyslen med Bagateller (jfr. *nostur,* [illegible]

dedúa (a) [dɛ:du·a] vi. (pop.) is. i Forb.: *vera að d.*, sidde og sysle med n-t (is. en Bagatel) (jfr. *dunda*): *hann er alt af eitthvað að d.*

defill (-ils, -lar) [dɛ:vɪdʎ, -ɪls, dɛb·laϱ] m. eufemistisk for *djöfull* (jfr. *þremill*), Dæ'len.

degi [dɛi:jɪ] dat. sg. af *dagur.*

deyða (di) [dɛi:ða, dɛid:ɪ, sup. dɛiht] vt. døde, dræbe; *deyða holdið*, spæge sit Kød.

deyðing (-ar) [dɛi:ðiŋk] f. Dødelse.

°**deyður** [illegible] *dauði.*

1. **deyfa (-u, -ur)** [dɛi:va] f. **1.** (*sljóleiki*) Sløvhed, Dorskhed. — **2.** (*dauft bragð*) flov Smag, Saftløshed. — **3.** (*heyrnarleysi*) Døvhed. — **4.** [illegible] **5.** [illegible]

2. **deyfa (ði)** [dɛi:va] vt. **1.** (*sljófga*) døve, sløve: *d. vopn*; (*svæfa*) bedøve, [illegible] — **2.** [illegible]

deyfð (-ar) [illegible] f. **1. a.** [illegible] Dovenskab, [illegible] — **b.** [illegible] — **2.** [illegible] sindighed. — **3.** (*deyfubragð*) Flovhed, is. Mangel paa Salt i Mad el. Drikke.

deyfðarþrunginn [illegible]

†**deyfi** [dɛi:vɪ] f. indec. Døvhed.

°**deyfigler** [illegible]

deyfla (-u, -ur) [illegible] = **deyfa** 1, 2 og 3.

deyfulegur [illegible] a. **1.** [illegible] *legur* (Lögr. '14, 102). — **2.** (*deyfulegur*) skyet, seende ud til Regn (Af.).

deyfu bragð [illegible] -**legur** [illegible] som ser ud til fugtigt Vejr.

deig (-s, pl. ds.) [dɛi·q, dɛiχ·s] n. Dej(g): *hnoða d.*, ælte Dej; (med-fort som [illegible]

deigð (-ar) [illegible] f. [illegible] Blødhed.

deiggerð [illegible] f. Dejæltning.

deig gerður [illegible] = **lingerður.** -**hjartaður** [illegible] aðoϱ] a. manglende Mod, fej(g).

deiging (-ar) [illegible] f. [illegible] spec. *d. járns*, det at Jærn bliver blødt.

1. **deigja (-u)** [illegible] f. **1.** [illegible] Fugtighed. — **2.** [illegible] Frygtsomhed, Angst for at indlade sig paa n-t.

°2. **deigja (-u, -ur)** [dɛi:ja] f. **1.** (*þerna*) Tærne, Tjænestekvinde. — **2.** (*kona*) Kvinde.

3. **deigja (ði)** [illegible] vt. **1.** [illegible] udbløde, stænke Tøj. — **2.** [illegible] gøre blød [illegible]

deigla (-u, -ur) [illegible] f. **1.** (*deigul*) Digel. — **2.** [illegible] Fugtighed.

deig lappalegur [dɛiq·lahbalɛ:qoϱ] a. fugtig, sid = *deiglendur.* -**lendi** [-lɛndɪ] n. sid Strækning. -**lendur** [-lɛndoϱ] a. med fugtig Jordbund. -**lyndi** [-lɪndɪ] n. Blødagtighed.

deigluraun [illegible] f. Digelprøve.

deig skafa [dɛiχ·sga·va] f. Dejskrabe. -**trog** [-tro·q] n. Dejtrug.

deigugur [dɛi:qoqoϱ] a. dejet.

deigull (-uls, -lar) [dɛi:qodʎ, -øls, dɛig·laϱ] m. Digel.

deigulmór [dɛi:qolmoᵘ:r] m. Blaaler.

1. **deigur (-s, -ir)** [dɛi:qoϱ] m. Ophold i mellem Braadsøer (ASkaft.).

2. **deigur** [dɛi:qoϱ, n. dɛiχ·t] a. **1.** (*rakur*) fugtig: *d. jarðvegur*, fugtig Jordbund; *d.* [illegible] *fæturna*, med fugtige Fødder. — **2.** (*mjúkur, um málma*) blød (om Metaller): *deigt járn*, blødt Jærn; (Ordspr.) *sjaldan launar deigur ljár langa brýnslu* (GJ.), sjælden lønner sig blød Le længe at bryne. — **3.** (*ragur, tregur*) uvillig (til n-t), bange for at indlade sig paa n-t, som ikke har Mod paa n-t: *hann er d. við að hætta sjer út í það*; (Talem.) *láta ekki deigan síga*, ikke tabe Modet.

deyja (dey; dó, dóum; dæi; dáið) [dɛi:ja, dɛi:, doᵘ:, doᵘ:øm, dai:jɪ, dau:ɪð] vi. — I Stedet for imp. conj. *dæi* forek. i Syd- og Øst-Island af og til Formen *dæði* [dai:ðɪ]. **1.** dø: *d. úr kulda, taugaveiki osfr.*, dø af Kulde, Tyfus osv.; *d. drotni sínum*, dø uden at nogen yder en Hjælp; (Ordspr.) *enginn deyr oftar en einu sinni* (GJ.), man kan ikke dø uden een Død; *sá deyr enginn, sem dýrt kaupir* (GJ.), den dør ej, som dyrt køber (rimeligvis Udtryk for en Overtro); *d. af skapraun*, græmme sig til Døde; *þó (að) jeg ætti að d., get jeg ekki felt mig við hann*, jeg kan [illegible] *þó (að) jeg ætti að d.*; — *á deyjanda degi*, i Dødsstunden; *d. niður, d. út*, uddø; *d. út af*, krepere. — **2.** (*slokna*) slukkes, gaa ud: *það er að d. í ofninum*, Ilden er ved at gaa ud i Kakkelovnen; *það er að d. á lampanum*, Lampen er ved at gaa ud. — **3.** [illegible] — **4.** (om Græs) [illegible]

deyjandi (-a, -endur) [dɛi:jandɪ, -ɛndoϱ] m. døende.

1. **deila (-u, -ur)** [illegible] f. **1.** Trætte, Strid, Kiv. (Ordspr.) *þar sem engar eru deilur, eru engin hjón* (GJ.), hvor der er Mand og Viv, er der [illegible] — **II.** [illegible]

2. **deila (di)** [dɛi:la, dɛil·dɪ] v. **I.** vt. med dat. **1.** dele, dividere: *tíu deilt* [illegible] — **2.** *d. vatnum*, danne Vandskel. — **3.** dele, adskille: *deildu og drotnaðu*, del og hersk (divide et impera). — **4.** göre en delagtig i n-t: *d. við e-n mat og svefni* (dele Mad og Søvn med en), have daglig Omgang med; *d. við e-n beð og bliðu*, dele sit Leje og sin Kærlighed med en, ɔ: have Samleje med en. — **5.** *d. e-m e-ð*, uddele n-t til en, tildele en n-t, skaffe en n-t: *d. sjer verð sjálfur*, skaffe sig Maden selv (ÞGjD. 34); . . . *en láttu mig hafa minn deildan verð* (min tilmaalte Del) (JThMk. 200); (Ordspr.) *djarfur er hver um (við) deildan verð*, hvad der er ens eget, anvender man, som man finder for godt, »man tager dristigt til sit eget«. — **II.** vt. med acc. skelne, göre Forskel; se: *einga mynd gátu þeir deilt á því* (JÁÞj. I. 640); *draumskygn sjón mín deildi í henni* (saa deri) *dagrenningar skyndiboða* (GFrÚh. 26); *d. liti*, skelne Farver; (Ordspr.) *eigi deilir litur kosti*, man kan ikke af Farven (ɔ: Udseendet) slutte sig til Kvaliteten, jfr. man skal ikke skue Hunden paa Haarene. — **III.** vi. trættes, kives: *d. um e-ð*, trættes om n-t; *d. á e-n*, irettesætte en, gaa i Rette med en, dadle en; *d. við e-n*, strides, trættes med en; *d. illyrðum (við e-n)*, skændes (med en); (Ordspr.) *sjaldan veldur einn, þegar tveir d.*, sjælden volder een, at to trætte; *ekki er* (el. *tjáir*) *að d. við dómarann (nje drekkast á við skenkjarann)* (GJ.), det er ondt at dele (ɔ: føre Proces) med Dommeren (el. drikke med Skænkeren). — **IV.** pp. *deildur.* **1.** (bot.) delt. — **2.** delt, forskelligartet; *um siðferði hans og hætti eru deildari sögur* (GV. i JÁÞj. I. X.).

deilaldin [dɛi:lal·dɪn] n. (bot.) Delfrugt.

deilandi (-a, -endur) [dɛi:landɪ, -ɛndoϱ] m. (mat.) Dividend(us).

deilan legleiki [dɛi:lanlɛqlɛi:ɟɪ, -lɛi:ƫɪ] m. Delelighed. -**legur** [-lɛ·qoϱ] a. delelig.

deild (-ar, -ir) [dɛil·t] f. **1.** (*hluti*) Afdeling, Del. — **2.** is. om enkelte Afdelinger af forskellige Institutioner, saal. (*d. úr háskóla*) Fakultet; (*d. úr stjórnarráði*) Departement; (*d. úr þingi*) Afdeling, de forskellige Afdelinger, Kamre el. Huse i et Parlament: *efri deild Alþingis.* — **3.** (mus.) Takt.

deilda (a) [dɛil·da] vt. bule.

deildar eining [dɛil·darɛi:niŋk] f. (mus.) Taktenhed. -**forseti** [-ϱ-foϱ·sɛdɪ, -sɛtɪ] m. Formand for den ene af Altingets to Afdelinger. -**hluti** [-(h)ʎʏ:dɪ, -(h)ʎʏ:tɪ] m. (mus.) Taktdel, Taktled. -**merki** [-r-mɛϱ·ɟɪ] n. (mus.) Takttegn. -**skýrsla** [-ϱ-sɟiϱ·sla] f. Fakultetsberetning, Fortegnelse over Forelæsninger osv. ved et Universitet. -**slag** [-sla:q] n. (mus.) Taktslag. -**stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. (*í vöruhúsi*) Afdelingschef (i et Varehus); (*í stjórnarráði*) Departementschef i et Ministerium; (*í samvinnufjelagi*) Afdelingschef i et Andelsforetagende. -**skrifari** [-sɡrɪ:varɪ] m. Skriver i en af Altingets Afdelinger: **1.** (*ræðuskrifari*) Hurtigskriver. — **2.** (*meðal þingmanna*) Sekretær. -**strik** [-sdrɪ:k] n. (mus.) Taktstreg. -**tegund** [-tɛ:qønt] f. (mus.) Taktart.

deili [dɛi:lɪ] npl. **1.** Skelnemærke, Særkende: *vita d. á e-u*, kende til n-t, vide Besked om n-t, have Rede paa n-t; *vita öll d. á*, kende n-t ud og ind; *vita engin d. á*, ikke vide n-t om n-t; *á bak að sjá, er hann öllu d. sem* (aldeles ligesom) *Makáon* (Il. I. 276); *sáum vér þaðan d. á* (kunde skelne) *ám og fjöllum, sem vér vildum* (ÞThFerð. I. 355). — **2.** Vidnesbyrd om n-t: [illegible] *hvað þer eruð* [illegible] (JThMk. 393).

deili greinir [dɛi:lɪgrɛi:nɪϱ] m. (gramm.) Delingsartikel (i Fransk). -**legur** [-lɛ·qoϱ] a. **1.** (*skiftanlegur*) delelig. — **2.** (*reglulegur*) ordentlig; (*greinilegur*) tydelig (Vf.); — adv. -*lega: sumar segjast ekki hafa kvennmannsmyndina sem deililega sjeð* (JMÍsl. 79).

deiling (-ar, -ar [illegible] f. **1.** (mat.) Division, Ligedeling. — **2.** pl. *deilingar* (metr.), ogs. kaldet *þríhendur, þríhent*, firelinjede Strofer i katalektiske, trokæiske Dimetre med forskelligartede Helrim i de to første og [illegible]: *[illegible] þá með [illegible] hörpu sína fór að [illegible] mikið [illegible] með [illegible] slag, stillis [illegible] rauna hag* (HSig. 205).

deilingarmerki [dɛi:liŋgarmɛϱ·ɟɪ] n. Divisionstegn.

deilinn [dɛi:lɪn] a. trættekær, som gærne blander sig i ham uvedkommende Sager.

deilir (**-is, -ar** el. (pop.) **-irs, -irar**) [dɛi:lɪϱ] m. **1.** (mat.) Divisor, De[illegible]. — **2.** [illegible] *d.* e-s, Uddeler af n-t, som raader over n-t; *d.* [illegible], alm. Kenning for at betegne en Mand. — *d. friðar*, Gud, osv.

deili stofn [dɛi:lɪsdob·v] m. (mat.) Dividend. **-æxlun** [-aiχ·slon] f. (bot.) Formering ved Deling.

deiltegund [dɛil·tɛ·qont] f. (bot.) Underart (subspecies).

deilu efni [dɛi:loɛb·nɪ] n. Genstand for Strid el. Trætte, Tvistemaal. **-girni** [-ɟɪr·dnɪ, -ɟɪd·nɪ] f. Trættekærhed. **-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. stridbar, trættekær. **-grein** [-grɛi:n] f. polemisk Artikel. **-mál** [-mau:l] n. Tvist, Strid. **-rit** [-rɪ:t] n. Stridsskrift, Fejdeskrift, polemisk Skrift. **-samur** [-sa·moϱ] a. rig paa Trætte, Kiv: *þá varð deilusamt í hjeraði*, da opstod der mange Stridigheder paa Egnen. **-vænlegur** [-vain·lɛqoϱ] a. som ser ud til at ville medføre Tvist.

deilæxlun [illegible] = **deiliæxlun.**

†**deyna (di)** [dɛi:na] vi. stinke.

deka gramm [dɛ:gagram·, dɛ:ka-] n. Dekagram. **-lítri** [-li:drɪ, -li:trɪ] m. Dekaliter. **-metri** [-mɛ:drɪ, -mɛ:trɪ] m. Dekameter.

dekk (**-s,** pl. ds.) [dɛhk] n. **1.** (*grashjalli*) lav græsbevokset Terrasse foran en Gaards Hovedbygninger el. som Underlag under en Brædegavl paa en islandsk Bondegaard. — ?**2.** (*þilfar*) Dæk. ?**-bátur** [-bau·doϱ, -bau·tøϱ] m. Dæksbaad.

1. **dekkja (-u, -ur)** [dɛhɟa] f. Dunkelhed.

2. **dekkja (ti)** [dɛhɟa, dɛχ·dɪ] vt. med dat. og acc. farve (noget) morkere; — refl. *dekkjast*, blive morkere, morknes.

?3. **dekkja (ti)** [dɛhɟa, dɛχ·dɪ] vt. dække.

dekna (a) [dɛhgna] vi. = **dökna.**

dekra (a) [dɛ:gra, dɛ:kra] vi.: *d. fyrir e-m*, sleske, lefle for en, smiske for en; *d. við e-n*, pusle om en, dægge for en, forkæle: *þegar menn dekruðu við það* [illegible] (GFHh. 205).

dekstra (a) [dɛχ·sdra] vt. göre sig lækker for en, ved Smiger at soge at faa en til at göre n-t, kæle, sleske for en, trygle: *jeg get ekki verið að* [illegible].

dekur (-urs) [dɛ:goϱ, dɛ:koϱ] n. **1.** (*daður*) Koketteri, Lefleri, Flirt. — **2.** (*of mikið eftirlæti*) Kæleri, Forkælelse. — **3.** (*óþarft skraut*) Pynt, Stads (is. overflodig). **-barn** [-r-bar·dv, bad·v] n. forvænt Barn. **-lega** [illegible] adv. [illegible] *og dekurlega hirt og stunduð* (And. II, 169).

Deley [dɛ:lɛi·] f. npr. Øen Delos.

deli (-a, -ar) [dɛ:lɪ] m. **1.** (*hundur*) Hund (kun om Hankönnet). — **2.** nedsættende om Mænd: kedeligt Menneske; is. (*stór, klunnalegur maður*) stort og klodset Menneske. — **3.** eufem. for *djöfull* = *defill.*

1. **della (-u, -ur)** [dɛd·la] f. **a.** i Alm.: Fugtighed, Væde. — **b.** (*vot föt*) vaade Klæder og Fodtöj: *blessaður farðu úr þessari dellu!* (jfr. *dammur*). — **c.** is. blod, fugtig Klat af et el. andet, spec. om Kokaser og desl.; — i overf. Bet.: Klat af et el. andet, f. Eks. i Klinkspil el. „*stikk*" af Buksekuapper el. Smaamonter. — **d.** (*e. k. kaka*) flydende Æbleskive (Árn.).

2. **della (-u)** [dɛd·la] f. **1.** (*þvaður*) Vrövl. — **2.** (pop.) Dille, Delirium, is. delirium tremens.

Dellingur (-s) [dɛd·liŋgoϱ, -iŋs] m. Navnet paa Dagens Fader i den gl. Mytologi: *Dellings bur, niðji Dellings*, Dag; *Dellings vangur*, Himmelen.

demant (-s, -ar) [dɛ:mavt, -mant] m. Diamant. **-fagur** [-fa:qoϱ] a. funklende som en Diamant.

demantur (-s, -ar) [dɛ:mavdoϱ, -mantoϱ] m. = **demant.**

1. **demba (-u, -ur)** [dɛm·ba] f. **1.** (*regndemba*) Regnskyl. — **2.** i overf. Bet.: Skylle (f. Eks. af Skældsord); *í einni dembu*, ud i et Kore. — **3.** (*þoka*) Taage (= *dumba*). — **4.** (Hún.) = *dembingur.*

2. **demba (di)** [dɛm·ba, dɛm·dɪ] v. **1.** vt. med dat. (*hrúga*) kaste i Masse: *d. e-u á e-n*, smide el. kaste n-t skødeslost hen til en, belæsse el. belaste en med n-t paa en (voldsom og) skødeslos Maade; *óviðfeldnustu lögin, sem dembt hefur verið á þjóðina* (som Folket er blevet belæsset med) (Þjóð. '10, 82); *d. e-u af*, göre n-t færdigt i en Fart; *d. e-u í e-n*, smide n-t hen til en; *d. (e-u) niður:* ¹) (*fleygja*) smide n-t ned; ²) (*hella*) spilde n-t. — **2.** v. impers. med dat.: *e-u dembir niður*, n-t styrter ned: *dembir niður stórsnjóum.* — **3.** vi. *d. áfram*, gaa fremad uden Afbrydelse (jfr. *þemba*).

dembing (-ar, -ar) [dɛm·biŋk] f. = 1. **demba.**

dembingur (-s) [dɛm·biŋgoϱ, -iŋs] m. jævnt hastigt Ridt (= *þembingur*): [illegible] *sem hann fór* (ÞGjD. 61).

dembir (-is, -ar el. (pop.) **-irs, -irar)** [dɛm·bɪϱ] m. (pop.) stor Hat (Sl.).

demla (-u, -ur) [dɛm·la] f. (ÁM. 226a, 8vo) = **smjörskaka.**

dengi (-a, -ar) [dɛiŋ·ɟɪ, dɛiŋ·ga(ϱ)] m. Kælen. for *drengur*, Dengse (mand): *d. minn* (GFrÁtt. 69).

denging (-ar, -ar) [dɛiŋ·ɟiŋk] f. = **dengsla.**

dengingarspík [dɛiŋ·ɟiŋgaϱsbi:k] f., jfr. *spík*, udhamret, haret Le.

dengingur (-s) [dɛiŋ·ɟiŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** = *dembingur, þembingur.* — **2.** Stoden under hastigt Ridt: *d. í illgengum hesti* (Af.).

dengja (di) [dɛiŋ·ɟa, dɛiŋ·dɪ] vt. **1.** med acc. (*berja*) slaa, banke, dænge. — **2.** [illegible] hare; *d. ljá*, hare en Le. — **3.** (*kasta, henda*) med dat.: kaste, slynge, slaa: *Síðan dengdi hann steininum þar á, er honum fanst vera mundi seigast fyrir* (JTrL. 151): *þegar sækjandi deingir fætinum* (slaar med Foden) *fast og stirt á fótlegg verjanda* (ÓDavSk. 61); *d. e-m niður*, smide en til Jorden. — **4.** vi. **a.** (*rása, strunsa*) styrte fra det ene Sted til det andet, være i stadig Uro: (om Køer) *Dúfan og hún Dalla d. saman allar* (ÓDavÞul. 237). — **b.** refl. *dengjast*: *d. áfram*, styrte frem, jfr. *dengingur.*

dengsla (-u, -ur) [dɛiŋ·sla] f. Udhamring af Æggen paa en Le, Haring.

dengsli (-is) [dɛiŋ·slɪ] n. den tynde udhamrede Æg paa et Leblad (af den gl. islandske Form).

dengslishamar [dɛiŋ·slɪs(h)a:maϱ] m., **dengsluhamar** [dɛiŋ·sløha:maϱ] m. Harehammer.

†1. **denta (-u, -ur)** [dɛv·da, dɛn·ta] f. Pige, der bærer Hovedbeklædningen *dentur(?)* (ÓDavÞul. 226).

†2. **denta (a)** [dɛv·da, dɛn·ta] vt. med dat.: *d. e-m*, paasætte en *dentur*, s. d. O.; — se ogs. *dinta.*

dentilegur [dɛv·dɪlɛ·qoϱ, dɛn·tɪ-] a. (pop.) smuk el. tiltalende af Udseende, — vistnok kun med Nægtelse: *sá er ekki d.*

dentinn [dɛv·dɪn, dɛn·tɪn] a., **dentugur** [dɛv·doqoϱ, dɛn·t-] a. kry, vigtig (Sl.), jfr. *dintinn.*

†**dentur (-s, -ar)** [dɛv·doϱ, dɛn·toϱ] m. **1.** (*höfuðfat*) opretstaaende höj kvindelig Hovedbedækning (denne opr. Bet. af Ordet er nu forældet ligesom Klædningsstykket; rimeligvis er dette Ord derimod det der ligger til Grund for Nutidssprogets *dintur*, s. d. O.). — **2.** (*pils*) Skört (Af., EBj. ÁM. 226 a, 8vo), spec. kort Skört (Árn.).

depilhögg [dɛ:bɪʎ(h)ök·, dɛ:pɪʎ-] n. Semikolon, Ledtegn.

'**depill (-ils, -lar)** [dɛ:bɪdʎ, dɛ:pɪdʎ, -ɪls, dɛhblaϱ] m. **1.** (*punktur*) Punkt, Prik; (*blettur*) Plet; (*í stafsetningu*) Punktum; (mus.) Punkt ved en Node. — **2.** (*hundur blettóttur fyrir ofan augun*) en Hund med Pletter over Øjnene. — **3.** = *steindepill.*

depilsmár [dɛ:bɪlsmau:r, dɛ:pɪl-] a. saa lille som en Prik.

depl [dɛhpʎ] n. Blinken, Klippen med Øjnene, Øjeblink.

1. **depla (-u, -ur)** [dɛhbla] f. Navn paa Fiske: **a.** (*smálúða*) lille plettet Helleflynder (hippoglossus vulgaris). — **b.** (*bleikja*) ung Fjældorred (salmo alpinus).

2. **depla (a)** [dɛhbla] vt. (*setja punkta á*) punktere.

3. **depla (a)** [dɛhbla] vt. med dat.: *d. augunum*, blinke med Øjnene, glippe, klippe.

depla gerð [dɛhblaɟɛrð] f. Punktering. **-list** [-lɪst] f. Punkterkunst, Geomanti.

†**deplhimna** [dɛhpʎ(h)ɪmna] f. = **fallhimna.**

deplóttur [dɛhblo·hdoϱ] a. spættet, plettet.

1. **depra (-u)** [dɛ:bra, dɛ:pra] f. = **sjóndepra.**

2. **depra (a)** [dɛ:bra, dɛ:pra] vt. svække, formørke; — refl. *deprast*, blive svagere: *mjer hefur töluvert d. sjón*, mit Syn er blevet en Del svagere.

depurð (-ar) [dɛ:borð, dɛ:porð] f. Nedslagenhed, Tristhed.

der (**-s,** pl. ds.), **deri** (**-is,** pl. ds.) (Vf.) [dɛ:r, dɛ:rɪ] n. **1.** (*skygni á húfu*) Skygge (paa en Kasket). — **2.** (*horn á klút osfr.*) Snip paa et Törklæde el. lign., jfr. *dilla.* **-hetta** [dɛ:ϱ(h)ɛhda] f. Hætte med Skygge. **-húfa** [-(h)u·a] f. Kasket.

derra (a) [dɛr:a] vt. **1.** *d. sig*, vigte sig, stoltsere, være opblæst og hoven. — **2.** uden dadlende Betydning: *d. sig* (= *herða sig*), anstrænge sine Kræfter (Af.).

derringur (-s) [dɛr:iŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** (*mikillæti*) Kryhed, Hovenhed. — **2.** (*kaldi*) stiv Kuling (Vf.).

derrinn [dɛr:ɪn] a. **1.** (*mikillátur, reigingslegur*) opblæst, hoven, storsnudet, vigtig. — **2.** (*erfiður að gera til geðs*) vanskelig at tilfredsstille, paastaaelig (Vf.).

1. **des (-jar, -jar)** [dɛ:s] f. **1.** (*heydes*) Hostak; (*staður undir heydes*) den Plads, hvorpaa Hostakken staar: *Í fyrstu var ey þessi nefnd Desey, og var það nafn dreigið af því að þar voru hafðar heydesjar á sumrum* (JÞorkÞjs. 426). — **2.** (*hraukur*) Stak, Stabel (overhovedet), is. Törveskrue (= *móhraukur*) (Vf.). — †**3.** = *dys.*

2. **des** (**-s,** pl. ds.) [dɛ:s] n. **1.** (*hlað undir heyi*) Forhöjning under en Hostak, gennembrudt af Render, for at holde Vandet borte fra Grunden; denne Forhöjning ligner meget Bedene i en Kaalhave. — **2.** (*í kálgarði*) Bed i en Kaalhave (Sl.).

3. **des** [dɛ:s] n. Moskus; (*ilmur*) Vellugt. **-baukur** [-böy·gøϱ, -böy·køϱ] m. Desmerdaase. **-dýr** [-di·r] n. Moskusdyr. **-duft** [-dʏft] n. Moskuspulver.

desember [dɛ:sɛmbɛ·ϱ] m. indec. December. **-byrjun** [-r-bɪr·jon] f. Begyndelsen af December: *í d.* **-lok** [-lo:k] npl. Slutningen af December. **-mánuður** [-mau:noðoϱ] m. Decembermaaned.

deshús [dɛ:s(h)u·s] n. = **desbaukur.**

desí gramm [dɛ:sigram·] n. Decigram. **-lítri** [-li:drɪ, -li:trɪ] m. Deciliter. **-metri** [-mɛ:drɪ, -mɛ:trɪ] m. Decimeter.

des köttur [dɛ:sköhdoϱ] m. Desmerkat. **-lykt** [-lɪχt] f. Vellugt.

?**desmín (-s)** [dɛs·min] n. (min.) Desmin.

†**dess** [dɛs·] n. Uheld, Ulykke (BH.).

dessa (a) [dɛs:a] vi.: *d. niður í e-m*, tysse paa en: *dessaðu niður í krökkunum* (Breiðd.).

†**dessast (ti)** [dɛs:ast] vrefl. **1.** (*versna*) blive værre, faa et truende Udseende: *veðráttan tók að d.* (BH.). — **2.** (*óhreinkast*) blive smudsig (BH.).

dett (-s) [dɛht] n., se **dettur.**

detta (dett; datt, duttum; dytti; dottið) [dɛhda, dɛht; daht, dʏhdɔm, dɪhdɪ, dɔhdɪð] vi. **1.** falde: *jeg datt og meiddi mig*, jeg faldt og slog

[illegible] *hestunum datt* [illegible] Hesten [illegible] ham. (Ordspr.) *það dettur* [illegible] som ingen rörer ved; *d. af baki*, falde af Hesten, blive til Græsrytter; [illegible] Vogn [illegible] at falde af Sadelen; *d. um e-ð*, snuble over n-t; *láta e-ð d. niður*, lade n-t falde, tabe n-t af Vanvare; *láta d. við* = *láta svara*, se *svara*. — **2.** (*brjótast út, um útbrot og sár*) slaa ud, bryde frem, spec. om Saar og Udslæt [illegible] **3.** [illegible] *úr kú* (*kind*), den Mælk, Koen (Faaret) yder, tager pludselig af; *þeim datt* (el. *það datt úr þeim*) *allur hugur*, de tabte helt Modet; *e-ð dettur úr e-m*, en glemmer n-t hurtig; *d. í tvent*, (om en frugtsommelig Kvinde) faa et Barn; *láta e-ð niður d.*, lade n-t fare, ikke göre n-t videre ved et el. andet: *láta tal d. niður*, lade en Samtale høre op; *hann datt úr sögunni*, han forsvandt fra Skuepladsen, han kom ikke til at spille nogen Rolle længer; *e-m dettur e-ð í hug*, n-t falder en ind; *e-ð dettur í e-n*, en [illegible] pludselig stille; *það dettur hvorki nje drýpur af e-m*, en er ubevægelig og siger ikke et Muk, giver ikke et Kny; *d. í stafi*, falde i Staver; *d. ofan á e-ð*, støde paa n-t uforvarende, finde n-t uden Sögen. — **4.** v. impers.: *dettur í dúnalogn*, det bliver Blikstille; — ogs. i overf. Bet.: *Og eftir að Lögmannsannáll hættir, 1430, dettur í dúnalogn* (hører alting op), *þögn og* [illegible] det sætter i med Regn; *dettur* (*ofan*) *yfir e-n*, en bliver overrasket, meget forbauset.

detthendur [dɛht(h)ɛndoɣ] a. (metr.) **1.** med faldende Rytme. — **2.** [illegible] **a.** [illegible] **b.** [illegible]

Dettifoss [dɛhdɪfos] m. npr. Vandfald paa Nordlandet.

dettinn [dɛhdɪn] a. (*hnotgjarn*) tilböjelig til at snuble.

†**dettir** (**-is, -ar**) [dɛhdɪɣ] m. — **hrosshveli.**

dettur (**-s, -ir**) [dɛhdoɣ] m. Fald og den derved frembragte Lyd.

deviki (**-a, -ar**) [dɛ:vɪ:ɟɪ, dɛ:vɪ:kɪ] m. (jfr. sv. dövika, f., og Rietz u. d. O.) en lille Træpind, der bruges som Prop til en lille Tønde (*kútur*) (Árn.).

dý (**-s**, pl. ds.) [di:] n. Vandpuds, omgiven af blødt Mos eller Hængedynd; (*fen*) Sump.

ˈ**díar** [di:jaɣ] mpl. (hedenske) Guder.

dibb, dibbo [dɪp, dɪbːo] interj. Raab til Faar, naar de drives ind, gentages ofte med Variationer som *dibo-dib, dibo-dibo-dibo* osv. (ODav.), jfr. *tif-tif, tifinn-tifinn* (Af.), *gibba- gibb* el. *kibba- kibb* (Árn.).

1. **dýfa** (**-u, -ur**) [di:va] f. Dykken, Dukkert: *taka dýfur*, [1])dykke ned i Vand: *skipið tók dýfur*; [2]) overf. om Arbejde (Borg.) [illegible] *taka sprett*.

2. **dýfa** (**ði**) [di:va] vt. med dat. **1.** dyppe: *d. e-u í e-ð*, dyppe n-t (ned) i n-t; *d. sjer*, dykke. — **2.** *haninn dýfði hænunni*, Hanen drænkede Hönen.

dýfing (**-ar**) [di:viŋk] f. Neddyppen.

†**dífla** (**a**) [dibla] vt. (jfr. *djöfull*) vie med Forbandelser, forhekse, forgøre (BH.).

Dyflinn (**-ar**) [dɪblɪn] f. npr. Dublin.

dýflissa (**-u, -ur**) [diblɪsa] f. Fængsel, Fangehul.

dýflissuvörður [diblɪsovörðoɣ] m. Fangevogter.

dygð (**-ar, -ir**) [dɪɣð, dɪɣþ] f. **1.** Dyd: (Ordspr.) *dygðin frýs, þótt fái prís*, man lever ikke af lutter Ros. — **2.** (*trúmenska*) Troskab.

dygða blóð [illegible] *hann* (*hún*) *er mesta d.* **-fólk** [-fo:lk, -foulk] n. udmærkede Folk. **-hjú** [-hju:] n. godt og trofast Tyende: *mesta d.* **-ljós** [-ljou:s] n. Dydsmonster.

dygðardæmi [dɪɣðardai:mɪ, dɪɣðar-] n. Dydsmonster, Dydseksempel.

dygðarikur [dɪɣðari:ɟoɣ, dɪɣðari:koɣ] a. rig paa Dyder, dydig.

dygðar laus [dɪɣðarlöy:s, dɪɣðar-] a. udydig, slet, fordærvet. **-legur** [-lɛ:ɣoɣ] a. dydlignende. **-maður** [-ma:ðoɣ] m. retskaffent, dydigt Menneske. **-verk** [-vɛɣk] n. dydig Handling.

dygðasnauður [dɪɣðasnöy:ðoɣ, dɪɣða-] a. udydig.

dygðauðugur [illegible] **dygðaríkur.**

dygði [dɪɣðɪ, dɪɣðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **duga.**

dygðugur [dɪɣðoɣoɣ, dɪɣðoɣoɣ] a. dydig.

dyggð [dɪɣð, dɪɣþ] f. se **dygð.**

dyggilegur [dɪɣɪlɛɣoɣ] a. tro; — adv. *-lega*, med Troskab; (*rækilega*) fuldkomment, grundigt: *hann gerði það d.*

dygg leiki [dɪɣleiɟɪ, -leikɪ] m., **-leikur** [-leiɣoɣ, -leikoɣ] m. Troskab, Trofasthed, Retskaffenhed.

dyggur (acc. m. **-an** og **-van**) [dɪɣ:oɣ] a. trofast: (Ordspr.) *gott er dyggvum að duga* (SchMál.), godt er tro Ven at støtte.

1. **digla** (**-u, -ur**) [dɪɣla] f. — **deigla** 1.

†2. **digla** (**a**) [dɪɣla, dɪɣla] vi., jfr. *digull, dingull.* **1.** (*drjúpa*) dryppe. **2.** (om Vand) (*hanga í dröngluml*) hænge ned i Istapper.

digna (**a**) [dɪɣna] vi. **1.** (*vökna, blotna*) blive fugtig, fugtes. — **2. a.** (*um málma*) tabe Hærdningen, afhærdes (om Metaller). — **b.** slappes: *grét . . . allt eins og grösin, sem digna upp undireins og dregur fyrir sólina* (JThMk. 396). — **3.** (*láta hugfallast*) tabe Modet, blive forknyt.

digrast (**a**) [dɪɣrast] vrefl. †**1.** (*verða digrari*) blive sværere, is. om en frugtsommelig Kvinde. — **2.** (*derra sig*) hovmode sig, vigte sig.

digull, dígull (**-uls, -lar**) [dɪ:ɣodl, di:ɣodl, dɪɣlaɣ, dɪɣlaɣ] m. **1.** [illegible] **2.** [illegible]

ˈ**digulskafl** [dɪ:ɣolsgabl] m. ·Smæltediglens Snedynge·, ɔ: Sølv: *eg er sendur eptir tafli, ¦ öllu' úr gulli' og digulskafli* (GThBúi 6).

digur (acc. **digran**) [dɪ:ɣoɣ] a. **1.** tyk, svær: *d. maður, d. trjábolur*; [illegible] **2.** [illegible] Bet.: *gera sig digran*, vigte sig, blæse sig op, blære sig; *digur orð*, store, [illegible] Ord. **-barkaður** [illegible] a. [illegible] Stemme, hoven: *digurbarkaðir talsmenn hnignunarandans* (Eimr. IV. 47). **-barkalegur** [-baɣgalɛ:ɣoɣ] a. hoven, brovtende: *stór orð og digurbarkaleg*, store og fede Ord; — adv. *-lega*: *tala d.*, føre det store Ord.

digurð (**-ar**) [dɪ:ɣorð] f. Tykkelse, Störrelse.

digur hálsaður [dɪ:ɣoɣ(h)aulsaðoɣ] a. tykhalset. **-höfðaður** [-(h)övðaðoɣ, -(h)öbðaðoɣ] a. med stort Hoved: *d. maður* (MStVin. 95). **-yrði** [-r-ɪrðɪ] npl. = **digurmæli.** **-leiki, -leikur** [-leiɟɪ, -leikɪ, -leiɣoɣ, -leikoɣ] m. **digurð.** **-máll** [-maudl] a. stortalende. **-mannlegur** [-manlɛɣoɣ] a. overmodig. **-mæli** [-mai:lɪ] npl. Pralerier, store og fede Ord. **-nefjaður** [-nɛvjaðoɣ] a. tyknæset. **-raddaður** [-o-rad:aðoɣ] a., **-róma(ður)** [-rou:ma(ðoɣ)] a. med dyb Stemme, grovmælt.

dýja (imp. **dúði**, sup. **dúð**) [di:ja, du:ðɪ] vt. og vi., jfr. *dúa.* ***1.** (*hrista*) ryste. — **2.** (*vaggast*) vugge, gynge (om n-t der giver efter): *það* [illegible] spec. om Hængedynd: *dýjandi kviksyndi.*

dýja lind [di:jalɪnt] f. Kildevæld: *hrein eins og d.* (SNordFÁ. 112). **-mór** [-mou:r] m. græsbevokset Sump. **-mosi** [-mo:sɪ] m. forskellige Mosarter, voksende omkring Vandpuds (ÞThLýs. II. 448). **-veita** [-vei:da, [illegible] *dýjaveitum undan fjallinu* (JTrSk. I. 127).

dik (**-s**) [dɪ:k] n. store Skridt, Løben: *hann tók undir sig d.*, han tog til Bens, han tog Benene paa Nakken.

dika (**a**) [dɪ:ga, dɪ:ka] vi. storke, stalke, løbe: *hvorki má jeg daðra nje d.* (spadsere omkring) (BTh. 184).

diki (**-is**, pl. ds.) [dɪ:ɟɪ, dɪ:kɪ] n. Grav, Grøft, Sump, Pøl.

†**dikt** (**-s**, pl. ds.) [dɪχt] n. **1.** (*kvæði*) Digt; (*ritgerð*) Afhandling. — **2.** (*samning*) Forfatterskab.

?**dikta** (**a**) [dɪχda] vt. **1.** (*semja*) forfatte: *einn lagaskólakennarinn hefir diktað það frumvarp fyrir mig* (Alþ. '11, B. II. 1312). — **2.** (*skálda*) digte: [illegible]

†**diktur** (**-s, -ar**) [dɪχdoɣ, dɪχ(t)s] m. Digt.

dila burkni [dɪ:labʏrgnɪ] m. (bot.) skarpfinnet Mangelov (aspidium spinulosum (subsp.) dilatatum). **-grjót** [-grjou:t] n. Porfyr, porfyritisk Lava. ˈ**-mjóri** [-mjou:rɪ] m. en Art Aalebrosme (lycodes Esmarki). **-skarfur** [-sgarvoɣ] m. Skarv, Aalekrage (phalacrocorax carbo). **-sótt** [-souht] f. (med.) **1.** (*mislingar*) Mæslinger. — **2.** [illegible] *dílaveiki.* **-veiki** [-vei:ɟɪ] f. eksantematisk Tyfus.

dylgja (**a, di**) [dɪlɟa, dɪl(ɟ)dɪ] vi.: *d. með e-ð*, tale dulgt om, skumle over n-t; impers.: *e-ð dylgjar fyrir e-m*, n-t staar uklart for en: *dylgjar fyrir drótt dularfull gáta* (JAGát. 55).

dylgju fullur [dɪlɟofʏdloɣ] a. hemmelighedsfuld, is. fuld af Insinuationer. **-legur** [-lɛ:ɣoɣ] a. uklar, mørk.

dylgjur [dɪlɟoɣ] fpl. **1.** Hentydninger, Insinuationer; (*í háði*) Spotte- [illegible] (GFrÓl. 25). — **2.** (*hulin óvinátta*) skjult Fjendskab, særlig n-t der giver sig Udslag i Insinuationer, Trusler osv.: *þá voru miklar d. með þeim* (*milli þeirra*), de var i höj Grad paa Kant med hinanden. — **3.** Skjulen [illegible] *þrán* ɔ: *nauð* [illegible] *n*, *ósa himinn* ɔ: *ís* [illegible] *i*, det hele *Árni.*

dylgju saga [dɪlɟosa:ɣa] f. uklart Sagn. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. mystisk Taage.

díli (**-a, -ar**) [di:lɪ] m. **1.** — *dill.* — **2.** et Slags Blæksprutte (sepia loligo) (EÓl&BP. 612) (Vf.).

dylja (**dyl; duldi; dyldi; dulið**) [dɪlja, dɪ:l, dʏldɪ, dʏ:lɪð] vt. **1.** *d. e-n e-s*, holde n-t skjult for en; (Ordspr.) *til þess dylst einn dagur, að alt skuli hræðast* (SchMál.), Dommedag forbliver skjult, for at alt kan frygte. — **2.** refl. *dyljast*, skjule sig: *mjer dylst ekki, að . . .*, jeg er ganske klar over, at . . .; *fáum dylst að sjá . . .* (faa kan undgaa at se), *að ekki er hægt að veita* (ÞGjD. 14); *dyljast við e-ð*, skjule n-t el. benægte n-t for sig selv el. andre: *jeg mun ekki dyljast við, að jeg hafi gert það*, jeg skal ikke bestride, at jeg har gjort det. — **3.** pp. *dulinn* el. *duldur*: **a.** (*falinn*) skjult; (*sem leynist*) latent; *vera dulinn e-s* (el. *að e-u*), *ganga e-s dulinn*, blive holdt i Uvidenhed om n-t, være uvidende om n-t: *Geng-* [illegible] *sjer far um . . . að skygnast um skap annara manna* (MHUpp. 18); *e-ð fer* (*gengur*) *dult*, n-t holdes hemmeligt, gaar for sig i Smug. — **b.** (*hjegómlegur*) indbildsk, forblindet. — **c.** (*hrokafullur*) stolt, opblæst.

dilkakjöt [dɪlkaɟö:t, dɪlka-] n. Kød af Dielam.

dilk fje [dɪlkfjɛ, dɪlk-] n. Dielam med deres Mødre efter Afvænningstiden (*fráfærur*). **-gimbur** [-ɟɪmboɣ] f. Gimmerlam, der gaar med Moderen. **-rúm** [dɪlgrum, dɪlk-] n. Plads til Faarene fra en el. flere Gaarde i en Skillefold (*dilkur* 3). **-sauður** [-söyðoɣ] m. **1.** Bede, der længe har pattet Moderen. — **2.** (coll.) = *dilkfje.*

dilks dyr [dɪlksdɪr, dɪlks-, dɪlχs-, dɪlχs-] npl. (*í rjett*) Døren til en *dilkur* (3). **-fjelag** [-fjɛlaɣ] n. Fællesskab om en *dilkur* (3): *útnefna 1 eða fleiri menn til umsjónar í hverju dilksfjelagi* (Stj. 92. B. 130).

dilksmuga [dɪlksmʏɣa, dɪlk-] f. lille *dilkur* (3).

dilksrúm [dɪlksrum, dɪlks-, dɪlχs-, dɪlχs-] n. — **dilkrúm.**

dilk stjóri [dɪlksdjourɪ, dɪlk-] m. Opsynsmand ved en *dilkur* (3). **-suga** (**-u, -ur**) (-sʏɣa) f. (Breiðd.) — **dilkær.**

dilkur (**-s, -ar**) [dɪlɟoɣ, dɪlkoɣ, dɪlks, dɪlks, dɪlχs, dɪlχs] m. **1. a.** (*dilklamb*) Lam, som gaar med Moderen hele Sommeren, Dielam. — **b.** (*um folöld*) Føl som patter Moderen, Diefol. — **c.** (*um kálfa*) Diekalv, Kalv, som følger med Moderen. — **2.** overf.: **a.** Paahæng (f. Eks. af en trængende Slægtning el. lign.): *hún hefur slæman dilk í eftirdragi.* — **b.** Følge: *stjórn-*

arskrárbreytingin og dilkar hennar (Alþ. '11, B. I. 639): (Talem.) *e-ð dregur dilk á eftir sjer*, n-t har n-t til Følge; *e-ð dregur á eftir sjer vondan* (*slæman, illan*) *dilk*, n-t har slemme, ubehagelige Følger. — **3.** en mindre Afdeling af en Skillefold (*almannarjett, fjárrjett, rjettir*) tilhorende en enkelt Gaard, el. flere enkelte i Forening, hvori Faarene fra denne (disse) Gaard(e) samles fra den for alle fælles Fold (*almenningur*, s. d. O.): *draga í dilkinn*, sortere Faar efter Øremærket, — ogs. i overf. Bet.: om Mennesker: *Menn voru nákvæmlega athugaðir og dregnir í dilkinn eftir markinu* (Lögr. '11, nr 60).

dilkær [dɪλ·gai·r, dɪl·k-] f. Hunfaar med Lam efter Afvænningstiden.

dill [dɪd·λ] n., jfr. *dilla*. **1.** Lullen, Nynnen, Dyssen i Søvn. — **2.** (*í söng*) (Slaaen) Triller.

dill (**-s, -ar**) [dɪd·λ, dɪl·s, dɪ·laɢ] m. Plet: *það sjest ekki á dökkan dil*, man kan ikke öjne en mørk Plet (naar Jorden er helt bedækket med Sne).

1. **dilla** (**-u, -ur**) [dɪd·la] f. Halen af en Havkat (anarrhichas lupus).

2. **dilla** (**-u, -ur**) [dɪd·la] f. **1.** (*ennisband*) Pandebaand, lavet af et sammenfoldet Törklæde (Siglf.); — ogs. i Alm.: laset, gammel Hue (Af.). — **2.** (*horn á höfuðklút osfr.*), Snip (paa et Hovedtörklæde el. desl.): *var* (*horninu á klútnum*) *hagrætt svo að dálítið der eða dilla varð aftan á höfðinu* (Lögb. '11, Julenr.). — **3.** = *kuadella* (Af.).

3. **dilla** (**a**) [dɪd·la] v. **I.** vt. med dat. **1.** *d. skottinu, rófunni*, logre med Halen. — **2.** vugge: *dillar lendum* (vugger sig i Hofterne) *leikfull . . . stelpan* (JÁGát. 104); — vugge, gynge: *Yfir þau* (ɔ: *mýrasundin*) *eru víða lagðar örmjóar brýr, og dilla þær allar undir hestafótunum* (ÞThFerð. III. 88). — **3.** *d. barni*, nynne for et Barn for at lulle det i Sövn. — **4.** (*skemta*) more sig el. andre godt: *nú er mjer dillað*, det gotter mig, det morer mig overordentligt. — **II.** vi. **1.** trille, slaa Triller, nynne: *Ástríður vinnukona kvað undir með Þorsteini, lagði undir flatt og dillaði og var öll sem á hjólum* (JThMk. 13). — **2.** (*hljóma*) klinge: *hljóðin dilla' í Hatliða | heldur snillilega* (ÓDav.); *dillandi hljóð*, behagelig, velklingende Stemme.

dillandi (**-a, -ar**) [dɪd·landɪ] m. Trille: *lagleysur, með óteljandi dillanda og hringlanda* (ÓDavSk. 240).

dillari (**-a, -ar**) [dɪd·larɪ] m. Triller, en (Sangfugl) der slaar Triller.

dillidó [dɪd·lɪdoᵘ:] interj. Visselulle.

dilludý [dɪd·lødi:] n. gyngende Sump, Gunge.

†**dylma** (**di**) [dɪl·ma] vi.: *d. yfir e-ð*, være skodesløs el. letsindig m. H. t. n-t.

†**dylminn** [dɪl·mɪn] a. som søger Udflugter, som søger Skjul (BH.), skødesløs, letsindig m. H. t. n-t.

dílóttur [di:loᵘhdøɢ] a. spættet.

dymbil dagar [dɪm·bɪlda:qaɢ] mpl. de tre sidste Dage för Paaske; — i gl. Dage var det Skik at tugte Börnene med Ris Langfredag, deraf Talem.: *líður að dymbildögum* el. *koma dymbildagar*, Regnskabets Dag vil nok komme el. kommer snart. **-dagavika** [-da·qavɪ:ga, -vɪ:ka] f. = **dymbilvika.**

dymbill (**-ils, -lar**) [dɪm·bɪdλ, -ɪls, dɪm·blaɢ] m. **1.** (*í bjöllu*) Dimmel, Træknebel. — **2.** (*skröpur*) Kastagnet af Træ, Trærangle brugt til Dans (BH.). — **3.** höj firearmet Lysestage med tre Lys i hver Arm (ÁM. 221 b, 8vo).

dymbilvika [dɪm·bɪlvɪ:ga, -vɪ:ka] f. den stille Uge, Passionsuge, †Dimmeluge (jfr. *dymbill* 1.).

1. **dimma** [dɪm:a] f. Mørke: *dimmu dregur á e-ð*, n-t faar et mørkt el. truende Udseende.

2. **dimma** (**di**) [dɪm:a] **1.** vi. og impers. blive mørkt, mørknes: *nóttina fer að dimma*, Natten bliver mørkere; *það dimmir (dimmir af nótt(u))*, det mørknes; — ogs. om Skyer; *það dimdi í fjörðinn*, det blev mørkt ude paa Fjorden; — om Øjnene: *Enn d. mér döpur augu fyrir þig svanni* (MJ. IV. 241). — †**2.** vt. (*gera dimt*) formørke; refl. *dimmast*, formørkes.

dimm blár [dɪm·blau·r] a. mørkeblaa. ***-gjalla** [-ɟadla] vi. ringe med en dump Klang. **-grár** [-grau·r] a. mørkegraa. **-grænn** [-graidṇ] a. mørkegrön, sortegrön. **-leitur** [-lɛi·døɢ, -lɛi·tøɢ] a. mørkladen, mørk. **-mókulegur** [dɪm:oᵘkølɛ:qøɢ] a. (Breiðd.) = **dimmmóskulegur. -móska** (**-u**) [-m:oᵘsga] f. **1.** (*dökt loft*) mørk, truende Luft. — **2.** (*dökkur hörundslitur*) mørk Lød. **-móskulegur** [-m:oᵘsgolɛ:qøɢ] a. mørk af Udseende (om Luften). **-raddaður** [-m·-rad·aðøɢ] a. med dyb og stærk Stemme. **-rúnir** [-ru·nɪɢ] fpl. mørke Runer. **-röndóttur** [-röndoᵘhdøɢ] a. med mørke Striber.

dimmur [dɪm:øɢ, n. dɪŋ·t, dɪm·t] a. **1.** (*myrkur, dokkur*) mørk: *það er orðið dimt*, det er blevet mørkt; *e-m verður dimt fyrir augum*, det sortner en for Øjnene; *dimm nótt*, mørk Nat; *dimt ský*, en sort Sky; (Ordspr.) *þar er dimt, sem hvorki er ljós nje gluggi* (GJ.), der er mørkt, hvor der er hverken Lys el. Lyre; *dimm ský eru sjaldan án skúra* (GJ.), mørke Skyer er sjælden uden Regn. — **2.** (om Stemmen) dyb: *dimm rödd*, Basstemme.

dimmuveður [dɪm:øvɛ:ðøɢ] n., **dimmviðri** [dɪm·vɪðrɪ] n. **1.** (*þungbúið veður*) mørkt, fugtigt Vejr, Tykning. — **2.** (*bylur*) Snefog (Breiðd.).

dyn (**-s**) [dɪ:n] n. Staahej, Stas: *það var ekki svo lítið d. með hann, fyrst eftir að hann kom* (Af.).

dyna (**a**) [dɪ:na] vi.: *d. af e-m*, göre Stas af en.

dýna (**-u, -ur**) [di:na] f. **1.** Madrasse, jfr. *hálmdýna*. — **2.** (*sæng*) Dyne, Sengedyne (is. om en daarlig Dyne). — **3.** (*til reiðar*) Sadeldyne, is. *meldýna* el. flad Græstørv som Underlag for en Kløvsadel.

***Dyná** [dɪ:nau] f. = **Dóná.**

dýnamít (**-s**) [di:nami·t] n. Dynamit.

dynbjalla [dɪn·bjadla] f. Bjælde.

dindildýja [dɪn·dɪldi:ja] vt. (vulg.): *d. stúlku*, have Samleje med en Pige.

dindill, dyndill (**-ils, -lar**) [dɪn·dɪdλ, -ɪls, dɪn·dlaɢ] m. **1. a.** (*stutt rófa*) kort Hale, Stumphale, is. paa et Faar. — **b.** = *dindilmenni*. — **2.** (*rass*) Bagdel, Rumpe. — **3.** (*mjög lítil flatkaka*) meget lille Fladbrød (Breiðd.).

dindilmenni [dɪn·dɪlmɛn:ɪ] n. Person som stadig hænger i Halen paa en anden, Snob, Spytslikker.

1. **dindla** (**-u, -ur**) [dɪn·dla] f. **1.** = *dindill* 1. — **2.** Havkattens *spyrðustæði* (Vf.).

2. **dindla** (**a**) [dɪn·dla] vi. **1.** (*hanga, um rófu*) hænge, dingle (om Halen paa et Dyr). — **2.** refl. *dindlast*, hænge, dingle, is. i overf. Bet.: *d. aftan í svona fólki* (Ísaf. '11, 262).

***dynfari** [dɪn·fa·rɪ] m. Vind.

dyngja (**-u, -ur**) [dɪŋ·ɟa] f. **1.** (*hrúga*) Dynge, Hob: *d. af korni, d. af sandi*. — **2.** (*hraundyngja*) skjoldformet Lavahöj: *Dyngjurnar eru skjaldmyndaðar bungur úr eintómu hrauni* (ÞThFerð. I. 144). — **3.** (*álftarhreiður*) en Svanes Rede: *Hún* (*álftin*) *hefir rifið mosann . . . og hlaðið úr honum dyngjurnar* (GFrUbl. 20). — †**4.** (*d. kvenna*) Fruerstue; *leita e-s dyrum og dyngjum*, se *dyr* og *dynkur*.

dingl [diŋ·l] n. **1.** (*það að dingla*) Dinglen. — **2.** Efterhængen: *og vil eg ekki hafa á mínum bæ þess háttar daður eða dingl* (JThMk. 305).

dingla (**a**) [diŋ·la] **1.** vi. (*rugga, riða, sveiflast*) dingle: *d. aftan í*, stadig hænge efter en (i Skörterne paa en), hænge bagi, gaa i ens Ledebaand, følge i Blinde. — **2.** vi. spec.: *dingla við stúlku* (*karlmann*), flirte med en Pige (Mand); *d. saman*, flirte med hinanden, staa i Forhold til hinanden. — **3.** vt. med dat. (*vingsa*) svinge, vifte: *d.* (*til*) *skottinu*, vifte med Halen.

dinglandalegur [diŋ·landalɛ:qøɢ] a. svajende, slatten: *d. limaburður*, slatten Holdning.

dinglandi (**-a, -ar**) [diŋ·landɪ] m. n-t der dingler; Hale; — (pop.) (*laf*) Skød (paa en Skødefrakke): *má eg ekki dusta moldarskarnið af dínglandanum* (JThMk. 147).

dinglum -dangl [diŋ·lomdauŋ·l] n. ding-dong (Efterlign. af Klokkeklang). **-danglast** (**a**) [-dauŋ·last] vrefl. (ODav.) = **dand(h)alast.**

dingull (**-uls, -lar**) [diŋ·godλ, -ols, diŋ·laɢ] m. (ogs. *dígull*): **1.** n-t som hænger ned: **a.** (*hordingull*) Snot, «lang Næse». — **b.** (*ísdröngull*) Istap. — **c.** = *dordingull*. — **2.** (*vog*) Svingvægt. — **3.** (*á klukku*) Pendul.

***dynheimar** [dɪ:v(h)ɛi·maɢ] mpl. Brusets Verden, Luften.

dynja (**dyn; dundi; dyndi; dunið**) [dɪn·ja, dɪ:n, dʏn·dɪ, dɪn·dɪ, dʏ:nɪð] vi. **1.** (*drynja*) dröne, buldre: *d. á* (*yfir*), styrte ned over; *dynjandi regn*, øsende Regnvejr; *dynjandi lófaklapp*, brusende Applaus. — **2.** i overf. Bet.: *hvað, sem á dynur*, hvad der saa end sker; *ausa yfir e-n dynjandi skömmum*, skælde en Huden fuld.

dynkur (**-s, -ir**) [dɪŋ·gøɢ, diŋ·køɢ; dɪŋ·ks, diŋ·ks; dɪŋ·ɟɪɢ, diŋ·cɪɢ] m. Dundren, Bulder, Drönen: *d. í jörðu*, Drönen i Jorden, underjordisk Larm: *leita að e-u* (*með*) *dunum og dynkjum*, søge omhyggelig og med stor Staahej efter n-t (ogs. *dyrum og dyngjum*, jfr. *dyr*).

dyn laus [dɪn·löys] a. lydløs (GFrÁtt. 8). **-suðandi** [-sʏ·ðandɪ] a. med susende Brag: *nóttin, svört eins og líkkista, fór nötrandi og d. yfir húsþökin* (ÞGjUf. 131).

dint, dynt [dɪṿ·t, dɪn·t] n., jfr. *dyntur*, svag Rysten, Stoden el. Vuggen op og ned.

dinta, dynta (**a**) [dɪṿ·da, dɪn·ta] **1.** vt. med dat. (*vagga*) gynge: *d. sjer* (*vagga sjer*), bevæge Kroppen op og ned (siddende el. liggende paa n-t); (*hreykja sjer*) stoltsere, bryste sig (jfr. *denta*). — **2.** vi. = *dytta, tjasla*: *d. að e-u*, lappe paa n-t osv.

dintinn, dyntinn [dɪṿ·dɪn, dɪn·tɪn] a. lapset, pyntelysten og koket, vigtig.

dintiró(f)a, dynti- [dɪṿ·dɪroᵘ:a, dɪn·tɪ-] f. pyntesyg og koket Kvinde.

dintóttur, dyntóttur [dɪṿ·doᵘhdøɢ, dɪn·t-] a. **1.** (*dutlungafullur*) lunefuld. — **2.** spec. (*köstóttur*) som gaar op og ned, med hyppige Tilbagefald.

dintur, dyntur (**-s, -ir**) [dɪṿ·døɢ, dɪn·tøɢ] m. (opr. maaske *dentur*, s. d. O.) **1.** (*rugg, hristingur*) svag Rysten, Stoden el. Vuggen op og ned, spec. om et enkelt Stød. — **2.** (*skap*) Lune, Humør: *Er sá dynturinn á þjer núna?* er du nu i det Humør? (*dutlungar*) Lune (særl. daarligt Lune): *Jeg held það hafi verið einn ólukku dinturinn í honum. Hann er svo mislyndur* (JTrHeið. II. 105); *vinnukonan þekti á alla dinti húsmóðurinnar*, kendte alle Husmoderens Luner. — **3.** i overf. Bet.: *annan dyntinn*, af og til; *hinn dyntinn*, undertiden, til andre Tider: *annað veifið rifu þeir grasið í sig . . ., en hinn dintinn hlupu þeir saman og börðust* (JÁÞj. II. 35); *hafa stórmennin með þér þennan dyntinn* (for denne Gang) (JSBr. 421).

dynur (**-s, -ir**) [dɪ:nøɢ] m. Dron, Larm, Stöj.

dýnureifar [di:norɛi:vaɢ] fpl. Löjert.

dynþungur [dɪn·þuŋgøɢ] a. drönende, dundrende.

dýpa (**ti**) [di:ba, di:pa, dif·dɪ] **1.** vt. (*gera dýpri*) uddybe. — **2.** v. impers.: *hjer dýpir*, her bliver det dybere (om Vand). — **3.** vi.: *d. á sjer*, holde ud paa Dybet, det dybe Hav (Sch.).

dýpi (**-is, pl. ds.**) [di:bɪ, di:pɪ] n. Dybde.

dýpka (**a**) [dif·ga] **1.** vt. (*gera dýpri*) gøre dybere, uddybe. — **2.** vi. og impers. (*verða dýpri*) blive dybere: *hjer dýpkar*.

dýpri [di:brɪ, di:prɪ] comp. af **djúpur.**

dýpt (**-ar**) [dif·t] f. Dybde.

dypta (**a**) [dɪf·da] vi. = *dytta*: *dyptar að honum einginn* (StÓl. '23, 161).

dýptakort [dif·dakoɢ·t] n. Dybdekort.

dyr [dɪ:r] npl. Dör: *drepa á d., berja að dyrum*, banke paa Dören; *reka e-n á d.*, vise en paa Porten; *koma til dyra*, aabne Dören; (Talem.) *leita e-s dyrum og dyngjum*, søge n-t overalt (jfr. *dynkur*); *dauðinn er fyrir dyrum*, Døden staar for Dören; *knýja á d. e-s*, søge Hjælp hos en, ty til en; *koma* (el. *ganga*) *til dyranna, eins og maður er klæddur*, vise

[illegible]

1. dýr (-s, ...) n. 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible]

2. dýr [illegible]

dyrabjalla [dɪ:rabjad·la] f. Dörklokke.

dýrabogi [illegible]

dyrabrandur [illegible]

dýrabæli [di:rabai:lɪ] n. Dyreleje.

dyra dómur [illegible]

dýra flokkur [illegible] -fræðingur [illegible]

dyraganga [dɪ:ragauŋ·ga] f.: *kveðja e-n dyragöngu*, kalde en til Dören.

dýra gangur [illegible] -garður [illegible] †2. [illegible] valis, L.).

dyragrind [dɪ:ragrɪn·t] f. Dörindfatning.

dýragröf [di:ragrö:v] f. Faldgrube (for at fange Dyr).

dyra gægja [dɪ:ragai:ja] f. (Pige der staar i Dören og titter ud) Skoge. -gætt [illegible] kring en Döraabning). — 2. (*dyr hálfopnar*) Döraabning, naar Dören staar [illegible]

dýrahnöttur [illegible]

dyra kampur [dɪ:rakaṃ·boɣ, -kam·poɣ] m. Dörtræ. -lágur [-lau:(ɣ)oɣ] [illegible]

dýra leit [di:ralei:t] f. Opsøgning af Vildt, Jagt; spec. Søgen efter Ræve. -líf [-li:v] n. Dyrenes Liv, Dyreliv; det animalske Liv.

dyraloft [dɪ:ralof·t] n. Portloft, Værelse over Hovedindgangen til en [illegible]

dýra lækningar [illegible] [-laihgningasgoḷ:lt] m. Veterinærskole. -læknir [-laihgnɪɣ] m. Dyrlæge. -mál [-mau:l] n. Dyrenes Sprog, Dyresprog. -net [-nɛ:t] n. Jagtnæt, [illegible]

dýra svif [di:rasvɪ:v] n. Zooplankton. -tegund [-tɛ:ɣont] f. Dyreart.

dyra tjald [illegible] -umbúnaður [dɪ:rʏmbu:naðoɣ] m., -umbúningur [-ʏmbu:niŋgoɣ] m. [illegible]

dýra veiði [illegible] -verndunarfjelag [-vɛr·ndonaɣfjɛ:laɣ, -vɛn·d-] n. Forening til Dyrenes Beskyttelse. -vinur [-vɪ:noɣ] m. Dyreven; ogs. Navn paa et Tidsskrift.

dyravörður [dɪ:ravör·ðoɣ] m. Dörvogter, Portner.

dýr bít [illegible] dræber Faar). -bitinn [-bɪ dɪn, -bɪ tɪn] a. bidt af vilde Dyr, is. bidt af en Ræv: *dýrbitin kind*. -bítur [-bi doɣ, -bi toɣ] m. 1. jfr. *dýrbít*, Ødelæggelse [illegible]

dýrð (-ar, ...) f. 1. [illegible] Lystighed, herligt Liv: *þar var mikið um dýrðir*, der gik det meget lystigt [illegible] *guði*, Ære være Herren! *syngja e-m d.*, synge til ens Pris.

dýrðar dagur [illegible] dýrðlegur. -jarteikn [-r-jaɣ·teihkɲ] n. herligt Underværk. *-konungur [-ɣ-ko:nuŋgoɣ] m. (egl.: Herlighedens Konge) Gud el. Kristus. -kóróna [-ko:roᵘna] f. Herlighedens Krone. -líf [-r-li:v] n. herligt, saligt Liv. [illegible] dýrðlegur.

-veður [-r-vɛ:ðoɣ] n. vidunderligt Vejr. *-vist [-vɪs·t] f. herligt Ophold, is. i Himmerig.

dýrðast (að) [illegible] beromme, rose i høje Toner [illegible] (ThTh. 61).

dirðill, dyrðill (-ils, -lar) [illegible] m. 1. [illegible] 2. [illegible] *kattyrðill*.

dýrðlegur [dir·(ð)lɛɣoɣ] a. herlig; — adv. *-lega*.

dýrðlingur (-s, -ar) [illegible] m. = dýrlingur.

dirfa (ði) [dɪr·va, dɪr·(v)ðɪ] 1. vt. (*gera djarfan*) göre dristig: *d. til helfarar sýfjaða sveit* (StStAndv. II. 172); *dirfði það mig svo, að eg hljóp til og vildi ráðast á hann* (Mýrd. 249). — 2. impers.: *mig dirfir*, jeg for- [illegible] (ODavVik. 375) (Ordspr.) *dirfir hvern, sem vel veit*, man fastholder dristigt, hvad man er sikker paa at vide, dygtig Viden avler Dristighed. — 3. *d. sig* og refl. *dirfast*, vove: *dirf þig ei að vera jafnstórhuga sem guðirnir* (Il. I. 119); *dirfast að gera e-ð, dirfast e-s*, vove, driste sig til n-t; *dirfast við e-ð*, blive dristig af n-t.

dirfð (-ar) [illegible]

dirfðarfullur [illegible]

dyrfill (-ils, -lar) [dɪr·vɪdʌ, -ɪls, dɪr(v)dlaɣ] m. = *dill*: *svo að ekki sá* [illegible]

dirfinn [dɪr·vɪn] a. dristig.

dyrfroður [illegible]

dirfska (-u) [dɪɣ·(f)sga] f. Dristighed.

dirfskubragð [dɪɣ·(f)sgobraɣ·ð, -brag·þ] n. en dristig Streg.

[illegible]

1. dyrgja (-u, -ur) [illegible] *kaustu hægri hönd af dyrgju minni* (af min gamle tykke Kone) (JAÞj. II. 362).

†2. dyrgja [illegible] dorga.

dýrgripur [dir·gri·boɣ, -gri·poɣ] m. Kostbarhed, Klenodie; pl. Juveler, Værdisager, Pretiosa.

Dyrhólaey [illegible]

dýrhundur [di:ɣ(h)ʏndoɣ] m. Jagthund; spec. Rævehund.

Dýridagur [di:rɪda:ɣoɣ] m. Kristi Legemsfest (10. Maj).

dýrindi (-is, pl. ds.) [di:rɪndɪ] n. 1. Kostbarhed: ... *og skoða dýr-* [illegible] som adv. el. Forled i Sms. i Bet. kostbar, pragtfuld: *dýrindis-viður*, kostbar Træsort, osv.

dýrka (að) [illegible] 1. [illegible] †2. (*frægja*) berömme. — 3. (*brýna*) trygle: *blessaður vertu ekki að d. hann til þess*, lad endelig være at trygle ham om at göre det.

dýrkálfur [diɣ·kaulvoɣ] m. Hjortekalv.

†dýrkan [illegible] = dýrkun.

dýrkandi (-a, -endur) [illegible] dýrkari (-a, -ar) [illegible]

dýr keypi [diɣ·ɟei bɪ, -ɟei pɪ] n. Ting som kobes dyrt, daarligt Kob. -keyptur [-ɟeifdoɣ] a. dyrekobt, som det koster el. har kostet meget at overvinde.

dýrkun (-ar, -anir) [illegible]

dýr kveðinn [diɣ·kvɛ:ðɪn] a. med kunstigt Metrum. -lagður [-r-laɣðoɣ, -lagðoɣ] a. höjt vurderet. -legur [-lɛɣoɣ] a. = dýrðlegur. -leiki, -leikur [-leiɟɪ, -leiɟɪ, -leiɣoɣ, -leikoɣ] m. 1. Dyrhed, Værdi, Skyldsætning: *meta til dýrleika*, skyldsætte, matrikulere, ansætte til Dyrhed: *jörð metin til dýrleika*, skyldsat Jordejendom. — 2. *d. bragarháttar*, Kunstfærdighed i et Metrum.

dýrlingur (-s, -ar) [illegible] -lundaður [-lʏndaðoɣ] m. stolt: *drós dýrlunduð* (ÓDavÞul. 89). *-málmur [-maulmoɣ] m. kostbart Metal. -mæti [-mai·dɪ, -mai·tɪ] n. Værd, Værdi, Kostbarhed. -mætur [-mai doɣ, -mai toɣ] a. dyrebar, kostbar: *dýrmætir steinar*, Ædelstene; *jeg held það sje dýrmætt!* ja, det kan man sandelig være taknemmelig for!

dýr níðingur [dir·ni ðiŋgoɣ] m. Dyrplager. -níðsla [-niðsla] f. Dyrplageri.

díróið [di:ro·ɪð] an. og adv. (pop.) lige ud.

dýrrifinn [di:r·ɪvɪn] a. flænget af Ræven.

dýrrindi [illegible] (JHall. 2..)

dýrsbelgur [diɣ·sbɛlɣoɣ] m. 1. (*hamur af dýri*) Dyrebælg. — 2. (*úttroðinn d.*) udstoppet Dyr.

dýrseldur [illegible] *dýrseldir* (Eimr. XV. 173); *d. á e-ð*, sælgende n-t dyrt.

dýrs horn [diɣ·s(h)o(r)dn] n. Drikkehorn lavet af et Dyrehorn. -höfuð [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] -legur [illegible] bestialsk Maade. -skinn [-ɣ-sɟɪn] n. Skind af et Dyr, Dyreskind; Pels, Pelsværk.

dýrt [diɣ·t] adv. se dýr.

dýrtíð [diɣ·ti ð] f. Dyrtid.

[illegible]

dyrastafur [illegible] = dyrastafur.

[illegible] ránplontur.

1. dys (-jar, -jar) [illegible] f. 1. [illegible] 2. [illegible]

urþúfa í fjallamýrum) en stor Tue, ofte bedækket med Mos, is. i Bjærgsumpe (Af.) (ÞThFerð. III. 299).

2. **dys (-s,** pl. ds.) [dɪ:s] n. = 1. **dys.**

dís (-ar, -ir) [di:s] f. **1.** (*gyðja*) Gudinde, Nymfe, Fe. — **2.** (*fylgja, verndardís*) Skytsaand (kvindelig): *Þannig er sagt, að ekki séu allar dísir dauðar enn, fyrir Strandamönnum og Ísfirðingum með trúna á honum* (at de ikke er hørt op med at tro paa den) (JÁÞj. I. 656). — **3.** (*tigin kona*) höjbyrdig Kvinde; Jomfru, Kvinde (i Alm.).

Dísa (-u, -ur) [di:sa] f. npr. Dim. af Navne der ender paa *dís: Arndís, Vigdís* osv.

dísablót [di:sablo:ᵘt] n. **1.** (*fórn til dísa*) Offer til Gudinderne. — *2.** (*hátíð*) Fest.

dysbúi [dɪ:sbu·ɪ] m. Dyssebeboer.

dysja (a) [dɪ:sja] vt. tildække med Jord el. Stene, dysse.

diska grind [dɪs·gagrɪn·t] f. Tallerkenrække. **-herfi** [-hɛr·vɪ] n. Tallerkenharve. ?**-rekkur** [-rɛhgoǫ] m., **-slíður** [-sli:ðoǫ] n. = **diskagrind.**

diskur (-s, -ar) [dɪs·goǫ, dɪs·ks] m. **1.** Tallerken: *grunnur d.*, flad Tallerken; *djúpur d.*, dyb Tallerken, Suppetallerken; (Talem.) *e-ð kemur upp á diskinn*, n-t viser sig. — **2.** (*brauðkaka*) rundt, fladt Brod (Þing., ÓDav.). — ?**3.** (*búðarborð*) Disk.

dísljúfur [di:slju·vøǫ] a. feagtig.

?**dispútjera (a)** [dɪs·butjɛ·ra] vi. disputere.

dísætur [di:sai·døǫ, -sai·toǫ] a. meget sød, honningsød.

1. **dytta, ditta (a, †ti)** [dɪhda] vi.: *d. að e-u*, udbedre, istandsætte, lappe paa, tilstoppe Sprækker og Huller paa n-t: *lét Sigurður bóndi vinnumenn sína ditta að amboðum og öðrum áhöldum* (JThMk. 256); *d. í e-ð*, udbedre n-t ved Udstøbning: *þ[illegible] heldi verið [illegible] að [illegible] heima og [illegible] skörðin, sem [illegible] hans Gríms [illegible] að [illegible]* (Eimr. VII. 165).

2. **dytta (a)** [dɪhda] vt. med dat. banke: *dyttaði hnúunum í hurðina*, bankede paa Dören (GFrÁtt. 120).

dytti [dɪhdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **detta.**

diviki (-a, -ar) [dɪ:vɪ·ɟɪ, -vɪ·ɟɪ] m. (Hún., Rang.) = **deviki.**

djákn (-s, -ar) [djauhkṿ] m., **djákni (-a, -ar)** [djauhgnɪ] m. Degn: (Ordspr.) *ekki er alt lygi, sem djákninn segir* (GJ.), det er ikke alt Lögn, som Degnen siger.

djangi (-a) [djauɲɟɪ] m. eufem. for [illegible], som oftest med Artiklen *„hver djanginn“*, det var som Pokkers; *djangans hundurinn*, den Pokkers Hund! (Skaft.).

djanki (-a) [djauɲ̊cɪ, djaa[illegible]] [illegible] **1.** [illegible] — **2.** [illegible] Ræv. *þar er svo dunað í dunu, að Djankinn [illegible] hlessa og breiðir út lappirnar* (JHall. 133).

djarfa (a) [djar·va] vi.: *það djarfar fyrir e-u*, n-t kan lige skimtes (Af.); *Inn til landsins sást d. fyrir hálendi og heiðum* (Lögb. '12, 2) [illegible] *d. fyrir manni, sem reið sunnan melinn* (Eimr. III. 221).

djarf dreymur [djar·vdrɛi·moǫ] a. dristig drömmende. **-færinn** [djar·fai·rɪn] a. dristig, kæk, uforfærdet. **-færni** [-fairdnɪ] f. Dristighed, Kækhed. **-gengur** [djar·vɟɛiŋgoǫ] a. dristig til at gaa hvor som helst. **-hugaður** [djar·f(h)ʏ·qaðoǫ] a. kæk, uforfærdet. **-legur** [djar·(v)lɛqoǫ] a. dristig, kæk; — adv. *-lega.* **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟ̊ɪ, -lɛigoǫ, -lɛikoǫ] m. Dristighed, Kækhed, Djærvhed. **-mannlegur** [-manlɛ·qoǫ] a. dristig, kæk; adv. *-lega.* **-menska** [-mensga] f. Mod, Dristighed. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. dristige Udtalelser, Fritalenhed, Frisprog. **-mæltur** [-maiʎdoǫ] a. djærvtalende: (Ordspr.) *sá sem er d., verður oft mótmæltur* (GJ.), den der taler djærvt, bliver gærne modsagt. **-ráðinn** [djar·vrau·ðɪn] a. dristig besluttet. **-reistur** [-rɛisdoǫ] a. (dristig oploftet) stolt, knejsende. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. dristigt Foretagende, Dristighed. **-tefli** [-f·tɛblɪ] n. Vovespil, Vovestykke. **-tæki** [-tai·ɟɪ, -tai·ɟ̊ɪ] n. **1.** (*dirfska*) Dristighed. — **2.** spec. om at tage n-t uden Tilladelse: *d. til kvenna*, Overgreb mod Kvinder. **-tækur** [-tai·goǫ, -tai·koǫ] a. **1.** (*djarfur*) dristig. — **2.** spec. som tager uden Tilladelse: *d. til kvenna*, slem til at forgribe sig paa Kvinder (JÁÞj. I. 375).

djarfur (djörf, djarft) [djar·voǫ, djör·v, djaɽ·(f)t] a. dristig, kæk, djærv: *ertu svo d.*, hvor tör du vove! — adv. *-lega.*

djásn (-s, pl. ds.) [djaus·ṇ] n. **1.** (*skrautgripur*) Smykke. — **2.** (*höfuðdjásn*) Diadem.

djásna (a) [djaus·na] vt. og vi. smykke.

dje [djɛ:] n. Navn paa Bogstavet d.

djefsi [djɛf·sɪ] m. Djævelen (eufem.): *vertu að verki þinu þá d. ber að dyrum* (Sch.).

djeli (-a, -ar) [djɛ:lɪ] m., **djell (-s, -ar)** [djɛd·ʎ, djɛl·s] m. eufem. for *djöfull: déls* (Pokkers) *óhræsið þetta* (ÓDavÞul. 349): *déls hórusonurinn* (JÁÞj. II. 133).

djeskoti (-a, -ar) [djɛ·sgo·dɪ, -sgo·tɪ] m. eufem. for *andskoti: djeskotans ormur*, Pokkers Unge.

djúp (-s, pl. ds.) [dju:p] n. **1.** (alm.) Dyb: *mikið djúp er milli vor og yðar;* overf. ogs. (*djúphygni*) Dybsindighed, Klogskab. — **2.** spec. det dybe Hav længere borte fra Kysten, i Mods. til selve Kystvandet: *út á djúpið hann Oddur dró* (StÓl.). — **3.** npr. *Djúp(ið)* — *Ísafjarðardjúp.*

djúpafæri [dju:bafai:rɪ, dju:pa-] n. Vejr til at ro ud paa Dybet (Vestm.).

djúpaldi (-a, -ar) [dju:baldɪ, dju:paldɪ] m. (Skaft.) = **djúp.**

djúp áll [dju:baudʎ, dju:p-] m. dyb Rende: *og d. 100—160 faðma djúpur gengur inn [illegible]* (ÞTh[illegible] I. 9[illegible]). †**-auðugur** [-ø,ðoqoǫ] a. hovedrig.

Djúpavogur [dju:bavo:qoǫ, dju:pa-] m. npr. Handelsplads paa Østlandet.

djúpborði [dju:borðɪ] m. den Side af Skibet, der vender fra Land ud mod det aabne Hav. **-dreginn** [dju:pdrɛi·jɪn] a. dyb: *djúpdregin andvörp.* **-ey** [dju:bɛi·, dju:p-] f. Ø, der ligger langt fra Land. **-engi** [-ɛiŋɟɪ] n. overrislet Eng. **-fenni** [dju:pfɛn·ɪ] n. dyb Sne. **-fyndinn** [-fɪndɪn] a. dybsindig, skarpsindig. **-fyndni** [-fɪndnɪ, -fɪn·ɪ] f. Dybsindighed, Skarpsindighed. **-fiskur** [-fɪsgoǫ] m. Dybvandsfisk. **-færi** [-fairɪ] n. Dybvandsline. **-færinn** [-fai·rɪn] a. grundig. **-færni** [-fairdnɪ] f. Grundighed. **-gróður** [-groᵘ·ðoǫ] m. Dybvækster. **-háls** [-(h)auls] m.: *d. á neti*, nederste Hals. **-hygginn** [-(h)ɪɟ·ɪn] a. dybsindig; grundig, skarpsindig. **-hyggja** [-(h)ɪɟ·a] f. = **djúphygni.** **-hyggjumaður** [-(h)ɪɟoma:ðoǫ] m. Tænker. **-hygni** [-(h)ɪgnɪ] f. **1.** (*djúpfyndni*) Dybsindighed, Skarpsindighed. — **2.** (*djúpfærni*) Grundighed. — **3.** (*viska*) Klogt, Klogskab. **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðoǫ] a. dybsindig, klog. **-hugsaður** [-(h)ʏχsaðoǫ] a. skarpt udtænkt. **-hugull** [-(h)ʏ·qodʎ] a. kontemplativ. **-lagður** [dju:blaqðoǫ, dju:plagðoǫ] a. **1.** dyb: *yfir fen djúplögð* (JÁGát. I. 64). — **2.** overf.: *djúplagt ráð*, dybt udtænkt Raad. **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. udenskærs. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟ̊ɪ, -lɛigoǫ, -lɛikoǫ] m. **1.** (*dýpt*) Dybde. — **2.** (*djúpfyndni*) Skarpsindighed, Dybsindighed. **-leitir** [-lɛi·dɪǫ, -lɛi·tɪǫ] fpl. Dybvandsfiskeri (Sch.). °**-lífur** [-li·vøǫ] a. levende paa store Dybder. **-lægur** [-lai·qoǫ] a. dybt liggende (ogs. bot.). **-lærður** [-lairðoǫ] a. höjlærd. **-lögg** [-lök·] f. (Bogb.) dyb Fals. **-mál** [-mau·l] n. Maaling af Dybde, spec. Lodskud. **-málsstrengur** [-maulsdrɛiŋ·goǫ] m. Lodline. **-mið** [-mɪ·ð] n. Fiskebanke ude i aaben Sø langt borte fra Kysten. **-mæling** [-mai·liŋk] f. = **djúpmál.** **-mælir** [-mai·lɪǫ] m. = **grunnsakka.** **-mælisvjel** [-mailɪsvjɛ:l] f. Loddemaskine. **-næmur** [-nai·møǫ] a. dybtgaaende, som gör et dybt Indtryk. **-ráðugur** [-rau·ðøqoǫ] a., **-ráður** [-rau·ðoǫ] a. som udtænker dybsindige Raad. **-riðinn** [-rɪ·ðɪn] a. bred, dyb (om Næt). **-rista** [-rɪsda] f.: *d. skipa*, Skibes Dybgaaende. **-ristinn** [-rɪsdɪn] a., **-ristur** [-rɪsdøǫ] a. dybtgaaende. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. = **djúphygni.** **-rættur** [-raihdøǫ] a. med dybe Rødder. °**-rödd** [-röt·] f. Bas. *-**röðull** [-rö·ðodʎ] m. Guld. **-sakka** [dju:psahga] f. Dybdelod. **-settur** [-sɛhdøǫ] a. **1.** (*djúpur*) dyb, dybtgaaende: *djúpsett bóluör.* — **2. a.** dybt udtænkt: *djúpsett ráð;* (Ordspr.) *ekki er djúpsett frænda fylgið*, Frænders Hjælp stikker ikke dybt. — **b.** dybtgaaende, som gaar til Bunds i n-t, grundig, lærd: *Trier var sjálfur d. maður og hafði andstygð á öllu káki* (Eimr. VIII. 44—45).

djúpshöfn [djuf·s(h)öbṿ] f. Fiskesnor (med Tilbehør).

djúp sig [dju:psɪ·q] n. = *vestanganga*, Fiskens (spec. Torskens) Vandring vestfra, fra det dybe Hav ind mod Kysten: *það virðist sem fiskur [illegible] þetta ár hafi komið upp a. v. [illegible]sturhafi (vestanganga eða d.) og gengið mest upp að Reykjanesi og Snæfellsnesi* (Ísaf. '15, 5, 1). **-syndur** [-sɪndoǫ] a. dybtsvömmende. **-skygn** [-sɟɪgṿ] a. dybsindig. **-skygni** [-sɟɪgnɪ] f. Dybsindighed, Grundighed. **-skreiður** [-sgrɛi·ðoǫ] a. = **djúpristinn.** **-sokkinn** [-sohɟɪn] a. dybt sunken, dybt liggende: *djúpsokkin augu.* °**-speki** [-sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ɟ̊ɪ] f. Metafysik. **-stikun** [-sdɪ·gon, -sdɪ·kon] f. Lodskud. **-stæður** [-sdai·ðoǫ] a. (bot.) dybtgaaende. **-sæi** [-sai·jɪ] f. indec. Dybsindighed, Grundighed, Tænkerblik. **-sæismaður** [-saijɪsma:ðoǫ] m. dybsindig Tænker. **-sælega** [-sailɛ·qa] adv. dybsindig, med Dybsindighed. 1. **-sær** [-sai·r] m. det dybe Hav, Havdyb. 2. **-sær** [-sai·r, f. -sai·, n. -saiht] a. dybsindig, grundig, gennemtrængende. **-sævi** [-sai·vɪ] n. Havdyb, Dybde. **-tækur** [-tai·goǫ, -tai·koǫ] a. **1.** *(róttækur)* dybtgaaende, radikal (Alþ. '11, B. I. 1013). — **2.** *(djúpur)* dyb: *djúptækir í tilfinningum* (Eimr. IV. 167). **-úðugur** [dju:bu·ðoqoǫ, dju:p-] a. dybttænkende, dybsindig.

djúpur (comp. **dýpri, djúpari,** superl. **dýpstur, djúpastur, †djúpstur)** [dju:boǫ, dju:poǫ, di:brɪ, di:prɪ, dif·sdoǫ, djuf·sdoǫ] a. **1.** dyb (om Vand, Dale osv.): *hið djúpa haf; djúpt sár; d. dalur;* (Ordspr.) *djúp vötn falla fram með minstum gný* (GJ.), det dybe Vand har den stille Grund; *það er djúpt á e-u*, n-t er ikke lige til at finde. — **2.** *(torskilinn)* vanskelig at fatte; *(dulinn)* skjult: *leggjast djúpt*, anvende al sin Skarpsindighed.

djúp vitur [dju:bvɪ·døǫ, dju:pvɪ·toǫ] a. dybsindig. *-**öldublár** [-öldoblau:r] a. blaa som en Dybets Bølge (StStAndv. I. 307).

djöfla (a) [djöb·la] vt. med dat. og acc. **1.** *d. e-u út* og *d. e-ð út*, anvende n-t paa en sjusket og voldsom Maade, saa at det bliver smudsigt og lider Skade: *d. út fötunum sínum* osv., *d. út hesti;* — *d. e-u af*, faa n-t færdig i en Fart. — **2.** *d. sjer út* og refl. *djöflast (í e-u)*, arbejde voldsomt (som en besat), arbejde ud i et Kore: *Dreptu þig ekki, Þórarinn . . . og það verður þó, ef þú djöflast sona (í vinnunni)* (ÞGjOs. 90); — refl. *djöflast*, spec. larme, lave Spektakler.

djöfla díki [djöb·ladi:ɟɪ, -di:ɟ̊ɪ] n. Helvede. **-flokkur** [-flohgoǫ] m. Djævleflok, Djævleskare. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Dæmonologi. **-gal** [-ga:l] n. Banden. **-gangur** [-gauŋ·goǫ] m. **1.** *(mikill hávaði)* Helvedeslarm. — **2.** *(draugagangur)* Djævelskab, Spøgeri. **-höfðingi** [-höv·ðiŋɟɪ, -höb·ð-] m. Djævlenes Fyrste. **-leikur** [-lɛi:goǫ, -lɛi:koǫ] m. Djævleleg, to af Deltagerne er Djævle, som søger at fange Resten, Menneskene (ÓDavSk. 116). **-mergur** [-mɛr·goǫ] m. Pokkers Knægt (som Skældsord). °**-mjöður** [-mjö:ðøǫ] m. Dyvelsdræk (asa foetida). **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ɟ̊ɪ] n. Djævlenes Rige, Pandæmonium. **-særing** [-sai:riŋk] f. Djævlebesværgelse, Aandebesværgelse.

djöflaþýska [djöb·laþis·ga] f., **djöfliska (-u)** [djöb·lisga] f. Kaudervælsk, »Malabarisk«, jfr. *hrognamál.*

djöfulgangur [djö:volgauŋ·goǫ] m. Helvedeslarm.

djöfull (-uls, -lar) [djö:vodʎ, -ols, djöb·laǫ] m. **1.** Djævel: (Ordspr.) *djöful þarf ei yfir dyrum mála* (GJ.), man skal ikke male Fanden paa Væggen; *hver djöful vill hræða má hátt kalla* (GJ.), hvo Fanden vil skræmme, maa raabe höjt. — Nominativen anvendes ogs. som adv. Pokkers: *d. getur hann orðið langur núna*, det var dog Pokkers saa lang den nu kan blive (JÁÞj. I. 352); *e-ð er d. við að eiga;* — gen. *djöfuls* som adj.: *[illegible]*, Helvedeslarm. — **2.** overf. *(plága)* Kors: (Ordspr.) *hver hefur*

[illegible]

djöful legur [illegible] **-óður** [illegible] **-æði** [illegible] **-ær** [illegible]

djörf [illegible] af **djarfur.**

djörfung (-ar) [illegible] f. Kækhed, Mod, Dristighed.

do [illegible]

1 dó [illegible]

2 dó [illegible] 1. og 3. p. sg. impf. ind. af **deyja.**

dóast (a) [do·:ast] vrefl. *(= braggast)* komme sig, rette sig (om Kreaturer, dog ogs. om Mennesker, is. Börn) (Árn.).

dobia (-u) [illegible] Masse (S.) [illegible]

doða (a) [illegible]

doða drungi [do:ðadruŋ·ɡ̊I] m. Mathed, Ligegyldighed. **-eitur** [-ɛi:doɡ̊, -ɛi:tøɡ̊] n. narkotisk Gift. **-legur** [-lɛ:ɡ̊oɡ̊] a. døsig, slov. **-skapur** [illegible] m. Dorskhed, Slovhed, Uvirksomhed. **-sótt** [illegible] f. Kælvningsfeber. **-svefn** [-svɛb·v] m. Sövnighed, Døsighed, Dorskhed. **-svipur** [illegible]

Doddi (-a, -ar) [illegible]

doði (-a) [illegible] 1. [illegible] Dorskhed. — 2. [illegible] 3. [illegible]

doðinn [do:ðIn] a., jfr. *dofinn,* dorsk, slov, slap: *fóturinn er d.,* Benet sover.

doðna (a) [illegible]

doðrant (-s, -ar) [illegible]

doðsjúkur [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] *kýr)* som har Kælvningsfeber *(doði).*

dofi (-a) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] ledsager den Fornemmelse, at en Del af Legemet (Fod, Arm osv.) »sover«: [illegible] 3. [illegible] Dvaskhed, Uvirksomhed.

dofin leiki, -leikur [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

dofinn [do:vIn] a. 1. *(tilfinningarlaus)* folesløs: *fóturinn er d.,* Benet sover; (Ordspr.) *dofinn finnur lítt til dauðra sára* (GJ.), den folesløse [illegible] 2. [illegible] 3. *(um mat eða drykk)* flov (om Fødevarer).

dofinskapur [do:vInsɡ̊a·boɡ̊, -sɡ̊a·poɡ̊] m. Dvaskhed, Ligegyldighed.

dofna (a) [dob·na] vi. 1. *(verða tilfinningarlaus)* blive følesløs, sløves. — 2. [illegible] 3. [illegible] Smagen, blive flov (om Fødevarer); *(um ilmandi hluti)* tabe sin Vellugt. — 4. *(um þurk)* aftage, svækkes. — 5. impers. *dofnar yfir e-u,* n-t taber sin Interesse, kommer ud af Omtale; *dofnar yfir e-m,* en bliver sløv.

dofningi (-ja, -jar) [dob·niŋɡ̊I] m. slovt og uvirksomt Menneske.

dofrafífill [illegible]

dogg (-s) [illegible] **doggur.**

doggi (-a, -ar) [illegible]

doggur (-s, -ar) [doɡ̊:oɡ̊, dok·s] m. 1. *(keila)* Kegle, opstaaende, kegleformet Spids; *hallast upp við dogg, sitja uppi við dogg,* ligge i en halvoprejst Stilling; spec. sidde oprejst i en Seng med Ryggen stottet af Puderne. — 2. *(hákarlsgot)* ung Haj, lille Haj (Vf.). — 3. *(stór hundur)* stor Hund (BH.).

Dói (-a, -ar) [do·:I] m. npr. Kælenavn for *Þórður* (hyppigt) og for *Þórólfur* (Af.).

dok (-s) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

doka (a) [do:ɡ̊a, do:ka] vi. 1. drive (Þing.) (jfr. *tvínóna, donta).* — 2. [illegible] 3. [illegible] halvsove (Breiðd.).

dokk (-ar, -ir) [dohk, dohɡ̊Iɡ̊] f. 1. græsbevokset Indsænkning el. For-[illegible] *fáeinum dokkum* (GFrAtt. 57); *þar sem jarðhitinn er mestur, eru grunnar skálar, „dokkir" kalla menn þær hér* (ÞThFerð. III. 312). — °2. som [illegible]

?**dokka (-u, -ur)** [dohɡ̊a] f. en Dukke Garn el. Traad.

dokkur (-s, -ar) [dohɡ̊oɡ̊, dohks] m. kort, stumpet Hale.

doktor (-ors, -orar) [doχ·doɡ̊] m. Doktor.

doktorsbrjef [doχ·doɡ̊sbrjɛ:v] n. Doktorsdiplom.

dóla (a) [do·:la] vi. 1. *(ríða hart)* ride stærkt (NI., Af.). — 2. *(ríða* [illegible] 3. [illegible] i Slang om forskellige Arter af Driven, saal. f. Eks. om at sløse Tiden bort med Kortspil.

dólegur [do·:lɛɡ̊oɡ̊] a. (Árn.) = **bragðlegur.**

dólfugl [illegible]

dólglegur [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

dólgur (-s, -ar) [do·lɡ̊oɡ̊, do·lɡ̊s] m. 1. [illegible] *maður)* stort, plumpt og barsk udseende Menneske; — spec. om overnaturlige Væsener: *(tröllkarl)* Jætte, Trold; *(draugur)* Genganger; °*dólgar dýfl-* [illegible] (JHa. 125) — °2. [illegible] Fjende.

dóli (-a, -ar) [do·:lI] m. Lømmel.

°**dolkur (-s, -ar)** [dol·ɡ̊oɡ̊, dol·kos] m. Dolk [illegible]

dolla (-u, -ur) [illegible] f. en lille Træbeholder med Laag til Smør eller Fedevarer; — ogs. udskaaret Smykkeskrin (Af.).

dólpungur (-s, -ar) [illegible] m. 1. [illegible] tyk og svær Person el. Dyr; — i overf. Bet.: Storkarl, mægtig Person: [illegible] (JSBr. 215). — 2. spec. *(feitt barn)* triveligt Barn. — 3. *(lirfa)* Puppe. — 4. *(há bylgja)* höj Bølgekam, Dønning (Vf.).

dólpur (-s, -ar) [illegible] Person el. Dyr

dols [illegible] (BH.)

dolsa (a) [dol·sa] 1. vi. *(bíða)* tøve, nøle. — 2. vt. *(seinka)* forsinke, op-[illegible] 3. [illegible] (JAGrr. I. 41).

dóma bók [illegible] f. Dombog. **-dagur** [-daɡ̊oɡ̊] m. = *dómsdagur,* Dommedag; denne Form anvendes saa godt som udelukkende i gen. *dómadags-* som förste Led af en Sms., for at betegne noget uhyrligt, vældigt: *dómadagsgaul,* frygteligt Brøl, *dómadagsfargan,* frygtelig Skandale, *dómadags vitleysa,* gyselig Dumhed osv.

dómak (-s) [do·:mak] n. Forhandlinger (Vf.).

dómaka (a) [illegible]

dómall (-als) [do·:madʎ] n. (Borg.) = **dómoll.**

dómandi (-a, -endur) m. [do·:mandI, -ɛndoɡ̊] m. Dommer.

dómara eiður [illegible] **-embætti** [illegible] n. Dommerembede. **-leikur** [-lɛi:ɡ̊oɡ̊, -lɛi:koɡ̊] m. Dommerleg (ÓDavSk. 139). **-sæti** [-sai:dI, -sai:tI] n. Dommersæde.

dómari (-a, -ar) [do·:marI] m. Dommer: (Ordspr.) *ekki tjáir að deila við dómarann* (SchMál.), det er ikke godt at dele med sin Dommer.

dómaskipun [do·:masɡ̊I:bon, -sɡ̊I:pon] f. Rettergang.

dóm bær [do·m·bai·r] a. kompetent til at afsige en Dom, domfør: *auðið væri að kveðja til dómbærrar nefndar* (Ing. '11, 133). **-bæri** [-bai·rI] f. indec. Dommerkompetance (LHBuL. 18). †**-draga** [-dra·ɡ̊a] vt. indstævne for Retten. **-fella** [-fɛdla] vt. domfælde, fordömme, dömme skyldig; pp. *dómfeldur* som subst.: domfældt. **-felling** [-fɛdliŋɡ̊] f. Domfældelse. °**-fræðisrannsókn** [-fraiðIsran·so·hkn] f. kritisk Undersøgelse. **-fús** [-fu·s] a. som gærne dömmer, dömmesyg. **-fær** [-fai·r] a. kompetent til at dömme el. kritisere, domfør. **-gengi** [-ɡ̊ɛiŋɡ̊I] n. (jur.) almindelig Dommerhabilitet, Domshabilitet, Domsmyndighed: *d. konungsráðsins* (EArRétt. 148). **-gengur** [-ɡ̊ɛiŋɡ̊oɡ̊] a. (jur.) habil. **-gerð** [-ɡ̊ɛrð] f. Retsakt. **-gjald** [-ɡ̊alt] n. Retsgebyr, Retsydelse. **-greind** [-ɡ̊rɛint] f. Dömmekraft, Judicium; Kritik. **-grindur** [-ɡ̊rIndoɡ̊] fpl. Retsskranke. **-gæsla** [-ɡ̊aisla] f. Retspleje. **-gæslumálefni** [-ɡ̊aislomau:lɛbnI] npl. Justitsvæsen, Retsvæsen. **-hafi** [do·:m(h)a·vI] m. Domhaver. **-harður** [-(h)arðoɡ̊] a. som dømmer strængt. †**-herra** [-(h)ɛr·a] m. Senator, Raadsherre. **-hringur** [illegible] **-hús** [illegible] n. Domhus. **-hæfi** [-(h)ai·vI] f. indec. (jur.) Habilitet. **-hæfur** [-(h)ai·vor] a. (jur.) habil. **-kirkja** [illegible] **-kirkjuprestur** [illegible] Domkirkepræst. **-krafa** [-kra·va] f. (jur.) Fordring efter Dom. **-kvaddur** [illegible] mældte Mænd. **-laus** [-løys] a. *(dæmalaus)* eksempelløs. **-leggja** [-lɛɡ̊ja] vt. (jur.) indlade til Doms. †**-legur** [-lɛɡ̊oɡ̊] a. dömmende, afgörende. °**-leysisrjettur** [-lɛisIsrjɛhdoɡ̊] m. Lynchjustits, Lynchlov.

domm [dom·] a. indec. (pop.) 1. *(máttlaus, lumpinn)* slöj, slap, utilpas. — 2. forstenet, lamslaaet: *jeg varð alveg d. við þessi tíðindi* (Breiðd.).

dóm nefna [do·m·nɛbna] f. Udnævnelse af Dommere. **-nefnd** [-nɛmt] f. dömmende Kommission; *(kviðdómur)* Jury, Nævningeret.

dómoll (-ols) [do·:modʎ] n. det at komme langsomt af Sted, Driven (Árn.).

dómolla (a) [do·:modla] vi. og vrefl. *dómollast,* komme langsomt af Sted, være længe om at göre n-t, drive Tiden hen, drive (Árn., Vf.).

°**dompápi (-a, -ar)** [dom·pau·bI, dom·pau·pI] m. (zool.) Dompap.

dompinn [dom·bIn, dom·pIn] a. (VSkaft.) = **lasinn.**

dóm ritari [do·m·rI·darI, -rI·tarI] m. Retsskriver, Referendar. **-rjettur** [illegible] **-rof** [illegible] n. Overtrædelse af el. Ulydighed mod en Dom. **-ruðning** [-rYðniŋɡ̊] f. Dommeres Forkastelse, Rettens Rydning.

domsa [dom·sa] a. indec. = **domm 1.**

dómsáfelli [do·m·saufɛd·lI] n. Domfældelse, Dom, Fordömmelse: *eta og drekka sjer til dómsáfellis,* æde og drikke sig selv Dom til (jfr. 1. Kor. 11, 29).

dómsagnarfrestur [do·m·saɡ̊naɡ̊frɛs·doɡ̊] m. Termin til Doms Afsigelse.

dóms athöfn [do·m·sa·t(h)öbv] f. Retshandling. **-atkvæði** [-a·tkvaiðI] n. Kendelse, Dom.

dómsátt [do·m·sauht] f. Retsforlig.

dóms dagur [do·m·sda·ɡ̊oɡ̊] m. Dommedag. **-eiður** [-ɛi·ðoɡ̊] m. Tingsed.

dóm seta [do·m·sɛ·da, -sɛ·ta] f. 1. *(það að eiga sæti í dómstóli)* Sæde i [illegible] 2. [illegible] Rettens Sidden, [illegible] *(um allan tímann)* Sessionstid. **-setning** [-sɛhdniŋɡ̊] f. Rettens Sætning.

dómsetu dagur [do·m·sɛdoda:ɡ̊oɡ̊, -sɛto-] m. Retsdag. **-hlje** [-hʎjɛ:] n. Retsferie.

dóms gerð, -gjörð [illegible] Retsakt [illegible]

dóm skot [do·m·sɡ̊o·t] n. Appel, Paaankning til höjere Ret. °**-sköp** [-sɡ̊ö·p] npl. Procesmaade, Rettergangsmaade, Procesregler.

dóms liður [illegible] **-mað-**

ur [-ma·ðoǫ] m. Dommer, Medlem af en Domstol. **-mál** [-mau:l] n. Retssag; i pl. Retsvæsen; *þetta er d.*, dette er en oplagt Retssag.

dómsmála bók [doᵘm·smaulaboᵘ:k] f. Retsprotokol. **-gjald** [-ǥal·t] n. Gebyr i Domssager. **-ráðgjafi** [-rauð·ǥavı] m. Justitsminister. **-ritari** [-rı:darı, -rı:tarı] m. Justitssekretær. **-sjóður** [-sjo·ðoǫ] m. Justitskasse. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rı] m. Justitsminister. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. Justitsministerium.

dómsorð [doᵘm·sorð] n. Dom, Domskonklusion (LHBuL. 51).

dóm speki [doᵘm·sbɛ:kı, -sbɛ:ǥı] f. Forstand i at dømme. **-staður** [-sda·ðoǫ] m. Domstol, Domsted. **-starf** [-sdarv] n. **1.** Retshandling. — **2.** Domsfunktion (ÁBjSál. § 189). **-stefna** [-sdɛbna] f. Stævning, Retsstævning: *stefna e-m dómstefnu*, indstævne en for Retten. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rı] m. **1.** *(formaður réttar)* Retsformand, Justitiarius. **2.** *(með Rómverjum)* Prætor (hos Romerne). **-stólaleikur** [-sdoᵘlaleı:ǥoǫ, -leı:koǫ] m. (ÓDav. Sk. 140) = **dómaraleikur(?)**. **-stóll** [-sdoᵘdλ] m. Domstol.

dóms uppsaga [doᵘm·sʏhpsa·ǥa] f., **-uppsögn** [-ʏhpsøǥn] f. Domsafsigelse. **-úrskurður** [-uǫsǥʏrðoǫ] m. Retskendelse. **-vald** [-valt] n. dømmende Magt, dømmende Myndighed. **-veð** [-vɛ·ð] n. Retspant.

ᶜ **dómsveinn** [doᵘm·svɛidv] m. Retsbud.

dómsvenja [doᵘm·svɛnja] f. Retsbrug, Retsskik.

dóm sæti [doᵘm·sai·dı, -sai·tı] n. Dommersæde. **1. -sætt** [-saiht] f. = **dómsátt**. **2. †-sætt** [-saiht] an.: *eiga d.*, have Ret til at sidde i en Domstol. **-taka** [-ta·ǥa, -ta·ka] f. (en Sags) Optagelse til Doms. **-tylla** [-tıdla] f. ussel saakaldt Domstol el. Dom: *þar stóð í gaddi þeirra dómtylla* (JG. i Safn. V. 3, 74). **-tækur** [-tai·ǥoǫ, -tai·koǫ] a. **1.** *(sem dæma má)* som kan optages til Doms. — **2.** eksigibel: *kröfuhafi á kröfuna er þó jafnan dómtæk eins lengi og minnsta krafan mundi verið hafa*, Paatale staar Indfrieren aaben mindst i den Tid, som gældt for den saakaldte mindre Fordring (Stj. '05, A. 134).

dómur (-s, -ar) [doᵘ·moǫ, doᵘ·mʏr] m. **1. a.** *(úrskurður)* Dom: *segja (kveða) upp dóm*, afsige en Dom: *leggja dóm á mál*, paakende en Sag. **b.** *(skoðun)* Mening: *að mínum dómi*, i min Omme: (loc.) Præposition, Dom. **c.** *(um rit osfr.)* Kritik. **2.** *(dómstóll)* Domstol, Ret: *sitja í dómi*, sidde som Dommer, sidde til Doms: *leita dóms og laga um e-ð*, bringe et Spörgsmaal under Domstolenes Paakendelse. — **3.** *heilagur (helgur) dómur*, Relikvie, spec. Hostien: *ei framar er leyft manni líkamshlend að leita Guðs heilaga dómi* (MJ. II. 47). — **4.** stor Mængde af n-t, Masse, især med et forstærkende förste Led: *það var helvíta-dómur* (en hel Masse) *sem þar komst fyrir* (JTrL. 85). — **5.** som sidste Sammensætningsled svarende til dansk -dom: *heiðindómur*, Hedendom, Hedenskab; *helgidómur*, Helligdom; *manndómur*, Manddom osv.; — men ogs. svarende til -dömme: *konungdómur, biskupsdómur* osv.

†dóm varsla [doᵘm·vaǫsla] f. Rettens Beskyttelse. **ᴼ-vís** [-vi·s] a. kritisk. **ᴼ-vísi** [-vi·sı] f. indec. kritisk Sans. **-þing** [-þiŋk] n. dömmende Forsamling. **-þinghá** [-þiŋk(h)au] f. Jurisdiktion, Retskres, Tingsogn. **-þjónn** [-þjoᵘdv] m. Retsbetjænt. **-þoli** [-þo·lı] m. den domfældte.

don [do:n] a. indec. i Talem.: *liggja lon og don*, se *lon*.

dóna fyndni [doᵘ:nafın:ı, -fın·dnı] f. Pøbelvittighed. **-háttur** [-hauhdoǫ] m. = **dónaskapur**. **-hönd** [-hön·t] f. (i Brydning:) den Side, hvorpaa Tølpere fortrinsvis brydes: *glíma upp á dónahendina* (til *dónahönd*), ogsaa i overf. Bet.: opføre sig el. bære sig ad paa en tølperagtig Maade. **-legur** [-lɛ·ǥoǫ] a. plump, usleben, raa, tølperagtig; spec. utugtig, slibrig; — adv. *-lega*. **-mál** [-mau:l] n. Jargon; uslebent, pøbelagtigt Sprog. **-menni** [-mɛn:ı] n. plump Tølper. **-skapur** [-sga·boǫ, -sga·pøǫ] m. Raahed, Tølperagtighed, Slibrighed. **-tal** [-ta:l] plump, is. slibrig Tale.

dóni (-a, -ar) [doᵘ:nı] m. Tølper, udannet og raa Person, Sjover; (spec.) Person der taler el. opfører sig utugtigt.

dónsi (-a, -ar) [doᵘn·sı] m. eufemistisk Dim. af *dóni*.

dont [dov·t, don·t] n. **1.** *(dund)* Syslen med n-t, om smaat Arbejde, hvorved man er beskæftiget i Ro og Mag, Nyslen (Vf.). — **2.** *(bið, töf)* Tøven, Ophold, Venten: *jeg held að verði d. á* (el. *úr*) *því*, jeg tror det vil komme til at trække længe ud.

donta (a) [dov·da, don·ta] vi. *(dunda) d. við e-ð*, sysle med n-t (om let Arbejde) (Vf., Borg.).

doppa (-u, -ur) [dohba] f. **1.** Bugle, Knop (paa Metalarbejde), Hængesmykke. — **2.** *merjarleggja*.

Dóra (-u, -ur) [doᵘ:ra] f. npr.; ogs. Dim. af *Halldóra, Teódóra* og Navne endende paa *-þóra*: *Bergþóra*.

dor dígull [dor·di·ǥodλ, -øls, -diglaǫ] m., **-dingull** (-uls, -lar) [-diŋǥodλ, -øls, -diŋlaǫ] m. Husedderkop (aranea bipunctata). **-dingulsvefur** [-diŋǥølsvɛ:voǫ] m. Spindelvæv.

1. **dorg** (-ar, -ir) [dor·k, dor·ǥıǫ] f. **1.** Medestang, Pilk; spec. anvendt til Fiskefangst gennem Is: *dorgin er fiskistaung mjó og laung, með taumi á öðrum endanum og þar aungli neðan í* (JSVb. 119): *renna d.* = *veiða á d.*, fiske med Pilk el. Medestang; — ogs. overf.: *renna d. eftir e-u*, fiske efter n-t. — **2.** Pilkning: *liggja á d.*, ligge og fiske gennem Huller el. Vaager i Isen; *koma af d.*, komme hjem fra en saadan Fisketur; — overf.: *liggja á d. eftir e-u*, ligge og fiske efter n-t.

2. **dorg** (-s) [dor·k] n. Fisken gennem Huller paa Isen; Pilkning (jfr. 1. *dorg* 2.).

dorga (a) [dor·ǥa] vt. **1.** fange, angle, pilke (is. om Fisken paa Medesnor gennem et Hul paa Isen). — **2.** i overf. Bet.: *d. yfir (eftir) e-u*, fiske efter n-t; *d. við e-n*, fiske efter ens Gunst: *bezta meðal til að fá peninga, þegar maður er á rassinum, er það að d. við Dani, en ríta Íslendinga niður sem mest* (BenGr. cit. i Eimr. XV. 222).

dorgar færi [dor·ǥaǫfai:rı] n. Medesnor. **-maður** [-r-ma:ðoǫ] m. Person, der fisker med Medesnor, Lystfisker.

dorg dingull [dor·kdiŋǥodλ] m. = **dordingull**. **-veiði** [dor·gvɛi·ðı] f. indec. Pilkning.

Dóri (-a, -ar) [doᵘ:rı] m. npr. Dim. af *Halldór, Steindór* el. *Þórður*.

dorkingar [doǫ·ǥiŋǥaǫ] mpl. (zool.) Dorkinghöns (Kölpin Ravn 62).

dorma (a) [dor·ma] vi. blunde.

dornik (-s) [dor·nı·k] n. Nynnen (BH.).

dornika (a) [dor·nı·ǥa, -nı·ka] vt. (BH.) **1.** *(renna)* dreje, svarre. — **2.** *(raula)* nynne.

dornikaður [dor·nı·ǥaðoǫ, -nı·kaðoǫ] a. med Skindhoser el. Vandstövler paa.

dornikar [dor·nı·ǥaǫ, -nı·kaǫ] mpl., **dornikur** [dor·nı·ǥoǫ, -nı·koǫ] fpl. (Arnf.) = *dorningar*. (Denne Form er rimeligv. oprindeligere end *dorningar*, da Ordet vistnok er dannet af Navnet paa den belgiske By Doornik, og opr. betegner Vandstövler fra denne Stad).

dorningur (-s, -ar) [dor·niŋǥoǫ, -iŋs, dor·dn-] m. (om Afledn. se *dornikur*): lille Skindströmpe, is. pl. *dorningar*, Skindhoser, til Beskyttelse af Fodderne mod Vand og Fugtighed (Vf.).

1. **dorra** (-u, -ur) [dor:a] f. Jolle.

2. **dorra** (-u) [dor:a] f. lang Vej: *skárri er það nú dorran* (Hún., Af.).

dorraskel [dor:asǥɛ:l] f. astarte elliptica (GBárð.).

dorri (-a, -ar) [dor:ı] m. *(hrútur)* Væder (Snæf., Mýrd.).

dorska (a) [doǫ·sga, dos·ga] vi. = **doska**.

dos [do:s] n. Mathed, Slovhed.

dós (-ar, -ir) [doᵘ:s] f. Daase, pl. spec. Snustobaksdaase.

dosa (a) [do:sa] vt. = **dasa**.

dósa matur [doᵘ:sama:doǫ, -ma:toǫ] m. Konserves, Daasemad. **-mjólk** [-mjoᵘλ·k, -mjoᵘl·k] f. henkogt Mælk.

dósent (-s, -ar) [doᵘ:sɛvt, doᵘ:sɛnt] m. Docent.

dosk (-s) [dos·k] n. *(leti)* Dovenskab; *(hik)* Tøven, Nølen.

doska (a) [dos·ǥa], **doskra** (a) [dos·ǥra] vi. (Breiðd.) være doven, drive, smøle.

doskur (-urs) [dos·ǥoǫ] n. (Breiðd.) = **dosk**.

dót (-s) [doᵘ:t] n. coll. **1.** Sager, Töj; (spec. om mindre Sager) Pakkenelliker (ofte nedsættende): *alt d. e-s*, hele ens Habengut. — **2.** *(farangur)* Bagage, Rejsegods. — **3.** i Sms. som sidste Led: *leikadót, þjóðtrúardót, tafldót* osv., forskellige Optegnelser om Lege, Folketro, Skak osv.: *Jón Þorkelsson hefir tekið meginið af tafldóti nafna síns upp í athugagrein við kvæði S. Ól.* (ÓDavSk. 280). — **4.** *alt mitt dót*, en Slags Panteleg; en er «Fruen i Huset», de andre er hendes Sager, og benævnes med Navne paa forskellige Genstande; naar saa vedk. Genstand nævnes, skal han el. hun staa op, i modsat Fald give Pant. I Danmark findes lignende Lege, «Toilettet», «Fruens Natbord» el. «Natbordet». — **5.** *(hyski)* Pak. — **6.** Skamdele, is. kvindelige.

dóta (a) [doᵘ:da, doᵘ:ta] vt. med acc. el. dat.: *d. sig* el. *sjer*, pusle, pille ved et el. andet, smaarette paa sine Klæder (om Kvinder): *... en hin stúlkan (var) að d. sjer* (JÁÞj. I. 395): *Sigurlaug var búin að bera matarleifarnar af borðinu, en var enn að d. sig í borðstofunni* (var beskæftiget ved et el. andet inde i Spisestuen) (EKvOf. 37 · 38).

dott (-s) [doht] n. Sövnighed.

dotta (a) [dohda] vi. nikke af Sövn, blunde lidt.

dotti (-a, -ar) [dohdı] m. Plet (forskellig fra Omgivelserne) (Af.).

dottinn [dohdın] pp. af **detta**.

dóttir (cobl. **dóttur** og (pop.) **dóttir**, pl. **dætur**) [doᵘhdıǫ, dai:doǫ, dai:toǫ] f. Datter: (Ordspr.) *dóttirin klæðist oft móður mötli* (GJ.), Datter farer gærne i Moders Særk; *eignast dóttur*, faa en Datter; ogs. overf.: trække et Havkalehoved, som en anden Havkal har bidt af, op af Søen (regnes for en Skam) (Nl.).

dóttur dóttir [doᵘhdørdoᵘhdıǫ] f. Datterdatter. **-gáfa** [-gau:va] f. en Datters Gave el. (snarere) en Datter som Gave; kun i Ordspr.: *dýr er dótturgáfan* (GJ.), en Datter er en dyr Gave. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Dattermand: *d. e-s*, Mand gift med en Datter af en, ens Svigersön. **-mágur** [-mau:(q)ʏoǫ] m. = *dótturmaður*: (Ordspr.) *betri er einn d. en sjö sonarkonur* (GJ.), bedre er een Dattermand end syv Sönnekoner. **-sonur** [-ǫso:noǫ] m. Dattersön.

?**drabant** (-s, -ar) [dra:bavt, -bant] m. = **drabbari**.

drabb (-s) [drap·] n. **1.** *(slark, óregla)* Svir, uordentligt Levned. — **2.** *(vanhirðing)* skødesløs Behandling, Vanrøgt: *það var ljóta bölvað drabbið á öllum hlutum þar á heimilinu*. — **3.** = *dabb*. — **4.** *(erfiði)* møjsommeligt, smudsigt Arbejde, Slid. — **4.** *(þvaður)* Vrövl, Sludder, Snak.

drabba (a) [drab:a] vi. og vt. med dat. **1.** vi. *(slarka, vera óreglumaður)* svire, leve uordentlig, is. være Dranker. — **2.** vt. med dat. *(þvæla)* udsætte n-t for en skødesløs Behandling, udslide; — refl.: *drabbast út*, slides og blive smudsig: *eru góð föt ekki lengi að drabbast út, ef ekkert er þeim til hlífðar* (TSæm. 11). — **3.** *(drasla, einkum á ferðalagi)* udsætte sig for besværligt og smudsigt Arbejde, spec. om möjsommelige Rejser osv. — **4.** vi. *(þvaðra)* vrövle: *Hann drabbaði um hitt og þetta, svo fór að drafa í honum* (ÞGjOs. 76).

drabbari (-a, -ar) [drab:arı] m. **1.** *(drykkjumaður)* Svirebroder, Drukkenbolt. — **2.** *(sóði og draslari)* sjusket og uordentlig Person, skødesløs m. H. t. sin Optræden. — **3.** *(þvoglari)* Vrövlehoved.

draf (-s) [dra:v] n. **1.** *(maltúrgangur)* Drav, Mask. — **2.** *tyggja d.*, tygge Drøv. — **3.** *(óskýrt tal)* Lallen, jfr. *drafa*.

drafa (a) [dra:va] vi. lalle: *með drafandi tungutaki*, med lallende Tunge: *það drafar í e-m*, han laller: (Ordspr.) *drukkins manns munnur drafar af hjartans grunni* (GJ.), drukken Mand taler af Hjertens Grund.

ᴼ **drafgryfja** [drav·grıvja] f. Maskekule.

drafinn [dra:vIn] a. raadden, bedærvet.

-**drafker** [draf tʃ r] n. Maskekar.

drafl (-s) [drab l] n. (jfr. *drabb*) 1. [illegible] 2. *(slark)* uordentligt Levned.

drafla (a) [drab·la] vi. = **drafa.**

drafla bakstur [drab labaɣ sdøɣ] m. Omslag af ostet Mælk [illegible] *bakstur við útlimabólgu, svo og f.* (BJLVS 58). **-kyrningur** [-[illegible]] m. ostede Korn i Mælk el. skyr, ogs. skyr el. Mælk med ostede Korn i (Borg.). **-kjúka** [-ku:ga, [illegible]] f. Ost af *drafl* (ÓDavÞul 333).

drafli (-a) [drab·lI] m. Osten af Mælken, ostet Mælk: *rauðseyddur d.*, ostet Mælk kogt længe, til den faar et svagt rødligt Skær, anses for at være en særlig Lækkerbidsken.

1. **drafna (dröfnu, dröfnur)** [drab·na, dröb·no(ɐ)] f. lille Plet el. Prik, sædvanlig mørk paa lysere Grund.

2. **drafna (a)** [drab·na] vi. *(rotna)* raadne i Stykker, opløse sig: *(slitna upp)* opslides, trævles: *d. í sundur*, d. s.

'**drafnar** [drab·naɐ] gen. af **dröfn.**

drafúldinn [dra:vuldIn] a. stinkende raadden.

drag (-s, drög) [dra:ɣ, draɣs, drö:ɣ] n. 1. [illegible] Mosevande, hvorigennem Mosevandet søger Afløb; sumpet Lavning (i denne Bet. næppe Vf.). [illegible] (GF Átt 30). **2.** spec. i pl. *drög:* de smaa Bække og Kilder, hvoraf en Elv dannes, Elvetilløb [illegible] (ÞThFerð. I. 348). [illegible] Vandaaren, Strøm (Urb. '95, 230). **3.** = *dalsdrag*, Begyndelsen el. Enden paa en Dal, hvor Bjærgene endnu [illegible] **4.** [illegible] Straakøl [illegible] **5.** i pl. [illegible] **a.** [illegible] (ÞTh. Ferð. III. 278). — **b.** *drög til rits, bókar*, Stof, Forarbejder til et Skrift [illegible] **c.** [illegible] Aarsager, Grunde [illegible] dertil er der mange Grunde (Aarsager), jfr. *tildrög: ekki vita menn hver drög til hennar* (ɔ: *vísunnar) liggja* (JÁÞj. I. 226). — **d.** *(ráðstöfun)* Foranstaltning: *leggja drög fyrir e-ð*, træffe Foranstaltninger til at anskaffe n-t; *leggja drög til e-s*, foranledige n-t, bestille n-t.

1. **draga (drögu, drögur,** gen. pl. **dragna)** [dra:qa, drö:qo(ɐ), drag·na] f. 1. [illegible] lange Brædder el. desl., jfr. *dragband: hún stal þaðan hráviðardrögu* (ÓDavÞul. 121). — **2.** *(dragnet)* Trækvod. — **3.** Jagtnæt (spec. til Rævefangst) [illegible] . . . (JÁÞj. II. 149). — **4.** Plovskaar med en Muslingeplov *(plógur)* (Arnf.). — **5.** pl. *drögur* (jfr. *drög): d. fyrir e-ð*, Tilløb til n-t, Begyndelse til n-t: *framan úr húsinu standa langir plankar, d. fyrir svalir* (Eimr. VI. 67); *leggja drögur fyrir e-ð*, træffe Foranstaltninger til at anskaffe n-t: *Eg hafði engan beðið um þetta barn . . . engar drögur lagt fyrir það* (GFrÓl. 71).

2. **draga (a)** [dra:qa] vt. lægge Straakøl under.

3. **draga (dreg, drögum; dró, drógum; drægi; dregið)** [dra:qa, [illegible]] [illegible] drage, trække.

A. vt. med acc. **I.** drage, trække, slæbe. **1.** alm.: *d. sleða*, trække en Slæde [illegible]
2. specielle Anvendelser: **a.** *d. fje*, ogs. abs. *draga*, sortere Faarene om Efteraaret efter Øremærker i Skillefolden, og fordele dem til de respektive Ejere: *mjer var í Reykjarjett dreginn sauður með markinu . . .*, i R.-folden blev der tildelt mig en Bede med Øremærket . . . — **b.** abs. og *d. fisk (úr sjó)*, trække Fisk op af Havet. — **c.** abs. *d. á*, trække Vod (Dragvod) hen ad en Elv for at fange Laks (Foreller). — **d.** *d. (í spilum)*, tage af (i Kortspil): *hver á að d.?* hvem skal tage af? — **e.** *(brýna, leggja á)* hvæsse, slibe: *d. ljáinn, d. á ljáinn, d. ljáinn á*, se Ekspl. — **f.** trække Vædsker af et Saar o. desl.: *smyrsli sem drógu og græddu* (SIng. I. 124). **g.** i forsk. faste Forb.: *d. dám, seim, d. á tálar* osv., se Ekspl. — **II.** tegne, stryge osv. (ved at anvende Pen, Blyant, Pensel, Kost el. desl.) *d. línu* osv. — **III.** *(fresta)* udsætte: *hann dró það í viku*, han ventede dermed i en Uge. — **IV.** med forsk. [illegible] *saman, undan, d. undir sig, d. upp segl* osv., se Ekspl. — **V.** abs. rumme, laste: *hafskip er dró nær LXX lestum* (Esp. III. 42).

B. vi. **1. a.** *(ná, komast)* naa, række: *geta dregið langt*, kunne kaste langt; spec. naa til Land el. til et Bestemmelsessted: *hvessir á móti, svo að við ætluðum varla að d.* (SIng. I. 294); (om Udholdenhed) kunne holde ud: *hesturinn dregur með manninn*, Hesten kan holde ud at bære Manden. — **b.** spec. *(um byssu)* naa, ramme: *d. langt*, ramme langt. — †**2.** *(ferðast, leggja af stað)* drage, rejse af Sted: *út á djúpið hann Oddur dró* (StÓl.).

C. v. impers. **1.** om Skyer, Skygge, Mørke: trække over, skjule osv.: *dregur fyrir sól*, Solen er formørket af Skyer. — **2.** om Bevægelse, nærme sig, række; ogs. i forsk. overf. Bet.: *dregur að jólum*, det gaar mod Jul, Julen nærmer sig; *hitinn í Geysi óx eptir því sem neðar dró í pípunni* (jo længere man kom ned i Røret) (ÞThLfr. IV. 172); *sýndust vera skörð í eggina, þegar til oddsins dró*, der syntes at være Skaar i Æggen henimod Spidsen. — **3.** *það dregur til e-s*, n-t opstaar (som Følge af n-t andet): *dregur til sundurþykkju*, der opstaar Uenighed. — **4.** *e-m (e-n) dregur e-ð*, [1]) *(e-m nægir e-ð)* n-t forslaar, slaar til for en; [2]) *(e-n munar um e-ð)* n-t er en Hjælp for en. — **5.** i forsk. Forb.: *e-n dregur undan, hugi þeirra dró saman, dró hvorki sundur nje saman með þeim* osv., se Ekspl.

D. refl. *dragast:* **1.** bevæge sig el. foretage sig n-t langsomt og slæbende: *dragast áfram*, slæbe sig frem; *dragast burtu*, forføje sig bort. — **2.** spec. trækkes i Langdrag, trække ud: *það dregst hjá honum að svara*, det trækker ud med at faa Svar fra ham. — **3.** i forsk. andre Forb.: *dragast á legg, dragast aftur úr* osv., se Ekspl.

E. pp. *dreginn:* **1.** i Alm. trukken osv. — **2.** spec. *(mjór)* smal: *Sumir steinarnir eru hnöttóttir og dregnir til endanna eins og ámur* (GFrE. 59); spec. udmagret; *(horaður)* smal af Sult, skindmager: *dregnir hestar.*

Ekspl.: (Ordspr.) *ára fjöldinn dregur* (GJ.), Aarernes Mængde trækker, d. v. s. mange Hænder gör snar Gærning; *e-m (e-n) dregur e-ð:* [1]) *(e-m nægir e-ð)* n-t slaar til for en; [2]) *(e-n munar um e-ð)* n-t er en Hjælp for en; *svo að dragi*, saa at det forslaar n-t: *þú verður að hjálpa honum svo að hann dragi; — kauptu þjer einar tvær tunnur af rúg eða öðrum fóðurmat, það getur dregið þig nokkuð* (det kan du holde det gaaende med en Tid) (ÞGjD. 69); *muni landssjóð lítið um að svara fjenu, þá dregur ríkissjóð Dana enn miklu minna að njóta* (Norðri '11, 105); *þá er jeg viss um að hann reynist konu þinni eins og bróðir og Siggu þinni eins og faðir, og það getur þeim dregið drjúgt* (betyde meget for dem) (BrJÞf. 172); — i Udraab: *þetta dregur ekki = það munar nú ekki um það*, sikken en Masse! *her þykir mer þú hafa skildingaráð . . . nú, þetta dregur ekki, nú, nú, falleg eru gullin* (Mýrd. 372); *láta sjer d. e-ð*, [1]) være i Forlegenhed med n-t: *ef til vill hefurðu tekið eftir því að eg læt mér ekki draga að búa til landið líka* (GFHh. 342); [2]) være smaalig m. H. t. n-t: *er eg á sömu skoðun og ráðherra um, að það sé tæplega sæmilegt að gera það að kappsmáli að halda sektarfénu fyrir Dönum, fyrst þeir láta sér d.* (siden de er saa smaalige) *að heimta það af oss* (Alþ. '11, B. II. 688); *flest viltu í þig, að þú lætur þjer d. að naga um beinin á horaðri rjúpu*, graadig maa du være, naar du tager til Takke med at gnave Benene af en radmager Rype; †*dragast vel, illa*, have det godt, daarligt; *flestir munu þó dragast á sumarmál* (kunne holde ud, holde det gaaende, til Sommerens Komme) *með því að gefa inni* (Lögr. V. 81). — — **Ekspl. i alfabetisk Orden:** *d. á:* [1]) *(leggja á)* hvæsse (paa en Slibesten): *d. ljá á; — d. á steini*, hvæsse paa en Slibesten; [2]) *(brýna)* hvæsse, slibe (is. v. Hj. a. en flad Brynesten): *d. á ljáinn, hnífinn; — d. á rakhníf*, afstryge, aftrække en Barberkniv; [3]) *draga járn á*, ogsaa abs. *draga á*, føre et Strygejærn hen over, stryge; [4]) *d. á (ána)*, trække Vod (Dragvod) hen ad en Elv for at fange Laks el. Foreller; *d. e-n á e-u*, forhale n-t for en: *það er ekki að draga hann á því, og það slíkan mann*, der er ingen Grund til at lade ham vente paa Svar — en saadan Mand (JThMk. 344); *draga e-n á loforðum*, holde en hen med Lofter; *d. á e-n*, vinde ind paa en: *Útilegumaður dregur nú á hann, og seinast er hann kominn á hælana á Gunnari* (ÓDavÞjs. 125); (refl.) *dragast á e-ð við e-n*, love en n-t halvt om halvt, give en et ubestemt Lofte om n-t; (Talem.) *d. á bátinn*, spise (rigeligt); *d. e-ð á eftir sjer*, slæbe n-t bag efter sig; *d. á eftir sjer annað skip*, bugsere et andet Skib; *hesturinn dró á eftir sjer fótinn*, Hesten trak paa Benet; *d. e-n á hárinu*, trække en ved Haaret; (overf.) *d. e-ð á langinn*, [1]) trække n-t i Langdrag; [2]) *(spara fje)* spare paa Skillingen; *dragast á legg*, vokse op: *þið hafið, frá því fyrsta þið dróguzt á legg . . . auðsýnt mjer elsku* (JStgr. 2); *það myndi hann verða svo lengi sem hann drægist á löppunum* (saalænge som han kunde slæbe sig frem paa sine Ben, ɔ: var i Live) (Eimr. XIII. 120); *d. á sjálfum sjer*, slæbe ved egne Kræfter; *d. e-n á tálar*, bedrage en; *d. að*, samle: *d. að lið*, samle Tropper; *d. að búi* el. ogs. abs. *d. að*, skaffe Forraad til Veje; *d. að föng*, d. s.; (Ordspr.) *kerlingin eyddi en karlinn að dró* (Eimr. X. 141), en øder, en anden bøder; *d. að sjer*, samle, trække til sig; (impers.) *það dregur að jólum*, Julen nærmer sig; (refl.) *dragast að sjer*, trække sig sammen, blive smallere: *(skerið) dregst nokkuð að sér til beggja enda*, bliver n-t smallere hen imod Enderne (JÁÞj. II. 130); (Talem.) *d. e-n að landi*, (egl. trække n-n i Land) spise ens Lævninger, spise Resten af ens Mad; *d. af e-u*, formindske, trække fra: *d. af fóðri*, ogs. abs. *d. af*, formindske Foderrationerne; *búa sig undir að stíga sjálfur í stólinn, og d. þá ekki af* (ikke spare sig, ɔ: tordne løs) (JÁÞj. II. 6); *hjó . . . tveim höndum og hugði ekki af að d.* (tænkte ikke paa at spare paa Kræfterne) (JÁÞj. I. 175); *d. af e-m*, faa en til at være mere sagte, bringe en til at opføre sig mindre hovent el. desl., dukke en: *kanske hér megi koma í leikinn einhver sem getur af ykkur dregið* (ÓDavÞul. 122); *d. af sjer*, spare paa Kræfterne, skaane sig selv: *góður glímumaður, sem ýmist dregur af sér eða sækir sig* (Eimr. XVII. 3); *d. ekki af (sjer)*, [1]) ikke spare paa Kræfterne, ikke lægge Fingrene imellem: *eg sparkaði í hann, þar sem hann stóð hálfboginn. Eg dró ekki af* (lagde ikke Fingrene imellem) (Eimr. XXV. 207); [2]) *(hlaupa sem fætur toga)* løbe alt hvad man kan (OBj. I. 217); (impers.) *dregur af e-m*, en bliver træt el. taber Modet: *V. var þó svo hugaður, að hann fylgdi þeim upp í fjallið, en smátt og smátt dró af honum* (blev han træt) (ÞThLfr. III. 23); *það var svo af honum dregið, að . . .*, han var saa udmattet (el. svag), at . . .; *dregur af e-u*, n-t formindskes, svinder, bliver svagere; *heyrir Oddur að dregur af máli bónda* (Stemmen bliver svagere) (JÁÞj. II. 180); *hann neyddi þær til að vera úti um stund, þángað til af þeim var dregið gamanið til fulls* (til deres Morskab helt var gaaet over) (JÁÞj. I. 485); *nú þykir mjer draga af gamaninu*, nu begynder det at se alvorlig ud; *d. af kaupi*, trække fra i Lönnen, afkorte ens Lön; *d. af (í) mat við vinnufólk*, afknappe Tjænestefolkenes Mad; *dragast áfram*, slæbe sig frem; *d. sig aftur úr*, blive bagest el. tilbage med Vilje, slutte sig til Bagtroppen; *dragast aftur úr*, sakke agter ud; *d. andann*, trække Vejret; *d. þungt andann*, trække Vejret dybt; — *d. (upp) boga*, spænde en Bue; — *d. dám af e-u*, smage af n-t; *d. dul að e-m*, føre en bag Lyset (Esp. IV. 135); *d. dvöl á e-ð*, trække n-t i Langdrag; *d. dæmi af e-u, d. e-ð til dæmis*, anføre n-t som Eksempel; — *draga eftir e-m*, nærme sig en (i Løb), vinde ind paa: *en hestarnir . . . runnu enn harðara og drógu skjótt eftir hinum* (II. II. 283); (Ordspr.) *engum dregur alllítið* (SchMál.), hvad der er meget ringe, er ikke nok for n-n; — *d. fyrir*, [1]) (Nl.) = *d. á: d. fyrir ál*, pulse; *d. fyrir með vörpu*, trække med Snurrevod; [2]) *d. fyrir (refi)*,

sætte Garn for Ræve; ³) (impers.) *dregur fyrir sól*, Solen er formørket af Skyer; *d. fisk (úr sjó)*, trække Fisk op af Havet; (Ordspr.) *enginn dregur, þó ætli sjer, annars fisk úr sjó*, det er en agtet og en anden beskæret; *d. fje*, sortere Faar efter Øremærker; (overf.) *d. fjöður yfir e-ð*, (egl. trække en Fjer over n-t) trække et Slør over n-t, fordølge; *d. frá*, trække fra (ogs. mat.); — *dregur frá e-u* (impers.), ¹) man fjærner sig fra n-t: *þegar nokkuð dró frá þjóðvegum* (ÞThFerð. I. 4); ²) Skyerne trækker bort: *túngl óð í skýum, og dró ýmist frá eða fyrir* (JÁÞj. I. 281); — *d. fram*, fremdrage; *d. fram hluta e-s*, holde med en, være paa ens Parti; *d. sig fram*, søge Udmærkelse; *d. fram lífið*, henslæbe Livet, opholde Livet, hjælpe sig med, hvad man har, hutle sig igennem; is. om det, at man lige kan holde Livet i Dyr el. Mennesker: *allar ærnar dregnar fram horaðar*, alle Hunfaarene levede ganske vist, men var meget magre (JSVb. 73); (impers.) *e-n dregur fram hjá e-m*, en trækker forbi, indhenter, kommer forud for; — *d.* **hey** (= *leysa upp hey*) (Eyf., Hún.), udtage Hoet af en Lade el. Stak og sprede det for at hindre Selvantændelse; *d. hlass*, trække et Læs; — (Ordspr.) *viljinn dregur hálft hlass*, en god Vilje drager et stort Læs; — *d.* **í** *(skeið eða höföld)*, anbringe Traadene i Ritten el. Syllen i en Væv; *d. í hreiðrið*, samle Materialer for at bygge Rede, ɔ: bygge Rede; *d. liti í*, kolorere, illuminere; *dragast í fötin*, klæde sig paa med Besvær (om en syg el. Rekonvalescent): *d. í hlje*, unddrage (jfr. *draga sig í hlje*); *d. í spil*, tage et Slag Kort: *það hefur nú stundum verið glatt á hjalla hjá okkur síðan við komum í land, og höfum við oft dregið í spil* (ValDagr. 47); *það dregur* (el. *dregst) í tímann*, Tiden trækker ud, det tager Tid: *en það dragi í tímann að ríða fram að Holt* (JThl's. 247); (Talem.) *d. í vírinn*, spare paa Skillingen (BH.); *d. í sig*, æde (is. om græsædende Dyr): *klukkan 2 um daginn var hún (ærin) farin að d. í sig hey* (HermJDr. 35); (impers.) *það dregur í e-n*, en bliver vred: *Nú fer Bjössi að sækja sig, það er farið að d. í hann* (ÞGjUf. 21); — *d.* **kalk** *yfir*, overhvitte; — *d.* **línu**, trække en Linje; *d. ljáinn*, hvæsse Leen: *meðan hann var að lagfæra hrífurnar og d. ljáinn sinn* (ÞGjUf. 11—12); *dragast* **með** *e-ð*, bære paa, slæbe paa, trækkes med: (Ordspr.) *dregst margur með djúpa und, þó dult fari* (GJ.), mangen en bærer dybe Vunder i det dulgte; — *d.* **nafn** *af e-u*, opkaldes efter n-t; *d. net*, trække et Næt op; (impers.) *það dregur niður í e-m*, en dæmper Stemmen: *það fór að d. niður í honum, tungan að drafa, smiðurinn var orðinn blindfullur* (ÞGj. Uf. 133); — *d.* **prett** *að e-m*, bruge Svig overfor en; *d. pör og prjóna*, tage fat og strikke; — *d.* **reip(i)**, se *reipi*; — *d.* **saman**, trække sammen, sammentrække; *(safna)* samle; (impers.) *það dregur saman með e-m*, ¹) n-n nærmer sig hinanden, Afstanden imellem n-n mindskes (f. Eks. om ridende el. løbende Personer) *það var hvorki saman nje sundur með þeim*; ²) det kommer til Forstaaelse mellem n-n, der opstaar et inderligt Forhold mellem dem, de fatter Kærlighed til hinanden: *Ólafur hjelt ... að saman mundi draga með sjer og Höllu ...* (JTrHalla 25), *hugi þeirra dró saman*, de kom til at holde af hinanden; *d. seim(inn)*, tale el. læse slæbende, dræve; *d. sig á eftir e-m*, følge efter en; *dró hann sig inn í bæinn*, han slæbte sig ind i Gaarden (JÁÞj. I. 334); *d. sig eftir e-u*, stræbe ivrigt efter n-t; *d. sig eftir e-ri stúlku*, göre Kur til en Pige; *d. sig í hlje*, trække sig tilbage; *d. sig saman*, ¹) *(í spilum)* trække om, hvem der skal være Makker (i Kortspil); ²) (impers.) *það dregur sig saman*, det løber (saa smaat, lumsk) op, summer sig op, bliver en pæn Sum: *það dregur sig saman, þegar margir eru, þó lítið komi frá hverjum*; ³) søge hinandens Selskab: (Ordspr.) *það dregur sig saman, sem dámlíkast er*, Krage søger Mage; — *d. sig e-ð*, stræbe hen til n-t, — ro hen til n-t: *tóku til ára og drógu sig upp í eyjarvarið* (JÁÞj. II. 126); *d. sjer*, ¹) trække til sig, skaffe sig: *fer inn á bæ að d. sjer hey í pokann* (skaffe sig Ho i Posen) (JÁÞj. I. 308); ²) tage til sig paa uhæderlig Maade, tilvende sig: *þá er þeir skiftu peningunum, hefði hann dregið sjer fyrir víst 100 spesíur, sem M. hefði aldrei vitað af* (BrJÞf. 206); — *d. spil* el. abs. *d.*, trække et Kort; *d. sundur*, ¹) sortere Faar efter Øremærkerne og derefter trække dem hen til de enkelte Underafdelinger *(dilkar)* af Faarefolden *(rjett)*; ²) slide over: *hann reyndi þau (haldfærin) milli handa sér, og dró þau sundur, sem hægast* (JÁÞj. II. 155); (impers.) *dregur sundur með e-m* (jfr. *d. saman)*: ¹) (om Kapridning) Afstanden mellem dem vokser; ²) de bliver mindre gode Venner; *d. en sundur (og saman) í háði(nu)*, haane og bespotte en; — *það dregur til e-s*, n-t kommer til at gaa paa en el. anden Maade, n-t bliver Udfaldet; *Ed. ... hugði að það mundi d. til samkomulags* (føre til en Overenskomst) *við hv. Nd.* (Alþ. '11, B. I. 287); *En málið þurfi töluverðra rannsókna við, ef menn ætli sér að sinna því svo að til mikilla breytinga dragi* (saaledes at det fører til store Forandringer) (Lögr. '14, 206); *til eins dregur*, Udfaldet bliver et og det samme: *og er þó líkast að til eins dragi um vort ráð* (JThMk. 38); (Ordspr.) *dregur* el. *dregst til þess sem verða vill* (GJ.), det kommer vel, der ske skal, ingen kan sin Skæbne fly; *d. til stafs*, skrive (særlig om Börns og ikke-skrivekyndiges förste el. famlende Forsøg); — *d.* **um**, ¹) trække hen over: *hann ... brá fingri í munn sér, og dró um auga hennar* (JÁÞj. I. 16); ²) trække Lod om: *þeir drógu um, hvor skyldi byrja*; — *d. um garð*, egl. trække over et Gærde, være den ypperste (BH.): (Ordspr.) *þar dregur hvorugur annan um garð*, de (vi) er Ligemænd, ingen af dem (os) har Overtaget (SchMál.); (impers.) *dregur um e-ð* = *munar um e-ð*, n-t gör en Forskel, gör til el. fra om n-t: *vér séum svo fámennir og fátækir, að það dragi ekkert um það, sem heðan kæmi*, (det gjorde hverken til eller fra med det som kom herfra) (Ísaf. '15, 2. 2); *hann er velmegandi maður og dregur hann lítið um þessar reitur* (og den Smule har ikke noget at betyde for ham) (JThMk. 380); *láta sig draga um e-ð (= horfa í e-ð)*, ikke gide bekoste, ikke ville afse: *sumir láta sig d. um ... að ...* [illegible] *(fresta)* udsætte: *hann dró undan að gera það þangað til það var orðið of seint; láta dragast undan*, udsætte, forhale; ²) holde n-t tilbage, unddrage paa uhæderlig Maade, (f. Eks. en Indtægt fra Beskatning): *skal af búinu greiða tvöfalt gjald við það, sem undan var dregið* (Stj. '77, A. 105); ³) skjule, fortie: *það sver jeg ... að jeg hef sagt satt eitt og ekkert undan dregið*; ⁴) (impers.) undslippe, faa et tilstrækkelig stort Forspring for den forfølgende: *vera dreginn undan*, have faaet Forspring: *og jafnan, er Tuddi sá að hann var dreginn undan* (JThMk. 318); ⁵) (abs.) *d. undan hesti*, tage Skoene af en Hest; *d. e-ð undir sig*, ¹) trække til sig, is. tilvende sig: *d. undir sig eign annars manns*; ²) (om Afstand) være större end antaget: *sljettan dregur undir sig*; — *það dregur undir sig* (det er et dröjt Stykke Vej) *að smala kringum ásinn* (ÞGj. í Gj. '11, 41); — *d. undirlit á e-ð*, grunde n-t; *d. upp*, ¹) hejse: *d. upp og niður*, hisse, hejse op og ned; *d. upp akkeri*, lette Anker; *d. upp segl*, hejse Sejl; *d. upp boga*, spænde en Bue; *d. upp úr*, trække et Ur op; (impers.) *dregur upp þoku*, det trækker op med Taage; ²) aftegne: *d. upp og fella línu beint niður á aðra*, oprejse og nedfælde en Linje vinkelret paa en anden (Stj. '91, A. 68); ³) faa Belönning, faa Udbytte: *þeir drógu lítið upp*, det tjænte de ikke meget paa; ⁴) *d. e-n upp*, rette Fingeren paa Modstanderen i *krókur*, s. d. O.; ⁵) *d. upp fje*, sortere Faarene, indtil man er helt færdig med at gennemgaa dem alle; — (refl.) *dragast upp*, tæres hen, visne hen, svinde hen, falde af: *(kýrin) bar ekki alt sumarið, en dróst upp* (JÁÞj. I. 481); *d. uppi*: ¹) *d. uppi (með e-ð)*, have nok, have sit Udkomme: *flýja úr sveitum fyrir þá sök, að þeir una ekki við, eða þykjast ekki draga uppi með að vera í vinnumensku eða lélegri húsmensku í sveit* (Lögr. '14, 211); *hjálpa e-m til að draga uppi*, hjælpe en til at klare sig (Þing.); ²) naa hjem samme Aften, spec. i en uafbrudt Rejse; ³) *d. en uppi (á hlaupum)*, vinde (hale) ind paa en, indhente, oplobe; ⁴) *d. uppi með e-m*, hamle op mod en: (om en Hest) *Það þarf að hafa hann sjer, greyið, hann dregur annars ekki uppi með hinum* (ÞGjD. 83); — *d. úr*, ¹) formindske, forringe: *örbirgðin dregur áður en varir úr ráði og hugrekki*; — *d. úr útgjöldunum*, formindske Udgifterne; *þann skilning höfum við og viljum ekkert úr d.* (vil ikke modificere den i nogen Grad) (Alþ. '11, B. II. 913); (impers.) *kjark dregur úr e-m*, ens Mod formindskes; ²) abs. *(letja)* fraraade; *d. (hold) úr*, udtære: *Háskólafarinn ... rann á sprekmjóum spóaleggjunum, sem Hafnarvistin hafði dregið úr hálft hold* (GFrUbl. 38); *d. úr verki*, stille Smærter; (impers.) *verkinn dregur úr*, Smærten forsvinder, stilles, ogs. abs. *verkinn dregur*; *d. úr lit*, fortynde en Farve el. göre den svagere; (refl.) *dragast úr*, svigte, blive mindre: *dregst kjarkur úr e-m*, en begynder at tabe Modet; *dregst máttur úr e-m*, ens Kræfter begynder at svigte ham; *dragast úr hömlu*, udsættes, trækkes i Langdrag: *láta e-ð ekki dragast úr hömlu*, udføre n-t uden Opsættelse, ufortovet; *d. út*, strege over, udslette; — (Ordspr.) *lítið dregur vesælan*, en Stakkel er glad for lidt; *„Lítið er það sem gángandi manninn dregur ekki"* (JÁÞj. II. 96); *d. e-ð við e-n*, afknappe ens Ration af n-t, spare: *hann dregur heldur kornið við sjálfan sig en fóðrið við baulur sínar* (JSVb. 19); *d. skamt (fæði) við e-n*, sætte en paa Ration; *d. til muna við e-n*, give en mere end der tilkommer ham: *þær (ɔ: konur) d. gjarna alt til muna við þann, sem þær búa saman við ...* (Od. 311); *d. e-ð við sig*, sige noget langsomt el. tøvende; *d. við með árum*, bakke og sagtne Farten med Aarerne, lige för man lader Linen løbe ud.

?**dragari (-a, -ar)** [dra:qarɪ] m. = **dregari.**

drag|band [draq·bant] n. (jfr. 1. *draga* 1.) Hø- el. Risbundter som slæbes hen ad Jorden, naar de er ophængte paa Klovsadelen. **-bandsbyrði** [-bansbɪr·ðɪ] f. svær Høbyrde (jfr. *dragband): ef heybaggi er gerður 90 pund, þá yrði það 20 heybaggar eða 10 hesta d. af heyi* (Lögr. '11, 196). **-bandshestur** [-bans(h)ɛs·doϙ] m. to svære Bylter, der tilsammen er en Hestbyrde. **-bítur** [-bi·doϙ, -bi·toϙ] m. Söm underneden paa en forslidt Slæde (Sch.); — overf.: Hemsko: *Þess háttar menn eru og hafa æfinlega verið dragbíturinn á framfaravagninum* (GFrTís. 118). **-borð** [-borð] n. Udtræksbord. **-ferja** [draχ·fɛrja] f. Trækfærge, Luftfærge. **-ferjuhald** [-fɛrjəhal·t] n. Opretholdelse el. Vedligeholdelse af en Trækfærge. °**-fiskur** [-fɪsgoϙ] m. (zool.) den elektriske Rokke (raja torpedo). °**-gargan** [-q·garg-an] n. (neds. Udtr. for) Trækharmonika. **-haltur** [dra:χ(h)aλdoϙ] a. stærkt haltende. **-helti** [-(h)ɛλdɪ] f. stærk Halten. **-henda** [-(h)ɛnda] f. = **bragħenda.** **-hólf** [-(h)oᵘlv] n., **-hvolf** [draχ·wolv, draχ·kvolv, draq·-] n. Skuffe.

dragi (-a, -ar) [drai:jɪ] m. **1.** *(eitthvað, sem dregst)* n-t som slæber. — **2.** *(lest)* en Række (Karavane) Heste, belæssede med svære Byrder.

drag|járn [draq·jau(r)dn] n. Strygejærn. °**-kaðall** [draχ·kaðaλ, draq·-] m. Varptrosse, Varptov. **-kyrtill** [-ʗɪϙdɪdλ] m. Slæbkjortel. **-kista** [-ʗɪsda] f. Kommode, Dragkiste. **-kistill** [-ʗɪsdɪdλ] m. lille Kommode.

draglast (a) [drag·last] vrefl. slæbe sig: *hann d. aldrei af stað*, han kan aldrig komme af Sted.

°**drag|lengd** [draq·lɛiŋt] f. Rækkevidde. **-lykkja** [-lɪhɟa] f. Dragknude, Trækkeknude. **-lok** [-lo·k] n. Skydelaag. **-loka** [-lo·ga, -lo·ka] f. Skydelaage, Trækskodde, Bom. **-löð** [-lö·ð] f. Redskab til Fremstilling af Metaltraad og -rör, Trækkebænk. **-máll** [-maudλ] a. **1.** *(sem dregur seim)* drævende i sin Tale. — **2.** *(seinn að halda orð sín)* sen til at holde Ord. **-mæltur** [-maiλdoϙ] a. **1.** = *dragmáll* 1. — **2.** lang, langtrukken: *svo endum vér | diktinn hennar Grýlu sem d. er* (ÓDavÞul. 118).

dragna (a) [drag·na] vi. **1. a.** *(dragast)* slæbe: *og lét höfuðið (á Hektor) d. um* (slæbe hen over) *jörðina* (Il. II. 259). — **b.** slæbe sig: *gat þó dragnað heim* (GKonÆf. 27). — **2.** refl. *dragnast*, bevæge sig langsomt og slæbende, lunte, slæbe sig: *d. áfram, d. heim; þá dragnaðist Ólafur venjulega burt í fússi* (JTrSk. I. 118); *hann d. í fötin* (han klæder sig langsomt paa) (Mýrd. 85). — **3.** *(smá-vaxa, um ár og læki)* vokse lidt efter lidt (om Aaer og Bække) (ASkaft., SMul.)

drag nál [draq nau:l] [illegible] Trækkenaal. **-net** [-nɛ:t] n. [illegible] Skraber. **-oki** [dra:qo:ɟɪ, -o:ɟɪ] m. Udtræk. **-ól** [-o:l] f. [illegible]

†**drágon (-s, -ar)** [drau:gon] m. Drage (ÓDavVik. 29?).

drag pípa [drax:pi:ba, draq:pi:pa] f. Sifon. **-plástur** [illegible] n. Trækplaster. **-reip** [draq:rei:p] n., **-reipi** [-rei:bɪ, -rei:pɪ] n. Fald, Klofald. °**-reipisvjel** [-reibɪsvjɛ:l, -reipts-] f. Trisseværk.

dragsast (a) [draχ:sast] vrefl. slæbe sig frem: *d. með e-ð,* slæbe paa n-t.

drag seil [illegible] f. Jagertrosse. **-seinn** [illegible] **-síður** [illegible] a. (om Klædningsstykker) slæbende, saa [illegible] slæber paa Jorden: *dragsitt pils.* °**-skata** [-sga:da, -sga:ta] f. = **dragfiskur.** °**-skip** [-sɟɪ:p] n. (naut.) Trækskib. **-skrúfa** [illegible] f. Trækskrue. **-smyrsli** [-smɪrslɪ] npl. trækkende Salve. **-spil** [illegible] n. Harmonika. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Trækstang. **-súgur** [-su:(ɣ)øq] m. Træk. **-sæng** [illegible] f. Udtræksseng. **-úldinn** [dra:quldɪn] a. [illegible] **-vaður** [illegible] m. Slæbevod. Trawl (JKrSjer. 30). **-vakur** [illegible] a. (om Heste) som [illegible] gaar Passgang. **-vantur** [illegible] (pop.) langsomt Menneske, Drog (Arn., ASkaft.).

drakk [drahk] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **drekka.**

drakma (drökmu, drökmur) [drahgma, dröhgmo(ø)] f. Drakme.

dralla (a) [drad:la] v. **1.** [illegible] — **2.** [illegible]

dramb (-s) [dram:p] n. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] Hovmod, Overmod.

dramba (a) [dram:ba] vi. hovmode sig, bryste sig, knejse: *drambaði hesturinn fnæsandi undir köngssyni* (Irv. 30): *d. yfir sjer,* bryste sig, prale.

†**dramban (-ar)** [dram:ban] f. Overmod, Hovmod.

dramb yrði [dram:bɪrðɪ] npl. overmodig Tale, store og fede Ord. **-látlega** [illegible] adv. overmodig. **-látur** [illegible] a. hovmodig, overmodig, opblæst. **-laus** [-löys] a. fri for Hovmod, bram[illegible]. **-læti** [illegible] n. Hovmod, Overmod. **-samlegur** [illegible] a. stolt, hovmodig af Udseende el. i Optræden. **-samur** [-samoø] a. hovmodig, opblæst. **-semd** [illegible] **-semi** [illegible] Hovmod, Overmod. †**-semisháls** [-sɛmɪs(h)auls] m. overmodig Person. **-skapur** [illegible] m. = **dramblæti.**

drambsmaður [dram:psma:ðoø] m. hovmodigt Menneske.

drambsvipur [dram:psvɪ:boø, -svɪ:poø] m. hovmodig Mine.

drambur (-s, -ar) [dram:boø] m. knejsende, kegledannet Klippe el. Bjærg (BH.).

†**dramb vís** [illegible] a. overmodig. **-vísi** [illegible] = **dramblæti.** **-þrunginn** [illegible] a. fuld af Hovmod, opblæst.

drangafæri [illegible]

drangfiskur [illegible] = **holufiskur.**

drangi (-a, -ar, dat. pl. **dröngum)** [drauŋ:ɟɪ, drauŋ:gaø, dröyŋ:gom] m. **1.** [illegible] **2.** [illegible]

drangsteinn [drauŋ:(k)sdeidn] m. spids Klippe el. Sten, lang Sten: [illegible] (Ól. Edenr.).

drangur (-s, -ar, dat. pl. **dröngum)** [drauŋ:goø, drauŋ:s, dröyŋ:gom] m. = **drangi.**

drap [illegible] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **drepa.**

dráp (-s, [illegible]) n. **1.** [illegible] **2.** [illegible] bende Arbejde, Slid.

drápa (-u, -ur) [drau:ba, drau:pa] f. Drapa.

dráp girni [illegible] **-gjarn** [illegible]

drapi (-a) [illegible]

drápmagn [drau:bmagn, drau:p-] n. dræbende Kraft. **-samur** [-p-samoø] a. [illegible]

dráps hönd [illegible] **-klyfjar** [illegible] **-raun** [-röyn] f. livsfarlig Kraftprøve. **-veður** [-ve:ðoø] n. livsfarligt Uvejr.

drápustúfur [illegible]

dráp veður [illegible] = **drápsveður.** **-vjel** [illegible] **-vægur** [illegible] **-ægur** [illegible] (med Døden): *drápæg nótt* (Milt. 189).

drasa (drösu, drösur) [dra:sa, drö:so(ø)] f. Sladder, Sladderhistorier.

drasinn [illegible]

drasl (-s) [illegible] n. **1.** [illegible] Bet.: *henda gaman að öllu draslinu* (hele Vrövlet) (Eimr. II. 28). — **2.** *(slark)* uordentligt Liv, Sviren, Solden. — **3.** *(qösl)* smudsigt Arbejde.

drasla (a) [dras:la] vi. og vt. **1.** vi. *(slarka)* føre et uregelmæssigt [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] **a.** gaa som det kan: *það draslast (draslar) einhvern veginn af,* det gaar [illegible] *það draslast hvert fjárhagstímabilið eftir annað* (Alþ. '11, B. I. 658); [illegible] **b.** [illegible] **c.** [illegible] smudsige Klæder, være sjusket paaklædt.

draslari (-a, -ar) [dras:larɪ] m. **1.** *(slarkari)* Person som fører et uordentligt Levned, Svirebroder. — **2. a.** *(djarfur sóði)* Person som holder af at svine sig til og ikke er bange for at vove Halsen, uordentlig, sjusket Person. — **b.** *(í búskap)* uordentlig Husholder el. Landbruger.

dratt (-s) [illegible]

dratta (a) [drahda] vi., **drattast (a)** [drahdast] vrefl. gaa med slæ[illegible] sjokker af Sted) (Eimr. VII. 22); *(þú) drattast aldrei úr sporunum* (du) kommer aldrig af Stedet, snegler af Sted (Mýrd. 374): *drattast til e-s,* sætte sig langsomt og uvilligt i Bevægelse for at göre n-t: *Aldrei geta* [illegible] (JÁÞ. II. 42).

drátta (a) [drauhda] v. impers. göre Forskel: *mig dráttar* (el. *munar)* [illegible] (JÁÞ. I. 310).

drattar afl [illegible] n. [illegible] **-akkeri** [-ahɟɛrɪ] n. Varpanker. **-bogi** [-boi:ɟɪ] m. (mus.) Fermat (SEinAS.). **-braut** [illegible] **-dagur** [illegible] **-færi** [-ø-fai:rɪ] n. = **sleðafæri.** **-hestur** [-(h)ɛs:doø] m. Trækhest. **-lag** [-r-la:q] n. [illegible] *eigi* (BrJÞf. 4). **-lítill** [-li:dɪdl, -li:tɪdl] a. svag: *en hafi hann aðeins snert* [illegible] ud) (ÓDavSk. 136). °**-löð** [-lö:ð] f. Traadvinde. **-maður** [-ma:ðoø] m. **1.** *(í rjett)* Mand som fordeler (jfr. *draga)* Faarene i en Skillefold efter deres Øremærker (Stj. '92, B. 203). — **2.** *(fiskinn maður)* dygtig Linefisker (Vf.). **-net** [-nɛ:t] n. Dragvod, Slæbenæt. **-ól** [-ou:l] f. Skagle. **-skylda** [-ø-sɟɪl:da] f. Pligt til at trække: *d. í rjettum,* Pligt til at lade Faarene sortere efter Øremærker, jfr. *draga.* **-skip** [-sɟɪ:p] n. bugserende Skib, Slæber. ?**-sliskja** [-slɪs:ɟa] f. Ophalingsbedding. **-tagl** [-tag:l] n. Ende paa et Reb, der trækkes omkring det som skal bindes, gennem *högld,* ogs. hele Rebet (= *reiptagl).* **-taug** [-töy:q] f. Slæbeline. **-vextir** [-r-vɛχ:sdɪr] mpl. Forhalingsrente, Morarente. **-vinda** [-vɪn:da] f. Spil. °**-vjel** [-vjɛ:l] f. Lokomotiv.

drátt finn [drauhtfɪdn] a. *(sallafinn)* pyntet, i Stadsen (Arn.). °**-hagur** [-(h)a:qoø] a. flink til at tegne.

dratthali [draht(h)alɪ, drahdalɪ] m. (egl. en med hængende Hale) Ræv.

drátt list [drauhdlɪst] f. **1.** *(teikning)* Tegnekunst, Tegning. — †**2.** *(mál*[illegible] **-listarmaður** [illegible] m. **1.** [illegible] **2.** Maler. **-mynd** [-mɪnt] f. Tegning. **-myndarpróf** [-mɪndaprou:v] n. [illegible] **-skúfur** [illegible] **-tæki** [illegible] npl. Tegnematerialer.

dráttur (-ar, drættir) [illegible] m. **1.** [illegible] *í sama drætti,* 3 Fiske i eet Kast; *d. í hlutaveltu,* Trækning af et Lotteri [illegible] **2.** [illegible] *kæmi.* — **3. a.** *(það sem dregið er)* det som trækkes, Dræt, Fangst, navnlig en Fisk, som trækkes op af Søen; denne Brug af Ordet er særlig hyppig paa Vf., hvor det bruges ligefrem i Betydningen: Fisk, Torsk: *hann fjekk 20 drætti,* han fik 20 Torsk; (Ordspr.) *sjerhver fylgir sinum drætti* (SchMál.), hver følger med sin Fangst; *fljótandi drættir,* store Fisk, der ikke trækkes ind i Baaden, men slæbes bagefter den; *stór dráttur,* stor Fisk, der slæbes bagefter, is. Flynder el. Rokke. — **b.** *(hlutur i hlutaveltu osfr.)* Lod (i et Lotteri el. en Tombola). — **4.** *(það að draga fje í sundur)* Sortering af Faar efter Øremærker. — **5.** *(kláfdráttur, drag*[illegible] — **6.** (is. i pl.) *(andlitsdráttur)* Træk. — **7.** *(kippur)* smærtefuldt Ryk, Træk[illegible] **8.** [illegible] *blómi): það er d. í ánni,* Floden er i Stigen. — **9.** *til dráttar,* af nogen Betydning, væsentlig.

dráttvakur [illegible] *vakur,* s. d. O. (Vf.).

drauga bragð [dröy:qabraq ð, -brag:þ] n. Gengangertag (i Brydning) naar den ene Bryder sparker med sin ene Fod paa Forsiden af bægge Modstanderens Ben (næppe tilladeligt i moderne Brydning) (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 57). **-brellur** [-bred:loø] fpl. Gengangerspektakler. †**-drottinn** [-drohdɪn] m. (egl. Gengangernes Herre) Navn paa Odin. **-gangur** [-gauŋ:goø] m. Spøgeri. **-lag** [-la:q] n. metr. Benævnelse paa forskellige Versemaal (is. i Strofer der tillægges Spøgelser osv.), hvor der forekommer Gentagelse af et el. flere Ord el. Sætninger, saal. *d. hið mesta:* [illegible] **-legur** [illegible] a. spøgelseagtig, uhyggelig. **-saga** [-sa:qa] f. Spøgelsehistorie.

draugast (a) [dröy:qast] vrefl. **1.** spøge, luske omkring i Mørket: *hvern* [illegible] **2.** [illegible]

drauga stefna [dröy:qasdɛb:na] f. Stævning af Spøgelser (for at mane dem bort) (JÁÞj. I. 262). **-steinn** [-sdeid:n] m. *draugasteinar* kaldes under et forskellige hvid- el. graafarvede kalk- og kiselsyreholdige Mineraler, saal. Kalcedon, Zeolith, *jökulsteinn* (isl. Marmor, jfr. Eimr. X. 48) o. a. **-sveifla** [-sveib:la] f. Brydetag, der siges at anvendes paa Østlandet og ligne *skessubragð* (ÓDavSk. 64). **-trú** [-tru:] f. Tro paa Spøgelser. **-þáttur** [-þauhdoø] m. en Besværgelsesformel (jfr. JÁÞj. I. 461).

draug heimur [dröy:χ(h)ei:moø] m. Spøgelseverden. **-mælt** [dröyq-maiʎt] an. se **draugalag.**

draugshattur [illegible] m. **1.** [illegible] †**2.** Navn paa et Metrum.

draugsi (-a, -ar) [dröyχ:sɪ] m. (pop.) = **draugur.**

draugslegur [drɔy·γslεγoʊ] a. **1.** spøgelseagtig. **2.** *(seinn á sjer)* langsom, *(latur)* doven, adv. *-lega.*

draugsæring [drɔy·γsai·riŋk] f. Aandebesværgelse.

draugur (-s, -ar) [drɔy:γoʊ, drɔy·γs] m. **1.** *(vofa)* Spøgelse, Geniærd, Genganger. **2.** *(latur maður)* dovent og sendrægtigt Menneske, Dovenlars, Drivert.

drauma blæja [drɔy:mablai:ja] f. **draumblæja.** **-bók** [-bo:k] f. Drömmebog. **-döf** [-dø:v] f. **draummók.** **-efni** [-εbni] n. Stof til Drömme. **-land** [-lant] n. Drömmeland. **-maður** [-ma:ðoʊ] m. Drömmer. **-mók** [-mo:k] n. **draummók.** **-ráðning** [-rauðniŋk] f. Tydning af Drömme. **-rölt** [-rœlt] n. Søvngængeri. **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:kʲɪ] f. Overtro m. H. t. Drömme. **-skrimsl** [-sgrimsl̥] n. Drömmeskræmsel, Skrækkebillede i Drömme. **-spámaður** [-sbau:maðoʊ] m. Drömmetyder.

draum blæja [drɔym·blai:ja] f. Drömmeslør. **-borinn** [-bo·rɪn] a. **draumlyndur.** **-farir** [-fa·rɪr] fpl. Drom(me): *Eg hafði harðar draumfarir um nóttina* (GFrOl. 53). **-fífl** [-fibl̥] n. Drömmer, Fantast. **-gáll** [-gaudl̥] m. Drömmeri: *d. var honum á*, han var hensunken i Drömmerier (StgrTh. i Eimr. I. 17). **-ganga** [-gauŋga] f. Gaaen i Drömme. **-gjöfull** [-ɟœvodl̥] a. drømydende, inspirerende: *(óstuðluðu ljóðin áttu . . .) að vera gagnorð, hálfkveðin og draumgjöful eins og ljóðin* (SNordFA. 162). **-glaður** [-gla·ðoʊ] a. drømglad. **-heill** [drɔy:m(h)εidl̥] f. Drømmevarsel, Drømmetydning. **-heimur** [-(h)εimoʊ] m. Drømmeverden. **-hlýr** [drɔym·hli:r] a. lun som en behagelig Drøm, drømvarm: *svo niðurinn suðaði um alt heraðið eins og draumhlýr andvaraboði* (GPSk. 190). **-kona** [-ko·na] f. en Kvinde, som pleier at vise sig for en i Drømme og forudsige n-t. **-land** [-lant] n. **draumaland.** **-laus** [-lœys] a. uden Drømme; adv. *-laust: sofa d.* **†-legur** [-lεγoʊ] a. i Drømme. **-leiðsla** [-lεiðsla] f. Drømmetilstand: *Eg hrevfist smám saman. Draumleiðslan dvínaði* (GFrOl. 76). **-líf** [-li:v] n. Drømmeliv. **-lyndur** [-lɪndoʊ] a. drømmende, sværmerisk: *Hún var blíðlynd og draumlynd, dul í skapi . . .* (JTrSk. II. 315). **-ljúfur** [-lju·voʊ] a. som giver behagelige Drømme. **-maður** [drɔym:a·ðoʊ] m. **1.** i den isl. Folketro en Mand som ofte viser sig for en i Drømme og meddeler ham skjulte el. ikke skete Ting. **2.** *(draumamaður)* en som har mange Drömme. **-mók** [-m:o·k] n. Drömmeslummer, drömmende Dos. **-mynd** [-m:ɪnt] f. Drömmebillede. **°-njórun** [drɔym·njo·ron] f. Nat. **-nótt** [-noʊht] f. Drömmenat: *draumnóttin mikla*, Natten för el. efter Helligtrekongersaftten, naar if. Folketroen særlig mærkelige Drömme indfinder sig (JÁÞj. II. 572). **-óramaður** [drɔy:mo·rama:ðoʊ] m. Drömmer, Fantast. **-órar** [-o·raʊ] mpl. Drömmerier, urolige Drömme. **-óraspekingur** [-o·rasbε:ɟiŋgoʊ, -sbε:kʲiŋgoʊ] m. **draumóramaður.** **-sýn** [drɔym·si:n] f., **-sjón** [-sjo·n] f. Drømmesyn, Drømmebillede. **-skygn** [-sɟɪγn] a. seende i Drømme. **-skrímsl** [-sgrimsl̥] n. monstrøst Drømmesyn. **-skrök** [-sgrø·k] npl. Drømmes Blændværk. **-sóley** [-so·lεi] f. (bot.) Valmue (papaver). **-spá** [-sbau·] f. Spaadom i Drömme. **-spakur** [-sba·γoʊ, -sba·koʊ] a. **1.** *(glöggur á drauma)* klog at udtyde Drömme. **2.** *(berdreyminn)* som forudser Ting ved Hjælp af Drömme. **-speki** [-sbε·ɟɪ, -sbε·kʲɪ] f. Drömmetyden. **-spekingur** [-sbε·ɟiŋgoʊ, -sbε·kʲiŋgoʊ] m. Drömmetyder. **-stafir** [-sda·vɪʊ] mpl. magiske Tegn til i Drömme at faa Oplysning om, hvad man ønsker (JÁÞj. I. 449). **-stola** [-sdo·la] a. indecl., **-stoli** [-sdo·lɪ] a. fuldstændig uden Drømme. **-sætur** [-sai·doʊ, -sai·toʊ] a. som giver søde Drömme.

draumur (-s, -ar) [drɔy:moʊ, drɔym·s] m. **1.** Drøm; *marka drauma*, tro paa Drømmes Betydning; *ráða drauma*, tyde Drömme; *d. rætist*, en Drøm gaar i Opfyldelse; *láta e-n njóta draums síns*, lade en nyde sin Dröm (ved ikke at vække ham); *birtast e-m í draumi*, vise sig for en i Drømme; (Talem.) *vakna við vondan draum* (egl.. vaagne op af en hæslig Dröm) pludselig faa Øjnene op for en slem Situation; (Ordspr.) *huggar hálfur d.*, Drøm er Trøst, selv om den kun er halv (SchMal.): *draumarnir ganga eftir daglátum* (GJ.), Hu er halv Drøm, hvad man tænker paa om Dagen, derom drømmer man om Natten; *líkar eru menjar drauma og skugga* (GJ.), Drømme er Skyggen ligest.; *þann draum skal ei segja, sem maður vill ei eftir gangi*, den Dröm, man ikke ønsker skal gaa i Opfyldelse, maa man ikke fortælle; *oft er ljótur draumur fyrir litlu efni*, ofte varsler en styg Dröm om en ringe Ting. — **2.** gen som adv.: som drömmende, deraf: usikker, vaklende (jfr. *drumbs* se *drumbur*): *í hverju bréfi að tísla er svo sem draums, svo sem hann viti ekki hvort hann skuli horfa* (JM. Písl. 126).

draum vingull [drɔym·vingodl̥] m. Drømmer, Fantast. **-vitrun** [-vɪtron, -vɪtron] f. Drømmesyn. **°-þing** [-þiŋk] n. Drømmeting. **-þrunginn** [-þruŋgɪn] a. drømmende: *málinu, sem er blítt og draumþrungið* (Skírn. XCIV, 170).

draup [drɔy:p] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **drjúpa.**

°draupnir (-is) [drɔyhbnɪʊ] m. (myt.) mystisk Guldring, hvorfra der dryppede andre af samme Slags, deraf: kostbar Ring: *draupnis sveiti*, Guld.

drefja (-u, -ur) [drε·vja] f. **trefja.**

drefjaður [drεv·jaðoʊ] a. med Lævninger el. Spor af n-t: *°blóði drefjað loft* (BóluHj. 107).

drefjar [drεv·jaʊ] fpl. smaa Klatter, ubetydelige Lævninger, Spor, is. af n-t halvflydende (Blod, Grød) (jfr. *blóðdrefjar): allskonar d. handa krumma* (ValDagr. 30); i overf. Bet.: *d. úr e-u*, Spor af n-t: *loksins eru d. úr leiknum hjá K. Weinhold* (ÓDavVík. 111).

dreg [drε:γ] 1. p. sg. præs. ind. af **draga.**

?dregari (-a, -ar) [drε:γarɪ, drεi:jarɪ] m. (tekn.) Drager, Bærebjælke.

1. dregg (-jar, -jar) [drεk·, drεɟ:aʊ] f. **1.** *(í bruggi)* Diastas, Gær. — **2.** pl. *dreggjar*, Bundfald, Bærme, Spøl: (Ordspr.) *þeir óguðlegu skulu dreggjarnar (af) súpa*, de ugudelige skal have Bærmen. **3.** pl. *(seinasti dreitill í staupi, bolla osfr.)* Polak: (Ordspr.) *hafi sá dreggjar, er saup af staupinu* (GJ.), den som har drukket af Glasset, maa tage Slatten med.

2. **dregg (-jar, -jar)** [drεk·, drεɟ:aʊ] f. *(lítið akkeri)* Dræg: *nú hafa þeir stolið dregginni okkar* (ÁBjDr. 93); jfr. *hákarladregg.*

dreggjaður [drεɟ:aðoʊ] a. grumset.

dreggja laus [drεɟ:alœy·s] a. uden Bundfald. **-tunna** [-tʏn:a] f. *(handa svínum)* Spøletønde.

dregill (-ils, -lar) [drεi:jɪdl̥, drεiγ·laʊ] m. **1.** *(mjótt band)* smalt Baand, Rem: *dregla bil*, Kvinde (GFin. i Eimr. XIV. 189). pl. *dreglar*, Possementarbejde. — **2.** *(listi á þili)* Liste paa Panel. — **3.** *(dukur til handklæða)* Drejl. — **4.** (Sl.) = *skófóður.* — **5.** Fortsættelsen af *hástokkar* fra den agterste Rorbænk (*biti*), hvor *hástokkar* ender, til Agterstævn og fra den forreste Rorbænk (*andófsþófta*) til Forstævn (Sl.).

dreginn [drεi:jɪn] pp. af **draga.**

dregla (a) [drεiγ·la] vt. besætte med Bræmmer el. Baand: *dreglað pils.*

dreglahúfa [drεiγ·lahu:a] f. Hue forsynet med Baand, spec. Börnekappe.

°dreglari (-a, -ar) [drεiγ·larɪ] m. Possementmager.

?dreiari (-a, -ar) [drεi:jarɪ] m. **1.** = *dregari.* — **2.** = *rennismiður.*

1. **dreif (-ar, -ar)** [drεi:v] f. **1.** Adsplittelse: *á d.* el. *á víð og d.* spredt(e) rundt omkring, hist og her. — **2.** *(hópur á dreif)* spredt Hob: *fer teð í d. einni mikilli* (JÁÞj. I. 198). **3.** spredte Hørester, is. Rester, som rives sammen efter at det meste af Høet er fjærnet, spec. Holævninger, som bliver tilbage, naar Høet stakkes el. bundtes (Af.): *raka d.*

2. **dreif** [drεi:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **drífa.**

dreifa (ði) [drεi:va] vt. med dat. **1. a.** sprede, udstrø: *d. heyi*, sprede Hø; *d. hásætnaði*, opløse en Hær, *et maður hugsýkist og fer að d. kviðvrðum*, gaar hen og lader ængstelige Udtalelser falde (JSBr. 52). — **b.** vi. *d. úr e-u*, sprede n-t. **2.** i overf. Bet. *e-u er til að d.*, [1]) noget findes, noget kan opdrives: *því miður er meðtekjandi mund at velinnu ekki sem greinilegust, en betra var ekki til að dreifa* (Eimr. XI. 169); *ekki er . . . kröptunum til að d.*, der er ingen Kræfter (Eimr. I. 64); [2]) n-t kan bruges som Undskyldning el. Paaskud: *því er ekki að d.* (man kan ikke bruge det som Undskyldning) *að hægt sé að misskilja orðið réttarfar* (Alþ. '11, B. II 2130) *velferð landsins er e-raskenta . . . ekki öðru . . til að d.*" (jeg bruger Landets Vel som Paaskud, hvis jeg ikke kan hitte paa noget andet) (GTh. '06, 105); *d. e-m við e-ð*, mistænkeliggöre en for n-t: *sízt vantaði það, að Skúla fógeta væri í lifanda lífi dreift við fjárdrátt og eigingirni* (Isaf. '11, 301). — **3.** *(stökkva á)* stænke, bestænke (*d. e-n blóði*). — **†°4.** med acc. opløse, ophæve: *ástargyðjan dreifði forna dómínu* (Mj. i Eimr. XVII. 10).

dreifartugga [drεi:vaʊtʏg:a] f. (Armfuld) Hø, som bliver tilbage, naar Høet bundtes (Af.).

dreifing (-ar, -ar) [drεi:viŋk] f. **1.** *(það að dreifa)* Adspredelse, Udspredelse, Udstrøen. — **2.** *(upplausn)* Opløsning, Opløsningstilstand.

dreif skytta [drεi:fsɟɪhda] f. Tirailleur, Blænker. **°-skjóta** [-sɟo·da, -sɟo·ta] vi. tiraillere. **-skotalið** [-sgodalɪ:ð, -sgota-] n. Blænkere, Tirailleurer.

dreifur [drεi:voʊ] a. spredt: *fara (ganga, sitja, standa) dreift*, gaa (sidde, staa) med store Mellemrum, i løse Rækker.

dreyma (di) [drεi:ma] v. impers. drömme: *mig dreymdi, að . . .*, jeg drömte, at . . .; *d. fyrir daglátum*, drömme om, hvad der vil ske i Løbet af Dagen, særl. om müntre, livlige Drömme, ligeför man vaagner; ansaas tidligere for at være et Tegn paa godt Helbred; *d. fyrir e-m*, have en Drøm, som varsler en andens Død; *d. undan e-m* (BreiðJ.), *d. e-ð á undan e-m*, drömme n-t som bebudende ens Ankomst (hans *fylgja*, s. d. O.); — med dobb. acc.: *e-n dreymir e-ð*, en drömmer n-t; *mig dreymdi hann*, jeg drömte om ham; *mig dreymdi draum*, jeg havde en Dröm.

dreyminn [drεi:mɪn] a. **1.** *(sem dreymir oft og mikið)* som drömmer ofte og meget. **2.** overf. drømmende, tilbøjelig til Drømmerier: *Þær stulkur helst sem . . . dreymnar eru í vöku . . . og vökuskygnar í svefni* (GFrOl. 121).

dreypa (ti) [drεi:ba, drεi:pa, drεif·dɪ] vt. med dat. **1.** dryppe, lade falde i Draaber: *d. vatni á e-n*, bestænke en med Vand; spec.: *d. á e-n*, hælde nogle Draaber (Vin el. Vand) i Munden paa en syg el. besvimet; *d. feiti (vokva) á steik*, dryppe en Steg. **2.** *d. á e-u, d. í e-ð* el. *d. vörunum í e-ð*, nippe til n-t: *afi mun hafa dreypt á brennivíni á hverjum morgni* (Eimr. VII. 89): *jeg hefði verið ver staddur, ef jeg hefði ekki haft vínið og smádreypt í það* (taget mig en Slurk nu og da) (SIng. I. 202). — **3.** *(dýfa)* dyppe: *d. fingri sínum í vatn.*

dreypi fórn [drεi:bɪfo·ʊdn, drεi:pɪ-] f. Drikoffer. **°-laug** [-lœy:γ] f. Brusebad, Regnbad.

dreyping (-ar, -ar) [drεi:biŋk, drεi:piŋk] f. Dryppelse.

dreyra (ði) [drεi:ra] vi. bløde; impers.: *það dreyrir úr sárinu*, Saaret bløder.

°dreyra fullur [drεi:rafʏd·løʊ] a. blodig. **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:kʲɪ] f. (med.) hæmophilia.

dreyr blaðra [drεi:r·blaðra] f., **-bóla** [-bo·la] f. Vabel, f. Eks. paa Haanden (Múl.). **-blandinn** [-blandɪn] a. blodblandet.

dreyrgast (a) [drεi:rgast] vrefl. blive blodig.

dreyrgjarn [drεi:rɟa(r)dn] a. blodbegærlig.

dreyri (-a) [drεi:rɪ] m. **1.** Blod, is. Blod, der flyder fra et Saar; i poet. Omskrivninger: *Kvásis d.*, K.'s Blod, o: Poesi; *dreyra lækur*, *°dreyra váð*, Blodstrøm. **2.** npr. Navn paa en mørkerød Hest.

dreyr rauður [drεi:rœyðoʊ] a. blodrød, skamrød: *e-n setur dreyrrauðan*, en bliver blodrød. **-roðna** [-r:oðna] vi. blive blussende rød i Ansigtet.

dreyrugur [drεi:roγoʊ] a. blodig.

†dreiss, dreyss [drεis·] n. Hovmod, Overmod.

†dreissa, dreyssa (a) [drεis:a] vi. stoltsere, bryste sig.

†**dreisslegur** [illegible] = **dreissugur** [illegible]

dreita (ti) [illegible] **1.** v. impers.: *það dreitir* [illegible] Regndraaber [illegible] **†2.** vt.: *d. e-u* [illegible] udespærre, saaledes [illegible] Nødtørft inde i Huset.

dreitill (-ils, -lar) [illegible] **1.** [illegible] **2.** (*lítill askur*) lille Trækar (Sl.).

dreitla (a) [illegible] vi. **1.** [illegible] Draaber. **2.** [illegible] smaaregne. **3.** (om Kreaturer) [illegible] Ma[illegible] hveen malker meget i[illegible]

dreka bæli [illegible] n. Dragereде. **-hamur** [illegible] Dragеham. **-hnútur** [illegible] Dragеknude. **-höfuð** [illegible] n. Dragehoved. **-líki** [illegible] **-merki** [illegible] n. **1.** [illegible] Dragebanner. **2.** [illegible] Stjernebilledet Skorpionen.

dreki (-a, -ar) [illegible] **1. a.** [illegible] Drage. **b.** i overf. Bet. n-t stort, [illegible] *d. að vexti*. **2. a.** [illegible] Krigsskib med Dragehoved paa Forstavnen, Drageskib. **b.** [illegible] stort Kreatur [illegible] **3.** (*kraki*) mindre Anker [illegible] aabne Baade [illegible]

¹ †**drekka** (-u, -ur) [illegible] f. **1.** [illegible] Drik. **2.** [illegible] **3.** (*kanna*) Kar el. Kande.

² **drekka** (**drekk; drakk, drukkum; drykki; drukkið**) [illegible] **1.** [illegible] *drekka glas af vín*, drikke et Glas Vin [illegible] (Ordspr.) [illegible] **2.** [illegible] *vitið*, drikke Forstanden bort; *d. sig kendan*, drikke sig beruset, tage en Taar over Tørsten [illegible] **3.** [illegible] (*brúðkaup*), holde Bryllup. — **4.** vi. (*vera ofdrykkjumaður*) være henfalden til Drik [illegible] **5.** [illegible] **6.** [illegible] drikke hinanden til: (Ordspr.) *ekki er ráð að d. á við skenkjarann* (Sch. Mál.), det er [illegible] beruset, drukken.

drekkandi [illegible]

drekkhlaðinn [illegible]

drekking (-ar, -ar) [drɛhgiŋk] f. det at drukne en, Druknen.

drekkja (ti) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] drukne.

drella (-u, -ur) [drɛd̥la] f. en lille Bylt.

drellir (-is, -ar [illegible] **1.** [illegible] *maður*) Følgesvend (en der slentrer langsomt bagefter en); deraf forskellige overførte Betydninger: (*bunglamalegar maður*) stor og kluntet Person, Klodsmajor; (*seinlátur og latur maður*) en sendrægtig og lad Person, Drog (Hún., Sl.). — **2.** (*hlunkur, e-ð stórt og slyttislegt*) n-t stort og klodset, f. Eks. en stor Byld; — spec. en lang Sæk el. Pose: *ramba með stóran d.* [illegible] **3.** [illegible] **4.** [illegible]

drembast (di) [drɛm̥bast, drɛm̥dɪst] vrefl. **1.** (*vera dramblátur*) hovmodes. **2.** [illegible] (om Faar og Kreaturer), nu bliver den fed.

drembi (-is [illegible] dramb.

drembi látur [illegible] **-legur** [illegible] **-læti** [illegible] Hovmod, Opblæsthed.

drembinn [drɛm̥bɪn] a. hovmodig, storagtig, opblæst, arrogant.

dreng angi [drɛiŋgauŋgɪ] m., **-hnokki** [-k-(h)ɔhgɪ] m. en lille Dreng.

drengilegur [illegible]

drenging (-ar, -ar) [drɛiŋgiŋk] f. Trykken, trykkende Smærte: *jeg* [illegible]

†**drengja** (di) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible]

dreng lyndi [illegible] **-lyndi** [illegible] Storsindethed, Höjsind, ædel Tænkemaade. **-lyndur** [-lɪndʏr] a. höjmodig, ædel. **-lund** [-lʏnt] f. = **drenglyndi**. **-lundaður** [-lʏndaðʏr] a. = **drenglyndur**. **-maður** [illegible] **-mannlegur** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] **-menska** [illegible] **1.** [illegible] Ære [illegible] **2.** [illegible] **-patti** [illegible] = **drenghnokki**.

drengskapar bragð [drɛiŋksgabarbraγð, -bragð, -sgapar-] n. ædelmodig Handling. **-heit** [illegible] **-maður** [illegible] höjsindet Mand. **-mál** [-r-mauːl] n. Æressag. **-verk** [-vɛrk] n. ædel Daad.

dreng skapur [drɛiŋksgabʏr, -sgapʏr] m. Höjsind, Ædelmodighed: [illegible] **-spóki** [illegible] **-stýri** [illegible] = **drenghnokki**. **-tetur** [illegible] **-tótur** [illegible] Omtale af og Tiltale til en Dreng el. ung Mand).

drengur (-s, -ir) [illegible] **1.** [illegible] Dreng. **2.** (*unglingur*) Yngling. **3.** [illegible] *hann er góður d.*, han har en ædel Karakter [illegible]

hann mikið á (havde mulpet han meget og paa en ydmyg Maade) (EK[illegible] Lögr. '11, 17[illegible] **4.** Pens[illegible] **†5.** (*vinnumaður*, [illegible] Karl: (Ordspr.) *enginn er [illegible] hans dauða*, død Mand har ingen Tjæner.

drep (-s, p. d-) [drɛːp] n. †**1.** (*högg*) Slag. — **2.** (*það að e-ð drepur í gegnum*) Indslag. — **3.** (*holdfúi*) Koldbrand. — †**4.** (*drepsótt*) Pest. — **5.** [illegible] Kornrust. — **6.** (*eyðilegging*) Odelæggelse: *tilveran varð tilgangslaus og stefndi að dauða og drepi* (ÁBj. 19. öld. 139); *undir d.*, med yderste Anspændelse af ens Kræfter: *berja undir d.*, mörbanke; [illegible] *undir d.*

1. **drepa** (-u, -ur) [drɛːba, drɛːpa] f. i Sms.: *ádrepa, knattdrepa*.

2. **drepa** (**drep; drap, drápum; dræpi; drepið**) [drɛːba, drɛːpa, drɛːp, [illegible] drɛpɪð] vt. og vi.

A. med acc. el. abs. **I.** slaa. **1.** med underforstaaet *högg*: *d. á dyr*, banke [illegible] *d. að dyrum* [illegible] *d. á dyr*, banke paa Døren. — **2.** [illegible] *hver öðrum endanum* [illegible] (Lögb. '11, [illegible]). — **3.** (*bana*) dræbe. **a.** [illegible] volde (ved Skødesløshed el. Dumdristighed) at en [illegible] Følge omkommer (om Kreaturer og overf. om Mennesker); *d. undan sjer*, volde at en af Afkommet mister Livet; (i overf. Bet.): *d. titlinga* (egl. dræbe Spurve), blinke med Öjnene: *ætla e-n lifandi* [illegible] med [illegible] **b.** [illegible] stikke (i Kort). [illegible] slaa (i Skakspil). — **c.** *d. niður*, fuldstændig nedhugge el. slagte; — elliptisk: *d.* (*niður*) *úr hor*, lade Faar el. Kreaturer omkomme af Fodermangel. — **4.** i forsk. overf. Bet.: *hjarta drepur stall*, Hjærtet banker af Frygt [illegible] *d. á við e-ð*, dissimulere, lade som om n-t ikke er; *d. úr dróma*, løse af Lænker; *d. yfir e-ð*, skjule n-t, neddysse n-t (jfr. *yfirdrep*); *d. út ávirðingar náungans*, udbrede sin Næstes Fejl; *d. e-ð út fyrir e-m*, fremstille n-t hos en som en Forseelse (AM [illegible]). **5.** [illegible] **II.** refl. [illegible] **1.** [illegible] omkomme (*drekka upp af*) krepere: *jeg er að d. úr kvefi*. — **†2.** recipr. (*d. innbyrðis*) dræbe hinanden. — **III.** impers.: *drap hljóð úr þeim*, de blev tavse; *blekið drepur* [illegible] blive vaadt under n-t; *það drepur undir mig*, det bliver vaadt under mig.

B. med dat. **I.** om en sagte Bevægelse. **1.** om Legemet og dets Lemmer, ofte i overf. Bet.: *d. sjer niður*, sætte sig pludselig ned; *d. niður höfði*, hænge med Hovedet, være bedrovet; *d. fingri við e-u*, röre ved n-t med Fingeren; *d. fæti*, snuble; †*d. hendi til e-s* el. *við e-m*, slaa Haanden imod n-t, give en et lille Slag med Haanden; i denne Bet. sj. i Nutidssprog, men derimod alm. i overf. Bet.: afslaa n-t, vise et Tilbud el. lign. fra sig: *Eingi* [illegible] (I. 64): *Vinkonur hennar báðu hana blessaða að d. ekki hendi við sóma sínum* (EKvYhl. 90—91); *d. nösum í gras*, bide i Græsset; *ljerefti er drepið á hnoðið*, Nitningerne er udført med Lærredsindlæg. — **2.** *d. e-u undir e-ð*, stikke n-t op under n-t; — spec. *d. undir* (= *bregða undir*), putte den løse Ende af et Reb under den Del af Rebet, som allerede er fastsurret omkring en Bylt, som man binder for derpaa at surre Enden fast (jfr. Finnb. Gering 45), ogs. at lægge Reb under en lille Hostak, som skal bundtes. — **II.** (*dýfa*) dyppe. **1.** alm.: *d. e-u* (*ofan*) *í e-ð*, komme n-t ned i n-t, dyppe, [illegible] *vatn*, hun behover ikke en Gang at dyppe sin Haand i koldt Vand ɔ: ikke at arbejde det allermindste. — **2.** *d. e-u í e-ð* (om Voks, Smör, Salve osv.) fylde n-t med n-t: *d. smjöri í öskjur*, fylde en Æske med Smör; *d. ofan á*, smöre ovenpaa; *drap smjöri yfir*, smurte Smör ovenpaa (JÁÞj. I. 594); *þú skalt* [illegible] (Od. 219). — **3.** i forsk. overf. Bet.: *d. huldu á e-ð*, skjule n-t; *d. í skörðin* (underforst. *tungunni*), tale utydeligt paa Grund af at der mangler Tænder: *var hann stirðmæltur* [illegible] (JTrSk. I. 294). [illegible] *kambana*, komme Fedt el. Olie i Karder for at Ulden kan bearbejdes lettere; i overf. Bet.: pynte sig med n-t el. anvende n-t, spec. for at skjule sine Fejl el. faa n-t til at glide lettere: *engin fyrirmynd í sannsögli nje skírlífi þó hann* [illegible] (Dvöl '11, 111). — **4.** *d. e-u niður* ¹) (*þagga niður*) neddysse n-t; ²) (*halda leyndu*) holde n-t skjult; †³) (*eyða e-u*) odelægge n-t: *hinir óðaudlegu guðir hafa drepið niður algervi minni* [illegible] (Od. 411) [illegible] **5.** *d. gleði, kosti osfr. e-s*, odelægge ens Glæde, gode Egenskaber osv.: *kostum drepur kvenna karla ofríki* (Eimr. X. 141); — pp. *drepinn*, udslidt.

drephríð [drɛːp(h)riːð] f. voldsomt Snevejr.

drepill (-ils, -lar) [illegible] = **knattdrepill**.

drep kýli [drɛːpçiːlɪ] n. Pestbyld; spec. carbunculus. **-kláði** [-klauːðɪ] m. Faareskab, som bevirker at man nødes til at slagte Faaret. **-latur** [illegible] **-meiddur** [illegible] (om Heste) frygtelig saaret (ved Gnidning af Sadel el. Seletöj). **-ráð** [-rauːð] n. overlagt Mordplan. **-samlegur** [-p-samlɛγʏr] a. dødbringende, fordærvelig, ulykkebringende. **-sár** [-sauːr] n. Pestbyld. **-skák** [-sgauːk] f. alm. Skakspil, hvor der er tilladt at slaa Brikker, ogs. naar de garderes af andre, mods. *valdskák*, s. d. O. — En anden Art *d.* (nyere) bestaar i at man stiller Brikkerne saal. at de kan slaas; den, der først har tabt alle Brikker, har vundet (ODavSk. 288). **-sleggja** [-slɛgja] f. Forhammer, stor Smedehammer (BH.). **-sótt** [-souht] f. Pest.

drepur (-s, -ir) [drɛ·bøϱ, drɛ·pøϱ, drɛ.ps, drɛf·s] m. 1. [illegible] *rinnatrje*, s. d. O. — 2. (*til hakarlaveiða*) tveægget Kniv paa et langt Træskaft, som bruges til at gennemstikke Rygmarven : en Haj, naar den trækkes op over Vandet.

drep vænn [drɛ:bvaidv, drɛ:p-] a., **-þrunginn** [-p-þruŋɡɪn] a. dødbringende.

drer (-s) [drɛ:r] n. (med.) Stær.

drettingur (-s, -ar) [drɛhdɪŋɡøϱ, -ɪŋs] m. 1. (*maður sem [illegible]*) en som gaar langsomt. — 2. (*flakkari*) Landstryger.

drif (-s, pl. ds.) [drɪ:v, drɪf·s] n. 1. (*fjúk*) Snefog. — 2. (*löður*) Bølgeskum, Havskum, Skumsprøjt. — 3. (*stormur, óveður*) Storm, Uvejr. — 4. (*það að skip rekur*) Afdrift (et Skibs): *fella má segl og lofa því til drifs*, (lade Skibet drive for Vinden) (Mýrd. 212). — 5. (*smágerð högl*) fine Hagl.

1. **drífa (-u, -ur)** [dri:va] f. Snefog.

2. **drífa (dríf; dreif, drifum; drifið)** [dri:va, dri:v, drɛi:v, drɪ:vom, drɪ:vɪð] vt. og vi. **I. 1.** vi. og v. impers. drive (som Skumsprøjt osv.): **a.** *það dreif yfir skipið*, en Styrteso gik over Skibet; *róa drífanda*, ro saa at Skummet sprøjter over Skibet: *voru þeir þá allir drífanda, því þeir óttuðust bana sinn* (Od. 201). — **b.** i overf. Bet.: *láta yfir d.* (*drífast*) *á e-m stað*, egl. holde stille og lade Bølgerne skylle over, ɔ: sidde orkeslos uden at tænke paa at finde Udvej eller redde sig bort; forblive paa et Sted: *nú skyldi hið sama yfir þær báðar d.* (JAÞ. II. 308), den samme Skæbne skulde ramme dem bægge, de skulde dele surt og sødt med hinanden; *c-ð drífur á daga e-s*, en oplever n-t; *margt hefur drifið á dagana fyrir e-m*, meget er sket, en har oplevet meget. — **2. a.** (*snjóa*) sne: *hann er farinn að d.* — **b.** regne ned (om Skud osv.): *þeir ljetu d. skotin á óvinina*. — **3.** pp. *drifinn*: bestænket, overstænket: *d. blóði*, overstænket med Blod; *d. dögg*, duggbestænkt. — **4.** strømme til: *nú dreif fólk að úr öllum áttum*. — **II.** vt. anspore: *d. sig*, anstrænge sig, være dygtig og energisk: *jeg dreif mig af stað*, jeg tog af Sted i en Fart; *d. sig á fætur*, staa op i en Fart; *d. e-ð af*, faa n-t gjort el. tilendebragt i en Fart; *vera drifinn til e-s*, blive pisket til n-t: *hann var drifinn til að fá sjer ný föt*; ?*d. e-ð út*, uddrive n-t: (Ordspr.) *með illu skal ilt út d.*, med ondt skal ondt fordrives. — **III.** ciselere, lave ophöjet Metalarbejde, is. af Sølv el. Kobber, drive: *d. silfur*, lave ophöjet, drevet Sølvarbejde; *drifin smíð(i)*, drevet Arbejde; (om en Sadel) *hann var drifinn: alklæddur látúni, mótuðu með dýramyndum og rósaflúri* (Eimr. XII. 101).

1. **drífandi (-a)** [dri:vandɪ] m. 1. = 1. *drífa*. — 2. *róa drífanda*, se 2. *drífa*.

2. **drífandi** [dri:vandɪ] a. rask til Arbejde, energisk, driftig: *hann er ansi d. maður*, han er en Pokkers driftig Mand.

drífa stormur [drɪ:vasdor·møϱ] m., **-veður** [-vɛ:ðøϱ] n. forrygende Storm.

drifhvítur [drɪf·χwi·doϱ, -kvi·doϱ, -kvi·toϱ] a. snehvid.

drifi [drɪ:vɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **drífa.**

drifinn [drɪ:vɪn] pp. af **drífa.**

°**driflaug** [drɪv·löy·q] f. Douche, Brusebad.

†**drifnaður (-ar)** [drɪb·naðøϱ] m. Energi.

drif sjór [drɪf·sjoᵘ·r] m. Søvand, som piskes af Vinden til Draaber. **-ský** [-sɡi·] n. drivende Sky. **-smíði** [-smi·ðɪ] n. ophöjet drevet Arbejde, Gørtlerarbejde. **-smiður** [-smɪ·ðøϱ] m. Gørtler. **-snjór** [-snjoᵘ·r] m. Sne, som falder i Flokke.

drift (-ar, -ir) [drɪf·t] f. 1. (*nýfallinn snjór*) nyfalden Sne. — 2. (*drífa*) Snevejr. — 3. (*dugnaður*) Drift, Energi.

drifta, dryfta (a) [drɪf·da] vt. sigte; spec. abs. drifte *melkorn* (Skaft.).

driftar kona [drɪf·daϱko:na] f. driftig Kvinde. **-maður** [-r-ma:ðøϱ] m. driftig Mand. **-verk** [-vɛϱ·k] n. energisk Handling.

drift hvítur [drɪf·tχwi·doϱ, -kvi·doϱ, -kvi·toϱ] a. = *drifhvítur*, snehvid. **-samur** [-samøϱ] a. energisk, driftig (3. Ið. IV. 40). **-trog** [drɪf·tro·q] n. Trug, hvori *melkorn* bliver driftet (Skaft.), jfr. *drifta*.

drífujel [dri:vøjɛ:l] n. Snebyge.

drifum [drɪ:vøm] 1. p. pl. imp. ind. af **drífa.**

drífumaldringur [dri:vømal·driŋɡøϱ] m. ubetydeligt Snefog (Múl.).

drifverk [drɪv:ɛϱk] n. Urværk (til at drive en Maskine).

drýgindalegur [dri:jɪndalɛ:qøϱ] a. vigtig, sej, selvbevidst.

drýgindi [dri:jɪndɪ] npl. 1. Forslag, Dröjelse: *til drýginda e-u*, for at göre n-t dröjere, jfr. *endrýgindi, töðurarýgindi*. — 2. (*það að [illegible] sín*) Selvbevidsthed, Selvbehag: *sagði Sigurður með drýginda brosi* (JTrL. 13).

°**drýgir (-is)** [dri:jɪϱ] m. Surrogat (JsJs.).

drýgja (ði) [dri:ja, driq·ðɪ, drig·ðɪ] vt. 1. (*fremja, framkvæma*) begaa, udøve (is. om n-t daarligt): *d. glæp, hór*, begaa en Forbrydelse, Hor; *d. dáð*: ¹) (*vinna afreksverk*) udfore en Daad; ²) (*koma að haldi*) nytte: *B. sá og hann fann, að það drýgði enga dáð, þar sem hann vissi þá ekki heldur en aðrir, hvert hann var á heimleið eða leiðinni* [illegible] *drýgði enga dáð, að kafa snjóinn* (GFrÁtt. 61); ³) (*um skepnur*) göre Gavn (jfr. *dáð*). — 2. göre dröjere, dröje: *d. matinn*; *d. smjörið með tólginni*; (Ordspr.) *stór koppur skal mat drýgja* (GJ.), stort Kar skal Maden dröje; *d. sporið*, gaa til.

1. **drigla** [drɪg·la] f. i Forb. *vera eins og d.*, være vaad ind til Skindet: *hann var eins og d.* (Breiðd.).

2. **drigla (a)** [drɪg·la] vt. (Skaft.) = 2. **dríla** 1.

driglublautur [drɪg·løblöy:døϱ, -blöy:toϱ] a. gennemvaad (Breiðd.).

drýgmæltur [driq·maiλdøϱ] a. se **drjúgmæltur.**

drýgur [dri:qoϱ] a. se **drjúgur.**

drykk fátt [drɪhkfauht] an.: *verða d.*, mangle n-t at drikke. **-feldugur** [-fɛldoqøϱ] a. (Vf.), **-feldur** [-fɛldoϱ] a. drikfældig.

drykki [drɪhɟɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **drekka.**

1. **drykkja (-u, -ur)** [drɪhɟa] f. Drikken, Drikkelag, Pokulering.

2. †**drykkja (a)** [drɪhɟa] vt. give en at drikke.

drykkjar bikar [drɪhɟarbɪ:ɡaϱ, -bɪ:kaϱ] m. Bæger. **-bolli** [-bod·lɪ] m. Drikkekar. **-fátt** [-ϱ-fauht] an. = **drykkfátt. -föng** [-föyŋ·k] npl. = **drykkjuföng. -horn** [-(h)or·dv, -(h)od·v] n. Drikkehorn.

†**drykkjari (-a, -ar)** [drɪhɟarɪ] m. Drukkenbolt.

drykkjar kanna [drɪhɟaϱkan:a] f. Drikkekande (spec. en stor Trækande med sur Valle og Vand til fælles Afbenyttelse for Gaardens Folk). **-ker** [-ɟɛ:r] n. Drikkekar. **-kostur** [-kos·doϱ] m. Drikkevarer. **-skál** [-sɡau:l] f. Bolle. **-spil** [-sbɪ:l] n. ogs. kaldet *kúpuspil*, ukendt Kortspil (omt. af JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 337). **-vatn** [-r-vahtv] n. Drikkevand.

drykkju borð [drɪhɟøbor·ð] n. Drikkebord. **-bróðir** [-broᵘ:ðɪϱ] m. Drikkebroder. **-föng** [-föyŋ·k] npl. Drikkevarer. **-hjal** [-ɟa:l] n. Vrövl i Fuldskab, fordrukkent Sludder. **-hundur** [-hʏn·doϱ] m. Drukkenbolt. **-hús** [-hu:s] n. Drikkehus. **-ker** [-ɟɛ:r] n. Drikkekar. **-krá** [-krau:] f. Kippe. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Dranker, Drukkenbolt. **-mál** [-mau:l] n. Drikketid (for Dyr). **-mannageðveiki** [-man·aɟɛð·vɛiɟɪ, -vɛiɟɪ] f. Drankergalskab. **-peningar** [-pɛ:niŋɡaϱ] mpl. Drikkepenge. †**-rúss** [-rus·] n. Rus. †**-rútari** [-ru:darɪ, -ru:tarɪ] m., **-rútur** [-ru:døϱ, -ru:toϱ] m. Drukkenbolt, Dranker. **-ræfill** [-rai:vɪdλ] m. fordrukkent Skrog. **-skáli** [-sɡau:lɪ] m. Drikkestue. **-skapur** [-sɡa·bøϱ, -sɡa·poϱ] m. Drukkenskab, Drikken, Drikkeri, Fylderi. **-stofa** [-sdo:va] f. Drikkestue. **-svall** [-svad·λ] n. Svir. **-svín** [-svi:n] n., **-svoli** [-svo:lɪ] m. = **drykkjurútur. -víma** [-vi:ma] f. Rus. **-vísa** [-vi:sa] f. Drikkevise. **-æði** [-ai:ðɪ] n. Drankergalskab, Delirium.

drykk langur [drɪhɡlauŋɡoϱ] a. som varer, medens man drikker en Drik, kort: *drykklöng stund*, et lille Øjeblik, en Stund. **-laus** [-löys] a. uden Drik. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Drik. **-sæll** [-k-saidλ] a. heldig med Hensyn til Drikkevarer (spec. deres Tillavning).

drykkur (-jar, -ir) [drɪhɡoϱ, drɪhɟaϱ, drɪhɟɪϱ] m. 1. (*það sem drukkið er*) Drik: *áfengir drykkir*, berusende Drikke; *til drykkjar*, som Drik, til at drikke; *vatnið er ekki gott til drykkjar* (som Drikkevand). — 2. Slurk: *d. af vatni*, en Slurk Vand: *drekka úr könnunni í tveimur drykkjum*, tömme Kanden i to Drag. — 3. = *drukkur* 2.

drykk urt [drɪhɡʏϱt] f. Urt, hvoraf en Drik kan laves (*blóðberg, rjúpnalauf, vallhumall* osv.). **-var** [-va·r] a. ædruelig, sober.

dríl (-s) [dri:l] n. Udskud, noget som duer til ingen Ting (BH.).

1. **dríla (-u, -ur)** [dri:la] f. lille kegleformet el. halvrund Bunke, jfr. *dríli*.

2. **dríla (di)** [dri:la] vt. med dat. ogs. abs. *d.* 1. (*setja í hrauka*) opstable i en Kegle: is. opstable halvvaadt Hø i smaa Bunker, dog ogs. om Törv; — om Korn: *kornekran stóð feld en dríld* (StStAndv. III. 155). — 2. impers. i overf. Bet.: *vatnið* (acc.) *drílir* el. *það drílir upp af ánni*, Strömmen i Elven danner Bølgetoppe; *vatnið var strangt og dríldi ákaflega* (Anm. til BTh. 282). — 3. vi. (*slæpast*) drive (BH.).

†3. **dríla (a)** [dri:la] vt. og vi. (e. drill) eksercere: *vorum vjer dríladir eður exerceraðir* (JÓlInd. 268).

drýldinn [dril·dɪn] a. 1. (*montinn*) opblæst, vigtig, kry, hoverende, pralende (med et Bibegreb af noget frastødende). — 2. (*fúll*) uelskværdig, gnaven: *Hann kvaðst mundu verða d. við hana í fyrstu* (JThMk. 298).

drýldni [dril·dnɪ] f. indec. 1. (*mont*) Opblæsthed, Selvfølelse. — 2. (*fýla*) Gnavenhed.

drílfiski [dril·fɪsɟɪ] n. Fangst af faa Fiske af forskellig Art (BH.).

dríli, drýli (-is, pl. ds.) [dri:lɪ] n. 1. (*hraukur*) en lille Kegle. — 2. is. en lille kegleformig Bunke af vaadt el. endnu ikke fuldstændig törret Hø; — en lille kegleformet Törvestak (i denne Bet. gærne coll.). — 3. Ujævnheder i en rivende Ström, toppede Bølger: *voru stórir hnyklar og d. á straumnum* (ÞThFerð. III. 104).

drylla, drilla (-u, -ur) [drɪd·la] f. 1. (sædv. i pl.) mindre Trækar til Mad (Vf.); Skaal (Hf.). — 2. (*hrokafull, vond kona*) hovmodig, ond Kvinde: *drógst til skógar dryllan leiða* (ÓDavÞul. 71).

drylluhagur [drɪd·loha:qøϱ] a. som kan lave Drejerarbejde, is. smaa Trææsker, jfr. *drylla, drilla*.

drýlmektugur [dril·mɛχdoqøϱ] a. (*drýldinn*) opblæst.

dríl menni [dril·mɛnɪ] n. Mandsling (homuncio, BH.); (*óræsti*) Skarnsmenneske, lumpen Karl. **-myndaður** [-mɪndaðøϱ] a. kegleformet, formet som *dríli*. **-sæti** [-sai·dɪ, -sai·tɪ] n. = **dríli.**

drymbi (-is) [drɪm·bɪ] n. (ÓDav.) = **drumbur** 1.

drymbill (-ils, -lar) [drɪm·bɪdλ, -ɪls, drɪm·(b)laϱ] m. = **dordingull.**

drymbini (-is, pl. ds.) [drɪm·bɪnɪ] n. (Sl.) = **drumbur** 1.

drymla (a) [drɪm·la] vi. 1. (*gruggast*) blive grumset (om Vand) el. mørk (om Luft). — 2. v. impers. tilstoppes, opdæmmes (ved Sandfog): *Hólsá drymlaði af sandfoki og rann út yfir mýri, sem síðan er kölluð Drymla eða Drymlumýri* (Bolungavík).

dringull (-uls, -lar) [driŋ·ɡodλ, -øls, driŋ·laϱ] m. 1. (Af., ASkaft.) = *dingull*. — 2. (*skeið*) Ske (Hf.).

drynja (dryn, drynjum; drundi, drundum; dryndi; drunið) [drɪn·ja, drʏn·dɪ, drʏ:nɪð] vt. og vi. dröne, tordne: *drynjandi rödd*, Tordenstemme, Basstemme; (*um kýr*) brøle uafladelig (om Koer), jy. dryne.

drynur (-s, -ir) [drɪ:nøϱ] m. Bulder, Drön, svagt og langtrukkent Brol, Drynen.

drýp [dri:p] 1. p. sg. præs. ind. af **drjúpa.**

drypi [drɪ:bɪ, drɪ:pɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **drjúpa.**

drísil bófi [dri·sɪlboᵘ:vɪ] m. mindre Forbryder. **-djöfull** [-djö:vødλ] m. lille Djævel, Smaadjævel.

†**drissa (a)** [drɪs:a] vt. = **dreissa.**

drit (-s) [drɪ:t] n. = **dritur.**

dríta (drít; dreit, dritum; driti; dritið) [dri:da, dri:ta, dri:t, drɛi:t,

[illegible] (Ordspr.) *sá er fuglinn verstur, sem í* [illegible] *sins* [illegible], det er en ond Fugl, som skider i sin egen Rede.

dritber [illegible] npl. Lakserpiller.

dritill (-ils, -lar) [illegible] [illegible] (JAGat. I. 158), [illegible]

drit menni [illegible] n. Skarnsmenneske, [illegible] **-sker** [illegible] n. Skær, bedækket med (Fugle)ekskrementer.

drittast (i) [illegible] v. refl. (BH.) [illegible] höist ugærne [illegible] stolse af Sted, [illegible] *Hann* [illegible] (Gj.)

dritur (-s, -ir) [illegible] Skarn, Møg, [illegible]

drjól (-s) [illegible] n. Tværhed, [illegible]

drjólast (a) [illegible] v. refl. 1. [illegible] 2. (*streitast i móti*) være tvær og egensindig, [illegible] lade sig lede (om Heste) [illegible] (BH.) [illegible]

drjóli (-a, -ar) [illegible] m. 1. [illegible] 2. (*slæpingur*) [illegible] 3. [illegible] *með*) Ho[illegible] [illegible] Udstødning [illegible] tedens de tværes.

drjól l (-s, -ar) [illegible] **drjóli** [illegible]

drjóni (-a, -ar) [illegible] m. 1. [illegible] 2. [illegible] (ÓTh. [illegible])

drjúgan [illegible] **drjugum**

drjúg genginn [illegible] **-hljoður** [illegible] a. [illegible] Mærk[illegible] (Esp. [illegible]) **-yrður** [illegible] **-látur** [illegible] **-legur** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] *láta d.*, göre sig kostbar, lade storagtig. **-mannlegur** [-manlɛ·qoɣ] a. pralende; adv. *-lega*. **-mikill** [-mɪ·ɣɪdλ, -mɪ·ɟɪdλ] a. ret stor el. megen. **-montinn** [illegible] **-mæltur** [illegible] **-orður** [illegible] **-stigur** [illegible] **-talað** [illegible] Sinne [illegible]

drjúgum [illegible] **drjugur.**

drjúgur (comp. **drýgri, drjúgari**; superl. **drýgstur, drjúgastur**) [illegible] a. 1. [illegible] Oversnuden [illegible] 2. [illegible] *fyrirhöfn og drjúga skildinga* (ikke saa lidt Penge) (JThMk. 354); *hefur* [illegible] 3. [illegible] selvbevidst, vigtig. — 4. dat. *drjúgum* og n. *drjúgt* som adv.: a. en hel [illegible] (dygtig lang) (ÞGjUf. 22); ... *og velti drjúgum vöngum*, lagde en hel Del [illegible] b. [illegible]

drjúgvirkur [illegible] retter meget.

drjúpa (**drýp; draup, drupum; drypi; dropið**) [drju:ba, drju:pa; [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] og Glæde; *það drýpur ekki af honum*, han er ganske spagfærdig, stille og rolig; *e-m drýpur drjúgt af e-u*, en har betydelige Indtægter af n-t. †4. (*drúpa*) lude, hænge med Hovedet, være sörgmodig; (overf.) *d. niður*, forringes, forarmes: *landið draup niður við það* (Esp. IV. 105).

drjúpur [drju:boɣ, drju:poɣ] a. 1. (*sem fellur í dropum*) dryppende. — 2. (*hryggur*) sörgmodig: *meðan greptrun yfir stóð, fylgdin öll var drjúp* [illegible]

dró [illegible] **draga.**

dróg (-ar, -ar) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] *maður*) dovent Menneske, Drog. — 3. (*slitin flík*) (op)slidt Klædnings[illegible] 4. [illegible] *nokkur d. er eftir í bauknum* (Df.); *engin d. er heil í því*, der er ikke en hel Traad i det mere.

dróglast (a) [illegible]

drógum [drou:(q)øm] 1. p. pl. imp. ind. af **draga.**

droll [illegible]

drolla (a, præs. ogs. **drolli**) [drod·la] vi. (opr. *drógla*, jfr. *dróglast*): 1. [illegible] 2. [illegible] *hægt*) slentre langsomt: *einn drollir aftanvið, aldrei kemst hann fram*[illegible]

drollari (-a, -ar) [drod·larɪ] m. Dagdriver, Smølehoved.

drollsamur [drod·λsamoɣ] a. som staar og driver, sendrægtig, nølevorn.

drolsa (-u, -ur) [illegible] *þessi görn*, sikken en vældig lang Tarm; (*d. af skepnum eða mönnum*) lang Række (= *halarófa*); (*d. af orðum*) Ramse, Straale.

drómedar (-s, -ar) [drou:mɛda·r] m. (zool.) Dromedar.

dróma (-a, -ar) [illegible] Lænke, Baand [illegible] Sprog [illegible] *fara í dróma*, blive indviklet, [illegible] *komast í dróma*, binde paa Hænder og Fødder, *drepa úr dróma*, [illegible]

†**drómundur** (-ar, -ar) [drou:mʏndoɣ] m. stort Krigsskib.

drop (-s) [dro:p] n. Dryppen, Draabefald.

dropa drjúgur [illegible] dro·pa-] a. med store og tætfaldende Draaber. [illegible] (GFrFis. 91); *og drakk skæra dögg ina og dropadrjúgu regnskúrina* ... (And. II. 307). °**-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] [illegible] **-rúm** [illegible] n. Sted hvor Tagdryp samles. **-skel** [illegible] en Skaals Mælk. **-steinn** [-sdeid·v] m. (geol.) [illegible] **-suða** [illegible] Destillation (Klp. 8. 110). **-sæll** [-said·λ] a. 1. (*um kýr*) som kun en kort Tid er gold, som malker helt hen imod den [illegible] *dropsæl kýr*. — 2. overf. [illegible] *það, að* [illegible] (Mo[illegible] IV. 200) **-tal** [-ta·l] n. Antal Draaber; *í dropatali*, draabevis. **-tappi** [-tahbɪ] m. Drypsten.

dropi (-a, -ar) [illegible] m. 1. a. Draabe: [illegible] b. [illegible] *það er mikill d. úr þakinu*, der er stærk [illegible] 2. [illegible] (at de blev golde) (ValDagr. 5). — 3. (*brennivínstár*) en Taar, Brænde[illegible] *dropinn* [illegible]

dropið [dro:bɪð, dro:pɪð] sup. af **drjúpa.**

drop koltur [illegible] **-nösottur** [illegible] med en [illegible] Plet [illegible] ved Næseborene [illegible] **-óttur** [illegible] **-samur** [illegible] = **dropasæll.** †**-seyða** [-sei·ða] vt. destillere (Klp. 8, 110). **-steinn** [-sdeid·v] m. (geol.) Drypsten, Stalaktit. †**-suðuketill** [-sʏðoɟɛ:dɪdλ, -ɟɛ:t-] m. Destillerkedel.

dros (-ar, -ir) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

drosa (-u, -ur) [illegible] **drolsa.**

°**drosja, droska** (-u, -ur) [dros·ja, dros·ga] f. Droske.

drotna (a) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] a. [illegible] b. [illegible] n-t (Sch.) (Ordspr.) *dramb vill láta d. sjer* (SchMál.), den hovmodige vil lade sig trygle.

drotnan (-ar) [drohdnan] f. = **drotnun.**

drotnari (-a, -ar) [illegible] m. Hersker.

drotning (-ar, -ar) [illegible] f. 1. Dronning, Herskerinde, [illegible] *drotninguna*, lade Haandballerne (mellem Fingrene og den hule Haand) beröre hinanden uden at Hænderne for øvrigt gör det; ogs. = *sverja* [illegible] 2. [illegible] Dronning (i Skak) [illegible]

drotningakaup [illegible] det at bytte Damer (i Skak): *fara í d.*, bytte Damer.

drotningar dómur [drohdniŋgardou:moɣ] m. Dronningeværdighed. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Dronning. **-eyru** [-ei:rø] npl. i *stórfiskaleikur*: naar ›Skibene‹ kan trække ›Storfisken‹ el. ›Kaperen‹ ind i en ›Havn‹, kaldes det *að „draga á drotningareyrunum“* (ÓDavSk. 114). **-maður** [-ma:ðoɣ] m. Prinsgemal. **-mát** [-mau:t] n. Mat med Dronningen. **-peð** [illegible] **-skrúð** [illegible] n. **-skrúði** [illegible] m. en Dronnings Pragtklæder.

drotninglegur [illegible] a. som tilkommer en Dronning, dronninglig, -agtig.

drotnun (-ar) [drohdnøn] f. Herredömme.

drotnunar elska [drohdnønarɛl·sga] f. Lyst til at herske, Herskesyge. **-girnd** [-gɪr·nt, -gɪn·t] f., **-girni** [-gɪr·dnɪ, -gɪd·nɪ] f. Herskesyge. **-gjarn** [illegible] **-yndi** [illegible] Magtglæde. **-vald** [illegible] n. Autoritet, Myndighed.

drott (-ar, -ar) [illegible] 1. a. [illegible] træ. b. en fremstaaende Gesims el. Bræt af Træ over en Yderdör til Beskyttelse mod Regn. — °2. Folk: *öll d.*, hele Folket, alle: *óttinn stór* [illegible] 3. [illegible] i det hele — Krigere.

drotta (a) [illegible] over en Skyld [illegible] n-t, tilskrive en n-t.

dróttarfjöl [drouhdaɣfjö:l] f. Bræt, som undertiden findes over Inderdören til Gaarde, adskilt med et Bræt (*millifjöl*) fra *drótt* (Sch.).

drottin hylli [drohdɪv(h)ɪd·lɪ] f. Loyalitet, Troskab imod sin Herre. **-hollur** [-(h)od·løɣ] a. trofast mod sin Herre, loyal. **-laus** [-n-löy·s] a. uden Herre, herrelos. **-legur** [-lɛ·qoɣ] a. som tilkommer Herren, Herrens: *drottinleg bæn*, Fader Vor.

drottinn (-ins, **drotnar**) [illegible] m. †1. a. (*húsbóndi*) Herre. — *b. fornem Herre, Konge, Hersker: *Hörða d.* (GTh.); (Ordspr.) *dýrt er drottins orðið*, dyrt er Drottens Ord. — 2. is. Herren, Gud, Kristus: *d. blessi þig*, Herren velsigne dig; *d. minn (dýri)!* ih, du alstyrende! *löngu fyrir drottins minni*, saa langt tilbage, at Herren ikke kan huske det, ɔ: for længe, længe siden.

Drottins bud [illegible] Herrnhut [illegible] **-dagur** [illegible]

†**drottinsetur** [drohdɪnsɛ:døɣ, -sɛ:tøɣ] n. Residens.

°**drottinsgrið** [drohdɪnsgrɪ:ð] f. Treuga dei (JsJs.).

drottinsiður [drohdɪnsɪ:ðoɣ] m. Herremoral: *Þá ríkti siður sá, er Nietzsche nefnir drottinsið* (Herrenmoral) (ÁBj. 19. öld. 366).

drottins kvöld [illegible] n. Söndag Aften. **-morgun** [illegible] **-nótt** [illegible] f. Natten mellem Lördag og Söndag.

drottin svik [drohdInsvI:k] npl. Forræderi mod sin Herre; (*gegn landi eða konungi*) Højforræderi. **-svikari** [-svI:garI, -svI:karI] m., **-sviki** [-svI:gI, -svI:kI] m. Forræder mod sin Herre; Højforræder. **-svipur** [-svI:boọ, -svI:paọ] m. Hermelin, -kermine. **-vald** [-valt] n. Souverænitet, Fuldvælde, Overherredømme.

drótt kvæði [dro htkvai:ðI] npl. Skjaldekvad (SNordSnSt. VII). **-kveð-inn** [-kvɛ:ðIn] a., **-kvæður** [-kvai:ðoọ] a. en Verseart med 6 Stavelser i hver Verslinje og ottelinjede Strofer, i Reglen med Halvrim og *stuðlar* i de ulige, Helrim og *höfuðstafir* i de lige Verslinjer: Rytmen er trokæisk. **-megir** [-d-mɛ:jIr] mpl. Mænd, Folk: *dragast munu lagar til drótt-megu er alhelg erðist Hönsborg* (Hkv.).

drottn- [drohtn-, drohdn-] se **drotn-**.

dróttseti [drohtsɛ:dI, -sɛ:tI] m. Drost, Overhofmester (*stukur*), Marskalk.

dróttur (-s) [drohdoọ] m. Folkesnak, Rygte.

drúði (-a, -ar) [dru:ðI] m. = **sæsvala**.

drúfa (-u, -ur) [dru:(v)a] f. Drue.

drukkinn [drYhgIn] pp. af **drekka**.

drukklangur [drYhglauŋgoọ] a. = **drykklangur**.

drukkna (a) [drYhgna] vi. se **drukna**.

drukkum [drYhgom] 1. p. pl. imp. ind. af **drekka**.

drukkur (-s) [drYhgoọ] m. 1. *drykkur* ... *drukk*, genere en, mens han drikker (Breiðd.). — 2. (*sýrublanda*) Drik af sur Valle og Vand (Sl., Af.).

drukna (a) [drYhgna] vi. drukne.

†**druknan** [drYhgnan] f., **druknun (-ar -anir)** [drYhgnɔn, -nan(-)] f. Drukning: (Ordspr.) *þeim lærist best að synda, er ...*, naar Vandet staar i Munden, lærer man først at svømme.

1. **drúlda (-u, -ur)** [drulda] f. kegleformet, lav Höj, spec. (geol.) Detrituskegle, jfr. *giljadrúlda*.

2. **drúlda (a)** [drulda] vi. anstrænge sig, spec. om n-t som man gör langsomt og med Ærgrelse: *d. yfir einhverri vinnu* (BHArnb. 53).

drúldinn [drul·dIn] a. (jfr. *drýldinn*) barsk, tvær af Udseende.

drúldu laus [drul·dolöy·s] a. (geol.) uden Detrituskegler. **-legur** [-lɛ·qoọ] a., **-leitur** [-lei·doọ, -lei·toọ] a. 1. *drúldinn*. 2. *bulda*...

1. **drulla (-u)** [drYd·la] f. (vulg.) 1. (*for*) Snavs, Ælte. — 2. (*þunnar hægðir, niðurgangur*) Diarrhé, løs Mave.

2. **drulla (a)** [drYd·la] vt. (vulg.). 1. (*hægja sjer*) forrette sin Nød-torft, is. om tynd Afføring. 2. *d. e-ð út* (...) besudle, tilsvine. — 3. refl.: *drullast*. a. bære sig ad som en Dumrian, genere andre: *hvað ertu að d. þarna* (...) b. s. *drullast til e-s*, gøre n-t langsomt og tvært: *hann drullaðist af stað*, han begav sig endelig af Sted, langsomt og tvært.

drullugur [drYd·loqoọ] a. (vulg.) tilsvinet: *d. upp fyrir haus*.

drullu lurkur [drYd·lolYr·goọ] m., **-háleistur** [-hau:leisdoọ] m., **-sokkur** [-sohgoọ] m. (vulg.) (*óþverri, óþokki*) Afskum, Skidtmads. **-stingur** [-sdiŋ·goọ] m. (vulg.), is. pl. *drullustingir*, Mavekneb.

†**drumbadómur** [drYm·bado·moọ] m. Dom i Anledning af Drivtømmer-tyveri (Esp. IV. 45).

drumbill (-ils, -lar) [drYm·bIdλ, -Ils, drum·(b)laọ] m. = **dordingull**.

drumbnefja [drYm·bnɛvja] f. = *álka*, Alk, Tordalk (alca torda, L.).

drumbslegur [drYm·(p)slɛqoọ] a. tör, frastødende, tvær.

drumbur (-s, -ar) [drYm·boọ, drYm·(p)s] m. 1. (*trjebútur*) Træklods. 2. (*stirðlyndur maður*) vranten og tvær Person, Dødbider. (Talem.) *vera drumbs um e-ð*, ikke holde af, ikke være meget villig til et el. andet: *sé honum drumbs um að þiggja mat sinn af ...* (JÁÞj. I. 386).

drums [drYm·s] se **drumbur**.

drundalegur [drYn·dalɛ·qoọ] a. tör, vranten.

drundhjassi [drYn·tças·I] m. (Skældsord) Menneske med en svær Bag-del, Tyksak med Bibet. at vedkommende er tvær og vranten: *hann er bölvaður d.* (Sl.).

1. **drundi (-a, -ar)** [drYn·dI] m. (Skældsord) Stud, Fæhoved.

2. **drundi** [drYn·dI] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **drynja**.

drundrímur [drYn·dri·moọ] fpl. (vulg.) *kveða d.* (... *reka við, freta*) slippe en Vind (Sl.).

drundur (-s, -ar) [drYn·doọ, drYn·(t)s] m. 1. (*hryggur, bak, einkum á kú*) Ryg, Bag, især paa Køer (Sl.). 2. (*rass*) Bagdelen af et Menneske, Rumpe. — 3. (*fretur*) Fjært (flatus).

drungalegur [druŋ·galɛ·qoọ] a. 1. (*um veður*) diset, mørk, taaget (om Vejret). — 2. om Mennesker: a. (*daufur á svip*) letargisk, dvask af Udse-ende, døsig. b. (*illileour, ískyggilegur*) med mørke, truende Miner (ÓDav.); adv. *-lega*.

drungi (-a, -ar) [druŋ·gI, druŋ·ga(ọ)] m. 1. (*þoka, mugga*) Dis, Mørke, Taage. — 2. (*deyfð*) Sövnighed, Døsighed.

drunur [drY:noọ] fpl. Drön, Susen.

drúpa (ti) [dru:ba, dru:pa, druf·dI] vi. og vt.: *d.* og *d. höfði*, staa med böjet Hoved, is. overf.: (*vera hryggur*) være sörgmodig, sørge: *yfir mold-um hans stóð heil þjóð drúpandi* (Eimr. VIII. 24); *drúpi jeg höfði að dökkum beði* (BóluHj. 75); — pp. *drúpandi* (bot.) nikkende (nutans).

drúpna (a) [druhbna] vi. blive nedslaaet.

drupum [drY:bom, drY:pom] 1. p. pl. imp. ind. af **drjúpa**.

drusl [drYs·λ] n. = **rusl, drasl**.

1. **drusla (-u, -ur)** [drYs·la] f. I. 1. (*tuska*) Klud, Pjalt. — 2. is. i pl. *druslur*, Laser, Stumper (af Klæder el. andet): *Úr þessari bæn hefi eg feingið þessar druslur að vestan* (JÁÞj. II. 60). — II. overf. Bet.: 1. (*dug-laus, ónýtur maður*) Klud, Pjalt (om en Mand) — 2. a. (*skrudda*) gammel el. laset Bog el. Manuskript, Skrølle: *er hér og nóg af handritum og ís-lenskum óprentuðum druslum að skemta sér við* (JThMk. XXIV). b. pl. *druslur*, usammenhængende Epigrammer, is. af obskönt Indhold (Vf., Sch.). — 3. (*sóði*) Sjuske(dorte) ogs. med Bibet.: løsagtigt Fruentimmer, Taske: *skammast sín ekki fyrir að taka fram hjá myndarlegri konu með þessari druslu* (GFrTís. 236).

2. **drusla (a)** [drYs·la] vt. med dat. 1. slæbe: *hún getur sjálf druslað heim klyfjonum sínum* (ÞGjD. 12). — 2. refl. a. (*drollast*) gaa skødesløst, slentre. — b. (*vera máttlaus*) være kraftløs som en Klud: *druslast til*, slaas kraftløst frem og tilbage (om en brækket Arm) (OBj. I. 151).

druss (gen. ds., pl. **-ar**) [drYs·] m. **drussi**.

drussa háttur [drYs:ahauhdoọ] m. Tølperagtighed. **-menni** [-mɛn:I] n. = **drussi**. **-þumb** [-þYm·p] n. tølperagtigt Hovmod el. Muthed.

drussi (-a, -ar) [drYs:I] m. Grobian, plump Karl, Tølper: (Ordspr.) *ókendur varningur verður drussum dýr* (SchMál.), ukendt Vare bliver dyr for plumpe Drog.

drusslegur [drYs·lɛ·qoọ] a. tølperagtig, adv. *-lega*, paa en tølper-agtig Maade.

drútur (-s, -ar) [dru:doọ, dru:toọ] m. Vindæg.

drægi [drai:jI] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **draga**.

drægja (-u, -ur) [drai:ja] f. 1. (*seinlæti*) Sendrægtighed, Tøven. — 2. Mundfuld Hø, Hovisk: *lítið að éta og varla d. handa kúnum* (ÞGjD. 87); *í fimtu viku sumars voru heyin mjög á þrotum. Og þó var d. hjá mörgum fram í sjöttu og sjöundu viku* (Lögr. '16, 127). — 3. Masse (jfr. *dræsa* 4.): *skárri er það nú drægjan*.

drægjulegur [drai:jolɛ·qoọ] a. sendrægtig, som ser ud til at være sendrægtig.

drægsl og drægsli (-is, pl. ds.) [draiχ·sλ, draiχ·slI] n. 1. noget tungt, man slæber efter sig. — 2. (*dróg*) Øg. — 3. (*subba*) sjusket (paaklædt) Kvinde, Sjuskedorte.

drægslast (a) [draiχ·slast] vrefl.: *d. með e-ð*, slæbe paa n-t; *d. með byrði*.

drægsli [draiχ·slI] n. se **drægsl**.

drægslilegur [draiχ·slIlɛ·qoọ] a. 1. (*sóðalegur*) sjusket, malproper. — 2. (*seinlátur*) sendrægtig.

drægslulegur [draiχ·slolɛ·qoọ] a. = **drægslilegur** 1.

drægur [drai:qoọ, n. draiχ·t] a. 1. som kan trækkes el. bæres. — 2. (om ...) som kan trækkes ud, forlænges (t. dehnbar) *draga hljóð* 3. i Søsproget: *hann er varla d.*, Vind og Ström er saa stærk, at man næppe kan ro imod. — 4. tilböjelig til at trække, kun i Sms.: *hlut-d., sjer-d.*

dræmingi (-ja, -jar) [drai:miŋgI] m. Dovendyr.

dræmur [drai:moọ] a. nu vistnok kun i n. *dræmt*, langsomt, sendræg-tigt, trevent, tøvende, vrangvillig: *taka e-u dræmt, taka dræmt undir* (el. *í*) *e-ð*, svare langsomt el. med Uvilje, give et undvigende Svar, være uvillig til n-t; *það var dræmt í honum hljóðið*, d. s.

dræpi [drai:bI, drai:pI] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **drepa**.

†**dræpilegur** [drai:bIlɛ·qoọ, drai:pI-] a. fortjænende Døden.

†**dræplingur (-s, -ar)** [drai:bliŋgoọ, drai:p-, draihb-, -iŋs] m. kort Drapa, et kort Æredigt.

dræpur [drai:boọ, drai:poọ, n. draif·t] a. som det er tilladt at dræbe, fredløs. (Talem.) *vera í dræpum dauða með e-ð*, være meget ilde stedt m. H. t. n-t: *hann er nú æfinlega í dræpum dauða með heyin líka* (ÞGjD. 10).

dræsa (-u, -ur) [drai:sa] f. 1. (*dráttur*) Trækken, Dragen. — 2. a. (*e-ð sem dregið er*) Slæb, n-t der slæber bagefter en: *dróst svo þessi d. á eftir honum* (JÁÞj. I. 349). — b. (*drattandi hali*) slæbende Hale: *d. aftan úr hverjum manni* (Eimr. XV. 85). c. hængende Klæder og andet som hæmmer Gangen; i en Börneleg: *dragðu mig á dræsunum í Rómavegu*, et stort Barn hænger sig fast i et mindre med dette Udraab og opfordrer det dermed til at slæbe af Sted med sig (ÓDavSk. 133). — 3. (*drusla*) Pjalt: *við mig binda dræsu þá* (BrJNat. 155). — 4. (*mikið af e-u*) en Bunke af n-t: *heilmikil d. af heyi*.

drætti [draihdI] dat. sg. af **dráttur**.

dröfn (drafnar, drafnir) [dröb·n, drab·naọ, drab·nIọ] f. Bølge, Hav.

dröfnóttur [dröb·no·hdoọ] a. 1. (*með dröfnum*) spættet, plettet, prik-ket, indsprængt. — 2. spec. (*hvítur með dökkum dröfnum*) hvid med smaa mørke Pletter el. Prikker, is. om Faar (Vf.). — 3. (*með dröfnum í fram-an*) med Prikker i Ansigtet (Þing., Múl.).

dröfnur [dröb·noọ] pl. af 1. **drafna**.

dröfnuskata [dröb·nosga:da, -sga:ta] f. (zool.) Sömrokke (raja cla-vata, L.).

drög [drö:q] pl. af **drag**.

drögu [drö:qo] cobl. af 1. **draga**.

drögum [drö:qom] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **draga**.

dröllur (drallar, drellir) [dröd·loọ, drad·laọ, drɛd·lIọ] m. (BH.), jfr. *drellir*. 1. (*fylgdarmaður*) Følgesvend. 2. (*þung byrði*) svær Byrde.

drömbum [dröm·bom] 1. p. pl. præs. ind. af **dramba**.

dröngull (-uls, -lar) [dröyŋ·godλ, -øls, dröyŋ·laọ] m. 1. (*sívalningur*) Valse, Cylinder. — 2. (*samanvafinn strangi af e-u*) Rulle, sammenrullet Stykke af n-t; (*klæða-*) Töjrulle; (*pappírs-*) sammenrullet Stykke Papir. — 3. nedhængende Tap el. Flage, is. i Sms.: *klaka-d, sót-d, hor-d*.

dröngum [dröyŋ·gom] dat. pl. af **drangi** og **drangur**.

drösl [drös·λ] n., jfr. *drasl*, Skrammel.

1. **drösla (-u, -ur)** [drös·la] f. = 1. **drusla**.

2. **drösla (a)** [drös·la] vi. 1. (*lafa*) hænge ned, slæbe med. — 2. (*ganga hægt*) gaa langsomt og slæbende (BH.). — 3. (*flækjast*) drive omkring. — 4. = *gösla*: *d. í öllu*. — 5. vt. slæbe af Sted med n-t: *jeg dröslaði honum heim*.

drösull (-uls, -lar) [drö:sodλ, -øls, drös·laọ] m. 1. (*e-ð sem dregið er*)

Byrde som slæbes. *bolt dró allan drösulinn* (JÁÞj. I. 352); (Ordspr.) *hver hefur sinn drösul að draga*, hver har sin Djævel at drages med. — *2. (*hestur*) Hest.

drösulrófa [dró:solro·:a] f. lang slæbende Hale (om en Hund) (Eimr. I. 63).

dröttull (-uls, drötlar) [dröhdodλ, -ols, -laϙ] m. Sinke.

dröttur (drattar, drettir) [dröhdoϙ, drahdaϙ, drɛhdɪϙ] m. 1. langsom Fodgænger, langsom Følgesvend, dorsk Person. — 2. overf. besværligt Appendiks: *loftbelgurinn þótti illur d. með loftskipin* (Eimr. XVI. 176).

dúa (a og ði) [du:a] v. 1. vi. (*láta undan þrýstingu*) give efter for Tryk, gynge op og ned (om en blød Jordbund), bevæge sig i Bølgerne op og ned: *jörðin dúar* (*undir*). — 2. vt. med dat. a. (*hreyfa fram og aftur*) bevæge frem og tilbage: *dúa fótum*, holde Fødderne i Bevægelse; (om en Rok) *hann knurrar og murrar meðan undir honum er auðþolt að dúa* (JAGat. I. 96). *d. e-u til*, rokke n-t. — b. (*keipa*) *d. færi*, trække Mede-noren afvekslende lidt op og lidt ned, mede, angle (Vf.): *einhver glettin gyðja þar* | *geislaflugum dúði* (GFrÚh. 216).

1. **dubba (-u, -ur)** [dʏb:a] f. Kvinde, Laptaske: *Þá hrópaði presturinn af megni, sagði þær ormu dubbur og hrákstelpur skyldu sig [illegible] i friði* (ÓDavÞj. 2); *viltu ekki fá sýslumanninum til [illegible]* [illegible] *dubban þín* (din Taske) (M[illegible]. 96).

2. **dubba (a)** [dʏb:a] vt. 1. pynte, pudse, fikse: *d. upp*, flunke op, oppudse, udstaffere; *d. sig upp*, hæge sig, pynte sig; *uppdubbaður*, i stiv Puds; *d. upp á skólann*, forbedre Skolen (Alþ. '11, B. II. 1908). — 2. *d. e-n til riddara*, slaa en til Ridder.

?**dubbíó** [dʏb:ɪjou] n. (*tvíræsskapur, óregla*) Uorden, Snavsethed: *[illegible] alt í skít og d.*

dubbun (-ar, -anir) [dʏb:on, -anɪr] f. det at dubba, spec. Riddersl[illegible].

dubla (a) [dʏb·la] vi. (*kafa*) dykke (BH.), jfr. *dufl, dufla*.

1. **dúð (-s)** [du:ð] n. Pakken ind i varme Klæder, Indpakning: *þetta [illegible] d. gerir börnin kulsæl*.

2. **dúð** [du:ð] sup. af **dýja**.

dúða (a) [du:ða], vt. klæde godt med Klæder, svøbe ind: *d. sig*, pakke sig ind; — pp. *dúðaður*, indpakket, indsvøbt i en Masse Klæder.

dúðadurtur [du:ðadʏϙ·doϙ] m. Bussemand.

dudda (a) [dʏd:a] vi. 1. (Mýv., S.) = *dunda* [illegible]. — 2. (*vinna kappsamlega*) arbejde ihærdigt.

1. **dúði (-a, -ar)** [du:ðɪ] m. Töj, is. om megen og varm Paaklædning: *Nú voru menn komnir í vetrardúðana* [illegible] (Il-Heið. III. 83).

2. **dúði** [du:ðɪ] 1. og 3. p. sg. præt. conj. af **dýja**.

duðra (a) [dʏð·ra] vi. 1. (P[illegible].) = *dunda*. — 2. [illegible]. — 3. (*vinna í hægðum sínum*) [illegible] arbejde [illegible] og stöt (ASmált.). 4. (*vinna mikið*) arbejde meget, være flittig: *sá þykir mjer duðra það* (Kjalarn., Breiðf.). *það er [illegible]* *gildunum* (ThTh. 87).

duður (-urs) [dʏ:ðoϙ] n. = **dund**.

dúður [du:ðoϙ] m. 1. (*[illegible]*) Støv. — 2. (*[illegible]*) varm Paaklædning; ekstra Paaklædning, Pragtklæder.

1. **dúfa (-u, -ur)** [du:va] f. (zool.) Due: (Ordspr.) *fyrr skýtur bogi, en flýgur dúfa* (GJ.), ee kogser Duen, mens Buen spændes; — som Kæleord for en Kvinde: *dúfan mín*, min Snut.

2. **dúfa (-u, -ur)** [du:va] f. (*ýsumagi*) Maven i en Kuller (Vf.).

dufl (-s, pl. ds.) [dʏb·λ] n. 1. (naut.) a. (*sjómerki*) Böje, Bake: *d. á neti*, Flaadholt. — b. (*sprengidufl*) Mine. — 2. (*fjárhættuspil*) a. Dobbel, Hasardspil. — †b. (*teningskast*) Terningekast. — 3. (*daður*) Koketteri, Lefleri.

dufla (a) [dʏb·la] vi. 1. (*spila fjárhættuspil*) spille med Tærninger, doble, spille Hasard. — 2. (*daðra*) fjase med, lefle, kokettere, gaa paa Pigejagt: *d. við kvenmann*, flirte med en Kvinde. — 3. *d. í e-u*, rode i n-t: *hinir, þá til [illegible], hafðu [illegible] öllum [illegible] og kistuð kistu-lokum, ... þá fanst ekkert* (JMPísl. 23).

duflandi (-a, -endur) [dʏb·landɪ, -endoϙ] m. = **duflari** 1.

duflari (-a, -ar) [dʏb·larɪ] m. 1. Spiller, Dobler: *drykkjurum fást ráð, en duflurum ekki* (GJ.). — 2. (*kvennamaður*) Pigejæger.

duflatollur [dʏb·latod·loϙ] m. (*tunnutollur*) Tøndepenge.

dufl færi [dʏb·λfai·rɪ] n. Böjereb. **-hús** [-(h)u·s] n. Spillehus, Spillebule. **-húshaldari** [-(h)us(h)al·darɪ] m. Vært i et Spillehus.

dúfna bani [dub·naba:nɪ] m. en som dræber Duer: *líkur fráum hauki, dúfnabana* (Il. II. 68). **-hús** [-hu:s] n. Dueslag. **-skýli** [-sɡi:lɪ] n. Dueslag.

duft (-s) [dʏf·t] n. 1. (*ryk*) Støv: *d. og aska*; — *bursta duftið af frakkalafinu*; (Talem.) *skríða í duftinu fyrir e-m*, krybe i Støvet for en; *dustkýja duftið af fótum sér*, ryste Støvet af [illegible]. — 2. Pulver [illegible]. — 3. (bot.) Pollen, Blomsterstøv.

dufta (a) [dʏf·da] vi. 1. (*strá dufti*) strø (Pulver): *segir, að hann skuli d. úr henni framan í þá* (JÁÞ. II. [illegible]). — 2. (bot.) bestøve.

duft bein [dʏf·tbei·n] n. pulveriseret Ben. °**-beri** [-be·rɪ] m. (bot.) = **frævill**. °**-fall** [-fad·l] n. (bot.) Bestøvning. **-festa** [-fɛsda] f. (bot.) **fræni**. °**-hirsla** [-(h)ɪrsla] f. (bot.) Støvgemme. **-knappur** [-knahboϙ] m. (bot.) Støvknap. **-korn** [-ko(r)dn] n. Støvkorn. **-legur** [-d-lɛqoϙ] a. bestaaende af Støv, jordisk; — adv. *-lega*. **-mulning** [-mʏlniŋk] f. Pulverisering. **-rigningur** [-rɪgniŋgoϙ] m. Støvregn, spec. om Fald af vulkansk Aske: *jarðir eru [illegible]* (EOl. Kv. 20). **-sáld** [-t-sauld] n. Støvsigte. **-smár** [-smau·r] a. støvfin. °**-stöngull** [-sdöyŋɡodλ] m. = **duftberi**.

duftugur [dʏf·toqoϙ] a. 1. (*rykugur*) støvet, fuld af Støv. — †2. (*jarðneskur*) jordisk.

duftun (-ar) [dʏf·don] f. (bot.) Bestøvning.

°**duft vegur** [dʏf·dvɛ·qoϙ] m. = **fræva**. **-vængjaður** [-vaiŋɡaðoϙ] a. støvvinget. °**-þráður** [-t-þrau·ðoϙ] m. (bot.) Støvtraad. **-ögn** [-d-ögn] f. Støvgran.

dúfu legur [du:volɛ·qoϙ] a. dueagtig. **-leikur** [-lɛi:goϙ, -lɛi:koϙ] m. Dueleg, en Art Legen Skjul; en af de legende er «Duen», som eftersøger «Ungerne», der skjuler sig eller tænkes bortførte af en «Ravn» (ÓDavSk. 99—101); jfr. *vökumaður*. **-steggur** [-sdɛg:oϙ] m. Duerik. **-ungi** [-uŋ·ɡɪ] m. Dueunge.

duga (ði, sup. -að; præs. ogs. duga(r)) [dʏ:qa, dʏq·ðɪ, dʏg·ðɪ] vt. med dat. 1. (*hjálpa*) hjælpe: *og biðja Hjalmar að duga sér og draga mannskrattann ofan af sér* (JThMk. 315): (Ordspr.) *sjer duga flestir sjálfum best* (GJ.), egen Hjælp er som oftest den bedste; *dugðu nú, Drottinn minn, því nú get jeg ekki lengur*, jfr. naar menneskelig Hjælp slipper, begynder Guds; *svo dugir ljúfur, sem launað er* (SchMál.), Hjælpen retter sig efter Lönnen; *fátt er svo ilt, að einugi dugi*, intet er saa slemt, at det ikke er godt for n-t; *d. e-m vel*, yde en god Hjælp. — 2. vi. (*reynast duglegur*) vise sig som dygtig el. stærk, due: *d. til e-s*, due til n-t; *d. vel*, være dygtig: *Þá máttu duga, ef honum líkar við þig* (JÁÞj. I. 325); *jörðin mannfrek, en gagnsöm, ef vel var dugað* (BrJPí. 48—49): (Ordspr.) *nú er að d. eða drepast* (Eimr. X. 142), nu maa det enten briste el. bære; — ppr. *dugandi*, dygtig; *d. maður*. — 3. (*tjá*) nytte: *það dugir ekki öðrum en honum að reyna það*, det nytter ikke for andre end ham at prøve det; *dugði eingum öðrum en Móra að liggja í því (rumfleti)* (JÁÞj. I. 379). — 4. (*nægja*) række til, forslaa: *þetta dugir mjer*, dette er nok for mig; (Ordspr.) *betur má, ef duga skal*, der skal mere til, hvis det skal nytte; *það dugir (dugar) ekki*, det gaar ikke; *það dugir ekki nóg*, det er ikke tilstrækkeligt.

dugandis [dʏ:qandɪs] a. indec. dygtig. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. 1. (*duglegur maður*) dygtig Mand. — †2. (*heiðvirður maður*) brav Mand, ærligt, hæderligt Menneske.

†**dugandmaður** [dʏ:qandma:ðoϙ] m. = **dugandismaður**.

dugga (-u, -ur) [dʏg:a] f. (holl. dogger) Fiskerfartöj, Dæksfartöj; Fiskeskude, Skude; oprindelig is. om fremmede Fartöjer.

duggaraband [dʏg:araban·t] n. groft Garn, passende til *duggarasokkar, duggaravetlingar* osv.

duggarabands ár [dʏg:araban(t)sau:r] npl. Ungdomsaar, Labansalder, Lømmelaar. **-peysa** [-pɛi·sa] f. = **duggarapeysa**. **-sokkur** [-ban(t)-sohgoϙ] m. Strömpe af groft Garn.

duggara bátur [dʏg:arabau:doϙ, -bau:toϙ] m. Baad fra en Fiskerskude. **-les** [-lɛ:s] n. strikkede Uldvarer, bestemte for (fremmede) Søfolk. **-peysa** [-pɛi:sa] f. grov, strikket Uldtröje (opr. til Søfolk). **-sokkur** [-sohgoϙ] m. Strömpe af groft Garn (jfr. *þjóðarles*). **-tóbak** [-tou:bak] n. Fiskertobak: *það mun einkum hafa verið tóbak, sem hollensku duggararnir verzluðu með ... duggaratóbak ...* (JAðEin. 594). **-vetlingur** [-vɛhdliŋgoϙ] m. grov Vante (til Søfolk).

duggari (-a, -ar) [dʏg:arɪ] m. Skudefisker, Fisker, Skipper; is. en fremmed Fisker.

duggrasokkur [dʏg·rasohgoϙ] m. = **duggarasokkur**.

duggönd [dʏg:önt] f. (Mýv.) = **dúkönd**.

dug laus [dʏq·löys] a. uduelig, kraftløs, modløs. **-legur** [-lɛqoϙ] a. dygtig, duelig, driftig, energisk; — adv. *-lega*. **-leysi** [-lɛisɪ] n. 1. (*skortur á dugnaði*) Udygtighed, Uvirksomhed. — 2. (*sinfall*) Impotens. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. mindre dygtig, udygtig. **-mikill** [-mɪ·ɡɪdλ, -mɪ·ɡ̊ɪdλ] a. dygtig.

dugnaðar jálkur [dʏg·naðarjauλ·goϙ, -jaul·koϙ] m. = **dugnaðarvargur**. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Udygtighed, Uduelighed. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. dygtig Mand. **-vargur** [-var·goϙ] m. Arbejdshest, Arbejdsmenneske.

dugnaður (-ar) [dʏg·naðoϙ] m. 1. (*það að vera duglegur*) Dygtighed, Driftighed, Energi. — †2. (*dygð*) Dyd, Kraft.

dugs [dʏχ·s] a. indec. bruges navnlig i Forb. *ekki dugs*, ikke dygtig, ikke normal (vistn. gen. af *dugur*): *hann var ekki d.*, der var noget i Vejen med ham; *Það eru svo margir, þegar þeir eru kenndir, ekki d.* (ÞGjOs. 71).

dugunarlega [dʏ:gonarlɛ:qa] adv. = **dukunarlega**.

dugur (-s) [dʏ:qoϙ, dʏχ·s] m. Dygtighed, Energi, Ihærdighed: *það er d. í e-m*, der er Fut i en; *það er enginn d. í honum*, han duer ikke til n-t.

dugvana [dʏq·va·na] a. indec. uden Dygtighed.

dúka (a) [du:ga, du:ka] vt. dække, duge: *d. borð*, dække Bord; — refl. *dúkast*, brede sig som en Dug.

dúkatur (-s, -ar) [du:kadoϙ, du:katoϙ] m. Dukat.

?**dúkka (-u, -ur)** [duhga] f. = *brúða*, Dukke.

dúk laus [du:glöys, du:k-] a. uden Dug. **-samfella** [-k-samfɛd·la] f. Skört af sværere stribet Töj, jfr. *dúkur*. °**-silki** [-sɪλɡɪ, -sɪlɡ̊ɪ] n. Moiré. **-skyrta** [-sɡɪrda] f. Skjorte af sværere stribet Töj. **-skór** [-sgou·r] m. Töjsko. **-slitur** [-slɪ·doϙ, -slɪ·toϙ] n. en laset Dug. **-svunta** [-svʏvda, svʏnta] f. Forklæde af sværere stribet Töj, jfr. *dúkur* 2. **-tegund** [-tɛ·g-ont] f. Töjart.

dukunar lega [dʏ:gonarlɛ:qa, dʏ:k-] adv. bruges som forstærkende Biord til *lítill*: *d. lítill*, lille bitte; *d. dulítið*, en lille bitte Smule (Vf.). **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. lille bitte (Vf.).

dúkur (-s, -ar) [du:goϙ, du:koϙ, duχ·s] m. 1. a. et Stykke Töj, Dug, Klæde; hyppigt i Kenninger: **dúka eik*, **dúka nift*, **dúka strönd*, **hind dúks*, Kvinde. — b. (*altarisdúkur*) Alterdug. — c. (*borðdúkur*) Borddug: *laun embættismanna í Reykjavík eru nú svo lág, að þau ná ekki nema til dúks og skeiðar* (kan lige strække til Føden) (Alþ. '11, B. 712); *eftir dúk og disk*, for sent, post festum, senere end tilbörligt. — d. i Sms.: *hálsdúkur*, Halstörklæde; *pentudúkur*, Serviet osv. — 2. a. (*ofið klæði*)

alment) alle Slags vævet Töj, kun ikke Lærred el. Klæde (Rang., VSkaft.). — **b.** *(einskefta)* uldent Töj, vævet med et enkelt Par Vævskafter og med enkelte Traade.

dúk|vara [du:gva·ra, du:k-] f. Tekstilvarer, Manufakturvarer, Töjer. **-vextir** [-vɛɣsdɪǫ] mpl. Tekstilplanter (EÓlLach. 106). **-önd** [-önt] f. (zool.) **1.** Bjærgand (fuligula marila). — **2.** (Sl.) = *hrafnsönd*, Sortand, no. Svartand (anas (oidemia) nigra, L.).

dul (-ar) [dʏ:*l*] f. **1.** *(launung)* Fordolgelse: *draga* (el. *leggja*, †*drepa) dul* (el. (pop.) *dulur) á e-ð*, holde n-t hemmeligt, fortie. — **2.** *(ofmikið sjálfsálit)* Indbildskhed: *ætla sjer þá dul*, være saa indbildsk, være saa fræk: *auðvitað ætlar Eimreiðin sér ekki þá dul að þakka sér einni þær breytingar, sem orðið hafa í þessum efnum* (Eimr. V. 99): *ganga fram í (upp í) þeirri dulinni, að . . .*, indbilde sig, at . . .

dula (-u, -ur) [dʏ:la] f. **1.** *(tuska)* Klud, Pjalt, lille afrevet Stykke Töj. **2.** *(mannrola)* Pjalt: *þarna sjáið þið duluna, sem þorir ekki að standa við skoðanir sínar* (Alþ. '11, B. II. 778). — **3.** (pop.) = *dul.*

*dular|blíður [dʏ:larbli:ðøǫ] a. med en hemmelighedsfuld Mildhed. **-blæja** [-blai:ja] f. Hemmelighedsslør. **-búa** [-bu:a] vt.: *d. sig*, forklæde sig; — pp. *dularbúinn*, forklædt. **-búningur** [-bu:niŋgøǫ] m. Forklædning. **-feldur** [-ǫ-fɛl·døǫ] m. Tæppe, der gör usynlig el. som man bruger som Forklædning: *dularfeldurinn er dreginn af þessum vonzkufulla manni* (Campe 134), denne ondskabsfulde Person er nu afsløret. **-fullur** [-fʏd·l-øǫ] a. **1.** *(leyndardómsfullur)* hemmelighedsfuld, mystisk: *dularfull fyrirbrigði*, spec. spiritistiske Fænomener. — **2.** *(hrokafullur)* overmodig. **-gáfa** [-r-gau:va] f. hemmelighedsfuld Ævne. **-gervi** [-ɟɛr·vɪ] n. Forklædning. **-grunnur** [-grʏn:øǫ] m. skjult Baggrund. **-hamur** [-ǫ-(h)a:møǫ] m. Forklædning. **-heimur** [-(h)ɛi:møǫ] m. hemmelighedsfuld, skjult Verden. **-hjúpur** [-ɧu:bøǫ, -ɧu:pøǫ] m. Slor. **-klæði** [-klai:ðɪ] npl. Forklædning. **-klæddur** [-klaid:øǫ] a. forklædt. **-leikur** [-r-lɛi:gøǫ, -lɛi:køǫ] m. Mummespil. ***-lind** [-lɪn·t] f. skjult Kilde. **-nafn** [-nab·v] n. opdigtet Navn, Laanenavn, Pseudonym, Navneskjul. **-ríkur** [-a-ri:gøǫ, -ri:køǫ] a. rig paa Mystik, mystisk. **-skot** [-ǫ-sgo:t] n. hemmeligt Rum, hemmelig Gang (*undirgangur)*. **-snauður** [-snöy:ðøǫ] a. fattig paa Mystik. ***-spakur** [-sba:gøǫ, -sba:køǫ] a. dybsindig i egen Indbildning.

dul beidd [dʏl·bɛit] å. f.: *d. kýr*, Ko, som kun svagt giver til Kende at den er parrelysten (Sch.). **-búa** [-bu·a] vt. forklæde.

duld (-ar) [dʏl·t] f. Lön: *með d.*, i Lön, hemmelig.

duldi [dʏl·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **dylja.**

dul fræer [dʏl·frai·r] a. (bot.) dækfrøet: *dulfrævar plöntur*, dækfrøede Planter = *dulfrævingar*. **-frævingar** [-frai·viŋgaǫ] mpl. (bot.) de dækfrøede (angiospermae). *-**gróinn** [-grou·ɪn] a. mystisk: *lutu . . . dogmum dulgrónum* (MJ. III. 165). **-hygð** [dʏ:λ(h)ɪqð, -(h)ɪgþ] f. Indbildskhed, Fordringsfuldhed. **-hygginn** [-(h)ɪɟ·ɪn] a. indbildsk. **-höttur** [-(h)öhdøǫ] m. Skjulehætte.

dulinn [dʏ:lɪn] pp. af **dylja.**

dulinskraftur [dʏ:lɪnskraf·døǫ] m. skjult, mystisk, overnaturlig Kraft.

dulítill [dʏ:li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. lille bitte (Vf.), jfr. *dálítill.*

dul klæddur [dʏl·klaid·øǫ] a. forklædt. **-klæði** [-klai·ðɪ] npl. = **dularklæði. -kofri** [-kovrɪ] m. = **dulhöttur.**

dull [dʏd·λ] n. **1.** *(hrærigrautur)* uordentlig Sammenblanding. — **2.** *(þvættingur)* Vrövl.

dulla (a) [dʏd·la] vt. **1.** *(hræra saman)* blande i et Miskmask. — **2.** *(þvaðra)* vrövle. — **3.** arbejde langsomt og dovent, hænge over Arbejdet: *það er ekkert áframhald, þótt þú dullir svona við þetta* (Breiðd.).

dúlla (a) [dul:a] vt. og vi. nynne med lukket Mund og bævrende Stemme.

dul laust [dʏl:öyst] an. offentlig. **-leiki, -leikur** [-l:ɛiɟɪ, -l:ɛiɧɪ, -l:ɛigøǫ, -l:ɛikøǫ] m. Indesluttethed, Tilbageholdenhed. **-lyndur** [-l:ɪndøǫ] a. indesluttet. **-mál** [-l·-mau·*l*] npl. = *launmál*, Hemmeligheder; — ogs. om et hemmeligt Forhold; *eiga dulmál við e-n*, [1]) have en hemmelig Samtale med en; [2]) staa i hemmeligt Forhold til en. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. (jfr. *dula 2, rola*) Pjalt, Klud. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. **1.** [illegible] *dulmál: drósin við danskinn dulmálin jók, hún kyssti hann Hermann, þá húma tók* (ÓDav. Vik. 291). — **2.** Dølgsmaal: *rygtaður . . . um d. og morð* (Esp. V. 125). **-nefni** [-nɛbnɪ] n. Pseudonym. **-ráður** [-rau·ðøǫ] a. som gaar med hemmelige Planer, uigennemskuelig: *lundernið dulrátt og framt* (StStAndv. III. 40). **-ræður** [-rai·ðøǫ] a. talende et hemmelighedsfuldt Sprog, mystisk. **-ræna** [-rai·na] f. Mysticisme. **-rænn** [-raidv] a. mystisk, hemmelighedsfuld (›overnaturlig‹). †**-samur** [-samøǫ] a. indbildsk. °**-sinni** [-sɪn·ɪ] m. Mystiker.

†**dulsmál** [dʏl·smau·*l*] n. Hemmelighed, hemmelighedsfuld Sag: *Drottinn síðan dæma tekur | dulsmál hvert af svefni vekur* (MJ. III. 196).

dul spá [dʏl·sbau·] f. Varsel. **-spakur** [-sba·gøǫ, -sba·køǫ] a. **1.** *(hneigður til dulspeki)* mystisk anlagt, med Tilböjelighed til Mystik. — **2.** *(sem hefur vit á leyndum hlutum)* som forstaar sig paa skjulte (overnaturlige) Ting. **-speki** [-sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ɧɪ] f. Mystik. **-spekilegur** [-sbɛɟɪlɛ:qøǫ, -sbɛɧɪ-] a. mystisk. **-spekingur** [-sbɛ·ɟiŋgøǫ, -sbɛ·ɧiŋgøǫ] m. Mystiker. **-spekisgáfa** [-sbɛɟɪsgau:va, -sbɛɧɪs-] f. mystisk Kraft. **-trúarsiður** [-truaosɪ:ðøǫ] m. Mysterier. **-rúnir** [-ru·nɪǫ] fpl. egl. mystiske Runer, Mystik.

1. **dulur (-s)** [dʏ:løǫ] m. = *dul* 2.: (Ordspr.) *dulurinn hefur margan drepið* (GJ.), Hovmod gaar for Fald.

2. **dulur** [dʏ:løǫ] fpl. (pop.) = **dul** 1.

3. **dulur** [dʏ:løǫ] a. indesluttet, reserveret, umeddelsom.

dulu rask [dʏ:loras·k] n. Pjalter, Laser (jfr. *rask): hann er kirkjuklukka vafin köldu, blautu duluraski* (MJ. I. 222). *-**skegg** [-sɟɛk·] n. (JÞorl. II. 400) som Omskr. for **1. dúsa.**

dul vísi [dʏl·vi·sɪ] f. [illegible] **dulspeki. -vitringur** [-vɪ·driŋgøǫ, -vɪ·triŋgøǫ] m. [illegible] dulspekingur. -vitur [illegible] **dulspakur.**

1. **dumba (-u, -ur)** [dʏm·ba] f. **1.** *(þoka)* Taage. — **2.** *(dökkur litur)* mørk Farve. — **3.** *(rykský)* Støvsky.

2. **dumba** [dʏm·ba] a. indec. *(mállaus)* stum.

dumbast (a) [dʏm·bast] vrefl. blive stum, forstumme.

dumbhvítur [dʏm·pχwi·døǫ, -kvi·døǫ, -kvi·tøǫ] a. hvid med et mørkt Anstrøg.

dumbi (-a, -ar) [dʏm·bɪ] m. stum: *daufir og dumbar*, døvstumme.

dumb inn [dʏm·bɪn] a., **-óttur** [-ouhdøǫ] a. (om Kvæg) af mørkladen Farve. **-rauður** [-röy·ðøǫ] a. brunlig rød, mørkerød, kirsebærrød; (om Køer) brun.

Dumbshaf [dʏm·(p)s(h)a·*v*] n. npr. Ishav, Polarhav.

dumbskjöldóttur [dʏm·(p)sɟöldo·uhdøǫ] a. *(um naut)* mørkskjoldet (om Okser) (ÁM. 221, 8vo).

Dumbstandsrúnir [dʏm·(p)sdansru:nɪǫ] fpl. en særlig Art Runer (GBrPer. 135).

dumbungs bylur [dʏm·buŋsbɪ:løǫ] m. tæt Snefog (ÞGjD. 79). **-veður** [-vɛ:ðøǫ] n., **dumbungur (-s, -ar)** [dʏm·buŋgøǫ, -uŋs] m. stille Vejr uden Regn, men med overtrukken Himmel, Graavejr (Sl.).

1. **dumbur (-s, -ar)** [dʏm·bøǫ, dʏm·(p)s] m. valutomitra grönlandica (GBárð.).

2. **dumbur (-s, -ar)** [dʏm·bøǫ, dʏm·(p)s] m. og a. *(mállaus)* stum.

dumla (-u, -ur) [dʏm·la] f. = **damla.**

dumma (a) [dʏm:a] vi. være døsig, døse, være uvirksom: *láta d.*, lade staa til, lade vente (bie); *líklega verður ekkert af þessu fyrst um sinn, heldur verður allt látið d.* (JSBr. 296).

dummadó [dʏm:adou:] interj. = **dillidó.**

?**dump (-s)** [dʏµ·p, dʏm·p] n. dump Lyd.

?**dumpa (a)** [dʏµ·ba, dʏm·pa] **1.** vi. dumpe, plumpe; is. i Skoleslang: falde igennem, dumpe til Eksamen. — **2.** vt. med dat.: *d. í árum*, ro sagte. — **3.** vt. med acc. slaa, prygle: *d. sela*, ukendt Kunst (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 161).

dun (-s) [dʏ:*n*] n. Drön.

1. **duna (-u, -ur)** [dʏ:na] f. is. i pl. Drön, Buldren, Bragen: (Ordspr.) *það er lítil d., sem ein dúfa dansar* (el. *leikur)* (SchMál.), det dönner kun lidt, hvor Duen danser; *leita e-s með dunum og dynkjum*, søge n-t overalt.

2. **duna (a)** [dʏ:na] vi. dönne, dröne, bruse, suse: (om Køer) *þær d. heim allar* (ÓDavÞul. 234); *Dunar í trjálundi* (JHall. 228).

Dúna (-u, -ur) [du:na] f. npr. Dim. af Kvindenavne endende paa *-rún: Guðrún, Kristrún* osv.

dúnaður [du:naðøǫ] a. fuld af Dun; dunet.

dúnafli [du:nablɪ] m. (LFR. IV. 312) = **dúntekja.**

dúna glampandi [du:naglaµ·bandɪ, -glam·pandɪ] a.: *d. logn*, aldeles Blikstille. **-logn** [-log·v] n. Blikstille: *dettur á d.*, det bliver blikstille; — ogs. overf.: kommer fuldstændig Stilstand: *annálar frá þeirri öld eru mjög lélegir . . . og eftir 1430 dettur á d., þögn og myrkur út öldina* (ÞTh. Árf. 43); *það* (el. *alt) datt í d.*, der blev fuldstændig stille: *alt datt í d., þegar hann sagði þetta.*

dúnbeður [dun·bɛ·ðøǫ] m. Dunseng, blødt Leje.

dund [dʏn·t] n. **1.** *(föndur)* Syslen med noget, om smaat Arbejde, hvormed man uden Möje er beskæftiget, Nyslen (Nl., Sl., Af.) (jfr. *dont)*. — **2.** *(slæpingsskapur)* Driven ved Arbejdet.

1. **dunda (-u, -ur)** [dʏn·da] f. **1.** *(seinlát kona)* sendrægtig Kvinde. **2.** magisk Navn paa en Ræv (ÓDavÞul. 99).

2. **dunda** [dʏn·da] vi. **1.** sysle med noget *(við e-ð)*, om smaat Arbejde, hvormed man uden Möje er beskæftiget, nysle, pusle med n-t (jfr. *donta): d. sjer*, pusle, nysle for sig selv: *. . . þegar hann (drengurinn) var eitthvað að d. sér* (ÞGjOs. 18). — **2.** *(slóra)* drive, arbejde langsomt og dovent: *Hann tekur aldrei ærlegt handarvik, kemst aldrei að því, sem hann á að gera, heldur er hann alt af að d.* (Af.); — (om en Hest) *dundaði oftast einn í haganum* (ÞGjD. 83).

dundari (-a, -ar) [dʏn·darɪ] m. Nøler, sendrægtig Person.

dundi [dʏn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **dynja.**

dundra (a) [dʏn·dra] vi. (Sl.) = 2. **dunda.**

?**dúndra (a)** [dun·dra] vi. falde med et Drön: *jeg dúndraði niður stigann.*

dún fingur [dun·fiŋgøǫ] m. blød Finger; (overf.) Flöjlshandske: *Nei, það er ekki reitt burt með dúnfingrum* (det bliver ikke rykket op med Flöjlshandsker) (ThTh. 77). **-fjöður** [-fjö·ðøǫ] f. Dunfjer. **-grind** [-ŋ·grɪnt] f. Stativ el. Ramme til Rensning af Ederdun.

†**dunhenda** [dʏ:v(h)ɛnda] f. (metr.) Versart, hvor 2. og 4. Verslinje begynder med samme Ord, hvormed 1. og 3. ender.

dún hreinsun [dun·hǫɛinsøn] f. Dunrensning. **-hærður** [du:v(h)airðøǫ] a. (bot.) dunhaaret (pubescens).

dunið [dʏ:nɪð] sup. af **dynja.**

dunka (a) [duŋ̊·ga; duŋ·ka] (jfr. *dynkur)*. **1.** vi. *(hafa hátt)* larme. — ?**2.** *(berja)* banke, dunke.

dún klæði [duŋ·klai·ðɪ] npl. Dunpuder og Dundyner. **-koddi** [-kod·ɪ] m. Dunpude.

1. **dunkur (-s)** [duŋ̊·gøǫ, duŋ·køǫ] m. = **dynkur.**

?2. **dunkur (-s, -ar)** [duŋ̊·gøǫ, duŋ·køǫ] m. Dunk (= *brúsi* 1.).

dúnmjúkur [dun·mju·gøǫ, -mju·køǫ] a. dunblød.

dúnn (-s) [dud·v, dun·s] m. Dun.

dunreið [dʏn·rɛi·ð] f. Tordenskrald.

dunsna og **dúnsna (a)** [dʏn·sna, dun·sna] vi. **1.** snuse, lugte til n-t, spec. om Køer; — drive: *12 naut komu á hverjum degi heim í kóngsríki, og voru að d. þar* (JÁÞj. II. 444). — **2.** = *dunda*, arbejde langsomt n-t): *Síðan hefir Miguel dunsnað við fangelsin . . . eftir eigin þótta* (Árm. II. 175).

dún svæfill [dun·svæ·vɪdʎ] m. lille Dunpude. **-sæng** [-saiŋ·k] f. Dundyne. **-tekja** [-tɛ·çja, -tɛ·ça] f. 1. (það að taka dún) Ederdunsindsamling. Dunhøst: d. landsins. — 2. (þau hlunnindi við jörð, að þar fæst æðardúnn) den Herlighed ved en Gaard, at der faas Ederdun.

dunur [dʏ:nʏʏ] fpl. se **duna,** jfr. ogs. **dynur.**

dún·urt [du:nʏʏt] f. (bot.) Dueurt (epilobium). **-vöttur** [dun·vöhdʏʏ] m. Handske foret med Dun, meget blød Handske.

dupt [dʏf·t] se **duft.**

1. **dúr (-s, -ar)** [du:r, du:ʏs] m. 1. a. *(blundur)* kort Søvn, Slumren, Blund, Skraber: *mjer kom ekki d. á auga,* jeg fik ikke et Blund i Øjet; (Talem.) *það kemur (el. dettur) upp úr dúrnum,* det viser sig pludselig, uden man ved et Ord af det, det kommer pludselig for Dagen. — b. Søvn i Alm.: *sofa í einum d. alla nóttina,* sove hele Natten uden at vaagne. — 2. *(stund)* Stund, Tid: *bíð eg eftir beining minni býsna langan d.* (ÓDavÞul. 238).

2. **dúr (-s, -ar)** [du:r] m. (mus.) Dur.

dúra (a) [du:ra] vi. 1. *(blunda)* smaasove, blunde. — 2. [illegible] d. a (Breiðd.) [illegible] (af Øjebæk) [illegible] *byl . . . Eftir það dúraði örlitla stund* (Skírn. '12, 323).

durgslegur [dʏr·χslɛqʏʏ, dʏr·ks-] a. 1. *(klunnalegur í vexti)* tyk, klodset af Vækst, kluntet, plump. — 2. *(dónalegur)* plump, tølperagtig i sin Optræden. — 3. *(á svip)* gnaven, vranten.

1. **durgur (-s, -ar)** [dʏr·gʏʏ] m. 1. *(klunnalegur maður)* et Mandfolk af tyk klodset Vækst; Bondekarl (uden egentlig nedsættende Bet., for at bet. det grove, solide, arbejdsdygtige): *durga ofan úr sveitum* (MelBr. 65). — 2. *(ruddi, rusti)* en raa, plump Person. — 3. gnaven, vranten Person: *hann var* [illegible] *d.,* [illegible] — 4. *(dvergur)* Dværg.

2. **durgur** [dʏr·gʏʏ] fpl. Pjalter, lasede Klæder.

durinn (-ins) [dʏ:rɪn] m. Dværg.

durlast (a) [dʏr·dlast] vrefl.: *d. yfir,* skjules, fordølges (BH.).

durlítill [dʏr·li·dɪdʎ, -li·ttɪdʎ] a. = **dullítill.**

durna legur [dʏr·dnalɛqʏʏ, dʏd·na-] a. 1. *(ruddalegur)* raa, ubehøvlet. — 2. *(önugur)* gnaven, vranten. — 3. *(luralegur)* lurvet og smagløs (is. i sin Paaklædning) (ÓDav.); — adv. *-lega.* **-ríki** [-ri:çɪ, -ri:ɟɪ] n. Dværgerige: *það er mikið d., ei má mæla (nefna Guð í himnaríki)* (GJ.). **-skapur** [-ska·bʏʏ, -ska·pʏʏ] m. 1. [illegible] — 2. *(önuglyndi, leiki)* Vrantenhed.

durnara legur [illegible] **-skapur** [illegible] se **durnalegur, durnaskapur.**

durnari (-a, -ar) m. Törvetriller (jfr. *durtur*).

durnir (-is, -ar) [dʏr·dnɪʏ, dʏd·nɪʏ] m. 1. *(dvergur)* Dværg. — 2. *búrhvalur.* — 3. = *durtur.*

dúrt [duʏ·t] an. haardt: *það þykir mjer d.* (Hf.).

durtslegur [illegible]

durtur (-s, -ar) [dʏʏ·dʏʏ, dʏʏ·(t)s] m. Grobian, Tølper, is. Person med mut og hovent Væsen, Tværdriver, Törvetriller: *hann er voðalegur d.,* han er en rigtig Tværdriver.

1. **dús (-s)** [du:s] n. Blikstille, Havblik: (Ordspr.) *oft kemur æðiregn úr dúsi,* ofte kommer Styrtregn paa Stille.

?2. **dús** [du:s] n. Dus: *drekka (súpa) d.,* drikke Dus.

dusa (a) [dʏ:sa] vi. 1. *d. niður,* böje Hovedet dybt forover; *(bæla sig)* putte sig ned i Dynerne. — 2. ligge tæt op ad n-t, spec. aande tæt op ad n-t: [illegible] op til Drengens Skulder.

1. **dúsa (-u, -ur)** [du:sa] f. Sut (af en Klud), jfr. *tútta.*

2. **dúsa (a)** [du:sa] vi. forblive i Ro og Mag: være uvirksom; passe sig selv: *jeg læt hann d. fyrst um sinn* (ÞGJD. 62); *d. e-s staðar,* nødtvungent el. uvilligt at opholde sig et Steds: *þarna verða þeir að d.* (And. I. 166).

dusilhross [dʏ:sɪlhɔs·] n. Øg, Krikke.

dusill (-s, -lar) [dʏ:sɪdʎ, -ɪls, dʏs·laʏ] m. Pjalt.

*dusil maður** [dʏ:sɪlma:ðʏʏ] m., **-menni** [-mɛn:ɪ] n. Pjalt; Pusling.

?**dúsíur** [du:sijʏʏ] fpl. Dusør: *Fjekkst þú nokkrar Dúsíur? . . . Já hann* [illegible]

dusk [illegible] = **dust.**

dusl [dʏs·ʎ] n. let, men langsomt Arbejde.

dusla (a) [dʏs·la] vt. og vi. feje (BH.).

dusnjáll [dʏ:snjaudʎ] m. Pusling, lille Dreng el. Pige (BH.).

dussa [illegible] *og segja honum að sækja seðilinn sinn* (Skírn. '11, 339).

dust [dʏs·t] n. Støv.

dusta (a) [dʏs·da] vt. 1. *d. ryk af e-u,* afstøve, børste Støvet af, afbanke n-t. — 2. *d. e-n til: (berja e-n),* afbanke en, hövle en af; *(hrista e-n)* ruske i en; — ogs. i overf. Bet.: *hann heldur, að hann viti alt, en hinir ekki neitt, og veitir þá ekki af, að hann sé dustaður dálítið til af hinum eldri* (Eimr. X. 123).

dustkendur [illegible]

dusungsmaður [dʏ:suŋsma:ðʏʏ] m. (Skaft.), **dusungur, dúsungur (-s, -ar)** [dʏ:suŋgʏʏ, du:s-, -uŋs] m. sendrægtig, men ikke uduelig Person.

dutl, dútl [dʏhtʎ, duhtʎ] n. = **dund.**

dutla, dútla (a) [dʏhdla, duhdla] vi. = **dunda.**

dutlunga fullur [dʏhdluŋgafʏd·lʏʏ] a., **-gjarn** [-ɟar·dn, -ɟad·n] a. lunefuld. **-maður** [-ma:ðʏʏ] m. lunefuldt Menneske. **-samur** [-sa:mʏʏ] a. lunefuld. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Lunefuldhed. **-skítur** [-sɟi:dʏʏ, -sɟi:tʏʏ] m., **-skjóða** [-sɟoᵘ:ða] f., **-skratti** [-sgrahdɪ] m. lunefuldt Menneske.

dutlungur (-s, -ar) [dʏhdluŋgʏʏ, -uŋs] m. Grille, Nykke, Kaprice, is. pl. *dutlungar* 1. Luner, Nykker, Kaprice: *það* [illegible] *d.* [illegible] (han er meget [illegible] *dutlungum* [illegible] — 2. *(þunglyndiskast)* Anfald af Melankoli.

dútrje [du:trjɛ·] n. (Skag., Eyf.) = **fótafjöl.**

duttum [dʏhdɔm] 1. p. pl. imp. ind. af **detta.**

1. **dvala (dvölu)** [dva:la, dvö:lʏ] f. = **dvöl.**

2. **dvala (a)** [dva:la] 1. vt. med acc. og dat. *(fresta)* opholde, forsinke. — 2. vi. *(dvelja)* nøle, tøve.

dvalamók [dva:lamoᵘ:k] n. Dvale, Slummer.

dvalar [dva:laʏ] gen. af **dvöl. -breyting** [-r-brɛi:diŋk, -brɛi:t-] f. Stedforandring. **-fje** [-ʏ-fjɛ:] n. Opholdspenge. **-gró** [-r-groᵘ:] f. (bot.) Hvilespore. **-kostnaður** [-ʏ-kɔs·(d)naðʏʏ] m. Opholdsomkostninger. **-staður** [-sda:ðʏʏ] m. Opholdssted. **-sveit** [-svɛi:t] f. Opholdskommune.

dvalasvefn [dva:lasvɛb·n] m. dyb Sövn (uden Bevidsthed).

dvaldi [dval·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **dvelja.**

dvalfiskur [dval·fɪsgʏʏ] m. 1. *(steinsuga)* Havlampret (petromyzon marinus, L.). — 2. (= *stýrisfiskur)* Sugefisk (echeneis remora, L.).

dvali (-a) [dva:lɪ] m. Dvale, Slummer; *(meðvitundarleysi)* Bevidstløshed: [illegible]

dvalið [dva:lɪð] sup. af **dvelja.**

*Dvalinn (-ins)** [dva:lɪn] m. npr. Navn paa en Dværg: **Dvalins farmur,* Guld; **Dvalins dyra veggur,* Klippe; **Dvalinsmál* = *dvergmál.*

dvalsamur [dval·samʏʏ] a. langsom, forsinket: *e-m verður dvalsamt,* en bliver meget forsinket; *verða dvalsamt hjá e-m,* tøve længe hos en.

dvalsi (-a, -ar) [dval·sɪ] m. = *dvöl: jeg átti þar dvalsa* (SchMál.).

*Dvalur (-s)** [dva:lʏʏ] m. = **Dvalinn.**

dvelja (dvel; dvaldi, dvöldum; dveldi; dvalið) [dvɛl·ja, dvɛ:l; dval·dɪ, dvöl·dɔm, dvɛl·dɪ; dva:lɪð] 1. vt. opholde, forhale, udsætte: *e-ð dvelur e-n,* n-t opholder en; *d. förina,* udsætte Rejsen; *e-ð dvelur fyrir e-u,* n-t bevirker Opsættelse af n-t; *d. fyrir e-m,* opholde en; — spec. beholde en (i sin Tjæneste) en Tid, uden Vederlag: *lézt vilja d. fyrir henni 2 eða 3 daga ef hún kynni tóvinnu* (GKonÆf. 23). — 2. vi. dvæle, opholde sig. — 3. a. refl. *dveljast,* opholde sig, dvæle: *hann dvaldist þar lengi.* — b. v. impers. forsinkes: *e-m dvelst,* en bliver længe borte; *e-m dvelst við e-ð,* en forsinkes ved n-t, er længere om n-t end antaget; *mjer dvaldist þar,* jeg kom ikke saa hurtig derfra som jeg havde ventet.

dvergaglas [dvɛr·gagla:s] n. Dværgglas.

dvergálfur [dvɛr·gaulvʏʏ] m. Nisse.

dverga smíð(i) [dvɛr·gasmi:ðɪ, -smi:ð] f. og n. kunstfærdigt Arbejde. **-sóley** [-soᵘ:lɛi] f. = **dvergsóley. -steinn** [-sdeid·n] m. Sten, som er Bolig for Dværge. **-þang** [-þauŋ·k] n. Klotang, no. Smaatang (pelvebia canaliculata). **-æði** [-ai:ðɪ] n. Dværgenatur. **-ætt** [-aiht] f. Dværgeslægt.

dverg hagur [dvɛr·k(h)a·qʏʏ] a. kunstfærdig som en Dværg; — ogs. i overf. Bet.: *í fyndnum og dverghögum orðum* (StStAndv. I. 197). **-henda** [-(h)ɛnda] f. Benævnelse paa en firelinjet Strofe, best. vekselvis af trokæiske Dipodier (1. og 3. Versl.) og Trokæer (2. og 4. V.). Ekspl.: *Fáir* [illegible] 65); *fráhend, mishend, skáhend d.,* se *ljúflingsháttur.* **-hendubarn** [-(h)ɛndobar·dn, -bad·n] n. Variation fra *dverghenda,* idet der udelades den fjerde, ubetonede Stavelse i hver Linje. Ekspl.: *Yndis rót, unga snót | angurs bót, | seima njót sýnir mót | sæmdum hót* (HSig. 258). **-hundur** [-(h)ʏndʏʏ] m. 1. Dværghund, en særl. Race isl. Hunde, med noget kortere Hale end den alm. Hyrdehund (5—7 cm) (SkúliMagn. cit. af ÞTh. Lfr. III. 111). — 2. *(kelturakki)* Moppe, Skødehund. **-mál** [-g-mau·l] n. 1. *(bergmál)* Genlyd, Ekko. — 2. *(særingaþula)* en Besværgelsesformel (fr. i JÁÞj. I. 462). — 3. = *dvergmálsháttur.* **-málsháttur** [-maulshauhdʏʏ] m. firelinjede Strofer best. vekselvis af en katal. trokæisk Dipodi og 3 Trokæer, med Helrim i alle Linjer, og desuden særlig i 1. og 3. Linjes förste Stavelse; ogs. kaldet *dvergmál* og *fagri háttur.* Ekspl.: *Viðris* [illegible] *lendi endi* (HSig. 81). **-munablóm** [-mʏnabloᵘ:m] n. (bot.) Bakke-Forglemmigej (myosotis collina, Hoffm.). **-rúnaletur** [-runalɛ:dʏʏ, -lɛ:tʏʏ] n. Dværgruneskrift, en særlig Art Runer, jfr. ÓDavÞul. 103. *-**salur** [-k-sa·lʏʏ] m. Dværgesal, Dværgebolig (ɔ: Klippe).

dvergsbarn [dvɛr·ksba(r)dn] n. Dværgebarn.

dverg sóley [dvɛr·ksoᵘ·lɛi] f. (bot.) Dværg-Smörblomst (ranunculus pygmæus). **-speni** [-sbɛ·nɪ] m. rudimentær Patte, som ingen Mælk giver (paa Køer, Malkefaar o. l.). **-sproti** [-sbro·dɪ, -sbro·tɪ] m. (bot.) Dværgskud (SStPlt.). **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) fodformet Star (carex pedata, L.).

dvergur (-s, -ar) [dvɛr·gʏʏ] m. 1. a. Dværg, Pygmæ, Pusling; — dels om Mennesker (*d. að vexti*), dels om overnaturlige Væsener, der tænkes at bo i Klipper og store Stene; — i Poesi spiller Dværgene en stor Rolle: **dvergabátur, -far, -skeið* osv., Dværgenes »Baad«, »Skib« osv. = Poesi, Digt; **dvergasetur, -þró* osv., Klippe; **dvergagefn,* Dværginde. — b. overf. kunstfærdig Smed el. Haandværker: *d. á smíðar.* — 2. *d. í húsum* (NMúl.) = *vagl,* kort opretstaaende Støttebjælke; — spec. i Kostalde o. l.: *d. í fjósum, sem gengur af miðjum bita (vaglbita) undir mæniás.*

dverg vaxinn [dvɛr·gvaχsɪn] a. dværgagtig. **-þjóð** [-k-þjoᵘ·ð] f. Dværgfolk.

dvína (a el. *dvein, dvinum; dvini; dvinið) [dvi:na, dvi:n; dvɛi:n, dvɪ:nɔm; dvɪ:nɪ; dvɪ:nɪð] vi. aftage, høre op: (Ordspr.) *dvínar oft, sem duga skal* (GJ.), det svinder ofte, som skal slaa til; *ekki dvín eftir þann dauða* (GJ.), død Mand tærer ingen Mad; *eldurinn er farinn að d.,* Ilden er begyndt at gaa ud.

dvínan (-ar) [dvi:nan] f. Aftagen, Formindskelse.

dvola (a) [dvɔ:la] vi. (Breiðd.) = *doka: d. við.*

dvöl (dvalar, dvalir) [dvö:l, dva:laʏ, dva:lɪʏ] f. 1. Ophold: *d. hans* [illegible] ophold sig. — 2. [illegible]

verða matvinnungur, tjæne Føden. *ekki er uthit fyrir að hann* (*þ. ómaginn*) *komist svo bráðlega í d.* (Logr. '14, 103). Man skelner mellem: *vera á sveit*, faa Fattighjælp, *komast í d.*, tjæne Føden, *komast í vist*, tjæne saa at man kan faa Løn. — **3.** (*töf*) **a.** Forsinkelse: *það varð d. á því*. **b.** Forsommelighed: (Ordspr.) *fyrir d. fargar bóndinn sinni kú* (GJ.), for Skødesløshed maa Bonden afhænde sin Ko.

dvölun (-ar) [dvö:lon] f. = **dvöl** 2.

dvölunarfær [dvö:lonaᵍfai:r] a. i Stand til at skaffe sig Føden ved eget Arbejde, jfr. *dvöl* 2.

?**dægilegur** [dai:jılɛ qoọ] a. dejlig, herlig, nydelig (sædv. iron.). adv. *-lega*.

dægra (a) [daiq ra] vi. ligge i Sengen hele Dagen.

dægra dvöl [daiq radvö:l] f. **1.** (*dægrastytting*) Tidsfordriv. **2.** (*gestaþraut*) Tidsfordriv, Legetøj, best. af to lange og smalle Jærntene med en Del Ringe, som skal tages af og sættes paa igen (ODavSk. 344). **-far** [-fa:r] n. Forholdet mellem Nat og Dag. **-mót** [-mo:ᵘt] npl. Tidspunktet, da Nat og Dag mødes (is. om Morgenen): *detta niður við dægramótin*, være vægelsindet og ustadig; miste sin Fatning, lade sig forbløffe (BH.). **-skifti** [-sqıf dı] npl. Omskiften af Nat og Dag. **-stytta** [-sdıhda] f., **-stytting** [-sdıhdiŋk] f. Tidsfordriv.

dægur (-s, pl. ds.) [dai:qoọ] n. en Dags eller Nats Tid, 12 Timer, halvt Døgn: *með dægri*, i Begyndelsen af hver 12 Timer. **-fluga** [-flʏ qa] f. Døgnflue. — i overf. Bet.: *þess konar stökur eru oftast ekki annað en dægurflugur* (Eimr. XIV. 183). **-langt** [-r-lauŋ t] adv. tolv Timer ud i en Kør, samtlige tolv Timer. **-sigling** [-r-sıg liŋk] f. et halvt Døgns Sejlads.

dæi [dai:jı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **deyja.**

dækja (-u, -ur) [dai:ɟa, dai:ca] f. Tøjte, Skøge, Kvindemenneske.

dækjulegur [dai:ɟolɛ qoọ, dai:co-] a. skøgeagtig.

dæl (-ar, -ar) [dai:l] f. = **dæla** II, 1.

1. **dæla (-u, -ur)** [dai:la] f. **I. 1.** Pumpe, pl. *dælur*, Pumpeværk. **2.** i overf. Bet.: *láta dæluna ganga*, snakke i et væk, lade Munden (Kneveren) løbe; *lesa dæluna yfir e-m*, holde en Gardinprækken over en. — **3.** Sprøjte. — **II. 1.** (*dæl*) Sænkning i Jordsmonnet, Lavning: *driturnar í dælunne dugað valla í kimbil ta* (EspS. 189) (Af.); *kom bleikur skeiðandi vestan dælurnar* (JTrSk. I. 155); *dælutólkur*, Is el. Sne (StÓl. '23, 3). — **2.** Doll (i en Harpun): *Hana* (*þ. holuna í skutlinum*) *kalla Danir Doll, en vil eg meðan eg eigi rjettara veit kalla hana dælu* (LFR. I. 151).

2. **dæla (di)** [dai:la, dail dı] vt. med dat.: *d. e-u*, pumpe; *d. e-u inn*, indsprøjte; *d. upp leðju*, opmudre.

dælbrú [dail bru·] f. Viadukt.

1. **dæld (-ar, -ir)** [dail t] f. Fordybning; Bule.

†2. **dæld (-ar)** [dail t] f. Mildhed, Venlighed.

dældóttur [dail doᵘhdoọ] a. som har Fordybninger el. Sænkninger.

dæling (-ar, -ar) [dai:liŋk] f. Pumpning: *dæling lyfja*, Indsprøjtning af Medicin; — spec. Udpumpning, Udmaling (af en Törvemose).

-dælingur [dai liŋgoọ] m. Dalbo (i Sms. som *Svarfdælingur*, Beboer af *Svarfaðardalur*, Svarvdøl; *Reykdælingur*, Beboer af *Reykjadalur*, osv.).

-dælir [dai lıọ] mpl. Dalboer (i Sms. som *Svarfdælir*, Beboere af *Svarfaðardalur*, Svarvdøler; *Reykdælir*, Beboere af *Reykjadalur*, osv.).

dæll [daid·ʎ, f. dai:l, n. daiʎ·t] a. **1.** venlig, omgængelig: *hann var d. öllum mönnum*; (om Børn) artig. — **2.** familiær: *gera sjer dælt við e-n*, tage sig Friheder overfor en, behandle en familiært. — **3.** (*auðveldur*) let: *vicelögmaður atti kappræður við Espólín af gamni, því at fastum þótti dælt at fást við E. í þeirri íþrótt* (EspS. 48); (Ordspr.) *dælt er heima hvað* (GJ.), hjemme er alting lettest, alt gaar føjeligt hjemme; *dælt er á dauðan að ljúga* (SchMál.), paa død Mand er let at lyve; *dælla er að leika eftir en fyrir* (GJ.), lettere er det at göre n-t efter en anden end at være den første; jfr. *eftirleikur.*

†**dæl legur** [dail:ɛqoọ] a. som ser ud til at være god at komme til Rette med (jfr. *dæll* 1.). †**-leiki** [dail:ɛiɟı, -l:ɛiɟı] m. Omgængelighed, Venlighed.

dælska (-u) [dail·sga] f. (uhøflig) Familiaritet, Uforskammethed, Uartighed: *Hann verður í ollu að gæta vel sóma sins gagnvart börnunum, ekki líða þeim of mikla dælsku* (MHUpp. 114).

dælskur [dail·sgoọ] a. uforskammet, familiær paa en uhøflig Maade.

dælskuverk [dail·sgoverk] n. uforskammet Gærning, Drengestreg.

dælu austur [dai:løöys·doọ] m. Pumpning, Udpumpning. °**-bytta** [-bıhda] f. Pumpesko. **-bulla** [-bʏd·la] f. Pumpestang. °**-nafar** [-na:vaọ] m. Rendebor. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Stövle, Pumperör, Pumpeslange. °**-sygill** [-si:jıdʎ] m. Pumpehjærte. °**-skaft** [-sgaf·t] n. Pumpesvingel, Pumpenikke. **-sog** [-so:q] n. Pumpedrag. °**-speldi** [-sbɛl·dı] n. Pumpehjærte. **-stokkur** [-sdohgoọ] m. Pumperende, Piston. **-stútur** [-sdu:doọ, -sdu:toọ] m. Pumpetud. **-sveif** [-svɛi:v] f. Nikke (paa en Pumpe). **-virki** [-vɪr.] f. Pumpe, Pumpeværk.

dæma (di) [dai:ma] vt. og vi. **1.** (*d. í máli*) dømme, afsige en Dom: *d. e-m e-ð*, tildömme en n-t; *d. e-n af* (*frá*) *e-u*, dömme en til at have fortabt sin Ret til n-t, fradömme en n-t; *d. e-n í e-ð*, idömme en n-t, dömme en til n-t: *d. í sekt*; — (om vedholdende Anstrængelser) *þau eru eins og dæmd við þetta* (JAþj. II. 230): *standa eins og dæmdur*, staa ude af sig selv af Forbavselse. **2.** abs. og *d. um e-ð*, bedømme n-t.

dæma fár [dai:mafau:r] a. ualmindelig, usædvanlig, sjælden. **-fróður** [-fro·:ðoọ] a. **1.** (*mjög fróður*) meget kyndig. — **2.** (*ríkur af dæmum*) rig paa Eksempler: *dæmafróð æfintýri* (Sch.). **-laus** [-löy·s] a. eksempelløs, uhørt, mageløs; — adv. *-laust*, mageløst, uden Eksempel: *d. er þetta fallegt*, hvor det dog er könt.

dæmandi (-a, -endur) [dai:mandı, -ɛndoọ] m. Dommer.

dæmaspeki [dai:masbɛ:ɟı, -sbɛ:ķı] f. philosophia exemplaris: *d. fræðir mennina allra best* (SchMál.).

dæmi (-is, pl. ds.) [dai:mı] n. **I. 1.** Eksempel: *til dæmis* (*t. d.*), for Eksempel (f. Eks.); *vita d. til e-s*, kende Eksempel paa n-t; *eins d.*, enestaaende Eksempel. — **2.** (*eftirdæmi*) Eksempel, Forbillede, Efterdömme: *fara að d. e-s*, følge ens Eksempel; *draga d. af e-u*, tage n-t som Eksempel: *eg mun greiða atkvæði með tillögunni, svo að sjáist að mér verður ekki hans d.* (Alþ. '11, B. II. 45). — **3.** (*reikningsdæmi*) Opgave. — **II.** som Afl.end., f. Eks.: *ríkidæmi, hertogadæmi.*

dæmi greind [dai:mıgrein·t] f. Dömmekraft, kritisk Ævne, Kritik. **-saga** [-sa:qa] f. **1.** (*saga í líkingum*) Fabel. †**2.** (*líking*) Lignelse. **-sess** [-sɛs·] m. Dommersæde.

dæmislíkur [dai:mıslı:goọ, -lı:koọ] a. lignende.

†**dæmistóll** [dai:mısdo·dʎ] m. = *dómstóll*, Dommersæde.

dæs [dai:s] n. Pusten, Sukken.

dæsa (ti) [dai:sa] vi. og vt. **1.** vi. (*mása*) puste; (*stynja hljótt*) stönne sagte. — **2.** vt. (*þreyta*) trætte, udmatte; — pp. *dæstur*, udmattet.

dæsinn [dai:sın] a. dorsk, døsig.

dæsur [dai:soọ] fpl. Stønnen, Sukken (= *dæs*): *með stunum og dæsum*.

dætur [dai:doọ, dai:toọ] pl. af **dóttir.**

döddur (-s) [död:oọ] m. Æggeblomme (Hf., ÁM. 226b, 8vo).

döðlupálmi [döð lopaul mı] m. Daddelpalme.

döf (dafar; dafir, †dafar) [dö:v, da:vaọ, da:vıọ] f. **1.** (*pallur*) Forhøjning. **2. a.** (*hvíld*) Hvile, Slummer: (Talem.) *búa e-m væra d.*, berede en en behagelig Hvile. — **b.** (*deyfð*) Døsighed, Uvirksomhed. — **3.** (*lend*) Lænd, Bagdel: *liggja á* (*í*) *d.* **a.** (om Dyr) ligge sammenböjet døsig hen. — **b.** i overf. Bet.: *liggja á döfinni*, være dorsk el. uvirksom; *vera á döfinni*, ligge for, være paa Tapetet, være aktuel, ventes, være undervejs, være under Forberedelse: *Byltingar hafa verið miklar í ráðuneytinu, einkum út af stjórnarskrárbreytingu, sem þar er á döfinni* (Ísaf. '12, 9); *spurningin um vestræn áhrif á Norðurlend á víkingaöldinni er nú búin að vera all-lengi á döfinni* (Eimr. XIV. 137); *koma á döfina*, komme for Dagen: *þegar það kom á döfina að Þ. . . .* (ThTh. 60). **4.** (*spjót*) Spyd.

döfnun (-ar) [döb·non] f. Trivsel.

döfnunar leysi [döb·nonarlɛi:sı] n. Vantrivsel. **-lítill** [-li:dıdʎ, -li:tıdʎ] a. som ikke trives godt: *oft verður dygðin dofnunarlítil* (SchMál.), ofte vil Dyden vantrives.

döfsæll [döf·saidʎ] a. som yder behagelig Hvile, blid, rolig.

dögg (daggar, daggir, †döggvar, †döggvar) [dök·, dag:aọ, dag:ıọ, dög·vaọ] f. Dug. **-dropi** [-dro·bı, -dro·pı] m. Dugdraabe. **-fall** [-fadʎ] n. Dugfald (jfr. *áfall*). **-himna** [-(h)ımna] f. Dughinde. **-óttur** [dög:oᵘhdoọ] a. bedugget. **-perla** [dök·pɛ(r)dla] f. Dugperle. **-ríkur** [-g·-ri·goọ, -ri·koọ] a. dugrig, dugfuld. **-skór** [-k·-sgoᵘ·r] m. Dupsko. **-slóð** [-sloᵘ·ð] f., **-slóði** [-sloᵘ·ðı] m. Spor efter Mennesker el. Dyr i Duggen. **-stokkinn** [-sdohɟın] a. bedugget.

döggva (a og **†ði)** [dög·va, dög·ðı] vt. bedugge, væde.

†**döggvardrep** [dög·vardrɛ:p] n. Spor i bedugget Græs.

döggvun (-ar) [dög·von] f. Beduggen.

döglingur (-s, -ar) [dög lıŋgoọ] m. †**1.** (*konungur*) Konge. **2.** (zool.) = *andarnefja* (hyperoodon diodon).

dögum [dö:qom] dat. pl. af **dagur.**

dögun (-ar) [dö:qon] f. Dagning, Daggry.

dögunarmál [dö:qonarmau:l] npl. Tiden henved Daggry: *það er komið úr dögunarmálum*, (is. overf.) det er blevet for sent.

dögurður (-ar, -ir) [dö:qorðoọ] m. se **dagverður.**

dökk álfur [döhɟaulvoọ] m. Mørkets Aand. **-blár** [-k-blau·r] a. mørkeblaa. **-brúnn** [-brudn] a. mørkebrun, kastanjebrun. **-gormaður** [döhgormaðoọ] a. = *dökkmórauður*, grumset (om Vand) (Skaft.). **-grár** [-grau·r] a. mørkegraa. **-grænn** [-graidn] a. mørkegrøn. **-gulur** [-gʏ loọ] a. brungul. **-hár** [döhk(h)au·r] a. mørkhaaret. **-jarpur** [-g-jaọboọ] a. mørkebrun. **-klæddur** [döhklaid·oọ] a. sortklædt. **-laufgaður** [döhglöyvgaðoọ] a. med mørkt Løv. **-leiki** [-lɛiɟı, -lɛiķı] m. Mørkhed, Dunkelhed. **-leitur** [-lɛi·doọ, -lɛi·toọ] a. mørkladen, mørk. **-lifrauður** [-lıvröyðoọ] a. mørkerød. **-litaður** [-lı daðoọ, -lı taðoọ] a. mørkfarvet. **-móeyg(ð)ur** [-mo·ɛiqðoọ, -ɛigðoọ] a. med mørkebrune Øjne (MStVin. 95). **-mórauður** [-moᵘ·röyðoọ, -mo·röyðoọ] a. mørkebrun.

dökkna (a) [dohgna] vi. = **dökna.**

dökk rauður [döhgröy·ðoọ] a. mørkerød. **-sef** [-k-sɛ·v] n. (bot.) kastanjebrunt Siv (juncus castaneus).

dökkur (acc. **-(v)an**) [döhgoọ, döhg(v)an] a. dunkel, mørk.

†1. **dökkva (-u, -ur)** [döhgva] f. = **dökkvi.**

†2. **dökkva (ti)** [döhgva, döɣ·dı] vt. formørke; impers.: *dag dökti*, Dagen mørknedes; — refl. *dökkvast*, sløves (om Synet).

dökkvellóttur [döhgvɛdlo·hdoọ] a. brunlig gul, faldende i det mørke (om Faar) (VSkaft.).

dökkvi (-a, -ar) [döhgvı] m. **1.** (*dökkur blettur*) mørk Plet, n-t mørkt. — **2.** Mørke: *Þar runnu allir litir saman í jafnan dökkva* (JTrB. 103).

1. **dökna (-u, -ur)** [döhgna] f. mørk Plet (MStVin. 55).

2. **dökna (a)** [döhgna] vi. blive mørk el. sort.

döknun (-ar) [döhgnon] f. Formørkelse, Fordunkling.

dölum [dö:lom] dat. pl. af **dalur.**

dömu [dö:mo] cobl. af **dama. -klæði** [-klai:ðı] n. Uldsatin.

döndull (-uls, -lar) [dön·dodʎ, -øls; -laọ] m. n-t langt og smalt (ÓDav.): — spec. = *lundabaggi.*

döngun (-ar) [döyŋ·gon] f. Trivsel, Huld.

döngunarlaus [döyŋ·gonarlöy:s] a. sløv, lad og ligegyldig.

dönsku blendingur [illegible] m., **-pat** [illegible] blandet Jargon. **-skotinn** [illegible] **-sletta** [illegible] f. Danisme, et dansk Ord, Udtryk [illegible]
Dönum [dö:nom] dat. pl. af **Danir.**

dópur [illegible] **dapur.**
dör(r) (-s) [illegible] Spyd, Vaaben.
dörsæfður [illegible] Vaaben, [illegible]: dræbt.

E, É

e [ɛ:], det islandske Alfabets [illegible] Bogstav. Det udtales [illegible] som dansk [illegible] *en* [ɛ:vi], [illegible] *menn* [illegible] med efterfølgende [illegible] ved Synkope kommer til at staa foran *gl* el. *gn* udtales det som [ɛi]: *degi* [illegible], *segja* [illegible] [sbɛig lag], *dregnir* [illegible]. I [illegible] gærne som [illegible]. [illegible] staaende [illegible] pl.
Forkortelse [illegible] *deild*, (Altingets) overste Afdeling.

é [illegible] gens Ortografi (*blaðamannastafsetning*, s. d. O.) i de fleste Tilfælde, hvor den nuværende officielle Ortografi har *je* (se nærmere herom: *Björn Jónsson* [illegible]).

ebbi (-a, -ar) [ɛb:ɪ] m. en gammel vranten Knark (BH.).

ebreska (-u) [ɛ:brɛsga] f. = **hebreska.**

ebreskur [ɛ:brɛsgoǫ] a. = **hebreskur.**

1. **eð** [ɛ:ð] n. Navn paa Bogstavet *ð* (*Ð*) (det aabne d).

2. **eð** [illegible]

1. **eða (-u, -ur)** [ɛ:ða] f. Alternativ (jfr. 2. *eða*).

2. **eða** [ɛ:ða] cj. eller. **1.** forbindende to Substantiver, Verber, Adjektiver el. Pronominer, svarende til dansk »eller«: *sverð eða bagall, heitur eða kaldur, elska eða hata, þú eða jeg* osv.: *hvort* (*sem*) ... *eða, annaðhvort ... eða*, enten ... eller; *hvort heldur ... eða*, hvad enten ... eller. — **2.** undertiden svarende til dansk »og«, i Sammenligning af to forsk. Ting el. Begreber, som en Slags Forstærkelse af Betydningen: *sitt er hvað, gæfa eða* [illegible] (= *ólíkt því*), *sem áður var*, det er rigtignok n-t andet end för. — **3.** efter en comp.: maaske, endogsaa: *vegurinn er ekki verri í fjörunni en fyrir ofan, eða betri ef til vill*, Vejen nede paa selve Stranden er ikke daarligere end den ovenfor, ja muligvis endogsaa bedre. — **4.** navnlig i Spörgsmaal (Udraab, afbrudte Sætninger): *Önnur uppgjöf Íslendinga — eða hvað?* (eller?); *maðurinn var bersýnilega drukkinn — eða hvað sýndist ykkur?* Manden var öjensynlig beruset, — forekom det ikke ogsaa jer?

eðal- [ɛ:ðal], som förste Sammensætningsled: ædel-, adels-; ret sjældent i Nutidssprog. **-borinn** [-l-bo:rɪn] a. adelbaaren, af höj Byrd. **-fagur** [-fa:qoǫ] a. skön og ædel, en Overs. af det gr. καλὸς κἀγαθός. **-lyndur** [ɛ:ðalɪn doǫ] a. höjsindet, nobel. **-maður** [-l-ma:ðoǫ] m. Adelsmand. **-menni** [-mɛn:ɪ] n. nobel Mand. **-sveinn** [-sveid v] m. Junker.

edda (-u, -ur) [ɛd:a] f. *1. (*langamma*) Oldemoder. — **2.** npr. *Edda*, Navn paa to bekendte Samlinger af gamle Kvad og Sagn: *Snorra Edda* og *Sæmundar Edda* (egl. tilkommer Navnet kun den förste).

eddu borinn [ɛd:øbo:rɪn] a. fuld af Eddaernes digteriske Omskrivninger og Udtryk, præget af Eddaernes Stil. **-hnoð** [-hvo:ð] n. Eddasvulst (ɔ: *kenningar, heiti* osv.). **-kenning** [-ɟɛn:iŋk] f. Kenning, digterisk Omskrivning ifølge Eddaens Regler.

Eden (-s) [ɛ:dɛn] f. npr. Eden: *í þeirri E.*

edik (-s) [ɛ:dɪk] n. Eddike.

eðill [illegible]

eðja (-u) [ɛð ja] f. **1.** (*efja, leðja*) sejg Dyndmasse (Nl., Sl.). — **2.** (*í byssu*) Slagger (i et Gevær).

1. **eðla (-u, -ur)** [ɛð la] f. Øgle.

2. **eðla** [illegible]

eðli (-is) [ɛð ɪɪ] n. **1.** Væsen, Beskaffenhed, Natur: *mannlegt eðli*, den menneskelige Natur; *e. tungunnar*, Sprogets Natur (Genius). — **2.** (*uppruni, fæðing*) Oprindelse, Fodsel: *spyrja e-n að ætt og eðli* (*öðli*), udsporge en om Slægt og Afstamning; *frá alda öðli*, fra Arilds Tid. — **3.** gen. *eðlis*-som Forled i Sms.: Natur- (*eðlisfræði* osv.); kvalitativ (*eðlisvalning* osv.).

eðliborinn [ɛð lɪbo:rɪn] a. ædelbaaren.

eðlilegur [illegible]

eðlingur (-s, -ar) [illegible] öðlingur.

eðlis afl [ɛð lɪsab λ] n. **1.** (*náttúruafl*) Naturkraft. — **2.** (*meðfætt afl*) naturlig, fysisk Kraft. **-boð** [-bo:ð] n. instinktiv Følelse: *... róla út um móa og leita muðlinga, því e. það fann hann með sér að lengja líf sitt og systkina sinna* (GKon. i Lögb. '13, Nr. 51, S. 7, Sp. 4). **-bragur** [-bra:qoǫ] m. naturligt Sindelag, Karakter. **-breyting** [-brɛi:diŋk, -brɛi:tiŋk] f. 1. [illegible] 2. [illegible] Transsubstantiation. **-breytingarkenning** [-brɛi diŋgaǫɟɛn:iŋk, -brɛi t-] f. Læren om Transsubstantiationen. **-brigði** [-brɪq ðɪ, -brɪg ðɪ] npl. = **eðlisbreyting.** **-far** [-fa:r] n. **1.** Naturel, naturlige Anlæg og Tilböjeligheder, [illegible] — 2. [illegible] *e. og veru englanna* (Myn. 131). **-fróður** [-frou:ðoǫ] a. naturkyndig. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. **1.** Fysik, Naturlære. — †**2.** (*náttúrufræði*) Naturvidenskab. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai:ðiŋgoǫ] m. Fysiker, naturkyndig. **-greind** [-grɛin t] f. sund Forstand. **-hamur** [-(h)a:møǫ] m. Naturbeskaffenhed. **-háttur** [-(h)auhdoǫ] m., is. i pl. *eðlishættir*, = **eðlisfar.** **-hitamælir** [-(h)ɪ:damai lɪǫ] m. Kalorimeter. **-hiti** [-(h)ɪ:dɪ, -(h)ɪ:tɪ] m. Egenvarme, naturlig Varme: *e. líkamans*. **-hneigð** [-(h)vɛiq ð, -(h)vɛig þ] f. Disposition (ÁBjSál. § 94). **-hvatur** [-χwa:doǫ, -kva:doǫ, -kva:toǫ] a. styret af Naturdriften. **-hvöt** [-χwö:t, -kvö:t] f. Naturdrift, Instinkt. **-hægur** [illegible] af Naturen. **-hættir** [-(h)aih dɪɪ] (pl. af *eðlisháttur*) = **eðlisfar.** **-líkur** [-li:goǫ, -li:koǫ] a. af lignende Karakter. **-lýsing** [-li:siŋk] f. Naturbeskrivelse. **-ljettur** [-ljɛhdoǫ] a. let af Naturen. **-lög** [-lö:q] npl. Naturret. **-lögmál** [-löq maul] n. Naturlov. **-lögun** [-lö:qon] f. naturlig Form. **-munur** [-mʏ:noǫ] m. Væsensforskel, Artsforskel. **-nauðsyn** [-nöyð sɪn] f. Naturnodvendighed. **-orkan** [-oǫ gan] f. naturlig Gærning: *kölluðu kraftaverk Krists eðlisorkanir verið hafa* (EspS. 133). **-rök** [-rö:k] npl. naturlig Grund for Eksistensen af n-t (fr. raison d'être): *þá er guð e. heimsins* (Eimr. IX. 181). **-samband** [-ɪ-sam bant] n. naturlig Forbindelse. †**-skoðari** [-sgo:ðarɪ] m. Naturforsker. **-sótt** [-souht] f. naturlig Sygdom. **-valning** [-s-val niŋk] f. Artsvalg, Kvalitetsvalg. **-vitur** [-vɪ:doǫ, -vɪ:toǫ] a. i Besiddelse af god medfodt naturlig Begavelse. **-þyngd** [-þiŋ t] f., **-þungi** [-þuŋ qɪ] m. Vægtfylde. **-þurft** [-þʏǫ (f)t] f. Naturnodvendighed.

eðlun (-ar, -anir) [ɛð lon, -anɪǫ] f. Parring.

eðmæltur [ɛð maiλdoǫ] a. disjunktiv.

eður [illegible] = 2. **eða.**

1. **ef** (-s) [illegible] hindre en fordelagtig Handel.

2. **ef** [illegible] *það í verkum þínum*; — *ef svo er*, i saa Tilfælde. — **2.** (= *hvort*) om: *sjá þú, ef hann kemur* (i denne Bet. sjælden i Nutidssprog). — **3.** pleonastisk i Udraab, forstærkende: *já, ef þau voru þá ekki tignarleg*, var de da ikke majestætiske (KambDul. 39); *en hvað hann er fallegur! ef það er ekki!* hvor han dog er smuk, ikke sandt! *já, ef það var ekki!*

efa (a) [ɛ:va] vt. **1.** tvivle, betvivle, drage i Tvivl: *það efar enginn*, det tvivler ingen paa, betvivler ingen; *e. sig*, være tvivlraadig: *e. sig að ganga á móts við e-n*. — **2.** refl.: *efast um e-ð*, betvivle n-t, drage n-t i Tvivl; *efast ekki um e-ð*, nære ingen Tvivl om n-t; ppr. *efandi*, tvivlende.

efa blandinn [ɛ:vablan dɪn] a. tvivlraadig. **-blendni** [-blɛn dnɪ, -blɛn:ɪ] f. Tvivlraadighed.

efaður [illegible]

efa fullur [ɛ:vaiʏd loǫ] a. tvivlende, tvivlraadig. **-girni** [-ɟɪr dnɪ, -ɟɪd nɪ] f. Tvivlesyge, Skepsis, Skepticisme. **-gjarn** [-ɟar dv, -ɟad v] a. tvivlesyg, skeptisk. **-laus** [-löy s] a. sikker, bestemt, utvivlsom; adv. *-laust*, uden Tvivl, utvivlsomt. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Skeptiker, Tvivler. **-mál** [-mau l] n. tvivlsom Sag: *það er ekkert e.*, det er en afgjort Sag, det er udenfor al Tvivl.

†**efan** [ɛ:van] f. = *efun*, Betvivlen.

efandi (-a, -endur) [ɛ:vandɪ, -ɛndoǫ] m. Tvivler.

†**efanlegur** [ɛ:vanlɛ qoǫ] a. **1.** (*efablandinn*) tvivlraadig. — **2.** (*vafasamur*) tvivlsom.

efa samlegur [ɛ:vasamlɛ:qoǫ] a. tvivlsom, betænkelig: (Ordspr.) *efasamlegt er hjá óvin að búa*, farligt er hos Fjende at bo. **-samur** [-sa moǫ] a. **1.** (*vafasamur*) tvivlsom: *það er efasamt*. — **2.** (*efagjarn*) tvivlende, tvivlesyg. **-semd** [-sɛmt] f. (*efi*) Tvivl; — pl. Skrupler. **-semi** [-sɛ mɪ] f. = **efasemd.** **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:ɟɪ] f. Tvivlesyge. **-sjúkur** [-sju:goǫ, [illegible]] [illegible] skeptisk.

[illegible]

Effirsey [ɛf:ɪǫsɛi:, ɛf:ɪs-, ɛf:ɛǫs-] = **Orfirisey.**

efi (-a) [ɛ:vɪ] m. Tvivl: *það er enginn e. á því*, det er utvivlsomt. *án efa*, uden Tvivl, utvivlsomt; *draga í efa*, betvivle: (Ordspr.) *efinn villir allflesta* (GJ.), Tvivlen vildleder mange.

efinn [ɛ:vɪn] a. tvivlende.

efin [illegible] **1.** [illegible] *þekki fleiri* (Eimr. XVI. 139); ogs.: *jeg er e. um e-ð*; — *var e. um sig*, var usikker og tvivlraadig angaaende sig selv (StStAndv. II. 178). — **2.** i Udtr. *til efins: mjer er e-ð til e.*, jeg er ikke sikker paa n-t, jeg betvivler n-t. **-mál** [-mau:l] n. tvivlsom Sag.

efja (-u, -ur) [ɛv ja] f. **1.** (*eðja*) Dynd, Mudder (Af.). — **2.** (Snæf.) = *fiða*.

efju flói [ɛv joflou:ɪ] m. dyndet Mosestrækning. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) Dyndurt (limosella aquatica, L.).

efla (di) [ɛb la, ɛv ldɪ, ɛl (v)dɪ] vt. **1.** (*styrkja*) fremme, befordre, styrke, begunstige, udvikle: *e. e-n* (*að liði*) hjælpe en (i en Sag, Kamp el. desl.): *e. e-n til e-s*, støtte en til n-t. — **2. a.** (*koma af stað*) bringe i Stand: *e.*

heit, gore et Løfte. · *flokk* (*gegn*), stifte et Parti (imod). — **b.** (*halda hátíðlegt*) fejre. *e. blót*, ofre, *e. draugablót*, ofre til de afdødes Aander. **c.** *e. til veislu*, forberede et Gilde, Selskab. **3.** refl. *eflast*. **a.** (*verða sterkur*) blive stærk. — **b.** (*dafna*) fremmes, trives. **c.** blive velhavende: *Jón var bláfátækur með fyrsta, en efldist ótrúlega af litlum efnum* (JÁÞj. I. 361).

eflaus [ɛv·löys] a. utvivlsom; — adv. *-laust: það er e. rjett.*

†**efli (-is)** [ɛb·lɪ] n. Formue. *ginna af e-m eign og e. sitt* (Vísn. 314).

efling (-ar, -ar) [ɛb·liŋk] f. Fremme, Befordring, Begunstigelse, Styrkelse.

eflingur (-s, -ar) [ɛb·liŋgøϱ, -iŋs] m. stort og kraftigt Menneske el. Dyr: *hann er mesti e.* (Af., Hún.), — særlig i gen. *eflings*, som adv.: *e. lömb*, kraftige Lam; *e. kind*, stort Faar i godt Huld.

efna (di) [ɛb·na, ɛm·dɪ] **1.** vt. opfylde, holde: *e. heit* (*loforð*), *e. orð við e-n:* (Ordspr.) *efndu gott, sem heitið hefur* (GJ.), hvad man djærveligen lover, skal man ærligen holde; *þá er eftir að efna, þegar búið er að lofa* (GJ.), omtr.: at love er ærligt, men holde besværligt. — **2.** refl. *efnast:* **a.** (*verða efnaður*) blive velhavende. — **b.** *það efnist vel* (*illa*), det gaar godt (daarligt). — **3.** vi. *e. til e-s*, skaffe Materiale til n-t, göre Forberedelser til n-t, afholde: *e. til veislu*; *e. sjer í föt*, forarbejde (Uld) til Stof til Töj.

efna blöndun [ɛb·nablön·don] f. Stofblanding, kemisk Blanding. **-breyting** [-brɛi:diŋk, -brɛi:tiŋk] f., **-brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. Stofskifte.

efnaður [ɛb·naðoϱ] a. bemidlet.

efna einkenni [ɛb·naɛiŋ·ɟɛnɪ] n. »kemisk« Egenskab (Kölpin Ravn 33). **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Kemi. **-fræðilegur** [-frai·ðɪlɛ:qoϱ] a. kemisk. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgoϱ] m. Kemiker: *e. landsins*, Landets kemiske Konsulent. **-fræðisrit** [-frai·ðɪsrɪ:t] n. kemisk Skrift. **-góður** [-goᵘ:ðoϱ] a. bemidlet, velhavende. **-hagur** [-ha:qoϱ] m. Formuesomstændigheder, økonomiske Forhold. **-laus** [-löy·s] a. uden Formue. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. **1.** materiel. — **2.** kemisk (Kölpin Ravn). **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Uformuenhed, Fattigdom. **-lítill** [-li:dɪdʎ, li:tɪdʎ] a. ubemidlet, uformuende. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. bemidlet, velhavende Mand. **-magn** [-mag·v] n. kemisk Affinitet. **-orka** [-oϱ·ga] f. kemisk Energi: *og breyta henni* (ɔ: *geislaorku sólar*) *í efnaorku* (3. Ið. IV. 307). **-samband** [-sam·bant] n. kemisk Forbindelse. **-samdráttur** [-sam·drauhdoϱ] m. Stofsammendragning, Kemotropisme (ÁBjSál. § 56). **-samruni** [-sam·rʏnɪ] m. kemisk Forbindelse. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Stofskifte. **-skortur** [-sgoϱ·doϱ] m. Mangel paa Ævner, Midler el. Formue. **-skrá** [-sgrau:] f. Regnskabsbog. °**-smiðja** [-smɪð·ja] f. Laboratorium.

efnd (-ar, -ir) [ɛm·t] f. Holden, Opfyldelse; især i pl. *efndir á e-u* (af n-t): (Ordspr.) *þá er efndanna vænt, þegar heitið er komið* (SchMál.), naar Løftet er givet, haaber man paa Opfyldelsen; *efndanna er oft vant, þótt heitin sjeu góð* (GJ.), at love er ærligt, at holde besværligt.

efni (-is, pl. ds.) [ɛb·nɪ] n. **1.** Æmne, Stof, Materiale, Materie, Genstand. **a.** *e. í e-ð*, Stof til n-t; *e. í lögfræðing, e. í föt*, Stof til en Jurist, Klæder; *e-r er e. í skáld*, der stikker en Digter i en; (Ordspr.) *efnið skyldi ósmiðurinn hafa* (GJ.), den, som intet selv kan forarbejde, maa have godt Materiale; — overf.: Æmne til at udrette n-t större, baade direkte og indirekte: *aðrar þjóðir mundu gera sér e. úr slíku* (benytte sig af) (Alþ. '11, B. II. 198). — **b.** som sidste Sammensætningsled: Stof til: *gott manns-e.*, Stof til en dygtig Mand, en lovende ung Mand; *hann var þeim hláturs-e.*, han blev dem Stof til Latter, Genstand for deres Latter; *smíðar-e.*, Materiale til at smede el. forfærdige n-t af; *brjefs-e.*, Stof til et Brev, ɔ: et Ark Papir og Konvolut (jfr. 1. e.). — **c.** som sidste Sammensætningsled om en, der er bestemt el. udvalgt til n-t: vordende: *biskups-e.*, udset til, udvalgt Biskop, vordende Biskop; *konungs-e.:* ¹) Kronprins; ²) Tronprætendent, Kongsæmne; *manns-e.*, tilkommende Ægtemand; *brúðar-e.*, *konu-e.*, tilkommende Brud (Hustru). — **d.** Æmne, Genstand for n-t, f. Eks. en Bog, en Fortælling, Samtale el. lign.: *e. í kvæði*, Æmne til et Digt; *sögu-e.*, Genstand for en Fortælling; *yrkis-e.*, Genstanden for et Digt, digterisk Æmne; *e. málsins*, Sagens Kærne; *halda sjer* (el. *vera*) *við efnið* (*enn þá*), blive ved som för. — Indhold: *það er e. þessa brjefs, að* . . .; — *e. bókar*, Indholdet af en Bog; *brjefs-e.*, Indholdet af et Brev (jfr. 1. b.); *helst þess efnis, að* . . ., især af det Indhold, at . . ., især angaaende det, at . . . — **2. a.** Henseende: *í þessu* (*því*) *e.*, i denne Henseende, med Hensyn til dette. — **b.** Sag: *til sanninda um sagt e.*, til Bevis af Rigtigheden af det fremforte; *það er eftirtektarvert í því e.*, man maa, angaaende den Sag, lægge Mærke til. — **c.** Aarsag, Grund: *gleði-e.*, *sorgar-e.*; *var það eitthvað í efnum, að hann hafði sig til Þéttmerskis* (af en eller anden Grund rejste han til Ditmarsken) (Esp., cit. i Eimr. XVIII. 4). — **d.** Tilstand, Situation: *nú er komið í óvænt e.*, Situationen er meget slem; *sagði honum, hvað nú mundi í e.* (hvad der var paa Færde) (JÁÞj. I. 328); *nú er ekki gott í e.*, nu ser det ikke lovende ud, *en þar var gott í e.*, (*G. var bæði vel læs og skilningsgóður*), men heldigvis var G. jo baade osv. (Mýrd. 312); *nú er annað í efnum*, nu er Forholdene anderledes; *sagði, hvað í efnum var*, fortalte, hvorledes Sagerne stod. — **3.** pl. Formue, Midler: *vera vel við e.* (el. *efnum búinn*), være formuende; *niðurjöfnun eftir efnum og ástæðum*, Ligning efter Formue og Lejlighed; *hafa e. á e-u*, have Raad til n-t. — **4.** is. i pl.: Ævne, Kræfter: *eftir sínum efnum*, efter bedste Ævne.

efnilegur [ɛb·nɪlɛ·qoϱ] a. lovende, haabefuld: *e. unglingur*; — *þetta er ekki efnilegt*, det ser ikke lovende ud.

efning (-ar) [ɛb·niŋk] f. Holden, Opfyldelse.

efnis auki [ɛb·nɪsöy:ɟɪ, -öy:ɟɪ] m. Stoftilvækst. **-breyting** [-brɛi:diŋk, -brɛi:tiŋk] f. Stofforandring. **-dómur** [-doᵘ:moϱ] m. Dom i el. Afgörelse af en Sag, hvad dens Indhold angaar (Stj. '05, A. 138). **-eyðsla** [-ɛið·sla] f. Stofforbrug. °**-eind** [-ɛin·t] f. Atom. **-færsla** [-faiϱ·sla] f. Forandring og Omdannelse af Stof: *og sú e.* (ɔ: *breytingar og umbreytingar þjóðsagna*) *er hvorki bundin við stað né stund* (OBj. I, 2). **-hyggja** [-(h)ɪɟ:a] f. Materialisme. **-hyggjumaður** [-(h)ɪɟ·øma:ðoϱ] m. Materialist. **-yfirlit** [-ɪ:vɪrlɪ·t] n. Indholdsfortegnelse. °**-kendur** [-ɟɛn·doϱ] a. reel: (*aðfinningar*) . . . *sumpart formlegar og sumpart efniskendar* (Alþ. '11, B. 326). °**-kenning** [-ɟɛn:iŋk] f. Materialisme. **-laus** [-löy·s] a. indholdsløs. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. materiel. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. med ringe Indhold, indholdsløs. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. haabefuld, meget lovende Mand. **-magn** [-mag·v] n. Stofmængde, Masse. **-magur** [-ma:qoϱ] a. tynd, mager af Indhold. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟɪdʎ] a. indholdsrig. °**-orðabók** [-or·ðaboᵘ·k] f. Realleksikon. **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ɟɪ] n. **1.** (*gnótt efnis*) Indholdsrigdom, Indholdsfylde, Prægnans. — **2.** Masse: *e.* (Masse) *köllum vér það, hvað mikið efni er í líkamanum* (FEðl. 8). **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:koϱ] a. indholdsrig, prægnant. °**-sinni** [-ɪ-sɪn:ɪ] m. Materialist. **-skifting** [-sɟɪf·diŋk] f. Stofdeling. **-skrá** [-sgrau:] f. Realregister. °**-stofn** [-sdob·v] m. Molekyl. °**-tal** [-s-ta:ʎ] n. Realregister. °**-veraldarmaður** [-ve·raldarma:ðoϱ] m. Materialist. **-verkun** [-veϱ·gon] f. kemisk Virkning. **-þyngd** [-þiŋ·t] f. Vægtfylde. **-þungur** [-þuŋ·goϱ] a. vægtig.

efni trje [ɛb·nɪtrjɛ:] n. Gavntræ, Gavntømmer. **-vara** [-va:ra] f. Raastof, Raaæmne, Raamateriale. °**-varningur** [-var·dniŋgoϱ] m. Materialvarer. **-viður** [-vɪ:ðoϱ] m. Gavntømmer; — i overf. Bet.: Materiale: *En það fer svo margur efniviðurinn öðruvísi en til er ætlast á þessu landi* (JTrHalla 8).

efnugur [ɛb·noqoϱ] a. **efnaður.**

eforð [ɛ:vorð] n. Tvivl: *e. á e-u*, Tvivl om, angaaende n-t.

efra [ɛv·ra] adv. se **efri.**

efri [ɛv·rɪ] a. comp., superl. **efstur** [ɛf·sdoϱ] **I.** ovre, höjere. **1.** *e. bekkirnir*, de höjere Klasser (i en Skole), jfr. *efribekkingur*; — *efsti bekkur*, overste Klasse; *vera efstur í bekknum*, være Duks, være Nr. 1 i Klassen; *bera efra skjöld* = *bera hærra hlut*, have Overtaget, være den sejrende. — **2. a.** lokalt, bet. Regionerne oppe i Landet i Mods. til Kysten, det indre i Mods. til det ydre, det höjere i Luften i Mods. til det lavere: *hann fór e. veginn*, han rejste den overste Vej (ɔ: Vejen nærmere ved Bjærget el. længere fra Kysten). — **b.** (adv.): *hið e.*, oppe i Luften el. i Landet: *dimt er hið efra*, Himmelen er skyet (undt. lige i Horisonten), jfr. *undir*; — *í efra*, spec. oppe i *Fljótsdalshjerað: pósturinn er enn í efra* (†*ið efra*) (Af.). — **3.** i overf. Bet.: (*æðri, betri*) höjere, ædlere, bedre. — **II.** om Tiden: (*síðari*) sidst, ydre, mere fremrykket: *á efra aldri*, i en fremrykket Alder; *hniginn á efra aldur*, til Aars, alderstegen; *e. hluti sumars*, den sidste Del af Sommeren; *á efsta degi*, paa den yderste Dag, Dommedag. **-bekkingur** [-bɛɟ:iŋgoϱ] m. Mesterlektianer, Discipel i den tidligere Latinskoles V. og VI. Klasse; nu: Gymnasiast.

efs [ɛf·s] se 1. **ef.**

efst [ɛf·st] adv. superl. se **ofar.**

efstavika [ɛf·sdavɪ:ga, -vɪ:ka] f. den stille Uge.

efstur [ɛf·sdoϱ] a. superl. se **efri.**

eftir, eptir [ɛhdɪϱ, ɛf·dɪϱ] præp. efter.

A. med dat.: **I. 1. a.** med Bevægelsesverber: *fara, ganga, ríða, róa osfr. e. e-m*, gaa, ride, ro osv. efter en. — **b.** med Bibetydning af at hente n-t: *senda eftir e-m*, sende Bud efter en; *senda e. lækni*, hente Læge, sende Bud efter Læge; *Morguninn eftir lagði eg af stað e. lömbunum* (for at hente Lammene) (GFrE. 44). — **c.** ogs. elliptisk: *hann getur farið, hvert sem hann vill, jeg fer ekki e.* (el. *á eftir*) (ɔ: *eftir honum*). — **2.** i overf. Bet.: **a.** med Verber som *horfa, mæna* osv., se efter el. stirre paa en el. n-t der fjærner sig (med Bibetydning af at man savner den bortdragende); *sjá e. e-u*, savne n-t; i Nutidssproget konstrueres en Del af disse Verber ofte med *á eftir: horfa á eftir* osv. — **b.** *líta e. e-u*, se efter n-t, spec. føre Tilsyn med n-t. — **c.** *leita, spyrja, frjetta e. e-u*, soge efter, spörge efter n-t; *segja e. e-m*, fortælle n-t (ugunstigt) om en, sladre af Skole om en. — **d.** om Opmærksomhed: *taka e. e-u*, lægge Mærke til n-t. — **e.** om Bestræbelser: *ganga e. e-m* (*með grasið í skónum*), trygle en; *ganga e. e-u*, forlange n-t indtrængende og gentagne Gange: *hann gekk hart e. skuldinni*, han rykkede haardt for Gælden, jfr. *ganga*; *sækjast e. e-u*, bestræbe sig for at opnaa n-t, göre sig Umage for at faa n-t. — **f.** med Verber der betyder at vente paa: *bíða, vænta e. e-u*, vente paa n-t; *vaka e. e-m*, vaage til en kommer. — **II. 1.** om Retningen: hen ad, langs ad (en Vej, Flod, Fjord osv.): *e. götunni*, hen ad Gaden; *e. veginum*, hen ad Vejen; *jeg fór e. veginum*, jeg fulgte Vejen; *niður e. brekkunni*, ned ad Bakken; *upp e. brekkunni*, op ad Bakken; *e. endilöngu*, fra den ene Ende til den anden; *skipið sigldi inn e.* (*firðinum*) (*inn fjörðinn*), Skibet sejlede ind (op) ad Fjorden; *upp e. dal*, op igennem Dalen; *út e. firðinum*, ud ad Fjorden; *út e. nesinu*, ud ad Næsset til; *e. miðju(nni)*, langs Midten; *e. ánni*, ned ad Aaen (Elven). — **2.** i overf. Bet.: **a.** efter, overensstemmende med, ifølge, i Henhold til: *e. því, sem hann sagði*, efter (i Overensstemmelse med) hvad han sagde; *e. lands lögum*, efter Lands Lov; *e. orðunum*, ifølge Ordlyden; *e. atvikum*, efter Omstændighederne; *e. venju sinni*, efter sin Skik; *e. tilvísun e-s*, efter ens Anvisning: *það var ritað e. honum*, det blev nedskrevet efter hans Diktat. — **b.** betegnende Forhold og Sammenligning: i Forhold til: *hreinlætið var e.* (svarede til) *búpeningnum* (Eimr. XII. 177); *e. því, sem það stækkaði*, jo större det blev, jo mere det voksede; *það var e. henni*, det kunde ligne hende; (Ordspr.) *e. vinnunni eru launin* (SchMál.), Lönnen staar i Forhold til Arbejdet, en Arbejder er sin Lön værd; *alt var þó andlitið e.* (i Forhold til) *vexti og jafnt við sig* (BH. i ÞThLfr. III. 43); *nú fiskum við afbragðsvel, nærri hlöðum, og eftir því vænt* (og Fiskenes Störrelse svarer til deres Mængde) (Ing. I. 161); *við áttum þar mjög gott að öllu leyti, fengum nóg hangikjöt og allt e. því* (i Forhold dertil) (Ing. I. 223); *voru vísurnar e. því á bragðið, hvort* (Epigrammernes Indhold rettede sig efter, kvorvidt . . .) *stúlkurnar voru honum „tagltækar“ eða ekki* (Eimr.

XII 117). *það var [illegible]* [illegible] kun faa, i Sammenligning med, hvad der plejede [illegible] kan ofte oversættes med ligesaa, ikke mindre: *hann var* [illegible] *trúgjarn*, han var meget lognagtig og ligesaa lettroende [illegible] *var*) som [illegible] *eftir því*: *hann var skapgóður og hagur* [illegible] han var altid i godt Humør og dygtig i Forhold dertil, Humøret var godt og Dygtigheden ikke mindre. — **c.** med forsk. Verber betegnende Efterligning, Efterfølgelse osv. [illegible] have n-t fra en [illegible] tage n-t som en siger; *herma e. e-m*, efterligne ens Stemme el. Lader; *breyta e. e-m*, efterligne en i sin Opforsel; *mæla e. e-m*, tage en i Forsvar; [illegible] *e-m*, [illegible] en: *hann* [illegible] *e. honum*, han fulgte ham [illegible] *e-ð e. e-m* og abs. [illegible] ikke unde en n-t [illegible] **d.** [illegible] *e-m*, opkalde et Barn efter en, have samme Navn som en (afdød): *hann hjet Sigurður e. afa sínum*, han hed S., opkaldt efter Bedstefaderen (men [illegible] *heitið í e-m*, om en levende [illegible]). **III. 1.** bagefter: *draga, leiða e-ð (á) e. sjer*, trække, føre n-t bag efter sig: *hann leiddi á e. sjer hestinn*, han førte Hesten bag efter sig; *dveljast e.*, blive tilbage. — **2.** hovedsagelig elliptisk el. som adv.: tilbage: *eiga e.*, have tilbage; *vera, verða e.*, være, blive tilbage; (Ordspr.) *eftir er sporður, þótt af sje höfuð* (GJ.), selv om Hovedet er af, er dog Halen tilbage (ɔ: Fisken kan slaa med Halen, selv om Hovedet er skaaret af); *sitja e.*, blive siddende: [illegible] ikke godt at vide; *sitja e. (í skóla)*, sidde efter (over).

B. med acc. **I.** betegnende Tiden: **1. a.** efter: *tveim dögum e. hvítasunnu*, to Dage efter Pinse [illegible] derefter; *e. brúðkaupið*, efter Brylluppet: (Ordspr.) *e. storminn lifir aldan* (GJ.), efter Stormen [illegible] **b.** [illegible] — **2. a.** betegnende Rækkefølge, Arv osv.: *verða biskup e. frænda sinn*, følge sin Fætter som Biskop; *fá e-ð í arf e. föður sinn*, arve n-t efter sin Fader; — i overf. Bet.: *vita þá skömm e. sig*, efterlade sig et daarligt Rygte m. H. t. et el. andet. — **b.** som Følge af: *hann er slæmur e. byltuna*. — **3.** *vera e. sig (eftir e-ð)*, være slöj, træt el. medtaget af n-t. — **II.** betegnende [illegible] *son*, et Digt af J. H.; — ogs. i andre Forb.: af (om Instrumentet): *það er eins og tannanag e. hest*, det er ligesom gnavet af en Hest. — **III.** som adv.: efter: *árið e.*, Aaret efter; *daginn e.*, næste Dag; *nokkrum dögum e.*, nogle Dage derefter, nogle Dage senere; *e. á*, bagefter: (Ordspr.) *e. á koma ósvinnum ráð í hug*, den dumme er klog bagefter, bagklog; *800 kr. er útborgast honum með 200 kr. e. á fyrir hvern ársfjórðung* (Stj. '04, B. [illegible]) [illegible] deles. — **IV.** som cj. i Forb. med *að*: *e. að*, efter at, da: *e. að hann var farinn*, efter at (da) han var gaaet.

eftir á [ɛhdɪrau:, ɛf·dɪr-] adv. se **eftir** B. III. [illegible] **-bátskur** [-bau:tsgoǫ, [illegible] S. 2, Sp. 1). **-bátur** [-bau:doǫ, -bau:toǫ] m. egl. en Baad, der trækkes efter et Skib; — nu alm. i overf. Bet.: Person, som sejles agterud af, [illegible] (EKvG. 9). **-bið** [-bɪ:ð] f., **†-bíðing** [-bi:ðiŋk] f. Forventning. **-byr** [-bɪ:ǫ] m. (egl. Bør bagfra) gunstig Vind. **-breyting** [-breɪ:diŋk, -breɪ:tiŋk] f., **-breytni** [-breɪhdnɪ] f. Efterlignelse, Efterligning. **-breytnisverður** [-breɪhdnɪsvɛr·ðoǫ] a. efterlignelsesværdig. **?-burðarsótt** [-bʏrðaǫso·^h^t] f. [illegible] barnsfararsótt. **-burður** [illegible] byrd. **-bætir** [-bai:dɪǫ, -bai:tɪǫ] m. Tilgift. **-drag** [-dra:ǫ] n. Trækning [illegible] *eftirdragi*, bugsere et Skib; — i overf. Bet.: *hafa e-ð í eftirdragi*, slæbe n-t efter sig, være bebyrdet med n-t: *hafa vondan dilk í eftirdragi*, se [illegible] uægte Barn at sørge for) (Stj. '03, B. 267). **-drykkja** [-drɪhǫa] f. Eftersold (f. Eks. efter en Bryllupsfest). **-dæmi** [-dai:mɪ] n. Eksempel. **-eimur** [-ɛi:moǫ] m. Efterklang. **-farandi** [-ǫ-fa:randɪ] a. følgende. **-ferð** [-fɛr·ð] f. = **eftirför**. **-fylgd** [-fɪl·(q)t] f. Følgen. **-fylgjandi** [-fɪl·ǫandɪ] a. følgende. **†-fylgjari** [-fɪl·ǫarɪ] m. Efterfølger, Efterligner. **-frjett** [-frjɛht] f. Efterspörgsel, Spörgen om. **-færilegur** [-fai·rɪle:ǫoǫ] a. som kan (efter-) følges: *e. vegur*, Vej som man kan gaa ad. **-för** [-fö:r] f. Forfølgelse: *veita e-m e.*, følge efter en, forfølge en. **-ganga** [-r-gauŋ·ga] f. **1.** (*það að ganga á eftir e-m*) Følgen (efter en). — **2.** i overf. Bet.: (*eftirlíking*) Efterlignelse. — **3.** is. i pl. *eftirgöngur*: (*eftirgangsmunir*) indstændig Anmodning, kraftig Opfordring, store Anstrængelser (jfr. *ganga eftir e-m með e-ð*): *það fjekst ekki nema með mestu eftirgöngum*.

eftirgangs leysi [ɛhdɪrgauŋslɛi:sɪ, ɛf·dɪr-] n. Mangel paa kraftig Optræden, Slöjhed med Eftersyn, Mangel paa energiske Bestræbelser for at erholde n-t. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. energisk Mand, som gör sig store Anstrængelser for at sætte sin Vilje igennem. **-munaleysi** [-mʏ·nalɛi:sɪ] n. Mangel paa energiske Bestræbelser for at erholde noget. **-munalítill** [-mʏnali:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. uden Tilböjelighed til at gaa stærkt paa. **-munir** [-mʏ:nɪǫ] mpl. **1.** (*það að ganga eftir e-u*) Tryglen, gentagne Opfordringer el. Bönner, kraftige Bestræbelser: *jeg fjekk það með eftirgangsmunum*, jeg fik det först efter gentagen Tryglen, med Nød og næppe. — **2.** (*það að láta ganga eftir sjer*) det at lade sig trygle: *Með tregðu og eptirgángsmunum gjörði hún það á endanum* (JÁÞj. II. 349). **-samur** [-ŋ-sa:moǫ] a. stræng m. H. t. n-t, kraftig i sine Fordringer. **-semi** [-se:mɪ] f. kraftig Optræden for at skaffe sin Vilje respekteret, Strænghed.

eftir gangur [ɛhdɪrgauŋ·goǫ, ɛf·dɪr-] m. = **eftirganga**. **-gengi** [-ɟeiŋ·ɟɪ] [illegible] **1.** [illegible] Understøttelse [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] **-gerð** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible]

[illegible] (Laksmule (at Buleder, Skridt osv.). **-gjald** [-ɟal·t] n. Afgift *e. eftir jörð* (af en Gaard). **-gjöf** [-ɟö:v] f. Eftergivelse (*á e-u*, af n-t). **-grenslari** [-grɛn·slarɪ] m. Forsker, Gransker. **-grenslun** [-grɛn·slon] f. Eftersøgning, Undersøgelse, Efterforskning. **-gröftur** [-gröf·doǫ] m. Udgravning, Søgen efter n-t ved Gravning. **-herma** [-ǫ-(h)ɛr·ma] f. **1.** (*sá, sem hermir eftir*) Efteraber, Efterligner. — **2.** (*það að herma eftir*) Efteraben; — særl. i pl. *eftirhermur*, Efterabelse. **-hermi** [-(h)ɛr·mɪ] n. **1.** = *eftirherma* 2. — **2.** Efterlignelse, Monster: *það er nú alt annað en gott til eftirhermis*. **-hermuskap** [-(h)ɛrmosga:p] n. den nødvendige Stemning for at kunne abe efter el. efterligne andre (GFHh. 272). **-hygginn** [-(h)ɪɟ·ɪn] a. bagklog. **-hyggja** [-(h)ɪɟ:a] f. Bagklogskab. **-hyggjumaður** [-(h)ɪɟ·o-ma:ðoǫ] m. den efterkloge. **-hljómur** [-(h)λɪou:moǫ] m. Efterklang; — (mus.) Postludium. **-hreyta** [-ɪ-hǫei:da, -hǫei:ta] f. **1.** (*síðasta mjólkin, sem hreytt er úr spenunum*) Eftermælk. — **2.** is. i pl. *eftirhreytur*, Lævninger, det sidste af n-t: *þeir komust í eftirhreytur veislunnar*. — **3.** (*eftirleikur, eftirköst*) Efterspil („Nachspiel"): *verkamannaóeirðirnar eru eftirhreytur ófriðarins*. **-hríðir** [-hǫi:ðɪǫ] fpl. Efterveer. **-hryðja** [-hǫɪð·ja] f. Bagsmæk. **-högl** [-ǫ-(h)ög·λ] npl. = **eftirhreyta** 1. **-kast** [-kas·t] n., is. i pl. *eftirköst*, Eftervirkning, Virkning, Følger. **1.** med Bibetydning af n-t ubehageligt: (*e. eftir veiki*) Eftersmæk, Efterveer: *löstum fylgja eftirköst*. — **2.** i Alm.: Følger (= *afleiðingar*): *afarmikil og góð eftirköst fyrir menningu Grikkja* (ÁBjH. 19). — **3.** (*eftirköst*) i Triktrak, naar den ene har udtaget alle sine Brikker, har den anden Lov til at kaste 5, 7 el. 13 Gange og forsøge paa at faa en Vinding paa den Maade; ofte tillades disse Kast dog ikke (ÖDavSk. 314). **-kaup** [-kóy:p] npl. Betaling bagefter: *eiga e. við e-n*, sælge n-t mod Betaling bagefter; is. overf.: *jeg get ekki verið að eiga nein e. við þig*, det er bedst at afgöre Sagen forud. **-kjör** [-ɟö:r] n. Eftervalg. 1. **-komandi** [-ko:mandɪ] a. kommende, følgende; successiv. 2. **-komandi** [-ko:mandɪ] m. **1.** (*eftirmaður*) Efterfølger, Eftermand. — **2.** (*afkomandi*) Efterkommer, Descendent. **†-komari** [-ko:marɪ] m. = 2. **eftirkomandi**. **†-kæra** [-ɟai:ra] f. Paatale. **-köst** [-kös·t] npl. se **eftirkast**. **-langan** [-lauŋ·gan] f. Attraa, Længsel. **-láta** [-lau:da, -lau:ta] vt. **1.** (*e. e-m e-ð*) efterlade en n-t: *þá fortíð, sem eftirlét þeim ekki annað en sorglegar endurminningar* (Fjk. 90 (A. 23)). — **2.** (*láta e-ð af hendi við e-n*) overlade, afstaa en n-t. **-látsamur** [-lautsa:moǫ, -laus·a:moǫ] a. föjelig, medgørlig. **-látsemi** [-lautse:mɪ, -laus·ɛ:mɪ] f. Föjelighed. **-látur** [-lau:doǫ, -lau:toǫ] a. eftergivende, föjelig. **-laun** [-löy:n] npl. Pension, Efterlön.

eftirlegu kaupmaður [ɛhdɪrlɪ·qokóyhbmaðoǫ, ɛf·dɪr-] m. = **eftirlegumaður**. **-kind** [-ɟɪn·t] f. egl. Faar, der bliver tilbage (glemmes el. overses), overf. ogs. om andre Ting el. Personer. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Efterligger, i Monopolhandelens Tid en Handelsbetjænt, der opholdt sig i Island om Vinteren under Købmandens Fraværelse i Danmark.

eftir leiðis [ɛhdɪrlɛi:ðɪs, ɛf·dɪr-] adv. for Fremtiden. **-leifar** [-lɛi:vaǫ] fpl. Lævninger, Rester. **-leikur** [-lɛi:goǫ, -lɛi:koǫ] m. Eftergörelse, Efterligning: (Ordspr.) *óvandari er eftirleikurinn* (*en sá fyrri*) (GJ.), *hægri er eftirleikurinn* (JÓlGrv.), det er mindre vanskeligt at göre en noget efter end at göre det selv först el. det er ej svært for den, som ej har yppet Kiven. **-leit** [-lɛi:t] f. **1.** (*það að leita eftir e-u*) Eftersøgen. **2. a.** senere Søgning efter Faar i Fjældgræsgangene: *Þá er fjallskilum er lokið skal hverjum fjallskilastjóra skylt að láta gjöra e. á afrjetti hreppsins* (Stj. '91, B. 85). **b.** spec. 3. Søgning efter Faar i Fjældgræsgangene, jfr. *eftirsafn* og *ganga*. **-leitafýll** [-lɛi·dafid·λ, -lɛi·ta] m. Havhest, som fanges efter den egentlige Fangsttid. **-leitarmaður** [-lɛi·darma:ðoǫ, -lɛi·tar-] m. Deltager i en *eftirleit* 2. **-leitartollur** [-lɛi·dagtod·loǫ, -lɛi·tag-] m. Afgift for *eftirleit* 2. **-leitun** [-lɛi:don, -lɛi:ton] f. = **eftirleit** 1. **-liði** [-lɪ:ðɪ] m. Marodør (JsJs.). 1. **-lifandi** [-lɪ:vandɪ] a. overlevende, længst levende. 2. **-lifandi** [-lɪ:vandɪ] m., is. pl. *eftirlifendur*, overlevende. **†-liggjari** [-lɪɟ:arɪ] m. = **eftirlegumaður**. **-líki** [-li:ɟɪ, -li:ɟɪ] n. Model. **-líking** [-li:ɟiŋk, -li:ɟiŋk] f. **1.** (*stæling*) Efterligning. — **†2.** (*líking*) Lignelse, Parabel. — **3.** (mus.) Sekvens. **-líkjandi (-a, -endur)** [-li:ɟandɪ, -li:ɟandɪ] m., **-líkjari (-a, -ar)** [-li:ɟarɪ, -li:ɟarɪ] m. Efterligner. **-lit** [-lɪ:t] n. **1.** Tilsyn, Kontrol; *unnin skylduverk sem sæta eftirliti* (bliver eftersete) (Stj. '74, B. 4). — **2.** gen. *eftirlits*, som adv. **a.** bagefter, alt for sent; *hvað eftirlits að ráða* (hvad man nu bagefter kan se at) *hann hefur gjört af nokkrum setningi* (JMPísl. 29). — **b.** ved gentagne Iagttagelser (BH.). **-litasamur** [-lɪ·dasa:moǫ, -lɪ·ta-] a., **-litsamur** [-lɪtsa·moǫ, -lɪs·a:moǫ] a. paapasselig, opmærksom. **-litsemi** [-lɪtse:mɪ, -lɪs·ɛ:mɪ] f. Paapasselighed. **-litslaus** [-lɪtslöy:s, -lɪs·löy:s] a. **1.** (*sem lítur ekki eftir*) som ikke fører Tilsyn. **2.** (*sem ekki er litið eftir*) uden Tilsyn. **-litsmaður** [-lɪ·tsma:ðoǫ, -lɪs-] m. Tilsynsmand. **-litun** [-lɪ:don, -lɪ:ton] f. Efterfarvning. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] n. **1.** (*hylli*) Yndest, Gunst. — **2.** (*dálæti*) Forkælelse: *hafa e. á e-m*, forkæle en. — **3.** (*eftirlætisgoð*) Yndling, elskede: *kyssi heitt mitt e.* (JHall. 217); *yndið mitt og eftirlætið*.

eftirlætis barn [ɛhdɪrlai·dɪsbar·dv, -lai·tɪs-, -bad·v, ɛf·dɪr-] n. Kæledægge. **-dóttir** [-do^u^hdɪǫ] f. höjt elsket Datter, Yndlingsdatter. **-goð** [-go:ð] n. Kæledægge, Yndling. **-líf** [-li:v] n. forkælet, blødagtig Levemaade. **-planta** [-plan·da, -plan·ta] f. Yndlingsplante.

eftir löngun [illegible] f. Attraa, Længsel. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Eftermand, Efterfølger. **-mál** [-mau:l] n. Søgsmaal (is. paa Grund af et Drab), retslig Forfølgning af et Drab, Eftermaal: (Ordspr.) *ættstór og frændmargur á eftirmáls von* (GJ.), ætstor og frænderig kan vente, at hans Drab bliver forfulgt. **-máli** [-mau:lɪ] m. Efterord, Epilog. **†-máll** [-maud·λ] a. föjelig i Ord. **-matur** [-ma:doǫ, -ma:toǫ] m. Eftermad. **-mynd** [-mɪn·t] f. **1.** Afbildning, Billede: *barnið er lifandi e. föður síns*, Barnet ligner sin Fader paa et Haar. — **2.** (*eftirlíking*) [illegible], Efterbillede, Kopi. **-mynda** [illegible]

eftergöre. **-myndun** [-mɪndʊn] f. 1. (*eftirstæling*) Efterligning. 2. (*það að mynda eftir e-u*) Eftergørelse, Fakaimilering. **-minnilegur** [-mɪnɪlɛ:qʊʊ] a. som ikke glemmes let, efterttrykkelig, iølelig; adv. *-lega.* **-mjólk** [-mjoʊʎk, -mjoʊlk] f., **-mjölt** [-mjœʎ̥t] n. **eftirhreyta** 1. **-mælandi** [-mai:landɪ] m. Eftermaalsmand. **-mælendismaður** [-mai:lɛndɪsma:ðʊʊ] m. Velynder. **-mæli** [-mai:lɪ] n. 1. (*orð eftir dauðan mann*) Eftermæle. †2. (*atsökun*) Undskyldning for begaaet Fejl. **-penta** [-ɔpɛn·da, -pɛn·ta] vt. retouchere (Fotografier osv.). °**-pentari** [-pɛn·darɪ, -pɛn·tarɪ] m. Retoucheur. **-prenta** [-prɛn·da, -prɛn·ta] vt. eftertrykke. **-prentun** [-prɛn·dʊn, -prɛn·tʊn] f. Eftertryk. †**-rás** [-rau:s] f. Renden bagefter, Forfølgelse. **-reið** [-rei:ð] f. 1. (*ríðandi eftirför*) Forfølgelse til Hest. 2. (*það að ríða á eftir*) Riden bagefter: *þær leiðu fiklaust í brautina, hötu eftirreiðina á eftir gamla ... (Lögr. '14, 209): þung er eftirreiðin*, det er svært at indhente en, der er redet for at Sted, jfr. *eftirróður.* 3. *eftirleit* 2. **-rekstur** [-rɛχsdʊʊ] m. (*itr. reka (e-ð) eftir*) Driven paa n-t, Paaskyndelse, stræng Paamindelse om at skynde sig ved et Arbejde. **-rennari** [-rɛn·arɪ] m. *eftirmaður*, Efterfølger. **-rýning** [-ri:niŋk] f. 1. (*það að rýna eftir e-u*) Eftergranskning. 2. Kritik: *Hann hafði aldrei lesið hana (bókina) með ... rann-sókn* (ÞGjÚf. 123). **-rit** [-rɪ:t] n. 1. Afskrift, Kopi ... 2. (... *úr aðmabók ... osfr.*) Udskrift (af en Retsprotokol o. lign.). **-rita** [-rɪ:da, -rɪ:ta] vt. efterskrive, afskrive, kopiere. **-ritabók** [-rɪ:dabouk, -rɪ:ta-] f. Kopibog. **-rjettur** [-rjɛhdʊʊ] m. Efterret, Dessert. **-róður** [-rou:ðʊʊ] m. Forfølgelse paa Robaade, — ogs. overf. Bet.: Stilen mod et Maal: (Talem.) *sækir fast eftirróðurinn*, gøre, hvad man kan, for at hale ind paa en. (Ordspr.) *þungur (erfiður) er eftirróðurinn* (Gl.), det er svært for den forfølgende (spec. overf.: for den der stiler mod et Maal), jfr. *eftirreið.* **-safn** [-sabn] n. 1. (*safnan á eftir*) Samlen bagefter, Efterlæs. 2. a. *eftirleit* 2 ... (Sb. '95, B. 98). — b. spec. 2. Søgning efter Faar i Fjældgræsgangene, jfr. *eftirleit og ganga.* **-safnsmaður** [-sab(v)sma:ðʊʊ] m. Deltager i et *eftirsafn.* **-seyma (-u, -ur)** [-sei:ma] f. «Eftersömmer», Naal til at sy Skindklæder med, og som stikkes i samme Naalehul som *fyrirseyma* (s. d. O.), men fra modsat Side, saa at Naalene krydser hinanden, og Sömmen bliver dobbelt (Árn.). **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Tilbagebliven, spec. Oversidning (efter Skoletiden). †**-sýn** [-si:n] f., **-sjá** [-sjau:] f., Savn: *mjer er e. að e-u*, jeg savner n-t. **-sjón** [-sjoʊn] f. 1. (*eftirsýn*) Savn. 2. (...) Tilsyn, Opsyn, Eftersyn. — 3. (*rannsókn*) Undersøgelse: *eg átti margra hluti sakir langar og krókóttar eftirsjónir ... máls* (JMPisl. 126). 4. Forbillede ... (Eimr. XII. 108). **-sjónarlaust** [-sjoʊnarlöys·t] adv. uden Savn: *blóðin mættu vel vera færri* (uden at man savnede noget derved). **-sjónarmaður** [-sjoʊnarma:ðʊʊ] m. Tilsynsmand, Opsynsmand. **-skilja** [-sgɪl·ja] vt.: *e. e-m e-ð*, efterlade en n-t. **-skoðun** [-sgo:ðʊn] f. Undersøgelse. **-skraf** [-sgra:v] n. Bagsnak. **-slag** [-sla:q] n. (mus.) Efterslag. **-slæmur** [-slai:mʊʊ] m. den sidste Del af en Handling (BH.). **-sókn** [-souhkn] f. Eftertragten, Efterspörgsel, Attraa. **-sóknarverður** [-souhgnarvɛrðʊʊ] a. attraaværdig. **-sóttur** [-souhdʊʊ] a. søgt ... **-spurn** [-sbʏr·dv] f. Efterspörgsel. **-standandi** [-sdan·dandɪ] a. övrig, som er tilbage. °**-steypa** [-sdei:ba, -sdei:pa] f. Kliché. **-stæling** [-sdai:liŋk] f. Efterligning. **-stöðvar** [-sdöð·vaʊ] fpl. 1. Rest, Overskud, Restance: *e. af láni*, Restlaan. 2. Bundfald ... (ÞThLfr. III. 150). **-takanlegur** [-ta:χan·lɛqʊʊ] a. 1. iøjnefaldende, tydelig, eftertrykkelig, baaende ... adv. *-lega.* †2. (*eftirbreytnisverður*) efterlignelsesværdig. **-talsmaður** [-tal·sma:ðʊʊ] m. Hævner: *því þá átti Patroklus enn eftir mikla hraustar eftirtalsmann ... holu skip* (Il. II. 256). **-tekja** [-tɛ:qa, -tɛ:ɟa] f. 1. (*ágóði*) det som en Næringsvej el. Arbejde kaster af sig, Frugt, Afgrøde, Udbytte, Resultat; Gevinst, Vinding ... (Andv. I. 163). — 2. pl. *eftirtekjur*, senere Udbytte: *330 þús. kr. f e. af vínfangatolli, eftir að innflutningur er hættur .... nær engri átt* (Alþ. '11, B. II. 40). **-tekjulítill** ¶[-tɛ·qoli:dɪdʎ, -tɛ·ɟoli:tɪdʎ] a. som giver ringe Udbytte. **-tekt** [-tɛχ·t] f. Opmærksomhed, Agtpaagivenhed, Iagttagelse.

eftirtekta(r)góður [ɛhdɪqtɛχda(r)goʊ:ðʊʊ, ɛf·dɪʊ-] a. opmærksom, agtpaagivende. **-laus** [-löy:s] a. uopmærksom. **-leysi** [-lei:sɪ] n. Uopmærksomhed, Uagtpaagivenhed, Uagtsomhed. **-samur** [-(ʊ)-sa:mʊʊ] a. opmærksom, agtsom, agtpaagivende. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Opmærksomhed, Agtpaagivenhed. **-verður** [-(r)-ver·ðʊʊ] a. værd at lægge Mærke til.

eftir tökusemi [ɛhdɪqtö·gosɛ:mɪ, ɛf·dɪʊ-, -tö·ko-] f. Opmærksomhed. **-tölulaust** [-tö·lolöys·t] adv. uden Smaalighed. **-tölur** [-tö:lʊʊ] fpl. Paamindelse om beviste Velgærninger el. Tjænester, Smaalighed. †**-verandi** [-vɛ:randɪ] a. tilkommende. **-vinna** [-vɪn:a] f. 1. (*Alm. (vinna eftir vinnutíma)* Overarbejde. — 2. a. «Efterarbejde», det Arbejde ved Høet, som staar tilbage, naar Hoet er slaaet, især det at rive det frisklsaaede Ho sammen, Rivning. — b. ogs. om de Folk (is. Piger), som skal udfore dette Arbejde: *eptirvinnan var lítil*, der var ringe Arbejdskræfter til at rive Høet (JÁÞj. I. 106). **-vænting** [-vaiv·diŋk, -vain·tiŋk] f. Forventning. **-væntur** [-vaiv·dʊʊ, -vain·tʊʊ] a. forventet. ?**-þanki** [-ʊ-þauŋ·ɟɪ, -þauŋ·ɟɪ] m. Eftertanke. **-þrá** [-þrau:] f. Længsel. **-þráður** [-þrau:ðʊʊ] a. attraaet, længselsfuldt forventet. †**-þrárlegur** [-þraurle:qʊʊ] a. længselsfuld. **-þreying** [-þrei:jiŋk] f. eftirþrá. **-þörf** [-þörv] f. (ogs. i pl. *-þarfir*) Udtr. som: *það kemur ekki ... eftirþarfirnar*, det kommer ikke efter Trangen, ɔ: det kan altid bruges el. tiltrænges. **-æsktur** [-ai·sdʊʊ] a. foronsket, attraaet. **-æta** [-ai:da, -ai:ta] f. Eftersnakker.

eftri [ɛf·drɪ] a. comp. *aftari.*

efun (-ar, -anir) [ɛ:vʊn, -anɪʊ] f. Tvivl.

efunar gjarn [ɛ:vʊnarɟar·dv, -ɟad·v] a. skeptisk, tvivlesyg. **-hyggja** [-ʊ-(h)ɪɟ:a] f. Skepticisme. **-samur** [-sa:mʊʊ] a. tvivlraadig. **-semi** [-sɛ:mɪ] f., **-sýki** [-si:ɟɪ, -si:ɪ] f. Tvivlesyge, Skepticisme. °**-speki** [-sbɛ:ɟɪ, -sbɛ:ɟɪ] f. Skepticisme. °**-spekingur** [-sbɛ:ɟiŋgʊʊ, -sbɛ:ɟiŋgʊʊ] m. Skeptiker.

eg [ɛ:q], **ég** [jɛ:q] pron pers. jeg.

1. **egða (-u, -ur)** [ɛq·ða, ɛɡ·ða] f. Hunørn (BH.)

2. **Egða (-u)** [ɛq·ða, ɛɡ·ða] f. npr. Ejderen.

egðir (-is, -ar) [ɛq·ðɪʊ, ɛɡ·ðɪʊ] m. Hanørn.

1. **egg (-s,** pl. d.) [ɛk] n. a. Æg: *verpa eggjum*, lægge Æg, *glænýtt e.*, frisk Æg; *stropað e.*, klækket Æg, se *stropi*; *ungað e.*, halvudruget Æg, se *unga*; *koma, skríða úr eggi*, krybe ud af Ægget; *með eggjum*, ægbærende. b. (bot.) Æg (ovulum). — c. spec. = *hákarlsegg.*

2. **egg (-jar, -jar)** [ɛk, ɛɟ:aʊ] f. 1. Æg: *e. á hníti*, Æggen paa en Kniv; *með oddi og e.*, med Od og Æg, med alle Midler; *verja það með oddi og eggju* (SNorðSuSt 55). 2. (*fjallsegg*) Fjældkam. 3. pl.: *eggjar*, Klippeæg oppe under en Bjærgtop: *tók hún síðan á rás upp í fjallið og að hellinum uppi í eggjunum* (JÁÞj. I. 201).

eggasljettur [ɛɡ:asljɛhdʊʊ] a. (Vf.) = **eggsljettur.**

egg beittur [ɛk·beihdʊʊ] a. **egghvass.** **-bitinn** [-bɪ·dɪn, -bɪ·tɪn] a. *vopnbitinn*, dræbt. 1. **-blindur** [-blɪndʊʊ] a. sløv (om skærende Instrum.).

2. **egg blindur** [ɛk·blɪndʊʊ] a. doddrukken. **-bunga** [-buŋga] f. Oval.

eggdauður [ɛk·döyðʊʊ] a. **eggbitinn.**

Eggert (-s, -ar) [ɛɡ:ɛʀt] m. npr.

°**eggfallinn** [ɛk·fadlɪn] a. hvis Æg er brudt.

egg fugl [ɛk·fʏɡl] m. coll. Fugle som lægger Æg (mods. *geldfugl*) **-himna** [-hɪmna] f. (Alþ. I. 151) **skjall.** **-hnöttur** [-(h)nöhdʊʊ] m (astr.) Sfæroid.

egghvass [ɛk·χwas·, ɛk·vas·] a. hvas, skarpægget.

egging (-ar, -ar) [ɛɡ:iŋk, -iŋgaʊ] f. Opæggelse, Ophidselse.

1. **eggja (a)** [ɛɟ:a] vt. 1. (*brýna, ljá osfr.*) ægge, skærpe. 2. overf. ægge, tilskynde, opmuntre: *e. e-n e-s, e. e-n á e-ð*, opmuntre en til n-t, raade en stærkt til n-t. — 3. refl. *eggjast.* a. (*um hníf, ljá osfr.*) faa Æg, skærpes: *ljárinn eggjast illa.* — b. *láta að eggjast*, lade sig overtale ved n-t: *svo mælti hún, en minn hrausti hugur lét að eggjast* (Od. 212). — 4. recipr. *eggjast*, ægge, opmuntre hinanden: *þeir eggjuðust fast.*

2. **eggja (a)** [ɛɟ:a] vi. og vt. samle Fugleæg: *þeir eggjuðu illa*, de fik faa Æg; *það eggjaðist vel*, de fik rigeligt med Æg (Vestm.); *e. sig*, fastgöre Fangsten af Fugleæg paa sig, naar man lader sig hejse op af Fuglefjældet (Giss. 45).

eggja bikar [ɛɟ:abɪ:kar] m. Æggebæger. **-blóm** [-blo:m] n. **eggjarauða.**

eggjabrandur [ɛɟ:abran·dʊʊ] m. skarpt Sværd

eggjaður [ɛɟ:aðʊʊ] a. skarpægget.

eggja fata [ɛɟ:afa:da, -fa:ta] f. Spand til Indsamling af Æg, Æggespand. **-flus** [-flʏ:s] n. 1. = *eggjaskurn* (Mýv.). — 2. = *skjall* (Eyf.).

eggjagrjót [ɛɟ:agrjoʊ:t] n. (coll.) skarpe, kantede Stene.

eggja himna [ɛɟ:ahɪm·na] f. = **skjall.** **-hljóð** [-hʎoʊ:ð] n. Kaglen. **-hræra** [-hɾai:ra] f., **-hræringur** [-hɾai:riŋgʊʊ] m. Röræg. **-hvíta** [-χwi:da, -kvi:da, -kvi:ta] f. Æggehvide. **-hvítuefni** [-χwi·d(ø)ɛbnɪ, -kvi·d(ø)-, -kvi·t(ø)-] n. Æggehvidestof. **-hæna** [-hai:na] f. Liggehöne. **-kaka** [-ka:ɡa, -ka:ka] f. Æggekage, Omelet. **-kerfi** [-ɟɛrvɪ] n. Æggestok: *e. óskabjarnarins* (JÁÞj. I. 652). **-koppur** [-kohbʊʊ] m. Æggeskal. **-leit** [-lei:t] f. Opsogning af Æg, Æggefangst. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Kaglen. **-mamma** [-mam:a] f. «Æggemor», Rugefugl. **-mjólk** [-mjoʊʎk, -mjoʊlk] f. Æggemælk. **-móðir** [-moʊ:ðɪʊ] f. Rugefugl

eggjan (-ar, -ir) [ɛɟ:an] f. = **eggjun.**

eggjandi (-a, -endur) [ɛɟ:andɪ, -ɛndʊʊ] m. Tilskynder.

eggja púns [ɛɟ:apun·s] n. Æggesnaps. **-rauða** [-röy:ða] f. Æggeblomme.

eggjárn [ɛɟ·jaur·dv, -jaud·v] n. 1. (*hnífur osfr.*) skærende Instrument 2. *bitjárn.*

eggja saup [ɛɟ:asöy:p] n. Æggesøbe. **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Rugning: *... vellurdag losnar faðinn af eggjasetunni* (Eimr. XVIII. 220). **-sjóður** [-sjoʊ:ðʊʊ] m. (SvPRask 18) = **lokasjóður.** **-sjúk** [-sju:k] f. = **eggsjúk.** **-skurn** [-sgʏr·dv, -sgʏd·v] f. = **eggskurn.** **-smyrsli** [-smɪr·slɪ] n. Æggeolie. **-stappa** [-sdahba] f. Röræg.

eggjasteinn [ɛɟ:asdeid·v] m. hvas Sten.

eggja stokkssæxli [ɛɟ:asdoχsaiχ·slɪ] n. Svulst paa Æggestokken (tumor ovarii). **-stokkur** [-sdohgʊʊ] m. Æggestok (ovarium). **-taka** [-ta:ɡa, -ta:ka] f. Indsamling af Æg. **-tökumaður** [-tö·ɡoma:ðʊʊ, -tö·kø-] m. Mand som samler (vilde Fugles) Æg, Æggesamler. **-öl** [-ö:l] n. Æggeøl.

eggjun (-ar, -anir) [ɛɟ:ʊn, ɛɟ:anɪʊ] f. Æggen, Tilskyndelse, Opmuntring.

eggjunar fífl [ɛɟ:ʊnaʊfib·ʎ] n. en som lader sig overtale og bruge af andre til at udrette n-t, især n-t dumt el. skadeligt, som de selv ikke gærne vil göre: *jeg vil ekki vera e. þitt*, jeg vil ikke rage Kastanjerne ud af Ilden for dig. **-orð** [-r-orð] npl. opmuntrende, tilskyndende, hidsende Ord.

eggkrappur [ɛk·rahbʊʊ] a. med krum Æg.

egglaga [ɛɡ·la·qa] a. indec. (bot.) ægformet (ovatus).

egglaus [ɛɡ·löys] a. sløv.

egg leg [ɛɡ·lɛ:q] n. (bot.) Frugtknude (ovarium). **-lensulaga** [-lɛnsola:qa] a. indec. (bot.) æglancetformet.

egglur [ɛɡ·lʊʊ] fpl. ovale Bakterier.

egg myndaður [ɛɡ·mɪndaðʊʊ] a. ægformet, oval. **-oddbaugóttur** [-ɔt·böyqo·hdʊʊ] a. (bot.) ægformet-elliptisk.

egg rjettur [ɛɡ·rjɛhdʊʊ] a. med lige Æg. **-sár** [ɛk·sau·r] a. skarpægget

egg sjúk [ɛk·sju·k] a. f. liggesyg (om Fugle). **-skurn** [-sgʏ(r)dv] f.

Æggeskal. **-skurnagóður** [-sgY(r)dnago··ðøϱ] a. meget blød [illegible] *eggskurnagott klæði* (BH.).

egg sljettur [ɛk·sljɛhdøϱ] a. ganske jævn, ganske flad [illegible] *leirur niður að fjarðarbotni* (ÞThLýs. II. 19). **-stál** [-sdau·l] n. Ægstaal. **-steinn** [-sdɛidv] m. Sten med skarp Kant.

egg strengur [ɛk·sdrɛiŋgøϱ] m. (bot.) Ægstræng, Frøstræng (funiculus). **-sæti** [-sai·dɪ, -sai·tɪ] n. (bot.) Frøstol, Ægstol (placenta [illegible] oophorum).

eggteinn [ɛk·tɛidv] m. ophöjet Rand paa Bladet af Sværd eller andre Huggevaaben.

egg tíð [ɛk·ti·ð] f. Æggetid, Værpetid; spec. i den isl. Almanak: Tiden fra 20nde Maj til 18de Juni incl. = *skerpla*. **-varp** [ɛg·vaϱp] n. Æglægning. **-vaxinn** [-vaχsɪn] a. = **eggmyndaður**. **-ver** [-vɛ·r] n. Rugeplads, Værpested. **-versfugl** [-vɛϱsfYg·λ] m. Rugefugl, Fugl som lægger Æg i et *eggver* (is. Ederfugle).

eggvölur [ɛq·vö·løϱ] m. Skæreæg.

eggþungaður [ɛk·þuŋgaðøϱ] a. ægbetynget, drægtig.

eggþunnur [ɛk·þYn·øϱ] a. med skarp Æg.

Egill (-ils, dat. **Egli** el. **Agli,** pl. **Eglar)** [ɛi:jɪdλ, ɛig·lɪ, ag·lɪ] m. npr. Egil.

egipskur [ɛ:ɡɪfsgøϱ] a. ægyptisk.

Egipta fræðingur [ɛ:ɡɪfdafrai:ðiŋgøϱ] m. Egyptolog. **-land** [-lan·t] n. Ægypten. **-landsmaður** [-lansma:ðøϱ] m., **Egipti (-a, -ar)** [ɛ:ɡɪfdɪ] m. Ægypter.

Egla (-u) [ɛig·la] f. npr. Sagaen om *Egill Skallagrímsson* og hans Forfædre.

eglóttur [ɛig·louhdøϱ] a., se **eyglóttur.**

egna (di) [ɛg·na, ɛŋ·dɪ] vt. og vi. **1.** forsyne med Agn: *e. fyrir fisk*, sætte Lokkemad (Agn) (for Fisk); *fyrst er það að lóðin sé vel egnd* (godt forsynet med Mading) (JSFb. 21); *e. fyrir rottur*, udsætte Lokkemad for Rotter; *æðarfugl ætti menn að varast að e. fyrir* (JSVb. 89). — **2.** i overf. Bet.: *(ginna)* lokke: *e. e-n til reiði*, ophidse, [illegible] sig, tirre en til at angribe sig [illegible] *egndi þau upp á sig* (JÁÞj. I. 611); *e. ilt skap*, hidse vrantent Sind.

egning (-ar, -ar) [ɛg·niŋk] f. **1. a.** *(það að beita agni)* det at forsyne med Agn. — **b.** *(agn)* Agn (LFR. III. 219). — **2.** overf. *(æsing)*: Opirren, Tirren.

egningaryrði [ɛg·niŋgarɪr·ðɪ] npl. opæggende Ord, Opæggen.

egra (a) [ɛq·ra] vt. [illegible] **eigra.**

ei [ɛi:] adv., se **eigi.**

1. **ey (eyjar, eyjar)** [illegible] f. [illegible] i Pl. [illegible] brugt i [illegible] Omskr. betegnende Kvinder.

2. ***ey** [ɛi:] adv. (= *æ, ætíð)* altid, stedse; — som förste Sammensætningsled i enkelte Adj., nu forældede og kun forekommende i arkaiserende poetisk Sprog: *eygóður, eygrænn* osv.

°**Ey álfa** [ɛi:jaulva] f. npr. = **Eyjaálfa. -byggi** [-bɪɟ·ɪ] m. Øbo. ***-búa** [-bu:a] f. Øboerske, Jættekvinde (ÓDavÞul. 81).

eið (-s, pl. ds.) [illegible] n. = **eiði.**

1. **eyða (-u, -ur)** [ɛi:ða] f. Lakune, Hul: *hafa eyðu fyrir e-u*, lade n-t staa in blanco; *fylla í eyðurnar*, fylde Lakunerne; *geta (spá) í eyðurnar*, gætte sig til n-t, [illegible] *ingar mundu fara* (Isaf. '15, 3, 1).

2. **eyða (eyddi)** [ɛi:ða, ɛid:ɪ] vt. **I.** med dat. øde, ødelægge, baade om levende Væsener og Ting: **a.** [illegible] *eigninni*, han har (dræbt alle Fugle ɔ:) fuldstændig ødelagt al Fuglejagt paa Gaardens Grund; *eldsvoðinn eyddi borginni alveg*, Branden fortærede Byen helt; *eyðast í eldi*, gaa op i Røg. — **b.** bruge, forbruge, konsumere, tære paa: [illegible] *mikið til e-s*, der gaar for meget med til n-t. — **c.** *(sóa)* ødsle, bortødsle, spilde: [illegible] *krónum í það*, jeg spenderede 100 Kroner derpaa, brugte 100 Kr. dertil; (Ordspr.) *eyðist það* (el. *flest), sem af er tekið*, snart mindskes hvad tit bruges. — **d.** i forsk. andre Forb.: *brennisteinn eyðir járni*, Svovl opløser Jærn; *e. tímanum*, slaa Tiden ihjel, drive Tiden bort; *e. e-u*, ikke give bestemt Svar paa noget, give undvigende Svar paa n-t, slaa n-t hen: *jeg spurði hann að því, en hann eyddi því* [illegible] *þetta við kóng; en hann eyddi því jafnan fyrir þeim* (JÁÞj. II. 415); *e. samtali um e-ð*, lede Samtalen bort fra n-t, hindre at man kommer ind paa n-t; *e. orðum við e-n*, spilde Ord paa en: *skoðuðu H. eins og nokkurs konar lægri veru, sem ekki væri orðum eyðandi við* (GPSk. 249); *e. ekki mörgum orðum um e-ð (að e-u)*, ikke spilde mange Ord paa. — **II.** med acc. lægge øde, ødelægge: *e. land*, ødelægge, hærge et Land.

Eydanir [ɛi:da·nɪϱ] mpl. ‹Ødanske›, Beboerne af de danske Øer, i Mods. til Jyderne *(Jótar)*.

eyðanlegur [ɛi:ðanlɛ·qøϱ] a. forgængelig.

Eiðar [ɛi:ðaϱ] fpl. npr. Gaard paa Østlandet med Folkeskole *(Eiðaskóli)*.

eið brigði [ɛið·brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. Edsbrud. **†-bróðir** [-brou·ðɪϱ] m. Fostbroder. **-bundinn** [-bYndɪn] a. forpligtet ved Ed, edbunden. **-fall** [-fadλ] n. Undladelse af at aflægge den Ed, man er dömt el. pligtig til at aflægge. **-fastur** [illegible] a. [illegible] Ed. 1. **-festa** [-fɛsda] f. Edsaflæggelse. 2. **-festa** [-fɛsda] vt. **1.** *(staðfesta með eiði)* bekræfte med Ed, sværge paa n-t. — **2.** *e. vitnið*, edfæste, tage Vidnet i Ed. **-festing** [-fɛsdiŋk] f. **a.** Beedigelse, Edsaflæggelse: *e. gjörðarinnar* (Stj. '94, A. 4); *það sem vantar í frv. er e. fyrir aðra viðurkenda trúarflokka t. d. Gyðinga* (Alþ. '11, B. II. 1179). — **b.** Edfæstelse: *e. vitnisins*. **-fær** [illegible] a. [illegible] at aflægge Ed. **-hæð** [illegible] f. [illegible] *eiðstafur.* *Ver dæmum honum eið eptir laganna áv.sin, með þeirri eiðhæð, sem lögmennirnir vilja álykta* (Alþb. 1686, N. 20).

eiði (-is, pl. ds.) [ɛi:ðɪ] n. smal Landtange imellem en Halvø (Odde) og det faste Land, Drag, Istme.

eyði [ɛi:ðɪ] f. el. n. Tilstanden at være øde, Tomhed: *leggja í e.*, lægge øde, tilintetgöre; *sveitin hefur lagst í e.*, Egnen er blevet fuldstændig affolket; *bærinn lagðist í e.*, Gaarden lagdes øde.

eyði bygð [ɛi:ðɪbɪq·ð, -bɪg·þ] f. affolket Egn, Ødebygd. **-býli** [-bi:lɪ] n. ubeboet (forladt) Gaard. **-borg** [-bor·k] f. øde By, Ruinby. **-dalur** [-da:løϱ] m. Ødedal: **a.** ubeboet Dal. — **b.** affolket Dal. **-dimmur** [-dɪm:øϱ] a. ensom og mørk. **-ey** [-ɛi:] f. ubeboet Ø. **-fjall** [-fjad·λ] n. vildt Bjærg. **-fjörður** [-fjör·ðøϱ] m. afsides Fjord uden Bebyggelse omkring. **-haf** [-ha:v] n. det vilde Hav. **-hjarn** [-ɧar·dv, -ɧad·v] n. øde Snemark. **-hús** [-hu:s] n. ubeboet Hus. **-jörð** [-jör·ð] f. ubeboet Gaard, ubebygget Ejendom, Ødegaard. **-kofi** [-ko:vɪ] m. ubeboet Hytte, Ødehytte. **-kot** [-ko:t] n. ubeboet el. forladt lille Gaard. **-land** [-lan·t] n. udyrket Jordstrækning. **-lega** [-lɛ·qa] adv. ensomt. **-legging** [-lɛɟ:iŋk] f. Ødelæggelse, Tilintetgörelse. **-leggja** [-lɛɟ:a] vt. ødelægge, tilintetgöre: *vera eyðilagður yfir* (el. *út af) e-u*, være (rigtig) ked af n-t (GFrÁtt. 78). **-leggjari** [-lɛɟ:arɪ] m. Ødelægger. **-legheit** [-lɛχ(h)ɛi:t] npl. (pop.) = *eyðilegleiki: jeg hef e-r e. fyrir hjartanu*. **-legleiki** [-lɛqlɛi:ɟɪ, -lɛi:ȿɪ] m. ubehagelig Fornemmelse, Ildebefindende (især om Mathed og Ugideliched): *þá fanst mér eins og mig sækti einhver e. . . .* (JThMk. 6). **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. **1.** *(tómur)* øde; *(einmanalegur)* ensom. — **2.** *(ömurlegur)* trist, skummel, ubehagelig: *hjer er eyðilegt inni*. — **3.** *(leiðinlegur)* kedelig: *þat er eyðilegt, þeir geta aldrei verið til friðs!* (EspS. 161). — **4.** *(lasinn, illa fyrirkallaður)* daarlig tilpas (syg): *e-m er eyðilegt*. — **5.** *(utan við sig)* aandsfraværende: *Þókti fólki hann mjög e. í nokkurn tíma þar á eptir* (JÁÞj. I. 127). — **†6.** *(fallvaltur)* forgængelig, let at øde. **-mörk** [-möϱ·k] f. Ørken.

eyðing (-ar, -ar) [ɛi:ðiŋk] f. **1.** *(notkun, sem eyðir)* Fortærelse, Forbrug. — **2.** *(eyðilegging)* Ødelæggelse; *(útrýming)* Udryddelse.

eyðingar fýsn [ɛi:ðiŋgaϱfis·v] f. Ødelæggelseslyst. **-hernaður** [-(h)ɛr·dnaðøϱ] m. fordærvelig Krig.

***eyðir (-is)** [ɛi:ðɪϱ] m. Udrydder, Tilintetgörer, Ødelægger; særl. i Kenninger: *e. gulls, e. skjalda*, osv., Mand.

eyði rjóður [ɛi:ðɪrjou:ðøϱ] n. afsidesliggende Lysning i en Skov. **-sandur** [-san·døϱ] m. Sandørken. **-skemma** [-sɟɛm:a] f. ubenyttet Forraadskammer. **-sker** [-sɟɛ:r] n. vildt, øde Skær. **-skógur** [-sgou:(q)øϱ] m. vild, øde Skov. **-staður** [-sda:ðøϱ] m. ensomt Sted, øde Sted; (spec.) øde Gaard: *eyðistaðurinn Helgastaðir*. **-veggur** [-vɛg:øϱ] m. Voldruin, ruineret Væg el. Mur.

†eið kunning [ɛið·kYn·iŋk] f. = **eiðspjall. -laus** [-löys] a. uden Ed; adv. *-laust*. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Mand, som kan aflægge Ed: *smala saman eiðmönnum . . . og sverja tylftareið* (JTrGst. I. 189). **-rof** [-ro·v] n. Edsbrud. **-rofa** [-ro·va] a. indec. som bryder sin Ed, mensvoren. **-rofi (-a, -ar)** [-ro·vɪ] m. Edbryder. **†-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. beedige: *Hann segist það með góðri samvizku eiðsetja vilja, ef sér tilskikkað yrði* (Alþb. 1686, N. 40); — pp. *eiðsettur*, dömt til at aflægge Ed.

eyðsla (-u) [ɛið·sla] f. **1.** *(eyðandi notkun)* Forbrug. — **2.** *(sóun)* Bortødslen. — **3.** *(eyðilegging)* Ødelæggelse.

°**Eiðsleikar** [eið·slɛi·gaϱ, -lɛi·kaϱ] mpl. de istmiske Lege.

eyðslu eyrir [ɛið·slɔɛi:rɪϱ] m. Penge der forbruges, is. saal. at der ikke kommer n-t varigt el. indtægtsgivende i Stedet for: *sá sem hefir allt sitt fé til eyðslueyris, hann sér aldrei ávöxt þess sem honum áskotnast í neinu* (JSVb. 10). **-fje** [-fjɛ:] n. = **eyðslueyrir. -hít** [-hi:t] f., **-kló** [-klou:] f. Ødeland. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. overdaadig, yppig. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. ødsel Person. **-samur** [-sa·møϱ] a. ødsel. **-seggur** [-sɛg:øϱ] m. Ødeland, Forøder. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. Ødselhed. **-skuld** [-sgYl·t] f. Gæld, stiftet ved Ødselhed. **-vargur** [-var·gøϱ] m. Ødeland, Forøder.

eið spjall [ɛið·sbjadλ] n. Eds Aflæggelse, Edens Fremsigelse. **-stafur** [-sda·vøϱ] m. Edsformular. **-stefna** [-sdɛbna] f. Indstævning til Edsaflæggelse. **-svara** [-sva·ra] a. indec. som har aflagt Ed. **-svari (-a, -ar)** [-sva·rɪ] m. edsvoren Mand. **-svarinn** [-sva·rɪn] a. edsvoren.

eiðsvatn [ɛið·svahtv] n. Flod, ved hvilken man sværger: *er kvísl af Stýgarfljóti, hinu óttalega eiðsvatni* (Il. I. 56).

eiðtaka [ɛið·ta·ga, -ta·ka] f. Anvendelse af Ed; Edfæstelse.

eyðu blað [illegible] n. **1.** *(blað með eyðum til útfyllingar)* Skema, Blanket. — **2.** *(óletrað blað)* ubeskrevet Blad. **-bók** [-bou:k] f. ubeskreven Protokol. **-fyllir** [-fɪd·lɪϱ] m. Spaltebedrøver. **-framsal** [-fram·sal] n. Blankoendossement, Overdragelse in blanco. **-laus** [-löy·s] a. uden Lakune; spec. uden Aabning (i Isen): *vötnin voru alrennd og e.* (Eimr. III. 222).

eiðunning [ɛi:ðYn·iŋk] f. = **eiðvinning.**

eiður (-s, -ar) [ɛi:ðøϱ, ɛið·s] m. Ed: *sverja, vinna eið*, aflægge Ed; *sverja rangan eið*, aflægge falsk Ed; *vinna eið að e-u*, sværge paa n-t; *vinna eið að stjórnarskránni*, aflægge Ed paa Forfatningen (Grundloven); *dýr e.*, höjtidelig Ed: *jeg get svarið þess dýran eið, jeg get lagt eið út á það, að . . .*, jeg kan sværge höjt og helligt paa, at . . .; *mjer er e. sæ*, jeg kan sværge paa, at . . .; *rjúfa eið*, bryde sin Ed: (Ordspr.) *ekki er synd í sönnum eiði* (GJ.), sand Ed er ingen Synd.

eið var [ɛið·va·r] a. samvittighedsfuld m. H. t. Ed og Edsaflæggelse. **-vinning** [-vɪn·iŋk] f. Edsaflæggelse.

ey fastur [ɛi:fasdøϱ] a. bosiddende paa *Vestmannaeyjar: jeg hefi verið e. í 3 ár*. **-fellingur (-s, -ar)** [-fɛdliŋgøϱ, -iŋs] m. Mand fra *Eyjafjallasveit*.

1. **†eifi (-is,** pl. ds.) [ɛi:vɪ] n. Hud, Skind, Bælg (BH.).
2. **†eifi** [ɛi:vɪ] n. = **eyvi.**

Eyfi (-a, -ar) [ɛiːvɪ] m. npr. Dim. af *Eyjólfur* og *Eyvindur*.

Ey firðingur (-s, -ar) [ɛiːfɪrðiŋgoʊ, -iŋs] m. Indbygger af *Eyjafjarðarsýsla*. **-firskur** [-fɪosgoʊ] a. fra *Eyjafjörður*.

1. **eiga (-u, -ur)** [ɛiːqa] f. Ejendom, Besiddelse: *kasta eigu* (el. *eign) sinni á*, tage i Besiddelse; *eiga í eigu sinni*, eje, besidde; — pl. *eigur*, Formue: *allar eigur búsins*, Boets hele Formuemasse, Boets hele Indgæld.

2. **eiga (á, eigum; átti, áttum; ætti; átt)** [ɛiːqa, auː, ɛiːqom; auhdɪ, auhdom; aihdɪ; auht] v. præt. præs.

A. vt. **I.** e j e, h a v e, b e s i d d e: **1.** i alm. Bet.: *e. hús*, eje et Hus; *e. jörð*, eje, besidde en Gaard; *hann á það*, det er hans (siges ogs. spec. naar en har købt n-t dyrt); *e. e-ð af að taka* el. *e. e-ð til að taka*, have n-t at ty til, at løbe paa; (Ordspr.) *guð á allar eigur* (SchMál.), alt er Guds Eje; *sá á alt, sem alt gefur* (GJ.), den ejer alt, som alting giver; *sá á hund, sem elur* (GJ.), den ejer Hund, som op den føder; *betra er að e. en æskja*, bedre er at eje end at ønske; *e. í e-u*, være Parthaver i n-t; *e. mikið af e-u*, have meget af n-t; *vandaður maður er hann, það má hann e.* (det maa man lade ham). — **2.** i særlige Betydninger. **a.** *eiga konu, mann*, have en Hustru, en Mand, være gift med; *e. fyrir konu (mann)*, have til Hustru (Mand); *ganga að e.*, gifte sig med; *hvern átti hún svo á endanum*, hvem blev hun saa til sidst gift med; — recipr. *eigast*, gifte sig med hinanden. — **b.** *eiga börn*, have (faa) Börn: *hann á þrjú börn*, han har tre Börn; *e. barn við konu*, faa Barn med en Kvinde; *e. barn í lausaleik*, faa et uægte Barn; — spec. om Faderskabet: *jeg veit það, að Jón á krakkann, hvað, sem hver segir*, jeg ved at J. er Barnets Fader, hvad som Folk siger; — ogs. i Bet.: føde: *nú eru 5 vikur, síðan hún átti barnið* (siden hun fødte Barnet); — om Börnenes Forhold til Forældrene: *e. föður, móður*, have til Fader, Moder: *þú átt góðu móðurina*, du har en god Moder; — overf.: *jeg á engin börn með þjer*, jeg vil ikke have n-t med dig at bestille. — **c.** *e. heima*, have hjemme: *hvar áttu heima?* hvor bor du? — **d.** med etisk dat., pleonastisk: *e. sjer* = *eiga*: *e. sjer mann, börn*, spec. i folkelig Fortælling: *einu sinni var kongur og drotning, þau áttu sjer 3 dætur* osv. — Hyppigt i Almuesproget: *ekki vænti jeg þú viljir e. þjer mann* (JHall. 300); *e. sjer stað*, finde Sted. — **3.** om Besiddelse af el. Raadighed over n-t, direkte el. indirekte, ofte i overf. Bet.: *hann á marga vini*, han har mange Venner; *e. góðan vin, þar sem e-r er*, have en god Ven i en; *e. sunnudaginn*, have Söndagen til sin Raadighed. — **4.** i visse, faste Forb.: *e. hlut að e-u (í e-u)*, egl. eje en Del i n-t; tage Del i n-t: *en eg ætla að fara þángað og e. þar nokkurn hlut að orustunni* (Il. I. 300); særl. i overf. Bet.: være interesseret i n-t, være til Dels medvirkende i at n-t sker, mægle: *e. hlut að e-u við e-n*, forhandle med en om n-t, søge at sætte n-t igennem ved Forhandling: *hann átti hlut að því við Heimastjórnarmenn, að þeir ekki skyldu skifta sjer af málinu*, han anmodede H.partiet om ikke at blande sig i Sagen; *hjer e. margir góðir menn hlut að máli*, mange gode Folk er interesserede i denne Sag; *e. kost á*, have i sin Magt, have Mulighed for el. Lejlighed til; *e. vald á e-u*, have Magt til n-t; *e. von á e-u*, vente n-t, have Udsigt til n-t. — **5.** med præp. og adv.: *e. e-n að*, have en Støtte el. Hjælper i en: *feginn vil jeg e. þig að*, hav mig i venlig Erindring; *e. eftir*, have tilbage; i overf. Bet.: *eg ætti nú ekki annað eftir!* det manglede bare: *Það var mikið, að ég átti eftir að sjá þig*, det var meget, at jeg virkelig skulde opleve at se dig igen (3. Ið. IV. 25); *e. fyrir e-u*, ¹) eje saa meget at man kan bestride en Udgift, have Raad til n-t: *ég held, að maður eigi þá fyrir því, þó maður eyði* (man har Raad til at spendere) *svo sem tveimur, þremur krónum* (Eimr. VII. 227); *e. fyrir skuldum*, eje nok til at dække Gælden; ²) have fortjænt n-t: *Eg held þú eigir fyrir því, að fá að sitja á henni einu sinni* (EKvÝhl. 58); *hann á svei mjer fyrir því, þó hann láni mjer hestinn*, det er skam ikke for meget at han laaner mig Hesten; *þú átt fyrir því að fá kaffi*, du har nok fortjænt en Kop Kaffe; *e. e-ð hjá e-m*, have n-t til gode hos en; — overf.: *Eg gegndi engu og lét þó sjaldan eiga hjá mér* (blev sjælden n-n Svar skyldig), *þegar um orðaskifti var að gera* (GFrTís. 18); *e. e-ð (nokkuð) hjá sjer*, forstaa sig paa Trolddomskunster: *En með því maðurinn átti nokkuð hjá sér* (JÁÞj. I. 367); *eg skal gæta að þessum kumpán á meðan og sá á e-ð hjá sér* (er ualmindelig snedig), *sem laglega stelur honum úr höndunum á mér* (Mýrd. 375); *e. í e-u*, være i n-t, sysselsat med n-t, optaget af n-t (spec. om n-t ubehageligt): *hann á í málaferlum við nágranna sinn*, han ligger i Proces med sin Nabo; *hann á í stríði við fátæktina*, han maa kæmpe med Fattigdom; *hann á í mesta basli*, han er meget fattig, har store Vanskeligheder; *hann á í braski*, det gaar op og ned for ham; *e. í hernaði*, føre Krig; *hann á í miklum vandræðum*, han er meget vanskelig stillet; — *e. hlut í e-u* = *e. hlut að e-u*: *jeg átti hlut í því við hann, að hann tæki að sjer starfann*, jeg bidrog til at han overtog Hvervet; *e. í sig og á*, have nok til Føde og Klæder; *e. (fje) inni*, have til gode, have n-t indestaaende; *e. inni í sparisjóði*, have Penge (indestaaende) i en Sparekasse: *græddist honum skjótt fé, svo hann átti hér inni í mörgum húsum* (Eimr. VI. 77); — *e. inni fyrir e-u (e. fyrir e-u)*, have fortjænt n-t: *og hugði gott til að reka kerlingarvarginn ... Sú átti sannarlega inni fyrir því* (EKvG. 101); *e. e-ð saman*, eje n-t i Fællesskab; *e. til hnífs og skeiðar*, have lige det nødtørftigste; *e. e-ð til*, ¹) besidde, eje n-t: *hann á ekkert til*, han ejer ikke en rød Øre; ²) i overf. Bet.: have en vis Egenskab, der undertiden viser sig: *hann á það til að reiðast illa*, han kan undertiden blive meget vred: *Hann átti það til, að* (det kunde stikke ham, at ...) *hreyta úr sér kynlegum, oft meinlega hnittilegum tilsvörum* (EKvSv. 26); *e. ekkert út undan sjer*, sidde i trange Kaar; *e. alls kostar við e-n*, have Overtaget over en. — **6.** *e. sig*: *láta e-ð eiga sig (sjálfir)*, lade n-t ligge, passe sig selv: *látum það nú (fá að) eiga sig!* lad det nu ligge!; *láta e-n e. sig*, lade en passe sig selv, spec. slaa Haanden af en, lade en i Stikken; *e. sig sjálfur*, *e. með sig sjálfur*, være sin egen Herre; spec. om Tjænestefolks Frihed: *vinnukonurnar áttu sig sjálfar þann tímann* (Eimr. II. 34); *vinnukonurnar „e. sig" þann dag, enda þótt heima sitji* (Eimr. XII. 13). — **II.** betegnende Pligt og Ret, og dermed beslægtede Begreber: **1.** b u r d e, s k u l l e: **a.** *hann ætti að gera það*, han burde göre det: *jeg ætti víst að fara*, jeg burde vel gaa; *allir menn e. að deyja*, alle Mennesker skal dø; *þú átt að taka til í stofunni fyrst*, du skal först göre rent i Stuen. — **b.** ogs. betegnende en ligefrem Opfordring el. Raad, uden at der antydes at n-t er ens Pligt: *þú átt (ættir) að læra frönsku*, du burde lære Fransk; *þú átt að verða bóndi*, du burde blive Landmand. — **c.** om Fremtiden, i Forudsigelser: *þú átt að verða biskup*, Skæbnen har bestemt dig til at blive Biskop, du vil blive Biskop; *e. fyrir sjer*, have i Vente, kunne vente sig i Fremtiden: *fallegra er að leisturinn sé fremur í lengra lagi, því hann á fyrir sér að styttast* (JSVb. 60). — **2.** betegnende Ret til el. Fordring paa n-t: være berettiget til n-t: **a.** *e. rjett á e-u*, have Ret til n-t; *e. með (e-ð)*, have Lov til n-t, have Ret til (at göre) n-t; *hann á ekkert með það*, det har han slet ikke Lov til; *eiga með sig sjálfur*, være sin egen Herre; *eiga engan rjett á sjer* (egl. have ingen personlig Ret, staa udenfor Loven, deraf) om Mennesker el. Sager, der bör behandles skaansælsløst, uden at der gaas frem efter normale Regler: *þessir helvítis dónar e. engan rjett á sjer, það ætti að skjóta þá, eins og kláðuga hunda*; — *þess konar skoðanir e. engan rjett á sjer*, den Slags Anskuelser er aldeles utilladelige. — **b.** *e. e-ð að e-m*, (jfr. ogs. A. IV. 2.) have indlagt sig saadanne Fortjænester af en, at man har Fordring paa n-t, deraf ligefrem: have Fordring paa: *En þú átt að okkur uppeldið á elliárunum* (TSæm. 168); *annað áttu að mjer*, du har fortjænt andet af mig: *annað eigið þér að mér, en að eg ráði yður nokkuð Lokaráð* (JThMk. 201—2); *máttu nú þegar eiga tvær bænir að oss*, du kan göre Fordring paa, at vi opfylder to af dine Ønsker (MJJAr. 117). — **c.** i forsk. Udtryk: *e. útkvæmt*, have Ret til el. kunne faa Lejlighed til at rejse til Island; *e. afturkvæmt*, have Ret til el. kunne faa Lejlighed til at vende tilbage: *hann fór til útlanda, en hefur aldrei átt afturkvæmt*; *e. heimangengt*, kunne forlade sit Hjem: *jeg á illa heimangengt*, jeg har vanskeligt ved at gaa bort fra mit Hjem osv. — **3.** i Betydningen: s i g e s, s k u l l e: *hann á að hafa sagt, að ...*, han skal have ytret, at ...; *átti séra H. æfinlega að róa hjá þeim berhöfðaður*, man siger at Pastor H. altid roede barhovedet forbi dem (JÁÞj. I. 53). — **III.** om forsk. Forhold Mand og Mand imellem, kan undertiden oversættes med: h a v e, h o l d e: **1.** *e. kaupstefnu*, holde et Marked, komme sammen for at købslaa om n-t; *e. þing*, holde Ting; *e. orustu (við e-n)*, udkæmpe et Slag (med en); *e. sök saman*, føre Proces med hinanden; *e. við e-ð*, ¹) beröre n-t: *eigðu ekki við mig!* rör mig ikke! *vertu' ekki að e. neitt við það*, lad det i Fred; ²) have med n-t at göre: *jeg vil ekkert við það mál e.*, jeg vil ikke have noget med den Sag at göre; ³) sigte til n-t: *við hvað áttu?* hvad sigter du til? hvad mener du? *jeg veit ekki, við hvað hann á*, jeg ved ikke hvad han mener, sigter til; — *e. við e-n*, ¹) komme i Kast med en; spec. (om Börn) komme op at slaas med en; ²) behandle en paa en vis Maade: (Ordspr.) *lengi muna börnin, hvað við sig er átt* (Sch. Mál.), Börn og smaa Hunde husker længe; *og ættum vér þá að finna hvað við oss er átt eigi síður en börnin* (hvad der göres med os) (Ísaf. ⁵/₁₂ '14); ³) stole paa en m. H. t. n-t: *jeg ætla að e. það við þig, að þú gerir það*; ⁴) *e. við e-n (um e-ð)*, forhandle med en om n-t, have med en at göre angaaende n-t: *jeg væri fús á að e. að öllu leyti við fyrirrennara minn, J. M., um ofanálag jarðarinnar* (Lögr. '15, 130); *við einn þeirra (bændanna) gat hann ekkert átt* (kunde han ingen Vegne komme med) (JHall. 305); *jeg á ekki þetta við þig*, dette er intet Mellemværende mellem dig og mig, vedkommer ikke dig; — *e. fund (við)*, komme sammen med; *e. gott við e-n*, være gode Venner med en; *e. illdeilur (þras, málaferli) við e-n* el. *e. í illdeilum* osv., staa i Strid med en; *e. ilt við*, komme i Trætte med; *e. skylt við*, være beslægtet med; staa i Forbindelse med; *e. kaup við*, handle med; *e. tal við*, tale med. — **2.** *e. e-ð skilið*, fortjæne: *hann á skilið að verða hengdur*, han fortjæner at blive hængt. — **3.** *e. gott*, have det godt, spec. m. H. t. Mad; *e. bágt*, have det ondt i en el. anden Henseende; *e. við bág kjör að búa*, have det smaat, leve i smaa Kaar; *e. gott (erfitt) með e-ð*, have let (vanskeligt) ved n-t; *e. erfitt uppdráttar*, have vanskeligt ved at klare sig el. sætte sin Vilje igennem. — **IV.** om det foreliggende: h a v e a t g ö r e: **1.** kan ofte oversættes med: have: *e. hendur sínar að verja*, være nødt til at forsvare sig selv; *e. fult í fangi með e-ð*, have fuldt op at göre med n-t, have vanskeligt ved n-t; *e. e-u að hrósa*, kunne rose sig af n-t; *e. sín í að hefna við e-n*, have n-t udestaaende med en, skylde en en Hævn (JÞorkÞjs. 305); *e. erindi*, have et Ærinde; — *e. eftir*, have tilbage; *e. eftir að gera e-ð*, have tilbage at göre n-t; *e. e-ð fyrir höndum*, have n-t forestaaende, vente sig n-t. — **2.** i forsk. Udtryk med overf. Bet.: *e. e-ð á* (el. *í*) *hættu*, risikere n-t, løbe Fare for, at ...; *e. að sjer*, (jfr. ogs. A. II. b.) være af Naturen saa el. saa; pleje: *aldrei var jeg eins glaður eða upplitsdjarfur og jeg reyndar átti að mjer* (som jeg var af Naturen) (JHall. 250); *hann á að sjer að vakna snemma á morgnana*, han er Morgenmand af Naturen, han plejer at vaagne tidlig; *hann á það að sjer að vera fjeglöggur*, han er paaholden af Naturen; *melurinn á að sjer* (plejer) *að springa út á Jónsmessu* (LFR. I. 57); *gat eg ekki borðað eins og eg á að mér* (JThMk. 215): (Ordspr.) *til þess tekur hver, sem hann á að sjer* (SchMál.), enhver gör Brug af sine Ævner; *e. e-n* el. *e-ð yfir höfði sjer*, trues af en el. n-t; *e. saman*, ¹) have tilfælles: *margt á ei saman, nema nafnið* (SchMál.), mange Ting har kun Navn tilfælles; ²) være mage; *e. ekki saman* — være

[illegible] Stromperne [illegible] ²) passe sammen, harmonere: *pípuhattur og rifinn frakki e. ekki saman,* en høj Hat og en [illegible] Frakke staar ikke godt til hinanden; [illegible] Stemmer harmonerede [illegible] (ODaSk. 255); *e. skap saman,* passe godt til hinanden hvad Sindelag angaar); *e. mikið* (el. *lítið) undir sjer,* ¹) have meget (lidt) at sige: [illegible] han havde meget at sige der i Herredet. [illegible] *opinberum deilum við hann* (GFrÁtt. 142); ²) være mandhaftig: *en fullyrða má, að svo mikið e. þeir í rauninni undir sér, að ei mundu þeir, ef í raunir ræki, hopa jafnliði og ef til vill ei tvíliði* (ÞThFerð. I. 244); — *e. e-ð undir e-u,* ¹) risikere n-t: *ekki var eigandi undir því, að aldrei hefði hann litið í hana* (ɔ: *Gráskinnu)* (JTrSk. I. 230); *menn þorðu ekki að e. undir* (løbe an paa) *því að svo gott veður héldist* (Fréttir '18, 127); ²) være afhængig af en, betro sig til en m. H. t. n-t, lade det komme an paa n-t, stole paa en: *jeg á ekki undir honum,* jeg stoler ikke paa ham: *ef hún hefði þorað að eiga það undir trúmennsku skemmumeyanna* (JÁÞj. II. 346); *at þessu* [illegible] *rúnum lífsins undir öðrum en sjálfum sér* (være henviste til andre end sig selv m. H. t. Løsningen af Livets Gaader) (Eimr. XIII. 56); *e. e-ð upp á e-n,* have at takke en for n-t (i Reglen ironisk): *ég á alla þessa norðurferð — ef ég annars færi að iðrast hennar — upp á kunningja minn* (TSæm. 138); *sagði ... að hann mætti eiga það upp á sjálfan sig* (selv tage Ansvaret for Følgerne), *ef hann gæti ekki fylgt sér eptir* (JÁÞj. II. 296). — **V.** om Afstand og Retning: **1.** om Afstanden: **a.** i Alm.: *e. langt heim,* have en lang Vej hjem; *e. skamt saman,* være i kort Afstand fra hinanden: *hafði hvorttveggja liðið heyrt skotin, og áttu þau skamt saman* (Mýrd. 260); *svo komi það aldrei nær mér, en það eigi að mér 50 fet* (er i en Afstand af 50 Fod fra mig) (JÁÞj. I. 454). — **b.** i overf. Bet.: *e. langt í land með e-ð,* være langt tilbage med n-t, være langt fra at have naaet sit Maal med Hensyn til n-t; *jeg á ekki spönn til þess,* der skal ikke meget til, at jeg gör det (Sl., Af.); *það á ekki til þess,* det er ikke langt derfra (Af.): *það á ekki til* (det er höjst sandsynligt), *að veggurinn hrapi, þegar hann bungar svona* (Breiðd.). — **2.** *e. undan,* have Medvind; *e. í fangið,* have Modvind. — **VI. 1.** betegnende et passende Forhold mellem to el. flere Ting el. Personer: *lykillinn á að skránni,* Nøglen passer til Laasen; *hann á undir þann flokk,* hører ind under den Klasse; *e. við,* ¹) passe, være hensigtsmæssig: *það á ekki við mig.* det falder mig ikke godt, passer mig ikke; *þetta meðal á við gigt,* denne Medicin er god for Gigt; *það átti (nú) við hann,* det smagte ham; *sjávarloftið á ekki vel við mig,* jeg kan ikke godt taale Søluften [illegible] *samlíkingin á illa við,* Lignelsen halter; ²) passe, sömme sig: *það þykir við e.* (anses for passende), *að vera svartklæddur við jarðarfarir;* — *e. miður við,* være mindre passende. — **2.** *e. við e-u,* være Middel mod n-t: (Talem.) *margt á við mörgu,* mangt kan hjælpe i mange Tilfælde. — **3.** abs.: *e. e-ð,* være den hvorpaa n-t er montet, hvortil der sigtes: *hver ætli eigi nú þetta hjá honum?* — *þeir taki til sín sem eiga,* den tage sig Skosen nær, som den er montet paa.

B. recipr. **I. 1.** *eigast við,* have med hinanden at bestille, spec. slaas, kæmpe: *eigast ilt við,* leve i Fjendskab. — **2.** gifte sig, se A. I. 2. a. — **II.** ppr. *eigandi,* som ger. **1.** *það væri eigandi,* ¹) det var værdt at eje; ²) i overf. Bet.: det vilde være storartet, jfr. A. I. 1. — **2.** som man kan have med at göre, jfr. A. III. 1.: *það er ekki við hann eigandi,* han er ikke til at have at göre med.

1. **eigandi (-a, -endur)** [ɛiːqandɪ, -ɛndoɞ] m. Ejer, Ejermand.

2. **eigandi** [ɛiːqandɪ] ppr. af **eiga.**

eiganlegur [ɛiːqanlɛ·qoɞ] a. = **eigulegur.**

eigð (-ar) [ɛiq·ð, ɛig·þ] f. kun som sidste Led i **öreigð.**

eygður [illegible] **1.** [illegible] *best,* med ualmindelig smukke Øjne. — **2.** *(holóttur)* poros, hulret.

eigendaskifti [ɛiːqɛndasɟɪf·dɪ] npl. Ejerskifte, Skiften af Ejermand.

eigi [ɛiːjɪ] adv. = *ekki,* ikke: *ef eigi,* hvis ikke; *eigi — og,* heller ikke.

1. **†eigin (-ins)** [ɛiːjɪn] n. Eje.

2. **eigin** [ɛiːjɪn] a. indec. se **eiginn. †-bóndi** [-n-boᵘn·dɪ] m. = **eiginmaður.**

eigind (-ar, -ir) [ɛiːjɪnt] f. Egenskab.

eigin dóttir [ɛiːjɪndoᵘhdɪɞ] f. egen Datter. **-drotning** [-drohdniŋk] f. retmæssig Dronning. **-gagn** [-gag·v] n. = **eiginhagur. -giftur** [-ɟɪf·doɞ] a. gift, ægteviet (Morð. 18). **-girnd** [-ɟɪr·nt, -ɟɪn·t] f., **-girni** [-ɟɪr·dnɪ, -ɟɪd·nɪ] f. Egoisme, Egennytte. **-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. egennyttig, selvsyg, egoistisk. **-gjarnlegur** [-ɟa(r)dnlɛːqoɞ] a. egenkærlig, egoistisk. **-hagfýsi** [-v-(h)aɣfiːsɪ] f. Egennytte, Egoisme. **-hagur** [-(h)aːqoɞ] m. egen Fordel. °**-hams** [-(h)am·s] m. egen Skikkelse: *í egin-hamsi sáu þeir hann þrátt* (Klopst. 6, 231). **-handarrit** [-(h)andarɪːt] n. egen Haandskrift, Autograf. **-heiti** [-(h)ɛiːdɪ, -(h)ɛiːtɪ] n. Egennavn. **-hönd** [-(h)ön·t] f. **1.** egen Haandskrift: *með eiginhendi,* med egen Haand. — **2.** Autograf: *eiginhendur mætra manna,* bekendte Folks Autografer. **-kona** [-ŋ-koːna] f. Hustru. **-land** [-n-lan·t] n. eget Land. **-legleiki** [-lɛqlɛiːɟɪ, -lɛiːɟɪ] m. = **eiginleiki. -legur** [-lɛ·qoɞ] a. **1.** egen, ens egen: *min eiginleg eign,* mit eget Eje, min Ejendom. — **2.** *(einkennilegur)* ejendommelig: *honum er það eiginlegt,* det er ejendommeligt for ham, egent for ham, det er hans Natur, Maade at være paa. — **3.** *(blátt áfram)* naturlig, ligefrem: *aldrei svo blíður eða e. í máli* (JHall. 250). — **4.** *(þýður, vingjarnlegur)* behagelig, venskabelig, venlig. — **5.** adv. *-lega,* egentlig: *jeg ætlaði e. að finna hann Jón, en úr því jeg hitti þig, þá ...,* jeg skulde egentlig tale med J., men siden jeg traf dig, saa ... **-leiki** [illegible] m., **-leikur** [illegible] m. **1.** *(eiginlegleiki)* Egenskab. — **2.** *(sjerkennileiki)* Ejendommelighed. **-maður** [-maːðoɞ] m. Ægtemand.

eiginn (eigin, eigið) [ɛiːjɪn] a. el. **eigin** [ɛiːjɪn] a. indec.; af det förste Ord bruges kun nom. sg. m. og nom. sg. n. *eigið;* i arkaiserende Sprog findes dog undertiden Former som *eigna* (acc. sing. f.): *og höfum eigna tungu,* Fréttir '18, 34) osv. **1.** egen: *með eigin augum,* med egne Øjne; *mitt eigið land,* mit eget Land. — **2.** *það var honum eigið,* det var ejendommeligt, naturligt for ham.

eigin nafn [ɛiːjɪnab·v] n. Egennavn (lat. nomen proprium). **-orð** [-n-or·ð] n. Ægteskab: *heita einhverri eiginorði,* love at gifte sig med en. **-raun** [-röyːn] f., **-reynd** [-rɛin·t] f. egen Erfaring. **-systir** [-sɪs·dɪɞ] f. egen Søster. **-sonur** [-soːnoɞ] m. egen Sön. °**-sveifla** [-svɛib·la] f. Egensvingning. **-tunga** [-tuŋ·ga] f. Modersmaal. **-vild** [-vɪl·t] f. Egenkærlighed: *okrið með eiginvildinni* (JGuðm. i Safn V, 3, 82). **-virðing** [-vɪr·ðiŋk] f. Selvagtelse. **-víxill** [-viɣ·sɪdʎ] m. Pladsveksel.

eygja (ði) [ɛiːja, ɛiq·ðɪ, ɛig·ðɪ] vt. og vi. **1.** faa n-t i Sigte: *e. e-ð.* — **2.** öjne, se (paa Afstand): *svo langt sem augað eygir,* saa langt som Øjet kan række. — **3.** refl. *eygjast,* blive poros.

ˉ**eygló** [ɛiːgloᵘ] f. Sol.

eyglóttur [ɛig·loᵘhdoɞ] a. = **krímóttur.**

eign (-ar, -ir) [ɛig·v, ɛig·naɞ] f. **1.** Ejendom, Besiddelse: *fá til eignar,* faa til Eje; *kasta e. sinni á e-ð,* tage n-t i Besiddelse. — **2.** is. i pl. *eignir:* **a.** *(jarðeignir)* Godser, Jordejendomme. — **b.** *eignir og skuldir,* Aktiva og Passiva.

eigna (a) [ɛig·na] vt. **1.** *(tileinka)* tilegne, dedicere: *e. e-m bók,* dedicere en Bog til en. — **2. a.** *e. sjer e-ð,* paastaa at n-t tilhører en, tilegne sig n-t: *e. sjer fje, land* osv.: *e. sjer e-ð, sem aðrir gera,* plöje med en andens Kalv. — **b.** is. betragte n-t som sin særlige Ejendom: *þann hest eignaði húsfreyja sér og unni honum mikið* (JThMk. 268); (Ordspr.) *sjer eignar smalamaður fje, þótt enga eigi hann kindina,* Hyrden betragter Kreaturet som sit, selvom han ikke ejer et eneste Faar; spec. om Börn, der nominelt er Ejere af Husdyr el. andet: *Bjarni minn eignar sjer þann Brúna,* min lille B. kalder sig Ejer af den brune (ÞGjD. 54). — **3.** tilskrive, tillægge: *e. e-m barn,* udlægge en som Barnefader; *e. e-m e-ð,* skrive n-t paa ens Regning: *honum var eignuð vísan,* man tilskrev (tillagde) ham Epigrammet. — **4.** refl. *eignast e-ð,* komme i Besiddelse af n-t. — **†5.** pp. *eignaður:* **a.** *(kendur)* tilskrevet, udlagt. — **b.** *(efnaður)* bemidlet.

eigna laus [ɛig·nalöy·s] a. uden Formue. **-liður** [-lɪːðoɞ] m. Punkt af Aktiver(ne): *til jafnaðar móti eignalið 5* (Stj. '11, B. 145). **-missir** [-mɪsːɪɞ] m., **-tjón** [-tjoᵘːn] n. Ejendomstab.

eignar auki [ɛig·naröyːɟɪ, -öyːȷ̊ɪ] m. en Ejendoms Værdiforøgelse el. Stigning i Værdi. **-brjef** [-brjɛːv] n. Skøde. **-dómur** [-doᵘːmoɞ] m. Ejendomsdom. **-fall** [-ɞ-fad·ʎ] n. (gramm.) Genitiv, Ejefald. **-fornafn** [-for·nabv] n. (gramm.) Ejendomsstedord, possessivt Pronomen. **-haft** [-(h)af·t] n. Forhæftelse. **-haftsbrjef** [-(h)af(t)sbrjɛːv] n. Forhæftelsesbrev. **-hald** [-(h)al·t] n. Besiddelse; Eje: *ná eignarhaldi á e-u,* erhværve n-t (is. om fast Ejendom); *hafa e-ð í eignarhaldi,* eje, besidde n-t; *hafa e. yfir e-u,* have n-t i Ejendomsbesiddelse; *óslitið e.,* uafbrudt Besiddelse. **-hefð** [-(h)ɛv·ð, -(h)ɛb·þ] f. Ejendomshævd. **-heimild** [-(h)ɛiːmɪlt] f. Adkomst, Hjemmel for Eje: *þinglesin e. fyrir eigninni,* tinglæst Adkomst til Ejendommen. **-heimta** [-(h)ɛiṃ·da, -(h)ɛim·ta] f. Vindikation. **-helgi** [-(h)ɛl·ɟɪ] f. Ejendomsfredhellighed, Ejendomsukrænkelighed. **-helgun** [-(h)ɛl·gon] f. Vindikation. **-hluti** [-(h)ʎʏ·dɪ, -(h)ʎʏːtɪ] m. **1.** *(hluti eignar e-s)* Del af noget, som tilhører en. — **2.** *(hluti, sem e-r fær til eignar)* Andel, der tilfalder el. tilkommer en. **-hlutur** [-(h)ʎʏːdoɞ, -(h)ʎʏːtoɞ] m. Ejendel. **-hundruð** [-(h)ʏn·droð] npl. de Hundrede, som en ejer (mods. *leiguhundruð): var jafnað niður eptir eignarhundruðum á alla aðra hreppsbúa* (Eimr. IV. 97). **-igildi** [-r-iːɟɪldɪ] n. Ejendomsværdi: *hús, sem er veðsett á þann hátt, er ekkert e. fyrir eigandann* (Eimr. X, 164). **-jörð** [-jör·ð] f. Ejendom, Selvejergaard. **-kvöð** [-ɞ-kvöːð] f. Indskrænkning i Ejendomsretten. **-laus** [-r-löy·s] a. ejendomsløs. **†-maður** [-maːðoɞ] m. = **1. eigandi. -mark** [-maɞ·k] n. Bomærke. **-nafn** [-nab·v] n. Egennavn. **-nám** [-nauːm] n. Ekspropriation: *taka eignarnámi,* ekspropriere. **-námsgerð, -gjörð** [-naumsɟɛr·ð, -ɟör·ð] f. Ekspropriationsakt, -forretning. **-rjettur** [-a-rjɛhdoɞ] m. Ejendomsret. **-skifti** [-ɞ-sɟɪf·dɪ] npl. Ombytning af Ejendom, Mageskifte. **-skilríki** [-sɟɪl·riɟɪ, -riȷ̊ɪ] n., **-skírteini** [-sɟiɞ·tɛinɪ] n. **a.** *(skjalleg sönnun fyrir eign)* Adkomstbevis. — **b.** *(fyrir fasteign)* Skøde. **-skjal** [-sɟaːl] n. **1. a.** *(skjalleg sönnun fyrir eign)* Adkomstdokument. — **b.** *(fyrir fasteign)* Skøde. — **2.** *(verðmætt skjal)* Værdipapir (JThMk. 369). **-vanhelgi** [-r-vaːv(h)ɛlɟɪ] f. Ejendommens Retløshed. **-þræta** [-ɞ-þraiːda, -þraiːta] f. Ejendomstrætte, Ejendomsproces.

eignaskattur [ɛig·nasgahdoɞ] m. Ejendomsskat, Formueskat.

ˉ**eign eyrismaður** [ɛig·nɛirɪsmaːðoɞ] m. Rentier, Partikulier. °**-helgisbálkur** [-v-(h)ɛlɟɪsbauʎ·goɞ, -baul·koɞ] m. Formueret. °**-rita** [-n-rɪ·da, -rɪ·ta] vt. godskrive: *eignrita e-n fyrir e-u,* godskrive en for n-t. **-rjettur** [-rjɛhdoɞ] m. = **eignarrjettur.**

eigra (a) [ɛiq·ra] vi. **1.** *(ganga hægt)* gaa med langsomme Skridt, slæbe sig frem: *hún gat varla eigrað fyrir fitu;* ogs. om Gaaen frem og tilbage under huslige Arbejder: *e. við matseld;* — *e. um,* vanke omkring. — **2.** *(hvarfla, reika)* strejfe omkring, vandre: *hugurinn eigrar víða.*

eigulegur [ɛiːqolɛ·qoɞ] a. værd at eje: *e. gripur.*

1. **eigur (-urs)** [ɛiːqoɞ] n. Gaaen (Strejfen) rundt: *vera á eigri.*

2. **eigur** [ɛiːqoɞ] fpl. se 1. *eiga.*

eygur [illegible] = **eygður.**

1. **eyja (-u, -ur)** [ɛiːja] f. = *ey,* Ø.

2. **Eyja (-u, -ur)** [ɛɪ:ja] f. npl. Dim. af Navne, der ender paa -ey, f. Eks. *Þórey, Laufey.*

Eyja álfa [ɛɪ:j(a)aul va] f. (egl. Ø-Verdensdelen) Australien. **-bálkur** [ɛi:jabauʎ·gøϙ, -baul·koϙ] m. Øgruppe. **-fjallajökull** [-fjad·lajö:godʎ, -jö:kodʎ] m. npr. Jøkel paa Sydlandet. **-fjallasveit** [-fjad lasvɛi:t] f. npr. Egn i *Rangárvallasýsla.* **-fjarðarsýsla** [-fjarðaϙsis·la] f. npr. Syssel paa Nordlandet. **-fjöll** [-fjöd·ʎ] npl. npr. Bjærgparti paa Sydlandet; bruges is. i Forb. som: *undir, undan Eyjafjöllum,* i, fra *Eyjafjallasveit.* **-fjörður** [-fjör·ðøϙ] m. npr. Fjord paa Nordlandet, ogs Fjordens Omland. **-gálar** [-gau:laϙ] mpl. (Skældsord) de dumme Øbeboere: *e. kölluðu fyrst haftröll, og grýttu þá* (ɔ: *hvalina) úr fjörunni fram aptur undir vor skip fáein* (Jon lærði, ÞThLfr. II. 84). **-haf** [-ha:v] n. npr. Arkipelagus. **-hópur** [-hoᵘ:bøϙ, -hoᵘ:poϙ] m., **-klasi** [-kla:sɪ] m. Øgruppe. **-leikur** [-lɛi:goϙ, -lɛi:koϙ] m. = **stórfiskaleikur.** **-loftslag** [-lof·(t)slaq] n. Øklima. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. Øbo. **-þústur** [-þus·doϙ] fpl. Øgruppe (af smaa, lave Øer).

eyjar búi [ɛi:jarbu:ɪ] m. Øbo. **-fari** [-ϙ-fa:rɪ] m. en rejsende, der er taget til en Ø. **-gagn** [-r-gag·v] n. Benyttelsen af en Ø. **-maður** [-ma:ðøϙ] m., **-skeggi** [-ϙ-sɡ̊ɛɡ̊:ɪ] m. Øbo. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Guvernør paa en Ø. **-sund** [-sʏn·t] n. = **eyjasund.** **-var** [-r-va:r] n. Læ ved en Ø: *drógu sig upp í eyarvarið* (JÁÞj. II. 126). **-vera** [-vɛ:ra] f., **-vist** [-vɪs·t] f. Ophold paa en Ø.

eyja skip [ɛi:jasɡ̊ɪ:p] n. Skib, der gaar ud til Øer, spec. *Vestmannaeyjar.* **-sund** [-sʏn·t] n. Sund, Stræde mellem Øer. **-þari** [-þa:rɪ] m. ᶜfærøisk Bladtang (laminaria færoënsis).

Eyjólfur (-s, -ar) [ɛi:joᵘlvøϙ, -joᵘl(f)s] m. npr. Eyolf, Øyulv: *kalla á Eyjólf (= selja upp),* brække sig (paa Grund af Søsyge), »raabe paa Ulrik«.

eyjóttur [ɛi:joᵘhdøϙ] a. fuld af Øer, ørig.

eik (-ar og -ur; -ur) [ɛi:k, ɛi:goϙ, ɛi:koϙ] f. **I. 1.** *(eikitrje)* Eg, Egetræ. **2.** *(trje)* Træ: *Eg hefi sjálfur séð fáeinar menjar af allvænum eikum, líklega frá þeim tímum, t. d. birkifjalir í fjárhúshurð . . .* (ÞThFerð. I. 54); (Ordspr.) *ekki fellur e. við fyrsta högg,* Træet falder ikke for det förste Hug; *hafi sá e., er af öðrum dregur (skefur)* (GJ.), den have Træet, som fra anden det drager. — **3.** Betegnelse for höje og smækre Mennesker (Sch.). — **4.** alm. i Kenninger: *gulls eik,* Guldets Eg; *e. báru blossa, e. frænings túna,* for at bet. en Kvinde. — **5.** = *káleik,* Kaalplante. — **II.** *(á hnykli)* Lag (paa et Nögle).

eyk [ɛi:k] 1. p. sg. præs. ind. af **auka.**

eikar bolur [ɛi:garbo:loϙ, ɛi:kar-] m. Træbul. **-borð** [-bor·ð] n. Egetræsbord. **-bugða** [-bʏq·ða, bʏg·ða] f. krumt Stykke (Ege)Træ: *Rak eikarbugða eða raung af útlenzku skipi fúin og smogin* (Alþb. 1720, N. 39). **-börkur** [-böϙ·goϙ] m. Egebark. **-málaður** [-mau:laðøϙ] a. egetræsmalet. **-spónn** [-ϙ-sboᵘd·v] m. Egespaan.

eykhestur [ɛi:k(h)ɛsdoϙ] m. Korehest.

eikhlið [ɛi:k(h)ʎɪ·ð] n. Indskæring i en Flodbred til Baade (EJ.).

*1. **eiki (-is,** pl. ds.) [ɛi:ɡ̊ɪ, ɛi:ɡ̊ɪ] n. Egetræ.

2. **Eiki (-a, -ar)** [ɛi:ɡ̊ɪ, ɛi:ɡ̊ɪ, ɛi:ga(ϙ), ɛi:k-] m. npr. Dim. af *Eiríkur* (ASkaft., Breiðd.).

eiki drumbur [ɛi:ɡ̊ɪdrʏm boϙ, ɛi:ɡ̊ɪ-] m. Egestub. **-froskur** [-fros gøϙ] m. Cikade. **-hjörtur** [-ɡ̊öϙ·døϙ] m. *(e. k. skordýr)* Eg(e)hjort (LFR. XIII. 68). **-kylfa** [-ɡ̊ɪl·va] f. Egekolle. **-köstur** [-kös·doϙ] m. Egestabel. **-lundur** [-lʏn·døϙ] m. Egelund.

eikinn [ɛi:ɡ̊ɪn, ɛi:ɡ̊ɪn] a. stangevorn (jfr. *mannýgur);(ólmur)* voldsom, rasende.

eiki rota [ɛi:ɡ̊ɪro:da, ɛi:ɡ̊ɪro:ta] f. gammelt Egetræ. **-skíði** [-sɡ̊i:ðɪ] n. afhugget Stykke Egetræ. **-skógur** [-sgoᵘ:(q)oϙ] m. Egeskov. **-stokkur** [-sdohgoϙ] m. Bjælke af Egetræ. **-stubbi** [-sdʏb:ɪ] m. Stub af en Eg, Egestub. **-tindaður** [-tɪn·daðøϙ] a. med Tænder af Egetræ. **-tindur** [-tɪn·døϙ] m. Tand (paa en Rive o. l.) af Egetræ. **-veggur** [-vɛg:øϙ] m. Væg af Egeplanker. **-viður** [-vɪ:ðøϙ] m. Egeved, Egetræ. **†-vöndur** [-vön·døϙ] m. **1.** *(eikarlurkur)* Egekæp. — **2.** *(grein af eik)* Gren af Egetræ.

eikja (-u, -ur) [ɛi:ɡ̊a, ɛi:ɡ̊a] f., **†eikjukarfi** [ɛi:ɡ̊okar·vɪ, ɛi:ɡ̊o-] m. Egepram, Ege, Kano.

eykt (-ar, -ir) [ɛiχ·t, ɛiχ·daϙ] f. **1.** *(eykt dags)* et Tidsrum af 3 Timer, ⅛ af et Døgn. — **2.** Tidspunktet 3½ e. M., samt Tiden 3½—4½ e. M.

eyktarmark [ɛiχ·darmaϙ·k] n. = **dagsmark.**

eykta mót [ɛiχ·damo:t] npl., **-mörk** [-möϙ·k] npl. Grænsepunkterne for *eyktir: á eyktamótum,* een Gang i Løbet af hver 3 Timer; — i overf. Bet.: med store Mellemrum.

eyktarstaður [ɛiχ·dagsda.ðøϙ] m. det Sted, hvorover Solen staar Kl. 3½ e. M.

eykur (-jar, -ir) [ɛi:gøϙ, ɛi:koϙ, ɛi:ɡ̊ɪϙ, ɛi:ɡ̊ɪϙ] m. Lastdyr, Trækdyr.

ey land [ɛi:lant] n. **1.** Øland, Ø. — **2.** npr. Øen Øland i Sverige. **-lenda** [-lɛnda] f. = **eyland** 1. **-lendi** [-lɛndɪ] n. coll. Øer: *flæddu þau* (ɔ: *Hjeraðsvötn) mjök yfir e. alt, því þeyað hafði* (EspS. 140). **-lendingur** [-lɛndɪŋgøϙ] m. Beboer af et Øland, Øbo.

eilífð (-ar, -ir) [ɛi:livð, ɛi:libþ] f. Evighed.

eilífðar blóm [ɛi:livðarbloᵘ:m, -libðar-] n. Evighedsblomst. **-mál** [-mau:l] npl. Evighedsspörgsmaal. **-nón** [-noᵘ:n] n. i Forb.: *til eilífðarnóns,* evig og altid: *Og ekki verð eg til eilífðarnóns að stjana undir ykkur hérna* (GFrTís. 31).

†eilífi (-is) [ɛi:li·vɪ] n. evig Tilværelse; — (gen.) *eilífis* som adv.: evig, til evig Tid.

eilíf legur [ɛi:livlɛ·qoϙ] a. evig; — adv. *-lega.* **-leiki, -leikur** [-lɛi·ɡ̊ɪ, -lɛi·ɡ̊ɪ, -lɛi goϙ, -lɛi koϙ] m. Evighed.

eilífur [ɛi:li·vøϙ] a. **1.** evig: *að eilífu,* i Evighed. — **2.** *(sífeldur)* uafladelig, gentagen: *e. gestagangur,* uafladeligt Rykind af Gæster.

eilítill [ɛi:li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. meget lille, lille bitte.

1. **eima (di)** [ɛi:ma] vt. **1. a.** *(láta gufa upp)* lade fordampe; destillere, göre til Damp: *Kolin . . . eima vatnið í gufukatlinum* (ÁBj. 19. öld. 210); — pp. *eimdur,* destilleret: *öðru máli er að gegna um whisky, brennivín og aðra eymda drykki* (3. Ið. IV. 258). — refl. *eimast,* fordampe, gaa over til Damp. — **2.** *e. föt,* afdampe (Töj). — **3.** sublimere. — **4.** v. impers.: *það eimir eftir af e-u,* se *eyma.* — **5.** vi. *e. ekki í e-ð* = *horfa ekki í e-ð,* ikke spare paa n-t, ikke lade det komme an paa n-t (Skag.): *Þeir vóru svo ánægðir alls yfir því og eimdu ekki í „púns-skál" og „glas sjampani"* (StStAndv. I. 198).

2. **eima (di)** [ɛi:ma] vi., jfr. *óma:* genlyde, genklinge: *en síðar, við hlust minnar sálar | af söng yðar blítt hefir eimt* (StgrTh.).

eyma (di) [ɛi:ma] vt. **1. †a.** göre öm: *e. sig,* ömme sig. — **b.** refl. *eymast,* blive öm, blive stiv: *eymdust bein* (ɔ: *fætur)* (Sch. efter en gl. Salme); *kverkarnar roðna, bólgna og eymast* (LFR. XV. 49); *hesturinn hefur eymst,* Hesten er blevet trykket. — **2.** v. impers.: **a.** *það eymir eftir af e-u,* der er Efterveer el. Efterdønninger af n-t, der er endnu svage Spor tilbage af: *það eymdi eftir af sóttinni; — og er eigi laust við að enn eimi eftir af þeim á stöku stað* (ÞThFerð. I. 256). — **b.** refl.: *honum fór að eymast,* han begyndte at føle sig generet.

eim bátur [ɛim·bau·doϙ, -bau·toϙ] m. Dampbaad. **-blístra** [-blisdra] f. Dampfløjte (Eimr. XI. 142).

eimbotn [ɛim bohdv] m. Resonansbund, Klangbund.

eymd (-ar, -ir) [ɛim·t] f. Jammer, Elendighed, Usseldom: (Ordspr.) *ein eymdin býður annarri heim* (el. *ber aðra á baki)* el. *sjaldan er eymdin ein, annari býður hún heim,* Ulykke rækker hinanden Haand.

eymdar dagur [ɛim·darda:qoϙ] m. Ulykkesdag. **-dalur** [-da:løϙ] m. Jammerdal. **-háttur** [-ϙ-(h)auhdoϙ] m. Elendighed. **-kvein** [-kvɛi:n] n. Jamren. **-legur** [-r-lɛ·qoϙ] a. ynkelig, elendig, jammerlig; — adv. *-lega.* **-óður** [-oᵘ:ðoϙ] m. Klynken, Klagen. **-orð** [-or·ð] npl. Jamren, Beklagelser. **-skapur** [-sga·boϙ, -sga·pøϙ] m. Elendighed. **-skinn** [-sɡ̊ɪn·] n. sølle Skrog. **-sónn** [-soᵘd·v] m. Klynken, Jammerhylen. **-tíð** [-ti:ð] f. **1.** *(vandræðatímar)* jammerlige, forfærdelige Tider. — **2.** *(mjög slæm tíð)* meget daarligt Vejrlig. **-tíðindi** [-ti:ðɪndɪ] npl. jammerlig Efterretning el. Begivenhed.

eymdast [ɛim dast] vrefl. leve i Usseldom.

eymdvakinn [ɛim·dva·ɡ̊ɪn, -va·ɡ̊ɪn] a. fremkaldt af Elendigheden.

***eim fákur** [ɛim·fau·goϙ, -fau·koϙ] m. (egl. Damphest) **1.** *(gufuvagn)* Dampvogn. — **2.** *(eimskip)* Damper. ***-gammur** [-gam·øϙ] m. Damper.

ᶜ**eimgat** [ɛim·ga·t] n. Resonanshul, Lydhul.

ᶜ**eimiflaska** [ɛi:mɪflas·ga] f. Glaskolbe; Retort.

eiming (-ar, -ar) [ɛi:miŋk] f. **1.** *(það að láta vatn gufa upp og kólna aftur)* Destillation. — **2.** *e. fata,* Afdampning (af Töj). — **3.** Sublimering.

eiminn [ɛi:mɪn] a. flygtig: *eimnar fitusýrur,* flygtige Fedtsyrer (Jürg.).

eimyrja (-u) [ɛi:mɪrja] f. **1.** *(eisa, glæður)* Emmer, glødende Aske. — **2.** *(brunaþefur)* Brandlugt.

eimyrjulegur [ɛi:mɪrjolɛ:qoϙ] a. kedelig, ubetydelig: *e. maður;* — *eimyrjulegt veður,* uafgörende Vejr (Rang.).

eim knúinn [ɛim·knu·ɪn] a. dampdreven, fremdreven af Damp. **-lest** [-lɛst] f. Tog, Jærnbanetog. **-megin** [ɛim:ɛi·jɪn] n. Dampmasse.

eimótlegur [ɛi:moᵘdlɛ·qoϙ, -moᵘt-] a. (BH.) **1.** *(ógeðfeldur)* ubehagelig for Sanserne. — **2.** *(grunsamlegur)* mistænkelig.

eim pípa [ɛim·pi·ba, -pi·pa] f. Damprör (Tuderör). **-reið** [-rɛi·ð] f. Lokomotiv, Dampvogn; som npr. Navn paa et Tidsskrift: *Eimreiðin.* ᶜ**-reka** [-rɛ·ga, -rɛ·ka] f. Gravemaskine (Lögr. '16, 136, Sp. 2). **-ríki** [-ri·ɡ̊ɪ, -ri·ɡ̊ɪ] n. Dampmængde. **-skip** [-sɡ̊ɪ·p] n. Dampskib. **-skipaferðir** [-sɡ̊ɪbafer·ðɪϙ, -sɡ̊ɪpa-] fpl. Dampskibsfart. **-skipafjelag** [-sɡ̊ɪbafjɛ·laq, -sɡ̊ɪpafjɛ·laq] n. Dampskibsselskab.

eimsl(i) (-is, pl. ds.) [ɛim·sʎ, ɛim·slɪ] npl. Ømhed, ömt Sted; spec. Sted paa en Hest, trykket af Sadel el. Seletöj.

eimsnekkja [ɛim·snɛhɡ̊a] f. Dampbaad, Dampslup.

eimstokkur [ɛim·sdohgøϙ] m. Resonanskasse, Klangbund.

eymstra (a) [ɛim·sdra] vt. støde slemt, saare, skramme.

eymstur (-urs, pl. ds.) [ɛim·sdoϙ] n. Ømhed efter et slemt Stød el. desl.

eimsæld [ɛim·sailt] f. Ævne til at indeholde Vanddamp.

eimuna [ɛi:mʏ·na] a. indec. el. **eimuni** [-mʏ·nɪ] a. som altid mindes, enestaaende: *eimuna* (el. *einmuna) tíð,* enestaaende godt Vejr; *frá e. tíð,* fra Arilds Tid; — ogs. brugt som subst. i Udtr.: *Eymuni enn mikli* som Navn paa den strænge Vinter 1293 (LFR. XIV. 50).

ei munagóður [ɛi:mʏnagoᵘ:ðøϙ] a. enestaaende god. **-muni** [-mʏ·nɪ] a. se **eimuna.**

eimur (-s) [ɛi:møϙ] m. **1.** *(gufa)* Damp. — **†2.** *(eldur)* Ild.

eimur el. **eymur (-s)** [ɛi:moϙ] m. **1.** *(menjar e-s)* Spor af n-t. — **2.** *(endurómur)* Resonans, Genklang, svag Klang. — **3.** *(ómur)* svag Lyd fra det fjærne: *e. af söng.*

eim vagn [ɛim·vagv] m. Lokomotiv, Dampvogn. **-vagnalest** [-vagnalɛs·t] f. Jærnbanetog, Vogntog.

ᶜ**eimviður** [ɛim·vɪ·ðøϙ] m. Resonanstræ.

eim vinda [ɛim·vɪnda] f. Dampspil. **-vjel** [-vjɛ·l] f. Dampmaskine. **-þrunginn** [-þruŋɡ̊ɪn] a. opfyldt af Vanddamp.

ein aldin [ɛi:naldɪn] n. Enkeltfrugt (SStPlt.). **-angra** [-auŋgra] vt. **1.** *(króa)* indeslutte (egl. i en Snævring), bringe i Knibe: *e. sauðina milli klettanna.* — **2. a.** *(gera einan)* isolere; *(í huga sjer)* abstrahere; — pp. *einangraður,* isoleret, abstrakt. — **b.** spec. *(til sóttvarnar)* sætte i Karantæne. — **3.** refl. *einangrast,* være alene: *e. við e-ð,* arbejde alene paa n-t. ?**-angrandi** [-auŋgrandɪ] m., **-angrari (-a, -ar)** [-auŋgrarɪ] m. Isolator. **-angrun** [-auŋgrøn] f. **†1.** *(vandræði)* Knibe, vanskelig Stilling. — **2. a.** *(það að gera*

[illegible] Isolation, [illegible] b. [illegible] Karantæne. -angur [illegible] m. 1. (þröngur staður) Snævring, snævert Sted. 2. [illegible] Isolation. 3. [illegible] Ensomhed. 4. overf.: Knibe. (Ordspr.) [illegible] *einangrinum [illegible]*, Faren saa mangen gør til [illegible]. -angursstöð [-auŋgøsdö:ð] f. isoleret Stilling.

Einar (-s, -ar) [illegible] m. npr. Ejnar, ty. Jenne[illegible].

einarð legur [illegible] a. frimodig, drista[illegible]. -lyndur [-lIn·doø] a. frimodig af Karakter. -mæltur [illegible] a. [illegible].

einarður (-örð, -art) [illegible] a. 1. [illegible] frimodig. — †2. (hreinskilinn) oprigtig.

ein arfi [ɛi:narvI] m. Universalarving. **-armaður** [-armaðøø] a. enarmet.

einasta [ɛi:nasda] adv. og a. indec. 1. *(eingöngu)* alene, blot: *ekki e.* ... [illegible], ikke blot ..., men ogsaa. 2. [illegible] næppe, med Nød og næppe, vanskeligt: [illegible] (Alþ. '11, B. II 1833).

einasti [ɛi:nasdI] a. eneste.

einatt [ɛi:naht] adv. 1. *(alt af)* stedse, bestandig. — 2. *(oft)* ofte, Gang paa Gang, pleon. [illegible], ofte og mange Gange. 3. [illegible].

ein aukinn [illegible] a. (tekn.) een Gang [illegible] *í húsi* (Sch.). **-bakaður** [ɛin·ba·gaðøø, -ba·kaðøø] a. bagt uden at vendes. **-baugur** [-böy·qoø] m. glat, enkelt Ring (is. Forlovelsesring). **-beygður** [illegible] [illegible] Bøjning. **-beint** [illegible] adv. udelukkende: [illegible] (EEK V [illegible]). °**-beiting** [-bɛi·diŋk, -bɛi·t-] f. Koncentration (Eimr. XXIII. 78). **-beitni** [-bɛihdnI] f. indec. Bestemthed, Resoluthed, Viljefasthed. **-beittlegur** [illegible] a. bestemt, [illegible] Bestemthed, Fasthed. **-beittleikur** [illegible] m. [illegible] einbeitni. **-beittur** [-bɛihdoø] a. fast bestemt paa n-t, viljefast, resolut, beslutsom. **-ber** [-bɛ·r] a. lutter. **-berni** [-bɛ(r)dnI] n. — einbirni. **-býli** [-bi·lI] n. 1. Beboelse af kun een Bonde [illegible] beboes af kun een Familie (Ordspr.) [illegible] skatter höjt nok at bo alene for sig selv. — 2. (bot.) Enbo, Sambo (monoicia).

einbýlis herbergi [ɛin·bilIs(h)ɛr·bɛrɟI] n. Eneværelse. **-planta** [-plav·da, -plan·ta] f. Enboplante. **-stofa** [-sdo:va] f. Eneværelse, Enestue.

ein birni [ɛin·bI(r)dnI] n. eneste Barn. **-bytna** [-bIhdna] f. Kar med een Bund. **-bytnaður** [illegible] einbotnaður. **-bjarga** [illegible] a. indec., **-bjargi** [-bjarɟI] a. selvhjulpen. **-blanda** [-blanda] vt. med dat. enkeltarvdse [illegible] **-blendingsrækt** [illegible] [illegible] *að fá vænni dilka* (Lögr. '15, 47, Sp. 3). **-blína** [-bli·na] vi. stirre med ufravendt Blik, se stift paa; overbeglo: *hann einblíndi á stúlkuna;* overf.: *e. alt af á gallana*, ikke se andet end Fejlene. **-blöndun** [-blöndon] f. enkelt Krydsning [illegible] (Lögr. '15, 20, Sp. 3). **-botnaður** [-bohdnaðøø] a. med (kun) een Bund: **-bregða** [-brɛqða, -brɛgða] vt. med dat. 1. *(hnýta einn hnút)* slaa en enkelt Knude. — 2. *(bregða bandi einu sinni undir)* trække et Baand en enkelt Gang [illegible] Enkeltbaand (Post). **-breiður** [-brɛi·ðøø] a. (om Töj) af enkelt Bredde, een Alen bred: *e. dúkur, einbreitt vaðmál.* **-brotinn** [-bro·dIn, -bro·tIn] a. som foldes een Gang, enkelt foldet: *eg gaf honum ... tólf einbrotnar* [illegible] **-brugðinn** [illegible] einbregða. **-bugi** [-bYɣɟI] m. (EJ.), **-bugur** [-bY·qoø] m. (Af.) [illegible] einbaugur. **-búi** [illegible] **-bæxlingur** [illegible] sverðfiskur.

eind (-ar, -ir) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. *(eining)* Enhed.

ein daga [ɛin·da·qa] vt. beramme en bestemt Dag eller Tidspunkt. **-dagi (-a, -ar)** [-dai·jI, -da·qa(ø)] m. bestemt Dag, fastsat Termin: *e. skuldar*, en Gælds Forfaldsdag; *vera kominn í eindaga með e-ð*, egl. have naaet den yderste Frist, inden hvis Udløb n-t skal være færdigt, være blevet saa forsinket med et el. andet, at man er i Forlegenhed med at faa det færdigt i rette Tid; *alt er komið í eindaga*, alt er blevet saa forsinket som vel muligt; *ár og eindaga*, Aar ud og Aar ind.

eindakenning [ɛin·dakɛn:iŋk] f. Atomismus, Atomlære.

ein dálkaður [illegible] (R.) **-demba** [illegible] **-dengja** [illegible] slynge, smide: *e. sjer niður á stól*, smide sig i en Stol; *e. sjer niður á bráð sína*, skyde ned paa sit Bytte. **-dyraður** [-dI·raðøø] a. med kun een Dör. **-dreginn** [-drɛi·jIn] a. *(fastákveðinn)* afgjort, afgørende, bestemt; *(vafalaus)* som der ingen Tvivl kan være om, utvivlsom, udpræget: *eindregið mál*, afgjort Sag; *e. fjandmaður*, bestemt Modstander; *eindregið fylgi*, kraftig Støtte; *eindregnar gáfur*, overordentlig Begavelse, udprægede [illegible] fast bestemte) *og óbrotin, ekkert annað en heyskapurinn* (Alþ. '11, B. II. 1432); *í eindreginni* (udpræget), *en þó hægri norðanátt* (ÞThLfr. IV. 77); — adv. *-dregið*, bestemt. **-drægni** [-draignI] f. indec. 1. *(samlyndi)* Endrægtighed. — †2. *(eining)* Enhed: *e. trúarinnar*. **-drægnislega** [-draignIs-[illegible]] [illegible] **-drægur** [illegible] 1. *(ákveðinn)* bestemt. — †2. *(ákafur)* skarp, hæftig. **-dæma** [-dai·ma] a. indec. eksempelløs, uhørt. **-dæmi** [-dai·mI] n. 1. *(sjálfdæmi)* Ret til selv at dömme i en Sag. — 2. *(einræði)* Egenraadighed, Vilkaarlighed. — 3. *(ábyrgð)* Ansvar: *gera e-ð upp á sitt e.*, göre n-t paa eget Ansvar. °**-dæmir (-is)** [illegible] Dommer [illegible] (BenHj. 54). **-eggjaður** [illegible] **-eygður** [illegible] **-eygur** [illegible] **-eykisvagn** [-ɛiɟIsvag·n, -ɛiɟ̊ts-] m. Enspændervogn. **-eyringur** [-ɛi·riŋgøø] m. en Enøre, Enørestykke. **-eistingur** [illegible] vjeli. **-elskur** [-ɛlskoø] a. 1. [illegible] *að e-u*, udelukkende optaget af el. forelsket i n-t: *gera hann [illegible]* ... *hvilega einelskan að veladinu* (GPSk. 173). 2. som kun elsker en eneste: *efnisstúlka, glöð og fjörug, og var kölluð eigi einelsk* (BrJBóluHj. 119). **-elti** [-ɛλdI] n. uafladelig el. vedholdende Forfølgelse: *leggja e-n í einelti*, forfølge en uafbrudt. **-falda** [ɛin·falda] vt. göre enklere, simplificere, simpelgöre, forenkle.

einfald legleikur [illegible] m. **einfeldni. -legur** [-lɛ·qoø] a. enfoldig, enkelt, simpel, ligefrem; — adv. *-lega.* **-leikur** [illegible] m. 1. *(einfeldni)* Enkelhed. 2. *(einfeldni)* Enfoldighed, Dumhed; *(barnaskapur)* Naivitet, Barnagtighed.

ein faldur (-föld, -falt) [ɛin·faldoø, -fölt, -faλt] a. I. i egl. Bet.: ikke foldet, enkelt, usammensat: *e. dúkur*, et enkelt (ikke foldet el. dobbelt) Stykke Töj; *veggurinn er að eins e.*, Væggen bestaar kun af eet Lag; (bot.) enkelt: *einföld blómhlíf.* — II. i overf. Bet.: 1. *(óbrotinn)* enkelt, simpel, ligefrem: *e. matur*, enkelt, simpel Mad. — 2. simpel, ligetil: *það er einfalt mál*, det er en simpel Sag. — 3. *(heimskur)* enfoldig, dum. **-farir** [-fa·rIø] fpl. ensom Vandring: *fara einförum*, gaa alene, holde sig for sig selv (med Bibet. af at man er i trist Sindsstemning); *ríða einförum*, ride alene. **-feldi (-is)** [-fɛldI] n. Enkelhed: *fegurð sagnanna og e.* (GV. [illegible] JÁÞj. I. xxx). **-feldni** [-fɛl(d)nI] f. indec. Enfoldighed, Dumhed.

einfeldninga gildra [ɛin·fɛldniŋgaɟIl·dra] f. Bondefangerkneb. **-svikari** [-svI:garI, -svI:karI] m. Bondefanger. **-veiðar** [-vɛi:ðaø] fpl. Bondefangeri.

ein feldningur (-s, -ar) [ɛin·fɛldniŋgoø, -iŋs] m. enfoldigt Menneske. **-feldnislegur** [-fɛldnIslɛ:qoø] a. som ser ud til at være enfoldig. **-ferð(ir)** [-fɛrð, -fɛrðIø] f(pl.) Enevandring; Isolation, Adskillelse fra andre. **-fleygaður** [illegible] a. (mett.) med een Fløj [illegible] s. d. O. **-flengja** [-flɛŋɟa] vt. [illegible] *þeim [illegible]* (MStVin. 202). **-frumlungur** [-frYmluŋgoø] m., **-frumungur (-s, -ar)** [-frY·muŋgoø, -uŋs] m. encellet Organisme, Protist. °**-fræblaðaður** [-fraibla:ðaðøø] (bot.) enkimbladet. ᶜ**-fræðingur** [-frai·ðiŋgoø] m. Specialist. **-fær** [-fai·r] a. 1. i Stand til at gaa alene; — overf.: i Stand til at klare sig el. [illegible] (Eimr. XVI. 141); *varstu ekki e. oftast nær í kaupstaðnum og sjálfbjarga heimleiðis* (GF. [illegible]) 2. [illegible] selvstændig: [illegible] **-fætingur (-s, -ar)** [-fai·diŋgoø, -fai·tiŋgoø, -iŋs] m. enbenet Væsen: (Ordspr.) *sjaldan gerist örninn að einfætingi* (SchMál.), d. v. s. Ørnen bruger oftest bægge Klør. **-fættur** [-faihdoø] a. enfodet, enbenet. **-földun** [-földon] f. Simplifikation, Forenkling. **-förull** [-fö·rodλ] a. tilböjelig til at færdes alene; — overf.: utilböjelig til at forene sig med el. slutte sig til andre. **-getinn** [-ɟ̊·ɟɛdIn, -ɟɛ·tIn] a. enbaaren.

eingi [ɛiŋ·ɟI], **einginn** [ɛiŋ·ɟIn] se **engi, enginn.**

ein gyði (-is) [illegible] n. Monoteisme. **-giftur** [illegible] a. 1. *(einu sinni giftur)* een Gang gift. — 2. *(giftur einni konu)* monogam, engift. **-girni** [-ɟI(r)dnI] n. entraadet, enkelt, ikke tvundet Garn.

eingirnis band [ɛiŋ·ɟI(r)dnIsban·t] n. entraadet Baand, Baand af enkelt Garn. **-fat** [-fa:t] n. Klædningsstykke af enkelt Garn. **-les** [-lɛ:s] n. Enkelbaandsgods. **-peysa** [-pɛi:sa] f. Tröje af enkelt Garn. **-sokkar** [-sohgaø] mpl. Strömper el. Sokker af enkelt Garn.

eingli (-is, pl. ds.) [ɛiŋ·lI] n. = **engli.**

ein greypingur [illegible] m. *(stór gimsteinn)* Solitær. **-göngu** [-göyŋgø] adv. (egl. dat. sg. af *einganga*) udelukkende: *ekki* [illegible] **-halafjös** [illegible] n. Kostald med enkelt Baaserække paa den ene Side af Grebningen. **-hama** [-(h)a·ma] a. indec., **-hami** [-(h)a·mI], **-hamur (-höm, -hamt)** [-(h)a·moø, -(h)öm, -(h)amt] a. (egl. med kun een Skikkelse) kun i Besiddelse af menneskelige Kræfter: *eigi e.* (*hamrammur*), i Besiddelse af overmenneskelige Kræfter (opr. om Folk, som mentes at være Varulve; ogs. om Bersærker). †**-harður** [-(h)arðøø] a. = **einarður. -henda** [-(h)ɛnda] vt. 1. lofte el. kaste med den ene Haand. — 2. spec. i Vævning: slaa med Væverskytten gennem Islættet uden at sigte (Þing.). **-hendis** [-(h)ɛndIs] adv. med den ene Haand. **-hendur** [-(h)ɛndoø], **-hentur** [-(h)ɛvdoø, -(h)ɛntoø] a. enhændet. †**-herður** [-(h)ɛrðøø] a. = **einarður. -herjar** [-(h)ɛrjaø] mpl. Valhals Kæmper. **-hesta** [-(h)ɛsda] a. indec. 1. med een Hest: *ríða e.*, rejse kun med een Ridehest (det er alm. paa længere Rejser at have flere end een Ridehest, se *reið*). — 2. som kan rides alene, uden at man behover at hvile den ved at skifte om til andre Heste: *var honum visað til hests ... er honum mundi duga e.* (JÁÞj. II. 124). **-hestis** [-(h)ɛsdIs] adv. med kun een Hest: *hann reið alla þá leið e.* **-hyggja** [-(h)Iɟ·a] f. Monismus. **-hyrndur** [-(h)I(r)ndoø] a. enhornet. **-hyrningur (-s, -ar)** [-(h)I(r)dniŋgoø, -iŋs] m. Enhjörning. **-hýsi** [-(h)i·sI] n. 1. *(afskekt hús)* afsidesliggende Hus el. Værelse. — 2. *(sjerstakt hús)* særskilt Bygning. — 3. a. *(herbergi, sem maður er einn í)* Værelse, hvori man opholder sig alene, Eneværelse. — b. *(fangaklefi fyrir einn)* Enecelle i et Fængsel. **-hjal** [ɛin·ɦa·l] n. = **eintal. -hlaðinn** [-hλa·ðIn] a. bygget op af een Række Stene: *e. veggur*, Væg af een Stens Tykkelse. **-hleypi (-is)** [-hλɛi·bI, -hλɛi·pI] n. ugift Stand. **-hleypingur (-s, -ar)** [-hλɛi·biŋgoø, -hλɛi·p-] m. ugift Mand. **-hleyptur** [-hλɛifdoø] a. enlobet. **-hleypur** [-hλɛi·boø, -hλɛi·pø] a. ugift. **-hliða** [-hλI·ða] a. indec. ensidig (ogs. bot.). **-hlítur** [-hλi·døø, -h[illegible]] a. 1. [illegible] tilstrækkelig. 2. *(sem veitir nægi [illegible])* [illegible] (Ordspr.) *auðnin er einhlítust* (GJ.), Lykken giver den störste Sikkerhed. — 3. tilstrækkelig for sig selv alene: *þykjast sjálfum sér einhlítir* (sig selv nok) *um allt* (JSVb. 59); *vera e. um e-ð*, kunne afgöre n-t paa egen Haand; (Ordspr.) *enginn er í öllum hlutum einhlítur* (GJ.), ingen gör alene Fyldest i alle Ting. **-hljóða** [-hλou·ða] a. indec. monoton, enstonig, ensformig. **-hlutungur (-s, -ar)** [illegible] m. Person, som kun har

een Part i Fiskefangsten (Skaft.). **-hneppa** [-hn̥ɛhba] f. = **hrafnafífa.** **-hneptur** [-hn̥ɛfdoɣ] a. med een Rad Knapper, enradet: *e. takki.* **-hola** [ɛi:v(h)o·la] f. den nederste Del af Bidselstængerne, naar de er enkelte (Borg.). **-huga** [-(h)ʏ·qa] a. indec. **1.** (*mjög hugrakkur*) overordentlig modig, uforfærdet. — **2.** (*sammála*) enig med; — som adv. = *einróma*, enstemmig. **†-hugaðlega** [-(h)ʏqaðlɛ:qa] adv. med een Hu, med fælles Bestræbelse. **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðoɣ] a. ligesindet, endrægtig, samdrægtig. **-hugi** [-(h)ʏɣ·jɪ] a.: *e. um* (el. *við*) *e-ð*, fast bestemt paa (at udföre) n-t. **-hugsa** [-(h)ʏχsa] vt. beslutte ufravigeligt. **-hugur** [-(h)ʏ·qoɣ] m. Enighed. **-hvelfdur** [ɛiŋ·χwɛl(v)døɣ, -kvɛl(v)doɣ] a. plankonkav.

einhver [ɛiŋ·χwoɣ, -χwɛ·r, -kvoɣ, -kvɛ·r, ɛi-], n. **eitthvert** [ɛihtχwoɣt, -χwɛɣt, -ɛiχ(w)oɣt, -χ(w)ɛɣt, ɛihkvoɣt, -kvɛɣt] og substantivisk **eitthvað** [ɛihtχwað, ɛih(t)kvað, ɛiχ(w)að, ɛihgvað] pron. indef. **1.** en, nogen. **a.** adj. *einhverju sinni*, engang; *einhvern daginn*, en af Dagene; *eitthvert fólk úr Reykjavík*, nogen Mennesker fra R. — **b.** subst.: en: *e. manna hans*, en af hans Folk; — spec. *eitthvað* (lat. aliquid), i Mods. til *eitthvert* (aliquod): *eitthvað af fólki*, en Del Mennesker; *það er nú eitthvað annað*, det er n-t andet, det forholder sig rigtignok helt anderledes. — **c.** n. *eitthvað*, som adv.: [1]) = *hjer um bil*, omtrent: *eitthvað 100 manns;* [2]) et eller andet Steds hen: *fara e.* (*út í buskann*); [3]) i en el. anden Henseende: *e. er þetta skrítið.* — **2.** med superl. (og ofte med Artiklen): en af: *einhver* (*hinn*) *ágætasti maður, sem sögur fara af; e. fallegasta stúlka(n) í sveitinni.*

ein hverfingar [ɛiŋ·χwɛrviŋgaɣ, -kvɛrviŋgaɣ] mpl. Navn paa visse Runer (GBrPer. 135). **-hverfni** [-χwɛr(v)dnɪ, -kvɛr(v)dnɪ] f. indec. **1.** (*það að vera einhliða*) Ensidighed. — **2.** (*einþykni*) Urimelighed. **-hverfur** [-χwɛrvoɣ, -kvɛrvoɣ] a. **1.** (*einhliða*) ensidig. — **2.** (*einþykkur*) egensindig, urimelig. **-hver(s)staðar** [-χwoɣsda:ðaɣ, -χwɛɣ-, -kvoɣ-, -kvɛɣ-, ɛiũ·-] adv. et Steds. **-hvítt** [-χwiht, -kviht] an. = **einprika.** ° **-hæfa** [ɛi:v(h)ai·va] vt. (log.) individualisere; — pp. *einhæfður*, individualiseret. **-hæfður** [-(h)aivðoɣ, -(h)aibðoɣ] a. = enhovet, med udelt Hov: *er talin hafa einhæfðan hest* (Il. I. 111). ° **-hæfing** [-(h)ai·viŋk] f. (log.) Individualisation. **-hæfur** [-(h)ai·voɣ] a. **1.** (*einhliða*) ensidig: *af þessu verða menn opt einhæfir og sjálfbyrgingslegir* (JSVb. 59); (Talem.) *vera e., eins og nafarinn*, være ensidig som et Navbor. — **2.** som kun duer til een Ting, som vanskelig kan anvendes uden til et enkelt Arbejde, ensidig: *hann var orðinn svo e. til vinnunnar, gat helzt rjátlað við kindur* (Eimr. III. 165); *lýsið er nefnilega einhæf fóðurtegund, holdgjafalaus og kolvetnislaus* (Lögr. '16, 38); *einhæft járn í ljá*, Jærn som udelukkende kan anvendes til en Le (Árm. IV. 117). — **3.** (log.) *e. dómur*, singular Dom. **-höggur** [-(h)ög·oɣ] a. som en Stok kan jages gennem med eet Stød: *ísinn á firðinum var svo þunnur, að þar var einhögt* (Árn.). **-hölufjós** [-(h)ölofjoᵘ:s] n. (Nl.) = **einhalafjós.**

eini ber [ɛi:nɪbɛ:r] n. Enebær. **-berjabrennivín** [-bɛrjabrɛn:ɪvi·n] n. Genever. **-berjarunnur** [-bɛrjarʏn:oɣ] m. Enebærbusk. **-lim** [-lɪ·m] n. Enebærris.

eining (-ar, -ar) [ɛi:niŋk] f. **1.** (*einleiki*) Enhed. — **2.** (*samlyndi*) Enighed, Endrægtighed. — **3.** (mat.) (= *eind* 1.) Ener.

° **einingar maður** [ɛi:ningarma:ðoɣ] m. Unionist. **-sæti** [-ɣ-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. (mat.) Enerens Plads (i et Tal). **-tilfinning** [-tɪl·fɪniŋk] f. Enhedsfolelse. ° **-trú** [-tru:] f. Unitarisme. ° **-trúandi** [-tru:andɪ] m. Unitar. ° **-villa** [-r-vɪd·la] f. det unitaristiske Kætteri.

einir (-is) [ɛi:nɪɣ] m. Ene, Enebærtræ (juniperus communis). **†-ber** [-r-bɛ:r] n. = **einiber.**

ein yrki (-ja, -jar) [ɛi:nɪrɟɪ] m. Bonde, som driver Landbrug uden at holde Tyende. **-yrkjabúskapur** [-ɪɣɟabu:sgaboɣ, -sgap-] m. det at drive Landbrug uden Tyende. **-járnungur (-s, -ar)** [ɛin·jau(r)dnuŋgoɣ, -uŋs] m. Redskab lavet af eet Stykke Jærn.

eink (-ar) [ɛiũ·k, ɛiŋ·k] f. n-t usædvanligt (BH.).

†1. einka (a) [ɛiũ·ga, ɛiŋ·ka] vt. bestemme, udvælge særskilt el. udelukkende for el. til n-t.

2. **einka** [ɛiũ·ga, ɛiŋ·ka] som förste Sammensætningsled: **1.** ene, eneste. — **2.** privat, særlig. **-band** [-ban·t] n. privat Bogbinderarbejde. **-barn** [-bar·dv, -bad·v] n. eneste Barn. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Privatbrev. **-dómari** [-doᵘ:marɪ] m. eneste Dommer. **-dóttir** [-doᵘhdɪɣ] f. eneste Datter. ° **-eðli** [-ɛð·lɪ] n. Individualitet. **-erfingi** [-ɛr·viŋɟɪ] m. Universalarving. **-fje** [-fjɛ:] n. Privatkasse. ° **-hagslíf** [-haχsli:v] n. Privatliv. **-hagur** [-ha:qoɣ] m., is. i pl.: *-hagir*, Privatliv, private Forhold: *Hann var miðaldra maður og talinn fróðastur um einkahagi manna af öllum karlmönnum í bænum* (EKvOf. 10). **-hyggja** [-hɪɟ:a] f. privat Mening: *er bezt á við lyndisfar hans og persónulega einkahyggju* (Eimr. V. 149). **-kennari** [-ɟɛn:arɪ] m. Privatlærer. **-kensla** [-ɟɛn·sla] f. Privatundervisning. **-kenslustund** [-ɟɛn·slosdʏn·t] f. Privattime. **-lagabálkur** [-la·qabauʎ·goɣ, -baul·koɣ] m. Privatret. **-leiðsla** [-lɛið·sla] f. Privatledning. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. **1.** (*forrjettindi*) Privilegium, Forret, Bevilling. — **2.** (*til að framleiða eða selja e-ð*) Eneret, Patent. **-leyfisbrjef** [-lɛi·vɪsbrjɛ:v] n. Oktroj: *gaf konungur út nýtt e. ...* (JAðEin. 131). **-leyfisskattur** [-lɛi·vɪsgahdoɣ] m. Patentafgift. **-lögmál** [-löq·mau*l*] n. eneste Lov. **-lögreglumál** [-löq·rɛglomau:*l*] n. privat Politisag. **-mál** [-mau:*l*] n. **1.** privat Sag, Hemmelighed; — spec. om et Frieri: *sezt í gill þegar hjá henni og hefst nú aptur máls á því, er hann hafði frá horfið um einkamálin* (JThMk. 302). — **2.** (*sjerstakt samkomulag*) særlig Aftale, fast Aftale: *það var einkamál foreldranna* (Eimr. VII. 218); (*samningur*) Traktat: *hefur konungur ... haldið þau e. við oss* (MJJAr. 82). — **†3.** (*einkaleyfi*) Privilegium. **-málarjettur** [-mau·larjɛhdøɣ] m. Privatret. **-mat** [-ma:t] n. personlig Vurdering (ÁBj. Sál. § 209).

einkanlegur [ɛiũ·ganlɛ·qoɣ, ɛiŋ·kan-] a. **†1.** (*ágætur*) fortrinlig, overordentlig. — **†2.** (*sjerstaklegur*) særlig. — **3.** adv. *-lega*, særlig, især.

einkar [ɛiũ·gaɣ, ɛiŋ·kaɣ] adv. særdeles: *e. vel*, særdeles godt.

einka regla [ɛiũ·garɛg·la, ɛiŋ·ka-] f. eneste Regel. **-rit** [-rɪ:t] n. Specialskrift, Skrift der udelukkende behandler et særligt Æmne. **-ritari** [-rɪ:darɪ, -rɪ:tarɪ] m. Privatsekretær. **-rjettindi** [-rjɛhdɪndɪ] npl. **1.** (*rjettur fyrir einn*) Eneret. — **2.** (*sjerrjettindi*) Særret, Særrettigheder: *e. konungs*, Kongens Prærogativ. **-rjettur** [-rjɛhdoɣ] m. **1.** = *einkamálarjettur*, Privatret. — **2.** = *einkarjettindi.* **-sala** [-sa:la] f. Monopol, Eneret til Salg. **-sali** [-sa:lɪ] m. Eneforhandler. **-sjótjón** [-sjoᵘ:tjoᵘ*n*] n. særligt Havari, partikulært Havari. **-skeyti** [-sɟɛi:dɪ, -sɟɛi:tɪ] n. Privattelegram. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Privatskole. **-sonur** [-so:noɣ] m. eneste Sön. **-sæla** [-sai:la] f. særlig Lyksalighed. **-tilgangur** [-tɪl·gauŋgoɣ] m. eneste Hensigt. **†-trú** [-tru:] f. særlig Tro. **-umboð** [-ʏm·boð] n. **1.** Enefuldmagt. — **2.** General-Agentur.

einkaup [ɛiŋ·köy·p] n. Køb af en enkelt Vare en detail: *E. var það aftur á móti kallað, er menn keyptu einhverja vörutegund eina sjer í smákaupum ...* (JAðEin. 379); (Ordspr.) *góður ljár er ei ætíð í e.*, en god Le faas ikke altid tilkøbs alene (Árm. IV, 116).

einka vernd [ɛiũ·gavɛr·nt, ɛiŋ·ka-, -vɛn·t] f. særlig Beskyttelse. **-verslun** [-vɛɣ·slo*n*] f. Enehandel, Monopolhandel. **-vinur** [-vɪ:noɣ] m. intim Ven. **-víxill** [-viχ·sɪdʎ] m. Solaveksel. **-þróun** [-þroᵘ:o*n*] f. Ontogenesis (ÁBj. Sál. § 55).

ein keypi [ɛiŋ·ɟɛi·bɪ, -ɟɛi·pɪ] n. Enehandel. **-kenna** [-ɟɛn·a] vt. **1.** (*auðkenna*) mærke, udmærke, betegne, göre kendelig; *e. húsið með krossi.* — **2.** karakterisere, være ejendommeligt for n-t: *þó nokkur einstök orð og orðmyndir einkenni sérstök héröð* (ÞThLýs. II. 399). **-kennafræði** [-ɟɛnafrai:ðɪ] f. Tegnlære. **-kenni** [-ɟɛn·ɪ] n. **1.** (*sjerkenni*) Kendetegn, Særkende, Mærke. — **2.** (*einkunnarorð*) Motto, Devise, Valgsprog. — **3.** (*einkunnarmerki*) Attribut. **-kennilegur** [-ɟɛnɪlɛ:qoɣ] a. **a.** (*sjerkennilegur*) ejendommelig, typisk. — **b.** (*undarlegur*) underlig. **-kennileiki** [-ɟɛnɪlɛi:ɟɪ, -lɛi:ɟɪ] m. **1.** (*það að vera einkennilegur fyrir e-ð*) Egenhed, Særegenhed, Ejendommelighed. — **2.** (*e. einstaklings*) Individualitet. **-kenning** [-ɟɛn·iŋk] f. Udmærkelse. **-kenningarmark** [-ɟɛniŋgarmaɣ·k] n. Kendemærke, Kendetegn, Særkende.

einkennis bending [ɛiŋ·ɟɛnɪsbɛn·diŋk] f. Kendingssignal. **-búinn** [-bu:ɪn] a. i Uniform, uniformeret. **-búningur** [-bu:niŋgoɣ] m. Uniform. **-frakki** [-frahɟɪ] m. Uniformsfrakke. **-föt** [-fö:t] npl. Uniform. **-húfa** [-(h)u:a] f. Uniformshue. **-merki** [-mɛɣ·ɟɪ] n. (*e. dýrlings osfr.*) Attribut (en Helgens osv.): *e. Pjeturs postula er lykill, Páls sverð.* **-orð** [-or·ð] n. **1.** (*heróp*) Løsen. — **2.** (*einkunnarorð*) Motto, Valgsprog, Devise (LFR. I. xxxix—xl). **-persóna** [-pɛɣ·soᵘna] f. typisk Person. **-tala** [-ta:la] f. Karakteristik (i Logaritmer).

†ein kylja (-u, -ur) [ɛiŋ·ɟɪlja] f. en og samme Vind el. Luftning (BH.). **†-kyljulegur** [-ɟɪljølɛ:qoɣ] a. (som kun er tilfreds med en og samme Vind) sær, besynderlig (BH.), forkælet (GV.). **-kímblaðaður** [-ɟimbla:ðaðoɣ] a. (bot.) enkimbladet. **-kynja** [-ɟɪnja] a. indec. (bot.) enkönnet (diclinis). **-kynjaður** [-ɟɪnjaðoɣ] a. **1.** (*einkynja*) enkönnet. — **2.** (*samkynja*) ensartet. **-kleifur** [-klɛi·voɣ] a. mulig at udføre uden fremmed Hjælp. **-kofi** [-ko·vɪ] m.: *fara í einkofa með e-ð* = *fara í launkofa með e-ð*, se *launkofi.* ° **-korn** [-ko(r)dv] n. Spelt.

einkum [ɛiũ·go*m*, ɛiŋ·ko*m*] adv. især, særlig, i Særdeleshed.

einkunn (-ar, -ir) [ɛiũ·go*n*, ɛiŋ·ko*n*, ɛiũ·gʏn·, ɛiŋ·kʏn·] f. **1.** (*einkenni*) Særkende, Særmærke, betegnende Egenskab, Ejendommelighed. — **2.** (*í skóla*) Karakter. — **3.** (gramm.) (*lýsingarorð*) Adjektiv. — **4.** (*einkennismerki*) Attribut, Værdighedstegn.

einkunnar búningur [ɛiũ·gonarbu:niŋgoɣ, ɛiŋ·konar-] m. Uniform. **-mark** [-maɣ·k] n. Særkende, Kendemærke. **-orð** [-or·ð] n. Valgsprog.

ein kúptur [ɛiŋ·kufdoɣ] a. plankonveks. **-kvæður** [-kvai·ðøɣ] a. **1.** ensformig (om Digtning): *e. hróður* (StStAndv. I. 172). — **2.** enstemmig: *e. dómur.* **-kvæni (-is)** [-kvai·nɪ] n. Monogami, Engifte. **-kvæningur (-s, -ar)** [-kvai·niŋgoɣ, -iŋs] m., **-kvænismaður** [-kvainɪsma:ðøɣ] m. Monogamist. **-kvæntur** [-kvaivdøɣ, -kvaintoɣ] a. engift. **-lagt** [ɛin·laχt] adv. = **einlægt.** **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m. og **-leikur** [-lɛigoɣ, -lɛikoɣ] m. **1.** (*eining*) Enhed. — **2.** (*samsemd*) Identitet. **-leikinn** [-lɛi·ɟɪ*n*, -lɛi·ɟɪ*n*] a. **1.** naturlig; is. i Forb.: *það er ekki einleikið*, der er n-t mystisk (usædvanligt, paafaldende, uforklarligt, overnaturligt, galt) derved: *þetta var ekki einleikið. Hvaðan kom þessi kynlegi bjarmi* (JTrL. 116); *Kunnátta hestsins var ei haldin einleikin, heldur fyri fjölkynngi* (LFR. VIII. 33). — **2.** (*einróma*) enstemmig: *einleikið mál var um það*, alle var enige derom (JÁÞj. I. 44). — **3.** som der spilles paa alene: *láta óma einleikinn | auðveldasta strenginn sinn* (StStAndv. II. 5). **-leikur** [-lɛigoɣ, -lɛikoɣ] m. = **einleiki.** **-leitur** [-lɛi·doɣ, -lɛi·toɣ] a. **1.** (*sem lítur til einnar hliðar*) seende til den ene Side. — **2.** (*sjervitur*) sær, egensindig. **-liði** [-lɪ·ðɪ] m. den som kæmper alene, Enekæmper. **-lífi (-is)** [-li·vɪ] n. **1.** (*einmanalegt líf*) ensomt Liv. — **2.** (*einhleypi*) Colibat, ugift Stand, Ugifte. **-lyftur** [-lɪfdoɣ] a. enetages: *einlyft hús.* **-lyndi** [-lɪndɪ] n. **1.** (*einþykkni*) Egensindighed. — ° **2.** ›Ensindethed‹, Helstobthed. **-lyndur** [-lɪndoɣ] a. **1.** (*einþykkur*) egensindig. — **2.** ›ensindet‹, helstobt, mods. *marglyndur*, s. d. O. **-litur** [-lɪ·doɣ, -lɪ·toɣ] a. ensfarvet. **-loftaður** [-lofdaðøɣ] a. med eet Stokværk, enetages. **-læglegur** [-laiglɛ·qoɣ] a. oprigtig, aaben, hjærtelig; — adv. *-lega.* **-lægni** [-laignɪ] f. indec. Oprigtighed, Aabenhed. **-lægur** [-lai·qoɣ] a. **1.** (*hreinskilinn*) oprigtig, ærlig: *einlæg játning;* — *yðar e.*, Deres hengivne. — **2.** trofast: *enn kynni hún þó að vera honum einlæg, þó að hún gæti af einhverjum ástæðum ekki náð til hans* (JTrSk. I. 92). — **3.** (*fastráðinn í e-u*) fast besluttet paa n-t. — **4.** (*sífeldur*) sammenhængende, uafbrudt, ud i eet: *einlæg rigning*, uafbrudt Regn; *einlæg girðing*, et sammenhængende Gærde; *Aðalfjallgarðurinn ... liggur einlægari ...* (ÞThFerð. III. 139). — **5.** an. *einlægt*, som adv., stedse, bestandig, stadig, uafladelig.

-**læstur** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] **-læti** [illegible] n. Ensomhed [illegible] Levned. **-mana** [illegible] **-manalegur** [illegible] **-manast** [illegible]
-mani [-ma·nI] a. = **einmana. -mánuður** [-mau·noðoo] m. i den isl. Almanak den sidste Vintermaaned, 30 Dage lang [illegible] mellem 9. og 15. Marts [illegible] lang Tid holdt hellig. **-mata** [-ma·da, -ma·ta] adv. som eneste Føde: *leggja* [illegible] spise n-t som eneste Ret [illegible] **-melmi** [-mɛlmI] n. Monometallisme. **-menningskjördæmi** [-mɛniŋsḱör·daimI] n. enkelt Kres. **-menningsskel** [-mɛniŋsḱɛ:l] f. lille Jolle, roet af een Mand. **-menningur (-s)** [-mɛn·iŋgoo, -iŋs] m.: *drekka einmenning*, drikke hver af sit Horn (Glas) for sig; *ríða e.* (mods. *ríða tvím.*), ride een paa hver Hest. **-mennisstjórn** [-mɛnIsdjo·rdn] f. Enmandsregering, Enmandsministerium (Ísaf. '18, 47). **-meti (-is)** [-mɛ·dI, -mɛ·tI] n. eneste Ret el. Kost (Kp. 2. 40). **-mitt** [illegible] nu; lige nu, lige i dette Øjeblik; *e. það, já e.*, jasaa.
einmuna [ɛin·mʏ·na] a. indec. sjælden, enestaaende: *e. hitar;* — som [illegible] *hélt e. vel* (Eimr. XII. 26). **-góður** [-gou·ðoo] a. enestaaende god. **-legur** [illegible] **-tíð** [illegible] kan huske Magen til.
ein mæli [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *e.*, almindelig Antagelse, el. Mening, offentlig Hemmelighed. ° **-mælmi** [illegible] **-mælmisstafla** [illegible] einmelmi. **-mælt** [-maiʎt] an. i Forb.: *borða e.*, kun holde eet rigtigt Maaltid om Dagen. **-mæltur** [illegible]
einn, ein, eitt [illegible] **I.** card. **1.** een: *flytja á einum* (: *einum hesti*), kun have Bagage paa een Hest [illegible] **2.** i pl. distributivt: *ein gleraugu*, et Par Briller; *einir sokkar*, et Par Strømper. **II.** [illegible] **1.** [illegible] det samme; *allur e.*, ganske den samme; *það fór alt á eina leið*, det gik ganske paa samme Maade; *einnar móður börnin trú*, trofaste Børn af een og samme Moder; *dregur til eins með e-ð*, Enden paa n-t bliver een og den samme, [illegible] *eins mundi draga um ráð sitt* (folt . . . at der var kun een Afslutning [illegible] *eitt sem beggja* (vilde vi rimeligevis være i Fællesskab om det) (JSBr. 290); om Udtr.: *að einu*, jfr. IV. 2; *alt í einu*, pludselig, lige med eet, i det samme; [illegible] *alt kemur fyrir eitt*, alt er forgæves. — **2.** ene, alene: **a.** *hann var orðinn* [illegible] for sig, muttersalene; *e. saman*, alene, jfr. *einsamall;* — *e. um e-ð*, ene [illegible] **b.** [illegible] **3. a.** [illegible] sende foran Talord og Substantiver: kun, udelukkende: *einir fjórir* (*að* [illegible] *orðinn e. krapelgur* (eet Plore overalt) (Íng. I. 130); *það eitt mannkaup mundi í Þ.* (Th. var ikke mere værd end som saa), *að hann væri ekki sparandi frá heingíngu* (JÁÞj. I. 389). — **b.** ofte efter Substantivet, begrænsende, i Bet.: kun, lutter osv.: *af góðmensku einni*, af lutter Godmodighed; *þá nótt eina*, kun den Nat; *litið eitt*, kun ganske lidt; *guð e.* [illegible] **III.** [illegible] **1. a.** [illegible] *hans*, el. *af vinum hans*) en af hans Venner. — **b.** forstærkende med [illegible] (GV. i JÁÞj. I. X). — **2. a.** (*nokkur*) en, en vis: *það bar við eitt sumar*, [illegible] **b.** [illegible] *og hitt annað má ekki undan fella*, det ene skal gøres og det andet ikke forsømmes. — **c.** (foran Tal) omtrent: *einir fjórir* (*hjer um bil fjórir*) omtrent fire, en fire Stykker (Trykket hviler paa *fjórir*). — **IV.** forskellige Kasus som adv. og i adv. Forb. **1.** gen. pl. *einna*, med superl.: vel, maaske: *e. best*(*ur*), maaske det (den) bedste, et (en) af de bedste. — **2.** dat. sing.: *einu: það gildir einu:* ¹) det kommer ud paa eet; ²) det kan vedkommende [illegible] **3.** [illegible] paa samme Maade: *jeg segi sama og alt eins*, jeg siger ganske det samme; *annar eins*, en saadan, se ogs. *annar;* — *alveg eins*, ganske paa samme Maade, ganske som; *eins að sínu leyti*, analog, ens paa sin Vis; *jeg vil það alt eins vel*, jeg vil det ligesaa gærne; *alt af ertu eins*, du er dog stadig den samme; *e. fyrir því, þó að*, selv om, paa Trods af. — **b.** *að eins*, kun: *því að eins*, kun paa den Betingelse at, kun fordi; *eigi að eins*, [illegible]

ligesom: [illegible] og. saa [illegible] som: *eins stór og*, saa stor som.
†**ein nefna** [ɛin:ɛbna] vt. udnævne. **-nefni** [-n:ɛbnI] n. eet Navn (mods. [illegible]) **2.** [illegible] som kun forekommer en enkelt Gang.
einnegin [illegible] **einnig** [illegible] adv., **einnin** [illegible] adv. ogsaa, ligeledes, tilli[illegible]
einnsaman [ɛid·vsa·man] el. sædv. **einsamall** [ɛin·sa·madʎ], (f. **einsaman** [ɛin·sa·man] el. **einsömul** [ɛin·sö·møl], n. **einsamalt** [ɛin·sa·maʎt], [illegible] el. sædv. *einsamlir* [ɛin·samlIo], *einsamlar* [illegible] alene (se ogsaa *einn*): *vera* (*fara*) *eigi ein saman* el. *einsömul*, være frugtsommelig, i velsignede Omstændigheder [illegible] (af Brød alene).
ein nættur [ɛin:aihdoo] a. natgammel. **-oka (a)** [ɛi:no·ga, -o·ka] vt. monopolisere. **-okra (a)** [-o·gra, -o·kra] vi. aagre for sig alene. **-okrun** [illegible] **1.** [illegible] Aager for egen Regning. — **2.** (*einokun*) Monopolisering. **-okun** [-o·gon, -o·kon] f. **1.** [illegible] Monopolisering. **2.** (*einkasala*) Monopolhandel. **-okunarverð** [-ogonarvɛr·ð, -okonar-] n. Enehandelspris; ublu Pris. **-okunarverslun** [-ogonarvɛ·slon, -okonar] f. Monopolhandel, Enehandel. **-prika** [ɛin·prI·ga, -prI·ka, ɛim·-] a. indec. (om een Fisk, idet den trækkes op til Rælingen) som ses hele Vejen op til Overfladen (jfr. *tvíprika*, [illegible] **-ráða** [illegible] *e-u* el. *að gera e-ð*, fast besluttet paa at gøre n-t. **-ráður** [-rau·ðoo] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] *e. að e-u*, eneraadig m. H. t. n-t; *láta e-n einráðan um e-ð*, lade en om at bestemme n-t. **-reið** [-rɛi·ð] f. Eneridt (i Mods. til flere Personers [illegible] (PG)D. [illegible] **-reikull** [illegible] alene. **-rendur** [-rɛndoo] a. med enkelt Rand. **-rýmis** [-ri·mIs] adv. i eet Rum (i en [illegible] **-ris** [illegible] n. Halvtag. **-ritaður** [-rI·daðoo, -rI·t-] a. udfærdiget i et enkelt Eksemplar: *e. víxill*, Solaveksel. ° **-rjettarbrjef** [-rjɛhdarbrjɛ:v] n. Patent. **-rjetti (-is)** [-rjɛhdI] n. Eneret. **-róinn** [-ro·In] a. **1.** som ros af een Person. **2.** [illegible] Roning), i overf. Bet.: *gera e. með e-ð* (*við e-ð, að e-u*), udføre n-t ud i eet. **-róma** [-ro·ma] a. indec. og adv. enstemmig; (mus.) unisono, enstemmig. **-rúm** [-ru·m] n. Enrum: *í einrúmi*, i Enrum, hemmelig: *tala við e-n í einrúmi*, tale med en under fire Øjne. **-ræði (-is)** [-rai·ðI] n. **1.** Egenraadighed, Stivsindethed: [illegible] (GKon Æf. 135); — Vilkaarlighed: *höfðu við hann e. í sumum greinum*, behandlede ham vilkaarligt i adskilligt (Eimr. XIII. 200). — **2.** (uden ligefrem dadlende Betydning) Egenmægtighed: *fyrir þetta e. sitt er sagt að S. hafi drepið þrælinn* (JÁÞj. II. 85). — **3.** (*einveldi*) Enevælde, Monarki. **-rækta** [-raiχda] vt. rendyrke (Kölpin Ravn). **-ræktun** [-raiχdon] f. Rendyrkning (Kölpin Ravn). ° **-ræmi (-is)** [-rai·mI] n. Monotoni. ° **-ræmislegur** [illegible] **-ræmissöngur** [illegible] m. = **einsöngur. -rænast (di)** [-rai·nast] vrefl. skille sig ud fra andre, søge Ensomhed, være sær. **-ræni (-is)** [-rai·nI] n. Egensindighed, Særhed.
einrænings- [ɛin·rainiŋs] partikularistisk, særheds-. **-háttur** [-(h)auhdoo] m. = **einrænishátt ur. -hyggja** [-(h)Iɟ:a] f. Partikularisme. **-legur** [-lɛ:qoo] a. sær; egensindet; adv. *-lega*. **-skapur** [-ŋ-sga:boo, -ŋ-sga:poo] m. **1.** (*ómannblendni*) Isolation. — **2.** (*sjerviska*) Særhed.
ein ræningur (-s, -ar) [ɛin·rai·niŋgoo, -iŋs] m. Særling. **-rænisháttur** [-rainIs(h)auhdoo] m. Egenhed, Særhed. **-rænlegur** [-rainlɛ·qoo] a. sælsom, paafaldende, sær; — adv. *-lega*, sært, paa en sælsom Maade. **-rænn** [-raidv] a. **1.** (*sjervitur*) sær. — **2.** (*duflungafullur*) lunefuld.
eins [ɛin·s] adv. se **einn** IV.
ein samall [ɛin·sa·madʎ] a., **-samur** [-samoo] a. = **einnsaman.**
eins dæmi [ɛin·sdai·mI] n. noget eksempelløst, enestaaende: *e. í veraldarsögunni* (Lögr. '10, 241); — gen. pl. *einsdæma* som adj.: *e. gáfur*, enestaaende Begavelse; kan ogs. bruges som adv., ligesom ogs. gen. sing. [illegible] **-dæmisorð** [-daimIs-orð] n. Ord, som kun forekommer en enkelt Gang (*ἅπαξ εἰρημένον*).
° **ein sellaður** [ɛin·sɛl·aðoo] a. encellet. **-selluplanta** [-sɛløplav·da, -plan·ta] f. encellet Plante (SStPlt.). **-seta** [-sɛ·da, -sɛ·ta] f. Eneboerliv, ensomt Liv. **-setja** [-sI·dja, -sI·tja] vt.: *e. sjer*, foresætte sig, beslutte. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Princip, fast Beslutning.
einsetu bróðir [ɛin·sɛdobrou·ðIo, -sɛto-] m. Munk som er Eneboer. **-híbýli** [-hi:bilI] npl. Eremitbolig. **-karl** [-kar·dʎ, -kad·ʎ] m. gammel Eneboer. **-klefi** [-klɛ:vI] m. Eremithytte. **-legur** [-lɛ:qoo] a. eremitagtig, en Eneboers. **-líf** [-li:v] n. Eneboerliv. **-lifnaður** [-lIbnaðoo] m. Eneboerliv. **-maður** [-ma:ðoo] m. Eremit. **-munkur** [-muŋgoo, -muŋkoo] m. Eremit, Eneboer.
° **eins hyrndur** [ɛin·s(h)I(r)ndoo] a. (mat.) ensvinklet (ÓDanFlatm.). **-hliða** [illegible]
Einsi (-a, -ar) [ɛin·sI] m. npr. Dim. af **Einar.**
ein sigldur [ɛin·sIqldoo, -sIl(q)doo] a. enmastet. **-sýni** [-si·nI] f. Ensidighed: *festast í fjötrum einsýninnar* (PPRæð. 11). **-sýnn** [-sidv] a. **1.** (*blindur á öðru auga*) enøjet, blind paa det ene Øje. — **2.** (*hlutdrægur*) partisk, som kun ser paa Sagens ene Side, ensidig: *það getur verið að menn líti* [illegible] (Alþ. '11, B. I. 661). **3.** (*um veður*) som øjensynlig vil holde sig, vedblivende være gunstig, is. rolig og klar: *einsýnt veður;* — *bjartviðri og einsýnt heiðarveður* (ABjDr. 165). **-sjeður** [illegible] **einsær.** † **-skefta (-u, -ur)** [illegible] flettisög. **-skefta** [illegible] f. **1.** Vadmel, vævet med enkelte [illegible]

máli eða einskeftu. — **2.** (*dúkur með ljereftsvend*) hollandsk Lærred. **-skeftudúkur** [-sqɛfdodu:goϱ, -du:koϱ] m. — 2. **einskefta** 1. **-skeftur** [-sqɛfdoϱ] a.: *einskeft vaðmál* — 2. *einskefta* 1. **-skeri** [-sqɛ·rɪ] m. **heilskeri, alskeri. -skildingur** [-sqɪldɪŋgoϱ] m. Enskillingsstykke. 1. **-skipa** [-sqɪ·ba, -sqɪ·pa] a. indec. med eet enkelt Skib el. Baad. 2. **-skipa** [-sqɪ·ba, -sqɪ·pa] vt. med dat. ordne saaledes, at der kun er een enkelt ad Gangen: *Því Kronusson hefir mjög einskipað ætt vorri: Arkisíus átti eingan son, nema Laertes, Laertes ekki heldur neinn, nema Odysseif, og Odysseifur átti aungvan, nema mig* (Od. 340). **-skír** [-sqi·r] a. ren, lutter, pure.

einskis [ɛin·sqɪs] adv. (baade særskilt og som förste Sammensætningsled) intet,ingenting, jfr. *enginn.* **-konar** [-ko:naϱ] a. intet Slags. **-virða** [-vɪr·ða] vt. foragte. **-virði** [-vɪr·ðɪ] n. værdilos Ting.

einskonar [ɛin·sko·naϱ] a. **1.** et Slags: *trú þeirra er e. blendingur af kristni og Múhameðstrú.* — **2.** (*sams konar*) af en og samme Slags, af en Art: *grösin voru öll e.*

ein skora [ɛin·sgo·ra] vt. bestemme. **-skorða** [-sgorða] vt. **1.** (*takmarka*) indskrænke, begrænse: *e. e-ð við e-ð;* — *við þetta hefði hlutdeild ríkisþingsins átt að vera einskorðuð,* Rigsdagens Deltagelse skulde være blevet begrænset hertil (Eimr. II. 8). — **2.** (*ákveða*) fastsætte: *á einstaka stórbæ er ekki tekið á móti borgun fyrir greiða, en víðast er tekið á móti henni, en hvergi einskorðuð* (ÞThLfr. IV. 276). — **3.** pp. *einskorðaður:* **a.** (*takmarkaður*) begrænset. — **b.** (*einhliða*) ensidig. — **c.** udelukkende, eksklusiv: *einskorðað fjelag,* sluttet Selskab. — **d.** (*reglubundinn*) regelbunden, fastsat. **-skorðun** [-sgorðøn] f. **1.** (*takmörkun*) Indskrænkning, Begrænsning. — **2.** (*skilgreining*) Definition, Begrebsbestemmelse. **-skorinn** [-sgo·rɪn] a. enkelt: *þá er fæðan betur blönduð en áður var, þegar étinn var einskorinn matur tímunum saman* (Eimr. XII. 26).

einskostar [ɛin·skosdaϱ] adv. **1.** (*með því einu skilyrði*) paa den ene Betingelse. — **2.** (*einungis*) kun, paa den eneste Maade: *nema e. niður að renna og í magann að leggja* (JMPísl. 129).

einskær [ɛin·sqai·r] a. lutter.

eins laga [ɛin·sla·qa] a. indec. ligedannet; (log.) similis. **-lagaður** [-la·qaðøϱ] a. ligedannet; *e. þríhyrningur,* ensvinklet Trekant. **-legur** [-lɛqoϱ] a. **1.** (*einmana*) enlig, ensom. — **2.** (*leynilegur*) hemmelig. — †**3.** (*einkennilegur*) ejendommelig, særegen. — **4.** adv. *einslega:* **a.** hemmelig, privat, under fire Øjne: *tala e. við e-n.* — **b.** (*sjerstaklega*) særskilt.

einslægja [ɛin·slai·ja] f. Stykke Mark el. Eng, som en skal slaa alene: *setja e-n í einslægju* (Sch.).

eins lægur [ɛin·slai·qøϱ] a. (mat.) ensliggende (ÓDanFlatm.). **-myndaður** [-mɪndaðøϱ] a. ens formet. **-og** [-o·q] adv. **1. a.** som, saaledes som, ligesom: *alveg einsog hitt,* ganske som det andet; — ogs. med Tmesis: *eins stór og hinn,* lige saa stor som den anden. — **b.** i forsikrende Udtryk: saa vist, saa sandt: *einsog jeg lifi* (*sit* el. *stend hjerna*), saa sandt jeg lever (sidder el. staar her); *eins og guð er uppi yfir okkur,* saa sandt som Gud er til; *einsog hann viti það ekki,* som om han ikke vidste det! — **2.** (*hjer um bil*) omtrent, en: *hann fjekk lánaða einsog tíu hesta af heyi.*

ein spen [ɛin·sbɛ·n] a. f., 1. **-spena** [-sbɛ·na] a. indec. som kun giver Mælk af een Patte, ɔ: næsten gold: *e. kýr, e. geit.* 2. **-spena (a)** [-spɛ·na] vt. malke een Patte ad Gangen. **-spinna** [-sbɪn·a] f. (Vf.) = **eingirni.**

einssneitt [ɛin·snɛiht] an. saaledes kaldes *sniðhendur,* naar de ender med de samme Lyd. Nærmere Forklaring, se HSig. 17.

†**ein staðar** [ɛin·sda·ðaϱ] adv. et Steds, nogen Steds. **-stafað** [-sda·vað] an. (metr.) naar 2. og 4. Linje rimer med 1. og 3. i firelinjede Strofer. **-staka** [-sda·ga, -sda·ka] a. indec. = **einstakur. -staklegur** [-sdaglɛ·qoϱ, -sdak-] a. **1.** (*einstaka*) enkelt; individuel. — **2.** (*frábær*) enestaaende; — adv. *-lega,* særdeles, meget.

einstaklings eðli [ɛin·sdahgliŋsɛð·lɪ] n. Individualitet. **-hyggja** [-(h)ɪɟ:a] f. Solipsismus. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. privat, individuel.

ein staklingur (-s, -ar) [ɛin·sdahgliŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** Individ, Særvæsen. — **2.** (metr.) særligt Metrum, udenfor de normale Grupper el. Familier af forskellige Metra (HSig. 17). **-stakur** [-sda·goϱ, -sda·koϱ] a. **1.** enkelt; böjes undertiden svagt uden foregaaende Artikel, f. Eks. *einstöku menn,* enkelte Mennesker, enkelte; *einstöku sinnum,* enkelte Gange. — **2.** (*sjerstakur*) overordentlig, fremragende: *e. klaufi,* enestaaende Klodrian; *e. í sinni röð,* enestaaende i sin Art. **-steinungur (-s, -ar)** [-sdɛi·nuŋgoϱ, -uŋs] m. Obelisk (Monument) som bestaar af en eneste Sten, Monolit. °**-stekja** [-sdɛ·ɟa, -sdɛ·ȿa] vt. individualisere, særskille. **-stigi** [-sdi·jɪ, -sdɪ·jɪ] n. smal Sti (i Bjærge (hvor kun een kan gaa ad Gangen). **-streymingur (-s, -ar)** [-sdrɛi·miŋgoϱ, -iŋs] m. ubrudt Ström. **-strengingsháttur** [-sdrɛiŋɟiŋs(h)auhdoϱ] m. — **einstrengingsskapur. -strengingslegur** [-sdrɛiŋɟiŋslɛ:qøϱ] a. ensidig, egensindig, rigoristisk. **-strengingsskapur (-ar)** [-sdrɛiŋɟiŋsga:bøϱ, -sga:pøϱ] m. Ensidighed, Egensindighed, Rigorisme. **-strengingur (-s, -ar)** [-sdrɛiŋɟiŋgøϱ, -iŋs] m. (mus.) Monokord. **-strengja** [-sdrɛiŋɟa] vt. **1.** (*fastákveða*) beslutte ufravigelig. — **2.** (*gera mjög strangt*) göre meget stræng: *nema það* (*lagaboð*) *sé að öðrum kosti einstrengt svo að það kreppi að verzlun landsins* (JSVb. 145—146). — †**3.** (*heimta ákaft*) fordre hæftigt og höjlydt (BH.). **-strikaður** [-sdrɪ·gaðøϱ, -sdrɪ·kaðøϱ] a. **1.** (mus.) enstrøget: *einstrikuð áttund,* enstrøget Oktav. — **2.** *einstrikuð villa,* mindre Fejl, Endækker, jfr. *tví-, þrístrikaður.* **-stunginn** [-sduŋɟɪn] a. eet Spademaal dyb: *e. vatnsveitingaskurður.* **-stæða (-u, -ur)** [-sdai·ða] f. (log.) individuel Idé (Begreb). **-stæði (-is)** [-sdai·ðɪ] n. Isolation. **-stæðingsekkja** [-sdaiðiŋsɛhɟa] f. hjælpelos Enke (uden Slægt og Venner). **-stæðingsskapur (-ar)** [-sdaiðiŋsga:bøϱ, -sga:pøϱ] m. enlig Stilling, forladt Tilstand, Forladthed. **-stæðingur (-s, -ar)** [-sdai·ðiŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** en enligt stillet, frændelos Person, Ensling. — **2.** enestaaende Menneske: *einstæðing að einurð, rögg og dáð annan meiri sá ei þetta láð* (MJ. V. 159). — **3.** (Vf.) = *einstæðuhús.* **-stæðuhús** [-sdaiðøhu:s] n. Faarestald med en Krybbe langs den ene Langvæg: *e. með torfþaki* (Eimr. X. 66). **-stæður** [-sdai·ðøϱ] a. **1.** (*einstakur*) enestaaende. — **2.** (*einstæðings-*) enlig, enligt stillet. — **3. a.** (bot.) enkelt. — **b.** *einstætt fjós* (Sl.) = *einhalafjós.* **-sæi (-is)** [-sai·jɪ] n. Uomtvistelighed. **-sær (-sæ, -sætt)** [-sai·r, -sai·, -saiht·] a. **1.** (*augljós*) klar, indlysende, uomtvistelig: *okkur virtist einsætt* (indlysende) *að ráða yrði úr efnisleysinu* (TSæm. 250). — **2.** (*nauðsynlegur*) nødvendig; (*sjálfsagður*) selvfølgelig: *þar eð sjer þætti mikið undir, að hitta á einhverja af þeim þegar við fyrsta próf, þætti sjer einsætt að heyra álit hans, á hverjum hann helzt ætti að byrja* (BrJÞf. 142); *þá er einsætt* (selvfølgeligt) *að losa alþjóðina við þann afarmikla kostnað* (GFr. i Eimr. XV. 91); *þá er einsætt* (nödvendigt) *að kunna sitt ráð* (MJ. II. 64). — **3.** (*fastákveðinn*) bestemt, fastbesluttet: *gjöra það þó einsætt* (JÁÞj. I. 171). **-sögn** [-sögv] f. en enkelt Persons Udsagn. **-söngur** [-söyŋgoϱ] m. Solosang, Solo. **-söngvari** [-söyŋgvarɪ] m. Solosanger. **-táaður** [-tau·aðøϱ] a. entaaet. **-tak** [-ta·k] n. **1.** Eksemplar: *þrjú eintök af bók.* — **2.** (*e. prófarka*) Aftryk. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. særlig udvælge: *til þess ákveðins þingdags að komast, sem þeir sjálfir ... höfðu eintekið og tiltekið* (JMPísl. 114). **-tal** [-ta·l] n. **1.** (*samtal í einrúmi*) Samtale i Enrum: *þeir gengu á e.,* de talte sammen under fire Øjne. — **2.** (*e. við sjálfan sig*) Enetale; (*á leiksviði*) Monolog (paa Teatret). **-tala** [-ta·la] f. (gramm.) Ental. **-talaður** [-ta·laðoϱ] a.: *það er eintalað,* det siges almindelig. **-tauga** [-töy·qa] a. indec. (bot.) ennervet. **-teigur** [-tɛi·qoϱ] m. is. i Forb. *vera á einteig,* slaa Hø alene for sig selv (jfr. *teigur*). **-teymingur (-s, -ar)** [-tɛi·miŋgoϱ] m. enkelt Tömmestræng: *ríða við einteyming,* ride med Tömmestræng kun paa den ene Side; — i overf. Bet.: *hún ríður ekki við einteyming, bölvuð fljótfærnin í honum,* det er dog Pokkers saa han er overfladisk (overilet); (Ordspr.) *heimskan ríður eigi við einteyming,* Dumheden er godt ridende; *ekki ríður óláníð við einteyming* (GJ.), Ulykken er som oftest godt ridende. †**-tili (-a, -ar)** [-tɪ·lɪ] m. (LFR. I. 204) — **eintala. -tómis** [-to··mɪs] a. indec. = *eintómur:* (Ordspr.) *engi gefur af e. viljanum* (Sch. Mál.), ingen giver, blot fordi han har Viljen dertil. **-tómur** [-to··møϱ] a. **1.** lutter, bar: *eintómir sjómenn,* lutter Søfolk; *eintómar bækur,* lutter Bøger, kun Bøger; *það eru eintóm látalæti í stúlkunni,* det er kun Skrömteri af Pigen; *það er eintóm vitleysa,* det er lutter Galskab, det er bare Vrövl. — °**2.** (*sjerstæður*) abstrakt. **-tóna** [-to··na] a. indec. entonig.

eintrjánings bátur [ɛin·trjauniŋsbau:doϱ, -bau:toϱ] m. Kano, Baad af en udhulet Træstamme, Ege. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. **1.** (*einhliða*) ensidig. — **2.** (*smámunalegur*) pedantisk. — **3.** adv. *-lega.* **-málfræðingur** [-maul·fraiðiŋgoϱ] m. Stokfilolog. **-skapur (-ar)** [-ŋ-sga:boϱ, -sga:poϱ] m. **1.** (*það að vera einhliða*) Ensidighed. — **2.** (*smámunasemi*) Pedanteri, Smaalighed.

ein trjáningur (-s, -ar) [ɛin·trjau·niŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** (*bátur úr einum trjástofni, eikja*) Kano, Baad af en udhulet Træstamme, Ege. — **2.** (*eintrjáningslegur maður*) en Person af snæversynet, pedantisk og haardnakket Karakter: *þreytandi leiðinlegir gortarar og andlega víxlaðir eintrjáningar* (Eimr. XII. 36). **-tæki** [-tai·ɟɪ, -tai·ȿɪ] n. Unikum: *silfurbergið er ... fullkomið unicum, e. fyrir Ísland* (Alþ. '11, B. 341). °**-tæma** [-tai·ma] vt. abstrahere (JsJs.). °**-tæmd (-ar, -ir)** [-taimt] f. Abstraktion, abstrakt Begreb (JsJs.).

einu [ɛi:nø] adv. se **einn.**

†**einugi** [ɛi:nYɣ·jɪ] (*einu* + den foræld. Nægtelse *-gi*); nu kun i Ordsproget: *fátt er svo ilt að einugi dugi,* intet er saa daarligt at det ikke er godt for n-t.

einumegin [ɛi:nømɛi:jɪn] adv. paa den ene Side.

einund (-ar, -ir) [ɛi·nont] f. (mus.) Prim.

ein ungis [ɛi:nuŋɟɪs] adv. kun, ikkun, blot. **-urð (-ar)** [-Yrð] f. Frimodighed.

einurðar fár [ɛi:nYrðaϱfau:r] a. **1.** som mangler Selvtilled, genert, sky. — †**2.** (*óhreinskilinn*) mindre oprigtig, upaalidelig. **-góður** [-r-go··ðøϱ] a. frimodig. **-laus** [-löy:s] a. (*óframfærinn*) undselig, bly, sky, tilbagetrukken. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Undselighed, Blyhed. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. undselig.

einusinni [ɛi:nøsɪn:ɪ] adv. (ofte skrevet i to Ord) **1. a.** (mods. *tvisvar*) een Gang. — **b.** (*einhverju sinni*) engang. — **2.** saa meget som: *það væri guðvelkomið, ef hann vildi einusinni nýta það* (ÓDavÞj. 149); *ekki e.,* ikke engang, ikke saa meget som.

einval [ɛin·va·l] n. Udvalg, Kærne.

einvala [ɛin·va·la] a. indec. udsøgt; — ofte som förste Sammensætningsled, jfr. de følgende Eksempler. **-fje** [-fjɛ:] n. udvalgte Dyr: *það var e. af öllum geithjörðunum* (Od. 365). **-lið** [-lɪ:ð] n. Kærnetropper. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. udvalgt, den udvalgte.

ein vald [ɛin·valt] n. Enevælde, Eneherredömme. **-valda** [-valda] a. indec. enevældig. **-valdi** [-valdɪ] m. = **einvaldsherra.**

einvalds herra [ɛin·val(t)s(h)ɛr:a] m. **-höfðingi** [-(h)öv·ðiŋɟɪ, -(h)öb·ðiŋɟɪ] m. Enevoldsherre. **-konungur** [-ko:nuŋgoϱ] m. Enevoldskonge. **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ȿɪ] n. **1.** (*það að vera einvaldur*) Enevælde. — **2.** (*ríki með einveldisstjórn*) Monarki. **-stjórn** [-sdjo··rdv] f. enevældig Regering.

1. **ein valdur** [ɛin·valdoϱ] a. eneherskende: *e. konungur,* absolut Konge. 2. **-valdur (-s, -ar)** [-valdoϱ] m. Enehersker: *e. sjálfs sín,* sin egen Herre. **-valinn** [-va·lɪn] a. udsøgt; udmærket, særlig egnet til: *þessvegna er það* (*nasturtium*) *einvalið til að menga við lattúknasalat* (EÓlLach. 75). **-vega** [-vɛ·qa] adv. vendende til den ene Side: *ríða e.* = *ríða kvenveg.* **-veiði** [-vɛi·ðɪ] f. en Enkeltmands Fangst. **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. = **einvaldsríki. -veldislegur** [-vɛldɪslɛ:qøϱ] a. monarkisk. **-veldisliði** [-vɛldɪslɪ:ðɪ] m., **-veldissinni** [-vɛldɪsɪn:ɪ] m. Monarkist. **-vera** [-vɛ·ra] f. **1. a.** (*það að vera einn*) Ensomhed. — **b.** = *fásinni.* — **2.** (*einlífi*) ugift Stand. **-vígi** [-vi·jɪ] n. Tvekamp, Duel. **-vígismaður** [-vijɪsma:ðoϱ] m. Duellant, Tvekæmper.

†-vild [-vɪlt] f. Magtfuldkommenhed. **†-virðing** [-vɪrðiŋk] f. [illegible] *einvirðingu*, i Enrum, særskilt. [illegible] dat. *einvirðingu* som adv. udelukkende. **†-virðu(g)legur** [-vɪrðo(-)[illegible] qoǫ] a. indstændig [illegible] adv. *-lega*. **-virki** (-ja, -jar) [-vɪrɟɪ] m. [illegible] **einyrki. -vist** [-vɪst] f. Ensomhed, Eneboerliv: *vera einvistum*, leve alene. **-vænn** [-vaidv] a. om hvem man kun kan vente det eneste (ɔ: Døden). **-vörðung** [-vörðuŋk] f. forekommer vistnok kun i dat. sg. *einvörðungu* og dat. pl. *einvörðungum*, som adv.: alene, uden noget andet. **-þeysa** [-þɛi·sa] vt. og vi. ride (stærkt) alene. **-þykki** (-is) [-þɪhɟɪ] n. Egenraadighed. **-þykkur** [-þɪhgoǫ] a. egensindig, stivsindet, stivnakket, sær. **-þykni** [-þɪhgnɪ] f. indec. Egensindighed, Stivsindethed, Særsind. **-þættur** [-þaihdoǫ] a. **1.** (*úr einum þræði*) entraadet. — **2.** (*einhæðan*) ensidig. **-æði** [-aiðɪ] n. Monomani. **-ær** [-ai·r] a. **1.** (*ársgamall*) aarsgammel. **2.** (bot.) enaarig (annuus). **-æti** [-aidɪ, -aitɪ] n. **†1.** i Udtrykket *eta e-ð einætum*, spise noget ukogt. — **2.** enkelt Spise: *virðist að tala eru einvirsmaltíðir af flestum mat bæði dýrar og [illegible]* (JSVb. 70 71). **-ætur** [-aidoǫ, -aitoǫ] a. **†1.** spiselig i raa Tilstand (BH.). — **2.** som kan spises alene: *kjötið er ekki einætt, það þarf magurt með* (Arn.).

eypska (a) [ɛif·sga] vi. (om Dyr) gabe, spærre Munden op: *hundurinn eypskar*, Hunden spærrer Gabet op (BH.).

1. **eir** (-s) [ɛi:r, [illegible]] m. (el. n.) Kobber: [illegible] *nokkuð* [illegible] (AMjarð. II. 274); (Ordspr.) *þeir verða að hafa eirið, sem ekki hafa látúnið* (Arn.), den ej har Messing, maa nöjes med Kobber, ɔ: man maa hjælpe sig med hvad man har.

2. **Eir (-ar)** [ɛi:r] f. npr. en af Asynjerne, Lægekunstens Gudinde.

1. **†eira** (-u) [[illegible]] f. = **eirð.**

2. **eira** (ði) [[illegible]] **I.** vt. med dat. **1.** [illegible] skaane: *e. engu*, vise ingen Naade: *það væru örgustu bergrisar, sem engu eirðu, hvorki* [illegible] — **2.** [illegible] finde sig i n-t: [illegible] *þeirra hóp* (And. I. 104). [illegible] **II.** impers. med dat.: *e-m eirir eigi e-ð*, n-t er en ubelejligt, n-t passer ikke, er ikke [illegible] ikke af Maden (ASkaft.). — **III.** vi. **1.** finde Ro: *hann eirir hvergi*, han kan ingensteds finde Ro (el. slaa sig til Ro); — pp. *eirður*, rolig: *allt var þar kyrt og eirt* [illegible] — **2.** [illegible] *trúarbrögð en sönnu affærð* (EspS. 62).

eyra (-a, -u) [ɛi:ra] n. **1.** Øre: *mæla í e. e-m*, sige n-t i ens Øren, hviske til en; *reisa, sperra eyrun, leggja eyrun við*, spidse Øren; *roðna út undir eyru*, [illegible] *út um hitt*, [illegible] *e-ð sem* [illegible] komme en for Øren, [illegible] Ørene) en husker n-t godt; *láta e-ð leggja í eyrun á e-m*, sige n-t saa højt at en kan høre det [illegible] — (opr. om en vadende:) *ýmist í ökla eða eyru*, enten kun til Anklerne el. op til Ørerne, [illegible] *undan* [illegible] *kaupmannsslána* (Mýrd. 336); *því gæti eg trúað, að vinir þeirra manna, sem mig bera brigslum, trúi þessu ekki né vilji leggja eyrun að því* (lytte dertil) (Alþ. '11, B. II. 749); *leggja á eyrað*, nedlægge: *Eigi gekk það samt að* [illegible] '18, 127); (Ordspr.) *fáir hafa sín eyru á annara höfði* (SchMál.), man skal stole bedre paa, hvad man kender af egen Erfaring, end paa andres Udsagn; *mörg eru konungs eyru*, Kongen har mange Øren [illegible] *sem óxu*, alt paa sin rette Plads; *þar mjer er úlfs von, er jeg eyru sje*, naar man ser Ørerne af Ulven, er han selv ikke langt borte. — **2.** (*heyrn í óeiginl. merkingu*) Hørelse i overf. og billedlig Bet., is. om Tonesans, musikalsk Øre: *næmt eyra*, fint Øre; *hafa e. fyrir e-u*, have Øre for n-t. — **3.** (*e. á krukku osfr.*) Haandtag, Hank (paa en Krukke osv.). — **4.** i Sms., se *hundseyru, ólánseyru, úllinseyru* osv.

eyrapadda [ɛi:rapad:a] f. Ørentvist.

Eyrar bakki [ɛi:rarbahɟɪ] m. npr. Handelsplads paa Sydlandet. **-bót** [-bo·t] f. Enden paa en smal Landtange i en Flod el. Indsø [illegible] **-gikkur** [-ɟɪhgoǫ] m. Købstadlaps (EÓlKv. 131). **-hey** [-ǫ-(h)ɛi:] n. Hø fra en *eyri* (Ør). **-oddi** [-r-od:ɪ] m. Spidsen af en Sandbanke (Ør).

eyrarós, eyrarrós [ɛi:raroᵘ:s] f. (bot.) bredbladet Gederams (epilobium latifolium).

Eyrar sund [ɛi:raǫsʏn·t] n. npr. Øresund. **-sundstollur** [-sʏnstod·loǫ] m. Øresundstold. **-tá** [-tau:] f. = **eyraroddi. -teigur** [-tɛi:qoǫ] m. græsbevokset Strækning paa en *eyri* (Ør). [illegible] Østlandet.

***eyrarúna** [ɛi:raru:na] f. Hustru.

eyrar vinna [ɛi:rarvɪn:a] f. Arbejde ved Havnen i en Købstad, især Törring af Saltfisk og Losning og Ladning (Rvk). **-vinnukarl** [-vɪnøkar·dλ, -kad·λ] m. Havnearbejder el. Mand (spec. som tilbereder Saltfisk).

eyrasnepill [[illegible]] m. = **eyrnasnepill.**

eyraþvætta [ɛi:raþvaɪhda] f. en ilanddreven Fisk, som i længere Tid har ligget og hugget paa en Sandbanke i Havet.

eirbaugur [ɛir·böy·qoǫ] m. Kobberring.

Eyrbekkingur (-s, -ar) [[illegible]] m. Indbygger af *Eyrarbakki*.

eir blandinn [ɛir·blandɪn] a. kobret, blandet med Kobber. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Kobberbue. **-bót** [-boᵘ·t] f. = **eirplata. -bryddur** [-brɪd·oǫ] a. med Kobberspids. **-brynja** [-brɪnja] f. Kobberpanser. **-brynjaður** [-brɪnjaðoǫ] a. kobberpansret. **-búa** [-bu·a] vt. forkobre. **-bumba** [-bʏmba] f. Pauke, Kobbertromme. **-búnaður** [-bu·naðoǫ] m. Kobberrustning.

eirð (-ar) [ɛir·ð] f. **1.** (*vægð*) Skaansel, Naade: *biðja e-m eirðar*, bede om Naade for en. — **2.** (*ró*) Fred, Hvile, Ro (paa sig): *hann hefur ekki e. [illegible] að [illegible]*

eirðar laus [ɛir·ðarlöy·s] a. **1.** hvileløs, rastløs: *eirðarlaust annríki*, rastløs Travlhed. — **2.** som giver hverken Rast eller Ro; (*vægðarlaus*) skaanselsløs. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Rastløshed; uroligt Liv.

eyrður [ɛir·ðoǫ] a. (bot.) øret (auriculatus).

eireksgras [ɛi:rɛχsgra:s] n. (BH.) = *skarfakál* (cochlearia officinalis).

°**eir eldi** [ɛi:rɛldɪ] n. Kobberilte. **-fastur** [ɛiǫ·fasdoǫ] a. kobberfast, kobberstærk: *en með því þú komst til minnar eirföstu, háreistu hallar* (Od. 267). **-fat** [-fa·t] n. Kobberfad. **-fættur** [-faihdoǫ] a. kobberfodet. **-græna** [ɛir·grai·na] f. Kobberrust, Ir. **-grænn** [-graidv] a. irret, irgrön. **-grænubragð** [-grainøbraq·ð, -brag·þ] n. irret Smag. **-guð** [-gvʏ·ð] m. (ældre n.) Gudebillede af Kobber. **-hjálmur** [ɛiǫ·ɧaulmoǫ] m. Kobberhjælm. **-hjól** [-ɧoᵘ·l] n. Kobberhjul. **-hnappur** [-(h)vahbøǫ] m. Kobberknap. **-hringur** [ɛihǫiŋgoǫ] m. Kobberring. **-höggormur** [ɛi:ǫ(h)ög·ormoǫ] m. Kobberslange.

eyri (-ar, -ar) [ɛi:rɪ] f. **1.** (*í sjó*) Landtange, Ør; (*e. í á*) Sandbanke; (*e. fram með á*) sandet el. gruset Strækning langs en Flod, undert. ogs. om flade græsbevoksede Strækninger paa Flodbredden el. i Floden, jfr. *eyrarhey* osv. — **2. a.** Arbejdsplads ved en Havn, spec. Törreplads for Saltfisk: *vinna á eyrinni* (Rvk.). — **b.** Købstad.

eiryddur [ɛi:rɪd·oǫ] a. med Spids af Kobber.

eiriks gras [[illegible]] n., **-súra** [[illegible]] f. = **eireksgras.**

Eiríkur (-s, -ar) [ɛi:ri·goǫ, -ri·koǫ, -riχs] m. npr. Erik.

-eyringur (-s, -ar) [[illegible]] m. i Sms. [illegible] *tuttugogfimm-, fimtíeyringur.*

eirinn [ɛi:rɪn] a. **1.** (*friðsamur*) fredelig. — **2.** (*rólegur*) rolig. — **3.** (*þolinmóður*) taalmodig.

eyrir (-is, aurar) [ɛi:rɪǫ, öy:raǫ] m. **1.** (*gjaldeyrir*) Betalingsmiddel: *í peningum goldið eða öðrum eyri* (Stj. 90, A. 38); *eða þessum aurum: sauðfjenaði, hvítri ull osfr.* (Stj. 90, A. 84); *lausir aurar*, Løsøre, rörligt Gods; Kvæg. — **2.** især i pl.: *aurar*, Penge: *hann veit ekki aura sinna tal*, han er umaadelig rig: *hann er allur í aurunum*, han tænker kun paa Penge; (Ordspr.) *margur verður af aurum api*, Penge gör mange til Nar. — **3.** (1/100 *úr krónu*) Øre: (Ordspr.) *einn e. losar annan*, den ene Skilling giver den anden Ben at løbe paa. — **4.** ([illegible]) Unse ([illegible] af en gl. *mörk*).

eyrisvirði [ɛi:rɪsvɪr·ðɪ] n. en Øres Værdi: *e-ð er ekki e.*, n-t er ikke en Øre værd; *eiga ekki e.*, ikke have en Hvid.

eir ketill [ɛiǫ·ɟɛ·dɪdλ, -ɟɛ·tɪdλ] m. Kobberkedel. **-kross** [-kros·] m. Kobberkors. **-krotari** [-kro·darɪ, -kro·tarɪ] m. Kobberstikker. °**-kveikja** [-kvei·ɟa, -kvei·ɟa] f. Slaglod. **-lampi** [ɛir·laᵤbɪ, -lampɪ] m. Kobberlampe.

†eirlaus [ɛir·löys] a. = **eirðarlaus.**

eir legging [ɛir·lɛɟ·iŋk] f. Forkobring. **-leggja** [-lɛɟ·a] vt. forkobre. **†-legur** [[illegible]] a. af Kobber, Kobber-. **-líkan** [-li·kan, -li·kan] n. Kobberstatue. **-litaður** [-lɪ·daðoǫ, -lɪ·taðoǫ] a. kobberfarvet. **-litur** [-lɪ·doǫ, -lɪ·toǫ] m. Kobberfarve. **-málmur** [-maulmoǫ] m. Bronze.

eyrna byssa [ɛir·dnabɪs:a] f. Øresprøjte. **-bólga** [-boᵘl·ga] f. Ørebetændelse. **-bora** [-bo:ra] f. Ørehulhed. **-brjósk** [-brjoᵘs·k] n. Ørebrusk. **-búnaður** [-bu:naðoǫ] m. = **eyrnagull. -gaman** [-ga:man] n. Ørensfryd.

eirnagli [ɛir·naglɪ] m. Kobbersöm.

eyrna gull [ɛir·dnagʏd·λ] n. = **eyrnahringur. -hljómur** [-hλɪoᵘ:moǫ] m. **1.** (*hljómur fyrir eyrum*) Klang for Ørerne. — **2.** (*þægilegt hljóð*) behagelig Lyd for Ørerne (BH.). **-hlust** [-hλʏs·t] f., **-hol** [-ho:l] n. Øregang, Høregang. **-hringur** [-hǫiŋ·goǫ] m. Ørenring. **-kláði** [-klau:ðɪ] m. Ørekløe. **-klukka** [-klʏhga] f. Ørenring. **-kvöl** [-kvö:l] f. Ørepine, is. overf.: *það er e. að hlusta á þetta.* **-laus** [-löy·s] a. uden Øren. **-lof** [-lo:v] n. «Ørenpris», tom Smiger. **-lokkar** [-lohgaǫ] mpl. Bandelokker (Ørenringe). **-læknir** [-laihɟnɪǫ] m. Ørelæge, Specialist i Øresygdomme. **-mark** [-maǫ·k] n. Øremærke (is. paa Faar osv.). **-mergur** [-mɛr·goǫ] m. Ørevoks. **-mjór** [-mjo·r] a. spidsøret.

eirnáma [ɛir·nau·ma] f. Kobbergrube, Kobbermine.

eyrna rás [ɛir·dnarau:s] f., **-rensl(i)** [-rɛn·sλ, -rɛn·slɪ] n. Øreflod (otorhoe). **-rönd** [-rön·t] f. Ørerand. **-saur** [-söy:r] m. = **eyrnamergur. -skefill** [-sɟɛ:vɪdλ] m. **1.** (*verkfæri til að hreinsa eyrun með*) Øreske. — **2.** (*maður, sem [illegible] í eyru [illegible]*) Sladderhank, Menneske der løber med Sladder til andre, is. som søger at indsmigre sig hos Folk ved Sladder, Øretuder. **-slapi** [-sla:bɪ, -sla:pɪ] m. Person som har hængende Øren (Sch.). **-sleikja** [-slɛi:ɟa, -slɛi:ɟa] f. = **eyrnaskefill 2. -smolt** [-smoλ·t] n. = **eyrnamergur. -snakkur** [-snahgoǫ] m. Øretuder. **-snepill** [-snɛ:bɪdλ, -snɛ:pɪdλ] m. Øreflip, Ørelæp. **-stafur** [-sda:voǫ] m. den Stav i en Træspand, som foroven ender i Spandens Ørehank, hvoraf der gives to. **-stampur** [-sdaᵤ·bøǫ, -sdam·poǫ] m. Ørebalje, Øreballe, Hankeballe. **-stokkur** [-sdohgoǫ] m. Øretrompet. **-suga** [-sʏ:qa] f. **1.** (*rógberi*) Bagvasker, Øretuder. — **2.** (*smjaðrari*) Smigrer. **-taug** [-töy:q] f. Ørenerve. **-tvistur** [-tvɪs·doǫ] m. Ørentvist (forficula). **-verkur** [-vɛǫ·goǫ] m. Ørepine, Øresmærter. **-víxl** [[illegible]] npl. kun i Forb. som: *það eru e. hjá okkur*, vi har de samme Øremærker (paa vore Faar), den ene paa höjre Øre, hvad den anden har paa venstre Øre.

eyrnæmur [ɛir·nai·moǫ] a. ørefaldende.

eir oddur [ɛi:rod·oǫ] m. Kobberspids. **-ormur** [-ormoǫ] m. Kobberslange. **-peningur** [ɛiǫ·pɛ·niŋgoǫ] m. Pengestykke af Kobber, Kobbermønt. **-pípa** [-pi·ba, -pi·pa] f. Kobberrör. **-plata** [-pla·da, -pla·ta] f. Kobberplade. **-prenta** [-prɛvda, -prɛnta] vt.: *eyrprenta mynd*, trykke et Kobberstik af. **-rauði** [ɛir:öy·ðɪ] m. Kobbererts, Kobbermalm. **-rauður** [ɛir:öy·ðoǫ] a. kobberrød. **-ryð** [ɛir·ɪ·ð] n. Spanskgrønt. **-rómaður**

[ɛir:oᵘ·maðoϱ] a. med Kobberstemme, med Malmstemme. **-rönd** [ɛir:önt] f. Kobberkant.

eirsamur [eiϱ·samøϱ] a. skaansom, mild.

eir seymdur [eiϱ·seimdøϱ] a. kobbernaglet. **-sindur** [-sındøϱ] n. Kobberskæl. **-skafa** [-sga·va] f. Kobberrivejærn, -skraber. **-skjöldur** [-sgöld-øϱ] m. Kobberskjold. **-skrúð** [-sgru·ð] n. Kobberrustning. **-skæni** [-sgai·nı] n. (Bogb.) Bronzefolium. **-sleginn** [-slɛi·jın] a. beslaaet med Kobber, kobberprydet. **-smiður** [-smı·ðøϱ] m. Kobbersmed. **-spjald** [-sbjalt] n. Kobberplade. **-spjót** [-sbjoᵘ·t] n. Kobberspyd, Lanse med Kobberspids. **-sponsi** [-sbonsı] m. Kobberskilling. **-stólpi** [-sdoᵘλbı, -sdoᵘlpı] m. Kobbersöjle. **-stunga** [-sduŋga] f. Kobberstik. **-teinn** [-tɛidn] m. smal Kobberstang. **-tól** [-toᵘ·l] n. Redskab af Kobber.

eyr uggabein [ɛi:rʏgabɛi:n] n. Nögleben (hos Fiskene). **-uggabreiður** [-ʏgabrɛi:ðøϱ] a. med brede Brystfinner. **-uggi** [-ʏɡ·ı] m. Brystfinne paa Fisk, bruges navnlig om Arten anarrhichas lupus (Vf.). **-ugla** [-ʏgla] f. Skov-Hornugle (otus vulgaris).

eiru laus [ɛi:rølöy·s] a. rastløs, uden Rast el. Ro, meget utaalmodig. **-leysi** [-lɛi sı] n. **1.** (*mikil óþolinmæði*) Rastløshed, stor Utaalmodighed. — **2.** Ustadighed: *Söfnuðurinn var orðinn þreyttur og lúinn að stríða við þetta sífellda prestsleysi og eyruleysi þeirra sem verið höfðu* (GFrE. 71).

eir uxi [ɛi:rʏχsı] m. Kobberokse. **-veggur** [ɛir·vɛg·øϱ] m. Kobbermur. **-vopn** [-vohpv] n. Bronzevaaben. **-þekja** [-ϱ-þɛ·ɡa, -þɛ·§a] f. Kobberforhudning. **-þynna** [-þın·a] f. Kobberplade; pl. *-þynnur*, Pladekobber. **-þráður** [-þrau·ðøϱ] m. Kobbertraad. **-öld** [ɛi:rölt] f. Bronzealder.

eys [ɛi:s] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **ausa.**

1. **eisa (-u, -ur)** [ɛi:sa] f. **1.** (*eimyrja*) Emmer, glødende Aske. — **2.** (*aragrúi, fjöldi*) Mængde, Vrimmel, spec. af n-t der glinser: *e. af peningum.*

2. **eisa (a)** [ɛi:sa] vi. **1.** regne med Emmer, udspy en Ildregn: *reykur og Surtar-bál eisandi gýs* (StStAndv. II. 118). — **2.** om Havet: *brimið eisar,* Brændingen fraader (i Solskin). — **3.** *skipið eisar,* Skibet sejler (stryger) fraadende Bølger.

eysill (-ils, eyslar) [ɛi:sıdλ, -ıls, ɛis·laϱ] m. Slev, Øseske; — ogs. om mindre Skeer, f. Eks. til Toddyglas: *helti úr hálfri rommflösku í hverja skál og hrærðu* (Trykf. f. *hrærði) svo í með eysli* (JTrHeið. III. 65).

eysilþvara [ɛi:sılþva:ra] f. Potske.

Eysýsla [ɛi:sisla] f. npr. Øsel.

†eiskra (a) [ɛis·gra] vi. **1.** (*öskra*) brøle, jfr. *ískra.* — **2.** (*vera tryltur*) være oprört, rase.

†eiskran (-ar, -ir) [ɛis·gran] f. Hyl, Skraal.

eista (-a, -u) [ɛis·da] n. Testikel.

eistna bólga [ɛis·(d)naboᵘl·ga] f. Testikelbetændelse, Testikelsvulst. **-laus** [-loy s] a. uden Testikler. **-pungur** [-puŋ göϱ] m. Pungen (scrotum). **-þykkur** [-þıhgøϱ] a. med svære Testikler (om Hingste).

eystra [ɛis·dra] adv. østpaa: *vera e.;* spec. i Rvk: paa Syd- el. Østlandet: *þar e.,* der paa Østlandet. **-salt** [-saλ·t] n. npr. Østersøen.

eystri a. comp. (superl. **austastur)** [ɛis·drı, öys·dasdøϱ] østligere, østligst.

°**eiti (-a, -ar)** [ɛi:dı, ɛi:tı] m. Dværg: *læt eg bátinn ýtast eita* (ÓDav. Vik. 272).

eitilharður [ɛi:dıλ(h)ar·ðoϱ, ɛi:tıλ-] a. (*grjótharður*) stenhaard.

eitill (-ils, -lar) [ɛi:dıdλ, ɛi.tıdλ, -ıls, ɛihdlaϱ] m. **1.** (*í mör, holdi osfr.*) Kirtel (i Fedt, Kød osv.). — **2.** (*hnúður í trje, steinum osfr.*) Knude, Knast (i Træ el. Stenarter); — spec. med Bibetydning af stor Haardhed: *harður sem e.,* haard som Flint; *hann er e. harður,* han er haard som Jærn.

eitla (a) [ɛihdla] vt. med dat. **1.** (*hvessa eða herða*) göre haard el. skarp: *†e. augum,* fæste Øjnene skarpt paa n-t. — **2.** (*vætla*) dryppe, sive ud: *það eitlaði blóð úr sárinu,* der sivede ud Blod fra Saaret.

eitla berg [ɛihdlabɛr·k] n. (geol.) Breccia (EÓl.). **-mein** [-mɛi:n] n. Sygdom i Kirtler (adenitis, lymphadenitis). **-tæring** [-tai:riŋk] f., **-veiki** [-vɛi:ɡı, -vɛi:§ı] f. Kirtelsyge (scrophulosis).

eitra (a) [ɛi.dra, ɛi:tra] vt. forgifte; *e. fyrir tófu (rottur),* lægge Gift for Ræven (Rotterne); *e. fyrir e-n,* sætte Gift for en; — pp. *eitraður,* forgiftet, giftig.

eitthvað se **einhver.**

eitur (-urs) [ɛi:doϱ, ɛi:tøϱ] n. Edder, Gift (ogsaa overf.): *vera e. í beinum e-s,* sidde en som Sennep (ud)i Næsen. **-bikar** [-r-bı:gaϱ, -bı:kaϱ] m. Giftbæger. **-byrlari** [-bır·dları] m., *****-byrli** [-bır·dlı] m. (JHall. 218) Giftblander. **-blanda** [-blan·da] f. Giftblanding. **-blandaður** [-blan·daðoϱ] a., **-blandinn** [-blan·dın] a. giftblandet, giftig; forgiftet. **-blásinn** [-blau:sın] a. opsvulmet af Gift, giftig. **-blástur** [-blaus·døϱ] m. **1.** (*það að spýja eitri*) Udspyen af Gift. — *****2.** (*bólga, er eitur hefur valdið*) Inflammation, fremkaldt ved Gift. *****-blendur** [-blɛn·døϱ] a. (JHall. 88) = **eiturblandinn.** **-bóla** [-boᵘ:la] f. Pestblegn. **-bólginn** [-boᵘl·ɡın] a. opsvulmet af Gift. **-bras** [-bra:s] n. (naut.) Kaffe (el. Mad), der har staaet længe over Ilden, efter at den er tilberedt, uden at koge (Vf., Rvk). **-drep** [-drɛ:p] n. **1.** (*móteitur*) Modgift, Middel imod Gift. — **2.** (*bólga, er eitur hefur valdið*) Inflammation, frembragt ved Gift. **-drepinn** [-drɛ:bın, -drɛ:pın] a. dræbt ved Gift. **-drykkur** [-drıhgøϱ] m. giftig Drik. **-dropi** [-dro:bı, -dro:pı] m. Giftdraabe. **-eggjaður** [-ɛɡ:aðoϱ] a. med giftig Æg. *****-fáinn** [-ϱ-fau:ın] a., *****-fár** [-fau:r] a. giftig. **-fluga** [-flʏ:qa] f. giftig Flue. **-fræði** [-frai:ðı] **1.** f. (*fræðigrein um eiturtegundir*) Toksikologi. — *****2.** npl. giftig Lære (MJ. II. 265). **-fullur** [-fʏd·løϱ] a. fuld af Gift, forgiftet. **-grandaður** [-r-gran·daðøϱ] a. forgiftet. **-gufa** [-ɡʏ:va] f. giftig Damp, Pestdamp. **-herða** [-ϱ-(h)ɛr·ða] vt. hærde i Gift. **-jurt** [-r-jʏϱ·t] f. Giftplante. **-kaka** [-ϱ-ka:ga, -ka:ka] f. Rottekage. **-kaldur** [-kal·døϱ] a. isnende kold. **-kveikja** [-kvɛi:ɡa, -kvɛi:§a] f. n-t der volder Forgiftning. **-kveita** [-kvɛi:da, -kvɛi:ta] f. Afskum, Slyngel (BH.). **-kvikindi** [-kvı·ɡındı, -kvı:§-ındı] n. giftigt Dyr. *****-kvikja** [-kvı:ɡa, -kvı:§a] f. flydende, giftig Masse. **†-legur** [-r-lɛ·qoϱ] a. giftig, fordærvelig; — adv. *-lega.* **-lyf** [-lı:v] n. giftigt Lægemiddel (Giftmiddel). **-lækning** [-laihgniŋk] f. Helbredelse af en Gifts Virkninger. **-maðkur** [-maþ·gøϱ, -mað·køϱ] m. giftig Maddike. **-naðra** [-na·ðra] f. = **eiturormur.** **-nál** [-nau:l] f. en efter Folketroen giftig Art af Strandorm, rød af Farve: *eiturnálina rauðu, sem stundum fer ofan í menn með sölvum og drepur þá* (Jón lærði, ÞThLfr. II. 88). **-ormur** [-or·møϱ] m. Giftslange, Slange: *eiturorma-kyn,* Øgleæt. **-planta** [-ϱ-plav·da, -plan·ta] f. Giftplante. **-sala** [-sa:la] f. Salg el. Udsalg af Gift.

eitursfullur [ɛi:døϱsfʏd·løϱ, ɛi:tøϱs-] a. fuld af Gift; giftig.

eitur titlingur [ɛi:døϱtıhdliŋgøϱ, ɛi:tøϱ-] m. (Sl.) = *þúfutitlingur,* Englærke. (Navnet stammer rimeligvis fra den Folketro, at Englærken flyver ind under Faarene og fremkalder Yverbetændelse). **-tunga** [-tuŋ·ga] f. giftig Tunge. **-útburður** [-r-u:tbʏrðøϱ] m. Udlægning af Gift, spec. for Ræve. **-vitlaus** [-vıhdlöys] a. sindsyg el. rasende paa Grund af Indvirkning af Gift; (*bandvitlaus*) bindegal. **-ör** [-ö:r] f. giftig Pil.

1. **eyvi (-is,** pl. ds.) [ɛi:vı] n. (maaske det samme Ord som *eifi,* s. d. O., jfr. dog ogs. *eyvit*). **1.** (*fis, ögn*) Støvgran, lille Partikel af et el. andet: *ljettur eins og e.* **2.** Smule, Levning: *það er ekki e. eftir af því;* — *eyvin af ánum fundust árið eftir* (Breiðd.).

2. **Eyvi (-a, -ar)** [ɛi:vı] m. npr. Dim. af *Eyvindur* og *Eyjólfur.*

Eyvindur (-s, -ar) [ɛi:vındøϱ] m. npr. Øyvind.

†eyvit og **†eyvitar** [ɛi:vı·t, ɛi:vı·daϱ, -vı·taϱ] adv. aldeles ikke, aldrig.

1. **†ek** [ɛ:k] se **jeg.**

2. **ek** [ɛ:k] 1. p. sg. præs. ind. af **aka.**

eki (-is, pl. ds.) [ɛ:ɡı, ɛ:§ı] n. Læs, jfr. *æki.*

ekill (-ils, -lar) [ɛ:ɡıdλ, ɛ:§ıdλ, -ıls, ɛhglaϱ] m. Kusk.

ekils kufl [ɛ:ɡılskʏb·λ, ɛ:§ıls-] m. Kuskekappe. °**-skör** [-l-sgö:r] f. Kuskebræt.

ekinn [ɛ:ɡın, ɛ:§ın] pp. af **aka.**

ekja (-u, -ur) [ɛ:ɡa, ɛ:§a] f. **†1.** (*akstur*) Kørsel. — **2.** (Hf.) = *eki.* — °**3.** i Sms. Køretöj: *hringekja,* s. d. O.

ekkalaus [ɛhgalöy·s] a. uden Hulken.

ekkert [ɛhɡɛ(ϱ)t] se **enginn.**

1. **ekki (-a)** [ɛhɡı, ɛhga] m. Hulken.

2. **ekki** [ɛhɡı] adv. **1.** ikke (det sædvanligst brugte benægtende Adverbium; litteraere og is. digteriske Former er *ei, eigi*); Ordet har undertiden Tryk paa sidste Stavelse, naar det staar betonet sidst i en Sætning: *jeg veit ekki* [jɛ(q) vei·d ɛhᶦɡı:], naar dette Udtryk staar alene; Bet. er nærmest formildende; — derimod: *jeg veit e., hvort jeg get komið* osv. — **II.** spec. Betegnelser: **1.** *ekki* (*eigi*) ... *en,* med Komparativ: saa ... end: *gengu verk furðu vel undan henni, eigi burða meiri en hún var* (saa svag hun end var) (BrJÞf. 2). — **2.** subst.: (*ekkert*) intet: *það kom fyrir e.,* det var forgæves. — **3.** *ekki sem* (ofte i eet Ord), föjes til Forbandelser som *bölvaður, fjandans, skrattans* osv., uden, som det synes, væsentlig at ændre disses Bet.; undertiden udtalt [ɛhɡısɛn·, -sın·]: *fjandans ekkisinn kerlingin,* den Pokkers Kælling (vistnok elliptisk for *ekki sem svo sje* el. lignende, i det Udtrykket oprindelig synes at være en formildende Tilbagekaldelse af Forbandelsen); undertiden kan til *ekkisinn* föjes Genetivmærket *s: bölvaður ekkisins vitleysis gangur er þetta,* i Analogi med Forbindelser som *fjandans gangur* osv. — **4.** i høflige Anmodninger: *e. vænti jeg þú getir* (du kan vel ikke) *sagt mjer það;* — *e. munið þjer geta hjálpað mjer um ráarefni, kafteinn* (De kan vel ikke give mig . . .) (Lögr. '15, 48). — **5.** i Udraab: *e. nema það þó!* sikke n-t! naa da! *e. er þetta veðrátta,* sikken et Vejr!

ekkí [ɛhᶦ§i:] interj. **1.** udtrykkende Forbavselse: nej virkelig!: *jeg hef ekki heyrt þetta fyr en nú! — Ekkí!* (ja saa!). — **2.** udtrykkende Ærgrelse, spec. ved en ubehagelig Overraskelse: Naa! naada!: *svo Jón var fullur í gær aftur? e.! því mátti nú búast við af honum, blessuðum!*

ekkill (-ils, -lar) [ɛhɡıdλ, -ıls, ɛhglaϱ] m. Enkemand.

ekkilsgæla [ɛhɡılsɡai:la] f. en Enkemands Klage (Titel paa et bekendt Digt af BóluHj.).

ekki sem [ɛhɡısɛ·m], **-sinn** [-sın·] se **ekki.** 1. **-verandi** [-vɛ:randı] a. ikke værende. °2. **-verandi** [-vɛ:randı] f. indec. Ikke-væren.

ekkja (-u, -ur) [ɛhɡa] f. **1.** (*e. látins manns*) Enke. — **2.** overf. spec. en Slags *högld* (s. d. O.) med eet Hul, lavet af Faarehorn.

ekkju ból [ɛhɡoboᵘ:l] n. = **ekkjueign.** **-búningur** [-bu:niŋgøϱ] m. Enkedragt. **-dómur** [-doᵘ:møϱ] m. = **ekkjulíf.** **-eign** [-ɛig·v] f. en Enkes Ejendom; °*e. drotningar,* Livgeding (en Dronnings). **-leikur** [-lɛi:gøϱ] m. Legen: »To Mand frem for en Enke« (ÓDavSk. 117). **-líf** [-li:v] n. Enkestand. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Enkemand.

ekkna hirsla [ɛhgnahıϱ·sla] f. Enkekasse. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøϱ] m. Enkekasse.

ekla (-u) [ɛhgla] f. Mangel; — ogs. som sidste Led af en Sammensætning: *fólks-e., hey-e., matar-e.* osv.

ekra (-u, -ur) [ɛ:gra, ɛ:kra] f. **1.** (*akur*) Ager, Kornmark. — **2.** (et Flademaal) e. acre.

ek-sljettur [ɛ:ksljɛhdøϱ] a. kørejævn: *e. vegur* (LFR. II. 240).

1. **?ekta** [ɛχ·da] a. indec. ægte: *hann er e. maður,* han er en prægtig Mand.

2. **?ekta** [ɛχ·da] Forb. *til e.* brugt som adv.: *taka til e.,* tage til Ægte; i det 17. og 18. Aarh. forekommer det af og til som förste Sammensætningsled; i det 19. Aarh. er det sjældent og føles som fremmed. **?-maki** [-ma:ɡı, -ma:§ı] m. Ægtefælle. **?-trú** [-tru:] f. Ægteskabsløfte, Tro.

1. **el (-s,** pl. ds.) [ɛ:l] n. = **jel.**

2. **el** [ɛ:l] 1. p. sg. præs. ind. af **ala.**

1. **elda (a og ti)** [ɛl·da] vt. **1. a.** lave Mad: *jeg ætla að fara að e.;* — *e. ofan í,* lave Mad til: *matreiðslustúlku vantar til að e. ofan í nokkra*

sjómenn : sumar (Frjettir '18, 33). — **b.** spec. og is. (*e. graut*) koge Grød (jfr. *sjóða fisk, hita kaffi*). — **c.** med dat. *e. e-u*, koge ved n-t: *elt er tađi* (AM&PJV II. 29). — **2.** i overf. Bet.: *þeir e. grátt silfur*, de fortrædiger hinanden. — °**3.** (kem.) ilte.

2. **elda (ti)** [ɛl·da, ɛʎ·dɪ] **1.** vt. (*fá til að loga*) opflamme (vistnok udel. i overf. Bet.): *e. hugi manna.* — **2.** v. impers.: *það eldir aftur*, det dages; *það eldir eftir af e-u* (el. *það eimir eftir af e-u*), n-t ulmer under Asken, der er n-t tilbage af n-t: *Enn þá eldir mjög eftir af ókeilla[illegible] [illegible]innar* (JTrL. 43); *eldir það enn eptir af ljósagánginum forna* (JÁÞj. II. 569).

3. **elda (ti)** [ɛl·da] v. impers. med dat. blive gammel: *nótt eldir*, det gryr ad Dag; (Ordspr.) *ýmsu eldir* (GJ.), adskillige Ting bliver gamle; — is. refl. *eldast*, s. d. O.

eldá [ɛl·dau·] f. Ildstrøm.

elda buska [ɛl·dabʏs·ga] f. Kokkepige (is. nedsættende). **-dagur** [-da:q-oǫ] m. = **eldaskildagi.** **-gjörð** [-ɟör·ð] f. det at tænde og passe Ild. °**-kompa** [-koụ·ba, -kom·pa] f. (naut.) Kabys. **-kona** [-ko:na] f. Kokkepige. **-menska** [-mɛn·sga] f. Køkkenarbejde, Madlavning. **-menskast** [-mɛn·sg-ast] vrefl. stelle med Madlavning, kokkerere.

eldapeningur [ɛl·dapɛ:niŋgoǫ] m. coll. Foderkreaturer (Árm. I. 99).

eldaska [ɛl·dasga] f. vulkansk Aske.

eldaskáli [ɛl·dasgau:lɪ] m. **1.** (*á miðöldunum*) Drikkestuen hvori Varmeildene brændte (i Middelalderen). — **2.** (*eldhús*) Køkken.

eldaskildagi [ɛl·dasɟɪl·daijɪ] m. den Termin, paa hvilken Foderkvæg afhændes efter Vinterfodringen, 10. Maj.

eldast (i og ti) [ɛl·dast, ɛʎ·dɪst] vrefl. blive gammel.

***elda sund** [ɛl·dasʏn·t] n. Ildström: *stirðnað e.* (JHall. 103). °**-sveinn** [-sveid·v] m. Fyrbøder.

eld bakaður [ɛl·tba·gaðoǫ, -ba·kaðoǫ] a. ildbagt, bagt paa Gløder. 1. **-bera** [-bɛ·ra] f. = **eldberi.** 2. **-bera** [-bɛ·ra] vt. bringe i Ild, udsætte for direkte Paavirkning af Ild; flambere: *e. mat*, riste (Sch.), is. *e. ljá*, gløde en Le for at kunne udhamre Æggen; — pp. *eldborinn.* **-beri** [-bɛ·rɪ] m. Ildkar, Ildskuffe, Ildkasse. **-bitur** [-bɪ·doǫ, -bɪ·toǫ] a. bidende, skarp som Ild. °**-blik** [-blɪ·k] n. Flammeglans, Straaleglans. **-blístra** [-blisdra] f. Ildpuster. **-blossi** [-blos·ɪ] m. Lue. **-borg** [-bork] f. (uvirksomt) Krater. **-borgaröð** [-borgarö·ð] f. Række af (uvirksomme) Kratere. **-brandur** [-brandoǫ] m. = **eldibrandur.** **-breiða** [-brɛi·ða] f. Ildhav. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. **1.** [illegible] **2.** (*það að brenna sár*) Brænden af et Saar. **-brunninn** [-brʏn·ɪn] a. vulkansk. **-dýrkandi** [ɛl·diǫgandɪ] m. Ilddyrker, Ildtilbeder. °**-engill** [ɛld·ɛiŋɟɪdʎ] m. Seraf. **-fengur** [ɛl·t-fɛiŋgoǫ] a. fængbar: *e. jörð* (LFR. IX. 123). **-fimi** [-fɪ·mɪ] f. Antændelighed, Selvantændelse, Brandfarlighed. **-fimur** [-fɪ·moǫ] a. letfængelig, letfængende. **-fjall** [-fjadʎ] n. Vulkan. **-fjör** [-fjö·r] n. Begejstring, Entusiasme, Ildhu. **-fjörugur** [-fjö·røqoǫ] a. ildfuld; meget fyrig. ***-flaga** [-fla·qa] f. Lyn: *eldflögur óttast menn* (EÓlKv. 56). **-fljótur** [-fljoᵘ·doǫ, -fljoᵘ·toǫ] a. hurtig som en Pil. **-flóð** [-floᵘ·ð] n. Lavaström, Ildström. **-fluga** [-flʏ·qa] f. **1.** flyvende Ild: *lopt varð allt glóandi að sjá af eldflugum og steinum* (Esp. III. 29). — **2.** Raket. **-fluguhylki** [-flʏqohɪʎ·ɟɪ, -hɪl·ķɪ] n. Rakethylster. **-fullur** [-fʏdloǫ] a. fuld af Ild. **-fælinn** [-fai·lɪn] a. ildsky. **-færi** [-fai·rɪ] npl. **1.** (*tæki til að kveikja eld með*) Fyrtöj. — **2.** Varmeindretning (i et Hus), Ovne osv. ***-gákn** [-gauhkv] n. ildsprudende Uhyre. **-gamall** [-ga·madʎ] a. ældgammel. **-gangur** [-gauŋgoǫ] m. **1.** (*æði eldsins*) Ildens Rasen. — **2.** spec. Betydninger: **a.** (*eldgos*) (vedvarende) vulkansk Udbrud. **b.** [illegible] (ÞThLýs. II. 362). — **c.** Ild (i et Slag): *því Pjetur á Dybbøl um eldganginn óð* (ÞErl. i Eimr. I. 48). **-gyðja** [-ɟɪðja] f. Ildgudinde. **-gígur, -gýgur** [-ɟi·qøǫ] m. Krater. **-gin** [-ɟɪ·n] n. Ildsvælg. **-gjá** [-ɟau·] f. Krater. **-gjafi** [-ɟa·vɪ] m. det, der nærer Ilden, Brændsel: ... *sitja við eldinn meðan hann logaði og lýsti og vermdi, kurr* [illegible] *horfinn* (GFrÓl. 123). **-gjósandi** [-ɟoᵘ·sandɪ] a. ildsprudende. **-gler** [-glɛ·r] n. Brændglas. **-glæringar** [illegible] **1.** [illegible] Ildfunker som ses i Mørke. — **2.** (*eldingar*) Lyn. **-gneisti** [-gnɛisdɪ] m. = **eldneisti.** **-gos** [-go·s] n. vulkansk Udbrud, Ildsprudning. **-gráð** [-grau·ð] f. flammende Ild. **-gróf** [-groᵘ·v] el. **-gröf** [-grö·v] f. Ildgrube; (*kolagröf*) Kulmile; (*til matseldar*) Ildhul til Madlavning; (*öskugröf*) Askegrube. **-guð** [-gvʏ·ð] m. Ildgud, Ildens Gud. **-gögn** [-gög·v] npl. Ildredskaber. **-haf** [-(h)a·v] n. Ildhav, Flammehav. **-heitur** [-(h)ɛi·doǫ, -(h)ɛi·toǫ] a. **1.** (*brennandi heitur*) ildhed, brændende, glødende. — **2.** (*hrifinn*) begejstret, ildhuet: *vera e. fyrir e-u*, være glødende begejstret for n-t. **-helgun** [-(h)ɛlgøn] f. Ildhelligelse, Tagen i Besiddelse ved Antændelse af Ild. **-hella** [-(h)ɛdla] f. (Breiðd.) = **felhella.** **-herða** [-(h)ɛrða] vt. vulkanisere. †**-hnakkur** [-(h)vahgoǫ] m. = **hringhenda.** **-hnöttur** [-(h)vöhdoǫ] m. Ildkugle. **-hol** [-(h)o·l] n. Beholder paa en Ovn, Ildrum. **-hólkur** [-(h)oᵘʎgoǫ, -(h)oᵘlkoǫ] m. Rör, Kakkelovnsrör. **-hraun** [-(h)öy·n] n. Lavamark, Lava. **-hræddur** [-(h)ǫaid·øǫ] a. bange for Ild. **-hugi** [-(h)vʏ·jɪ] m. Ildhu, Begejstring, Entusiasme.

eldhús [ɛl·t(h)u·s, ɛl·dus] n. Køkken, Stegers, spec. om et gl. isl. Fremmers med *hlóðir*, s. d. O. **-bingur** [-biŋ·goǫ] m. Askedynge i Køkkenet. **-dagur** [-da:qoǫ] m. **1.** (*annadagur í eldhúsi*) en travl Dag i Køkkenet, især i Slagtetiden (Vf.). — **2.** Dag, hvor man er blevet trakteret i Køkkenet, har faaet god og rigelig Mad; ogs. i overf. Bet.: Dag, man har haft det godt, en glad Dag: *haltu þjer nú eldhúsdag á morgun af þessum sauð*, gör dig nu en glad Dag i Morgen paa dette Faar (NI., Sch.). — **3.** »Køkkendag«, i Udtr.: *gera sjer eldhúsdag*, rydde op i Køkkenet, især i overf. Bet.: faa af Vejen og rydde bort Ting og Sager, der har samlet sig op. — **4.** spec. i Altinget den Dag, Finansloven kommer til Behandling, efter at have været i Udvalg (Fortsættelse af förste Behandling); man benytter i Alm. denne Dag til Kritik af Regeringens Førelse i det hele taget. **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Køkkendör. **-gögn** [-gög·v] npl. Køkkentöj. **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Køkkendör. **-kirna** [-ķɪr·dna, -ķɪd·na] f. Bøtte el. Kar til Køkkenbrug (is. af Træ). **-skápur** [-u-sgau:boǫ, -sgau:poǫ] m. Køkkenskab. **-skolp** [-sgoʎ·p, -sgol·p] n. Spildevand fra Køkkenet. **-skörungur** [-sgö:ruŋgoǫ] m. Ildrager. **-snati** [-sna:dɪ, -sna:tɪ] m. Køkkenskriver. **-stigi** [-sdi:jɪ, -sdtɪ:jɪ] m. Køkkentrappe, Bagtrappe. **-strompur** [-sdroụ·boǫ, -sdrom·p-oǫ] m. Tagskorstenen over Køkkenet. **-stúlka** [-sduʎ·ga, -sdul·ka] f. Kokkepige. **-verk** [-s-vɛǫ·k] fpl. Køkkenarbejde. °**-þró** [-þroᵘ:] f. Køkkenvask.

eld hætta [ɛl·t(h)aihda] f. Brandfare. **-hættur** [-(h)aihdoǫ] a. brandfarlig: *e-u er eldhætt*, n-t er brandfarligt, det gaar let Ild i n-t.

1. **eldi (-is)** [ɛl·dɪ] n. Kraftfodring, Fodring: *skila úr eldinu*, afhænde Foderkvæg el. andre Husdyr (spec. Lam) efter Vinterfodringen: *þegar maður tekur önd með ungum hennar og elur upp fyrir annan, þá taka þeir sinn helming hvor þegar skilað er úr eldinu* (JSFb. 37); *hestseldi, lambseldi*, Lammefoder, s. d. O.

2. **eldi (-is)** [ɛl·dɪ] n. (*súrefni*) Ilt.

eldi brandur [ɛl·dɪbran·doǫ] m. **1.** et brændende Stykke Træ. — **2.** overf.: *þjóta af stað eins og e.* (som en Pil). **-brensla** [-brɛn·sla] f. Brændsel: *entust þó þessi sprek allvíða til eldibrenslu fram að 1830* (ÞThFerð. I. 55).

1. **elding (-ar, -ar)** [ɛl·diŋk] f. **I.** (*leiftur*) Lynild, Lyn. — †**II.** (*suða*) Kogning (ÁM. 481, 12mo.). — °**III.** (*sýring*) Iltning. — **IV.** = *geil*: *gott væri at gjöra geilar eða eldingar í heyið* (LFR. II. 66).

†2. **elding (-ar)** [ɛl·diŋk] f. = **afturelding.**

eldinga flug [ɛl·diŋgaflʏ:q] n. stærke og hyppige Lynglimt. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Lyngud, Tordengud.

eldingar flug [ɛl·diŋgaoflʏ:q] n. Lynnedslag. †**-hrís** [-a-hǫi:s] n. Brænde (ÁM. 481, 12mo.).

eldinga slöngvir [ɛl·diŋgaslöyŋ·gvɪǫ] m. Lynslynger. **-vari** [-va:rɪ] m. Lynafleder. **-viti** [-vɪ:dɪ, -vɪ:tɪ] m. Lynfyr.

eldir (-is, -ar) [ɛl·dɪǫ] m. (zool.) Ilder.

eldishestur [ɛl·dɪs(h)ɛs·doǫ] m. staldfodret (godt fodret) Hest.

eldiskið [ɛl·dɪsɟɪ:ð] n. **1.** (*höggvinn eldiviður*) hugget Brænde. — **2.** (*brennandi spýta*) antændt brændende Stykke Ved.

eldis naut [ɛl·dɪsnöy:t] n. Staldokse. **-skyldur** [-ɪ-sɟɪl·doǫ] a. forsörgelsespligtig.

†**eldi stokkur** [ɛl·dɪsdohgoǫ] m. brændende Stykke Træ. **-teinn** [-tɛid·v] m. Krøllejærn (GFrTís. 258).

eldiviðar drjúgur [ɛl·dɪvɪ·ðardrju:(q)oǫ] a. som giver meget Brændsel: (Ordspr.) *þar verður sjaldan eldiviðardrjúgt, sem brent er hrafnshreiðrinu*, hvor Ravnens Rede brændes, slaar Brændselet sjælden til (Málsh. 396). **-fátt** [-ǫ-fauht] an.: *þar var e.*, der var kun lidt Brændsel. **-frekur** [-frɛ:goǫ, -frɛ:koǫ] a.: (*um mann*) som bruger meget Brændsel; (*um ofn*) som sluger meget Brændsel. **-laus** [-r-löy:s] a. som mangler Brændsel. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Brændsel. **-skortur** [-ǫ-sgoǫ·doǫ] m. Mangel paa Brændsel. **-spar** [-ǫ-sba:r] a. brændselsbesparende. **-þerrir** [-þɛr:ɪǫ] m. Vejr til at törre Brændsel i.

eldiviður [ɛl·dɪvɪ:ðoǫ] m. Brændsel.

eld ker [ɛl·tķɛ·r] n. Ildkar. **-ketill** [-ķɛ·dɪdʎ, -ķɛ·tɪdʎ] m. = **eldgígur.** **-kynjaður** [-ķɪnjaðoǫ] a. ildartet. **-kraftur** [-krafdoǫ] m. Ildens Kræfter; vulkansk Kraft. **-kúla** [-ku·la] f. **1.** (*logandi hnöttur*) Ildkugle. — **2.** (*eldgígur*) Krater. **-kveikja** [-kvɛi·ɟa, -kvɛi·ķa] f. **1.** (*það, sem kveikir í*) Ildtænder, Tændemiddel. — **2.** (*það, að kviknar í e-u*) Antændelse. — **3.** (*það að kveikja í e-u*) Brandstiftelse. **-kvika** [-kvɪ·ga, -kvɪ·ka] f. bevægelig Ildström. **-legur** [-d-lɛqoǫ] a. **1.** (*eldi líkur*) ildagtig, ildlignende, af Ild. — **2.** (*eldmóðugur*) fyrig, glødende, begejstret, ildhuet. °**-liði** [-lɪ·ðɪ] m. Brandmand. °**-list** [-lɪst] f. Fyrværkeri. **-ljettur** [-ljɛhdoǫ] a. som har let ved at gaa el. løbe: *vera e. á sjer*; — meget fyrig: *hve eldlétt sé sporið* (StSt. Andv. II. 55). **-ljós** [-ljoᵘs] n. Lys af Ild, Ildskær. **-lokkaður** [-lohg-aðoǫ] a. ildlokket, med flammende Lokker. °**-loft** [-lof·t] n. = **2. eldi.** **-maður** [-ma·ðoǫ] m. Ildmenneske. **-magn** [-magv] n. **1.** Ildens Kraft: *eldmagnið var svo mikið, að húsin brunnu öll á svipstundu.* — °**2.** (kem.) Brandstof, Flogiston. **-mistur** [-mɪsdoǫ] n. vulkansk Taage el. Skysamling (med et svagt Ildskær): *hefir slíkur himinroði oft sézt . . . en hvort orsök hans hefir altaf verið e. . . .* (ÞThLýs. II. 367). **-móðugur** [-moᵘ·ðoqoǫ] a. ildhuet, begejstret, entusiastisk. **-móður** [-moᵘ·ðoǫ] m. Ildhu, Begejstring, Entusiasme. **-mælir** [-mai·lɪǫ] m. Pyrometer. **-neysla** [-nɛisla] f. Ildbrug. **-neisti** [-nɛisdɪ] m. Gnist, Emme. **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. = **eldsneyti.** **-neytur** [-nɛi·doǫ, -nɛi·toǫ] a. som kan taale Ild. **-næmur** [-nai·moǫ] a. fængbar, fængende, let antændelig, brandfarlig. **-op** [-o·p] n. Krater. **-panna** [-t-pan·a] f. Ildpande. **-próf** [-proᵘ·v] n. Ildprøve. **-rauður** [-d-röy·ðoǫ] a. ildrød. **-raun** [-röy·n] f. Ildprøve. **-regn** [-rɛgv] n. Ildregn. **-rensl(i)** [-rɛnsʎ, -rɛnslɪ] n. Ildström, Ström af glødende Lava.

eldri [ɛl·drɪ] a. comp. se **gamall.**

eld rimill [ɛl·drɪ·mɪdʎ] m. Ildrist. **-rit** [-rɪ·t] n. Skrift om vulkanske Udbrud. **-roka** [-ro·ga, -ro·ka] f. Ildregn; (*úr byssum*) Geværild. **-rún** [-ru·n] f. Ildrune.

elds birta [ɛl·(t)sbɪǫda] f. Ildskær, Lysning af Ild. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. Brand, Ildebrand, Ildløs, Ildsvaade. **-daunn** [-döydv] m. Lugt af Ild. **-díki** [-di·ɟɪ, -di·ķɪ] n. Ildpøl. **-dýrkun** [-diǫgøn] f. Ilddyrkelse. **-gangur** [-gauŋgoǫ] m. = **eldgangur.** **-gögn** [-gögv] npl. **1.** (*eldhúsgögn*) Køkkentöj (Gryder, Pander osv., som kan sættes over Ild). — **2.** (*eldspýtur eða eldkveikja*) Fyrtöj, Midler til at tænde Ild med. **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, (h)ɪ·tɪ] m. Varme af Ild. **-hætta** [-(h)aihda] f. Brandfare, Ildfare.

***eld sjónir** [ɛl·tsjoᵘ·nɪǫ] fpl. Flammeöjne. **-skáli** [-sgau·lɪ] m. (ild-) opvarmet Hal. **-skara** [-sga·ra] f. Ildrager. **-skari** [-sga·rɪ] m. Mand,

som rager i Ilden, Askepuster: *arinhaukur og e.* (ÓDavÞul. 272). **-skemdur** [-sgɛmdoϱ] a. fordærvet af Ild. **-skíð** [-sgi·ð] n. Brænde. **-skýla** [-sgi·la] f. Ildskærm. **-skíninn** [-sgi·nɪn] a. ildbelyst. **-skírn** [-sgirdv] f. Ilddaab. **-skúffa** [-sguf·a] f. Ildskuffe. **-skuggsjá** [-sgʏg·-sjau] f. Brændspejl. **-skörungur** [-sgö·rungoϱ] m. Ildrager.

elds ljós [ɛl·(t)sljoᵘ·s] n. Ildskær. ***-logahrönn** [-loqahϱön·] f. Flammebølge. **-logi** [-loi·jɪ] m. Flamme. **-matur** [-ma·døϱ, -ma·tøϱ] m. Brændsel, ogs. neds. om n-t, som kun duer til at brændes: *e-ð er rjettur e.* **-móður** [-moᵘ·ðøϱ] a. træt (af Arbejdet) ved Ilden (Essen). **-neisti** [-nɛisdɪ] m. Gnist. **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Brændsel.

eld sókn [ɛl·tsoᵘhkv] f. Henten Ild (ogs. overf.) *Nú ert þú kominn á þann aldur, að þer væri ætlandi e., þegar eldurinn deyr í þínum bæ* (GFrTís. 266). **-spýta** [-sbi·da, -sbi·ta] f. Svovlstik, Tændstik. **-spýtustokkur** [-sbidø-sdohgøϱ, -sbitø-] m. Tændstikæske. **-stál** [-sdau·*l*] n. Ildstaal, Fyrstaal. **-stalli** [-sdadlɪ] m. Arne. **-steinn** [-sdɛidv] m. Porfyr. **-steypa** [-sdɛi·ba, -sdɛi·pa] f. glødende Lavaström (Klp. V. 11). **-stó** [-sdoᵘ·] f. Ildsted. °**-stóarofn** [-sdoᵘarob·v] m. Bilægger(ovn). **-stokkur** [-sdohgøϱ] m. **1.** = *eldistokkur.* — **2.** = *eldspýtustokkur.* **-stólpi** [-sdoᵘʎbɪ, -sdoᵘlpɪ] m. Ildstøtte. **-straumur** [-sdröy·møϱ] m. Ildström. **-stæði** [-sdai·ðɪ] n. Ildsted; *opið e.* = *hlóðir.* **-stöpull** [-sdö·bodʎ, -sdö·podʎ] m. Ildstøtte.

elds umbrot [ɛl·(t)sʏmbro:t] npl. vulkansk Omvæltning. **-uppkoma** [-ʏhpko:ma] f. **1.** (*upphaf eldsvoða*) Ildens Opkomst. — **2.** (*eldsvoði*) Ildløs. — **3.** (*eldgos*) vulkansk Udbrud.

eld súr [ɛl·tsu·r] a. eddikesur, pibsur. **-sveppur** [-svɛhbøϱ] m. Fyrsvamp.

eldsviðburður [ɛl·(t)svɪðbʏrðøϱ] m. Ildfænomen.

eldsviðinn [ɛl·tsvɪ·ðɪ*n*] a. svedet i Ild.

elds virki [ɛl·(t)svɪrgɪ] n. (*eldfæri*) Fyrtöj. **-voðanefnd** [-voðanɛm·t] f. Brandudvalg. **-voði** [-vo·ðɪ] m. **1.** Ildsvaade, Ildebrand: *þegar e. kemur upp,* i Ildebrandstilfælde. — **2.** (*eldhætta*) Brandfare. **-þurfi** [-þʏrvɪ] m. en som trænger til Ild: (Ordspr.) *ekki má e. amast við reyk*, den, som frygter for Røgen, kommer ej til Ilden (SchMál.).

eld sækir [ɛl·tsai·gɪϱ, -sai·kɪϱ] m. Ildhenter, Ildbringer. **-sæll** [-saidʎ] a. som har Lykke med Ild: (Ordspr.) *svo er hver ástsæll sem hann er eldsæll*, Held med Ild er Held i Elskov (SchMál.). **-sætinn** [-sai·dɪ*n*, -sai·tɪ*n*] a. som holder af at sidde ved Ilden. **-tinna** [ɛl·tɪn·a] f. Fyrsten, Flintesten, Flint. **-tól** [-toᵘ·*l*] n. Ildtöj. **-traustur** [-tröysdøϱ] a. ildfast, brandfri: *e. og þjófheldur peningaskápur.* **-tunga** [-tuŋga] f. Ildtunge. **-tækur** [-tai·gøϱ, -tai·koϱ] a. brændbar, fængelig. **-töng** [-töynk] f. Ildtang.

eldur (-s, -ar) [ɛl·døϱ, ɛl·(t)s, ɛl·daϱ] m. **1. a.** Ild: *leggja eld í,* antænde, stikke Ild paa; (Talem.) *sitja við þann eldinn, sem best brennur,* holde sig til det, som man kan vente at have mest Fordel af; (Ordspr.) *sá er eldurinn heitastur, er á sjálfum brennur*, den Ild er varmest, som brænder en selv. — **b.** i overf. Bet.: Fjendskab, Ufred: *það er eilífur e. milli þeirra út af kosningunum í fyrra.* — **c.** i forsk. Udtryk med mere el. mindre overf. Bet.: *allt fagmanna . . . er e. í þeirra beinum* (er Ild i deres Ben, ɔ: de kan ikke udholde at høre Fagfolks Mening) (Alþ. '11, B. II. 323); *milli tveggja elda*, mellem dobbelt Ild: *tillagan er eins og milli tveggja elda* (Alþ. '11, B. II. 781). — ***d.** i Forb. med Benævnelser paa Hav el. Vand: *e. Ægis, e. flóðs* osv. = Guld. — **2.** spec. (is. med art.) Ilden paa Arnen: *fela eldinn*, tildække Ilden paa Arnen med Aske og Törv, og lade den ulme Natten over. — **3.** (*eldsuppkoma, eldsvoði*) Udbrud af Ild, Ildebrand: *það var e. uppi í Vesturbænum í nótt.* **4.** (*eldgos*) vulkansk Udbrud: *e. í Heklu, Skaftáreldar.*

eld vari [ɛl·dva·rɪ] m. Brandalarm. **-varnagafl** [-vardnagab·ʎ] m., **-varnargafl** [-vardnargab·ʎ] m. Brandgavl. **-varnarveggur** [-vardnarvɛg:øϱ] m. Brandmur. **-varp** [-vaϱp] n. Krater, Kraterhöj. **-vella** [-vɛdla] f. glødende Masse. **-vofa** [-vo·va] f. Lygtemand (LFR. III. 165). ° **-vættur** [-vaihdøϱ] f. Salamander (JsJs.). **-þytur** [ɛl·tþɪ·døϱ, -þɪ·toϱ] m. vulkansk Drön. **-þol** [-þo·*l*] n. Ildfasthed. **-þolinn** [-þo·lɪ*n*] a. ubrændelig, ildfast. **-þrunginn** [-þruŋgɪ*n*] a. ildsvanger, vulkansk. **-öld** [ɛl·dölt] f. (geol.) den plutoniske Tidsalder.

?**element** [ɛ:lɛmɛv·t, -mɛn·t] n. Element.

elfa (-u, -ur) [ɛl·va] f. = *elfur*, Flod, Ström.

elfting [ɛʎ·(f)diŋk], **elking** [ɛʎ·giŋk, ɛl·ɟiŋk] og (sædv.) **elting (-ar, -ar)** [ɛʎ·diŋk] f. Padderokke (equisetum).

elftingar borinn [ɛʎ·(f)diŋgarbo:rɪ*n*], **-kendur** [-ϱ-ɟɛn·døϱ], **-skotinn** [-sgo:dɪ*n*, -sgo:tɪ*n*] a. blandet med Padderokker. **-hey** [-(h)ɛi:] n. Hø meget blandet med Padderokker.

elfur (-ar, -ar) [ɛl·voϱ] f. **1.** (*fljót*) (större) Flod (jfr. *Saxelfur*, Elben, *Raumelfur*, Glommen osv.); — som förste Led af et sammensat Subst. i Kenninger for Guld: *elfar blik, e. blossi* osv. — **2.** i overf. Bet.: Ström, Flod: *hyrjar fossar elfur* (MJ.).

elgfróði (-a) [ɛl·kfroᵘ·ðɪ] m. Kentaur (opr. npr. jfr. *Hrólfs saga kraka).*

elgja (di) [ɛl·ga, ɛl·(q)dɪ] **1.** vi. (*ólga*) gære. — **2.** vt.: *e. hálsinn*, forsøge at kaste op (BH.); *e. upp* (om drøvtyggende Dyr), gylpe Føden igen op i Munden for at tygge Drøv (ASkaft.).

elgskógur [ɛl·ksgoᵘ·(q)oϱ] m. Skov, hvor Elsdyr findes.

1. **elgur (-s, -ar og -ir)** [ɛl·gøϱ, ɛl·gɪϱ] m. Elsdyr; hypp. i Kenninger som: *e. ára* osv., Aarernes Elsdyr, ɔ: Skib.

2. **elgur (-s)** [ɛl·gøϱ, ɛl·(χ)s] m. **1.** (*bleytukrap*) halvsmæltet Sne: *vaða elginn allan daginn.* — **2.** i overf. Bet.: **a.** *vaða elginn um e-ð*, lade Munden løbe, snakke ustandselig om n-t. — **b.** Ström, Masse (i nedsættende Bet.): *óstöðvandi elgur af allskonar skrifum og hugleiðingum* (JTr. Sk. II. 105); *súrsmjörs elgurinn himininn fól* (MJ. II. 216); *skarpar hugsanir og ágætar athuganir eru innan um allan elginn* (forvrövlede Masse) *og vaðalinn í ljóðmælum hans og rímum* (Eimr. XIII. 47). — **3.** *ríða í elg*, ride stærkt og uden at standse.

elilegur [ɛ:lɪlɛ·qoϱ] a. (om unge Husdyr) som egner sig til at blive opdrættet (ASkaft.).

Elín (-ar, -ar) [ɛ:lin] f. npr. Ellen.

1. **elja (-u, -ur)** [ɛl·ja] f. **1.** (*frilla*) Konkubine, Frille, Slegfred. — **2.** (*kona, sem er keppinautur annarar*) Medbejlerske: (Ordspr.) *e. er annarar konu vefur* (GJ.), anden Kones Væv er en slem Medbejlerske.

2. **elja (-u)** [ɛl·ja] f. **1.** (*dugnaður*) Dygtighed, Energi, Udholdenhed, Ihærdighed. — **2.** (*erjur*) Kiv, Strid, Uenighed.

eljan, eljun (-ar, -anir) [ɛl·jan, ɛl·jøn, -anɪϱ] f. **1.** (*dugnaður*) Dygtighed, Udholdenhed, Energi, Ihærdighed: *e. hvergi hlífa*, ikke spare paa Kræfterne (i et Digt af BH.); *af e. þinni skaltu hvergi draga* (GTh. '95, 189). — **2.** (*erjur*) Kiv, Strid, Uenighed. — **3.** Strabadser: *þótt sýslumaðr væri allhraustr ok heill ok ýmsri e. vanr* (EspS. 42).

eljara glettingar [ɛl·jaraglɛhdiŋgaϱ] fpl., **-glettur** [-glɛhdøϱ] fpl. spydige Drillerier.

eljargletting [ɛl·jarglɛhdiŋk] f. spydigt Drilleri.

†**eljari (-a)** [ɛl·jarɪ] m. **1.** (*ákefð, ofsi*) Voldsomhed, Lidenskabelighed (ÁM. 481, 12mo). — **2.** (*keppinautur*) Medbejler (BH.).

elju laus [ɛl·jølöy·s] a. **1.** (*duglaus*) slap, udygtig, uden Energi. — **2.** (*óþolinmóður*) utaalmodig, rastløs. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. **1.** (*skortur á dugnaði*) Slaphed, Udygtighed, Mangel paa Energi. — **2.** (*óþol*) Rastløshed, Utaalmodighed. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. energisk, arbejdsom Person, flittig, udholdende Arbejder.

eljunar laus [ɛl·jønarlöy:s] a. = **eljulaus. -leysi** [-lɛi:sɪ] n. = **eljuleysi. -maður** [-ma:ðøϱ] m. energisk, arbejdsom Mand.

eljurígur [ɛl·jøri:qoϱ] m. Medbejlerskab.

* **elju samur** [ɛl·jøsa·moϱ] a. energisk, arbejdsom. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. vedholdende Flid, Arbejdsomhed. **-þjóstur** [-þjoᵘ·s·doϱ] m. indgroet Had (BH.). **-þústur** [-þus·doϱ] n. = **eljurígur.**

elking (-ar, -ar) [ɛʎ·giŋk, ɛl·ɟ-] f. = **elfting.**

ell [ɛd·ʎ] n. Navn paa Bogstavet l.

1. **Ella (-u, -ur)** [ɛl:a] f. npr. Dim. af **Elín.**

2. **ella** [ɛd·la] adv. ellers, — undertiden med Eftertryk stillet sidst i en Sætning: *fara hvergi ella*, ellers ikke tage af Sted.

ellefin [ɛd·lɛ·vɪ*n*] npl. med art. i Tærningekast, naar der kommer op: 6 paa en Tærning, 5 paa den anden.

ellefti [ɛd·lɛfdɪ] num. ord. ellevte: (Talem.) *gera bragð úr ellefta boðorðinu*, hitte paa et snildt Raad; *á elleftu stundu*, i sidste Øjeblik.

ellefu [ɛd·lɛ·vø] num. card. elleve. †**-tíu** [-ti:ø] num. card. hundrede og ti.

ellegar [ɛd·lɛqaϱ] adv. **1.** (*eða*) eller: *hvort viltu þetta e. hitt.* — **2.** (*ella*) ellers: *alt er ónýtt e.*

1. **elli** [ɛd·lɪ] f. indec. Alderdom.

2. **Elli (-a, -ar)** [ɛl:ɪ] m. npr. Dim. af *Erlendur* og *Elías.*

elli ár [ɛd·lɪau:r] npl. Alderdomsaar: *kominn á e.*, til Aars. **-belgur** [-bɛl·gøϱ] m. Alderdomsham, i Talem.. *kasta ellibelgnum*, forynges, blive ung igen (om Oprindelsen til dette Mundheld se JÁÞj. II. 503). **-bjúgur** [-bju:(q)øϱ] a. böjet af Alderdom. **-blakkur** [-blahgøϱ] a. mørk af Ælde. **-blær** [-blai:r] m., **-bragur** [-bra:qoϱ] m. Alderdomspræg. **-burðir** [-bʏr·ðɪϱ] mpl. Alderdomssvaghed. **-dagar** [-da:qaϱ] mpl. Alderdomsaarene. **-dauði** [-döy:ðɪ] m. Død fremkaldt ved Alderdomssvaghed. **-dauður** [-döy:ðøϱ] a. død af Alderdom: *verða e.*, dø af Alderdom. **-drep** [-drɛ:p] n. Alderdomsgangræn (gangraena senilis).

ellift (-ar, -ir) [ɛd·lɪft] f. (mus.) Undecim.

elli gári [ɛd·lɪgau:rɪ] m. Alderdomsrynke: *láta árin á mér sjá | elli-gára og brotin* (StStAndv. I. 29). **-getinn** [-gɛ:dɪ*n*, -gɛ:tɪ*n*] a. avlet i Alderdom. **-glöp** [-glö:p] npl. Gaaen i Barndom. **-grár** [-grau:r] a. graa (graahaaret af Alderdom), sølvgraa. **-hamur** [-ha:møϱ] m. = *ellibelgur: kasta ellihamnum* (spec. om Slanger, der faar nyt Skind). **-hniginn** [-hvi:jɪ*n*] a. alderstegen. **-hró** [-hϱoᵘ:] n. gammelt Skrog. **-hrumi** [-hϱʏ:mɪ] m., **-hrumleiki** [-hϱʏm·lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m. Alderdomssvækkelse (marasmus senilis). **-hrumur** [-hϱʏ:møϱ] a. skrøbelig paa Grund af Alderdom, senil. **-hrörnaður** [-hϱör·dnaðøϱ] a. alderdomssvagelig. **-hærur** [-hai:røϱ] fpl. graa Haar paa Grund af Alderdom. **-lasleiki** [-la:slɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m. Alderdomssvaghed. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. gammel af Udseende. **-lyf** [-lɪ:*v*] n. Middel mod Alderdom. **-lotinn** [-lo:dɪ*n*, -lo:tɪ*n*] a. nedböjet af Alderdom. **-merki** [-mɛϱ·gɪ] n. Tegn paa Ælde. **-móður** [-moᵘ:ðøϱ] a. træt af Alderdom. **-mörk** [-mög·k] npl. = **ellimerki. -órar** [-oᵘ:raϱ] mpl. = **elliglöp. -prúður** [-pru:ðøϱ] a. ærværdig i sin Alderdom. **-sjúkur** [-sju:gøϱ, -sju:koϱ] a. svag, syg paa Grund af Alderdom. **-styrktarsjóður** [-sdɪϱ(χ)daϱsjoᵘ:ðøϱ] m. Alderdomsunderstøttelseskasse. **-styrkur** [-sdɪϱ·gøϱ] m. Alderdomsforsörgelse. **-stoð** [-sdo:ð] f. Støtte i Alderdom: *ellistoðin hans*, hans Alderdoms Støtte. **-tíð** [-ti:ð] f. Alderdom. **-vana** [-va:na] a. indec. evig ung. **-þokki** [-þohɟɪ] m. en Oldings ærværdige Udseende. **-þrömur** [-þrö:møϱ] m. Alderdommens Grænse: *Því faðir Kronusson mun deyða mig á elli-þremi, raunamæddan* (II. II. 245). **-þvogl** [-þvog·ʎ] n. Gammelmandssnak. **-ær** [-ai:r] a. gaaet i Barndom.

elna (a) [ɛl·na] vi. tage til, forøges: *e-m elnar sótt*, ens Sygdom bliver værre: *Þessi sinnissjúkdómur elnaði þó fyrst fyrir alvöru, þegar hann seint um veturinn fekk bréf með landpósti . . .* (JTrHalla 131).

elni (-is) [ɛl·nɪ] n., **elniviður** [ɛl·nɪvɪ:ðøϱ] m. = **elrir.**

elnun (-ar) [ɛl·nø*n*] f. Fremvækst, Udvikling, Tiltagen.

elri (-is) [ɛl·rɪ] n., **elrir (-is, -ar)** [ɛl·rɪϱ] m. Elletræ: **elris jötunn*, Skib.

elrirunnur [ɛl·rɪrʏn:øϱ] m. Ellebusk, Ellekrat.

1. **elska (-u, -ur)** [ɛl·sga] f. Kærlighed; *elskan mín*, min kære; søde Ven; ogs. hyppigt i pl.: *elskurnar mínar*; — gen. sg. *elsku* bruges i Tiltale som adj. i Forb. med et Subst., ogs. (men sjældnere) som Forled i Sms.:

elsku María, elsku pabbi, elsku mamma, elsku góði, elsku [illegible] osv.; (Ordspr.) *oft er elskan amalínd*, Kærlighed gør tit gnaven.

2. **elska (a)** [[illegible]] vt. elske, — refl. *elskast*, elske hinanden, — ppr. *elskandi*, elskende: *þinn e. bróðir* (is. brugt foran Underskrift i Breve).

elskandi (-a, -endur) [[illegible]] m. Elsker; — pl. *elskendur*, elskende.

elskanlegur [[illegible]] a. elskelig, kær, elsket, behagelig. — adv. *-lega*.

elskari (-a, -ar) [ɛl·sgarɪ] m. Elsker: (Ordspr.) *betri eru elskarans högg en falsarans koss*, bedre er Elskerens Hug end Bedragerens Kys.

elskhugi [[illegible]] m. 1. (*elskandi*) Elsker. — 2. ([illegible]) Yndling.

elsku band [ɛl·sgoban·t] n. Kærlighedsbaand. **-barn** [-bar·dv, -bad·v] n. (i Tiltale) kære, elskede Barn. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Kærlighedsgærning. **-djúp** [-dju:p] n. Kærlighedsdyb. **-dóttir** [-doᵘhdɪǫ] f. (i Tiltale) kære, elskede Datter. **-draumur** [-dröy:møǫ] m. Kærlighedsdröm. **-faðir** [-fa:ðɪǫ] m. (i Tiltale) kære, elskede Fader. **-fullur** [-fʏd·løǫ] a. kærlighedsfuld. **-geð** [-ɟɛ:ð] n. kærlighedsrigt Sindelag. **-gras** [-gra:s] n. = **brönugras. -grátur** [-grau:døǫ, -grau:tøǫ] m. Kærlighedsgraad. **-hiti** [-hɪ:dɪ, -hɪ:tɪ] m. Kærlighedsvarme. **-laus** [-löy·s] a. kærlighedslos, uden Kærlighed. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. elskværdig; — adv. *-lega*, kærlig, inderlig, hjærtelig, paa en elskværdig Maade. **-mark** [-maǫ·k] n. Kærlighedstegn, Kærlighedsbevisning.

elskur [[illegible]] a. 1. hengiven [illegible] *að e-m*, en meget hengiven, særl. om Born: *drengurinn var e. að föður sínum*; — ogs. om Dyr: *hundurinn var mjög e. að drengnum*. — †2. [illegible] *Maðurinn hefur öngvan hlut elskara* (Syrak 37). *Hinn seinasti er lausakonunni [illegible] elskastí*, Horen elsker den seneste höjest (Málshb.).

elsku ríkur [ɛl·sgori:goǫ, -ri:koǫ] a., **-samur** [-sa·møǫ] a. rig paa Kærlighed, kærlig. **-semd** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛ·mɪ] f. 1. (*ást*) Kærlighed. — 2. (*vingjarnleiki*) Venlighed, Elskværdighed. **-son** [-so:n] m. (i Tiltale) kære, elskede Sön. **-verður** [-vɛr·ðøǫ] a. elskværdig.

elstur [ɛl·sdøǫ] a. superl. se **gamall.**

elt (-ar, -ir) [[illegible]] [illegible] elting.

1. **elta (-u, -ur)** [[illegible]] [illegible] elting.

2. **elta (i)** [[illegible]] vt. 1. [illegible] efter: [illegible] — 2. **a.** [illegible], følge efter: *hundurinn elti manninn*; (Ordspr.) *sá, sem eltir köttinn, fær vel músina* (GJ.), den som løber efter Katten, faar vel Musen; [illegible] *röndum*, hænge efter en. — **b.** i overf. Bet.: *e. hver annan*, følge den ene efter den anden, følge Slag i Slag; *hefir höfundurinn líklega þekkt rit Blefkens, en hefir ekki viljað e. allar öfgar hans* (anholde alle hans Overdrivelser) (PJhLit. II. [illegible]). — **c.** [illegible] indhente el. faa fat i en; — ogs. i overf. Bet.: stadig prove paa: *Höf. eltist alt af við að vera hæðinn* (Eimr. XIII. 216); *eltast við tískuna*, lobe efter Moden; *jeg get ekki verið að e. við vitleysurnar hjá honum*, jeg gider ikke gendrive alle hans Bommerter. — 2. ælte: *e. deig, mó*, ælte Dej, Törv; (Ordspr.) *elta má tinið, til þess það brotnar* (GJ.), man kan ælte Tinnet, indtil det brydes; *e. tigl*, stryge Tegl; *e. skinn*, blodgöre Skind ved Æltning, garve; — i overf. Bet.: *e. úr e-m*, jage det sorte Humør ud af en, sprede ens [illegible] *og við hvor úr öðrum* (JSBr. 113).

eltimór [ɛʎ·dɪmoᵘ:r] m. Klynetörv.

1. **elting (-ar, -ar)** [ɛʎ·diŋk] f. Jagen, Forfolgelse: — pl. *eltingar*, Jagen.

2. **elting (-ar, -ar)** [[illegible]] [illegible] elfting.

eltingaleikur [[illegible]] [illegible] Jagen, [illegible], især naar den forfolgende har vanskeligt med at faa fat paa den forfulgte, — som Leg (ÓDavSk. 107); — i overf. Bet.: *e. hans eftir fyndni* (Vittighedsjagen) [illegible] (A. [illegible] II, B. [illegible]).

eltingarborinn [[illegible]] [illegible] elftingarborinn.

eltingaveiði [[illegible]] f. Parforcejagt.

eltinn [[illegible]] a. tilbøjelig til at [illegible] (= *fylgispakur*): *e. hundur*.

elti skinn [ɛʎ·dɪsɟɪn·] n. æltet Skind, garvet Skind. **-skinnsskjóða** [-sɟɪnsɟoᵘ:ða] f., **-skjóða** [-sɟoᵘ:ða] f. Pose af æltet Skind: (Ordspr.) *fleiri verða að fara með sig en fagrar eltiskjóður*, det er ikke blot fine Skindposer, der fordærves (Málshb.).

elztur [ɛl·sdøǫ] se **elstur.**

°**em** [ɛ:m] 1. p. sg. ind. af **vera.**

emberi (-a, -ar) [ɛm·bɛ·rɪ] m. Øsekar, vidt foroven og smalt nedefter (Sch.).

†**embla (-u, -ur)** [ɛm·bla] f. stadig vimsende og arbejdende Kvinde (BH.).

1. **embra (-u, -ur)** [ɛm·bra] f. Klagemaal, Klagen, Besvær (BH.).

2. °**embra (a)** [[illegible]] [illegible] (BH.).

embrulegur [ɛm·brølɛ·qøǫ] a. klagende, klynkende.

emburt [[illegible]] [illegible] bumbult.

embætta (a) [ɛm·baihda] vi. holde Gudstjæneste.

embætti (-is, [illegible]**)** [[illegible]] n. 1. [illegible] beklæde et Embede; (Ordspr.) *embættið skal burðum svara* (GJ.), Embed bör til Ævne svare. — 2. (*messa*) Gudstjæneste.

embættis aðall [ɛm·baihdɪsa:ðadʎ] m. Embedsadel. **-aldur** [-al·døǫ] m. Anciennitet, Embedsalder, Aldersfølge. **-ár** [-au:r] n. Tjænesteaar. **-bók** [-boᵘ:k] f. (Embeds) Protokol. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Embedsskrivelse, officielt Brev, officiel Skrivelse. **-bústaður** [-bu:sdaðøǫ] m. Embedsbolig. **-eiður** [-ei:ðøǫ] m. Embedsed. **-erindi** [-ɛ:rɪndɪ] n. 1. Tjænestesag, Embedsforretning. — 2. = *embættisbrjef*. **-frjáls** [-frjaul·s] a. tjænestefri. **-fær** [-fai:r] a. 1. i Stand til at varetage (sine) Embedsforretninger. — 2. = *messufær*: *embættisfær kirkja*. **-færsla** [-faiǫ·sla] f. Embedsførelse. **-gengi** [[illegible]] n. Kvalifikation til Embede. **-gengur** [[illegible]] a. som har Ret (er kvalificeret) til Embede. **-gæsla** [-ɟais·la] f. Embedsforelse. †**-hringur** [-(h)ǫiŋ·gøǫ] m. Virkekres (Sch.). **-jörð** [-jör·ð] f. Embedsjord. **-lán** [-lau:n] n. Laan til en Mand i hans Egenskab af Embedsmand, Embedslaan. **-laun** [-löy:n] npl. Embedsgage. **-laus** [-löy:s] a. embedslos, privat. **-leysingi** [-lɛi:siŋɟɪ] m. Kandidat uden Embede. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Embedsmand. **-mannastjett** [-manasdjɛht] f. Embedsstand. **-mannslegur** [-manslɛ:qøǫ] a. som ser ud som en Embedsmand bör: *ekki sjerlega e.* **-meðferð** [-mɛð·fɛrð] f. Røgten af et Embede. **-missir** [-mɪs:ɪǫ] m. Tab af Embede, Embedsfortabelse: *að viðlögðum embættismissi*. **-nám** [-nau:m] n. Brodstudium. **-próf** [-proᵘ:v] n. Embedseksamen. **-rekstur** [-rɛχ·sdøǫ] m. = **embættisfærsla. -rígur** [[illegible]] m. Embedshovmod (JThMk. XXXVII). **-símskeyti** [[illegible]] n. tjænstligt Telegram. **-skylda** [-sɟɪl·da] f. Embedspligt: *samkvæmt embættisskyldu*, ifølge Embedspligt, tjænstligt, ex officio. **-skoðunarferð** [-sgo·ðønarfɛr·ð] f. Inspektionsrejse i Embeds Medfør. **-starf** [-sdar·v] n. Embedsforretning. °**-stórmenni** [-sdoᵘr·mɛnɪ] n. Dignitar. **-svipur** [-svɪ:boǫ, -svɪ:poǫ] m. Embedsmine. **-tíð** [-s-ti:ð] f. Embedstid. **-tign** [-tɪg·v] f. Embedsrang. **-upphefð** [-ʏhp(h)ɛvð, -(h)ɛbþ] f. Avancement, Forfremmelse. **-vald** [-val·t] n. Embedsmyndighed. **-veiðar** [-vɛi:ðaǫ] fpl. Embedsjagt, Embedsjægeri. **-viðskifti** [-vɪð·sɟɪfdɪ] npl. Tjænesteforhold. **-þjónn** [-þjoᵘd·v] m. Bestillingsmand, Funktionær.

embætlingur (-s, -ar) [ɛm·baihdliŋgoǫ, -iŋs] m. vordende Embedsmand.

emj [ɛm·j] n. ynkeligt Skrig.

emja (a) [ɛm·ja] vi. hvine, skrige, hyle.

emjan (-ar, -ir) [ɛm·jan] f. Hvinen, Skrigen, Hylen.

emm [ɛm·] n. Navn paa Bogstavet m.

emr-mál [ɛm·rmau·l] n. se **hrognamál.**

†1. **en** [ɛn] = **hin**, se **hinn.**

2. **en** [ɛn·, ɛn] cj. 1. disjunktiv: men: **a.** i Alm.: *jeg bauð honum heim, en hann vildi ekki þiggja.* — **b.** forbindende to Led, og ligesom paralleliserende dem, kan ofte oversættes med «og»: *missætti ykkar veldur dramb hennar, en dugleysi þitt.* — 2. i Udraab: **a.** *en hvað veðrið er gott*, hvor Vejret dog er smukt, nej, hvilket dejligt Vejr; *en sá búskapur!* sikken en Økonomi! *En hvað þið leituðuð ekki uppi undir mjer* (at I dog ikke fandt paa at søge [illegible]) (BrJPi. [illegible]). — **b.** naturligvis, selvfølgelig: *Hvar á að [illegible] og [illegible]? En [illegible]* [illegible]. *Hver var það? En hann Jón!*

3. **en** [ɛn·] adv. se **enn.**

4. **en** [ɛn] cj. end: *ekkert annað en*, intet andet end, kun; — (efter comp.) end: *áður en*, för end; *heldur en, fremur en*, mere end osv. — Forskellen paa *en* (= *enn*) og *en* i Bet. «end» iagttages let ved Komparativ, idet *enn* foran Komparativ bet. «endnu»: *enn betri*, medens *betri en ...* = bedre end (= *betri heldur en*) osv.

1. **enda** [ɛn·da, ɛʏ·dɪ, ɛn·tɪ] v. I. **(a sj. ti)** vt. og vi. 1. vt. *(ljúka við)* afslutte, ende: *hann hefur endað bókina*; — *vera að enda við e-ð*, synge paa det sidste Vers; *e. æfina*, dø. — 2. vi. ende, finde sin Afslutning: *bókin endar á því, að ...*, Bogen slutter med, at ... — 3. v. impers.: *söguna endar*, Fortællingen er ude; *endar þar frá honum að segja*, og dermed er det Slut med Fortællingen om ham. — II. **(ti)** vt. og refl. 1. vt. *(efna)* holde: *e. loforð*, holde sit Løfte. — 2. vrefl. *endast*: **a.** vare, slaa til: *e-ð endist ekki lengi*; — *ef mjer endist aldur*, hvis jeg lever saa længe; *endast til að gera e-ð*, holde ud at göre n-t, blive ved med: *hvernig geturðu enst til að vera alt af að stríða honum?* — *e. illa*, spec. ældes för Tiden: *hann entist illa.* — **b.** *e-ð má vel endast*, n-t kan faa en god Afslutning: *En gángi eg til móts við hann hér fyrir framan borgina, þá mætti það vel endast* (Il. II. 240). — **c.** *(líðast)* blive taalt: *þetta skyldi engum hafa enst nema þjer.*

2. **enda** [ɛn·da] cj. 1. med Verbet i conj., is. i Lovsproget, indledende en Betingelsessætning: **a.** *(svo framarlega sem)* forsaavidt, saa fremt, under Forudsætning at: *lögum má að eins breyta á aðalfundi, e. sje hann lögmætur*; — *nú hefir prestur fengið eptirlaun, og missir hann þau: 1. ef hann fær aptur embætti og laun, e. sjeu þau laun eigi minni en eptirlaunin voru* (Lönning, der udgör et Belob, der er ligesaa stort som Pensionen) (Stj. '80, A. 24); *e. ... eigi* kan undertiden oversættes med «medmindre»: *e. hafi honum eigi verið varnað sölunnar með áfrýjan* (Stj. '87, A. 94); *e. hafi hann eigi í hyggju* (medmindre han tænker paa) *að koma fram ábyrgð á hendur fógeta* (Stj. '85, A. 124). — **b.** *(að öðrum kosti)* i modsat Fald, og: *nú vill maður flytja af landi burt ... og skal hann þá ... skyldur að setja sveit sinni viðunanlega tryggíng fyrir því, að vandamenn hans, er eftir verða, verði eigi sveitarfjelaginu til þyngsla, ... e. banni sýslumaður eða bæjarfógeti utanförina, nema þessum skilyrðum sje fullnægt* (Stj. '87, A. 100). — 2. **a.** som en tilföjende Forklaring med Indikativ (= *líka*): ogsaa, heller: *jeg mun ekki koma hingað aftur, e. á jeg ekki neitt hingað að gera* (jeg har heller ingen Ting at göre her); *hann sagði ekki neitt við hana, enda stóð hún ekkert við í herberginu* (hun gik ogsaa med det samme). — **b.** *(jafnvel)* endog, endogsaa: *og þeirra æfi er e. styttri en okkar* (And. I. 16). — 3. *enda þótt* med konj.: selv om, om end, omendskönt: *e. þótt jeg ætli að koma, getur vel komið fyrir, að jeg verði að sleppa því*; — *margir þeir, er ekki telja sig Calvininga, aðhyllast hana [illegible]* (Mill 124).

enda brent [ɛn·dabrɛv·t, -brɛn·t] an. = *endaslept*: *gera ekki e. með e-ð.* **-brögð** [-bröq·ð, -brög·þ] npl. (Bogb.) Slyngning. **-dægur** [-dai:qoǫ] n. Dødsdag: (Ordspr.) *enginn er sæll fyrir sitt e.* (GJ.), pris ingen [illegible]. **-fjöl** [[illegible]] f. Endebræt, *(rúmgafl)* Sengegavl. **-grein** [-grei:n] f. Endegren. **-görn** [-gör·dv, -göd·v] f. Endetarm. **-hending** [-hen·diŋk] f. 1. Enderim. — 2. Rimslutning. **-hnútur** [-hvu:doǫ, -hvu:toǫ] m. Knude paa Tovets yderste Ende. — overf.. Afslutning.

reka el. *ríða endahnút á e-ð*, lægge sidste Haand paa Værket: *að svo mæltu rek eg endahnútinn á safn þetta* (ODavSk. 36); *leysa endahnútinn*, løse den sidste Knude, den sidste Vanskelighed. **-íli** [-i:lɪ] m. den yderste af de tre *ílar*, der hører til den yderste *nót* i et *nótlag*, s. d. O. **-kleppur** [-klɛhbɔϙ] m. (jfr. *klepri*) smudsigt Vedhæng: *e. aptan í Dönum* (JSBr. 225); *e. hallæra*, det værste (dröjeste) af Uaarene (LFR. XIV. 140). **-kljá** [-kljau:] f. Afslutning. **-laus** [-löy s] a. uden Ende. **-legur** [-lɛ qɔϙ] a. endelig, bestemt, definitiv; — adv. *-lega*. **-leysa** [-lɛi sa] f. **1.** *(óendanleiki)* Endeløshed, Ikke-Tilværelse af en Ende, Uendelighed: *eilífðar ógrynni og e.* (JHall. 232). — **2.** *(vitleysa)* Vrøvl, Snak: *bölvuð e. er í þjer.* **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Uendelighed. **-lykt** [-lɪχ·t] f. Slutning, Afslutning, Ende, Endeligt: (Ordspr.) *endalyktin góð, bætir undanfarinn móð* (GJ.), naar Enden er god, er alting godt. **-lok** [-lo:k] npl. Slutning. **-mark** [-maϙ·k] n., **-merki** [-mɛϙ·ɟɪ] n. Grænse. **-mjór** [-mjoᵘ:r] a. tynd mod Enden el. imod bægge Ender: *láta eigi verða endamjótt við e-n*, behandle en godt til det sidste. **-nabbar** [-nab:aϙ] mpl. (med.) Hæmorroider, Takker (LFR. III. 214).

endan (leg)leiki [ɛn·dan(lɛq)lɛi:ɟɪ, -lɛi:ʝɪ] m. Endelighed. **-legur** [-lɛ·qɔϙ] a. endelig, begrænset, definitiv.

enda rím [ɛn·dari:*m*] n. Enderim. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Ombytning af en Genstands Yderpunkter, bruges kun i Forbindelsen: *hafa e. á e-u*, stille n-t paa den forkerte Ende el. paa Hovedet, vende op og ned paa n-t, endevende n-t; — ogs. i overf. Bet.: *hann leyfði sér ... að hafa svo greinileg e. á orðum mínum að undrun sætir* (Alþ. '18, B. I. 645); *hafa e. á sannleikanum*, göre sort til hvidt. **-sleppur** [-slɛhbɔϙ] a. **1.** som afbrydes el. ophører pludselig, abrupt: *áhrif þessi urðu endaslepp* (Eimr. XVI. 220); *gera (ekki) endaslept við e-ð*, (ikke) holde pludselig op med n-t; *eg sé að nefndin ætlar ekki að gera e. við þennan veg* (Alþ. '11, B. I. 259). **2.** som slipper op för Tiden: *kolin vóru endaslepp* (Eimr. II. 46). — **3.** *(hvumsa)* forbløffet. **-spjálk** [-sbjauλ·k, -sbjaul·k] f. Endespjælke. **-stæður** [-sdai:ðɔϙ] a. (bot.) topstillet. **-stöð** [-sdö:*ð*] f. Endestation. **-taug** [-töy:*q*] f. Tovende. **-þarmur** [-þar moϙ] m. endagörn.

endaþótt [ɛn·daþoᵘht] se **enda**.

endemi (-is) [ɛn·de·mɪ] n. **1.** uhørt Ting: *heyr á e.*, har man nogen Sinde hørt Magen! — **2.** gen. *endemis*, som förste Led af et sammensat Subst.: **a.** uhyrlig, uhørt: *endemisgrein, -rok.* — **b.** bandsat, forbandet: *En hver hafði sett þenna endemis lampaglasakassa þarna* (JTrL. 9). — **3.** *(for, drulla)* Snavs: *óttalegt e. var á götunni eftir rigninguna.*

endi (-a, -ar) [ɛn·dɪ] m. **1. a.** Ende: *endanna á milli*, fra Ende til anden; *á öðrum endanum*, paa (i) den ene Ende; — overf.: *þar var alt á öðrum endanum*, der var alt i Oprör (Virvar, hulter til bulter), der var stor Staahej; (Talem.) *ekki af verri endanum*, ikke af de daarligste: *mundi margur mæla, að þú hlytir ekki af verri endanum við gjaforðið, ef ...* (JThMk. 253). — **b.** overf.: Ende, Afslutning: *á enda*, til Ende, slut; *á endanum*, til sidst, omsider; *binda enda á e-ð*, bringe n-t til Ophør, afslutte n-t; *sjá fyrir endann á e-u*, se hvorledes n-t vil ende; *gera enda á e-u*, göre Ende paa n-t; *ganga fyrir enda á e-u*, føre n-t til Afslutning (Alþb. 1782, Nr. 4); *standast á endum*, gaa lige op mod hinanden: *en það stóðst á endum* (passede akkurat, slog ligetil), *að Árni var kominn svo tímanlega, að hann mátti nema hljóðið* (JÁÞj. II. 125). — **2.** *(spotti)* Ende, Stykke Garn el. Traad. — **3.** *(rass)* Ars, Ende, Bagdel: *tylla sjer niður á endann; — standa upp á endann*, staa oprejst paa Bagbenene: *og var þó svo hátt í hann* (ɔ: *garðann*), *að þau* (ɔ: *lömbin*) *stóðu næstum því upp á endann* (GFrTis. 13). **-kólfur** [-koᵘl·vɔϙ] m. en Slags Pølse (lavet af en med hakket Kød og Fedt opfyldt Endetarm af en Okse el. Ko). **-langur** [-lauŋ·gɔϙ] a. fra Ende til anden: *eftir endilöngu skipi*, langskibs; *hann lá e. á gólfinu*, han laa paa Gulvet, saa lang han var. **-lega** [-lɛ·qa] adv. (pop.) endelig, nødvendig: *ef þú vilt það e.*, hvis du absolut ønsker det. **-legur** [-lɛ·qɔϙ] a. afsluttende, definitiv: *það varð ekkert endilegt um það*, der blev ikke truffet nogen definitiv Afgörelse desangaaende. **-leysa** [-lɛi·sa] f. jfr. *endaleysa*: **1.** *(þvaður)* Vrövl, Nonsens: *var hún* (ɔ: *sagan*) *svo mikil e., að sögumaður sá, að Jón var eigi með sjálfum sjer* (BrJÞí. 168). **2.** *(raus, vaðall)* Præk. **-lykt** [-lɪχ·t] f. Ende, Slutning, Udfald. **-lok** [-lo:k] npl. = **endalok.** **-mark** [-maϙ·k] n. Grænse; i pl. *endimörk* ofte: Omraade: *innan danskra endimarka*, paa dansk Omraade (Territorium); — i overf. Bet. i Udtr.: *með orðum og endimörkum*, ordret og fastsat i alle Enkeltheder: *Frumv. hefir að vísu ekki verið samþykt með orðum og endimörkum af flokknum* (Alþ. '11, B. II. 871). °**-marksfræði** [-maϙ(k)sfrai:ðɪ] f. Teleologi.

endimi [ɛn dɪ mɪ] n. endemi.

†**endimlegur** [ɛn·dɪmlɛ·qɔϙ] a. eksempelløs, uhørt.

endimörk [ɛn·dɪmöϙ·k] se **endimark.**

ending (-ar, -ar) [ɛn·diŋk] f. **1.** *(endir)* Ende, Slutning: *að endingu*, til Slut. — **2.** (gramm.) Endelse. — **3.** *(veigur)* Holdbarhed, Soliditet. — **4.** *(varanleiki)* Varighed. — **5.** Opfyldelse: *e. loforðs*, Opfyldelse af et Løfte.

endingar góður [ɛn·diŋgargoᵘ:ðɔϙ] a. **1.** *(sterkur, um efni)* dröj, varig, solid (om Stoffer). — **2.** *(bolgóður)* udholdende: *e. hestur.* **-gæði** [-ɟai:ðɪ] npl. Dröjhed, Varighed, Soliditet. **-laus** [-löy:s] a. **1.** udröj, kortvarig; (om Stof, Bygninger) usolid, som hurtig slides op el. ødelægges ved Brug: *húsakynnin eru aum og endingarlaus víða um Snæfellsnes* (Eimr. IX. 232). — **2.** (gramm.) uden Endelse. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. **1.** Kortvarighed. — **2.** (gramm.) Mangel paa Endelse.

endir (-i(r)s) [ɛn·dɪϙ] m. Ende, Slutning (jfr. *endi*): (Ordspr.) *alt er gott, ef endirinn er góður* (el. *ef endirinn allra bestur verður*), naar Enden er god, er alting godt; *endirinn skyldi í upphafi skoða* (GJ.), man burde ved Begyndelsen overveje, hvad Enden vil blive; *sá varð e. á, að*, det endte saaledes, at.

endlingur (-s, -ar) [ɛn·dliŋgɔϙ, -iŋs] m. Ælling.

endranær [ɛn·dranai:r] adv., **endrarnær** [ɛn·drarnai:r] adv. ellers, til andre Tider.

endrum [ɛn·drɔ*m*] adv. i Forb.: *e. og sinnum, e. og eins* = *endur og sinnum* (el. *eins*), se 2. *endur.*

1. **endur** [ɛn·dɔϙ] pl. af **önd.**

2. **endur** [ɛn·dɔϙ] adv. **1.** för, tidligere: *e. fyrir löngu*, for længe siden; *síðan e. fyrir löngu*, i umindelig lange Tider: *Svanirnir höfðu bygt hreiður sín í Tjarnahverfi á hverju vori síðan e. fyrir löngu* (GFrUbl. 35); *e. og sinnum* (el. *eins*), en og anden Gang, nu og da, engang imellem. — *2. *(forðum daga)* fordum, i fordums Tid: *þar sem að marghæfir mæringar e., menntunar vermdust af geislandi sól* (KrJ. 66). — **3.** *(aftur)* igen; i denne Betydning mest som Præfiks: gen- re-, tilbage-: *endurkalla*, tilbagekalde; *endurskoða*, revidere; *endurtaka*, gentage, osv. **-ábyrgð** [-r-au:bɪr(q)*ð*] f. Reassurance. **-ábyrgðargjald** [-au·bɪr(q)ðarɟal·t] n. Reassurancepræmie. **-bera** [-bɛ:ra] vt. genføde. **-byggja** [-bɪɟ:a] vt. genopbygge. **-blómgast** [-bloᵘm·gast, -bloᵘŋ·gast] vrefl. blomstre igen, opblomstre, opvækkes. **-blossa** [-blos:a] vi. opblusse imod (til Gengæld). **-bólusetja** [-boᵘ·løsɛ:dja, -sɛ:tja] vt. revaccinere, genindpode. **-bólusetning** [-boᵘ·løsɛhdniŋk] f. Genindpodning (med Kokopper), Revaccination. **-borga** [-bor·ga] vt. tilbagebetale. **-borgun** [-bor·gɔn] f. Tilbagebetaling. **-borinn** [-bo:rɪ*n*] a. genfødt. **-bót** [-boᵘ:t] f. **1.** *(viðgerð)* Istandsættelse, Reparation: *e. á húsi.* — **2.** *(umbót)* Reform: *þessi tími er tími endurbótanna.* **-bótamaður** [-boᵘ·dama:ðɔϙ, -boᵘ·ta-] m. Reformator. **-bótaverk** [-boᵘ·davɛϙ·k, -boᵘ·ta-] n. Reformværk, reformatorisk Virksomhed. †**-búa** [-bu:a] vt. genoprette. **-burður** [-bʏr·ðɔϙ] m. Genfødelse. **-bæta** [-bai:da, -bai:ta] vt. **a.** *(gera betri)* forbedre: *e. hús*, istandsætte et Hus. — **b.** overf.: reformere: *e. siði þjóðarinnar.* **-bætari** [-bai:darɪ, -bai:tarɪ] m. Forbedrer, Reformator. **-bæting** [-bai:diŋk, -bai:tiŋk] f. = **endurbót.** **-fá** [-ϙ-fau:] vt. genvinde. **-fall** [-fad·λ] n. Tilbagefald, Recidiv. **-fallinn** [-fad·lɪ*n*] a. falden tilbage: *e. glæpamaður*, tilbagefalden Forbryder, Recidivist. **-ferming** [-fɛr·miŋk] f. Omladning. **-fundur** [-fʏn·dɔϙ] m. **1.** *(það að finna aftur)* Genfindelse, Genopdagelse. — **2.** *(það að hittast aftur)* Gensyn. **-fæða** [-fai:ða] vt. genføde. **-fæðing** [-fai:ðiŋk] f. Genfødelse. **-geisla** [-r-ɟɛis·la] vt. reflektere, tilbagestraale. **-geta** [-ɟɛ:da, -ɟɛ:ta] vt. = **endurfæða.** **-getnaður** [-ɟɛhdnaðɔϙ] m., **-getning** [-ɟɛhdniŋk] f. Genfødelse. **-gjald** [-ɟal·t] n. **1.** *(laun)* Gengæld: *til endurgjalds fyrir ómakið*; *(greiðsla)* Betaling. — **2.** Belönning: *til endurgjalds fyrir björgunina var skipstjóranum gefinn kíkir.* — **3.** *(endurgreiðsla)* Tilbagebetaling, Refusion. **-gjalda** [-ɟal·da] vt. og vi. **1.** *(launa)* gengælde; *(bæta)* erstatte, godtgöre. — **2.** *(verðlauna)* belönne. — **3.** *(endurgreiða)* betale i Genløsning, tilbagebetale, refundere; *(fá e-m e-ð aftur)* gengive en n-t. **-gjaldskrafa** [-ɟal(t)skra:va] f. Erstatningskrav: *eiga endurgjaldskröfu á hendur e-m*, have Regres til en. **-gjaldslaust** [-ɟal(t)slöys·t] adv. uden Vederlag, gratis. **-greiða** [-ɟrɛi:ða] vt. tilbagebetale. **-greiðsla** [-ɟrɛið·sla] f. Tilbagebetaling, Refusion: *e. smátt og smátt í ákveðnum skömtum*, Tilbagebetaling efterhaanden i bestemte Rater, Amortisation. **-græða** [-grai:ða] vt. opdyrke paany. **-heimta** [-ϙ-(h)ɛiᵐ·da, -(h)ɛim·ta] f. Reklamation. **-hljóðun** [-(h)λɪoᵘ:ðɔ*n*] f. Genlyd. **-hljóma** [-(h)λɪoᵘ:ma] vi. genlyde. **-hljómun** [-(h)λɪoᵘ:mɔ*n*] f. Genklang. **-hljómur** [-(h)λɪoᵘ:mɔϙ] m. Genlyd, Genklang; *(bergmál)* Ekko. **-holdgun** [-(h)ol·gɔ*n*] f. Reinkarnation. **-holdgunarkenning** [-(h)olgɔnaϙʝɛn:iŋk] f. Reinkarnationsteori. **-hressa** [-ø-hϙɛs:a] vt. vederkvæge. **-hressing** [-hϙɛs:iŋk] f. Vederkvægelse. **-yppa** [-ør-ɪhba] vt.: *e. mál*, reassumere en Sag. **-ypping** [-ɪhbiŋk] f. Reassumption. **-kalla** [-ϙ-kad·la] vt. tilbagekalde. **-kara** [-ka:ra] vt. slikke over igen; — i overf. Bet.: genkalde i Erindringen: *Endurkarar ellin grá / æfidaga suma* (BóluHj. 227). **-kenna** [-ʝɛn:a] vt. genkende. **-kjósa** [-ʝoᵘ:sa] vt. genvælge. **-kjör** [-ʝö:r] n. Genvalg. **-klæða** [-klai:ða] vt. klæde paa ny. **-knýta** [-kni:da, -kni:ta] vt. knytte igen. **-koma** [-ko:ma] f. Tilbagekomst. **-kosning** [-kos·niŋk] f. Genvalg. **-kveða** [-kvɛ:ða] vi. og vt. genlyde, give Genlyd. **-kveðandi** [-kvɛ:ðandɪ] f. Medklang: *Eymur líkamanna, eða e.* (FEÐl. 209). °**-kveikinn** [-kvɛi:ɟɪ*n*, -kvɛi:ʝɪ*n*] a. reproduktiv. **-kveikja** [-kvɛi:ɟa, -kvɛi:ʝa] f. Genoptændelse. *-**kviða** [-kvɪ:ða] f. digterisk Tilbageblik, Digt om det svundne Liv (BóluHj. 139). **-kvikna** [-kvɪhgna] vi. = **endurlifna.** **-köllunarmerki** [-ködlɔnarmɛϙ·ɟɪ] n. (mus.) Opløsningstegn. **-lán** [-r-lau:*n*] n. Fremlaan. **-launa** [-löy:na] vt. **1.** *(endurgjalda)* gengælde. — **2.** *(sæma launum)* belönne. **-launari** [-löy:narɪ] m. Gengælder. **-lausn** [-löys·v] f. Forløsning. **-lausnari** [-löys·narɪ] m. Forløser(en). **-leiga** [-lɛi:qa] f. Fremleje. **-leysa** [-lɛi:sa] vt. forløse. **-lífga** [-liv·ga] vt. kalde til Live igen, genoplive. **-lífgun** [-liv·gɔn] f. Genoplivelse, Genfødelse. **-lifna** [-lɪb·na] vi. komme til Live igen; — pp. *endurlifnaður*, genoplivet. **-lögun** [-lö:qɔ*n*] f. Reform. **-minnast** [-mɪn:ast] vrefl.: *e. e-s*, mindes, erindre n-t. **-minning** [-mɪn:iŋk] f. Erindring, Ihukommelse, Minde. **-minningarstaður** [-mɪn·iŋgaϙsda:ðɔϙ] m. Mindested. **-móðgun** [-moᵘð·gɔ*n*] f. Retorsion, gengældt Fornærmelse. **-mæla** [-mai:la] vt. med dat. modsige. **-mæli** [-mai:lɪ] npl. Modsigelse. **-mæling** [-mai:liŋk] f. Ommaaling. **-nýja** [-ni:ja] vt. forny. **-nýjun** [-ni:jɔ*n*] f., **-nýjung** [-ni:juŋk] f. Fornyelse: *ganga í endurnýjungu lífdaganna*, begynde et nyt Liv. †**-nær** [-nai:r] adv. = **endranær.** **-næra** [-nai:ra] vt. vederkvæge. **-næring** [-nai:riŋk] f. Vederkvægelse. **-óma** [-oᵘ:ma] **1.** vi. *(bergmála)* genlyde. — 2. vt. *(láta bergmála)* lade genlyde. **-pentun** [-ϙ-pɛv·dɔ*n*, -pɛn·t-] f. Opmaling. **-planta** [-plav·da, -plan·ta] vt. plante videre, forplante. **-prenta** [-prɛv·da, -prɛn·ta] vt. optrykke. **-reisa** [-ø-rɛi:sa] vt. **1.** *(reisa við)* genoprette. — **2.** *(endurfæða)* genføde. — **3.** *(í stúku)* genoptage. **-reisn** [-rɛis·v] f. **1.** *(það að reisa við)* Genoprettelse. — **2.** *(það að rísa úr rústum)* Opkomst, Genrejsning. — **3.** spec. Renaissance, Genfødelsen (som historisk

Tidsrum). 4. Genoptagelse (i Good-Templarordenen). **-risa** [illegible] f. **1.** (*það að koma fram á ný*) Genfremkomst, ny Fremkomst. **2.** [illegible] Genreisning, Opkomst. **-rísa** [-ri·sa] vi. rejse sig igen. **-rit** [illegible] n. Afskrift, Genpart. **-rita** [-rı:da, -rı:ta] vt. afskrive, kopiere. **-rit(s)vjel** [-rıt(s)vjɛ:*l*] f. Kopimaskine, Kopiermaskine. **-rjóða** [-rjoᵘ:ða] a. indec. (Ar.), **-rjóður** [illegible] a. (Borg., Sch.) forbløffet: *verða ekki e. við e-ð*, lade sig ikke forbløffe ved n-t. **-ræða** [-rai:ða] vt. drøfte, diskutere paa ny. **-sagnarstíll** [-oǫ-sagnaǫsdid·λ] m. genfortællende Stil. **-sala** [-sa·la] f. Fremsalg. **-segja** [illegible] vt. genfortælle. **-semja** [illegible] vt. **1.** (*semja aftur*) omarbejde. — **2.** (*endurskapa*) genskabe, omskabe, reorganisere. **-senda** [-sɛn·da] vt. **1.** (*senda aftur*) tilbagesende, remittere. — **2.** (*kasta aftur*) tilbagekaste. **-sending** [illegible] f. **1.** Remission, Tilbagesendelse. — **2.** Kasten tilbage, Tilbagekast. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Genoprettelse, Genindførelse. **-sýna** [-si:na] vt. fremstille for Synet paa ny. **-syngja** [illegible] vt. lade n-t genlyde, genlyde af n-t. **-skapa** [illegible, -sga:pa] vt. genskabe, forny, omskabe, omdanne, omorganisere. **-skapnaður** [-sgahbnaðǫǫ] m. Omskabelse, Omdannelse el. Reform. **-skin** [-sɟı:*n*] n. Genskin, Refleks. **-skína** [-sɟi:na] vi. genstraale, give Genskin, reflekteres. **-skinsspegill** [-sɟınsbɛi:jıdλ] m. Reflektionsspejl. **-skipun** [-sɟı:bo*n*, -sɟı:po*n*] f. Omordning, Omorganisation, Reform. 1. **-skírandi** [-sɟi:randı] m. = **endurskírari.** °2. **-skírandi** [-sɟi:randı] a. reproduktiv (om Typer, Billeder osv.). **-skírari** [-sɟi:rarı] m. Gendøber, Anabaptist. **-skírn** [-sɟir·dv] f. Gendaab, Gendøbning. **-skoða** [-sgo:ða] vt. gennemse, revidere, efterregne. **-skoðari** [-sgo:ðarı] m. Revisor, Efterregner: *umboðslegur e.*, administrativ Revisor. **-skoðun** [-sgo:ðo*n*] f. Revision, Gennemsyn, Efterregning.

endurskoðunar maður [ɛn·doǫsgo·ðonarma:ðǫǫ] m. Revisor. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Revisionskommission. **-starf** [-ǫ-sdar·*v*] n. Revisionsarbejde.

endur skreyta [ɛn·doǫsgrɛi:da, -sgrɛi:ta] vt. forskönne. **-skreyting** [-sgrɛi:diŋk, -sgrɛi:tiŋk] f. Forskönnelse. **-sköpuður** [-sgö:boðǫǫ, sgö:p-] m. Genopretter, Restaurator. **-sköpun** [-sgö:bo*n*, -sgö:po*n*] f. **1.** (*ummyndun*) Omskabelse, Omdannelse. **2.** [illegible] 84). **-slá** [-slau:] **1.** vt. (*slá aftur*) slaa igen. — **2.** v. impers.: *e-u endurslær*, noget kastes tilbage. **-smíða** [-smi:ða] vt. **1.** (*endurreisa*) genopbygge. **2.** [illegible] **-spegla** [illegible] genspejle. **-styrkja** [-sdıǫ·ɟa] vt. vederkvæge. **-sögn** [-sög·v] f. Genfortælling. **-taka** [illegible] [illegible] **-tekning** [illegible] tagelse, Repetition, Rekapitulation. **-tekningarmerki** [-tɛhgniŋgarmɛǫ·ɟı] n. (mus.) Repetitionstegn. **-trygging** [-trıɟ:iŋk] f. Genforsikring. **-tryggja** [illegible] vt. **1.** [illegible] **2.** [illegible] forsikre, reassurere. **-vakning** [-r-vahgniŋk] f. Genopvækkelse, Genoplivelse. **-vátrygging** [-vau:trıɟiŋk] f. Genforsikring. **-veð** [-vɛ:*ð*] n. Frempant. **-veita** [-vɛi:da, -vɛi:ta] vt. genbevillige. **-veiting** [-vɛi:diŋk, -vɛi:tiŋk] f. Genbevilling. **-vekja** [-vɛ:ɟa, -vɛ:ɦa] vt. genopvække, genoplive. **-vinning** [-vın:iŋk] f. Generobring, Genvindelse. **-vitkast** [-vıh(d)gast, -vı:tkast] vrefl. komme til sig selv igen. **-votrygging** [-vo:trıɟiŋk] f. = **endurvátrygging.** **-votryggja** [-vo:trıɟa] vt. = **endurvátryggja.** **-vöxtur** [-vöχ·sdǿǫ] m. Regeneration (ÁBjSál. § 91). **-þága** [-ǫ-þau:(q)a] f. Erstatning, Godtgörelse, Fyldestgörelse. **-þekking** [-þɛhɟiŋk] f. Genkendelse. **-þekkja** [illegible] **-æpa** [illegible] **1.** [illegible] — **2.** vi. genlyde af n-t.

enganvegin [illegible]

†**engd** (-ar) [illegible] f. Ængstelse, Bekymring.

engdur [ɛiŋ·gdǿǫ] pp. af **engja.**

†**engelska** [illegible] f. = **enska.**

†**engelskur** [ɛiŋ·ɟɛlsgǿǫ] a. = **enskur.**

1. **engi** (-is, [illegible]) [illegible] n. Eng, Udmark, [illegible], H[illegible]

°2. **engi** [ɛiŋ·ɟı] pron. indef. = **enginn.**

engidalur [ɛiŋ·ɟıda:lǿǫ] m. Dal, rig paa Hømarker.

engifer (-s) [ɛiŋ·ɟıfɛ:r] n. Ingefer.

engil barn [ɛiŋ·gılbar·dv, -bad·v] n. Englebarn. **-fagur** [-fa:qǫǫ] a. engleskön. **-hjarta** [-ɦaǫ·da] n. Englehjærte. **-hreinn** [-hǫɛid·v] a. englereen. **-hönd** [-λ-(h)ön·t] f. Englehaand.

engill (-ils, **englar**) [ɛiŋ·ɟıdλ, -ıls, ɛiŋ·laǫ] m. Engel; (*verndarengill*) Genius, Værneengel.

engil legur [illegible] a. englelig. **-ljóð** [illegible] Englesang. **-mynd** [-ıl-mın·t] f. Engleskikkelse. **-mær** [-mai:r] f. Englemo. **-rómur** [-roᵘ:mǿǫ] m. Englestemme. **-saxar** [-saχ·saǫ] mpl. Angelsaksere. **-saxneskur** [-saχ·snɛsgǿǫ] a. angelsaksisk, oldengelsk.

engilslegur [illegible] a. = **engillegur.**

engil tár [ɛiŋ·ɟıltau:r] n. Engletaare. **-tunga** [-tun·ga] f. Engletunge. **-vængir** [-vaiŋ·ɟıǫ] mpl. Englevinger.

engimark [illegible] n. Enggrænse.

enging (-ar, -ar) [illegible] f. Vrietning, Trængning.

†**engingarsótt** [ɛiŋ·ɟiŋgaǫsoᵘht] f. Dysenteri.

enginn [illegible], **engi** [illegible], **engin** [illegible], **n. ekkert** [illegible]; gen. **einskis (einkis), engrar, einskis (einkis)** [ɛiŋ·sɟıs (ɛiŋ·ɟıs, [illegible]), [illegible]; acc. m. [illegible] **engan, öngvan** [illegible] öyŋ·g(v)a*n*]; acc. f. **enga, öngva** [ɛiŋ·g(v)a, öyŋ·g(v)a]; acc. n. **ekkert** [illegible]; dat. m. **engum, öngvum** [illegible]; dat. f. **engri öngri** [ɛiŋ·grı, öyŋ·grı]; dat. n. **engu, öngvu** [ɛiŋ·g(v)ø, öyŋ·g(v)o]; nom. pl. m. **engir, öngvir** [illegible]; nom. pl. f. **engar, öngvar** [illegible]; nom. pl. n. **engin** [illegible]; acc. pl. m. **enga, öngva** [ɛiŋ·g(v)a, öyŋ·g(v)a]; dat. i alle Kön **engum, öngvum** [illegible]; gen. pl. [illegible] **engra** [illegible] öyŋ·gra], pron. indef.: ingen, ikke nogen. **1.** ingen, som adj. (lat. nullus): [illegible] paa ingen Maade, endelig ikke; *þeir vissu sjer einskis ills von*, de anede intet ondt. — **2.** subst. (lat. nemo) ingen; **n.** *ekkert* (lat. nihil), intet, ingenting: *svara engu*, ikke give n-t Svar, ikke svare n-t; *e. hans manna*, ingen af hans Folk; *gera fyrirætlun að engu*, tilintetgöre, krydse en Plan; *hafa e-ð að engu*, ingen Notits tage af n-t; *verða að engu*, blive til intet; (Ordspr.) *fáir verða ágætir af engu* (GJ.), faa vinder Ry for intet; *enginn gerir vítt eða sítt úr engu*; — *geta e-s að engu*, slet ikke omtale en (n-t); *það var ekkert!* ingen Forseelse; *ekkert síður*, [1]) alt andet för: *jeg vildi ekkert síður, en að hann færi frá mjer*; [2]) lige saa gærne: *jeg vildi ekkert síður, að hann færi*; — *engu að síður*, alligevel.

engi skifti [ɛiŋ·ɟısɟıf·dı] npl. Udskiftning af en Eng. **-spretta** [-sbrɛhda] f. Græshoppe. **-teigur** [-tɛi:qǫǫ] m. Parcel af en Hømark. **-verk** [-vɛǫ·k] n. = **engjaverk.** **-vöxtur** [-vöχ·sdǿǫ] m. Tilvækst af Hømark.

engja (di) [illegible] vt. indsnævre; — refl. *engjast*, vride sig. *e. sundur og saman*, vride sig hæftigt (af Smærte osv.).

engja breiða [ɛiŋ·ɟabrɛi:ða] f. udstrakte Homarker. **-dagslátta** [-daχ·-slauhda] f. et Flademaal af 0,56736 Hektarer (14400 Kvadratalen), jfr. *dagslátta*. **-fífill** [-fi:vıdλ] m. (bot.) taraxacum croceum. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Folk der er sysselsatte ved Høslæt paa Udmarken (jfr. *engi*). **-hey** [-hɛi:] n. = **úthey.** **-kofi** [-ko:vı] m. Hytte paa Udmarken til Ly for Høstfolk. **-land** [-lan·t] n. Udmarker. **-matur** [-ma:doǫ, -ma:tǿǫ] m. Mad til *engjafólk*. **-nögur** [-nö:qǫǫ] fpl. Græsgang benyttet som *engjar* (GFrE. 64).

engjar [ɛiŋ·ɟaǫ] fpl. Udmark, Udmarker (i Mods. til *tún*, jfr. *engi*).

engja rós [ɛiŋ·ɟaroᵘ:s] f. (bot.) Kragefod (comarum palustre, L.). **-rækt** [-raiχ·t] f. Engdyrkning, Engkultur. **-skóf** [-sgoᵘ:*v*] f. Skjoldlav (peltigera) (EÓlLach. 98). **-sláttur** [-slauhdǿǫ] m. den Tid, paa hvilken Udmarken slaas (August—Sept.), i Mods. til *túnasláttur* (Juli og Beg. af [illegible]). **-teigur** [illegible] [illegible] *engjadslátta*). **-verk** [illegible] n., **-vinna** [-vın:a] f. Arbejde paa Udmarken.

England [ɛiŋ·lant] n. npr. England.

Englandshaf [ɛiŋ·lans(h)a:*v*] n. npr. Nordsøen, Vesterhavet.

englaóður [ɛiŋ·laoᵘ:ðǿǫ] m. Englesang.

Englar [ɛiŋ·laǫ] mpl. = **Englendingar.**

engla raust [ɛiŋ·laröys·t] f. Englerøst, Englestemme. **-rispa** [-rıs·ba] f. (= *varðrispa*) en Rift, man tilföjer sig i Sövne; menes ifølge Folketroen at komme af, at Værneenglene mod deres Vilje kommer til at kradse en, naar de forsøger at værge en imod onde Aander (Sch.). **-söngur** [-söyŋ·gǿǫ] m. Englesang.

Englendingur [illegible] m. Englænder, Engelskmand.

engli (-is, pl. ds.) [ɛiŋ·lı] n. et Stykke Jærn, hvoraf man laver en Fiskekrog (*öngull*) (Árn., Breiðf.).

†**englot** [ɛiŋ·(g)lot] n., †**englotti** [ɛiŋ·(g)lohdı] m. (fr. og e. angelot) Engelot, fransk og engelsk Guldmønt med Billedet af en Engel; Værdi [illegible]

engu [ɛiŋ·g(v)ø, öyŋ·g(v)o] se **enginn.**

†**enir** [ɛnıǫ] = **hinir,** se **hinn.**

enkura-unkura-mál [ɛıŋ·koraYŋ·koramau:*l*, ɛiŋ·goraYŋ·gora-] n. se **hrognamál.**

1. **enn** [ɛn·] n. Navn paa Bogstavet n.

2. **enn** [ɛn·] adv. **1.** (*enn þá*) endnu: *enn er jeg kominn* (el. *kominn er jeg enn*), endnu engang er jeg kommet; *hann er enn* (stadig) *í bænum*; — *e. heldur annað en* ..., endnu andet end ... — **2.** foran comp.: *e. betri*, endnu bedre; *e. heldur*, saa meget (des) mere; — adskilt fra Komparativen: *það má e. telja fleira til* (*telja fleira til e.*). — **3.** ovenikøbet, endnu: *e. annað*, endnu n-t: *Kona sýslumanns gat e. annars til* ... (JThMk. 425). — **4.** *e. þótt* = *enda þótt*, selv om: *allverra en sjóarvolkið*, [illegible] (Od. 150).

†**enna** [ɛn:a] = **hinna,** se **hinn.**

ennari (-a, -ar) [ɛn:arı] m. brugt spøgende om en, der altid siger *en*, ɔ: men, ›Mennist‹: *Jeg held, að faðir þinn og móðir hafi verið ennarar* (Sch.).

enn framar (el. **enn framar**) [ɛn·fra·maǫ] adv. endvidere. **-fremur** (el. **enn fremur**) [-frɛ·moǫ] adv. endvidere.

enni (-is, [illegible]) [ɛn·ı] n. **1.** Pande: *mikið* (*hátt*) *e.*, høj Pande. *sitja eftir með sárt ennið*, sidde skuffet (el. slukøret) tilbage, faa en lang Næse: [illegible] (Alþ. '11, B. II. 330). — **2.** (*á fjalli*) stejl Brink, fremspringende Fjældparti, Fjældpynt: *sér hann fjárrekstur koma fyrir e. eitt* (*í fjalli*) (ÓDavÞj. 14). **-breiður** [-brɛi:ðǿǫ] a. = **ennisbreiður.** †**-kökkur** [-köhgǿǫ] m. hvælvet, fremstaaende Pande (SvPRask 18), jfr. *ennishnöttur*. **-leður** [-lɛ:ðǿǫ] n. Pandehud. °**-röðull** [-rö:ðodλ] m. Pandens Sol, Øje.

ennis bein [ɛn:ısbɛi:*n*] n. Pandeben. **-breiður** [-brɛi:ðǿǫ] a. bredpandet. **-brúskur** [-brus·gǿǫ] m. Pandedusk. **-dregill** [-drɛi:jıdλ] m. Pandebaand, Diadem. **-fagur** [-fa:qǫǫ] a. med smuk Pande. **-filla** [-fıd·la] f. Pandehud. **-harka** [-(h)aǫ·ga] f. Frækhed. **-hlað** [-(h)λa:*ð*] n. Diadem; — (*á hesti*) Stjærneblad (paa en Hest). **-hnöttur** [-(h)vöhdǿǫ] m. (BH.) **1.** (*maður með hátt og mjótt enni*) Mand som har en höj og smal Pande. — **2.** (*ennishvelfing*) Pandehvælv. **-korkur** [-koǫ·gǿǫ] m. = **ennishnöttur.** **-lauf** [-löy:*v*] n. bladformet Prydelse, hvormed Hestens Panderem er for-[illegible] *þrihyrnum og þriþerna* [illegible] (JThMk. 270). **-mikill** [-mı:ɟıdλ, -mı:ɟıdλ] a. med höj Pande. **-ól** [-oᵘ:*l*] f. Panderem.

°**ennisól** [ɛn:ısoᵘ:*l*] f. Øje.

ennis spöng [illegible] f. Pandesmykke, Pandebaand. **-toppur** [-ıs-tohbǿǫ] m. Stjærneman, Pandelok.

ennþá [ɛn·þau·] adv. = 2. **enn.**
enska (-u) [ɛn·sga] f. Engelsk.
enskrauða [ɛn·sgröy·ða] f. Engelskrødt.
enskumælandi [ɛn·sgomai:landɪ] a. (undert. brugt som subst.) engelsk-talende.
enskur [ɛn·sgoǫ, n. ɛn·st] a. engelsk.
†**enum** [ɛ:nom] = **hinum**, se **hinn.**
epíkúrskur [ɛ:pikuǫ·sgoǫ] a. epikuræisk.
epill (-ils, -lar) [ɛ:bɪdʎ, ɛ:pɪdʎ, -ɪls, ɛhblaǫ] m. *(nabbi, bris)* lille Haardhed el. Knude i Huden, Knyst (ASkaft.).
epja (-u) [ɛ:bja, ɛ:pja] f. †**1.** *(bobbi)* Knibe, Vanskelighed. — †**2.** *(nepja)* raa Kulde. — **3.** *(for)* Snavs, Dynd (is. om Vinteren el. Foraaret) (Breiðd.). — **4.** *(hræ)* et raaddent Legeme, Aadsel (BH.).
epjulegur [ɛ:bjolɛ·qoǫ, ɛ:pjo-] a. gennemvaad og snavset.
epla át [ɛhblaau:t] n. Nydelse af Æbler. **-börkur** [-bǫǫ·goǫ] m. **eplahýði.** **-garður** [-gar·ðøǫ] m. Æblehave, Abildgaard. **-grautur** [-gröy:døǫ, -gröy:tøǫ] m. Æblegrød. **-grænn** [-graid·v] a. æblegrön, lysegrön. **-hýði** [-hi:ðɪ] n. Æbleskræl. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Æblekage. **-kjarni** [-ƙar·dnɪ, -ƙad·nɪ] m. Æblekærne. **-leikur** [-lɛi:goǫ, -lɛi:koǫ] m. en ukendt Leg (JÓl. cit. af ÓDavSk. 138). **-lögur** [-lö:qoǫ] m. Æblemost. **-mjöður** [-mjö:ðoǫ] m. Cider: *óáfengur e.*, Æblemost. **-skæni** [-sƃai:nɪ] n. = **eplahýði.** **-trje** [-trjɛ:] n. Æbletræ.
eplauðugur [ɛhblöy·ðoqoǫ] a. æblerig.
epli (-is, pl. ds.) [ɛhblɪ] n. **1.** Æble: (Ordspr.) *við eplin syndum, sögðu hrossataðsköglarnir*, vi Æbler svömmer, sagde Hestepærerne; *eplið fellur ekki langt frá eikinni*, Æblet falder ikke langt fra Stammen. — **2.** æbleformet Rodfrugt i Sms. *jarðepli* (s. d. O.). **-berandi** [-bɛ:randɪ] a. som bærer Æbler.
eplóttur [ɛhblo·hdoǫ] a. = **apalgrár.**
eptir [ɛf·dɪǫ, ɛhdɪǫ] se **eftir.**
1. **er** [ɛ:r] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **vera.**
2. **er** [ɛ:r], †**eð** [ɛ:ð] pron. rel., cj. og adv. I Islandsk findes der egl. intet relativt Pronomen; †*hver*, †*hvör*, som man af og til i litterært Sprog forefinder som brugt saaledes, helt ind i det 19. Aarh., er nu fuldstændig forsvundet baade af Skrift og Tale. Partiklerne *er* og *sem* fungerer som uböjelige relative Pronominer; *er* er mere litterært end *sem*, og bruges ikke saa ofte i daglig Tale.
A. som pron. rel.: som, der, hvilken. **I.** brugt alene: **a.** nom.: *Þau áttu son þann, er Sigurður hét* (JÁÞj. II. 427). **b.** acc.: *eg vil eigi rjúfa hin góðu ummæli, er systur mínar hafa fyrir þer mælt* (JÁÞj. II. 425). — **c.** dat.: *þektirðu manninn, er við mættum?* kendte du den Mand, vi mødte? *nú sje jeg nokkuð, er jeg oft hef heyrt frá sagt*, nu ser jeg noget, som jeg ofte har hørt fortælle om. — **II.** med præp., der afslutter Sætningen: **1.** *maðurinn, er hann var að tala við*, den Mand, med hvem han stod og talte; *land það, er hann kom frá*, det Land, han kom fra; *klettur sá, er hann stóð undir*, den Klippe, hvorunder han stod; *gluggi sá, er stúlkan sat við*, det Vindue, hvorved den unge Pige sad.
2. elliptisk med Præpositionen underforstaaet (navnlig for at undgaa Gentagelse): *á bæ þeim, er hann bjó* (ɔ: *bjó á*); — *úr þeirri átt, er fuglarnir flugu* (ɔ: *flugu úr*). — †**III.** med Tilföjelse af pron. dem. el. pers. nu sjældent, undtagen i antikiserende Sprog og i Lovsprog: *enginn kann að játa, eður iðrast rjettilega þeirrar syndar, er hann þekkir ekki stærð hennar og ilsku* (hvis Störrelse og Ondskab han ikke kender) (Víd.).
B. som cj. og adv. i Forbindelse med en demonstrativ Partikel. **I. 1.** om Stedsforhold: *þar er*, der hvor: *hvervetna, þar er hann kom*, overalt hvor han kom; — undert. med Udeladelse af Partiklen: †*hvervetna, er hann kom* = *hvar sem hann kom*, hvor han kom. — **2.** om Tiden; da, naar: *og er*, og da; *en er*, men da; *en er hann kom*, men da han kom; *þá er*, [1]) da, dengang da: *þá er Pílatus var landstjóri á Gyðingalandi*, dengang da P. var Guvernør i Palæstina; *þá er hann kom*, dengang (da) han kom; [2]) naar: *þá er hann kemur í bæinn*, naar han kommer til Byen; *alt af, er hann kom*, altid naar han kom; *þar til er*, indtil; *þegar er*, saa snart som; *síðan, er*, senere, da (naar). — †**II.** som cj. i Bet. *að*. **1.** i Alm.: *það er mikill skaði, er þú fer* = *að þú fer*. — **2.** for at betegne en Aarsag (= *fyrst að, úr því að*): siden: *ekki má búast við, að maðurinn svari, er hann er dauður* (siden han er død).
erði (-is, pl. ds.) [ɛr·ðɪ] n. **1.** *(árarefni)* et Stykke Træ, som bruges til at lave en Aare af. — **2.** *(ár)* Aare: *bátnum aldrei bylgjan snýr þá bragnar erðin spenna* (ÓDavVik. 285). — **3. a.** *(þungur bjálki)* tungt og uformeligt Stykke Træ, is. en svær Bjælke; ogs. brugt om en svær el. tung Genstand overhovedet. — **b.** som Forled i Sms. for at betegne n-t meget tungt og svært: *erðisband* = *rogaband*. — **4.** Masse: *en hreyfingar á stórum jarðspildum, milli sprungna djúpt niðri í jörðu, eru svo ákaflega snöggar og harðar og erðin svo mikil, sem í hreyfingu komast* (ÞTh. Lýs. II. 193).
erðis band [ɛr·ðɪsban·t] n. svære Hestbyrder (= *rogaband*). **-stór** [-ɪ-sdo··r] a. stor og klodset. **-þyngsl(i)** [-ɪs-þiŋ·sʎ, -þiŋ·slɪ] npl. svær Vægt. **-þungur** [-þuŋ·gøǫ] a. tung og uhandlelig.
†**erenda** (a) [ɛ:rɛnda] vt. = **erinda.**
†**erendi** [ɛ:rɛndɪ] n. se **erindi.**
†**erendleysa** [ɛ:rɛndlɛi·sa] f. = **erindisleysa.**
erfa (ði) [ɛr·va, ɛr·(v)ðɪ] vt. **1.** *(fá í arf)* arve: *hann erfði fimm hundruð krónur*. — **2.** *(fá arf eftir)* arve, tage Arv efter: *hann erfði foreldra sína og fjekk þar mikinn auð*. — **3.** *(halda erfisdrykkju)* holde Gravøl efter: *e. föður sinn*, holde Arvegilde over sin Fader. — **4.** i Udtr.: *e. e-ð við e-n*, bære langvarigt Nag til en for n-t: *Eg veit þér hafið verið honum mótsnúin, en það gerir ekkert til, hann erfir það ekki við yður* (EKvG. 248); *bað kóng að e. ekki ummæli manns síns* (JÁÞj. II. 415).
erfð (-ar, -ir) [ɛr·(v)ð] f. **1.** Arv, det at arve, Arvetægt: *ganga í erfðir*, nedarves; *taka* (el. *fá*) *e-ð að erfðum*, arve n-t. — **2.** *(arfur)* Arv, Arvelod.
erfða aðall [ɛr·(v)ðaa:ðadʎ] m. Arveadel. **-bálkur** [-bauʎ·goǫ, -baul·koǫ] m. Lovbogens Afsnit om Arveret. **-ból** [-bo··l] n. = **erfðajörð** 1. **-deila** [-dɛi:la] f. = **erfðaþræta.** **-einkunn** [-ɛiŋ·gøn, -ɛiŋ·køn] f. = **erfðamark** 1. **-festa** [-fɛs·da] f. Arvefæste, arvelig Forpagtning. **-festugjald** [-fɛsdøɡal·t] n. Afgift af arvelig Forpagtning, Arvefæsteafgift. **-festuland** [-fɛsdølan·t] n. arvelig forpagtet Land, Arvefæstejord. **-festurjettur** [-fɛsdørjɛhdoǫ] m. Ret til Arvefæste. **-fjandi** [-fjan·dɪ] m. Arvefjende. **-fjárskattur** [-fjauǫsgahdoǫ] m. Arveafgift. **-fjárskýrsla** [-fjauǫsɡiǫ·sla, -sɡis·la] f. Arveanmældelse. **-fje** [-fjɛ:] n. Arvegods. **-goðorð** [-go:ðorð] n. arveligt Godord. **-hluti** [-hʎʏ:dɪ, -hʎʏ:tɪ] m. Arvelod, Arvedel. **-jörð** [-jör·ð] f. **1.** *(jörð, sem erfð er)* Arvegaard, Arvejord. — **2.** *(erfðaríki)* Arveland, Arverige. **-kenning** [-ƙɛn:iŋk] f. Arvelighedslære. **-konungur** [-ko:nuŋgøǫ] m. Arvekonge. **-land** [-lan·t] n. Arveland, Arvejord. **-lífrenta** [-liv·rɛvda, -rɛnta] f. Tontine. **-ljen** [-ljɛ:n] n. Arvelen. **-lög** [-lö:q] npl. Arvelov. **-mál** [-mau:l] n. Arvesag. **-mark** [-maǫ·k] n. **1.** arveligt Mærke. — **2.** spec. Øremærke (paa Kreaturer), som man har arvet. **-óðal** [-o··ðal] n. arvelig Odelsjord, Fideikommis. **-partur** [-paǫ·doǫ] m. = **erfðahluti.** **-ríki** [-ri:ɡɪ, -ri:ƙɪ] n. Arverige. **-rjettur** [-rjɛhdoǫ] m. Arveret: *svifta e-n erfðarjetti*, göre en arveløs.
†**erfðarmaður** [ɛr·(v)ðarma:ðoǫ] m. = **erfingi.**
erfða synd [ɛr·(v)ðasɪn·t] f. Arvesynd. **-skrá** [-sgrau:] f. Testament, Arveskraa. **-spilling** [-sbɪd·liŋk] f. Arvesynd. **-stuðningur** [-sdʏð·niŋgoǫ] m. nedarvet Støtte: *Sumir eru bornir til erfðastuðnings* (GFrTís. 270). **-tal** [-ta:l] n. Arvetal. **-tilkall** [-tɪl·kadʎ] n. **1.** Arvekrav. — **2.** Arveberettigelse. **-vald** [-val·t] n. arveligt Herredömme; — i Kirkesprog: apostolisk Succession. **-veiki** [-vɛi:ɡɪ, -vɛi:ƙɪ] f. Arvesyge. **-venja** [-vɛn·ja] f. **1.** *(siður fenginn að erfðum)* Tradition. — °**2.** Instinkt (ÁBjSál. § 94). **-þræta** [-þrai:da, -þrai:ta] f. Arvetrætte.
erfi (-is, pl. ds.) [ɛr·vɪ] n. Gravøl, Arveøl, Arvegilde.
erfiða (a) [ɛr·vɪða] vi. arbejde, slide.
erfiðdrægur [ɛr·vɪðdrai:qoǫ] a. besværlig, svær.
erfiði (-is) [ɛr·vɪðɪ] n. **1.** *(erfið vinna)* Arbejde, Slid. — **2. a.** *(erfiðleiki)* Besværlighed. — †**b.** *(þjáning)* Lidelse: *drýgja e. við e-ð*, lide, taale, udstaa n-t. — **3.** (med.) Astma: *brjóst-e.*
erfiðis ljettir [ɛr·vɪðɪsljɛhdɪǫ] m. Arbejdslettelse. **-maður** [ma:ðøǫ] m. **1.** *(verkamaður)* Arbejdsmand. — **2.** *(maður, sem erfiðar)* Mand som har strængt Arbejde. **-munir** [-mʏ:nɪǫ] mpl. Anstrængelse(r). **-neyð** [-nɛi:ð] f. Arbejdstvang, strængt Arbejde. **-orka** [-oǫ·ga] f. strængt Arbejde. **-samur** [-ɪ-sa:moǫ] a. besværlig. **-verk** [-ɪs-vɛǫ·k] n. anstrængende Arbejde. **-vinna** [-vɪn:a] f. **1.** *(líkamleg vinna)* legemligt Arbejde. — **2.** = *erfiðisverk*.
erfið látur [ɛr·vɪðlau:døǫ, -lau:toǫ] a. arbejdsom, travl (med Bibetydn. af Smaalighed): (Ordspr.) *oft er e. iðjusmár*, den travle udretter ikke altid meget (Sch.). **-legur** [-lɛ·qoǫ] a. vanskelig; — adv. *-lega*, vanskeligt, med Möje. **-leikauppbót** [-lɛigaʏhbo··t, -lɛika-] f. Erstatning paa Grund af særlig vanskelige Forhold, Besværligheds-Gradifikation. **-leiki** [-lɛi·ɡɪ, -lɛi·ƙɪ] m., **-leikur** [-lɛi·goǫ, -lɛi·koǫ] m. Vanskelighed.
erfidrápa [ɛr·vɪdrau:ba, -drau:pa] f. Mindedigt.
†**erfiðsamlegur** [ɛr·vɪðsamlɛ:qoǫ] a. = **erfiður** 1.
erfiður [ɛr·vɪðoǫ, n. ɛr·vɪht] a. **1. a.** vanskelig, möjsommelig, trælsom: *e-m verður e-ð erfitt, e-m veitir e-ð erfitt*, en har Vanskelighed med, har Möje med n-t. — **b.** vanskelig at tumle el. magte: *börn eru oft erfið á þeim aldri*. — **2.** ubönhorlig, haard, ikke eftergivende: *hann var lengi e., en ljet þó loks undan*. — **3.** spec. m. H. t. Vanskeligheder ved Aandedrættet: *honum var erfitt (um andardrátt)*.
erfi flokkur [ɛr·vɪflohgøǫ] m. Mindedigt. **-kenning** [-ƙɛn:iŋk] f. **1.** *(erfðakenning)* Arvelighedslære. — **2.** *(kenning, sem gengur að erfðum)* nedarvet, overleveret Lære, Arvelære, Tradition. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Mindedigt. **-ljóð** [-ljo··ð] npl. Mindedigt, Ligvers.
erfingi (-ja, -jar) [ɛr·viŋɡɪ] m. Arving, Arvtager.
erfingja laus [ɛr·viŋɡalöy:s] a. uden Arving. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Arvinger. **-renta** [-rɛv·da, -rɛn·ta] f. Arverente. **-skifti** [-sɡɪf·dɪ] npl. privat Skifte.
erfireynsla [ɛr·vɪrɛin·sla] f. overleveret Erfaring.
erfisdrykkja [ɛr·vɪsdrɪhɡa] f. Gravøl, Begravelsesgilde.
erfi skoðun [ɛr·vɪsgo:ðon] f. nedarvet, traditionel Anskuelse. **-sögn** [-sög·v] f. Overlevering, Tradition, Arvesagn. **-veisla** [-vɛis·la] f. Begravelsesgilde. °**-vörður** [-vör·ðøǫ] m. arvelig Vogter, Arvefyrste: *e. Mára jarða* (GTh. '95, 164).
erg [ɛr·k] f. se **ergi** 2. a.
?**ergelsi** (-is) [ɛr·ɡɛlsɪ] n. Ærgrelse, Gnavenhed.
ergi [ɛr·ɡɪ] f. indec. **1.** *(geðvonska)* Irritabilitet, Gnavenhed, Ondskab. — **2. a.** Iver: *í grið og e.* (el. *erg*), ivrigt og ihærdigt: *alþýða . . . saung tvísaung við öll hátíðleg tækifæri . . . í grið og e.* (af alle Livsens Kræfter) (ÓDavSk. 254). — **b.** *(máttvana viðleitni)* afmægtig Bestræbelse (BH.). — †**3.** *(losti)* Gejlhed, Sanselighed, Udslag el. Ytring af sanselige Tilböjeligheder.
ergilegur [ɛr·ɡɪlɛ·qoǫ] a. **1.** *(gramur)* ærgerlig. — **2.** *(í illu skapi)* gnaven: *það er von, að drengurinn sje e., hann er orðinn svo syfjaður*. — **3.** irriterende: *það er e. andskoti*.
1. **ergja** (-u) [ɛr·ɡa] f. **1.** *(ergi)* Ærgrelse. — **2.**: *í grið og ergju* = *í grið og ergi*, se *ergi*. — **3.** *(ágirnd)* Gridskhed. — **4.** pl. *ergjur*, Ærgrelser, Stridigheder, Livets Kampe: *fjörg við e. harðar* (BóluHj. 236).
2. **ergja** (ði) [ɛr·ɡa, ɛr·(q)ðɪ] vt. og vi. ærgre; — refl. *ergjast*, [1]) blive

svagsindet og vankelmodig: *svo ergist hver, sem hann eldist*, jo ældre, jo uslere; ¹) *(verða amalýndur)* blive gnaven og irritabel.

erill (-ils) [ɛ·rɪdλ, -ɪls] m. **1.** *(flakk)* Omvanken, Flakken rundt, *(látlaus gangur)* uafladelig Farten rundt: *jeg hef haft svo mikinn eril um æfina* (Eimr. II. 194); *troðin upp að knjám af laungum erli* (JÁÞj. I. 528); overf.: *maður er . . . á sífelldum þönum eptir öllum þessum erli* (Flagren omkring) *í skáldsögum Hermanns Bang* (Eimr. IV. 216). **2.** *vindhani*, overf. (om en Person, der stadig er paa Farten) *jeg er eins og e. og þeytispjald* (MelBr. 70); *læt jeg þó eins og e. um Víkina* (ibid. 73). **3.** *(gestagangur)* Oversvömmelse af fremmede, Rykind. **4.** *(sífelt starf)* vedholdende Arbejde, spec. om Arbejde, der gaar for sig paa en planløs og stöjende Maade. — **5.** *(ákafi)* Iver (EBjÁM. 226a, 8vo).

erilsamur [ɛ:rɪlsa·moǫ] a. trættende.

erinda (a) [ɛ:rɪnda] vt. forrette et Ærinde, udrette: *stúlkubarni, sem var ið erinda eitthvað fyrir móður sína* (Eimr. XI. 130); *hvað er hann að e. hingað?* hvad vil han her?

erinda gerð, -gjörð [ɛ:rɪndaɟɛr·ð, -ɟœr·ð] f. Anliggende: *í þeim erindagjörðum*, i det Anliggende. **-lok** [-lo:k] npl. = **erindislok.**

erindbrjef [ɛ:rɪntbrjɛ:v] n. = **erindisbrjef.**

erindi (-is, pl. ds.) [ɛ:rɪndɪ] n. **1. a.** Ærinde, Anliggende: *eiga e. við e-n*, have n-t at tale med en om; *reka e.*, forrette et Ærinde; *fara erinda sinna*, gaa i sit (eget) Ærinde; *eiga lítið (ekki mikið, ekkert) e. til e-s*, ikke have n-t (meget) at göre hos en: *druknir menn . . . óttist frekar manninn, ef þeir sjá, að þeir eiga ekkert e.* (at de ikke har noget at gøre med) at de ikke har godt af at komme) *hendurnar á honum* (Eimr. XIV. 167). **b.** spec. *fara, ganga erinda sinna*, forrette sin Nødtørft, besörge et (lille el. stort) Ærinde. — **2.** *(skilaboð)* Budskab; *(umboð)* Ombud, Kommission: (Ordspr.) *úlfur rekur annars e.*, som Ulv sig ter, hvo andens Sag skal røgte. *Annars e. rekur úlfur og löngum sannast það* (HallgrSálmar og kvæði II. 357). — **3.** *(fyrirlestur)* Foredrag: *flytja e.*, holde et Foredrag; *(ræða)* Tale: *flytja (tala) langt e.*, holde en lang Tale. **4.** Andragende, Skrivelse: *e. til þingsins*. **5.** *(vísa)* Strofe (i et Digt), Vers. — **6.** Aande, Aandedræt: *e-n þrýtur erindið*, en taber Vejret.

erindis brjef [ɛ:rɪndɪsbrjɛ:v] n. Instruks. **-laus** [-löy·s] a. **1.** uden Ærinde: *jeg var nú eiginlega e.* (havde ikke noget Ærinde). — **2.** med uforrettet Sag, ærindeløs: *jeg kom aftur e.* **-leysa** [-lɛi:sa] f. uheldigt Udfald af ens Ærinde, uforrettet Sag: *fara erindisleysu*, gaa til ingen Nytte, løbe April; *ginna e-n erindisleysu*, sende (narre) en April. **-lok** [-lo:k] npl. Udfald af ens Ærinde.

erindreka starf [ɛ:rɪndrɛ·gasdar·v, -rɛ·ka-] n. Agentur. **-stofa** [-sdo:va] f. Agentur.

erind reki [ɛ:rɪndrɛ:ɟɪ, -rɛ:ḱɪ] m. Ombud, den der udretter et Ærinde el. udfører n-t paa en andens Vegne, spec. Bet. **a.** *(sendill)* Sendemand, Bud, Ærindsvend. — **b.** *(umboðssali, -maður)* Agent, Kommissionær. — **c.** *(sendiherra)* Gesandt, Ambassadør, Sendeherre. **-rekstur** [-rɛχ·sdoǫ] m. Besörgelse af et Ærinde; se *erindi*.

erindsreki [ɛ:rɪn(t)srɛ:ɟɪ, -rɛ:ḱɪ] m. = **erindreki.**

1. **erja (-u, -ur)** [ɛ·rja] f. **1.** *(plægt land)* Pløjeland. **2.** *(starfsemi)* Arbejdsomhed.

2. **erja (a;** og †**er; arði, örðum; erði; arið)** [ɛ·rja, ɛ·r, ar·ðɪ, ör·ðom, ɛr·ðɪ, a:rɪð] v. **1.** vt. *(plægja)* pløje. — **2.** vi.: *e. á e-n*, angribe en: *ef heilbrigðu sálirnar erjuðu á* (ÞErlÞ. 113); *e. á e-m*, herse med en.

erjótt [ɛr·jo·ʰt] an.: *e. er á milli e-a*, n-n fortrædiger hinanden.

erjumaður [ɛ·rjoma:ðoǫ] m. arbejdsomt Menneske.

erjur [ɛr·joǫ] fpl. Stridigheder: *eiga í erjum*, ligge i Strid med hinanden (jfr. *errur*).

erki biskup [ɛr·ɟɪbɪsgoǫ] m. Ærkebiskop. **-biskuplegur** [-bɪsgobleːɣoǫ, -bɪsgop-] a. ærkebiskoppelig.

erkibiskups dómur [ɛr·ɟɪbɪsgoɪsdo·moǫ] m. ærkebiskoppelig Værdighed. **-dæmi** [-dai:mɪ] n. Ærkebispedómme. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Ærkebiskop. **-garður** [-gar·ðoǫ] m. ærkebiskoppelig Gaard. **-kosning** [-kos·nɪŋk] f. Ærkebispevalg. **-stóll** [-sdo·dλ] m. = **erkistóll.**

erki býsn [ɛr·ɟɪbɪs·n] npl. stort Under. **-bófi** [-bo·vɪ] m. = **erkifantur.** **-djákn** [-djauhkn] m. Ærkedegn. **-fantur** [-fav·doǫ, -fan·toǫ] m. Ærkeslyngel, Ærkekæltring. **-flón** [-floʊ:n] n. Ærkefæ, Kraftidiot. **-hvönn** [-χwön·, -kvön·] f. (bot.) = **ætihvönn.** **-prestur** [-prɛs·doǫ] m. Ypperstepræst. **-stóll** [-sdo·dλ] m. Ærkebispesæde. **-þjófur** [-þjo·voǫ] m. Ærketyv, Storṭyv.

1. **erla (-u, -ur)** [ɛr·dla] f. (zool.) Vipstjært, Stenpikker (motacilla alba, L.).

2. °**erla (-u)** [ɛr·dla] f. Gang.

3. **erla (a)** [ɛr·dla] vi. arbejde uafbrudt, være overordentlig arbejdsom.

†**er lendíng** [ɛr·lɛndiŋk] f. **1.** *(útlegð)* Udlændighed, Landflygtighed (se ogs. *örlending*). — **2.** *(utanferð)* Udenlandsrejse. **-lendis** [-lɛndɪs] adv. i fremmede Lande, i Udlandet. **-lendur** [-lɛndoǫ] a. **1.** *(úr öðru landi)* fremmed, udenlandsk. — **2.** m. npr. Erland.

Erlingur (-s, -ar) [ɛr·liŋgoǫ, -liŋs, ɛd·liŋgoǫ] m. npr. Erling.

erma fóður [ɛr·mafoʊ:ðoǫ] n. Ærmefoder. **-hnappur** [-hvahboǫ] m. Ærmeknap. **-kápa** [-kau:ba, -kau:pa] f. Ærmekaabe. **-klaufar** [-klöy:vaǫ] fpl. Ærmeaabning, Ærmegab. **-klæði** [-klai:ðɪ] n. Stof til Ærmer; — ogs. om udskaarne Ærmer, f. Eks. i det 17. Aarh.s Dragt: *ermaklæðin eins og blóð | og átján knappar í* (ÓDavVik. 385). **-langur** [-lauŋ·goǫ] a. langærmet. **-laus** [-löy·s] a. ærmeløs. °**-lín** [-li:n] n. Manchetter, Haandlin. **-skikkja** [-sɟɪhɟa] f. Ærmekaabe. **-skjól** [-sɟo·l] n. Overtræksærme (Sch.). **-stuttur** [-sdʏhdoǫ] a. kortærmet. **-svunta** [-svʏ·da, -svʏn·ta] f. Ærmeforklæde. **-víður** [-vi:ðoǫ] a. med vide Ærmer. **-þröngur** [-þröyŋ·goǫ] a. med snævre Ærmer.

ermi (-ar, -ar) [ɛr·mɪ] f. Ærme; (Talem.) *lofa (e-u) upp í ermina á sjer* el. *ermina sína*, love n-t, man ikke holder el. kan holde.

ermska (-u) [ɛr·msga] f. Armenisk, det armeniske Sprog.

ern [ɛr·dn, ɛd·n] a. rask og rörig, stærk, rorig (om ældre Folk): *ern í anda*, aandskraftig, aandsfrisk.

erna (-u) [ɛr·dna] f. Rörighed.

erni [ɛr·dnɪ] dat. sg., **ernir** [ɛr·dnɪǫ] nom. pl. af **örn.**

err [ɛr·] n. Navn paa Bogstavet r.

erresstjemál [ɛrɛstjɛ:mau:l] n. se **hrognamál.**

errilegur [ɛr:ɪlɛ·ɣoǫ] a. rask og livlig at se til (om Folk der er begyndt at ældes).

°**erring (-ar, -ar)** [ɛr:iŋk] f. Kamp: *erringar snjalla, gullmitraða fljóðið!* (GTh. '95, 312).

errinn [ɛr:ɪn] a. **1.** *(herskár)* stridbar. **2.** *(fjörugur)* rask, kæk. — **3.** *(ónotalegur)* vranten.

errmál [ɛr·mau·l] n. se **hrognamál.**

errur [ɛr:oǫ] fpl. Tvist, Uenighed, Stridigheder, Rivninger: *eigast e. við*, skændes, trættes, ligge i Strid indbyrdes.

ert [ɛǫ·t] 2. p. sg. præs. ind. af **vera.**

1. **erta (-u, -ur)** [ɛǫ·da] f. (bot.) Ært.

2. **erta (i)** [ɛǫ·da] vt. tirre, irritere, ærgre, drille; — refl.: *ertast við e-n*, ds.

ertamusl [ɛǫ·damʏsλ] n. Ærter til Kodmad (BH.).

erting (-ar, -ar) [ɛǫ·diŋk] f. **1.** *(það að erta)* Tirren, Drillen, Drilleri. **2.** *(það að vera ertur)* Irritation, Pirren: *e. húðarinnar*, Irritation af Huden; *(núningur)* Gnidning.

ertinn [ɛǫ·dɪn] a. drillevorn, drillesyg, tilböjelig til at tirre.

ertla (-u, -ur) [ɛǫ·dla] f. = **erla.**

ertni [ɛǫ·dnɪ] f. indec. Drillesyge.

ertnis goggur [ɛǫ·dnɪsgoɡ·oǫ] m. Drillepind. **-legur** [-lɛ·ɣoǫ] a. drillende, drilagtig.

ertur [ɛǫ·doǫ] fpl. = **ertni.**

erum [ɛ:rom] 1. p. pl. præs. ind. af **vera.**

†**es** [ɛ:s] = 2. **er.**

1. **esja (-u)** [ɛ:sja] f. løs Ler el. Sne: *esju mjallar özla mí upp í brokarlinda* (GFrÚh. 209), jfr. *eyja*.

2. **Esja (-u)** [ɛ:sja] f. npr. Bjærg i Nærheden af *Reykjavík*.

eski (-is, pl. ds.) [ɛs·ɟɪ] n. **1.** *(askur)* Ask, Asketræ. **2.** *(efni í trjeöskjur)* Stof til en Trææske (inden Böjningen). — **3.** *(öskjur)* Æske. **4.** *eskigras*. **-fjörður** [-fjör·ðoǫ] m. npr. en Sidefjord fra *Reyðarfjörður*, ogs. en Handelsplads ved den. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) Skavgræs (equisetum hiemale).

eskingur (-s, -ar) [ɛs·ɟiŋgoǫ, -iŋs] m. Snefog.

eski stöng [ɛs·ɟɪsdöyŋ·k] f. Stang af Asketræ. **-viður** [-vɪ:ðoǫ] m. Ask, Asketræ.

eskja (-u, -ur) [ɛs·ɟa] f. = **askja.**

†**eskjulaupur** [ɛs·ɟʏlöy:boǫ, -löy:poǫ] m. Sideringen i en Æske.

esma-þasma-mál [ɛs·maþas·mamau:l] n., **esna-þasna-mál** [ɛs·naþas·namau:l] n. se **hrognamál.**

espa (a) [ɛs·ba] vt. **1.** *(æsa)* tirre, opægge, ophidse. — **2.** refl. *espast*, blive hidsig: *hann espaðist því meir; e. sig*, blive hæftig: *Varið þið ykkur Guðs börn elskuleg, því nú fer jeg að espa mig* (ÓDav.); *hvað ertu að e. þig*, hvad skal det til at raabe saa höjt.

espi trje [ɛs·bɪtrjɛ:] n., **-viður** [-vɪ:ðoǫ] m. = **ösp.**

?**espos (-s)** [ɛs·bos] n. = *export*, Eksportkaffe, Kaffetilsætning (ÞEgÚt. 2).

espur [ɛs·boǫ] a. hidsig, hæftig.

1. **ess** [ɛs·] n. Es: *vera í essinu sínu*, være i sit Es (fr. être à son aise).

°2. **ess** (gen. sg. og pl. ds.) [ɛs·] Hest.

3. **ess** [ɛs·] n. Navn paa Bogstavet s.

essastrengir [ɛs:asdrɛiŋ·ɟɪǫ] mpl. Lidser: *brugðu essastrengi úr tvinna með heklunál* (GFrTís. 258).

?**estetiskur** [ɛs·dedɪsgoǫ, ɛs·detɪsgoǫ] a. æstetisk.

eta (et; át, átum; æti; etið) [ɛ:da, ɛ:ta, ɛ:t; au·t; au:dom, au·tom, ai:dɪ, ai:tɪ; ɛ:dɪð, ɛ:tɪð] vt. kun i Skriftsproget = **jeta** (jfr. *borða*).

†**etall** [ɛ:dadλ, ɛ:tadλ] a. ætsende.

1. **etandi (-a, -endur)** [ɛ:dandɪ, ɛ:tandɪ, -ɛndoǫ] m. **1.** Kræft; ætsende Kraft (BH.). — **2.** Æder: *ætt gekk út af etanda* (Dom. 14, 14).

2. **etandi** [ɛ:dandɪ, ɛ:tandɪ] ppr. kaustisk.

†**etari (-a, -ar)** [ɛ:darɪ, ɛ:tarɪ] m. Fraadser, Ædedolk.

eter (-s) [ɛ:dɛǫ, ɛ:tɛǫ] m. (kem.) Æter.

1. **etja (-u)** [ɛ:dja, ɛ:tja] f. Hidsen.

2. **etja (et; atti, öttum; etti; att)** [ɛ:dja, ɛ:tja; ahdɪ; öhdom, ɛhdɪ; aht] vt. med dat. **1.** bringe til at kæmpe, hidse, pudse paa: *etja hestum*, hidse Heste til Kamp mod hinanden; *e. e-m saman*, faa n-n til at kæmpe, bringe n-n i Totterne paa hinanden. — **2.** i Alm.: stride, kæmpe: *etja kappi við e-n*, stride el. kappes med en; *eiga við ofurefli að e.*, maatte kæmpe mod Overmagt. **3.** refl. *etjast e. við e-n*, kappes med en, recipr. *etjast á*, kappes indbyrdes, med hinanden.

†**etju kostur** [ɛ:djokos·doǫ, ɛ:tjo-] m. ubillige, haarde Vilkaar. **-nautur** [-nöy:doǫ, -nöy:toǫ] m. Krigskammerat. **-skepna** [-sɟɛhbna] f. dygtigt og haardført Kreatur el. Faar: *annars er henni nú óhætt með eitt lamb, þetta hefur verið svoddan e.* (ÞGjD. 26).

ettir [ɛhdɪǫ] præp. og adv. (pop.) = **eftir.**

Evrópa (-u) [ɛv·roʊba, ɛv·roʊpa] f. npr. Europa.

evrópiskur [ɛv·roʊpɪsgoǫ] a., **evrópskur** [ɛv·roʊpsgoǫ] a. europæisk.

Evrópumaður [ɛv·roʊbɵmaːðoǫ, ɛv·roʊpo-] m. Europæer.

ex [ɛχ·s] n. Navn paa Bogstavet x.
exavísa [ɛχ·savi:sa] f. Strofe, begyndende med el. endende med x, navnlig anvendt i *skandering*, s. d. O. (ÓDavSk. 225 ff.).
?**exemplar** [ɛχ·sɛmpla ɹ, ɛχ·sɛmpla ɹ] n. = *eintak*, Eksemplar.
exi (axar, axir) [ɛχ·sı, aχ·sıɹ] f. (Árn.) = **öxi.**

exli (-is, pl. ds.) [ɛχ·slı] n. = **æxli.**
?**export** [ɛχ·spoɹt] n., ?**exportkaffi** [ɛχ·spoɹtkaf:ı] n. *kaffibætir*, Kaffetilsætning.
?**extrakt (-s)** [ɛχ·straχt] n. **1.** *(útdráttur)* Ekstrakt. — **2.** *(púnslögur)* Punchekstrakt.

F

f [ɛf·], det islandske Alfabets niende Bogstav. Det udtales i sammensatte Ord: [1]) som [f] i Forlyd og i Indlyd, naar det er dobbeltskrevet el. staar foran *s, t* el. *k*: *fara, skúffa, ofsi, haft, ríkfa* [fa:ra, sguf:a, of·sı, haf·t, rif·ga]. Forb. *fk* udtales dog ogs. (paa Nl.) som [vk]. — I Indlyd mellem foreg. Konsonant *(r, l)* og efterf. *n, s, t* forsvinder *f* i Udtalen i mange Ord, is. i dagligdags Udtale: *þarft, hálft, sjálfs, hvolft, þarfnast* [þaɹ·t, þaɹ·ft, þar·(v)t; hauλ·t el. haul·ft el. hauλ·ft, sjaul·s el. sjaul·fs, χwoλ·t el. χwoλ·ft el. kvol·ft, þar·dnast]. — [2]) Det udtales som [v]: a) i Indlyd mellem Vokaler el. foran *g, j, r, ð* (det sidste dog ikke paa Nl., jfr. [3])): *kafa, högfi, rifja, hafði, þæfði* [ka:va, höv·ɟı, rıv·ja, hav·ðı, þaiv·ðı]; b) efter *r*: *arfur* [ar·vøɹ]; c) paa Nordlandet foran *k* (jfr. [1])): *ríkfa* [riv·ka]. — I Udlyd er det vaklende: *haf, líf* [ha:v, li:v]. — [3]) som [b] i Indlyd foran *l, n* og i nordlandsk Udtale ogs. foran *ð*: *afl, efla, nafn, nefna, hafði, þæfði* [ab·λ, ɛb·la, nab·v, nɛb·na, hab·ðı, þaib·ðı]. — Forb. *fl* foran Kons. udtales dels som [vl], [lv] el. [lf]: *efldi* [ɛv·ldı, ɛl·(v)dı], *eflst* [ɛv·lst, ɛl·fst].

Hvor f staar i Slutningen af förste Led i sammens. Ord og næste Led begynder paa Kons., udtales det dels som [f]: *afkimi, kófsveittur, aftaka,* — dels som [v]: *afbera* [av·bɛ·ra, ogs. ab:ɛra], *afgangur, kafdimmur, aflaga, afnema,* — i et enk. Ord som [b]: *aflagi,* — dels smelter det sammen med den følgende Lyd, is. i meget hyppigt brugte Ord: *afmá* [am au], *ofboð* [ob:o(ð)]. Dette sker ogs. i meget almindelige Ordforbindelser: *gef mjer* [ɟɛm jɛɹ], *lof mjer* [lom jɛɹ].

I mange Ord skrives snart *f*, snart *p* foran *s* og *t* *(ufsi, upsi, eft, opt)*, men udtales altid som [f].

Lyden er snart lang, snart kort, se ovenst. Ekspl.

Forkortelser: *f. á.* = *fyrra ár(ið), í fyrra*, forrige Aar, i Fjor; *f. h.* = *fyrir hönd*, paa ens Vegne; *f. h. r.* = *fyrir hönd ráðherra*; *fyrv.* = *fyrverandi*; *flr.* = *flatarrost*, Kvadratkilometer; *f. m.* = *fyrra mánaðar*; *frv.* = *frumvarp*, Udkast; *o. s. fr(v).* = *og svo framvegis*, og saa videre (o. s. v., osv.), *fst.* = *ferstika*, Kvadratmeter; *ft., ftr.* = *fulltrúi*, Fuldmægtig.

1. fá (-(a)r) [fau:] f. Glans (om Klæde); Politur (om Metaller).

2. fá (ði) [fau:] vt. **1.** *(fága)* pudse, polere. †**2.** *(teikna)* riste, tegne.

3. fá (fæ, fáum; fjekk, fengum; fengið) [fau:; fai:, fau:om; fjɛhk, fɛiŋ·gom; fɛiŋ·ɟıð] vt. med acc. el. gen. og vi. **I.** *(veita viðtöku)* faa, modtage, erholde: **1.** i Alm.: *fá brjef*, modtage et Brev; *f. e-ð að*, faa n-t fra en anden el. et andet Sted; *hann fjekk það í sinn arfahlut*, han fik det som sin Arvepart, det er blevet ham udlagt i Arv; *fá með konunni sinni*, tilgifte sig; *fá á öngulinn*, faa paa Krogen, faa Bid; *fá horn*, faa Horn, (spec. om en Hjort) faa Takker; *fá í höfuðið* (ɔ: *geitur, vos)*, faa Skurv i Hovedet; *fá orð af e-m*, siges at staa i Forhold til en, kompromitteres at en: *... dveljast ... í húsum okkar til þess hún skuli fá orð af slíkum gansslána* (JThMk. 259); *fá vont veður*, faa daarligt Vejr: *fengu þeir veður stór*, de fik haardt Vejr, voldsomme Vinde; *fá góðar viðtökur*, faa en god Modtagelse; *fá e-ð, þar sem e-r er*, vinde n-t i en: *skólinn fjekk frábæran kennara, þar sem hann var*, Skolen vandt en udmærket Lærer i ham; (Talem.) *fá eitt öðru verra*, komme fra Dynen i Halmen. — **2. a.** *(bera úr býtum)* vinde, opnaa: *fá sigur*, sejre, vinde Sejr; *fá skaða*, lide Skade, Tab; *fá ósigur*, lide et Nederlag; *fá hærra hlut*, holde Marken, blive den stærke; *fá e-ð fyrir sama sem ekki neitt*, faa n-t for en Slik; *fá það hjá kvenmanni*, faa sin Vilje hos en Kvinde; *fá fang á e-u*, faa Tag i n-t (And. I. 19); *fá fje*, tage Penge ind; *fá mætur á e-u*, komme til at holde meget af (sætte Pris paa) n-t; *fá skilning á e-u*, komme til Forstaaelse af n-t, forstaa; (Ordspr.) *þeir fá, sem fyrst koma*, den der kommer först til Mølle, faar först malet. — **b.** *fá e-ð af e-m*, bevæge en til n-t: *einnig fjekk Þ. af börnum í hverfinu, ... að grafa upp harðasægjur* (BrJÞf. 36); *fá e-ð af sjer*, bringe n-t over sit Hjærte; *fá af sjer að gera e-ð*, bringe det over sit Hjærte (nænne) at göre n-t; — sædv. nægtende: *geta ekki fengið e-ð af sjer ...*, ikke kunne bringe n-t over sit Hjærte; *fá e-n ofan af e-u*, faa en fra n-t. — **c.** med gen.: *fá konu (manns)*, tage til Ægte, gifte sig med en Kvinde (Mand); *hann bað konunnar og fjekk hennar*, han friede til Kvinden og fik hendes Ja. — **d.** (om Kvæg): *fá burðar*, koncipere, blive drægtig; — nu som oftest abs.: *að merar fái ekki með slíkum fola* (Stj. '95, B. 51). — **e.** i forsk. mere el. mindre overf., som oftest elliptiske el. intr. Udtryk: *fá á hann*, faa en over Næbbet, faa en Lussing (en paa Kassen); (Talem.) *engi fær* (el. *hefur) á spurninni* (SchMál.), at spörge staar hver Mand frit; *fá fyrir ferðina*, faa Lön som forskyldt: *þú skalt fá fyrir ferðina!* Du skal faa det betalt! *þú skalt svei mjer fá það*, ds.; *fá upp á*, [1]) faa en slem Medfart, blive medtagen: *Já, jeg held þeir fái upp á, aumingja hestarnir* (Rvk); [2]) *fá upp á hesta*, ogs. abs. *fá upp á*, faa af Varer, hvad Hestene kan bære; *fá upp á skip*, faa et Skib fuldt af Fangst; *fá að* (= *fá leyfi til)*, faa Lov til; *fá að fara (vera)*, faa Lov til at gaa (være); *jeg fjekk það ekki*, jeg fik ikke Lov til det; *fá til leyfis*, faa Lov til. — **3. a.** *(afla, útvega)* skaffe, sørge for: *þá fjekk konungur sveitarhöfðingja, þá er honum sýndist*; — *mun jeg fá til annan mann að gera þetta*; — *fá sjer e-ð*, anskaffe sig n-t; *fá sjer e-ð að*, skaffe sig n-t andet Steds fra; *fá sjer far (fari)*, faa sig en Skibslejlighed (Plads om Bord), rejse med et Skib; *fá sjer neðan í því*, tage sig en Dram, faa sig en Taar over Törsten; *fá sjer geð til e-s*, kunne bekvemme sig til n-t: *En konuskömmin gekk í burt, og fékk sér ekki einu sinni geð til að veita mér nábjargir* (Od. 237); *fá sjer e-ð til* el. *til orða*, omtale n-t, göre Ophævelser over n-t: *ekki mundi eg fá mér til orða, þó einhver vesalíngurinn nenti ekki að gánga í bardagann* (Il. II. 8). — **b.** (jfr. V. 2): *vera að fá* = *vera fáanlegt*, kunne faas: *það er ekki hjer að fá*, det haves ikke her. — **II.** *(láta af hendi)* give, række, overgive, overrække; *fá e-m e-ð*, el. *fá e-m e-ð í hendur*, give en n-t, overgive n-t til en: *fáðu mjer það!* giv mig det! *fá e-m e-ð að geyma*, el. *til geymslu*, overgive n-t i ens Varetægt; *fá e-m e-ð að starfa*, give en n-t at bestille (en Sysselsættelse). — **III.** *(geta)* kunne, magte, være i Stand til: *hún fjekk með engu móti vakið þá*, hun kunde slet ikke faa vække dem; *fá e-u áorkað*, el. *til leiðar komið*, kunne udrette n-t, faa n-t sat igennem. — **IV.** om Sindsbevægelse o. lign. **a.** med gen.: *e-ð fær e-m mikils*, n-t gör stærkt Indtryk paa en, gaar en til Hjærte; *e-ð fær e-m mikillar áhyggju*, n-t volder en stor Bekymring; *það fjekk honum sorgar*, det gjorde ham bedrøvet. — **b.** intr.: *fá á*, [1]) afficere, göre Indtryk paa; *e-ð fær á e-n*, n-t gör Indtryk paa en: *láttu þetta ekki á þig fá*, tag dig dette ikke nær; *fregnin fjekk á hann*, han blev stærkt bevæget ved Efterretningen; [2]) beruse: *vínið fjekk á hann*, han blev beruset. — **V.** refl. **1.** *fást í e-u, fást við e-ð*, være beskæftiget med n-t, have travlt med n-t, give sig af med n-t; *fást við e-n*, have med en at göre; strides, kæmpe med en; *fást um e-ð*, beklage n-t, beklage sig over n-t, göre Ophævelser over n-t; *fást um*, bryde sig om, ænse, lægge Vægt paa: *en um afl hans enginn fæst* (GTh. '95, 42). — **2. a.** *(vera fáanlegt)* faas, opnaas (jfr. I. 3 b.): *í hvaða búð fæst það?* i hvilken Butik kan det faas? *te fæst ekki í öllum bænum*, Te er ikke til at opdrive over hele Byen. — **b.** *fást til e-s*, kunne bevæges til n-t. — **3.** (i passiv Bet.) blive erhvervet: *sumt hafði fengist í hernaði*; — *þegar hljóð fjekst*, da der blev Stilhed. — **VI.** pp. *fenginn*, brugt som a. **1. a.** erhvervet: (Ordspr.) *að fengnu er best að búa* (GJ.), det selverhvervede er bedst; *betri er smár fenginn en stór enginn*, bedre een Fugl i Haanden end ti paa Taget. — **b.** *fengin kýr*, drægtig Ko. — **2. a.** egnet, skikket: *og er hann vel til þess fenginn.* — **b.** *(hneigður)* anlagt, hengiven: *Jón var mjög fenginn fyrir kvenna ást*, J. var meget kvindekær (Bp. I. 282). — **3.** i Sms., se *klám-, ofsa-, sam-, sorafenginn.*

fáandi (-a, -endur) [fau:andı, -ɛndøɹ] m. Modtager: (Ordspr.) *svo er fje sem fáendur duga* (Málshb. 327), Vindingens Værdi beror paa Ejerens Værd.

fáanlegur [fau:anlɛqøɹ] a. **1.** *(sem fæst)* opnaaelig, erholdelig, som er til at opnaa: *hvað er ekki fáanlegt, þegar nógu er úr að spila* (naar man har Penge nok)? — **2.** *(tilleiðanlegur)* som lader sig formaa eller bevæge til noget, villig, formaaelig: *hann var ekki f. til þess*, han var ikke til at bevæge til det.

fábygður [fau:bıɡðøɹ, -bıɡðøɹ] a. lidt bebygget, spredt bebygget: *fábygð sveit, fábygt land*; — *þar er fábygt*, der er kun ringe og spredt Bebyggelse.

fábjána hæli [fau:bjaunahai:lı] n. Aandssvageanstalt. **-legur** [-lɛ:qøɹ] a. fjantet, fjollet, idiotisk. **-skapur** [-sga:bøɹ, -sga:poɹ] m. Fjantethed, Idioti. **-stofnun** [-sdob·non] f. Aandssvageanstalt.

fá bjáni [fau:bjau·nı] m. Fjante, Idiot, Tossehoved; aandssvag. **-breytilegur** [-brɛidılɛ:qøɹ, -brɛitı-] a., **-breytinn** [-brɛi·dın, -brɛi·tın] a. sjælden, usædvanlig, paafaldende. **-breytni** [-brɛihdnı] f. indec. **1.** *(tilbreytingarleysi)* Ensformighed. — **2.** usædvanlig, underlig Handlemaade (Klp. VIII. 11). **-breyttur** [-brɛihdøɹ] a. **1.** *(tilbreytingalaus)* ensformig, lidet forskellig: (Ordspr.) *fábreytt fer ei ætíð betur en óbreytt*, ringe Afveksling er ej altid bedre end ingen. — **2.** (Urs. 12) = *fábreytilegur*. **-brotinn** [-bro·dın, -bro·tın] a. simpel, ligefrem.

faðerni (-is) [fa:ðɛrdnı] n. **1.** Faderskab, Paternitet: *ganga(st) við f.*, indrömme, vedgaa Faderskab. — **2.** Faderlighed: *kendi framar öllu guðs eilífa f.* (MJ. i Skírn. XLIV. 194).

faðernismál [fa:ðɛrdnısmau:l] n. Paternitetssag.

faðir (föður el. (pop.) **föðurs, feður)** [fa:ðıɹ, fö:ðøɹ, fɛ:ðøɹ] m. Fader. **-vor** [-r-vo:r] n. (f. Vf.) Bönnen Fadervor, Paternoster.

faðma (a) [fað·ma] vt. **1.** *(umfaðma)* favne, omfavne: *f. e-n að sjer*, slutte en i sine Arme. — **2.** *(mæla í föðmum)* maale i Favnevis. — **3.** refl. *faðmast*, omfavne hinanden.

faðmamál [fað·mamau:l] n. Favnemaal.

faðman (-ar, -ir) [fað·man] f. = **föðmun.**

faðmari (-a, -ar) [fað·marı] m. Vedsætter.

faðmatal [fað·mata:l] n. Favnes Antal: *í faðmatali*, i Favnevis.

faðm brögð [fað·mbroqð, -brógþ] npl. (BH.) = **fangbrögð.** **-búi** [-bu·ɪ] m. Mage, Mand (JÞorl. II. 334). **-lag** [-la·q] n., mest i pl., *faðmlög*, Favntag, Omfavnelse: *fallast í faðmlög*, kaste sig i hinandens Arme, *liggja í faðmlögum*, ligge i hinandens Arme, omfavnes. **†-lagast** [-la·qast] vrefl., **†-leggjast** [-lɛɉ·ast] vrefl. omfavne hinanden (= *faðmast*).

faðmur (-s, -ar) [fað·moϱ] m. **1.** Favn: *fallast í faðma*, [1]) *(faðmast)* omfavne hinanden; [2]) gaa lige op: *nú hötum vér þó alltið reittast, að* [illegible] *þessum ummælum hans að standa óhögguðum, og geta þau þá fallist í faðma við það, er ókurteislega hefir verið mælt í hans garð* (Eimr. XIV. 48). — **2. a.** *(lengdarmál)* Favn (3 Alen). — **b.** *(20—30 hestar af heyi)* een Kubikfavn sammenpresset Hø, 20—30 Hestbyrder, efter hvor meget Høet er sunket sammen.

fá dæma [fau:dai·ma] gen. af *fádæmi* som a. og adv. sjælden, ualmindelig, overordentlig: *f. leti*, ualmindelig Dovenskab; *f. góður*, overordentlig god. **-dæmalegur** [-daimalɛ:qoϱ] a. overordentlig, usædvanlig: *f. afli (snjór)*, usædvanlig rigelig Fangst (megen Sne); — adv. *-lega*. **-dæmi** [-dai·mɪ] npl. **1.** Mageloshed, Eksempelloshed: *hvaða f. eru að heyra þetta!* nej, nu har jeg aldrig hort Mage(n)! — **2.** *(kynstur)* umaadelig Mængde, uhyre Masser. **-dæmilegur** [-daimɪlɛ:qoϱ] a. = **fádæmalegur.** **-dæmisheimska** [-daimɪs(h)ɛim·sga] f. magelos, uhort Taabelighed (Dumhed). **-einir** [-ɛi·nɪϱ] apl. kun faa, nogle faa, enkelte. **-farinn** [-fa·rɪn] a. kun lidt befærdet: *f. vegur*. **-fengilegur** [-fɛiŋɉɪlɛ:qoϱ] a. **1.** *(lítilfjörlegur)* ubetydelig, ringe, betydningslos: *safnið er til* [illegible] (ODa. [illegible] 29). — **2.** *(hjegómlegur)* forfængelig. **-ferðugt** [-fɛrðoχt] an. faa rejsende, ringe Færdsel: *hjer er f. nú um stundir*. **-fiskið** [-fɪsɡɪð] an. ringe Fiskefangst (LFR. VII. 63).

Fáfnir (-is) [faub·nɪϱ] m. Slangen Faavne(r): *Fáfnis arfur* [illegible], *glæsiból, bingur)*, Guld.

fá fróður [fau:frou·ðoϱ] a. uvidende. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. Uvidenhed, Grönhed. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgoϱ] m. uvidende Menneske, Ignorant. **-förull** [-fö·rødλ] a. **1.** *(sem fátt fer)* som ikke rejser meget, som fører et stille Liv hjemme, uberejst: (Ordspr.) *fákunnandi skyldi f. vera*, vankundig bör ej vide fare. — **2.** *(sem fáir fara eða koma til)* sjælden besøgt, lidet befærdet: *hjer er fáförult*, her er ringe Færdsel, her kommer sjælden Folk.

?**fag (-s, fög)** [fa:q, faχ·s, fö·q] n. **1.** *(námsgrein)* Fag, Skolefag. — **2.** *(iðn, vísindagrein)* Fag. — **3.** *(í glugga)* Fag.

1. **fága (-u, -ur)** [fau:(q)a] f. Prydelse: *Frá lægi dúkur lagður var glansandi, merktur grænum fágum* (JÞorl. I. 128).

2. **fága (a)** [fau:(q)a] vt. pudse, rense, polere: (Ordspr.) *f. þá eik, sem undir skal búa*, hyg om det Sted, hvor du skal bo.

fágari (-a, -ar) [fau:(q)arɪ] m. (tekn.) Ciselor.

?**fag fróður** [faχ·frou·ðoϱ] a. sagkyndig [illegible]. ?**-maður** [faq·ma·ðoϱ] m. Fagmand [illegible].

fagna (a) [fag·na] vt. med dat. **1.** modtage med Glæde (Jubel): *f. e-u*, føle Glæde over n-t, glæde sig over n-t: *f. sumri*, höjtideligholde Sommerens Komme, jfr. ride Sommer i By, ride Maj i By; *f. e-m*, byde en velkommen, modtage en godt. — **2.**: *eiga e-u að f.*, kunne glæde sig ved n-t, *eiga því láni að f., að* ..., være saa lykkelig, at ...; [illegible] *f.*, det er ikke saa vel.

fagnaðar atburður [fag·naðara:tbʏrðoϱ] m. glædelig Begivenhed. **-boðskapur** [-boð·sgaboϱ, -sgapoϱ] m. Glædesbudskab, Evangelium. **-dagur** [-da:qoϱ] m. Glædesdag. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. Anledning til Glæde. **-erindi** [-ɛ:rɪndɪ] n. **1.** *(gleðifregn)* glædelig Efterretning. — **2.** Glædesbudskab, Evangelium: *f. Krists*. **-fullur** [-ϱ-fʏd·løϱ] a. **1.** *(kátur)* munter, glad, jublende. — **2.** *(gleðilegur)* glædelig. **-fundur** [-fʏn·doϱ] m. glædeligt Møde (Gensyn): *urðu fagnaðarfundir með þeim*, de blev meget glade ved at se hinanden. **-gestur** [-r-ɉɛs·doϱ] m. kærkommen Gæst. **-grátur** [-grau:døϱ, -grau:toϱ] m. Glædesgraad. **-heit** [-ϱ-(h)ɛi:t] n. glædelig Forjættelse. **-kenning** [-ɟɛn:iŋk] f. Glædesbudskab; Evangelium, glædelig Lære. **-laus** [-r-löy:s] a. **1.** *(sorglegur)* glædesløs, sörgelig. — **2.** *(dapurlegur)* trist. — **3.** *(aumur, vesæll)* ulykkelig. **-lof** [-lo:v] n. jublende Lovsang. **-lærdómur** [-lair·dou·moϱ] m. = **fagnaðarkenning.** **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Jubel, jublende Lader. **-óp** [-ou:p] n. Fryderaab. **-orð** [-or·ð] npl. glædelige Ord. **-ósk** [-ou·sk] f. Lykonskning, Gratulation. **-ríkur** [-a-ri:gøϱ, -ri:køϱ] a. frydefuld, glædelig. **-saga** [-ϱ-sa:qa] f. Glædesbudskab. **-sýn** [-si:n] f. glædeligt Syn. **-sæll** [-said·λ] a. **1.** *(gleðiríkur)* glædebringende, glædelig. — **†2.** *(vingjarnlegur)* huldsalig, venlig, naadig. **-söngur** [-söyŋ·goϱ] m. Frydesang. **-tár** [-tau:r] npl. Glædestaarer. **-tíð** [-ti:ð] f. Glædestid. **-tíðindi** [-ti:ðɪndɪ] npl. glædelig Tidende. **-vist** [-r-vɪs·t] f. glædeligt, lykkeligt Ophold: *f. á himnum*. **-öl** [-ö:l] n. Velkomstskaal: *var drukkið f. móti henni og börnum hennar* (JÁÞj. II. 424).

fagnaður [faq·naðoϱ] m. = **fögnuður.**

fagna fengur [fag·nafɛiŋ·goϱ] m. kærkommen Erhværvelse: *og mundi (þjóðblaðið) verða mörgum barni* [illegible] *og hoti* [illegible] ([illegible] 11, 512, [illegible]) **-fundur** [-fʏn·døϱ] m. = **fagnaðarfundur.**

fagnandi (-a, -endur) [fag·nandɪ, -ɛndoϱ] m. den der glædes, den glade.

°**fagra hvel** [faq·raχwɛ:l, -kvɛ:l] n. Himmellys, Sol. *-**ræfur** [-rai:voϱ] n. Himmel.

fagri háttur [faq·rɪhauhdoϱ] m. [illegible] Benævnelse for forskellige særlig kunstige Metra, spec. *dvergmálsháttur* (HSig. 18). **-keppur** [-ɟɛhbøϱ] m. Nætmave, Kongehætte.

†**fagryndi (-is, pl. ds.)** [faq·rɪndɪ] npl. smukt Syn.

fagrislagur [faq·rɪsla:qoϱ] m. = *aldýrulegur hrynjandi*, firelinjet Strofe best. vekselvis af 4 og 3 Trokæer, 1. og 3., 2. og 4. Vers har Helrim og Slutningsrim fælles. Ekspl.: *Bróðir góður! bið eg yður bætist ætíð hyggja móður hróður miðast niður; mætan læt eg þiggja* (HSig. 158).

fagur (fögur, fagurt, acc. m. **-ran)** [fa:qoϱ, fö:qoϱ, fa:qoϱt, faq·ran] a., comp.: **fegri, fegurri (†fagrari)** [fɛq·rɪ, fɛ:qorɪ (faq·rarɪ)], superl.: **fegurstur (†fagrastur)** [fɛ:qoϱsdoϱ (faq·rasdoϱ)]. **I. 1.** smuk, skön: **a.** om Personer: *fögur mær*, smuk ung Pige; *fögur augu*, smukke Øjne. — **b.** om Steder: *fagurt land*, smukt Land(skab): *fögr er hlíðin, svá at mér hefir hon aldri jafnfögr sýnzt* (Njála). — **2.** om Vejr og lign.: smuk, lys, straalende: *fagur dagur, fagurt veður*. — **3.** om andre Ting: smuk, straalende: *(gljáandi)* glinsende, poleret, blank. — **4.** overf.: *fagrir siðir*, smukke Sæder (Skikke); (Talem.) *lofa (e-m) öllu fögru*, love (en) Guld og grönne Skove, give gode Ord, love Bod og Bedring; *gráta fögrum tárum*, græde (fælde) sine modige Taarer; (Ordspr.) *fögur orð ginna glópinn* (GJ.), fagre Ord fryder en Daare. — **II.** an.: *fagurt* som adv., comp. *fegra, fegur* [fɛq·ra, fɛ:qoϱ], superl. *fegurst* [fɛ:qoϱst], smukt: *tala (mæla) fagurt*, tale smukt: *mæla fagurt, en hyggja flátt*; — *hjer er f. um að litast*, her moder der en et smukt Syn til alle Sider. **-beltaður** [-r-bɛλ·daðoϱ] a. med smukt Bælte, smukt ombæltet. **-blár** [-blau:r] a. azurblaa, himmelblaa. **-bleikur** [-blɛi:goϱ, -blɛi:koϱ] a. smukt gulbrun. **-blóm** [-blou:m] n. (bot.) (almindelig) Skovstjærne (trientalis europæa). **-blómgaður** [-blou·m·gaðoϱ, -blou·ŋ·g-] a. med smukke Blomster. **-búinn** [-bu:ɪn] a. smukt klædt. **-eygður, -eygur** [-ɛiq·ðoϱ, -ɛig·ðoϱ, -ɛi:qoϱ] a. med smukke Øjne. *-**fljóð** [-ϱ-fljou:ð] n. smuk Kvinde, Skönhed. **-fróður** [-frou:ðoϱ] a. æstetisk dannet. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Æstetik. **-fræðilegur** [-frai·ðɪlɛ:qoϱ] a. æstetisk. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgoϱ] m. Æstetiker. **-fræðislegur** [-frai·ðɪslɛ:qoϱ] a. = **fagurfræðilegur.** **-gali** [-r-ga:lɪ] m. Smiger, smigrende Ord. **-ger** [-ɉɛ:r] a. smukt bygget, smukt lavet. °**-gervi** [-ɉɛr·vɪ] n. smukt Ydre, smuk Skikkelse: *Því að Guð þér gaf göfugra manna flesta fremd og fagurgerfi* (MJ. IV. 203). **-gjallur** [-ɉad·loϱ] a. vellydende, melodisk. **-gljáandi** [-gljau:andɪ] a. smukt glinsende. **-grænn** [-graid·n] a. frisk grön. **-gulur** [-gʏ:loϱ] a. straalende gul. **-hár** [-ϱ-(h)au:r] a. = **hárfagur.** **-heiður** [-(h)ɛi:ðoϱ] a. fuldkommen klar. **-hendur, -hentur** [-(h)ɛn·doϱ, -(h)ɛn·d-øϱ, -(h)ɛn·toϱ] a. med smukke Hænder. °**-hjálmur** [-ɦaul·moϱ] m. funklende Hjælm. °**-hljóður** [-(h)λou:ðoϱ] a. som har en smuk Stemme. **-hljómandi** [-(h)λou:mandɪ] a. velklingende. **-hvelfdur** [-χwɛl·(v)doϱ, -kvɛl·(v)doϱ] a. smukt hvælvet. **-hvítur** [-χwi:doϱ, -kvi:doϱ, -kvi:toϱ] a. blændende hvid, straalende hvid. **-hærður** [-(h)air·ðoϱ] a. = **hárfagur.** **-yrði** [-r-ɪr·ðɪ] npl. smukke (fagre) Ord. **-lagaður** [-la:qaðoϱ] a. skönt formet. **-lega** [-lɛ·qa] adv. smukt. **-leiftrandi** [-lɛif·drandɪ] a. skönt straalende. **-leitur** [-lɛi:doϱ, -lɛi:toϱ] a. skön af Udseende. **-limaður** [-lɪ:maðoϱ] a. fagerlemmet. °**-limi** [-lɪ:mɪ] n. Skov. °**-listamaður** [-lɪsdama:ðoϱ] m. Kunstner (Skírn. '79, 104). °**-listarit** [-lɪsdarɪ:t] npl. æstetisk Litteratur. **-listir** [-lɪs·dɪϱ] fpl. de skönne Kunster. **-litkaður** [-lɪhgaðoϱ, -lɪtkaðoϱ] a. med smuk Farve, smukt farvet, med smuk Teint (Lød). **-ljóð** [-ljou:ð] npl. smukke Sange, skönne Toner. **-lokkaður** [-lohgaðoϱ] a. smuktlokket. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. indsmigrende Lader el. Opførsel. **-máll** [-maud·λ] a. beleven, slesk, smigrende. **†-málugur** [-mau:loqoϱ] a. **1.** *(málskur)* veltalende. — **2.** = *fagurmáll*. **-myndaður** [-mɪn·daðoϱ] a. smukt formet. °**-myndasjá** [-mɪndasjau:] f. Kalejdoskop. **-mæli** [-mai:lɪ] npl. smigrende Ord, Komplimenter, Artigheder. **-mæltur** [-maiλ·doϱ] a. = **fagurmáll.** °**-næmur** [-nai:moϱ] a. æstetisk (Eimr. XIV. 114). **-orður** [-or·ðoϱ] a. = **fagurmáll.** **-prýddur** [-ϱ-prid:oϱ] a. smukt pyntet. **-raddaður** [-ϱ-rad:aðoϱ] a. med smuk Stemme. **-rauður** [-röy:ðoϱ] a. skinnende rød, höjrød. *-**reið** [-rɛi:ð] f. smuk Vogn. °**-reifður** [-rɛiv·ðoϱ] a. smukt omviklet. **-rita** [-rɪ:da, -rɪ:ta] vt. kalligrafere. **-ritari** [-rɪ:darɪ, -rɪ:tarɪ] m. Kalligraf. **-rjóður** [-rjou:ðoϱ] a. med blussende Rødme. **-róma** [-rou:ma] a. indec. med smuk Stemme. **-settur** [-ϱ-sɛhdoϱ] a. smukt indrettet. **-skygn** [-sɉɪg·n] a. med aabent Øje for Skönhed: *Listamenn eru fagurskygnir. Þeir sjá fegurð þó að hún dyljist öðrum* (MHUpp. 104). **-skipaður** [-sɉɪ:baðoϱ, -sɉɪ:paðoϱ] a. smukt indrettet el. opstillet. **-skrýddur** [-sgrid:oϱ] a. herlig smykket. **-skær** [-sɉai:r] a. klart straalende. **-smíð** [-smi:ð] f., **-smíði** [-smi:ðɪ] n. smukt, elegant Arbejde.

fagurt [fa:qoϱt] an. og adv. se **fagur.**

fagur tær [fa:qoϱtai:r] a. krystalklar. **-vísi** [-r-vi:sɪ] f. = **fagurfræði.**

?**fagþekking** [faχ·þɛhɉiŋk] f. Fagkundskab.

fá gætur [illegible] a. sjælden, usædvanlig. **-gæti** [illegible] n. Sjældenhed, Raritet. **-gætur** [-ɉai·doϱ, -ɉai·toϱ] a. sjælden.

fáhefill [fau:hɛ·vɪdλ] m. Pudshövl, Slethövl.

fá heyrður [fau:hɛirðoϱ] a. sjælden, usædvanlig: (Ordspr.) *fáheyrt er oft furðanlegt* (GJ.), det sjældne er ofte forunderligt. **-heyrilegur** [-hɛirɪlɛ:qoϱ] a. = *fáheyrður*, sjælden, usædvanlig; — adv. *-lega*, paa en uhort Maade, sjælden, usædvanlig: *f. heimskur*. **-hirtur** [-hɪϱdoϱ] a. upaaagtet el. lidet paaskönnet: *þroskast fá-hirt þúsundfalt* (StStAndv. I. 290). **-hittur** [-hɪhdoϱ] a. som træffes sjælden, sjælden: *slíkir menn eru fáhittir*. **-hjúaður** [-ɦu·aðoϱ] a. som har faa Tjænestefolk: *þar var fáhjúað*, der var faa Tjænestefolk. **-hæfur** [-hai·voϱ] a. **1.** *(fánýtur)* af ringe Værdi, som kan bruges til kun faat. — **2.** *(ekki marghæfur)* som forstaar sig paa faa Ting, med indskrænkede Kundskaber, ukyndig, uvidende, ensidig.

fáinn [fau:ɪn] a. (egl. pp. af 2. *fá*) poleret, blank, skinnende: *loga fáin rún* (MJ. I. 147).

fáyrði [fau:ɪrðɪ] npl. faa Ord: *sá er tilgangur fáyrða þessara.*

fák (-s) [fau:k] n. taabelig Fremfusenhed.

fákalegur [fau:galɛ·qoϱ, fau:ka-] a. tosset, fjantet (ASkaft.).

fákalítill [fau:galɪ:dɪdλ, fau:kali:tɪdλ] a. (Vf.) = **fáskiftinn.**

fákátur [fau:kau·doϱ, -kau·toϱ] a. mørk, nedslagen, bedrøvet.

***fákhestur** [fau:k(h)ɛsdoϱ] m. = **fákur.**

fá kynsl [fau:ɟɪnsʎ] npl., **-kynstur** [-ɟɪnsdoϱ] n. (oftest i pl.) uhørt Begivenhed, stort Under. **-klæddur** [-klaið·øϱ] a. ufuldstændig paaklædt, tyndt klædt.

?**faktor (-s, -ar)** [faχ·doϱ] m. Faktor, Handelsbestyrer.

1. **fá kunnandi** [fau:kʏn·andɪ] a. vankundig, uvidende. 2. **-kunnandi** [-kʏn·andɪ] f. indec., **-kunnátta** [-kʏn·auhda] f. = *fáfræði*, Uvidenhed. **-kunnlegur** [-kʏnlɛ·qoϱ] a. sjælden, usædvanlig. **-kunnugleikur** [-kʏnøqlɛɪ:gøϱ, -lɛi:køϱ] m. Faakyndighed, Mangel paa Kendskab. **-kunnugur** [-kʏn·øqøϱ] a. faakyndig, uvidende.

fákur (-s, -ar) [fau:goϱ, fau:koϱ] m. **1.** *(hestur)* Hest. — **2.** *(rati, kjáni)* Tossehoved, Fjante (Sl., ASkaft.).

fá kænn [fau:ɟaidʏ] a. uvidende, enfoldig. **-kænska** [-ɟainsga] f. Uvidenhed, Enfoldighed. **-kæta** [-ɟai·da, -ɟai·ta] vt. göre nedslagen, bedrøve: *það fákætti hann ekki.* **-kæti** [-ɟai·dɪ, -ɟai·tɪ] f. Nedslagenhed, Bedrovelse, Dysterhed, Sörgmodighed.

1. **fal (-s)** [fa:l] n. **a.** det at *fala*, s. d. O. — **b.** spec. Efterstræben, Forlokkelse: *þar næst ástar fagurt f. | freyju hefst við bauga* (SigP. i JThMk. 105).

?2. **fal (-s)** [fa:l] n. (naut.) Fald: *jeg geng þegjandi að fyrsta seglinu, en segji Jósef að taka hitt „falið“* (SIng. I. 224) — *dragreipi*, se ogs. *falur.*

3. **fal** [fa:l] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fela.**

fala (a) [fa:la] vt. **a.** *f. e-ð* el. *falast eftir e-u*, spörge om n-t kan faas (er til fals); — refl.: *falast eftir e-u* — *fala e-ð*, fale paa n-t: *f. fylgd e-s*, bede en om at være ens Fører; *f. stúlku í vist*, sporge en Pige, om hun vil tage Tjæneste hos en; (Ordspr.) *sá fær, sem falar* (GJ.), den faar, som faler. — **b.** spec. opfordre til Samleje.

fála (-u, -ur) [fau:la] f. ***1.** *(skessa)* Jættekvinde. — **2. a.** *(flenna)* ustyrlig Tøs, Flane. — **b.** *(stygg ær)* sky Hunfaar.

fálátur [fau:lau·døϱ, -lau·tøϱ] a. tavs, indesluttet.

1. **falda (a;** i ældre Sprog og Poesi: †**feld; felt, feldum; feldi; faldið)** [fal·da, fɛl·t; fɛʎ·t, fɛl·dom; fɛl·dɪ; fal·dɪð] vt. **1.** sömme: *f. klút, fat.* — **2. a.** *(brydda)* kante: *f. hálsmál skyrtu með borða.* — **b.** indramme: *f. mynd.* — **3. a.** tage Hovedbedækningen *faldur* paa; deraf i Alm.: *f. e-u*, bedække sit Hoved med n-t; — **b.** overf. om Taage (el. Sne): *það faldar ofan fjallið*, Taagen breder sig ned over Bjærget.

2. **falda-** [fal·da] som Forled i Sms. i Kenninger, se *faldur.* **-feykir** [-fɛi:ɟɪϱ, -fɛi:ɟɪϱ] m. fejende Dans.

***faldheiður** [fal·t(h)ɛi·ðøϱ] a. med lys Hovedbedækning: *faldheiða, fornhelga feðranna jörð* (MJ. I. 26).

faldi [fal·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fela.**

faldinn [fal·dɪn] a. opr. pp. af 1. *falda* 3.; nu is. i Poesi el. antikiserende Sprog: bedækket med: *hjálmi faldinn; faldin jökli ár og síð.*

fald krókur [fal·tkrouᵘgøϱ, -krouᵘkøϱ] m. frygisk Hue (til Afstivning af *skaut)* (JÁÞj. I. 359). **-laus** [-d-löys] a. uden Hovedbedækning. °**-renningur** [-rɛn·iŋgøϱ] m. (tekn.) Gerikt (JsJs.). **-traf** [fal·tra·v] n. Stykke fint Lærred, hvormed *faldur* omvikles.

1. **faldur (-s, -ar)** [fal·døϱ, fal·(t)s] m. **1.** *(innafbrot)* en Söm; jfr. *klútfaldur.* — **2. a.** *(brún, brydding)* Kant, Kantning (forneden paa et Skört): *í fald niður*, helt ned til Kanten (Kantningen); (Ordspr.) *sýn mjer fatið af faldinum* (GJ.), vis mig dine Klæder ved at vise mig dem forneden. — **b.** (bot.) Bræmme. — ° **c.** *(umgerð)* Ramme. — **3. a.** = *skautfaldur*, se *skaut*; — i Kenninger: *Freyja falda, faldafreyja, -tít, -tokka* (O. DavVik. 138), *-fold, -hrund, -nanna, -sól, -spöng*, Kvinde. — **b.** (overf.) höj, hvid Bølgetop: *farir þú um sollinn sæ, | sérðu stóra falda* (MJ. I. 158).

2. **faldur (föld, falt)** [fal·doϱ, föl·t, faʎ·t] a. i Sms. som f. Eks.: *ein-, tvö-, þre-, fjór-, fimm-faldur, margfaldur.*

fá legur [fau:lɛqøϱ] a. (jfr. *fálátur*) **1.** ordknap, kold, reserveret; — adv. *-lega: hann tók því fálega*, han var ikke meget villig til det; *taka e-m f.*, modtage en koldt. — **2.** *(daufur)* trist, nedtrykt: *mjer finst fjeð svo fálegt* (Sch.). **-leikakeimur** [-lɛigaɟɛi:møϱ, -lɛika-] m. Klang af Kulde, reserveret Klang. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ, -lɛigøϱ, -lɛikoϱ] m., is. pl. *fáleikar*, Kulde, Koldsindighed, spændt Forhold: *miklir fáleikar voru með þeim*, de stod paa en spændt Fod med hinanden.

falhendisgjafir [fa:ʎ(h)ɛndɪsɟa:vɪϱ] fpl. ubetydelige Foræringer (Vf., Sch.).

fá liða [fau:lɪ·ða] a. indec., **-liðaður** [-lɪ·ðaðøϱ] a. **1. a.** *(með litlu liði)* med faatalligt Følge, med faa Tropper. — **b.** med ringe Arbejdskraft: *fáliðað heimili.* — **2.** faatallig, ringe i Antal, som bestaar af kun faa Individer: *Aðrir flokkar hinna lægri dýra, sem á landi lifa, eru fáliðaðir* (ÞThLýs. II. 578). **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Kulde, Kolighed (i Omgang). **-lyndur** [-lɪndøϱ] a. **1.** *(fálátur)* tavs, indesluttet, kold. — †**2.** af en fast, sat Karakter, et stadigt, trofast Sindelag.

falinn [fa:lɪn] pp. af **fela.**

fálitur [fau:lɪ·døϱ, -lɪ·tøϱ] a. med faa Farver.

fálkaður [fauʎ·gaðøϱ, faul·kaðøϱ] a. som ikke er ved sin fulde Samling (ligesom en Rype, der er slaaet af Falken) (BH.), lammet.

fálka fangari [fauʎ·gafauŋ·garɪ, faul·ka-] m. Falkefanger, spec. †den kgl. Opsynsmand ved Falkefangsten i Island. **-flagg** [-flak·] n. Falkeflag (blaat Flag med hvid Falk i Midten; brugtes af mange Islændere, navnlig efter at Falken var blevet optaget i Islands Vaaben i St. f. den flakte Torsk). †**-hús** [-hu:s] n. Falkehus (Bygning hvor fangne Falke blev interneret). **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. **1.** = *fálkaður.* — **2.** *(aulalegur)* enfoldig, dum (af Udseende). — **3.** *(framhleypinn)* fremfusende. **-pungur** [-puŋ·gøϱ] m. = *holurt* (silene maritima). **-skip** [-sɟɪ:p] n. Falkeskib (Skib brugt til Transport af Falke). ***-strönd** [-sdrön·t] f. Haand. **-tekja** [-tɛ:ɟa, -tɛ:ɟa] f. Falkefangst. **-veiðari** [-vɛi:ðarɪ] m. Falkefanger, is. underordnet, jfr. *fálkafangari.* **-veiði** [-vɛi:ðɪ] f. Falkefangst.

fálki (-a, -ar) [fauʎ·ɟɪ, faul·ɟɪ, fauʎ·gaϱ, faul·kaϱ] m. **1.** (zool.) Falk. — **2.** *(auli)* Tosse, Tossehoved.

fall (-s, föll) [fad·ʎ, fal·s, föd·ʎ] n. **I. 1.** Falden, Fald: *snúast um á* (el. *í) fallinu*, vende sig i Faldet; *kominn að falli*, lige ved at falde ned; *húsið var komið að falli*, Huset var faldefærdigt; (Ordspr.) *því er fallið hærra, sem húsið er stærra*, jo höjere Kald, jo dybere Fald; *flas er falli næst*, el. *ei er flas til fagnaðar*, Hastværk er Lastværk; *falls er von af fornu trje*, gammelt Træ har Fald i Vente; *sá nýtur falls, sem fær af betra* (GJ.), Fald er godt for den, for hvem det bliver til Held; *stirð eru gamalla manna föll*, gamle Mennesker falder tungt. — **2. a.** *(dauði í orustu)* Falden i Kamp, jfr. *mannfall.* — **b.** *(sauðarfall)* Kroppen af et slagtet Faar (uden Indvolde). — **3.** *(missir)* Tab, jfr. *blóðfall, orðfall.* — **4.** *(barnsburður)* Nedkomst: *hún er komin að falli*, hun er höjfrugtsommelig, hun gaar paa faldende Fod. — **5. a.** *(stefna fljóts)* en Flods Retning. — **b.** *(halli)* Hældning, Skraaning, Fald: *við hafning landsins eða af öðrum orsökum hefir fall fljótanna aukist* (ÞThLýs. I. 138). — **c.** *(rensl, straumur)* Løb, Ström, jfr. *vatnsfall.* — **d.** *(straumur í sjó)* Ström: *þegar fallið hafði borið skipið of langt* (BrJÞf. 13). — **e.** *(sjávarfall)* Tidevand: *fallið er oft mjög margbrotið nærri ströndum Íslands* (ÞThLýs. I. 31); jfr. endv. *aðfall, útfall*; (Talem.) *koma á fyrra fallinu*, komme mens det förste Hojvande staar paa, sædv. overf. komme tidlig: *þú getur tekið með þjer báða piltana og svo fjórar stúlkurnar, og þá ættuð þið að geta komið á fyrra fallinu* (blive hurtig færdige) (ThTh. 72); *hafa fyrra fallið á e-u*, ikke vente for længe med n-t. — **f.** i pl. *(boðaföll)* Brænding: *enda virtist þeim báturinn liggja þjett upp við eyna og föll alt í kringum hann* (Lögr. '12, 13, Sp. 5). — **6.** *(felling)* Fold (paa Klæder). — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** *(afturför)* Nedgang, Tilbagegang: *Var auðsjáanlega torhöfn og fall í flestum þeirra (skóganna)* (ÞThFerð. I. 56). — **b.** *(hrösun)* Fald, Fornedrelse: *fall engla; til falls og til viðreisnar mörgum í Ísrael* (Lúk. 2, 34); *verða e-m að falli*, bringe en til Fald, volde ens Fornedrelse (Undergang). — **c.** i Sms. *(úrfelling)* Bortfald(en), Forsömmelse: *messufall, eiðfall.* — **2.** (gramm.) Kasus, Forholdsfald, Fald. — ?**3.** Fald, Tilfælde: *í öllu falli*, i alt Fald: *í öllu falli get eg ekki greitt því atkvæði óbreyttu* (Alþ. '11, B. I. 945); *í því falli*, [1]) i det Tilfælde: *í því falli mundi rjettast að bíða*; [2]) i den Henseende: *og fáar hafa orðið enn mínar andlegu skemtistundir . . . en eg vænti nú bráðum betri stunda í því falli* (JThMk. xxviii). — ?**III.** *fall* [fad·ʎ, Nl. fal·, pl. föl·] (naut.) Fald — *dragreipi*, jfr. 2. *falur.*

falla (fell, föllum; fjell, fjellum, fjelli; fallið) [fad·la, fɛd·ʎ, föd·løm, fjɛd·ʎ, fjɛd·løm, fjɛd·lɪ, fad·lɪð] vi.

A. I. 1. falde, styrte til Jorden: **a.** *hún fjell illa*, hun faldt haardt, fik et slemt Fald; *f. af baki*, falde af Hesten; *f. (krjúpa) á knje*, knæle ned; *f. til jarðar*, falde til Jorden, — overf.: kaste sig i Støvet; *f. fram*, falde paa Knæ, kaste sig i Støvet; *fjell þá hver yfir annan þveran*, den ene faldt over den anden; *f. um háls e-m*, falde en om Halsen; *f. um e-ð*, falde over n-t; *klukkan fellur* (el. *hrapar) í slag* (Árn.), Uret falder i Slag; (Ordspr.) *eigi fellur trje* (el. *eik) við fyrsta högg*, Træet falder ej for det förste Hug. — **b.** overf.: *og jafnskjótt fjell á hann dimma og myrkur*, og straks blev han overfaldet af Mørke; *f. á*, [1]) *(um dögg)* dugge, jfr. *áfall*; [2]) anløbe, blive anløben: *það er farið að f. á hnífsblaðið*; — *f. frá*, udskilles (se ogs. 2): *Sumar heitar uppsprettur eru súrar, mettaðar brennisteinsefnum, og fellur brennisteinninn frá* (ÞThLýs. II. 204). — **c.** *kýrin er farin að f.*, Koen er nær ved at kælve, jfr. B. III. 4. — **2.** falde, dø. **a.** *f. í orustu*, falde, blive dræbt i et Slag; *f. við góðan orðstír*, falde med Ære; *f. ógildur*, falde retløs (uden at der bodes for ens Drab); ogs. overf. ligge paa sine Gærninger; *f. frá*, dø. — **b.** dø af Sult: *fjenaður fellur*, Kvæget dør i Massevis; *fjellu þeir sjálfir unnvörpum er harðnaði* (ÞThFerð. III. 64). — **c.** *blómstrið fellur*, Blomsten falder; *jörð er farin að f.*, Græsset er begyndt at visne. — **3.** *falla í brott, f. í ómegin*, falde i Afmagt: *f. í svefn*, falde i Sövn. — **II.** strömme, løbe el. lign. **1.** *fljótið (áin) fellur*, Floden løber el. udmunder; *sjór kolblár fellur að þeim*; — *það fellur af honum* (Vf.), den ene So bryder efter den anden. — **2.** om Tidevande: *það* (el. *sjórinn) fellur að*, Havet stiger; *það* (el. *sjórinn) fellur út*, det ebber ud. — **3.** *(um hár)* falde: *sólgeislahár um herðar bjartar fellur*, Solstraalehaar falder ned over de lyse Skuldre. — **4.** *(um föt)* slutte tæt: *fötin falla vel*, Töjet slutter tæt til Kroppen; *f. að síðum* (om lang Uld), hænge ned ad Siderne; overf. *gæfuleysið fjell að síðum*, Vanheldet sad som støbt om ham (BóluHj. 212). — **III. 1.** *(rjena, lægja)* stilles, stille af: *fjell veðrið og gerði logn.* — **2.** *(lykta)* ende: *greitt skal kvæðið falla* (ÓDavVik. 168); *fjell svo þeirra tal*, dermed endte deres Samtale. — **3.** bortfalde: *f. úr minni*, gaa af Minde; *honum fellur aldrei verk úr hendi*, han er aldrig ubeskæftiget; *f. niður*, [1]) bortfalde: *fjellu hálfar bætur niður*; — *F fjell niður í manna- og kvennanöfnum, síðara liðnum* (FJMál. 45); *málið fjell niður*, Sagen døde (faldt) hen; [2]) ophøre, gaa af Brug: *sá siður er löngu fallinn niður*; — *f. undan*, bortfalde, udelades (tilfældigt): *þótt eitthvað markvert kunni að hafa undan fallið* (ÞThLFr. I. iv). — **4.** *(lækka)* falde, dale: *f. í verði*, falde i Pris. — **IV.** i forsk. overf. Bet.: **1.** *f. með*, staa i et utugtigt Forhold til, bedrive Hor med: *Hann hafði áður fallið með móður hennar* (Esp. III. 49); *f. á máli*, tabe en Sag; *málið fjell á hann*, han tabte Sagen; *f. á verkum sínum*, ligge paa sine Gærninger; *f. undir e-n*, tilfalde en, blive ens Ejendom; *f. á prófi*, falde igennem, dumpe til Eksamen; *falla frá e-u*, opgive n-t. — **2.** *f. í villu, f. frá trúnni*, henfalde til Kætteri; (Talem.) *henni fjell allur ketill í eld*, hun tabte baade Næse og Mund; *e-m felst hugur við e-ð*, en bliver forskrækket af n-t, taber Modet: *en hverjum, sem nærstaddur er og á horfir, fellst hugur við* (Il. II. 54); *láta hendur fallast*, blive ganske bestyrtet (og derfor ikke (kunne) foretage sig n-t): *honum fjellust hendur, þegar æðið kom yfir hana.* — **3.** *f. á árar*, tage kraftig fat

paa Aarerne, ro af alle Kræfter (jfr. Eimr. XIV. 197). *f. við árar*, tage lange Aaretag. — **V. 1.** indtræde, forefalde, falde ud el. lign.: *enda var siður að láta fullorðna fjeð liggja úti fram undir jól þegar bærilega fjell* (naar Vejrliget var nogenlunde) (GFrUbl. 15); *hvað sem fyrir fellur*, hvad der end forefalder; *f. til*, ¹) tilfalde: *honum fjell arfurinn til*, Arven tilfaldt ham; ²) indtræde: *nema þörf falli til* (egl. med mindre Nødvendighed indtræder), med mindre det göres nødigt; ³) faas, komme for Dagen: *Nú fellur meira til af forngripum, þar sem bannað er að flytja þá út úr landinu* (Alþ. '11, B. 196): *smjörtilfangarnir . . til þess að njóta þess eins og bræður, ef eitthvað felli til, sem ætilegt væri* (JTr. Halla 111); ³) *e-ð fellur til handa e-m að gera*, der bliver et el. andet at bestille for en; ⁴) *það er ekkert fallið til kýrinnar*, Mælken er endnu ikke naaet ud til Pattevorterne; *fallast til*, tilbyde sig: *honum fjellust furðanlega til erindi heim að Skál* (JTrSk. I. 146); (Ordspr.) *margt fellur milli munns og sopa* (SchMál.), der er Fald mellem Haand og Mund. — **2.** (*heyjast*) faas, produceres: *fengust . . . 5 kaplar á engjum þar sem áður féllu á 80* (ÞThLýs. I. 56).

B. synes om, passe og lign.: **I. 1.** *e-m fellur e-ð þungt*, en tager sig n-t nær; — overf.: *honum fjell þungt til fjár*, han havde vanskeligt ved at skaffe sig Penge; *e-m fellur e-ð ljett*, en tager sig n-t ikke nær; *e-m felst um (við) e-ð*, en tager sig n-t nær: *Féllst honum mikið um sonamissinn* (JÁÞj. I. 87). — **2.** (*geðjast*) synes om: *falla e-ð vel eða illa*; *honum fellur ekki maturinn*, Maden smager ham ikke, han synes ikke om Maden; *honum fjell vel í eyru lofsorð konungs*, Kongens Ros smigrede ham; *e-m fellur e-ð vel í geð*, en synes godt om n-t, n-t passer en godt; *e-m fellur e-ð ekki vel í geð*, n-t tiltaler en ikke; *f. við e-n*, synes om en: *hvernig fellur þjer við hann?* — *það fellur vel á með e-m*, n-n er gode Venner. — **3.** passe, stemme el. lign.: *falla saman*, konvergere, rime sig: *þríhyrningarnir f. saman*, Trekanterne er kongruente (samfældige) (med hinanden, indbyrdes); *en þó að eigi fjelli alt saman með þeim*, skönt de ikke var enige i alt; *f. við*, passe til, slutte tæt sammen med; *e-ð felst í faðma við e-ð*, n-t svarer helt til n-t andet; *e-ð fellur í ljúfa löð*, n-t gaar som Fod i Hose; *falla í sið með e-m*, rette sig efter ens Sæder og Levemaade: *Eins mun góðum ekkert lið | með ómildum falla í sið* (Vísn. 315); *hurðin fellur*, Dören slutter. — **4.** refl. *fallast á e-ð*, samtykke i n-t, bifalde n-t, billige n-t. — **II.** ppr. *fallandi* i Talem.: *vera kominn á fallanda fót*, være affældig, staa paa Gravens Rand: *hann var maður kominn á fallanda fót sökum aldurs.* — **III.** pp. *fallinn* brugt som a. **1.** falden: *fallinn af himnum ofan; fallinn engill.* — **2.** (*gerður*) beskaffen: *hví mun hinn sami maður svo fallinn?* — *svo f.*, saaledes beskaffen, saalydende: *svo f. úrskurður (dómur).* — **3. a.** egnet, skikket: *illa (vel) fallinn til e-s*, daarligt (vel) egnet til n-t: *hefir þar verið . . . vel til bygðar fallið*, Egnen har været vel egnet til Beboelse (JÁÞj. I. 160). — **b.** (*viðeigandi*) passende: *væri það vel (til) fallið*, det vilde være heldigt, meget passende. — **4.** *kýrin er fallin*, Koen er lige ved at kælve, jfr. A. I. 1. c.

falla laus [fad·laiös] a. uden Læg, uden Folder: *konurnar eru í fallalausum klæðum* (Sch.). **-skifti** [-sqıf·dı] npl. Veksling af Tidevand (JÁÞj. II. 530). **-stakkur** [-sdahgoq] m. Spækket paa Hvalens Bug (ASkaft.).

fall baugur [fad·lböy·qoq] m. (naut.) Vertikal: *fyrsti f.*, Förstevertikal. **-beyging** [-bɛi·jiŋk] f. (gramm.) Deklination. **-beinn** [-bɛidv] a. vertikal, lodret. **-bylur** [-bı·loq] m. = *fellibylur*, Orkan. **-byssa** [-bıs·a] f. Kanon.

fallbyssu bátur [fad·lbısobau:doq, -bau:toq] m. Kanonbaad. **-hleðsla** [-hλɛð·sla] f. Kardus. **-hríð** [-hqi:ð] f. hæftig Kanonskydning, Kanonild. ᶜ**-kerra** [-ƙɛr:a] f. Lavet, Stykvogn. **-kjaftur** [-ƙaf·doq] m. Kanonmunding, Ildsvælg. **-kúla** [-ku:la] f. Kanonkugle. **-lið** [-lı:ð] n. Artilleri. **-skot** [-sgo:t] n. Kanonskud. **-steypa** [-sdɛi:ba, -sdɛi:pa] f. Kanonstøberi. **-vagn** [-vag·n] m. 1. (*fallbyssukerra*) Stykvogn. — 2. [illegible] Kanon.

fall boði [fad·lbo·ðı] m. Brænding (LFR. X. 289). **-breyting** [-brɛi·diŋk, -brɛi·tiŋk] f. **1.** Tidevandets Bevægelse: *Fallbreytingin er víðast önnur við strönd og í rúmsjó* (ÞThLýs. I. 31). — **2.** (gramm.) Deklination, Faldböjning. **-brestur** [-brɛsdoq] m. Strömkæntring. **-brigði** [-brıqðı, -brıgðı] npl. Strömskifte. **-bugur** [-bʏ·qoq] m. Ström (Odds. 148).

fallegleiki [fad·lɛqlɛi·ɉı, -lɛi·ƙı] m. Skönhed, smukt Udseende.

fallegur [fad·lɛqoq] a. smuk, dejlig, anselig, kön; — adv. *-lega*, smukt; (spec. om Vejret) *f. lætur hann núna*, det er nydeligt, som det tager fat nu.

fallending [fad·lɛndiŋk] f. (gramm.) Kasusendelse, Kasus, Fald.

fallera (a) [fal:ɛra] vi. ?**1.** (i Skoleslang) = *gata*. — †**2.** refl. *fallerast*, kun i Forb. *láta fallerast*, begaa et Fejltrin (om en ugift Pige som faar Barn).

ᶜ **fall fjöl** [fad·λfjö·l] f. Vippebræt. **-flug** [-flʏ·q] n. Faldhastighed: *Hann með fallflugi fleygist niður* (Milt. 134). ᶜ **-gátt** [-l-gauht] f. (aer.) Faldaabning: *Og nú opnar hann fallgáttir þeirra* (Morg. IV. 271). **-gjarn** [-ɉa(r)dv] a. (bot.) som let falder af. **-hattur** [-λ-(h)ahdoq] m. Faldhat. †**-himna** [-(h)ımna] f. Blinkhinde. **-hlíf** [fad(h)λi·v] f. Faldskærm. **-hraði** [fad·(h)qa·ðı] m. **1.** (*hraði* [illegible]) Faldhastighed. — **2.** ([illegible] *osfr.*) Tempo. **-hæð** [-(h)ai·ð] f. Faldhöjde. **-hætt** [-(h)aiht] an.: *e-m er f.*, en staar i Fare for at falde.

fallinn [fad·lın] pp. af **falla.**

fall jöklakögur [fad·ljöhglakö:qoq] n. Jøkelfrynse: *stórir hjarnskaflar . . . og gengur hér og hvar niður úr þeim blágrænt f.* (ÞThFerð. III. 266). **-jökull** [-jö·gɔdλ, -jö·kɔdλ] m. stejl Gletscher, Isbræ: *smájöklar í skörðum og fjallshlíðum eru oft mjög brattir og eru þá kallaðir falljöklar eða hrunjöklar* (ÞThLýs. II. 4). **-lína** [fad·li·na] f. **1.** (*fallbein lína*) Lodline, Perpendikel. — **2.** (geom.) Projektion. †**-málsbætur** [fad·lmaulsbai:doq, -bai:toq] fpl. (jur.) Faldsmaalsbøde (Retsdokum. fra 1753 i Eimr. II. 114). ᶜ**-segulafl** [-λ-seqolab·λ] n. (naut.) vertikal Intensitet. **-sjór** [-sjo·ʊr] m. knejsende Stormbølger, Styrtesøer.

†**fallsmál** [fal·smau·l] n. (jur.) Faldsmaal, Vidners Udeblivelse.

fall sótt [fad·λsoʊht] f. Pest, pludselig paakommende Sygdom (Eimr. IV. 98). †**-staður** [-sda·ðoq] m. Sted til at falde paa. ?**-stykki** [-sdıhɉı] n. Kanon, Feltstykke.

fallvalt legur [fad·lvaλdlɛ·qoq] a. = **fallvaltur. -leiki, -leikur** [-lɛi·ɉı, -lɛi·ƙı, -lɛi·goq, -lɛi·koq] m. Ustadighed, Upaalidelighed, Forgængelighed.

fall valtur [fad·lvaλdoq] a. ustadig, forgængelig. **-vatn** [-vahtv] n. Vandfald (m. H. t. Udbygning). **-velta, -velti** [-vɛλda, -vɛλdı] f. Forgængelighed. **-vjel** [-vjɛ·l] f. Faldmaskine. **-þungur** [-λ-þuŋgoq] a. tungt faldende, vægtig.

fálm (-s) [faul·m] n. Famlen: *f. út í loftið*, usikker Famlen, Famlen i Blinde.

1. **fálma (-u, -ur)** [faul·ma] f. Følehorn.

2. **fálma (a)** [faul·ma] vi. famle, føle for sig med Hænderne (i Mørke, i Blinde): *f. fyrir sjer*, tage for sig, føle for sig med Hænderne; *f. eftir e-u*, gribe efter n-t i Blinde; *f. eftir skugga*, gribe efter en Skygge.

fálm angi [faul·mauŋɉı] m., **-stöng** [-sdöyŋk] f. Følehorn.

fálmun (-ar, -anir) [faul·mon, -anıq] f. Famlen.

1. **fals** (gen. ds.) [fal·s] n. **1.** (*óhreinlyndi, svik*) Falskhed, Svig. — **2.** (*fölsun*) Forfalskning: *hann var dæmdur fyrir f.*

?2. **fals** (gen. ds., pl. **föls**) [fal·s, föl·s] n. (tekn.) Fals.

1. **falsa (a)** [fal·sa] vt. **1.** (*svíkja, draga á tálar*) bedrage, føre bag Lyset, forraade: *f. ekki góðan vin* (MJ. II. 242); *f. fyrir e-m*, hykle for en. — **2.** forfalske: *f. skjal*, forfalske et Dokument.

?2. **falsa (a)** [fal·sa] vt. (tekn.) false.

†**falsaradómur** [fal·saradoʊ:moq] m. Falskhed, Svig, Bedrageri.

?**fals barning** [fal·sbardniŋk] f. (tekn.) = **löggun.** ?**-bein** [-bɛi·n] n. (tekn.) Falsben = *brotbein*.

fals brjef [fal·sbrjɛ·v] n. forfalsket Skrivelse, et understukket Brev. †**-bróðir** [-broʊ·ðıq] m. falsk Broder, falsk Munk. **-gylling** [-ɉıdliŋk] f. (Bogb.) Metalguld. **-guð** [-gvʏ·ð] m. falsk Gud, Afgud. **-heilagur** [-(h)ɛi·laqoq] a. skinhellig. **-heit** [-(h)ɛi·t] n. falsk Løfte.

falskeftur [fal·sɉɛfdoq] a. forbundet med Skaftet ved en *falur* (s. d. O.): *f. hnífur.*

falsklegur [fal·sglɛqoq] a. falsk; — adv. *-lega.*

fals konungur [fal·sko·nuŋgoq] m. uretmæssig Konge. **-kostur** [-kosdoq] m. falsk, tilsyneladende Dyd. **-kristur** [-krısdoq] m. Antikrist.

falskur (fölsk, falskt) [fal·sgoq, föl·sk, fal·s(k)t] a. **1.** (*svikull*) svigefuld. — **2.** (*óhreinskilinn*) uærlig, ikke oprigtig, falsk. — **3.** (*falsaður*) falsk.

fals laus [fal·slöys] a. uden Falskhed, uskrömtet, uforstilt. **-legur** [-lɛqoq] a. = **falsklegur;** — adv. *-lega* = *falsklega*.

fals peningur [fal·spɛ·niŋgoq] m. falsk Mønt(stykke). **-postuli** [-posdolı] m. falsk Apostel. **-samlegur** [-l·-samlɛ·qoq] a. falsk, bedragersk; — adv. *-lega*. **-spámaður** [-sbau·maðoq] m. falsk Profet. **-speki** [-sbɛ·ɉı, -sbɛ·ƙı] f. Sofisteri. **-trú** [-s-tru·] f. Kætteri.

Falstur (-urs) [fal·sdoq] n. npr. Falster.

fals vinur [fal·svı·noq] m. Skinven, falsk Ven. **-vitni** [-vıhdnı] n. falsk Vidnesbyrd. **-vottur** [-vohdoq] m. falsk Vidne.

faltrast (a) [faλ·drast] vrefl.: *f. við e-ð*, være bebyrdet af n-t, være usikker angaaende n-t.

fálum [fau:lom] 1. p. pl. imp. ind. af **fela.**

1. **falur (-s, -ir)** [fa:loq, fal·s] m. **1. a.** (*spjótfalur*) Fal, den hule Ende af et Spyd, hvori Skaftet er fastgjort. — **b.** det Stykke af en Dolk, Fil el. lign., der sidder i Skaftet. — ᵒ**2.** (*spjót*) Spyd, Vaaben (BTh. 77): ᵒ*falur kviðar* = penis (GKonÆf. 137).

2. ?**falur (-s, -ir)** [fa:loq] m. Fald (det Tov, hvormed Sejlet hejses) (Sl. = *dragreipi* Nl.).

3. **falur (föl, falt)** [fa:loq, fö:l, faλ·t] a. **1.** (*til sölu*) til Salg, til fals. — **2.** (*mútuþæginn*) bestikkelig.

fálæti [fau:lai·dı, -lai·tı] n. Indesluttethed, stille Væsen, Nedtrykthed.

fám (-s) [fau:m] n. = *fát*, Distraktion: *Jeg gjörði það í fámi* (BrJÞf. 148).

fá máll [fau:maudλ] a., **-málugur** [-mau·loqoq] a. ordknap, faamælt. **-menni (-is)** [-mɛn·ı] n. coll. faa Mennesker: *hvernig á mjer að líða vel í þessu f.* (hvor der er saa faa Mennesker)? **-mennur, -mentur** [-mɛn·oq, -mɛvdoq, -mɛntoq] a. **1. a.** (*fáliðaður*) med ringe Følge. — **b.** faatallig: *fáment þjóð*. — **c.** (*með fáum íbúum*) folkefattig: *fáment heimili*, faatallig Familie, lille Hjem. — **2.** *hjer er fáment, en góðment*, her er kun faa, men gode Mennesker til Stede. **-mentaður** [-mɛvdaðoq, -mɛnt-] a. faakyndig, i Besiddelse af faa Kundskaber. **-mæltur** [-maiλdoq] a. = **fámáll.**

ᵒ1. **fána (-u, -ur)** [fau:na] f. = *fáni* 1.: *fögur eins og f. þegar | fer blikandi á rómulandi* (GKonÆf. 131).

2. **fána (a)** [fau:na] vi. og **fánast** [fau:nast] vrefl. opføre sig ubehersket og taabelig el. naragtig.

fánaháttur [fau:nahauhdoq] m. ubehersket, naragtigt Væsen (Opførsel) (JÁÞ. II. [illegible]).

fanakerfi [fa:naƙɛr·vı] n. = **fanastokkur.**

fána legur [fau:nalɛ·qoq] a. ubehersket og fjantet; — adv. *-lega*, taabeligt, idiotisk: *æptu þá Skrælingjar fánalega* (JÞorkÞjs. 63). **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. Tosserier.

fánamerki [fau:namɛrɉı] n. **1.** Flag. — **2.** Flagbanner.

fánaskapur [fau:nasga:boq, -sga:poq] m. Tossethed, Fjantethed.

fanastokkur [fa:nasdohgoq] m. Gællerne i en Haj (ÁM. 221b, 8vo).

fánefndur [fau:nɛmdoq] a. sjælden nævnt.

fang (-s, föng) [fauŋ·k, föyŋ·k] n. **I. 1.** (*fengur*) Bytte, Fangst: *f. það, er þeir áttu báðir*; — *fleygja e-u til fanga*, kaste n-t i Grams; jfr. endv.: *hertang, veiðifang, kvonfang*. — **2.** i pl. *föng*. **a.** (*farangur*) Bagage

Ferðamenn bera sjálfir föng sín á skip (Stj. '01, B. 69). — **b.** (*vistir*) Forraad, Proviant: *veisla var hin prúðlegasta og öll föng hin bestu*; — *hún er að fongum*, hun er ude at skaffe Forraad (JÁÞj. I. 175); *fá allt af faungum til*, maatte faa alting fra andre (Esp. X. 56); jfr. *vínföng, messuföng, hátíðaföng*. — **c.** (*rannsóknarefni*) Materiale, Undersøgelsesmateriale. — **3.** i pl. (*kostur, tækifæri*) Midler, Raad, Mulighed, Lejlighed: *hafa föng á e-u*, være i Stand til n-t: *jeg hef ekki föng á því*, jeg har ikke Raad til det; *þegar föng eru á*, naar Lejlighed gives; *ef föng eru á*, hvis det er muligt; *eftir föngum*, saavidt muligt; *gera e-ð eftir föngum*, göre n-t saa godt (el. saa vidt) man kan. — **II.** (*fóstur*) Foster (i Dyr): *kýrin var búin að taka við fangi* (var blevet drægtig); *láta fangi* el. *missa fangs*, kaste. — **III. 1.** (*faðmur*) Favn, Barm; *hafa e-ð í fangi sjer*, holde n-t i sine Arme; *taka sjer í f.* (*í f. sjer*), tage i sine Arme; *í fangið*, lige imod: *hafa veðrið í fangið* el. *eiga í fangið*, have Vinden (el. Snestormen) lige imod; (ogs. overf.) op ad Bakke (og derfor anstrængende el. vanskeligt): *Steinari þótti of hart farið fyrst meðan alt var í fangið* (ÞGjD. 45). — **2.** (overf.) *færast* (*takast*) *e-ð í fang*, begynde paa n-t (besværligt), paatage sig n-t; *eiga fult í fangi með e-ð*, have sin Nød med n-t; *hafa fult í fangi* (*með*) *að gera e-ð*, have vanskeligt ved at udføre n-t. — **3. a.** Brydning, Brydetag: *ekki þyrfti hann að hugsa til að standast f. blámannsins* (JÁÞj. I. 328); *taka f. við e-n*, brydes med en; *ganga til fangs við e-ð*, tage Tag med n-t (ÞGjUf. 95); — (Ordspr.) *fangs er von af frekum úlfi*, af en graadig Ulv kan man vente en haard Kamp; *oft fellur sá, er fangið býður* (SchMál.), den falder let, som æsker andre ud til Kamp. — **b.** (*tak*) Hold, Tag: *fá f. á e-m*, faa Tag i en. — **4. a.** (*faðmfylli*) en Favnfuld: ... *eitt fáng af reyrleggjum og þorskvistum* (Il. I. 247); jfr. *skíðafang, viðarfang*. — **b.** (*af heyi*) en Favnfuld Hø. — **c.** lille Høstak (bestaaende af en Favnfuld sammenpresset Ho).

fanga (a) [fauŋ·ga] vt. **1.** (*höndla*) fange, gribe. — **2.** *f. hey upp*, ogs. abs. *f.*, sætte Hø i smaa Stakke.

†fangabrekka [fauŋ·gabrɛhga] f. Sted, hvor Brydekampe afholdes.

fangabryti [fauŋ·gabrɪ:dɪ, -brɪ:tɪ] m. Fangeernærer: *yfirstígur vetrarvald vorsins f.* (GFrUh. 161).

fanga fátt [fauŋ·gafauht] an.: *e-m verður f.*, en mangler Forraad (Levnedsmidler). **†-hella** [-hɛd·la] f. en paa Kant staaende flad Sten, hvorpaa Bryderne søgte at kaste hinanden. **-hnappur** [-hvahbøϱ] m. en Samling smaa Høstakke.

fanga hús [fauŋ·gahu:s] n. Fængsel, Forbedringshus. **-klefi** [-klɛ:vɪ] m. Fængselscelle, Celle.

fanga laus [fauŋ·galöy·s] a. uden Midler el. Forraad. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Forraad. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. som kun har ringe Forraad el. faa Udveje. **-mark** [-maϱ·k] n. Navnetræk, Navnemærke, Bomærke. **-ráð** [-rau:ð] n. (ofte i pl.) Udvej: *jeg sje engin f.*

†fangari (-a, -ar) [fauŋ·garɪ] m. Brydekæmper.

fangaviðurværi [fauŋ·gavɪ:ðørvai·rɪ] n. Fangekost.

fangavottur [fauŋ·gavohdøϱ] m. (jur.) Mededsmand: *Hann skal hafa tylftareið með fangavottum innan hjeraðs* (Alþb. 1680, Nr. 2).

fangavörður [fauŋ·gavör·ðøϱ] m. Fangevogter, Stokmester.

fangbrögð [fauŋ·kbröqð, -brögþ] npl. Brydetag: *eiga f.* el. *takast á fangbrögðum við e-n*.

fangelsi (-is, pl. ds.) [fauŋ·ɡɛlsɪ] n. Fængsel.

fangelsis hegning [fauŋ·ɡɛlsɪs(h)ɛg·niŋk] f. Fængselsstraf. **-stjóri** [-ɪ-sdjoᵘ:rɪ] m. Fængselsdirektør. **-vist** [-ɪs-vɪs·t] f. Fængselsophold.

fang fall [fauŋ·kfadλ] n. Misfødsel, Abort. **-gæsla** [fa(u)ŋ·ɡaisla] f. Kvinde, som laver Mad til Fiskere i et Fiskerleje og passer deres Töj (Nl., Ísf.).

fangi (-a, -ar) [fauŋ·ɡɪ, fauŋ·ga(ϱ)] m. Fange.

fanginn [fauŋ·ɡɪn] a. (egl. ppm. af *fanga*) **1.** (*tekinn höndum*) taget til Fange. — **2.** (*flæktur*) indviklet i n-t.

fang laus [fauŋ·glöys] a. som ikke har konciperet, ikke er blevet drægtig: *f. kýr, skepna*. **-lína** [-li·na] f. Støttetov: *sólargeislinn er ekki góð f.* (Sch.). **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. lidet indbringende. **-mjúkur** [-mju·gøϱ, -mju·køϱ] a. med blød Favn. **-staður** [-k-sda·ðøϱ] m. Sted til at tage fat i, Greb, Tag: *fá fangstað(ar) á e-m*, faa Tag i en, faa Ram paa en; *leita fangstaðar á e-m*, søge at faa Tag i en; *ljá fangstað á sjer*, blotte sig. **-sæll** [-said·λ] a. **1.** (*fengsæll*) heldig til at erhværve, heldig i Fangst. — **2.** (*sem nær góðu taki*) som faar et heldigt Tag. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. Brydetag, Tag, Bryden, Brydning, Brydekamp.

fangæsla [fai ɡaisla] f. (Vf.) **fanggæsla.**

fáni (-a, -ar) [fau:nɪ] m. **1.** (*flagg*) Fane, Flag, Banner. — **2.** (*glannalegur kjáni*) ubehersket Tosse, Taabe.

fanir [fa:nɪϱ] pl. af **fön.**

fá nýti (-is) [fau:ni·dɪ, fau:ni·tɪ] n. ringe Værd, Værdiløshed. **-nýtur** [-ni·døϱ, -ni·toϱ] a. lidet nyttig, næsten ubrugelig: (Ordspr.) *oft verður fánýtt að fullu gagni* (GJ.), ofte gör det usle fuld Nytte.

fann [fan·] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **finna.**

fán n (-s, -ar) [faud·v, faun·s, fau:naϱ] m. (myt.) Faun.

fanna [fan:a] gen. pl. af **fönn. -hjarn** [-ɧar·dv, -ɧad·v] n. haard Sne.

fannál [fan:au·*l*] f. Børste (jfr. *fön*) (LFR. X. 93).

fannalög [fan:alö:*q*] npl. Dække af Snedriver, Snemasser.

fann barinn [fan·ba·rɪ*n*] a. tilsneet. **-blæja** [-blai·ja] f. Snelagen. **-breði** [-brɛ·ðɪ] m. haardfrossen Sne el. Snestrækning: *upp úr fannbreðans fargi* (StStAndv. I. 64). **-brekka** [-brɛhga] f. snedækket Skrænt. **-brydding** [-brɪd·iŋk] f. snehvid Bræm (Kantning): *leggja fannbryddingar á prjedikunarstólinn og altarið* (JTrHalla 117). **-brynja** [-brɪnja] f. Snebrynje. **-burður** [-bʏrðøϱ] m. Nedbør af Sne: *fannburðinn eykur* (JHall. 51). **-fergi** [-fɛrɡɪ] n., **-fergja** [-fɛrɡa] f. Snemængde, store Snemasser. **-fergjugaddur** [-fɛrɡøgad:øϱ] m. Frost med Snetykning: *sem rak niður fannfergjugadd* (JTrHalla 113). **-fláki** [-flau·ɡɪ, -flau·ꞩɪ] m. Sneflade, Snemark. **-hvítur** [-χwi·døϱ, -kvi·døϱ, -kvi·tøϱ, faŋ·-] a. snehvid. ***-hærur** [fan·hai·røϱ] fpl. hvide Snehaar: *Úr laufhári skógarins fjallgolan frjáls strauk fannhærur greiddar* (StStAndv. I. 231). **-kyngi** [faŋ·ꞩiŋɡɪ, fan·-] n., **-kyngja** [-ꞩiŋɡa] f. **1.** stærkt Snefald: *skárra er það nú fannkyngið* **2.** (*stórar fannir*) Snemasser. **-kista** [-ꞩɪsda] f. Sted el. Egn, hvor der om Vinteren samler sig megen Sne (store Snedriver): *dalurinn er mesta f.* **-kóf** [-koᵘ·*v*] n. Snefog, Rendfog: *þar kom fannkófið strjúkandi að norðan* (ÞGjD. 85). **-koma** [-ko·ma] f. Snefog. **-leggja** [-n·-lɛɡ·a] v. impers. bedækkes med Snedriver, blive tilsnet: *veginn fannleggur*, Vejen bliver tilsnet; *fannlagður vegur* (LFR. VIII. 46). **-lög** [-lö·*q*] npl. = **fannalög. -mikill** [-mɪ·ɡɪdλ, -mɪ·ꞩɪdλ] a. snedækt, bedækket med mange el. store Snedriver. **-skafl** [-sgabλ] m. Snedrive. **-skefli** [-sɡɛblɪ] n. Vælten ned af Sne. **-skrúð** [-sgru·ð] n. Sneskrud, Snedragt.

fans (gen. ds., pl. **-ar**) [fan·s] m. **1.** (*sægur*) Mængde. — **2. a.** (*farangur*) Bagage, Töj. — **b.** spec. (*farangur lestar borinn í bunka*) Bunke af en Hestekaravanes Byrder (Af., Sl.).

fansa (a) [fan·sa] vt. **1.** pynte: *fansaður með fjalagólf* (ÓDavÞul. 317); *f. sig til*, pynte sig: *þá höldar sig til f.* (ÓDavVik. 306). — **2.** (*bunka farangri*) lave en Bunke af en Hestekaravanes Byrder (Af., Sl.).

fanta bragð [fav·dabraq·ð, fan·tabrag·þ] n. ondartet og utilladeligt Tag el. Puds, Skurkestreg. **-fæða** [-fai:ða] f. «Forbryderkost», meget daarlig Kost, kun i Forb.: *þetta er engin* (*ekki*) *f.*, det er ikke til at putte i Næsen. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. **1.** (*þorparalegur*) skurkagtig, kæltringeagtig. — **2.** (*harðleikinn*) haardhændet, voldsom. — **3.** adv. *-lega:* ublidt, haardt: *fara f. með e-n*, give en en ublid Medfart. **-skapur** [-sga·bøϱ, -sga·pøϱ] m. Skurkagtighed; Voldsomhed, Haardhændethed. **-smetti** [-smɛhdɪ] n. Forbryderansigt, Skurkefjæs, Galgefjæs. **-svipur** [-svɪ:bøϱ, -svɪ:pøϱ] m. Forbrydermine.

fantur (-s, -ar) [fav·døϱ, fan·tøϱ] m. **1.** (*bófi*) Skurk, Slyngel, en sort Sjæl. — **2. a.** (*óvæginn maður*) en hensynsløs Person, en Allerhelvedeskarl: *Gissur var sá besti formaður, sem jeg hefi verið hjá og f. að sigla, sigldi oftast með öllum seglum, hvað hvast sem var* (SIng. I. 140); jfr. *reiðfantur*; — spec. en meget haardhændet og voldsom Person: *voðalegur f. ertu*; — (Ordspr.) *fljótur er f. í fat* (GJ.) el. *fanta knífur er fyrstur í smjör* (Sch. Mál.), næsvis Kniv er först i Smörret. — **b.** *f. duglegur, f. til vinnu*, et Jærn til at arbejde. — **3.** (pop.) (*krukka*) Krukke, Krus (is. Syltetöjskrukke, anvendt som Kaffekrus el. Smörkrukke). — **4.** (*nafn á spili*) Navn paa en Slags Kortspil (ODavSk. 336). — **†5.** (*flökkumaður*) Landstryger.

[c] **fánuberi** [fau:nøbɛ:rɪ] m. Fændrik (MJ. V. 19).

fáorður [fau:orðøϱ] a. **1.** (*fámáll*) faamælt, ordknap: *vera f. á heimili.* — **2.** (*stuttorður*) kortfattet: *vera f.*, fatte sig i Korthed.

far (-s, pl. **för)** [fa:r, fö:r] n. **I. a.** (*hreyfing*) Bevægelse: *Far var mikið á skýjunum* (Eimr. I. 130); *f. í lofti*; jfr. ogs. *sólfar*. — **b.** Isdrift: *það er far í firðinum* (Sl.). — **II. 1. a.** Skib: *Samábyrgðin má eigi ... takast á hendur hærri ábyrgð en 15000 kr. fyrir einstakt f.* (Selskabet maa ikke paatage sig höjere Forsikring end 15000 Kr. paa enkelt Køl) (Stj. '09, A. 280), jfr. endv. *Íslandsfar*. — **b.** (*bátur*) Baad: *Hann hafði gengið frá farinu á vanalegan hátt* (GFrE. 83), jfr. *tveggja-* (*fjögra-, sex-*)*mannafar*, To- (Fire-, Seks-)mandsbaad. — **2. a.** (*flutningur*) Befordring, Skibslejlighed: *taka sjer far* (*fari*) el. *fá sjer far* (*fari*), rejse med et Skib: *hann tók sjer far á skipinu*, han tog med Skibet (som Passager); *fá f.*, faa Lov til at rejse med; *hvað kostar farið*, hvor meget er Billetten? — **b.** (*farangur*) Rejsegods, Bagage: *flytja e-ð í fari sínu*, føre n-t med som Rejsegods. — **III. 1.** (*spor*) Spor, Aftryk, Mærke, jfr. *fingraför*, Pletter efter Fingre, Fingeraftryk; *tannaför, naglaför*; — *hún hafði ... komist á förin hennar*, hun havde fundet hendes Spor (JÁÞj. I. 46); — overf.: *lenti þá í sama fari með kostnaðinn*, da kom det i det gamle Gænge med Udgifterne (Alþ. '11, B. I. 708); *hjakka í sama farinu*, ikke komme af Stedet. — **2.** (*plógfar*) Fure, Plovfure: *latur uxi gerir krókótt far* (SchMál.), doven Okse drager kroget Fure. — **IV. 1.** Sind, Karakter: *Þessir þverbrestir í fari bónda míns ollu því, að hann gat ekki ...* (disse Fejl i min Mands Karakter) ... (GFrÓl. 79). — **2.** Maade at være paa, Opførsel, Væsen: *eg sé það fyrst í fari þeirra* (GFHh. 321); *hugsun samkvæm íslenzku fari* (Eimr. XIV. 154), jfr. *hugarfar, lundarfar, dagfar*. — **3.** Maade, Skik el. lign., jfr. *aldarfar, stjórnarfar*; *að fornu fari*, i gamle Dage: *við erum báðir Skagfirðingar að fornu fari* (stammer bægge fra *Skagafjörður*) (ÓDavSk. 9). — **4.** (*viðleitni*) Bestræbelse: *gera sjer far um e-ð*, [1]) bestræbe sig for, anstrænge sig for n-t, lægge Vind paa n-t: *en gerðu sér sjálfir ekkert far um að grenslast eftir því, sem þeim þó virtist sjálfum næst* (ÞThFerð. I. 2); [2]) göre Væsen af, bryde sig om: *gerir kóngur sér minna far um burthvarf Hermóðs eptir það* (JÁÞj. II. 388).

1. **fár (-s)** [fau:r] n. **1. a.** (*óhamingja*) Ulykke, Plage, Fortræd: *verða e-m að fári*, blive ens Ulykke. — **b.** (*meinlegur fjöldi*) generende Mængde: *það er komið allra mesta fár af mönnum* (ÓDav.). — **2. a.** (*drepsótt*) Pest, saal. spec. = *bráðafár* (Af.); *svarta fárið*, den sorte Død (EÓlKv. 17), jfr. *hundafár, kúafár*. — **b.** farlig Sygdom: *lá hann í fári þessu nær viku.* — **3.** overf.: *vera í fári með e-ð*, være ilde stedt m. H. t. n-t, mangle n-t.

2. **fár (fá, fátt,** comp. **færri,** superl. **fæstur)** [fau:*r*, fau:, fauht, fair:ɪ, fais·døϱ, (pop.) faið·sdøϱ] a. **I. 1.** (*f. að tölu*) faa, faatallig, ringe i Antal: *við fáa menn*, med ringe Styrke; *í fá(u)m orðum*, i faa Ord, kort sagt; *það kom fátt fólk til kirkjunnar*; — *hafa sem fæst orð um e-ð*, ikke spilde mange Ord paa n-t, ikke tale for meget om n-t. — **2.** brugt som subst. (i Ordspr.): *f. bregður hinu betra, ef hann veit hið verra* el. *fáir bregða um hið betra, ef þeir vita annað verra*, faa forekaster en det bedre, naar de mener at vide det

værre; *fár er vamma vanur*, enhver har sine Fejl: *fár hyggur þegjanda þörf*, faa vide tiende Mands Tarv; *fár veit, hverju fagna skal*, glæd dig ikke for tidlig (Kvold. I. 47); *fátt er sköpum ríkra*, ingen er saa mægtig som Skæbnen: *fátt er of vandlega hugað*, jfr. det skal ofte betænkes, som kun een Gang skal siges (Kvöld. II. 198); *fátt er svo með* (el. *fyrir*) *öllu ilt, að ekki boði nokkuð gott*, der er intet saa slemt, at det ikke er godt for n-t; *fátt segir af einum*, om den, der gaar alene, ved man sjælden Besked; *fátt veit sá, er sefur*, den sovende ved sjælden Besked. — **3.** n. *fátt*, i Bet. næsten ingenting el. lign.: *svara fáu*, lade næsten være at svare, ikke sige ret meget: *konungur svarar fáu*; — *tala (sem) fæst um*, ikke sige mere end höjst nødvendigt, være tavs ang. n-t: *Guðrún talaði hjer fæst um*; — *fátt af þeirra mönnum* (el. *f. þeirra manna*), kun faa af deres Mænd: *þótt nú sje orðið fátt um forspáa menn*, selvom fremsynte Folk nu er blevet en Sjældenhed (JÁÞj. I. 412); (Talem.) *þar er fátt um fína drætti*, det er ikke meget bevendt. — **II. 1.** (*fálátur*) kold, reserveret, faamælt, tavs: *verða fár við*, blive tavs ved n-t (fordi det mishager en). — **2.** n. *fátt*: **a.** i Bet. Kulde: *það var fátt með þeim*, der var et spændt Forhold mellem dem. — **b.** i Talem.: *láta sjer fátt um finnast*, ikke være meget begejstret for el. imponeret af n-t; *e-m finst fátt um e-ð*, en er misfornöjet med n-t, føler sig ikke imponeret af n-t.

fara (**fer, förum; fór, fórum; færi; farið**) [fa:ra, fɛ:r, fö:røm, fo:r, fo:røm, fai:rɪ, fa:rɪð].

A. vi. **I. 1.** i Alm. gaa. (Talem.) *ljett er laus að f.*, is. drage bort *hann er að f.* — **2. a.** (*halda, ferðast*) gaa, tage, drage, rejse. **b.** (*flakka*) drage rundt: *Hann fór með konu og bar keröld af ströndum til sölu* (ÞTh. Ferð. II. 70); jfr. endv. *förumaður*. — **c.** (*hlaupa*) løbe (is. om Heste): *Taktu taumana nokkuð upp, svo er þer óhætt að lofa honum að f.* (PGjÓs. 64). — **3.** i Forb. med præp. el. adv. i mere el. mindre overf. Bet.: *f. af, f. hjá, f. saman, f. upp, f. á móts við* osv., se Ekspl. — **4.** i Forb. med *ferð, leið* el. lign. i acc. el. gen.: *f. ferð, f. ferða sinna, f. fýluför* osv., se Ekspl. — **5.** med en Vejbest. i acc.: *f. landveg* (*sjóveg*), *f. veg allrar veraldar* osv., se Ekspl. — **II.** i en mere ubestemt el. overf. Bet.: gaa, gaa hen. **1.** i Udtr.: *f. einn saman*, være alene, is. overf. med Nægtelse om en Kvinde: *f. eigi ein saman*, være frugtsommelig. — **2.** med tilföjet a. i acc. og an. brugt som adv.: **a.** *f. mikinn, flatt, hægt* osv., se Ekspl. — **b.** i Forb. som: *f. í mannjöfnuð, f. í vöxt* osv., se Ekspl. — **3.** med inf. **a.** gaa hen: *f. að sofa*. — **b.** begynde, give sig til: *f. að búa, f. að gráta* osv., se Ekspl. — **4.** med adj. el. adv. Bibest.: *f. villur vegar, f. huldu höfði* osv., se Ekspl. — **5.** med et prædikativt part. (= inf. af Verbet med inchoativ Bet.): *f. fækkandi, f. hnignandi, f. vaxandi* osv., se Ekspl. — **6.** i Bet. rygtes, el. lign: *þú lætur það ekki f. lengra*, det bliver mellem os; *orð fer af honum, orð fer af hlóði*, se Ekspl. under *f. af*. — **7.** *f. fram*, finde Sted, foregaa; *f. e-u fram*, se Ekspl. — **8.** *f. svo eða svo*, gaa paa den el. den Maade. — **9. a.** ende, slutte: *sagan fer vel*; — impers.: *svo fór, að*, Enden blev, at. — **b.** gaa tabt, dø: *f. til ónýtis, f. í súginn*, se Ekspl. — **10.** i Afskedsudtryk: *far(ðu) vel, farðu sæll*. — **11.** tage paa (af): *f. í föt* (*úr fötum*), ogs. abs.: *f. í* (*úr*). — **III.** i overf. Bet. **1.** passe, stemme. **a.** om Klæder og lign.: *f. vel* (*illa*), sidde godt (daarligt); ogs. overf.: *f. vel* (*illa*) *á e-u, f. vel* (*illa*) *saman*, se Ekspl. — **b.** med dat. klæde: *e-ð fer e-m vel* (*illa*). — **c.** *f. vel* (*illa*) *í rúmi, f. vel* (*illa*) *um*, se Ekspl. — **2.** (*hegða sjer*) opføre sig el. lign.: *e-m fer e-ð vel úr hendi*, se Ekspl. — **3. a.** gaa til Værks, bære sig ad: *f. svo eða svo að e-u*. — **b.** *f. eftir*, rette sig efter. — **4.** (*hafa með höndum*) haandtere, varetage, — ogs. overf.: (*beita*) fare med, bruge, göre Brug af og lign., se Ekspl. under *f. með*. — **IV.** om hurtig el. let Bevægelse over el. gennem n-t, som oftest i overf Bet.: *f. höndum um e-ð, f. fljótt yfir sögu*, se Ekspl. — **V.** *farast*. **1.** refl.: *e-m ferst e-ð vel*, n-t lykkes for en, en klarer n-t godt; *f. vel við e-n*, vise sig ædelmodig mod en. — **2.** recipr.: *f. á*, sende hinanden; *f. á mis*, gaa fejl af hinanden. — **VI.** pp. *farinn*, brugt som a.; se ogs. B. IV. **1.** gaaet, rejst: *hann er farinn*. — **2.** berejst, befærdet: *á förnum vegi*, paa Alfarvej. — **3.** tabt, væk: *þótt fæturnir sjeu farnir*. — **4.** (*farinn að kröftum, heilsu*) udslidt, nedbrudt, svækket, svagelig. — **5.** beskaffen el. lign. **a.** *skapi farinn*, sindet; *vel máli farinn*, veltalende. — **b.** impers: *e-m er e-n veg farið*, det er saa el. saa fat med en, han er saaledes beskaffen; *hversu landinu er farið*, hvorledes Landet er beskaffent; *málinu er þannig farið, að* . . . Sagen er den, at . . ., se ogs. Ekspl. — **c.** *e-u er lítt* (*mjög*) *farið*, n-t er lidt (meget) fremskredet. — **6.** (*búinn*) bevandret (i n-t): *farinn að listum, vel verki farinn*, se ogs. Ekspl. — **7.** *illa farinn*, ilde stedt.

B. vt. **I.** med acc. hjemsøge: *f. land herskildi* (*báli og brandi*) brænde og plyndre et Land. — **II.** med dat. **1.** *f. sjer* (*sjálfur*), dræbe sig selv; *f. e-m fyrir*, göre det af med en. — **2.** *vera fyrir að f.*, se Ekspl. — **III.** refl. *farast*. — **1. a.** (*um skip*) gaa under, forlise. — **b.** (*láta lífið*) omkomme, spec. drukne. — **2.** *f. fyrir*, ikke blive udført, ikke blive til n-t. — **IV.** pp. *farinn*, brugt som a. (jfr. A. VI.): **1.** (jfr. B. II.), fortabt. — **2.** (jfr. B. III.), omkommet, forlist; druknet.

Ekspl.: *láta e-n f.*, give en Løbepas; (Talem.) *ver er farið en heima setið*, værre af Sted taget end hjemme blevet, ɔ: det er værre at have begyndt end helt at have ladet være med n-t; *hann veit, hvað hann fer*, han ved nok, hvad han gör (siger); *hann vissi, hvert hann fór*, han vidste nok, hvad han gjorde (ÓDavSk. 160); *eigi má þetta svo f.*, dette kan ikke gaa paa denne Maade, blive saadan ved; *honum fór sem öðrum*, det gik for ham som alle andre, jfr. *f. fyrir*; *þar fór* (døde) *nýtur maður*; — *f. svo eða svo, vel eða illa*: 1) *far(ðu) vel, far heill og sæll*, far vel; *biðja e-n vel f.*, ønske en Lykke paa Rejsen; *farið þjer alla tíma vel!* hav det til alle Tider godt! *far þú manna aumastur*, gid der times dig al Landsens Ulykker; (Talem.) *fari eg þá og veri*, saa kan Da kalde mig Mads (JThMk. 135); *fari jeg þá sem — skammi mig ef jeg skrökva*, gid jeg maa ryge og rejse, om jeg lyver (JHall. 301); *fari það og veri sem maður getur* (Pokker om man kan) *kostað 200 dölum misreitis nema manni svíði á eptir um lángan tíma* (JSBr. 374); 2) *sagan fer vel*, Romanen faar en god Slutning; *f. öðru vísi en ætlað var*, faa et uventet Udfald; *e-ð fer mæðulega*, n-t faar en sörgelig Ende; *svo fór sem mig varði*, det gik, som jeg havde anet; *á sömu leið fór um aðra sendimenn*, det gik de andre Sendemænd paa samme Maade; *ekki er von, að vel fari*, man kan ikke vente, at det gaar godt; *það verður að f. sem f. vill*, det maa gaa som det vil; *það fer sem má* (*auðið er*) (GJ.), det gaar som det kan; (Talem.) *svo fór um sjóferð þá*, det blev Enden paa Visen; *hvernig sem fer*, i al Fald; *ef svo fer*, i saa Fald; *ef svo fer, að* . . ., hvis det sker, at . . .; *ef alt fer sem verst*, i værste Fald; 3) *f. vel*, sidde godt, tage sig godt ud: *fötin f. vel* (*illa*), Töjet, Dragten sidder (passer) godt (daarligt); *fór hárið vel*, Haaret havde et smukt Fald; *fór illa á hestinum*, Sadelen sad ikke godt Hesten; *fór á þeim* (ɔ: *prjónafötunum*) *eins og* (de tog sig ud som) *fínu klæði* (SIng. I. 3); *það fer vel á því, að þú gerir það* (det passer godt, er meget passende); *f. illa við e-ð*, stikke af imod n-t; *e-ð fer e-m vel* (*illa*), n-t klæder en godt (daarligt); *f. vel í rúmi*, ligge stille i Sengen; *e-m fer vel*, en handler el. taler smukt: *vel fer þér, Helena, en bjóð mér ekki að sitja* (II. I. 152); — *þjer ferst!* (foragteligt) at du gider! du burde skamme dig!: *þjer ferst að bregða öðrum um pretti!* — *e-ð ferst e-m vel*, n-t lykkes for en, en klarer n-t godt; *farast vel við e-n*, behandle en godt, vise sig ædelmodig mod en; *þeim fórst vel*, Rejsen gik godt; *skipið fórst*, Skibet gik under; *bátnum hvolfdi og menn allir fórust* (druknede); *farast með rá og reiða*, gaa under med Mand og Mus; — pp. *farinn*: 1) *hann er farinn* (gaaet); 2) *farinn vegur*, samme Vej: *og fóru nú aptur farinn veg í eingu skipulagi* (II. II. 103); *á förnum vegi*, paa Alfarvej; 3) *þótt fæturnir sjeu farnir* (er væk); 4) *Eg er farinn* (fortabt), *ef credit minn spillist hjá Thomsen* (MelBr. 120); — *máli farinn, skapi farinn, verki farinn*, se ndf.; 5) *skipið er áreiðanlega farið* (forlist), *eg sá, þegar því barst á* (HermJDr. 146). 6) *hún væri orðin svo taugaveikluð og farin* (svækket, svagelig), *að hún þyldi ekkert* (GPSk. 102); *Nú var Botna orðin svo farin og lasburða* (JThPs. 7); *e-r er farinn að heilsu*, ens Helbred er nedbrudt; — *vera illa farinn*, 1) være ilde stedt, ulykkelig: *Jeg var ekki ver farin en margar konur aðrar* (GFrÓl. 159); 2) være sunken dybt; *það er illa farið*, det er (var) slemt (Skade); *þetta er vel farið*, det er (var) godt det samme; *veðri var þannig farið, að* . . ., Vejret var saaledes, at . . .; *e-m er svo farið*, en er saaledes sindet; *Mjög svipað hinum . . . er þeim mönnum farið, sem* . . . (JÁÞj. I. 233); *Mjer var undarlega farið* (i en underlig Tilstand) *á þessum stundum, og kynlegar voru þær skorður, sem meðvitund mín lá í* (GFrÓl. 32); *þó sögu þessari sé gagnstætt farið* (er helt anderledes, er stik modsat) (JÁÞj. II. 397); *e-u er* (*lítt, mjög*) *farið*, n-t er lidt, meget fremskredet: *Þá lítt var farið slætti, komu Grímseyingar* (ÞThFerð. I. 235). — — Ekspl. i alfabetisk Orden: *f. á* = *f. upp á* 1); *fer vel* (*illa*) *á e-u*, n-t passer godt (daarligt); *það fer betur á e-u*, n-t passer bedre; *það fer vel á því*, (om Töj) det tager sig godt ud, det er smukt vævet; *farast á*, sende hinanden: *Þeir voru fjandmenn miklir og fórust á mörgum sendingum* (JÁÞj. I. 369); *f. á bak*, stige til Hest, sidde op, jfr. *f. af baki*; *f. á bita*, se *biti* 7.; *f. á fund e-s*, besøge (opsøge) en; *f. á fætur*, staa op, klæde sig paa; *f. á húsgang* (*verðgang*), gribe til Tiggerstaven, gaa Tiggergang; (om Kunster) *f. á jómfrú, kerlingu* osv., se *jómfrú, kerling* osv.; *f. á eftir*, følge (paa): *þú veist ei um, hvað á eftir fer*; — *f. e-s á flot við e-n*, anmode en om n-t; *f. á milli*, 1) føre Heste, belæssede med Høknipper, Törv el. lign., fra Marken hjem til Gaarden; 2) overf.: *það fer ekki fleirum á milli en okkar*, det bliver mellem os (to) (EKvSv. 202); *f. á milli mála*, være en Misforstaaelse; *e-m farast orð á milli*, en veksler Ord med hinanden (jfr. JÁÞj. I. 79); *f. á mis við e-ð*, undvære n-t; *farast á mis*, passere hinanden uden at mødes, gaa fejl af hinanden; *f. á sniðum sér*, gaa med Byrden paa Ryggen; *f. á stað* (pop.) = *f. af stað*; *f. á sömu leið*, faa det samme Udfald; *f. á stúfana með e-ð*, fremkomme med n-t: *Þessu undu kaupmenn illa og fóru því enn á stúfana með sömu beiðslurnar í bréfi til stjórnarinnar* (JAðEin. 369); *f. á undan e-m*, gaa i Forvejen for en, gaa foran en; *f. að*, 1) bære sig ad; *f. rjett að*, bære sig rigtig ad; *hvernig eigum við að f. að þessu?* hvad skal vi stille op med det her? *f. vel að*, begynde godt, klare Begyndelsen godt: *tilraunin fór vel að*; 2) bryde sig om, tage sig nær: *þeir fóru ekki að því karlmennirnir, þó reykurinn settist á hvít gluggatjöldin* (Th. Th. 87); *fór ekkert að því, hver landið átti*, tog intet Hensyn til, hvem der ejede Jorden (JÁÞj. II. 90); *f. að e-m*, göre Anfald paa en, foretage et fjendtligt Tog mod en; *f. vel að e-m*, gaa nænsomt til Værks overfor en, søge at vinde en med det gode; *hún fór því betur að honum*, hun bad ham endnu mere indstændigt; *f. illa að e-m*, gaa ublidt til Værks overfor en: *fór þá stundum ekki vel að bændunum*, gik undertiden haardt til Værks overfor Bønderne (JHall. 305); (impers.) *fer að fyrir e-m* = *fer fyrir e-m*: *Ekki fór betur að fyrir þeim Eyvindi á þessum stöðvum* (JÁÞj. II. 245); *f. vel* (*illa*) *að ráði sínu*, handle (opføre sig) smukt (daarligt), bære sig fornuftigt (taabeligt) ad; *f. að ráðum e-s*, følge ens Raad; *honum fer vel að stofni*, han passer godt paa sine Sager (BH.); *f. sjer að voða*, göre Skade paa sig selv, sætte sit Liv paa Spil; *f. að búa*, sætte Bo; *það er farið að dimma*, det er begyndt at blive mørkt; *nú verð jeg að f. að f.*, nu maa jeg snart se at komme af Sted; *f. að fást við e-ð*, give sig i Lag med n-t; *f. að gráta*, give sig til at græde, bryde ud i Taarer, briste i Graad; *f. að hátta*, gaa i Seng; *það er farið að hvessa*, det blæser (er begyndt at blæse) op; *ætlarðu ekki að f. að koma?* kommer du ikke snart (med)? *það fer að rigna*, nu faar vi snart Regn; *skelf-*

ing var á þjer að f. að segja þetta! hvor kunde du dog sige dette? *f. að sofa*, gaa til Ro; *f. af*, [1]) (*losna frá*) skilles fra, falde af, løsne sig; [2]) ophøre, forsvinde: *senn mundi þetta f. af og annað taka við* (JÁÞj. I. 429); [3]) *mesti hershöfðingi, sem sögur f. af*, den störste Feltherre, som Historien mælder om; *eftir því sem sögur f. af*, efter hvad der fortælles; *það fer mikið orð af honum*, der gaar stort Ry af ham: *f. af baki*, sidde af (Hesten); (Talem.) *e-ð fer af hljóði*, n-t skal holdes hemmeligt: *og er ákveðið, að það skyldi þó fara af hljóði* (ɔ: *trúlofunin*) (JThMk. 344). *f. af skóm*, tage Skoene af (JÁÞj. I. 77); *f. af* (*á*) *stað*, tage af Sted, rejse; *f. aftan að siðunum*, overtræde den vedtagne Skik, handle mod Skik og Brug; *e-m fer aftur*, en taber sig, det gaar ned ad Bakke for en, jfr. *f. fram*; — *f.* **b***ak við e-n*, dølge n-t for en; *f. burt*, gaa sin Vej, fjærne sig. — *f.* **d***agfari og náttfari*, rejse Dag og Nat; *f. e-s dulinn*, være ukendt med n-t. — *f.* **e***ftir*, [1]) gaa hen og hente: *jeg fór eftir bókinni*; [2]) rette sig efter: *jeg fór eftir því, sem hann sagði mjer*; — *f. eftir rjettu hljóðmáli*, holde Takt; [3]) staa i Forhold til, passe til n-t: *hjer eftir fór vöxtur og afl*; — *f. einn saman*, være alene, is. overf. med Nægtelse om en Kvinde: *f. eigi ein saman*, være frugtsommelig; *f. erindisleysu*, gaa forgæves. — *f.* **f***erð*, gøre en Rejse. *f. ferða sinna* (*f. sinna ferða*), [1]) (*gera sem e-m lítst*) gaa sine egne Veje; [2]) (*ganga örna sinna*) forrette sin Nødtørft (Vf., Sl.); *f. ferilinn*, se *ferill*; *f. fýluför*, gaa forgæves; (impers.) *fer fyrir e-m*, gaar en: *það fór illa fyrir honum*, det gik ham daarligt; *f. e-m fyrir*, göre det af med en: *Eftir það ræður S. á sinn draug, og fer honum og fyrir* (JÁÞj. I. 346); *mikið* (*lítið*) *fer fyrir e-m*, en tager megen (ringe) Plads op: *hjet svo lítið fara fyrir sjer sem henni var unt*. (Talem.) *það fór fyrir ofan garð og neðan hjá honum*, det gik over hans Forstand, han forstod det ikke, det var skudt forbi; *f. fyrir sig*, rejse i sine egne Anliggender (SIng. I. 101); *vera fyrir að f.*, forefindes, (kunne) være Tale om: *hana* (*Íslendingabók*) *má vel kalla einn hinn dýrasta gimstein í bókmentum vorum, þótt engri stílsnild sé þar fyrir að f.* (Eimr. XVII. 71); *list er þar ekki fyrir að f. né bókmentalegu gildi* (Eimr. XVII. 74); *hafa ekki e-u fyrir að f.*, ikke være begavet med n-t: *hún hefur ekki fegurðinni fyrir að f.*, hun er ingen Skönhed; *farast fyrir*, ikke blive udført, ikke blive til n-t; *fjarri fer því*, paa ingen Maade, ingenlunde; *fara* (*um*) *fjöll eða bygðir*, rejse over Bjærgene eller gennem de beboede Egne; *f. flatt*, falde saa lang en er; — ogs. overf.: *hann fór flatt á því*, det mislykkedes for ham; *f. frá embætti*, ogs. abs., *f. frá*, afgaa fra et Embede; *honum fór ekki orð frá munni*, han sagde ikke et eneste Ord, han tav ganske stille; *e-m fer fram*, [1]) (*í námi*) en gör Fremskridt; [2]) trives: *barninu fer vel fram*, jfr. *framför*; [3]) foregaa, finde Sted, gaa for sig: *veislan fer vel fram*; — *Nú fer fram tveimr sögunum*, nu gaar to Ting for sig samtidig, nu er der at fortælle om to Ting, der hændes samtidig (GV. i JÁÞj. I. xxvii); [4]) blive ved, vedvare: *nú er því fer fram um hríð*, da dette blev ved en Tid lang; *f. sínu fram*, følge sit eget Hovede, blive ved sit, gaa sine egne Veje: *að til væri allskonar máttarverur fyrir utan oss, ... er fylgdu og færu sínu fram í náttúrunni* (Eimr. XVI. 114); [5]) hævde n-t (EARjett. 387); *hann setti upp að fá Bakka í Hólmi og var því þá fram farið* (det gik igennem) (GKonÆf. 143); *Ari bað nú marga menn að mæta óstefnda ... Jón fór og hinu sama fram* (gjorde det samme) (GKonÆf. 204); *f. ráðum e-s fram*, følge ens Raad; *f. fram úr e-m*, komme forbi en: *það fór enginn hestur fram úr honum, sem jeg reyndi við*. — *f. fram úr e-u*, overskride n-t; *f. fækkandi*, aftage i Antal (— *fækka*). — *f.* (*í*) **g***egnum sjálfan sig*, slaa Luftkulbøtter (slaa Hænderne om en Tværslaa el. Bom, svinge Benene over Hovedet, mellem Hænderne og under Slaaen, og tilbage samme Vej) (ÓDavSk. 142); *f. í sjálfan sig*, d. s.; — *f.* **h***eiman*, gaa (rejse) hjemmefra; *f. hið efra*, tage den höjest liggende Vej: *Einar fór hið efra um brúnirnar* (JTrL. 226); *f. hjá*, gaa forbi (uden at aflægge Besøg et Steds); *það fer ekki hjá því (að)*, det er umuligt andet (end): *það fer ekki hjá því, að þjer sjeuð góður maður*; — *f. hjá sjer*, være distræt, aandsfraværende; *f. hnignandi*, gaa tilbage, geraade i Forfald; *f. huldu höfði*, rejse hemmeligt (saaledes at man bestræber sig for at være ukendt el. uset, is. om Flygtninger el. fredløse); *f. hægt*, gaa, ride el. køre langsomt; *f. land herskildi* el. *báli og brandi*, brænde og plyndre et Land; *f. höndum um e-ð*, føre Hænderne hen over n-t, beføle n-t; — *f.* **í** *e-ð*, [1]) se n-t igennem, gennemgaa: *við skulum f. í reikningana*; — *f. í stíla með nemendum*, gennemgaa Stile med Eleverne; *f. í kvæði*; [2]) *f. svo eða svo í e-ð*, gaa frem paa den el. den Maade ang. n-t: *þá má nefna breittill. ... um að lækka ýmsa námsstyrki. Eg skal játa, að hóflega er í það farið* (at man deri er gaaet skaansomt til Værks), *en ... verð eg þó að vera till. mótfallinn* (Alþ. '11, B. II. 313); *ekki var nú frekar í farið*, man forlangte ikke mere (Eimr. IV. 110); *ef í e-ð fer: og ákafur í lund ef í það fór* (hvis det kom saa vidt) (JTrSk. I. 78); *Gamli Jón hræðist engan í hvað sem fer* (hvad der end sker, hvor vidt det end gaar) (Eimr. XII. 14); *eg held að fleiri af styrkveitingum þingsins mættu teljast fátækrastyrkir, ef í það færi* (hvis man kom ind paa det) (Alþ. '11, B. II. 415); *þegar í það fer*, naar det gælder: *Best að vera vatnstígvélaður bæði til sálar og líkama. — Það er eg æfinlega, þegar í það fer* (EKvOf. 15); *ef í hart fer*, hvis det kniber; *ef í hart fer á milli okkar*, hvis vi støder sammen; [3]) om ubeföjet Tagen af el. Indtrængen i n-t: *kötturinn hefur farið í mjólkina*, Katten har været i Mælken; *f. í brjef manna*, aabne og læse Breve bestemte til andre; — *f. í eldinn*, brænde, blive brændt: *brjef hans fóru öll í eldinn*; — *f. í föt* el. abs. *f. í*, tage (Töj) paa; overf.: *f. í föt e-s*, være i ens Stilling: *þú ættir ekki að gera við að f. í fötin hans!* — *f. í hernað*, drage i Krig, foretage et Felttog; *f. í hár saman*, ryge i Haarene paa hinanden; *þið þurfið ekki að f. í hendurnar á honum*, det nytter ikke, at I vil prøve Kræfter med ham; *f. í hundana*, gaa i Hundene; *f. í hönd*, nærmes: *sumarið fer í hönd*, Sommeren stunder til; *nóttin fer í hönd*, det stunder mod Natten, Natten stunder til; *f. í kring um e-n*, [1]) kaste en Blaar i Øjnene, føre en bag Lyset; [2]) göre n-t uden ens Vidende: *hún var hjálpsöm við fátæklinga, en fór í kring um mann sinn með það*; — *f. í kring um e-ð* (*við e-n*), gaa udenom n-t, tale forblommet om n-t, ymte om n-t (til en) (jfr. ÞGjD. 12); *f. í mannjöfnuð*, anstille Sammenligninger mellem Personer; *f. í óefni*, gaa galt; *f. í sjóinn*, drukne; *f. í sæti sitt*, (igen) indtage sin Plads; *f. í vöxt*, tiltage; *f. yfir*, gaa over: *það fór yfir í ánni*, Vandet gik over Hesten; *f. yfir á*, passere en Flod; *f. fljótt yfir sögu*, berette kortelig; *er þar skjótt yfir að fara*, kort sagt; *f. yfir um*, [1]) passere: *hann fór yfir um* (passerede Floden) *í dag*; [2]) (om Hestbyrder:) vælte over paa den ene Side: *best að girða vel, svo að ekki fari yfir um*; *f. innan í skepnu*, undersøge el. udtage et Dyrs Indvolde: *Við ... fórum báðir innan í hana* (ɔ: *kúna*) (Eimr. VII. 178); — *fara* **l***andveg*, rejse over Land; (Ordspr.) *ljett er laus að fara*, den, der gaar ledig, gaar let; *f. leiðar sinnar*, fortsætte sin Rejse, begive sig videre; *f. litum*, skifte Farve; *vel* **m***áli farinn*, veltalende; *f. með e-ð* (*e-n*): [1]) *f.* (*burt*) *með e-ð*, føre (bringe) n-t bort: *byssan fer dreift með*, Bøssen spreder; [2]) haandtere: *f. með byssu*, kunne behandle et Gevær; [3]) besörge, varetage: *sölureikningur smjörsins, undirritaður af þeim, er með söluna fór* (en af Forhandleren undertegnet Salgsregning) (Stj. '03, A. 110); [4]) give sig af med n-t: *f. með galdra*, give sig af med Trolddom; *f. með lygi*, lyve; *f. með rán*, plyndre; *f. með stjórnmál*, give sig af med (udøve) Politik; [5]) (*um mat osfrv.*) være ved at el. skulle til at nyde (Kaffe, Mad osv.): *fór hann aldrei svo með neitt, að hann vildi ekki gleðja mig á einhvern hátt*; [6]) fremsige n-t, recitere: *f. með kvæði*, recitere et Digt (JHall. 263); [7]) berette, fremstille: *hér er heldur ekki farið rétt með*, heller ikke paa dette Punkt er Fremstillingen rigtig (Alþ. '11, B. 327); [8]) omtale n-t: *Þetta er alt vitleysa, sagði hún. Eg veit það. Og eg hefði ekki átt að vera að fara með þetta* (EKvG. 173); [9]) *jeg má ekki f. með það*, jeg husker det ikke nöje; [10]) behandle: *f. vel* (*illa*) *með e-n*, behandle en godt (daarligt); *f. illa með e-n í orði*, ride en til Vands; *hann verður að f. vel með sig*, han maa skaane sig; *Sveitarmenn þóttust vita, að þar fremra mundu hestarnir f. ágætlega með sig* (trives, blive fede) *í slíkri einmunatíð* (ÞGjD. 61); *frímerkjaörkin fer betur með sig* (ligger bedre) *í brjefi*; — *Hann var göldróttur mjög, en fór ætíð vel með listina* (brugte den altid paa en smuk Maade) (JÁÞj. I. 369); *hann er mjög rammur að afli, en fer vel með krafta sína*, han er umaadelig stærk, men holder ikke af at vise det; [11]) ruinere, ødelægge: *Sumar áttu drykkjumenn, sem fóru með heimilisgleðina* (GFrÓl. 159); *f. með sig á gróðabralli*, overspekulere sig; [12]) abs. (SIng. I. 107) = *f. á milli*; — *f. með e-u* (*e-m*): [1]) *f. með barni*, være frugtsommelig; (Ordspr.) *verður hver með sjálfum sjer lengst að fara*, enhver er længst sin egen Følgesvend; [2]) = *f. með e-ð*: *sá sem fer með rógi eða þvættingi* (EspS. XI); *f. mikinn*, storme fremad; *fóru einhverjar orðsendingar milli þeirra*, de gav hinanden en el. anden Underretning; — *f.* **n***eðan*, gaa (drage) opad (Vf.): *f. neðan fjallið*; — *f. neðan í mastrið* (Isf.), klatre til Vejrs (op i Masten); *f. niður*, [1]) spildes: *það fór niður hjá mjer*, jeg spildte lidt; [2]) (*í tvísöng*), slaa over i den lavere Stemme (i Tvesang); *f. nærri um e-ð*, kunne gætte sig til n-t, kunne tænke sig, kunne indse: *jeg fer nærri um, hvaða tök á að brúka við hann, kallinn* (Eimr. II. 180); *Jeg fer sem næst um skáldskapinn þinn* (jeg kan nok tænke mig, hvorledes dine Digte er) (JHall. 257); — *f.* **o***fan*, [1]) (*ofan af lofti*) gaa ned; [2]) (*úr rúmi*) staa op; [3]) falde af (om Hestbyrder): *það fór ofan hjá mjer, bagginn fór ofan*; — *f. ofan á hey* (ASkaft.), föje mere Hø oven paa Toppen af en Høstak, naar den er begyndt at synke sammen; *f. ofan af e-u*, tage sine Ord tilbage ang. n-t; *f. ofan í*, falde i, dumpe ned i (Vand, Kvægsand osv.); spec. dumpe ned i og omkomme; *f. mörgum orðum um e-ð*, udbrede sig over n-t; — *f.* **s***aman*, [1]) (*vera samfara*) følges ad; [2]) stemme, passe, forenes: *hversu má það saman f.*; — *þó að nöfn fari saman*, skønt Navnene er de samme (Esp. II. 78); *f.* (*vel, illa*) *saman*, passe (godt el. daarligt) til hinanden: *textar og lag hafa farið og fara enn illa saman* (Eimr. XIV. 231); [3]) være enige, komme godt ud af det med hinanden: *fóru hugir þeirra ekki saman* (om et Ægtepar) (JÁÞj. I. 347); [4]) *f. saman* (*í illu*), ryge i Haarene paa hinanden el. komme op at skændes; [5]) lukke sig: *áin fór saman í nótt*; — *f. sendiför*, rejse som Sendebud; *f. sigurför*, foretage et sejrrigt Togt, triumfere; *f. sjóveg*, rejse ad Søvejen; *f. smánarför*, komme beskæmmet tilbage; *fara skemstu* (*skemmri*) *leið*, skyde Genvej; *f. sjer seint*, være langsom, tage det hele med Ro; *f. sjer sjálfur*, dræbe sig selv (= *fyrirfara sjer*) (JÁÞj. I. 296); *hann er þannig skapi farinn*, han er saaledes sindet; — *f.* **t***il*, [1]) gaa hen: *fer skessan til og dregur fyrir á vognum* (JÁÞj. I. 215); [2]) begynde: *farðu nú til*, begynd saa; — *f. til berja*, gaa paa Bærplukning: *farðu til fjandans*, gaa Fanden i Vold; *f. til grasa*, gaa op i Bjærgene for at samle islandsk Mos (*fjallagrös*); *f. til fundar við e-n*, gaa til Møde med en, gaa for at mødes med en; *f. til ónýtis* = *f. forgörðum*, *f. til spillis*, gaa i Vasken; *f. til svefns*, gaa i Seng; — *f.* **u***m*, rejse, drage igennem: *þegar hann fór þar um*, da han var der paa Rejse; *það fer vel* (*illa*) *um e-n*, en befinder sig godt (daarligt); *það fór að f. um mig*, jeg begyndte at blive hed om Ørene, uhyggelig til Mode; *f. undan í flæmingi*, søge Udflugter; *f. undir*, stikke Hovedet indunder: *boli bregðst illa við, og fer undir prest* (JÁÞj. II. 156); *f. vel undir*, have en blød Gangart; *f. undir kú*, [1]) malke: *ekki skal mæla nýbæru mjólk í fyrsta sinni, sem undir hana er farið* (JÁÞj. II. 554); [2]) malke ufuldstændigt (udenfor den sædv. Malketid): *ef maður veikist snögglega, er oft gott að fara undir kú og gefa honum spenvolga mjólk*; — *f. svo eða svo undir fötin við e-n*, opføre sig saadan el. saadan mod en: *þú hefur ekki farið svo vel undir fötin við mig, að þú eigir neitt gott skilið af mjer* (ASkaft.); *f. vel undir fötin við e-n* (Skírn. XVIII. 9) = *f. vel*

að e-m [illegible] *f. undir seglum*, være under Sejl. *f. upp*, ¹) *(f. upp í loft)* gaa ovenpaa; ²) gaa over i den højere Stemme (i Tvesang); ³) *(at skeiði á stökk)* gaa over til Galop fra Pasgang. ⁴) *(verða uppskátt)* have opdaget, se, ses (JÞorkPs. 340). *fara upp á*, ¹) *(fara upp á loft)* gaa ovenpaa (Strand.); ²) *(fara samræði við)* have kønslig Omgang med; ³) *það fer upp [illegible]* [illegible] af Mareridt (ASkaft., Isf.); *[illegible]*, plages han af et forfærdeligt Mareridt (JÁÞj. I. 380); ⁴) *(hnupla)* rapse, tilvende sig n-t (is. Mad) (Breiðd.); — *fara upp í*: ¹) *(hátta)* gaa i Seng (Vf., ASkaft.); ²) lægge sig i Sengen: *Fer hun nú upp í rúmið eftir manninn* (JÁÞj. I. 504). (Talem.) *það fer upp úr fyrir e-m*, en bliver led at n-t (Rvk., Nl.); *f. upp úr með e-ð*, begynde paa at omtale n-t: *En fyrst eg einusinni fer upp úr með þetta, þá skal eg ekki láta það niður detta* (Od. 307); *f. úr byggingu*, opgive Forpagtningen: *hvort heimilt sé að selja jörðina, áður en ábúandi fer úr byggingunni* (Alþ. '11, B. II. 1420); *f. úr fötum* (el. *af fötum*) ogs. abs.: *f. úr*, afklæde sig; — overf.: *e-m fer* (el. *ferst* (ÓDav.)) *e-ð ekki úr fötum*, en kan ikke glemme et el. andet: *mjer fer það ekki úr fötum* (Sl.); *e-ð fer e-m vel úr hendi*, en skiller sig godt fra n-t; *f. úr landi*, rejse ud af (forlade) Landet; *f. úr hreppsnefnd*, udtræde af et Repsforstanderskab; *f. úr ullu*, fælde Ulden; *f. úr vegi*, vige ud, vige af Vejen, vige til Side; *f. út*, ¹) gaa ud: *f. ekki út* (holde Stuen) *vegna lasleika*; †²) *(fara til Ísl.)* drage op til Island; ³) *f. út við e-ð*, blive fattig paa Grund af n-t ([illegible] *f. á húsgang*): *ekki hefðir þú út við það farið, þótt eina nótt hýst hefðir aldraða skepnu* (ÓDavÞul. 125); *f. út í*, komme ind paa: *við förum ekki út í svo nákvæma reikninga með það*, det regner vi ikke saa nöje; (Talem.) *f. út í þá sálma*, komme ind paa det Æmne; *f. utan*, rejse til Udlandet (fra Island); *f. utan undir* (Rang., ASkaft.), springe over Bord paa den Side af Baaden, der vender ud mod Brændingen, for at forhindre, at Baaden bliver fort bort af Bølgerne, naar den i Landingen vender Siden til; *f. vaxandi*, vokse, stige; *f. veg allrar veraldar*, gaa Støvets Vej; *farast vel (illa) við e-n*, opføre sig smukt (daarligt) mod en: *hún var skapstór, og er sagt að henni færist litt við mann sinn, er var skemtinn og bliðlátur* (PGAnn. 49); *f. villur vegar*, gaa vild, forvilde sig; — ogs. overf.: *Heimsandinn hafði farið villur vega* (ÁBj19.öld 123); *vera vel verki farinn*, være flink i Udforelsen af sit Arbejde, være en flink Arbejder; *f. þjóðleið*, gaa (drage) ad Landevejen, den mest befærdede Vej.

†**farabók** [fa:rabou:k] f. Rejsebeskrivelse.

fá ráðlegur [illegible] a. [illegible] **-ráðlingsskapur** [-[illegible] sga:boo, -sga:poo] m. Daarskab, taabelig Opførsel. **-ráðlingur (-s, -ar)** [-rauðlingoo, -ins] m. Fjante; Stakkel, enfoldig Stakkel. 1. **-ráður (-s, -ar)** [-rau·ðoo] m. enfoldig Stakkel: *ekkert vita þeir fáráðar* (JHall. 108); *Guð hjálpi honum þar, fáráðnum!* (TSæm. 47). 2. **-ráður** [-rau·ðoo] a. 1. [illegible] 2. [illegible] *faldur)* svaghovedet, enfoldig, dum: *min bernska er frá þeirri fáráðu tíð er fyrst komu á Upplöndin bækur* (MJ. I. 235).

fárakkeri [fau:rahkeri] n. Nødanker.

faralds fótur [illegible] *aldsfæti*, stadig flakke om, gaa fra det ene til det andet, være paa Farten, jage fra det ene Sted til det andet: *konurnar voru . . . sumar á faralds-* [illegible] *milli týndra sauða* (StStAndv. III. 213). **-sjúkdómur** [-l(t)-sju:kdoumoo] m. epidemisk Sygdom.

faraldur (-s) [fa:raldoo, -al(t)s] m. 1. Sygdom, Omgangssyge, Epidemi, Farsot: *Þá var óvenjulegur f. á nautum, sauðum, hundum og hestum* (ÞThÁrf. 140). — 2. overf. Skik el. Vane, der hurtig breder sig.

†**faramaður** [fa:rama:ðoo] m. en Mand, der benyttes til Rejser.

farandfje [fa:rantfje:] n. Løsøre.

1. **farandi (-a, -endur)** [fa:randi, -endoo] m. rejsende, Vandringsmand: *Farandi, flyttu þau boð frá oss til Lakedemonar, [illegible] lögunum auðsveipir að allir hjer liggjum í hóp.*

2. **farandi** [fa:randi] a. omstrejfende, omvankende: *því húsfyllir var á bæjum af farandi mönnum hverja nótt* (ÞThLýs. II. 385); (Ordspr.) *æ fellur nokkuð úr farandi byrði* (Sch.), e (altid) falder n-t af farende Læs.

farand kennari [fa:rantkenari] m. Omgangslærer. **-kona** [-ko:na] f. Tiggerske. **-leikarar** [-d-lei:garao, -lei:karao] mpl. omrejsende Skuespillere. **-maður** [-ma:ðoo] m. Tigger. **-sali** [-t-sa:li] m. handelsrejsende, omrejsende Købmand. **-skáld** [-sgaul·t] n. Minstrel. **-skygni** [-sgigni] f. »travelling clairvoyance« (ÁBjDr. 22).

farangur (-urs) [fa:rauŋgoo] m. Bagage, Rejsegods, Tros, Træn.

°**farangurs maður** [fa:rauŋgoosma:ðoo] m. Trænkusk. **-vagn** [-vag·v] m. Bagagevogn, Pakvogn, Trosvogn.

fáránlegur [fau:raunle·qoo] a. 1. *(skringilegur)* af usædvanlig el. paafaldende Udseende; kuriøs, sjælden. — 2. barok, fantastisk: *Fjallsýnin var fáránleg, því undir hverri hlíð og hamri grúfðu skuggarnir* (GFrE. 53). — 3. *(undarlegur)* sælsom.

faraósvalska [fa:raousval·sga] f. (zool.) Ikneumon, Faraorotte.

farar [fa:rao] gen. af **för**. **-beini** [-r-bei:ni] m. Rejsehjælp. †**-blómi** [-blou:mi] m. 1. *(fararfengur)* Udbyttet af en Rejse, de Herligheder der bringes hjem med. — 2. *(fararútbúnaður)* hvad der tjæner til at gøre en Rejse pragtfuld og pompøs, Rejsens pragtfulde Udrustning. **-broddur** [-brod:oo] m. Spidsen af et Tog el. Hær: *vera í fararbroddi*. **-búinn** [-bu:in] a. rejsefærdig. **-dagur** [-da:qoo] m. 1. *(burtfarardagur)* Rejsedag, den til Afrejsen bestemte Dag. — 2. *(f. pósta, skipa)* Afgangsdag. **-efni** [-eb·ni] npl. Rejseudrustning. **-eyrir** [-ei:rio] m. Rejsepenge; *(þingmanna osfr.)* Befordringsgodtgørelse. **-greiði** [-grei:ði] m. = **fararbeini**. **-greiðsla** [illegible] f. Skydsning. **-gögn** [-göq·n] npl. Rejseudrustning. **-heill** [-(h)eid·l] f. (lykkeligt) Varsel for Rejsen; lykkelig Rejse: (Ordspr.) *fall er f. (frá bæ, en ekki að)*, Fald betyder Lykke paa Rejsen (ved Afrejsen, men ikke Ankomsten). **-leyfi** [-r-lei:vi] n. Rejsetilladelse. **-lok** [-lo:k] npl. Rejsens Afslutning. †**-mungát** [-miŋ·gaut] n. Gilde ved Afrejsen. **-nest(i)** [-nes·t, -nes·di] n. Madforsyning til en Rejse. **-skjóti** [-o-sgjou:di, -sgjou:ti] m. 1. Rejsebefordring, Rejsemidler: *kostnaður til fararskjóta*, Rejseomkostninger (Stj. '74, B. 34). — 2. *(hestur)* Rejsehest, Hest. **-snið** [-sni:ð] n. Udseende af at ville tage bort: *sýna á sjer f.*, gøre Miner til at gaa el. tage af Sted. **-tálmi** [-taul·mi] m. Rejsehindring.

fárast (a) [fau:rast] vrefl.: *f. um e-ð (yfir e-u, út af e-u)*, klage over n-t, gøre Ophævelser over n-t, udtale sin Forundring over n-t.

far bann [far·ban] n. 1. i Alm. Forbud mod en Rejse, Rejsehindring. — 2. *(hafnbann)* Spærring, Embargo. **-beiðsla** [-beiðsla] f. det at bede om el. søge sig en Skibslejlighed. **-beini** [-bei·ni] m. = **fararbeini**. **-borð** [-borð] n. det Bord i Skibssiden, som ligger nærmest oven for *kjalsiða* (Vf.). **-borði** [-borði] m. 1. *(far)* Skibsplads, Plads om Bord: *leita e-m farborða*, se at skaffe en Plads om Bord. — 2. *(hjálp)* Hjælp, Underhold: *sjá e-m farborða*, sørge for ens Underhold, sørge for en: *sjá landinu betur farborða í fjármálum* (Alþ. '11, B. 610—611). — 3. *(undanfæri)* Lejlighed, Udvej: *leita sjer farborða*, søge en Udvej (ud af en Knibe): *farborða sér leitar lævís refur | að láta þá ei fullum sigri hrósa* (GTh. '95, 23); *sjá sjer farborða*, finde Udvej, sikre sig.

fárbrattur [faur·brahdoo] a. svimlende stejl.

far braut [far·bröy·t] f. banet Vej. **-brjef** [-brje·v] n. Passagerbillet, Billet. **-búinn** [-bu·in] a. rejsefærdig. **-búnaður** [-bu·naðoo] m. Rejseudrustning.

farða (a) [far·ða] v. impers.: *e-ð farðar*, der danner sig Bærme el. Skorpe af Grød, Mælk el. lign. i n-t (jfr. *farði*): *kirnuna farðar*.

fardaga ár [far·daq(a)au:r] n. Fardagaar. **-flan** [-daqafla:n] n. 1. a. *(bylur um fardaga)* pludselig Snestorm ved Flyttedagstid (JÁÞj. II. 561). — b. *(vöxtur í ám um fardaga)* Opsvulmen af Floder ved Flyttedagstid (Árn.). — 2. *(fljótræðisverk)* uoverlagt Handling (Árn.). **-kál** [-kau:l] n. = **heimula**.

far dagi [far·dai·ji] m. = **fardagur** 1. **-dagur** [-da·qoo] m. 1. Flyttedag (nogle Dage i Begyndelsen af Juni (6 Uger efter *fyrsti sumardagur)*, i Løbet af hvilke Aflevering og Modtagelse af Gaarde til Eje og Leje foregaar); *f. presta*, »Præsters Flyttedag« (6. Juni): *í fardögum*, ved Flyttedagstid. — 2. *(farardagur)* Afgangsdag, Afrejsedag: *á millistöðvum er hinn fyrsti f. tiltekinn* (Eimr. XIII. 80); *f. fugla* (LFR. XIII. 14).

farði (-a) [far·ði] m. Bærme, Skorpe af Grød, Mælk el. lign. (f. Eks. i Madkar, der renses daarligt).

fárefldur [fau:revldoo, -el(v)doo] a. udrustet med fordærvelige Kræfter.

†**farefli** [fa:rebli] n. Flyvekraft (LFR. XIV. 305).

?**farfa (a)** [far·va] vt. farve.

fartáni [illegible] m. [illegible]

?**farfi (-a, -ar)** [far·vi] m. Farve, Maling.

far fýsi [fao·fi·si] f., **-fýsn** [-fisv] f. Rejselyst. **-flótta** [-flouhda] a. indec. som maa redde sig ved Flugt: *fara f.*, flygte. **-fugl** [-fygl] m. Trækfugl. **-fús** [-fu·s] a. rejselysten.

fárfölur [illegible] (MJ. I. 350).

1. **farg (-s, pl. förg)** [far·k, för·k] n. 1. *(þrýsting, þungi)* Pres, Tryk. — 2. *(pressa)* Presse, Perse. — 3. *(þung byrði)* tung Byrde; ogs. overf.: *það ljettir af e-m þungu fargi*, en føler en stor Lettelse.

2. **farg (-s)** [far·k] n. Farve (ÁM. 481, 12mo).

farga (a) [far·ga] vt. I. med dat. 1. *(láta e-ð)*: *f. e-u*, skille sig af med n-t; sælge n-t. — 2. *(drepa)* aflive, slagte; *f. sjer (sjálfur)*, dræbe sig selv. — †3. *(sóa)* bortødsle. — II. med acc. 1. trykke, presse (jfr. *farg*, *fergja*). — †2. *(misþyrma)* mishandle. — III. refl. *fargast*, gaa tabt, blive borte, mistes: *þeim hafði fargazt svo fé* (JÁÞj. II. 530).

far gagn [far·gagv] n. 1. *(fartæki)* Befordringsmiddel, Transportmiddel. — 2. is. i pl. *(farbúnaður)* Rejsetøj. **-gagnaverslun** [-gagnaveo·slon] f. Skibsekviperingshandel.

fargan (-s) [far·gan] n. †1. *(tjón)* Ødelæggelse, Skade (jfr. *förgun*). — 2. *(hneyksli)* Skandale. — 3. *(óregla, ólag)* Forvirring, Virvar: *ef sama fargan [illegible]*. — 4. *([illegible])* Staahej, Galmandskab (JÁÞj. II. 474).

fargans legur [far·gansle·qoo] a. forargelig, skandaløs. **-læti** [-lai:di, -lai:ti] npl. forargelig Støj, Staahej.

fargeisli [far·geisli] m. radius vector (ÁBjRök. § 90).

fargfjöl [far·kfjö·l] f. Persefjæl.

far gjald [far·gjalt] n. Passagertakst, Billetpris, Betaling for Befordring: *fargjaldið er 10 kr.*, Billetten koster 10 Kr. °**-greiður** [-grei·ðoo] a. let at passere, letbestigelig: *brekkur fargreiðar* (MJ. III. 75).

°**fargvalta (-völtu, -völtur)** [far·gvalda, -völdo(o)] f. Tromle.

far gæslumaður [far·gaisloma:ðoo] m. Tilsynshavende med Driften af et Dampskib. **-gögn** [-gögv] npl. se **fargagn**. **-hnöttur** [-o-(h)nöhdoo] m. = *reikistjarna*, Planet.

fár hugaður [fau:o(h)yqaðoo] a. ondsindet: *dóttir hins fárhugaða Atlants* (Od. 3). **-hugur** [-(h)y·qoo] m. Fjendskab. °**-höfn** [-(h)öbv] f. (naut.) Nødhavn.

fari (-a, -ar) [fa:ri] m. rejsende, is. som sidste Led i Sms.: *Jórsalafari*.

fari bjór [fa:ribjou:r] m. (Árn.) = **fariroð**. **-hræ** [-hrai:] n. Aadsel af et af Magerhed (Sult) dødt Faar: (Ordspr.) *hrafnar falla ei á f.* (GJ.).

fár yrðast [fau:rirðast] v. refl. give ondt af sig. **-yrði** [-irði] npl. Skældsord: (Ordspr.) *fáyrðum oft fylgir hneyksli* (GJ.), onde Ord ofte forarger.

fari roð [fa:riro:ð] n., **-skinn** [-sgin·] n. 1. Skind af et Dyr, som er død af Magerhed (Árn.). — 2. *(ljelegur bjór)* daarligt Skind (Árn.).

Farísei (-a, -ar) [fa:risɛ·ɪ] m., **Farísi (-a, -ar)** [fa·risɪ] m. (StSt. Andv. II. 183) Farisæer.

far kaup [faϱ·köy·p] n. 1. = *fargjald.* — 2. *(sjómannskaup)* Hyrepenge. **-kennari** [-ɕɛn·arɪ] m. Omgangslærer. **-kensla** [-ɕɛnsla] f. Omgangsundervisning. **-kenslustyrkur** [-ɕɛnslosdɪϱ·gøϱ] m. Understøttelse til Omgangsundervisning. **-kostur** [-kosdøϱ] m. 1. a. *(skip)* Fartöj, Skib. — b. *(vagn)* Vehikel, Køretöj. — 2. *(vistir)* Proviant.

fárkuldi [fauϱ·kʏldɪ] m. bidende, gennemtrængende Kulde.

far lama [far·la·ma] a. indec., **-lami** [-la·mɪ] a. affældig: *farlama aumingi,* affældig Stakkel. **-laus** [-löys] a. 1. uden Bevægelse (jfr. *far* I.): *himininn er f.,* Skyerne er uden Bevægelse. — 2. (jfr. *far* II. 1.) som er uden Baad el. Plads i en Fiskerbaad (JÁÞj. I. 232). **†-legur** [-lɛqøϱ, fad·lɛqøϱ] a. skön, smuk: (Ordspr.) *það fer, sem farlegt er* (GJ.), Skönhed forgaar.

fárlegur [faur·lɛqøϱ] a. farlig, ond; forfærdelig: *það er fárlegt að sjá hann.*

far leið [far·lɛi·ð] f. Rejserute, Rute, Fart: *ferð þá eða f., sem sjómaðurinn er til ráðinn* (Stj. '90, A. 38); — *overf.: *torveld og ströng var f.* (Livsvandring) *und forlaga hendi* (MJ. II. 106). **-leiga** [-lɛi·qa] f. Baadleje. **-lítill** [-li·dɪdλ, -lɪ·tɪdλ] a. 1. *(lítillátur)* beskeden (BH.). — 2. *(seinlátur)* sendrægtig, langsom. **-ljós** [-ljoᵘ·s] a. saa lys at man kan rejse; is. an. *farljóst: hjeldu þeir af stað, er farljóst var orðið.* **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Sømand: *vera f.,* fare til Søs; pl. *farmenn,* Søfolk.

farmanna geip [far·manaɡɛi:p] n. Skipperløgn. **-kaup** [-köy:p] n. Folkehyre. **-lög** [-lö:q] npl. Sølov, Lov om (vedrörende) Skibsfart. **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m.: *farmanna- og verslunarrjettur (í Köfn),* Sø- og Handelsretten (i Kbhavn) (jfr. Stj. '90, A. 30).

farma skip [far·masɡɪ:p] n. Koffardiskib, Fragtskib. ***-týr** [-ti:r] m. npr. (myt.) et af Odins Navne.

farm brjef [far·mbrjɛ·v] n. Certeparti. **-eyrir** [-ɛi·rɪϱ] m. Fragttakst.

far menska [far·mɛnsga] f. Søfart, Rejser til Søs. **-menskuvanur** [-mɛnsgøva:nøϱ] a. befaren.

°**fármerki** [faur·mɛϱɡɪ] n. (naut.) Nødsignal.

farm flytjandi [far·mflɪ·djandɪ, -flɪ·tjandɪ] m. Bortfragter (Stj. '13, A. 153). **-gjald** [-ɡalt] n. Fragt.

farmikill [far·mɪ·ɡɪdλ, -mɪ·ɕɪdλ] a. hastig, rask, overmodig, fremfusende.

farmleiga [far·mlɛi·qa] f. = **farmgjald.**

farmóður [far·moᵘ·ðøϱ] a. rejsetræt.

farm reikningur [far·mrɛihɡniŋɡøϱ] m. Faktura. **-rými** [-ri·mɪ] n., **-rúm** [-ru·*m*] n. 1. *(lest)* Last (paa et Skib). 2. *(lestarstærð)* (et Skibs) Drægtighed. °**-rúmsop** [-rumso:p] n. Lugekarm. °**-rúmsstoð** [-rumsdo:*ð*] f. Laststøtte. **-samningur** [-samniŋɡøϱ] m. Certeparti. **-sendari** [-sɛndarɪ] m. Befragter. **-skekkja** [-sɡɛhɡa] f. Forskydning af Lasten. **-skírteini** [-sɡiϱtɛinɪ] n. Konnossement. **-skjöl** [-sɡö·*l*] npl. Ladningspapirer. **-skrá** [-sgrau·] f. 1. i Alm. Fragtbrev. 2. spec. Manifest: *f. ..., skal þar gerð fullkomin upptalning á öllum þeim vörum, sem fluttar eru á skip* (Alþ. '11, B. I. 915). **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. *(farmrými)* (et Skibs) Drægtighed.

farmur (-s, -ar) [far·møϱ] m. Last, Ladning, Skibsladning: *f. á þilfari,* Dækslast; ogs. i en mere alm. Bet.: Læs, det hvormed n-t er belæsset.

farmþungi [far·mþuŋɡɪ] m. Føring (LFR. II. 109).

farnaður (-ar, -ir) [far·dnaðøϱ] m. †1. Rejsebefordring: *gera e-ð til farnaðar e-m,* göre n-t for at fremme ens Rejse. — 2. overf. *(gengi)* Lykke el. Held med n-t.

farnagli [far·naglɪ] m. Söm, der forbinder Planke og Krampe *(knjeleisti)* i en Baads Side (ÁM. 226a, 8vo).

farnast (a) [far·dnast] vrefl. impers. gaa (godt el. ilde): *f. illa (slysalega),* komme galt af Sted med n-t, mislykkes; *e-m f. ólánlega,* det gaar skævt for en.

far nautur [far·nöy·døϱ, -nöy·tøϱ] m. Skibskammerat. **-nest(i)** [-nɛst, -nɛsdɪ] n. Rejsekost.

†**farningarkaup** [far·dniŋɡaϱköy:p] n. (EspS. 17) = **fargjald.**

†**farning (-ar, -ar)** [far·dniŋk] f., †**farningur (-s, -ar)** [far·dniŋɡøϱ, -iŋs] m. Fragt, Befordring til Søs.

***fárnættur** [faur·naihdøϱ] a. faa Nætter gammel: *Fárnætt glæst, sem gull, ef ljómar* (JÁÞj. II. 566).

°**far|piltur** [faϱ·pɪλdøϱ] m. Jungmand. **-ráðandi** [far:au·ðandɪ] m. den som raader for en Baad el. Skib; Reder.

fárram(m)ur [faur:a·møϱ,-ram·øϱ] a. voldsom: *fárramt veður* (MJ. IV. 114).

farri (-a, -ar) [far:ɪ] m. *1. *(griðungur)* Tyr. — †2. overf. *(flækingur)* Landstryger.

far riddari [far:ɪd·arɪ] m. vandrende Ridder. **-rými** [far:i·mɪ] n. Kahyt: *I. (2.) f.,* förste (anden) Plads. **-rúm** [far:u·*m*] n. Kahyt, Kahytsplads. **-seðill** [faϱ·sɛ·ðɪdλ] m. Billet.

farsendur [faϱ·sɛndøϱ] fpl. = *fatsendur: f. kalla aðrir fatsendur (fat heitir snærið, sem liggur um kring vaðsteininn og heldur fatsendunum föstum)* (ÁM. 221b, 8vo).

fársfullur [fauϱ·sfʏdloϱ] a. ondsindet: *með svikum hinnar fársfullu konu hans* (Od. 63).

fársigla [fauϱ·sɪgla] f. (naut.) Nødmast.

farsynjun [faϱ·sɪnjo*n*] f. Afslag paa en Anmodning om at blive færget over el. at faa Lov til at rejse med som Passager.

fár sjúkur [fauϱ·sju·gøϱ, -sju·køϱ] a. farlig syg, som lider af en hæftig Sygdom. **-skapur** [-sgaboϱ, -sgapøϱ] m. 1. *(fjandskapur)* Fjendtlighed, Ondskabsfuldhed. — 2. *(framhleypni)* Fremfusenhed, Dumdristighed.

far skygni [faϱ·sɡɪgnɪ] f. = **farandskygni.** **-skóli** [-sgoᵘ·lɪ] m. Omgangsskole. **-sótt** [-soᵘ·ht] f. Epidemi, Farsot.

fár sótt [fauϱ·soᵘht] f. farlig Sygdom. **-stýri** [-sdi·rɪ] n. (naut.) Nødror.

far stjóri [faϱ·sdjoᵘ·rɪ] m. i Alm. den der styrer el. raader for et Befordringsmiddel *(far);* — spec. *(eimreiðarstjóri)* Togfører (StStAndv. III. 44); *(forstjóri)* Driftsbestyrer (Stj. '95, A. 68). °**-stöð** [-sdö·*ð*] f. Station.

1. **far sæla** [faϱ·sai·la] f. = **farsæld.** 2. **-sæla (di)** [-sai·la] vt. lyksaliggöre, frelse, göre lykkelig; — refl.: *farsælast,* blive lykkelig. **-sæld** [-sailt] f. Held, Lykke.

farsældar barn [faϱ·saildarbar·dv, -bad·v] n. Lykkens Barn. **-fræði** [-ϱ-frai:ðɪ] f. Lyksalighedslære. **-laus** [-r-löy:s] a. ulykkelig. **-ósk** [-oᵘs·k] f. Lykønskning.

far sæll [faϱ·saidλ] a. 1. *(hamingjusamur)* lykkelig: *farsælar gáfur,* lykkelig Begavelse; — adv. *-sælt.* — 2. hvor man klarer sig godt, god: *farsæl jörð,* god Gaard; *búa farsælu búi,* klare sig godt. **-sællegur** [-sailɛ·qøϱ] a. lykkelig; adv. *-lega.* **-sælulaus** [-sailøløy:s] a. 1. *(óheilla-)* ulyksalig. — 2. *(giftulaus)* forladt af Lykken. **-teski** [-tɛsɡɪ] n. a. *(farangur)* Bagage, Rejsetöj (JÁÞj. I. 126). — b. *(f. liðsmanna)* Oppakning. **-tæki** [-tai·ɡɪ, -tai·ɕɪ] n. Transportmiddel, Køretöj. **-vana** [-r-va·na] a. indec. manglende Fartöj (JHall. 241).

fárvarnarlyf [faur·vardnarlɪ:*v*] n. Præservativ.

farvegur [far·vɛ·qøϱ] m. 1. *f. ár,* Flodleje, Leje. — 2. Rejsevej, Rejse: *þeir áttu langan farveg fyrir höndum.*

°**fár veifa** [fau:rvɛi·va] f. (naut.) Nødflag. **-veikur** [-vɛi·gøϱ, -vɛi·køϱ] a. dødssyg. **-viðri** [-vɪðrɪ] n. voldsomt Uvejr, forrygende Vejr.

far viður [far·vɪ·ðøϱ] m. coll. Aarer og andet Skibstilbehør: *Allur f. var flotinn úr honum* (ɔ: *bátnum*) (HermJDulr. 137). **-þegafarangur** [-ϱ-þɛqafa:rauŋɡøϱ] m., **-þegaflutningur** [-þɛqaflʏhdniŋɡøϱ] m. Passagergods. **-þegalest** [-þɛqalɛs·t] f. Passagertog. **-þegi (-a, -ar)** [-þɛi·jɪ, -þɛ·qaϱ og (pop.) -þɛi·jaϱ] m. Passager, rejsende. **-þeyting** [-þɛi·diŋk, -þɛi·t-] f. svær Bølgegang: *hvert helldr við er at eiga rúmsjá, far-þeyting, eðr brim-ólgu lendíngar* (LFR. II. 177). **-þiggjandi** [-þɪɡ·andɪ] m. Passager. **-þjónn** [-þjoᵘdv] m. Kontorist paa et Dampskibskontor (Stj. '95, A. 70). **-þrota** [-þro·da, -þro·ta] a. indec. som fattes Skibslejlighed, ikke i Stand til at rejse.

fáræddur [fau:raid·øϱ] a. lidet omtalt: *um það var fárætt,* man talte ikke meget derom.

fáræði [fau:rai·ðɪ] n. Daarlighed (Milt. 374).

fá ræðinn [fau:rai·ðɪ*n*] a. faamælt, tavs. **-ræna** [-rai·na] f. 1. *(vitfirring)* Afsindighed (BH.). — 2. *(ráðaleysi)* Raadvildhed (BH.). — 3. *(leiðsla)* Adspredthed (EJ.). **-rænn** [-raidv] a. 1. *(vitstola)* fra Sans og Samling. — 2. *(ráðalaus)* raadvild. — 3. *(viðutan)* adspredt.

fas [fa:s] n. 1. *(framkoma)* Væsen, Optræden. — 2. *(flýtir)* Ilsomhed, Fart: *koma inn með miklu fasi,* komme farende ind; *beint í fasið á e-m,* lige i Armene paa en.

fá sýnn [fau:sidv] a. = **fásjeður.** **-sinna** [-sɪn·a] f. 1. *(heimska)* Daarskab, Fjantethed. — 2. *(vitfirring)* Afsindighed, Vanvid: *er hann var með fásinnunni eða ærslunum, ok varð at binda hann* (EspS. 151). **-sinni** [-sɪn·ɪ] n. †1. *(það að hafa fáa fylgismenn eða þjóna)* Faahed af Ledsagere el. Tjænerskab. — 2. *(einvera)* Ensomhed: *hjer í fásinninu,* her i Ensomheden (hvor man ikke ser el. taler med n-n); *Aldrei höfðu þau kynst öðru en deyfð og fásinni* (JTrHeið. IV. 97). **-sjeður** [-sjɛ·ðøϱ] a. 1. *(sjaldgæfur)* sjælden. — 2. *(sem fáir sjá)* som ses af faa. **-sjenn (-sjen, -sjeð)** [-sjɛdv, -sjɛ·*n*, -sjɛ·*ð*] a. = *fásjeður:* 1. sjælden: *fásjenir gripir.* — 2. *(sem fáir sjá)* som kun faa ser, som sker i Lön: (Ordspr.) *á fjöðrum skal fugl kenna, en fásjenu manninn,* man kender Fuglen paa Fjerene, Mennesket paa dets Indre. **-skiftinn** [-sɡɪfdɪ*n*] a. som ikke blander sig i andres Sager, som ikke giver sig meget af med andre: *Faðir minn var f. á heimilinu, að jafnaði* (GFrÓl. 14). **-skilinn** [-sɡɪ·lɪ*n*] a. kun forstaaelig el. tilgængelig for faa. **-skrýddur** [-sgrid·øϱ] a., **-skrúðlegur** [-sgruð-lɛ·qøϱ] a. = **fáskrúðugur.** **-skrúðsfjörður** [-sgruðsfjör·ðøϱ] m. npr. en Fjord paa Østlandet. **-skrúðugur** [-sgru·ðøqøϱ] a. uden Pryd, tarvelig, fattig.

fasmikill [fa:smɪ·ɡɪdλ, -mɪ·ɕɪdλ] a. stöjende i sit Væsen.

fásóttur [fau:soᵘ·hdøϱ] a. søgt af faa: *fundurinn var f.,* Mødet var faatalligt, der mødte kun faa.

1. **fasta (föstu, föstur)** [fas·da, fös·dø(ϱ)] f. Faste, Fasten: *ganga úr föstunni,* lægge en strængt paa Sinde at undlade at göre n-t (Sch.); *sitja í föstunni,* ¹) ikke faa n-t at spise (Sch.); ²) undgaa at bryde Fasten ved at nævne Kød el. andet, som ikke maatte spises (JÁÞj. II. 574).

2. **fasta (a)** [fas·da] vi. faste: (Ordspr.) *sá má fullvel f., sem fisk hefur á borði* (GJ.), den har godt ved at faste, som finder Fisk paa sin Disk.

fasta bardagi [fas·dabar·daijɪ] m. Nærkamp til Fods: *kann eg að stiga dans hins fasta Aresar í fasta-bardaga* (Il. I. 168). **-búðir** [-bu:ðɪϱ] fpl. *(f. herliðs)* Standlejr. **-far** [-fa:r] n. 1. Beskæftigelse, Optagethed: *eg var í fastafari að gera það,* jeg var optaget af at göre det (Sch.). — 2. *(föst ský)* faste Skyer. **-fjara** [-fja:ra] f. Forstrand (Fjære) med fastvoksede Alger. **-fje** [-fjɛ:] n. fast Ejendom. **-kaupmaður** [-köyhbmaðøϱ] m. Købmand, som har fast Handel paa et Sted (mods. *lausakaupmaður,* Spekulanthandler), fast handlende. **-land** [-lan·t] n. Fastland. °**-letra** [-lɛ:dra, -lɛ:tra] vt. stereotypere. °**-letrun** [-lɛ:drøn, -lɛ:trøn] f. Stereotypi. °**-letur** [-lɛ:døϱ, -lɛ:tøϱ] n. Stereotyper: *með fastaletri.* **-lið** [-lɪ:*ð*] n. regulære Tropper. **-nefnd** [-nɛm·t] f. permanent Udvalg: *fastanefndir þingsins.* **-niður** [-nɪ:ðøϱ] m. uafbrudt Brusen. **-reiði** [-rɛi:ðɪ] m. (naut.) staaende Gods. **-rúm** [-ru:*m*] n. Seng, der er fastgjort til Væggen; *(í skipi)* Standköje. **-stjarna** [-sdjar·dna, -sdjad·na] f. Fiksstjærne. **-svefn** [-svɛb·v] m. dyb Sövn. **-taksótt** [-ta:ksoᵘht] f. Sidesting (pleuritis) (LFR. XV. 19). **-tök** [-tö:k] npl. 1. faste ɔ: regelmæssige og

tilladelige Tag i Brydning, i Mods. til *lausatök* (ÓDavSk. 69). — 2. overf.: fast Tag: *og Gróa búin að taka fastatökum á Geirmundi* (ÞGjUf. 39). **-verslun** [-vɛᶅ̥slön] f. fast Handel. **-viti** [-vɪ:dɪ, -vɪ:tɪ] m. fast Fyr. **-þykni** [-þɪhgnɪ] n. ubevægelig Skymasse (GFrÁtt. 189).

fast eygður [fas·dɛiqðøϱ, -ɛigðøϱ] a. som har et fast Blik: *fagureygður og nokkuð f.* (BH., PThLfr. III. 43). **-eign** [-ɛigv] f. fast, urorlig Ejendom, urorligt Gods. **-eygur** [-ɛi·qøϱ] a. = **fasteygður.**

fasteignar hundrað [fas·dɛignaϱ(h)ʏn·drað] n. Jordegodshundrede. **-sölugjald** [-sö·loɟal·t] n. Afgift af afhændede faste Ejendomme. **-tíund** [-ti:ønt] f. Jordtiende.

fasteigna sala [fas·dɛignasa:la] f. Salg af faste Ejendomme: *gjald af fasteignasölum*, Afgift af overdragne Ejendomme. **-sali** [-sa:lɪ] m. Ejendomsmægler. **-veðbanki** [-vɛð·bauŋ̊ɟɪ, -bauŋ̊ɟɪ] m. Hypotekbank for faste Ejendomme. **-veðslán** [-vɛðslau:n] n. Laan mod Pant i faste Ejendomme.

fastelja (-u) [fas·dɛlja] f. Røg fra tildækket Ild (Hún.).

fast heldi [fas·t(h)ɛldɪ] f. indec. Haardnakkethed, Halsstarrighed. **-heldinn** [-(h)ɛldɪn] a. 1. fastholdende, som holder fast ved el. paa n-t, konservativ: *f. við gamla siði.* — 2. karrig: *Jörðin er nú megri og fastheldnari en hún áður var* (Arm. II. 16). **-heldni** [-(h)ɛl(d)nɪ] f. indec. 1. fast Vedhængen ved n-t, Konservativisme. — 2. Karrighed. **-holda** [-(h)olda] a. indec. med fast Kød (om Kreaturer, naar de ikke er fede).

fasti (-a) [fas·dɪ] m. Ild.

fastilja (-u) [fas·dɪlja] f. (Nl., ASkaft., Múl.) = **fastelja.**

fast legur [fas·dlɛ·qøϱ] a. fast; — adv. *-lega* fast, bestemt. **-letra** [-lɛ·dra, -lɛ·tra] vt. stereotypere. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Karakterfasthed. **-lyndur** [-lɪndøϱ] a. karakterfast. **-lofa** [-lo·va] vt. med dat. love med Sikkerhed, love bestemt. **-máll** [-maudʎ] a. ordholden: *þó mun fljóð við þig fastmál vera* (ÓDavÞul. 78). **-mæli** [-mai·lɪ] npl. fast, bestemt Aftale: *binda e-ð fastmælum*, træffe bestemt Aftale om n-t. **-mæltur** [-maiʎdøϱ] a. som taler langsomt og med Eftertryk paa hver Stavelse.

fastna (a) [fas·(d)na] vt. fæste, forlove: *f. sjer konu*, fæste sig en Hustru, forlove sig.

fastnaður (-ar) [fas·(d)naðøϱ] m. Forlovelse.

fast næmur [fas·dnai·møϱ] a. urokkelig: *jeg fjekk þar fullvissu um ýmislegt ... um þennan dula og fastnæma góðkunningja minn* (Lögr. '12 11, Sp. 3). **-ofinn** [-o·vɪn] a. tætvævet. **-orður** [-orðøϱ] a. 1. *(orðheldinn)* ordholden. — 2. *(stórorður)* som bruger stærke Udtryk: *þó var hann mun fastorðari um vald það, er S. hertoringi talaði um, og taldi það sjálfsmorð fyrir Danmörku, ef hún vildi beita hervaldi við Ísland* (Lögr. '15, 2, Sp. 5). **-ráða** [-rau·ða] vt. beslutte, slaa fast. **-ráðinn** [-rau·ðɪn] a. fast besluttet (paa n-t). †**-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ɟ̊ɪ] n. 1. *(harðstjórn)* Tyranni. — 2. *(staðfesta)* Fasthed, Standhaftighed. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. Udholdenhed, Haardnakkethed (Skírn. VI. 64). **-setja** [-t-sɛ·dja, -sɛ·tja, fas:ɛ·dja, -s:ɛ·tja] vt. bestemme, beslutte, fastsætte, slaa fast; — pp. *fastsettur*, †[1]) *(rótgróinn)* dybt indgroet. [2]) *(tiltekinn)* bestemt: *á fastsettum tíma (degi).* **-svæfur** [-svai·vøϱ] a. der af Naturen sover haardt, tungsövnet: *Þuríður vissi að hun var fastsvæf að eðlisfari og þreytt* (ÞGjUf. 112). **-tækur** [fas·tai·gøϱ, -tai·køϱ] a. standhaftig, urokkelig. †**-úðlega** [fas·duðlɛ·qa] adv. med Sikkerhed, urokkelig. **-úðugur** [-u·ðoqøϱ] a. stoisk, urokkelig.

fastur (föst, fast) [fas·døϱ, fös·t, fas·t] a. 1. a. *(óbifanlegur)* fast, urokkelig: *f. á e-u*, fast ved n-t; *hrúturinn var fastur á hornunum*, Væderen var blevet hængende ved Hornene og sad fast; *f. við e-ð*, fast til n-t, hængende sammen med n-t; *taka e-n fastan*, sætte en fast, arrestere en; *M. húsfrú var auðug mjög bæði að föstu og lausu* (fast og rörligt Gods) (JÁÞj. II. 132). *hlеti hann að verða sveigja, fyrr en hann verði, þar sem honum yrði einginn hlutur við höndur f.* (ingen Ting blev hængende ved ham) (JÁÞj. II. 474); *f. í söðli*, fast i Sadelen, sadelfast; *sigla fyrir föstu*, sejle med fastgjorte Sejl (Af.); *hafa fastan stað*, have blivende Opholdssted. — *f. í sjer*, fast, haard: *blágrýti er fast í sjer*; — *e-ð stendur fast*, n-t sidder fast, kan ikke komme el. føres videre. — b. overf.: urokkelig, støt, som ikke giver sig: *vera f. í sessi*, være urokkelig, ikke kunne styrtes; *fast heit*, bindende Løfte; *föst trú*, urokkelig Tro, jfr. *staðfastur, trúfastur, vinfastur*, osv.; *f. fyrir*, stivnakket, trodsig, støt, som ikke giver sig: *ráðherra er ekki f. fyrir* (støt, bestemt) *gagnvart Dönum* (Alþ. '11, B. II. 766); *e-ð er fast fyrir*, n-t er svært at udføre. — 2. *f. á e-u*, karrig, paaholden: *f. á fje*, — *(stjórnin var) ... mjög föst á slíkar fjárframlögum* (PThLfr. III. 97); (Ordspr.) *ilt er að skilja fastan mann og fje hans* (SchMál.), Gnieren giver ej gærne slip paa Penge. — 3. an.: *fast*, brugt som adv. ihærdigt, meget stærkt, meget: *drekka f.*, drikke tæt, drikke tappert; *Séra Þ. tók nú f. að eldast* (begyndte at blive meget gammel) (JÁÞj. I. 582); *yrtust þeir um f. eitt sinn*, engang brugte de bægge hæftige Udtryk mod hinanden (GKonLögb. '13, Nr. 48); *reiddist sýslumaður f.* (blev meget vred) (EspS. XL); *kveða f. að orði*, bruge stærke Udtryk; *leggja f. að e-m*, bede el. opfordre en indtrængende; *sækja e-ð f.*, göre sig Anstrængelser for at opnaa el. sætte n-t igennem; *standa f. á e-u*, paastaa n-t; *standa á e-u fastar en fótunum*, paastaa n-t som aldeles sikkert; *sofa f.*, sove haardt, sove fast; *hún er komin fast að níræðu*, hun er nær de Halvfems (Alþ. '11, B. II. 602); *fyrir fult og f.*, for bestandig.

°**fásögn** [fau:sögv] f. Tavshed, Stilhed (StStAndv. II. 49).

fat (-s, föt) [fa:t, fö:t] n. 1. *(ílát)* Fad, Kar: *vera í fati og kúpu með e-m*, spise ved samme Bord som en (J. P. 180): *hver hefði þá fra sagt að yngri Jón, sem sendur var Gísla Jónssyni til varðveitslu, hefði átt að sitja í f. við* (spise ved samme Bord som) *Gísla sjálfan* (JMPísl. 64). — 2. *(flík)* Klædningsstykke, spec. Nederdel; — pl. *föt*, Töj, Klæder: *milli fata*, som Mellemklædning: *vera í e-u milli fata*; — *fara í föt*, klæde sig paa; *tylgja fötum*, være e.. færdes oppe, ɪs. nægtende. *geta ekki tylgt fötum*: — *fara ekki úr fötum*, ikke afklæde sig; (Talem.) *mjer fer (ferst) það ekki úr fötum*, jeg kan ikke glemme det, lade være at tænke paa det; *fara í fötin e-s*, tage en andens Töj paa; — som Talem.: komme i Stedet for en, (søge at) fylde ens Plads: *þjer mundi ekki þýða að fara í fötin hans*; — *vera mikill í fötum*, være vigtig, stor paa det; *hvað mig áhrærir áttu þess ætíð vísar vonir, að eg verði eins og eg se, að þú vilt hata mig og ferð undir fötin við mig* (optræder overfor mig) (TSæm. 256). — 3. Klædning, Dragt: (Ordspr.) *það er vond ær, sem ekki veldur fati sínu* (el. *það er fánýtur sauður, sem ekki ber f. sitt)* (SchMál.), det er et ondt Faar, som ej gider sin Fæt (ɔ: Skind med Ulden paa) baaret; (Talem.) *falla úr fatinu*, blive ude af Stand til at göre sin Gærning: *Er Lína komin að því að falla úr fatinu* (GFrÁtt. 113); *e-r hlutur er fallinn úr fatinu*, n-t er borte og glemt. — 4. pl. *föt* = *rúmföt*: *þegar eg fór undir fötin* (krøb ind under Dynen) *hjá honum* (GFrTs. 19). — 5. *(farangur)* Bagage. — 6. a. en Snor, der knyttes om en *vaðsteinn*: *líkt og klöppuð væri rák fyrir fati á vaðsteinum fiskimanna* (JÁÞj. I. 652). — b. slynget Knude: *fá f. á e-u*, binde n-t fast (BH.).

fát (-s) [fau:t] n. Befippelse, Forvirring: *kom f. á hann*, han blev forvirret el. befippet; *láta ekki koma f. á sig*, ikke tabe Kontenancen.

1. **fata (fötu, fötur)** [fa:da, fa:ta, fö:dø(ϱ), fö:tø(ϱ)] f. Spand: (Talem.) *það er eins og helt sje úr fötu (úr loftinu)*, det regner Skomagerdrenge ned.

2. **fata (a)** [fa:da, fa:ta] vt. forsyne med Klæder.

3. **fata (a)** [fa:da, fa:ta] v. impers. 1. blive daarlig, forværres: *aðbúðinni fataði* (ÞGjD. 79). — 2. *e-m fatar* (el. refl. *fatast) e-ð*, n-t mislykkes for en, en er uheldig i n-t, n-t glipper for en, n-t svigter en: *heimskum fatar jafnan flest* (Eimr. XIV. 188); *fataðist honum flugið*, Flyvningen mislykkedes for ham (Eimr. XVI. 177); *honum fatast sjaldan jafnvægið*, det mislykkes sjælden for ham at holde Ligevægten (Eimr. XIII. 32): ... *honum sjálfum gat fatast* (kunde glippe for ham) *skilningur og minni* (SNordSnSt. 29). — 3. vi. *geta fatað upp á e-ð*, have n-t at udsætte paa n-t: *þótti þar lystugust vera, er hann var meðal manna, gat þó einginn fatað upp á orð hans* (JStgr. 7).

†4. **fata (a)** [fa:da, fa:ta] vt. = **feta.**

fáta (a) [fau:da, fau:ta] vi. 1. famle, pille ved: *því hann var alt af að fáta við lampann og skrúfa ljósið upp* (GPSk. 77). — 2. *f. í e-u* — *fást um e-ð*, göre Ophævelser over n-t: *hann var ekkert að f. í því.*

†**fata barn** [fa:dabar·dv, -bad·v, fa:ta-] n. Svobelsebarn (Vísn. 296). **-bolti** [-boʎ·dɪ] m. *(= bolti)* Strygejærn (JÁÞj. II. 172). **-búningur** [-bu:niŋgøϱ] m. Klædedragt. †**-búr** [-bu:r] n. 1. *(fataherbergi)* Klædekammer. — 2. *(búr)* Fadebur, Spisekammer. **-burður** [-bʏr·ðøϱ] m. det at bære en Dragt: *foldin breytir fataburð* (skifter Udseende) (GFrÚh. 224). **-efni** [-ɛb·nɪ] n. Klædningsstof, Töj. **-garmar** [-gar·maϱ] mpl. forslidte Klæder, Pjalter. **-hirsla** [-hɪϱ·sla] f. Klædekammer, Klædeskab. **-hneppa** [-hvɛhba] f. lasede Klæder: *fátæklegar fatahneppur* (BóluHj. 115). **-kista** [-ɟ̊ɪs·da] f. Kiste til Klæder.

fá tala [fau:ta·la] f. Minoritet, Mindretal. **-talaður** [-ta·laðøϱ] a. faamælt, ordknap.

fata laus [fa·dalöy·s, fa·ta-] a. blottet for Klæder, ikke i Besiddelse af noget ordentligt Töj. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. fuldstændig Mangel paa Klæder, Nogenhed. **-lúði** [-lu:ðɪ] m. mange og tunge Klædningsstykker. **-skápur** [-sgau:bøϱ, -sgau:pøϱ] m. Klædeskab. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Omklædning: *hafa f.*, klæde sig om, skifte Klæder; — overf.: Skiften Meninger, Vendekaaberi: *pólitisk f.* **-snagi** [-snai:jɪ] m. Knag.

fatast [fa:dast, fa:tast] vrefl. se 3. **fata.**

fata staglari [fa:dasdag·larɪ, fa:ta-] m. Lappeskrædder. **-sölubúð** [-sö·lobu:ð] f. Klædehandel. °**-veski** [-vɛs·ɟɪ] n. Portemanteau. **-þytur** [-þɪ:døϱ, -þɪ:tøϱ] m. *(pilsagangur)* Skörters Susen: *með miklum ys og ...* (JThP. 145). **-þvottur** [-þvohdøϱ] m. Töjvask.

fá tíði (-is) [fau:ti·ðɪ] n. Sjældenhed. **-tíðindi** [-ti·ðɪndɪ] npl. sjælden Begivenhed. **-tíðlega** [-tiðlɛ·qa] adv. paa en usædvanlig Maade. **-tíður** [-ti·ðøϱ] a. sjælden: *e-ð er fátítt*, n-t hænder kun sjældent. **-tíska** [-tisga] f. Sjældenhed, en sjælden Ting.

fátkendur [fau:tɟ̊endøϱ] a. nervøs: *og með fátkendum skjálfta á öllum hreyfingum* (JTrSk. I. 139).

fatli (-a, -ar) [fahdlɪ] m. (pop.) = *fetill*: *bera hönd í fatla.*

fatlaður (f. **fötluð**) [fahdlaðøϱ, föhdløð] a. 1. a. *(á limum)* vanfør, lam. — b. overf.: hvis Arbejdsevne er blevet mindre, spec. paa Grund af Svangerskab: *stúlkur koma úr síldinni fatlaðar í sveitina stundum* (GFrÁtt. 129). — 2. *(forfallaður)* forhindret.

fatlast (a) [fahdlast] vi. forhindres (i Udførelsen el. Varetagelsen af n-t, f. Eks. ved Sygdom, Ulykkestilfælde el. lign.): *f. frá verki*; — *En hugsaðu til barnanna minna, ef jeg fatlast á einhvern hátt* (ÞGjOs. 148); — impers.: *mjer fatlast við e-ð*, jeg er uheldig m. H. t. n-t, n-t mislykkes for mig.

fatleysi [fa:dlɛisɪ, fa:t-] n. Nøgenhed.

fatnaður (-ar, -ir) [fahdnaðøϱ] m. Klæder, Klædedragt.

fatprúður [fa:tpru·ðøϱ] a. pyntelig i Klæder, pæn i Töjet, elegant.

fatra [fa:dra, fa:tra] v. impers. = 3. *fata* 2.: *... Skeikaði mér, | þá skýlir sú almættis hendi, | sem fatraði sjálfri, sem fann hvað það er | að förlast ...* (StStAndv. III. 137).

fátregaður [fau:trɛ·qaðøϱ] a. begrædt af faa.

fatsendur [fa:tsɛndøϱ] fpl. korte Remme, en som forener *fat* (s. d. O.) med Medesnoren foroven og en anden, der forener samme med *öngultaumur* (s. d. O.) forneden (Sl.).

fatt hendur, -hentur [faht(h)ɛndøϱ, -(h)ɛvdøϱ, -(h)ɛntøϱ] a. med smidige Hænder el. Fingre: *fagureyg, fatthent* (ÓDavVik. 377). †**-skoltaður** [-sgoʎdaðøϱ] a. med opstaaende Snude.

fattur (fött, fatt) [fahdoϱ, fohł, fahł] a. **1. a.** *(sveigður á bak aftur)* tilbage-böjet: *fattir fingur*, Fingre, som kan böjes tilbage, smidige Fingre. — **b.** *(f. í hryggnum)* hulrygget, svejrygget. — **2.** overf. *(drembinn)* knejsende, strunk.

fattvaxinn [fahdvaχsɪn] a. svejrygget.

fá tækdómur [fau:taikdoᵘmoϱ] m. **1.** = *fátækt*. — **†2.** *(vesælleikur)* Ringhed, Usselhed. **-tæki** [-taiɟɪ, -taiķɪ] n. = *fátækt*. *ómegðarmaðr ok bjó við f.* (EspS. 96). **-tæklegur** [-tai(h)glɛqoϱ, -taik-] a. som tyder paa Fattigdom, fattig: *þar var mjög fátæklegt inni*, der inde saa det meget fattigt ud. **-tæklingur (-s, -ar)** [-tai(h)gliŋgoϱ, -iŋs] m. fattigt Menneske, en fattig, Fattigmand.

fátækra flutningur [fau:taigraflʏhdniŋgoϱ, -taikra-] m.: *flytja e-n fátækraflutningi á framfærslusveit sína*, hjemsende en efter Reglerne om fattiges Befordring til hans Forsörgelseskommune. **-framfæri** [-fram·fairɪ] n. Fattigforsörgelse. **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. Fattigforstander. **-gigt** [-ɟɪχ·t] f. kronisk Ledderheumatisme. **-hlutur** [-hλʏ:doϱ, -hλʏ:toϱ] m. Fattigafgift: *f. af fiskafla*. **-hús** [-hu:s] n. Fattighus. **-hæfi** [-hai:vɪ] n. i Forb.: *við f.*, passende for fattige; *e-ð er ekki við f.*, n-t passer ikke for fattige. **-löggjöf** [-lög·ɟöv] f. Fattiglovgivning. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Fattigkommission. **-skattur** [-sgahdoϱ] m. Fattigskat. **-styrkur** [-sdɪϱ·goϱ] m. Fattigunderstøttelse. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. = **fátækrafulltrúi**. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dn] f. Bestyrelse af Fattigvæsenet, Fattigkommission. **-tíund** [-ti:j-ont] f. Fattigtiende. **-þerrir** [-þɛr:ɪϱ] m., **-þurkur** [-þʏϱ·goϱ] m. Törrevejr lige for Jul: *alt var tínt til og þvegið út í fátækraþurkinn* (ValDagr. 30).

fá tækt (-ar) [fau:taiχt] f. Fattigdom: (Ordspr.) *f. er í elli trygluspök* (GJ.), Fattigdom er i Alderdom en trofast Følgesvend. **-tækur** [-tai·goϱ, -tai·koϱ] a. fattig: (Ordspr.) *f. má ei fríða konu eiga, nje fríðan hest* (GJ.), fattig Mand kan ej eje fager Kone eller fager Hest.

fau [föy:] a. indec. (pop.) bestyrtet, overrasket: *varð ekki Björn f. við* (Rvk.).

fauk [föy:k] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fjúka**.

faura (-u, -ur) [föy:ra] f. (ASkaft.) = **feyra**.

fausast (a) [föy:sast] vrefl. fare taabelig frem (BH.).

fausi (-a, -ar) [föy:sɪ] m. (fremfusende) Dumrian (BH.).

fausk höfði [föys·k(h)övðɪ, -(h)öbðɪ] m. gammel graahaaret Mand (JÁÞj. I. 157). **-legur** [-g-lɛqoϱ] a. affældig (af Udseende). **-ljettur** [-ljɛhdoϱ] a. let som et trøsket Træstykke.

fauskur (-s, -ar) [föys·goϱ] m. **1.** *(visinn viðarbútur)* trøsket, raaddent Træstykke. — **2.** *(karlfauskur)* gammel, svag, affældig Mand, gammel Knark: *hann er orðinn mesti f.*

fauskþur(r) [föys·kþʏ·r, -þʏr] a. knastör.

fauta legur [föy:dalɛ·qoϱ, föy:ta-] a. **1.** *(bráður)* hidsig, opfarende, kolerisk. — **2.** *(kjánalegur)* taabelig, tosset. — **3.** adv. *-lega*. **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. **1.** Hidsighed. — **2.** Taabelighed, Dumhed.

fauti (-a, -ar) [föy:dɪ, föy:tɪ] m. **1.** hidsig og opfarende, kolerisk Person. — **2.** Taabe, Fjante.

ᶜ **fá veldi** [fau:vɛldɪ] n. Oligarki, Faa(mands)vælde (ÁBjH. 26). **-vís** [-vi·s] a. **1.** *(fáfróður)* uvidende, faavidende. — **2.** *(einfaldur)* enfoldig, uklog, dum: *er þeir fávísir átu naut Helíus* (begik den Dumhed at . . .) (Od. 1). **-vísi** [-vi·sɪ] f. indec., **-viska** [-vɪsga] f. **1.** *(fáfræði)* Uvidenhed. — **2.** *(heimska)* Uforstandighed. **-víslegur** [-vislɛ·qoϱ] a. enfoldig, uforstandig, dum; — adv. *-lega*. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. Idiot, sindssvag. **-vitra (-u)** [-vɪ·dra, -vɪ·tra] f. Uvidenhed. **-vitur** [-vɪ·doϱ, -vɪ·toϱ] a. = **fávís**.

fax (gen. ds., pl. **föx**) [faχ·s, föχ·s] n. Manke: **faxa rakki*, Hest.

Faxaflói [faχ·saflo·:ɪ] m. npr. Bugt paa Sydvestlandet.

fax burst [faχ·sbʏst] f. Hjælmdusk. **-hár** [-(h)au·r] n. Mankehaar.

'**faxi (-a, -ar)** [faχ·sɪ] m. Hest; ogs. Navn paa en Hest.

fax mikill [faχ·smɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ķɪdλ] a. som har en stor Manke. **-prúður** [-pru·ðoϱ] a. med smuk Manke.

fá þykkja [fau:þɪhɟa] f. spændt Forhold. **-þörf** [-þör·v] f. unødvendigt Værk.

fé- [fjɛ:] se **fje-**.

febrúar [fɛ:bru·aϱ] m. indec. Februar. **-mánuður** [-r-mau:noðoϱ] m. Februarmaaned.

feðgar [fɛð·gaϱ] mpl. Fader og Sön(ner).

feðgin [fɛð·ɟɪn] npl. **1.** *(faðir og dóttir eða dætur)* Fader og Datter (Døtre). — **†2.** *(foreldrar)* Forældre.

feðma (di) [fɛð·ma] vt. omspænde med Armene, maale med udspredte Arme.

feðmingsdigur [fɛð·miŋsdɪ:qoϱ] a. een Favn af Omfang.

feðmingur (-s, -ar) [fɛð·miŋgoϱ, -iŋs] m. Favn (tre Alen el. ca. to Meter): *jarðvegstorfum, sumum feðmings þykkum* (JTrSk. I. 219).

feðra (a) [fɛð·ra] vt. angive Faderen til et Barn el. (overf.) Hjemmelsmanden til n-t.

feðraför [fɛð·raför:r] npl. Fædrenes Fodspor: *rata f.*

feðran (-ar, -ir) [fɛð·ran] f. = **feðrun**.

feðraveldi [fɛð·ravɛl·dɪ] n. Patriarkat.

feðrun (-ar, -anir) [fɛð·røn, -anɪϱ] f. Angivelse af Fader.

feðrungar [fɛð·ruŋgaϱ] mpl. Fader, Sönner og Sönnesönner (BH.).

feður [fɛ:ðoϱ] pl. af **faðir**.

feginleikur [fɛi:jɪnlɛi·goϱ, -lɛi·koϱ] m. Glæde, Fryd.

feginn [fɛi:jɪn] a. (comp. **fegnari**, superl. **fegnastur** [fɛig·narɪ, -asdoϱ]) **1.** glad: *f. e-u*, glad over n-t: *fegnari en frá megi segja*, usigelig glad. — **2.** (i adv. Bet.) gærne: *það vil jeg feginn*.

feginsamlegur [fɛi:jɪnsamlɛ:qoϱ] a. glad, jublende; — adv. *-lega*: med Fornöjelse, gærne.

fegins bragð [fɛi:jɪnsbraq·ð, -brag·þ] n. glad Udtryk: *O. fékk f. f andlitið og brosljóma í augun* (GFrÁtt. 66). **-frjett** [-frjɛht] f. Glædesbudskab. **-hugar** [-(h)ʏ·qaϱ] adv. med Glæde. **-hönd** [-(h)ön·t] f. i Forb.: *taka feginshendi við e-u* el. *taka e-u feginshendi*, modtage n-t med Glæde (med Kyshaand). **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Jubel. **-tár** [-tau:r] npl. Glædestaarer.

fegra (a) [fɛq·ra] vt. **1.** *(gera fagran)* forskönne, idealisere. — **†2.** *(fága)* rense.

fegri [fɛq·rɪ] comp. af **fagur**.

fegrindi (-is, pl. ds.) [fɛq·rɪndɪ] n. Sir, Pryd, Prydelse: (Ordspr.) *fánýtt er það f., sem enginn hefur gagn af* (SchMál.), den Feygren (ɔ: Prydelse) er lidet værd, som ingen fanger Gavn af.

fegrun (-ar, -anir) [fɛq·røn] f. Forskönnelse.

fegurð (-ar) [fɛ:qørð] f. Skönhed.

fegurðar dís [fɛ:qorðardi:s] f. Skönhedsgudinde, Gratie. **-fullur** [-ϱ-fʏd·loϱ] a. yndefuld, yndig. **-hugsjón** [-(h)ʏχ·sjoᵘn] f. Skönhedsideal, Ideal. **-næmi** [-nai:mɪ] n. Skönhedsfolelse. **-skyn** [-ϱ-sgɪ:n] n. Skönhedssans, æstetisk Sans. **-tilfinning** [-tɪl·fɪniŋk] f. Skönhedssans, Skönhedsfølelse. **-þroski** [-þros·ɟɪ] m. æstetisk Udvikling.

fegurstur [fɛ:qoʂdoϱ] superl. af **fagur**.

feya [fɛi:ja] vt. = **feyja**.

feyðraður [fɛið·raðoϱ] a. (Vf.) = **feyraður**.

feigð (-ar) [fɛiq·ð, fɛig·þ] f. (Varsel om) nærforestaaende Død: *f. kallar að e-m*, ens Død er nærforestaaende (siges om en, som begaar en for ham usædvanlig el. skæbnesvanger Handling); (Ordspr.) *f. er flestra voði* (GJ.), Døden er den Fare, der truer de fleste.

feigðar aðkall [fɛiq·ðarað·kadλ, fɛig·ð-] n. Dødsbud (JÁÞj. I. 618). **-boð** [-bo:ð] n., **-boði** [-bo:ðɪ] m. Dødsvarsel. **-far** [-ϱ-fa:r] n. Dødsegler: *þeir urðu til í landsynningnum á einhverju sínu feigðarfari* (JSVb. 100). **-flan** [-fla:n] n. det at styrte sig hen i den visse Undergang, gaa ud i den visse Død: *hún hefði sloppið vel úr þessu feigðarflani* (JTrSk. I. 111). **-heyrn** [-(h)ɛir·dn] f. hørt Varsel, som bebuder Dødsfald. **-legur** [-r-lɛ·qøϱ] a. **1.** *(sem virðist vera feigur)* som ser ud til at skulle snart dø. — **2.** *(ákafur)* begærlig, hæftig (BH.). — **3.** adv. *-lega*. **-ótti** [-oᵘhdɪ] m. Dødsangst. **-snara** [-ϱ-sna:ra] f. Dødssnare (JHall. 166). **-æði** [-r-ai:ðɪ] n. Raseri, som bringer el. bebuder Døden: *f. kemur yfir biðlana* (Od. XV.).

feygja (ði) [fɛi:ja] vt. bringe i Forraadnelse, fordærve: *leysist þetta sundur og feygir allt skinnið, svo það verður bæði gisið og túagjarnt* (JSVb. 74); *regnvatn . . . bleytir og feygir gluggakisturnar* (Alþ. '11, B. 80); *f. hús niður*, lade et Hus forfalde; — refl. *feygjast*, raadne: (*trjen*) *feygjast af vætunni* (Eimr. I. 91); — pp. *feygður: feygð af Satans anda* (BóluHj. 172).

feigspár [fɛiχ·sbau·r] a. som spaar el. bebuder Død.

feigur [fɛi:qoϱ, n. fɛiχ·t] a. som snart skal dø, hvis Død er nærforestaaende, dødsviet: *vilja e-n feigan*, ønske ens Død; (Ordspr.) *það hlýtur að fara, sem feigt er* el. *ekki verður feigum forðað*, de dør alle, som «feje» (ɔ: dødsviede) er; *ekki verður feigum forðað, nje ófeigum í hel komið*, «feje» kan ej reddes, «ufeje» ikke dræbes; *alt er feigs forað* (GJ.), for dødsviet Mand er alting Fare; *alt sýnist feigum fært*, den, Døden kalder paa, ser ingensteds den truende Fare; *auð er feigs vök*, der er altid Vaager, hvor den dødsviede gaar; *skilur á milli feigs og ófeigs*, for den til Døden viede er der Farer overalt, for den anden ingen; *fljót er feigs manns ferð* (GJ.) el. *fátt verður feigum til tafar*, den «feje» lader sig ej sinke, der er ej Hindringer paa den «fejes» Vej; *ekki veit, hvar feigur flækist* (GJ.), ingen ved, hvor den «feje» færdes; *sjaldan sýður feigs manns matur á gólfi* (GJ.), sjælden koger den «fejes» Mad paa Gulvet (ɔ: efter at Gryden er taget af Ilden); (Talem.) *jeg held hann sje feigur*, jeg tror hans Død er nærforestaaende, han lever vist ikke længe, nu staar Verden vist ikke længe (bruges is. i overf. Bet., naar man hører om en overraskende Handling, som ikke synes at stemme med ens Opfattelse af vedk. Persons Karakter el. Tænkemaade).

feyja [fɛi:ja] vt. = **feygja**.

feiki gamall [fɛi:ɟɪga:madλ, fɛi:ķɪ-] a. ældgammel. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. uhyre stor, voldsom; — adv. *-lega*, uhyre, overordentlig. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. overordentlig stor, kæmpestor.

feykir (-is, -jar el. (pop.) **-irs, -irar)** [fɛi:ɟɪϱ, fɛi:ķɪϱ] m. voldsom Blæst.

feykja (ti) [fɛi:ɟa, fɛi:ķa] v. **1.** vt. med dat. *(láta fjúka)* lade flyve (fyge, ryge), blæse bort; refl. *feykjast*, fyge, flyve. — **†2.** vi. *(þjóta)* fare af Sted.

1. **feikn (-a(r))** [fɛihkn] f. og npl. **1.** *(ósköp)* Umaadelighed, uhyre Masse. — **2.** *(undur)* Under. — **3.** gen. sg. *feiknar* el. gen pl. *feikna* som Forled i Sms.: uhyre, forfærdelig: *feiknamikill*, uhyre stor; *feiknarlengi*, forfærdelig længe. — **4.** (Af., Sch.) = *fjúk*.

2. **feikn** [fɛihkn] a. = **feiknalegur**.

feikna [fɛihgna] gen. pl. af *feikn*, hypp. i Sms. f. Eks.: **-bylting** [-bɪλ·diŋk] f. voldsom forfærdelig Omvæltning. **-kraftur** [-kraf·doϱ] m. overordentlig Kraft. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. enorm, umaadelig. **-lygi** [-li:jɪ] f. uhyrlig Løgn. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ķɪdλ] a. uhyre stor, vældig.

'**feikn stafaleikur** [fɛihknsdavalɛi:goϱ, -lɛi:koϱ] m. Trolddomsleg: *þar sem álfar frömdu sinn feiknstafaleik* (GTh. '06, 18). ᶜ**-stafir** [-sda vɪϱ] mpl. truende, fordærvelige Runer, hvad der bringer Rædsel, truer med Fordærvelse: *f. svigna í brosi* (GTh. '06, 27); *þar eg feiknstafi flesta leit* (JHall. 10).

1. **feila (a)** [fɛi:la] vt. med dat. af pron. refl.: *f. sjer við (e-u)*, undse sig for, skamme sig, vægre sig ved, genere sig.

2. **feila (-u, -ur)** [fɛi:la] f., is. i pl. = **feimni**.

feilinn [fɛi:lɪn] a. sky, tilbageholdende, genert.

?**feil l (-s, -ar)** [fɛid·λ, fɛil·s, fɛi:laϱ] m. Fejl.

feilni [[illegible]] f. indec. Tilbageholdenhed, Generthed.

feilnislaus [[illegible]] a. ugenert, ikke tilbageholdende. [illegible] *[illegible] þeim [illegible] með gætni en þó feilnislaust* (uden Vaklen) [illegible] *öldina* (JSBr. 171).

?**feilsmíð** [[illegible]] f. mislykket Arbejde.

feima (-u, -ur) [fɛi:ma] f. **1. a.** (*feimin stúlka*) undselig ung Pige: *Snautaðu burt, haglausa feiman* (IÞ. I. 184). — **b.** Kvinde. — **2.** ([illegible]) Generthed, Undseelse (Vf.) (ÓDavÞul. 143).

feiminn [fɛi:mɪn] a. undselig.

feimleitur [[illegible] -[illegible]] a. med et undseligt Udtryk i Ansigtet: *[illegible] andlit, smáfeldr, feimleitr, nær réttnefjaðr* (Alþb. 1725, Nr. 25).

feimni [fɛim·nɪ] f. indec. Undselighed.

feimnis laus [[illegible]] a. uden Undseelse, ugeneret, adv. *[illegible]*. **-roði** [-ro:ðɪ] m. Undselighedsrødme.

1. **feyra (-u, -ur)** [fɛi:ra] f. **1.** (*fúi*) Muggenhed, Raaddenhed i Ved; (spec.) (*sprunga*) Sprække indvendig i Træer el. Tømmerstokke, frembragt ved Forraadnelse (EJ.). — **2.** (*í osti*) Ostemider (GV.).

2. **feyra (ði el. a)** [[illegible]] v. mugne, raadne. — pp. *[illegible]* (spec.) levende, midret (om Ost) (GV.); — pp. *feyraður* (spec.) muggen (bruges om Fedt, Smör og Ost) (Nl., Sl.): *f. tólkur*; — overf.: *skap þitt er svo fjarskalega feyrað* (MJ. III. 102).

feyrinn [fɛi:rɪn] a., **feyrukendur** [fɛi:roɟɛn·doɣ] a. (JAðEin. 441) muggen.

feyrulítill [fɛi:roli:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. med faa Sprækker (Revner) (Vf., Nl.).

feyskinn [[illegible]] a. **1.** ([illegible]) [illegible], [illegible], [illegible]. — **2.** (*um menn*) skrøbelig, svag, uduelig (paa Grund af höj Alder) (ÓDav.).

1. **feyskja (-u, -ur)** [fɛis·ɟa] f. **1. a.** (*fúi*) Troske, Raaddenhed. — **b.** [illegible] *[illegible] lætur feyskjurnar standa* (GFrÚh. 109).

2. **feyskja (ti)** [fɛis·ɟa, fɛis·(k)dɪ] vt. **1.** (*gera fúið*) bringe til at troskes, bringe i Forraadnelse. — **2.** refl. *feyskjast*, troskes, frønnes, raadne.

feyskur [fɛis·goɣ] a. = **feyskinn.**

?**feit (-s,** pl. ds.) [fɛi:t] n. Fed (Garnmaal): *eg skal gefa þér fimm f., fjögur föt* osv. (ÓDavÞul. 298).

†**feita (ti)** [fɛi:da, fɛi:ta, fɛihdɪ] vt. = **fita.**

feitarmikill [[illegible]] a. [illegible].

feiti [fɛi:dɪ, fɛi:tɪ] f. indec. (gen. dog ogs. *feitar*, is. i Sms.). **1.** Fedt, jfr. *hrossaf.*, *svínaf.*, osv. — †**2.** (*fita*) Fedme. **-knappur** [-knahboɣ, -hvahboɣ] m. Harpiksknold (LFR. IV. 265). **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟ̊ɪdʎ] a. = **feitarmikill.**

feit laginn [fɛi:dlai·jɪn, fɛi:t-] a. som har Anlæg til Fedme. **-lagni** [-la(i)gnɪ] f. Anlæg til Fedme. **-letra** [-lɛ·dra, -lɛ·tra] vt. trykke med fede Typer. **-meti** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. **1.** (*feitur matur*) Fedevarer, fede Spisevarer. — **2.** (*viðbit*) fedtholdige Stoffer, der spises til Brød el. lign., Smör, Talg, Fedt osv.

feitugur [fɛi:doqoɣ, fɛi:t-] a. fedtet, besmurt med Fedt.

feitur [fɛi:doɣ, fɛi:toɣ] a. **1.** fed: (Ordspr.) *feitar hænur verpa fáum [illegible]*, fede Høns [illegible] Æg (Eimr. X. 140); *[illegible] dropar* (GJ.), af den fede Steg drypper de fede Draaber; (Talem.) *finna það [illegible]* [illegible] Kæmpen [illegible] *í feitt*, en faar en fed Bid, en har Held med sig: *það er ekki oft, að hnífur minn (þinn) kemst í feitt*, det er ikke ofte, at jeg (du) stoder paa en saa fed Bid (med Bibet. af at man bör se at benytte Lejligheden, inden den gaar tabt). — **2.** *feitt letur*, fede Typer; *skrifa feitt*, skrive tykt. — **3.** (*um föt*) vid, lidt for vid: *treyjan er feit um handveginn.*

feit æti [[illegible]] [illegible] **-ætur** [[illegible]] [illegible].

fela (fel, felum; faldi, földum (Bet. I.), **fól, fólum** (Bet. I. og II.), **fal, fálum** (Bet. I.); **feldi, fæli; falið** (Bet. I. og II.), **fólgið** (Bet. I.) [fɛ:la, fɛ:l, fɛ:lom; fal·dɪ, föl·dom; fou:l, fou:lom, fa:l, fau:lom; fɛl·dɪ, fai:lɪ; fa:lɪð, foul·ɟɪð] vt. **I. 1.** skjule: *f. sig*, skjule sig; *f. e-ð*, putte n-t bort, gemme n-t; *hálsinn fal sýn*, Bjærgaasen hindrede Udsigten; (Ordspr.) *ekki er svo fólgið, að ei verði fundið* (GJ.), ondt er saa at fjæle, at ej atter findes; *fólgins má taka til, en farins ei* (GJ.), gemt kan man gribe til, men ej bortkommet; *hefur þú fólgið* (skjult, begravet) *nafn hennar í þessari vísu?* — **2.** overf.: *f. eldinn* (ogs. abs.), tildække Ilden, for at den skal kunne holde sig Natten over; *f. í sjer*, indeholde; *f. upp*, fylde: *hér eru nokkrar geitvambir yfir eldinum, faldar upp með mör og blóð, sem vér höfum ætlað til kvöldverðar oss* (Od. 387); *f. upp í* (Mýras.), d. s. — **3.** refl. *felast*, skjule sig, ligge skjult: *f. í e-u*, ligge i n-t: *það felst í því, sem hann sagði áðan*, det ligger i det, han sagde för; *felast að e-m*, liste sig ind paa en: *að Dauðinn og Forsjónin felist að sjer | í fanginu á einhverri synd* (StStAndv. III. 17); (Ordspr.) *þeim er ei frama von, sem felst* (GJ.), den kommer ej frem, som altid fjæler sig. — **II.** (*f. á hendur*) betro, overdrage, overlade, overgive: *f. e-m e-ð* (*á hendur*) overdrage en n-t, betro en n-t, overgive n-t til ens Varetægt. — **III.** pp. **1.** *falinn* (pl. *faldir, faldar, falin*) **a.** skjult (jfr. I.): *í því er* (*inni*) *falið*, deri ligger, deri er medberegnet. — **b.** fyldt, stoppet (se *f. upp*, I. 2). — **c.** betroet (jfr. II.). — **2.** *fólginn*. **a.** skjult: *hjer eru fólgnir fjársjóðir í jörðu.* — **b.** *vera fólginn í e-u*, bestaa i n-t.

feldi [fɛl·dɪ] **1.** 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fela.** — **2.** 1. og 3. p. sg. imp. ind. og conj. af **fella.** — **3.** dat. sg. og acc. pl. af 1. *feldur.*

1. **feldur (-ar, -ir)** [fɛl·doɣ] m. **1.** (*loðskinn*) Pels. — **2.** (*loðskinnskápa*) Pelskaabe.

2. **feldur** [fɛl·doɣ] pp. af **fella.**

felhella [[illegible]] f. Fælde-hella, [illegible] Sten, [illegible] stedet om Aftenen for at holde Ilden levende til næste Morgen): *þegar falinn var eldurinn, var felhellan — stór grjóthella — látin ofan á öskuna, sem breidd var yfir eldinn; á þeirri hellu voru sokkar þurkaðir yfir nóttina* (Eimr. XII. 97).

felingaleikur [fɛ:lingalɛi:goɣ, -lɛi:koɣ] m. (ÓDavSk. 98) = **feluleikur.**

1. **fell (-s,** pl. ds.) [fɛd·ʎ, fɛl·s] n. Klippehöj, Bjærg.

2. **fell (-s,** pl. ds.) [fɛd·ʎ, fɛl·s] n. Skind (nu kun i Sms.); jfr. *bókfell.*

?3. **fell** [fɛd·ʎ] 1. p. sg. præs. ind. af **falla.**

1. **fella (-u, -ur)** [fɛd·la] f. ?1. (*gildra*) Fælde. — **2.** (*samskeyti*) Sammenföjning.

2. **fella (di)** [fɛd·la] vt.

A. (jfr. *falla* A.) **I. 1.** (*láta falla*) fælde, kaste til Jorden, vælte: *hann feldi stólinn*; — fælde (Haar, Fjer osv.): *Þegar kóparnir hafa hálffelt, fer móðirin að svelta þá* (ÞThLýs. II. 474); *f. blóm*, afblomstre; *f. bú*, opløse en Husholdning (MStHandb. 32); *f. hrís*, skære Ris (i Skoven); *f. við*, ogs. abs., fælde Træer: *jeg feldi fyrir hann fram að hádegi* (Sl.); *f. segl*, stryge Sejl, tage Sejlene ind; *f. stokk á fætur e-m*, sætte en i Gabestokken; *f. tár*, fælde Taarer; *f. tennur*, skifte Tænder: *barnið fellir tennur*, Barnet skifter Tænder, jfr. *tannfellingur*; — *f. tjald*, nedtage et Telt; *f. af* (*í prjóni*), lukke (i Strikning) (jfr. II, 3): *Hún hjelt á karlmannsvetlingi, sem hún var nýbúin að fella af* (Eimr. III. 220); *f. af voð* (*vef*), ogs. abs.: *f. af*, væve af, tage op: *þegar hann* (ɔ: *vefarinn*) *hefir felt af hverja voð* (JÁÞj. II. 580); *f. niður lykkju*, tabe en Maske, jfr. *lykkjufall*; — *f. til botns*, afsætte; *f. undan sjer*, aflejre. — **2. a.** (*f. t. d. í orustu*) fælde, slaa ihjel. — **b.** *f. fje*, sulte sine Kreaturer ihjel, jfr. *fellir*. — **c.** bringe til at dumpe: *stærðfræðin feldi hann við prófið.* — **II.** i overf. Bet.: **1.** (*láta hverfa*) lade ophore, bortfalde el. lign.: *f. tal sitt*, afbryde Samtalen; *f. af*, nedlægge: *þegar bænahúsið í Höfnum væri felt af fyrir fult og alt* (JÁÞj. II. 130); *f. niður*, lade falde bort: *Gísli var aldrei vanur að f. niður* (udelade) *neinn fróðleik* (EspS. IV.); *f. undan*, *f. e-ð undan*, forbigaa, udelade n-t: *Eitt verður að gera og hitt annað má ekki undan fella* (Eimr. X. 140); *ekkert* (*kvæði*), *sem maður hefði kosið undan felt* (Eimr. IV. 76); *f. úr*, lade bortfalde, overspringe: *jafnvel þótt menn yrðu að f. úr einn dag úr sléttinum* (Eimr. VI. 236); *f. úr framtali*, undlade at opføre paa en Liste el. i en Optælling; *f. úr tíund*, ikke optage som tiendepligtig, undlade at opgive til Tiende, fraregne, se *tíund*; — *f. úr tryggingu*, udslette af Forsikringen: *f. skip* (*bygging*) *úr tryggingu*; — *f. jórtur* = *missa jórtur*, holde op med at tygge Drov. — **2.** (*lækka*) lade falde i Pris: *kaupmenn ... fella ætíð ullina ríflega við þann muninn, sem hún er óútgengilegri* (JSVb. 49). — **3.** *fella af*, tabe sig (ogs. paa Grund af Alderdom), falde af, blive affældig (jfr. I. 1): *heldur situr hann grátandi með ekka og harmatölum og fellir stórum af* (Od. 341).

B. (jfr. *falla* B.) **I. 1.** *f. e-ð við annað*, sammenföje: *boraði hann þá allan viðinn og feldi hvað við annað* (Od. 104); *f. í*, indpasse, indfælde; *f. í eyrun á e-m*, stoppe ens Øren; *f. saman*, [1]) (*skeyta saman*) sammenföje, tappe sammen; *vera felt og skelt* (el. *sljett og felt*), være klappet og klart; [2]) *f. hugi saman*, fatte Kærlighed til hinanden. — **2.** *f. net*, kante et Næt (idet det trækkes n-t sammen), jfr. *felling*; *mikið felt net*, et Næt som ved Kantningen er trukket meget sammen; *f. til helminga*, trække (et Næt) ved Kantningen sammen til det halve. — **3.** *f. fat*, lægge (lægge i Folder, Læg): *í hvítri ullarskyrtu, og var hún feld undir líningu en ekki rykt* (OBj. I. 129). — **II.** i overf. Bet.: *f. ást til e-s*, fatte Kærlighed til en; *f. sig við e-ð*, synes om n-t; *f. sig* (*vel*) *við e-n*, synes godt om en, jfr. *geðfeldur*. — **III.** pp. *feldur*: **1.** (jfr. I.) sammenföjet, indpasset; (Talem.) *vera ekki við eina fjölina feldur*, ikke begrænse sig til n-t enkelt, have mange Jærn i Ilden: *... gegndi þá um hríð amtmannsstörfum í þrem ömtum í senn, svo hann var eigi við eina fjölina feldur* (JAðEin. 119); *vera ekki við eina fjölina feldur í kvennamálum*, være en Kvindejæger. — **2.** (bot.) klaplagt (valvatus). — **3.** n. *felt* (metr.) se *samhent* og *vatnsfelt*. — **4.** overf.: *með feldu*, som det sig hor og bör; *ekki er alt með feldu* (el. ?*feldi*), der er Ulve i Mosen, der er n-t i Vejen, n-t er [illegible] *Og stundum hafði hann ekki tunt ist, eins og alt vera með feldu* (EKvYhl. 11); *Raunar var saga Einars ekki ólíkleg, en samt leyndist í honum einhver grunur um að hér væri ekki alt með feldi* (JTrL. 166); *fara að* (el. *með*) *feldu*, gaa rigtigt til: *þó er kastið á hinum teningnum gilt, ef það hefur farið að feldu* (ÓDavSk. 310); *með svo feldu móti*, paa den Maade, i saa Fald. — **5.** (*fallinn*) egnet, skikket: *lítt sýslaði hann um bú sitt, var ok eigi til þess feldr; hafði kona hans fyrir honum önn alla* (EspS. 90).

felladrög [fɛd·ladro:q] npl. Højdedrag.

fellihefill [[illegible]] [illegible].

felli bára [fɛd·lɪbau:ra] f. Styrtesø: *löndum skellur liðugt á | lífsins fellibáran* (JÁGát. I. 106). **-bylur** [-bɪ:loɣ] m. Orkan, Cyklon, Hvirvelstorm, orkanagtigt Vindstød. **-blaðka** [-blaþ·ga, -blað·ka] f. Ventil. **-brú** [-bru:] f. Vindebro. **-dómur** [-dou:moɣ] m. Domfældelse: *Eptir fellidóminn yfir Sókrates* (GTh. '95, 297). †**-gryfja** [-grɪv·ja] f. Faldgrube, Faldgrav. **-hríð** [-hri:ð] f. Skybrud (LFR. II. 247). **-hurð** [-hʏr·ð] f. Faldlem, Falddör, Faldport. **-lykkja** [-lɪhɟa] f. Rendemaske (i Strikning). **-lok** [-lo:k] n. Faldluge: *f. fyrir músagildru.* **-lús** [-lu:s] f. (zool.) en Slags Lus (trichodectes sphaerocephalus). **-mark** [-maɣ·k] n. (*á skógartrje*) Hammermærke. **-möskvi** [-mös·gvɪ] m. den Maske der fastgöres, naar et Næt kantes og trækkes sammen (mods. *lausir möskvar*). **-nefja** [-nɛv·ja] f. (kaldes ogs. *nefja, keipnef*) den forreste Aaretold i en *keipur*, hvorimod Aaren stødes, naar Rorkarlen trækker paa Aaren (Sl., jfr. LFR. IX. 20).

felling (-ar, -ar) [fɛd·liŋk] f. **I.** Ødelæggelse (jfr. *fella* A.): *heldur verið sveitarstoð en f.* (Hist. III, 162). — **II.** (jfr. *fella* B.) **1. a.** (*samskeyti*)

Sammenföjning, Fuge: *fellingin á lokinu* (JSFb. 40). **b.** (*á hurð*) Fylding, Dörfylding. — **c.** (*á kili*) Spunding. — **2. a.** (*hrukka*) Fold: *því sýnin mundi einmitt miða að því að halda því (andlitinu) í sömu fellingum* (GFHh. 192). — **3.** (*á fati*) Fold, Læg. — **4.** (*á neti*) **a.** den Fold der danner sig mellem to *fellimöskvar* (s. d. O.). — **b.** den Knude hvormed *fellimöskvi* fastgöres til Kanten. — **c.** (*teinn*) Kant paa et Næt: *efri, neðri f.* (Skaft.).

fellingalaus [fɛd·liŋgalöy:s] a. uden Folder.

fellinn [fɛd·lɪn] a. tæt (BH.).

fellir (-is el. (pop.) **-irs,** pl. **fellar** el. (pop.) **fellrar)** [fɛd·lɪϙ, fɛd·lraϙ] m. Kreaturernes, is. Faarenes Død, ved Afmagring (paa Grund af daarlig el. utilstrækkelig Fodring), ogs. alm.: Hungersdød.

fellisár [fɛd·lɪsau:r] n. Aar med overvældende Faaredød: *fellisárið mikla 1882 var mikið talað um að setja upp heyforðabúr* (Alþ. '11, B. II. 1202).

felli sótt [fɛd·lɪsoᵘht] f. ødelæggende Pest. **-stormur** [-sdor·møϙ] m. Orkan, Hvirvelstorm.

fellisvon [fɛd·lɪsvo:n] f. Udsigt til at miste Kreaturer ved Hungersdød (JÁÞj. II. 562).

felli veður [fɛd·lɪvɛ:ðøϙ] n. = **fellistormur.** **-vetur** [-vɛ:døϙ, -vɛ:tøϙ] m. Vinter, naar Kvæget dør el. maa slagtes paa Grund af Fodermangel eller Pest.

fellivist [fɛd·lɪvɪs·t] f. (Rang.) = **ferlivist.**

˙felli vættur [fɛd·lɪvaɪhdøϙ] f. Menvætte: *felli-vættir, feigð og óttinn* (StStAndv. II. 181). **-þráður** [-þrau:ðøϙ] m. Traad, hvormed Nættet trækkes sammen ved Kantningen.

fellujárn [fɛd·løjaur·dv, -jaud·v] n. Stangjærn: *Járn það, sem fluttist hingað um þær mundir, var tvenns konar, ásmundajárn eða blásturjárn og f. . . . en fellujárnið var tvíbrætt og rekið* (JAðEin. 447—8).

felm(t)sfullur [fɛl·msfʏdløϙ] a. = **felmtraður.**

felmt [fɛʎ·ṃt, fɛl·mt] an.: *verða f. við,* blive forskrækket, fare sammen.

felmtilega [fɛʎ·ṃdɪlɛ·qa, fɛl·mtɪ-] adv. med Forskrækkelse.

felmtra (a) [fɛʎ·ṃdra, fɛl·mtra] vt. indjage Skræk, forfærde; — pp. *felmtraður,* forfærdet, forskrækket.

felmtur (†(**-s**) m. el. (**-urs**) n.) [fɛʎ·ṃdøϙ, fɛl·mtøϙ] n. og †m. panisk Skræk, pludselig Frygt, Rædsel: *felmtri* (†*felmti*) *slær á e-n,* en bliver grebet af pludselig Frygt.

felu leikur [fɛ:lølɛi:gøϙ, -lɛi:køϙ] m. Titteleg, Skjul. *-**mökkvi** [-möhgvɪ] m. skjulende Mørke (GFrÚh. 138).

felur [fɛ:løϙ] fpl. Skjul, Skjulested: *hlaupa í f.,* skjule sig; *fara í f. með e-ð,* göre n-t i Smug; *lesa í felum,* stjæle sig til at læse (ThTh. 59).

fen (-s, pl. ds., gen. pl. **fenja)** [fɛ:n, fɛn·ja] n. Sump, Morads.

Feneyjar [fɛ:nɛi·jaϙ] fpl. npr. Venezia.

fengi (-is) [fɛiŋ·gɪ] n. Kilde (til n-t): *eyðist mjer gengi og ununar f.* (BTh. 226).

†fengilegur [fɛin·gɪlɛ·qøϙ] a. værd at erhværve (el. eje); — adv. *-lega,* paa en Maade der lover Fordel el. Gevinst.

fenginn [fɛiŋ·gɪn] pp. af **fá.**

fengi slyppur [fɛiŋ·gɪslɪhbøϙ] a. blottet for Fangst el. Bytte (Sch.). **-sæll** [-said·ʎ] a. (JÁÞj. II. 501) = **fengsæll.** **-tíð** [-ti:ð] f., **-tími** [-ti:mɪ] m. Parringstid: *Það er einnig gott að hafa sem mest hvítt kringum ærnar um fengitímann* (JSVb. 37).

feng laus [fɛiŋ·glöys] a. uden Fangst, uden Bytte. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. **1.** (*með lítinn feng*) med ringe Fangst. — **2.** (*sem lítill fengur er í*) af ringe Værd, ubetydelig. **-samur** [-k·samøϙ] a. **1.** (*fengsæll*) heldig m. H. t. Fangst, dygtig til at erhværve: *þókti hann feingsamur í búi,* han gjaldt for at være langfingret (JÁÞj. I. 506). — **2.** (*sem fengur er í*) som der er værd at erhværve: (Talem.) *fækkar nú um fengsama drætti* (Sch. Mál.), nu lader det til, at Lykken har vendt sig. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. Dygtighed og Held m. H. t. Fangst el. Erhværv. **-sæll** [-saidʎ] a. heldig m. H. t. Fangst: *alloptast má eiga víst, að þeim verði fengsælt um fje* (Eimr. I. 70).

fengum [fɛiŋ·gøm] 1. p. pl. imp. ind. af **fá.**

fengur (-s, -jar; -ir) [fɛiŋ·gøϙ, fɛiŋ·s, fɛiŋ·gaϙ, fɛiŋ·gɪϙ] m. **1.** Fangst, Bytte; — overf.: Fordel, Vinding: *honum þótti f. í því,* det var n-t, han kunde lide (bruge); (Ordspr.) *illur f. illa til grunns gengur* (SchMál.), ogs.: *illur f. illa forgengur,* ilde fanget, snart forganget, ilde faaet, ilde gaaet. — ***2.** et af Odins Navne, ogs. Benævnelse paa et magisk Tegn (afb. JÁÞj. I. 445).

fengvænlegur [fɛiŋ·gvainlɛ·qøϙ] a. værd at eje.

fenja (-u, -ur) [fɛn·ja] f. **1. a.** (*tröllkona*) Jættekvinde: **Fenju bál,* Guld, **fold Fenju báls,* Kvinde. — **b.** (*jötunvaxinn kvenmaður*) kæmpestor Kvinde: *hún er ógurleg f.* (el. *f. stór*) (Breiðd.). — **2.** (*gáskafull kona*) kaad, overgiven Kvinde. — **3.** (*stygg kind*) sky Faar (ÓDav.).

fenjóttur [fɛn·joᵘhdøϙ] a. sumpet.

fenjulegur [fɛn·jølɛ·qøϙ] a., jfr. *fenja,* **1.** mægtig stor. — **2.** kaad, vild.

1. **fenna (-u, -ur)** [fɛn:a] f. (haardfrossen) Snedrive.

2. **fenna (ti)** [fɛn:a] v. impers. **1.** (*snjóa*) sne; *það fennir,* det sner, der opdynges Snedriver. — **2.** (*þekjast snjó*) begraves under Sne: *fje* (acc.) *fennir,* Faarene begraves under Sne; *e-ð fennir upp,* n-t fyldes af Sne: *göngin voru fent upp og bærinn stóð opinn* (Eimr. XIII. 107).

˙Fenrir (-is) [fɛn·rɪϙ] m., **Fenrisúlfur** [fɛn·rɪsul·vøϙ] m. **1.** (myt.) Fenresulven, Ulven Fenre. — **2.** Ulv (i Alm.).

fer [fɛ:r] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **fara.**

fer alin [fɛ:ra·lɪn] f. Kvadratalen, Fladealen. **-ár** [-au·r] n. Tidsrum paa fire Aar, spec. Olympiade (ÁBjH. 34). **-beinn** [fɛr·bɛidv] m. **1.** (*ferfætla*) Firben (lacertus v. lacerta) (LFR. X. 120). — **2.** Art Søfisk. **-blendingur** [-blɛndiŋgøϙ] m. Kvarteron. **-brot** [-bro·t] n. Kvart(format).

ferð (-ar, -ir) [fɛr·ð] f. **1.** (*för*) Rejse: *fara f.,* göre en Rejse; *góða f.!* Lykke paa Rejsen; *vera á f.,* være paa Rejse: *á f. um Mývatnsöræfi;* — *vera (fara) í f.,* være ude (drage ud) paa en Rejse, is. til Handelsstedet for at købe el. sælge Varer; *gera sjer f. til e-s,* ulejlige sig et Steds hen for at besörge n-t el. udrette n-t, ulejlige sig med n-t: *Hver ætli geri sér f. til þess að bjóða til sín ókunnum manni úr öðru landi* (Od. 373); *á f. og flugi,* i flyvende Fart, i Huj og Hast; *mér þótti hann helst til mikill á ferðinni* (lidt for fremfusende); (Talem.) *fara ferða sinna,* göre som det behager en, sætte sin Hat som en vil: *hann fer ferða sinna fyrir mjer;* — *fá fyrir ferðina,* faa det betalt: *þú skalt fá fyrir ferðina, ef þú gleymir því;* — (Ordspr.) *ekki verða allar ferðir til fjár,* det er ikke enhver Færd, som Fordel giver. — **2.** (*í bjargi*) Tur, en enkelt Nedhejsning i en Fugleklippe, ogs. om det Stykke af Klippen, man hejses nedad: *hreinsa ferðina,* dræbe alle de Fugle, man støder paa under en enkelt Nedstigning (Eimr. II. 168). — **3.** (vulg.) Samleje, coitus, jfr. *fara (upp) á.* — **4.** (*hraði*) Fart, Hastighed: *með fullri f.,* med fuld Fart; *minka f.* (*skips*), sætte Farten ned; *á f.,* [1]) i Bevægelse: *skipið er komið á f.;* [2]) = *á ferli.* — **5.** (*felling*) Fold (BH.).

ferða áætlun [fɛr·ð(a)au:aihdlɔn] f. **1. a.** (*áætlun um ferð*) Rejseplan. — **b.** (*f. skipa og pósta*) Fartplan. **-baggi** [fɛr·ðabaɡ:ɪ] m. Rejsebylt. **-bók** [-boᵘ:k] f. Rejsebeskrivelse. **-fatnaður** [-fahdnaðøϙ] m. **1.** (*farangur*) Rejsegods (Stj. '87, A. 4). — **2.** (*ferðaföt*) Rejsetöj. **-fýsn** [-fis·v] f. Rejselyst. **-fjelagi** [-fjɛ:laijɪ] m. Rejsefælle. **-flakk** [-flahk] n. Rejsen rundt: *margur sem hafði gaman af ferðaflakkinu, ljetti sjer upp* (ÞGjD. 46). **-fuð (-s,** pl. ds.) [-fʏ:ð] n., **-fuða (-u, -ur)** [-fʏ:ða] f. Gjordspænde paa en Kløvsadel: *Böllurinn á berandanum bila náði, | rifnaði upp úr ferðafuðu; Feikna slysin mjer ofbuðu* (Af.). **-föt** [-fö:t] npl. Rejseklæder.

†ferdagaður [fɛr·da·qaðøϙ] a. som har ligget fire Dage i Graven.

ferða hugur [fɛr·ðahʏ:qøϙ] m. **1.** (*útþrá*) Rejselyst, Udve. — **2.** (*ókyrð af tilhlökkun*) Rejseuro: *það er kominn mikill f. í hann,* han har ingen Ro paa sig af Længsel efter at komme af Sted. **-kistill** [-ḳɪs·dɪdʎ] m. Rejsekuffert, Haandtaske. **-kostnaður** [-kos·(d)naðøϙ] m. Rejseomkostninger: *endurgjald fyrir ferðakostnað,* Rejsegodtgörelse. **-lag** [-la:q] n. Rejse: *vera á ferðalagi,* være paa Rejse; *hvaða ferðalag er á honum núna?* hvad er han ude for nu? °**-lagsskrifstofa** [-laχsgrɪf·sdova] f. Rejsebureau. **-langur** [-lauŋ·gøϙ] m. rejsende, Turist (is. om en der enten er en ivrig rejsende el. kommer langvejsfra). **-lassi** [-las:ɪ] m. sendrægtig rejsende. **-laus** [-löy·s] a. uden Dampskibsforbindelse: *séð verði ráð til þess (að) afstýra, að það komi fyrir, að tveir helztu kaupstaðir landsins . . . verði ferðalausir frá því fyrst í desember til þess seinast í janúar* (Alþ. '11, B. I. 979). **-legt** [-lɛχt] an.: *vera f.,* se lovende ud m. H. t. en Rejse: *ekki yrði það ferðalegt* (det bliver ikke nogen let Sag at rejse) *til B. . . . ef þetta gengi fram* (JSBr. 256). **-leiðarvísir** [-lɛi·ðarvi:sɪϙ] m. Rejsebog. **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Rejsetilladelse. **-lubbi** [-lʏb:ɪ] m. sendrægtig rejsende. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. rejsende, Turist. **-mannabæn** [-man·abai:n] f. rejsendes Bön (om Lykke paa Rejsen), Rejsebön: *kyrja ferðamannabænina.* **-mannahesthús** [-man·ahɛs·dus] n. Rejsestald. **-mannalegur** [-man·alɛ:qøϙ] a. som ligner el. opfører sig som en rejsende: *voru þeir svo ferðamannalegir að spyrja mig hvað gistingin kostaði* (Ísaf. '15, 6, 4). **-mannsbæn** [-mansbai:n] f. Rejsebön. **-nauðsynjar** [-nöyð·sɪnjaϙ] fpl. Rejsefornødenheder. **-peli** [-pɛ:lɪ] m. Rejseflaske.

ferðarbroddur [fɛr·ðarbrod:øϙ] m. Fortrop, Avantgarde.

ferða rjátl [fɛr·ðarjauhtʎ] n. Flakken omkring (MelBr. 23). **-saga** [-sa:qa] f. Rejsebeskrivelse; *segja ferðasögu,* (en Leg) fortælle en Rejsehistorie. **-sár** [-sau:r] a. öm af Rejsen. **-skýrsla** [-sgiϙ·sla, -sgis·la] f. Rejseberetning. **-skrín** [-sgri:n] n., **-skrína** [-sgri:na] f. Rejsekuffert. **-snið** [-snɪ:ð] n. ydre Tegn paa, at en er ved at bryde op: *sýna á sjer f.,* göre Mine til Opbrud: *faðir hennar varð var við þetta f. á dóttur sinni,* hendes Fader bemærkede disse Rejseforberedelser hos sin Datter (JÁÞj. I. 59). **-styrkur** [-sdɪϙ·gøϙ] m. Rejseunderstøttelse, Rejsestipendium. **-stjá** [-sdjau:] n. Bevægelse: *vera á ferðastjái,* bevæge sig omkring: *fólkið er á ferðastjái fram um bæinn enn* (ÓDavÞul. 266). **-taska** [-tas·ga] f. Rejsetaske. **-vald** [-val·t] n. Magten til at træffe Bestemmelser angaaende en Rejse og Maaden at rejse paa: *Fölskvi, sem hafði alt ferðavaldið* (bestemte Rejsemaaden) (ÞGjD. 2). **-veður** [-vɛ:ðøϙ] n. Rejsevejr. **-veski** [-vɛs·gɪ] n. Necessaire. **-volk** [-voʎ·k, -vol·k] n. Rejsestrabadser.

ferð búinn [fɛr·ðbu·ɪn] a. rejsefærdig. **-laus** [-löys] a. som kommer meget langsomt el. slet ikke af Stedet, sen, langsom: *f. hestur, f. ferja.* **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. med ringe Hastighed, langsom, sendrægtig. **-lúinn** [-lu·ɪn] a. rejsetræt. **-mikill** [-mɪ·gɪdʎ, -mɪ·ḳɪdʎ] a. hurtig.

ferðugur [fɛr·ðøqøϙ] a. flink: *borða ferðug lína* (ÓDavÞul. 378).

fer dægra [fɛr·daiqra] f. en Tid af fire Halvdøgn. **-eyki** [fɛ:rɛi·gɪ, -ɛi·ḳɪ] n. Firspand. **-eykisvagn** [-ɛigɪsvag·v, -ɛiḳɪs-] m. en Firspændervogn. **-eining** [-ɛi·niŋk] f. Kvadratenhed. **-elningur (-s, -ar)** [-ɛl·niŋgøϙ, -iŋs] m. en fire Alen lang Fisk. **-faðmur** [fɛϙ·faðmøϙ] m. Kvadratfavn, Fladefavn. **-falda** [-falda] vt. firedoble; — ppn. *ferfaldað* (metr.) = *fjórsamsneitt og fjóraðalhent* (SigH. 18). **-faldur** [-faldøϙ] a. firdobbelt, firfoldig; — adv. *-falt.* **-fet** [-fɛ·t] n. Kvadratfod, Fladefod. **-fletingur (-s, -ar)** [-flɛ·diŋgøϙ, -flɛ·t-] m., **-flötungur** [-flö·duŋgøϙ, -flö·t-, -uŋs] m. Tetraeder. **-fætingur (-s, -ar)** [-fai·diŋgøϙ, fai·t-, -iŋs] m. et firføddet (firbenet) Dyr. **-fætla (-u, -ur)** [-faihdla] f. = *sandeðla,* Firben. **-fætlingur (-s, -ar)** [-faihdliŋgøϙ, -iŋs] m. firføddet (firbenet) Dyr. **-fættur** [-faihdøϙ] a. firføddet, firbenet.

fergill (-s, -lar) [fɛr·gɪdʎ, -ɪls, fɛr·glaϙ] m. (tekn.) Presse.

fergin (-s) [fɛr·gɪn] n. (bot.) Dynd-Padderokke (equisetum limosum).

ferging (-ar, -ar) [fɛr·giŋk] f. Presning, Pressen.

fergja (**ði**) [fɛr·ja] vt. (jfr. *farg*) presse, trykke, nedtrykke: *f. blóm*, (Bogb.) indpresse.

fer henda (**-u, -ur**) [fɛ:ϙ(h)ɛnda] f. (metr.) firelinjet Vers med korte Verslinjer; jfr. Digtet Harald Hildetand af Oehlenschläger. **-hendur, -hentur** [-(h)ɛndoϙ, -(h)ɛvdoϙ, -(h)ɛntoϙ] a. firehændet. **-hyrndur** [-(h)ı(r)ndoϙ] a. **1.** (*um dýr*) med fire Horn. — **2.** (*um flöt*) firkantet.

ferhyrnings alin [fe:ϙ(h)ı(r)dniŋsa:lın] f. Kvadratalen, Fladealen. **-faðmur** [-fað·moϙ] m. Kvadratfavn, Fladefavn. **-fet** [-fɛ:t] n. Kvadratfod. **-mál** [-mau:/] n. Kvadratmaal. **-míla** [-mi:la] f. Kvadratmil, Flademil. **-þumlungur** [-þʏm·luŋgoϙ] m. Kvadrattomme.

fer hyrningur (**-s, -ar**) [fɛ:ϙ(h)ı(r)dniŋgoϙ, -iŋs] m. **1.** (*um flöt*) Firkant, Kvadrangel. — **2.** (*feri*) Faar med fire Horn. **-hliða** [fɛϙ·(h)λı·ða] a. indec. firsidet. °**-hljómur** [-(h)λιoᵘ·moϙ] m. (mus.) Firklang, Septimakkord. **-hólar** [fɛ:ϙ(h)oᵘ·laϙ] mpl. »Firhöje« (corpora quadrigemina) (ÁBjSál. § 65).

1. **feri** (**-a, -ar**) [fɛ:rı] m. Faar med fire Horn (ÓDav.).

2. **Feri** (**-a, -ar**) [fɛ:rı] m. npr. Dim. af *Kristófer* (Af.).

°**ferilhorn** [fɛ:rıλ(h)od·v, -(h)or·dv] n. (mat.) Periferivinkel (ODanFlatm.).

ferill (**ferils, ferlar**) [fɛ:rıdλ, -ıls, fɛr·dlaϙ] m. **1. a.** (*slóð*) Spor: *rekja ferilinn* (*eftir e-n*), følge ens Spor. — **b.** spec. Bane, Sti (dannet af Færdsel): *Þá varð ekki farinn utan ferilinn bæ frá bæ suður á Bakka, því ekki sá til neinnar þúfu* (ÞThLýs. II. 359—60). — **c.** i Alm. (*vegur*) Bane, Vej, Sti: *faðmar hann á ferli bekkum* (JHall. 244). — **2.** i Talem. *vera á ferli*, være oppe. — °**3.** (mat.) Periferi (ÓDanFlatm.).

feryrðingur (**-s, -ar**) [fɛ:rırðiŋgoϙ, -iŋs] m. (metr.) firelinjet Strofe.

1. **ferja** (**-u, -ur**) [fɛr·ja] f. **1.** (*bátur*) Færge. — **2.** (*rjettur til ferju*) Ret til at færges: *sá á fyrstur ferju, sem fyrstur kemur að* (Stj. '01, B. 68). — **3.** ... *ferjustaður*: *það er f. á Iðu*.

2. **ferja** (**a**) [fɛr·ja] vt. færge, sætte over.

°**ferjafnhliði** [fɛr·jabv(h)λı:ðı] m. (mat.) Kvadrat.

ferju bakki [fɛr·obah,ı] m. Bred ved et Færgested; ogs. Navn paa en Gaard i *Borgarfjörður*. **-bóndi** [-boᵘn·dı] m. Bonde, som besörger Færgefart, Færgeholder. **-flutningur** [-flʏhdniŋgoϙ] m. Færgefart. **-hald** [-hal·t] n. Færgning. **-lög** [-lö:q] npl. Færgelov. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Færgemand. **-skattur** [-sgahdoϙ] m. = **ferjutollur.** **-smið(i)** [-smi:ð, -smi:ðı] f. (n.) Færgebygning. **-staður** [-sda:ðoϙ] m. Færgested. †**-stútur** [-sdu·doϙ, -sdu·toϙ] m. lille Færge. **-tog** [-to:q] n. Færgetov, Tov, hvormed en Færge trækkes (GKonÆf. 27). **-tollur** [-tod·loϙ] m. Færgelon. **-tækur** [tai·goϙ, -tai·koϙ] a. som en Færge kan passere: *ferjutækt i ... i otsaveðri, svo ekki var ferjutækt* (saaledes at Færgen ikke kunde føres over) (JÁÞj. II. 172). **-vatn** [-vahtv] n. Flod som man kun kan sætte over i en Baad, Færgeflod.

ferkílómetri [fɛϙ·ƙiloᵘmɛ:drı, -mɛ:trı] m. Kvadratkilometer.

fer legleikur [fɛr·lɛqlɛi·goϙ, -lɛi·koϙ] m. Fælhed, Hæslighed, Uhyrlighed. **-legur** [-lɛqoϙ] a. fæl, hæslig, monstrøs, ... adv. ...

ferliðsskekkja [fɛr·lıðs,ƙɛh,ja] f. (log.) quaternio terminorum (ÁBjRök. § 47).

ferlíkan [fɛr·li·gan, -li·kan] n., **ferlíki** [-li·gı, -li·ƙı] n. Monstrum, is. n-t af monstrøs Störrelse.

ferlitur [fɛr·lı·doϙ, -lı·toϙ] a. som har fire Farver.

ferlivist [fɛr·dlıvıs·t] f. det at kunne færdes oven Senge: *hafa f.*, være saa rask, at man kan være oppe og gaa omkring; *jeg á ákaflega bágt með f.* (har ondt ved at være oppe); *mjer versnar við f.*, jeg bliver daarligere ved at være oppe (gaa omkring).

1. **ferma** (**di**) [fɛr·ma] vt. lade (et Skib).

2. **ferma** (**di**) [fɛr·ma] vt. konfirmere, firme: *f. börn*.

fermetri [fɛr·mɛ·drı, -mɛ·trı] m. Kvadratmeter, Flademeter.

fermi (**-is**) [fɛr·mı] n. **1.** (StStAndv. II. 219) = *farmur*. — **2.** i Sms.: *fullfermi, háfermi* osv. °**-ás** [-au·s] m. Ladebom.

fermíla [fɛr·mi·la] f. Kvadratmil, Flademil.

1. **ferming** (**-ar, -ar**) [fɛr·miŋk] f. (*skips*) Ladning (af et Skib), Gærningen at lade (et Skib).

2. **ferming** (**-ar, -ar**) [fɛr·miŋk] f. (*f. barns*) Konfirmation, Firming.

fermingar aldur [fɛrmiŋgaral·doϙ] m. Konfirmationsalder. **-barn** [-bar·dv, -bad·v] n. Konfirmand. **-drengur** [-drɛiŋ·goϙ] m. Konfirmand, Dreng, som skal konfirmeres. **-seðill** [-ϙ-sɛ:ðıdλ] m. Konfirmationsattest. **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. Konfirmandinde.

fermsla (**-u, -ur**) [fɛr·msla] f. Lastning, Ladning.

fermur [fɛr·moϙ] a. ferm, flink, dygtig.

fern [fɛr·dv, fɛd·v] a., is. i pl. *fernir*. **1.** (*fjórar samstæður*) fire af n-t som hører sammen, fire Par: *fernir sokkar*, fire Par Strömper; *f. klæðnaður*, fire Sæt Töj. — **2.** (*fjórir*) fire: *fernar tylftir*, fire Dusin; *skifta í fernt*, dele i fire Dele, firdele.

°**ferningur** (**-s, -ar**) [fɛr·dniŋgoϙ, -iŋs] m. (mat.) Kvadrat (ÓDanFlatm.).

fernis [fɛr·dnıs] m., **-olía** [-o:lija] f. (tekn.) Fernis.

fernskur [fɛr·nsgoϙ] a. = *ferskur*: *en hið fernska, fengna fanst þér vandi að róma* (MJ. V. 169).

ferska (**-u, -ur**) [fɛϙ·sga] f. Fersken.

fer skeyta [fɛϙ·sgɛi·da, -sgɛi·ta] vt. kvadrere, göre firkantet: *þessar eltingar hafa þeim verið enda örðugri en stærðfræðingum að f. hringinn* (Auðfr. 143). **-skeytla** (**-u, -ur**) [-sgɛihdla] f. Vers bestaaende af fire Kortlinjer, i Reglen i trokæisk Versemaal. **-skeyttur** [-sgɛihdoϙ] a. **1.** (*ferhyrndur*) firkantet. — **2.** *ferskeytt vísa* = *ferskeytla*. — **3.** (*tiglóttur*) rudedannet, rudeformet. **-skifta** [-sgıfda] vt. med dat. dele i fire Dele, firdele. **-skifting** [-sgıfdiŋk] f. Firdeling. **-skiftur** [-sgıfdoϙ] a. firdelt. **-skildingur** [-sgıldiŋgoϙ] m. Fireskillingsstykke.

ferskja (**-u, -ur**) [fɛϙ·sga] f., **ferskna** (**-u, -ur**) [fɛϙ·sgna] f. = **ferska.**

fersknutrje [fɛϙ·sgnotrjɛ:] n. = **ferskutrje.**

ferskukjarni [fɛϙ·sgoƙar·dnı, -ƙad·nı] m. Ferskensten.

ferskur [fɛϙ·sgoϙ, f. fɛϙ·sk, n. fɛϙ·s(k)t] a. fersk, frisk, ny: *e-m er e-ð í fersku minni*, en har n-t i frisk Erindring.

ferskutrje [fɛϙ·sgotrjɛ:] n. Ferskentræ.

fer stika [fɛϙ·sdı·ga, -sdı·ka] f. = *fermetri*, Kvadratmeter. **-stikla** [-sdıhgla] f. **1.** (*skjólgarður*) Læhegn, Lægærde (af Form som et græsk Kors) (ÁM. 221b, 8vo). — **2.** (metr.) = *samhenda* (HSig. 178). — **3.** npr. Gaard ved *Hvalfjörður*. **-strendingur** (**-s, -ar**) [-sdrɛndiŋgoϙ, -iŋs] m. Firkant. **-strendur** [-sdrɛndoϙ] a. **1.** (*um hlut*) firkantet, firesidet. — **2.** (*um menn*) firskaaren. **-söngur** [-söyŋgoϙ] m. (mus.) firstemmig Musik, Firstemmighed: *fersöng höfðu þeir milli sín* (sang firstemmigt) (Árm. I. 133). **-tala** [-ta·la] f. Kvadrattal. **-tálknar** [-tauλgnaϙ, -taulknaϙ] mpl. (zool.) de firgællede (tetrabranchiata).

fertug asti [fɛϙ·doqasdı, -toqasdı] num. ord. fyrretyvende. **-faldur** [-χ-fal·doϙ] a. fyrretyvedobbelt.

fertugsaldur [fɛϙ·doχsal·doϙ] m. Trediveaarsalder; *vera* (*hátt*) *á fertugs aldri*, være (höjt) i Trediverne.

fer tugur [fɛϙ·doqoϙ, fɛϙ·toqoϙ] a. **a.** (*fjörutíu ára*) fyrretyve Aar gammel: *f. maður; vera um fertugt* (*kominn að fertugu*), være omkring (nær) de Fyrre. — **b.** (*fjörutíu faðma*) fyrretyve Favne höj el. dyb: *f. hamar; fertugt dýpi*. — **c.** (*fjörutíu vísna*) med 40 Strofer, bestaaende af 40 Strofer: *fertug drápa*. °**-und** (**-ar, -ir**) [fɛ:rʏnt] f. (mus.) Kvart. **-þumlungur** [fɛϙ·þʏmluŋgoϙ] m. Kvadrattomme. **-ær** [fɛ:rai·r] a. fire Aar gammel, fireaarig. **-æringur** (**-s, -ar**) [-ai·riŋgoϙ, -iŋs] m. firaaret Baad.

1. **festa** (**-u**) [fɛs·da] f. **1. a.** (*staðfesta*) Fasthed, Soliditet. — **b.** (*brautseigja*) Fasthed, Urokkelighed, Bestemthed: *fylgja e-u fram með festu.* — **2.** Indfæstning, Fæste: *var þá ott ... með ... yfir 200 dali í festu* (GKonÆf. 229).

2. **festa** (**i**) [fɛs·da] vt. **I. 1.** fæste, göre fast: *f. hnapp*, sy en Knap i (fast); *f. sig á e-u*, blive hængende ved n-t; *f. sig á nagla*; *f. rætur*, slaa Rod. — **2.** (*hengja upp*) hænge op: *f. á gálga*, klynge op. — **II.** i overf. Bet.: **1.** *f. trúnað á*, tro n-t, fæste Lid til n-t; *f. bygð*, nedsætte sig; *f. yndi*, (komme til at) føle sig hjemme (paa et Sted); *f. hug við e-ð*, beskæftige sine Tanker med n-t; *f. e-ð í minni*, fæste n-t i sin Hukommelse, sørge for, ikke at glemme n-t; *f. ráð sitt*, gifte sig. — **2. a.** fæste, binde, göre en bindende Beslutning el. lign.: *f. heit*, aflægge et Løfte: *þegar menn höfðu fest heitið, þá feingu menn bót á böli sínu* (JÁÞj. II. 66); *f. jörð*, indfæste, tage en Gaard i Fæste; *f. kaup á e-u*, træffe Aftale om Køb af n-t, købe n-t: *f. kaup á jarðarskika*; — *f. verð*, bestemme en Pris. — **b.** forlove: *f. e-m dóttur sína*, forlove sin Datter med en; *f. sjer stúlku*, forlove sig med en Pige. — **III.** impers.: *e-ð festir*, n-t bliver hængende fast i el. ved n-t; *það, er tönn festir á*, alt hvad tygges kan: *þá var alt það etið, er tönn festi á*; — *hvergi varð hönd á fest*, man kunde ikke faa fat med Haanden nogensteds; *snjó* (*vatn*) *festir ekki á*, Sne (Vand) bliver ikke liggende (paa n-t); *svo fljótt, að ekki mátti auga á f.*, saa hurtig, at man ikke kunde skelne n-t; *láta e-ð ekki á sjer f.*, ikke bryde sig om n-t, ikke tage sig n-t nær; *Geir var við hana fár mjög, en hún lét ekki á sér f.* (JÁÞj. II. 384). — **IV.** refl. *festast*, blive fast, hænge fast: *f. við e-ð*, blive hængende ved (el. fast i) n-t: *ekki læt jeg svona ljótt nafn festast við jafnfallegan hest* (ÞGjD. 56); *f. í landi*, tage varigt Ophold i et Land.

festaplógur [fɛs·daploᵘ:(q)oϙ] m. Svingplov.

festar [fɛs·daϙ] gen. sg. og pl. af **festi.** **-ályktun** [-r-au:lıχdon] f. (log.) Kædeslutning. **-auga** [-öy:qa] n. Løkke paa et Tov, Kovs. **-fje** [-ϙ-fjɛ:] n. **1.** (*heimanmundur*) Medgift. — **2.** (*fyrirframgreiðsla*) Haandpenge, Fæstepenge. **-gjald** [-r-ɟal·t] n. Fortöjningsafgift. **-gull** [-gʏd·λ] n. Forlovelsesring. **-hald** [-ϙ-(h)al·t] n. Klampe; — ogs. i Alm. Pæl el. Sten hvortil Tov fastgöres, naar man hejser sig ned ad stejle Klipper. **-hlutur** [-(h)λʏ:doϙ, -(h)λʏ:toϙ] m. Ekstraandel i Udbyttet af Fuglefangst, som tilkommer Ejeren af *festi* (det Tov, ved Hjælp af hvilket *fyglingur* fires ned) (Aðalvík): *festarhlutir báðir*, de to Dele af Fangsten i Fugleklipper, der tilfalder dem der arbejder med Tovene (Grímsey). **-hringur** [-(h)ϙiŋ·goϙ] m. Ring, hvortil en Kæde fastgöres. **-hæll** [-(h)aid·λ] m. Pæl, hvorom Enden af et Tov slynges, Tovhæl. **-kona** [-ko:na] f. = **festarmey.** **-maður** [-r-ma:ðoϙ] m. Fæstemand. **-mál** [-mau:/] npl. Trolovelse, Forlovelse. **-mey** [-mɛi:] f. Fæstemø. **-mundur** [-mʏn·doϙ] m. = **festarfje** 1. **-mær** [-mai:r] f. = **festarmey.** **-peningar** [-ϙ-pɛ:niŋgaϙ] mpl. Hværverpenge. **-steinn** [-sdeid·v] m. Sten el. Klippe, hvortil Skibe göres fast. **-stöpull** [-sdö:bodλ, -sdö:pødλ] m. Strömpæl, Fortöjningspæl. **-öl** [-r-ö:/] n. **1.** (*trúlofun*) Forlovelsesgilde, Jaardsgilde: *drekka f.*, drikke (holde) Jaord. — **2.** (*brúðkaup*) Bryllup.

†**festavottur** [fɛs·davohdoϙ] m. Forlovelsesvidne.

festi (**-ar, -ar**) [fɛs·dı] f. **I. 1.** (*kaðall*) Reb, Tov, Kæde: *leggja skipi við festar*, fortöje et Skib; *láta* (*skip*) *úr festum*, stikke i Søen; *bera festar í hval*, göre en Hvalfisk fast til Land med Tov; *°festar svanur*, Skib (GTh. '06, 29). — **2.** (*hálsfesti*) Halsbaand, Halskæde. — **3.** (*fjötur*) Lænke. — **4.** (i Sms.) Fæste: *handfesti, fótfesti*. — **II.** pl. *festar*, Forlovelse, Trolovelse, Jaord: *sitja í festum*, sidde som forlovet. **-biti** [-bı:dı, -bı:tı] m. (naut.) Krydsholt. **-fjara** [-fja:ra] f. Strandbred, hvor man kan Fodfæste: *Fru bar mörg há björg, en lítil festifjara undir, og ekki hægt að komast að því á landi* (JÞorkÞjs. 400).

festill (**-ils, -lar**) [fɛs·dıdλ, -ıls, -laϙ] m. (naut.) Pullert.

festinál [fɛs·dınau:/] f. (naut.) Kofilnagle.

festing (**-ar, -ar**) [fɛs·diŋk] f. **1.** (*það að festa e-ð*) det at fæste n-t, Fastgörelse. — **2.** (*f. himins*) Firmamentet.

°**festir** (**-is, -ar**) [fɛs·dıϙ] m. den der gör fast, styrer.

†**festu bók** [fɛs·dobo·k] f. Skødeprotokol. **-gjald** [-ɟal·t] n. Fæstepenge

(JÁðFm. 135). †-jörð [-jor∂] f. Fæstegaard. -laus [-loy·s] a. manglende Fasthed, ustadig, vankelmodig.

fet (-s, pl. ds.) [fɛ:t] n. **1. a.** (*skref*) Skridt, Fodspor: *f. fyrir f.*, Skridt for Skridt, *fara fetið*, *ríða fót fyrir fót*, ride Skridtgang, ride ganske langsomt; *ekki f.*, ikke et Skridt: *þú fer ekki eitt fet út í dag*, du kommer ikke uden for en Dør i Dag! *þeir sáu ekki fyrir f. frá fetum sér*, de saa ikke en Haandsbred for(an) sig (JÁÞj. I. 162). — **b.** overf.: *fullum fetum*, helt og holdent, ubeskaaret: *þá mundi eg hafa hænst að honum smám-saman og elskað hann fullum fetum* (GFrOl. 78). *segja fullum fetum*, paa-staa. — **2.** (= *alin*) Fod.

feta (a) [fɛ:da, fɛ:ta] vi. **1.** træde, gaa (is. med afmaalte Skridt): *f. í fótspor e-s*, træde i ens Fodspor. — **2.** vt. maale med at sætte den ene Fod frem for den anden; *f. sig áfram*, gaa langsomt (el. forsigtigt) fremad Fod for Fod.

feta kambur [fɛ:dakam·bøǫ, fɛ:ta-] m. Kam, hvorigennem Rendegarnet (jfr. *feti* 2) trækkes, naar dette sættes paa Væverbommen. **-mál** [-mau:*l*] n. Fodmaal. **-snúra** [-snu:ra] f. Snor, der trækkes igennem Rendegarnet og adskiller de enkelte *fetar* (se *feti* 2).

feti (-a, -ar) [fɛ:dɪ, fɛ:tɪ] m. **1.** (*blað*) Økseblad (egl. kun den tynde Del af Bladet mellem Æg og Øje): (Talem.) *vera fyrir fetann*, være herskesyg (Borg.). — **2.** efter Omstændighederne en Enhed paa 10—20 Traade Rendegarn i en Væv. — **3.** (*túnfit*) Udkanten af et *tún* (Af.).

fetill (-ils, -lar) [fɛ:dɪdλ, fɛ:tɪdλ, -ɪls, fɛhdlaǫ] m. **1.** (*band um brjóst yfir og undir öxl*) Skærf, Skalderrem, Gehæng. — **2.** (*til stuðnings fatl-aðum handlegg*) Bind: *bera* (*vera með*) *hönd í fatli* (ogs. (pop.) *fatla*), bære Armen i et Bind; (overf.) *bera í fatli fyrir e-m*, være lidt bange for en. — **3.** (*burðaról*) Bærerem: *bagga lífsins, sem við höfum rogast með undir hörðum fötlum* (Eimr. XVIII. 160).

fetlengja [fɛ:dlɛiŋɟa, fɛ:t-] f. en Fods Længde (StStAndv. I. 108).

fetlingar [fɛhdliŋgaǫ] mpl. (Skag., Breiðd.) = **fætlingar.**

fet ljóst [fɛ:dljoᵘst, fɛ:t-] an. saa lyst at man kan se Vejen, finde Vej. **-mál** [-mau:*l*] n. Skridt, Fjed.

fetóttur [fɛ:doᵘhdoǫ, fɛ:t-] a.: *sá fetótti*, Fanden (JMPisl. 104).

fetpund [fɛ:tpʏnt] n. Fodpund.

fetta (i) [fɛhda] vt. böje tilbage: *f. sig*, strække sig, böje sig tilbage; *f. sig og bretta*, skære Ansigter, gestikulere og göre Grimaser; *f. fingur út í*, mestre, dadle, kritisere; *f. við e-u*, pille ved n-t (JÁÞj. I. 442).

fettur [fɛhdoǫ] fpl. is. i Forb.: *f. og brettur*, Grimaser og Gestikulationer.

fexa (ti) [fɛχ·sa] v. impers. (jfr. *fax*) **1.** *brimið fexir*, der viser sig hvide Skumtoppe, Brændingen fraader. — **2.** pp. *fextur*, med Manke.

fiða (-u, -ur) [fɪ:ða] f. tyndt Töj, som der er intet Hold i (Af., Sl., Snæf.), ogs. Klædningsstykke, lavet af saadant Töj (Árn.), jfr. *sængurfiða*.

fyðill (-ils, -lar) [fɪ:ðɪdλ, -ɪls, fɪð·laǫ] m. det mandlige Lem (BH.).

fiðla (-u, -ur) [fɪð·la] f. Fedel, Fiol, Violin.

fiðlari (-a, -ar) [fɪð·larɪ] m. Violinspiller, Violinist, Spillemand.

fiðlu lag [fɪð·løla:*q*] n. Melodi for Fiolin (den tostrængede isl. *fiðla*); — (metr.) *fegursta f.*, Benævnelse paa et Versemaal, oftest en Art *úrkast* (s. d. O.), med vekslende Hel- og Halvrim i alle betonede Stavelser. Eksp.: *Sólin ála bóla bála, bílu gælu gól í skála, gjólu mála grýlu kælu* (HSig. 246). **-leikari** [-lɛi:garɪ, -lɛi:karɪ] m. = **fiðlari.**

fiðlungur (-s, -ar) [fɪð·luŋgøǫ, -uŋs] m. (ÓDavSk. 269) = **fiðlari.**

fiðra (a) [fɪð·ra] **1.** vt. (*klæða fiðri*) befjere: *f. upp*, krølle, bringe til at bruse (GFrTís. 258). — **2.** vi. (*verða fjaðurmyndaður*) danne Fjer, blive fjerformet, fjeres: *hver er sá fireygði ferhyrningur, sem fiðrar með hornunum* (JÁGát. I. 64); *f. við e-ð*, röre let ved n-t (ligesom kilde det med en Fjer); *mundir og varir við fjáraflann f.* (BóluHj.). — **3.** v. impers. klø, kilde: *hann fiðrar*, det kilder paa ham. — **4.** refl. *fiðrast* (*um fugla*), pindes, faa Fjer; — pp. *fiðraður*, fjerklædt, forsynet med Fjer.

fiðrildi (-is, pl. ds.) [fɪð·rɪldɪ] n. (zool.) Sommerfugl (lepidoptera): (Ordspr.) *ekki er konungur af ríkjum ráðinn, þótt fiðrildi sje felt* (GJ.), ej fordrives Konge ved at Sommerfugl fældes.

fiðringur (-s) [fɪð·riŋgøǫ, -iŋs] m. Uro i Huden, Kloen, Kildren.

fiðrugur [fɪð·roqoǫ] a. bedækket med Fjer, dunet.

fiður (-urs) [fɪ:ðoǫ] n. coll. Dunfjedre, Fjedre, Fjer: *liggðu aldrei á góða fiðrinu! og hafðu hart undir þér, svo þú sofnir ekki* (JSBr. 21). **-endi** [-r-ɛn·dɪ] m. (LFR. X. 198) = **stilktyppi.** **-heldur** [-ǫ-(h)ɛl·døǫ] a. fjertæt. **-laus** [-r-löy·s] a. uden Fjer, ikke i Besiddelse af Fjer, (om Fugle) fjerløs. **-sæng** [-ǫ-saiŋ·k] f. Fjerdyne.

fífa (-u, -ur) [fi:va] f. **1.** (bot.) Kæruld (eriophorum). — ***2.** (ör) Pil.

fífaður [fi:vaðøǫ] a. (*fjáður*) velhavende (Rang.).

fífilbleikur [fi:vɪlblɛi:gøǫ, -blɛi:køǫ] a. (om Heste) egl. som Blomsten paa en Mælkebotte, bleggul (men uden sort Stribe, jfr *bleikalóttur*).

fífill (-ils, -lar) [fi:vɪdλ, -ɪls, fib·laǫ] m. **1.** (bot.) Løvetand, Mælkebøtte (taraxatum officinale): (Talem.) *renna upp sem f. í túni*, vokse og trives (som Blomsten paa Marken). — **2.** overf. (*blómlegur hagur*) blomstrende Tilstand: *hann sá aldrei fífil sinn fegri*, han stod aldrig bedre end dengang; (Talem.) *margur má muna fífil sinn fegri*, mangen maa mindes bedre Dage (ThTh. 14).

fífil roði [fi:vɪlro:ðɪ] m. blomstrende Rodme: *f. kinna* (GFrÚh. 49). **-tó** [-toᵘ:] f. Stykke Grönsvær med Løvetand (JHall. 129).

fífl (-s, pl. ds.) [fib·λ, fiv·ls, fib·λs] n. **1.** Tosse, Nar, Klovn, Hansvurst, Fjante: (Ordspr.) *því er fífl, að fátt er kent*, den ingen lærer, bliver let en Daare; *fíflinu skal á foraðið etja*, Gæk sig lader i Gungen ægge; *flest verður fíflinu að orðum* (GJ.), Taaben kan ej holde Tand for Tunge. — **2.** dumdristig Person: *jeg mundi sigla mig um, jeg væri svo mikið f.* (jeg var saa dumdristig) (SIng. I. 217). — **3.** (i Sms.) lidenskabelig Elsker af n-t: *dansfífl, spilafífl.*

1. **fífla** (-u, -ur) [fib·la] f. fjantet Kvinde, tosset Pigebarn: *Hvert varstu f.* (din Tosse) *farin í morgun* (ÓDavÞul. 86).

2. **fífla** (a og †di) [fib·la] vt. **1.** (*gabba*) narre, gække. — **2.** (*glepja*) forføre: *f. konu;* (Ordspr.) *aldrei fíflar ragur maður fríða konu* (GJ.), aldrig daarer KrYster fager Kvinde. — **3.** refl. *fíflast*, **a.** blive bedaaret, rasende forelsket: *f. í* (*að*) *konu*. — **b.** te sig som en Nar: *hvað ertu að f.?*

3. **fífla** (a) [fib·la] vi. (egl.: karte Kæruld, nu i overf. Bet.) snuble over Ordene, naar man taler (Sch.).

fífla hlátur [fib·lahλau·døǫ, -hλau:tøǫ] m. dum, taabelig Latter. **-leikur** [-lɛi:gøǫ, -lɛi:køǫ] m., **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Narrestreger, Gækkeri. **-mjólk** [-mjoᵘλ·k, -mjoᵘl·k] f. Mælkesaften af Løvetand. **-skella** [-sɟɛd·la] f. Narrebriks.

fífl dirfska [fib·/dɪǫsga, -dɪǫfsga, -dɪrvsga] f. Dumdristighed. **-djarfur** [-djarvoǫ] a. dumdristig: *fífldjarfur ferst um síðir* (GJ.), Dumdristighed staar for Fald. **-húfa** [-λ-(h)u:a] f. Narrehætte. **-hús** [-(h)u·s] n. Daareanstalt, Galehospital. **-yrði** [-l-ɪrðɪ] npl. taabelig Snak.

fíflska (-u) [fiv·lsga] f. Dumhed.

fífl skaparmál [fib·λsgabarmau:*l*, -sgapar-] npl. taabelig og upassende Tale: *hafa e-ð í fíflskaparmálum*, omtale n-t paa en upassende el. letfærdig Maade. **-skapur** [-sgabøǫ, -sgapøǫ] m. Naragtighed, Taabelighed.

fíflslegur [fib·λslɛqøǫ] a. naragtig, tosset.

fífl úlpa [fib·luλba, -ulpa] f. Narredragt (JHall. 237). **-æði** [-ai·ðɪ] n. **1.** — *fíflskapur*. — **2.** Fantasteri (Eimr. XV. 185).

fífu bingur [fi:vobiŋ·gøǫ] m. Dynge af Kæruld. **-kveikur** [-kvɛi:gøǫ, -kvɛi:køǫ] m. Væge snoet af Kæruld: *stökkur eins og f., linur eins og f.* **-vetlingur** [-vɛhdliŋgøǫ] m. Vante fuld af Kæruld; ofte i overf. Bet. for at betegne n-t meget let.

fygla (di) [fɪg·la] vt.: *f. upp*, hejse en *fyglingur* og hans Fangst op.

fyglingarmaður [fɪg·liŋgarma:ðøǫ] m., **fyglingur** (-s, -ar) [fɪg·liŋgøǫ, -iŋs] m. Fuglefænger, en Mand som fanger Fugle og indsamler Æg i et Fuglebjærg.

figt, figta [fɪχ·t, fɪχ·da] se **fikt, fikta.**

?**fígúra** (-u, -ur) [fi:gu·ra] f. Figur, is. löjerlig el. komisk Figur.

fik (-s) [fɪ:k] n. behændig og varsom Bevægelse.

fýk [fi:k] 1. p. sg. præs. ind. af **fjúka.**

fika (a) [fɪ:ga, fɪ:ka] vt. med acc. (dat.): *f. sig* (*sjer*) *upp*, skyde el. skubbe sig varsomt og behændigt op, klatre op, naa op: *hásæti, sem þeim kynni með tíð og tíma að takast að fika sig upp í* (Eimr. XVIII. 35).

fyki [fɪ:ɟɪ, fɪ:ȼɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fjúka.**

fíkinn [fi:ɟɪn, fi:ȼɪn] a.: *f. í e-ð*, higende efter, begærlig efter n-t.

fíkja (-u, -ur) [fi:ɟa, fi:ȼa] f. Figen.

fíkjast (ti) [fi:ɟast, fi:ȼast] vrefl.: *f. eftir e-u, til e-s* el. *í e-ð*, være begærlig efter n-t: *f. þar til fjár, sem ekki er* (JHall. 278); *Frú Hildur krafðist ekki neins sjerstaks dekurs, sem sumar konur f. í* (attraar) (ThTh. 19).

fíkju lyf [fi:ɟolɪ:*v*, fi:ȼø-] n. Løbe lavet af Figner: *eins skjótlega og f. hleypa saman hvítri mjólk* (Il. I. 137). **-trje** [-trjɛ:] n., **-viður** [-vɪ:ðøǫ] m. Figentræ.

fikki (-a, -ar) [fɪhɟɪ, fɪhga] m. Lomme.

fíkn (-ar) [fihkn] f., **fíkni** [fihgnɪ] f. indec. hæftig Begærlighed, Gridskhed, Graadighed.

fikra (a) [fɪ:gra, fɪ:kra] v. (jfr. *fika*) **1.** vi. beröre n-t sagte: *f. við e-ð.* — **2.** vt.: *f. sig áfram*, gaa langsomt og forsigtig fremad, flytte sig langsomt frem, komme frem: *þeim tókst þó með varúð að f. sig áfram og krækja milli sprungna* (ÞThLfr. III. 279); *láta börnin f. sig áfram* (føle sig frem) *að þekkja áttirnar á sólskífu.*

fikt (-s) [fɪχ·t] n. **1.** ubeföjet (ubegrundet) Pillen ved n-t, Pillen, Pilfingrethed: *vertu ekki að þessu fikti*, Fingrene af Fadet! — **2.** hvad man gör paa Skrömt, for Spog: *jeg gerði það af fikti* (*rælni*), jeg gjorde det uden at mene n-t med det, jeg gjorde det bare for Sjov: *Þetta var fremur hugsunarleysis f. af henni en ásett ráð* (JTrSk. II. 294).

fikta (a) [fɪχ·da] vi.: *f. við e-ð*, fingre ved n-t: *Og eg fór að f. við heynálina* (EKvVhl. 40).

fíkur (-s, -ar) [fi:gøǫ, fi:køǫ] m. begærlig Person: *vera mesti f. í e-ð* = *vera sólginn í e-ð*, være begærlig efter n-t (Hreppar).

fyl (-s, pl. ds.) [fɪ:*l*] n. Føl (spec. som Foster): *kasta fyli*, kaste Føl.

fíla (-u, -ur) [fɪ:la] f. **1.** (*samloðandi, greið ull*) usammenfiltret, sammenhængende Uld (ASkaft., Af.). — **2.** (*ábreiða*) tyndt Tæppe (BH.). — **3.** (*reiðingsdýna*) tyndt Underlag under en Kløvsadel (Árn.).

1. **fýla** (-u) [fi:la] f. **1.** (*ódaunn*) Stank. — **2.** (*ólund*) Vrantenhed, Gnavenhed, Spleen: *Það er í honum argasta f. yfir að missa þann gula* (ÞGjD. 19). — **3.** = *fýluför: fara fýlu*, gaa forgæves, løbe til Nar.

2. **fýla** (di) [fi:la] v. **1.** vt. göre sur, gnaven: *f. svipinn*, sætte en sur Mine op (BóluHj. 118); *f. grön*, rynke Næsen, slaa Krøller paa Næsen (is. om Vædere i Parringstiden); (ogs. overf.) *f. grön við e-u*, kimse ad n-t, lade haant om n-t. — **2.** vi. göre sure Miner, rynke Panden.

3. **fýla** (a) [fi:la] vi. fange Stormfugle (fulmarus glacialis): *það fýlaðist vel* (*illa*), de fik god (daarlig) Fangst af Stormfugle (Vestm.).

fílabein [fi:labɛi:*n*] n. = **fílsbein.**

fýla feiti [fi:lafɛi:dɪ, -fɛi:tɪ] f. Fedt af Stormfugle. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Togt til at fange Stormfugle. **-föt** [-fö:t] npl. Dragt anvendt ved Stormfuglefangst. **-keppur** [-ȼɛhbøǫ] m. Knippel, hvormed Stormfugle slaas ihjel. **-tó** [-toᵘ:] f. Klippeafsats, hvor Stormfugle holder til (Vestm.). **-veisla** [-vɛis·la] f. Gilde efter afsluttet Stormfuglefangst (Vestm.).

fyld (-ar, -ir) [fɪl·t] f. **1.** (*fylling tungls*) Fuldmaane (ASkaft.). — **2.** Fylde: *f. og list frásagnarinnar* (SNordSnSt. 164).

fild, fyld (-ar) [fɪl·t] f. ny Uld under den gamle (paa Faar).

fyldarstraumur [fɪl·daǫsdröy:møǫ] m. Fuldmaanestrøm (Sch., ASkaft.).

fildast, fyldast, fíldast (i) [fɪl·dast, fil·dast] vrefl. faa ny Uld (under den gamle).

filding, fylding, fílding (-ar) [fɪl·diŋk, fil·diŋk] f., **fildingur, fíldingur** (-s) [fɪl·di:ŋgoϱ, fil·diŋgoϱ] m. nyvokset fin Uld paa Kroppen af Faar (under den gamle).

1. **fildur, fyldur, fíldur** [fɪl·doϱ, fil·doϱ] a. med nyvokset, fin Uld paa Kroppen under den gamle: *vel (illa) f.*

2. **fyldur** [fɪl·doϱ] a. (om Hopper) drægtig.

fýldur [fil·doϱ] a. gnaven, vranten.

fílefldur [fi:lɛ(v)ldoϱ, -ɛl(v)doϱ] a. stærk som en Elefant, bomstærk, kæmpestærk.

***fylfingur (-s, -ar)** [fɪl·viŋgoϱ] m. *(fylvingur)* (Navn paa et) Sværd: *til frægðar framur við fylfings rök* (MJ. III. 191).

fyl fótaskata [fɪl·fodasga:da, -foᵘtasga:ta] f. (ASkaft.) = **graðskata.** **-full** [-fʏdλ] af. (om Hopper) drægtig.

fylgd (-ar, -ir) [fɪl·χt, fɪl·t] f. **1.** (*leiðsögn, samfylgd*) Følgeskab, Ledsagelse — **2.** (*fylgdarlið*) Skare, Følge.

fylgdar kona [fɪl·qdaϱko:na, fɪl·daϱ-] f. Ledsagerinde. **-laus** [-r-löy·s] a. uden Fører, uden Ledsagelse; — adv. *-laust.* **-lið** [-lɪ:ð] n. Følge, Suite, Bedækning. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Følgemand, Ledsager, Fører.

fylgdur [fɪl·qdoϱ] a. = *fildur: illa fylgdar kindur* (ÓDav.).

fylgi (-is) [fɪl·ɟɪ] n. **1.** (*stuðningur*) Medhold, Tilslutning, Understøttelse. — **2.** (*kapp*) Iver, Energi: (Ordspr.) *betra er f. en fjölmenni,* mere værd er Iver end manges Støtte; *þá er verst fylgið, er flestir eru* (GJ.), man sig strænger mindst an, hvor mange er samlet; *hafa f. á e-u,* göre n-t med Eftertryk: [illegible] *ast hvor aðra* (blev deres gensidige Angreb mindre eftertrykkelige) (JÁÞj. I. 476). — **3.** Følgeskab: (Ordspr.) *ferðatöf er fljótum að fylgi hins raga* (GJ.), det sinker den raske at have den ræddes Følgeskab. **-blað** [-bla:ð] n. Følgeblad. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Adressebrev, Følgebrev. **-draugur** [-dröy:qoϱ] m. (JÁÞj. I. 380) Slægtsgenfærd (jfr. 1. *fylgja*). **-fastur** [-fas·doϱ] a. stedse medfølgende, uadskillelig fra. **-fiskur** [-fɪs·goϱ] m. Følgesvend, Tilhænger (i neds. Bet.): *vera f. e-s,* være i Ledtog med en; — ogs. overf. om Ting. **-fje** [-fjɛ:] n.: *f. með fasteign,* Tilbehør til fast Ejendom (Stj. '05, A. 134). **-galli** [-gad·lɪ] m. Fejl el. Mangel, som staar i Forbindelse med el. følger af en anden. **-hnöttur** [-hvöhdoϱ] m. Følgeklode, Biplanet, Drabant. **-kona** [-ko:na] f. **1.** (*frilla*) Elskerinde, Konkubine, Frille. — **2.** (*herbergisþerna*) Selskabsdame, Kammerpige. **-lag** [-la:q] n. Følgeskab, Ledsagelse; (spec.) Kærlighedsforhold, Liaison (JÁÞj. I. 59). **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa energisk Tilslutning (TSæm. 234). **-liði** [-lɪ:ðɪ] m. Tilhænger. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Elsker (JÁÞj. II. 120).

fylginn [fɪl·ɟɪn] a.: *f. e-m,* som følger en støt og trofast; *f. sjer,* energisk, daadfør, ihærdig; *Gunna ... var dugleg og fylgin* (energisk, ivrig) *við vinnu og verklagin* (ÞGjOs. 108).

fylgi rit [fɪl·ɟɪrɪ:t] n. Følgeskrift. **-samur** [-sa·moϱ] a. følgagtig, hengiven: *hamingjan hefir verið okkur fylgisöm* (JTrGst. I. 243). **-seðill** [-sɛ:ðɪdλ] m. Følgeseddel. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. Følgagtighed, Hengivenhed.

fylgisflokkur [fɪl·ɟɪsflohgoϱ] m. Parti.

fylgiskjal [fɪl·ɟɪsɟa:l] n. Bilag.

fylgis kona [fɪl·ɟɪsko:na] f. **1.** (*flokkskona*) Tilhængerske. — **2.** = *fylgikona.* **-leysi** [-lɛi·sɪ] n.: *f. við e-n,* Mangel paa Tilslutning til en. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. **1.** (*flokksmaður*) Tilhænger, Partisan. — **2.** (*kappsmaður*) energisk Mand. **†-mey** [-mɛi:] f., **†-mær** [-mai:r] f. = **fylgikona.**

fylgi spakur [fɪl·ɟɪsba:goϱ, -sba:koϱ] a. følgagtig, lydig, hengiven, loyal: (Ordspr.) *frægð er elli fylgispök* (GJ.), Alderdom og Ære følges gærne ad; *f. hundur,* Hund der stadig følger sin Herre i Hælene. **-spekt** [-sbɛχ·t] f. Følgagtighed, Lydighed, Hengivenhed, Loyalitet. **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. Pige, som følges med en, Dame, Baldame. **-sveinn** [-svɛid·v] m. Ledsager.

1. **fylgja (-u, -ur)** [fɪl·ɟa] f. **†1.** (*fylgd*) Følge, Følgeskab. — **2.** (*barnsfylgja*) Efterbyrd. — **†3. a.** (*verndarandi*) Fylgje. Opr. er Fylgjen en Værneaand, men Ordet faar senere en nedsættende Betydn. Det sættes i Forb. med *barnsfylgja:* Hvis denne blev skødesløst behandlet, slængt bort el. nedgravet i St. f. brændt, fik vedk. Barn som Fylgje ofte det Dyr, som aad af *barnsfylgja,* el. blot kom forbi Stedet, hvor den laa. — Se nærmere herom JÁÞj. I. 357 ff. — **b.** senere spec. et Genfærd, der er en Persons uadskillelige Ledsager. Bægge Arter Fylgjer bebuder, ved at lade sig se, en Persons Ankomst el. snarlige Død.

2. **fylgja (di)** [fɪl·ɟa, fɪl·(q)dɪ] vt. med dat. **I. 1.** (*fara með*) føre, ledsage, følge: *f. e-m;* — *f. e-m til dyra,* følge en til Dören; *f. e-m til grafar,* ogs. abs. *f. e-m,* vise en den sidste Ære. — **2.** (*vera með*) være hos, forblive hos: *kóngur ljet sveininn fylgja móður sinni, meðan hann var allungur;* — *f. e-m (um draug),* være ens uadskillelige Ledsager (se 1. *fylgja* 3. b.); *f. fje,* vogte Faar (JÁÞj. I. 100); *f. fötum,* være oppe: *en þó kemur svo um síðir, að hann má ekki f. fötum* (JThMk. 371); *f. e-u eftir,* trykke paa n-t: *Jón fylgdi þá fast eptir lagvopninu* (JÁÞj. I. 329); ogs. overf.: støtte med Eftertryk el. kraftig Handling. — **3.** (*vera frilla e-s*) være ens Elskerinde: *honum fylgdi Steinunn* (Eimr. XVII. 83). — **II. 1.** i overf. Bet.: (*fara eftir*) følge, rette sig efter: (Ordspr.) *f. skal landsið, flýja land ella,* man skal Sæd følge eller Land fly; *f. ráðum e-s,* følge ens Raad. — **2.** medfølge, følge med: *fylgir böggull;* — *vandi fylgir vegsemd hverri,* stor Ære, stor Bekymring, jfr. endv. Adel forpligter (noblesse oblige); *honum fylgdi sá eiginleiki,* han havde den Egenskab; *þar ljet hann og f.* (følge med) *grávöru mikla; þau ummæli ljet hann f.* (föjede han til). — **3.** (*heyra undir*) tilhøre, følge med, medfølge: *nú fylgir skógur landi.* — **4.** *f. sjer,* anstrænge sig: *Hann skyldi f. sjer með kappi þenna tíma, sem hann yrði á Grund* (ÞGjÚf. 28); *f. sjer að e-u,* arbejde energisk paa n-t. — **5.** (*styðja*) støtte, hjælpe: *f. e-u máli,* støtte en Sag; *f. e-m að málum,* tage ens Parti, støtte en; *f. e-u (fast) fram,* understøtte n-t (kraftigt), drive (stærkt) paa n-t, anstrænge sig for at faa n-t sat igennem. — **III.** refl. *fylgjast,* følges ad, holde sammen; *f. með e-m,* holde Trit med en; *fylgjast með e-u,* være à jour med n-t, følge med n-t. — **IV.** ppr. *fylgjandi,* følgende, efterfølgende.

fylgjari (-a, -ar) [fɪl·ɟarɪ] m. **1.** (*fylgdarmaður, þjónn*) Følgesvend, Ledsager, Medhjælper (LFR. XIV. 226); *Fylgjararnir* (acoluthi) *voru þjónar byskupanna við guðsþjónustuna og önnur tækifæri* (HHKr. 115). — **2.** (*tungl*) Drabant (Úrs. 65).

fylgju lag [fɪl·ɟola:q] n. Samliv mellem Mand og Kvinde, som ikke er ægteviede, Kærlighedsforhold, Samleje. **-laus** [-löy·s] a. uden Følgeaand (se 1. *fylgja*). **-lykt** [-lɪχ·t] f. en Fylgjes Lugt (se 1. *fylgja* og JÁÞj. I. 358). **-maður** [-ma:ðoϱ] m. = **fylgismaður.**

fylgni [fɪl·gnɪ] f. indec. **1.** Energi, Ihærdighed: *kringum þá f. og framtak* (StStAndv. I. 125). — °**2.** Korrelation.

°**fylgnisreikningur** [fɪl·gnɪsrɛihgniŋgoϱ] m. Korrelationsregning.

fylgsn(i) (-is, pl. ds.) [fɪl·(χ)snɪ, fɪl·χsv] n. Skjul, Skjulested.

fýlhraustur [fil·hoöysdoϱ] a. kærnesund.

fylhross [fɪl·hoos] n. Hoppe med Føl.

fýling (-ar, -ar) [fi:liŋk] f. = **fýll.**

fýlingur (-s, -ar) [fi:liŋgoϱ] m. **1.** = *fýll.* — **2.** (Árn.) = *fjúk* 1.

1. **fylja (-u, -ur)** [fɪl·ja] f. **I.** (*ung meri*) ung Hoppe. — **II.** (*felling*) Fold: *það fat fer í fyljum,* det Klædebon rynker, slaar Folder. — **III.** (*suddi*) fugtigt Vejr, Støvregn (BH.).

2. **fylja (a)** [fɪl·ja] vt. **I.** (*f. meri*) bedække (om Hingste); refl. *fyljast.* — **II.** (*bretta*) rynke, folde: *fylja grön* (= *fýla grön*). — **III.** impers.: *það fyljar úr þokunni,* nu mærker man Væden i Taagen, nu begynder det at støvregne.

fylki (-is, pl. ds.) [fɪλ·ɟɪ, fɪl·ɟɪ] n. **1.** (*hjerað*) Fylke, Herred, Provins, Kanton. — **2.** (*hersveit*) Bataillon.

fylking (-ar, -ar) [fɪλ·ɟiŋk, fɪl·ɟiŋk] f. **1.** Række, Kolonne, Slagorden: *herinn skipaði sjer í fylkingar.* — [illegible] *stóð í þettri fylkingu* (í Ko) *fyrir utan leikhúsdyrnar;* — *fram, fram f.!* (Leg) Bro, Bro, Brille. — **2.** (nat.) Række (series).

fylkingar armur [fɪλ·ɟiŋgarar·moϱ, fɪl·ɟiŋgar-] m. Flöj (af en Hær). °**-breyting** [-brɛi:diŋk, -brɛi:tiŋk] f. Evolution. **-brjóst** [-brjoᵘs·t] n. den forreste Linje el. Fronten af en Hær. **-broddur** [-brod:oϱ] m. Spidsen af en Kolonne. **-skip** [-ϱ-sɟɪ:p] n. Linjeskib, Rangskib. **-skipun** [-sɟɪ:bon, -sɟɪ:pon] f. Slagorden.

***fylkir (-is, -jar,** el. (pop.) **-irs, -irar)** [fɪλ·ɟɪϱ, fɪl·ɟɪϱ] m. Konge, Fyrste: (Ordspr.) *fylki skal til frægðar hafa,* ved Fyrsten skal man Ære vinde.

fylkis bær [fɪλ·ɟɪsbai:r, fɪl·ɟɪs-] m. Kredsstad. **-þing** [-þiŋk] n. Kredsdag.

fylkja (ti) [fɪλ·ɟa, fɪl·ɟa] vt. med dat. opstille i Slagorden: *f. liði;* — *f. á fjórum,* opstille i Rækker, fire Mand höje.

fíl l (-s, -ar) [fid·λ, fil·s, fi:laϱ] m. **1.** (*dýr*) Elefant. — **†2.** (*hrókur*) Taarn (i Skakspil) (Jós. Grímss. Spilabók 20. cit. af ODavSk. 282).

fýl l (-s, -ar) [fid·λ, fil·s, fi:laϱ] m. Stormfugl, Malemuk (fulmarus glacialis): *fara ... til fýla,* gaa paa Jagt efter *fýll* (Eimr. II. 168).

1. **filla (-u, -ur)** [fɪd·la] f. (lat. pellis). **1.** (*roð*) Skind, spec. Huden af Helleflynder med det nærmestliggende Fedtlag (ÓDav.); jfr. ogs. *gómf. vangaf.* — **2.** Dække: *f. heitir (frosin) þekja á heytótt, sem gefið hefur verið undan (aftan eða ofan af).* — **3.** taaget Luft: *hann dregur fillu á loftið,* det begynder at blive taaget (BH.).

2. **fylla (-u, -ur)** [fɪd·la] f. **1. a.** Stykke: *En á þessum sviftingum spirntu þær afar-mikilli fyllu úr fjallinu niður í sjó, en hröpuðu sjálfar með* (GFrE. 62). — **b.** saftig Mundfuld: *Prestur sat á hyllu, hafði upp í sjer fyllu* (ÓDavÞul. 186). — **2.** (*heykleggi þunnur og flatur*) tynd og flad Stabel sammenpresset Hø (ÓDav.).

3. **fylla (ti)** [fɪd·la, fɪλ·dɪ] vt. **I. 1.** (*gera fullan*) fylde: *f. poka,* fylde en Sæk; *f. glas,* hælde et Glas fuldt; *f. upp í,* spække; *f. upp í skörðin,* udfylde de mangelfulde Steder; *f. í eyður e-s,* udfylde Lakunerne: *... ímyndunarafl þeirra fyllir skakt í eyður þess, er þau sjá eða heyra, svo af verður missýning eða misheyrn* (MHUpp. 69); *f. e-n,* drikke en fuld; *f. sig,* drikke sig fuld. — **2.** impers. (acc.) *e-ð fyllir,* n-t fyldes, bliver fuldt: *bátinn fylti,* Baaden løb fuld af Vand; — ogs. ellipt. = *skipið (bátinn) fyllir: báturinn ... lak eins og hrip, svo nærri fyllti* (ÞThLfr. III. 165). — **II.** overf.: *f. rúm e-s,* udfylde ens Plads; *f. flokk e-s,* slutte sig til en, tage Parti for en. — **III.** refl. *fyllast.* **1.** *f. e-u,* blive fuld af n-t. — **2.** (*fildast*) faa ny Uld under den gamle. — **IV.** pp. *fyltur.* **1.** fyldt. — **2.** = 1. *fildur.*

fylli (indec. og **†-ar**) [fɪd·lɪ] f. **1.** (*það að vera fullur*) Fylde. — **2.** (*af mat*) Mættelse: *eta f. sína,* spise sig mæt: *þó var ekki loku skotið fyrir það að Valur næði sjer góðri fylli við og við* (ÞGjD. 34); (Ordspr.) *fyllin er öllum óhæg* (GJ.), Overmæthed generer. — **3.** (*uppfylli, meinlæti*) Opsvulmen, stammende fra en indvortes Sygdom, spec. Ekkinokoksygdommen. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. fuldstændig; — adv. *-lega,* ganske, mere end tilstrækkelig.

fylling (-ar) [fɪd·liŋk] f. **1.** Fyldning: *f. tunnunnar;* — *f. tungls tunglfylling;* — *tungl í fyllingu,* ogs. abs. *f.,* Fuldmaane. — **2.** Fuldkommelse, Fylde: *f. tímans,* Tidens Fylde. — **3.** (*fylli*) Fylde, Fyldighed (ogs. overf.): *hjá þeim var bæði fegurð og fylling hljóðanna framúrskarandi* (ÓDavSk. 265). — **4.** (*fullkomnun*) Komplementering. — **5.** (*uppfylling*) Opfyldelse. — **6.** ny Uld paa Faar, se 1. *fildur: þegar nokkur festa er á ullinni, slitna mörg hár upp með rótum úr fyllingunni* (Freyr VIII. 92).

fyllingar eiður [fɪd·liŋgarɛi:ðoϱ] m. Fyldingsed, Sigtelsesed. **-horn** [-ϱ-(h)or·dv, -(h)od·v] n. (mat.) Supplementvinkel.

fyllingur (-s) [fɪd·liŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** (*fylling*) udvokset ny Uld paa Faar under den gamle, se 1. *fildur.* — **2.** (*þjett gras*) tæt Græs.

fyllir (-is, el. (pop.) **-irs)** [fɪdlɪɐ] m. **1.** (*e-r eða e-ð, sem fyllir*) Fylder, Udfylder. — **2.** ophobet Masse: *fyllirinn varð svo mikill í gljúfrinu af jakaburði og krapa, að nærri lá, að brúna tæki af* (Breiðd.).

fylliraftur [fɪd·lɪraf·doɐ] m. Drukkenbolt.

?**fyllirí** [fɪd·lɪri·] n. Svir, Fylderi, Drukkenskab: *fara á f.*, drikke sig fuld; *vera á fylliríi*, være ude at svire, slaa en Svir af.

fyllisvín [fɪd·lɪsvi:n] n. Dranker, Drukkenbolt, Sviregast.

fyllri [fɪd·lrɪ] comp. af **fullur.**

fillufiskar [fɪd·løfɪs·gøɐ] m. Fisk med smaa Skæl (JÓlGrv., ÞTh. Lfr. II. 316).

° 1. **filma (-u, -ur)** [fɪl·ma] f. Film.

° 2. **filma (a)** [fɪl·ma] vt. og vi. filme.

fylmeri [fɪl·mɛ·rɪ] f. drægtig Hoppe.

fílreki [fil·rɛ·ɟɪ, -rɛ·ʝɪ] m. Elefantpasser, Elefantdriver.

filsbein [fil·sbei·n] n. Elfenben.

fylsnir [fɪl·snɪɐ] fpl. = *fylgsni*, Skjulested.

filsrani [fil·sra·nɪ] m. Elefantsnabel.

fylstur [fɪl·sdøɐ] superl. af **fullur.**

filstönn [fil·stön] f. Elefanttand.

fylsuga [fɪl·sʏ·ɣa] f. Hoppe som bliver diet af Follet: *þetta er f.*; *hún kastaði um sumarmálin* (ÞGjD. 92).

fýlu dallur [fi:lødad·løɐ] m. Gnavenpind. **-drembinn** [-drɛm·bɪn] a. gnaven og stolt: *Ertu þinni flýja frá f. staur-karl má* (StStAndv. I. 123). **-ferð** [-fɛr·ð] f., **-för** [-fö:r] f. forgæves Vandring el. Rejse, frugtesløst Forsøg: *hann fór f.*, han gik forgæves, løb til Nar. **-goggur** [-gog:øɐ] m. Gnavenpind. **-laukur** [-löy:goɐ, -löy:køɐ] m. stinkende Løg (Árm. I. 124). **-legur** [-lɛ·ɣøɐ] a. sur, vranten: *f. svipur, fýlulegt andlit*, sur Mine. **-lyndur** [-lɪn·døɐ] a. gnaven af Sind.

fýlunga lýsi [fi:luŋgali:sɪ] n. Stormfugletran. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Stormfuglesuppe.

fýlungi (-a, -ar) [fi:luŋɟɪ, -uŋga(ɐ)] m., **fýlungur (-s, -ar)** [fi:luŋgøɐ, -uŋs] m. = **fýll.**

fýlu rómur [fi:loro·:møɐ] m. gnaven Tone. **-skapur** [-sga·bøɐ, -sga·pøɐ] m. Gnavenhed, Surmuleri, Vrantenhed. **-snúður** [-snu:ðøɐ] m. gnaven Mine: *svo þið megið ekki setja upp fýlusnúð á ykkur við hvað eina* (JS. Br. 304). **-svipur** [-svɪ:bøɐ, -svɪ:pøɐ] m. surt Ansigt, sur Mine.

†**fimast (a)** [fɪ:mast] vrefl. skynde sig, göre sig rede.

fimbul famb (-s) [fɪm·bølfam·p] n. (höjtravende) Vrövlen. **-famba (a)** [-fam·ba] vi. vrövle, tale höjtravende. **-fambi (-a, -ar)** [-fam·bɪ] m. (höjtravende) Vrövlehoved. *-**flak** [-fla:k] n. et stort Vrag. *-**kaldur** [-kal·døɐ] a. isnende kold. **-mál** [-mau:l] npl. store Ord, Tirader (Eimr. II. 202). *-**port** [-poɐ·t] n. den höje Port (ɔ: Tyrkiets Regering) (BTh. 199). *-**rammur** [-ram:øɐ] a. kæmpestærk. *-**rómur** [-ro·:møɐ] m. overordentlig stærk Stemme, Jætterøst. **-skjalari** [-sɟa:larɪ] m. kolossal Ordgyder. *-**storð** [-sdor·ð] f. mægtigt Land: *frelsisins f.* (MJ. II. 22). *-**teikn** [-tɛihkn] npl. mægtige Runer: *heimsins gátu f.* (MJ. I. 101). *-**týr** [-ti:r] m. npr. et af Odins Navne. **-vetur** [-vɛ:døɐ, -vɛ:tøɐ] m. stræng og lang Vinter. *-**víður** [-vi:ðøɐ] a. uhyre vid, af en overordentlig stor Udstrækning.

fimi [fɪ:mɪ] f. indec. Behændighed, Smidighed.

fim legur [fɪm·lɛɣøɐ] a. behændig; — adv. *-lega*. **-leikakennari** [-lɛigaʝɛn:arɪ, -lɛika-] m. Gymnastiklærer. **-leikamaður** [-lɛigama:ðøɐ, -lɛika-] m. Gymnastiker. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiʝɪ] m., **-leikur** [-lɛigøɐ, -lɛikøɐ] m. **1.** Behændighed, Smidighed. **2.** pl. *fimleikar*, Gymnastik. **-leiksmaður** [-lɛiχsma:ðøɐ] m. Person, som er i Besiddelse af en fortrinlig Færdighed i n-t, Virtuos.

1. **fimm** [fɪm·] num. card. fem.

2. **fimm (-s,** pl. ds.) [fɪm·] n. **1.** (*í spilum*) Fem (i Kortspil). — **2.** (*á teningi*) fem Øjne (paa en Tærning i Brætspil); *fimmin öll*, fem Øjne paa bægge el. alle Tærninger (jfr. ÓDavSk. 310).

fimma (-u, -ur) [fɪm:a] f. (Nl., Af.) = *fimm*, Fem (i Kortspil).

fimm dálkaður [fɪm·dauλgaðøɐ, -daulkaðøɐ] a. bestaaende af (fyldende) fem Spalter: *fimmdálkuð auglýsing*. **-deildur** [-dɛildøɐ] a. femdelt, delt i fem Dele. **-eyringur** [-ɛi·riŋgøɐ] m. Femøre. **-falda (a)** [-falda] vt. femdoble, multiplicere med 5. **-faldur** [-faldøɐ] a. femdobbelt. **-hendingaháttur** [-hɛndiŋgahauhdøɐ] m., **-henduháttur** [-hɛndøhauhdøɐ] m. (metr.) Vers med 5 Helrim. Ekspl.: *Kallar frú á kyrtla brú | hér komdu nú, . Alfífa, sem ert mér trú, . þig a stað bú* (HSig. 251). **-hyrndur** [-hɪ(r)ndøɐ] a. femkantet, femhjörnet. **-hyrningur** [-hɪ(r)dniŋgøɐ] m. Femkant, Pentagon. **-hljómur** [-hλo·:møɐ] m. (mus.) Femklang, Noneakkord. **-hundraðfaldur** [-hʏndraðfal·døɐ] a. femhundreddobbelt. ° **-hæringur (-s, -ar)** [-hai·riŋgøɐ, -iŋs] m. (zool.) Pentakrinit, en Slags Solilje (JHall.). **-yddur** [fɪm:ɪd·øɐ] a. femspidset, femgrenet: *og héldu á fimmyddum eldskörum* (Il. I. 20). **-mannafar** [fɪm:anafa:r] n. Baad for fem Mænd. **-menningar** [fɪm:ɛn·iŋgaɐ] mpl. Slægtninge i femte Led. **-strendur** [fɪm·sdrɛndøɐ] a. femkantet.

fimmund (-ar, -ir) [fɪm:ønt] f. (mus.) Kvint.

fimmundarskipan [fɪm:øndaɐsɟɪ:ban, -sɟɪ:pan] f. (mus.) Kvintbeliggenhed.

fimt (-ar, -ir) [fɪɱ·t, fɪm·t] f. **1.** *vera í f.* = *vera fimmmenningar* (s. d. O.): *þá . . . eru þau Jón og Björg komin í f.* (Morð. 16 17). — °**2.** (ÁBjH. 180) = *fimmund*.

fimtán [fɪɱ·daun, fɪm·taun] num. card. femten.

fimtánd (-ar, -ir) [fɪɱ·daunt, fɪm·taunt] f. (mus.) Kvintdecim.

fimtándi [fɪɱ·daundɪ, fɪm·taundɪ] num. ord. femtende.

fimtánfaldur [fɪɱ·dauntal·døɐ, fɪm·taun-] a. femtendobbelt, femten Gange saa stor.

†**fimtar dómur** [fɪɱ·dardo·:møɐ, fɪm·tar-] m. den femte Ret paa Altinget, dels Appelinstans, dels förste Instans i Sager ang. falske Vidnesbyrd, Bestikkelser, Understøttelse mod fredløse osv. Fra *f.* fandt ingen Appel Sted. **-stefna** [-ɐ-sdɛb·na] f. Stævning til at møde for *fimtardómur*. †**-tala** [-ta:la] f. Femtal, Antal af fem.

fimti [fɪɱ·dɪ, fɪm·tɪ] num. ord. femte.

fimtieyringur (-s, -ar) [fɪɱ·diɛi:riŋgøɐ, fɪm·ti-] m. Halvtredsøre.

fimtíi [fɪɱ·ti·jɪ, fɪm·ti·jɪ] num. card. indec. (Vf.), **fimtíu** [fɪɱ·di·jø, fɪm·ti·jø] num. card. indec. halvtreds.

fimtudagur [fɪɱ·døda:ɣøɐ, fɪm·tø-] m. Torsdag.

fimtugasti [fɪɱ·døɣasdɪ, fɪm·tøɣasdɪ] num. ord. halvtredsindstyvende.

fimtugsaldur [fɪɱ·doχsal·døɐ, fɪm·toχs-] m. Fyrretyveaarsalder: *vera á fimtugsaldri*, være i Fyrrerne.

fimtugur [fɪɱ·doɣøɐ, fɪm·toɣøɐ] a. halvtredsindstyve Aar gammel (jfr. *fertugur*); halvtredsindstyve Favne (höj el. dyb).

fimtund [fɪɱ·dønt, fɪm·tønt] f. (mus.) (JsJs.) = **fimmund.**

fimtungsnóta [fɪɱ·duŋsno·:da, fɪm·tuŋsno·:ta] f. (mus.) Femtedelsnode.

fimtungur (-s, -ar) [fɪɱ·duŋgøɐ, fɪm·t-, -uŋs] m. femte Del, Femtedel.

fimur [fɪ:møɐ] a. behændig, smidig, adræt.

fina (-u, -ur) [fɪ:na] f. Fregne (BH.).

1. **fína (-u, -ur)** [fi:na] f. fedt Kødstykke (BH.).

2. **fína (a)** [fi:na] vt. **1. a.** (*fága*) polere, glatte, oppudse: *f. e-ð* (*sig*) *til*, pudse, pynte paa n-t (sig). — **b.** (overf.) göre fin, eufemisere: *f. svo orðatiltækin, að almenningur ekki skilji þau* (TSæm. 153).

fyndi [fɪn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **finna.**

finding (-ar, -ar) [fɪn·diŋk] f. Paafund, Opfindelse.

fyndinn [fɪn·dɪn] a. vittig.

fyndni [fɪn·dnɪ, fɪn:ɪ] f. indec. **1.** (*það að vera fyndinn*) Vid, Lune. — **2.** (*fyndin setning*) Vittighed. **-baglari** [-bag·larɪ] m. Vittighedsjæger, Vittighedskræmmer.

fyndnis yrði [fɪn·dnɪsɪr·ðɪ, fɪn:ɪs-] npl. Vittigheder, Aandrigheder. **-staka** [-ɪ-sda:ga, -sda:ka] f. Epigram.

?**fínerí (-is)** [fi:nɛri·] n. Finhed, Flothed, Elegance.

?**fíneríisverk** [fi:nɛrijɪsvɛɐ·k] n. fint Arbejde (Eimr. XVI. 138).

fínger(ður) [fiŋ·ɟɛ·r, -ɟɛrðøɐ] a. = **smáger(ður).**

fingrabragð [fiŋ·grabraɣð, -bragþ] n. Fingerbevægelse: *lék á hljóðfærið í kirkjunni með einhverjum þeim fingrabrögðum, að kvenþjóðinni vöknaði um augu* (GFrÁtt. 215).

fingraður [fiŋ·graðøɐ] a. (bot.) fingret (digitatus).

fingra för [fiŋ·grafö:r] npl. Mærker efter Fingrene, Fingeraftryk: *það má þekkja á því fingraförin þín*, man kan se, at du har haft med det at göre. **-langur** [-lauŋ·gøɐ] a. langfingret, tyvagtig. **-lengd** [-lɛiŋ·t] f. Langfingreri: *Til eru gamlir menn, einn og einn, sem grunaðir hafa verið um f.* (Eimr. XII. 18). **-mál** [-mau:l] n. Fingersprog. **-mjúkur** [-mju:gøɐ, -mju:køɐ] a. med smidige Fingre. **-rím** [-ri:m] n. Fingerrim. **-skipun** [-sɟɪ:bøn, -sɟɪ:pøn] f. (mus.) Fingersætning. **-spretta** [-sprɛhda] f. Knipsen med Fingrene. **-vetlingur** [-vɛhdliŋgøɐ] m. Fingerhanske, Fingervante.

fingur (-rar el. (pop.) **-urs,** pl. ds.) [fiŋ·gøɐ] m. (pl. *fingur* er i dagl. Tale ofte fem., jfr. *fætur*) **1.** Finger: *leika við hvern sinn f.*, være meget oprömt; *færa f. úti*, dadle (BH.); (Talem.) *vita e-ð upp á sína tíu f.*, vide n-t ganske bestemt; *fetta f. út í e-ð*, blande sig i n-t, kritisere n-t; ?*sjá í gegnum f. við e-n*, se igennem Fingre med en; *sjá ekki fingra sinna skil*, ikke være i Stand til at skelne sine Fingre (om Blindhed): *hann sá ekki betr en fingra sinna skil* (Bp. I. 118); *spila fingrum*, spille med Fingrene, sidde ørkesløs (BH.); ?*leggja fingurna á milli*, lægge Fingrene imellem, skaane. — †**2.** (*eining*) Ener (i en Talrække af arab. Tal). **-björg** [-r-björ·k] f. Fingerbøl. **-brjótur** [-brjo·:døɐ, -brjo·:tøɐ] m. Buk, stor Fejl i Skakspil (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 286; jfr. *Knytlinga saga*). **-digur** [-dɪ:ɣøɐ] a. fingertyk. **-endi** [-ɛn·dɪ] m., **-gómur** [-go·:møɐ] m. Fingerspids. **-gull** [-gʏd·λ] n. Fingerring, Guldring. **-hæð** [-ɐ-(h)ai:ð] f. Fingerlængde: *kvenfólkið mælir sokkslengdina í fingurhæðum* (Breiðd., Sl.). **-liður** [-r-lɪ:ðøɐ] m. Fingerled. **-mein** [-mɛi:n] n. Skade i en Finger, bullen Finger. **-traf** [-ɐ-tra:v] n. Forbinding om en Finger, Fingertut.

finkull (-uls, -lar) [fiŋ·godλ, fiŋ·kodλ] m. (bot.) Fennikel (JsJs.).

fín legur [fin·lɛɣøɐ] a. fin, nobel: *fínleg kona*; *fínlegir drættir*. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiʝɪ] m. Finhed. **-læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] n. fine Lader. **-lætisfullur** [-laidɪsfʏd·løɐ, -laitɪs-] a. fin paa det: *Stagnálin, sem var svo fínlætisfull að hún gerði sér þá ímyndun að hún væri saumnál* (And. I. 123).

fínn (acc. **-an**) [fid·n, acc. fi·nan, f. fi:n, n. fiv·t, fin·t] a. **1.** (*smáger*) fin: *f. þráður, fín nál, f. dúkur.* — **2. a.** (*tiginn*) fin i sit Væsen, fornem, elegant: *f. maður.* — **b.** (*göfugur*) nobel: *f. maður.* — **3.** (*velbúinn*) flot, elegant, fin i Töjet: *f. maður; sá er nú f.!* — **4.** (*ágætur*) udmærket, prægtig: *fín kjör*; spec. paa Vf. om Vejret: *fínt veður* (*leiði*), udmærket Vejr (Bør).

†1. **Finna (-u, -ur)** [fɪn:a] f. finsk (el. lappisk) Kvinde.

2. **Finna (-u, -ur)** [fɪn:a] f. npr. Dim. af *Guðfinna*.

3. **finna (finn, finnum; fann, fundum; fyndi; fundið)** [fɪn:a, fɪn·, fɪn:øm, fan·, fʏn·døm, fɪn·dɪ, fʏn·dɪð] vt. **I. 1.** *f. glataðan grip*, finde: *jeg fann peninga á götunni*; — *lægni á að koma öðrum til ills, en vera sjálf hvergi í fundin* (uden selv at faa Skylden) (BrJÞf. 56). — **2. a.** (*hitta*) træffe: *það er maður frammi, sem vill f. þig*, der er en ude, som vil tale med dig; *f. e-n að máli*, faa en i Tale. — **b.** (*heimsækja*) besøge. — **3. a.** opfinde: *Þorsteinn fann sumarauka*; — *f. e-ð upp*, opfinde n-t; *f. e-ð með heilabrotum*, udgruble n-t; *f. upp á e-u*, finde paa n-t; *f. e-ð út*, udfinde n-t. — **b.** (*uppgötva*) opdage: *f. land: Kólumbus fann Ameríku.* — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** (*verða var við*) føle, mærke: *f. e-ð á e-m*, mærke n-t paa en; *jeg finn það á mörgu, að . . .*, der er meget, som siger mig, at . . .; *finna á*

sjer, [1]) have Forudfølelse af n-t: *jeg fann það á mjer, að þú mundir koma.* [2]) abs. el. *f. vín á sjer*, begynde at mærke Rusen: *hann var farinn að finna töluvert á sjer*, han mærkede, at han var begyndt at blive ikke saa lidt beruset; *f. fyrir e-u*, mærke n-t: *jeg fann ekki fyrir því* (Vt.). *f. sig fyrir e-ð*, faa sin fortjænte Straf for n-t (BH.). **b.** impers. *það fann á*, det kunde mærkes: *fann lítt á honum, hvort honum þótti vel eða illa* (han lod sig ikke meget mærke med ...). **c.** *f. til*, [1]) føle, mærke, is. føle Smærter: *finnurðu nokkurstaðar til?* har du nogen Smærter? *e-r fær að finna til e-s*, n-t skal komme til at svie til en; *þú skalt fá að f. til þess* (el. *f. það)*, du skal faa det at føle, det skal komme til at svie til dig; *f. til matar síns*, blive mæt: *þið hafið því víst fundið til matar ykkar* (Inq. '11, 135). [2]) føle paa n-t: *fundu til!* føl! føl engang! (JÁÞj. I. 269). **2. a.** *f. e-ð til*, fremføre n-t som Grund; *f. e-m e-ð til*, anklage en for n-t, bringe n-t frem imod en, bebrejde en n-t; *f. e-m e-ð til foráttu*, have n-t at udsætte paa en; *f. sjer til*, benytte n-t som Grund, is. til Kritik, kritisere: *varð þá ónugur og fann sjer ýmislegt til, hvað sem eg sco gerði* (Eimr. XI. 29). *finna sjer ekki til* (gjorde ikke Opnævelser). [illegible] (ThTh. 39). *Það konurnar [illegible] alt til að [illegible]* (forarges over) (ThTh. 58); *f. sjer e-ð til erindis*, göre sig et Ærinde, benytte n-t som Paaskud til at komme. — **b.** pp. *fundinn: e-ð er vel (illa) til fundið*, n-t er et heldigt (uheldigt) Paahit. — **3.** *f. fyrir*, betale, bøde for: *þú skalt sjálfan þig fyrir f.* (el. *hitta)*, det skal du komme til at bøde for. — **4.** *f. að e-u*, dadle n-t, udsætte paa n-t; (Talem.) *að flestu má e-ð f.*, de fleste Ting er der n-t at udsætte paa. — **III. 1.** refl. *finnast*, mødes, træffe hinanden (jfr. I. 2); — pp. *fundinn: við erum fundnir, en ekki skildir*, vi har mødt hinanden, men vi er ikke færdige med hinanden. — **2.** i passiv Bet.: blive fundet (jfr. I. 1): *þar fundust undir bein.* — **3.** ogs. til Dels pass. Bet.: gives, findes: *finnast dæmi til*, der gives Eksempler paa. — **4. a.** (jfr. II. 1) føles, mærkes: *finst það á [illegible]*. — **b.** *mjer finst, að ...*, eg synes, at ..., det forekommer mig, at ... — **c.** *finnast til*, synes om, synes om Situationen: *Þá fór honum ekki að finnast til og hætti að veiða* (JÁÞj. I. 483); *e-m finst til e-s (um e-ð)*, [1]) n-t gör stærkt Indtryk paa en: *f. mjög til um e-ð*, have höje Tanker om n-t el. blive dybt grebet af n-t; [2]) tage sig n-t nær (ThTh. 8); *finnast mikið um e-ð*, blive stærkt grebet af n-t, komme i stærk Bevægelse: *fannst honum mikið um* (JÁÞj. I. 73); *láta sjer fátt um finnast*, ikke være meget imponeret af n-t, ikke ænse n-t videre.

finna brækur [fɪn:abrai:goϱ, -brai:koϱ] fpl., **-buxur** [-bʏχ·soϱ] fpl. = **nábrók.**

finnandarjettur [fɪn:andarjɛhdoϱ] m. Finderet.

finnandi (-a, -endur) [fɪn:andɪ, -endoϱ] m. **1.** (sá, sem finnur e-ð) Finder. — **2.** (sá, sem finnur e-ð upp) Opfinder, Ophavsmand.

finnar [fɪn:aϱ] mpl. Filipenser, Finner, Bumser.

†finnari (-a, -ar) [fɪn:arɪ] m. = *finnandi:* (Ordspr.) *vondur f. er ekki betri en stelari* (SchMál.), en ond Hitter er ej bedre end en Tyv.

finnaskegg [fɪn:asɟɛk] n. (bot.) = **þussaskegg.**

Finn bogi [fɪn·boi·jɪ, -bo·qa, fɪm·-] m. npr. Finbue. **-borinn** [-bo·rɪn] a. finskfødt, lappisk født: *þeim finn-bornu meyjum* (StStAndv. II. 177). **-gálkn** [-gauʎkṿ, -gaulkṿ] n. mytisk Uhyre, i Folketroen spec. et Dyr, der er Afkom af en Kat og en Ræv (se JÁÞj. I. 610). **-gálknaður** [-gauʎgnaðoϱ, -gaulknaðoϱ] a. monstrøs (f. Eks. om poetiske, is. billedl. Særheder i Digtning): *f. kveðskapur* (LFR. I. 230).

Finni (-a, -ar) [fɪn:ɪ] m. Finne, Finlænder.

Finn land [fɪn·lant] n. Finland. **-lendingur** [-lendɪngoϱ] m. = **Finni.**

***finnungsstör** [fɪn:uŋsdö:r] f. (bot.) stivbladet Star (carex nardina).

finnungur (-s, -ar) [fɪn:uŋgoϱ, -uŋgar] m. (bot.) stivbørstet Katteskæg (nardus stricta).

Finnur (-s, -ar) [fɪn:oϱ] m. npr. Fin(d).

finska (-u) [fɪn·sga] f. det finske Sprog, Finsk.

finskur [fɪn·sgoϱ] a. finsk.

finullaður [fi:nʏdlaðoϱ] a. finuldet.

†fiól (-s, pl. ds.) [fi:jouˡ] n. = *fiðla: sumars gólar hvert f.* (BóluHj.).

fip (-s) [fɪ:p] n. Forstyrrelse, Forvirring, Konfusion.

fipa (a) [fɪ:ba, fɪ:pa] vi. og vt. **1.** forstyrre, forvirre: *f. fyrir e-m, f. e-n*, forstyrre, forvirre, konfundere en; *f. e-ð fyrir e-m*, forstyrre en i n-t, forvirre en under Udførelsen af el. m. H. t. n-t. — **2.** refl.: *e-m fipast*, en bliver forstyrret (forvirret), løber vild (i Talen), taber Traaden.

fipan (-ar) [fɪ:ban, fɪ:pan] f. det at forvirre, Forvirring, Konfundering.

fipl (-s) [fɪhpḷ] n. Berøring.

fipla (a) [fɪhbla] v. **1.** vi. (*snerta*) röre ved, beröre, famle ved n-t: *f. á fyrirbandinu* (JÁÞj. II. 462); *fiplar hönd á feigu tafli* (GJ.), famler Haand, naar Spillet staar for Fald. — **2.** vt. (*fífla*): *f. konu*, forføre en Kvinde: *af stolnu víni hann fullur flaug | og fiplaði konur manna* (GKonÆf. 264).

fipraður [fɪ:braðoϱ, fɪ:p-] a. = *flúraður: f. letri* (StÓl. '23, 134).

fyr(r) [fɪr, fɪr:] adv. comp. = **fyrr**, **fyrst** [fɪrsd, fɪsd] **I. 1.** (fljótara) før, snarere: *því betra þykir mjer, sem þú fer f.;* — *f. en seinna*, inden ret længe: *mátti ganga að því vísu, að ungfrúin flytti sig fyrr en seinna úr heimasætu-hægindinu upp í konubekkinn* (Eimr. II. 33). — **2.** *f.* el. *áður f.*, för, tidligere: *(áður) f. var það siður*, för var det Skik; *hann kom f.*, han kom först (om to); *f. en*, för, förend: (Ordspr.) *enginn veit sína æfina f. en öll er*, pris ingen salig för sin Ende; Lykken kan sig snarlig vende; *f. meir*, för, tidligere: *Jón sagði að Sveinn hefði drukkið f. meir í skóla* (GFrE. 71); *f. má nú vera* (mindre kan ogsaa göre det), *faðir minn! enn flugurnar springi af hita* (JHall. 129); *f. má nú vera ósvífni*, sikken topmaalt Uforskammethed. — **II.** superl. *fyrst:* **1. a.** (*fljótast*) först, tidligst: *hann kom f. heim, fyrst eg, svo hann og þar næst hver af öðrum.* — (Ordspr.) *alt verður einu sinni fyrst* el. *einu sinni verður alt fyrst*, een Gang skal være den förste; *það er fyrst alt frægast* (el. *fyrst er alt frægast)*, i Begyndelsen er alt bedst; *fyrst og fremst*, förste og fremmest. — **b.** i Förstningen, for det förste; *f. um sinn*, for det förste; *f. í stað*, i Förstningen, til at begynde med. — **2.** *sem f.*, saa snart som muligt. — **III.** *fyrst*, cj. eftersom, siden; *fyrst að*, d. s.

***firar** [fɪ:raϱ], ***fírar**, ***fýrar** [fi:raϱ] mpl. Mennesker, Folk, Krigere.

†fyrboðinn [fɪr·bo·ðɪn] a. = *fyrirboðinn*, se **fyrirbjóða.**

firð (-ar) [fɪr·ð] f. Fjærnhed, †Fjærne, det fjærne.

†fyrðar, †firðar [fɪr·ðaϱ] mpl. Mænd, Folk.

firði [fɪr·ðɪ] dat. sg. af **fjörður.**

-firðingur (-s, -ar) [-fɪrðɪngoϱ, -ɪns] m. i Sms.: *Breiðfirðingur, Eyfirðingur* osv.

firð ritun [fɪr·ðrɪ·døn, -rɪ·tøn] f. Telegrafering. — **-ritunarsamband** [-rɪdønaϱsam·bant, -rɪ·tønaϱ-] n. = **loftskeytasamband. -tal** [-ta·l] n. *þráðlaust f.*, traadløs Telefonering.

†fyr dæma [fɪr·dai·ma] vt. = **fyrirdæma. †-dæming** [-dai·mɪŋk] f. = **fyrirdæming. †-fara** [fɪr·fa·ra] vt. = **fyrirfara. †-gefa** [fɪr·ɟe·va] vt. = **fyrirgefa. -greindur** [-ɟrei·ndoϱ] a. fornævnt, ovennævnt.

***fíri (-a, -ar)** [fi:rɪ] m. Mand.

firinvilla [fɪ:rɪnvɪd·la] f. grov Fejl: *hafi valdið hinum mestu firinvillum og glundroða* (Eimr. XV. 220).

fyrir [fɪ:rɪ(ϱ)] præp. med dat. og acc.

A. med dat. **I.** I egl. Betydning om Rum og Sted: **1.** uden Forestilling om Bevægelse: foran, for: **a.** i Alm. (= *f. framan*): *f. dyrum*, foran Dören; *hafa blæju f. andliti*, have et Slor for Ansigtet; *P. setti silfurneglt hásæti frammi f. boðsmönnunum* (Od. VIII. 43). — **b.** i Forb. med Legemets Organer: *f. brjósti*, for Brystet; *f. hjarta* osv.: *lasinn f. hjarta* (med et svagt Hjærte) *og þunglyndur* (PThLfr. III. 162). — **2.** med Forestilling om Bevægelse, men saaledes at der undertiden ses bort fra den, i det Forestillingen nærmest dvæler ved Virkningen el. Følgen: **a.** *(á undan)* foran: *bera merki f. e-m*, bære en Fane foran en. — **b.** for, foran, for ens Aasyn, i Nærværelse af, overfor: *vera, hafa, gera* osv. *e-ð f. e-m*: *[illegible] vér eru ennar f. mér í Skálholti* (Draupn. '93, 1). *f. kónungi*, for Kongen, i Kongens Nærværelse; *hafa e-ð f. e-m*, lade en se el. høre n-t, foretage sig n-t i ens Nærværelse, saal. at vedkommende fristes til at efterligne det: (Ordspr.) *því læra börnin málið, að það er f. þeim haft*, Børn lærer at tale, fordi man lader dem høre efter; *hafa gott (ljótt) f. e-m*, foregaa en med et godt (daarligt) Eksempel; *bera e-ð upp f. e-m*, forebringe en n-t, forelægge (en Sag) for en; *kæra e-ð f. lögreglunni*, klage over n-t til Politiet; — i overf. Bet.: *hin ágæta fornöld landsins rann upp f.* (oprandt for) *sjónum manna* (GVigf. i JÁÞj. I. xviii). — **c.** i Bet. overfor: [1]) i Forb. med Ord, der bet. Ansvar, Agtelse, Ærbødighed: *þú tekur á þig mikinn ábyrgðarhluta f. guði og mönnum*, du paatager dig et stort Ansvar overfor Gud og Mennesker; *b. virðing f. e-m*, nære Agtelse overfor en; [2]) forb. med Ord, der bet. Foragt el. Undseelse: *fyrirverða sig f. e-m, fyrirlitning f. e-m, blygðun f. e-m*; [3]) i andre Udtryk (dels i overf. Bet): *mjer finst jeg hafa svo næma tilfinningu f. mínu móðurmáli* (TBókm. XVI. 35). — **d.** i Udtryk, der betegner Modtagelse af Gæster osv.: for, til: *opna dyr, ljúka upp f. e-m*, aabne Dören, lukke op for en; *búa veislu f. e-m*, foranstalte et Gæstebud til Modtagelse af en; *hann ljet ryðja skemmuna f. þeim* (til dem) *og þar var svo fundurinn haldinn.* — **3.** dels med, dels uden Forestilling om Bevægelse, men med Forestilling om at n-t er i Vejen for n-t el. at man træffer n-t paa sin Vej: **a.** om det man støder paa: *það varð f. þeim á*, de stødte paa en Flod; *þeir menn, er f. honum urðu*, de Folk som han traf (stødte paa). — **b.** med Forestilling om fjendtlig Hensigt el. n-t generende: i Vejen, til Hinder for: *hann er f. mjer*, han er mig i Vejen; *hvað ertu að þvælast þarna f. okkur?* hvorfor staar du der og generer os? *liggja, sitja f. e-m*, ligge i Baghold for en. — **c.** elliptisk, som adv.: *hann gekk eins og grenjandi ljón um bæinn, og hver, sem f. varð* (hvem, som han stødte paa), *komst ekki hjá að hlusta á hann.* — **d.** til Dels i overf. Bet. om at rammes af n-t, om at være under Virkning el. Indflydelse af n-t, blive Genstand for n-t: *verða f. skoti*, blive ramt af et Skud; *eða hann yrði f. bekkingum þessara* (han vilde blive Genstand for deres Chikaner) *þriggja fylgifiska* (JÁÞj. I. 362); *verða f. öfund*, blive Genstand for Misundelse; *sitja f. hvers manns ámæli*, være Genstand for alles Dadel; *vera hafður f. rangri sök* el. *vera ekki f. sönnu hafður*, blive beskyldt med Urette. — **4.** uden for, paa Höjden af, om Hav el. Vand i Forhold til Land: *þeir lágu f. bænum*, de laa uden for Byen; *hann drukknaði f. Reykjanesi*, han druknede uden for R.; *skipið fórst f. Svörtuloftum*, Skibet forliste paa Höjden af S. — **II.** om Tiden: **1.** for, siden: *f. löngu, f. skömmu, f. tveim dögum* osv., for lang, kort Tid siden, for to Dage siden osv. — **†2.** för, foran i Tid (smlgn. acc.) = *á undan e-u: hann var prestur hjer f. mjer* = *á undan mjer*, lige för mig. — **3.** i Udtryk, der bet. Forudsigelse, Tegn, Varsler, Anelser, sml. acc.: forud for: *vera f. e-u, dreyma draum f. tíðindum, óra f. e-u* osv.: *að draumurinn hafi verið fyrirboði f. því* (JÁÞj. I. 415); *að menn hafi á seinni tímum órað f. dauða sínum* (anet sin Død) (JÁÞj. I. 413); *e-ð liggur f. e-m*, n-t venter en (i Fremtiden). — **III.** Overf. Betydninger, abstrakte Udtryk, i hvilke dog den egl. Betydning ofte ligger til Grund: **1.** om Fortrin: fremfor, forud for: *hann var fyrir þeim um alla hluti*, han overgik dem i alt; *hefndin og heiftin er henni f. öllu* (det vigtigste for hende) (TBókm. XV. 113); *að hann séra S. hefði látið þitt gagn gánga f.* (dine Interesser gaa forud for, foretrukket din Fordel for) *sínu* (JThMk. 264). — **2.** om Førerskab, Forstanderskab, om at paatage sig n-t: *vera f. þeim*, være deres Anfører; *bindast f. e-u*, stille sig i Spidsen for n-t, ogs. med acc.;

vera f. e-u, staa i Spidsen for n-t, dirigere n-t; *vera f. búráðum*, være Husholderske (Forkarl); *vera f. her*, staa i Spidsen for (føre) en Hær; *ráða f. e-u*, raade for n-t; *ráða f. landi*, styre, regere et Land: *eg ræð fyrir* (hersker over) *þeim róðrargjörnu Tafeyjarmönnum* (Od. I. 10). — **3.** om Hjælp og Omsorg, om at sørge, bøde, bede for osv., om at paatage sig den fuldstændige Omsorg for n-t: for: *munu guðirnir greiða fyrir þjer þá ferð* (lette Rejsen for dig) (Od. IV. 71); *biðja f. e-m*, bede for en; *sjá f. e-m*, sørge for en; — med dobbelt dat.: *sjá e-m f. e-u*, sørge for n-t til en: *er sæi piltum f. mat og öðrum nauðsynjum* (TBókm. '93, 86); *er það mitt að hugsa f.* (tænke paa, bære Omsorg for) *öllu þessu* (Od. VI. 20); *bæta f. e-m*, göre ens Sag bedre, undskylde en; *sjá vel f. e-u*, sørge godt for n-t, passe godt paa n-t; *börnin vinna fyrir foreldrunum* (sørger for Forældrene ved deres Arbejde); *verður sú tala eigi síðar aukin, nema 5 atkvæði verði f. því* (for Forogelsen) *að minnsta kosti* (Stj. '03, A. 282). — **4. a.** i Udtr., der bet. Skade, Tab Lidelse: *eyða e-u f. e-m*, øde, bortodsle n-t for en; *spilla e-u f. e-m*, ødelægge n-t for en; *ónýta e-ð f. e-m*, göre n-t ubrugeligt for en; *e-ð gengur upp f. e-m*, n-t slipper op for en; *árin brotnaði f. honum*, Aaren gik itu for ham. — **b.** om Hindring, Vanskelighed, Besvær, Bryderi, det der er i Vejen for: *vera f. e-m* el. abs. *vera f.*, være i Vejen for en; *þetta öfugstreymi . . . er hinn mesti þröskuldur í vegi f. sannri gagnrýni* (Eimr. II. 162); *halda e-u f. e-m*, forholde en n-t; *halda vöku f. sjer (e-m)*, holde sig (en) vaagen; *hylja e-ð f. e-m*, skjule n-t for en; *tefja, seinka f. e-m*, opholde en, forsinke n-t for en; *standa e-m f. þrifum*, forhindre ens Trivsel, staa en i Vejen; *e-ð vefst f. e-m*, n-t bliver indviklet for en ɔ: trækkes i Langdrag el. volder en Fortræd el. Uklarhed (jfr. *vefja*); *honum varð ekki (mikið) f. því*, det faldt ham let, det var ham en let Sag; *hafa f. e-u*, göre sig Ulejlighed i Anledning af n-t. — **5.** om Grund og Aarsag: **a.** alm.: for . . . Skyld, paa Grund af: *f. hverju?* hvorfor? *f. því að*, fordi; *f. sökum*, jfr. *sök*, jfr. endvidere B. III. 6. b.; *eg held hann hafi verið jafngóður f. því* (til Trods derfor, alligevel) (JThMk. 314). — **b.** om den fysiske Aarsag: ved ens Kraft, ved, af: *(menn) létu sjóinn hvítna f. þeim sléttu árarblöðum* (Od. XII. 68); *að þú fallir ekki svo skjótt f. spjóti hans* (for hans Spyd) (Il. I. 78). — **c.** om den hindrende Grund: for: *f. gráti, harmi*, for Graad, Sorg; *geta varla dregið andann f. mæði; — geta ekki sofið f. verkjum*, ikke kunne sove (paa Grund af) for Smærter; *ef eg þyrði það f. húsbóndanum* (Od. XVIII. 10); *en fékk því ekki ráðið f. formanninum* (JThMk. 19). — **d.** med en Forestilling om Kamp: 1) *falla f. e-m*, falde for en; *hafa e-ð (halda e-u) í friði f. e-m*, have n-t i Fred for en; *hann hefur ekki látið sannleiksást sína lúta í lægra haldi f.* (böje sig for) *þjóðlegum hleypidómum* (TBókm. XV. 3); 2) om Vigen tilbage for, Eftergivenhed overfor, Flugt for: *flýja, verða halloki (fara halloka) f. e-m, láta hlut sinn, vægja, láta e-ð laust fyrir e-m* osv., flygte osv. for en; *gangast f. e-u*, lade sig paavirke el. bevæge af n-t: *gekkst O. fyrir* (lod sig bevæge af) *þessu loforði* (Il. II. 18). — **e.** til Trods for, paa Trods af: *jeg mun gera, hvað sem mjer sýnist, f. honum*, jeg gör hvad jeg vil paa Trods af ham. — **f.** om en ledsagende Egenskab, indirekte tænkt som Aarsag: *vera grár f. hærum*, have graa Haar; *gráir f. járnum*, panserklædte (egl. graa af Jærn); *hvítur f. silfri*, med skinnende Sølvbeslag osv. — **g.** i Udtr., der bet. Bevis, Betingelse, Redegörelse, Bekræftelse: for: *færa rök f. e-u, gera grein f. e-u, til sönnunar f. e-u, segja ástæðurnar f. aðgerðum sínum, skilyrði f. e-u*, Bevis osv. for n-t. — **6.** imod, overfor, for: **a.** om Værn, Beskyttelse imod el. Agtpaagivenhed overfor den truende Tilstedeværelse af en Fare el. Muligheden af en saadan (smlgn. Brugen af *við*), Advarsel, Forsigtighed overfor n-t: Frygt for: *vera óhultur, öruggur, óhætt f. e-u* (ɔ: sikker overfor en Fare, som kunde komme); *taka e-m vara f. e-u*, advare en imod n-t; *geyma sín, gæta sín fyrir e-m*, skjule sig, vogte sig for en osv.; *hafa ótta f. e-u*, nære Frygt for n-t; *bera kvíðboga f. e-u*, være bange for n-t, befrygte; *tók hann í hönd sér hvast spjót til að verja sig með f.* (forsvare sig imod) *hundum og mönnum* (Od. XIV. 37). — **b.** i forsk. Udtr. som: *daufheyrður f. fortölum e-s*, egl. tunghør overfor ens Overtalelser ɔ: træg til at lade sig overtale; *vera blindur f. brestum e-s*, lukke Øjnene for ens Fejl. — **7.** i Udtr. betegn. Vind el. Ström: *hrekjast, reka f. vindi, veðri, straumi*, drive for Vind el. Ström; *sigla f. hægri golu*, sejle for en let Brise. — **8.** i Udtr. *fyrir sjer*: betegnende Dygtighed el. det mods.: overfor n-t: *vera mikill (maður) f. sjer*, være kraftig, dygtig el. mægtig, energisk; *vera lítill (maður) f. sjer*, være svag, ubetydelig; *gera mikið (lítið) f. sjer*, se *gera*; *sjóða e-ð f. sjer*, tøve, nøle med n-t; ogs. = *velkja e-ð* (el. *velta e-u*) *f. sjer*, overveje n-t. — **9.** i Udtr., der bet. Sikkerhed, Hjemmel for, Pant for n-t: *trygging, heimild, veð f. e-u; — bera e-n f. e-u*, anføre en som Kilde til n-t; *ekki læt eg kaupbréfið f. Hamri af hendi* (JThMk. 366). — **10.** i forsk. Forb.: **a.** i forsk. upersonlige Udtr.: *það fer vel, illa f. e-m*, det gaar en godt, daarligt; *það fer mikið (lítið) f. e-u*, n-t er af stort (ringe) Omfang; *það stendur vel (illa) á f. e-m með e-ð*, n-t er en belejligt, ubelejligt. — **b.** i Udtr., som bet. Tillid, Løfte, Forpligtelse el. lign.: *trúa e-m f. e-u*, betro en n-t; *fá loforð f. e-u*, faa Løfte om n-t; *fá viðurkenning f. e-u*, faa Anerkendelse for n-t. — **c.** i forsk. Udtr., som betegner Beskæftigelse: *hafa e-ð f. stafni*, have n-t for; *eiga e-ð f. höndum*, have n-t at udføre el. udstaa. — **d.** i Udtr. om at oplyse en om n-t, forklare n-t for en el. lign.: *telja e-ð f. e-m, lýsa e-u fyrir e-m.* — **e.** i Udtr., der bet. Diktat, Tale, Ordre osv. (ogs. elliptisk): *segja f. verkum*, give Ordrer angaaende de daglige Arbejder; *mæla f. skál*, udbringe en Skaal, holde en Skaaltale. — **f.** i en Del andre Udtryk: *leita f. sjer*, spörge sig for; *hafa rjett f. sjer*, have Ret; *ætla f. e-u*, tage n-t med i Beregningen osv. — **11.** som adv. el. elliptisk: **a.** = *á undan*, jfr. I. 2. a., mods. *á eftir*, i Forvejen, foran: *hann fór f.*, han gik i Forvejen; *gekk þar um strætið fylking manna, og voru merki borin f.* (med Faner i Spidsen). — **b.** först, i Forvejen: *sjö vikum f.*, syv Uger i Forvejen; *gera það eftir, sem annar hefur gert f.*, göre bagefter, hvad en anden har gjort i Forvejen; *mjólka f.*, malke förste Gang, jfr. *fyrirmjólt*. — **c.** om Nærværelse, Tilstedeværelse, set fra en kommendes Standpunkt, jfr. I. 3. c. — **d.**: *allir, sem f. voru*, alle som var til Stede; *þar var f. fjöldi manna*, der var allerede ankommen en Mængde Mennesker; *hann giftist ekkju, þar var eitt barn f.* (hun havde et Barn i Forvejen); *(dauðinn) slær alt, hvað f. er*, (Døden) slaar alt hvad han træffer paa sin Vej; *það var reynt að hjálpa skipbrotsmönnum með þeim föngum, sem f. voru* (med de Midler, man havde ved Haanden). — **d.** *heima fyrir* og abs. *fyrir*, hjemme: *margmennur f.* (JÁÞj. II. 256). — **e.** = *að framan*, fortil, paa Forsiden: *bak og f.*, for og bag; *í f.*, fortil *(í bak*, bagtil): *Svo kom hann (prestur) með veitinguna í f. og hempuna á herðunum* (GFrE. 73); *hrossskinnsstökkum skósíðum í f.* (JÁÞj. I. 194). — **f.** i Udtr.: *e-ð mælist vel (illa) f.*, n-t bliver rost (dadlet), faar god (daarlig) Omtale. — **g.** om Fortrin, jfr. III. 1.: *láta e-n sitja f.*, foretrække en, lade en have Forrangen. — **h.** i forsk. andre Forb., ofte med refl. Verber: *vita, sjá e-ð f.*, forudse n-t; *biðjast f.*, bede, forrette sin Bön; *leggjast f.*, lægge sig ned (ogs. lægge sig fortvivlet hen); *farast f.*, blive til intet: *það mun farast f.*, det bliver der nok intet af; *spyrjast f.*, spörge sig for; *koma e-u f.*, faa n-t anbragt; *þykja f.*, blive fornærmet over n-t.

B. med acc. som oftest med Forestilling om Bevægelse. **I.** I egl. Betydning om Rum og Sted. **1.** for, foran, hen foran: **a.** i Alm.: *halda hendinni f. augun*, holde Haanden for Øjnene; *beita hestum f. vagn*, spænde Heste for en Vogn; i overf. Bet.: *leiða e-m e-ð f. sjónir*, bringe n-t fremfor ens Øjne, ɔ: forestille en n-t. — **b.** betegnende Nærværelsen: for, fremfor, 1) *f. konung*, for Kongen, frem for Kongen, til Kongen; *ganga f. konung*, faa (have) Foretræde hos Kongen; *málið kom f. konung*, Sagen kom for Kongen, blev frembragt for Kongen; *stefna e-m f. dómstól*, indstævne en for en Domstol: *Þín kem eg nú f. kné þín* (Od. III. 41), 2) i mer el. mindre overf. Bet.: *leggja spurning f. e-n*, forelægge en et Spörgsmaal; *leggja e-ð f. e-n*, overdrage en at udføre n-t, jfr. *leggja*. — **c.** for, foran (for at dække el. beskytte): *koma skildi f. sig*, afparere (et Hug el. desl.) med et Skjold; *hann hvesti augun fram f. sig*, han saa skarpt fremad. — **d.** betegnende Retning: 1) med adv.: *aftur, inn, út, fram, niður, upp, austur, vestur, suður, norður: fram f.*, hen foran; *aftur f.*, om bag; *kasta e-u aftur f. sig*, kaste n-t bag over Skulderen; *ríða fram f. (aftur f.) kirkjuna*, ride hen foran (om bag) Kirken; *vagninum var ekið fram f. dyrnar*, Vognen kørte op foran Dören; *f. fram*, i overf. Bet. (jfr. II., III., 8 og *fyrirfram)*: forbi, udover, fremfor; *f. skör fram*, udover den passende Grænse; *líta niður f. sig*, se ned for sig, nedad, jfr. *líta*; *komast ekki út f. dyr*, ikke komme udenfor en Dor; 2) uden adv.: *f. bjargið*, ned af Klippen; *f. borð*, over Bord. — **2.** i Vejen for en, om det der møder en: **a.** i Alm.: *farðu f. sauðina*, gaa (frem for) imod Faarene (for at faa dem til at vende om); *hann gekk í veg f. mig*, han kom fra Siden hen foran mig. — **b.** med Betydning af: i Vejen for, til Hinder for (ofte i overf. Bet.): 1) om at yde Modstand, fange: *koma f. eða í veg f. e-ð, taka f. e-ð, setja þvert nei f. e-ð, leggja snörur, gildrur f. e-n; — liggja f. fisk*, ligge for at fange Fisk; *bregða fæti f. e-n*, spænde Ben for en; *og lagði hart bann f. húskarla sína* (JÁÞj. I. 146); 2) i overf. Bet.: *e-ð ber f. (e-n)*, se *bera*. — **3. a.** med Betydning af Afgrænsning, Lukning, Dækning, Indskrænkning: *binda f. poka*, binde for en Sæk; *láta loku f. dyr*, sætte en Skodde for en Dör; *girða f. alla firði*, lukke alle Fjorde; *það grær f. stúfinn*, Stumpen gror til, helbredes; *sauma f. e-ð*, tillukke n-t ved Syning, jfr. *sauma*; . . . *gjörir kross f. eggina*, gör et Kors for Æggen (JÁÞj. I. 260). — **b.** frem foran, forbi, ned foran, ned fra: *sigla f. nesið*, sejle forbi Næsset; *suður f. nesið*, syd for Næsset. — **c.** langs med, om Udstrækning: *f. endilangan Noreg*, langs hele Norge; *sýndi hann félögum sínum hníf sinn, er var nær spannar langur fyrir egg* (hvis Æg var næsten et Spand lang) (BrJÞf. 179); *rótin er snubbótt f. endann*, Rodens Ende er afstumpet. — **d.** ud over: *draga ör f. odd*, trække en Pil helt op (saal. at Spidsen berörer el. gaar ind over selve Buen). — **4.** med forskellige Verber: *taka fram f. hendurnar á e-m*, stoppe en i n-t, gribe hindrende ind overfor en; *taka f. kverkarnar á e-m*, gribe en i Struben; *taka sjer e-ð f. hendur*, tage sig n-t for; *koma f. ekki*, ikke nytte n-t. — **II.** Tidsbestemmelser (jfr. dat.): för, foran i Tiden; — ogs. om Varsel: forud: **a.** i alm. Tidsangivelser: *f. vetur, jól*, för Vinter(ens Begyndelse), för Jul; *f. þann tíma, f. þá daga*, för den Tid osv. — **b.** *f. hádegi*, för Middag, om Formiddagen; *f. Krists burð*, för Christi Fødsel. — **c.** i Udtr.: *f. tímann*, för den rette el. nødvendige Tid. — **d.** *f. fram* (jfr. *fyrirfram)*, for tidligt, forud, som Forskud: *hann mundi látizt hafa f. forlög fram* (Od. V. 16); *fá, taka e-ð f. sig fram*, faa, tage n-t som Forskud: *nú orðið er daglaunamönnum, að minsta kosti í kauptúnunum, ekki borgað öðru vísi en í peningum, nema ef til vill einstöku sjómönnum, sem hafa tekið svo mikið út fyrir sig fram* (Alþ. '11, B. II. 982—83); *(sýslan hafi) eytt til vegarins f. sig fram* (brugt forskudsvis) *af næsta fjárlagaárstillagi* (Alþ. '11, B. 268); *f. ár* (el. *örlög) fram*, för Tiden; for tidligt. — **III.** Forskellige overf. Betydninger, abstrakte Udtryk, i hvilke dog den egl. Betydning ofte ligger til Grund. **1.** fremfor, udover: *hann var f. (= um fram) aðra menn að afli*, han overgik andre i Kræfter; *f. alt annað fram*, fremfor alting. — **2.** for, foran, hen for, hen foran, op for, i Spidsen for: *hann var settur f. liðið*, stillet i Spidsen for Hæren; *hann setti Jörund f. búið*, satte J. i Spidsen for Husholdningen; *setja e-n f. skóla*, ansætte en som Forstander for en Skole. — **3. a.** for, paa ens Vegne: *f. mitt, þitt, sitt leyti, f. minn, þinn, sinn hlut (part)*, for min, din osv. Del (mit osv. Vedkommende); *hver synjaði f. sig*, alle nægtede, hver for sit Vedkom-

mende; *jeg þakka f. mig*, jeg takker for mig, paa egne Vegne; *hann kaus Jón til gerðar f. sína hönd* (paa sine Vegne), *f. kjósendur mína get jeg sagt*, paa mine Vælgeres Vegne kan jeg sige; *gera e-ð f. e-n*, gøre n-t for en, paa Anmodning af en; *kemba f. konurnar, skrifa bók f. biskupinn*, osv.; *Eg er vel ánægður f. þína hönd* (paa dine Vegne) (JThMk. 354), *tala f. munn e-s*, tale paa ens Vegne, i ens Navn (jfr. B. III. 7). — **b.** til Forsvar for: ***koma orðum f. sig, bera brjef f. sig, halda vörn uppi f. föðurland sitt***, osv.; *leggja sig í hættu fyrir e-n*, paatage sig Fare for en; *svara f. sig*, svare for sig; *afsökun fyrir e-n*, Undskyldning for en; *ganga **í ábyrgð f. e-n***, **paatage sig en Kaution for en;** ***kvitta f. e-n, hönd e-s***, kvittere paa ens Vegne. — **c.** indskrænkende: *það er f. sig*, det gör ikke saa meget, *það er út af f. sig*, det er en Sag for sig; *hver fyrir sig*, hver for sig, hver især; *eins og þau hugsuðu hvort f. sig* (hvert især) (JThMk. 340); *út af f. sig*, alene for sig selv. — **d.** med forskellige Udtryk, der i Reglen ogs. kan konstrueres med dat., saal. at *fyrir* med acc. er lige med dat. alene: for: *vera hættulegt f. e-n* el. *e-ð* = *hættulegt e-m* el. *e-u*, farligt for en el. n-t; *og er hún því fyrirmynd f. aðra* (= *öðrum fyrirmynd*) (Forbillede for andre) (GVig: [illegible] JÁÞj. I. [illegible]), *menn [illegible]* [illegible] *og röskva karlmenn* (JThMk. 59); *það gæti vel verið ástæða til f. þá* (for dem), *þá er hægra f. aðra, að* [illegible] (JÁÞj. I. 359), *það er sameiginlegt f. báðar bækurnar* (fælles for bægge Bøgerne); *Gagnrýnin er nauðsynleg f.* [illegible] *num)* (Eimr. II. 161). — **e.** *(handa)* for, til, til Brug for, til Fordel for: *gestaherbergis ... og ætlað var f.* (bestemt til) *hina* (= *hinum*) *óæðri gesti* (JThMk. 219); *reglugerð f. skóla*, Reglement for en Skole; *og er þar að eins hagbeit f.* (Græsgang for) *enar kumrandi geitur* (Od. IX. 7); *vera of góður fyrir e-n*, være for god til en; *rúm f. e-n* el. *e-ð*, Plads til en el. n-t; *að verja því litla, sem við eigum f. börnin* (til Fordel for Börnene); *vinna f. bindindismálið*, arbejde for (paa) Afholdssagen (her kan ogs. bruges dat.); *f. þig hef jeg enga leyndardóma*, jeg har ingen Hemmeligheder (til, bestemte for dig ɔ:) at fortælle dig *(f. þjer*, overfor dig); *mjólk f. barnið*, Mælk til Barnet; *þá rann og loksins upp dagr fyrir* (for ɔ: til Fordel for) *þjóð*[illegible] (JÁÞj. I. [illegible]), [illegible] Gud for alle; *skóli f. alt landið*, en Skole for (til) hele Landet; *samkomustaður f. verslunarstjettina*, Mødested for Handelsstanden; *en Akkear munu vera í útvegum f. þig* (paa dine Vegne) *um þetta alt saman* (Od. 32-33); *til hagsmuna f.* (Fordel for) *höfuðstaðinn*. — **f.** om det der tager Sigte paa n-t, staar i et vist Forhold til n-t: *e-ð er til heilla (óheilla) f. e-n*, til Held (Uheld) for en; *hafa þýðingu f. e-ð*, have Betydning for n-t; *Slíkt vos getur f. gamlan mann opt dregið illan dilk á eptir sér* (JThMk. 149); *að alt þetta sje ... einkennilegt f.* (ejendommeligt for) *þau kvæði* (TBókm. XV. 109); *yrkja rímur f.* (for) *lærða menn og stórhöfðingja*. — **g.** med Adjektiver betegnende Ævne og Tilböjelighed til n-t: *vera lagaður, laginn, gefinn, hneigður f. e-ð*; [illegible] *(hneigður) f. vín*, tilböjelig til Drik; *hann var laginn mjög f.* (havde Lyst og Ævne til) *allskonar aflraunir* (JThMk. 278—79). — **4. a.** med Betydning af Orden, Rækkefølge, Afdeling, i Udtryk som: *fót f. fót*, Skridt for Skridt; *blað f. blað*, det ene Blad efter det andet; *orð f. orð*, Ord for Ord; *grein f. grein*, paragrafvis. — **b.** distributivt: for: *að ein tilft væri nefnd f. hvern fjórðung* (TBókm. XV. 24); *borga krónu f. hvert nef*, een Krone for hver Næse (ɔ: Person). — **5. a.** i Stedet for: *fá mann f. sig*, faa en Mand i sit Sted; *auga f. auga*, Øje for Øje; *eitt skifti f. öll*, een Gang for alle; *nota mel f. korn*, bruge Marehalm i Stedet for Korn; *taka viljann f. verkið*, tage Viljen for Gærningen. — **b.** om Pris, Værdi, Gæld, Betaling, Erstatning, Bode osv.: for, til: *fá, selja, gefa, borga, gjalda, greiða í skaðabætur f. e-ð*; — *jeg keypti jörðina f. 7000 kr.*, jeg købte Gaarden for (til en Pris af) 7000 Kr.; *fá bætur f. e-ð*, faa Erstatning for n-t; *f. engan mun*, paa ingen Maade; *f. hvern mun, f. alla muni*, for enhver Pris, absolut, endelig. — **c.** i Udtryk som betegner Belönning, Tak for n-t: *veita umbun f. e-ð, kunna e-m þökk f. e-ð, þakka f. e-ð*; — *vertu blessuð f. hana* (ɔ: *gjöfina)* (JThMk. 248); *Guðsást f. kenninguna, prestur góður* (JThMk. 196); — ogs. om Straf til Gengæld: *hafðu þetta f.* el. *þetta skaltu hafa f.* — **d.** i Bet. som gældende for, lig med, til o. l.: *hafa e-ð f. satt*, betragte n-t som sandt, have hørt med Sikkerhed; *margir þóttust varla geta þekt hann f. sama mann* (kunne kende ham igen); *f. víst*, sikkert, med Sikkerhed; *koma f. eitt*, komme ud paa eet; *koma f. ekki*, ikke nytte n-t; *fá f. konu*, faa til Hustru; *einginn vildi fara til bónda f. vinnumann* (som Tjænestekarl) (JÁÞj. I. 443); *Jeg vil ... hafa sannleikann ... f. leiðarstjörnu* (TBókm. XV. 3); *Þessa menn kusu þeir ... fyrir* (valgte de til) *gjörðarmenn* (JThMk. 326); *nota bæjarvegg f. bakþúfu, hafa strák f. fylgdarmann* osv. — **6.** betegnende Grund og Aarsag: **a.** for, af en vis Grund, formedelst: *f. þá sök*, af den Grund; *fá orð á sig f. e-ð*, blive berömt for n-t; *fá orð f. mælsku*, blive berömmet som Taler; *f. verðleika sína*, paa Grund af sine Fortjænester; *þola e-ð f. e-n*, lide n-t for ens Skyld; *hjeldu þau hjón öllu fje sínu f. drauminn* (paa Grund af Drömmen ɔ:) Ægteparret havde Drömmen at takke for, at de beholdt alle deres Faar; *og sem I. hafði opt ávitað f. strákapör sín* (JÁÞj. I. 374); *áður hann lætur lífið f. ofstopa sinn* (II. I. 10). — **b.** for ens Skyld: *gera e-ð f. e-n*, göre n-t for en, for ens Skyld; *gerðu það f. mig* (for min Skyld, jeg beder dig), *vertu ekki að gylla dauðann f. mér* (Od. XI. 57); *f. mína skuld*, for min Skyld; *f. e-s sök*, for ens Skyld; *f. hennar sakir*, for hendes Skyld: *þið gerið það f. mín orð*, I gör det, naar jeg beder om det; *særa e-n f. krafta Krists* (for Christi Skyld). — **7.** ved ens Hjælp, ved Hjælp af, ved, gennem: *f. kraft Drottins*, ved Guds Magt; *f. vorn tilbeina*, ved vor Hjælp; *f. munn e-s*, gennem ens Mund: *Söfnuðurinn fékk að vita þá grein á Sveini f. munn þeirs sannlendinga* (GFrL. 71). — **8.** til Trods for: ***þrátt f. alt, f. alt það, alt f. það***, til Trods for alt: ***þrátt f. þetta*** *dettur mjer ekki í hug* (TBókm. XV. 3); *f. konungsleyfi fram*, uden Kongens Tilladelse; *f. ráð fram*, uagtsomt, ufornuftigt. — **9.** nærmest om Retning med adv. endende paa *-an: f. sunnan, vestan, austan, norðan, utan, innan, framan, ofan, neðan, handan, aftan, framan: f. aftan*, bagom, bagved; *f. framan*, foran; *f. innan garð*, inden for Gærdet; *f. ofan garð*, oven for Gærdet; *f. utan*, uden for; *f. neðan*, neden for; *f. austan (norðan osfr.) garð*, østen for (øst for) Gærdet; uden subst.: *f. austan (norðan osfr.)*, [1]) længere mod Øst (Nord osv.); [2]) paa Øst- el. Sydost- (Nord- osv.) landet; *f. innan fjall*, paa denne Side af Bjærget; *f. utan fjall*, hinsides Bjærget; *f. handan*, hinsides, paa den anden Side; i overf. Bet.: *f. utan*, foruden, undtagen.

C. som Præfiks, tillige med *for-*. **I.** i Bet. over, foran, för. **1.** *fordyri*, *forhengi*, *forstöðumaður*. — **2.** forstærkende: *forríkur*, [illegible] osv. **3.** i Bet. ned ad, drivende for: *forbrekkis, -streymis, -viðris* osv. — **II.** f. privativum: **1.** *forboð, fyrirbjóða, fyrirfara, fordæma, fyrirverða* osv. — **2.** gennem tysk og dansk Indflydelse, svarende til tysk ver-, dansk for-, blev en Mængde Ord beg. med *for-* indført, navnlig gennem Reformationstidens opbyggelige Skrifter; de fleste af dem maa dog nu betragtes som helt forældede, saaledes: *forstanda, forráða, forþjenusta* osv., enkelte holder sig, saal. *forsóma*. — Naar Præpositionen staar adverbielt bag ved Verbet, faar Udtrykket ofte den modsatte Betydning af, hvad Verbet har, naar Præpositionen bruges som Præfiks, saaledes: *bjóða e-ð f.*, befale n-t, men *fyrirbjóða*, forbyde, *biðja f. e-m*, bede for e-n, og *fyrirbænir*, Forbön, men *forbænir*, Forbandelser. G. Vigf., som er den förste, der gör opmærksom paa dette Fænomen, paapeger, at man bl. a. heri har Beviser for, at disse Sms. med *for-* skyldes fremmed Indflydelse.

fyrir band [fɪ:rɪ(r)ban·t] n. Baand (for Aabningen af n-t, f. Eks. en Sæk). **-bára** [-bau:ra] f. = *undbára*, Paaskud, Undskyldning. **-beiðsla** [-beið·sla] f. Forbön. **†-benda** [-bɛn·da] f. = **fyrirboða. †-bending** [-bɛn·diŋk] f. = **fyrirboði. -berandi** [-bɛ:randɪ] a. pludselig optrædende (om Luftsyn) (LFR. III. 127). **-berast** [-bɛ:rast] v. refl. kun i Forb.: *láta f.*, nöjes med et Opholdssted: *láta f. undir beru lofti*. **-biðjari** [-bɪð·jarɪ] m. Forbeder, Forbederske. **-bindast** [-bɪn·dast] vrefl. standses, hindres: *brjóta ... skip Feaka ... svo þeir fyrirbindist og af láti að veita mönnum flutning* (Od. 273). **-birting** [-bɪϱ·diŋk] f. Forudforkyndelse. **-bjóða** [-bjoᵘ:ða] vt. forbyde. **-boða** [-bo·ða] vt. **1.** [illegible]. — **†2.** *(segja fyrir)* forudforkynde. **-boðalaust** [-bo·ðalöys·t] adv. uden Varsel: *alt var kyrt og f.* **†-boðandi** [-bo:ðandɪ] m. Forudforkynder. **-boði** [-bo:ðɪ] m. Varsel, Forvarsel: *e-ð er f. e-s*, n-t varsler n-t. **-boðun** [-bo:ðon] f. Forvarsel. **-boðungur** [-bo:ðuŋgoϱ] m. Forstykke. **-bón** [-boᵘ:n] f. **1.** *(fyrirbeiðsla)* Forbön; *(meðmæli)* Anbefaling, Godsagn. — **†2.** i pl.: *fyrirbænir*, Forbandelser (= *forbænir*). **-bónarbrjef** [-boᵘnarbrjɛ:v] n. Anbefalingsbrev, Anbefalingsskrivelse. **-bónarmaður** [-boᵘnarma:ðoϱ] m. Forbeder. **-borinn** [-bo:rɪn] a. foregiven (jfr. *bera fyrir*). **-breytni** [-breihdnɪ] f. Eksempel, Foredömme. **-brigði** [-brɪϱ·ðɪ, -brɪg·ðɪ] n. **1.** Fænomen, Fremtoning, Foreteelse, Teelse: *Orsakir til einhvers fyrirbrigðis köllum vér þau atvik sem verða að eiga sér stað til þess fyrirbrigðið komi fram* (GFHh. 45). — **2.** overnaturligt Syn, Varsel, sælsomt Fænomen: *Í vöku og svefni hafði hann þózt verða var fyrirbrigða og bendinga* (JTrL. 183). **-búa** [-bu:a] vt. forberede, berede; — pp. *fyrirbúinn*, forberedt. **-búnaður** [-bu:naðoϱ] m. Forberedelse, Anstalter. **-burður** [-bʏr·ðoϱ] m. **1.** *(atburður)* Hændelse. — **2. a.** *(kynlegur atburður)* ejendommeligt Fænomen, Foreteelse. — **b.** *(kynleg sýn)* Syn, Aandesyn, Varsel. — **3.** *(viðbára)* Foregivende. — **4.** *til fyrirburðar við*, i Overensstemmelse med: *hann vildi að Bjarni fengi* [illegible] *hennar, ... til fyrirburðar við Danalögin, um náveru barnsekra* (GKonÆf. 214). **-bæn** [-bai:n] f. Forbön. **-bæri** [-bai:rɪ] n. Fænomen, Foreteelse. **†-bölvast** [-böl·vast] vrefl. blive forbandet. **†-djarfa** [-djar·va] vt. **1.** *(fyrirlíta, hafna)* foragte. — **2.** = *fordjarfa*. **-dráttarnet** [-drauhdarnɛ:t] n. = *ádráttarnet*, Dragvod, Trækvod. **-dráttartími** [-drauhdaϱti:mɪ] m. Træktid. **-dráttur** [-drauhdoϱ] m. **1.** *ádráttur*. — **2.** det at trække n-t for el. at n-t trækker for (jfr. *draga fyrir)*; spec. Formorkelse. **-dæma** [-dai:ma] vt. fordömme. **-dæmari** [-dai:marɪ] m. Fordömmer. **-dæmi** [-dai:mɪ] n. Præcedens, Fortilfælde, Eksempel, jfr. *fordæmi*. **†-dæmilegur** [-dai·mɪlɛ:qoϱ] a. fordömmelig. **-dæming** [-dai:miŋk] f. Fordömmelse. **-dæmingarverður** [-dai·miŋgarvɛr·ðoϱ] a. fordömmelsesværdig, fordömmelig. **-fara** [-(ϱ)-fa:ra] vt. med dat. **1. a.** *(gerskemma, glata)* tilintetgöre, odelægge (jfr. *fara e-u fyrir*, se *fara): eigi má skipstjóri f. leiðarbókinni* (Stj. '90, A. 34). — **b.** *(drepa)* dræbe: *f. sjer*, begaa Selvmord; *f. barni sínu*. — **2.** refl. *fyrirfarast: láta e-ð f.*, undlade n-t. **-farandi** [-fa:randɪ] **1.** a. *(undangenginn)* foregaaende. — **2.** adv. *(að undanförnu)* i den senere Tid. **-farast** [-fa:rast] se **fyrirfara. -fari** [-fa:rɪ] m. det, der gaar forud for n-t, Forløber, Forgænger. **-farinn** [-fa:rɪn] a. (jfr. *fyrirfara)*. — **1.** *(skemdur)* ødelagt. — **2.** forudgaaende: *að fyrirförnu*, tidligere, i den sidste Tid. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Volumen, Rumfang, Omfang, Mægtighed: *lítill fyrirferðar*, af ringe Omfang. **-ferðarlítill** [-fɛrðarli:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. af ringe Omfang. **-ferðarmikill** [-fɛrðarmɪ:gɪdλ, -mɪ:kɪdλ] a. voluminøs, af stort Omfang, omfangsrig. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. fornemme Personer, Herskab.

fyrirfram [fɪ:rɪ(ϱ)fram·] adv. **1.** forud, paa Forhaand: *borga e-ð f.* — **2.** *(í bráðina)* foreløbig: *það er óhætt að minsta kosti svona fyrirfram, að skoða halastjörnubrautirnar eins og þær væru fleigbogar* (Urs. 117). **-greiðsla** [-greið·sla] f. Forudbetaling. **-greiðsluskylda** [-greið·sluscɪl·da] f. Frankotvang. **-innritun** [-ɪn·rɪdon, -rɪton] f. foreløbig Indtegning.

†fyrir furða [fɪ:rɪ(ϱ)fʏr·ða] f. Varsel, Tegn. **1. -ganga** [-(r-)gauŋ·ga] f. **1.** *(sbr. að ganga fyrir e-n)* Tilnærmelse. — **2.** spec. *(áheyrn)* Audiens,

Foretræde. — †3. *(það að ganga á undan)* Gaaen foran, i Forvejen; *(forganga)* Gaaen i Spidsen (som Leder el. Styrer). †2. **-ganga** [-gauŋ·ga] vi. forgaa, forlise. †**-gangari** [-gauŋ·garɪ] m. Forgænger, Formand. **-gangur** [-gauŋ·goϱ] m. **1.** *(undirbúningur)* Forberedelse: *Fjórar þjónustumeyar . . . höfðu á meðan fyrirgáng í herbergjunum* (Od. 210). — †**2. a.** *(forganga)* Gaaen i Spidsen. — †**b.** Forrang, Fortrin: *hafa í öllum hlutum fyrirgang.* — **3.** *(gauragangur)* Stöj, Spektakel, Staahej. **-gefa** [-ɟɛ:va] vt. tilgive, forlade; *fyrirgefðu!* om Forladelse! **-gefanlegur** [-ɟɛ·vanlɛ:qøϱ] a. tilgivelig. **-gefning** [-ɟɛb·niŋ̊k] f. Tilgivelse, Forladelse: *biðja e-n fyrirgefningar á e-u,* bede en om Forladelse for n-t. **-gefningarbón** [-ɟɛbniŋgarbo·:n] f. Bön om Forladelse. **-gengilegur** [-ɟɛiŋɟɪlɛ:qøϱ] a. affældig, ældet af Udseende. **-genginn** [-ɟɛiŋ·ɟɪn] a. affældig, ældet, udtæret. **-gera** [-ɟɛ:ra] vt. med dat. **1.** forbryde: *f. lífi sínu og eignum.* — **2.** *(gerspilla)* tilintetgøre: *Fyr eða síðar mundi það lenda í skuldum . . . og f. trausti sínu* (JTrL. 61). **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. (BH.) **1.** *(í vefstóli)* Traadenes Fordeling i Sollerne. — **2.** *(glötun e-s)* Fortabelse. — **3.** (med.) Sygdom i Forhuden (phimosis). **-girða** [-ɟɪr·ða] vt. forebygge (EArRjett. 84). **-gjöf** [-ɟö:v] f. Tilgivelse (= *fyrirgefning*): (Ordspr.) *gleymska og f. gera á hefndum töf* (Málsh. 121), Glemsel og Forladelse er Hævnens Hemsko. **-gjöra** [-ɟö:ra] vt. = **fyrirgera.** **-greiðsla** [-grɛið·sla] f. **1.** *(aðstoð)* Hjælp, Bistand. — **2.** Ekspedering, Befordring: *þangað til hún* (ɔ: *sendingin) er afhent til frekari fyrirgreiðslu hlutaðeigandi póststjórn erlendis* (Stj. '07, A. 268). — **3.** Opvartning: *Hótellið er hér tremur lítið og er það nokkuð að kenna bæði húsnæði og fyrirgreiðslu* (Eimr. IX. 100). ᶜ **-grenslan** [-grɛn·slan] f. (med.) Prognose.

fyrirhafnar laus [fɪ:rɪϱ(h)abnarlöy:s, fɪrɪhabnar-] a. uden Anstrængelse; — adv. *-laust.* **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. **1.** *(auðveldur)* let, uden stort Besvær, ikke forbunden med store Anstrængelser; — adv. *-lítið,* uden store Anstrængelser. — †**2.** *(framkvæmdalítill)* lidet foretagsom. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:§ɪdλ] a., **-samur** [-(ϱ-)sa:møϱ] a. besværlig, anstrængende.

fyrir heit [fɪ:rɪϱ(h)ɛi:t] n., **-heiti** [-(h)ɛi:dɪ, -(h)ɛi:tɪ] n. Løfte, Forjættelse. **-heitinn** [-(h)ɛi:dɪn, -(h)ɛi:tɪn] a. forjættet: *hið fyrirheitna land.* †**-heitsjörð** [-(h)ɛitsjör·ð] f. det forjættede Land. **-hyggja** [-(h)ɪɟ:a] f. **1.** *(forsjálni)* Forudseenhed, Forsynlighed, Omhu, Omsorg. — †**2.** *(fyrirframætlun)* Forudbestemmelse: *f. guðs.*

fyrirhyggju laus [fɪ:rɪϱ(h)ɪɟ·olöy:s, fɪ:rɪhɪɟ·o-] a. uforudseende. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Forsynlighed (Forudseenhed). **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. ikke meget forudseende. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. forsynlig Mand. **-samur** [-sa:møϱ] a. forudseende. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. = **fyrirhyggja.**

fyrir hitta [fɪ:rɪϱ(h)ɪhda, fɪrɪhɪhda] vt. forefinde, træffe paa, træffe. **-hlað** [-(h)λa:ð] n. Græstörvsvold omkring en Stabel Hø. **-hleðsla** [-(h)λɛð·sla] f. **1.** *(stíflugarður)* Afdæmning. — **2.** Opførelse af en Græstörvsvold omkring en Stabel Hø (jfr. *fyrirhlað*): *Torfið var þurt og ófrosið austan á heyinu og hafði þegar losast um það við fyrirhleðsluna* (Eimr. X. 104). †**-hlynning** [-(h)λɪn:iŋ̊k] f. Indledning. **-huga (a)** [-(h)ʏ:qa] vt. **1.** *(ákveða fyrirfram)* forudbestemme: *f. e-m e-ð,* tiltænke en n-t. — **2.** *(ráðgera)* paatænke. — **3.** pp. *fyrirhugaður,* forudbestemt, paatænkt. **-hugsaður** [-(h)ʏχ·saðøϱ] a. forud udtænkt. **-hugun (-anir)** [-(h)ʏ:qon] f. †**1.** *(fyrirfram ákvörðun)* Forudbestemmelse, Prædestination. — **2.** *(ráðagerð)* Plan. **-höfn** [-(h)öb·v] f. Ulejlighed, Anstrængelse, Besværlighed. **-kall** [fɪ:rɪ(ϱ)kad·λ] n. Stævning, Indkaldelse: *spurði hann . . . að fyrirkallið eða stefnan var úttekin* (GKonÆf. 214—215). **-kallaður** [-kad·laðøϱ] a. oplagt: *vel (illa) f.,* godt, daarligt oplagt. **-kallsseðill** [-kadλsɛ:ðɪdλ] m. Kaldseddel (Stj. '94, A. 2). †**-kennari** [-ɟɛn:arɪ] m. Lektor. **-koma** [-ko:ma] vt. med dat. dræbe, ødelægge, skaffe af Vejen: *Eg sé mann; er eg hræddur um að hann brátt fyrirkomi okkur báðum* (Il. II. 316). †**-kominn** [-ko:mɪn] a. forkommen, udmattet. **-komulag** [-ko·mola:q] n. Indretning, Ordning, Organisation, Arrangement. **-kona** [-ko:na] f. fornem Dame. †**-kunna** [-kʏn:a] vt.: *f. e-n e-s,* dadle en for noget. **-kurl** [-kʏr·dλ] n. Forstykket af en Klædning (ASkaft.). †**-kveða** [-kvɛ:ða] vt. afslaa, forbyde. †**-kvenska** [-kvɛn·sga] f. kvindelig Værdighed. **-lag** [-(r)-la:q] n. **1.** *(fyrirmæli)* Forskrift, Befaling; Ordre. — **2.** spærrende Udlægning af Næt: *Contract . . . viðvíkjandi selnótar fyrirlagi í Bakkakrók* (Alþb. 1748, Nr. 6). **-laga** [-la:qa] f. = **fyrirlag** 1. †**-lát** [-lau:t] n. Tilgivelse. **-láta** [-lau:da, -lau:ta] vt. **1.** *(yfirgefa)* forlade, overlade til sin Skæbne: *f. skipið* (Stj. '90, A. 56); *Ert mig ekki . . . að eg ekki fyrirláti þig í reiði minni* (Il. I. 77). — †**2.** *(fyrirgefa)* tilgive: *f. e-m e-ð.* — †**3.** *(sleppa e-m við e-ð)* eftergive. †**-látning** [-lauhdniŋ̊k] f. Forladelse. †**-látsamur** [-lau(t)sa:møϱ] a. eftergivende. †**-látsemi** [-lau(t)sɛ:mɪ] f. Eftergivenhed. **-leikur** [-lɛi:qøϱ, -lɛi:køϱ] m.: *eiga fyrirleikinn* (JÓlGrv. cit. ÓDav.), have Ret til det første Træk (ogs. overf.). **-leitinn** [-lɛi:dɪn, -lɛi:tɪn] a. forsigtig, hensynsfuld, kun i nægt. Forb.: *hann er ekki sjerlega f.,* han generer sig saamænd ikke, jfr. *ófyrirleitinn.* **-leitni** [-lɛihdnɪ] f. Forsigtighed. **-lesari** [-lɛ:sarɪ] m. **1.** *(í háskóla)* Forelæser. — **2.** *(maður, er flytur erindi)* Foredragsholder. **-lestraskrá** [-lɛsdrasgrau:] f. Lektionskatalog, Forelæsningskatalog. **-lestur** [-lɛs·døϱ] m. **1.** *(í háskóla)* Forelæsning: *halda fyrirlestra um e-ð,* læse over n-t. — **2.** *(erindi)* Foredrag: *flytja f.* — **3.** *(það að lesa e-m e-ð fyrir)* Diktat. **-liði** [-lɪ:ðɪ] m. Anfører. **-liggjandi** [-lɪɟ:andɪ] a. henlagt (og endnu ikke brugt), paa Lager. **-líking** [-li:ɟiŋ̊k, -li:§iŋ̊k] f. Forbillede, Sindbillede. **-líta** [-li:da, -li:ta] vt. foragte. †**-lítanlegur** [-li·danlɛ:qøϱ, -li·tan-] a. foragtelig, uanselig. **-litlegur** [-lɪ·dlɛ:qøϱ, -lɪ·t-, -lɪhd-] a. **1.** *(fyrirlitningarverður)* foragtelig, foragtet; — adv. *-lega,* foragteligt, med Foragt. — **2.** *(viðbjóðslegur)* afskyelig. **-litning** [-lɪhdniŋ̊k] f. Foragt. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** *(tiginn maður)* fornem Mand, höjt stillet Person. — **2.** *(fyrirrennari)* Formand, Forgænger. **-mannafólk** [-man·afo·λk, -fo·lk] n. de højere Klasser, de fornemme. **-mannastofa** [-man·asdo:va] f. Stue for fornemme Folk. **-mannlegur** [-manlɛ:qøϱ] a. aristokratisk, fornem (af Udseende). **-mannsfrú** [-mans-fru:] f. fornem Frue. **-matur** [-ma:døϱ, -ma:tøϱ] m. Formad. **-menni** [-mɛn:ɪ] npl. fornemme Folk. **-menska** [-mɛn·sga] f. **1.** *(tign)* Fornemhed. — **2.** *(tiguleiki)* Værdighed, fornem Optræden. **-mynd** [-mɪn·t] f. **1.** *(f. til eftirbreytni)* Forbillede, Mønster, Eksempel: *hann er f. ungra manna; f. í öllu fögru og góðu.* — **2.** *(f. listamanns)* Model. — **3.** *(eyðublað)* Skema, Formular. — **4.** *(sýnishorn)* Prøvemønster. **-mynda** [-mɪn·da] vt. **1.** *(gera fyrirmynd af)* vise (fremstille (til Efterligning), lave) Model af. — †**2.** *(segja e-ð fyrir)* forudbetegne, forudsige. †**-myndan** [-mɪn·dan] f. = **fyrirmynd.**

fyrirmyndar blað [fɪ:rɪ(r)mɪndarbla:ð] n. Skema. **-jörð** [-jör·ð] f. Jord, der er sat som Norm ved Matrikulering, Normal-Jord (Stj. A. '83, 110). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. en eksemplarisk Mand. **-regla** [-a-rɛg·la] f. **1.** *(regla til að fara eftir)* Formular. — **2.** *(fyrirmyndar reglusemi)* mønsterværdig Orden. **-skóli** [-a(ϱ)-sgo·:lɪ] m. Mønsterskole.

°**fyrir myndun** [fɪ:rɪ(r)mɪn·døn] f. Symbol (Eimr. IX. 183). **-mjólt** [-mjöλ·t] f. förste Malken, den förstmalkede Mælk (naar Faarene malkes to Gange efter hinanden, kaldes den förste Malken *fyrirmjólt,* den sidste *eftirmjólt).* **-muna (a)** [-mʏ:na] vt. nægte, afslaa, hindre i n-t: *f. e-m e-s (e-ð).* **-munun (-ar, -anir)** [-mʏ:nøn, -anɪϱ] **1.** *(synjun)* Afslag, Nægtelse, Hindren. — **2.** *(öfund)* Misundelse (BH.). — **3.** *(óheill, slysni)* ulykkelig Skæbne, Fatalitet, Ulykke: *það var mikil f. að jafn gáfaður og duglegur maður skyldi rita svo stirt og bjagað mál* (ÞThLfr. III. 178); *Yfir höfuð er þannig gengið frá stefnuskrá Framsóknarflokksins . . . að það mætti heita mikil f., ef nokkur íslenzkur bóndi yrði til þess, að greiða atkvæði á móti þeim, sem henni vilja fram fylgja* (Eimr. IX. 12); *þvílík f.* (Blindhed) *sem yfir honum var* (ÞGjÚf. 86). **-mununarlaust** [-mʏ·nonarlöys·t] adv. uden Hindring. †**-mæla** [-mai:la] vt. med dat. = **formæla.** **-mæli** [-mai:lɪ] n. Anvisning, Anordning, Forskrift, Instruks; Bestemmelse: *f. laga.* **-mörk** [-mög·k] npl. Omrids, Konturer. †**-nemast** [-nɛ:mast] vrefl. undlade. **-óalaus** [fɪ:rɪro·alöy:s] a. uden Forudanelse, intet anende: *fyrir-óalausir hverjir verða | settir í bráð á vetur, guð og gaddinn* (StSt. i Skirn. '15, 257). **-rás** [-ɪ-rau:s] f. Forloben. **-raun** [-röy:n] f. forudgaaende Proven. **-rennari** [-rɛn:arɪ] m. Forgænger; Forløber. **-rista** [-rɪs·da] f. Indsnit omkring et Stykke Grönsvær, jfr. *rista fyrir: stærðin á þökunum verður eins og fyrirristan mátar* (Andv. I. 147). **-rúm** [-ru:m] m. **1.** †**a.** Forrum (det næste Rum foran *lypting).* — **b.** det næste Rum bag ved *andófsrúm (hálsrúm)* i en Baad. — **2.** i overf. Bet.: förste Plads, Æresplads, Fortrin: *hafa í fyrirrúmi,* sætte höjt, give Fortrinet, foretrække; *sitja í fyrirrúmi,* indtage den förste Plads, have Fortrinet; *láta e-ð vera* (el. *sitja) í fyrirrúmi fyrir öðru,* lade sig n-t være mere magtpaaliggende end n-t andet.

fyrirrúms hlutabrjef [fɪ:rɪrums(h)λʏ:dabrjɛ·v, -(h)λʏ:ta-] n. Præferenceaktie. **-menn** [-mɛn·] mpl. Søfolk, som har Plads i *fyrirrúm.* **-þótta** [-þo·hda] f. Toften foran *fyrirrúm.*

fyrirsagnar blað [fɪ:rɪ(ϱ)sagnarbla:ð] n. Titelblad. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Instruks (Hróarsk. '42, 72).

fyrir sát [fɪ:rɪ(ϱ)sau:t] f., **-sátur** [-sau:døϱ, -sau:tøϱ] n. Baghold. **-segja** [-sɛi:ja] vt. forudsige. †**-segjari** [-sɛi:jarɪ] m. Forudsiger. **-seyma** [-sɛi:ma] f. **1.** *(nál)* Naal, hvormed Skindtöj sys, jfr. *eftirseyma.* — **2.** *(spjararær, fyrirsaumuð ær)* Hunfaar med paasyet Lap (for at forhindre Parring) (Árn.). **-setja** [-sɛ:dja, -sɛ:tja] vt. forestille, stille for Øjne. **-setning** [-sɛhdniŋ̊k] f. †**1.** (gramm.) = *forsetning.* — **2.** (log.) *(forsenda)* Præmisse. **-settur** [-sɛhdøϱ] a. forudfastsat, bestemt. **-sýn** [-si:n] f. Forudseen. **-sýndur** [-sin·døϱ] a. forud anvist. **-sjáanlegur** [-sjau·anlɛ:qøϱ] a. forudseelig, som kan forudses. **-sjón** [-sjo·:n] f. **1.** *(forsjálni)* Forudseenhed: *þetta er engin f.,* det var meget ubetænksomt. — **2.** *(eftirlit)* Opsyn, Tilsyn. — †**3.** *(athlægi)* Genstand for Spot el. Foragt, Vidunder.

fyrirsjónar maður [fɪ:rɪ(ϱ)sjo·narma:ðøϱ] m. forsynlig og forstandig Mand; god Husholder. **-samur** [-ϱ-sa:møϱ] a. forsynlig. †**-semi** [-sɛ:mɪ] f. (LFR. IV. 75) = *horfur,* Prognose.

fyrir skaut [fɪ:rɪ(ϱ)sgöy:t] n. Forskød (paa en Kjortel). **-skauti** [-sgöy:dɪ, -sgöy:tɪ] m. den fra Skibets Standpunkt agterste (fra Rorkarlens Standpunkt forreste) *skauti* (Sl.) (= *skelliskauti* el. *nefskauti* (Vf.)). †**-skilja** [-sɟɪl·ja] vt. foreskrive, bestemme. †**-skilning** [-sɟɪl·niŋ̊k] f. Bestemmelse. **-skipa** [-sɟɪ:ba, -sɟɪ:pa] vt. foreskrive, anordne, forordne; — pp. *fyrirskipaður,* forordnet, forudbestemt. **-skipan** [-sɟɪ:ban, -sɟɪ:pan] f., **-skipun** [-sɟɪ:bøn, -sɟɪ:pøn] f. **1.** *(tilskipun)* Anordning, Forordning. — **2.** *(skipun)* Ordre, Befaling, Forskrift. — †**3.** *(fyrirframætlun)* Forudbestemmelse. †**-skyrta** [-sɟɪϱ·da] f. = **fyrirskaut.** †**-skjóta** [-sɟo·:da, -sɟo·:ta] vt. med dat. göre ugyldig: *að f. vitnum sínum.* **-skrifa** [-sgrɪ:va] vt. foreskrive. **-skurður** [-sgʏr·ðøϱ] m. **1.** *(það að sneiða niður, t. d. kjöt)* Skæren for, Tranchering. — **2.** = *fyrirrista.* **-sláttur** [-slauhdøϱ] m. Foregivende, Paaskud, falsk Angivelse, Skalkeskjul. †**-smá** [-smau:] vt. forsmaa. †**-smáning** [-smau:niŋ̊k] f. Foragt. **-snið** [-snɪ:ð] n. Forbillede, Mønster. **-spá** [-sbau:] vi. forudsige, spaa. **-spyrjandi** [-sbɪr·jandɪ] m. Stiller af en Interpellation. **-spurn** [-sbʏr·dv, -sbʏd·v] f. Forespörgsel, Interpellation. **-staða** [-sda:ða] f. **1.** *(hindrun)* Hindring, n-t der standser el. hemmer n-t, Hemsel: *engin f. varð á vegi hans; — draga menn fyrst tvo fiska á seilina, og hnýta þar að til fyrir stöðu* (LFR. IX. 12); *afrjettareigandi, . . . er skyldur að sjá um nægilega fyrirstöðu á öllu afrjettarfje og trippum* (Stj. '91, B. 82). — **2.** spec. Skybanke i Syd: *norðanáttin þessi helst ekki lengi, fyrirstaðan er horfin* (Sl.). — **3.** *(mótspyrna)* Modstand: *það var engin f. hjá honum.* **-standa** [-sdan·da] v. **I.** vt. med dat. (sjældent, bruges is. i Bisætninger): *(standa fyrir)* forestaa, staa i Spidsen for: *verslun, sem hann hefur lengi fyrirstaðið* (= *staðið fyrir).* — †**II.** vt. med acc. *(skilja)*

forstaa, begribe. **-stöð** [-sdö·ð] f. Modstand, Hindring, Vanskelighed: *hann t. sjerhverri fyrir* (Eimr. II. 132). **-stöðugarður** [-sdö·ðøgar·ðøϱ] m. Dige. **-stöðulaus** [-sdö·ðolöy:s] a. uhindret; — adv. *-laust*. **-stöðunet** [-sdö·ðonɛ:t] n. Næt, der ved Trækvodsfiskeri trækkes tværs over Floden neden for Holen. **-stöðutollur** [-sdö·ðøtod·loϱ] m. Ydelse der erlægges til en Bonde, som skal hindre Kreaturer fra at trænge ned i de beboede Egne fra Bjærggræsgangene (jfr. *fyrirstaða* 1.): *taki afrjettarbóndi fyrirstöðutoll og afrjettartoll, er honum skylt að kosta rekstra þessa* (Stj. '93, B. 94). **-svar** [-sva:r] n. Repræsentation: *f. landsins út á við*, Landets Repræsentation udadtil; *vera í fyrirsvari fyrir*, [1]) repræsentere en: *Ráðið er úr því taðnan í fyrirsvari fyrir Noreg* (EARjett. 137); [2]) være ansvarlig, staa til Ansvar for: *bregði hann ... Íbishól, þar Ólafur bjó, utansveitarmanni, en lét þó Ólaf vera í fyrirsvari* (GKonÆf. 241). **-svara** [-sva:ra] vt. = *svara fyrir*: *Jarðir, sem eigi verða bygðar eða tíundir af goldnar eða fyrirsvarað* (Lsp. IV. 81). **-svarsbóndi** [-svaϱsbo·u·n·dı] m. Bonde, der repræsenterer el. bærer Ansvar for, ansvarshavende Bonde (LFR. VII. 161). **-svarsmaður** [-svaϱsma:ðoϱ] m. Repræsentant, ansvarshavende. **-svipa** [-svı:ba, -svı:pa] v. impers. = *bregða fyrir*, ses et Øjeblik: (Ordspr.) *ekki er fuglinn fanginn, þó honum fyrirsvipi* (Málshb.), man æder ikke Haren, för man har fanget ham. **-sæti** [-sai:dı, -sai:tı] n. Forsæde. **-sögn** [-sög·v] f. **1. a.** *(það að segja e-ð fyrir)* Forudsigelse. — **b.** spec. utrolig Spaadom: *það hefði þótt f. að væri komið steinhús í S., þar sem hvergi er grjót í landareigninni.* — **2.** *(álit)* Erklæring, Udtalelse: *hafið þjer ... beiðst fyrirsagnar minnar um það, hvort 2. og 3. bálkur farmannalaganna ... nái einnig til fiskiskipa* (Stj. '91, B. 72). — **3.** *(tilsögn)* Anvisning, Vejledning. — **4.** *(ræða)* Skaaltale: *f. fyrir skál* (Sch.). — **5.** *(titill)* Overskrift, Titel: *f. kvæðis, ritgerðar.* — **†6.** *(formáli)* Fortale. **-tak** [-ta:k] n. **1. a.** *(ágæti)* fortrinlig Person el. Ting: *f. alls annars*, udmærkende sig fremfor alt andet; *það er f.*, det er udmærket, storartet. — **b.** gen. *fyrirtaks* bruges som Forled i Sms. med subst., adj. og adv. i Bet.: udmærket, fortrinlig, fremragende, ekstra. — **2.** *(stór þorskur)* stor, fuldvoksen Torsk (gadus callarias) (BS. Fisk. 43). **†-takning** [-tahgniŋk] f. Foretagelse: *f. sakar fyrir rjetti.*

fyrirtaks dugnaður [fı:rı(ϱ)taχsdʏg·naðoϱ] m. fortrinlig Dygtighed. **-gáfur** [-gau:vøϱ] fpl. fremragende Ævner. **-klerkur** [-klɛϱ·gøϱ] m. udmærket Taler, fremragende gejstlig. **-kostur** [-kos·doϱ] m. udmærket Egenskab, Fortrin. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. brillant Menneske, fremragende Mand. **-rit** [-rı:t] n. udmærket Skrift.

fyrir tekt [fı:rı(ϱ)tɛχ·t] f. **1.** *(fyrirtakning)* Foretagelse: *f. máls fyrir rjetti*; — *við fyrstu f. málsins*, ved Sagens Anhængiggörelse (Stj. '05, A. 320). — **2.** *(tiltæki)* Beslutning, jfr. *taka e-ð fyrir*. — **3.** *(dutlungar)* lunefuldt Paafund: *gera e-ð af f.* **-tektalaus** [-tɛχdalöy:s] a. uvirksom, doven, uden Initiativ. **-tektalítill** [-tɛχdali:dıdλ, -li:tıdλ] a. med ringe Initiativ el. Foretagsomhed. **-tektarfastur** [-tɛχdaϱfas·doϱ] a. fast i sit Forsæt, urokkelig. **-tektasamur** [-tɛχdasa:moϱ] a. **1.** virksom, stræbsom, energisk, rig paa Initiativ: *f. maður og sístarfandi.* — **2.** fuld af ubehagelige Paafund: *f. og ódæll strákur.* **-tektasemi** [-tɛχdasɛ:mı] f. Foretagsomhed, Energi. **-trúa** [-tru:a] vt. med dat. betro, sjældent undt. i sup.: *fyrirtrúað: böggullinn, sem mjer var f.* **-trúaður** [-tru:aðoϱ] a. (pop.) betroet. **-tæki** [-tai:ɟı, -tai:ḱı] n. **1.** Foretagende: *hann hefur komið á laggirnar mörgum fyrirtækjum.* — **2.** *(fyrirætlun)* Beslutning, Plan: *hann var einlyndur og þrár í skapi, ljet ógjarna af venjum sínum og fyrirtækjum* (ÞGjD. 42). **-tökustaður** [-tö·gosda:ðoϱ, -tö·ko-] m. det Sted, hvor en Sag skal foretages (Stj.'11, A. 228). **-tölur** [-tö:loϱ] fpl. = **fortölur. -vaf** [-(r)va:v] n. = *veftur, vifta*, Islæt. **-varalaust** [-va·ralöys·t] adv. uden foregaaende Varsel. **-vari** [-va:rı] m. **1.** Varsel, foregaaende Frist: *með þriggja daga fyrirvara*; (Ordspr.) *forsjálum dugir fyrirvarinn* (SchMál.), at vare den forudseende er nok. — **2.** Forbehold, Reservation: *skrifa undir með fyrirvara*, underskrive med Reservation; *hafa fyrirvarann*, tage Forbehold, sikre sig med betryggende Forholdsregler: *Jeg hafði fyrirvarann í vor, og sendi kveðju mína með gamla Fjölni* (JHall. 387); *með fyrirvara um mistalið og gleymt*, salvo errore et omissione (S.E.&O.); *með þeim einum fyrirvara* (Betingelse), *að sjálfir fái rúm sér rutt* (GTh. '95, 39). **†-vega** [-vɛ:qa] vt. forbryde ved Manddrab. **†1. -verða** [-vɛr·ða] f. Skamfuldhed: *játaði sökina með mestu blygðun og mestu fyrirverðu* (Sch.). **2. -verða** [-vɛr·ða] vt. (med personl. el. refl. pron. som Objekt). **1.** *f. sig*, skamme sig. — **†2.** *(hverfa)* svinde hen, hensmuldre, vansmægte. **-vinna** [-vın:a] f. Forsörger, is. ung Mand, som hos en Enke (is. sin Moder) el. hos affældige el. svagelige Forældre hjælper til at holde det gaaende: *hann var ... síðan lengi f. hjá föður sínum* (ÞThLfr. II. 302). **†-vinnast (a)** [-vın:ast] vrefl. opgives, undlades: *láta f.*, opgive, afstaa (fra n-t). **-vinnulaus** [-vın·olöy:s] a. uden Forsörger: *láta taka hann frá fyrirvinnulausu heimili* (JTrL. 176). **†-virða** [-vır·ða] f. = 1. **fyrirverða. †-vissa** [-vıs:a] f. Forudviden. **-vist** [-vıs·t] f. Forstanderskab. **-vitund** [-vı:dønt, -vı:tønt] f. Forudviden. **-vöðumaður** [-vö·ðøma:ðoϱ] m. Person der vader (el. ror) over en Flod el. Vig med den ene Ende af et Dragvod, jfr. d. følg. Ord. **-vöðutog** [-vö·ðøto:q] n. i Forb.: *vera á fyrirvöðutogi* (el. *vaða fyrir*), vade (el. ro) med den ene Ende af et Vod over en Flod el. Vig, mods. *vera á landtogi* (Skaft.). **†-þyk(k)ja** [-ϱ-þı:ɟa, -þı:ḱa, -þıhɟa] vi. mishage. **-þráttun** [-þrauhdon] f. haardnakket Benægtelse af n-t. **-ætlaður** [-r-aihdlaðoϱ] a. forudbestemt. **†-ætlast** [-aihdlast] vrefl. have til Hensigt. **-ætlun** [-aihdlon] f. **1.** *(áform)* Plan. — **2.** *(fyrirframætlun)* Forudbestemmelse.

Fýrisvellir [fi:rısvɛd·lıϱ] mpl. npr. Fyrisvold, Sletten omkring Fyrisaaen; *†fræ Fýrisvalla*, Guld.

†fyr kunna [fıϱ·kʏn·a] vt. = *fyrirkunna*, dadle en for n-t. **-kvænt** [-kvaivt, -kvaint] an. (bot.) förstthunnet (SStPlt.). **†-láta** [-r·-lau·da, -lau·ta] vt. = *fyrirláta*, forlade, tilgive.

1. **firma (-a, -u)** [fır·ma] n. Firma: *rita f.*, tegne (et) Firma; *tilkynna f.*, göre Firmaanmældelse.

2. **firma (di)** [fır·ma] vt. = *ferma*: *var firmdr um vorit* (EspS. 8).

firma hafi [fır·maha:vı] m. Indehaver af et Firma. **-ritun** [-rı:don, -rı:ton] f. Firmategning.

fyr meir [fır·mɛi·r] adv. fordum. **-ment** [-mɛvt, -mɛnt] an. (bot.) förstthannet (SStPlt.).

firming (-ar, -ar) [fır·miŋk] f. = *ferming* (EspS. 8).

firmnaskrá [fır·mnasgrau:] f. Firmaregister.

firn [fır·dv, fıd·v] npl. **1.** *(furða, ógn)* Under, Vidunder, Uhyrlighed: (Ordspr.) *flest eru f., þeim fátt hafa sjeð* (SchMál.), den lidet har set, sig undrer mest; *firnin öll*, uhyre Mængde, Masse: *ekki eru firn í fíkjunni* (GJ.); — dat. pl. *firnum*, som adv. umaadelig: *það er allt f. fágað* (Málshb. 361). — **2.** pl. = *firnindi*: *dylja kjarngrös kaldar firnir* (JHall. 182).

firna (a) [fır·dna, fıd·na] vi. og impers.: *mig firnar (á e-u)*: **a.** jeg undres (over n-t) (= *mig furðar*). — **b.** jeg bliver uhyggelig til Mode: *neyðin var í dimmar kaldar ástin, ... allan mig firnar, hún æddi til mín* (ÓDavÞul. 162).

fyrna (di) [fır·dna, fıd·na] vt. **1.** have tilovers fra forrige Aar: *f. hey* (ogs. abs.) — **2.** refl. *fyrnast*: **a.** *(verða úreldur)* ældes, blive forældet: *mun hún* (ɔ: *bókin*) *ekki fyrnast* (ÞThLfr. IV. 45); *skuldir fyrnast* (forældes) *á svo eða svo mörgum árum.* — **b.** *(gleymast)* gaa i Glemmebogen, glemmes: *það fyrnist yfir e-ð*, n-t gaar i Glemmebogen; (Ordspr.) *fyrnist, þá fengið er* (SchMál.), opfyldt Ønske taber snart sit Værd; *ekkert fyrnist fljótar en velgerðir* (GJ.), intet dør snarere end Velgærning; *seint f. fornar ástir*, gammel Kærlighed ruster ikke; *svo f. ástir sem fundir*, lang Skilsmisse gör kold Kærlighed. — **3.** pp. *fyrndur*: **a.** *(um hey)* gammel, fjorgammel. — **b.** forældet: *bærinn á þá skuldlausar allar þær eignir, sem hann nú á, að jeg vona lítið fyrndar* (Lögr. '12, 242): *fyrndur varningur*, forliggede Varer. — **c.** præskriberet: *fyrndar skuldir.*

firnd, fyrnd (-ar) [fır·nt, fın·t] f. Fjærnhed, fjærn Tid, fordums Tid, Oldtid: *í fyrndinni*, i gamle Dage.

fyrndur [fır·ndoϱ, fın·doϱ] pp. af **fyrna.**

fyrnefndur [fır·nɛmdoϱ] a. förnævnt; (jur.) bemældte.

firnindi [fır·dnındı, fıd·nındı] npl. **1.** *(auðn)* fra Menneskeboliger fjærnt liggende Steder, Udorkener, øde Egne: *fjöll og f.* — **2.** *(ósköp)* Under, Uhyrlighed, uhyre Masse: *skárri eru það nú fádæmis firnindin.*

fyrning (-ar, -ar) [fır·dniŋk, fıd·niŋk] f. **1.** *(um hey)* is. i pl.: *fyrningar*, Lævning af Hø i Lade fra tidligere Aar, fjorgammelt Hø. — **2. a.** Forældelse, Forfald paa Grund af Alder: *f. féll á hús hans* (hans Hus forfaldt) *og litlum kostnaði hefði hann getað endurbætt það* (Campe 39). — **b.** *(f. skuldar)* Forældelse, Præskription: *f. víxla.*

fyrningar gjald [fır·dniŋgarɟal·t, fıd·niŋgar-] n. Amortisationsafgift, Fornyelsesafgift. **-kostnaður** [-ϱ-kos·(d)naðoϱ] m. Udgifter, foraarsagede af Forældelse og Slid, Vedligeholdelsesomkostninger. **-sjóður** [-sjo·u·ðoϱ] m. Amortisationsfond.

fyrnyrtur [fır·dnıϱdoϱ, fıd·n-] a. (EspS. IX) = **fornyrtur.**

fyrnska (-u) [fır·nsga] f. Sagntid: *í fyrnskunni*, i gamle Dage, i fordums Tider.

†fyrnsklegur [fır·nsglɛqoϱ] a. forfalden.

†firr [fır·] adv. comp., superl. **†first** [fıϱ·st] = *fjær, fjærst*, se **fjarri.**

fyrr [fır·] se **fyr.**

1. **firra (-u, -ur)** [fır:a] f. Urimelighed, Nonsens: *allir munu sjá, hvílík f. sú kenning er*; — ofte brugt i pl.: *firrur*: *firrur og ýkjur*, Urimeligheder og Overdrivelser; *Hvaða bölvaðar firrur* (Nonsens, Snak, Vrövl).

2. **firra (ði)** [fır:a] v. **1.** vt. a. *(fjarlægja)* fjærne, føre bort. — **b.** overf.: *f. e-n e-u*, befri en for n-t, spare en for n-t; *f. e-n vandræðum*, hjælpe en ud af en Knibe; — pp. *°firður*, fri for; *vammi f.*, fri for Fejl. — **2.** refl.: *firrast e-n*, søge at undgaa en, sky en.

fyrra [fır:a] an.: *í f.*, se **fyrri.**

fyrra dagur [fır:ada:qoϱ] m., **-gær** [-ɟai:r] n.: *í f.-dag, í f.-gær*, i Forgaars. — **-kvöld** [-kvöl·t] n.: *í f.*, i Forgaars Aftes. **-mál** [-mau:l] n.: *í fyrramálið*, i Morgen tidlig. **-sumar** [-sʏ:maϱ] n. Fjorsommer: *í f.*

firri [fır:ı] a. comp., **firstur** [fıϱ·sdoϱ] superl. fjærnere; (Ordspr.) *firra er lán fjöri en alt er firra*, Livet gaar for alt.

fyrri [fır:ı] a. comp., **fyrstur** [fıϱ·sdoϱ, fıs·doϱ] superl. **1.** comp. *fyrri*, den förste (af to); *verða fyrri til e-s (e-m fyrri að e-u)*, komme en i Forkøbet; *í fyrra*, i Fjor; *í hitt eð fyrra*, i Forfjor; *í fyrra dag*, i Forgaars; *fyrra sumar*, sidste Sommer, forrige Sommer; *í fyrra sumar*, sidste Sommer, i Fjor Sommer; *3. fyrra mánaðar (f. m.)*, den 3. i forrige Maaned (f. M.); *fyrri hluti vetrar*, den förste Del af Vinteren. — **2.** superl. *fyrstur*, först; — overf.: fornemst, ypperst: *eigi fellur trje við (hið) fyrsta högg*, Træ falder ej for det förste Hug; *í fyrsta lagi*, [1]) for det förste: *í fyrsta, öðru og þriðja lagi*; [2]) allerførst, absolut ikke før: *jeg kem ekki fyr en í fyrsta lagi á mánudaginn*; — *með fyrsta*, i Förstningen: *Jón var bláfátækur með fyrsta* (JÁÞj. I. 361); *það er það fyrsta, að hann komi í kvöld*, han kan tidligst være her i Aften.

firrulega [fır:olɛ·qa] adv.: *láta f.*, stritte imod (Árm. I. 128).

fyrrum [fır:øm] adv. för, fordum, i gamle Dage.

firrur [fır:oϱ] pl. af 1. **firra.**

fyrsagður [fıϱ·saqðoϱ, -sagðoϱ] a. = **fyrnefndur.**

fyrst [fıϱ·st, fıs·t] adv. og conj. se **fyr.**

fyrsta [fıϱ·sda, fıs·da] f. kun i Forb.: *í fyrstu, í fyrstunni*, i Förstningen.

°fyrstlingur (-s, -ar) [fıϱ·sdliŋgoϱ] m. (nat.) Protist.

firstur [fıϱ·sdoϱ] superl., se **firri.**

fyrstur [fıϱ·sdoϱ, fıs·doϱ] superl. se **fyrri.**

fyrta (-u) [fɪɣ̣da] f. Fornærmelse.
fyrtast (i) [fɪɣ̣dast] vrefl. blive fornærmet, stødt: *f. við e-n*, blive fornærmet paa en.
fyrtalinn [fɪɣ̣ta·lɪn] a. förnævnt.
fyrtinn [fɪɣ̣dɪn] a. prikken, vrippen, pirrelig: *vera f.*, vrippe.
fyrtjeður [fɪɣ̣·tjɛ·ðøɣ̣] a. förnævnt, ovennævnt.
?**fírugur** [fi:roɣøɣ̣] a. munter, rask, fyrig, livlig.
fyrverandi [fɪr·vɛ·randɪ] a. (forkortet: *fyrv.*) forhenværende.
fis, fys (-s, pl. ds.) [fɪ:s, fɪs] n. Fnug, Avne: *ljett eins og f.*; (Ordspr.) *oft verður f. að fótakefli* (GJ.), ofte vælter liden Tue stort Læs.
físa (ti el. a, †imp. feis) [fi:sa, fɛi:s] vi. fise.
fýsa (ti) [fi:sa] vt.: *f. e-n e-s*, opfordre en til n-t; impers.: *mig fýsir*, jeg længes efter, jeg ønsker.
físari (-a, -ar) [fi:sarɪ] m. en der hyppigt fiser, jfr. *fretkarl*.
fýsari (-a, -ar) [fi:sarɪ] m. Tilskynder.
fishæll [fɪ:s(h)aidʎ] m. Saar bag paa Hælen (ASkaft.).
fýsi [fi:sɪ] f. indec. Længsel, Attraa, Lyst (GKonÆf. 273).
fisibelgur [fi:sɪbɛl·gøɣ̣] m. Puster, Ildpuster, Blæsebælg.
fýsildarurt [fi:sɪldarʏɣ̣·t] f. (SvPRask 18) = **hjónagras.**
fýsilegur [fi:sɪlɛ·ɣøɣ̣] a. ønskelig, eftertragtelsesværdig, attraaværdig.
fýsill (-ils) [fi:sɪdʎ, -ɪls] m. Fusel.
físir (-is, -ar) [fi:sɪɣ̣] m. = **físibelgur.**
físisveppur [fi:sɪsvɛhbøɣ̣] m. (bot.) Røgsvamp (en Støvboldart).
fisja (a) [fɪ:sja] vt. bruges kun nægtende: *e-m er ekki fisjað saman*, en er kraftig bygget el. en er haardfør (enten legemligt el. sjæleligt): *Og þó var Gunnsteini ekki fisjað saman* (ÞGjOs. 20); *þjer er nú ekki fisjað saman*, du har Marv i Knoklerne (JTrSk. I. 36).
fiska (a) [fɪs·ga] vt. og vi. fiske, fange Fisk: *f. þorsk*, fange Torsk; *ætli hann hafi fiskað?* mon han har fanget mange Fisk? *f. í salt*, fiske til Saltning; *f. í ís*, fiske til Frysning.
fiskaband [fɪs·gaban·t] n. = **fiskband.**
fiskaður (-uð, -að) [fɪs·gaðøɣ̣, f. -oð, n. -að] a. (pop.) med (rigelig) Fangst.
fiskafang [fɪs·gafauŋ·k] n. Fiskefangst.
fiskafli [fɪs·gablɪ] m. Fangst, Fiskefangst, Fiskeri.
fiska fræði [fɪs·gafrai:ðɪ] f. Iktyologi. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøɣ̣] m. (*fiskifræðingur*) Iktyolog. **-gangur** [-gauŋ·gøɣ̣] m. = **fiskigangur. -hestur** [-hɛs·døɣ̣] m. Hest belæsset med Fisk (JÁÞj. I. 360). **-hlaði** [-hʎa:ðɪ] m. Fiskestabel, Stabel af törret Fisk. **-klak** [-kla:k] n. Udklækning af Fisk. **-kóngur** [-koᵘŋ·gøɣ̣] m. «Torskekonge», monstrøs Torsk. **-merki** [-mɛɣ̣·ɉɪ] n. Stjærnebilledet Fiskene.
fiskari (-a, -ar) [fɪs·garɪ] m. Fisker.
†**fiska skip** [fɪs·gasɉɪ:p] n. Skib ladet med Fisk. **-steinn** [-sdɛid·ṇ] m. Sten som tör Stokfisk bankes paa.
fiskát [fɪs·gau·t] n. Spisning af Fisk.
fiska trúss [fɪs·gatrus·] n. = *fiskbaggar*, Fiskebyrder (hvad en Hest bærer af Fisk). **-tökumaður** [-tö·gøma:ðøɣ̣, -tö·kø-] m. Fiskeopkøber: *fór hann síðan suðr á land ok gjörðiz fiskatökumaðr* (EspS. 160).
fisk auðugur [fɪs·göy·ðøɣøɣ̣] a. rig paa Fisk. **-baggi** [-k-baɉ·ɪ] m. Fiskebundt (til Transport paa Hesteryg). **-band** [-bant] n. to paa Halerne sammenbundne Fiske. **-bein** [-bɛi·n] n. Fiskeben (Ben i en Fisk). **-bleikur** [-blɛi·gøɣ̣, -blɛi·køɣ̣] a. ligbleg: *Þórarinn blés þessum orðum framan í klerkinn fiskbleikan og skjálfandi* (ÞGjOs. 135). **-eðla** [-g-eðla] f. (zool.) Iktyosaurus. **-fátt** [-k-fauht] an. = **fiskifátt. -fræði** [-frai·ðɪ] f. = **fiskafræði. -fræðingur** [-frai·ðiŋgøɣ̣] m. = **fiskifræðingur. -gengd** [-ɉɛiŋt, fɪs·ɉɛiŋt] f. = **fiskigengd. -hegri** [fɪs·k(h)ɛɣrɪ] m. (zool.) Fiskehejre (ardea cinerea). **-helgi** [-(h)ɛlɉɪ] f. den Afstand fra Land, hvori den fangede Fisk tilhører Strandejeren. **-hellir** [-(h)ɛdlɪɣ̣] m. Fiskgrotte (Bjærggrotte, hvori Fisken törres) (Vestm.). **-hnakki** [-(h)vahɉɪ] m. = **hnakki** 2. **-hryggur** [-(h)ɣ̣ɪg·øɣ̣] m. Rygraden i en Fisk. **-hús** [fɪs·k(h)u·s, fɪs·gus] n. Fiskehus, Fiskeskur. **-höfn** [fɪs·k(h)öbṇ] f. Udforselshavn for Fisk, Fiskerihavn.
fiski (gen. fiskjar) [fɪs·ɉɪ] f. **1.** Fiskeri, Fiske: *róa til fiskjar*, tage ud (ro ud) for at fiske. — **2.** Fisketogt: *var og sjerhverjum vermanni ... bannað að hafa barnbæra konu í f. með sjer* (Eimr. IV. 27). **-á** [au:] f. Aa el. Flod, hvori der er Fisk. **-ár** [-au:r] n. Fiskeaar: *gott f., f. mikið*, heldigt Fiskeaar. **-bátur** [-bau:døɣ̣, -bau:tøɣ̣] m. Fiskerbaad. **-biti** [-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. = **biti** 8. **-bredda** [-brɛd:a] f. Flækkekniv. **-brögð** [-brög·ð, -brög·þ] npl. **1.** (*aflabrögð*) Fiskefangst, Fiskeri. — **2.** (*brögð við fiskveiðar*) Kunstgreb ved Fiskeri, Dygtighed i Fiskeri. **-búð** [-bu:ð] f. Fiskerhytte. **-deyfa** [-dɛi:va] f. daarligt Fiskeri. **-dráttur** [-drauhdøɣ̣] m. Fiskefangst, Fiskedræt. **-dufl** [-dub·ʎ] n. Böje. **-dugga** [-dʏg:a] f. Fiskerskude, Dæksfartöj, der driver Fiskeri. **-fang** [-fauŋ·k] n. **1.** (*fiskifengur*) Fangst, Udbytte af en Rotur el. Fiskeri. — **2.** (*fiskforði*) Forraad af Fisk: *1490 rændu enskir kaupmenn fiskifangi frá ábótanum í Viðey.* **-fátt** [-fauht] an. ringe Fiskefangst: *sjóbönn og f. til sumarmála.* **-fengur** [-fɛiŋ·gøɣ̣] m. Fiskefangst: *en f. var þar lítilfjörlegur.* **-ferð** [-fɛr·ð] f. Fisketogt. **-fýla** [-fi:la] f. **1.** (*ódaunn*) Fiskestank. — **2.** (*slóði*) Söndagsfisker, uduelig Fisker. **-fjöl** [-fjö:*l*] f. Skillerum i en Baad, sædvanl. 2 (*fiskifjalir*) under *biti* og *austurrúmsþófta*, for at forhindre at Fisken skubbes hen i Øserummet (*austurrúm*). **-fluga** [flʏ:ɣa] f. **1.** = *maðkafluga*, Spyflue (musca vomitoria): *moruðu þeir* (ɔ: *baðstofugluggarnir*) *allir í fiskiflugum* (ValDagr. 18). — **2.** Fiskeflue (kunstig). **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøɣ̣, -iŋs] m. Iktyolog. **-för** [-fö:r] f. Vandring af Fiske. **-galdur** [-gal·døɣ̣] m. Trolddomstegn, at der bliver god Fangst: *Sumir af yður trúa á sinn f.* (Víd. 156). **-ganga** [-gauŋ·ga] f., **-gangur** [-gauŋ·gøɣ̣] m. **1.** (*gangur fiska*) Fiskenes Gang (el. Bevægelser fra det ene Sted til det andet), Fiskenes Nærmelse til Landet. — **2.** (*torfa*) Fiskestime. **-garður** [-gar·ðøɣ̣] m. Gærde, hvorpaa Fisk törres. **-gengd** [-ɉɛiŋ·t] f. Fiskerigdom, Fiskemængde. **-gráði** [-grau:ðɪ] m. Kuling tilpas til at fiske i (Hf., Af.). **-gögn** [-gög·ṇ] npl. Fiskeredskaber. **-gönguveður** [-göyŋgøvɛ:ðøɣ̣] n. Vejr, hvori Fisken nærmer sig Land. **-hjallur** [-ɧad·løɣ̣] m. aabent Tremmeskur til Törring og Opbevaring af Fisk, no. Fiskehjeld. **-hnífur** [-hvi·vøɣ̣, -kni·vøɣ̣] m. Kniv, hvormed Fisk skæres op og flækkes. **-hreistur** [-hɣ̣ɛis·døɣ̣] n. Fiskeskæl. **-jagt** [-jaχ·t] f. Fiskerskude. **-karl** [-kar·dʎ, -kad·ʎ] m. **1.** (*fiskimaður*) Fisker. — **2.** (*dorgdingull*) Spindekone. — **3.** pl. *Fiskikarlar(nir)* = *Fjósakarlar(nir)*, se *fjósakarl* 2. **-kippur** [-ɉɪhbøɣ̣] m. den Strækning, man tilbagelægger i en Baad til det Sted, hvor man venter at finde Fisk. **-klak** [-kla:k] n. = **fiskaklak. -kló** [-kloᵘ:] f. dygtig Fisker (Df.). **-kóngur** [-koᵘŋ·gøɣ̣] m. **1.** (zool.) Torskekonge (Vf.). — **2.** Føreren af den Baad (det Skib), der faar rigeligst Fangst i et Fiskerleje (Vf.). **-kös** [-kö:s] f. Bunke Fisk. **-laus** [-löy·s] a. uden Fiskeri: *það er fiskilaust*, der er fuldstændig Mangel paa Fisk, Fiskeriet er slaaet fuldstændig fejl. **-legur** [-lɛ·ɣøɣ̣] a. som ser heldig ud m. H. t. Fiskeri: *hjer er fiskilegt*, her vil der kunne fanges Fisk. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Fisk, daarligt Fiskeri. **-leit** [-lɛi:t] f. **1.** (*leit fiska*) Søgen efter Fisk paa Fiskebankerne. — **2.** (*mið*) Fiskebanke. **-lykkja** [-lɪhɉa] f. «Fiskeløkke», Løkke der af sig selv kommer paa en Fiskesnor og menes at bebude Held (JÁÞj. II. 556). **-lím** [-li:*m*] n. Fiskelim (ichthyocolla). **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. som kun har ubetydeligt Fiskeri: *það er fiskilítið*, der er kun ubetydeligt Fiskeri. **-lóð** [-loᵘ:ð] f. Fiskeline: *gefa út f.*, give en Line ud. **-lús** [-lu:s] f. Person heldig til Fiskefangst (Sl.). **-lækur** [-lai:gøɣ̣, -lai:køɣ̣] m. Fiskebæk. **-maður** [-ma:ðøɣ̣] m. Fisker. **-mat** [-ma:t] n. Vragning af Fisk. **-matsmaður** [-ma(t)sma:ðøɣ̣] m. Vrager. **-matsvottorð** [-ma(t)svohdorð] n. Vragerattest. **-mið** [-mɪ:ð] n. Fiskebanke. **-mokstur** [-moχ·sdøɣ̣] m. overmaade rigeligt Fiskeri. **-múgi** [-mui:ɉɪ] m. Mængde Fiskere, Fiskerbefolkning: *á ýmsan hátt að gjöra fiskimúganum hægra fyrir hendi* (JSFb. 4). **-net** [-nɛ:t] n. Fiskegarn.
fiskinn [fɪs·ɉɪn] a. heldig og behændig ved Fiskefangst; *f. maður*; — *f. öngull*, en Krog, hvorpaa Fisken ofte bider; *f. á e-ð*, dygtig til at fange n-t: (*þeir*) *segðu jeg væri mjög kvensamur, af því jeg væri f. á lúður* (SIng. I. 140).
fiski pollur [fɪs·ɉɪpod·løɣ̣] m. Fiskedam. **-rá** [-rau:] f. **1.** Sejlstang: *Stýrðum við skeiðinni með f.* (GFr. i Eimr. VIII. 133). — **2.** Stang, hvorpaa Fisk hænges til Törring. **-reitur** [-rɛi:doɣ̣, -rɛi:tøɣ̣] m. Plads til Törring af Klipfisk (Vf.).
?**fiskirí** (-is) [fɪs·ɉɛri·] n. Fiskeri, Fiskefangst: *rjett gott f. eftir sumarmál.*
fiski róður [fɪs·ɉɪroᵘ:ðøɣ̣] m. Roen paa Fiskeri: *í einum fiskiróðri*, i en enkelt Tur paa Fiske. **-rumba** [-rʏm·ba] f. Storm fra Øst, der kommer paa den Tid, da Fisken ventes (Vestm.). **-rusl** [-rʏs·ʎ] n. Fiskeaffald (JSFb. 9). **-saga** [-sa:ɣa] f. Efterretning om rigt Fiskeri; (ogs. overf.) opsigtsvækkende Nyhed, vigtig Tidende: (*skjótt*) *flýgur fiskisaga(n)*, Efterretningen spreder sig med Lynets Hast; (Ordspr.) *flýgur f., fer hvalsaga*, vinget er vigtig Tidende. **-seglskip** [-sɛg·ʎsɉɪp] n. Sejl-Fiskerskib. **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Dvælen ude paa Havet ved Fiskeri. **-skip** [-sɉɪ:p] n. Fiskerbaad, Fiskerskib. **-skúta** [-sgu:da, -sgu:ta] f., **-snekkja** [-snɛhɉa] f. Fiskerskude. **-stabbi** [-sdab:ɪ] m. Fiskestabel. **-stía** [-sdi:ja] f. Fiskesti: *í fiskistíunum á þilfarinu* (Lögr. '14, 173). **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Medestang, Fiskestang. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Fiskesuppe. **-sæld** [-sail·t] f. Overflødighed af Fisk. **-sæll** [-said·ʎ] a. fiskerig. **-tegund** [-tɛ:ɣønt] f. Fiskeart. **-tíund** [-ti:jønt] f. Fisketiende. **-tjörn** [-tjör·dṇ, -tjöd·ṇ] f. Fiskedam. **-tregða** [-trɛɣ̣·ða, -trɛg·ða] f. daarligt Fiskeri. **-tregt** [-trɛχ·t] an. ringe, ubetydeligt Fiskeri: *það er fremur f. núna.* **-trönur** [-trö:nøɣ̣] fpl. Stillads, hvorpaa Fisk törres. **-vatn** [-vahtṇ] n. Indsø, hvori der er Fisk. **-veiðafjelag** [-vɛi·ðafjɛ:laɣ] n. Fiskeselskab. **-veiðasjóður** [-vɛi·ðasjoᵘ:ðøɣ̣] m. Fiskerifond. **-veiðaskírteini** [-vɛi·ðasɉɪɣ̣·tɛinɪ] n. Fiskericertifikat. **-veiði** [-vɛi:ðɪ] f., is. i pl.: *fiskiveiðar*, Fiskeri, Fiskefangst. **-ver** [-vɛ:r] n. Fiskerleje. **-verkun** [-vɛɣ̣·gøn] f. Fisketilvirkning. **-voð** [-vo:ð] f. **1.** (*net*) Fiskegarn. — **2.** pl. *-voðir*, Fiskerens Skindklæder: (Ordspr.) *fáir eru fríðir í fiskivoðum* (GJ.), Skindtöj gör sjælden skön. **-von** [-vo:*n*] f. Haab om el. Udsigt til Fiskeri. **-þing** [-þiŋ·k] f. Fiskerikongres. **-þvottur** [-þvohdøɣ̣] m. Vasken af Fisk. **-önd** [-ön·t] f. = **fiskönd. -örn** [-ör·dṇ] m. og f. Fiskeörn (pandion).
†**fiskja** (ti) [fɪs·ɉa] vt. og vi. = *fiska*, fiske.
fisk kös [fɪs·kö·s] f. Dynge af Fisk. **-laus** [fɪs·glöys] a. uden Fisk, manglende Fisk. **-leg** [-lɛ·ɣ] n. Muslingens Leje: *liturinn* (*á hörpudiski*) *er hvítur eða rauður oftast, innan frá fiskleginu fram að röndinni.* **-leysi** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Fisk, daarligt Fiskeri. **-lengd** [-lɛiŋt] f. død, ilanddreven Fisk, som endnu ikke er beskadiget mere end at den har sin fulde Længde (Af., Sch.). **-lím** [-li·*m*] n. Husblas. **-magi** [-mai·jɪ] m. Fiskemave (Vf.) (= *kútmagi*). **-mauk** [-möy·k] n. knust Fisk. **-meti** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. Fiskemad, Fiskespise. **-mikill** [-mɪ·ɉɪdʎ, -mɪ·ɧɪdʎ] a. **1.** (*fiskríkur*) rig paa Fisk. — **2.** (*vöðvamikill*) muskuløs; spec. om et Yver, jfr. *fiskur* II. 2. **-mynd** [-mɪnt] f. kunstig Fisk: *f. með agnhalds aungli* (JS. Fb. 22). **-pakkaður** [-k-pahgaðøɣ̣] a. fyldt med Fisk. **-reitur** [-g-rɛi·doɣ̣, -rɛi·tøɣ̣] m.. Törreplads for Fisk. **-reki** [-rɛ·ɉɪ, -rɛ·ɧɪ] m. **1.** (*að fisk rekur; rekinn fiskur*) Ilanddriven af Fisk; ogs.: ilanddreven Fisk. — **2.** = *síldreki, langreyður*, Finhval (balaenoptera musculus). **-ríkur** [-ri·gøɣ̣, -ri·køɣ̣] a. fiskerig. **-ruður** [-rʏ·ðøɣ̣] m. Fiskeaffald. **-rúnir** [-ru·nɪɣ̣] fpl. Tegn, der skal forestille Fisk (GBrPer. 140, Sch.). **-ræksni** [-raiχsnɪ] n. se **ræksni. -sala** [-k-sa·la] f. Salg af Fisk. **-sali** [-sa·lɪ] m. Fiskehandler. **-slor** [-slo·r] n. Fiskeaffald. **-snarl** [-snardʎ] n. en Smule Törfisk (JÁÞj. II. 544). **-stappa** [-sdahba] f. Plukfisk. **-strengsl(i)** [-sdrɛiŋsʎ, -sdrɛiŋslɪ]

n. flækket Fisk, törret paa Raa (Vf.). **-torfa** [-torva] f. Fiskestime. **-tærur** [-tairoo] fpl. ilanddreven, beskadiget Fisk.

fiskugur [fis·goqoo] a. 1. fiskerig: *það er fiskugt, er mikið er* [illegible] *fiski* (Sch.). — 2. besmurt med Fisk: *f. um munninn.*

fiskur (-s, -ar) [fis·goo] m. I. a. i Alm.: Fisk: *ýsa er góður f.*, Kulleren er en velsmagende Fisk; (Ordspr.) *enginn dregur* [illegible] *úr sjó* (JSFb. 5), ingen fanger andens Fisk; (Talem.) *fiskur liggur* (*einhverstaðar*) *undir steini*, der er en skjult Hensigt (Mening) med n-t: *hann þóttist sjá, hvar fiskur lá undir steini*; — *hjer liggur fiskur undir steini, hugsaði hún*, her ligger der n-t bagved, tænkte hun; *þegja eins og f.*, tie bomstille, ikke sige et Muk; *þú ert fallegur f.*, du er en nydelig en, jfr. *fugi*; — *fagur f. í sjó*, en Leg; den ene af Deltagerne stryger den andens Haand, medens han samtidig fremsiger en Ramse, begyndende med disse Ord; ved Ramsens sidste Ord giver han saa Haanden et Klask; ogs. kaldet *lófaleikur* (ÓDavSk. 175—6); **fiskabraut*, Havet (Od. 46). — b. spec. Torsk. — c. coll.: *þeir fengu mikið af fiski*, de fangede en stor Mængde Fisk; *varstu á fiskiskipi? Nei, jeg var aldrei við fisk* (Fiskefangst); *blautur f.*, fersk Fisk; *harður* (*hertur*) *f.*, törret Fisk, Törfisk, Bergfisk. — d. (*harðfiskur*) Törfisk, Bergfisk (Suðurnes); (Talem.) *berja e-n eins og fisk*, mørbanke en. — II. 1. (*vöðvi*) Muskel: [illegible] *vaxa fiskur í lærum* (Od. 366); (Talem.) *e-m vex f. um hrygg*, en bliver stærkere, vokser op, — (overf.) en bliver stærkere, faar foroget Magt: *nú* [illegible] Lfr. I. 162). — 2. Muskelsvulmen i Yveret hos Koer, is. = *stálmi*: *hott, hott* [illegible] *spena, fiskur í júgur, | hold á bein, | komið þið síðan heilar heim* (af et gl. Almuerim). — 3. (*fiskur, móts. bein*) Kodet af en Fisk; *vera hvítur á fiskinn*, have hvidt Kød. — III. som Værdibestemmelse = 1/8 *alin* = 1/240 af et *hundrað*; (Talem.) *e-ð er ekki* (*upp*) *á marga fiska*, n-t er ikke meget værd: *Alþingið 1786 var ekki á marga fiska* (JTrSk. II. 172).

fisk var [fis·gva·r] a.: *verða f.*, blive Fisk var. **-veiði** [-vei·ði] f. Fiskefangst, Fiskeri. **-verkun** [-vegon] f. Tilberedning af Fisk. **-vinur** [-vi·noo] m. Ven af Fiskeretter. **-virði** [-virði] n. Værdien af een Fisk, ringe Værdi: *þetta er ekki f.*, dette er ikke en sur Sild værd. **-vært** [-vai·t] an. hvor Fisk ikke søger bort fra: *mæltu svo um, að þar skyldi jafnan fiskvært verða* (JÁÞj. II. 77). **-þjótta** [-k-þjou·hda] f. sejt Fiskekød: *því eins og hann hafði verið fóðraður alla sína daga með fiskiúrgangi og engu öðru, var hann* (*grísinn*) *heldur ekki annað en f.* (Eimr. III. 100). **-æta** [-g-ai·da, -ai·ta] f. Fiskæder. **-æti** [-ai·di, -ai·ti] n. Fiskemad, Fiskespise. **-önd** [-önt] f. (zool.) Fiskeand (mergus merganser, m. serrator).

fýsn (-ar, -ir) [fis·v] f., **fýst (-ar, -ir)** [fis·t] f. Lyst, Tilbøjelighed: *holdleg f.*; — *fýstin sú, að lúra hérna og þegja* (StStAndv. III. 187).

?**físt (-ar, -ir)** [fis·t] f. (i Skoleslang) Snaskegilde (e. feast).

fit (-jar, -jar) [fi:t] f. I. 1. a. (*á fugli*) Svömmehud; (Ordspr.) *á fitjum* (el. *fjöðrum*) *skal fugl kenna* (GJ.), man kender Fuglen paa Fjerene; (Talem.) [illegible] — b. (*húðin á dýrsfæti*) Skind paa et Dyrs Fod. — 2. (*afturhreifi*) Baglab paa en Sæl (Af., Sch.). — II. 1. a. (*mýrlendur bakki*) jævn, ofte moseagtig Engstrimmel paa Bredden af en Flod el. Sø el. langs Kysten: *Þegar nokkuð dregur vestar á sandinn, eru víðáttumiklar fitjar frá jökli niður undir sjó og eru þær kallaðar Nýgræður* (ÞThFerð. III. 234); **falda fit*, Kvinde [illegible] b. [illegible] 2. [illegible] strikket Bort: *fitina má hafa eins og hver vill, snúna eða með görðum, eins og venjulegt er* (JSVb. 59). — 3. *f. í vef*, Tværtraad imellem Rendegarnet i en Væv.

1. **fita (-u)** [fi:da, fi:ta] f. 1. (*feiti*) Fedt. — 2. (*á mönnum og dýrum*) Fedme.

2. **fita (a)** [fi:da, fi:ta] vt. fede.

fitfugl [fi:tfygl] m. (zool.) Svömmefugl (palmipes).

fitja (a) [fi:dja, fi:tja] vt. og vi. 1. a. *f. saman*, forbinde ved Vævning el. Strikning; *f. í hrífu*, forbinde Tænderne i en Rive ved Hjælp af Vidje el. Snor (Breiðd.), jfr. *fitjaður*. — b. (*ríða*) flette: *f. körfu* (Breiðd.). — 2. *f. upp* (*sokk*), *f. uppá*, begynde at strikke (en Strömpe), slaa (en Strömpe) op: *fitjað uppá og prjónað nærpils* (JÁÞj. I. 565); *sokkurinn er fitjaður upp með* (slaas op med) *32 lykkjur á hvern prjón* (JSVb. 59). — 3. i overf. Bet.: *f. upp á e-u*, begynde paa n-t, bringe n-t paa Bane; *f. upp á samtali við e-n*, indlede en Samtale med en: *fitjaði þar upp á hverju heimspekiskerfinu á fætur öðru* (ÁBj19.öld 99); — is. om Dyr: *f. upp á trýnið*, snærre, vise Tænder, slaa Rynker paa Næsen; — ogs. overf.: *f. upp á nefið*, rynke Næsen; *f. upp á sig*, sætte en vranten el. vigtig Mine op; *f. upp á sig við e-u*, rynke Næsen ad n-t.

fitjaður [fi:djaðoo, fi:tjaðoo] a. med Svömmehud: *f. fótur*; — *fitjuð hrífa*, Rive, imellem hvis Tænder der er fastgjort et Stykke Töj el. Vidjebaand, og som bruges til at rage Gødningen paa Tunet sammen med; jfr. *klára*.

fitjafinnungur [fi:djafin:uŋgoo, fi:tja-] m. (bot.) faablomstret Sumpstraa (scirpus pauciflorus).

fitjungur (-s, -ar) [fi:djuŋgoo, fi:tjuŋgoo, -uŋs] m. *1. (*auðmaður*) Rigmand. — 2. (bot.) Strand-Sødgræs (glyceria maritima).

fitl (-s) [fihtl] n., **fitl (-s)** [fihtl] n. Pilleri, Pillen ved n-t.

fitla (a) [fihdla], **fitla (a)** [fihdla] vi. beröre med Fingrene: *fitla við e-ð*, beføle n-t, pille ved n-t.

fitlari (-a, -ar) [fihdlari] m. Pilfinger.

fit laus [fi:dlöy·s, fi:t-] a. uden Svömmehud el. Bort, jfr. *fit*. **-leiki (-a, -ar)** [-lei·gi, -lei·ki] m. 1. Mellemrummet mellem Finnerne og Halen paa en Flynder (BH.). — 2. = *kverksigi*: *lúrna-slægningarkvinnur* ... *bregða saxi á strjúpa lúrunum íqegnum fitleikann* (LFR. II. 170).

fitna (a) [fihdna] vi. blive fed, lægge sig ud.

fítón n (-s) [fi:to·dv, -to·ns] m. Raseri: *það hljóp f. í hann* (Vf.).

fítons andalist, fítóns- [fi:tonsandalis·t, fi:to·ns-] f. sorte Kunst (And. I. 189). **-andi** [-an·di] m. 1. (*galdrar*) Heksekunst. — 2. (*æði*) Raseri, Bersærkergang: *það hljóp einhver f. í hann.* **-kraftur** [-kraf·doo] m. vældig Styrke: *áhorfendurnir verða forviða* ... *yfir snarleik glímumannanna og þeim fítonskrafti, sem þeir hafi í fótunum* (Eimr. XVIII. 47). **-lega** [-le·qa] adv. djævelsk (MJ. II. 279). **-list** [-lis·t] f. den sorte Kunst.

†**fitskór** [fi:tsgo·r] m. Sko lavet af Skindet af et Dyrs Fod.

fitu borinn [fi:dobo:rin, fi:to-] a. fedtet. **-efni** [-eb·ni] n. Fedtstof. **-gljái** [-gljau:i] m. Fedtglans. **-hjarta** [-ḫaq·da] n. Fedthjærte (cor adiposum). **-hlunkur** [-hluŋ·goo, -hluŋ·koo] m. Fedtklump. **-jússa** [-jus:a] f. fed og tyk Kvinde (Vf.). **-kendur** [-ḫen·doo] a. fedtagtig. **-kirtill** [-ḫi·dl] m. Fedtkirtel. **-klumbur** [-klym·boo] m. Fedtklump (Eimr. XII. 180). **-magn** [-mag·v] n. Fedtindhold. **-mikill** [-mi:gidl, -mi:ḫidl] a. som indeholder meget Fedt, rig paa Fedt. **-mæling** [-mai:liŋk] f. Maaling af Fedtindhold. **-mælir** [-mai:lio] m. Fedtmaaler.

fítungur (-s) [fi:duŋgoo, fi:tuŋgoo, -uŋs] m. Hidsighed, Raseri, Bersærkergang.

fitu sýra [fi:dosi:ra, fi:to-] f. Fedtsyre. **-steinn** [-sdeid·v] m. (min.) Talk, Fedtsten, Spæksten. **-vefur** [-ve:voo] m. Fedtvæv.

?**fix** [fiχ·s] a. fiks, flink; dygtig (Arnf.): (*titlingur er að*) *tæta sundur hevið | næsta f. með nefið sitt* (ÓDavÞul. 347).

†**fjá (ði)** [fjau:] vt. hade; — pp. *fjáður*, hadet.

fjaðrabroddur [fjað·rabrod:oo] m. Jærnspids med Fjer.

fjaðraður [fjað·raðoo] a. 1. befjedret, bevinget: *hver verður að fljúga sem hann er f.* el. *svo verður hver að fljúga sem hann er f.* (SchMál.), saa flyver hver Fugl, som den er fjedret. — 2. (bot.) finnet, fjerformet (pinnatus).

fjaðra fellir [fjað·rafed·lio] m. Fjedertab, Fæld(n)ing. **-fok** [-fo:k] n. 1. (*fjúkandi fjaðrir*) Fjer, der hvirvles omkring i Luften: *þær hlupu allar út eins og f.* (i en Fart). — 2. (*ringulreið*) det at alt gaar hulter til bulter, Forvirring. ***-freyja** [-frei:ja] f. »Fjerfrue«, Kenning for Rypen: *Eg horfði á fjaðrafreyju lyngmóanna* (GFrÓl. 147). **-lás** [-lau:s] m. Snaphane. **-laus** [-löy·s] a. uden Fjedre. **-penni** [-pen:i] m. Fjederpen.

fjaðraroddur [fjað·rarod:oo] m. Fjerspids (paa et hellebardlignende Vaaben) (JÁÞj. I. 329).

fjaðra sár [fjað·rasau:r] a. (om Fugle) fældesyg (ODavVik. 273). **-skegg** [-sgek·] n. Fanen (Skægget, Straalerne) paa en Fjer. **-skór** [-sgo·r] m. Fjederstövle. **-skraut** [-sgröy:t] n. Fjederpragt. **-skúfur** [-sgu:voo] m. Fjederbusk. **-stakkur** [-sdahgoo] m. Fjederkappe. **-stóll** [-sdo·dl] m. Fjederstol. **-sæti** [-sai·di, -sai:ti] n. Fjedersæde. **-vagn** [-vag·v] m. Fjedervogn.

fjaðrir [fjað·rio] pl. af **fjöður.**

fjaður (-urs) [fja:ðoo] n. (Kjalarn.) = **fitl.**

fjáður [fjau:ðoo] a. bemidlet, velhavende.

***fjaður dýr** [fja:ðordi:r] n. Fugl (JÁGát. I. 66). **-flipóttur** [-o-fli:bou·hdoo, -fli:p-] a. (bot.) fjerfliget. **-hríslun** [-(h)ris lon] f. (Bogb.) Fjermarmorering. **-laga** [-r-la:qa] a. indec. (bot.) fjerformet. **-magn** [-mag·v] n. Spændighed, Spænstighed, Spændkraft, Fjederkraft, Elasticitet: *það er gott f. í vagninum*, Vognen fjedrer godt. **-magna** [-mag·na] vt. spændiggöre; overf. opflamme: *gleði, sem fróar huganum og vermir hugskotið og fjaðurmagnar áhuga og tungu* (GFrTís. 249); — pp. *fjaðurmagnaður*, is. overf.: spændig, spænstig, elastisk, svaj. **-rifjaður** [-o-riv·jaðoo] a. fjederribbet. **-sár** [-o-sau:r] a. = **fjaðrasár.** **-sepóttur** [-se:bou·hdoo, -se:p-] a. (bot.) fjerlappet. ***-skáld** [-sgaul·t] n. Sangfugl (BTh. 83). **-ský** [-sgi:] n. Fjedersky (cirrus). **-skiftur** [-sgif·doo] a. (bot.) fjerdelt. **-skygður** [-sgiq·ðoo, -sgig·ðoo] a. fjederbeskygget. **-soppur** [-sohboo] m. Fjerbold. **-tauga** [-töy:qa] a. indec. (bot.) fjernervet, fjerstrænget (penninervius).

fjala bálkur [fja:labaul·goo, -baul·koo] m. Löjbænk af Tømmer, fast til Gulvet: *Rúmin voru fastir fjalabálkar, negldir í þilin* (JTrHeið. III. 141). **-brot** [-bro:t] npl. Brudstykker af Fjæle, jfr. *fjalarbrot*. **-búð** [-bu:ð] f. Fjællebod. **-fella** [-fed·la] f. = **fjalfella.** **-gólf** [-go·l·v] n. Brædegulv, Fjællegulv: *vegurinn er eins og* (glat som) *f.* **-hreysi** [-hrei:si] n. Fjællebod. **-klefi** [-kle:vi] m. Træskur. **-köttur** [-köhdoo] m. 1. (*músagildra*) Musefælde: (Talem.) *vera eins og mús undir fjalaketti*, være saa stille som en Mus. — 2. (*timburhjallur*) daarlig opført Tommerbygning: *hvar* [illegible] *í bænum*? (Alþ. '11, B. II. 430). ***-mót** [-mo·:t] n. Bræddegulv: *hún er innar í baðstofu, | sperrir fót upp í rót, | annan ofan í fjalamót* (ODavÞul. 226).

***Fjalar (-s)** [fja:lao] m. Navn paa en Dværg: *fjalars ferja* (*fley*), Digtning: *Fjalars upp jeg ferju set*, jeg trækker F's Baad i Land, ɔ: slutter mit Digt (BóluHj. 217).

fjalar brot [fja:larbro:t] n. Brudstykke af en Fjæl, jfr. *fjalabrot*. **-endi** [-en·di] m. 1. (*endi á fjöl*) Enden af et Bræt. — 2. spec. (*pallskör*) Enden af Bræddegulvet i en *baðstofa*.

fjala sprek [fja:lasprε:k] npl. tynde Brædder, Brudstykker af Brædder. **-spækjur** [-sbai:qoo, -sbai:ḫoo] fpl. tynde Brædder: *Þunnum fjalaspækjum var svo rent eftir rásunum í ásana og húsið var klætt* (Eimr. XII. 106).

fjal bítur [fjal·bi·doo, -bi·too] m. Krybbebider (om Heste). **-fella** [-fedla] f. Snedække, jævnt Dække af Sne, som helt skjuler det underliggende Jordsmon: *Í bungóttri fjalfellu af bláhvítri mjöll | var byrgt niðri völlur og gróf* (StStAndv. III. 25); *f. af ís*, sammenhængende Isflade.

fjálg leikur [fjaul·gleigoo, -leikoo] m. Andagt. **-leysi** [-leisi] f. Indifferentisme. **-lyndur** [-lindoo] a. religiøs (Eimr. XII. 210).

fjálgur [fjaul·goo] a. andægtig.

fjalhögg [fja:l(h)ök] n. Huggeblok.

fjalir [fja:lɪɣ] pl. af **fjöl.**

fjall (-s, fjöll) [fjad·λ, fjal·s, fjöd·λ] n. **1. a.** Bjærg, Fjæld; (Talem.) *e-ð gengur fjöllunum hærra,* n-t er paa alles Læber; (Ordspr.) *þar vill annar til fjalls, annar til fjöru* (GJ.), den ene vil op til Bjærget, den anden ned til Kysten (om delte Meninger); *fara í fjöll* (Vestm.) = *síga í björg, ganga í hamra,* se *bjarg.* — **b.** som npr. spec. = *Hellisheiði* (Sl.): *fara austur yfir F.* — **2.** pl. *Fjöll* som npr. **a.** *Eyjafjöll:* (*austur*) *undir Fjöllum* el. (*austan*) *undan Fjöllum,* i (el. fra) *Eyjafjallasveit* (Sl.). — **b.** *Hólsfjöll: Jökulsá á Fjöllum.*

fjalla (a) [fjad·la] vi.: *f. um e-ð:* **†1.** beklæde, omhylle n-t. — **2.** overf.: behandle n-t: *nefndin fjallaði um málið,* Udvalget behandlede Sagen.

fjalla bak [fjad·laba:k] n. **1.** Bjærgryg: *Þegar fjallabök og tindar eru svo skýjum þaktir* (LFR. VIII. 128). — **2.** Bjærgets modsatte Side: *á fjallabaki,* bag Bjærgene; *fara að fjallabaki,* rejse bag om Bjærgene. **-baksleið** [-baχslɛi:ð] f., **-baksvegur** [-baχsvɛ:ɣøϱ] m. Vejen bag om Bjærgene. **-bygging** [-bɪɟ:iŋk] f. Fjældbygning: *Þessi sprungustefna ræður landslagi og fjallabyggingu* (ÞThLýs. II. 69). **-bjarnarbroddur** [-bjad·narbrod:øϱ, -bjar·dnar-] m. (HjaltKv. 96). = **sýkisgras. -bláklukka** [-blau:klYhga] f. (bot.) no. Fjæld-Klokke (campanula uniflora). **-bogi** [-boi:jɪ] m. Kreds af Bjærge, Bjærgkreds: *í kringum þau (undirlendin) er fjallabogi af blágrýti* (ÞTh. Lýs. II. 191). **-breiða** [-brɛi:ða] f. sammenhængende Bjærgmasse. **-brúða** [-bru:ða] f. (bot). no. Fjældpryd (diapensia lapponica). **-brún** [-bru:n] f. = **fjallsbrún. -búi** [-bu:ɪ] m. Bjærg(be)bo(er), Fjældbo. **-bær** [-bai:r] m. Gaard oppe imellem Bjærgene, Fjældgaard. **-dalur** [-da:løϱ] m. Bjærgdal. **-demba** [-dɛm·ba] f. voldsomt Regnskyl. **-depla** [-dɛhbla] f. (bot.) Fjæld-Ærenpris (veronica alpina). **-dís** [-di:s] f. Bjærgnymfe. **-drög** [-drö:ɣ] npl. Bjærgaase, lav Bjærgkæde. **-dúnurt** [-du:nYϱt] f. (bot.) Bjærg-Dueurt (epilobium anagallidifolium). **-fála** [-fau:la] f. uroligt Faar (Hunfaar, som vanskeligt kan holdes hjemme paa Gaarden, fordi det søger at slippe op til Bjærgene). **-fífill** [-fi:vɪdλ] m. (bot.) **1.** Bjærg-Høgeurt (hieracium alpinum). — **2.** = *fjalldalafífill.* **-fífl** [-fib·λ] n. dumdristig (uforsigtig) Bjærgbestiger (Vestm.). **-filung (-ar, -ar)** [-fɪ:luŋk] f. Bjærgbyge (Sch.). **-fje** [-fjɛ:] n. Bjærgfaar (Faar, der om Sommeren er oppe imellem Bjærgene, mods. *heimafje, kvífje*). **-fjelag** [-fjɛ:laɣ] n. Bjærgbestigerselskab. **-foxgras** [-foχ·sgras] n. (bot.) Fjæld-Rottehale (phleum alpinum). **-gráð** [-grau:ð] n. den förste løse Sne paa Bjærgene: *Það var fyrsta fjallagráðið það sumar* (Eimr. III. 17). **-grös** [-grö:s] npl. islandsk Mos (cetraria Islandica). **-guð** [-gvY:ð] m. Bjærggud. **-jakobsfífill** [-ja:kofsfi·vɪdλ] m. (bot.) en Art af Bakkestjærne (erigeron uniflorus). **-hringur** [-hϱiŋ·gøϱ] m. Bjærgkres. **-kál** [-kau:l] n. = **Ólafssúra. -klasi** [-kla:sɪ] m. Bjærggruppe. **-klofi** [-klo:vɪ] m. Kløft el. Pas mellem to Bjærge. **-kónguló** [-köyŋ·gəloᵘ, -koᵘŋ·gə-] f. Kors-Edderkop (epeira crucigera). **-krystall** [-krɪs·dadλ] m. Bjærgkrystal. **-kul** [-kY:l] n. Bjærgbrise. **-köttur** [-köhdøϱ] m. behændig (flink) Bjærgbestiger (Vestm.). **-lamb** [-lam·p] n. = **graslamb. -land** [-lan·t] n. Bjærgland, bjærgfuldt Land. **-leið** [-lɛi:ð] f. Bjærgrute. **-leirur** [-lɛi:røϱ] fpl. leret Sandstrækning ved Foden af et Bjærg (ÞThLfr. III. 318). **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. = **ljósberi. -ljettur** [-ljɛhdøϱ] a.: *hann er f.,* Bjærgene er skyfri (el. letskyede). **-loft** [-lof·t] n. Bjærgluft. **-lójurt** [-loᵘ:jYϱt] f. (bot.) Bjærg-Kattefod (antennaria alpina). **-læða** [-lai:ða] f. let Taage, Bjærgtaage. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. (jfr. *bjargmaður*) **1. a.** (*fjallgöngumaður*) Bjærgbestiger. — **b.** spec. flink Bjærgbestiger. — **2.** (*útilegumaður*) en fredløs, der lever oppe imellem Bjærgene (JÁÞj. II. 239). **-mörk** [-mög·k] npl. sparsom Plantevækst paa øde sandede Strækninger: *Gisinn gróður á auðum sendnum ... jarðvegi hefir verið kallaður fjallamörk* (ÞThLýs. II. 413). **-nytjar** [-nɪ:djaϱ, -nɪ:tjaϱ] fpl. Udbytte fra Bjærgene (JSVb. 90). **-nóra** [-noᵘ:ra] f. (bot.) toblomstret Norel (alsine biflora). **-óberjur** [-oᵘ:bɛrjøϱ] fpl. daarlige Enge oppe imellem Bjærgene: *... og útheys slægjur ekki nema fjallaóberjur* (ÁM&PJV. II. 277). **-raftur** [-raf·døϱ] m. (Skældsord) Hallunk: *bíddu við, fjallarafturinn þinn* (Mýrd. 373). **-reitur** [-rɛi:døϱ, -rɛi:toϱ] m. Bjærgplet (JHall. 198).

fjallarendi [fjad·larɛn·dɪ] m. (Breiðd.) = **fjallsendi.**

fjalla rós [fjad·laroᵘ:s] f. = **þyrnirós. -sýn** [-si:n] f. Udsigt til Bjærge, Bjærge i det fjærne: *fór hún ... f. fyrir alla dalbotna,* hun drog ad Bjærgene inden om alle Dalene (uden at krydse Dalene) (JÁÞj. I. 151). **-skarð** [-sgar·ð] n. = **fjallskarð. -skessa** [-sɟɛs:a] f. Jættekvinde.

fjallaskur [fjad·lasgøϱ] m. Æsketræ.

fjalla slægjur [fjad·laslai:jøϱ] fpl. Enge i Bjærgegne, hvor der høstes Hø: *eru þar efra miklar f.* (ÞThFerð. III. 80). **-smári** [-smau:rɪ] m. (bot.) nedliggende Sibbaldie (Sibbaldia procumbens). **-sóley** [-soᵘ:lɛi] f. (bot.) no. Isranunkel, Renblomst (ranunculus glacialis) = *jöklasóley.* **-stafur** [-sda:vøϱ] m., **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Alpestok. **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) Bjærg-Stargræs (carex alpina). **-sveifgras** [-svɛiv·gras] n. (bot.) Fjæld-Rapgræs (poa alpina). **-söðull** [-sö:ðødλ] m. Bjærgryg (JÁÞj. II. 92). **-vargur** [-var·gøϱ] m. Ræv, som har sit Tilhold i Bjærgene og skambider Bøndernes Faar. **-villingur** [-vɪd·liŋgøϱ] m. Dyr, spec. Hest som har forvildet sig op mellem Bjærgene (ÞGjD. 90). **-vindur** [-vɪn·døϱ] m. Föhnvind. **-vorblóm** [-vor bloᵘm] n. (bot.) Bjærg-Gæslingeblomst (drapa alpina). **-þjófur** [-þjoᵘ:voϱ] m. (JÁÞj. II. 160) = **útilegumaður.**

fjall bati [fjad·/ba·dɪ, -ba·tɪ] m. Huld, der samles ved at gaa paa Bjærggræsgangene: *taka fyrri fjallbata* (LFR. VI. 88). **-beit** [-bɛi·t] f. Græsgang i Bjærgene. **-berg** [-bɛrk] n. Bjærgklint, Klippevæg. **-bygð** [-bɪɣð, -bɪgþ] f. Bjærgbygd, beboet Bjærgegn. **-borg** [-bork] f. Bjærgfæstning. ***-búa (-u, -ur)** [-bu·a] f. Bjærgbeboerske, Jættekvinde (ODav. Þul. 81). **-búi** [-bu·ɪ] m. Bjærgbo, Bjærgbeboer. **-buna** [-bY·na] f. Bjærgström, Bjærgbæk. **-bunga** [-buŋga] f. Bjærgrunding. **-bær** [-bai·r] m. Fjældgaard, Gaard, som ligger oppe imellem Fjældene el. tæt ved et Fjæld. **-dalafífill** [-dalafi:vɪdλ] m. (bot.) Eng-Nellikerod (geum rivale). **-dalur** [-da·løϱ] m. Dal indelukket af Bjærge. **-dyngja** [-diŋɟa] f. afrundet Bjærg, som rager ud fra en Bjærgkæde: *Miklar fjalldyngjur söguðu fram úr fjallgarðinum* (JTrHeið. I. 61). **-dýr** [-di·r] n. Bjærgdyr. **-drapi** [-dra·bɪ, -dra·pɪ] m. (bot.) Dværgbirk (betula nana). **-drög** [-drö·ɣ] npl. = **fjalladrög. -dæla** [-dai·la] f. = **fjalldalafífill. -eyja** [-ɪ-ɛi·ja] f. Bjærgø, Fjældø. **-ferð** [-λ-fɛrð] f. **1.** (*göngur*) Rejse op til Bjærgene, is. for at indsamle Faarene om Efteraaret. — **2.** spec. = *bjargganga,* Klatren i et Fuglebjærg: *er þeir fara í „fjallferðir", sem hjer eru kallaðar, eða bjarggöngur til fuglveiða* (BJLVs. 57). **-fje** [-fjɛ·] n. Bjærgfaar (Faar, der er blevet drevet op paa Bjærggræsgangene). **-fress** [-frɛs] n. (zool.) Jærv, Fjældfras (gulo borealis). **-fræði** [-frai·ðɪ] f. Orografi. **-ganga** [-l-gauŋga] f. **1.** (*ganga í fjöll*) Bjærgbestigning. — **2.** pl. *fjallgöngur,* spec. Vandringer op paa Bjærgene om Efteraaret for at indsamle Faar (= *göngur*). **-garður** [-garðøϱ] m. Bjærgkæde. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. som længes til Fjælds. **-gnýpa** [-gni·ba, -gni·pa] f. Fjældtind. **-gola** [-go·la] f. Bjærgluftning. **-gróið** [-groᵘ·ɪð] adv.: *það er f.,* der er kommet Græs oppe i Bjærgene: *Hvör sem geldnaut á er ei skyldugr þau í afrétt að láta, fyrr enn f. er* (Alþb. 1686, Nr. 16). **-göngumaður** [-göyŋgøma:ðøϱ] m. **1.** (*maður, sem gengur í fjöll*) Bjærgbestiger. — **2.** spec. en Mand, der klatrer i et Fuglebjærg for at samle Æg el. fange Fugle (Vestm.). **-hagi** [-λ-(h)ai·jɪ] m. Bjærggræsgang. **-háls** [-(h)auls] m. Bjærgaas. **-hár** [-(h)au·r] a. bjærghöj. **-hrapi** [-(h)ϱa·bɪ, -(h)ϱa·pɪ] m. = **fjalldrapi. -hvilft** [-χwɪλ(f)t, -kvɪλ(f)t, -kvɪl(f)t] f. Bjærghulning. **-hæra** [-(h)ai·ra] f. (bot.) krumstilket Frytle (luzula arcuata). **-jaki** [-l-ja·ɟɪ, -ja·ʞɪ] m. = **borgarís. -kast** [-λ-kast] n. pludseligt Vindstød (fra et Bjærg). **-ker** [-ʞɛ·r] n. Fordybning i et Bjærg. **-klofningur** [-klobniŋgøϱ] m. Bjærgkløft. ***-kona** [-ko·na] f. Bjærgkvinde, Bjærgdronning (digterisk Benævnelse for Island). **-kóngur** [-koᵘŋgøϱ] m. «Bjærgkonge», Anfører ved Indsamlingen af Faar oppe paa Bjærggræsgangene om Efteraaret (Sl.) = *gangnaforingi.* **-konumynd** [-konomɪn·t] f. Billede af Fjældkvinden. **-lamb** [fjad·lamp] n. = **graslamb. -land** [fjad·lant] n. **1.** (*fjöllótt land*) Bjærgland, bjærgfuldt Land. — **2. a.** (*afrjettur*) Bjærggræsgang. — **b.** (*einkaafrjettur*) Bjærggræsgang i privat Eje (Stj. '92, B. 141). **-laus** [-löys] a. bjærgløs. **-leit** [-lɛi·t] f. Indsamling af Faar (om Efteraaret) = *göngur.* **-lenda** [-lɛnda] f., **-lendi** [-lɛndɪ] n. Bjærgegn, bjærgfuld Egn. **-lendur** [-lɛndøϱ] a. bjærgfuld. **-maður** [fjad·lma·ðøϱ] m. = **fjallsafnsmaður. -nykra** [-nɪ·gra, -nɪ·kra] f. (bot.) rustfarvet Vandaks (potamogeton alpinus). **-ólmur** [-oᵘlmøϱ] a. urolig (is. om Faar el. unge Heste, som søger at slippe bort hjemmefra, op til Bjærgene). **-reið** [-rɛi·ð] f. oftest i pl.: *fjallreiðir,* Ridt op i mellem Bjærgene om Efteraaret for at indsamle Faarene = *leitir.* **-reiða(r)dagur** [-rɛiða(r)da:ɣøϱ] m. Bjærgridtsdag (den Dag, man rider af Sted for at indsamle Faarene fra Bjærggræsgangene). **-reiða(r)sunnudagur** [-rɛiða(ϱ)-sYn:oda ɣoϱ] m. (Sl.) = **gangnasunnudagur.** °**-rjúpa** [-rju·ba, -rju·pa] f. Fjældrype (lagopus mutus). **-ræða** [-rai·ða] f. (bibl.) *f.-ræðan,* Bjærgprædikenen. **-rönd** [-ront] f. Bjærgrand. **-safn** [-λ-sabv] n. **1.** (*leit*) Indsamling af Faar paa Fjældgræsgange: *skömmu fyrir f.* (JÁÞj. II. 245). —**2.** (*fjárhópur af fjalli*) Faarehob, de Faar, der findes paa Bjærggræsgangene ved Indsamlingen: *fjallsöfnin sjeu rekin með reglu til rjetta.* **-safnsmaður** [-sab(v)sma:ðøϱ] m. Deltager af Indsamling af Faar om Efteraaret.

fjalls álma [fjal·saulma] f. Bjærgarm. **-brún** [-bru·n] f. Bjærgkam.

fjallseðill [fjad·λsɛ·ðɪdλ] m. = **gangnaseðill.**

fjallsegg [fjal·sɛk] f. Fjældbryn.

***fjallsettur** [fjad·λsɛhdøϱ] a. bjærgfuld, besat med Bjærge (JHall. 26).

fjalls hellir [fjal·s(h)ɛdlɪϱ] m. Bjærghule, Bjærggrotte. **-hyrna** [-(h)ɪ(r)dna] f. fremspringende Kant paa et Bjærg. **-hlíð** [-(h)λi·ð] f. Bjærgskraaning. **-hnúður** [-(h)vu·ðøϱ] m. Bjærgknold. **-hnúkur** [-(h)vu·gøϱ, -(h)vu·koϱ] m. Bjærgtop, Bjærgtinde. **-hryggur** [-(h)ϱɪg·øϱ] m. Fjældryg, Bjærgryg. **-hvirfill** [-χwɪrvɪdλ, -kvɪrvɪdλ] m. Bjærgtinde.

fjallsynningur (-s, -ar) [fjad·λsɪn·iŋgøϱ, -iŋs] m. Ultramontan.

fjallskambur [fjal·skamboϱ] m. Fjældbryn.

fjall skarð [fjad·λsgarð] n. Pas, Bjærgpas. **-skil** [-sɟɪ·l] npl. Ydelse i Anledning af Faarenes Indsamling fra Bjærggræsgangene om Efteraaret: *það er skylda allra búandi manna og búlausra, þeirra er hafa tileignar eða umráða 10 sauðkindur að unglömbum meðtöldum, eða tvö eða fleiri stóðhross, að leggja til vinnu eða annað, er þarf til þess, að fjenaði verði á haustin smalað eða rjettað og hann rekinn á milli, svo sjerhver maður geti heimt fjenað sinn. Allt tillag til slíks kallast f. Húsbóndi hver annast f. hjúa sinna og annara á vegum hans* (Stj. '92, B. 143—144); *þrenn f. skulu gjör hvert haust að minsta kosti* (Stj. '91, B. 83).

fjallskila bók [fjad·λsɟɪlaboᵘ:k] f. Protokol over Bøndernes Ydelsespligt m. H. t. Faarenes Indsamling om Efteraaret. **-deild** [-dɛil·t] f. Underafdeling i et *fjallskilafjelag,* s. d. O. **-fjelag** [-fjɛ:laɣ] n. Distrikt med fælles Ydelsespligt i Anledning af Faarenes Indsamling: *Eyjafjarðarsýsla er eitt f., sem skiptist í smærri og stærri deildir eptir því sem landi hagar og fjöll eða vatnsföll deila* (Stj. '91, B. 81). **-kóngur** [-koᵘŋ·gøϱ] m. = **fjallkóngur. -reglugjörð** [-rɛg·løɟörð] f. Forordning om Faarenes Indsamling fra Græsgangene i Efteraarstiden. **-seðill** [-sɛ:ðɪdλ] m. = **gangnaseðill. -skyldur** [-sɟɪl·døϱ] a. ydelsespligtig m. H. t. Indsamlingen af Faar om Efteraaret. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Tilsynshavende med de under Faareindsamlingen henhørende Sager: *hver hreppsnefnd velur 1 mann úr sínum flokki til að hafa yfirstjórn og umsjón allra fjallskilamálefna í hreppnum, og nefnist hann f.* (Stj. '91, B. 84).

fjallskógur [fjad·λsgoᵘ·(ɣ)øϱ] m. Bjærgskov.

fjallsleiti [fjal·slɛi:dɪ, -lɛi:tɪ] m. Bjærgbanke (BH.).

fjall sljetta [fjad·λsljɛhda] f. Höjslette. **-slægjur** [-slai·jøϱ] fpl. = **fjallaslægjur.**

fjallsmúli [fjal·smu·lɪ] m. fremspringende Del af et större Bjærg el. en Bjærgkæde; spec. den fremspringende Ende af et Bjærg (Hún.).

fjall sperra [fjad·λsbɛr·a] f., **-sperringur** [-sbɛr·iŋgøϱ] m. upaalidelig Bjærgvind (is. naar det blæser oppe imellem Bjærgene, men regner ned mod Havet) (Arn.).

fjalls rætur [fjal·srai·døϱ, -rai·tøϱ] fpl. Foden af et Bjærg. **-tindur** [-tɪndøϱ] m. Bjærgtop, Bjærgtinde.

°**fjall strind** [fjad·λsdrɪnt] f. (MJ. II. 63), †**-strindi** [-sdrɪndɪ] n. bjærgfuldt Landskab (Kvst). **-strókur** [-sdro·gøϱ, -sdro·køϱ] m. Fjældkegle. **-stæður** [-sdai·ðøϱ] a. som kommer fra Bjærgene: *fjallstæðir tindar.*

fjallsöxl [fjal·söχsλ] f. Bjærgskulder.

fjall tegund [fjad·λtɛ·qønt] f. Bjærgart. **-tindur** [-tɪndøϱ] m. = **fjallstindur.** **-vegafje** [-l-vɛqafjɛ:] n. Midler bevilligede til Anlæg og Vedligeholdelse af Bjærgveje. **-vegur** [-vɛ·qøϱ] m. Fjældvej, Bjærgvej, Bjærgsti. **-vindur** [-vɪndøϱ] m. Bjærgvind, Föhn. **-vættur** [-vaihdøϱ] f. Bjærgaand, Bjærgets Aand, Bjærgvætte. **-þoka** [-λ-þo·ga, -þo·ka] f. Bjærgtaage.

fjal viður [fjal·vɪ·ðøϱ] m. = **borðviður.** **-þunnur** [-þʏn·øϱ] a. tynd som en Fjæl.

fjanda fár [fjan·dafau:r] n. en Fandens Hob af n-t (JSBr. 520). **-flokkur** [-flohgøϱ] m. 1. (*[illegible]*) en Sværm Fjender. — 2. (*[illegible]*) Djævleskare. **-fæla** [-fai:la] f. 1. (bot.) en Art Evighedsblomst (gnaphalium norvegicum). — 2. uhyre Masse: *þvílík f.!* **-her** [-hɛ:r] m. fjendtlig Hær. **-korn** [-kod·v] n. Smaadjævel, is. *fjandakornið*, brugt som interj.: Pokker heller, Pokker om: *f. jeg geri það*, Pokker om jeg gör det; *Var Eyvindur [illegible]* ... *[illegible]* (Kv. G. 176). **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. 1. (*djöfullegur*) djævelsk. — 2. (*fjandsamlegur*) fjendtlig. — 3. adv. *-lega*, forbandet daarlig: *f. geingur með tímaritið* (Mel. Br. 11); *honum er f. við að gera það*, han vil det forbandet nødig.

fjandgranni [fjan·tgran·ɪ] m. fjendtlig sindet Nabo.

fjandi (-a, pl. fjendur) [fjan·dɪ, fjɛn·døϱ] m. 1. (*óvinur*) Fjende. — 2. a. (*djöfull*) Djævel: *fjandinn*, Djævelen, Fanden, Pokker; *fjandinn sjálfur*, den skinbarlige Djævel; *hvern fjandann sjálfan!* hvad Satan! *Lausinginn [illegible]* ... *för* (ÞGjD. 62); *fjandinn hafi það*, gu', s'gu, gu'om; *koma eins og fjandinn úr sauðarleggnum*, komme som deus ex machina; (Ordspr.) *þar finnur* (el. *hittir*) *fjandinn ömmu sína* (el. *móður sína*), der træffer Fanden sin Oldemor (ɔ: sin Overmand); *halti f.*, Haltefanden (en Slags Blindebuk) (JÓlGrv. cit. af ÓDavSk. 105). — b. nom. *fjandi*, gen. *fjandans*, som a. [illegible]

fjand legur [fjan·dlɛqøϱ] a. = **fjandalegur.** **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Fjende. **-samlegur** [-t-samlɛ·qøϱ] a. fjendtlig, fjendtlig sindet; — adv. *-samlega*, fjendtligt: *vera f. við*, være fjendtlig stemt imod: *þeim sem þeim væri mjög fjandsamlega við* (GFHh. 271). **-semi** [-sɛmɪ] f. Fjendskab. **-skapast (a)** [-sga·bast, -sga·past] v. refl.: *f. við e-n*, vise sig fjendtlig imod en, lægge sig ud med en. **-skapur** [-sgaboϱ, -sgapøϱ] m. Fjendtlighed, Uvenskab, fjendtlig Stemning.

†**fjandslegur** [fjan·tslɛqøϱ] a. = **fjandalegur.**

fjandstæður [fjan·tsdai·ðøϱ] a. fjendtlig.

fjár [illegible] gen. af fje.

1. **fjara (fjöru, fjörur)** [fja:ra, fjö:ro, fjö:røϱ] f. 1. (*móts. flóð*) Ebbe, Lavvande. — 2. (*sjávarmál*) Forstrand, Strand: *fara í fjöru*, se *beitufjara*; — *milli fjalls og fjöru*, mellem Hav og Bjærge, fra Hav til Bjærge. — 3. i visse Talem.: *finna e-n í fjöru*, have Opgör med en, give en en Overhaling, plukke en Höne med: *Mér þækti gaman að finna þig í fjöru, berja á þér með báðum höndum* (Od. 386); *ætla sér að finna Sigurð í fjöru fyrir svikin* (JÁÞj. II. 502); *fara á fjörur*, søge at faa Underretning om n-t, forsøge n-t; *fara á fjörurnar við e-n*, foreslaa en n-t; *hann hefur marga fjöruna sopið* (*drukkið*), han har haft mangen Kamp at udkæmpe, han har maattet gennemgaa meget.

2. **fjara (a)** [fja:ra] vi. ebbe: *f. út*, ebbe ud: *fjaraði um nótt út undan skipinu*; — overf.: *vera að f. út*, være ved at opgive Aanden; *e-ð fjarar undan*, n-t strömmer bort: *þegar eldflóðið hefur meira og minna undan fjarað, storknar það að síðustu* (ÞThLýs. II. 95); *það fjaraði undan bátnum*, det ebbede ud fra Baaden; *f. uppi*, komme paa Grund ved Ebbe; (ogs. overf.) ikke slippe bort.

fjár aflan [fjau:rablan] f. Forøgelse af Formue, Erhvervelse af Penge. **-afli** [-ablɪ] m. Formue, Midler.

fjaráhrif [fja:rau·hoɪv] npl. telepatiske Fænomener (Eimr. XVIII. 176).

fjár arður [fjau:rarðøϱ] m. pekuniært Udbytte. **-ást** [-aust] f. = **fjárfýst.** †**-auðn** [-öyðn] f. Tab af Formue, det at ens Formue er borte, Forødelse af Formue. **-auga** [-öy·qa] n.: *hafa f.*, være dygtig til at skelne Faar paa deres Udseende. **-aukalög** [-öygalö:q, -öyka-] npl. Tillægsbevillingslov. **-bað** [fjaur·ba·ð] n. Rensningsbad for Faar. **-bani** [illegible] = **kattartunga.** **-beiðsla** [illegible] = **fjarbón.** **-beit** [-bei·t] f. Græsgang for Faar, Græsning for Faar. **-byrgi** [-bɪrɟɪ] n. Indelukke for Faar: *eldvörp eða borgir . . . sem á eftir verða sem uppmjó stærri og smærri f., kringlótt í lögun* (ÞThLýs. II. 95). **-bytti** [-bihdɪ] npl. Uvenskab af Faar: (*menn*) *máttu eigi reka fé með sér, en gátu fengið f.* (ÞThFerð. III. 194). **-blöndun** [-blöndon] f. Blanding af forskellige Faareracer til Forbedring af Racen. **-ból** [-bo·ᵘl] n. Faareleje. **-bón** [-bo·ᵘn] f. Anmodning om Penge. **-bóndi** [-boᵘndɪ] m. Bonde, der driver Faareavl i stor Stil. **-borg** [-bork] f. overdækket Indelukke for Faar: *svo [illegible], að hann var [illegible] sumar að [illegible], sem hann byggði uppi í heiðarlandi jarðar sinnar* (Eimr. XII. 8).

fjarborinn [fjar·bo·rɪn] a. fjærnt ude beslægtet.

fjár bragð [fjaur·braqð, -bragþ] n. det for visse Faar ejendommelige Udseende: *smali . . . sem undir eins þekkir kindina af fjárbragðinu og svipnum* (JThMk. 404). **-braut** [-bröy·t] f. Faaresti. **-breiða** [-brɛi·ða] f. stor Faarehob. **-brúkun** [-bru·gøn, -bru·køn] f. Anvendelse af Penge. **-burður** [-bʏrðøϱ] m. Bestikkelse. **-bæli** [-bai·lɪ] n. Indelukke til Faar. **-böðun** [-bö·ðøn] f. Badning af Faar.

fjarða fyllir [fjar·ðafɪd·lɪϱ] m. saa meget (is. megen Is) at Fjordene fyldes. *Hafísar lágu fram á sumar nyrðra og var f. á Ströndum* (ÞThAlt. 129). **-kista** [-ɟɪs·da] f. indelukket Fjord (EKvSamb. 9).

fjarðar [fjar·ðaϱ] gen. af **fjörður.** **-botn** [-r-bohtv] m. det inderste af en Fjord. **-búi** [-bu:ɪ] m. Beboer af et Fjorddistrikt, Fjordbo. **-mynni** [-mɪn:ɪ] n., **-op** [-o:p] n. Fjordmunding.

fjár dauði [fjaur·döy·ðɪ] m. Kvægdød. **-dilkur** [-dɪλgøϱ] m. = **dilkur** 3.

fjarðlog [fjar·ðlo·q] n. Guld (MJ. II. [illegible]).

fjarðlægð [fjar·laiqð, -laigþ] f. = **fjarlægð.**

fjárdómur [fjaur·doᵘ·møϱ] m. Eksekutionsdom: *Ef skuldunautur minn borgar ekki skuld sína á rjettum tíma, þá get eg fengið dóm við hann og [illegible]* (Alþ. '11, B. [illegible]).

fjárdráttar afl [fjaur·drauhdarab·λ] n. Pengetiltrækningskraft (JÁÞj. I. 622). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. 1. (*fjárglæframaður*) Svindler. — 2. (*okurkarl*) Pengepuger, Aagerkarl.

fjár dráttur [fjaur·drauhdøϱ] m. 1. a. (*það að draga sér fje (peninga)*) Snyderi, Svindleri. — b. (*ágirnd*) Pengebegærlighed. — c. (*sjóðþurð*) Underslæb. — 2. (*í rjettum*) Sortering af Faar efter Øremærker i *rjett.* **-dæming** [-dai·miŋk] f. Tildömmelse af Penge. †**-efni** [fjau:rɛbnɪ] npl. Midler, Gods, Formue. **-eyðsla** [-ɛiðsla] f. Bortødslen af Penge el. Gods. 1. **-eigandi** [-ɛi·qandɪ] m. Besidder af Faar, en Bonde, der driver Faareavl. 2. **-eigandi** [-ɛi·qandɪ] a. bemidlet: *vel f.*, formuende; *lítt f.*, ubemidlet. **-eign** [-ɛigv] f. 1. (*eign peninga*) Besiddelse af Penge el. Penges Værdi. — 2. (*eign sauðfjár*) Besiddelse af Faar. **-fang** [fjauϱ·fauŋk] n. Erhvervelse af Penge. **-fastur** [-fasdøϱ] a. knap: *Benedikt var rausnarmaður mikill, en kona hans kölluð fjárföst* (GKonÆf. 129). **-fellir** [-fɛdlɪϱ] m. Faaredød paa Grund af Pest el. Hunger. **-felmtur** [-fɛλmdøϱ, -fɛlmtøϱ] n. finansiel Krise, Finanspanik (Lögr. '13, 71). †**-fýst** [-fist] f. Pengebegærlighed. **-fjelag** [-fjɛ·laq] n. Formuesfællesskab mellem Ægtefæller. **-fóður** [-foᵘ·ðøϱ] n. Faarefoder. **-forráð** [-forau:ð] npl., **-forræði** [-forai:ðɪ] n. 1. (*forráð eigin fjár*) Raadighed over sin Formue, Myndighed i Formueforhold: *svifta fjárforráðum*, umyndiggöre. — 2. (*fjárhald*) Værgemaal, Kuratel. **-framlag** [-fram·laq] n. Tilskud af Penge, Udredning af Penge til et vist Øjemed.

fjar freði [fjaϱ:frɛ·ðɪ] m., **-freri** [-frɛ·rɪ] m. Ansamling af Is i el. ved Stranden.

fjár fundur [fjauϱ·fʏndøϱ] m. 1. (*peningafundur*) Pengefund. — 2. (*[illegible]*) [illegible]. **-ganga** [illegible] f. 1. [illegible]. — 2. i pl. se *fjárgöngur.* **-gangur** [-gauŋgøϱ] m. Faarenes Græsning og Opholdssted, Græsgang.

fjargast (a) [fjar·gast] vrefl. = *fjargviðrast: Hans jörð var eydd að engjaslætti | en engin stoð um það að fjargast* (StStAndv. II. 240).

fjár gata [fjaur·ga·da, -ga·ta] f., oftest i pl. *fjárgötur*, Faaresti(er). **-geymsla** [-ɟɛimsla] f. 1. (*geymsla peninga*) Bevogtning el. Bestyrelse af Gods, Opbevaring af Penge. — 2. (*geymsla búfjár*) Vogtning af Faar. **-geymslusvæði** [-ɟɛimslosvai:ðɪ] n. Plads el. Gebet, hvor Faar vogtes. **-gifta** [-ɟɪfda] f. Held i Pengesager. **-gjald** [-ɟalt] n. Betaling. **-glati** [-gla·dɪ, -gla·tɪ] m. Svindler. †**-glutran** [-glʏ·dran, -glʏ·tran] f. Bortødslen af Penge. **-glæfrar** [-glaivraϱ] mpl. (fpl.) Svindleri. **-glöggur** [-glög·øϱ] a. 1. med et skarpt Øje for Faar, som er sikker i at skelne Faar med de blotte Øjne: *Ólafur var hverjum manni fjárgleggri* (JTr. Halla 17). — 2. finanskyndig, forstandig i Pengesager: *Bretar eru hin fjárglöggvasta þjóð í heimi* (Alþ. '11, B. II. 927). **-greiðsla** [-grɛiðsla] f. Udredelse af Penge. **-gróði** [-groᵘ:ðɪ] m. Fortjæneste, Tilvækst af Formue. **-græðgi** [-graiðɟɪ] f. Pengegridskhed. **-gröftur** [-gröfdøϱ] m. Skattegravning (JÁÞj. I. 278).

fjarg veður [fjarɡ·vɛ·ðøϱ] n. Ophævelser: *er greinin mest f. út af því* (Lögr. '14, 18). **-viðrast (a)** [-vɪðrast], **fjárgviðrast (a)** [fjaur·gvɪðrast] (Skaft., Nl.) vrefl.: *f. um e-ð, f. yfir e-u, f. út af e-u*, göre Ophævelser over n-t, göre Vejr af n-t, tage paa Veje: *er þá til nokkurs að vera að f. út af því*; — *f. utan um e-n*, vimse om en, vise sig særlig behagelig imod en.

fjár gæsla [fjaur·ɟaisla] f. = **fjárgeymsla.** **-gæslumaður** [-ɟaisløma:ðøϱ] m. 1. (*fjárhaldsmaður*) Formynder. — 2. (*ráðsmaður*) Forvalter. — 3. Husholder, Økonom: *f. mikill*, god Økonom. **-göngur** [-göyŋgøϱ] fpl. Faareindsamling, Gaaen til Fjælds om Efteraaret for at indsamle og hente de Faar, som har græsset der paa Almindingerne Sommeren over. **-götur** [illegible] = **fjárgata.** **-hafi** [illegible] m. Besidder af Faar (Stj. '01, A. 194). **-hagi** [-(h)ai·jɪ] m. Græsgang.

fjárhags áætlun [fjau:ϱ(h)aχsau:aihdløn] f. Budget: *útgjöld samkvæmt f.*, budgetmæssige Udgifter. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. 1. (*fjármálafræði*) Finansvidenskab. — 2. (*hagfræði*) Statsvidenskab. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøϱ] m. finanskyndig, Nationaløkonom, Statsøkonom. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. finansiel, pekuniær. °**-lög** [-lö:q] npl. = **fjárlög.** **-mál** [-mau:l] n. Finanssag, finansielt Spørgsmaal. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Budgetudvalg. °**-ráð** [-rau:ð] n. (npl.) 1. (*fjárhagsstjórn*) Finansbestyrelse. — 2. (*fjármálaráðuneyti*) Finansministerium. **-stjórn** [-χ-sdjoᵘr·dv] f. 1. (*stjórn fjármálanna*) Finansbestyrelse. — °2. (*fjármálaráðuneyti*) Finansministerium. **-tímabil** [-s-ti:mabɪ:l] n. Finansperiode. **-vandræði** [-van·draiðɪ] npl., **-örðugleikar** [-ör·ðølɛigaϱ, -lɛikaϱ] mpl. finansielle el. økonomiske Vanskeligheder.

fjár hagur [fjau·ǫ(h)a·ǫøǫ] m. **1.** (*fjármál*) Finanser. — **2.** (*eignir*) Formue. **3.** (*efnahagur*) Formuesomstændigheder: *f. hans er bágborinn.* **-hald** [-(h)alt] n. **1.** (*forræði*) Formynderskab, Værgemaal. — **2.** pl. *fjárhöld*, Faarenes (gode el. daarlige) Tilstand (JÁÞj. I. 111). **-haldsbarn** [-(h)al(t)s-bar·dv, -bad·v] n. Myndling. **-haldsmaður** [-(h)al(t)sma:ðoǫ] m. Formynder, Værge: *f. kirkju*, Kirkeværge. **-háski** [-(h)ausɡ̊ɪ] m. Fare for ens Gods, Penge el. Faar. **-heill** [-(h)ɛidʎ] f. Held i Pengesager: *þau eiga ekki f. saman*, de har ikke fælles Held med sig i Pengesager (siges f. Eks. om et Ægtepar). **-heimt** [-(h)ɛiu̯t, -(h)ɛimt] f. **1.** (*fjárkrafa*) Pengefordring. — **2.** pl. *fjárheimtur:* **a.** (*innheimta fjár*) Tilbagefordring af udestaaende Penge. — **b.** (*heimtur búfjár*) det at Faarene kommer hjem fra Almindingerne om Efteraaret; *góðar* (*slæmar*) *f.* siges, naar Faarene kommer fuldtallige (ufuldtallige) tilbage. **-heldur** [-(h)ɛldøǫ] a. sikker (saaledes at Faarene ikke kan slippe ud): *fjárheld rjett.*

ᶜ **fjarhygli** [fja:ǫ(h)ɪglɪ] f. indec. Distraktion, Adspredthed (ÁBjSál. § 184).

fjár hirðing [fjau:ǫ(h)ɪrðiŋk] f. Pasning af Faar. **-hirðir** [-(h)ɪrðɪǫ] m. **1.** (*smali*) Hyrde. — **2.** (*gjaldkeri*) Skatmester. **-hirsla** [-(h)ɪ(ǫ)sla] f. **1.** (*ríkisfjárhirsla*) Skatkammer, Statskasse. — **2.** (*geymslustaður peninga*) Pengegemme. **-hlutur** [fjauǫ·(h)ʎʏ·døǫ, -(h)ʎʏ·tøǫ] m. Del af Penge, Gods, Formue. **-hópur** [fjau·ǫ(h)o·bøǫ, -(h)o·pøǫ] m. Faarehob, Hjord.

ᶜ **fjar hrif** [fja(ǫ·)hǫɪ·v] npl. Telepati. ᶜ **-huga** [fja:ǫ(h)ʏ·qa] a. indec. distræt, adspredt, aandsfraværende (ÁBjSál. § 184).

fjár hundur [fjau:ǫ(h)ʏndøǫ] m. Hyrdehund. **-hús** [-(h)u·s] n. Faarestald.

fjárhús branda [fjau:ǫ(h)usbran·da] f. indvendig Dörskodde i en Faarestald. **-kró** [-kroᵘ:] f. Afdeling i Faarestalden, en af de to Afdelinger, hvori Faarestalden deles ved den lange Midterkrybbe. **-kuml** [-kʏm·l] n. lille Hølade ved en Faarestald. **-tótt** [-toᵘht] f. **1.** (*þaklaust fjárhús*) aaben Faarestald (uden Tag). — **2.** = *fjárhúskuml.*

fjárhæð [fjau:ǫ(h)ai·ð] f. Beløb. **-höld** [-(h)ölt] nps. = **fjenaðarhöld.**

fjári (-a, -ar) [fjau:rɪ] m.: **a.** *fjárinn*, Fanden, Pokker: *hver fjárinn*, hvor i Alverden; (som Udraab) ih dog, ih du alstyrende; *hvern fjárann*, hvad Fanden: *hvern fjárann var hann að álpast.* — **b.** nom. *fjári* el. gen. *fjárans* brugt som a. el. adv.: *Sú fjárans kongsdóttir*, den hæslige Prinsesse (And. I. 60); *mjer finst yður koma þetta f. lítið við.*

fjár kaup [fjauǫ·köy·p] npl. Køb af Faar, Faarehandel. **-kaupmaður** [-köyhbmaðøǫ] m. Opkøber af Faar, Faarehandler.

fjarki [fjaǫ·ɡ̊ɪ] m. **1.** (*í spilum*) Fire (i Kortspil). — **2.** = *fegramannatar.*

fjárkláða maur [fjauǫ·klauðamöy:r] m. Skabmide (dermatodectes ovis, dermatocoptes communis). **-sveit** [-svɛi:t] f. Egn, hvor der er mange skabede Faar.

fjárkláði [fjauǫ·klau·ðɪ] m. Faareskab.

fjarkominn [fjaǫ·komɪn] a. fjærnere staaende m. H. t. Ret el. Pligt.

fjár kostnaður [fjauǫ·kos(d)naðøǫ] m. Pengebekostning. **-kostur** [-kosdøǫ] m. Midler, Pengemidler: *aftur hafa stórþjóðirnar . . . langtum meiri mannaráð og fjárkost* (Alþ. '11, B. II. 399). **-krafa** [-kra·va] f. Pengekrav. **-lag** [fjaur·la·q] n. **1.** (*verðmæti hlutar*) Tings lovbestemte Værdi som Betalingsmiddel. — †**2.** (*fjársamningur*) Kontrakt mellem Ægtefæller om deres Ejendom el. Formue. **-lagafrumvarp** [-laqafrʏm·vaǫp] n. Finanslovforslag. **-laganefnd** [-laqanɛm·t] f. Finansudvalg. **-lán** [-lau·n] n. Pengelaan. **-lát** [-lau·t] n. Pengetab. **-lausn** [-löysv] f. Udløsning, Erlæggelse af Løsepenge. **-legur** [-lɛqøǫ] a. pekuniær, materiel. **-leiga** [-lɛi·qa] f. Rente af lejet Kvæg el. laante Penge. **-leit** [-lɛi·t] f. **1.** (*leitun fjár*) Søgen efter borteblevne Faar. — **2.** (*afrjettur*) Græsgang i Bjærgene: *mönnum voru þá ekki kunnugri öræfi Íslands en í fornöld, menn þekktu aðeins hinar neðri fjárleitir, en þorðu sjaldan að leita lengra* (ÞThLfr. II. 101). **-leitamaður** [-lɛidama:ðoǫ, -lɛita-] m. en der søger efter Faar.

fjar leitur [fjar·lɛi·døǫ, -lɛi·tøǫ] a. utilböjelig. **-lenda** [-lɛnda] f. Jordrettighed inden for en anden Gaards Landomraade: *F. er sá hluti af landareign jarðar, er liggur innan í annara jarða heimalöndum* (Stj. '92, B. 141). **-liggjandi** [-lɪɡ̊·andɪ] a. liggende langt borte, fjærn. **-lægð (-ar, -ir)** [-laiqð, -laigþ] f. Afstand, Frastand, det fjærne, †Fjærne. **-lægðarákvörðun** [-laiqðarau:kvörðøn, -laigðar-] f. (naut.) Afstandsbestemmelse. **-lægðarbending** [-laiqðarbɛndiŋk, -laigð-] f. (naut.) Afstandssignal. ᶜ**-læging** [-laijiŋk] f. apogæisk Bevis (ÁBRok. § 100). **-lægja** [-laija] vt. **1.** fjærne, removere. — **2.** refl. *fjarlægjast e-ð*, fjærne sig fra n-t. **-lægur** [-la:qøǫ] a. **1.** (*fjarri e-u*) fjærn. — **2.** = *fráhverfur: Eg er því eigi fjarlægr* (LFR. I. 28).

fjár lög [fjaur·lö·q] npl. Finanslov. **-maður** [-ma·ðoǫ] m. Faarehyrde. **-magn** [-magv] n. Formue, Midler. **-mál** [-mau·l] npl. Pengesager, Finansanliggender: *f. hjóna*, Formuesforholdet mellem Ægtefæller.

fjármála maður [fjaur·maulama:ðoǫ] m. Finansmand. **-fróður** [-froᵘ:ðøǫ] a. finanskyndig. **-ráðuneyti** [-rau:ðonɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Finansministerium. **-ráðherra** [-rau:þ(h)ɛra] m. Finansminister. **-ritari** [-rɪ:darɪ, -rɪ:tarɪ] m. Kammerskriver: *árið 1632 varð hann f. konungs* (Kammerskriver) (JAÐ. Ein. 117). **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. **1.** (*stjórn fjármála*) Bestyrelse af et Lands Finansanliggender. — **2.** (*fjármálaráðuneyti*) Finansministerium.

fjár mannahríð [fjaur·manahǫi:ð] f. stærk Snestorm: *fjármannahríðin er full af bölmóð* (ÓDavÞul. 240). **-margur** [-margoǫ] a. som har mange Faar. **-mark** [-maǫk] n. Øremærke paa Faar, se *mark.* **-megin** [-mɛi·jɪn] n. = **fjármagn.** **-megun** [-mɛi:qøn] f. Midler, Formue, Formuesomstændigheder. **-menska** [-mɛnsga] f. Faareavl: *jeg hætti fjármenskunni og fer til Ameríku* (ÞGjD. 74). **-met** [-mɛ·t] n. Vurdering af Gods. **-missa** [-mɪs·a] f., **-missir** [-mɪs·ɪǫ] m. **1.** (*peningatap*) Tab af Penge el. Formue. — **2.** (*búfjármissir*) Tab af Kreaturer. **-munir** [-mʏ·nɪǫ] mpl. Ejendele, Gods.

fjar mælasamur [fjar·mailasa:møǫ] a. urimelig. **-mæli** [-mai·lɪ] n. Overdrivelse, Urimelighed.

fjár nál [fjaur·nau·l] f. et 1—2 Tommer langt Ben, der undertiden findes i Muskler hos Faar, is. Laarmusklerne (Sl.). **-nám** [-nau·m] n. Udpantning, Eksekution: *f. til sölu við uppboð*, Udlæg til Forauktionering; *fje, er fjárnámi er tekið*, udlagt Gods.

fjárnáms dómur [fjaur·naumsdoᵘ:møǫ] m. Eksekutionsdom. **-gerð, -gjörð** [-ɡ̊ɛr·ð, -ɡ̊ör·ð] f. Eksekution, Udlæg, Udlægsforretning, Eksekutionsforretning. **-hafi** [-(h)a:vɪ] m. Udlægshaver. **-takandi** [-ta:gandɪ, -ta:kandɪ] m. Eksekutor.

fjár neysla [fjaur·nɛisla] f. Pengebrug, Pengeanvendelse. **-nyt** [-nɪ·t] f. Mælk, Faaremælk. **-orka** [-oǫga] f. Pengemidler. **-orkumaður** [-oǫgøma:ðøǫ] m. velhavende Mand. **-órækt** [-oᵘ·raiχt] f. Forsömmelse af Faarebestanden: *með slíku búskaparlagi og f.* (JSVB. 38). **-pynd** [fjauǫ·pɪnt] f. Pengeafpresning. **-pípa** [-pi·ba, -pi·pa] f. Hyrdeflöjte, Skalmeje. **-plógsgjarn** [-ploᵘχsɡ̊ar·dv, -gad·v] a. vindesyg, havesyg. **-plógsmaður** [-ploᵘχsma:ðøǫ] m. vindesyg Person: *sjer mundi sárna að sjá þá grátt leikna af útlendum fjárplógsmönnum* (Spekulanter) (JTrL. 61). **-plógur** [-ploᵘ·(q)øǫ] m. Fordel, Vinding. **-prettur** [-prɛhdøǫ] m. Plade, Snyderi.

†**fjarr** [fjar·] adv. comp. af **fjarri.**

fjár ráð [fjaur:au·ð] npl. = *fjárforráð: missa f. sín*, komme ud af Raadighed over sit Bo (Stj. '05, A. 208). **-ráðaleysi** [-r:auðalɛi:sɪ] n. Umyndighed. **-ráðamaður** [-r:auðama:ðøǫ] m. Værge, Tilsynsværge. **-ráðsmenska** [-r:auðsmɛnsga] f. Finansbestyrelse. **-ráður** [-r:au·ðøǫ] a. myndig i formueretlig Henseende (LHBLögrfrv. 100). **-rán** [-r:au·n] n. Røven af Penge (el. Kreaturer). **-reiða** [-r:ɛi·ða] f. oftest i pl. *fjárreiður.* **1.** (*fjárgreiðsla*) Udredning, Betaling af Penge, Ydelse. — **2.** (*fjárupphæð*) Beløb (Stj. '90, A. 20). — **3.** (*fjármál*) Finanser, Pengevæsen, Finansforhold. **-reiðulög** [-r:ɛiðølö:q] npl. Finanslov. **-reiðumaður** [-r:ɛiðøma:ðøǫ] m. Bankier. **-reita, -reyta** [-r:ɛi·da, -rɛi·ta] f. Plyndring, Røven af Gods el. Penge. **-rekstur** [-r:ɛχsdøǫ] m. Faareflok, en Drift Faar.

fjarri [fjar:ɪ] adv., comp. †**firr,** †**fjarr** og **fjær** [fɪr·, fjar·, fjai:r], superl. †**first,** †**fjarst, fjærst** [fɪǫ·st, fjaǫ·st, fjaiǫ·st] **1.** fjærnt, langt fra, langt borte: *skattlönd þau, er f. lágu*; — *nær og fjær*, fjærnt og nær; *f. hvort öðru*, vidt (langt borte) fra hinanden: (Ordspr.) *alt* (*fje*) *er fjörvi fjær* (*firr*), Livet gaar for alt; (Talem.) *láttu það ekki ganga hendi firr*, lad det ikke slippe dig af Hænde. — **2.** i overf. Bet.: **a.** *taka e-u f.*, afslaa n-t rent ud, benægte fuldt og fast; *e-ð er f. sanni*, n-t kommer ikke Sandheden nær, n-t er ganske urimeligt; *því fer f.*, det er langt fra, paa ingen Maade; *e-m er e-ð f.* (*skapi*), n-t er en meget imod, n-t falder en ikke ind: *það er f. mjer að vilja gera gys að þjer*; — *það er honum ekki f., skapi*, han er ikke utilböjelig til det; *það væri ekki f. að*, det vilde ikke være af Vejen, at. — **b.** (*snauður að e-u, sviftur*) berøvet, blottet for: *f. vinum*, uden Venner, venneløs; *fje horað og kröftum sínum fjær* (ÞGjD. 70); *vera f. öllu viti*, stride imod Fornuften; *vera viti sínu fjær*, være ude af sig selv (af Vrede el. Beruselse).

fjár rjett [fjaur:jɛht] f. = **rjett,** s. d. O. **-rjettarlög** [-r:jɛhdarlö:q] npl. Formueret (EArRétt. 316). **-ræði** [-r:ai·ðɪ] n. Myndighed i Formueforhold (LHBLögrfrv. § 1). **-rækt** [-r:aiχt] f. Faareavl. **-ræktarbú** [-r:aiχdarbu:] f. Mønstergaard og Forsøgsstation for Faareavl. **-ræktarmaður** [-r:aiχdarma:ðoǫ] m. Faareavler, Faareopdrætter. **-safn** [fjauǫ·sabv] n. **1.** (*fjársjóðir*) opsamlede Skatte. — **2.** (*kindahópur*) Faarehob, is. de fra Bjærggræsgangene indsamlede Faar. **-samdráttur** [-samdrauhdøǫ] m. Samlen, Erhværvelse af Penge. **-sameign** [-sa·mɛigv] f. Sambesiddelse. **-sekt** [-sɛχt] f. Pengebod. **-sýki** [-si·ɡ̊ɪ, -si·ķɪ] f. Faaresygdom.

fjar sýn [fjaǫ·si·n] f. Baggrund: *hugsa oss sem í f. allar helvitis-hugmyndir miðaldanna* (Eimr. XIV. 13). **-sýni** [-si·nɪ] n. Perspektiv, Dybdesyn. **-sýnilegur** [-sinɪlɛ:qøǫ] a. perspektivisk. **-sýnis** [-si·nɪs] adv. i Afstand. **-sýnisfræði** [-sinɪsfrai:ðɪ] f. Perspektivlære. **-sýnn** [-sidv] a. **1.** (*langsýnn*) som ser godt i lang Afstand, (med.) hypermetropisk. — **2.** hvorfra der er vid Udsigt: *en hliðskjálfi morgunsins fjarsýnu frá* (StStAndv. I. 133). **-sýsla** [-sisla] f. fjærnt, langt borte liggende Syssel. **-sjá** [-sjau·] f. Teleskop.

fjársjóður [fjauǫ·sjoᵘ·ðøǫ] m. **1.** (*safn dýrgripa eða peninga*) Skat (ogs. overf.). — **2.** (*sjóður*) Kasse, Fond.

1. **fjarska** [fjaǫ·sga, fjas·ga] egl. gen. sg. af *fjarski*, brugt som adv. og Forled i Sms.: overordentlig.

2. **fjarska (a)** [fjaǫ·sga] vt. omtale med stærke Udtryk, overdrive.

fjárskaði [fjauǫ·sga·ðɪ] m. Tab af Kreaturer el. Gods, Pengetab.

fjarska fenginn [fjaǫ·sgafɛiŋ·ɡ̊ɪn, fjas·ga-] a. tilböjelig til at overdrive el. bruge stærke Udtryk. **-fengni** [-fɛiŋ·nɪ] f. Tilböjelighed til Overdrivelse, overdreven Iver. **-hundur** [-hʏn·døǫ] m. Person, der er meget tilböjelig til at overdrive el. bruge stærke Udtryk, Ordbrammer, Overdriver (Af.).

†**fjárskakki** [fjauǫ·sgahɡ̊ɪ] m. ulige Deling af Formue el. Gods.

fjarskalegur [fjaǫ·sgalɛ·qøǫ, fjas·ga-] a. overordentlig, umaadelig, voldsom; adv. *-lega.*

fjar skautastjörnur [fjaǫ·sgöydasdjör·dnøǫ, -sgöyta-, -sdjöd·nøǫ] fpl. (astr.) Anticirkumpolarstjærner (Stj. '91, A. 70). **-skeytur** [-sɡ̊ɛi·døǫ, -sɡ̊ɛi·tøǫ] a. fjærntrammende, langt skydende.

fjarski (-a) [fjaǫ·sɡ̊ɪ, fjas·ɡ̊ɪ] m. **1.** (*fjarlægð*) Afstand, det fjærne: *í fjarska*, i det fjærne, paa Afstand; *í fjarska við e-n*, langt fra en. — **2.** (*feikn, aragrúi*) Umaadelighed, umaadelig Masse (Mængde): *fjarskinn allur*, en umaadelig Masse. — **3.** (*ákafi, hamfarir*) Voldsomhed, Tagen paa Veje. — **4.** (*ákaflyndur maður*) Person, fremfusende i sit Væsen og tilböjelig til Overdrivelser. — **5.** gen. *fjarska*, som adv. s. d. O.

fjár skifti [fjauǫ·sɡ̊ɪfdɪ] npl. Skifte, Deling af Formue el. Gods.

fjar skygni [fjaǫ·sɡ̊ɪgnɪ] f. Synskhed. **-skyldur** [-sɡ̊ɪldøǫ] a. beslægtet langt ude, fjærntbeslægtet, staaende i en fjærnere Forbindelse med: *fjarskyldir ættingjar*, vidtløftige Slægtninge.

fjár skýli [fjaug·sjı·lı] n. Ly for Faar. **-skilnaður** [-sgılnaðøg] m. finansiel Adskillelse.

fjarskynja [fjag·sgInja] vt. se el. mærke telepatisk. **-skynjun** [-sgInjon] f. Telepati.

fjár skýrsla [fjaug·sjıg·sla, -sgıs·la] f. Fortegnelse over Faarebestand. **-skoðun** [-sgo·ðon] f. Faarebesigtigelse, Undersøgelse af Faarenes Tilstand. **-skúfur** [-sgu·vøg] m. krøllet Haarhvirvel paa Snuden af Faar (ASkaft., Nl.) = *fjerák* (Sl.), jfr. *fjetoppur*. **-skuld** [-sgYlt] f. Gæld. **-slóði** [-slo^u·ðı] m. = **fjárgötur. -sókn** [-so^uhkv] f. †**1.** Distrikt, som en har Indtægter af. — **2.** pl. *fjársóknir*, Inddrivelse af Penge ved Rettens Hjælp. **-sóun** [-so^u·on] f. Ødslen med Penge, Bortødslen af (sin) Formue.

fjar sprenging [fjag·sbreiŋɟiŋk] f. Sprængning iværksat fra det fjærne. **-staddur** [-sdad·øg] a. fraværende.

fjár staður [fjaug·sda·ðøg] m. Sted, hvor man har Penge staaende; Debitor: *góður f.*, solid Debitor. **-styrkur** [-sdıgøg] m. Pengeunderstøttelse, Pengehjælp. **-stjórn** [-sdjo^urdv] f. Finansstyrelse, Finansvæsen.

fjar stæða (-u, -ur) [fjag·sdai·ða] f., †**-stæði (-is)** [-sdai·ðı] n. Urimelighed, Absurditet, Nonsens, Ekstrem, Yderlighed, Paradoks. **-stæður** [-sdai·ðøg] a. **1.** (*fjarlægur*) liggende langt borte, bortfjærnet fra. — **2.** (*ósennilegur*) urimelig, absurd.

fjárstöðvar [fjaug·sdöðvag] fpl. Sted, hvor Faarene holder sig, is. i Bjærggræsgangene (jfr. *afrjettur*) (ÞThLfr. II. 229).

fjar sveit [fjag·svei·t] f. fjærn Egn. **-sæis** [-sai·jIs] som Forled i Sms. teleskopisk. **-sæismynd** [-saijIsmIn·t] f. Teleskopbillede.

fjártaka [fjaug·ta·ga, -ta·ka] f. **1.** (*fjárnám*) Tagen i Besiddelse (Nam) af Penge el. Gods, Eksekution, Konfiskation. — **2.** (*viðtaka fjár*) Modtagelse af Faar: *Um óleyfilega fjártöku i rekstra* (Stj. '95, B. 110); spec. Modtagelse af Faar til Fodring [illegible] *-urtöku*), at fodre andens Faar gör sjælden fed. — **3.** Køb af Faar: *fjártökum man vera me* [illegible]

†**fjartaka** [illegible] bestemt afslaa el. nægte n-t.

fjár tal [fjaug·ta·l] n. Opregning el. Taksering af ens Ejendele el. Faar. **-tala** [-ta·la] f. **1.** (*fjárfjöldi*) Antal af Faar. — **2.** (*talning fjár*) Tælling af Faar (spec. naar de om Foraaret skal op paa Almindingerne). **-tegund** [-tε·gont] f. Faareart, Faarerace. **-tekja** [-tε·ɟa, -tε·ka] f. = **fjártaka** 1.

fjar tendrun [fjag·tendron] f. Fjærntænding. **-tengdur** [-teiŋdøg] a. langt ude besvogret.

fjár tilkall [fjaug·tılkadλ] n. Pengefordring, Pengekrav. **-tillag** [-tıl·ag] n. Pengebidrag, Kontingent. **-tjón** [-tjo^un] n. Pengetab.

†**fjar tæki** [fjag·tai·ɟı, -tai·kı] n., †**-tök** [-tö·k] npl. bestemt Afslag el. Nægtelse.

?**fjár ungi** [fjau:ruŋɟı] m. (zool.) Faarekylling (LFR. X. 226). **-upphæð** [-Yhp(h)ai:ð] f. Pengesum. **-upptak** [-Yhpta:k] n., **-upptaka** [-Yhpta:ga, -ta:ka] f., **-upptekt** [-Yhptεχ·t] f. Konfiskation af ens Gods. **-útlát** [-udlau:t, -ut-] npl. **1.** (*sekt*) Mulkt, Bode. — **2.** *e-ð er f. fyrir e-n*, n-t er en Udgift for en. **-varðveisla** [fjaur·varðveisla] f. **1.** (*gæsla fjár eða verðmætis*) Forvaltning af betroet Gods el. Midler. — **2.** (*gæsla búfjár*) Vogtning af Kreaturer (spec. Faar). **-varsla** [-vagsla] f. Anvendelse af Penge. **-veikindi** [-vei·ɟındı, -vei·kındı] npl. Faaresygdom. **-veislurjettur** [-veislorjεhdøg] m. Skattebevillingsret. **-veiting** [-vei·diŋk, -vei·tiŋk] f. Bevilling. **-veitinganefnd** [-veidiŋganεm·t, -veit-] f. Bevillingsudvalg, Finansudvalg. **-velta** [-vελda] f. Pengeomsætning, Cirkulation, Omløb.

fjar vera [fjar·vε·ra] f. Fraværelse. **-verandi** [-vε·randı] a. fraværende.

†**fjár verður** [fjaur·vεrðøg] a. værdifuld. **-verslun** [-vεgslon] f. Faarehandel.

fjarvídd [fjar·vıt] f. Perspektiv, Dybde.

fjárviðtaka [fjaur·vıðtaga, -taka] f. Modtagelse af Penge el. Gods.

fjarvígi [fjar·vi·jı] n. Kamp paa Afstand: *ekki tjáir lengur að berjast í f. við Argverja* (Il. II. 80).

fjárvirðing [fjaur·vırðiŋk] f. Vurdering.

fjar virkur [fjar·vıgøg] a. virkende i det fjærne, (skydende) paa lang Afstand. **-vísi** [-vi·sı] f. Telegnosis (ÁBjSál. § 176). **-vist** [-vıst] f. Fraværelse: *vera fjarvistum*, være fraværende. **-vista** [-vısda] vt. fjærne.

fjár von [illegible] **1.** [illegible] Udsigt til at faa Penge. — **2.** Haab om selv at eje Faar (bruges i Forb. med Indsamlingen om Efteraaret om de Faar, som er kommet hen til andre Egne) [illegible] *eiga helzt f. að* (Stj. '92, B. 144). **-vöxtur** [-vóχsdøg] m. Vækst, Formerelse af Gods el. Formue. **-þekkingarmaður** [fjaug þehɟiŋgarma:ðøg] m. Mand, der er kyndig i Faareavl. **-þröng** [-þróyŋk] f. Pengeforlegenhed. **-þurfi** [-þYrvı] m. (a.) Person, som er i Pengetrang: *vera f.*, være i Pengetrang, trænge til Penge. **-þurft** [-þYg(f)t] f. Pengemangel. **-öflun** [fjau:roblon] f. Tilvejebringelse af Pengemidler.

fjas [fja:s] n. Fjas, Vrövl, Snak, Ophævelser.

fjasa (a) [fja:sa] vi. snakke: *f. um e-ð*, göre Ophævelser over n-t; *f. og masa*, snakke og vrövle.

fjasgjarn [fja:sɟa(r)dv] a., **-samur** [fja:samøg] a. tilbøjelig til at göre Ophævelser.

fjatl (-s) [fjahtλ] n. unyttig, forgæves Handling (BH.).

fjatla (a) [fjahdla] vi. **1.** göre el. sige n-t forgæves (BH.). — **2.** *f. um e-ð*, omhandle n-t, [illegible] (JÁÞj. II. 331).

fjatra (a) [fja:dra, fja:tra] vt. forvikle el. slaa mange Knuder paa (Sl., Af.).

fjatur (-urs) [fja:døg, fja:tøg] n. (Breiðd.). **1.** (*það að fjatra*) det at forvikle el. slaa mange Knuder paa. — **2.** (*það sem fjatrað er*) Forvikling, Masser af Knuder.

fje (gen. fjár, dat. fje, gen. pl. †fjá, dat. †fjám) [fjε:, fjau:r, fjau:m] n. **1.** (*búfje*) Kreaturer, is. Faar: *Og ég held það hafi þá farið te betra, þó að hann hefði klárast*, aa jeg tror nok, at Verden har set större Ulykker end den at han kreperede (Mýrd. 23, 19); *gangandi f.* [1]) Kreaturer; [2]) (pop.) Utöj, Lus. — **2.** (*peningar*) Penge, Gods: (Ordspr.) *ekki eru allar ferðir til fjár* (GJ.), det er ej enhver Tur, der bringer meget ind; *það varð ekki ferð til fjár* (egl.) det blev ikke n-n indbringende Tur, (is. overf.) der havde man ikke Held med sig; *sá blindar augun, sem ber f. í dóma* (GJ.), den blinder Øjnene, som bestikker Dommeren, jfr. Mude (ɔ: Bestikkelse) stopper Mund; *flest verður farsælum að f.* (GJ.), alt hvad den heldige rörer ved, bliver til Penge; *f. er frænda rógur* (GJ.), Penge volder Frændekiv. **-ágjarn** [-au·ɟa(r)dv] a. pengegridsk. **-auðna** [-öyðna] f. Lykke m. H. t. Formue el. Faar og Kvæg. **-auðnumaður** [-öyðnoma:ðøg] m. Mand som har Lykke med sine Faar og Kvæg. **-byrða** [-bırða] f. Pengekiste, Skatkammer. **-bótalaust** [-bo^udalöys·t, -bo^uta-] adv. uden Erstatning. **-brögð** [-bróqð, -brögþ] fpl. Pengekneb, Bestræbelser for at erhværve Gods. **-bætur** [-bai·døg, -bai·tøg] fpl. Erstatning, Pengeerstatning, Mulkt. **-drembinn** [-drεmbın] a. pengestolt. **-drengur** [-dreiŋgøg] m. gavmild Mand. **-drögull** [-drö·qodλ] a.: (Ordspr.) *fégjöfull eyðir, en f. seiðir*, gavmild spreder, gærrig samler. **-falur** [-fa·løg] a. bestikkelig. **-fang** [-fauŋk] n. Fordel, Vinding. **-fangabraut** [-fauŋgabróy:t] f. Spekulations[illegible] *fjefangabrautir* (indladt sig paa saa uforsigtigt Plattenslageri) (GPSk. 378). **-fastur** [-fasdøg] a. paaholden. **-festi** [-fεsdı] f. Paaholdenhed. **-fletta** [-flεhda] vt. snyde, ruinere. **-fletting** [-flεhdiŋk] f. Snyderi, Udpresning. **-furða** [-fYrða] f. stor Værdi: *það er ekki mikil f.*, det er ikke af særlig stor Værdi. **-gefinn** [illegible] a. **1.** [illegible] havesyg, pengesyg. — **2.** (*heppinn með fje*) som har Lykke med sine Faar. **-gipa** [-ɟı·ba, -ɟı·pa] f. en, der er umættelig i sin Gærrighed. **-gyrðill** [-ɟırðıdλ] m. Pengebælte, Kat. **-girnd** [-ɟı(r)nt] f. Gridskhed, Havesyge: (Ordspr.) *fjegirndin hefir margan felt* (GJ.), Havesygen har bragt mangen til Fald. **-girndarmaður** [-ɟı(r)ndarma:ðøg] m. havesyg Mand. **-girni** [-ɟı(r)dnı] f. indec. = **fjegirnd. -gjald** [-ɟalt] n. **1.** (*greiðsla*) Betaling i rede Penge, kontant Udbetaling. — **2.** (*sekt*) Mulkt, Bode. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. gridsk, havesyg. **-gjöf** [-ɟö·v] f. Pengegave. **-gjöfull** [-ɟö·vodλ] a. gavmild. **-gleggvi** [-glεgvı] f. indec. Karrighed (Alþ. '11, B. II. 2109). **-glæfrafar** [-glaivrafa:r] n. Svindel. **-glæframaður** [-glaivrama:ðøg] m. Svindler. **-glöggur** [-glög·øg] a. paaholdende. **-graftamaður** [-graftama:ðøg] m. Skattegraver. **-gróði** [-gro^u·ðı] m. Pengevinding, -fortjæneste. **-grægi** [-graiðɟı] f. Pengegridskhed. **-gætni** [-ɟaihdnı] f. Sparsommelighed. †**-göfugur** [-gö·voqøg] a. gavmild. **-hirðir** [-hırðıg] m. (*gjaldkeri*) Kasserer; *f. konunga*, Skatmester. **-hirsla** [-hı(g)sla] f. **1.** (*sjóður*) Kasse; (*f. konungs, rikis*) Skatkammer. — †**2.** (*fjársjóður*) Skat. **-hirsluhús** [-hı(g)slohu:s] n. Skatkammer. **-hirslumaður** [-hı(g)sloma:ðøg] m. Skatmester. **-hnífill** [-hvi·vıdλ] m. lille Horn: *sauði með fjehniflum þótti mönnum vænt um*. **-kaup** [-köy·p] npl. **1.** = *fjárkaup*. — **2.** (*góð kaup*) indbringende Handel el. Kontrakt.

fjekk [fjεhk, fεhk] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fá**.

fje krókar [fjε:kro^ugag, -kro^ukag] mpl. Pengerynker ved Øjnene, se *auga*. **-kvörn** [-kvö(r)dv] f. en haard Fedtknold, som findes ved den udvendige Side af Nætmaven, ifølge Folketroen bringer den Ejeren Lykke og Rigdom. **-lag** [-la·q] n. **1.** (*fjelagsskapur*) Sammenslutning, Korporation, Samfund, jfr. *mannfjelag*; — *eiga f. við e-n*, omgaas en (fortrolig): *og mátti ekkert f. eiga við föður sinn eða bræður* (JÁÞj. II. 495). — **2.** spec. Bet. **a.** Kommune, jfr. *sýslufjelag, hreppsfjelag*. — **b.** Selskab, Forening, Samfund, jfr. *bókmentafjelag, stúdentafjelag, hlutafjelag*. — **c.** Kompagniskab: *þeir gerðu f. með sjer*; — *eiga e-ð í fjelagi við e-n*, eje n-t sammen med en anden. **-lagi (-a, -ar)** [-lai·jı, -la·qa(g)] m. **1.** (*fjelagsmaður*) Medlem (af et Selskab, el. Forening). — **2.** (*lagsmaður*) Fælle, Kammerat, Selskabsbroder. — **3.** (*verslunarfjelagi*) Kompagnon. — **4.** (pop.) det mandlige Lem.

fjelags andi [fjε:laχsan·dı] m. Samfundsaand. **-ást** [-aus·t] f. Kærlighed til Samfundet. **-bragur** [-bra:qøg] m. Tonen i en Korporation (en Kommune, en By). **-bróðir** [-bro^u:ðıg] m. Samfundsmedlem. **-bú** [-bu:] n. **1.** (*f. hjóna*) Fællesbo. — **2.** (*samlagsbú*) fælles Gaarddrift el. Husholdning. **-eyjar** [-εi:jag] fpl. npr. Selskabsøerne. **-fræði** [-frai:ðı] f. Samfundslære, Sociologi. **-kaup** [-köy:p] npl. **1.** (*sameiginleg kaup*) fælles Indkøb, Køb i Forening. — **2.** (*kaup verslunarfjelags*) et Handelsselskabs Indkøb. **-kend** [-kεn·t] f. social Følelse (ÁBjSál. § 241). **-legur** [-lε·qøg] a. **1.** (*þjóðfjelagslegur*) social. — **2.** (*mannblendinn*) selskabelig anlagt. **-líf** [-li:v] n. **1.** (*þjóðlíf*) Samfundsliv. — **2.** (*samkvæmislíf*) Selskabsliv. **-limur** [-lı:møg] m. Samfundsmedlem. **-lyndi** [-lın·dı] n. **1.** (*mannblendni*) selskabelig Tilbøjelighed, Tilbøjelighed til at slutte sig sammen el. slutte sig til andre. — **2.** Velvilje til Samfundet, social Sympati, social Tilbøjelighed: *ekki eflum vjer heldur f. hinna ríku, ef vjer setjum á þá brennimark fjandskapar gegn alþýðunni*. **-lyndur** [-lın·døg] a. socialt el. selskabelig anlagt. **-lund** [-lYn·t] f. = **fjelagslyndi** 2. **-maður** [-ma:ðøg] m. **1.** Medlem af et Selskab el. Forening; (*við verslun*) Kompagnon. **2.** (*fjelagslyndur maður*) selskabelig anlagt Mand. **-regla** [-reg·la] f. Samfundsorden. **-reikningur** [-reihgniŋgøg] m. (mat.) Delingsregning. **-skapur** [-χ-sga·bøg, -sga·bøg] m. **1.** (*fjelag*) Selskab. — **2.** (*samtök*) Sammenhold. — **3.** Kompagniskab: *þeir bundust f. um að reka verslun hjer í bæ*. **-skipulag** [-sgı:bøla·q, -sgı:po-] n., **-skipun** [-sgı:bon, -sgı:pon] f. Samfundsorden. **-útgerð** [-s-u:tɟεrð] f. fælles Rederi. **-varðandi** [-var·ðandı] a. angaaende Samfundet, social.

fje laus [fjε:löys] a. uden Penge, fattig: *gera fjelausan*, afblanke; — [illegible] **-legur** [illegible] a. **1.** [illegible] værdifuld, fordelagtig. — **2. a.** (*geðslegur, snotur*) nydelig, pæn: *það er*

fjári fjelegt smíði; — það er einstakt f. krakki; — það voru tvö gimbrarlömb, ofur fjeleg (JThPs. 29). — **b.** iron.: *það var fjelegt*, jo det var net; *það var heldur en ekki fjelegt af honum*, det var sandelig net gjort af ham. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Pengemangel, Armod. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. som kun har faa Penge, fattig.

fjell [fjɛd·λ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **falla.**

fje lógsmaður [fjɛ:lo·χsma:ðøϱ] m. Ødeland. **-mál** [-mau·*l*] npl.: *f. kirkju*, Bestyrelsen af en Kirkes Formue (Stj. '80, A. 28). **-mildi** [-mɪldɪ] f. Rundhaandethed, Gavmildhed. **-mildur** [-mɪldøϱ] a. rundhaandet, gavmild. **-mæti** [-mai·dɪ, -mai·tɪ] n. Værdi. **-mætisbrjef** [-maidɪsbrjɛ:*v*, -maitɪs-] npl. Værdipapirer. **-mætur** [-mai·døϱ, -mai·tøϱ] a. som er Penge værd, kostbar, værdifuld.

†fjena (a) [fjɛ:na] vi. og refl. *fjenast*, tjæne (uventet): (Ordspr.) *fjenar farandi, sveltur sitjandi*, altid gror under gangende Fod, og svælter siddende Krage; *e-m fjenast e-ð*, en kommer (uventet) i Besiddelse af n-t.

fjenaðarhöld [fjɛ:naðaϱ(h)öl·t] npl. Kreaturernes Trivsel: *góð* (*slæm*) *f.*

fjenaður (-ar, -ir) [fjɛ:naðøϱ] m. Kvæg, Kreaturer (is. Faar): *þetta er fallegur f.*, det kan man kalde smukke (trivelige) Faar; ogs. overf. i iron. Bet. (is. om Mennesker): sikken et Sammenskrab.

fje nauð [fjɛ:nöy·*ð*] f. Prelleri, Pumpen for Penge. **-níðingur** [-ni·ðiŋgøϱ] m. en karrig Mand, Gnier, Gnierpind. **-nýta** [-ni·da, -ni·ta] vt. drage Fordel af, bruge, benytte. **-nýtingarrjettur** [-nidiŋgarjɛhdøϱ, -nitiŋga-] m. Brugsret. **-nytja** [-nɪ·dja, -nɪ·tja] vt. eksploitere, udnytte, udbytte. **-nögl** [-nögλ] f. Maane, Neglemaane. **†-plógur** [-plo·ᵘ(q)øϱ] m. Vinding, Fordel (jfr. *fjárplógur*). **-púki** [-pu·ɡ̊ɪ, -pu·k̊ɪ] m. rig Knark, jfr. *maurapúki*. **-pungur** [-puŋgøϱ] m. Pengepung. **-rák** [-rau·k] f. Haartot paa Næsetippen af Faar, jfr. *fjetoppur, fjárskúfur*. **-rán** [-rau·*n*] n. **1.** (*það að ræna fje*) Plyndring. — **†2.** (*fjárnám*) Eksekution, Konfiskation. **†-ránsdómur** [-raunsdoᵘ:møϱ] m. Dom, hvorved ens Gods konfiskeres. **-samur** [-samøϱ] a. indbringende: *ei varð mjer fjesöm ferð á bæ þenna.* **-sekt** [-sɛχt] f. Mulkt, Bøde. **-sínki** [-siŋ̊ɪ, -siŋk̊ɪ] f. indec. Gærrighed. **-sínkur** [-siŋgøϱ, -siŋkøϱ] a. paaholden, karrig. **-sýslumaður** [-sisløma:ðøϱ] m. Forretningsmand, Finansmand: *lánstrausti og áliti landsins erlendis stórspilt af ókærnum fjesýslumönnum, sem tekið hafa fé til láns en ekki borgað* (Alþ. '11, B. I. 605). **-sjóður** [-sjo·ðøϱ] m. = **fjársjóður.** **-skygn** [-sɡ̊ɪgv] a. pengegridsk, pengebegærlig. **-skygna** [-sɡ̊ɪgna] f. Karrighed. **-skylfur** [-sɡ̊ɪlvøϱ] a. bekostelig, som medfører mange Udgifter; is. an. *fjeskylft: en það er hætt við, að það þyki feskylt og verði lítið úr* (JSBr. 386); *hafði konungi orðið nokkuð f. af þeirri styrjöld*, Kongen havde haft temmelig mange Udgifter af Krigen (EArRétt. 177). **-skortur** [-sgoϱdøϱ] m. Pengemangel. **-skúfur** [-sgu·vøϱ] m. **1.** (*skúfur milli augna*) Pandehaar (Ulddusk) paa Faar. — **2.** (Breiðd.) = *fjetoppur, fjerák*. **-snauður** [-snöy·ðøϱ] a. fattig. **-steinn** [-sdɛidv] m. forkalket, indtørret Blæreormscyste: *Hann vex utan á vömbunni* (sic) *í sauðfje* (JÁÞj. I. 655); jfr. *fjekvörn*. **-sterkur** [-sdɛϱgøϱ] a. velhavende. **-stofn** [-sdobv] m. Kapital. **-suga** [-sʏ·qa] f. Udsuger. **-sæld** [-sailt] f. Velstand. **-sæll** [-saidλ] a. **1.** (*gróðasæll*) som Pengene strömmer ind til: *hann er mjög f.*, Pengene hænger fast ved hans Fingre. — **2.** (*heppinn með skepnur sínar*) heldig med sine Faar el. Kreaturer. **-tál** [-tau·*l*] n. Svindleri. **-tjón** [-tjoᵘ·*n*] n. **1.** (*peningamissir*) Pengetab. — **2.** (*búfjármissir*) Tab af Faar. **-toppur** [-tohbøϱ] m. Haartot paa Næsetippen, som ifølge Folketroen betyder, at vedkommende skal blive rig: *þið farið nærri um nef hins unga manns, hvort nokkuð bóli á fjetopp þar að ráði* (ÞErl.). **-vana** [-va·na] a. indec., **-vani** [-va·nɪ] a. trængende, fattig. **-virðing** [-vɪrðiŋk] f. Vurdering. **†-víti** [-vi·dɪ, -vi·tɪ] n. Pengebøde, Mulkt. **-vænlegur** [-vainlɛqøϱ] a. som ser ud til at være indbringende, lovende. **-vöxtur** [-vöχsdøϱ] m. Formuesforøgelse, Vinding. **-þröngt** [-þröyᵑt, -þröyŋt] an. Mangel paa Penge: *af því f. sé í bráðina* (Alþ. '11, B. 76). **-þúfa** [-þu·va] f. **1.** (*þúfa með fólgnu fje*) en Tue, hvori Penge er nedgravede. — **2.** overf.: Indtægtskilde: *hafa e-n fyrir (að) fjeþúfu*, bruge en som Malkeko: *hjer muntu enga fjeþúfu finna*, her vil du ikke spinde Silke. **-þurfi** [-þʏrvɪ] m. (a.) trængende, fattig. **-þörf** [-þör*v*] f. Pengetrang.

fjóla (-u, -ur) [fjoᵘ·la] f. (bot.) Viol (viola).

fjólu blár [fjoᵘ:løblau:*r*] a. violblaa. 1. **-litur** [-lɪ:døϱ, -lɪ:tøϱ] m. Violfarve, violet Farve. 2. **-litur** [-lɪ:døϱ, -lɪ:tøϱ] a. violet, lilla.

Fjón (-s) [fjoᵘ:*n*] n. npr. Fyn.

ˈfjón (-ar) [fjoᵘ:*n*] f. Had, Fjendskab.

ˈfjóna (a) [fjoᵘ:na] vt. med dat. hade: *ferðamenn f. förunauta* (BTh. 77).

Fjón byggi [fjoᵘn·bɪɡ̊·ɪ] m., **-búi** [-bu·ɪ] m. Fynbo.

fjór blöðungsbrot [fjoᵘr·blöðuŋsbro:t] n. Kvartformat. **-blöðungur** [-blö·ðuŋgøϱ] m. Bog i Kvartformat. **-dagaður** [-da·qaðøϱ] a. fire Dage gammel. **-dálkaður** [-dauλgaðøϱ -daulk-] a. som fylder fire Spalter.

fjórði [fjoᵘr·ðɪ] num. ord. fjerde.

†fjórðund (-ar, -ir) [fjoᵘr·ðʏnt] f. (mus.) Kvart.

fjórðunga (a) [fjoᵘr·ðuŋga] vt. dele i 4 lige Dele; — ppn. *fjórðungað*, (metr.) med Opregnelse af fire Ting i en Verslinje og en nærmere Forklaring af dem; naar desuden i 2. og 4. Verslinje kommer en Fortsættelse paa tre Ting kaldes den *þriðjungað*. Ekspl.: *Hani, krummi, hundur, svín, hestur, mús, titlingur: | galar, krúnkar, geltir, hrín, | gneggjar, tístir, syngur* (HSig. 71).

fjórðungalok [fjoᵘr·ðuŋgalo:k] n. (metr.) den sidste svage Stavelse i vekselrimede Visefjerdinger (HSig. 18—19).

fjórðungs ár [fjoᵘr·ðuŋsau:r] n. Kvartal. **-gjöf** [-ɡ̊ö:*v*] f. Testamentering af en Fjerdedel af Boet. **-háttur** [-(h)auhdøϱ] m. (metr.) firelinjet Strofe uden Enderim, men med Helrim i hver Verslinje, Grundtypen har fire Trokæer i hver Linje. Ekspl.: *Það er minn bróðir, faðirinn fróður, frægðarsamur, nægðarsamur; — | Kristur ágætur lystugt lætur | lið til ferða, hlið á verða* (HSig. 260—61). **-lax** [-laχ·s] m. Laks som vejer 10 Pund, Tipundslaks. **-nóta** [-noᵘ:da, -noᵘ:ta] f. (mus.) Fjerdedelsnode. **-nótu-þagnarmerki** [-noᵘ·døþag·narmɛϱɡ̊ɪ, -noᵘ·tø-] n. (mus.) Fjerdedelspause. **-segulskekkja** [-ŋ-sɛ:qølsɡ̊ɛhɡ̊a] f. (naut.) Kvadrantdeviation. **-skifti** [-sɡ̊ɪf·dɪ] npl. Deling i fire lige Dele.

fjórðungur (-s, -ar) [fjoᵘr·ðuŋgøϱ, -uŋs] m. **1. a.** (*fjórði hluti*) Fjerdedel: (Ordspr.) *fjórðungi bregður til fósturs*, Fjerding (ɔ: den fjerde Del) slægter Fosterforældrene paa. — **b.** spec. den fjerde Del af Landet, Fjerding; jfr. *Austfirðinga-, Vestfirðinga-, Norðlendinga-* og *Sunnlendingaf.* — **2.** (trigon.) Kvadrant. — **3.** ti Maalenheder, 10 Pund, 10 Potter.

fjór elfaður [fjoᵘ:rɛlvaðøϱ] a. med 4 Floder: *hóf hún máls á syndafallinu og burtrekstri Adams og Evu úr sælulandinu fjórelfaða* (GFrTís. 250). **†-elleftur** [-ɛdlɛfdøϱ] a. fire og fyrretyve Aar gammel: *fjórelleft var orðin öld*, der var gaaet 44 Aar af Aarhundredet (JÞorl. II. 514). **-falda (a)** [fjoᵘϱ·falda] vt. firdoble. **-faldur** [-faldøϱ] a. firdobbelt. **-yddur** [fjoᵘ:rɪd·øϱ] a.: *f. vírstrengur*, firpigget Jærntraad.

fjórir (fjórar, fjögur; gen. **fjögurra, fjögra)** [fjoᵘ:rɪϱ, fjoᵘ:raϱ, fjö:qoϱ; fjö:qora, fjöq·ra] num. card. fire: (Ordspr.) *það er ekki oft að f. kóngar finnast* (GJ.), det hænder ikke tit, at fire Konger mødes.

fjór lagður [fjoᵘr·laqðøϱ, -lagðøϱ] a. bestaaende af fire Lag: *hann lagði á herðar sér fjórlagðan skjöld* (Od. 477). **-laufasmári** [-löyvasmau:rɪ] m. Firblad (paris quadrifolia). **-loftaður** [-lofdaðøϱ] a. fireetages. **-menningur (-s, -ar)** [-mɛn·iŋgøϱ, -iŋs] m. Slægtning i fjerde Led: *við erum fjórmenningar*. **-myntur** [-mɪvdøϱ, -mɪntøϱ] a. med fire Mundinger. **-raddaður** [fjoᵘr:ad·aðøϱ] a. firstemmig. **-róinn** [-r:oᵘ·ɪn] a.: *f. bátur*, fireaarers Robaad. **-skeflingur** [fjoᵘϱ·sɡ̊ɛbliŋgøϱ] m. se **broddur** 3. **-skiftur** [-sɡ̊ɪfdøϱ] a. firdelt. **-spenningsstabbi** [-sbɛn·iŋsdab:ɪ] m. Høstabel fire Favne i Omkreds (JÁÞj. I. 299).

fjórtán [fjoᵘϱ·dau*n*] num. ord. fjorten.

fjórtánd (-ar, -ir) [fjoᵘϱ·daunt] f. (mus.) Kvartdecim.

fjórtándi [fjoᵘϱ·daundɪ] num. ord. fjortende.

fjór velda (a) [fjoᵘr·vɛlda] vt. (mat.) bikvadrere. **-veldi** [-vɛldɪ] n. (mat.) Bikvadrat.

1. **fjós (-s,** pl. ds.) [fjoᵘ:s] n. Kostald, Nøds, no. Fjøs: *vera í fjósinu*, passe Koerne og (is.) muge i Stalden. **-flór** [-floᵘ:*r*] m. Grebningen i en Kostald.

2. **fjós (-ar, -ir)** [fjoᵘ:s] f. se **hvalfjós.**

fjósa karl [fjou:sakar·dλ, -kad·λ] m. **1.** (*fjósamaður*) Staldkarl, Røgter. — **2.** pl. (astr.) *Fjósakarlar(nir)*, Orions Sværd. **-kona** [-ko:na] f. **1.** (*kona, er gerir fjósaverk*) Røgterske. — **2.** pl. (astr.) *Fjósakonur(nar)*, Orions Bælte. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** (*fjósakarl* 1.) Staldkarl, Røgter; (Talem.) *flengja fjósamanninn* = *gelda prjóninn*, se *gelda*. — **2.** (*í teningsleik*) Tærningskast paa 2, 4 og 5 i *dánumannstafl* (ÓDavSk. 319). **-mál** [-mau:*l*] npl. (Snæf.) = **fjósmál** 1. **-strákur** [-sdrau:goϱ, -sdrau:koϱ] m. Røgterdreng. **-tími** [-ti:mɪ] m. (Snæf.) = **fjósmál** 1. **-verk** [-vɛϱ·k] npl. Arbejde i Kostalden, daglig Pasning af Kostald og Køer, Morgen og Aften.

fjós baðstofa [fjoᵘ:sba(ð)sdova] f. »Badstue« paa Loftet over en Kostald. **-gata** [-ga·da, -ga·ta] f. Sti, som fører til Kostalden. **-haugur** [-(h)öy·qoϱ] m. Mødding ved en Kostald. **-hey** [-(h)ɛi·] n. Hø til Køerne. **-hlaða** [-(h)λa·ða] f. Holade ved Kostalden. **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Kostalddör.

fjósi (-a, -ar) [fjoᵘ:sɪ] m. = **nauthveli.**

fjós kampur [fjoᵘ:skaṃbøϱ, -kampøϱ] m. fremspringende Væg paa Kostalden (JÁÞj. II. 535). **-kola** [-ko·la] f. Staldlampe. **-mál** [-mau·*l*] npl. **1.** = *gjafir*. — **2.** = *mjaltir*.

fjósnir [fjoᵘs·nɪϱ] fpl. (BH.) **1.** Blusel, Skamdele. — **2.** (*þjóhnappar*) Arsballer.

fjós pallur [fjoᵘ:spadløϱ] m. Forhójning i den ene Ende af en Kostald. **-vera** [-vɛ:ra] f. (stadigt) Ophold i Kostalden.

fjúk (-s) [fju:k] n. **1.** (*snjókoma*) Fygevejr, Snefog. — **2.** (*snepa, smán*) Skam: *nú eigið þið f., en enga þökk* (MJ. V. 47); *„Fáðu f., hver sem þú ert"*, Pokker annamme dig, hvem du saa end er! (JÁÞj. I. 384).

fjúka (fýk; fauk, fukum; fyki; fokið) [fju:ga, fju:ka, fi:k; föy:k, fʏ:gøm, fʏ:køm; fɪ:ɡ̊ɪ, fɪ:k̊ɪ, fo:ɡ̊ɪð, fo:k̊ɪð] vi. **1.** fyge, blæse bort: (Ordspr.) *lengi er að f. til sátunnar* (GJ.), der skal mange Bække smaa for at göre en stor Aa. — **2.** flyve, ryge: *svo að af fauk höfuðið*. — **3.** i overf. Bet.: *láta e-ð fjúka*, sige n-t uden at bryde sig om Følgerne, (bare) snakke løs: *En það er raunar lítil fremd, að koma saman erindi, . . . þegar allt er látið f., sem heimskum manni getur dottið í hug* (JHall. 314—15); *ljet þá f. í kviðlingum*, improviserede lystig (HHafst. i Bólu-Hj. 26); — impers.: *fýkur í e-n*, en bliver vred: *það fauk í hann*, han blev vred. — **4.** (*snjóa*) sne: (Talem.) *nú er fokið í flest skjól* (egl. nu er de fleste Steder, hvor man kunde finde Læ, fulde af Sne), nu kniber det, nu er gode Raad dyre. — **5.** part.: **a.** ppr. *fjúkandi*: fygende, rygende: *f. vondur (reiður)*, rasende. — **b.** pp. *fokinn*, bortblæst, henvejret.

fjúk burður [fju:kbʏrðøϱ] m. Snefog. **-geyfa** [-ɡ̊ɛi·va] f. ringe Snefog. **-laga** [fju:gla·qa, fju:k-] a. indec. fnugget (GíslíG.). **-legur** [-lɛqøϱ] a. som ser ud til Snevejr; — adv. *-legt*: *Það var f. á nýársdag*, Nytaarsdag saa det ud til Snevejr. **-lítið** [-li·dɪð, -li·tɪð] adv. uden videre Snefald. **-myglingur (-s)** [-mɪgliŋgøϱ, -iŋs] m. Taage el. mørk snefuld Luft med ringe Snefald: *F. með dimmviðri jólanótt* (ÞThÁrf. 126). **-renningur** [-rɛn·iŋgøϱ] m. Rendfog. **-roka** [-ro·ga, -ro·ka] f. pludselig Snestorm: *ekki tek jeg mark á fjúkroku eða geifu þeirri, sem sýslumanninum og hans fylgjurum feykti aftur á bak í fyrra vetur* (JMPísl. 147). **-saga** [fju:ksa·qa] f. løst Rygte. **-samur** [-samøϱ] a. snefuld: *f. vetur*, snefuld Vinter, Vinter med megen Sne; | *það er fjúksamt*, det sner meget. **-skemd** [-sɡ̊ɛmt] f. Skade af Snestorm. **-slepja** [-slɛ·bja, -slɛ·pja] f.

fugtigt Snevejr: *F. nýársdag* (ÞThÁrf. 105). **-slidda** [-slɪd·a] f. Sludregn. **-slitur** [-slɪ·døϱ, -slɪ·tøϱ] n. spredt Snefald i Blæst: *gjörð: kalt með vindum og fjúkslitrum af norðri* (ÞThÁrf. 139). **-viðri** [fju:gvɪðrɪ, fju·k-] n. = **fjúk** 1.

fjær [fjai:r] adv. comp. længere borte, se *fjarri; fjær-* i Sms. se ogs. *fjar-*.

fjærð (-ar, -ir) [fjair·ð] f. Fjærnhed, Afstand.

fjær fríður [fjaiϱ·fri·ðøϱ] a. smuk paa Afstand (Nl., Sch.). **-kominn** [-ko·mɪn] a. kommen langvejsfra: *hugsanirnar eru oss aldrei fjærkomnar, þær liggja ríkans í dái* (And. II. 276). **-lendur** [fjair·lendøϱ] a. langvejsfra (BTh. 261). **-lægur** [-lai·qoϱ] a. = *fjarlægur*, fjærn, langt bortliggende, som er langt fra.

fjærri [fjair·ɪ] adv. = **fjarri.**

fjær sýni [fjaiϱ·si·nɪ] f. Langsynethed; (med.) Hypermetropi. **-sýnn** [-sidv] a. langsynet. **-staða** [-sda·ða] f. lang Afstand, Fjærnhed, fjærn Stilling, afsides Beliggenhed: *hvert þinnar fjærstöðu hingað til norður* (BTh. 43).

fjærstur [fjaiϱ·sdøϱ] a. superl. fjærnest, længst borte (se *fjarri*).

fjær vera [fjair·vɛ·ra] f. Fraværelse. **-verandi** [-vɛ·randɪ] a. og adv. fraværende. **-virkur** [-vɪϱgøϱ] a. fjærnt virkende, virkende i lang Afstand: *svo þú færir hinum fjærvirka (guði (Appolloni) fórnir* (Il. I. 7) **-vist** [-vɪst] f. = **fjarvera.**

fjöðróttur [fjöð·rouhdøϱ] a. (bot.) sammensat af Fjer.

fjöðrumfenginn [fjöð·rom·fɛi·ŋɪn] a. meget glad: *hann varð f. við það* (Af.).

fjöður (fjaðrar, fjaðrir) [fjö:ðøϱ, fjað·rɪϱ] f. **1.** Fjeder, Fjer: *setja fjaðrir á e-ð*, fjere n-t; (Talem.) *þá er uppi fit og f. á öllu*, saa kommer alt paa Benene, alt i Bevægelse; *draga f. yfir e-ð*, søge at dække over n-t, slaa en Streg over n-t; *N. N. notar tvær leiðir til að draga f. yfir það þýðingarmesta í svari mínu* (Ísaf. '15, 2. 1); *e-ð er sem f. á fati*, n-t mærkes ikke, n-t spiller ingen Rolle (Lögr. XV. 6, S. 4, Sp. 2). — **2.** *(stálfjöður)* Fjeder: *fjaðrir í dýnum, úrum, skrám og stólum.* — **†3.** *(spjótsblað)* Spydblad. — **4.** = *hóffjöður.* — **5.** bestemt Øremærke paa Faar og Heste, se *mark.* — **6.** i pl. *(reitur)* Grunker: *biðja mér stúlku, sem eg hugði að eiga mundi fjaðrir fyrir gripsverðinu að minnsta kosti* (GFrE. 5). **-sár** [-sau:r] a. ømfindtlig, ... **-stafur** [-sda·vøϱ] m. 1. (zool.) Pennepose. — **2.** *(penni)* Fjerpen. **-stál** [-sdau:*l*] n. Fjederstaal.

fjögra blaðabrot [fjöq·rabla·ðabro:t] n. Kvartformat, Kvart. **-laufasmári** [-löy·vasmau·rɪ] m. = **fjórlaufasmári.** **-mannafar** [-man·nafa·r] n. fireaaret Baad.

fjögur [fjö:qøϱ] n. af **fjórir.**

1. **fjöl (fjalar, fjalir)** [fjö:*l*, fja:lɪϱ] f. Fjæl, Bræt: *túnið er sljett eins og fjöl* ...; *liggja á fjölunum*, ligge Lig; (Talem.) *vera á fjölunum*, være paa Tapetet: *fjárkláðinn hefir verið á fjölunum* (JSBr. 321); *vera ekki við eina fjöl feldur*, [1]) give sig af med mange Ting, have mange Jærn i Ilden (med Bibetydning af at vedkommende ikke er til at stole paa): *J. Ol. hefur aldrei verið við eina fjölina felldur* (Eimr. IV. 77); [2]) spec.: være flygtig, ustadig (i Kærlighedsforhold): *hann hefur ekki verið við eina f. feldur í ástamálum um æfina;* [3]) *við alla var hann f. ei feldur* (GTh. '95, 106), han gik sine egne Veje; *vera við enga fjölina festur*, flagre fra det ene Sted til det andet: *(bændur) hafa ýmist engar hjálparhendur, eða þá þær hendur, sem við enga f. eru festar* (Lögr. '16, 75); *láta fjölina fljóta*, lade staa til: *þá er fjöldi manna svo þroskasmár, að hann þolir ekki, að þess sé t. d. óskað, að þjóðin haldi fast á sæmd sinni, þar sem útlendingar láta „fjölina fljóta"* (GFr. i Eimr. XIII. 201): *Bara að lafa saman að yfirvarpinu, þá gat fjölin flotið* (saa kunde det holdes gaaende) (ÞGjOs. 114).

2. **fjöl** [fjö:*l*] (Præfiks som betyder) meget, idelig osv. **-auðugur** [fjö:löy·ðøqøϱ] a. meget rig. **†-beiðni** [fjöl·brei·ðnɪ] f. idelig Beden, Overhæng. **-bygður** [-bɪqðøϱ, -bɪgðøϱ] a. tætbefolket. **-breytilegur** [-breidɪle:qøϱ, -breitɪ-] a., **-breytinn** [-brei·dɪn, -brei·tɪn] a. mangeartet, afvekslende, broget. **-breytni** [-breihdnɪ] f. Mangeartethed, Mangfoldighed, rig Afveksling, Mangesidighed. **-breyttur** [-breihdøϱ] a. **1.** *(margbreyttur)* mangesidig, flersidig, mangeartet, broget, rigt afvekslende. — **2.** meget sammensat og forsiret: *og stigu upp í hinn fjölbreytta vagn* (Od. 316).

fjöld [fjöl·t] f. = **fjöldi.**

fjölda margur [fjöl·damar·gøϱ] a. is. i pl.: *fjöldamargir*, mange, en stor Mængde. **-stjórn** [-sdjou·r·dv] f. Demokrati: *þessvegna er þjóðfrelsið tvíeggjað og fjöldastjórnin viðsjárverð* (JTrB. 182).

fjöldi (-a) [fjöl·dɪ] m. Mængde.

fjöl eygður [fjö:lɛiqðøϱ, -ɛigðøϱ] a. mangeöjet: *fjöleygt jarðepli*, Kartoffel med mange Øjne. **-fari** [fjöl·fa·rɪ] a. som stadig farter rundt, (spec.) urolig efter Døden (JÁÞj. I. 259). **-farinn** [-fa·rɪn] a. meget befærdet. **-fyglingur** [-fɪglɪŋgøϱ] m. coll. mange Fugle, en Flok Fugle (Vf.). **-fróður** [-frou·ðøϱ] a. **1.** *(mjög fróður)* i Besiddelse af mangesidige Kundskaber, kundskabsrig. — **2.** *(fjölkunnugur)* kyndig i Magi (JÁÞj. I. 100). **-frumungur** [-frʏ·muŋgøϱ] m. **1.** (bot.) *(fjölselluplanta)* mangecellet Plante (SStPlt.). — **2.** pl. (zool.) Metazoa (HPjeturss i Morg. [17]/[9] '20, S. 1, Sp. 4). **-fræði** [-frai·ðɪ] f. Polymathi, mangesidige Kundskaber. **-fræðibók** [-fraiðɪbou:k] f. Encyklopædi, Konversationsleksikon. **-fræðingur** [-frai·ðɪŋgøϱ, -ɪŋs] m. Polyhistor, en Mand af udstrakt Lærdom, en Mand med encyklopædiske Kundskaber. **-fundinn** [-fʏndɪn] a. som man ved om at giver sig af med mange Ting, han ikke skal (JÁÞj. I. 472). **-fær** [-fai·r] a. mangesidig. **-færa** [-fai·ra] vt.: *f. stúlku*, bringe en Pige i Vanrygte. **-færni** [-fairdnɪ] f. indec. Mangesidighed. **-fætingur (-s, -ar)** [-fai·dɪŋgøϱ, -fai·tɪŋgøϱ, -ɪŋs] m., **-fætla (-u, -ur)** [-faihdla] f., **-fætlingur (-s, -ar)** [-faihdlɪŋgøϱ, -ɪŋs] m. Tusindben (myriopoda).

fjölga (a) [fjöl·ga] v. **1.** vt. med dat. forøge Antallet af n-t, formere: *f. skepnum sínum.* — **2.** v. impers. tiltage i Antal: *e-u fjölgar*, n-t tiltager i Antal, Antallet af n-t stiger (vokser): *fjölgar hjá e-i*, en Kvinde forøger Familien, faar et Barn; *það er fjölgað á bænum*, der er født et Barn paa Gaarden; *gildvaxinn* (sic), *því ekki fjölgaði hjá henni*, tyk, thi hun fødte ikke (om et Genfærd af en frugtsommelig Kvinde) (JÁÞj. I. 294).

fjöl gest [fjöl·ɟɛst] an.: *þar var f.*, der var en stor Mængde Gæster. **-gyði** [-ɟɪ·ðɪ] n. Polyteisme, Flerguderi. **-gyðislegur** [-ɟɪðɪslɛ:qøϱ] a. polyteistisk. **-gyðismaður** [-ɟɪðɪsma:ðøϱ] m. Polyteist. **-gyðistrú** [-ɟɪðɪstru:) f. Polyteisme. **-glitaður** [-glɪ·daðøϱ, -glɪ·taðøϱ] a. med mange glimrende Farver, broget. **-greindur** [-grɛindøϱ] a. vidtforgrenet. **-gresi** [-grɛ·sɪ] n. mange Slags Vækster, Frodighed.

fjölgun (-ar, -anir) [fjöl·gon] f. **1.** (jfr. *fjölga* 1.) Formerelse, Forøgelse: *f. læknishjeraða.* — **2.** (jfr. *fjölga* 2.) Tiltagen i Antal: *það var fjölgunar von hjá henni*, hun ventede sin Nedkomst.

fjölgunar sæll [fjöl·gonaϱsaid·λ] a. frugtbar. **-von** [-r-vo:*n*] Haab om Antalsforøgelse, kun i Forb. som: *það er fjölgunarvon hjá þeim (á bænum)*, der er et Barn i Vente hos dem (paa Gaarden).

†fjölgur [fjöl·qøϱ] a. talrig: *þó Grímgar sen þeir fjölgustu meðal hans afkomenda* (LFR. I. 112).

fjöl hagi (-a, -ar) [fjö:λ(h)ai·jɪ, -(h)a·qa(ϱ)] m. Person, i Besiddelse af flersidig Kunstfærdighed; — ogs. overf.: *F. er vetur, þó efnið sé eitt* (StSt. Andv. II. 52). **-hagur** [-(h)a·qøϱ] a. i Besiddelse af flersidig Kunstfærdighed, særdeles kunstfærdig. **-hyggja** [-(h)ɪɟ·a] f. Pluralismus (ÁBjRök. § 95). **-hýstur** [-(h)isdøϱ] a. med mange Huse, husrig: *f. bær.* **-hæfi** [-(h)ai·vɪ] n. Flersidighed, Mangesidighed: *Hið furðulega og dásamlega f. rafmagnsins* (Eimr. I. 10). **-hæfni** [-(h)aibnɪ] f. = **fjölhæfi.** **-hæfur** [-(h)ai·vøϱ] a. flersidig, mangesidig. **-höfðaður** [-(h)övðaðøϱ, -(h)öbðaðøϱ] a. med mange Hoveder. **-yrða** [-ɪ·ɪrða] vt. og vi. udtale sig vidtløftig, bruge mange Ord: *f. e-ð* el. *um e-ð.* **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. mange Ord, Tautologi. **-yrðing (-ar)** [-ɪrðiŋk] f. Vidtløftighed. **-kyngi** [fjöl·ȶiŋɟɪ] f. indec. Trolddom, Hekseri, Magi, den sorte Kunst. **-kyngisbók** [-ȶiŋɟɪsbou:k] f. Heksebog. **-kyngismaður** [-ȶiŋɟɪsma:ðøϱ] m. Troldmand. **-kynjaður** [-ȶɪnjaðøϱ] a. mangeartet (JÁÞj. II. 97). **-kostir** [-kosdɪϱ] mpl. en Mængde Fortrin: *fegri fjölkostu áttu fáir svannar* (MJ. V. 184). **-kunnandi** [-kʏn·andɪ] a. i Besiddelse af mangesidige Kundskaber og (i Reglen ogs.) forfaren i at bruge dem. **-kunnátta** [-kʏn·auhda] f. = **fjölkyngi.** **-kunnugur** [-kʏn·oqøϱ] a. forfaren i Magi. **-kunnur** [-kʏn·øϱ] a. **1.** *fjölkunnandi: sökum ofurafls hins fjölkunna Hefestuss* (Il. II. 232). — **2.** (MJ. II. 82) = *fjölkunnugur.* **°-kvæður** [-kvai·ðøϱ] a. som digter meget: *f. lækur* (StStAndv. I. 285). **-kvæni** [-kvai·nɪ] n. Polygami, Flergifte, Polygyni, Flerkoneri. **-kvæningur (-s, -ar)** [-kvai·niŋgøϱ, -ɪŋs] m., **-kvænismaður** [-kvainɪsma:ðøϱ] m. Polygamist.

fjöll [fjöd·l] pl. af **fjall.**

fjöl laufungur (-s, -ar) [fjöl:öy·vuŋgøϱ, -uŋs] m. (bot.) mangefinnet Fjerbregne (athyrium filix femina). **-leikahús** [-l:ɛigahu:s, -l:ɛika-] n. Varietéteater.

fjöl lyndi [fjöl:ɪndɪ] n. Vægelsindethed, Flygtighed, Karakterløshed, Falskhed. **-lyndur** [-l:ɪndøϱ] a. vægelsindet, af flygtig, ustadig Karakter; falsk: *Hann (Seifur) er f. eins og hinir aðkomnu höfðingjar* (ÁBjH. 79).

fjöllista fræði [fjöl:ɪsdafrai·ðɪ] f. Polyteknik. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøϱ, -ɪŋs] m. Polytekniker. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Tusindkunstner. **-skóli** [-sgou·lɪ] m. polyteknisk Skole el. Læreanstalt.

fjöllitur [fjöl:ɪ·døϱ, -lɪ·tøϱ] a. mangefarvet, broget.

fjöllóttur [fjöd·louhdøϱ] a. bjærgfuld.

fjöl lærður [fjöl:airðøϱ] a. meget lærd. **-máll** [fjöl·maudλ] a., **-málugur** [-mau·løqøϱ] a. aabenmundet, snaksom. **-margur** [-margøϱ] a. meget talrig, særdeles mange. **-menna (ti)** [-mɛn·a] vi. møde i stort Antal, møde talrigt op. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. Mængde Mennesker. **-mennisvon** [-mɛnɪsvo:*n*] f. Haab om at se mange Mennesker: *þar er f.* **-mennur** [-mɛn·øϱ] a. **1.** (*með marga förunauta*) med et stort Følge. — **2.** *f. fundur*, et talrigt Møde. **-móðarvíl** [-mouðarvi:*l*] n. Klagen over en Ubetydelighed (GV. i JÁÞj. I. xi). **-móður (-s, -ar)** [-mou·ðøϱ] m. **1.** (*selningur*) Strandryle (tringa maritima). — **2.** (*hestheiti*) Navn paa en (fodrap) Hest: *Fjölmóður ...* (StÓl. I. 373). **-mælgi** [-mail·ɟɪ] f. Snaksomhed. **-mæli** [-mai·lɪ] n. utilbörlig, ærerörig Omtale (Esp. IV. 14). **-mælisorð** [-mailɪsorð] npl. ærerörige Ord (Klp. VIII. 136).

Fjölnir (-is) [fjöl·nɪϱ] m. °**1.** (*Óðinsheiti*) et af Odins Navne; — i Kenninger: *Fjölnis fengur, Fjölnis fræði, Fjölnis farði*, Poesi, Digtning; *Fjölnis sprakki* (*kvon, brúður*), Odins Kvinde, ɔ: Jorden; *Fjölnis brúðar skegg*, Græs (BóluHj. 227). — **2.** (*galdrastafur*) magisk Tegn (Afb. i JÁÞj. I. 445). — **3.** Titlen paa et i den isl. Litteratur berömt Tidskrift, hvis Hovedmænd var *Jónas Hallgrímsson, Konráð Gíslason* og *Tómas Sæmundsson*, de saakaldte *Fjölnismenn.*

Fjölnismenn [fjöl·nɪsmɛn·] mpl. se **Fjölnir** 3.

fjöl nýtur [fjöl·ni·døϱ, -ni·tøϱ] a. brugelig til mange Ting. **-orður** [fjö:lorðøϱ] a. vidtløftig, udførlig: *vera f. um e-ð*, bruge mange Ord om n-t; *og því er svo fjölort um hann hjer*, og derfor bruges saa mange Ord om den her (JTrSk. I. 45). **-ráðugur** [fjöl·rau·ðøqøϱ] a., **-ráður** [-rau·ðøϱ] a. meget raadsnild. **-rita** [-rɪ·da, -rɪ·ta] vt. hektografere el. multiplicere paa en Skrivemaskine. **-riti** [-rɪ·dɪ, -rɪ·tɪ] m. Hektograf. **-ræðinn** [-rai·ðɪn] a. snaksom. **-ræður** [-rai·ðøϱ] a. **1.** meget omtalt: *þeim varð fjölrætt um málið*, de talte længe om Sagen. — **2.** = *margræður.* **-selluplanta** [-sɛløplav·da, -plan·ta] f. mangecellet Plante (SStPlt.). **-settur** [-sɛhdøϱ] a. tætbefolket: *f. bygð.* **-skiftinn** [-sɟɪfdɪn] a. **1.** (*afskiftasamur*) som blander sig i mange Ting. — **2.** (*fjelagslyndur*) selskabelig (ÞGjÚf. 17). **-skygn** [-sɟɪgv] a. vidtskuende. **-skylda** [-sɟɪlda] f. **1.** (*mikill barnafjöldi*) talrig

Familie, stor Börneflok. 2. Familie: *í húsinu bjó að eins ein f.* †**-skyldi** [-sqıldı] n. (f.) mange Forretninger, Travlhed. **-skyldumaður** [-sqıλdəma:ð-øọ] a. Mand med mange Born (stor Familie). **-skipaður** [-sqı baðoọ, -sqı p-aðoọ] a. stærkt besat: *of f.*, overfyldt. **-skrúðugur** [-sgru ðoqoọ] a. **1.** (*fjölbreyttur*) rig, rigelig, broget, mangeartet. **2.** (*mikill og margbreyttur*) righoldig. **3.** (*fjölorður*) vidtløftig, udførlig. **4.** (*auðugur að skraut-klæðum*) rig paa prægtige Klæder el. Smykker (JÁÞj. I. 225). — **5.** (*efn-aður, ríkur*) velhavende (kun med en Nægtelse): *hann er víst ekki svo fjölskrúðugur, að hann hafi efn. á því* (Breiðd.). **-snillingur** [-snıdlıŋgoọ] m. Universalgeni. **-sóttur** [-soᵘhdøọ] a. meget besøgt, frekventeret. **-stirndur** [-sdı(r)ndøọ] a. stjærnebesat, tæt besat med Stjærner. **-streym-ur** [-sdrɛi·møọ] a. flodrig. ***-svinnur (-s)** [-svın·øọ] m. npr. (ældre *Fjölsviðr*) et af Odins Navne. **-talað** [-ta·lað] an. meget omtalt. ° **-veri** [-vɛ·rı] n. Polyandri. ° **-virki (-ja, -jar)** [-vıọɟı, -vıọɟa(ọ)] m. Polytekniker, Mekaniker. **-virkur** [-vıọgøọ] a. flink til mange Slags Arbejde. **-vís** [-vi·s] a. kundskabsrig, (spec.) trolddomskyndig. **-vitringur** [-vı·driŋgøọ, -vı·t-] m. alsidig Vismand, kundskabsrig Mand: *töfraletur, sem engir kunna að lesa nema fáeinir fjölvitringar* (Irv. 34). **-vitur** [-vı doọ, -vı tøọ] a. *fjölvís: Alt var þar ramheiðið, fornt í skapi og fjölvitur* (JTrHeið. I. 7). **-þarfir** [-þarvıọ] fpl. mange (og meget) nødvendige Ting: *Það eina sveið, of fáu orkað fá af fjölþörtunum hér á manna grund* (StStAndv. II. 226). **-þreifinn** [-þrɛi·vın] a. **1.** (*ágengur*) anmassende, gridsk. — **2. a.** (*kven-hollur*) kvindekær, nærgaaende: *Stúlkurnar í dalnum pískruðu um, að hann væri þá nokkuð fjölþreifinn og skrítilegur* (ÞGjOs. 70). — **b.** is. ubehageligt nærgaaende: *tekur haun að gjörast fjölþreifinn* (JThMk. 316). **-þreifni** [-þrɛibnı] f. indec. **1.** (*ágengni*) Anmasselse, Overgreb. **2.** (*nærgöngul atlot*) nærgaaende Kærtegn, Begramsning. **-ær** [fjö:lai·r] a. (bot.) fleraarig, mangeaarig (perennis).

fjör (-s, dat. **fjör(v)i)** [fjö:r, fjöọ·s, fjö:rı, fjör·vı] n. **1.** *(líf)* Liv: (Talem.) *eiga fótum f. að launa*, undslippe med Nød og næppe (ved sine Bens Hurtighed); (Ordspr.) *alt er fjörvi firr*, Livet gaar for alt; *ilt er að þiggja f. af fótum*, ingen burde skylde Benene sit Liv (ɔ: ingen burde fly); *frekur er hver til fjörsins*, jfr. der er aldrig saa lidet et Dyr, det jo fægter for sit Liv. — **2.** *(lífsafl, þróttur)* Vigør, Kraft: *vera með* (el. *í) fullu fjöri*, staa i sin fulde Kraft. — **3.** *(kæti)* Liv, Livlighed, Verve. — **4.** *(í hesti)* Vælighed. — **5.** *(kraftar)* legemlig Styrke (Skaft.). **-brot** [fjör bro·t] npl. Dodskamp, Dodskrampe: *vera (liggja) í fjörbrotunum.*

1. **fjörður (fjarðar, firðir,** acc. pl. **firði** el. **fjörðu)** [fjor·ðøọ, fjar·ð-aọ, fır·ðıọ] m. **1. a.** Fjord, Bugt: (Ordspr.) *vík skyldi milli vina, f. milli frænda*, Vig bör være mellem Venner, Fjord imellem Frænder. — **b.** spec. som npr. = *Hafnarfjörður: fara suður í Fjörð* (Rvk). — **2.** pl. *firðir*, spec. = *Austfirðir: fara austur á Firði* (el. *Fjörðu)*, rejse til Østlandet. — **3.** Kyststrækningen langs en Fjord, en Fjords Omland, jfr. *Eyjafjörður* osv.

2. **fjörður** [fjor·ðøọ] fpl. Fjorde (= *firðir*, se 1. *fjörður*): *í kringum f., . . . meðan eg ekki var við fjörðurnar skilinn* (JMPísl. 85) (Vf., Af., jfr. ÞThFerð. III. 299).

fjör egg [fjo:rɛk] n. »Livsæg«, i isl. Folkesagn et Æg, hvortil en Jættes el. Troldmands Liv er knyttet; overf. Livsnerve. **-fiskur** [fjöọ·-fısgøọ] m. Muskeltrækning, Krampe i Ansigts- el. Øjenmusklerne.

fjörga (a) [fjör·ga] vt. oplive, begejstre.

fjör gamall [fjör·ga·madλ] a. ældgammel. **-gammur** [-gam·øọ] m. (Eimr. III. 69), **-gapi** [-ga·bı, -ga·pı] m. fyrig Hest.

***fjörgyn (-jar)** [fjör·ɟın] f. Jorden.

fjör gjafarvökvi [fjör·ɟavarvö:gvı, -vö:kvı] m. oplivende, livgivende Vædske. **-gjafi (-a, -ar)** [-ɟa·vı] m. **1.** *(frelsari)* Livgiver, Frelser, Redningsmand. — **2.** *(guð)* Gud (MJ. III. 262). **-hestur** [fjö:ọ(h)ɛsdøọ] m. fyrig Hest. **-kálfur** [fjöọ·kaulvøọ] m. et fyrigt, livligt, vilters Barn el. ungt Menneske: *allra mesti f.*, en rigtig Vildbasse, Vildkat. **-laus** [fjör·löys] a. **1.** *(daufur)* dorsk, uden Liv, kedelig. — **2.** *(dauður)* afdød: *draugar, svipir fjörlausra manna?* (Od. 239). **-lausn** [-löysn] f. det at indfri sit Liv: *biðja e-m fjörlausnar*, bede om at skænke en Livet; *þekkirðu þann ei, sem bað . . . fjörlausnar fjandmönnum sín* (MJ. V. 267); (Ordspr.) *flestir verða f. fegnir* (GJ.), de fleste har Livet kært. **-legur** [-lɛqøọ] a. livlig, livfuld, sjælfuld. **-leysi** [-lɛisı] n. Dorskhed, Sløvhed. ° **-lyndi** [-lındı] n. Sangvinskhed, Gladsyn. ° **-lyndismaður** [-lındısma:ðøọ] m. Sangviniker. ° **-lyndur** [-lındøọ] a. sangvinsk, gladsyn(e)t. **-lítill** [-li·didλ, -li·tıdλ] a. dorsk, dvask, sløv. **-löstur** [-lösdøọ] m. Livtab: *verða e-m að fjörlesti*, blive Aarsagen til ens Død. **-maður** [-ma·ðøọ] m. **1.** *(fjörug-ur maður)* livlig, fyrig Mand. — **2.** *(kraftamaður)* stærk Mand (Skaft.). **-magn** [-magv] n. Livskraft: *því skotið þjáði enn f. hans* (Il. II. 55). **-merki** [-mɛọɟı] n. Tegn paa Liv, Livlighed. **-mikill** [-mı·ɟıdλ, -mı·ꞔıdλ] a. livfuld, fyrig, begejstret.

***fjörnir (-is)** [fjör·dnıọ] m. (egl. Livbeskytter) Hjælm.

fjör óður [fjo·ro ðoọ] a. vildt fyrig (ÞGjD. 58). **-ráð** [fjör:auð] n. Attentat, Forræderi: *f. við e-n*, Anslag mod ens Liv. **-ráðabrjef** [-r:-auðabrjɛ:v] n. Uriasbrev. **-ráðamaður** [-r:auðama:ðøọ] m. Forræder. **-skepna** [-ọ-sɟɛhbna] f. livligt, fyrigt Dyr (is. om en Hest). **-steinn** [-sdɛidv] m. Sten, hvortil ens Liv er knyttet (ifølge Folketroen) (JÁÞj. I. 172). ***-svafnir** [-svabnıọ] m. Sværd (MJ. V. 206). **-tjón** [-tjoᵘn] n. Død: *verða e-m að fjörtjóni*, volde ens Død.

fjöru [fjö:rø] cobl. af **fjara. -arfi** [-ar·vı] m. (bot.) Strandarve (honckenya peploides). **-beit** [-bɛi:t] f. Fjæregræsning. **-bjöllur** [-bjöd·løọ] fpl. = *bjölluþari, marinkjarni* **-borð** [-bor·ð] n. Forstrand (ɔ: den Del af Stranden, som i Ebbetiden er tör, men overskylles i Flodtiden). **-fall** [-fad·λ] n. Faars pludselige Død nede ved Stranden: *sögðu þeir, að fé dræpist þar, ef það gengi í fjöru frá því í miðgóu þangað til 3—4 vikur af sumri; þetta kalla þeir f.* (Vf., ÞThFerð. II. 138). **-fax** [-faχ·s] n. (bot.) Kællingehaar (desmarestia aculeata). **-fóður** [-foᵘ:ðøọ] n. Fjæregræsning (Skaft.). **-grjót** [-grjoᵘ:t] n. Stene i Stranden: *finna e-n í fjörugrjótinu*, spille en et Puds, hævne sig paa en ved at göre et el. andet (ÓDavSk. 168). **-gróður** [-groᵘ:ð-øọ] m. Fjærevegetation. **-grös** [-grö:s] npl. **a.** Karaghen-Tang (chondrus crispus). — **b.** spiselige Tangarter, kogt i Vand med Tilsætning af Bankebygmel, hvorpaa Vællingen *(fjörugrasagrautur)* anvendtes som Tilsætning til anden Grød; blev af og til opbevaret i Syre og brugt Vinteren igennem (Skaft.).

fjörugur [fjö:roqoọ] a. livfuld, livlig, opvakt, (om Heste) vælig.

fjöru hlaup [fjö:røhλöy:p] npl. det at Faarene kan komme ned til Stranden (hvor der er Søvækster, der gör Nytte som Vintergræsning): *Það er dálítið f. hjá mjer* (Kjalarn.). **-kál** [-kau:l] n. Strandræddike (cakile maritima). †**-kindur** [-ꞔın døọ] fpl. Forstrandens Dyr (Muslinger, Sandorme osv.) (Jón lærði, ÞThLfr. II. 87). **-klungur** [-kluŋ·gøọ] npl. uvejsomme Klipper ved Stranden. **-kornpuntur** [-kod·vpYvdøọ, -kor·dv-, -pYntøọ] m. = **fitjungur. -liggjandi** [-lıɟ:andı] m. Havets Stilstand mellem laveste Ebbe og begyndende Flod, den Tid Flodbølgen bruger for at vende om fra Falden til Stigen (Vf.). **-maðkur** [-maþ·gøọ, -mað·køọ] m. (zool.) Sandorm (arenicola marina). **-mál** [-mau:l] n. Grænsen for Vandets Synken ved Ebbetid: *30 faðma á land upp frá fjörumáli*, i 30 Favnes Bredde langs Søen ved Ebbetid (Stj. '95, A. 182). **-mark** [-maọ·k] n. **1.** *(mark milli (reka)fjara)* Strandskel, Strandretsmærke. — **2.** Flodmaal: *er það enn í dag alment f. á Hvammsfirði.* **-móður (-s, -ar)** [-moᵘ:ðøọ] m. temmelig tykt Islag, Snedrive, som ligger paa Stranden. **-mús** [-mu:s] f. Strandryle (tringa maritima) = *sendlingur.* **-skjögur** [-sɟö:qøọ] n. en Sygdom hos unge Lam. **-slap** [-sla:p] n. (Breiðd.) **þaraslap. -snúningur** [-snu:niŋgøọ] m. Skifte fra Ebbe til Flod (naar Havet begynder at stige). **-steinn** [-sdɛid·v] m. Sten paa Forstranden (i Reglen menes hermed Stene, der er blevet glatte og rundagtige af Bolgeslaget).

fjöru tíi [fjö:roti:jı] num. card. indec. (Vf.), **-tíu** [-ti:jo] num. card. indec. fyrretyve, fyrre, firti; (Talem.) *í herrans nafni og f.*, (egl.: i Vorherres og de 40 Ridderes Navn) i Vorherres og Helgenes Navn.

fjöru tollur [fjö:rotod·løọ] m. Fjæretold. **-trítla** [-trihdla] f. »Fjæretripper« (haanligt om en ung Pige): *látið hana þarna, fjörutrítlu, hvað hún heitir, Salóme, taka við þínu verki* (GFrÁtt. 98). **-vegur** [-vɛ:qøọ] m. Forstandsvej, Fjærevej: *er það ágætur fjöruvegur* (ÞThLýs. I. 85).

fjörva (a) [fjör·va] vt. oplive, begejstre.

fjör vaki [fjör·va·ɟı, -va·ꞔı] m. aandelig Vækker: (*skólinn*) *óskabarn og f. sveitar sinnar* (Gj. '11, 52). ***-vani** [-va·nı] a. død (MJ. II. 231). **-vargur** [-vargøọ] m. fyrig Hest: *mesti f.* ***-vængir** [-vaiŋɟıọ] mpl. livlige Vinger (BóluHj. 157). **-vænlegur** [-vainlɛ·qøọ] a. som har Udsigt til at kunne trives.

fjötla (a) [fjöhdla] vt. knytte, binde (BH.).

fjötlur [fjöhdløọ] fpl. Forvikling (BH.).

fjötra (a) [fjö:dra, fjö:tra] vt. lænke, lægge i Lænker.

fjötrun (-ar, -anir) [fjö:drøn, fjö:trøn] f. Lænkning, Lænkebinden.

1. **fjötur (-urs, -rar)** [fjö:døọ, fjö:tøọ] m. Lænke, Lænker: *hneppa e-n í fjötra*, lægge en i Baand og Bast.

2. **fjötur** [fjö:døọ, fjö:tøọ] npl. = *fjötrar*, pl. af *fjötur: frjálsu þrældóms fjötrin bar* (BóluHj. 192).

fjöturlaus [fjö:dorlöy·s, fjö:tor-] a. uden Lænker.

1. **flá (-r, -r)** [flau:] f. **1.** (*á neti*) Flydholt, Flaadholt, Flaad. — **2.** *(flái, skáhallur flötur)* en skraa Flade, (spec.) skraanende Klippe. — **3.** *(mosa-fláki í áshlíð)* mosbevokset Skrænt (Af.). — **4.** *(mýrarsund)* Sump, Mose (is. om en smal ufarbar Strimmel): *S. lýsir . . . gróðrarlagi í fjallaflám uppi á háheiðum* (ÞThLfr. III. 184); (overf.) *komast í flá*, komme i Ufore, Vanskelighed: *þá kominn er jeg í flána (með hey)* (BóluHj. 53).

2. **flá (flæ; fló, fláði; flógum, fláðum; flegið, fláð)** [flau:, flai:, floᵘ:, flau:ðı, floᵘ:(q)om, flau:ðom, flɛi:jıð, flau:ð] v. **1.** vt. **a.** flaa: *f. sauð; f. e-n kvikan;* — overf.: *f. kött*, entre. — **b.** (overf.) flaa, udsuge: (Talem.) *þar er ekki feitt (feitan gölt) að flá*, det er der ikke meget at tjæne ved. — **2.** vi. (imp. *fláði*) gabe, staa aaben. — **3.** pp. *fleginn*, udskaaren, nedringet, udringet: *serkurinn var fleginn að ofanverðu.*

fláa felling [flau:afed·liŋk] f., **-teinn** [-tɛid·v] m. Flaadsimen paa et Garn el. Vaad.

flaðra (a) [flað·ra] vi. **a.** logre for, springe op omkring: *hundurinn flaðrar upp um hann.* — **b.** (overf.) logre, lefle, smigre, fukssvanse: *f. upp á, f. upp um* el. *f. utan um e-n*, logre for en.

flaðrari (-a, -ar) [flað·rarı] m. Hykler, Lefler.

flaður (-urs) [fla:ðøọ] n. Logren, Leflen, Smiger.

flaður hót [fla:ðøọ(h)oᵘ:t] npl. Smigrerier (BóluHj. 136). **-hundur** [-(h)Yn·døọ] m. logrende Hund (ogs. overf. som Skældsord) (GTh. '95, 276).

flaðursfýla [fla:ðøọsfi:la] f. væmmeligt logrende Bæst (BTh. 46).

flaðurtunga [fla:ðøọtuŋ·ga] f. Hykler (MJJAr. 66).

fláeyg(ð)ur [flau:ɛi·qøọ, -ɛiqðøọ, -ɛigðøọ] a. skævöjet.

flag (-s, flög) [fla:q, flaχ·s, flö:q] n. Jordplet blottet for Grönsvær: *verða að flagi*, miste Grönsværet, blive blottet for Grönsvær, spec. om dyrket Jord, der forfalder, ødelægges; *eins og vænta má, er allt komið í f. á 5—6 árum* (JSBr. 107); *rísa (reisa sig) úr flagi*, rette sig, komme op: *(Hafnarfjörður) hefir alveg nýskeð fengið bæjarréttindi og er nú að reisa sig úr flagi* (Alþ. '11, B. II. 85).

1. **flaga (flögu, flögur)** [fla:qa, flö:qø(ọ)] f. **1.** *(hella)* Plade, tynd Klump, Flise, Flække, Stykke. — **2.** *(þunt brýni)* tynd Hvæssesten.

2. **flaga (a)** [fla:qa] vt. opskære Grönsvær, blotte den underliggende

Muld: (om en Hest) *skjótur grjóti fótum undan fleygði, flagar græna jörð* (ÓDavÞul. 382). *f. sig*, stode sig lidt, faa Huden skrabet.

3. **flaga (a)** [fla:qa] vt. skuffe, narre: *Ykkur flagar endalaust Esaús hönd og Jakobs raust* (StStAndv. I. 273).

flagari (-a, -ar) [fla:qarı] m. Udhaler, Forfører, Kvindejæger, Skörtejæger.

flaga sef [fla:qasɛ:v] n. (bot.) toblomstret Siv (juncus biglumis). **-sóley** [-soᵘ:lɛi] f. = **liðasóley.**

flag bakki [flaq·bahɡ̊ɪ] m., **-belgur** [-bɛlgoϱ] m. (Sch., Borg.) = **flagmeri** 1. **-brjósk** [-brjo·sk] n. **1. a.** *(brjóskið . . . bringu)* den nederste Del af Brystet, Brystbrusk. **b.** *bringspalir . . . hafa vers fyrir flagbrjóskinu.* **2.** *(efri bitinn af herðarblaðinu, þegar það er höggvið í sundur)* den øverste Del af Skulderbladet paa Faar (Hf.).

flagð (-s, flögð) [flaq·ð, flag·þ, flöq·ð, flög·þ] n. Jættekvinde, Troldkvinde; — pl. ogs. Jætter, Trolde; — overf.: stöjende, trættekær Kvinde, Havgasse: (Ordspr.) *oft er f. undir fögru skinni*, tit er vanskabt Sind under fagert Skind; *lítill er skaði að ljótu flagði* (GJ.), led Trold, lidet Savn. **-kona** [-þ-ko·na] f. Troldkvinde.

flá geiflulegur [flau:ɟɛibløle:qoϱ] a. (om Sko) = **flár. -gella (-u)** [-ɟɛdla] f. Knibe: *Þarna var hún nærri komin í ljóta flagellu, en hún kunni nú svolítið að snúa snældunni sinni* (ÞG Úr. 53).

flagg (-s, flögg) [flak·, flök·] n. Flag.

flagga (a) [flag:a] vi. flage.

flagg reip(i) [flag·rɛi·bɪ, -rɛi·p(ɪ)] n. Flagsnor. **-stöng** [-k·-sdöynk] f. Flagstang.

flá gjalla [flau:ɟadla] vi. tale med aaben Mund og skingrende Stemme. **-gjallandi** [-ɟadlandɪ] m. aabent, skingrende Tonefald: *Hérna ... hérna með ... [illegible]* (Úr Átt. 173). **-gjallur (-gjöll, -gjalt)** [-ɟadloϱ, -ɟödʎ, -ɟaʎt] a. af aaben, skingrende Klang: *[illegible] konuhlátra* (JTrHalla 122).

flag meri [flaq·mɛ·rɪ] f. **1.** *(grasmeri)* det förste Stykke Græstörv, der skæres op. — **2.** Havkalens Hun, lige efter Gydningen. Navnet efter Sigende fordi den saa skal være ligesom mere skællet paa Bugen (jfr. *flagna*). **-mýri** [-mi·rɪ] f. Mose, hvor der er Steder blottede for Grönsvær (fordi der er blevet skaaret Græstörv op). **-móðir** [-moᵘ·ðɪϱ] f. **flagmeri** 1.

flagna (a) [flag·na] vi. skalle af, falde af.

flagningur (-s) [flag·niŋgoϱ, -iŋs] m. Skallen (f. Eks. efter Skarlagensfeber).

flag sljetta [flaχ·sljɛhda] f. Slette fremstillet ved Plöjning og Harving. **-spilda** [-sbɪlda] f. Stykke Jord blottet for Grönsvær. **-særi** [-sai·rɪ] n. **flatsæri. -torf** [-tor·f] n. Törv uden Grönsvær. **-þekja** [-þ...] f. = **grasþekja.**

flá hugaður [flau:hʏ·qaðoϱ] a., **-hugall** [-hʏ·qadʎ] a. falsk, lumsk.

flái (-a, -ar) [flau:ɪ] m. **1.** *(halli, t. d. á vegg eða vegi)* Skraaning, Hældning, Vejskraaning. — **2.** ustadigt Vejr, raakold Vind og delvis Regn, fra en m. H. t. stadigt Vejrlig upaalidelig Retning, is. hypp. i Sms: *austan-flái, norðaustan-flái* og *fláarigning* (Af., Mýr., Snæf.). — **3. a.** *(úrskurður á kjól)* Nedringning. — **b.** *(á skó)* stærk Udringning paa en Sko. — **c.** (naut.) Gilling. — **4.** *(flá)* Flydholt (ASkaft.). — **5.** *(hásljetta)* Höjslette (Af.).

flak (-s, flök) [fla:k, flö:k] n. **1.** *(skipsflak)* Vragstump, Vragstykke, Vragtommer, Vrag. — **2.** *(lúðuflak)* Rygstrimmel el. Bugstrimmel af en Helleflynder: *við skyldum beita lúðuroði; það voru skornar langar og mjóar ræmur af hvíta flakinu af smálúðum* (SIng. I. 185). — **3.** (Þing., Af., Sch.) = *fláki.*

1. **flaka (flöku, flökur)** [fla:ga, fla:ka, flö:gø(ϱ), flö:kø(ϱ)] f. Helleflynder, der kan flækkes, hvoraf der kan laves *flök*, se *flak* (Vestm.).

2. **flaka (ti)** [fla:ga, fla:ka] vi. gabe, løsnes fra, skille sig fra hinanden, aabne sig: *flakandi í sárum*, med gabende Saar; *með frakkann flakandi frá sjer; — með flakandi lokka*, med udslagne Haar; (Ordspr.) *það gildir einu, hvar fagurt flakir* (SchMál.), smukke Folk klæder alting godt.

3. **flaka (a)** [fla:ga, fla:ka] vt. flække: *f. lúðu*, lave Strimler *(flök)* af en Helleflynder; — ger. *flakandi: f. lúða*, saa stor Helleflynder, at den kan skæres i Strimler (Sl.).

flaka laki [fla:gala:ɟɪ, fla:kala:ķɪ] m. i Talem.: *það fór alt í flakalaka*, det gik alt meget ubehændigt (klodset) for sig (Nl.). **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. letsindig, ustadig. **-súð** [-su:ð] f. (Vf.) = **flakatrúss** 2. **-trúss** [-trus·] n. **1. a.** *(sá (sú), sem fötin flaka frá)* Person med aabne, uordentlige og flagrende Klæder. — **b.** *(um föt)* flagrende, uordentlige Klædningsstykker. — **2.** *(flakasúð)* letsindig, ustadig Kvinde.

flaki (-a, -ar) [fla:ɟɪ, fla:ķɪ, fla:ga(ϱ), fla:ka(ϱ)] m. **1.** = *fleki.* — **2.** letsindig, ustadig Person: *hann er mesti f.* (Af.).

fláki (-a,-ar)[flau:ɟɪ, flau:ķɪ, flau:ga(ϱ), flau:ka(ϱ)] m. stor (flad) Strækning.

flakís [fla:gi·s, fla:k-] m. = **helluís.**

flakk (-s) [flahk] n. **1.** Omvanken, Rejsen rundt: *jeg er orðinn leiður á þessu flakki; — vera á flakki*, [1]) vandre (drage) rundt: *vera á flakki um allar sveitir* (jfr. 2.); [2]) være oppe: *Lengi var Halla á flakki eftir að aðrir voru sofnaðir* (JTrHeð. IV 92). *fara á f.*, staa op. — **2.** Dragen rundt for at tigge, Tiggeri: *það er nú minna um flakk í sveitum en áður*. — *fara í f.*, drage rundt, is. som Tigger.

flakka (a) [flahga] vi. strejfe omkring (is. som Tigger); *f. lausu við*, være paa egen Haand: *Synir mínir f. lausu við* (And. I. 166); (Talem.) *láta f. lausu við*, lade Tingene gaa som de bedst kan: *en nú virtist sem hún hefði snúið huga sínum frá þess háttar efnum (giftingum) og ljeti nú f. lausu við um hríð þar til betur byrjaði* (JThPs. 115); *láta alt f.*, [1]) lade Tingene gaa som de kan (JSFb. 5); [2]) sige hvad der falder en ind, ikke veje sine Ord, snakke lige fra Leveren: *hann lætur alt f., sem honum dettur í hug.*

flakkari (-a, -ar) [flahgarɪ] m. Landstryger, Tigger, Stodder.

flakkfugl [flahkfʏgʎ] m. Strøgfugl.

flakna (a) [flahgna] vi. glide fra hinanden, skilles, sprække.

flaksast (a) [flaχ·sast] vrefl. flagre (for Vinden).

flaksæri [fla:ksai·rɪ] n. = **flatsæri.**

flakta (flöktu, flöktur) [flaχ·da, flöχ·do(ϱ)] f. = aːr, Hunfaar (Af., Rask).

flaktir [flaχ·dɪϱ] fpl. jævn Hedestrækning, delvis blottet for Grønsvær (Vestm.).

flá málugur [flau:mau·loqoϱ] a. falsk, hyklerisk. **-meri** [-mɛ·rɪ] f. (Nl.) = **flagmeri** 2. **-myntur** [-mɪvdoϱ, -mɪntoϱ] a. med aaben, bred Mund, flabmundet. **-mæli** [-mai·lɪ] n. Ord, der udtales med for meget sænket Tunge. **-mæltur** [-maiʎdoϱ] a. som taler med sænket Tunge og aabne Lyd: *Norðlendingum þykir sumir Sunnlendingar vera æði flámæltir.*

flan (-s) [fla:n] n. Fremfusenhed, ubetænkt (ubesindig) Handling: *hér flaut ei ráð af flani* (StStAndv. III. 122); *Ef til vill var alt þetta flan Kaupfélagsmanna sprottið af nýungagirni* (JTrL. 113).

flana (a) [fla:na] vi. fare, buse, styrte ubesindig frem, gaa ubesindig til Værks: *koma flanandi*, komme farende.

flandramál [flan·dramau:l] n. egl. det Sprog, der tales i Flandern, is. den Sprogblanding, der tales af franske Fiskere i Island: *franskir sjómenn, er áður hjeldu vorð við Ísland, áttu að vera fúsir, þeir töluðu f. og urðu tömdu á því, að Reykvíkingar ... [illegible] heldur sig tala íslenzku* (ÞThLfr. IV. 107).

Flandrari (-a, -ar) [flan·drarɪ] m. Fisker fra Flandern, jfr. *flandramál.*

†**Flandur (-urs)** [flan·doϱ] n. npr. Flandern.

flangi (-a, -ar) [flauŋ·ɟɪ, flauŋ·ga(ϱ)] m. kaad, fræk Person.

flangra [flauŋ·gra] vi. **1.** *f. að e-m*, logre, smiske for en: *f. að hverjum manni* (MJ. IV. 47); — refl. *flangrast: f. upp á e-n* = *flangsast upp á e-n*, genere en. — **2.** *(flakka)* strejfe omkring.

flangrari (-a, -ar) [flauŋ·grarɪ] m. Landstryger, Prakker: *þó útföl því væri hver innsveitar-dygð | ef erlendur f. skauzt þar um bygð* (StStAndv. II. [illegible]).

flangs [flauŋ·s] n. Griben efter n-t paa en overgiven el. nærgaaende Maade, plumpe Tilnærmelser: *En sé svo að nokkuð meira búi undir þessu flángsi* (Kæleri) *þeirra Þórarins og Sigrúnar* (JThMk. 169).

flangsa (a) [flauŋ·sa] v. **a.** vi.: *f. (utan) í e-ð*, puffe el. stode til, gribe efter el. om n-t paa en overgiven el. is. nærgaaende Maade; *f. með e-ð*, behandle n-t paa en skodeslos Maade: *hefi eg ekki orðið var við að hún (stjórnin) hafi hreyft neitt af sinni sál eða líkama . . . til að afstýra því, hvað þá erni áhrærir, sem hér er verið að f. með* (Ísaf. '15, 4, 2). — **b.** refl. *flangsast* = *flangsa: hvað ertu að flangsa(st)?* hvad skal den Gramsen til? *f. upp á e-n*, genere en.

flangur (-urs) [flauŋ·goϱ] n. Omflakken: *vera á flangri*, være hist og her.

flankaralegur [flauᶭ·garale:qoϱ, flauŋ·kara-] a. losagtig, letfærdig (BH).

flankari (-a, -ar) [flauᶭ·garɪ, flauŋ·karɪ] m. forfængelig Kvindejæger og Laps (BH.).

flannalegur [flan:alɛ·qoϱ] a. **1.** *(óhemjulega stór eða fyrirferðarmikill)* kolossal, uformelig; — adv. *-lega: f. stór, víður*, uformelig stor, vid. — **2.** = *glannalegur.*

flanni (-a, -ar) [flan:ɪ] m. **1.** *(e-ð stórt og fyrirferðarmikið)* Kolos. — **2.** *(glanni)* Fusentast, kaad, overgiven Mand. — **3.** *(getnaðarlimur karlmanns)* det mandlige Lem.

flapalegur [fla:balɛ·qoϱ, fla:pa-] a. skødeslos i Paaklædning og Optræden.

flapra (a) [fla:bra, fla:pra] vi. **1.** *(fleipra)* snakke, pjatte, plumpe ud med noget. — **2.** *(um golu)* blæse ustadigt (fra alle Kanter).

flapur (-urs) [fla:boϱ, fla:poϱ] n. **1.** *(fleipur)* Snak. — **2.** *(óstöðug gola)* kortvarig og upaalidelig Vind.

flár (flá, flátt) [flau:r, flau:, flauht] a. **1.** udspilet, gabende, vid: *flá skál*; vid, udringet: *f. skór*, jfr. *fláverptur.* — **2.** skraanende: *flár veggur.* — **3.** talende med for aaben Mund og sænket Tunge: *tala flátt.* — **4.** *(fláráður)* falsk: (Talem.) *mæla fagurt, en hyggja flátt*, have Honning i Munden, Galde i Hjærtet, være sød i Munden, falsk i Grunden.

flá ráð [flau:rau·ð] npl. = **fláræði. -ráður** [-rau·ðoϱ] a. falsk, svigefuld. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. Falskhed.

flas [fla:s] n. Fremfusenhed, Ubesindighed, Ubetænksomhed: (Ordspr.) *ekki er flas til fagnaðar*, Hastværk er Lastværk; *alt f. veitir eftirköst*, Hastværk hævner sig, jfr. Hastværk er Lastværk; *f. gerir engan flýti*, hvo meget iler, udretter lidet; *f. er falli næst* (Sch.), let falder, hvo sig skynder; *hlaupa upp í flasið á e-m*, komme farende lige i Armene paa en; *koma í flasið á e-m*, stode paa en, der kommer farende.

1. **flasa** (cobl. **flösu**) [fla:sa, flö:so] f. **1.** = *krefða*, Arp (crusta lactea). — **2.** Skæl i Haaret (seborrhea). — **3.** *(storkinn sviti)* storknet Sved, spec. i Faareuld, jfr. *væring.*

2. **flasa (a)** [fla:sa] vi. være fremfusende, ilter: (Ordspr.) *þeim er falls von, er flasar* (GJ.), let falder, hvo sig skynder; *gangvari mætir oft falli, þótt ei flasi* (GJ.), der er ogsaa tit Fald for den forsigtiges Dör.

flasari (-a, -ar) [fla:sarɪ] m. (EÓlKv. 183) = **flagari.**

flas fenginn [fla:sfɛiŋɟɪn] a. ilsom, ilter, ufornuftig, usikker, utilforladelig: *ekki f.*, sikker, tilforladelig. **-fengni** [-fɛiŋ(g)nɪ] f. Ubesindighed, Tankeløshed. **-fengnislega** [-fɛiŋnɪslɛ:ga] adv. paa en ilter (ubetænksom) Maade.

1. **flaska (flösku, flöskur)** [flas·ga, flös·gø(ϱ)] f. Flaske.

2. **flaska (a)** [flas·ga] vi. begaa en Fejl, forse sig: *f. á e-u*, forse sig i n-t, komme galt af Sted med n-t, give sig en Blottelse m. H. t. n-t, blamere sig.

3. **flaska (a)** [flas·ga] vt. rive en Splint af et Træ, splintre, splitte ad, rive fra hinanden (jfr. *flaski)*; (sædv. refl.) *flaskast*, splintres, sprække, revne (om Træ og lign.).

fláskál [flau:sgau·*l*] f. Skaal, meget vid foroven (JÞorkÞjs. 317).

flaski (-a, -ar) [flas·ɟı, flas·ga(ϱ)] m. **1.** Splint: *í þessu bili reið kúla að hengirúma uppgöngunni og kastaðist tveggja feta f. . . . í höfuðið á Bob Kross* (Lögr. '15, 75). — **2.** *(rifa í trje eða horni)* Sprække, Revne. **3.** *(æð í trje)* Gaare el. Aare i Træ. — **4.** et fladt Trug af Træ, hvori Fiskere lægger deres lange Liner til Rette (Breiðf.): *f. er hlemmur, sem fiskimenn leggja lóð upp á, þegar þeir draga hana inn í skipið, eru í flaska þessum krossbönd, sem bundin eru yfir lóðina, sem þannig er lykkjuð eða hringuð ofan á flaskann, svo að lóðin getur ei flækst* (Sch.).

flas legur [fla:slεqøϱ] a. ilter, ubetænksom, forhastet: (Ordspr.) *betri er framsýni en flasleg atorka* (Málshb.), Fremsynethed er bedre end forhastet Iver. **-máll** [-maudλ] a. indiskret. **-mælgi** [-mailɟı] f. Indiskretion. **-ráður** [-rau·ðøϱ] a. = **flasfenginn. -ræði** [-rai·ðı] n. = **flasfengni.**

flassa legur [flas:alε·qøϱ] a. letfærdig, letsindig; — adv. *-lega* (BH.). **-letur** [-lε:døϱ, -lε:tøϱ] n. skrigende, store Typer el. Skrift: *með feitu, biksvörtu flassaletri* (Rvík '13, 99).

flata jökull [fla:dajö:gødλ, fla:tajö:kødλ] m. fladt Parti af en Gletscher (ÞThLfr. II. 104). **-málsfræði** [-maulsfrai:ðı] f. Plangeometri. **-mæling** [-mai:liŋk] f. Beregning af Areal.

flatar [fla:daϱ, fla:taϱ] gen. af **flötur. -mál** [-r-mau:*l*] n. Areal, Fladeindhold, Fladefang. **-málsröst** [-maulsrös·t] f. = **flatarröst. -mynd** [-mın·t] f. Planfigur. **-mælir** [-mai:lıϱ] m. Planimeter. **-rúm** [-a-ru:*m*] n. Fladerum, Fladeindhold. **-röst** [-rös·t] f. Kvadratkilometer (forkortet: *f/r.* el. *km²)*. **-stærð** [-ϱ-sdair·*ð*] f., **-vídd** [-r-vit·] f. Areal, Fladefang.

flat baun [fla:tböy·*n*] f. Linse. **-baunasúpa** [-böynasu:ba, -su:pa] f. Linsesuppe. **-belgur** [-bεlgøϱ] m. = *fuglaertur*, (bot.) gul Fladbælg (lathyrus pratensis). **-bytna** [-bıhdna] f. **1.** *(flatbotnað ílát)* fladbundet Kar, Trug. — **2.** *(flatbotnaður bátur)* fladbundet Baad (Lögr. '10, 205). **-botnaður** [-bohdnaðøϱ] a. fladbundet: *fjörðurinn er f.* **-brauð** [-bröy·*ð*] n. Fladbrød, en tynd Rugbrødskage, bagt paa Gløder (Nl.). **-brjósta** [-brjo^u·sda] a. indec. fladbrystet. **-draga** [-dra·qa] vt. lade en Baad vende Siden til, mens den hales i Land (for at Brændingen skal besörge en Del af Arbejdet; brugeligt især langs den havnløse Sydkyst) (LFR. IX. 21). **-ey** [fla:dεi·, fla:tεi·] f. npr. Ø i *Breiðafjörður*, ogs. Ø i *Skjálfandi*. **-eyingur** [-εi·jiŋgøϱ] m. Indbygger af *Flatey*.

fláteinn [flau:tεidn] m. Flaadtælne.

flat glíma [fla:tgli·ma] f. Brydning paa Jorden i liggende Stilling. **-hlið** [-(h)λı·*ð*] f. Fladside, Flade, Fladkant.

flati (-a, -ar) [fla:dı, fla:tı] m. Flade, n-t fladt.

flat ís [fla:di·s, fla:t-] m. Flageis (mods. *borgarís)* (ÞThLfr. IV. 121). **-járn** [-jau(r)dn] n. uskærpet Hestesko (uden Brodder). **-járna** [-jau(r)dna] vt. sko med uskærpede Sko (uden Brodder); — pp. *flatjárnaður*, slapskoet. **-kaka** [fla:tka·ga, -ka·ka] f. Fladkage, tynd, rund Kage, sædvanlig af Rugmel, som bages paa Gløder el. paa en Pande. **-kollóttur** [-kodlo^u·hdøϱ] a. fladpullet. **-kúptur** [-kufdøϱ] a. plankonveks. **-lagaður** [fla:dla·qaðøϱ, fla:t-] a. flad af Form. **-leitur** [-lεi·døϱ, -lεi·tøϱ] a. flad af Udseende el. Form: *f. maður*, Mand med flad Ansigtsform. **-lendi** [-lεndı] n. Fladland, Slette, Plateau. **-lendur** [-lεndøϱ] a. fladlændet, flak. **-logalampi** [-loqalaμ·bı, -lam·pı] n. Lampe med Fladbrænder (Stj. '99, A. 34). **-lús** [-lu·s] f. (zool.) Fladlus (pediculus inguinalis). 1. **-maga** [-ma·qa] a. indec. dorsk udstrakt. 2. **-maga (a)** [-ma·qa] v. **a.** vi. ligge og strække sig: *f. í sólskininu*, ligge og strække sig i Solen; *f. fyrir e-m*, krybe for en. — **b.** vt.: *f. sig*, lægge sig ned saa lang en er: *við skulum f. okkur hérna á vellinum meðan heitt er* (ÞGjOs. 91). **-mynd** [-mınt] f. Planfigur. **-nafar** [-na·vaϱ] m. Centrum(s)bor. **-nagli** [-naglı] m. Platsöm. **-nefjaður** [-nεvjaðøϱ] a. fladnæset, fladnæbbet. **-nefur** [-nε·voϱ] m. en Art Dybvands-Haj (centrophorus calceus).

flatneskja (-u, -ur) [flahdnεsɟa] f. flad Landstrækning.

flatning (-ar) [flahdniŋk] f. Flækning, Flækken.

flatningarhnífur [flahdniŋgaϱ(h)vi:vøϱ] m. Flækkekniv.

flatnings borð [flahdniŋsbor·*ð*] n. Flækkebord (til Fisk). **-hnífur** [-(h)vi:vøϱ] m. Flækkekniv. **-sax** [-ŋ-saχ·s] n. Fiskekniv, stor Flækkekniv.

flat pensill [fla:tpεnsıdλ] m. Landkortpensel. **-refta** [fla:drεfda, fla:t-] vt. forsyne med fladt Tag; — pp. *flatreftur*, med fladt Tag: *f. kofi.* ⁰**-settur** [fla:tsεhdøϱ] a. polariseret. **-sjór** [-sjo^u·r] m. höj Sø fra Siden (StÓl. '23, 84). **-skeifa** [-sɟεi·va] f. uskærpet Hestesko (uden Brodder). **-skeljar** [-sɟεljaϱ] fpl. flade Muslinger, spec. Østers (LFR. XIII. 38). **-skella** [-sɟεdla] f. **1.** *(vindhviða)* skarp Sidevind. — **2.** *(ólag)* voldsom Bølge, Braadsø paa Skibets Side. **-skrokka (a)** [-sgrohga] vi. strække sig (af Sövnighed) (Campe 22). **-sóp** [-so^u·p] n. (BH.) Fejeskarn: *han fjekk f.*, ¹) han blev slaaet til Jorden; ²) han havde en meget besværlig Rejse. **-streymi** [-sdrεi·mı] n. Modström, Tværström (BH.). **-sæng** [-saiŋk] f. Seng redt paa Gulvet: *liggja í f.; — nokkurs konar rúm eða réttara sagt f.* (Søsterseng), *þar sem allir menn og allar skoðanir geta rúmast í* (GFr. Átt. 88). **-særi** [-sai·rı, flas:ai·rı] n. et hudløst Sted paa et Legeme.

flatt [flaht] an. og adv. se **flatur.**

flátta (-u, -ur) [flauhda] f. **1.** *(sljetta)* jævnet Jord. — **2.** *(kýr með samvöxnum spenum)* Ko, som har sammenvoksede Patter. — **3.** *(flá)* Flaad, Flaadholt. — **4.** Lag af Marehalmsstraa, hvorpaa man i en dertil indrettet Bagerovn *(sofn)* törrer Kornene af samme Kornart: *fláttur kallast dýnur brugðnar saman úr melstráum, breiddar á loft úr rimum og staurabútum, og á þær var korninu steypt til að þurka það; undir dýnunum var svo kynt* (Skaft.).

flatti [flahdı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fletja.**

fláttskapur [flauhtsgabøϱ, -sgapøϱ] m. Falskhed.

flattur [flahdøϱ, f. flöht, n. flaht] pp. af *fletja*, flækket, glattet.

flatur (flöt, flatt) [fla:døϱ, fla:tøϱ, flö:t, flaht] a. **1.** flad: *f. völlur; — kasta sjer flötum niður*, kaste sig næsegrus til Jorden; *falla f.*, falde saa lang en er; *liggja f.*, ligge saa lang en er; *liggja jafnflatur e-m*, ligge lige saa lavt som en anden: *segir eg skuli án sorgar vera og hann skuli mjer jafnflatur liggja* (JÓlInd. 302); *verða flatt, slá flötu*, vende Siden til (mod Søerne): *skipið var orðið flatt í vörinni* (Mýrd. 202); *sló þá flötu* (ɔ: *skipinu)* (GTh. '06, 45); *verða f. fyrir e-u*, blive overrumplet af n-t; *halla (leggja) undir flatt*, hælde med Hovedet, lægge Hovedet paa Siden. — **2.** an. *flatt* som adv. i overf. Bet.: *fara flatt fyrir e-m*, blive overvundet af en, blive den lille, trække det korteste Straa; *e-ð fer flatt fyrir e-m* el. *e-r fer flatt á e-u*, n-t gaar daarligt (mislykkes) for en; *e-ð kemur flatt upp á e-n*, n-t kommer en uventet, finder en uforberedt, n-t overrasker en; *þarna ferðu flatt!* der kommer du galt af Sted!

flat vatnshjól [fla:dvasɦo^u:*l*, fla:t-] n. vandret liggende Vandhjul, Turbine. **-vaxinn** [-vaχsın] a. flad og bred af Vækst: *þar er f.* (fladtrykt, lav og bred) *hryggur fyrir mynni aðalfjarðarins* (ÞThLýs. I. 96). **-vegur** [-vε·qøϱ] m. Fladkant, den flade Side (af n-t): *snýr f. hennar eptir bjargabrúninni* (JÁÞj. I. 577). **-viður** [-vı·ðøϱ] m. Brædder, Planker (EJ.). **-vinda** [-vında] f. Vinde, Hjulvinde. **-vöxtur** [-vöχsdøϱ] m. flad og bred Vækst; Fladtrykning. **-þak** [-t-þa·k] n. fladt Tag. **-þjöl** [-þjö:*l*] f. Fladfil, Platfil, Ansatsfil. **-þrýsting** [-þrisdiŋk] f. Lavtryk. **-þrýstivjel** [-þrisdıvjε:*l*] f. Lavtrykmaskine.

-flauel (-s) [flöy:jε*l*] n. Flöjl.

1. **flaug (-ar, -ar)** [flöy:*q*] f. **1.** *(flug)* Flugt: *strax til flaugar hefja sig upp í riðlum* (JÓlInd. 229). — **2.** Vingefang: *þessi fugl er . . . langur í flaug, en stuttur í búk* (JÓlInd. 229). — **3.** *(f. á akkeri)* Ankerflig.

2. **flaug** [flöy:*q*] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fljúga.**

flaumósa [flöy:mo^u·sa] a. indec. ubesindig, hæsblæsende (se ogs. *flumósa)*.

flaum semi [flöym·sεmı] f. Fremfusenhed. **-slit** [-slı·t] npl. = **vináttuslit.**

flaumur (-s) [flöy:møϱ] m. **1.** stærk larmende Bevægelse, Gny: *Valkyrjum í ferða flaumi fylgja snúðugt Einherjar* (GTh. '95, 2). — **2.** *glaumur.* — **3.** *flug* 2.

flaumúsa [flöy:mu·sa] a. indec. = **flaumósa.**

***flaust** [flöys·t] n. Skib (MJ. III. 50).

flaustra (a) [flöys·dra] vt. med dat.: *f. e-u af*, jaske n-t af, behandle, lave n-t overfladisk og skødesløst: *þessu frumvarpi er mjög flaustrað af* (Alþ. '11, B. I. 921); (Ordspr.) *að f. er ekki að flýta sjer* (SchMál.), at jage er ej at skynde sig.

flaustur (-urs) [flöys·døϱ] n. Ilfærdighed, Hast, Hastværk, Jasken, Skødesløshed: *skrifað í flaustri.* **-samur** [-sa·møϱ] a. skødesløs.

flaut [flöy:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fljóta.**

1. **flauta (-u, -ur)** [flöy:da, flöy:ta] f. Flöjte.

2. **flauta (a)** [flöy:da, flöy:ta] vi. flöjte.

flauta belgur [flöy:dabεl·gøϱ, flöy:ta-] m. Bælg med *flautir;* is. overf.: Person som har spist meget af *flautir* (JÁÞj. II. 2). **-byða** [-bı:ða] f. Kar, hvori Mælken piskes til Snemos. **-dallur** [-dad·løϱ] m. opblæst Person (MJ. IV. 28). **-fylli** [-fıd·lı] f. det at være mæt af *flautir*, i Ordspr.: *herranna hylli er varanleg eins og f.* (Málshb.), Herregunst er skør som Skum. **-klausa** [-klöy:sa] f. forvrövlet Klausul: *í flautaklausu fyrirvarans getur ekki átt að felast annað* (Lögr. '15, 45). **-kolla** [-kod·la] f. = **flautabyða. -kollur** [-kod·loϱ] m. Dumrian, Tosse, Taabe. **-koppur** [-kohbøϱ] m. = *flautabyða: með flautakopp í hendi* (ÓDavÞul. 208). **-maður** [-ma:ðoϱ] m. **1.** idealistisk Fusentast, Chauvinist: *Flautamönnum ýmsra ættjarðarastar er sama, hvort þeir ná landi eða sigla út í hafsauga* (Eimr. XVIII. 161). — **2.** *(nirfill)* Gnier (Sch.). **-mysa** [-mı:sa] f. Snemosvalle. **-stingur** [-sdiŋ·gøϱ] m. Mavepine, paa Grund af at have spist for megen Snemos. **-þyrill** [-þı:rıdλ] m. **1.** *(áhald til að þeyta flautir)* Snemospisker. — **2.** i overf. Bet. om Personer: ustadig Person, Fusentast, Vendekaabe.

flautir [flöy:dıϱ, flöy:tıϱ] fpl. pisket Mælk, Snemos: *þeyta f.; — hræra e-m f.*, nulle ens Hænder (ÓDavSk. 170).

flautuketill [flöy:døɦε:dıdλ, flöy:toɦε:tıdλ] m. Flöjtekedel.

fláverptur [flau·vεϱ(p)døϱ] a. meget udringet: *f. skór.*

1. **fleða (-u, -ur)** [flε:ða] f. **1. a.** *(grunn skeið eða skál)* flad Spiseske el. Fad. — **b.** *(grunnur skór)* aaben, vid islandsk Sko. — **2. a.** *(skjall)* Smiger. — **b.** *(kjassmál(l) kona (maður))* Hykler(ske).

2. **fleða (a)** [flε:ða] vt. hykle, smigre for: *f. sig fyrir einhverri*, göre Haneben til en.

fleðu legur [flε:ðølε·qøϱ] a. krybende, sødladen, sødagtig. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl., **-skapur** [-sga·bøϱ, -sga·pøϱ] m. Smiger, elskværdige Lader, Hykleri. **-tappi** [-tahbı] m. hyklerisk Person, Kryber.

flegða (-u, -ur) [flεq·ða] f. = **flagðkona.**

fleginn [flεi:jın] pp. af **flá.**

flegon (-s, pl. ds.) [flε:gon] n. (pop.) forflöjen, letsindig Kvinde.

fley (-s, pl. ds.) [flεi:] n. Fartöj.

fleiðra (a) [flεi·ð·ra] vt.: *f. sig*, skrabe sig; — pp. *fleiðraður*, med afgnedet el. afskrabet Hud.

fleiður (-urs, pl. ds.) [flεi:ðøϱ] n. hudløst Sted paa et Legeme. **-brendur** [-r-brεn·døϱ] a. forbrændt, beskadiget ved Brand: *sem hann hefði stigið ofan á fleiðurbrendan fót* (GFrÁtt. 187).

fleyga (a) [flεi:qa] vt. kile, udkile: *f. inn*, indkile; *f. lestarop*, skalke Lugen paa et Skib (Stj. '13, A. 136).

fleyg bein [flεiq·bεi·n] n. Kileben. **-bjúgur** [-bju(q)øϱ] a. (astr.) para-

bolisk. **-bogabraut** [-boqabröy:t] f. (astr.) (Urs. 100), **-bogi** [-boi·jı] m. (geom.) Parabel.

fleygi ferð [illegible] f., **-hraði** [-hqa·ðı] m. uhvre Hastighed, flyvende (rivende) Fart. **-kvittur** [-kvıhdoǫ] m. løst Rygte.

fleygingslíf [flɛi:jiŋsli:v] n. hurtigt henglidende, kortvarigt Liv.

°**fleygir (-is)** [flɛi:jıǫ] m. Kaster, Uddeler: *f. gulls*, Mand.

fleygi tíðindi [flɛi:jıti:ðındı] npl. Flyverygte. **-vakur** [-va:goǫ, -va:koǫ] a. som bevæger sig af Sted i meget hurtig og sikker Pasgang: *hverjum hesti trárri og f.* (JTrSk. I. 85).

fleygja (ði) [flɛi:ja, flɛiq·ðı] vt. med dat. **1.** kaste, slynge, kaste, smide bort: *f. e-m af sjer*, kaste en af; *f. sjer niður*, kaste sig ned; *f. sjer*, lægge sig ned for at faa sig et lille Blund. — **2.** i overf. Bet.: *f. e-u*, lade sig forstaa med n-t, ymte om n-t. *Þær vóru svona að f. því, að nú mundi bráðum mál að hátta* (GPSk. 50). (Talem.) *f. e-m e-u í nasir (* [illegible] *e-m e-u um nasir)*, paadutte en n-t. *Hann* [illegible] *að heyra* [illegible] *fleygt sjer í nasir að hann væri ekki kvensterkur* (JTrHa. [illegible] 16). *heyra e-u fleygt*, høre en Fugl synge om n-t. — **3.** v. impers.: *e-u fleygir áfram*, n-t gaar fremad med Kæmpeskridt. — **4.** refl.: *fleygjast*, gaa i flyvende Fart.

fleyg laga [flɛiq·la·qa] a. indec. (bot.) kileformet (cuneiformis). **-lokun** [-lo·gon, -lo·kon] f. Skalkning. **-myndaður** [-mındaðoǫ] a. kiledannet. **-nagli** [-naglı] m. Splitbolt. **-reka** [illegible] vt. indkile. **-rúnir** [-ru·nıǫ] fpl. Kileskrift.

1. **fleygur (-s, -ar)** [flɛi:qoǫ, flɛiχ·s] m. **1.** Kile: (Ordspr.) *menn reka helst þann fleyginn, sem best gengur* (SchM. [illegible]), [illegible] man springer over Gærdet, hvor det er lavest. — **2.** overf.: Indskud, Tilföjelse til en Lovparagraf, is. beregnet paa at forpurre et el. andet. — **3.** (tekn.) **a.** Split. **b.** (Bogb.) Spalte. — **4.** (metr.) Forlængelse af en el. flere Verslinjer med en ubetonet Stavelse umiddelbart efter en Rimstavelse; sker dette i förste Strofehalvdel kaldes det *frumfleygur*, i anden Strofehalvdel *síðfleygur*, i bægge Halvdele *altfleygur*. — **5.** *(melagigs)* Lærke [illegible] (ÞGjUf. [illegible]).

2. **fleygur** [flɛi:qoǫ] a. i Stand til at flyve, flyvedygtig, flyg: *verða f.*, flygges.

fleimra (a) [flɛim·ra] vt. saare (let): *svo eg geti einhverstaðar fleimrað hann* (JSBr. 230).

†**fleymur (-urs)** [flɛi:moǫ] n. Spot.

°**fleindjarfur** [flɛin·djarvoǫ] a. kampmodig.

fleinn (-s, -ar) [flɛid·v, flɛin·s, flɛi:naǫ] m. **1.** *(spjót)* Spyd, nu is. i Poesi: Spyd, el. i Alm.: Vaaben: °*hriðarveður fleins* (MJ. V. 30); °*fleina þrá* (MJ. V. 67); °*fleina fjúk* (MJ. V. 47), Kamp; °*fleina freyr* (BóluHj. 216), *fleina lundur (týr, þór)*, Helt, Mand. — **2.** = *heykrókur*. — **3.** *(akkerisfleinn)* Ankerflig.

fleinreka [flɛin rɛ·ga, -rɛ·ka] f. Stikspade.

fleipinn [flɛi:bın, flɛi:pın] a. mundkaad.

fleipni [flɛihbnı] f. indec. Mundkaadhed.

fleipra (a) [flɛi:bra, flɛi:pra] vt. med dat. og vi. vrövle, sladre: *f. e-u út (fram) úr sjer*, udplapre n-t, plumpe ud med n-t; (Ordspr.) *sá lýgur margt, sem margt fleiprar* (GJ.), den, meget snakker, han meget lyver; *hvað ei er fagurt að gera, er ei fagurt að fleipra* (GJ.), hvad ej er smukt at gøre, derom er ej smukt at tale.

fleipur (-urs) [flɛi:boǫ, flɛi:poǫ] n. Sladder, ubetænksom Tale, Snak, Vrövl.

fleira [flɛi:ra] adv. comp. og adj. comp. n. af *margt*, se **margur.**

fleir býli [flɛir·bi·lı] n. **1.** det at der er flere Opsiddere paa en enkelt Gaard: *nú er fleirbýli á kirkjujörð*, er der flere Opsiddere paa en Kirkejord (Stj. '07, A. 312). — **2.** (bot.) Polygami (polygamia). **-gyði** [-gı·ðı] n. Flerguderi, Polyteisme. **-gyðingur** [-gı ðiŋgoǫ] m. Polyteist. **-hneigilegur** [flɛiǫ·(h)neijılɛ:qoǫ] a. heteroklitisk. **-hæfur** [flɛi:ǫ(h)ai·voǫ] a. (log.) plural.

fleiri [flɛi:rı] a. comp. af **margur.**

fleir yrðing [flɛi:rırðiŋk] f. Omskrivning. **-kynja** [flɛiǫ·ȶınja] a. indec. heterogen. **-kvæður** [-kvai·ðoǫ] a. flerstavelses-. **-kvæni** [-kvai·nı] n. Flerkoneri, Polygami. **-kvæningur (-s, -ar)** [-kvai·niŋgoǫ, -iŋs] m. Polygamist. **-lyftur** [-r·-lıfdoǫ] a.: *fleirlyft hús*, et Hus paa flere Etager. **-litur** [-lı·doǫ, -lı·toǫ] a. mangefarvet, polykromatisk. **-mennisstjórn** [-mɛntsdjo·ᵘr·dv] f. Regering bestaaende af flere Medlemmer. **-ræður** [flɛir:ai·ðoǫ] a. mangetydig. **-sinnis** [-ǫ·-sın·ıs] adv. flere Gange. **-skifting** [-sgıfdiŋk] f. Flerdeling. **-stæðuhús** [-sdaiðohu:s] n. Faarestald med flere parallelle Krybber: *f. með járnþaki verði miklu betri en einstæðuhús með torfþaki* (Eimr. X. 66). **-tala** [-ta·la] f. Flertal (pluralis). **-tefli** [-teblı] n. Simultanskak. †**-tili** [-tı·lı] m. = **fleirtala.**

1. **fleyta (-u, -ur)** [flɛi:da, flɛi:ta] f. Baad (som oftest foragteligt).

2. **fleyta (ti)** [flɛi:da, flɛi:ta, flɛihdı] vt. med dat. **1.** bringe til at flyde, lade flyde: *skipið fleytir 100 smálestum*, Skibet er 100 Tons drægtigt; *f. viði*, flaade; *f. kerlingum*, slaa Smut; *f. ofan af e-u*, skumme n-t (f. Eks. Suppe); *f. af pottinum* el. abs. *f.*, skumme Fedtet af; *f. rjómann (ofan af)*, afskumme Floden, skumme Mælken; — overf.: skumme Floden; *f. sjer*, holde sig oppe (i Vandet) (om en Begynder, som ikke svömmer godt): *hann getur að eins fleytt sjer*; beundrende: *kunnað hefir Kjartan Ólafsson líka að f. sjer* (ÓDavSk. 71); se endv. *fleyta* 2. — **2.** i overf. Bet.: bringe fremad, igennem, sørge for, forsörge: *fleyta bústofninum á litlum heyjum*, bringe Kreaturerne gennem Vinteren trods ringe Høhøst (ÞGjD. 68); *fleytast fram*, bringes igennem: *er hann þá skyldur að telja þann pening þar fram til tíundar, er hann fram fleytist* (Stj. '78, A. 62); *jörðin fleytir miklum peningi*, Jorden bærer mange Kreaturer; *f. áfram*, bringe fremad: *tónin og ómatvendnin fleyttu honum áfram* (ÞGjD. 83); *f. fram lífinu*, holde Livet oppe; *f. sjer*, klare sig nogenlunde (jfr. 1.): ¹) (om Börn) staa paa egne Ben: *barnið getur að eins fleytt sjer*. ²) *kendi honum að f. sjer á skíðum*, lærte ham at klare sig paa Skier (ÞGjUf. 25); *hann er farinn að geta fleytt sjer í ensku*, han er allerede udeover Begyndelsesgrundene i Engelsk, han er begyndt at kunne klare sig i det engelske. — **3.** v. impers.: *mjer fleytir*, jeg flyder, bæres fremad. — **4.** refl. *fleytast*: **a.** flyde, svömme: *En það er svo inndælt að fleytast á vatni* (And. I. 102). — **b.** *það fleyttist honum*, det kom han godt fra (BH.); *þó að það hafi fleyzt furðanlega hingað til*, skönt vi hidtil er sluppet forbavsende godt fra det (Alþ. '11, B. I. 135). — **5.** ppr. *fleytandi*, **a.** drægtig: *fleytandi 300 smálestum*, 300 Tons drægtig. — **b.** = *fleytifullur*.

fleyti fullur [flɛi:dıfvd·loǫ, flɛi:tı-] a. bredfuld. **-kví** [-kvi:] f. Sluse.

fleytingsjörð [flɛi:diŋsjör·ð, flɛi:t-] f. Gaard, hvor der kan holdes ret mange Kreaturer.

fleytir (-is) [flɛi:dıǫ, flɛi:tıǫ] m. *(í vita)* Svömmer (i et Fyr).

fleyti sleif [flɛi:dıslɛi:v, flɛi:tı-] f. Skumske. **-þýfi** [-þi:vı] n. spredte Tuer (LFR. XII. 24).

fleka (a) [flɛ:ga, flɛ:ka] **1.** vt. besnære, narre: *jeg flekaði systur mína* [illegible], snyde en [illegible], narre n-t fra en [illegible]. — **2.** refl.: lade sig narre, besnære: *flekast út í e-ð*, narres ud i n-t.

fleka brú [flɛ:gabru:, flɛ:ka-] f. Flydebro. **-ís** [-i:s] m. = **helluís.** **-kefli** [-ȶɛb·lı] n. lille, let Træstykke el. Trærod, der bruges ved Fuglefangst (LFR. III. 222).

fleki (-a, -ar) [flɛ:gı, flɛ:ȶı, flɛ:ga(ǫ), flɛ:ka(ǫ)] m. Flage; Flaade, Tommerflaade, Flydebro; — spec. Flaade anvendt ved Fuglefangst.

1. **flekka (-u, -ur)** [flɛhga] f. **1.** *(flekkótt ær eða tík)* Benævnelse paa et spraglet Hunfaar el. Tævehund. — **2.** *(hörundsblettur)* Fregne, Plet paa Huden (BH.). — †**3.** *(e. k. fat)* et Slags Klædningsstykke til Overkroppen.

2. **flekka (a)** [flɛhga] vt. besudle, sætte Plet paa: *flekka mannorð e-s*, sætte en Plet paa ens Navn (Rygte); *f. sóma sinn*, sætte en Plet paa sin Ære.

flekkan [illegible] f. = **flekkun.**

flekkja (a) [flɛhǵa] vt. rive Hø sammen i större el. mindre Partier *(flekkur)* el. sprede det for at det kan törres, lave en *flekkur*: *allur sá fans, sem mararbotn flekkjar* (bedækker) *og fjörurnar hans* (StStAndv. III. 62); — refl. *flekkjast*: *það f. vel (illa)*, der bliver store og tætte (smaa og spredte) *flekkir* ved Rivningen.

flekkja rós [flɛhǵaroᵘ:s] f. broget Figur. **-síli** [-si:lı] n. (zool.) det plettede Langebarn (lumpenus maculatus).

flekk laus [flɛhglöys] a. pletfri. **-leysi** [-lɛisı] n. Pletfrihed, Uplettethed.

flekkóttur [flɛhgoᵘhdoǫ] a. spraglet, spættet, plettet, skjoldet; spec. om Faar el. Hunde: spraglet, af hvid Grundfarve med mørkere Pletter, svarende til *skjóttur* om Heste, *skjöldóttur* om Køer.

flekk penta [flɛhkpɛvda, -pɛnta] f. lille *flekkur* (1. a.). **-stæði** [-sdai·ðı] n. Plads for en *flekkur* (1. a.): *hjer er gott f.*

flekkun (-ar, -anir) [flɛhgon, -anıǫ] f. Besmittelse.

flekkur (-s og -jar, -ir) [flɛhgoǫ, flɛhks, flɛχ·s, flɛhǵaǫ, flɛhǵıǫ] m. **1. a.** *(heyflekkur)* Parti Hø, spredt el. revet sammen til Törring, jfr. sjæll. Rumpe, jy. Hale. — **b.** *(kafli)* Stykke: *kom þar hafís þriðja hvítasunnudag fyrir alt Norðurland, kopaði þá grasvexti og stórir flekkir folnuðu í túnum* (ÞThÁrf. 178). — **2. a.** *(blettur)* Plet. — **b.** overf. *(smánarblettur)* Skamplet. — **3.** *(flekkóttur hundur eða sauður)* spraglet Hund el. Hanfaar (Bede, Vædder), ogs. Benævnelse paa en saadan.

flekku selur [flɛhgosɛ:loǫ] m. = **vöðuselur.** **-sótt** [-soᵘht] f. Skarlagensfeber.

flekra (-u, -ur) [flɛ:gra, flɛ:kra] f. Plet (jfr. *flikra*): *(roðinn) skifti sjer í randir og flekrur* (JTrSk. I. 180).

flenging (-ar, -ar) [flɛiŋ·ǵiŋk] f. Pisken, Hudstrygning, Prygl, Klø.

flengja (di) [flɛiŋ·ǵa] v. **1.** vt. med acc., sjældnere dat., hudstryge, piske: [illegible] *sem fyrstum þær næðu af drengjunum* (StStAndv. I. 279). — **2.** vi. = *flengríða.*

flengríða [flɛiŋ·gri·ða] vi. og vt. med dat. ride i strakt Løb.

flengur (-s) [flɛiŋ·goǫ, flɛiŋ·s] m. strakt Løb, fuld Galop: *þeir riðu í (einum) fleng til kirkjunnar.*

1. **flenna (-u, -ur)** [flɛn:a] f. **1.** *(gála)* letfærdigt Fruentimmer, Flane, Töjte. — **2.** Benævnelse paa et sky Hunfaar (Breiðd.).

2. **flenna (ti)** [flɛn:a] vt. **1.** udspile: *f. upp*, krænge op. — **2.** pp. *flenntur*, udspilet; *verða flent við*, blive overrasket (jfr. JÁÞj. II. 333).

flenni kjaftur [flɛn:ıȶaf·doǫ] m. Flab, Gabflab. **-skuð** [-sgʏ:ð] f. Soanemone (actinia).

flennu legur [flɛn:olɛ·qoǫ] a. flanevorn. **-skapur** [-sga·boǫ, -sga·poǫ] m. Letfærdighed, Flaneliv.

flens [flɛn·s] n. Slikken, Kæleri, Kysseri.

1. **flensa (-u)** [flɛn·sa] f. (pop.) *(kvefpest)* Influenza.

2. **flensa (a)** [flɛn·sa] v. **I.** vt. **1.** *(kyssa)* slikke over det hele, beslikke, kærtegne, kysse. — **2.** gribe med Tungen (om Kreaturer): *hann (bolinn) teygði túnguna inn fyrir grindurnar, ... eins og hann ætlaði að f. hann út fyrir* (JÁÞj. I. 353). — **II.** vi. **1.** *(slá óvandlega, hjóma)*, slaa ufuldstændigt: *hann flensaði yfir stóran blett.* — ?**2.** *(krukka)* flense.

fleppinn [flɛhbın] a. ubesindig, fremfusende, indiskret.

fler (-s, pl. d. s.) [flɛ:r] n. Vragstykke (BH.).

fles (-jar, -jar) [flɛ:s] f. **1.** *(flesja)* aaben Slette, Plæne, Flade: *rannsaka betur flesjarnar norðvestur frá dalnum* (ÞThLFr. IV. 62). — **2.** *(lágt sker)*, fladt Skær: *sjórinn gekk yfir allar flesjarnar.*

flesja (-u, -ur) [flɛ:sja] f. flad Strækning, Flade, Slette (jfr. *ísflesja, mosaf., mýrarf.*)

flesk (-s) [flɛs·k] n. Flæsk.

fleski (-is) [flɛs·ǵı] n. = *flesk*: (Ordspr.) *fleira er matur en f. kramt* (SchM. [illegible]) [illegible]

fleskja (a) [flɛsgja] vt. sprække.

flesk mangari [flɛsgmauŋgarɪ] m. Spækhøker. **-nál** [-nauɫ] f. Spækkenaal. **-ormasýki** [-ormasi:ɟɪ, -si:ƙɪ] f. (med.) Trikinose. **-ormur** [-ormoϱ] m. (med.) Trikin. **-sneið** [-k-snɛi·ð] f. Flæskeskive. **-sullur** [-sʏdløϱ] m. (med.) Tinte. **-súrs** [-suϱs] n. Pressesylte. **-svörður** [-svörðøϱ] m. Flæskesvær.

flestallur [flɛsdadløϱ] a. störste Delen af, is. pl. *flestallir*, de fleste: *flestallir heima*; *þeir fundust flestallir*.

1. **flestur** [flɛs·doϱ] superl. af *margur*, flest.

2. **flestur** [flɛsdoϱ] a. fnysende, med aabentstaaende Mund og Næse, jfr. *flæstur*.

flet (-s, pl. d. s.) [flɛ:t] n. 1. usselt Leje, ussel Seng: *Fæla fletin út um alt andans letimagar* (StStAndv. I. 251). — †2. pl. *(herbergi, heimili)* Værelse, Hjem.

fleti [flɛ:dɪ, flɛ:tɪ] dat. sg. og acc. pl. af **flötur.**

1. **fletja (-u, -ur)** [flɛ:dja, flɛ:tja] f. (Af.) = **undirkast** 1.

2. **fletja (flet; flatti, flöttum; fletti; flatt)** [flɛ:dja, flɛ:tja, flɛ:t; flahdɪ, flohdøm; flɛhdɪ, flaht] vt. 1. gøre flad: *f. flatkökur*, forme Fladbrød i tynde Skiver. — 2. *f. fisk* el. abs. *f.*, flække, opskære Fisk; (Ordspr.) *fletja verður, þótt smátt sje* (GJ.), lille Fisk maa ogsaa flækkes. — 3. impers. med acc. a. om Skibe, at drive paa Siden til Læ ud af Kursen: *bátinn fletur*; *stjórn, sem lét þar alla báta fletja* (StStAndv. III. 125). — b. *(reka)* drive: *aldrei þann að dauðans landi fletur* (BóluHj. 173).

1. **fletta (-u, -ur)** [flɛhda] f. Flage: *opt finnst það (kolk) í stórum flettum* (LFR. IX. 100).

2. **fletta (i)** [flɛhda] vt. med dat. (og acc.) 1. a. *f. ofan af e-u*, blotte n-t, afdække, afklæde n-t, *f. e-n klæðum*. — *f. upp um sig pilsinu* el. abs. *f. upp um sig*, trække Skörtet op, smøge Skörtet op; — ogs. overf.: *f. ofan af e-m (e-u)*, afslore en (n-t). — b. i overf. Bet.: blotte, berove: *f. e-n e-u*, *f. e-u af e-m*, blotte en for n-t, berove en n-t. — 2. save n-t igennem paa langs: *þeir flettu sundur trjenu*. — pp. *flettur*, kløvet, gennemsavet. — 3. *f. bók*, blade i en Bog; *f. upp bók*, aabne en Bog; *f. upp (í bók)*, slaa op i en Bog; *f. e-u upp*, efterslaa n-t; *f. (við) blaði (í bók)*, vende Bladet; — overf.: *það er engum blöðum um það að f.*, det er der ingen Tvivl om, det trænger ikke til nogen Undersøgelse.

flettigrjót [flɛhdɪgrjoᵘ:t] n. Skifersten.

fletting (-ar) [flɛhdiŋk] f. 1. (jfr. 2. *fletta* 1.) Afklædning, Afdækning. — 2. (jfr. 2. *fletta* 2.) Splitning, Kløvning. — 3. (jfr. 2. *fletta* 3.) Bladen (i en Bog).

flettingur (-s, -ar) [flɛhdiŋgoϱ, -iŋs] m. paa langs gennemsavet Stykke Træ: *Þorkell hafði flutt burt með sjer allan rekavið sinn, nema einn fletting góðan* (BrJÞf. 134).

fletti spjót [flɛhdɪsbjoᵘ:t] n. Spyd med Stenspids. **-sög** [-sö:q] f. Fuks-svans, Plankesav, Klovsav.

flettusilki [flɛhdosɪʎ·ɟɪ, -sɪl·ƙɪ] n. Vatsilke.

flibba (a) [flɪb:a] vt. = **flipa.**

flibbi (-a, -ar) [flɪb:ɪ] m. 1. *(hálslín)* Flip. — 2. = *flipi* 2.—3.

flyðra (-u, -ur) [flɪð·ra] f. 1. (zool.) större Flynder, Helleflynder (hippoglossus vulgaris): °*flyðrureitur*, Havet (BTh. 131). — 2. = *skækja*.

flyðri (-is, pl. ds.) [flɪð·rɪ] n. 1. coll. Flyndre, Helleflyndre. — 2. (Vf., Sch.) = *flyðra* 1.

flyðru lús [flɪð·rølu:s] f. Helleflynderlus (caligus hippoglossi). **-móðir** [-moᵘ:ðɪϱ] f. 1. (zool.) et Havuhyre, mytisk Flynderart (JÁÞj. I. 635). — 2. = *pútnamella*. **-skyllir** [-sɟɪd·lɪϱ] m. (Af.) = **marhnútur. -skriðmælir** [-sgrɪð·mailɪϱ] m. Flynderlog (Stj. '91, A. 68).

flýg [fli:q] 1. p. sg. præs. ind. af **fljúga.**

flygi [fli:jɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fljúga.**

°**flygill (-ils, -lar)** [fli:jɪdʎ, -ɪls, flɪg·laϱ] m. 1. *(flugtæki)* Flyveredskab. — 2. = *flugmaður*. — 3. *(fregnmiði)* Løbeseddel. — 4. *(e. k. hljóðfæri)* Flygel.

flýja (flý; flúði, flýði; flúðum, flýðum; flýði; flúið) [fli:ja; fli:; flu:ðɪ, fli:ðɪ; flu:ðøm, fli:ðøm; fli:ðɪ, flu:ɪð] vi. og vt. flygte: *f. e-n*, flygte for en; *f. sem fætur toga*, flygte over Hals og Hoved; *f. land* el. *af (úr) landi*, forlade Landet, gaa i Landflygtighed; *f. undan*, undfly: *f. undan e-m*, flygte for en; *f. til*, tage sin Tilflugt til: *f. til e-s* el. *á náðir e-s*, ty til en.

flík (-ar, -ur (-ar)) [fli:k, fli:gaϱ, fli:kaϱ] f. 1. a. *(fat)* Stykke Töj, Klædningsstykke: *þetta er falleg flík*; — (Talem.) *ganga í stolnum flíkum*, pryde sig med laante Fjer. — b. *(ljelegt fat)* gammelt, forslidt Stykke Töj. — 2. *(rekkjuvoð)* Underlagen (sædvanlig af Vadmel), jfr. *lak*, *lagi* og *yfirlagi* (Af., Skaft.). — 3. *(lauslát kona)* uanstændigt Fruentimmer (BH.).

1. **flika (-u, -ur)** [flɪ:ga, flɪ:ka] f. 1. sædv. i pl. *flikur*, Stykker uldent Töj, som dannes efter Fodsaalen og lægges i Skoene (= *leppar*) (Vf.). — 2. *(trefill)* uldent strikket Törklæde (Sch., Vf.). — 3. *(slitin ábreiða eða reiðingstorfa)* slidt Tæppe el. *reiðingstorfa*, s. d. O.

2. **flika (a)** [flɪ:ga, flɪ:ka] vt. forføre, fordreje Hovedet paa.

flyka (-u, -ur) [flɪ:ga, flɪ:ka] f. (JÁÞj. I. 340) = **flyksa.**

flíka (a) [fli:ga, fli:ka] vt. med dat. 1. *f. e-u*, bære n-t til Skue, skilte med n-t, tale meget om n-t: *segðu mjer hvers þú verður vör, jeg skal ekki f. því* (ThTh. 78). *Hann ætti helst eigi að f. því mikið hér í tíðindum* (Norðri '11, 112); *Það er eins og vjer sjeum hræddir um, að vjer misstum það allrabezta, sem vjer eigum, ef vjer förum að f. því* (EHjörl. i BTh. xxxiv); *Fyrrum oft mér bauðst eins bratt, | börn mér ei enn þá f.* (det er endnu ikke for Börn at have med mig at bestille) (Eimr. XIV. 186); *úr frelsiskröfum flíkaði það molum*, det skiltede med Smuler af Frihedskrav (StStAndv. III. 124). — 2. (jfr. 2. *flika*) *hann lætur ekki f. sjer*, han lader sig ikke bruge af andre, han gaar ikke i andres Ledebaand; (Ordspr.) *til þess er fje að f. því*, Pengene er til for at gives ud.

f-lykill [ɛf·lɪ:ɟɪdʎ, -lɪ:ƙɪdʎ] m. (mus.) Basnøgle.

flikki (-is, pl. d. s.) [flɪhɟɪ] n. stort el. uformeligt Stykke, uformelig Skikkelse.

flykkja (ti) [flɪhɟa] vt. 1. klassificere, ordne, opstille, inddele. — 2. refl. *flykkjast*, stimle sammen: *f. utan um e-n*.

flikra (-u, -ur) [flɪ:gra, flɪ:kra] f., oftest i pl. *flikrur*. 1. (brogede) Pletter: *það eru flikrur í hvítu ullinni*. — 2. (Vf.) = 1. *flika* 1.

flikróttur [flɪ:groᵘhdøϱ, flɪ:k-] a. broget, spraglet, spættet.

flyksa (-u, -ur) [flɪχ·sa] f. 1. *(tætla)* afrevet Stykke, Pjalt, Las. — 2. Hovisk: *í þúfum verður hey ekki þurkað fyrri en seint og síðar meir með því að tildra sinni flixunni upp á hvörn þúfnakoll* (Árm. II. 161). — 3. *(snjóflyksa)* Snefnug. — 4. *(flikki)* uformelig Genstand (JThMk. 346).

flyksufjúk [flɪχ·sofju:k] n. Snefald med store Snefnug (BóluHj. 190).

†**flim (-s)** [flɪ:m] n., †**flím (-s)** [fli:m] n. Spot, Spottedigt.

flimleikur [flɪm·lɛi·goϱ, -lɛi·koϱ] m. satirisk Lystspil: *Alt í grænum sjó heitir f. sá, er stúdentar ýmsir ætla að sýna* (Ísaf. '13, 138).

flimt (-s) [flɪm·t, flɪm·t] n. †1. *(háð)* Spot. — 2. Sladder, Skumlen: *og þó fór f. þetta ekki hátt* (JThMk. 119).

flimta (a) [flɪm·da, flɪm·ta] vt. 1. *(hæða)* spotte, haane. — 2. *f. með e-ð*, skumle: *fóru hatursmenn Þormóðar að flimta með það, að hann stæli úr kaupmannsbúðunum* (JÁÞj. I. 552). — 3. *f. um e-ð*, brovte med n-t (Af.).

flimting (-ar, -ar) [flɪm·diŋk, flɪm·tiŋk] f.: *hafa e-ð í flimtingum*, skumle over n-t, göre sig lystig over n-t (JThMk. 118).

flingra (a) [fliŋ·gra] vt.: *f. e-u utan á sig*, smykke sig med n-t.

flingur [fliŋ·goϱ] a. flink, ferm (Af.).

flingurverk [fliŋ·gørvɛϱ·k] n. Snirkler, Snörkler (StÓl. '23, 134).

flipa (a) [flɪ:ba, flɪ:pa] vt. saare: *jeg flipaði mig á hendinni*; — refl.: *flipast*, saares; — pp. *flipaður* spec. (bot.) fliget.

flipi (-a, -ar) [flɪ:bɪ, flɪ:pɪ] m. 1. *(á hesti)* Mule, Hestemule. — 2. *(lítil skinnpjatla)* Skindlap. — 3. *(á sári)* Hudflig.

flipur (-urs) [flɪ:boϱ, flɪ:poϱ] n. Skramme (jfr. *flipi*): *margt þar sár og f. gera* (GKonÆf. 129).

flýr (-s) [fli:r, fliϱ·s] n. = *flúr*, Forsiringer: *silfrað f.* (ÓDavÞul. 327).

flírinn [fli:rɪn] a. venlig, logrende, slesk: *eins og f. hundur*.

flíru bros [fli:robro:s] n. indsmigrende Smil. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. indsmigrende, kælen, smiskende: *hún var ætíð svo flýruleg við þig* (JThMk. 73); — adv. *-lega*, kælent, indsmigrende. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl., **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. Koketteri, Smisken, indsmigrende Lader.

flis [flɪ:s] npl. et Slags Gamacher, lavede af Skindet af en Havkat.

flís (-ar, -ar) [fli:s] f. (m., Hornstr., Ísf.) 1. Splint: *falla eins og f. við brot (rass)*, passe til n-t som Fod i Hose; *hví sje: þú flísina í auga bróður þíns . . .?* hvi ser du Skæven osv.? — 2. *(sneið)* Skive: *væna f. af feitum sauð* (JÁÞj. II. 571); (Talem.) *honum fjell flísin*, han fik Broderparten.

flísa (a) [fli:sa] vt. skære el. rive en Splint af, kløve i Splinter, splintre; — refl.: *flísast*, splintres, kløves; — impers.: *það flísast utan úr e-u*, n-t falder af i Splinter; — overf. n-t formindskes stadig.

°**flísahnífur** [fli:sahvi:voϱ] m. Mikrotom.

flíshöggva [fli:s(h)ögva] vt. splinthugge.

flysja (a) [flɪ:sja] vt. (af)skrælle, afskalle: *f. allan grassvörð ofan af hrauni því sem undir er* (ÞThLýs. I. 148); *f. kartöflur*, skrælle Kartofler.

°**flysjaberg** [flɪ:sjabɛr·k] n. (min.) Basalt.

†**flysjan (-ar)** [flɪ:sjan] f.: *f. jarðepla*, Skrælning.

flysjungi (-a, -ar) [flɪ:sjuŋɟɪ, -juŋga(ϱ)] m. = **flysjungur.**

flysjungs legur [flɪ:sjuŋslɛ·qoϱ] a. 1. *(hvikull)* upaalidelig, løsagtig. — 2. *(spjátrungslegur)* lapset; — adv. *-lega*. **-skapur** [-ŋ-sga·boϱ, -sga·poϱ] m. 1. Upaalidelighed. — 2. Lapsethed.

flysjungur (-s, -ar) [flɪ:sjuŋgoϱ, -uŋs] m. 1. *(hvikull maður)* løsagtig, upaalidelig Person. — 2. *(spjátrungur)* Laps.

fliss [flɪs·] n. 1. *(ærslahlátur)* overgiven Latter; Grin (JÞork.); Skoggerlatter (BH.). — 2. *(niðurbældur hlátur)* Fnisen.

flissa (a) [flɪs:a] vi. 1. le overgivent, grine. — 2. fnise.

flýt [flɪ:t] 1. p. sg. præs. ind. af **fljóta.**

flýta (ti) [fli:da, fli:ta] vt. med dat. skynde, haste med, paaskynde, fremskynde n-t: *f. sjer* (el. *f. sín* (Af.)), skynde sig, rappe sig; *flýttu þjer!* skynd dig! *f. ferð e-s*, bidrage til, at en kommer hurtigere af Sted (frem); *f. fyrir e-u*, befordre, fremme n-t; *f. fyrir málinu*, fremskynde Sagen; *f. fyrir e-m* el. abs. *f. fyrir*, hjælpe en i hans Arbejde, for at han skal blive hurtigere færdig; *f. klukkunni*, stille Uret frem.

flyti [flɪ:dɪ, flɪ:tɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fljóta.**

†**flýti** [fli:dɪ, fli:tɪ] f. indec. = *flýtir*, Hurtighed, Travlhed. **-ferð** [-fɛr·ð] f. hurtig, forceret Rejse.

flýtir (-is) [fli:dɪϱ, fli:tɪϱ] m. 1. *(hraði)* Hurtighed: *f. ljóssins*; Hast: *gera e-ð í flýti*. — °2. *(sá, sem flýtir)* Fremskynder, Fremfører.

flýtis auki [fli:dɪsöy:ɟɪ, fli:tɪsöy:ƙɪ] m. det der fremmer Hurtigheden af n-t, bevirker, at noget gaar hurtigere for sig: *það er enginn f. í því að kollsigla sig*, man kommer ikke hurtigere frem ved at kuldsejle (Lögr. '15, 68); *verkaljettir mikill og f.* **-erindi** [-ɛ:rɪndɪ] n. Svipærinde.

flýtiskrift [fli:dɪsgrɪf·t, fli:tɪ-] f. Hurtigskrivning.

flýtis riss [fli:dɪsrɪs·, fli:tɪs-] n., **-spark** [-ɪ-sbar·k] n. i Hast nedkradsede Linjer: *fyrirgefðu f.-ið*. **-verk** [-ɪs-vɛϱ·k] n. Hastværk, Hastværksarbejde: (Ordspr.) *f. er lýtisverk*, Hastværk er Lastværk.

flytja (flyt; flutti, fluttum; flytti; flutt) [flɪ:dja, flɪ:tja, flɪ:t, flʏhdɪ, flʏhdøm, flɪhdɪ, flʏht] vt. I. 1. a. *(færa úr stað, færa til)* flytte: *f. húsgögnin í stofu*; — *f. á skip*, skibe ind, indskibe; *f. af skipi*, skibe ud, udskibe; *f. inn*, importere, indføre; *f. út*, eksportere, udføre; *f. kerlingar*, slaa Smut, vande: *kúlurnar fluttu kerlingar á vatninu*, Kuglerne vandede (strej-

fede hen ad) Vandfladen. *þessu er flutt svona skett*, et Gevær, der skød saa skævt (StStAndv. II. 267). f. *búferlum*, *bú* [illegible] *ég er fluttur*, jeg er flyttet. [illegible] (pop.) f. *lögmanninn* [illegible], forrette sin Nødtorft. — **b.** spec. = *ferja*. — **2.** i overf. Bet.: føre, bringe, flytte, fremføre o. lign.: f. *e-m e-ð*, fortælle en n-t; *það var flutt* [illegible] *svo*, det blev fremstillet saaledes for ham. f. *erindi*, bringe et Ærinde; f. *erindi*, holde et Foredrag; *f. fyrirlestur*, holde et Foredrag el. Forelæsning. *f. grein*, bringe en Artikel. *f. kvæði*, oplæse et Digt. *f. ræðu*, holde en Tale; *f. mál*, føre en Sag; *f. mál (á þingi)*, stille et Forslag (paa Altinget). — **3.** ppr. *flytjandi*: ¹) (jfr. 1. b.) *það er ekki f. í dag*, i Dag er Floden ikke til at sætte over; ²) *hann er ekki f.*, han er ubrugelig som Matros (Sl.). — **II.** refl. *flytjast*, flytte, flytte bort: *f. búferlum*, flytte; *f. fram við e-ð* el. *af e-u*, underholde, ernære sig ved n-t.

flytjandi (-a,- endur) [flɪ:djandɪ, flɪ:tjandɪ, -ɛndøo̜] m. **1.** = *flutningsmaður*. — **2.** (mat., naut.) Transportør.

flytjanlegur [flɪ:djanleqøo̜, flɪ:tjan-] a. **1.** *(færanlegur)* flyttelig, transportabel. — **2.** *(breytilegur)* relativ (Auðfr. 14).

flytur [flɪ:døo̜, flɪ:tøo̜] fpl. overflodige Undskyldninger, tomme Udflugter: *fara undan með flytum*, undskylde sig med tomme Ord, holde en til bedste med tomme Fraser; *með soddan hjegóma og flytum* (JMPísl. 114).

flýtur [fli:døo̜, fli:tøo̜] fpl. (BH.) = **flytur.**

1. **fljetta (-u, -ur)** [fljɛhda] f. Flætning.

2. **fljetta (a** el. (sj.) **i)** [fljɛhda] v. **1.** vt. flætte. — **2.** (om Heste) = *vixla*.

fljettingslindi [fljɛhdiŋslɪn dɪ] m. flættet Baand.

fljettingur (-s, -ar) [fljɛhdiŋgøo̜, -iŋs] m. (Haar-)Flætning; flættet Reb.

fljettuband [fljɛhdoban t] n. **1. a.** flættet Baand. — **b.** spec. Haarbaand. — **2.** pl. *fljettubönd*, (metr.) en Art *ferskeytt* (s. d. O.) med forskellige Variationer, ogs. kaldt *frumhent*, *frumhent-lyklað* og *skothent-lyklað*; de særlige Kendetegn er Anbringelse af Rimbogstaver i 1. og 3. Linjes 3. og 5. Stavelse, i 2. og 4. Linjes 1. Stavelse, samt Helrim i 3. og 5. Stavelse i 1. og 3. Linje og undert. ogs. i 2. og 4. Linjes 3. Stavelse. Ekspl.: *Viði* [illegible] *skáldin braginn kalla* (SBrLíkafr. 19. 1); *Ritast ljóðin réttu hönd* | *reikna* [illegible]

fljóð (-s, pl. d. s.) [fljoᵘ:ð] n. Kvinde.

fljót (-s, pl. d. s.) [fljoᵘ:t, fljoᵘ·ts, fljoᵘs·] n. **1.** *(á)* Flod. — **2.** *(breiður, straumlygn kafli í á)* bred og stille Del af en Flod (Vf., Sl.).

fljóta (flýt, fljótum; flaut, flutum; flyti; flotið) [fljo :da, fljoᵘ:ta, fli:t, fljoᵘ:døm, fljoᵘ:tøm, flöy:t, flʏ:døm, flʏ:tøm, flɪ:dɪ, flɪ:tɪ, flo:dɪð, flo:tɪð] vi. **1. a.** flyde: *og skrautbúin skip fyrir landi* | *flutu með friðasta lið* (JHall. 39); — impers. *hjer flýtur (að)*, her er det dybt nok (for Baaden). — **b.** i overf. Bet.: ikke synke, bjærge sig: (Ordspr.) *flýtur, meðan ekki sekkur*, lad det gaa saa længe det kan, endnu er man ovenpaa; *f. á e-u*, holdes oppe af n-t; — ogs. overf.: slippe ved Hjælp af n-t: *það var eg, sem á síðasta þingi lét Flensborgarskólann lifa — skólinn flaut* (slap igennem) *þá á minu atkvæði* (Alþ. '11, B. II. 100); *f. upp*, komme op til Overfladen: (Ordspr.) *flýtur upp, þótt fari í kaf* (SchMál.), (egl. man hæves op igen, selvom man synker) saa længe der er Liv, er der Haab. — **c.** i forsk. Forb.: *f. af*, følge: *af því flýtur, að ...*, Følgen deraf bliver, at ...; *f. með*, komme med: *lofaði hann ... farlausum manni að f. með hinum tólfta* (JÁÞj. I. 232). — **2. a.** flyde, rinde, strömme: *vatn flýtur*; *það flaut með lista*, Vandet gik op til Rælingen (paa Grund af at Baaden var svært ladet). — **b.** *f. í tárum*, græde sine modige Taarer, smælte hen i Taarer; *flaut hann allur í tárum*, hans Ansigt var badet i Taarer; *hjer flýtur alt (út) í vatni*, her er en fuldstændig Oversvømmelse.

fljótaskrift [fljoᵘ:dasgrɪf t, fljoᵘ:ta-] f. **1.** *(hraðskrift)* gotisk, kursiv Skrift. — **2.** Hastværksarbejde: *það er heldur f. á því*, det er udført med lovlig meget Hastværk.

fljót búinn [fljoᵘ·tbu·ɪn] a. hurtig færdig. **†-fangi** [-fauŋgɪ] a. som griber rask til n-t: *f. ráðs*, som hurtig fatter Raad. **-farinn** [-fa·rɪn] a. som tilbagelægges med Hurtighed. **-fenginn** [-fɛiŋgɪn] a. som erhværves (el. opnaas) hurtig og let: *þar var heyskapur f.* **-fundinn** [-fʏndɪn] a. hurtigt funden: (Ordspr.) *fljótfundið kann fljótt að tapast* (GJ.), hurtigt faaet, hurtigt gaaet. **-fær** [-fai·r] a. ubesindig, tilböjelig til forhastede Handlinger el. Slutninger, fremfusende: *f. maður*, Fusentast; *vertu ekki svona f.*, skynd dig ikke saa meget, tænk dig bedre om. **-færinn** [-fai·rɪn] a. **1.** = *fljótfær*. — **2.** *(fljótvirkur)* som arbejder hurtig: *„manna fljótfærnastur við ritgjörðir"* (EinBjarn. cit. i Eimr. XIV. 182). **-færni** [-fai(r)dnɪ] f. indec. Ubesindighed, Overfladiskhed, Forhastelse, Overilelse. **-færniságiskun** [-fai(r)dnɪsau:ɟɪsgøn] f. overilet Gisning. **-gerður** [-ɟɛrðøo̜] a. let at udføre: (Ordspr.) *Fátt er bæði fljótgert og velgert*, hvad der er let gjort, er sjælden vel gjort (Eimr. X. 140). **-gripinn** [-grɪ·bɪn, -grɪ·pɪn] a.: *ekki er fljótgripið til e-s*, n-t kan ikke i en Fart skaffes til Veje: *allir vita að sem stendur er ekki fljótgripið til 6—7000 kr., sem standa í húseign i Reykjavík* (Alþ. '11, B. II. 607). **-hagorður** [-(h)a·qorðøo̜] a. som hurtigt laver Vers, som har let ved at digte. **-huga** [-(h)ʏ qa] a. indec. ilsindet: *hann er f.* **-hugsaður** [-(h)ʏχsaðøo̜] a. forhastet. **-legur** [fljo :dlɛqøo̜, fljoᵘ:t-] a. **1.** *(fljótur)* hurtig. — **2.** *(fljótt unninn)* hurtig udført, som tager ringe Tid: *fljótlegt verk*, Arbejde der kan göres hurtigt; *f. uppdráttur*, skitseret Tegning; — adv. *-lega*, hurtig, rask. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛic̥ɪ] m., **-leikur (-s)** [-lɛigøo̜, -lɛikøo̜] m. Hurtighed. **-leikinn** [-lɛi·ɟɪn, lɛi·c̥ɪn] a. hurtig i Vendingen: *bæði fimur og fljótleikinn að því verki* (JThMk. 215). **-lesinn** [-lɛ·sɪn] a. hurtig læst. **-lyndur** [-lɪndøo̜] a. hidsig, opbrusende. **-lýst** [-list] an. hurtig beskrevet, let at beskrive: *ánni er f.* **-læti** [-lai dɪ, -lai tɪ] n. Ilsindethed. **-mæltur** [-mai·ltøo̜] a. **1.** som taler hurtig, snartalende: *hann er ósköp f.*, han taler forfærdelig hurtig. — **2.** an. (metr.) *fljótmælt* = *dverghenda*. **-orðaður** [-orðaðøo̜] a. hurtig affattet. **-ráður** [-rau·ðøo̜] a. **1.** som hurtig fatter Beslutning, som let finder paa Raad, snarraadig: *guð er bæði f. og góðráður*; — (Ordspr.) *fáir eru fljótráðir og góðráðir*, at give baade hurtige og gode Raad er ej hver Mands Sag; jfr. godt Raad vil have god Tid; hovedkulds Raad er til halsløs Gerning. — **2.** *(fljótfær)* fremfusende, ubetænksom, overilet. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. Ubetænksomhed, Overilelse. **-sagður** [-t-saqðøo̜, -sagðøo̜] a. hurtig sagt; — an. *fljótsagt* som adv., kort sagt: *eg þekti engan mann ... eða f. ekkert af því, sem fyrir augu bar* (HermJDr. 152).

fljóts bakki [fljoᵘs·bahɟɪ] m. Flodbred. **-dalshjerað** [-dalsçɛ:rað] n. npr. (el. *Hjerað*) Egn paa Østlandet. **-dælingar** [-dai·liŋgaø], **-dælir** [-dai·lɪø] mpl. Indbyggerne af *Fljótsdalur* (en Dal paa Østlandet). **-hlíð** [-(h)λi·ð] f. npr. Egn i *Rangárvallasýsla*. **-hlíðingur (-s, -ar)** [-(h)λi·ðiŋgøo̜] m. Mand fra *Fljótshlíð*.

fljót sjeður [fljoᵘ:tsjɛ·ðøo̜] a. let at indse. **-skarpur** [-sgaᵒbøo̜] a. vældig begavet: *hjeldu því allir ... að hann væri f. og fluglæs* (JThMk. 404). **-skreiður** [-sgrɛi·ðøo̜] a. hurtig løbende (om Skibe). **-sprottinn** [-sbrohdɪn] a. som hurtig vokser til: *þar er fljótsprottið*, der vokser Græsset hurtig, der er yppig Græsvækst. **-stígur** [-sdi·qøo̜] a. som gaar rask: *rjettvaxinn og f.* **-tekinn** [fljoᵘ·tɛ·ɟɪn, -tɛ·c̥ɪn] a. **1.** hurtigt erhværvet el. opnaaet: *f. heyskapur (gróði)*. — **2.** som man bliver let el. hurtig Venner med: *hann er ekki f.* **†-tækur** [-tai·goo̜, -tai·koo̜] a. lærenem. **-unninn** [fljoᵘ:dʏn ɪn, fljoᵘ:t-] a. hurtig og let at bearbejde: *jörðin verði fljótunnari til sláttar*, Græsset kan lettere slaas (Andv. I. 139).

1. **fljótur (-s; -ar, -ir)** [fljoᵘ:døo̜, fljoᵘ:tøo̜] m. **1.** Trækar: *Öll keröld smá og stór kallast fljótar* (ÁM. 226a, 8vo); spec. *(næturgagn)* Natpotte (Skaft.). — **2.** *(dufl)* Böje (Sch.).

2. **fljótur** [fljoᵘ:døo̜, fljoᵘ:tøo̜] a. **1. a.** hurtig, rask: *f. á fæti*, rask til Bens; *f. nú!* skynd dig! — **b.** overf.: *f. á sjer*, overilet, tilböjelig til at forløbe sig; *f. til*, som ikke betænker sig længe, som straks er villig: *hann var f. til að verða við bón minni*. — **2.** an. *fljótt* som adv. (comp. *fljótar(a)*, superl. *fljótast)*: **a.** hurtig: *gerðu það f.*, gör det hurtig, skynd dig at göre det; *f. á að líta*, ved förste Øjekast; *þeir tóku ekki f. undir það*, de var ikke meget villige til at göre det; *sem fljótast*, hurtigst muligt. — **b.** (mus). allegro, hurtigt; *fremur fljótt*, allegretto, ret hurtigt.

fljót virki [fljoᵘ:dvɪɟɪ, fljoᵘ:t-] f. indec., **-virkni** [-vɪgnɪ] f. indec. Hurtighed i et Arbejdes Udførelse, Hurtighed, Raskhed, Raphed. **-virkur** [-vɪgøo̜] a. hurtig til Arbejde, raphændet: *hann er mjög f.*, han arbejder meget hurtigt, hans Arbejde gaar rask fra Haanden.

fljúga (flýg; flaug, †fló, flugum; flygi; flogið) [flju:(q)a; fli:q; flöy:q, floᵘ:, flʏ:qøm, fli:ɟɪ; floi:ɟɪð] vi. **1.** flyve: *f. upp*, løfte sig fra Jorden: *fuglinn flaug upp*; — *enginn kemst þar yfir nema fuglinn fljúgandi*, der kommer ingen over, undtagen de flyvende Fugle (f. Eks. om et höjt Bjærg, der ikke er til at bestige). — **2.** overf. **a.** *f. á e-n*, fare løs paa en; — refl.: *fljúgast á*, brydes, slaas. — **b.** flyve, spredes omkring el. lign.: *neistarnir flugu*, Gnisterne fløj omkring; *e-ð flýgur fyrir*, n-t rygtes: *hún hafði heyrt einhverjar slarksögur f. fyrir um Þorstein* (JTrHeið. IV. 15); *láta f. fyrir*, udsprede et Rygte, lade skimte igennem: *lét jafnframt f. fyrir, að ekki mundi hér við standa* (Ing. '12, 189); *nú flýgur um hann*, nu bliver han bange; *e-ð flýgur út*, n-t finder rivende Afsætning; *f. sem eldur í (um) sinu*, spredes som Hedebrand, spredes med Lynets Hastighed; *e-m flýgur áfram*, en flyver fremad, kommer hurtigt fremad: *okkur flaug áfram þá við vorum að slá í rennslétta útvellinum* (Árm. II. 162). **c.** om pludselig stikkende Smærte el. Betændelse (jfr. *flog): það flaug undir ána (kúna)*, Malkefaaret (Koen) fik en pludselig og akut Yverbetændelse, Yveret svulmede pludselig op. — **3.** part. **a.** ppr. *fljúgandi* som adj. el. adv.: ¹) flyvende: *fuglinn kom fljúgandi*; ²) *fljúgandi hált*: overmaade glat: *Stórgrýtið var sýlað utan og fljúgandi hált* (GFrE. 89); *fljúgandi gáfaður*: glimrende begavet; *hann var fljúgandi hagmæltur*, han var en glimrende Verskunstner, han havde umaadelig let ved at lave Vers (digte) (Eimr. XII. 115). — **b.** pp. *floginn*, fløjet bort: *fuglinn er floginn*, Fuglen er fløjet, ogs. overf. om Personer: han er borte (væk).

1. **fló (-ar, flær)** [floᵘ:, flai:r] f. **1.** (zool.) Loppe: *vera eins og f. á skinni*, være stadig i Bevægelse, være aldrig rolig. — **2.** *(heyfló)* tyndt Lag af n-t (is. Ho).

2. **fló** [floᵘ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fljúga.**

1. **flóa (a)** [floᵘ:a] vt. opvarme, koge: *f. mjólk*, koge Mælk; — overf.: *f. e-m heitt*, maale en Skæppen fuld; — pp. *flóaður*, ¹) kogt: *flóuð mjólk* (bruges ogs. om kogt Mælk efter at den er blevet kold); ²) overf. varm: *hann er ekki flóaður úti núna* (Sl., Af.).

2. **flóa (ði)** [floᵘ:a] vi. **1.** *(streyma)* flyde, strömme; *það flóir út úr e-u*, n-t strømmer over; *en hraunleðja flóir út úr sprungum á báða vegu* (ÞTh. Lýs. II. 70); *það flóir út úr pottinum*, Gryden koger over; (Ordspr.) *fyr er fult en út úr (el. af) flói*, der skal Maade med alting. — **2.** strömme over med n-t, svömme (sejle) i n-t: *gólfið flóði í vatni*, Gulvet sejlede i Vand; *f. í tárum*, svömme i Taarer, være badet i Taarer, være opløst i Taarer.

flóabátur [floᵘ:abau:døo̜, -bau:tøo̜] m. Baad der besörger Kystfarten i de större Bugter.

flóabit [floᵘ:abɪ:t] n. Loppestik.

flóa ferðir [floᵘ:afɛ:rðɪø] fpl. Kystfart i de större Bugter. **-fífl** [-fib λ] n. (egl. Nar fra *Flói*, se *flói* 3.) Molbo. **-flesja** [-flɛ:sja] f. flad, sumpet Myrstrækning.

flóa friður [floᵘ:afrɪ:ðøo̜] m. i Talem.: *það er hvergi* (el. *aldrei* el. *enginn*) *f.*, der er ingen Fred eller Ro. **-ger** [-ɟɛ:r] n. Masse Lopper: *þegar fílsins flyksuhúð flóagerið rífur* (MJ. I. 157).

flóa jurt [floᵘ:ajʏᵒ:t] f. (bot.) ferskenbladet Pileurt (polygonum persi-

caria). **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Mand fra *Flói* (se *flói* 3). **-met** [-mɛ:t] npl. frosne, sammenhængende Mosstykker paa og mellem Klipper (Sl.).

flóar bit [floᵘ:arbɪ:t] n. = **flóabit. -urt** [-Yϱt] f. = **flóajurt.**

flóa silungur [floᵘ:asɪ:luŋgøϱ] m. (Mýv.) = *bleikja* (salmo alpinus). **-skítur** [-sɡ̊i:døϱ, -sɡ̊i:tøϱ] m. (GrFugl.) = **seföndd. -straumur** [-sdröy:møϱ] m. = *Golfstraumur*, Golfströmmen. **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) Dynd-Stargræs (carex limosa). **-tjörn** [-tjör·dn, -tjöd·n] f. Kær (GFHh. 107).

flóð (-s, pl. ds.) [floᵘ:ð] n. (†**-ar, -ar** (f.)) **1.** Oversvömmelse: *flóðið mikla* = *syndaflóðið*, Syndefloden. — **2.** Flod, Flodtid, Höjvande: *f. og fjara;* *slá undir flóð*, slaa Ho ved Ebbetid, som skal drive i Land, naar Havet stiger (Hf.); *fara í f.*, [1]) ved Höjvande trække Ho i Land, der er slaaet ved Ebbetid (Hf.); [2]) *fje fer í f.*, Faar bliver overraskede af Höjvande og omkommer. — **3.** (*snjóflóð*) Lavine, Sneskred. — ***4.** (*sær*) Hav; *flóða leifturs gná*, Kvinde (BóluHj.). — †**5.** (*fljót*) Flod, Elv. — **6.** (*tjörn*) Kær (Árn.). — **7.** i Talem.: *vera í flóði e-s*, staa under ens Beskyttelse.

flóða mekur [flo·ðamɛ:goϱ, -mɛ:koϱ] n. (ASkaft.), **-mækir** [-mai:ɡ̊ɪϱ, -mai:k̊ɪϱ] m. (Af.) = **flóðarmækir.**

†**flóðar mál** [floᵘ:ðarmau:l] n. = **flæðarmál. -mekur** [-mɛ:goϱ, -mɛ:koϱ] n. (Hf.), **-mikur** [-mɪ:goϱ, -mɪ:koϱ] n. (Hf.), **-mækir** [-mai:ɡ̊ɪϱ, -mai:k̊ɪϱ] m. sværdformet Isstribe el. Istap (Af.).

flóðastör [floᵘ:ðasdö·r] f. = **tjarnastör.**

flóð bylgja [floᵘð·bɪlɡ̊a] f. Flodbølge. **-brestur** [-brɛsdoϱ] m. Strömkæntring. **-burðarland** [-bYrðarlan·t] n. sammenskyllet Land. **-engi** [floᵘ:ðeiŋɡ̊ɪ] n. sid Eng. ***-fiskar** [floᵘð·fɪsgaϱ] mpl. Havets Fiske (Milt. 209). **-flýtur** [-fli·døϱ, -fli·tøϱ] m. (Skaft.) = **seföndd. -garður** [-garðøϱ] m. Dæmning. **-gátt** [-gauht] f. Sluse. **-gáttarbil** [-gauhdarbɪ:l] n. Slusekammer. **-gáttarfoss** [-gauhdaϱfos·] m. Slusefald. **-gáttir** [-gauhdɪϱ] fpl. Sluseværk. ***-geimur** [-ɡ̊ɛi·møϱ] m. Havets umaalelige Rum. **-girða** [-ɡ̊ɪrða] vt. inddæmme. **-girðing** [-ɡ̊ɪrðiŋk] f. Inddæmning. **-hár** [floᵘ:þ-(h)au·r] a. med höj Vandstand: *það er flóðhátt í dag*, det er Höjvande i Dag. **-lekur** [floᵘð·lɛ·gøϱ, -lɛ·køϱ] a. (Sl., Vf.) = **hriplekur. -puntur** [-pYn̥døϱ, -pYntøϱ] m. = **síkjakornpuntur. -rek** [-rɛ·k] n. ilanddreven, bølgeformet Hodynge ved Bredden af et Kær (Árn.). **-röst** [-röst] f., oftest i pl. *flóðrastir*, bølgeformede Hødynger (efter en Oversvömmelse). **-seti** [-sɛ·dɪ, -sɛ·tɪ] m. (Sl.), **-skítur** [-sɡ̊i·døϱ, -sɡ̊i·toϱ] m. = **seföndd. -töflur** [-töbløϱ] fpl. Tidevandstabeller. **-votur** [-vo·døϱ, -vo·toϱ] a. drivende vaad, dugoversvommet: *Úti hafði rignt og var flóðvott á* (der laa Dug over det hele) (Eimr. XXV. 209). **-öld** [floᵘ:ðölt] f. Diluvialperiode.

flog (-s, pl. ds.) [flo:q, floχ·s] n. (med.) pludselig akut Smærte, epileptisk Krampe, Anfald, Ligfald.

floga gigt [flo:qaɡ̊ɪχ·t] f. Flyvegigt. **-gull** [-gYd·λ] n. **1.** (min.) Glimmerguld, Katteguld. — **2.** *(glitrandi gull)* funklende Guld.

†**flogall** [flo:qadλ] a. letbevægelig, væver.

floga veiki [flo:qavɛi:ɡ̊ɪ, -vɛi:k̊ɪ] f. (med.) Epilepsi, Faldsot, Ligfald. **-veikur** [-vɛi:gøϱ, -vɛi:køϱ] a. epileptisk. **-verkur** [-vɛϱ·gøϱ] m. pludselig akut Smærte, is. rheumatisk Smærte, Gigtsmærte, Flyvegigt.

floginn [floi:jɪn] pp. af **fljúga.**

flói (-a, -ar) [floᵘ:ɪ] m. **1.** (*stór fjörður*) Bugt, Havbugt, stor Fjord. — **2.** (*mýrarflói*) Sumpstrækning, Flom. — **3.** npr. *Flói*, Egn i *Árnessýsla.*

flóka biti [floᵘ:gabɪ:dɪ, floᵘ:kabɪ:tɪ] m. Mundfuld Æg(gehvide): *Svo gaf eg henni eftir 5 egg að orverpinu meðtoldu, því ekki langaði mig í flókabita þann* (GFrUbl. 31). **-fullur** [-fYd·loϱ] a. †**1.** *(flókinn)* indviklet. — **2.** *(skýþrunginn)* fuld af regntruende Skybanker. **-hattur** [-hahdoϱ] m. Filthat. **-húfa** [-hu:a] f. Filthue. **-ský** [-sɡ̊i:] n. = **skýflóki. -skór** [-sgoᵘ:r] m. Filtsko. **-stakkur** [-sdahgøϱ] m. vid, kort Filtkappe. **-trippi** [-trɪhbɪ] n. ung Hest med pjuskede Haar (som er i Færd med at fælde Haar); — overf. om Personer: *hún er mesta f.*, hun er en forfærdelig Vildkat. **-úlpa** [-uλ·ba, -ul·pa] f. ærmeløs Filtkappe.

flóki (-a, -ar) [floᵘ:ɡ̊ɪ, floᵘ:k̊ɪ, floᵘ:ga(ϱ), floᵘ:ka(ϱ)] m. **1.** (*flækja*) Indvikling, Forvikling: (Ordspr.) *þú ert fullur af flókum, sem fjandinn af krókum* (GJ.), du er fuld af Indviklethed som Fanden af Svig og Kneb. — **2. a.** Filt, jfr. *flókahattur.* — **b.** spec. sammenfiltret Uld, jfr. *ullarflóki.* — **3.** (*skýjaflóki*) Skybanke. — **4.** (*smálúða*) lille Flynder: *róa, róa fiskisker, | f. þar við botninn er.* — **5.** (*eggjahvíta*) Æggehvide.

flókinn [floᵘ:ɡ̊ɪn, floᵘ:k̊ɪn] a. indviklet, forviklet.

flokka (a) [flohga] vt. gruppere, inddele, klassificere.

†**flokka bók** [flohgabo·:k] f. Salmebog i flere Afdelinger (*flokkar*), förste Gang trykt i sin Helhed i Aar 1780 (JTrSkaft. I. 13). **-dráttur** [-drauhdoϱ] m. **1.** (*deilur milli flokka*) Partistridigheder. — †**2.** (*flokkar, t. d. hermanna*) Partier, Krigerskarer. **-kergja** [-k̊ɛr·ɡ̊a] f. Partifanatisme, Partiraseri. **-rígur** [-ri:qoϱ] m. Rivning imellem forskellige Partier el. Klasser, Æmulation. **-skifting** [-sɡ̊ɪf·diŋk] f., **-skipun** [-sɡ̊ɪ:bon, -sɡ̊ɪ:pøn] f. **1.** (*skifting í flokka*) Inddeling i Klasser, Klassificering. — **2.** (*á þingi*) Partistilling. **-víg** [-vi:q] npl. Guerillakrig, Friskarekrig.

flokkfylgisandi [flohkfɪlɡ̊ɪsan·dɪ] m. Partiaand.

flokks blað [floχ·sbla·ð, flohks-] n. Partiorgan. **-bróðir** [-broᵘ·ðɪϱ] m. Partifælle. **-brot** [-bro·t] n. Fraktion (af et Parti), Partigruppe. **-dráttur** [-drauhdoϱ] m. Partivæsen, Partistridigheder: *hver skoðun af flokksdrætti höll* (StStAndv. III. 17). **-foringi** [-fo·riŋɡ̊ɪ] m. Anfører for en Skare.

flokkskyldur [flohksɡ̊ɪldoϱ] a. som har Forpligtelser overfor et Parti, er afhængig af et Parti: *það er ómögulegt að hugsa sjer að nokkur ráðherra ... hvað f. sem hann er, fari að niðurlægja háskóla vorn* (Lögr. '15, 30).

flokks maður [floχ·sma·ðøϱ, flohks-] m. Tilhænger, Partitilhænger. **-mál** [-mau·l] n. Partisag. **-mark** [-maϱk] n. (*á bók*) Klassemærke.

flokk sigur [flohksɪ·qøϱ, floχ·-] m. Partisejr, Partitriumf. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Anfører for en Skare el. Parti.

flokkstrygð [floχ·strɪqð, -trɪgþ, flohks-] f. Troskab mod Partiet.

flokksöngur [flohksöyŋgoϱ] m. Rundsang.

flokkun (-ar, -anir) [flohgon, -anɪϱ] f. Gruppering, Inddeling.

flokkur (-s, -ar) [flohgøϱ, floχ·s, flohks] m. **1.** (*hópur*) Hob, Flok: *fel eg það honum, sem hefndin til heyrir, að kjósa hann úr flokki* (ramme ham) (Mýrd. 279); (Talem.) *mega djarft* (*gilt*) *úr flokki tala*, have Ret til at sige sin Mening frit og dristigt; *Hann var á samkomunni en eg ekki, svo að hann má djarft úr flokki tala* (Ísaf. '19, 15). — **2.** (*t. d. þingflokkur*) Parti: *fylla flokk e-s*, slutte sig til en. — **3.** (nat. og alm.) Klasse (classis): *fyrsta flokks*, förste Klasses. — **4.** (*þáttur*) Akt (i et Skuespil). — **5.** (*kvæðaflokkur*) Digt, is. episk Digt i flere Afdelinger; spec. *(hátíðaljóð)* Kantate.

flókna (a) [floᵘhgna] vi. **1.** blive indfiltret, komme i Uorden: *netið, bandið flóknar.* — **2.** blive forviklet, vanskelig at finde Rede i: *nú þykir mjer málið vera farið að f.*

flón (-s, pl. d. s.) [floᵘ:n] n. Daare, Taabe, Dumrian, Asen.

flóna (a) [floᵘ:na] vi. **1.** (*flóast*) blive kogt (om Mælk); — ogs. refl. *flónast* (Breiðd.). — **2.** (*þiðna*) to: *en um vorið í páskaviku, þá flónað var í deplum* (JMPísl. 122).

flónræði [floᵘn·rai·ðɪ] n. Tosseregimente (Alþ. '11, B. II. 891).

flóns háttur [floᵘn·s(h)auhdøϱ] m. Taabelighed, Daarskab. **-haus** [-(h)öy·s] m. Fæhoved, Faarehoved, Dumrian.

flónska (-u) [floᵘn·sga] f. Daarskab, Taabelighed, Dumhed.

flónskast (a) [floᵘn·sgast] vrefl. dumme sig: *f. til e-s*, være saa dum at göre n-t: *menn fari að flónskast til að láta ríkið ... grípa fram fyrir hendurnar á þeim* (ÁBj19.öld 330); *f. á e-u*, dumme sig i n-t.

flónskugóðsemi [floᵘn·sgøgoᵘð·sɛmɪ] f. Tossegodhed.

flóns sagnir [floᵘn·sagnɪϱ] fpl. Sagn om Tosser (JÁÞj. II. 525). **-æði** [floᵘn·sai·ðɪ] n. Narrevæsen.

1. **flór** (-s, -ar) [floᵘ:r, floᵘϱ·s] m. Grebning: *moka flórinn*, ogs. overf. udføre et mindre appetitligt, men nødvendigt Arbejde.

2. †**flór** (**fló, flótt**) [floᵘ:r, floᵘ:, floᵘht] a. optøet.

1. **flóra** (-u, -ur) [floᵘ:ra] f. (GrFugl.) **1.** = *seföndd.* — **2.** Benævnelse paa en Ko, is. en der ved Fødselen har ligget i Grebningen.

2. **flóra** (a) [floᵘ:ra] vt. brolægge (is. en Stald).

flór goði [floᵘr·go·ðɪ] m. = **seföndd. -hella** [floᵘ:ϱ(h)ɛdla] f. flad Sten i Grebningen i Kostalden.

flóri (-a, -ar) [floᵘ:rɪ] m. = **flórgoði.**

flórína (-u, -ur) [floᵘ:ri·na] f. Florin, Gylden.

flór kýr [floᵘϱ·k̊i·r] f. en Ko, som, naar den ligger i sin Baas, gærne ligger med Bagdelen og Halen uden for samme paa Grebningen; (Ordspr.) *víða slettir flórkýrin halanum*, egl. »Grebningskoen« slaar til alle Sider med Halen, bruges om en Person, som blander sig i ham uvedkommende Ting. **-leggja** [floᵘr·lɛɡ̊·a] vt. brolægge; — pp. *flórlagður*, belagt, brolagt: *torg og stræti sjeu flórlögð* (Eimr. I. 62); *bæjardyragöngin eru oft flórlögð með eintómum drumbum* (ÞThFerð. II. 61). ***-sokka** [floᵘϱ·sohga] f. Kvinde, der har Staldströmper paa (jfr. 1. *flór*) (om *Grýla*) (ÓDavÞul. 119). **-stokkur** [-sdohgøϱ] m. Kanten af en Grebning.

flos [flo:s] n. **1.** (*slor*) Fiskenes Indvolde. — **2.** Plys, Flos, jfr. f. Eks.: *floshúfa, flossessa.*

1. **flosa** (-u, -ur) [flo:sa] f. (bot.) Skæl.

2. **flosa** (a) [flo:sa] vt. flosse: *hnakkur ... með flosaðri sessu* (Eimr. XII. 101).

flosalegur [flo:salɛ·qoϱ] a. letsindig, upaalidelig, losagtig af Udseende.

flos belti [flo:sbɛλdɪ] n. Plysbælte. **-hlíð** [-(h)λi·ð] f. Laadside. **-húfa** [-(h)u·a] f. Plyshue.

Flosi (-a, -ar) [flo:sɪ] m. **I.** npr. Flose. — **II.** vægelsindet Person (Árn.): *hann er allra mesti flosi.*

flosklæddur [flo:sklaid·oϱ] a. overtrukken med Plys.

flosna (a) [flos·na] vi. **1.** blive flosset, opløses: *pilsfaldurinn flosnaði;* — *f. við e-ð*, løses fra n-t: *flosnar hulan við diskinn* (JSFb. 35). — **2.** *f. upp*, maatte gaa fra sin Gaard: *þá voru mikil harðindi og margir flosnuðu upp og varð hin mesta aðsókn í Skálholti af fátækum mönnum* (ÞTh. Ferð. II. 291). — **3.** (*koma í ljós*) komme til Syne (BH.).

flos sessa [flo:sɛs·a] f. Plyspude. **-silki** [-sɪλɡ̊ɪ, -sɪlk̊ɪ] n. Flöjel.

flosugur [flo:søqoϱ] a. (bot.) skællet.

flosvefnaður [flo:svɛbnaðøϱ] m. **1.** (*þegar ofið er flos*) Tilvirkning af Flos (Plys). — **2.** (*efni úr flosi*) Plys, Flos.

flot (-s) [flo:t] n. **I.** Flyden: *vera á floti*, flyde; *báturinn er á floti*, Baaden flyder paa Søen; *hjer inni er alt á floti*, her inde sejler alting i Vand, ogs.: er alting i Uorden; *skjóta* (*setja*) *á flot*, skyde (en Baad) ud paa Søen: *bát var undir eins skotið á flot* (Lögr. '14, 175); *fara á flot*, komme under Vand, blive oversvömmet; *reyna að fara á f.*, prøve paa at ro lidt (JÁÞj. I. 205); (Talem.) *fara e-u* (*e-s*) *á f.*, [1]) foreslaa n-t, bringe n-t paa Bane: *ef því yrði farið á f.* (MelBr. 35); [2]) begynde paa n-t, forsøge n-t: *hvort nú stæði svo á högum mínum að yður væri til nokkurs að fara því á flot sem þjer hálfvegis minnist á* (JThPs. 164); *koma þessum skoðunum á f.*, bringe disse Meninger frem (Alþ. '11, B. II. 1107). — **II.** afkogt Fedt, Madfedt: *sjaldan hefi jeg flotinu neitað;* (Ordspr.) *hvað skal flot við feitum sel* (GJ.), hvad skal man med Fedt til fed Sæl.

flota (a) [flo:da, flo:ta] vt. med dat. **1.** (*setja á flot*) bringe til at flyde, sætte ud paa Vandet. — **2.** (*halda á floti*) holde oppe, bevare fra at synke; (Ordspr.) *mörgum flotar ein ár til lands*, mangen en slipper i Land paa en Aare. — **3.** refl. *flotast*, klares: *það f. einhvern veginn.*

flota brú [flo:dabru:, flo:ta-] f. Flydebro. **-foringi** [-fo:riŋɡ̊ɪ] m. Admiral. **-lið** [-lɪ:ð] n. Marine, Sømagt. **-pottur** [-pohdøϱ] m. =

flotpottur. **-stjóri** [-sdjo·:rı] m. Admiral. **-stöð** [-sdo·ð] f. Flaadestation.

flot blað [flo:tbla·ð] n. (bot.) Flydeblad. **-brú** [-bru·] f. Flaadebro, Flydebro, Drivebro. **-eyjar** [flo·dεi·jaϙ, flo:t-] fpl. flydende Øer: *Likast er þetta (⁊: hvalir og sjófiskar) sèu Flot-eyarnar, sem menn kalla* (LFR. XIII 44). **-hnúður** [flo:t(h)vu·ðoϙ] m. Fedteklump. **-holt** [-(h)oλt] n. Flaadholt.

floti (-a, -ar) [flo:dı, flo:tı] m. **1.** Flaade, jfr. *herfloti.* — **2.** Flok, Mængde, Masse: *Álfurnar voru í einum flota í stærstu tjörninni* (GFrÚtl. 38); *skip mættu stórum flotum (af viðri) úti á sjó* (ÞThLvs. II. 140). **3.** (*bakki*) Bakke; Bærekurv (BH.).

flotinn [flo:dın, flo:tın] pp. af **fljóta.**

flot kraftur [flo:tkrafdoϙ] m. Flydekraft. **-kubbur** [-kYb·oϙ] m. Flaadholt. **-lægur** [flo:dlai·qoϙ, flo:t-] a. (bot.) flydende.

flotna (a) [flohdna] vi. **1.** komme til at flyde: *f. upp*, komme op til Overfladen, dukke op; *mjer var nær búið að f.*, jeg var lige ved at komme løs fra: *mjer var nær búið af stykkinu að f.* (JÓlInd. 222). — **2.** *f. upp*, kæntre, kantre.

°**flotnar** [flohdnaϙ] mpl. Mænd, is. Søkrigere el. Matroser.

flot pallur [flo:tpadloϙ] m. flydende Stillads (Eimr. XVIII. 182). **-panna** [-pan·a] f. Bradepande, Stegepande. **-plæging** [-plai·jiŋk] f. Muslingefangst ude paa Havet; jfr. *landplæging.* **†-rennur** [flo:dren·oϙ, flo:t-] a. (om en Flod) saa dyb at et Fartöj el. en Flaade kan flyde over den. **-skjöldur** [flo:tsjöldoϙ] m. rund og flad Skive af størknet afkogt Fedt. **-spat** [-sba·t] n. (geol.) Flusspat. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. Fedtöje.

flótta girni [flo·hdaϳır·dnı, -ϳıd·nı] f. Lyst til Flugt. **-gjarn** [-ϳar·dv, -ϳad·v] a. flugtlysten, fej(g): (Ordspr.) *fátæks manns vinur er flóttagjarn* (Málsh.), jfr. med Lykken vender mangen Ven Ryggen. **-legur** [-lε·qoϙ] a. flygtig, ustadig, sky, urolig; spec. med uroligt flakkende Blik; — adv. *-lega.* **-leið** [-lεi:ð] f. Flugtens Vej; *víkja flóttaleiðir*, flygte: *Fyrir sólu frost og hrið | flóttaleiðir víki* (GFrÚh. 157). **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Flygtning. **†-strákur** [-sdrau:goϙ, -sdrau:koϙ] m. Landstryger. **-tamur** [-ta:moϙ] a. tilböjelig til Flugt (BTh. 252). **-vofa** [-vo:va] f. flakkende Spøgelse (MJ.V. 52).

flótt fimur [flo·htfı·moϙ] a. rask til at flygte. **-gjarn** [-ϳa(r)dv] a. tilböjelig til at flygte: *líkir ... flóttgjörnum hindum* (II. II. 7).

flótti (-a, -ar) [flo·hdı] m. **1.** Flugt: *leggja (snúa) á flótta*, flygte, römme Pladsen. — **2.** de flygtende: *reka flóttann*, forfølge de flygtende; (Ordspr.) *frægur þykist, sá flótta rekur* (GJ.), stolt er den, som de flygtende forfølger.

†flóttreka [flo·hdrε·ga, -rε·ka] a. indec. jaget paa Flugt.

flot viður [flo:dvı·ðoϙ, flo:t-] m. Flaadholt. **-vígi** [-vi·jı] n. Flydebatteri. **-vog** [-vo·q] f. Flydevægt, Aræometer (BSSjL.).

flóun (-ar) [flo·:on] f. Kogning af Mælk.

flóunarpottur [flo·:onaϙpohdoϙ] m. Gryde, hvori Mælk koges.

flúa (ði) [flu:a] vi. og vt. = **flýja.**

flúð (-ar, -ir) [flu:ð] f. lav, flad Klippe el. Skær ved el. under Vandets Overflade, Fladskær, Grund, no. Flu.

flúðóttur [flu:ðo·hdoϙ] a. grundet, fuld af Skær: *í eina á, flúðótta og strengjamikla* (Eimr. XVIII. 87).

fluður (-urs, pl. ds.) [flY:ðoϙ] n. **1.** (*ljettúð*) Ustadighed, Letsindighed (ASkaft.). — **2.** (*prjál*) Flitterstads (ASkaft., Breiðd.).

flúður (-urs, pl. ds.) [flu:ðoϙ] n. (ASkaft., Sch.) = **fluður.**

flug (-s, pl. ds.) [flY:q] n. **1.** Flugt, Flyven: *á flugi*, flyvende; i Flugten; *á ferð og flugi*, i flyvende Fart, i stærk Bevægelse; *ríðandi í fluginu*, i flyvende Galop (JÁÞj. II. 173); — ogs. overf. jfr. *hugarflug.* — **2.** (*vatnavextir*) stærk Opsvulmen af en Flod: *það er flug í ánni.* — **3.** (*hengiflug*) meget höje og stejle Klipper: *Illikambur ... er þverhnýptur að framan og f. á báða vegu* (ÞThFerð. III. 267).

fluga (-u, -ur) [flY:qa] f. **1.** Flue: (Talem.) *slá tvær flugur í einu höggi*, slaa to Fluer med eet Smæk; *vera eins og f.*, flagre fra det ene til det andet. — **2.** Myg: *flugan hefur verið skæð hjá okkur í sumar.* — **3. a.** (kunstig) Flue: *veiða á flugu.* — **b.** overf.: Lokkemadding: *flugan sjálf sú mesta óheillafluga sem nokkru sinni hefir beitt verið fyrir fáfróðan almúga* (Eimr. XVIII. 232); *gína yfir (við) flugu el. gleypa við (þeirri) flugu*, bide paa Krogen, lade sig besnære; *koma flugu í e-n* el. *í munn e-m*, narre en til at paatage sig n-t, bilde en n-t ind. — **4.** vild Idé, forflöjen Idé: *Sveinn fór að drekka, eftir er hann fekk í sig þá fáránlegu flugu, að eg væri sér ótrygg* (GFrÓl. 86); *koma einhverri flugu inn hjá e-m.* — **5.** (*á hurð*) Nøgleskilt.

fluga bjarg [flY:qabjar·k] n. = **hengiflug.** **-ferð** [-fεr·ð] f. flyvende Fart.

flugafl [flY:qabλ] n. susende Kraft: *þeir 10 faðma langt frá hæfa krónustærð, er þeir miða á með flugafli* (MStVin. 96).

1. **flugandi (-a)** [flY:qandı] m. Ilsomhed, Fart: *skárri er það nú flugandinn á þjer*, sikken Fart du skyder (Breiðd.).

°2. **flug andi** [flY:qandı] m. höjtflyvende Aand (MJ. I. 91). °**-ár** [-au·r] f. Vinge: *Sá hann ... flugárum eldlitum fara meyju* (BTh. 83).

flugastraumur [flY:qasdröy·moϙ] m. rivende Ström.

flug beittur [flYq·bεihdoϙ] a. overmaade skarp. **-belgur** [-bεlgoϙ] m. Luftballon. **-bíta** [-bi·da, -bi·ta] vi. være overordentlig skarp, skære som en Rageknív: *hnífarnir flugbíta;* — *honum flugbitur*, han forstaar at skærpe Leen. **-bjarg** [-bjark] n. stejl Klippe (MJ. III. 139). **-djarfur** [-djarvoϙ] a. dristigt flyvende: *og í sama bili fjell hinn flugdjarfi konungur laganna dauður niður* (GFrÚh. 48). **-drekamerki** [-dregamεrkı, -dreka-] n. (astr.) Stjærnebilledet Skorpionen. **-drekamynd** [-dregamın·t, -dreka-] f. **1.** (*mynd af flugdreka*) Dragebillede. — **2.** (astr.) = *flugdrekamerki.* **-dreki** [-drε·ϳı, -drε·ķı] m. **1.** Drage. — **2.** (astr.) Stjærnebilledet Skorpionen. **-eðli** [flY:qεðlı] n. Flyveævne. **-eldar** [-εldaϙ] mpl. Fyrværkeri: *kasta flugeldum*, afbrænde et Fyrværkeri. **-fálkalegur** [flYχ·faulqalεqoϙ, -faulka-] a. som ser ubetænksom, fremfusende ud. **-fálki** [-fauλϳı, -faulķı] m. **1.** (zool.) Trækfalke: *frá Grænlandi koma stundum á vetrum fálkar, og eru þeir flestir hvítir, Íslendingar kalla þá „flugfálka", af því þeir verpa ekki á Íslandi* (ÞThLfr. II. 363). — **2.** ubetænksom, fremfusende Person: *hann er mesti f.* **-fýlar** [-fi·laϙ] mpl. flyvefærdige Stormfugleunger. **-fimi** [-fı·mı] f. Flyvefærdighed. **-fiskur** [-fısgoϙ] m. (zool.) Flyvefisk (exocoetus). **-fit** [-fı·t] f. Flyvehinde. **-fjöður** [-fjö·ðoϙ] f. Svingfjer. **-frár** [-frau·r] a. hurtig som flyvende Fugl, pilsnar, som lober i flyvende Fart: *þeir (hestarnir) voru eirfættir, flugfráir og gullfextir* (II. II. 4). **-færi** [-fai·rı] n. Flyveredskab, Vinge: *Skríkjan var svo máttvana, að hún lét taka sig höndum, án þess að bæra flugfærin* (GFrÓl. 50). **-för** [-fö·r] f. Flugt: *Af birtu boði | brá hann snöggliga | sér til flugfarar* (Milt. 133). **-gáfaður** [flYq·gau·vaðoϙ] a. glimrende begavet. **-gjarn** [-ϳa(r)dv] a. flyvelysten. **-gögn** [-gögv] npl. Flyveredskaber, Vinger. **-hálka** [flY:χ-(h)auλga, -(h)aulka] f. overordentlig glat Føre. **-háll** [-(h)audλ] a. meget glat, spejlglat: *Hér væri því lagt út á flughála skriðbraut* (Eimr. XVIII. 231). **-hamar** [-(h)a·maϙ] m. overmaade höj og stejl Klippe. **-hamur** [-(h)a·moϙ] m. Flyveham. **-hár** [-(h)au·r] a. svimlende höj. **-hast** [-(h)ast] n. flyvende Fart, flyvende Hast, stor Hast: *gera e-ð í flughasti*, göre n-t i flyvende Fart; *hann var í flughasti, að þetta væri gert; í flughasti, þá ætti hann að falla* (Alþ. '11, B. I. 969). **-hraður** [flYχ·(h)ra·ðoϙ] a. som gaar i flyvende Fart, overordentlig hurtig. **-húð** [flY:χ(h)u·ð] f. Flyvehud. **-hundur** [-(h)Yndoϙ] m. Flyvehund, den flyvende Hund (pteropus). **-koss** [flYχ·kos] m. Slængkys. **-kveisa** [-kvεi·sa] f. **1.** (*kveisa*) Vindkolik. — **2.** (*gigt*) Rheumatisme. **-laus** [flYq·löys] a. ude af Stand til at flyve, som har mistet Ævnen til at flyve (OBj. 36). **-lega** [-lεqa] adv. i flyvende Fart. **-leið** [-lεi·ð] f. Luftens Vej, Vej som tilbagelægges ved at flyve. **-list** [-lıst] f. Flyvekunst, Aviatik. **-ljettur** [-ljεhdoϙ] a. letflyvende, hurtig flyvende; pilsnar. **-læs** [-lai·s] a. (om Börn) som læser flydende. **-maður** [-ma·ðoϙ] m. Flyver. **-miða** [-mı·ða] v. impers.: *e-u flugmiðar áfram*, n-t flyver frem, n-t gaar meget rask fra Haanden. **-mikill** [-mı·ϳıdλ, -mı·kıdl] a. opsvulmet: *vötn eru flugmikil*, Floderne er opsvulmede. **-móður** [-mo·:ðoϙ] a. træt af at flyve (Flugten) (JHall. 231). **-mót** [-mo·:t] n. Flyvematch.

flugna bú [flYq·nabu:] n. Fluebo, holurt. **-ger** [-ϳε·r] n. Fluesværm. **-hnappur** [-hvahboϙ] m. holurt. **-net** [-nε:t] n. Fluenæt. **-pungur** [-puŋ·goϙ] m. holurt. **-skella** [-sϳεd·la] f. Fluesmække, Smække. **-vaður** [-vı:ðoϙ] m. Fluesværm. **-veifa** [-vεi:va] f. Fluevifte.

flug niður [flYq·nı·ðoϙ] m. Susen af Flyvning. **-nægur** [-nai·qoϙ] a. mere end tilstrækkelig. **-næmur** [-nai·moϙ] a. overordentlig lærenem. **-ólmur** [flY:qo·lmoϙ] a. overordentlig fyrig. **†-ormur** [-ormoϙ] m. Skorpion. **-ríkur** [flYq·ri·goϙ, -ri·koϙ] a. hovedrig. **-rit** [-rı·t] n. Flyveskrift. **-rúmur** [-ru·moϙ] a. mere end vid nok, meget vid: *þreyta sín fjörbrot um frerann og snjáinn | og flugrúma eilífa bláinn* (StStAndv. II. 84). **-salt** [flYχ·saλt] n. flygtigt Salt. **-sandur** [-sandoϙ] m. Flyvesand. **-sending** [-sεndiŋk] f. flyvende Fart: *Og fram af brekkunni fór hann í flugsendingu* (EKvOf. 52). °**-sýn** [-si·n] f. Fugleperspektiv. **-skarpur** [-sgaϙboϙ] a. af overmaade skarp, gennemtrængende Forstand, overordentlig skarpsindig. **-skýr** [-sϳi·r] a. overordentlig klar i Tale og Tanke. **-skjótur** [-sϳo·dor, -sϳo·tor] a. pilsnar: *f. hestur*, Hest, som løber overordentlig hurtig. **-skrímsl(i)** [-sgrimsλ, -sgrimslı] n. Grif. **-snar** [-sna·r] a. pilsnar: *eins og foss og f. strengur* (GFrÚh. 69). **-steinn** [-sdεidv] m. voldsomt slynget Sten (SBrNúm. 8, 49). **-stigur** [-sdı·qoϙ] m. smal Klippesti ved Siden af en Afgrund: *að flugstigir í fjöllum væru (í draumi) fyrir erfiði í vöku* (GFrÓl. 53); (Talem.) *vera kominn á flugstig með*, være paa Nippet til. **-strangur** [-sdrauŋgoϙ] a. med rivende Ström: *flugstrangt vatn.* **-streymi** [-sdrεi·mı] n. rivende Strömhastighed. **-súlur** [-su·loϙ] fpl. flyvefærdige Suleunger.

flugu fótur [flY:qofo·:doϙ, -fo·:toϙ] m. **1.** (*fótur á flugu*) Flueben. — **2.** svag Grund, svag Støtte: *en enginn f. var fyrir því*, men det savnede enhver Grund (GFrE. 20). **-fregn** [-frεg·v] f., **-frjett** [-frjεht] f. usikker Efterretning, løst Rygte. **-frjettasnepill** [-frjεhdasnε:bıdλ, -snε:pıdλ] m. Sensationssprøjte. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. (udsendt) Snigmorder. **-morð** [-mor·ð] n. Snigmord.

flugum [flY:qom] 1. p. pl. imp. ind. af **fljúga.**

flugur (-s, -ir) [flY:qoϙ, flYχ·s, flYy:jıϙ] m. Fjer el. Papir fæstet bag paa en Pil el. Kastespyd (*gafllok*) for at give det större Fart: *þó er betra að hafa fluginn úr pappír* (ÓDavSk. 348).

flugu sullur [flY:qosYd·loϙ] m. (Sl.) = **flögusullur.** **-vængur** [-vaiŋ·goϙ] m.: *f. á skrúfu*, Skruevinge.

flug vargur [flYq·vargoϙ] m. coll. Rovfugle: *það var tófa, en ekki flugvargur, sem var honum valdandi* (JTrSm. I. 65). **-verkur** [-vεϙgoϙ] m. akut Gigtsmærte, Flyvegigt. **-víður** [-vi·ðoϙ] a. meget vid. **-vitringur** [-vı·driŋgoϙ, -vı·t-] m. höjvis Mand (MJ. II. 154) (her iron.). **-vjel** [-vjε·l] f. Flyvemaskine. **-vopn** [-vohpv] n. Kastevaaben. **-vöxtur** [-vöχsdoϙ] m. overordentlig hurtig Vækst el. Tiltagen(de). **-þolinn** [flYχ·þo·lın] a. udholdende i Flyvning: *flugþolna vængi mér guð faðir gaf* (GFrÚh. 42).

flúinn [flu:ın] pp. af **flýja.**

flúkalega [flu:galε·qa, flu:ka-] adv. nederdrægtigt, skidt, ad Helvede til: *Því verður mörgum að f. fer* (ÓDavÞul. 366).

flum [flY:m] n. = *fum, fát: það kom mesta flum á hann* (Af.).

1. **flumbra (-u, -ur)** [flYm·bra] f. **1.** ubetydeligt Saar, Hudafskrabning: *saug blóð úr flumbru á einum fingrinum* (JTrB. 53). — **2.** (*um konu*) **a.** Kvinde der arbejder hurtig og skødesløst: *hún er mesta f.* (Árn.). — **b.** Kvinde der fører upaalidelig, løs Snak (Hún.).

2. **flumbra (a)** [flYm·bra] vt. **1.** *f. sig*, faa en lille Rift el. Afskrabning,

saares lidt: *hann flumbraði sig í fingurinn*, han fik en lille Rift paa Fingeren. — **2.** (*flaustra*) *f. e-u af*, jaske n-t af.

flumbrari (-a, -ar) [flʏm·brarɪ] m. ilsindet Person.

flumbrulegur [flʏm·brølɛ·qøϱ] a. ilsindet.

flumósa [flʏ:mo·sa] a. indec. = **flumúsa.**

flumur (-urs) [flʏ:møϱ] n. Forfjamskelse, Forhastelse: *óttalegt f. er nú á þjer* (Árn.).

flumúsa [flʏ:mu·sa] a. indec. forfjamsket, overilet, forhastet.

flumusaæði [flʏ:mosaaɪ.ðɪ] n. Daarskab paa Grund af Ilterhed (JÁÞj. II. 505).

flunkanýr [fluᶇ·gani:r] (Breiðd.), **flunkunýr** [fluᶇ·gøni:r] (Sl.), **flunkurnýr** [fluᶇ·gørni:r, fluŋ·kør-] a. flunkende ny, splinterny.

flúnnel (-s) [flun:ɛl] n. Flonel.

1. **flúr (-s)** [flu:r] m. **1.** (*hveiti*) Hvedemel. — **†2.** (*hveitibrauð*) Hvedebrød.

2. **flúr (-s)** [flu:r] n. Forsiring: *f. kalla menn t. d. saumaðar rósir á fati og útskurð á trjesmíði.*

1. **flúra (-u, -ur)** [flu:ra] f., sædv. i pl. *flúrur:* (*flúð*) lav, flad Klippe el. Skær ved el. under Vandets Overflade, Fladskær, Grund, no. Flu: *var það* (ɔ: *landið*) *mjög óhafnlegt og flúrum skotið* (BóluHj. . JÁÞ. I. 249). *á þeim flúrum* (Klipper) *og þar gras er* (JÓlInd. 236).

2. **flúra (-u, -ur)** [flu:ra] f. (zool.) **1.** (*skráplúra*) Haaising (drepanopsetta platessoides). — **2.** (*þykkvaflúra*) Rødtunge (pleuronectes microcephalus). — **3.** (*langflúra*) Skærising (pleuronectes cynoglossus). — **4.** = *lúra.* — **5.** (Eyf.) = *svartaspraka.*

3. **flúra (-u, -ur)** [flu:ra] f. (Bogb.) Filet.

4. **flúra (a)** [flu:ra] vt. = *útflúra*, pryde, besætte med Snörkler, snörkle; — pp. *flúraður*, forsiret, snörklet: *eða eru flúraðir þeim kringum umbúnaðinn statina* (And. I. 177), *er gjört honum skaptker af silfri, flúrað* (Od. 534).

flúrbrauð [flur·bröy·ð] n. Hvedebrød (EÓlLach. 90).

flúrlist [flur·lɪst] f. Ornamentik.

flúrmjöl [flur·mjö·l] n. Flormel.

flus [flʏ:s] n. **1. a.** (*hýði*) Skræl(ling), Kartoffelskræl(ling) (Af.). — **b.** (*skurn*) Æggeskal(er): *að dúnninn var ... fullur af gömlu flusi* (GFrÓbl. 31)

fluska (-u, -ur) [flʏs·ga] f. afrevet Stykke, Pjalt, Las (Skaft.).

flúskrast [flus·grast] v. refl. (Af.) = **tuskast.**

flúskur (-urs) [flus·gøϱ] n. (Af.). = **tusk.**

fluss [flʏs·] n. optrævlet Hampsnöre el. Tov (Arnf.).

flutning (-ar, -ar) [flʏhdniŋk] f. = **flutningur.**

flutninga bifreið [flʏhdniŋgabɪv·rɛið] f., **-bíll** [-bid·λ] m. Lastbil. **-bóndi** [-boᵘn·dɪ] m. Skydsbonde. **-braut** [-bröy:t] f. Tilførselsvej: *flutningabrautir ættu að sitja í fyrirrúmi fyrir þjóðvegum* (A.þ. '11, B. 165). **-ferðir** [-fɛr·ðɪϱ] fpl.: *reglubundnar f.*, regelmæssig Paketfart (Stj. '01, A. 46). **-kvöð** [-kvö:ð] f. Skydspligt. °**-liði** [-lɪ:ðɪ] m. Trainsoldat. **-mót** [-moᵘ:t] n. Skydsskifte. **-skip** [-sɟɪ:p] n. Fragtskib, Transportskib: *á Seyðisfirði er það t. d. altítt, að færeysk fiskiskip aðeins koma inn á höfnina til þess að skila af sér aflanum í f.* (Alþ. '11, B. II. 1113). **-stöð** [-sdö:ð] f. Skydsskifte. **-tilhögun** [-tɪ:λ(h)öqøn] f. Befordringsvæsen. **-tollur** [-tod·løϱ] m. Transittold. **-vörur** [-vö:roϱ] fpl. Transitgods.

flutnings afl [flʏhdniŋsab·λ] n. (en Bøsses) Rækkeævne. **-arður** [-ar·ðoϱ] m. Føring: *þá skal hann þar á ofan fá kaup og flutningsarð* (Føring) *eftir gömlum vanda* (JAðEin. 305). **-eyrir** [-ɛɪ·rɪϱ] m. Porto, Postpenge. **-frítt** [-friht] an. fragtfrit (cost and freight, c&f, cf.). **-gagn** [-gag·v] n. Befordringsmiddel. **-hlunnindi** [-(h)λʏn:ɪndɪ] npl. Føring (JAð. Ein. 312). **-jörð** [-jör·ð] f. Gaard, egnet til Kreaturdrift. **-kaup** [-köy:p] n. Fragt, Føringspenge. **-kostnaður** [-kos·(d)naðoϱ] m. Transportomkostninger, Fragt. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. **1.** (*f. máls, tillögu*) Forslagsstiller. — **2.** (*talsmaður*) Talsmand, Anbefaler. — **3.** (*ferjumaður*) Færgemand. — **4.** (*f. kvæðis osfr.*) Oplæser. **-piltur** [-pɪλ·døϱ] m. Skydsdreng. **-tæki** [-tai:ɟɪ, -tai:ʝɪ] npl. Transportmidler. **-vagn** [-vag·v] m. Lastvogn.

flutningur (-s, -ar) [flʏhdniŋgoϱ, -iŋs] m., ofte i pl. **1.** i Alm.: Flytning. — **2.** (*fólksflutningur*) Befordring. — **3.** (*vöruflutningur*) Transport. — **4.** (*yfir á*) Overforsel. — **5.** (*f. í embætti*) Fortlyttelse. — **6.** (*farangur, það sem flutt er*) Bagage, Gods. — **7. a.** Fremstilling, Fremstillen af en Sag: *umboðsmennirnir gátu með flutningi sínum ráðið svona hér um bil því sem þeir vildu* (JAðEin. 543). — **b.** (*f. erindis, kvæðis*) Foredrag, Oplæsning, Deklamation. — **†8.** (*erindi*) Foredrag.

flutti [flʏhdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **flytja.**

fluttur [flʏhdoϱ] pp. af **flytja.**

flutum [flʏ:døm, flʏ:tøm] 1. p. pl. imp. ind. af **fljóta.**

flæ [flai:] 1. p. sg. præs. ind. af **flá.**

flæð (-ar) [flai:ð] f. Flod (mods. Ebbe) (ÞThLfr. II. 302).

1. **flæða (-u, -ur)** [flai:ða] f. Sted omkring Kildevæld med sparsom Græsvækst (som til visse Tider staar under Vand) (Þing., Skaft.): *þeir voru þar um nótt á hagadrögum og flæðum* (ÞThLfr. IV. 100)

2. **flæða (flæddi)** [flai:ða] **1.** vi. flyde, rinde, strömme (ud over): *hraun f. út á alla vegu* (ÞThLýs. II. 70); *það flæðir að* (*út*), Havet stiger (falder). — **2.** vt. oversvömme: *f. e-ð út*, sætte under Vand; (Talem.) *f. fólskunni*, spy Gift og Galde. — **3.** impers. overraskes af Höjvande og skylles bort af Bölgerne: *Fyrir skömmu flæddi alt fé í Reykjarfirði* (ÞThFerð. II. 75).

flæðaleir [flai:ðalei:r] m. Klæg.

°**flæðar dýr** [flai:ðardi:r] n. Skib, Fartöj (BóluHj. 248). **-flaustur** [-ϱ-flöys·doϱ] n. gammel, læk Baad (Af., Sch.). **-hnjótur** [-hvɪoᵘ:døϱ, -hvɪoᵘ:toϱ] m. stærk Flod, Höjvande (BH.). **-liggjandi** [-r-lɪɟ:andɪ] m. Havets Stilstand mellem höjeste Flod og begyndende Ebbe, den Tid Flodbölgen bruger for at vende om fra Stigen til Falden (Vf.). **-mál** [-mau:l] n. den Del af Stranden som beskylles af Havet i Flodtiden; Höjvandsmærke. **-mús** [-mu:s] f. **1.** Guldmus (aphrodite aculeata) (som efter Folketroen menes at trække til sig Penge fra Havet), se ogs. *músarbylur* (JÁÞj. I. 430). — **2.** (*um mann, sem er óvanur sjóferðum*) Landkrabbe. **-músaveður** [-mu·savɛ:ðoϱ] n. = **músarbylur. -tími** [-ϱ-ti·mɪ] m. Flodtid.

1. **flæði (-is**, pl. d. s.) [flai:ðɪ] n. **1.** (*flóð*) Flod. — **2.** (*flæðarmál*) Höjvandsmærke (Af.). — **†3.** (*haf*) Hav: *flæða eykur*, Skib (jfr. BTh. 44).

2. **flæði** [flai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **flá.**

flæði engi [flai:ðɪɛiŋ·ɟɪ] n. Eng, hvorover der kan ledes Vand, el. som paa visse Tider af Aaret staar under Vand. **-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. som let oversvömmes: *þar er flæðigjarnt fyrir fje*, der bliver Faarene let overraskede af Havet. **-land** [-lan·t] n. Marsk, Land som til visse Tider staar under Vand. **-sker** [-sɟɛ:r] n. Skær, som oversvömmes ved Flodtiden: *Hún ... braut skipið sitt og lenti í flæðiskeri* (GFrÓl. 62—63); (Talem.) *vera á flæðiskeri staddur*, være i Forlegenhed, være stedt i Vaande; *vera ekki á flæðiskeri staddur*, være godt forsörget, ikke komme i Forlegenhed: *Og eg minnist þín, áður en eg dey, svo að þú verðir ekki á flæðiskeri stödd* (EKvOf. 185); *láta e-n vera á flæðiskeri staddan*, lade en i Stikken. **-stör** [-sdö:r] f. (Klp. III. 98) = **tjarnastör. -vatn** [-vahtv] n. Indsø, som har Flod og Ebbe (paa Grund af Havets Indströmning).

flæðumói [flai:ðomoᵘ:ɪ] m. fugtig, ujævn Jordbund (ÞThLýs. II. 408).

flæður (acc., dat. **-i**, gen. **-ar**, pl. **-ar**) [flai:ðøϱ] f. Flod, Höjvande (Vf.).

flægi [flai:jɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **flá.**

flæja (-u, -ur) [flai:ja] f. Sump (Af.).

flækings börn [flai:ɟiŋsbör·dv, -böd·v, flai:ʝiŋs-] npl. hjemløse Börn: *föðurlausu f.* (MJ. II. 261). **-grey** [-grɛi:] n. omvankende, hjemløs Stakkel. **-hundur** [-(h)ʏn·doϱ] m. herreløs Hund. **-líf** [-li:v] n. omvankende Liv.

flækingur (-s, -ar) [flai:ɟiŋgoϱ, flai:ʝiŋgoϱ, -iŋs] m. **1. a.** (*flakkari*) Landstryger. — **b.** spec. en som ofte skifter Tjeneste. — **2.** (*flakk*) Omvanken: *vera á flækingi*, strejfe omkring, vanke om, ingen Steds at have hjemme.

1. **flækja (-u, -ur)** [flai:ɟa, flai:ʝa] f. **1. a.** Forvikling, Knude, Komplikation: *þetta er ljóta flækjan;* — spec. en Kunst, se *band.* — **b.** (*flækt band*) forviklet Garn, el. Snor med mange forviklede Knuder paa. — **2.** (*umfeðmingsgras*) Musevikke, Vikke (vicia cracca, L.).

2. **flækja (ti)** [flai:ɟa, flai:ʝa, flaiχ·dɪ] vt. **1.** bringe i Urede: *vertu ekki að f. bandið.* — **2.** i overf. Bet.: hilde, forvirre, besnære: *f. e-n;* — *f. mál*, göre en Sag forviklet, indviklet. — **3.** refl. *flækjast:* **a.** komme i Urede: *f. saman*, indvikles i hinanden: *línur skipa f. saman*, Linerne bliver krydsede med et andet Fartöjs (Stj. '03, B. 28); — overf.: *f. í e-ð*, blive indviklet i n-t; *f. fyrir e-m*, være en i Vejen; — pp. *flæktur*, i Urede, forviklet, indviklet: *vera f. við e-ð*, være indviklet i n-t, være beskyldt for n-t, have Rygte paa sig for n-t el. for Deltagelse i n-t: *og f. við fjölkýnngi* (JÁÞj. I. 100); *vera flæktur við kvenmann*, siges at staa i Forhold til en Kvinde. — **b.** (*ráfa*) vanke om, strejfe omkring. — **c.** (*flakka, vera á flækingi*) ingen Steds høre hjemme, drage hjemløs fra et Sted til andet.

flækjóttur [flai:ɟoᵘhdoϱ, flai:ʝ-] a. rabulistisk.

°**flækju spekingur** [flai:ɟosbɛ:ɟiŋgoϱ, flai:ʝosbɛ:ʝiŋgoϱ] m. Sofist. **-spurningar** [-sbʏr·dniŋgaϱ, -sbʏd·n-] fpl. Krydsforhør.

flæma (di) [flai:ma] **1.** vt.: *f. burt, á braut, út*, fordrive, forjage. — **2.** refl. *flæmast.* **a.** fordrives, forjages: *f. úr landi.* — **b.** = *flækjast* b.

flæmi (-is, pl. d. s.) [flai:mɪ] n. (stor) Strækning, udstrakt Rum.

1. **Flæmingi (-ja, -jar)** [flai:miŋɟɪ] m. Flamlænder.

2. **flæmingi (-ja, -jar)** [flai:miŋɟɪ] m. (*flangrari*) ustadig Person, Landstryger.

flæmingur (-s, -jar) [flai:miŋgoϱ, -iŋs, -iŋɟaϱ] m. **1.** (*flangrari*) Landstryger. — **2. a.** = *flækingur* 2. — **b.** *fara undan í flæmingi*, lade en (med Vilje) tumle med sig (f. Eks. i Brydning), uden dog at tabe Hovedet (i den Hensigt at trætte Modstanderen og saa udføre et overraskende Modangreb) (JÁÞj. I. 272); — i overf. Bet.: søge Udflugter, undgaa at svare bestemt. — **3.** Uro: *allur sá f. sem hún* (ɔ: *botnvarpan*) *kemur á fiskinn* (Lögr. '14, 199).

flæmska (-u) [flaim·sga] f. Flamsk, flamsk Sprog.

flæmskur [flaim·sgøϱ] a. flamsk.

flær [flai:r] pl. af **fló.**

flærð (-ar, -ir) [flair·ð] f. Falskhed: *beita flærðum*, gaa paa Rævekløer; *vel: þjer flærð, þú ert ekki á bók lærð* (SchMál.); (Ordspr.) *sá er flærðum næstur, sem fjandanum er kærstur* (GJ.), den er Falskhedens Mester, som Fanden har kærest.

flærðafjelag [flair·ðafjɛ:laq] n. Rænkeforening, Sammenslutning i et bedragersk Øjemed.

flærðar fullur [flair·ðaϱfʏd·løϱ] a. falsk, svigefuld. **-haus** [-(h)öy:s] m. falske Blakke, Bedrager, Forræder.

†flærðari (-a, -ar) [flair·ðarɪ] m. Bedrager.

flærðar laus [flair·ðarlöy·s] a. uden Falskhed, ærlig. **-samur** [-ϱ-sa·møϱ] a. = **flærðsamlegur.**

flærð samlegur [flair·þsamlɛ·qøϱ] a., **-samur** [-samoϱ] a. lumsk, svigefuld, tvetunget. **-vitni** [-ð-vɪhdnɪ] n. falsk Vidnesbyrd.

1. **flæsa (-u, -ur)** [flai:sa] f. kortvarigt Törvejr med nogen Vind.

2. **flæsa (ti)** [flai:sa] vi. blæse: *jeg held, að það flæsi í heyið í dag;* — pp. *flæstur*, udspilet: *Með nasirnar flæstar lá fákurinn þar* (GrTh. '06, 128).

flæsudagur [flai:søda:qøϱ] m. Dag med Blæst, men ringe Sol: *þar komu flæsudagar, svo töður náðust þar lítt hraktar* (ÞThÁrf. 286).

flögð [flöq·ð, flög·þ] pl. af **flagð.**

flögg [flök·] pl. af **flagg.**

flögóttur [flö:qoᵘhdoϱ] a. med Pletter, blottede for Grönsvær: *flögótt þýfi.*

flögr [flöq·r] n. Flagren.

flögra (a) [flöq·ra] vi. flagre.

flögrari (-a, -ar) [floq·rarı] m. Flagrer, Sværmer, Bakkant.

flögu björg [flö:qøbjör·k] npl., **-grýti** [-gri:dı, -gri:tı] n. Skifer, Skifersten. **-grýttur** [-grihdøǫ] a. skifret, skifrig. **-grjót** [-grjoᵘ:t] n. coll. Skifer. **-kalk** [-kaλ·k, -kal·k] n. Kalkskifer. **-kol** [-ko:*l*] npl. Skiferkul. **-leir** [-lɛi:r] m. Skiferler.

1. **flögur (-urs)** [flö:qøǫ] n. **1.** (*fisktorfa*) Fiskestime. — **2.** ›Flagren‹, ukendt Kunst (ÓDavSk. 162).

2. **flögur** [flö:qøǫ] pl. af **flaga.**

***flögurflokkur** [flö:qøǫflohgøǫ] m. Trækfugleskare (JHall. 209).

flögusteinn [flö:qøsdɛid·v] m. Skifer.

flögusteins náma [flö:qøsdɛinsnau:ma] f. Skiferbrud. **-spjald** [-n-sbjal·t] n. Skifertavle. **-þak** [-s-þa:k] n. Skifertag. **-þynna** [-þın:a] f. Skivertavle: *á borðum, sem kjöt er lagt á, skulu vera marmarahellur eða flögusteinsþynnur* (Stj. '05, B. 10).

flögusullur [flö:qøsʏd·løǫ] m. Byld (abscessus) (JMPísl. 140).

?**flöjel (-s)** [flöʏ·jɛ*l*] n. = **flauel.**

flökku ár [flöhgøau:r] n. Vandringsaar. **-drengur** [-drɛiŋ·gøǫ] m. Tiggerdreng. **-ferð** [-fer·*ð*] f. Tiggervandring. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. coll. Tiggerpak, Tiggere. **-hundur** [-hʏn·døǫ] m. omstrejfende Hund. **-kerling** [-ȼɛd·liŋk, -ȼɛr·dl-] f. omvandrende Tiggerkælling. **-kvis** [-kvı:s] n. Vandrerygte (StStAndv. I. 208).

flökkun (-ar, flakkanir) [flöhgøn, flahganıǫ] f. = **flakk.**

flökku snákur [flöhgøsnau:gøǫ, -snau:køǫ] m. Landstryger (Mýrd. 377). **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. omvandrende Tiggerpige (JÁÞj. I. 371). **-þjóð** [-þjoᵘ·*ð*] f. Nomader; — overf.: *flökkuþjóð* [illegible] (GFrÚh. 204).

flökra (a) [flö:gra, flö:kra] vi. **†1.** (*flangra, flakka*) flagre, strejfe om. — **2.** *f. við e-u,* væmmes ved n-t, faa Kvalme ved Synet af n-t. — **3.** impers.: *e-u flökrar að e-m,* en kommer i Tanker om n-t.

†flökran (-ar, -ir) [flö:gra*n*, flö:kra*n*] f., **flökt (-s)** [flöχ·t] n. Flagren, Omvanken.

flökta (i) [flöχ·da] vi. 1. (*flangra, flakka*) flagre omkring, farte om: *hvaða meining var* [illegible] *með hann* [illegible] (ÞGÚ. 10). — **2.** *ljósið flöktir,* Lyset flakker, blafrer.

flöktan (-ar) [flöχ·da*n*] f. = **flökt.**

flökult [illegible] an. = **flökurt.**

flökur (-urs) [flö:gøǫ, flö:køǫ] n. **1.** Væmmelse, Kvalme, Tilböjelighed til at kaste op: *hann fær ekki f. af því.* — **†2.** (*flakk*) Omstrejfen. **-gjarn** [-r-ɠad·v, -ɠar·dv] a. tilböjelig til at faa Kvalme: *hann er ekki f.* el. *honum er ekki flökurgjarnt,* han er ikke tilböjelig til Kvalme; — overf. han lader sig ikke genere. **-leiki** [illegible] **-leikur** [illegible] m. Kvalme, Ildebefindende.

flökurt [flö:gøǫt, flö:køǫt] an.: *mjer er f.,* jeg føler Væmmelse (Tilböjelighed til at kaste op), jeg faar Kvalme; — overf. Bet.: *þeim verður ekki f. af því,* det generer dem ikke.

flönuðu [flö:nøðø] 3. p. pl. imp. ind. af **flana.**

flös (flasar, flasir) [flö:s, fla:sıǫ] f. = **fles** 2.

flösku botn [flös·gøbohtv] m. Flaskebund. **-brjef** [-brjɛ:*v*] n. Flaskebrev. **-bumba** [-bʏm·ba] f. Flaskebug. **-háls** [-haul·s] m. Flaskehals. **-hylki** [-hıλ·ɠı, -hıl·ȼı] n. Flaskefoder. **-laga** [-la:qa] a. indec. (bot.) flaskeformet. **-leiði** [-lɛi:ðı] n. Flaskebør (om en Vind, hvori det er muligt at sende Flaskepost fra *Vestmannaeyjar* til Islands ›Fastland‹). **-miði** [-mı:ðı] m. Etikette paa en Flaske. **-myndaður** [-mın·daðøǫ] a. flaskeformig. **-póstur** [-poᵘs·døǫ] m. Flaskepost (benyttedes paa *Vestmannaeyjar*). **-stútur** [-sdu:døǫ, -sdu:tøǫ] m. Flaskehals, -aabning.

flösungur (-s, -ar) [flö:suŋgøǫ, -uŋs] m. ubetænksomt og letsindigt Menneske.

1. **flöt (flatar, flatir)** [flö:t, fla:dıǫ, fla:tıǫ] f. Græsplæne, Slette.

2. **flöt** [flö:t] f. og npl. af **flatur.**

flötunes [flö:donɛ:s, flö:to-] n. fladt Næs (StStAndv. II. 76).

flötur (flatar, dat. fleti; fletir) [flö:døǫ, flö:tøǫ, fla:daǫ, fla:taǫ, flɛ:dı, flɛ:tı, flɛ:dıǫ, flɛ:tıǫ] m. **1.** Flade, Plan: *ferhyrningur er ferhyrndur f.*; (Talem.) *betri flöturinn er uppi á e-m,* en er i godt Humør: *Þegar hinn betri flöturinn var uppi á Þuríði gömlu* (JThMk. 47). — **2.** (*flöt*) Slette. — **3.** Grund: *skjaldarmerki Íslands var áður hvítur fálki í bláum fleti.*

fnas [fna:s] n. Fnysen.

fnasa (a) [fna:sa] vi. **1.** fnyse, pruste: *þar sem skeiða, f. og freyða fákar vogi* (SBrNúm. 13, 46). — **2.** (*f. af reiði*) fnyse af Vrede, være rasende.

†fnauði (-a, -ar) [fnöy:ðı] m. Kryster.

fnykmikill [fnı:gmı·ɠıdλ, fnı:kmı·ȼıdλ] a. stinkende, ilde lugtende.

fnykur (-urs) [fnı:gøǫ, fnı:køǫ] m. Stank.

Fnjóskadalur [fnjoᵘs·gada:løǫ] m. npr. Dal i *Suður-Þingeyjarsýsla.*

fnjósk baukur [fnjoᵘs·kböy·gøǫ, -böy·køǫ] m. Svampdaase. **-dælir** [-dai·lıǫ] mpl. npr. Indbyggerne af *Fnjóskadalur.*

fnjóskur (-s, -ar) [fnjoᵘs·gøǫ] m. tör og trøsket gammel Træstamme, Trøske: *Hafa gamlir menn sagt mér frá menjum þeirra (skóganna), bæði í húsum og stórum fnjóskum, sem stóðu eða lágu taldir um hlíðar og ása* (ÞThFerð. I. 54); *allur gangurinn var lýstur með fnjóski* (And. I. 117).

fnjóskþur(r) [fnjoᵘs·kþʏ·r, -þʏr] a. knastör.

fnæsa (ti) [fnai:sa] vi. = *fnasa,* fnyse: *f. eitri,* spy Gift; — ppr. *fnæsandi,* fnysende.

fnösun (-ar) [fnö:sø*n*] f. Fnysen.

fóarn (-arns, -örn) [foᵘ:a(r)dv, -ö(r)dv] n. Kraas.

fóðra (a) [foᵘ·ðra] vt. **1.** fodre: *f. skepnur.* — **2. a.** fore: *f. kápu*; *reiðbeisli með fóðruðum hringjum*; — *f. kjól,* klæbe over en Bogs Ryg. — **b.** overf.: *fóðra e-ð (með e-u),* motivere n-t (med n-t), is. med Bibet. af at en kommer uheldigt fra det: *Þó hefir höfundinum tekist nokkurnveginn að f. þetta* (Ing. '11, 197). — **†3.** (*slíðra*) stikke i Skeden. — **4.** refl. *fóðrast,* trives (ved Foderet): *f. vel (illa): Geirmundur spurði hvernig gamli Brúnn fóðraðist* (ÞGjÚf. 85).

fóðrun (-ar, -anir) [foᵘð·ron, -anıǫ] f. Fodring.

fóður (-urs, pl. ds.) [foᵘ:ðøǫ] n. **1. a.** (*skepnufóður*) Foder: *hesturinn er ljettur á fóðr(un)um,* Hesten trives af kun lidt Foder; *hesturinn er þungur á fóðrunum,* Hesten skal have meget Foder for at trives. — **b.** Fodring: *koma hesti í f.; skila úr fóðrunum.* — **2. a.** (*í fötum*) For (paa Klæder). — **b.** (*á skrá*) Laas(e)beslag, Laas(e)blik. — **c.** (*í skipum*) Garnering. **-auki** [-r-öy:ɠı, -öy:ȼı] m. Foderøgning, Fodertillæg. **-baðmull** [-bað·mødλ] f. Vat. **-birgðir** [-bır·qðıǫ, -bır·ðıǫ] fpl. Foderforraad. **-birgur** [-bır·gøǫ] a. forsynet med tilstrækkeligt Hø til Foder. **-brestur** [-brɛs·døǫ] m. Fodermangel. **-bætir** [-bai:dıǫ, -bai:tıǫ] m. Kraftfoder (Foderstof, der gives med daarligere Foder for at göre det kraftigere): *síld eða lýsi sem f.* **-efni** [-ɛb·nı] n. Foderstof, Fodermiddel. **-frekur** [-ǫ-frɛ:gøǫ, -frɛ:køǫ] a. som behøver meget Foder. **-gildi** [-r-ɠıl·dı] n. Næringsværdi. **-gras** [-gra:s] n. Fodergræs. **-gæði** [-ɠai:ðı] npl. Foderets Godhed. **-gæfur** [-ɠai:vøǫ] a. som kan bruges som Foder: *fóðurgæft hey.* **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Pladejærn. **-korn** [-ǫ-kor·dv, -kod·v] n. Foderkorn. **-laus** [-r-löy·s] a. **1.** (*án skepnufóðurs*) uden Foder. — **2.** (*um föt*) uden For. — **-ljettur** [-ljɛhdøǫ] a. som kun behøver ringe Foder, som trives af kun lidt Foder. **-magn** [-mag·v] n. Fodermængde, Foderkvantitet. **-mjöl** [-mjö:*l*] n. Fodermel (af presset Sild). **-narningur** [-nar·dniŋgøǫ] m. en Smule Foder (saa meget at Dyret lige kan leve deraf) (ÞGjD. 15). **-poki** [-ǫ-po:ɠı, -po:ȼı] m. Mulepose. **-skifti** [-sɠıf·dı] npl. Foderfordeling. **-skortur** [-sgoᵘ·døǫ] m. Fodermangel. **-tegund** [-tɛ:qont] f. Foderart. **-trog** [-tro:*q*] n. Ædetrug. **-ull** [-r-ʏd·λ] f. Vat. **-vana** [-va:na] a. indec. uden Foder (ÞThÁrf. 174). **-þungur** [-ǫ-þuŋ·gøǫ] a. som behøver meget Foder (is. om Heste). **-þröng** [-þröyŋ·k] f. Fodernød.

fóella (-u, -ur), fóerla (-u, -ur) [foᵘ:ɛ(r)dla] f. (zool.) = *hávella,* Havlit (no. Isand) (anas (Harelda) glacialis, L.).

fóeti [foᵘ:ɛ·dı, -ɛ·tı] m. (pop.) = **fógeti.**

***Fofnir** [fob·nıǫ] m. = *Fáfnir*: *Fofnis hlið,* Guld; *grund Fofnis hliða,* Kvinde (ÓDavVik. 183).

fógeta bók [foᵘ:ɠɛdaboᵘ:k, -ɠɛta-] f. Fogedprotokol. **-gerð** [-ɠɛr·*ð*] f. Fogedforretning. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] m. Fogedret.

fógeti (-a, -ar) [foᵘ:ɠɛ·dı, -ɠɛ·tı] m. Foged.

fóhorn (-s, pl. ds.) [foᵘ:ho(r)dv] n. = **fóarn.**

fok (-s, pl. ds.) [fo:k] n. **1.** (*það að fjúka*) Flyven, Fygen. — **2.** (*löður*) Skum, „Sprójt" (af Havet). **-dreifar** [-drɛi·vaǫ] fpl. Lævninger af Hø, som er blevet spredt rundt af et Uvejr.

fokinn [fo:ɠı*n*, fo:ȼı*n*] pp. af **fjúka.**

1. **fokka (-u, -ur)** [fohga] f. (naut.) Fok.

2. **fokka (a)** [fohga] vi. *láta e-ð f.,* lade n-t flyve, slippe n-t løs, lade n-t løbe: *en unga fólkið lét hann (skildinginn) f.* (And. II. 256); *var það að eins eitt af þessum hreystiyrðum, sem hann lætur f.* (bruger ugenert) *hér heima fyrir, en forðast og afneitar í Danmörku* (Alþ. '11, B. II. 41).

fok reiður [fo:grɛi·ðøǫ, fo:k-] a. lynende vred: *verða f.,* komme i Harnisk, blive lynende vred (smækvred). **-sandur** [-k-sandøǫ] m. Flyvesand. **-strá** [-sdrau·] n. fygende Straa: *tóm f. af fjarlægu landi* (MJ. III. 258).

fokuský [fo:gøsɠi:, fo:kø-] n. drivende Sky (StStAndv. II. 235).

fok viðri [fo:gvıðrı, fo:k-] n. forrygende Vejr. **-vondur** [-vondøǫ] a. = **fokreiður.**

1. **fól (-s,** pl. ds.) [foᵘ:*l*] n. **1.** (*fífl*) Nar: (Ordspr.) *fyrst er fólið í skál* (SchMál.), næsvis' Kniv er altid först i Fadet; *fólið gefur skip, en liggur sjálfur í landi* (SchMál.), Taaben skænker Skibet bort, men bliver selv i Land. — **2.** (*fauti*) meget ilter og opfarende Person.

2. **fól** [foᵘ:*l*] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fela.**

fola hófur [fo:lahoᵘ:vøǫ] m. (bot.) Følfod (tussilago farfara). **-kaup** [-köy:p] n. Bytten (unge) Heste: *brúðinni sjálfri af berlegri dælsku | f. bauð á föstudagskvöldið* (ÓDavVik. 73).

folald (-s, folöld) [fo:lalt] n. **1.** Føl; *svei þjer, þú hefur jetið f.!* fy, skam dig! (naar der tysses paa Hunde) (Sl.). — **2.** (*kökkur*) Klump (i Grød) (Sl.).

folalda ket, -kjöt [fo:laldaȼɛ:t, -ȼö:t] n. Kød af Føl.

folalds ár [fo:lalsau:r] n. Følaar, Hestens förste Aar: *dilkar, sem folaldsárið hafa gengið undir merum* (Stj. '04, B. 101). **-geltur** [-ɠɛλ·døǫ] a. kastreret som Føl. **-meri** [-mɛ:rı] f. Følhoppe. **-mór** [-moᵘ:r] m. Hede, hvor Føl græsser. **-sjúkur** [-t-sju:gøǫ, -sju:køǫ] a. som er ved at fole: *séð hef eg kapalinn eiga egg, | álptina folaldssjúka* (ÓDavÞul. 305).

folatollur [fo:latod·løǫ] m. Hingstafgift, Bedækningspris.

fold (-ar, -ir) [fol·t] f. ***1.** (*jörð*) Jord, Land: *það er svo að segja ófært um foldina fyrir fannkyngi* (Af.); **foldarbein,* Stene; **foldarfax,* Græs; **foldarrannur,* Verden; **foldarsafn,* pl. *foldarsöfn,* Jordens Dyreskarer: *og sem Drottinn færði foldarsöfn | fyrir Adam, svo því gæfi nöfn* (MJ. V. 177); **foldarvargur,* Jordens Ulv ɔ: Ilden i Jordens Indre (JHall. 105). — **2.** (*mosalág*) en mindre Indsænkning i en Fjældli med sparsomt Græs og Mos. ***-gnár** [-gnau·r] a. ragende höjt op over Landet. ***-skriði** [-sgrı·ðı] m. Orm.

fólginn [foᵘl·ɠı*n*] pp. af **fela.**

foli (-a, -ar) [fo:lı] m. Fole, ung Hest: (Ordspr.) *oft verður góður hestur úr göldum fola,* en klattet Fole kan blive en Hest.

fóli (-a, -ar) [foᵘ:lı] m. **1.** Tyvekoster: *brátt eftir komst það upp að Sveinn hefði stolið þessu … og vísaði á fólann hjá Guðmundi* (BrJNat. 19). — **2.** (*fól*) Nar: (Ordspr.) *fólans knífur er fyrstur í smjör* (SchMál.), næsvis' Kniv er först i Smörret.

fólk (-s) [foᵘλ·k, foᵘl·k, foᵘλ·ks, foᵘl·(k)s] n. coll. **1.** Folk, Mennesker,

Mængde: *það er fult af fólki þar*, der er mange Mennesker: *sælt veri fólkið!* God Dag, Godtfolk! - jfr. endv.: *boðsfólk, kirkjufólk, vinnufólk* osv. — **2.** Slægtninge, Familie: *Og þú vilt ekki láta fólkið þitt vita, að þú hafir verið í dularheimum* (GFrÓl. 132—133); *vera af góðu fólki (kominn)*, nedstamme fra en god Familie (Slægt). — **3.** spec. = *vinnufólk*: *hann fær ekkert f.*, han kan ingen Tjænestefolk faa. **-bardagi** [-bardaijı] m. **fólkorusta.** ***-betrungur (-s, -ar)** [-bɛ·druŋgoϱ, -bɛ·truŋgoϱ] m. fremragende Mand (JHall. 56). ***-djarfur** [-djarvoϱ] a. kampdristig. **-margur** [fouλ·gmargoϱ, fou̯l·k-] a. = **fólksmargur.** ***-nárungur** [-nau·r-uŋgoϱ] m. Folkets Leder. **-orusta** [-o·rœsda] f. stort Slag.

fólks ástæður [fou̯l·(χ)sau·sdaiðoϱ] fpl. det hvordan et Hjem er stillet m. H. t. (arbejdsdygtige) Folk: *hafi nú slæmar fólks ástæður og eingan til að láta fara*, det stod daarlig til med hans Tjænestefolk, saa han ikke kunde afse nogen til at tage med (JÁÞj. II. 193). **-ekla** [-ɛhgla] f. Mangel paa Folk, is. af Arbejdsstanden: *versta mein allra framkvæmda er fólkseklan.* **-fár** [-fau·r] a. med faa Folk (Indbyggere): *fólksfátt heimili*, Hjem med kun faa Folk, lille Hjem, lille Husholdning; *fólksfátt land*, et svagt (tyndt) befolket Land. **-fjöldi** [-fjöldı] m. **1.** Folkemængde: *f.-inn í bænum.* — **2.** mange Mennesker, en Mængde Folk: *þar var mikill f. saman kominn.* **-fjölgun** [-fjölgøn] f. Folkemængdens Stigning, tiltagende Folkemængde. **-flutningur** [-flYhdniŋgoϱ] m. Personbefordring. **-frekur** [-frɛ·goϱ, -frɛ·koϱ] a. som kræver mange Folk (is. Arbejdsfolk, Tjænestefolk): *jörðin er ákaflega fólksfrek.* **-fæð** [-fai·ð] f. Folkets ringe Antal. **-hald** [-(h)alt] n. Folkehold.

fólk skylfur [fouλ·ksɡılvoϱ, fou̯l·k-] a. som kræver stort Folkehold: *fólkskylm* (sic.) *jörð* (Stgr. bp i Lbs. 95, 8vo); an. *-skylft: það er f. á jörðinni*, der behøves mange Arbejdsfolk for at drive Gaarden.

fólks margur [fou̯l·(χ)smargoϱ] a. folkerig, tætbefolket: *Írland er fólksmargt.* **-mergð** [-mɛr(q)ð] f. Folkemængde. **-tala** [-ta·la] f. Folkemængde. **-talning** [-talniŋk] f. Census. **-talsskýrsla** [-talsɡiϱ·sla, -sɡis·la] f. Folketællingsberetning.

†**fólk stjóri** [fouλ·ksdjou·rı, fou̯l·k-] m. Folkestyrer, Hærfører. **-stjórn** [-sdjou(r)dn] f. Demokrati, Folkeherredömme.

fólksþing [fou̯l·(χ)sþiŋk] n. Folketing.

***fólkumdjarfur** [fouλ·gømdjar·voϱ, fou̯l·køm-] a.(JHall.89) = **fólkdjarfur.**

†**fólkvopn** [fouλ·gvohpv, fou̯l·k-] npl. lovgyldige, stærke Vaaben.

fólska (-u) [fou̯l·sga] f. **1.** *(heimska)* Taabelighed. — **2.** *(heimskuleg bræði)* taabelig Opbrusen el. Vrede.

fólskulegur [fou̯l·sgølɛ·qoϱ] a. **1.** *(heimskulegur)* taabelig; — adv. *-lega.* — **2.** *(heimskulega bráður)* taabeligt opfarende.

fólskur [fou̯l·sgoϱ] a., **fólslegur** [fou̯l·sleqoϱ] a. = **fólskulegur.**

fólskuverk [fou̯l·sgovɛϱ·k] n. nederdrægtig Handling.

fón (-s, -ar) [fou:n] m. (ÓDavSk. 271) = **símfón.**

1. **fóna (-u, -ur)** [fou:na] f. Masse: *þetta er nú fóna af fje.*

2. **fóna (a)** [fou:na] vt. med dat.: *fóna sjer*: **a.** opnaa ved Tiggeri, tiltigge sig (Sl.). — **b.** *(hnupla)* rapse (Af.).

°3. **fóna (a)** [fou:na] vi. = **síma.**

°**fónn (-s, -ar)** [foud·v, foun·s] m. = **(tal)sími.**

fontur (-s, -ar) [fov·doϱ, fon·toϱ] m. Døbefont; — overf.: *frostið var svo mikið, að fötin stoðu eins og f.* (at Töjet stod stift som en Pind), *þegar eg tók þau inn* (BreiðdL.).

1. **for (-ar, -ir)** [fo:r] f. **I.** †**1.** *(far)* Fure. — **2.** Dyb, grænsende op til en Fiskebanke, jfr. *miðleysa, öræfadýpi.* — **3.** *(áll)* Rende (i en Flod) (Skaft.). — **4. a.** *(hlandfor)* Pisgrube, Ajlekule. — **b.** Ajle: *bera forina á túnið.* — **II. 1.** is. i pl.: *forir*, Sump: *sléttar engjar mjög blautar, síki og forir* (ÞThFerð. II. 44); ogs. som Stednavn: *Forirnar í Ölvesi.* — **2.** *(bleyta og óhreinindi, aur)* Mudder, Snavs.

2. **for (-s, -ar)** [fo:r] m. = **fori.**

3. **for** [fo:r] Præfiks, dels i samme Betydning som *fyrir*, dels gennem fremmed Indflydelse svarende til tysk **ver** (jfr. *fyrir* C.), — dels ogs. brugt forstærkende, jfr. *forfínt, fordjúpur.*

fór [fou:r] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fara.**

fora (a) [fo:ra] vt. tilsmudse: *f. sig*, svine sig til; *f. út*, tilsvine.

fóra (-u, -ur) [fou:ra] f. †**1.** *(herklæði)* Rustning. — **2.** Gemme: *svinnri neita sæmd að veita | sín sé tillukt fóra* (ÓDavVik. 373); sædv. i pl.: *fórur: hafa (eiga) e-ð í fórum sínum*, have n-t i sine Gemmer, liggende blandt sine Sager (ogs. overf. om aandelige Gaver). — **3.** pl. *fórur*, Gangbrætter paa Skibe (BH.).

forað (-s, foruð, foröð) [fo:rað, -oð, -öð] n. **1. a.** *(torfæra)* Uføre: (Ordspr.) *fíflinu skal á foraðið vísa* (el. *etja)*, Daaren skal man i Uføret drive. — **b.** (spec.) *(fen)* Morads. — **2.** *(hætta)* Fare, farlig Situation. — **3.** *(forynja)* Uhyre; *(óþokki)* Slyngel. — **3.** = *skass.*

?**foranstalta** [fo:ransdaλ·da] vt. foranstalte (JThMk. 391).

forar ból [fo:rarbou:l] n. smudsigt Leje: *Asninn loddaðist einu sinni úr forarbóli sínu* (Kvöld. I. 132). **-dý** [-di:] n. Mudderpøl. **-gleypa** [-glɛi:ba, -glɛi:pa] f. Morads som sluger, hvad der kommer der i: *forargleypan soltin* (StStAndv. II. 31). **-lag** [-la:q] n. Mudderlag. **-leðja** [-lɛð·ja] f. Slam. **-mýri** [-mi:rı] f. sumpet Mose. **-pollur** [-ϱ-pod·loϱ] m. Mudderpøl. **-safnkista** [-sab·vɡısda] f. Slamkiste. **-spor** [-sbo:r] n. smudsigt Fodspor: *Heldurðu ég láti forarsporin liggja eftir mig inn alt gólfið* (JTrSk. II. 330). **-svað** [-sva:ð] n. Søle: *Tarna er ljóta ólukkans forarsvaðið! sagði Jústisráðið* (And. II. 57). **-vaðall** [-r-va:ðaðλ] m. **1.** *(blaut mýri)* Sump. — **2.** Vaden i Dynd: *Optarst fá þetta síð-júgraðar kýr af leirbleitu og forarvaðli* (Klp. IX. 128). **-vatn** [-vahtv] n. Pølvand. **-þró** [-ϱ-þrou:] f. Slamkiste.

forátta (-u) [fo:rauhda] f. **1.** Fejl: *finna e-m e-ð til foráttu*, dadle en for n-t. — **2.** *(foráttubrim)* stærk Brænding.

foráttu brim [fo:rauhdøbrı:m] n. stærk Brænding. **-ráð** [-rau:ð] n. farlig, fordærvelig Plan. **-veður** [-vɛ:ðoϱ] n. Uvejr, voldsom Storm.

for bakki [for·bahɡı] m. Sandbanke (nær ved Bred el. Strand). †**-beini** [-bɛi·nı] m. Gæstfrihed, venlig Imødekommen, Tjænstvillighed. **-bending** [-bɛndiŋk] f. Vink. **-berg** [-bɛrk] n. Afsats el. fremstaaende Huk el. Spids (paa et Bjærg el. et Stykke Drivis): *sá finnur ei til hans, því forberg lítið bar af* (skjulte ham) (GKonÆf. 45). **-bergis** [-bɛrɡıs] adv. ned ad Klippen. **-bergt** [-bɛϱt] an. med en fremstaaende Klippe (saal. at der dannes en Fordybning neden under): *Foss einn er í ánni ... og f. undir* (JÁÞj. I. 544). **-byrgi** [-bırɡı] n. **1.** *(hellir)* Hule, Grotte, Forhule. — **2.** *(skúr)* Skur. — **3.** *(anddyri)* Forstue, Forhal(le). **-blað** [-bla·ð] n. (bot.) Forblad. **-blakkur** [-blahgoϱ] a. kulsort (ÓDavÞul. 114). ?**-blindaður** [-blındaðoϱ] a. forblindet (JThPs. 241). **-boð** [-bo·ð] n. **1.** Forbud: *leggja f. á e-ð*, forbyde n-t. — †**2.** *(kirkjulegt bann)* Band, Interdikt. †**-boða** [-bo·ða] vt. sætte i Band. **-boðangur** [-bo·ðauŋgoϱ] m. Forstykke i en Sømands Skindtröje (Sl.). **-boði** [-bo·ðı] m. Tegn, Varsel. **-brekki (-is,** pl. ds.) [-brɛhɡı] n. stejl Skrænt: *f. mikið að austan* (JÁÞj. I. 581); — gen. *forbrekkis*, som adv.: ned ad Bakke, ned ad Skrænten. **-brekkur** [-brɛhgoϱ] a. hældende nedad. †**-búinn** [-bu·ın] a. forberedt. **-bænir** [-bai·nıϱ] fpl. Forbandelser: *biðja e-m forbæna*, nedbede Forbandelser over en, forbande en.

forða (a) [for·ða] vt. med dat. **1.** frelse: *f. e-m fyrir (við* el. *undan) e-u*, redde en for el. fra n-t; *f. sjer*, [1]) *(f. lífi sínu)* redde sit Liv; [2]) redde sig, se at slippe bort: *jeg held það sje best fyrir mig að f. mjer*; — *f. lífi sínu*, redde sit Liv; *f. (sjálfum sjer) frá voða*, redde (sig) fra Fare; *forðast e-ð eins og heitan eldinn*, sky n-t som Pesten. — **2.** refl. **a.** *forðast e-n (e-ð)*, undgaa en (n-t); *forðast forlögin*, søge at undgaa Skæbnen; (Ordspr.) *sá, sem forðast orðið, forðast heldur verkið* (GJ.), hvo sig varer for Ord, er og varsom i Gærning. — **b.** *forðast e-n að e-u*, skjule n-t for en (sin Opførsel el. en Handling): *þú þarft ekki að forðast hana móður mína að því* (Od. 374).

forða búr [for·ðabu:r] n. Forraadskammer, Magasin, Forraadsmagasin, Forraadshus: *f. verksmiðju*, Lager. **-búrsbóndi** [-buϱsbou̯n·dı] m. Bonde, der har Opsyn med fælles Forraad (af Hø). **-gæsla** [-ɡais·la] f. Forraadstilsyn. **-gæslulög** [-ɡaislolö:q] npl. Lov om Forraadstilsyn. **-gæslumaður** [-ɡaisløma:ðoϱ] m. Forraadstilsynsmand.

fordansari [for·dansarı] m. Fordanser (Præsultor) (ÓDavVik. 133).

forða næring [for·ðanai:riŋk] f. (bot.) Oplagsnæring. **-rót** [-rou:t] f. (bot.) Ammerod.

°**fordegisvörður** [for·dɛijısvör·ðoϱ] m. Formiddagsvagt.

forði (-a, -ar) [for·ðı] m. **1.** Forraad, Forsyning, jfr. *matarforði.* **2.** Oplag, Lager, jfr. *vöruforði.*

fordild (-ar, -ir) [for·dılt] f. **1.** *(hjegómaskapur)* Forfængelighed, Ostentation, Snobberi: *Fordildin átti líka sinn þátt í því, að koma fótunum undir Kaupfélagið* (JTrL. 59); *gera sjer e-ð til fordildar*, göre n-t af Forfængelighed el. for at vise sig (jfr. ThTh. 58). — **2.** *(tilgerð)* Affektation, Paatagethed, Snobberi; (Talem.) *fordildin er ekki tekin út með sældinni*, man maa lide for Stadsen (And. I. 9). — **3.** (vidunderlig) Egenskab: *hann (músarbróðir) hefur þá f. yfir aðra fugla, að hann verður ekki á jörðu drepinn og skreppur strax og hverfur undan höggi í jörð niður* (Jón lærði, ÞThLfr. II. 89).

fordildar ástríða [for·dıldarau:sdriða] f. Pralesyge. **-kendur** [-ϱ-ɡɛn·doϱ] a. ostentiøs. **-laus** [-r-löy:s] a. fordringsløs, simpel, bramfri. **-snápur** [-ϱ-snau:boϱ, -snau:poϱ] m. Snob.

for dyri (-is, pl. ds.) [for·dı·rı] n. Forhal, Forstue, Vestibule, Entré. ?**-djarfa**, ?**-djerfa** og ?**-djörfa** [-djarva, -djɛrva, -djörva] vt. fordærve. **-djúp** [-dju·p] n. bundløst Dyb. **-djúpur** [-dju·boϱ, -dju·poϱ] a. meget dyb.

forðum [for·ðøm] adv. fordum, i fordums Tid; *f. daga*, d. s.

for dæða (-u, -ur) [for·dai·ða] f. **1.** *(galdranorn)* Heks, Troldheks. — **2.** *(villutrú)* Kætteri. **-dæðuskapur** [-daiðøsga:boϱ, -sga:poϱ] m. skændig Gærning, is. Udøvelse af Hekseri. **-dæðuverk** [-daiðøvɛϱ·k] n. en skændig Forbrydelse. **-dæma** [-dai·ma] vt. = **fyrirdæma.** 1. **-dæmi** [-dai·mı] n. Præcedens, Fortilfælde: *það gæti orðið f. til annars verra.* †2. **-dæmi** [-dai·mı] n. Fordömmelse. †**-dæmilegur** [-daimılɛ:qoϱ] a. fordömt, foragtet, afskyelig; — adv. *-lega.* **-dæming** [-dai·miŋk] f. = **fyrirdæming.** †**-eflast** [fo:rɛblast] vrefl. være i Stand til (JMPísl. 43). **-efni** [-ɛbnı] n. Protoelement (3. Ið. IV. 304). †**-eyðast** [-ɛi·ðast] vrefl. ødelægges (Hálfd. Jóns. i ÞThLfr. II. 294). †**-eyðsla** [-ɛiðsla] f. Ødelæggelse (BóluHj. 104).

foreldra hús [fo:rɛldrahu:s] npl. Fædrenehus, Hjem. **-lán** [-lau:n] n. den Lykke at have gode Forældre.

for eldrar [fo:rɛldraϱ] mpl. Forældre. **-eldri (-is,** pl. ds.) [-ɛldrı] n. Fader el. Moder, (pop.) en Forælder. **-faðir** [foϱ·fa·ðıϱ] m. Forfader. **-fagur** [-fa·qoϱ] a. meget smuk. †**-fall** [-fadλ] n. Forfald. †**falla** [-fadla] vi. forfalde: *forfalla e-m til eignar*, forfalde (hjemfalde) til en. **-fallaður** [-fadlaðoϱ] a. som har Forfald, er forhindret. **-fallalaus** [-fadlalöy:s] a. uden Forfald; — adv. *forfallalaust* el. *að forfallalausu*, forudsat at der ikke kommer n-t i Vejen. **-fallalítill** [-fadlali:dıdλ, -li:tıdλ] a. med ringe Forfald: *að forfallalitlu*, forudsat at der ikke kommer större Hindringer i Vejen. **-fari (-a, -ar)** [-fa·rı] m. Forløber, Forkæmper. **-fínt** [-fivt, -fint] adv. udmærket (Hún.). **-fjöl** [-fjö:l] f. Bræt foran Sengeklæderne, Sengens Forside. **-flótta** [-flou·hda] a. indec. som flygter for n-t: *verða f.*, flygte: *en Díónysus varð f. og stakk sér niður í sjáfarbylgjuna* (Il. I. 143). ?**-framast** [-fra·mast] vrefl. (ofte iron.) uddannes og vinde Ry (is. ved Rejser el. Ophold i fremmede Egne el. Lande); — pp. *forframaður.* †**-fríður** [-fri·ðoϱ] a. herlig, fortræffelig. **-færa** [-fai·ra] vt. føre, flytte, tage: *viltu ekki f. hestinn minn út fyrir tún?* (Árn.). **-föll** [-födλ] npl. Forfald: *fá f.* ?**-gá** [for·gau·] vi. forgaa (BóluHj. 233). 1. **-ganga** [-gauŋga]

f. Anforsel, Ledelse, Tilskyndelse, Ophav, Initiativ. *[illegible] forgongu finna menn auðvitað* (Eimr. II. 215); *i slíku máli virðist oss rétt að neðri deild hafi forgöngu* (skal gaa i Spidsen), *því að það er hún, sem hefir aðal-fjárveitingarvaldið* (Alþ. '11, B. 237). 2. ?**-ganga** [-gauŋga] vi. forgaa.

forgangs hlutabrjef [for·gauŋs(h)λʏ:dabrjɛv, -(h)λʏ:ta-] n. Præferenceaktie. **-kona** [-ko:na] f. **1.** *f. með matreiðslu*, Kvinde, som staar i Spidsen for Madlavningen (ved et Gilde) (JAÞj. II. 417). **2.** kvindelig Leder, Fører: *hun varð f. fyrirtækisins*. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. Leder: *nu eru ekki her á heimili aðrir eins forgangsmenn, og Odisseifur var* (Od. 419). **-mær** [-mai:r] f. Jomfru, som gaar i Spidsen (ÓDavVík. 99). **-rjettur** [-rjɛhdoϱ] m. **1.** Fortrinsret: *um forgangsrétt kandídata frá háskólanum* (Alþ. '11, B. II. 1309). **2.** *(forkaupsrjettur)* Forkøbsret. **3.** Prioritet [illegible].

for gangur [for·gauŋgoϱ] m. **1.** *(forganga)* Ledelse, Initiativ. — **2.** Fremtræden: *en begar hann sjer, að [illegible] með forgang rettum* (ÓDavÞ. 168). **3.** *(fyrirgangur)* Stöj: *sér hefði heyrzt ófagur forgángur í herbergi hennar í nótt* (JAÞj. II. 410). **4.** Tilsynekomst: *[illegible] dvelr ei leingi forgang sinn* (Vísn. 316). **-garður** [-garðoϱ] m. Forgaard; (Talem.) *fara [illegible]*, gaa tabt, gaa til Grunde, ødelægges, gaa til Spilde: *og gætir [illegible] forgörðum* (Od. 227). **-geðja** [-geðja] a. indec. forud indtaget, med en forudfattet Mening (Eimr. IV. 55). †**-gefins** [-gɛfins] adv. forgæves (BTh. 5). †**-gift** [illegible] (DanDaðas., ÞThLfr. II. 97). †**-gildi** [illegible] n. [illegible]. **-gisl** [illegible] Gidsel. **-gjöf** [-ɟö·v] f. Forgave (i Skak): *Forgjafir tíðkast ekki eins mikið nú* (Upp. II. 11). †**-gleymdur** [-gleimdoϱ] a. forglemt (BenGr. II. 83). **-gólf** [-goulv] n. *(í leikhúsi)* Parket (i et Teater), Forgulv. **-göngumaður** [-göyŋgoma:ðoϱ] m. Anfører, Leder, Foregangsmand, Hovedmand, Tilskynder, Ophavsmand. **-göngurjettur** [-göyŋgorjɛhdoϱ] m. Fortrinsret. **-herða** [fo:ϱ(h)ɛrða] vt. forhærde. **-herðing** [illegible] f. Forhærdelse. **-hlað** [fo:ϱ(h)lað] n. Forladning. **-hlaup** [-(h)löy·p] n. [illegible] *[illegible]* (MJbH. [illegible]). **-hlaupari** [illegible] tynd Kætting mellem Baadsankeret og Ankersnoren (Nl.). **-hljómur** [-(h)λiou·moϱ] m. (mus.) Dominantakkord. **-hugaður** [fo:ϱ(h)ʏ·qaðoϱ] a. **fyrirhugaður**. **-hugsaður** [-(h)ʏχsaðoϱ] a. som er overlagt i Forvejen: (Ordspr.) *forhugsað mein minna særir* (GJ.), ventet Men saarer mindre; *forhugsað ráð verður trautt að óráði* (GJ.), vel overvejet Raad har sjælden Anger i Følge. **-hús** [-(h)u·s] n. Forværelse, Forhus. **-hönd** [-(h)ön·t] f. [illegible] Forhaanden [illegible] sidde i) Forhaanden.

fori (-a, -ar) [fo:rɪ] m. Væder, [illegible] i Spidsen [illegible] *forustuhrútur)* (GTh. '95, 281).

foringi (-ja, -jar) [fo:riŋɟɪ] m. Anforer, Leder; Officer.

foringja próf [fo:riŋɟapro·u:v] n. Officerseksamen. **-skóli** [-sgo·u:lɪ] m. Officerskole.

for ynja (-u, -ur) [fo:rɪnja] f. **1.** *(óíreskja)* (fabelagtigt) Uhyre. — **2.** *(draugur)* Genganger, Spøgelse (JÞorkÞjs. 169). **-ynjulegur** [-ɪnjolɛ:qoϱ] a. uhyrlig, monstrøs, uhyggelig.

forysta (-u) [fo:rɪsda] f. [illegible] *forystu* (Fører) (MJ. IV. 124).

forystusauður [fo:rɪsdosöy:ðoϱ] m. **forustusauður.**

for kaup [foϱ·köy·p] n. **1.** *(kaup á undan)* Forkøb. — **2.** *(kaup með áskrift)* Subskription. **-kaupsrjettindi** [-köyfsrjɛhdɪndɪ] npl., **-kaupsrjettur** [-köyfsrjɛhdoϱ] m. Forkøbsret. **-kirkja** [-ɟɪrɟa] f. Vaabenhus: *var hann grafinn í forkirkjunni í Skálholti* (ÞThLfr. I. 203). †**-klára** [-klau·ra] vt. **1.** forherlige. — **2.** refl. *forklárast*, forherliges; (kirk.) [illegible]. **-kláran (-ar, -ir)** [illegible] Forklaring. †**-klæði** [-klai:ðɪ] n. **1.** *(fortjald)* Forhæng. — **2.** *(svunta)* Forklæde. **-knipli** [-knɪhblɪ] n. Kniplemønster. **-kólfur** [-ko·ulvoϱ] m. **1.** *(forgöngumaður)* Foregangsmand, Ophavsmand, Leder, Stifter, Banebryder: *gerast f. e-s*, sætte sig i Spidsen for n-t. — **2.** Anstifter: *forkólfar uppreistarinnar*. †**-kostnaður** [-kos(d)naðoϱ] m. foreløbige Omkostninger. **-kostulegur** [illegible] kostelig [illegible] *-legu* [illegible] (MJJA. [illegible]).

forkunn (-ar) [foϱ·kʏn] f. stor Kunst: *meyjar fríðar og fagrar af f. skaptar* (JÁGát. I. 67); — gen. *forkunnar* benyttes som adv. el. Forled i Sms. med forstærkende Bet.: særlig, overordentlig: *vetur forkunnar góður* (ÞThÁrf. 129).

forkunnar fagur [foϱ·kʏnaϱfa:qoϱ] a. overordentlig smuk. **-góður** [-r-go·u:ðoϱ] a. overordentlig god, ejegod. **-hár** [-ϱ-(h)au:r] a. overordentlig höj. †**-orð** [-r-or·ð] npl. Veltalenhed. **-vel** [-vɛ:l] adv. overordentlig godt.

†**forkunni** [foϱ·kʏn·ɪ] a. begærlig efter.

forkur (-s, -ar) [foϱ·goϱ] m. **1.** *(gaffall)* Gaffel. — **2.** *(heykvísl)* Hotyv, Høgaffel. — **3.** [illegible] *sem nú er almennt farinn að tíðkast* (JSFb. 14). — **4.** *(lurkur)* Stok, Kæp. **5.** [illegible] *mín var f.*; — ogs. som adv.: *hún er viljug og greiðvikin og f. dugleg* (et rigtigt Jærn) (EKvSamb. 34).

?**forkæringur (-s)** [foϱ·ɟai·riŋgoϱ, -iŋs] m. Forkæring (en Art Brætspil) (ÓDavSk. 320).

forlag [for·la·q] n. **I. 1.** *(ráð)* Raad: *af forlagi e-s*, ifølge ens Raad (JAÞ. [illegible]). *[illegible] hans forlagi, að landsmönnum væri leyft að eiga kaup við erlendar þjóðir í lífsnauðsyn* (JAðEin. 631). — **2.** *(vistir)* Proviant, Foder: *rostaðist af því í tjenaðarins fyrst, og síðan manna* (ÞThL. II. 376). **3.** *(framfærsla)* Underhold: *[illegible]* *[illegible] forlags og [illegible]* (Alþ. 1697). **4.** Forlag: *[illegible]* *[illegible] hans*. **II.** pl. *forlög*, Skæbne: (Ordspr.) *enginn getur sín forlög flúið*, ingen undgaar sin Skæbne.

forlaga kenning [for·laqaɟɛn:iŋk] f. Fatalisme, Læren om Skæbnen. **-steinn** [-sdɛid·n] m. Skæbnesten. **-trú** [-tru:] f. Fatalisme, Skæbnetro. **-þot** [-þo:t] n. Skæbnens Storme.

forlags eyrir [for·laχsɛi:rɪϱ] m. **1.** Forsörgelsesbidrag: *var Páll krafinn um forlagseyri fyrir konu sína* (BrJÞí. 236). **2.** Overlevelsesrente. **-rjettur** [-rjɛhdoϱ] m. Forlagsret.

1. **for láta** [for·lau·da, -lau·ta] vt. forlade, tilgive, undskylde (BóluHj. 249): *ekkert að f.*, aa, jeg be'r; *forláttu!* selv Tak! 2. **-láta-** [-lau·da, -lau·ta] i Sms.: pragtfuld, prægtig, sjælden, f. Eks. *forlátahestur*, udmærket Hest: *forlátavefnaður*, prægtigt Töj (And. I. 205) osv. ?**-leggja** [-lɛɟ·a] vt. forlægge. †**-legur** [-lɛqoϱ] a. hæftig, voldsom; — adv. *-lega*, hæftigt, voldsomt, med Hæftighed og Trods. **-leikur** [-lɛigoϱ, -lɛikoϱ] m. †**1.** *(ákafi)* Hæftighed. — **2.** (mus.) Præludium: *rann að lokum saman við forleik hjónavígslusálmsins* (JTrL. 333). — **3.** *(f. sjónleiks)* Prolog. **-lendi** [-lɛndɪ] n. Slette foran el. neden under, Forland. ?**-líkun (-ar, -anir)** [-li·gon, -li·kon] f. Forligsmøde. ?**-líkunarmaður** [-ligonarma:ðoϱ, -lik-] m. Forligsmægler. †**-litlegur** [-lɪdlɛ·qoϱ, -lɪt-] a. foragtelig, vanærende. **-ljótur** [illegible] a. [illegible]. **-log** [illegible] se **forlag.**

form (-s, pl. ds.) [for·m] n. **1.** *(búningur)* Form: *kveðskapur hans er að forminu [illegible]*. **2.** *(lögun)* Form: *[illegible] ekki minni til þess að líkja eftir þeim formum og hreyfingum* (GFHh. 171—172). — **3.** *(formsatriði)* Formalitet.

forma (a) [for·ma] vt. planlægge, prøve: *þú þarft ekki að f. það*, det er ikke nogen Nytte til at du prøver (Sl.).

for maður [for·ma·ðoϱ] m. **1.** *(foringi)* Anfører, Leder. — **2.** *(f. fjelags)* Formand. — **3.** *(á skipi)* Baadfører. — **4.** *(ráðsmaður)* Bestyrer, Forvalter: *f. á Vindhæli* (SIng. I. 172). — **5.** *fyrirrennari*. **-málabók** [-maula-bo·u:k] f. Formularbog. **-máli** [-mau·lɪ] m. **1.** *(f. bókar)* Fortale. — **2.** Formel: *f. í lögum*, juridisk Formel; *f. í stærðfræði*, matematisk Formel, jfr. *særingarformáli*. — **3.** *(þula)* Ramse, der fremsiges under en Leg (ÓDavSk. 176). — †**4.** *(samkomulag)* Aftale, Overenskomst.

forman (-ar, -ir) [for·man] f. Form: *Hún (stofan) hefir staðið síðan með hinni sömu gjörð og f.* (Esp. I. 37).

formannlegur [for·manlɛqoϱ] a. **1.** [illegible] en Fører af Udseende, som har en Førers Udseende el. Egenskaber. — **2.** *(sem hæfir formanni)* som sömmer sig for en Formand, sömmende sig for en Formand.

formanns laus [for·manslöy·s] a. uden Forstander. **-rúm** [-ru·m] n. Førerens Rum i en Baad, det bageste Rum. **-skapur** [-mansga·boϱ, -sga·p-oϱ] m. Formandskab, Forstanderskab. **-þótta** [-mansþo·uhda] f. Førerens Tofte (den bageste Tofte i en Baad).

†**for megunarlítill** [for·mɛiqonarli:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. med ringe Formue (Alþb. 1677 cit. i Eimr. IV. 128). †**-mengaður** [-mɛiŋgaðoϱ] a. forurenet: *[illegible] sínu verði halda, sem væri það ómeingað* (JAðEin. 360). **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. Formandskab, Forstanderskab: (Ordspr.) *enginn er fæddur með formenskunni* (GJ.), ingen er født Fører. **-mentur** [-mɛvdoϱ, -mɛnt-oϱ] a. höjt dannet. **-merkja** [-mɛϱɟa] vt. mærke, lægge Mærke til: *hefur verið blóð í hrákanum? Ekki hef jeg formerkt það*. **-messa** [-mɛs·a] f. (kirk.) Formesse.

form fegurð [for·mfɛ·qorð] f. Formskönhed. **-galli** [-gadlɪ] m. Formfejl.

formyrkvun [for·mɪϱgvon] f. Formørkelse: *dapurt sólskin venju fremur ... þó engin formyrkvun* (ÞThÁrf. 126).

formlegur [for·mlɛqoϱ] a. **1.** *(sem er rjettur að formi)* formel. — **2.** [illegible] (Stj. '78, A. 56).

formóðir [for·mo·uðɪϱ] f. Formoder, Stammoder, Forgængerske: *Þau [illegible] hafa þau [illegible] hingað með ser frá Noregi* (BHArnb. 66).

formrök [for·mrö·k] npl. formale Grunde: *til eru þeir menn, sem ekki setja f. fyrir sig, þegar um annað eins lítilræði er að ræða og hér* (Alþ. '11, B. I. 885).

formsatriði [for·msa·drɪðɪ, -a·trɪðɪ] n. Formalitet.

formvastur [for·mvasdoϱ] n. Formaliteter.

for mæla [for·mai·la] vt. med dat. forbande. **-mælandi** [-mai·landɪ] m., **-mælari (-a, -ar)** [-mai·larɪ] m. Talsmand, Forfægter, Forsvarer. **-mæli** [-mai·lɪ] n. Forskrift: *allir, þeir hennar (bókarinnar) leiðsögn og f. fylgja* (EÓlLach., Fortalen). **-mæling** [-mai·liŋk] f., is. i pl. **-ar,** Forbandelse(r). **-mælismaður** [-mailɪsma:ðoϱ] m. Talsmand.

forn [for·dn, fod·n, n. foϱ·nt, fon·t] a. **1.** gammel, fra gammel Tid: *f. fjandskapur*, gammelt Fjendskab; (Ordspr.) *fár er í senn f. og ungur* (GJ.), sjælden er nogen paa een Gang baade gammel og ung. — **2.** *(um föt)* gammel, slidt. — **3.** i Bet.: god og gammel: *f. landssiður*. — **4.** *að fornu (fari)*, i gamle Dage; *til forna*, i gamle Dage: *Þar var mikill brennisteinn tekinn til forna* (ÞThLýs. II. 246). — **5.** gammel, hedensk: *f. fræði*. — **6.** *f. í skapi*, af antik Tænkemaade (Sindelag): *Þótti hann mjög forn í skapi og nokkuð sjervitur og var því nefndur Jón forni*.

fórn (-ar, -ir) [fo·ur·dn] f. Offer; Ofring.

fórna (a) [fo·ur·dna] vt. med dat. **1.** ofre: *f. lífi sínu*. — **2.** *f. (upp) höndum*, opløfte Armene, vride Hænderne.

fornafn [for·nabn] n. (gramm.) Pronomen, Stedord.

fornaldar fræði [for·dnaldaϱfrai:ðɪ, fod·n-] f. Oldtidskundskab. **-hugur**

[(h)ʏ ooϱ] m. antik Tænkemaade, Oldtidstænkemaade (GV. i JAÞj. I. vi). **-saga** [-sa:qa] f. Oldtidshistorie.

fornám [for·nau·m] n. **1.** *(á fötu)* en lille Kile af Træ ogsaa kaldet *tunga* — hvorved en Spands *kilpur* (s. d. O.) befæstes i dens Haandtag (Nl.). — †**2.** *(viðnám)* Modstand, hvad der yder Modstand: *taka f.*, stride imod, göre Modstand. — †**3.** *(hjalt)* Hjalte (paa et Sværd).

fórnan (-ar, -ir) [foᵘr·dnan] f. = *fórnun*, Ofring.

fórnar bál [foᵘr·dnarbau:l] n. Offerbaal. **-blóð** [-bloᵘ:ð] n. Offerblod. **-dýr** [-di:r] n. Offerdyr, Offer. **-eldur** [-ɛl·doϱ] m. Offerild.

fórnari (-a, -ar) [foᵘr·dnarɪ] m. Ofrer.

fórnar kjöt [foᵘr·dnaϱḱö:t] n. Offerkød. **-lamb** [-r-lam·p] n. Offerlam. **-laust** [-löys·t] adv. uden Ofring, uden at ofre. **-leikur** [-lɛi:gøϱ, -lɛi:køϱ] m. Offertræk (i Skak). **-máltíð** [-maul·tið] f. Offermaaltid, Offergilde. **-peð** [-ϱ-pɛ:ð] n. Gambitbonde (i Skak). **-prestur** [-prɛs·doϱ] m. Offerpræst. **-stalli** [-sdad·lɪ] m. Offeralter. **-söngur** [-söyŋ·gøϱ] m. Offersang. **-upphald** [-r-ʏhpalt] n. Hostiens Oplöftelse.

forn berg [for·dnbɛr·k, fod·n-] n. (min.) Granit. **-bygðarmaður** [-bɪqð-arma:ðøϱ, -bɪgðaϱ-] m. Urbeboer. **-býli** [-bi·lɪ] n. øde Gaard (JÁÞj. I. 230). **-býll** [-bidλ] a. som har rigelige Forraad (is. af Mad og Hø) fra tidligere Aar. **-bóksali** [-boᵘ·ksalɪ] m. Antikvar. **-borg** [-bork] f. Oldtidsby. **-brjef** [-brjɛ:v] n. (gammelt) Diplom. **-brjefasafn** [-brjɛvasab·v] n. Diplomatarium. **-dýr** [-di·r] n. Olddyr, Palæotherium. **-dýrafræði** [-dirafrai:ðɪ] f. Palæozoologi. **-Egiptar** [-n-ɛ·ɟɪfdaϱ] mpl. npr. de gamle Ægyptere.

†**fornes** [for·nɛ·s] n. Forbjærg.

forneskja (-u) [ford·nɛsɟa, fo·dnɛsɟa] f. **1.** *(fornir tímar)* den graa Oldtid, gamle Dage. — **2.** hedensk Visdom, Trolddomskunster: (Ordspr.) *fátt er forneskju rammara* (GJ.), Trolddom er den rammeste Magt.

forneskju fíll [for·dnɛsḱofid·λ, fod·n-] m. (zool.) Mammutdyr. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. **1.** *(f. sýnum)* ældgammel af Udseende, antik. — **2.** *(í hugsunarhætti)* gammeldags, af antik Tænkemaade. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Troldmand. **-skapur** [-sga:bøϱ, -sga:pøϱ] m. Trolddomskunster.

†**forn fágaður** [for·dvfau·(q)aðøϱ, fod·v-] a. brøstfældig. **-fálegur** [-faulɛ·qøϱ] a. **1.** brøstfældig af Ælde (navnlig om Ting). — **2.** gammeldags: *kista, fornfáleg og rambveeileg.* **-fygli** [-fɪglɪ] n. (zool.) archæopteryx: *þá kemur hinn fyrsti fugl til sögunnar, fornfyglið* (ABj19 old 282). **-fróður** [-fro·ð-oϱ] a. **1.** *(fróður í fornum fræðum)* oldkyndig. — **2.** *(göldróttur)* som forstaar sig paa Trolddom, trolddomskyndig (JAÞj. I. 588). **-fræðafjelag** [-fraiðafjɛ:laq] n. arkæologisk Selskab. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. Oldkyndighed, Arkæologi, Antikviteter. **-fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qøϱ] a. arkæologisk. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgoϱ, -iŋs] m. Oldgransker, Oldforsker, Arkæolog. **-frægur** [-frai·qøϱ] a. berömt fra gammel Tid af, klassisk.

fórn fús [foᵘr·dvfu·s] a. offervillig. **-færa** [-fai·ra] vt. med dat. bringe et Offer, ofre. **-færing (-ar, -ar)** [-fai·riŋk] f. Ofring. **-færingarblóð** [-fairiŋgarbloᵘ·ð] n. Offerblod.

forn germanskur [for·dnɟɛrmansgoϱ, fod·n-] a. oldgermansk. **-gildur** [-ɟɪldoϱ] a. efter gammel Værdi el. Takst; — n. *forngilt* som subst.: *Útlenda varningnum hrakaði með ari hverju og hækkaði þó sífelt í verði, en innlendur varningur var tekinn eftir forngildu* (JAðEin. 57).

fórngjarn [foᵘr·dnɟa(r)dv, foᵘd·n-] a. offervillig.

Forn -Grikkir [ford·ngrɪhɟɪϱ, fod·n-] mpl. npr. de gamle Grækere. **-gripasafn** [-grɪbasab·v, -grɪpa-] n. Oldsagsamling, Museum for Oldsager. **-gripur** [-grɪ·bøϱ, -grɪ·pøϱ] m. Oldsag; ogs. overf. om Mennesker: *hann er orðinn f.* **-grískur** [-grisgoϱ] a. oldgræsk. **-grýti** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. (min.) Granit. **-gróðrarfræði** [-groᵘ·ðraϱfrai:ðɪ] f. (bot.) Palæphytologi. **-guð** [-gvʏ·ð] m. Oldgud, Oldtidsgud. **-hetja** [-v-(h)ɛ·dja, -(h)ɛ·tja] f. Oldtidshelt. **-yrðast** [-n-ɪrðast] vrefl. **1.** *(vera fornyrtur)* bruge gamle Ord. — **2.** *(skammast)* skælde ud (BH.). **-yrði (-is,** pl. ds.) [-ɪrðɪ] n. **1.** *(fornt orð)* gammeldags, forældet Udtryk, Arkaisme. — **2.** *(skammaryrði)* Skældsord (BH.). **-yrðislag** [-ɪrðɪsla:q] n. et gammelt islandsk Versemaal, hvis Grundform er en 8-linjet Strofe med 2 Trokæer i hver Linje; der er imidlertid en Mængde Variationer af denne Form, baade i den ældre og den nyere isl. Litteratur. **-yrtur** [-ɪϱdøϱ] a. arkaiserende, som bruger gammeldags Udtryk. **-íslenska** [-islɛnsga] f. Oldislandsk. **-íslenskur** [-islɛnsgoϱ] a. oldislandsk.

for nisti (-is, pl. ds.) [for·nɪsdɪ] n. den Del af Fosterhinderne, som ved Fødselen under Udvidningsperioden trænger ned igennem Modermunden (amnion) (jfr. no. Forneste). †**-njósn** [-njoᵘsv] f. Fremsynthed. †**-njótur** [-njoᵘ·døϱ, -njoᵘ·toϱ] m. npr. (myt.) Navn paa en Jætte (is. om Vindens Fader): *Fornjóts vofa = hafís* (MJ. I. 100).

forn jurt [for·dnjʏϱt, fod·n-] f. (bot.) Plante fra Urverdenen, Palæophyton. **-kappi** [-v-kahbɪ] m. Oldtidshelt. **-ket** [-ḱɛ·t] n. gammelt (røget) Kød (JÁÞj. II. 578). **-kirkja** [-ḱɪϱɟa] f. Oldkirke. **-kunningi** [-kʏn·iŋɟɪ] m. gammel Bekendt. **-kveðinn** [-kvɛðɪn] a. i Forb.: *svo segir hið fornkveðna*, det er et gammelt Ord. **-legur** [-n-lɛqoϱ] a. gammel af Udseende, som ser forslidt ud. **-leifafjelag** [-lɛivafjɛ:laq] n. arkæologisk Selskab. **-leifar** [-lɛi·vaϱ] fpl. Oldtidslævninger, Oldsager. **-leifaskrá** [-lɛivasgrau:] f. Fortegnelse over Fortidslævninger. †**-lendi (-is,** pl. ds.) [-lɛndɪ] n. gammel (udpint) Ager. **-letrafræði** [-lɛdrafrai:ðɪ, -lɛtra-] f. Palæografi. **-lög** [-lö·q] npl. Oldtidslove. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. Oldtidsmenneske; — pl. *fornmenn*, de gamle, Oldtidsfolkene, is. Sagatidens Folk. **-mál** [-mau·l] n. Oldsprog. **-málafræðingur** [-maulafrai:ðiŋgoϱ] m. klassisk Filolog. **-mannasögur** [-manasö:qoϱ] fpl. Fortællinger om Oldtidsfolk, is. Sagaer. **-mannlegur** [-manlɛ·qøϱ] a. af Udseende som et Oldtidsmenneske (en Mand fra Sagatiden). **-menjafræðingur** [-mɛnjafrai:ðiŋgøϱ] m. Arkæolog; Antikvar. **-menjar** [-mɛnjaϱ] fpl. Oldtidslævninger, Oldsager. **-menjavörður** [-mɛnjavör·ðøϱ] m. Direktør for Fortidsminder, Rigsantikvar.

fornmenta ást [for·dnmɛvdaaus·t, -mɛnta-, fod·n-] f. Humanisme. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. humanistisk. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Humanist.

forn mentir [for·dnmɛvdɪϱ, -mɛntɪϱ, fod·n-] fpl. Humaniora. **-meti (-is)** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. gamle Fødevarer, Forraad af Mad fra forrige Aar: *þar var f. falið í horni* (ÓDavÞul. 241). **-minni** [-mɪn·ɪ] n. Oldtidslævning, Oldsag. **-mæli** [-mai·lɪ] n. gammel Talemaade: (Ordspr.) *flest f. finna sjer hæli*, hvad de gamle har sagt, staar gærne ved Magt el. i gammelt Ord tit Sandhed bor. **-norræn** [for·dnoraidv, fod·-] a. oldnordisk. **-orður** [for·dnorðoϱ, fod·n-] a. **1.** *(fornyrtur)* som bruger gamle Ord. — **2.** *(blótsamur)* som tit bander. **-ortur** [-oϱdoϱ] a. digtet i Oldtiden. **-persneska** [-v-pɛϱsnɛsga] f. Zend, Oldpersisk. **-prentaður** [-prɛvdaðøϱ, -prɛntaðoϱ] a. palæotypisk, trykt i Bogtrykkerkunstens ældste Tidsrum: *fornprentaðar bækur*, Palæotyper. **-rit** [-n-rɪ·t] n. Oldskrift. **-saga** [-v-sa·qa] f. gammel Fortælling; Saga. **-skáld** [-sgault] n. Oldtidsdigter. **-skáldskapur** [-sgaultsgaboϱ, -sgapoϱ] m. Oldtidsdigtning. **-skyr** [-sgɪ·r] n. gammelt *skyr*. **-skjal** [-sɟa·l] n. Diplom. **-sleginn** [-slɛi·jɪn] a. gammelslaaet, ikke slaaet det forrige Aar (om Enge) (Vf.). **-slægja** [-slai·ja] f. Eng, der ikke er blevet slaaet Aaret i Forvejen. **-spurður** [-sbʏrðøϱ] a.: *gera e-ð að e-m for(n)spurðum, láta e-n fornspurðan*, göre n-t uden ens Vidende, uden at have faaet hans Tilladelse dertil. **-stílaður** [-sdi·laðøϱ] a. skrevet i gammel Stil, med gamle Vendinger: *fornstílað brjef.* **-söngur** [-söyŋgoϱ] m. Oldtidssang. **-tíð** [-ti·ð] f. Fortid, Oldtid. **-tískulegur** [-tisgolɛ:qoϱ] a. gammeldags. **-trú** [-tru·] f. Oldtidstro, gammel Tro (Religion). **-tunga** [-tuŋga] f. Oldsprog. **-venja** [-n-vɛnja] f. gammel Vedtægt, Tradition. **-viði** [-vɪ·ðɪ] n. coll. gamle, visnede Træer: *þetta skógarítak er nú mjög eytt og komið í förnviði* (ÁM. & PJV. II. 142). **-vinur** [-vɪ·nøϱ] m. gammel Ven. **-vísa** [-vi·sa] f. Oldtidsvers. **-vísindi** [-vi·sɪndɪ] npl. Oldtidsvidenskab; Arkæologi; Antikviteter. **-þjóð** [-v-þjoᵘ·ð] f. Oldfolk, Oldtidsfolk.

†**for næmast (di)** [for·nai·mast] vrefl. undlade, unddrage sig fra, nægte: *vilji nokkur f. vitni að bera, af því hann er hinum skyldur* (JMPísl. 179).

fornöld [for·dnölt, fod·n-] f. Oldtid.

for ógn [fo:roᵘgv] f. (Breiðd.), **-ógnadómur** [-oᵘgnadoᵘ:moϱ] m. uhyre Masse: *þeim skáldsagna forógnadómi* (StStAndv. II. 245). **-orð** [-orð] n. Undtagelse, Betingelse, Forbehold: *við ... kváðumst mundu taka að okkur ritið, þó með því fororði, að við feingjum frestinn ... framleingdan* (JÞork. i EArRétt. vii). †**-orðslaus** [-orþslöy·s] a. uden Undtagelse, uden Forbehold. **-plógur** [foϱ·ploᵘ·(q)øϱ] m. »Forplov«, Redskab benyttet ved Muslingefangst (Vf.). **-pokast** [-po·gast, -po·kast] vrefl. forsumpe: *Skólabræður hans höfðu sagt við hann í ertni, að hann mundi fljótt „forpokast"* (JTrHalla 70); — pp. *forpokaður: andlega forpokaðir vesalingar* (Eimr. VII. 74); jfr. *pokaprestur.* †**-prís** [-pri·s] m. **1.** *(frægð)* Hæder, Berömmelse. — **2.** *(oflof)* for stærk Ros (BóluHj. 148). — **3. a.** *(yfirburðir)* Fortrin. — **b.** *(afbragð annara)* den ypperste. **-ráð** [for:au·ð] n. Bestyrelse, Administration, Formynderskab; (Talem.) *kunna (sjá, vita) fótum sínum f. (með e-ð)*, vide hvad man gör: *efla þekkingu bænda, svo að þeir kynnu betur fótum sínum f. með heyásetningi* (Alþ. '11, B. 694); *kunna ekki fótum sínum f.*, gaa i Taaget. **-ráðamaður** [for:auðama:ðøϱ] m. Bestyrer, Administrator, Forvalter, Formynder, Værge: *f. kirkju*, en Kirkes Tilsynsmand. **-ráðandi (-a, -endur)** [for:au·ðandɪ, -ɛndøϱ] m. *forráðamaður*, Bestyrer. **-ráðanefnd** [for:auðanem·t] f. Direktion: *f. skólans* (NF. II. 143). †**-ráðari** [for:au·ðarɪ] m. (JÁÞj. II. 48) = **svikari.** †**-ráðs** [for:auðs] adv. synderlig, særdeles. **-ráðsveður** [for:auðsvɛ:ðøϱ] n. forrygende Uvejr (Snestorm, Blæst). **-reiður** [for:ɛi·ðøϱ] a. hæftig vred. **-ríkur** [for:i·gøϱ, -r:i·køϱ] a. hovedrig: (Ordspr.) *fátækra skaði er forríkra gróði* (Málshb.), Fattigmands Skade fylder Rigmands Lade; *fleira er gott en forrík drós* (SchMál.), der er andre Goder end hovedrige Piger. ᵒ**-rými** [for:i·mɪ] n. forgólf. **-rjettindi** [for·jɛhdɪndɪ] npl. Forrettighed, Privilegium, Prærogativ. ?**-rotnun** [for:ohdnon] f. Forraadnelse (BóluHj. 173). **-ræði (-is,** pl. ds.) [for:ai·ðɪ] n. Bestyrelse, Herredömme.

1. **fors** [foϱ·s] n. **1.** *(ofsi)* Voldsomhed, Hidsighed, Raseri: (Ordspr.) *f. hæfir heimskum, hygnum ei* (GJ.), dum bliver hidsig, men den kloge ej. — **2.** *(hroki)* Hovmod (MJ. IV. 79).

†2. **fors** (gen. ds., pl. **-ar**) [foϱ·s] m. = **foss.**

1. **forsa (a)** [foϱ·sa] vi. vise sig hæftig, ivre.

†2. **forsa (a)** [foϱ·sa, fos:a] vi. *(fossa)* styrte.

for sagnarfullur [foϱ·sagnaϱfʏd·løϱ] a. forudsigende, varselfuld. **-salur** [-sa·løϱ] m. Forsal, Forhal. **-segl** [-sɛgλ] n. = *framsegl*, Forsejl. **-senda** [-sɛnda] f. **1.** is. i pl. (log. og jur.) Præmisse(r). — **2. a.** *(grunnsakka)* Dybslod: *fiskimaður, ... hleypir forsendu niður í sjóinn, og varpar fiski þeim, er hann nær* (Od. 257). — **b.** *(leðurreim dregin gegnum auga í sökkunni)* Læderrem, der trækkes gennem Øjet paa et Lod (jfr. BH.). **-sending** [-sɛndiŋk] f. **1.** farefuld Sendelse. — **2.** forgæves Sendelse: *hér er um ekkert annað en pólitíska f. að ræða, sem ætlast er til að verði núverandi ráðherra að fótakefli* (Alþ. '11, B. II. 1607). **-sendingarbrjef** [-sɛndɪŋgarbrjɛ:v] n. Uriasbrev.

forseta dæmi [foϱ·sɛdadai:mɪ, -sɛta-] n. Formandskab; Præsidentværdighed. **-kosning** [-kos·niŋk] f. Valg af Formand; Præsidentvalg. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. Formandspladsen. **-úrskurður** [-uϱ·sgʏrðøϱ] m. Formandskendelse.

for seti (-a, -ar) [foϱ·sɛ·dɪ, -sɛ·tɪ] m. **1.** Formand: *f. fjelags*; Formand, Præsident: *f. alþingis*; *Jón forseti* (ɔ: *Jón Sigurðsson*, ogsaa kaldt *forseti* alene); *f. lýðveldis*; Dekan: *f. háskóladeildar*; Dirigent: *f. fundar.* — **2.** som Egennavn: (myt.) Forsete, Balders og Nannas Sön. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. (gramm.) Præposition, Forholdsord.

forsfullur [foϱ·sfʏdløϱ] a. voldsom, hæftig.

for sýnn [foϱ·sidv] a. forsynlig, forudseende, fremsynet. **-sjá (-r)**

[-sjau] f. 1. *(forsjálni, varfærni)* Forsynlighed, Forsigtighed: (Ordspr.) *kapp er best með f.*, blind Iver skader kun. — 2. *(forsjón, umsýsla)* Forsyn, Omsorg. **-sjálegur** [-sjau:lɛ qoɣ] a. forsynlig, forudseende, adv. *-lega*, forsigtig, sparsommelig, økonomisk. **-sjáleikur** [-sjau:lei:qoɣ, -lei:qoɣ] m. Forsigtighed. **-sjáleysi** [-sjau:lei:sɪ] n. Mangel paa Forsynlighed (JÁÞj. II. 179). **-sjáll** [-sjaudʎ] a. forudseende; forsynlig; forsigtig: (Ordspr.) *fátt verður forsjálum ofviða* (GJ.), hos den forsynlige gaar ingen Tid til Spilde. **-sjálni** [-sjaulnɪ] f. indec. Forsigtighed; Forsynlighed. **-sjárbóndi** [-sjaurboᵘndɪ] m. praktisk og forsynlig Bonde. **-sjármaður** [-sjaurma:ðoɣ] m. Værge. **-sjón** [-sjoᵘn] f. Forsyn.

forsjónar auga [foɣ:sjoᵘnarøy:qa] n. vogtende Øje. **-hönd** [-hœnt] f. beskyttende Haand. **-samur** [-sa:moɣ] a. forudseende, forsigtig.

for skáli [foɣ:sgau:lɪ] m. Forhal. **-skefti** [-sgɛftɪ] n. den Del af Skaftet paa en Hammer el. Økse, som gaar ind i Øjet (BH.); bageste Del af et Skaft, Haandgrebet (EJ. i Till.). **-skeyti** [-sgei:tɪ, -sgei:tɪ] n. (gramm.) Præfiks, Forhæft. **-skygna** [-sgɪgna] vt. 1. *(gera forskygni)* lave et Bislag, spec. et Skur for Enden af en Hostak (ASkaft.). — 2. v. impers. *hann* (el. *loftið* (acc.)) *forskygnir*, der samles tykke, regnfulde Skyer paa Himlen (ASkaft.). **-skygni** [-sgɪgnɪ] n. Bislag, spec. en Slags Skur lavet for Enden af en Hostak (ASkaft.), ogs. [illegible] **-skoli** [-sgo:lɪ] m. Forskole. **-skónaður** [-sgoᵘnaðoɣ] a. ødelagt, uheldig værd: *þetta er alveg forskónað* (Mýras.). **-skot** [-sgo:t] n. 1. *(frestur)* Frist, Varsel. [illegible] — 2. *(forhlaup)* Forspring. **-skrift** [-sgrɪft] f. Forskrift. ?**-sköp** [-sgœ:p] npl. Forbandelse, Ulykke (GTh. '95, 259). **-slag** [illegible]

forslegur [foɣ:slɛ:qoɣ] a. [illegible] med Hæftighed.

for smá (ði) [foɣ:smau] vt. forsmaa, foragte. **-smán** [-smau:n] f. Forsmædelse, Skam: *það er hreinasta f.* (en Skandale, en stor Skam), *hvað lífa það er gert* [illegible] **-smanarlaust** [illegible] adv. uden Vanære. **-smið** [illegible] **-smiðis-likan** [-smɪ:ðɪslɪ:qan, -lɪkan] n. Modeller. **-smiður** [-smɪ:ðoɣ] m. Bygmester. **-snið** [-snɪ:ð] n. 1. *(fyrirmynd)* Forbillede, Mønster. — 2. *(eyðu-blað)* Skema. **-sóma** [illegible] **-sómun (-ar, -anir)** [illegible] f. Forsømmelse. **-sorga** [-sorga] vt. forsørge. **-sorgun (-ar, -anir)** [-sorgon] f. Forsørgelse, Underhold. †**-sóttur** [-soᵘhdoɣ] a. forsøgt, forfaren: *allforsettur* [illegible] **-spa** [illegible] 1. [illegible] Spadom. 2. [illegible] **-spakur** [-sba:qoɣ, -sba:koɣ] [illegible] (MJ. IV. 188). **-spáleiki** [-sbau:lei:ɟɪ, -lei:ɟɪ] m. Spaadomsævne, Fremsynethed (JÁÞj. I. 405). **-spár** [-sbau:r] a. fremsynet. **-spjall** [-sbjadʎ] n. Forord, Indledning (GV. JÁÞ. [illegible]). **-spjallsheimspeki** [illegible] sbɛ:ɟɪ, -sbɛ:ɟɪ] f., **-spjallsvísindi** [-sbjalsvi:sɪndɪ] npl. filosofisk Propædeutik. **-sprakki** [-sbrahɟɪ] m. Anfører, Leder, Anstifter. **-spurður** [-sbʏrðoɣ] a. = **fornspurður**. **-staða** [-sda:ða] f. Bestyrelse, Forstanderskab: *veita e-u forstöðu*, bestyre, varetage n-t. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Direktør, Forstander, Bestyrer, Driftsbestyrer: *f. skips*, et Skibs overstkommanderende (Alþ. '11, B. II. 187). **-stjórn** [-sdjoᵘ(r)dn] f. 1. a. Direktion, Bestyrelse [illegible] b. [illegible] 2. [illegible] standerskab. **-stofa** [-sdo:va] f. Forstue, Entré. **-stokkóttur** [-sdohgoᵘhdoɣ] a. (egl.) snublevorn; affældig: *verði mjer forstokkótt*, kommer jeg n-t til (BH.). **-stóll** [-sdoᵘdʎ] m. den inderste Stol i en Kirke (JÁÞj. I. 489). **-stór** [-sdoᵘ:r] a. meget stor. **-streymis** [-sdrei:mɪs] adv. med Strømmen, med ad Strømmen.

forstöðu kona [illegible] **-laus** [-løy:s] a. uden Forsørger: *hvernig O. farnaðist síðan hún varð ein og forstöðulaus* [illegible] **-maður** [-ma:ðoɣ] m. Forstander.

?**forstöndugur** [foɣ:sdœndøqoɣ] a. forstandig, spec. økonomisk (JHall. 300).

forsugur [foɣ:soqoɣ] [illegible]

?**for svar** [foɣ:sva:r] n. Forsvar. ?**-svara** [-sva:ra] vt. forsvare (JHall. 379). ?**-svaranlegur** [-sva:ranlɛqoɣ] a. [illegible] **-sveif** [illegible] **-sæla** [illegible] *i forsælunni*. **-sælis** [illegible] **-sæluhringur** [illegible] oɣ] m. Lysgrænsecirkel. **-sæti** [-sai:dɪ, -sai:tɪ] n. Formandskab, Forsæde, Dirigentplads. **-sögn** [-sœgn] f. 1. a. *(fyrirskipun, tilvísun)* Anvisning, Ordre [illegible] b. Regel: *Uppeldisfræðin ... gefur almennar forsagnir um kenslu, sem* [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] Forudsigelse, Spaadom, spec. *(fyrirsögn)* utrolig Spaadom: *það hefði þótt f. að segja, að hann myndi gera það.* **-sögulegur** [-sœqolɛ qoɣ] a. forhistorisk. **-söngvari** [-sœyŋgvarɪ] m. is. Kordegn, Kantor, Forsanger.

fort [foɣ:t] a. [illegible] *f. um fjarri*, langt fra (ikke) (BH.).

for tak [illegible] linje. 2. **-tak** [-ta:k] n. 1. *(neitun)* Benægtelse, Afslag. — 2. *(undantekning)* Undtagelse; — gen. *fortaks* som adv.: overordentlig: *f. mikill*, overordentlig stor el. righoldig (yppig). **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] vt. 1. afslaa rent ud, nægte bestemt, benægte helt og holdent: *ekki vil jeg fortaka það.* — 2. sige god for: *ekki þori jeg að f. hann.* — 3. (i Triktrak) at standse Modstanderens Fremrykning ved seksdobbelt besatte Felter (ÓDavSk. 311—12).

fortaks eiður [foɣ:ta(k)sei:ðoɣ] m. Benægtelsesed. **-háttur** [-(h)auhdoɣ] m. Versemaal med samstemmende Halvrim i de første Stavelser af to el. flere Verslinier. Ekspl.: *Hnúður varð nú hjálmr leikur, hrynja brynjur viður strá, | vörgum mörgum varmar steikur | veitir sveitin beggja þá* (HSig. 256). **-laust** [-løys:t] adv. 1. *(áreiðanlega)* utvivlsomt, sikkert, bestemt, absolut, afgjort, ubetinget: *mér virðist tvísýni á því, hvort kjósendurnir muni fella* [illegible] (Alþ. '11, B. 466). — 2. *(ákveðið)* bestemt, afgørende, i en afgørende Tone. **-orð** [illegible]

?**for tapaður** [foɣ:ta:paðoɣ, ta:paðoɣ] a. fortabt. **-tekinn** [-tɛ:ɟɪn, -tɛ:ɟɪn] a. bestemt afslaaet el. benægtet. **-tengsl(i)** [-tɛiŋsʎ, -tɛiŋslɪ] n. = **forskeyti.**

?**fortepíanó** [foɣ:dɛpia:noᵘ] n. Fortepiano, Piano, Pianoforte, Klaver.

for tíð [foɣ:ti:ð] f. 1. *(fyrri tíð)* Fortid, Oldtid. — 2. (gramm.) Perfektum, Førnutid. **-tilvera** [-tɪlvɛra] f. Præeksistens, Fortilværelse. **-tina** [-ti:na] vt. fortinne. **-tjald** [-tjalt] n. Forhæng, Tæppe. **-tónn** [-toᵘdn] m. (mus.) Dominant. ?**-tæra** [-tai:ra] vt. ødelægge: *menn köstuðu þjótlum* [illegible] *þeim að vera þann hátt sem fyrir varð* (JSFb. 39). **-tölugáfa** [-tœlogau:va] f. Overtalelsesævne. **-tölulist** [-tœlo-lɪst] f. Overtalelseskunst. **-tölur** [-tœ:lʏr] fpl. Formaninger, Overtalelser.

forugur [fo:roqoɣ, n. -oχt] a. tilsølet, sjasket.

?**forundrunarstóll** [fo:rʏndronarsdoᵘdʎ] m.: *sitja á forundrunarstól* (en Leg), sidde paa Forundringsstolen (ÓDavSk. 19).

forusta (-u) [fo:rʏsda] f. 1. Anførsel, Førerskab: *hverjum verður falin forustan í þessu máli?* — 2. spec. og sj. Præsidium ved en Disputats: [illegible] *undir forustu Runólfs Jóns-sonar* [illegible]

forustu dugur [fo:rosdodʏ:qoɣ] m. Dygtighed til at føre Betalingen (kommandere). **-hnýfla** [-hnʲi:bla] f. Faar med smaa Horn, som er Anfører for Hjorden, Klokkefaar. **-hrútur** [-hru:doɣ, -hru:toɣ] m. Væder, som er Anfører for Hjorden. **-kempa** [-ɟɛm:ba, -ɟɛmpa] f. Forkæmper. **-kind** [-ɟɪnt] f. Klokkefaar. **-laus** [-løy:s] a. uden Ledelse, uden Anfører. **-sauður** [-søy:ðoɣ] m. Faar, som anfører en hel Hjord, Klokkefaar.

for vaði (-a, -ar) [foɣ:va:ðɪ] m. Vadested foran en Klippevæg el. en Flodmunding: *fara fyrir ýms klif og forvaða, er ganga í sjó fram að norðanverðu* (ÞThFerð. I. 100). **-varðalið** [-varðalɪ:ð] n. Avantgarde, [illegible] **-veði** [illegible] **-veðjaður** [-vɛðjaðoɣ] a. hjemfalden [illegible] *norna greipar allt er þá fallið kynið forveðjað* (GTh. '95, 224). †**-verandi** [-vɛ:randɪ] m. 1. *(forstöðumaður)* Forstander, Bestyrer. — 2. pl. [illegible] Forgængere. **-verari (-a, -ar)** [-vɛ:rarɪ] m. Forgænger. **-verjandi** [-vɛrjandɪ] m. Forkæmper (MJ. V. 188). †**-verk** [-vɛɣk] n. Arbejde (is. Markarbejde): (Talem.) *gera ekki forverkum við e-n*, ikke give en en daarlig Behandling. †**-verkskona** [-vɛɣ(k)sko:na] f. Husholderske. †**-verksmaður** [-vɛɣ(k)sma:ðoɣ] m. Avlskarl, Forvalter. **-vextir** [illegible] Diskonto. [illegible] **-viða** [-vɪ:ða] a. indec. forbavset, overrasket. †**-viðra** [-vɪðra] a. indec. 1. omtumlet, ilde tilredt af Storm. — 2. = *forviða.* †**-viðrast (a)** [-vɪðrast] vrefl. 1. *(hrekjast fyrir vindi)* drives af Vinden. — 2. *(skelfast)* forfærdes. **-viðris** [-vɪðrɪs] adv. med Vinden; i Læ for Vinden, i den Retning, Vinden blæser. **-vígi** [-vi:jɪ] n. Udenværker, Værn. **-vígismaður** [-vijɪsma:ðoɣ] m. Forkæmper. **-vindis** [-vɪndɪs] adv. = **forviðris. -virki** [-vɪɣɟɪ] n. 1. *(forvígi)* Værn, Fæstning (JHall. 91). — †2. a. *(vinna)* Arbejde, Arbejdshjælp; Forarbejde (spec. Markarbejde om Foraaret): *hjer sjer til mikils forvirkis*, her er der blevet udført et stort Arbejde. — b. stort, berømmeligt Værk: *Var brú sú kölluð hið mesta f.* (Odds. 2. 2. 151). **-vitinn** [-vɪ:dɪn, -vɪ:tɪn] a. nysgærrig: *það, sem f. má ekki vita*, hvad den nysgærrige ikke maa vide (bruges som affærdigende Svar paa et nysgærrigt Spørgsmaal); ogs.: *hvað er það, sem f. vill ekki vita?* †**-vitlegur** [-vɪdlɛqoɣ, -vɪt-] a. interessant. **-vitna** [-vɪhdna] v. 1. v. impers.: [illegible] (JÁÞj. I. 85). — 2. v. refl. *forvitnast: f. um e-ð* el. *eftir e-u*, forske efter n-t, se at faa n-t at vide. **-vitni** [-vɪhdnɪ] f. indec. Nysgærrighed: *e-m er* [illegible] nysgærrig efter at høre om (vide, se osv.) n-t: *mjer er* (el. *leikur*) *f. á að frjetta um það.* **-vitnislega** [-vɪhdnɪslɛ:qa] adv. med Nysgærrighed. **-vitri** [-vɪ:drɪ, -vɪ:trɪ] a. meget klog, fremsynet. †**-vitur** [-vɪ:doɣ, -vɪ:toɣ] a. særdeles forstandig. **-vænn** [illegible] **-voð** [illegible] (Talem.) *það eru síðustu f.*, det er paa høje Tid. **-vörður** [-vœrðoɣ] m. 1. *(í hernaði)* Forpost. — 2. i overf. Bet.: Vogter, Forsvarer: *Hann (arineldurinn) varð þess vegna f. siðgæðisins* (ÁBjH. 52). †**-þykkja** [-θɪhɟa] f. Uvilje, Antipati. †**-þykkjast** [-θɪhɟast] vrefl. mishage. †**-þóttur** [-θoᵘhdoɣ] m. Fjendskab. **-þreyttur** [-θreihdoɣ] a. dødstræt. **-þrot** [-θro:t] n. fuldstændigt Ophør (is. det at Forraadene er ganske opbrugte).

foræði [fo:raiðɪ] n. *(fen)* Sump, Mose; *(for)* Dynd, Søle.

fosfór (-s) [fos:foᵘɣ] m. Fosfor. **-kendur** [-ɟɛn:doɣ] a. fosforholdig. **-súr** [-su:r] a. fosforsur.

foss (gen. ds., pl. **-ar**) [fos:] m. Vandfald, Fos.

fossa (a) [fos:a] vi. styrte ned, fosse ned.

fossa lög [fos:alœ:q] npl. Fosselov. **-mál** [mau:l] n(pl.) Fossesag(er).

fossandi (-a, -ar) [fos:andɪ] m. fraadende Fos, brusende Vandstrøm: [illegible] (ÞHeiðr. IV. 185).

fossa nefnd [fos:anɛm:t] f. Fossekommission, Fossenævn; Fosseudvalg (i Altinget). **-niður** [-nɪ:ðoɣ] m. Fossedur, Fossedøn. **-sala** [-sa:la] f. Fossesalg.

foss barmur [fos:barmoɣ] m. Kanten af et Vandfald: *Verður að fara yfir eina kvíslina í straumhörku á fossbarmi* (ÞThFerð. III. 189). **-brún** [-bru:n] f. Klippekant, hvorfra en Fos styrter ned. **-fall** [-fadʎ] n. brusende Strøm: *fellur nú Fljótsá út með miklum hávaða með miklu fossfalli* (ÞThFerð. III. 172). **-gljúfur** [-glju:voɣ] n. Katarakt. **-laug** [-løy:q] f. Styrte-

bad. **-löður** [-lo·ðøo̜] n. Skumsprøjt fra et Vandfald. **-niður** [-nı·ðøo̜] m. Fossedøn. **-rok** [-ro·k] n. Skumtaage.

fóst bróðir [fo"s·tbro"·ðıo̜] m. Fostbroder. **-bræðralag** [-braiðrala:q] n. Fostbroderskab.

1. **fóstra (-u, -ur)** [fo"s·dra] f. **1.** *(fósturmóðir)* Plejemoder, Fostermoder. — **2.** *(barnfóstra)* Amme. — **3.** *(fósturdóttir)* Plejedatter, Fosterdatter.

2. **fóstra (a)** [fo"s·dra] vt. opfostre.

fóstri (-a, -ar) [fo"s·drı] m. **1.** *(fósturfaðir)* Plejefader, Fosterfader: (Ordspr.) *fje er jafnan fóstra líkt,* stedse slægter Fæ Fosterfader paa. — **2.** *(fóstursonur)* Plejesön, Fostersön.

fóstur (-urs, pl. ds.) [fo"s·døo̜] n. **1.** *(uppeldi)* Opfostring: (Ordspr.) *fje er jafnan fóstri líkt,* saa er Barn i By bært, som det er hjemme lært — **2.** (biol.) Foster (ogs. overf.). **-dóttir** [-r-do"hdıo̜] f. Plejedatter, Fosterdatter. **-eyðing** [-ɛi:ðiŋk] f. Fosterfordrivelse. **-eyja** [-ɛi:ja] f. Fødeø. **-faðir** [-o̜-fa:ðıo̜] m. Plejefader, Fosterfader. **-foreldrar** [-fo:r-ɛldrao̜] mpl. Plejeforældre, Fosterforældre; Adoptivforældre. **-fræði** [-frai:ðı] f. (med.) Embryologi. **-grund** [-r-grʏn·t] f. Fædreland. **-himna** [-o̜-(h)ım·na] f. (med.) Fosterhinde. **-jörð** [-jör·ð] f., **-land** [-lan·t] n. Fædreland. **-lát** [-lau:t] n. Abort, Misfødsel. **-laun** [-löy:n] npl. Opfostringsløn. **-móðir** [-mo":ðıo̜] f. Plejemoder, Fostermoder; Adoptivmoder. **-systir** [-sıs·dıo̜] f. Plejesøster, Fostersøster; Adoptivsøster. **-systkin** [-sıs·ɡ̊ın, -sıs·tʃ̊ın] npl. Plejesøskende, Fostersøskende. **-sonur** [-so:noo̜] m. Plejesön, Fostersön; Adoptivsön. **-stofnun** [-sdob·non] f. Asyl.

fóta (a) [fo":da, fo":ta] vt. *f. sig,* faa Fodfæste.

fóta bað [fo":daba:ð, fo":ta-] n. Fodbad, Fodtvæt. **-band** [-ban·t] n. — **1.** Baand hvormed Benene paa Kreaturer snöres sammen, spec. Bagbenene paa Køer under Malkningen, jfr. *hnapphelda.* — **2.** Baand omkring Benene for at hindre Flagren af Skörterne under et Ridt: *Ennfremur var fótabandi hnept um pilsin niðanverð ... til þess að vindur gæti eigi belgt það út* (Eimr. X. 21). **-bjúgur** [-bju:(q)øo̜] m. (med.) Benvattersot, Benvandsot (oedema pedum). **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Fodtöj og dets Tilstand: *hann sá, að hún horfði á búninginn og fótabragðið* (GFrÁtt. 121). **-brík** [-bri:k] f. = **fótaþil. -búð** [-bu:ð] f., **-búnaður** [-bu:naðøo̜] m., **-búningur** [-bu:niŋgøo̜] m. Fodbeklædning (Sko og Strömper). **-burður** [-bʏr·ðøo̜] m. **1.** Føddernes Bevægelse: Gangart: *þetta er fallegur f.,* (om en Hest) sikken prægtig Gang. — **2. a.** Gang, Maade at gaa paa. — **b.** Lyden af ens Fodtrin: *jeg þekti fótaburðinn,* jeg kendte dig (ham) paa Gangen el. jeg kendte dine (hans) Trin. **-dynur** [-dı:nøo̜] m. Lyd af Fodtrin: *og heyrði einhvern fótadyn* (Od. 335). **-dofi** [-do:vı] m. den Tilstand, at ens Ben sover. **-far** [-fa:r] n. Fodbeklædning: *snyrtið hafði f., | fagrar hosur á sig dró | og bröndótta skó* (ÓDavÞul. 217). **-feiti** [-fɛi:dı, -fɛi:tı] f. kogt Fedt af Faareben, anvendt som Smörelse. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Staaen op af Sengen: *hann kom um f.,* han kom da Folk var ved at staa op; *þetta er lagleg f.,* (iron.) det kan man kalde at staa tidlig op. **-ferðartími** [-fɛrðaɡ̊ti:mı] m. den sædvanlige Tid til at staa op. **-festi** [-fɛs·dı] f. Fodfæste. **-fjöl** [-fjö:l] f. **1.** *(á söðli)* Stigböjle (af Træ) paa en Damesadel. — **2.** *(á rokk)* Rokskammel, Trædebræt. — **3.** = *fótaþil.* **-för** [-fö:r] npl. Fodspor. **-gafl** [-gab·λ] m. Fodstykke (af en Seng, en Ligkiste). **-gangur** [-gauŋ·goo̜] m. Trampen, höjtlydende Fodtrin. **-grannur** [-gran:oo̜] a. tyndbenet. **-grís** [-gri:s] m. Barn, der sover i Benenden af en Seng (Sch.). **-hljóð** [-hλo":ð] n. Lyd af Fodtrin. **-hlutur** [-hλʏ:doo̜, -hλʏ:too̜] m. coll. Benene: *settist á rúmstokkinn innan við sparlakið, en fótahluturinn sást fram undan* (Eimr. VII. 90). **-járn** [-jaur·dn, -jaud·n] n. Fodjærn. **-kefli** [-ɡ̊ɛb·lı] n. Anstødssten, Hindring: *það varð honum að f.,* det voldte hans Fald. **-kuldi** [-kʏl·dı] m. Fodkulde. **-kveisa** [-kvɛi:sa] f. (med.) Fodgigt, Podagra. **-lag** [-la:q] n. Benende, Fodende (paa en Seng). **-laus** [-löy·s] a. **1.** *(án fóta)* uden Fødder el. Ben. — **2.** som har svage Ben el. staar usikkert paa Benene, svagbenet: *hesturinn er alveg f.:* — *hún er orðin alveg f.,* hun kan ikke taale at gaa paa sine Ben mere. **-loðinn** [-lo:ðın] a. med laadne Ben el. Fødder. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. Sparken med Benene: *Þær sprikluðu fótunum litla stund, en þau f. voru ekki leingi* (Od. 493). **-missir** [-mıs:ıo̜] m. Fejltrin: *honum varð f.,* han snublede (styrtede, faldt).

fótar mein [fo":darmɛi:n, fo":tar-] n. (med.) Byld paa Benet. **-stokkur** [-o̜-sdohgøo̜] m. = **fótastokkur. -stúfur** [-sdu:vøo̜] m. Fodstump.

fóta sár [fo":dasau:r, fo":ta-] n. Saar paa Benet. **-skinn** [-sɡ̊ın·] n. **1.** *(iljaskinn)* Huden paa Fodsaalen. — **2.** Skind, hvorpaa man törrer Fødderne; — overf.: det man træder paa, bruger som Fodskammel: *ef Oddahjáleigurnar væru seldar, þá yrði Oddi f. þeirra* (Alþ. '11, B. II. 1239); *landið okkar er f. harðlyndrar náttúru* (GFr. i Lögr. XIV. Nr. 53). **-skortur** [-sgoo̜·doo̜] m. Fejltrin, Snublen: *e-m verður f.,* en snubler. **-skör** [-sgö:r] f. **1.** *(skemill)* Fodskammel. — **2.** (Nl., Af.) = *fótafjöl 2.* **-spark** [-sbao̜·k] n. Trampen. **-stallur** [-sdad·loo̜] m. Piedestal. **-stapp** [-sdahp] n. Stampen med Fødderne. **-stokkur** [-sdohgoo̜] m. **1.** *(fótfjötur)* Fodlænke. — **2.** *berja fótastokkinn,* dingle med Benene (is. naar man rider): *margir útlendir ferðamenn hafa undrast sið ríðandi Íslendinga að berja fótastokkinn og eigi skilið orsökina. Sam. Kneeland hefir fundið hana; hann segir, að Íslendingar hafi upprunalega farið að berja fótastokkinn sakir fótakulda, at því þeir voru illa skæddir og höfðu léleg sokkaplögg, en svo komst þetta upp í vana og varð þjóðsiður og þjóðareinkenni* (ÞThLfr. IV. 114). **-stóll** [-sdo"d·λ] m. **1.** *(fótskör)* Fodskammel. — **2.** pl. *fótastólar,* løse Pinde, der bruges til at fastgöre *fótatrje* (s. d. O.) i passende Afstand fra Roeren. **-tak** [-ta:k] n. **1.** *(skóhljóð)* Fodtrin: *jeg þekki fótatakið hans,* jeg kender hans Trin (Lyden af hans Skridt). — **2.** *(hófadynur)* Hovslag. — **3.** = *fótaburður 1: fallegt er fótatakið hans Skjóna.* **-tíður** [-ti:ðøo̜] a. som bevæger Benene hurtig. **-trje** [-trjɛ:] n. et Stykke Træ til at sætte Fødderne imod, naar man ror. **-vana** [-va:na] a. indec. uden Fødder, uden Ben **-veiki** [-vɛı:ɡ̊ı, -vɛi:ɟ̊ı] f. Sygdom i Fødderne; (spec.) Fodgigt; Podagra. **-veikur** [-vɛi:gøo̜, -vɛi:koo̜] a. med svage Fødder; som lider af Fodgigt (Podagra). **-verkur** [-vɛo̜·gøo̜] m. Fodgigt, Podagra. **-vist** [-vıs·t] f. det at være oppe, oven Senge: *hafa f.,* kunne være oven Senge. **-vistarfær** [-vısdaɡ̊fai:r] a. som kan være oppe. **-þil** [-þı:l] n. Fodstykket af en Seng. **-þóf** [-þo":v] n. Valken med Fødderne. **-þrusk** [-þrʏs·k] n. (Lyd af mange) Fodtrin. **-þvottur** [-þvohdøo̜] m. Fodvaskning, Fodtvæt.

fót band [fo":tbant] n. **1.** *(umbúðir um fót)* Fodforbinding. — **2.** *fótaband* 1. **-bein** [-bɛi·n] n. Fodknokkel. **-boltafjelag** [-boλdafjɛ:laq] n. Fodboldklub. **-boltaleikur** [-boλdalɛi:gøo̜, -lɛi:køo̜] m. = *knattspyrna,* Fodboldkamp. **-bolti** [-boλdı] m. **1.** *(knöttur, sem sparkað er)* Fodbold. — **2.** *(knattspyrna)* Fodboldkamp (Rvk.). **†-borð** [-borð] n. Fodskammel, Skammel. **-breiður** [-brei·ðøo̜] a. bredfodet. **-brot** [-bro·t] n. (med.) Benbrud. **-brotinn** [-bro·dın, -bro·tın] a. benbrudt. **-brotna** [-brohdna] vi. brække Benet. **-dræpur** [fo"·drai·bøo̜, -drai·pøo̜] a. snublevorn. **-farandi** [fo":tfa·randı] a. gaaende til Fods. **-festa** [-fɛsda] f., **-festi** [-fɛsdı] f. Fodfæste: *ná fótfesti (-festu),* faa Fodfæste. **-fimur** [-fı·møo̜] a. med smidige Ben. **-fjötur** [-fjö·døo̜, -fjö·tøo̜] m. Fodlænke. **-frár** [-frau·r] a. fodrap. **-fúi** [-fu·ı] m. Svaghed, Usikkerhed i Benene. **-fúinn** [-fu·ın] a. med svage Ben, snublevorn. **-för** [-fö·r] npl. Fodspor. **-gangandi** [-gauŋgandı] a. til Fods. **-grannur** [-gran·øo̜] a. = **fótagrannur. -gönguliö** [-göyŋgolı:ð] n. Fodfolk, Infanteri. **-gönguliðsmaður** [-göyŋgolıðsma:ðøo̜] m. Infanterist, Fodsoldat. **-göngumaður** [-göyŋgoma:ðøo̜] m. Fodgænger. **-hár** [-(h)au·r] a. langbenet. **-heill** [-(h)ɛidλ] a. som har kraftige Ben, som ikke lider af Svaghed i Benene. **-hjól** [-ɧo"·l] n. Trille. **-hrumur** [-(h)o̜ʏ·møo̜] a. med svage Ben. **-hvatur** [-χwa·døo̜, -kva·doo̜, -kva·too̜] a. = **fótfrár. -hvíld** [-χwilt, -kvilt] f. Hvile for Foden: *aldrei var f., svo jeg varð oft að hvíla mig* (SIng. I. 119). **-höggva** [-(h)ögva] vt. hugge Foden af. **-kaldur** [-kaldøo̜] a. som lider af kolde Fødder; *fótkalt herbergi,* fodkoldt Værelse. **-kistill** [-ɟ̊ısdıdλ] m. **1.** *(skemill)* Fodskammel. — **†2.** *(fótstallur)* Piedestal. **-kuldi** [-kʏldı] m. Fodkulde. **-lágur** [fo":dlau·(q)ø)o̜, fo":t-] a. kortbenet. **-lama** [-la·ma] a. indec. som ikke kan bruge det ene el. bægge Ben. **-lamur (-s)** [-la·møo̜] m. Lamfod: *hinn viðfrægi f. Hefestus* (Il. I. 26). **-laug** [-löy·q] f. Fodbad. **-laus** [-löys] a. = *fótalaus:* (Ordspr.) *hægt er að fella fótlausan* (GJ.), den, der staar paa svage Ben, er let at vælte. **-leggjahringur** [-lɛɟ̊ahoiŋ·gøo̜] m. Ankelring, Ankelbaand. **-leggur** [-lɛg·øo̜] m. Ben; *†kasta fótleggjum,* dø. **-leppar** [-lɛhbao̜] mpl. Fodbeklædning: *fara ekki úr sínum fótleppum.* **-liður** [-lı·ðøo̜] m. Ankelled. **-lína** [-li·na] f. Grundlinje, Basis. **-linur** [-lı·noo̜] a. som har svage Ben, som staar svagt paa Benene. **-lipur** [-lı·boo̜, -lı·poo̜] a. = *fótfimur,* som har smidige Ben. **-lítill** [-li·dıdl, -li·tıdλ] a. som har smaa Fødder. **-mál** [-mau·l] n. Fjed, Fodtrin, Skridt. **-mýkt** [-miχt] f. Bensmidighed (om Heste). **-mjúkur** [-mju·goo̜, -mju·koo̜] a. med smidige Ben, bensmidig. **-nettur** [-nɛhdøo̜] a. med fine, smaa Fødder. **-pallur** [fo":tpadløo̜] m. Trinbræt, Skammel. **-raki** [fo"·dra·ɡ̊ı, -ra·ɟ̊ı, fo":t-] m. Fodsved. **-rakur** [-ra·goo̜, -ra·koo̜] a. som lider af Fodsved, har sure Tæer. **-rekja** [-rɛ·ɡ̊a, -rɛ·ɟ̊a] f. Fodsved: *Alment kémr slag af blóðríki ... tepptum svita, einkum fótrekju* (LFR. XV. 91). **-rekstur** [-rɛχsdoo̜] m. Udpurring. **-rót** [-ro"·t] f. Fodrod. **-sár** [fo":tsau·r] a. saarfoddet, ömfodet. **-skemill** [-sɟ̊ɛ·mıdλ] m. Fodskammel. **-skór** [-sgo"·r] m. Sko til Foden, Fodsko (mods. *handskór*) (BHÁt. 150). **-skriða** [-sgrı·ða] f. Gliden paa Fødderne: *renna (sjer) fótskriðu,* glide (paa Is). **-skriðuflötur** [-sgrıðoflö:døo̜, -flö:toø] m. Glidebane, Glideflade. **-skör** [-sgö·r] f. **1.** *(skemill)* Fodskammel; *við fótskör meistarans,* ved Mesterens Fødder. — **2.** *(fótafjöl)* Pedal. **-slyngur** [-sliŋgøo̜] a. smidig, sikker (paa Benene): *Rauður Geirmundar stiklaði léttfættur og fótslingur eftir lestinni* (ÞGjÚf. 35). **-smár** [-smau·r] a. med smaa Fødder. **-spor** [-sbo·r] n. **1.** pl. *(fótaför)* Fodspor: *feta í f. e-s,* træde i ens Fodspor. — **2.** Skridt: *jeg fer ekki f.,* jeg gaar ikke et Skridt. — **†3.** Fodsbred: *en eigi gaf guð honum erfð á þessu landi og eigi eitt f.* **-sprang** [-sbrauŋk] n. Bevægelse med Benene: *Hann ... hafði mikið f.,* han var altid i Bevægelse, altid paa Farten (StOl. '23, 30). **-stallur** [-sdadløo̜] m. Fodstykke, Piedestal, Sokkel, Basis. **-stigur** [-sdı·qoo̜] m., **-stígur** [-sdi·qøo̜] m. Fodsti. **-stillir** [-sdıdlıo̜] m. Pedal (paa et Musikinstrument). **-stirður** [-sdırðøo̜] a. stivbenet. **-stokkur** [-sdohgøo̜] m. Fodblok, Fodlænke. **-stuttur** [-sdʏhdøo̜] a. **1.** *(með stuttan fót)* kortfodet. — **2.** *(með stuttan fótlegg)* kortbenet. **-stæður** [-sdai·ðoo̜] a. (bot.) fodstillet. **-sviti** [-svı·dı, -svı·tı] m. Fodsved. **-sög** [-sö·q] f. Fodsav. **-toga** [fo"·to·qa] vt. trække en ved Benene (Od. 385). **-troða** [-tro·ða] vt. træde under Fødder. **-troðari (-a, -ar)** [-tro·ðarı] m. Overtræder: *álíta þá sem mótþróanlega fóttroðara laganna* (GKonÆf. 315).

fótumtroða [fo"·domtro:ða, fo":tøm-] vt. = **fóttroða.**

fótur (-ar, fætur) [fo":døo̜, fo":toø, fai:døo̜, fai:toø] m. (pop. ogs. f. i pl.) **I. 1. a.** Fod, Ben: *stór (lítill) f.,* en stor (lille) Fod; *hlaupa sem fætur toga,* løbe saa hurtig Benene kan bære en; *taka til fótanna,* tage Benene paa Nakken, smöre Haser; *taka undir sig fætur,* sætte i Løb, pile af; *kasta fótum undir sig,* ds.; *hlaupa (þjóta) upp til handa og fóta,* fare op i den störste Hast; *hlaupa við fót,* halvt løbe; *leggja land undir fót,* göre en lang Rejse; *á fjórum fótum,* paa alle fire; *reka e-n á fætur,* banke (jage) en op; *standa á fætur,* rejse sig; *stökkva (spretta) á fætur,* springe op; *fara á fætur,* staa op; *kominn á fætur,* staaet op; *vera á fótum,* være oppe; *til fóta,* i Benenden; *sofa til fóta,* sove i Benenden af Sengen; *að sjá þig til fótanna,* sikken dit Fodtöj ser ud! *koma fyrir sig fótunum,* falde paa Benene; *koma e-m af fótunum,* fælde en i Brydning; *bregða fæti fyrir e-n,* spænde Ben for en; — i overf. Bet.: *bregða fæti fyrir ráðherra* (Alþ. '11, B. II. 805). *færa fætur við e-u,*

spænde Ben for n-t, søge at forhindre n-t (Lögr [illegible]) [illegible] *fótum (sínum) fjör að launa*, skylde sine Ben Livet, redde sig ved Flugt; *ganga yfir e-ð þurrum fótum*, gaa tørskoet over [illegible] *ganga þurrum fótum fram hjá e-u*, lade [illegible] være at berøre [illegible] *þessu er gengið þurrum fótum fram hjá* [illegible] *verið tekið iðalíerið*: (Alþ. '11, B. II. 804) [illegible] for ens Fødder, falde en til Fode; ***gera e-m á fæturna(r)***, lave (sy) Sko til en [illegible] overf. Bet. [illegible] *bar[illegible] að gera* [illegible] vendigt at forudsætte saadant n-t [illegible] (Alþ. '11, B. I. 707) — **b.** i overf. Bet. [illegible] han har en smuk og kraftig Sakkhe[illegible] (PGAnn. 50) [illegible] den [illegible] Barnealder, halvvoksen [illegible] en smuk Holdning [illegible] *á fætur e-m*, [illegible] [illegible] den ene efter den anden [illegible] *fótinn*, op ad Bakke [illegible] ned ad Bakke; ***hjólviljugur á fótinn***, meget villig til at gaa fra det ene Sted til det andet og udføre hvilket som helst Arbejde; *selja fje á fæti*, sælge Faar levende. — **2. a.** i overf. Talem.: *það var uppi f. og fit*, der blev stort Röre, man fik travlt; *var at sjá at Guðjóni þætti fótr sinn fegrstr er hann komst á brottu* (var i höj Grad glad at slippe bort) (EspS. 162) [illegible] *á fæti, ef þú hættir ekki að misþyrma börnum heiðvirðra manna* (Eimr. II. 179) [illegible] storie, som man mener vil hurtig rygtes); *vera með (hafa) annan fótinn e-r-staðar*, [illegible] komme paa fri Fod; *bregða fyrir sig betra fætinum*, sætte det bedste Ben foran: *bregðu nú fyrir þig betra fætinum og sæktu mjer að drekka!* *gefa e-m undir fótinn*, ¹) opmuntre en: *konungur hafði gefið þinginu undir fótinn með skeyti sínu* (Alþ. '11, B. II. 822): is. opmuntre til Frieri, Kærlighed [illegible] staa med n-t: *þeir gefa jafnvel undir fótinn að þeir viti lengra nefi sínu*, [illegible] opmuntre en (til fortsat Forfølgelse) ved at give en Lov til at nærme sig lidt: [illegible] *fæti* (ÞThFerð. I. 56); *Flestir standa höltum* (Trykf. for *höllum?*) *fæti þetta árið*, det har været nær ved at gaa skævt for mange i dette Foraar (ÞGJD. 72); *kominn að (af) fótum fram*, være affældig, staa paa Gravens Rand; *vera fótum komið*, befinde sig, være blevet af: *honum einum er fullkunnugt um, hvar fé staðarins er fótum komið* (MJJAr. 126). — **b.** Grundvold: *hver búmaður mun taka eptir, að heybyrgðirnar eru fóturinn undir búi hans* (JSVb. 24); *koma fótum undir e-ð*, lægge Grunden til n-t; *koma e-u á fót*, oprette n-t; (Talem.) *kippa fótum undan e-u*, spænde Ben for n-t, tage Grunden bort under Fodderne paa n-t; *e-r fótur er* [illegible] *um fæti bygt*, det er et fuldstændig ugrundet Rygte. — **c.** *vel mætti kom-* [illegible] Fod) (JSig. cit. i Eimr. XVII. 222). — **3.** den fine Uld nærmest Kroppen (= *þel*, mods. *tog*): *það er lítill f. undir toginu*. — **4.** Bundfald: *það er f. undir lýsinu*. — **II.** (som Maalestok) Fod (nu sædv. *fet*): *fót fyrir fót*, Fod for Fod; *Steinar vildi hlaupa ..., en komst ekki þvers fótar* (en Fodsbred, et Skridt) (ÞGJD. 49).

fót vefa [fo:dvɛ:va, fo:t-] vt. og vi. væve med Foden som Støttepunkt, fodvæve (Eimr. XII. 99). **-veill** [-veidl] a. **fóthrumur**. **-viss** [-vis] a., **-vís** [illegible] **-þurf** [illegible] af Fødder: *það brakandi f.* (StStAndv. I. 281). **-þurka** [-þʏrka] f. Dör-maatte [illegible]

fóvella (-u, -ur) [fo:vɛdla] f. = **fóerla**.

fox [illegible] **1.** [illegible] — **2.** Ræv: (Ordspr.) *fox kann nóga flærð* (GJ.), Træskhed er Rævens Styrke. **-gras** [-gra:s] n. Rottehale (phleum). **-vondur** [-vondʏr] a. fnysende gal.

1. **†frá** [frau:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fregna** (nu kun ant. og poet.).

2. **frá** [frau:] **I.** præp. med dat. **1.** betegnende Bevægelse el. Retning: fra [illegible] — **2. a.** [illegible] Afstand fra, fjærnt fra: *brott frá öðrum húsum*, fjærnt fra andre Huse; [illegible] *bænum*, syd for Gaarden (Byen); *skamt frá ánni*, i kort Afstand fra Floden. — **b.** *frá bæ*, hjemmefra, andre Steder end hjemme: *Fyrst höfðu menn alment ‚pípuhatta‘ á höfði frá bæ* (BrJ. i Eimr. XIII. 99). — **3.** med visse Verber: *vita, horfa, snúa frá*, vende bort fra. — **4.** temp. fra: *frá öndverðu*, fra Begyndelsen af; *frá höfuðdegi til veturnátta*, fra Johannes' Halshugningsdag (29. Aug.) til Vinternætter; *frá þessu*, fra nu af; *upp frá þessu*, (lige) fra nu af; *upp frá því*, fra da af; *alt frá upphafi veraldar til þessa dags*. — **5.** betegnende Rækkefølge: fra: *dag frá degi*, Dag for (efter) Dag; *ár frá ári*, Aar for (efter) Aar; *mann frá manni*, fra den ene til den anden. — **II.** i overf. Bet. **1.** ud fra, frem for: *greina e-ð frá öðru*, skelne n-t fra n-t andet; *auðkenna sig frá öðrum mönnum*, skille sig ud fra andre Mennesker. — **2.** med Verber i Udtryk som betegner Fratagen, Beroven el. lign.: *taka e-ð frá e-m*, tage n-t fra en; *fara frá e-m*, gaa fra en, forlade en; *hlaupa frá e-m* [illegible] *ómögum*, dø bort fra ganske smaa Börn (Börn, der ikke er i Stand til at forsörge sig selv); *vera frá vinnu (verki)*, ikke være i Stand til at arbejde; *draga frá*, subtrahere, trække fra. — **3.** betegnende Modvilje: *enda var B.* [illegible] (ÞTh. Lfr. IV. 170). — **4.** *vera frá sjer*, være ude af sig selv: *hún var frá sjer af harmi*; — *mátti þó vel sjá, að þær voru frá sér fyrir feimni* (ValDagr. 42); *ertu frá þjer*, er du gal. — **5.** betegnende hvorfra n-t kommer el. stammer: *gjöf frá e-m*; *fá e-ð frá e-m*; — *frá góðu heimili*, fra et godt Hjem; *Bjarni frá Vogi*, B. fra Vogi; *vera kominn frá (af) e-m*, nedstamme fra en. — **6.** om, angaaende: *segja frá e-u*, fortælle, berette om n-t; *hann segir svo frá*, hans Beretning (Fortælling) er saa lydende. — **III.** adv., is. i Bet. bort, borte: *hverfa frá*, gaa bort igen (med uforrettet Sag): [illegible] gaa bort (væk), flyt dig, til Side; *falla frá*, dø; *færa frá*, skille Lammene fra deres Mødre; *e-ð tekur frá*, n-t forsvinder: *Sauðgróður var fyrst á Jónsmessu, en fisk* [illegible] (ÞTh.Ari. 67) [illegible] *frá*, paa andre Steder, blandt andre Mennesker: *þú mátt ekki láta mikið á því bera út í frá*; — *fólk út í frá*, andre Mennesker; *hjeðan í frá*, her efter, fra nu af; *þaðan í frá*, derefter, fra den Tid af; *til og frá*, her og der; *honum var frá og til*, han var tvivlraadig; — adv.: *annar ... frá*, endnu en; *Meira að segja var sjálft bréfið annað gerræðið frá* (Eimr. XIV. 52); *það er frá*, det kan ikke være Tilfældet; *það er af og frá*, det er ganske udelukket; *hreint frá meira*, absolut ikke mere; *e-r er frá*, det er ude med en, en er kaput, uden Redning: *hún er alveg frá* (ude af sig selv) *af tannpínu*; — *e-ð er frá*, noget er færdigt, fra Haanden: *túnið er nú frá*; [illegible] *átján frá*, Oktave. **-beranlegur** [-bɛranlɛ:qʏr] a. udmærket. **-byrgður** [illegible] **-bitinn** [illegible] **1.** [illegible] som ikke har Lyst til: *vera f. bóknámi*, ikke have Lyst til Studeringer. — **2.** (*óvinveittur*) ugunstig stemt imod. **-bitni** [-biþdni] f. indec. **1.** Ulyst, Utilböjelighed. — **2.** Antipati, Modbydelighed, Modvilje. **-boginn** [-boi:jɪn] a. udadböjet. **-breytinn** [-brɛi:dɪn, -brɛi:tɪn] a. = **frábreyttur**. **-breytni** [-brɛiþdni] f. Afvigelse fra n-t, Forskellighed, Ulighed. **-breyttur** [-brɛiþdʏr] a. afvigende fra, ulig, forskellig, afstikkende. °**-brigðaflokk-ur** [illegible] **-brigði** [illegible] n. Afvigelse, Ulighed, Forskellighed; (bot.) Varietet. **-brigðilegur** [-brɪqðɪ-] [illegible] **-brigðileikur** [illegible] lɛi:goʏ, -brɪgðɪlɛi:koʏ] m. Afvigelse, Ulighed, Forskellighed, Excentricitet. **-brigðingur (-s, -ar)** [illegible] Nonconformist, Dissenter, Sekterer. °**-brigðishættir** [-brɪqðɪs(h)aihdɪr, -brɪgðɪs-] mpl. sekterisk Væsen, Sektvæsen. **-brugðinn** [-brʏqðɪn, -brʏgðɪn] a. afvigende fra, ulig, forskellig: *hann er f. öðrum í því*, det er særegent for ham. **-brugðning** [-brʏgniŋk] f. Afændring. **-bægður** [-baiqðʏr, -baigð-] [illegible] *ófriðnum* (II. 11. 24). **-bæging** [-bai:jiŋk] f. Bortfjærnelse. **-bægja** [-bai:ja] vt. bortfjærne, holde borte fra n-t. **-bær** [-bai:r] a. fortrinlig, udmærket; — adv. *-bærlega, frábærilega*, særlig, fortrinlig(t), udmærket. **-bærleiki** [-bairlɛi:qɪ, -lɛi:kɪ] m. Fortrinlighed. **-dragandi** [-dra:qandɪ] m., **-dragari (-a, -ar)** [-dra:qarɪ] m., **-dragi (-a, -ar)** [-drai:jɪ, -dra:qa(ʏ)] m. (mat.) Subtrahend. **-dragning** [-dragniŋk] f. (mat.) Subtraktion, Fradragning, Fratrækning. †**-dragningarmerki** [-dragniŋgarmɛrɟɪ] n., **-dráttarmerki** [-drauhdarmɛrɟɪ] n. (mat.) Subtraktionstegn, Fratrækningstegn. **-dráttarstofn** [-drauhdarsdobn] m. (mat.) Minuend. **-dráttur** [-drauhdʏr] m. **1.** (mat.) Subtraktion, Fradragning. — **2.** is. i pl. Fraforsel: *þá er ómfljýjanlegt að brúa mýrina ... því að annars eru aðdrættir og frádrættir ókleifir* (Eimr. XVI. 27). **-dreginn** [-drɛi:jɪn] a. trukken fra: *að frádregnum kostnaði*, minus Udgifterne. °**-drægur** [-drai:qʏr] a. negativ. **-dæmdur** [-daimdʏr] a. lovlig undskyldt. **-fall** [-fadl] n. **1.** (*dauði*) Død, dødelig Afgang. — **2.** (*útfall*) Ebbe. 1. **-farandi (-a, -endur)** [-fa:randɪ, -endʏr] m. Bonde som opgiver Forpagtningen af en Gaard (mods. *viðtakandi*: den der overtager Forpagtningen af en Gaard). 2. **-farandi** [-fa:randɪ] a. fratrædende: *f. stjórn*; — *f. bóndi*, se 1. *fráfarandi*. **-fararefni** [-fararɛbnɪ] n. Anledning, Grund til Afgang, Kabinetsspørgsmaal. **-fararstaður** [-faraʏsda:ðʏr] m. Afgangssted. **-fælast** [-faidlast] vrefl. sky, afholde sig fra Omgang med: *f. e-n*. **-færa** [-fai:ra] [illegible] **fráfærur**. **-færing (-s, -ar)** [illegible] m. afvænnet Lam; is. coll. afvænnede Lam (der drives ud paa Græsgangene i Bjærgene): *fráfæring allan skal sitja í 3 sólarhringa, þar sem hann er eptir skilinn á afrjetti* (Stj. '92, B. 142). **-færnalamb** [-fai(r)dnalam:b] n. Lam, der afvænnes, skilles fra Moderen. **-færnaleyti** [-fai(r)dnalɛi:dɪ, -lɛi:tɪ] n. Afvænnelsestid, den Tid, da Lammene fjærnes fra Mødrene og afvænnes. **-færsla** [-faiʏsla] f. Bortfjærnelse; Afvænnelse (af Lam). **-færslutíal** [illegible] **-færulamb** [illegible] n. Lam, der afvænnes, skilles fra Moderen. **-færuland** [-fairolan:t] n. Egn el. Stykke Land, der egner sig som Græsgang for afvænnede Lam: (*hólminn*) *kann fæða 400 lömb sumarlangt, því þetta er f.* (SHolm, ÞTh. Lfr. III. 117). **-færur** [-fai:rʏr] fpl. Lammenes Fjærnelse og Afvænnelse fra Moderen, ogs. den Tid af Aaret, naar dette sker, Afvænnelsestiden. **-færutími** [illegible] = **fráfærnaleyti**.

?**frag (-s)** [fra:q, fraχ:s] n. coll. Frø (Vf., Sl.).

frá gangsgóður [illegible] = **umgengnisgóður**. **-gangssök** [-gauŋsö:k] f. n-t uantageligt, en Umulighed: *Það er ekki f.* (det kan nok lade sig göre) *að fella aðra* (ɔ: *tillöguna*), *þótt menn aðhyllist hina* (Alþ. '11, B. 21). **-gangur** [-gauŋgʏr] m. Affattelse, Udførelse: *góður (illur) f. á e-u*; — *það er fallegur f. á þessari bók*, denne Bog er smukt udstyret; spec. = *ritleikni*. **-geldingur** [-ɟɛldiŋgʏr] m. Bede, de[illegible] skære Hul paa Pungen og [illegible]

-gerðamaður [-gɛrðama:ðøq] m. fremragende Mand: *Aungvir frágerðamenn erum ver í hnefaleik eða glímu* (Od 155). **-gerðir** [-gɛrðiq] fpl. Bedrifter, Udmærkelse. *Að frágerðum var það haft* (det berömmedes), *hversu honum bitu ljáirnir* (JÞorkÞjs 236). **-greining** [-grɛ.nink] f. Fraskillelse, Adskillelse, Skelnen.

?**fragta (a)** [fraχda] vt. lade (Skib). — pp. *fragtaður*, fuldt lastet (Isf.).

frágum [frau:(q)øm] 1. p. pl. imp. ind. af **fregna.**

frá hald [frau:halt] n. Afhold, Afholdenhed: *f. e-s,* Afhold(enhed) fra n-t. **-henda** [-hɛnda] f. (metr.) firelinjet Strofe paa vekselvis 7 og 6 Stavelser; Rimene i de to förste Linjer harmonerer ikke med Rimene i de to sidste, med Undtagelse af Slutningsrim i 2. og 4. Verslinje. Ekspl.: *Hákon het sá Lóðins let ljómann hlífar sniða, á Ketils fund með káta lund kappinn sá nam ríða* (HSig 128); — ogsaa kaldet *skáhenda, skáhent.* **-hent** [-hɛvt, -hɛnt] an. (metr.) = *skáhent,* med de senere Rim i Stroferne af anden Slags end de förste. **-horfinn** [-horvɪn, -χworv-, -kvorv-] a. som har opgivet n-t: *f. e-u.* †**-hrærður** [-hoairðøq] a. bortfjærnet, bortvæltet. **-hverfa (-u, -ur)** [-χwɛrva, -kvɛrva] f. Bagside, Revers (paa en Mont). **-hverfast (ði)** [-χwɛrvast, -kvɛrvast] vrefl. med dat. vende sig fra. **-hverfingur (-s, -ar)** [-χwɛrviŋgøq, -kvɛrviŋgøq, -iŋs] m. Frafalden, Apostat. **-hverfur** [-χwɛrvøq, -kvɛrvøq] a. **1.** *(snúinn frá e-u)* bortvendt. — **2.** utilböjelig, uvillig, omsindet; ugunstig stemt imod n-t: *hann er orðinn því f.,* han er blevet ugunstig stemt imod det, har omsindet sig. — **3.** negativ: *rafmagnsskaut með fráhverfum straumi* (ÁBj. 19.öld 210—211). **-kall** [-kadʎ] n. Bortkaldelse, Død. **-kast** [-kast] n. Tilbagekastning. **-kastshorn** [-kas(h)oq·dv, -(h)od·v] n. Udfaldsvinkel: *en hornið sem hann myndar við sömu línu, er hann kastast aftur, f* (GF. Hh. 55—6). **-kastsstefna** [-kasdɛb·na] f. Tilbagekastningsretning.

frakka laf [frahgala:v] n. Frakkeskøde. **-maður** [-ma:ðøq] m. frakkeklædt Mand.

Frakki (-a,-ar) [frahɟɪ] m. npr. Franskmand, is. i pl.: *Frakkar,* Franskmænd.

frakki (-a, -ar) [frahɟɪ] m. **1.** *(lafafrakki)* Frakke, Diplomatfrakke. — **2.** *(yfirfrakki)* Overfrakke. — **3.** *(myglað hey)* muggent Hø. — **4.** *(ónýtur gripur)* Ting, der ikke duer, ubrugelig Ting; jfr. *ryðfrakki.*

Frakk·land [frahglant] n. npr. Frankrig. **-neska (-u)** [-nɛsga] f. npr. Fransk, det franske Sprog. **-neskur** [-nɛsgøq] a. fransk.

frakkur [frahgøq] a. rask (paa det), kry, ivrig (altid i nedsættende Betydning): *Það vantar ekki, að menn sjeu nógu frakkir, því, að dangla á stjórninni* (Eimr. II. 165). *frakkastur í því að stíga dans og hoppa lömb og kiðlinga innanlands* (Il. II. 313); (Ordspr.) *á haugnum (heima) er haninn frakkastur* (GJ.), hjemme er Hane djærvest; *hver hundur er frakkastur fyrir sínum eigin dyrum,* Hunden er djærvest for sin egen Dör.

°**frá klippusaga** [frau:klɪhbosa:qa] f. Udklipsroman. **-konumegin** [-konomɛi:jɪn] adv. paa den Side, der vender bort fra Malkekonen, d. v. s. Koens venstre Side: *ein kýr hans var þurnytkuð . . . bæði á aftur- og framjúgri f.* (ÞErlSagn. 62). **-lag** [-la·q] n. Slagtning (af Kreaturer til Brug i Husholdningen): *betri til mjólkur og frálags en annar fénaður* (JÁÞj. I. 3); *Gamalgeitur eru ætíð betri til frálags en gamalær, einkum upp á mörinn* (Árm. II. 147). **-landsstraumur** [-lansdröy:møq] m. Fralandsström. **-landsvindur** [-lansvɪn·døq] m. Fralandsvind. **-laus** [-löy·s] a. **1.** afsondret, særskilt, adskilt fra, for sig: *fjallarani, sem gengur til norðausturs frá jöklinum, en er þó f.* (ÞThFerð. III. 147); *f. frá,* adskilt fra: *Ísland hefir eflaust verið orðið frálaust frá öðrum löndum* (ÞThLfr. I. 1). — °**2.** *(sjerstæður)* abstrakt, tænkt. — **3.** uforkortet (Klp. II. 160). **-lega** [-lɛ·qa] f. *vera í frálegum,* arbejde borte fra Gaarden (Sl.).

frálegur [frau:lɛqøq] a. hurtig, rap; — adv. *-lega.*

fráleiddur [frau:lɛid·oq] a. fort bort fra: *f. sjálfum sjer,* distræt.

fráleiki (-a) [frau:lɛiɟɪ, -lɛiɟ̊ɪ] m. Hurtighed, Raphed.

†**frá leitislaus** [frau:lɛidɪslöy:s, -lɛitɪs-] a. som ikke er forskellig fra andre: *f. að vexti* (ÁM. 481, 12mo). **-leitur** [-lɛi·døq, -lɛi·tøq] a. **I. 1.** som vender bort fra en: *F. skal fiskimanns aungull* (JÁÞj. I. 132). — **2.** absurd, urimelig, paradoks: *ekki f.,* ikke ueffen; *Mörgum þótti líking þessi ekki fráleit* (JTrL. 27). — **3.** *(afleitur)* væmmelig, meget slem; *Hvað hann var f. flagari; verri en allir aðrir* (ÞGjUf. 39). — **4.** med dat. **a.** *(ósamrýmanlegur)* stridende i mod. — **b.** som ikke kan bevæges til at æde (Foderet) (ÞGjD. 73); ogs. om Mennesker: *jeg er svo f. fiski,* jeg kan ikke fordrage Fisk. — **II.** an. *fráleitt* brugt som adv. **1.** absurd, löjerligt: *það er f., að stjórnin skuli fara þannig að ráði sínu; — þá amlóðaspá: að örðugt sé f. að vinnast* (at det vanskelige umulig kan besejres) (StStAndv. I. 125). — **2.** langt fra, ingenlunde: *það er f.,* ingenlunde, det kan ingenlunde være Tilfældet; *hann er f. farinn,* han er sikkert ikke gaaet. — **3.** frit for: *Það var ekki f., að ræðan virtist verða fremur styttri, tíminn líða fljótar* (ÞGjUf. 22). **-lútur** [-lu·døq, -lu·tøq] a. tilbageböjet: *og gjörist mjög f.,* böjer sig stærkt tilbage (ÓDavSk. 62).

fram [fram·] (comp. **framar** og **fremur** [fra:maq, frɛ:møq], superl. **framast** og **fremst** [fra:mast, frɛm·st]) adv.

A. I. 1. f r e m, f r e m a d: *f. og aftur,* frem og tilbage; *ferðin fram og aftur,* Tur og Retur, frem og tilbage; *tala f. og aftur um e-ð,* drøfte n-t frem og tilbage; *þeir fjellu f. á ásjónu sína,* de kastede sig næsegrus til Jorden; *f. til orustu!* frem til Kamp! — **2.** *f. í ættir,* tilbage i Slægten. — **II.** u d, u d e f t e r (mods. *inn):* **1.** *f. á nes,* ud paa Næsset; *f. á hamarinn,* ud paa Klippespidsen; *fara f.,* gaa til Dören (se ogs. V. b.); *f. í eldhús (forstofu),* ud i Kokkenet (Forstuen); (derimod siges: *út á hlaðið,* ud i Gaarden; *út í garðinn,* ud i Haven; jfr. *inn í eldhús úr forstofunni); — f. úr rúminu,* ud af Sengen. — **2.** Paa Sydlandet bruges *fram* (el. *út)* i Bet.: n e d m o d H a v e t (mods. *upp* el. *inn);* paa Nordlandet bet. det: o p t i l B j æ r g e n e (mods. *út);* paa Østlandet siges enten *fram* el. *inn* i samme Bet. som i Nordlandsk (mods. *út),* jfr. a., b.: **a.** (i Sydlandsk): *f. til sjávar,* ned til Havet; *f. eftir ánni,* ned ad Floden; *f. fyrir bæ,* ned for Gaarden (i Retning af Dalmundingen). — **b.** (Nordlandsk, Østlandsk): *f. dalinn, f. í dalinn,* op igennem Dalen; i samme Betydning: *f. eftir dalnum; — f. til dala,* op(pe) imellem Bjærgene; *f. til fjalla,* op til Bjærgene; *f. af Eyjafjarðarhjeraði er dalur einn,* op fra Øfjordsegnen gaar der en Dal; *Möðruvellir f.* (Gaardnavn paa Nordlandet), Øvre M.; *f. til e-s staðar,* i Retningen til et Sted, op til: *þær liggja f. til Kækjudals* (JÁÞj. I. 9); *f. fyrir bæ,* ind for Gaarden (i Retning af Dalbunden); *f. og upp* (Af.), ind i Dalen og op ad Dalskraaningen. — **c.** *sigla f.* (Eyf.), sejle fra Land; *fara f.,* gaa om Bord (Vf., Af.); *nú er fólk að fara f.* — **d.** ned (til Danmark): *(utan á kongsgarð mig til kvala færa) vildi fóvitinn f. að eg sendist, þar að straffast* (JG i Safn V. 3. 65) (jfr. ogs. Rask). — **III.** den forreste Del af n-t: f o r u d e, f o r t i l: *maður f., en dýr aftur; — f. á skipi,* den forreste Del af et Skib, Forstavnen. — **IV. a.** i Forb. med præp. og adv.; se ogs. A. I.—III.: *f. á dag,* (til) ud paa Dagen; *f. á nótt,* ud paa Natten; *langt f. á nótt,* til langt ud paa Natten; *f. á sumar (haust* etc.), (til) ud paa Sommeren etc.; *sýna e-m f. á e-ð,* göre en n-t klart, overbevise en om n-t; *f. á við,* fremad: *að beygja höfuðið f. á við,* böje Hovedet frem, lude med Hovedet; *f. að götunni,* ud til Gaden; *f. að jólum,* til Jul; *f. af,* ud over: *f. af klettinum,* ud over Klippen; *það er farið f. af,* Sadelen sidder for langt fremme; *dag f. af degi,* Dag efter Dag; *ganga f. af sjer,* göre det af med sig selv, anstrænge sig til Døde; — overf.: *nú gengur f. af mjer,* nu er jeg ganske konsterneret; *f. eftir vetri (kvöldi),* til langt hen paa Vinteren (ud paa Aftenen), se ogs. *frameftir; f. eftir öllu,* meget længe; *f. fyrir,* hen foran: *ók vagninn f. fyrir bæinn* (jfr. dog II. 2. b.); *fyrir örlög f.,* för den af Skæbnen bestemte Tid, för Tiden; *f. hjá e-m (e-u),* forbi en (n-t); *e-ð fer f. hjá e-m,* n-t slipper ubemærket forbi en, n-t undgaar ens Opmærksomhed; *f. í myrkur,* til det bliver (blev) mørkt; *f. í rauðan dauðann,* til det yderste; *þegar f. í sækir,* naar der er gaaet n-n Tid: *grípa f. í (fyrir e-m),* afbryde (en); *f. yfir,* udover; *f. yfir jól,* til efter Jul; *f. yfir það venjulega,* ud over det sædvanlige; *láta e-ð fram yfir (í kaupbæti),* give n-t som Tilgift; *hafa e-ð f. yfir (um fram) e-n,* overgaa en i n-t; *f. með,* langs, langs med: *f. með veginum; f. með ströndinni; — f. til,* til, indtil: *leið nú f. til jóla; — standa f. undan e-u,* rage ud fra n-t, stikke ud fra n-t, se ogs. *framundan; — f. undir jól,* til henimod Jul; *f. undir það,* nær det, omtrent det: *jafnfávísir nemendunum eða f. undir það* (Eimr. IX. 119—120), se ogs. *framundir; — f. úr,* Resten af en vis Tid, is. Resten af Vinteren, se *framúr; — f. úr hófi,* ud over alle Grænser, grænseløs; *komast f. úr e-u,* komme til Rette med n-t, finde ud af n-t; *vera að f. kominn,* ligge paa sit yderste; *vera um f. aðra menn,* overgaa andre Mennesker, udmærke sig frem for andre Mennesker; *um alla hluti fram,* fremfor alt. — **b.** temp.: forud: *fyrir f.,* forud *(= fyrirfram); — vita, segja fyrir f.,* vide, sige n-t forud. — **V.** med Verber, se ogs. I.—IV. **a.** *bera f.,* [1]) bære (stille) frem: *þar var góður matur f. borinn,* der var serveret god Mad; [2]) stille: *bera f. frumvarp, breytingartillögu;* [3]) udtale: *hvernig berið þjer orðið f.? — fara f.,* ske, hændes, finde Sted (se ogs. b.); *fara f. á e-ð,* foreslaa n-t; *fljóta, renna, líða fram,* løbe, strömme, glide fremad; *færa f.,* [1]) *(fresta)* udsætte; [2]) fremføre: *hlýðum á, hvað hann hefur f. að færa sjer til afsökunar; ganga f.,* træde frem; *ná f. að ganga,* faa et lykkeligt Udfald; *halda f.,* [1]) gaa (drage) fremad; [2]) *halda e-u f.,* paastaa n-t; *eggja, hvetja f.,* ægge, anspore; *koma f.,* [1]) *(koma í ljós)* komme til Syne; [2]) *(rætast)* komme for Dagen, ske: *og er það nú fram komið, sem spáð var;* (Ordspr.) *fram kemur, þótt fresti, það fyrir er hugað,* ingen kan sin Skæbne fly; [3]) *koma e-u f.,* sætte n-t igennem; *lúta f.,* staa foroverböjet, lude; *selja f.,* overgive, udlevere: *selja f. fanga sína; — setja f.,* stille frem; *sjá f. fyrir sig,* se foran sig; *skaga f.,* rage frem; *snúa fram,* vende frem(ad); *sækja f.,* trænge frem; *taka f.,* [1]) bemærke; [2]) overgaa: *taka e-m f.; — taka sjer f.,* forbedre sig; *verka f. fyrir sig,* virke tilbage i Tiden, have tilbagevirkende Kraft (Alþ. '11, B. 346). — **b.** i impers. Udtr. med dat.: *fara f.,* göre Fremskridt: *e-u (e-m) fer f.; e-u (e-m) fleygir f.*

B. I. comp. *framar.* **1.** længere frem, længere fremme: *feti f.,* et Skridt videre. — **2.** *vera f. öðrum,* overgaa andre, udmærke sig frem for andre; (ogs.) være höjere stillet end andre; *vera f. en e-r,* staa over en: *því eg em miklu yngri en þú, Menelás konungur, en þú eldri og f. en eg* (Il. II. 288). — **3. a.** mere, endnu mere: *f. en þörf gerist,* mere end der tiltrænges. — **b.** mere: *ekki (aldrei) f.,* ikke (aldrig) mere: *stráið . . . var ekki f. einmana né þreklamað en hún* (ÞGjUf. 122); *venju f.,* mere end sædvanlig, usædvanlig; imod Sædvane. — **c.** *því f.,* saa meget hellere; *ekki f. en,* saa lidt som; *f. öllu öðru,* fremfor alt. — **II.** comp. *fremur:* **1.** mere, endnu mere: *venju f.,* mere end sædvanlig, usædvanlig; imod Sædvane. — **2.** snarere, hellere: *f. . . . en,* snarere . . . end: *það var f. sókn en vörn; — ekki f. . . . en,* ikke bedre . . . end, lige saa lidt . . . som: *jeg get það ekki f. en þú; — mjer fanst jeg ekki geta kastað tölu á þann urmul, ekki f. en stóran fjárhóp; — því f. sem,* saa meget des(to)hellere som; *enn f.,* endvidere. — **3.** nogenlunde, temmelig, forholdsvis: *það er f. fallegt,* det er rigtig pænt; *mikið f. lagleg stúlka,* en ganske nydelig Pige (EKv. i Eimr. II. 90). — **III.** superl. *framast,* mest: *sem f. má,* saa vidt som muligt; *hann gerði sem f. hann gat,* han gjorde alt, hvad han kunde, alt hvad der stod i hans Magt. — **IV.** superl. *fremst:* **1.** længst fremme, forrest: *þeir, er f. stóðu,* de som stod forrest, de forreste; *f. í dalnum,* inderst i Dalen (nærmest Dalbunden) el. forrest i Dalen (nærmest Dalmundingen), se *fram* II. 2. — **2.** længst ude: *f. á nesinu.* — **3.** *sem f. hann mátti,* alt hvad han kunde.

frama (a) [fra:ma] vt. **1.** forfremme; uddanne: *eptir því lagði hún meiri*

alúð við að f. hana í öllu (JThMk. 86). — **2.** refl. *framast*, erhværve sig Dannelse og Hæder.

framadjarfur [fra:mad·ar·vog] a. næsvis og paatrængende: *Hann kemr þar sem matsveinar eru að elda, hann er f., fer að eldinum og* [illegible] *enn ekki* [illegible] (Likatr. 1).

framaf [fram·a:v] adv., se **fram** A. IV.

†**frama fátt** [fra·mafauht] an. *manni verður f.*, en mangler Drístighed. **-ferð** [-fɛrð] f. berömmelig Rejse. **-gestur** [-gjɛsdog] m. æret Gæst (JHall. 181).

fram akkeri [fram·ahkjɛrɪ] n. Dagtanke. **-akstur** [-aχsdog] m. hvad der föres frem el. nedad: *með það bar út allur f. sleðaklanna* (ÞThLvs I. 285).

frama legur [fra:malɛ·qog] a. = **framur** I. 1. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Berömmelse. **-maður** [-ma:ðog] m. berömt Mand: *Hann varð* [illegible] *og biskup síðast* (Esp. I. 34).

framan [fra:man] adv. **1.** lok. **a.** fortil, foran, fra Forsiden: *þeir komu f. að skipinu*, [illegible] *að f.*, paa Forsiden [illegible] *húsið er* [illegible] *taka f. af e-u*, tage (fjærne) den forreste Del af n-t. — **b.** om Forsiden af Legemet, foran: *koma f. að e-m*, gaa hen imod en [illegible] *f. í, stráinn*, vask dit Ansigt, Knægt [illegible] Ansigtet [illegible] *(e-ð) f. í sig*, [illegible] Ansigtet [illegible] *verið þar, fór í brúð*, [illegible] *heiðinn, og* [illegible] (Gt. Ts. 26) [illegible] Slag i Ansigtet [illegible] Ansigtet [illegible] han [illegible] en grund [illegible] vise sig for el. være paatrængende overfor Gæster (om Börn): *fara f. í skepnu*, nærme sig et Dyr forfra: *rollan stendur f. í hundinum*, Faaret trodser Hunden; *líta f. í e-n*, se en ind i Öjnene; *horfa beint f. í e-n*, se en lige i Ansigtet. — **c.** *f. til*, foran (mods. *aftan til*, bagtil): *f. til í baðstofunni* [illegible] — **d.** [illegible] Ansigtet [illegible] vaske sit Ansigt [illegible] *api í f.*, han ser ud (i Ansigtet) som en Abe. — **2.** temp.: *f. af*, i Begyndelsen, jfr. *framanaf*; *f. af sumri (vetri osfr.)*, i den förste Del af Sommeren (Vinteren osv.). — **3.** *fyrir f.*, foran, uden for: *fyrir f. búðarborðið*, uden for Disken; *sofa fyrir f.*, ligge yderst (i en Seng, mods. *sofa fyrir ofan*, ligge inderst) [illegible] Husholderske hos en; *að f.*, foroven, oven: *eins og að f. er sagt*. — **4.** betegner Bevægelse fra et Sted: *f. af nesi*, ude fra Næsset; *f. úr dal*, fra det Indre af Dalen (mods. *utan úr dal*) el. nede fra Dalen (Dalens Munding) (mods. *ofan úr dal*), jfr. *fram* A. II. 2.; *f. úr dyrum*, ude fra Forstuen. **-af** [-a:v] adv., jfr. *framan* 2., i Förstningen, i Begyndelsen.

framandfræði [fra:mantfrai:ðɪ] npl. berömmelige Kundskaber: *Rækjum göfug f., fóstru vorrar betur þó* (Eimr. VIII. 103).

?**framandi** [fra:mandɪ] a. og m. fremmed: *fara til f. landa*, rejse til fremmede Lande [illegible] Athen.

framan greindur [fra:mangrein·dog] a. ovenanfört, ovennævnt. **-í** [-i:] adv., se **framan** 1. b. **-lands** [-lan·s] adv. langs (Syd-)Kysten: *fara f.*, drage langs (Syd-)Kysten (ASkaft.): *meðan strandferðaskipið P. gekk hjer f.* (Lögr. '15, 50). **-ritaður** [-rɪ:daðog, -rɪ:t-] a., **-skráður** [-sgrau:ðog] a. ovenstaaende, ovennævnt. **-stæður** [-sdai:ðog] a. (om Vind) **1.** som staar ind paa Land fra Söen af (Skaft.). — **2.** som staar ud paa Söen fra Land (Breiðd.). **-talinn** [-ta:lɪn] a. ovenanfört. **-verður** [-vɛr·ðog] a. **1.** som hörer til det forreste: *á framanverðu nesinu*, paa den forreste Del af Næsset. — **2.** [illegible] *18. öld*, i Begyndelsen af det 18. Aarhundrede. **-votur** [-vo:dog, -vo:tog] a. vaad foran, vaad paa Forsiden.

framar [fra:mar] comp. se **fram**.

framarfar [fram·arvar] mpl. Fremarvinger.

†**framarla** [illegible] **framar lega** [illegible] adv. **1. a.** temmelig langt fremme (ude): *f. á nesinu (í dalnum)*. — **b.** langt fremme: *svo f. á skipinu sem því verður við komið*, saa forligt i Skibet som praktisk muligt (Stj. '02, A. 24). — **2.** *svo f. sem*, saafremt. †**-meir** [-mɛi:r] adv. endvidere: *Og Abraham sagði f.* (Gen. 15, 3).

framaskortur [fra:masgordog] m. Mangel paa Ry el. Paatrængenhed, jfr. *framur*: *sjaldan er fíflum f.* (Málshb. 308).

framast [fra:mast] superl. se **fram**.

framaverk [fra:mavɛr·k] n. berömmelig Daad.

framávið [fram:auvɪ·ð] adv. se **fram** A. IV.

fram baðstofa [fram·ba(ð)sdova] f. den forreste Del af en Badstue. **-bera** [-bɛ:ra] vt. fremføre. **-beri** [-bɛ:rɪ] m. Fremfører. **-byggi (-ja, -jar)** [-bɪgjɪ] m. **1.** (i Skib) en som har sin Plads i Forstavnen af et Skib. — **2.** Beboer af en höjt beliggende (afsides beliggende) Egn: *frambyggjar Mývatnssveitar* (JÁÞj. I. 188). **-bjóðandi (-a, -endur)** [-bjouðandɪ, -endog] m. Frembyder; *f. til þings*, Kandidat, Valgkandidat. **-boð** [-bo·ð] n. **1.** Frembydelse, Tilbud. — **2.** *(til þings)* Kandidatur: *f. þingmannaefna*, Valgkandidaters Anmeldelse. **-boði (-a, -ar)** [-bo·ðɪ] m. = **frambjóðandi.** **-boðlegur** [-boðlɛ·qog] a. som kan tilbydes. **-boðsfrestur** [-boðsfrɛs·dog] m. Anmeldelsesfrist af Valgkandidater. **-bógur** [-bou·(q)og] m. Bov. **-breiður** [-brɛi·ðog] a. bred fortil. **-bruna** [-brʏ·na] vi. = **bruna fram.** **-búð** [-bu·ð] f. fremtidig (varig) Nytte: *til frambúðar*, som kan vare el. holde længe, være til Nytte i Fremtiden: *hún væri orðin öldruð, og ekki til frambúðar* (JÁÞj. II. 504); *setja lög til frambúðar*.

framburðar blær [fram·bʏrðarblai:r] m. Accent, Tonefald. **-gáfa** [-gau:va] f. Foredragsævne. †**-maður** [-ma:ðog] m. Udtyder, Forklarer. **-stafsetning** [-sdafsɛhdniŋk] f. Ortofoni, fonetisk Skrivemaade.

fram burður [fram·bʏrðog] m. **1.** *(að bera e-ð fram)* Frembæren. **2.** *(f. fljóts)* Aflejring. — **3.** *(f. vitnis)* Udsagn. — **4.** *(f. hljóða og orða)* Udtale. — **5.** *(f. ræðu* osv.*)* (en Tales) Foredrag. **-bær** [-bai:r] m. **1.** den nærmest Hovedindgangen liggende Del af Vaaningshuset paa en isl. Bondegaard. — **2.** en længere inde el. nede i Dalen beliggende Gaard, jfr. *fram* II. 2. a. b.: *það er einhver að koma frá frambænum.* **-bærilegur** [-bairlɛ:qog] a. som man kan være bekendt at servere (el. tilbyde); præsentabel: *(efnið er) nokkurn veginn frambærilegt* (Eimr. X. 151).

framdi [fram·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **fremja.**

fram dráttur [fram·drauhdog] m. **1.** (jfr. *draga fram)* Fremtrækken. — **2.** Livsophold, Underhold: *hann á lítið til framdráttar.* **-dreginn** [-drɛi·jɪn] a. smal fortil. **-eftir** [fram:ɛhdɪg, -ɛfdɪg] adv. **1.** (jfr. *fram* A. IV.): *vaka lengi f. (á kvöldin)*, sidde (være) længe oppe om Aftenen; *en leingi var það f.*, men det var en lang Tid, at … (JÁÞj. I. 42); *og f. því* el. *og þar f.* el. *og þar f. götunum*, og saa fremdeles. — **2.** (jfr. *fram* II.) op mod Bjærgene el. ned mod Havet: *jeg þarf að bregða mjer f.* **-eggjan** [-ɛgj·an] f. Opmuntring. **-eilífð** [-ɛi·livð, -libþ] f. den tilkommende Evighed. **-endi** [-endɪ] m. Spids (spec. paa en Slædemede) (LFR. VIII. 74). **-fall** [-fadl] n. **1.** *(knjefall)* Knæfald. — **2.** *(f. ár)* Nedströmning. **-fara** [-fa·ra] vi. †**1.** dø: *Hann kvaðst mundi f. af þeirri sótt* (Esp. I. 67). — **2.** foregaa, ske, indtræffe: *hverju, sem framfer.*

framfara átt [fram·faraauht] f.: *e-ð er í f.-áttina*, n-t er et Fremskridt. **-fýsn** [-fis·n] f. Lyst til Fremskridt, Fremadstræben. **-fleygingur** [-flɛi:jiŋgog, -iŋs] m. rivende Fremskridt. **-flokkur** [-flohgog] m. Fremskridtsparti. **-hugur** [-hʏ:qog] m. = **framfarafýsn.** **-laus** [-löy:s] a. som ikke gör Fremskridt. **-leið** [-lɛi:ð] f. Fremskridtsvej, Fremskridtsbane. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Fremskridt. **-lögmál** [-lög·maul] n. Fremskridtslov. **-maður** [-ma:ðog] m. Fremskridtsmand. **-menska** [-mɛn·sga] f. Fremskridtsaand, Fremskridtsstræben.

†**fram farandi** [fram·fa·randɪ] a. forbigaaende, kortvarig. **-fararás** [-fararau:s] f. Fremadskriden.

†**framfarar flug** [fram·faraflʏ:q] n. Centrifugalkraft (Odds. Indl. 13) *-miðflóttaafl.* **-magn** [-r-mag·n] n. Ævne til Fremskridt. †**-tími** [-ti:mɪ] m. Dødsstund.

framfara saga [fram·farasa:qa] f. Fremskridtshistorie, Udviklingshistorie. **-samur** [-sa:mog] a. **1.** som gör Fremskridt, progressiv, fremskridtsvenlig: *framfarasamir harðstjórar* (Mill 20). — **2.** skikket til at göre Fremskridt: *grundvölluð á því, sem er til frambúðarheilla fyrir manninn sem framfarasama veru* (Mill 21). **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Fremskridtsævne. **-skeið** [-sgjɛi:ð] n. Udviklingsalder: *hann er á f.-skeiði.* **-stig** [-sdɪ:q] n. Udviklingstrin. **-tímabil** [-ti:mabɪl] n. Fremskridtsperiode. **-vegur** [-vɛ:qog] Rekonvalescens: *hann er á góðum f.-vegi*, han i Færd med at komme sig. **-vinur** [-vɪ:nog] m. Fremskridtsven.

fram farinn [fram·fa·rɪn] a. †**1.** *(dáinn)* død, se [illegible] — **2.** *(vanur)* ovet, forfaren: *lítt f. verzlunarmaður* (Alþ. '11, B. II. 194). — **3.** an. *framfarið: þá var svo f. sumri*, da var det kommet saa langt ud paa Sommeren. **-ferð** [-fɛrð] f. **1.** *(framferði)* Fremfærd, Adfærd, Opførsel. — **2.** *(viðburður)* Tildragelse, Begivenhed. — †**3.** *(dauði)* Død, Hedengang. — †**4.** *(brottför)* Bortgang.

†**framferðar dagur** [fram·fɛrðarda:qog] m. Dødsdag. **-háttur** [-q-(h)auhdog] m. Fremgangsmaade. †**-tími** [-ti:mɪ] m. Dødsstund.

fram ferði [fram·fɛrðɪ] n. Fremfærd, Opførsel, Maade at være paa. **-fylgd** [-fɪlt] f. Overholdelse. **-fylgi** [-fɪljɪ] n. (jur.) Forfølgelse: *stefna e-m til löglegs mála framfylgis* (Alþb. 1732, Nr. 16). **-fylgja** [-fɪlja] vt. med dat. **1.** *(framkvæma)* udføre, gennemføre. — **2.** (jur.) forfølge: *skulu þeir* [illegible] — **3.** [illegible] **-fjara** [-fja·ra] f. Forstrand. **-fjórðungur** [-fjou·rðuŋgog] m. Forfjerding. **-fjörukindur** [-fjörokɪn·dog] fpl. Forstrandsdyr: *fram- eða sjófjörukindur* (JÓlGrv., cit. af ÞThLfr. II. 316). **-fleyta** [-flei·da, -flɛi·ta] vt. med dat. ernære, underholde: *Landbúnaðurinn framfleytir sem stendur ekki fleiri* [illegible] (Eimr. X. 146) [illegible] *miklum fjenaði*; — refl. *framfleytast (= f. sjer) á e-u*, ernære sig af n-t: *Þó að vísu megi ætla, að þeir, … framfleytist aðallega á fiskiveiðum* (Eimr. X. 146). **-flytja** [-flɪ·dja, -flɪ·tja] vt. underholde, føde: *jörðin framfleytir* [illegible] (Isaf. '15, 9, 4) **-flytjari** [illegible] m. **1.** *(framkvæmdi)* Ophavsmand. — **2.** *(sá, er framkvæmir)* Forretter, Fuldbyrder. **-flutning** [-flʏhdniŋk] f., **-flutningur** [-flʏhdniŋgog] m. Foredrag: *færa sjer til framflutnings*, fremføre til Støtte for sin Sag; *færðu báðir sér til framflutnings* (LFR. IV. 31). **-fótur** [-fou·dog, -fou·tog] m. Forfod; Forben. **-fús** [-fu·s] a. **1.** fremstræbende [illegible] *Hinir* [illegible] *stukku beint yfir díkið* (II. II. 103). — **2.** *(hugaður)* modig. **-fær** [-fai·r] a. **1.** progressiv, fremadstræbende: *hin frjálsa og framfæra sjálfsdáð manna.* — **2.** perfektibel: *Auðfræðingurinn tekur manninn … sem framförulan og framfæran* (Auðfr. 26). **-færa** [-fai·ra] vt. **1.** *(færa fram)* fremføre, udsige. — **2.** forsørge, underholde: *Þá varð ok sýslumaðr mikit at sýsla um Kristínu konu Sveins Hjaltalíns … ok börn þeirra, því eingi vildi f. þau* (EspS. 86). **-færi** [-fai·rɪ] n. **1. a.** Underhold: *þeir sem eru í foreldrahúsum eða á f.*, Personer, der lever i Husstand med Forældre eller Forsörgere (Stj. '77, A. 100); *vera á* [illegible] (og Logi) et Sted (JTrL. 103); *eiga f. að e-m*, have Ret til Forsörgelse hos en: *þóttist hann og eiga f. að syni sínum* (GKonÆf. 285). — **b.** *hann er kominn á f.* el. *til framfæris*, han er [illegible] selv (om et konfirmeret Barn). — **2.** *koma e-u á f.*, bringe n-t frem, hjælpe n-t frem; *koma e-m á f. við e-n*, sætte en i Forbindelse med en, hjælpe en til at faa en Tale, *koma bréfinu … á f.*, overlevere Brevet (JÁÞj.

I. 411). **-færing (-ar)** [-fai·riŋk] f. Frembringelse. **-færingur (-s, -ar)** [-fai·riŋgoϱ] m. · **skylduómagi. -færiseyrir** [-fairɪsɛi:rɪϱ] m. Underholdningsbidrag, Alimentationsbidrag. °**-færni** [-fairdnɪ] f. Perfektibilitet. **-færsla** [-faiϱsla] f. **1.** Forsörgelse, Underholdning: *eiga rjett til framfærslu*, være forsörgelsesberettiget. — **2. a.** *(verðhækkun)* Prisforhöjelse: *án þess að taka lán hjá kaupmönnum með okurvaxta framfærslu þeirra* (Eimr. VIII. 172). — **b.** Avance: *f. verðs á vörum í smásölu.*

framfærslu dómur [fram·faiϱslødoᵘ:møϱ] m. Forsörgelsesdom. **-eyrir** [-ɛi:rɪϱ] m. Underhold(ning)sbidrag, Alimentationsbidrag. **-gagn** [-gag·v] n. Produktionsredskab (Maskiner osv.): *Auðvald einstakra manna, þeirra er eiga öll framfærslugögnin, á mestan þátt í eymdarkjörum verkalýðsins* (ÁBj19.öld 13). **-laus** [-löy:s] a. blottet for Underhold, ude af Stand til at forsörge sig selv: *f. ómagi.* **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Forsörger. **-mál** [-mau:l] n. Forsörgelsessag. **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m. Forsörgelsesret, Aftægtsrettighed: *eiga framfærslurjett*, være forsörgelsesberettiget. **-skylda** [-sɡɪl·da] f. Forsörgelsespligt. **-staður** [-sda:ðøϱ] m. Forsörgelsessted. **-sveit** [-svɛi:t] f. Forsörgelseskommune. **-þurfi** [-þʏr·vɪ] a. trængende til Forsörgelse (Stj. '05, A. 270).

fram för [fram·fö·r] f. **1. a.** Fremskridt: *það er mikil f. að þessu*, det (her) er et stort Fremskridt; *andleg f.*, Aandsudvikling. — **b.** pl. *framfarir*, Fremskridt: *á 19. öld urðu miklar f.*; — *taka framförum*, göre Fremskridt, gaa frem. — **2.** Fremgang: *vera í f.* — †**3.** *(dauði)* Hedengang, Død. **-förull** [-fö·rødʎ] a. progressiv, fremadstræbende. **-ganga** [-gauŋga] f. **1.** *(framkoma)* Fremtræden, Optræden, Væremaade. — **2. a.** *(frammistaða)* Handlen, Præstation: *ötul f.*, energisk Handlen; *ljeleg f.*, daarlig Præstation. — **b.** *(hreysti)* Tapperhed: *allir rómuðu framgöngu hans*, alle priste hans Tapperhed (ogs. hans Daadskraft). **-gangur** [-gauŋgoϱ] m. **1.** Fremme, Gennemførelse: *Nefndin öll hefir orðið sammála um að mæla með framgangi þess* (ɔ: *máls*) (anbefale Sagens Fremme) (Alþ. '11, B. I. 523); *fá (hafa) framgang*, fremmes, gennemføres, slaa an. — **2.** *(framganga)* Fremfærd, Maade at være paa: *réttvaxinn og fljótstígur í hvers dags framgangi* (BH., ÞThLfr. III. 43). **-gengilegur** [-ɟeiŋɟɪlɛ:qøϱ] a. som ser ud til at kunne iværksættes (LFR. IV. 312). **-genginn** [-ɟeiŋɟɪn] a. †**1.** *(framliðinn)* hedengangen, afdød. — **2.** *(um kind að vorlagi)* sluppet igennem Vinteren: *vel (illa) f.* — **3.** lykkeligt hjemkommen (fra en Rejse): *þú ert f.* — **4.** *(framaður)* dannet, som har faaet Ære og Dannelse: *þótt hann hefði ferðast um öll hnattarins lönd, og numið vísindi í öllum þeirra háskólum, þá hefði henni varla getað fundist hann frekar f., en nú fanst henni hann, eftir að hafa verið til sjóróðra einn vetur á Seltjarnarnesi* (Mýrd. 92). **-gengur** [-ɟeiŋgøϱ] a. som har Fremgang, som bringes til Udførelse, som udføres; nu oftest i n.: *e-u verður framgengt*, n-t har Fremgang, n-t fremmes, gennemføres; *fá e-u framgengt*, gennemføre en Sag, sætte n-t igennem; *e-m verður vel framgengt*, en udretter meget. **-girni** [-ɟɪ(r)dnɪ] f. Fremadstræben. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. **1.** *(hugmikill)* fremadstræbende. — **2.** paatrængende: *það er leiðinlegt, þegar börn eru mjög framgjörn.* **-gjarnlega** [-ɟa(r)dvlɛ·qa] adv. modigt. **-gjörð** [-ɟörð] f. den forreste Gjord (paa en Kløvsadel el. Damesadel). **-gólf** [-goᵘlv] n. Parket, Forgulv (i et Teater). †**-göngumaður** [-göyŋgøma:ðøϱ] m.: *góður, mikill f.*, dygtig Kriger, Helt. **-hald** [-halt] n. Fortsættelse (fork. *frh.*); — °(mat.) Forlængelse (af et Linjestykke) (ÓDanFlatm.). **-halda** [-halda] vi. fortsætte; — ppr. *-haldandi*, vedholdende, vedblivende, fortsat; fortløbende.

framhalds kensla [fram·hal(t)sɟɛn·sla] f. fortsat Kursus. **-kensluskeið** [-ɟɛns·løsɟɛi:ð] n. Fortsættelseskursus. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Fremskridtsmand, Progressist. **-nám** [-nau:m] n. fortsat Studeren. **-próf** [-proᵘ:v] n. fortsat Eksamen el. genoptaget retslig Undersøgelse. **-styrkur** [-sdɪϱ·goϱ] m. fortsat Understøttelse. **-tónn** [-toᵘd·v] m. (mus.) Forudhold.

fram handleggspípa [fram·han(d)lɛχspi:ba, -pi:pa] f. Underarmsknogle (OBj. I. 82). **-handleggur** [-han(d)lɛgoϱ] m. Forarm, Underarm. **-helmingur** [-hɛlmiŋgoϱ] m. forreste Halvdel. **-hyrna** [-hɪ(r)dna] f. (naut.) Jager. **-hyrnuás** [-hɪ(r)dnoau:s] m. (naut.) Jagerbom.

framhjá [fram·hau·] adv. og præp. **1.** forbi (jfr. *fram*): *ganga (ríða) f.* — **2.** *hafa (e-n, e-a) f. (manninum, konunni), halda f.*, være sin Mand (Hustru) utro, have en (til) Elsker (Elskerinde); *taka f. (konunni, manninum), eiga barn f.*, faa et Barn udenfor Ægteskabet: *Gamlir og gildir bændur . . . höfðu það fyrir reglu að hafa vinnukonur sínar f. hverja af annari, og átti sami bóndi stundum 3—5 börn f.* (Eimr. XII. 17). **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Forbigang. **-hlaup** [-hʎöy·p] n. i Forb.: *drepa í framhjáhlaupi (í skák)*, slaa en passant (i Skak). **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. det at faa et Barn udenfor Ægteskabet, Utroskab; — ogs. overf. om Ting man ved en Fejltagelse tager i St. f. sin egen. **-tökubarn** [-tögobar·dv, -bad·v, -töko-] n. illegitimt, uægte Barn, Horebarn.

†**fram hlaðinn** [fram·hʎa·ðɪn] a. læsset el. ladet fortil: *f. bátur, vagn; framhlaðin byssa*, Forladegevær. **-hlaðningur** [-hʎaðniŋgoϱ] m. Forladegevær, Forlader. **-hlaup** [-hʎöy·p] n. **1.** (stort) Skred: *Hjá Hraunsmúla er líka skriðuframhlaup mikið* (ÞTh. Ferð. IV. 39). — **2.** Nedstyrten: *f. jökuls*, Jøkelfald, Lavine. **-hleypi** [-hʎɛi·bɪ, -hʎɛi·pɪ] n. Fremfusenhed, Ubetænksomhed. **-hleypinn** [-hʎɛi·bɪn, -hʎɛi·pɪn] a. fremfusende, ubesindig. **-hleypisfullur** [-hʎɛibɪsfʏd·loϱ, -hʎɛipɪs-] a. fremfusende, hæftig. **-hleypni** [-hʎɛihbnɪ] f. indec. Fremfusenhed, Ubesindighed. **-hleypnisbelgur** [-hʎɛihbnɪsbɛl·goϱ] m. Fusentast: *skýjaglópur og stjórnlaus f.* (EKvG. 35). **-hlið** [-hʎɪ·ð] f. **1.** i Alm.: Forside. — **2.** *(f. húss)* Facade, Husforside. — **3.** *(á peningi)* Avers (paa en Mønt). **-hluti** [-hʎʏ·dɪ, -hlʏ·tɪ] m. forreste Del, Forside. **-hlæða (-u, -ur)** [-hʎai·ða] f. = **framhlaðningur. -hnýfill** [-hni·vɪdʎ] m. Spidsen af Forstavnen paa et Skib. **-hólf** [-hoᵘlv] n. det forreste Gemme, Forgemme, Forkammer, spec. (biol.) Forkammer. **-horn** [-ho(r)dv] n. **1.** i Alm. Forhjörne. — **2.** forreste Horn (cornu anterius) (ÁBjSál. § 68). **-hrinding** [-hϱɪndiŋk] f. Fremstød. **-hrun** [-hϱʏ·n] n. Nedstyrtning, Skred: *Framhrunið hjá Hvarfi sést vel, skálin sem það hefir upptök sín í* (ÞThFerð. IV. 19). **-húnn** [-hudv] m. *(á siglu)* Fortop. **-hús** [-hu·s] n. Forhus, Forbygning. **-hvattur** [-χwahdøϱ, -kvahdoϱ] a. fremskyndet, ansporet: *f. af einhverjum guði* (Il. II. 127). **-hvöt** [-χwö·t, -kvö·t] f. Opmuntring. †**-höfn** [-höbv] f. Udførelse.

frami (-a) [fra:mɪ] m. Ry, Berömmelse: *frægð og f.*

fram ygð (-ar) [fram:ɪqð, -ɪgþ] f. Forsigtighed. **-ygður** [-ɪqðøϱ, -ɪgðøϱ] a. forsigtig. **-jaðraður** [-m·-jaðraðøϱ] a. (bot.) udrandet (emarginatus). †**-játan** [-jau·dan, -jau·tan] f. Løfte. **-kalla** [-kadla] vt. (tekn.): *f. mynd*, fremkalde et Fotografi. **-kast** [-kast] n. Frastød: *Hann spyrnir báðum fótum í bergið, svo framkastið frá berginu út í loptið verði sem lengst* (Giss. 41). **-kinnungur** [-ɟɪn·uŋgøϱ] m. Bov. **-kippur** [-ɟɪhbøϱ] m. Skridt fremad (mods. *afturkippur*): *afturkippur þessi, eða hér öllu heldur f., því flestu var breytt til batnaðar* (ÓDavSk. 212). **-kirkja** [-ɟɪϱɟa] f. Kirkeskib (mods. *kór*). **-klauf** [-klöy·v] f. Forklov. **-kló** [-kloᵘ·] f. Forklo. **-knýing** [-kni·jiŋk] f. Fremdrivning (f. Eks. af Maskiner). **-koma** [-ko·ma] f. **1.** *(koma)* Fremkomst, Fremtræden, Tilsynekomst. — **2.** *(hegðun)* Optræden, Opførsel. — **3.** Holdning: *f. ráðherra í máli þessu.* **-krókar** [-kroᵘ·gaϱ, -kroᵘ·kaϱ] mpl. i Forb.: *leggja sig í framkróka*, anstrænge sig, bestræbe sig for, göre, hvad man kan: *Menn vissu, að Þorbjorn var ótulastur og kappsmestur æsingamaður í bænum, þegar hann lagði sig í framkróka* (EKvOf. 318); *hafa framkróka með e-ð*, bestræbe sig for: *vér treystum því að mestu eingaungu, sem náttúran býður oss sjálfkrafa, en höfum ekki framkróka með að styrkja hana* (JSVb. 29). **-krop** [-kro·p] n. Fodfald. **-kropinn** [-kro·bɪn, -kro·pɪn] a. knælende. **-kúptur** [-kufdøϱ] a. fremhvælvet: *framkúptu neglurnar* (StStAndv. III. 132). **-kveðið** [-kvɛ·ðɪð] an. (metr.) med alle Verslinjer begyndende med samme Stavelse. Ekspl.: *Nú er búið að negla pott; | nú er fast við eyra; | nú er þetta nógu gott; | nú eg kveð ei meira* (HSig. 70). **-kvæma (di)** [-kvai·ma] v. **1.** vt. udføre, gennemføre, realisere, virkeliggöre: *f. hugsjónir sínar.* — **2.** vi. virke, handle: *í honum (tímanum) lifa menn og f.* (Fj. I. 13). **-kvæmanlegur** [-kvaimanlɛ:qøϱ] a. gennemførlig, realisabel. **-kvæmd (-ar, -ir)** [-kvaimt] f. **1.** *(framkvæmdarsemi)* Foretagsomhed, Virksomhed, Driftighed: *hafa f. í sjer til e-s*; (Ordspr.) *fjeð er líf framkvæmdarinnar* (GJ.), Pengene er Livsnerven i al Virksomhed. — **2. a.** Udførelse: *koma e-u í f.* — **b.** Handling: *en þegar til framkvæmdanna kom.*

framkvæmda(r) atriði [fram·kvaimdara:drɪðɪ, -a:t-] n. administrativt Anliggende. **-djarfur** [-djar·voϱ] a. driftig: *og hvað hún var framkvæmdardjörf og vitur* (GPSk. 190). **-laus** [-a(r)-löy:s] a. **1.** uenergisk, uforetagsom, efterladen: *hann er alveg f. maður* (blottet for Energi, Driftighed). — **2.** orkesløs: *hann gat aldrei f. verið.* — †**3.** *(árangurslaus)* frugtesløs. **-lega** [-lɛ:qa] adv. praktisk, i praktisk Henseende. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Foretagsomhed. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. foretagsom, energisk Mand. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟɪdʎ] a., **-samur** [-a(ϱ)-sa:møϱ] a. energisk, driftig, foretagsom, virksom. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Foretagsomhed, Driftighed. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. administrerende Direktør: *f. til útrýmingar fjárkláða*, Kommissær til Udryddelse af Faareskab. **-stjórn** [-ϱ-sdjoᵘr·dv] f. Direktion. **-vald** [-r-val·t] n. den udøvende Magt. **-þrek** [-ϱ-þrɛ:k] n. Virkekraft.

fram kvæmi (-is) [fram·kvai·mɪ] n. **1.** *(útstreymi)* Emanation. — **2.** (mat.) Produkt. **-kvæmilegur** [-kvaimɪlɛ:qøϱ] a. gennemførlig, realisabel. **-kvæmileikur** [-kvaimɪlɛi:gøϱ, -lɛi:koϱ] m. Gennemførlighed. †**-kvæmur** [-kvai·møϱ] a. som har Fremgang. **-köggull** [-kög·gdʎ] m. *(á fingri)* forreste Fingerled. **-lag** [-la·q] n. Bidrag, Ydelse, Tilskud: *Þetta mundi verða gert með samskotum og framlögum einstakra manna* (JTrB. 173); *f. sýslunnar til vegagerðar.* **-laga (-lögu, -lögur)** [-la·qa, -lö·qø(ϱ)] f. †**1.** *(til orustu)* Rykken frem (om Skibe). — **2.** *(það að leggja fram)* Fremlæggelse. — **3.** *(framlag)* Udgift, Ydelse, Offer. **-lagsfýsi** [-laχsfi:sɪ] f. Offervillighed. **-lagsfús** [-laχsfu:s] a. offervillig. **-lágur** [-lau·(q)øϱ, -lau·r] a. lav foran: *f. hestur*; — overf. — *lúpulegur.* **-langt** [-lauŋt, -launt] adv. langt tilbage i Tiden, langt hen i Tiden. **-leggjari (-a, -ar)** [-lɛɟ·arɪ] m. Bovspryd (paa en aaben Baad) (Nl.). **-leggur** [-lɛg·øϱ] m. = **framhandleggur. -leiða** [-lɛi·ða] vt. frembringe, fremstille, producere, avle, tilvirke: *f. af (að) nýju*, reproducere, genfrembringe. **-leiðandi (-a, -endur)** [-lɛi·ðandɪ] m. Frembringer, Producent. **-leiðing** [-lɛi·ðiŋk] f. Frembringelse, Fremstilling, Produktion. **-leiðinn** [-lɛi·ðɪn] a. frembringende, produktiv. **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. **1.** *(enn fremur)* videre, endvidere. — **2.** *(framvegis)* fremdeles, i Fremtiden. **-leiðsla** [-lɛiðsla] f. **1.** Frembringelse, Tilvirkning, Produktion: *f. varnings.* — †**2.** Fristen, Henleven: *f. lífdaga.* **-leiðsl(i) (-is)** [-lɛiðsʎ, -lɛiðslɪ] n. Frembringelse, Produkt. **-leiðslufjelag** [-lɛiðsløfjɛ:laq] n. Produktionsforening. **-leiðslumagn** [-lɛiðslømag·v] n. Produktionskraft, Produktivitet. **-leiðslutæki** [-lɛiðslotai:ɟɪ, -tai:ɟɪ] npl. Produktionsmidler. **-leysing** [-lɛisiŋk] f.: *f. naglar*, Neglespring. **-leistur** [-lɛisdøϱ] m. den forreste Del af en Strömpe, Strömpefod. **-leitun** [-lɛi·døn, -lɛi·tøn] f. Fremadstræben. **-lenging** [-lɛiŋɟiŋk] f. Forlængelse, Fortsættelse, Fornyelse. **-lengja** [-lɛiŋɟa] vt. forlænge, fortsætte: *f. víxil.* **-lest** [-lɛst] f. Forlast. **-lið** [-lɪ·ð] n. Fortrop, Avantgarde. **-líða** [-li·ða] vi. (is. i Bisætn.) glide hen, gaa forbi: *þegar f. stundir*, i Tidens Løb. †**-líðandi** [-li·ðandɪ] a. kortvarig, forgængelig. **-liðinn** [-lɪ·ðɪn] a. afdød, hedenfaren: (Ordspr.) *fátt um framliðna* (GJ.), kun lidt om en afdød. **-liður** [-lɪ·ðøϱ] m. Forled. **-lyfting** [-lɪfdiŋk] f. *(á herskipi)* Bakke. **-lyftingarmaður** [-lɪfdiŋgarma:ðøϱ] m. Baksgast. **-limur** [-lɪ·møϱ] m. Forlem. **-lit** [-lɪ·t] n. Fremblik, Blik frem i Tiden. **-lot** [-lo·t] n. det Stykke i Forenden af en Baad, som udgör Kølens Fortsættelse, fra Kølens forreste Ende til Stævnet (jfr. *lot*). **-lútur** [-lu·døϱ, -lu·tøϱ] a. **1.** *(lotinn)* fremadludende. — †**2.** *(hneigður)* tilböjelig til, hengiven til: *framlútir til blóðsúthellingar.* — †**3.**

(stjórnlaust) tojleslos. **-lögur** [-lo·qoǫ] fpl. = **framlaga. -löpp** [-löhp] f. Forpote.

frammá [fram·au:] adv. 1. paa Fordækket (jfr. *frammi*). — 2. [illegible] *verður f.*, det samme vil blive Resultatet (NF. II. 62); *hafa e-ð f.*, paastaa n-t: *hann hefur það f.* [illegible] *orðunu.*

frammi [fram:ɪ] adv. 1. fremme; foran: *f. fyrir*, foran; *f. fyrir e-m*, i ens Nærværelse. — 2. ude, jfr. *fram* II. 1. [illegible] sysle med Madlavning, opholde sig i Køkken og Spisekammer: *hún var* [illegible] *því ekki að nema staðaldri f. við* (ÞGJ. D. [illegible]) inde i Dalen (nær Dalindret) el nede i Dalen (nær Dalmundingen), jfr. *fram* A. II. 2. — 3. i overf. Bet.: *hafa e-ð f.* el. *í f.*, göre Brug af: *hafa í f. stóryrði*, bruge store Ord; *hafa sig (í) f.*, göre sig bemærket.

frammí [fram:i·] adv. (jfr. *fram* A. IV.) i Forstavnen af Baaden (Halsen).

frammið [fram:ɪð] n. Sigtekorn

frammímenn [fram:imen·] mpl. Skibsfolk, der har deres Plads i Forstavnen af Baaden (Skibet).

frammyntur [fram:ɪvdoǫ, -m:ɪntoǫ] a. med fremstaaende Mund.

frammi staða [fram·ɪsda·ða] f. 1. Præstation: [illegible] *frammistaðan*, sikken en daarlig Præstation. — 2. Opvartning: *f. í veislu*. **-stöðumaður** [-sdö·ðoma:ðoǫ] m. Opvarter, Tjæner, Steward, Skaffer. **-stöðustúlka** [-sdö·ðo:sduλ·ga, -sdul·ka] f. opvartende ung Pige, Opvartningsjomfru; *(á skipi)* Kahytsjomfru, Skibsjomfru. **-stöðuþóknun** [-sdö·ðoþo·hgnøn] f. Drikkepenge. **-verk** [-vɛǫ·k] npl. Husgærning i Køkken og Spisekammer.

frammíþófta [fram:iþo·hda] f. den forreste Rorbænk i et Fartöj, paa Grænsen af *barki* og *andóf* (Árn., Rang.).

fram mjókkandi [fram·jo·hgandɪ] a. smallere mod Spidsen. **-mjór** [illegible] a. spids [illegible] **-mælt** [illegible] = **framkveðið. -nef** [fram·nɛ·v] n. den forreste Del af Næsen.

framning (-ar, -ar) [fram·niŋk] f. Udforelse, Udovelse.

fram orðið [fram:orðɪð] an. langt ud paa Dagen, silde paa Dagen: *hvað er f.?* hvad er Klokken? — overf.: *það er orðið f. á flöskunni*, Flasken er nær tömt. **-pallur** [illegible] **-raður** [illegible] a. fremsynet (ÓDavÞul. 88). ^c**-rafmagn** [-ram·agv] n. positiv Elektricitet. **-rás** [-rau·s] f. 1. Fremløb, Fremskriden, Fremtrængen, Udbredelse: *f. hnattanna*; — *f. eldsins*. — 2. Gang, Løb, Forløb, Udvikling: *f. atburðanna* [illegible] — 3. [illegible] 1. [illegible] Afløb. **-reið** [-rɛi·ð] f. Fremriden, Riden længere frem. **-reiða** [-rɛi·ða] vt. 1. [illegible] — 2. [illegible] Bordet, diske op (med). **-reiði** [-rɛi·ðɪ] m. Forrejsning (Stj. '90, A. 146). **-reiðsla** [-rɛiðsla] f. Servering, Opvartning. **-rensl(i)** [-rensλ, -renslɪ] n. 1. *(rensl áfram)* Fremløb, Fremskriden. — 2. *(frárensl)* Afløb. **-róður** [-ro·ðoǫ] m. Udroning. **-runninn** [-rʏn·ɪn] a.: *framrunnið fje*, Faar, som af sig selv vender tilbage fra Fjældgræsgangene, hjemvendte Faar (Sl.). **-rækur** [-rai·goǫ, -rai·koǫ] a. som er let at drive (om Faar): *var allur sá ærleggur f. og ljettvígur* (GFrUbl. 11); — ogs. overf.: fremadstræbende: *hugsanirnar urðu framrækar* (GFr. i Eimr. V. 138). **-ræsla** [-raisla] f. Afledning af Vand, Udtörring, Dræning, Rörlægning. **-saga** [-sa·qa] f. 1. *(framflutningur)* Fremstilling, Foredrag. — 2. a. *(f. á þingi)* Ordførerskab. — b. = *framsöguræða: er hér mótsögn í framsögunni* (Ordførerens Fremstilling af Sagen), *miðað við frumvarpið* (Alþ. '11, B. I. 633). **-sagnarmaður** [-sagnarma:ðoǫ] m. = **framsegjari. -sagt** [-saχt] an. (metr.) = **framkveðið. -sal** [illegible] n. 1. [illegible] Ekstradition af et Bo. — 2. a. *f. víxla*, Overdragelse, Endossering, Girering af Veksler; *f. á víxli*, Endossement, Giro. — b. Transport: *f. á nafnskráðu hlutabrjefi*, Transport af en paa Navn noteret Aktie. **-sala** [-sa·la] f. Udlevering: *f. á e-u*, Udlevering af n-t. **-salsáritun** [-salsau:rɪdøn, -rɪtøn] f. Endossement. **-salsbú** [-salsbu:] n. Opbudsbo, Fallitbo. **-segjari** [-sei·jarɪ] m. Fremsiger, Forkynder. **-segl** [-segλ] n. Forsejl. **-selja** [-selja] vt. 1. udlevere: *f. sakamann*. — 2. *(f. víxil)* endossere; *(f. kröfu eða rjettindi)* overdrage. **-seljandi** [-seljandɪ] m. Endossent; Overdrager. **-seta** [-se·da, -se·ta] f. fremstaaende Mave: *pilsið var hafið upp að framan, en haldið lá laust á framsetunni* (GFrTis. 9). **-setja** [-se·dja, -se·tja] vt. 1. *(sýna, lýsa)* fremstille. — 2. fremsætte, opstille, rejse: *f. spurning*. — 3. pp. *framsettur*: a. fremstillet, ytret: *skoðun* [illegible] — b. [illegible] *okkur mann fremur lágan vexti, framsettan og ófríðan sýnum (Sókrates)* (AB II. [illegible]) [illegible] *aldri* (GFrTis. 9); ²) *hún er orðin framsett*, hun er höjfrugtsommelig. **-setning** [-sehdniŋk] f. Fremsættelse, Fremstilling, Fortællemaade. **-siginn** [-si·jɪn] a. sunket fremad, fremludende: *f. veggur*. **-sigla** [-sɪgla] f. Fokkemast. **-sigling** [-sɪgliŋk] f. 1. *(sigling)* Sejlads, Sørejse. — 2. Sejlads til København, Skibslejlighed til København: *farin var von þá framsiglingar* (JG. i Safn V. 3. 65). **-sigluhúnn** [-sɪglohud·v] m. Fortop. **-sýni** [-si·nɪ] f. indec. Fremsynethed, Forudseenhed: (Ordspr.) *betri er f. en flasleg atorka* (GJ.), bedre er Fremsynethed end Fremfusenhed. **-sýning** [-si·niŋk] f. Fremvisning, Forevisning. **-sýnisleysi** [-sinɪslɛi:sɪ] n. Mangel paa Forudseenhed, Uforudseenhed. **-sýnn** [-sidv] a. fremsynet, forudseende. **-skaut** [-sgöy·t] n. 1. (fys.) positiv Pol. — 2. (naut.) Fokkeskøde: *Jeg hygg hún hafi framskautið á hljeborða* (Lögr. '14, 203). **-skeyttur** [-sgɛihdoǫ] a. spids: *framskeytt tunga* (jfr. LFR. X. 66). **-skygni** [-sgɪgnɪ] n. den forreste Skygge: *því hann sér ekki fyrir sér framskygnið á hinum brennanda hjálmi mínum* (Il. II. 91). **-skot** [-sgo·t] n. 1. *(útskot)* Projektion. — 2. *f. bógs*, Fedtklump paa Forboven af et Faar. — 3. Karnap: *gera f. út úr framhlið húsa út yfir götujaðarinn*. — 4. *(svalir)* Altan. **-skotsgluggi** [-sgo(t)sglʏg:ɪ] m. Karnapvindue. **-skurður** [-sgʏrð-oǫ] m. Udenet[illegible] [illegible] **-skutur** [-sgʏ·doǫ, -sgʏ·toǫ] m. = **barki. -slútandi** [-slu·dandɪ, -slu·tandɪ] a. fremludende: *Annars vegar eru f. björg* (Od. 249). **-snoðinn** [-sno·ðɪn] a. uden Haar fortil, skaldet foran. **-sókn** [-so·hkv] f. 1. Fremadstræben, Fremskriden, Fremskridt, Fremgang: *f. mannrjettindanna*. — 2. *(f. hers)* Fremrykning. — 3. (astr.) Præcession. **-sóknarmaður** [-so·hgnarma:ðoǫ] m. Fremskridtsmand. **-sóknarflokkur** [-so·hgnaǫflohgoǫ] m. Fremskridtsparti. **-spjald** [-sbjalt] n. *(á bók)* det forreste Bind (paa en Bog). **-staða** [-sda·ða] f. 1. *(það að skaga fram)* Ragen ud over. — †2. = *fyrirhöfn*. **-stafn** [-sdabv] m. 1. *(f. skips)* Forstavn. — 2. *(f. húss)* Gavl. **-stagur** [-sda·qoǫ] m. Tov, som gaar fra Mastetoppen til Forstævnen, Fokkestag, Forstag. **-stefni** [-sdɛbnɪ] n. Forstævn. **-stig** [-sdɪ·q] n. Skridt fremad, Skridt. **-stiga** [-sdɪ·qa] a. indec., **-stigull** [-sdɪ·qodλ] a., **-stígur** [-sdi·qoǫ] a. progressiv, fremadskridende. **-stæður** [-sdai·ðoǫ] a. 1. *(sem skagar fram)* fremstaaende. — 2. *(um vind)* som staar ind paa Land fra Søen af, sydlig (Rang.); jfr. *framanstæður*. **-svið** [-svɪ·ð] n. *(í leikhúsi)* Proscenium (i et Teater). **-sækinn** [-sai·gɪn, -sai·ɟɪn] a. 1. ivrigt fremadstræbende; spec. ivrig i at angribe (BH., EJ.). — 2. fyrig, som vil frem (om Heste). **-sögn** [-sögv] f. Udtalelse, Fremstilling. **-söguháttur** [-söqohauhdoǫ] m. (gramm.) Indikativ, Fortællemaade. **-sögumaður** [sö·qoma:ðoǫ] m. Ordfører: *f. nefndarinnar*. **-söguræða** [-söqorai:ða] f. Ordførerens Tale.

framt [frau·t, fram·t] adv. se **framur.**

fram tá [fram·tau·] f. Fortaa. **-tak** [-ta·k] n. Driftighed, Energi, Initiativ. **-taksdaufur** [-taχsdöy·voǫ] a. mindre foretagsom, mindre driftig. **-takslaus** [-taχslöy·s] a. uforetagsom, inaktiv. **-taksleysi** [-taχslɛi·sɪ] n. Mangel paa Foretagsomhed, Inaktivitet, Indolens. **-takslítill** [-taχsli:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. mindre driftig, uenergisk. **-taksmaður** [-taχsma:ðoǫ] m. energisk, foretagsom Mand, driftigt Menneske. **-taksmikill** [-taχsmɪ:gɪdλ, -mɪ:ɟɪdλ] a. = **framtakssamur** f. **-takssamur** [-taχsa·moǫ] a. 1. *(ötull)* foretagsom, driftig, energisk. — 2. som kan strække ud: *f. hestur* (Skaft., Af., Sch.). **-takssemi** [-taχse·mɪ] f. Energi, Driftighed, Foretagsomhed. **-tal** [-ta·l] n. Optælling; Opgivelse af skattepligtig Ejendom el. Indkomst. **-tala** [-ta·la] f. Opgivelse; Opgörelse: *f. á eigum og skuldum búsins*. **-talning** [-talniŋk] f. Optælling, Opregning. **-talsbók** [-talsbo·:k] f. Tiendeprotokol: *Hann sá í anda fjárskoð*[illegible] (Eimr. VII. 24). **-teygjanlegur** [-tɛijanlɛ:qoǫ] a. som kan fremskydes, trækkes frem. **-tekinn** [-te·gɪn, -te·ɟɪn] a. spids: *f. ljár*. **-teljandi** [-tɛljandɪ] m. Tiendeyder. **-tíð** [-ti·ð] f. Fremtid (ogs. gramm.). **-tíðarstefna** [-tiðaǫsdɛb·na] f. Fremtidsretning; Fremtidsplan. **-tímgun** [-timgøn] f. fortsat Opdræt (Tillæg): *að eigendur ensk-íslenskra blendinga noti þá ekki til framtímgunar* (Lögr. '10, 80). **†-toginn** [-toi·jɪn] a. spids: *framtogin haka* (MStVin. 98). **-tönn** [-tön] f. Fortand, Bidetand, Skæretand.

frámuna hýr [frau:mʏnahi:r] a. overordentlig elskværdig (MJ. V. 84). **-legur** [-lɛ:qoǫ] a. overordentlig; — adv. *-lega*, overordentlig, i höjeste Grad, yderst, is. i neds. Bet.: *f. ljótur*.

fram undan [fram:ʏndan] adv. foran: *hver veit, hvað f. er*, hvem ved, hvad der venter en, jfr. *fram*. **-undir** [-ʏndɪǫ] adv. henved, henimod, opimod: *f. 100 að tölu*, jfr. *fram*.

framur (fröm, framt) [fra:moǫ, frö:m, frau·t, fram·t] a. (comp. **fremri** [frem·rɪ] el. sj. **framari** [fra:marɪ], superl. **fremstur** [frem·sdoǫ] el. **framastur** [fra:masdoǫ]) I. 1. *(sem tranar sjer fram)* paatrængende, nærgaaende, fræk. — 2. *(ágætur)* fremragende: *fremstur af öllum þeim er framir heita* (ÓDavÞul. 256). — 3. *framt* an. brugt som adv.: *leggja framt á e-ð*, arbejde energisk paa n-t; *framt að því*, næsten: *framt að því 90 kr*. — II. 1. comp. a. *fremri (framari)*, den forreste (af to): *fremri hesturinn*; — *fremri bærinn*, Gaarden nærmere Havet el. Bjærgene, jfr. *fram* II. — b. *fara hið fremra*, rejse langs Kysten. — 2. i overf. Bet.: mere fremragende: *göfugri maður og fremri*; — *vera e-m fremri*, være forud for en. — III. superl. *fremstur (framastur)*, forrest; — i overf. Bet.: den tapreste, mest fremragende: *fremstur í öllum mannraunum*.

framúr [fram:u·r] adv. (ogs. skrevet *fram úr)*, Resten af en vis Tid, is. Resten af Vinteren: *ef kýrnar ættu þá að hafa drægju fram úr* (ÞGjD. 15); *var hann við mælingarnar f.* (til Enden) (ÞThLfr. III. 265); *vaka f.*, vaage Natten igennem, jfr. *fram*; — *fara f.*, ¹) komme foran: *þegar hann hleypti Grána, fór hann á augabragði f.*; ²) overskride (sædv. skrevet i to Ord: *fram úr*): *kostnaðurinn fór f. áætlun*. ?**-keyrandi** [-ǫ-ɟɛi:randɪ] a. umaadelig: *eins var þeirra fégirni f.* (MStGAlv. II. 8). **-krókar** [-kro·:gaǫ, -kro·:kaǫ] mpl. = **framkrókar. -legur** [-lɛ:qoǫ] a. nedtrykt: *sá Þuríði sitja föla og framúrlega við hlið systur sinnar* (ÞGj.Uf. 129); **-skarandi** [-ǫ-sga:randɪ] a. og adv. fremragende, udmærket, overordentlig.

?**fram vantur** [fram·vavdoǫ, -vantoǫ] m. (naut.) Fokkevant. **-vegis** [-vɛi·jɪs] adv. for Fremtiden; *og svo f. (o. s. fr. el. o. s. frv.)*, og saa fremdeles, og saa videre (o. s. v.). **-vís** [-vi·s] a. forudvidende, fremsynet, fremviis. **-vísi** [-vi·sɪ] f. indec. Fremsynethed, Fremvisdom. **-vísun** [-vi·søn] f. Sigt: *ávísun, er borgast við f.* **-vörður** [-vörðoǫ] m. Forpost. **-þokun (-ar, -anir)** [-þo·gøn, -þo·køn] f. langsom og gradvis fremadskridende Bevægelse. **-þófta** [-þo·hda] f. den forreste Rorbænk i en Baad. **-þróun** [-þro·øn] f. Udvikling, Evolution. **-þróunarkenning** [-þro·onaǫɟɛn:iŋk] f. Udviklingslære, Evolutionsteori, Evolutionisme. **-þungur** [-þuŋgoǫ] a. fortung, tung foran: *f. vagn (bátur)*. **-þunnur** [-þʏn·oǫ] a. smal foran, tynd foran: *f. hestur*. **-æsing** [fram:ai·siŋk] f. Ophidselse. **-ætt** [-aiht] f. opstigende Linje. °**-öld** [-ölt] f. Fremtid (BTh. 180).

frán eygður [frau:nɛiqðoǫ, -ɛigðoǫ] a., **-eygur** [-ɛi·qoǫ] a. ildöjet.

*fránn [fraud·v, f. frau:n, n. frau·t, fraun·t] a. straalende.

†**Frans** [fran·s] n. npr. = **Frakkland.**

Fransar [fran·sa·r] mpl. npr. (Fáskrúðsf., Af.) Franskmænd, franske Fiskere.
Fransari (-a, -ar) [fran·sarı] m. npr. (pop.) Franskmand, fransk Fisker (Rvk).
^c **frans dans** [fran·sdans] m. Francæse. **-fús** [-fu·s] n.? (Kortspil) Fransfus (ÓDavSk. 336).
franska (frönsku) [fran·sga, frön·sgo] f. Fransk, det franske Sprog.
frans(k)brauð [fran·sbröy·ð] n. Franskbrød.
franskur (frönsk, franskt) [fran·sgoo, frön·sk, fran·st] a. fransk; *franska s. kin* — *fransós*, Syfilis.
franskvín [fran·sgvi·n] n. fransk Vin.
frans ós (-s) [fran·so·s] m., **-ósa (-u)** [-o·sa] f. (med.) Syfilis.
^c **fránumning (-ar)** [frau:nYmniŋk] f. Henrykkelse, Ekstase.
frár (frá, frátt) [frau:r, frauht] a. hurtig: *f. á fæti*, hurtig til Bens; (Ordspr.) *í dag f., á morgun nár*, i Dag rød, i Morgen død.
frá ráð [frau:rau·ð] n(pl.). Fraraaden: (Ordspr.) *f. og tilráð færa menn í óráð* (SchMál.), Raaden til og fra gör tvivlraadig. **-reikna** [-rεihgna] vt. frakende: *f. e-m e-ð*, frikende en for noget. **-rensl(i)** [-rεnsλ, -rεnslı] n. Aflob, Kloak. **-renslisop** [-rεnslıso:p] n. Lænseport. **-rímað** [-ri·mað] an. (metr.) (i trelinjede Strofer) med Enderimene i 2. og 3. Verslinje forskellige fra den förstes Enderim. **-rækur** [-rai·goo, -rai·koo] a. (om Faar) som egner sig til Klokkefaar. **-ræsla** [-raisla] f. Kloakering; Kloak.
frasa (a) [fra:sa] vi. sprutte, gnistre (LFR. IX. 106).
frá saga [frau·sa·ɣa] f. 1. *(greinargerð)* (mundtlig) Beretning: *það er ekki í frásögur færandi*, det er ikke Omtale værd. — 2. *(saga)* Fortælling. **-sagnakvæði** [-sagnakvai:ðı] n. episk Digt. **-sagnargleði** [-sagnargle:ðı] f. Glæde ved at fortælle el. fremstille (SNordSnSt. 29). **-sagnarverður** [-sagnarvεr·ðoo] a. værd at fortælle. **-sal** [-sa·l] n. Overdragelse. **-sinna** [-sın·a] a. indec. **1.** *(afsinna)* fra Sans og Samling. — **2.** *(afhuga)* som har vendt sine Tanker fra n-t. **-skák** [-sgau·k] f. **1.** *(í tafli)* afdækket Skak, Opdækkerskak. — **2.** Umulighed: *það er f. að hafa sauðfje á þeirri jörð* (Sch.). **-skáka** [-sgau:ga, -sgau:ka] vt.: *f. sjer*, fjærne sig, drage bort en kort Tid. **-skektur** [-sgεχdoo] a. adskilt fra. **-skelfa** [-sgεlva] vt. afskrække. **-skiftinn** [-sgıfdın] a. (Trykfejl for *fáskiftinn?*) som ikke blande sig i andres Sager (ÞThLfr. II. 67). **-skila** [-sgı·la] a. indec.: *verða f. við e-ð*, blive adskilt fra, komme bort fra n-t. **-skilinn** [-sgı·lın] a. **1.** *(greindur frá)* adskilt fra. — **2.** *(sjerstæður)* abstrakt. — **3.** *(undanskilinn)* fraregnet. — ?**4.** fraskilt: *fráskilin kona*. **-skiljanlegur** [-sgıljanlε:qoo] a. fraskillelig. **-skilnaður** [-sgılnaðoo] m., **-skilning** [-sgılniŋk] f. Adskillelse fra, Fraskillelse. **-skýring** [-sgi·riŋk] f. Beretning, Meddelelse. **-skot** [-sgo·t] n., **-skotsborð** [-sgo(t)sbor·ð, -sgöosbor·ð] n. det Bord i Skibssiden, som ligger nærmest oven for *farborð*, mellem dette og *undirúfsborð* (Vf.), jfr. *bátur* Afb. ^o **-skrift** [-sgrıft] f. Afmonstring (fra et Skib). **-skörsborð** [-sgöosbor·ð] n. **fráskotsborð**. **-sneiddur** [-snεid·oo] a. **1.** *(frábitinn)* som afholder sig fra, som er ganske utilböielig til. — **2.** *(laus við)* fri for. **-sniðinn** [-snı·ðın] a. ganske fri for Tilböjelighed til: *f. rógi, bakmælgi* (LFR. V. 62). **-snúinn** [-snu·ın] a. fravendt; fjendtlig sindet, ugunstig.
frassa (a) [fras:a] vi. drysse ned, sto regne (om fin Regn): *það frassar úr honum (úr þokunni)* (Vf., Af.).
frassi (-a) [fras:ı] m. Støvregn (Vf., Af.).
frá stakur [frau·sda·goo, -sda·koo] a. eksemplarisk: *Miklir frástakir siðir eru Rangvellingar* (JSBr. 520). **-streymi** [-sdrεi·mı] n. udgaaende Strømning: *Þar er stöðugt aðstreymi og f.* (Út Hh. 107). **-stuðlað** [-sdYðl-að] an. — **frárímað**. **-sögn** [-sögv] f. **1.** *(frásaga)* Beretning, Fortælling: *vera einn til frásagnar um e-ð*, være eneste Vidne til n-t. — **2.** *(tilkynning)* Anmældelse (af Forseelser). **-sögukorn** [-söqokor·dv, -kod·v] n. Penneskitse, lille Fortælling. **-sögulegur** [-söqolε:qoo] a. opsigtsvækkende, som der kan fortælles om: *f. atburður, sem undrun gegni* (Eimr. XV. 105).
frata (a) [fra:da, fra:ta] vi. — **freta**.
frá tafasamur [frau:tavasa:moo] a. med Forstyrrelser. **-tafir** [-ta·vıo] fpl. Afbrydelser, Forstyrrelser: *jeg hef haft svo miklar f. í dag*, jeg har haft saa mange Afbrydelser i Dag. **-tak** [-ta·k] n. Umulighed: *þegar hrein frátök voru*, naar det var ganske umuligt (at ro) (BrJÞf. 270). **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. undtage. **-talinn** [-ta·lın] a. undtagen, fraregnet. **-taugaþráður** [-töyqaþrau:ðoo] m. (biol.) efferent Nerve: *Frá millistöðvunum ganga svo aftur aðrir taugaþræðir út um líkamann ... Þær eru kallaðir frátaugaþræðir eða hreyfitaugaþræðir* (GFHh. 100). **-tekinn** [-tε·gın, -tε·kın] a. undtagen, *að fráteknu*, undtagen.
frauð (-s) [fröy·ð] n. (f.) **1.** *(froða)* Fraade, Skum. — **2.** vissen (uægte) Marv (— *frauður*). — **3.** *(mjög meyr ís)* grødet Is. **-yrði** [-ð-ırðı] n. Trivialitet. **-óttur** [-o·hdoo] a. marvagtig (LFR. X. 182).
frauður (-s) [fröy:ðoo] m. — **frauð** 2.
?**frauken (-ar, -ar)** [fröy:gεn, fröy:kεn] f. Frøken.
fraus [fröy:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **frjósa**.
frá veislustokkur [frau:veislosdohgoo] m. Aflobsrende (ÞThLýs. II. 223). **-vera** [-vε·ra] f. Fravær(else). **-verandi** [-vε·randı] a. fraværende. **-vik** [-vı·k] n. **1. a.** Afvigelse: *f. höfuðvindanna frá upprunastefnu þeirra* (Björl. 29). — **b.** *(frá rjettri stefnu)* Afdrejning. — **2.** *(undantekning)* Undtagelse: *slíkir menn eru f. frá almannareglu* (Andv. VIII. 133). ^o **-víkjandi** [-vi·ɟandı, -vi·ḱandı] m. Nonkonformist; Dissenter. **-víkning** [-vıhgniŋk] f. *(svifting stöðu)* Afskedigelse, Afsættelse (fra Embede): *f. fyrir fult og alt* (Alþ. '11, B. 319); *f. um stundarsakir*, Suspension. **-víkshátur** [-vıχs(h)auhdoo] m. — **hurðardráttur**. **-villingur** [-vıdliŋgoo] m. **1.** Lam, som har forvildet sig fra Moderen. — **2. a.** *(í trúmálum)* affalden, frafalden; Apostat. — **b.** *(sjertrúarmaður)* Sekterer (ÁBj19.öld 146). — **3.** *(villutrúarmaður)* Kætter, Hæretiker. — ^c**4.** en der er kommet bort fra sit Hjem el. sine Ledsagere, ogs. en husvild: *gistihús handa fátækum aðkomumönnum og frávillingum* (Eimr. VI. 95). **-viltur** [-vıλdoo] a. vildfarende. **-vist** [-vıst] f. Fravær(else). **-vísun (-ar, -anir)** [-vi·son, -anıo] f. Afvisning. **-vita** [-vı·da, -vı·ta] a. indec. afsindig, vanvittig.
freðfiskur [frεð·fısgoo] m. frossen Fisk, vintertörret Stokfisk: *freðfiskur undan Jökli*.
freði (-a) [frε:ðı] m. Frost: *skýtir hann* (ɔ: *fiskurinn*) *þá freðanum* (Frosten gaar af Fisken) (LFR. XII. 188).
freðinn [frε:ðın] a. frossen.
freðstertur [frεð·sdεrdoo] m. (pop.) Stump, is. en Stump Reb el. Tov.
fregn (-ar, -ir) [frεg·v] f. Nyhed, Efterretning.
fregna (a; †frá, frágum; fregið) [frεg·na; frau:, frau:(q)om, frε:jıð] vt. **1.** *f. e-ð*, høre, faa Underretning om n-t. — **2.** *f. e-s*, spörge om n-t. — **3.** *f. e-m um e-ð*, give en Underretning om n-t: *f. þeim um mína ferð* (JMPísl. 20); (Ordspr.) *sá þykist fróður, er f. kann* (GJ.), vigtig af sin Viden er den, som Tidende bringer.
fregn miði [frεg·nmı·ðı] m. Løbeseddel. **-riti** [-rı·dı, -rı·tı] m. Korrespondent. ^o **-skeyti** [-v-sɟεi·dı, -sɟεi·tı] n. — **símskeyti**. ^c **-þráður** [-þrau·ðoo] m. — **ritsími**.
freyða (freyddi) [frεi:ða, frεid:ı] vt. og vi. skumme: *freyðandi vín*, mousserende, skummende Vin.
freyði [frεi:ðı] n. (i Hvalben) (Af.) — **frauð** 2.
freigáta (-u, -ur) [frεi:gau·da, -gau·ta] f. Fregat.
Freyja (-u, -ur) [frεi:ja] f. npr. **1.** (myt.) Gudinden Freja (Fröja), Kærlighedens Gudinde; i digt. Omskr. for Kvinder: *gulls F.*; for Guld: *Freyju tár* osv. — *2. — *frú* (jfr. *húsfreyja*).
^c **Freyju fár** [frεi:jøfau:r] n. veneriske Sygdomme. **-kettir** [-ḱεhdıo] mpl. (myt.) Frejas Katte; (Talem.) *hafa freyjuketti í augum*, være koket. **-reið** [-rεi:ð] f. (bot.) Venusvogn, Stormhat (aconitum Napellus).
Frey r (-s) [frεi:r] m. npr. Navn paa Guden Frej (Fro); ogs. magisk Tegn (afb. i JÁÞj. I. 445); — i Kenninger betegner det en Kriger.
freyri (-a) [frεi:rı] m. (Breiðd.) — **frauð** 2.
freista (a) [frεis·da] vt. med gen. **1.** forsøge paa n-t, prøve paa n-t: *f. hamingjunnar*, prøve Lykken; *það hún lækni alls í at f.* (at gøre alt, hvad der stod i hans Magt) *um endrlífgunarmeðölin* (EspS. 181). — **2.** friste: *f. e-s til e-s*, friste en til n-t.
Freystafl [frεi:stabλ] n. ukendt Brætspil, omt. af *J. Ól. Grv.*, maaske *mylla* (ÓDavSk. 305).
†**freistan (-ar, -ir)** [frεis·dan] f. Bestræbelse: *þessa f. réttlæti meirr enn nóg* (LFR. I. xx).
freistari (-a, -ar) [frεis·darı] m. Frister.
freisting (-ar, -ar) [frεis·diŋk] f. Fristelse.
†**freistir (-is, -ar)** [frεis·dıo] m. Frister (Milt. 265).
freistni [frεis·(d)nı] f. indec. Fristelse: *falla í f.*; — *eigi leið þú oss í f.*
†**-broddur** [-brod:oo] m. Fristelsens Braad (Tillokkelse). †**-stormur** [-sdor·moo] m. Fristelsesstorm, hæftig Fristelse.
†**freistunareldur** [frεis·donarεl·doo] m. Fristelsesild.
†**freka (a)** [frε:ga, frε:ka] vt. forøge, forhöje: *frekar hann fegurð kvenna* (JÁÞj. I. 10); *f. sig*, tiltage: *líka vel þeir hjer á bæ ... frekuðu sig þær djöflahríðir* (JMPísl. 84); *f. skrefið* (— *hvetja (greikka) sporið*), fremskynde sine Skridt; (Ordspr.) *fje frekar hug, fátækt minkar dug* (GJ.), Rigdom styrker Mod, Armod svække Kraft; *umhirðing frekar fje* (GJ.), Røgt foroger Faar, Røgt øger Rigdom.
frek efldur [frε:gε(v)ldoo, -εl·(v)doo, frε:k-] a. bomstærk; n. *frekeflt*, drevet for vidt. **-gengur** [-k-ɟεiŋgoo] a. radikal, yderliggaaende i sine Fordringer.
freki (-a, -ar) [frε:ɟı, frε:ḱı, frε:ga(o), frε:ka(o)] m. Ulv.
1. **frekja (-u)** [frε:ɟa, frε:ḱa] f. **1.** *(ákafi)* Hæftighed, Voldsomhed. — **2.** *(grægði)* Graadighed, Gerrighed. — **3.** *(ósvífni)* Frækhed. — **4.** (BH.) — *frikja*.
†2. **frekja (a)** [frε:ɟa, frε:ḱa] vt. og vi. (for)øge.
^c **frekju blað** [frε:ɟobla;ð] n. radikalt Blad. **-bros** [-bro:s] n. frækt Smil. **-dós** [-do·:s] f. voldsom og herskesyg Kvinde. ^o **-flokkur** [-flohgoo] m. radikalt Parti. **-fullur** [-fYd·loo] a. **1.** fræk, overdreven, fordringsfuld, vidtgaaende: *með frekjufullum ofstopa* (Od. 10); *Þessi brtill. þykir okkur ganga æði langt, og vera æði frekjufull* (Alþ. '11, B. 275). — **2.** *(í stjórnmálum)* radikal, yderliggaaende. **-háð** [-hau:ð] n. fræk Spot. **-laus** [-löy·s] a. **1.** uden Frækhed, Hæftighed, Overdrivelse. — **2.** an. *frekjulaust*, utvivlsomt: *f. var að hann ætti einhver mök við hulda vætti* (StStAndv. II. 152). **-legur** [-lε·qoo] a. voldsom og hæftig af Udseende el. i Optræden. **-maður** [-ma:ðoo] m. radikal, yderliggaaende Politiker. **-ræða** [-rai:ða] f. voldsom Tale, Tale, fuld af hæftige Udtryk. **-vaðmál** [-vað·mau/] n. (BH., Arnb.) — *frikjuvaðmál*, groft Vadmel.
frek legur [frε:glεqoo, frε:k-] a. **I. 1.** *(ákafur)* hæftig, voldsom. — **2.** *(gráðugur)* graadig. — **II.** adv. *-lega*: **1.** *(áfergjulega)* graadigt, hæftigt: *taka f. til matar síns*, spise graadigt. — **2.** *(helst til)* vel meget, temmelig rigelig, i höj Grad. — **3.** *(rúmlega)* godt og vel, rigelig: *Þetta frumv. er ... kringum 300 greinar og f. það* (lidt mere) (Alþ. '11, B. II. 1598—9). **-leikur** [-lεigoo, -lεikoo] m. — **1. frekja** 1.—3.
frekna (-u, -ur) [frεhgna] f. Fregne: (Ordspr.) *allflest munu eggin með freknum* (Málshb.), de fleste Æg har nok Fregner.
freknóttur [frεhgno·hdoo] a. fregnet.
frekur [frε:goo, frε:koo] a. **I. 1.** graadig, gridsk: *f. til fjár*, gridsk; *f. á fóðrunum*, grovædende, som skal have meget Foder: *jeg býst við, að jeg verði að slá reiðhestinn minn af í haust; hann er orðinn svo f. á fóðrunum*; (Ordspr.) *f. er hver til fjörsins*, Livet gaar for alt. — **2. a.** vidtgaaende, fordringsfuld, overdreven, fræk: *frekar kröfur*. — **b.** *drengurinn er ósköp f.*, Drengen er forfærdelig hæftig og egensindig. — **c.** *f. hestur*, ustyrlig Hest. — **3. a.** *(rúmur)* rigelig: *f. klukkutími*, en god Time; *í frekara lagi*,

lidt vel rigeligt. — **b.** stiv: *Jón heit fullum og frekum dagleiðum* (OB). I 82). — **4.** comp. *frekari*, superl. *frekastur* bruges ogs. i Bet.: större, störst: *þessi sem er frekastur heitir Fullsterkur* (JThMk. 281). — **II. 1.** adv. [illegible] [illegible] . [illegible] Grad. — **2.** adv. comp. *frekar(a)* [illegible] a. videre, nærmere, yderligere: *ekkert frekara*, intet videre; *tala f. um e-ð, fara f. út í e-ð*, gaa nærmere ind paa n-t. — **b.** *(fremur)* temmelig, ret: *hann er f. laglegur*. — **c.** snarere: *það er hann f.* — **3.** adv. superl. *frek-ast* [frɛ:gast, frɛ:kast]: yderst, höjst, mest, bedst: *eins og hann f. gat*, som han bedst kunde.

frelsa (a) [frɛl·sa] vt. frelse, befri: *f. e-n frá* [illegible].

frelsan [frɛl·san] f. = **frelsun.**

frelsari (-a, -ar) [frɛl·sarı] m. Frelser: *frelsarinn*, Frelseren.

frelsi (-is) [frɛl·sı] n. **1.** *(frjálsræði)* Frihed. — **2.** *(björg)* Frelse, Redning, Undsætning.

frelsindi [frɛl·sındı] npl. Friheder.

†**frelsing (-ar)** [frɛl·siŋk, -iŋgaɋ] f. = **frelsun.**

frelsingi (-ja, -jar) [frɛl·siŋɟı] m. **1.** *(lausingi)* frigiven. — **2.** *(í skák)* Fribonde (i Skak).

frelsis andi [frɛl·sısan·dı] m. Frihedsaand. **-barátta** [-ba:rauhda] f. Frihedskamp. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Frihedsbrev, Frelsebrev, Særretsbrev. **-dagur** [-da:qoɋ] m. **1.** Befrielses Dag, Frelsens Dag. — **2.** *(frídagur)* Fridag: *Þetta var f. vinnumannanna á Brekku* (ÞGjD. 92). **-hetja** [-(h)ɛ:dja, -(h)ɛ:tja] f. Frihedshelt. **-hyggja** [-(h)ıɟ:a] f. Frihedstanke. **-hugmynd** [-(h)ʏq·mınt] f. Frihedsidé. **-hugur** [-(h)ʏ:qoɋ] m. = **frelsisandi.** **-hönd** [-(h)ön·t] f. frelsende Haand. **-leitun** [-lɛı:don, -lɛı:ton] f. Frihedsbestræbelse. **-röðull** [-rö:ðødʎ] m. Frihedssol. **-skúmur** [-ı-sgu:moɋ] m. Frihedsskraaler. **-sól** [-souː:l] f. Frihedssol. **-stríð** [-sdri:ð] n. Befrielseskrig, Frihedskrig. **-tilfinning** [-s-tıl·fıniŋk] f. Frihedsfølelse. **-öld** [-öl·t] f. Frihedsperiode, Frihedstid.

frelsun (-ar, -anir) [frɛl·søn, -anıɋ] f. Befrielse; Frelse, Redning.

frelsunar dagur [frɛl·sønarda:qoɋ] m. Redningsdag. **-maður** [-ma:ð-oɋ] m. Befrier, Redningsmand.

fremd (-ar) [frɛm·t] f. Ære, Ry: *honum þótti mesta f. í því*, han syntes, han indlagde sig stor Ære ved det.

fremdar hagur [frɛm·daɋ(h)a:qoɋ] m. ærefuld Fordel, ærefuld Skæbne: *að falla mat hann fremdarhag* (MJ. V. 54). **-verk** [-r-vrɛɋ·k] n. berömmelig Bedrift.

fremi [frɛ:mı] adv. kun i Forb.: *svo fremi* = *svo framarlega*, saafremt.

fremja (frem; framdi, frömdum; framið) [frɛm·ja; frɛ:m; fram·dı, [illegible]] [illegible] en; *f. glæp*, begaa en Forbrydelse.

fremri [frɛm·rı] a. comp. den forreste (af to), se *framur*.

fremst [frɛm·st] se **fram.**

fremstur [frɛm·sdøɋ] a. superl. forrest; bedst, ypperligst, se *framur*.

1. **frenja (-u, -ur)** [frɛn·ja] f. **1.** *(óhemja)* ustyrlig, vild Tøs: *Varst það* [illegible] om Køer og Faar: *hún er allra mesta f.* — *2. *(kýr)* Ko.

2. **frenja (a)** [frɛn·ja] v. **1.** vi. hyle. — **2.** vrefl. *frenjast*, hyle, skabe sig.

frenju gangur [frɛn·jogauŋ·gøɋ] m. = **frenjulæti.** **-legur** [-lɛ·qoɋ] a. vild, vilter; ustyrlig. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. Vildskab, Ustyrlighed.

frer (-s, -ar) [frɛ:r] m. **1.** *(hörsl, frosin jörð)* Klage, Klave, Tæle. — **2.** *(frost)* Frostvejr, Frost.

*__Frera fjörður__ [frɛ:rafjör·ðøɋ] m. npr. (MJ. IV. 215) = **Ísafjörður.** **-hvítur** [-χwi:døɋ, -kvi:døɋ, -kvi:tøɋ] a. ishvid.

1. **freri (-a, -ar)** [frɛ:rı] m. = **frer.**

2. **freri** [frɛ:rı] imp. af *frjósa*: *frostavetr svá mikill at f. sjóinn* (ÞTh. Lýs. II. 379).

frermánuður [frɛr·mau·nøðøɋ] m. (= *Ýlir)* den 5. Maaned (2. Vintermaaned) i den isl. Almanak (Nov.—Dec.), Frostmaaned.

fres [frɛ:s] n. = *fress*: (Ordspr.) *sjaldan er f. í feigs rúmi* (GJ.), sjælden ligger Hankat i den ›fejes‹ Seng.

freskur [frɛs·gøɋ] a. **1.** *(sem sjer vel í myrkri)* som i Mørke ser som en Kat [illegible] (BH). — **2.** [illegible] (OB. I [illegible]).

freslingur (-s, -ar) [frɛs·liŋgøɋ, -iŋs] m. Kattekilling (BH.).

fresnir (-is, -ar) [frɛs·nıɋ] m. Hankat (= *fress)* (Vf., Sch.).

fress (gen. ds., pl. ds.) [frɛs·] n. Hankat.

fresta (a) [frɛs·da] vt. med dat. udsætte.

frest brjef [frɛs·tbrjɛ·v] n. Fristbevilling. **-dagur** [frɛs·da·qoɋ] m. Løbedag. **-skuld** [frɛs·tsgʏlt] f. Laan paa lang Tid, Gæld, som der er givet Henstand med: (Ordspr.) *fátækir verða frestskuldum fegnir*, Frist gör den fattige glad.

frestun (-ar, -anir) [frɛs·døn, -anıɋ] f. Frist, Opsættelse.

frestur (-s, -ir) [frɛs·døɋ] m. **1.** Frist, Opsættelse, Udsættelse: *á (að)* [illegible] *frestur*, opsæt det onde saa længe som muligt. — **2.** *(f. eftir gjalddaga)* [illegible].

frestverk [frɛs·tvɛɋk] n. udsat Arbejde: *fáir verða frestverkum fegnir*, udsat Arbejde gör ringe Glæde (Málshb.).

freta (a el. †**frat, fretað)** [frɛ:da, frɛ:ta, fra:t, frɛ:dað, frɛ:tað] vi. fise, fjærte.

fret hólkur [frɛ:t(h)ouʎgoɋ, -(h)ouʎkoɋ] m. Fisemikkel. **-karl** [-ka(r)dʎ] m. ›Fjærter‹, raa Lømmel (som oftest foragteligt: en der har sin Styrke i at fjærte, men ikke duer til meget andet): (Ordspr.) *hvað skulu fretkarli góð vopn* (GJ.), hvad skal ›Fjærteren‹ med gode Vaaben; *líkt við líkt, físarinn fjekk fretkarlsins dóttur* (GJ.), det var hip som hap, ›Fiseren‹ fik ›Fjærterens‹ Datter til Ægte, jfr. lige Börn lege bedst. **-lykkja** [frɛ:dlıhɟa, frɛ:t-] f. ukendt Leg el. Kunst (Guðm. Ól. cit. af ÓDavSk. 140). **-mura** [-mʏra] f. (bot.) = **grýta.** **-nagli** [-naglı] m. Fisemikkel (Skældsord). **-rúnir** [-ru·nıɋ] fpl. Trylleruner, som bevirker Fisen (JMPísl. 97). **-stertsmát** [-t-sdɛɋsmau:t] n. Mat med en Kongebonde (ÓDavSk. 291). **-stertur** [-sd[illegible]døɋ] m. **1.** [illegible] Fisemikkel. — **2.** [illegible] Stinkador (daarlig Cigar). — **3.** *(kóngspeð)* Kongebonde (i Skak).

fretur (-s, -ar) [frɛ:doɋ, frɛ:toɋ] m. Fjært: (Ordspr.) *oft spáir f. fyrir fylli* (GJ.), ofte spaar Fjært fuld Mave.

1. **frí** (n. **frítt)** [fri:, friht] a. **1.** fri: *vera f. og frjáls*, være fri og ledig, være ganske fri; *f. við e-ð*, fri for n-t; *vera f. af sjer*, ikke genere sig, is. være (lovlig) løs paa Traaden. — **2.** oplivet: *lítið eitt f. af víni* (ÞErl. Þ. 21); *ekki f.*, ikke ganske ædru.

2. **frí (-s,** pl. ds.) [fri:] n. Ferie.

fría (a) [fri:ja] vt. skaane: *f. e-n við* (el. *frá) e-u*, skaane en for n-t.

fríborinn [fri:bo·rın] a. fribaaren.

friða (a) [frı:ða] vt. **1.** frede, frede om: *f. fugl (varp)*, fredlyse Fugle (Fuglenes Rugeplads under Udrugningen); *f. tún með girðingum*, beskytte en Hjemmemark ved Hjælp af en Indhegning; *f. fyrir e-m*, skaffe en Fred, forsvare en mod hans Fjender. — pp. *friðaður*, fredet, fredlyst. — **2. a.** *(sefa)* berolige: *Það var eitthvað svo friðandi að gefa blessuðu barnsandlitinu auga* (EKvYhl. 8). — **b.** *(stilla til friðar)* pacificere, fredlægge: *f. land*. — *3. refl.: *friðast við e-n*, forliges med en.

1. **friða (-u, -ur)** [fri:ða] f. **1.** Kæreste: *þú, sem enn átt enga friðu* (ÞErl.). — **2.** (i *alkort)* Hjærter-, Ruder-, el. Klover-Otte (ÓDavSk. 328).

2. **Fríða** [fri:ða] f. npr. Dim. af Kvindenavne paa *-fríður: Hólmfríður* osv.; ogs. som selvstændigt Kvindenavn.

friðan (-ar, -ir) [frı:ðan] f. **1.** *(friðun)* Fredning, Fredlysning. — **2.** *(f. sjúkdóms)* Ro, Hvile. **-kenning** [-ɟɛn:iŋk] f. Fredningslære. **-lög** [-lö:q] npl. Fredningslov.

friðar bann [frı:ðarban·] n. Fredløshed (JÞorl. II. 564). **-blíður** [-bli:ðøɋ] a. fredelig og mild. **-boð** [-bo:ð] n. Fredstilbud. **-boði** [-bo:ðı] m. Fredsbud. **-bogi** [-boi:jı] m. Regnbue. **-fundur** [-ɋ-fʏn·doɋ] m. Fredsmøde. **-gerð** [-r-ɟɛr·ð] f. Fredsslutning. **-gjafi** [-ɟa:vı] m. Fredsgiver. **-grein** [-grɛı:n] f. Artikel i en Fredstraktat. **-hugur** [-ɋ-(h)ʏ:qoɋ] m. fredeligt Sindelag. **-kostir** [-kos·dıɋ] mpl. Fredsbetingelser. **-mark** [-r-maɋ·k] n., **-merki** [-mɛɋ·ɟı] n. Fredstegn. **-samningur** [-ɋ-sam·niŋgoɋ] m. Fredsslutning; Fredstraktat. **-skilmálar** [-sɟıl·maulaɋ] mpl. Fredsbetingelser. **-skjöldur** [-sɟöl·doɋ] m. (Talem.) *bregða upp friðarskildi*, opløfte Fredskjoldet, ønske Vaabenstilstand for at underhandle om Fred, nu overf.: bede om godt Vejr. **-spillir** [-sbıd·lıɋ] m. Fredsforstyrrer. **-stilling** [-sdıd·liŋk] f. Pacifikation, Fredlæggelse. **-stillir** [-sdıd·lıɋ] m. Fredsmægler. *-**stóll** [-sdo·dʎ] m. Fredens Sæde, Kloster (MJ. V. 196). **-umleitun** [-r-ʏm·lɛıdon, -lɛıton] f. Fredsforhandling. **-þing** [-ɋ-þiŋ·k] n. Fredskongres.

frið boð [frıð·bo·ð] n. Fredstilbud, Fredsforslag. **-brjótur** [-brjouː·doɋ, -brjouː·toɋ] m. = **friðarspillir.** **-bönd** [-bönt] npl. (egl. Fredsbaand) Baand, hvorved Sværdskeden blev hæftet til Fæstet.

friðeyg(ð)ur [fri:ðɛi·qoɋ, -ɛiqðoɋ, -ɛiɡðoɋ] a. med skønne Øjne.

friðelskur [frı:ðɛlsgoɋ] a. fredelskende.

fríðendi [fri:ðɛndı] npl. (en Gaards) Herligheder, = *fríðindi*.

frið feginn [frıð·fɛı·jın] a. overordentlig glad (BH.). **-garður** [-garð-oɋ] m. fredeligt Opholdssted. **-gata** [-ga·da, -ga·ta] f. Fredens Vej: (Ordspr.) *flestir girnast friðgötu að troða, en hergötu til heljar* (Málshb.). **-girni** [-ɟı(r)dnı] f. Trang til Fred, fredelskende Sindelag, Fredsommelighed. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. fredsommelig. **-góður** [-gouː·ðoɋ] a. fredsommelig.

fríðgrænn [frıð·graidn] a. med smuk, grøn Farve.

†**frið gæla** [frıð·ɟai·la] f. venlig Tiltale for at formilde en: *bera friðgælur á e-n*, søge at formilde en. **-heilagur** [frı:þ(h)ɛı·laqoɋ] a. fredhellig, fredet, fredlyst. **-helga** [-(h)ɛlga] vt. fredhellige, fredlyse. **-helgi** [-(h)ɛlɟı] f. Fredhellighed: Fredning. **-helgun** [-(h)ɛlgon] f. Fredning, Fredlysning. **-helgur** [-(h)ɛlgoɋ] a. = **friðheilagur.**

friðill (-ils, -lar) [frı:ðıdʎ, -ıls, frıð·laɋ] m. Elsker; Boler.

fríðindi [fri:ðındı] npl. Herligheder, Begunstigelser (= *fríðendi): þau* [illegible] *vikurbæ og landinu öllu til handa* (Vísir VII. 222); *jeg skal ekki heldur* [illegible] *ur yfir fjall mundi færa Reykjavík* (Lögr. '16, 179).

friðka (a) [frıhga] vi. = **fríkka.**

friðkaupa [frıð·kóy·ba, -kóy·pa] vt. frikøbe, løskøbe, forløse.

friðkvendi [frıð·kvɛndı] n. smuk Kvinde.

frið land [frıð·lant] n. Fredland: *England er f. fyrir níhílista*, E. er et Asyl for N.; *enda átti hann þar ekki f.*, han var ogsaa Uvenner med Folkene der (JÁÞj. I. 424). **-laus** [-löys] a. **1.** *(útlægur)* fredløs. — **2.** *(eirðarlaus)* meget urolig, hvileløs: *Ragnhildur var f. Henni fanst óþolandi að geta ekkert hafst að* (EKvOf. 357); *hann er alveg f. af kvölum*, han har ikke et Øjebliks Ro for Smærter. **-legur** [-lɛqoɋ] a. fredelig.

frið leiki [frıð·lɛıɟı, -lɛıɟı] m., **-leikur** [-lɛıgoɋ, -lɛıkoɋ] m. Skønhed: *hann (hún) fer ekki eftir* (ser ikke paa) *friðleikanum*.

frið leysi [frıð·lɛısı] n. **1.** Fredløshed, uroligt Liv, Mangel paa Ro, Hvileløshed: *hjer er sífelt f.* — **2.** *(f. af kvölum)* Uro. — **3.** *(óeirðir)* Urolig-heder. **-leysiskast** [-lɛısısgas·t] n. Anfald af Uro: *sóttu þá að honum þunglyndis- og friðleysisköst* (ÞThLfr. III. 173). **-lýsa** [-li·sa] vt. frede, fredlyse. **-maður** [-ma·ðoɋ] m. en som kommer i fredelig Hensigt. **-mál** [-mau·l] npl. = **friðgælur.** **-mildur** [-mıldoɋ] a. fredsommelig. **-mælast** [-mai·last] vrefl.: *f. við e-n*, søge at forlige sig med en, underhandle om Fred med en, give en gode Ord igen. **-mæli** [-mai·lı] npl. forsonlige Ord, Undskyldninger. **-mæling** [-mai·liŋk] f. Undskyldning, Bön om Forsoning.

Friðrik (-s, -ar) [frɪð·rɪ·k, -rɪχs] m. npr. Frederik.

frið rof [frɪð ro·v] n. Fredsbrud. **-rofi** [-ro vɪ] m. Fredsbryder. **†-sama (a)** [-sa·ma] vt. gore rolig, berolige: refl. *†friðsamast*, slutte Fred, forliges. **-samlegur** [-samlɪ qøϱ] a. fredelig: — adv. *-lega*. **-samur** [-samøϱ] a. fredsommelig, fredelig. **-semd** [-sɛmt] f. = **friðsemi. -semdarkona** [-sɛmdaϱko:na] f. fredsommelig, omgængelig Kvinde. **-semdarmaður** [-sɛmdarma:ðøϱ] m. fredsommelig, omgængelig Mand. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Fredsommelighed. **-sköpuður** [-sgö·boðøϱ, -sgö·p-] m. Fredsstifter. **-spell** [-sbɛdʎ] npl. Fredsforstyrrelse. **-spillir** [-sbɪdlɪϱ] m. Fredsforstyrrer. **-stilla** [-sdɪdla] vt. pacificere, fredlægge; — refl. *friðstillast*, faa Ro: *hefði mátt í svofeldan mátt minum kvölum linna og eg f.* (JMPísl. 89). **-stillir** [-sdɪdlɪϱ] m. Fredsstifter. **-sæla** [-sai·la] f. Fredens Goder. **-sæll** [-saidʎ] a. fredsæl. **-tákn** [-tauhkv] n. Fredstegn.

friðufær [frɪ.ðofai:r] a.: *ekki f.*, som har saa daarlige Kort, at han ikke kan stikke en af de tre Otter *(fríða*, s. d. O.) (ÓDavSk. 329).

†friðugur [frɪ:ðøqøϱ] a. fredelig sindet (Hist. III, 326).

friðun (-ar, -anir) [frɪ:ðøn, -anɪϱ] f. **1.** Fredning, Fredlysning: *f. æðarfugls.* — **2.** *(sefun)* Beroligelse, Pacifikation, Fredlæggelse.

friður (-ar) [frɪ:ðøϱ] m. Fred: *semja frið*, slutte Fred; *stilla til friðar*, stifte Fred; *láta (sjá) í friði*, lade en (være) i Fred; *biðjast friðar*, ¹) bede om Fred, ønske Fred; ²) bede om godt Vejr; *geta e-m engan frið*, ikke lade en have nogen Fred; *hafa engan frið á sjer*, aldrig have Lov til at være i Fred; *hafa ekki frið í beinum sínum*, ikke have n-n Ro i Kroppen; *til friðs*, tilfreds: *þat er eyðilegt, þeir geta aldrei verið til friðs* (EspS. 161); *vertu til friðs*, vær artig!; (Talem.) *vita, hvað til síns friðar heyrir*, vide hvad der er ens Pligt.

fríður (n. **frítt**) [fri:ðøϱ, friht] a. **1. a.** smuk: *f. sýnum*, smuk af Udseende, *með fríðu föruneyti*, med et smukt (statelígt) Følge. — **b.** *hún er fríð, en sviplítil*, hun har et Dukkeansigt (om et Mandfolk siges: han har et Mælkebrodsfjæs (-ansigt)); *frítt land, en ekki mikilfenglegt*, könt Land, men ikke storslaaet. — **2.** *fríður peningur* el. *frítt*, Kreaturer; *borga í fríðu*, betale med levende Kreaturer (in natura): *fá alt borgað í fríðu*. — **3.** overf.: *hún kvaðst héðan af ekki hafa til fríðs að vanda*, hun sagde, at hun herefter ikke behovede at være kræsen (JÁÞj. II. 347).

fríðvirtur [frið·vɪϱdøϱ] a. vurderet lige saa höjt som Kvæg, kostbar: *fríðvirtir peningar* (Esp. IV. 15).

frið vænlegur [frɪð·vainlɛ·qøϱ] a., **-vænn** [-vaidv] a. med fredelige Udsigter. **-þjófur** [frɪþ·jo"·vøϱ] m. **1.** Plageaand. — **2.** som Mandsnavn: Fridtjov. **-þæging (-ar)** [frɪþ:aijiŋk] f. Forsoning, Afsoning, Udsoning. **-þægingarfórn** [-þ:aijiŋgaϱfo"r·dv] f. Sonoffer. **-þægingarlærdómur** [-þ:aijiŋgarlair·do"møϱ] m. Forsoningslære. **-þægja** [-þ:ai·ja] vt. og vi. forsone, forlige, skaffe Benaadning el. Tilgivelse. **-þægjari (-a, -ar)** [-þ:ai·jarɪ] m. Forsoner.

fríflokkur [fri:flohgøϱ] m. Friskare.

frygð (-ar) [frɪq·ð, frɪg·þ] f. **1.** Fryd, Glæde, Herlighed, hvad der vækker Glæde: *eilíf er þar farsæld og f.* (Vísn. 278); *fénga eg með frómleik nú frygðar kvinnu eina* (en herlig, elskelig Kvinde) (Digt fra ca. 1500, ÓDav. Vik. 308). — **2.** spec. stærk Könsdrift.

frygd (-ar) [frɪq·t] f. Rædsel, Afsky (Vf.).

†frygða (a) [frɪq·ða, frɪg·ða] vt. fryde, glæde: *Þessi hin fríða falda-dript | er frygðar hjörtun bæði* (ÓDavVik. 308).

frygda (a) [frɪq·da] v. impers.: *mig frygdar*, jeg bliver oprört el. forbavset, føler Afsky (Vf.).

frygðalæti [frɪq·ðalai:dɪ, -lai:tɪ, frɪg·ða-] npl. Glædesudbrud (Rang.).

frygðar eldur [frɪq·ðar.ɪldøϱ, frɪg·ðar-] m. stærk Avlelyst, Könsdrift. **-legur** [-lɛ qøϱ] a. elskelig: *hun er svo fögr og frygðarlig* (Digt fra ca. 1600, ÓDavVik. 256).

†frygðugur [frɪq·ðøqøϱ, frɪg·ð-, n. -øχt] a. frydefuld, fornöjelig.

frygdun (-ar) [frɪq·don] f. (Vf.) Afsky, Forbavselse, Rædsel: *mikil f.*, o, Rædsel!; *hann kvað brúka svoddan f. af peningum* (uhyre Masse Penge).

frí geðja [fri:ɟɛðja] a. indec., **-geðjaður** [-ɟɛðjaðøϱ] a. ædel (BH.). **?-gera** [-ɟɛ·ra] vt. frigöre, frankere: *f. sendingar* (Stj. '98, B. 219).

Frigg (-jar) [frɪk·, frɪɟ:aϱ] f. npr. (myt.) Gudinden Frigg, Odins Hustru.

Friggi [frɪɟ:ɪ] m. npr. Dim. af **Friðrik.**

friggjargras [frɪɟ:argra:s] n. (bot.) nordisk Fladknap (platanthera hyperborea).

frýgverskur [fri:gvɛϱsgøϱ] a. frygisk.

fríhendis [fri:hɛndɪs] adv. med Frihaand (om Tegning): *teikna e-ð f.*; *Hun leit út sem náttúran hefði fyrst þar fram hefði stúlkuna feitt* (SiSt. Andv. III. 49). **-teikning** [-tɛihgniŋk] f. Frihaandstegning.

frí herra [fri:hɛr·a] m. Friherre. **-hyggja** [-hɪɟ·a] f. Fritænkeri. **-hyggjandafjelag** [-hɪɟ·andafjɛ:laq] n. Fritænkerselskab. **-hyggjandi** [-hɪɟ·andɪ] m., **-hyggjumaður** [-hɪɟoma:ðøϱ] m. Fritænker. **†-höndlun** [-höndlon] f. Frihandel.

1. **frýja (-u, -ur)** [fri:ja] f. Æggen, Ophidselse; Bebrejdelse.

2. **frýja (ði,** sup. **-að)** [fri:ja] vt. med dat. bebrejde en Mangel paa n-t; ægge, ophidse: *f. e-m hugar*, drage ens Mod i Tvivl, beskylde for Fejghed; *enginn frýr honum vits*, ingen beskylder ham for at være en Dumrian; (Talem.) *skutnum tók að f. skriðar*, Bagstavnen (d. v. s. Bagdelen) begyndte at sakke agterud (jfr. JThMk. 146).

frýju yrði [fri:jøɪr·ðɪ] npl. bebrejdende og opæggende Ord. **-laust** [-löyst] adv. uden Dadel, mandigt: *berjast f.*

frýjun (-ar, -anir) [fri:jon, -anɪϱ] f. = 1. **frýja.**

frýjuorð [fri:joor·ð] n. = **frýjuyrði.**

fríkirkja [fri:ʞɪϱɟa] f. Frikirke.

fríkirkju maður [fri:ʞɪϱɟoma:ðøϱ] m. Medlem af en Frimenighed. **-prestur** [-prɛs·døϱ] m. Frimenighedspræst. **-söfnuður** [-söb·noðøϱ] m. Frimenighed.

frikja (-u) [frɪ:ɟa, frɪ:ʞa] f. groft, daarligt Töj el. Klæde.

frikju vaðmál [frɪ:ɟovað·maul, frɪ:ʞo-] n. groft Vadmel. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. grov: *frikjulegt band.*

fríkka (a) [frihga] vi. blive könnere, skönnere, smukkere.

Frikki (-a, -ar) [frɪhɟɪ, frɪhga] m. npr. Dim. af **Friðrik.**

frí lega [fri:lɛqa] adv. **1.** = *rúmlega*. — **2.** frit: *Bauðst mér f. fram að sigla* (JGuðm. i Safn V. 3. 57). **-liði** [-lɪ·ðɪ] m. frivillig. **-lysta** [-lɪsda] vt.: *f. sig*, more sig (is. ved at strejfe el. ride omkring for at besøge Bekendte).

frilla (-u, -ur) [frɪd·la] f. Frille, Slegfred, Konkubine: (Ordspr.) *betra er að vera góðs manns f. en gefin illa* (GJ.), bedre godt lokket end slet gift.

frillu borinn [frɪd·løbo:rɪn] a. frillebaaren, frillefødt, uægte født. **-dóttir** [-do"hdɪϱ] f. Frilledatter, Slegfreddatter, uægte Datter. **-lífi** [-li:vɪ] n. = **frillulifnaður. -lifnaðarmaður** [-lɪbnaðarma:ðøϱ] m. Skørlevner. **-lifnaður** [-lɪb·naðøϱ] m. Frillelevned, Skørlevned. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Mand, som lever med en Elskerinde, Horkarl. **-sonur** [-so:nøϱ] m. Frillesön, Slegfredsön, uægte Sön. **-tak** [-ta:k] n.: *taka e-a frillutaki*, tage en til sig som Frille. **-vald** [-val·t] n. Frillevælde, Mætresseregimente.

frímerki [fri:mɛϱɟɪ] n. Frimærke.

frymi (-is) [frɪ:mɪ] n. *(lífslím)* Protoplasma, jfr. *lífsfrymi* (SStPlt.).

frímúrara fjelag [fri:murarafjɛ:laq] n. Frimurerbroderskab. **-stúka** [-sdu:ga, -sdu:ka] f. Frimurerloge.

frí múrari [fri:mu rarɪ] m., **-múri (-a, -ar)** [-mu rɪ] m. Frimurer.

frýna (di) [fri:na] vt. med pers. Pron.: *f. sig*, paatage sig en slesk Mine: (Ordspr.) *fáir verða fríðari, þótt þeir frýni sig*, Smisken gör ingen smuk.

frýnilegur [fri:nɪlɛ·qøϱ] a. elskværdig, tækkelig, venlig: *landslagið er hvergi nærri frýnilegt* (ÞThFerð. II. 113); is. i Forb.: *ekki f.*, truende, gruelig, modbydelig at se paa.

frýnn (frýn, frýnt) [frid·v, fri:n, friv·t, frin·t] a. venlig, elskværdig: *við hann afa vertu frýn* (ÓDavÞul. 266).

frýnulæti [fri:nølai:dɪ, -lai:tɪ] npl. sleske Miner, Smisken.

frí peð [fri:pɛ·ð] n. Fribonde (i Skak). **-pláss** [-plaus] n. Friplads. **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ʞɪ] n. Republik, Fristat.

1. **frýs** [fri:s] n. Prusten.

2. **frýs** [fri:s] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **frjósa.**

frýsa (a) [fri:sa] vi. pruste.

Frísadans [fri:sadan·s] m. »Friserdansen«, gl. *vikivakaleikur* (Beskrivelse og Digt hos ÓDavVik. 140 ff.).

frysi [frɪ:sɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **frjósa.**

Frísir [fri:sɪϱ] mpl. npr. Friserne.

frísk leikamaður [fris·glɛigama:ðøϱ, fris·kleika-] m. rask, kraftig Mand. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiʞɪ] m. Raskhed, Kraft.

frískóli [fri:sgo"·lɪ] m. Friskole.

1. **friskur** [fris·gøϱ] a. **1.** *(heilbrigður)* rask, karsk: *þar hún var sjálf á friskum fötum*, eftersom hun selv var rask (ThTh. 24). — **2.** *(hraustur)* kraftig, rask: *Táp og fjör og frískir menn* (GTh. '06, 21). — ?**3.** *(nýr)* ny, frisk.

2. **frískur** [fris·gøϱ] a. *(frísneskur)* frisisk: *frískir víkingar* (ÓDavVik. 140).

Frísland [fri:slant] n. Frisland.

frís neska (-u) [fri:snɛsga] f. Frisisk, det frisiske Sprog. **-neskur** [-nɛsgøϱ] a. frisisk.

frísproka [fri:sbro·ga, -sbro·ka] vt. med pers. Pron. (pop.): *f. sig*, more sig: *ýms félög hér hafa nú nýlega fengið boð til að mæta á fundum ýmsra útlendra vísindafélaga, en þau hafa aldrei hlaupið til þingsins til þess að fá styrk til að f. sig þar* (Alþ. '11, B. II. 578).

Frissi (-a) [frɪs:ɪ] m. npr. Dim. af *Friðrik*, jfr. *Frikki, Friggi.*

frysta (i) [frɪs·da] v. **1.** v. impers. fryse: *það frystir, tekur að f.*, det fryser, begynder at fryse. — **2.** vt. lade fryse: *geta haft ís á vorum til að f. með beitu* (Eimr. VIII. 170).

frystihús [frɪs·dɪhu:s] n. Ishus.

frysting (-ar) [frɪs·diŋk, -iŋgaϱ] f. Frysning.

frystir (-is, -ar) [frɪs·dɪϱ] m. Fryser.

frystir skápur [frɪs·dɪsgau:bøϱ, -sgau:pøϱ] m. Fryseskab. **-vjel** [-vjɛ:l] f. Frysemaskine.

ᶜ**frístjórn** [fri:sdjo"(r)dv] f. republikansk Regering.

frýsstroka [fris·dro·ga, -s·dro·ka] f. hæftig Prusten: *(hesturinn) teygði höfuðið niður að jörð og rumdi úr sér frísstrokunni* (ÞGjUf. 42).

frístund [fri:sdʏnt] f. Fritime.

fritt [frɪht] an. fredeligt, sikkert, trygt, i Forb. som: *hjer er honum varla f.*, her er han knapt sikker; her kan han knapt være i Ro; *fáum þótti sjer f. með henni*, de færreste mente sig sikre i hendes Nærhed.

fríun (-ar, -anir) [fri:jon, -anɪϱ] f. = *frýjun*, Æggelse.

fríunarleikur [fri:jonarlɛi:gøϱ, -lɛi:køϱ] m. = *jólaleikur*, Frierleg (ÓDavSk. 19).

frí veldi [fri:vɛldɪ] n. Republik. **-viljakenning** [-vɪljaʞɛn:iŋk] f. Indeterminisme (ÁBjSál. § 264). **-þenkjari (-a, -ar)** [-þɛiɲɟarɪ, -þɛiɲʞarɪ] m. Fritænker.

frjá (ði) [frjau:] vt. elske: (Ordspr.) *sá fær, sem frjár* (SchMál.), den faar, der frier; *annars barn er sem úlf að f.*, en andens Barn er som Ulv at fostre. **-dagur** [-da·qøϱ] m. = **föstudagur.**

frjáls [frjaul·s] a. **1.** *(óháður)* fri, uafhængig: *vera frí og f.*; (Talem.) *mega ei (aldrei) um frjálst höfuð strjúka*, aldrig føle sig rigtig fri; (Ordspr.) *sá er frjáls, sem fer úr landi* (GJ.), den er fri, som af Land drager. — **2.** *(rjettmæt eign)* retmæssig, som tilhører en med Rette: *það er frjálst, en ekki stolið*; — *pað er honum frjálst*, det staar ham frit, det har han Lov

ti, det har han Ret til. *Tók hann alt skrautið úr [illegible], og sagði þeim: væri það ekki frjálst* (JÁÞj. II. 452). *að [illegible]* *frjálsu eiga* (JÁÞj. II. 92).

†**frjálsan (-ar, -ir)** [frjaul·san] f. = **frelsun.**

frjáls borinn [frjaul·sbo·rın] a. fribaaren. **-gjafi** [[illegible]] m. 1. [illegible] som giver en anden fri Frelser. — 2. [illegible] Træl. **-hyggjandi** [-(h)ıɟ·andı] m. Fritænker. **-huga** [-(h)ʏ·qa] a. indec., **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðøϱ] a. frisindet.

†**frjálsi (-is)** [frjaul·sı] n. Særrettigheder, Privilegier.

frjáls yrði [frjaul·sı:ðı] npl. Frisprog: *[illegible]* (GKon. Æf. 133). **-legur** [-lɛqøϱ] a. 1. *(frjálslyndur)* frisindet, liberal. — 2. *(f. [illegible])* aaben, ugenert. **-leiki** [[illegible]] m. 1. *[illegible]* Frihed. — 2. *[illegible]* Ugenerthed, Aabenhed. — 3. *[illegible]* Gavmildhed. **-leikur** [-lɛigoϱ, -lɛikøϱ] m. Ugenerthed, Aabenhed. **-lendingur (-s, -ar)** [-lɛndiŋgoϱ, -lɛndiŋs] m. Person, som besidder Land uden Afgiftspligt. **-lyndi** [-lındı] n. Frisind, Liberalitet. **-lyndur** [-lındøϱ] a. frisindet, liberal. **-mannlegur** [-manlɛ·qoϱ] a. 1. *(frjálslyndur)* frisindet, liberal. — 2. *(göfuglyndur)* ædel, nobel. — 3. *[illegible]*, ugeneret.

frjett (-ar, -ir) [frjɛht] f. Efterretning, Nyhed: *góðar (slæmar) frjettir*; *hvað er í frjettum?* hvad nyt? *[illegible]* Nyheder; *spyrja frjetta*, spörge om nyt; *leita frjetta*, soge Oplysninger; †*rækja [illegible]* *rækja* (GJ.), man skal ikke granske sin Skæbne.

frjetta (i) [frjɛhda] vt. 1. høre, faa at vide, erfare: *hafið þið ekkert frjett af honum* (hørt fra ham)? *hvað er að f., [illegible]* f., er der noget nyt? — 2. a. spörge: *f. að e-u*; — *f. eftir e-u*, spörge om n-t. — b. med gen.: *f. tíðinda*, spörge om [illegible]. — c. [illegible]. — 3. refl. *frjettast*, rygtes, blive bekendt: *[illegible]*; *það frjettist ekkert af honum*, man hører ikke noget fra ham.

frjetta bálkur [frjɛhdabauλ·goϱ, -baul·koϱ] m. (af et Blad el. Tidsskrift) Afsnit, som indeholder Nyheder. **-beri** [-bɛ:rı] m. Nyhedskræmmer. **-blað** [-bla:ð] n. Dagblad, Avis, Tidende. **-fár** [-fau:r] a. fattig paa Nyheder. **-fróður** [-frou:ðoϱ] a. rig paa Nyheder, vel underrettet. **-kind** [-ɟın·t] f. Sladdertaske. **-laus** [-löy·s] a. uden Nyheder. **-leit** [-lɛi:t] f. Interview. °**-lína** [-li:na] f. Telegraflinje. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Referent. **-ritari** [-rı:darı, -rı:tarı] m. Korrespondent. °**-skeyti** [-sɟɛi:dı, -sɟɛi:tı] n. Telegram. **-snapi** [-sna:bı, -sna:pı] m., **-snati** [-sna:dı, -sna:tı] m. Nyhedsjæger, Reporter. **-spurn** [-sbʏϱ·dv, -spʏd·v] f. Efterretning: *f. af öndum* (Odds. 1. 317). °**-þráður** [-þrau:ðoϱ] m. Telegraf.

frjettinn [frjɛhdın] a. nyfigen.

frjettnæmur [frjɛhdnai·moϱ] a. værd at fortælle, mindeværdig: *árlega fékk hann fjölda fréttabréfa ... og ritaði úr þeim alt, er fréttnæmt var* [illegible].

frjó (-s, pl. ds.) [frjou:] n. 1. Sædlegeme (spermatozoon). — 2. Fro, Sæd: *[illegible]* (EÓl Lach. 41). **-angi** [-auŋɟı] m. Froknop, Knop. **-angur (-s)** [-auŋgoϱ] m. brugtbart Land: *f. hlíða* (MJ. II. 63). **-blað** [-bla·ð] n. (bot.) Støvblad (pollenophyllum). **-dalur** [-da·løϱ] m. frugtbar Dal. **-dropi** [-dro·bı, -dro·pı] m. frugtbargörende Draabe. **-duft** [-dʏft] n. (bot.) Blomsterstøv. **-efni** [-ɛbnı] n. Gødningsstoffer: *jökulvatn sumstaðar hefir inni að halda mikil f. (alkalía og fosfórsýru)* (ÞThLýs. I. 289).

frjóf- [frjou·(v)·] se **frjóv-** og **frjó-.**

frjó faðmur [frjou:faðmoϱ] m. frugtbar Favn. **-fall** [-fadλ] n. (bot.) Støvfald. **-hyldir** [-hıldıϱ] fpl. (EÓlLach. 41) = **skálpur.** **-hirsla** [-hı(ϱ)sla] f. (bot.) Støvsæk. **-hnúður** [-hvu·ðoϱ] m. Frugtknude. **-jörð** [-jörð] f. Agerjord. **-kista** [-ɟısda] f. Drivbænk (EÓlLach. 16). **-knappur** [-knahbøϱ] m. (bot.) Støvknap (anthera). **-korn** [-ko(r)dv] n. 1. *(frækorn)* Fro. — †2. *(útsæðiskorn)* Korn til Udsæd. — 3. (bot.) Støvkorn. **-kvistur** [-kvısdøϱ] m. Aflægger. **-kökkur** [-köhgoϱ] m. (bot.) Støvmasse, Støvkolle (pollinium). **-laus** [-lóy·s] a. ufrugtbar, uden Frugt: *háfar aspir og frjólausir pílar* (Od. 216). **-lendur** [-lɛndoϱ] a. med frugtbar Jordbund. **-líf** [[illegible]] n. [illegible] *varmara* (StStAndv. II. 23). **-magn** [-magv] n., **-megin** [-mɛi·jın] n. befrugtende Kraft, Avlekraft, Produktionsævne. **-meti** [-mɛ·dı, -mɛ·tı] n. Kornmad, Kornspiser: *F. kallast allr sá matr, sem mannkynið af ýmislegum [illegible]* [illegible]. **-mold** [-molt] f. frugtbar Jord, Muld: *f. eða og gróðrarmold er kölluð sú mold, er næst liggur undir grasrótinni, og sem grasræturnar gánga niður í* (Andv. I. 154). **-mæður** [-mai·ðøϱ] fpl. = **fræmæður.** **-nál** [-nau·l] f. Spire: *Frjónálin látna er lífnuð , og lítur mót sólu* (GFrUh. 16). **-op** [-o·p] n. (bot.) Kimmund, Ægmund.

frjór (frjó, frjótt) [frjou:r, frjou:, frjou·ht] a. frugtbar.

frjórætlingur [frjou:raihdliŋgoϱ] m. (underjordisk) Udløber af Kartoffelplanten (BArn. 46).

frjósa (frýs, frjósum; fraus el. †**freri; frusum; frysi; frosinn; freðinn)** [frjou:sa, fri:s, frjou:søm, fröy:s, frɛ:rı, frʏ:søm, frı:sı, fro:sın, frɛ:ðın] vi. fryse: *f. í hel*, fryse ihjel; *það er farið að f.*, det er begyndt at fryse; *það frýs saman sumar og vetur*, Sommer og Vinter fryser sammen, d. v. s. det fryser Natten mellem sidste Vinterdag og første Sommerdag.

frjósamur [frjou:samoϱ] a. frugtbar.

frjósandi (-a) [frjou:sandı] m. Frost.

frjó semd (-ar,-ir) [frjou:sɛmt] f., **-semi** [-sɛmı] f. Frugtbarhed. °**-skrúð** [-sgru·ð] n. frodigt Skrud: *í frjóskrúði vorsins rís glitrandi mold* (Þorst. Þorst. i Eimr. XIV. 96). **-stöngull** [-sdöyŋgødλ] m. (bot.) = **sproti.** **-varp** [-vaϱp] n. (bot.) Støvfald. **-verpur** [-vɛϱbøϱ] a. (bot.) moden til Støvfald.

frjóvga (a) [frjou·ga, frjou·v·ga] vt. befrugte, göre frugtbar.

frjóvgari (-a, -ar) [frjou·v·garı] m. Befrugter.

frjóvgun (-ar, -anir) [frjou·v·gon, -anıϱ] f. Befrugtning; Befrugtelse, Frugtbargörelse, Vækst, Frugt.

frjóvgunar ár [frjou·v·gonarau:r] n. Frugtbarhedsaar. **-fullur** [-ϱ-fʏd·l-oϱ] a. frugtbringende. **-kraftur** [-kraf·doϱ] m. befrugtende Kraft. **-tími** [-ti:mı] m. Befrugtningstid, Yngletid.

frjóvgur [frjou·v·goϱ] a. frugtbar.

frjóv samur [frjou:samoϱ, frjou·v·-] a. frugtbar. **-semd (-ar, -ir)** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmı] f. Frugtbarhed.

frjóvur [frjou:voϱ] a. 1. *(frjósamur)* frugtbar. — 2. *(meyr)* blød (om Træer).

frjó vænlegur [frjou:vainlɛ·qoϱ] a. som giver Udsigt til Frugter. †**-vökvi** [-vö·gvı] m. Næringsvædske. **-þráður** [-þrau·ðoϱ] m. (bot.) Støvtraad (filamentum). **-æðar** [-ai·ðaϱ] fpl. Sædeaarer, Sædekar.

fró (-ar) [frou:] f. Lise, Ro, Husvalelse, Lindring: *f. og friður.*

fróa (a) [frou:a] vt. med dat. husvale, berolige, troste, lindre: *e-ð fróar e-m*, n-t troster (beroliger) en; *mjer fróaði við það*, det forskaffede mig Lindring (Ro).

1. **froða (-u)** [fro:ða] f. Skum, Fraade.

2. **froða (a)** [fro:ða] v. impers. skumme; — overf.: *f. á e-u*, fraadse i n-t: *en (blaðið) froðaði á stjórnar handaskolum* (StStAndv. III. 124).

Fróðárundur [frou:ðaurʏn·doϱ] npl. Spogeriet paa *Fróðá* (se *Eyrbyggja saga*, Kap. 52 ff.), senere brugt som fælles Betegnelse for stærkt Spogeri med underfulde Tildragelser.

fróð heimur [frou:þ(h)ɛi·moϱ] m. Kundskabens Verden. **-huga** [-(h)ʏ·qa] a. indec., **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðoϱ] a. kundskabsrig.

Fróði (-a, -ar) [frou:ðı] m. npr. Frode, bl. a. Navn paa en dansk Sagnkonge: *°Fróða fræ (mjöl)*, Guld.

fróð legur [frou·ðlɛqoϱ] a. lærerig; interessant, fængslende: *það er fróðlegt að lesa þessa bók*; — adv. *-lega*, interessant, fængslende; *fyrst hann væri svo f. að þessu kominn*, siden han var saa godt underrettet herom (JÁÞj. II. 20). **-leiksást** [-lɛiχsaus·t] f. Videbegærlighed. **-leiksbækur** [-lɛiχsbai:goϱ, -bai:koϱ] fpl. belærende Bøger. **-leiksfýsn** [-lɛiχsfis·v] f. = **fróðleiksást.** **-leikur** [-lɛigoϱ, -lɛikoϱ] m. 1. Kundskab, Oplysninger; Lærdom: *til fróðleiks og skemtunar*; — *það er mikill f. í bókinni*, Bogen er meget belærende. — 2. *(fjölkyngi)* Troldkyndighed. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. kundskabsrig Mand. °**-mál** [-mau·l] npl. Videnskab (jfr. BóluHj. 157). °**-sannur** [-san·oϱ] a. sandfærdig oplysende: *Saga skal segja ... frægð þína fægða fróðsönnum óð* (MJ. I. 87).

froðu borinn [fro:ðobo:rın] a. skumfodt. **-fall** [-fad·λ] n. Fraaden. **-fella** [-fɛd·la] vi. fraade, skumme: *hann froðufellir*, Fraaden staar ham om Munden: *f. af reiði*; — *hrannir f.* °**-fruggi** [-frʏɟ:ı] m. Skumvisk: *bárur þeyta froðufrugga* (MJ. I. 211). **-hófar** [-hou:vaϱ] mpl. bløde Hove (Vf.). **-hæfður** [-haiv·ðoϱ] a. med bløde Hove: *f. hestur* (Vf.). **-kensl(i)** [-ɟɛn·sλ, -ɟɛn·slı] n. n-t der ligner Skum at føle paa. °**-ker** [-ɟɛ:r] n. Person, der forer løs Snak (StÓl. '23, 38). **-lag** [-la:q] n. Skumlag.

fróður [frou:ðoϱ, n. frou·ht] a. lærd, kyndig, kundskabsrig: *það er sögn fróðra manna*; — *f. um marga hluti*, vel underrettet om mange Ting; *hann varð margs f.*, han fik mange Ting at vide; *verða fróðari um e-ð*, faa Oplysninger om n-t; *hinn fróði*, som Tilnavn til lærde Personer, is. gamle Historieskrivere: (hin) Frode (jfr. *spakur*): *Ari fróði, Sæmundur fróði*; (Ordspr.) *fás er fróðum vant*, den kundskabsrige fattes kun faa Ting.

froðu skafl [fro:ðosgab·λ] m. 1. *(freyðandi öldufaldur)* skummende Bølgekam. — 2. Skummasse: *og freyddi brimhvítur f. um rauð brjóstin* (JTrL. 189). **-slefja** [-slɛv·ja] f. slimet Fraade. **-snakkur** [-snahgoϱ] m. 1. Vindböjtel: *hann er mesti f.* — 2. Indbildningsfoster: *þeir sem einga trú leggja á orm þenna, segja, að það sé f.* (JÁÞj. I. 639). **-stampur** [-sdaụ·boϱ, -sdám·poϱ] m. en overfladisk Mand, Vindböjtel (Sch.). **-stokkinn** [-sdohɟın] a. skumbedækket. **-strukur** [-sdrʏ:goϱ, -sdrʏ:koϱ] m. Skumstribe: *snjóhvítur f. aftur af henni* (ɔ: *skútunni*) (Lögr. '16, 118).

fróí (-a) [[illegible]] [illegible] fró.

fróm lega [frou·m·lɛqa] adv. ærlig, oprigtig: *Bóndi sagði manninum f. frá annmarka þeim* (JÁÞj. I. 118). **-lyndi** [-lındı] n. Redelighed, Ærlighed. **-lyndur** [-lındoϱ] a. ærlig: *frómlynd sem börn.*

frómur [frou:moϱ, n. frou·m·t, frou·m·t] a. 1. *(óstelvís)* ikke tyvagtig, som ikke stjæler; redelig, ærlig: *hann er ekki f.* — 2. *frómt frá sagt* el. *frómt frá að segja*, oprigtig talt. — 3. *(guðhræddur)* from

°**frón (-s,** pl. ds.) [frou:n] n. 1. *(jörð, land)* Jord, Land. — 2. spec. npr *Frón*, Island. °**-byggi** [frou·n·bıɟ·ı] m. npr. Beboer af Island. **-búi** [-bu·ı] m. npr. Islænder.

°**frónshjall** [frou·n·sɟadλ] n. Land (jfr. *hjarl*) (JÁGát. I. 104).

frónska (-u) [frou·n·sga] f. (pop.) Islandsk.

°**frónskur** [frou·n·sgoϱ] a. islandsk.

°**Frónverji (-a, -ar)** [frou·n·vɛrjı] m. npr. Islænder.

frór (fró, frótt) [frou:r, frou:, frou·ht] a. rolig: *nú er honum frótt*, nu er han rolig.

frosinn [fro:sın] pp. af **frjósa.**

frosk dýr [fros·kdi·r] npl. (zool.) Padder (amfibia). **-padda** [-pad·a] f. (zool.) Skruptudse (bufo).

froskur (-s, -ar) [fros·goϱ] m. (zool.) Fro.

frost (-s, pl. ds.) [fros·t] n. 1. a. Frost, Frostvejr: *og birti upp með frosti, marrandi frosti, stinnings frosti, bruna- eða jafnvel „bruna-heiftar-heljar-nístandi-frosti“* (JTrHalla 113); *f. á bera jörð*, Barfrost (Talem.) *hann þolir ekki frostið*, Luften taaler ikke Frosten (siges, naar der efter kortvarig Frost kommer et Regnskyl). — b. pl. *frost*, vedholdende Frost: *f. mikil og kuldar*, vedholdende stærk Frost og Kulde; *frosta vetur*,

Vinter med megen Frost. — **2.** *(kuldabólga)* Frost: *það er f. í höndunum á mjer* (Rvk).

frosta hjúpur [fros·dahu:bøϙ, -hu:pøϙ] m. Isdække. **-rass** [ras·] m. Sted hvor der altid fryser: *víst er hún bannsettur f., keldan þarna niður frá* (Eimr. I. 119). **-sumar** [-sY:maϙ] n. kold Sommer med Nattefrost. **-vetur** [-vɛ:døϙ, -vɛ:tøϙ] m. Vinter med hyppig stærk Frost, spec. som npr.: *Frostaveturinn* (el. *Frosti):* Vinteren 1880—81 el. 1918—19.

frost bitra [fros·tbI·dra, -bI·tra] f. bidende Frost. **-bólga** [-bou·lga] f. (med.) Frost (i Hænder og Fødder). **-brestur** [-brɛsdøϙ] m. **1.** Knald, naar Is el. frossen Jord revner. — **2.** *(sprunga)* Revne i Jorden el. i Is, foraarsaget af stærk Frost. **-bönd** [-bönt] npl. Islænker. **-dauður** [fros·döy·ðøϙ] a. ihjelfrossen. **-dingull** [-diŋgodʎ] m. Istap: (Ordspr.) *þá er eldur góður inni, þegar f. hangir úti,* da er Ild god inde, naar Husegel (ɔ: Istap) hænger ude (SchMál.). **-dynkur** [-diŋgoϙ, -diŋkøϙ] m. Knald el. Buldren, fremkaldt ved at Is revner i stærk Frost. **-dröngull** [-dröyŋgodʎ] m. (Breiðd.) = **frostdingull. -gaddur** [fros·tgad·øϙ] m. stærk Frost. **-garður** [-garðøϙ] m. sammenfrosne Klædningsstykker: *sagði hann þá Bjarna að skera frostgarðinn utan af honum* (JÞorkÞ s. 146). **-gola** [-go·la] f. kold Blæst. **-grimd** [-grImt] f. bidende Frost. **-harka** [-(h)aϙga] f. stærk Frost; pl. *-hörkur,* vedholdende stærk Frost. **-hefla** [-(h)ɛbla] f. haardfrossen Snedynge: *frostheflan gnæfandi slétta* (StSt. Andv. II. 109). **-heiður** [-(h)ɛi·ðøϙ] a. kold og klar. **-hella** [-(h)ɛdla] f. sammenfrossen Flade, Isflade. **-hjal** [-ha·l] n. Frost, Isbelægning paa Ruder. **-hæð** [-(h)ai·ð] f. Frosthöjde: *f. vetranna.* **-hægur** [-(h)ai·qøϙ] a. med svag Frost.

Frosti (-a) [fros·dI] m. npr. **1.** (Dværgenavn) °*Frosta fley,* Poesi. — **2.** Navn paa en rimfarvet Hest. — **3.** (Breiðd.) = *Frostaveturinn.*

frost kafald [fros·tka·valt] n. Snevejr i Frost (Vf.). **-kaldi** [-kaldI] m. kold Luftning, Frostluftning: *Örlítill f. bljes ofan af landinu* (GFrUbl. 2). **-kaldur** [-kaldøϙ] a. iskold. **-kóf** [-kou·v] n. Snefog i Frostvejr. **-laus** [fros·dløys, fros·t-] a. frostlos: *í frostlausu veðri; — það er frostlaust,* det fryser ikke. **-leysa** [-lɛi·sa] f. Frostloshed, Tovejr. **-lina** [-lI·na] f. Frostmildning. **-mark** [-maϙk] n. Frysepunkt. **-mikill** [-mI·gIdʎ, -mI·kIdʎ] a. med stærk Frost. **-móða** [-mou·ða] f. Frosttaage. **-mælir** [-mai·lIϙ] m. = **hitamælir. -nótt** [-nou·ht] f. Frostnat. **-næða** [-nai·ða] f. Kuling med Frost. **-reykur** [-rɛi·goϙ, -rɛi·koϙ] m. Frosttaage. **-renningur** [-rɛn·iŋgoϙ] m. Rendfog i Frostvejr. **-rigning** [-rIgniŋk] f. Isslag. **-ringull** [-riŋgodʎ] m. Istap (Múl.) (for *frost-dingull).* **-rósir** [-rou·sIϙ] fpl. Frostblomster. **-settur** [-t-sɛhdoϙ] a. frostfortættet: *frostsett edik* (LFR. XV. 170). **-skúr** [-sgu·r] f. Frostbyge. **-sprunga** [-sbruŋga] f. Frostrevne. **-stirðnandi** [-sdI(ϙ)dnandI] m., **-stirðningur** [-sdI(r)dniŋgoϙ] m. let Frost: *F. hafði verið nokkurar nætur* (EKvYhl. 80). **-viðri (-is)** [fros·dvIðrI, fros·t-] n. Frostvejr.

fróun (-ar, -anir) [frou·:on, -anIϙ] f. Lindring, Trøst, Lettelse.

fróunarlyf [frou·:onarlI:v] n. Palliativ.

frú (-ar, -r) [fru:] f. **1.** Frue: *nú má heita, að hver gift kona sje kölluð f.* — **2.** *(drottning í tafli)* Dronning. — **3.** fin el. fornem Kvinde: (Ordspr.) *á fótum skal f. þekkja,* paa Foden skal Fruen kendes.

†**frúa (-u, -ur)** [fru:a] f. = **frú.**

frúakaup [fru:aköy:p] npl. Dronningebytte (i Skak).

frúar gangur [fru:argauŋ·gøϙ] m. Dronningegang (i Skak). **-gler** [-glɛ:r] n. Frueglas, Marieglas (LFR. III. 31). **-mát** [-mau:t] n. Mat med Dronning.

frugg [frYk·] f. **1.** daarligt Græs: *Grasið er her kaldranalegur og smávaxinn, sina mikil og f.* (ÞThFerð. IV. 7). — **2.** muggent Hø: *fullur af fruggu og moði* (JSBr. 496).

frugga (a) [frYg:a] vi. skimle: *heyið er fruggað.*

fruggamýrar [frYg:ami:raϙ] fpl. Moser med daarligt Græs.

fruggi (-a) [frYɡ:I, frYg:a] m. muggen Høvisk (jfr. *frugg)* (MJ. IV. 43).

frugginn [frYɡ:In] a. muggen: *sónar fruggið letur* (ÓDavÞul. 350).

fruggmjöl [frYg·mjö·l] n. daarligt Mel.

?**frukt** [frYχ·t] n. Bukken.

?**frukta (a)** [frYχ·da] vt. og vi. bukke: *f. e-m; — hann var alt af að f.*

frum (-s, pl. ds.) [frY:m] n. Förstegrode, förste Afkom.

fruma (-u, -ur) [frY:ma] f. (= *frumla, sella)* Celle (SStPlt.).

frum afl [frY:mabʎ] n. Urkraft. °**-agnahópur** [-agnahou·:bøϙ, -hou·:pøϙ] m. Molekyle. **-aldarsaga** [-aldaϙsa:qa] f. Urtidshistorie, Forhistorie. **-ástand** [-au·sdant] n. Urtilstand. °**-bassi** [frYm·bas·I] m. (mus.) Generalbas. **-berg** [-bɛrk] n. Primitiv (ÞThLfr. III. 250). **-bygð** [-bIqð, -bIgþ] f. Urbeboelse. **-bygðarmenn** [-bIqðarmɛn·, -bIgðar-] mpl. Urbeboere. **-byggi (-ja, -jar)** [-bIɡ·I] m. Urbeboer. **-býlingur (-s, -ar)** [-bi·liŋgoϙ, -iŋs] m. **1.** Bonde, som for nylig har overtaget el. rejst en Gaard (og som sædv. har med Begyndervanskeligheder at stride), Nybegynder: *hann er f. og á erfitt uppdráttar; — (skólinn) var hjer nokkurs konar f.* (Eimr. II. 70). — **2.** *(landnemi)* Nybygger. **-býlislegur** [-bilIslɛ:qøϙ] a. primitiv, nybyggeragtig. **-blaðra** [-blaðra] f. Blastula (ÁBjSál. § 55). **-bók** [-bou·k] f.: *f. kaupmanna,* Kladde, Dagbog, Journal. **-bókarsamrit** [-bou·gaϙsam·rIt, -bou·kaϙ-] n. Kvittering ifølge Kladde: *Upphæð verzlunarviðskifta, sem skylt er að bókfæra og gefa f. af* (Alþ. '11, B. II. 1367). **-borinn** [-bo·rIn] a. förstefødt. **-bragur** [-bra·qøϙ] m. (metr.) metrisk Grundtype. **-brjef** [-brjɛ·v] n. Originaldiplom. **-brot** [-bro·t] n. (mat.) Primbrøk. °**-bú** [-bu·] n. *(f. býflugna)* Moderstade. **-búar** [-bu·aϙ] mpl. Urbeboere. **-búningur** [-bu·niŋgoϙ] m. Originaldragt, oprindelig Skikkelse (Eimr. XIV. 230). **-burðarrjettur** [-bYrðarjɛhdøϙ] m. Förstefødselsret. **-burður** [-bYrðøϙ] m. förstefødt. **-dýr** [-di·r] n. (zool.) Protozoon. **-dráttabók** [-drauhdabou·:k] f. Skitsebog. **-dráttur** [-drauhdøϙ] m. förste Træk, Grundtræk, Skitse, Udkast: *gera frumdrætti,* skitsere: *kynlegir frumdrættir að stórkostlegum skáldritum* (Eimr. IV. 48). **-eðli** [frY:mɛðlI] n. Grundvæsen. °**-eðlislegur** [-ɛðlIslɛ:qøϙ] a. metafysisk. °**-eðlisspeki** [-ɛðlIsbɛ:ɡI, -sbɛ:kI] f. Metafysik. °**-eðlisspekingur** [-ɛðlIsbɛ:ɡiŋgoϙ, -spɛ:kiŋgøϙ] m. Metafysiker. °**-efnafræði** [-ɛbnafrai:ðI] f. Kemi. °**-efnafræðingur** [-ɛbnafrai:ðiŋgoϙ] m. Kemiker. **-efni** [-ɛbnI] n. Urstof, Grundstof. **-eigind** [-ɛi·jInt] f. primær Egenskab, Grundegenskab. **-eind** [-ɛint] f. Atom, Urenhed. **-eindakenning** [-ɛindakɛn·iŋk] f. Atomteori. **-eining** [-ɛi·niŋk] f. Monade. **-embætti** [-ɛmbaihdI] n. förste Embede. **-faðir** [frYm·fa·ðIϙ] m. förste Fader, Urfader. **-ferill (-ils, -lar)** [-fɛrIdʎ] m. Nybygger. **-fjall** [-fjadʎ] n. Urbjærg. **-fleygur** [-flɛi·qøϙ] m. (metr.) se **fleygur. -foreldrar** [-fo·rɛldraϙ] mpl. Urforældre. **-fórn** [-fou·rdv] f. **1.** *(fyrsta fórn)* förste Offer. — **2.** *(frumgróðafórn)* Förstegrøde, bragt som Offer. **-frjór** [-frjou·r] a. jomfruelig frugtbar. **1. -fræði** [-frai·ðI] f. Metafysik. **2. -fræði** [-frai·ðI] npl. Elementer: *lærði þar hin fyrstu f.* (ÞThLfr. III. 21). **-fræðsla** [-fraiðsla] f. Elementarundervisning. **-frævi** [-frai·vI] n. Grundspire. **-fæðandi** [-fai·ðandI] a. förstefødende. **-fæddur** [-faid·øϙ] a. förstefødt. °**-gervi** [-ɡɛrvI] n. Protoplasma. **-getinn** [-ɡɛ·dIn, -ɡɛ·tIn] a. förstefødt. **-getnaður** [-ɡɛhdnaðøϙ] m. = **frumburður. -getning (ar, -ar)** [-ɡɛhdniŋk] f. Förstefødsel, Förstefødselsret. **-getningur (-s, -ar)** [-ɡɛhdniŋgoϙ, -iŋs] m. förstefødt. **-gjörandi** [-ɡö·randI] m. (mat.) Primfaktor (SÁG. IV.). **-glæðir** [-glai·ðIϙ] m. förste Tænder, Skaber. **-grein** [-grɛi·n] f. **1.** *(grundvallarregla)* Grundsætning. — **2.** *(f. í ályktun)* Forsætning. — **3.** is. i pl. *(byrjunaratriði)* Elementer, Begyndelsesgrunde. **-gróðafórn** [-grou·ðafou·r·dv] f. Förstegrøde, bragt som Offer. **-gróði** [-grou·ðI] m. Förstegrøde. **-guðspjall** [-gvYð·sbjadʎ] n. Urevangelium, det förste Evangelium. †**-gögn** [-gögv] npl. vigtigste Beviser, vigtigste Dokumenter. **-hagir** [frY:µ(h)ai·jIϙ] mpl. Urtilstand. **-háttur** [-(h)auhdøϙ] m. Originalens Versemaal. **-haust** [-(h)öyst] n. den förste Del af Efteraaret: *En er sumar kemur og hið blómlega f.* (Od. 228). **-heimkynni** [-(h)ɛimkIn·I] npl. Urhjem. **-heimur** [-(h)ɛi·møϙ] m. Urverden. **-henda** [-(h)ɛnda] f. (metr.) Strofe med Helrim i 1. og 3. Verslinjes tredje Stavelse; hvis 3. Stavelse i 2. og 4. Verslinje er helrimet hermed, kaldes Metret *alfrumhent.* Ekspl.: *Leg er að rola um kollótt kot, | kemst ei neitt af leti; | eptir jóla ringl og rot | rís eg nú úr fleti* (HSig. 74). **-hending** [-(h)ɛndiŋk] f. **1.** förste Rimstavelse i et Vers. — **2.** se *frumhenda.* **-hent** [-(h)ɛvt, -(h)ɛnt] an. (metr.) = **frumhenda. -herji (-ja, -jar)** [-(h)ɛrjI] m. Helt, Forkæmper, Foregangsmand. **-hylfi** [-(h)Ilvl] n. Modercelle, Urcelle. **-hlaup** [frYm·hʎöy·p] n. **1.** *(árás)* Overfald, personligt Angreb. — **2.** uovervejet el. overilet Handling: *sé að eins einn ráðherra, og til þess valinn ógætinn maður, þá er hætt við, að hann geri ýms f., sem þing og þjóð er óánægð með* (Alþ. '11, B. II. 880). **-hljóð** [-hʎiou·ð] n. Urlyd. **-hljómur** [-hʎiou·møϙ] m. (mus.) **1.** tonisk Akkord. — **2.** *(frumtónn)* Grundtone. **-hluthafi** [-hʎY·t(h)avI] m. Stamaktionær. **-hreinsun** [-hϙɛinsøn] f. Ursterilisation. **-hugsun** [frY:µ(h)Yχsøn] f. Grundtanke. **-hveli** [frYm·χvɛ·lI, -kvɛ·lI] n. Ursol. **-hæfileikar** [frY:µ(h)ai·vIlɛi·gaϙ, -lɛi·kaϙ] mpl. oprindelige Anlæg. **-hæfing** [-(h)ai·viŋk] f. (log.) Postulat. **-höfn** [-(h)öbv] f. (naut.) Basishavn. **-höfundur** [-(h)ö·vøndøϙ] m. förste Frembringer, Skaber, den oprindelige Forfatter. **-yrkisgáfa** [-m-IϙɡIsgau:va] f. Skaberaand. **-jötunn** [frYm·jö·døn, -jö·tøn] m. Urjætte. **-kast** [-kast] n. Udkast: *mitt fyrsta f.* (EspS. 194). **-kaup** [-köy·p] npl. Handsel. **-kostnaður** [-kos(d)naðøϙ] m. Omkostninger ved at sætte et Foretagende i Gang. **-kristilegur** [-krIsdIlɛ:qøϙ] a. urkristelig. **-kvaðning** [-kvaðniŋk] f. Initiativ. **-kveða** [-kvɛ·ða] vt. digte fra först af (i Mods. til at oversætte); — pp. *frumkveðinn,* original (ikke oversat). **-kveðandi** [-kvɛ·ðandI] f. Originalens Versemaal. °**-kvoða** [-kvo·ða] f. Protoplasma (GFHh. 88). **-kvæði** [-kvai·ðI] n. **1.** *(frumkveðið kvæði)* Originaldigt. — **2.** Initiativ: *hann vantar f.,* han mangler Initiativ; *eiga f. að e-u,* have Initiativet til n-t; *Eins mundi það hafa mikið að þýða, að þessi nefnd hefði frumkvæði í því að fá samin rit, sem þörf væri á* (Alþ. '11, B. II. 342). **-kvæðisrjettur** [-kvaiðIsrjɛhdøϙ] m. Initiativ, Ret til Initiativ; — spec. Folkets Ret til at forlange Affattelse af og Vedtagelse af en Lov om et bestemt Anliggende: *f., eða sá réttur, að ákveðin tala kjósenda getur heimtað, að löggjafarþingið semji og samþykki lög um eitthvert tiltekið málefni* (Alþ. '11, B. 469). **-kvöðull (-uls, -lar)** [-kvö·ðodʎ, -øls, -kvöðlaϙ] m. Ophavsmand, den förste til n-t.

frumla (-u, -ur) [frYm·la] f. (biol.) Celle.

frum lag [frYm·la·q] n. (gramm.) Subjekt, Grundled. **-lagamyndun** [-laqamIn·døn] f. Urformation. **-lagaþing** [-laqaþiŋ·k] n. grundlovgivende Forsamling. **-legleiki** [-lɛqlɛi·ɡI, -lɛi·kI] m. = **frumleikl. -legur** [-lɛqøϙ] a. **1.** original, selvegen: *þessi skáldsaga er ekki frumleg; — þetta skáld er ekki frumlegt.* — **2.** oprindelig, primitiv: *frumlegt líf.* **-leiki** [-lɛiɡI, -lɛikI] m., **-leikur** [-lɛigøϙ, -lɛikøϙ] m. Originalitet, Oprindelighed, Selvegenhed. †**-liðað** [-lI·ðað] an. (metr.) = **frumlyklað. -lífsöld** [-lifsöl·t] f. den eozoiske el. algonkiske Tidsalder: *á eftir upphafsöldinni . . . kemur frumlífsöldin* (3. Ið. IV. 303). **-lykill** [-lI·ɡIdʎ, -lI·kIdʎ] m. (metr.) Helrim i förste Stavelse i förste Verslinje svarende til Rim i en eller flere af de andre Verslinjers förste Stavelse. Ekspl.: *Endar sagan, ýkjutal | eitt í rímu gildi; | lenda bagan líka skal, | ef linda gýman vildi* (HSig. 82). **-lykilsneitt** [-lIɡIlsnɛiht, -lIkIl-] an. (metr.) det at Versenes förste Stavelser danner indbyrdes Halvrim. **-lyklað** [-lIhglað] an. (metr.) med *frumlykill* (s. d. O.). **-lægur** [-lai·qøϙ] a. **1.** *(huglægur)* subjektiv. — **2.** positiv: *hið verulega og frumlæga í lífinu.* **-lærdómur** [-lairdou·møϙ] m. Grundlære. **-lög** [-lö·q] npl. Grundlov. **-mál** [frYm:au·l] n. **1.** Grundsprog, Originalsprog: *lesa bækur á frummálinu.* — **2.** *(f. mælis og vogar)* Grundmaal (til Justering af Maal og Vægt). **-meðal** [frYm:ɛ·ðal] n. oprindeligt Middel. **-mynd** [frYm:Int] f. Urbillede, Urtype, Prototyp; spec.

(mynd, sem aðrar eru gerðar eftir) Originalbillede. **-myndakenning** [frʏm·ındaķ·n·iŋk] f. Platons Idealisme (ÁBjSál. § 4). **-móðir** [frʏm·o·ðıǫ] f. Urmoder. **-mælandi** [-mai·landı] m. förste Taler, indledende Taler. **-náhent** [frʏm·nau·hɛvt, -hɛnt] an. med Halvrim i to paa hinanden følgende Stavelser i en Verslinjes Begyndelse. Eksp.: [illegible] *ekki má* [illegible] *verði maður sá* [illegible] *þó heldur* (HSig. 72). **-óða** [frʏm·o·ða] a. indec. overilet, ubetænksom [illegible] (Sch.). **-partur** [frʏm·paɹdoǫ] m. 1. Grundbestanddel: *frumpartar íslenskrar tungu*, Grundtrækkene af det islandske Sprog. — 2. *(frumefni)* Substans. **-planta** [-plavda, -planta] f. (bot.) Protophyton. **-próf** [-prou·v] n. förste Forhør. **-regla** [-rɛgla] f. Grundregel, Grundsætning, Princip. °**-reikningsbók** [-rɛihgniŋsbou·k] f. Memorial, Kladde. **-ríki** [-ri·gı, -ri·ķı] n. Moderstat. **-rit** [-rı·t] n. Grundskrift, Original. **-rita** [-rı·da, -rı·ta] vt. forfatte fra först af, skrive oprindelig. **-ritunartíð** [-rıdonaʀti:ð, -rıt-] f. den oprindelige litterære Produktions Tid. **-rjettur** [-rjɛhdoǫ] m. oprindelig Ret. **-ræða** [-rai·ða] f. indledende Tale. °**-rænn** [-raidv] a. positiv. °**-rödd** [-röt] f. (mus.) Sopran.

frums [frʏm·s] n. = **frum.**

frumsa (-u, -ur) [frʏm·sa] f. 1. Kødstykke i Panden paa et nykastet Føl, som man siger at Hoppen sluger, lige naar den har folet. Anses for at være et Kærlighedsmiddel (ligesom hos Romerne) (jfr. JÁÞj. I. 530). — †2. Kvie, som kælver for förste Gang (Af.). **-frums** [-frʏm·s] n. (BH.) 1. (bot.) Blomsterfrø. — 2. *(tíund)* Tiende. **-frumsa** [-frʏm·sa] a. indec. 1. *f. kálfur*, Kalv, der falder efter en Kvie og Ungtyr, som aldrig fór har kendt det andet Kön (jfr. JÁÞj. I. 530). — †2. en Kvies förste Kalv.

frum saga [frʏm·sa·qa] f. Forhistorie, ældste Historie. **-sannindi** [-san·ındı] npl. Grundsandheder, Aksiom. **-sannleikur** [-sanlɛiqoǫ, -lɛikoǫ] m. Grundsandhed. **-semja** [-sɛmja] vt. = **frumrita.** **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Grundsætning, Princip. **-synd** [-sınt] f. Arvesynd. **-sýni** [-si·nı] f. Originalitet, Selvegenhed. **-sýnn** [-sidv] a. original, selvegen. **-skáld** [-sgault] n. original Digter. **-skapaður** [-sga·baðoǫ, -sga·paðoǫ] a. skabt först af alle. **-skeyti** [-sgɛi·dı, -sgɛi·tı] n. oprindeligt Telegram. **-skilyrði** [-sgı·lırðı] n. förste Betingelse. **-skjal** [-sgja·l] n. Originaldokument. **-skoðun** [-sgo·ðon] f. Grundanskuelse. **-skógur** [-sgou·(q)oǫ] m. Urskov. **-skóli** [-sgou·lı] m. Forberedelsesskole. **-skorpa** [-sgoɹba] f. Urskorpe. **-skrá** [-sgrau·] f. Program: *f. í lýðveldislega stefnu* (Fjk. A. 90, 5b.). **-smíð** [-smi·ð] f. 1. förste Arbejde; förste Forsøg i n-t: (Ordspr.) *flest f. stendur til bóta* (SchMál.), förste Stykke er ikke Mesterstykke, jfr. der er ingen Mester født el. Øvelsen gör Mesteren. — 2. *(frumrit)* Grundskrift, Original. **-smíði** [-smi·ðı] n. Original (JHall. 393). **-smiður** [-smı·ðoǫ] m. Skaber, Opfinder. **-sómi** [-sou·mı] m. stor Ære. **-speki** [-sbɛ·gı, -sbɛ·ķı] f. Metafysik. **-spekilegur** [-sbɛgılɛ:qoǫ, -sbɛķı-] a. metafysisk. **-spekingur** [-sbɛ·giŋgoǫ, -sbɛ·ķiŋgoǫ] m. Metafysiker. **-stefnulaus** [-sdɛbnolöy:s] a. planløs. **-stig** [-sdı·q] n. 1. förste Trin: [illegible] — 2. (gramm.) Positiv, förste Grad. **-stofn** [-sdobv] m. 1. *(fyrsti stofn)* Moderstamme. — 2. förste Grundlag, förste Spire: *F. þessa gróðurs er* [illegible] **-strik** [illegible] npl. Omrids: *gera f. f.* omridse. **-söfnuður** [-söbnoðoǫ] m. Urmenighed, förste Menighed. **-sögn** [-sögv] f. Kategori. **-sök** [-sö·k] f. den oprindelige Sag; Hovedsag. **-tak** [-ta·k] n. Princip, Grundsætning. **-takmark** [-ta·gmaǫk, -ta·k-] n. oprindeligt Maal. **-tala** [-ta·la] f. 1. Grundtal, Talstörrelse: *með aðstoð þessara laga og frumtalna jarðbrautanna . . . gjetum* [illegible] — 2. [illegible] *ekki.* — †3. Primtal: *þær (tölur) . . . sem að eins hafa 1 og sig sjálfar að mælitölum, eru nefndar frumtölur* (Hempel 15).

frumtaskapur [frʏm·dasga·boǫ, frʏm·tasga·poǫ] m. fremfusende, tølperagtig Optræden [illegible]

frumti (-a, -ar) [frʏm·dı, frʏm·tı] m. fremfusende, uforskammet Person (= *frunti*).

frum tíð [frʏm·ti·ð] f. Urtid. **-tign** [-tıgv] f. störste Værdighed. **-tignarflokkur** [-tıgnaʀflohgoǫ] m. privilegeret Klasse. **-tól** [-tou·l] n. Grundmaskine. **-tónn** [-tou·dv] m. (mus.) Tonika. **-tunga** [-tuŋga] f. Modersprog. **†-tök** [-tö·k] npl. Förstegrøde: *og kalli þessi brennisteinskaup . . .* [illegible]

frumu fjelag [frʏ:mofjɛ:laq] n. Cellesamfund: *Dýrin og jurtirnar eru frumufjelög* (Lögr. '19, 7, 22). **-hýði** [-hi:ðı] n. *(selluhýði)* Cellevæg (SSt. Plt.). **-húð** [-hu:ð] f. Cellemembran. **-kjarni** [-ķadnı, -ķaɹdnı] m. *(sellukjarni)* Cellekærne (SStPlt.). **-leggur** [-lɛg:oǫ] m. Akselcylinder (ÁBjSál. § 59). **-ríki** [-ri:gı, -ri:ķı] n. Cellestat. **-safi** [-sa:vı] m. Cellesaft.

frum varp [frʏm·vaɹp] n.: *f.* el. *f. til laga*, Forslag; Lovforslag, Lovudkast. **-varpsgrein** [-vaɹpsgrɛi:n] f. 1. Paragraf i et (Lov)forslag. — 2. Lovforslag som kun er een Paragraf. **-vaxta** [-vaχsda] a. indec., **-vaxti** [-vaχsdı] a. tilvoksende, opvoksende, lige voksen, purung. **-ver** [-vɛ·r] m. a. förste Ægtemand: *Það væri betur þú hefðir látizt fyrir þeim hinum hrausta kappa, er var f. minn* (Il. I. 78). — °b. förste elskede (GTh. '95, 54). **-vera** [-vɛ·ra] f. förste Væsen, spec. i pl. Protozoer. **-verð** [-vɛrð] n. Grundpris. **†-verpli (-is,** pl. ds.) [-vɛɹblı] n. Forslag: *Gjörði hann mikilvæg f. til þá stiptaðrar Landcommissionar* (SvPBjP. 72). °**-vísilegur** [-visılɛ:qoǫ] a. embryonisk; (ogs. i Alm.) rudimentær (JsJs.). °**-vísir** [-vi·sıǫ] m. Embryon; (ogs. i Alm.) Rudiment (JsJs.). °**-vísisfræði** [-visısfrai:ðı] f. Embryologi. °**-vísislegur** [-visısle:qoǫ] a. = **frumvísilegur.** **-víxill** [-viχsıdλ] m. Primaveksel. **-vottur** [-vohdoǫ] m. 1. *(aðalvottur)* Hovedvidne. †2. [illegible] förste Martyr, Protomartyr. **-vægi** [illegible] Moment [illegible]

sér þar n náttúrunni hreyfingar frumvægjanna eftir föstum lögum (GFHh. 365). **-vöxtur** [-vöχsdoǫ] m. Förstegrøde; förste Udvikling, Ungdomsudvikling: *flýtti frumvexti sem framast mátti* (MJ. V. 187). **-þáttur** [-þauhdoǫ] m. Element: *Þessir svo nefndu frumþættir veðurfræðinnar* (Skírn. '19, 15). **-þýðing** [-þi·ðiŋk] f. 1. oprindelig Betydning. — 2. oprindelig Oversættelse. **-þjóð** [-þjou·ð] f. Urfolk. **-þörf** [-þörv] f. primitivt Krav: *fullnægja einni af þeim frumþörfum, sem mennirnir hafa sameiginlegar dýrunum* (GFHh. 354). **-ögn** [frʏ:mögv] f. Atom, Grunddel.

frunsa (-u, -ur) [frʏn·sa] f. 1. Frynse: *f. fallega ofin* (JÁGát. I. 74). — 2. Saar (med Skorpe paa) el. Udslæt: *þú hefur fjelega frunsu á nefinu*, det er en kön Plamase, du har paa Næsen.

frunta legur [frʏv·dalɛ·qoǫ, frʏn·ta-] a. fremfusende og ubehövlet. **-læti** [-lai:dı, -lai:tı] npl. fremfusende, tølperagtigt Væsen. **-skapur** [-sga·boǫ, -sga·poǫ] m. fremfusende Frækhed, Tølperagtighed.

frunti (-a, -ar) [frʏv·dı, frʏn·tı] m. fremfusende, raa Person, Tølper.

frúrskák [fru:ɹsgau·k] f. »Dronningeskak«, egen Art Skakspil, hvor Dronningen spillede Hovedrollen og blev forfulgt efter visse Regler; kendes nu kun ufuldstændig (jfr. ÓDavSk. 286).

frussa (a) [frʏs:a] v. 1. vi. spröjte, spytte: *f. út úr sjer, f. framan í e-n.* — 2. vi. og vrefl. *frussast*, spröjtes: *það frussaði* el. *frussaðist inn á bátinn* (Vf.).

frusum [frʏ:som] 1. p. pl. imp. ind. af **frjósa.**

fræ (-s, pl. ds.) [frai:] n. (bot.) Frø (semen). **-belgur** [-bɛlgoǫ] m. (bot.) Frobælg. **-blað** [-bla·ð] n. (bot.) Frugtblad (carpophyllum). **-budda** [-bʏd·a] f. (LFR. X. 203) = **fræva.**

fræða (di) [frai:ða, fraid:ı] vt. 1. belære, lære: *f. e-n um e-ð; — f. e-n á* [illegible] — 2. refl. *fræðast*, belæres om, lære n-t; *f. um e-ð*, faa Oplysninger om n-t.

fræða gyðja [frai:ðaʀıð·ja] f. Muse. **-hrollur** [-hrod·loǫ] m. Eksamensfeber. **-kver** [-kvɛ:r] n. Katekismus, Lærebog.

fræðandi (-a, -endur) [frai:ðandı, -ɛndoǫ] m., **fræðari (-a, -ar)** [frai:ðarı] m. Lærer, Mentor, Manuduktor: *fékk hann sér nú fræðara til laga yfirheyrslu* (EspS. 21).

°**fræðasyrpa** [frai:ðasıɹ·ba] f. Konversationsleksikon (Eimr. XII. 27).

fræði [frai:ðı] I. f. indec. Lærdom, Kundskab, Lære, Videnskab; jfr. *guðfræði, lögfræði, málfræði, eðlisfræði.* — II. npl. *fræði:* 1. Viden, Kundskaber i Alm., is. i Historie el. Folklore: *vel að sjer i fornum fræðum*, godt [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] Luthers lille Katekismus, Katekismus = *fræði Lúters hin minni.* °**-baldur** [-bal·doǫ] m. lærd: *f. þinnar aldar* (MJ. V. 181). **-blað** [-bla:ð] n. belærende Dag- el. Ugeblad. **-bækur** [-bai:qoǫ, -bai:koǫ] fpl. instruktive Bøger, belærende Bøger, videnskabelige Bøger. **-fífl** [-fib·λ] n. litterær Taabe. **-fýsi** [-fi:sı] f. Lærvillighed, Lærelyst. **-grein** [-grɛi:n] f. Videnskabsgren, Videnskab, Undervisningsfag. **-kenning** [-ķɛn iŋk] f. Teori: *um eðli norðurljósa hafa margar getgátur og fræðikenningar skapast* (ÞThLýs. II. 365). **-kerfi** [-ķɛɹ·vı] n. videnskabeligt System, System. **-kveðskapur** [-kvɛð·sgaboǫ, -sgapoǫ] m. didaktisk Poesi. **-lega** [-lɛ·qa] adv. teoretisk. **-ljóð** [-ljou·ð] npl. Lærедigte. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. lærd Mand, lærd, Videnskabsmand. °**-móðir** [-mou·ðıǫ] f. Opdragerinde, Læremoder. **-nám** [-nau:m] n. Studium, Studeringer, Lære. °**-nemandi** [-nɛ:mandı] m. studerende.

fræðing (-ar) [frai:ðiŋk, -iŋgaǫ] f. Belæring, Opbyggelse, Oplysning. **-fræðingur (-s, -ar)** [frai:ðiŋgoǫ, -iŋs] m. i Sms., f. Eks. *bergfræðingur, málfræðingur.*

†fræði næmi [frai:ðınai:mı] n. = **fræðinám.** **-orð** [-or·ð] n. teknisk Udtryk. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Læresætning, Teorem. **-stofnun** [-sdob·n-on] f. Undervisningsanstalt. °**-vit** [-vı:t] n. Teori (mods. Praksis). °**-vitsmaður** [-vitsma:ðoǫ] m. Teoretiker. °**-þekking** [-þɛhgiŋk] f.: *f. og framkvæmd*, Teori og Praksis (JsJs.).

frædreif [frai:drɛi·v] f. Drys af Frø, Frødrys.

fræðsla (-u) [fraið·sla] f. Undervisning, Belæring.

fræðslu gagn [fraið·slogag·v] n. Undervisningsmiddel. **-hjerað** [-hjɛ:rað] n. Undervisningsdistrikt. °**-legur** [-lɛ·qoǫ] a. pædagogisk (JÞork.). °**-list** [-lıs·t] f. Pædagogik. **-lög** [-lö:q] npl. Undervisningslov. **-mál** [-mau:l] npl. Undervisningsanliggende, Undervisningsvæsen. **-málastjóri** [-mau·lasdjou·rı] m. Undervisningsinspektør. **-meðal** [-mɛ:ðal] n. Undervisningsmiddel. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Undervisningskommission. **-samþykt** [-sam·þıχt] f. Vedtægt om Undervisning. **-skylda** [-sgıl·da] f. Undervisningspligt.

frægð (-ar) [fraiq·ð, fraig·þ] f. Ære, Berömmelse, Ry: *f. og frami;* — *það er honum til lítillar frægðar*, det har han ikke stor Ære af; (Ordspr.) *ekki er f. mikil að fella bjúgan*, det tjæner ingen til Ære at fælde den svage.

frægðar fullur [fraiq·ðaʀfʏd·loǫ, fraig·ðaʀ-] a. ærefuld, berömt, berömmelig. **-för** [-fö:r] f. berömmelig Rejse el. Togt: *fara f.* **-laus** [-r-löy·s] a. uden Berömmelse, unavnkyndig. **-löngun** [-löyŋ·gon] f. Æresdrift. **-samlegur** [-ǫ-sam·lɛqoǫ] a. berömmelig. **-skeið** [-sgɛi:ð] n. Glansperiode. **-smár** [-smau:r] a. uberömmelig. **-verk** [-r-vɛǫ·k] n. Heltegærning, berömmelig Gærning.

frægðauðugur [fraiq·ðöy·ðoqoǫ, fraig·ð-] a. ærerig, berömt.

frægeldingur [frai:gɛldiŋgoǫ] m. Væder, hvis ene Testikel ikke har kunnet fjærnes, fordi den ikke er trængt ned i Pungen (Sl., Af.).

frægilegur [frai:gılɛ·qoǫ] a. berömmelig, priselig; — adv. *-lega.*

frægja (ði) [frai:ja] vt. 1. *(gera frægan)* göre berömt. — 2. *(lofa)* prise.

frægur [frai:qoǫ] a., comp. **†frægri, frægari** [fraiq·rı, frai:qarı], superl. **†frægstur, frægastur** [fraiχ·sdoǫ, frai:qasdoǫ] berömt.

fræ hylki [frai:hıλgı, -hıλķı] n. Frøbælg (JsJs.), *(á hörgrasi)* Knevel. **-hyrna** [-hı(r)dna] f. (bot.) Hönsetarm (cerastium). **-hirsla** [-hı(ǫ)sla] f.

(bot.) Frøgemme, Frøhus (perisperium). **-hvíta** [-χwi·da, -kvi·da, -kvi·ta] f. (bot.) Frøhvide (albumen).

frækilegur [frai:ɟılɛ qoϱ, frai:ķı-] a. **1.** berömmelig: *frækileg för.* **2.** = *frækinn.*

frækinn [frai:ɟın, frai:ķın] a. stærk og smidig.

fræk leiki [fraihglεiɟı, frai:klεiķı, frai:g-] m., **-leikur** [-leigøϱ, -lεikøϱ] m. **1.** Styrke og Smidighed. — **2.** berömmelig Bedrift: *það er lítill f.* (det er ikke n-n stor Kunst) *að fella gamlan mann.*

frækn [fraihkn] a. = **frækinn.**

frækni [fraihgnı] f. = **frækleiki 1.**

frækn legur [fraihgnlεqoϱ] a. = **frækilegur. -leiki** [-lεiɟı, -lεiķı] m., **-leikur** [-lεigøϱ, -lεikøϱ] m. = **frækleiki.**

fræ korn [frai:ko(r)dn] n. Frø, Frøkorn. **-leg** [-lε·q] n. (bot.) Frøgemme. **-loðna** [-loðna] f. Frøuld. °**-munni** [-mYn·ı] m. (bot.) (LFR. X. 203) = *frami,* Ar. **-móður** [-mai·ðoϱ] fpl. Planter, som frembringer moden Frugt, navnlig anvendt om Kaalarter.

frænda dauði [frain·dadöy:ðı] m. Frænders, Slægtningers Død. **-dráp** [-drau:p] n. Frændemord.

frændafli [frain·dablı] m. mægtige Slægtninger; Slægtningers Bistand.

frænda hagar [frain·daha:qaϱ] mpl. Hjemstavn: *snúa þeir aptr til frændahaga* (Odds. II. 3. 24). **-lið** [-lı:ð] n. Slægtninger. **-skömm** [-sgöm·] f. **1.** en ussel el. meget ringe Slægtning. — **2.** en for Slægten vanærende Handling.

frænd bálkur [frain·tbaulgoϱ, -baulkoϱ] m. Stamme, Klan: *sé hver f. hjálpi öðrum* (Il. I. 41). **-bundinn** [-bYndın] a. beslægtet: *erum við goðkunnug og frændbundin hvort öðru* (Eimr. X. 129). **-bætur** [-bai·doϱ, -bai·toϱ] fpl. Frændebod.

frænderni [frain·dεrnı] n. = **frændsemi.**

frænd fylginn [frain·tfılɟın] a. nepotisk. **-hagar** [-(h)a·qaϱ] mpl. = *átthagar,* Hjemstavn. **-hollur** [-(h)odloϱ] a. = **frændrækinn.** °**-horn** [-(h)o(r)dn] n. (mat.) Supplementvinkel (ÓDanFlatm.).

frændi (-a, -ur) [frain·dı] m. Slægtning, Frænde: (Ordspr.) *frændur eru frændum verstir,* Frænde er Frænde værst.

frændýtinn [frain·di·dın, -i·tın] a. = **frændfylginn.**

frændka (-u, -ur) [fraiŋ·ga, fraiŋ·ka] f. = **frænka.**

frænd kona [frain·tko·na] f. kvindelig Slægtning, Frænke. **-laus** [-d-löy·s] a. frændeløs, uden Slægt. **-leifð** [-lεivð, -lεibþ] f. Arv, is. en Ejendom, der tilfalder en efter en Slægtning. **-lið** [-lı·ð] n. Slægt. **-margur** [-margøϱ] a. = **frændríkur. -mær** [-mai·r] f. Frænke, ung (og ugift) kvindelig Slægtning. **-ríkur** [-ri·gøϱ, -ri·køϱ] a. som har talrige Slægtninger. **-rækinn** [-rai·ɟın, -rai·ķın] a. pietetsfuld, kærlig mod sine Slægtninger: (Ordspr.) *ekki er fjandinn f.* (GJ.), Frændskab agter Fanden ej. **-rækni** [-raihgnı] f. indec. Pietet, Kærlighedsfuldhed mod Slægtninger. **-samlega** [-t-samlε·qa] adv. som det sömmer sig for el. kan ventes af Slægtninger. **-semi** [-sεmı] f. Slægtskab, Frændskab. **-semisfylgi** [-sεmısfıl·ɟı] n. Nepotisme, Frændebegunstigelse. **-semisspell, -semisspjöll** [-sεmısbed·λ, -sbjöd·λ] npl. legemlig Omgang mellem for nær beslægtede, Blodskam. **-skifti** [-sɟıfdı] npl. Frændeskifte. **-stúlka** [-sduλga, -sdulka] f. yngre kvindelig Slægtning. **-sveinn** [-sveidn] m. ung (mandlig) Slægtning. **-sveit** [-svεi·t] f. Frændeskare, Slægt, Slægtninger. **-þjóð** [-þjoᵘ·ð] f. beslægtet Folk.

fræni (-is, pl. ds.) [frai:nı] n. (bot.) Ar, Støvfang (stigma).

°**fræningur (-s, -ar)** [frai:niŋgøϱ] m. Slange (Milt. 245).

frænka (-u, -ur) [fraiŋ·ga, fraiŋ·ka] f. kvindelig Slægtning. Alm.: Frænke, Kusine, Tante osv.

frænóttur [frai:noᵘhdoϱ] a. spraglet, med smaa Stænk: *frænótt kýr* (Af.).

frænur [frai:nøϱ] fpl. smaa Stænk el. Pletter (Af.).

fræ plöntur [frai:plövdoϱ, -plöntoϱ] fpl. *(blómplöntur)* Frøplanter (SStPlt.). **-reitur** [-rei·doϱ, -rei·toϱ] m. (EÓlLach. 14) = **sáðreitur. -setningur** [-sεhdniŋgøϱ] m. Frøsaaning. **-skýla** [-sɟi·la] f. (bot.) Frødække. **-skurn** [-sgY(r)dn] f. (bot.) Frøskal (integumentum seminis). **-sljetta** [-sljεhda] f. Frøslette. **-spretta** [-sbrεhda] f. Frøets Spiren (SSt. Plt.). **-strengur** [-sdrεiŋgøϱ] m. (bot.) Frøstræng (funiculus). **-sæti** [-sai·dı, -sai·tı] n. (bot.) Frøstol. **-ull** [-Ydλ] f. (bot.) Frøuld (desma).

1. **fræva (-u, -ur)** [frai:va] f. (bot.) Støvvej, Pistil (pistillum).

2. **fræva (a)** [frai:va] vt. befrugte; — refl. *frævast,* befrugtes, frugtbargöres.

frævan (-ar, -ir) [frai:van] f. (bot.) = **frævun.**

frævatekja [frai:vatε:ɟa, -tε:ķa] f. Frøavling, Frøhøstning (BArn. 35).

frævill (-ils, -lar) [frai:vıdλ, -ıls, fraib·laϱ] m. (bot.) Støvdrager (stamen).

fræ vísir [frai:vi·sıϱ] m. (bot.) Frøanlæg, ›Æg‹ (Kölpin Ravn 19). **-viss** [-vıs] a. (bot.) froægte (Kölpin Ravn 57).

frævun (-ar, -anir) [frai:vøn, -anıϱ] f. (bot.) Bestøvning (pollinatio).

fræ vængur [frai:vaiŋgøϱ] m. (bot.) Frøvinge. **-þel** [-þε·l] n. (bot.) Frøuld.

frökk [fröhk] fem. af **frakkur.**

frömuður (-s, -ir el. **framaðar, framaðir)** [frö:møðøϱ, fra:maðaϱ] m. Befordrer.

fú [fu:] interj. puh!

fúa dý [fu:adi:] n. raadden Sump. **-fleyta** [-flei:da, -flei:ta] f. raaddent Skib. **-flói** [-floᵘ:ı] m. Mose med løs og sur Jordbund. **-gjarn** [-ɟar·dn, -ɟa·dn] a. tilböjelig til at raadne. **-kaun** [-köy:n] n. gangrænøst Saar med Skorpe (LFR. X. 21). **-kendur** [-ķεn·døϱ] a. raadden, muggen; — ogs. overf.: *eru ástæður hans heldur fúakendar* (Alþ. '11, B. 57). **-mýri** [-mi:rı] f. sid, sur Mose. **-móar** [-moᵘ:aϱ] mpl. surt, ujævnt Land (ÞTh. Lýs. I. 190). **-mold** [-mol·t] f. sur Jord. **-rass** [-ras·] m. raaddent Sted (Sted hvor alting er raaddent el. raadner): *það fúnar alt í þessum fúarassi.* **-samur** [-sa·møϱ] a. tilböjelig til at raadne: *hjer er svo fúasamt.* **-sár** [-sau:r] n. gangrænøst Saar (Klp. III. 134). **-spýta** [-sbi:da, -sbi:ta] f. raadden Pind. **-spotti** [-sbohdı] m. raadden Stump Tov. **-sprek** [-sbrε:k] n. raadden Pind, Trøske: *Gegnt við fornu fúasprekin | frjóvir kvistir rísa hátt* (Eimr. VIII. 106). **-varinn** [-va:rın] a. imprægneret.

fuð (-ar, -ir) [fY:ð] f., **fuða (-u, -ur)** [fY:ða] f. Hundyrenes Könsdele, Fitte, ogs. det kvindelige Lem.

fuðla (a) [fYð·la] vt. = *kuðla, vöðla: fuðlaðu heyinu saman! f. saman fatı.*

fuðra (a) [fYð·ra] vi. blusse op; *f. upp,* blusse op, brænde hurtig: *frerum sléttum f. á* (slaar Gnister) | *fjaðurléttir meiðar* (StStAndv. II. 93).

fuðryskill [fYð·rısɟıdλ] m. (zool.) en arktisk Ulkefisk (icelus bicornis).

fuðryttumát [fYð·rıhdømau:t] n. i ældre isl. Skakspil en Art haanlig Mat, nu ukendt (ÓDavSk. 292).

fuður [fY.ðøϱ] n. — *fum: eftir japl og jaml og fuður* (StStAndv. II. 154).

fugga (-u) [fYg:a] f. Skimmel.

fuggulykt [fYg:ølıχ·t] f. skimlet Lugt.

fugl (-s, -ar) [fYg·λ, fYq·ls, fYg·laϱ] m. **1.** Fugl: (Ordspr.) *skjóta verður til fugls, áður fái,* man skal ikke sælge Skindet, för Björnen er flaaet; *hverjum þykir sinn f. fagur,* enhver mener hans Ugle er en Falk. — **2.** coll.: Søfugle (paa Fuglebjærge): *mikið (lítið) af fugli.* — **3.** overf. om Personer: **a.** (löjerlig) Fyr: *Æ, miklir blessaðir fuglar eru þessir lærðu menn* (Eimr. III. 229). — **b.** som Kæleord: min Ven, min Due (JÁÞj. I. 549). — **4.** det mandlige Lem: (vulg.): *vera mikið fyrir fuglinn,* være meget erotisk anlagt.

fugla [fYg·la] vt. forføre (en Kvinde) (ÓDav.).

fugla ástir [fYg·laaus·dıϱ] fpl. saal. kalder ÓDav. en Gifteleg, hvor en Frier spörger Pigen, om hun vil ægte den og den Fugl (ÓDavVik. 121). **-baun** [-böy:n] f. Kikerært (cicer arietinum) (Il. II. 27). **-byssa** [-bıs:a] f. Fuglebøsse. **-bjarg** [-bjar·k] n. Fugleklippe. **-búr** [-bu:r] n. Fuglebur. **-deig** [dεi:q] n. Stoppedej. **-dráp** [-drau:p] n. Fuglefangst. **-eldi** [-εl·dı] n. Fjerkræavl. **-ertur** [-εϱ·doϱ] fpl. (bot.) gul Fladbælg (lathyrus pratensis). **-fiður** [-fı:ðøϱ] n. coll. Fuglefjer.

fuglafli [fYg·lablı] m. Fuglefangst.

fugla fræði [fYg·lafrai:ðı] f. Ornitologi. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøϱ] m. Ornitolog. **-garg** [-gar·k] n. Fugleskrig. **-ger** [-ɟε:r] n. stor Flok Fugle, Fuglevrimmel. **-geta** [-ɟε:da, -ɟε:ta] f. = **fuglaleikur. -gras** [-gra:s] n. (Rang., Sch.) = **umfeðmingsgras. -hilla** [-hıd·la] f. smal Afsats i et Fuglebjærg. **-hirs** [-hıϱ·s] n. Fuglebur (Jós.). **-hræða** [-hϱai:ða] f. Fugleskræmsel, Ræde. **-högl** [-hög·λ] npl. Fuglehagl. **-jul** [-jY:l] n. Fuglebaad (Baad, der benyttes ved Fuglefangst) (Vestm.). **-kippa** [-ķıhba] f. Knippe el. Bundt af dræbte Fugle. **-kjöt** [-ķö:t] n. Fuglekød. **-kliður** [-klı:ðøϱ] m. Fuglekvidder. **-kóngur** [-koᵘŋ·gøϱ] m. Fuglekonge. **-kvak** [-kva:k] n. = **fuglakliður. -leikur** [-lεi:gøϱ, -lεi:køϱ] m. ›Fugleleg‹, en af Deltagerne er Konge el. Fuglehandler for de andre Fugle, der faar Navne; en fremmed *(aðkomumaður)* el. Jæger *(veiðimaður)* anmoder Kongen om en Fugl; han skal saa faa den, hvis Navn han gætter, og skal indhente den i Løb (ÓDavSk. 115—116). **-lím** [-li:m] n. Fuglelim: (Talem.) *hafa í … fingrum sier … hafa langa(r) (el. ellefu) fingur með einum of-löngum* (Málshb.), være langfingret. **-lús** [-lu:s] f. Fuglelus (mallophaga og andre Arter). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Fuglefænger. **-mál** [-mau:l] n. **1.** *(mál fugla)* Fuglesprog. — **2.** *(golfranska)* Kaudervælsk, Malabarisk. **-net** [-nε:t] n. Fuglenæt.

fuglari (-a, -ar) [fYg·ları] m. Fuglefænger.

fugla rækt [fYg·laraiχ·t] f. Fjerkræavl. **-sali** [-sa:lı] m. Fuglehandler. **-skella** [-sɟεd·la] f. Fugleskralde. **-slög** [-slö:q] npl. en Slags Agn, som faas i *Drangey: þeirrar beitu, er þar fæst (f.)* (Stj. '91, B. 52). **-smolt** [-smoλ·t] n. Fuglefedt. **-snara** [-sna:ra] f. Done. **-spámaður** [-sbau:-maðøϱ] m. Fuglespaamand, Augur. **-söngur** [-söyŋ·gøϱ] m. Fuglesang. **-tekja** [-tε:ɟa, -tε:ķa] f. Fuglefangst (som Indtægtskilde). **-trje** [-trjε:] n. Pinde (i et Bur). **-tungur** [-tuŋ·gøϱ] fpl. **1.** = *selgresi.* — **2.** (Breiðf., pop.) = *kattartunga.* **-veiðasamþykt** [-vei·ðasam·þıχt] f. Vedtægt angaaende Fuglefangst. **-veiði** [-vεi:ðı] f. Fuglejagt, Fuglefangst. **-vindur** [-vın·døϱ] m. passende stærk Vind til Fuglefangst (Vestm.).

fugl berg [fYg·lbεrk] n. = **fuglabjarg. -fræðingur** [-λ-frai·ðiŋgøϱ] m. Ornitolog. **-hamur** [-(h)a·møϱ] m. = **fuglshamur. -heill** [-(h)εidλ] f. Fuglevarsel. **-kvak** [-kva·k] n. Fuglekvidder. **-meis** [-l-mεi·s] m. Hækkebur. **-mynd** [-mınt] f. kunstig Fugl (JSVb. 89).

fugls blundur [fYq·lsblYndøϱ] m. et Øjebliks Søvn: *Hann hafði verið allra manna svefnljettastur … varla þurft nema fugls-blund* (JTrHeið. IV. 67). **-bringa** [-briŋga] f. Fuglebryst; (Talem.) *hann er farinn að skjóta í fuglsbringu* (Sl.), *hann er orðinn hvítur í fuglsbringu* (Breiðd., el. *hvítur í föll,* Hf.), Bølgerne er begyndt at faa hvide Skumtoppe (ved stiv Kuling paa Søen). **-goggur** [-gog·øϱ] m. Fuglegab. **-hamur** [-(h)a·møϱ] m. **1.** *(á fugli)* Fugleham. — **2.** *(á manni)* Gaasehud. **-haus** [-(h)öy·s] m. Fuglehoved.

fugl spá [fYg·λsbau·] f. Spaadom af Fuglenes Flugt. **-spámaður** [-sbau·-maðøϱ] m. = **fuglaspámaður.**

fuglsrödd [fYq·lsröt] f. Fuglestemme.

fugl tími [fYg·λti·mı] m. (Fugle-)Fangsttid. **-ver** [-l-vε·ϱ] n. Rugeplads, Fuglevær. **-þúfa** [-λ-þu·va] f. Tue, hvor Fugle plejer at sidde.

fugt (-s) [fYχ·t] n. (f. BH.) **1. a.** *(þefur)* Lugt (BH.); *(ódaunn)* Stank (Breiðd.). — **b.** *(í heyi)* Mug(genhed) i Hø. — **2.** *(smá úrkoma)* mindre Sne el. Regnbyge.

fugta (a) [fYχ·da] vi.: *það er farið að f. úr honum,* det er begyndt at sne (el. regne) lidt (Árn.).

fúi (-a) [fu:ı] m. Raaddenhed, Forraadnelse.

fúinn [fu:ın] a. raadden.

fúki (-a) [fu:ɟı, fu:ķı] m. **1.** *(ódaunn)* Stank. — **2.** *(um hey)* muggent Hø.

fúkyrði [fu:ɟırðı, fu:k-] npl. Skældsord.

fúkkalykt [fuhgalıχ·t] f. muggen Lugt.

fúkki (-a) [fuhɟı, fuhga] m. = **fúki.**

fukum [fʏːɣom, fʏːkom] 1. p. pl. imp. ind. af **fjúka.**

fúla (a el. **di** (BH.)) [fuːla] v. **1.** vi. **a.** *(vera fúll)* gnave, brumme. — **b.** *(vera fýlulegur)* vise gnavne Miner. — **2.** vt. *(gabba)* føre bag Lyset, narre.

fúl drumbur [fulˑdrʏmbøϱ] m. Tværdriver, en ordknap og vranten Person. **-egg** [fuːlɛk] n. raaddent Æg; Vindæg.

fúlga (-u, -ur) [fulˑga] f. **1.** Sum, Bunke Penge: *þetta er álagleg f.* [illegible] *Hún vissi þá, að kistan geymdi talsverða fúlgu af spesíum* (JTrHeið. IV. 181). — **2.** Bunke, Stak: *Þá setti Björn á Varnsenda laugardagsk*[illegible] *skapinn í fúlgur. Þær voru þrjár og ekki miklar að fyrirferð* (GFrÁtt. 140–141). — **3.** *(meðgjöf)* Alimentationsbidrag, Underholdsbidrag, Forsörgelse: *Lög um sveitarstyrk og fúlgu* (Stj. '87, A. 98).

fúlgra (a) [fulˑgra] vt. med dat. mishandle (et Barn).

fulhnúa [fʏlˑhvuˑa] vt. kramme (jfr. *fuðla*): *það er von, að dúkurinn sje krolaður, stelpan var alt af að f. hann* (Árn.).

fúl hundur [fuːʎ(h)ʏndøϱ] m. *(í spilum)* Fem (i Kort), deraf i Alm.: daarligt Kort. †**-indi** [fuːlɪndɪ] npl. Stank. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. grove Ord, Skældsord.

1. **full (-s,** pl. ds.) [fʏdˑʎ, fʏlˑs] n. Minde, Skaal: *drekka f. e-s,* drikke ens Skaal.

2. **full-** [fʏdˑʎ-, fʏdˑl-] præf. i Sms. = dansk ›fuld‹, el. overf.: dels = ›tilstrækkelig‹, ›nok‹ (ofte med Bibetydning af ›mere end nok‹) — dels forstærkende = ›meget‹, ›i höj Grad‹.

fúll [fudˑʎ, f. fuːl, n. fuʎˑt] a. **1.** raadden, stinkende: *fúlt vatn, egg.* — **2.** *(í vondu skapi)* gnaven, vranten: *vera f.,* være i daarligt Humør, i daarligt Lune. — **3.** *(um veður)* modbydelig, fuld af Slud og Blæst: *hann er f.* [illegible] *núna.* — **4.** fuld, ram (rimeligvis Forvanskning af dansk: ›fuld‹ i Forb. som: ›min fuldeste Overbevisning‹): *mjer er fúlasta alvara,* det er mit ramme Alvor; *það var þeirra fyllsta og fúlasta sannfæring* (ÞThLfr. II. 29).

full aldra [fʏdˑlaldra] a. indec. **1.** *(fullvaxinn)* fuldvoksen. — **2.** *(fullburða)* fuldbaaren (om et Foster): *Það fæddist fullaldra* (JTrSk. I. 157). **-ásett** [-auˑsɛht] an. fuldbesat (JÁÞj. I. 205). **-bakaður** [-baˑkaðøϱ, -baˑkaðøϱ] a. fuldbagt. **-býli** [-biˑlɪ] n. tilstrækkeligt Forraad el. Besætning paa en Gaard. **-bjartur** [-bjaϱdøϱ] a. fuldkommen lys. **-boðinn** [-boˑðɪn] a. **1.** værdig, god nok [illegible] *henni væri f.* (JÁÞj. II. 482). — **2.** n. *fullboðið,* i visse Talem.: *e-m er fullboðið* [illegible] nu havde jeg faaet nok, nu brast min Taalmodighed. †**-borða** [-borða] a. indec. (om Skibe) med fuld Höjde paa Siderne. **-borgaður** [-borgaðøϱ] a. fuldt betalt: *fullborguð sending,* (ogs.) helt frigjort Forsendelse. **-brýndur** [-brindøϱ] a. tilstrækkelig skærpet; (overf.) noksom indskærpet. **-brotinn** [-broˑdɪn, -broˑtɪn] a. fuldgæret: *f. áburður.* **-búinn** [-buˑɪn] a. **1.** *(að fullu tilbúinn)* fuldstændig rede. — **2.** *(sem hefur að fullu lokið e-u)* fuldstændig færdig. — **3.** [illegible] fuldstændig forberedt. **-burða** [-bʏrða] a. indec. **1.** som har fulde Kræfter: *f. maður.* — **2.** fuldbaaren: *f. barn.* **-deyja** [-dɛiˑja] vi. dø til fulde. **-deila** [-dɛiˑla] vt. (mat.) gaa op i [illegible] (SAG. IV.). **-dimmur** [-dɪm:øϱ] [illegible] mørk. **-dýr** [-diˑr] a. lovlig dyr, for dyr. †**-efla** [-l-ɛbla] vt. paastaa, forsikre.

fúllegur [fulˑlɛqøϱ] a. vranten.

full eign [fʏdˑlɛigv] f. fuldstændig Besiddelse. †**-fást** [-ʎ-faust] vrefl. [illegible] *grenslast eftir meiru* (Sch.). **-fastlega** [-fasdlɛqa] adv. meget fast, meget kraftig. **-fengi** [-fɛiŋɟɪ] n. hvad der er nok el. tilstrækkeligt. **-fengið** [-fɛiŋɟɪð] an.: *e-m er e-ð f.,* en har nok at bestille med n-t (JÁÞj. I. 520). **-fengilegur** [-fɛiŋɟɪlɛːqøϱ] a. fuldkommen; tilstrækkelig. †**-fengur** [-fɛiŋgøϱ] m. tilstrækkelig Fordel. **-ferma** [-fɛrma] vt. lade fuldstændig. **-fermi** [-fɛrmɪ] n. fuld Last. **-frískur** [-frisgøϱ] a. = **fullfær** 2. **-frítt** [-friht] an.: *e-m er f. fyrir e-m,* man har Ro for en, er ganske uforstyrret af en. **-fróður** [-froᵘˑðøϱ] a. i Besiddelse af tilstrækkelig (fuldstændig) Kundskab. **-frækn** [-fraihkv] a. tilstrækkelig el. meget stærk og smidig. **-fús** [-fuˑs] a. meget villig. **-fær** [-faiˑr] a. **1.** fuldkommen i Stand til: *hann er f. til þess;* — *þegar hann er orðinn f. í málinu,* naar han behersker Sproget. — **2.** kraftig: *Hefir yður ekki komið það til hugar, að hérna í stofunni fyrir framan eru tveir fullfærir menn — og að stiginn hérna . . . er hár og brattur* (EKvOf. 158—159). †**-færa** [-faiˑra] vt. bevise. **-gamall** [-l-gaˑmadʎ] a. **1.** *(nógu gamall)* gammel nok. — **2.** *(eldgamall)* meget gammel. — **3.** *(of gamall, helst til of gamall)* for gammel, lovlig gammel. **-ger** [-ɟɛˑr] a. fuldstændig, fuldkommen, færdiglavet. **-gera** [-ɟɛˑra] vt. fuldende, fuldføre. **-gervi** [-ɟɛrˑvɪ] n. Fuldkommenhed: *Landsmenn kunna mörg handverk, en eru lítt á vegi til fullgervis í neinu* (Odds. 2. 3. 247). **-gilda** [-ɟɪlda] vt. **1.** autorisere, lovhjemle: *f. bók.* — **2.** *(f. samning)* ratificere (en Traktat). **-gildi** [-ɟɪldɪ] n. Fuldgyldighed. **-gilding** [-ɟɪldɪŋk] f. Ratifikation: *skiftast á fullgildingum,* udveksle Ratifikationer. **-gildingarskjal** [-ɟɪldiŋgaϱsɟaːl] n. Ratifikation. †**-gildishlutur** [-ɟɪldɪs-(h)ʎʏːdøϱ, -(h)ʎʏːtøϱ] m. fuldgyldig Andel, Broderpart. **-gildur** [-ɟɪldøϱ] a. fuldgyldig, af fuld Værdi. **-gjör** [-ɟøˑr] a. = **fullger.** **-gjörla** [-ɟördla] adv. ganske sikkert (klart, tydeligt). **-gnægtir** [-gnaiχdɪϱ] fpl. Overflødighed. **-góður** [-goᵘˑðøϱ] a. god nok: *maturinn er f. í þig;* (Ordspr.) *flest er fátækum fullgott,* ondt er Fattigmand godt. **-gróa** [-groᵘˑa] vi. **1.** *(verða fullvaxta)* blive helt voksen, vokse fuldstændig til. — **2.** *(gróa að fullu)* blive fuldstændig lægt. **-gróinn** [-groᵘːɪn] a. **1.** *(fullsprottinn)* fuldvoksen: *f. akur.* — **2.** *(um sár)* fuldstændig lægt (om Saar). **-græddur** [-graidˑøϱ] a. som yder den fulde Kvantitet Mælk: *fullgrædd kýr eftir burð,* Ko, som efter Kælvningen er naaet til at yde saa meget Mælk, som den kan. **-guma** [-gʏˑma] vi. **1.** rose til fulde: *fanst þeim aldrei fullgumað af auði hans og örlæti.* — **2.** rose lovlig meget: *þykir mjer fullgumað af frammistöðu hans.* **-hanginn** [-ʎ-(h)auŋɟɪn] a. tilstrækkelig (el. lidt for meget) røget: *fullhangið kjöt.* **-herma** [-(h)ɛrma] vt. forsikre, paastaa. **-herming** [-(h)ɛrmɪŋk] f. Forsikring, Paastand. **-hlaða** [-(h)ʎaˑða] vt. tilstuve. **-hlítur** [-(h)ʎiˑdøϱ, -hʎiˑtøϱ] a. fuldkommen tilstrækkelig. **-hugaður** [-(h)ʏˑqaðøϱ] a. modig, uforsagt. **-hugi (-a, -ar)** [-(h)ʏγˑjɪ] m. uforfærdet Mand, Helt.

fúllífi [fulːiˑvɪ] n. Skørlevned.

fúllífisbikkja [fulːivɪsbɪhɟa] f. Rakkermær.

fullillur [fʏdˑlɪdløϱ, -ɪdløϱ] a. slem nok.

fúllyndur [fulːɪndøϱ] a. surmulende, vranten, gnaven.

full yrða [fʏdˑlɪrða] vt. forsikre, paastaa. **-yrðing (-ar, -ar)** [-ɪrðiŋk, -ɪŋgaϱ] f. Forsikring, Paastand. **-kanna** [-ʎ-kanˑa] vt. undersøge nöjagtig. **-kaupa** [-köyˑba, -köyˑpa] vt. betale dyrt (med fuld Pris): (Talem.) *fínt er flot og kjöt, en f. má það* el. *gott er gullið, en f. má það,* man kan ogsaa købe Guld for dyrt; — pp. *fullkeyptur,* dyrt købt, købt dyrt nok: *hann komst að því fullkeyptu,* det kom ham dyrt at staa. **-kemba** [-ɟɛmba] vt. karde fuldstændig. **-klyfja** [-klɪvja] a. indec. som udgör en fuldstændig Byrde (for en Hest). **-kólnaður** [-koᵘlnaðøϱ] a. fuldstændig el. tilstrækkelig afkølet. †**-koma** [-koˑma] vt. fuldbyrde, fuldende, fyldestgöre; bringe til Udførelse. **-kominn** [-koˑmɪn] a. fuldkommen, fuldstændig; — an. *fullkomið* som adv. = *fullkomlega.* **-komlega** [-komlɛˑqa] adv. fuldkommen, til Fuldkommenhed, ganske. **-komlegur** [-komlɛˑqøϱ] a. = **fullkominn.** **-komleiki** [-komlɛiˑɟɪ, -lɛiˑɟɪ] m. Fuldkommenhed. **-komna (a)** [-komna] vt. fuldkommengöre, fuldende, fuldbyrde: *f. sig í máli,* forøge sine Kundskaber i et Sprog. **-komnari (-a, -ar)** [-komnarɪ] m. Fuldender, Fuldbyrder. **-komnun (-ar, -anir)** [-komnon, -anɪϱ] f. Fuldkommelse, Fuldkommengörelse, Fuldendelse, Fuldbyrdelse. **-komnunarlöngun** [-komnonarlöyˑŋgon] f. Længsel efter Fuldkommenhed. **-kosta** [-kosda] a. indec. tilstrækkelig godt Parti for en: *ekki af því að kóngi þækti ekki dóttur sinni neinn þeirra f.* (JÁÞj. II. 479). **-kunnugur** [-kʏnˑoqøϱ] a. nöje kendt med n-t: *það var þm. fullkunnugt um,* det vidste Altingsmanden meget godt (Alþ. '11, B. II. 661). †**-kvæma (di)** [-kvaiˑma] vt. fuldkomme, udføre. **-launa** [fʏdˑlöyˑna] vt. betale til fulde. **-lifað** [-lɪˑvað] an. levet længe nok. **-ljós** [-ljoᵘˑs] a. tilstrækkelig klar. **-læra** [-laiˑra] vt. lære til Fuldkommenhed. **-læs** [-laiˑs] a. i Stand til at læse flydende. **-magnaður** [fʏdˑlmagnaðøϱ] a. som ved Trolddomskraft har faaet fulde Kræfter (om en Genganger), jfr. *magna.* **-mála** [-mauˑla] a. indec. = *altalandi(?): sprund f.* (ÓDavÞul. 315). **-miðaður** [-mɪˑðaðøϱ] a. fuldstændig bestemt i stedlig Henseende. **-mikið** [-mɪˑɟɪð, -mɪˑɟɪð] an. lovlig meget: *þykja f. um e-ð,* finde n-t lovlig meget, finde, at n-t drives for vidt: *þó þykir honum f. um það hve margir vilji fást við verslun* (Lögr. '15, 51). **-myndaður** [-mɪndaðøϱ] a. helt dannet. **-mældur** [-maildøϱ] a. som ganske holder Maalet: *fullmæld borð,* Maaltømmer, Maalsbord, Maalbræder. **-mögnuðum** [-mögnoðom] dat. pl. se **fullmagnaður.**

fullna (a) [fʏdˑlna] vt. fuldkommengöre; iværksætte: *um leið og hefðin er fullnuð,* ved Hævdserhværvelsen (Stj. '05, A. 320).

fullnaðar ályktun [fʏdˑlnaðarauːlɪχdon] f. endelig, gyldig Afgörelse. **-árangur** [-auːrauŋgøϱ] m. endeligt Resultat (Udfald). **-atkvæði** [-aːtkvaiðɪ] n. afsluttende Afstemning: *Frumvarp landsþingsnefndarinnar var þó aldrei samþykkt með f.* (Eimr. II. 11). **-bót** [-boᵘːt] f. fuldstændig Bedring (Helbredelse): *fá f. meina sinna.* **-dómur** [-doᵘːmøϱ] m. endelig, afgörende Dom. **-frávikning** [-ϱ-frauːvɪhgniŋk] f. fuldkommen Afskedigelse. **-gjörð** [-r-ɟörð] f. **1.** *(fullnustugjörð)* Fyldestgörelse. — **2.** (jur.) Slutningsprotokol. **-matur** [-maːdøϱ, -maːtøϱ] m. (Madportion til) et helt Maaltid (JÁÞj. I. 379). **-skifti** [-sɟɪfˑdɪ] npl. endelig Opgörelse: *áður en búið er tekið til fullnaðarskifta,* forinden Boet er optaget til Slutning. **-úrskurður** [-uϱˑsgʏrðøϱ] m., **-úrslit** [-uϱˑslɪt] npl. endelig Afgörelse.

fullnaður (-ar) [fʏdˑlnaðøϱ] m. Fyldestgörelse, Fuldbringelse.

†**fullnan (-ar, -ir)** [fʏdˑlnan] f. = *fylling,* Fylde.

full nema [fʏdˑlnɛˑma] vt. uddannes helt i n-t: *láta Þorstein koma til sín til að fullnema trjesmíði* (JTrHeið. II. 207). **-nógur** [-noᵘˑ(q)øϱ] a. tilstrækkelig: (Ordspr.) *fár er sjer f.,* ingen er sig selv nok. 1. **-numa** [-nʏˑma] a. indec. udlært: *f. í e-u.* 2. **-numa (a)** [-nʏˑma] vt. (pop.) uddanne sig: *f. sig í húsagerðarlist.* **-numaveisla** [-nʏmavɛisˑla] f. Svendegilde. 1. **-numi (-a, -ar)** [-nʏˑmɪ] m. Kandidat; Svend. 2. **-numi** [-nʏˑmɪ] [illegible] 1. **fullnuma.**

fullnusta (-u) [fʏdˑlnʏsda] f. Fuldkommenhed: *til fullnustu,* til Fuldkommenhed, til fulde, fuldt ud; *krefjast fullnustu fyrir,* søge Regres for; *f. fyrir synjun samþykkis (á víxli),* Regres for manglende Accept; *f. fyrir greiðslufalli,* Regres paa Grund af manglende Betaling.

fullnustu gjörð [fʏdˑlnosdoϱɟörð] f. Fyldestgörelse: *f. laganna,* Fyldestgörelse af Loven. **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m. *f. gegn útgefanda,* Ret til Regres mod Udsteder.

full næging (-ar, -ar) [fʏdˑlnaiˑjiŋk, -ɪŋgaϱ] f. Tilfredsstillelse, Fyldestgörelse. **-nægingarfrestur** [-naijiŋgaϱfrɛsˑdøϱ] m. (jur.) Fuldbyrdelsesfrist, Eksekutionsfrist. 1. **-nægja** [-naiˑja] f. Fyldest; Fyldestgørelse, Tilfredsstillelse. 2. **-nægja** [-naiˑja] v. **1.** vt. med dat. tilfredsstille, opfylde, fyldestgöre: *f. námslöngun sinni; f. friðarskilmálum; f. konu sinni.* — **2.** vi. være tilstrækkelig; — ppr. *fullnægjandi,* tilfredsstillende, tilstrækkelig. **-nægjugerð** [-naijoɟɛrð] f., **-nægjugjörð** [-naijoɟörð] f. Fyldestgörelse, Efterlevelse: *f. dóms,* Fuldbyrdelse af en Dom. **-orðinn** [-orðɪn, pl. -ordnɪϱ] a. **1.** voksen, fuldvoksen, som har naaet Manddomsalderen: *fullorðnir* el. *fullorðið fólk,* voksne. — **2.** *(roskinn)* ældre. **-orðinsaldur** [-orðɪnsaldˑøϱ] m., **-orðinsár** [-orðɪnsauːr] npl. **1.** moden Alder, Manddomsaar. — **2.** ældre Aar. **-orðinslegur** [-orðɪnslɛːqøϱ] a. som ligner el. opfører sig som en voksen el. en ældre Mand. **-orðnast (a)** [-ordnast] vrefl. **1.** blive voksen. — **2.** blive gammel. **-ótvíræður** [-oᵘːtviraiˑðøϱ] [illegible] **-profaður** [illegible]

vet. °1. **-ráða** [-l-rau·ða] a. (jur.) fuldmyndig. 2. **-ráða** [-rau·ða] vt. og vi. **1.** fæste helt: *f. til sín vinnumann.* — **2.** fæste tilstrækkelig mange Folk: *hann mun ekki hafa fullráðið til sín enn.* — **3.** *(fastráða)* tage Bestemmelse: *f. e-ð* el. *f. e-ð við sig.* **-reyndur** [-rɛindøꝗ] a. fuldprøvet, sikkert og bevist: *Um haustið var það fullreynt, að hann stæli* (ÞGjD. 34). **-rekinn** [-rɛ·ɡ̊ɪn, -rɛ·ɟ̊ɪn] a. holdt op med at drive: *Þegar ísinn er orðinn f. og landfastur* (ÞThLýs. I. 54). **-rifaður** [-rɪ·vaðøꝗ] a. (naut.) klosrebet. **-rjetti (-is)** [-rjɛhdɪ] n. fulde Rettigheder; fuldkomne Bøder. **-rjettismaður** [-rjɛhdɪs-ma:ðøꝗ] m. Person som har Ret til fulde Bøder (Oprejsning) for tilföjet Retskrænkelse: *Hann (fjalla-Eyvindur) mun nú ekki vera f. meir en svo* (NK. '12, 61). **-rosknaður** [-rosgnaðøꝗ] a. = **alrosknaður. -ræða** [-rai·ða] vt. forhandle fuldstændig, uddrøfte; — pp. *fullrætt,* uddrøftet, talt nok om: *málið er fullrætt.* **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. †**1.** passende Parti: *e-m er f. í e-ri,* en er et passende Parti for en. — °**2.** *(lögræði)* Fuldmyndighed. **-sanna** [-λ-san·a] vt. bevise fuldstændig. **-sannur** [-san·øꝗ] a. fuldkommen sand. **-setið** [-sɛ·dɪð, -sɛ·tɪð] an.: *nú er f.,* nu har man siddet længe nok (is. paa Søen); *Hann kvað ekki f. enn* (JÁÞj. II. 132). **-siglt** [-sɪχλt] an.: *vera f.,* føre saa store Sejl, som Baaden kan taale; *nú var gamla, fúna bátnum f.* **-sjáandi** [-sjau·andɪ] a. klartseende. **-skilja** [-sɟɪlja] vt. forstaa, fatte til fulde. **-skipaður** [-sɟɪ·baðøꝗ, -sɟɪ·paðøꝗ] a. fuldstændig besat, fuldstændig bemandet: *e-ð er fullskipað,* n-t er fuldstændig besat (bemandet), der er ikke Plads til flere. **-skír** [-sɟi·r] a. lødig: *f. málmur.* **-skýr** [-sɟi·r] a. **1.** ganske klar, ganske tydelig: *málið er nú fullskýrt.* — **2.** rigtig forstandig: *hann er f. maður.* **-skjótt** [-sɟoᵘht] adv. meget snart. **-skoða** [-sgo·ða] vt. betragte tilstrækkelig. **-skriða** [-sgrɪ·ða] a. indec. i fuld Fart. **-skrýddur** [-sgrid·øꝗ] a. fuldstændig prydet, fuldstændig iført, i fuldt Skrud (Ornat). **-skriði** [-sgrɪ·ðɪ] a. i fuld Fart. **-skær** [-sɟai·r] a. fuldkommen ren. **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. udslidt. **-smíða** [-smi·ða] vt. forfærdige, opføre fuldstændig. **-sofinn** [-so·vɪn] a.: *vera f.,* have udsovet. **-sprottinn** [-sbrohdɪn] a. moden, høstefærdig. **-steiktur** [-sdɛiχdøꝗ] a. tilstrækkelig el. lovlig meget stegt. **-sterkur** [-sdɛꝗgøꝗ] **1.** a. meget kraftig; noksaa kraftig. — **2.** m. npr. »Kæmpestærk«: *F., Hálfsterkur og Aumingi heita 3 steinar í Dritvík undir Jökli, og hefðu sjómenn það sjer til dægrastyttingar að reyna steina þessa upp og koma þeim á stall, sem náði í brjóst. Fáir ráðu við Hálfsterk og ekki við Fullsterk nema heljarmenni, en flestir við Aumingja. — Þess, sem er frekastur heitir F.* (JThMk. 281). °**-stilla** [-sdɪdla] vt.: *f. úr,* aftrække et Ur (Norðri '11, 120). **-stjettað** [sdjɛhdað] an.: *mjer er f. með e-ð,* jeg har nok med n-t; *ekki er eg skyldur að skaffa þér vistir, mér er f. með hana Gunnu, þótt ekki aukist þar ofan á meira* (ÓDavÞul. 123). **-svefta** [-svɛfda], **-svifta** [-svɪfda] a. indec. (Af., Sch.) udsovet, som har faaet tilstrækkelig Sövn. **-sæla** [-sai·la] f. fuld Salighed, fuldkommen Lykke, Lyksalighed: (Talem.) *lifa við fje og fullsælu,* leve i Lykke og Overflod. **-sæll** [-saidλ] a. fuldkommen lykkelig. **-sæmdur** [-saimdøꝗ] a.: *vera f. af e-u,* være fuldt ud tjænt med n-t. **-sætti (-is,** pl. ds.) [-saihdɪ] n. fuldkomment Forlig. **-sönnun** [-sön·on] f. fuldstændigt Bevis. **-talaður** [-ta·laðøꝗ] a.: (Talem.) *fyr má skilja en fulltalað sje,* det er let at forstaa en halvkvæden Vise. **-tíða** [-ti·ða] a. indec. af moden Alder. **-tíðaaldur** [-tiðaal·døꝗ] m. moden Alder. **-tingi (-is)** [-tiŋɟɪ] n. Hjælp, Bistand: *veita e-m f.* **-tingjari (-a, -ar)** [-tiŋɟarɪ] m. Hjælper, Understøtter. **-treysta** [-trɛisda] vt. med dat. stole ubetinget paa. 1. **-trúa** [-tru·a] a. indec. fuldt overbevist: *varð hún smásaman f. um þetta.* — *f. á e-ð,* som tror fuldt og fast paa n-t.

2. **fulltrúa-** [fʏd·λtrua] præf. repræsentativ. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Repræsentant. **-fundur** [-fʏn·døꝗ] m. Repræsentantmøde. **-menska** [-mɛn·sga] f. Repræsentation. **-nefnd** [-nɛm·t] f., **-ráð** [-rau·ð] n. Repræsentantskab: *f. banka,* Bankens Repræsentantskab. **-þing** [-þiŋ·k] n. repræsentativ Forsamling, Stænderforsamling. **-þingstjórn** [-þiŋsdjoᵘr·dv, -sdjoᵘd·v] f. Repræsentativforfatning, Repræsentativsystem.

fulltrúi (-a, -ar) [fʏd·λtru·ɪ] m. **1.** (en man stoler fuldt ud paa) Afgud, Gud: *var þetta f. karls og kerlíngar* (JÁÞj. I. 177). — **2.** Repræsentant; jfr. *bæjarfulltrúi.* — **3.** Fuldmægtig: *f. bæjarfógeta.*

fullur [fʏd·løꝗ, f. fʏd·λ, n. fʏλ·t] (comp. **fyllri** [fɪd·lrɪ], superl. **fylstur** [fɪl·sdøꝗ]) a. **I. 1. a.** fuld: *fult ílát, f. bolli;* — *hafa fult hús af börnum,* have fuldt Hus af Börn; *f. af e-u* el. *f. e-s,* fyldt med n-t; *það er komið fult af fólki,* der er kommet en Masse Mennesker. — **b.** *f. að vöngum,* med struttende Kinder. — **2.** *(saddur)* mæt. — **3.** beruset: (Ordspr.) *fullir kunna flest ráð,* den fulde er aldrig i Forlegenhed. — **4.** i overf. Bet.: *f. fjandskapar, öfundar,* fuld af Fjendskab, Misundelse; *eiga fult í fangi með e-ð,* have vanskeligt ved (at göre) n-t, have sin Nød med n-t; *hafa í fullu trje við e-n,* kunne hamle op med en. — **II. 1.** fuld, fuldstændig, fuldkommen: *fult tungl,* Fuldmaane; *full borgun,* fuld Betaling; *fullar þrjár vikur,* godt tre Uger; *full klukkustund,* en god Time; *það er f. fjandskapur með þeim* (de er svorne Fjender; *fult umboð,* fuldstændig Fuldmagt. — †**2.** (jur.) fuldgyldig, af fuld Kraft el. Virkning: *f. eiður.* — **III.** *að fullu, til fulls,* til fulde, fuldt: *skilja e-ð til fulls,* forstaa n-t fuldt ud; *að fullu og öllu,* fuldt og fast; *fyrir fult og alt,* definitivt, endelig: *frávikning fyrir fult og alt.*

full valda [fʏd·lvalda] a. indec. suveræn, fuldvældig: *f. ríki.* **-vaxa** [-vaχsa] vi. modnes. **-vaxta** [-vaχsda] a. indec. moden. **-veðja** [-vɛðja] a. indec. **1.** myndig: *hve nær eru menn f.?* — **2.** *(fullvalda)* suveræn, fuldvældig: *f. ríki,* suveræn Stat. — **3.** vederhæftig: *f. fyrir ábúð jarðarinnar,* vederhæftig i Henseende til Forpagtningskontraktens Opfyldelse (Stj. '75, A. 128). **-veðjadægur** [-vɛðjadai:ɡøꝗ] n. Myndighedsdag. **-veginn** [-vɛi·jɪn] a. fuldvægtig. **-vel** [-vɛ·l] adv. godt nok el. temmelig godt. **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. Suverænitet, Magtfuldkommenhed. **-verið** [-vɛ·rɪð] an. været længe nok: *Þú hefir f., fljóð, að leiki* (ÓDavÞul. 77). **-verja** [-vɛrja] a. indec. (EspS. 139) = **fullveðja. -viðurkendur** [-vɪðøꝗɟ̊ɛn·døꝗ] a. fuldstændig anerkendt. **-vinnandi** [-vɪn·andɪ] a.: *f. maður,* fuldt arbejdsdygtig Mand. **-viss** [-vɪs] a. fuldstændig vis, fuldstændig sikker. 1. **-vissa** [-vɪs·a] f. fuldstændig Vished, Forvisning. 2. **-vissa (a)** [-vɪs·a] vt. forvisse, forsikre: *f. e-n um e-ð.* **-vista** [-vɪsda] a. indec. udtjænt (JsJs.). **-vita** [-vɪ·da, -vɪ·ta] a. indec., **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] a. ved sin fulde Forstand. †**-vitra** [-vɪ·dra, -vɪ·tra] f. Alvidenhed (EÓlKv. 58). **-vægi (-is,** pl. ds.) [-vai·jɪ] n. Ækvivalent. **-þakka** [-λ-þahɡa] vi. og vt. takke tilstrækkelig: *f. e-m e-ð* el. *fyrir e-ð;* — *það fæ jeg seint fullþakkað.* **-þekkja** [-þɛhɟa] vt. kende fuldstændig. **-þýðingarmikill** [-þiðiŋɡarmɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟ̊ɪdλ] a. tilstrækkelig betydningsfuld. **-þroska** [-þrosga] a. indec., **-þroskaður** [-þrosgaðøꝗ] a. moden. **-þröngur** [-þröyŋɡøꝗ] a. lovlig snæver. **-þur(r)** [-þʏ·r, -þʏr] a. fuldkommen tör, lovlig tör. **-öruggur** [-l-ö·rʏɡøꝗ] a. fuldkommen sikker paa, fuldt overbevist om.

fúl már [ful·mau·r] m. *fýll,* Malemuk. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. Skurk, nederdrægtig Hallunk, Bandit. **-menska** [-mɛnsga] f. Nedrighed, Nederdrægtighed, Skurkagtighed.

fúlna (a) [ful·na] vi. blive stinkende, gaa i Forraadnelse.

fúlropi [ful·ro:bɪ, -ro:pɪ] m. stinkende Opstød.

fúlsa (a) [ful·sa] vt. og vi. vise sin Afsky el. Foragt for en el. n-t: *f. e-n;* — *f. við e-u,* rynke paa Næsen ad n-t.

fúlslegur [ful·slɛɡøꝗ] a. vranten, gnaven.

fúlur [fu:løꝗ] fpl. barsk, vranten Mine.

fúlviðri [ful·vɪðrɪ] n. daarligt Vejr.

fum [fʏ:m] n. Forhastelse, Forfjamskelse, forvirret Hastværk, Stundesløshed: *hvaða f. er á þjer?* hvorfor er du saa stundesløs (forfjamsket)?

fuma (a) [fʏ:ma] vi. være (blive) forfjamsket.

fumari (-a, -ar) [fʏ:marɪ] m. ilsindet Person.

funa (a) [fʏ:na] vi. brænde, flamme, gløde: *Og þar sem glaumur og galsi var á ferðum, var hún funandi af fjöri og kátínu* (JTrHalla 8); *f. upp,* [1]) gaa op i Flammer, brænde (hurtigt): *funuðu þau* (ɔ: *sparlökin) upp í einu vetfangi* (Skirn. VII. 67); [2]) blusse op, opflammes: *Það var sem fjör hans funaði upp við sopann* (JTrHeið. IV. 191).

fúna (a) [fu:na] vi. raadne: *fyrst fúnar fiskur á höfði* (GJ.).

funabræði [fʏ:nabrai:ðɪ] f. stor Hidsighed.

funaður (-ar) [fʏ:naðøꝗ] m. Ild (GEin. i Eimr. XIV. 212).

funalegur [fʏ:nalɛ:ɡøꝗ] a. ilter, hidsig.

†**fúnan (-ar)** [fu:nan] f. = **fúnun.**

funda ferð [fʏn·dafɛr·ð] f. Orlov, Lysttur: *að fara f.* (Vf., Af.). **-lagður** [-laɡ·ðøꝗ, -lag·ðøꝗ] m. opsamlet Uldtot (Vf.).

fundar boð [fʏn·darbo:ð] n. Indkaldelse til et Møde. **-dagur** [-da:ɡøꝗ] m. Mødedag, Samlingsdag. **-fall** [-ꝗ-fad·λ] n. Bortfald (Aflysning) af et Møde: *gera, tilkynna f.,* aflyse et Møde; *af ýmsum ástæðum varð f.* (kunde Mødet ikke afholdes). **-fje** [-fjɛ:] n. fundne Ting, Sager (Klp. V. 121). **-fært** [-faiꝗ·t] an. muligt at holde et gyldigt Møde. **-gerð** [-r-ɟɛr·ð] f. Protokol over et Møde. **-hlje** [-ꝗ-(h)λjɛ:] n. Ophold i et Møde. **-hús** [-(h)u:s] n. Sted, hvor et Møde afholdes, (ogs.) Valglokale (Stj. '07, A. 170). **-laun** [-r-löy:n] npl. Findelön. **-lok** [-lo:k] npl. Slutning af et Møde. **-lokaskrá** [-lo·ɡa-sɡrau:, -lo·ka-] f. Slutningsprotokol. **-maður** [-ma:ðøꝗ] m. **1.** *(finnandi)* Finder. — **2.** *(maður á fundi)* Deltager i et Møde, Medlem. **-staður** [-ꝗ-sda:ðøꝗ] m. **1.** *(staður, sem eitthvað finst á)* Findested. — **2.** *(staður, þar sem fundur er haldinn)* Mødested, Sted hvor et Møde (en Forsamling) afholdes. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Dirigent.

fundát (-s) [fʏn·dau·t] n. = *fitl,* Pillen, Pilleri, Puslen: *vertu ekki að þessu fundáti* (BreiðD.).

fundáta [fʏn·dau·da, -au·ta] vt. indec. = *fitla,* pille, pusle, nysle: *hvað ertu að f.?* (BreiðD.).

fundið [fʏn·dɪð] se **finna.**

°**funding (-ar, -ar)** [fʏn·diŋk, -iŋɡaꝗ] f. det at finde (vælge), Valg: *er áður … talað um fundingu textans* (PPRæð. 31).

***Fundingur (-s)** [fʏn·diŋɡøꝗ, -iŋs] m. npr. Navn paa en Dværg, ogs. brugt som Betegn. for Odin: *Fundings haukur,* Odins Fugl, Ravn (ÓDav. Vik. 182); *Sigtýs fundings hver,* Poesi, Digt (ÓDavVik. 187).

fundinn [fʏn·dɪn] pp. af **finna.**

†**fundning (-ar, -ar)** [fʏn·dniŋk, fʏn:iŋk, -iŋɡaꝗ] f. **1.** *(fundur)* Finden, Genfinden. — **2.** *(uppgötvun)* Opfindelse. — **3.** *(fyrirsláttur)* Paafund.

fundra (a) [fʏn·dra] vi. pusle, nysle (= *föndra).*

fundull [fʏn·dʏdλ] f. (BreiðD.) = **hagalagður.**

fundum [fʏn·dom] 1. p. pl. imp. ind. af **finna.**

1. **fundur (-ar, -ir)** [fʏn·døꝗ] m. **I. 1.** *(það að finna)* Fund, Finden, Opdagelse: *f. Ameríku,* Amerikas Opdagelse. — **2.** *(það sem finst)* Fund, n-t som findes; (Ordspr.) *sá á fund, er finnur,* Fundet er Finderens; *að leyna fundi er að líkjast þjóf,* han er ikke bedre, der fjæler, end den, der stjæler; *launa fund e-s,* betale Findelön for en Genstand, en har fundet: *hvort viltu heldur launa fund minn eða gefa?* — **II. 1.** *(það að finnast)* Sammenkomst: *Hvað er svo glatt, sem góðra vina f.* (J. Hall. 42); *fundum einhverra ber saman,* n-n træffer hinanden; *fara á fund e-s* el. *til fundar við e-n,* aflægge en et Besøg, gaa hen for at træffe en; *að fara til funda,* rejse paa Besog (Vf.); (Ordspr.) *svo fyrnast ástir sem fundir* (GJ.), lang Skilsmisse gör kold Kærlighed. — **2.** *(samkoma)* Møde, Forsamling: *boða til fundar,* indkalde til et Møde, en (General)forsamling; *eiga fund með sjer,* mødes; *skjóta á fundi,* sammenkalde i Hast et Møde el. have et kort Møde. — **3.** *(um alþingi)* Samling: *Opið brjef er stefnir alþingi saman til reglulegs fundar* (Stj. '85, A. 2). — **4.** *(bardagi)* Kamp.

2. **fundur** [fʏn·døꝗ] n. Pillearbejde (= *föndur).*

fund vik [fʏn·dvɪ·k] npl. i Forb.: *það fór að fundvikum (= það mistókst),* det mislykkedes (Nl., Sch.). **-vikka** [-vɪhɡa] vt.: *f. sjer e-ð,* negle,

rapse n-t (Ai.) **-vís** [-vi:s] a. **1.** flink til at finde el. opspore n-t: [illegible] *ekk. f.* — **2.** opmærksom, paahitsom: *ekki einungis f. á [illegible]* ([illegible] XVIII 67). **-vísi** [-vi:sɪ] f. Dygtighed til at finde el. opspore.

funheitur [fʏn·(h)ei·dʏʀ, -(h)ei:toʀ] a. brændhed, brændende [illegible] *funheitt*.

funi (-a, -ar) [fʏ:nɪ] m. **1.** *(eldur)* Flamme, Ild. — **2.** *([illegible] maður)* Brushoved: *hann er mesti f.*

funsa (a) [fʏn·sa] vt. (pop.) pudse, pynte: *f. sig upp*, pynte sig.

fúnun (-ar, -anir) [fu:nøn, -anɪʀ] f. Forraadnelse.

fúr (-s) [fu:r] m. Ild, [illegible] digt. Omskriv. [illegible] Sværd [illegible] *báru f.*, Guld.

fura (-u, -ur) [fʏ:ra] f. Fyr, Fyrretræ (pinus).

1. **furða (-u)** [fʏr·ða] f. **1.** *(fyrirboði)* Varsel: (Ordspr.) *[illegible] furða* (SchMál.), Umaadehold bebuder Fald. — **2.** *([illegible])* Undren, Forbavselse, Under: *e-ð gegnir furðu*, n-t er forunderligt; *það er mesta f.* (det er virkelig forbavsende), *[illegible] það er gert*, — *[illegible] furðu gegna (sæta)*, man fandt det mærkværdigt (forunderligt); *það er engin f.*, det er ikke til at undres over, det er ikke saa mærkværdigt. — **3.** dat. *furðu* som adv. (ofte skrevet i eet Ord med følgende adj. el. adv.): forbavsende, mærkværdig, over Forventning; *hann er f. duglegur*, man skulde ikke tro, han var saa dygtig; *f. vel*, forbavsende godt.

2. **furða** [fʏr·ða] vt. og v. impers. [illegible] forundre sig over [illegible] *e-n furðar e-ð* el. *e-n furðar á e-u*, en undrer sig over n-t.

†**furðan** [fʏr·ðan] f. = **furðun.**

furðan legur [fʏr·ðanlɛ·qoʀ] a. mærkelig, mærkværdig, forbavsende, over Forventning: *hlaðfiski að kalla mátti ... þegar róið var og gæftirnar furðanlegar*. [illegible] — adv. *-lega*, mærkværdig, over [illegible]. **-leikur** [illegible] m. Forunderlighed, Sælsomhed.

furðu djarfur [fʏr·ðodjar·voʀ] a. mærkelig dristig. **-fullur** [-fʏd·loʀ] a. fuld af Forundring. **-gjafir** [illegible] **-góður** [-gou·ð-oʀ] a. forbavsende god, særdeles god; bedre end forventet. **-heimskur** [-heim·sgoʀ] a. forbavsende dum, ærkedum. **-laus** [-löy·s] a. ikke til at undres over. **-legur** [-lɛ·qoʀ] a. forunderlig, forbavsende, vidunderlig; uhyre stor. **-ljettur** [-ljɛhdoʀ] a. overordentlig let, forunderlig let, mærkværdig let.

furðun (-ar, -anir) [fʏr·ðøn, -anɪʀ] f. Forundring.

furður [fʏr·ðoʀ] m. (Skaft., [illegible]) = **furða** 1.

furðu skepna [fʏr·ðosgɛhbna] f. mærkværdigt Dyr. **-sterkur** [-sdɛʀ·g-oʀ] a. forbavsende stærk, særdeles stærk. **-stjarna** [-sdjar·dna, -sdjad·na] f. Vidunderstjærne; Mira. **-strandir** [-sdran·dɪʀ] fpl. ›Vidunderland‹, ɔ: den anden el. overnaturlige Verden. **-verk** [-vɛʀ·k] n. Underværk.

*furn (-ar, -ir) [illegible] Under, Vidunder [illegible]

*fúrr (-s) [illegible] Ild [illegible] (GIr. [illegible])

furstadæmi [fʏʀ·sdadai:mɪ] n. Fyrstedømme.

fursti (-a, -ar) [fʏʀ·sdɪ] m. Fyrste.

furtalegur [fʏʀ·dalɛ·qoʀ] a. tølperagtig, grov; — adv. *-lega*.

furtur (-s, -ar) [fʏʀ·doʀ] m. Grobian, Tølper.

furu ár [fʏ:rəau:r] f. Aare af Fyrretræ. **-trje** [-trjɛ:] n. Fyr, Fyrretræ [illegible].

*__furvaxinn__ [fʏ:rvaχ·sɪn, fʏr·-] a. rank som Fyrren (BTh. 33).

fús [fu:s] a. villig: *f. e-s, f. á e-ð, f. til e-s*, villig til n-t; *f. (á) að gera e-ð*, [illegible] (Ordspr.) [illegible] *klárinn fúsastur, sem hann er kvaldastur*, derhen er Hesten villigst, hvor den har det værst.

Fúsi (-a, -ar) [fu:sɪ] m. npr. Dim. af *Sigfús, Vigfús*.

?**fúska (a)** [fus·ga] vi. fuske: *f. við e-ð*, fuske i n-t.

?**fúskari (-a, -ar)** [fus·garɪ] m. Fusker.

fusla (-u, -ur) [illegible] (Og. Ral[illegible])

fús lega [fu:slɛqa] adv. beredvillig, gærne. **-leiki** [-leiɟɪ, -leiķɪ] m., **-leikur** [illegible] m. **1.** Beredvillighed: [illegible] *með oss f. til hins illa* (Myn. 167). — **2.** *(fýsi)* Redebonhed, Beredvillighed.

1. **fuss** [fʏs] n. Vrede, Hidsighed [illegible]

2. **fuss** [fʏs] interj. fy.

fúss [fus] n. Indignation, Vrede, Hidsighed, [illegible] gaa vred bort, gaa pludselig bort i Hidsighed.

fussa (a) [fʏs:a] vi., **fússa (a)** [fus:a] vi. sige fy: *f. við e-u*, kimse ad n-t, afvise n-t haanligt el. indigneret: *hafi hún fússað og blásið ...* [illegible] (B-[illegible])

fussi (-a) [fʏs:ɪ] m. Ruskregn (som følger med Taage) (Vf.).

fussum [illegible]

fústfansdúkur [fus·diansdu:goʀ, -du:koʀ] m. Olmerdug.

futtafutt [illegible] = **hvuttahvutt.**

fæ [illegible] fá.

fæð (-ar, -ir) [illegible] **1.** [illegible] — **2.** [illegible] — **3.** [illegible] Uvilje, spændt Forhold, fjendtlig Stemning: *leggja (kasta) fæð á e-n*, [illegible] Had.

1. **fæða (-u)** [illegible]

2. **fæða (fæddi)** [fai:ða, faid:ɪ] vt. **I. 1. a.** *(veita fæði)* føde, underholde, [illegible] — **b.** [illegible] — **2.** [illegible] — **II.** *(ala barn)* føde, bringe til Verden. — **III.** refl. **1. a.** *fæðast*, fødes, være (blive) født. — **b.** *[illegible]* — **2.** pp. *fæddur*, født: *vera fæddur og uppalinn e-s staðar*.

fæddur [faid·oʀ] pp. af 2. **fæða.**

fæði (-is) [fai:ðɪ] n. Føde, Kost [illegible] være i Kost hos en; *(Jón smali) vann Gísla ekkert, en var á f. hans* (fik Kosten hos ham) (GKonÆf. 70); *f. og húsnæði*, Kost og Logi.

fæðing (-ar, -ar) [fai:ðiŋk, -iŋgaʀ] f. Fødsel.

fæðingar ár [fai:ðiŋgarau:r] n. Fødselsaar. **-blettur** [-blɛhdoʀ] m. Modermærke. **-ból** [-bou:l] n. Stavn, Fødestavn. **-borg** [-bor·k] f., **-bær** [-bai:r] m. Fødeby. **-dagur** [-da:ɣoʀ] m. Fødselsdag. **-gyðja** [-ɟɪð·ja] f. Fødselsgudinde. **-hreppur** [-a-hʀɛhboʀ] m. Fødesogn. **-hríðir** [-hʀi:ð-ɪʀ] fpl. Fødselssmærter, Veer. **-hús** [-ʀ-(h)u:s] n. Fødselsstiftelse. **-staður** [-sda:ðoʀ] m. **1.** *(staður, [illegible])* Fødested. — **2.** *(á konu)* cunnus. **-stjarna** [-sdjar·dna, -sdjad·na] f. Fødselsstjærne. **-stofnun** [-sdob·nøn] f. Fødselsstiftelse. **-tíð** [-ti:ð] f., **-tími** [-ti:mɪ] m. Fødselstid. **-vottorð** [-r-vohdorð] n. Fødselsattest. **-þraut** [-ʀ-þröy:t] f. Ve: *[illegible]* (JTrSk. I. 83).

fæðingi (-ja, -jar) [fai:ð-] m. Person, som er født paa et Sted, Indfødt.

fæðingjarjettur [fai:ð-] m. Indfødsret.

†**fæðingur (-s, -ar)** [fai:ðiŋgoʀ, -iŋs] m. = *fæðingi*, Person, som er født paa et Sted.

fæðipípa [fai:ðɪpi:ba, -pi:pa] f. Tilførselsrør (til en Lampe i et Fyr).

*__fæðir (-is)__ [fai:ðɪʀ] m. Avler, som holder en vedlige: *ofan í fjandann*, [illegible] (ÓDav[illegible])

fæðis peningar [illegible] Diætpenge, Diæter [illegible] Kostpenge. **-skóli** [-ɪ-sgou:lɪ] m. Kostskole.

fæðsla (-u) [illegible] f. **1.** [illegible] Føde, Næring. — **2.** [illegible] Opfostring.

†**fæðslu fang** [illegible] Fødemidler. †**-leysi** [-lei·sɪ] n. Mangel paa Fødemidler.

fægi bursti [fai:ɟɪbʏʀ·sdɪ, -bʏs·dɪ] m. Polerborste. **-duft** [-dʏf·t] n. [illegible] **-dula** [illegible] **-fjöl** [illegible] **-flot-ur** [-flö:doʀ, -flö:toʀ] m. Facet. **-færi** [-fai:rɪ] npl. Pudseredskaber. **-hamar** [-ha:maʀ] m. Polerhammer. **-kalk** [-kaʎ·k, -kal·k] n. Pudsekalk. **-leppur** [-lɛhboʀ] m. Pudseklud. **-ljereft** [-ljɛ:rɛft] n. Pudselærred. **-lög-ur** [-lö:qoʀ] m. Pudsecream.

fæging (-ar, -ar) [fai:ɟiŋk, -iŋgaʀ] f. Pudsning, Polering, Politur.

fægingarefni [fai:ɟɪŋgarɛb·nɪ] n. Pudsematerialier.

fægi sandur [fai:ɟɪsan·doʀ] m. Skuresand. **-skinn** [-sɟɪn·] n. Pudseskind. **-stál** [-sdau:l] n. Polerstaal. **-steinn** [-sdeid·n] m. Skuresten, Polersten. **-tól** [-tou:l] n. Pudseredskab. **-þjöl** [-þjö:l] f. Glatfil, Polerfil.

fægja (ði) [illegible] vt. **1.** polere, pudse, blanke, [illegible] rense og [illegible] — **2.** [illegible] *ætlaði* (Sl.).

fækka (a) [faihga] vi., v. impers. og vt. med dat. **I.** vi. og v. impers. **1.** aftage i Antal: *e-ð fækkar, e-u fækkar*; — *fara fækkandi*, svinde ind: *þeir fara (þeim fer) fækkandi*, deres Antal svinder ind. — **2.** *það er farið að f. með þeim*, Forholdet er blevet spændt imellem dem, der er opstaaet spændt Forhold mellem dem. — **II.** vt. med dat.: *f. e-u*, formindske n-t i Antal, reducere Antallet af n-t, nedbringe: *hann hefur fækkað mikið fje sínu*.

fækkun (-ar, -anir) [faihgøn, -anɪʀ] f. Aftagen el. Formindskelse i Antal.

1. **fæla (-u, -ur)** [fai:la] f. **1.** Skræmsel, Skrækkebillede, n-t forfærdeligt: *vond f. hefi eg heyrt frásagt og djöfulskapur hafi átt undan þeim að koma* (JMagnPísl. 82). — **2.** uhyre Masse: *mesta (óttaleg) f. af e-u* (Sl.).

2. **fæla (di)** [fai:la] vt. forskrække, skræmme, göre sky: *fældu ekki hestinn*; — *f. frá*, afskrække, skræmme fra n-t; *f. e-n frá að gera e-ð*, skræmme en bort fra at göre n-t, afskrække en; — refl. *fælast*, blive sky: *f. e-ð* el. *við e-ð*, blive sky for n-t: *hesturinn fældist*; — *jeg fælist hann alveg*, jeg gör alt, hvad jeg kan, for at undgaa ham.

fæli [fai:lɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fela.**

fæling (-ar, -ar) [fai:liŋk, -iŋgaʀ] f. Skræmmen.

fælinn [fai:lɪn] a. løbsk, sky, bange.

fælni [fail·nɪ] f. indec. Løbskhed, Frygt, Skyhed.

fælumyndir [fai:lomɪn·dɪʀ] fpl. skrækkelige Syn (Milt. 407).

fær [fai:r] a. **1. a.** dygtig, flink, habil: *Rósa gamla var svo vel f. við bústörfin* (ÞGjÓs. 56); *vera f. í einhverri tungu*, være et Sprog [illegible] selv om det kniber nok saa haardt, kunne overstige alle Vanskeligheder; [illegible] (Bau[illegible] 228) *f. til e-s*, i Stand til n-t, egnet til n-t; *hann var manna best f. til að taka að sjer þessa vandastöðu*; — *f. um e-ð*, i Stand til n-t: *hann er ekki f. um það að verða fyrir slíkum missi*, han kan ikke taale at lide et saadant Tab; *jeg sje mjer ekki fært að hjálpa þjer*, jeg ser mig ikke i Stand til at hjælpe dig; *það er ekki öllum fært (að gera það)*, det er ikke enhvers Sag (at göre det); (Ordspr.) *svo fer hver sem f. er* (SchMál.), enhver er sin Lykkes Smed. — **b.** *(hraustur, vel að manni)* kraftig, stærk: *vel f.*; [illegible] III. 120) — **2. a.** *(nothæfur)* brugelig (om Ting): *fært veður*, Vejr, som man kan rejse i. — **b.** *(um vegi, ár osfr.)* fremkommelig, farbar: *f. vegur*; — *áin er f.*, Floden kan passeres; *veður var hið versta, stormur og blindhríð, svo að ekki var fært milli bæja* (at man ikke kunde komme fra den ene Gaard til den anden); *þangað er ekki fært*, Stedet er ikke tilgængeligt; *ekki fært að (hellinum), nema í sígi*, (Grotten) kun tilgængelig ved at man lader sig fire ned (JÁÞj. II. 92); (Talem.) *honum eru allir vegir færir*, for ham er ingen Vej ufarbar, han kan klare sig alle Vegne; (Ordspr.) *alt sýnist (er) feigum fært*, hvem Døden kalder, ser ej den truende Fare.

1. **færa (-u, -ur)** [illegible] f. **I. 1.** [illegible] — **2.**

a. *(við slatt og rakstur)* det Stykke af Marken, som Hostfolk arbejder paa ad Gangen (Dal., Vf.). — **b.** *(í vefstóli)* det Stykke af Væven, som der væves paa ad Gangen (uden at flytte Væven). — **II.** pl. *færur:* **1.** *(verkfæri)* Redskaber, Værktöj. — **2.** Bagage, Sager, spec. Proviant: *hver maður hafði hest með sjer, er hann flutti á færur sínar til verstöðu* (BrJÞt. 153). *Í „færum" manns var fatnaður hans og útgerð: 4 fjórðungar smjörs, hangikjötskrof af vænum sauð og kjötið af öðrum saltað niður í kætu* (Eimr. XIII. 179).

2. **færa (ði)** [fai:ra] vt. **I. 1.** føre, bringe: *f. á skipsfjöl*, embarkere. — **2.** bringe, ofte i Bet.: forære: *f. e-m e-ð; — f. fórn*, ofre, bringe et Offer. — **3.** i faste, ofte overf. Forb.: *koma færandi hendi*, medbringe en Gave, komme som Giver el. Velgörer; *Þeir komu til hennar færandi hendi* (JTrHeið. IV. 188); *f. alt á betra veg*, udlægge alt til det bedste; *f. e-ð á verra veg*, lægge n-t ud til det værste; *f. að e-m*, haane en, tale utilborlig om en: *hefði það verið þarfleysa að f. að beinum sínum* (JÁÞj. I. 244); *f. af* = *affæra: f. sjer af hendi*, skaffe sig af med; *f. e-ð fyrir sjer*, skubbe n-t foran sig: *Nú sezt maður upp á ásinn, og skefur . . . allan holdrosa og himnur innan úr skinninu, og færir það fyrir sér á ásnum eptir því sem þarf* (JSVb. 74); *f. frá*, afvænne Lammene: *menn hafa nú um hríð ekki verið sammála um, hvort heppilegra væri að f. frá eða láta ærnar ganga með dilkum* (Alþ. '11, B. II. 305); *f. fram*, [1]) underholde, forsörge: *að viðbættum 100 kr. fyrir hvert barn í ómegð, er þeir hafa fram að f.* (Alþ. '11, B. 668); [2]) fremføre: *hvað færir hann fram sjer til afsökunar?* [3]) *f. fram vöru*, forhöje Prisen paa en Vare: *kaupmenn munu þá f. vöruna fram um talsvert meira en tollinn* (Alþ. '11, B. I. 753); *f. heim*, bevise: *Mér þykir annað myrköld sýnist, fært gæti eg heim það, ef fengi leyfi* (JG. i Safn V. 3, 77); *f. e-m heim sanninn*, tale en til Rette, overbevise en om n-t; *f. í ýkjur*, overdrive: *margt f. skáldin í ýkjur*; *f. öxi (vopn) í höfuð e-m*, hugge i Hovedet paa en med en Økse (et Vaaben) (JÁÞj. II. 84); *f. í letur*, skrive n-t op, optegne; *f. sjer e-ð í nyt*, drage Nytte af n-t: *f. sjer í nyt óeirðir (eða bágindi annara)*, fiske i rört Vande; *f. niður* (mat.), føre ned (i Division); *f. niður sæði*, saa; *f. niður (verð)*, nedsætte Prisen; *f. rök að e-u*, føre Grunde i Marken for n-t, bevise n-t; *f. e-ð til betra efnis*, bringe n-t i Orden, rette n-t; *f. alla hluti til betra vegar*, [1]) vende alting til det bedste: *guð færir alla hluti til betra vegar;* [2]) undskylde: *hann er maður góðgjarn og færir allar misfellur til betra vegar; — e-ð má til sanns vegar f.*, n-t kan göres overensstemmende med Sandheden; *f. rjett mál til rangs* (Hallgr. 26), göre hvidt til sort; *f. e-ð til síns máls*, anføre n-t som Støtte for sin Paastand; *f. e-ð til tals* el. *í tal*, bringe n-t paa Tale; *f. e-n undir dóm*, indstævne en for en Domstol; *f. upp (úr potti)*, tage (Kodstykker el. Fisk osv.) op af Gryden; *f. sig upp á skaftið*, [1]) blive mere paagaaende: *þegar hann sá, að menn voru eigi óskiftir, færði hann sig upp á skaftið.* [2]) udvide en Forretning, et Foretagende: *þótt smátt sje byrjað, má f. sig upp á skaftið seinna; — f. úr lagi*, bringe i Uorden; *f. fætur við (e-u)*, stemme el. sætte Fødderne imod n-t, lægge en Hindring i Vejen for n-t. — **4.** *f. í*, iføre, iklæde: *f. í, f. e-n í e-ð*, iklæde en n-t, give en n-t paa; *f. sig í fötin*, iføre sig Klæderne, tage Klæderne paa; *f. e-n úr fötunum*, klæde en af; *f. sig úr sokkunum*, tage Strömperne af, afføre sig sine Strömper. — **5.** flytte: *hann færði borðið nær glugganum; — f. sig*, flytte sig: *færðu þig dálítið nær mjer; — f. e-ð til (úr stað)*, flytte n-t af Stedet; *f. e-n til*, lade en skifte: *Ekki fara þeir þá að f. hann til* (EKvYhl. 74); (Talem.) *f. út kvíarnar*, udvide sin Forretning; *f. fót til e-s*, opsøge en (EÓlKv. 201). — **II.** refl. *færast*, bevæge sig: *f. úr stað*, komme af Stedet; *f. úr lagi*, gaa af Lave; *færast nær og nær*, nærme sig mere og mere; *það færist aldur á e-n*, en begynder at blive gammel, Alderdommen mærkes mere (ÓDavÞul. 272); *færast yfir*, brede sig ud over: *þegar aldurinn færist yfir menn*, naar man bliver ældre; *færast í aukana (hraukana)*, anstrænge sig af alle Kræfter; *færast e-ð í fang*, paatage sig n-t; *færast mikið í fang*, have store Ting for; *það færðist í hann*, han begyndte at blive vred; *færast í vöxt*, tiltage, vokse; *það hefir færst mjög í vöxt í seinni tíð*, det er tiltaget stærkt i den sidste Tid; *færast undan e-u*, undslaa sig for n-t, undskylde sig for n-t; *færist síðan undir byrðina*, skyder derpaa Ryggen ind under Byrden (GKon. i Lögb. [1]/[1] '14).

færa fiski [fai:rafıs·gı] n. Snörefiskeri. **-fiskur** [-fıs·goǫ] m. Snörefisk.

færanlegur [fai:ranlɛ·qoǫ] a. bevægelig (Alþ. '11, B. II. 1920).

færa skúta [fai:rasgu:da, -sgu:ta] f. Linefiskerfartöj. **-snúningshús** [-snu·niŋs(h)u:s] n. Reberbane. **-snúningur** [-snu:niŋgoǫ] m., **-spuni** [-sbY:nı] m. Rebslageri. **-veiðar** [-vɛi:ðaǫ] fpl. Linefiskeri, Snörefiskeri.

færð (-ar, -ir) [fair·ð] f. Føre; — pl. *færðir*, ds.: *F. voru góðar* (JThMk. 409).

Fær eyjahrafn [fai:rɛijahǫab·v] m. Raage (corvus frugilegus). **-eyjar** [-ɛi·jaǫ] fpl. npr. Færøerne. **-eyskur** [-ɛisgoǫ] a. færøsk.

færgras [fair·gra·s] n. = **sauðvingull.**

1. **færi (-is,** pl. ds.) [fai:rı] n. **1.** *(tækifæri)* Lejlighed: *fá f. á e-u*, faa Lejlighed el. Mulighed til n-t: *og fengu aldrei f. á að njóta sín* (JTrL. 322); *sitja sig úr f. með e-ð*, lade sig Lejligheden (til n-t) slippe af Hænde, vente med n-t, til det bliver for sent: *Þá var komið besta veður og þá átti ekki að sitja sig úr f. að halda áfram* (JTrHeið. IV. 108). — **b.** *(skotfæri)* Skudvidde: *komast í f. við fugl;* — overf: *fá f. á e-m*, faa Ram paa en. — **c.** Afstand: *skjóta fugl á 10 faðma f.* — **2.** *(geta)* Ævne, Kræfter: *ekki var það f. þeirra manna, er nú gjörast, að færa þau (björgin) úr stað* (JThMk. 278); *það er á hans eins f. að eiga við þá*, han alene er i Stand til at kunne tumle dem; *e-ð er ekki á allra f.*, n-t er ikke alle givet; *það er ekki barna f.*, det er ingen Börneleg; *þykjast í færum um e-ð* = *þykjast fær um e-ð: eg þóttist í færum um að tala við þá hálærðustu* (JMPísl. 42). — **3.** (naut.) Fiskesnöre, Fiskeline. — **4.** som sidste Led i Sms.: Redskab(er): *hljóðf., veiðarf., verkf.* — **5.** *vera í manna f.*, være sammen med Mennesker el. hvor man kan træffe Mennesker. — **6.** Føre, spec. Slædeføre: *færið og tíðin alveg ágætt um tíma, og mátti þá nokkrum sinnum sjá menn á ferð hjer fyrir neðan með hesta og sleða* (Af.).

2. **færi** [fai:rı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **fara.**

færi braut [fai:rıbröy:t] f. bevægelig Jærnbane. **-kví** [-kvi:] f. bevægelig Faarefold, bestaaende af Sprinkelværk; bruges paa *Vf.* i sg., i de øvrige Egne i pl. om en enkelt saadan Fold. **-kvíaflaki** [-kvi·afla:gı, -fla:ğı] m., **-kvíagrind** [-kvi·agrın·t] f. enkelt Længe af en bevægelig Faarefold.

færilegur [fai:rılɛ·qoǫ] a. **1.** *(þægilegur)* bekvem, belejlig. — **2.** *(gerlegur)* görlig, gennemførlig, praktikabel: *skilmálar þeir, at fara til Vestmannaeyja mundu fáum færilegir ok sumum ófærilegir með öllu* (Esp. S. 102). — **3.** farbar: *hún leitaðist fyrir hvar færilegast væri* (ÞGjD. 96). — **4.** fed, tyk: *hjer er góðfiski af færilegum þorski.*

færi lykkja [fai:rılıhǧa] f. Strop til Udvidelse el. Forlængelse af n-t. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. flytteligt Lys.

færilús [fai:rılu:s] f. Faarelus.

færingartafl [fai:riŋgaǫtab·λ] n. Brætspil, omt. af *JÓlGrv.*, nu ukendt (ÓDavSk. 304).

†**færisstaður** [fai:rısda:ðoǫ] m. = *færi*, Lejlighed.

færi stekkur [fai:rısdɛhgoǫ] m. = **færikvíar. -tafl** [-tab·λ] n. **færingartafl(?)** (Hallgr., cit. af ÓDavSk. 305).

færivandur [fai:rıvan·doǫ] a.: *f. maður*, Mand som ikke nöjes med andet end den gunstigste Lejlighed (ÞGjD. 41).

^c **færivjel** [fai:rıvjɛ:l] f. Lokomobil.

færleikur [fair·lɛigoǫ, -lɛikoǫ] m. **1.** *(fimi)* Færdighed, Styrke, Smidighed. — **2.** *(meri)* Hoppe.

færni [fair·dnı] f. indec. Ævne, Færdighed.

færri [fair:ı] comp. af **fár.**

færsla (-u, -ur) [faiǫ·sla] f. **1.** Førelse: *f. verslunarbóka.* — **2.** Førsel, Overførsel, Overflytning: *f. stjórnarvaldsins inn í landið; — f. milli skipa*, Omskibning. — **3.** *(hreyfing)* Bevægelse.

færslulaus [faiǫ·slolöy·s] a. uvirksom, uenergisk (LFR. XIV. 268).

færur [fai:roǫ] fpl. se **færa.**

færustekkur [fai:rosdɛhgoǫ] m. (LFR. I. 199) = **færikvíar.**

fæstur [fais·doǫ] superl. af **fár.**

fætli [faihdlı] = *fatli*, dat. af **fetill.**

fætlingar [faihdliŋgaǫ] mpl., **fætlur** [faihdloǫ] fpl. Uld af Benene paa Faar el. af Faarets Skanker.

†**fættast** [faihdast] vrefl. formindskes, blive færre (= *fækka*): *f. orðin* (Vísn. 237).

fætur [fai:doǫ, fai:toǫ] pl. af **fótur.**

föðmun (-ar, faðmanir) [föð·mon, fað·manıǫ] f. Omfavnelse.

föður [fö:ðoǫ] cobl. af **faðir. -afi** [-r-a:vı] m. Farfader. **-amma** [-am:a] f. Farmoder. **-arfur** [-ar·voǫ] m. Fædrenearv. **-armur** [-ar·moǫ] m. Faderarm. **-ást** [-aus·t] f. Faderkærlighed. **-betringur** [-bɛ:driŋgoǫ, -bɛ:tr-] m. bedre end sin Fader: (Ordspr.) *fáir eru föðurbetringar* (GJ.), der er faa, som er bedre end Faderen. **-betrungur** [-bɛ:druŋgoǫ, -bɛ:tr-] m. = **föðurbetringur. -brjóst** [-brjoᵘs·t] n. Faderbryst. **-bróðir** [-broᵘ:ðıǫ] m. Farbroder, Onkel. **-bölvun** [-böl·von] f. faderlig Forbandelse. †**-drápari** [-drau:barı, -drau:parı] m. = **föðurmorðingi. -elska** [-ɛl·sga] f. Faderkærlighed. **-forsjón** [-ǫ-foǫ·sjoᵘn] f. faderlig Omhu. **-garður** [-r-gar·ðoǫ] m. Fædrehjem: *sitja heima í föðurgarði*, sidde hjemme (ugift). **-gæði** [-ǧai·ðı] npl. faderlige Goder, Fadergaver. **-gæ(ð)ska** [-ǧais·ga] f. faderlig Godhed. **-hjarta** [-ǫ-ɦaǫ·da] n. Faderhjærte. **-hlíf** [-(h)λi:v] f. faderlig Beskyttelse. **-hús** [-(h)u:s] npl. Fædrehjem: *vitja heim til föðurhúsa* el. *vitja aftur föðurhúsanna*, vende tilbage til sit Fædrehjem; (Ordspr.) *fleygir fúsum að föðurhúsum* (Málshb.), ee (ɔ: altid) stunder hver did, som han er baaren. **-hönd** [-(h)ön·t] f. Faderhaand. **-jörð** [-r-jör·ð] f. Fædrejord, Fædreland. °**-láð** [-lau:ð] n. Fædreneland. **-land** [-lan·t] n. Fædreland. **-landsást** [-lansaus·t] f. Fædrelandskærlighed. **-landsvinur** [-lansvı:noǫ] m. Fædrelandsven, Patriot. **-laus** [-löy·s] a. faderløs. **-legur** [-lɛ·qoǫ] a. faderlig; — adv. *-lega.* **-leifð** [-lɛiv·ð, -lɛib·þ] f. Fædrenegaard. **-leysingi** [-lɛi:siŋǧı] m. faderløst Barn. **-mynd** [-mın·t] f. = **föðurnefna. -morð** [-mor·ð] n. Fadermord. **-morðingi** [-mor·ðiŋǧı] m. Fadermorder; — ogs. i pl.: *föðurmorðingjar*, Fadermordere (Flipper) (Eimr. I. 132). *****-mund** [-mYn·t] f. Faderhaand. **-náð** [-nau:ð] f. Fadernaade. **-nefna** [-nɛb·na] f. sølle Fader, saakaldt Fader. ^c **-pínumaður** [-ǫ-pi·noma:ðoǫ] m. (kirk.) Patripassianer. °**-rann** [-r-an·] n. Fædrehjem. **-systir** [-ǫ-sıs·dıǫ] f. Faster, Tante. **-verrungur** [-r-vɛr:uŋgoǫ] m. værre end sin Fader. **-ætt** [-aiht] f. Faders Slægt (Familie): *vera skyldur e-m í f.*, være beslægtet med en paa fædrene Side.

föggufærsl [fög·ofaiǫ·sλ] npl. Flytning (af sit Töj el. Bohave) (StSt. Andv. III. 182).

föggur [fög:oǫ] fpl. Töj, Sager; Rejsetöj, Bagage: *Ráku þeir tvo hesta lausa og einn undir föggum* (JTrHeið. III. 32); *Hann var kunnáttumaður og átti spásagnaranda, sem lengi hafði verið í föggum forfeðra hans* (i hans Forfædres Gemme) (ÓDavÞj. 73).

fögnuður (fagnaðar el. **fagnaðs)** [fög·noðoǫ, fag·naðaǫ] m. **1.** Jubel, Glæde: *taka e-u með fögnuði.* — **2.** glad Modtagelse, Byden velkommen: *til fagnaðs svo fjarkomnra gesta ei ofgott er neitt*, er jeg á (StSt.). — **3.** Traktement (JThPs. 52).

fögruljóð [fög·roljoᵘ:ð] npl. (metr.) firelinjet Strofe best. af Syvstavelsesvers, med ens Enderim og to Helrim i hver Linje = *samhenda hin fagra.* Ekspl.. *Fær að særa fátt af mátt | fljóð í hljóði þátta kátt; | allar falli átta brátt | ímu rímur máttar hátt* (HSig. 184).

fögur [fö:qoǫ] f. sg. og npl. af **fagur.**

föl [fö:l] n. tyndt Snedække: [illegible] *fest snjó í fjallinu sjálfu* (ÞThLír. IV. 60).

földum [föl·dom] 1. p. pl. imp. ind. af **fela.**

fölga (a) [föl·ga] v. impers. *það fölgar*, Jorden belægges med et tyndt Snelag *(föl)* (Af.).

fölgva (a) [föl·gva] v. impers. [illegible] *fölga* [illegible] *og fölgvaði nokkuð* (GFr. i Eimr. II. 36).

föll [föd·λ] pl. af **fall.**

föl leiki [föl·leiki, föl:leiki] m. Bleghed. **-leitur** [illegible] a. bleg, falmet. **-ljós** [föl·jou·s] a. blegt lysende.

föllum [föd·lom] 1. p. pl. ind. og conj. af **falla.**

fölna (a) [föl·na] vi. **1.** blive bleg, (ogs. *f. upp)*; visne; falme; afblomstre: *blómin f. á haustin.* — †**2.** *(um hus)* forfalde.

†**fölnan** [föl·nan] f., **fölnun (-ar)** [föl·non] f. **1.** *(bliknun)* Falmen, Blegnen. — **2.** *(visnun)* Henvisnen, Afblomstring. — †**3.** *(gleymska)* Formørkelse, Forglemmelse. — †**4.** *(vanhelgun)* Besmittelse, Vanhelligelse.

fölrauður [föl·röy·ðoϱ] a. lyserød.

fölski (-a, -ar) [föl·sgi, föl·sga] m. Falaske: (Ordspr.) *bágt er fölskvann að fela* (GJ.), ondt er Falaske at skjule, idet under hvid Aske ligger ofte gloende Kul.

fölskvalaus [föl·sgvalöy·s] a. uplettet, ren, ærlig, redelig; — adv. *-laust*, oprigtigt, uden Svig.

fölskvast (a) [föl·sgvast] vrefl. bedækkes med Falaske.

fölskvi (-a, -ar) [illegible] m. **1.** [illegible] Falaske [illegible] *(-fattaskinanar)* [illegible] (GV. [illegible] JAÞ. I. [illegible]). — **2.** [illegible] *Æ*[illegible]

fölsun (-ar, falsanir) [illegible] [illegible]

fölun (-ar, falanir) [illegible] [illegible] n-t til Kobs, Rekvisition [illegible]

[illegible] **fölur** [illegible] [illegible] til Kobs.

2. **fölur** [illegible] **-van** [illegible] **-an)** [illegible] [illegible]

fölva (a) [föl·va] vt. gøre bleg: (Ordspr.) [illegible] selv Skönhed blegner i Døden.

†**fölvan (-ar, -ir)** [föl·van] f. [illegible]

fölvi (-a) [illegible] m. **1.** [illegible] Blegned [illegible] — **2.** (Ar., Skaft.) [illegible]

fön (fanar, fanir) [fö:n, fa:naϱ] f., is. i pl. *fanir*: **1.** *(tálknangi)* Gællebaad [illegible] Fiskes. — **2.** [illegible] Fane. — **3.** [illegible] en Finnes (Fiskehales) Straaler.

föndra (a) [fön·dra] vi. sidde og pille ved n-t, fuske i n-t, is. fordrive Tiden med at snitte (bruges kun om Fuskere i Faget, is. Börn) (Þing., Ar., Skaft.): [illegible] (Lbs. [illegible])

föndur (-urs) [fön·doϱ] n. Leg med n-t, Pillen ved n-t, svagt og ubehjælpsomt Arbejde med n-t, Dilettantarbejde: *það verður ekkert úr því* [illegible]

föng [illegible] af **fang.**

föngulegur [föyŋ·gølɛ·qøϱ] a. stor af Vækst og velnæret, statelig: *er* [illegible] (ÓDavs. [illegible] 185).

Fönikaland [fö:nigalan·t, fö:nika-] n. npr. Fönikien.

Fönikiumaður [illegible] m. npr. Föniker.

fönix [fö:nıχs] m. Föniks (fabelagtig Fugl).

fönn (fannar, fannir) [fön·, fan:aϱ] f. Snedynge, Snedrive.

fönnugur [fön:oqøϱ] a. tilsneet, snebedækket (Nl.).

föntum [föṅ·døm, fön·tøm] dat. pl. af **fantur.**

1. **för (farar, farir)** [för·, fa:rıϱ] f. **1.** Rejse, Tog, Vandring: *vera í för e-s*, være sammen med en paa Rejse: *Þegar bissan var í förinni mannsins*, naar Manden havde Bøssen med (GFrUbl. 47). *vera í f. með e-m*, være i ens Følge, følges med en; *slást í för(ina) með e-m*, slaa Følge med en; *hafa í f. með sjer*, medføre: (Talem.) *við munum allir fara sömu förina*, det vil gaa os alle paa samme Maade; †*hafa þá (slíka) f. sem e-r (hafa farir e-s)*, opnaa det samme Resultat som, faa den samme Skæbne som en. — **2.** is. i pl. *farir*, Rejser, Togt (is. til Søs): *vera í förum*, være ude paa Sørejser, være til Søs, fare: *hafa skip í förum*, have et Skib i Fart. — †**3.** *(flakk)* Tiggergang; jfr. *förumaður.* — **4.** *vera á förum*, [1]) være lige ved at gaa el. rejse bort: *Vald hans yfir* [illegible] *þegar hann var á förum frá mér* (GFrÓl 158); [2]) være lige ved at slippe op, være snart forbi: *matvælaforði kvað vera alveg á förum*; — *friðurinn er á förum*, Freden er snart forbi; *heilsa hans er á förum*, det er snart ude med hans Helbred. — **5.** *mikill á förum*, flot Kavaler: *Hann var maðr mikill á förum* (Frankl. 33); *vel (illa) til fara*, godt (daarlig) klædt: *vera vel til fara*, være pæn i Töjet.

2. **för** [illegible] af **far.**

förguðum [för·gøðom] 1. p. pl. imp. ind. af **farga.**

förgum [för·gom] 1. p. pl. præs. ind. af **farga.**

förgun (-ar) [för·gon] f. **1.** Afhændelse: *f. eigna sinna.* — **2. a.** Slagtning: *f. stórgripa sökum fóðubrests.* — **b.** Mord: *vera meðvitandi um f. barns.*

förla (a) [för·dla] v. **1.** v. impers.: *e-m förlar*, ens Sjæleævner aftager, svækkes, (om en Hest): *Glám förlaði heldur við útivistina* (ÞGjD. 84). — **2.** vrefl. *förlast*, svækkes, sloves: *e-m förlast: jeg held þjer sje farið að förlast*; — *e-m förlast sýn*, Synet svækkes hos en; ogs. Synet glipper, en ser fejl.

förlun (-ar) [för·dlon] f. Slappelse (paa Sjæl og Legeme).

förnum [för·dnom] dat. sg. og pl. af *farinn*, se **fara.**

föru karl [illegible] m. Tigger. **-kerling** [illegible] -ɡ̊ɛd·link] f. Tiggerkærling. **-kona** [-ko:na] f. Tiggerske.

förull [fö:rodλ] a. vandrelysten, som tidt gaar hjemmefra: *Einnig er sagt, að honum hafi verið förult* (at han hyppigt er gaaet hen), *þegar hann sá sér færi, að skoða um nesti sjómanna* (JÁÞj. II. 108).

förum [fö:rom] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **fara.**

föru maður [fö:roma:ðoϱ] m. Tigger. **-mannlegur** [-manlɛ:qoϱ] a. seende ud som en Tigger, tiggeragtig. **-munkur** [-mul̥·goϱ, -muŋ·koϱ] m. Tiggermunk, Dervish. **-nautur** [-nöy:doϱ, -nöy:toϱ] m. Rejsefælle. †**-neyta** [-nɛi:da, -nɛi:ta] vt. ledsage. **-neyti (-is)** [-nɛi:dı, -nɛi:tı] n. Rejseselskab, Følgeskab, Følge.

föst [fös·t] f. sg. og npl. af **fastur.**

föstu [illegible] af **fasta** [illegible] af **fastur.**

föstu dagur [fös·doda:qoϱ] m. Fredag: *föstudagurinn langi*, Langfredag. **-inngangur** [-ıŋ·gauŋgoϱ, fös·dıŋgauŋ·goϱ] m. Fastetidens Begyndelse: *mánudagur í föstuinngang* (= *bolludagur)*, Fastelavnsmandag; *þriðjudagur* [illegible] Hvidetirsdag. **-lögmál** [fös·dolöq·mau/] n. beskikket Faste. **-víti** [-vi:dı, -vi:tı] n. Mulkt for Overtrædelse af Fastelovgivningen.

föt [illegible] af **fat.**

fötlum [illegible] af **fetill.**

fötukilpur [illegible] Hank [illegible] fæstes til en Spand.

fötun (-ar) [fö:don, fo:ton] f. Opklædning.

fötutrje [fö:dotrjɛ:, fö:to-] n. (Træ-)Haandtag paa en Spand (Nl.).

föxóttur [illegible] Hest [illegible] end Resten af Kroppen.

föxur [föχ·søϱ] fpl. Kær bevokset med Stargræs (Árn., Sch.).

G

g [ɡ̊ɛ:], det isl. Alfabets tiende Bogstav, udtales som:

1. [g] [illegible] foran [illegible] *gamall* [ga·madλ], [illegible] fordoblet foran andre Bogstaver end [illegible] Reglen foran Kons. (jfr. dog 3, 4, 7 og 8): *vagn* [vag·v], *böglar* [bög·laϱ]; c) efter Konsonanter: *auðgast* [öyð·gast], *bólga* [bou·l·ga].

2. [ɟ] [illegible] samt for skrevet *ggj* el. *gj* med foreg. Kons.: *gef* [ɟɛ:v], *baggi* [baɟ:ı], [illegible]

3. [q] i Indlyd mellem Vokaler (jfr. dog 8) el. foran *r*, og de fleste Steder foran *ð*: *laga* [la:qa], *bogra* [boq·ra], *sagði* [saq·ðı: paa Nordlandet: sag·ðı]; — i Udlyd efter lang Vokal er Lyden dels halvstemt, dels ustemt: *dag* [da:q].

4. [χ] i Indlyd efter Vokal foran ustemt Lyd: *sagt* [saχ·t], *neglt* [nɛχ·λt].

5. [k] i Udlyd skrevet fordoblet el. efter Konsonant, samt ofte foran udlydende *s* (jfr. 7): *bygg* [bık·], *fang* [fauŋ·k], *byggs* [bık·s], *fangs* [fauŋ·(k)s].

6. [j], naar det efterfølges af *i*: *vígi* [vi:jı]. I denne Forbindelse bevirker *g* som oftest Diftongisering af den foregaaende Vokal: *bagi* [bai:jı], *bági* [bau:jı], *degi* [dɛi:jı], *stigi* [sdi:jı el. sdıi:jı], *skóginn* [sgou·i:jın], *boginn* [boi:jın], *hugi* [hʏy:jı], *múgi* [mui:jı], *lögin* [löy:jın]. Paa Østlandet udebliver dog ofte Diftongiseringen: *bagi* [ba:jı].

7. Foran Konsonant undtagen *j* (jfr. 2 og 8) og *v* smælter det sammen med foregaaende el. efterfølgende *n* og udtales dels som [ŋ], dels som [ŋ̊]: [illegible] *þungt* [þuŋ̊·t], *hegnt* [illegible] Reglen ogs. foran *s* (jfr. 5): *þrengsli* [þreiŋ·slı], *fangs* [fauŋ·s].

8. det forsvinder i Udtalen foran *j*: *vígja* [vi:ja], *bægja* [bai:ja]; — imellem [illegible] *sugur* [su·øϱ], mellem *l*, *r* og *t*, *d*, *ð*: *fylgdi* [fıl·dı], *margt* [maϱ·t], *mergð* [mɛr·ð]; — endvidere i *morgni* [mor·dnı, mod·nı], *morgnar* [mor·dnaϱ, mod·naϱ], samt foran *i* i Ordformer som *fljúgi* [flju:ı], *ljúgi* [lju:ı], *sjúgi* [sju:ı].

Lyden er dels lang, halvlang el. kort, se ovenst. Ekspl.

Forkortelser: *g.* = *gramm*; *gr.* = *grein*.

1. **gá (-r)** [illegible] f. **1.** [illegible] Gøen, Bæffen. — **2.** *(gáski)* Kaadhed: *meðan gáin er á honum*, saa længe han er saa overgiven (BH.). — **3.** *(háð)* [illegible]

2. **gá (-r)** [gau:] f. Opmærksomhed, Agtsomhed.

3. **gá (gái; gáði; gáð)** [gau:] vi. og vt. **1.** se efter: *gá að e-u*, give Agt paa n-t, passe paa n-t, se efter n-t; *gá að þjer!* vogt dig! tag dig i Vare! giv Agt! pas paa!; *gá til veðurs*, se efter Vejret; (Ordspr.) *gáir heimskur að því sem gjört er*, selv en dum Mand tager Hensyn til det, der er sket (II. II. 124); — med inf.: *það hefur ekki verið gáð að gera það*, man har [illegible] *hvaðu þeir eigi tern* [illegible]

(ÞThLys. I. 49). — ogs. med gen.: *gá e-s.* (Ordspr.) *margur gáir þess síst, er gleymast ætti síst* (GJ.), mangen agter mindst paa det, han mindst burde glemme; *gá sín,* tage sig i Agt (om en, hvis Opførsel ikke har været mønsterværdig): *hann fer nú að gá sín* (Rvk). — **2.** se ad, søge efter: *gáðu undir rúminu,* se ad under Sengen; *gá að hestum.*

4. †**gá** [gau:] vi., defect., bruges vistnok kun i 3. p. sg. præs. ind. og i præs. inf. = *ganga,* gaa.

gabb (-s) [gap·] n. **1.** *(háð)* Spot, Haan: *gera gabb að e-m,* drive Gæk med en, have en til bedste. — **2.** *(stríðni)* Drilleri. — **3.** *(það að leika á e-n)* Narren, Foren bag Lyset. *hafa e-n að gabbi,* føre en bag Lyset; tage en ved Næsen, dreje en en Knap.

gabba (a) [gab:a] vt. **1.** *(hæða)* spotte. — **2.** *(stríða)* drille. — **3.** *(leika á e-n)* narre en: *g. e-n,* tage en ved Næsen, dreje en en Knap; *láta g. sig* el. *láta gabbast,* lade sig narre, gaa i Töjet.

gabbendir [gab:ɛndɪǫ] m. (mus.) skuffende Kadence.

?**gabbró** [gab·rouː] n. (min.) Gabbro.

gablað (-s) [gab·lað] n. = **gaflhlað.**

gadda (a) [gad:a] vt. **1.** *(negla fast)* nagle fast, fastspigre; gennembore. — **2.** (Vf.) *(læsa með gaddi)* lukke med en Slaa, jfr. *gaddur; g. bæinn,* sætte Skodden for Gaardens yderste Dör; *gadda fyrir brönduna,* lukke for Fiskeskuret. — **3.** vi. og impers. fryse, fryse til: *hann er farinn að g.;* — pp. *gaddaður,* stivfrossen, bedækket med frossen Sne: *allur gaddaður utan;* — *gaddaðar rúður,* frosne Ruder.

gadda brú [gad:abru:] f. Gruslag under Grönsværet. **-fjöl** [-fjö:*l*] f. Pandefjæl, Pandebræt (besat med Spigre, bruges til mandolme Tyre). **-kylfa** [-ƫɪl·va] f. **1.** *(kylfa með göddum)* Kolle, besat med Pigge. Morgenstjærne, Stridskolle. — **2.** Legetöj for Börn, der efterligner en Morgenstjærne. **-krabbi** [-krab:ɪ] m. (zool.) Troldkrabbe (lithodes maja). **-ró** [-rouː] f. Jærnplade med Hul i Midten til Nitning af svære Spigre. **-skata** [-sga:da, -sga:ta] f. (zool.) = *tindabikkja,* Tærbe (raja radiata). **-stafur** [-sda:vøǫ] m. Morgenstjærne. **-svipa** [-svɪ:ba, -svɪ:pa] f. Pisk med Jærnspigre. **-tunna** [-tʏn:a] f. Spigertønde. **-vír** [-vi:r] m. Pigtraad. **-vírsgirðing** [-virsɟɪrðiŋk] f. Pigtraadshegn.

gadd frjósa [gat·frjouˑsa] vi. fryse haardt til, blive haardfrossen: *Sálmabækurnar gaddfrusu í kirkjunum, svo þær urðu . . . að þíðast í potti, áður en þær yrðu brúkaðar til saungsins* (MelBr. 97); — pp. *gaddfrosinn* (el. *-freðinn),* haardfrossen. **-grimdarfrost** [-grɪmdaǫfros·t] n. frygtelig Frost. **-hár** [-(h)auˑr] n. Haar paa Udgangsheste. **-harður** [-(h)arðøǫ] a. haard som frossen Is. **-harka** [-(h)aǫga] f. bidende Kulde, stræng Frost. **-hárstoppur** [-(h)auǫstohbøǫ] m. Tot af gammelt Haar (paa Udgangsheste i Haarfældingstiden): *stöku folaldshryssa var grannholda og með gaddhárstoppa hér og þar* (ÞGjD. 53). **-hestur** [-(h)ɛsdøǫ] m. Udgangshest. **-hjól** [-ɧouˑ*l*] n. Taphjul. **-hrifa** [-(h)ri·va] f. Rive med Jærntænder. **-jaxl** [-djaχs*l*] m. Sygdom hos Kreaturer, bestaaende i en abnorm Vækst af en eller flere Kindtænder (sjældnere en af Fortænderne) paa Grund af en Slags Betændelse af Benhinden (en Slags periostitis alveolaris), saaledes at den kan skade det modsatte Kæbeben, hvilket kaldes *beinskert;* denne Sygdom forekommer navnlig efter vulkanske Udbrud, naar Dyrene har ædt Græs, hvorpaa vulkansk Aske er faldet, hvilket menes at foraarsage en Forgiftning, som har Sygdommen til Følge. **-kast** [-t-kast] n. pludseligt og kortvarigt Frostvejr: *hann gerði g.* **-krabbi** [-krab·ɪ] m. (zool.) Dolkhale (limulus). **-leysa** [-d-lɛiˑsa] f. Frostløshed. **-lúða** [-luˑða] f. (zool.) Pighvarre (pleuronectes maximus). **-nagli** [-naglɪ] m. spidst Söm.

gaddur (-s, -ar) [gad:øǫ] m. **I. 1.** *(broddur)* Pig: *g. á broddstaf.* — **2. a.** *(digur nagli)* svært Söm, Spiger. — **b.** *(í hverum)* Stabel. — **c.** *(g. til járnbrautargerðar)* Skinnespiger. — **d.** *(í bát)* lang Nagle, som forener Indholterne i en Baad med Skibssiden og nittes indvendig (Rang.). — **3.** Braad (hos visse Dyr): *g. á býflugu.* — **4. a.** *(slagbrandur)* Slaa til at lukke en Dör med, Bom (Vf.). — **b.** spec. *((járn)loka fyrir hurð)* Dörklinke (af Jærn) (Df.). — **II.** = *gaddjaxl, tanngaddur,* jfr. *beinskert.* — **III. 1.** *(hörkufrost)* stærk Frost. — **2.** haardfrossen Sne, Sneskorpe; Is: *troða gaddinn,* trampe Sneen saa den bliver haard; *þó flestar holur væru með gaddi annars staðar* (GFrUbl. 30); (Talem.) *jeta e-n út á gaddinn,* spise en ud af Huset; *gefa á gaddinn,* stro Foder oven paa den frosne Sne; — i overf. Bet. om Mennesker: *gefa e-m* (ɔ: *manni) á gadd,* skose en, give en Stikpiller (Sch.); *setja á (guð og) gaddinn,* overlade Dyrene til (Gud og) Frosten (ved ikke at have n-t Foder til dem): *Ég set hestana á guð og gaddinn* (ÞGjD. 21); *reka e-n út á gaddinn,* jage en ud i Kulden (fra Hus og Hjem), sætte paa Gaden. — **3.** spec. *(frosið hrossatað)* frossen Hestegødning (Vf., Sch.).

gaddþakinn [gat·þaɟɪn, -þaƫɪn] a. isdækket.

gáður [gauˑðøǫ] a. klog, *(ódrukkinn)* ædru: *og sjá það hann mun ekki með öllu rétt gáður* (JThMk. 271).

gaf [ga:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gefa.**

gáfa (-u, -ur) [gau:va] f. **1.** *(gjöf)* Gave. — **2.** *(andans hæfileiki)* Sjæleævne; Talent: *það er g. fyrir sig að kunna að reikna;* — *(upplag)* Anlæg: *hann hafði mikla gáfu fyrir málanám,* han havde store Anlæg til at lære Sprog, et stort Sprogtalent. — **3.** pl. *gáfur,* Begavelse, Intelligens, Aandsævner: *góðar, miklar, þolnar, stiltar g.* o. s. v.; *líkur að gáfum,* aandsbeslægtet.

gáfaður [gau:vaðøǫ] a. begavet, ævnerig, intelligent.

gaffall (-als, -lar) [gaf:adʎ] m. Gaffel.

?**gaffalsegl** [gaf:alsɛg·ʎ] n. Gaffelsejl.

gafl (-s, -ar) [gab·ʎ] m. **1.** *(á húsi)* Gavl (paa et Hus). — **2.** Endefjæl (i Kasser, Senge osv.); *ganga af göflunum,* egl. gaa af Lave (om Kar); — i overf. Bet.: gaa fra Sans og Samling, blive rasende, blive ude af sig selv, blive rundtosset. — **3.** spec. Endefjælen i et Flødetrug: *mig dreymdi, að mamma var að renna trogunum og bað eg hana um gafl til þess að sleikja* (GFrE. 35); — is. overf.: den Fløde, der klæber til Endefjælen: *minni verðlaunin voru að fá „rjómatrog", „hálft trog" eða þá „gafl" — að sleikja rjómann, sem toldi við trogið, þegar mjólkinni var rent* (Eimr. XII. 104). — **4.** den Del af den yderste *nót* i et *nótlag,* som ligger mellem *horníli* og *gaflíli.* **-að (-aðs, -öð)** [-að, -öð] = **gaflhlað. -ak (-aks, -ök)** [-ak, -ök] n. = **gaflok. -brík** [-ʎ-bri·k] f. Endefjælen paa en Seng. **-hlað (-s, -hlöð)** [gap·(h)ʎa·ð, gab·lað, -öð] n. **1.** den øverste, spidse Del af en Husgavl. — **2.** overf. om Kvinder: næsvis Tøs, Skvalderbøtte. **-íli** [-i·lɪ] m. den inderste (Landet nærmeste) af de 3 *ílar,* som hører til den yderste *nót* i et *nótlag.* **-kæna** [-ʎ-ƫai·na] f. lille Baad med flad Agterstavn. **-ok (-s,** pl. ds.) [-l-o·k] n. Kastespyd med Svingsnor; — nu is. om en Slags Legetöj, en Slags kort Pil, der kastes med Haanden, og hvor Svingsnoren erstattes af Fjer el. Papir (ÓDavSk. 348). ° **-sneiðingur** [-ʎ-snɛi·ðiŋgøǫ] m. Valm. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Gavlspir. **-þak** [-þa·k] n. Gavltag, Valmtag.

gáfna far [gaub·nafa:r] n. Aandsanlæg, Aandsævners Beskaffenhed. **-flug** [-flʏ:*g*] n. Aandsflugt, udmærkede Ævner. **-lag** [-la:*g*] n. = **gáfnafar. -leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Begavelse, Talentløshed. **-leysingi** [-lɛi:siŋɟɪ] m. ubegavet Menneske, en aandelig Undermaaler. **-ljón** [-ljouː*n*] n. udmærket Hoved. **-sjór** [-sjouːr] m. = **gáfnavargur. -sljór** [-sljouːr] a., **-tregur** [-trɛ:qøǫ] a. svagt begavet. **-vargur** [-var·gøǫ] m. udmærket Hoved, is. en der har glimrende Næmme.

gáfu kona [gau:voko:na] f. vel begavet Kvinde. **-laus** [-löy·s] a. ubegavet. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. begavet, intelligent af Udseende, som vidner om Begavelse: *g. maður, gáfulegt svar;* — adv. *-lega.*

gáfum [gau:v*o*m] 1. p. pl. imp. ind. af **gefa.**

gáfumaður (gau:voma:ðøǫ] m. intelligent Mand, godt Hoved: *mikill g.,* en stor Begavelse.

gáfu ríkur [gau:vøri:gøǫ, -ri:køǫ] a. rigt begavet, talentfuld. **-vargur** [-var·gøǫ] m. = **gáfnavargur.**

ga-ga-gó [ga·ga·gouː] interj. Efterligning af Rævens Tuden (GTh. '06, 13).

gagar (-ars, -rar) [ga:qaǫ] m. Hund.

gagara legur [ga:qaralɛ:qøǫ] a. næsvis og naragtig (BH.). **-ljóð** [-ljouː*ð*] npl., **-villa** [-vɪd·la] f. se **gagraljóð, -villa.**

gagari (-a, -ar) [ga:qarɪ] m. **1.** *(forvitinn, framhleypinn maður)* næsvis Person. — **2.** *(montinn maður)* Vigtigper. — **3.** *(maður, sem hleypur með þvaður)* Sladrebøtte.

gagg (-s) [gak·] n. *(tófu-g.)* Skræb.

gagga (a) [gag:a] vi. **1.** *(um tófur)* gø (om Rævens Lyd), skræbe (jy.). — **2.** *(orga)* skraale.

†**gagi (-a, -ar)** [gai:jɪ, ga:qa(ǫ)] m. = *gagar:* (Ordspr.) *til þess er g. að gelta,* hvad skal Hund om ikke gø.

gagl (-s, gögl) [gag·ʎ, gög·ʎ] n. †**1.** *(villigæs)* Vildgaas; nu kun i Ordspr.: *það er illa borgað, að gjalda g. fyrir gás,* det er daarlig Betaling at give Vildgaas for Tamgaas. — **2.** *(gæsarungi)* Gæsling. — **3.** *(ung álft)* ung Svane, som lægger Æg förste Gang (Álftaver). — **4.** Fugl (overhovedet): *gögl hin svartklæddu,* Ravne, Rovfugle (MJ. II. 230). — ***5.** *(tröllkona)* Jættekvinde, brugt om *Grýla: hann gekk á stað með gaglinu* (ÓDavÞul. 117). — **6.** *(málgefin kona)* Kvinde, der taler meget, Kvinde, som Munden løber paa, Snakkesøster.

1. **gagn (-s, gögn)** [gag·v, gag·vs, gaχ·s, gög·v] n. **1. a.** *(not)* Gavn, Nytte: *vera að gagni,* være til Nytte; *það er (kemur) að litlu gagni, það er ekkert g. í því,* det duer ikke meget, duer slet ikke; *að nokkru gagni,* saa det betød noget, af Betydning; *verða að gagni,* blive til Nytte, göre Gavn; — spec. om Tyre og Vædere = *gagnast; ekkert að gagni,* ikke noget som duer; *nú hefur hann ort drápu um Magnús konferenzráð fallega að gagni* (overordentlig smuk) (MelBr. 31); *það er g. í því!* (iron.), det er nogen Nytte til!; *hann vill g. húsbónda síns,* han ser paa sin Herres Fordel; (Talem.) *vera ekki nema gagnið og greiðinn,* ville hjælpe og gavne alle; *minna má nú g. gera,* mindre kan ogsaa göre det; *það er g., að þetta fari þá ekki svo,* det skulde da aldrig ske, at det gik saadan: *það er g., að maður verði þá ekki votur* (Af.); (Ordspr.) *gagn skal með erfiði gjaldast* (GJ.), Gavn skal med Möje betales. — **b.** spec. det Gavn, en Ko el. et Faar yder ved Malkning: *kýr . . . ljet fyrir tímann, varð frá hálfu gagni* (Lögr. '16, 75); *gjöra skepnurnar hjá yður gott g.,* malker Kreaturerne hos Dem godt? (ÞEgPr. 19). — **c.** Pubertet: *hún (hann) komst snemma í gagnið.* — **2.** *(hagnaður)* Fordel, Interesse: *Í því skyni er stungið upp á, að Ísland hafi erindsreka í Kaupmannahöfn, til að sjá g. þess* (værne dets Interesser) (Eimr. XVII. 188). — **3.** Fortjæneste: *eyddi öllu gagni sínu til skemmtana og gleðileika* (Frankl. 17). — **4.** i pl. *gögn:* Produktionskilder; vistnok kun i Udtryk som: *selja jörð með gögnum og gæðum, neyta allra gagna jarðarinnar osv.* — **5.** *(sigur)* Sejr: *en á morgun mun sá hafa g., sem guð vill (í bogaleiknum)* (Od. 464); (Ordspr.) *þeir hafa g., sem guð vill* (Sch. Mál.), Gud bestemmer Sejren. — **6.** *(búsgögn osfr.)* is. i pl. *gögn,* Redskaber, Utensilier; *(farangur)* Bagage; *(verkfæri)* Instrumenter: *þau gögn, er lög þessi ákveða* (Stj. '03, A. 100); *kasta gögnum,* lægge fra sig Vaaben (Redskaber el. Stokke el. desl.) og Overtöj, för man begynder en Brydekamp (BóluHj. i JÁÞj. I. 251); — i overf. Bet.: *saunglistin er allra landa g.* (kosmopolitisk) (ÓDav. Sk. 247). — **7.** i pl. *gögn:* **a.** *(sannanir)* Beviser, Bevisligheder: *það verður að athuga, hvaða g. hafa komið fram í málinu.* — **b.** Oplysninger: *bráðabirgðarstjórnin lætur sér ant um að afla sem allra ítarlegastra gagna um málið* (Ísaf. '13, 97). — **c.** Hjælpekilder, Kilder: *enda nú miklu fleiri gögn og heimildir fyrir höndum* (ÞThÁrf. 7).

2. **gagn-** [gag·v-] Præfiks i Bet. **1.** modsat, imod, jfr. *gagnstæður.* — **2.** gensidig, jfr. *gagnkvæmni.* — **3.** gennem, jfr. *gagndrepa.* — **4.** dygtig, meget, i höj Grad, jfr. *gagnsokkinn, -spiltur.*

gagna (a) [gag·na] v. **1.** v. impers. med dat. *(verða að gagni)* gavne, nytte: *það gagnar (mjer) ekki*, det nytter ikke noget (for mig). — **2.** refl. *gagnast*. **a.** gavne, være til Nytte: *nær er at lanaseti gagnist húsbónda sínum til sjóróðra, enn öðrum útífrá* (LFR. VII. 154). — **b.** spec. om Tyre og Vædere: *tarfurinn gagnaðist kúnni* (BreiðJ.). — **c.** faa Lov til: *því gagnaðist ekki að liggja í gröfinni*, det kunde ikke faa Lov til at ligge stille i Graven (JAÞj. I. 306): *mikill heiðr. [illegible] er [illegible] okkur [illegible]. það liggur við, að okkur gagnist ekki að sofa* (MelBr. 85).

gagnáhlaup [gag·nau·hλöyp] n. Modangreb.

°**gagnahús** [gag·nahu:s] n. Materialbur, -skur.

gagn auðugur [gag·nöy·ðoqoϱ] a. *(mjög ríkur)* hovedrig; *(um land)* som giver meget af sig i sine Herligheder; *(um bú)* rigelig forsynet. **-auga** [-öy·qa] n. Tinding. **-augnabein** [-öygnabei:*n*] n. Tindingeben.

°**gagnavörður** [gag·navör·ðoϱ] m. Materialforvalter.

gagn bakaður [gag·*n*ba·gaðoϱ, -ba·kaðoϱ] a. gennembagt. **-barkaður** [-baϱgaðoϱ] a. gennembarket: *Þegar lögurinn er sterkur verður húðin gagnbörkuð á nokkrum vikum* (JSVð. 75). **-bitað** [-bɪ·dað, -bɪ·tað] an. med en *biti* paa hver Side af Øret, se *mark*. °**-blóðleysir** [-blo·ðlɛisɪϱ] m. Antihæmolysin. °**-blóðvatn** [-blo·ðvahtn] n. Antiserum. **-brenna** [-brɛn·a] vi. brænde igennem.

gagndagur [gag·*n*da·qoϱ] m. = **gangdagur.**

gagn dansandi [gag·*n*dansandɪ] m. Moddanser. [illegible] pl. *-endur*, Modpar. **-dreypa** [-drɛi·ba, -drɛi·pa] vt. lade dryppe igennem, gennemvæde, gennemsyre; — overf.: *En amma mín gagndreypti hjarta mitt með [illegible]* (GF[illegible]). **-drepa** [illegible] a. indec. gennemvaad; — overf.: fuldstændig gennemtrængt af: *g. af hjátrú* (PThLír. II. 337). **-dræpur** [illegible] Vædsker. [illegible] **-eima** [illegible] **-eitur** [illegible] n. Modgift. **-eiturblóðvatn** [illegible], -ɛitoϱ-] n. Immunserum.

gagnfeldur [illegible] a. nyttig, praktisk.

gagn fjaðrað [gag·vfjaðrað] an. med en *fjöður* paa hver Side af Øret, se *mark*. **-fleygur** [illegible] a. **1.** [illegible] *skaut Akkilles hinum gagnfleyga aski til Asteropeuss* (Il. II. 224). — **2.** *(sem flýgur [illegible])* [illegible]. **-freðinn** [-frɛ·ðɪn] a. gennemfrossen. **-frjósa** [illegible]

gagnfræða deild [illegible] f. Realafdeling. **-kensla** [illegible] f. Realundervisning. **-nám** [illegible] n. [illegible]. **-prof** [illegible] n. Realeksamen. **-skóli** [-sgo·u:lɪ] m. Realskole.

gagn fræði [illegible] Videnskaber, Realia. **-fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qoϱ] a. hørende til nyttebringende Videnskaber, real. **-fræðingur** [illegible] Realist. **-fræðiskensla** [illegible] = **gagnfræðakensla.**

gagn fær [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] **-færilegur** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] **3.** (gramm.) *(gagnskiftilegur)** reciprok. 1. **-gata** [-*n*-ga·da, -ga·ta] f. Genvej, den korteste Vej: (Ordspr.) *ágætið er gagngata til framans* (GJ.), gode Fortrin er Genvej til Hæder og Ære. 2. **-gata** [illegible] **-ger** [illegible] **-gerður** [illegible] **-gjör, -gjörður** [illegible] **1.** [illegible] *það, sem [illegible]* (B[illegible] VI. [illegible]). — **2.** *(fullkominn)* fuldstændig, total, gennemført: *gagngerð hvíld, gagngerð [illegible]* — **3.** [illegible], grundig: *Ekki verður því heldur neitað, að áhrif kenningar þessarar á trúarlífið hafi verið hin gagngerðustu* (meget stærke) (Eimr. XIV. 11). — **4.** n. *gagngert* som adv.: **a.** *(þegar í stað)* straks, øjeblikkelig, paa Stand, uden videre. — **b.** *(alveg)* helt, ganske, fuldstændig, totalt: *bankastjórarnir hafa g. neitað því*. **-glær** [-glai·r] a. gennemsigtig: *g. ís, g. hákarl*. **-götugur** [-gö·doqoϱ, -gö·toqoϱ] a. gennemhullet. **-heiði** [-v-(h)ɛi·ðɪ] n. Gennemsigtighed; spec. om meget klar Luft. **-heill** [-(h)ɛidλ] a. sammenhængende helt igennem (LFR. IX. 100). **-heitur** [-(h)ɛi·doϱ, -(h)ɛi·toϱ] a. gennemvarm: fuldstændig opvarmet: *gagnheit baðstofa*. **-hita** [-(h)ɪ·da, -(h)ɪ·ta] vt. gennemvarme. °**-hitamælir** [-(h)ɪdamai:lɪϱ, -(h)ɪta-] m. Maksimums og Minimums-Termometer. **-hitna** [-(h)ɪhdna] vi. blive gennemvarm. **-hittinn** [-(h)ɪhdɪ*n*] a. træffende: *gagnhittið svar*. **-hollur** [-(h)odlσϱ] a. meget velvillig el. trofast. **-hreinn** [-(h)ϱɛidv] a. fuldstændig ren. **-hrífa** [-(h)ϱi·va] vt. gennemtrænge, begejstre, ildne. **-hræddur** [-(h)ϱaid·oϱ] a. dygtig forskrækket. **-hugsa** [-(h)Yχsa] vt. gennemtænke. **-hverfa** [-χwɛrva, -kvɛrva] vt. vende op og ned paa n-t; — (log.) obvertere, benægte det modsatte. °**-hverfi** [-χwɛrvɪ, -kvɛrvɪ] n. Gensidighed. °**-hverfing** [-χwɛrviŋk, -kvɛrviŋk] f. Venden op og ned paa n-t. — (log.) Obversion. **-hverfur** [illegible] a. **1.** [illegible] omvendt. — °**2.** (log.) som benægter det modsatte: *gagnhverf umskifti*, Kontraposition (ÁBjRök. § 40). — **3.** *(gagnkvæmur)* gensidig: *hervarnirnar ... aldrei gæti orðið eina verulega máttarstoðin undir sannarlega gagnhverfu ríkissambandi millum Danmerkur og Íslands* (Eimr. XVII. 137). **-högg** [-(h)ök] n. Modhug, Modstød.

gagnyrði [gag·nɪrðɪ] npl. gode Ord, Anbefalinger: *sagðist skyldi mjer jafnmörgum gagnyrðum tæra hjá rector og gubernator* (JÓlInd. 303).

gagn kynna [gag·*n*çɪn·a] [illegible] n-t [illegible]; — refl.: *gagnkynnast*, med dat.: *g. e-u*, blive grundig bekendt med n-t. **-krafa** [-kra·va] f. Modkrav. **-kunnugur** [-kYn·oqoϱ] a. nöje bekendt med. **-kveikja** [-kv[illegible]ja, [illegible]] a. [illegible] Antienzym. **-kvæm(n)i** [illegible] f. indec. Gensidighed: [illegible] *verður alla: þær takmarkanir, sem nú eiga sjer stað* (Sambl., Anm. til § 6). **-kvæmur** [-kvai·moϱ] a. gensidig: *vátryggingarfjelag með gagnkvæmri ábyrgð*, gensidigt Forsikringsselskab; *Þess vegna er af Dana hálfu lögð áhersla á, að skýlaust sje ákveðið, að öll ríkisborgararjettindi sjeu algerlega gagnkvæm* (Sambl., Anm. til § 6).

gagn laus [gag·nlöys] a. gavnløs, unyttig. **-legur** [-lɛqoϱ] a. gavnlig, nyttig.

gagn leið [gag·nlɛi·ð] f. **1.** *(stysta leið)* Genvej. — **2.** *(leið í gegnum e-ð)* Gennemvej. **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. lige, direkte: *Frá góðum vini fékk eg [illegible] g. sent í gær* (LÓlKv. 157). **-lyf** [-lɪ·v] n. helbredende Medicin. **-líkur** [-li·goϱ, -li·koϱ] a. meget lig, lignende (hinanden) i höj Grad. **-lýstur** [-lisdoϱ] a. transparent, gennemsigtig. **-litaður** [-lɪ·daðoϱ, -lɪ·taðoϱ] a. gennemfarvet. **-læra** [-lai·ra] vt. lære til Fuldkommenhed. **-mál** [-mau·*l*] n. Tværmaal. **-málugur** [-mau·loqoϱ] a.: *vera g. e-m*, sige en imod: (Ordspr.) *engum sá þóknast, sem öllum vill g. gerast*. **-mentaður** [-mɛvdaðoϱ, -mɛnt-] a. gennemdannet, gennemkultiveret. °**-mynda** [-mɪnda] vt. kalkere. °**-myndarljereft** [-mɪndarljɛ:rɛft] n. Kalkerlærred. °**-myndun** [-mɪndo*n*] f. Kalkering. **-mæla** [-mai·la] vt. **1.** med acc.: gennemmaale: *þríhyrningar gagnmæli allskonar mindir* (LFR. IX. 57). — **2.** med dat.: *g. e-u*, modsige n-t, opponere imod n-t. **-mælandi** [-mai·landɪ] m. Modstander, Modsiger, Modpart. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. Indsigelse, Indvending. **-nýtinn** [gag·ni·dɪ*n*, -ni·tɪ*n*] a. som intet lader gaa til Spilde. **-nýtur** [-ni·doϱ, -ni·toϱ] a. helt igennem nyttig: *g. maður*, en helstøbt Mand. **-orður** [gag·norðoϱ] a. **1.** fyndig, eftertrykkelig: *vera fáorður, en g.*, tale kort, men fyndigt; — adv. *-ort*, fyndigt. — **2.** *(nákvæmur)* nöjagtig, præcis, klar i sine Udtalelser. **-rakaður** [-ra·gaðoϱ, -ra·kaðoϱ] a. [illegible]. **-rakur** [illegible, -ra·koϱ] a. gennemfugtig. **-reyktur** [-rɛiχdoϱ] a. tilroget: *g. pípuhaus*, tilroget Pibehoved. **-ryðgaður** [-rɪðgaðoϱ] a. gennemrustet. **-rýna** [-ri·na] vt. kritisere. **-rýnandi** [-ri·nandɪ] m. Kritiker. **-rýni** [illegible] f. indec. Kritik. **-rýningur (-s, -ar)** [-ri·niŋgoϱ, -iŋs] m. Kritiker. **-rýninn** [-ri·nɪ*n*] a. kritisk. **-rýnir** [-ri·nɪϱ] m. Kritiker. **-rýnn** [-ridv] a. kritisk. °**-rof** [-ro·*v*] n. Gennembrud. **-rotinn** [-ro·dɪ*n*, -ro·tɪ*n*] a. gennemraadden. **-rök** [-rö·k] npl. Modgrund. **-röksemd** [-rö·ksɛmt] f. Modbevis, Kontra-Argument. °**-samhvarf** [-v-samχwar*v*, -samkvar*v*] n. Reciprocitet: *g. rjettar og skyldu* (Fróði '86, 358). °**-samhverfur** [-samχwɛrvoϱ, -kvɛrvoϱ] a. reciprok.

gagn samlegur [illegible] a., **-samur** [-samoϱ] a. gavnlig, nyttig, nødvendig [illegible] *en einungis [illegible] dugað* (Br] Þf. 48—49); *vera e-m gagnsamur*, være en til Nytte, göre sig fortjænt af en; — n. *gagnsamt: einhverstaðar er gagnsamt*, der er rigt paa Goder et Steds [illegible] *ar [illegible] Breiðafirði 60 menn bjargþrota í land, og er þó hvergi gagnsamara á Íslandi en í Breiðafjarðareyjum* (JAðEin. 152). **-semd** [-sɛmt] f. = **gagnsemi. -semdarlöngun** [-sɛmdarlöyŋ·gon] f. Lyst til at göre Gavn, Lyst til at stifte Nytte. **-semdarmaður** [-sɛmdarma:ðoϱ] m. fortjænt Mand: *mesti g.*, en Mand af store Fortjænester. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. **1.** Gavn, Nytte; Gavnlighed: *það [illegible]* [illegible] *menn litu altaf á hlutina, lifandi og dauða frá sjónarmiði gagnseminnar* (GFHh. 167). — **2.** Brugbarhed: [illegible] *var mesti [illegible], að varla nokkur [illegible] að því* (knap brugbart).

°**gagn sýni** [gag·vsi·nɪ] f. indec. Perspektiv. **-sýra** [-si·ra] vt. **1.** gennemsyre, gennemtrænge med en Syre; imprægnere: *gagnsýrð föt*. — **2.** i overf. Bet.: *gagnsýrður af frelsislöngun*.

gagnsyrði [gag·(v)sɪrðɪ, gaχ·s-] npl. = **gagnyrði.**

gagn sjá (-r) [gag·vsjau·] f. Transparent. **-skemma** [-sɟɛm·a] vt. fordærve i Bund og Grund; — refl.: *-ast*, blive fuldstændig ødelagt; — pp.: *-skemdur: gagnskemdar tennur*. **-skera** [-sɟe·ra] vt. gennemskære; — pp.: *gagnskorinn*, gennemskaaren. **-skifti** [-sɟɪfdɪ] npl. Reciprocitet, Gensidighed. °**-skiftilegur** [-sɟɪfdɪlɛ:qoϱ] a. **1.** gensidig: *gagnskiftileg samábyrgðarfjelög*. — **2.** (gramm.) reciprok, gensidig tilbagevisende. **-skygn** [-sɟɪgv] a. klarsynet, gennemskuende. **-skilja** [-sɟɪlja] vt. forstaa til Fuldkommenhed. **-skoða** [-sgo·ða] vt. gennemse, gennemgaa, revidere. **-skurðarflötur** [-sgYrðaϱflö:doϱ, -flö:toϱ] m. Gennemsnitsflade, Gennemsnit. **-skær** [illegible] = **gagnsær.**

gagns laus [gaχ·slöys, gag·(v)s-] a. unyttig, uduelig. **-leysi** [-lɛisɪ] n. Ubrugbarhed; Unytte. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. til ringe Nytte.

gagnslitinn [gag·vslɪ·dɪn, -slɪ·tɪ*n*] a.: *gagnslitnir skór*, nedtraadte Sko.

gagns maður [gaχ·sma·ðoϱ, gag·(v)s-] m. gavnlig Mand; Mand som afstedkommer meget godt. **-mál** [-mau·*l*] n. gavnlig Sag.

gagn smeygilegur [gag·vsmɛijɪlɛ:qoϱ] a. som n-t kan smutte igennem. **-smoginn** [-smoijɪ*n*] a. gennemboret, gennemædt.

gagnsmunir [gaχ·smY·nɪϱ, gag·(v)s-] mpl. **1.** *(nytsamir hlutir)* nyttige Ting. — **2.** *(hjálp)*: *veita e-m gagnsmuni*, hjælpe en, yde en Hjælp. — **3.** *(hagur, gagn)* Fordel, Nytte: *eigin g.*

gagn sokkinn [gag·vsohɟɪn] a. dybt sunken. **-sókn** [-so·hkv] f. **1.** *(gagnárás)* Modangreb. — **2.** = *gagnsóknarmál*. **-sóknarmál** [-so·hgnarmau:*l*] n. (jur.) Kontrasogsmaal. **-sósa** [-so·sa] a. indec. gennemvædet, gennemtrængt; — overf.: *g. af pólitisku ofstæki og flokksfylgi* (Alþ. '11, B. II. 965). **-spiltur** [-sbɪλdoϱ] a. bundfordærvet. **-spurning** [-sbY(r)dniŋk] f. Modspörgsmaal, Kontraspörgsmaal. **-staða** [-sda·ða] f. Modstand. †**-staðlegur** [-sdaðlɛ·qoϱ] a. modstridende. °**-staðvindur** [-sdaðvɪndoϱ] m. Modpassat. **-stangaður** [illegible] a. gennemstukken: *setan ... var ... gagnstönguð og troðin kálfshári* (JThMk. 309). 1. **-stefna** [-sdɛbna] f. Kontrastævning, Kontrasogsmaal. 2. **-stefna** [-sdɛbna] vt. med dat. modstævne. **-stefnandi** [-sdɛbnandɪ] m. Kontracitant. **-stigur** [-sdɪ·qoϱ] m., 1. **-stígur** [-sdi·qoϱ] m. Gensti, korteste Vej: (Ordspr.) *g. verður oft glapstígur*, Gensti vorder tit Glapsti. 2. **-stígur** [-sdi·qoϱ] a. (mus.) modgaaende:

-stinga [-sdiŋga] vt. gennembore. -straumur [-sdroy·moǫ] m. Modström. -stæði [-sdai·ðɪ] n. Modsætning. -stæðilegur [-sdaiðɪlɛ:qøǫ] a. modsat. °-stæðishorf [-sdaiðɪs(h)or·v] n. Kontrastforhold. -stæður [-sdai·ðøǫ] a. 1. modsat (ogs. bot.). — 2. (log.) kontradiktorisk, modstridende: *vera alveg g. e-u*, staa i en skrigende Modsætning til n-t. — 3. an. *gagnstætt*, modsat, paa den modsatte Maade, i modsat Retning: *alveg gagnstætt*, stik modsat. °-stöð [-sdö·ð] f. Opposition: *í g. gegn e-m*, i Opposition til en. °-stöðuflokkur [-sdöðøflohgøǫ] m. Oppositionsparti. °-stöðumaður [-sdöðøma:ðøǫ] m. Opponent. -súta [-su·da, -su·ta] vt. indbarke.

gagnsþurkur [gaχ·sþʏǫgøǫ, gag(v)s-] m. gavnligt Torrevejr: *það verður aldrei g. í dag.*

gagn sæi (-is) [gag·vsai·jɪ] n. 1. *(það að vera gagnsær)* Gennemsigtighed. °2. *(gagnsæismynd)* Transparent. 3. *(í mynd)* Perspektiv, Dybde. -sæismynd [-saijɪsmɪn·t] f. Transparent. -sækjandi [-sai·ɟandɪ, -sai·ɡ̊andɪ] m. Kontrasagsøger. -sælegur [-sailɛ·qøǫ] a. perspektivisk. 1.-sær [-sai·r] a. gennemsigtig, klar: *með gagnsæjum vængjum*, klarvinget; *g.* (el. *glær) hákarl*, gennemsigtig Havkal (tyndt og gennemtörret Stykke Havkal). *2. -sær [-sai·r] a. dybt saaret, dybt bedrøvet: *láttu stundum ljóð þín ... gagnsærum öndum að gamni kveða* (BTh. 261). -sök [-sö·k] f. Kontrasøgsmaal. -tak [-ta·k] n. den Rem el. Løkke, hvori Gjorden paa en islandsk Kløvsadel hænger, inden den spændes fast paa den modsatte Side af Hesten, hvilket sker ved en anden Rem, der kaldes *móttak* (s. d. O.). -taka [-ta·ga, -ta·ka] vt. betage, henrykke, henrive, gennemtrænge, fængsle; — pp. *gagntekinn*, betaget, henrykt. -tekning [-tɛhgniŋk] f. Henrykkelse. -vaður [-n-va·ðøǫ] m. 1. *(við hákarlaveiðar)* Stræng, der deler sig i to Grene, hver med sin Krog, samt med en Jærnkæde, hvorved Krogene udslynges, benyttet til Havkalefangst (BH.). — 2. *(gott færi)* god Fiskesnöre (StÓl. '23, 12). -vart [gag·(n)vaǫt] 1. præp. med dat. *(andspænis)* overfor, lige overfor: *g. húsinu.* — 2. adv. *(við)* nærværende: *Geirmundur var allsstaðar g., Geirmundur og ekkert annað; allt annað dautt og í móðu* (ÞG). Uf. 19). -vegur [-n-vɛ·qøǫ] m. Genvej, kort Vej, jfr. *gagnstígur.* †-vert [-vɛǫt] præp. med dat. = **gagnvart.** -viðri [-vɪðrɪ] n. Modvind.

°**gagn vísindaflokkur** [gag·nvisɪndaflohgøǫ] m. Reallinje. °-vísindi [-vi·sɪndɪ] npl. **gagnfræði.**

gagn víxill [gag·nviχsɪdλ] m. Modveksel. -votur [-vo·døǫ, -vo·tøǫ] a. gennemvaad.

gagn vænlegur [gag·nvainlɛ·qøǫ] a., -vænn [-vaidv] a. som ser ud til at kunne göre Gavn (være til Nytte), gavnlig, nyttig, tjænlig.

gagn væta [gag·nvai·da, -vai·ta] vt. gennemvæde; imprægnere. -þekkja [-v-þɛhɟa] vt. kende til Bunds: *g. e-n að e-u: eg gagnþekkti hann að ærumanni* (som en Hædersmand) (SvPBjP. 52). -þrýsting [-þrisdiŋk] f. Gentryk, Modtryk. -þur(r) [-þʏ·r, -þʏr] a. gennemtör. -þurka [-þʏǫga] vt. gennemtörre.

gagra (a) [gaq·ra] v. 1. vt. med dat.: *g. hesti*, rykke Hesten med Tömmen snart til den ene, snart til den anden Side. — 2. vrefl. *gagrast*: a. gaa alene, ikke følge med andre: *ilt er að eiga við þennan hest, hann vill ekki fylgja hinum hestunum*, [illegible]. b. *(vera sjervitur)* være sær (og holde sig for sig selv).

gagra lag [gaq·rala:q] n., -ljóð [-ljoᵘ:ð] npl. (metr.) firelinjet Strofe best. af Syvstavelsesvers, hvoraf 1. og 3., 2. og 4. rimer sammen. Ekspl.: *Tíðin streymir fram sem foss, | fyr en varði, stundum þver; | loksins skilar öldin oss | átjánda úr höndum sér* (HSig. 131). -stikla [-sdɪhgla] f. (metr.) Sammenblanding af *gagraljóð* og *stikluvik.* Ekspl.: *Sjöunda ríman signuð er, | sú skal binda endahnút | á það mál, sem hóf eg hér | hróðrargjörð til lykta fer* (HSig. 258); *g. nýja.* Ekspl.: *Eitt og bragar ókennt lag | er nú hér, að hyggju mín: | ljóða gagra' og stiklu stag; | stefjum haga svo í dag* (ibid.). -villa [-vɪd·la] f. en Art *gagraljóð* med den Variation, at Enderimene i 1. og 3. Linje danner Halvrim med Enderimene i 2. og 4. Linje. Ekspl.: *Ekki' er hent mér orða val | óbreytt kvæðin löngum þyl, | bernskulegt sem barnatal, | bragi dýra ekki skil* (HSig. 142).

1. **gagur (-urs)** [ga:qøǫ] n. Særhed, Gnavenhed, Vrantenhed: *hann er fullur af gagri* (el. *svarar ekki öðru en gagri*), han svarer sært og vrantent paa alting.

2. **gagur (gögur, gagurt)** [ga:qøǫ, go:qøǫ, ga:qøǫt] a. 1. *(öfugur, umsnúinn)* forkert, fordrejet, forvansket: *hagyrt lag stirt birtist gagurt* (ÓDav. Vík. 361). — 2. *(einrænn)* sær, som holder sig for sig selv: *hann er g. og kemur ekki saman við neinn annan* (Af.). -yrði [-r-ɪr·ðɪ] npl. upassende, absurde Udtryk (BH.), jfr. 2. *gagur.* †-legur [-lɛ·qøǫ] a. (BH.) = 2. **gagur.**

gakk [gahk] 2. p. sg. imper. af **ganga.**

gal (-s) [ga:l] n. 1. *(það að gala)* Galen. — 2. *(hróp, org)* Skrig, Skraal, Hylen: *barna minna gems og g. | glepur mig og tefur* (GFrÚh. 219).

gala (a; ogs. **gel, gölum; gól, gólum; gæli; galað)** [ga:la, ɟɛ:l, gö:løm; goᵘ:l, goᵘ:løm; ɟai:lɪ; ga:lað] vi. 1. gale: *haninn galaði (gól).* — 2. i overf. Bet.: synge, kvæde: *g. galdra;* ogs. i nedsættende Bet. om Sang el. höjröstet Tale: *(orga)* skrige, bröle. — 3. refl. *galast*, være fra Forstanden, rase (BH.).

1. **gála (-u, -ur)** [gau:la] f. 1. *(óstýrilát, ofsakát stúlka)* Vildkat, overgiven, vild Tøs. — 2. *(glyðra)* Flane, Taske, letfærdigt Pigebarn. — 3. Hunforel (Mýv.): *Hrygnan er við Mývatn kölluð „gála“* (ÞThFerð. I. 28). — 4. *(stygg skepna)* sky og vildt Dyr (is. om Hopper og Hunfaar).

2. **gála (a)** [gau:la] vi., **gálast** [gau:last] vrefl. 1. *(vera ofsakátur)* være overgiven og kaad. — 2. *(láta ósiðlega)* opføre sig uanstændig.

gálalegur [gau:lalɛ·qøǫ] a. = **galgopalegur.**

galandi (-a) [ga:landɪ] m. hvinende Storm.

galapín (-s) [ga:labi·n, -pi·n] n. (pop.) = **galgopi.**

*__galar (-s)__ [ga:laǫ] m. (Navn paa en) Dværg.

†**galari (-a, -ar)** [ga:larɪ] m. Forfører, Frister (Vísn. 204).

gálaskapur [gau:lasga·bøǫ, -sga·pøǫ] m. = **galgopaskapur.**

galast (a) [ga:last] vrefl. se **gala.**

galauður [ga:löy·ðøǫ] a. ganske tom, is. helt fri for Sne: *galauð jörð.*

gálaus [gau:löys] a. skødesløs, letsindig, uforsigtig; — adv. *-lega.*

galdra (a) [gal·dra] vt. og vi. galdre, hekse.

†**galdra belgur** [gal·drabɛl·gøǫ] m. Heksemester. -bók [-boᵘ:k] f. Heksebog. -brenna [-brɛn:a] f. Heksebaal, Heksebrænding. -fluga [-flʏ:qa] f. Gandflue, magisk Flue, der i Folketroen tænkes at forvolde dens Død, i hvis Mund den kan flyve ind. -fullur [-fʏd·løǫ] a. fuld af Trolddom. -glenna [-glɛn:a] f. Puds, foraarsaget ved Hekseri (ÓDavÞj. 68). †-gríður [-gri:ðøǫ] f., -heiður [-hɛi:ðøǫ] f. (ASkaft.) = **galdranorn.** -hyski [-hɪs·ɟɪ] n. Troldpak, Pak af Troldmænd. -hríð [-hri:ð] f. Uvejr, frembragt ved Trolddom. -karl [-kar·dλ, -kad·λ] m. Troldmand. -kerling* [-ɡ̊ɛr·dliŋk, -ɡ̊ɛd·liŋk] f. Heks, Troldkvinde. -kona [-ko:na] f. = **galdrakerling.** -kver [-kvɛ:r] n. Heksebog. -kukl [-kʏhkλ] n. magiske Kunster (i neds. Bet.). -legur [-lɛ·qøǫ] a. magisk. -list [-lɪs·t] f. Trolddomskunst, Heksekunst. -læti [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Heksekunster, magiske Gebærder. -maður [-ma:ðøǫ] m. Heksemester, Troldmand. -mál [-mau:l] n. Hekseproces. -mann(s)legur [-man(s)lɛ·qøǫ] a. lignende en Troldmand. -meðferð [-mɛð·fɛrð] f. det at drive Hekseri. -meistari [-meis·darɪ] m. Heksemester, Magiker. -messa [-mɛs:a] f. Heksemesse. -norn [-nor·dv, -nod·v] f. Heks. -orð [-or·ð] n. Rygte for Trolddom: *af honum fór g.*, han gjaldt for at være trolddomskyndig. -rúnar, -rúnir [-ru:naǫ, -ru:nɪǫ] fpl. magiske Runer, Trylleruner. -skjóða [-sɟoᵘ:ða] f. = **galdrakerling.** -snápur [-snau:bøǫ, -snau:pøǫ] m. (foragteligt) nederdrægtig, ussel Troldmand. -stafur [-sda:vøǫ] m. magisk Tegn (se Zeitschrift des Vereins f. Volkskunde 1903, Ól. Davíðsson, Isl. Zauberzeichen u. Zauberbücher). -sögur [-sö:qøǫ] fpl. Fortællinger om Hekserier. -trú [-tru:] f. Tro paa Trolddomskunster (Hekseri), Heksetro. -veður [-vɛ:ðøǫ] n. egl. Vejr, der er opstaaet ved Hekseri, forfærdelig daarligt Vejr, et Herrens Vejr. -veifa [-vɛi:va] f. (magisk) lang Dug, som svinges for at fremkalde Uvejr. -verk [-vɛǫ·k] n. n-t meget indviklet og vanskeligt at finde ud af. -verkfæri [-vɛǫ·kfairɪ] n. meget indviklet Redskab, Hekseredskab. -vjel [-vjɛ:l] f. Trolddomslist. -þula [-þʏ:la] f. Hekseramse, Hekseformular.

1. **galdur (-urs, -rar)** [gal·døǫ] m. 1. *(það að galdra)* Trolddom, Hekseri. — †2. spec. om Tryllesang: *gala galdra.* — 3. Heksekunster, Kunst: *er þetta allur galdurinn?* er det det hele? *þetta er enginn g.*, det er ingen Kunst, jfr. *spilagaldur.*

2. **galdur** [gal·døǫ] a. gal, rasende (jfr. *gala*): (Ordspr.) *göldum manni er ei gegnandi* (GJ.), en gal bör ej ænses; *oft verður góður hestur úr göldum fola*, galen Føle blir ofte god Hest.

galeiða (-u, -ur) [ga:lɛi·ða] f. Galej; (Talem.) *komast út á galeiðuna*, komme paa vilde Veje.

galeiðuþræll [ga:lɛiðøþraid·λ] m. Galejslave.

gáleysi (-is) [gau:lɛisɪ] n. Uforsigtighed, Tankeløshed, Vanvare.

gálfantur [gaul·favdøǫ, -fantøǫ] m. (pop.) *(ruddamenni)* Tølper, Grobian.

galfjaðrir [gal·fjaðrɪǫ] fpl. de störste Fjer i Hanens Stjært, saal. kaldte, fordi Hanen ifølge Folketroen ikke faar rigtig Stemme, för de er udvokset (Vf.).

gálga hetta [gaul·gahɛhda] f. Galgehætte. -klettur [-klɛhdøǫ] m. Galgeklippe. -maður [-ma:ðøǫ] m. (ved Slagtning) Opsynsmand ved en *gálgi*, is. den Mand, som udtager Indvoldene af de i en *gálgi* ophængte Kroppe af slagtede Kreaturer (Af.). ?-timbur [-tɪm·bøǫ] n. I. *(timbur í gálga)* Galgetommer. — II. overf. 1. *(hrófatildur)* daarlig opført Bygning. — 2. *(hár, magur maður)* Humlestang. — 3. a. = *gaflhlað* 2. — b. *(þorpari)* Galgeknebel, Galgekandidat, Galgenfode. -trje [-trjɛ:] n. Galgetræ.

gálgi (-a, -ar) [gaul·ɟɪ] m. 1. *(til aftöku)* Galge (til Henrettelse). — 2. Stillads, til Ophængning af slagtede Kroppe: *fara í gálga*, udtage Indvoldene af de i *gálgi* ophængte slagtede Kroppe (Af.). — 3. (naut.) David.

galgopa legur [gal·gobalɛ:qøǫ, -gopa-] a. overgiven, springfyragtig. -skapur [-sga:bøǫ, -sga:pøǫ] m. Overgivenhed, friskfyragtigt Væsen.

gal gopi (-a, -ar) [gal·go·bɪ, -go·pɪ] m. overgiven Person; Springfyr, Friskfyr; Spasmager, Spøgefugl. -hvass [-χwas, -kvas] a. hæftigt blæsende.

gáli (-a, -ar) [gau:lɪ] m. 1. = *galgopi.* — 2. = *hrekkjagáli.*

galinn [ga:lɪn] a. sindssyg, forrykt, gal, tosset: *hann er orðinn g.*, han er blevet sindssyg; *ertu g.?* er du tosset (gal), er du fra Forstanden?

*__gálkn (-s,__ pl. ds.) [gauλ·kv] n. Uhyre, jfr. *finngálkn* osv.

†1. **gall (-s, göll)** [gad·λ, göd·λ] n. = **galli.**

2. **gall (-s)** [gad·λ] n. Galde: (Talem.) *spýta gallinu af gremju*, ærgre sig en Gulsot paa.

3. **gall** [gad·λ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gella.**

gáll [gaud·λ] m. kun i nom.: 1. *(ofsakæti)* overgivent lystigt Humør: *það er gállinn á honum*, han er rigtig oppe, nu er han i sit Es. — 2. ogs. om andre Sindsstemninger: Humør (i Alm.): *hann veit ekki, hvað hann gerir, þegar sá gállinn er á honum* (naar han er i det Humør); *þegar góði gállinn er á e-m*, naar en er i godt Humør.

1. **galla (a)** [gad·la] vt. bibringe en Læsion, göre Skade paa n-t; molestere: *ellin köld oss gallar;* — pp. *gallaður*, med Fejl.

?2. **galla (a)** [gal:a] vt.: *g. sig*, trække i Olietöjet; — pp. *gallaður.*

galla fár [gad·lafau:r] a. som kun har faa Fejl. -gripur [-grɪ:bøǫ, -grɪ:pøǫ] m. Dyr med Lyder; — ogs. i overf. Bet. om Mennesker og Ting: *hann er mesti g.*, han er fuld af Lyder og Fejl. -laus [-löy·s] a. fejlfri, lydefri; — adv. *-laust.* -lítill [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. med faa Fejl, som ikke lider af mange el. store Fejl.

gall beiskur [gad̥lbeisgʏr] a. bitter som Galde. **-blaðra** [-blaðra] f. Galdeblære. **-blandinn** [-blandɪn] a. blandet med Galde. **-epli** [-ɛ:hblɪ] n. Galæble (BH.). **-harður** [-(h)arðʏr] a. haard som Sten, [illegible] aldeles ubøjelig [illegible] (Alþ. '11, B. II. 536): [illegible] (Lög. '11, 23). **-hraustur** [-(h)röysdʏr] a. kernesund, helt rask igen. **-hungraður** [illegible] a. skrupsulten.

1. **galli (-a, -ar,** dat. pl. **göllum)** [gadlɪ, göd̥lʏm] m. 1. Fejl, Lyde, Skavank: (Ordspr.) [illegible] Lak el. Lyde; *það er sá g. á* [illegible] Nordir, der er [illegible] Hage ved Sagen. — **2.** (jur.) en obligatorisk Ydelses Ikke-Kontraktmæssighed (JKrKröf. 47).

2. **galli (-a, -ar)** [gadlɪ] m. 1. Galla. 2. [illegible]

Gallía (-u, -ur) [gadlia] f. npr. Gallien.

gall pípa [gad̥lpi:ba, -pi:pa] f. Galdepipe. **-rammur** [illegible] galdebesk. **-remma** [-rɛm:a] f. Galdebeskhed. **-renna** [-rɛn:a] f. (med.) Galdegang (LFR. X. 40). **-sjúkur** [illegible] syg. **-sótt** [-souht] f. Galdefeber, biliøs Feber (febris biliosa). **-spýja** [-sbi:ja] f. Galdebrækning. **-spori** [-sbo:rɪ] m. Spore (paa en Hane). **-sprengdur** [-sbreiŋdʏr] a. = **gallsprunginn** 1. **-sprunginn** [-sbruŋgɪn] a. 1. [illegible] 2. [illegible] *það ekki gallsprungið*, kast ikke Skygge paa dine egne Gærninger (BH.). **-steinn** [-sdeidn] m. (med.) Galdesten; — pl. *gallsteinar: þjást af gallsteinum*. **-steinskveisa** [-sdeinskvei:sa] f. Galdekolik. **-steinsveiki** [-sdeinsvei:ɟɪ, -vei:kɪ] f. Galdestenssyge (cholelithiasis). **-stokkur** [-sdohgʏr] m. Galdegang. **-súr** [illegible]

gallverskur [gadlvɛrsgʏr] a. gallisk.

†**gallþusur** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

gálm (-s, pl. ds.) [gaulm] n. = 1. **gálma.**

1. **gálma (-u, -ur)** [gaulma] f. Krølle, Bugtning, Kurre (paa en Traad): [illegible]

2. **gálma (a)** [illegible] 1. [illegible] ogs. i overf. Bet. [illegible] 2. refl. [illegible] *að gálmast* (ODavVik. 127).

galopinn [illegible] 1. [illegible] *dyrnar stóðu galopnar*. — **2.** (vulg.) *(kjöftugur)* stadig snakkende og sladderagtig: [illegible]

galsa fenginn [galsafeiŋgɪn] a., **-fullur** [-fʏd̥lʏr] a. overgiven. **-laus** [-löys] a. [illegible] **-legur** [illegible] = galsafenginn. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl., **-skapur** [-sga:bʏr, -sga:pʏr] m. = **galsi.**

galsi (-a) [illegible]

galstyggur [illegible]

galt [gaʎt] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gjalda.**

galtahey [gaʎdahei:] n. Hø, opstablet i *galtar*, se *galti.*

galtar [illegible] **-bróðir** [illegible] (Fj. I. 128). **-pungur** [-pʏŋgʏr] m. = **holurt.**

galtarskóf [illegible] **galtasegla** [illegible] Kniv el. Le (= *beinasög*).

galteldur [illegible]

galti (-a, -ar) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] Høstak (Vf.).

galtómur [illegible]

gálu legur [gau:lolɛ:gʏr] a. toset. **-riði** [-ri:ðɪ] m. se **riði.** **-skapur** [-sga:bʏr] m. Overgivenhed, Flaneri.

galvans magn [illegible] **-magnsmælir** [-mag(v)smai:lɪr] m. Galvanometer. °**-smíð** [-n-smi:ð] f. Galvanoplastik.

galvaskur [galvasgʏr] a. frejdig, hæftig (Vf.).

galverskur [galvɛrsgʏr] a. galilæisk.

gáma (a) [illegible]

gamal aldur [ga:malaldʏr] m. höj Alderdom. **-ársdagur** [-aursda:gʏr] m. = **gamlársdagur.** **-belja** [-bɛlja] f. gammel Ko. °**-bjór** [-bjou:r] m. Lagerøl. **-gróinn** [-grou:ɪn] a. af gammel Vækst (om Planter). **-hrota** [illegible] = **gamalær.** **-hugaður** [illegible] servativ. **-járnaður** [-l-jaurdnaðʏr, -jaudnaðʏr] a. gammelskoet, mods. [illegible] **-kýr** [illegible] **-kunningi** [-kʏn:iŋgɪ] m. gammel Bekendt (Kending). **-kunnugur** [-kʏn:-] [illegible]

gamall (gömul, gamalt; m. acc. **gamlan;** comp. **eldri,** superl. **elstur)** [illegible] I. 1. gammel (lat. senex): *verða g.*, blive gammel, opleve en höj Alder: (Ordspr.) [illegible] *lifir, meðan guð vill* (SchMál.), ee (ɔ: altid) lever den gamle, men (ɔ: mens) Gud vil; *það er oft gott, sem gamlir kveða*, det er ofte godt, hvad de gamle sjunge; *gamlar meyjar eru manngjarnastar* (GJ.), gamle Møer vil gærne mandes, jfr.: det er en gammel Jomfrusyge at ville giftes; *gamla* [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] *gamalt inn* [illegible] II. [illegible] Alder. **1. a.** *hann er tólf ára (vetra) g.*, han er 12 Aar gammel; *hvað ertu g.?* hvor gammel er du? (Ordspr.) [illegible] (GJ.), det ældste Barn bör til godt vænnes. — **b.** *við erum gamlir vinir*, vi er gamle Venner; (Ordspr.) *gamlar skuldir ryðga ei* (GJ.), gammel Gæld bör ogsaa betales; *það er ekki alt gott, sem gamalt er*, ikke alt gammelt er godt. — **2.** gammeldags, antik: (Ordspr.) *það er sjaldan gott skáld, sem gamalt yrkir* (GJ.). — **III. 1.** *(sá) gamli* og *(sú) gamla* el. [illegible] Beundring el. Forbavselse m. H. t. en Person: *jeg talaði við hreppstjórann, en hann var* [illegible] *Gamla þú!* kunde du virkelig skaffe dig en Indbydelse til Festen? Det var sandelig godt gjort. — Undertiden bruges disse Betegnelser halvhumoristisk om Personer, som man finder noget komisk ved, men dog paa en vis Maade beundrer el. sympatiserer med: der siges saaledes: *gamli seigur, þetta gat hann gert!* det kunde han, den Knop! *Víkur hann sjer í Viðeyjar-* [illegible] *þið eins mikið kaffi og þið viljið, hann Jón minn heldur sjer nú við lýsið*, [illegible] engelsk honest i Eks.: honest John sticks to his cod-liver oil). — **2.** *sá gamli*, Fanden, no. Gamle Erik. — **3.** *sú gamla*, Dronningen (i Skakspil).

IV. [illegible] ældre Broder fra en yngre: *Jón gamli — Jón ungi* (is. om Fader og Sön), *Jón eldri — Jón yngri* (is. om Brødre).

gamal legur [ga:malɛ:gʏr] a. aldrende, gammel af Udseende. **-menni** [-l-mɛn:ɪ] n. Olding. **-órar** [-ou:rar] mpl. Gammelmandsnykker, Gaaen i Barndom. **-rolla** [-rodla] f. gammelt Hunfaar.

gamalsaldur [ga:malsaldʏr] m. Alderdom: *kvongast á gamalsaldri.*

gamal tungla [ga:maltuŋla] f. (Vf.) = 1. **gamalær.** **-þektur** [-þɛχdʏr] a. gammelkendt. 1. **-ær** [-ai:r] f. gammelt Hunfaar (som ikke længer kan faa Lam). 2. **-ær** [-ai:r] a. som gaar i Barndom.

gaman (-s, dat. **gamni)** [ga:man, dat. gamnɪ el. gan:ɪ] n. **1.** Skæmt, Morskab, Spøg, Fornöjelse, Löjer: *gera e-ð sjer til gamans (að gamni sínu)*, göre n-t for Morskabs Skyld; *mjer þætti gaman að vita*, det skulde more mig at vide; *þykja g. að e-u, hafa g. af e-u*, more sig over n-t, finde n-t morsomt; *var g. í leikhúsinu?* var det morsomt i Teatret? *gera g. úr e-u, slá, snúa e-u upp í g.*, slaa n-t hen i Spøg; *henda (gera) g. að e-m (e-u)*, drive Löjer med en (n-t); *að gamni*, for Spøgs Skyld: *eigum við að reyna það að gamni?* skal vi for Spøgs Skyld prøve det? *gera að gamni sínu*, spøge: *nú held jeg, (að) þú sjert að gera að gamni þínu*, nu tror jeg du spøger; *gera e-ð að gamni sínu*, göre n-t for Morskabs Skyld; *það er* [illegible] *hæ, g. g., þú datst í lækinn!* (Talem.) *lítið er ungs manns g.*, lidet [illegible] *(kárna) gamanið*, nu bliver Legen lovlig vild el. nu begynder det at blive Alvor; *það var ekki gamanið á honum*, han var ikke oplagt til Spøg; (Ordspr.) *g. skyldi græskulaust vera* (GJ.), brodløst bör Gammen være; *úr gamni verður oft grimm alvara* (GJ.), af Gammen kommer ofte grusom Alvor; *kalt er kattargaman*, Kattens Leg er kold (ɔ: den kradser); *maður er manns g.*, Mand er en andens Glæde. — **2. a.** (kónslig) Kærlighed, Gunst: *hafa geð konu og gaman;* — spec. om Samleje (jfr. *gamna): hann hafði g. hennar*. — **b.** cunnus.

gaman brögð [ga:manbröɣð, -brögþ] npl. Morskab. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Drikkelag. **-ferð** [-fɛrð] f. Lystrejse. **-fundur** [-fʏndʏr] m. festlig Sammenkomst. **-yrði** [-ɪrðɪ] n. Vits; pl. skæmtsomme Ord, Spøg. **-kendur** [-ɟɛndʏr] a. lystig, morsom. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. humoristisk Vise. **-laus** [-löys] a. glædeløs; — n. *-laust* som adv.: uden Spøg, i ramme Alvor: *en g.*, eet Spøg, et andet Alvor. 1. **-leikur** [-lei:gʏr, -lei:kʏr] m. Spøg. 2. **-leikur** [-lei:gʏr, -lei:kʏr] m. **1.** Lystspil, Komedie. — **2.** Revy. **-leysa** [-lei:sa] f., **-leysi** [-lei:sɪ] n. Alvor: *það er g.*, det er ingen Spøg. **-ræða** [-rai:ða] f. spøgefuld Tale; humoristisk Tale. **-saga** [-sa:ga] f. humoristisk Fortælling. **-samur** [-samʏr] a. lystig, munter; skæmtsom spøgefuld. **-semi** [-sɛmɪ] f. Munterhed, Skæmtsomhed. **-skapur** [-sga:bʏr, -sga:pʏr] m. Munterhed, Lystighed. *°-spil* [-sbɪ:l] n. Gammensleg. **-vísa** [-vi:sa] f. lystig Vise, Skæmtevers, skæmtsomt Epigram.

†**gamban drykkja** [gambandrɪhɟa] f. = **gamandrykkja.** †**-teinn** [-teidn] m. kraftig Gren (ɔ: Tryllekvist af et ungt, saftigt Træ): *geislinn hans er g.* (GTh. '95, 85).

gambra (a) [gambra] vi. **1.** *(gaspra og gorta)* snakke og prale höjrøstet, bryste sig: *Gísli lézt vitmaður og gambraði mikið* (GKon. i Lögb. '13, Nr. 50); — refl. *gambrast*, d. s.: *Árni' í klambri greitt nam gambrast gullinkamba* (BTh. 73). — **2.** *(gera að gamni sínu)* göre Löjer, snakke lystigt; — *(skrafa)* passiare.

gambran (-ar) [gambran] f. = **gambur.**

gambrari (-a, -ar) [illegible]

gambur (-urs) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] Löjer, skæmtsom Tale. — **3.** *(gaspur)* Passiar, Sladder. — **4.** [illegible] *rok, hvassviðri* (Grímsnes). **-fluga** [-flʏ:ga] f. = **galdrafluga.** **-horn** [-(h)ordn, -(h)odn] n. Hvalrossens Stodtænder: *Norðmenn kalla þær (ɔ: rostungstennur) Gambr-horn* (LFR. X. 94). **-menni** [-r-mɛn:ɪ] n. Skryder. **-mosi** [-mo:sɪ] m. **1.** (bot.) Uld-Grimmia, Klippemos, Sideknop (grimmia hypnoides). **2.** [illegible] *gefast upp á gamburmosunum*, ikke holde ud.

gamlárs dagskvöld [gam laugsdaγskvol t] n., **-kvöld** [-kvol t] n. Nytaarsaften. **-dagur** [-da.gog] m. Nytaarsaftensdag.

gamlast (a) [gam last] vrefl. blive gammel; — pp. *gamlaður*, til Aars, aldrende.

gámleitur [gaum lɛi dog, -lɛi tog] a. ansigtsmager.

gammakóngur [gam:akoun gog] m. en Art Grib (paa Størrelse med en Lalkunsk Hone) (LFR. XIII. 17).

1. **gammi (-a, -ar,** dat. pl. **gömmum)** [gam.ı, gom om] m. Gamme, Laphytte; — i overf. Bet.: Gaard (BoluHj. 49).

2. **gammi (-a)** [gam:ı] m. Skala, Toneskala, Tonestige: *syngja eftir gammanum*, synge efter Noder (jfr. ODavVik. 89).

gammkló [gam klo] f. Gribklo.

gammur (-s, -ar, dat. pl. **gömmum)** [gam:og, gam s, gom:om] m. **1.** (zool.) Grib (vultur); — ogs. overf. om voldsomme og paagaaende Mennesker: *hann (hún) er ettalegur* —. — om hurtigløbende Heste: *hann er g. fljótur*, (Talem.) *láta gamminn geisa*, lade staa til, gaa frem med fuld Fart. — **2.** *(hestur)* Hest. — **3.** Roghætte (Vf.).

gammvakur [gam·va·gog, -va·kog] a. som løber hurtigt og sikkert Pasgang, jfr. *vakur*.

gamna (a) [gam·na] vt. med dat. **1.** more, forlyste: *g. sjer*, more sig. — **2.** *g. sjer saman*, (spec.) more sig sammen (om Samleje) (jfr. JÁÞj. II. 26).

gams [gam s] n. (Efterligning af Lyden, naar man lader som man spiser) i Forb. *snapa gams*, ingen Ting faa at spise; række Tungen ud ad Vinduet: *Þetta etur presturinn í Grímstungum, en þú mátt snapa g., veslingurinn þinn* (JÞorkÞjs. 374); *Hann brann og var þyrstur, hans önd mæddist ólm, ólmur o. snapaði í Borgundarhólm* (JÞorl. I. 43), *snapa g. eftir e-u*, snappe efter n-t (uden at faa fat paa det). *við snerum g. eptir öllu sjálfsforræði, eptir að við höfum sleppt rétti vorum* (JSBr. 424).

gámur (-s, -ar) [gau:mog] m. noget (oftest: unødvendig) stort. — **a.** *(stór, magur þorskur)* stor, mager Torsk. — **b.** *(stórt ílát)* stort Kar, stor Beholder — *gímald*. — **c.** *(stórt herbergi, gímald)* stort Rum. — **d.** *(mathákur)* Slughals, Ædedolk.

gan (-s) [ga:n] n. **1.** *(flan)* Busen, Faren af Sted. *Þá kom hópurinn framan úr stofunni inn með hávaða og gani* (PGjÚf. 48). — **2.** *(galdrar)* Trolddom (BH.).

gana (a) [ga:na] vi. *(flana)* fare frem, styrte af Sted, løbe uforsigtig.

gandaflaga [gan dafla ɣa] f. — *galdrafluga*. *Gagnsendingar og ganda flögur einatt rásuðu að Ytra-Hólmi* (Safn V. 3, 63).

gand fluga [gan tflʏ ɣa] f. — **galdrafluga. -reið** [-d-rɛi ð] f. Hekseridt, ogsaa om Ridt paa et rasende Dyr uden Anvendelse af magiske Kunster (JÁÞj. I. 440). **-reiðarbeisl(i)** [-rɛiðarbɛis·lɪ, -bɛis·λ] n. Bidsel til Hekseridt. — **-reiðarskór** [-rɛiðarsgo ɹ] mpl. Svømmefødder. — **-rúnar** [-ru nag] fpl. Gandruner (GV. i JÁÞj. I ...).

gandur (-s, -ar) [gan·døg, gan·ts] m. **1.** *(stafur)* Stok, Stav. — **2.** *(úlfur)* Ulv. — **3.** *(hestur)* Hest.

Gandvík [gan dvi k] f. npr. Det hvide Hav.

gan fluga [gan flʏ ɣa] f. — **galdrafluga. -för** [-fø ɹ] f. overilet Rejse el. Togt; — i pl. *ganfarir* i overf. Bet.: Overilelser, overilede Gærninger.

1. **ganga (göngu, göngur)** [gauŋ ga, goy gog] f. **1.** *(það að ganga)* Gang, Gaaen: *hraða göngunni, herða gönguna*, skynde sig, gaa hurtigere, *fljótr á fæti ok léttr í gaungu allri æfi* (FspS. 185); *með öndina í hálsinum og uppgefin af gaungu* (JÁÞj. II. 104). — **2.** *(skemtiganga)* Spadseretur; *(skrúðganga)* Procession, Optog. — **3.** om Himmellegemernes og Vindens Gang: *g. sólar, g. vinda*. — **4.** om Fiskes og Sælhundes og andre Havdyrs Vandringer i Stime, Flok (jfr. *austan-ganga, djúpsig, landskrið, vestan-ganga, sunnan-ganga*). *Hver „gangan" eftir aðra kom inn úr djúpinu* (FErl. 19), *kom síðast í at honum (vöðuselnum) 1873* (ÞThLvs. II. 477). — **5.** Græsning: *koma hesti fyrir til göngu*. — **6.** Tur (f. Eks. under en Indsamling af isl. Mos) (JÁÞj. II. 218); — i Sms.: *fjall-ganga*, Tur op paa et Bjærg (jfr. 7). — **7.** pl. *göngur*, **a.** Gaaen til Fjælds om Efteraaret for at indsamle og hente de Faar, som har græsset paa Almindingerne Sommeren over (Sl., Nl.) (jfr. *fjallgöngur, fjárgöngur*). — **b.** Tiden for Eftersogningen: *um, fyrir, eftir g.* — **8.** *(færi)* Føre, °Gangføre (Eyjafjöll, Sch.). — **9.** Parring: *kýr mætti umþórta til gaungu* (LFR. VI. 41).

2. **ganga (geng, göngum; gekk, gengum; gengi; gengið;** imper. **gáttu** og **gakk (þú))** [gauŋ ga, ɟeiŋ k, goyŋ gom, ɟɛhk, ɟeiŋ gom, ɟeiŋ ɟɪ, ɟeiŋ ɟɪð, gauhdʏ, gahk] vt. og vi. gaa.

A. 1. vi. gaa (til Fods): *hann reið, en jeg gekk;* — ppr. *gangandi*, ¹) til Fods; ²) som ger. muligt at gaa (jfr. *gengur): var varla gangandi um göturnar fyrir for og umferð bíla*. — **2.** vt. **a.** med acc.: *g. fjall (afrjett)*, gaa og gennemsøge et Bjærg (en Alminding) = *g. á fjall*. — **b.** *g. sig* (Vf.) = *ganga: hann gekk sig aleinn burt;* — ogs. i Digte, som Arkaisme: *ég geng mig í lund* (StFr., cit. i Eimr. XII. 124). — **c.** om Maaden at gaa paa og Hensigten med det: *g. berserksgang, verðgang, húsgang*, se Ekspl. — **d.** med gen.: *ganga leiðar sinnar*, gaa sin Vej. — **e.** udslide: *g.* (el. *g. af sjer* el. *sundur*) *skó og sokka*, opslide Sko og Strömper: *hann gekk tvenna skó;* — pp. *genginn*, slidt: *g. hófur, gengin skeifa*. — **3.** med tilföjet adv., præp., inf. el. adj. **a.** med adv. el. præp.: *g. inn, út, fram* osv.; *g. á fjall, á hólm, til hvílu* osv., se Ekspl. — **b.** med inf.: *g. að eiga, g. að sofa* osv., se Ekspl. — **c.** med adj.: *g. hræddur, g. óviss*, se Ekspl.

B. med præp. el. adv. i overf. Bet.: *g. á, af, undir, úr, út, g. nærri sjer* osv., se Ekspl.

C. brugt alene i forsk. Forb. **I.** i egl. Bet. **1.** (om Kvæg og Heste) græsse: *kálfurinn gekk í túninu*. — **2.** *(um kýr)* løbe, komme i Parringsdrift (= *beiða*, om Faar = *vera blæsma*), se Ekspl. *(genginn)*. — **3.** om Fiskestimer: gaa, vandre: *laxinn gengur ekki í minstu árnar, síldin er gengin inn á fjörðinn*. — **4.** om Himmellegemernes Bevægelser: gaa, vandre: *jörðin gengur kringum sólina, en tunglið kringum jörðina*. — **5.** om Ure: *úrið (klukkan) gengur*, Uret gaar (i Mods. til: *stendur); klukkan er að ganga (er langt gengin) 5*, Klokken gaar til (gaar stærkt til) 5. — **6.** om Vejrliget: Vind, Ström, Hav osv.: gaa: *það ganga þrumur*, det tordner; *g. á sig, g. upp* osv., se Ekspl. — **7.** om Skibe: **a.** *skipið gengur mikið (vel)*, Skibet skyder stærk Fart. — **b.** løbe, være i Fart: *skipið gengur milli Íslands og Danmerkur*. — **8.** bevæge sig: *varir hennar gengu í sífellu*. — **II.** i overf. Betydninger: **1.** løbe ud, strække sig (om Jord, Hav osv.): *nesið gengur fram í sjóinn; fjörðurinn gengur langt inn í landið;* — ogs. om Bygninger: *úr aðalfjárhúsinu gekk aukahús*, ud fra Hovedstalden gik en Tilbygning. — **2.** gaa: *sú saga gengur*, det Rygte gaar. — **3.** *(gerast)* foregaaa. — **4.** gære: *þá ný-bruggat öl hefir eigi viljat gánga* (LFR. VIII. 65). — **III.** †**1.** herske, blive almindelig: *alstaðar þar sem ensk tunga gengur*. — **2.** *(um peninga)* gælde (om Penge). — **3.** (om epidemiske Sygdomme og Hungersnød) rase: *mislingar ganga*, der er en Mæslingeepidemi; *þegar svarti dauði gekk*, da den sorte Pest rasede, i den sorte Pests Tid; *þá gekk mikið hallæri*, en svær Hungersnød gik over Landet. — **4.** *(um lög)* være gyldig, være i Brug: *þau lög, er þar gengu*. — **5.** i Alm.: cirkulere, gaa rundt: *láta e-ð g.*, lade n-t gaa rundt: *hatturinn gekk milli safnaðarmanna og varð brátt hálffullur af peningum*. — **IV.** vare, staa paa, blive ved, fortsætte (om n-t ondt): *þessi ósköp gengu*, (el. med dat.) *þessum ósköpum gekk lengi*, disse Uhyrligheder varede længe; *eða á þessu að gánga* (skal dette blive ved) *uns þeir berjast fyrir ... borgarhliðum?* (Il. I. 120); *þetta gengur*, saadan gaar det. — **V.** betegnende voldsom Fremfærd af en el. anden Art: *láta höggin g.*, lade det regne med Hug; *láta ræðuna* (el. *dæluna) g.*, lade Munden løbe, snakke i et Væk. — **VI.** gaa, lykkes (ofte upersonligt): *það gengur ekki*, det gaar ikke; *e-m gengur e-ð vel, illa, fljótt, seint*, se Ekspl. — **VII.** om en Tilstand: *hvernig gengur?* hvorledes gaar det (staar det til)? — **VIII.** om Hug, Stik, Skud osv.: gaa: *hann skaut á selinn, en skotið gekk gegnum hausinn; hnífurinn gekk í skrokkinn alveg upp að hjöltum*. — **IX.** i Lovsprog: *láta próf g. (um mál)*, undersøge (en Sag); *dómur skal g. í málinu innan 3 sólarhringa*, Dommen skal afsiges inden 3 Solemærker. — **X.** krympe, blive tættere (ved Valkning): *vaðmálið gengur ekki meira*. — **XI.** *(fara forgörðum)* gaa til Grunde; *(deyja)* dø: *góður er hver genginn*.

D. refl. *gangast*. **I. 1. a.** opslides ved Gang: *skórnir gangast*. — **b.** *sandur gengst í skóna*, Skoene bliver fulde af Sand ved at gaa (jfr. LFR. IX. 6). — †**2.** *(breytast, spillast)* forandres, forværres. — **3.** *e-m gengst hugur við e-ð*, se Ekspl. — **II.** med præp. og adv. (jfr. B.): *g. á, fyrir, um* osv., se Ekspl.

Ekspl.: *það ganga þrumur (og eldingar)*, det (lyner og) tordner; *g. alla leiðina*, gaa hele Vejen; *klukkan er farin að g. 5*, Klokken er lidt over 4; *klukkan er langt gengin 5*, Klokken gaar stærkt til 5; *þetta ljetu þeir g. allan daginn*, dette fortsatte de (blev de ved) med hele Dagen; *þeim gekk það ekki*, det lykkedes ikke (gik ikke) for dem; *þeim gekk ekkert*, de kom ingen Vegne, de havde ingen Fremgang; *honum gengur ekkert að skrifa brjefið*, han er alt for længe om at skrive Brevet; *þeim gekk ekki gegnum mýrina*, de kunde ikke passere Mosen; om Skibe: *þeim gekk ekki fyrir nesið*, de kunde ikke klare (komme forbi) Næsset; *ég ætla, að fremur hafi gengið en rekið hjá oss um hríð*, jeg tror, der har været mere Fremskridt end Tilbagegang hos os en Tid (Eimr. VIII. 165); *e-m gengur betur, ver*, det gaar bedre, daarligere for en; *e-m gengur vel (illa)*, det gaar en godt (daarlig): *honum gekk vel í skóla*, han var flink i Skolen; *g. illa (slysalega)*, komme ilde (galt) af Sted; *þingsvitnin hafi gengið kaupmönnum allþunglega* (har været meget i Købmændenes Disfavor) (Eimr. II. 113); *g. seint*, gaa langsomt, være tilbage; *verk gengur seint fram*, et Arbejde gaar langsomt; *g. ljett, fljótt*, gaa let, hurtigt; *það gengr seigt og fast*, det gaar trevent og langsomt (Skírn. XI. 69); (Talem.) *e-ð gengur eins og í sögu*, n-t gaar som (el. saa let som) Fod i Hose; *það gekk alt eftir, sem hann hafði sagt*, det gik aldeles som han havde forudsagt; *það gengur sú saga um hann (af honum)*, man fortæller om ham; *það verður að segja hverja sögu sem hún gengur* (som den i Virkeligheden er) (ÞThLfr. II. 11); — impers.: *eins og gengur (og gerist)*, som det sædvanlig er; *fólk eins og gengur og gerist*, Folk i Almindelighed; *eg skal játa ... að Jökulsá sé oft ekki greið yfirferðar; mislynd eins og gengur og gerist* (Alþ. '11, B. I. 679); *veðdeildin getur þá selt brjefin eins og þau bezt g.*, Hypotekafdelingen kan da sælge Obligationerne til den höjeste Pris, som de kan udbringes til (Stj. '06, A. 10); *nesið gengur fram í sjóinn*, Næsset strækker sig ud i Havet; *fjörðurinn gengur (skærer sig) langt inn í landið;* — ppr. *gangandi*, til Fods: *gestir og gangandi*, rejsende, vejfarende; *fari það gangandi*, Pokker om, Pokker heller! *fari hann gangandi*, gid han maa gaa Pokker i Vold, lad ham ryge og rejse! „*Ó, farðu nú gangandi!*" *sagði veitingamaðurinn* (GFrÁtt. 53); *gangandi fje*, ¹) Kvæg, Kreaturer; ²) Utöj; — pp. *genginn*, ¹) tilbagelagt: *þessi spotti er fljótt g.*, dette Stykke Vej er man ikke længe om at tilbagelægge; *genginn að hnjám*, som har gaaet Benene af sig op til Knæerne: *Skotta var þá gömul orðin og geingin mjög að knjám* (JÁÞ.j I. 365); ²) *slitinn*, slidt; ³) *(þæfður)* valket, krympet sammen: *sokkurinn er genginn; vaðmálið er fullgengið;* ⁴) hengaaet, forsvunden, tabt; *En gengin er íslenzka ógæfan mín* (min islandske Ulykke er nu forbi) | *og útrekin frá mér í kvöld* (StStAndv. III. 31); (Talem.) *gengið er nú það, sem gerðist fyr*, det er ikke mere som tidligere, ja, det var dengang (de Tider); *góður er hver genginn*, om den døde (el. bortdragne) erindres kun det gode han har gjort; ⁵) *e-m er gengið*, det er gaaet tilbage for en, en ligner ikke mere sig selv: *gengið er nú garpi trægum* (MJ. I. 109). *vera gengin* (om Faar), have kon-

[illegible] einsdæmi (Alþ. '11, B. 428); — spec. lade sine Kreaturer græsse paa en andens Jord [illegible] var ved at slippe op (ÞThLfr. IV. 81): *það gengur á e-u*, n-t bliver ved: [illegible] *gengið með ... skúrum og jeljaleiðingum* (der havde været vekselvis kortvarige Regn- og Snebyger) [illegible] *gengur*, hvad der saa end sker; gennem tykt og tyndt; *hvað gengur á fyrir þjer?* hvad gaar der af dig? hvad er det du laver? (is. i Tiltale til en, der [illegible] (om Efteraaret) op i mellem Bjærgene for at opsøge Faar; (Ordspr.) *ekki g. tröllin á griðin* (GJ.), Trold bryder aldrig givet Ord; *g. á hólm*, ud- [illegible] *(á) móti (e-m)*, gaa (en) i Møde; *hann gengur á sig*, det trækker op til [illegible] nærmer sig sin Fuldendelse, Arbejdet gaar rask fra Haanden; *gangast á*, [illegible] ¹) gaa hen til en; ²) henvende sig til en med en Fordring, kræve en for [illegible] du til at betale); *landssjóður getur, ef illa fer, gengið að* (gøre Eksekution [illegible] 409); *e-ð gengur að e-m*, en fejler n-t; *honum gengur alt að óskum*, det gaar ham alt efter Ønske; — *g. að e-u*, ¹) gaa hen til n-t: *jeg get gengið að hestinum*, Hesten er ikke mere sky end at jeg kan gaa lige hen til den; ²) tage [illegible] n-t et Steds; — ogs. overf.: betragte n-t som sikkert, gaa ud fra n-t: *að vísu er að g. um staðfestingarsynjun*, man kan være sikker paa Nægtelse af Sanktion (Rvík [illegible] '13); *g. að vísu um e-ð*, være sikker paa; *g. vakandi* [illegible] Skabet kan ikke komme ind til Væggen; ⁴) gaa ind paa n-t, slaa til: *jeg bauð* [illegible] paa en sjusket Maade; *lykillinn gengur að*, Nøglen passer til; — *g. að sjer*, [illegible] *g. að sofa*, gaa hen for at sove; *gangast að*, kæmpe, brydes; *g. af* (abs.), ¹) formaa at skaffe sig Føden Vinteren over, komme over det (om Dyr, der gaar ude om Vinteren): *Hann gengur af aftur í vetur, varla er hann dauður* (ÞGjD. 17); ²) forsvinde: *bletturinn gekk ekki af*; *það gekk af* [illegible] *in)*, han er stadig lige uheldig; ⁴) forløbe, gaa: *Gekk það ekki orðalaust af*, det gik ikke saa helt uden Modsigelser (Alþ. '19, B. II. 112): [illegible] *gengur af e-m*, det gaar tilbage for en, en bliver fattigere (JTrHeið. IV. 55), *g. af e-m dauðum*, lade en død tilbage, have dræbt en; *g. af göflunum* (opr. om en Kiste, Seng el. desl., hvis Sider løsner sig fra Gavlstykkerne), nu i Reglen overf.: *(verða óður)* blive rasende, rundtosset, gaa fra Forstanden; ogs. om døde Ting: *ofsaveður ... og ætlar þá alt af göflunum að g.* (alting bliver ustyrligt) (ÞThFerð. III. 95); *verða að g. af hesti*, nødes [illegible] *af sjer*, løbe bort fra en el. n-t; *g. af sjer sokka og skó*, gaa til man har [illegible] værres; *g. af skipi*, ¹) gaa fra Borde; ²) forlade et Skib (paa Grund af [illegible]

sjer genginn, som det er gaaet tilbage for, forfalden: *þjóðdans, sem er orðinn svona afskræmdur og af sjer genginn* (ODavSk. 134); *bygðir eru hér víða með ströndu mjög af sér gengnar af sandroki* (ÞThLýs. I. 207); *Ég er ... allur af mér genginn til heilsunnar og skapsmunanna* (Eimr. XVI. 150); *g. aftur (um drauga)*, gaa igen (om Spøgelser); *g. aftur til e-s*, gaa igen og forfølge en; *láta kaup(in) g. aftur*, lade Handelen gaa tilbage; *g. berserksgang*, gribes af Bersærkergang, rase; *eins og best gengur*, som det kan falde sig; *g. burt*, gaa bort; *e-ð gengur eftir*, n-t gaar i Opfyldelse: *draumur gengur eftir*; — *g. eftir e-m*, trygle en, prøve at stemme en mild el. vinde ens Gunst paa alle Maader: *Hann gekk eftir mér og vildi láta vel að mer* (GFrÖl. 75—76); *g. eftir stúlku (með grasið í skónum)*, gøre Haneben til en Pige; *láta g. eftir sjer*, gøre sig kostbar; *láta ekki þurfa að g. eftir sjer*, være imødekommende; *g. eftir e-u*, forlange n-t gentagne Gange; *g. eftir e-u hjá e-m*, rykke en for n-t; *g. eftir e-u að lögum*, indtale n-t; *g. ríkt eftir e-u*, lægge stærkt Pres paa n-t; *g. fyrir konung*, være til Foretræde hos Kongen; *g. fyrir vef*, passe en Væv, væve; *g. fyrir vatnsafli*, drives ved Vandkraft; *gangast fyrir*, (abs.) se affældig ud, tabe sig: *hann er farinn að gangast fyrir*, han er begyndt at blive affældig; *gangast fyrir e-u*, ¹) stille sig i Spidsen for n-t, være Ophavsmand til n-t; *gangast fyrir matseld*, besørge Madlavningen; ²) lade sig lokke af n-t, lade sig paavirke af n-t: *gangast fyrir fegurð, fje* osv.; — *þeim, sem fátæktar* [illegible] *kjöt* (JSVb. 69); *g. fjall* — *g. á fjall*; *g. fjöll*, bestige el. gennemvandre Bjærge: *enginn hafði gengið fjöllin* (StStAndv. II. 25); *g. frá e-m*, forlade en: *konan gekk frá honum*, Konen forlod ham; *g. frá e-u*, ¹) forlade n-t; ²) efterlade n-t i en vis Tilstand, ordne, (overf. ogs.) udføre, affatte; *g. frá farangri*, pakke ned; *g. vel frá e-u*, skilles ved n-t i god og forsvarlig Stand, ordne (udføre) n-t paa bedste Maade; *g. illa frá e-u*, udføre n-t daarligt; *g. illa frá mat sinum*, ikke spise fuldstændig op, men lævne en Del; *g. frá sjer*, ordne sine Sager, is. spise saa meget man kan; ³) *(ljúka við)* lægge sidste Haand paa (fuldende) n-t: *jeg er nú að g. frá bókinni*; ⁴) opgive [illegible] *geinginn* (havde opgivet) (GKonÆf. 15); *g. frá vilja sínum*, handle imod sin egen Vilje (Esp. I. 15); — *g. fram* (abs.), ¹) gaa frem; ²) gaa ud i Køkken eller Korridor (fra Opholdsværelset); ³) (om Kreaturer) være i (god el. daarlig) Stand om Foraaret: *Þegar gott er í ári og féð allt í góðu standi vel fram gengið* (JSVb. 73); ⁴) *g. djarflega (fast, vel) fram*, kæmpe tappert; ⁵) *e-ð gengur fram* (el. *nær fram að ganga*), n-t lykkes, n-t bliver til Virkelighed, gaar i Opfyldelse; *g. fram á e-n*, [illegible] *hreindýrum* (Eimr. XII. 46); *g. fram af sjer*, ¹) overanstrænge sig; i overf. Bet.: tage Overhaand, blive meget voldsom: *Hyggilegra hefði* [illegible] (JTrL. 343); ²) *g. fram af sjer í e-u*, overgaa sig selv i n-t: *prófasturinn gamli var alkunnur að gestrisni, en þessa dagana gekk hann nærri því fram af sér í því efni* (GPSk. 180); ³) *g. fram af e-m*, forarge; gøre en lamslaaet af Forbavselse: *Meira en það var til þess vinnandi, að ganga fram af vinnumönnunum*, hun vilde have fundet sig i meget mere end det, for at faa Tjænestekarlene til at maabe af Forbavselse (JTrGst. I. 21); [illegible] stille sig foran (en); overf.: overgaa, gaa i Spidsen for: *hún þótti vinnuhörð*. [illegible] *fyrir kom* (Eimr. VII. 85); *g. (í) gegn e-u*, gaa imod n-t; *(neita)* benægte n-t; *g. (í) gegnum*, gaa igennem; *g. heiman*, gaa hjemmefra; *g. (fram) hjá e-u*, gaa forbi n-t; *g. hjá e-u*, forbigaa n-t; ikke berøre n-t; *gangast hjá*, gaa forbi hinanden; *g. hræddur*, gaa omkring og være bange; *g. húsgang* (el. *verðgang*), gaa omkring og tigge; *g. í e-ð*, ¹) betragte n-t som sit eget, tage af n-t efter Behag: *Hún (sveitarstjórnin) er í standi til að g. í búin og selja alt undan okkur* (Eimr. VII. 177); ²) gaa med til: *svo mikið gángi í gesti og gángandi* (JÁÞj. I. 498); ³) abs.: *hún (nálin) gekk illa í*, det var vanskeligt at faa Naalen igennem (JTrL. 316); *g. í augu e-m*, gøre Indtryk paa en; †*g. í dans*, danse; *g. í fjelag*, indtræde i, indmælde sig i et Selskab; *g. í fjöll, kletta*, bestige Bjærge, Klipper; *g. í flokk (lið) með e-m*, gaa over til ens Parti, træde over til en; *g. í garð*, indtræde: *Nýir tímar voru að g. í garð* (ÁBjH. 132); †*g. í glímu*, gaa hen for at brydes; *g. í greipar e-m*, falde i ens Hænder: *Þér gengur gæfan í greipar* (BH. At. 5); *g. í hákarl*, gaa ud paa Havkalfiskeri: *dekkbátana, sem gengu í hákarl* (SIng. I. 212); *e-ð gengur e-m í hönd*, n-t bliver en til Del (Vísn. 80); (Talem.) *gánga í hönd*, gaa strygende (LFR. II. 77); *g. í kirkju*, gaa i Kirke; *g. í mál*, paatage sig en Sag; *g. í móti e-u*, ¹) *(veita mótstöðu)* staa imod n-t, gøre Modstand imod n-t; ²) *(neita)* benægte n-t, modsige n-t; *gangast í e-ð*, blande sig virksomt i n-t; *gangast (í) móti*, gaa imod (kæmpe mod) hinanden; *gangast í munni*, forvanskes: *Kvæðin voru miklu vissari* [illegible] *ótíð*, da indtraf der længere Tid med daarligt Vejr; *g. í ráð með e-m*, gøre, som en foreslaar (jfr. HallgrPass. 22); *g. í skrokk á e-m*, ¹) overhænge en, plage en; ²) tage for sig af: *þeir gengu í skrokk á nestinu, uns öllu var lokið*; — *g. í skóla*, gaa i Skole; *g. í spurningar* (el. *til prestsins*), gaa til Præsten; *g. í veð*, paatage sig Kaution; *málið gekk honum í vil*, Sagens Udfald blev en Sejr for ham; *g. í öllu jafnt*, ¹) gøre al Slags Arbejde; ²) [illegible] *arnir gengu yfir landið*; ³) (naut.) slaa over, styrte over: *svo mikið áfall, að gekk yfir skipið* (Bølgerne slog over Skibet); *g. yfir e-n*, herske med Vold over [illegible]

samme Skæbne: það gengur yfir mig (el. yfir minn skilning), að ..., jeg kan ikke begribe, at ...; nu gengur yfir mig! nu har jeg nok af det! mjer virtist þetta g. misjafnt yfir (blive fordelt paa en meget forskellig Maade) því þeir sem lakar báru sig eftir því, sem í pottinum var, fengu lítið (SIng. I. 265); g. inn, ¹) gaa ind (ↄ: i Huset); ²) svinde ind: Ég held það gerði lítið til, þó það gengi ögn inn á því kviðurinn (Maven blev en Smule slunken). Það gat étið heima hjá sér (Eimr. VII. 149); gengur hurðin inn eða út? aabnes Dören ind i Stuen el. ud til Gangen? g. inn í e-ð, ¹) trænge ind i n-t; ²) abs. vende sig mod Syd (om Vinden) (Sch.); g. innar (Sl.) — g. til (altaris); — g. **með** e-m, gaa med en; g. með e-m (einhverri), gifte sig med, ægte en (is. om Kvinder): þó móðir mín fari at þessu heimili og gángi með öðrum manni (Od. 456); var Guðrún feingin til hans að ráðskonu; vildi hann þá með henni g., en ei vildi hún það meðan fífl hans lifði (GKonÆf. 22—23); g. með, (abs.) gaa langs med n-t (Vægge, Senge osv.), som man kan støtte sig til: þegar jeg fór að klæðast, þá varð jeg að g. með, eins og barn (SIng. I. 178); g. með barni, ogs. abs. g. með, være frugtsommelig, være i (velsignede) Omstændigheder; hún á hálfgengið með, se hálfgenginn; — g. með e-ð til sölu, kolportere n-t; g. milli bols og höfuðs á e-u, göre det af med n-t: er kennari ætlar að g. milli bols og höfuðs á einhverri þrálátri villu (MHUpp. 239); g. **neðan**, klatre op i et Bjærg (Vf.); g. nær, komme nærmere; gangast nær, komme hinanden nærmere, ind paa Livet (i Kamp); g. nærri sjer, anstrænge sig, göre sig stor Umage, spec. lade det gaa ud over sig selv, for at kunne göre n-t: gekk ... mjög nærri sér, til að geta hyglað þeim, sem þar komu aumastir (JÁÞj. II. 42); g. e-m of nærri, svække, udmatte en; g. of nærri sjer (el. sjer of nær), overanstrænge sig; g. nærri e-m, blive nærgaaende mod en, spec. om Afkom over for Moderen, naar dette vil have mere Mælk end Moderen kan give; g. næst e-u, være omtrent det samme som n-t: að svifta hann búinu, gengur næst því að setja hann á sveitina; — g. næst lífi e-s, mishandle en næsten til Doden; g. næstur e-m, være den næste efter en; g. **ofan**, niður, gaa ned; g. hann móður sína ofan í jörðina, græmme sin Moder til Døde; g. óviss, være usikker, uvis om n-t; g. **saman**, ¹) gaa sammen, gaa ud at spadsere sammen: þau g. oft saman á kvöldin; ²) trykkes sammen, krybe ind, svinde: eigur hans gengu saman, hans Formue svandt ind; †³) gifte sig med hinanden: þau gengu loksins saman; — það er farið að g. saman með þeim, de er begyndt at nærme sig hinanden (ogs. overf. om forhandlende Parter); kaupin gengu saman, man blev enig om Handelen; sættin gekk saman, Forliget blev bragt i Stand; g. sig (Vf.) = g., gaa: hann gekk sig aleinn burt; — g. sjer (sig) til húðar(innar), opslides helt: Spilaræflar, sem börnin áttu, voru látin g. sig til húðarinnar (JTrHeið. IV. 95); g. (sundur) sokka og skó, gaa til man har slidt Huller paa Sko og Strömper; g. í sundur, ¹) (brotna) gaa itu, gaa i Stykker, knækkes: bollinn gekk í sundur; ²) overf.: kaupin gengu í sundur, der blev ikke noget af Handelen; það gekk hvorki sundur nje saman, ¹) der skete ingen Forandring i deres Mellemværende; ²) Afstanden mellem dem blev uformindsket: gekk ei sundur með þeim og ei saman (GTh. '06, 31); g. svipugöngin, løbe Spidsrod; g. **til**, (abs.) ¹) (Vf.) = g. til altaris, være til Alters (= g. innar (Sl)); ²) ryste, bæve: Svitinn bogaði af Gránа; hann hengdi niður höfuðið og gekk allur til af mæði (ÞGjOs. 60); brjóstið gekk seint og mikið til (ÞGjUf. 45); ³) blive skæv: Kirkjan á Grenjaðarstað gekk mjög til, svo setja varð stoðir við hana (ÞThLýs. II. 335); ⁴) (um vind) (om Vinden) vende, dreje, skage sig (= g. til af átt): vindurinn gekk til norðurs, Vinden gik om i Nord; ⁵) (gerast) foregaa, gaa til: það gekk svo til, det gik til saaledes; — g. til e-s, gaa til en, hen til en; e-m gengur e-ð til e-s, n-t er Bevæggrund for en til n-t: hvað ætli honum gangi til? hvad mon der bevæger ham dertil, hvorfor mon han gör det? Mjer gengur ekkert til að skrökva því upp (ThTh. 78); honum gekk gott eitt til, han gjorde det kun i en god Mening, han havde den bedste Hensigt; e-m gengur nauðsyn til e-s, en har tvingende Grunde til n-t; gengur hverjum nokkuð til þess, sem hann gerir (GJ.), enhver har Grunde for sine Gærninger; g. til eggja, gaa ud for at opsoge Æg; g. vel (illa) til fara, gaa godt (daarlig) klædt; g. til frjetta(r), gaa hen for at spörge, spec. spörge et Orakel; g. e-m til handa, overgive sig til en, spec. gaa i ens Tjæneste (som Vasal el. lign.); g. til hlýðni og sátta, underkaste sig og indgaa Forlig (Esp. I. 11); g. til hvílu, gaa i Seng; g. til kinda, gaa hen for at se til Faarene i Marken; g. til matar, gaa hen og spise; g. til máls við e-n, tale med en; g. til skrifta við e-n, skrifte for en; g. til viðurkenningar, gaa til Bekendelse; g. til vinnu, gaa hen til sit Arbejde; g. til þurðar, slippe op; veðrið gengur **um**, Vinden drejer sig; g. um e-ð, ¹) færdes, passere, gaa omkring (i n-t), ogs. abs. g. um: eins og um væri gengið, som om der var nogen paa Færde; hann gekk um herbergið, han gik igennem Værelset; það hefur enginn gengið um stofuna, det har ingen været i Stuen; g. um gólf, gaa frem og tilbage paa Gulvet, op og ned i Stuen; ²) sørge for n-t: g. um beina, sørge for Gæstenes Opvartning; g. vel, illa um e-ð, behandle n-t godt, daarligt, spec. m. H. t. Renlighed og Orden: eru báðar þessar jarðir í eyði, og þó hafa þær verið sérlega vel umgengnar (ÞThFerð. III. 44); vera um garð genginn, være forbi: Allar sprengingar voru nú um garð gengnar í kjallaranum (JTrL. 144); g. um sættir, mægle Forlig; gangast um, omgaas: hann gekst um með þeim sem maður (JÁÞj. I. 177); g. umhirðingarlaus, gaa for Lud og koldt Vand; g. undan (abs.), ¹) undslippe: þeir eltu hann, en hann gekk undan þeim; ²) (skerast úr leik) gaa bort fra n-t, fjærne sig fra n-t (is. saaledes at man lader andre i Stikken): nú má enginn undan g., nu maa ingen svigte; ³) e-ð má ekki undan g., n-t maa ikke undlades; ⁴) blive trykket bort (om n-t underliggende): annar kirkjuveggurinn gekk undan, den ene Kirkevæg blev trykket fra sin Plads (JÁÞj. I. 188); ⁵) g. vel (illa) undan, være i god (daarlig) Fodertilstand om Foraaret (om Besætningen): skáru flestir þriðjung og sumir helming nautpenings, en allur peningur gekk horaður undan (ÞThÁrf. 179); e-ð gengur undan e-m, ¹) n-t gaar let for en: gengu verk furðu vel undan henni eigi burðameiri en hún var (Arbejdet gik hende let fra Haanden) (BrJÞf. 2); impers.: mest og bezt vinna fyrir ríki hans allir þeir, sem yfirvinna sjálfa sig ... langbezt gengur undan þeim (NK. '12, 4); ²) n-t gaar ud af ens Eje, en taber Magten over n-t: landið gekk undan jörðinni, Jordstykket gik tabt for Gaarden; Grikkir gengu undan (løsrev sig fra) Tyrkjum; — e-ð gengur undir e-n, n-t tilfalder, hjemfalder til en: fyrir þat gékk Lá undir konúnginn (Esp. IV. 135); sólin gengur undir, Solen gaar ned; g. undir á (kú osv.), gaa med Moderen (om et Lam, Kalv osv.); g. undir próf, gaa op til Eksamen; gangast undir e-ð, ¹) (takast á hendur) paatage sig n-t; (játast e-u) give sig ind under n-t; ²) (kannast við) vedkende sig n-t: jafnan var Gísli vanur að gangast undir krakka sína (GKonÆf. 223); g. upp (abs.); ¹) (om Floder) svulme op paa Grund af Is: áin var gengin upp; ²) blæse op: veðrið gengur upp, det blæser op til Storm; gekk upp sunnanátt með stormi og regni (JÁÞj. I. 609); Enn gekk upp landnyrðingur (Esp. IV. 95); ³) være i Opgang, ogs. impers.: e-ð (acc.) gengur upp, n-t kommer frem: þar á bakvið gekk upp aptur annan bakkann (Eimr. III. 15); ⁴) medgaa, forødes, ødes, gaa op, forbruges, slippe op: eignir hans eru að mestu leyti gengnar upp (forbrugte); gekk upp til þess (dertil medgik) mestur heimanmundurinn; — peningar hans gengu upp, hans Penge slap op; ⁵) hæve sig, løfte sig: naglinn gekk upp við það; ⁶) (om Jordbunden) løsnes, oprives (paa Grund af voldsom Kamp): lætur hann (ↄ: kálfurinn) svo illa að jörðin gëingur upp fyrir þeim (JÁÞj. II. 382); gekk nú alt upp, er fyrir var (JÁÞj. II. 145); ⁷) kýrin gengur upp, Koen løber om igen (efter at Parring har fundet Sted); g. e-n upp, indhente en; g. upp fjallið, gaa op ad Bjærget; bestige Bjærget; g. upp á e-n, lade sine Kreaturer græsse paa en andens Jord; g. upp á sig, slide sine Benklæder forneden; stryge Skank; g. upp í, vende sig mod Nord (om Vinden) (Sch.); g. upp til prófs, ogs. abs. g. upp, gaa op til Eksamen; g. upp og niður, gaa op og ned, is. om en brystsvag el. astmatisk Persons Vanskeligheder ved Aandedrættet: hann hryðjaði upp frá brjóstinu tveimur graftarkendum hrákum og gekk upp og niður af mæði (ValDagr. 23); gangast upp við e-ð, blive paavirket af, is. glad ved n-t (spec. Smiger); maturinn er farinn að ganga úr e-m, Maden er blevet fordöjet: var hún þó harðla svaung; því ruðurnar og skolin heima voru nú farin að gánga úr henni (JÁÞj. II. 451); g. úr fjelagi, mælde sig ud af et Selskab; g. úr hófi, gaa for vidt, gaa over alle Grænser; g. úr liði, gaa af Led; g. úr rúmi fyrir e-m, afstaa en sin Seng; g. úr sjer, forfalde: kotið niður niðt og úr sér gengið á allar lundir (JThMk 364), heimilt sé að taka skóglendi til friðunar, ef það er að g. úr sér (hvis det er i Tilbagegang) (Alþ. '11, B. II. 1671); ef veðið gengur svo úr sjer, að það er eigi lengur svo tryggjandi, sem vera skal, forringes Pantet saaledes, at det ikke længer afgiver statutmæssig Sikkerhed (Stj. '00, A. 4.); dýrkun hans (Ullar) var þó ... mjög úr sér gengin, det var gaaet meget tilbage med Dyrkelsen af U. (Eimr. XIV. 5); g. úr skaftinu (opr. om en Økse, der gaar af Skaftet), svigte, undlade at være med til n-t, opgive Ævred: voru flestir hinna eldri útgerðarmanna látnir eða gengnir úr skaftinu (JAðEin. 148); g. úr skugga um e-ð, forvisse sig om n-t; g. úr spiki, blive mager (bruges i Reglen nægtende): g. aldrei úr spiki; — g. úr ull(u), (om Faar) lægge Ulden; g. úr völdum, tage sin Afsked, abdicere (Skírn. VII. 29); g. út, ¹) gaa ud: hann er nýgenginn út, han er lige gaaet ud; ²) gaa ud, afsættes: varan gekk illa út, Varerne havde daarlig Afsætning; ?g. út frá e-u, gaa ud fra n-t, forudsætte n-t; g. út í, vende sig mod Vest el. Syd-Vest (om Vinden) (Sch.); g. úti, gaa ude ved Vintertid uden at faa noget Foder (om Faar og Heste) (mods. vera á gjöf); g. **verðgang** (el. húsgang), gaa omkring og betle; g. vetur, græsse Vinteren igennem; skaffe sig selv Føden Vinteren igennem: Þá dóu álftir og einkum rjúpur hrönnum, eins snjótitlingar, og voru þó almenn munnmæli um þá, að þeir gengi vetur á við gamlan sauð (ÞThÁrf. 185); g. við e-ð, gaa stottet til n-t: hann gekk við staf; — g. til jafns við e-n í e-u, være lig med en i n-t: allhægt verður oss að g. þar til jafns við yður (EspS. XXXI.); g. við e-u, vedgaa, tilstaa, indrömme n-t, is. i Ordspr.: sá er drengur, er við gengur (GJ.), det er en ærlig Mand, som indrömmer sin Fejl; — ellers gærne refl.; g. við lambfje, vogte Lammefaar; gangast við, ¹) være almindeligt, særlig om n-t ondt: hjer hefur í sveitinni lengi við gengist drykkjuskapur og alls konar óregla; — láta við gangast, taale at n-t gaar for sig; †²) vokse, blive stærk; ³) gangast við e-u (= g. við e-u), bekende n-t, erklære sig vidende om n-t; e-m gengst hugur við (e-ð), ¹) en lader sig (af Medynk) omstemme (af n-t): hann ætlaði sjer ekki að fara, en honum gekst hugur við bænir hennar, og lofaði henni því, að hann skyldi fara þangað; ²) en nærer Betænkeligheder ved n-t: Rögnvaldi ... gekst hugur við að fara frá prófasti, er jafnan hafði verið honum góður húsbóndi (GKon. i Lögb. ¹⁄₁ '14); g. **þarfinda** (örna) sinna, gaa hen for at forrette sin Nodtørft.

gangahurð [gauŋ·gahʏrð] f. Gangdør, Dør for Enden af en Gang.

gangandi (-a, -endur) [gauŋ·gandɪ, -ɛndʊɣ] m. **1.** (il) Fodsaal (SMúl.). **2.** (göngumaður) Vandringsmand.

gangari (-a, -ar) [gauŋ·garɪ] m. Ganger, Hest.

gangári [gauŋ·gau·rɪ] m. omflakkende Spøgelse.

gang auðveldur [gauŋ·göyðvɛldʊɣ] a. (um hesta) villig til at gaa Pasgang. **-bátur** [-k-bau·dʊɣ, -bau·tʊɣ] m. Baad (m. H. t. dens Hurtighed): góður g. (el. g. alene), hurtig skridende Baad; lítill g., langsomt sejlende Baad. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Buegang. **-brauð** [-bröy·ð] n. gæret Brød. **-braut** [-bröy·t] f. **1.** (á stræti) Fortov. — **2.** (braut fyrir gangandi menn í húsum inni) Bræt el. anden Vej for gaaende indendors f. Eks. i et Fyr,

Fabrik osv.). [illegible] *daglega allt [illegible] gang[illegible]* [illegible] *burðarhjólum* (Stj. '87, B. 234). **-brú** [-bru·] f. Bro for gaaende, Gangbro. **-dagavika** [-daɣav[illegible], [illegible]] f. Himmelfartsuge [illegible] *sumars*, den Uge, hvori *gangdagar* (se *gangdagur*) falder. **-dagur** [-da·ɣøɋ] m. (ogs. †*gagndagur): gangdagurinn eini* (el. *mikli)*, St. Martins Fest, 25. April; — pl. *gangdagar*, Litaniedage, ɔ: Kristi Himmelfartsdag og de tre foregaaende Dage, saaledes kaldet fordi man i ældre Tid gik i Procession omkring sine Jorder, under Bönner og Sang. **-eyrir** [-g-ɛi·rɪɋ] m. Betalingsmiddel, Mønt. **-fljótur** [-k-fljoᵘ·døɋ, -fljoᵘ·tøɋ] a. hurtig gaaende, let (is. om Fartöjer). **-fluga** [-flʏ·qa] f. hurtig skridende Skib el. Baad (Sch.). **-fótur** [-foᵘ·døɋ, -foᵘ·tøɋ] m. Gangfod. **-fær** [-fai·r] a. **1.** i Stand til at gaa, [illegible] *[illegible]ingurinn er orðinn g.* — **2.** let at passere, farbar: [illegible] — **3.** som man kan gaa omkring [illegible] *þá [illegible] gangfært [illegible] á landi.* 1. **-færi** [-fai·rɪ] n. Føre, °Gangføre. 2. **-færi** [-fai·rɪ] npl. Værket i et Ur, spec. de Dele som regulerer Urets Gang. **-hjól** [-ɦoᵘ·*l*] n. Drivhjul; *(í úri)* Stighjul (i et Ur). **-hlein** [-(h)λɛi·*n*] f. Gang el. Afsats i en Bjærgskraaning. **-hlið** [-(h)λɪ·*ð*] n. Indgangsport el. Indgangslaage (paa et Hegn el. Gærde).

†**gangl** [gauŋ·*l*] npl. en Slags onde Væsener el. Uhyrer: *hrímþussa, gýgi, gángl* (ÓDavÞul. 103).

gang laginn [gauŋ·glai·jɪ*n*] a. med en smuk og behagelig Gang (om Heste), spec. som menes at ville blive *vakur*, s. d. O. **-latur** [-la·døɋ, -la·tøɋ] a. (om Heste) træg i Gang. **-laus** [-löys] a. som ikke kan gaa: *(seinn)* langsom, uden Fart, med ringe Fart: *skip þetta er algerlega ganglaust. Fer ekki harðara en róðrarbátur* (Alþ. '11, B. I. 991). **-lega** [-lɛ·qa] f. Gangleje. °**-leri** [-lɛ·rɪ] m. npr. (egl. træt af Gang) et af Odins Navne. **-limir** [-lɪ·mɪɋ] mpl. ›Ganglemmer‹, Ben (is. paa Dyr). **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. (om Skibe) som har ringe Fart. **-ljóst** [-ljoᵘst] an. saa lyst at man kan finde Vejen. **-lúinn** [-lu·ɪ*n*] a. træt af Vandring. **-lög** [-lö·*q*] npl. Bevægelseslov. **-mál** [-mau·*l*] npl. den regelmæssige tilbagevendende Tid, da Parringsdriften indfinder sig hos Koen; *halda uppi gangmálum* (om Køer), løbe til regelmæssige Tider. **-mikill** [-mɪ·qɪdλ, -mɪ·ʞɪdλ] a. **1.** *(fasmikill)* urolig, larmende. — **2.** *(hraðskreiður)* hurtig gaaende (is. om Skibe). **-mynt** [-mɪɴt, -mɪnt] f. gangbar Mønt.

gangna dagur [gauŋnada:ɣøɋ] m. den Dag om Efteraaret, Eftersøgningen af Faar begynder, °jfr. *göngur*, se *ganga*. **-flokkur** [-flohgøɋ] m. Underafdeling af *gangnamenn*. **-foringi** [-fo:rɪŋɟɪ] m. (Nl.) [illegible] *fjallkóngur* (Sl.), ogs. kaldet *leitarforingi*, Anfører under Eftersøgningen af Faar i Bjærggræsgangene om Efteraaret. **-kofi** [-ko:vɪ] m. = **göngukofi. -maður** [-ma:ðøɋ] m. Mand, som søger efter Faar i Bjærggræsgangene om Efteraaret; — pl. *gangnamenn*, Folk i en saadan Eftersøgning. **-merki** [-mɛɋ·ɟɪ] npl. Grænse mellem Distrikter, m. H. t. Eftersøgning af Faar: *g. hreppa á milli* (Stj. '95, B. 115). **-rof** [-ro:*v*] npl. Forsömmelse af Pligt ved Eftersøgning af Faar. **-seðill** [-sɛ:ðɪdλ] m. Bekendtgörelse om Faareeftersøgningen om Efteraaret, udsendt som Rundskrivelse af vedkommende Sognefoged. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Fordeling af Faar efter Søgningen. **-skil** [-sɟɪ:*l*] npl. Omkostninger ved Efteraarssøgningen af Faar: *er hann skyldur að borga gangnaskilin, eins og hann hefði engan sent* (Stj. '93, B. 96). **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. (Af.) = **gangnaforingi. -sunnudagur** [-sʏn:oda·ɣøɋ] m. den Söndag, paa hvilken Eftersøgningen af Faar om Efteraaret begynder. **-svik** [-svɪ:k] npl. [illegible] **gangnarof. -þras** [-þra:s] n. Uenighed og Vrövl, der følger med *göngur*.

gang peningar [gauŋ·kpɛ·nɪŋgaɋ] mpl. kurante Penge, gangbar Mønt: *heil tunna fyrir 2 Rikisdali . . . í gáng-peníngum* (LFR. I. 73). **-prúður** [-pru·ðøɋ] a. som har en smuk Gang. **-ráður** [-g-rau·ðøɋ] m. Regulator, Stilleapparat. **-raun** [-röy·*n*] f. Kapgang, Gaaen om Kap. **-rið** [-rɪ·*ð*] n. Trappe. **-rúm** [-ru·*m*] n. **1.** Plads til at gaa, fri Gennemgang: *Amaðist einginn við henni, heldur gaf fólkið henni gángrúm í bænum* (JÁÞj. I. 122). — **2.** (overf.) Vej: *Guð . . . greiði g. öll* (BóluHj. 103). — **3.** *(gangur)* Gang, Passage: [illegible] **-rödd** [illegible] arbejdende Maskine, is. et Urs Dikken: *Mér fannst . . . g. klukkunnar verða óþolandi há* (GFrÓl. 69—70). **-seinn** [-k-sɛidɴ] a. som gaar langsomt. **-silfur** [-sɪlvøɋ] n. Sølvmønt, gængs Mønt. **-skip** [-sɟɪ·p] n. Skib (m. H. t. dets Hurtighed): *gott g.*, god Sejler. **-skör** [-sgö·r] f. **1.** Gangbræt; — i overf. Bet.: *gera g. að e-u*, træffe Foranstaltninger til n-t, göre Skridt til n-t, sætte n-t i Gang: *Þetta varð . . . orsök til þess, að hún gerði ekki ítarlegri g. að því, að drífa þau öll burtu frá Heiðarhvammi* (JTrHeið. IV. 59). — **2.** Ophævelser: *Eg vona að þið gerið ekki gángskör að svo litlu* (JÁÞj. II. 171). **-stefna** [-sdɛbna] f. (geol.) Retning af *gangar*, se *gangur* II. 8. **-stígur** [-(k)-sdi·qøɋ] m. Fodsti. **-stirður** [-sdɪrðøɋ] a. stiv i Gangen; *(ganglatur)* doven til Gang. **-stjett** [-sdjɛht] f. Fortov. **-strengur** [-k-sdrɛiŋgøɋ] m. Trædetov. **-stroka** [-sdro·ga, -sdro·ka] f. hurtig løbende Baad: *hann er mesta g.* (Vf.). **-svalir** [-sva·lɪɋ] fpl. Galleri, Svalegang. **-svið** [-svɪ·*ð*] n. Spillerum paa et Bræt, den Plads, Brikkerne lovlig kan bevæge sig paa: *g. hróksins á taflborðinu*. **-söngur** [-sóyŋgøɋ] m. March. **-tamur** [-ta·møɋ] a. vant til Pasgang. **-tappi** [-tahbɪ] m. Gangtap. **-taumabarn** [-töyma·bar·dɴ, -bad·ɴ] n. Ledebaandsbarn. **-taumar** [-töy·maɋ] mpl. Ledebaand. **-teinn** [-tɛidɴ] m. Jærnskinne. **-tól** [-toᵘ·*l*] npl.

gangfæri. -tregur [-trɛ·qøɋ] a. (om Heste) uvillig til at gaa Pasgang.

gangur (-s, -ar) [gauŋ·gøɋ, gauŋ·s] m. **I. 1.** *(það að ganga)* Gang, Gaaen: *vera á gangi*, spadsere; *vera stirður til gangs*, være stivbenet, have vanskeligt ved at gaa. — **2.** Maade at gaa paa: **a.** Gangart: *að þar* [illegible] *gangur sje ættgengur, helzt í báðar ættir* (Stj. '94, B. 169); (Talem.) *hafa allan gang á e-u*, anvende hvilke som helst Midler ved Ud[illegible] [illegible] *kanske ekki sinn gang* (saa sig ikke for) *sem skyldi* (ThTh. 70). — **b.** spec. om Pasgang (= *skeið*): *það er g. í hestinum*, Hesten kan bringes til at gaa i Pasgang. — **3.** *(hreyfing)* Bevægelse: **a.** *orðið miklar breytingar á stærð jökla og gangi* (ÞThFerð. III. 198); *vera á gangi*, være i Bevægelse, ogs. overf.: *hugðist Egill ekki skyldu fyr skiljast við fyrirætlun sína, en úr væri allur gángur* (för end den var gaaet helt i Staa) (JThMk. 255); *koma e-u í gang*, sætte n-t i Gang; *hafa 3 hesta í gangi*, have 3 Heste i Gang, bruge 3 Heste samtidig. — **b.** om Maskiners Gang og Drift: *er nota vjelar til gangs*, der fremdrives ved Maskineri (Stj. '99, A. 6). — **c.** om Himmellegemernes Gang: *g. sólar, stjarna* osv. — **d.** om Penge, ¹) Cirkulation: [illegible] *peningar*, cirkulere, være i Omløb; ²) Værdi, Kurs (jfr. *gengi*): *g. silfurs var þá lítill*. — **4.** *(hraði)* Hurtighed: *g. á skipi*, et Skibs Fart. — **II.** i forsk., mere el. mindre overf. Bet.: **1. a.** *(í leik)* Gang, Handling (i et Skuespil, en Leg osv.). — **b.** *(í máli osfr.)* Gang (i en Proces osv.). — **2.** Udbredelse, Overhaandtagen, Griben om sig: *hafa mikinn gang*, være meget paa Moden; *það var svo mikill g. að drykkjuskap hans*, hans Drukkenskab gik saa vidt; *svo mikill g. var orðinn að eldinum*, Ilden havde grebet om sig i den Grad; *minni vild engan gáng eg gef* (lader min Vilje ikke faa frit Løb) (JÞorl. II. 98); i Sms.: *meðgangur*, Medgang; *mótgangur*, Modgang; *ágangur, yfirgangur*, Overgang; *uppgangur*, Trivsel; *músagangur*, Mængde Mus; *þjófagangur*, idelige Tyverier. — **3. a.** hæftig og stöjende Gang el. Lader: *það var heldur en ekki g. á henni Guddu um daginn, þegar hún var að skamma hana dóttur sína*; — i Sms.: *eldsgangur*, Ildløs; vulkansk Udbrud; *öldugangur, sjávargangur*, höj Sø; *brimgangur*, stærk Brænding; *draugagangur*, Spøgeri; *gauragangur*, frygtelig Stöj, Spektakler; *berserksgangur*, Bersærkergang; *vopnagangur*, Vaabenlarm. — **b.** (stöjende) Udskejen: *vera góður í ganginn*, være let paa Taa, skeje ud, føre et vildt Liv. — **4.** Fremgang, Lykke: (Ordspr.) *það hefur alt gang, sem guð vill*, det lykkes alt, som Gud vil. — **5.** *(ólga)* Gæring. — **6.** om Legemets Udtömmelser: *niðurgangur*, Diarré; *vallgangur*, Ekskrementer; *uppgangur*, Spyt; Opkastning, Spy. — **7.** *(göng)* Korridor, Gang. — **8.** (geol.) **a.** Gang, Aare: *Almenningur þekkir gangana vel og gefur þeim sérstök nöfn, kallar þá bríkur, berghleinar, fjalir, tröllahlöð, strengberg* (ÞThLýs. II. 282). — **b.** *(klettahilla)* Klippeafsats (Vf.). — **9.** Sæt: *g. af skeifum*, 4 Hestesko.

gang vari (-a, -ar) [gauŋ·gva·rɪ] m. °**1.** Ganger. — **2.** Vandringsmand: *góður við gest og gangvara* (Af., ÁM. 481. 12mo). — †**3.** = *gangverja*. **-vegur** [-vɛ·qøɋ] m. **1.** Gangvej: *vertu ekki á gangveginum*. — **2.** Gang, Korridor. **-verð** [-vɛrð] n. gangbar Pris, Kursværdi, løbende Pris, Handelsværdi. †**-verja** [-vɛrja] f. Klæder. **-verk** [-vɛɋk] n. Gangværk, Maskine, spec. Urværk: *g. sem knúð er áfram með lóðum* (Stj. '97, B. 231). **-vjel** [-vjɛ·*l*] f. Gangværk, Maskine.

°**gangvjela bátur** [gauŋ·gvjɛlabau:døɋ, -bau:tøɋ] m. Motorbaad. °**-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Maskinlære. °**-rúm** [-ru:*m*] n. Maskinrum. **-skip** [-sɟɪ:p] n. Skib, der drives med Maskiner: *seglskip, gufuskip og önnur g.* (Stj. '10, B. 215).

°**gang voðir** [gauŋ·gvo·ðɪ] fpl. Rejsetöj: *g. grípa gumar veglyndir og flokka sig til ferða* (BóluHj. 99). °**-vörtur** [-vöɋdøɋ] fpl. (zool.) Klamrefødder (paa Sommerfuglelarver). **-þýður** [-k-þi·ðøɋ] a. med blød Gangart: *ríða fjörugum og gangþýðum hesti* (ThTh. 20). **-þil** [-þɪ·*l*] n. (geol.) Gang (jfr. *gangur* II. 8.): *svipað g. er við Þorskafjörð í Reykjanesfjalli* (ÞThLýs. II. 282). **-þilja** [-þɪlja] f. Gangbræt, løs Fjæl i en Baad til saadan Brug. **-þungi** [-þuŋɟɪ] m. Besværlighed ved at gaa.

ganhald [ga:v(h)alt] n. (pop.) aabne Underbukser til Kvinder (Árn.).

gani (-a, -ar) [ga:nɪ] m. fremfusende Menneske, Fusentast (= *gapi*).

†**gáning (-ar)** [gau:nɪŋk, -ɪŋgaɋ] f. = **aðgæsla.**

gáningur (-s) [gau:nɪŋgøɋ] m. **1.** *(athygli)* Agtsomhed, Opmærksomhed. — **2.** *(hugsun)* Tanke, Mening: *jeg hef ekki góðan gáning á honum*, jeg har ikke höje Tanker om ham, finder ikke Behag i ham; *jeg hef lítinn gáning á þessu*, jeg bryder mig ikke stort om det her (Breiðd.).

gant [gav·t, gan·t] n. Narren, Gækken.

1. **ganta (göntu, göntur)** [gav·da, gan·ta, göv·dø(ɋ), gön·tø(ɋ)] f. Nar, Fjante: *G. er sú sem alltíð hlær* (StÓl. '23, 71), Latter røber Fjanten.

2. **ganta (a)** [gav·da, gan·ta] vt. **1.** *(gabba, glettast við)* gante, gække; — refl.: *gantast*, drive Gæk el. Löjer, drille, gantes med: *hann var að g. (til) við stúlkurnar*. — **2.** *(gorta)* prale (Af., Sch.).

ganta gáll [gav·dagaud·λ, gan·ta-] m. gækkende Skæmt (JÞorl. II. 514). **-legur** [-lɛ·qøɋ] a. latterlig. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Narrestreger. **-þökk** [-þöhk] f. ›Taabetak‹, i Forb. som: *fá maklega ganta þökk*, faa forskyldt Lön for sine Narrestreger (EÓlKv. 134).

ganti (-a, -ar) [gav·dɪ, gan·tɪ] m. **1.** *(fífl)* Gante, Nar. — **2.** *(fjörkálfur)* Springfyr, Spilopmager.

gap (-s, göp) [ga:p, gö:p] n. **1.** *(op)* Gab; Aabning: *g. í vegginn*; — ogs. i overf. Bet.: Hul, Lakune: *þá varð g. þar á milli ferðanna* (Alþ. '11, B. I. 985). — †**2.** *(ofsakæti)* Overgivenhed.

gapa (gapi, gapti, gapað) [ga:ba, ga:pa, gaf·dɪ, ga:bað, ga:pað] vi. gabe, spile Munden op: *hann gapti á geispanum*, han spærrede Munden aaben under Gabningen (JÁÞj. I. 42); *g. í sig goluna*, egl. sluge Vinden, om Töj, der hænger til Törring, Sejl o. l., som svulmer for Vinden: *fjöllitum millipilsum, sem göptu í sig goluna* (Eimr. II. 34); *g. við* = *gína við*.

gapa fenginn [ga:bafɛiɲ·ɟɪn, ga:pa-] a. vild, töjlesløs, fremfusende. **-girnd** [-ɟɪrɴt, -ɟɪn·t] f. töjlesløs Graadighed. **-háttur** [-hauhdøɋ] m. **1.** *(fíflska)* Naragtighed. — **2.** *(fífldirfska)* Dumdristighed.

gapaldur (-urs) [ga:baldøɋ, ga:p-] m. magisk Tegn (JÁÞj. I. 451).

gapa legur [ga:balɛ·qøɋ, ga:pa-] a. **1. a.** *(sem lætur eins og gapi)* fremfusende, [illegible] **b.** spec. *(um hesta)* [illegible] — **2.**

(fífldjarfur) dumdristig. — adv. *-lega*. **-skapur** [-sga·bog, -sga·pog] m. **1.** *(fljótfærni)* Ubetænksomhed, Fremfusenhed, Fusentasteri. — **2.** *(fífldirska)* Dumdristighed. **-stokkur** [-sdohgog] m. Gabestok. (Talem.) *setja e-n í gapastokkinn*, sætte en i Gabestokken.

gaphús [ga:p(h)u·s] n. **1.** (Af.) = *gímald*. — **2.** (Sl.) = *gaprildi*.

gapi (-a, -ar) [ga:bɪ, ga:pɪ] m. **1.** *(fífldjarfur maður)* Vovehals, dumdristigt Menneske. — i overf. Bet. fyrig, vild Hest: *Hesturinn, sem trúað var fyrir honum, var enginn g.* (JTrHeið. IV. 183). — **2.** ubetænksomt og letsindigt Menneske: *þetta er svoddan g., hann skeytir engri áminningu.* — **3.** magisk Tegn, som sikrer Sejr i Kampen (Sch.).

gaplegur [ga:blɛqøϱ, ga:p-] a. tilstrækkelig (Vf.).

gaprildi (-is) [ga:brɪldɪ, ga:p-] n. snakkesalig, letsindig Tos (Sl.).

†**gapsmaður** [ga:psma·ðøϱ] m. kaad, overgiven Person.

gapuxi [ga:bʏχsɪ, ga:p-] m. Fusentast: *gapuxar og glæframenn flykkjast svo að þessum hvalfjörum* (Lögr. '16, 74).

gár (-s) [gau:r] n. **1.** *(hað)* Nar, Spot. — †**2.** *(það að rífa e-ð sundur)* Sønderrivelse.

†**gara (ði)** [ga.ra] vi. bevæge sig frem og tilbage: *kvöld og morgna má sig agta ef marqur aungull garir* (17. Aarh.) (ODavVík. 284).

1. **gára (-u, -ur)** [gau:ra] f. = **gári.**

2. **gára (a)** [gau·ra] vt. **1.** *(dára)* gøre Nar af. — †**2.** *(rífa sundur)* sønderrive. — **3.** göre stribet, rifle: *golan gárar vatnið*, Vinden kruser Vandet. — pp. *gáraður*, stribet. (bot.) = *garottur*.

°**gára dofri** [gau:radov·rɪ] m. trophon truncatus (GBárð.). **-laus** [-löy·s] a. uden Striber el. Aarer, ukruset; jfr. *gári*.

garalegur [ga:ralɛ·qøϱ] a. (Arnf.) **1.** *(garralegur)* (om Vejret) seende ud til Storm el. uroligt Vejr. — **2.** *(drembilegur)* hovmodig el. hæftig i sit Væsen.

°**gárasúla** [gau:rasu:la] f. riflet Söjle.

garða (a) [gar·ða] vt. og vi.: *g. í heyinu, flekknum*, ogs. abs.: *g. í* (el. *snúa í)* (Af.), [1]) = *rifja (flekkinn)* (Sl., Nl.); [2]) = *snúa (flekknum)* (Sl., Nl.); *g. flekkinn* (ogs. *flekknum)* (Af.), rive Hoet sammen i tykke Strimler *(vatnsgarðar)*, bestaaende af 2—3 *rifgarðar* = *raka (flekknum) í garða* (Sl.).

garða band [gar·ðaban·t] n. en Lægte, som løber over Forsiden af en *garði*, jævnløbende med den for at forhindre Faarene i at springe op i Krybben (Nl., Sl.). **-brúða** [-bru:ða] f. (bot.) Baldrian, spec. Læge-Baldrian (valeriana officinalis). **-drög** [-drö:q] npl. Spor el. Lævninger af Gærder. **-fjöl** [-fjö:l] f. Bræt langs Siden af en Krybbe *(garði)*. **-húfa** [-hu:(v)a] f. en Slags kvindelig Hovedbedækning: *Sérstök tegund var „garðahúfan" eða „tyrkneska húfan"* ... *Jafnvel brúðir hafa borið þessar húfur fram að 1868* (Eimr. X. 18). **-hús** [-hu:s] n. Faarestald med en Krybbe, der gaar langs ad Midten af samme *(garði)*. **-höfuð** [-hö:vøð] n. (i en Faarestald) den forreste Ende paa en *garði*. **-höfuðstoð** [-hö·vøð-sdo:ð] f. Stolpen ved Krybbeenden, jfr. *garði*. **-ló** [-lou:] f. Uldtotter, der løsnes af Faar i Stalden, is. anvendte til Stopning af Sprækker, langs Döre og Vinduer osv.: *Hann var að leggja g. neðan að hurðinni (á lambhúsinu)* (GFrE. 45). **-matur** [-ma:døϱ, -ma:tøϱ] m. Køkkenhavens Produkter, is. Kartofler og Roer. **-prjón** [-prjou:n] n. = **barðaprjón.**

1. **Garðar (-ars)** [gar·ðaϱ] m. npr.

2. **Garðar** (dat. **Görðum)** [gar·ðaϱ, gör·ðøm] mpl. npr. **a.** Navn paa flere isl. Gaarde, f. Eks. *G. á Álftanesi*, bekendt Præstegaard: (Ordspr.) *víðar er guð en í Görðum*, egl. ikke blot i *Garðar* er der Gud, bruges som en Irettesættelse til Folk, som er tilböjelige til at hæve et Steds el. en Persons Fortrin til Skyerne paa andres Bekostning. — **b.** Navn paa det gl. nord. Bispesæde i Grönland.

Garðaríki [gar·ðari:ɟɪ, -ri:ķɪ] n. npr. Navn paa den gamle nordisk-russiske Stat; Rusland.

Garðars ey [gar·ðaϱsɛi:] f. npr., **-hólmi** [-(h)ou·l·mɪ] m. npr., °**-hólmur** [-(h)ou·l·møϱ] m. npr. Island.

garða rækt [gar·ðaraiχ·t] f. Havedyrkning. **-sól** [-sou:l] f. (bot.) = **hrímblaðka.** **-stokkur** [-sdohgoϱ] m. Krybbe. **-tvítönn** [-tvi:tön] f. (bot.) nyrebladet Tvetand (lamium intermedium). **-veður** [-vɛ:ðøϱ] n. Vejr med stærke Vindstød (jfr. *garður* III.).

garð ávöxtur [gar·ðau·vöχsdøϱ] m. Havefrugt. **-beð** [-bɛ·ð] n. Havebed. **-bóndi** [-bou·ndɪ] m. Bonde, som har en Køkkenhave (EÓlLach. 75). **-bót** [-bou·t] f. Istandsættelse af et Gærde. **-fóður** [-þ-fou·ðøϱ] n. Foder, som gives Faar el. Kvæg i Krybberne. **-fræ** [-frai·] n. Havefrø. **-gróður** [-ð-grou·ðøϱ] m. Havevækst. **-herbergi** [-þ-(h)ɛrbɛrɟɪ] n. **1.** *(sem veit að trjágarði)* Havestue. — **2.** *(sem veit að húsagarði)* Værelse mod Gaarden, Gaardværelse. **-hleðsla** [-(h)λɛðsla] f. Opførelse af et Gærde. **-hleðslumaður** [-(h)λɛðsløma:ðøϱ] m. Stensætter. **-hlið** [-(h)λɪ·ð] n. Havelaage. **-hola** [-(h)o·la] f. lille Køkkenhave, Plet Have (Árm. III. 61). †**-hverfa (-u, -ur)** [-χwɛrva, -kvɛrva] f. Indelukke, Løkke, Vænge.

garði (-a, -ar) [gar·ðɪ] m. lang Krybbe langs Midten af Gulvet i en Faaresti; Krybben støder med den ene Ende op til Husets ene Gavl og staar her i Forbindelse med Høgaarden eller Laden, men er forøvrigt fritstaaende og danner et Slags lav Væg: *gefa fram á garða*, strø Hø som Foder i en saadan Krybbe; (Ordspr.) *ekki á saman á garða gamall sauður og lamb*, gammelt Faar og ungt Lam passer ej sammen ved Krybben.

garð yrkja [gar·ðɪϱɟa] f. Havedyrkning. **-yrkjufjelag** [-ɪϱɟofjɛ:laq] n. Havedyrkningsselskab. **-yrkjumaður** [-ɪϱɟoma:ðøϱ] m. Gartner. **-jurt** [-jʏϱt] f. Haveurt. **-kaup** [-þ-köy·p] npl. Gaardhandel. °**-klefi** [-klɛ·vɪ] m. Havehus; Kiosk. **-kvísl** [-kvisλ] f. Hakke (BH.). **-lag** [-ð-la·q] n. **1.** Gærde: *reisum grundargnegg að garðlagi* (BóluHj. 97); *forn garðlög*, gamle Gærder. — **2.** = *garðlagning*. **-lagning** [-lagniŋk] f. Opførelse af Gærder (Hegn). **-lagshleðsla** [-laγs(h)λɛð·sla] f. Gærde ... *r ... sumstaðar notast við gamla garðlagshleðslu undir 2—3 strengi af vír* (Lögr. '15, 86). **-lagsmánuður** [-laχsmau:noðoϱ] m. = *haustmánuður*, den 3. Maaned i den gl. isl. Kalender, 21. Sept.—20. Okt. **-lagsstefna** [-laχsdɛb·na] f. Møde, afholdt om Foraaret, hvor der toges Beslutninger om *garðlag* (LFR. II. 129). **-laus** [-löys] a. ikke indhegnet. **-lendi** [-lɛndɪ] n. Jord, der egner sig til el. hvor der er Køkkenhaver. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. **1.** Karl, hvis særlige Opgave det er at passe Høet (jfr. *heygarður)* og forestaa Uddelingen af det til Kreaturerne (JÁÞj. I. 395). **2.** *(garðyrkjumaður)* Gartner. **-mura** [-mʏ·ra] f. (bot.) (EÓlLach. 17, 45) = *gulrót*: *hvít g.*, Pastinak (pastinaca sativa) (EÓlLach. 65). **-plógur** [-plou·(q)oϱ] m. Haveplov. **-prófastur** [-prou·fasdøϱ] m. Regensprovst. **-rækt** [-ð-raiχt] f. Havedyrkning.

garðsauki [gar·þsöy·ɟɪ, -öy·ķɪ, gaϱ·s-] m. Udvidelse af en Have el. anden indhegnet Plads, f. Eks. en Kirkegaard: *Gröf Þorgeirs var norðvestur undan kirkjuhorninu í nývígðum garðsauka* (JTrL. 454).

garðseti [gar·þsɛ·dɪ, -sɛ·tɪ] m. Enden paa Hødyngen i en *heygarður*: *er sagt, að það hey rjúfi og hvirflist burt niður að garðsetum* (JÁÞj. I. 395).

garðs hlið [gar·þs(h)λɪ·ð] n. Havelaage. **-horn** [-(h)o(r)dv, gaϱ·s-] n. **1.** Hytte (i Mods. til *kóngsgarður, kóngshöll)*: *kóngur og drotning í ríki sínu ... karl og kerling í garðshorni* (JÁÞj. passim.); (Ordspr) *ekki er krókur að koma í g.* (SchMál.), det er ingen Omvej at komme til den usle Hytte. — **2.** *(horn í garði)* Hjörne af en Have. **-hornlegur** [-(h)o(r)dnlɛ·qøϱ] a. lignende en Hytte: *þó húsrúmið lítið og óskrautlegt sé og garðs-hornlegt sé þar að sitja* (StStAndv. I. 281).

garð skrúð [gar·þsgru·ð] n. Haveplanter (EÓlLach. 114). **-staur** [-sdöy·r] m. Gærdepæl. **-styrkur** [-sdɪϱgøϱ, gaϱ·-] m. Kommunitets- og Regensstipendiet (jfr. *garður* II. 5.). **-stæði** [gar·þsdai·ðɪ] n. **1.** Plads til en *garður* (Have, Hølade osv.). — **2.** Plads, hvor Hø gemmes over Vinteren under aaben Himmel (jfr. *heygarður)*: *Var úthey ... bundit ofan í mjótt garðstæði* (LFR. II. 67). **-sveinn** [-svɛidv] m. Tjæner (spec. Hofbetjænt). **-tól** [-tou·l] npl. Haveredskab. **-torf** [-torv] n. coll. gamle Stykker Grönsvær, som för har været brugt som Dække i en Høgaard. **-torfa** [-torva] f. et gammelt Stykke Grönsvær, jfr. *garðtorf*.

garður (-s, -ar) [gar·ðøϱ, gar·þs, gaϱ·s] m. **I. 1.** *(girðing)* Gærde, Vold, Indhegning; *(túngarður)* Tungærde, Indhegning omkring Hjemmemarken: (Ordspr.) *garður er granna sætt* el. *sættir*, Gærder gör Grander (ɔ: Naboer) saatte; (Talem.) *ráðast á (ríða á) garðinn, þar sem hann er lægstur*, sætte over Hegnet, hvor det er lavest, ɔ: angribe paa det svageste Punkt: *Við sjálfa garða lá*, det var lige ved, det var paa et hængende Haar (LFR. VIII. 34); (Ordspr.) *þar dregur hvorugur annan um garð* (Málshb. 391), der overgaar ikke den ene den anden; — i Sammensætninger: *skíðgarður*, Træhegn; *virkisg.*, Fæstningsvold; *stíflug.*, Dige; *grjótg.*, Stenhegn; *túng.*, Tungærde; — spec. Gærde af Græstørv el. Sten el. bægge Dele: *vottur fyrir garði, er biskup átti að hafa gengið eptir upp hina bröttu fjallshlíð* (ÞThLfr. II. 296). — **2.** Bælte: *nokkur hluti gufunnar safnaðist í garð um miðbik þessa þokuhnattar* (JHall. 350). — **3. a.** (Af.) = *rifgarður*. — **b.** = *vatnsgarður*, jfr. *garða*. — **4.** *garðar í sokkfit*, ophöjede Striber paa Strömper (jfr. *garðaprjón)*: *fitina má hafa ... snúna eða með görðum* (JSVb. 59). — **5.** *(rifgarðar í fiski)* Rygraden i en Fisk. — **II.** Gaard, indhegnet Plads: **1.** *(heygarður)* Holade uden Tag, Høgaard: *vera vel (illa) í garði*, passe Hoet og Høuddelingen godt (daarligt). — **2. a.** *(húsagarður)* indhegnet, ophöjet Plads bag Gaardens Huse. — **b.** *(g. milli húsa)* Gaard, Gaardsplads. — **3. a.** Have: *kálgarður*, Kaalgaard, Kaalhave, Køkkenhave; *aldíng.*, Frugthave; *víng.*, Vinhave, Vinmark; *dýrag.*, zoologisk Have; *jurtag.*, botanisk Have. — **b.** Anlæg, Park: *skemti-, lysti-g.* — **4.** *(hús)* Hus; *(heimili)* Hjem, is. i faste Forb. el. Udtryk med overf. Betydning: *gesti ber að garði*, Gæster kommer til Gaards, der kommer fremmede; *ríða úr garði*, ride bort, tage Afsked; *fylgja e-m úr garði*, følge en paa Vej: (Ordspr.) *þeim skal úr garði fylgja, sem maður vill, að aftur komi* (SchMál.), man skal følge den paa Vej, som man ønsker tilbage; *góð hjú gera garðinn frægan*, der gaar Ry af den Gaard, som gode Tjænere har; *ýmsir eiga högg í annars garði*, undertiden er det den enes Tur til at hævne sig, til andre Tider den andens; *gekk maður um garð og gat þess ei* (SchMál.), en Mand drog forbi Huset (Gaarden) uden at omtale det (siges om Folk, der ikke omtaler alt, hvad de udfører); (Talem.) *vera illur (góður) í garð e-s*, være fjendtlig (venlig) stemt imod en; *Hún (sólskríkjan) þekti mennina að meinleysi í garðinn sinn* (GFr. Ól. 51); (Talem.) *búa í garðinn*, forberede n-t: *svei Forordn(ingen), hún er eins og við var að búast, eptir því sem í garðinn var búið* (efter hvad der var gaaet forud) (MelBr. 43); *Bismarck þótti réttast, eins og alt var í garðinn búið* (saaledes som Forholdene stod), *að fara til móts við konung* (Eimr. XI. 145); *búa svo eða svo í garðinn fyrir sig*, indrette n-t saadan el. saadan for sig; *fara fyrir ofan garð og neðan*, opr.: drage forbi uden at aflægge Besøg nogen Steds (jfr. Eimr. XIII. 120); — nu kun i overf. Bet.: ikke blive forstaaet el. bemærket: *Rit Arngríms lærða ... höfðu farið fyrir ofan garð og neðan hjá flestum af alþýðu* (GVigf. i JÁÞj. I. xviii); *eftirtekt manna vaknar á ýmsu, sem framan af fór fyrir ofan garð og neðan* (ikke blev bemærket) (jfr. Eimr. IX. 124); *Flestir kvillar, sem ljett leggjast á eða batna fljótt fara fyrir ofan garð og neðan* (bliver der intet Hensyn taget til); *ganga í garð*, begynde, komme: *veturinn er genginn í garð*, Vinteren er begyndt; — *alt er um garð gengið*, alting er forbi: *lestir voru þá um garð gengnar* (var forbi) (ÞThLfr. III. 215); *búa, gera úr garði*, opr. udstyre bortdragende Sön, Slægtning el. en Brud fra Hjemmet: *gera dóttur sína vel úr garði*, udstyre sin Datter smukt (rigelig); — overf.: *vel (illa) úr garði ger(ður)* el. *gjör*, godt (daarligt) udrustet, udstyret: *eyar þessar, sem annars eru svo vel úr garði gerðar* (saa godt udstyrede fra Naturens Haand) (JÁÞj. I. 439); *varníngur var ei illa úr garði*

[illegible] (saa daarlig behandlet) (JSVþ. 56). [illegible] n-t er klappet og [illegible], *liða úr garði*, være forbi (es. om Aarstider) 5. npr. *Garður*, Regensen (Collegium domus regiæ, Kollegium ved Universitetet i København). — III. a. Vindstød: *hann rekur í garða*, der [illegible] stærke Vindstod (Vf., ÁM. 226a, 8vo). — b. langvarig, raakold Storm fra samme Retning (jfr. *norðangarður*): [illegible] *heim í Vesturbotn* [illegible] (ÞThFerð. II. 1[illegible]).

garð valtari [gar·ðvaʎdarɪ] m. Havetromle. **-verk** [-vɛɣk] n. Hoets Transport fra Hogaarden til Kreaturstalden og Arbejdet ved Uddelingen af Hoet til Kreaturerne. **-verkfæri** [-vɛɣkfairɪ] npl. Haveredskaber. **-vinna** [-vɪn·a] f. Havearbejde. **-vinnandi** [-vɪn·andɪ] m. Havekarl. **-vörður** [-vörðoɣ] m. Opsynsmand ved en Have.

garfa (a) [gar·va] v. ?1. vt. *(súta)* garve. — 2. vi. bestille, tage sig n-t for: *hvað er hann að g.?* — *g. í e-u*, [illegible] paa n-t, have travlt med n-t: *hann er að g. í* [illegible] [illegible] *nokkuð að vera að g. í þessu* [illegible]

†**gárfenginn** [gauɣ·fɛiŋɟɪn] a. spottelysten.

garg (-s) [gar·k] n. Skrig, (is.) Fugleskrig: *g. í hljóðfæri eða mönnum*, Kattemusik (af Instrumenter el. Mennesker).

garga (a) [gar·ga] vi. 1. *(um fugla)* skrige (om Fugle). — 2. i overf. Bet. om Mennesker, Instrumenter osv.: skraale, skrige: *g. hver framan í annan*, raabe i Munden paa hinanden; *þreif garmslitna harmoniku og gargaði lagleysu undir* (GFr. i Eimr. II. 36).

gargan (-s, gargön) [gar·gan, -ön] n. 1. *(gargandi hljóðfæri)* skrigende, disharmonisk Instrument. — 2. *(e-ð gróft og stórgert)* n-t meget groft, is. Vævetöj. — 3. *(skrifli)* noget daarligt, ubrugeligt; ogs. overf. om Mennesker: *hún er mesta g.* (Sl.). — 4. *(ófríð manneskja)* en styg Person (Vf., Nl.).

gargansharka [gar·gans(h)aɣ·ga] f. frygtelig Haardhed (Milt. 303).

gárhamar [gau:ɣ(h)a·maɣ] m. Riffelhammer.

gari (-a, -ar) [ga:rɪ] m. (Vf.) 1. *(hvassviðri, garri)* stærk Storm. — 2. *(dramblátur maður)* en hovmodig Person.

gári (-a, -ar) [gau:rɪ] m. 1. *(upphækkuð rák)* ophöjet Stribe: *g. í trje*, Gaare, Aare, Flamme; *(hrukka, einkum á vatni)* Krusning, navnlig paa en Vandflade. — 2. Fure, Revne, is. = *sandgári*, Revne, som Flyvesand danner i græsbevokset Terræn: *Sandrokið etur sig inn í jarðveginn með* [illegible] *kallaðar „gárar“* (ÞThFerð. II. 233). — 3. *(gola)* (Vf.) sagte Vind, Luftning.

garma (a) [gar·ma] vt.: *g. e-u í sig*, holke n-t i sig, se at faa n-t ned (Árn.).

garma legur [gar·malɛ·qoɣ] a. *(peysulegur)* pjaltet, lurvet. **-skapur** [-sga·boɣ, -sga·poɣ] m. Pjaltethed.

garm skinn [gar·msɟɪn] n. solle Stakkel: *garmskinnið að tarna*, den Stakkel. **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. meget slidt, forslidt.

garmur (-s, -ar) [gar·moɣ] m. *1. *(hundur)* Hund. — 2. *(útslitinn hlutur)* forslidt og ubrugelig Ting, is. laset, forslidt Klædningsstykke: *við fjósaverkin er hún í ljelegustu görmunum sinum*; — *fara í skárri garmana*, tage ordentligt Töj paa, pynte sig. — 3. om Mennesker: Pjalt, Stakkel: *hann er mesti g.*, han er et (daarligt) Subjekt; *garmurinn!* det Skind! det solle Skrog!

garmvetlingur [gar·mvɛhdliŋgoɣ] m. daarlig, forslidt Vante.

garn (-s) [gad·n, gar·dn] n. 1. a. *(þráður)* Garn: *spinna g.* — b. is. udenlandsk Uld- el. Bomuldsgarn (jfr. *band)*. — 2. *(í vef)* Rendegarn.

garna flækja [gad·naflai:ɟa, -flai:ɟa, gar·dna-] f. (med.) Tarmslyng, Miserere (ileus). **-gaul** [-göy:l] n. Tarmenes Knurren. **-gaula** [-göy:la] vi. knurre i Tarmene (is. paa Grund af Sult); — i overf. Bet.: *Þjóðviljanum, sem annars ávalt garnagaular af efnisleysi* (Ing. '11, 146). **-kerfi** [-ɟɛr·vɪ] n. Kalvekros (de krusede Smaatarme i en Kalv). **-kvef** [-kve:v] n. (med.) Tarmkatarrh (catarrhus intestinalis, diarrhoea). **-strik** [-sdrɪ:k] n. Tarmslim (Árn.). **-tæring** [-tai:riŋk] f. Tarmtæring.

garn engja (-ju) [gad·nɛiŋɟa, gar·dn-] f. = *garnaflækja*, Tarmslyng, Miserere (ileus). **-himna** [-v-(h)ɪmna] f. Kros, Kroshinde.

garnir [gad·nɪɣ, gar·dnɪɣ] pl. af **görn**.

garn mör [gad·nmö·r, gar·dn-] m. Tarmefedt, Fedt omkring Tarmene. **-mörsbólga** [-möɣsbo͡ul·ga] f. Krosbetændelse (mesenteriitis).

garnvinda [gad·nvɪnda, gar·dn-] f. 1. = *hesputrje*. — 2. = *hespa*.

gáróttur [gau:ro͡uhdoɣ] a. a. stribet: *gárótt haf*, kruset Hav. — b. (om Ved) med fremtrædende Aarer, flammet. — c. (bot.) stribet, riflet (striatus).

garpaskegg [gaɣ·basɟɛk·] n. Somandsskæg, Skæg, hvori der efter Spisningen findes Lævninger af Fisk og Fiskesuppe (Nl.) (jfr. *broðkampur)*.

garp legur [gaɣ·blɛqoɣ] a. kæk, mandig af Udseende. **-menni** [-mɛn·ɪ] n. = **garpur**.

garpur (-s, -ar) [gaɣ·boɣ] m. 1. a. dygtig Mand, Kraftkarl: *hann (hún) var mesti g.* — b. *(hetja)* Helt. — *2. Mand, Menneske i Alm.

garr (-s) [gar·] n. Skrig; *(anda og gæsa)* Rappen, Kækken.

garra (a) [gar:a] vi. gække, kække (is. om Gæs) (LFR. VIII. 138); rappe, ræppe (om Ænder); ogs. *(gussa)* skræppe; *(hvakka)* skogre.

garralegur [gar:alɛ·qoɣ] a. 1. *(kaldur og hvass)* raakold og stormende. — 2. stöjende, höjrostet: *g. maður, málrómur*.

garrandi (-a) [gar:andɪ] m. = **gari** 1.

garri (-a) [gar:ɪ] m. 1. Voldsomhed, Raseri: *skárri er það nú garrinn í veðrinu*, sikken Vejret kan tage fat; *Koma læknisins bældi garrann í hreppsnefndinni* (JTr. Heið. IV. 36). — 2. spec. raakold Blæst, jfr. *norðangarri*.

garta (a) [gaɣ·da] vt. og vi. 1. *(naga)* gnave. — 2. *(fara oft erindisleysu)* gaa ofte forgæves (BH.).

gárugur [gau:roqoɣ] a. = **góróttur**.

gárunga háttur [gau:ruŋgahauhdoɣ] m. **-skapur** [-sga:boɣ, -sga:poɣ] m. kaade Stiklerier, Narrestreger.

gárungi (-a, -ar) [gau:ruŋɟɪ] m., **gárungur (-s, -ar)** [gau:ruŋgoɣ, -uŋs] m. 1. *(háðfugl)* Spottefugl. — 2. *(montari)* Spradebasse, Laps (ÓDav.).

garva [gar·va] vt. se **garfa**.

gas (-s) [ga:s] n. Gas.

gás [gau:s] f. †1. **(-ar, gæs(s))** Gaas (anser) (nu altid **gæs, -ar, -ir)**; *skifta gæsum* = *skifta ástum*, se *ást*. — 2. **(-ar, -ir)** de kvindelige Könsdele.

gasa (a) [ga:sa] v. impers.: *það gasar fram úr honum*, han lugter stærkt af Spiritus (Vf.).

gasalegur [ga:salɛ·qoɣ] a. slem, forfærdelig, grim, umulig, under al Kritik (jfr. *gassalegur)*: *hún er g. sóði* (forfærdelig Gris); — adv. *-lega*: *hann er g. ljótur*.

gásamur [gau:samoɣ] a. opmærksom.

†**gásaregg** [gau:sarɛk·] n. Gaaseæg.

gasella (-u, -ur) [ga:sɛl·a] f. Gazelle.

gas fjelag [ga:sfjɛ·laq] n. Gaskompagni. **-framleiðari** [-framlɛiðarɪ] m. Gasudvikler, Generator. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. Læren om Gasfremstilling. **-geymir** [-[illegible]] m. Gasbeholder. **-gerð** [-ɟɛrð] f. Gasfremstilling, Gasfabrikation.

gasgerðar maður [ga:sɟɛrðarma:ðoɣ] m. Gasfabrikant. **-stjóri** [-ɣ-sdjo͡u:rɪ] m. Gasværksbestyrer. **-stöð** [-sdö:ð] f. Gasværk.

gas gjald [ga:sɟalt] n. Betaling for Gasbelysning. **-hylki** [-(h)ɪʎɟɪ, -(h)ɪlɟɪ] n. Gasbeholder, Gasakkumulator.

gashyrndur [ga:s(h)ɪ(r)ndoɣ, gas·-] a. med Horn, hvis Spidser vender ud til Siderne (jfr. *gasshyrndur)*.

°**gasi (-a)** [ga:sɪ] m. Røg.

gáska fullur [gaus·gafʏd·loɣ] a. kaad, overgiven. **-gjöld** [-ɟöl·t] npl. Lön (Straf) for Kaadhed: *„Seinna færðu g., | gleði- er valtur -báturinn, brosin hverfa, báran köld | og brimið þaggar hláturinn“* (ThTh. 71). **-glöp** [-glö:p] npl. letsindig Forseelse (GFrTís. 252). **-sprettur** [-sbrɛhdoɣ] m. Lob i overgivent Humor: *fákur ... skvettist á gáskasprett* (MJ. IV. 9).

gáskast (a) [gaus·gast] vrefl.: *g. að e-u*, narre, drive Gæk med n-t.

gáski (-a) [gaus·ɟɪ] m. Kaadhed, Overgivenhed.

gaskónalæti [gas·go͡u·nalai:dɪ, -lai:tɪ] npl. stöjende og voldsom Opforsel (BH.).

Gaskónar [gas·go͡u·naɣ] mpl. npr. Basker.

gas leiðsla [ga:slɛiðsla] f. Gasledning. **-lýsing** [-li·siŋk] f. Gasbelysning. **-ljós** [-ljo͡u·s] n. Gaslys, Gasbelysning. **-logi** [-loi·jɪ] m. Gasflamme, Gasblus. **-mælir** [-mai·lɪɣ] m. Gasmaaler. **-notandi** [-no·dandɪ, -no·tandɪ] m. Gasforbruger. **-ofn** [-obv] m. Gasovn. **-olía** [-o·lija] f. Gasolin.

gaspra (a) [gas·bra] vi. 1. *(þvaðra)* snakke höjrostet, vrövle. — 2. *(skeggræða)* snakke, passiare. — 3. *(spauga)* spoge, skæmte.

gaspur (-urs) [gas·boɣ] n. höjrostet Snakken.

gasprari (-a, -ar) [gas·brarɪ] m. Snakker, Vrövler.

gasrenna [ga:srɛn·a] f. Gasledning.

gassa fenginn [gas:afɛiŋɟɪn] a. stöjende, vild, voldsom. **-legur** [-lɛ·q-] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. *(ákafur)* hæftig, voldsom; — adv. *-lega*: *g. mikið*, uhyre meget.

gasshyrndur [gas·(h)ɪ(r)ndoɣ, n. -(h)ɪ(ɣ)vt] a. (Af.) = **gashyrndur**.

gassi (-a, -ar) [gas:ɪ] m. 1. *(karlfugl gæsar)* Gasse. — 2. *(gapi)* Fusentast; *(gortari)* Skvadronor; *(þvaðrari)* Sladderhank. — 3. *(ákafi)* Hæftighed, stormende Sind. — 4. Navn paa en Væder med store, udadvendende Horn (Af.).

gas straumur [ga:sdröy·moɣ] m. Gasströmning. **-stöð** [ga:sdö·ð, gas·-] f. Gasværk. **-stöðvarstjóri** [-sdöðvaɣsdjo͡u:rɪ] m. Gasværksbestyrer. **-suðuvjel** [-sʏðovjɛ:l-] f. Gasapparat. **-tæki** [ga:stai·ɟɪ, -tai·ɟɪ] n. Gasapparat. **-vjel** [-vjɛ·l] f. Gasmotor. **-æð** [-ai·ð] f. Gasaare.

1. **gat (-s, göt)** [ga:t, gö:t] n. 1. a. Hul, Aabning: *g. á buxunum*, Hul paa Bukserne; *skráar-g.*, Nöglehul; *stiga-g.*, Trappeaabning; *sá með gatið*, et alm. Puds mellem Börn, bestaaende i, at man tiltaler en og siger: *„hann bað að heilsa þjer“*. - Hvem? - siger den anden, hvis han ikke kender Pudset. *„Sá með gatið“*, lyder Svaret (ÓDavSk. 172). — b. som Øremærke paa Kreaturer, se *mark*. — 2. (Skoleslang): a. Nul (som Karakter): *vera (gera e-ð, standa sig) upp á gat*, ens Kundskaber (Præstation) er lig Nul. — b. Bommert: *þetta var óttalegt g.* — c. *standa (vera) á gati*, ikke kunne et Muk; *reka e-n á gat*, komme med Spörgsmaal som en anden ikke kan besvare, sætte en til Vægs: *hver hreppstjórinn gæti rekið þá í g.* (Alþ. '11, B. 792); *gefa sig upp á g.*, indrömme sin Uvidenhed: *Frá sjálfri stjórninni var því enga vitneskju að fá, hvort sem það ber svo að skilja, að hún hafi „gefið sig upp á gat“ eða viljað verjast allra frétta* (Ísaf. XLIV. 69).

2. **gat** [ga:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **geta**.

gát [gau:t] f. 1. Opmærksomhed: *hafa g. á e-u*, give Agt paa n-t; *hafa g. á öllu*, have sine Øjne overalt (have Øjnene med sig). — 2. Forsigtighed: *alt með g.*, saa sagte!

1. **gata (götu, -ur)** [ga:da, ga:ta, gö:do(ɣ), gö:to(ɣ)] f. *(stræti)* Gade: *(stígur)* Sti, is. tiltrampet Ridesti; *(vegur)* Vej; (Ordspr.) *glöggur er sá, sem götuna sparar*, karrig er den, som vil forholde en anden Vejen (Sl.); *gatan er ills vegar best* (GJ.), Stien er bedst, naar Vejen er daarlig; *verða á götu e-s*, komme i Vejen for en; *greiða götu e-s*, hjælpe en; *taka e-n upp af götu sinni*, tage sig af en uvedkommende; *jeg hitti hann á götu* (paa Gaden); *alla götu, allar götur*, helt (baade om Tid og Rum), hele Tiden, altid; hele Vejen: *er senn orðinn allar götur á eftir tímanum* (helt efter Tiden) (TSæm. 267); *sá allar götur í austri* (helt i Øst) *nokkra dranga* (TSæm. 1—2); *alla götu upp hjá Sóleyjarhöfða*, helt oppe ved S. (JÁÞj. I. 138); *lengi ... allar götur ofan úr pápisku*, længe ... helt fra de katolske Tider (JÞorkÞjs. 11); *og þar fram eftir götunum*, og saa videre; — [illegible]

2. **gata (a)** [ga:da, ga:ta] vt. **1.** lokke, slaa Huller i, f. Eks. om Hestesko; (Ordspr.) *grimmur hundur fær oft gatað skinn* (SchMál.), gale Katte faar revne Skind. — **2.** (Skoleslang) bomre (tidligere: ?*gatificera): jeg gataði hræðilega í landafræðinni.*

gáta (-u, -ur) [gau:da, gau:ta] f. **1.** *(tilgáta)* Gisning, Gætning: *á vissa gátu víst að rata* (JMPísl. 115); *þú átt (koll)gátuna,* du har gættet rigtig; (Ordspr.) *gátan fæðir af sjer grunsemina* (GJ.), Gætning avler Mistanke. **2.** Gaade: *bera upp gátu,* fremsætte en Gaade. *ráða (geta) gátu,* gætte en Gaade; *g. í ljóðum,* Gaaderim.

gata|pípa [ga:dapi:ba, ga:tapi:pa] f. = **gatatöng. -plástur** [-plaus·døǫ] m. amerikansk Plaster. **-rím** [-rɪ:m] f. = **kjálkarím. -saumur** [-söy:moǫ] m. Hulsöm, Hulsting. **-sleif** [-slεi:v] f. Fiskeske. **-snar** [-sna:r] n. Masse Huller: *skárra er það nú gatasnarið, hjer er hvert gatið við annað!* (Breiðd.). **-sög** [-sö:q] f. (tekn.) Stiksav. **-töng** [-töyŋ·k] f. Loktang.

gat brenna [ga:tbrεn·a] vi. brænde saaledes, at der gaar Hul paa: *allur sá þeirra partur, sem upp úr stendur hverunum, gatbrennur, en botninn bilar trauðlega* (ÞThLfr. II. 294); pp. *gatbrunninn.* **-ganga** [-gauŋga] vt. gaa Hul paa: *hann er búinn að g. skóna sína;* — pp. *gatgenginn,* som der er gaaet Hul paa: *gatgengnir skór.* °**-hamar** [-(h)a·maǫ] m. Ophugger. **-himna** [-(h)ɪmna] f. (anat.) Hinde i Øret: *hin aflanga g.,* membrana obturatoria stapedis; *hin kringlótta g.,* membrana tympani secundaria (jfr. LFR. X, 212). **-klettur** [-klεhdoǫ] m. (af Naturen) gennemhullet Klippe. **-naga** [ga:dna·qa, ga:t-] vt. gnave Hul paa.

°**gatna|gosi** [gahdnago:sɪ] m. Stensliber, Dagdriver. **-mót** [-mo:ᵘt] npl. Gadehjörne; Skillevej. **-ryk** [-rɪ:k] n. Vejstøv.

gátnaskemtan [gauhdnasǥεμ·dan, -sǥεm·tan] f. Gætteleg.

gat rifinn [ga:drɪ·vɪn, ga:t-] a. som der er revet Hul paa, hullet: *gatrifið skinn.* **-rífur** [-ri·voǫ] m. en Art forsmædelig Mat, nu ukendt (ÓDav. Sk. 291). ?**-skrekkur** [-t-sgrεhgoǫ] m. Frygt for at sige Fejl el. staa sig daarlig ved en Overhoring, Eksamensfeber, Buksefeber: *kannske hafi politiskan gatskrekk* (JSBr. 575). **-slíta** [-sli·da, -sli·ta] vt. med acc. el. dat. slide Hul paa: *g. skónum (skóna);* — pp. *gatslitinn.* **-slitna (a)** [-slɪhdna] vi. blive hullet af Slid, blive forslidt. **-stíll** [-stidλ] m. Nulstil. **-stunga** [-sduŋga] f. Hulsting. **-stungualur** [-sduŋgoa:loǫ] m. Hulstingssyl.

gátt (-ar, -ir) [gauht] f. **1.** Döraabning: *í hálfa g.,* paa Klem; *hurðin stendur* (el. *er opin) upp á g.,* Dören staar paa vidt Gab; *innan gátta,* indendörs; *utan gátta,* udendörs, ude. — **2.** *(rifa)* Aabning, Revne. — **3.** spec. Mellemrummet el. Revnen mellem Dörstolperne og Væggen (særl. i Huse af Græstörv): *troða upp í gáttina,* tilstoppe det nævnte Mellemrum (i denne Bet. ogsaa *gætt).* — ***4.** *g. hrings,* Kvinde.

gátta (a) vt.: *g. sig á (e-u),* tage for sig af Retterne (Arn.).

gáttar stífla [gauhdaǫsdib·la] f. Sluse, pl. Sluseværk. °**-tollur** [-tod·l-oǫ] m. Slusepenge.

gátt látast (Hf.), **-lætast** (Breiðd.) [gauhdlau·dast, -lau·tast, -lai·dast, -lai·tast] vrefl. drive Spilopper. **-læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] npl. Spilopper (Sl., Af.).

gátu biti [gau:døbɪ:dɪ, gau:tobɪ:tɪ] m. Lön for at løse en Gaade. **-laust** [-löys·t] an.: *g. er það,* det er ingen Gaade (let at gætte).

gátum [gau:dom, gau:tom] 1. p. pl. imp. ind. af **geta.**

gatvjel [ga:dvjε·l, ga:tvjε·l] f. Lokmaskine.

Gaua (-u) [göy:ja] f. npr. Dim. af **Guðný, Guðríður** og **Guðrún.**

gauð [göy·ð] f. og n. **1.** *(gelt)* Gøen. — **2.** [illegible] Kulen. — **3.** [illegible] sendrægtigt og ubeslutsomt Menneske.

gauða (a) [göy:ða] vt. og vi. **1.** *(gelta)* gø. — **2.** *(skamma)* skælde ud. **3.** *(útata)* göre smudsig, tilsmudse, navnlig i Forb. *g. e-n út,* til smudse n-t og i pp.: *gauðaður,* tilsmudset (Vf.).

gauðarlegur [göy:ðarlε·qøǫ] a. = **rolulegur.**

gauð firtur [göyð·fɪǫdoǫ] a. bevæget af falsk Iver (BH.). **-yrði** [göy:ð-ɪrðɪ] npl. smudsige Ord, usömmelig Tale. **-rangur** [göyð·rauŋgoǫ] a. ravgal. **-rif** [-rɪ·v] n. **1.** *(það að rífa e-ð alveg)* fuldkommen Sønderrivning af n-t. — **2.** *(gauðyrði)* letfærdig Snak. — †**3.** *(skammir)* Skældsord. **-rífa** [-ri·va] vt. forrive el. sønderrive fuldstændig; — pp. *gauðrifinn,* fuldstændig sønderreven, helt i Laser. **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. tyndslidt.

gauf [göy:v] n. **1.** *(seinlæti)* Langsomhed; *(slæpingsskapur)* Driveri; Arbejde, som gaar sent fra Haanden: *vita ekkert nema þurra grammatík, og eru í einhverju gaufi aftur í fornöldinni* (Alþ. '11, B. II. 625–26). — **2.** *(fálm)* Famlen. — **3.** *(næturgauf)* unødvendig Forhaling af Sengetiden.

gaufa (a) [göy:va] vi. **1.** göre n-t sent og langsomt: *g. við e-ð;* ogsaa refl.: *gaufast við (með) e-ð: því hann sé að g. með* (pusle med) *öskutrogið á baðstofunni* (JÁÞj. II. 485). — **2.** *(fara hægt)* gaa langsomt; *g. sig,* ds.: *Egill gaufaði sig þegjandi á eftir Settu hringinn í kring í eldhúsinu* (JTrHeið. III. 91). — **3.** famle: *g. í myrkri,* famle i Morket; ogsaa refl. *gaufast: jeg g. áfram þó dimt sje.* — **4.** forhale Sengetiden uden Grund: *g. fram eftir allri nóttu.*

gaufari (-a, -ar) [göy:varɪ] m. *(seinlátur maður)* langsom Person, Dodbider; *(slæpingi)* Driver.

Gaui (-ja) [göy:jɪ] m. npr. Dim. af **Guðjón.**

gauk (-s) [göy:k] n. **1.** *(hljóð gauks)* Kukken. — **2.** *(gort)* Overmod.

gauka (a) [göy:ga, göy:ka] vi. **1.** *(kvaka, um gauka)* kukke. — **2.** *(gorta)* prale. — **3.** *g. e-u að e-m,* give en hemmelig Underretning om n-t (Árn.).

gaukari (-a, -ar) [göy:garɪ, göy:karɪ] m. Praler, Pralhans.

gaukla (a) [göyhgla] vi. *(um hænur)* skrukke (om Höner).

gaukmánuður [göy:gmau·noðoǫ, göy:k-] m. Horsegogens Maaned, den förste Sommermaaned, fra Midten af April til Midten af Maj.

gauksi (-a, -ar) [göyχ·sɪ] m. Poppedreng.

gauksúra [göy:ksu·ra] f. (bot.) Skovsyre (oxalis acetosella).

gaukull (-uls, -lar) [göy:godλ, göy:kodλ, -ols, göyhglaǫ] m. et lille Nögle.

gaukur (-s, -ar) [göy:goǫ, göy:koǫ, göyχ·s] m. (zool.) Gøg.

gaul (-s, pl. ds.) [göy:l] n. **1.** *(öskur)* Bröl; ukunstnerisk og plump Sang, Skraalen. — **2.** Rumlen, jfr. *garnagaul.* — **3.** *(grátur)* Tuden, Hylen. — **4.** *dyrnar standa upp á g.* (BH.), Dören staar paa Klem og knirker.

gaula (a) [göy:la] vi. **1.** *(öskra)* bröle. — **2.** vi. og vt. synge paa en plump og ukunstnerisk Maade, skraale: *g. e-a lagleysu.* — **3.** rumle: *garnirnar g. í honum,* det rumler i Maven paa ham. — **4.** *(gráta)* tude, hyle.

gaul opinn [göy:lo·bɪn, -o·pɪn] a. (ASkaft.) = **galopinn. -rifinn** [göyl·rɪ·vɪn] a. laset. **-tómur** [-toᵘ·moǫ] a. (ASkaft.) = **galtómur.**

gaum gæfa (ði) [göym·ǥai·va] vt. **1.** *(rannsaka vel)* se nöje efter, undersøge nöje: *Svo fór eg að g. hreiðrið* (GFrÚbl. 32). — **2.** *(gæta að)* lægge Mærke til, give Agt paa, passe paa. †**-gæfð** [-ǥaivð] f., †**-gæfi** [-ǥai·vɪ] f. indec. = **gaumgæfni. -gæfilegur** [-ǥaivɪlε:qoǫ] a. omhyggelig, agtsom, opmærksom; — adv. *-lega.* **-gæfinn** [-ǥai·vɪn] a. = **gaumgæfilegur. -gæfni** [-ǥaibnɪ] f. indec. **1.** Agtpaagivenhed, Agtsomhed: *þegar hann með nokkurri g. horfir upp til himnanna* (Myn. 74). — **2.** *(nærgætni)* Hensynsfuldhed: *hugulsemi og g. í ýmsum smámunum* (Matt. 65). **-laus** [-löys] a. **1.** *(óaðgætinn)* uagtsom, uopmærksom. — **2.** *(utan við sig)* distrait. **-leysi** [-lεisɪ] n. **1.** *(eftirtektarleysi)* Uopmærksomhed; *(skeytingarleysi)* Ligegyldighed. — **2.** *(það að vera utan við sig)* Distraktion.

gaumur (-s) [göy:moǫ] m. Opmærksomhed: *gefa gaum að e-u,* lægge Mærke til n-t, give Agt paa n-t; *því var enginn g. gefinn,* man skænkede det ikke nogen Opmærksomhed, man ænsede det ikke.

gaupa (-u, -ur) [göy:ba, göy:pa] f. (zool.) Los.

gaupn (-ar, -ir) [göyhpn] f. den hule Haand; is. i pl.: *horfa í gaupnir sjer,* sidde og se ned for sig (ned i Hænderne).

gaupna (a) [göyhbna] vi.: *g. yfir,* omfatte (BH.).

gaupuskinn [göy:bosǥɪn·, göy:po-] n. Losskind.

gaur (-s, -ar) [göy:r, göyǫ·s, göy:raǫ] m. **1.** *(stöng)* Stang: (Talem.) *ríða gaurum og garðstaurum* (egl. ride paa Pæle og Gærdestager), forstyrre sovende ved Nattetid med Stöj og Spektakel. — **2. a.** *(digur og langur nagli)* (Vf.) stort, tykt Söm. — **b.** *(gróf (og vond) nál)* grov, daarlig Naal. — **3.** (Vf., Sch.) = *gátt: hurðin stendur upp á g.,* Dören staar vidt aaben. — **4.** *(langur sláni)* lang Rækel. — **5.** *(óþokki)* Tølper; *(dóni)* Grobian: *hann er bölvaður g. að eiga við.*

gaura (-u, -ur) [göy:ra] f. Stoppenaal (Sl.) = *staura.*

gaura gangur [göy:ragauŋ·goǫ] m. **1.** *(hávaði)* Larm, Stöj, Hurlumhej: *svo mikil g. að alt ætlaði niður að keyra;* — ogs. i overf. Bet.: Hallöj, Ophævelser: *skárri er það gauragangurinn út úr engu.* — **2.** voldsom og hæftig Optræden: *H. er grjótpáll að dugnaði, þótt árangr verði einatt minni, en vænta mætti af gauragangi hans öllum* (Fjk. '85, 53b).

gaurast (a) [göy:rast] vrefl.: *g. í e-u,* arbejde paa n-t, der medfører Besvær el. Bryderier: *voru sízt í því skapi að g. í neinu* (Skírn. '14, 284).

gaurildi (-is, pl. ds.) [göy:rɪldɪ] n. Slubbert.

gaurrifinn [göyr:rɪ·vɪn] a. = **gauðrifinn.**

gaus [göy:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gjósa.**

gauskur [göys·goǫ, f. göys·k, n. göys·t] a. **1.** gotisk (= *gotneskur).* — **2.** *(frá (Vestur-, Austur-) Gautlandi)* fra Øster- el. Vester-Gøtland (i Sverige).

gaut [göy:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gjóta.**

gauta (a) [göy:da, göy:ta] vt. og vi. **1.** (ASkaft.) *(kasta e-u fram)* fremsætte n-t i Tale, bringe n-t paa Bane. — **2.** *(gorta)* prale. — **3.** *g. e-s, (geta e-s til, gruna e-ð)* gætte sig til n-t, ane n-t.

gautan (-ar) [göy:dan, göy:tan] f. det at *gauta,* is. Pralen.

1. **Gauti (-a)** [göy:dɪ, göy:tɪ] m. npr. ***1.** Odin: *víf Gauta,* Jorden (Bólu-Hj. 160). — **2.** Tilnavn for Mænd, stammende fra Gaarden *Gautlönd* i *Þingeyjarsýsla: Pjetur G.*

2. **gauti (-a, -ar)** [göy:dɪ, göy:tɪ] m. lille Garnnögle.

Gaut land [göy:dlant, göy:tlant] n. npr. **1.** *(eyjan G.)* Gotland (Øen). — **2.** *(landið G.)* Gøtaland; Provinserne Øster- og Vester-Gøtland i Sverige. **-rekur (-s)** [-rε·goǫ, -rε·koǫ] m. npr. Navn paa en Søkonge: **Gautreks braut,* Hav; *glóð ok gim Gautreksbrautar,* Guld (MJ. II. 136).

°**gautur (-s, -ar)** [göy:doǫ, göy:toǫ] m. **1.** Benævnelse paa Odin. — **2.** *(maður)* Mand; *(hetja)* Helt. — **3.** pl. *Gautar,* Goter, Indb. af *Gautland,* s.d.O.

ge (-s, pl. ds.) [ǥε:] n. Navn paa Bogstavet g.

geð (-s) [ǥε:ð] n. **1. a.** Sind, Sindelag: *verða gramt í geði við e-n,* blive ærgerlig paa en; *gera e-m að geði (til geðs),* göre n-t for at glæde el. behage en. — **b.** Karakter: *blendinn í geði,* blandet af Karakter. — **2.** i Talem.: *hlæja upp í opið geðið á e-m,* le en lige op i Ansigtet; *segja e-ð upp í opið geðið á e-m,* sige en n-t lige i Ansigtet, sige n-t i ens aabne Øjne; *hann bar á móti því upp í opið geðið á mjer,* han nægtede det i mine aabne Øjne: *storka mönnum upp í opið geðið,* trodse Folk lige op i Ansigtet. — **3. a.** Stemning overfor n-t: *hafa það eða það geð á e-u,* føle saadan el. saadan overfor n-t: *og getur því að nokkru leyti fengið sömu sjón og sama geð á þeim (hlutunum) eins og hann* (GFHh. 250); *e-ð fellur e-m (vel) í geð,* en synes godt om n-t; *hafa ekki geð í sjer til e-s,* ikke have megen Lyst til n-t; *geta ekki fengið sjer g. til e-s,* ikke kunne bekvemme sig til n-t. — **b.** Humor, Lune: *sá er góður í geðinu núna!* han (du) er rigtignok i et elskværdigt Humor! *gera e-m ilt í geði,* sætte en i daarligt Humør. — **4.** *(skap, kapp)* Temperament, Driftighed, Energi: *það er ekkert geð í stráknum;* — *stjórna geði sínu,* beherske sig. **-blær** [ǥεð·blai·r] m. Stemning; Følelsesbetoning (ÁBjSál. § 214). **-bráður** [-brau·ðoǫ] a. opfarende, hidsig. **-breyting** [-brεi·diŋk, -brεi·tiŋk] f. Sindsforandring. **-brestur** [-bresdoǫ] m. sjælelig Defekt, Karakterfejl, Sygelighed paa Sjælen. **-brigðamaður** [-brɪqðama:ðoǫ] m. Stemningsmenneske: *Hann var gleðimaður og skemtinn, en hvorttveggja er fremur einkenni geðbrigðamanna en tilfinningamanna* (Skírn. '19, 4). **-brigði** [-brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl.

1. [illegible] 2. [illegible]
gedda (-u, -ur) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]
geðdeigur [illegible]
gedduroð [illegible]
geð fastur [illegible] **-feldni** [illegible] f. [illegible] **-feldur** [illegible] a. [illegible] **-fellni** [illegible] **geðfeldni.** **-ferði** [illegible] Sindelag, Karakter. **-fró** [illegible] **-frói** [illegible] **-frækn** [illegible] a. [illegible] **-góður** [illegible] **-gramur** [illegible] 115) **-gróinn** [illegible] **-gæði** [illegible] **-gæska** [-gaisga] f. Godmodighed, Elskværdighed. **-göfgi** [-gövgɪ] n. [illegible] **-göfgur** [illegible] **-hreyfð** [illegible] **-hrif** [illegible] **-illur** [gɛ:ðɪdloǫ, -idloǫ] a. arrig, vranten.
geðjaður [illegible]
geðjast (a) [illegible]
geð laus [illegible] 1. [illegible] som oftest nedsættende: *hann er alveg g.*, han lader sig alting byde. — 2. *(óstöðuglyndur)* ustadig, af en vankelmodig Karakter. **-legur** [-lɛqoǫ] a. [illegible] **-leysi** [illegible] 2. [illegible] **-lempinn** [illegible] **-lempni** [-lɛubnɪ, -lɛmpnɪ] f. Sagtmodighed. **-lipur** [-lɪ·boǫ, -lɪ·poǫ] a. omgængelig og mild af Sind. **-litill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. flegmatisk, spagfærdig; uden Energi. **-lækningafræði** [-laihgniŋgafrai:ðɪ] f. indec. [illegible] **-mannlegur** [illegible] **-menni** [illegible] **-mikill** [illegible] **geðríkur.** **-næmi** [illegible] **-næmur** [illegible] 86). **-prýði** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] (JTrSk. I. 247). **-prúður** [-pru·ðoǫ] a. rolig i Omgang, af behersket Væsen. *****-rakkur** [-rahgoǫ] a. modig. **-raun** [-röy·n] f. Sjælekval, Sjælslidelse: (Ordspr.) *glaður skal maður geðrauna í milli* (SchMál.), vær glad, [illegible] **-riki** [illegible] Sindelag. **-ríkur** [-ri·goǫ, -ri·koǫ] a. hidsig, opfarende. **-ró** [-ro·u] f. Sindsro, Sindsrolighed, Sindsligevægt: *öðlast heilbrigði á líkamanum og geðróna* (ataraxi) (ÁBjH. 344). **-rór** [-ro·ur] a. rolig, taalmodig. **-rót** [-ro·ut] n. Sindsoprør: *vinna ekki og forðast g.* (GFrÁtt. 165). **-samlegur** [illegible] **-samur** [illegible] *hestahá | rauð hefir þótt og móalótt* (StÓl. '23, 50).
geðs ástríða [gɛð·sau·sdriða] f. Lidenskab. **-hræring** [-(h)ǫai riŋk] f. 1. [illegible] 2. [illegible] Lidenskab. **-hræringarofsi** [-(h)ǫairiŋgarof·sɪ] m. hæftig Sindsbevægelse, stærk Lidenskab.
geð skár [illegible] **-skjótur** [illegible]
geðs lag [illegible] **geðsmunir** [illegible] **-legur** [illegible] 221); *miður g.*, mindre pæn; — ogs. iron. [illegible] *fjelegur* 2. b. **-munir** [-mʏ·nɪǫ] mpl. 1. [illegible] 2. [illegible] Sindsbeskaffenhed, Karakter: *geðsmunir hans voru stórir*, han var af en [illegible] 3. [illegible] han er i det Humør; — gen. pl.: *geðsmuna-* som förste Led af Sms.: mental.
geð snar [illegible] **geðskjótur.** **-snepill** [illegible]
geðsnæmi [illegible] **geðnæmi.**
geð spakur [gɛð·sba·goǫ, -sba·koǫ] a. sindsligevægtig. **-speki** [-sbɛ·gɪ, -sbɛ·kɪ] f. Ligevægt i Sindet: (Ordspr.) *g. er gulli betri* (GJ.). **-styggur** [-sdɪg·oǫ] a. opfarende, hidsig, pirrelig. **-stirður** [-sdɪrðoǫ] a. stridsindet, [illegible] **-styrkleiki** [illegible] **-styrkur** [illegible] m. Karakterstyrke. **-sturlaður** [-sdʏrdlaðoǫ] a. meget bedrøvet (Klopst. IV. 130). **-stækur** [-sdai·goǫ, -sdai·koǫ] a. i höjeste Grad opfarende. **-stæling** [-sdai·liŋk] f. hvad der hidser el. bringer Sindet i Oprör. *****-sveinn** [-sveidn] m. Tjæner: *hann frá eg ríkan að ... gulli, jörðu og geðsveinum* (ÓDavÞul. 88).
geðuglegur [illegible]
geðugur [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] tækkelig, pæn: *skrambi geðug stúlka.*
geð veiki [gɛð·vei·gɪ] f. 1. Sindssyge: *g. er oft ættgengur sjúkdómur.* — 2. [illegible] **-veikindi** [illegible] **-veikur** [illegible] 2. *(þunglyndur)* tungsindig. **-vondur** [-vondoǫ] a. arrig. **-vonska** [-vonsga] [illegible] **-værð** [illegible] **-þekkinn** [illegible] **-þekkur** [gɛþ:ɛhgoǫ, gɛð·-] a. behagelig, indtagende. **-þekni** [gɛþ:ɛhgnɪ, gɛð·-] f. indec. Behag, Forgodtbefindende, Tykke, Godtykke: *leita eftir kostum hans og geðþekkni*, se at udfinde hans gode Sider og hvad han bedst [illegible] *er varpað um koll, fyrir þeirra óseðjandi löngun eftir að fá meira á kostn-* [illegible] **-þýður** [illegible] **-þokki** [gɛþ:ohgɪ, gɛð·-] m. mildt og omgængeligt Væsen. **-þótti** [gɛþ:ouhdɪ, [illegible] efter ens Behag; *fara eftir eigin g.*, göre efter eget Forgodtbefindende.
gefa (gef; gaf, gáfum, gæfi; gefið) [illegible]

A. vt.: *g. e-m e-ð* (Genstanden i acc., Hensynet i dat.) **I. 1.** *(gefa)* [illegible] *g. stúlku pilt*, se Ekspl., jfr. **III.** — **2.** *e-m er e-ð gefið*, en har Anlæg for n-t. — **3.** *(veita)* traktere, beværte. — **II.** *(gjalda)* give, udrede som Be- [illegible] **III.** [illegible] **IV.** [illegible] tilstaa, give, yde. — **V. 1.** *(úthluta)* uddele (i Portioner), fordele n-t til el. mellem n-n. — **2.** *(fóðra)* fodre (Kreaturer). — **3.** *(í spilum)* give (Kort).

B. v. impers. **1.** (naut.) *e-m gefur (byr, byri)*, en faar god Bør. — **2.** *það gefur á*, Bolgerne gaar over Skibet (Baaden). — **3.** i andre Udtryk: *þegar færi gefur* osv., se Ekspl.

C. refl. *gefast.* **1.** *gefast vel (illa)*, vise sig som god (daarlig), falde godt (daarligt) ud. — †**2.** *(koma fyrir)* ske. — †**3.** [illegible] *gefa sig (e-m).* — **4.** i passiv Bet.: faa forærende, blive givet, tilstaaet.

D. pp. *gefinn.* **1.** givet, skænket osv. — **2.** (jfr. A. V. 2) staldfodret; *upp gefinn*, opbrugt (om Hoforraad). — **3. a.** *vel (illa) gefinn*, med gode (daarlige) Anlæg. — **b.** *gefinn fyrir e-ð*, med Hang til n-t, tilböjelig til n-t, Ven af n-t.

Ekspl.: (Ordspr.) *gefðu ei, svo glúpnir eftir* (GJ.), giv ej saa meget, at du fortryder det; *þeim gaf vel (illa)*, de fik god (daarlig) Bør; *honum gaf ekki*, han fik ingen Bør; (Ordspr.) *svo gefur hverjum sem hann er góður*, hver faar den Bør (Lykke), som han har fortjænt; *gefast vel (illa)*, vise sig som god (daarlig), falde godt (daarligt) ud; *það ráð gafst honum vel*, det Raad hjalp; *hann gafst vel*, han viste sig udmærket; (Ordspr.) *svo eru ráð sem gefast*, Raad er efter som de falder ud; *illa gefast ill ráð* (GJ.), daarligt Raad falder daarligt ud; *enginn veit hvort gæfa gefst, þá girnist* (GJ.), ingen ved, om Lykken kommer, naar den attraaes; *að því mun gefast*, saaledes vil det gaa; *gefinn hestur*, staldfodret Hest; *vel (illa) gefinn*, [1]) godt (daarligt) fodret: *vel gefinn hestur*; [2]) godt (daarligt) gift: *hún er vel gefin*; [3]) med gode (daarlige) Anlæg; *e-m er e-ð vel gefið*, en er godt begavet i en el. anden Retning: *voru honum margir hlutir vel gefnir*, han var i flere Henseender godt udstyret fra Naturens Haand (JÁÞj. I. 48); *henni var alt illa gefið, það er henni var sjálfrátt*, hun var et daarligt Menneske i alt, hvad der kom an paa hendes egen Vilje; *honum er svo gefið*, han er saaledes beskaffen, hans Sind er saaledes, at ... *honum var það gefið*, det var en let Sag for ham; *e-ð er ekki gefið*, n-t [illegible] Hø til Kreaturerne i Krybben (Árn.); *g. á eitt húsið*, fodre Faarene i en [illegible] (BrJ[illegible] 120). *það gefur á*, Bolgerne gaar over Skibet (Baaden); *e-m gefur á að líta*, en kan klart se n-t, en bliver forundret el. imponeret over, hvad han ser: *gaf þeim þá á að líta; því herbergin þóktu þeim líkari kónglegum sölum, en kotúngahreysum* (JÁÞj. II. 349); *g. á prjón (vefnað, saum)*, betale for Strikning (Vævning, Syning); *g. e-m (einn) á hann* el. *á kjaftinn*, el. *g. e-m upp á*, give en et Ørefigen; *g. á milli* (Sl.), [1]) = *g. eftir* (Vf.), blive af- [illegible] *það gefur á sjó*, det er Vejr til at komme paa Søen: *Einlægt hefir verið svo stormasamt, að sjaldan hefir á sjóinn gefið*; — *g. mönnum á skip*, hejse Folk ned i et Skib (Giss. 55); — ogs. abs. (Giss. 42); *gefast* (el. *g. sig*) *á vald e-s*, overgive sig til en, give sig i ens Magt; *e-ð gefur að merkja*, n-t tyder, paa n-t: *Þó er þar talsverður slakki í jöklinum með klettabeltum til beggja hliða, sem gefa að merkja, að dalur þessi muni fyrrum hafa verið miklu stærri og lengri* (ÞThFerð. III. 227); *það gefur að skilja, að ...*, det forstaar sig, at ..., det er soleklart, at ...; *eins og gefur að skilja*, selvfølgelig; *g. (e-m e-ð) að sök*, beskylde (en for n-t); *vel af guði gefinn*, som har gode medfødte Egenskaber; *g. af sjer*, give af sig, give som Afgrode, frembringe, kaste af sig, indbringe: *jörðin gefur mikið af sjer*; — *embættið gaf lítið af sjer*; — *g. af sjer ilm*, dufte; *g. hvorki af nje á*, svare hverken ja eller nej; *e-m gefur byr (byri)*, en faar god Bør; *g. e-m eitur*, give en Gift, forgive en; *g. fátækum*, give til de fattige; *g. fyrir e-ð*, betale for n-t: *hann gaf 15000 krónur fyrir jörðina*; — *vera gefinn fyrir e-ð*, have Hang til n-t, være tilböjelig til n-t, hengiven til n-t, Ven af n-t: *gefinn fyrir vín*; *gefinn fyrir lestur*, med boglige Anlæg, hengiven til Læsning; *gefinn fyrir skáldskap*, med Ævrerresse (el. Anlæg) for Poesi; *g. (alt, alveg) frá sjer*, give tabt, opgive Ævred; spec. gaa fra Gaarden; *g. e-ð frá sjer*, [1]) give n-t fra sig: *g. frá sjer leðju*, afsætte, udskille Dynd; [2]) *g. sig frá e-u*; — *g. verkið frá sjer*, holde op med at arbejde; *þegar færi gefur*, naar Lejlighed gives, ved given Lejlighed; *g. gaum að e-u*, give Agt paa, være opmærksom paa n-t; *g. e-m gjöf*, give (forære, skænke) en en Gave; *g.* (el. *hafa*) *góð orð*, svare imodekommende; *g. e-m grið* (el. *líf*), give en Pardon, tilstaa en Sikkerhed, benaadige; *g. vandlega gætur (að e-u)*, holde skarpt Udkig (med n-t), nöje lægge Mærke til (n-t); *g. heimfararleyfi*, give Orlov, give Tilladelse til Hjemrejse; *g. hljóð*, lade en komme til Orde, lytte til i Tavshed: *gefið þið hljóð!* stille! *g. hljóð frá sjer*, give en Lyd fra sig; *g. höggstað á sjer*, stille sig blot, blotte sig; *g. í*, [1]) indskyde: *Halldór gaf að eins orð og orð í* (Eimr. III. 18); [2]) afpasse Islættet under Vævningen med Haanden, for ikke at det skal strammes for meget; jfr. *ígjöf*; — *g. í erfðir*, give i Arv; *g. í heimanmund*, give, udrede som Medgift; *g. e-m í kaffið (bollann)*, give en en Snaps til Kaffen; *g. í milli*, betale som Difference (i Opgæld); *g.*

(rarn i rokk), lade Uldén løbe ud paa Tenen (for at omdannes til Traad). *g. e-ð eftir*, lade sig forstaa med n-t, lade n-t skimte frem. *g. e-m í staupinu*, give en en Snaps. *g. e-m inn lyf* el. abs. *g. inn*, give en Medicin, lade en tage Medicin; *g. e-m* **kaffi**, traktere en med Kaffe; *g. manni konu*, give en Mand en Kvinde til Ægte; jfr. *g. (stúlku) pilt*; — *g.* **með** *(barni)*, betale Underholdsbidrag (til et Barn). (Talem.) *g. meira við því minna*, paa Stillingen, men lade Daleren gaa, give Ko for Kalv; *g.* **nafn**, give Navn, benævne, opkalde; (Talem.) *öllu má nafn g.*, det er da noget at tale om; *g. e-m* **ofan í**, ¹) *(ávíta)* irettesætte en (jfr. *ofanígjöf)*; ²) hejse ned i: *Síðan g. þeir öllum eggjunum ofan í skjóðu í einni skrínu* (Giss 43); ³) *það gefur ofan í strompinn* (Breiðd.) el. *það slær ofan í*, Røgen slaar ned (i Skorstenen). *g. stúlku pilt* (el. *g. pilt stúlku*), ymte om, at der nok bliver et Par af en ung Mand og en ung Pige. *Það er verið að g. henni hann* (el. *honum hana*). — *g.* **ráð**, give Raad, raade; *g. e-m reiði (sinni)*, dæmpe sin Vrede; *g. rúm*, give Plads; *g. saman (hjón)*, vie, ægtevie; *g. sig* (abs.): give efter, blive svagere: *hann er farinn að g. sig, orðinn lúinn og þreyttur*. — *Stormen kaupmóður hennar var farin að g. sig* (JTrSk. I. 272—273); *g. sig e-m*, overgive sig til en: *g. sig guði, Kristi*, overgive sig til, give sig selv til Gud, Kristus; *g. sig á tal við e-n*, begynde en Samtale med en, gaa hen og tale med en, indlade sig i Samtale med en; *g. sig að e-u*, ¹) bryde sig om n-t, ænse n-t: *vissi Fúsi, hver stolið hafði, en gaf sig ekki að* (JÁÞj. I. 537); ²) give sig i Lag med n-t, tage fat paa n-t: *hann gaf sig nú að náminu*; — *g. sig að e-m*, indlade sig med, give sig i Lag med en: *... fyrra bragði* (JTrHalla 50); *g. sig frá e-u*, afstaa fra n-t, slaa n-t af Tankerne: *g. sig frá að taka jörðina*. — *g. sig fram*, mælde sig, træde frem; *g. sig í e-ð*, indlade sig paa n-t: *hun ... gat sig stundum í flokk þeirra*, hun sluttede sig undertiden til deres Selskab (JÁÞj. II. 434). *g. sig til e-s*, ¹) tilbyde sig til n-t; ²) give sig til n-t, give sig i Lag med n-t: *Þá gat önnur sig til þess verks* (JÁÞj. I. 226). *g. sig upp*, ¹) *(getast upp)*: *g. sig upp á gát*, ikke kunne svare et Muk; ²) (spec.) *(lýsa sig gjaldþrota)* erklære sig fallit; ³) (om Fisk) gaa höjere op og lade sig lettere fange; — *af forvitni sinni gefið sig upp í* (begivet sig op i) *kirkjuna* (JÁÞj. I. 489); *g. sig við e-u*, give sig af med n-t: *g. sig við fiskveiðum*. *g. sig allan við e-u*, opofre sig for n-t. *g. sig við e-ð*, bevæges ved n-t, lade sig bevæge: *En hvorki má galdramaðurinn g. sig við þá bæn* (JÁÞj. I. 318). *g. skepnum, peningi (nautum, kúm, hestum)*, fodre Kreaturer (Køer, Heste); *g. spil*, sædv. abs. *g.*: give, fordele Kort. *g. e-u stað*, efterkomme n-t: *Þannig mælti hann, en hun gat stað orðum hans* (Od. 358); *g. staðar*, standse; *g. pilti stúlku* se *g. (stúlku) pilt*; — *g. e-m sök á e-u*, beskylde en for n-t, göre en ansvarlig for n-t; †*g. (e-m) til* ... *tilgive*; ... *kúm* ..., fodre Køerne rigeligere for de skal kælve. *Þá er ... að ... betra* ... *„gera þeim til"* (BrJ. i Eimr. XIII. 104). (Ordspr.) *gef ei til fjölda, þó farir þú víða*, giv ikke til alle, selv om du rejser vidt omkring (ÓDavÞul. 256); *g. fje til e-s*, give Penge til (for at faa noget bragt til Veje): *mikið væri til þess gefandi, að þú hefðir ekki verið að ... þessa vitleysu!* (egl. det var værd at ofre en stor Sum for at du aldrig havde ... o: gid du dog aldrig havde ...), *g. tóm*, give Tid; *g. (eldre g. sjer)* **um** *e-ð*, skøtte om n-t, bryde sig om n-t: *gefðu ekki um það!* — *flokkumenn ... skrökva fréttum upp úr sér og g. ekki um að segja satt* (Od. 292); *e-m er (ekki) um e-ð gefið*, en synes (ikke) om n-t, holder (ikke) af n-t, bryder sig (ikke) om n-t; *g. sjer lítið, fátt um e-ð*, ikke ænse n-t videre; *g. sjer mikið um e-ð*, være meget interesseret i n-t; *g. e-m undir fótinn*, give en Forhaabninger, opmuntre en (særlig til Kurmageri); *g. upp*, ¹) opgive, opofre; *g. e-n upp*, slaa Haanden af en; opgive en; *g. upp alla mótstöðu*, opgive al Modstand; ²) holde op: (Ordspr.) *gefðu upp, þá gamanið horfir best* (GJ.), hold op, mens Legen er god; ³) fuldstændig forbruge (Hø)forraadene: *upp gefinn*, (om Hø, Foder) opbrugt: *því að nú voru hey flestra upp gefin* (JTrHeið. IV. 178); ⁴) give op (i Boldspil); ⁵) *g. upp (aftur)*, give om (i Kortspil); *g. upp hest* = *gera hest uppgefinn* (s. d. O.); *gefast upp*, ¹) *(verða þreyttur)* blive udmattet; ²) *(hætta)* opgive Ævred; ³) *(g. upp (í hendur fjandmanna))* overgive sig; *g. upp andann*, opgive Aanden; *g. upp leikinn*, holde op med Legen; *g. e-m upp skuld*, eftergive en sin Gæld; *g. e-m upp á*, (overf.)slaa en paa Munden; *g. sjálfum sjer upp á*, slaa sig selv paa Munden (jfr. JSBr. 350); *g. e-m upp í sig*, give en Skraa; *g. út*, slippe fra Stalden: *verst og sárast er þó að geta ekki líknað lambanum, þurfa að g. þær út á gróðurlausa jörð* (ÞGjD. 15); *þeir gáfu bátinn út á streng*, de firede Baaden ud i et Tov (Mýrd. 212); *Var þá smábátnum gefið út á taug með mönnum í* (Lögr. '12, 13); *g. út bók*, udgive, forlægge (én Bog); *g. út færi*, give ud, fire en Fiskesnor; *g. út lög (víxil)*, udstede en Lov (Veksel); *g. út net*, sætte Garn ud, fire et Garn; *g. út peninga*, give Penge ud; *g. út (pinna í pinnaleik)* kaste »Pinden« ud förste Gang (ÓDavSk. 135); *hann gaf ekkert út á það*, han ænsede ikke noget dertil; *g. e-m utan undir*, give en en Lussing; *g. e-m vald yfir e-u*, give en Magt, Raadighed over n-t; *g. e-ð við e-u*, betale n-t med n-t; *g. við fót*, opmuntre til videre Forfølgelse (ved aldrig at fjærne sig for meget) (Kvöldv. II. 296); *g. guði þakkir*, takke Gud; *g. ölmusu*, give Almisse.

gefandi (-a, -endur) [ɡɛːvandɪ, -ɛndʊr] m. Giver.

gefins [ɡɛːvɪns] adv. gratis, vederlagsfrit.

†**Gefjon, Gefjun (-ar)** [ɡɛːvjɔn, ɡɛːvjʊn] f. npr. Gudinden Gefjon, †Diana.

†**Gefn (-ar)** [ɡɛbːn] f. **1.** et af Frejas Navne; alm. i Kenninger: *gulls g.*, Kvinde. — **2.** Navn paa et Tidsskrift, udg. af Ben. Gröndal, Kh. 1870—74.

geggjast (a) [ɡɛɟːast] vrefl. **1.** *(fara úr lagi)* komme af Lave: *skráin geggjaðist og lykillinn týndist* (JThMk. 95); *G. allur guðsorðalestur* (JHall. 160). **2.** *g. (á skapsmununum)*, blive forrykt, blive tosset. *Það eru engin undur, þó sumir geggist nokkuð* (Eimr. XVI. 210); — pp. *geggjaður*, ¹) af Lave; ²) forrykt, ikke rigtig i Hovedet.

geggjun (-ar) [ɡɛɟːʏn] f. Sindsforstyrrelse.

?**geglirí** [ɡɛɡlɪriː] n. Overtro, Fordom (Vf.).

1. **gegn** [ɡɛɡːn, n. ɡɛŋ̊ːt, ɡɛŋːt] a. **1.** kort (om Vej); nu kun i superl.: *hið gegnsta*, den korteste Vej. — **2.** omgængelig, venlig: *g. og sannorður*; *g. og gæfur*; — *góður maður og g.*; — *Við landsins innbyggjara, sem til hans höfðu að sækja, var hann lítillátur, hógvær, lempinn, gegn, og tilleiðingasamur* (JAðEin. 525); (Ordspr.) *g. er göfugra lund*, venligt er den ædles Sind. — **3.** *(hentugur)* bekvem, skikket, passende: *hann ætti best að sjá sjálfur, hvað honum er gegnt* (hvad der passer sig for ham).

2. **gegn** [ɡɛɡːn] **I.** præp. med dat. **1. a.** mod, imod: *gegn vindi*, imod Vinden; *í gegn* = *gegn*. — **b.** i overf. Bet.: *rísa (í) g. e-u*, rejse sig imod n-t; *mæla (í) g. e-u*, modsige n-t; *ganga í g. e-u*, gaa imod n-t, benægte n-t. — **2.** imod, til Gengæld for, for: *selja e-ð g. e-u*, sælge n-t for n-t; *lán g. veði*, Laan mod Pant. — **II.** i Forb. *í gegn* som adv. = *gegnum* (s. d. O.). **1.** *reka e-n í g.*, gennembore en; *upp í g.*, fra Bunden og op efter: *safnþrór hlaðnar tryggilegri torfhleðslu (streng) alt í kring upp í g.* (Stj. '01, B. 136). — **2.** igennem, til Ende: *allan daginn (út) í gegn*.

gegna (di) [ɡɛɡːna, ɡɛŋːdɪ, sup. ɡɛŋ̊ːt, ɡɛŋːt] vt. med dat. og vi. **1.** *(svara)* svare: *jeg kallaði lengi, en enginn gegndi*; (Talem.) *g. gæsunum, sem í gær flugu*, svare hen i Vejret (jfr. *höttur)*. — **2. a.** *(hlýða)* adlyde, lyde: *strákurinn er svo óþekkur, að hann gegnir engum*. — **b.** efterkomme, ænse: *jeg gegni ekki þessari rellu*. — **3.** *(standa skil á)* betale, tilsvare: *g. kostnaði*, betale Omkostninger. — **4.** *(rækja)* passe, røgte: *g. skyldu sinni*, göre sin Pligt; *g. sínu*, passe sit: *lifa í friði og gegna sínu* (And. I. 162); *g. embætti*, beklæde, varetage et Embede; passe et Embede; *g. störfum annars manns*, passe en anden Mands Arbejde (i hans Forfald); *g. skepnum (fje)*, fodre og passe Kreaturer, ogs. abs. *g.* — **5.** *(henta)* passe, være hensigtsmæssig: *það sem honum best gegndi*, det som passede ham bedst; det som han havde mest Gavn af. — **6.** *(þýða)* betyde: *hverju gegnir þetta?* hvad betyder dette? *það gegnir ekki góðu*, det er et slemt Tegn; *og kom mér í hug undir eins, hverju g. mundi* (hvad det betød, angik) (GFrÓl. 40); *það er öðru máli að g.*, det er en anden Sag, det er n-t helt andet; *e-ð gegnir furðu*, n-t er forunderligt; *g. tíðindum*, være af stor Vigtighed; *meir en góðu hófi gegnir*, ud over de rette Grænser, mere end passende; *svo þúsundum króna gegndi*, saa at det beløb sig til flere Tusind Kroner; *það rigndi svo dögum og vikum gegndi*, det regnede den ene Dag og Uge efter den anden.

gegn blautur [ɡɛɡːnblöyːdʏɣ, -blöyːtʏɣ] a. gennemvaad. **-blotna** [-blɔhdna] vi. blive gennemvaad.

gegnd (-ar) [ɡɛŋːt] f. Maade, Maadehold: *það er engin g. í því*, det er ganske meningsløst, det gaar ud over alle Grænser.

gegndarlaus [ɡɛiŋːdarlöyːs] a. **1. a.** som er til Stede i Massevis: *g. hákarl*, en Masse Hajfisk; *g. ósköp*, en forfærdelig Masse. — **b.** *(takmarkalaus)* grænseløs; *(afskaplegur)* overdreven: *g. reiði*. — **2.** *(óskynsamlegur)* ufornuftig.

gegn drepa [ɡɛɡːndrɛːba, -drɛːpa] a. indec. **gagndrepa. -eima** [-n̥-eiːma] vi. afdampe. **-hugsa** [-v-(h)ʏχsa] vt. gennemtænke.

gegnilegur [ɡɛɡːnɪlɛːɣʏɣ] a. passende: *gegnilegt andsvar*; — adv. *-lega*.

gegning (-ar, -ar) [ɡɛɡːniŋk] f. Pasning, Røgtning, is. i pl. *gegningar*, særlig brugt om Fodring og Pasning af Kreaturer om Vinteren.

gegningamaður [ɡɛɡːniŋɡamaːðʏɣ] m. Røgter, jfr. *gegning*.

gegningarstarf [ɡɛɡːniŋɡaɣsdarːv] n. Røgtning af Kreaturerne.

gegninn [ɡɛɡːnɪn] a. lydig (om Börn).

gegn kalsa [ɡɛɡːvkalsa] a. indec., **-kulsa** [-kʏlsa] a. indec. gennemkold. **-lita** [-n-lɪːda, -lɪːta] vt. gennemfarve. **-mæltur** [-maiʎdʏɣ] a. som taler imod en el. er uvenlig stemt imod en: *hvernig það megi tilkoma, að hann mjer svo g. sje svo lítt stöddum* (JÓlInd. 302). **-smuga** [-v-smʏːɣa] f. Smutten igennem.

gegnt [ɡɛ(i)ŋ̊ːt, ɡɛ(i)ŋːt], jfr. *gegn*. **1.** præp. med dat., *(andspænis)* lige overfor: *sitja g. e-m*. — **2.** adv. lige: *g. í norðri*.

gegnum [ɡɛɡːnʏm] **I.** præp. med acc., ogs. skrevet: *í gegnum* el. *í gegn um*, jfr. *gegn*. **1.** (stedligt) gennem, igennem: *kúlan fór g. borðið*; *gægjast (í) g. skráargat*; — *fara g. sjálfan sig*, tage fat med bægge Hænder om en Tværstang, böje sig sammen og smutte igennem med Benene mellem Hænderne neden under Stangen. — **2.** som adv. *(út) í g.* (el. *í gegn)*, helt igennem, fra Begyndelsen til Enden; *ofan í þá og niður í gegn(um)*, ovenfra og helt nedefter. — †**II.** adv. om Tiden: *allan daginn í g.*, hele Dagen igennem (jfr. *gegn)*. ?**-draga** [-m-draːɣa] vt. gennemtrække: *gegnumdregin bók*. **-sýra** [-siːra] vt. = **gagnsýra. -skrift** [-sgrɪfːt] f. Kalkering (Stj. '02, B. 75). ?**-slá** [-slauː] vt. **1.** (Bogb.) gennemskyde, gennemdrage (en Bog med hvide Blade). — **2.** (typ.) skyde; — pp. *gegnumsleginn*: *ef menn vilja hafa gegnumslegið milli lína* (TSæm. 146).

gegn vaxinn [ɡɛɡːnvaχsɪn] a. (bot.) gennemvokset. **-votur** [-voːdʏɣ, -voːtʏɣ] a. gennemvaad. **-þur(r)** [ɡɛɡːvþʏːr, -þʏr] a. gennemtör(ret). **-þræða** [-þraiːða] vt. gennemtrække: *gegnþrædd bók*.

gegsni (-is, pl. ds.) [ɡɛχːsnɪ] n. = **gæxni.**

1. **gey** [ɡeiː] n. Gøen.

2. **gey** [ɡeiː, ɡeiː] n. (som Kælenavn) = **grey.**

geyfa (-u, -ur) [ɡeiːva] f. **1.** *(kafald með hægum vindi)* Snevejr med sagte Vind. — **2.** *(skafrenningur)* Rendfog, — is. en kortvarig, men hæftig Vindbyge med Rendfog (Af.): *ekki tek eg mark á fjúkroku eða geifu þeirri, sem sýslumanninum og hans fylgjurum feykti aftur á bak í fyrra vetur* (JMPísl. 147); — overf.: *þótt hrygðar geyfan yrði svört* (ÓDavVik. 258).

1. **geifla (-u, -ur)** [ɡeibːla] f. **1.** Forvridning, Fordrejelse (spec. af Munden, naar man er nær ved at græde): *setja á sig geiflu* (el. hyppigere: *geiflur)*, jfr. *holgeitla*. — **2.** *(bugða)* Böjning.

geifla (a) [illegible] **1.** fordreje [illegible] — **2.** bevæge [illegible] — **3.** [illegible] en Bue [illegible].

geifluhæfður [illegible] a. med [illegible].

geiga (a) [illegible] **1.** [illegible] Pil kan forvilde sig hen (SchMál.). — **2. a.** bevæge sig usikkert, vakle fra den ene Side til den anden [illegible] ... *eru léttari i drætti og g. minna* (Andv. I. 145). — **b.** vandre, gaa rundt: *fögur knáttu gullker g.* — **3.** pp. *geigaður*, som er gjort ængstelig og for- [illegible] IV. 20).

†**geigan (-ar, -ir)** [ɡɛiːqan] f. det at *geiga*, is. Usikkerhed, Tvivlraadighed.

geig fagur [illegible] **-fullur** [illegible] a. ængstelig. **-orður** [ɡɛiːqorðoɡ] a. bidende i sin Tale, sarkastisk. **-sending** [ɡɛiχ·sendiŋk] f. frygtelig Sending; truende, fjendtligt Spøgelse, udsendt [illegible] *Ytra-Hólmi* (JGSafn V. 3, 63). **-skot** [-sgoˑt] n. Fejlskud.

geigur (-s) [illegible] m. **1.** [illegible] — **2.** *(hætta)* Fare.

geigvænlegur [ɡɛiq·vainlɛ qoɡ] a. *(hættulegur)* farlig; *(hræðilegur)* frygte- [illegible].

†**geyja** (**gey**: **gó**, **geyði**; **geyað**) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible].

geil (-ar, -ir) [ɡɛiːl] f. **1.** *(þröngt gil)* snæver, lang Kløft. — **2. a.** *(mjór stigur milli veggja)* snæver Gang, is. snæver Sti mellem to Gærder: [illegible] **b.** [illegible].

geila (a) [ɡɛiːla] vt. skille fra hinanden, göre en Gang imellem.

geilarbotn [ɡɛiːlarbohtṇ] m. det inderste af en Gang mellem to Høhæs.

geyma (di) [illegible] **I.** [illegible] **1.** [illegible] *þetta fyrir mig*; (Ordspr.) *það er geymt en ekki gleymt*, gemt er ikke glemt; *betra er geymt en gleymt* (GJ.), bedre er gemt end glemt; *g. sjer e-ð*, [1]) lægge noget til Side: *jeg geymdi mjer nokkra bita af ketinu*; [2]) udsætte n-t: [illegible] *málið til morguns*; — *geymd skjöl*, henlagte Skrivelser; *g. e-ð handa e-m*, sætte n-t af til en, forbeholde en n-t: *að geymdum rjetti*, med Forbehold af (sin) Ret (salvo jure). — **2.** vogte, bevogte, passe paa n-t: *g. hesta*. — **3.** efterkomme, overholde: *g. guðs boðorð*; — *að vísu byrjar hverjum manni, hversu reiður sem hann er í hug, að g., gyðja, orð ykkar hvorrartveggju* (Il. I. 10). — **4.** med gen.: *g. e-s*, [1]) *(fela)* skjule n-t: *Miðsauðurinn bar einn mann, en hinir tveir geingu sinumegin hvorr, og geymdu félaga minna* (Od. 188); [2]) *(gæta)* bevogte, passe paa n-t. — **II.** vi. **1.** *(gæta að)* lægge Mærke til. **2.** *(skygnast eftir) g. að e-u*, se efter n-t: *Hann hýsti gest á gaddi kaldan | og geymdi að búfé — nokkrum sauðum* (StStAndv. II. 235); *að* [illegible] **3.** [illegible] *viðbjóðslegt var þar inn um gáttir að g.* (JÓlInd. 254).

geymandi (-a, -endur) [ɡɛiːmandi, -ɛndoɡ] m. Gemmer, Bevogter.

geymari (-a, -ar) [ɡɛiːmarɪ] m. *(geymandi)* Gemmer, Bevogter: (Ord- [illegible]) *geymari gerir margan þjóf* (GJ.), daarlig Gemmer skaber mangen Tyv.

geymd (-ar) [ɡɛimˑt] f. **1.** *(geymsla)* Vogtning, Forvaring. — **2.** Overholdelse [illegible] **3.** [illegible] Mærke til.

geimi (-a) [ɡɛiːmɪ] m. Hav.

geymilegur [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible].

†**geyming (-ar)** [illegible], **geymingur (-s)** [illegible] = **gaumur.**

geyminn [ɡɛiːmɪn] a. **1.** *(aðgætinn)* paapassende, omhyggelig. — **2.** som gemmer godt: *vera g. á e-ð*, kunne beholde n-t i lange Tider uden at forbruge det: *Ólafur var g. á brennivín, en bragðaði það varla sjálfur* (JTr. Heið. I. 91). — **3.** som godt overholder n-t: *g. á guðs boðorð.*

geymsla (-u, -ur) [ɡɛimˑsla] f. **1.** Forvaring, Opbevaring: *g. á vörum*, Oplægning af Varer: *koma e-u fyrir til geymslu hjá e-m*, overgive n-t i ens Forvaring; *skemdur á geymslu*, forgemt. — **2.** Gemme, Gemmested, spec. Forraadskammer (Kul-, Brændselskælder, Pulterkammer).

geymslu banki [ɡɛim slobauŋˑɟt, -bauŋˑɟɪ] m. Depositobank. **-búr** [-buːr] n. Magasin. **-eyrir** [-eiːrɪɡ] m. Oplægningsafgift. **-fje** [-fjɛː] n. **1.** *(munir til geymslu)* betroet Gods. — **2.** *(fje, sett i geymslu)* Depositum. **-gjald** [-ɟalˑt] n. Oplagsafgift. †**-gólf** [-goulˑv] n. Kælder (LFR. V. 3). **-herbergi** [-herbɛrɟɪ] n. Oplagsrum. **-hús** [-huːs] n. Pakhus. **-kaup** [-köyːp] n. Opbevaringsafgift. **-kjallari** [-ɟadˑlarɪ] m. Pakkælder. **-klefi** [-klɛːvɪ] m. Forraadskammer. **-loft** [-lofˑt] n. Loft til Opbevaring. **-maður** [-maːðoɡ] m. = **geymandi.** **-ráðstöfun** [-rauð sdövon] f. Foranstaltning vedrørende Oplæggelse, Oplægning. **-skip** [-sɟɪːp] n. Magasinskib (til Opmagasinering af Kul el. andet). **-skrokkur** [-sgrohgoɡ] m. = **geymsluskip.** **-staður** [-sdaːðoɡ] m. Opbevaringssted, Gemmested. **-tollur** [-tod l-oɡ] m. = **geymslueyrir.**

geimur (-s, -ar) [ɡɛiːmoɡ] m. **1.** stort Rum, i Reglen med Bibet. af at det er overvejende tomt, men ogsaa uden denne Bibet. i Forb.: *e-ð er geimur*, n-t er meget stort (om Huse osv.) [illegible] *var til bústaðar verzlunarstjóranum, var allstór geimur* (JTrL. 101). — **2.** Himmelrum: (Talem.) *spyrja út um alla heima og geima*, spörge om alle mulige Ting.

gein [ɡɛiːn] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gína.**

geip (-s) [ɡɛiːp] n. **1.** *(þvaður)* Snak; *(ýkjur)* Overdrivelser. — **2.** ublu Pris: *það er g. að gefa 200 krónur fyrir þennan óþverra.*

geipa (a) [ɡɛiːba, ɡɛiːpa] vi. **1.** *(þvaðra)* vrövle; *(brúka stóryrði)* bruge store Ord; *(skamma)* skælde ud med Kraftudtryk: *mjer er sama, hvað þú geipar, orðhákurinn.* — **2.** *(ýkja)* overdrive; *(gorta)* prale, vigte sig: *hefur alltof mikið verið geipað af því* (man har gjort altfor megen Blæst af), *hve dýrt væri að lifa í Winnipeg* (Eimr. III. 72): *g. af e-u*, vigte sig af n-t, berömme n-t i höje Toner: *Gullið, sem menn hefðu haft ... og verið að rannsaka og þvælast með og g. af, hefði verið flutt hingað frá öðrum löndum* (EKvG. 107).

geipi kostnaður [ɡɛiːbɪkos·(d)naðoɡ, ɡɛiːpɪ-] m. uhyre Omkostninger. **-legur** [-lɛːqoɡ] a. **1.** *(afarstór)* overordentlig stor, umaadelig. — **2.** *(ýktur)* overdreven. — **3.** adv. *-lega.* **-mikill** [-mɪːɟɪdʎ, -mɪːɟɪdʎ] a., **-stór** [-sdouːr] a. = **geipilegur.** **-verð** [-vɛrˑð] n. opskruet Pris, Overpris.

geipla (a) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *grímustund gamanyrðismálum* (BóluHj. 60).

geiplur [ɡɛihbloɡ] fpl. = **geip 1.**

†**geypna (a)** [ɡɛihbna] vt. indeslutte i Haanden: *Geypnir skjöldungr skepnu skríns styrkliga sína* (Likn., Strofe 25).

geir (-s, -ar) [ɡɛiːr] m. [1]**1.** *(spjót)* Spyd; *(vopn, alment)* Vaaben i Almindelighed; dette Ord hører udelukkende Digtersproget til, i daglig Tale findes det vistnok kun i Talem.: *hvar sem geirinn gellur*, hvorsomhelst det skal være (Skaft.); — som förste Del af Sms. alm. i Kenninger for Kamp: *geira-blót, -senna* osv. — **2.** npr. *Geir*, Gejr, Ger.

geirarðsurt [ɡɛirarþsʏɾˑt] f. (EÓlLach. 93) = **geitla.**

geir fálki [ɡɛirˑfauhʎɟɪ, -faulɟɪ] m. Ædelfalk, Jagtfalk (falco gyrfalco). **-flötur** [-flöːdoɡ, -flöˑtoɡ] m. Kegleflade. **-fugl** [-fʏɡʎ] m. Gejrfugl, Brillefugl (alca impennis).

1. **geiri (-a, -ar)** [ɡɛiːrɪ] m. trekantet el. kiledannet Stykke af n-t. **1.** *(g. í fjallshlíð)* kiledannet Græsplet i en Bjærgskraaning. — **2.** *(g. í fati)* Spjæld, Kile i Töj: *setja geira í föt*, udkile; ogsaa om lignende Forlængelser paa Klæder: *geirar gengu úr þeim (buxunum) upp að bringu og herðablöðum* (HermJDr. 115). — **3.** (mat.) Sektor, Udsnit.

2. **Geiri (-a, -ar)** [ɡɛiːrɪ] m. npr. Dim. af Navne, som ender paa *-geir*: *Ásgeir, Sigurgeir* osv.

geir jaxl [ɡɛirˑjaχsʎ] m. (ASkaft.) = *visdómstönn (endajaxl)*, Visdomstand. [1]**-kundur** [-ɡˑkʏndoɡ] m. = **-maður.** **-laukur** [-rˑlöyˑɡoɡ, -löyˑkoɡ] m. †**1.** *(hvítlaukur)* Hvidløg. — [1]**2.** *(hermaður)* Kriger, Mand. **-myndaður** [-mɪndaðoɡ] a. kileformet. **-nagli** [-naglɪ] m. **1.** (tekn.) Sinke, Svalehale, Svalerumpe. — **2.** *(á spjóti, skóflu ostr.)* Söm, hvormed Bladet paa et Spyd el. en Skovl fæstes til Skaftet. **-nefur** [-nɛːvoɡ] m. (zool.) **1.** Hornfisk (belone acus). — **2.** *(makrílsbróðir)* Makrelgedde (scombresox saurus). **-negla** [-nɛgla] vt. (tekn.) sinke, sammenföje med Sinker (Svalerumper). **-negling** [-nɛgliŋk] f. (tekn.) Sinkning. **-nyt** [-nɪˑt] f. (zool.) Havmus (chimæra monstrosa).

geiróttur [ɡɛiːrouhdoɡ] a. flammet (= *gáróttur*).

geir reyður [ɡɛirˑrɛiˑðoɡ] f. en Slags Finhval (= *sandreyður*, balænoptera borealis). **-síli** [ɡɛiɾˑsiˑlɪ] n. en Dybvandsfisk af Laksesildenes Familie (paralepsis borealis). †**-stokkur** [-sdohgoɡ] m. Spydkiste. **-varta** [-rˑvaɡda] f. Brystvorte. [1]**-þeyr** [-ɾˑþeiˑr] m., [1]**-þing** [-þiŋk] n. Kamp. [1]**-þjóð** [-þjouˑð] f. Spydfolk, Krigere, væbnet Skare. **-þrúður** [-þruˑðoɡ] f. npr. Gertrud (Kvindenavn og Benævnelse paa en Valkyrie).

geys [ɡɛiːs] n. = *geysingur* 2.: *vondsku g.* (Klopst. II. 68).

geisa (a) [ɡɛiːsa] vi. **1.** rase: *eldurinn geisar*, Ilden raser. — **2.** bruge stærke Ord: *Þá geysaði sami háttv. þm. svo feykilega yfir því* (Alþ. '11, B. 63).

geysa (ti) [ɡɛiːsa, ɡɛisˑdɪ, ɡɛisˑt] vi. fare hurtig frem: *geysti þá fram allur reiðmannahópurinn*; refl.: *geysast*, d. s.; — pp. *geystur*, styrtende frem, *(ákafur)* voldsom, hæftig, rasende; *fara geystur*, gaa voldsomt frem; *svo geystur fer hann stundum* (SNordSnSt. 60); — **n.** *geyst* som adv. hæftigt, voldsomt, rasende: *fara geyst*, gaa frem med Hurtighed el. Voldsomhed; *ríða geyst*, ride stærkt.

[1]1. **geysi (-is)** [ɡɛiːsɪ] n. Rasen, Voldsomhed (Klopst.).

2. **geysi** [ɡɛiːsɪ] som förste Sammensætningsled: overordentlig, hæftig. **-djúp** [-djuːp] n. svimlende Dyb. **-flón** [-flouːn] n. Ærkedosmer. **-hár** [-hauːr] a. svimmelhöj, ogs. overf. om Tonhöjde: *söngmaðurinn fór geysihátt.* **-illa** [-ɪd la] adv. overordentlig daarlig. **-legur** [-lɛːqoɡ] a. voldsom, hæftig; overordentlig; — adv. *-lega*, voldsom, i höj Grad. **-margir** [-marˑɟɪɡ] a. mpl. overordentlig mange; bruges ogs. i n. sg.: *geysimargt: g. um manninn*, jfr. *margur*. **-mikill** [-mɪːɟɪdʎ, -mɪːɟɪdʎ] a. = **geysistór.**

geysing (-ar) [ɡɛiːsiŋk, -iŋgaɡ] f., **geysingur (-s)** [ɡɛiːsiŋgoɡ, -iŋs] m. **1.** *(afar hröð ferð)* voldsom Fart, Fremstyrten. — **2. a.** *(æst geð)* ophidset Stemning: *eru skáldrit hans ... full af ... geysingi* (Eimr. II. 202). — **b.** *(æði)* Raseri. — **c.** *(dramb)* Overmod. — **3.** gen. pl. *geysinga-* som förste Sammensætningsled = 2. *geysi.*

Geysir (-is) [ɡɛiːsɪɡ] m. npr. Gejser (den bekendte, store varme Kilde i *Haukadalur*. Paa Islandsk kaldes kun denne ene Kilde saaledes; det alm. Ord for en „Gejser" er *hver*).

geysi stór [ɡɛiːsɪsdouːr] a. overordentlig stor: *g. mismunur*, himmelvid Forskel. **-stærð** [-sdairˑð] f. overordentlig Störrelse.

1. **geisl (-s, -ar)** [ɡɛisˑʎ] m. = **geisli** 3.

2. **geisl (-is)** [ɡɛisˑʎ] n. Straalen, Skinnen.

geisla (a) [ɡɛisˑla] v. **1.** vi. **a.** straale (ud), udstraale: *hitinn geislar frá*

sólinni til jarðarinnar. — g. út, udstraale. — **b.** *(ljóma)* straale, skinne: *andlit hans geislaði*. — **c.** impers. *e-m geislar af hvarmi*, ens Ojne straaler. — **2.** vt. bestraale, udstraale n-t.: *sólin geislar hita*, Solen udstraaler Varme.

geisla baugur [ɟɛis·laboy:qoϱ] m. Straalekrans: *g. um höfuð*, en Glorie om Hovedet. **-bein** [-bɛi:*n*] n. Spoleben. **-bif** [-bɪ:*v*] n. bævende Glimt: *Geislinn hafði mjög líkan ljósstyrk og g., eins og kemur fram þegar eldur byrjar að kvikna í brennidepli* (HermJDulr. 64). **-blóm** [-blouː*m*] n. (bot.) Randblomst. **-brot** [-bro:t] n. **1.** Lysbrydning, Straalebrydning, Refraktion: *g. í vatni*. — **2.** i overf. Bet.: Glimt: *þá komu ... lærisveinar hans, fram með sitt hvert geislabrotið ... úr kenningu hans (Sókratesar)* (ABjH. 211). — **3.** *(hluti af geisla)* Stykke af en Radius (LFR. IX. 73). **-brotsfræði** [-brotsfrai:ðɪ] f. indec. Dioptrik, Straalebrydningslære. **-brotssjónpípa** [-brotsjouːn·piba, -pipa] f. katoptrisk Kikkert, Reflektor. **-dagur** [-da:qoϱ] m. St. Hilarii Dag (d. 13. Januar). **-dýr** [-di:r] npl. (zool.) Straaledyr (asteroidea). **-djásn** [-djaus·v] n. Straalekrone. **-flóð** [-flouː*ð*] n. Straaleregn, Straalevæld. **-gári** [-gau:rɪ] m. Straalestribe. **-gler** [-glɛ:r] n. Linse. **-glit** [-glɪ:t] n., **-gljá** [-gljau:] f. Straaleglans, Straalevæv. **-glóð** [-glouː*ð*] f. Straaleglod. **-haf** [-ha:*v*] n. Straalehav. **-krans** [-kran·s] m. Straalekrans. °**-lína** [-li:na] f. Radius. **-ljómi** [-ljouːmɪ] m. Straalekrans, Straaleglans, Glorie, Nimbus. **-magn** [-mag·v] n. Radioaktivitet. **-magnaður** [-mag·naðoϱ] a. radioaktiv. **-myndaður** [-mɪn·daðoϱ] a. straaledannet. **-orka** [-og·ga] f. Straaleenergi: *safna að sér sólarljósinu eða geislaorku sólar* (3. Ið. IV. 307). **-röðull** [-rö:ðodλ] m. Straaleglans, Straalekrans, Straalekrone. **-samdráttur** [-sam·drauhdoϱ] m. Polarisering, Polarisation. **-skraut** [-sgröy:t] n., **-skrúð** [-sgru:*ð*] n. Straalepragt. **-stafur** [-sda:voϱ] m. Straaler, Straalebundt. **-steinn** [-sdeid·v] m. Straalesten, Aktinolith, Zeolith: *er það (?) basaltið holótt og holurnar fullar af geislasteinum* (ÞThFerð. I. 22). **-strýta** [-sdri:da, -sdri:ta] f. Straalepyramide.

geisli (-a, -ar) [ɟɛis·lɪ] m. **1.** *(sólargeisli, ljósgeisli)* Straale. — **2.** (mat.) **a.** Radius *(g. í hring)*. — **b.** Halvlinje (ÓDanFlatm.). — **3.** *(skíðastafur)* Skistok. — **4.** pl. *geislar*, ægte Ribben (BH.).

°**geislung (-ar)** [ɟɛis·luŋk, -uŋgaϱ] f. Radium.

geislungar [ɟɛis·luŋgaϱ] mpl. (zool.) **1. a.** de korte, uægte Ribben paa Mennesker og Dyr (BH.). — **b.** Ribbensbruske. — **2.** Finnestraaler: *g. tiskugganna* (LFR. XIII. 40).

°**geislungarbræður** [ɟɛis·luŋgarbrai:ðoϱ] mpl. radioaktive Stoffer.

geisp [ɟɛis·p] n. Gaben.

geispa (a) [ɟɛis·ba] vi. og vt. gabe: *g. langa geispa*, gabe stærkt; *g. upp í e-n*, gabe en lige i Ansigtet; *g. úr sjer golunni* (vulg.), opgive Aanden: *Hún (kakían) gugnaði í kmaliðunum eins og gamall'vi, sem er að g. úr sjer golunni* (JTrB. 28–29); (Ordspr.) *sjaldan geispar einn í húsi, ef tveir eru til, nema annar sje feigur* (GJ.), sjælden gaber een af to, uden den ene er fej (el. ... *nema feigur sje eða fátt í milli* (Forholdet spændt)); *nær einn geispar, g. fleiri nærstaddir* (GJ.), den ene Abe faar den anden til at gabe.

geispa gangur [ɟɛis·bagauŋ·goϱ] m. stadig, vedholdende Gaben. **-langur** [-lauŋ·goϱ] a. med lang Gaben, langt gabende.

geispi (-a, -ar) [ɟɛis·bɪ] m. Gaben: (Ordspr.) *sjaldan er g. af glöðu hjarta, nje hixti af hægu brjósti* (GJ.), sjælden kommer Gaben af glad Sind el. Hikke fra ubesværet Bryst.

geispull [ɟɛis·bodλ] a. tilbøjelig til at gabe, søvnig: *geispull verður kvað griðka* (SchMál.).

geistill (-ils, -lar) [ɟɛis·dɪdλ, -tls, ɟɛis·dlaϱ] m. = **geisli** 3.

geystur [ɟɛis·doϱ] a. og **geyst** [ɟɛis·t] adv. se **geysa.**

geit (-ar, -ur) [ɟɛi:t, ɟɛi:doϱ, ɟɛi:toϱ] f. **1.** Ged: (Ordspr.) *trauð gengur geit úr garði* (SchMál.), Geden er vanskelig at faa af Sted hjemmefra; *þar nagar geit, sem gengur* (GJ.), der gnaver Ged, hvor den gaar. — **2.** *(ragmenni)* Kujon: *hann er mesta g.*; (Ordspr.) *illa geymist gull undir geitar tungu* (SchMál.), en Krysters Tunge gemmer Guldet daarligt. — **3.** *(í viði)* Skore, Troske. — **4.** pl. *geitur* (med.) Kopskurv, Skurv (favus).

geita hirðir [ɟɛi:dahɪr·ðɪϱ, ɟɛi:ta-] m. Gedehyrde. **-hjörð** [-hjör·ð] f. Gedehjord. **-hús** [-hu:s] n. Gedestald; (Talem.) *fara í g. að leita ullar*, søge Uld i Gedestald, ɔ: søge en Ting, hvor enhver kan vide at den ikke er at finde: *það er nú að fara í g. að leita ullar að spyrja (biðja) mig um það*. **-hvönn** [-χwön·, -kvön·] f. = **geitla.** **-lauf** [-löy:*v*] n. (bot.) Gedeblad (caprifolium). **-mjólk** [-mjouλ·k, -mjoul·k] f. Gedemælk. **-njóli** [-njouːlɪ] m. = **geitla.**

geitar hugur [ɟɛi:daϱ(h)ʏ:qoϱ, ɟɛi:taϱ-] m. Fej(g)hed. **-hús** [-hu:s] n. = **geitahús.** **-lauf** [-r-löy:*v*] n. = **geitalauf.** **-laus** [-löy·s] a. uden Skore el. Troske: *g. viður* (LFR. III. 219). **-skegg** [-ϱ-sɟɛg·] n. Bukkeskæg. **-skinn** [-sɟɪn·] n. Gedeskind.

geitaskóf [ɟɛi:dasgouː*v*, ɟɛi:ta-] f. en Slags Lav (en Art gyrophora).

geit belgur [ɟɛi:tbɛlgoϱ] m. Lædersæk af Gedeskind. **-bjálfi** [-bjaulvɪ] m. Gedeskindspels. **-blóðungur (-s, -ar)** [-blö·ðuŋgoϱ, -uŋs] m. **geitalauf.** **-fjárrækt** [-fjauraiχ·t] f. Gedeavl. **-fje** [-fjɛ·] n., **-fjenaður** [-fjɛ·naðoϱ] m. Geder. **-hafur** [-(h)a·voϱ] m. Gedebuk. **-hyrningur** [-(h)ɪ(r)dniŋgoϱ] m. Ske af Gedehorn. **-hjörtur** [-ɧöϱdoϱ] m. Antilope. **-höttóttur** [-(h)öhdouhdoϱ] a. (Nl.) = **hafursmokköttur.**

geitla (-u, -ur) [ɟɛihdla] f. Angelik (angelica sylvestris).

geit land [ɟɛi:dlant, ɟɛi:t-] n. Jord for Geder: *hjer er gott g.* **-lundaður** [-lʏndaðoϱ] a. fej(g).

geitna blað [ɟɛihdnabla:ð] n. Gedeblad. **-hvönn** [-χwön·, -kvön·] f. **geitla.** **-haus** [-höy·s] m. skurvet Hoved. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. skurvet Gamling; is. i Talem.: *elta geitnakarla*, vende det allersidste Stykke af en *flekkur* (Hf.). **-njóli** [-njouːlɪ] m. = **geitla.** **-stelpa** [-sdɛλ·ba, -sdɛl·pa] f. skurvet Pigebarn. **-strákur** [-sdrau:goϱ, -sdrau·koϱ] m. skurvet Knægt.

geit skinn [ɟɛi:tsɟɪn] n. Gedeskind. **-skinnshúfa** [-sɟɪns(h)u:a] f. Gedeskindshue. **-skinnskufl** [-sɟɪnskʏb·λ] m. Gedeskindskofte. **-smali** [-sma·lɪ] m. Gedehyrde. **-staka** [-sda·ga, -sda·ka] f. Gedeskind. **-ull** [ɟɛi:dʏdl, ɟɛi:t-] f. Gedeuld.

geitunga bú [ɟɛi:duŋgabu:, ɟɛi:tuŋga-] n. Hvepserede, Gedehamserede. **-stunga** [-sduŋ·ga] f. Hvepsestik, Gedehamsestik.

geitungur (-s, -ar) [ɟɛi:duŋgoϱ, ɟɛi:tuŋgoϱ, -uŋs] m. Gedehams, Hveps.

gekk [ɟɛhk] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ganga.**

gel [ɟɛ:l] 1. p. sg. præs. ind. af **gala.**

geld [ɟɛl·t] 1. p. sg. præs. ind. af **gjalda.**

gelda (ti) [ɟɛl·da, ɟɛλ·dɪ] vt. **1.** gilde, kastrere: *g. hrút*, bede en Væder; *g. naut*, skære en Tyr; — pp.: *geltur*, gildet, kastreret, skaaren. — **2.** overf. *(g. sláttumann)* indhente Slaakarlen (om Rivning); *g. prjóninn*, overspringe en Pind i Strikning (jfr. *fjósamaður*). — **3.** *g. kú upp*, golde en Ko, lade en Ko blive gold. — **4.** refl.: *geldast*, blive gold: *kýrin geldist*, Koen sætter af paa Mælken, binder op.

geld dót [ɟɛl·douːt] n. golde Kreaturer. **-fjárhagar** [-t-fjauϱ(h)a:qaϱ] mpl., **-fjárhöfn** [-fjauϱ(h)öb·v] f. Græsgang for golde Faar. **-fje** [-fjɛ·] n. (coll.), **-fjenaður** [-fjɛ·naðoϱ] m. golde Faar. **-fugl** [-fʏgλ] m. Fugl (spec. Ederfugl), som ingen Æg lægger, i Mods. til *eggfugl, kolla*. **-hafur** [-(h)a·voϱ] m. gildet Buk. **-hani** [-(h)a·nɪ] m. Kapun. **-hestur** [-(h)ɛsdoϱ] m. gildet Hest, Vallak. **-hreyta** [-(h)ϱɛi·da, -(h)ϱɛi·ta] f. Ko, som er ved at blive gold (is. lige för Kælvning).

gelding (-ar, -ar) [ɟɛl·diŋk] f. **1.** *(það að gelda)* Gilden, Kastrering: *g. nauta*. — **2.** Mælk fra Kvinder el. Dyr, som er begyndt at blive golde, og som Følge deraf er tykkere og smager daarligere; om en Kvinde: *það er komin g. í hana, svo að hún verður að hætta að hafa barnið á brjósti*; spec. den sidste Mælk af Faar: *það er komin g. í ærnar*, Faarene begynder at malke daarlig.

geldinga gras [ɟɛl·diŋgagra:s] n. = **holurt.** **-hnappur** [-hvahboϱ] m. Engelskgræs (armeria elongata el. a. maritima). **-lauf** [-löy:*v*] n. = **grasvíðir.** **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Gilder, Skærer.

geldingsaugu [ɟɛl·diŋsöy:qo] npl. stive, sløve Ojne (is. paa Grund af Kulde).

geldingur (-s, -ar) [ɟɛl·diŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** *(geltur hrútur)* ung Bede (i det förste Aar efter at Kastrering har fundet Sted). — **2.** *(geltur maður)* Gilding, Kastrat, Eunuk: (Ordspr.) *fáir geldingar eru girnilegir konum* (GJ.), Gilding tænder sjælden Kvindes Traa.

geldir [ɟɛl·dɪϱ] m. = **geldingamaður.**

geld kýr [ɟɛl·tɕi·r] f. gold Ko. **-mylking** [-d-mɪλɟiŋk, -mɪlɟ-] f. Goldhed. **-mylkja** [-mɪλɟa, -mɪlɟa] a. indec. goldmælket. **-mjólk** [-mjouλ·k, -mjoul·k] a. f., **-mjólka** [-mjouλga, -mjoulka] a. indec. **1.** *g. kýr*, Ko som malker uden det Aar at have haft Kalv. — **2.** *(sem mjólkar lítið eða ekkert)* goldmælket, gold. **-murta** [-mʏϱda] f. (Þingv.) = **bleikja.** **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Goldhoved, Hoved, som ikke giver Mælk (Stude, Kalve og Kvier). **-peningur** [-t-pɛ·niŋgoϱ] m. golde Kreaturer. **-skrukka** [-sgrʏhga] f. Ko, som malker daarligt. **-staða** [-sda·ða] f. Goldtid (om Koer). **-tros** [ɟɛl·tro·s] n. golde Kreaturer fra Almindingerne om Efteraaret (Vf.).

geldur [ɟɛl·doϱ] a. **1.** *(sem ekki mjólkar)* gold, som ikke malker: *standa g.*, ingen Mælk give, være gold. — **2.** *(geltur)* kastreret, gildet.

geldær [ɟɛl·dai·r] f. goldt Faar.

gelgja (-u, -ur) [ɟɛl·ɟa] f. **1.** *(kinnbein í fiski)* Kindben i en Fisk. — **2. a.** *(karlþrjónn)* Gællehudstraale (Vf.). — **b.** *(tálkn)* Gælle. — **3.** *(mögur manneskja)* et magert Menneske, med fremspringende Kindben, deraf i Alm.: en oploben ung Mand, jfr. *gelgjuskeið*. — **4.** *(óstýrilát stúlka)* en uregerlig, vild Pige, særl. i Overgangstiden fra Barn til Voksen, »Backfisch«, jfr. *gelgjuskeið*. — **5.** *(skrápkoli)* Haaising (Eyf.).

gelgju bein [ɟɛl·ɟobɛi:*n*] n. = **angiljubein.** **-kvendi** [-kvɛn·dɪ] n. ustyrlig, fræk Kvinde. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a., **-leitur** [-lɛi·doϱ, -lɛi·toϱ] a. mager og spinkel. **-skeið** [-sɟɛi:*ð*] n. Lømmelalder, Overgangsalder; *(um stúlkur)* Tosealder, Toseaar; — i overf. Bet.: *vér erum á gelgjuskeiðinu á þjóðlífsferli vorum* (Alþ. '11, B. 605).

gell [ɟɛd·λ] 1. p. sg. præs. ind. af **gjalla.**

?1. **gella (-u, -ur)** [ɟɛl:a] f. (Faxafl., Vf., Nl.) = **kverksigi.**

*2. **gella** [ɟɛd·la] adv. = **gjörla.**

3. **gella** [ɟɛd·la] vi. = **gjalla.**

gellir (-is, -ar el. (pop.) **-irs, -irar)** [ɟɛd·lɪϱ] m. *1. »den brolende«, Tyr: *gellis beðja*, Ko; *gefa gelli út í e-ð*, fare (brølende) op, brøle som en Tyr, blive arrig, vise Tænder. — **2.** *(hávaðamaður)* en höjrøstet Person (Sl.). — **3.** *(drafli)* ostet Mælk (Sl., Nl.). — **4.** Gæring i *skyr*: *þegar skyr er yst ber það við, að upphleypan eins og tútnar í dallinum og bungar upp; marrar þá og ískrar í henni, ef þjappað er á hana; er þá sagt: „það er g. í skyrinu". — Skyrið er slæmt, ef svona fer.*

gelmingur (-s, -ar) [ɟɛl·miŋgoϱ, -iŋs] m. (Vf.) = **gemlingur.**

gelmir (-is) [ɟɛl·mɪϱ] m. Orm: *aurinn gelmis*, Guld.

gelsi [ɟɛl·sɪ] m. Kælenavn for *geldingur*, s. d. O.: *Gelsi kann ekki átið, greyið gelsi!* (GFrTís. 36).

gelt [ɟɛλ·t] n. Gøen, Glam.

gelta (i) [ɟɛλ·da] vi. **1.** *(um hunda)* gø, glamme (om Hunde). — **2.** (om Sko el. desl.) være for vid, slubre: *skórinn geltir*, Skoen slubrer.

gelti [ɟɛλ·dɪ] dat. sg. af **göltur.**

geltinn [ɟɛλ·dɪn] a. tilbøjelig til at gø, som idelig gør: (Ordspr.) *g. hundur glepsar síst*, den Hund, der bjæffer, bider ikke.

gemál [ɟɛ:mau·*l*] n. se **hrognamál.**

gemla (-u, -ur) [ɟɛm·la] f. **1.** *(gamalær)* gammelt Faar, som ikke mere kan faa Lam. — **2. a.** *(gömul tönn)* gammel, slidt Tand. — **b.** ogs. om Tænder paa nyfødte Börn: *skáldagemlur* (if. Folketroen skulde Börn,

der fødes med Tænder, ofte Digtere) — c. [illegible] ny Tænder hos gamle Folk.

gemlingur (-s, -ar) [illegible] m. **1.** [illegible] gammelt Faar, Aarslam. — **2.** iron. el. haanligt: **a.** *(strákur, piltungur)* [illegible], Knægt. **b.** (nedsættende): [illegible] Skrog [illegible] lig Tilstand) (Mýrd. 377).

?**gemlir (-is)** [gɛm·lɪʀ] m. Ørn.

gems [illegible] n. **1.** *(háð)* Spot: [illegible] (SNoreSnSt. 9). — **2.** [illegible] (JÁÞ. I. 166).

1. **gemsa (-u, -ur)** [gɛm·sa] f. Gemse.

2. **gemsa (a)** [illegible] **1.** vt. *(hæða)* haane, spotte. — **2.** [illegible] spøge; [illegible] være overgiven [illegible] *biskups . . . gemsuðu mikið* (Esp. III. 116).

gemsfullur [gɛm·sfʏdlʊɣ] a. overgiven.

1. **gemsi (-a, -ar)** [illegible] m. (Nl., Vf.). **1.** [illegible] **2.** [illegible] Fæhoved, dorskt og dumt Menneske [illegible].

2. **gemsi (-a, -ar)** [illegible] f. (BH.) = **gems**.

gemsmikill [illegible] a. = **gemsfullur**.

?**generi (-is)** [illegible] n. Morskab, Løjer [illegible] *vera e-ð að* [illegible] gøre n-t for Morskabs Skyld.

geng [gɛiŋ·k] 1. p. sg. præs. ind. af **ganga**.

1. **gengd (-ar, -ir)** [gɛiŋ·t] f. = *fiskigengd*, Fiskestimernes Gang ind under Kysten.

2. **gengd** [illegible]

gengdarlaus [illegible]

gengi (-is) [illegible] n. **1.** [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] **4.** [illegible] *vera í litlu g.*, være ikke meget anset. — **5.** (Vf.) *(gangfæri)* Føre for Fodgængere, Gangføre. — **6.** *(sinni)* Gang, Kast (af flere, f. Eks. om [illegible] II. 298). — **7.** *(g. peninga og verðbrjefa)* Kurs.

gengið [gɛiŋ·ɣɪð] sup. af **ganga**.

gengileysi [gɛiŋ·gɪlei·sɪ] n. Mangel paa Lykke.

gengt [gɛiŋ̊·t, gɛiŋ·t] adv. se **gegnt**.

gengum [gɛiŋ·gʊm] 1. p. pl. imp. ind. af **ganga**.

gengur [illegible] **1.** [illegible] *heimangengt*. — **2.** som kan passeres til Fods: *g. ís, g. vegur; — gengt fjall*, et bestigeligt Bjærg; jfr. i Sms.: *ógengur, torgengur* osv. — **3. a.** [illegible] *hlutanum, er vel gengir væru í slíka nefnd* (AlÞ. '11, B. 976). **b.** habil: [illegible] **4.** [illegible]

genta (-u, -ur) [gɛn·da, gɛn·ta] f. stor og tyk ung Pige (ÓDav.).

?**genverðugur** [gɛn·vɛrðʊɣʊɣ] a. vanskelig at tilfredsstille (Vf., Sl.).

gepill (-ils, -lar) [illegible] **1.** [illegible] *hornspónn)* lille Hornske (is. en daarlig el. af en uskøn Form) (Sl., Nl.). — **2.** som Skældsord: **a.** ubetydelig, sølle Person: *bölvaður gepillinn þinn*. [illegible] **b.** [illegible] **3.** som sidste Sammensætningsled: lille Ting: *spóng., strákg.* osv.

gepla (a) [gɛhb·la] vt. og vi.: *g. e-ð upp í sig*, spise paa en sjusket Maade (egl. spise med en *gepill*).

1. **ger (-s)** [gɛːr] n. **1.** Gær: *g. í brauð*. — **2.** *(grúi)* Vrimmel, Mængde, Flok af n-t.

2. **ger** [gɛːr] a. graadig, slugvorn: (Ordspr.) *það er ilt að vera bæði g. og matvandur* (SchMál.), ilde er at have slugen Vom og vaanden (ɔ: kræsen); *sjaldan er gæfumaðurinn g.* (GJ.), nöjsom er den lykkelige.

3. **ger** [gɛːr], **gjör** [gjöːr] (comp. **gervari, gjörvari**, superl. **gervastur, gjörvastur**) [illegible] **1.** i Alm. gjort, lavet, fuldendt. — **2.** i visse Forb.: *vel að sjer g.*, i Besiddelse af Færdighed og Dygtighed m. H. t. fleste Ting, med mange [illegible] nem paa Fingrene, være flink til n-t; med en Variation i Udtrykket: [illegible] — **3.** som förste Sammensætningsled: fuldstændig, fuldkommen: *ger-* [illegible]

4. **ger** [illegible] = **gjörla**.

1. **gera (geri, gerði, gert)** [illegible] **gjöra (gjöri, gjörði, gjört)** [illegible] Form, *gera* osv., den almindeligste *(gjöra* osv. bruges i Reglen kun paa Østlandet); i Skr.spr. bruges derimod bægge Former.

A. göre. **I.** göre, bygge, danne, forfærdige, lave, virke osv. **1.** i Alm.: *g. skip, skó, kvæði* osv., se Ekspl. — **2.** med præp.: *g. yfir, g. af nýju, g. upp* osv., se Ekspl. — **II.** göre rede, forberede, göre n-t i Stand (til en) osv.: *g. eld, graut, veislu* osv., se Ekspl. — **III.** i mere el. mindre overf. Bet. **1.** *g. ferð, árás, tilraun* osv., se Ekspl. — **2.** give af sig, yde: *g. í blóð sitt*. — **3.** stifte, bringe i Stand: *g. frið, samning*. — **4.** udgøre: *fimm og sjö gera tólf*. — **5.** *g.* el. *g. að verkum*, forvolde, bevirke, medføre. — **6.** med præp. *g. að, til, upp, við, ofan (neðan) við* osv., se Ekspl. — **7.** med acc. af et adj., part. el. lign., el. med beslægtede Omskr. med [illegible]

B. [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *-ð* [illegible] se Ekspl. [illegible] **II.** med præp. og adv.: *g. að e-u, g. af (fyrir) sjer, g. til, g. við, g. e-ð utan garna sjer* osv., se Ekspl.

C. [illegible] **I.** [illegible] **II.** *(senda)* sende; *(búa heiman)* udsende, udruste. — **III.** med inf. som en Slags Hjælpeverbum; i Middelalderens Lovsprog og Poesi er denne Brug ret hyppig; nu forekommer den is. i antikiserende Poesi som omskr. imp.: [illegible] (Ísaf. '05, 203, Sp. 4). — **IV.** dömme, bedömme, vurdere, fastsætte ved Vurdering, anslaa, antage. **1.** i Alm.: *g. e-ð jafnt*, sætte, vurdere n-t lige höjt; *gerum, að* [illegible] *með verkið*. — **2.** *g.* el. *g. um (mál)*, være Voldgiftsmand i en Sag, af- [illegible] **3.** [illegible] se Ekspl. — **4.** i forsk. [illegible] *lund, g. getsakir* osv., se Ekspl. — **5.** med præp.: *g. (ráð) fyrir e-u, g. mikið (lítið) úr e-u, g. upp bú, til þess að g.* osv., se Ekspl.

D. v. impers.: *það gerir*, det bliver (saa el. saa). **1.** (om Vejrliget): [illegible] Ekspl. — **2.** i andre Forb.: *mjer gerir ilt, e-ð gerir ekki betur, þegar best gerir*, se Ekspl.

E. [illegible] **1.** [illegible] **2.** *(bera við)* hænde, ske. — **3.** impers. med dat.: *honum gerðist ekki vært*, han kunde ikke holde det ud. — **4.** give sig i Lag med n-t: *g. til e-s*, [illegible] **5.** [illegible] *og) gerist*, se Ekspl.

F. pp. *gerður, gjörður* (jfr. 3. *ger, gjör*) **1.** i Alm. gjort, lavet, fuldendt. [illegible] **2.** [illegible] **3.** brugt som adj. fuldvoksen, moden: **a.** bruges paa *Vestmannaeyjar* om Fugleunger i Bet. moden til at fanges, tilstrækkelig stor til at Fangsten lönner sig: *vel, illa g. fýlungi*. — **b.** om Planter: fuldmoden, navnlig om *melur* (elymus arenaria) (VSkaft.). **4. a.** *við svo gert, að svo gerðu*, da dette var sket; ofte med Bibet. af: med uforrettet Sag: *urðu þeir* [illegible] **b.** [illegible]

Ekspl.: *g. eins og aðrir*, göre som andre, göre alting med; *g. alt öðruvísi en aðrir*, bære sig i alting anderledes ad end andre; *gerðu svona*, bær [illegible] *hann*, her er en vid Mark for ham; *þetta gerir!* det er Grunden! *g. e-m e-ð*, ¹) göre n-t ved en: *hvað hefur hún gert barninu?* (Ordspr.) *það skal hver öðrum gera, sem hann vill láta sjer gera* (GJ.), gör mod andre, som du vil at andre skal göre mod dig; *g. e-m ekkert*, ikke göre en Men, jfr. *g. e-m gott* (Ekspl. II.); *g. e-ð ilt*, göre n-t ondt; ²) anslaa, beregne: [illegible] *en hann hafði* (anslaaet Mandens Stemme til at være lavere end den i Virkeligheden var) (GFHh. 274); ³) bestemme, fastslaa, ansætte: *g. e-m* [illegible] *einhver afbrot . . . getur háskólaráðið gjört honum hegningu* (diktere ham en Straf) (Stj. '09, A. 186); *hann gerði fölan í andliti*, han blev bleg i Ansigtet; *nú voru gerðir* (sendt) *menn til allra heimsins landa* (And. I. 284). *af bænum skal gera hest (mann)*, Gaarden skal stille en Hest (Mand); *gerum* (lad os antage, gaa ud fra), *að þetta hepnist; — það gerðist í hans dögum*, det skete i hans Tid; *e-ð gerist alment*, n-t er almindeligt; *sjálfstraust hans er meira en alment gerist*, hans Selvtillid er over det sædvanlige; *það var sjálfsagt ekki annað en það sem gjörist, reiturnar af geml-* [illegible] saaledes som det plejer at ske, som sædvanlig, som det saa ofte er: *Voru sumar þeirra skynsamlegar og framkvæmanlegar, en aðrar næsta van-* [illegible] *og fólk nú gerist*, saadan som Folk nu engang er; *hann er nú svona gerður einsog þú veist* (saadan af Naturen) (ValDagr. 34). — Ekspl. i alfabetisk Orden: *g. á* (Sch.), hugge Vaager i Isen; (Talem.) *ekki þarf að g. því á fæturna*, man behøver ikke at antage el. forudsætte det; *g. á hluta e-s*, tilföje en Uret; træde en for nær; *g. að e-u*, ¹) göre ved n-t, reparere n-t, istandsætte; ²) göre n-t m. H. t. n-t, ænse n-t: *Lárus* [illegible] göre for n-t; *jeg gat ekki að því gert*, jeg kunde ikke göre for (ved) det: *þeir reyndu lengi, en gátu ekkert að gert* (kunde ingenting udrette); ³) *g. mikið að*, tage kraftigt fat, anstrænge sig: *gjöri maður meira að, mega það öllu heldur heita sviptingar en glímur* (ÓDavSk. 55); *g. of mikið að e-u*, drive n-t for vidt; ⁴) abs. el. *g. að bagga*, fastgöre Rebet om en *baggi* ved en Knude; *g. að á hesti*, rette paa Sadelen el. Oppakningen paa en Hest; *g. að ílítum*, tage under Overvejelse; *g. að eldi, loga*, vedligeholde Ilden, faa den til at blusse op; *g. að engu*, tilintetgöre; *g. að fiski*, ogs. abs. *g. að* = *g. til fisk*; — *g. (e-ð) að gamni sínu*, spøge; göre n-t for Morskabs Skyld; *jeg var bara að g. að gamni mínu*, jeg sagde det kun for Løjers Skyld; *Gissur gjörir hvorki að líta aptur, né lina á hestinum* (hverken ser tilbage el. sagtner Hestens Fart) (JÁÞj. I. 161); *g. að ljósi*, pudse Lyset, skyde Vægen frem i Lampen for at lade Lyset brænde bedre: *dálítil spýta höfð til að g. að ljósinu með: ýta kveiknum fram í „nefið“, ef ljósið þótti oflítið* (Eimr. XII. 97); *g. e-ð að orði*, berömme n-t: *þá skal eg að orði g. við alla menn, hversu ágætan kveðskap guð hefir af gæzku sinni veitt þér* (Od. 165—166); *engum gerir að reyna það*, det [illegible] sig, bare sig for n-t, lade være med n-t; *getur formaðurinn ekki að sér gjört*,

[illegible] (han ikke [illegible] sig) [illegible] *seam háseta sínum frá* (JÁÞj. I. 657). *g. að úri*, göre ved et Ur, reparere et Ur; *gerist að e-u*, n-t formindskes el. forsvinder: *Var nú svo gjört, og gjerðist að fjárskemdunum* (Faaredoden hørte op) (JÁÞj. I. 603); *g. að verkum*, bevirke; *g. af við e-n*, forse sig mod en; *g. e-ð af sjer*, ¹) göre n-t af sig: *hvað ætlarðu að g. af þjer, þegar þú ert kominn til Hafnar?* ²) begaa (en Fejl, Dumhed, Forbrydelse osv.): *jeg vildi bæta fyrir alt það, sem jeg hef af mjer gert*; — *g. gott af sjer*, göre godt; *g. e-ð ilt af sjer*, begaa, göre n-t ondt: *hundurinn gerir ekkert ilt af sjer*, Hunden er fuldstændig skikkelig, gör ingen Fortræd; *g. e-ð af e-u*, anbringe n-t et Steds, göre n-t af n-t: *hvað hefurðu gert af húfunni þinni?* — *g. e-ð af nýju*, lægge om, lave n-t fra nyt af; *gerast áköfur*, blive hæftig; *g. árás*, rette et Angreb imod; *g. konu barn*, besvangre en Kvinde; *e-ð gerir ekki betur*, n-t kan lige gaa (strække til, betale sig el. lign.): *það gerir ekki betur en borga sig*, det er lige alt det, at det betaler sig; *ef til vill sjáumst við aftur, en ekki gerir það betur*, maaske ses vi igen, men det bliver nok lige paa Nippet (Suðurl. '11, 45); *þegar best gerir*, i det höjeste: *Hann [illegible] sést nú varla [illegible] í þeim stöðvum nema einusinni og tvisvar á ári, þegar best gerir: haust og vor* (GFrUbl. 41); *það gerði byl*, der kom Snestorm (Sl.), jfr. *hríð*; — *g. bók*, skrive en Bog; *g. eftir*, efterligne, danne n-t el. udføre i Lighed med: *[illegible] var gerð eftir þeirri, sem áður var á staðnum*; [illegible], göre Ild, tænde Ild; (Talem.) *eins og fara gerir*, med Lethed: *hann hefur sjálfur kent sjer dönsku og les nú dönsku [illegible] eins og fara [illegible]*; *g. ferð sína*, foretage en Rejse; *g. heiman ferð þína*, drage hjemmefra (Od. 225); *g. e-ð fyrir e-n*, tjæne en med n-t; *gerðu það fyrir mig að vera ekki að þessari vitleysu*; — *g. fyrir e-u*, tage Hensyn til n-t, regne med n-t: *það er að g. [illegible]* (Alþ. '11, B. 288); *jeg [illegible] 500 krónur [illegible]* *inu* (anslaa de aarlige Vedligeholdelsesomkostninger til 500 Kr.); (Ordspr.) *ilt er að g. fyrir annars geð*, det er vanskeligt at udregne en andens Sind; *g. fyrir sjer*, forbryde, forse sig: *hvað hefur hann gert fyrir sjer?* — *g. illa fyrir sjer*, opfore sig daarlig, handle slet; göre n-t, der kan skade en hos andre, skaffe sig et daarligt Ry; *g. vel fyrir sjer*, indlægge sig Fortjæneste, göre sig fortjænt; *g. fyrir hrút eða gimbur* (VSkaft., Sl.) = *sauma fyrir*, sy en Lap for paa en Væder el. et Hunfaar (for at forhindre Parring); *g. fjelag með sjer*, slutte sig sammen, gaa i Fællesskab; stifte en Forening; *g. frið með sjer*, slutte Fred; *g. e-n frægan*, göre en berömt: (Ordspr.) *hjúin g. garðinn frægan*, det er Tyendet, der giver Gaarden sit Ry; *g. galdur að e-m*, angribe en (fraværende) med Trolddomskunster; *g. galdraveður að e-m*, hekse et Tryllevejr imod en; *g. e-m getsakir*, tilskrive en n-t med Urette, paadutte en n-t; *g. gys að e-m*, spotte, göre Nar af en; *g. e-m (e-ð) gott (til góða)*, traktere en med n-t; *g. graut*, lave Grød; *g. grein fyrir e-u*, redegöre for, forklare; *g. hring úr gulli*, lave en Ring af Guld; *býflugur g. hunang*, Bierne laver Honning; *það gerði hríð*, der kom Snestorm (Nl.); — *veður gerði hvast*, der kom Storm; *g. e-ð hvað sem hver segir*, göre n-t paa Trods; *g. í blóðið sitt*, give tilstrækkelig meget Ister til de Blodpølser, der laves af det paagældende Kreaturs Blod: *Hann gerir [illegible]* (JThMk. 151); [illegible] *hvað*, bygge Tag over n-t; *mjer gerir ilt*, jeg faar ondt (Vf.); *g. í móti e-m*, göre en imod, vise en Fjendskab; *g. í rúmið*, lave i Sengen: *Þú hefir gjört [illegible]* (JÁÞj. II. [illegible]); [illegible] Sind; *g. e-ð jafnt*, sætte, vurdere n-t lige höjt; *gerast konungur*, blive Konge; *g. e-m kost á e-u*, tilbyde en n-t; *g. e-m þann kost*, stille en det Vilkaar; *g. kvæði*, forfatte et Digt, digte; *gerast leikari*, blive Skuespiller, gaa til Teatret; (Talem.) *til þess er (var) leikurinn gerður*, det er (var) netop Meningen dermed; *Til mín mun leikurinn gjörður*, det er nok mig, der tages Sigte paa (JÁÞj. I. 281); *g. sjer e-ð vel ljóst*, göre sig n-t helt klart, tænke sig ind i n-t; *það gerði logn*, det blev Vindstille; *gera e-m lög af e-u*, sörge for at en kommer til sin Ret (jfr. Esp. I. 57); *gerast (heldur) margmáll*, snakke over sig (lidt for meget); *g. e-ð með mesta dugnaði*, göre, udføre n-t med den störste Dygtighed; *hafa ekkert með e-ð að gera*, ikke have n-t med n-t at göre, ikke kunne bruge n-t: *hvað á jeg að g. með það?* hvad skal jeg dermed? *Jeg hefði ekki haft með það að g., að verða konan hans*, det vilde ikke have været noget for mig at blive hans Hustru (JTrSk. II. 332); *g. e-n e-u meðmæltan*, stemme en for n-t; *g. e-m mein*, göre en Fortræd; *á jeg að g. milli ykkar?* skal jeg være Voldgiftsmand mellem jer? *g. mun* (el. *greinarmun*) *á e-u*, göre Forskel paa n-t; *g. neðan við sokka*, forfodde Strömper: (Ordspr.) *gerðu neðan við, gott er upp frá* (SchMál.), strik Fod i, Skaftet er godt nok; *g. e-m njósn*, sende en hemmelig Efterretning om n-t; *hann gerði norðan*, det begyndte at blæse fra Nord; *g. ofan í*, banke Gødningen ned i Tunet (Vf.); *g. ofan yfir kerald*, lave et Laag til et Kar; *g. óhljóð að e-m*, huje ad en; *g. (af [illegible]) ónæði*, være til Ulejlighed; *g. e-m orð*, sende Bud til en; *g. orð á e-u*, tale om n-t: *það er ekki orð á því gerandi*, (det er) ikke n-t at tale om, ikke n-t af Betydning: *hefur hann ekki fjeflett sveitunga sína? Ekki svo að orð sje á gerandi*; *það er orð á því gert*, det omtales, fremhæves; *g. e-n ósannindamann*, stemple en som sigende Usandhed; *g. ráð fyrir e-u*, antage n-t, gaa ud fra n-t som givet, forudsætte n-t; *g. samning við e-n*, göre, afslutte en Kontrakt med en; *g. sig til*, skabe sig (jfr. *tilgerð*); *g. sig (sjer) til af e-u*, bryste sig af n-t; *g. sitt til*, udføre sin Del af Arbejdet, göre sit bedste; *g. sjer e-ð að góðu*, tage til Takke med n-t, holde til gode med n-t; *verða að g. sjer e-ð að góðu*, maatte slaa sig til Ro med n-t, maatte finde sig i n-t (som man er noget misfornöjet med); *g. sjer dælt við e-n*, tiltage (tillade) sig Friheder overfor en; *g. sjer gott af e-u*, ¹) tage til Takke med n-t; ²) *(neyta e-s)* forfriske sig med n-t, nyde n-t; ³) *(nota e-ð)* benytte sig af n-t; *g. sjer far um e-ð*, lægge an paa n-t, göre sig Umage for n-t; *g. sjer lítið fyrir*, ikke anstrænge sig meget, ikke lade sig imponere af meget, ikke genere sig: *hann gjörði sér lítið fyrir og saup á kjötseyði, sem kólerubakteríur voru ræktaðar í* (Eimr. XVII. 173); *g. sjer mikið fyrir e-u*, anstrænge sig meget for n-t; *g. sjer í hugarlund*, indbilde sig; tænke sig; *hann gerði sjer ilt* (Vf.), han kom til Skade; *g. sjer peninga úr e-u*, skaffe sig Penge ved at sælge n-t, göre n-t i Penge; *g. e-ð sjálfur (af sjálfsdáðum)*, göre n-t paa egen Haand; *g. (öll) sín stykki* og abs. *g.*, forrette sin Nødtørft, «göre», «lave», jfr. *g. í rúmið*; — *g. e-m skapraun*, ærgre en; *g. skil*, se *skil*; — *g. skip*, bygge et Skib; *g. skó*, lave Sko; *g. e-m sóma (skömm)*, göre en Ære (Skam); *Gerði þá stórt* (der blev meget stærk Sogang) *þar á firðinum* (ÞThFerð. I. 111); *gera til*, ¹) göre i Stand, sætte i Stand; ²) finde paa, hitte paa (for at bringe n-t i Stand): *vissu menn ekki hvað til skyldi gjöra* (JÁÞj. I. 240); ³) *(verðskulda e-ð)* fortjæne n-t: *það var farið miklu betur með mig en jeg hafði til gert*; ⁴) forse sig m. H. t. n-t: *hvað hefur hann til gert?* hvori har han forset sig? ⁵) genere, spille en Rolle: *hvað gerir það til?* hvad gör det? *það gerir ekkert til*, det gör ikke n-t; *það gerir hvorki til nje frá*, det gör hverken fra eller til, det har intet at sige; *Kostnaðurinn er heldur ekki svo mikill, að hann geri mér frá eða til* (at det spiller nogen Rolle for mig) (Alþ. '11, B. II. 851); *g. e-m til*, fortrædige, göre Skade: *Hann hefir gjört mér stórum til* (Vid. 2, 226); *g. e-m vel til*, være rundhaandet overfor en: *Eg hafði góðan vilja til að g. þeim* (ɔ: *hjúunum*) *vel til* (ɔ: *í mat og drykk*) (GFr. Ól. 81—82); *hann hefur margt gert vel til mín*, han har gjort mig godt paa mange Maader; *g. til e-s*, bestemme til n-t: *lesa síðan yfir, það til væri gjört í þeirri helvízku handbók* (Páll í Selárd. cit. af ÞThLfr. II. 50); *til þess að g.*, forholdsvis: *skautaferð er úng skemtun á Íslandi til þess að g.* (ÓDavSk. 85); *g. til sauð, fisk*, slagte og tage Indvoldene ud af et Faar el. en Fisk; *gerast til e-s*, ¹) angribe en: *og var þar, þar til Borgfirðingar gerðust til þeirra* (ÞThFerð. I. 274); ²) = *verða til e-s*, indlade sig paa n-t, paatage sig n-t: *hversu á að taka þeim sem gerast til að skrifa á móti okkur* (optræder som vore Modstandere paa Tryk) (TSæm. 190); *gjörðust margir þar vestra til að biðja hennar*, mange indlod sig paa at fri til hende (JÁÞj. I. 362); *g. e-u til góða*, forbedre n-t: *það væri nær fyrir þig að g. landinu til góða* (søge at bedre din Jord) (Eimr. VII. 188); *g. kind til góða*, udtage Indvoldene af et Faar (Af.); *g. sjúklingi til góða*, skifte Forbinding el. lign. paa en Patient; *g. sjer til góða af e-u*, göre sig til gode med n-t; *er ekki til góðs að g.*, se *góður*; — *g. til saka við e-n*, fortrædige en, göre en n-t; *g. e-m e-ð til skaps*, föje en i n-t; *g. tilraun*, anstille et Forsøg; *láta g. túngarð*, lade opføre en Indhegning om Hjemmemarken; *g. e-ð um e-n*, lave n-t (is. skrive et Digt) om en: *sástu til lóunnar, sem þú gerðir þetta um* (som du skrev dette Digt om) (JHall. 264); *e-m er e-ð um að g.*, n-t er vigtigt for en, n-t er en magtpaaliggende (om at göre); *Um að g.* (det er af höjeste Vigtighed) *að gamla skrifstofuvaldið haldist óbreytt* (Eimr. IX. 23); *við fiskuðum heldur vel, eftir því sem um var að gera*, efter hvad man kunde vente (efter Omstændighederne); *g. e-ð umhugsunarlaust*, göre n-t uden at tænke over det, improvisere n-t; *g. undir* = *g. í rúmið*; *g. upp*, ¹) opføre (med Bibet. af at istandsætte n-t forfaldent): *gjöra upp og hlaða kirkjugarðinn* (JÁÞj. I. 136); *g. upp leiði*, bygge en Grav op; *(Súlur) ... eru að svo miklu leyti gerðar upp af* (dannede af) *móbergi* (Eimr. X. 41); ²) (spec.) lægge Tag paa en Bygning: *Flest voru þau (húsin) gerð upp með sperrum* (BrJ. i Eimr. XIII. 97); *g. upp með heyi* = *g. utan um hey*; — *g. e-m e-ð upp*, tillægge, paadigte en n-t: *láta undrun mína í ljósi yfir því að hann skuli g. hafnarnefndinni upp alt aðrar tillögur en hún hefur prenta látið* (Lögr. '11, S. 62, Sp. 1); *g. sjer e-ð upp*, fingere, foregive, at man er n-t: *g. sjer upp veiki*, foregive, skrömte (simulere) en Sygdom; *g. e-ð upp aftur*, göre n-t om igen; *g. upp á milli einhverra*, göre Forskel paa nogen, foretrække en blandt flere; *gerast upp á e-n*, ¹) = *slást upp á e-n*, molestere, fortrædige en: *aldrei man jeg til að hann gerðist upp á nokkurn mann að fyrra bragði* (ÞErlÞ. 4); ²) ulejlige, besvære en, ligge en til Last; *g. upp bú*, opgöre et Dodsbo; *g. upp mjólk*, lave skyr, spec. röre om i Mælken för og efter, at Løben er kommet i den; *g. upp rúm*, göre en Seng i Stand; *g. e-m upp orð*, lægge en Ord i Mund: (Ordspr.) *g. skal börnum upp orðin* (GJ.), Börnene skal have Ordene lagt i Munden; *g. upp reikning*, opgöre Regnskab; *g. upp tagl (á hesti)*, binde Halen op (paa en Hest), rumpe en Hest op; *g. upp reipi*, rinke Reb op; *g. úr e-u*, udfinde hvad n-t er el. skal betyde: *á einum var ekki hægt að gera néitt úr markinu* (ÞGjD. 18); *g. lítið úr e-u*, slaa n-t hen, ikke ænse n-t, stille n-t i Skyggen; *g. mikið úr e-u*, göre Væsen af n-t; *g. e-n vel (illa) úr garði*, udstyre en godt (daarligt): *og er ekki ólíklegt að þau Hlíðarhjón gjöri hana vel úr garði* (JThMk. 201); *hann var vel úr garði gerður frá náttúrunnar hendi*, han var godt udrustet af Naturen; *g. út*, ¹) kaste over Bord halvfortærede Muslingerester (LFR. III. 200); ²) *(um kýli)* aabnes; *g. út blað*, udgive et Blad (Frankl. 27); *g. út skip*, udruste og holde ude et Skib (til Fiskeri) (jfr. *útgerð*); *Bauð hann stjúpsonum sínum að gjöra sig út* (udruste sig til et Fiskertogt) *um veturinn og báðu þeir það* (GKonÆf. 59); *g. út mann (í herinn)*, stille en Mand (i Hæren); *g. út mann á e-n*, sende en for at indvirke paa (overtale) en anden; *g. út af við e-ð*, göre det af med, ødelægge n-t: *hann ætlar alveg að g. út af við aumingja karlinn*; — *g. út um e-ð*, afgöre n-t; *g. e-ð utan garna (sjer)* (Sl.), göre n-t imod sin Vilje; *g. utan um hey*, tildække Høet med Græstörv foroven og ned ad Siderne; *g. vart við sig*, lade andre blive sin Nærværelse var; *g. veislu*, holde et Gilde; *g. vel*, handle vel, være hjælpsom: *g. vel og hitta sjálfan sig fyrir*; — *þú ert búinn vel að g.*, du har allerede hjulpet godt; *g. e-m vel*, holde en godt: *hún ... vildi g. fólki sínu vel, en það kallaði Grímur hreina og beina bruðlunarsemi* (GPSk. 70); *gerðu svo vel*, vær saa god, vær saa artig; *g. við*, ¹) sætte, antage: *gerum nú við, að svo sje*,

[illegible] antage, at det forbinder sig saaledes. [illegible] *g. við í hestr* [illegible] *við kaun* [illegible] Omhandling paa Saar; *g. við e-u*, gøre n-t for at forhindre, gøre for [illegible] *því gert, að þú drekkur þig fullan* [illegible] *g. e-ð við e-ð*, gøre n-t af (ved) n-t: *hvað á [illegible] að g. við það?* hvad skal jeg gøre af det? [illegible] handle paa en el. anden Maade imod en; *g. vísu*, lave et Epigram; *gerast vongóður*, fatte Haab [illegible] *þakka*, takke Gud [illegible] blev Taage.

2. **gera (a)** [illegible] ... gære: pp. *geraður* [illegible]

gerandi, gjörandi (-a, -endur) [illegible] m. 1. a. Gører, Udfører af n-t: *ekki eingöngu [illegible]*

b. Faktor: *[illegible] skoðun fólksins* (Eimr. VIII. 123). — 2. (mat.) Faktor (SÁG. IV.). — 3. (gramm.) Subjekt, Grundled.

1. **gerð, gjörð (-ar, -ir)** [illegible] I. 1. [illegible] dannelse, Tilvirkning, Fabrikation, Bygning, Opførelse af n-t: *sjálf g. hússins*, selve Husets Opførelse, Bygning; — i Reglen som sidste Led i Sms. **a.** om Bygning: *húsag.*, Opførelse af Huse; *skipag.*, Skibsbygning; *garðg.*, Opførelse af Gærder (Hegn). — **b.** Fabrikation: *vindlag.*, *brjóstsykurg.* — **c.** om Forrettelse af n-t: *messug.*, Gudstjæneste; *þakkarg.*, Taksigelse; *bænarg.*, Bön, *lofg.*, Lovprisning. — **d.** om Istandbringelse af n-t: *sættarg.*, Forlig; *friðarg.*, Fredsstiftelse osv. — **e.** om Arbejde: *aðg.*, *viðg.*, Istandsættelse; *matarg.*, Madlavning; *brauðg.*, Bagning af Brød. **f.** om Egenskaber: *uppg.*, Dissimulation; *sundurg.*, Lapseri osv. — **2.** *(snið, lag)* Form, Façon: *kista með íslenskri g.* — **3.** Natur, Naturel: [illegible] **4.** [illegible] dragt (jfr. *gerðar*). — **II. 1.** Gærning, Handling: *söm er þín gerðin*, egl. din Gærning er den samme, ɔ: jeg er dig ligesaa meget forbunden, som om du virkelig havde gjort det; *standa við sína gerð*, staa ved, hvad man har gjort; — som sidste Led i Sms.: *illg.*, ond Gærning; *meing.*, Men, Skade; *góðg.*, god Gærning, Traktement, se nærmere de enkelte Ord. — **2.** *(þroski)* kraftig Udvikling, Modenhed (om Planter, navnlig om *melur*) (VSkaft.). — **III. 1. a.** Mægling, Voldgift: *leggja málið í g.*, lade Sagen afgøre ved Voldgift; *lúka, segja upp g.*, afsige som Kendelse. — **b.** ogs. om selve Voldgiftskendelsen: *g. þeirra var sú* ..., deres Kendelse lød paa [illegible] **2.** [illegible] Hall. 332); *(samningur)* Kontrakt. — **3.** *(skýrsla)* skriftlig Beretning om n-t; *(skjal)* Akt, Dokument, Protokol, jfr. *fundarg.*, *gerðabók*: *samningnum fylgir svofeld g.*, til Traktaten slutter sig følgende Protokol (Stj. '99, A. 110). — **4.** [illegible]

2. **gerð (-ar)** [ɟɛrˑð] f. Gæring.

gerðabók [ɟɛrˑðaboˑuk, ɟörˑða-] f. Protokol (baade Bogen og det i Bogen indførte), Mødeprotokol, Forhandlingsprotokol (en Komités, Selskabs osv.); *g. prestakalls*, (et Præstekalds) Ministerialbog.

gerðar [ɟɛrˑðaɽ] fpl. (jfr. *girða, gjörð*) 1. opr. den Del af Klædedragten, der omslutter Midten, spec. Bælte; i Talespr. nu kun i Udtr.: *hún er [illegible]* Svangerskab er begyndt at blive synligt. — °2. a. *(herklæði)* Harnisk. b. Klædedragt: *valdar eru hjónum g.* (GThBúi 46).

gerðar barn [ɟɛrˑðarbadˑv, -barˑdv] n. stort og kraftigt Barn: *mesta g.*, rigtig stort og kraftigt Barn. **-beiðandi** [-beiːðandɪ] m. den der begærer en (Foged)forretning, Rekvirent. **-bindi** [-bɪnˑdɪ] n. (Bogb.) komponeret Bind. **-dagur** [-daːɣʊɽ] m. en Fogedforretnings Datum. **-dómur** [-doˑuːmʊɽ] m. **1.** *(dómur, kveðinn upp af gerðarmönnum)* Voldgiftsdom, Voldgiftskendelse. — **2.** *(dómstóll gerðarmanna)* Voldgiftsdomstol.

gerðarefni [ɟɛrˑðarɛbˑnɪ] n. Ferment, Gærstof.

gerðar form [ɟɛrˑðaɽforˑm] n. en Akts Form. **-hægur** [-(h)aiːɣʊɽ] a. stilfærdig og ikke energisk. **-kjölur** [-cøːlʊɽ] m. (Bogb.) komponeret Ryg. **-legur** [-r-lɛːɣʊɽ] a. **1.** kraftig udviklet, anselig, statelig: *mjög g. maður*; — *gerðarlegt andlit*, et kraftigt, udtryksfuldt Ansigt. — **2.** i overf. Bet.: **a.** (jfr. *myndarlegur*) solid, som forslaar: *það er mjög gerðarlegt fjelag*; — *það var gerðarlegt* (flot) *af honum að láta allar veslings stúlkurnar [illegible]* **b.** *(með drotnunarsvip)* myndig i sin Fremtræden: *hann er nú heldur en ekki g. á svipinn*. **-læti** [-laiːdɪ, -laiːtɪ] npl. Hykleri. **-maður** [-maːðʊɽ] m. **1.** *(gerðarlegur maður)* anselig, statelig Mand. — **2. a.** *(sá, sem gerir e-ð)* Udfører, Gærningsmand. — **b.** *(maður, sem gerir um mál)* Voldgiftsmand; *(í sáttanefnd)* Medlem af en Forligskommission. **-sáttmál** [-ʊ-sauhdmaul] n. Voldgifts-Antagelse. **-skegg** [-sɟɛk] n. falsk Skæg. **-skylda** [-sɟɪlˑda] f. Voldgiftsforpligtelse. **-þoli** [-þoːlɪ] m. Rekvisitus.

°**gerðhæfi** [ɟɛrˑþ(h)aiˑvɪ] n. Gæringsævne.

gerði (-is, pl. ds.) [ɟɛrˑðɪ] n. **1.** *(girðing, garður)* Gærde, Hegn. — **2.** *(umgirt svæði)* omgærdet, indhegnet Plads, Indelukke, Aflukke; — særlig Plads med Hølade og Stald (*hlöðugerði*). — **3.** *(umgirt engi)* indhegnet Eng; Vang, Vænge.

†**gerðing (-ar, -ar)** [ɟɛrˑðiŋk, -iŋɡaɽ] f. Indhegning (LFR. I. 182).

gerðis hagi [ɟɛrˑðɪs(h)aiːjɪ] m. indhegnet Græsgang. **-hrísl ur** [-(h)ɾisˑlʊɽ] fpl. Gærderis. **-lím** [-liːm] n. Gærdsel. **-þrep** [-þrɛːp] n(pl). Gærdestænte.

1. **gerður** [ɟɛrˑðʊɽ] pp. se **gera**.

2. **Gerður (-ar,** dat. acc. **-i,** pl. **-ar)** [ɟɛrˑðʊɽ] f. npr. Gerd, Gerda (opr. mythol.: Frejs Hustru, nu ogs. moderne Kvindenavn), — ogs. som sidste Sammensætningsled i flere Kvindenavne: *Hallg.*, *Þorg.* osv.

gerefni [ɟɛːrɛbnɪ] n. Ferment, Gæringsstof.

gerfi- [ɟɛrˑvɪ] se **gervi-**.

°**gerikti (-is,** pl. ds.) [ɟɛːrɪχdɪ] n. **1.** = *dyrafaldur*. — **2.** *gluggafaldur*.

°**gerileyðing** [ɟɛːrɪlɛiːðiŋk] f. Antiseptik.

gerill (-ils, -lar) [illegible] m. Bakterie, Mikrobe.

°**geril sáinn** [ɟɛːrɪlsauːɪn] a. hvori der er indpodet Bakterier: *samhliða gerilsánu glösunum* (GíslíG. 63). °**-skæður** [-sɟaiːðʊɽ] a. antiseptisk. **-sneyða** [-sneiːða] vt. sterilisere; pasteurisere; — pp. *-sneyddur*. °**-spillast** [-sbɪdˑlast] vrefl. inficeres. °**-spilling** [-sbɪdˑliŋk] f. Infektion. °**-vörn** [-vörˑdv] f. Aseptik.

gerjast (a) [ɟɛrˑjast] vrefl. **1.** gæres: *brauð g.* — **2.** *g. við e-ð*, gøre n-t saa godt en kan; *g. í e-u*, mase med n-t, slide i n-t (Árn.).

gerla [illegible] adv. **gjörla.**

gerla fræði [ɟɛrˑdlafraiːðɪ] f. Bakteriologi. **-fræðingur (-s, -ar)** [-fraiðiŋɡʊɽ] m. Bakteriolog. **-laus** [-löyˑs] a. aseptisk. °**-leysir** [-leiːsɪɽ] m. Bakteriolysin. **-rannsókn** [-ranˑsoˑuhkn] f. Undersøgelse af Mikrober. **-rannsóknarstofa** [-ransoˑuhɡnarsdoːva] f. bakteriologisk Laboratorium.

°**gerlast (a)** [ɟɛrˑdlast] vrefl. inficeres.

gerlegur [ɟɛrˑlɛɣʊɽ] a. görlig, mulig.

gerling (-ar) [ɟɛrˑdliŋk, -iŋɡaɽ] f. Infektion.

ger mani [ɟɛrˑmaˑnɪ] m. Germaner. **-manskur** [-mansɡʊɽ] a. germansk.

gerningafullur [ɟɛrˑdniŋɡafʏdˑlʊɽ] a. = **gjörningafullur.**

gerningur (-s, -ar) [ɟɛrˑdniŋɡʊɽ] m. = **gjörningur.**

gerókunnugur [illegible] a. = **gjörókunnugur.**

gerpi (-is, pl. ds.) [illegible] n. [illegible]

Gerpir (-is) [ɟɛɽbɪɽ] m. npr. Islands østligste Pynt.

gerr [ɟɛrˑ] adv. comp. se **gjörla.**

gerra (-u, -ur) [ɟɛrːa] f. **1.** *(súr í stöðnum mjólkurmat)* sur Gæring i Mælkemad, som har staaet længe i samme Kar. — **2.** *(flón)* Nar (BH.).

gerringur (-s) [ɟɛrːiŋɡʊɽ, -iŋs] m. **1.** *(hroki)* Vigtighed, Opblæsthed (Sl., Af.). — **2.** (Sl.) (om Vejret) = *garri*.

gerrulegur [ɟɛrːʏlɛːɣʊɽ] a. naragtig (BH.).

gersamlega [ɟɛɽ samlɛːɣa] adv. = **gjörsamlega.**

ger semi [ɟɛɽˑsɛmɪ] f. indec. Kostbarhed; Skat, Klenodie; — gen. *gersemis* som forstærkende adv.: *g. stórhríð* (GFrÁtt. 65).

ger skoða [illegible] = **gjörskoða.** **-sneyddur** [illegible] pp. = **gjörsneyddur.** **-sópa** [illegible] = **gjörsópa.** **-spilla** [illegible] = **gjörspilla.**

gersveppur [illegible] m. Gærsvamp.

gerugur [ɟɛːrʏɣʊɽ] a. **1.** *(ger, gírugur)* graadig. — **2.** *(dreggjaður)* fuld af Bærme, med Bundfald (BH.).

ger vallur [illegible] = **gjörvallur.** **-vaxinn** [illegible] = **gjörvaxinn.**

gervi (-is, pl. ds.) [ɟɛrˑvɪ] n. **1.** *(búningur)* Dragt: (Ordspr.) *oft er galli á g.* (SchMál.); — i overf. Bet.: *hvort það sálarlíf sem vér þykjumst finna [illegible]* (GThh. 203). — **2.** *(útlit)* Udseende, Skikkelse: *bregða sjer í (taka á sig) fugls g.*; — *Brá kölski því gjörvi yfir manninn, er hann hafði sjálfur haft* (JÁÞj. II. 13). — **3.** i Sms. betegnende: **a.** n-t tillavet, kunstigt, som erstattende n-t ægte: *g.-auga*, *g.-limur*, *g.-nafn* osv. — **b.** n-t dygtigt, skönt, kraftigt: *gervilegur*, *-leikur*, *atgervi*. **-auga** [-öyːɣa] n. kunstigt Øje. **-fugl** [-fʏɡˑl] m. kunstig Fugl, Kunstfugl. **-hár** [-hauːɽ] n. Paryk. **-legur** [-lɛˑɣʊɽ] a. mandig og smuk af Udseende. **-leiki** [-leiːɟɪ, -leiːcɪ] m., **-leikur** [-leiːɡʊɽ, -leiːkʊɽ] m. **1.** *(ágætis gáfur)* udmærkede Ævner el. Egenskaber: (Ordspr.) *það er annað gæfa en g.*, el. *það er sitt hvað gæfa og g.*, gode Ævner og god Lykke følges ej altid ad. — **2.** *(gervilegt útlit)* mandigt og lovende Udseende. **-ljós** [-ljoˑuːs] n. kunstigt Lys. **-nafn** [-nabˑv] n. opdigtet Navn, Pseudonym, Navneskjul: *með gervinafni*, under Navneskjul.

gervir (-is, -ar) [ɟɛrˑvɪɽ] m. Slughals (LFR. X. 79).

gervi stúlka [ɟɛrˑvɪsduɬˑɡa, -sdulˑka] f. kön Pige: *reið margt fólk úr Víkinni sjer til skemtunar upp í rjettirnar, bæði konur og flestar gervistúlkur bæjarins* (JThPs. 129). **-tannaflaga** [-tanˑaflaːɣa] f. kunstig Gane: *gera gervitannaflögu úr kássúki* (Stj.'08, B. 9). **-tönn** [-tönˑ] f. kunstig Tand.

ger völl [ɟɛrˑvödɬ] fsg., npl. af *gervallur*, se **gjörvallur.** **-þekkja** [illegible] = **gjörþekkja.**

gesta boð [ɟɛsˑdaboːð] n. Gæstebud. **-bók** [-boˑuːk] f. Fremmedbog. **-erill** [-ɛːrɪdɬ] m. = **gestagangur.** **-fiðrildi** [-fɪðˑrɪldɪ] n., **-fluga** [-flʏːɣa] f. = *melfluga*, Mølflue (tinea), menes i Folketroen at bebude snarlig Ankomst af Gæster (JÁÞj. II. 558). **-gangur** [-ɡauŋˑɡʊɽ] m. Strøm af Gæster, Rykind, Gæsteri. **-gleiður** [-ɡleiːðʊɽ] a. behagelig og oprömt overfor Gæster. **-herbergi** [-hɛrˑbɛrɟɪ] n. Gæsteværelse. †**-hús** [-huːs] n. Hotel, Gæstgivergaard: (Ordspr.) *gildra er refi g.* (SchMál.), Saksen er for Ræven som Gildeshus. **-höll** [-hödˑɬ] f. Hotel. **-koma** [-koːma] f. Ankomst af Gæster. **-kvæmd** [-kvaimˑt] f. = **gestagangur.** **-leikur** [-leiːɡʊɽ, -leiːkʊɽ] m.: *leika gestaleik*, lege "komme fremmede". **-maður** [-maːðʊɽ] m. (i gamle isl. Bryllupper o. l.) den Mand, hvis Forretning det er at modtage Gæsterne. **-nauð** [-nöyːð] f. generende Rykind af Gæster. **-nótt** [-noˑuht] f. en af de tre Nætter, det ansaas for passende at opholde sig paa en Gaard, hvor man var Gæst (jfr. Engelsk: the rest day, the dressed day and the pressed day): *Þar mátti hann hvíla sig það, sem eftir var næturinnar, og svo auðvitað „gestanæturnar", þrjár nætur í röð, að minsta kosti* (JTrSk. I. 131). **-rella** [-rɛdˑla] f. = **gestagangur.** **-rjettur** [-rjɛhdʊɽ] m. Gæsteret. **-rúm** [-ruːm] n. Gæsteseng. **-skáli** [-sɡauːlɪ] m. **1.** *(stórt herbergi handa gestum)* Gæsteværelse. — †**2.** *(gistihús)* Værtshus. **-spjót** [-sbjoˑuːt] n. "Gæstespyd": *kötturinn setur (reisir) upp g.*, siges naar Katten stikker det ene Bagben i Vejret, idet den slikker sig: *Kallað er, að köttur setji upp g., þegar hann sleikir sig eða þvær sér liggjandi, svo að önnur framlöppin, aðrir segja apturlöppin, stendur upp í loptið, og boðar það gestakomu* (JÁÞj. II. 558). **-stofa** [-sdoːva] f. Gæstestue, S[illegible] **-val** [illegible] **-þraut** [illegible]

toj best. af to forskellig bøjede Jærnrammer, der skal sættes sammen og skilles ad igen. Beskrivelse med Billeder hos ÓDavSk. 346 ff. Ogsaa = *dægradvöl* 2.

gest beini [ɟɛs·tbɛi·nɪ] m. Gæstfrihed. **-beinlegur** [-bɛinlɛ·qøɣ] a. gæstfri; [illegible] adv. *-lega*, gæstfrit. **-fjelagi** [-fjɛ·laɟɪ] m. Gæsteven. **-fúll** [-fudl̥] a. ugæstfri (= *ógestrisinn*). **-gata** [-ga·da, -ga·ta] f. *búa* el. *vera í gestgötu*, bo ved en Alfarvej. **-gjafahús** [ɟɛs·(t)ɟavahu:s] n. Gæstgivergaard. †**-gjafari** [-ɟa·varɪ] m., **-gjafi (-a, -ar)** [-ɟa·vɪ] m. Gæstgiver. **-gjöf** [-ɟo·v] f. »Gæstegave«, Gaver, som gives til el. af en Gæst: *skiftast gestgjöfum*, give hinanden Gaver. **-hús** [ɟɛs·t(h)u·s] n. = **gistihús**. **-koma** [-(t)-ko·ma] f. en Gæsts, en fremmeds el. fremmedes Ankomst, Besøg. **-komandi** [-ko·mandɪ] a., **-kominn** [-ko·mɪn] a. kommen som Gæst, fremmed. **-kvæmd** [-kvaimt] f. = **gestagangur**. **-kvæmt** [-kvaimt, -kvaimt] an. stærkt besøgt af fremmede: *liggur bærinn við þjóðbraut, og er þar mjög g.* **-leikur** [-d-lɛi·gøɣ, -lɛi·køɣ] m. Gæsterolle. **-nauð** [-nøy·ð] f. = **gestagangur**. **-níðingur** [-ni·ðiŋgøɣ] m. Gæsteplager, ugæstfrit Menneske. **-risinn** [-rɪ·sɪn] a. gæstfri. **-risni** [-rɪsnɪ] f. indec. Gæstfrihed. **-risnisstarf** [-rɪsnɪsdar·v] n. Udøvelse af Gæstfrihed.

gestsauga [ɟɛs:öy·qa] n. en Gæsts Øje: (Ordspr.) *glögt er gestsaugað*, Gæstens Øje er glugagtigt (ɔ: ser skarpt).

gestur (-s, -ir) [ɟɛs·døɣ, ɟɛs·] m. **1.** Gæst, besøgende, fremmed. overf.: *bókin mun hvarvetna verða kærkomin g.*; — *mislingar eru ekki góður g. að fá í sláttarbyrjun*; (Ordspr.) *g. gerir sig margur að greifa* (GJ.), Gæst kommer ofte til Gaard og gör sig til Greve; *g. óboðinn byrði* (GJ.), ubuden Gæst er en Plage; *þögull skyldi og gætinn g.* (GJ.), tavs og vaer bør Gæsten være; *þar er [illegible]*, som Værten er, saa er Gæsterne. **2.** npr. Gest.

gest veiting [ɟɛs·dvɛi·diŋk, -vɛi·tiŋk] f. fremmedes Traktement. **-vinur** [-vɪ·nøɣ] m. Gæsteven. **-vænlegur** [-vainlɛ·qøɣ] a. bebudende Gæster, [illegible] (om Spøveskning) *[illegible]* (ÞG D. [illegible]).

1. **geta (-u, -ur)** [ɟɛ:da, ɟɛ:ta] f. **1.** *(máttur)* Ævne, Formuenhed, Kraft: *hafa getu til e-s*, være i Stand til n-t. — **2.** *(efni)* Midler, Formue: *af mönnum, sem einhverja getu hafa, [illegible] menn* (Lögr. '16, 38). — **3.** *(matur)* **a.** Spise, særl. om et lille Maaltid, Mellemmad: *[illegible]* **b.** overf. Bet. kraftig Irettesættelse: *sá skal svei mjer fá getuna!* han skal sandelig faa en ordentlig Røffel! — **4.** *(ágiskun)* Gisning, Formodning: *leiða getu* (el. *getum) að e-u (um e-ð)*, prøve at gætte paa n-t, prøve at danne sig en Mening om n-t: *hún þorði ekki að leiða getum að því*, hun vovede ikke at prøve paa at gætte sig det til (ÞGjUf. 69); *En um ölmál Snorra … [illegible]* (Ordspr.) *spá er spaks g.*, Spaadom er klog Mands Gisning.

2. **geta (get; gat, gátum; gæti; getið** og **getað** (i Bet. »kunne«)) [ɟɛ:da, ɟɛ:ta, [illegible]]

A. med acc. **I. 1.** *[illegible]* denne Bet. er det forholdsvis sjældent i Talespr., men bruges ret hyppigt i Poesi: *g. (sjer) orðstír*, blive berömt; *g. gjöld, laun e-s*, faa Lön for n-t. — **2.** med Tilføjelse [illegible] *[illegible]* ogs. upersonligt (med en Biforest. om, at man er i Stand til, kan, jfr. 4): *utan við skutann gat að [illegible]* (kunde man se) *[illegible]* (GFrUbl. 30). — **3.** *(vera fær um)* kunne, være i Stand til (i denne Bet. følger altid pp. af Hovedverbet, ikke inf.): *jeg gat sjeð það*, jeg kunde se det, *jeg get það ekki*, jeg kan det ikke; *[illegible]* kunde have gjort det; *hann hefði gert það, ef hann hefði getað* (hvis han havde kunnet, havde været i Stand dertil); *hann gat ekkert gert*, han kunde ikke göre noget; *g. ekki varist hlátri (eða gráti)*, ikke kunne bare sig for Latter (ikke kunne holde Graaden tilbage), stikke i at le (græde). *það [illegible]*, det er [illegible]. — **4.** [illegible] *(það) getur e-ð* (acc.), der findes, der gives: *getur þó varla* (dog kan der næppe findes) *meiri mismun* (Eimr. XVI. 81); *hvergi getur* (findes der) *tignarmann tiguglegra* (JHall. 84). — **5.** refl.: *getast að e-u*, synes godt om n-t: *getast vel (illa) að e-u*, synes godt (daarligt) om n-t; *Skúla gazt illa að þessum flýti* (Eimr. I. 21). — **II. 1.** frembringe, avle: *hann var getinn í fjósinu*; — *g. börn*, faa Börn; bruges om bægge Kön: *hann gat tvo sonu með* (el. *við) konu sinni*, fik, avlede to Sönner med sin Hustru; *hún gat tvær dætur með (við) síðara manni sinum*, hun fik to Døtre med sin anden Mand, fødte sin anden Mand to Døtre; *Abraham gat Ísak.* — **2.** om Kvinder spec. *(verða barnshafandi)* undfange: *þú munt son g. og síðan fæða.* — **3.** i overf. Bet. frembringe, fremkalde, avle, medføre: *eitt slysið getur annað af sjer*, den ene Ulykke medfører den anden.

B. med gen. el. intr. **I.** gætte, antage, slutte sig til n-t: *g. gátu*, gætte en Gaade; *g. til e-s*, gætte paa n-t; *g. e-s til*, formode n-t: *bókin fanst þar sem hann hafði til getið*; *g. sjer e-s til*, ds.; — *g. til laun-anna í hnefa e-s*, (Börneleg) gætte hvilken Belönning (Sukkergodt el. lign.) ens knyttede Haand indeholder; *g. margs* (jfr. *getrast*), gætte hvor mange (Stene el. desl.) den anden har i Haanden (ÓDavSk. 355); — med underforst. gen.: (Talem.) *g. í kollinn*, gætte det rigtige (SBrGr. 44); jfr. *koll-gáta*; *g. í [illegible]*, gætte sig til det manglende: *[illegible]* (JÞ. Heið. II. 181); *eins og nærri má g.*, som man kan let tænke sig, naturligvis; *eins og þið getið nærri*, som I nok kan tænke (JHall. i Eimr. III. 81); (Ordspr.) *hver getur sjer næst* (GJ.), jfr. Tyv tænker, hver Mand stjæler. — **II.** omtale, berøre (i Tale) **1.** i Alm.: *g. e-s* el. *g. um e-ð (við e-n)*, omtale n-t (for en); *áður en jeg fer lengra út í málið, skal jeg að eins [illegible]*, skal jeg kun lige anføre (el. berøre) (Ordspr.) *þess getur hver, er hann girnist* (GJ.), Munden taler om det, som Hjærtet attraar; jfr.: hvad Hjærtet er fuldt af, løber Munden over med; *hafa heyrt e-s getið*, ¹) kende en af Navn; ²) have hørt n-t omtale; (Ordspr.) *oft er góðs getið* (SchMál.), gode Gærninger (el. gode Mennesker) omtales ofte. — **2.** i Reglem impers., med el. uden gen., spec. omtale (i historiske Beretninger): *hans er getið í mörgum sögum*, han omtales i mange Beretninger; *sem fyr var getið*, som för omtalt; *vera að mörgu getið í sögunni*, spille en Rolle i Historien; *þess mun síðar getið (verða)*, det vil senere blive nærmere omtalt; *þess getur í Eyrbyggju*, det omtales i Eyrbyggja; *[illegible] eins og getur (um) í ritinu.*

getgáta [ɟɛ:tgau·da, -gau·ta] f. **1.** Gisning, Formodning: *þetta er ekki annað en g.*; — *(um lesmáta)* Konjektur, Gisning. — **2.** Anelse: *Varaði hún mig oft við að segja drauma mína og getgátur* (HermJDulr. 127).

getnaðar dagur [ɟɛhdnaðarda:qøɣ] m.: *g. Maríu*, Mariæ Undfangelsesdag. **-fær** [-ɣ-fai:r] a. avledygtig. **-færi** [-fai:rɪ] npl. Könsorganer. **-hreppur** [-a-hɣɛhbøɣ] m. Fødesogn, Forsörgelseskommune. **-limur** [-r-lɪ:møɣ] m. Avlelem (is. Mandens); pl. *-limir*, Könsdele.

getnaður (-ar, -ir) [ɟɛhdnaðøɣ] m. **1.** *(það, að minst er á e-ð)* Omtale (af n-t). — **2. a.** *(g. barns)* Avling. — **b.** *(g. í móðurkviði)* Undfangelse. — **c.** *(fæðing)* Fødsel. — **d.** *(fóstur)* Foster (ogs. overf.): *af ísdinglinum einsömlum | eg fekk getnað minn* (ÓDavÞul. 365).

getning (-ar, -ar) [ɟɛhdniŋk, -iŋgaɣ] f. Undfangelse.

getrast (-a) [ɟɛ:drast, ɟɛ:trast] vrefl. lege Gætteleg: *getruðustum létum hvort annað geta margs, odda eða jafna* (Eimr. XII. 108, jfr. ÓDav. Sk. 360) [illegible] *geta*.

getringaleikur [ɟɛ:driŋgalɛi:køɣ] m. Gætteleg, jfr. *getrast*.

get sakir [ɟɛ:tsa·ɟɪɣ, -sa·ɟɪɣ, ɟɛs:-] fpl. Insinuation: *gera e-m g.*, insinuere, at en har gjort sig skyldig i n-t. **-spakur** [ɟɛ:tsba·gøɣ, -sba·køɣ] a., **-spár** [-sbau·r] a. forudseende, hvis Formodninger plejer at slaa til, profetisk begavet. **-speki** [-sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ɟɪ] f. Forudseenhed, profetisk Gave.

getu auki [ɟɛ:døy·ɟɪ, -tøy·ɟɪ] m. voksende Ævne, Tilvækst i Ævner: *að hve miklu leyti sje rjett að treysta getuauka fólksfjölgunar og efnalegra framfara til þess að borga járnbrautir um landið* (Lögr. '15, 29). **-bót** [-bo·:t] f. n-t, der forøger ens Magt el. Midler: *ætla þeir litla g. í* (ikke meget værd) *að leggjast djúpt í umþeinking slíkra hluta* (Odds. II. 3. 255). **-gáfa** [-gau:va] f. Gætteævne. **-gangur** [-gauŋ·gøɣ] m Gætteri. **-góður** [-go·:ðøɣ] a. som forer til et godt Resultat: *Vegurinn eini getu-góði* (StSt. Andv. III. 224). **-laus** [-löy·s] a. *(máttlaus)* vanmægtig, magt(es)los; *(eignalaus)* uformuende. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. *(máttleysi)* Vanmagt; Magt(es)-loshed; *(eignaleysi)* Uformuenhed, Fattigdom.

gibbagibb [ɟɪb:aɟɪp·] interj. Lyd, hvormed man kalder paa Faar.

gibur [ɟɪ:bøɣ, ɟɪ:pøɣ] m. Hule, Grotte (Skaft., Sch.), jfr. *ból* 3.

Gyða (-u, -ur) [ɟɪ:ða] f. npr.

Gyðinga kona [ɟɪ:ðiŋgako:na] f. Jødinde (spec. ældre). **-land** [-lan·t] n. npr. Palæstina. **-lýður** [-li:ðøɣ] m. det jødiske Folk, Jøderne. **-straumar** [-sdröy:maɣ] mpl. Springflod i den sidste Vintermaaned *(einmánuður)* (ÁM. 226b, 8vo). **-stúlka** [-sdul̥·ga, -sdul·ka] f. (ung) Jødinde, Jødepige. **-þjóð** [-þjo·ð] f. = **Gyðingalýður**.

gyðing dómur [ɟɪ:ðiŋkdo·møɣ] m. Jødedom. **-kristinn** [-ŋ-krɪs·dɪn] a. jødekristen. **-legur** [-g-lɛ·qøɣ] a. jødisk. **-lyndur** [-lɪn·døɣ] a. jødisksindet.

Gyðingur (-s, -ar) [ɟɪ:ðiŋgøɣ, -iŋs] m. **1.** Jøde: *gyðingurinn gangandi*, den evige Jøde. — **2.** overf. Gnier, Aagerkarl: *hann er óttalegur g.*

gyðja (-u, -ur) [ɟɪð·ja] f. Gudinde.

gyðjulegur [ɟɪð·jolɛ·qøɣ] a. som en Gudinde, guddommelig (BTh. 168).

gifra (a) [ɟiv·ra] vi. **1.** *(þvaðra)* vrövle. — **2.** *(rífast)* trættes: *g. um [illegible]*, [illegible] om Kejserens Skæg, *þú gifrar um geitahár, kirnir um kálfsrófu* (Málshb. 412), du snakker om Gedehaar, skændes om en Kalvehale; jfr. kives om Kejserens Skæg.

1. **gifta (-u)** [ɟɪf·da] f. Held, Lykke. (Ordspr.) *ekki fylgir altíð gáfunum gifta* (GJ.), Ævner og Lykke følges ej altid ad.

2. **gifta (i)** [ɟɪf·da] vt. (brugtes opr. kun om Kvinder: *karlmaður kvongast, en kona giftist*; denne Adskillelse bibeholdes ofte i Skrspr., medens der i Talespr. siges *g. sig, giftast* i bægge Forb.) **1.** give til Ægte: *hann gifti honum dóttur sína.* — **2.** *(gefa saman)* vi(e): *hvaða prestur gifti þau?* — *að g.* (som Leg) = *skirnarveisla*; — *g. hagldir* (Skaft.) = *hnýta hagldir*, se *högld*. — **3.** *g. sig* og refl. *giftast*, gifte sig, indtræde i Ægteskab: *giftast e-m*, tage en til Ægte, gifte sig med en; *giftast e-m til fjár*, gifte sig med en for Pengenes Skyld; (Ordspr.) *það grær áður en þú giftist*, det heles, för du gifter dig, det dør du ikke af; — pp. *gift(ur)*. — **4.** i overf. Bet.: *g. sig*, blive sosyg og brække sig, kalde paa Ulrik.

gifting (-ar, -ar) [ɟɪf·diŋk, -iŋgaɣ] f. **1.** *(hjónaband)* Giftermaal, Ægteskab: *góð g.*, godt Parti; *þú heldur kanske, að það standi þjer fyrir góðri giftingu*, du tror maaske, det hindrer dig i at göre et godt Parti. — **2.** Vielse: *giftingarnar í dómkirkjunni.*

giftinga brall [ɟɪf·diŋgabrad·l̥] n. Forsøg paa at blive gift, Giftetanker, Giftegriller. **-hjal** [-ɟa:l] n. saal. har ÓDav. kaldt en Leg, best. i, at en af Deltagerne agerede Fader el. Moder og bragte en Frier paa Bane for en Datter», som saa vragede alle, indtil den rette kom (ÓDavVik. 115 ff.). **-leikur** [-lɛi·gøɣ, -lɛi·køɣ] m. = **giftingarleikur**.

giftingar dagur [ɟɪf·diŋgarda:qøɣ] m. Bryllupsdag. **-leikur** [-lɛi:gøɣ, -lɛi:køɣ] m. Giftelege, flere forskellige Lege *(aðfarakaleikar)*, se ÓDavVik. 95—96, 121—123; jfr. ogs. *skipagjöf* (ÓDavSk. 187—88). **-þankar** [-ɣ-þauŋ·gaɣ, -þauŋ·kaɣ] mpl. Giftetanker.

giftu drjúgur [ɟɪf·dodrju:(q)øɣ] a. heldig, lykkebringende. **-fár** [-fau:r] a. som der ikke er meget Held ved. **-fullur** [-fʏd·løɣ] a. lykkelig. **-gifting** [illegible] [illegible] Giftermaal. **-land** [-lan·t] n. Lykkens Land.

-laus [-löy·s] a. som har Lykken imod sig. **-legur** [illegible] ad til at have Lykken med sig, heldig, lykkebringende [illegible] **-maður** [-ma·ðoq] m. Mand, som har Lykken med sig. **-mál** [illegible] Ægteskab [illegible] af Fordelen ved Ægteskabet (JAÞj. II. 200). **-munur** [-mY:noq] m. Forskel m. H. t. Lykke.

giftur [illegible] se **gifta.**

giftu samlegur [gɪf·dosam·lɛqoq] a. 1. *(giftusamur)* lykkelig, heldig. — 2. *(sem færir giftu)* lykkebringende; — adv. *-lega.* **-samur** [-sa·moq] a. lykkelig, som har Held med sig. **-skortur** [-sgoq·doq] m. Mangel paa Lykke. **-tómur** [-toᵘ:moq] a. uden Lykke, forladt af Lykken. **-vænlegur** [-vain·lɛqoq] a. lovende, som lover Held.

gífur (-urs) [gi:voq] n. 1. *(þvaður)* Vrövl, Sladder. — 2. *(rifrildi)* Kævl, Trætte. **-yrði** [-ɪ·rðɪ] npl. [illegible] **-yrður** [illegible] a. [illegible] **gífurmæltur. -legur** [-lɛ·qoq] a. overordentlig stor, hæftig, voldsom; — adv. *-lega,* voldsomt, overdrevent. **-leiki** [-lɛi·gɪ, -lɛi·kɪ] m., **-leikur** [-lɛi·goq, -lɛi·koq] m. Overdrivelse. **-mæli** [-mai:lɪ] npl. Overdrivelser, stærke Udtryk. **-mæltur** [-maiλ·doq] a. som bruger stærke Udtryk, overdrivende.

gífurt [illegible] adv. [illegible] **gífurlega.**

gíga röð [illegible] f. Kraterrække. **-vötn** [illegible] npl. [illegible]

gíg barmur [giq·barmoq] m. Kraterrand. **-baugur** [-böy·qoq] m. Kraterrunding, rundt Krater.

giggja, gyggja (a) [gɪg:a] vt. og vi. 1. betvivle, tvivle om n-t: *það er ekki að g.* — 2. [illegible] *sönnu giggjað* (JÓlInd. 213).

gíghringur [giχ·(h)ϱiŋgoq] m. Kraterrunding.

1. **gígja (-u, -ur)** [gi:ja] f. (mus.) 1. Gige, gammeldags Violin med hvælvet Bund. — 2. *(fiðla)* Violin. — °3. *(harpa)* Harpe.

2. **gígja (-u)** [gi:ja] f. Længden af en Baad fra Forstavn til Agterstavn (Sl.).

gygja (ði) [gɪg:a, gi:ja] vi. (om Vædere) slippe uden om den til Forhindring af Parring paasyede Lap *(leppur, brundleppur)* (Skaft., Sch.).

gígjari (-a, -ar) [gi:jarɪ] m. en, som spiller paa en *gígja,* spec. *(fiðluleikari)* Violinspiller.

gýgjarpúss [gi:jaqpus·] n. brugt som Benævnelse paa flere Arter Sopp [illegible] *hvað sumar tegundir eru kallaðar g.* (ÞThLýs. II. 588).

gígju niður [gi:jonɪ:ðoq] m. Gigens Toner. °**-stamur** [-sda:moq] a. = **glýstamur.**

gígkeila [giχ·kɛi·la] f. kegleformet Krater.

gígsleikur [illegible] **brúarleikur.**

gigt (-ar) [gɪχ·t] f. Gigt, Rheumatisme. **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. værkbruden. **-sótt** [-soᵘht] f. rheumatisk Feber (febris rheumatica). **-veiki** [-d-vɛi·gɪ, -t-vɛi·kɪ] f. = **gigt. -veikur** [-vɛi·goq, -vɛi·koq] a. gigtsyg.

1. **gígur, gýgur (-s, -ir)** [gi:qoq, giχ·s, gi:jɪq] m. 1. *(eldgígur)* Krater. 2. [illegible] *(-um)* græsbevokset Tue el. lille Höj (is. bevokset med *melur)* paa Sandstrækninger (Hún., Þing.).

2. **gýgur (-jar, -ir)** [gi:qoq, gi:jaq] f. Jættekvinde; *vinna fyrir gýg* (opr. vel *gýgi),* (arbejde for en Jættekvinde (JÞork.) ɔ:) arbejde forgæves.

gígvatn [giq·vahtn] n. Kratersø.

gikkaralegur [gɪhgaralɛ:qoq] a. naragtig, uskön: *gamli Stebbi grét og hinn, | gikkaraleg var aðferðin* (GKon. i Lögb. [illegible] '14).

gikks háttur [gɪχ·s(h)auhdoq] m. 1. *(dramb)* Storsnudethed. — 2. *(matvendni)* Kræsenhed. **-legur** [-lɛqoq] a. 1. *(drembinn)* storsnudet. — 2. *(matvandur)* kræsen. **-leikur** [-lɛi·goq, -lɛi·koq] m. »Gæksleg« (ÓDavSk. 19).

gikkur (-s, -ir) [illegible] 1. [illegible] storsnudet Person; Vigtigper; *(flón)* Nar, Gæk; (Talem.) *ekki þarf nema einn gikkinn í hverri veiðistöð,* en Vigtigper (Nar) er nok til at fordærve en hel [illegible] 2. [illegible] forvænt Person (is. m. H. t. Mad), Kræsenmads, Kræsentand. — 3. *(á byssu)* Aftrækker (paa et Gevær). — 4. *(í skrá)* Tilholder.

gikt [gɪχ·t] f. = **gigt.**

gil (-s, pl. ds.) [gɪ:l] n. Kløft, Bjærgkløft.

gílaferð [gi:laferð] f. Bisole's Færden.

1. **gilbra (-u, -ur)** [gɪl·bra] f. Krumning, Böjning (BH.).

2. **gilbra (a)** [gɪl·bra] vi. slaa Bugter.

gilbróttur [gɪl·broᵘhdoq] a. bugtet.

gilbrún [gɪl·bru·n] f. Rand af en Kløft.

1. **gilda (ti)** [gɪl·da] 1. vt. og vi. gælde, koste: *í Ameríku gildir dollarinn* (gælder Dollaren, er Dollarens Købeævne) *eiginlega ekki meira en 2 kr. í Danmörku.* — 2. være fuldgyldigt: *ætli það verði ekki látið g., að jeg sendi hann?* — 3. overf.: *Hvað um gildir, Orbirgð! svona vill Seus hafa það.* Hvad skal vi sige, Fattigdom, Zeus vil jo have det saaledes (Eimr. IX. 212); *hvað sem (það) gildir,* koste hvad det koste vil: *Og þetta ástúðlega bros mátti hann ekki missa, hvað sem það gilti* (JTrHalla. 110); *Hvað gildir þig* (skotter du) *um frið* (Vid. 307); *það gildir einu,* ¹) *(stendur á sama)* det er ligegyldigt, det kommer ud paa eet; ²) det var efter Fortjæneste, det var tilpas: *það gilti einu þó þú fengir fyrir ferðina* (JThMk. 318); *mig gildir einu* (Af.: *eina),* ¹) det er mig ligegyldigt; *láta sig einu g. hvað upp snýr á e-m,* give en en god Dag; ²) jeg har ikke n-t imod, jeg vil meget gærne: *það held ég hann hefði gilt einu þótt hún hefði lifað núna, og verið hérna í dag* (JThPs. 251); *og hvað um gildir,* ikke des mindre, alligevel (Vid. I. 174).

2. **gilda (a)** [gɪl·da] vt. = 3. *gildra,* góre tykkere el. sværere, istandsætte: *þeir ... ætluðu að g. upp* (reparere) *vörður á Sprengisandi* (Morg. [illegible] '18); *g. upp í skarð á vegg,* udfylde et Hul i en Væg.

gildaskáli [gɪl·dasgau:lɪ] m. 1. *(kaffihús)* Kafé, Restaurant. — 2. *(klúbbur)* Klub, Klublokale.

gyldi [gɪl·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gjalda.**

gildi (-is, pl. ds.) [gɪl·dɪ] n. I. 1. Gyldighed, Kraft: *ganga í g., öðlast g.,* træde i Kraft; *ganga úr g.,* ¹) tabe sin Gyldighed: *þau lög eru gengin úr g.;* ²) forringes m. H. t. Kvalitet: *Menn hafa sagt á seinustu árum, að hin norðlenzka ull hafi fremur gengið úr g., en hin sunnlenzka batnað* (JSVb. 48); *nema úr g.,* ophæve; *svifta g.,* annullere. — 2. *(verð)* Værdi, Kurs: *g. peninga,* Penges Kurs; *vera í miklu (litlu, engu) g.,* være i höj (lav, ingen) Kurs; — overf.: være höjt osv. anset. — 3. *(kostur)* Fortrin: *telja e-m e-ð til gildis,* anføre el. betragte n-t som Fortrin el. Anbefaling; *halda sjer til gildis,* holde paa sit Værd: *hann sagði jeg skyldi* [illegible] (Sch.). — II. *(veisla)* Gilde, Gæstebud, Selskab. — III. *(fjélag iðnaðar- eða verslunarmanna)* Gilde, Lav.

1. **gilding (-ar, -ar)** [gɪl·diŋk, -iŋgaq] f. 1. a. det at give n-t Gyldighed, jfr. *löggilding: áprentuð g. bancoseðla* (Klp. IV. 195). — b. Værd- [illegible] *afurðum manna* (JAÐEin. 228). — 2. Pris: *auk þess sem altalað væri, að* [illegible] (JAÐEin. 230).

2. **gilding (-ar, -ar)** [gɪl·diŋk, -iŋgaq] f. det at göre n-t sværere: 1. a. Beklædning (f. Eks. af en Grøft indvendig med Sten, af en *hlunnur* med Hvalben osv.) (Þing., Sl.) (LFR. IX. 5). — b. spec. *(þrælka)* Stykke Træ, hvorpaa Aaren hviler mellem Aaretollene. — 2. *(aðgerð á vegg)* loselig Istandsættelse af en Væg el. et Gærde (Af.).

†**gildis fólk** [gɪl·dɪsfoᵘλ·k, -foᵘl·k] n. bedre Folk. **-helgi** [-(h)ɛl·gɪ] f. Gildefred. **-maður** [-ma:ðoq] m. Gildebroder. °**-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. Ikrafttræden (LHBL&L. 16).

gild legur [gɪl·dlɛqoq] a. kraftig, stærk; — adv. *-lega.* **-leiki, -leikur** [-lɛi·gɪ, -lɛi·kɪ; -lɛi·goq, -lɛi·koq] m. 1. *(þykt)* Tykkelse: *g. bjálkans.* — 2. *(fita)* Tykhed, Forhed: *g. mannsins.* — 3. *(gildi)* Pris, Værdi. **-mannlegur** [-manlɛ·qoq] a. = **gildlegur.**

gildna (a) [gɪl·(d)na] vi. blive tykkere, lægge sig ud; spec. om en frugtsommelig Kvinde: *hún er farin að g. (undir belti),* hun er begyndt at lægge sig ud.

1. **gildra (-u, -ur)** [gɪl·dra] f. Fælde; (Talem.) *gera gildrur til e-s,* se at opnaa el. sætte n-t igennem (is. ved Kneb).

2. **gildra (a)** [gɪl·dra] vi. sætte Fælde, opstille Fælde, narre, lokke: *g. fyrir e-n,* sætte en Snare for en; *g. til e-s* = *gera gildrur til e-s.*

3. **gildra (a)** [gɪl·dra] vt. med dat og vi. göre tykkere el. sværere: *g. veggnum upp* og *g. upp í vegginn,* istandsætte en Væg (Af.).

gildrag [gɪl·dra·q] n. lav Kløft.

gildringar [gɪl·driŋgaq] fpl. (Af.) = *gyllingar,* se *gylling* 2.: *gera g. til e-s.*

gildru maður [gɪl·droma:ðoq] m. Snaresætter. **-tappi** [-tahbɪ] m. Stillepind (i en Fælde).

gildur [gɪl·doq] a. I. 1. gyldig, fuldgyldig, gangbar (om Maal, Vægt, Penge og andet): *góðir og gildir landaurar.* — 2. i Alm. gyldig: *taka gildan (gilt),* antage som gyldig, admittere, godkende: *jeg verð víst að taka drenginn gildan í staðinn fyrir vinnumanninn, sem hann Jón átti eiginlega að senda í leitirnar; — eigum við að taka þessa afsökun gilda?* skal vi lade denne Undskyldning gælde (tage for gode Varer)? *af góðum og gildum ástæðum.* — II. 1. (no. gild) mægtig, stor, *(duglegur)* dygtig: *g. beini,* stort Traktement; *g. bóndi,* formuende Bonde; *hann var g. maður fyrir sjer* (en dygtig og anset Mand) (GFrUbl. 1); *gildari menn,* Honora- [illegible] *gildara lagi væru* (af de dygtigste) (JÁÞj. I. 107—108); *Það var því engin furða, þó að Tryggur gerði sig gildan* (optraadte storagtigt) *á heimilinu* (Eimr. XI. 129). — 2. *(digur)* tyk, svær: *g. á búk, g. um úlnliðinn.* — 3. större el. vægtigere end det sædvanlige: *g. meðalmaður á hæð; — svo stór þorskur, að hann var hertur gildustu baggar uppá hest* (JThMk. 212—213).

gildvaxinn [gɪl·dvaχsɪn] a. firskaaren.

gylfastraumur [gɪl·vasdröy:moq] m. = **golfstraumur.**

°**gylfi (-a, -ar)** [gɪl·vɪ] m. Konge, Fyrste.

gilfra [gɪl·vra] f. og vi. se **gilbra.**

gýligjafir [gi:lɪga:vɪq] fpl. indsmigrende Gaver.

gilja (a) [gɪl·ja] vt. bedaare, beligge, gilje: *g. konu;* (Ordspr.) *lyst og vilji læra svein að g.* (GJ.), Lyst og Vilje lærer Svenden at gilje.

gilja drúlda [gɪl·jadrul·da] f. flad, kegleformet Dynge af Jord og Sten ved Udgangen af en Kløft *(gil): alt þetta flytur gilið niður í dalinn, svo flatvaxin gilkeila myndast fyrir neðan botninn ... Þessar gilkeilur kalla menn á Íslandi giljadrúldur* (ÞThLýs. I. 156). **-flækja** [-flai:ga, -flai:ka] f. (bot.) Gærde-Vikke (vicia sepium).

gil keila [gɪl·kɛi·la] f. se **giljadrúlda. -klofi** [-klo·vɪ] m., **-klofningur** [-klobniŋgoq] m. mindre Kløft.

gýl l, gíl l (-s, -ar) [gid·λ, gil·s, gi:laq] m. Bisol foran (Vest for) Solen; Vejrsol, Solulv; naar der ogs. er en Bisol bag ved (Øst for) Solen kaldes denne *úlfur* (de to Bisole kaldes under et ogsaa *úlfar): g. og úlfur ganga á undan og eftir sólu* (ÞThLýs. II. 366); (Ordspr.) *sjaldan er g. fyrir góðu nema úlfur á eftir renni* (el. *fari),* sjælden varsler Bisol godt, med mindre anden følger paa.

gylla (ti) [gɪd·la, gɪλ·dɪ] vt. 1. forgylde: *g. bók;* — pp. *gyltur,* ¹) forgyldt: *gylt snið,* Guldsnit; *bók gylt í sniði,* Bog med Guldsnit; ²) *(úr gulli)* gylden. — 2. i overf. Bet.: a. udmale med gyldne Farver, rose: *hann gylti þetta í alla staði* (SIng. I. 180). — b. besmykke: *gylla yfirsjón sína.*

gyllari (-a, -ar) [gɪd·larɪ] m. Forgylder.

Gilli [gɪl:ɪ] m. npr. Dim. af **Gils** (Vf.) og **Gísli.**

gylli [gɪd·lɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gella** og **gjalla.**

gylli duft [gɪdlɪdʏft] n. (Bogb.) Forgylderpulver. **-gjafir** [-ga:vɪg] fpl. (Odds. II. 3. 192) = **gýligjafir.**

gylling (-ar, -ar) [gɪdlɪŋk, -iŋgaɡ] f. **1.** Forgyldning: *g. bókar.* — **2.** (is. i pl.) *(glæstar vonir)* glimrende Forhaabninger el. Formodninger; *(ýkjufullar lýsingar)* overdrevent smukke Skildringer; *(oflof)* overdreven Ros; *gera gyllingar til e-s,* være om sig efter n-t, göre sit bedste for at opnaa n-t: *hann gerði gyllingar til þess að reita mig til reiði,* han gjorde alt, hvad der stod i hans Magt for at tirre mig til Vrede; *maður rm, ekki að gera gyllingar til þess* (være om sig efter) *að fá sjúkdóma*

gyllingalampi [gɪd·lingalaɱ·bɪ, -lam·pɪ] m. (Bogb.) Forgylderapparat.

gyllingargjafir [gɪd·liŋgarga:vɪg] fpl. (Skírn. '57, 100) = **gingjafir.**

Gillingur (-s) [gɪd·liŋgog, -iŋs] m. npr. Navn paa en Jætte: *Gillings blóð (flóð* osv.), Poesi.

gyllini (-is, pl. ds.) [gɪd·lɪnɪ] n. Gylden. **-ár** [-au:r] n. godt Aar (St. Ól. '23, 37). **-geislar** [-gɛis·lag] mpl. Straaleglans (LFR. V. 224). **-játning** [-jauhdnɪŋk] f. ægte, herlig Bekendelse: *líka ofan í þá góðu g. og sannmæli* (JMPísl. 140). **-ský** [-sgi:] n. Gyldensky. **-tal** [-ta:l] n., **-tala** [-ta:la] f. Gyldental. **-æð** [-ai:ð] f. den gyldne Aare, Hæmorrhoider, Takker.

gyllivjel [gɪd·lɪvjɛ:l] f. (Bogb.) Forgylderpresse, Forgyldermaskine.

gilpróttur [gɪʎ·brohdog, gɪl·prohdog] a. = **gilbróttur.**

gilprur [gɪʎ·brog, gɪl·prog] fpl = *gilbrur,* se **gilbra.**

gilpur (-s, -ar) [gɪʎ·bog, gɪl·pog] m. (BH.) = **gilbra.**

gilsbotn [gɪl·bohtn] m. Bunden af en Bjergkløft.

Gilsi (-a, -ar) [gɪl·sɪ] m. npr. Dim. af (Navn) et Navne, der ender paa *gils: Þorgils.*

gils kjaftur [gɪl·sɟafdog] m. Mundingen af en Kløft. **-þröm** [-þrö·m] f., **-þrömur** [-þrö·mög] m. Randen af en Klippekløft.

gylta (-u, -ur) [gɪʎ·da] f. So.

gyltugeldir [gɪʎ·dygɛldɪg] m. Sobeder.

gyltur [gɪʎ·dog] pp. se **gylla.**

gilþröm [gɪl·þröm] f. = **gilsþröm.**

gim (-s, pl. ds.) [gɪ:m] n. Ild (GThBúi 10).

1\. **gíma (-u, -ur)** [gi:ma] f. **1.** = *gímald.* — **2.** *(gina)* smal skyfri Stribe: *hann tekur nú gímu á dalinn* (BreiðJ.).

2\. **gíma (di)** [gi:ma] vi. gabe, sprække.

gýma (-u, -ur) [gi:ma] f. Bølge.

gímald (-s, gímöld) [gi:malt, gi:molt] n. **1.** *(stórt op)* stor Sprække, stor Aabning. — **2.** uforholdsmæssig stort Rum (Kar, Bygning osv.): *herbergið (ílátið) er mesta g.;* — *fáir munu botna í, hvað póststjórnin hefur að gera með alt þetta g.* (Eimr. VI. 102).

?**gimba (a)** [gɪm·ba] vt. hækle Lidser, gimpe (Af.).

gimbill (-ils, -lar) [gɪm·bɪdʎ, -ɪls, gɪm·(b)lag] m. **1.** *(hrútlamb)* Væderlam. — **2.** i overf. Bet.: Bælàm: *hann er meinlaust grey, sem eltir konu og jarmar alt eftir húsbóndanum.*

gymbing(ar) [gɪm·biŋk, -iŋgag] f(pl.) Spot, Skoser.

gimbla (-u, -ur) [gɪm·(b)la] f. = **gimbur.**

gimbrar bót [gɪm·brarbou:t] f. = **(brund)leppur. -legur** [-lɛ·qog] a. lignende et Gimmerlam, is. overf. om et Menneskes Ansigt: *g. maður.*

gimbur, gymbur (-rar, -rar) [gɪm·bog] f. Gimmerlam. **-skel** [-sgɛ:l] f. en Slags Musling (astarte borealis).

gimild (-is, pl. ds.) [gɪ:mɪlt] n. (Skaft.), **gimildi, gímildi (-is,** pl. ds.) [gɪ:mɪldɪ, gi:mɪldɪ] n. (Af.) = **gímald.**

gýmir (-is) [gi:mɪg] m. Navn paa en Havgud; Benævnelse paa Havet.

Gimli (-a) [gɪm·lɪ] i Nutidssprog i Reglen m. (svarende til Oldsprogets *Gimlé,* n. »Ildlæ«), Gimle, de saliges Bolig: *Gimla sátur,* Himmerig (Bólu-Hj. 58); *Gimla kongs höll,* (Guds Hal ɔ:) Himmerige (BTh. 168).

?**gimpur** [gɪɱ·bøg, gɪm·pøg] fpl. Lidser, Mellemværk el. Blonder, lavet v. H. a. en Gimpenaal; jfr. *gimba.*

gim röst [gɪm·röst] f. Ildbølge. **-steinabúð** [-sdɛinabu:ð] f. Juvelerbutik. **-steinaður** [-sdɛi·naðog] a. juvelbesat.

gimsteina kaupmaður [gɪm·sdɛinaköyhbmaðog] m. = **gimsteinasali. -líki** [-li:gɪ, -li:ɟɪ] n. uægte Stene. **-maður** [-ma:ðog] m., **-sali** [-sa:lɪ] m. Juvelér.

gimsteinn [gɪm·sdɛidn] m. Juvel, Ædelsten; *krotaður g.,* Gemme.

gin (-s, pl. ds.) [gɪ:n] n. Gab: *tóan glenti upp ginið, (kjaftur)* Mund, Kæft: *rífa upp ginið,* aabne Kæften: *Og Jón á Fitjum var að rífa upp ginið!* (JTrL. 358); — i overf. Bet.: *ekki einu sinni Ares ... og ekki Aþena ... mundu ganga í g. svo mikillar styrjaldar og berjast* (Il. II. 210).

1\. **gina (-u, -ur)** [gɪ:na] f. Aabning i Skyerne: *ginu, sem vakti undir kápunni í austrinu* (GFÁtt. 44).

2\. **gina (a)** [gɪ:na] v. impers. klare delvis op: *nú ginar í loftið.*

1\. **gína (-u, -ur)** [gi:na] f. gabende Hul.

2\. **gína (gín; gein, ginum; ginið)** [gi:na, gi:n, gɛi:n, gɪ:nom, gɪ:nɪð] vi. **1.** gabe, spærre Munden op: *rakkinn gein yfir það (kjötstykkið)* (JÁÞj. I. 329); — *g. við agni,* bide paa Krogen, sluge Agnet; — i overf. Bet.: *g. við e-u,* sluge n-t: *Hafa þessi blöð neitað mér og öðrum um leiðréttingar, en ginið við fréttaburði úr rægirófum héðan að heiman* (Alþ. '11, B. II. 45—46); *g. við (yfir) flugu,* snappe efter en Flue; — overf.: bide paa Krogen, sluge en Kamel: *konungur skyldi heimila þeim einkarétt á 10 höfnum íslenzkum, en Hamborgarar vildu eigi gína við þeirri flugu* (JAðEin. 50); *ef flest alþýða hefði ekki ... ginið yfir þá flugu* (ladet sig forlede til den Dumhed) *... að eyðileggja þær skepnur sínar* (JSVb. 144); *g. yfir öllu,* ville have alting for sig selv. — **2.** *(standa opinn)* staa aaben: *dyrnar g. galopnar.* — **3.** blæse stærkt: *gátu þeir með engu móti náð sama landi, vegna stórbrims og rokviðris, sem gein móti lendingunni* (GFrF. 62).

gínald (-s, gínöld) [gi:nalt, gi:nolt] n. (Arnf., Df.) = **gímald.**

gin bundinn [gɪn·bʏndɪn] a. forsynet med Mundkurv. **-faxi** [-faχsɪ] m. magisk Tegn (afb. i JÁÞj. I. 446), jfr. *gapi.* **-fjara** [-fja·ra] f. stærkt Lavvande.

gin gjafir [gɪŋ·ga·vɪg] fpl. opmuntrende Gaver (LFR. V. 58). **-gjald** [-galt] n. ublu Pris (Vf.) = *geipiverð.* **-heiðríkja** [-v-(h)ɛiðriga, -riɟa] f. (ASkaft.) = **skafheiðríkja.**

ginið [gi:nɪð] sup. af **gína.**

gin kefli [gɪŋ·ɟɛblɪ, gɪn·-] n. Knebel, Mundknebel. **-keyptur** [-ɟɛifdog] a. ivrig efter at købe: *Hins vegar væri þeir heldur eigi svo ginkeyptir fyrir sjávarafurðunum, því flestir þeirra hefði sjálfir menn í veri á vetrum* (JAðEin. 571—72); — overf.: forhippet paa: *eg hefi aldrei sótt eptir neinu alþýðulofi, og því er eg ekkert g. fyrir því* (JSBr. 280). **-klofi** [-klo·vɪ] m. **1.** Mundklemme (spasmus cynicus). — **2.** Stivkrampe (trismus). **-leppur** [gɪn·lɛhbog] m. (bot.) Svælgskal. **-ljótur** [-ljou·dog, -ljou·tog] a. med et stygt Gab. **-mikill** [-mɪ·gɪdʎ, -mɪ·ɟɪdʎ] a. som har et stort Gab.

ginna (ti) [gɪn:a] vt. lokke, bedaare; *(svíkja)* bedrage; *ginnandi skáldsögur)* pikante Romaner.

†**ginn efldur** [gɪn:ɛvldog, -ɛl(v)dog] a. overordentlig stærk. **-fjara** [gɪn·fja·ra] f. = **ginfjara. -gjald** [gɪŋ·galt] n. = **gingjald. -heilagur** [gɪn·hɛi·laqog] a. højhellig. **-helgi** [-hɛlgɪ] f. Höjhellighed. **-hvítur** [gɪŋ·χwi·dog, -kvi·dog, -kvitog] a. skinnende hvid.

ginning (-ar, -ar) [gɪn:iŋk, -iŋgag] f. *(tál)* Forlokkelse; *(svik)* Bedrag.

ginningarfífl [gɪn:iŋgagfib·ʎ] n. Person, som til sin egen Skade lader sig lokke el. bruge af en anden, Nar, Daare, Taabe; *vera* (el. *gerast) g. e-s,* lade sig bruge som ens Spillebold; rage Kastanierne af Ilden for en; *hafa e-n að ginningarfífli,* bruge en som Spillebold.

ginnir (-is) [gɪn:ɪg] m. magisk Tegn (afb. i JÁÞj. I. 446).

ginn magn [gɪn·magv] n. mægtig Kraft. **-máttugur** [-mauhdoqog] a. uhyre stærk. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. hellige Ord: *g. goða* (BTh. 22). **-rammur** [-ram·og] a. uhyre stærk, uhyre voldsom. **-regin** [-rɛi·jɪn] npl. de hellige Guder.

ginnunga gap [gɪn:uŋgaga:p] n. Kaos. **-sær** [-sai:r] m. det dybe Hav.

ginnungur (-s, -ar) [gɪn:uŋgog, -uŋs] m. = *ginningarfífl: Keimur var g. í sumum hlutum* (Frankl. 14).

gin skortur [gɪn·sgogdog] m. Mangel paa Gab, det ikke at kunne spærre Gabet höjt nok op, se *grunnungur.* **-stór** [-sdou·r] a. som har et stort Gab.

ginum [gɪ:nom] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **gína.**

ginvarta [gɪn·vaqda] f. (bot.) Svælgvorte.

gýpa (-u, -ur) [gi·ba, gi·pa] f. **1.** gabende Næb. — **2.** overf. *(eyðsluseggur)* Slughals, Ødeland; (Talem.) *gleypt hefur g. meira* (GJ.), det Gab har slugt mere. — **3.** *(gammsleg kona)* Gribbenille. — **4.** (stort) Kar med vid Aabning, jfr. *gímald: hvað mikið á að vera í henni gýpu (skál), þegar mér er fengin hún* (JThMk. 128). — **5.** *(djúp dæld)* dyb (rund) Sænkning i Terrænet (Skaft.).

gips [gɪf·s] n. Gips, Kalciumsulfat.

gipsa (a) [gɪf·sa] vt. gipse, overgipse.

gips kalk [gɪf·skaʎk, -kalk] n. Stuk. **-leggja** [-lɛɟa] vt. forskalle. **-mynd** [-mɪnt] f. Gibsfigur. **-rós** [-ro:s] f. **1.** *(í lofti)* Roset. — **2.** pl. *-rósir,* Stukarbejde, Stukkatur. **-steypa** [gɪf·sdɛi·ba, -sdɛi·pa] f. Gibsafstøbning. **-þekja** [-s-þɛ·ɟa, -þɛ·ɟa] vt. gibsdække.

gipt- [gɪf·t] se **gift-.**

gíraffi (-a, -ar) [gi:raf·ɪ] m. Giraf.

girða (ti) [gɪr·ða, gɪg·dɪ, gɪg·t] vt. og vi. **1.** *(gera garð eða girðingu um)* opføre et Gærde om, indgærde, omhegne, indhegne: *g. tún, kálgarð;* (Ordspr.) *grær alt sem girt er,* gror hvad med Gærde indhegnes; *g. um e-ð, g. e-ð af,* indhegne n-t; *g. sig af,* indhegne sin Jord. — **2.** i overf. Bet.: *g. fyrir e-ð,* forebygge n-t, forhindre n-t.

gyrða (ti) [gɪr·ða, gɪg·dɪ, gɪg·t] vt. **1.** gjorde, omgjorde, ombælte: *meðan lönd gyrðir sær,* medens Havet ombælter Landene (BTh. 1); *g. sig e-u,* spænde n-t om sig: *g. sig belti, sverði;* — *g. sig* (abs.), [1]) spænde et Bælte om sig, spænde sine Benklæder; [2]) *(hneppa upp um sig)* knappe sine Bukser; *g. sig í brók,* [1]) spænde (knappe) sine Benklæder; [2]) begynde forfra el. paa ny: *gyrði jeg mig enn í brók;* — *g. sig í brók með e-ð,* mande sig op til n-t: *Nú hefir stjórnin sagt, að hún ætlaði að girða sig enn í brók, einsog strákurinn sem var hýddur sjö sinnum, og leggja nú tilboð fyrir alþing í sumar* (JSBr. 419, cfr. 422 ff.); *g. (sig) upp,* opkiltre (sig); *hún gyrti upp pilsið,* hun kiltrede Skörtet op; — pp. *gyrtur,* omgjordet med: *g. sverði,* med Sværd ved Siden. — **2.** spec.: *g. hest, g. á hesti,* ogs. abs.: *g. á,* gjorde Sadelen fast, spænde Gjorden paa en Hest: *lausgyrtur, fastgyrtur hestur.* — **3.** = *benda: g. tunnu.*

girði, gyrði (-is) [gɪr·ðɪ] n. **1.** *(efni í keraldagjarðir)* al Slags Træ, som kan bruges til Kar- eller Tøndebaand, ogs. galvaniseret Jærn; — deraf i det hele taget: *(bönd)* Baand, Vidjer, *(gjörð)* Gjord. — **2.** *(girðing, garður)* Gærde.

†**gyrðill (-ils, -lar)** [gɪr·ðɪdʎ, -ɪls, gɪr·dlag] m. **1.** Bælte (spec. hult Bælte til Opbevaring af Penge, el. om den til Bæltet i Middelalderen hørende Pung). — **2.** *(söðulgjörð)* Buggjord, Sadelgjord.

girðing (-ar, -ar) [gɪr·ðiŋk, -iŋgag] f. **1.** *(það að girða með garði)* Omhegning, Indhegning. — **2.** *(það sem girt er með)* Gærde, Hegn. — **3.** *(afgirt svæði)* indhegnet Stykke, Aflukke.

gyrðing (-ar) [gɪr·ðiŋk] f. Omgjorden, Omspænden med et Bælte el. lign.

girðingar efni [gɪr·ðiŋgarɛb·nɪ] n. Indhegningsmateriale. **-fjelag** [-fjɛ:lag] n. Forening til Opførelse af Hegn el. Gærder. **-stólpi** [-sdouʎ·bɪ, -sdoul·pɪ] m. Hegnstolpe. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Plads til Gærde el. Indhegning.

girðingastaður [gɪr·ðiŋgasda:ðog] m. Plads til Gærder el. Indhegninger.

girðis hlið [gɪr·ðɪs(h)lɪ:ð] n. Vangeled. **-hnífur** [-(h)ni:vøg] m. Baand-

[illegible] **-járn** [illegible] n. **1.** Brandjærn. **2.** [illegible] Tøndebaand. **-viður** [illegible] m. [illegible] **girði**.

Girkir [illegible] mpl. **Grikkir.**

girna (ti) [illegible] v. **1.** [illegible] *girnist e-ð*, eo attraa n-t. **2.** [illegible] *girnast*, attraa, begære, [illegible] n-t. (Ordspr.) [illegible] (Gj.), [illegible] (Gj.), en attraa det, er anden [illegible] (Gj.), nanden attraa det, han [illegible] begære, man ofte at endvære.

girnd (-ar, -ir) [illegible] f. **1.** [illegible] **2.** [illegible] Attraa, Begær [illegible] (SchM.) [illegible] Ræven og Ravnen [illegible].

girndar auga [illegible] **-bruni** [illegible] **-eldur** [illegible] brændende [illegible] **-fullur** [illegible] **-gripur** [illegible] **-hugur** [illegible] **girnd.** **-ráð** [illegible] (GTh. '95, 263). **-verður** [-r-ver·ðoų] a. onskelig, onskværdig.

girni (-is) [illegible] n. **1.** [illegible] **2.** [illegible] *þarmi)* Tarmstræng.

girnilegur [illegible]

gírugur [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** *e-ð*, begærlig, gridsk (efter n-t).

gis [illegible] n. [illegible] (Ræve) (JF. [illegible]).

gys [illegible] n. [illegible]

gýs [illegible] **gjósa.**

gis býlt [illegible] (Sl.). **-hærður** [illegible] **-höggva** [-(h)ögva] vt.: *g. skóg*, udtynde ved Hugst.

gisi (-a, -ar) [illegible]

gysi [gi:si] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gjósa.**

gisinn [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] aabent, tyndt Tøj; *gisið hár*, tyndt Haar; *gisið gras*, spredt Græs. — **3.** (mus.) *g. hljómur*, spredt Akkord. — **4.** hullet, vidtløftig: *mjer þótti rök-* [illegible]

1. **giska (a)** [illegible] **1.** [illegible] *getir gizkað þér til grassins, þegar þú sér kólfinn* (Od. 296). — **2.** vt. synes, [illegible]

2. **giska** [illegible] *g. dýrt* (Morg. '18, 252). **-langur** [-laun·goų] a. meget lang.

giski (-a, -ar) [gis·gi] m. **1.** Fugleskræmsel (Stang, omsvøbt med en Dug foroven). — **2.** = *fjarski* 2.

gisking (-ar, -ar) [illegible], **giskning (-ar, -ar)** [illegible] -iŋgaų] f. Gisning, Gætning (LFR. XIII. 266).

gisl (-s, -ar) [illegible]

gisla (a) [illegible]

gislahósti [illegible] fra nordlig til vestlig Retning (Vf.).

Gísli (-a, -ar) [gis·li] m. npr. Gisle.

gisling (-ar, -ar) [gis·liŋk, -iŋgaų] f. det at være Gidsel: *vera í gisl-ingu*, være som Gidsel.

gislungar [gis·luŋgaų] mpl. = **geislungar.**

1. **gisna (-u)** [gis·na] f. **1.** Aabenhed, Utæthed. — **2.** (Bogb.) Faconet.

2. **gisna (a)** [illegible] af Tørke; *(um dúka)* blive utæt (om Tøj).

gisnulögg [gis·nolök·] f. (Bogb.) Faconetfals.

gissari (-a, -ar) [gis:ari] m., **gissir (-is, -ar)** [gis:iŋ] m. (Arnf.) Pralhans.

gisstæður [illegible]

Gissur (-urs, -urar) [gis:oų] m. npr.

gista (i) [gis·da] v. **1.** vi. overnatte: *g. hjá e-m*, overnatte hos en; [illegible] den, som ude gæster. — †**2.** vt.: *g. e-n*, gæste en, besøge en el. opholde sig hos en som Gæst; °*g. helju*, do. — **3.** vt.: *g. e-n*, huse en, beværte en [illegible]

gistentur [gi:stevdoų, -tentoų] a. med utætte Tænder, hvis Tænder staa med store Mellemrum (baade om Redskaber (f. Eks. en Rive) og levende Væsener).

gisti hús [illegible] **-hæli** [illegible] hvor der ydes vejfarende Husly og Beværtning: *koma upp g. í Forna-hvammi* (Alþ. '11, B. II. 164). **-höll** [-höd·λ] f. (större) Hotel. **-lið** [-li:ð] n. Indlæg, Indkvartering.

gisting (-ar, -ar) [illegible] *biðjast (beiðast) gistingar*, bede om Natteły.

gistingar boð [gis·diŋgarbo:ð] n. Tilbud om Nattelogis. **-laun** [-löy:n] npl. Betaling for Nattelogis. **-staður** [-ų-sda:ðoų] m. = **gististaður.**

gisti skáli [illegible] Gæstehus [illegible]

[illegible] Natte [illegible] **-staður** [illegible] n. Sted, hvor man overnatter, Natteherberg. **-vinur** [-vi:noų] m. Gæsteven.

gýt [gi:t] 1. p. sg. præs. ind. af **gjóta.**

gýta (-u, -ur) [illegible] f. = **gota.**

gítar (-s, -ar) [illegible] m. Guitar. **-spil** [illegible]

gyti [gi:dı, gi:tı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gjóta.**

gýtja (-u, -ur) [illegible] f. **1.** (Skaft.) [illegible] **2.** [illegible] den Tid, Svangerskabet varer hos Tæver og Havkalve (Sch.).

gizka [illegible] = **giska.**

gjá (-r, -r) [illegible] f. [illegible] staaende Vand (jfr. dog f. Eks. *Almannagjá)*, medens *gil* i Reglen bruges om Klofter, hvor der flyder en Elv el. Bæk igennem).

gjáalonta [gau:alov·da, -lon·ta] f. (Mývatn) = **1. bleikja** 3.

gjábakki [illegible]

gjafa bréf [illegible] **-fje** [illegible] n. Gaveskat, Penge, [illegible] **-frekur** [illegible] a. som udfordrer megen Fodring; *g. vetur*, stræng Vinter. **-jörð** [-jör·ð] f. Gaard, hvor der skal meget Foder til Kreaturerne. **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. Foderkarl. **-korn** [-kor·dn, -kod·n] n. Korn, som uddeles gratis, Almisse-korn. **-laus** [-löy·s] a. uden Gaver; — adv. *-laust*. **-leysi** [-lei·sı] n. Mangel paa Gaver, faa Gaver. **-mál** [-mau:/] n. = **gjafartími.** **-mark** [illegible] **-meðul** [illegible] **-peningur** [illegible] **2.** [illegible]

gjafar bréf [ga:varbrje:v] n. = **gjafabréf.** **-háttur** [-ų-(h)auhdoų] m. Maade at fodre paa (LFR. XIII. 105). **-hestur** [-(h)ɛs·doų] m. staldfodret Hest.

gjafari (-a, -ar) [ga:varı] m. Giver; — spec. *gjafarinn*, Giveren, [illegible]

gjafar lömb [ga:varlöm·p] npl. Lam, der fodres i Stald hele Vinteren igennem. **-mál** [-mau:/] n., **-tími** [-ų-ti:mı] m. den Tid, i hvilken Kreaturerne fodres i Stalden, Staldfodringstid, Ædetid.

gjafa skifti [ga:vasgı dı] npl. Udveksling af Gaver. **-stokkspeningar** [-sdohxspe:niŋgaų] m. Tavlepenge. **-stokkur** [-sdohgoų] m. Kirkeblok, Al-[illegible] **-sæll** [illegible] **-tími** [illegible] m. **1.** = *gjafartími*. **2.** = *gjafatatími*. **-þörf** [-þör·v] f. Nødvendighed, Trang til at give; — spec. til at give (Kreaturer) Foder.

gjaf erfð [ga:ver(v)ð] f. Arv el. Arvestykke, tilfalden ved testamentarisk Gave. **-falur** [gaf:a loų] a. som faas for en Slik (Bagatel). **-feldur** [illegible] **-fje** [illegible] ærede Penge. **-fugl** [gaf:vgλ] m. Gratiale i Form af Fugle: *en venja hefir* [illegible] (ÞThFerð. [illegible])

-gjafi (-a, -ar) [illegible]

gjáfyllingur [gau:fıdliŋgoų] m. Masse, der opfylder en Kloft, forskellig fra de Arter, der danner selve Kloftens Vægge: *hafa gjáfyllingar þessir ef til vill orðið orsök þess, að núparnir heldust* (ÞThFerð. II. 6).

gjafir [ga:vıų] pl. af **gjöf.**

gjaf kensla [illegible] **-lyndi** [illegible] **-lyndur** [illegible] **gjöfull.** **-mildi** [illegible] **-mildur** [illegible] **-orð** [illegible] **-sókn** [illegible] **-sóknarhafandi, -sóknarhafi** [-sohgnaų(h)a:vandı, -(h)a:vı] m. den beneficerede Part. **-sóknarmál** [-sohgnarmau:/] n. beneficeret Sag. †**-stóll** [illegible] **-sæll** [illegible] rigelig udstyret (som Brud, gr. [illegible]: *ekki hefir hans gjafsæla kona*, [illegible]

gjaftarlaus [illegible] ikke staldfodres.

gjaftatími [gaf·datiːmı] m. Fodringstid: *g. penings* (jfr. LFR. XIII. 107).

†**gjaf tollur** [gaf·todloų] m. »Gavetold«, gl. Told, der indkrævedes af Provster og Sysselmænd for kirkelige og verdslige Forseelser. **-tökumaður** [-tögoma:ðoų, -töko-] m. Legatar. **-vaxinn** [gav:aχsın] a., **-vaxta** [gav:aχsda] a. indec. giftefærdig. **-verð** [gav:ɛrð] n., **-virði** [gav:ırðı] n. Spotpris; Skampris. **-vörn** [gav:ördn] f. fri Proces. **-þegi** [gaf·þei·jı] m. Legatar.

gjá gón (-s) [gau:gow·n] n. Øjekast til alle Sider. **-gónulegur** [-gow·no-le:goų] a. som gaber og glor; som kigger rundt omkring til alle Sider.

gjágraður [illegible]

gjáhamar [gau:ha maų] m. Sidevæg i en Klippekloft.

gjald (-s, pl. **gjöld)** [galt, gölt] n. **I. 1.** *(borgun)* Betaling: *alt fæst fyrir gjaldið*; — *þetta er gjöf en ekki g.*, dette er en Gave, men ikke en [illegible] n-t gör ingenting: *Við koks og flest steinkol kemur þetta ekki að neinu gjaldi* (gór dette ikke n-t) (Eimr. XI. 178—179). — **2.** spec. Gebyr. — **3.** *g. til hins opinbera*, (is. i pl.) *opinber gjöld*, Skatter, Udgifter til Stat og [illegible] II. **1.** [illegible] Udgift(er). **2.** *(laun)* is. i pl. *gjöld*, Belønning (ogs. Straf); *(endurgjald)* Gengæld; *e-ð er góðra gjalda vert*, n-t er al Ære værd; (Ordspr.) *æ sjer gjöf til gjalda*, Gave forlanger Gengæld. — †**III.** *(peningar)* Penge.

gjalda (geld, gjöldum; galt, guldum; gyldi; goldið) [illegible] **1.** [illegible] *goldið*, n-t kan ikke opvejes med Penge; *g. til prests og kirkju*, svare [illegible] andre offentlige Ydelser; *g. e-m skaða sinn*, holde en skadesløs; *mjer er* [illegible]

el. *galdast*, indkomme, blive betalt, indbetales. — 2. gengælde: *g. ilt með góðu*, [illegible] *líku líkt*, *g. e-m e-ð í sömu mynt*, betale lige for lige, betale en med [illegible] Mont, give en raat for usødet: (Ordspr.) *gjöf skal gjaldast, ef vinátta á að haldast,* lige for lige, hvis Venskab skal holdes.

II. i overf. Bet. 1. med acc.: *g. varúð, varhuga við e-u*, være paa sin Post overfor n-t, tage sig i Agt for n-t. — 2. med gen.: *g. e-s*, undgælde for n-t, bøde for n-t; *hvers á jeg að g.?* hvad skal jeg bøde for? (Ordspr.) *margur geldur góðviljans,* mangen en maa bøde for sin gode Vilje; *grísir gjalda, gömul svín valda,* Fædrenes Synder hjemsøges paa Børnene. *heldur muntu njóta mín en g.*, man vil oftere vise dig Velvilje end lade dig bøde for min Skyld. *sú harmabót [illegible] súpa, gekk eftir [illegible] vakti mér* (da du led paa mine Vegne) (HallgrPass. 41, 4).

gjaldabyrði [gal·dabɪr·ðɪ] f. Skattebyrde.

gjaldandi (-a, -endur) [gal·dandɪ, -endoo] m. Betaler, *(skattur)* Yder, Skatteyder.

gjald ár [gal·dau:r] n. Regnskabsaar, Skatteaar, Finansaar. **-buxur** [-t-bʏχsøo] fpl. = **nábrók. -dagi** [gal·dai·jɪ] m. Forfaldstid, Betalingstermin, Betalingsdag: *falla í gjalddaga*, forfalde til Betaling. *á rjettum gjalddaga*. **-eyrir** [gal·dei:rɪo] m. Betalingsmiddel. **-fang** [-t-faunk] n. n-t, som kan betales el. sælges som *lögeyrir,* gangbar og fuldgyldig Vare: *gjaldfangs kýr, ær osv.*, Ko, Faar osv. af den næste Art (Tr. BH.). **-frelsi** [-frɛlsi] n. Skattefrihed, Immunitet. **-frestur** [-frɛsdøo] m. Betalingsfrist, Respit. **-frí** [-fri·] a., **-frjáls** [-frjauls] a. fri for at betale, afgiftsfri, skattefri. **-fær** [-fai·r] a. solvent, i Stand til at betale, betalingsdygtig. **-færni** [-fairdnɪ] f. Solvens, Betalingsævne. **-gengur** [-geiŋgoo] a. gangbar (om Penge); — i overf. Bet. om andre Ting: *Ekkert þeirra (skipa) er gott til frambúðar nema Botnía, hún er gjaldgeng enn til nokkurra ára* (Alþ. '11, B. 983). **-grein** [-grei·n] f. Udgiftspost. **-heimta** [-(h)eiṃda, -(h)eimta] f. *(skatta)* Oppebørsel (af Skatter); *(annara gjalda)* Inkassation, Opkrævning (af andre Fordringer). **-heimtumaður** [-(h)eiṃdøma:ðoo, -(h)eimtø-] m. Oppebørselsbetjænt; Inkassator, Opkræver, jfr. *gjaldheimta*. ^c **-hús** [-(h)u·s] n. Zahlkammer. **-jöfnuður** [-d-jøbnøðoo] m. Ansæt. **-keri** [-t-ʞɛ·rɪ] m., †**-kyri** [-kɪ·rɪ] m. Kasserer, jfr. *bæjargjaldkeri*, Kæmner. **-kræfur** [-krai·voo] a. som kan kræves betalt, betalbar, forfalden: *gjaldkræfir vextir*. **-miðill** [-d-mɪ:ðɪdl] m. Betalingsmiddel: *e. er [illegible] í stað mótaðra peninga,* repræsentative Betalingsmidler (jfr. Stj. '02, A. 40). **-mætur** [-mai·doo, -mai·too] a. brugelig som Betaling: *g. hlutur*. **-peysa** [-t-pei·sa] f. strikket Tröje, anvendelig som Betalingsmiddel (Klp. I. 42). †**-pungur** [-puŋgoo] a. Pengepung.

gjaldsálaga [gal·tsaula:qa] f. Skatteansættelse.

gjald skylda [gal·tsgɪlda] f. Skattepligt. **-skyldur** [-sgɪldoo] a. skattepligtig, ydelsespligtig. **-skrá** [-sgrau·] f. Takst, Gebyrtakst, Tarif. **-sokkar** [-sohgao] mpl. Strømper, der kan anvendes som Betalingsmiddel (LFR. V. 146). **-stofn** [-sdobv] m. Indtægtskilde, Skatteobjekt: *þingið hefir gert annað, það hefir [illegible] á þann gjaldstofninn sem stjórnin hefir bent á* (A.þ. '11, B. 613). **-tækur** [gal·tai·goo, -tai·koo] a. forfalden, betalbar (LHB. Fyrnsk. 30). **-voðarvaðmál** [gal·dvoðarvað·maul] n. Vadmel, som kan bruges til Betaling (i *landaurar*). **-þegn** [-t-þɛgv] m. Skatteyder. **-þol** [-þo·l] n. Skatteævne, Betaleævne, Betalingsævne: *g. bæjarins*. **-þrot** [-þro·t] n. Fallit, Insolvens. **-þrota** [-þro·da, -þro·ta] a. indec. fallit: *lýsa* (el. *segja) sig g.*, opgive sit Bo, erklære sig fallit. **-þrotaskifti** [-þroda-sɡɪfdɪ, -þrota-] npl. Konkurs: *taka bú til gjaldþrotaskifta*, tage et Bo under Konkursbehandling. **-þroti** [-þro·dɪ, -þro·tɪ] m. Fallent.

gjálfra (a) [gaul(v)ra] vi. 1. *(skvampa)* o. l., Bølgerne skvulper. — ogs. impers.: *(það) gjálfrar*, ds. — 2. *(þvaðra)* snakke, skvaldre: *g. um e-ð*, stadig snakke om et el. andet; (Talem.) *þú gjálfrar sem brim á bárusker* (GJ.), du skvaldrer som Bølgeskvulp mod Skær. — 3. *(gjamma) (um hunda)* glamme, gø (om Hunde) (ASkaft., Breiðd., Árn.).

gjálfur (-urs) [gaul·voo] n. 1. *(g. í öldum)* Skvulp, Skvulpen. — 2. *(þvaður)* Mundsvejr, Snak. — 3. *(gjamm)* vedholdende Gøen, Glammen. **-laus** [-r-löy·s] a. 1. uden Skvulpen. — 2. uden Snak; — adv. *-laust*.

gjálgra (a) [gaul·gra] vi. gø (om Hunde) (Skaft.).

gjá lífi (-is) [gau:li·vɪ] n. 1. lystigt Liv; *(ljettúð)* Letsindighed: *slást í g.*, skeje ud. — 2. ogs. om Personer: Galning: *hann er svoddan g.* (Breiðd.). **-lífisfullur** [-livɪsfʏd·loo] a., **-líflegur** [-livlɛ·qoo] a., **-lífur** [-li·voo] a. *(ljettúðugur)* letsindig, letfærdig; *(svallandi)* udsvævende.

gjall (-s) [gadl] n. 1. *(sori)* Slagger. — 2. = *gjallandi* a.

gjalla (gell, gjöllum; gall, gullum; gylli; gollið) [gadla, gedl, gøðlom, gadl, gʏdlom, gɪdlɪ, godlɪð] vi. 1. *(hljóma hvelt)* gjalde, klinge: *strengir g.*; — *hjá mér gjalli hljómurinn snjalli, harpan iðuglig* (JÞorl. I. 238). — 2. *(öskra, orga)* bröle, skrige: *ránfuglar g.*, Rovfuglene skriger; *nautið gellur*, Tyren bröler. — 3. *g. við*, give Genklang, klinge, spec. indblande sig i en Samtale ved et Udraab: *hún er gift dóna fyrir austan, gall einhver við af neðribekkingum* (JThPs. 73).

gjallandi (-a) [gad·landɪ] m. a. höjrøstet Tale, Larm, Skrigen. — b. höjrøstet Person.

gjallarhorn [gad·lao(h)od·v, -(h)or·dv] n. Gjallarhornet, Hejmdals Horn i den nordiske Mytologi; — i Nutidssprog ogs. som digterisk Benævnelse paa Blæseinstrumenter: Lur, Basun; — ogs. Navn paa en Avis.

gjallblettur [gadlblɛhdoo] m. Slaggeplet.

gjall froða [gad·lfro·ða] f. Sinder. **-hrúga** [-(h)ou·(q)a] f. Dynge af Slagger. **-kendur** [-ʞɛndoo] a. slaggeagtig. **-myndun** [-l-mɪndøn] f. Slaggedannelse. **-nabbi** [-nab·ɪ] m. Ophobning el. Ujævnhed, dannet af Slagger: (ÞThLýs. II. 114). **-skán** [-l-sgau·n] f. Skorpe af Slagger. **-sori** [-so·rɪ] m. Affald af Slagger.

gjallur (gjöll, gjalt) [gadloo, gødl, galt] a. klingende, genlydende.

gjálp (-ar) [gauλ·p, gaul·p] f. 1. (ogs. -s, n.) *(gjálfur vatns)* Skvulpen. — *2. *(alda)* Bølge; *(sjór)* Hav.

gjálpa (a) [gauλ·ba, gaul·pa] vi. skvulpe.

gjálpandi (-a) [gauλ·bandɪ, gaul·pandɪ] m. 1. = *gjálp* 1. — 2. (Af.) *kuldanepja*.

gjalt [gaλ·t] n. (kun i Forb.) *verða að gjalti,* blive vanvittig af Frygt, gribes af en panisk Skræk.

gjamm (-s) [gam·] n. 1. *(hljóð tannanna þegar tuggið er)* Tændernes Tyggelyd. — 2. *(gelt)* Bjæf, Bjæffen. — 3. *(glens)* Spøg, spøgefuld Passiar.

gjamma (a) [gam:a] vi. 1. *(gelta)* bjæffe; — i overf. Bet.: *g. fram í*, blande sig i Talen. — 2. *(glensa)* spøge overgivent.

gjáni (-a, -ar) [gau:nɪ] m. dorsk Menneske, Dovenlars.

gjáóttur [gau:ouhdoo] a. fuld af Kløfter.

gjár bakki [gaur·bahɡɪ] m. = **gjábakki. -barmur** [-bar·moo] m. = **gjábakki.**

gjarða böggvi [gar·ðabög·vɪ] m. acteon tornatiiis (GBárð.). **-járn** [-jaud·v, -jaur·dv] n. Baandjærn.

gjarðarhringja [gar·ðahgɪŋɡa] f. Hæste paa en Sadelgjord.

gjarðari (-a, -ar) [gar·ðarɪ] m. Bødker.

gjarð brotinn [gar·ðbro·dɪn, -bro·tɪn] a. med itubrudte Tøndebaand. **-far** [-þ-fa·r] n. Mærke efter en Sadelgjord (viser sig gærne paa mørkfarvede Heste som en hvid Stribe). **-fár** [-fau·r] a. med faa Tøndebaand: *gjarðfá tunna*, — *ekki er kyn, þótt keraldið leki, gisið og gjarðfátt* (Malshb.).

gjarðir [gar·ðɪo] pl. af **gjörð.**

gjarð laus [gar·ðlöys] a. uden Gjorder el. Tøndebaand. **-leysi** [-leisɪ] n. Mangel paa Gjorder el. Tøndebaand. **-reki** [-rɛ·ɡɪ, -rɛ·ʞɪ] m. (tekn.) Drivbolt.

gjarn (gjörn, gjarnt) [gad·v, gar·dv, göd·v, gör·dv, gan·t, gan·t, gar·nt] a. villig, tilbøjelig: *g. e-s, g. á e-ð*, villig til n-t, tilbøjelig til n-t; *e-m er gjarnt til e-s,* en er tilbøjelig, hengiven, el. forfalden til n-t, en plejer gærne at gøre n-t. *honum er gjarnara að gera gott en ilt*; — som sidste Led i en Mængde Sms.: *góðg.*, velvillig, *illg.*, ond af Naturen, *ág.*, gridsk, gærrig, *síng.*, *eiging.*, egenkærlig, *værug.*, magelig, *villugjarnt* osv., se de enkelte Ord; — superl. *gjarnast,* som oftest, i Reglen: *eins og gjarnast var, að sauðmenn kæmu ekki inn heim hjá bónda þessum* (JAÞj. I. 110).

gjarna [gar·dna, gad·na] og **gjarnan** [gar·dnan, gad·nan], comp. **heldur** [hɛl·doo], superl. **helst** [hɛl·st] adv. gærne, villigt; *jeg skal g. gera það*; — *þú mátt það g.*

gjarn lega [gar·dnlɛqa, gad·n-] adv., †**-samlega** [-v-samlɛ·qa] adv. = **gjarna.**

gjátaska [gau:tasga] f. Skælpølse (peolus phantapus).

gjóa (a) [gou:a] vt. med dat.: *g. augunum* = *gjóta augunum*, se *gjóta*: *hann gjóar augunum upp á Svein* (ÞEgPr. 110).

gjóðra (a) [gou·ð·ra] v. impers. blæse uafbrudt: *sem alltíð gjóðrar af vindi uppúr* (LFR. III. 12).

gjóður (-s, -ar) [gou:ðoo] m. †1. no. Gjo, Fiskegjo (falco haliaetus). — 2. = *gjóla*; oftest i overf. Bet.: stormfuldt Vejr, Ærgrelse, der kommer höjlydt til Orde: *hjer er g. mikill í pólitíkinni út af leynibruggi þremenninganna*.

gjóla (-u) [gou:la] f. (kold) Luftning, Brise, Vindpust.

gjólulegur [gou:lolɛ·qoo] a. som ser ud til Blæst.

gjóna (-u, -ur) [gou:na] f. 1. raat og stormfuldt Vejr (Rang.). — 2. Luftning, Brise (VSkaft.).

gjósa (gýs, gjósum; gaus, gusum; gysi; gosið) [gou:sa; gi:s, göy:s, gʏ:som; go:sɪð] vt. med dat. og vi. a. sprudle, sprude op, bryde frem: *eldfjöllin á Íslandi g. oft; sum g. ösku, sum hrauni,* der er hyppige vulkanske Udbrud paa Island; nogle Vulkaner udspyr Aske, andre Lava; *g. upp*: *gaus þar upp eldur,* Flammerne stod i Vejret, slog ud; *gaus upp úr honum spýja,* en Brækstraale stod ham ud af Halsen; overf.: *g. upp úr (af hlátri),* briste i Latter. — b. *(um sóttir osfr.)* udbryde (om Sygdomme): *þar gusu upp mislingar.* — c. opstaa pludselig: *sá kvittur gaus upp.*

1. **gjósta (-u, -ur)** [gous·da] f. = **gjóstur.**

2. **gjósta (a)** [gous·da] vi. blæse en kold Blæst: *það (hann) gjóstar.*

gjóstinn [gous·dɪn] a. koldt blæsende: *hann er g.*, det blæser koldt (Af.).

gjóstnæmur [gous·dnai·moo] a. stormfuld: *g. haustlími* (JÞorl. II. 93).

gjóstugur [gous·doqoo] a. = **gjóstinn.**

gjóstur (-s, -ar) [gous·døo, gous·(ts)] m. kold Blæst; *(súgur)* kold Luftström, Træk.

gjót (-ar, -ir) [gou:t, gou:dɪo, gou:tɪo] f. 1. (Af., Skaft.) = *gjóta* 1.: *gjótin er full af vatni.* — 2. (Gulbr.) = *gjótur.*

1. **gjóta (-u, -ur)** [gou:da, gou:ta] f. 1. *(hola)* Hul, Hule, Fordybning, dyb Revne. — 2. pl. *gjótur,* Skelen, Øjekast til Siden: *illar eru augna gjótur,* han ser sig omkring med skumle Miner (GTh. '95, 91).

2. **gjóta (gýt, gjótum; gaut; gutum; gyti; gotið)** [gou:da, gou:ta, gi:t, gou:dom, gou:tom; göy·t, gʏ:dom; gʏ:tom, gɪ:dɪ, gɪ:tɪ; go·dɪð, go:tɪð] vt. med dat. 1. a. føde, faa Unger, kaste (bruges om Dyr, ikke om Mennesker, is. om Hunde og Katte (her siges ogs. *leggja)*, om Ræve, Mus, Rotter og undert. om Fiske; om Køer og Faar siges *bera*, om Hopper *kasta*, om en Hunsæl *kæpa)*. — b. føde for tidlig (om Køer): *ein af kúnum hans gaut kálfinum um daginn.* — 2. *g. augunum til e-s,* kaste et Sideblik til en, skele, skotte, skæve til en; *gaut upp bálhvítum augunum,* vende det hvide ud af Øjnene (JTrL. 188).

gjótubarmur [gou:dobar·moo, gou:tø-] m. Kanten af et Hul el. en dyb Revne.

gjótur [gou:døo, gou:tøo] m. (Sl.) 1. i Udtrykket: *færið ber út á gjót,* Fiskesnoren ligger paa skraa (paa Grund af, at Baaden driver for Ström el. Vind) = *færið ber út á glæ* (Nl.). — 2. *það kemur á mann g.*, en bliver sövnig: *það er g. á honum,* han er halvforstyrret af Søvnighed.

gjúga (-u, -ur) [illegible] f. **1.** [illegible] **2.** [illegible] sagte Krusning af Havet, smaa Bølger (Vf.). — **3.** [illegible] Bøld el. Betændelse i Huden (Vf.). — **4.** [illegible] Vædske (Vf.). — **5.** (Strand.) [illegible]

gjugg [illegible] interj. kuk-kuk! (i Skjul.)

gjugga [illegible] se kuk-kui (i Skjul.)

gjöf (gjafar, gjafir) [illegible] f. **1.** Gave [illegible] er Gaver [illegible] Attre [illegible] (Ordspr.) [illegible] (GJ.). Gave venter [illegible] (GJ.), [illegible] gjældes, om Venskab skal holdes; *sínum gjöfum er hver líkastur* (SchMál.), enhver ligner sine Gaver. — **2.** (i Kortsp.) **a.** det at give Kort. — **b.** de Kort, man faar ved Fordelingen. — **3. a.** *(fóður, sem gripum er gefið)* (Portion) Foder (til Husdyr), Gift. — **b.** *(það að fóðra)* Fodring af Husdyr; [illegible] *inn) á gjöf*, sætte Faar (Heste) paa Stald, baase Faar (Heste); *Lembdar ær burfa* [illegible] g. (god Fodring) (JSVb. 36). — **4.** [illegible] Koernes sædvanlige Fodringstid.

†**gjöfrífur** [illegible] a. = **gjöfull.**

gjöft (-ar, -ir) [illegible] f. †**1.** [illegible] det at [illegible] (Bl.). — **2.** [illegible]

gjöfull (-ul, **-ulan** og **-lan**) [illegible] a. [illegible]

gjögt [illegible] se **gjökt.**

gjögur (-urs, [illegible] **-rar)** [illegible] n. **1.** [illegible] *skúti)* ikke særlig dyb Bjærggrotte med vid Munding (Arn.). — **2.** *(skarð milli sjávarhamra)* Kloft mellem Klipper ved Stranden, hvor Havet skyller ind, ogs. smalt Sund el. Passage mellem Klipper el. Skær (Sigl., Af., Vf.); (Talem.) *fá g.*, lide Overlast: *hvort sem menn fá g. með orðum eður* [illegible] — **3.** *(drangar, er skaga fram í sjóinn)* Klipper, der rager ud i Havet (ÖDav.).

-fugl [illegible] **-karl** [illegible]

gjökt (-s) [gjöχ·t] n. **1.** Klapren, Klirren, Lyd, der fremkommer ved [illegible] — **2. a.** *(skjökt)* sagte Ridt, Smaatrav: *við riðum g.*, vi lod Hestene smaatrave. — **b.** [illegible] gaa Smaaærinder; *hafa hest í g.*, bruge en Hest til forefaldende Svipture.

gjökta (i) [gjöχ·da] vi. **1.** *g.* el. *g. til*, bevæge sig lidt, navnlig saaledes, at der høres en klaprende, knirkende Lyd: *hurðin gjöktir á hjörunum*, Døren knirker; *gluggarnir g.*, Vinduerne klaprer. — **2.** *(vera hálflaus): g.* el. *g. sundur*, være halvløsnet el. revnet; *kassinn gjökti sundur*, Kassens Sider var bleven [illegible] løsne [illegible] — **3.** [illegible] — **4.** [illegible] Smaa[illegible]

gjöktreið [gjöχ·dreiːð] f. sagte Ridt, Smaatrav.

gjöld [illegible] se **gjald.**

gjöldum [gjöl·dom] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **gjalda.**

gjöll (gjallar) [illegible] f. **1.** [illegible] — **2.** *(hávaði)* Larm, Støj. — ***3.** Navn paa en mytisk Flod; deraf Benævnelse [illegible]

gjöllum [gjöd·lom] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **gella** og **gjalla.**

1. **gjör** [gjöːr] adv. comp., se **gjörla.**

2. **gjör-** [illegible] se **ger-.**

gjöra (ði) [illegible] se **gera.**

gjörandi [gjöːrandɪ] m. = **gerandi.**

gjöranlegur [gjöːranlɛːqoϱ] a. görlig.

†**gjörari (-a, -ar)** [illegible] = **gerandi.**

gjör bylta [gjör·bɪλda] vt. med dat. fremkalde en fuldstændig Omvæltning [illegible] **-bylting** [illegible] **-bitinn** [illegible] *tɪn*, -bɪ·tɪn] a. ganske afgnavet: *gjörbitin jörð*. **-bótastefna** [-bo·dasdɛb·na, -bo·ta-] f. Radikalisme. **-breyta** [-brei·da, -brei·ta] vt. med dat. forandre fuldstændig. **-breyting** [-brei·diŋk, -brei·tiŋk] f. fuldstændig Forandring, Systemforandring. ᵖ**-breytingamenn** [-breidiŋgamɛn·, -breitiŋga-] mpl. [illegible] **-bænn** [illegible]

1. **gjörð (-ar, -ir)** [illegible] se **gerð.**

2. **gjörð (gjarðar, gjarðir)** [illegible] f. **1.** [illegible] *fill.* — **2.** *(á ílátí)* Gjord, Baand (paa Kar), Tøndebaand. — **3.** *(höfuð-* [illegible]

gjörða-, gjörðar- [illegible] se **gerða-, gerðar-.**

gjörðarmet [gjör·ðarmɛːt] n. Vægtskaal, hvori ens Handlinger vejes: [illegible]

gjör dæma [illegible] **-eyða** [illegible] fuldstændig, tilintetgøre. ᵖ**-eyðandi** [-ei·ðandɪ] m. **1.** *(á Rússlandi)* Nihilist. — **2.** *(stjórnleysingi)* Anarkist. **-eyðanlegur** [-eiðanlɛːqoϱ] a. som kan tilintetgøres fuldstændig. **-eyðing** [-ei·ðiŋk] f. fuldstændig Tilintetgørelse, Ødelæggelse i Bund og Grund. **-falla** [gjöϱ·fadla] vi. **1.** styrte fuldstændig [illegible] pp. *gjörfallinn*, fuldstændig sammenstyrtet. — **2.** do til Hobe paa Grund af Fodermangel: *fjenaður gjörfjell*. **-farinn** [-fa·rɪn] a. overvældet af Træthed. **-fella** [-fɛdla] vt. **1.** *g. fje sitt*, blive nødt til at lade alle sine Faar slagte (is. paa Grund af Fodermangel). — **2.** bringe fuldstændig til [illegible] **-fellir** [illegible] Pest el. desl.), is. af Faar. **-finna** [-fɪn·a] vt. udfinde med Sikkerhed. **-gefa** [gjöϱ·gɛ·va] vt. fuldstændig opbruge: *g. hey*. **-hygli** [gjöϱ-(h)ɪglɪ] f. indec. Nøjagtighed, Punktlighed, Paapasselighed. **-hugaður** [-(h)Y·qaðoϱ] a. nøje betænkt. **-hugull** [-(h)Y·qodλ] a. nøjagtig, skarp[illegible] **-kaupandi** [illegible] Opkøber. **-kauparjettur** [illegible] n. Forkøbsret. **-kunnugur** [-kYn·oqoϱ] a. nøje bekendt med, fortrolig med.

gjörla [illegible] adv. [illegible] talesprog, [illegible] men [illegible] comp. anvendes Formen [illegible] superl. *gjörst*, [illegible] tort, de udtv [illegible] *þetta sem gjörzt að verðr* (saa nøje som muligt), *svo safn þetta verði sem* [illegible] (JMB. I. vii.)

gjörlega [illegible] *-lega*, meget nøjagtig (Safn. VIII. [illegible])

gjörlegur [gjör·lɛqoϱ] a. görlig, mulig, gennemførlig, praktikabel.

gjör leita [illegible] gennemsøge. **-losna** [illegible]

gjörn [illegible] se **gjarn.**

gjörninga bræla [illegible] f. Møn el. Røg, fremkaldt ved Trolddom. **-hríð** [-hgiːð] f. Hekseveir. **-hringur** [-hgiŋ·goϱ] m. Tryllering. **-kona** [-koːna] f. Heks. **-laus** [-löyːs] a. uden Hekseri. **-maður** [illegible]

†**gjörningarmál** [gjör·dningarmauːl] npl. Opdigtelser.

gjörningaveður [gjör·dniŋgaveːðoϱ] n. Uvejr, fremkaldt ved Trolddom.

gjörnings bríef [gjör·dniŋsbrjɛːv] n. Kontrakt (Alþb. 1691, Nr. 39). †**-maður** [-maːðoϱ] m. Gører, Udøver.

gjörningur (-s, -ar) [gjör·dniŋgoϱ, -iŋs] m. **1.** *(það að gera eitthvert verk)* Gærning: *Postulanna gjörningar*, Apostlenes Gærninger. — **2.** *(viðleitni)* Bestræbelse: *gefa til þess gjörninginn*, bestræbe sig for at. — **3.** *(sam-* [illegible] — **4.** [illegible] — **5.** [illegible] dom, Heksekunster.

gjör ókunnugur [gjóːro·kYnoqoϱ] a.: *g. e-u*, fuldstændig ukendt med [illegible] **-ráður** [illegible] a. vilkaarlig, hensynsløs, som handler efter eget Tykke. **-rúinn** [gjöːruːɪn] [illegible] **-ræði (-is)** [illegible] n. Vilkaarlighed.

gjörræðis dómgæsla [gjöːraiðɪsdo·m gaisla] f. Kabinetsjustits. **-legur** [illegible] — adv. *-lega*, vilkaarlig, med Vilkaarlighed. **-tiltæki** [-tɪl·taigɪ, -taiki] n. Vilkaarlighed.

gjör rækur [gjöːrai·goϱ, -rai·koϱ] a. som kan gendrives helt og holdent: *gjörræk röksemd* (Milt. 327). **-ræsta** [gjöːraisda] vt. rense grundigt. **-samlegur** [gjöϱ·samlɛ·qoϱ] a. fuldstændig; — adv. *-lega*. **-seldur** [-sɛld·oϱ] a. fuldstændig prisgivet til: *g. glötun*. **-skemma** [-sgjɛm·a] vt. fordærve fuldstændig. **-skoða** [-sgo·ða] vt. **1.** *(sjá í gegnum)* gennemskue. — **2.** *(rannsaka nákvæmlega)* granskue, undersøge grundig, betragte nøje: *g. e-ð*. **-snauður** [-snöy·ðoϱ] a. bundfattig, meget fattig: *g. af e-u*, fuldstændig blottet for n-t. **-sneyða** [-snei·ða] vt.: *g. e-n e-u*, blotte en fuldstændig for n-t. **-sópa** [-so·ba, -so·pa] vt. feje fuldstændig, ogs. [illegible] nær *gjörsópað. Bæirnir stóðu tómir, fólkið var flúið* (JTrSk. I. 206). **-spilla** [-sbɪdla] vt. med dat. fordærve fuldstændig; — pp. *gjörspiltur*: *e-r er g.*, en er sunken dybt, bundfordærvet. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] v. impers.: *gjörtekur fyrir e-ð*, n-t ophører el. forsvinder fuldstændig. **-taminn** [-ta·mɪn] a. fuldstændig tæmmet, træneret: *g. líkami*. ᵖ**-týnismaður** [illegible] **-týnisstefna** [illegible]

gjörtlari (-a, -ar) [illegible] **drifsmiður.**

gjör valllega [gjör·vadlɛ·qa] adv. fuldkommen, ganske. **-vallleiki** [-vad-[illegible] **-vallur (-öll, -allt)** [-vadloϱ, -vödλ, -vaλ·t] a. hel, fuldkommen, fuldstændig.

†**gjör vari (-a, -ar)** [gjör·varɪ] m. Skaber. **-vaxinn** [-vaχsɪn] a. helstøbt.

gjörvi [illegible] **gervi. -leiki** [illegible] **gervileiki.** **-nafn** [illegible] **gervinafn.**

gjörvitlaus [gjör·vɪhdløys] a. pinegal.

gjörvuleiki [illegible] **gervileiki.**

gjör þekkja [gjöϱ·þɛhgja] vt. kende nøje (fuldstændig). **-æstur** [gjöːr-aisdoϱ] a. voldsomt ophidset: *gjöræst geð*.

?**gláber salt** [glau·brɛsaλ·t] n. Glaubersalt.

glaða (a) [glaːða] vt. glæde, fornøje.

glað beittur [glað·breihdoϱ] a. munter, livlig, gladsindet. **-bjartur** [-bjaϱd-[illegible]

gladdi [glad·ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gleðja.**

glað eygður [illegible] **-blakkalegur** [illegible]

†**glaðjel (-s, pl. ds.)** [glað·jɛl] n. (lat. gladiolus) kort Sværd.

glað kampalegur [glað·kaubalɛːqoϱ, -kampa-] a., **-klakka(ra)legur** [illegible] Mine. **-kveikja** [illegible] vt. tænde med fuld Flamme. **-látur** [-lau·doϱ, -lau·toϱ] a. munter. **-legur** [-lɛqoϱ] a. **1.** *(fjörlegur)* med en opromt Mine, munter. — **2.** *(gleðilegur)* glædelig. — **3.** adv. *-lega*, *-legana* (Af.), med Glæde, muntert. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. muntert Sind, Munterhed. **-lyndur** [-lɪndoϱ] a. munter.

glaðna (a) [glað·na] vi. **1.** *(verða glaður)* blive glad, ogs. impers.: *það glaðnaði yfir honum*, hans Ansigt fik et Udtryk af Glæde, klarede op, opklaredes. — **2.** (om Vejret) v. impers.: *það glaðnar (til)*, det klarer op, Himmelen opklares.

glaðning (-ar, -ar) [illegible] f. **1.** [illegible]

[illegible] (PThEerð. 298). — Gave, spec. af Madvarer el. Lækkerier: *Eg sendi heim* [illegible] *glaðningu handa bornum og sængurkonu* (GF:Ol. 161). — **2.** [illegible] Munterhed (*skemtun*) Forlystelse.

glaðningsgliggvi [illegible] m. paaholdende Mand (Sch.).

glaðningur (-s, -ar) [illegible] m. = **glaðning.**

Glaðnir (-is) [illegible] m. npr. Navn paa Odin. *Glaðnisaður*, Poes. [illegible]

glað orður [gla:ðorðoo̦] a. livlig i Udtryk (Vísn. 367). **-sinna** [glað·sin·a] a. indec. med et muntert Sind, munter.

1. **glaður (-s)** [illegible] m. om Kenning for Hest [illegible] *gjarða g.*, Hest; — for Skib: *öldu g.* osv.

2. **glaður (glöð, glatt)** [gla:ðoo̦, glö:ð, glaht] a. **I. 1. a.** glad; *(kátur)* munter: *g. í lund*, med muntert Sind [illegible] med glade Miner, med et Indtryk af Glæde; *þar er glatt á hjalla*, der gaar det lystigt til. — **b.** acc. *glaðan* som adv.: *taka glaðan á e-u*, tage noget med Glæde. — **2.** *(hýr)* i en oprömt, løftet Stemning: *g. af víni.* — **II.** lys, klar: [illegible] straalende Maaneskin (Solskin) [illegible] Ilden brænder lystigt; *sjá aldrei glaðan dag*, aldrig se en Solskinsdag (altid sørge), [illegible] se en glad Dag.

glað vakandi [glað·va·gandı, -va·kandı] a. lysvaagen. **-vakna** [-vahgna] vi. blive lysvaagen; — pp. *-vaknaður*, helt vaagnet. **-viðri** [-vıðrı] n. straalende Vejr. **-vær** [-vai·r] a. munter. **-værð** [-vairð] f. **1.** *(kæti)* Munterhed, Glæde. — **2.** *(skemtun)* Glæde, Forlystelse, Festlighed.

glam [gla:m] n. = **glamm.**

gláma (-u, -ur) [glau:ma] f. **1.** *(hvítur glampi)* Hvidhed, hvidt Skin. — **2.** [illegible] stor, hvid Plet [illegible] — **3.** [illegible] ode Sted, ode Plet. — **4.** overf.: Kløft, Mellemrum: *Ímyndunarafl þjóðarinnar* [illegible] *Sæmundar fróða og Hálfdáns* (JÁÞj. I. 491). — **5.** (Árn.) = 1. *glýja* 3.

glám bekkur [glaum·bɛhgoo̦] m. egl. solbeskinnet Bænk, nu vistnok kun i Talem.: [illegible] ligge (efterlade, henkaste n-t) for alles Ojne, hvor det let kan bortkomme, (lade n-t) ligge og flyde. **-bles** [-blɛ·s] f., **-blesa** [-blɛ·sa] f. hvid Blis i Panden. **-blesóttur** [-blɛ·souhdoo̦] a. hvidblisset, jfr. *glámóttur*. **-eyg(ð)ur** [-ɛi·qoo̦, -ɛiqðoo̦, -ɛıgðoo̦] a. glasöjet.

glamm (-s, glömm) [glam·, glöm·] n. **1.** *(hávaði)* Larm, Stöjen, særl. *(hringl)* Klingren, Klang, klingende Lyd: *vopnag.*, Vaabenlarm; ogs. om dumpere Lyd: *árag.*, Aareslag, Plask af Aarer; jfr. *hófaglamm*, Hestetrampen. — **2.** *(hundaglamm)* Hundeglam, Gøen; — i overf. Bet.: Larmen, højrostet Tale, Udskælden: [illegible] *í blöðunum*. — **3.** *(leikfang)* Rangle (Legetöj) (BH.).

glamma (a) [glam:a] vi. **1.** *(hávaðast)* buldre, larme. — **2.** *(um hunda)* go, glamme: *(um fugla)* skrige, stöje (om Fugle).

glammi (-a, -ar) [glam:ı] m. Vaaser, höjrostet Sladderhank.

glámóttur [glau:mouhdoo̦] a. (om Heste) med hvidt Forhoved, men for Resten af en morkere Farve (sort el. rod).

glampa (a) [glau̯·ba, glam·pa] v. **1.** vi. glinse, blinke, glimte. — **2.** v. impers.: *glampar á e-ð*, n-t blinker, glimter, der ses Glimt af n-t.

glampa glófextur [glau̯·baglou·fɛχsdoo̦, glam·pa-] a. iöjnefaldende lysmanket, med meget lys Manke: *glampaglófext hryssa* (Þjóð. VIII. 92). **-skjóttur** [-sɟouhdoo̦] a. iöjnefaldende spættet: *g. hestur*; — spec. om malede Ting, hvor Pletter af en tidligere Farve el. umalede Pletter kan skimtes: *Það* [illegible] *saman* (Eimr. IX. 94).

glampi (-a, -ar) [glau̯·bı, glam·pı] m. Skær, Skin, Glans; Efterskin.

glamra (a) [glam·ra] vi. **1.** *(hringla)* rasle, klirre, klingre. — **2.** *(gera hávaða)* buldre, larme. — **3.** *(þvaðra hátt)* snakke höjrostet; *(gorta)* prale; bruge store Ord el. klingende Fraser.

glamrari (-a, -ar) [glam·rarı] m., jfr. *glamra*, Snakker, Skriger, Frasemager; *(gortari)* Praler.

glám sýni [glaum·si·nı] f. indec. svagt Syn, Svagsynethed. **-sýnn** [-sidv] a., **-skygn** [-sɟıgv] a. **1.** svagsynet. — **2.** som er udsat for Synsbedrag; kortsynet, synssløv: *aðrir hafa sögulega og málfræðislega þekkingu, þeir* [illegible] *þjóðinni betur, en eru* [illegible] *glámskygnir í náttúruna* (PThLfr. IV. 103). **-skygnast** [-sɟıgnast] vrefl. se daarligt, se fejl: (Ordspr.) *það eru augu til gagns, sem aldrei g.* (Málshb. 375). **-skygni** [-sɟıgnı] f. **1.** *(glámsýni)* Svagsynethed. — **2.** *(skammsýni)* Kortsynethed.

glamur (-urs) [gla:moo̦] n. **1.** Raslen, Klirren, Klingren: *g. á hljóðfæri*, Klimpren paa et Klaver. — **2.** *(þvaður)* Snak, Vrövl; *(gort)* Pral; *(stóryrði)* store Ord, Fraser.

Glámur (-s, -ar) [glau:moo̦] m. npr. **1.** Navn paa den berömte Genganger i *Grettissaga*; deraf: uhyggeligt Spøgelse el. Jætte; — i overf. Bet.: *Þessi mikli galsa-g.* (GFrÚh. 190). — **2.** Navn paa en hvidblisset Hest.

glamuryrði [glamorır·ðı] npl. store Ord, klingende Fraser.

glan (-s) [gla:n] n. **1.** *(gljái á fægðu)* Blankhed (paa polerede Ting). — **2.** *(glingur, skart)* Stads, Pragt, Pynt (Sl., Skaft.).

glana (a) [gla:na] v. impers.: *nú glanar til*, det klarer op (BH.) — *nú glaðnar til*, se *glaðna*.

glánast (a) [glau:nast] vrefl. gantes, fjase.

glánaskapur [glau:nasga·boo̦, -sga·poo̦] m. Gabmundethed: *þetta hefir náttúrlega verið g. af mér* (EKvSamb. 252).

glang (-s) [glau̯ŋ·k, glauŋ·k] n. Pragt, Pynt, Stads (Vf.).

gláni (-a, -ar) [glau:nı] m. **1.** *(flón)* Nar, Dumrian. — **2.** *(glanni)* Fusentast; *(fífldjarfur maður)* dumdristigt Menneske, Vovehals.

glanna legur [glan:alɛ·qoo̦] a. *(ofsakátur)* kaad, overgiven; *(fífldjarfur)* dumdristig. **-skapur** [-sga·boo̦, -sga·poo̦] m. **1.** *(ofsakæti)* Kaadhed, overgiven Stemning. — **2.** *(fífldirfska)* Dumdristighed, Fusentasteri.

glanni (-a, -ar) [glan:ı] m. **1.** *(galgopi)* overgivent Menneske, Spilopmager. — **2.** *(fljótfær, fífldjarfur eða gálaus maður)* Fusentast, dumdristigt Menneske; (om en fyrig Hest) *þessum bleika glanna* (ÞGjD. 4). — **3.** *(fótskakkur maður)* skævbenet Menneske (BH.).

?**glans** [glan·s] m. Glans.

?**glansa (a)** [glan·sa] vi. glinse, straale.

?**glansi (-a)** [glan·sı] m. = **glans.**

?**glansmynd** [glan·smınt] f. = **gljámynd.**

gláp (-s) [glau:p] n. Gloen, Stirren.

glápa (ti) [glau:ba, glau:pa, glauf·dı] vi. glo, glane, stirre: *g. á e-ð*, glo paa n-t; (Talem.) *g. á e-ð eins og tröll á heiðríkju (himnaríki)* el. *eins og naut á nývirki*, glo paa n-t som en Ko paa en Vejrmølle (Ladedör).

glápeyg(ð)ur [glau:bɛi·qoo̦, -ɛiqðoo̦, -ɛigðoo̦, glau:p-] a. med dunkle, sløve Øjne (BH.).

glapið [gla:bıð, gla:pıð] sup. af **glepja.**

glap yrtur [gla:bıo̦doo̦, gla:p-] a. bidsk. **-leikur** [-lɛi·goo̦, -lɛi·koo̦] m. = **glaptefli.**

glapna (a) [glahbna] vi. **1.** slaa fejl: *e-m glapnar sýn*, ens Syn svækkes. — **2.** refl. *glapnast*; **a.** = *glapna*. — **b.** bedaares: *þókti því Torfa hafa hér glapnast sýn* (JÁÞj. II. 133).

glapp (-s, glöpp) [glahp, glöhp] n. Uheld: *(með) höppum og glöppum*, hændelsesvis; nu og da, i Ny og Næ.

glappa skot [glahbasgo:t] n. Fejlgreb, Misgreb, Dumhed: (Ordspr.) *allir eiga glappaskot á æfi sinni* (GJ.), der er ingen, som ej begaar en Dumhed i sit Liv. **-smíði** [-smi:ðı] n. mislykket Arbejde (jfr. EÓlKv. 231).

glappast (a) [glahbast] v. refl. **1.** slippe uforvarende: *það glappaðist fram úr mjer*, det slap mig ud af Munden. — **2.** slaa fejl: *Gáfum hans ei gáfust laun, | þær glöppuðust ófimlega* (BóluHj. 149).

glappi (-a, -ar) [glahbı] m. **1.** *(flón)* Nar. — **2.** *(gortari)* Storpraler.

glappæði [glahbai·ðı] n. = **glapræði.**

glap ræði [gla:brai·ðı, gla:p-] n. **1.** *(glappaskot)* Fejlgreb, Misgreb, ubetænksom Handling, Overilelse. — **2.** *(glæpur)* Forbrydelse. **-samur** [gla:psamoo̦] a. tilböjelig til Fejlgreb. **-sýn** [-si·n] f. Illusion. **-sýnn** [-sidv] a. som ser daarligt, svagsynet. **-stigur** [-sdı·qoo̦] m., **-stígur** [-sdi·qoo̦] m. Afvej: *komast á glapstigu*, komme paa Afveje; *leiða (ginna) á glapstigu*, bringe paa Afveje, føre paa Glatis; (Ordspr.) *það er hægra að komast á glapstiginn en af honum*. **-tefli** [-tɛblı] n. Fejltræk, Bak (i Skak).

glapti [glaf·dı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **glepja.**

glap víg [gla:bvi·q, gla:p-] n. **1.** *(óviljandi víg)* Vaadedrab. — **2.** *(víg, sem lasta ber)* forkasteligt Drab. **-vís** [-vi·s] a. tilböjelig til Fejlgreb.

glas (-s, glös) [gla:s, glö:s] n. **1. a.** lille Flaske: *meðalaglas*, Medicinflaske. — **b.** *(vasapeli)* Lærke. — **c.** Glas: *mölvaðu nú ekki glasið!* slaa nu ikke Glasset itu; jfr. *vatnsglas* osv. — **2.** Indholdet af et Glas el. lille Flaske: *g. af vatni, víni*, et Glas Vand, Vin. — **3.** *(lampaglas)* Glas paa en Lampe.

glás (-ar) [glau:s] f. (Vf., Rvk.). **1.** (= *hundsbelgur*) Bælg af en Hund, Hundebælg. — **2.** *(stappa úr fiski og rúgbrauði)* Ruskomsnusk (lavet af Rugbrød og Fisk). — **3.** *(flykki, drægja)* kolossal Masse.

glasa slíður [gla:sasli:ðoo̦] n., **-stóll** [-sdou·d·ʎ] m. Stativ til Glas.

glas beri [gla:sbɛ·rı, glas·-] m. Glasholder (i et Fyr). **-brjótur** [-brjou·doo̦, -brjou·toː] m. Glasbryder. **-eyg(ð)ur** [gla:sɛi·qoo̦, -ɛiqðoo̦, -ɛigðoo̦] a. glasöjet. °**-(h)ald** [-(h)alt] n. Plat de menage. **-himna** [-(h)ımna] f. Glashinde. **-ker** [gla:sɟɛ·r, glas·-] n. Glaskar. **-tími** [-ti·mı] m. Glastime, Time: *Með soddan seinfærum hatti komast þeir upp (a bergið) í einum glastíma* (Giss. 54).

†**glat (-s)** [gla:t] n. Fordærvelse.

glata (a) [gla:da, gla:ta] vt. med dat. **1.** *(týna)* tabe, miste. — **2.** *(tortíma)* odelægge helt. — **3.** refl. *glatast*. **a.** *(týnast)* tabes, mistes. — **b.** fortabes: *jeg er hræddur um hann glatist í sollinum*. — **c.** forlise, gaa under: *skipið hefur áreiðanlega glatast í ofsanum*.

†**glatan** [gla:dan, gla:tan] f. = **glötun.**

glatari (-a, -ar) [gla:darı, gla:tarı] m. Fordærver, Ødelægger.

?**glatarí (-is)** [gla:dari, gla:tari] n. (ODav.), ?**glatin** [gla:dın, gla:tın] n.? Luksusartikler: *vér ... eyðum árlega stórfé í glingur og g.* (Eimr. XX. 112).

glat kista [gla:tɟısda] f.: *fara í glatkistuna*, gaa i Glemmebogen. **-samlegur** [-samlɛ·qoo̦] a. **1.** *(skaðlegur)* fordærvelig: *glatsamlegt athæfi, glatsamleg gleði*. — †**2.** forkrænkelig, forgængelig: *g. líkami*.

glatt [glaht] sup. af **gleðja** og n. af **glaður.**

glatungslegur [gla:duŋslɛ·qoo̦, gla:t-] a. forsömmelig.

glatungur (-s, -ar) [gla:duŋgoo̦, gla:t-, -uŋs] m. forsömmelig Person, som ikke passer sine egne Sager (BH.).

glaum laus [glöym·löys] a. uden Stöj el. larmende Glæde. **-mikill** [glöym:ıɟıdʎ, -m:ıɟıdʎ] a. larmende.

glaumur (-s) [glöy:moo̦] m. Larm; stöjende Glæde: *glaumurinn á götunum*; — *g. heimsins*; — *g. og gleði*.

gleða (-u, -ur) [glɛ:ða] f. (zool.) Glente (falco milvus, L.).

gleði (sg. indec., pl. **-ir** (i Bet. 2.)) [glɛ:ðı] f. **1.** Glæde: *sorg og g.*; — *(gott skap)* godt Humør: *taka (aftur) g. sína*, faa sit gode Humør igen; (Ordspr.) *oft er gleðin aftanmjó* (el. *endaslepp*), jfr. Glæde varer ofte ikke længer end en Dans eller Fejleleg. — **2.** (i denne Bet. ofte pl. *gleðir*) Lystighed ved en Fest; spec. Julestue el. anden festlig Sammenkomst paa Landet, med Sang og Dans og Lege: *gleðin á Jörva*; — *gleðirnar voru alltíðar skemtanir á Íslandi á miðöldunum* (NF. II. 65).

gleði bjartur [glɛ:ðıbjaq·doo̦] a. glædestraalende. **-blandaður** [-blan·daðoo̦] a. glædeblandet. **-blær** [-blai:r] m. glad Mine. **-boð** [-bo:ð] n.

muntert Gæstebud, [illegible] **-boðskapur** [-boð·sgaeo, [illegible]] [illegible] Glædesbudskab, Evangelium. **-bragð** [-brag·ð, -brag·þ] n. [illegible], tiltrækk. Mine, Udtryk af Glæde. **-bros** [-bro:s] n. Glædessmil. **-dagur** [-da:goq] m. Glædesdag. **-dvali** [-dvalɪ] m. Glædesrus. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. [illegible] e. Aarsag til Glæde. **-fólk** [-fo·k, -fo·lk] n. [illegible] Mennesker, [illegible] stemte Mennesker. **-fregn** [-frɛg·n] f., **-frjett** [-frjɛht] f. glædelig Efterretning, Glædesbudskab. **-fullur** [-fvd·loq] a. fuld af Glæde, [illegible] **-geisli** [-[illegible]] m. Glædesstraale. **-gina** [illegible] f. [illegible] Kopper som ikke skjules af Grumset (naar der spaas i Kaffegrums): *i bollanum eru brjef og peningar og gleðiginu.* **-grátur** [-grau:doq, -grau:toq] m. Glædesgraad. **-hátíð** [-hau:tið] f. Glædesfest. **-heimili** [-hɛi:mɪlɪ] n. muntert Hjem. **-höll** [-hod·l] f. Lystslot. **-kendur** [illegible] a. 1. [illegible] glædelig Art: *[illegible]* — 2. [illegible] oplivet, munter (af Drik). **-kona** [-ko:na] f. Glædespige (EÓl. 141). **-kvak** [-kva·k] n. munter Kvidder. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. [illegible] vikivakakvæði. **-laus** [-löy·s] a. glædelos. **-legur** [-lɛ·qoq] a. glædelig. **-leikaskáld** [-lɛi:gasgauld, -lɛi:ka-] n. Lystspildigter. **-leikur** [illegible] m. Lystspil, Komedie. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] mpl. Glædesytringer, Udtryk af Glæde. **-maður** [-ma:ðoq] m. 1. [illegible] Selskabsmand. — 2. Deltager i en *gleði* el. *vikivaki*. **-mikill** [-mɪ:gɪdl, -mɪ:kɪdl] a. [illegible] **-mót** [-mou:t] n. = **gleðibragð**. **-orð** [-or·ð] n. Glædesord. **-rán** [-rau:n] n. Rov af Glæde; (Ordspr.) *lán er g.* (SchMál.), Laan er Glædens Fordærver. **-ríkur** [-ri:goq, -ri:koq] a. glæderig, glædefuld. **-rödd** [-röt·] f. glad Stemme. **-samkoma** [-sam·koma] f. festlig Sammenkomst; muntert Lag. **-samur** [-sa·moq] a. 1. *(skemtilegur)* livlig, underholdende (Visn. 367). — 2. [illegible] **-snauður** [illegible] a. glædeløs. **-spell** [illegible] **-spillir** [-spɪdlɪr] m. Glædens Forstyrrer. **-stamur** [illegible] **-stund** [-sdvn·t] f. Glædesstund. *-**sunna** [-svn:a] f. Glædens Sol. **-svipur** [illegible] **-söngur** [illegible] Glædessang. **-tár** [-tau:r] npl. Glædestaarer. **-tíðindi** [-ti:ðɪndɪ] npl. Glædesbudskab. **-vana** [-va:na] a. indec. glædelos. **-vandur** [-van·doq] [illegible] **-veisla** [-vɛis·la] f. Lykonskningsgilde; Festlighed.

gleðja (gleð, gleðjum; gladdi, glöddum; gleddi; glatt, gladdur) [illegible] vt. 1. a. glæde, fornöje: *g. e-n með góðri frjett.* — b. refl. *gleðjast*, glæde sig, [illegible] — 2. [illegible] — 3. [illegible] (Skirn. '12, [illegible]) — 4. [illegible]

gleðra (-u, -ur) [illegible] f. 1. [illegible] — 2. [illegible]

gleðskapur [illegible]

gleis- [illegible] = **gleps-**.

gleggja (ði) [illegible] = **glöggva**.

glegstur [illegible] sup. af **glöggur**.

gleiða (gleiddi) [glɛi:ða, glɛid:ɪ, sup. glɛiht] vt. = **gleiðletra**.

gleiðálka [glɛi:ðau·ga, -aulka] f. vilter Tøs (Árn.).

gleiðarmát [glɛi:ðarmau:t] n. 1. i ældre isl. Skakspil en Art haanlig Mat, naar Kongen staar i det ene Hjörne, Modstanderens Dronning (el. Biskop) i Hjørnet paa skraa overfor [illegible] felter, alle truende med Skak (f. Eks. sort Konge paa a 1, hvid Dr. paa h 8, hvide Taarne paa a 8 og h 1) (ODavSk. 292). Ogsaa kaldet *skakka g.* el. *skakka mát*. — 2. (Árn., Rang.) [illegible]

gleidd (-ar, -ir) [glɛit·, glɛid:aq] f. 1. Afstand; Divergens: *gleiddin milli álmanna* (Hempel [illegible]). — 2. [illegible] — 3. (Sl.) [illegible] *skrall, brekinsboll*

gleið gengur [glɛið·gɛiŋgoq] a. som skræver ud med Benene, naar han gaar. **-gosablær** [-gosablai:r] m. friskfyragtigt Væsen. **-gosalegur** [-gosalɛ:qoq] a. friskfyragtig, flabet. **-gosi** [-go·sɪ] m. Friskfyr, Vigtigper, Vigtigmager, Flab, Fløs.

gleiðka (a) [glɛiþ·ga, glɛihga, glɛið·ka] vt. og vi. (ogs. skrevet *gleikka*) 1. fjærne sig fra hinanden, divergere [illegible] *myndi hjer um bil 15° horn,* men divergere under en Vinkel paa omtrent 15° (Stj. '99, A. 36). — 2. a. [illegible] — b. [illegible] i overf. Bet. [illegible] Kæft; *g. sig* [illegible] *því* (Lögr. V. 80).

gleiðkun (-ar, -anir) [illegible]

gleið letra [glɛið·lɛ·dra, -lɛ·tra] vt. spærre (Skrift el. Tryk), spatiere. **-myntur** [-mɪvdoq, -mɪntoq] a. aabenmundet. **-settur** [-sɛhdoq] a. stillet langt fra hinanden. **-stígur** [-sdi·qoq] a. = **langstígur**.

gleiður [glɛi:ðoq, n. glɛiht] a. 1. *(sem stendur gleitt)* skrævende, som staar med Benene langt fra hinanden. — 2. [illegible] stump Vinkel. — 3. aaben paa vidt Gab: *stendur þar með ginið gleitt* | og *gónir upp í skýin.* — 4. a. [illegible] *en þeir eru vanalega gleiðastir á svellinu* (de störste Vigtigmagere) (Eimr. XII. 29); *það er því engin ástæða til að fara að gera sig gleiðan nú yfir þessu frv.* (vigte sig i Anledning af dette Forslag) (Alþ. '11, B. II. 1989). — b. *(glaðkampalegur, upprifinn)* lystig, munter, oprömt; forekommende [illegible]

gleikka (a) [illegible] = **gleiðka.**

gleyma (di) [[illegible]ma] vt. med Dat. glemme: *geta ekki gleymt e-u*, ikke kunne glemme n-t, ikke kunne faa n-t ud af Hovedet; *hún gat ekki gleymt honum það*, hun kunde ikke glemme ham det; *g. sjer*, forglemme sig selv, træde ud af sin Rolle; *geymt er ekki gleymt*, gemt er ikke glemt.

gleymd (-ar, -ir) [glɛim·t] f., *gleyming (-ar)** [glɛi:mɪŋk, [illegible]] f. = **gleymska.**

*gleymingur (-s)** [illegible] m. Laan, Sto, [illegible]

gleyminn [glɛi:mɪn] a. glemsom, glemsk.

gleymni [glɛim·nɪ] f. indec. Glemsomhed, Glemske.

gleymska (-u) [illegible] f. 1. [illegible] Glemsel, Glemme, [illegible] Glemmebogen. — 2. *(gleymni)* Glemsomhed. — 3. Forglemmelse: *það var ljóta gleymskan.*

gleymskusamur [glɛim·sgosa·moq] a. = **gleyminn.**

†**gleipa (ti)** [glɛi:ba, glɛi:pa, glɛif·dɪ] vi. sladre, snakke.

1. **gleypa (-u, -ur)** [glɛi:ba, glɛi:pa] f. 1. (Árn.) = *smjörvalur.* — 2. [illegible] Masse!

2. **gleypa (ti)** [glɛi:ba, glɛi:pa, glɛif·dɪ] vt. 1. sluge: (Ordspr.) *gleypt* [illegible] snappe efter Vejret; [illegible] tage imod n-t med Kyshaand; *g. úlfaldann (hráan)*, sluge en Kamel; *g. við e-u*, skynde sig at sluge n-t, bide paa Krogen, spise som varmt [illegible] — 2. [illegible], indoptage [illegible] *hitamagns sólarinnar ýmist gleypist* (Skirn. '19, 17).

gleypari (-a, -ar) [glɛi:barɪ, glɛi:parɪ] m. Opsluger.

gleypi bein [illegible] = *smjörvalur.* **-legur** [illegible]

gleyping (-ar, -ar) [glɛi:biŋk, glɛi:piŋk, -iŋgaq] f. Slugning.

Gleipnir (-is) [illegible]

gleypsandi [glɛif·sandɪ] (Víd. II. 179) = *glepsandi*, se **glepsa.**

gleipumál [glɛi:bomau:l, glɛi:po-] n. den förste Malkning efter Afvænnelsen *(fráfærur)* (Sch.).

1. **glenna (-u, -ur)** [glɛn:a] f. 1. a. *(rifa)* aabent Mellemrum, Spalte, [illegible] — b. [illegible] — c. [illegible] — 2. [illegible] — 3. [illegible]

2. **glenna (ti)** [illegible] udspile. 1. *g. upp munninn*, aabne Munden paa vidt Gab; *g. upp ginið*, [illegible] — 2. a. [illegible] — b. *(vera stórstígur)* skridte ud; strække ud; — i overf. Bet.: göre sig vigtig: [illegible] — c. spile Munden op; — i overf. Bet.: ¹) *(gelta)* (om Hunde) go hæf-[illegible] skælde ud, bruge Mund: *kerlingin glenti sig og ljet dæluna ganga.* — d. vride sig og göre forskellige Fagter: *g. sig í framan.* — e. om Vejret: *hann glennir sig (upp)*, det klarer op: *Svo á milli jóla og nýjárs glenti* [illegible] *glenni ekki til með hádeginu* (Breiðd.).

glenni kjaftur [illegible] **-verk** [illegible] n. 1. *gleiðgosi: hvaða g. er þetta?* (Hún.). — 2. = *gaprildi*, 1. *glenna* 4.

glens (gen. ds.) [glɛn·s] n. Spog; Munterhed.

glensa (a) [glɛn·sa] vi. spoge.

glensfullur [glɛn·sfvdloq] a. = **glensmikill.** **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. Spog, spogefulde Ord.

glenska (-u, -ur) [glɛn·sga] f. bidende Spog (BH.).

glensmikill [glɛn·smɪ·gɪdl, -mɪ·kɪdl] a. lystig.

Glenur (-s) [glɛ:noq] m. npr., ældre *Glenr*, i den nordiske Mytol. Navn paa Solens Ægtefælle; deraf **Glens kona, Glens beðja* (undert. i eet Ord) som Kenning for Solen.

glepja (glep, glepjum; glapti, glöptum; glepti; glapið) [glɛ:bja, [illegible] glap·tɪ, [illegible] glapɪð] vt. 1. forstyrre, forvirre: *g. fyrir e-m*, forstyrre en; *g. e-m sýn*, forvirre ens Syn, blænde ens Øjne, göre en forblindet, stikke en Blaar i Øjnene. — 2. *(svíkja, tæla)* bedrage: *g. konu*, forføre en Kvinde. — 3. refl. *glepjast á e-u*, begaa en Dumhed m. H. t. n-t: *Lausingi einn glaptist á* (var [illegible])

gleps (gen. ds.) [glɛf·s] n. 1. *(það að glepsa)* Snappen efter n-t. — 2. *(net)* Garn, Næt (BH.).

1. **glepsa (-u, -ur)** [glɛf·sa] f. Bid, Mundfuld, lille Stykke, Hap(s): [illegible] *glepsur af* (JThSk. I. 216).

2. **glepsa (a)** [glɛf·sa] vt. og vi.: *g.* og *g. í e-ð*, snappe efter n-t, nippe af (til), glamse, hapse: *hundurinn glepsaði í fótinn á mjer*; — *hundurinn glepsaði kjötið* (JÁÞj. I. 329); *hesturinn vildi ekki eta, hann glepsaði að eins í heyið* (nippede kun af Høet); — ppr. *glepsandi*, glubende.

glepsgjarn [glɛf·sga(r)dn] a. glubsk.

glepti [glɛf·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **glepja.**

gler (-s, pl. ds.) [glɛ:r] n. 1. Glas: *í flestum rúðum er nú g.*, de fleste Ruder er nu af Glas; (Ordspr.) *sjaldan brýtur gæfumaður g.* (SchMál.), hvo som har Held bryder sjælden Glar. — 2. (pop.) Flaske, Lærke: *áttu nokkuð á glerinu?* — 3. [illegible]

glera (a) [glɛ:ra] vt. glasere, emaillere; — pp. *gleraður*, med Glasur, [illegible]

glerauga [glɛ:röy·qa] n. **1.** *(auga úr gleri)* Glasöje. — **2.** pl. *gleraugu,* Briller: *ein g.,* et Par Briller.

gleraugna gler [glɛ:röygnaglɛ:r] n. Brilleglas. **-hús** [-hu:s] npl. Brillefoderal. **-laus** [-löy:s] a. uden Briller; — adv. *-laust.* **-naðra** [-naðra] f., **-slanga** [-slauŋ·ga] f. (zool.) Brilleslange, Cobra (naia repudians).

gler bikar [glɛr·bɪ·gaϱ, -bɪ·kaϱ] m. Glasbæger, Glaspokal. **-bjalla** [-bjadla] f. Glasklokke. **-blámi** [-blau·mɪ] m. gennemsigtig blaa Farve. **-blástur** [-blausdoϱ] m. Glaspusteri. **-bráð** [-brau·ð] f. Smælt. **-brot** [-bro·t] n. Glasskaar. **-bræðsla** [-braiðsla] f. Glassmæltning. **-bræðsluofn** [-braiðsloob·v] m. Glasovn. ◦**-efni** [glɛ:rɛbnɪ] n. (geol.) Tachylyt. **-eyg(ð)ur** [glɛ:rɛi·qoϱ,-ɛiqðoϱ,-ɛigðoϱ] a. (Rang.) = **glaseyg(ð)ur.** **-fágari** [glɛϱ·fau·(q)arɪ] m. Glassliber. **-fágun** [-fau·(q)on] f. Glasslibning. **-flaga** [-fla·qa] f. Glasplade. **-fluga** [-flʏ·qa] f. (zool.) Guldsmed. **-gerð** [-r·-ɟɛrð] f. Glasfabrikation. **-gerðarhús** [-ɟɛrðaϱ(h)u:s] n. Glashytte, Glasfabrik. **-gljáandi** [-gljau·andɪ] a. straalende som Glas, glasglinsende. **-gljái** [-gljau·ɪ] m. Glasglans. **-hálka** [glɛ:ϱ(h)auλga, -(h)aulka] f. spejlglat Føre. **-háll** [-(h)audλ] a. spejlglat. **-hallur** [-(h)adloϱ] m. Bjærgkrystal. **-harðna** [-(h)ardna] vi. blive glashaard. **-harður** [-(h)arðoϱ] a. glashaard: *glerharðir skór;* — overf.: *glerharðir peningar,* klingende Mont. **-harmoníka** [-(h)armoniga, -ika] f. Glasharmonika. **-hattur** [-(h)ahdoϱ] m. blank, höj Hat. **-haus** [-(h)öy·s] m. **1.** Porcelænshoved (til Dukker, Piber o. lign.). — **2.** *(skalli)* Skaldepande. **-hella** [-(h)ɛdla] f. Tavleglas. **-himinn** [-(h)ɪ·mɪn] m. Glashimmel. **-hjálmur** [glɛϱ·ɦaulmoϱ] m. Glaskuppel, Glasklokke. **-húð** [glɛ:ϱ(h)u·ð] f. **1.** *(húð úr gleri)* Glashud. — **2.** *(glerungur)* Glasur, Emaille: *g. á tönnum.* **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Glasdör. **-hús** [-(h)u·s] n. Glashus (overf.). **-hvolf** [glɛϱ·χwolv, -kvolv] n. Glashvælving. **-ílát** [glɛ:rilau:t] n. Glaskar. **-kaup** [glɛϱ·köy·p] npl. Indkob af Glasvarer. **-kistill** [-ɟɪsdɪdλ] m. Glaskasse. **-klukka** [-klʏhga] f. Glasklokke. **-knöttur** [-knöhdoϱ] m. Glaskugle. **-kolla** [-kodla] f. Glas, Puncheglas, Ölglas: *Helldr. mennirnir drukku það úr glerkollum* (JTrHeið. III. 65). **-kúfur** [-ku·voϱ] m. Glaskuppel. **-kúla** [-ku·la] f. Glaskugle. **-kunta** [-kʏvda, -kʏnta] f., **-kuntuhýungur** [-kʏvdohi:juŋgoϱ] m. (vulg.) Smule Dun paa Hagen. **-kúpa** [-ku·ba, -ku·pa] f. Glaskuppel. **-körf** [-körv] f. Glaskurv. ◦**-lögur** [-r·-lö·qoϱ] m. Vandglas. **-perla** [-ϱ·-pɛrdla] f. Glasperle. **-pípa** [-pi·ba, -pi·pa] f. Glasrör. **-pytla** [-pɪhdla] f. (Medicin)Glas, lille Flaske. **-pottur** [-pohdoϱ] m. Glaspotte. **-renna** [glɛr:ɛn·a] vt. glasere, emaillere. **-rúða** [glɛr:u·ða] f. Glasrude. ◦**-salt** [glɛϱ·saλt] n. Vitriol. **-sjóður** [-sjou·ðoϱ] m. Gemme af Glas: (Ordspr.) *hætt er að geyma gull í glersjóði* (GJ.), man skal ikke gemme Guld i Glasskab. **-skán** [-sgau·n] f. Glashinde. **-skápur** [-sgau·boϱ, -sgau·poϱ] m. Glasskab. **-skeri** [-sɟɛ·rɪ] m. **1.** *(glersmiður)* Glarmester. — **2.** *(verkfæri til þess að skera með gler)* Redskab til Glasskæring, Diamant. **-skygning** [-sɟɪgniŋk] f. Glassliberi, Glasslibning. **-skrín** [-sgri:n] n. Glaskasse. **-smeltur** [-smɛλdoϱ] a. glasbrændt. **-smiðja** [-smɪðja] f. Glasværk, Glasfabrik. **-smiður** [-smɪ·ðoϱ] m. **1.** *(glersteypari)* Glaspuster. — **2.** *(glerskeri)* Glarmester. **-sniglar** [-sniglaϱ] mpl. vitrina (JHallHB.). ◦**-spil** [-sbɪ·l] n. (mus.) Glasspil. **-steypa** [-sdɛi·ba, -sdɛi·pa] f. Glasstoberi, Glaspusteri. **-steypari** [-sdɛi·barɪ, -sdɛi·parɪ] m. Glaspuster. **-strendingur** [-sdrɛndiŋgoϱ] m., ◦**-stuðull** [-sdʏ·ðodλ] m. Prisme. **-stökkur** [-sdöhgoϱ] a. glasskor: *glerstökt járn.* **-tala** [-ta·la] f. **1.** *(tala úr gleri)* Glasknap. — **2.** *(glerperla)* Glasperle, Vandperle. **-tegund** [-tɛ·qont] f. Glasart.

glerun (-ar, -ir) [glɛ:ron] f. Glasering.

glerungs mynd [glɛ:ruŋsmɪn·t] f. Mosaikbillede: *gömlu krossmarki, settu steinum og glerungsmyndum* (ÞThFerð. II. 172). **-vetur** [-vɛ:doϱ, -vɛ:toϱ] m. Vinter med stræng Frost (is. 1648, jfr. LFR. XIV. 83).

glerungur (-s) [glɛ:ruŋgoϱ, -uŋs] m. **1.** haardfrossen og glat Is: *þá eru þar öngvar vegna glerungs og svellbunka* (ÞThFerð. I. 228). — **2.** *(glerskán)* Glasskorpe. — **3.** Emaille, Emaillering, Smælt: *g. var mjög tíðkaður á helgimyndum Grikkja á miðöldunum, og hafa sum þess konar listaverk fundist á Íslandi (altakross o. fl.).* — *(glerhúð)* Glasur: *g. á tönnum,* Tændernes Emaille.

gler varningur [glɛr·va(r)dniŋgoϱ] m. Glasvarer. ◦**-vatn** [-vahtv] n. Vandglas. **-vökvi** [-vö·gvɪ, -vö·kvɪ] m *(í augum)* Glasvædske, Glaslegeme (Øjets). **-þak** [-ϱ·-þa·k] n. Glastag. **-þynna** [-þɪn·a] f. Glasplade, Glasskive; — spec. Forsatsglas: *glerþynnan stjórnborðamegin,* Styrbords Forsatsglas. **-þjótta** [-þjou·hda] f. Glasmasse.

◦**glesja (-u, -ur)** [glɛ:sja] f. Plat de menage.

gletni [glɛhdnɪ] f. indec. Skælmskhed, Drilleri, Gækkeri, Skælmeri: *g. í augunum,* Skælm i Øjet; *g. lífsins,* Livets Drillerier.

gletnis brösur [glɛhdnɪsbrö:soϱ] fpl. Smaakævlerier el. Puds, der spilles i al Uskyldighed: *átti hann oft í glettnisbrösum við hana* (BrJDul. 62). **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. skælmsk, drilsk.

glett (-s) [glɛht] n. Spog.

gletta (-u, -ur) [glɛhda] f. **I.** Forbitrelse, Bidskhed (BH.): *glotta skyldi um grön, ef gletta býr inni* (GJ.). — **II.** (hyppigst i pl.: *glettur):* **1.** *(stríðni)* Drilleri. — **2.** *(hrekkur, grikkur)* Skælmsstreg, Puds: *eða að þú hefir orðið fyrir því að verða fyrir einhverja glettu* (HermJDulr. 56). **3.** pl. *glettur,* Spilopper, Pudsmageri, Sjov; *í glettum,* for Spog, for Sjov; — spec. om Drillerier og Fortræd ved Hjælp af Trolddom; jfr. *gletting.*

glettast (i) [glɛhdast, sup. glɛs·t] vrefl.: *g. við e-n,* drille en, spille en et Puds; (Ordspr.) *ilt er að g. við gamlan,* det er ikke ret at pudse de gamle.

glettilegur [glɛhdɪlɛ·qoϱ] a. **1.** *(stríðinn)* drillesyg, ondskabsfuld (Vísn. 226). — **2.** (pop.) Pokkers stor: *það er kominn g. heyskapur núna;* — adv. *-lega,* Pokkers, svært: *hann er g. ríkur.*

gletting (-ar, -ar) [glɛhdiŋk, -iŋgaϱ] f. **1.** Drilleri, Puds, jfr. *gletta:* *Þú ert nú ekki sá fyrsti, sem orðið hefir fyrir þess háttar glettingum* (GFr...

Átt. 74). — **2.** spec. om Forgørelse af Kreaturer: *ef hann* (ɔ: *stefnir) er heimgdur þar yfir, sem glettingar eru á grip* (hvor der er forgjorte Kreaturer) (JÁPj. I. 655).

glettingakind [glɛhdiŋgaɟɪn·t] f. (egl. forgjort Faar) mystisk Kreatur: *en þessi g. var birna með tvo húna* (ÞThFerð. IV. 14).

glettinn [glɛhdɪn] a. **1.** *(stríðinn)* skælmsk, drillevorn, drilsk. — **2.** *(mannýgur)* uvan.

glettubros [glɛhdobro:s] n. skalkagtigt Smil.

glettur [glɛhdoϱ] pl. af **gletta.**

†**1. glý (-s)** [gli:] n. Glæde: *hleypur upp með glens og g.* (ÓDavVik. 293).

2. **glý (-s)** [gli:] n. Urenhed (jfr. *glýja): Eplin fögur ... utan sett með eðalsteinum, ekki neitt þar sést á glí* (ÓDavVik. 211).

glíðna (a) [glɪð·na] vi. **1.** glide ud med Foden: *jeg glíðnaði á hálkunni.* — **2.** *g. sundur,* gaa itu, sprække, blive utæt: *Að þjóðarhofið lekur og glíðnuð grindin er, | þó gulli rend sé burstin | lá opið fyrir þér* (GFrÚh. 96).

glyðra (-u, -ur) [glɪð·ra] f. Flane, Kokette.

glyðru legur [glɪð·rolɛ·qoϱ] a. letfærdig, flanevorn. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Flaneri.

glíðsa [glɪð·sa] a. indec. det, at Benene glider saa langt fra hinanden, at de gaar ud af Hofteleddet: *kindin er orðin g. að aftan;* — i overf. Bet.: *Gat þar að líta fótbrotin borð og g. stóla* (Stole med løse Ben) (JTrL. 145).

glíðsast (a) [glɪð·sast] vrefl. blive *glíðsa,* s. d. O. (Af.).

glygg (-s) [glɪk·] n., °**glyggur (-s)** [glɪg:oϱ] m. Vind, Storm.

1. **glýja (-u, -ur)** [gli:ja] f. **1.** Slor, Taage, Øjentaage, Blændelse: *og var sem glýu drægi á augun (á svefni)* (GFrE. 33). — **2.** *(gröftur í augum)* Materie i Øjenkrogene, »Sövn«, Sövnklat. — **3.** *(daufur þerrir)* kort og upaalideligt Törrevejr.

2. **glýja (a)** [gli:ja] v. impers. **1.** blænde: *e-m glýjar fyrir augu,* ens Øjne blændes; — pp. *glýjaður,* ifort en blændende Dragt: *tindagnípur Gimlés stranda | glýjaðar sömu rósaskýjum* (MJ. II. 152). — **2.** vt. *(ginna með smjaðri)* faa en til n-t ved Smiger og Gaver (Vf.): *g. e-n til,* blænde ens Øjne ved Smiger og Hykleri.

glýjari (-a, -ar) [gli:jarɪ] m. **1.** *(fífl)* Nar (BH.). — **2.** *(svikari)* Bedrager.

glýju dagur [gli:joda:qoϱ] m. Dag med svagt Törrevejr (i ustadigt Vejrlig). **-fullur** [-fʏdloϱ] a. glædefuld (Klopst. V. 214). **-gjafir** [-ɟa:vɪϱ] fpl. (LFR. V. 58) = **gýligjafir.** **-laus** [-löy·s] a. uden Fryd, trist: *grát af gleði glýjulausri* (Klopst. 152). **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. matlysende.

glýjun (-ar) [gli:jon] f. (ÁM. 226b, 8vo) = **glaðningur** 1.

glýjuskin [gli:josɟɪ:n] n. svagt Solskin.

g-lykill [ɟɛ:lɪ·ɟɪdλ, -lɪ·ɟɪdλ] m. (mus.) Diskantnögle, G-nögle.

glikja [...] vi. = **líkja.**

glikur [gli:goϱ, gli:koϱ] a. = **likur.**

1. **glíma (-u, -ur)** [gli:ma] f. (jfr. *bændaglíma)* **1.** Bryden, Brydning, Glime: *íslensk g., grísk-rómversk g.* — **2.** Brydekamp: *koma í glímu,* brydes.

2. **glíma (di)** [gli:ma] vt. og vi. brydes, glime: *við glímdum eina glímu,* vi brodes een Gang; *g. við e-n,* brydes med en; — i overf. Bet.: *g. við verk, starf osfr.,* brydes med, kæmpe med et Arbejde, en Gærning osv.: (Ordspr.) *lengi g. líkir tveir,* Lige brydes længe; *g. um e-ð,* strides om n-t.

glym broddur [glɪm·brod·oϱ] m. Lansespids. ◦**-brúður** [-bru·ðoϱ] f.: *g. Gýmis,* G's larmende Brud, Bolge, Hav (MJ. II. 52). °**-háls** [glɪ:m-(h)auls] m. klingende Hals: *gullu glymhálsar* (MJ. II. 51).

glíminn [gli:mɪn] a. smidig, behændig som Bryder, dygtig i Brydning.

glymja (glym; glumdi; glymdi; glumið) [glɪm·ja; glɪ:m; glʏm·dɪ; glɪm·dɪ; glʏ:mɪð] vi. **1.** *(drynja)* dröne, buldre; *(hljóma)* klinge: *glumdu há við hjörva þrimu ... glumdi þá í gegn stemd olensið og lista-skens* (MJ. IV. 8). — **2.** *(endurhljóma)* genlyde: *það glumdi í klettunum, það glymur undir,* det giver Genlyd (om Ekko); — ppr. *glymjandi,* buldrende, givende Genlyd: *glymjandi reiðfæri, akfæri.*

glymjandi (-a) [glɪm·jandɪ] m. (jfr. *glymja)* Buldren, Drönen; Klang, Genklang; spec. buldrende, stöjende Talen el. Sang.

◦**glymkyngi** [glɪm·ɟiŋɟɪ] f. stærk Klang.

glímni [glim·nɪ] f. indec. Brydefærdighed, Færdighed i Brydning (Glime).

◦**glym skál** [glɪm·sgau·l] f. Bægerklang. ◦**-skarr** [-sgar] m. klingende Sværd: *brotna glymskarar* (MJ. II. 58). ◦**-skratti** [-sgrahdɪ] m. (foragteligt) Grammofon.

glimt (-s) [glɪm·t glɪm·t] n. **1.** (jfr. *glimta* 3.) hovmodig og udfordrende Optræden i Kaadhed. — **2.** *(í kú)* Springskhed. — **3.** *eitthvert g. er á þeim,* der er Tegn paa Forelskelse imellem dem.

glimta (a) [glɪm·da, glɪm·ta] vi. **1.** *(glíma oft)* brydes idelig. — **2.** *g. við,* nappe i Maddingen. — **3.** optræde overmodigt og spottende: *hann glimtir nú ei lengur hjer um hús,* nu fortrædiger han ikke længer dem her i Huset; *g. með e-ð* (Snæf.), antyde n-t, skose med n-t. — **4.** *kvígan glimtir um kálf (fang)* (Df.), Kvien er springsk (fordi den ikke er blevet drægtig), jfr. *beiða upp.*

glímu bragð [gli:møbraq·ð, -brag·þ] n. Brydekneb. **-bragur** [-bra:qoϱ] m. Brydningslader. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Bryderforening. **-fjelagi** [-fjɛ:laiɪ] m. Modstander i Brydning. **-flötur** [-flö:doϱ, -flö:toϱ] m. Brydeplads. **-fær** [-fai:r] a. **1.** *(fær um að glíma)* i Stand til at brydes. — **2.** *(duglegur glímumaður)* dygtig som Bryder. **-galdur** [-gal·doϱ] m. magiske Kunster for at vinde i Brydning. **-gangur** [-gauŋ·goϱ] m. Larm af brydende. **-hönd** [-hön·t] f. den venstre Haand, saal. kaldt fordi man, navnlig paa Nordlandet, plejede at anvende Brydekneb hovedsagelig paa venstre Side, jfr. *glíma* (ÓDavSk. 40). **-kapp** [-kahp] n. Brydningsiver. **-kappi** [-kahbɪ] m. *(duglegur glímumaður)* fremragende Bryder. **-kóngur** [-kou·ŋgoϱ] m. **1.** *(fremsti í glímu)* Anføreren i en Brydekamp. — **2.** Mester... **-lög** [-lö·q] npl. Love for Brydning. **-maður** [-ma·ð-

[illegible] m. Bryder, [illegible] **-mannlegur** [illegible] til at være en dygtig Bryder.

glymur (-s) [illegible] m. **1.** [illegible] Bragen, [illegible] — **2.** [illegible] Genlyd. — **3.** [illegible] Kamp.

glímu reitur [illegible] m. [illegible] **-riða** [illegible] **-skjálfti** [illegible] m. nervøse Gysninger, som Bryderen [illegible] Kampens Begyndelse (ogs. overf.). **-völlur** [illegible]

glingra (a) [illegible] v. **1.** [illegible] (BeluH. [illegible]). — **2.** [illegible] til, kokettere med en Pige [illegible] mest framan [illegible] (JThM. 253): *það [illegible]*, de [illegible] hinanden. — **3.** impers.: [illegible] ler, rasler, klinger.

†glingrari (-a, -ar) [gliŋgrarı] m. Galanterihandler (BH.).

glingur (-urs) [illegible] n. **1.** [illegible] — **2.** *(daður)* Kurmageri. — **3.** *(fánýtt skart)* Flitterstads, Tant, Glimmer; *(glysvarningur)* mindre Luksusartikler [illegible] — **4.** [illegible] Rangleri, Klingren. **-skepna** [-sgɛhbna] f. glimresyg Skabning.

glypja (-u, -ur) [glı:bja, glı:pja] f. groft og løst vævet Töj (BH.).

glypjulegur [glı:bjolɛ·qoɣ, glı:pjo-] a. grov og løst vævet.

glýr (-s) [gli:r] m., **glýrahlátur** [gli:rahλau:doɣ, -hλau:toɣ] m. (BH.), **glýri (-a)** [gli:rı] m. Skoggerlatter.

1. **glirna** og **glyrna (-u, -ur)** [glıd·na, glır·dna] f. **1.** Øje (paa Dyr, is. Hunde og Katte). — **2.** stygt, spec. rødt, surt Øje: *setja í glirnurnar*, se skarpt paa; [illegible]

2. **glyrna (-u, -ur)** [glır·dna, glıd·na] f. en Smule Søbemad, is. *skyr*, el. en Mundfuld af en el. anden Drik, spec. af Brændevin (Árn.).

3. **glirna, glyrna (di)** [glıd·na, glır·dna] vi.: *glirna í e-ð*, skimte n-t.

glys (-s) [glı:s] n. **1.** *(fánýtt skraut)* Glimmer, Glimmerstads, Prunk. — **2.** *(glysvörur)* Galanterivarer. — **3.** (LFR. III. 42) = *raf*.

glys búnaður [glı:sbu·naðoɣ] m. Udmajning. °**-doppa** [-dohba] f. Paillet. **-girni** [-ɟı(r)dnı] f. indec. Glimrelyst, Pragtlyst. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. pyntesyg, pragtlysten. **-yrði** [-ırðı] npl. fagre Ord, Smiger: (Ordspr.) [illegible] Vægt paa Rigmands Smiger. **-legur** [-lɛqoɣ] a. **1.** *(skrautlegur)* glimrende, prunkende. — **2.** *(falskur)* falsk, underfundig. **-mál** [-mau·l] npl. = **glysmæli.** **-máll** [-maudλ] a. sødt talende, som bruger fagre Ord, slesk. **-mang** [-mauŋk] n. Galanterihandel, Modehandel. **-mangarabúð** [-mauŋgarabu:ð] f. = **glysvarningsbúð.** **-mangari** [-mauŋgarı] m. Galanteri(vare)handler, Modehandler. **-mæli** [-mai·lı] npl. fagre Ord; falske Lofter: [illegible] Ord som fagre Ord.

gliss, glyss [glıs·] n. **1.** *(fliss)* Latter, Fnisen. — **2.** *(blik)* Funklen, Glimten. — **3.** [illegible]

glissa, glyssa (ti) [glıs:a] vi. **1.** *(flissa)* fnise. — **2.** *(blika)* funkle, [illegible] (JOlInd. 215). — **3.** vt. med dat. og vi.: *g.* el. *g. augunum*, skotte (med Øjnene).

glys varningsbúð [glı:svardniŋsbu:ð] f. Galanteributik, Modehandel. **-varningur** [-vardniŋgoɣ] m. Galanterivarer. **-þöll** [-þödλ] f. Kvinde.

glit (-s) [glı:t] n. **1.** *(ljómi)* Glans: *g. sólargeislanna*; om Guldets Glans: [illegible] — **2.** [illegible] *skraut)* Glimmer, glimrende Pragt: *þar hirðskrils ljómar glit* (StgrTh. 38). — **3.** *(ofið blikskraut)* indvævede Figurer af glimrende Farve, spec. indvævede Guld- el. Sølvtraade.

glita (a) [glı:da, glı:ta] v. **1.** vi. *(ljóma)* glimre, straale, funkle. — **2.** vt. *(sauma eða vefa með gliti)* indvæve, indsv. brodere med glimrende Figurer, spec. med Guld- el. Sølvtraade.

glit ábreiða [glı:daubrei:ða, glı:t-] f. Tæppe med indvævede Figurer af straalende Farver. **-blóm** [-t-blo·m] n. Glimmerblomst, straalende Blomst. **-fagur** [-fa·qoɣ] a. farvepragtig, straalende. **-falda** [-falda] vt. smykke med et gyldent Slør. **-fat** [-fa·t] n. Klædningsstykke med straalende Farver. **-horaður** [-(h)o·raðoɣ] a. (Af., Sl.) = **grindhoraður.**

glitja (-u) [glı:dja, glı:tja] f. (Nl.) = **glit** 1.

1. **glytja (-u, -ur)** [glı:dja, glı:tja] f. uroligt Vejr, naar der over Landet blæser Fralandsvind, medens en Paalandsvind blæser ude paa Havet, og sædvanlig med Stille ved Kysten (Vf.), (jfr. no. glytteveder, Aasen).

2. **glytja (a)** [glı:dja, glı:tja] v. impers.: *það glytjar til hafsins*, man kan over Havet se at der er *glytja* (Vf.).

glytjuveður [glı:djovɛ:ðoɣ, glı:tjo-] n. = 1. **glytja.**

glit klæði [glı:tklai·ðı] npl. prægtige Klæder; Klæder med indvævede Guld- el. Sølvtraade, Brokade. **-mikill** [glı:dmı·ɟıdλ, -mı·ɟıdλ, glı:t-] a. prægtig, funklende. **-ofinn** [-o·vın] a. med indvævede glimrende Figurer af Guld- el. Sølvtraade. **-prúður** [-t-pru·ðoɣ] a. skönt funklende, farveskön.

glitra (a) [glı:dra, glı:tra] v. **1.** vi. *(ljóma)* straale, funkle. — **2.** vt. *(skrýða)* smykke, pryde.

glit sandur [glı:tsandoɣ] m. skinnende Sand, Perlesand. **-saumur** [-söy·moɣ] m. **a.** Rammesyning, Brodering, Kunstbroderi. — **b.** *(með gull- og silfurþráðum)* Baldyring med Guld- og Sølvtraade. **-sía** [-si·ja] f. Jalousi, Vinduesskærm. **-skel** [-sɟɛ·l] f. dacrydium vitreum (GBárð.).

glitta (i) [glıhda] v. impers.: *glittir í e-ð*, noget glimter, der ses Glimt af n-t.

glitúði [glı:du·ðı, glı:t-] m. glitrende (solbeskinnet) Støvregn el. Dug.

glitur (-urs) [glı:doɣ, glı:toɣ] n. Glimten.

glit vefa [glı:dvɛ·va, glı:t-] vt. = *glita* 2., indvæve med Guld, Sølv el. glimrende Figurer. **-vefnaður** [-vɛbnaðoɣ] m., **-vefur** [-vɛ·voɣ] m. Töj, hvori er indvævet glimrende Figurer af Guld- el. Sølvtraade. **-vængur** [-vaiŋgoɣ] m. straalende Vinge.

1. **gljá (-r, -r)** [gljau:] f. **1.** *(frosin mýri eða grunt vatn)* tilfrossen, isglinsende Mosestrækning (Af.); — ogs. glinsende Isflade: *þegar stórrign-* [illegible] Bredden. — **2.** en med tyndt Vandlag belagt Strækning, enten paa en udstrakt flad Strand el. lige bag Strandbredden (Sl.): *safnast uppistöðuvatn í „gljárnar“ fyrir ofan malarkambinn* (ÞThLýs. I. 70). — **3.** *(glans)* Glans; *(á dúkum)* Appretur.

2. **gljá (ði,** sup. **gljáð)** [gljau:] v. **1.** vi. *(glansa)* glinse, skinne; *(ljóma)* straale; *(blika)* glimte. — **2.** vt. *(varpa ljóma á)* bestraale; *(gera gljáandi)* sætte Glans paa, glasere; *(um dúka)* appretere. — **3.** impers.: *það gljáir á e-ð*, n-t glimter, skinner.

gljáandi (-a) [gljau:andı] m. Glans.

gljá blað [gljau:bla·ð] n. Folie (under Spejlglas). **-draga** [-dra·qa] vt. **1.** trække Glans over, bringe til at glinse: *slakkarnir gljá-dregnir náttrekju* (StStAndv. II. 24). — °**2.** lakere: *gljádregið borð, gljádregnir skór.* °**-dúkur** [-du·goɣ, -du·koɣ] m. Spejltaft. **-dögg** [-dök] f. glinsende Dug; — (poet.) Taarer: *g. sem hvarmana vökvar* (StStAndv. I. 221). °**-fergja** [-fɛrɟa] vt. presse til Glans kommer frem, glitte: *g. pappír*, glitte Papir. **-flaga** [-fla·qa] f. Glimmer. **-flekkur** [-flɛhgoɣ] m. *(í viði)* Spejl (i Træ). **-fægja** [-fai·ja] vt. polere. **-geislandi** [-ɟɛislandı] a. skinnende. **-glófi** [-glo·vı] m. Glacéhandske. **-hefill** [-hɛ·vıdλ] m. Pudsehövl. **-hlið** [-hλı·ð] f. *(í trje)* Spejlside (i Ved). **-hvítur** [-χwi·doɣ, -kvi·doɣ, -kvi·toɣ] a. glimmerhvid. **-hærður** [-hairðoɣ] a. med glinsende Haar.

gljái (-a, -ar) [gljau:ı] m. Glans, Politur.

gljá kembdur [gljau:ɟɛmbdoɣ] a. glatkæmmet. **-kol** [-ko·l] npl. Anthracitkul. **-kúla** [-ku·la] f. (Bogb.) Kolbe. **-kvoða** [-kvo·ða] f. **1.** Fernis, Lakfernis. — **2.** *(gljálakk)* Strygelak, Lak: *draga gljákvoðu á (yfir) e-ð*, fernisere n-t, lakere n-t. **-lakk** [-lahk] n. Lak: *lagður gljálakki*, lakeret. **-leður** [-lɛ·ðoɣ] n. lakeret Skind, Lakskind. **-lín** [-li·n] n. Glansshirting. **-lokkaður** [-lohgaðoɣ] a. gyldenhaaret. **-mála (a)** [-mau·la] vt. lakere. **-mynd** [-mınt] f. Glansbillede.

gljáni (-a, -ar) [gljau:nı] m. Dumrian (ÓDav.).

gljá pappi [gljau:pahbı] m. Glanspap, Karton. **-pappír** [-pahbiɣ] m. Glanspapir, glittet Papir. **-perla** [-pɛrdla] f. straalende Perle.

gljár [gljau:r] a. glinsende, funklende, straalende.

gljá sykra [gljau:sı·gra, -sı·kra] vt. glacére. **-silki** [-sıλɟı, -sılɟı] n. Vokstaft. **-skyggja** [-sɟıɟ·a] vt. polere. **-steinn** [-sdɛidn] m. Glimmer. **-sterkja** [-sdɛrɟa] f. Glansstivelse. **-svartur** [-svaɣdoɣ] a. sortglinsende. **-sverta** [-svɛɣda] f. Glanssværte. °**-völur** [-vö·loɣ] m. Puds(e)holt.

gljúfra búi [gljuv·rabu:ı] m. Beboer af en Klippekløft (om en Fos) (JHall. 153). **-kleif** [-klɛi:v] f. Klippekløft.

gljúfróttur [gljuv·ro·hdoɣ] a. fuld af Kløfter, kløitet.

gljúfur (-urs, pl. ds.**)** [glju:voɣ] n. Kløft mellem stejle Klipper (is. som en Flod løber igennem).

gljúpleikur [glju:bleigoɣ, -p-lɛikoɣ] m.: *g. njarðarvattar*, Porositet; *(mýkt)* Blødhed.

gljúpna (a) [illegible] v. **1.** [illegible] poros. — **2.** *(komast við)* blive rört, blive blød, blive bevæget. — **3.** *(láta hugfallast)* lade Modet falde.

gljúpur [glju:boɣ, glju:poɣ] a. **1.** porøs, hullet, blød: *Hverahrúðurinn er vanalega ... hvítur, léttur, holóttur og gljúpur* (ÞThLýs. II. 210). — **2.** *(fljótandi)* flydende. — **3.** *(viknandi)* bevæget, rört. — **4.** *(hræddur)* bange: *ber því hyggju gljúpa* (JHall. 150).

1. **Glóa (-u, -ur)** [glo·ua] f. npr. Navn paa en lysmanket Hoppe.

2. **glóa (-ði, -ð** og **-aði, -að)** [glo·ua] vi. **1.** *(ljóma)* skinne, glinse, glimre: (Ordspr.) *ekki er alt gull, sem glóir*, det er ikke alt Guld, som glimrer. — **2.** gløde, brænde; — ppr. *glóandi*, glødende, rødglødende: *g. járn (ofn)*; — *grauturinn er g. heitur*, Grøden er brændende (skoldende) hed (koghed, glohed); *g. gull*, egl. funklende Guld, i Udtr. som: *e-ð fæst ekki fremur en g. gull*, n-t er slet ikke til at opdrive.

gló bjartur [glo·ubjaɣdoɣ] a. **1.** *(um hár)* gyldenblond (om Haar). — **2.** *(drifhvítur)* skinnende hvid. ²**-breiður** [-brɛi·ðoɣ] a. bred og straalende.

glóð (-ar, pl. **glóðir** og **glæður)** [glo·uð, glo·uðır, glai:ðoɣ] f. **I. 1.** Glød, Gløder, Gløddeild, Varme: *vera í glóðinni*, være over Ilden: *ertu farin að hita kaffið? já, hann (ɔ: ketillinn) er í glóðinni* (Sl.); (Talem.) *blása í glóðirnar*, puste til Ilden; *hugsa sjer gott til glóðarinnar*, tænke med Fryd paa n-t, nære Forventninger om n-t: *hugsa nú gott til glóðarinnar, að fá alt gullið* (JÁÞj. II. 502); *hugsa e-m gott til glóðarinnar*, pønse paa Hævn imod en; *kasta e-u á glæður*, kaste n-t i Ilden: overf.: dæmpe sin Begærlighed i Fødselen; *vera (ganga) á glóðum*, gaa med Livet i Hænderne, gaa (staa) som paa Gløder. — **2.** i overf. Bet. Ild: *svo þroskuðust berin við geislanna g.* — **II.** pl. *glæður*, grundt Sted (is. i en Flod el. Bæk): *rennur Hvítá á glæðum og er mjög breið* (BrJ. Dul. 144); *fara á glæður*, sprede sig, splittes (spec. om Foreller) (ASkaft.): — i overf. Bet.: *það fór alt á glæður fyrir honum*, det gik alt i Hundene, mislykkedes helt, for ham.

glóðar auga [glo·uðaröy:qa] n. blaat Øje: *gefa e-m g.* **-eldur** [-ɛl·doɣ] m. Gløddeild. **-haus** [-ɣ-(h)öy·s] m. Gnisttænder. **-hella** [-(h)ɛd·la] f. flad Sten foran Ildstedet, for at beskytte mod udfaldende Gløder. **-járn** [-r-jaud·n, -jaur·dn] n. Jærnplade til Ristning el. Bagning. **-kaka** [-ɣ-ka:ga, -ka:ka] f. Fladbrød, bagt paa Gløddeild. **-ker** [-ɟɛ:r] n. Ildbækken, Ildfad, Fyrfad. **-lampi** [-r-lam·bı, -lam·pı] m. Glødelampe. **-ljós** [-ljo·us] n. Glødelys. **-panna** [-ɣ-pan:a] f. Pande, der sættes paa Gløddeild (EÓl. Lach. 82). **-steinn** [-sdɛid·n] m. Karbunkel (Milt. 262).

glóð heitur [glo: þ(h)ei:doọ, -(h)ei:toọ] a. 1. *(glóandi heitur)* brændende hed, glohed. — 2. *glóðvolgur.* **-hiti** [-(h)ɪ:dɪ, -(h)ɪ:tɪ] m. Glødhede. **-hitun** [-(h)ɪ:doṇ, -(h)ɪ:toṇ] f. Udglødning. **-lampi** [glo:ð lampɪ, -lampɪ] m. Glødelampe. **-mökkur** [-mœhkoọ] m. Flammehvirvel. **-rauður** [-röy:ð-oọ] a. rødglødende.

glódropi [glo: dro:bɪ, -dro:pɪ] m. glinsende Draabe.

gloðrulegur [gloð rol: qoọ] a. (Breiðd.) = **fleðulegur.**

glóð steikja [glo:ð sdei:ca, -sdei:ca] vt. riste, gratinere. **-tunga** [-tuṇga] f. Flammetunge. **-vax** [-vaχs] n. Glodvoks. **-volgur** [-volgoọ] a. dejlig varm, ganske varm, lige ud af Ovnen: *glóðvolg kaka;* — *grípa (taka) e-n glóðvolgan* [illegible] tage en paa Kornet, tage en straks fat: *Hún kom inn, þegar kaupstaðarmennirnir voru farnir. Þá tóku amma hana glóðvolga og segir* (GFrÓ. 12). [illegible] gribe en paa fersk Gærning: *lögreglan greip hann glóðvolgan.* **-þrunginn** [glo:þruŋgɪn] a. fuld af Emmer, glodende.

gló dögg [glo:dög] f. perlende Dug, Dugperle. **-ey** [illegible] f. Sol. **-eyg(ð)ur** [-ɛi:qoọ, -ɛiqðoọ, -ɛigðoọ] a. med straalende Øjne.

glófaður [glo:vaðoọ] a. behandsket.

glófari (-a, -ar) [glo:varɪ] m. Handskemager.

gló faxi [glo:faχsɪ] m. (den, som har en straalende Manke) Hest. **-fextur** [-fɛχsdoọ] a., **-föxóttur** [-föχsou:hdoọ] a. lysmanket (is. om røde Heste).

glófi (-a, -ar) [glo:vɪ] m. Handske.

gló heitur [glo:hɛi:doọ, -hɛi:toọ] a. glodende, brændende. **-hita** [-hɪ:da, -hɪ:ta] vt. gennemglode, udglode: *bólusetningarverkfærið skal g.,* Indpodningsredskabet skal udglodes (Stj. '98, A. 16). **-hvítur** [-χwi:doọ, -kvi:doọ, -kvi:toọ] a. straalende hvid: *glóhvítu bliki* (GFrÚh. 19). **-hærður** [-hairð-oọ] a. lyshaaret, blond, guldhaaret.

Glói (-a, -ar) [glo:ɪ] m. npr. Navn paa en lysmanket Hest el. en lyshaaret Hund.

gló kaldur [glo:kaldoọ] a. (om Sne) glinsende kold. **-kollur** [-kodloọ] m. Person (is. Barn) med lyslokket Hoved. °**-lundur** [-lʏndoọ] m. straalende Skov (MJ. I. 46). ***-mjöður** [-mjö:ðoọ] m. blinkende Mjød (MJ. II. 76).

glommur (-s, -ar) [glomoọ] m. (Vf.) 1. *(stór maður)* stor [illegible] Person, Bulderbasse. — 2. *(maður, sem etur grægislega)* en, der spiser graadigt, Slughals. — 3. *(yfirgangssamur maður)* Mand, som er tilböjelig til ved Kneb el. Overgreb at tilvende sig andres Ejendom.

glompa (-u, -ur) [gloṃba, glom:pa] f. 1. a. *(op, hola)* större Aabning, Hul: *g. á treyjunni;* — *(rifa)* Revne: *g. á þili;* — overf.: Lakune: *glompur í þekkingu manna á e-u.* — *þar sem stóðu glompur* (Spring) *voru* [illegible] *um hinar litandi dýra og* [illegible] (Lamr. XVI. 98); *hann á glompur í sögunni,* der er Huller i hans Kundskaber i Historien. — b. spec. *(g. á skýjum, lofti)* Aabning mellem Skyerne. — 2. Dumhed, Bet: [illegible].

glompóttur [gloṃbou:hdoọ, glom:p-] a. fuld af Huller: *glompótt flík;* overf. fuld af Lakuner: *hann er* [illegible].

glop (-s) [glo:p] n. Skodesloshed, Uagtsomhed (BH.).

glopa (a) [glo:ba, glo:pa] vt. med dat. [illegible] 2 [illegible]

glópaldi (-a, -ar) [glo:baldɪ, glo:paldɪ] m. Taabe, Nar, Dumrian.

gloppa (-u, -ur) [glohba] f. 1. = *glompa.* — 2. *(útbrunninn gígur)* Udbrændt Krater (BH.).

gloppóttur [glohbou:hdoọ] a. = **glompóttur.**

gloppu gat [glohboga:t] n. 1. = *glompa* 1. a. — 2. *(slysagat)* stort Hul, frembragt ved Uheld.

1. **glopra (-u, -ur)** [glo:bra, glo:pra] f. 1. *(maður, sem lætur missa úr hendum sjer)* Klattemalene (som Skældsord) *glopran þín.* — overf. Bet.: Ødeland: *glopran sú sem fleygir pyngjum* (StStAndv. III. 224). — 2. *(hvolfa)* Byge (Vf.). — 3. *(ólekja)* usiet *skyr.* — 4. = *glopur.*

2. **glopra (a)** [glo:bra, glo:pra] vt. med dat. 1. a. tabe, lade falde: *g. e-u niður;* *(týna)* tabe, klatte, dratte: (Ordspr.) *gataður belgur gloprar öllu* (GJ.), hullet Sæk lader alting falde. — b. *g. e-u út úr sjer,* plapre ud med n-t. — c. *g. niður* (is. om Dyr), nedkomme for tidligt, kaste. — 2. lægge n-t løst i n-t uden at trykke det sammen: *hann gloprađi heyinu í kláfinn* (ASkaft.).

gloprulegur [glo:brolɛ:qøọ, glo:pro-] a. klatvorn, dratfingret.

glópska (-u) [glo:fsga] f. 1. *(kjánaskapur)* Taabelighed. — 2. *(fljótfærni)* Ubesindighed.

glópsku bragð [glo:fsgobraq:ð, -brag:þ] n. gal Streg. **-verk** [-vɛr̥k] n. taabelig Handling.

glóps háttur [glo:fs(h)auhdoọ] m. = **glópska.** **-legur** [-lɛqoọ] a. tosset, kejtet.

glopur (-urs) [glo:boọ, glo:poọ] n. n-t, der er løst forbundet, f. Eks. løs Strikning, løst sammentrykket Hø el. lign. (Árn., Skaft.).

glópur (-s, -ar) [glo:boọ, glo:poọ, glo:fs] m. Nar, Taabe, Idiot: *standa eins og g.,* staa maabende som en Idiot; *Hann gat í fyrstu ekkert annað gert en horft, glápti með opinn munninn, og það var líkast því . . . hann væri orðinn að glóp* (EKv. i Eimr. II. 100).

glor (-s) [glo:r] n. 1. gusten Farve (fremkommen ved Hunger). — 2. Slim i Tarmene (Hf.).

glór [glo:r] n. Fluorescens: *R. geislar geta valdið „glóri"* (fluorescens) *þ. e. a. s. komið sumum efnum til þess að lýsa í myrkri* (Skírn. '16, 33).

glora (-u, -ur) [glo:ra] f. 1. *(sjóndapur maður)* svagsynet Person (Sl.). 2. pl. *glorur,* Taage el. Flimren for Øjnene: *jeg fæ alt af einhverjar glorur í augun [illegible]* (Rvk.).

1. **glóra (-u, -ur)** [glo:ra] f. 1. a. svagt Lys; Glimt, Lýsning: *þetta færðist nær, nokkura hafði glóru, ljóstóru* (JÞorkÞjs. 113); *Um hádegi létti þokunni dálítið af og voru allmiklar glórur undir* (ÞThFerð. III. 314). — b. *(ögn)* en Smule: *jeg á e-a glóru;* spec. en Smule Brændevin. — 2. delvis Opklaring af en Snetykning (Af.). — 3. pl. *glórur,* is. grimme Øjne: *bölvaðar glórurnar á honum prýða hann nú ekki beinlínis, rangar og skældar.*

2. **glóra (ði)** [glo:ra] v. 1. vi. stirre: *þoli eg ekki nema litla stund að g. í bók* (SvPBjP. 78). — 2. v. impers. glimte: *það glórir í e-ð,* n-t glimter, kan skimtes, n-t udsender svagt Lys, skinner svagt: *En lengra burt í fjarskanum glórði í jöklana* (GFrUbl. 38); *og glórði í augu karls í myrkri eins og í kattaraugu* (ÞTh. Ferð. III. 261); — ppr. *glórandi,* selvlysende: *Á engum manni öðrum en honum segist Sveinn hafa séð gulan glórandi hring kringum sjáaldrið* (ÞThFerð. III. 261).

glóreyg(ð)ur [glo:rɛi:qoọ, -ɛiqðoọ, -ɛigðoọ] a. glooöjet, med Øjne, som lyser i Mørke.

glóri (-a, -ar) [glo:rɪ] m. Krus forsynet med Væge og fyldt med Fedt, brugtes som Lampe (Árn.).

glor hungraður [glo:ọ(h)uṇgraðoọ] a. skrupsulten: *jeg er g.,* jeg har Ulvehunger. **-hungur** [-(h)uṇgoọ] n. rasende Hunger, Ulvehunger.

glorri (-a, -ar) [glor:ɪ] m. Galfrans, Galning (Arnf.).

glor soltinn [gloọ·sol̥dɪn] a., **-svangur** [-svauṇgoọ] a. = **glorhungraður.**

glóru laus [glo:rolöy·s] a. uden mindste Lysning, bælgmørk, begsort: *hann fjekk glórulausa þoku;* — *Var eg þó oft á ferð í glórulausum stórhríðum* (HermJDulr. 81). **-legur** [-lɛ·qoọ] a. som ser daarligt: *hann er glórulegur, þegar glatt sólskin er* (ASkaft.).

1. **glósa (-u, -ur)** [glo:sa] f. ?1. *(útskýring)* Glose. — 2. pl. *glósur:* a. *(þvaður)* Vrøvl, Snak. — b. *(slettur)* Stiklerier: *vera með glósur um e-ð,* — *gefa e-m glósur,* drille, stikle en: *stúlkurnar gáfu henni glósur um stöðu hennar á heimilinu* (JTrHalla 94).

2. **glósa (a)** [glo:sa] vt. og vi. 1. *(útskýra)* forklare; *(breiða e-ð út)* udbrede n-t, göre n-t bekendt (BH.); *g. um e-ð,* udbrede sig om n-t, tale vidt og bredt om n-t. — 2. *(hnýta í e-n)* stikle til en, skose en: *g. um e-n;* — ogs. med dat.: *Freku slíku fasi að glósa . fæ eg, þó í máta* (ÓDavVik. 315).

†**glósan (-ar, -ir)** [glo:san] f. Kommentar, Anmærkning (LFR. I. xxviii).

glóskúfaður [glo:sgu·vaðoọ] a. med glinsende Duske.

glósnakver [glo:snakvɛ:r] n. Glosebog.

glossa (a) [glos:a] vi. glode, flamme; gnistre; — impers.: *og um nóttina glossaði inn um öll hús* (var alle Huse ligesom oplyste) *af eldgangin-um* (ÞThLýs. II. 362): *það glossar úr steinum* (springer Gnister fra) *undan hófum hestanna.*

glossa ljós [glos:aljo:s] n. Lys, brugt i Kostalden (Hf.). **-steinn** [-sdɛid̥n] m. Opal (Af.).

glossi (-a, -ar) [glos:ɪ] m. a. Flamme, Ildtunge: *sá eg glöggt hraunnibburnar á millum glossanna* (MelBr. 61). — b. Gnist: *þegar járni er slegið við tinnu, kemur fram g.*

glot (-s) [glo:t] n. Gelé (Múl.).

glott (-s) [gloht] n. a. *(háðbros)* Grin. — b. *(háð)* Spot: *gera g. að e-m,* udle en, göre Nar af en (jfr. Visn. 260).

glotta (ti) [glohda] vi. 1. smaale, grine, le i Skægget, smile spodsk: *g. um (við) tönn.* — 2. impers. om Vejret i Forb.: *það glottir til,* det letter, saaledes at man kan se Himlen mellem Skyerne (Þing.); *það glottir undir,* det klarer lidt op nede ved Horisonten.

glottaralegur [glohdaralɛ:qoọ] a. med spodsk Mine; — adv. *-lega.*

glotti (-a, -ar) [glohdɪ] m. a. en blank Plet paa en ellers oversneet, el. af andre Grunde ikke glinsende, Isflade, ogs. en mindre blank Isflade paa Marken (= *svellglotti*). — b. (ASkaft.) delvis Opklaring, jfr. *glotta* 2.

glottuleitur [glohdølɛi:doọ, -lɛi:toọ] a. spodsk smilende.

glufa (-u, -ur) [glʏ:va] f. 1. a. *(skora, sprunga)* Revne, Spalte, Sprække. — b. spec. *glompa* 1. b. — 2. *(flaski í trje)* Splint (Hún., Sch.).

glúffur [gluf:oọ] fpl. 1. *(skens)* Skoser, Stikpiller, bitre Ord. — 2. *(grikkur)* Puds: *gera e-m g.*

glufóttur [glʏ:vo·hdoọ] a. rig paa Revner (Sprækker), hullet, utæt.

glufrast (a) [glʏ:vrast] vrefl. klatre uforsigtigt.

glufuhraun [glʏ:vohröy:n] n. Kloftlava.

glugga (a) [glʏg:a] vi. titte: *g. (niður) í e-ð,* kigge i n-t: *ljet Ólafur á sjer skilja, að hann væri einn af þessum fáu útvöldu, sem ofurlítið hefði gluggað í hvíturúnir* (JTrSk. I. 133); *g. að e-u,* se efter n-t (Vf.); *g. út í e-ð,* gruble over n-t.

glugga bólstur [glʏg:abou·l sdoọ] m. Vinduespude. **-bora** [-bo:ra] f. lille Vindue. **-faldur** [-fal·doọ] m. Vinduesindfatning. **-gler** [-glɛ:r] n. Vinduesglas. **-grind** [-grɪn·t] f. 1. *(grind fyrir glugga)* Vinduesgitter. — 2. *(gluggaumgerð)* Vinduesindfatning. **-gægja** [-ɟai:ja] f. 1. *(sá sem gægist inn um glugga)* en, der kigger ind ad Vinduerne hos Folk, nysgærrig Person. — 2. i pl.: *gluggagægjur* (Vf.) = *heiðrifur.* **-gægir** [-ɟai:jɪọ] m. 1. Navn paa en af Julesvendene, se *jólasveinn.* — 2. Spion. **-hleri** [-hlɛ:rɪ] m. Vinduesskodde. **-kista** [-ɟɪs·da] f. Vindueskarm. **-krókur** [-krou:goọ, -krou:koọ] m. Vinduesstabel. **-kross** [-kros·] m. Vinduespost. **-laus** [-löy·s] a. uden Vinduer. °**-ljóshlíf** [-ljou:s(h)liv] f. Persienne. **-pallur** [-pad·loọ] m. Vinduesforhöjning. **-póstur** [-pou·s·doọ] m. Vinduespost. **-rimill** [-rɪ:mɪdl̥] m. Vinduestremme. **-rúða** [-ru:ða] f. Vinduesrude. **-röð** [-rö:ð] f. Række Vinduer. **-sylla** [-sɪd·la] f. Vindueskarm, = *gluggakista.* **-skel** [-sɟɛ:l] f. anomia squamula (GBárð). **-skýla** [-sɟi:la] f. 1. *(gluggahleri)* Skodde. — 2. = *gluggatjald.* **-sproti** [-sbro:dɪ, -sbro:tɪ] m. Vindueskarm. **-tjald** [-tjal·t] n. Gardin. **-tótt** [-tou·ht] f. Vinduesfordybning. **-trog** [-tro:ɣ] n. = **gluggakista.** **-þykkur** [-þɪhgoọ] a. overtrukken, men dog med smaa Huller imellem Skyerne: *Veður var gluggaþykkt og sá öðruhvoru föla tunglsglætu, en þá var myrkt þess á milli* (ÞGjUf. 110). **-þykni** [-þɪhgnɪ] n. = **gluggþykni.**

glugg hross [glʏk·(h)ros] n. = **meri.** **-hús** [-(h)u·s] n. = *gluggagrind,* Vinduesramme: *Var skorið úr veggnum að innan fyrir glugghúsinu, svo að það fláði og gapti* (JTrHeið. IV. 21).

gluggi (-a, -ar) [glʏɟ:ɪ, glʏg:a(ọ)] m. Vindue.

glugg skýla [...] ... **-svalir** ...
gluggur (-s, -ar) [...] ... **gluggi**.
glugg þykkur [...] ... **gluggaþykkur**. **-þykni** ... n. overtrukken Himmel ...
glumdi [...] ... **glymja**.
glumið [glY:mIð] sup. af **glymja**.
glúmpinn [...] ...
1. **glumra (-u, -ur)** [glYm:ra] f. Torden (BH., Af.).
2. **glumra (a)** [...] ...
glumragangur [...] ...
glundra (a) [glYn·dra] vt. forvirre, bringe i Forvirring.
glundroði [glYn·dro·ðI] m. Forvirring.
glundur [...] ... 1. ... 2. ...
glúpna (a) [...] ... 1. ... 2. ... blive bedrøvet: *(verða dapur)* blive nedslagen.
glúra (ði) [glu:ra] vi. stirre: *g. á e-n*, stirre paa en (Af.): *g. eftir e-u*, stirre efter n-t (Af., Sch.); *g. í e-ð*, nöje at besigtige, granske n-t.
glúrinn [...] a. ... (ASkaft., Rvk). — **b.** (skotsk: canny) snild, praktisk: *ansviti g. strákur*. — **c.** ikke ganske lige til, sværere end man tror: *glúrið reikningsdæmi*.
glúrni [glur·dnI] f. indek. Snildhed osv., jfr. *glúrinn*.
1. **glutra (-u, -ur)** [glY:dra, glY:tra] f. **1.** *(leifar)* Rest (Hun.). — **2.** ...
2. **glutra (a)** [glY:dra, glY:tra] vt. med dat. lade gaa til Spilde el. gaa tabt ved Uagtsomhed: bortødsle, klatte bort: *hann glutraði hnífnum*.
glutranlega [glY:dranle·qa, glY:tran-] adv. **glutursamlega**.
glutrun (-ar, -anir) [glY:dron, glY:t-, -anIg] f. Ødselhed: Overdaadighed.
glutrunarsamur [glY:dronaqsa:moq, glY:t-] a. ødsel, overdaadig.
glutursamlega [glY:doqsamle:qa, glY:toq-] adv. ødselt, overdaadigt.
glæbol [...] ...
glæða (di) [glai:ða, glaid:I, glaiht] vt. og vi. **I. 1.** *(kveikja)* tænde, optænde ... 2. ... *ást*. — **II.** i overf. Bet.: **1.** *(vekja)* opflamme, vække: *vonin glæðist*. Haabet ... (Eimr. VIII. 35). — **2.** *(efla, þroska)* befordre, fremme, udvikle; — refl. *glæðast*: *Vindurinn er að g.*, Vinden tager til, det blæser op (Lögr. '15, 75). — **†3.** vi. gløde, lyse, glimre.
glæðilegur [...] 1. ... *legan eld á eldstónni* (Od. 438). — **2.** seende ud til at ville klare op, ... 3. opmuntrende: *engin von glæðileg, nema börnin* (ÞGjUf. 81).
glæðing (-ar) [glai:ðiŋk, -iŋgaq] f. **1.** *(það að kveikja eða lífga)* Tænding ... 2. ...
glæður [...] ... glod.
glæfagur [glai:fa·qoq] a. spejlblank: *hinn glæfagra sjó* (H. II. 48).
glæfra bragð [glaiv·rabraq·ð, -braq·þ] n. halsbrækkende Gærning. **-ferð** [-fer·ð] f. farlig, æventyrlig Vandring el. Rejse (Ekspedition, Tog). **-fyrirtæki** [fI:rI(q)taiqI, -taikI] n. Vovestykke, halsbrækkende Gærning. **-för** [-fö:r] f. **glæfraferð**. **-legur** [-le·qoq] a. **1.** *(hættulegur)* farlig, ... 2. ... alle Haande. **-maður** [-ma:ðoq] m. **1.** *(fífldjarfur maður)* dumdristig Mand — **2.** *(brallari)* Lykkeridder, Æventyrer, Svindler. **-stökk** [-sdohk] n. halsbrækkende Spring, Saltomortale. **-tafl** [-tab·l] n. halsbrækkende, dumdristigt Spil: *tefla g.* **-tól** [-to:l] n. Svindler, Humbugist.
glæför [glai:fö·r] f. Fare; farlig Rejse (BH.).
glæhaddaður [glai:had·aðoq] a. med straalende, gennemsigtigt Haar. (om Bølgerne) *glæhaddaðar dætur (Ægis)* (MJ. I. 28).
glæjast (ði) [glai·jast] vrefl. blive klar (ved Slibning): *hann (ɔ: steinninn) glæist og skygnist ágæta vel* (LFR. III. 33).
glæ lygnusær [...] ...
-napast (ti) [-na·bast, -na·past] vrefl. gaa tyndt klædt i Kulde, gaa for let el. luftigt klædt (Snæf.). **-napi** [-na·bI, -na·pI] m. en, der gaar for let klædt (Snæf.). **-nepjast (a)** [-ne·bjast, -ne·pjast] vrefl. (Sl.) **glænapast**. **-nepjulegur** [...] ... **glænapulegur**.
glænýr [...] ...
glæ næpast (ti) [glai:nai·bast, -nai·past] vrefl. (Af., Nl.) **glænapast**. **-næpulegur** [-naibole:qoq, -naipo-] a. som ser ud til at være for luftigt klædt paa (Nl.).
glæpa ferill [glai:bafe:rIdl, glai:pa-] m. Forbryderbane. **-kvendi** [-kven·dI] n. Forbryderske. **-maður** [-ma:ðoq] m. Forbryder. **-mannlegur** [-manle:qoq] a. som ser ud som en Forbryder. **-nautur** [-nöy:doq, -nöy:toq] m. medskyldig.
glæpast (ti) [glai:bast, glai:past] vrefl.: *g. á e-u*, begaa en Dumhed m. H. t. ... göre et el. andet.
glæpa verk [glai:bavɛr·k, glai:pa-] n. Forbrydelse. **-þrjótur** [-þrjo·:doq, -þrjo·:toq] m. Forbryder.
glæpframning [glai:pframniŋk] f. Begaaelse af en Forbrydelse.
glæpilegur [glai:bIle·qoq, glai:pI-] a., **glæplegur** [glai:bleqoq, glai:p-] ... **glæpskufullur**.
glæp lund [...] ...
-lundaður [-lYndaðoq] a. ryggesløs. **-samlegur** [-p-samle·qoq] a. **glæpskufullur**.
glæpska (-u, -ur) [glaif·sqa] f. **1.** *(hugsunarleysi)* Ubesindighed. — **2.** ...
glæpskufullur [...] ...
glæpur (-s, -ir) [glai:boq, glai:poq, glaif·s] m. Forbrydelse; *drýgja* ... Grænsen af at være en Forbrydelse.
glæpvar [glai:bva·r, glai:p-] a. som afholder sig fra Laster og Forbrydelser.
1. **glæ r (-s)** [glai:r] m. Hav, bruges nu (foruden i Digtersprog) kun i visse Forbindelser, nemlig: *færið er á glæ* (Vf.), Medesnoren hænger ikke lodret ned, men ligger paa skraa ud i Søen, paa Grund af Ström el. Vind; jfr. *gljótur*; *kasta e-u á glæ*, kaste n-t i Søen ɔ: spilde, göre n-t til ingen Nytte, smide ud ad Vinduet; *hlaupa á glæ*, løbe af Sted til ingen Nytte; ... *og æ*", Forgylding forgaar, men Svinelæder bestaar (And. II. 212).
2. **glær** (f. **glær**, **†glæ**, n. **glært**, **†glætt**, mpl. **glærir** el. **†glæir**, fpl. **glærar** el. **†glæar**, npl. **glær** el. **†glæ)** [glai:r, glaiɡ·t] a. **1.** klar, ... 2. ...
glæra (-u, -ur) [glai:ra] f. lille Blus.
glærasvell [glai:rasved·l] n. klar Is.
glæring (-ar, -ar) [glai:riŋk, -iŋgaq] f. Gnistren; Ildglimt.
glæringi (-a, -ar) [glai:riŋgI] m. (Vf., Sl.) **glæringi**.
glærotinn [glai:ro·dIn, -ro·tIn] a. flenskallet.
glæruskin [glai:rosqI:n] n. svagt Skin, uægte Skin: *gull hans (ɔ: heimsins) er g.* (JÞorl. II. 70).
glæsa (ti) [glai:sa] vt. *(gera skínandi)* göre skinnende, herlig: *(varpa* ... *(prýða)* smykke; — pp. *glæstur*, smykket, herlig, straalende.
†glæsi (-is) [glai:sI] n. Glans (BH.). **-bringa** [-briŋ·ga] f. pragtfuldt, elegant Bryst: *höfðinglega búinn, með mikla glæsibringu* (JTrL. 263). **†-goti** [-go:dI, -go:tI] m. herlig Hest. **-legur** [-le·qoq] a. prægtig, glimrende, anselig, tillokkende; — adv. *-lega*: *horfðist ekki g. á fyrir honum*, hans Udsigter var dog just ikke glimrende. **-maður** [-ma:ðoq] m., **-menni (-is**, pl. ds.) [-men:I] n. Menneske, som er elegant i sin Optræden.
glæsingur (-s, -ar) [glai:siŋgoq, -iŋs] m. en Forelart (JÓlGrv., ÞTh. Lfr. II. 317).
glæsir (-is, -ar) [glai:sIɡ] m. **†1.** prægtig udstyret, straalende Person el. ... 2. ...
glæsisala [glai:sIsa:la] f. fordelagtigt Salg, god Forretning.
glæta (-u, -ur) [glai:da, glai:ta] f. **1. a.** *(væta)* Væde, Vædske; spec. (pop.) Brændevin: *engin g.*, ikke en Draabe; *það er svolítil g. eftir í flöskunni*, der er en Smule tilbage i Flasken. — **b.** pl. *glætur*, smaa Vandløb, is. Pytter (i en Mose el. Sandstrækning). — **2.** *(ljósglæta)* svagt Lys, Skær, Glimt: *það sjest ekki nokkur g.*; — *fiskur sækir í glætu eða lýsu* (JSFb. 7).
†glætuormur [glai:door·moq, glai:to-] m. St. Hansorm.
glöð [glö:ð] f. sg. og npl. af **glaður**.
glödd [...] ... **gleðja**.
glögg dæminn [glök·dai·mIn] a. kritisk. **-dæmur** [-dai·moq] a. nöjeregnende, stræng. **-legur** [-g·-leqoq] a. **1.** *(greinilegur)* tydelig. — **†2.** *(aðgætinn, athugull)* eftertænksom (BH.). — **3.** adv. *-lega*. **-leikamaður** [-leigama:ðoq, -leika-] m. skarp Iagttager, spec. om Folk, der godt skelner Faar fra hinanden (jfr. *glöggur á fje*). **-leikur** [-leigoq, -leikoq] m. **1.** *(greinilegleiki)* Tydelighed. — **2.** *(skarpskygni)* Skarpsynethed. **-máll** [-maudl] a. klar (og oprigtig) i sin Tale. **-merkja** [-merqa] vt. **1.** *(merkja greinilega)* mærke tydeligt. — **2.** *(gæta vel að)* iagttage skarpt. **-rýni** [-ri·nI] f. indec. Kritik. **-rýninn** [-ri·nIn] a. skarpseende, kritisk. **-sýni** [-k·-si·nI] f. indec. **1.** *(glöggskygni)* Skarpsyn(ethed). — **2.** *(það, að e-ð sjest vel)* det, at n-t ses tydeligt, Tydelighed. **-sýnismark** [-sinIsmaq·k] n., **-sýnissvæði** [-sinIsvai:ðI] n., **-sýnisvídd** [-sinIsvit·] f. den Afstand, hvori Øjet bedst opfatter Genstandene, Skarpsynsvidde. **-sýnn** [-sidn] a. **1.** *(sem sjer vel, glöggskygn)* skarpsynet. — **2.** *(sem sjest vel)* som tydeligt ses. **-skygn** [-sqIgn] a. skarpsynet. **-skygni** [-sqIgnI] f. indec. Skarpsyn(ethed). **-sæi** [-sai·jI] n. Skarpsyn, Skarpsind(ighed). **-sær** [-sai:r] a. **1.** *(glöggskygn, glöggur)* skarpsynet, som godt forstaar sig paa n-t: *gloggsæ á allt það, er til sjómennsku heyrði* (BrJPí. 11). — **2.** *(greinilegur)* öjensynlig, tydelig.
glöggur (acc. **glögg(v)an**, det tematiske *v* udelades ofte i Bøjninger) [glög:oq, glög·van, glög:an, f. glök·, n. glöχ·t] a. **1.** skarpsynet, som har let ved at genkende: *glöggur á menn, glöggur á sauðfje* (jfr. *sauðglöggur*); (Ordspr.) *glögt er gests augað*, Gæstens Øje er glugagtigt (ɔ: skarpsynet). — **2.** ... det er (staar) mig ikke ganske klart; *jeg man það ekki glögt*, jeg husker det ikke nöje; *gera glögga grein fyrir e-u*, göre klart Rede for n-t. — **3.** *e-ð stendur glögt* ... *munar afarlitlu*, der mangler kun meget lidt i n-t, n-t er næsten lige ved: *gatstu lyft eins þungri byrði og hann? Nei, en það stóð ákaflega glögt*. **4.** *(nískur)* nöjeseende, paaholdende, karrig: *g. á peninga*; (Ordspr.) *æ sýtir g. við gjöfum*, den karrige ængstes ved Gaver; *g. er sá, sem götuna sparar*, se *gata*. **5.** n. *glögt* [glöχ·t] som adv., comp. *glögg(v)ar(a)* [glög:ar(a), glög·var(a)], superl. *glögg(v)ast* [glög:ast, glög·vast] tydelig, klart: *skýra g. frá e-u*.
glöggva (a og glegði) [glög·va, gleq·ðI, gliq·ðI] vt. udforske, klare: *þeir er glöggvi rök umbreytingar nákominna stafa* (LFR. III. 248); *g. inn í* ... XIII ...

læse om igen: *Til þess að geta betur glöggvað mig á því*, for at faa et klarere Overblik over (Eimr. I. 85); — pp. *glöggvaður*, moden (m. H. t. Forstanden). *Tólf vetra var á ... ungmenni., þá hann herskip hafði úti* (ODavÞul. 92).

glöggvun (-ar, -anir) [glög·von, -anɪʀ] f. Orientering; det at göre sig n-t klart, blive sikker paa n-t, faa et Overblik over n-t: *Um þessa tillögu má segja ... að hún er einkum til glöggvunar fyrir yfirskoðunarmennina* (Alþ. '11, B. II. 667).

glögg þekkinn [glœk·þɛhgɪn] a. hurtig til at genkende el. se, klart sansende, klarsynet: *g. á e-ð*, klog paa n-t. **†-þekni** [-þɛhgnɪ] f. indec. **glöggskygni.**

glögt [glœχ·t] adv. se **glöggur.**

glömruðum [glöm·roðom] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **glamra.**

glömrurum [glöm·rorom] dat. pl. af **glamrari.**

glönnum [glön·om] dat. pl. af **glanni.**

glöp [glö:p] npl. Fejl, Dumheder, Forstyrrelse.

glöpp [glöhp] npl. se **glapp.**

glöppuðust [glöhboðost] 3. p. pl. imp. ind. og conj. af **glappast.**

glötuðum [glö:doðom, glö:t-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **glata.**

glötun (-unar, glatanir) [glö:don, glö:ton, gla:danɪʀ, gla:t-] f. Fortabelse, Fordærvelse.

glötunaræði [glö:donarai:ðɪ, glö:t-] n. Ødelæggelsesraseri.

gná (-r, -r) [gnau:] f. Navn paa en Gudinde. — i Kenninger for Kvinde: *flóða leipturs gná*, Guldets Gudinde, ɔ: Kvinde (BóluHj. 58).

†gnadd [gnat:] n. = **nadd.**

†gnadda [gnad:a] vt. = **nadda.**

†gnaddur [gnad:oʀ] m. = **naddur.**

†gnaga (a) [gna:ga] vt. = **naga.**

gnak (-s) [gna:k] n. Knirken.

gnaka (a) [gna:ga, gna:ka] vi. knirke, hvine.

gnap (-s) [gna:p] n. det dybe Hav.

gnapa (ti) [gna:ba, gna:pa, gnat·dɪ] vi. **1.** *(gnæfa)* rage i Vejret ...: *gnapir við e-m*, n-t viser sig lige for en (... *blasir við*): *Við mér gnapir glið djúpa* (MJ. I. 167). — **2.** rage frem over, hænge ud over: *Skjöld ... troll at gaddi gomlum ... napa um tólrum dölum* (GFrUh. 190). *e. brúin* (MJ. II. 113); *g. yfir e-u*, lude med Hovedet over n-t.

gnapandi [gna:bandɪ, gna:p-] m. (BH.), **gnapi (-a, -ar)** [gna:bɪ, gna:pɪ] m. (BH.) kold Blæst.

gnast [gnas·t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gnesta.**

†gnat (-s) [gna:t] n. Klirren.

†gnata (a) [gna:da, gna:ta] vi. klirre.

°gnátafl [gnau:tabλ] n. Gnav.

gnauð (-s) [gnöy:ð] n. (jfr. *nauð*) **1.** brusende Larm el. Støj: *g. sævarins*, Havets Brusen; *g. vindanna*, Vindenes Susen. — **2.** Skrigen, Grynten: *var allmikið gnauð í svínunum, begar þau voru komin í stíurnar* (Od. 304). — **3.** *(kvein)* Klynken: *mér leið ... að heyra þetta væl og g.*

gnauða (a) [gnöy:ða] vi. (jfr. *nauða*) **1.** bruse, suse: *hafið, vindurinn gnauðar.* — **2.** *(væla)* klynke; *g. um e-ð*, beklage sig over n-t.

gnauðan (-ar) [gnöy:ðan] f. Stöjen, Larmen, spec. om en brusende Lyd.

gnauður (-s) [gnöy:ðoʀ] m. = **gnauð.**

1. **gnegg (-s, pl. ds.)** [gnɛk·] n. = **negg:** *... g.*, Stene.

2. **gnegg, gneggja** [gnɛk·, gnɛɟ:a] se **hnegg, hneggja.**

gneypur [gnɛi:bøʀ, gnɛi:poʀ] a. **1.** *(niðurlútur)* ludende, foroverböjet. — **2.** i overf. Bet.: *(dapur)* mismodig, forstemt, sörgmodig.

°gneis (-s) [gnɛi:s] m. (min.) Gnejs.

gneista (a) [gnɛis·da] v. impers. og vi. gnistre.

gneistakerfi [gnɛis·daɟɛr·vɪ] n. Gnisttelegrafsystem.

gneisti (-a, -ar) [gnɛis·dɪ] m. = **neisti.**

†gnella (gnell; gnall, gnullum; gnylli; gnollið) [gnɛd·la; gnɛd·λ; gnad·λ, gnʏd·lom; gnɪd·lɪ; gnod·lɪð] vi. udsende en skarp, ligesom klaprende Lyd; *(um hauka)* skrige (om Høge).

gnesta (gnest; gnast, gnustum; gnysti; gnostið) [gnɛs·da, gnɛs·t, gnas·t, gnʏs·dom; gnɪs·dɪ; gnos·dɪð] vi. **1.** brage, klirre: *um hvarmana geislar glitra | sem gnesti við hjálm og spjót* (MJ. II. 241). *Hver skorpa, sem á það kom, brotnaði jafnóðum og þeyttist gnestandi í loft upp* (JTrSk. I. 275). — **2.** *(koma drembilega fram)* optræde hovmodigt (BH.).

†gnyða (gnyð; gnuddi; gnyddi; gnutt) [gnɪ:ða; gnɪ:ð; gnʏd:ɪ; gnɪd:ɪ; gnʏht] vt. ælte (BH.).

gnyðja (gnyð, gnyðjum; gnuddi, gnuddum; gnyddi; gnutt) [gnɪð·ja; gnɪ:ð, gnɪð·jom; gnʏd:ɪ; gnɪd:ɪ; gnʏht] vi. knurre, grynte.

gný fari [gni:fa·rɪ] m. Vinden. **-för** [-fö·r] f. drönende Larm (som af manges Ridt paa Sten).

gnýja (gný; gnýjum; gnúði, gnúðum; gnýði; gnúið) [gni:ja; gni:, gni:jom; gnu:ðɪ, gnu:ðom; gni:ðɪ; gnu:ɪð] v. **1.** vi. larme, suse, brydes imod: *vindar gnýja*, Vinden raser; *stormurinn gnýr á húsunum*, Stormen larmer omkring Husene. — **2.** vt. = *knýja*: *gnúði eg gólt reiðar* (MJ. III. 75).

gnípa, gnýpa (-u, -ur) [gni:ba, gni:pa] f. Bjærgspids, Bjærgtinde.

gnýpóttur [gni:bou·hdoʀ, gni:p-] a. takket: *gnýpótt fjall.*

gnýptur [gnif·doʀ] a. stejl (BH.), jfr. *þverhníptur.*

1. **gný r (-s og -jar, -ir)** [gni:r, gni:jaʀ, gni:jɪʀ] m. Bragen, Drönen, Larm, Stöj.

°2. **gný r (-s, -ir)** [gni:r, gni:jɪʀ] m. (zool.) Gnu.

†gný reið [gni:rɛi·ð] f. Torden, Tordenskrald. **†-runnur** [-rʏn·oʀ] m.: i Mandskenninger: *stáls hjá gnýrunni* (hos Krigeren) (MJ. II. 231).

gníst (-s) [gnis·t] n. = **gnístun.**

gnísta (i) [gnis·da] vt. med dat.: *g. tönnum*, skære Tænder (jfr. *nísta*).

gnístan (-ar) [gnis·dan] f., **gnísting (-ar)** [gnis·diŋk] f. = **gnístun.**

gnistra, gnístra (a) [gnɪs·dra, gnis·dra] vi. knitre, rasle.

gnístran (-ar) [gnis·dran] f. **1.** = *gnístun.* — **2.** = *gnistur* 1.

gnístun (-ar) f. [gnis·don] f. Gnidsel.

†gnistur, gnístur (-s) [gnɪs·døʀ, gnis·doʀ] n. **1.** *(skrjáf)* Gnistren, Knitren. — **2.** = *gnístun.*

gnoð (-ar, -ir) [gno:ð] f. Skib.

†gnóg legur [gnou:(q)lɛ̣qoʀ] a. rigelig. **-leiki** [-lɛi:ɟɪ, -lɛi:ɟɪ] m. = **gnótt.**

†gnógur [gnou:(q)oʀ] a. = **nógur.**

Gnóstikar [gnou·s·digaʀ, gnou·s·dikaʀ] mpl. Gnostikere.

gnótt (-ar, -ir) [gnou·ht] f. **1.** Overflod, Overflodighed: *gnótt(ir) fjár og matar.* — **2.** *(mergð, fjöldi)* Mængde: *mikill hafísar og á þeim mikil g. sela* (ÞThLýs. II. 381).

†gnúa (gný, gnúum; gnjeri, gneri (gnöri); gnúið) [gnu:a; gni:, gnu:om; gnjɛ:rɪ, gnɛ:rɪ (gnö:rɪ); gnu:ɪð] vt. = **núa.**

†gnudda (a) [gnʏd:a] vt. = **nudda.**

gnúði [gnu:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gnýja.**

†gnúfa (ði) [gnu:va] vi. lude, hænge med Hovedet.

gnúpleitur [gnu:blɛi·doʀ, gnu:plɛi·toʀ] a. som luder, hænger med Hovedet.

gnúpur (-s, -ar) [gnu:boʀ, gnu:poʀ, gnuf·s] m. = **núpur.**

gnurra (a) [gnʏr:a] vi. klirre.

gnæða (di) [gnai:ða, gnaid:ɪ, gnaiht] vi. = **næða.**

gnæðingur (-s) [gnai:ðiŋgoʀ, -iŋs] m. = **næðingur.**

gnæfa (ði) [gnai:va] vi. **1.** rage op el. frem; *g. yfir*, rage op over, rage frem over: *kletturinn gnæfir fram yfir veginn* (rager frem (ud) over Vejen); *hann gnæfði hátt yfir allan fjöldann*, han ragede höjt over hele Mængden. *g. við (himin osfr.)*, rage op mod (Himlen osv.): *Við austur gnæfir sú hin mikla mynd* (JHall. 52). — **2.** *e-ð gnæfir yfir e-u*, n-t hænger over, truer.

†gnæfrar [gnaiv·raʀ] mpl. de udstaaende Ender af Tømmerstokkene i et Træhus ved alle Hjörner (BH.).

gnæfur [gnai:voʀ] a. = **gnæpur** 1.

gnægð (-ar, -ir) [gnaiq·ð, gnaiq·þ] f. = *gnótt*, is. i allitterative Sammenstillinger: *gott bú og gnægð fjár* (JÁÞj. I. 339).

gnægt (-ar, -ir) [gnaiχ·t] f. = **gnótt.**

gnæpur [gnai:boʀ, gnai:poʀ] a. **1.** som rager höjt op: *Snjáinn gnæpa* (Snedyngerne) *þrammar þjóð* (BóluHj. 48). — **2.** = *gneypur*: *gesturinn sat g. og litverpur.* — **3.** *(argur)* arrig, irriteret.

†gnætt (-ar, -ir) [gnaiht, gnaihdaʀ] f. = **gnótt.**

†gnætta (i) [gnaihda, gnaihdɪ, gnaiht] vt. og vi. **1.** *(veita gnótt)* forsyne rigelig med det fornødne. — **2.** *(vera gnótt af)* være til Stede i Overflod.

gnöldur (-urs) [gnöl·doʀ] n., jfr. *nöldur*, Knurren, Larmen; (om Sælhunde) *mikið g. og háreisti þeirra á milli* (JÓlInd. 236).

gnöllra (a) [gnöl·ra, gnöd·lra] vi., jfr. *nöldra*, knurre höjt, gø: *Hjarta hans gnöllraði í honum innanbrjósts, eins og grevhundur* (Od. 432).

gnöp (gnapar, gnapir) [gnö:p, gna:baʀ, gna:paʀ] f. n-t, der rager ud el. frem; *(nef)* Næse: *þá hljóp í gnöpina á honum*, da blev han gal i Snuden (BH.).

†gnötra (a) [gnö:dra, gnö:tra] vi. = **nötra.**

1. **gó** [gou:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **geyja.**

2. **gó** [gou:] a. indec. = *góði, góða*, i Tiltale: min Kære: *Gunna fór á berjamó. | Láttu ekki smaladreinginn | ginna þig gó* (ÓDavÞul. 197).

góa (-u) [gou:a] f. en af Vintermaanederne, den 8. Maaned i den isl. Almanak (fra Midten af Februar til Midten af Marts).

gobba (a) [gob:a] vi.: *g. upp af* (Vf.), slippe af Krogen (om Fisk) (jfr. *goppa*).

gobbi (-a, -ar) [gob:ɪ] m. (Df.) **1.** det kvindelige Avlelem. — **2.** *(karlmannsklof)* Skridt, Skræv.

1. **góbla (-u, -ur)** [gou·b·la] f. = 1. **gófla.**

2. **góbla (a)** [gou·b·la] vt. og vi. = 2. **gófla.**

goð (-s, pl. ds.) [go:ð] n. **1.** *(guð heiðingja)* (hedensk) Gud, Afgud. — **2.** *(goðalíkneski)* Gudebillede, Afgudsbillede, Gudestatue; (Ordspr.) *nú er sett gull upp á goðið* (GJ.), nu smykkes Guden med Guld, ɔ: nu gör man for megen Stas af en uværdig.

góð [gou:ð] f. (i Tiltale) *góðin mín*, min kære.

goða blót [go:ðablou:t] n. Ofring til Guderne. **-foss** [-fos·] m. npr. Vandfald paa Nordlandet. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. Mytologi, Gudelære. **-gremi** [-grɛ:mɪ] f. Gudernes Vrede. **-heill** [-hɛid·λ] f. Gudernes Yndest. **-hús** [-hu:s] n. Gudehus, Tempel. **-kast** [-kas·t] n. lykkeligt Kast: (om en uventet Lykke) *eigi veit nær að goðakasti kemur* (jfr. *goðatafl*).

góðár [gou:ðau r] n. frugtbart Aar.

goða spá [go:ðasbau:] f. Orakel. **-stallur** [-sdad·loʀ] m. Alter eller Fundament, hvorpaa en Gudestatue staar. **-svar** [-sva:r] n. Orakelsvar. **-tafl** [-tab·λ] n. Tærningespil, spilles af saa mange, som vil, i Reglen 3—5; hver har ca. 20 Brikker; den, der faar de fleste Øjne i 3 Kast, er *goði (ráða goðann)*; dog gör en *kotra* det umuligt at faa denne Værdighed i det Kast. De andre vinder Brikker fra *goðinn*, hvis de faar Es, Seks el. *samvörp* (s. d. O.). *Goðinn* kaster, naar hans Tur kommer, og forlanger först *goðagjöld*, ɔ: en Brik af hver. Hvis *goðinn* faar en *kotra*, mister han Værdigheden. Naar en er fuldstændig blottet for Brikker, bliver han *niðursetningur* (el. *leppur*) og bliver tildelt en af de andre Spillere, idet denne saa betaler for ham og indkræver, hvad han vinder. Spillet fortsættes, til en har vundet alle Brikkerne (ÓDavSk. 317—19). **-tal** [-ta:l] n. Teogoni (Digt af Hesiod). **-tala** [-ta:la] f. Guderne(s Tal): *vera í goðatölu*, blive regnet blandt Guderne. **-þjónusta** [-þjou:nosda] f. Afgudstjæneste.

góðbóndi [gou·ð·bou·ndɪ] m. velhavende Gaardmand.

goðborinn [goð·bo·rɪn] a. gudebaaren.

góð borinn [go·ð·bo·rɪn] a. højbyrdig, af god Slægt. **-brjóstaður** [-brjo·sdaðoo̧] a. hjærtensgod, godhjærtet. **-búi** [-bu·ɪ] m. **1.** bedrestillet Bonde, Storbonde: is. i pl. *góðbúar*, Bygdens el. Egnens bedste el. mest formaaende Folk: *Bóndinn hefir farið sjálfur til góðbúanna og reynt að særa út nevtugeu* (JTrHeð. IV. 41). — **2.** *(kunningi)* bekendt, Kending. *(góðbúar)* Venner og Naboer: *margur* [illegible] *góðbúanna* (ÞGjD. 46); *ganga á milli góðbúanna*, gaa paa Besøg (mellem Venner og Bekendte). **-feldur** [-fɛldoo̧] a. *með góðvild*, med det gode (Hist. III. 435). **-fýsi** [-fi·sɪ] f. indec. Velvilje, Elskværdighed. **-fiski** [-fɪsgɪ] n. rig Fiskefangst. **-fýst** [-fis·t] f. = **góðfýsi.**

goð fræði [goð·frai·ðɪ] f. = **goðafræði.** **-fræðilegur** [-frai·ðɪlɛ·qoo̧] a. mytologisk. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgoo̧] m. Mytolog.

góð frægur [go·ð·frai·qoo̧] a. berömt for alt godt, bekendt som en brav Mand. — ogs. ingefrem = berömt: [illegible] (MJ. III. 281).

-fundur [-fʏndoo̧] m. glædeligt Mode. **-fús** [-fu·s] a. velvillig, elskværdig: *hann var fús á það*, han var villig dertil. **-fúslegur** [-fusl·ɛqoo̧] a. *(góðviljaður)* velvillig, god; *(elskulegur)* elskværdig; adv. *-lega*, ¹) velvillig, paa en elskværdig Maade; ²) med det gode: [illegible]

goðgá (-r) [goð·gau·] f. Gudsbespottelse.

góð gangur [go·ð·gaŋ·goo̧] a. behagelig Gangart, [illegible] *góðgangur*, [illegible] ogs. overf.: [illegible] *leið til búðar Þórðar Magnússonar* (GFrTís. 41). **-gengur** [-gɛiŋgoo̧] a. som har en behagelig Gangart [illegible] **-gerð** [illegible] f. **1.** *(gott verk)* god Gerning. — **2.** [illegible] *bæinn og þáði þar ágætis g.* (blev der trakteret (beværtet) paa det bedste).

góðgerða fjelag [illegible] n. Godgörenhedsselskab. **-heimili** [-hɛi:mɪlɪ] n. gæstfrit Hjem. **-samur** [-sa:moo̧] a. godgörende. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. Godgörenhed. **-stofnun** [-sdob·non] f. mild Stiftelse.

góð gerning [illegible] f. **-gerningur** [illegible] Gerning, Velgerning. °**-girndarfullur** [illegible] **-girni** [illegible] f. [illegible] **-gjarn** [illegible] **-gjarnlegur** [illegible] = **góðfúslegur.** **-glaður** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] **-gleði** [illegible]

goðgremi [goð·grɛ·mɪ] f. guddommelig Harme: *Hann brá í g. krossi að* [illegible] (Skírn. XCIV. 188).

góð greni [illegible] n. [illegible] **-gripur** [illegible] m. Kostbarhed, Klenodie. **-gæti** [illegible] n. [illegible] Lækkerbisken, lække Ret, lækre Retter (ofte iron.): ogs. overf.: *mjer þykir* [illegible]

goð heilagur [go:þ(h)ɛi·laqoo̧] a. hellig som en Guddom, höjhellig. **-heimur** [illegible] m. Gudeverden.

góð hestur [illegible] m. god Rideest. **-hjartaður** [illegible] aðoo̧] a. godhjærtet. **-hugaður** [go·:þ(h)ʏ qaðoo̧] a. ved godt Mod; veltilpas. **-hvalur** [illegible] træd; mods. *illhveli.*

goði (-a, -ar) [illegible]

góði (-a, -ar) [illegible] **1.** [illegible] **2.** *(ágóði)* Gevinst, Fordel (BH.). — **3.** i Tiltale, se *góður.*

góð indi (-is, [illegible] **-yrði** [illegible] **-kátur** [illegible] venlig. **-kendur** [-ȶɛndoo̧] a. bekendt som en god Mand.

goð kynjaður [illegible] Guderne. °**-kynjafræði** [-ȶɪnjafrai:ðɪ] f. Teogoni.

góð kynning [illegible] **-kunningi** [-kʏn·iŋgɪ] m. god Bekendt, god Ven. **-kunnugur** [-kʏn·oqoo̧] a.: *g. e-m*, godt bekendt med en. **-kunnur** [-kʏn·oo̧] a. berömt, almindelig bekendt for n-t godt. **-kvendi** [-kvɛndɪ] n. ædel, veltænkende Kvinde. **-kvenska** [-kvɛnsga] f. en Kvindes Bravhed. **-land** [-lant] n. godt, frugtbart Land. **-látlegur** [-laudlɛ qoo̧, -laut-] a., **-látur** [-lau·doo̧, -lau·too̧] a. godmodig; — adv. *-látlega.* **-legur** [-lɛqoo̧] a. som ser rar ud, venlig. **-leiki (-a)** [illegible] **-leikur** [illegible] Godhed. **-lífi (-is)** [illegible] n. °**-lifnaður** [illegible] ærbart Levned. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Mildhed, Blidhed, elskværdig Karakter, Godmodighed. **-lyndur** [-lɪndoo̧] a. blid, mild, elskværdig af Karakter, godmodig. **-lund** [-lʏnt] f. = **góðlyndi.**

goðmagn [goð·magv] n. guddommelig Kraft.

góð málmur [go·ð·maulmoo̧] m. ædelt Metal; — pl. *-málmar*, ædle Metaller. **-máll** [illegible] **-málugur** [illegible] **-mannlegur** [-manlɛ qoo̧] a. venlig af Udseende: *góðmannlegt andlit*, mildt Ansigt; — adv. *-lega*, venlig. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn·ɪ] n. godt, bravt Menneske; *(ljúfmenni)* et godmodigt Menneske. **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. **1.** *(manngæska)* Bravhed, Godhed. — **2.** *(góðlyndi)* Godmodighed (i Reglen nægtende): *gefa e-ð ekki eftir með góðmenskunni*, ikke give efter i n-t med det gode (uden at anstrænge sig for at holde paa det); *góðmenskan gildir ekki*, det hjælper ikke at være godmodig. **-meti (-is)** [illegible] Mad. **-mótlegur** [illegible] -mo·t-] a. velvillig, venlig, godlidende; — adv. *-lega*, af Velvilje, velvillig: [illegible] *ekki með lagaskyldu* (Alþ.'11, B. II. 1772). **-mæli** [-mai·lɪ] npl. venlige Ord.

goðorð [go:ðorð] n. en Godes Værdighed og Myndighed.

góð orður [illegible] = **góðmálugur.** **-ráður** [illegible]

Góðrarvonarhöfði [illegible]

goðreistur [goð·rɛisdoo̧] a. optort af Guderne.

goðsagna fræði [goð·sagnafrai·ðɪ] f. = *goðafræði*, Mytologi, Gudelære. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgoo̧] m. Mytolog. **-legur** [-lɛ:qoo̧] a. mytisk.

góð samur [go·ð·samoo̧] a. god, mild, barmhjærtig; velvillig, kærlig. **-semd (-ar, -ir)** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Godhed, Velvilje, Bevaagenhed. **-siðugur** [-si·ðoqoo̧] a. af gode Sæder, retskaffen. **-skáld** [-sgault] n. udmærket Digter.

góðslegur [go·ð·slɛ·qoo̧] a. = **góðlegur.**

góð sterkur [go·ð·sdɛrkoo̧] a. stærk og brav: [illegible] *góðsterka mannkyns* (Eimr. XVI. 110). **-sveit** [-svɛi·t] f. frugtbar, frodig Egn.

goðsvar [goð·sva·r] n. Orakelsvar.

góðsviti [go·ð·svɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. heldigt Varsel: [illegible] det er ikke at det gode.

goðsögn [goð·sögv] f. Myte.

góðtrúaður [go·ð·tru·aðoo̧] a. **1.** *(guðtrúaður)* lettroende. **2.** *(trúaður)* troende.

goðumlíkur [go:ðomli:goo̧, -li:koo̧] a. gudlignende.

góður (góð, gott) [go·ðoo̧, go·ð, goht], comp. **betri** [bɛ:drɪ, bɛ·trɪ], superl. **bestur** [bɛs·doo̧] og (pop.) **góðastur** [go·:ðasdoo̧] (i Udtr. som: *góðasti besti*, jfr. III. 2. c.) a. **I.** is. om Sindelag, Egenskaber og Færdigheder. **1.** god [illegible] *biðja góðan guð e-s*, bede den algode Gud om n-t; (Ordspr.) *oft á g. granna vondan* (GJ.), ofte har god Mand ond Grande; *oft kemur g. þá getið er (svangur þá etið er, illur þá um er rætt)*, ofte kommer god Mand naar han nævnes (sulten naar der spises, ond Mand naar han omtales), jfr. naar man taler om Solen, saa skinner den; *þykjast g. af e-u*, rose sig af n-t; [illegible] det er ofte, men [illegible] (GJ.), det er ej altid bedst, hvad Barnet finder bedst; *g. matur*, god (velsmagende) Mad; *þykja e-ð gott*, holde af n-t; (Ordspr.) *alstaðar verður* [illegible] sikken en! *gott orð*, Guds Ord: *lesa (mæla) gott orð yfir e-m, hafa gott* [illegible] *gott!* mit kære Barn! *elskan mín góð!* min Hjærtens Ven! — **2.** god, ædelsindet: *g. drengur*, ædelsindet Mand, brav Mand, Gentleman; *g. í sjer*, barmhjærtig; i Tiltale: *heyrið, góðir menn*, hør nu engang, Godtfolk; *góðir menn og konur*, ærede Tilhørere, höjtærede Forsamling; *góðir hálsar!* mine Herrer! — **3.** *(þægur)* artig: *g. drengur, góð stúlka*; — *vertu* [illegible] **4.** [illegible] godt Humør: *vertu nú g.*, godt Ord igen; *g. e-m* el. *við e-n*, god, venlig imod en; spec. i Kvinde- og Börnesprog: *vera g. við e-n*, være kærlig imod en, kærtegne en [illegible] opholde sig hos en (som Gæst) og blive beværtet paa det bedste. — **5.** god, ævnerig, fremragende, udmærket: *hann er gott skáld* el. *skáld gott*, han er en fremragende Digter; *g. reiðmaður*, en dygtig Rytter; *vera* [illegible] **6.** [illegible] (is. iron.): *á skipinu góða* (SIng. II. 223); spec. naar dette har været af den Art, at man tænker paa det med en vis Ærgrelse, herlig: *kýrlærið* [illegible] **7.** [illegible]

II. 1. [illegible] *orðinn g. enn þá í fingrinum.* — **2.** *(kominn í samt lag)* bragt i Stand igen, repareret: *frakkinn er nú orðinn g., nærri því eins og nýr*; — *það er nú orðið gott á milli þeirra*, de er nu blevet gode Venner igen. — **3.** god, anset, rig: *allir betri bændur*, alle de mere formuende Bønder; *vera kominn af góðum ættum*, nedstamme fra en god, anset Slægt; *gefa e-m góðar gjafir*, give en smukke, anselige Gaver. — **4.** *(heilnæmur)* sund. — **5.** god, fordelagtig: *gott veður*, smukt Vejr; *góð kaup*, en god, fordelagtig Handel; *góð veiðiá*, Aa (Elv), hvor der fanges megen Fisk; *gott land*, godt, frugtbart Land; *gott ár*, et godt Aar; *góð færð*, godt Føre. — **6.** [illegible] med n-t, tage n-t for gode Varer. — **7. a.** dröj, ikke saa kort: *g. spölur.* **b.** rigelig: *þegar við vorum komnir svo sem góða viku* (godt en Mil) *frá eynni*; — *hafa góðan tíma til e-s*, have god Tid til n-t; *í góðu tómi*, i Ro og Mag. — **III.** brugt substantivisk. **1.** *góði, góða, góður* i Tiltale og Udraab: **a.** *góði minn! góða mín!* min kære! kære Ven! (is. hyppigt som Tiltaleform mellem Ægtefæller); — ogs. i Omtale om en andens Kæreste: *hvar er hann góði hennar núna?* hvor er hendes Kæreste nu? — **b.** *heyrðu, góður (góðurinn minn)*, hør, min kære; — i indstændig Bön: *góði, gerðu það fyrir mig*, kære, gör det dog for mig: *góði minn besti!* (ja, men kære dog) *Það var svo ódæma einfalt!* (Lögr. '16, 74); i Börnesprog og Efterligning deraf skrives og udtales Ordet i [illegible] **c.** *þegar* [illegible] *inn) er á honum*, naar han er i det gode Hjörne. — **d.** superl. *góðasti* (pop.): *en góðasti besti!* men kære dog! *góðasti besti, gerðu það fyrir mig.* — **2.** n. *gott*: **a.** i Alm.: *með góðu*, med det gode; *geta e-s að góðu*, [illegible] mener det godt, min Hensigt er god; *það er gott á með e-m*, nogen er gode Venner: *það er gott í honum núna*, han er nu i godt Humør; *það er gott til í honum*, han har sine gode Sider; *til góðs fyrir e-n*, til Bedste for en: *guð gerir alt oss til besta*, Gud gör alle Ting til vort Bedste; *e-ð er e-m fyrir bestu*, n-t er til ens Bedste; *svo best jeg geti*, forudsat at jeg kan; (iron.) *betra var (að fara það)*, det har du godt af, ɔ: Lön som forskyldt; *betra var að vera að þessu*, det kunde du have ladet være med; (Ordspr.) *svo má góðu venjast, að gæðalaust þyki*, Vanen gör det gode mindre godt; *gott hjálpi mjer* (Breiðd.), ih, du alstyrende. — **b.** Traktement, Mad: *þiggja gott*, tage imod Trakte-

ment. *ekkert þaði hann gott*, han vilde intet nyde; *gera gott*, [1]) traktere, beværte: *hvað gerði hann þjer gott?* hvormed trakterede han? [2]) tage Indvoldene ud af Fisk (Af.) = *gera fiski til góða*. — **c.** Godter: *kaupa g.* [illegible] **d.** *gott ef* el. *gott hvort* ... *ekki*, vistnok, om jeg ikke tager fejl: *gott, ef sú ferð dró hann ekki til dauða* (JÁÞj. II. 165); *gott ef ekki rifna*, muligvis revnet (JHall. 303); *það er gott, hvort ekki var*, jeg tror næsten [illegible] **e.** *það er ekki til góðs* (el. *um gott*) *að gera*, det er ikke meget at vælge imellem (naar man staar overfor n-t ondt el. ubehageligt) [illegible] **f.** [1]) *(auðvelt)* let: *það er ekki gott að gera við því*. [illegible] *honum varð gott til fjár*, det gik ham let at faa Penge: [2]) med Bibet af n-t let, ikke vanskeligt el. rigeligt, nok af n-t: *gott um e-ð*, let: *Ég vænti, að það sé ekki gott um að fá að liggja inni í nótt* (Eimr. VII. 148); *þar var gott um að velja*, der var nok at vælge imellem. [illegible] **g.** med Henblik paa Sundheden: (ogs. i overf. Bet.) *mjer verður ekki gott af því*, det bekommer mig ikke godt, jeg har ikke godt af det: *verði þjer að góðu!* velbekomme! *haltu til góða*, velbekomme! ingen Aarsag! *eiga gott*, have gode Dage; *en hvað þú átt gott að fá að ferðast svona mikið*, du kan sagtens, at du faar Lov til at rejse saa meget. — **IV.** i en Mængde Sms., dels som förste Led: *góðgjarn*, velvillig, *góðvilji*, Velvilje, dels som sidste Led: *geðgóður*, venlig af Sind, *sjergóður*, selvgod osv.

góð verk [go·ðvɛrk] n. god Gerning. **-viðrasamur** [-vɪðrasa·moʊ] a. med overvejende godt Vejr el. mildt Vejrlig. **-viðrasveit** [-vɪðrasvɛi:t] f. Egn med mildt Vejrlig. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. **1.** *(gott veður)* mildt behageligt Vejr el. Vejrlig. — **2.** overf. *(góðlyndur maður)* et godmodigt Menneske, jfr. *blíðviðri*. **-viður** [-vɪ·ðøʊ] m. brugbart Ved. **-vik** [-vɪ·k] n. Hjælpsomhed, Tjæneste (om en enkelt Handling). **-vikatregur** [-vɪgatrɛ:qoʊ, -vɪka-] a. mindre hjælpsom. **-vikinn** [illegible] a. **a.** [illegible] **b.** [illegible] **-vikni** [-vɪhgnɪ] f. indec. Velvillighed; Tjænstvillighed. **-vild** [-vɪlt] f. = **góðvilji. -viljaður** [-vɪljaðoʊ] a. velvillig: *vera e-m. g.*, ville en vel. **-vilji** [-vɪljɪ] m. Velvilje, Godhed. **-viljugur** [-vɪljoqoʊ] a. **1.** velvillig: *vera e-m g.*, ville en vel. — **2.** *(fús)* villig: *g. til e-s*; *hann gerði það g.* — **3.** adv. *-viljuglega* [illegible] *góðfúslega*. **-vin** [-vɪ·n] m. = **góðvinur. -vindi** [-vɪndɪ] n. gode Vinde. **-vinur** [-vɪ·noʊ] m. god Ven, fortrolig Ven. **-virkur** [-vɪʊgoʊ] a. som gör n-t godt; som udfører n-t omhyggelig. **-vænishöfði** [-vainɪs(h)öv·ðɪ, -(h)öb·ðɪ] m. npr. [illegible] **Góðrarvonarhöfði. -vænlegur** [-vainlɛ·qoʊ] a. som man kan haabe n-t godt af, haabefuld, lovende.

†**Goðþjóð** [illegible] f. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] Folk under eet.

góð æri (-is, pl. ds.) [go·:ðai·rɪ] n. godt Aar (rigt paa Hohost, Fiskefangst osv.); — pl. gode Aar, gode Aaringer. **-ættaður** [-aihdaðoʊ] a. af god Familie.

1. **gófla (-u, -ur)** [goʊb·la] f. **1.** *(munnbiti)* Mundfuld; spec. i overf. Bet. om n-t större (Held el. Uheld el. andet): *Býst við, að þessi góflan geri vinum vorum í* [illegible] *ekki standa í sér* (Ísaf. '11, 319). — **2.** *(beisli)* Bidsel (BH.).

2. **gófla (a)** [goʊb·la] vt. med dat. og vi.: *g. e-u í sig*, holke n-t i sig; *g. á e-u*, tygge paa n-t.

gófluval [goʊb·lova:l] n. Masser at vælge imellem (JÞorl. II. 597).

gofóttur [go:voʊhdoʊ] a. (om Faar) mörk (sort, brun el. graa) af Farve med hvid Bringe, Bug og Bagdel (Vf.) [illegible] *botnóttur*, jfr. *grág.*, *mög.*, *svarg.*

gogga (a) [gog:a] vt. og vi. **1.** hugge med en *goggur*: *g. e-ð*, *g. í e-ð*, slaa en Krog fast i n-t, spec. om at tage en Fisk op af en Dynge el. en Baad [illegible] *önglinum og fleygja henni inn í bátinn* (Skirn. '12, 40); *g. upp fiska*, fange (paa Medekrog): *nær að hugsa um, að g. upp fáeina fiska „í kjaftana á krökkunum sínum“* (JTrSm. I. 94). — **2.** hugge med Næbbet (om Fugle).

goggolía [illegible] f. (pop.) [illegible] Brænde[illegible]

goggur (-s, -ar) [gog:øʊ, gok·s, goχ·s] m. **1.** Jærnkrog, Jærnhage; is. Krog til at tage Fisk op med: *Þegar fiskurinn er tekinn upp úr búlkanum og bátnum,* [illegible] *það* [illegible] *með krókum,* [illegible] *Vesturlandi nefnast það goggar* (Lögr. '14, 173); *bera gogginn í e-ð*, rage n-t til sig: *Kóngsvaldið ... bar gogginn í bestu jarðirnar* (JTrGst. I. 138). — **2.** Næb: ogs. overf.: *brýna gogginn eftir e-u*, spidse Næsen efter n-t.

gógl (-s) [goʊg·λ] n. utydelig Tale (Sl.).

goglaralegur, góglara- [gog·laralɛ:qoʊ, goʊg·lara-] a., **góglu legur** [illegible] a. (adv. *-lega*). **-mæltur** [illegible] a. som taler utydeligt (spec. paa Grund af Hareskaar) (Sl.).

†1. **gói** [goʊ:ɪ] f. indec. [illegible] **góa.**

2. **gói** [goʊ:ɪ] m. [illegible] *góði*, se **góður** III. b.

1. **gól (-s,** pl. ds.) [goʊ:l] n. Hyl, Tuden.

2. **gól** [goʊ:l] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gala.**

1. **gola (-u, -ur)** [go:la] f. **1.** *(blær, vindblær)* Brise, Luftning; — i Kenninger for Sejl: **golufaldur*. — **2.** (pop.) overf. **a.** Vejret, Aandedrættet, Livspustet: *til þess að halda í okkur golunni og ylnum* (GFrÁtt. 76); (Talem.) *eyða golunni (kreista goluna) úr e-m*, tage Livet af en: *Fæstar urðu þær* [illegible] *langlífar, því allar voru þær fæddar með einhverjum þeim meingalla, sem stóð þeim fyrir þrifum og eyddi loks úr þeim golunni* (JTrL. 295); *Hvenær, sem hann vildi, gat hann böglað honum saman milli handa sinna og kreist úr honum goluna* (JTrSk. I. 154); *hósta upp úr sjer síðustu golunni*, hoste den sidste Smule Vejr væk, ɔ: dø. — **b.** Storsnudethed, Kryb[illegible] *það* [illegible] *honum*. — **3.** (Vf.) [illegible] *tíða*.

2. **gola (a)** [go:la] v. impers.: *nú golar*, nu kuler det.

góla (a) [goʊ:la] vi. **1.** *(hrópa, æpa)* raabe, skraale: *g. neðan*, raabe höjt (Vf.); *hann gólar í görn*, hans Mave knurrer (BH.). — **2.** *(væla, skæla)* tude, græde (is. om Börn) (Nl., Sl.).

golbíldóttur [gol·bildoʊhdoʊ] a. med mörkt Forhoved (om Faar).

goldinn [gol·dɪn] pp. af **gjalda.**

gólf (-s, pl. ds.) [goʊl·v] n. **1.** Gulv: *ganga um g.*, gaa op og ned ad Gulvet; — ogs. i overf. Bet.: gaa frem og tilbage; *gengu um g. á milli kirkjugarðsins og bæjarins* (JMPísl. 76); *leggjast á g.*, (overf. om Kvinder) føde; *liggja á gólfi*, ligge i Barselseng; *láta e-n liggja á gólfi* (Sch.) *binda bagga*, se *baggi*; (Talem.) *láta e-ð detta niður á gólfið*, holde op at tale om n-t; *láta e-ð fara niður um gólfið*, ikke omtale n-t; *byggður á gólfi*, opført paa selve Jorden, uden Overbygning: *Baðstofan var lítil og „bygð á gólfi“* (JTrHeið. I. 65). — **2.** *(stafgólf)* afdelt Rum i en Bygning, is. Mellemrummet mellem to og to Stolper i en Bygning, regnet tværs over Huset fra Gulv til Mønning (Af.). — **3.** Etage: *á neðsta gólfi*, i Stueetagen. — **4.** Gemmeskur, Forraadskammer; — i denne Bet. nu vistnok kun i enkelte overf. Udtr.: *fara í fornu (gömlu) gólfin*: [1]) *(eflast aftur)* faa Kræfter igen (BH.); [2]) *(fara aflaga aftur)* gaa til den gamle Kro, gaa sin gamle, skæve Gang: *jeg hjelt hann ætlaði að hætta að drekka, en hann er farinn í fornu gólfin*.

golfa (-u, -ur) [gol·va] f. [illegible] **grápadda.**

gólf ábreiða [goʊl·vaubrɛi:ða] f. Gulvtæppe. **-baðstofa** [goʊl·(v)baðsdova] f. Badstue med Brædegulv. **-borð** [-borð] n. Gulvfjæl. **-dúkur** [-du·goʊ, -du·koʊ] m. Voksdug, Linoleum. **-flaga** [goʊl·fla·qa] f. Gulvflage, -flise. **-fló** [-floʊ·] f. = *grápadda*: *grápaddan ... algeng undir Eyjafjöllum og er þar kölluð g.* (ÞThLýs. II. 583). **-ganga** [-(v)-gauŋga] f. **1.** Gaaen frem og tilbage. — **2.** Gaaen (som) paa et Gulv: (om godt Føre) *rennslétt g. á fönninni* (GFrTis. 143). **-gengi** [-ɟeinɟɪ] n. (Breiðd.)

gólfganga 2. [illegible] **-hjörtur** [goʊl·fhjöʊdoʊ] m. ·Hjort· med Lys, jfr. *hjartarleikur*. **-ker** [goʊl·(f)kɛr] n. Kar, til Dels gravet ned i Gulvet. **-klútur** [-klu·doʊ, -klu·toʊ] m. Gulvklud. **-kuldi** [-kʏldɪ] m. Fodkulde (i et Værelse). **-pallur** [-padloʊ] m. Forhöjning paa et Gulv.

golfranska [gol·fransga] f. fordrejet og forvansket Sprog el. Slang.

gólf salli [goʊl·(f)sadlɪ] m. Stroelse. **-sandur** [-sandoʊ] m. Strosand. **-silla** [-sɪdla] f. Fodstykke. [c] **-skór** [-sgoʊ·r] mpl. Tofler, Slæber. **-sóp** [-soʊ·p] n. sidste Barn (Af., ASkaft.), jfr. *örverpi*.

golfstraumur [gol·(f)sdröy·moʊ] m. Golfström.

†**gólf tjald** [goʊl·(f)tjalt] n. Gulvtæppe: *þeir settust á g. musterisins* (Þús. II. 41). **-tuska** [-tʏsga] f., [c] **-þvaga** [-þva·qa] f. Gulvklud.

gol grænn [gol·graidʏ] a. havgrön, søgrön. **-jarpur** [-jaʊboʊ] a. mørkebrun (om Heste) (VSkaft.); modsat *ljósjarpur*.

gollið [god·lɪð] sup. af **gella** og **gjalla.**

gollra (a) [god·lra] vt. med dat.: *g. e-u í e-n*, stikke n-t til en, give en en lille Gave (Vf.).

gollra ferðir [god·lrafɛr·ðɪʊ] fpl. Kællingers Orlovsrejser (f. Eks. gamle Tjænestepigers Besog hos deres gamle Herskab) (Vf., ÁrbFlfj. '85, 138). **-gjafir** [-ɟa:vɪʊ] fpl. smaa Gaver, som Kællinger har med paa deres Orlovsrejser (Vf., ÁrbFlfj. '85, 138).

gollur (-urs) [god·loʊ] m., **-hús** [-(h)u:s] n. [illegible] **gollurshús.**

gollurs bólga [god·loʊsboʊl·ga] f. (med.) Pericarditis. **-hús** [-(h)u:s] n. **1.** Hjærtepose, Hjærtepung (pericardium). — **2.** Polse, lavet af Faarenes Hjærtepung, der udstoppes med Kod og Fedt og koges.

gol magi [gol·mai·jɪ] m. en Afart af *fjallagrös*. **-mórauður** [-moʊ·röyðoʊ] a. gulbrun. **-mögóttur** [-mö·qoʊhdøʊ] a. (Eyf.) = **golsóttur.**

Golnir (-is) [gol·nɪʊ] m. npr. Navn paa Odin: *Golnis gildi*, Poesi.

golóttur [go:loʊhdoʊ] a. **1. a.** (Múl., Hf.) [illegible] *golsóttur*. — **b.** lysebrunagtig med mørk Affarve paa Hovedet (EJ.). — **2.** mørk, sort el. brun paa Kroppen, men hvid paa Bringen og Bugen (Skaft.), jfr. *botnóttur*.

Golsa (-u, -ur) [gol·sa] f. npr. et Hunfaar af Farven *golsóttur*.

Golsi (-a, -ar) [gol·sɪ] m. npr. en Væder el. Bede af Farven *golsóttur*.

golsóttur [gol·soʊhdoʊ] a. (om Faar) gullighvid med mørk (sort el. brun el. graa) Bringe, Bug, Bagdel og Ansigt, jfr. *grág.*, *mög.*, *svarg.*, *Golsa*, *Golsi*. I Skaft. og Af. bruges dette Ord ikke og erstattes af *mögóttur*.

Golta (-u, -ur) [goλ·da] f. npr. = **Golsa.**

Golti (-a, -ar) [goλ·dɪ] m. npr. = **Golsi.**

goltóttur [goλ·doʊhdoʊ] a. (Sl., Þing.) = **golsóttur.**

golu borði [go:lobor·ðɪ] m. Vindsiden (paa et Skib) = *kulborði*. **-fastur** [-fas·doʊ] a. **1.** som ikke kan komme af Sted paa Grund af Modvind, vejrfast. — **2.** stormfuld: *hann er heldur g. núna* (Breiðd.). **-gat** [-ga:t] n. (JÞorl. II. 422) = **gina. -gráð** [-grau:ð] n. Laring.

golugur [go:loqoʊ] a. stormfuld.

Golur (-s, -ir) [go:loʊ, gol·s] m. npr. Navn paa et lyst (hvidt el. gult) Faar med mørkt Hoved, Bug og Bagdel, jfr. *golsóttur*.

goluþytur [go:loþɪ:doʊ, -þɪ:toʊ] m. Vindpust: *g. getur magnast og orðið að stormi*; — overf. Mundsvejr: *kröfur vorar séu aðeins g., sem ekkert mark sé á takandi* (Norðri '11, 105).

gol þeysast [gol·þɛi·sast] vrefl. (Af.) = **glænepjast. -þorskur** [-þo(ʊ)sgoʊ] m. **1.** *(stór, oftast magur þorskur)* meget stor og som oftest mager Torsk. — **2.** (Mýrd.) = *skötuselur* (lophius piscatorius). — **3.** *(heimskingi, auli)* enfoldigt Menneske, Dumrian, Erke-Dumrian.

góma (a) [goʊ·ma] vt. fingre, röre ved n-t med Fingrene; — euf.: *g. e-n*, tage en kraftig fat: *jeg þarf líklega að g. þessa peyja bráðum*.

góm bein [goʊm·bei·n] n. det yderste Ben i Fingeren. **-bítur** [-bi·doʊ, -bi·toʊ] m. Knebel af Jærn, der stikkes ind i Gabet paa en Havkal. **-eitill** [goʊ:mɛi·dɪdλ, -ɛi·tɪdλ] m. Ganekirtel. **-festa** [goʊm·fesda] vt.: *g. e-ð*, faa fat paa n-t. **-filla** [-fɪdla] f. **a.** Spytkirtler (BH.). — **b.** Ganesejl (velum palatinum) (SvPRask 18). **-fiskur** [-fɪsgoʊ] m. [illegible] **innfiskur. -hljóð** [-hλoʊ·ð] n. Ganelyd. **-rifa** [-rɪ·va] f. Ganespalte. **-roð** [-ro·ð] n. Ganehuden i Fiskehovedet. 1. **-skella** [-sɟɛdla] f. (Af., Sch.) = **gómfilla** b. 2. **-skella** [-sɟɛdla] vi. klukke.

gómsparri [goʊm·sbar·ɪ] m. **1.** = *ginkefli*. — **2.** (med.) Mundspærrer.

góm stafur [go:m sda voɡ] m. Ganelyd. **-stór** [-sdo:r] a. af Störrelse som en Fingerspids. **-stærð** [-sdairð] f. Fingerspidsstörrelse. **-sætur** [-sai:doɡ, -sa:toɡ] a. [illegible] **-tamur** [-ta:moɡ] a. [illegible] **-tylla** [illegible] f. Plads til at støtte en Finger paa: *[illegible]* (GFrUb., 45).

gómur (-s, -ar) [go:moɡ, go:m s] m. **1.** [illegible] *e-ð ber á góma*, n-t bringes paa Bane, n-t bl. er Genstand for Samtale, n-t kommer paa Tale, Talen falder paa n-t. [illegible] *góma*, føres i Tale, *hafa e-ð á góm*, omtale n-t. [illegible] *°gómasóð*, Tandrække. [illegible] *raftur*, *gómaspil*, Tunge; *gómasl.ð*, Gane. [illegible] *sjár*, Vin. — **2.** *(fingurgómur)* Fingerspids; *°gómakleif*, Haand.

gon [go:n] n.: *það er gengið* [illegible]

gón (-s) [go:n] n. Stirren.

1. **góna (-u, -ur)** [go:na] f. Snuden paa en Havkal.

2. **góna (di)** [go:na] vi. stirre som en Trabe [illegible] *svo hátt, þú gleypir sólina (sjöstirnið)* (GJ.), stir ej saa höjt, at du sluger Solen.

gondól l (-s, -ar) [gon do:l] m. Gondol.

gongenginn [ɡoŋ:ɟeiŋɟɪn] a. væk, færdig: *hann er g.*

gons (gen. ds.) [gon:s] n. Praleri (Arnf.).

1. **gonsa (-u, -ur)** [gon:sa] [illegible] **gonta**.

2. **gonsa (a)** [gon:sa] vi. prale (Arnf.).

gonsari (-a, -ar) [gon:sarı] m. Pralhans (Arnf.).

gonta (-u, -ur) [gov:da, gon:ta] f. Fordybning, Sænkning i Terrænet, Hol (Vt., Af.).

gopa (-u, -ur) [go:ba, go:pa] f. (ASkaft., Breiðd.) = **gopi** 1. b.

gopi (-a, -ar) [go:bı, go:pı] m. **1. a.** *(op)* Hulhed, Gab, Aabning (BH.). — **b.** [illegible] **2.** [illegible]

goppa (a) [gohba] vi. **1.** springe, hoppe (is. om n-t elastisk): *boltinn goppar*. — **2.** refl. *goppast*: *g. upp úr e-u*, kastes, slynges op af n-t: [illegible] overf.: *það goppaðist upp úr honum*, det slap ham ud af Munden.

gor (-s) [illegible] **1.** [illegible] *veikur og spýr grænu gorinu*. — **2.** *(djúpur bassi)* den laveste Tonerække, [illegible] **3.** [illegible] **-blautur** [illegible] **-blöy toɡ]** a. drivende vaad, drivvaad, dyngvaad: *g. fiskur*, helt blod og [illegible] **-borinn** [illegible]

gordiskur [gor:dısgoɡ] a., **gorðneskur** [gor:ðnɛsgoɡ] a. gordisk.

gor geir (-s) [illegible] **-geirsblesi** [illegible] **-gryfja** [illegible] **-hnykill** [illegible] m. Kugle af ufordöjet Uld el. Haar, der undertiden findes i Faars el. Hestes Indvolde. **-hljóð** [-(h)λıo:ð] n. uklar Halslyd (om Ravnens Klukken og Klangen af Tungerods-r). **-ílát** [go:rilau:t] n. Kar, bestemt til Modtagelse af *gor*. **-kúla** [goɡ:ku:la] f. **1.** Paddehat, Bladhat (agaricacea). — **2.** [illegible] **3.** [illegible] **-mánuður** [illegible] oðoɡ] m. i den gl. isl. Almanak den 4. Maaned, den förste Vintermaaned, fra sidst i Oktbr. til sidst i Novbr.

gormnafar [gor:mna vaɡ] m. Spiralbor.

gormur (-s, -ar) [gor:moɡ] m. **I. 1. a.** *(leðja)* Mudder, mudret Vand. — **b.** [illegible] **2.** [illegible] *dýra)* flydende Urenligheder af slagtede el. døde Dyrs Indvolde. — **II. 1. a.** Spiral, Spiralfjer: *undinn í gorm*, spiralvreden. — **b.** Proptrækker: *og snerí gorm í tappann* (GFrT., 43). — **c.** [illegible] **d.** Tarme i en Havkal el. Flynder; spec. *(innyfli úr fiski)* Fiskeindvolde (is. af Søulv) (Vf.). — **2.** *(strýtumyndaður heystakkur)* konisk Høstak (Sch.).

gor mæli [illegible] **-mæltur** [illegible] oɡ] a. som taler med Halsklang, nemlig som ikke kan udtale Tungespids-r, men erstatter det med Tungerods-r: *Danir eru gormæltir og eiga ohægt með íslenskuna* [illegible]

gorpa (-u, -ur) [goɡ ba] f. lille Forel.

gor raup [gor:öy:p] n. Skryden, stærk Pralen. **°-refur** [gor:ɛ voɡ] m. (jfr. *gortanni*) Skældsord om Ræven: *g. hinn leiði*. **-rosti** [gor:osdı] m. hovmodig Person (Vf.).

gort (-s) [goɡ t] n. Praleri.

gorta (a) [goɡ:da] vi. prale: *g. af e-u*, prale af n-t, slaa om sig med n-t.

°gortanni (-a, -ar) [illegible] = Ræv.

gortari (-a, -ar) [goɡ:darı] m. Praler, Pralhans, Stortaler, Skryder.

gorvömb [gor:vömp] f. Vom, den förste Mave i drøvtyggende Dyr (is. naar den er udtaget og uaabnet).

gos (-s, pl. ds.) [go:s] n. Eksplosion, Udbrud; spec. *(eldgos)* vulkansk Udbrud; *(g. hvera)* en varm Kildes Udbrud.

gosa (a) [go:sa] vi. **1.** blæse, trække: *hjer gosar um alt*, her er Træk overalt. — **2.** refl. [illegible] *krakki!* (Breiðd.).

gosa legur [go:sale:goɡ] a. friskfyragtig. **-merki** [-mɛɡ:ɟı] n. sort Streg, hvormed den tabende mærkes i Sorteper (ÓDavSk. 337).

gosaralegur [go:sarale:goɡ] a. daarlig klædt, lurvet.

gos barki [go:sbaɡɟı] m. Skryder. **-borg** [-bork] f. Kraterhöj. **-brunnur** [-brʏn:oɡ] m. Springvand, Springbrönd. **-buna** [-bʏ:na] f. Vandstraale. **-drykkur** [-drıhgoɡ] m. mousserende, skummende Drik. **-gjá** [-ɟau:] f. Kraterkloft, Jordrevne, der udspyr Lava osv. **-grjót** [-grjo:t] n. coll. eruptive Bjærgarter. **-gufur** [illegible] fpl. [illegible] (PTh Lys. II. 204). **-hver** [illegible] m. Gejser, springende varm Kilde.

gosi (-a, -ar) [go:sı] m. **1.** *(galgopi)* friskfyragtig Person; som oftest i nedsættende Bet.: *gleiðgosi*, Springfyr; *skilnaðarg.*, Mand, som vigter sig [illegible] **2. a.** [illegible] Knegt (i Kort). — **b.** *(spil)* Navn paa en Slags Kortspil, »Jacob« (ÓDavSk. 836).

gosið [illegible] **gjósa**.

gos keila [go:sɟei:la] f. Krater, spec. om kegledannede Ophobninger [illegible] (PThLys. II. 231). **-menjar** [-mɛnjaɡ] fpl. Lævninger af el. Erindringer om vulkanske Udbrud. **-mökkur** [-möhgoɡ] m. vulkansk Rogsöjle.

góss [go:s] n. Gods.

gossa (a) [illegible]

gósstökubók [go:s:tögobo:k, -töko-] f. Ladningsbog.

gosungur (-s, -ar) m. [go:sungoɡ, -uŋs] m. Skindpels (BH.).

gosvegur [illegible] (PThL. II. [illegible]).

got (-s, pl. ds.) [go:t] n. **1. a.** det at lægge Rogn, Gydning: *þegar hann* [illegible] **b.** [illegible] (jfr. *gjóta*): *kötturinn er kominn að goti*. — **2.** = *gota* 2. — **3.** Havkalyngel, ung Hajfisk.

gota (-u, -ur) [go:da, go:ta] f. **1.** *(það að gjóta augunum)* Ojekast til Siden, Skelen, Skulen: *gefa gotu*, skotte til Siden. — **2.** *(hrogn)* udgydte [illegible] *hinum stóru línu kýtum, sem eru í fiskinum, þegar hann er rétt kominn að goti* (JSVb. 115). — **3.** = *lambsgota*, Hunfaar, der føder for tidligt. — **4.** [illegible] **5.** Aabning i Brændingen, hvorigennem Fiskerbaadene kan slippe (Rang.).

gotaterr (-s) n., gotaterra (-u) f. [go:datɛr, -tɛr:a, go:ta-] Paanoden, Paatrængenhed med at byde en, hvad han ej vil have (Af., Rask).

gotfiskur [go:tfısgoɡ] m. Hunfisk.

°goti (-a, -ar) [go:dı, go:tı] m. Hest.

gotinn [go:dın, go:tın] pp. af **gjóta**.

°gotnar [gohdnaɡ] mpl. Mænd, Krigere.

gotneska (-u) [gohdnɛsga] f. Gotisk.

gotneskur [gohdnɛsgoɡ] a. gotisk.

got piskur [go:tpisgoɡ] m. lille Havkal (Nl.). **-rauf** [go:dröy:v, go:t-] f. Gat, Gatbor, ogs. om Fødselslemmet paa en Hunhval. **-raufaruggi** [illegible] **-staður** [illegible] **-stoð** [illegible] **-svið** [-svı:ð] n. Rogngydningsplads, Yngleplads, jfr. *riðastöð*.

gott [goht] n. af **góður**.

gotufiskur [go:dofısgoɡ, go:to-] m. = **gotungur** 2.

gotungur (-s, -ar) [go:duŋgoɡ, go:t-, -uŋs] m. **1.** *(feitur hákarl)* en fed Havkal (Vf.). — **2.** *(þorskur að gjóta)* Torsk i Færd med at gyde, Gydefisk.

góu beitill [go:obei:dıdλ, -bei:t-] m., **-bitill** [-bı:dıdλ, -bı:tıdλ] m. [illegible] **-dagur** [illegible] **-ginur** [-ɟı:noɡ] fpl. Foraarsbrænding, Martsbrænding (BH.). **-gróður** [-gro:ðoɡ] m. Martsgrönt, det Grönt, der spirer frem i Marts Maaned: [illegible] overf. Bet.: n-t kortvarigt, n-t, der hurtigt vokser frem, men kun lever kort: [illegible] **-is** [illegible] *isi* (GJ.), jfr. Mathis bryder Is. **-páskar** [-pausgaɡ] mpl. Paaske i Vintermaaneden *góa*. **-titlingur** [-tıhdlıŋgoɡ] m. = **steindepill**. **-væll** [-vaid λ] m. ynkelig Tuden, Hylen; — spec. Rævens Hylen i Parringstiden ude paa Vinteren (Vf.). **-þræll** [-þraid λ] m. den sidste Dag i *góa*.

grá arnhöfðóttur [grau:ardv(h)öv:ðo:hdoɡ, -adv-, -(h)öb:ð-] a. (om Faar) graa af Farve, med hvidt Hoved, dog med mørke Pletter paa Forhovedet og paa Ørerne (Sl.). **°-bakur** [-ba:goɡ, -ba:koɡ] m. Slange: *grábaks sker*, Guld. **-björn** [-bjó(r)dv] m. Graabjörn (ursus ferox). **-bland** [-blant] n. tynd Blanding af Mælk og Vand. **-blár** [-blau:r] a. graablaa. **-blesóttur** [-blɛ:so:hdoɡ] a. graablisset. **-blinda** [-blında] f. graa Stær (Katarakt). **-botnóttur** [-bohdno:doɡ] a. (om Faar) graa af Farve, med hvid Bringe, Bug og Rumpe (Nl., Sl.). **-brók** [-bro:k] f. graa Bukser: *Farðu Guði í vald og grábrókar hald*, gaa og pak dig! (Eimr. X. 140) **-bröndóttur** [-bröndo:hdoɡ] a. graastribet; *farðu g.*, gid Pokker havde dig! **-buska** [-bʏsga] f. (bot.) graa Binke (artimisia vulgaris). **-bölvaður** [-bölvaðoɡ] a.: *fari hann g.*, gid Fanden havde ham.

gráð (-s) [illegible] **1. a.** [illegible] overf. Bet. [illegible] væge Overkroppen stærkt frem og tilbage, vugge stærkt frem og tilbage: [illegible]

og tautaði eitthvað fyrir munni sér (EKvSv. 74). — **b.** Bølge, Hav, Sø. **2.** *(gola)* Luftning. — **3.** *(föl)* Sporsne. — **4.** Smuds: *Hún sver við guð að syndar g. sitt hefði ekki flekkað ráð* (Vísn. 135).

?**gráða (-u, -ur)** [grau:ða] f. **a.** (mat.) Grad. — **b.** *(stig)* Grad: *10 gráða frost.*

gráða lok [grau:ðalo:k] n. Laag af en Æske el. lign., hvor der forvares gammelt, skimlet Smör. **-ostur** [-os·døq] m. (islandsk) Roquefortost. **-smjer, -smjör** [-smjɛ:r, -smjö:r] n. skimlet Smör.

graðbóla [grað·boᵘ·la] f. Akmepustel, Filipens.

1. **graddi (-a, -ar)** [grad:ɪ] m. **1.** = *graðungur.* — **2.** (pleb.) *(graður maður)* elskovssyg, brunstig Mand.

2. **graddi (-a, -ar)** [grad:ɪ] m. euf. (Efterl. af Börneudtale) for *skratti,* Pokker: *þetta graddans hyski,* dette Fandens Pak.

grað fje [grað·fjɛ·] n. coll. ikke gildet Kvæg (Tyre, Vædere, Bukke). **-foli** [-fo·lɪ] m. ung Hingst, Hingsteplag. **-hestaskyr** [gra:þ(h)ɛsdasɡ̊ɪ:r] n. klumpet *skyr* (Árn., Skaft.). **-hestsmóðir** [-(h)ɛsmoᵘ:ðɪr] f., pl. *graðhestamæður,* Moderhoppe til Hingste. **-heststollur** [-(h)ɛstod·loq] m. Springpenge. **-hestur** [-(h)ɛsdoq] m. **1.** Hingst. **2.** *(kokkur í skyri)* Klump i *skyr.* **-hjeri** [grað·ɧɛ·rɪ] m. Ramler.

gráði (-a) [grau:ðɪ] m. **1. a.** grön Skimmel paa Smör, Talg el. Fedt. — **b.** *graðasmjör,* (Talem.) *gefa e-m gráða,* bryde sig Pokker om en: *Eg fýsi þig til að koma, og gefa amtmanni gráða* (JSBr. 171). **2.** *(lítið snjóföl)* stærk Rimfrost el. tyndt Lag nyfalden Sne. — **3.** *(kul)* svag Luftning (Vf.).

grádílóttur [grau:di·loᵘhdoq] a. graaspættet: *g. hestur,* Æbleskimmel.

grað nagli [grað nagl̥ɪ] m. = 1. **graddi** 2. **-neyti** [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. **graðungur.** **-peningur** [-pɛ·niŋɡoq] m. coll. Okser. **-rót** [-ro·t] f. **brönugras.** **-selur** [-sɛ·loq] m. Han-Sæl. **-skata** [-sga·da, -sga·ta] f. **1.** *(karldýr skötu)* Han-Rokke. — **2.** = *skata,* Rokke (raja batis).

gráðsvengd [grauð·svɛiŋt] f. Ulvehunger.

gráðuglega [grau:ðoqlɛ·qa] adv. med Graadighed.

gráðugur [grau:ðoqoq] a. **1.** *(fíkinn)* graadig. **2.** vældig: *g. hepur, það hefur snjóað gráðugt í nótt.*

graðungur (-s, -ar) [gra·ðuŋɡoq, -uŋs] m. Tyr.

graður (gröð, gratt) [gra:ðoq, grö:ð, graht] a. **1.** *(lostafullur)* gejl, brunstig; *(um hesta)* vrinsk (om Heste). — **2.** *(ógeltur)* ugildet, ikke kastreret (om Kreaturer): *g. foli,* ung Hingst.

gráður [grau:ðoq] fpl. = 2. **grátur** 2.

graðuxi [gra·ðʏχsɪ] m. = **graðungur.**

grá eyg(ð)ur [grau:ɛiqoq, -iqðoq, -iɡðoq] a. graaøjet: *g. og grimmlyndur.* **-eyglóttur** [-ɛigloᵘhdoq, -ɛgloᵘhdoq] (om Faar) hvid, med graa Pletter omkring Øjnene (Vf.). **-ertur** [-ɛqdoq] fpl. Agerært(er) (pisum arvense, L.).

grafa (gref, gröfum; gróf, grófum; græfi; grafið) [gra:va, grɛ:v, grö:vom; groᵘ:v, groᵘ:vom; grai:vɪ; gra:vɪð] vt. og vi. **I. 1.** grave, nedgrave: **a.** *g. gröf (skurð),* grave en Grav (Grøft); (Ordspr.) *sjer grefur gröf, þótt grafi,* hvo, der graver en Grav for en anden, falder selv deri; *g. göng,* grave en Tunnel; *g. gull,* grave Guld, opgrave Guld; *g. fram tjörn,* afgrave en Dam; *g. fyrir,* afgrave; *g. e-ð niður,* nedgrave n-t; *g. sig niður,* grave sig ned (i n-t), spec. uddybe sit Leje: *hækki landið, g. árnar sig niður* (ÞThLýs. I. 151); *g. e-ð upp,* opgrave n-t; *g. undan,* undergrave, underminere; *sjórinn grefur sig,* der gaar hul Sø. — **b.** i overf. Bet.: *g. sig niður í bók,* fordybe sig i Læsningen af en Bog; *g. um sig,* fæste Rødder, udbrede sig: *veikin hafði grafið mjög um sig;* — *g. undan,* underminere: *Þetta félag hefir reynt að g. undan þinginu* (Alþ. '11, B. II. 260). — **2.** *(jarða)* begrave, jorde: *vera grafinn að kirkju,* blive begravet fra (og ved) en Kirke. — **3.** stikke, gravere: *g. eirmyndir,* stikke i Kobber; *g. rostungstönn,* udgrave, gravere en Hvalrostand. — **II.** i overf. Bet.: udforske: *g. heilann um e-ð,* pine sin Hjærne med n-t; *g. fyrir ræturnar á e-u,* egl. grave omkring Rodderne paa n-t, se at udfinde Grundene til et el. andet og raade Bod derpaa: *grafið fyrir ræturnar á allri óvildinni* (JTrGst. I. 130); *g. f e-u,* udforske n-t, anstille Undersøgelser angaaende n-t; *g. e-ð upp,* opspore n-t, pønse n-t ud; *g. upp úr e-m = veiða upp úr,* lokke n-t ud af en, faa en til at røbe n-t. — **III.** *hann er allur að g. sundur,* han har Bylder over det hele; — is. impers.: *það grefur í kýlinu,* Bylden begynder at suppurere; *það er að g. í hendinni á mjer,* jeg har en Betændelse i Haanden; *g. út = gera út* [2]). — **IV.** refl.: *grafast.* **1.** *kýrin er mikið farin að grafast,* Koen er nær ved at kælve (Breiðd.), jfr. *falla.* — **2.** *grafast eftir e-u (fyrir um e-ð, um eftir e-u),* søge at opspore n-t. — **V.** pp. *grafinn: g. sjór,* hul Sø.

grafall (-als, -lar) [gra:vadλ, -als, grab·laq] m., **grafalur** [gra:va·loq] m. (tekn.) Gravstikke.

grafar bakki [gra:varbahɡ̊ɪ] m. Kanten af en Grav: *hann er kominn á grafarbakkann,* han staar paa Gravens Rand. **-barmur** [-bar·moq] m. = **grafarbakki.** **-gerð** [-ɡ̊ɛr·ð] f. en Gravs Forfærdigelse. **-hlaup** [-q-(h)λöy:p] n. Jordfald (Esp. III. 122). **-húm** [-(h)u:m] n. Gravens Mørke, Gravmulm.

grafari (-a, -ar) [gra:varɪ] m., **grafarmaður** [gra:varma:ðoq] m. Graver.

grafar mark [gra:varmaq·k] n. Gravminde, Gravmonument, Gravmæle, Mausoleum (Bram. 10). **-rán** [-a-rau:n] n. Gravran. **-stigi** [-q-sdi:jɪ, -sdɪ·jɪ] m. Gravtrappe (til Brug paa Kirkegaarde). **-strá** [-sdrau:] n. Straa el. Græs, der vokser paa ens Grav. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Gravsted. **-svörður** [-svör·ðoq] m. Grönsvær paa en Grav. **-vörður** [-r-vör·ðoq] m. Gravvogter. **-þögn** [-q-þög·n] f. Gravtavshed, Gravstilhed.

graf bóla [grav·boᵘ·la] f. let Koppetilfælde (variola levis) (jfr. LFR. XV. 40). **-draugur** [-dröy·qoq] m. Spøgelse, som er staaet op af Graven.

gráfeldur [grau:fɛldoq] m. graa Pels.

graf fótur [graf·foᵘ·doq, -foᵘ·toq] m. Graveben, Gravefod. **-götur** [grav·ɡ̊ö·doq, -ɡ̊ö·toq] fpl. meget dybe, nedtraadte Stier. (Talem.) *ganga (fara) í*

g. um e-ð, udspörge nöjagtig om n-t, foretage en grundig Undersøgelse angaaende n-t: *það þarf ekki að fara í neinar g. um það* (det er aldeles öjensynligt), *að það er af kesknı að verið er að reyna að koma þessu inn í fundarbókina* (Alþ. '11, B. 1032); *það þarf að vísu ekki að ganga í neinar g. um það, hvaðan Espólín sé kominn kraptur máls og frásagna* (EspS. xxxiii). **-hellir** [gra:f(h)ɛdlɪq] m. Katakombe. **-hýsi** [-(h)i·sɪ] n. Gravkammer. **-hlutir** [graf·(h)λʏ·dɪq, -(h)λʏ·tɪq] mpl. Fossilier (LFR. IV. 47). **-hvelfing** [-χwɛlviŋk, -kvɛlv-] f. Gravhvælving.

gráfíkja [grau:fi·ɡ̊a, -fi·ɧa] f. Figen.

grafir [gra:vɪq] pl. af **gröf.**

graf kyr(r) [graf·ɧɪ·r, -ɧʏ·r, -ɧɪr] a. **1.** ubevægelig, musestille: *hann sat g.;* — *láta e-ð grafkyrt,* slet ikke röre n-t. — **2.** dødstille: *þar var grafkyrt.* **-kyrð** [-ɧɪrð] f. **a.** Ubevægelighed. — **b.** Dødstilhed. **-leggja** [grav·lɛɡ̊a] vt. gravlægge.

gráflekkóttur [grau:flɛhɡoᵘhdoq] a. (om Faar) graastribet, graaspraglet; af hvid Grundfarve, med graa Pletter.

graf letur [grav·lɛ·døq, -lɛ·tøq] n. Inskription paa en Gravsten, Gravskrift. **-ljóð** [-ljoᵘ·ð] npl. Gravvers, Ligvers. **-loppa** [-lohba] f. Gravepote.

grafningur (-s, -ar) [grab·niŋɡoq, -iŋs] m. **1.** *(það að grafa e-ð út)* Gravning, Udgravning; — overf.: *g. eftir e-u, um e-ð,* Udforskning af n-t. — **2. a.** pl. *grafningar,* Grøfter og Jordfald, hullet Jordsmon, ru og revnet Jordbund: *sveitin er einlægir grafningar,* Egnen er helt søndergravet, jfr. *götu-grafningar,* meget dybe, nedtrampede Stier. — **b.** m. npr. *Grafningur,* Egn paa Sydlandet.

graf reitarstæði [grav·rɛidaqsdai:ðɪ, -rɛit-] n. Kirkegaardsplads. **-reitur** [-rɛi·døq, -rɛi·tøq] m. Gravsted, Gravplads; Begravelsesplads. **-silfur** [graf·sɪlvoq] n. nedgravet Skat. **-skrift** [-sgrɪft] f. Gravskrift, Epitafium. **-skuggi** [-sgʏɡ̊·ɪ] m.: *ganga úr grafskugga um e-ð,* overbevise sig om n-t. **-skurður** [-sgʏrðoq] m. (gravet) Grøft. **-steinn** [-sdɛidn] m. Gravsten. **-stúka** [-sdu·ga, -sdu·ka] f. Gravkammer. **-stöpull** [-sdö·bodλ, -sdö·podλ] m. Gravtaarn; Pyramide. ᶜ **-svín** [-svi·n] n. Stormtag.

graftar [graf·daq] gen. af **gröftur** (hyppigt i Sms., se ogs. *graftrar-).* **-siður** [-sɪ:ðoq] m. Begravelsesskik (= *greftrunarsiður).* **-tími** [-ti:mɪ] m. = *greftrunartími,* Begravelsestid.

graftlegur [graf·dlɛqoq] a. som hører til Begravelse.

graftól [graf·touᵘl] npl. Graveredskaber.

graftrar [graf·draq] gen. af **gröftur.** **-bóla** [-r-boᵘ:la] f. Filipens, Finne. **-bólga** [-boᵘl·ga] f. suppurerende Betændelse. **-ígerð** [-i:ɡ̊ɛrð] f. **1.** = *graftrarbólga.* — **2.** *(graftrarkýli)* Edderbyld. **-kýli** [-q-ɧi:lɪ] n. Edderbyld (apostema). **-nabbi** [-r-nab:ɪ] m., **-nagli** [-nag·lɪ] m. Byldemoder. **-sótt** [-q-soᵘht] f. Suppurationsfeber. **-útferð** [-r-u:tfɛrð] f. Udflaad af Materie. **-verkur** [-vɛq·ɡoq] m. Smærte i et Saar el. en Byld ved Ansamling af Materie.

ᶜ **grafur (-urs, -rar)** [gra:voq] m. Gravør.

grafverkfæri [grav:ɛqkfairɪ] n. Redskab til at grave med.

gráfölur [grau:fö·loq] a. graableg.

gráfönd [gra:vönt] f. (zool.) Spidsand (anas acuta) (GrFugl.).

grá föxóttur [grau:föχsoᵘhdoq] a. hvid, med en graa Manke. **-gás** [-gau·s] f. **1.** = *grágæs.* — **2.** npr. Graagaasen, den bekendte Lovsamling fra Islands Fristatstid. **-gletta** [-glɛhda] f. **1.** *(napurt skens)* Spydighed (is. mere ondartet). — **2.** pl. *gráglettur,* Haandgemæng, som er ved at udarte (faa en voldsom Karakter). **-goföttur** [-go·voᵘhdoq] a. (om Faar) graa af Farve, med hvid Bug, Bringe og Bagdel (Vf.). **-golsóttur** [-gols-oᵘhdoq] a. (om Faar) hvid, med graa Bringe, Bug og Bagdel (Nl., Vf., Sl.). **-grýti (-is)** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. coll. Dolerit. **-gæs** [-ɡ̊ai·s] f. Vildgaas. ᴼ**-háfur** [-hau·voq] m. (zool.) Graahaj (galeus vulgaris). **-hosóttur** [-ho·s-oᵘhdoq] a. hvid, med graa Ben (om Faar). **-huppóttur** [-hʏhboᵘhdoq] a. hvid, med graa Lysker (Sch.). **-hvítur** [-χwi·doq,-kvi·doq, -kvi·toq] a. graahvid. **-hærður** [-hairðoq] a. graahaaret: (Ordspr.) *ekki er gott að glettast við gráhærðan* (GJ.), med graahaaret er ej godt at gantes. **-höttóttur** [-höhdoᵘhdoq] a. hvid, med graat Hoved og Hals (om Faar). **-yrður** [-irðoq] a. gnaven-irriteret: *Gamli Runki stóð, g. og geðvonzkulegur, hrukkóttur og veðurbarinn, hjá „búðinni" sinni* (EKvSv. 25—26). **-íróttur** [-i:roᵘhdoq] a. graaspættet. **-jurt** [-jʏqt] f. (bot.) **1.** rank Evighedsblomst (gnaphalium silvaticum, L.). — **2.** *grámulla.* — **3.** *fjandafæla.* **-kápóttur** [-kau·boᵘhdoq, -kau·poᵘhdoq] a. (om Faar) hvid, med graa Ryg ned til omtrent midt paa Siden. **-kembdur** [-ɧɛmdøq] a. sammenkartet af sort og hvid Uld. **-klæddur** [-klaid·oq] a. graaklædt. **-kolla** [-kodla] f. graat, kullet Hunfaar. **-kollóttur** [-kodloᵘhdoq] a. graa og kullet: *fari hann nú g.* el. *í gráköllóttan!* gid Pokker havde ham! *fari það grákollótt!* Pokker heller! **-kollur** [-kodloq] m. npr. graa og kullet Bede el. Væder. **-krúnóttur** [-kru·noᵘhdoq] a. (om Faar) graa af Farve, med en hvid Plet omkring Hornene. **-kúfóttur** [-ku·voᵘhdoq] a. hvid, med graat Hoved (om Heste). **-lax** [-laχs] m. = **urriði.** **-legur** [-lɛqoq] a. ondskabsfuld; raa; — adv. *-lega,* raat, grusomt: *gjalda e-m e-ð g.,* lade en undgælde grusomt for n-t. **-leikinn** [-lɛi·ɡ̊ɪn, -lɛi·ɧɪn] a. ondskabsfuld. **-leikur** [-lɛigoq, -lɛikoq] m. **1.** *(varmenska)* Ondskab. — **2.** *(fláttskapur, óheilindi)* Svig, Falskhed. **-leitur** [-lɛi·døq, -lɛi·toq] a. graaladen; *(í framan)* bleg og gusten. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Ondskabsfuldhed. **-lyndur** [-lɪndøq] a. *(rætinn)* ondskabsfuld; *(undirförull)* falsk.

grallara brot [grad·larabro:t] n. Gradualformat, Tværoktav (saal. efter Formatet paa den gamle *grallari,* s. d. O.). **-laus** [-löy:s] a. egl. uden Salmebog; — i overf. Bet.: (pop.) *vera alveg g.,* være rent ude af sig selv af Forbavselse. **-legur** [-lɛ:qoq] a. **1.** *(um veður)* betænkelig, truende (om Vejret) (Breiðd.). — **2.** *(kátur)* oprömt (Sl.).

grallari (-a, -ar) [grad·larɪ] m. **1.** Graduale; Salmebog, saal. spec. en

Salmebog med Noder fra det 18. Aarh. [illegible] Præst (BoluHj. 195). — **2.** *(skarkoli)* en stor Rødspætte (pleuronectes platessa). — **3.** den forreste Del af en Lange, naar den deles i to Dele (Sch.).

grá lóa [grau:lo:a] f. (zool.) Strandhjejle (charadrius squatarola). **-loðinn** [-lo:ðɪn] a. graa og laadden. **-lubba** [-lʏb:a] f. [illegible] **grápadda.** **-lúða** [-lu:ða] f. [illegible] **svartaspraka.** **-lundaður** [-lʏndaðʏr] [illegible] **grályndur.** **-lúsugur** [-lu:sʏɣʏr] a. graa af Lus, [illegible] **-löpp** [-löhp] f. Graaben. **-máfur** [-mau:vʏr] m. (zool.) **1.** Graamaage (larus glaucus). **2.** spec. ung Graamaage (S[illegible]). **-magi** [-ma:jɪ] m. **rauðmagi.** **-málmur** [-maulmʏr] m. [illegible] **-mata** [-ma:da, -ma:ta] [illegible] *það grámatar í e-ð*, der ses [illegible] *inst grámatar bar í ...* [illegible]

gramdi [gram:dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af 2. **gremja.**

grámengaður [grau:meiŋgaðʏr] a. graasprængt.

grámi (-a) [grau:mɪ] m. Graahed.

gramið [gra:mɪð] sup. af 2. **gremja.**

grá mygla [grau:mɪɣla] f. **1.** graa Skimmel [illegible]. **2.** (bot.) Sump-Evighedsblomst (gnaphalium uliginosum, L.). **-myglulegur** [-mɪglʏleɣʏr] a. graaskimlet [illegible] **-mýldur** [-mildʏr] a. med graa Snude.

gramm (-s, grömm) [illegible]

grá móleitur [-mou:leidʏr, -leitʏr] a. graabrunlig. **-mórauður** [-mou:-röyðʏr, -mo:-] a. graabrun [illegible] Pokker i Vold. **-mosi** [-mo:sɪ] m. (bot.) Uld-Graamos (grimmia hypnoides).

gramsa (a) [gram:sa] vi. gramse.

grá mulla (-u, -ur) [illegible] (gnaphalium supinum, L.). **-munkur** [illegible] m. [illegible]

*1. **gramur (-s, -ir)** [gra:mʏr, gram:s] m. Konge, Fyrste.

2. **gramur (gröm, gramt)** [gra:mʏr, grö:m, gramt, gram:t] a. ærgerlig, fortørnet, vred [illegible]

grá mögóttur [grau:mö:ɣouhdʏr] a. (om Faar) hvid, med graa Bringe, Bug og Bagdel (VSkaft.). **-mönóttur** [-mö:nouhdʏr] a. graamanket. **-möskvóttur** [illegible]

gran (-s, grön) [gra:n, grö:n] n. et Gran.

1. **grána (-u, -ur)** [illegible] **1.** [illegible] el. en graa Ko. — **2.** cunnus.

2. **grána (a)** [illegible] faa graat Haar; *að láta g. á árinni*, dyppe Aaren i, ro; — spec. blive graa af Sne: [illegible]

†**gránatn** [illegible] (Páll Björnsson, cit. af ÞThLfr. II. 50).

granahár [gra:nahau:r] n. = **veiðihár.**

granatepli [gra:nadehblɪ, grá:nat-] n. Granatæble.

†**granbein** [gra:nbein, gram:-] n. det Ben, hvori Fiskens Tænder sidder.

1. **grand (-s)** [gran:t] n. **1. a.** [illegible] *hendir þann g., sem góður þykist* (SchMál.), god efter eget Tykke faar [illegible] mindre Men end det i sin Mad, ɔ: det kan man se uden Briller. — **b.** [illegible] **2.** [illegible] (ÞThAr. 58).

2. **grand (-s, grönd)** [gran:t] n. *(í spilum)* Grand (i Kortspil).

1. **granda (-a)** [gran:da] vt. med dat. **1.** *(gera skaða)* skade; [illegible] **2.** [illegible] *stórfiskur grandaði bátnum*, en Hval var Skyld i at Baaden forliste.

2. **granda (a)** [gran:da] vi.: *g. upp úr* (om snebedækket Jord), titte frem af Sneen hist og her, vise sig i Form af smaa, over Sneen ragende Tuer *(grandar, se grandi 2.)*.

3. **granda (a)** [gran:da] vi. sige Grand (i Kortspil).

granda laus [gran:dalöy:s] a. †1. *(saklaus)* brødefri, uskyldig: (Ordspr.) [illegible] **2.** [illegible] *ills von)* som ikke er sig nogen Skyld bevidst, som ikke aner, at der er n-t ondt i Gære, intet anende: *jeg var alveg g.* — **3.** adv. *-laust*, uden Uskyld [illegible] **-leysi (-is)** [-leisɪ] n. = **grandleysi.**

grand eflandi [gran:deblandɪ] a. fordærvelig. **-gæfilegur** [gran:t-[illegible]] [illegible] **-hreinn** [-t-(h)ɾeidn] a. brødefri, uskyldig.

grandi (-a, -ar) [illegible] m. **1.** [illegible] som ligger tørt ved Lavvande, men overskylles ved Højvande og forener en mindre Ø med Land. — **2.** *(þúfa, sem stendur upp úr snjó)* en Tue, der titter frem af den ellers snedækkede Jord (Vf.).

grand kunnugur [gran:tkʏn:ʏɣʏr, -graŋ-] a. nøje kendt. **-laus** [-d-[illegible]] a. [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] intet ondt gør: (Ordspr.) *ekki er gæfan g. á stundum* (GJ.), tit gør Lykke Skade. **-leysi** [-leisɪ] n. Uskyldighed: *í g.*, uden at vide det, imod sin Vilje, i god Tro; *(óvart)* af Vanvare. **-næmur** [-nai:mʏr] a. meget skadelig: (Ordspr.) *rangur gróði er grandnæmastur* (GJ.), uærlig Vinding gør størst Skade. **-skoða** [-(t-)sgo:ða] vt. = **grannskoða.** **-sæi (-is)** [-sai:jɪ] n. = **grannsæi.** **-sær** [-sai:r] a. = **grannsær.** **-var** [-d-va:r] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] *grandvart*, det hænder aldrig: *g., nema ...*, absolut ikke, medmindre ... (Df.). **-vari** [-va:rɪ] m., †**-veri** [-ve:rɪ] f. **1.** *(ráðvendni)* Redelighed; *(samviskusemi)* Samvittighedsfuldhed. — **2.** *(nákvæmni)* Nøjagtighed, Omhu.

gran fýling [illegible] f. Næseryken. **-hesla (-u, -ur)** [gra:v(h)ɛsla] f. Fiskenes Overkæbe (Sl.).

gráni (-a, -ar) [grau:nɪ] m. **1.** [illegible] (Navn paa en) [illegible] **2.** *(grár eða blár pappír)* graat el. blaat Papir. — **3.** *(í trje)* Raaddenhed (i Ved). — **4.** [illegible] **5.** [illegible] **6.** [illegible] *(hákarl)* Havkal (Nl.). — **7.** penis.

granir [gra:nɪr] pl. af **grön.**

granit (-s) [gra:nɪ(h)t] m. og n. Granit. **-steinn** [-sdeidn] m. Granit.

grann [gran:] n. Nøjagtighed, Vished, vistnok kun i Forb.: *segja, vita e-ð með granni*, sige, vide n-t med Sikkerhed (aldeles nøje).

granna (grönnu, grönnur) [gran:a, grön:ʏ(r)] f. = **grannkona.**

grannastefna [gran:asdɛb:na] f. Grandestævne.

grann borg [gran:bork] f. Naboby. **-fólk** [-fou:lk, -fou:lk] n. Nabofolk.

grann brenna [gran:bren:a] vt. brænde let, riste: *g. kaffi.* **-gerður** [-ŋ-ɟerð-ʏr] a. fin, utydelig: *granngert eyrnamark.* **-glöggur** [-glög:ʏr] a. skarptseende.

grann hentur [gran:hɛvdʏr, -hentʏr] a. med smalle Hænder. **-holda** [-holda] a. indec. mager.

†**grannhorn** [gran:ho(r)dn] n. (mat.) Nabovinkel (ÓDanFlatm.).

granni (-a, -ar) [gran:ɪ, dat. pl. grön:ʏm] m. Nabo, Grande: (Ordspr.) *hollur granni er gulli betri* (GJ.), en Nabo god og fin er bedre end Guld i Skrin; *sá hreppir gæfu, sem góðan granna fær* (GJ.), den vinder Lykken, som en god Grande faar.

†**grann kannlega** [graŋ:kanleɣa] adv. tydelig (JMPísl. 36). **-kynna** [-cʰɪn:a] vt. gøre nøje bekendt: *g. sjer e-ð*, gøre sig nøje bekendt med n-t.

grann kona [graŋ:ko:na] f. Naboerske, Nabokone. **-konungur** [-ko:nʊŋgʏr] m. Nabokonge. **-land** [-n-lant] n. Naboland.

grannleysi [gran:leisɪ] n. = **grandleysi.**

grann leitur [gran:lei:dʏr, -lei:tʏr] a. mager af Udseende; mager i Ansigtet [illegible] **-markaður** [illegible] = **granngerður.**

grannríki [gran:ri:ɟɪ, -ri:cʰɪ] n. Nabostat.

grannsjá [gran:sjau:] vt. kritisere.

grannskapur [gran:sgabʏr, -sgapʏr] m. Naboskab.

grann skygn [illegible] (JSBr. 6). **-skoða** [-sgo:ða] vt. **1.** undersøge omhyggelig, undersøge nøjagtig: *hann grannskoðaði kemiskar ummyndanir bergtegunda* (ÞThLfr. IV. 145). — **2.** gennemskue: *g. sálir manna.* **-skoðun** [-sgo:ðʏn] f. nøjagtig Beskuelse el. Undersøgelse. **-sæi (-is)** [-sai:jɪ] n. Kritik. **-sær** [-sai:r] a. kritisk (EÓl. cit. af ÓDavVik. 28).

grannur (grönn, grant) [gran:ʏr, grön:, gran:t, gran:t] a. **1. a.** [illegible] **b.** [illegible] **2.** [illegible] tynd paa Ribbenene, mager. — **3.** i overf. Bet.: **a.** = *vitgrannur*; — *grant vit*, ringe Forstand, Gaaseforstand. — **b.** sparsom, ringe: *Hið ytra grant um gróður* (MJ. IV. 246); (Ordspr.) *grant kann hygginn að henda* (GJ.), det falder kun lidt i Øjnene, som den kloge bemærker. — **c.** (gramm.): *grant hljóð*, lukket Vokal (Selvlyd). — **4.** *(nákvæmur)* nøjagtig, nøje, om[illegible] **5.** [illegible] **a.** [illegible] **b.** [illegible] (JThMk. 163).

grann vaxinn [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] spæd, fin. **-vitur** [-vɪ:dʏr, -vɪ:tʏr] a. dum, indskrænket; overfladisk. **-vælinn** [-vai:lɪn] a. med skingrende Stemme: *mannfælinn, g.* (JÁGát. I. 84).

grannþekkja [gran:þɛhcʰa] vt. kende nøje (grant).

gran rauður [gran:röy:ðʏr, gra:n-] a. rødskægget. **-seil** [-sei:l] f. Underkæben paa en Torsk (LFR. IX. 12 og 20). **-selur** [-se:lʏr] m. Remmesæl (phoca barbata) = *kampaselur.* **-síður** [-si:ðʏr] a. med langt Overskæg. **-sprottinn** [-sbrohdɪn] a. som har faaet Skæg paa Hagen. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Skæggets Plads; den Del af Ansigtet, der er bevokset med Skæg.

grant [grav:t, gran:t] adv. se **grannur.**

gran tagla (-töglu, -töglur) [gran:tagla, -tögla(ʏ), gra:n-] f., **-tögl (-taglar, -taglir)** [illegible] = **kjaftatagla.**

*__grap (-s)__ [gra:p] n., *__grap (-s)__ [gra:p] n. Uvejr: *Hárs, Óðins g.*, Kamp.

grá padda [grau:pad:a] f. Bænkebider, Skrukketrold (oniscus). **-pappi** [illegible] **-pappír** [illegible] n. **1.** [illegible] graat Papir, Konceptpapir. — **2.** *(þerripappír)* Trækpapir.

grapt- [graf:t-] se **graft-.**

grár (grá, grátt) [grau:r, grau:, grauht] a. **I. 1.** graa: *g. fyrir hærum*, [illegible] Kulde; *það er grátt í rót*, (om Græs); [1]) det er vissent nede ved Roden; [illegible] sig en Snaps; (Ordspr.) *Oft er gylt, þó grátt sé undir* (Eimr. X. 142), jfr. naar man skraber Guldet af, sidder Træet igen (ɔ: Skinnet bedrager); [illegible] *grátt silfur*, graat, ɔ: forfalsket Sølv: *elda grátt silfur*, ligge i Stridig[illegible] **2.** [illegible] **II.** [illegible] *gæti orðið* (Ísaf. '12, 5); *leika e-n grátt*, handle ilde mod en; *þykjast grátt leikinn*, mene at være blevet forurettet, el. mene, at der er blevet tilføjet en et skammeligt Nederlag (jfr. JÁÞj. I. 363); *grátt gaman*, (for) vild Leg; (Ordspr.) *oft verður grátt úr gamni* (SchMál.), af Skæmt bliver tit Alvor;

gjalda e-m rauðan fyrir gráan, hævne sig blodigt paa en; *eiga e-m grátt að gjalda fyrir e-ð,* have at hævne sig paa en for n-t.

grá rauður [grau:röy:ðoo] a. (om Heste) graarod af Farve (VSkaft.) *litföróttur.* **-rendur** [-rendoo] a. — **gráröndóttur. -rílóttur** [-ri·lo"hdoo] a. hvid, med graa Pletter over hele Legemet (Vf., Skaft., Mul.). **-röndóttur** [-röndo"hdoo] a. graastribet.

gras (-s, grös) [gra:s, gras·, grö:s] n. **I. 1.** Græs (l. gramen), i denne Bet. sj. av. coll.; *reyta g.,* pille Græs; *bíta g.,* græsse; *grasi vaxinn,* græsbevokset; *milli heys og grasa,* den Tid, der gaar fra det Tidspunkt Hofordrmeen indskrænkes, indtil Græsvæksten er blevet saa frodig om Foraaret, at Husdyrene kan helt søge Føden ude; — overf.: paa en ubelejlig Tid (BH.). — **2.** Sted, hvor Græs vokser: *leiða hestana á g.,* bringe, trække Hestene paa Græs; i denne Bet. ofte i pl.: *grös,* Græsgang: *þar eru ágæt grös,* der er gode Græsgange; — overf.: *á næstu grösum,* i Nærheden: *þott hjálp væri vend að ..., sro að segja á næstu grösum* (Alþ. '11, B. II. 1282). — **3.** is. i pl. *grös,* Vegetation, Plantevækst: *efstu grös,* de overst i et Bjærg liggende Græsgange, Vækstgrænsen; *fram í græn grös,* indtil det begynder at gronnes: *leið svo veturinn at og fram í græn grös verið eptir* (JÁÞj. I. 387); — ogs. i sg.: *þar sem mætist g. og fjara,* hvor Græs og Strand stoder sammen. — **4.** Ho, törret Græs; is. i overf. Bet.: *ganga eftir e-m með grasið í skónum,* bede og trygle en om n-t; *liggja í grasinu,* (om et nyfodt Barn) ligge mellem Barselkvindens Ben för Navlestrængen er blevet klippet over. — Rimeligvis stammer dette Udtryk fra, at i gl. Tid blev Barselkvinden anbragt paa törret Ho paa Gulvet (jfr. *liggja á gólfi),* medens Fodselshjælpersken sad paa *pallur* (jfr. *sitja yfir)* over hende (GBj.). — **II. 1.** *(jurt)* Plante, Urt, is. i Plantenavne som sidste Sammensætningsled: *lambag., þrenningarg.* osv., jfr. *-gresi;* — overf.: *kennir þar margra grasa,* der finder man forskellige Ting i broget Blanding; *þar kennir nýrra grasa,* der fremkommer n-t nyt: *En þó kennir þar nú annkurra nýrra grasa, en í því, sem áður var* (Ing. '12, 12). — **2.** spec. i pl.: *grös* = *fjallagrös,* islandsl. Mos: *fara til grasa,* drage ud til Fjældet for at indsamle isl. Mos; *tína grös,* plukke isl. Mos.

grasa (a) [gra:sa] vi. **1.** samle isl. Mos; med dat.: *g. e-u,* ogs. *g. í e-u,* rode i n-t, undersoge n-t (ÓDav.). — **2.** i overf. Bet. samle el. finde n-t: *en yfirklæði, sessu og svipu fundi hann ... og sýndist hafa grasað vel* (JThMk. 276). — **3.** lofte (op af Græsset): *jeg get ekki grasað steininum.*

grasa blóðmör [gra:sablo":moo, -blo"ð·möo] m. Blodpolse, hvori der bruges hakket isl. Mos sammen med Mel, til Besparelse af dette. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Smag af isl. Mos: *það er g. að kaffinu,* Kaffen smager af isl. Mos. **-brauð** [-bröy:ð] n. Brod med Tilsætning af isl. Mos for at dröje Melet. **-breiða** [-brei:ða] f. Græstæppe. **-börn** [-bör·dv, -böd·v] npl. **1.** *(börn á grasafjalli)* Börn, der samler isl. Mos. — **2.** *(drengir, sem gæta vermannahesta)* unge Mennesker, der sendes med Heste til Sofolk fra deres Hjemstavn, kaldte saal. fordi de holder Hestene paa Græs, mens de venter (Sch.). **-fengur** [-feiŋ·goo] m. Host af isl. Mos. **-ferð** [-fer·ð] f. Udflugt for at samle isl. Mos. **-fjall** [-fjad·λ] n. Fjæld el. Höjslette, hvor der vokser isl. Mos, bruges navnlig i Forbindelsen: *fara á g.,* drage til Fjælds for at samle isl. Mos. **-fjallstími** [-fjalsti:mı] m. Tiden til Indsamling af isl. Mos. **-fletja (-u, -ur)** [-fle:dja, -fle:tja] f. isl. Mos, der bredes ud: *Á sjötu hesta sekja ... suður á tjaldn grasaflet n* (ÓDavÞul. 319). **-fólk** [-fo"λ·k, -fo"l·k] n. coll. Folk, der er ude for at samle isl. Mos. **-fróður** [-fro":ðoo] a. kyndig i Botanik. **-fræði** [-frai:ðı] f. indec. Botanik. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai:ðiŋgoo, -iŋs] m. Botaniker.

Grása (-u, -ur) [grau:sa] f. Navn paa en hvid el. graa Hoppe.

grasafræðis ganga [gra:safrai·ðısgauŋ·ga] f. botanisk Ekskursion. **-garður** [-gar·ðoo] m. botanisk Have. **-rit** [-rı:t] n. botanisk Skrift

grasa för [gra:safö:r] f., **-ganga** [-gauŋ·ga] f. = **grasaferð. -grautarsuða** [-gröy·daosY:ða, -gröy tao-] f. Kogning af Grod af isl. Mos; ogs. den Tid, der gaar med dertil: *sagt er, að hún* (ɔ: *brúnklukkan) þoli 3 grasagrautarsuður* (JÁÞj. I. 627). **-grautur** [-gröy:doo, -gröy:too] m. Grød af isl. Mos; — overf. Miskmask. **-grind** [-grın·t] f. Rist til Rensning af isl. Mos. **-græðing** [-grai:ðiŋk] f. Helbredelse v. Hj. af Lægeplanter. **-heiði** [-hei:ðı] f. = **grasafjall. -járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Hakkejærn (til isl. Mos). **-kaffi** [-kaf:ı] n. Kaffe med Tilsætning af isl. Mos. **-keimur** [-ḱei:moo] m. Bismag af isl. Mos. **-kona** [-ko:na] f. **a.** Kvinde, som er ude for at samle isl. Mos. — **b.** *(kona, sem læknar með grösum)* klog Kone. **-kóngur** [-ko"ŋ·goo] m. = **græðisúra. -kver** [-kve:r] n. Pjece, der handler om Lægeurter. **-leit** [-lei:t] f. Indsamling af isl. Mos. **-lestur** [-les·doo] m. Plukning af isl. Mos. **-líf** [-li:v] n. Planteliv. **-lím** [-li:m] n. Urtelim, Lim, lavet af Urter.

grásalt [grau:saλt] n. Stensalt.

grasa maður [gra:sama:ðoo] m. **1.** Mand, som samler isl. Mos. — **2.** *(grasafræðingur)* Botaniker: *e. góður.* — **3.** *(maður, sem læknar með grösum)* klog Mand. **-malur** [-ma:loo] m. Pose til Opsamling af isl. Mos. **-mjólk** [-mjo"λ·k, -mjo"l·k] f. Mælk, hvori der er kogt isl. Mos. **-mjöður** [-mjö:ðoo] m. Vin, lavet af isl. Urter: *drukkinn íslenskur g.* (ÞThLfr. III. 40). **-mjel, -mjöl** [-mje:l, -mjö:l] n. Mel, lavet af isl. Mos (JSVb. 92). **-nesti** [-nes·dı] n. Proviant til en *grasaferð.* **-poki** [-po:gı, -po:ḱı] m. Pose, hvori der samles isl. Mos.

grasár [gra:sau:r] n. Aar med (god el. daarlig) Græsvækst: *ágætasta g.; óvenju lakt g.;* — ogs. spec. Aar med god Græsvækst: *þá var g.*

grasa ríki [gra·sari:gı, -ri:ḱı] n. Planterige. **-rit** [-rı:t] n. = **grasafræðisrit. -safn** [-sab·v] n. botanisk Museum. **-seyði** [-sei:ðı] n. Afkog af isl. Mos (Husmiddel mod Slim i Lungerne). **-seyðissullari** [-sei ðısYd·ları] m. Kvaksalver, som hovedsagelig bruger Afkog af isl. Mos som Lægemiddel, klog Mand. **-síður** [-si:ðoo] a.: *g. grautur,* Grød af grofthakket isl. Mos (Þing.). **-skýrsla** [-sgiḁ·sla] f. Beretning om botaniske Undersøgelser. **-stokkur** [-sdohgoo] m. Trug, hvori isl. Mos blev hakket.

grasasni [gra:sasnı] m. Ærkedumrian.

grasa tekja [gra:sate:gja, -te:ḱja] f. Indsamling af isl. Mos. **-tína** [-ti:na] f. **1.** *(undir fjallagrös)* Æske til Indsamling af isl. Mos. — **2.** *(undir jurtir)* Botaniserkasse. **-tíningur** [-ti:niŋgoo] m. Indsamling af isl. Mos. **-tjald** [-tjal·t] n. Telt, der bruges paa en *grasaferð.*

grasaukning [gra:söyhgniŋk] f. Græsogning.

grasa vatn [gra:savahtv] n. Afkog, lavet af isl. Mos. **-veður** [-ve:ðoo] n.: *gott, vont g.,* godt, daarligt Vejr m. H. t. Indsamling af isl. Mos.

gras bali [gra:sba·lı] m. Græsplæne. **-barð** [-barð] n. græsbevokset Kant af en Forhöjning. **-bekkur** [-behgoo] m. Græsbænk. **-býlandi (-a, -endur)** [-bi·landı, -endoo] m. Indehaver af *grasbýli,* Husmand. **-býli** [-bi·lı] n. Hus med tilhorende Græslod, Husmandslod. **-býlisbóndi** [-bilısbo"ndı] m. Husmand. **-bindast** [-bındast] vrefl. danne et sammenhængende Græstæppe: *svo hann* (ɔ: *þúfukollurinn) þess fljótar geti grasbundist* (BHAt. 26). **-bítur** [-bi·doo, -bi·too] m. planteædende Dyr (ogs. benyttet som Skældsord el. foragteligt, f. Eks. om en Vegetarianer). **-blettur** [-blehdoo] m. Græsplet. **-bolli** [-bodlı] m. græsbevokset Fordybning i Jordsmonnet. **-breiða** [-brei·ða] f. Græsplæne, större, græsbevokset Strækning. **-brestur** [-bresdoo] m. Græsmangel, Misvækst. **-brún** [-bru·n] f. Græskant: *g. á torfu.* **-bruni** [-brY·nı] m. **1.** *(það að gras brennur)* Græsbrand; Brandpletter. — **2.** *(veikindi í grasi og öðrum jurtum)* Sygdom i Græs el. Urter. **†-búð** [-bu·ð] f. = **grasbýli. -dalur** [-da·loo] m. græsrig (el. græsbevokset) Dal. **-dæld** [-dailt] f. græsbevokset Lavning. **-ey** [-ei·] f. Oase, Ørkeno.

gráselur [grau:se·loo] m. (zool.) Graasæl (halichoerus grypus).

gras epli [gra:sehblı] n. Agurk. **-fall** [-fadλ] n. Græssets Beskaffenhed. **-fiðrildi** [-fıðrıldı] n. (zool.) Græsugle (chareas graminis). **-fyllir** [-fıdlıo] m. hvad der ligger saa höjt, at det dækker Græsset (om Sne, Sand o. l.): *Hér var 8½ gráðu frost fram í sveit í nótt og g. af snjó* (Sneen laa græshöjt) *vestan vatna* (Morg. '18, 309). **-fit** [-fı·t] f. Græskant. **-flá** [-flau·] f. lavtliggende, græsbevokset Strækning. **-fláki** [-flau·gı, -flau·ḱı] m. udstrakt græsbevokset Strækning, spec. Prærie, Steppe. **-fles** [-fle·s] n., **-flesja** [-fle·sja] f. græsbevokset Strimmel: *óvíða verður þar sigið, og svo eru þar brött g., sem sigamenn geta eigi loðað í* (ÞThFerð. II. 144). **-flöt** [-flö·t] f., **-flötur** [-flö·doo, -flö·too] m. Græsplæne. **-fræ** [-frai·] n. Græsfrø. **-fræði** [-frai·ðı] f. indec. = **grasafræði. -fræðilegur** [-fraiðıle:qoo] a. botanisk. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai·ðiŋgoo] m. = **grasafræðingur. -garðsvörður** [-garþsvör·ðoo] m. Opsynsmand i en Have. **-garður** [-garðoo] m. Have. **-gefinn** [-gje·vın] a. græsrig, frodig: *vel g.,* med frodigt Græs. **-geil** [-gei·l] f. græsbevokset Strimmel, indesluttet af Klipper el. desl. **-geiri** [-gei·rı] m. græsbevokset Jordstrimmel. **-gjöfull** [-gjö·vodλ] a. græsrig: *engjar grasgjöflar* (GFrÁtt. 195). **-góður** [-go"·ðoo] a. græsrig. **-grænn** [-graidv] a. græsgrön. **-hagi** [-(h)ai·jı] m. Græsgang. **-hátt** [-(h)auht] an.: *hjer er ekki g.,* her er der ikke höjt Græs. **-hlaup** [-(h)λöy·p] n. Mellemrummet paa Leen mellem Bladet og Leens bageste vinkelböjede Del *(þjó,* s. d. O.). **-hlíð** [-(h)λı·ð] f. Græsside. **-hnaus** [-(h)vöy·s] m. firkantet Stykke Grönsvær. **-hnotti (-a, -ar)** [-(h)vohdı] m. Græstot. **-höll** [-(h)ödλ] f. græsbevokset, langstrakt Klipperand langs en Aas el. Bjærgside (Af.).

Grási (-a, -ar) [grau:sı] Navn paa en hvid el. graa Hest.

grásyrjóttur [grau:sırjo"hdoo] a. graa med lyse el. mørke Pletter (om Dyr).

grasjurt [gra:sjYrt] f. Foderplante.

grá skarfur (-s, -ar) [grau:sgarvoo] m. graa Skarv, Skarv i Vinterdragt. **-skeggjaður** [-sgjeg·aðoo] a. graaskægget. **-skeggur (-s)** [-sgjeg·oo] m. Graaskæg.

gras kendur [gra:sḱendoo] a. (bot.) græsagtig. **-ker** [-ḱe·r] n. Græskar.

gráskýjaður [grau:sgi·jaðoo] a. overtrukken med graa Skyer.

graskyn [gra:sḱı·n] n. Græsart: *alt, sem graskyns er,* alt, hvad der kan henregnes til Planteriget.

grá skinn [grau:sgın] n. Graavare, Pelsværk. **-skinna** [-sgın·a] f. npr. Navn paa en Trolddomsbog (jfr. JÁÞj. I. 327). **-skjóttur** [-sgo"hdoo] a. graatavlet, graaspraglet (kun om Heste, jfr. *skjóttur);* som en Slags eufemistisk Forbandelse: *fari hann g.* (el. *á gráskjóttum),* gid Pokker havde ham! **-skjöldóttur** [-sgöldo"hdoo] a. med runde graa Pletter, graaspraglet (kun om Kvæg, jfr. *skjöldóttur).* **-sköllóttur** [-sgödlo"hdoo] a. graa og skaldet.

gras lag [gra:sla·q] n. Græssets Art: *þar er þess háttar g.* **-lágt** [-lauχt, -lauht] an.: *mjer þykir fremur g. enn,* jeg synes Græsset er lovlig kort endnu. **-laukur** [-löy·goo, -löy·k-] m. (bot.) Purløg (allium schoenoprasum). **-laus** [-löys] a. græsløs, bar, uden Græs, blottet for Plantevækst. **-leggur** [-leg·oo] m. Græsstraa. **-legur** [-leqoo] a. græsrig. **-leysa (-u, -ur)** [-lei·sa] f. is. i pl. *-leysur,* Sted, hvor der inten Græs vokser, Ørken. **-leysi (-is)** [-leisı] n. Græsloshed, Misvækst paa Græs. **-leysissumar** [-leisısY:mao] n. Sommer med daarlig Græsvækst.

gráslemba (-u, -ur) [grau:slemba] f. (Vf.) = **grásleppa.**

graslendi (-is) [gra:slendı] n. Græsmark, Græsjord.

grásleppa (-u, -ur) [grau:slehba] f. **1.** (zool.) Kvabso (cyclopterus lumpus). — **2.** i overf. Bet. *(óþrifin stúlka)* Møgso.

gras liður [gra:slı·ðoo] m. Knæ (paa et Græsstraa o. l.). **-litur** [-lı·doo, -lı·too] m. Græsfarve: *það snjóaði svo, að af fór allur g.* **-ljár** [-ljau·r] m. Le. **-loðinn** [-lo·ðın] a. bevokset med tæt Græs. **-loðna** [-loðna] f. tæt og höjt Græs. **-lægur** [-lai·qoo] a. som ligger i el. berörer Græsset: *g. ljár,* Le, som skærer Græsset for langt nede, saal. at en Del Grönsvær kommer med. **-maðkur** [-maþgoo, -maðkoo] m. Græsuglens Larve. **-meri** [-me·rı] f. (Rang.) = **lótorfa 1. -mikill** [-mı·gıdλ

[illegible] a. græsrig. **-mór** [-mo:r] m. græsbevokset [illegible] (N. [illegible]). **-nám** [-na:m] n. [illegible] [illegible] (Sv. 103, B. 160). **-nautn** [-nö:htn] f. [illegible] (ÁM & PJV. II. 311). **-nykra** [-nihkra] f. (bot.) [illegible] Vandaks (potamogeton [illegible] L.). **-nyt** [-ni:t] f. [illegible] Græs, [illegible] Græsning [illegible] **-nytjafræði** [-nihtja-] f. indec. Læren om Planternes Nytte.

grásokkóttur [grau:sohgo:hdoo] a. [illegible] Hestl.

graspetti [gra:spɛhdɪ] n. Græsplet.

grásprækióttur [grau:sbraihglo:hdoo] a. (om Faar) graaspraglet, hvid med [illegible] Pletter (V.) [illegible].

gras rák [gra:srau:k] f. Græsstribe. **-rót** [-ro:t] f. Græsrod, Græsbund. **-rótarlaus** [-ro:darlöy:s, -ro:tar-] a. blottet for Grönsvær. **-rækt** [-raiχt] f. Græsdyrkning.

gras snigill [gra:sni:jɪdl] m. (zool.) [illegible] (JHall. 116). **-spretta** [-sbrɛhda] f. Græsvækst. **-strá** [-sdrau:] n. Græsstraa. **-svörður** [-svörðoo] m. Grönsvær. **-sæll** [-saidl] a. [illegible].

grástakkur [grau:sdahgoo] m. graa Kofte.

grastegund [gra:stɛ:qont] f. Græsart, Planteart.

grá steindur [grau:sdɛindoo] a. isgraa, staalgraa. **-steinn** [-sdeidn] m. **grágrýti.**

gras tyrfður [gra:stɪr(v)ðoo] a. bedækket med Grönsvær. **-tó** [-to:] f. græsbevokset Plet paa en Klippeafsats el. i en Kloft; Græstop, Græsplet [illegible]. **-toddi** [illegible] **grastó.**

grastokkinn [illegible].

gras toppur [gra:stohboo] m. Græsdusk. **-torf** [-torv] n. Græstorv. **-torfa** [-torva] f. 1. [illegible] 2. [illegible] **-tætla** [-taihdla] f. lille Græsplet, is. mellem Klipper (Vestm.). **-veður** [-vɛ:ðoo] n. godt Vejr el. Vejrlig for Græsvækst. **-vegur** [-vɛ:qoo] m. Grönsvær. **-vembill** [illegible] (ÞGjÐ. 26). **-víðir** [-vi:ðɪr] m. (bot.) urteagtig Pil, Dværgpil (salix herbacea). **-viðri (-is)** [-vɪðrɪ] n. godt Vejr for Græsvækst (varmt og fugtigt Vejr). **-votur** [-vo:doo, -vo:too] a. græsvaad. **-völlur** [-vödloo] m. Græsslette. **-vöndur** [-vöndoo] m. Urtekost: *berjast með grasvöndum* (ÓDav. Sk. 138). **-vöxtur** [-vöχsdoo] m. Græsvækst, Græssets Tilstand m. H. t. Vækst. **-þekja** [-þɛhja] [illegible] *þekja?* (Sch.). **-æta** [-ai:da, -ai:ta] f. græsædende Dyr. **-önd** [-önt] f. 1. [illegible] 2. [illegible]

gráta (græt, grátum; grjet, grjetum; grátið) [grau:da, grau:ta; grai:t, grau:dom, grau:tom; grjɛ:t, grjɛ:dom, grjɛ:tom; grau:dɪð, grau:tɪð] v. I. [illegible] græde over (for) n-t; *g. vegna e-s*, græde for n-t; *g. beisklega*, græde [illegible] gynde at græde, briste i Graad; — med dat.: *g. fögrum tárum*, græde sine modige Taarer; *g. feginstárum*, græde af Glæde; — (Ordspr.) *sá grjet aldrei fyrir gull, sem ekki átti (það)*, den græd(er) ej for Guld, aldrig fik [illegible] II. [illegible] III. [illegible] *verður þú g.*; — ppr. *grátandi*, grædende.

grátandi (-a, -endur) [grau:dandɪ, grau:tandɪ, -ɛndoo] m. grædende, Græder, Begræder.

grát beiðni [grau:tbɛiðnɪ] f. indec. Bönfalden med Taarer, indstændig Bön. **-biðja** [-bɪðja] [illegible] **grátbæna.** **-blandinn** [illegible] **-bljúgur** [-blju:(q)oo] a. graadbly, taarebly: *grátbljúg viðkvæmni* (Eimr. XV. 218). **-bólginn** [-bo:lgɪn] a. ophovnet af Graad. **-bros** [-bro:s] n. Taaresmil, Smil gennem Taarer. **-bæna** [-bai:na] vt. bede grædende, bede med Taarer, indstændig bönfalde, trygle, bestorme en med Bönner.

gráteistóttur [grau:teisdo:hdoo] a. graaspættet.

grát ekki [grau:dɛhçɪ, grau:t-] m. Hulken. ***-fagur** [-t-fa:qoo] a. graadfager. **-feginn** [-fɛi:jɪn] a. grædende af Glæde. **-fýsi** [-fi:sɪ] f. indec. Graadtrang. **-flóð** [-flo:ð] n. Taarestrøm. **-frjór** [-frjo:r] a., **-frjóvur** [-frjo:voo] a. frugtbar paa Graad. **-fögnuður** [-fögnoðoo] m. Glædestaarer. **-girni** [-gɪ(r)dnɪ] f. indec. Tilböjelighed til at græde, Grædenemhed. **-gjarn** [-ga(r)dn] a. grædenem: *e-m er grátgjarnt*, en kommer let til at græde, röres let til Taarer. **-heimur** [-(h)ɛi:moo] m. Graadens, Sorgens Verden. **-hljóð** [-(h)lo:ð] n. **a.** grædende Stemme. — **b.** = *grátstafur.* **-hviða** [-χwɪ:ða, -kvɪ:ða] f. Anfald af Graad.

grátinn [grau:dɪn, grau:tɪn] pp. se **gráta.**

grátitlingur [grau:tɪhdlingoo] m. (zool.) Eng-Piplærke (anthus pratensis).

grát kjökra [illegible] **-kjökur** [illegible] n. kvalt Graad, Hulken. **-klökkur** [-klöhgoo] a. vemodig: *Hjarta mitt þandist út af grátklökkri elsku til pabba* (Eimr. XVII. 108). **-kona** [-ko:na] f. Grædekvinde. **-kæfður** [-kaivðoo] a. graadkvalt. **-laus** [grau:dlöys, grau:t-] a. graadlos. **-legur** [-lɛqoo] a. sörgelig, til at græde over; — adv. *-lega.* ***-myrkur** [-mɪrgoo] n. Sorgens Mørke. **-mæna** [-mai:na] vi. rette Blikket grædende til n-t, stirre med grædende Øjne. **-næmur** [-nai:moo] a. grædenem. **-perla** [-t-pɛrdla] f. Taareperle. **-píll** [-pidl] m. Grædepil. **-raust** [-d-röyst, grau:t-] f. = **grátrödd.** **-roka** [-ro:ga, -ro:ka] f. Graadanfald. **-rödd** [-röt] f. grædende, klynkende Stemme.

grátsefni [grau:tsɛbnɪ] n. Anledning til el. Aarsag til Taarer.

grát ský [grau:tsçi:] n. Graadsky, Taaresky. **-stafur** [-sda:voo] m. Graad(lyd i Stemmen): *það var g. í kverkunum á honum*, Graaden sad i Halsen paa ham, han var grædefærdig. **-stokkinn** [-sdohçɪn] a., **-storkinn** [-sdorçɪn] a. badet i Taarer. **-straumur** [-sdröy:moo] m. Graadström.

1\. **grátur (-s)** [grau:doo, grau:too] m. Graad: *setti að henni grát*, hun brast i Graad; (Ordspr.) *oft kemur g. eftir skellihlátur*, el. *eftir hlátur kemur oft grátur* (GJ.), Skrikkelatter bliver tit til Hikkegraad.

2\. **grátur** [grau:doo, grau:too] fpl. (l. gradus) **1.** Gitter, Altergitter. — **2.** [illegible] (JH. [illegible]).

grát víður [grau:dvɪ:ðoo, grau:t-] m. **a.** *(grátpill)* Taarepil. — **b.** Cypres (JHall. 213). **-volandi** [-vo:landɪ] a. klynkende. **-votur** [-vo:doo, -vo:too] a. taarevaad. **-þakklátur** [-t-þahglaudoo, -laut-] a. takkende med Graad. **-þaría** [illegible] **-þrotinn** [-þro:dɪn, -þro:t-] [illegible] **-þrunginn** [-þrungɪn] a. **1.** *(stynjandi af gráti)* stönnende af Graad, graadkvalt. — **2.** *(útgrátinn)* forgrædt. **-þrútinn** [-þru:dɪn, -þru:t-] a. forgrædt, ophovnet af Graad. **-þögull** [-þö:qodl] a. tavst grædende (JHall. 109).

grauta (a) [gröy:da, gröy:ta] vt. med dat. og vi. lave en Vælling af n-t, röre n-t sammen; (i overf. Bet.): *g. e-u saman*, röre n-t sammen til Vælling, blande n-t sammen, plumpe n-t sammen, lave et Sammensurium af n-t; *g. e-u inn í e-ð*, rode n-t ind i el. sammen med n-t andet; *g. í e-u*, [1]) [illegible] *málum;* [2]) (el. *g. með e-ð*) ændre Mening el. Fremgangsmaade angaaende [illegible] (Alþ. '11, B. II. [illegible]) *slíkar fjárveitingar* (Alþ. '11, B. II. 167); *g. í flekk*, röre om i Hoet i en *flekkur*; spec. (Af.) = *snúa flekk.*

grautar askur [gröy:daras:goo, gröy:tar-] m.: *askur* (s. d. O.), fyldt med Grød. **-bakstur** [-baχ:sdoo] m. Grødomslag. **-gerð** [-gɛrð] f. **1.** [illegible] (SchMál.), der er mange Kokke, som har lavet den Mad. — **2.** *(bull, rugl, þvæla)* Vrövl. **-haus** [-q-(h)öy:s] m. **-heili** [-(h)ɛi:lɪ] m. (pop.) forvirret Menneske, uklart Hoved. **-hljóð** [-(h)lo:ð] n. Krakken. **-ketill** [-kɛ:dɪdl, -kɛ:tɪdl] m. Grødgryde. **-kleima** [-klɛi:ma] f. Grødstænk. **-leðja** [-rlɛðja] f. grødagtigt Dynd. **-legur** [-lɛqoo] a. grødagtig; blandet i en Vælling: *(ruglingslegur)* uordentlig, forvirret; uklar. **-lumma** [-lʏm:a] f. Klat. **-pottur** [-q-pohdoo] m. Grødgryde. **-slepja** [-slɛ:bja, -slɛ:pja] f.

grautarspónn. **-sletta** [-slɛhda] f. **1.** *(grautarklessa)* Grødklat. — **2.** *(grautarspónn)* en Smule, en Skefuld Grød. **-sopi** [-so:bɪ, -so:pɪ] m., **-spónn** [-sbo:dn] m. en Skefuld Grød. **-stampur** [-sdam:boo, -sdam:poo] m. Grødkar, Grovæder, som aldrig kan blive mæt. **-trog** [-tro:q] n. Grødtrug. **-vella** [-vɛdla] f. Grødklat, en Smule Grød. **-vömb** [-vöm:p] f. Grødvom.

grautfúinn [gröy:tfu:ɪn] a., **grautlaður** [gröyhdlaðoo] a. (Sch.) gennem-, grundraadden; *(um trje)* pilraadden (om Træ).

grautugur [gröy:doqoo, gröy:t-] a. med Grødstænk.

grautúldinn [gröy:duldɪn, gröy:t-] a. (om Madvarer) pilraadden.

grautur (-ar, -ar) [gröy:doo, gröy:too] m. **1.** Grød; Vælling: *gera (elda, búa til) graut*, koge, lave Grød (Vælling). — **2. a.** *(rugl, ruglingur)* [illegible] ang. n-t, være vaklende i n-t: *eg ætla ekki að gera neinn graut í þessu framar, nema finna fógetann* (Mýrd. 190). — **b.** *(grautarlegt tal)* uklar Tale. — **3.** Brokker, Stumper og Stykker: *kunna ekki nema graut í e-u.*

grá vara [grau:va:ra] f. Pelsværk, Bundtmagerartikler. **-vefur** [-vɛ:voo] m. graat Væv; Uklarhed i Dobbeltspat: *stundum eru gráleit ský innan í steininum, og er það kallað g.* (ÞThLýs. II. 324). **-víðir** [-vi:ðɪr] m., **-víður** [-vɪ:ðoo] m. (bot.) blaagraa Pil (salix glauca): *Grávíður er hjer til drýginda við hey* (ÁM&PJV. II. 280). **-vorblóm** [-vorblo:m] n. (bot.) hvidgraa Gæslingblomst (draba incana, L.). **-þjófur** [-þjo:voo] m. forhærdet Tyv, stor Tyv: (Ordspr.) *oft hengja gráþjófar bláþjófa (stórþjófarnir smáþjófana)*, de store Tyve hænger ofte de smaa. **-þröstur** [-þrösdoo] m. (zool.) Sjagger (turdus pilaris). **-önd** [-önt] f. (zool.): *stóra g.*, Stokand, Kærand (anas boschas, L.); *litla g.* Knarand, Perleand (anas strepera, L.).

1\. **gref (-s,** pl. ds.) [grɛ:v] n. **1.** *(grefill)* Hakke, Ryddehakke. — **2.** *(kvísl)* Greb.

2\. **gref** [grɛ:v] 1. p. sg. præs. ind. af **grafa.**

greffi (-a, -ar) [grɛf:ɪ] m. Gravspade, Hakke (BH.).

grefill (-ils, -lar) [grɛ:vɪdl, -ɪls, grɛb:lar] m. **1.** *(gref)* Hakke. — **2.** *(verkfæri til lundaveiða)* Krogkæp til Bjærgfuglefangst, et langt Egeskaft med en 10—12 cm. lang Staalkrog lodret paa Skaftet, hvorved Fuglen trækkes ud af sit Hul; man har to Slags: *langgrefill*, ca. 1 m., og *stuttgrefill*, ca. ½ m. lang. Nærmere Beskrivelse se Eimr. II. 166; jfr. ogs. [illegible] 3. [illegible] — **4.** euf. Pokker, Pokkers: *hver grefillinn!* det var Pokkers; *Við hann var Draugsi g. ertinn* (Klp. III. 111).

grefsi (-a, -ar) [grɛf:sɪ] m. = **grefill** 1.

grefti [grɛf:dɪ] dat. sg. af **gröftur.**

greftra (a) [grɛf:dra] vt. begrave, jordfæste.

greftran [grɛf:dran] f., **greftrun (-unar, -anir)** [grɛf:dron, -anɪr] f. Begravelse.

greftrunar dagur [grɛf:dronarda:qoo] m. Begravelsesdag. **-hús** [-q-(h)u:s] n. Gravbygning. **-seðill** [-sɛ:ðɪdl] m. Begravelseskort. **-siður** [-sɪ:ðoo] m. Begravelsesskik. **-staður** [-sda:ðoo] m. Gravsted, Begravelsessted.

grey (-s, pl. ds.) [grɛi:] n. **1.** *(tík)* Tæve. — **2. a.** *(garmur)* Skrog, Stakkel, solle Fyr; i halvforagtelig, halvmedynkende Omtale: (Ordspr.) *oft er g. í góðs manns ætt* (SchMál.), ofte er Skrog i god Mands Slægt; *gott g.*, en skikkelig Fyr; *Siggi greyið*, Sigurd, det Skind! (jfr. *skinn*); — som kælende Tiltale til Hunde og Børn: *komdu, greyið! kallaði hann* [illegible]

Skældsord (s. i Børnesprog): *ja, nú skal nú segja þjer það, greyið mitt!* **b.** ogs. om Genstande: solle, ubetydelig, af ringe Værdi (Myrd. 41).

1. **greiða (-u, -ur)** [grɛi:ða] f. **1.** = *hárgreiða.* **2.** = *fetakambur.*

2. **greiða (greiddi, greitt)** [grɛi:ða, grɛid·ɪ, grɛiht] vt. og vi. **1.** rede, løse af Forvikling, udrede, udvikle (hvad der er kommet i Urede). **a.** baade i egl. og overf. Bet.: *g. segl,* gøre Sejlene i Stand; *g. sundur,* vævle op, udrede, klare; *g. úr e-u,* finde ud af n-t, bringe n-t i Orden; *g. úr flækju,* udrede, løse af Forvikling; *g. e-ð út,* udrede n-t. — **b.** i overf. Bet.: *greiðist um* (el. *úr) fyrir e-m,* det bliver lettere for en, en kommer ud over sine Vanskeligheder: *greiddist þá fljótt um fyrir konunni, svo að barnið fæddist þegar* (JÁÞj. I. 15); *nú er farið að greiðast svolítið úr siglingavandræðunum,* nu er man saa smaat begyndt at komme over Skibsfartvanskelighederne. — **2. a.** rede: *g. e-m;* — *g. sjer* og *g. hár sitt,* rede sit Haar. — **b.** i overf. Bet.: *(um vindinn)* sætte (Skyerne) i Bevægelse og sprede (dem), *hann greiða til* (el. *frá*), Vinden spreder Skyerne, det klarer op. — **3.** *(borga)* betale: *g. fje,* betale Penge; *g. þar eitthvað af hendi,* bidrage el. afgive n-t (som Gave, Told el. Afgift) (JÁÞj. I. 663). — **4.** fremskynde: *g. róður,* ro hurtigere; *g. sporið,* skynde sig, gaa hurtigere; *g. fram,* føre frem, bringe frem paa sin Vej: *En er hin fagurlokkaða Morgungyðja greiddi fram þriðja daginn* (Od. 110); *g. sig fram,* komme frem (om en rejsende). — **5.** iværksætte: *g. atlögu,* göre Angreb, angribe, løbe Storm; *g. e-m högg,* slaa en: *Bóndi greiddi þá svo mikið högg á varginn með staf sínum, að hann brotnaði í miðju* (PGAnn. 37); *g. svar,* give Svar; *g. skýrslu,* aflægge Beretning. — **6.** hjælpe, understøtte: *g. ferð e-s,* fremme ens Rejse; *g. e-m veg, g. götu e-s,* hjælpe, befordre en; *g. fyrir e-m,* hjælpe en, yde en Hjælp, række en en hjælpsom Haand, føre en n-t. — †**7.** *(skýra)* udvikle, drøfte, fremstille.

greiða góður [grɛi:ðago:ðʊɣ] a. tjænstvillig. **-hjón** [-hjo:n] npl. gæstfrit Ægtepar. **-maður** [-ma:ðʊɣ] m. tjænstvillig Mand.

greiðandi (-a, -endur) [grɛi:ðandɪ, -əndʊɣ] m. Betaler; (merc.) Vekselbetaler, Trassat.

greiðanlegur [grɛi:ðanlɛ:ɣʊɣ] a. **1.** *(sem unt er að borga)* betalbar. **2.** opløselig, som kan redes op: *greiðanlegar stjörnuþokur* (Urs. 154).

greiða sala [grɛi:ðasa:la] f. det, at lade rejsende mod Betaling faa Natlogis og Beværtning: *hafa greiðasölu.* **-samur** [-sa:mʊɣ] a. **1.** *(greiðugur, hjálpsamur)* tjænstvillig. **2.** *(örlátur, gjöfull)* gavmild. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. **1.** *(greiðvikni, hjálpsemi)* Tjænstvillighed. — **2.** *(örlæti)* Gavmildhed.

greiddur [grɛid:ʊɣ] pp. se **greiða.**

greið fara, -fari [grɛið·fa·ra, -fa·rɪ] a. indec. som faar en hurtig Rejse: *þeir urðu g.* **-fýsi** [-fi:sɪ] f. indec. Tjænstvillighed. **-fús** [-fu:s] a. = **greiðugur.** **-fær** [-fai·r] a. **1. a.** *(greiður yfirferðar)* let at passere, farbar, banet: *g. vegur.* — **b.** nogenlunde jævn, ikke meget tuet: *greiðfærar engjar.* **2.** *(auðveldur)* let: *það mun þjer greiðfært að gera.* **-færi** [-fai·rɪ] n. Lettelse. *Eftir Ísafoldar skoðun er það sjerstakt g., sjerstakar ástæður ... að þjóðin geti ekki fengið stjórnarskrá* (Lögr. '15, 18). **-genginn** [-ɟɛiŋɟɪn] a. **1.** let at gaa: *g. vegur.* — **2.** hurtig gaaet: *það er greiðgengið þangað á 2 tímum.* — **2.** an. *-gengið,* (spec.) let, lige til: *það er ekki g. að því að gera það.* **-gengur** [-ɟɛiŋgʊɣ] a. som gaar hurtig, let: *g. hestur;* — *e-m verður ekki greiðgengt,* n-t falder en ikke let. **-gert, -gjört** [-ɟɛrt, -ɟœrt] an. let (at göre). **-hendis** [grɛi:þ(h)ɛndɪs] adv. let.

greiði (-a, -ar) [grɛi:ðɪ] m. **1.** *(hagræði, hjálp)* Tjæneste: *einn g. borgar annan* el. *g. kemur greiða á mót,* den ene Tjæneste er den anden værd; *gera e-m greiða,* vise en en Tjæneste. — overf.: *hann lofað að vera einskonar gangandi g. í íslenskri og danskri literatúr* (JSBr. 595). — **2.** spec. Forfriskning, Beværtning; *(næturgreiði)* Nattelogis og Beværtning (af rejsende): *við vorum nótt á Hofi, þáðum besta greiða* (blev beværtet paa det bedste), *og bóndinn vildi ekkert þiggja fyrir;* jfr. *greiðasala.* — **3.** npr. *Greiði,* Navn paa et Par Kampestene, hvorpaa man lagde smaa Stene el. andet for dermed at sikre sig Rejseheld (JÁÞj. I. 664).

greiðka (a) [grɛiþ·ga, grɛið·ka, grɛihga] vt. fremskynde: *g. sporið,* gaa stærkere til, sætte Farten op.

greið kambur [grɛið·kambʊɣ] m. = **fetakambur.** **-legur** [-lɛɣʊɣ] a. hurtig, rask, let, uden Vanskelighed; adv. *-lega.* **-leiki** [-lɛi:ɟɪ, -lɛiɟɪ] m. Lethed, Prompthed. **-máll** [-maudʎ] a. hurtig færdig med at sige sit Ærinde. **-mæltur** [-maiʎdʊɣ] a. som taler hurtigt og flydende. **-orður** [grɛi:ðorðʊɣ] a. **1.** *(greiðmæltur)* snarmælet, snartalende. — **2.** *(sem er ljett um að yrkja)* som digter med Lethed.

greiðsla (-u, -ur) [grɛið·sla] f. Betaling, Erlæggelse, Udbetaling.

greiðslu dráttur [grɛið·slʊdrauhdʊɣ] m. (jur.) Forhaling, en Skyldners uretmæssige Forhaling med Ydelsens Erlæggelse. **-fall** [-fad·ʎ] n. *(á víxli),* manglende Betaling (af en Veksel). **-frestur** [-frɛs·dʊɣ] m. Betalingsfrist, Moratorium. **-samþykki** [-sam·þɪhɟɪ] n. Accept. **-skírteini** [-sɟirtɛinɪ] n. Kvittering for Betaling. **-staður** [-sda:ðʊɣ] m. Betalingssted.

greiðsvar (-svör, -svart) [grɛið·sva·r, -svö·r, -svart] a. hurtig i Svar.

greiðubursti [grɛi:ðʊbʏsdɪ] m. Kamborste.

greiðugur [grɛi:ðʊɣʊɣ] a. **1.** *(hjálpfús)* tjænstvillig, hjælpsom. — **2.** *(gjöfull)* gavmild (is. om saadanne, som har lidet at give af): *hann er svo g., að hann gefur alt, sem hann getur við sig losað.*

greiður (greið, greitt) [grɛi:ðʊɣ, n. grɛiht] a. **1.** (mods. *flæktur)* klar, ikke indviklet el. sammenfiltret: (om Fiskegarn) *Forkurinn ... gjörir það gagn, að netið heldur sér í flækjum greitt* (JSFb. 14). — **2.** let at passere, farbar: *g. vegur.* — **3.** *(til talsins)* rede: *hafðu manninn greiðan handa mjer.* — **4.** tjænstvillig, venlig: *hann er góður og g. við alla menn.* — **5.** *(auðveldur)* let; *(hindrunarlaus)* fri for Forhindringer. — **6.** *(fljótur)* hurtig, rask: *g. sláttumaður;* — *g. gangur,* hurtig Gang: *G. tveggja tíma gangur er þangað út,* ved at gaa raskt til, kan man naa derud paa to Timer (GFrE. 59); *g. hestur* = *greiðgengur hestur;* — *g. í spori* = *sporviljugur;* — *g. í svörum,* hurtig i Svar: (Ordspr.) *sá fær löngum greiðust svör er glöggast spyr,* klart Spörgsmaal, hurtigt Svar (GFHh. 51); *hið greiðasta,* hurtigst muligt. — **7.** n. *greitt* som adv., comp. *greiðar,* superl. *greiðast;* hurtigt, rask, let: *fara g.,* gaa, køre el. ride rask; *það gekk g.,* det gik let.

greiðurót [grɛi:ðʊro·ʊt] f. (Af., Mohr) = **burn.**

greið vikinn [grɛið·vɪ:ɟɪn, -vɪhɟɪn] a. = **greiðugur.** **-vikni** [-vɪhɟnɪ] f. indec. Tjænstvillighed, Hjælpsomhed.

greifa dómur [grɛi:vadoʊmʊɣ] m. Greverang. **-dóttir** [-doʊhdɪɣ] f. Komtesse. **-dæmi** [-daimɪ] n. Grevskab. **-frú** [-fru:] f. Grevinde. **-legur** [-lɛ:ɣʊɣ] a. grevelig. **-nafn** [-nabn] n. Grevetitel. **-setur** [-sɛ:dʊɣ, -sɛ:tʊɣ] n. Grevesæde.

greyfast (ði) [grɛi:vast] vrefl. = *grúfa sig,* lude, böje sig med Ansigtet nedad: *Greyfðist hann þá niður að hálsinum á mer* (HJDr. 109); *hríðarsortinn greyfðist yfir* (rugede over) *landið* (GFrUbl. 4).

greifastjett [grɛi:vasdjɛht] f. Grevestand, Greveværdighed.

greifi (-a, -ar) [grɛi:vɪ] m. Greve.

greifingi (-ja, -jar) [grɛi:viŋɟɪ] m. (zool.) Grævling.

greifingja hola [grɛi:viŋɟaho:la] f. Grævlingehul. **-skinn** [-sɟɪn] n. Grævlingeskind.

greifingur (-s, -jar) [grɛi:viŋgʊɣ, -ins, -iŋɟaɣ] m. = **greifingi.**

greifinna (-u, -ur) [grɛi:vɪna] f. Grevinde.

greyhundur [grɛi:hʏndʊɣ] m. Tæve.

greikka (a) [grɛihga] vt. = **greiðka.**

grey legur [grɛi:lɛ:ɣʊɣ] a. **1.** *(hundslegur)* hundsk (BTh. 46). — **2.** *(lualegur)* lumpen: *mjer þótti þetta greylegt af honum, stórríkum manninum.* — **3.** *(vesallegur)* ussel, jammerlig, foragtelig. — **4.** *(illur, erfiður)* vanskelig, som medfører Fortrædeligheder: *það er greylegt að fást við það.* — **5.** *(ófrýnilegur)* uanseelig: *var hann (o: fuglinn) oft kunnur að greylegum látum* (JThMk. 349). — **6.** adv. *-lega: mjer gekk það g.,* det gik usselt for mig (Sch.). **-menni (-is,** pl.ds.) [-mɛnɪ] n. Pjalt, Stymper. **-menska** [-mɛnsga] f. Usselhed, Lumpenhed: *til þess að þjóna lund sinni og greymensku* (GFAtt. 150).

grein (ar, pl. **-ar** og **-ir)** [grɛi:n] f. **I.** (pl. **-ar**) *(trjágrein)* Gren (af et Træ): (Talem.) *?vera kominn á grænа g.,* være kommet paa en grön Gren; *hvorki baun nje g.,* ikke det mindste, ikke en Smule (ÁM. 481, 12mo.). — **II.** (pl. **-ar** el. (is. litt.) **-ir**) i overf. Bet.: Arm, Gren. **1.** *(vísindagrein, námsgrein)* Videnskab, Fag: *hver í sinni g.,* hver i sit Fag. — **2. a.** Artikel, Opsats; *g. í blaði, blaðag.,* Bladartikel. — **b.** Paragraf; *g. í lögum, lagag.,* Lovparagraf; *ræða frumvarp g. fyrir g.,* drøfte et Forslag paragrafvis, Punkt for Punkt. — **c.** *(málsgrein)* Periode, Sætningskæde. — **d.** Tesis: *hinar 95 greinar Lúthers.* — **e.** Post: *þessi g. reikningsins er athugaverð,* denne Post i Regnskabet er betænkelig, trænger til nöjere Overvejelse. — **3.** Punkt (i overf. Bet.), Maade, Henseende: *í nokkrum greinum,* paa visse Punkter, i nogle Henseender; *um nokkra g.,* paa nogen Maade: *ekki slíkt snyrtimenni um nokkra g.* (Eimr. XIII. 47). — **4. a.** *(mismunur)* Forskel: *gera g. á e-u,* adskille n-t. — **b.** *(aðgreining)* Skelnen af n-t; *ekki sjá g. handa sinna,* ikke kunne se en Haand for sig (= *sjá ekki handa sinna skil).* — **c.** Klarhed, Overblik over n-t, Besked med n-t, Forklaring: *bera g. á e-ð* el. *vita g. á e-u* el. *kunna e-s g.,* vide Besked med n-t; *Söfnuðurinn fékk að vita góða g. á Sveini,* Menigheden fik god Besked om Svend (GFrE. 71); *gera g. fyrir e-u,* [1] *(skýra e-ð)* forklare n-t, forklare, hvorledes n-t hænger sammen; [2] *(gera skil á e-u)* aflægge Regnskab for n-t. — **d.** Betragtning, Hensyn: *taka e-ð til greina,* [1] tage n-t i Betragtning, tage Hensyn til n-t; [2] tage sig af n-t: *Þeir spurðu eftir honum, því þeir höfðu tekið farangur hans til greina* (ÓDav. Þjs. 79); *taka e-n til greina,* tage Hensyn til, hvad en siger el. mener; *koma til greina,* komme i Betragtning, spille en Rolle; *það getur ekki komið til greina,* det kan der ikke være Tale om. — **e.** Fornuft, Forstand: *missa g.* = *missa vitið.* — **4.** Aarsag, Grund: *Þó að hljóðið væri mikið, heyrðist það ekki til baðstofu og báru margar greinir til þess* (JThMk. 162). — †**5.** is. i pl. *greinir: (ósamþykki)* Uenighed.

greina (di) [grɛi:na] vt. **I. 1.** *(aðgreina)* adskille: *g. í sundur,* ds.: *guð hefur greint í sundur dag og nótt;* — *þessi notkun greinisins er einmitt eitt af því sem mest greinir málfæri endurskoðuðu þýðíngarinnar frá málfæri eldri þýðíngarinnar* (SBl. i Od. vii); *g. gott frá illu,* skelne mellem godt og ondt. — **2.** skelne: *hjeðan má glögt g. húsin á Akranesi;* — *það er svo fínt hljóð, að ekkert mannlegt eyra getur greint það* (kan opfatte det). — **3.** *(segja frá)* fortælle: *g. e-m frá e-u,* fortælle en n-t; *ritningin greinir,* Bibelen fortæller; — impers.: *sem fyr greinir,* som för omtalt; *greindur* el. *áðurgreindur, fyrgreindur,* föromtalt, förnævnt, ovennævnt. — **II.** refl. *greinast,* forgrene sig: *áin greinast síðan um mörg lönd.* — **III.** *e-n greinir á um e-ð,* n-n har afvigende Meninger om n-t, er uenige om n-t: *Þegar þá greindi á, bræðurna, var það oftast Friðrik, sem réði* (JTrL. 37).

greina góður [grɛi:nagoʊðʊɣ] a. intelligent, skönsom. **-laus** [-löy s] a. **1.** *(án greina)* uden Grene. — **2.** n. *greinalaust* (= *undantekningarlaust)* uden Undtagelse (BH.).

greinangi [grɛi:nauŋɟɪ] m. Smaagren.

greinar gerð [grɛi:narɟɛr·ð] f. **a.** Redegörelse: *G. er þannig fengin fyrir öllu láninu* (Alþ. '11, B. II. 389). — **b.** Betænkning: *Sú greinargjörð bankastjórnarinnar er prentuð og hr. leiðarmönnum mun verða gefinn kostur á að kynnast henni* (Alþ. '11, B. 766). — **c.** spec. Bemærkning til et Lovforslag. **-góður** [-goʊðʊɣ] a. = **greinagóður.** **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. **1.** *(óregla)* Mangel paa Adskillelse, Forblanding, Uorden (Auðfr. 218). — **2.** *(reiðuleysi): Menn komust ekki í hasti burtu með alt sitt og urðu þá að skilja sumt eftir í hálfgerðu greinarleysi* (uden næsten at træffe n-n Bestemmelse angaaende det) (JTrSk. I. 324). **-merki** [-mɛɣɟɪ] n. Skilletegn, Interpunktionstegn. **-munur** [-mʏ:nʊɣ] m. Forskel: *gera greinar-*

[illegible] *greinarmun á e-u*, skelne mellem n-t. **-skifti** [-sgɪfdɪ] npl. **greinaskifti.**

greina skil [grɛi:nasgɪ:l] npl., **-skifti** [-sgɪfdɪ] npl. ny Linie. **-skipun** [-sgɪ:bon, -sgɪ:pon] f. (gramm.) Ordföining, Syntaks. **-sög** [-sö:g] f. Havesav. **-þykni** [-þɪhgnɪ] n. tætte Grene (i en Skov).

greind (-ar) [grɛin·t, grɛin·daɢ] f. **1.** Intelligens, Forstand, Skönsomhed, Dommekraft: [illegible] *góða g.*, han har god Forstand, er godt begavet. — **2.** *(greinarmunur)* Skelneævne.

greindar afl [illegible] n. = **greind 1.** **-kona** [illegible] f. intelligent, begavet Kvinde. **-laus** [-r-löy:s] a. **1.** [illegible] uintelligent, uforstandig, uskönsom, taabelig. — **2.** [illegible] karrig (BH.). **-legur** [-lɛ·qøɢ] a. intelligent, opvakt af Udseende, forstandig [illegible] **-lítill** [illegible] ringe Intelligens. **-maður** [-ma:ðøɢ] m. intelligent, skönsom, forstandig Mand. **-þróttur** [-ø-þro·hdøɢ] m. Forstandskraft.

greindur [illegible] a. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] intelligent, forstandig, skönsom, opvakt [illegible] Besked. — **3.** [illegible]

greinfótur [grɛin·fo·hdøɢ, -fo·toɢ] m. (bot.) Grenfod.

greinilegur [illegible] a. **1.** [illegible] *viskulegt)!* (Breiðd.). — **3.** *(nákvæmur)* udforlig, nöjagtig. — **4.** adv. *-lega.*

greining (-ar, -ar) [illegible] f. **1.** [illegible] **2.** Erkendelse, Skelnen af n-t: *g. sjúkdóms*, Diagnose (af en Sygdom). — **3.** *(sundurþykkja)* Misklang, Uenighed (MJ. V. 118).

greiningar mark [grɛiniŋgarmaɢ·k] n. Skillelinje. **-merki** [-mɛɢ·gɪ] n. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] (paa Uniformer). **-vit** [-vɪ:t] n. Skelneævne, Forstand.

greiningatöflur [grɛi:ningatöb·løɢ] fpl. specificerede Tabeller el. Lister: *er ýmsra slæðinga getið í greiningatöflunum* (Eimr. VIII. 153).

greinir (-is, -ar el. (pop.) **-irs, -irar)** [grɛi:nɪɢ] m. (gramm.) Artikel, [illegible]

greinisemi [grɛi:nɪse·mɪ] f. indec. Forstand (BH.).

greinislaus [grɛi:nɪslöy·s] a. uden Artikel.

greinistærð [grɛi:nɪsdair·ð] f. den Afstand, hvori n-t kan skelnes: [illegible]

greinóttur [illegible]

†**greinugur** [grɛi:noqoɢ] a. = **greindur** 2.

1. **greip (-ar, -ar)** [illegible] f. **1.** a. [illegible] b. indvendige Haand mellem de böjede Fingre (Sl., Vf., Nl., ikke Af.): *hvað* [illegible] ikke fravristet ham Guld (ɔ: Vinding, Fordel af n-n Art); *láta greipar sópa um e-ð*, tilrane sig baade løst og fast, fuldstændig udplyndre. — **2.** *(bil milli fingra)* Mellemrummet mellem Fingrene (= *neip* (Vf.)); *spenna greipar*, folde Hænderne; — i Kortspil: *fá í g.*, faa Stik; *hvað hefurðu mikið í greip?* hvor mange Stik har du? — **3.** *(hanki)* Hank; *(handarhald)* Haandfang, Greb. — **4.** pl. *greipar*, Kloft, snævert Bjærgpas (BH.).

2. **greip** [grɛi:p] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **grípa.**

greipa (a) [grɛi:ba, grɛi:pa] vt. gribe om, omfatte med Haanden.

greypa (ti) [grɛi:ba, grɛi:pa, grɛif·dɪ, grɛif·t] vt. sammenfælde, indfælde, lukke i: *g. hurð*, false en Dör; — om Juveler: indfatte: *gimsteinn*, [illegible] *sem greypir sjóinn* (BóluHj. 49); *g. rósir í járn*, damascere.

greipa depla [grɛi:badɛhbla, grɛi:pa-] f. = **greipardepla. -gleiður** [-glɛi:ðøɢ] a. med vidt udspilede Fingre.

greipar [grɛi:baɢ, grɛi:paɢ] mpl. Handsker, Vanter (BH.), jfr. *greip.* **-depla** [-r-dɛhbla] f. (zool.) plettet Helleflynder (hippoglossus vulgaris). **-hald** [-ø-(h)al·t] n. Haandtag, Hank. **-klof** [-klo:v] n. Roden mellem to udspilede Fingre. **-lúða** [-r-lu:ða] f. = **greipardepla. -skuð** [illegible] **-svunta** [illegible] *svuntu* (el. *greiparskuð*), væde Mellemrummet mellem Langfinger og [illegible] (jfr. ÓDavSk. 170).

greip fættur [grɛi:pfaihdøɢ] a. (bot.) omfattende (amplectens). **-hæfur** [-(h)ai·vøɢ] a. som passer (falder) godt i Haanden (Il. I. 74).

greypi járn [grɛi:bɪjaur·dv, -jaud·v, grɛi:pɪ-] n. Falshövl. **-legur** [-lɛ·qøɢ] a. **1.** *(átakanlegur)* haandgribelig, som er til at tage og føle paa; [illegible] — **2.** [illegible] (MJ. V. [illegible]). — **3.** [illegible]

greyping (-ar, -ar) [grɛi:biŋk, grɛi:p-] f. Sammenfældning, Fals; Indfatning, Indlægning.

° **greypi rá** [grɛi:bɪrau:, grɛi:pɪ-] f. (naut.) Gaffel. ° **-rárreipi** [-raur·ɛi:bɪ, -rɛi:pɪ] n. (naut.) Pikfald. ° **-rársegl** [-rausɛg·l] (naut.) n. Gaffelsejl. **-trýni** [-tri:nɪ] n. = **greppitrýni.**

greypleikur [grɛi:blɛigoɢ, grɛi:plɛikoɢ] m. Grumhed, Grusomhed, [illegible]

greipóttur [grɛi:bo·hdøɢ, grɛi:p-] a. (bot.) omfattende.

greiptönn [grɛi:ptön] f. (bot.) liden Tvetand (lamium amplexicaule).

greypur [illegible] a. grusom, voldsom: *steypti gígr greypu* [illegible] (GTh. '95, 233); [illegible] (GTh. '95, 247).

grey skammar-tuska [grɛi:sgam·aɢtʏs·ga] f. = **greyskinnsgarmur. -skinn** [-sgɪn] n. Stakkel, solle Skrog (ogs. som en Slags Kælenavn, jfr. *grey*). **-skinnsgarmur** [-sgɪnsgar·moɢ] m. stakkels Pjalt, solle Skrog. **-skömm** [illegible] = **greyskinn.**

greytast (a) [grɛi:dast, grɛi:tast] v. refl. blive til Grød.

†**grell skapur** [grɛd·ʎsgaboɢ, -sgapoɢ] m., **-sköp** [-sgö·p] npl. Vrede, Forbitrelse: [illegible] *Hornið sr brast*, [illegible]

gremd (-ar) [grɛm·t] f., **gremi** [grɛ:mɪ] f. indec. *(reiði)* Vrede, Forbitrelse, Harme [illegible]

1. **gremja (-u)** [grɛm·ja] f. Forbitrelse, Ærgrelse.

2. **gremja (grem; gramdi, grömdum; gremdi; gramið)** [grɛm·ja, grɛ:m; gram·dɪ, gröm·døm; grɛm·dɪ; gra:mɪð] vt. **I.** opægge til Vrede, tirre, ærgre. — **II.** vrefl. *gremjast: mjer gremst e-ð*, jeg er ærgerlig over n-t: *mjer gramdist við hann*, jeg blev vred (forbitret) paa ham.

gremjufullur [grɛm·jofʏd·loɢ] a. forbitret, indigneret.

gren (-s, pl. ds.) [grɛ:n] n., **greni (-is,** pl. ds.) [grɛ:nɪ] n. (gen. pl. af bægge Ord **grenja**) Hule for vilde Dyr, spec. *(tóug.)* Rævehule: *vinna g.*, dræbe el. fange Rævene fra en bestemt Hule; *leggjast á g.*, *liggja á g.* el. *við g.*, belejre en Rævehule; (Talem.) *bíta of nærri greninu*, forsynde sig i el. nær Hjemmet; jfr. Ræven bider ej paa den Mark, som han er baaren.

grend (-ar) [grɛn·t] f. **a.** Nærhed, Nabolag: *í allri grendinni var ekki* [illegible] — **b.** [illegible]

grendar fólk [grɛn·daɢfo·ʎ·k, -fo·l·k] n. Nabofolk. **-land** [-r-lan·t] n. Naboland. **-ríki** [-a-ri:gɪ, -ri:kɪ] n. Nabostat.

1. **greni (-is,** pl. ds.) [grɛ:nɪ] n. Gran, Grantommer.

2. **greni (-is,** pl. ds., gen. **-ja)** [grɛ:nɪ, grɛn·ja] n. **1.** = *gren.* — **2.** *(hreysi)* ussel Hytte, Rönne, »Hule«: *Bærinn er orðinn mesta g.* (JTrSk. II. 57). — **3.** Ravnekrog, »Hul«: *hvernig getur maður annað en forpokast á* [illegible] *firði, því bölvuðu g., fyrir utan og norðan alla mannasiði?*

greni köngull [grɛ:nɪkóyŋ·godʎ] m. Grankogle. **-skógur** [-sgo·:(q)oɢ] m. Granskov. **-stafur** [-sda:voɢ] m. Stok af Gran. **-trje** [-trjɛ:] n., **-viðartrje** [-vɪ·ðaɢtrjɛ:] n. Grantræ. **-viður** [-vɪ:ðoɢ] m. Grantommer.

grenj [grɛn·j] n. Tuden, Skraal; Bröl.

1. **grenja (a)** [grɛn·ja] vi. **1.** tude, hyle: *krakkar g.*; bröle: *naut g.*; — i overf. Bet.: buldre: *það var mikilfenglegt og hroðalegt sjón að sjá og heyra* [illegible] rasende *bylur, hríð*, rasende Snestorm; *g. rigning*, osende Regn. — **2.** *(æpa)* skraale.

2. **grenja (a)** [grɛn·ja] vt. (om Ræve) søge, oplede sig Huler.

grenjabítur [grɛn·jabi:døɢ, -bi:toɢ] m. (Leg) = **skollaleikur(?).**

grenjaður (-ar) [grɛn·jaðøɢ] m. (BH.) = **grenjandi.**

grenja fýla [grɛn·jafi:la] f. Stank fra en Rævehule. **-gras** [-gra:s] n. (SvPRask 18) = **tófugras. -kaup** [-köy:p] npl. (ÓDavSk. 140) = **skollaleikur(?). -leit** [-lɛi:t] f. Eftersøgning af Rævehuler. **-leitarseðill** [illegible]

grenjan (-ar) [grɛn·jan] f. = **grenj.**

grenjandi (-a) [grɛn·jandɪ] m. Buldren, Larmen (i et Vandfald el. lign.).

grenja skytta [grɛn·jasɪhda] f. Rævejæger. **-vinning** [-vɪn:iŋk] f., **-vinsla** [-vɪn·sla] f. Dræben af Ræve i el. ved deres Hule, Udryddelse af Ræve. **-von** [-vo:n] f. Udsigt til, at der findes Rævehuler: *Skipa má hún þeim er enga g. á í heimalandi, að leita með hinum* (Stj. '92, B. 154).

grenla (-u, -ur) [grɛn·la] f. spinkel og mager Kvinde.

grenlu legur [grɛn·lolɛ·qoɢ] a. spinkel og mager. **-menni** [-mɛn:ɪ] n. spinkel og mager Mand. **-skapur** [-sga·boɢ, -sga·poɢ] m. Spædhed, Spinkelhed.

grenlægja [grɛn·lai·ja] f. en Hunræv, som ligger i sin Hule hos sine Unger; °Ræv (overhovedet).

grennast (t) [illegible] *sporður þinn klofna og g. í það* (snærpes ind til det), *sem mennirnir kalla netta fætur* (And. I. 20): *vináttan tók að g.*, det venskablige Forhold begyndte at afkøles.

grennd(-) [grɛn·t] se **grend(-).**

°**grennir (-is)** [grɛn:ɪɢ] m. Mætter, Forsørger: ofte i Poesi i forsk. Omskrivninger for at bet. en Mand, f. Eks.: *úlfa g.*, den, som mætter Ulvene, Mand (GTh. '95, 192).

grenslan (-ar, -ir) [grɛn·slan] f. = **grenslun.**

grenslast (a) [grɛn·slast] vrefl.: *g. eftir e-u* el. *um e-ð*, undersøge n-t, søge Oplysning om, høre ad om n-t.

grenslun (-ar, -anir) [grɛn·slon, -anɪɢ] f. Efterforskning, Undersøgelse.

grensmoginn [grɛn·smoi·jɪn] a.: *grensmogin tófa*, Ræv, som lever i en Hule, mods. *hlaupatófa.*

grensmunni [grɛn·smʏn·ɪ] m. Indgang til en (Ræve-)Hule (Rævekule).

greppa minni [grɛhbamɪn:ɪ] n. = **spurningaháttur. -trýni** [-tri:nɪ] n. = **greppitrýni.**

greppi legur [grɛhbɪlɛ·qoɢ] a. grim. **-trýn** [-tri:n] n., **-trýni** [-tri:nɪ] n. Fjæs, Grimrian.

greppleitur [grɛhblɛi·doɢ, -lɛi·toɢ] a., **greppslegur** [grɛhpslɪ·qoɢ] a. fed og oppustet i Ansigtet.

greppur (-s, -ar) [grɛhbøɢ, grɛhps el. grɛf·s] m. °**1.** *(maður)* Mand [illegible] — **2.** [illegible] — **3.** [illegible]

grept- [grɛf·t] se **greft-.**

grer (-s, -ar) [illegible] = **grjer.**

greri [grɪːɪ, gjɪːɪɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. og conj. af **gróa.**

-gresi (-is, pl. ds.) [grɛˑsɪ] n. som sidste Sammensætningsled: **a.** som Plantenavn (paa en enkelt Familie): *hófg., blág.* (jfr. *gras).* — **b.** bet. forskellige Planters Vækststed el. Karakter: *mýrg., starg., fjölg., illg.* osv.

1. **gresja (-u, -ur)** [grɛːsja] f. Steppe, Prærie.

2. **gresja (a)** [grɛːsja] vi. **1.** *(vera á beit)* gaa paa Græs, græsse. — **2.** *(tína grös)* samle Urter; — i overf. Bet.: *þar er ekki um auðugan garð að g.*, der er ikke meget at faa (hente). — **3.** (pop.) *g. sjer*, rapse.

†gresjárn [grɛːsjau(r)dn] n. Jærntraad, Staaltraad.

?**gressilegur** [grɛsːɪlɛˑqøo̤] a. græsselig, rædsom; — adv. *-lega.*

Gretla (-u) [grɛhdla] f. npr. Fortællingen om Grette (= *Grettis saga).*

1. **gretta (-u, -ur)** [grɛhda] f. **1.** *(það að g. sig)* Grimasse. — **2.** *(grett kona)* Kvinde med rynket Ansigt, hæslig Kvinde.

2. **gretta (i)** [grɛhda] vt.: *g. sig*, skære Ansigt, göre Grimasser; *g. sig við e-u*, skære Ansigter ved et Forslag el. Tanken om n-t (bet. Modvilje): *hann gretti sig við því, sem jeg bauð honum.*

gretti (-is) [grɛhdɪ] n. Rynke (BH.). **-nefja** [-nɛvja] f. grim Kvinde. **-nefur** [-nɛːvøo̤] m. grim Mand.

grettinn [grɛhdɪn] a. rynket, grætten.

grettir (-is, -ar, (pop.) **-irs, -irar)** [grɛhdɪo̤] m. *1. Slange: *grettis glæból*, se *glæból.* — **2.** npr. *Grettir*, Grette, Navnet paa den bekendte fredløse, Hovedpersonen i *Grettis saga.*

Grettis haf [grɛhdɪs(h)aːv] n. = **Grettistak. -hlaup** [-(h)λöyːp] n. Grettesspring, vældigt Spring. **-tak** [-taːk] n. Klippestykke, som Grette har el. vilde have været i Stand til at løfte; Kæmpesten.

grettutrýn [grɛhdotriːn] n. rynket Ansigt; jfr. *greppitrýn.*

1. **grybba, gribba (-u, -ur)** [grɪbːa] f. arrig Kvinde, ondskabsfuld Kvinde, Gribbenille: *hún er allra mesta g.*

2. **grybba, gribba (a)** [grɪbːa] vt.: *g. sig*, blive bister el. arrig.

grybbulegur, gribbu- [grɪbːolɛˑqøo̤] a. arrig og gnaven af Udseende.

grið [grɪːð] npl. **1. a.** *(friður)* Fred: *halda g.*, holde Fred; *rjúfa g.*, bryde Fred (Lejde osv.). — **b.** *(vopnahlje)* Vaabenstilstand: *segja sundur griðum*, erklære en Vaabenstilstand for afsluttet, erklære Krigstilstand. — **2.** *(náðun)* Pardon: *gefa e-m g.*, give en Pardon; *biðja(st) griða*, bede om Pardon: *ganga til griða*, modtage Pardon.

gríð (-ar) [griːð] f. *(ákafi)* Voldsomhed: *í g.*, voldsomt, ivrigt; *í erg og g.* (el. *kergju*), *í erg og g.*, at alle Livsens Kræfter: *í hempunni heresi-ast pokinn | og hóstar í erg og g.* (Hafst.); — gen. sg. *gríðar* bruges som forstærkende Præfiks: *gríðarstór*, uhyre stor, osv.

griða borg [grɪˑðaborˑk] f. Fristad. **-gjöf** [-jøːv] f. Given Pardon. **-kumbl** [-kʏmˑl, -kʏmbˑl] n. Fredsmærke: *hvítrúnnar ólíkið skyldu vitnin bera g.* (Fán. II. 24). **-rjettur** [-rjɛhdøo̤] m. Asylret.

gríðar legur [griˑðarlɛˑqøo̤] a. **1.** *(ógurlegur)* forfærdelig, græsselig. — **2.** *(gríðarstór)* vældig stor, kæmpestor; — adv. *-lega.* **-mikill** [-mɪːgɪdλ, -mɪːkɪdλ] a., **-stór** [-sdoᵘːr] a. enorm, af en uhyre Störrelse.

gríðarvölur [griːðarvöːløo̤] m. en Jættekvindes Stok (BóluHj. 222).

griðastaður [grɪːðasdaːðøo̤] m. Asyl; Tilflugtssted.

griðbann [grɪðˑban] n. Hindring af el. Forbud mod Fred el. Lejde osv.

griddi (-a, -ar) [grɪdːɪ] m. Kælenavn for *griðungur*, lille Tyr (Vf.).

†grið fang [grɪðˑfauŋk] n. **1.** *(ráðning)* Fæsten sig, det at tage Tjæneste. — **2.** *(dvalarstaður)* Opholdssted. **-helgi** [grɪːþ(h)ɛlɟɪ] f. indec. Ukrænkelighed.

griðka (-u, -ur) [grɪþˑga, grɪðˑka] f. = *griðkona* (har i Nutidssproget gærne en nedsættende Betydning): (Ordspr.) *ein g. gerir engan dans*, een Svale gör ingen Sommer.

grið kona [grɪðˑkoˑna] f. Tjænestepige. **-land** [-lant] n. Fredland, Asyl. **-laus** [-löys] a. uden Lejde. **†-maður** [-maˑðøo̤] m. **a.** *(vinnumaður)* Tjænestekarl. — **b.** *(maður, sem dvelur hjá e-m)* Person, som har Ophold hos en. **-níðingur** [-niˑðiŋgøo̤] m. en, som bryder indgaaet Forlig, Fred, Tro og Love. **-rof** [-roˑv] n., **-spell** [-sbɛdλ] npl. Brud af indgaaet Forlig, Lejdebrud, Fredsbrud, Brud paa Vaabenstilstand.

griðungs bani [grɪːðuŋgsbaːnɪ] m. en Tyrs Banemand; *(í nautaati)* Matador. **-vaður** [-vaːðøo̤] m. Reb el. Snor af Okselæder.

griðungur (-s, -ar) [grɪːðuŋgøo̤, -uŋs] m. = **graðungur.**

gríður (-ar, -ir) [griːðøo̤] f. Jættekvinde; — i poet. Omskr.: *gríðar stóð*, Ulve (jfr. GTh. '95, 85).

griffill (-ils, -lar) [grɪfːɪdλ, -ɪls, grɪfˑlao̤] m. Griffel.

gryfja (-u, -ur) [grɪvˑja] f. Grav; Hul; Grøft; Grube.

griflur [grɪfˑløo̤] fpl. (Breiðd.) = *griplur*, se **gripla.**

Grikki (-ja, -ir) [grɪhɟɪ] m. Græker.

Grikk land [grɪhglant] n. npr. Grækenland. **-neskur** [-nɛsgøo̤] a. græsk.

grikkur (-s, -ir) [grɪhgøo̤, grɪhs, grɪhɟɪo̤] m. **1.** Puds: *gera e-m grikk*, spille en et Puds; *ljótur g.*, en slem Streg. — **2.** *(í glímu)* Fif (i Brydning): man giver lige med eet Slip paa Modstanderen, naar denne staar bekvemt, og griber med bægge Hænder under hans venstre Knæ, som man trækker hurtig til sig, samtidig med at man giver ham et Skub for Brystet med venstre Skulder. Anses for et uskönt, men dog tilladeligt, Brydekneb (ÓDavSk. 57). — **3.** (i Mariage) fire Kort af samme Slags: *gosag.*, alle Knægte osv.

grýla (-u, -ur) [griːla] f. **a.** opdigtet kvindeligt Uhyre, hvormed Börn skræmmes, Bussemand: *hafa e-ð fyrir grýlu á e-n*, skræmme en med n-t; *gera sjer grýlu(r) út af e-u*, göre sig Bekymringer over, fange *Griller over n-t, male Fanden paa Væggen i Anl. af n-t. — °**b.** *(skessa)* Jættekvinde: *Grýlan eldri* (BóluHj. 163).

°**grýl l (-s, -ar)** [gridˑλ, griˑls, griːlao̤] m. (zool.) Faarekylling.

1. **grilla (-u, -ur)** [grɪdˑla] f. lille Varde.

2. **grilla (-u, -ur)** [grɪdˑla] f., is. i pl. *grillur.* **1.** *(ímyndun)* Indbildning, Fantasi, Grille: *Það gat vel verið, að þetta væru tómar grillur* (lutter Indbildning) (JTrL. 166); *gera sjer grillur út af e-u*, göre sig Griller i Anl. af n-t. — **2.** *(dutlungur)* Grille: *þetta er einhver bölvuð g. úr kerlingunni.*

3. **grilla (ti)** [grɪdˑla, grɪλˑdɪ, grɪλˑt] vt. **1.** *(sjá óglögt)* skimte, se utydeligt. — **2.** vi. *g. í bók, skrift*, anstrænge sine Øjne ved at forsøge paa at læse (i en Bog el. n-t skrevet) i daarlig Belysning, stirre Øjnene ud af Hovedet paa sig med n-t: *vertu nú ekki að g. í þetta lengur.* — **3.** v. impers.: *e-ð* (acc.) *grillir, það grillir í e-ð* el. *til e-s*, noget skimtes, ses utydelig: *sjónin grillti að eins . . . í gegnum hrakviðrið* (Eimr. III. 14).

grilling (-ar) [grɪdˑliŋk] f. det at *grilla*, spec. dunkelt Syn (BH.).

grillir (-is, -ar) [grɪdˑlɪo̤] m. Person, som ser utydeligt el. anstrænger sig for at se n-t: (som Øgenavn) *hét sá Guðmundur, er með þeim var, kallaður „g.“* (GKonÆf. 51).

grýlu kerti [griːløɟɛo̤ˑdɪ] n. Istap. **-kvæði** [-kvaiːðɪ] n. Barneremsedigt om *grýla*, s. d. O. **-legur** [-lɛˑqøo̤] a. skræmmende, gruopvækkende.

1. **gríma (-u, -ur)** [griːma] f. **1.** Maske: (Talem.) *sjá e-n gegnum grímuna*, gennemskue en; *það renna á e-n tvær grímur*, en bliver tvivlraadig el. usikker, betænkelig ved n-t: *Þá fóru að renna tvær grímur á biskup, að hann mundi hafa svarað drottningu út í hött* (JÁÞj. II. 535). — **2.** *(nótt)* Nat; *(myrkur)* Mørke. — **3.** *(föl, snjór fyrst á haustin)* tyndt Snedække om Efteraaret (Breiðf., Af.). — **4.** npr. *Gríma*, Navn paa en hvid Ko med sorte Øren og sort Mule (ASkaft.).

2. **gríma (a)** [griːma] v. impers.: *það er farið að g. á sauðunum*, Ulden under Faarenes Kæber er begyndt at løsne sig (ASkaft., Breiðd.).

grimd (-ar, -ir) [grɪmˑt] f. **1. a.** Grusomhed: *beita g. við e-n*, gaa grusomt frem mod en. — **b.** *(í hundi)* Glubskhed, Arrighed. — **c.** Vrede, Voldsomhed: *skárri er það grimdin!* — **2.** (om Vejrliget) **a.** Strænghed, Barskhed: *g. frostsins*, Frostens Strænghed, den bidende Frost (Kulde). — **b.** stærk (bidende) Frost: *skárri er það nú grimdin*, sikken det knagfryser; — i denne Bet. ogs. pl.: *grimdir* (om langvarigt Frostvejr): *í verstu grimdunum í vetur hrundu fuglarnir niður unnvörpum.*

grimdar frost [grɪmˑdaþfrosˑt] n. bidende Frost. **-fullur** [-fʏdˑløo̤] a. grusom. **-gaddur** [-r-gadːøo̤] m. stærk Frost. **-gammur** [-gamːøo̤] m. meget fyrig Hest (GTh. '06, 2). **-hugur** [-o̤-(h)ʏːqøo̤] m. Grusomhed, vildt Sind. **-legur** [-r-lɛˑqøo̤] a. grusom. **-seggur** [-o̤-sɛgːøo̤] m. grusomt Menneske, blodig Despot. **-veður** [-r-vɛːðøo̤] n. overmaade koldt Vejr.

grimmast (di) [grɪmːast] vrefl.: *g. e-u, g. á e-ð*, vredes paa n-t.

grimm efldur [grɪmːɛvldøo̤, -ɛl(v)døo̤] a. forfærdelig stærk. **-eyg(ð)ur** [-ɛiˑqøo̤, -ɛiqðøo̤, -ɛigðøo̤] a. med et grufuldt Blik. **-ýðgi** [-iðɟɪ] f. indec. Grusomhed. **-legur** [-lɛqøo̤] a. grusom, grum; vild, glubsk; — adv. *-lega* (ogs. *grimmilega)*, grusomt: *hefna sín g.*, hævne sig blodigt. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m., **-leikur** [-lɛigøo̤, -lɛikøo̤] m. = **grimd** 1. **-leitur** [-lɛiˑdøo̤, -lɛiˑtøo̤] a. grusom el. glubsk af Udseende. **-lyndur** [-lɪndøo̤] a. grusom af Sind: *gráeygður og g.* **-lundaður** [-lʏndaðøo̤] a., **-úðugur** [-uˑðoqøo̤] a. grusom, grum, glubsk.

grimmur [grɪmːøo̤] a. **1. a.** grusom: *g. maður;* — *g. hundur*, glubsk Hund; *gjalda e-ð grimmu*, gengælde n-t blodigt. — **b.** *(reiður)* vred, voldsom. — **2.** *(nístandi)* bidende, bitter, skarp: *grimt frost;* — *hann er g. núna*, det fryser stærkt nu.

°**Grímnir (-is)** [grimˑnɪo̤] m. npr. et af Odins Navne; i Kenninger: *Grímnis hegri* (BóluHj. 130), Odins Hejr, Fugl ɔ: Ravn; *Grímnis staup*, Odins Bæger, Poesi: *Enn þá veldur Gröndal gamli Grímnis staupi* (MJ. II. 160).

Gríms ey [grimˑsɛiˑ] f. npr. Ø nord for Island. **-eyingur (-s, -ar)** [-ɛiˑjiŋgøo̤] m. Indbygger af *Grímsey.* **-eyjarvatn** [-ɛijarvahtn] n. en Slags vattersotlignende Skørbug, ejendommelig for *Grímsey: Skyrbjúgurinn kom fram í tveim myndum, og voru sjúkdómar þessir kallaðir G. og munnveiki* (ÞThFerð. I. 241).

Grímsi (-a, -ar) [grimˑsɪ] m. npr. Dim. af *Grímur* og Navne, der ender paa *-grímur: Steingrímur, Þorgrímur.*

Gríms nes [grimˑsnɛˑs] n. npr. Egn i *Arnessýsla.* **-nesingur (-s, -ar)** [-nɛˑsiŋgøo̤] m. Mand fra *Grímsnes.*

?**grímu ball** [griːmobalˑ] n. = **grímudansleikur. -blóm** [-bloᵘːm] npl. (bot.) de maskeblomstrede (scrophulariaceæ). **-búa** [-buːa] vt. maskere, formumme. **-búningur** [-buːniŋgøo̤] m. Karnevalsdragt, Maskeradedragt. **-dansleikur** [-danˑslɛigøo̤, -lɛikøo̤] m. Maskerade. **-klæða** [-klaiːða] vt. maskere; — pp. *-klæddur*, maskeret (ogs. overf.). **-maður** [-maːðøo̤] m. en maskeret Mand. **-leikur** [-lɛːgøo̤, -lɛːkøo̤] m. Maskerade.

Grímur (-s, -ar) [griːmøo̤, grimˑs] m. npr. **1.** Grim (egl. Manden med Masken, opr. et af Odins Navne), nu ret almindeligt som Personnavn. — °**2.** *(ormur)* Slange.

grímusloppur [griːmoslohbøo̤] m. Domino.

grín (-s) [griːn] n. (pop.) Grin, Löjer, Morskab: *gera g. að e-m*, göre Nar ad en.

grína (di) [griːna] vi. **I. 1.** *(glotta)* grine: *Því hærra sem þeir flugu með spegilinn, þess meira gríndi hann* (And. II. 116). — †**2.** *(hrína)* grynte. — **3.** *(rýna)* stirre længe paa n-t (is. i Mørke): *vertu ekki að g. í bókina í þessu myrkri*, lad nu være at ødelægge dine Øjne (stirre Øjnene ud af Hovedet paa dig) over den Bog i dette Mørke; *Úr griðlausri æfi þau* (ɔ: *Glámsaugun) gríndu á hann* (StStAndv. II. 121). — **II.** vrefl.: *grínast við e-n*, spøge med en.

grind (-ar, -ur) [grɪnˑt] f. **1. a.** Gitter: *grind fyrir glugga.* — **b.** *g. í ofni osfr.*, Rist i en Ovn osv. — **c.** *(skyrgrind)* den firkantede Ramme, hvorover den Siklud *(sía)* lægges, igennem hvilken Vallen sies fra *skyr*, s. d. O. — **d.** Gitterdör, Tremmelaage: *g. í hliði*, Gitterdör i et Led. — **e.** *(færigrind)* det enkelte Stykke i en Faarefold; i pl. *grindur*, Faarefold af

Tremmeværk. — **f.** pl. *grindur*, Sprinkelværk, Tremmer, Stakit, Tremmeværk: *g. í kringum húsið.* **2. a.** Træværket i et Hus el. et Vindue under Opførelse: *húsg.*, Bjælkeværk; *gluggag.*, Vinduesramme. **b.** [illegible] radmagert Menneske el. Kreatur: *Brandur ætlaði að reyna að láta þær skera fram á sumarmálin, þessar tuttugu „grindur frá Skarði"* (ÞG[illegible] 5), jfr. *beinag.*, Skelet. — **c.** *(umgjörð)* Ramme. **d.** *(vatnsgrind)* Vandbæreramme. — **e.** *g. á sög*, Arm (paa en Sav). **3.** overf. Bet.: Omrids, Konturer: *enginn kostur er fyrir einn mann að mæla hið einstaka ... hann varð að mæla grindina svo afstaðan yrði rétt og [illegible] milli hinna ákveðnu punkta* (ÞThLfr. III. 319); *öll grindin í bókinni* (hele Grundstammen) *var eftir mig, en svo fyltu hinir út.* — **4.** *hvalir í grindum*, Hvaler, der parrer sig. — **5.** Hvalhob (jfr. færøisk grind, *grindahvalur*): *Það er kallað, að þeir séu í grindum* (JÓlGrv. cit. i ÞThLfr. II. 322).

grinda (a) [grɪn·da] vt. opstille Tørvelager paa Kant til Tørring (Vi.).

grinda gluggi [grɪn·daglγq:ɪ] m. Gittervindue. **-gólf** [-qo·l·r] n. Tremmegulv. **-hjallur** [-hjad·loɣ] m. **1.** en Hjæld, hvor Væggene kun bestaar af Gitre, for at Vinden bedre kan blæse igennem den. — **2.** overf. daarlig opført, kold Tømmerbygning. **-hlið** [-hl̥ɪ:ð] n. Stakitlaage. **-hurð** [-hʏrð] f. Gitterdör. **-klefi** [-klɛ:vɪ] m. tilgitret Værelse. **-meis** [-mɛi:s] m. Tremmekasse.

grindar hol [grɪn·dar(n)ɔ:l] n. [illegible] Hofteskaal [illegible] **-hols-bólga** [-(h)olsbo·lga] f. Betændelse i Hofteskaalen [illegible] **-veiðar** [-r-vei:ðaɣ] fpl. Grindefangst, Hvalfangst paa Færøerne.

grinda sög [grɪn·dasö:ɣ] f. Armsav. **-virki** [-vɪr̥cɪ] n. Tremmeværk, Tremmer.

grind dýr [grɪn·di·r] npl. (zool.) Straaledyr (radiolaria). **ᶜ-festa** [grɪn·tfɛsda] vt. (typ.) [illegible] Sætte. **-festing** [illegible] f. (typ.) Sætning. **-hlið** [-(h)lɪ:ð] n. Grind, Gitterport, Stakitlaage. **-horaður** [illegible] a. radmager. **-hvalur** [-χwa·loɣ, -kva·loɣ] m. (zool.) Grindehval (globiceps melas).

grindingar [grɪn·dɪŋgaɣ] fpl. Parring (om Hvaler) [illegible] *í grindingum*, parre sig, jfr. *grind* 4.

grynka (a) [grɪŋ̊ga, grɪŋ·ka] vi. og v. impers. grunde op.

grynna (ti) [grɪn:a] v. **1. a.** v. impers.: *hjer grynnir*, her grunder det op; *grynnir á e-u*, Vandet over n-t grunder op; *þeir hlóðu skötu einni ... settu hún færi nálega sem [illegible]* (stadig behovede de at sænke Snörerne kortere og kortere) (GKonÆf. 99); *g. á sjer*, nærme sig Land, hvor [illegible] *at g. eða dýpa á sér* [illegible] (LFR. XII. [illegible]). **b.** göre mindre el. mindre dyb [illegible] **2.** [illegible] blive mindre dyb, grunde op. **3.** [illegible] overf. Bet. [illegible] tage, formindske (foreliggende [illegible]) (ODavÞul. 334); [illegible] *g. í e-u* (Sl.) [illegible] **4.** (Bogb.) [illegible]

grynnimosi [grɪn:ɪmo:sɪ] m. (Bogb.) = **fjörugrös** a.

grynning (-ar, -ar) [grɪn:ɪŋk] f. ᶜ**1.** (Bogb.) Grundering. **2.** is. i pl. *grynningar*, Grund (i en Indsø el. Elv), Rev (i Havet).

grynnri [grɪn·rɪ] comp. af **grunnur.**

grynsli (-is, pl. ds.) [grɪn·slɪ] n. grundet Sted (i en Sø el. Flod) (Þing.).

grynstur [grɪn·sdoɣ] superl. af **grunnur.**

grip (-s, pl. ds.) [grɪ:p] n. **1.** *(það að grípa)* Griben, Fatten; *til grips* [grɪf·s], grib den. — **2.** *(gripdeildir)* Ran. — **3.** som sidste Sammensætningsled: *ág.*, Udtog, Oversigt; *uppg.*, Rigdom, Overflod, osv.

gripa (grip; greip, gripum; gripið) [illegible] grɪ:pɔm; grɪ:bɪð, grɪ:pɪð] vt. **1. 1. a.** [illegible] gribe [illegible] snappe: *hann greip hatt sinn og þaut út;* — *g. bolta*, gribe en Bold: *jeg henti boltanum, en hann greip hann í [illegible]* (greb den i Flugten), *kunna að g., vera góður að g.*, være flink til at gribe (en Bold); (Ordspr.) *g. endann á deginum, skottið á skugganum* (Málshb.), gribe Dagens Ende og Skyggen i Halen. — **b.** *(hnupla)* rapse. — **2. a.** *g. e-n* el. *g. e-n höndum*, tage en til Fange. — **b.** tage fat paa n-t: *hann greip (um) [illegible]* (Talem.) *g. [illegible] inu*, (egl. berøre Bylden, ɔ:) röre ved det ömme Punkt; *g. til e-s*, ¹) gribe fat i en (n-t); ²) gribe til n-t, ty til n-t: *það er gott að geta gripið til þess, ef á liggur.* — **3.** spænde over, fatte: *at aldrei [illegible] hestar at meðrøst undir áburði: ... Sé hestrinn vel reiðingaðr, en klifberi hverki látinn grúfa, g. ofmikit, og sé ekki reiðings hallt, né liggi í herðum hesta* (LFR. VIII. 61). — **4.** med præp. i forsk. Udtryk, ofte i overf. Bet.: *g. á*, lade Hesten strække ud (Hún.); — overf.: give Pegasus frie Töjler: *Höf. grípur annars víða á í kvæðunum, og ekki auðvelt að segja, hvar tilþrifin eru best* (Lögr. '14, 210); (Talem.) *g.* (el. *taka*) *fram fyrir hendurnar á e-m*, tage Magten fra en; *g. fram í fyrir e-m*, falde en i Talen; *g. í e-ð*, ¹) göre n-t med Afbrydelser el. af og til; stjæle sig til at göre: *Hann hefur gripið í að lesa yfir og leiðrétta eldri kaflana í því* (SBl. i Od. vi); *hann var stundum að g. í (að) prjóna, þegar ekki var annað til að gera*, naar der ikke var andet at bestille, tog han undertiden fat paa Strikning; ²) tage sig en Bid af n-t (om Mennesker): *g. í e-ð í muddum* (jfr. JÁÞj. II. 523); (om Dyr) *g. í gras*, faa sig en Bid Græs; *g. í tómt*, (egl. gribe i tomt) ¹) *(hitta e-n ekki)* gaa forgæves; ²) *(láta gabbast)* løbe med Limstangen; *g. í hjá e-m*, blive tugtet af en, faa en Overhaling hos en: *Ekki fer ég að sprengja klárinn, til að skammast við hann ... en seinna skal hann fá að g. í það hjá mér ... Aldrei mundi hann láta Guðbrand ... g. í hjá sér, að nokkru gagni* (ÞGjD. 22); *g. niður*, græsse et Øjeblik: *Á hamrinum við Alviðrugilið fór hann af baki og lofaði hestinum að g. niður* (JTrB. 102); — i overf. Bet.: *g. niður í e-ð, g. ofan í e-ð*, begynde paa n-t (paa et tilfældigt Sted): *jeg greip ofan í miðja söguna og las hana í einni lotu til enda;* — *g. til annara fjár*, forgribe sig paa fremmede Penge; *hann greip um handlegginn á henni*, han greb hende om Armen; (Talem.) *g. e-ð úr lausu lofti*, gribe n-t ud af Luften, sige n-t uden Grund: *Orð það, er lagst hefir á Saffó fyrir ástalyfð hennar er gripið úr lausu lofti* (ÁBjH. 110); *e-ð verður ekki gripið upp*, n-t faas ikke i en Hast og uden Besvær: *þar verður ekki gripinn upp heyskapur*; jfr. *uppgrip*; — *g. við*, ¹) *g. við e-u*, tage ivrig imod n-t; ²) fæstne sig: *þess betr grípr gullið og kvika-silfrið við* (LFR. I. 22). **II.** [illegible] begribe, fatte, forstaa: *hann e[illegible] skilningsskerðir til að g. þetta.*

gripa búr [grɪ:babu:r, grɪ:pa-] n. Skatkammer, Raritetskabinet. **-fár** [-fau:r] **a.** som har faa Kreaturer, is. faa Heste. **-gangur** [-gauŋ·goɣ] m. Gang el. Fart af Kreaturer. **-hagi** [-hai:jɪ] m. Græsgang for Kreaturer. **-hirðing** [-hɪrðɪŋk] f. Kreaturpasning. **-hirðir** [-hɪrðɪɣ] m. Røgter: *hann er ágætur g.* **-laus** [-lœy·s] a. uden Kreaturer. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. fattig paa Kreaturer, is. paa Heste. **-maður** [-ma·ðoɣ] m. rask og arbejdsom Mand (BH.).

griparmur [grɪ:barmoɣ, grɪ:p-] m. Fangarm.

gripa safn [grɪ:basab·n, grɪ:pa-] n. Samling af (kostbare) Genstande el. Apparater; *(opinbert g.)* Musæum. **-safnsvörður** [-sab(v)svör·ðoɣ] m. Konservator (ved et Musæum). **-sýning** [-si:niŋk] f. **1.** *(sýning dýrgripa)* Udstilling (af kostbare Genstande). — **2.** *(húsdýrasýning)* Dyr(e)skue. **-sýningarhús** [-si·niŋgaɣ(h)u:s] n. Udstillingsbygning. **-skrín** [-sgri:n] n. Smykkeskrin. **-stóll** [-sdo·dʎ] m. Kreaturbesætning.

grip deild [grɪ:pdɛilt] f. hyppigst i pl., *(ránskapur)* Roven, Plyndring; *(fjársvik)* Bedrageri. **-deilda(r)maður** [-deilda(r)ma:ðoɣ] m. **1.** *(ránsmaður)* Rover. — **2.** *(fjeglæframaður)* Svindler, Bedrager. **-fótur** [-fo·d-oɣ, -fo·toɣ] m. Gribefod. **-fugl** [-fγgʎ] m. **1.** *(ránfugl)* Rovfugl. **2.** *(gammur)* Grib. — **3.** *(yfirgangsvargur)* gridsk, havesygt Menneske. **-færi** [-fai:rɪ] n. Fatteredskab. **-gammur** [-gam·oɣ] m. (zool.) Grib (vultur); spec. Kondor (LFR. XIII. 17). **-gengur** [-ɟɛiŋgoɣ] a. som Kreaturer kan [illegible] **-glöggur** [-glög·oɣ] a. som let kan skelne Kreaturer (f. Eks. Heste el. Faar i samme Hjord) fra hinanden. **-hagi** [-(h)ai:jɪ] m. = **gripahagi. -hali** [-(h)a·lɪ] m. = **gripróf a. -heldur** [-(h)ɛldoɣ] a. som Kreaturer ikke kan komme over el. trænge igennem: *gripheld girðing*, Indhegning, som kan beskytte mod Kreaturers Indtrængen. **-hljóðfæri** [-(h)ljo·ðfairɪ] n. (mus.) Gribeinstrument.

gripi (-a, -ar) [grɪ:bɪ, grɪ:pɪ] m. den forreste Del af en Bælgvante, fra Tommelfingeren ud til Spidsen; (paa en Handske) den forreste Del fra Tommelfingeren, indtil Handsken deler sig i Fingre (↔ *lófi*, mods. *laski*).

grip ill (-ils, -lar) [grɪ:bɪdʎ, grɪ:pɪdʎ, -ɪls, grɪhblaɣ, grɪf·laɣ] m. = **gripla.**

gripinn [grɪ:bɪn, grɪ:pɪn] pp. af **grípa.**

gripla (-u, -ur) [grɪhbla, grɪf·la] f. **1.** *(vetlingar, sem fingur standa fram úr)* en Vante, hvoraf alle Fingre stikker frem, Halvhandske. — **2.** pl. *griplur.* **a.** *(það að grípa eftir e-u)* Gramsen efter n-t. — **b.** Navnedigt; Anagram, Akrostikon: *henda griplur til e-s*, (beröre paa en snappende Maade), betegne ved Anagram. — **3.** (biol.) Synapsis (ÁBjSál. § 60).

grip ljóst [grɪ:bljo·st, grɪ:p-] an. saa lyst, at man kan finde de Kreaturer, man søger efter: *það er g.* **-rófa** [-ro·(v)a] f. Gribehale, Snohale.

grips auga [grɪf·söy·qa] n. Øje for Kreaturers Forskelligheder: *hann hefur gott g.* (= *hann er gripglöggur*), han kender godt Kreaturer fra hinanden. **-fóður** [-fo·ðoɣ] n. = **kýrfóður. -val** [-va·l] n. udmærket Hest el. Kreatur: *Rauður er mesta g.* **-verð** [-verð] n. Prisen paa en Hest. **-virði** [-vɪrðɪ] n. en Hests Værdi. **-vit** [-vɪ·t] n. **1.** *(lítið vit)* Gaaseforstand. — **2.** *(gripsauga)* Forstand paa Kreaturer.

griptengur [grɪ:ptɛiŋgoɣ] fpl. Gribetang; Kræbseklo.

gripum [grɪ:bɔm, grɪ:pɔm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **grípa.**

gripur (-s, -ir) [grɪ:boɣ, grɪ:poɣ, grɪf·s] m. **1.** *(hlutur)* Genstand, Stykke. — **2.** *(dýrgripur)* Kostbarhed, Klenodie. — **3. a.** *(skepna, húsdýr)* Dyr, Kreatur. — **b.** *(stórgripur)* sædv. i pl. *gripir*, Kvæg og Heste (i Mods. til *smali*, Faar og Geder): *gangandi gripir*, Besætning, spec. Kvægbestand. — **4.** *(vandræðagripur)* en farlig en: *hann er mesti g.*

grípur (-s, -ar) [grɪ:poɣ, grɪf·s] m. = **gripgammur.**

gripþráður [grɪ:pþrau·ðoɣ] m. Gribetraad (SStPlt.).

grís (-s, -ir) [gri:s, gris·] m. Gris: (Ordspr.) *fyrri er g. en gamalt svín*, först Gris, saa Svin (SchMál); *veit hvar í garði g. er alinn* (Sch. Mál.), man kan se, i hvilken Gaard Grisen er blevet opfostret, el. ogsaa: Grisen ved, hvor den er blevet opfostret (overf. om Folk, som søger til de Steder, hvor de har lært deres Laster).

grísasýr [gri:sasi:r] f. Griseso.

grísefldur [illegible] a. [illegible] kraftig, tomstærk.

grísinn [gri:sɪn] a. (Vf.) = **gisinn.**

1. **grisja (-u, -ur)** [grɪ:sja] f. **a.** *(gisofinn dúkur)* tyndt Töj; *(gisið fat)* tyndt Klædningsstykke; spec. *(gisofinn blæjudúkur)* Krep, Flor. — **b.** tynd, hullet Sky: *á suðurloftinu var g. grænbleik á lit* (Skírn. '12, 320).

2. **grisja (a)** [grɪ:sja] vt. **1.** udtynde: *g. skóg, kjarr: Í skógum og kjarri má ekki höggva trje eða hrís öðru vísi en svo, að höggvið sje innan úr ... og kjarrið að eins grisjað* (Stj.-'09, A. 262). — **2.** v. impers.: *það grisjar í e-ð*, ¹) n-t skimtes (utydeligt, ligesom gennem et Slør): *Hún er eins og fannskjöldur á efstu hálendisbungunni, og grysjar sumstaðar í svarta bletti* (ÞTh[illegible] 31). [illegible] (LFR. III. 140). i overf. Bet.: *gegnum þóttann grisjar í guðrækninа okkar* (JakThor. i Lögr. '14, 210); ²) n-t er tyndt el. gennembrudt: *Þunn kápa af dökkum vorskýjum lá yfir því nær allan himininn. Sumstaðar grisjaði í hana* (JTr. Halla 156); *það grisjar í gegnum e-ð*, n-t er gennemsigtigt: — *grisjar til e-s* = *grisjar í e-ð*: *grisjar til sólar*, der viser sig Glimt af Solen.

grisjan (-ar, -ir) [grɪ:sjan] f. = **grisjun.**

grisjóttur [grɪ:sjo·hdoɣ] a. utæt; med smaa Huller, hullet, poros.

grisjulegur [grɪ:sjølɛqoɣ] a. utæt, poros af Udseende.

grisjun (-ar, -anir) [grɪ:sjɔn, an[illegible]] Udtynding [illegible]

gríska (-u) [gri:sga] f. Græsk, det græske Sprog.
Grískgyðingur [gris(k)ɡ̊iðiŋgoɹ] m. græsk Jøde; Hellenist.
grískur [gris:goɹ] a. græsk.
grislingur, gríslingur (-s, -ar) [gris.liŋgoɹ, -ŋs, gri:s-, gris-] m. **1.** *(lítill grís)* lille Gris. — **2.** Dielam, lille Lam (ogs. som Kæleord om andre Dyr el. Börn) (ÞGjD. 26); — i overf. Bet.: (om en Forbryder) det søde Lam: *viljið þér sjá þennan gemling, sá er geðslegur, nú er bezt þér takið við grislingnum* (Mýrd. 377).
gris prjón [gri:sprjo:n] n.coll. Trikotage. **-slæða** [gri:slai ða] f. Silkeflor.
1. **grýta (-u, -ur)** [gri:da, gri:ta] f. lille Gryde; Ordet bruges nu sjælden undtagen i visse Forbindelser. Smaa Gryder og Kar kaldes hyppig *ofurlítil grýta*, hvilket Udtryk ogsaa kan bruges om enhver som helst lille Genstand, f. Eks. en lille Naal; (Talem.) *hafa hönd í grýtu með e-m*, hjælpe, understøtte e-n (Vf.); *hefi eg þó aldrei séð svo lángan gaur í svo litilli grýtu*, egl. aldrig har jeg set en saa lang Stang i saa lille en Gryde (JÁÞj. I. 43), bruges spottende om storartede Forberedelser til el. Ophævelser over Smaating.
2. **grýta (-u, -ur)** [gri:da, gri:ta] f. (bot.) Vandarve (montia rivularis).
3. **grýta (ti)** [gri:da, gri:ta, grihdı, griht] vt. **1.** *g. e-n (lemja grjóti)*, stene en. — **2.** *(festa með grjóti)* nedstene: *um nóttina var rokviðri, svo við urðum að g. tjaldskörina* (ÞThFerð. II. 196). — **3.** med dat.: *g. e-u*, smide, slænge, slynge, kaste: *leirílátum var fleygt og grýtt* (Ísaf. '13, 98); *grýtir (strer)* [illegible] (SNordFÁ. 108).
grýtast (ti) [gri:dast, gri:t-] vrefl. blive trannet (om Lever); pp. *grýttur*.
-grýti (-is) [gri:dı, gri:tı] n. i Sms., f. Eks.: *hraungrýti, stórgrýti* osv.; ogs. som Forkortelse for [illegible]
grýting (-ar, -ar) [gri:diŋk, gri:tiŋk] f. Stenen.
grýtlingur (-s, -ar) [grihdliŋgoɹ] m. fredløs (MJGr. 39).
grytta (-u, -ur) [grıhda] f. raaddent Aadsel.
gryttur [grıhdoɹ] a. raadden (Af.): *g. steinbítur*.
grýttur [grihdoɹ] a. **1.** stenet: *g. vegur*. — **2.** [illegible]
grýtuker [gri:doķɛ:r, gri:to-] n. Lerkar.
grjela (-u, -ur) [grjɛ:la] f. **1.** *(busi)* lille, sløv Kni[v] [illegible] *er þetta*; — i overf. Bet. om Vaaben overhovedet [illegible] **2.** [illegible] **3.** pl. *grjelur* [illegible] *ur*, de spillede hinanden Puds.
grjer (-s) [grjɛ:r] m. i Omskr. som *álma g., sörfa g., gulls g.* osv. = Mand.
grjeri (greri) [grjɛ:rı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. og conj. af **gróa.**
grjet [grjɛ:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **gráta.**
Grjeta (-u, -ur) [grjɛ:da, grjɛ:ta] f. npr. Dim. af **Margrjet.**
grjón (-s, pl. ds.) [grjo:n] n. **1.** Gryn, [illegible] Risengryn (ogs. pl. coll.), — som Kæleord: *litla grjónið!* den lille Stump! (halvt som Kæleord, halvt som Skældsord) [illegible] **2.** Smule, i Udtr. [illegible]
grjóna grautur [grjoᵘ:nagröy:doɹ, -gröy:toɹ] m. Gryngrød, is. Risengrød. **-lumma** [-lʏm:a] f. Klatkage af Gryn. **-mjólk** [-mjoᵘlk, -mjoᵘl̥k] f. tynd Grynvælling. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Grynsuppe. **-tunna** [-tʏn:a] f. en Tønde Gryn [illegible] Hest, der kan bære 2 Tønder Gryn.
grjónir [grjoᵘ:nıɹ] fpl. (VSkaft.) = **grjón** (n. pl. coll.).
grjót (-s, pl. ds.) [grjoᵘ:t] n. **1.** coll. *(steinar)* Sten; spec. utilhugne Sten: *berja grjóti*, stene; *verða að grjóti*, forvandles til Sten. — **2.** pl. *Grjót*, ogs. med Art. *Grjótin*, stenede Egne, spec. gamle, isskurede Lavamarker: *Land, sem eins er lagað og þetta (gömul ísnúin hraun) kalla bygðamenn alment „Grjót“ eða „Grjótin“* (ÞThFerð. I. 350).
grjót akstur [grjoᵘ:daχsdoɹ, grjoᵘ:t-] m. Stenkørsel, Transport af Stene. **-beltaður** [-t-bɛλdaðoɹ] a. stenbæltet, med et Bælte af Sten. **-ber** [-bɛ:r] a. med nøgne Sten [illegible] **-bera** [illegible] **-berg** [illegible] n. **1.** *(berg, sem grjót er tekið úr)* Stenbrud. — **2.** *(grjót)* Sten (som Bygningsmateriale): *fann hann g. er hann lét heimfæra* (Esp. I. 37). **-bylur** [-bı:loɹ] m. Stenstorm. **-byrði** [-bırðı] f. Stenbyrde. **-bor** [-bo:r] m. Stenbor. **-borinn** [-bo:rın] pp. se **grjótbera.** **-bugur** [-bʏ:qoɹ] m. stenet og slynget Vej. **-burður** [-bʏrðoɹ] m. Nedstyrtning af Sten, Stenregn; spec. om Skred af Laviner [illegible] (ÞThLýs. I. 154). **-eldur** [illegible] (af Stene). *Bjerg hrundu þá: iðulega úr brúnum með gný og grjóteldi* (JTrL. 355). **-fall** [-t-fadλ] n. **1.** *(það, að grjót hrapar)* Stenskred, -fald. — **2.** *(hrapað grjót)* nedstyrtede Stenmasser. **-flaug** [-flöi:q] f. Stenkast. **-fleygur** [-flei:qoɹ] m. Kile. **-flísir** [-fli:sıɹ] fpl. Skærver. **-flug** [-flʏ:q] n. Stenregn (ÞThLfr. IV. 95); *g. úr fjallshlíð*, Stenfald, Nedstyrtning af Sten fra en stejl Bjærgside. **-flutning** [-flʏhdniŋk] f., **-flutningur** [-flʏhdniŋgoɹ] m. Flytning el. Transport af Sten. **-garðahleðsla** [-garðahλɛð·sla] f. Opførelse af Stengærder. **-garður** [-garðoɹ] m. Stengærde. **†-gerð** [-ɟɛrð] f. Tilvirkning af Tegl. **-glymur** [illegible] m. Hovdön paa stenet Grund. **-gref** [-grɛ:v] n. Ryddehakke. **-harður** [-(h)arðoɹ] a. stenhaard. **-haugur** [-(h)öy·qoɹ] m. Stendynge. **-hlass** [illegible] n. et Læs Sten. **-hleðsla** [-(h)λɛðsla] f. jfr. *hlaða*, Bygnings el. Gærders Opførelse (af Sten); *(skips)* Ladning af et Skib (med Sten). **-hóll** [illegible] m., **-holt** [-(h)ɔλt] n. stenet Høj. **-hríð** [-(h)ri:ð] f. vedholdende Stenkast el. Stenregn. **-hrúga** [-(h)ru·(q)a] f. Stendynge. **-hrun** [-(h)rʏ·n] n. **1.** *(grjótfall)* Nedstyrtning af Sten, Stenskred. — **2.** *(grjóthrúga)* Dynge af nedstyrtede Stene. **-hröngl** [-(h)röyŋl] n. ru Stene (JTrSk. I. 208). **-kast** [-kast] n. Stenkast. **-keila** [-ķei·la] f. Stenkegle. **-klofning** [-klobniŋk] f. Stenbrydning. **-lag** [-d-la·q, grjoᵘ:t-] n. Stenlag: *g. í vegg*, Lag af Stene i en Væg. **-lagafræði** [-laqa-fraı:ðı] f. Oryktognosi. **-legur** [-leqoɹ] a. stenagtig, stenhaard. [-lɛndoɹ] a. stenet. **-maður** [-ma·ðoɹ] m. **1.** *(sá, sem brýtur grjót)* Stenbryder. — **2.** *(sá, sem flytur grjót til bygginga)* Mand, som [kører] Stene for at bruge dem til Bygning. **-mylla** [-mıl·a] f. [Stenknuse]maskine. **-mosar** [-mo·saɹ] mpl. Mosarter, der vokser paa [Sten] (i Mods. til *grundmosar*). **-mulning** [-mʏlniŋk] f. Stenknus[ning]. **-mulningur** [-mʏlniŋgoɹ] m. Skærver. **-möl** [-mö·l] f. Stengrus. **-nám** [illegible] n. Stenbrud, Optagelse af Sten til Bygninger. **-náma** [-nau·ma] f. [illegible] **-páll** [-t-paudλ] m. **1.** *(verkfæri til að brjóta með grjót)* St[enhakke]. — **2.** *(vinnuvargur)* Arbejdshest, dygtig Arbejder, Slider: *mestu* [illegible] *Eggert* (NK. '11, 227). *og var annar sonur hennar g.* [illegible] Tis. 104). **-pallur** [-padloɹ] m. [illegible] **grjótpáll** 2. **-rúm** [illegible] n. [illegible] **slógrúm.** **-ræsi** [-rai·sı] n. Stenkiste. **-skriða** [-sgri·ða] f. Stenskred. **-skruðningur** [-sgrʏðniŋgoɹ] m. Bulder af rullende Sten, Grus (som glider bort ved at der gaas paa dem). **-skúti** [-sgu·dı] m. Klippehule. **-stakkur** [-sdahgoɹ] m. »Stenkappe«: *komast í g.* [illegible] stenet. **-stöpull** [-sdö·bodλ, -sdö·p-] m. Stenpille. **-tak** [illegible] **grjótnám.** **-tegund** [-te·gont] f. **1.** *(steintegund)* Stenart. — **2.** [illegible] Bjærgart. **-urð** [grjoᵘ:dʏrð, grjoᵘ:t-] f. stenet Grund, Ur.
grjótugur [grjoᵘ:doqoɹ, grjoᵘ:t-] a. stenet.
°grjótuna [grjoᵘ:dona, grjoᵘ:t-] a. indec. = *grýttur: g. gröf* [illegible]
grjót val [grjoᵘ:dval, grjoᵘ:t-] n. Overflødighed af Sten [illegible] **-varða** [-varða] f. Vejmærke af Sten, se *varða.* **-varði** [-varðı] m. Stendysse (paa en Oldtidsgrav). **-veggur** [-vɛg·oɹ] m. **1.** *(veg[ur])* Stenvæg. — **2.** *(steinmúr)* Stenmur. **-verk** [-vɛŗk] n. Arbejde i Stenbrud. **-vinna** [-vın·a] f. Stenarbejde, Stenbrydning.
grjúpan (-ans, -ön) [grju:ban, grju:pan, -ön] n., **grjúpán** [grju:baun, grju:paun] n. Pølse (is. lavet af hakket Kød, [illegible] og Lever) [illegible]
grjúpangi (-a, -ar) [grju:bauŋɟı, grju:p-, -auŋga] m. [illegible] snor sig sammen og danner en hel Kreds (Árn., AM. 226 [illegible]).
gró (-s, pl. ds.) [groᵘ:] n. (bot.) Spore (spora).
1. **Gróa (-u, -ur)** [groᵘ:a] f. npr. Gro (kvindeligt E[gennavn]), keltisk = Gruach); *G. á Leiti*, en malicios Sladderhank i [illegible] Roman *Piltur og stúlka*, deraf overhovedet: Sladderhank.
1. **gróa (græ, gróum; greri, grjeri, gröri; gróið)** [groᵘ:a; grai:, ...] vi. **1.** gro, vok[se] (om Græs og anden Plantevækst): (Ordspr.) *illa grær um hrærðan stein*, [illegible] Sten, som tit flyttes, bliver ikke mosgroet; pp. *gró[inn]* [illegible] Grøde [illegible] **II.** vokse sammen, gro til: **1.** *var ekki enn gróið*, Husets Græstörvtag var ikke endnu san[gt] [illegible] groet til, men har faaet et Grønsværdække; *gróin* [illegible] **2. a.** om Saar: lukke sig, heles: (C[illegible]) *ekki heilt*, el. *betra heilt en gróið*, bedre sund end helbredet [illegible] (GJ.), læge gamle Saar; (Talem.) *það grær á* [illegible] det læges inden du gifter dig (ɔ: det er ikke farligt, el. [illegible] ikke til at have langvarigt Men af); *e-r er gróinn sára sinna*, [illegible] læget. — **b.** i overf. Bet.: *e-ð grær um heilt*, n-t læges godt igen, bruges mest nægtende: *aldrei grær um heilt* [illegible] bliver aldrig Venner igen. **III.** *(aukast, vaxa)* vokse, tiltage: *um sig*, Hadet griber om sig; *golan grær*, Vinden bliver [stærkere]; impers.: *grær í loftið*, Luften bliver tyk; *grær í vind, illviðri*, det trækker op til Storm, Uvejr; *hann er að g. upp*, Himlen overtrækkes; [illegible] *allur gróinn upp.* — **3.** *g. í hold(ið)*, blive fed, (om Kr[eaturer]) *gróinn (gróinn undir bógum)*, (om Dyr) smækfed; (om M[ennesker]) svær el. før; pp. *gróinn*, godt forsynet: *g. í heyjum, pen[ingum]*.
gróandasmjör [groᵘ:andasmjö:r] n. Græssmør, jfr. *g*[illegible]
gróandi (-a) [groᵘ:andı] m. **1. a.** *(gróðrartími)* Gro[ningstid] [illegible] *ekki hefir gengið um túnið í gróandanum* (EK[illegible]). — **b.** [illegible] Vækst, Grøde: *meðan gras er í gróanda* (LFR. II. 61).
grobb (-s) [grop:] n. Praleri.
grobba (a) [grob:a] vi. prale.
grobbari (-a, -ar) [grob:arı] m. Praler.
grobbinn [grob:ın] a. pralerisk.
gró blað [groᵘ:bla·ð] n. (bot.) Sporeblad. **-blettur** [illegible] Frugthob hos Bregner (sorus). **-bær** [-bai·r] a. (bot.) [illegible] [sporebæ]rende.
gróða bragð [groᵘ:ðabraq·ð, -brag·þ] n. (heldig) [illegible] [Spek]ulation. **-brall** [-brad·λ] n. Spekulation, Jobben. **-brallari** [-bradλarı] m., **-bralls-maður** [-bradλsma:ðoɹ] m. Jobber, Spekulant. **-brallstjón** [-bradλstjoᵘ:n] n. Tab paa Spekulationer. **-girni** [-ɟırdnı, -ɟıdnı] f. = **gróðahugur.** **-gjarn** [-ɟar·dn, -ɟad·n] a. vindelysten. **-happ** [-hahp] n. Gevinst, heldig Spekulation. **-hyggja** [-hıɟ:a] f., **-hugur** [-hʏ:qoɹ] m. Vindelyst. **-lind** [-lın·t] f. Indtægtskilde. **-maður** [-ma:ðoɹ] m. Mand som forøger sin Formue, slaar sig op. **-mús** [-mu:s] f. = **gróðavargur.** **-samur** [-sa·moɹ] a. frodig. **-skyn** [-sɟı:n] n.: *gera e-ð í gróðaskyni*, göre n-t i Haab om Vinding. **-selur** [-sɛ:loɹ] m., **-vargur** [-var·goɹ] m. pengegridsk Person, Pengepuger. **-vegur** [-vɛ:qoɹ] m. Lejlighed [til] Vinding: *það er ekki* [illegible] dsigt til Vinding. [illegible] **-von** [-vo:n] f. Haab om el. [illegible] forestaaende Uvejr: *g.*, der er n-t at tjæne.
grodda (a) [grod:a] vt.: *g. sig*, vise Tegn paa [illegible] *hann er farinn að g. sig allan og bræla og er hvass og* [illegible] *hvíðóttur* (Vf.).
groddi (-a, -ar) [grod:ı] m. groft Garn; pl. Van[illegible] el. Strömper af saadant Garn (Sl.).
gróði (-a) [groᵘ:ðı] m. **1.** [illegible] *gróður* 1. — **2.** *(fjárgróði, ábati)* Vinding.
gróðraður [groᵘðraðoɹ] a. frodig, frugtbar (Vísn. [illegible]).
gróðrar brestur [groᵘðrarbrɛs·doɹ] m. Misvækst. **-far** [-ɡ̊-fa:r] n. Plantevækstens Beskaffenhed: *g. í Vatnsdalnum*, Vatn[s]dalens Planteverden (Eimr. I. 155). **-flesja** [-flɛ:sja] f. græsbevokset Stræ[kning]. **-gerði** [-r-...]

[illegible] n. levende Hegn. **-lag** [-la[illegible]] n. = **gróðrarfar.** **-leysi** [illegible] [illegible]d. **-líf** [illegible] n. Vækstliv. **-lýsing** [illegible] [illegible] af et Lands Vækstrige. **-lög** [-lö[illegible]] npl. [illegible] [illegible]-mag[illegible]] n. Vokseklraft. **-mjólk** [illegible] f. [illegible] [-mol[illegible]] f. Muldjord. **-mön** [illegible] f. Stribe græsbevokset Land [illegible] [-a-r[illegible]] n. Grøderegn. **-reitur** [illegible] m. [illegible] [illegible] n. Planterige. **-rönd** [illegible] f. [illegible] [illegible]and. **-skúr** [illegible] f. (m. Nl.) Grødebyge. **-smyrsl(i)** [illegible] [illegible]] npl. lægende Salve. **-smjör** [illegible] n. [illegible] [-sdi[illegible]a] f. **1.** = *gróðrarstöð.* — **2.** overf. Bet. Arnested: [illegible] *[illegible]nar lesti.* **-stöð** [-sdö:ð] f. Planteskole. **-sumar** [-sY:maϱ] n. frugtbar [illegible]ner. **-sæld** [-sal[illegible]] f. rig Plantevækst, Vegetation. **-sæll** [illegible] [illegible]rodig, vækstrig. **-teygingur** [illegible] m. [illegible] *[illegible]en upp af [illegible]* [illegible] 107). **-tíð** [-ti:ð] f. Grødetid. **-tími** [illegible] m. [illegible] [illegible]ekstttidsrum. **-torfa** [-tor[illegible]] f. Stykke græsbevokset Land. **-veður** [[illegible]-r-vɛ:ðoϱ] n. Grødevejr. **-vísir** [-vi:sɪϱ] m. Spor af Plantevækst.

gróður (-rar el. **-urs)** [illegible] m. **1.** [illegible] Plantevækst, Vegetation. — **2.** [illegible] Grønning, [illegible] — **3.** [illegible], Fortjæneste (Mýr.) [illegible] — **4.** [illegible] Kræfter [illegible]. **-angan** [illegible-r-au[illegible]] f. Duft af frisk Græs. **-angi** [illegible] m. [illegible] **-dýr** [-di:r] n. Zoofyt. **-ey** [illegible] f. Oase. [illegible] **-fróður** [illegible] plantekyndig. **-træði** [illegible] [illegible] **-fæða** [-fai:ða] f. Planteføde, Vegetabilier. **-getinn** [illegible] **-girða** [illegible] vt. [illegible] **-hylki** [illegible] Plantecelle. **-jurt** [illegible] f. Sætteplante. **-kvistur** [illegible] m. Ympe, Ympekvist, Sættekvist, Podekvist. ° **-kvoða** [-kvo:ða] f. Podevoks. **-lag** [-r-la:[illegible]] n. Vegetationslag [illegible] **-laukur** [illegible] Stikløg. **-laus** [-löy·s] a. blottet for Vegetation, vækstløs. **-leysi (-is)** [-lei·sɪ] n. Mangel paa Plantevækst, Mangel [illegible] **-lítill** [illegible] ubetydelig Plantevækst, vækstfattig. **-nál** [-nau:l] f. fremspirende Græs (spredt). [illegible] **-neyslu-maður** [illegible] m. Vegetarianer. **-reitur** [illegible] Forsøgsanlæg, Planteskole. **-ríki** [-ri:ɣɪ, -ri:kɪ] n. Planterige, Vækstrige: [illegible] **-ríkur** [illegible] vækstrig. **-saggi** [-ϱ-saɣ:ɪ] m. befrugtende Fugtighed. **-samlegur** [-sam-lɛ:ϱoϱ] a. seende ud til Frugtbarhed; frugtbar. **-samur** [-sa·moϱ] a. frugtbar. **-seti (-a, -ar)** [-sɛ:dɪ, -sɛ:tɪ] m. (en) Planter, Plantør. **-setja** [-sɛ:dja, [illegible]] vt. [illegible] **-setning** [illegible] **-setningur** [illegible] m. Sætteplante [illegible] Lach. 22). **-sýra** [-si:ra] f. Plantesyre. **-skrúði** [-sgru:ðɪ] m. prægtig Vegetation. **-smjör** [illegible] = **gróðrarsmjör.** **-svæði** [-svai:ðɪ] n. Sted, bevokset med Græs el. anden Plantevækst, Vækstplads. **-sæld** [illegible] = **gróðrarsæld.** **-sæll** [illegible] a. **1.** [illegible] *samur)* frodig, frugtbar, [illegible] — **2.** [illegible] *[illegible]* **-vænlegur** [illegible] som giver Haab om god Afgrøde. **-æta** [-ai:da, -ai:ta] f. plantæedende Dyr.

1. **gróf (-ar, -ir)** [illegible] f. **1.** [illegible] *[illegible]* — **2.** Grube, Grav, [illegible] — **3.** [illegible] Falsning.

2. **gróf** [grou:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **grafa.**

grófall [grou:fadλ] n. = **gróvarp.**

gróf gerður [illegible] a. **1.** [illegible] — **2.** overf. Bet.: *(ruddalegur)* grov, plump, raa, grovkornet. **-yrði** [grou:vɪrðɪ] npl. Grovheder. **-yrtur** [-ɪϱdoϱ] a. plump, raa i sine Udtryk.

gróf lega [illegible] **-mala** [illegible] **-mikill** [illegible] **-mi:ɟɪdλ]** a. meget stor (Vf.). **-sterkur** [-f-sdɛϱɡoϱ] a. meget stærk (Vf.).

grófur [grou:voϱ] a. **1.** *(stórgerður)* grov (om Garn, Töj o. desl.): *gróft band,* groft Garn. — **2.** i overf. Bet.: *(ruddalegur, óheflaður)* grov, usleben; *(klúr)* uanstændig, obskøn. — **3.** som er til Stede i stor Mængde, betydelig: *það var g. vöxtur í ánni.* — **4.** an. *gróft* som adv. en hel Del, ikke saa lidt [illegible]

° **gró hylki** [grou:hɪλɟɪ, -hɪlkɪ] n., **-hirsla** [-hɪϱsla] f. (bot.) Sporehus (sporangium). **-hula** [-hY·la] f. (bot.) Slør (indusium).

gróindi [illegible] = **groandi.**

gróm (-s) [grou:m] n. Smuds, spec. smaa Smudspartikler, f. Eks. de smaa Støvpartikler, som bundfælder sig i Mælk, naar den ikke er godt tildækket.

grómyndun [grou:mɪndon] f. (bot.) Sporedannelse.

gróm laus [grou:m·löys] a. ren, oprigtig. **-mikill** [grou:m:ɪɟɪdλ, -m:ɪkɪdλ] a. [illegible]

groms [grom·s] n. **1.** *(korgur)* Grums, Kaffegrums: *var könnupokinn blind-[illegible]* — **2.** [illegible]

gromsa (a) [grom·sa] vt. *(slægja)* tage Indvoldene ud af Fisk (Vf.).

grómtaka [grou:m·ta·ga, -ta·ka] vt. gennemtrænge (om Fedt el. Snavs): [illegible] trængt af Snavs el. Fedt el. anden Urenlighed, gennemsnavset, gennemfedtet: *þessi óhreinindi eru svo grómtekin, að þau verða aldrei til fullnustu [illegible]* [illegible] *tíma* (Alþ. '11, B. 949); ²) *(magnaður)* uhyrlig: *hún er svo grómtekin í honum vitleysan.*

grómur [illegible] a. **1.** [illegible] — **2.** [illegible]

[illegible] **3.** [illegible] (Ma. 55).

grons [gron·s] n. (Arnf.) = **groms.**

gróp (-s, pl. ds.) [grou:p] n. **1.** *(hurðargróp)* Fals, Kel. — **2.** Skure [illegible] (JThS. [illegible]). — **3.** Indeluske [illegible] — **4.** [illegible] Nakke (MHák. 56).

grópa (a) [grou:ba, grou:pa] vt. false, kele, jfr. *greypa;* — pp. *grópaður,* spec. (bot.) furet.

gróp fjöl [illegible] **-hefill** [illegible] Falsnøv, Kelhövl.

gróping (-ar, -ar) [grou:biŋk, grou:piŋk] f. Falsning.

gropinn [illegible] = **gropinn** [illegible] med Piber el. Huller, poros, utæt som en Svamp.

gróp járn [illegible] **-laus** [illegible] uden Fals; (om en Bøsse) glatløbet.

gróplöntur [grou:plövdoϱ, -plöntoϱ] fpl. (bot.) Sporeplanter.

gropna (a) [grohbna] vi., **grópna (a)** [grouhbna] vi. **1.** *(verða meyr,* [illegible] — **2. a.** [illegible] — **b.** [illegible]

groppa (-u) [grohba] f. Porositet, Svampethed (BH.).

groppulegur [grohbolɛ·qoϱ] a. poros, svampet (BH.).

gróp sög [grou:psö:ɣ] f. Indskudssav, Gradsav. **-vjel** [grou:bvjɛ·l, grou:p-] f. Stæmmemaskine.

gróska (-u) [grou·sga] f. **1.** *(vaxtarmagn)* Frodighed. — **2.** *(æxlunarfýsn í hrútum)* Parringslyst hos Vædere (Sl.).

grósku legur [grou·sgəlɛ·qoϱ] a. frodig; — adv. *-lega.* **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:kɪdλ] a. yppig, frodig.

grossi (-a) [gros:ɪ] m. groft Garn (Vf.).

grosse(r)eri (-a, -ar) [illegible] m. **1.** [illegible] — **2.** *(ríkisbubbi)* Krøsus, Nabob.

gróstöngull [grou:sdöyŋgodλ] m. (bot.) fertil Stængel.

grotna (a) [grohdna] vi.: *g.* el. *g. niður:* **1.** *(rotna)* raadne; *(morkna sundur)* smælte (i Solen), spec. om Lever af Fisk o. lign., jfr. *grútur.* — **2.** ødelægges ved Vanrøgt: *grotna sundur í skít.*

1. **grotta (-u, -ur)** [grohda] f. Mølle (spec. Vandmølle) (BH.).

2. **†grotta (a)** [grohda] vt. og vi. ødsle (Visn. 193).

grotta kjúka [grohdaɟu:ga, -ɟu:ka] f. Lam badet i Bundfald fra Fisketran (VSkaft.). **-lampi** [-lam·bɪ, -lam·pɪ] m. (Rang.) = **grútarlampi.**

1. **grotti (-a)** [grohdɪ] m. det uklare Bundfald i Fisketran.

2. **grotti (-a, -ar)** [grohdɪ] m. Lavning, Sænkning i Terrænet, jfr. d. Grotte (Skaft., Sch.).

grotti (-a, -ar) [illegible] Midten paa den underste Møllesten, hvortil Kværnstangen fastgøres (EBj. [illegible]).

grottuverk [grohdovɛrϱ k] n. Værket i en Vandmølle.

Grottu[illegible] [illegible]

gró varp [illegible] **-æxlun** [illegible] (bot.) Formering ved Sporer.

grúa (ði, -að) [gru:a] v. impers. vrimle, mylre, (jy.) gryle: *það úir og grúir,* det mylrer og stimer.

grubb (-s) [grYp·] n. Fiskeaffald (Vf.).

grubba (a) [grYb:a] vt.: *g. sig,* svine sig til (Vf.).

1. **grúfa (-u)** [gru:va] f.: *liggja á grúfu,* ligge næsegrus; *spil liggur á grúfu,* et Kort ligger nedad.

2. **grúfa (ði)** [gru:va] vi. og vt. **1. a.** ligge paa Næsen: *förum að g.* (rode) *sem gyltur* (JSBr. 618—19); *g. fram á e-ð,* læne sig frem paa n-t [illegible] paa Brystet med Ansigtet mod Vandet; *það grúfir á hestinum,* Bylterne (el. Paksadelen) luder for meget frem paa Hesten. — **b.** *tunglið grúfir,* Maanens Horn vender nedad: *Ef vaxandi túngl sýnist (si[illegible] snúa álmunum til jarðar, en kryppunni upp, er sagt að „túnglið grúfi“* (JÁÞj. I. 658). — **2.** ruge, hvile: *svört þoka grúfði yfir dalnum.* — **3.** vt.: *g. sig niður,* skjule sit Ansigt; *g. sig yfir e-ð,* böje sig ned over n-t, lude.

grúfaður [gru:vaðoϱ] a. overtrukken (Vf.), jfr. 2. *grúfa* 2.

grufl (-s) [illegible] n. **1.** [illegible] Hænderne. — **2.** *(fálm)* Famlen. — **3.** *(heilabrot)* Grublen.

grufla (a) [grYb·la] **1.** vi. *(róta í e-u)* rode, gramse med Hænderne i n-t: *g. í e-u.* — **2.** vt. og vi. *(fálma)* famle: *g. sig áfram í myrkri.* — **3.** [illegible] (GFrÓl. 9); *það þarf ekki að ganga gruflandi að e-u,* man behøver ikke at gruble over n-t, ɔ: n-t er soleklart; *Jeg geng nú ekki að því gruflandi* (betvivler ikke) *að mótmæli muni koma fram* (Eimr. II. 8).

grúfu band [gru:voban·t] n. Skorem, is. i (isl.) Börnesko, som vikles baade om Hæl og Vrist. **-spil** [-sbɪ:l] n. = **blindtrú.** **-sund** [-sYn·t] n. Brystsvömning med Ansigtet mod Vandet.

grugg (-s) [grYk·] n. Grums, Bundfald; forplumret Vædske el. Vand.

grugga (a) [grYg:a] vt. uklare, forplumre: *g. e-ð upp,* ¹) göre plumret (uklart), mudre: *vertu ekki að g. vatnið upp;* ²) overf.: grave n-t op af Hukommelsen: *reyndu að g. það upp;* — refl. *gruggast,* forplumres, blive grumset; — pp. *gruggaður,* ¹) forplumret; ²) *(syfinn)* grumset: *g. á svipinn;* ²) uklar i Hovedet (efter en Rus).

grugginn [grYɟ:ɪn] a. grumset, bedækket med truende Uvejrsskyer (Skaft.).

grugglitur [grYg·lɪ·doϱ, -lɪ·toϱ] m. Grumsfarve, Mudderfarve.

grugg óttur [grYg:ouhdoϱ] a., **-ugur** [-oϱoϱ] a. grumset, mudret: *gera vatnið gruggugt,* forplumre Vandet. **-vatn** [grYg·vahtn] n. grumset Vand.

grúi (-a) [gru·ɪ] m. Vrimmel, Mængde.

gruna (a) [grY:na] v. **1.** vt. mistænke: *g. e-n (hafa e-n grunaðan) um e-ð*, mistænke en for n-t. — **2.** impers.: *mig grunar e-ð*, jeg har en Anelse (el. Mistanke) om n-t: *g., hvað um sje að vera*, lugte Lunten; *fara að g. margt*, ane Uraad; *g. ekkert*, ikke have nogen Mistanke, ane intet ondt.

1. **grund (-ar, -ir)** [grYn·t] f. **1.** *(grasvöllur)* græsbevokset Slette, Mark: *man jeg grænar grundir*; — deraf alm. som Stednavn. — **2.** Jorden: *fast er stigið á grund*; *grundar gnegg*, Stene.

2. **grund (-s)** [grYn·t] n. Grunden, Overvejelse.

grunda (a) [grYn·da] vt. **1.** *(rannsaka)* udgrunde, udforske; *(hugsa um)* spekulere over; *g. í e-ð* — *g. e-ð*: (Ordspr.) *g. í sagnir fyr en sannar heldur* (Málshb.), prøv det sagte, för du tror derpaa; — *grundaður*, grundig. — **2.** begrunde: *máli rjettu hallar hann* — *hvergi doma grundar*. — **3.** — *gruna*.

grund mosar [grYn·dmo·sar] mpl. Mosarter, der vokser paa Jordbund (i Mods. til *grjótmosar*). **-valla** [-vadla] vt. **1.** *(koma á stofn)* grunde, anlægge: *g. borg*; *g. fjelag*, stifte en Forening. — **2.** bygge paa: *jeg g. skoðun mina á því*. — **3.** pp.: *grundvallaður*, (spec.) sikker: *g. ís*; *áin er grundvölluð* (Árn.). **-vallan (-ar, -ir)** [-vadlan] f. = **grundvöllun.**

grundvallar lög [grYn·dvadlarlö:q] npl. Grundlov. **-regla** [-a-rɛɡ·la] f. Grundsætning, Grundregel, Grundprincip. **-setning** [-ǫ-sɛhdniŋk] f. Grundsætning. **-skoðun** [-sgo:ðon] f. Grundanskuelse. ° **-tala** [-ta:la] f. Grundtal.

grund völlun (-ar, -vallanir) [-vödlon, -vadlanɪǫ] f. **1.** *(stofnun)* Grundlæggelse, Skabelse. — †**2.** *(grundvöllur)* Grund, Grundlag. **-völlur** [-vödloǫ] m. Grund, Grundvold, Fundament: *e-ð er á traustum (góðum) grundvelli reist*; — *leggja e-ð til grundvallar*, lægge n-t til Grund.

grunka (a) [gru·ŋga, gruŋ·ka] vt., **grúnka** [gru·ŋga, gruŋ·ka] vt. *g. út* (el. *upp)*, grave op af Hukommelsen, udgranske, finde ud af n-t (ASkaft., Af.).

grun laus [grYn·löys] a. uden Mistanke: *það var ekki (mjer var ekki) grunlaust um, að* ..., det var ikke frit for, at Folk (jeg) nærede den Mistanke, at ... **-leysi** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Mistanke, Tiltro.

grunli (-a, -ar) [grYn·lɪ] m. — **brimill.**

grunn (-s, pl. ds.) [grYn·] n. **1.** Grund (i Havet); Bund: *á g.*, paa Grund; *skipið stendur g.*, Skibet er grundstødt; *fiskur gengur á g.*, Fisken gaar op paa lavt Vand; — i overf. Bet.: *ganga á g.*, gaa til Grunde, faa en Ende. — ***2.** pl. Hav.

grunnaganga [grYn:agauŋ·ga] f. Fiskens Vandring ind paa lavt Vand.

grunn draga [grYn·dra·qa] f. Trawlnæt, Bundslæbevod (Morg. VIII. 138, S. 1). **-dufl** [-dYbl] n. Bake, Vager. **-fall** [-fadl] n. Brænding paa en Grund. **-fastur** [-fasdoǫ] a. som sidder fast i Bunden: *þriat akkeri þeirra er svá grunnfast, at hvarki vinnr afl né átvær* (Bp. II. 48). **-festi** [-fɛsdɪ] f. Ankertov (med Anker). **-firi** [-fɪ·rɪ] n. Udgrund. **-fletja** [-flɛ·dja, -flɛ·tja] vt. flække helt igennem: *g. fisk*. **-flötur** [-flö·doǫ, -flö·toǫ] m. Grundflade. **-færi** [-fai·rɪ] n. Fortøjning: *sem þessi skulu liggja fyrir traustum grunnfærum* (St. '08, B. 429). **-færinn** [-fai·rɪn] a. overfladisk. **-færni** [-fai·rdnɪ] f. Overfladiskhed, Mangel paa Grundighed. **-ganga** [-gauŋ·ga] f. overordentlig heftig Brænding. **-hyggingur (-s, -ar)** [-hɪ·ɟɪŋgoǫ, -ɪŋs] m. enfoldigt Menneske. **-hygginn** [-hɪ·ɟɪn] a. enfoldig, overfladisk. **-hygni** [-hɪgnɪ] f. indec. Enfoldighed. **-himna** [-hɪmna] f. basilar membran (ÁBjSal. § 139). **-hljómur** [-hljo·moǫ] m. (mus.) Grundakkord. **-ýðgi** [-i·ðɟɪ] f. indec. Enfoldighed; Lettroenhed. **-jökull** [-jö·godl, -jö·kodl] m. Grundjøkel: *grunnjökla kallar hann* (ɔ: Egg. Ól.) *þá jökla, sem liggja flatir niðri á sléttlendinu* (ÞThLfr. III. 48). **-laus** [-löys] a. bundløs. **-leiðing** [-lɛi·ðiŋk] f. Slutning: *kann eg ekki annað en g. af að draga því hjaterðar hræðilega slagi, er Þurður hjer hja ferðaðist* (JMPísl. 101). **-lendi (-is)** [-lɛndɪ] n. tyndt Jordlag, tynd Jordbund. **-lína** [-li·na] f. Grundlinje. **-litur** [-lɪ·doǫ, -lɪ·toǫ] m. Grundfarve. **-loði (-a)** [-lo·ðɪ] m. Fiskerkrogens Fastsidden i Bunden (BH.). **-lögg** [-lök] f. (Bogb.) lav Fals. **-mál** [-mau·l] n. **1.** *(mæling dýptar)* Lodning, Dybdens Maaling ved at lodde. — **2.** *(bilið, sem vaðsteini eða sökku er haldið í frá botni)* den Afstand, Loddet holdes fra Bunden: *taka g.*, afpasse Loddets Afstand fra Bunden. ?**-mála** [-mau·la] vt. grundmale. **-málsfiskur** [-maulsfɪs·goǫ] m. Fisk, som bider paa Krogen, medens Linerne trækkes op (jfr. *grunnmál* 2.): (Ordspr.) *sjaldan er gagn að grunnmálsfiski* (Nl.). **-mark** [-maǫk] n. Lodsmærke. ° **-markstollur** [-maǫ(χ)stod·loǫ] m. Prikkepenge. **-mið** [-mɪ·ð] n. Fiskegrund, Fiskebanke med grundt Vand. **-mynd** [-mɪnt] f. Grundplan. **-sakka** [-sahga] f. Dybslod, Lod, Lodlinje, Lodskud. **-syndur** [-sɪndoǫ] a. som svömmer grundt; ikke dybtgaaende. **-sjór** [-sjou·r] m. Bolge, der rejser sig paa et grundt Sted. **-skygn** [-sɟɪgv] a. kortsynet, overfladisk. **-skreiður** [-sgrɛi·ðoǫ] a. ikke dybtgaaende. **-slóð** [-slou·ð] f. **1.** *(sljettur botn)* jævn Bund, Grunde i Havet; — **2.** (Nl.) — *þinur*. **-slóði** [-slou·ðɪ] m. — **grunnslóð** 1. **-sóp** [-sou·p] n. fuldstændig Udfejning. **-sópa** [-sou·ba, -sou·pa] vt. feje fuldstændig, søge til Bunds. **-steinn** [-sdɛidn] m. Sten paa Havbunden. **-stinglaður** [-sdiŋlaðoǫ] a. (om Floder og Bække) med Isnaale paa Bunden. **-stingull (-uls)** [-sdiŋgodλ, -ols] m. coll. Isdannelse (Isnaale) paa Bunden af Floder og Bække, naar de begynder at fryse til (kun paa grunde Steder): *Grunnstingul kalla menn þann ís, er myndast í botni* (ÞThLýs. I. 287); *Frostið var í uppgangi þann daginn í botni lækjarins, ... þannig að grunnstingullinn var í viðgangi úti fyrir og krapkuldi í bununni* (GFrÁtt. 98). **-strengur** [-sdrɛiŋgoǫ] m. Ankertov. **-stæða (-u, -ur)** [-sdai·ða] f. Grundbegreb: *grunnstæður úr geometria* (LFR. II. 3). **-stöngull** [-sdöyŋgodλ] m. = **grunnstingull. -sæður** [-sai·ðoǫ] a. som ikke skal besaas dybt: *nema væri ofræktarjörð, grunnsæð og engin epli komin* (EÓlLach. 55). **-sæi** [-sai·jɪ] f. indec. Overfladiskhed, Enfoldighed. **-sælegur** [-sailɛ·qoǫ] a., **-sær** [-sai·r] a. *(einfaldur)* overfladisk, enfoldig; *(skammsýnn)* kortsynet. **-sævi** [-sai·vɪ] n. grundt Vand (om Havet). **-tónn** [-tou·dn] m. (mus.) Grundtone. **-úðlegur** [-u:-uðlɛ·qoǫ] a., **-úðugur** [-u·ðoqoǫ] a. overfladisk; *(óaðgætinn)* uforsigtig.

†**grunnungur (-s, ar)** [grYn:uŋgoǫ, -uŋs] m. Torsk: *ekki verður grunnungum ginskortur* (Málshb. 311), Torsken mangler ej Gab.

1. **grunnur (-s, -ar)** [grYn:oǫ] m. **1. a.** Grund, Grundvold: *reisa hús á traustum grunni*; — *falla í grunn (til grunna)*, falde i Grus. — **b.** *(húslóð)* Grund: *nú á tímum eru grunnarnir, einkum í Reykjavík, orðnir allmikils virði* (Eimr. X. 166). — **c.** *(botn)* Bund, spec. Havbund (jfr. *grunn)*: *öngullinn fór til grunns*; *kafa niður til grunna*; — overf. Bet.: *ganga (sökkva) til grunna*, ødelægges, gaa til Grunde. — **2.** (bot.) Basis (basis).

2. **grunnur** (comp. **grynnri,** superl. **grynstur)** [grYn:oǫ, n. grYv·t, grYn·t; grɪn·rɪ, grɪn·sdoǫ] a. **1. a.** lav, grund; *standa grunt*, staa lavt, ikke stikke dybt: *vinátta þeirra stendur grunt*, deres Venskab er kun paa Overfladen; (Talem.) *það var grunt á því góða með þeim*, der var ikke meget Venskab mellem dem, der var et ret spændt, køligt Forhold mellem dem. — **b.** smal, ikke dyb el. bred: *g. saumur, grunnir skór*. — **2.** overf. *(vitgrannur)* som ikke stikker dybt, enfoldig.

grunsa (a) [grYn·sa] vi. tude, hyle (om Hunde): *g. uppi á bjórnum*, staa og tude oppe paa Tagmønningen (Strandir).

grun samlegur [grYn·samlɛ·qoǫ] a. mistænkelig. **-samur** [-samoǫ] a. **1.** *(tortrygginn)* mistænksom. — **2.** *(grunsamlegur)* mistænkelig: *e-m er grunsamt*, en aner Uraad; *hundunum er eitthvað grunsamt í kvöld, þeir eru alt af spangólandi* (Breiðd.); *mjer er svo grunsamt*, jeg kan ikke sove for forskellige Lyd, som jeg horer (Sch.). — †**3.** *(grunaður)* mistænkt. **-semd (-ar, -ir)** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Mistænksomhed; *(grunur)* Mistanke.

grunur (-ar) [grY·noǫ] m. **1.** Anelse: *renna grun í e-ð*, have n-t paa Fornemmelsen, have en Anelse om n-t, ane n-t; *gera sjer e-ð í grun*, antage n-t; *leita af sjer (allan) grun*, søge tilbunds, forvisse sig om, at en Ting ikke er hvor man søger efter den; *leita af sjer grun(inn) að e-u* (el. *um* el. *með e-ð)*, ds. — **2.** Mistanke: *mjer leikur g. á*, jeg har en Mistanke om: *geta á sjer grun*, vække Mistanke imod sig; *g. liggur á e-m*, en er mistænkt; (Talem.) *þetta hefur ekki verið gert um grun!* det kan man kalde forsvarlig besörget! (Breiðd.).

grúska (a) [grus·ga] vi. granske, studere; som oftest i n-t neds. Bet.: *hann er alt af að g. í gömlum skruddum*; — *hvað ertu að g. þarna?* hvad er det, du bestiller der?

grúskari (-a, -ar) [grus·garɪ] m. en som stadig sidder og gransker i n-t, Gransker.

grúskinn [grus·ɟɪn] a. som er ret godt forsynet el. formuende uden at lade sig mærke med det (Árn.).

grútar bræðsla [gru:darbraið·sla, gru:tar-] f. Transmæltning, Trankogning. **-bræla** [-brai:la] f. stinkende Trandamp, Tranrøg. **-bullur** [-bYd·loǫ] fpl. Transtövler. **-háleistur** [-ǫ-(h)au:lɛisdoǫ] m., **-hálestur** [-(h)au:lɛsdoǫ] m. (pop.). **1.** *(svíðingur)* Gnier. — **2.** *(óþokki)* Slubbert. **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. Tranbrænder. **-lampi** [-r-laṃ·bɪ, -lam·pɪ] m. Tranlampe. **-legur** [-lɛ·qoǫ] a. **1.** snavset, fedtet: *í grútarlegum búðarholum* (Eimr. IV. 203). — **2.** *(nískur)* fedtet, karrig, gnieragtig; — adv. *-lega*. **-lykt** [-lɪχ·t] f. Tranlugt. **-nefur** [-nɛ:voǫ] m., **-sál** [-ǫ-sau:l] f. Gnier. **-sleif** [-slɛi:v] f. egtl. Translev; — i nedsættende Bet.: *(kæna)* lille Fiskerbaad. **-týra** [-ti:ra] f. Tranlampe; spec. daarligt Lys.

grúthoraður [gru:t(h)o·raðoǫ] a. = **grindhoraður.**

grútinn [gru:dɪn, gru:tɪn] a. (om Havet, Af.) = **úfinn.**

grút maka [gru:dma·ga, gru:tma·ka] vt. indsmöre med Tran. **-máttlaus** [-mauhdlöys] a. ganske krafteslos. **-myglaður** [-mɪglaðoǫ] a. helt overtrukken med Skimmel. **-nískur** [-nisgoǫ] a. overordentlig karrig. **-syfja** [-t-sɪvja] v. impers.: *mig grútsyfjar*, jeg er ved at blive meget sövnig; — pp. *-syfjaður*, sövndrukken, meget sövnig: *jeg er orðinn g.*, jeg kan næsten ikke holde Øjnene aabne. **-skítugur** [-sɟi·doqoǫ, -sɟi·t-] a. (pop.) møgbeskidt.

grútur (-ar) [gru:doǫ, gru:toǫ] m. **1.** *(lýsisdreggjar, grotti)* Trangrums: *„Það er ofmikill g. (fótur) undir því“* (ɔ: *lýsinu*) (JSVb. 137). — **2.** foragtelig Benævnelse paa et i 1912 fremkommet Forslag til Ordning af det statsretlige Forhold mellem Danmark og Island, se *bræðingur*. — **3.** *(lýsi)* Tran. — **4.** *(svíðingur)* Gnier, fedtet Person, Fedtekræmmer. — **5.** som Forled i Sms undert. betegnende en Forstærkelse: *grútmyglaður, -syfjaður* osv.

græ [grai:] 1. p. sg. præs. ind. af **gróa.**

1. **græða (-u, -ur)** [grai:ða] f. Plantage.

2. **græða (di)** [grai:ða, graid:ɪ, graiht] vt. og vi. **I. 1.** *(rækta)* plante: *g. e-ð við e-ð*, lade n-t vokse fast til n-t; *g. upp mel*, opdyrke en Grusmark til Hjemmemark; *g. (út) tún*, ogs. abs. *g. út*, forvandle et udyrket Stykke til Hjemmemark. — **2. a.** *(g. fje)* erhværve sig Formue, tjæne (Penge), vinde, profitere: *g. á e-u*, tjæne paa n-t; *hann græddi mikið á því*, det tjænte han mange Penge paa; *g. á tá og fingri*, tjæne Penge som Græs. — **b.** refl.: *honum græddist fljótt fje*, han tjænte hurtig Penge. — **c.** i overf. Bet.: *e-r græðir á e-u*, en har Gavn (godt) af n-t, tjæner paa n-t: *Nýrúnar ær g. lítið á því, að vera úti alla nóttina í öðru eins veðri* (ÞGjD. 27); *En fyrir mig var þó ekkert á draumnum að g.* (jeg kunde ikke blive klogere af Drömmen) (GFrÓl. 53). — **3.** vt. og vi. **a.** *(vaxa)* vokse, tiltage: *kýrin græðir* og *græðir sig (upp)* og *græðist*, Koen giver mere Mælk. — **b.** bringe Mælken til at vokse, tiltage: *það má g. kúna (upp) með fóðurbæti*. — **c.** ogs. refl.: *vindurinn græðist*, Vinden tiltager; *hann græðir vindinn, kulið*, Blæsten (Kulingen) tiltager (ASkaft., Vf.). — **II.** *(g. sár)* læge: *g. e-n af e-u*, kurere en for n-t; — ppr. *græðandi*, saarlægende.

græðari (-a, -ar) [grai:ðarɪ] m. Helbreder; Frelser.

græðgi [graið·ɟɪ] f. indec. Graadighed, hæftig Lyst, Begær.

græði brum [grai:ðibrY:m] n. afskaaren ung Knop (SStPlt.). **-fingur** [-fiŋ:goo] m. Ringfinger (digitus medicinalis). **-jurt** [-jY(r)t] f. Lægeplante. **-kvistur** [-kvIs·doo] m. afskaaren ung Gren (SStPlt.).

græðing (-ar, -ar) [grai:ðiŋk] f. 1. *(ræktun)* Opdyrkning. — 2. *(lækning)* Helbredelse (is. af Saar). — †3. *(sáluhjálp)* Frelse.

græðingargras [grai:ðiŋgargra:s] n. Lægeplante.

græðiplástur [grai:ðiplaus·dor] m. Lægeplaster, Saarplaster.

†1. **græðir (-is, -ar)** [grai:ðir] m. = **græðari.**

2. **græðir (-is)** [grai:ðir] m. Hav, [illegible], Skib.

græði reitur [grai:ðirei:door] m. Planteskole. **-skogur** [-sgo:(q)loo] m. Plantage. **-súra** [-su:ra] f. (bot.) Kæmpe-Vejbred (plantago major, L.). **-sveppur** [-svɛhboo] m. = **kerlingareldur.**

græðlingur (-s, -ar) [graið·liŋgoo, -iŋs] m. *(= afkvisti)* Stikling.

græðsla (-u, -ur) [graið·sla] f. 1. *(ræktun)* Opdyrkning. — 2. *(lækning)* Helbredelse (is. af et Saar).

†**græðsluhús** [graið·slohu:s] n. Hospital (JÁÞj. II. 320).

græfi [grai:vI] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **grafa.**

1. **græfur** [grai:voo] fpl. Kløfter el. Fordybninger; ogs. et af saad. Kløfter el. Fordybninger gennemfuret Landskab (ASkaft., Snæf., Af.).

2. **græfur** [grai:voo] a. [illegible] *húsum hvítur* [illegible]

græna (-u, -ur) [grai:na] f. 1. [illegible] 2. [illegible] *(blaðgræna)* Bladgrönt.

grænast (dı) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] *rýrna)* formindskes (GFHh. 133).

græn bakur [illegible] *seddel).* **-bylgjaður** [-bilgjaðoo] a. gröntbølgende. **-breiða** [-brei·ða] f. grön, græsbevokset Jordstrækning. **-djásnaður** [-djausnaðoo] a. med grönt Diadem. **-gála (-u, -ur)** [graiŋ·gau·la] f. umodent Aks af Marehalm *(melur)* (Skm.). **-gola (a)** [illegible] her er Vandet grönligt (om dybt Vand); — ppr. *grængolandi,* gröngul; meget dyb: *út í gráhvíta, g. sjávariðuna* (Eimr. III. 15); *fara á g. kaf,* [illegible] (ÓDv. [illegible]). **-gras** [illegible] **-gresi (-is)** [illegible] n. coll. grönt Græs, det grönne. **-gulur** [-gY·loo] a. gröngul. **-hvítur** [-χwi·doo, -kvi·doo, -kvi·too] a. 1. grön(lig)hvid. — 2. hvidgrön (Urs. 57). **-höfða (-u, -ur)** [grai:v(h)övða, -(h)öbða] f., **-höfða-gráönd** [-(h)övða-grau:önt, -(h)öbða-] f. (GrFugl.) = **stokkönd. -höfðaönd** [-(h)övð(a)önt, -höbð(a)-] f. = **blákollsönd. -höfði** [-(h)övðI, -(h)öbðI] m. npr. det grönne Forbjærg (Cap Verde).

græningi (-ja, -jar) [grai:niŋgI] m. 1. *(nýgræðingur)* Grönskolling. 2. *(flón)* Dumrian.

græningjaháttur [illegible]

græn járnsteinn [illegible] **-jaxl** [illegible] 1. umodent [illegible] 2. [illegible] **-jaxli** [illegible] **-jörð** [illegible]

1. **grænka (-u, -ur)** [graiŋ·ga, graiŋ·ka] f. Grönhed; Dumhed.

2. **grænka (a)** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] (Málshb.).

græn'kál [graiŋ·kau·l] n. (bot.) Grönkaal (brassica oleracea acephala). **-kímdur** [-ɟimdoo] a. (bot.) grönkimet. **-klæddur** [-klaid·oo] a. grönklædt; græsbevokset. **-korn** [-ko(r)dn] n. Bladgrönt, Grönkorn (SStPlt.).

grænkun (-ar) [graiŋ·gon, graiŋ·kon] f. Fremkomst af grönt Græs el. Blade.

Græn land [grain·lant] n. npr. 1. Grönland. — 2. Grenland (norsk Distrikt). **-landshvalur** [-lan(t)sχwa:loo, -kva:loo] m. (zool.) Grönlandshval (balæna mysticetus). **-leiki** [-leiɟI, -leiɟI] m., **-leikur** [-leigoo, -leikoo] m. grön Farve; Frodighed. **-leitur** [-lei·doo, -lei·too] a. 1. *(með grænum blæ)* grönlig. — 2. *(grænlitaður)* gröntfarvet; *(grænmálaður)* gröntmalet. **-lendingur (-s, -ar)** [-lendiŋgoo, -iŋs] m. Grönlænder. **-lenska (-u)** [-lensga] f. 1. *(grænlensk tunga)* Grönlandsk, det grönlandske Sprog. — 2. *(grænlenskir hættir)* grönlandsk Skik, Vis: *upp á grænlensku.* **-lenskur** [-lensgoo] a. grönlandsk. **-lilja** [-lIlja] f. (bot.) ensidig Vintergrön (pirola secunda, L.). **-ló** [-lou·] f. grön Lu(v). **-mata** [-ma·da, -ma·ta] v. impers.: *grænmatar f e-ð,* n-t grönt skimtes (JTrHeið. II. 10). **-meti** [-me·dI, -me·tI] n. coll. Gröntsager. **-mygla** [-mIgla] vi. bedækkes med grön Skimmel. — pp. [illegible]

grænn (f. græn, n. grænt) [graid·n, grai:n, graiv·t, grain·t] a. 1. grön (om Farve); spec. om grönt, frodigt Græs: *grænir dalir; grænt engi;* [illegible] *er grænt* (SchMál.), grönt er skönt; *grænt hey (græn taða),* Grönho (Tunho), der er törret uden at have taget Skade af skiftevis Regn og Sol; *g. eyrir,* en [illegible] fuld af Skurv. — †2. *(nýr, ferskur)* fersk. — 3. *(góður)* god, i Udtr.: *sá (kostur) mun(di) grænstur,* det er nok det bedste, den bedste Udvej. — 4. *(heimskur)* dum, indskrænket; *(barnalegur)* grön, naiv.

græn sápa [grain·sau·ba, -sau·pa] f. Grönsæbe, grön Sæbe. **-tyrfa** [-tIrva] vt. tildække med Grönsvær. **-tó** [-tou·] n. græsbevokset Plet mellem Klipper el. paa en Klippeafsats.

grænukorn [grai:nokod·n, -kor·dn] n. (bot.) Bladgröntkorn.

græn viðri (-is) [grain·viðrI] n. Snestorm (Nl., Rask). **-vöndur** [-vönd·oo] m. (bot.) smalbægeret Ensian (gentiana amarella subarctica). **-æxli** [grai:naixslI] n. halvmodent Blaabær (Nl.).

1. **græska (-u)** [grais·ga] f. Ondskab, Malice: *gera e-ð af græsku; — gruna e-n um græsku,* have en mistænkt for Træskhed.

2. **græska (-u)** [grais·ga] f. Frodighed, Yppighed (om Planter og Træer).

græsku laus [grais·golöy·s] a. I. uden Ondskab (Malice), brodfri, brodløs: *græskulaust gaman,* uskyldig Spøg. — II. *(um jurtir)* uden Frodighed, som vokser sparsomt el. vantrevent: *g. gróður.* **-lítill** [-li:dIdλ, -li:tIdλ] a. I. ikke synderlig malicios (jfr. 1. *græska).* — II. vantreven (jfr. 2. *græska).* **-mikill** [-mI:ɟIdλ, -mI:ɟIdλ] a. I. særlig ondskabsfuld (jfr. 1. *græska).* — II. frodig, kraftig, yppig (om Planter og Træer) (jfr. 2. *græska).*

græt [grai:t] 1. p. sg. præs. ind. af **gráta.**

græta (ti) [grai:da, grai:ta, graihdt, graiht] vt. bringe til at græde.

grætilegur [grai:dIleqoo, grai:tI-] a. sörgelig, beklagelsesværdig, ynkværdig; — adv. *-lega.*

gröf (grafar, grafir) [grö:v, gra:vaq, gra:vIq] f. a. *(grafin gryfja)* Grav, Grube: (Ordspr.) *sjer grefur g. þótt grafi,* den, som graver en Grav for en anden, falder ofte selv deri; jfr. *kolag.,* Kulmile. — b. *(gröf í kirkjugarði)* Grav: *taka g. (að e-m),* grave en Grav (til en) (i en Kirkegaard); *bera e-n, fylgja e-m til grafar,* bære, følge en til Graven; *e-ð leiðir e-n til grafar,* n-t lægger en i Graven.

gröftur (gen. **graft(r)ar,** dat. **greft(r)i,** pl. **greftir,** gen. **graft(r)a)** [gröf·doo, graf·d(r)aq, grɛf·d(r)I] m. 1. Gravning, Udgravning: *yfir þeirra ösku gröft í önd mín tárum stráir* (GFrÚh. 213). — 2. Gravning, Indgravning, Gravering: *g. í silfur, kopar, stein.* — 3. *(greftrun)* Begravelse: *standa yfir greft(r)i e-s,* være til Stede ved ens Bgravelse. — 4. Ret til [illegible] 5. [illegible] 6. [illegible]

gröfum [grö:vom] 1. p. pl. præs. ind. af **grafa.**

1. **grön (granar, granir)** [grö:n, gra:nIq] f. 1. Overskæg: *honum er ekki sprottin g.,* han har endnu ikke faaet Dun paa Læben (Hagen); *lát g. sía.* — 2. is. i pl. *granir,* Læberne med Over- og Underskæg; *honum gulna granir við gröf hverja* (Málshb.), hans Skæg graaner ved hver [illegible] gammel som mit Skæg viser. — 3. a. *(varir)* Læberne, uden at der tænkes [illegible] *grönum,* fortrække Læberne til Graad el. Smil (særl. om et haanligt Smil, kan ofte oversættes med: grine): *en Hera brá hlátri á g. og kom þó ekki gleðibragð á enni hennar* (Il. II. 63); *Karl brá grönum sínum og glotti við* (GFrTs. 20); *fýla g.,* slaa Kroller paa Næsen, jfr. *fýla;* — overf.: surmule: *fýla g. yfir* (el. *við) e-u,* lade haant om n-t. — b. sædv. pl. *granir,* Mule paa en Ko, Okse el. Sæl. — c. *(á þorskhaus)* Snuden paa et Torskehoved.

*2. **grön (granar, granir)** [grö:n, gra:nIq] f. = **grenitrje.**

grönóttur [grö:no·hdoo] a. med mørk Mule (om røde Kreaturer).

grös [grö:s] nom. og acc. pl. af **gras.**

grösugur [grö:soqoo, n. -oχt] a. græsrig: *grösugir hagar,* frodige, yppige Græsgange; *hjer er grösugt,* her er der god Græsgang.

gúaldi (-a) [gu:aldI] m. coll. Skybanker (Breiðd.).

gubb (-s, pl. ds.) [gYp] n. 1. *(það að kasta upp, gubba)* Opkastning, Brækning. — 2. *(spýja)* det opkastede, Spy.

1. **gubba (-u, -ur)** [gYb:a] f. = **gubb** 2.

2. **gubba (a)** [gYb:a] vi. 1. brække sig, kaste op, ofre. — 2. overf.: give fra sig (om Ting): *pokinn gubbar öllu fiðrinu,* Posen giver alle Fjerene fra sig; — refl. *gubbast,* blive udspyet, vælte op, kastes op: *vatnið gubbaðist upp úr fötunni;* — *hraunið hefir beinlínis gubbast út um sprungu í fjallinu* (ÞThFerð. I. 177). — 3. (ASkaft., Árn.) = *gulfra* 1. b.

Gubbi (-a, -ar) [gYb:I] m. npr. Dim. af *Guðbrandur* (Rvk).

guð (-s, -ir) [gvY:ð] m. I. Gud: (Ordspr.) *g. situr hátt, en sjer lágt* (GJ.), Vorherre sidder overlig og ser nederlig; *alla sjer g. um síðir* (SchMál.), Gud ser alle omsider; *hvað g. gefur, grípur ei sánkti Páll,* har Gud givet det, saa tager St. Peder det ikke fra mig; *löngu fyrir guðs minni,* egl. længe för Vorherre kan huske, ɔ: meget langt tilbage i Tiden: *Þá lá andskotinn í vöggu, löngu fyrir guðs minni* (JÁÞj. II. 536); *guði sje lof!* Gud ske Lov! *guð komi til!* Herren være os naadig! Vorherre bevares! *g. minn góður!* du milde Gud! *g. (minn) almáttugur!* du godeste Gud! ih, du alstyrende! *g. sje oss næstur!* Gud bevare os! *g. hjálpi mjer!* Gud hjælpe mig! *g. hjálpi þjer!* prosit! (siges naar en nyser); *biðja e-n eins og g. sjer til hjálpar (að gera e-ð),* bede en indtrængende (for Guds Skyld) (at göre n-t); *g. blessi þig* (el. *launi þjer) alt af fyrir mig,* Gud velsigne dig for din Godhed mod mig! *farðu guði á vald,* Gud være med dig; *sjertu guði falinn,* Gud befalet; *það má guð vita,* det maa Gud(erne) vide; *guðs mildi,* Guds Naade: *það var mesta guðs mildi, að hann meiddist ekki,* det var ligefrem et Mirakel, at han ikke kom til Skade; *ef g. lofar,* om Gud vil; *biddu g. fyrir þjer!* nej, vist ikke! hvor kan du dog sige (tro) det? (pop.) *g. laun', g. laun' fyrir mig* (el. *guðs ást fyrir),* mange Tak! *guðs friði! vertu í guðs friði!* Farvel! *hjer sje g.!* Guds Fred! *svo er guði fyrir að þakka,* det kan jeg takke Gud for, heldigvis; *gera guði þakkir,* takke Gud. — II. = *goð* (hedensk) Gud, gen. pl. *guða-* som förste Led i Sms.: fortræffelig, brilliant: *guðamatur, guðaveigar.*

guða (a) [gvY:ða] vi. hilse ved at sige *hjer sje guð!* Guds Fred; *g. á gluggann,* komme hen til Vinduet og hilse med dette Raab (i St. f. at banke paa Dören).

guða fræði [gvY:ðafrai:ðI] f. = **goðafræði.** *-**mál** [-mau:l] n. 1. Gudernes Sprog. — 2. Guds Sag: *guðamála geymir,* Præst (BóluHj. 204) **-sögur** [-sö:qoo] fpl. = **goðsagnir.** *-**veigar** [-vei:qaq] fpl. Gudedrik.

Guðbjörg [gvYð·björk] f. npr.

Gudda (-u, -ur) [gvd:a] f. npr. Dim. af *Guðbjörg, Guðríður.*

guðdóm legur [gvYð·doumlɛ qoo] a. guddommelig. **-leiki** [-lei·ɟI, -lei·ɟI] m., **-leikur** [-lei·goo, -lei·koo] m. Guddommelighed.

guðdóms afl [illegible] n. **-kraftur** [illegible]

magt. **-neisti** [-nεisdɪ] m. Guddomsgnist, Gnist af guddommeligt Væsen. **-vera** [-vε:ra] f. Guddommens Væsen.

guð dómur [gvʏð·do͜u·mɵǫ] m. Guddom. **-dóttir** [-do͜u·hdɪǫ] m. Guddatter. **-elskandi** [gvʏ:ðεlsgandɪ] a., **-elskur** [-εlsgɵǫ] a. religios, from, gudfrygtig. **-faðir** [gvʏð·fa·ðɪǫ] m. Gudfader, Fadder. **-fagur** [-fa·qɵǫ] a. guddommelig skön. **-feðgin** [-fεðqɪn] npl. Faddere (af blandet Kön). **-finna (-u, -ur)** [-fɪn·a] f. npr. °**-fjón** [-fjo͜u·n] f. Gudernes Vrede: *byggja g. inn*, vække Gudernes Vrede (GTh. '95, 248). **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. **1.** Teologi, Gudsvidenskab: *stunda g.* (studere Teologi) *við háskolann; (í skólum)* Religion. — **2.** Guds Ord: *sækja eptir öllu því, er skemtan og góður fróðleikur er í, sem ætíð, hvar guðfræðin hefir fyrirrúm, leiðir gott eftir sig* (JStgr. 2). **-fræðilegur** [-fraiðɪlε:qɵǫ] a. teologisk. **-fræðingaskóli** [-fraiðiŋgasgo͜u:lɪ] m. teologisk Læreanstalt. **-fræðingatal** [-fraiðiŋgata:l] n. teologisk Stat. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgɵǫ] m. Teolog.

guðfræðis deild [gvʏð·fraiðɪsdεil·t] f. teologisk Fakultet. **-mál** [-mau:l] n. teologisk Sprog. **-nemandi** [-nε:mandɪ] m. teologisk Student. **-rit** [-rɪ:t] n. teologisk Skrift. **-skóli** [-ɪ-sgo͜u:lɪ] m. teologisk Skole el. Læreanstalt.

guð gefinn [gvʏð·ɟε·vɪn] a. (rigelig) givet af Gud (f. Eks. om rigeligt Fiskeri). **-hagur** [gvʏ:þ(h)a·qɵǫ] a. guddommelig inspireret i kunstnerisk Henseende: *Ella meiga vel þær konur heita guðhagar, er með svo miklum meistaradom útsaumuðu kempur og bardaga á dúkum* (LFR. I. 210). **-hræddur** [gvʏð·hǫaid·ɵǫ] a. **1.** gudfrygtig, from: *guðhræddir og góðir menn.* — **2.** (pop.) rædselsslagen, forfærdet: *verða g. yfir e-u (e-m)*, blive forfærdet over n-t (en); *jeg er viss um, að pabbi verður g., þegar hann sjer, hve miklu jeg er búinn að eyða.* **-hræðsla** [-hǫai(ð)sla] f. Gudfrygtighed. **-hræðsluleysi** [-hǫai(ð)slolεi:sɪ] n. Mangel paa Gudsfrygt, Ugudelighed. **-jón (-s, -ar)** [-jo͜u·n] m. npr. **-last** [-last] n. Gudsbespottelse, Blasfemi. **-lasta** [-lasda] vi. bespotte Gud, udtale Gudsbespottelser; bande. **-lastari** [-lasdarɪ] m. Gudsbespotter. **-laug (-ar, -ar)** [-löy·q] f. npr. **-laun** [-löy·n] npl. mange Tak: *g. fyrir matinn*, Tak for Mad. **-laus** [-löys] a. **1.** *(trúlaus)* vantro, ateistisk, gudløs. — **2.** uhyrlig, forfærdelig: *g. áníðsla, guðlaust verð.* **-lax** [-laχs] m. (zool.) Glansfisk (lampris guttatus, Brunn.). **-legur** [-lεqɵǫ] a. **1. a.** *(guðdómlegur, frá guði)* guddommelig: *g. kraftur.* — **b.** overf. Bet.: *það er þó guðlegt verð á þessu*, Prisen paa det her kan dog gaa an: *það er þó guðlegt að vera kominn svona langt*, det er dog godt at være naaet saa vidt (Breiðd.); *það væri guðlegt verk að taka til í þessum bókaskáp innan tíðar*, det vilde være heldigt snart at ordne Bøgerne i det Bogskab (Breiðd.). — **2.** *(guðhræddur, góður)* gudfrygtig, from, gudelig; — adv. *-lega.* **-leysi (-is)** [-lεisɪ] n. **1.** *(óguðleiki)* Ugudelighed. — **2.** *(það að trúa ekki á guð)* Ateisme, Gudloshed. **-leysingi** [-lεi·siŋɟɪ] m., **-leysingur (-s, -jar)** [-lεi·siŋgɵǫ] m. gudløst Menneske, Ateist. **-löstun** [-lösdon] f. = **guðlast.** **-löstunarbók** [-lösdonarbo͜u:k] f. blasfemisk Bog. **-löstunarfullur** [-lösdonaǫfʏd·loǫ] a. blasfemisk, gudsbespottelig. **-maður** [-ma·ðɵǫ] m. Gudmenneske. **-mannlegur** [-manlε·qɵǫ] a. gudmenneskelig. **-móðir** [-mo͜u·ðɪǫ] f. Gudmoder. **-móður** [-mo͜u·ðoǫ] m. Ildhu, Entusiasme, Begejstring. **-mundargrös** [-mʏndargrö:s] npl. = *fjörugrös*, chondrus crispus. **-mundur** (gen. **-ar** el. **-s** (kun i Forb. *Guðmundsson* og *-dóttir)*, pl. **-ar)** [-mʏndoǫ, -mʏn(t)s] m. npr. Gudmund. **-mæli (-is,** pl. ds.) [-mai·lɪ] n. guddommeligt Udsagn, Orakel. **-neitandi** [-nεi·dandɪ, -nεi tandɪ] m. Gudsfornægter.

Guðni (-a, -ar) [gvʏð·nɪ] m. npr.

Guðný (-jar, -jar) [gvʏ:ni·, gvʏð·ni·] f. npr.

guð níðingsskapur [gvʏð niðiŋsga.bɵǫ, -sga·pɵǫ] m. Gudsfornægtelse. **-níðingur** [-ni·ðiŋgɵǫ] m. **1.** = *guðneitandi.* — **2.** *(guðlastari)* Gudsbespotter. — **3.** *(maður, sem gengur af trú)* Apostat, Gudnidding. **-ríður (-ar,** acc. dat. **-i,** pl. **-ar)** [gvʏ:ri·ðoǫ, gvʏð·-] f. npr. †**-rjettilegur** [gvʏð·rjεhdɪlε:qɵǫ] a. retfærdig. †**-rjettlegur** [-rjεhdlε·qɵǫ] a. overensstemmende med den kanoniske Ret; — adv. *-lega.* **-rún (-ar, -ir)** [-ru·n, gvʏ:ru·n] f. npr. Gudrun. **-rækilegur** [gvʏð raiɟɪlε:qɵǫ, -raiȿɪ-] a. **1.** *(guðhræddur)* gudfrygtig, from: *guðrækileg rit.* †**2.** *(óguðlegur)* ugudelig. **-rækinn** [-raiɟɪn, -rai·ȿɪn] a. gudfrygtig, from. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. Gudfrygtighed, Fromhed.

guðræknis iðkun [gvʏð raihgnɪsɪþ gon, -ɪð kon] f. Andagtsøvelse. **-samkoma** [-ɪ-sam·koma] f. religiøs Forsamling. **-stund** [-sdʏn·t] f. Andagtsstund.

guðs afneitari [gvʏð·savnεi:darɪ, -nεi:t-] m. Gudsfornægter, Ateist. **-afneitun** [-avnεi:don, -nεi:t-] f. Gudsfornægtelse, Ateisme. **-ást** [-aust] f. *(kærleikur guðs)* Guds Kærlighed; spec. som Taksigelse: *g. fyrir mig*, mange Tak, tusind Tak: *Egill ... sýpur á ... og segir: „Guðsást, elsku vin!“* (JThMk. 292); *g. fyrir matinn*, Tak for Mad. **-dýrkun** [-diggon] f. Gudsdyrkelse. **-feginn** [-fεi·jɪn] a. himmelglad. **-friður** [-frɪ·ðɵǫ] m. Guds Fred; som Taksigelse spec. Tak for Mad: *„Gefðu (gefið þið) mér í guðsfriði matinn“* siges naar Maden rækkes en (JÁÞj. II. 527); — dat. *guðsfriði* = *verið þið í guðs friði!* Farvel! **-gustuk** [-gʏsdok] f. (jfr. *gustuk)* ren Velgærning: *Jeg held að nú sje guðs-gustuk að gefa þjer þetta skot* (JTrSk. I. 327). **-handarplástur** [-(h)anda(ǫ)plaus·doǫ] m. Gudshaandsplaster (emplastrum manus dei, nu: emplastrum æruginis compositum). **-hugmynd** [-(h)ʏqmɪnt] f. Gudsbegreb.

†**guð sifi (-ja** el. **-a; -jar** el. **-ar)** [gvʏð·sɪ·vɪ, -sɪvja] m. Gudsön. †**-sifja (-ju, -jur)** [-sɪvja] f. Guddatter. **-sifjabarn** [-sɪvjabad·v, -bar·dv] n. Gudbarn. **-sifjar** [-sɪvjaǫ] fpl. Fadderskab; aandeligt Slægtskab; *veita barni g.*, staa Fadder til et Barn.

guðs kista [gvʏð·sȿɪsda] f. Fattigblok: *gefa (láta, leggja) í guðskistuna.* **-kristni** [-krɪs(d)nɪ] f. indec. Kristelighed: *að brjóta niður g. og bræðraveldi* (GFrTís. 247). **-langur** [-lauŋgɵǫ] a.: *allan guðslangan daginn*, hele den udslagne Dag. **-laun** [-löy·n] npl. Belönning fra Gud (bruges ofte som takkende Formel: *guðslaun!* el. *guðsþökk! (-þakkir!)*, hjærtelig Tak, tusind Tak); jfr. *guð.*

guðson(ur) [gvʏð·so·noǫ, -so·n] m. **1.** *(guðsifji)* Gudsön. — **2.** *(guðs sonur)* Guds Sön.

guðs opinberun [gvʏð·sobɪnbε:ron, -opɪn-] f. Gudsaabenbaring, Teofani. **-orð** [-orð] n. Guds Ord; Bibeltekst; hellig Tekst. **-ótti** [-o͜u·hdɪ] m. Gudfrygtighed: *alast upp í guðsótta og góðum siðum.*

guð speki [gvʏð·sbε·ɟɪ, -sbε·ȿɪ] f. Teosofi. **-spekilegur** [-sbεɟɪlε:qɵǫ, -sbεȿɪ-] a. teosofisk. **-spekingur** [-sbε·ȿiŋgɵǫ] m. Teosof. **-spjall** [-sbjadλ] n. Evangelium; *það er ekki gaman að guðspjöllunum*, det er ingen Spøg, Situationen er ikke lystelig, stammer fra Udtr.: *„Ekki er gaman að guðspjollunum, enginn er í þeim bardaginn“* (JÁÞj. II. 519).

guðspjalla maður [gvʏð·sbjadlama:ðɵǫ] m. Evangelist. *°**-snakkur** [-snahgoǫ] m. Præst (haanende) (BóluHj. 218). **-texti** [-tεχ·sdɪ] m. **1.** Evangelietekst: *leggja út af guðspjallatexta.* — **2.** *(handrit)* Haandskrift, der indeholder de 4 Evangelier.

†**guð spjalllegur** [gvʏð·sbjadlε·qɵǫ] a. evangelisk. †**-spjallsorð** [-sbjals-or·ð] npl. Evangelium.

guðs reiðisverk [gvʏðsrεiðɪsvεǫ·k] n. Gærning, som Gud fortörnes over, ugudelig Gærning. †**-titill** [-tɪ·dɪdλ, -tɪ·tɪdλ] m. = **guðsorð.** **-trú** [-tru·] f. Tro paa Gud, Gudstro. **-trúarlaus** [-truarlöy:s] a. gudsfornægtende. **-vitund** [-vɪ·dont, -vɪ·tont] f. Gudsbevidsthed. **-volaður** [-vo·laðoǫ] a. ussel: *g. vesalingur.*

guðsþakka fje [gvʏð·sþahgafjε:] n. Penge, givne i velgörende Øjemed. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. = **gustukamaður.** **-skyn** [-sɟɪ:n] n. = **gustukaskyn.** **-stofnun** [-sdob·non] f. mild Stiftelse. **-verk** [-vεǫ·k] n. en Gud behagelig Gærning, Barmhjærtighedsgærning.

guðs þekking [gvʏð·sþεhɟiŋk] f. Gudserkendelse. **-þjónusta** [-þjo͜u·nosda] f. Gudstjæneste. **-þökk** [-þöhk] f. **1.** = *gustuk:* (Ordspr.) *guð veit, hverjum g. er að gefa* (SchMál.), Gud kender den værdigt trængende. — **2.** som Taksigelse (= *guðlaun): g. fyrir matinn!*

guð vefur [gvʏð·vε·voǫ] m. kostbart Töj, Atlask. **-veldi** [-vεldɪ] n. Teokrati, Gudsvælde; — gen. sg. *guðveldis-* som förste Sammensætningsled: teokratisk. **-velkominn** [-vεlko:mɪn] a. meget velkommen; — spec. an. *guðvelkomið*, staaende til ens fulde Raadighed, som en gærne kan faa el. gærne maa: *það er guðvelkomið, það er guðvelkomið, að jeg geri það*, jeg gör det med den störste Fornöjelse, det skal være mig en Fornöjelse at göre det. **-vitringur** [-vɪ·driŋgoǫ, -vɪ·triŋgoǫ] m. = **guðspekingur.** °**-vje** [-vjε·] n. Kirke, Helligdom.

1. **gufa (-u, -ur)** [gʏ:va] f. **1.** Damp, Dunst: *g. úr katli, g. úr hver;* (Ordspr.) *ekki seðst svangur af sætri gufu* (GJ.), ej mættes sulten Mand af Madens Duft. — **2.** *(silakeppur)* Drog, langsom og sendrægtig Person, sløvt Menneske, Hængehoved: *hann er mesta g.*, han er Langsomheden selv.

2. **gufa (a)** [gʏ:va] vi. dunste, dampe: *g. upp, út*, uddunste, fordampe.

gúfa (-u, -ur) [gu:va] f. Revne, Spalte (Vf. ÁM. 226a, 8vo).

gufu afl [gʏ:voab·λ] n. Dampkraft. **-bað** [-ba:ð] n. Dampbad. **-bátur** [-bau:doǫ, -bau:toǫ] m. Dampbaad. **-blístra** [-blis·dra] f. Dampflöjte. **-bræða** [-brai:ða] vt. smælte ved Damp; pp. *-bræddur*, dampsmæltet. **-dallur** [-dad·loǫ] m. ussel Damper. **-dæla** [-dai:la] f. Damppumpe. **-form** [-for·m] n. Dampform. °**-grýta** [-gri:ta, -gri:ta] f. Autoklave (egl. lille Dampkedel) (GísliG.). **-hnoðri** [-hvoð·rɪ] m. Dampkugle, lille, rund Røgsky. **-hver** [-χwε:r, -kvε:r] m. Fumarole. **-hvolf** [-χwol·v, -kvol·v] n. Atmosfære, Luftkres, Lufthav. **-kendur** [-ȿεn·doǫ] a. dampagtig. **-ketill** [-ȿε:dɪdλ, -ȿε:tɪdλ] m. Dampkedel. **-kraftur** [-kraf·doǫ] m. Dampkraft. **-lag** [-la:q] n. Damplag. **-legur** [-lε·qɵǫ] a. **1.** *(gufukendur)* dampagtig. — **2.** *(silakeppslegur)* sendrægtig, langsom i sine Bevægelser, sløv, uenergisk. **-lest** [-lεs·t] f. Jærnbanetog, Tog, Træn, Vogntog. **-líki** [-li:ɟɪ, -li:ȿɪ] n. Dampform. **-ljón** [-ljo͜u:n] m. Dampløve (komisk om Dampskibe og Lokomotiver). °**-loft** [-lof·t] n. = **gufuhvolf.** **-magn** [-mag·v] n. **1.** *(gufuafl)* Dampkraft. — **2.** *(gufumegn)* Dampmængde (BSSjL). **-megn** [-mεg·v] n. Dampmængde. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mεn:ɪ] n. 1. **gufa** 2. **-mökkur** [-möhgoǫ] m. Dampsky.

gufun (-ar, -anir) [gʏ:von] f. Fordampning.

gufu pípa [gʏ:vopi:ba, -pi:pa] f. Damprör, Damppibe. **-skip** [-sɟɪ:p] n. Dampskib, Damper. **-skipaferðir** [-sɟɪ·baferðɪǫ, -sɟɪ·pa-] fpl. Dampskibsfart, Dampskibsture. **-skipafjelag** [-sɟɪ·bafjε:laq, -sɟɪ·pa-] n. Dampskibsselskab. **-sporvagn** [-sbor·vagv] m. Dampsporvogn. **-sprenging** [-sbrεiŋ·ɟiŋk] f. Dampsprængning. **-strokkur** [-sdrohgoǫ] m. Dampcylinder. **-strókur** [-sdro͜u:gɵǫ, -sdro͜u:kɵǫ] m. Dampsöjle. **-suða** [-sʏ:ða] f. Dampkogning. **-súla** [-su:la] f. Dampsöjle. *°**-vík** [-vi:k] f. = **Reykjavík.** **-vjel** [-vjε:l] f. Dampmaskine.

gufuvjela fræði [gʏ:vøvjε·lafrai:ðɪ] f. Maskinlære. **-gæslumaður** [-ɟais·løma·ðoǫ] m. Maskinist. **-meistari** [-mεis·darɪ] m. Maskinmester.

gufu þyngdarmælir [gʏ:voþiŋ·darmai lɪǫ] m. Dampbarometer. **-þrýsting** [-þris·diŋk] f. Damptryk.

Gugga (-u, -ur) [gʏɟ:a] f. npr. Dim. af **Guðbjörg** og **Guðlaug.**

gugginn [gʏɟ:ɪn] a. **1.** *(tekinn)* svagelig af Udseende, sygelig; *vera grár og g.*, [1] se sygelig ud, være blegnæbbet; [2] se kold og forfrossen ud. — **2.** *(hnugginn)* nedslaaet; modløs, mismodig, bange af sig, forknyt.

gugna (a) [gʏg·na] vi. tabe Modet; blive forknyt; krympe sig, give sig, give op; *g. á e-u*, give tabt ved n-t: *menn eru misnæmir á kverið, og g. þó fæstir á boðorðunum fyr en í fulla hnefana* (Eimr. IX. 121); *g. við e-ð* — *g. á e-u.*

gugnun (-ar, -anir) [gʏg·non] f. Forknythed, Modløshed.

gugnunarsótt [gʏg·nønaǫso͜u·ht] f. Sygdom, som tærer paa Kræfterne (BH.).

gugt (-s) [gʏχt] n. Sysien med n-t uden Iver og Kraft.
gugta (a) [gʏχda] vi.: *g. með e-ð*, sysle med n-t uden Iver og Kraft.
Guja (-u, -ur) [gʏɣ:ja] f. npr. Dim. af **Guðrún** (Vf.) og **Guðríður.**
Guji (-a, -ar) [gʏɣ:jɪ] m. npr. Dim. af **Guðjón.**
gúkna (a) [guhgna] vi.: *g. yfir e-u*, svælge i n-t, raade ene over n-t, beholde n-t for sig selv (Auðfr. 87).
gúknir [guhgnɪʀ] fpl. (Árm. I 110) = **gaupnir.**
gukt(a) [gʏχda] = **gugt(a).**
gul (-s) [gʏ:l] n. = **gola.**
1. **gula (-u)** [gʏ:la] f. (med.) Gulsot (icterus).
2. **gula (a)** [gʏ:la] v. **1.** vt. *(lita gult)* farve gult. — **2.** vi. *(gaufast)* smøle (Árn.).
gulandar bliki [gʏ:landarblɪ-, -bli-] m. **-steggur** [-sdɛgːʏʀ] m. = **toppandarbliki.**
gulbjartur [gʏ:bjaʀdʏʀ] a. = **glóbjartur.**
gulasteinn [gʏ:lasdeidːn] m. Topas.
guldum [gʏl·døm] 1. p. pl. imp. ind. af **gjalda.**
gulertur [gʏ:lɛʀdøʀ] fpl. gule Ærter; Sædeærter (pisum sativum, L.).
gulfra (a) [gʏl·vra] vt. **1. a.** *g. e-u af (áfram)*, jaske n-t af, udføre n-t overfladisk (Árn.). — **b.** spec. spinde grov Traad (ASkaft.). — **2.** *g. e-u í sig*, holke n-t i sig.
gulfur (-urs) [gʏl·vøʀ] n. **1. a.** groft, forhastet Arbejde (Arn.). — **b.** spec. grov Uldtraad (ASkaft.). — **2. a.** *(matarsull, ljelegur matur)* daarlig, uappetitlig Mad (is. Søbemad) (Sl.). — **b.** *(sina í heyi)* vissent, saftløst Hø (Hf.).
gulfurslegur [gʏl·vøʀslɛ·qøʀ] a. grov, løst tvundet el. spundet.
gul fætingur (-s, -ar) [gʏl·fai·dɪŋgøʀ, -fai·t-] m. (BH.), **-fætlingur (-s, -ar)** [-faihdlɪŋgøʀ, -ɪŋs] m. nyfødt Lam. **-grár** [-grau·r] a. gulgraa. **-grænn** [-graidn] a. gulgrön. **-kímdur** [-kimdøʀ] a. (bot.) gulkimet. **-kollóttur** [-kodlouhdøʀ] a. gul og uden Horn.
gull (-s, pl. ds.) [gʏdːλ, gʏl·s] n. **1. a.** Guld: *skírt g.*, rent Guld; [illegible] glinser er Guld; *g. er ei svo gott (rautt), að ei gangi fyrir mat* (GJ.), Guld er ej saa rød, at det gaar ej ud for Brod; *sá grjet ei fyrir g., sem ei* (el. *aldrei) átti* (GJ.), den græd ej fore Guld, som Guld ej aatte; *margar láta stúlkur sig á gulli ginna*, mangen en Mo lader sig ved Guldet gilje; (Talem.) [illegible] hente (med Magt) Guld af en ens Greb (lukkede Haand), ɔ: faa n-t (Vinding el. Fordel) fra en med Magt [illegible] *g. í skel*, egl. Guld i en Muslingeskal, bruges i overf. Bet. om n-t, der er særlig godt, ekstra fint, ønskeligt, vel sēt: *Magnús Stephensen segir, að* [illegible] *lög. Það var ekki g. í skel* (det var ikke förste Klasses) (ÓDavSk. 242); *ekki hefir verið meir en svo g. í skel með skemtanir í latínuskólanum, frá hálfu yfirmannanna*, Fornöjelser (Lege o. desl.) har været alt andet end velsete af Latinskolens Overordnede (ÓDavSk. 16); Oprindelsen til dette Udtryk er sikkert at søge i den gamle Valkerramse *„Bárður minn á Jökli"*, meddelt i ÓDavÞul. 232, i en ufuldstændig Form, idet Slutningen if. en anden Version skal lyde: *eg skal gefa þjer lóna innan í skóna, ... nagla-* [illegible] **b.** i Kenninger: *gulls eik* (el. *hlíð, hrund*) (ofte i eet Ord) Kvinde; *gulls brjótur, eyðir* osv., Mand. — **c.** Guldpenge, Guldmønt: *franskt g. var í háu verði*; *e-ð fæst ekki, þó gull sje í boði*, n-t faas ikke for Guld. — **2. a.** kostbare Sager, Klenodier, jfr. *fingurg.*, Fingerring. — **b.** i overf. Bet. Skat, prægtigt Menneske el. Dyr: *mikið g. ertu! hann er g. af manni; — mikið g. af manni værirðu* (hvor var du elskværdig), *ef þú gerðir þetta fyrir mig*; ofte i denne Bet. som sidste Sammensætningsled: *hestag.*, udmærket Hest; *kvennag.*, Mand, som alle Kvinder forelsker sig i, osv.; — Kæleord i Tiltale, is. til Börn: *gullið mitt!* — **c.** *hún er mesta g.*, [1]) hun er et prægtigt Menneske (jfr. b.); [2]) hun er en komplet Skönhed. — **3.** pl. Legetøj (*barnagull*): *Helga litla sat með gullin sín.* — **4.** *klippa g.*, skiftevis sammentrække og udspile Könsaabningen (om Hopper).
gúll (-s, -ar) [gudːλ, gul·s, gu:laʀ] m. **1.** rund Hævelse, Udvækst, Ujævnhed: *g. á enninu; — útundan hraunröndinni komu einatt gúlar af glóandi hraunleðju* (ÞThLýs. II. 71—72); *það er g. á kápunni þinni að aftan*, din Kaabe poser bagtil; *(á vegg)* Fremspring paa en Væg. — **2.** *(útþaninn munnur)* oppustede Kinder; pl. *gúlar*, Kæbeposer (ODav.); *þemba gúla*, puste Kinderne op. — **3.** Mundhule (i nedsættende Bet.): *troða fullan* [illegible] **4.** [illegible] Snetaage paa B[illegible] **5.** overf. Bet.: Opblæsthed, Storsnudethed: *það var heldur en ekki g. á honum.*
gullaldar legur [gʏd·laldarlɛ:qøʀ] a. klassisk, Guldalders-. **-rit** [-a-rɪ:t] n. Værk fra Digtningens Guldalder, klassisk Arbejde.
°**gullapaldur** [gʏd·la·paldøʀ] m. Appelsintræ, Orangetræ.
gullastokkur [illegible]
gull auðugur [gʏd·löy·ðøqøʀ] a. rig paa Guld. **-band** [-l·bant] n. **1.** Guldbaand; Guldarmbaand. — **2.** = *gullbelti*. **-baugur** [-böy·qøʀ] m. Guldring. **-beitir** [-bei·dɪʀ, -bei·tɪʀ] m. Guldslager. **-belti** [-bɛλdɪ] n. Guldbælte. **-beri** [-bɛ·rɪ] m. (zool.) en Slags Edderkop. **-bjalla** [-bjadla] f. Guldbjælde. **-bjartur** [-bjaʀdøʀ] a. straalende som Guld. **-blað** [-bla·ð] n. Guldblad; Bladguld. **-blóm** [-blou·m] n. = **gullfífill. -bóla** [-bou·la] f. Guldbule, Guldknap. **-borðalagður** [-borðalaq·ðøʀ, -lag·ðøʀ] a. guldgaloneret. **-borði** [-borðɪ] m. Guldbræmme, Guldgalon. **-borinn** [-bo·rɪn] a. guldholdig. **-brá** [-brau·] f. **1.** (bot.) gul Stenbræk (saxifraga hirculus, L.). — **2.** npr. Navn paa en K[illegible] **-bringusýsla** [illegible] f. npr. Syssel paa Sydvestlandet. **-brúðkaup** [-bruðköyp] n. Guldbryllup. **-búa** [-bu·a] vt. pryde, beslaa, belægge med Guld; — pp. *gullbúinn*, [illegible]beslaaet, guldbelagt. **-bútur** [-bu·døʀ, -bu·tøʀ] m. Guldklump. ° **-depla** [-dɛhbla] f. (zool.) Laksesild (maurolicus Pennantii). **-diskur** [-dɪsgøʀ] m. Guldtallerken. **-doppa** [-dohba] f. Gulddop. **-dósir** [-dou·sɪʀ] fpl Gulddaase. ° **-dragi** [-drai·jɪ] m. Guldtrækker. **-dreginn** [-drɛi·jɪn] a. guldvirket, indvævet med Guld; guldbroderet. **-duft** [-dʏft] n. Guldstøv.
gulleitur [gʏl:ɛi·døʀ, -lɛi·tøʀ] a. gulagtig, gullig.
gull ekra [gʏd·lɛ·gra, -ɛ·kra] f. Guldleje. **-epli** [-ɛhblɪ] n. **1.** Guldæble. — °**2.** *(appelsína)* Orange, Appelsin. **-fagur** [-λ-fa·qøʀ] a. **1.** *(ljómandi sem gull)* [illegible] som Guld. **2.** = *gullfallegur*. **-fallegur** [-fadlɛqøʀ] a. overordentlig smuk. **-fata** [-fa·da, -fa·ta] f. Guldspand, Guldkrukke. **-festi** [-fɛsdɪ] f. indec. Guldkæde. **-fextur** [-fɛχsdøʀ] a. guldmanket. **-fífill** [-fi·vɪdλ] m. (bot.) Morgenfrue (calendula officinalis). **-fiskur** [-fɪsgøʀ] m. (zool.) Guldfisk (carassius auratus). °**-fjallaður** [-fjadlaðøʀ] a. **1.** *(gyltur)* forgyldt. — **2.** guldbroderet: *gullfjallað rósasilki*, Gyldenstykke. — **3.** *(gullhærður)* guldhaaret. **-flaga** [-fla·qa] f. Guldplade. **-fleygur** [-flɛi·qøʀ] a. guldvinget. **-flóð** [-flou·ð] n. Oversvömmelse af Guld, Guldflod. **-forðatrygging** [-forðatrɪɣ:ɪŋk] f. Guldforraadsdækning. **-forði** [-forðɪ] m. Guldforraad. **-foss** [-fos] m. npr. Vandfald paa Sydlandet (i *Hvítá*). **-fugl** [-fʏgλ] m. Guldfugl. **-fúlga** [-fulga] f. Gulddynge; *g. banka*, en Banks Guldforraad. **-fættur** [-faihdøʀ] a. guldfodet. **-gerð** [-l-ɟɛrð] f. Guldmageri, Alkemi, Guldlavning.
gullgerðar fræði [gʏd·lɟɛrðaʀfrai:ðɪ] f. indec., **-list** [-r-lɪs·t] f. Guldmagerkunst, Alkemi. **-maður** [-ma:ðøʀ] m. Guldmager, Alkemist.
gull gersemi [gʏd·lɟɛʀsɛmɪ] f. indec. Klenodie af Guld. **-ginning** [-ɟɪnɪŋk] f. Forførelse ved Hjælp af Guld. **-gjörð** [-ɟörð] f. Guldgjord. **-góður** [-gou·ðøʀ] a. af rent Guld. **-grafari** [-gra·varɪ] m. Guldgraver. **-græðgi** [-graiðɟɪ] f. indec. Guldtörst. **-gröftur** [-grofdøʀ] m. Guldgravning. **-gulur** [-gʏ·løʀ] a. guldgul. **-háls** [-λ-(h)auls] m. (Guldhals, ɔ:) pragtsyg Mand. **-hamar** [-(h)a·maʀ] m. Guldhammer; — pl. *gullhamrar*, Artigheder: *slá* [illegible] Artigheder, give en Komplimenter. **-hamrasláttur** [-(h)amraslauhdøʀ] m. Smiger. **-haugur** [-(h)öy·qøʀ] m. Gulddynge. **-hyrndur** [-(h)ɪ(r)ndøʀ] a. guldhornet, med gyldne Horn. **-hirsla** [-(h)ɪʀsla] f. Skatkammer; Gemme for Penge. **-hjálmur** [-çaulmøʀ] m. Guldhjælm. **-hjalt** [-çaλt] n. Guldhjalte. °**-hjalti** [-çaλdɪ] m. Sværd med gyldent Hjalte. **-hlað** [-(h)λa·ð] n. gyldent Diadem, Guldbaand, Guldbræmme: °*gullhlaðs eik, ey, grund, jörð, vör* osv., Kvinde. **-hlaðinn** [-(h)λa·ðɪn] a. guldbræmmet. **-hnappur** [-(h)vahbøʀ] m. Guldknap. **-hnöttur** [-(h)vöhdøʀ] m. Guldkugle; — overf.: Rigdom [illegible] (Vid. 298). **-hólkur** [-(h)ouλgøʀ, -(h)oulkøʀ] m. Guldholk til en isl. Kvasthue. **-hreinn** [-(h)ɾɛidn] a. ren som Guld. **-hreinsun** [-(h)ɾɛinsøn] f. Guldrensning, Guldvaskning. **-hreistur** [-(h)ɾɛisdøʀ] n. Guldskæl. **-hringur** [-(h)ɾiŋgøʀ] m. Guldring: (Talem.) *það detta ekki af þjer gullhringarnir, þó þú gerir það*, der er ingen Fare for, at du lider Afbræk derved (siges naar en er uvillig til at give en Haandsrækning); — gen. *gullhrings-, gullhringa-* som förste Sammensætningsled i Kenninger for Kvinder: *gullhringa rein, gullhrings gná* osv. **-hrúga** [-(h)ɾu·(q)a] f. Gulddynge. **-húfa** [-(h)u·(v)a] f. **a.** Guldhue, Krone. **b.** ironisk i overf. Bet.: *hver gullhúfan er upp af annari*, den ene Galskab kroner den anden. **-húnn** [-(h)udn] m. gylden Top **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Gulddör. ° **-hús** [-(h)u·s] n. Smykkeskrin. **-hærður** [-(h)airðøʀ] a. guldhaaret.
gullin brú [gʏd·lɪnbru:] f. Gyldenbro; anomal dat.: *gullinbrúvu* (BTh. 142). **-dúkur** [-du:gøʀ, -du:køʀ] m. Gyldendug. **-fextur** [-fɛχ·sdøʀ] a. guldmanket. °**-fingra** [-fiŋ·gra] f. Solen (MJ. V. 209). °**-fránn** [-fraud·n] a. guldglinsende. °**-hvel** [-χwɛ:l, -kvɛ:l] n. gyldent Hjul (spec. om Solen) (BTh. 11). **-hærður** [-v-(h)air·ðøʀ] a. = **gullhærður. -kamba (a)** [-ŋ-kam·ba] vi. (egl. gale som den mystiske Hane, *Gullinkambi*, om daarlige Digtere) vaase, vrövle (JHall. 309). °**-knappur** [-knahbøʀ] m. gylden (Blomster)knop: (JHall. 124). **-ljós** [-ljou:s] a. gyldenblond, guldgul.
gullinn [gʏd·lɪn] a. **1.** *(gyltur)* forgyldt. — **2.** *(úr gulli)* af Guld.
gullin rún [gʏd·lɪnru:n] f. gylden Rune. **-snið** [-snɪ:ð] n. (mat.) det gyldne Snit. **-stóla** [-sdou:la] a. indec. guldtronende: *Hera g.* (Il. I. 26) (Overs. af gr. χρυσόθρονος). **-toppa** [-tohba] f. (bot.) Engelskgræs (armeria maritima, Willd.). °**-örfa** [-ör·va] a. indec. guldpilet, med gyldne Pile.
gull kaleikur [gʏd·λka·lɛigøʀ, -ka·lɛikøʀ] m. Guldkalk. **-kálfur** [-kaulvøʀ] m. Guldkalv. **-kambur** [-kambøʀ] m. Guldkam. **-kanna** [-kan·a] f. Guldkande. **-keðja** [-cɛðja] f. Guldkæde; (Ordspr.) *það gagnar lítið þjófn um að ganga með gullkeðjuna til gálgans* (GJ.), det gavner ikke Tyven, med Guldkæde til Galgen at gaa. **-kendur** [-cɛndøʀ] a. guldholdig. **-ker** [-cɛ·r] n. Guldkar. **-kynjaður** [-cɪnjaðøʀ] a. guldholdig. **-kistill** [-cɪsdɪdλ] m. Guldskrin. **-kólfur** [-kou·lvøʀ] m. Guldstang, Guldbarre. **-kollur** [-kodløʀ] a. (bot.) Rundbælg (anthyllis vulneraria, L.). **-korn** [-ko(r)dn] n. Guldkorn (ogs. overf.). **-kóróna** [-kou·ro·na] f. Guldkrone. **-krans** [-krans] m Guldkrans. **-kross** [-kros] m. Guldkors, forgyldt Kors. **-kögur** [-kö·qøʀ] n. Guldfrynser. **-land** [gʏd·lant] n. Guldland. **-lax** [-laχs] m. **1.** (zool.) Guldlaks (argentina silus). — °**2.** Gulasch: *gulllaxar stríðsáranna*. **-leggja** [-lɛɟ·a] vt. belægge med Guld, forgylde. **-legur** [-lɛqøʀ] a. **1.** *(gullinn)* gylden. — **2.** *(gulli líkur)* guldlignende. **-letur** [-lɛ·døʀ, -lɛ·tøʀ] n. gyldne Bogstaver. **-lindi** [-lɪndɪ] m. Guldbælte. **-lokkur** [-lohgøʀ] m. Guldlok. **-lögur** [-lö·qøʀ] m. Guldopløsning. †**-mál** [gʏd·lmau·l] n. gylden Indskrift; Guldprydelser (f. Eks. paa Vaaben). **-men** [-mɛ·n] n. Guldhalsbaand. **-merktur** [-mɛɾ(χ)døʀ] a. guldmærket. **-milti** [-mɪλdɪ] n. Guldstang, Guldbarre. **-moli** [-mo·lɪ] m. Guldklump. **-múr** [-mu·r] m. Guldmur. **-mura** [-mʏ·ra] f. (bot.) Vaar-Potentil (potentilla verna, L.). **-nagli** [-naglɪ] m. Guldsöm. **-nám** [-nau·m] n. Guldgravning. **-náma** [-nau·ma] f. Guldgrube, Guldmine. **-nemi (-a,-ar)** [-nɛ·mɪ] m. Guldgraver. **-nisti** [-nɪsdɪ] n. Brystnaal af Guld, Guldbrosche. **-ofinn** [-o·vɪn] a. indvævet med Guld.

guldvirket. **-ólga** [-oᵘlga] f. Guldfeber. **-pappír** [-λ-pahbiǫ] m. Guldpapir. **-peningur** [-pɛniŋgoǫ] m. 1. Guldmønt; pl. Guldpenge, Guld. — 2. Guldmedalje (som Præmie). **-pyngja** [-piŋɟa] f. Pengepung med Guldmønt. **-plata** [-pla·da, -pla·ta] f. Guldplade. **-plenta** [-plɛvda, -plɛnta] f. (min.) Svovlkis. **-rass** [-ras] m. egl. Guldrumpe, ɔ: Laps. **-raun** [-l-röy·n] f. Guldprøve. **-reifður** [-rɛivðoǫ] a. guldprydet: *-ifaldur* e. (MJ. I. 15). **-reyfi** [-rɛivɪ] n., is. med Artiklen: *gullreyfið*, det gyldne Skind. **-reyr** [-rɛi·r] m. Guldrør. **-rekinn** [-rɛ·ɟɪn, -rɛ·ɟɪn] a. guldbeslagen. **-rendur** [-rɛndoǫ] a. indlagt med Guld. **-ritinn** [-rɪ·dɪn, -rɪ·t-] a. guldskreven, skreven med gyldne Bogstaver. **-roða** [-ro·ða] vt. 1. farve med en gylden Rødme: *(fyrsti sumardagur) fjöll gullroðar* (Klp. III. 75). — 2. guldplettere; — pp. *-roðaður*. **-roðasteinn** [-roðasdɛid·n] m. Guldrubin. **-roði** [-ro·ðɪ] m. 1. *(gullinn blær)* gyldent Skær. — 2. *(gylling)* Forgyldning. **-roðinn** [-ro·ðɪn] a. forgyldt; guldpletteret: *gullroðnar vörur*. **-rósaður** [-ro·saðoǫ] a. guldbroderet, udsyet el. indvævet med gyldne Blomster. ***-rót** [-roᵘ·t] f. Asfodelos. ***-rótarengi** [-roᵘdarɛiŋ·ɟɪ, -roᵘtar-] n. Asfodelosengen (Od. 242). **-rún** [-ru·n] f. gylden Rune. **-sáld** [-λ-sault] n. Guldstov. **-sandur** [-sandoǫ] m. Guldsand. **-sannur** [-san·øǫ] a.: *það er gullsatt*, det er en gylden Sandhed. **-sauma** [-söy·ma] vt. brodere med Guld, guldbrodere, guldvirke. **-settur** [-sɛhdøǫ] a. besat med Guld, guldbelagt. **-sigurverk** [-sɪ·qørvɛǫk] n. Guldur, Guldsejerværk. **-sylgja** [-sɪlɟa] f. Guldspænde. **-skál** [-sgau·l] f. Guldskaal. **-skart** [-sgaǫt] n. Guldsmykker. **-skati** [-sga·dɪ, -sga·tɪ] m. *1. Guldgiver, gavmild Mand. — 2. (zool.) crysodomus Turtoni (GBárð.). **-skeið** [-sɟɛi·ð] f. Guldske. **-skóaður** [-sgo·aðoǫ] a. guldskoet. **-skór** [-sgo·r] m. Guldsko. **-skotinn** [-sgo·dɪn, -sgo·t-] a. guldvirket. **-skraut** [-sgröy·t] n. = **gullskart.** **-skreyttur** [-sgrɛihdoǫ] a. = **gullskrýddur.** **-skreppa** [-sgrɛhba] f. Sukkerroe (beta) (LFR. V. 18). **-skrýddur** [-sgrid·oǫ] a. guldprydet. **-skúfur** [-sgu·voǫ] m. Gulddusk; *(á öxl)* Epaulet. **-smeittur** [-smɛihdoǫ] a. guldbeslaaet. **-smeltur** [-smɛλdoǫ] a. indlagt med Guld, med Guldemaille. **-smíði** [-smi·ðɪ] f. 1. *(það að smíða úr gulli)* Guldsmedearbejde, Guldsmedearbejde. — 2. *(smíði úr gulli)* Arbejde(r) i Guld. **-smíðlegur** [-smiðɪ·qoǫ] a. som hører til Guldarbejde. **-smiður** [-smɪ·ðoǫ] m. 1. *(maður, sem smíðar úr gulli)* Guldsmed. — 2. *(bjalla)* en Slags Bille. **-snúður** [-snu·ðoǫ] m. Guldklump (2. Ið. II. 20). **-snælda** [-snailda] f. gylden Ten. **-sótt** [-soᵘht] f. Guldsyge, Guldtörst, Guldfeber. **-spangagleraugu** [-sbauŋgaglɛ:röyqo] npl. Guldbriller. **-spilda** [-sbɪlda] f. Guldbarre. **-spjald** [-sbjalt] n. Guldtavle. **-spori** [-sbo·rɪ] m. Guldspore, gylden Spore; *g. arnarins*, Sporen paa en Ørnefod. **-sproti** [-sbro·dɪ, -sbro·tɪ] m. Guldscepter. **-stafa** [-sda·va] v. impers.: *sjóinn gullstafar*, der er ligesom Guldstriber paa Søen; — pp. *gullstafaður*, guldstribet. **-stafur** [-sda·voǫ] m. 1. *(gullbókstafur)* Guldbogstav, gyldent Bogstav. — 2. *(gullsproti)* Guldspir, Guldstav, Guldscepter. — 3. *(gullrák)* Guldstribe. **-steinbrjótur** [-sdɛinbrjo·doǫ, -brjo·toǫ] m. (bot.) gylden Stenbræk (saxifraga aizoides). **†-steindur** [-sdɛindoǫ] a. forgyldt. **-stjaki** [-sdja·ɟɪ, -sdja·ʝɪ] m. Guldstage. **-stóll** [-sdo·dλ] m. 1. *(gullhásæti)* Guldtrone. — 2. *(gyltur stóll)* forgyldt Stol; *bera e-n á gullstól*, bære en paa Hænderne som Æresbevisning (jfr. ogs. ÓDavSk. 158). **-straumur** [-sdröy·moǫ] m. Guldström. **-strengjaður** [-sdrɛiŋɟaðoǫ] a. med gyldne Strænge. **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) Dværg-Star (carex Oederi). **-sveigur** [-svɛi·qoǫ] m. Guldkrans. **-söðlaður** [-söðlaðoǫ] a. guldsadlet, med gylden Sadel. **-söðull** [-sö·ðødλ] m. Guldsadel. **-tafla** [-tabla] f. Guldtavle. **-teinn** [-tɛidn] m. Guldten, Guldstang, Guldstribe. **-tilbúningur** [-tɪlbuniŋgoǫ] m. Guldmageri. **-toppa** [-tohba] f. (poet.) Hoppe (med gylden Pandelok); — spec. Hoppe af Farven *glóföxóttur*. **-toppur** [-tohboǫ] m. °1. Gyldenlak (cheiranthus cheiri). — 2. Navn paa en Hest af Farven *glóföxóttur*. **-tryggja** [-trɪɟːa] vt. gulddække, — pp. *-tryggður*, gulddækket: *gulltryggðir seðlar*.

gullum [gʏd·lom] 1. p. pl. imp. ind. af **gella** og **gjalla.**

gull umgerð [gʏd·lʏmɟɛrð] f. Guldkapsel. **-uppskera** [-ʏhpsɟɛra] f. Guldhøst. **-úr** [-u·r] n. Guldur. **-vafinn** [-va·vɪn] a. guldbeslaaet. **-varta** [-vaǫda] f. (zool.) en Billeart (cistela stoica). **-vefur** [-vɛ·voǫ] m. guldvirket Töj. **-viðjar** [-viðjaǫ] fpl. Guldlænker. **-vír** [-vi·r] m. Guldtraad. **-vog** [-vo·q] f. Guldvægt: *að vega e-ð á g.*, veje n-t meget nöjagtig, lægge sine (ens) Ord paa en Guldvægt. **-vægur** [-vai·qoǫ] a. som vejer op imod Guld, guldvægtig: *gullvæg orð*; — *e-ð er meira en gullvægt*, man kan ikke veje n-t op med Penge. **-vængjaður** [-vaiŋɟaðoǫ] a. guldvinget. **-vængur** [-vaiŋgoǫ] m. Guldvinge. **-vöndur** [-vöndoǫ] m. (bot.) gylden Ensian (gentiana aurea). **-þynna** [-λ-þɪn·a] f. Guldblik; — pl. *gullþynnur*, Pladeguld. **-þjófur** [-þjoᵘ·voǫ] m. Guldtyv. **-þorsti** [-þo(ǫ)sdɪ] m. Guldtörst. **-þráður** [-þrau·ðoǫ] m. Guldtraad. **-þvottur** [-þvohdoǫ] m. Guldvaskning. **-æð** [-l-ai·ð] f. 1. *(í jörðu)* Guldaare. — †2. (med.) = *gylliniæð*. **-öld** [-ölt] f. Guldalder.

gul maðra [gʏl·maðra] f. (bot.) gul Snerre, Maries Sengehalm (galium verum, L.). **-mórauður** [-moᵘ·röyðoǫ, -mo·-] a. gulbrun.

gulna (a) [gʏl·na] vi. gulne, blive gul.

gulnefja [gʏl·nɛvja] f. (Árn.) = **snjónál.**

gúlpa (a) [guλ·ba, gul·pa] vi. 1. være ujævn; svulme; (om Klæder) pose ud: *fatið gúlpar*; — *ranghverfa ættjarðarástin fer með herbrestum og hávaða, gengur með gúlpandi* (svulmende) *gunnfána í annari hendi og sjö stjörnur í hinni* (Eimr. XVIII. 166); — refl. *gúlpast: g. upp*, bulne ud, svulme op (om Is): *ánin gúlpaðist upp*. — 2. *(gutla)* gylpe, boble: *g. og skjóta upp stórum bólum* (LFR. X. 136).

gúlpalaus [guλ·balöy·s, gul·pa-] a. uden Ujævnheder.

gúlpoki [gul·po·ɟɪ, -po·ʝɪ] m. Kæbepose.

gúlpóttur [guλ·boᵘhdoǫ, gul·p-] a. med (posende) Ujævnheder.

gúlpungur (-s, -ar) [guλ·buŋgoǫ, gul·p-] m. (Vf.) = **gúlpur** 3.

gúlpur (-s, -ar) [guλ·boǫ, gul·pøǫ] m. 1. *(bunga)* rundagtig el. posende Ujævnhed: *skreikti plógurinn yfir svo g. verði* (Andv. I. 152). — 2. Skybanke: *Þegar þeir áttu skammt eitt þangað, er þeir hugðu jökulinn ei mundi úr því hækka austur á leið, þá setti gúlp á jökulinn á tvær hendur, fyrir sunnan og norðan, en loptaði undir þvert austur yfir jökulinn* (ÞThLfr. II. 103). — 3. smaa, tætte Bølger (Arnf.). — 4. a. *(stinningskaldi)* stiv Kuling (spec. kortvarig) (Rang.). — b. *(kalsi)* raa Blæst; jfr. *vestangúlpur*.

gul rengjóttur [gʏl·rɛiŋɟoᵘhdøǫ] a. med et gulligt Skær (Af.). **-rófa** [-roᵘ·(v)a] f. (bot.) Kaalrabi (brassica napus f. napobrassica). **-rót** [-roᵘ·t] f. (bot.) Gulerod (daucus carota). **-röndóttur** [-röndoᵘhdoǫ] a. gulstribet. **-skræpa** [-sgrai·ba, -sgrai·pa] f. et Stykke Töj med skrigende Farver. **-skurma (-u, -ur)** [-sgʏrma] f. (zool.) succinea amphibia (JHallHB.). **-smokkóttur** [-smohgoᵘhdoǫ] a. (om Faar) hvidgul paa Bugen (Múl.). **-sniglar** [-sniglaǫ] mpl. (zool.) succinea (JHallHB.).

gúlsopi [gul·so·bɪ, -so·pɪ] m. Mundfuld.

gulstör [gʏl·sdö·r] f. = 1. **bleikja** 4.

gulur [gʏ:loǫ] a. 1. gul: *gult hár*; — *sá guli*, Torsken (Grindavík). 2. npr. Navn paa en Bede el. en Hund.

gulu sjúkur [gʏ:losju:goǫ, -sju:køǫ] a. syg af Gulsot. **-veiki** [-vɛi:ɟɪ, -vɛi:ʝɪ] f. indec. 1. = *gula*, Gulsot. — 2. gul Feber (febris flava).

gul víðir [gʏl·vi·ðɪǫ] m. (bot.) tofarvet Pil (salix phylicifolia). **-þámaður** [-þau·maðoǫ] a. gullig diset, guldiset: *gulþámað loft*. **-önd** [gʏ:l-önt] f. = **toppönd.**

gum (-s) [gʏ:m] n. 1. *(ýkjulof)* overdreven Ros. — 2. *(gort)* Pralen.

guma (a) [gʏ:ma] vi. 1. *(hrósa um of)* rose overdrevent. — 2. *(gorta)* prale: *g. af e-u*, rose n-t overdrevent; prale af n-t.

gumari (-a, -ar) [gʏ:marɪ] m. Skryder, Pralhans.

Gumbi (-a, -ar) [gʏm·bɪ] m. npr. (Suðursv.) Dim. af **Guðmundur.**

gumbra (a) [gʏm·bra] vt. med dat. (Árn.) = **gulfra** 1. a.

gumbur (-urs) [gʏm·boǫ] n. groft, forhastet Arbejde (jfr. *gulfur*); spec. groft Uldgarn: *betrað g. en það, sem þú ert að spinna* (Árn.); — i overf. Bet.: *fá gumbrið af e-u*, faa det daarligste af n-t, faa en daarlig Erfaring m. H. t. n-t.

1. **gumi (-a, -ar og -nar)** [gʏ:mɪ, gʏm·naǫ] m. Mand.

2. **gumi (-a, -ar)** [gʏ:mɪ] m. (Af., Sch.) = 1. **gummi.**

gumkaup [gʏm·köy·p] npl. Kob af en værdiløs Ting, Snydekob.

?**gumla (a)** [gʏm·la] vi. gumle: *gumlandi görn* (om en Kalv) (JÁGát. 97)

gumma (a) [gʏm:a] vi. fraadse (BH.).

1. **gummi (-a, -ar)** [gʏm:ɪ] m. Fraadser (BH.).

2. **Gummi (-a, -ar)** [gʏm:ɪ] m. npr. Dim. af **Guðmundur.**

gúmmí (-ís) [gum:ɪ] n. Gummi. ?**-slanga** [-slauŋ·ga] f. Gummislange

gumpur (-s, -ar) [gʏμ·boǫ, gʏm·poǫ] m. Gump, Rumpe, Bagdel.

gums (gen. ds.) [gʏm·s] n. 1. *(háð)* Spot. — 2. *(svik)* Bedrageri. 3. *(lítilfjörlegur matur)* (foragteligt om Mad) Bras, Pöjt el. lign.

1. **gumsa (-u)** [gʏm·sa] f. en Mængde af n-t, Masse (ASkaft.).

2. **gumsa (a)** [gʏm·sa] vt. og vi. 1. vt. *(hæða)* spotte. — 2. *(svíkja)* bedrage. — 3. omtale løselig, ymte: *eitthvað var hann að g. um það*. 4. *g. e-u í sig*, holke n-t i sig (Árn.).

gunga (-u, -ur) [guŋ·ga] f. Kryster, Kujon.

gungu legur [guŋ·golɛ·qøǫ] a. krysteragtig. **-háttur** [-hauhdoǫ] m., **-skapur** [-sga·bøǫ, -sga·pøǫ] m. Kujoneri.

gunn (-ar) f., **gunnur (-ar)** [gʏn·, gʏn:øǫ] f. Slag, Kamp.

Gunna (-u, -ur) [gun:a] f. npr. Dim. af *Guðrún*; (Talem.) *það er ekki oft, að hún Gunna mín giftir sig (giftist)* siges, naar man foretager sig n-t usædvanligt.

Gunnar (-s, -ar) [gʏn:aǫ] m. npr. Gunnar, Gunner.

gunn bjartur [gʏn·bjaǫdøǫ] a. lysende i Kampen. **-fáni** [-fau·nɪ] m. Krigsflag, Orlogsflag. ***-frægur** [-frai·qøǫ] a. kampberömt. **-hildur** [-hɪldoǫ] f. npr. Gun(h)ild. ***-hlíf** [-hλi·v] f. Beskyttelse i Kamp ɔ: Panser. **-hvatur** [-χwa·døǫ, -kva·døǫ, -kva·tøǫ, gʏŋ·-] a. kampivrig.

Gunni (-a, -ar) [gʏn:ɪ] m. npr. Dim. af **Gunnar.**

Gunn laugur (-s, -ar) [gʏn·löy·qøǫ] m. npr. ***-órungur (-s, -ar)** [gʏn:oᵘ·ruŋgoǫ] m. Helt. ***-reifur** [-n·-rɛi·voǫ] a. kampglad. ***-snarpur** [-snaǫboǫ] rask i Kamp (BTh. 142).

gunnur (-ar) [gʏn:oǫ] f. se **gunn.**

Gunsa (-u, -ur) [gʏn·sa] f. npr. Dim. af **Guðlaug, Guðný** og **Gunnhildur.**

Gunsi (-a, -ar) [gʏn·sɪ] m. npr. (Vf.) Dim. af **Gunnar.**

gupn (-ar, -ir) [gʏhpn] f. = *gaupn*: (Ordspr.) *oft gana gupnir eftir höfði* (GJ.), ofte retter Haand sig efter Hoved.

gura (-u, -ur) [gʏ:ra] f. Vindstød (Siglf.).

gúrka (-u, -ur) [guǫ·ga] f. Agurk (cucumis).

Gurra (-u, -ur) [gʏr:a] f. npr. (ASkaft.) Dim. af **Guðríður.**

1. **gusa (-u, -ur)** [gʏ:sa] f. 1. *(vatnsgusa)* Sprudlen, Straale. — 2. a. Kasten el. Nedstyrten af n-t spredt, overs. paa Dansk i Reglen med -regn: *sótg.*, Sodregn, *sandg.*, Sandregn, *moldarg.*, Muldregn, osv. — b. *(stutt hríð)* kortvarig Snestorm, i Sms.: *austangusa*. — 3. overf. *(skammir)* Overhaling.

2. **gusa (a)** [gʏ:sa] vt. med dat. og vi.: 1. *g. á e-n*, spröjte paa, overspröjte en; *e-ð gusast á e-n*, en bliver overspröjtet el. overdænget med n-t: *vertu ekki að g. á mig vatni*, lad være at overdænge mig med Vand; *g. upp úr sjer*, udspy: *stórir hverir, þeir sem ekki höfðu gusað vatninu upp úr sér nærri í 40 ár* (ÞThFerð. I. 203); (Ordspr.) *þeir g. mest, sem grynst vaða*, jfr. tomme Vogne buldrer mest; — refl. *gusast*, spröjtes. — 2. overf.: *g. e-u út úr sjer*, skynde sig at sige n-t; *g. yfir e-n skömmum*, skælde en Huden fuld.

Gusisnautar [gʏ·sɪsnöy:daǫ, -nöy:taǫ] mpl. Orvarodds magiske Pile.

forhindrede ham at [illegible] Gusti, der altid ramte og vendte saa [illegible] tilbage til Skytten, [illegible] om Herakles' Pile (MJ. I. 42).

guss [illegible] n. **1.** [illegible] Snadren. — **2.** *(þvaður)* Sladder.

gussa (a) [illegible] vi. **1.** snadre, rappe, plække: [illegible] — **2.** *(þvaðra)* sladre.

gusta (a) [illegible] vi. pifte, blæse, trække [illegible] (And. I. 301): [illegible] impers. *það gustar*, det blæser, det kuler.

Gústa (-u, -ur) [gus·da] f. npr. Dim. af **Ágústa.**

gustgeystur [gʏs·tjɛisdoɣ] a. stormende.

Gústi (-a, -ar) [gus·dɪ] m. npr. Dim. af **Ágúst.**

gust illur [illegible] a. **1.** [illegible] stinkende. — **2.** [illegible] hæftig, vred og fjendsk i sin Optræden. **-kaldur** [illegible] a. koldt blæsende: [illegible] en er fjendtlig sindet mod en. **-mikill** [illegible] a. hæftig, voldsom, stormende i sin Fremtræden: *Hann var svo skapstyggur og g.* (Campe 187); *hin síðari* [illegible] (Alþ. '11, B. 762).

gustuk (guðs þökk) [gʏs·døk] f. Barmhjærtighedsgærning: *það er* [illegible] det var Synd snarere end skaansel [illegible] det. *það er ekki g. að gera það*, det var Synd at göre det; *g. væri honum, ef hann gerði það*, han vilde göre en god Gærning, hvis han gjorde det; (iron.) *það var nú mest gustukin*, egl. det var den mest tiltrængte Barmhjærtighed, [illegible]

gustuka gjarn [illegible] a. [illegible] **-hæli** [-hai:lɪ] n. mild Stiftelse. **-maður** [-ma:ðoɣ] m. (værdigt) trængende, fattig: *vera g.*, trænge, være trængende: *vera g. e-s*, spise Naadsensbrød hos en; *vera ekki g.*, ikke trænge. **-samur** [-sa:moɣ] a. godgörende. **-semi** [illegible] **-skyn** [illegible] *skyni*, göre n-t af Barmhjærtighed. **-verk** [-vɛɣ·k] n. Barmhjærtighedsgærning [illegible]

gustur (-s, -ir) [illegible] m. **1.** [illegible] Vindpust, [illegible] et koldt Vindpust fra Øst. — **2.** overf. om kold, fejende Optræden: *það var heldur* [illegible]

gustviðri (-is) [gʏs·dvɪðrɪ] n. Blæsevejr.

gusugangur [gʏ:sogaun·goɣ] m. **1.** *(busl)* Plasken. — **2.** voldsom og ilfærdig Optræden: *það er ekki heldur g. á þjer!* sikken Fart du har paa!

gusum [gʏ:som] 1. p. pl. imp. ind. af **gjósa.**

gutl (-s) [illegible] n. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] Sobemad, [illegible] Pöjt den Vin er! — **3.** i overf. Bet. (nedsættende) **a.** en Smule, Stænk af n-t: *þeir lærðu eitthvert g. í grísku*, de lærte nogle Brokker Græsk. — **b.** [illegible] — **4.** [illegible] — **5.** [illegible] *skulum ríða svolítið g.*, lad os ride lidt til.

gutla (a) [illegible] **1. a.** [illegible] *kútnum*, det skvulper i, der er en Taar tilbage i Kuttingen; *g. undir*, ro lidt under Sejl (Vf., Sl.); *gutlandi svangur*, skrupsulten; — refl.: *gutlast*, [1] [illegible] **b.** [illegible] diske Kundskaber har han dog endnu, selv om de iøvrigt er blevet lovlig [illegible] — **2.** [illegible] — **3.** [illegible]

gutlandi (-a) [gʏhdlandɪ] m. Skvulpen.

gutlaralegur [gʏhdlaralɛ:ɣoɣ] a. fuskeragtig.

gutlari (-a, -ar) [gʏhdlarɪ] m. **1.** Fusker: *Það er alveg nauðsynlegt að útiloka þessa þekkingarlausu gutlara* (om Homøopater o. desl.) (Alþ. '11, B. II. 128[illegible]). — **2.** [illegible]

gutl hungraður [gʏhtλ(h)ungraðoɣ] a. skrupsulten. **-reið** [-dl-rɛi·ð] f. gutl 5.

1. **Gutti (-a, -ar)** [gʏhdɪ] m. npr. Dim. af **Guttormur.**

2. **gutti (-a)** [gʏhdɪ] m. Ondskab, Malice; pludselig Vrede, Opfaren: [illegible] (JÁÞ. I. 152).

guttlitill [illegible] *kraftlaus* [illegible]

Guttormur (-s, -ar) [illegible] m. **I.** npr. Guttorm. — **II.** [illegible] der slaas ind i en Klippe el. Bjærgside (Siglf.).

guttur (-s) [illegible] (ASkaft.).

gutum [illegible] 1. p. pl. [illegible] af **gjóta.**

Gvendar ber [gvɛn·darbɛ:r] n. = **moldarber.** **-brunnavatn** [-brʏn·a-vahtn] n. Vand fra *Gvendarbrunnar*. **-brunnur** [-brʏn:oɣ] m. en efter Sagnet af Gudmund den Gode indviet Kilde; — saadanne Kilder findes rundt omkring; naturligvis har man især givet Navnet til Kilder, hvis Vand er særlig velsmagende, f. Eks. filtreret gennem Lava; — nu spec. (i pl.) om den Kilde, hvorfra Byen Reykjavik faar sit Vand. **-dagur** [-da:ɣoɣ] m. Gudmund den Godes Dødsdag, 16. Marts. **-gína** [-gi:na] f. Aabning i Skyerne (Dal.). **-grös** [-grö:s] npl. = **Guðmundargrös.**

Gvendur (-ar, -ar) [illegible] m. npr. Dim. af *Guðmundur* [illegible] betegnes saal. *G. (hinn) góði Arason*, Biskop til *Hólar* († 1237): (Ordspr.) [illegible] jeg ikke nok!

gvuð- [illegible] = **guð-.**

Gvöndur (-ar, -ar) [gvön·doɣ] m. npr. = **Gvendur.**

gæða (di) [illegible] vt. **1.** [illegible] begave en med n-t: *(þeir) klæða og g. kroppinn óspart* (LFR. VII. 138). **2.** *g. e-m á (með) e-u*, göre en til gode, traktere en med n-t; *g. e-m á (með)* [illegible] fodre kræftingere [illegible] *... hái fénu svo, að það verði töluvert þyngra á fóðrum, þurfi meira að g. við það en ella* (Alþ. '11, B. II. 1582). — **3. a.** fremskynde, forøge: *g. róður, sund, reið, rás*, ro, svömme, ride, løbe hurtigere; *g. ferðina*, sætte Farten op; *B. gæddi rásina suður fyrr* (sic) *lækinn* (GFrÁtt. 182). — **b.** refl.: *e-ð gæðist á (á gæðist)*, n-t vokser, tiltager (særl. om n-t ondt, Sygdom, Uvejr osv.), jfr. *ágæðast*: [illegible] *ast á (ágæðast)*. — **4.** pp. *gæddur e-u*, begavet, udrustet med.

gæða blóð [illegible] n. en brav Sjæl. [illegible] *prestur — þetta g.* (Dydsdragon) (EKvOf. 277). **-dís** [-di:s] f. godhjærtet Fe: [illegible] (GFrTis. 23[illegible]). **-hagur** [-ha:ɣoɣ] m. god, behagelig Tilstand. **-kýr** [illegible] f. udmærket Malkeko. **-kona** [-ko:na] f. brav Kvinde. **-laus** [-löy·s] a. [illegible] uden Goder. *(ófrjór)* gold, ufrugtbar. **-maður** [-ma:ðoɣ] m. prægtig Mand, brav, god Mand. **-margur** [-mar·goɣ] a. rig paa Goder. **-prestur** [-prɛs·d-oɣ] m. fremragende Præst: *orðlagður g. og skáld* (SIng. I. 222). **-skáld** [-sgaul·t] n. fremragende Digter. **-skortur** [-sgoɣ·doɣ] m. Mangel paa Goder el. Bekvemmeligheder. **-snauður** [-snöy:ðoɣ] a. uden Goder; *(ófrjór)* ufrugtbar. **-spar** [-sba:r] a. karrig paa Dyder. **-tíð** [-ti:ð] f. *(öndvegistíð)* godt, mildt Vejrlig. **-vist** [-vɪs·t] f. udmærket Kondition.

gæddur [ɟaid:oɣ] pp. af **gæða.**

1. **gæði** [ɟai:ðɪ] npl. **1.** Goder: *guð gefur mönnunum margvísleg g.* — **2.** *(hlunnindi)* Goder, Herligheder: *þar eru mikil g. til lands og sjóar* (ÞTh. Ferð. IV. 13); *með öllum gögnum og gæðum*, med alle Herligheder. — **3.** Kvalitet: *ódýr eftir gæðum*, billig i Forhold til Kvaliteten. — **4.** *(gæska)* Godhed: *hann er ekkert annað en gæðin*, han er selve Godheden.

†2. **gæði** [ɟai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gá.**

gæðingur (-s, -ar) [illegible] m. **1. a.** [illegible] *ugur maður)* höjbyrdig Mand, Stormand, Magnat. — **b.** *(vildarmaður, einkum þjóðhöfðingja)* Yndling (is. hos en Fyrste). — **2.** *(góður hestur)* en god Ridehest; *(skeiðhestur)* Pasgænger; — *stilltu þig, gæðingur!* rolig, min Ven! (siges til en, der gaar for rask paa).

gæðir (-is) [ɟai:ðɪɣ] m. Giver, Forøger (jfr. *gæða*): *g. hafleygjar* (MJ. II. 230), Guldets Giver ɔ: Mand.

gæðska [illegible] f. = **gæska.**

1. **gæfa (-u)** [ɟai:va] f. **1.** Lykke, Held: *hann bar ekki gæfu til þess*, der skulde ikke times ham den Lykke. — **2.** npr. Navn paa en Ko.

2. **gæfa (-u)** [ɟai:va] f. Stargræs, som gives til Køer sammen med andet Hø (Sch.).

3. **gæfa (ði)** [illegible] vt. [illegible] refl. *gæfast*: **a.** blive rolig: *fer nú prestur höndum um konuna; af því gæfðist hún* (JÁÞj. I. 103). — **b.** blive blød og böjelig: *stál gæfist.*

gæfð (-ar, -ir) [ɟaiv·ð, ɟaib·þ] f. Tamhed, Stilfærdighed.

gæfðarmaður [ɟaiv·ðarma:ðoɣ, ɟaib·ðar-] m. stilfærdigt Menneske.

gæfi [ɟai:vɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gefa.**

gæf lyndi [ɟaiv·lɪndɪ] n. Sagtmodighed; Stilfærdighed; blidt Sind. **-lyndur** [-lɪndoɣ] a. sagtmodig, stilfærdig; mild, blid.

gæfta kafli [ɟaif·dakab·lɪ] m. en Tidlang med godt Vejrlig til Fiskeri. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Vejrlig, bekvemt til Fiskeri. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. med daarligt Fiskevejr.

gæftir [ɟaif·dɪɣ] fpl. **1.** Vejrliget m. H. t. Fiskefangst; bekvemt Vejr til Fiskefangst, fint Fiskevejr. — **2.** *(gegningar)* Kreaturfodring.

gæfu dís [ɟai:vodi:s] f. Lykkegudinde. **-drjúgur** [-drju:(ɣ)oɣ] a. heldig. **-ferð** [-fɛr·ð] f. heldbringende Rejse. **-fullur** [-fʏd·loɣ] a. rigelig udstyret med Lykkens Goder. **-gaukur** [-göy:ɣoɣ, -göy·koɣ] m. Lykkens Fugl: *langar festar oftast styggja gæfugaukinn* (GThBúi 42). **-gengi** [-ɟɛiŋ·ɟɪ] n. Lykke. **-kona** [-ko:na] f. lykkelig Kvinde, Kvinde som har Lykken med sig. **-lán** [-lau:n] n. god Lykke. **-laus** [-löy·s] a. uden Held; forladt af Lykken. **-legur** [-lɛ·ɣoɣ] a. = **lánlegur.** **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Lykke; Uheld. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:tɪdλ] a. kun lidt begunstiget af Lykken. **-maður** [-ma:ðoɣ] m. Mand, som har Lykken med sig, lykkeligt Menneske, Söndagsbarn. **-mannlegur** [-manlɛ:ɣoɣ] a. som ser ud til at have Lykken med sig. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟɪdλ] a. som i höj Grad har Lykken med sig. **-munur** [-mʏ:noɣ] m. Forskel m. H. t. Lykke: (Mundheld) *það gerði gæfumuninn*, der viste det sig, hvem Lykken fulgte.

gæfur [ɟai:voɣ] a. **1.** *(hógvær)* stilfærdig, sagtmodig. — **2.** *(spakur)* tam, (om Heste) let at fange. — **3.** *(deigur)* (om Jærn) blød, böjelig. — **4.** *(sem má gefa)* som kan el. maa gives: (Ordspr.) *lítið er af lauki gæft*, se **laukur**, jfr. *töðugæfur*. — **5.** i Sms. ogs.: som gives: *sjaldgæfur.*

gæfu samlegur [ɟai:vosamlɛ:ɣoɣ] a., **-samur** [-sa·moɣ] a. **1.** *(hamingjusamur)* heldig, lykkelig. — **2.** *(heillavænlegur)* lykkebringende. — **3.** adv. *-samlega.* **-skortur** [-sgoɣ·doɣ] m. Mangel paa Held.

gægja (ði) [ɟai:ja, ɟaiɣ·ðɪ, ɟaig·ðɪ, ɟaiχ·t] vt. med dat. stikke Hovedet frem: *hamraberg gægðu út grámýldum skolt* (StStAndv. II. 108); — refl.: *gægjast*, stikke Hovedet frem for at se efter n-t; titte, kigge: *gægjast inn um gluggann*, titte gennem Vinduet; *gægjast í bók*, kigge i en Bog; (Ordspr.) *gefnum hesti ei gægst í munn*, man skal ej skue given Hest i Munden; *gakk, en gægstu ei* (GJ.), gaa frem uden at se til Siden; *gægjast yfir herðar e-m*, kigge en over Skulderen.

gægju gat [ɟai:joga:t] n. Kighul, Indkig. **-leikur** [-lɛi:ɣoɣ, -lɛi:koɣ] m. Titteleg. **-maður** [-ma:ðoɣ] m. Spion: *guð á ei gægjumanninn nema hálfan* (Málshb.), kun Hælften af Spionen hører Gud til (ɔ: den anden Halvdel tilhører Fanden).

gægjur [ɟai:joɣ] fpl. **1.** Udkig, Titten: *vera* (el. *standa*) *á gægjum*, holde Udkig; *(njósna)* spionere, staa paa Lur. — **2.** (ogs. i sg. *gægja*) de forreste opadbøjede Ender af Skøjter [illegible]

gægja), at því þeir gægðust eða göndu í lopt upp (Jón Yngvaldsson cit. af ÓDavSk. 85).

gægsni [gaiχ·snɪ] n. = **gæsni.**

gægur (-s) [gai:qoϱ] m. Puds (BH.).

†**gæilegur** [gai:jɪlɛ·qøϱ] a. dejlig, yndig.

1. **gæla (-u, -ur)** [gai:la] f. se **gælur.**

2. **gæla (di)** [gai:la] vi. tale godt for, lokke: *g. við e-ð (fyrir e-u)*, kæle for n-t.; *g. við e-n*, kæle for en: *g. við barn.*

gæli [gai:lɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **gala.**

gæling (-ar, -ar) [gai:liŋk] f. Kælen; Lokken.

gælu bragur [gai:løbra:qoϱ] m. kælent Væsen, kælende Optræden, Kælen. **-gefinn** [-gɛ:vɪn] a. kælen. **-nafn** [-nab·v] n. Kælenavn.

gælur [gai:loϱ] fpl. Kælen, Kæleri: *gera (sjer) gælur við e-n*, kæle for en.

gæma (-u, -ur) [gai:ma] f. Luftning.

gær [gai:r] adv.: *í g.*, i Gaar.

gæra (-u, -ur) [gai:ra] f. **1.** uforarbejdet Faareskind med Ulden paa: *raka gæru*, afrage Ulden af en *gæra*; *gæru vaka*, den Tid (is. om Aftenen), det tager at rage Ulden af en *gæra: tveggja, þriggja gæru vaka.* — **2.** *(stinnings kaldi)* stiv Kuling (Vf.). — **3.** pl. *gærur*, smaa Krusninger paa en Vandflade (ASkaft.) (jfr. *gári).*

gær dagur [gair·da·qoϱ] m. Gaardag. **-kvöld** [-g·-kvölt] n.: *í gærkvöldi*, i Gaar Aftes. **-morgunn** [-r·-morgon] m.: *í gærmorgun*, i Gaar Morges.

gæru band [gai:roban·t] n. Baand, hvormed Faareskind snöres sammen. **-hnífur** [-hvi:vøϱ] m. Kniv til at rage Ulden af Skind med. **-skinn** [-sgɪn·] n. törret el. garvet Faareskind med Ulden paa, Uldskind (jfr. *gæra).*

gæs (-ar, -ir) [gai:s] f. (jfr. *gás)* Gaas: (Talem.) *grípa* (el. *taka) gæsina meðan hun gefst*, benytte Lejligheden naar den er der; *mjer var sýnd gæsin, en ekki gefin (hún)*, egl. man viste mig Gaasen, men forærede mig den ikke, jeg fik Lamperog.

gæsa blóm [gai:sablou:m] n. = **vorblóm. -bringa** [-briŋ·ga] f. Gaasebryst. **-fiður** [-fɪ:ðoϱ] n. coll. Gaasefjer. **-fjöður** [-fjö:ðøϱ] f. Gaasefjeder; Gaasepen. **-flot** [-flo:t] n. Gaasefedt. **-hirðir** [-hɪr·ðɪϱ] m. Gaasevogter, Gaasehyrde. **-hópur** [-hou:boϱ, -hou:p-] m. Gaaseflok. **-lappir** [-lahbɪϱ] fpl. egl. Gaasefodder, Gaaseöjne (Interpunktionstegn). **-matur** [-ma:døϱ, -ma:tøϱ] m. **1.** *(matur handa gæsum)* Mad for Gæs, Gaasemad. — **2.** = *skriðnablóm*. **-mura** [-mʏ:ra] f. = **tágamura.**

gæsar hamur [gai:saϱ(h)a:moϱ] m. **1.** *(hamur af gæs)* Gaaseham. — **2.** *(gæsarlíki)* Gaaseskikkelse. **-líki** [-r-li:gɪ, -li:kɪ] n. Gaaseskikkelse. **-magáll** [-ma:qaudλ] m. Gaaseister. **-steggi** [-ϱ-sdɛg:ɪ] m., **-steggur** [-sdɛg:øϱ] m. Gasse.

gæsingur (-s, -ar) [gai:siŋgoϱ, -iŋs] m. tidlig (i Reglen kortvarig) Tilsynekomst af Fisk el. Foreller (Sch.).

gæska (-u, -ur) [gais·ga] f. **1.** Godhed; *gruna e-n um gæsku*, have en mistænkt for Træskhed (jfr. *græska).* — **2.** (i Til- tale): *gæska(n) (mín)*, kære du, min sode; — i denne Bet. bruges ogs. pl.: *gæskurnar mínar.*

gæsku blóð [gais·gøblou:ð] n = **gæðablóð. -fullur** [-fʏd·løϱ] a. godhedsfuld, menneskekærlig. **-laus** [-löy·s] a. uden Godhed, udygtig, slet. **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:koϱ] a. naaderig, naadig. **-samlega** [-samlɛ:qa] adv. naadig. **-verk** [-vɛϱ·k] n. god Gærning.

gæsla (-u) [gais·la] f. **1.** *(geymsla)* Bevogtelse. — **2.** *(varðhald)* Arrest.

gæslu engill [gais·løeiŋ·gɪdλ] m. Skytsengel. **-fangi** [-fauŋ·gɪ] m. Arrestant. **-laus** [-löy·s] a. ubevogtet. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** *(vörður)* Bevogter. — **2.** *(maður, sem þarf gæslu)* Person, som skal bevogtes (is. om forrykte). **-samur** [-sa·møϱ] a. paapasselig. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. Paapassenhed. **-stjóri** [-sdjou:rɪ] m.: *g. banka*, kontrollerende Direktør; *g. vita*, Overopsynsmand med Fyrvæsenet. **-stjórn** [-sdjou·r·dv] f. kontrollerende Direktion. **-svið** [-svɪ:ð] n. Tilsynsomraade. **-varðhald** [-var·þ(h)alt] n. Varetægtsfængsel.

gæsnast, gæxnast [gais·nast, gaiχ·snast] vrefl. **1.** *(óhemjast)* stöje, larme. — **2.** refl. *gæsnast* (Af.) = *flækjast (væflast) fyrir.*

gæsni, gægsni, gæxni (-is, pl. ds.) [gais·nɪ, gaiχ·snɪ] n. **1.** Gaas, enfoldigt Menneske: *hún er heilakviksveikt, hégómlegt vanburða g., er aldrei hefir annað gert en lesa eldhúsrómana* (Ísaf. '12, 288). — **2.** sygeligt udseende, afmagret Person (særl. om höje Mennesker), Benrad, Skabilkenhoved (Nl.,Vf.).

gæsnislegur, gæxnis- [gais·nɪslɛ·qøϱ, gaiχ·snɪs-] a. skindmager.

gæta (ti) [gai:da, gai:ta, gaihdɪ, gaiht] vt. med gen. og vi. **1.** *g. e-s*, **a.** passe paa n-t, vogte n-t; *g. orða og verka*, passe paa sine Ord og Handlinger; (Ordspr.) *hver síns gætir hefur þá þörf mætir*, hvo, der gemmer naar han haver, han tager naar han trænger; *g. hesta, g. kúa*, passe Heste, Koer; *g. bandingja*, bevogte Fanger. — **b.** *(hafa eftirlit með)* føre Tilsyn med n-t, passe, varetage: *g. bús og barna*, tage sig af Hjem og Börn; *Mústafa gamli . . . þar gætir húss og fjár* (SBlDA. 26—27). — **c.** *(varðveita, vernda)* bevare, beskytte n-t. — **2.** *g. sín:* **a.** sanse sig, samle sine Tanker: *virtist honum, þegar hann fer að gæta sín* (JÁÞj. I. 90). — **b.** *(vera aðgætinn)* være forsigtig, være paa sin Post, se sig for: *gæta sín fyrir (við) e-u; (vara sig)* vogte sig for n-t: *gættu þín fyrir kvenfólkinu!* — **3.** med præp.: *g. að e-u*, [1]) se efter n-t, lægge Mærke til n-t: *g. að, hverjir koma*, se efter, hvem der kommer; [2]) *(gefa gaum að e-u)* iagttage, give Agt paa n-t, huske paa n-t, betænke: *þetta er nú alt saman gott og blessað, en gættu nu að, [illegible], þú hefur ekkert leyfi til að segja það, þó þú vitir, að það sje rjett*; — *g. að sjer*, vogte sig, tage sig i Agt; *g. til e-s*, passe paa n-t. — **4.** impers.: *e-s gætir*, n-t kan mærkes: *Hún* (ɔ: *rjúpan) var ekki hrædd við mig svo að þess gætti*, den (Rypen) var ikke videre bange for mig (GFrÓl. 146); *geingu þeir svo langt inn, að ekki gætti vinds né úrkomu að utan* (at Vind og Regn udefra ikke kunde mærkes) (JÁÞj. I. 196).

1. **gæti** [gai:dɪ, gai:tɪ] n. i Forb. *í góðu (besta) g.*, i bedste Velgaaende (jfr. [illegible] *lifið lengi eftir það í besta g.* (ÓDavÞj. 88)

2. **gæti** [gai:dɪ, gai:tɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **geta.**

gætilega [gai:dɪlɛ·qa, gai:tɪ-] adv. forsigtigt, varligt: *„vertu nú sæll", sagði karlinn, „og varastu að fara gætilega".*

gætinn [gai:dɪn, gai:t-] a. besindig, forsigtig, varsom; adstadig.

gætir (-is, -ar el. (pop.) **-irs, -irar)** [gai:dɪϱ, gai:tɪϱ] m. Bevogter.

gætni [gaihdnɪ] f. indec. Besindighed, Forsigtighed, Varhu, Varsomhed.

gætrast [gai:drast, gai:trast] vrefl. (jfr. *getrast)* lege (om Börn) (Vf.).

gætrur [gai:droϱ, gai:troϱ] fpl. Börneleg (Vf.) (jfr. *getrast).*

gætt (-ar, -ir) [gaiht] f. (jfr. *gátt)* **1.** Döraabning: *maðurinn, sem kom inn í gættina, var Þorsteinn* (JTrHeið. IV. 173). — **2.** *(bilið milli stafs og veggjar)* Mellemrummet mellem Dörposten og Væggen: *Eptir þetta fór gæzlumaður smátt og smátt að rífa úr gættinni á baðstofunni, svo að hann kæmist fljótt út milli þils og veggjar, ef á lægi* (JÁÞj. I. 123).

gættartrje [gaihdaϱtrjɛ:] n. Ledstolpe.

gætti (-is, pl. ds.) [gaihdɪ] n. Dörkarm. **-trje** [-trjɛ:] n. Dörstolpe.

gætur [gai:døϱ, gai:tøϱ] fpl. Opmærksomhed: *gefa g. að e-u* el. *gefa e-u g.*, give Agt paa n-t; lægge Mærke til n-t; *gefa e-m g.*, holde Øje med en.

gæxn- [gaiχ·sn-] se **gæsn-.**

göddóttur [göd:ouhdøϱ] a. besat med Spigre, pigbesat; med tætte Spidser: *Sökum þess að móbergið er svo lint hefir loft og lögur haft mikil áhrif á það og etið það í sundur, svo þessvegna er fellið svo göddótt víða* (ÞThFerð. III. 24).

gödduðum [göd:oðom] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **gadda.**

göddum [göd:om] **I.** dat. pl. af *gaddur.* — **II.** 1. p. pl. præs. ind. og conj. af *gadda.*

göfga (a) [göv·ga] vt. **1.** *(dýrka, tigna)* dyrke (en Guddom): *g. marga guði.* — **2.** *(heiðra, veita sæmdir)* ære: *g. e-n með lofkvæði.* — **3.** *(gera göfugri eða betri)* forædle: *vísindin g. mannsandann; hafa göfgandi áhrif.*

göfgan [göv·gan] f. = **göfgun.**

1. **göfgari (-a, -ar)** [göv·garɪ] m. Dyrker.

2. **göfgari** comp., (superl. **göfgastur)** [göv·garɪ, göv·gasdøϱ] se **göfugur.**

göfgi [göv·gɪ] f. indec. Fornemhed; Adelskab, Adel.

göfgun (-ar, -anir) [göv·gon, -anɪϱ] f. **1.** *(dýrkun, tignun, tilbeiðsla)* Dyrkelse, Tilbedelse. — **2.** *(heiðrun)* Æresbevisning. — **3.** *(það að gera e-n betri, göfugri)* Forbedring, Forædling.

göfug legur [gö:voqlɛ·qoϱ] a. ædel, nobel. **-leiki, -leikur** [-lɛi·gɪ, -lɛi·kɪ, -lɛi·gøϱ, -lɛi·koϱ] m. **1.** *(há staða)* Anseelse, höj Stilling. — **2.** = *göfgi.* — †**3.** *(titill)* Höjbyrdighed, Velbaarenhed. **-lyndi** [-lɪn·dɪ] n. Ædelmodighed, Höjsindethed, Höjsind. **-lyndislegur** [-lɪndɪslɛ:qoϱ] a. som vidner om Ædelmodighed, ædel, nobel. **-lyndur** [-lɪn·døϱ] a. **a.** *(veglyndur)* ædelmodig, höjsindet: *g. maður.* — **b.** *(göfugur)* ædel, nobel: *göfugar tilfinningar.* **-mannlegur** [-manlɛ:qøϱ] a. ædelt el. fornemt Udseende. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn:ɪ] n. **1.** *(göfuglyndur maður)* Gentleman, Mand med fin Karakter, ædelt Menneske. — **2.** (coll.) *(tignir menn)* fornemme Folk: *þar var margt g. saman komið.* **-menska (-u)** [-mɛn·sga] f. Höjsindethed; Fornemhed: *g. leggur skyldur á herðar*, Adel forpligter.

göfugur [gö:voqoϱ] a., comp. **göfugri, göfgari** [gö:voqrɪ, göv·garɪ], superl. **göfugastur, göfgastur** [gö:vøqasdoϱ, göv·gasdøϱ] **1.** *(göfuglyndur)* ædel. — **2.** *(tiginn)* fornem.

gögl [gög·λ] se **gagl.**

göglumæltur [gög·lømaiλ·døϱ] a. se **góglumæltur.**

gögta [göχ·da] vi. = **gjökta.**

göldróttur [göl·drouhdoϱ] a. troldkyndig.

göldrum [göl·drom] dat. pl. af 1. **galdur.**

göldum [göl·døm] dat. sg. m. og dat. pl. af 2. **galdur.**

*1. **göll (gallar)** [göd·λ, gad·laϱ] f. Larm, Stöj: *þar sem sprunda glymur göll* (GTh. '95, 293).

2. **göll** [göd·λ] npl. af 1. **gall.**

gölluð [göd·løð] f. sg. og npl. af **gallaður** se **galla.**

göltra (a) [göλ·dra] vi. vandre, flakke, sværme omkring (spec. ved Nattetid el. i Kulde og Blæst): *hvað ertu að g. þegar allir eru háttaðir?* — ogs. naar en staar op længe för andre: *hann er altaf að g. á morgnana*; — *síðan Marja fór að heiman, vill Sigga engan hafa með sér, þegar hún er að g. upp um fjallið og gilin* (HuldaÆsk. 51); — refl. *göltrast: gat eg þó sjaldnast látið undan myrkfælninni, heldur varð að g. einn um hús og hey og hvar sem var* (HermJDr. 138).

göltun (-ar, -anir) [göλ·døn, -anɪϱ] f. Opdyngen af Hø i *galtar*, se **galti.**

1. **göltur (galtar, geltir)** [göλ·døϱ, gaλ·daϱ, gɛλ·dɪϱ] m. Orne, Galt: (Talem.) *þar er ekki feitan gölt að flá*, der kan ingen stor Vinding ventes (jfr. JÁÞj. II. 474); *tvísaungurinn er að mestu leyti geinginn úr gildi, . . . og var því ekki von, að feitan gölt væri að flá í því efni, okkur úngu mennina* (ÓDavSk. 34); **g. reiðar*, Hest (MJ. III. 75).

2. **göltur (-urs)** [göλ·doϱ] n. Sværmen omkring, jfr. *göltra.*

gömmum [göm:om] dat. pl. af **gammur.**

gömul [gö:mol] f. sg. og npl. af **gamall.**

göndla (a) [gön·dla] vt. med dat. dreje, vikle: *Vér köllum það að g., þegar snúið er í flýti upp á þráð* (GFr. i. Eimr. XVIII. 79); *g. e-u saman*, vikle n-t sammen i en Hast, bundte n-t.

Gönd ul (-lar) [gön·døl, gön·dlaϱ] f. npr. Navn paa en Valkyrie; — *göndlar þeyr*, Kamp, Slag; *göndlar serkur*, Brynje osv.

göndull (-uls, -lar) [gön·dødλ, -øls, gön·dlaϱ] m. **1.** *(flækja)* Sammenvikling, Forvikling: *Sokkarnir voru í göndli* (sad i Aal) *utan um öklana* (Eimr. XII. 177); *léreptskjóllinn var í göndli um mittið á henni* (JÞork. Þjs. 146). — **2.** *(gróft band)* groft Garn (Árn.). — **3. a.** sammenviklet, langagtig Genstand af Töj el. andet: *og sneri alt saman í göndul, eins og hann væri að vinda þvott* (GFrTis. 51). — **b.** Penis.

göndum [gon·dom] dat. pl. af **gandur.**

göng [göyŋ·k] npl. [illegible] Gang, Tunnel. Gang, [illegible]

göngu fær [göyŋ·göia:r] a. i Stand til at gaa, gangfør. **-för** [-fö:r] f. Fodvandring, Fodrejse. **-garpur** [-gag·boq] m. dygtig Fodgænger. **-hlutur** [-hʌY:doq, -hʌY:toq] m. den Del af Fangsten i et Fuglebjærg, som Fangerne faar i Fællesskab (Vestm.). **-hraði** [-hqa:ðɪ] m. (mus.) tempo di marcia, Marchtempo. **-hross** [-hqos] n. Hest, der søger sin Føde [illegible] om Vinteren. **-kofi** [-ko·vɪ] m., pl. [illegible] Hytte som Tilflugtssted ved [illegible] (St. '92, B. 202). **-kona** [-ko·na] f. Tiggerske: (Ordspr.) [illegible] Tiggerskens Arbejd [illegible] til liden Baade. **-lag** [-la:q] n. 1. [illegible] Gang: *þunglamalegt g.*, slæbende Gang, [illegible] *skrítið g.*, gaa underlig paa sine Ben. — **†2.** *(gönguför)* Fodvandring, Fodtur, *(flakk)* Gaaen rundt (LFR. IX. 217). **-lið** [-lɪ:ð] n. Fodfolk.

göngull (acc. -lan) [göyŋ·gödʌ, göyŋ·lan] a. omstrejfende, som gaar ofte til et Sted: *þjer verður göngult þangað*, du gaar ofte derhen.

gönguló [göyŋ·golo:] f. = **könguló.**

göngum [göyŋ·gom] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **ganga.**

göngu maður [göyŋ·goma:ðoq] m. 1. [illegible] Fodgænger. (Ordspr.) [illegible] (SchM.). — 2. [illegible] omvankende Tigger (Ordspr.) [illegible] *sjálfur á trjefæti* (SchMál.), giv ej saa Engle, at du gaar selv paa Træben; jfr. hvo, der giver til han tigger, ham skal man slaa til han ligger. — 4. [illegible] en Mand, der [illegible] **-móður** [-mo·u:ðoq] a. træt af at gaa, gangtræt. **-póstur** [-po·usdoq] m. Postbøder, gaaende Post. **-prik** [-pri:k] n. [illegible]

göngur [göyŋ·goq] pl. [illegible] **ganga.**

göngu sauður [göyŋ·göy:ðoq] m. [illegible] om Vinteren (Br|Pr. 203). **-skarfur** [illegible] **-sótt** [-so·ht] f. (StO'. 167) = **landfarsótt.** **-stafur** [-sdavoq] m. Stok, Vandringsstav; Spadserestok. **-stigur** [-sdɪ:qoq] m., **-stígur** [-sdi:qoq] m. Gangsti. **-stjett** [-sdjeht] f. Fortov. **-teinn** [illegible] **hlaupatófa.** **-túr** [illegible] **-veður** [illegible] **-þorskur** [illegible] stor Torsk. **-ær** [-ai:r] f. Hunfaar, som søger sin Føde ude om Vinteren: [illegible]

gönu hlaup [gö:nohʌöy:p] n. 1. vildt, halsbrækkende Løb el. Ridt: [illegible] 2. [illegible] **-leið** [-leɪ:ð] f. [illegible]

gönur [gö.noq] fpl. vilde Veje, Udskejelse, Ekstravagance: *fara í g.*, tage efter en Skygge, [illegible] løbe om Döre med en: *hlaupa í g.*, overile sig, forløbe sig.

gönuskeið [gö·no:skeɪ:ð] n. 1. rasende Galop, vildt Ridt. [illegible] 2. [illegible] *gönuskeiðin, slark og hrekki* (StStAndv. II. 280).

göptum [göf·dom] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **gapa.**

†göra [gö:ra] se **gjöra, gera.**

gorðóttur [illegible]

görn (garnar, garnir) [illegible] 1. 1. Tarm [illegible] 2. [illegible] spinkelt mandligt Avlelem (Árn.).

görottur [illegible]

görpum [illegible] dat. pl. af **garpur.**

gösl (-s) [illegible] n. 1. [illegible] 2. [illegible]

gösla (a) [gös·la] vi. 1. *(strita)* slide, gaa i al Slags Arbejde: *ætli' hún* [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] ase sig frem.

göslari (-a, -ar) [gös·larɪ] m. sjusket, uordentlig Person; spec. uordentlig Husholder el. Gaardmand.

gotottur [illegible]

götu [illegible] af **gata.** **-bakki** [illegible] n. Kanten langs [illegible] **-brá** [illegible] = **græðisúra.** **-dyr** [illegible] fpl. Gadedör. **-drengur** [-dreiŋ·goq] m. Gadedreng.

götugur [gö:doqoq, gö:t-] a. hullet.

götu horn [gö:dohod·v, gö:to-, -hor·dv] n. Gadehjörne. **-laust** [-löyst] [illegible] **-leiðsla** [illegible] **-leysi (-is)** [illegible] n. Mangel paa Gader el. afstukne Veje, Uvejsomhed, Afvej. **-lýsing** [-li:siŋk] f. [illegible] **-miði** [illegible] **-nesti** [illegible] n. Rejsekost. **-paldri** [-pal·drɪ] m., is. i pl.: *-ar* (ASkaft., Af.) ujævn Grund med mange nedtrampede Fodstier. **-pallur** [-pad·loq] m. Forhöjning paa hver Side [illegible] *setis* (JÁÞj. I. 373). **-pöldrur** [-pöl·droq] fpl. (Breiðd.) = **götupaldrar.** **-ranglari** [-rauŋ·larɪ] m. Gadedriver. **-ræsi** [-rai:sɪ] n. Kloak. **-skarð** [-sgar·ð] n. Hulvej. **-skorningur** [-sgor·dniŋgoq] m. nedtraadt Fodsti (GFrTs. 43). **-sláni** [-slau:nɪ] m. Gadedriver. **-slóð** [-slo·u:ð] f., **-slóði** [-slo·u:ðɪ] m. nedtraadt Sti. **-slæpingur** [-slai:biŋgoq, -slai:p-] m. Gadedriver, Gadesjover. **-sneiðingur** [-snei:ðiŋgoq] m. bugtet Sti. **-sópari** [-so·u:barɪ, -so·u:parɪ] m. Gadefejer. **-sópur** [-so·u:boq, -so·u:poq] m. Gade[illegible] **-stelpa** [illegible] **-stjett** [illegible] **-strákur** [-sdrau:qoq, -sdrau:koq] m. Gadedreng. **-súgur** [-su:(q)oq] m. [illegible] **-titlingur** [illegible] **þúfutitlingur.** **-troðningur** [illegible] **-vísa** [illegible]

†götva (a) [gö:dva, gö:tva] vt. 1. *(grafa, dysja)* begrave, nedgrave skodesvet, [illegible] 2. [illegible]

götvun (-ar, -anir) [illegible] f. Opdyngning (Rang.).

H

h [hau:], det [illegible] Forlyd foran Vokal [illegible] [illegible] kende i sydlandsk Udtale), el. som [kv] (nordlandsk og sydlandsk Udtale), og i enkelte Egne, [illegible] ɑoq] Nl., Sl., [ɣa:loq] Østl. — ²) *hj* udtales som een Lyd [ɦ], nemlig et pustet ustemt [illegible] undertiden i Artiklen *inn, in, ið — hinn, hin, hið*; i det personlige Pronomen *hann, hun*, naar det staar [illegible] *ann vera* [auhd an v[illegible]], [illegible] ko:m]. — Det forsvinder ogs. i Reglen i sammensatte Ord, naar det staar i Forlyd i sidste Sammensætningsled og første Led ender paa ustemt Konsonant: [illegible]

Forkortelser [illegible]

ha [ha:] interj. hvad behager? hvad?

1. há [hau:] n. Bogstavet *h.*

2. há (-r og -ar) [hau:] f. I. nyt Græs, der vokser paa Marker el. Enge efter Høslætten, Eftergræs, Ævred, dog is. Tunho; ogs. brugt om dette Græs efter at det el. slaaet el. törret. — **II. a.** *(hrossshá)* Hestehud, [illegible] *hestur borið há* (levet) *á Íslandi, en hann* (JÁÞj. II. 125). — **b.** om Mennesker i enkelte Udtr.: *með heilli há*, helskindet: *Ég er hræddur um að eg komist* [illegible] *með (í) hýrri há*, være med glad Mine, være glad og munter (bruges kun nægtende): *en þókti þó kynlegt um, að Þórarinn svo að segja aldrei var með hýrri há* (JThMk. 424).

3. **há (-r og -ar, -r)** [hau:] f. Distrikt, se *þinghá.*

4. **há (hái, -ði)** [hau:] vt. [illegible] *heyja*, føre (Krig), levere (et Slag).

5. **há (hái, -ði)** [hau:] vt. med dat. svække, medtage, udmatte: *e-ð háir e-m*, n-t svækker en, er en Hindring for en; *illviðrið háir kindunum*, Faarene bliver medtagne af det daarlige Vejr; (Ordspr.) *margt háir auðugs fje* (GJ.), mangt tærer paa rig Mands Penge.

6. **há** [hau:] præf. se 3. **hár IV.**

háahljóð [hau:ahʌɪo·u:ð] npl. = *hálhljóð*: *liggja með háahljóðum* (Sl., Af.).

há alda [illegible] **-aldraður** [illegible] til Aars. **-altari** [-aʌdarɪ] n. Höjalter.

háaloft [hau:alof·t] n. 1. den höje Luft: *knötturinn fór í h.* (höjt i [illegible] 2. [illegible]

háartaða [hau:aqta:ða] f. Efterslætstunhø (jfr. 2. *há* I.).

háaustur [hau:öysdoq] n. retvisende Øst.

Háa-Þóra [hau:a-þo·u:ra] f. Person i *Háa-Þóruleikur.*

hábakki [illegible]

háband [illegible]

há bassi [illegible] **-baugur** [illegible] se **storbaugur.** **-baulandi** [-böy·landɪ] a. höjt brölende.

Habbi (-a, -ar) [hab:ɪ] m. npr. Dim. af **Hafliði** (Rvk.).

habbi (-a, -ar) [hab:ɪ] m. Kælen. for et Bukkekid *(hafurkiðlingur).*

há beðóttur [hau:be·ðo·u·hdoq] a. höjrygget. **-beinn** [-beidv] a., **-beinóttur** [-bei·no·u·hdoq] a. langbenet.

há beit [hau:bei·t] f. Stubbegræsning, Ævredgræsning, Eftergræsning. **-beitarsmjör** [-bei·daqsmjö:r, -beitaq-] n. Ævredsmör. **-beitartími** [-bei·daqti:mɪ, -beitaq-] m. Ævredtid.

hábenda [hau:benda] vt. (BH.) se **hábinda.**

hábifsaður [hau:bɪfsaðoq] a., euf. for *hábölvaður*, höj-forbandet: *fari hann h.*, gid den lede Pokker havde ham.

hábinda [hau:bɪnda] vt. hasebinde: *h. sauði*; — i overf. Bet.: *gangþunginn hábindur mig* (GFrÚh. 42).

há bjarg [hau:bjarḳ] n. höj Klippe. **-bjartur** [-bjaᵹdøᵹ] a. höjlys. **-blað** [-bla ð] n. (bot.) Höjblad.

habmatur [hab ma døᵹ, -ma tøᵹ] m. **hafmatur.**

há boð [hau:bo ð] n. **1.** *(á uppboði)* höjeste Bud (paa en Auktion). — **2.** npl. höje Befalinger: *gefa ... heimuglig h.* (Klopst. I. 23). **-borð** [-borð] n. Höjbord, det fornemste Bord ved et Festmaaltid; (Talem.) *eiga ekki upp á háborðið hjá e-m,* være ikke i Kridthuset hos en, ikke være afholdt el. anset af en. **-borg** [-bork] f. Borg, Akropolis, Kastel, Fæstning; — *hugar h.,* Hoved (MJ. V. 188). **-borinn** [-bo·rɪn] a. **1.** *(ættgöfugur)* höjbaaren. — **2.** uhyre stor: *það er háborin skömm* (Forsmædelse) *fyrir okkur.* **†-borur** [-bo·røᵹ] fpl. Aarehuller (paa et större Fartöj, Galej, Langskib el. lign.). **†-brókast** [-broᵘ·gast, -broᵘ·k-] vrefl. opføre sig overmodigt.

haburtask (-s) [ha·boᵹtas·k] n. (Breiðd.) = **hafurtask** 1.

1. **háð (-s)** [hau:ð] n. Spot, Haan: *segja e-ð í háði,* sige n-t for Spot; (Talem.) *draga e-n sundur (og saman) í háðinu,* gennemhaane en; *þrátt fyrir alt háðið úr þjer,* trods al din Spot; *logandi h.,* bidende Spot; (Ordspr.) *h. er heimskra gaman* (GJ.), Spot er Tossens Morskab; *h. og spje kemur morgum á knje* (GJ.), Spot og Spe bringer mangen en Ve: *sjálfan sækir háðið heim* (GJ.), Fals slaar sin egen Herre paa Hals.

2. **háð** [hau:ð] sup. af 1. **heyja** og 4. og 5. **há.**

háða (a) [hau:ða] vt. gøre Nar af, bespotte (= *hæða*): *í meira lagi hæðaðir af studentum* (TSæm. 86). ogs. refl. *háðast að e-m* (Eyf.).

hádanskur [hau:dansgøᵹ] a. ærkedansk, pæredansk: *h. hugsunarháttur.*

Haðar [ha:ðaᵹ] gen. af **Höður.**

háðsbros [hauð·bro·s] n. = **háðsbros.**

hadda (höddu, höddur) [had:a, höd:o(ᵹ)] f. **1.** *(handarhald)* Hank, Haandgreb, Kedelgreb: *h. á katli.* — **2.** Bølge: *höddu ljómi,* Guld; *höddu ljóma lína,* Kvinde (ÓDavVik. 377).

Hadda (Höddu) [had:a, höd:o] f. npr. Dim. af *Hallbjörg* og *Hrafnhildur.*

hadd bjartur [hat·bjaᵹdøᵹ] a. lyshaaret, blond. ***-fagur** [-fa·qoᵹ] a. haarfager. ***-hvítur** [-χwi·døᵹ, -kvi·døᵹ, -kvi·tøᵹ] a. hvidhaaret.

***haddur (-s, -ar)** [had:øᵹ] m. **1.** *(hár)* Haar (spec. Kvinders): — overf.: *nú fellur hvítur h. þinn um hvíta jökulkinn* (PÓl. I. 226). **2.** i overf. Bet.: *h. jarðar,* Græs; *Sifjar h.,* Guld, osv.

hádegi (-is) [hau:dei·jɪ] n. Middag: *um h.,* ved 12-Tiden.

hádegis átt [hau:deijɪsauht] f. Retningen, hvor Solen staar ved Middagstid, Syd. **-baugur** [-böy:qoᵹ] m. Meridian. **-bil** [-bɪ:l] n. Middagstid: *um h.,* ved 12-Tiden. **-hringur** [-(h)ᵹiŋ·gøᵹ] m. Meridiancirkel (Urs. 165). **-kaffi** [-kaf:ɪ] n. Kaffe ved 12-Tiden. **-lína** [-li:na] f. Meridian. **-mark** [-maᵹ·k] n. Middagsmærke. **-messa** [-mɛs:a] f. Gudstjæneste ved 12-Tiden. **-skeið** [-ɪ-sᵹɛi:ð] n. = **hádegisbil. -sól** [-soᵘ:l] f. Middagssol. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Syd-Nord-Retning (Urs. 197).

háð fugl [hauð·fʏgl] m. Spottefugl, Spotter. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. spotsk. **-glósur** [-gloᵘ·søᵹ] fpl. Haansord, Spottegloser.

háði [hau:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **heyja** og 4. og 5. **há.**

háð yrði [hau:ðɪrðɪ] npl. spottende Ord, Spottegloser, Forhaanelser. **-kjaftur** [hauð·ɟafdøᵹ] m. (vulg.) Spotter: (Ordspr.) *h. hefur hvassan hníf, en tóman kvið,* Spotteren har en skarp Kniv og en tom Mave. **-kuldi** [-kʏldɪ] m. Haankulde, koldt Haansmil. **-leikari** [-lɛi·garɪ, -lɛi·karɪ] m. Komiker. **-leikaskáld** [-lɛigasgaul·t, -lɛika-] n. Komediedigter. **-leiksgáfa** [-lɛiχsgau:va] f. komisk Talent. **-leikur** [-lɛi·gøᵹ, -lɛi·k-] m. Komedie.

haðna (höðnu, höðnur) [hað·na, höð·no(ᵹ)] f. Gedekid.

háð rit [hauð·rɪ·t] n. Spotteskrift. **-samur** [-samøᵹ] a. spotsk.

háðsbros [hauð·sbro·s] n. haanligt Smil.

háðsemi [hauð·sɛmɪ] f. indec. Spottelyst.

háðsyrði [hauð·sɪrðɪ] npl. = **háðyrði.**

háðskur [hauð·sgøᵹ, n. hauð·st] a. spotsk.

háðs legur [hauð·slɛqøᵹ] a. spotsk, ironisk, haanlig; — adv. *-lega.* **-maður** [-ma·ðøᵹ] m. Spotter. **-merki** [-mɛᵹɟɪ] n. spottende Udraabstegn.

háðuglegur [hau:ðøqlɛ·qøᵹ] a., **háðulegur** [hau:ðølɛ·qøᵹ] a. haanlig, latterlig, skammelig; — adv. *-lega.*

háðung (-ar, -ar) [hau:ðuŋk] f. Skam, Forhaanelse: *eigum við að þola þessa h.?* skal vi finde os i denne Skam? *mikil h. er að sjá til þín,* at du ikke skammer dig, at bære dig saadan ad; — i overf. Bet. om en Ting, der er til Skam, f. Eks. en ussel Ronne: *þá er hún þó skárri en háðungin hin* (ɔ: *baðstofan*) (JThi's. 235); — om Mennesker: *mikil bölvuð h. geturðu verið.*

háðungar yrði [hau:ðuŋgarɪr·ðɪ] npl. = **háðyrði. -maður** [-ma·ðøᵹ] m. = **háðsmaður. -orð** [-or·ð] n. = **háðyrði.**

1. **háður** [hau:ðøᵹ] a.: *vera h. e-m,* være afhængig af en.

2. **háður** [hau:ðøᵹ] pp. af **heyja.**

háðvar [hauð·va·r] a. som vogter sig for Spot.

haf (-s, höf) [ha:v, hö:v] n. **I.** *(sjór)* Hav; *(úthaf)* Ocean, Verdenshav: *láta í h.,* staa til Søs, gaa til Søs; *í hafi,* ude paa Havet, i rum Sø: *deyja í hafi;* — *vindur stendur af hafi,* Vinden blæser fra Havet. — **II. 1.** *(það að hefja)* Opløftelse. — **2.** specielle Bet.: **a.** *haf á belg,* Udspænding af en Blæsebælg; *h. í vef,* Traadenes Höjde i en opretstaaende Væv; *h. á sleða* = *gægjur,* Slædespidsen, de opløftede Forender paa Slæden. — **b.** Spændevidde, Mellemrum: *h. milli bita;* (paa et Skib) *Þá heldur netið fiskinum þángaðtil hann kemst inn yfir borðstokkinn, og á það h. sem er á milli borðstokksins og hjólsins* (JSFb. 16).

hafa (hefi el. **hef, höfum; hafði, höfðum; hefði; haft)** [ha:va, hɛ:vɪ, hɛ:v, hö:vom; hav·ðɪ, hab·ðɪ, höv·ðom, höb·ðom; hɛv·ðɪ, hɛb·ðɪ; haf·t] vt. og vi.

A. I. have: *h. e-ð e-staðar.* — **II.** holde: **1.** holde (om Sammenkomster): *h. boð, h. þing, h. fund með sjer,* se Ekspl. — **2.** holde, beholde: *þú mátt gjarnan h. það, sem eftir er,* du maa gærne beholde Resten; (Talem.) *verða að h. e-ð svo búið,* maatte nöjes med det foreliggende; spec. tage Skade for Hjemgæld (om n-t ubehageligt). — **3.** have, holde, bevare, gemme: *h. e-ð í geymslu, h. inni, h. uppi í sjer* osv., se Ekspl. — **4.** have, indehave et Embede el. Virksomhed: *h. formensku, embætti, lögsögu, h. á hendi* osv., se Ekspl. — **5.** eje, have Raadighed over: *h. í sig og á, hafa til* osv., se Ekspl.; *hún hefur tvo um tvítugt,* hun er to og tyve Aar gammel. — **6.** med inf.: *h. að varðveita, h. að færa, h. rjett að mæla,* se Ekspl. — **7.** antage, anse, regne for n-t: *h. að engu,* se Ekspl. — **8.** behandle, holde, fodre: (Ordspr.) *svo er hestur sem hann er hafður,* Hævd (ɔ: Røgt, Pleje) holder Hest i Værd. — **III.** bruge, benytte, anvende: **1.** *h. í, fyrir e-ð, til e-s,* se Ekspl.; *h. skal meðan halda má,* man skal bruge Tingene medens man har Lov til at beholde dem, jfr. brug Føret medens det staar. — **2.** i særlige Udtryk: *h. góð orð um e-ð, h. í mæli, að athlægi,* se Ekspl. — **3.** *h. sig,* se Ekspl. — **4.** om Anvendelse af Legemsdele og Redskaber, undert. i overf. Bet.: *h. hendur í hári e-s, hafa í heyi* osv., se Ekspl. — **IV.** have, holde: **1.** om en Tilstand el. Egenskab: **a.** *h. (góða) heilsu, h. ánægju, gleði af e-u, ást, mætur á e-u, kraft til e-s,* se Ekspl. — **b.** om Sygdomme: *h. tæringu, geitur osfr.,* have (lide af) Tæring, Skurv i Hovedet osv. — **2.** med præp. og adv.: *h. fyrir, h. fram, h. í frammi, h. við* osv., se Ekspl.

B. tage, faa fat paa, vinde: **I. 1.** gribe, faa fat paa: *h. ekki e-s,* gaa Glip af n-t; *þeir höfðu hans ekki,* de fik ikke fat paa ham; — refl.: *Ekki er þess þó getið, hvort ærnar hafi hafzt heim* (om man fik Faarene hjem) (Eimr. IV. 94); *ella yrði að skilja veiðarfærin eftir með fiskinum á, og væri þá átt á hættu, að ekkert hefðist af hvorugu* (Lögr. '14, 173). — **2.** i Forbandelser og Eder: *fjárinn, tröll hafi það!* Gid Pokker havde det! *andskotinn hafi sem maður smakkar ket* (Eimr. XII. 20), man faar jo, for Pokker, aldrig en Bid Kød. — **3.** *naglinn (hóffjöðrin) hefur of lítið (mikið),* (Hestesko)sömmet sidder ikke dybt nok (for dybt). — **II.** bære, bringe bort, bringe med sig, medtage: *h. með sjer,* se Ekspl. — **III.** faa, naa, opnaa, vinde: **1.** i Alm.: *h. sigur, h. það, h. tafhð, h. heiður, skömm,* se Ekspl. — **2.** *h. sig* i forsk. Forb., se Ekspl. — **3.** være i Stand til, kunde klare n-t: *hann ætlaði að stökkva yfir skurðinn, en hafði það ekki* (kunde ikke klare Springet); *sagði ... að hún hefði í þremur sporum frá Lögmannshlíð og að Helgárseli* (at hun i 3 Skridt kunde tilbagelægge Strækningen fra L. til H.) (JÁÞj. I. 263). — **4.** med præp. og adv.: *h. e-ð af, h. af fyrir e-m, h. betur (miður), h. undan, undir, h. upp(i), h. út úr,* se Ekspl. — **IV.** bære, have paa: **1.** om Klæder, Smykker: *h. hatt á höfði; h. hring á hendi.* — **2.** om Vaaben og Redskaber: *h. spjót, hníf, staf í hendi; h. byssu, hrífu á öxlinni.*

C. (jfr. *hefja)* hæve, løfte: **1. a.** hæve, løfte op, trække op: *h. á lofti, h. upp staf (færi)* osv., se Ekspl. — **b.** abs. *(borða spónamat)* spise flydende Mad (Vf.), jfr. *hafmatur.* — **2. a.** *h. á,* spec. hejse en Fuglefanger op, der er firet ned i en Fugleklippe (Vestm.). — **b.** abs. stramme: *lát h. stagina, togin,* stram Stagene, Tovene (Vestm.). — **3.** begynde: *h. á rás,* se Ekspl. — **4.** i forsk. hermed besl. Udtr. med præp. og adv.: *h. e-ð eftir, h. fyrir, h. yfir, h. upp,* se Ekspl.

D. handle (og forsk. dermed besl. Betydn.): **1.** handle, opføre sig: *hafa það svo eða svo við e-n,* bære sig saadan og saadan ad imod en; (Ordspr.) *illa hefir sá annan svíkur,* ilde farer den, som anden sviger (SchMál.). — **2.** *(líða svo eða svo)* have det, befinde sig. — **3.** med præp. og adv.: *h. hátt, hægt um sig, h. mikið (lítið) um sig, h. í heitingum,* se Ekspl. — **4.** ordne, indrette: *hvernig ætlarðu að hafa það (t. d. hús)?* hvorledes vil du have det (indrettet) (f. Eks. et Hus)?

E. I. 1. ramme (jfr. *hæfa* og B. III. 3.): *h. mark,* ramme. — **2.** anklage, bebrejde en n-t: *h. á e-u, h. á spurninni.* — **II.** anføre som Hjemmelsmand: *hafa e-n fyrir e-u.*

F. refl. *hafast:* **I. 1.** *hafast við,* opholde sig. — **2.** *hafast e-ð að,* göre n-t, være sysselsat med n-t. — **3.** *hafast vel við,* befinde sig godt; *hafast illa við,* trives daarligt. — **4.** *hafast við,* trække sig sammen, rynkes (BH.). — **II.** ppr. *hafandi,* frugtsommelig: *hún var hafandi; barnshafandi.*

G. som Hjælpeverbum ved Dannelsen af Perfektum og Pluskvamperfektum: *hef(i), hafði sent, tekið (†hef(i) sendan, tekinn); jeg hef veitt (†veidda) marga fiska; hann hafði tekið peningana; hafa fengið e-s; hafa hefnt e-s; h. gengið, staðið, farið* osv.; *h. látist, sagst, þótst* osv. — Anvendelsen af det böjede Participium tilhører Oldsproget og digterisk Sprog; i Nutidssprog böjes det kun i enkelte staaende Udtr. som: *hafa e-n úr helju heimtan; konu hef jeg mjer festa.*

Eksempler: *h. á,* (spec.) hejse en Fuglefanger op, der er firet ned i en Fugleklippe (Vestm.); *h. á (e-m, e-u),* göre Ansvar gældende (over for en (for n-t)), bebrejde (en): *ekki varð á honum haft* (JÁÞj. I. 581); *að þeim dróttað allskonar skömmum og vömmum, vanalega þó á huldu, svo ekki sé hægt að hafa á því* (kan drages til Ansvar derfor) (Eimr. XVI. 209); *hann drakk ekki heldur, svo á því yrði haft* (saa at man kunde regne det for graverende) (JHall. 305); *Er prentað sýnishorn af norsk-íslenzku kaupbréfi, sem ekki verður haft á* (er uangribeligt) (Eimr. XIII. 154); *enginn hefur á spurninni,* man har jo Lov til at spörge; *enginn hefur á þögninni,* Tavshed bebrejdes ingen; *h. á bakinu, höndunum, fótunum,* have paa Ryggen, Hænderne, Fødderne; *h. á höfðinu,* [1]) have paa (Hovedet); [2]) *verða að h. á höfðinu,* maatte stikke Piben ind; *h. á eftir,* tage paa Slæb; *h. e-ð á hendi (með höndum),* være Indehaver af n-t, have n-t betroet, have n-t i sin Varetægt; *h. innheimtu á hendi,* være Inkassator; *h. málafærslustörf á hendi,* være Sagfører, give sig af med Sagførerforretninger; *h. e-ð á lofti,* svinge n-t (i Luften); *h. á orði,* ymte om; *h. á rás,* tage Benene paa Nakken, løbe stærkt; *h. á móti e-u* se *h. móti e-u;* — *h. e-ð*

í sjer, have n-t paa sig (i Lommen el. desl.): *jeg hef ekki meiri peninga í mjer*. — *h. ást (elsku) á e-u*, elske n-t; *h. andstygð á e-u*, nære Modbydelighed mod n-t; *h. dálæti á e-u*, nære Forkærlighed for n-t; *h. mætur á e-u*, holde af n-t, sætte n-t højt; *h. óbeit á e-u*, have (nære) Modvilje mod n-t; *h. skömm á e-u*, se med Modvilje paa n-t; *h. vit á e-u*, have Forstand paa n-t, forstaa sig paa n-t; *h. slakt á e-u*, ikke stramme n-t; *h. strítt á e-u*, stramme n-t; *h. e-n að athlægi, háði, hlátri*, holde en for Nar, drive Løjer med en, udgrine; *vera hafður að athlægi*, være til Latter; *h. e-n að ginningarfífli*, lade en rage Kastanjerne ud af Ilden for sig; *h. e-n að hlífiskildi*, bruge en som Skjold; *h. að skotspæni*, bruge som Syndebuk; *h. e-ð til að bera*, være udrustet med de el. de aandelige el. legemlige Egenskaber; *h. að engu*, ikke ænse, ikke regne for n-t, ikke tage Hensyn til n-t, ignorere n-t, agte n-t for intet; *að engu hafandi*, ingenting værd, uden Betydning, ugyldig: *að lögum að engu hafandi* (EArRétt. 291); *h. e-ð að færa*, have n-t med; *þú hefur rjett að mæla*, du har Ret; *h. að selja*, føre til Salg, sælge; *h. að sjer*, ¹) arbejde ivrigt; ²) *(h. til að bera)* være fra Naturens Haand udstyret med de el. de Egenskaber: *Hún var ekki eins ómyndarleg í sjón, eins og hún var í flestu því, sem hún átti að sér að h.* (JÁÞj. II. 524); *til þess að vera sem lengst hjá honum og geta handleikið sem mest sjálfan hann og það sem hann hafði að sér* (hvad der tilhørte ham) (GFrÓl. 105); ³) foretage sig n-t: *En bæði gjefur að skilja, að rætta getur af því staðið, er menn verða að þreyta til einhvers staðar, hvernig sem viðrar, til þess að tefja ekki tímann þar sem ekkert verður að sjer haft* (TSæmRitg. 54); *h. að varðveita*, skulle vogte; *hafast e-ð að*, göre n-t, være sysselsat med n-t: (Ordspr.) *hvað höfðingjarnir hafast að hinir ætla sjer leyfist það*, d. e. som Herren er, saa følge hans Svende; *geta ekkert að hafst*, ikke kunne foretage sig n-t; *h. e-ð af*, tilendebringe, klare n-t: *hann hafði það af að* [illegible] *jeg á að vera búinn með verkið um næstu helgi, en jeg er hræddur um, að jeg hafi það ekki af* (ikke faar det færdigt); *h. af e-u*, have Ævner i Retning af n-t, forstaa sig paa n-t: *það var ekki að furða, þó hann færi á hausinn, hann hafði aldrei haft neitt af því að búa* (el. *af búskap*) (Af., ASkaft.); *h. af e-m*, snyde, bedrage en: *hann hafði of fjár af bændum með alls konar prettum*; *h. af fyrir e-m*, trøste, berolige, opmuntre en; *h. af fyrir sjer*, ad sprede Tankerne; *hafði kaupamaðurinn ekki meira af honum* (saa ham aldrig mere) (JÁÞj. II. 188); *h. frjettir, sögur, tíðindi af e-m*, faa Efterretning om en; *h. e-n af sjer*, affinde en; *h. e-n af sjer með e-u*, afspise en med n-t; *h. ánægju, gleði, skemtun af e-u*, have Fornöjelse, Glæde af n-t; *h. heiður, sóma, skömm af e-u*, have, faa Ære, Skam af n-t; *h. e-n afsakaðan*, undskylde en: *þú verður að h. mig afsakaðan*; — *h. e-ð aftur*, ¹) holde n-t lukket: *h. aftur augun*; ²) have n-t om igen: *þú verður að h. lexíuna aftur í morgun*; — *h. aftur úr*, ¹) (naut.) skodde; ²) hale Land; *h. ár á borði*, egl. holde Aaren paa Rælingen, — (overf. Bet.) dyppe Skeen i Fadet: *þrífur Bjarni nautshyrning einn . . . og myndar sig þegar til að h. ár á borði* (JThMk. 220); *h. betur*, sejre; *h. boð*, holde Selskab; *h. e-ð eftir*, fortælle n-t igen, fortælle hvad en anden har sagt; *það er ekki eftir hafandi*, man burde heller lade være at fortælle det igen; — ogs. gentage hvad en siger: *hafðu nú eftir það, sem jeg segi*; — *h. e-ð fyrir e-ð*, ¹) lade n-t forestille n-t: *h. legg fyrir hest*, lade en Faareknogle forestille en Hest (om Börn); *h. e-ð fyrir keyri á e-n*, bruge n-t som Pisk paa en, ɔ: for at stimulere en med; *h. e-ð fyrir satt*, antage n-t for sandt; *h. mann (fulltrúa) fyrir sig*, være repræsenteret; ²) *h. mann fyrir sig*, tage en anden med i Døden; ³) faa til Gengæld: *þú hafðu þetta fyrir*, det skal du faa til Gengæld; *h. e-ð fyrir e-m*, lade en se, at man gör n-t: (Ordspr.) *það læra börnin, sem fyrir þeim er haft*, saa er Barn i By bært (ɔ: artigt, net), som (det) hjemme er lært; — abs. *h. fyrir*, diktere, foresige: *nemur dreingur alt eptir, það sem hinn hafði fyrir* (JÁÞj. I. 441); *hafa (mikið, lítið) fyrir e-u*, göre sig (stor, ringe) Ulejlighed med n-t, göre sig (stor, ringe) Umage for n-t; *jeg nenni ekki að h. fyrir því*, jeg gider ikke göre mig Ulejlighed dermed; *h. fyrir e-m*, ¹) göre sig Ulejlighed for ens Skyld: *hann vill ekki láta h. neitt fyrir sjer*; ²) tage sig af en, pleje en: *Hún gekk mér í móður stað, hafði fyrir mér dag og nótt* (GFrÓl. 10); *hafur hana láta sem mest fyrir*, søger at göre hende det saa vanskeligt som muligt (JÁÞj. I. 95); (Ordspr.) *því ann maður mest, sem mest er fyrir haft* (GJ.), det elsker man mest, som volder mest Besvær; *það er ekki fyrir því hafandi*, det er ikke Umagen værd; *h. e-n fyrir e-u*, anføre en som Kilde; *blessuð, hafðu mig ekki fyrir því*, kære, nævn mig ikke som Kilde, omtal ikke, at jeg har fortalt det; *vera hafður fyrir e-u*, ¹) blive anført som Hjemmelsmand; ²) blive beskyldt for n-t, mistænkt for n-t: *í Snæfellsnessýslu hafði kerling ein verið skotin um veturinn og var fyrir hafður Kjartan, son Ólafs á Munaðarhóli* (PGAnn. 96); *h. e-ð fyrir sjer*, have n-t som Støtte for en Mening el. Paastand: *hefurðu nokkuð fyrir þjer í þessu?* — *h. e-ð fyrir framan hendurnar*, være rigelig forsynet med n-t (bruges ofte om Mad og Madvarer); *h. e-ð fyrir stafni*, beskæftige sig med n-t, have n-t for; *h. hendur fyrir sjer*, føle sig for med Hænderne el. strække Hænderne frem til Forsvar; *h. forustuna*, føre an; *h. e-ð fram*, drive en Sag igennem; *h. frammi*: *þó sýslumaðr segði þeim, at vald hafði hann til at skipta fátækum milli hreppa, en vildi eigi þat frammi hafa* (göre Brug deraf) (EspS. 109), jfr. *h. í frammi*; — *h. framhjá*, *taka framhjá*, (om en gift) staa i et ulovligt Kærlighedsforhold; *h. frið*, ¹) have Ro; ²) ikke forstyrres; *h. engan frið*, have ingen Ro paa sig, ikke kunne holde sig for Smærter; *h. fund (með sjer)*, holde Møde; *h. grun (á e-m)*, nære Mistanke (til en); *h. hátt*, stöje, tale höjt; *h. e-ð hátt*, læse n-t højt: *jeg vil að biðja yður, lesari góður, að taka tímunnar og lesa í hljóði fimm erindi . . . það er ekki til neins að h. þau hátt* (JHall. 329); *h. hátt um e-ð*, omtale n-t; *h. góða heilsu*, have, være ved godt Helbred; *h. e-ð hjá sjer*, være god for n-t: *þeim mun verða hollust vinátta hans, sem eitthvað hefir hjá sér sjálfur, en lætur hann ekki hafa bæði töglin og hagldirnar* (JThMk. 264); *h. hraðan á*, skynde sig; *h. e-ð í bruggerð*, brygge paa n-t; *h. e-ð í frammi*, udøve, udføre n-t, udvise, vise, bruge: *h. galsa í frammi*, stöje og lave Narrestreger; *h. í frammi* (bruge) *lastmæli og illmæli*; — *h. ráð í frammi*, finde paa (og benytte) et Raad; *h. e-ð í geymslu*, have n-t i Forvaring; *h. hendur í hári e-s*, faa en fat, nappe en; *h. í heitingum við e-n*, true en; *í hvað* (hvortil) *ætlarðu að h. timbrið?* *h. í heyi*, være beskæftiget med Høarbejde, spec. *h. í* og *h. í flekk* = *snúa*, vende Hø til Törring (Af.); *h. í höfðinu* = *h. geitur*; — *orðið er haft í þeirri merkingu* (bruges i den Betydning); *h. e-ð í máli*, fortælle n-t: *og er það haft í máli, að hún hafi síðar sagt vinum sínum* (JThPs. 251); *hafa í sig og á*, have nok til Føde og Klæder, jfr. have nok at bide og brænde; *h. e-n í varðhaldi*, holde en i Arrest; *h. e-ð yfir*, recitere n-t; *h. e-ð yfir sjer*, have n-t paa (is. over de andre Klæder); *h. höfuð og herðar yfir alla menn*, rage med Hoved og Skuldre op over alle, være et Hoved höjere end alle andre; ogs. overf.: rage langt op over andre; *lokað hverju skoti og sérhver hundur hafður inn* (lukket inde) (MJ. I. 224); *fjeð var haft inni*, Faarene blev holdt inde; *h.* **krókinn**, se *krókur*; — *h.* **lögsögu**, være Lovsigemand; *h.* **mark**, ramme; *h. með e-ð*, ¹) have med n-t at göre: *jeg vil ekkert h. með það*; ²) pille ved n-t: *Hafðu ekki hót með mig* (JÁÞj. I. 465); *h. með sjer (h. meðferðis)*, føre med sig, medtage: *hann hafði barnið heim með sjer*, han bragte Barnet hjem med sig; *h. miður* = *h. ver*; — *h. (á, í) móti e-u*, have imod n-t, modsætte sig, indvende imod n-t, benægte: *hann getur ekkert haft á móti því*, det kan han ikke have n-t imod; *því gat hann ekki haft á móti*, det kunde han ikke benægte; *það hafði* nær, det var lige ved at ramme; *það hafði nær að þeim lenti í áflogum*, de var nær kommet op at slaas; *h.* **ofan**, kunne lofte Bylterne af Kløvsadelen: *þú hefur ekki ofan einn*; — *h. ofan af fyrir e-m*, ¹) *(vinna fyrir e-m)* forsörge en; ²) *(skemta e-m)* underholde en; *h. ofan af fyrir sjer*, erhværve det fornødne Udkomme, slaa sig igennem, tjæne sit Brød (til Brødet); *h. orð fyrir öðrum*, føre Ordet; *h. orð um e-ð*, ¹) omtale n-t; ²) komme med Indvendinger imod n-t; *h. góð orð um e-ð*, halvvejs love n-t, stille sig gunstig m. H. t. n-t; *h. ósigur*, lide et Nederlag; (Ordspr.) *h. skal (holl) ráð, þó heimskur kenni*, ringe Mands Raad skal ingen forsmaa; *h.* **saman**, samle (med Anstrængelse): *ekki tókst þeim að h. saman fé það, er þurfti, fyr en árið 1865* (Eimr. V. 212); *h. sig e-ð*, komme frem ved Kraftanstrængelse: *og var svo mikið afl í gufunni, að þó að hvast væri mjög, hafði hún sig beint í loft upp um mörg hundruð faðma* (ÞThFerð. I. 312); *h. sig að e-u*, ¹) overvinde sig til at tage fat paa n-t: *honum gengur illa að h. sig að verki*; ²) göre sig Umage for at opnaa el. komme hen til n-t: *kindurnar h. sig að garðanum*; *tarfurinn hefur sig að kúnni*; — *h. sig áfram*, trænge fremad, komme frem: *h. sig áfram gegnum mannfjöldann*; — i overf. Bet.: slaa sig igennem: *átti nóg með að hafa sig áfram með krakkana sína tvo* (Eimr. XI. 132); *h. sig á burt*, tage bort: *hafðu þig burt!* skrub af! *Þú verður að h. þig héðan*, du maa tage bort herfra (JÁÞj. I. 271); *h. sig frá*, holde sig borte: *Hinum er hægra, sem hefir sig frá, | og harmar einga sætu* (ÓDavVik. 203); *h. sig (í) frammi*, göre sig gældende; *h. sig mikið (lítið) frammi*, deltage med stor (ringe) Iver i n-t, kæmpe ivrigt (slöjt); *h. sig fram úr e-u*, arbejde sig igennem n-t; *h. sig í hættu*, udsætte sig for Fare; *h. sig inn á e-n*, indsmigre sig hos en: *sagði, að eg vildi leyfa skottulæknum að h. sig inn á alþýðu* (Alþ. '11, B. II. 1271); *(láta) h. sig til e-s*, lade sig bruge til n-t (nedrigt): *jeg get ekki haft mig til þess*, det kan jeg ikke være bekendt at göre; *h. sig til ferðar*, begive sig af Sted: *þegar hann sá, að dagur var runninn, hafði hann sig til ferðar* (JÁÞj. II. 291); *hleypur í brim og stórsjór, svo öll skip h. sig til lands* (alle Baadene skynder sig i Land) (JÁÞj. I. 416); *h. sig upp*, arbejde sig op med Anstrængelse; tjæne sig op; *h. sig upp í (vindinn)*, luve op; *h. sig uppi*, bruge Mund: *Þessa hótun hafði Þorbjörg hræðst, og þorði því ekki að h. sig uppi* (Mýrd. 201); *h. sig út úr e-u*, arbejde sig igennem n-t; *h. sig við e-ð*, øve sig i n-t (BH.); *h. sig allan við*, bruge alle sine Kræfter; *h. sigur*, sejre; *h. taflið*, vinde Partiet (i Brætspil el. Skak); *h. e-ð til*, ¹) holde n-t i Beredskab; eje n-t (jfr. *eiga til*); ²) kunne finde paa n-t: *hann hefur það til að geta reiðst illa*, han kan undertiden (er i Stand til at) blive meget vred; *hefir hann það til að gefa þeim sök sem saklaus er* (Il. I. 277); ³) have n-t i sit Eje, spec. have n-t paa Lager: *hann hefur ekki kaffi til*; — *h. varning til sölu*, føre en Vare; handle; *h. e-ð til e-s*, benytte n-t til n-t: *álfar hafi tvívegis haft hrút bóndans í Arney til ánna sinna* (JÁÞj. I. 3); *má þessa eina* (ɔ: *griðunga*) *hafa til kúnna* (JSVb. 20); *h. krafta (þrek) til e-s*, have Kræfter til n-t; *hann hefur mikið (lítið) til síns máls*, der er meget (lidt), som taler for hans Sag; *hvað sem þeir hafa til þess*, hvilken Grund de end har dertil (JÁÞj. II. 128); *vera vel (illa) til hafður*, se godt (daarligt) ud i Töjet: *Eg held eg sé nú illa til höfð að fara að setjast niður hér hjá yður* (EKvOf. 23); *h. til dags og nætur*, have fra Haanden i Munden; *h. tímakenslu*, give Timer; (Talem.) *h. tönn og tungu úr hverjum manni*, kunne abe efter hvem som helst (jfr. GFHh. 268); *h. hátt um sig*, tale höjt, være höjrøstet, stöje; *h. hægt um sig*, være stille; *h. lítið um sig*, ¹) være stille af sig: *eins og ófætt barn, sem lítið hefir um sig* (GFrE. 75); ²) føre et lille Hus; *h. mikið um sig*, ¹) slaa meget om sig, være hoffærdig; ²) sidde i en stor Forretning; føre et stort Hus, osv.: *fara að h. meira (minna) um sig*, udvide (trække sammen) sin Forretning; føre et större (mindre) Hus; *h. undan*, være hurtigere end andre, undslippe fra en forfølgende: *hann hafði undan þeim*, de kunde ikke indhente ham; *skipið hafði undan hinum*, Skibet sejlede de andre agter(ud); — om Folk, der kappes ved at arbejde: [illegible] *undan þeim* [illegible] *að þeir hefðu eigi undan*

(kunde ikke hamle op med ham) *hvåðar að setja í kostinn* (BrJÞf. 275); *h. undir*, bruge: *lengi má breyta til með merkin, þegar bæði eyrun eru höfð undir* (Freyr VIII. 90). *h. margt undir í einu*, have mange Ting for ad Gangen, mange Jærn i Ilden: *her geta tveir vinnumenn og tvær vinnukonur eins hæglega unnið upp 20 dagsláttur ... eins og menn geta nú með margföldum mannafla, af því menn h. allt undir, og svo að segja allt óræktað* (JSVb. 24); *h. tvær jarðir undir*, drive to Gaarde; *h. e-n undir*, kaste en til Jorden (saal. at man selv er ovenpaa); *h. e-ð upp*, berette el. læse n-t op: *hann hafði kvæðið upp fyrir mjer*. *h. e-ð upp aftur*, berette n-t om igen, læse n-t op igen, gentage n-t; spec. læse (en Lektie) om igen; *h. upp* (ɔ: *hey)*, sammenrive og sprede Hø til Törring, spec. om at faa det op fra Mellemrummene mellem de enkelte Tuer (Vf.); *h. upp færi (lóð)*, trække en Fiskesnor (el. Line) op; — uden subst.: *h. upp*, trække Snoren (Linen) op, naar der ingen Fisk er paa (Nl.); *h. upp peninga*, rejse Penge; *það hefur ekkert upp á sig*, det duer ikke, det er til ingen Nytte; *það hefur e-ð upp á sig*, det har n-t paa sig, det har n-t at betyde; *h. e-ð upp úr e-m*, aflokke en n-t, luske n-t ud af en; *h. e-ð upp úr e-u*, faa n-t ud af n-t; *h. mikið upp úr e-u*, tjæne meget paa n-t, udbringe meget af n-t; *hafast upp*, blive trodsig: *því at við þau (ɔ: högg og hrakyrði) hafast drengir upp og verða frábitnir erfiði* (LFrR. XII. 67); *h. uppi*, [1]) finde, opspore: *hundurinn hafði fjeð uppi*, Hunden opsporede Faarene; [2]) *(ná)* indhente, naa en; [3]) have hejst el. loftet n-t: *h. uppi sóttvarnarveifu*, føre Karantæneflag; *hann hafði uppi stafinn (= hafði stafinn á lofti)*, han svang Stokken; [4]) komme frem med n-t: *Þú hefir uppi önug svör*, du svarer gnavent (StStAndv. I. 42); *h. uppi á e-u*, finde n-t (efter ivrig Søgen), opspore n-t; *h. (uppi) í sjer*, [1]) have (n-t) i Munden; [2]) *(geta)* være i Stand til, kunne (Sch.); *h. e-ð uppi fyrir e-m*, bebrejde en n-t; *h. e-ð úr e-m*, faa, drive n-t ud af en: *Með því átti að h. af henni — eða h. úr henni fýluna, eins og sumum þóknaðist að nefna það* (JTrSk. I. 147); *h. e-ð út úr* (el. *hjá) e-m*, faa n-t af en (is. med List el. Tryglen), faa n-t hos en, pumpe (slaa) en for n-t: *Ekki heppnaðist mér að h. hana út úr karlinum* (ÞGjD. 24); *h. fje út úr e-m*, prelle en, slaa en for Penge; *h. orð út úr e-m*, faa et Ord ud af en; *h. e-n útundan*, tilsidesætte en; *h. vald á e-u*, have n-t inde; *h. ver*, bukke under; *h. við*, (abs.) [1]) kunne magte el. overkomme: *Jeg hef varla við að draga (fisk)*, jeg kan knap overkomme at hale Fisken ind (paa Grund af dens Mængde) (JHall. 166); *Líkkistusmiðirnir höfðu ekki við að smíða kistur* (kunde ikke hurtig nok faa lavet Kister) (Eimr. XII. 94); [2]) have Smör (Fedt) til Brod el. Fisk, jfr. *viðbit*; *h. við e-m*, være stærkere end en, være ens Overmand, kunne magte en; *e-r hefur ekkert við e-m*, en moder sin Overmand; *h. mikið við*, anvende stor Pragt; göre sig stor Umage for (med) n-t, göre meget Væsen af n-t: *það er óþarfi að h. mikið við, þó gest beri að garði*; — *Ef menn vilja h. meira við, til matarbrygða* (JSVb. 93); *h. lítið við*, ikke göre sig stor Umage for el. stort Væsen af n-t, ikke anvende stor Pragt, osv.; *h. e-ð við*, bruge, anvende, have n-t ved Haanden; *h. við orð*, antyde (at man har i Sinde at göre n-t); *hafast við*, trække sig sammen, rynkes (BH.); *hafast vel (illa) við*, befinde sig godt (daarligt), trives godt (daarligt): *fóturinn allur bólgnaði og hafðist illa við* (der stod daarligt til med den) (Mýrd. 298); *hafast við e-s staðar*, opholde sig et Steds, leve et Steds: *Marteinn, sem hafst hefur við* (som har holdt sig) *bak við hina* (MJJAr. 121); *hafast orð við*, tale sammen: *og skulum við hafast orð við, því eg vil spyrja hann tíðinda* (Od. 409); *h. vit fyrir sjer*, bruge sin Fornuft, handle klogt; *h. vit fyrir e-m*, sörge for, at en ikke begaar en Dumhed; *h. góðar viðtökur*, faa en god Modtagelse; *h. það*, sejre: *heldurðu að jeg hafi það þarna í Strandasýslu* (Ing. '11, 135); *hafðu það þá, vargurinn þinn*, saa tag (behold) det da, din Tyran; *láttu' hann nú h. það!* egl. lad ham nu faa det, lad ham nu faa sin Bekomst!; *það verður (þá) að h. það*, det faar (da) blive saaledes (derved); *getur verið að hann sé bálreiður við mig, en það hefur þá það* (men det kan forsaavidt være det samme) (MelBr. 115); *h. það að gera e-ð*, lykkes at udføre n-t: *þarna höfðu þeir það að gera út af við hann*. — *?hvernig hefur hann það?* hvorledes har han det?; *h. það (af)*, (om Sygdom) komme over det (jfr. *h. af): hann er mjög veikur, en jeg vona samt, að hann hafi það (af)*; — *h. þel saman*, være forelskede (i hinanden); *h. þing*, holde Ting.

háfa (a) [hau:va] vt. og vi. fange med Ketsjer: *h. vel*, faa god Fangst af Søpapegöjer (Vestm.).

hafald (-s, höföld) [ha:valt, hö:völt] n. **1.** *(í vef)* Væversylle, Sylle. — °**2.** *(lyftivjel)* Hejseværk.

ʻ**hafalda** [ha:valda] f. Havbolge, Bølge.

hafalda grind [ha:valdagrın·t] f. Sylleramme. **-skaft** [-sgaf·t] n. Væverskaft.

*__háfaldinn__ [hau:faldın] a. med höje Sejl: *h. knör* (MJ. II. 54).

hafáll [ha:vaudλ] m. (zool.) **1.** Gaardaal (anguilla vulgaris). — **2.** Havaal (conger vulgaris).

há farfi [hau:farvı] m. Farve, særlig den røde, og andre stærke Farver (Vf.). **-fari (-a, -ar)** [-fa·rı] m. (zool.) en Slags Fisk, Klatrefisk (anabas scandens).

hafátt [ha:vauht] f. vedvarende Paalandsvind.

háfa veiði [hau:vavεi:ðı] f. Ketsjerfangst. **-vindur** [-vın·doo̜] m. Vind, som er gunstig for Ketsjerfangst (Vestm.).

haf brak [hav·bra·k] n. Sky i Vest, som bebuder Byge fra Vest om Sommeren (Af.). **-bugur** [-bʏ·qøo̜] m. Havbugt.

1. **hafði** [hav·ðı, hab·ðı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hafa**.

2. **hafði** [hav·ðı, hab·ðı] = *hóf* 1. og 3. p. imp. ind. af **hefja**.

haf djúp [hav·dju·p] n. Havdyb, dyb Strækning i Havet. **-djúpsflói** [-djufsflo·ı] m. Strækning paa Havbunden, hvor Dybden er større end andre Steder. **-erla** [ha:vεrdla, -εdla] f. = *hávella*, Isand, Havlit (anas glacialis).

há ferma [hau:fεrma] vt. lade Lasten rage höjt op over Rælingen el. Vognkanten. **-fermi** [-fεrmı] n. höj Last (naar Lasten rager op over Rælingen el. Vognen. **-fetaður** [-fε·daðoo̜, -fε·t-] a. langbenet. *__-feti__ [-fε·dı, -fε·tı] m. Hest. °**-fetskór** [-fεtsgou:r] m. Koturne.

haf fiski [haf:ısɟı] n. Fiskeri paa Havet. **-flatarmælir** [haf·ladarmai:lıo̜, -f·latar-] m. = **hafjafni**. **-flötur** [haf·lö·døo̜, -flö·tøo̜] m. Havflade. **-frú** [haf·ru·] f. Havfrue. **-fræði** [haf·rai·ðı] f. Oceanografi (BSSiL.). **-fær** [haf:ai·r] a. **1.** *(sjófær)* sødygtig, søstærk. — **2.** *(sem fer um hafið)* havbefarende, søgaaende. **-gall** [hav·gadλ] n., **-galli** [-gadlı] m. regnbuefarvet Luftsyn paa Havet; if. Folketroen skal dette bebude tört Vejrlig, efter andre haarde Tider (en Maaneds Uvejr). **-gangur** [-gauŋgøo̜] m. Søgang. **-geimur** [-ɟεi·moo̜] m. Havets umaadelige Rum. **-gerðingar** [-ɟεrðiŋgao̜] fpl. tre paa hinanden følgende, kæmpemæssige Bolger ude paa Havet; store Bolger. *__-gígja, -gýgja__ [-ɟi·ja] f. = **hafgýgur**. **-gýgjutónar** [-ɟijotou:nao̜] mpl. Havfruetoner, Havfruesang. **-gýgur** [-ɟi·qøo̜] f. Havfrue. **-girðingar** [-ɟırðiŋgao̜] fpl. Isdække, i Forb.: *nú eru h. af ís (= ísþök)*, Havet er helt dækket af Is, tilfrosset. **-gjálfur** [-ɟaulvøo̜] n. **1.** *(gnýr, niður)* Havets Brusen. — **2.** *(kvika)* Søgang. **-gjóla** [-ɟou·la] f., **-gjóna** [-ɟou·na] f. (VSkaft.), **-gola** [-go·la] f. Søbrise. **-grunn** [-grʏn] n. Søbanke. **-gúa (-u, -ur)** [-gu·a] f. (ogs. skrevet *hafgúfa)* **1.** = *hafgýgur*. — **2.** en Hvalart, se *hafsvelgur*. **-gæla** [-ɟai·la] f. = **hafgola**. **-hrúðurkarl** [haf·(h)ouðoo̜kad·λ, -kar·dλ] m. = *hrúðurkarl*, Rur (balanus).

hafinbrýndur [ha:vınbrin·doo̜] a. med höjtsiddende Øjenbryn: *verða h. (við e-ð)*, blive glad (ved n-t).

hafinn [ha:vın] pp. af **hefja**.

hafís [ha:vi·s] m. Drivis, Polaris. grönlandsk Is. **-jaki** [ha:visja:ɟı, -ja:ɟı] m. Drivisflage. **-lús** [-lu:s] f. = **fellilús**. **-rek** [-rε:k] n. Polaris i Drift, Drivis. **-suddi** [-sʏd:ı] m. Taage og Støvregn fra Polarisen. **-svipur** [-svı:boo̜, -svı:poo̜] m. stærk Snestorm fra Nord, is. först paa Vinteren (Breiðd.). **-þilja** [-s-þıl·ja] f. Dække af Polaris. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. Taage, som følger med Polarisen.

hafjafni [hav·jabnı] m. Vaterpas, Niveaumaaler (Urs. 184).

há fjall [hau:fjadλ] n. höjt Bjærg (jfr. 3. *hár* IV.): *uppi á háfjalli*, höjt oppe paa Bjærget; *uppi á háfjöllum*. **-fjara** [-fja·ra] f. stærkt Lavvande, det at Ebben er paa sit höjeste.

ʻ**haf jór** [hav·jou·r] m. (Havhest ɔ:) Skib. **-kaldi** [haf·kaldı] m. kold Havbrise. **-kerling** [-ɟεdliŋk] f. (no. håkjerring) = **hákarl**. **-ketti (-is**, pl. ds.) [-ɟεhdı] n. = **geirnyt**. **-kikki (-is**, pl. ds.) [-ɟıhɟı] n. = *sljettbakur*, Nordkaper (balæna biscayensis). **-kona** [-ko·na] f. Havfrue. **-kóngur** [-kouŋgoo̜] m. Havkonge (neptunea despecta). **-kul** [-kʏ·l] n. Søbrise. **-landsuður** [hav·lan(t)sʏðoo̜] n. Syd-Sydøst.

ʻ**haflasetur** [hab·lase:doo̜, -se:too̜] n. »Jættens Sæde«, Klippe.

haf leið [hav·lεi·ð] f. Vejen bort fra Kysten: *stýra (halda) h.*, sætte Kursen til Søs; *kanna hafleiðir*, pløje Havene. †**-leiði** [-lεi·ðı] n. Vej til Søs, Søvej. **-leiðis** [-lεi·ðıs] adv. sovejs, soleds: *sigla h.* = *sigla hafleið*, s. d. O.

há fleygi (-is) [hau:flεi·jı] n. höj Flugt, Ophöjethed, Tankeflugt. **-fleygur** [-flεi·qoo̜] a. **1.** *(sem flýgur hátt)* höjtflyvende: *h. fugl, háfleygt ský*. — **2.** *(stórkostlegur)* storslaaet, ophöjet, sublim: *h. söngur, háfleygt kvæði*. — **3.** höjtravende: *þetta er of háfleygt til þess, að jeg geti skilið það*.

ʻ**hafleygur** [hav·lεi·qoo̜] m. Havild, ɔ: Guld: *gæðir hafleygjar*, Mand (MJ. II. 230).

háflentur [hau:flεvdoo̜, -flεntoo̜] a. vidt udspilet: *með háflentar nasir* (MJ. III. 184).

hafli (-a, -ar) [hab·lı] m. *(jötunn)* Jætte.

Hafliði (-a, -ar) [hav·lıðı, hab·-] m. npr. Haflide; fra en Fortælling om Høvdingen *H. Másson* (12. Aarh.) (i *Sturlunga)* stammer Ordspr.: *dýr mun(di) Hafliði allur (ef svo er hver limur)*, hele H. er kostbar, hvis hvert enkelt Lem skal betales saa dyrt (idet H. lod sig betale en enorm Skadeserstatning for en mindre Kvæstelse), siges om Ting, hvis ublu Pris man ytrer sin Forbavselse over.

há flóð [hau:flou·ð] n. Höjvande. **-flug** [-flʏ·q] n. höj Flugt.

haflæða [hav·lai·ða] f. Taage over Havet (Vf.).

há flæði [hau:flai·ðı] n., **-flæður** [-flai·ðoo̜] fpl. = **háflóð**.

haf lægur [hav·lai·qoo̜] a. om Vind, som kommer fra Havet, som staar ind paa Land (Rang.). **-löður** [-lö·ðøo̜] n. Havskum.

hafmatur [hav·ma·doo̜, -ma·too̜, hab·-] m. Søbemad (Vf., VSkaft.), jfr. *lýsumatur, spónamatur, vökvun*.

haf mey [hav·mεi·, ham:εi·] f., **-meyja** [-mεi·ja, ham:εi·ja] f. Havmø, Havfrue. **-mið** [-mı·ð, ham:ı·ð] n. Fiskebanke. **-mús** [-mu·s, ham:u·s] f., **háfmús** [hauv·mu·s] f. = **geirnyt**.

haf mær [hav·mai·r, ham:ai·r] f. Havmo, Havfrue. **-mökkur** [-möhgøo̜, ham:öhgoo̜] m. Havtaage.

hafna (a) [hab·na] vt. med dat. (sj. og forældet med acc.) **I. 1. a.** forkaste; kaste Vrag paa n-t; forsmaa: *h. trú sinni*, forkaste, falde fra sin Tro; *h. boði*, afslaa et Tilbud; *h. biðli*, give en Frier Kurven; *h.* (forsömme) *gömlum vinum*. — **b.** udrangere: *ýmisleg húsgögn, sem búið var að h.; föt, sem hafnað var*. — **2.** *(forðast)* undgaa: *h. spotti*. — **II.** refl. *hafnast*: **1.** blive drægtig (om Køer og Hunfaar): *kýrnar hafnast ekki lengur*, Køerne har udbaaret. — **2.** *(þrífast)* trives: *varð allr kvikfénaðr horaðr og dreginn, svo hann hefði ... tekit upp tvöfallt meira fóðr til at hafnast af* (LFR. XIV. 141); *hafnaðist því miður af öskuheyinu* (Dagskr. 70). — **III.** *h. sig*, løbe ind i Havn, lægge sig for Anker.

hafna bann [hab·naban·] n. = **hafnbann**. **-leysi** [-lεi·sı] n. = **hafnleysi**.

hafnan (-ar, -ir) [illegible] höfnun.
hafnandi (-a, -endur) [hab·nandɪ] m. [illegible] *hafnendur* (JHall. 305).
hafnanlegur [illegible]
hafnar [illegible] höfn. **-bakki** [illegible] **-bann** [illegible] hafnbann. **-borg** [illegible] **-bær** [illegible] m. Havneby, Havnestad, Kyststad. **-dufl** [-dʏb·l̥] n. Ankerböje. **-dæld** [-dail·t] f. Havnebassin. †**-fat** [-o-fa:t] n. Klædningsstykke til Hverdagsbrug. **-festi** [illegible] (e. moorings). **-fjörður** [-fjör·ðoǫ] m. npr. Kobstad paa Sydvestlandet. **-garður** [illegible] m. Mole. **-gjald** [illegible] 1. [illegible] afgift. — **2.** *(hagatollur)* Græsningsafgift, Betaling for Græsning paa en andens Jord. **-gjaldkeri** [-ɟal·(t)ɟɛrɪ] m. Havnekasserer. †**-klæði** [-o-klai:ðɪ] npl. Hverdagsklæder. **-kví** [-kvi:] f. Dok. **-lag** [-r-la:ɣ] n., **-lega** [-lɛ:ɣa] f. Havneleje. **-leið** [-lei:ð] f. Sovejen el. Indsejlingen til en Havn. **-leikur** [-lei:ɡoǫ, -lei:koǫ] m. = **borgarleikur, stórfiskaleikur.** **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Havnefyr. **-mál** [-mau:l] npl. Havnevæsen. **-mark** [-maǫ·k] n., **-merki** [-mɛǫ·ɟɪ] n. Havnemærke, Landingsmærke, Kabe; paa Vestlandet særlig et Mærke (sædvanl. et större Ben af en Hval), der opstilles paa Landjorden for at vejlede de Skibe, som vil søge Land der. I Reglen er der to Mærker, det ene bag ved det andet; den rigtige Indsejling ligger da i Forlængelsen af den lige Linje, som tænkes dragen mellem de to Mærker. **-mynni** [-mɪnːɪ] n. Havnemunding. **-nefnd** [-nɛm·t] f. Havnekommission, Havneudvalg. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðoǫ] m. Havnekasse. †**-skikkja** [-sɟɪhɟa] f. Hverdagskaabe, -kappe. **-skrifstofa** [-sgrɪf·sdova] f. Havnekontor. **-staður** [-sda·ðoǫ] m. Havneby, Havn. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Havnekaptajn. **-stúdent** [-sdu:dɛnt] m. islandsk Student, der studerer i København. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Plads til en Havn. **-tíð** [-ti:ð] f., **-tími** [-ti:mɪ] m. (naut.) Havnetid. **-tollur** [-tod·loǫ] m. = **hafnargjald.** †**-vaðmál** [-r-vað·mau:l] n. Vadmel til Hverdagsklæder. **-verkfræðingur** [-vɛǫ·kfraiðiŋɡoǫ] m. Havneingeniør. **-vígi** [-vi:jɪ] n. Havnebefæstning. **-virki** [-vɪǫ·ɟɪ] npl. Havn, med de tilhørende Bygninger; spec. Kaj: *skipa, sem ekki liggja við h.* (Stj. '06, B. 337); *viðhald hafnarvirkja,* Vedligeholdelse af Havnen. **-vörður** [-vör·ðoǫ] m. Havnefoged. **-þjónn** [-o-þjoᵘd·n̥] m. Strömbetjænt.
hafn bann [hab·mban] n. Blokade, Havnespærring. **-borg** [-bork] f. = **hafnarborg.** °**-dvalardagur** [-dvalarda:ɣoǫ] m. Overliggedag.
háfnet [hauv·nɛ·t] n. Ruse.
Hafn firðingur (-s, -ar) [hab·(v)fɪrðiŋɡoǫ] m. Indb. af *Hafnarfjörður.* **-firskur** [illegible]
hafning (-ar, -ar) [hab·niŋk] f. Oploftelse, Ophöjelse, Hævning.
hafningarmynd [hab·niŋɡarmɪn·t] f. Reliefbillede, Reliefigur.
hafningsbogi [illegible]
hafnyrðingur (-s, -ar) [hav·nɪrðiŋɡoǫ, -iŋs] m. Nordenvind fra Havet.
hafn laus [hab·(n)löys] a. uden Havne. **-leysa (-u, -ur)** [-lɛisa] f. 1. [illegible] 2. *hafnleysi.* **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Havne; Jærnkyst. **-rekendur** [-n-rɛ·ɟɛndoǫ, -rɛ·ɟɛndoǫ] fpl. Havnekæde. **-saga** [-r-sa·ɣa] f. Lodsning.
hafnsögu bátur [hab·(v)söɣobau:doǫ, -bau:toǫ] m. Lodsfartöj. **-gjald** [-ɟal·t] n. Afgift til Lodsvæsen (Lodseriet). **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Lods. **-merki** [-mɛǫ·ɟɪ] m. Lodstegn. **-skylda** [-sɟɪl·da] f. Lodstvang. **-svæði** [-svai:ðɪ] n. Lodsfarvand. **-taxti** [-taɣ·sdɪ] m. Lodstarif. **-þvingun** [-þviŋ·ɡʊn] f. Lodstvang.
Hafnverji (-a, -ar) [hab·nvɛrjɪ] m. Københavner.
hafra ax [hav·raaɣ·s] n. Rusme, Havrens Blomsterstand. **-bein** [-bei:n] n. (Vf., Nl.) = 1. **baula** 2. **-beinsroð** [-beinsro:ð] n. (Vf., Nl.) = **kúaroð.** **-grautur** [-ɡröy:doǫ, -ɡröy:toǫ] m. Havregrød. **-grjón** [-ɡrjoᵘ:n] npl. Havregryn. **-grjónasúpa** [-ɡrjoᵘnasu:ba, -su:pa] f. Havregrynsuppe. **-hlaup** [-hl̥öy:p] n. Bukkespring. **-mjel** [-mjɛ:l] n., **-mjöl** [-mjö:l] n. Havremel. **-mjölsgrautur** [-mjölsɡröy:doǫ, -ɡröy:toǫ] m. = **hafragrautur.**
hafrar [hav·raǫ] mpl. Havre (avena sativa).
hafra seyði [hav·rasei:ðɪ] n. Havreafkog, Havresuppe uden Frugtsaft. **-súpa** [-su:ba, -su:pa] f. Havresuppe.
haf reyður [illegible] **-rek** [illegible] driver om paa el. op af Havet. **-rekinn** [-rɛ·ɟɪn, -rɛ·ɟɪn] a. omtumlet paa Søen, dreven ud af Kurs; dreven i Land. **-renningur** [-rɛn·iŋɡoǫ] m. **1.** en Havkal, brunere af Farve end den alm. Havkal og ofte federe; man mener, at denne er kommet nede fra Dybet (Hf.). — **2.** (Sch.) = *hafafiskur.* **-riða** [-rɪ·ða] f. Dönning. **-róður** [-roᵘ·ðoǫ] m. Roning langt ud paa Havet [illegible] **-rokinn** [illegible] *hafroknum sandi* (StStAndv. II. 160). **-rót** [-roᵘ·t] n. Bolgegang, Brænding. **-rumba** [-rʏmba] f. stærk Brænding (BH.). **-ræna (-u)** [-rai·na] f. Paalandsvind, Havluftning. **-rænn** [-raidn̥] a. (om Vinden) blæsende fra Havet: *h. gjóstur* (GFrÁtt. 13). **-rænusnúningur** [-rainosnu:niŋɡoǫ] m. det, at Vinden, naar der forud har blæst fra Land, vender sig til en Havbrise.
hafs auga [haf·söy·ɣa] n. »Havets Øje«, et fjærntliggende Sted i Oceanet (hvor Havet tænkes uden Bund): *jeg vildi, að hann væri kominn út í h.!* gid han sad paa Bloksbjærg! **-botn** [-bohtn̥] m. **1.** *(botn hafsins)* Havets Bund. **2.** [illegible] havet. **-brún** [-bru·n] f. Kimming, Synskres, (Sø)horisont: *við h.,* i Horisonten. **-brúnarlína** [-brunarli:na] f. Kimmingslinje. **-brúnarlækkun** [-brunarlaihɡʊn] f. Kimmingsdaling. **-drottinn** [-drohdɪn] m. Havets Hersker.
hafselur [haf·sɛ·loǫ] m. = **vöðuselur.**
hafshiski [illegible]

haf síld [haf·sil̥t] f. Havsild, Sild (clupea harengus, L.); — saal. kaldes is. Sild 32—36 Cm. lang (Stj. '11, B. 179). **-skip** [-sɟɪ·p] n. søgaaende Skib, Havskib. **-skipabryggja** [-sɟɪbabrɪɟ:a, -sɟɪpa-] f. Kaj. **-skrímsl(i)** [-sɡrimsl̥ɪ, -sɡrimsl̥] n. Souhyre. **-skúmur** [-sɡu·moǫ] m. (zool.) Struntjæger, Storkjove (lestris catarrhactes).
hafsmatur [haf·sma·doǫ, -ma·toǫ] m. Mad for Søen« ɔ: ubrugelige Søfolk (jfr. »Kanonfode«) (Vf.).
hafspeglaður [haf·sbɛiɡlaðoǫ] a. som afspejler sig i Havet.
háfsroð [haufs·ro·ð] n. Pighajskind.
haf staða [haf·sda·ða] f. Beliggenhed i Havet, geografisk Beliggenhed (i Havet). °**-strambur (-s)** [-sdramboǫ] m. et Slags Souhyre. **-stöð** [-sdö·ð] f. Sted paa Havet. **-stökkull** [-sdöhɡodl̥] m. = **stökkull.** **-stæður** [illegible] fra Havet: *þegar vann er h., þá rignir hann inn af* (Breiðd.). **-súla** [-su·la] f. (zool.) Sule, Havsule (sula bassana, L.). **-svelgur** [-svɛlɡoǫ] m. **1.** Havsvælg, Malström. — **2.** *(hvaltegund)* en Hvalart (Jón lærði, ÞThLfr. II. 83).
haft (-s, höft) [haf·t, höf·t] n. **I. 1.** *(fjötur)* Baand, Lænke. — **2.** *(á hesti,* jfr. *hnapphelda)* Springhilde, Hilde (hvormed Forbenene paa en Hest knyttes sammes): *hestur í hafti;* — spec. *(á kú)* Hilde, hvormed Bagbenene paa en Ko knyttes sammen under Malkningen. — **3.** Fængsel: *sitja í höftum (hafti),* (egl. sidde i Lænker) sidde fængslet; *halda e-n í höftum,* holde en som Fange. **4.** Behæftelse: *leggja h. á lausafje,* behæfte Los[illegible] **5. a.** *(hindrun) verða e-m að hafti,* staa en i Vejen, blive til Hindring for en. — **b.** *(á vegi)* Forhindring paa en Vej, f. Eks. en Snedrive. — **c.** *(á tungu)* Tungebaand. — **d.** *(á vasa)* Hæftning. — **6.** *(þrep)* Trin i en Trappe el. Stige; — overf.: [illegible] *hæsta haft strax* (begynde med det vanskeligste) (JSBr. 599). — **7. a.** lav Aas mellem to Bjærge [illegible] (ÞTh. Ferð. I. 20). — **b.** naturlig Bro: *við fórum yfir ána á örmjóu hafti.*
II. pl. *höft,* Guderne: *Heilög hapta móðir* (GTh. '95, 283).
hafta laust [haf·dalöyst] adv., jfr. *haft,* uden Baand; uden Anvendelse af Trappetrin: *komast h. í efstu rim á stiga* (Frankl. 56). **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Arrestant.
haftaska [haf·tasɡa] f. Skælpolse (psolus phantapus).
haftbönd [haf·tbönt] npl. hæmmende Baand.
haf tyrðill [haf·tɪrðɪdl̥] m. (zool.) Sokonge (mergulus alle). **-tórar** [-to·raǫ] mpl. lyse Skybanker over Havet.
hafur (-urs, -rar) [ha:voǫ] m. **1.** *(geithafur)* Buk, Gedebuk. — **2.** 1. *baula* 2. — **3.** sj. *(hafrar)* Havre.
1. **háfur (-s, -ar)** [hau:voǫ, hauf·s] m. **1. a.** *(verkfæri til að veiða fugl í)* Redskab til Fuglefangst, udspilet Netpose paa en ca. 6 Alen lang Stang, Ketsjer (Eimr. II. 166). — **b.** *(netháfur)* Ruse; — overf.: *vera seldur* (el. *kominn) í háfinn,* være fortabt: *Hann er víst í háfinn seldur, sem hennar stiginn fer* (ÓDavVik. 216). — **2.** *(reykháfur)* Røgfang. — **3. a.** strikkede el. vævede Ting af grov Traad, særlig naar Vævningen el. Strikningen er gissen. — **b.** pl. *háfar,* Strömper af den Slags Vævning (VSkaft.). — **4.** *(hákarlstegund)* Pighaj (squalus acanthias).
[illegible] *ar og gefnar h. hverjum einum* (ÓDavÞul. 44); *fyrir gull og h. girnist* [illegible]
hafur fætlingur (-s, -ar) [ha:voɡfaihdlɪŋɡoǫ] m. Satyr (Bukkeben). **-fættur** [-faihdoǫ] a. med Bukkeben. **-ketti (-is,** pl. ds.) [-ɟɛhdɪ] n. = **sljettbakur.** **-kiðlingur** [-ɟɪð·liŋɡoǫ] m. Bukkekid. **-kylli (-is,** pl. ds.) [-ɟɪd·lɪ] n., **-kitti (-is,** pl. ds.) [-ɟɪhdɪ] n. = **sljettbakur.** †**-skál** [-sɡau:l] f. Havreskal (JAðEin. 442). **-smokkóttur** [-smohɡoᵘhdoǫ] a. (om Faar) med sort el. brunt Hoved og Forkrop til bag Bovene (Breiðd.). **-staka** [-sda:ɡa, -sda:ka] f. Bukkeskind. **-task (-s)** [-tas·k] n. Pakkenelliker, besværlig og af mangfoldige Genstande bestaaende Bagage; Bagage (over[illegible]) **-teski (-is)** [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible] Madpose.
haf veður [hav·r·ðoǫ] n. Paalandsvind. **-velktur** [hav:ɛl(ɣ)doǫ] a. omtumlet af Søen. **-viðri (-is,** pl. ds.) [hav:ɪðrɪ] n. Paalandsvind. 1. **-villa** [hav:ɪdla] f. (oftest i pl. *-villur)* Forvildelse til Søs, det at komme ud af Kursen. 2. **-villa** [hav:ɪdla] a. indec.: *fara h.,* fare vild paa Havet, komme ud af Kurs: *eður ef skip kann að fara h. og koma seint* (JAðEin. 27). **-villingur** [hav:ɪdliŋɡoǫ, -iŋs] m. vildfaren paa Søen. **-viltur** [hav:ɪl̥doǫ] a. forvildet paa Havet, kommen ud af Kurs. **-vindur** [hav:ɪndoǫ] m. Havbrise. †**-þrunginn** [haf·þruŋɟɪn] a. brusende, oprört. **-þök** [-þö·k] npl. uoverskuelige Ismasser, som bedækker Havet (PGAnn. 90).
háfættur [hau:faihdoǫ] a. hojbenet.
haförn [ha:vördn̥] f. Havörn (haliaetus albicilla).
haga (-a) [illegible] **I. a.** [illegible] e-m, rette sig efter en: *h. sjer eftir banni e-s,* holde sig ens Forbud efterrettelig; *haga e-u svo til, að . . .,* indrette n-t saaledes, at . . .; *hún vildi nú samt h. því öðruvísi,* hun vilde dog have det anderledes (Eimr. XIV. 225). — **b.** opføre sig: *h. sjer vel (illa),* opføre sig godt (daarligt). — **II. a.** *e-m hagar e-ð vel (illa),* n-t falder godt (daarligt) ud for en, n-t bliver en til Gavn (Skade); n-t passer en godt (daarligt): *honum hagar ekki að giftast,* Ægteskab passer ikke for ham; (Ordspr.) *það er litið það kotungi hagar, litið það hann bagar* (GJ.), der skal ej stort til Smaamands Gavn, ej heller til hans Skade. — **b.** impers.: *eins og til hagar,* saaledes som Forholdene er; *svo hagar til,* det hænger saal. sammen, saal. er det beskaffent.
hagabeit [ha:ɡabei:t] n. = **hagaganga.**
hagabót [ha:ɡaboᵘ:t] f. Forbedrelse af ens Stilling (Kaar): *von er h.*

haga dýr [ha:qad:.r] n. Markdyr. **-drög** [-dro q] npl. sparsomme Græsgange.

hágáfaður [hau:gau vaðoo] a. höjt begavet.

haga ganga [ha:qagaunga] f. Græsning. **-garður** [-gar·ðoo] m. Gærde om en Græsgang. **-genginn** [-qeinqin] a. fedet paa Græs. **-gönguhestur** [-göyŋgohes·doo] m. Hest, der græsser paa *hagi*, ikke drives til Fjælds om Sommeren (Klp. IV. 90). **-göngupeningur** [-göyŋgopɛ:niŋgoo] m. Kreaturer, der græsser paa *hagi*. **-jurtir** [-jvo·dro] fpl. vilde Planter. **-lagður** [-laq·ðoo, -lag·ðoo] m. Uldtot, som et Faar har tabt ude paa Marken. **-lamb** [-lam p] n. Lam, som er afvænnet fra Moderen og gaar hjemme ved Gaarden paa *hagi* (ikke drives til Fjælds om Sommeren). **-land** [-lan·t] n. Græsgang. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Græsgange.

hagalfiskur [ha:qalfɪs·goo] m. en Slags lavere Sødyr (JÓlGrv., ÞThLfr. II. 316) = *krossfiskur(?)* (SvPRask 18).

hagaljómi [ha:qaljoᵘ:mɪ] m. en smuk og fed Bede.

hagal l (-s) [ha:qadλ] m. Navnet paa Runen H; ogs. Benævnelse paa et magisk Tegn.

hagalstjörnur [ha:qalsdjöd·noo, -sdjör·dnoo] fpl. mystiske Stjærner (med flere Straaler, i Lighed med *hagall*): *með hvítu rósaverki og margbreytilegum hagalstjörnum* (Jón lærði, ÞThLfr. II. 86).

hagamús [ha:qamu:s] f. Skovmus (mus silvaticus).

hagan [ha:qan] f. **högun.**

1. **há ganga** [hau:gaunga] f. 1. Kulmination: *h.-stjarna.* — 2. Höjde, höjt beliggende Egn: *°mána slóða hágöngur* (Himlen) (GrTh.); — pl. *-göngur*, npr. Navn paa et Bjærg. 2. **-ganga** [-gaunga] vi. kulminere.

haganlegur [ha:qanlɛ·qoo] a. bekvem, hensigtsmæssig, fordelagtig; — adv. *-lega*, paa en bekvem (osv.) Maade.

haganælingur (-s) [ha:qanai:liŋgoo, -iŋs] m. spredt Græsning.

hágarður [hau:garðoo] m. höjt Gærde.

haga snöp [ha:qasnö:p] f. spredt Græsning, en Smule Græsning. **-spakur** [-sba:goo, -sba:koo] a. som holder sig rolig paa Græsgangene; — i overf. Bet.: *vera h. e-s staðar*, holde af at opholde sig et Steds: *Þó var hann einna hagaspakastur í Vogabúðakaupstað* (JTrL. 151). **-sælt** [-saiλ t] an. med gode Græsgange: *þar, sem er h. á vetrum* (JSVb. 32). **-tollur** [-tod·loo] m. Betaling for Græsning. **-tægjur** [-tai:joo] fpl. spredt Græsning. **-þrengsli** [-þrɛiŋ·slɪ] n. en Græsgangs utilstrækkelige Störrelse. **-þröngt** [-þröyŋ·t, -þröyŋ·t] an.: *þar er h.*, der er ringe Græsgang, jfr. *hagaþrengsli.*

hag bann [haq·ban] n. saa megen Sne, at Heste og Faar umulig kan søge deres Føde ude. **-beit** [-bɛi·t] f. = **hagaganga.** **-beitarland** [-bɛid·arlan·t, -bɛitar-] n. Jord med rige Græsgange. **-beiti** [-bɛi·dɪ, -bɛi·tɪ] n. = **hagbeit.**

°**hag bjartur** [haq·bjaodoo] a. lysende til Fordel for Menneskene, arbejdslys (JHall. 88). **-búa** [-bu:a] vt. berede.

hágengur [hau:qɛiŋgoo] a. som gaar höjt op, höjt stigende.

hagfátt [haχ·fauht] an. med ringe Græsgange.

hag feldur [haχ·fɛldoo] a. bekvem, passende for, gavnlig, nyttig, hensigtsmæssig, formaalstjænlig. **-felli** [-fɛdlɪ] n. 1. *(happ)* Fordel, lykkelig Tildragelse: *það var h. fyrir okkur.* †2. *(heppileg áhrif) hjálpsamleg h.*, heldbringende Virkning. **-fróður** [-froᵘ·ðoo] a. kyndig i Nationaløkonomi, kyndig i Statistik. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec.: 1. *(þjóðmegunarfræði)* Nationaløkonomi. — 2. *(landshagsfræði)* Statistik. — 3. *(hagsýni)* økonomisk Indsigt (MJ. III. 76). **-fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qoo] a. nationaløkonomisk, statistisk. **-fræðingafjelag** [-fraiðiŋgafjɛ:laq] n. nationaløkonomisk Forening. **-fræðingur** [-frai ðiŋgoo, -iŋs] m. 1. *(þjóðmegunarfræðingur)* Nationaløkonom. — 2. *(landshagsfræðingur)* Statistiker. **-fræði(s)rit** [-fraiðɪ(s)rɪ:t] n. statistisk el. nationaløkonomisk Skrift. **-fræði(s)skýrsla** [-fraiðɪsgio·sla] f. statistisk Beretning, statistisk Tabel. **-færilegur** [-fairɪlɛ:qoo] a. praktisk.

hag færingslamb [haχ·fairiŋgslam·p] n. (Siglf.), **-færingur (-s, -ar)** [-fai·riŋgoo, -iŋs] m. (Vf.) = **hagalamb.**

hagga (a) [hag:a] vt. med dat. og vi. 1. *(hreyfa við)* rokke, forandre: *jeg get ekki haggað steininum*; *h. e-u, h. við e-u*, røre ved el. forandre paa n-t: *sú ábyrgð er varlega takandi að sér að fara að h. þar við* (EKvOf. 147); — ogs. impers.: *það haggar* (el. *haggast*) *ekki á klárnum*, Paksadel og Byrder sidder støt paa Hesten. — 2. *(raska, rugla)* forrykke, forstyrre, bringe i Uorden. — 3. refl. *haggast*, rokkes; forrykkes, komme i Uorden.

haggan [hag:an] f., se **höggun.**

hagganga [haq·gaunga] f. = **hagaganga.**

haggjarn [haq·ɟa(r)dn] a. vindesyg, egennyttig.

haggjör [haq·ɟö·r] a. kunstfærdig.

haggæði [haq·ɟai·ðɪ] npl. god Græsgang.

°**haghlíð** [haχ·(h)λi·ð] f. herlig Li (MJ. II. 231).

hagi (-a, -ar) [hai:jɪ, ha:qa] m. a. Græsgang: (Talem.) *halda e-u til haga*, passe paa n-t, ikke lade n-t gaa tabt: *þegar alt er tínt til, hverjum geisla haldið til haga, vona jeg, að ljósinu veiti betur* (ThTh. 27). — b. Græsgangens Beskaffenhed: *góður, íjelegur h.*

há gikkur [hau:ɟɪhgoo] m. Vigtigper. **-gildi** [-ɟɪldɪ] n. †1. Herlighed: *Heims í h. hreystisveinar annað hugsa* (JG. i Safn V. 3, 81). — 2. *(tromp)* Trumf: *þá er síðasta og mesta hágildinu spilað út* (Eimr. XVI. 120): *eins og hann þættist nú hafa spilað út miklu h.* (GFrÁtt. 89).

hagyrði (-is, pl. ds.) [ha:qɪrðɪ] n. digterisk Udtryk (EÓlKv. 234). **-yrðingur (-s, -ar)** [-ɪrðiŋgoo, -iŋs] m. Rimkunstner, Versemager, som laver flydende Vers. **-yrtur** [-ɪodoo] a. 1. = *hagmæltur.* — 2. = *hagorður* 2.

hagkeypi (-is) [haχ·ɟei·bɪ, -ɟei·pɪ] n. godt Køb.

hagkveðlingaháttur [haχ·kveðliŋgahauhdoo] m. (metr.) Benævnelse paa en °Strofe, best. af 4 Verslinjer med ens Enderim og Helrim i 3. Stavelse (*samhenda hringhend* ... *lyklasamhenda*. Ekspl.: *Veður gott og var í ár, veitti drottinn gæðin klár, ofan dottin ýmis tár örfuðu sprottin jarðar hár* (HSig. 180).

hag kvisti (-is) [haχ·kvɪsdɪ] n. Græsgang med Lyng og Buskvækster. **-kvæmd (-ar, -ir)** [-kvaimt] f. Bekvemhed, Lejlighed: *úthaginn* ... *kunni gefa h. og nóg rúm fyrir eitt býli* (BHAt. 8). **-kvæmilegur** [-kvaimɪlɛ:qoo] a., **-kvæmur** [-kvai·moo] a. bekvem, praktisk, hensigtsmæssig, gunstig, gavnlig; adv. *hagkvæmlega*; *húsið er hagkvæmt* (bekvemt indrettet): *það er ekki h.* (gunstig) *tími til þess*; — *hagkvæm ráðstöfun*, praktisk Foranstaltning.

hagl (-s, högl) [hag λ, hög λ] n. 1. *(hagl úr lofti)* Hagl. 2. *(hagljel)* Haglbyge; (Ordspr) *hagl er heiði næst* (GJ), naar det hagler, klarer det snart op. — 3. *(byssuhagl)* Hagl. — 4. *(úr spena)* Draabe Mælk.

hagla (a) [hag·la] vt. med dat og vi. hagle; — lade nedhagle: *Högluðu skýin harðmóðugum tárum* (BóluHj. 106).

hagla byssa [hag·labɪs:a] f. Haglbøsse. **-gríður** [-gri:ðoo] f. daarlig Bøsse (= *hólkur*). **-mussa** [-mʏs:a] f. (pop.) meget vid Frakke. **-pungur** [-pun goo] m. Haglpung.

haglaus [haq·löys] a. blottet for Græsgang: n. *haglaust*, uden Græsning: *nú er alveg h.*

haglda bak [haq·ldaba:k, hal da-] n. i Udtr.: *setja bagga upp á hagldabaki*, fæste en Bylt paa en Klovsadel, saal. at *hagldir* (se *högld*) vender opad (modsat af det normale). **-brauð** [-bröy:ð] n. Kommenskringle.

hagldir [haq·ldɪr] pl. af **högld.**

hagldropi [haq·ldro·bɪ, -dro·pɪ] m. Haglkorn.

hag legur [haq·lɛ·qoo] a. 1. *(gerður af hagleik)* kunstig; kunstfærdig. — 2. *(hentugur)* passende. — 3. adv. *-lega*, paa en kunstfærdig Maade: *h. smíðað.* **-leiki** [-lɛi·ɟɪ, -lɛi·cɪ] m. **hagleikur.** **-leiksfræði** [-lɛiχsfrai:ðɪ] f. Teknologi. **-leiksmaður** [-lɛiχsma:ðoo] m. kunstfærdig Mand, Kunstner. **-leikur** [-lɛigoo, -lɛikoo] m. Kunstfærdighed.

hag leysa (-u, -ur) [haq·lɛisa] f., **-leysi** [-lɛisɪ] n. ingen (manglende) Græsning *fjár* ..., *er þeir höfðu nokkru áður í hagleysum rekið fram á Sökkólfsdal* (PGAnn. 20). **-lendi (-is)** [-lɛndɪ] n. 1. *(hagi)* Græsgang: *engjaland og h.* (JSVb. 18). — 2. Græsgangens Beskaffenhed: *handa 10 kúm og 2 hestum þyrfti að vera 60 80–100 dagsláttur eftir h.* (Lögr. '14, 224).

haglhríð [hag·λ(h)ri·ð] n. (Nl.) = **hagljel.**

haglítill [haq·li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. med sparsom Græsvækst; an. *-lítið*, ringe Græsning.

hagl jel [hag·ljɛ·l] n. Haglbyge. **-skúr** [-λ-sgu r] f. (m. Nl. og undert. Af.) Haglbyge (is. med Regn). **-steinn** [-sdɛidn] m. Hagl, haardt som Sten.

hag menni (-is, pl. ds.) [haq·mɛn·ɪ] n. Mand med et flinkt Haandelag. **-mælska** [-mailsga] f. Lethed ved at rime. **-mæltur** [-maiλdoo] a. digterisk begavet, som har en poetisk Aare: (Ordspr.) *fyr er hagmæltur en höfuðskáld* (GJ.), der skal mere til at være en stor Digter end at kunne göre gode Vers, el. Vers kan man lave, selv om man ikke er en stor Digter.

hagna (a) [hag·na] vi. tjæne, gavne, være til Nytte; — refl. *hagnast*: *h. á e-u*, have Fordel af n-t, tjæne paa n-t.

hagnaðar glæpur [hag·naðarglai:boo, -glai:poo] m. Berigelsesforbrydelse. **-samur** [-o-sa:moo] a. fordelagtig.

hagnaður (-ar) [hag·naðoo] m. 1. *(hagur, ágóði)* Fordel, Vinding, Gevinst, Udbytte, Profit. — 2. *(gagn)* Gavn, Nytte; *(þægindi)* Bekvemmelighed.

hag nýta [haq·ni·da, -ni·ta] vt. benytte, anvende, udnytte: *hún hagnýtti þenna tíma til þess að stunda fjölkyngi* (Þús. I. 29); *h. góð heimildarrit*, øse af gode Kilder; *h. sjer e-ð*, benytte sig af n-t, udnytte n-t: *h. sjer auðsuppsprettur landsins*; — *h. sjer góðmensku e-s*, benytte sig af, lægge Beslag paa ens Godhed (Velvilje). **-nýtilegur** [-nidɪlɛ:qoo, -nitɪ-] a. anvendelig; — adv. *-lega*, paa en hensigtsmæssig Maade, økonomisk, praktisk. **-nýting** [-ni·diŋk, -ni·tiŋk] f. Benyttelse, Anvendelse, Brug. **-nýtingarrjettur** [-nidiŋgarjɛhdoo, -nit-] m. Brugsret. **-nýtinn** [-ni·dɪn, -ni·tɪn] a. 1. *(hagsýnn)* økonomisk, praktisk. — 2. *(sparsamur)* sparsommelig, som ikke lader noget gaa til Spilde. **-nýtni** [-nihdnɪ] f. indec. praktisk Sans, Sparsommelighed, Økonomi. **-nýtur** [-ni·doo, -ni·too] a. praktisk: *Tilgangur þessarar greinar er h.* (Skírn. '19, 48); *hagnýt sálarfræði*, anvendt Psykologi.

hag orður [ha:qorðoo] a. 1. = *hagmæltur.* 2. stilistisk begavet. **-ráður** [-haq·rau·ðoo] a. som giver gode Raad, praktisk.

hágráta [hau:grau·da, -grau·ta] vi. græde lydelig, tudbröle.

hag ræða [haq·rai·ða] vt. med dat. og vi. lægge til Rette, bringe i rigtig Stilling, bringe i Orden, ordne: *Matti litli kunni nú að h. mat* (göre sig godt af Maden) (Eimr. III. 105); *h. e-m*, pusle om en; *h. e-m í rúminu*, pusle en syg; *h. sjer í stólnum*, sætte sig til Rette i Stolen; — refl. *hagræðast*, komme i Orden, forbedres, blive bedre. **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. 1. *(þægindi)* Bekvemmelighed: *Hér eru og allar reglur komnar á einn stað og er það hið mesta h.* (Alþ. '11, B. 490). 2. *(gagn, nytsemd)* Gavn, Nytte. — 3. *(hagnaður)* Fordel: *Þessu fylgir mart annað h.* (JSFb. 37).

hágrænn [hau:graidv] a. stærkt grön.

hag samlegur [haχ·samlɛ·qoo] a. 1. *(gagnlegur)* nyttig, fordelagtig. — 2. *(hentugur)* gunstig, belejlig; — adv.: *-lega*, med Fordel, belejligt. **-samur** [-samoo] a. 1. økonomisk, praktisk: *hagsöm, þrifin auðargátt* (ÓDavVik. 228). — 2. = *hagsamlegur.*

hagsbót [haχ·sboᵘ·t] f. Forbedring af ens Kaar; — pl. *hagsbætur*, Fordel: *skyldu hans, sem fjötrar og fórnar þeim, sjer til hagsbóta* (Lögr. '12, 11).

hag seldur [haχ·sɛldoo] a. som sælges med Fordel. **-semd (-ar, -ir)** [-sɛmt] f. Fordel, Gavn. °**-semdarhjúskapur** [-sɛmdaɡhu:sgaboo, -sgapoo] m. Konveniensgiftermaal. **-sýni** [-si·nɪ] f. indec. Forsynlighed, praktisk Blik, Økonomi: (Ordspr.) *hagsýnin vinnur hálft* (GJ.), praktisk Blik gör det

halve Arbejd. **-sýnn** [-siav] a. praktisk, forsynlig, økonomisk. — adv. *-sýnilega*. **-sjáandi** [-sjau·andɪ] a. som ser paa sin egen Fordel, som er Forretningsmand. **-sjáll** [-sjaudλ] a. = **hagsýnn**. **-sjeður** [-sjɛ·ðoϙ] a. interesseret, egennyttig.

hagskarpt [haχ·sgaϙ(p)t) an.: *það er h.*, det er knapt paa Græsning.

hag skifti [haχ·s[illegible]:fdɪ] npl. 1. Forandring i ens Kaar, forandrede Kaar: *minnast hagskifta sinna*. — 2. *(hagvænleg sölu)* fordelagtig Handel. (Ordspr.) *h. fást ei í hverju kaupi*, en Handel falder ikke altid fordelagtigt ud. **-skýrsla** [-sɟiϙsla] f. statistisk Beretning. **-skýrslulegur** [-sɟiϙslo-lɛ:qoϙ] a. statistisk.

hag smíðaður [haχ·smi·ðaðoϙ] a. kunstfærdig forarbejdet. **-smíður** [-smi·ðoϙ] a. fingernem, kunstfærdig.

°**hagsmuna fræði** [haχ·smønafrai:ðɪ] f. indec. Subjektivisme (Eimr. IX. 176). **-gát** [-gau:t] f., ogs. pl. *-gætur*, Omhu for egne Interesser. **-gjarn** [-ɟad·n, -ɟar·dn] a. stræbende efter Fordel. **-legur** [-lɛ:qoϙ] a. som angaar ens Interesser (is. økonomiske), utilitarisk: *í hagsmunalegu tilliti*; — adv. *-lega*. **-mál** [-mau:l] n. Sag, der angaar (is. økonomiske) Interesser: *jeg efast um hvort nokkurt [illegible] h. hafi verið nálægt betur* (Lögr. '15, 62). **-samningur** [-sam·niŋgoϙ] m. gensidig fordelagtig Overenskomst. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. Nytte, Interesse, Betydning.

hagsmunir [haχ·smʏ·nɪϙ] mpl. Interesser, Tarv.

1. **hagspakur** [haχ·sba·goϙ, -sba·koϙ] a. (om Kreaturer) som holder sig rolig paa sin Græsgang (jfr. *hagi)*.

†2. **hag spakur** [haχ·sba·goϙ, -sba·koϙ] a. *(hagsýnn, sparsamur)* sparsommelig, forsynlig, praktisk. **-speki** [illegible] f. indec. *[illegible]-fræði*, Nationaløkonomi. °**-spekingur** [-sbɛ·ɟiŋgoϙ, -sbɛ·ƙiŋgoϙ] m. Nationaløkonom.

hagspekja [haχ·sbɛ·ɟa, -sbɛ·ƙa] vt. vænne (Dyr) til en bestemt Græsgang el. Plads.

hag stofa [haχ·sdo·va] f. statistisk Bureau. **-stofustjóri** [-sdovosdjoᵘ:rɪ] m. Direktør for et statistisk Bureau. **-stæður** [-sdai·ðoϙ] a. gunstig, fordelagtig; [illegible] *söluna* (ÞGjD. 46). **-sæld** [-sailt] f. Velstand, Velvære. **-sæll** [-saidλ] a. lykkelig, lykkebringende, praktisk. **-tíðindi** [-ti·ðɪndɪ] npl. statistisk Tidende. **-tækur** [-tai·goϙ, -tai·koϙ] a. praktisk. **-tæra** [-tai·ra] vt. med dat. 1. haandtere, behandle, anvende el. uddele til Gavn paa en hensigtsmæssig Maade; [illegible] *um [illegible]* (Eimr. XIII. 133) [illegible] *honum* [illegible]. — 2. [illegible] gaas sparsommelig, økonomisere med n-t; — ppr. *hagtærandi*, økonomisk: [illegible]. **-tæring** [illegible] f. 1. [illegible] Haandtering, Behandling. — 2. a. *(haganleg notkun)* hensigtsmæssig Anvendelse. — b. *(sparsamleg meðferð)* økonomisk Anvendelse.

1. **hagur (-s, -ir)** [ha:qoϙ, haχ·s, hai:jɪϙ] m. I. *(ástæður, kringumstæður)* Tilstand, Stilling, Omstændigheder; *rausaði hún nú alt af högum sínum, eins og dönskum er títt*, hun fortalte nu vidt og bredt om sin Stilling og Fremtidsudsigter, som Danske plejer (JÁÞj. I. 291); *högum [illegible] hreinlæti, mentun og siðferði*; — *hagurinn greiðist*, ens Stilling forbedres, en bliver bedre stillet, faar det bedre; (Talem.) *fara að sínum högum og munum*, göre n-t som det det passer en, som man har Tid til. — II. 1. a. Formuesforhold: *h. hans gengur saman*, hans Formuesomstændigheder forværres; *h. e-s stendur með blóma*, en sidder i glimrende Omstændigheder; *bágur h.*, trange Kaar. — b. *(verslunar, banka osfr.)* Status. — 2. a. Nytte, Gavn, Fordel: *sjá um sinn hag*, se paa sin Fordel; *hafa hag af e-u*, høste Fordel af n-t; *hafa mikinn hag af e-u*, vinde meget ved n-t; *e-r hefur lítinn hag af e-u*, en spinder ingen Silke ved n-t; *sjá sjer hag í e-u*, finde sin Fordel ved n-t; *búa (sem best) í haginn (fyrir e-n)*, forberede n-t (paa bedste Maade) (til Fordel for en): *voru búnir að útvega mér fylgdarmann og búa alt sem best í haginn* (ÞThFerð. II. 170); *e-ð gengur í hag e-s*, en har Lykken med sig m. H. t. n-t: *í vinar vors hag hefur veröldin maklega gengið* (JHall. 70); ogs. med Art.: *gangi þjer alt í haginn* (JHall. 180); *e-m snýst alt í hag*, alting vender sig til Lykke for en, en har Lykken med sig i alting; *hyggindi, sem í hag koma*, praktisk Klogskab. — b. Fortjæneste, Gevinst: *allir vilja heldur hag en halla*. — III. *(fylgja)* Efterbyrd: *greiða haginn* (Þing.) = *losa fylgjuna*, løse Efterbyrden fra: *lækurinn var vafinn um hálsinn, og hagurinn kom ekki nærri strax*; — *henni greiðist h.*, hun bliver forløst; *er greiddur hagur konunnar?* er Kvinden blevet forløst?

2. **hagur (hög, hagt)** [ha:qoϙ, hö:q, haχ·t] a. 1. *(hagvirkur)* kunstfærdig, behændig, haandfærdig: *h. á trje*, flink til Træarbejde; *h. á trje og járn*; i Sms.: *dvergh., þjóðh., skurðh.*, osv. — 2. *(haglegur)* kunstfærdig (udarbejdet).

hagurbal [ha:qorba:l] n. Modvilje, Modbydelighed, Antipati: *hafa h. á e-u*, nære Modvilje mod n-t, have Modbydelighed for n-t (Árn.).

hagvaldur [haq·valdoϙ] a. som bringer Lykke og Vinding *(ἐριούνιος)*, Epit. til Hermes: *nema Hermes, hinn hagvaldi guð* (Il. II. 329); — ogs. som npr.: *þá gekk Hagvaldur til hins gamla manns* (Il. II. 316).

hag vanur [haq·va·noϙ] a. vant til en Græsgang: *h. hestur; hagvant fje*. **-venja** [-vɛnja] vt. vænne til en Græsgang; — refl. *hagvenjast*, vænnes til en Græsgang; (overf.) *Hagvenjist kristnin ei saman og Alföður andi vekst Ásinn til lífs* (Skírn. XCIV. 163). **-viltur** [-vɪλ·doϙ] a. som tager fejl af Græsgangen.

hag virki [haq·vɪɟɪ] n. 1. *(listaverk)* kunstfærdigt Arbejde, Kunstværk, kunstnerisk Mesterstykke. — 2. *(hagleikur)* Kunstfærdighed. °**-virkjafræði** [-vɪɟafrai:ðɪ] f. indec. Ingeniørvidenskab. **-virkni** [-vɪϙnɪ] f. indec. 1. *(hagleikur)* Kunstfærdighed. — 2. *(verklagni)* Haandelav til Arbejde, Behændighed. **-virkur** [-vɪϙgoϙ] a. 1. *(hagur)* kunstfærdig. — 2. *(verklaginn)* med det rette Haandelav til Arbejde, haandnem, nævenyttig.

hagvænlegur [haq·vainlɛ·qoϙ] a. som giver Udsigt til Vinding, fordelagtig.

hagþorn [haχ·þo(r)n] m. (bot.) Hvidtjörn (cratægus oxyacantha).

há göfugur [hau:gö·voqoϙ] a. höjbyrdig. **-göngudepill** [-göyŋgodɛ:b-tdλ, -dɛ:ptdλ] m. Kulminationspunkt. **-göngutími** [-göyŋgoti:mɪ] m. Kulminationstid. **-heiði** [-hɛi·ðɪ] f. Höjhede, Höjsletteparti; se ogs. 3. *hár* IV. **-heilagur** [-hɛi·laqoϙ] a. höjhellig. **-hestur** [-hɛsdoϙ] m.: *ríða háhest(i)*, sidde overskrævs paa Skuldrene af en anden, ogs. om en Börneleg, jfr. *burtreið*; *bera e-n á háhesti*, bære en overskrævs paa Skuldrene (jfr. ÓDavSk. 131); — i overf. Bet.: *skáldin hafa viljað hreykja sjer um of upp á háhest fornmentanna* (Eimr. V. 9). **-hyrna** [-hɪ(r)dna] f. = **háhyrningur**. **-hyrndur** [-hɪ(r)ndoϙ] a. med höje Horn. **-hyrningur (-s, -ar)** [-hɪ(r)dniŋgoϙ, -iŋs] m. (zool.) Sværdfisk, Spækhugger (orca gladiator). **-hlestur** [-hλɛsdoϙ] a. med höj Ladning el. höjt Læs. **-hljóð** [-hλioᵘ·ð] npl. höje Skrig: *liggja með háhljóðum*, ligge i eet Skrig. **-hraun** [-hϙöy·n] n. (Vf.), **-hraunafjara** [-hϙöynafja:ra] f. (Arnf., Df.), **-hraunfjara** [-hϙöynfja:ra] f. (Vf.) = **háfjara**. **-hryggjaður** [-hϙɪɟ·aðoϙ] a. med höj, skarp Ryg (om en mager Hest). **-hryggur** [-hϙɪg·oϙ] m. höj Ryg. **-hruni** [-hϙʏ·nɪ] m. höjt Bræg: *[illegible] mun [illegible] ... við háhruna* (MJ. III. 75). **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. Kuppel. **-hælaður** [-hai·laðoϙ] a. höjhælet. **-yfirdómari** [-ɪvɪrdoᵘ:marɪ] Justitiarius (i en Overret). **-yfirvald** [-ɪvɪrval·t] n. Overøvrighed. **-jökull** [-jö·godλ, -jö·kodλ] m. a. Höjjokel, det höjeste Parti af en Jokel: *hájökullinn mun líklega vera 5—6000 feta hár* (ÞThLýs. II. 39). — b. Hovedjokel: *hájöklarnir, uppspretta skriðjöklanna, eru víðáttumiklir hjarnflákar* (ÞThLýs. II. 4). — c. (ÞThLfr. III. 48) = *hjarnjökull*.

hak (-s, hök) [ha:k, hö:k] n. 1. Hak, Knude, Ujævnhed: *hak á spýtu*; [illegible] (Eimr. V. 207). *hún er þar eins og h. eða stallur í blágrýtisbergið* (ÞThFerð. IV. 6). — 2. *h. á ör, öngli*, Modhage (paa en Pil el. Medekrog). — 3. *(handfang)* Haandtag.

1. **haka (höku, hökur)** [ha:ga, ha:ka, hö:gø(ϙ), hö:ko(ϙ)] f. Hage.

2. **haka (a)** [ha:ga, ha:ka] v. 1. vi. (om en, som vader i Vand, og om Fartöjer) lige at naa til Bunden: *það er rjett, að hann hakar; skipið hakar*. — 2. vt.: *h. saman (krækja saman)*, hage, hægte sammen (ÓDavVik. 306).

†**haka bredda** [ha:gabrɛd:a ha:ka-] f. Hakkebræt (BH.). **-far** [-fa:r] n. Spor efter en Hakke. ° **-hlutabrjef** [-hλʏ:dabrjɛ·v, -hλʏ:ta-] n. Aktie med opsat Dividende.

hákarl (-s, -ar, acc. sg. (pop.) ofte **hákal)** [hau:kadλ, -kals, -kadlaϙ, -ka·l] m. I. (zool.) 1. a. Havkal, Havkalv (somniosus microcephalus): *kasa h.*, grave Havkal ned i Jorden for at den skal raadne; (Ordspr.) *hákarlinn er ekki hörundsár* bruges om robuste Mennesker, der kan lade sig byde adskilligt uden at fornærmes. — b. Havkal som Spise: *eta hákarl*. — c. *draga h.* (el. *keipa)*, trække et sammenrullet Stykke törret Torskehud op og ned i Svælget (ÓDavSk. 160) (omtales som *þrælaleikur)*. — 2. i overf. Bet.: *hann er mesti h.*, ¹) han har et Jærnhelbred; ²) han er af Jærn og Staal. — II. i pl. 1. *(gott spil)* godt Kort; Honnører (i Bridge). — 2. *(broddborgarar)* Spidser, Honoratiores.

hákarla beita [hau:kadlabɛi:da, -bɛi:ta] f. Agn for Havkal. **-biti** [-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. Havkalveagn. **-bredda** [-brɛd:a] f. = **hákarlaskálm**. **-dregg** [-drɛk·] f. Anker paa en Havkalfiskeskude. **-drepa** [-drɛ:ba, -drɛ:pa] f. **hákarlaskálm**. **-formaður** [-for·maðoϙ] m. Fører for en Baad, der gaar paa Havkalvefangst. **-krókur** [-kroᵘ:goϙ, -kroᵘ:koϙ] m. Jærnkrog til Havkalvefangst. **-lega** [-lɛ:qa] f. (ofte i pl. *-legur)* Havkalvetur, Fisketur til Havkalvefangst. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. Havkalfanger (Nl.). **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. = **hákarlalega**. **-skálm** [-sgaul·m] f. stor Kniv, som anvendes ved Havkalvefangst. **-skip** [-sɟɪ:p] n. Baad el. Skude, som anvendes til Havkalve[illegible]. **-skúmur** [illegible] n. = **skúmur** 1. **-sledda** [-slɛd:a] f. **hákarlaskálm**. **-sókn** [-soᵘhkv] f. 1. *(hákarlaveiði)* Havkalvefangst. — 2. *(færi)* stærk Snor el. Kæde, anvendt til Havkalvefangst: *H. er nefnt þrísnúið færi með öngli beittum hrossakjöti og selspiki, sem niður er rent fyrir hákarlinn* (ÞThFerð. III. 219). **-straumur** [-sdröy:moϙ] m. Havkalveström (stærk Underström, der bærer Snören bort fra Baaden) (Nl.). **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f., **-tekja** [-tɛ:ɟa, -tɛ:ƙa] f. Havkalvefangst. ?**-túr** [-tu:r] m. Fisketogt for at fange Havkal. **-vaða** [-va:ða] f. Havkalveflok (Nl.). **-veður** [-vɛ:ðoϙ] n. Vejr, egnet til Havkalvefangst (Nl.). **-veiði** [illegible] f. Havkalvefangst. **-öngull** [illegible] m. = **hákarlakrókur**.

hákarls brettingur [hau:kalsbrɛhdiŋgoϙ] m. (Af.) = **brettingur** 1. **-dauði** [-döy:ðɪ] m. Mangel paa Havkal: *þetta er ljóti hákarlsdauðinn*. **-got** [-go:t] n. Havkalveunge. **-heilsa** [-(h)ɛil·sa] f. Jærnhelbred. **-hríð** [-(h)ϙi:ð] f. Havkalvemave (ASkaft.). **-hvolpur** [-χwoλ·boϙ, -kvoλ·boϙ, -kvol·poϙ] m. Havkalveunge. **-kös** [-kö:s] f. (nedgravet) Havkalvedynge. **-lengja** [-lɛiŋ·ɟa] f. = **hákarlslykkja**. **-lifur** [-lɪ:vøϙ] f. Havkalvelever. **-lykkja** [-lɪhɟa] f., **-límur** [-lɪ:moϙ] m. (ASkaft.) Strimmel Havkalvekød. **-lýsi** [-li:sɪ] n. Havkalvetran. **-magi** [-mai:jɪ] m. Havkalvemave; — i overf. Bet. Strudsmave: *e-r hefur hákarlsmaga*. **-skafl** [-l-sgab·λ] m. Tandrækken i en Havkal (Nl.). **-skrápur** [-sgrau:boϙ, -sgrau:poϙ] m. Havkalveskind. **-snápur** [-snau:boϙ, -snau:poϙ] m. Snudespidsen paa en Havkal (Nl.). **-sókn** [-soᵘhkv] m. = **hákarlasókn**. **-stappa** [-sdahba] f. Plukfisk, lavet af Havkal, anses for særlig daarlig Mad.

hakastöng [ha:gasdöyŋ·k, ha:ka-] f. (naut.) Flagstang i Hækken.

haki (-a, -ar) [ha:ɟɪ, ha:ƙɪ, ha:ga(ϙ), ha:ka(ϙ)] m. I. Hage, Krog: *h. á dyraslá*, Hage paa en Dörskodde; *sitja á hakanum*, blive tilsidesat, blive forfordelt; *láta e-ð sitja (vera) á hakanum*, tilsidesætte n-t, lade n-t vente til sidst. — II. (naut.) Hæk *(á skipi)*. — III. Hakke.

háki (-a, -ar) [hau:ɟɪ, hau:ƙɪ, hau:ga(ϙ), hau:k-] m. (*háksi)* Dim. af *hákarl*: *h. er ekki hörundsár*, se *hákarl*.

Háki (-a, -ar) [hau.jɪ, hau:ʄɪ, hau:ga(ǫ), hau·k-] m. npr. (Vf.) Dim. af **Hákon.**

hákyrði (-is, pl. ds.) [hau:gɪrðɪ, hau:k-] n. Skældsord.

hákirkja [hau.ʄɪǫɟa] f. Højkirke (i England).

hakk [hahk] n. (pop.) = **þurrmeti.**

hakka (a) [hahga] vt. (pop.) **1.** *(höggva með haka)* hakke. — **2.** *(saxa í vjel)* hakke. — **3.** (is. om Hunde) *h. (í sig)*, hugge, holke i sig: *hún gaf honum* (ɔ: *hundinum) hákarlssneið að h.* (ÓDavÞul. 148). — **4.** *h. e-u upp á sig*, hisse n-t op paa Ryggen: *átta' 'hún tók og uppá sig nam h.* (ÓDavÞul. 148).

haklangur [ha:glauŋgoǫ, ha:k-] a. langhaget.

há klettur [hau:klɛhdoǫ] m. höj Klippe. **-klossar** [-klos·aǫ] mpl. Koturner: *Leikendur sorgarleiksins gengu á háklossum* (ÁBjH. 118).

Hákon (-ar, -ar) [hau:kon] m. npr. Hakon, Haagen.

háksi (-a, -ar) [hauχ·sɪ] m. = **háki.**

hal [ha:l] interj. hallo!: *kveða lætur „hó" og „hal"* (MJ. II. 204).

?**hala (a)** [ha:la] vt. **1.** hale: *ein af „innrettingunum", sem áttu að h. landið upp í veldi og velmegun alt í einu* (Eimr. VI. 107); *h. upp*, hale op, hejse op. — **2.** *hala sig*, hale sig op, gaa i Gaasegang, trække sig op ved hinandens Hale (som Ræve).

hala band [ha:laban·t] n. Snor, hvormed Halen paa en Ko bindes fast, for at den ikke skal slaa om sig med Halen under Malkningen. **-barn** [-bad·v, -bar·dv] n. det sidste Barn: *Þriðji flokkurinn er því bæði halabarnið og olnbogabarnið* (Alþ. '11, B. II. 1699). **-broddur** [-brod:øǫ] m. Halespids. **-feitur** [-fɛi:døǫ, -fɛi:toǫ] a. som har en fed Hale. **-ferð** [-fɛr·ð] f. **1.** det at bevæge sig el. n-t, der bevæger sig fremad i en lang Række; Gaasegang. — †**2.** *(baklið)* Bagtrop. **-fiskur** [-fɪs·goǫ] m. = **smokkfiskur.**

hálagler [hau:lagl·ɛɪ] n. glat Is, glat Fore: *heimurinn er sem h., hugsaðu' um, hvað á eftir fer.*

°**hala karta** [ha:lakaǫ·da] f. (zool.) Rumpetudse, Haletudse. **-kleppur** [-klɛhbøǫ] m., **-klepur** [-klɛ:bøǫ, -klɛ:pøǫ] m. **a.** (jfr. *klepur)* Urenlighed paa Køernes Haler. — **b.** (overf.) n-t, der dingler bagefter en; Paahæng (i nedsættende Betydning): *Okkar ástkæra land má ekki verða halakleppur hins danska ríkis* (GFrTís. 157). **-kliptur** [-klɪf·doǫ] a. **a.** med studset Hale, stumphalet: *h. hundur;* (Talem.) *eins og h. hundur*, som en vaad Hund. — **b.** afstumpet, kortfattet: *Eins og kunnugt er, þá kom þessi liður á fjáraukalögunum nokkuð undarlega fyrir sjónir, var nokkuð h.; það var að vísu sagt að stofna skyldi háskóla, en ekki veitt til hans neitt fé* (Alþ. '11, B. 91). **-korn** [-kod·v, -kor·dv] n. lille Hale. **-lalli** [-lad·lɪ] m. uselvstændig Person, en, som altid kommer bagefter de andre, som hænger sig bag i andre; *fátækir halalallar og einskismegandi undirlægjur annara þjóða* (Eimr. V. 31). **-langur** [-lauŋ·gøǫ] a. med lang Hale; med stort Følge. **-laus** [-löy·s] a. uden Hale. **-leikur** [-lɛi:gøǫ, -lɛi:køǫ] m. = **rófuleikur.** **-lengdur** [-lɛiŋ·doǫ] a. med forlænget Hale; — spec. metr.: med en Forlængelse af den sidste Verslinje: *halalengd vísa.* Ekspl.: *Hérna bítur illa a, | eggin, kvít : framan, grasið slítur töldu ... teikið hlýtur þar af lítið gaman* (HSig. 259).

háland [hau:lant] n. Stubjord, Stubmark.

halarófa [ha:laro·a] f. **1.** Hale; lang, tynd Række: *ganga í halarófu*, gaa i Gaasegang. — **2.** = *halarófuleikur.*

halarófu hestur [ha:laroʷøhɛs·døǫ] m. = **halarófustykki. -leikur** [-lɛi.gøǫ, -lɛi·køǫ] m. = **rófuleikur. -stykki** [-sdɪh·ɟɪ] n. det nederste Rygled tillige med Halen.

halastjarna [ha:lasdjad·na, -sdjar·dna] f. Komet, Halestjærne.

hálasvell [hau:lasvɛd·λ] n. glat Is.

†**hala tafl** [ha:latab·λ] n. = **hneftafl. -terra** [-tɛr:a] f. (egl. en, som stikker Halen i Vejret) Ko (i nedsættende Bet.). **-töng** [-töyŋ·k] f. Redskab til at fastholde Køernes Hale under Malkningen.

há laufgaður [hau:löyvgaðøǫ] a. med höj Krone. **-laun** [-löy·n] npl. höj Lönning. **-launaður** [-löy·naðøǫ] a. höjt lönnet, aflagt med höj Lönning. **-launagræðgi** [-löynagraið·ɟɪ] f. Gridskhed efter höj Lönning.

hald (-s, höld) [hal·t, höl·t] n. **I.** Holden: **1.** *(tak)* Greb, Tag: *naglinn hefur gott h.*, Sømmet sidder godt; *ná haldi á e-u*, faa Tag i n-t; overf.: faa n-t i sin Magt, jfr. II. 2. a. — **2.** overf.: Støtte, Holdepunkt: *Þessi einkenni veita huganum hald, þegar hann er að velta hlutunum fyrir sér* (GFHh. 31). — **3.** Tilbageholdelse; Beslag: *leggja (setja) hald á e-ð*, beslaglægge n-t; *h. á skipi*, Embargo. — **4. a.** *(það að halda e-u föstu)* Fastholden af n-t: (Ordspr.) *ekki er öllum auðið haldsins, sem auðið er fjárins*, det er ej alle givet at holde paa Skillingen, som kan erhværve den; *auðið er sumum fengs, en ekki halds*, nogle kan erhværve, men ikke forvare. — **b.** (ogs. pl.) Bevaren: *höld eru hverful seims* (JÞorl. II. 295). — **II. 1. a.** *(viðhald)* Holden ved lige, Vedligeholdelse. — ***b.** *(aðgerð)* Reparation. — **2. a.** *(eign)* Eje, Besiddelse: *landareign, ... sem er í haldi einstakra manna* (Stj. '77, A. 81). — †**b.** *(beit á annars eign)* Græsning af Kreaturer paa en andens Græsgang. — **3.** †**a.** *(hjálp)* Hjælp, Bistand: *fyrir herrans h.* (Vísn. 135). — **b.** varig Nytte, Gavn: *koma e-m að (góðu) haldi*, være en til (stor) Nytte; *koma vel, illa í h.*, blive en til Gavn, Skade; komme en godt, daarlig tilpas: *Vöndust bændur þá á meiri kaup, og kom því illa í h., er ullarverð lækkaði aftur* (Eimr. XIII. 178). — **4.** *(varðhald)* Arrest, Fangenskab: *hafa e-n í haldi*, have en under Forvaring som Fange; *vera í haldi*, være under Bevogtning, være Fange. — **5. a.** Underhold: *vera í góðu haldi*, blive godt behandlet, have gode Dage; *hann settist síðan að í Reykjavík, og þar hefur hann nú sitt h.* (der har han sit Underhold). — **b.** is. pl. *höld* = *skepnuhöld*, Kreaturernes, is. Faarenes, Tilstand m. H. t. om Foderet strækker godt el. daarligt til: *slæm höld*, Foderbrist og Tab af Faar som Følge deraf: *í Skaftafellssýslu voru síðastliðið vor atarslæm höld, svo að fje hrundi þar niður hundruð-um saman* (Lögr. '15, 191). — ***6.** *(stefna)* Retning, jfr. *framhald, afturhald.* — **7.** *(skoðun)* Mening, Anskuelse, Antagelse: *Þá var það lengi h. manna, að orðið væri sama og „edda", langamma* (SNordSnSt. 14). — **III.** Overholdelse: *lofa e-u til halds og traustss*, love n-t höjt og helligt; *h. helgidaga, hátíðah.*, Höjtideligholdelse af Helligdage, Fester; *h. boðorða guðs*, Overholdelse af Guds Bud. — **IV. 1.** *(þol)* Hold, Styrke, Kraft, Varighed, Soliditet: *Hitt þótti honum meira um vert, að eitthvert h. væri í ræflinum, ef í hann væri þrifið* (JTrHeið. III. 52); *það er h. í e-u*, n-t er holdbart (solid). — **2.** Is, som kan bære en Hest el. et Menneske: *hann fór ána á haldi; — áin er á haldi (komin á h.), það er komið h. á ána*, Isen paa Floden er sikker. — **V. a.** *(handarhald))* Hanke, Haandtag, Øre. — **b.** Linning paa Benklæder *(brókarh.)* el. paa et Skört, Bukselinning, Skörtlinning. — **c.** *(strengur í svuntu, stál)* Forklædelinning. — **d.** *(axlabönd)* Seler (Rang.). — **e.** *(nærbuxur, læraskjól)* Underbenklæder (Árn.), jfr. *nærhald;* (Talem.) *hafa hitann í haldinu um e-ð (út af e-u)*, være urolig over n-t: *stjórnin þarf að hafa hitann í haldinu*, man maa sörge for, at Regeringen ikke kommer til at føle sig tryg; *hafa hita í haldi við e-n*, være en Smule bange for en.

1. **halda (höldu, höldur)** [hal·da, höl·døǫ] f. Haandtag; Øre (paa en Gryde, Klokke osv.), spec. = *hadda*, Kedelgreb: *h. og hlemmur fylgdu hverjum potti; höldurnar voru úr tré, litið eitt lengri en þvermál pottsins ...; í þeim léku járnkrókar 5 þumlunga langir; var þeim krækt í pottseyrun og síðan hengt í hóinn* (Lögb.'11, Julen.).

2. **halda (held, höldum; hjelt, hjeldum; haldið)** [hal·da; hɛl·t, höl·døm; ɧɛλ·t, ɧɛl·døm; hal·dɪð] vt. og vi.

A. med dat. **I. 1. a.** holde fast, fastholde: *h. e-m*, holde en fast, ikke give Slip paa en; *h. e-u föstu, h. sjer, h. í sjer* osv., se Ekspl. — **b.** i visse faste Udtryk: *h. höfði, munni, vatni, h. undir skírn* osv., se Ekspl. — **c.** i mere el. mindre overf. Udtr.: *h. e-m inni, h. í skefjum, h. sjer, h. sjer saman* osv., se Ekspl.; *e-m (e-u) h. engin bönd*, ingen Baand kan holde en (n-t), en (n-t) er ustyrlig(t): *uns vatnsmegnið er orðið svo mikið, að því h. engin bönd* (ÞThLýs. I. 287); *e-ð heldur e-m e-s staðar*, n-t holder en fast et Steds; *haltu kúnum ekki lengi* (lad Køerne ikke græsse længe) *í mýrinni, drengur minn!* — **2.** *h. kú*, fastholde en Ko under Parringen. — **3.** tilbageholde: *h. e-u fyrir e-m*, tilbageholde n-t for en, forholde en n-t. — **4.** holde (Væden) borte: *kápan heldur, stígvjelin h. (vatni)*, Overfrakken (Stövlerne) er vandtæt(te); *keraldið heldur*, Karret er tæt. — **II. a.** holde, være sikker el. varig: *ísinn heldur ekki*, Isen holder ikke, er usikker, kan ikke bære; *þetta reipi heldur ekki*, dette Reb holder ikke; *þessi föt halda illa*, disse Klæder slides hurtig. — **b.** holde ud, vedvare (jfr. A. VI.): *þetta veður heldur* (varer ved) *þangað til á morgun.* — **III. 1. a.** beholde: *heldurðu ekki, að jeg fái að h. barninu mínu? h. hlut sínum, stöðu sinni* osv., se Ekspl. — **b.** bevare: *h. heilsu, lífi og limum* osv., se Ekspl. — **c.** *h.* og *h. fangi*, (om Dyr) holde, bevare Fosteret ɔ: blive drægtig: *Ef kýr beiddi upp, átti að bíta fast í hrygginn á henni, þegar búið var að halda henni, þá hélt hún* (Eimr. XII. 110). — **2.** *h. e-u áfram*, blive ved med n-t. — **3.** holde, beholde levende, om Husdyr (jfr. *skepnuhöld, fjárhöld): menn hjeldu illa um veturinn.* — **4.** i forsk. faste Udtr.: *h. (hendi) fyrir augun, h. hendi yfir e-m, h. e-m til náms, h. skipi til veiða* osv., se Ekspl. — **IV.** holde, styre, gaa i en vis Retning: *h. heim, h. til lands* osv.; *hvert ertu að h.?* hvor skal du hen? *hvert ætlarðu að h. ánum?* hvor vil du hen med Faarene? — **V.** med præp. og adv. (jfr. B. III. 4. b.): *h. á e-u, að e-m, aftur af e-m, í e-n, h. e-u saman, h. til e-s, h. e-u uppi, h. e-u við* osv., se Ekspl. — **VI.** upersonligt. **1.** vedvare, vedblive: *því hjelt lengi* (blev længe ved) *um veturinn; — þessu hélt fram yfir siðabótina* (GVigf. i JÁÞj. I. viii). — **2.** med præp.: *e-u heldur uppi*, se Ekspl. — **3.** *e-m heldur við e-u, e-m heldur til við e-ð*, en er lige ved n-t, nær ved n-t, holder paa at blive n-t.

B. med acc. **I.** holde, indehave: **1.** (om Land, Len, Embede o. l.): *h. stað: G. H. hélt Þingeyraklaustur* (var Administrator for Klostergodset) (GKonÆf. 1). — **2.** holde, røgte, passe, opretholde, afholde: *h. skóla, fund, ráðstefnu, vörð* osv., se Ekspl. — **II.** holde, höjtideligholde: **1.** festligholde, celebrere, fejre: *h. hátíð, h. heilagt.* — **2.** holde, overholde: *h. boðorð guðs, h. orð sín, h. sættir, h. lög* osv., se Ekspl. — **3.** holde (om Husdyr): *h. svín, h. hest.* — **4.** holde, abonnere (subskribere) paa (om Blade og Tidsskrifter): *h. blað, h. tímarit.* — **III.** beskytte, underholde: **1.** holde en hos sig, beskytte, hjælpe: *h. e-n, h. e-n til valda, h. hlut e-s*, se Ekspl. — **2.** holde i sin Tjæneste: *h. vinnuhjú.* — **3.** underholde, sörge for ens Pleje: *h. e-n vel (illa)*, jfr. C. II.; *h. e-n að klæðum og drykk*, holde en med Klæder og Drikkevarer. — **4. a.** *h. sig*, se Ekspl. — **b.** ellipt.: *h. fram hjá, h. við (konu, mann)*, se Ekspl. — **5.** anse, betragte, mene, tro, antage: *h. e-ð; — jeg held jeg verði að gera það*, jeg tror nok jeg gör det; *það sé nú minkun að því að biðja hann að hepta klárinn sinn, en þó segist hann h., að hann verði að biðja hann þess* (JÁÞj. I. 503); *það held jeg megi takast*, jeg tror nok det lykkes, det er der gode Raad til; *báðar þingbækurnar héldu eitt* (stemte overens) (Esp. V. 75). — †**IV.** være Aarsag til, føre til: *h. til*, se Ekspl. — **V.** holde, indeholde, omfatte: **a.** *hafa inni að h.*, indeholde. — †**b.** om Maal og Vægt: *tunnan heldur 4 kvartil, alinin heldur tuttugu og fjóra þumlunga.*

C. refl. *haldast:* **I. 1. a.** holde sig, opholde sig: *haldast við.* — **b.** vedblive, vedvare, gælde, bestaa: *haldast stutt, lengi; — óveðrið hjelst* (varede ved) *allan daginn; — hjelst konungdómur í kyni hans*, Kongedömmet blev bevaret i hans Slægt; *hjelst það lengi í* (fulgte længe med) *ætt hans.* — **c.** blive overholdt: *lögin haldast illa; — það helst* (gælder) *enn og mun lengi haldast, sem þá var ákveðið.* — †**d.** blive reddet, være uskadt: *húsin brunnu, en menn hjeldust og eitthvað af fjenu.* — **2.** *haldast e-ð uppi*, se Ekspl. — **3.** impers.

[illegible] se Ekspl. — 4. recipr. [illegible] se Ekspl.

II. pp. *haldinn* 1. behandlet (godt el. daarligt) i en vis Tilstand (jfr. B. III. 3.). *vera vel haldinn*, være godt behandlet, have det godt (især Mad og Drikk). — 2. holden [illegible] *af e-u*, se Ekspl. — 3. *vera haldinn af e-u*, lide af n-t (en Sygdom), se Ekspl.; [illegible] *dýrðarheima* (Har. Níelss. i Ísaf. '15, 7. 3). — 4. holden, uskadt, hel: *(með) heilu og höldnu*, hel og holden, i god Behold. — 5. holdt fast, arresteret: [illegible] Fængsel. — 6. *vera haldinn*, passere (gaa) for at være. — III. ger. *haldandi*, som bør holdes [illegible] (bør ikke overholdes).

Ekspl.: *h. á*, [1]) *(h. áfram)* fortsætte sin Rejse (Vf.); [2]) blive ved, fortsætte sit Arbejde, [illegible] Hænderne paa et Sted [illegible] 27); [5]) bruge n-t: *kunna að h. á e-u*, kunne bruge n-t, forstaa sig paa at anvende n-t; *h. vel (illa) á e-u*, administrere, lede, anvende n-t godt [illegible] det kommer an paa, hvem det er, som skal bestemme: *Það skiftir líka miklu*, [illegible] kendt, berömme n-t, sörge for, at n-t ikke glemmes; *h. á sjer*, blive ved [illegible] *sem mjer helst á ykkur börnunum mínum* (JThPs. 77); *e-m helst (vel, illa) á e-u*, en forstaar (ikke) at beholde n-t: *honum hjelst illa á vinnufólki*; — [illegible] *e-u*, [1]) holde om n-t med Hænderne, holde for n-t: *skaltu biðja konu lögrjettumannsins að h. að brjósti þér* (holde dig for Brystet) (JÁÞj. I. [illegible] *um að standa þar á götunni og halda að hestunum á 5. tíma* (Lögr.'12, 14); *h. e-u að e-m*, presse en til at modtage (spec. nyde) n-t: *þessu pálmvíni hjelt* [illegible] *fast að e-m*, byde en n-t indstændig; abs. *h. fast að*, node en Gæst til at spise mere; *h. að e-m að gera e-ð*, opfordre en indstændigt til at göre n-t; *h. að sjer höndum*, sidde med Hænderne i Skødet; *h. e-m að vinnu*, holde en til Arbejdet; *h. af*, fortsætte til Bestemmelsesstedet: *við urðum þar eftir*, [illegible] *er ekki of haldinn af því*, det tjæner han ikke for meget paa: *verður hann* [illegible] *af sóttnæmum sjúkdómi*, lide af en smitsom Sygdom; *þungt (hart) haldinn af lungnabólgu*, meget syg af Lungebetændelse; *Augu hans voru svo haldin af venjunni* (forblindede af Vanen) (JTrHeið. II. 77); *(þingmaðurinn) hefir* [illegible] '11, B. II. 828); *h. áfram*, [1]) fortsætte, gaa fremad; *h. e-u áfram*, fortsætte n-t; [2]) kile paa, hænge i: *haltu betur áfram*; — *h. e-u aftur*, opholde, sinke; *h. aftur af e-m*, holde en tilbage, holde igen paa en: [illegible] *h. aftur á bak*, bakke (om Skibe); *h. boðorð guðs*, overholde Guds Bud; *Hann heldur brúðkaup sitt til stúlkunnar* (fejrer sit Bryllup med Pigen) (JÁÞj. II. 273); *h. e-n dátt*, sörge for en med stor Kærlighed, kæle for en: *hann hjelt Sigríði svo dátt, að stjúpa hennar gat varla breytt svo við hana, að honum líkaði* (BrJÞf. 118); *h. eftir e-m*, forfølge en; *h. e-u eftir*, tilbageholde n-t; *h. e-u fyrir e-m*, tilbageholde n-t for en, [illegible] — *h. (hendi) fyrir augu(n)*, holde, skygge med Haanden for Ojnene; *h.* [illegible] holde en for Munden; *h. e-u fram*, [1]) forfægte n-t, hævde, paastaa, göre gældende: *sumir h. því fram, að flestir menn þurfi minst 8 tíma svefn*; [2]) *(h. e-u áfram)* fortsætte n-t: *hann hjelt fram uppteknum hætti*; — *h. fram hjá*, (om en gift) staa i et ulovligt Kærlighedsforhold, have en Elsker(inde): *hafði hann átt hana ekkju og hélt hann jafnan fram hjá henni* (GKonÆf. 30); *h. frið*, holde Fred; *h. fund*, holde, afholde et Møde; *h. e-u föstu*, fastholde n-t, holde fast paa n-t; *h. hátíð*, holde Fest; *h. hátíðlegan*, festligholde, fejre med en Fest; *h. heilagt*, helligholde; *h. heilsu*, bevare sit Helbred; *h. heim*, begive sig hjem; *h. hlut sínum* (egl. beholde sin Del, Lod, ɔ: gaa ubesejret ud af Kampen: *hann hjelt hlut sínum fyrir hverjum*, [illegible]

ikke sin Overmand [illegible] *hafa ei ætíð haldinn hlut* (Víd. II. 90), man slipper ikke altid uskadt fra det (jfr. [illegible]), holde sammen, holde Trop [illegible] *höfði*, holde Hovedet oppe: *gátu þau naumast haldið höfði fyrir megurð og þróttleysi* (GFrE. 89—90); *h. í e-ð*, [1]) holde n-t fast; *h. (sjer) í e-ð*, holde sig fast ved n-t; *h. í höndina á e-m*, holde en ved Haanden; *h. í hest*, holde en Hest fast; *h. í hemilinn á e-m*, *h. í e-n*, bremse en, holde en tilbage; *h. í hespu*, holde paa et Garnfed; *h. í ristil*, holde paa en Tarm, mens den bliver rengjort, ogs. abs. *h. í*: *mig vantar einhvern til að h. í*; [2]) (overf.) ikke vilde give Slip paa: *ekki skil jeg, hvað Dönum gengur til að h. í okkur*; — *h. í við e-n*, [1]) tilstaa en mindre end han onsker (jfr. *íhald, íhaldssemi*): *þeirra manna í Danmörk, sem fyrir hvern mun vilja h. sem mest í við oss* (Lögr. '15, 2), ogs. abs. *h. í*: *mundu* [illegible] (ÞThIfr. II. 272—273); [2]) *(fylgjast með)* holde Trit med; — *h. e-u í háu verði*, holde n-t i höj Pris, forlange höj Pris for n-t; *(hestinum) var haldið í gæðingatölu af seljanda*, blev af Sælgeren (holdt ɔ:) udgivet for en god Ridehest (ÞGjD. 58); *h. e-u í sjer*, beholde n-t i sig, fastholde, bevare n-t: *svona dúkur heldur litnum aldrei í sjer*; — *h. e-m í skák*, egl. holde (ens Konge) i Skak (Udtr. laant fra Skakspil): holde sig en fra Livet, byde en Trods, kunne magte en (navnlig ved at indgyde ham Frygt el. [illegible] holde Styr paa en, holde en i Tömme; *vel í haldinn*, som nyder god Behandling el. fordelagtige Vilkaar, velholden: *mundum við þá ... geta ... gert svo hagfelda samninga við þá ... að vér værum vel í haldnir* (Alþ. '11, B. II. 582); *h. hendi yfir e-m*, holde sin Haand over en, beskytte en; *h. yfir um e-n*, holde en om Livet; *h. yfir um e-n báðum höndum*, slutte Armene om en; *h. e-m inni*, holde en inde; *h. e-m í varðhaldi*, holde en i Arrest; *h. kyrru fyrir*, holde sig i Ro; *haltu kjafti*, hold Kæft; *ætlarðu langt að h.?* hvad er Rejsens Maal? *h. liði sínu*, drage med sin Hær; *h. lífi*, beholde Livet; *h. lífi og limum*, slippe uskadt (fra n-t); *h. lög landsins*, overholde Landets Love; *h. með e-m*, holde med en, give en Medhold; *hjelst vinátta með þeim*, deres Venskab holdt sig; *h. munni*, holde Mund; *h. niðri í sjer andanum (hlátrinum)*, holde Aandedrættet (Latteren) nede; *h. njósn*, spejde, spionere; *h. njósnum til e-s*, lade en udspejde; *h. orð sín*, holde Ord, staa ved sit Ord; *h. ráð(stefnu) við e-n*, raadslaa med en; *h. ræðu*, holde en Tale; *h. saman höndum*, folde Hænderne; *h. e-u saman*, samle paa n-t; ikke lade n-t gaa tabt; *h. saman blaði (blöðum, heftum)*, holde i Orden en Avis (Aviser, Hæfter) (ikke kassere det): *hreppsnefndin skal h. saman stjórnartíðindum þeim, sem henni eru send* (Stj. '05, A. 248); *létu forstöðumennirnir kvennfólkið h.* [illegible] *h. sig vel í mat og drykk*; — *h. sig ríkmannlega*, ikke spare n-t paa sin egen Person, slaa stort paa det; [3]) *h. sig e-s staðar*, holde sig et Steds: (Ordspr.) *haltu þig þar, sem þjer hentar best*, Skomager, bliv ved din Læst; [4]) *h. sig að e-m*, stadig holde sig i Nærheden af en (OBj. 232); *h. sig (sjer) frá e-u*, afholde sig fra n-t; *h. sjer*, forholde sig rolig: *„Þjer þykir líklega kymlegt, að eg skuli geta haldið mjer, þegar eg minnist á þessa tilburði"* (GFrE. 13); *haltu þjer saman!* hold Mund! hold Bøtte!; *h. sjer í skefjum*, styre sig selv; *halda sjer frá e-u*, afholde sig fra n-t; *h. sjer einum*, holde sig for sig selv (alene); *h. sjer rjettum*, holde sig oprejst; *hann heldur sjer vel*, han er vel konserveret, han holder sig godt; *fiskurinn heldur sjer* (ɔ: *úldnar ekki*), Fisken kan holde sig, raadner ikke; *h. sjer til*, [1]) pynte sig: *kvennfólk sé undrafagurt, en haldi sér ekki til* (ÞTh. Lfr. I. 182); [2]) traktere sig selv: *eigum við nú ekki að h. okkur dálítið til annað kvöld?* skal vi ikke lave en lille Festlighed i Morgen Aften?; *h. sjó um hávetur*, holde Søen, færdes paa Søen midt paa Vinteren; *h. skildi fyrir e-m*, (egl. holde et Skjold foran en) tage en i Forsvar; *h. skóla*, holde Skole; *h. sprettinum*, lade Hesten løbe uafbrudt; *Vestur eftir Holtsdælum var haldið góðum skeiðspretti* (JTrSk. I. 108); *h. stað* (jfr. *staður*), egl. bo paa en Hovedgaard el. Præstegaard, med Ret til dens Produkter; derfor — [1]) være Præst (bosiddende) paa en bestemt Gaard; [2]) administrere et (Kloster- osv.) Gods; *h. stöðu sinni*, beholde sin Plads, sit Embede; *h. sættir*, holde Forlig; *h. til* (abs.), arbejde med Iver og Udholdenhed (Vf.); *það hjelt til* (Grunden til ... var den ...), *að* [illegible] *til e-s*, række en n-t, forsyne en med n-t; spec. traktere en: *konan hjelt vel til bóndans*, Hustruen sörgede godt for sin Mands Mad og Pleje; *á þá húsfreyan að h. vel til bónda síns* (traktere sin Mand godt) (JÁÞj. II. 572); *flestir bændur héldu vel til mörsins* (søgte at faa saa meget Fedt som muligt) *þegar slátrað var* (Lögb. [illegible] '11); *h. e-m e-ð til góða* (= *virða á betra veg*), tilgive en n-t, bedömme n-t mildt: *eg ætla strax í upphafi seðilsins að biðja þig að h. mér hann til góða* (MelBr. 50); *haltu (þjer) til góða*, [1]) velbekomme! [2]) aa jeg be'er! ingen Aarsag!: *„Guðsást fyrir kenninguna, prestur góður!" „Haldi þér til góða* (ingen Aarsag), *meðhjálpari minn"* (JThMk. 196); *h. til e-s dags*, fejre som en Festdag: *þó einnig finnist dæmi til þess, að þeir haldi bæði til páska og sumardagsins fyrsta* (JÁÞj. I. 105); *h. til jólanna*, fejre Julen (JÁÞj. II. 569); *h. til e-s staðar*, [1]) begive sig et Steds hen; *h. skipi til e-s staðar*, holde med, fore et Skib til et Sted; [2]) — *h. til á (í) e-m stað*, opholde sig, logere, bo et Steds, holde til: *hann er vanur að h. þar til, þegar hann er í bænum*; — *h. til austurs*, sætte Kursen mod Øst, drage mod Øst; *h. máli (sínu) til*

(dóms og) laga, paatale sin Ret, forlange et Spørgsmaal afgjort ved Domstolene; *h. til haga*, se *hagi*; *h. til jafns við e-n*, kappes med en; *h. til lands*, holde i Land, styre til Lands; *h. e-m til náms*, lade en studere; *h. e-u til streitu*, kæmpe for n-t til det yderste; *hann hélt einn til sævar áttæríngi*, han plejede at ro alene (ud paa Havet) paa en Otteaaring (JÁ. Þj. II. 132); *h. kú til tarfs, undir tarf* (ogs. abs. *h. kú*), *h. á til hrúts, undir hrút*, fastholde en Ko (et Hunfaar) under Parringen: *um 20 pct. af þeim hámjólkustu og harðgerustu hjeldi hann til* (lod han parre sig med) *íslenska hrútsins* (Lögr. '15, 48); *h. e-n til valda, ríkis*, hjælpe en til Magten; *h. skipi til veiða*, holde, udruste et Skib til Fangst; *h. e-m til vináttu við e-n*, holde en fast til ens Venskab; *h. e-m til virðingar*, søge at skaffe en Ære; *h. e-ð um e-ð*, være af en el. anden Mening ang. n-t, antage, tro n-t om n-t: *jeg held ekkert um það (sem jeg veit)*, jeg antager (tror) ikke n-t om det (jeg ved), ɔ: jeg ved det ganske bestemt: *Að þér verðið að bjarga einkabarninu yðar? Eg held nú ekkert um það* (Ja, det mener jeg rigtignok) (EKvLjen. 142); *h. (hendi) um hálsinn á) e-m*, slynge Armene om ens Hals, holde en om Halsen; *h. undan*, trække sig tilbage, *(flýja)* flygte; *h. undan landi*, styre bort fra Land; *h. undir*, holde under, bære: *h. undir bala*; — *h. e-u undir e-ð*, ¹) holde n-t ind under n-t: *h. höndunum undir vatnsbunu*; — i overf. Bet. søge at fastholde n-t under ens Raadighed, til Fordel for en osv.: *Hér er ekki að ræða um að h. tekjum undir kirkjuna, sem kirkjan á tilkall til* (Alþ. '11, B. 517); ²) ogs. abs.: *h. undir*, drive en Gaard ved Siden af en Hovedgaard: *meðal hjáleiganna þar nefndi háttv. þm. einn Oddhól, sem ekki er sýnilegt, að presturinn í Odda geti haft nokkurn hag af að h. undir* (Alþ. '11, B. II. 1247); *hann heldur undir á austrið (norðrið)*, der er klar Himmel under Skybankerne i Øst (Nord) (Árn.); *h. barni undir skírn*, staa Fadder til et Barn, holde et Barn over Daaben; *h. e-u upp*, ¹) løfte n-t op; — i overf. Bet. fastholde: *(ef) seljandi vill halda kaupinu upp*, (hvis) Sælgeren vil fastholde Købet; ²) fastholde i en loftet Stilling = *h. uppi*; — *h. upp árum*, holde Aarerne op, holde op med at ro; *h. upp um sig*, holde Skörterne (el. Bukserne) op; *h. upp bardaga*, holde Kampen gaaende; *h. upp(i) svörum*, forsvare; *h. upp á e-n*, holde af en; *h. upp á afmælisdaginn sinn*, fejre sin Fødselsdag; *h. sjer upp úr (= fleytast)*, holde sig oven Vande; *h. e-u uppi*, holde n-t ved lige el. i Stand, opretholde, holde gaaende: *h. uppi kristninni*; — *h. uppi fólksflutningum*, besörge Personbefordring; *h. uppi kenslu* (fortsætte Undervisningen) *meðan á prófi stendur*; — *h. uppi njósnum*, spionere, lade spionere; *h. uppi söng*, holde Sangen gaaende, sörge for Sangen: *hafi Loftur sjálfur stigið í stólinn, Einar verið fyrir altarinu, Ari haldið uppi söngnum* (HÞLoft. 6); *h. uppi bótum*, erlægge Bøder; *h. uppi lofi e-s*, synge ens Pris; *h. sið uppi*, opretholde en Skik; *h. uppi vörn fyrir e-n*, forsvare en el. kæmpe for en; *e-u heldur uppi*, n-t holdes oppe, synker ikke: *það var komið mikið frost, svo að fjenu hjelt uppi* (Jorden kunde bære Faarene) (SIng. I. 106); *ísinn heldur mjer ekki uppi*, (bærer ikke); *e-m helst e-ð uppi*, n-t bliver taalt en, der bliver set igennem Fingre med n-t hos en, man lader sig byde n-t af en: *Englendingar verzluðu reyndar optast í olevti, en þeim helzt það upp* (men de kunde göre som de vilde) (ÞThLfr. I. 128); *h. (fram) uppteknum hætti*, vedblive som begyndt, vedblive paa samme Maade; *h. utan um e-n*, holde en om Livet; *h. utan að e-u* (el. *utan um e-ð*), være paapasselig med n-t (kun om Penge og Ejendom): *en nú fóru kaupmenn að h. ríkar utan að sínu, eins og eðlilegt var* (JAðEin. 135); *h. úti skipi*, udruste et Skib til Fangst; *h vatni* (el. *tárum*), holde Taarerne tilbage; *h. við*, (abs.) ¹) holde en Hammerbane el. Slægge under et Söm, der nittes el. hugges over; ²) holde den ene Ende af et *reipi* fast, mens Knuden bindes; *h. við e-ja (e-n)*, staa i ulovligt Kærlighedsforhold til en; *h. lengi við*, blive længe ved: *Vetur ... lagðist snemma að ... og hjelt lengi við* (ÞThÁrf. 161); *h. e-u við*, holde n-t ved lige: *h. húsi við*; — *h. við því, sem maður hefur lært*, vedligeholde sine Kundskaber; *h. e-m við*, ¹) holde en fast: *Eftir það mátti Þórarinn h. honum við á hestinum með annari hendi* (ÞGjOs. 82); ²) holde en oppe: *h. sjúklingi við á lyfjum*; — *h. skepnu við*, sörge for at et Kreatur ikke taber Huld (jfr. *viðhaldsfóður*); ³) forsörge en: *Hann bjó þá í Bakkakoti að nafninu til, en var haldið við af sonum sínum, því að ófær var hann til vinnu sökum elli* (JTrSk. I. 291); *h. (fast) við hestinn*, holde Hesten kort (stramt) i Töjlen; *h. við (heyi)*, sprede Hø til Törring (Af.), vende Hø (i svagt Törrevejr) (SI.); *h. e-u við lífi*, bevare n-t fra Undergang: *Tilgangur hjónabandsins var að h. ættinni við lífi* (ÁBjH. 59); *(hafa úti árar og) h. við skipið (= vera í andófi)*, holde Baaden paa samme Sted ved at ro mod Vind og Ström; *fall svo mikið, að ekki varð haldið við miðið*, saa stærk Ström, at de ikke kunde holde sig paa Fiskebanken (JÁÞj. I. 165); *h. e-u við sig*, holde fast paa n-t, ikke slippe n-t; huske: *mundu eftir að læra Hallgrímssálma og haltu við þig versunum* (Eimr. VII. 91); *e-m heldur við e-u*, *e-m heldur við að e-ð*, en er paa Nippet til n-t, lige ved n-t, nær ved n-t, holder paa at blive n-t: *honum hjelt (til) við að kafna*, han var nær blevet kvalt; *haldast við*: ¹) *hann gat ekki haldist við þar*, han kunde ikke opholde sig der længere; *haldast eigi við fyrir e-m*, ikke kunne holde sig for ens Overmagt; *haldast ekki við fyrir kulda*, ikke kunne holde ud for Kulde; ²) subsistere, leve, komme ud af det: *hann getur ekki haldist við í Reykjavík atvinnulaus*; — *það hefur lengi haldist við hann*, det har længe holdt sig hos ham; *halda vináttu e-s*, bevare ens Venskab; *h. vinnukonu, vinnufólk*, holde Pige, Tyende; *hann hjelt betur vinnufólk sitt en aðrir*, han sörgede bedre for sine Tjænestefolk end andre; *h. virðingu sinni*, beholde Agtelsen (Anseelsen); *h. vöku fyrir e-m*, holde en vaagen; *h. vörð*, holde Vagt; *h.* **það**, tage af Sted el. fortsætte Rejsen: *ætli við förum nú ekki að h. það?*

hald botn [hal·tbohtv] m. Ankerbund: *h. er allvíða slæmur.* **-færafiski** [-fairafɪs·gɪ] n., **-færaveiði** [-fairavɛi:ðɪ] f. indec. Snörefiskeri, Dybsagnsfiskning. **-færi** [-fai·rɪ] n. **1.** Fiskesnor, Fiskesnöre, Dybsagn. — **2.** = *handfæri* a. **-góður** [-goᵘ·ðøɐ] a. **1. a.** holdbar, solid: *h. fatnaður*; overf.: *langtum haldbetra, að taka fyrir meinið frá rótum* (Eimr. X. 175). — **b.** sejg, som varer længe: *Æskuminningarnar eru haldgóðar* (GFHh. 340). — **2.** som holder godt fast paa n-t: *haldgóðum höndum | hafa þig ungan | Austfirðir tekið* (MJ. I. 116).

haldinyrði [hal·dɪnɪr·ðɪ] npl. **1.** *(orðheldni)* Ordholdenhed. — **2.** *(þögn)* Tavshed: (Ordspr.) *h. eru bestu ráð móti lygi og baktali*, Tavshed er bedste Raad mod Løgn og Bagtalelse.

haldinn [hal·dɪn] pp. af **halda.**

haldinorður [hal·dɪnor·ðøɐ] a. ordholden: *h. maður*, en Mand af Ord.

†hald kvæmast [hal·tkvai·mast] vrefl. gavne, nytte. **-kvæmur** [-kvai·m-øɐ] (ogs. *hallkvæmur*) a. passende, praktisk. **-laus** [hal·dlöys] a. uden Hold el. Styrke: *h. föt.* **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. Mangel paa Holdbarhed: *h. skinna.* **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. **1.** uholdbar, usolid: *haldlítil föt*; — svag: *haldlítil vörn.* — **2.** kraftløs, som ikke kan holde n-t særlig fast el. længe: *h. armur.* **-orður** [-orðøɐ] a. = **haldinorður.**

†haldreki [hal·drɛ·gɪ, -drɛ·ɟɪ] m. Skorpion.

hald rimill [hal·drɪ·mɪdʎ] m. Haandliste. **-rjettur** [-rjɛhdøɐ] m. **haldsrjettur.** **-samur** [-t-samøɐ] a. **1.** *e-m verður ekki haldsamt á e-u*, en kan ikke holde fast paa n-t: *Vigfúsi verður ekki haldsamt á börnum sínum, og deya þau úng* (JÁÞj. I. 366). — **2.** *(sínkur)* paaholdende, karrig, nærig. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. **1.** *(fastheldni)* Fastholdenhed. — **2.** *(sínka)* Paaholdenhed, Nærighed. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. arrestere. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Arrestering, Arrestforretning.

haldsi [hal·(t)sɪ] a. indec.: *verða e-u h.*, beholde n-t.

halds maður [hal·(t)sma·ðøɐ] m. **†1.** *(drottinn)* Herre. — **2.** *(verndari)* Beskytter. **-rjettur** [-rjɛhdøɐ] m. Tilbageholdelsesret, Retentionsret. **-veð** [-vɛ·ð] n. Brugspant.

hald vinda [hal·dvɪnda] f. Spil til Opvinding af det vævede: *h. er sívöl spýta, mjó til annars endans, en gild til hins, sem stungið er í gegnum augað á rifjarhausnum og höfð til þess bæði að vinda upp á rifinn það, sem ofið er, með því að snúa rifnum við, og líka til þess að halda við rifinn, svo ei hlaupi ofan af honum, með því að sperra gildara enda spýtunnar við baktrjeð* (Sch.). **-vondur** [-vondøɐ] a. som der ikke er meget Hold el. Styrke i: *h. leppur.* **-öngull** [-öyŋgødʎ] m. Pilk.

há leggur [hau:lɛg·øɐ] m. »Langben«: *hóf og hik | hálegg hverjum* (StStAndv. III. 106). **-legur** [-lɛɣøɐ] a. höj af Vækst. **-leiki, -leikur** [-lɛi·ɟɪ, -lɛi·ɟɪ, -lɛi·gøɐ, -lɛi·køɐ] m. **1.** *(hæð)* Højde. — **2.** Höjhed, Ophöjethed: *eptir háleik og virðing efnisins* (EÓlKv. 3). **-leistur** [-lɛisdøɐ] m. **1.** Sok, Halvströmpe. — **2.** pl. *háleistar*, Strömper, der gaar op over Knæene (Af.), ogs. (Rvk) = *snjósokkar.* **-leiti** [-lɛi·dɪ, -lɛi·tɪ] f. indec. el. **(-is)** n. = **háleikur** 2. **-leitlegur** [-lɛidlɛ·ɣøɐ, -lɛit-] a. ophöjet, sublim; — adv. *-lega*, paa en ophöjet Maade. **-leitur** [-lɛi·døɐ, -lɛi·tøɐ] a. **1.** *(sem lítur hátt)* med opadvendt Blik, knejsende. — **2.** sublim, ophöjet: *háleit sjón*, et opløftende Syn. **-lendi (-is,** pl. ds.) [-lɛndɪ] n. **a.** Höjland. — **b.** pl. *Hálendin* som npr., de skotske Höjlande (the Highlands). **-lendingur (-s, -ar)** [-lɛndiŋgøɐ] m. Höjlænder. **-lendissljetta** [-lɛndɪ-sljɛhda] f. Höjslette. **-lendur** [-lɛndøɐ] a. höjt liggende, no. höjlændt.

hálf [haul·(v)] præf. **1.** halv-, halvt (sædv. betonet): *'hálfbaugur, -bjáni, -kæringur* osv. — **2. a.** en Smule (sædv. ubetonet): *hálf'aðvarandi, -feginn* osv.; se *hálfur* 2. — **b.** is. med Verber: halvt om halvt, saa smaat = *hálfpartinn.*

hálfa (-u, -ur) [haul·va] f. **1.** *(hjerað)* Egn: *í ýmsum hálfum Þýzkalands* (GV. i JÁÞj. I. xxv). — **2.** = *álfa*, Verdensdel. — **3.** Side: *að sumar hálfur tilverunnar tækju ekki nema fáeina útvalda í viðskiftasamband við sig* (GFHh. 153); *af e-s hálfu*, fra ens Side; paa ens Vegne: *af minni hálfu*; — *meðlag af hálfu föður* (fra Faderens Side).

hálf aðvarandi [haulv·'að·varandɪ] a. halvt advarende. **-aldra** [-aldra] a. indec. *(um fóstur)* halvbaaren (om et Foster). **-api** [-a·bɪ, -a·pɪ] m. Halvabe. **-átta** [-'auhda] num. card. halvotte, 7½: *klukkan er h.* **-áttræður** [-'auhdraiðøɐ] a. fem og halvfjerdsindstyve Aar gammel; 75 Favne höj el. dyb. **-aukinn** [-öy·ɟɪn, -öy·ɟɪn] a. en Gang saa stor. **-barinn** [-(v)-ba·rɪn] a. halvpryglet: (Ordspr.) *lengi grætur hálfbarið barn*, halvpryglet Barn græder længe. **-baugur** [-böy·ɣøɐ] m. Halvcirkel. **-beygja** [-bɛi·ja] vt. böje halvt. **-bendandi** [-'bɛn·dandɪ] a. halvt vinkende. **-byða** [-bɪ·ða] f. Böje, smal i den ene Ende (Vf.). **-býli** [-bi·lɪ] n. Halvgaard. **-birta** [-bɪɐda] f., **-birting** [-bɪɐdiŋk] f. Dæmring. **-bjáni** [-bjau·nɪ] m. Fjante, Idiot. **-bjartur** [-bjaɐdøɐ] a. lys paa den ene Halvdel; temmelig lys; *hálfbjart*, halvlyst; halvmørkt: *fara á fætur í hálfbjörtu.* **-blindur** [-blɪnd-øɐ] a. halvblind. **-bráðinn** [-brau·ðɪn] a., **-bráðnaður** [-brauðnaðøɐ] a. halvsmæltet. **-brjálaður** [-brjau·laðøɐ] a. (ogs. ⏑'—⏑⏑) halvforrykt; ikke ved sine fulde fem. **-bróðir** [-broᵘ·ðɪɐ] m. Halvbroder. **-brosandi** [-'bro:sandɪ] a. halvsmilende. **-brosleitur** [-'bro:slɛidøɐ, -lɛitøɐ] a. halvsmilende. **-brunninn** [-brʏn·ɪn] a. halvbrændt; (⏑'—⏑) temmelig meget brændt. **-bræðingur** [-brai·ðiŋgøɐ] m. (min.) Raasten. **-búast** [-bu·ast] vrefl.: *h. við e-u*, halvt om halvt vente: *jeg var að h. við þjer.* **-búinn** [-bu·ɪn] a. **1.** halvfærdig. — **2.** halvvejs, saa smaat: *jeg var h. að ætla mjer*, jeg havde saa smaat tænkt paa. **-bumbult** [-'bʏm·bøʎt] an.: *mjer er h.*, jeg føler en Smule Trykken for Brystet. **-dan, -dán (-s og -ar, -ar)** [-da·n, -dau·n] m. npr. Halfdan. **-dánarheimtur** [-daunaɐ-(h)ɛiɱ·døɐ, -(h)ɛim·tøɐ] fpl. *(vondar heimtur)* daarlige Resultater fra Faareindsamlingen om Efteraaret; ogs. overf. om andre Ting; jfr. *heimt.* **-dauður** [-döy·ðøɐ] a. halvdød; (⏑'—⏑) Døden nær: *hann var h. af sulti.* **-deigja** [-dɛi·ja] f. **1.** *(dálítill raki)* Smule Fugtighed. — **2.** pl. *hálfdeigjur*, fugtig Eng (Nl.): *óð berfættur um hálfdeigjurnar þegar*

hann fór innan um [illegible] (GFrÞ. [illegible]). **-deigur** [-dei·qoo̜] a. halvfugtig, (⏑ˈ —⏑) ikke rigtig tör. **-dimma** [illegible] f. Halvmörke. **-dimmur** [-dɪm·oo̜] a. halvmörk; (⏑ˈ —⏑) temmelig mörk. **-drafandi** [-ˈdra:vandɪ] a. halvdrævende. **-dreginn** [-ˈdrɛi:jɪn] a. halvdod af Sult: *horað fé ... og hálfdregið* (JSVb. 49). **-drætti (-is)** [-draihdɪ] n. (jfr. *hálfdrættingur)* en Fiskers Ret til at beholde som sin Ejendom det halve af den Fisk, han fanger: *nú áttu menn að fara* [illegible] (paa Halvdelen af, hvad de fiskede, som Lön) (SIng. I. 274). **-drættingur (-s, -ar)** [-draihdiŋgoo̜, -iŋs] m. **a.** Fisker, som har halv Andel i Fangsten. — **b.** i overf. Bet. en, som kun har halvt saa meget af n-t som en anden: *verður Rangárvallasýsla þó tæplega* [illegible] (har dog [illegible] stor en Folkemængde) (BMÓ. i Safn IV. 304). — **c.** *(lítilfjörlegur maður)* Undermaaler. ?**-eyja** [-v-ɛi·ja] f. Halvø. **-eitt** [-ˈɛiht] num. card. halveet, 12½: *klukkan er h.* **-ellefu** [illegible] num. card. halvelleve, 10½: *klukkan er h.* **-endir** [-ɛndɪo̜] m. (mus.) Halvkadence. **-fábjáni** [haul·-ˈfau:bjaunɪ] m. Halvidiot. **-fallinn** [-fadlɪn] a. halvfalden: *standa hálfföllnum fótum*, staa paa svage Ben; [illegible] Flod, Middelvand; *það var hálffallið að*, det var Middelvande. **-farinn** [-fa·rɪn] a. (jfr. *fara)* **1.** halvt (ɔ: næsten) gaaet; (⏑ˈ—⏑) *h. að heilsu*, med halvodelagt Helbred. — **2.** saa smaat [illegible] *við því*. **-feginn** [-fɛi·jɪn] a. (ogs. ⏑ˈ—⏑) ganske glad, i Grunden glad. **-feiminn** [-fɛi·mɪn] a. (ogs. ⏑ˈ—⏑) [illegible]. **-fella** [illegible] *e-ð í e-ð*, lukke til Dels med n-t: *telgja gat á mjóddina við annanhvorn endahnúðinn, og h. í það svo lítið téstykki* (ODavSk. 273). **-fellingur (-s, -ar)** [-fɛdliŋgoo̜, -iŋs] m. Halvfælding. **-fertugur** [-ˈfɛo̜·doqoo̜] a. fem og tredive Aar gammel; 35 Favne dyb el. höj. **-festur** [-fɛsdoo̜] a. halvt fastgjort el. fæstet: (Ordspr.) *ekki er happ hlotið, þó hálffest sje*, Lykken er ej vundet, selv om man har faaet den fat. **-fimm** [-ˈfɪm] num. card. halvfem, 4½: *klukkan er h.* **-fimtugur** [illegible] Aar gammel; 45 Favne dyb (höj). **-fjögur** [-ˈfjö:qoo̜] num. card. halvfire, 3½: *klukkan er h.* **-flökurt** [-ˈflö:goo̜t, -ˈflö:k-] an. = **hálfóglatt.** **-frosinn** [-fro·sɪn] a. halvfrossen. **-fúinn** [-fu·ɪn] a. halvraadden; (⏑ˈ—⏑) temmelig raadden. **-fullur** [-fʏdloo̜] a. halvfuld; (⏑ˈ—⏑) temmelig beruset. **-genginn** [-(v)-ɟɛiɲɟɪn] a. **1.** halvgaaen: *hún á hálfgengið með*, hun er halvgaaen, hun har allerede gaaet med Barnet Halvdelen af Tiden; *klukkan er hálfgengin fimm*, Klokken er halvfem (halvgaaen fem). — **2.** *skórnir eru hálfgengnir*, ¹) Skoene er halvslidt; ²) [-ˈɟɛiŋ·nɪo̜] Skoene er temmelig meget slidt. **-gerður** [-ɟɛrðoo̜] a. **1.** halvgjort: *verkið var hálfgert*, det var kun halvgjort Arbejde; (Ordspr.) *hálfgert verk hæfir ei að dæma* (GJ.), halvendt Værk bör ej bedömmes. — **2.** til Dels, en Smule, noget, lidt: *það er hálfgerð rigning*, det er ikke frit for, at det regner; *jeg hef hálfgerðan höfuðverk*, jeg har lidt Hovedpine; *hann er h. ræfill*, han er noget af en Pjalt. — **3.** n. *hálfgert*, som adv. halvvejs, noget, egentlig, saa smaat: *hann hefur hálfgjört búizt við* [illegible] (Anm. til BTh. 283); *jeg ætlaði hálfgert ofan í bæ*, jeg skulde egentlig et Ærinde ned i Byen. **-gildi** [-ɟɪldɪ] n. halv Ækvivalent, halv Erstatning. **-gildingur (-s)** [-ɟɪldiŋgoo̜, -iŋs] m. som kun gælder el. duer til det halve; gen. *hálfgildings*, som adv. halvvejs, næsten, omtrent, en Slags: *hann talaði hálfgildings dönsku* (en Slags Dansk); *hálfgildings töfrasögur* (HH. i JHall. xxviii); *hálfgildings lofun*, en Slags Forlovelse (JHall. 301). **-gildur** [-ɟɪldoo̜] a. af halv Tykkelse, halvtyk: *„hálfgildar fjaðrir“* (JSVb. 89). **-grár** [-grau·r] a. halvgraa, graanet. **-grasaættin** [-gras(a)-aihdɪn] f. med art. (bot.) Halvgræsfamilien (cyperaceæ). **-grátandi** [-ˈgrau:dandɪ, -grau:t-] a. grædefærdig. **-gróinn** [-groᵘ·ɪn] a. halvtilgroet; halvlægt. **-grös** [-grö·s] npl. = **hálfgrasaættin.** **-guð** [-gvʏð] m. Halvgud; Heros. **-gull** [-gʏdʎ] n. Halvguld, Semidor. **-hent** [-f-(h)ɛnt] an. metr. med Helrim i Beg. af 1. og 3. Verslinje i en 4-linjet Strofe. Ekspl.: [illegible] (HSig. [illegible]). **-hlaðinn** [illegible] a. halvladet. †**-hleypi** [-hʎɛi·bɪ, -hʎɛi·pɪ] n. halvkogt Føde. **-hlæjandi** [-ˈhʎai:jandɪ] a. halvleende, halvsmilende. **-hnept** [-hnɛft] an. metr. (ogsaa kaldet *hálfliðað)* 4-linjet Strofe med indbyrdes Helrim i Beg. af 1. og 2. Verslinje, forskellige fra de indbyrdes Helrim i 3. og 4. Verslinje. Ekspl.: *Festar hesta bundu brátt, bresta flestar kólgur þrátt; aldan faldar hver sér hátt | halda kaldar öldur mátt* (HSig. 183); **-hnugginn** [-ˈhnʏɟ:ɪn] a. noget mismodig. **-hnöttur** [-hvöhdoo̜] m. Hemisfære, Halvkugle. **-hreinsaður** [-hɛinsaðoo̜] a. halvrenset: *hálfhreinsað járn*, Rujærn. **-hringmyndaður** [-hoiŋgmɪn·daðoo̜] a. dannet i Halvcirkel. **-hringur** [-hoiŋgoo̜] m. Halvkres, Halvcirkel. **-hruninn** [-hoʏ·nɪn] a. (ogs. ⏑ˈ—⏑) sammenfaldende, halvomstyrtet. **-hrútur** [-hou·doo̜, -hou·too̜] m. Væder med kun een Testikel. **-hungraður** [-f-ˈ(h)uŋ·graðoo̜] a. halvsulten. **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Halvdör. **-hvel** [haul·χwɛ·l, -kvɛ·l] n. Halvkugle. **-hverft** [-χwɛo̜t, -kvɛo̜t] an. (ogs. ⏑ˈ—): *e-m verður h. við e-ð*, en bliver lidt overrasket el. forfjamsket over n-t, studser over n-t; *mjer varð h. við*, jeg studsede lidt. **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. (ÁBjSál. § 76) = **heilahelft.** **-yrði** [-v-ɪrðɪ] npl. forblommede Udtalelser: *réðist á kanslarann fyrir h. þau, sem hann hefði viðhaft í ræðu þeirri* (Vísir VII. 266). †**-yrki** [-ɪɟɪ] n. = **hálfverk.** **-kaldur** [-(f)-kaldoo̜] a. (ogs. ⏑ˈ—⏑) temmelig kold: *mjer er hálfkalt*, jeg fryser en Smule. **-kara** [-ka·ra], **-karra** [-kar·a] vt. göre n-t skødesløst; göre n-t halvt: *hálfkarrað verk*, halvgjort Arbejde. **-keypi (-is)** [-ɟɛi·bɪ, -ɟɛi·pɪ] n. den halve Værdi (BH.). **-keyptur** [-ɟɛifdoo̜] a. købt til halv Pris: (Ordspr.) *hálfkeypt er ómagaverkið*, Fattiglems Arbejde er billigt. **-kemba** [-ɟɛmba] vt. karte ufuldstændig. **-kíminn** [-ˈɟi:mɪn] a. temmelig spotsk. **-kyn** [illegible] n. [illegible]. **-kynlega** [illegible] adv. halvforunderlig; noget underlig. **-kjökra** [-ˈɟö:gra, -ˈɟö:kra] vi. [illegible] **-klipinn** [illegible] n-t. **-klæddur** [-klaid·oo̜] a. halvpaaklædt. °**-kol** [-ko·l] npl. Kokes. **-kosta** [-kosda] a. indec. og adv. maadelig; middelmaadig. **-kringdur** [-kriŋdoo̜] a. halvböjet: *betra er að hafa blaðið hálfkringt, en ekki beint fyrir eggina* (Andv. I. 151). **-kringla** [-kriŋla] f. Halvcirkel. **-kúla** [-ku·la] f. Halvkugle: *það eru tvær hálfkúlur í byssunni* (SIng. I. 193). **-kveðinn** [-kvɛ·ðɪn] a. (jfr. *hálfsagður)* halvkvædet, halvsagt: *skilja hálfkveðið orð, hálfkveðna vísu*, forstaa en halvkvædet Vise; (Ordspr.) *hálfkveðna vísu er óhægra að skilja en alkveðna* (Málshb.). **-kvisti** [-kvɪsdɪ] n. det halve, Halvdel: *komast ekki í h. við e-ð (e-n)*, staa langt tilbage for n-t (en); *komast ekki í h. við e-n í fróðleik*, være ikke halvt saa lærd som en. **-kæringur (-s)** [-ɟai·riŋgoo̜, -iŋs] m. **1.** *(kæruleysi)* Nonchalance, Skodesloshed: *með hálfkærings (sic) hæðnissvip*, med en nonchalant, haanlig Mine (JÁÞj. II. 45). — **2.** halvt Spog, halvt Alvor: *í hálfkæringi*, halvvredt; halvt i Spog, halvt i Alvor; *glepsa hver í annan í hálf-kæringi* (JTrSk. II. 125). **-langa** [haul:auŋga] v. impers. smaalænges; have lidt Lyst til. **-lasinn** [haulˈ·la:sɪn, haul:-] a. ikke rigtig vel tilpas. **-launaður** [-löy·naðoo̜] a. halvlønnet. **-laus** [illegible] *Bjarna er Guðmundr ... hét* (EspS. 167). **-lega** [-lɛqa] adv. for Halvdelen. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m., **-leikur** [-lɛigoo̜, -lɛikoo̜] m. Halvhed. **-leystur** [-lɛisdoo̜] a. halvlost. **-lenda** [-lɛnda] f. Halvdelen af en Gaard. **-lifandi** [-lɪ·vandɪ] a. halvlevende, halvdod. **-litur** [-lɪ·doo̜, -lɪ·too̜] a. hvis ene Halvdel har en fra den anden forskellig Farve. **-ljós** [-ljoᵘ·s] a. halvlys, temmelig lys. **-lofaður** [-ˈlo:vaðoo̜] a. halvlovet; *(hálftrúlofaður)* halvforlovet. **-lokaður** [-ˈlo:gaðoo̜, -ˈlo:k-] a. halvlukket. °**-málmur** [haul·(v)-maulmoo̜] m. Halvmetal, Metalloid. **-máni** [-mau·nɪ] m. Halvmaane. **-mánuður** [-mau·noðoo̜] m. halv Maaned, fjorten Dages Tid. **-menni (-is, pl. ds.)** [-mɛn·ɪ] n. egl. en halv Mand, d. v. s. en Mand, som kun gör halv Nytte: (Ordspr.) *góður maður og gagnslaus er naumast h.*, en god, men uduelig Mand gör næppe halv Nytte. **-mentaður** [-mɛvdaðoo̜, -mɛnt-] a. halvdannet. **-mentun** [-mɛvdon, -mɛnton] f. Halvdannelse. **-mosi** [-mo·sɪ] m. Halvmos. **-mæla** [-mai·la] f. Afstanden fra Langemands Neglespids til Knoen. **-mætti (-is)** [-maihdɪ] n. halv Magt, halv Kraft (mods. *almætti)*. **-mörk** [-möo̜k] f. **1.** *(pelí)* en Pægl. — **2.** *(¼ punds)* 8 Lod, en Fjerding.

hálfna (a) [haul·na] vt. og vi. göre n-t halvfærdig; være halvfærdig; være halvfærdig med n-t: *jeg er hálfnaður með það*, jeg er halvfærdig med det; *dagurinn var hálfnaður*, Halvdelen af Dagen var gaaet; (Ordspr.) *hálfnað er verk þá hafið er*, vel begyndt er halvfuldendt; *h. vökuna*, tage sig en Bid Mad midt paa Aftenen (Arn.).

hálf-nakinn [illegible] Töj. **-nauðugur** [-ˈnöy:ðoqoo̜] a. meget uvillig, nodig: *honum er það hálfnauðugt*, han er ikke meget villig dertil. **-níræður** [-ˈni:raiðoo̜] a. **1.** *(85 ára)* fem og firsindstyve Aar gammel. — **2.** *(85 faðma djúpur (hár))* 85 Favne dyb (höj). **-níu** [ˈ-ni:jo] num. card. halvni, 8½: *klukkan er h.* **-nóta** [-noᵘ·da, -noᵘ·ta] f. (mus.) halv Node. **-óglatt** [-v-ˈoᵘ:glaht] an. med en Smule Kvalme: *mjer er h.* **-opinn** [-o·bɪn, -o·pɪn] a. halvaaben. †**-orð** [-orð] npl. = **hálfyrði.** **-partur** [-(f)-pao̜doo̜] m. **a.** Halvpart, Halvdel. — **b.** *hálfpart, hálfpartinn*, som adv. halvt om halvt, saa smaat, en Smule: *jeg var hálfpartinn að hugsa um að ...*, jeg tænkte en Smule paa at ...; *hálfpartinn gerði hún sjer þó von um*, hun haabede dog saa smaat (EKv. i Eimr. II. 84); (Ordspr.) *erfingja grátur er hálfpartinn hlátur*, Arvings Graad er halv Latter. **-peli** [-pɛlɪ] m. Halvpægl. **-postulín** [-posdolin] n. Fajance. **-pottur** [-pohdoo̜] m. Halvpot. **-pund** [-pʏnt] n. et halvt Pund; ogs. et halvt Pund Sterling. **-refur** [-(v)-rɛ·voo̜] m. Barn, hvis Paternitet er omtvistet: *(Sveinbjörn Þórðarson) átti 50 börn, er hann kannaðist við, og að auk alla hálfrefi* (PThLfr. I. 198); — overf. hverken Fugl el. Fisk: [illegible] *alhliða* (TBókm. X. 242). **-rim** [-rɪ·m] f. **1.** en Liste, der nagles paa det overste Bord i Skibssiden for at beskytte Rælingen (Vestm.). — **2.** det overste *umfar* i Skibssiden (Sl.); se *bátur*, Afb. **-rófa** [-roᵘ·a] f. kort Hale, spec. Faarehale. **-róinn** [-roᵘ·ɪn] a. **1.** roet Halvvejen: *hálfróin leið*. — **2.** halvt valket (ved Roning): *hálfrónir sjóvetlingar*. **-rokkið** [-rohɟɪð] an. halvskumret: *var orðið nokkru meir en h.* (HermJDulr. 181). **-rusti** [-rʏsdɪ] m. noget af en Grobian. **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. Myndighed med Værge. **-sagður** [-(f)-saqðoo̜, -sagðoo̜] a. halvvejs sagt eller fortalt: *hálfsögð vísa*, halvkvædet Vise; (Ordspr.) *ekki er nema hálfsögð sagan, þegar einn segir frá*, naar een fortæller, horer man kun den halve Sandhed, ogs.: *jafnan er hálfsögð sagan, þá einn segir frá*. **-samhent** [-sa·ɱ(h)ɛnt] an. (metr.) = **stafhenda.** **-sannindi** [-san·ɪndɪ] npl. halv Sandhed. **-sannur** [-san·oo̜] a. halvsand. **-settur** [-sɛhdoo̜] a.: *hálfsett letur*, til Dels *„sett letur“*, jfr. *letur*. **-sex** [-ˈsɛχ·s] num. card. halvseks, 5½: *klukkan er h.* **-sextugur** [-ˈsɛχ·s-doqoo̜, -ˈsɛχ·st-] a. **1.** *(55 ára)* fem og halvtredsindstyve Aar gammel. — **2.** *(55 faðma djúpur)* 55 Favne höj el. dyb: *hálfsextugt dýpi*. **-sigldur** [-sɪqldoo̜] a. halvbefaren. **-silki** [-sɪʎɟɪ, -sɪlɟɪ] n. Halvsilke. **-sinnisveikur** [-ˈsɪn:ɪs-vɛi·goo̜, -vɛi·koo̜] a. halvt sindsvag. **-systir** [-sɪsdɪo̜] f. Halvsøster. **-systkin(i)** [-sɪsɟɪn] npl. Halvsoskende. **-sjá** [-sjau·] vi. *h. eftir e-u*, ærgre sig til Dels over n-t; savne n-t til Dels. **-sjeður** [-sjɛ·ðoo̜] a. halvt, utilstrækkelig set: (Ordspr.) *h. er maður, þó í svip (el. um sinn) sjái*, hurtig set er halvset. **-sjö** [-ˈsjö:] num. card. halvsyv, 6½: *klukkan er h.* **-sjötugur** [-ˈsjö:doqoo̜, -ˈsjö:t-] a. **1.** *(65 ára)* 65 Aar gammel. — **2.** *(65 faðma djúpur (hár))* 65 Favne dyb eller höj. **-skák** [-sgau·k] f. = *þríhyrna*, trekantet Stykke Töj, lille Sjal. **-skári** [-sgau·rɪ] m. = **hálfskæra.** **-skeppa** [-sgɛhba, -sgɛf·a] f. Halvskæppe. **-skildingur** [-sɟɪldiŋgoo̜] m. Halvskilling, Halvskillingsstykke. **-skrítinn** [-ˈsgri:dɪn, -ˈsgri:tɪn] a. lidt underlig, pudsig, löjerlig. **-skúfur** [-sgu·voo̜] m. (bot.) Halvsvik [illegible]. **-skuggi** [illegible] m. Halvskygge. [illegible] **-skæra** [illegible]

-skæri [-sgai·rɪ] n. de Skaare, som Høstkarlen slaar i samme Retning, medens disse Skaare og de modsatte, naar han vender om, tilsammen kaldes *skæra* (Sl.). **-sleginn** [-slɛi·jɪn] a. halvslaaet, halvmejet: *hálfslegið tún;* — *h. ljár,* halvt opslidt Le. **-slemm** [-slɛm] f. Lilleslem (i Kortspil); ogs. som adj.: *verða h.* **-slitinn** [-slɪ·dɪn, -slɪ·tɪn] a. 1. halvslidt; (◡'—◡) temmelig slidt. — 2. *(af vinnu)* halvt udslidt. **-slörkulega** [-'slöe·gøl:ga] adv. noget broget: *e-ð gengur h.* **-smeykur** [-smɛi·gøϱ, -smɛi·køϱ] a. (ogs. ◡'—◡) lidt bange. °**-sneiðingur (-s, -ar)** [-snɛi·ðiŋgøϱ, -iŋs] m. halv Valm. °**-snúningur** [-snu·niŋgøϱ] m. Vippelad. **-soðinn** [-so·ðɪn] a. (ogs. ◡'—◡) halvkogt. **-sofandi** [-'so:vandɪ] a. halvt i Søvne, halvsovende. **-soltinn** [-'soλ·dɪn] a. halvsulten, temmelig sulten. **-sóttur** [-sou·hdøϱ] a.: *Hér er ekki nema hálfsótt haíið,* her er kun Halvdelen af Vejen over Havet tilbagelagt (Eimr. X. 140). **-stálpaður** [-sdauλbaðøϱ, -sdaulp-] a. halvvoksen. **-steiktur** [-sdɛiχdøϱ] a. halvstegt. **-sterkur** [-sdɛϱgøϱ] a. halvstærk; jfr. *fullsterkur.* **-stígvjel** [-sdiqvjɛl] n. Halvstøvle, Støvlet. †**-stykkiskaup** [-sdɪhgɪsköy:p] npl. Køb af halve Partier (Tøjer etc.). *Það var því engin furða, þótt Íslendingar heldi fast í hálfstykkiskaupin* (JAðEin. 379). **-svangur** [-'svauŋ·gøϱ] a. temmelig sulten. **-sveipur** [-svɛi·bøϱ, -svɛi·pøϱ] m. (bot.) Halvskærm (corymbus). **-sviðinn** [-svɪ·ðɪn] a. (ogs. ◡'—◡) halvsveden.

†**hálftgi, -ki** [hauλ·(f)dgɪ, haul·(f)tʄɪ] an. med Nægt.: ikke engang det halve.

hálf tíræður [haul·(f)'ti:raiðøϱ] a. 1. *(90 ára)* fem og halvfemsindstyve Aar gammel. — 2. *(95 faðma hár, djúpur)* 95 Favne høj el. dyb. **-tíu** [-'ti:jø] num. card. halvti, 9½: *klukkan er h.* 1. **-tólf** [-tou·lv] n. Halvtolv (Kortspil). 2. **-tólf** [-'tou·lv] num. card. halvtolv, 11½: *klukkan er h.* **-tómur** [-tou·møϱ] a. (ogs. ◡'—◡) halvtom. **-tregur** [-'trɛ·qøϱ] a. halvt modstræbende, halvt uvillig: *hann var h. til þess,* han var temmelig vanskelig at bevæge dertil. **-tryltur** [-trɪλdøϱ] a. (ogs. ◡'—◡) halvvild. **-tröll** [-trödλ] n. Halvtrold. **-tungl** [-tuŋl] n. Halvmaane. **-tunna** [-tʏn·a] f. Halvtønde; spec. 100 Pund. **-tunnuhákarl** [-tʏnohau:kadλ] m. Haj, som giver ½ Tønde Lever. **-tvö** [-'tvö:] num. card. halvto, 1½: *klukkan er h.* **-töfraður** [-'töv·raðøϱ] a. halvfortryllet. **-unninn** [haul·ʏn·ɪn] a. 1. *(hálfbúinn)* halvfærdig. — 2. halvt forarbejdet: *hálfunnið efni.* — 3. halvt vundet: (Ordspr.) *treystu ei tafli hálfunnu* (GJ.), naar Spillet er ude, spørges først, hvem vundet har. **-upphleyptur** [-øhp(h)λɛif·døϱ] a. halvophøjet.

hálfur [haul·vøϱ, f. haul·v, n. hauλ·(f)t] a. I. 1. a. halv: *h. mánuður,* en halv Maaned, en 14 Dages Tid; *h. pottur, hálf mila;* [illegible] *(ráðinn) að hálfu hjá e-m,* være det halve Aar (den halve Høsttid) i ens Tjeneste. **b.** *hálft um hálft,* halvt om halvt; *hálft í hvoru,* (sædv. udt. [haul·di χʏʏr·jø, kvʏr·jø]) halvvejs, til Dels: *Þetta er líka hálft í hvoru viðurkent* (Alþ. '11, B. 570). — **c.** i Sms. (som oftest med Tryk): *hálfbúinn, -býli, -bjáni, -tunna; hálf'þrítugur, -'átta.* — 2. med Bibetydning af n-t ikke fuldstændigt; ufuldkommen: *jeg skal ekki vera hálfa stund að því,* jeg skal straks være færdig dermed; *má jeg ekki bjóða þjer hálfan bolla (í hálfum bolla) af kaffi* (en halv Kop Kaffe)? *jeg ætla bara að fá mjer hálfan munnbita* (en Bid Mad); *í hálfum hljóðum,* med dæmpet Stemme; *með hálfum huga,* halvt ængstelig; *fá sjer einn hálfan,* faa sig en Genstand; *segja (eina) hálfa* (ɔ: *sóló),* sige halv Solo; *segja hálfan sannleikann,* sige den halve Sandhed; *jeg er ekki h. maður á við hann,* jeg duer ikke det halve i Sammenligning med ham, jeg kan slet ikke sammenlignes med ham; *til hálfs,* halvt, ufuldkomment. — II. *h. annar,* halvanden; *h. þriðji,* halvtredje osv.; (Talem.) *jeg bið einn og sannan og hálfan annan!* ih du alstyrende! — III. 1. dat. n. med comp. — i forstærkende Bet.: endnu: *hálfu verra,* dobbelt saa slemt, endnu værre, meget værre; *hálfu meira,* dobbelt saa meget; meget mere; *hálfu heldur,* to Gange hellere, meget hellere: *„Gjörðu svo hálfu optar, Hróka mín“* (JÁÞj. II. 149); — 2. adv. *hálf,* en Smule, noget, temmelig (det skrives ofte sammen med det følgende Ord i eet Ord, men er i Reglen ikke betonet, jfr. 1. c.): *jeg er orðinn hálf svangur;* — *hann er hálf lasinn,* han er ikke rigtig rask; *mjer er hálf óglatt,* jeg føler en Smule Kvalme; *honum varð hálf hverft við,* han studsede lidt; *mjer er hálf illa við að gera það,* jeg gør det ikke gærne; jfr. *hálfgrátandi, -kjökrandi, -hnugginn, -kynlega, -skrítinn* osv.

hálf vakandi [haul·va·gandɪ, -va·kandɪ] a. (◡'—◡) halvvaagen. **-vana** [-va·na] a. indec. halvvant, halvtæmmet: *h. haukur* (jfr. JÁÞj. I. 637). **-vanaður** [-va·naðøϱ] a. halvskaaren (saal. at den ene Testikel er borttaget): *h. hestur,* Klaphingst. **-vaxinn** [-vaχsɪn] a. halvvoksen. **-vegis** [-vɛi·jɪs] adv. halvvejs, halvt om halvt. **-velgja** [-vɛlɟa] f. Lunkenhed; Halvhed. **-velgjulegur** [-'vɛl·ɟolɛqøϱ] a. 1. halvvammel. — 2. = *hálfvolgur* b. **-verk** [-vɛϱk] n. halvgjort Arbejde: (Ordspr.) *hálfverki er ei hælandi* (SchMál.), halvgjort Gærning skal ikke roses. **-virði** [-vɪrðɪ] n. halv Pris: *jeg fjekk það fyrir h.,* jeg fik det til den halve Pris. **-virki** [-vɪϱɟɪ] n. = **hálfverk.** **-visinn** [-vɪ·sɪn] a. 1. halvvissen: *hálfvisið gras;* spec. *(visinn öðrumegin),* apoplektisk paa den ene Halvdel af Legemet. — 2. (◡'—◡) temmelig vissen. **-visnun** [-vɪsnøn] f. Halvvisnen, partiel Lammelse, Hemiplegi: *h. kom í hönd hans* (JÁÞj. I. 345). **-vista** [-vɪsda] f. og a. indec. = **hálfvisnun, hálfvisinn.** **-vit** [-vɪ·t] n. Aandssvaghed, Imbecilitet. 1. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. aandssvag, halvtosset Person, Fjante, Idiot: *höf. er vísindalegur h.* (Eimr. XII. 29). 2. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] a. aandssvag. **-vitlaus** [-'vɪhdlöys] a. halvgal, forstyrret. **-vjeli** [-vjɛ·lɪ] m., se **vjeli.** **-volgur** [-vol·gøϱ] a. a. lunken. — b. kvalm. **-vona** [-vo·na] vt. og vi., ogs. refl.: *-vonast,* haabe saa smaat: *h. eftir e-u.* **-votur** [-vo·døϱ, -vo·tøϱ] a. halvvaad; (◡'—◡) temmelig vaad. **-vægi (-is)** [-vai·jɪ] n. Halvdelen af en Tings Vægt. **-þykkur** [-(f)-'þɪhgøϱ] a. 1. temmelig tyk. — 2. (om Himlen) halvovertrukken; temmelig overtrukken. **-þiljur** [-þɪljøϱ] fpl. Halvdæk. **-þyrstur** [-'þɪs·døϱ, -'þɪϱ·sdøϱ] a. noget (temmelig) tørstig. **-þrítugur** [-'þri:døϱøϱ, -'þri:tøϱøϱ] a. 1. a. *(25 ára að aldri)* fem og tyve Aar gammel: — **b.** *tunglið er hálfþrítugt,* Maanen er 25 Dage gammel. 2. *(25 faðma djúpur, hár),* fem og tyve Favne dyb el. høj. **-þrjú** [-'þrju:] num. card. halvtre, 2½: *klukkan er h.* **-þroskaður** [-þrosgaðøϱ] a. halvmoden. **-þur** [-þʏ·r] a. halvtør: *heyið er orðið hálfþurt,* Høet er halvt tørret; (◡'—) *fyrirlesturinn var h.,* Foredraget var temmelig tørt. **-þvermælir** [-þvɛrmailɪϱ] m. Halvdiameter. **-ær** [haul·vai·r] a. halvgal. **-ærður** [-'air·ðøϱ] a. halvgal. †**-ærinn** [-'ai·rɪn] a. halvtilstrækkelig.

hali (-a, -ar) [ha:lɪ] m. I. 1. a. Hale (is. Koers); (derim. *tagl,* Hestehale; *rófa,* Katte-, Hundehale (Nl. ogs. Faarehale); *skott,* Rævesvans, Katte-, Hundehale; *dindill,* Sælhundehale, Faarehale; *sporður,* Fiskehale; *stjel, vjel,* Fuglehale): (Ordspr.) *einhvern tíma kemur sá dagur, að kýrin þarf hala síns við* (SchMál.), ee (ɔ: altid) kommer den Dag, Koen tør sin Hale ved (ɔ: behøver sin Hale), siges naar man uventet faar Brug for n-t. — **b.** bruges i Alm. om en tynd, halelignende Ende af omtrent hvad som helst; jfr. *túnhali, snælduhali* osv. — 2. i forsk. Udtr.: *draga halann,* slæbe med Halen, være nedslaaet; *bera halann brattan, halda rakkara halanum,* sætte Halen i Vejret; optræde glad og stolt; *hann bar ekki bratt hala sinn,* han var temmelig slukøret (ÞGjD. 41); *leika lausum hala,* være fri og uafhængig. *ná hala sínum (* [illegible] *sjer),* ikke føde igen før efter Aarsdagen for den sidste Fødsel (Hún.); *gera (leggja) krók á hala sinn,* gøre en Afstikker: *Nú er jeg að hugsa um að biðja þig að gera krók á hala þinn* (Slng. I. 231). — II. i forsk. overf. Bet.: 1. Enden af en Aas: *ef jeg kemst niður fyrir halann* (ÞGj. i Gj. '11, 41). — 2. *h. veraldar,* Verdens Udkant. — 3. = *halarófa: aldrei slitur halann.* — 4. *(fylgisveit)* Følge: *skammur er nú hans h.,* der er kun faa, der følger ham.

há lygi [hau:li·jɪ] f. dundrende Løgn: *um þá h. og hvarkvæmlega ekki er að ræða* (JG. i Safn V. 3, 69). **-limar** [-lɪ·maϱ] fpl. af Træs højeste Grene. **-língresi** [-liŋgrɛsɪ] n. (bot.) almindelig Hvene (agrostis vulgaris).

hálka (-u) [hauλ·ga, haul·ka] f. Glathed, Slibrighed, Glatis, glat Føre: *það er ljóta hálkan (á götunum).*

hall (-s, pl. **höll)** [hadλ, höd·λ] n. langstrakt Terrasse en Bjærgside: *kippti taumunum af manninum og rauk niður öll höllin* (ÞGjD. 59); *Og endurskin þeirra verpur roða á höllin út frá Melum* (GFr[illegible]tt. 106).

háll [haud·λ, f. hau:l, n. hauλ·t] a. a. glat: (Ordspr.) *hætt er á hálum vegi hallur ganga* (GJ.), hvo paa hal Vej hælder, hurtig falder; *e-m verður hált á e-u,* en kommer galt af Sted med n-t, n-t kommer en dyrt at staa. — **b.** overf.: aaleglat: *h. í svörum.*

Halla (Höllu, Höllur) [had·la, höd·lø(ϱ)] f. npr.

halla (a) [had·la] vt. med dat. I. 1. hælde, bringe til at hælde: *h. fötu, staupi;* — *h. húfunni,* sætte Huen paa Snur. — 2. *h. sjer að e-u, h. sjer upp að e-u,* læne sig op til n-t; *h. sjer u[illegible] að veggnum,* læne sig til Væggen; *h. sjer út af,* læne sig tilbage: *ha[illegible] hallaði sjer út af í stólnum;* — *h. sjer (á eyrað),* lægge sig ned (for a[illegible]); — overf.: *h. sjer á hægra eyrað,* ligge paa den lade Side; *h.* [illegible] *hjá e-m,* ty til en: *Hafði hún hallað sér að hjá Margrétu systur si[illegible]* [illegible] *Mosfelli* (Suðurl. '11, 99); *hafa hvergi höfði sínu að að h.,* have inge[illegible] at ty til; *h. undir flatt* el. *h. við,* hælde med Hovedet, lægge H[illegible] paa Siden. — II. i overf. Bet.: a. *h. dómi, h. rjettu máli,* fælde en [illegible] Dom, bøje Retten; *h. ekki heitum,* holde sine Ord; *h. á e-n,* forfo[illegible]: *eða hvort á þá er hallað af hlutdrægni embættismanna* (JHall[illegible] *h. sögu,* give en partisk Fremstilling af n-t: *hann hallaði sögunni* [illegible], han dadlede dem i sin Beretning, hans Udsagn var i deres Disfavør; *h. sóma, sæmd e-s,* krænke ens Ære; *h. undan e-u,* undgaa n-t, vige[illegible] n-t: *þar mátti hver hér-alinn hafa sig við,* [illegible] *að h. ekki undan, að* [illegible] *ekki um grið* (StSt. Andv. I. 194). — b. impers.: *það má ekki orðin[illegible],* der maa ikke falde en uforsigtig Ytring; *var hann þá svo uppstökku[illegible] nálega mátti eigi orði h.* (sige n-t, der kunde give Stof til Uenighed) ([illegible]Þf. 51). — III. impers.: *e-u hallar,* n-t hælder: 1. *kerinu hallar,* Karret hælder; *skipinu hallar,* Skibet hælder, krænger; *það hallar á (hestinum),* Byrderne sidder skævt (paa Hesten) (jfr. IV. 2); — overf.: *það er farið að h. fyrir honum,* det gaar ned ad Bakke med ham. — 2. om Dagens Tider: *degi hallar (út),* Dagen svinder; — om de forsk. *eyktamörk: að hallandi dagmálum, hádegi, nóni, náttmálum,* kort efter Kl. 9 (Middag osv.); *vetri, sumri hallar,* der er gaaet mere end det halve af Vinteren, Sommeren. — 3. om Land og Vand: *e-u hallar,* n-t hælder, skraaner: *landinu hallar niður að sjó,* Landet skraaner ned mod Havet; *hallar undan fæti,* Vejen gaar ned ad Bakke; *hallar af austur, norður* osv., Landet skraaner mod Øst, Nord osv.; *í gráu hnullungabergi, sem lá hallandi* (discordant) *á hinu* (ÞTh. i Eimr. VI. 164); *Á innanverðu Skarðinu . . . þar sem vötnum hallar* (hvor Vandløbene begynder at flyde nedefter) (JÁÞj. II. 87). — 4. *tafli,* [illegible], *bardaga, orustu hallar á e-n,* (Skak)Spillet, Legen, Kampen begynde[illegible] at gaa en imod. — IV. refl. *hallast:* 1. læne sig (med Legemet): *hann hallaðist upp að koddanum,* han lænede sig til Hovedpuden. — 2. skraane, hælde: *landið hallast niður að* (ned mod) *ánni;* (Ordspr.) *það, sem hallast, er fallinu næst,* hvad, der hælder, staar for Fald; *margur ætlar, hallast muni, en ekki steypast* (SchMál.), mangen tror paa Hælding, men ikke paa Fald; *það hallast á* (ogs. *hallar á),* Sadelen (el. Byrderne) sidder skævt (paa Hesten). — 3. i overf. Bet. (jfr. III. 3.): *bardaginn (taflið osfr.) hallaðist á þá,* Slaget (Spillet osv.) begyndte at gaa dem imod; *það hallast ekki á (með þeim),* de staar lige, er ens stillet; den ene har ikke n-t at lade den anden høre; *hallast á sveif með e-m,* tage ens Parti; *hallast á e-u,* [illegible], være stemt for n-t: *jeg hallast að þeirri skoðun, að . . .,* jeg er tilbøjelig til at antage, at . . .: *hallast úr heimi,* tage Afsked med Verden, dø.

halla horn [had·lahod·n, -hor·dn] n. Bøjningsvinkel. **-jafn** [-jab·n] a. med jævn Hældning. **-laus** [-löy·s] a. uden Hældning. **-mál** [-mau:l] n. Nivellering. **-margfaldari** [-mar·kfaldarɪ] m. (naut.) Krængningskoeffi-

[illegible] -mæling [illegible] Nivellering. -mælir [illegible] Klinometer, Nivellerinstrument.

hallan (-ar) [hadˑlan] f. = *höllun.*

hallandi (-a) [hadˑlandɪ] m. Skraaning, Hældning.

hallaprýði [hadˑlaprɪ:ðɪ] f. Paladsers Pragt, ɔ: prægtige Paladser.

hallar [hadˑlaϙ] gen. af **höll. -dyr** [-r-dɪ:r] fpl. Slotsdör, Slotsport. **-garður** [-garðϙϙ] m. Slotsgaard. **-gerð** [illegible] f. [illegible] Slotsbygning. **-kirkja** [-ϙ-ķɪϙ-ɡa] f. Slotskirke. **-prestur** [-prɛsˑdϙϙ] m. Slotspræst.

hallaskekkja [hadˑlasɡɛhɡa] f. Krængningsfejl.

°**hallborð** [hadˑlborð] n. Pult, Læsepult.

Hall dór (-s, -ar) [halˑdoᵘr, -doᵘϙs] m. npr. Haldor. **-dóra (-u, -ur)** [-doᵘˑra] f. npr. Haldora.

hálleiki [haul:ɛiɡɪ, haul:ɛiķɪ] m. Glathed.

hall fleyttur [hadˑl-flɛihdϙϙ] a. hældende til Siden, skraa: [illegible] *inn stendur hallfleytt*, «Asken» (se *askur*) staar skævt (saal. at dens Underlag er skraat) *gera hallfleytt*, skakke. [illegible] (ÓlDav. Sk. 62). **-flötur** [-flöˑdϙϙ, -flöˑtϙϙ] m. skraanende Flade, Skraaflade.

Hall gerður [hadˑlɡɛrðϙϙ] f. npr. Halgerd. **-grímsbragur** [-ɡrimsbra:ɡϙϙ] m. (metr.) firelinjet Strofe best. af to Daktyler og en Choriambe i 1. og 3. og to Daktyler og en Trokæ i 2. og 4. Linje. Ekspl. (tillagt Hallgrímur Pjetursson): [illegible] (HSt. 259). **-grímur** [-ɡrɪˑmϙϙ] m. npr. Halgrim.

halli (-a, -ar) [hadˑlɪ] m. **1.** *(hallandi)* Hældning, Skraaning: *lítill, mikill h.* — **2.** *(brekka)* Skrænt, Skraaning, Hald, Hælde. — **3.** = *áhalli* [illegible] **4.** (astr.) Inklination (Urs. 80). — **5.** *(tjón)* Afbræk, Tab, Skade: *verða fyrir, hafa, bíða, taka halla*, lide Tab, Skade: *Höf. hefði getað verið nokkru fáorðari … án þess efni ritgerðarinnar hefði beðið nokkurn halla* [illegible] **7.** [illegible] Forurettelse, Forfordeling: *verða fyrir halla*, blive forurettet (forfordelt).

Halli (-a, -ar) [hadˑlɪ] m. npr. **a.** Halle. — **b.** [hal:ɪ] Dim. af *Hallvarður, Hallmundur* [illegible]

hallin júgra [hadˑlɪnju:ra, -juɡˑra] a. indec. med skævt Yver (saal. at Pattevorterne sidder höjere i den ene Side): *h. kýr.* **-kjammi** [-ķam:ɪ] m. Person med skævtsiddende Hoved. °**-skíði** [-sɡi:ðɪ] m. **1.** *(hrútur)* Væder. — **2.** npr. Navn paa Guden Heimdal.

†**hall kvæmast** [hadˑλkvaiˑmast] vrefl. komme til Nytte. **-kvæmur** [-kvaiˑmϙϙ] a. passende, praktisk, nyttig: *hallkvæmustu handtökin og hægustu* [illegible] *bekkir, þar sem menn geta sett sig niður* (Eimr. IV. 161). **-leitur** [hadˑlɛiˑdϙϙ, -lɛiˑtϙϙ] a. kroghalset. **-lendi (-is)** [-lendɪ] n. Skraaning, skraanende Jordsmon. **-lendur** [-lendϙϙ] a. hældende, skraanende (om Jordsmonnet). **-mjalta** [-l-mjaλda] a. indec. naar der er uregelmæssig Malketid: *það er h.*, Malketiden er uregelmæssig (Árn.). **-mæla** [-maiˑla] vt. med dat. dadle, omtale ilde, bebrejde. **-mæli** [-maiˑlɪ] npl. Dadel; Bebrejdelser. **-oka** [-oˑɡa, -oˑķa] a. indec. (opr.: den, hvis Vogn er bragt paa Hældning): *fara h. fyrir e-m*, blive besejret af en, trække det korteste Straa. **-oki** [-oˑɡɪ, -oˑķɪ] m. Underlegenhed. **-okur** [-oˑɡϙϙ, -oˑķϙϙ] fpl. (zool.) tellina (ÞThLýs. II. 588). †**-opnir (-is, -ar)** [-ohbnɪϙ] m. Vaterpas (Sch.). **-oppa (a)** [-ohba] vt. trække Fiskesnören langsomt op (Faxafl.). **-ormsstaðaskógur** [hadˑlormsdaðasɡoᵘ:(ɡ)ϙϙ, had lo(ᵘ)n-] m. npr. Skov paa Østlandet.

hall skekkja [hadˑλsɡɛhɡa] f. *(á skipi)* Slagside. †**-sperra** [-sbɛrˑa] f. = **harðsperra.**

1. **hallur (-s, -ar)** [hadˑlϙϙ, halˑs] m. **1.** (haard) Sten; Flint. — **2.** npr. *Hallur*, Hal.

2. **hallur (höll, halt)** [hadˑlϙϙ, hödˑλ, haλˑt] a. **1.** skraa, hældende, skraanende: *árbakkinn var h.*, Flodbredden skraanede nedad; *bera halt höfuðið*, hælde Hovedet til Siden, hælde Hovedet skævt; *standa höllum fæti*, staa skævt; *standa halt*, staa skævt; — i overf. Bet.: staa paa svage Ben, være skrøbelig: *því vant á sá, er sekan bróður dæmir, ɪ en sjálfur stendur halt* (MJ. V. 9); (Ordspr.) *þangað vill hver hníga, sem hann er h.* (SchMál.), enhver vil følge sin Tilböjelighed; *aka, fara höllum fæti, aka höllu fyrir e-m*, trække det korteste Straa overfor en, blive besejret af en; *láta verða halt á e-n*, (egl. lade n-t hælde til ens Side), besejre en. — **2.** i overf. Bet.: hældende, partisk: *h. til e-s*, tilböjelig, hengiven til n-t; *vera h. undir e-n*, hælde til ens Parti, være partisk til Fordel for en: *þótti erkibiskupi og Guðmundi Magnús biskup löngum h. undir höfðingja, en halda slælega uppi málum kirkjunnar* (EArRétt. 44).

Hallvarður (-s og -ar, -ar) [hadˑlvarðϙϙ] m. npr. Halvard, Halvor.

hall ærasamur [hadˑlairasa:mϙϙ] a.: *h. vetur*, en Vinter med Hungersnød. **-æri (-is)** [-aiˑrɪ] n. Uaar, Hungersnød. **-ærisár** [-airɪsau:r] n. Misvækstaar, Uaar. **-ært** [illegible] *sé* (GFr. i Eimr. XIV. 57).

hálm breiðsla [illegible] *hálmbreiðslu yfir* (EÓlLach. 70). **-bundin** [-bʏndɪn] n. Halmneg. °**-drag** [-draˑɡ] n. Straakol. **-eldur** [-ɛldϙϙ] m. Halmild, Ild, som tændes i Halm. **-fang** [-fauŋk] n. Halmknippe. **-flekkja** [-flɛhɡa] f. Halm, spredt til Törring. **-gresi (-is**, pl. ds.) [-ɡrɛˑsɪ] n. (bot.) stivtoppet Rörhvene (calamagrostis neglecta). °**-karfa** [-karva] f. Maattekurv. °**-kvísl** [-kvisλ] f. Strogaffel. **-poki** [-poˑɡɪ, -poˑķɪ] m. Halmsæk. **-sax** [-saχs] n. Hakkelsekniv. **-skór** [-sɡoᵘˑr] m. Halmsko. **-strá** [-sdrau] n. Halmstraa (ogs. overf.). **-sæng** [-saiŋk] f. Halmdyne.

hálmur (-s) [haulˑmϙϙ] m. Halm. *breiða hálm*, strø Halm.

hálm vinna [haulˑmvɪnˑa] f. Straaarbejde. ?**-visk** [-visk] f. Halmvisk. **-þak** [-þaˑk] n. Halmtag. **-þúst** [-þuˑst] f. Tærskeplejl. †**-þústur** [-þusdϙϙ] m. **1.** *(hálmbundin)* Halmknippe. — **2.** Fejekost af Halmstraa.

hálna (a) [haulˑna] vi. blive glat.

há lof [hau:loˑv] n. stærk Ros. **-logaland** [-loɡalanˑt] n. npr. Helgeland, nu: Nordlandamt (i Norge).

háls (gen. ds., pl. **-ar**) [haulˑs] m. **I. 1.** Hals (det ydre af Halsen): **a.** *hafa (láta) um hálsinn (á sjer)*, have (tage) et Törklæde om Halsen; *hafa hvítt um hálsinn*, have hvidt om Halsen; *leggja hendurnar (slá, taka höndunum) um h. e-m*, [illegible] tage en om Halsen; *skera sig á h.*, skære Halsen over paa sig; *skera sig á hálsi(num)*, skære sig (f. Eks. ved Barbering) paa Halsen; *brjóta e-n á h.*, knække Halsen paa en. — **b.** i forsk. Udtr. med mere el. mindre overf. Bet.: *beygja h. fyrir e-m*, böje Halsen for en; *liggja e-m (þungt) á hálsi fyrir e-ð*, bebrejde en n-t: [illegible] *bankamönnum* (Alþ. '11, B. II. 739); *standa á hálsi e-m*, sætte en Foden paa Nakken; *tapa hálsi*, have sin Hals (sit Liv) forbrudt. — **2.** Hals, Svælg (det indre af Halsen): *mjer er ilt í hálsinum*, jeg har ondt i Halsen; *svara fullum hálsi*, give Svar paa Tiltale; *syngja fullum hálsi*, synge af fuld Hals; *e-ð er e-m stirður biti í h.*, en har vanskeligt ved at faa n-t ned (fordöje n-t); *(þetta er) síðasti biti í h.*, nu er der ikke mere; *h.-, nef- og eyrnasjúkdómafræði*, Laryngo-rhino-otologi. — **3.** i Udtr.: *góðir hálsar!* Godtfolk! mine Venner! mine Herrer! — **II.** overf. Bet.: **1.** (naut.) **a.** den forreste Del af et Fartöj, no. Hals: *vera í hálsi, róa í hálsi*, sidde (ro) paa den forreste Tofte. — **b.** pl. *hálsar*, Enderne paa (Brædderne i) Skibets Sider, hvor de støder til Stavnen. — **2.** *(skaut á segli)* Hals (paa et Segl). — **3.** Enden paa et Reb; — is. pl. *hálsar, (á ádráttarneti)* Hanefødder (paa et Strandvod). — **4.** *(stútur)* Halsen af en Flaske. — **5.** *(á strokhljóðfæri)* Hals paa et Strygeinstrument. — **6.** *(bogaháls)* Buespids (som Strængen fæstes til). — **7.** *(hæð, ás)* Höjdedrag, Landryg, is. mellem to Dale, Hals; ofte som Stedsnavn: *Háls, Hálsar.* — **8.** *h. á öldu*, Bolgekant.

hálsa (a) [haulˑsa] vt. **1.** *h. e-n*, lægge Armen om ens Hals: *er þeir hálsuðu hver annan og kystust* (JThMk. 331). — **2.** *(h. segl)* halse. — **3.** dreje en Baad skraat op imod en stor Bolge, jfr. *ölduháls* (Vf.).

hálsa hlíð [haulˑsahλi:ð] f. Skrænten paa et Höjdedrag (jfr. *háls* II. 7). **-kot** [-ko:t] n. «Halshytte», siges naar et Barn kildes paa Halsen: *kemur maður gangandi og biður um að lofa sjer að vera í — hálsakoti!* jfr. nu slagter jeg min lille Gris og saa siger den — bi! **-kúpa** [-ku:ba, -ku:pa] f. afrundet Höjdedrag: *Norðan við dalinn er enginn beinlínis samanhangandi fjallgarður, en aðeins lágar hálsakúpur af liðandi* (ÞThFerð. III. 8). **-mót** [-moᵘ:t] npl. Bjærgpas, Pas mellem Halse (jfr. *háls* II. 7). °**-skaut** [-sɡöy:t] n. Bolgekam.

háls band [haulˑsbant] n. Halsbaand; spec. Baand, hvormed Koerne töjres i Stalden. **-beinn** [-beidv] a. halsrank. °**-ben** [-bɛˑn] f. Saar paa Halsen. **-bjargartygill** [-bjarɡaɡtɪ:jɪdλ] m. en Rem, hvormed Fiskerens Skindtröje trækkes sammen om Halsen. **-björg** [-björk] f. *(á brynju)* Brynjekrave; *(á skinnstakki osfr.)* svær el. stiv Krave (is. paa Søfolks Skindtröjer). **-bólga** [-boˑlɡa] f. Halsbetændelse (spec. angina catarrhalis). **-borg** [-bork] f. Baand, hvormed en Fiskers Skindtröje snöres sammen i Halsen. **-bragð** [-braɡð, -braɡþ] n. = **bolabragð. -brotna** [-brohdna] vi. brække Halsen. **-brún** [-bruˑn] f. Randen af en Bakke, Toppen af et Höjdedrag. **-digur** [-dɪˑɡϙϙ] a. tykhalset. **-djásn** [-djausv] n. Halssmykke. **-eitill** [-ɛiˑdɪdλ, -ɛiˑtɪdλ] m. Halskirtel. **-eitlabólga** [-ɛihdlaboᵘlɡa] f. (vet.) Krop. **-faðma** [-faðma] vt. lægge Armene om Halsen paa en. **-fang** [-fauŋk] n. det at tage om Halsen. **-festi** [-fɛsdɪ] f. indec. Halskæde. **-fiður** [-fɪˑðϙϙ] n. Dunen af Halsen paa en Fugl. **-gjörð** [-ɡjörð] f. Halskæde. **-högg** [-(h)ök] n. **1.** *(högg á hálsinn)* Slag paa Halsen. — **2.** *(afhöfðun, aftaka)* Halshugning, Henrettelse. **-höggva**° [-(h)öɡva] vt. halshugge. **-ilta** [-iλda] f. = **kverkaskítur. -járn** [-jau(r)dv] n. Halsjærn. **-kirtill** [-ķɪɾdɪdλ] m. Halskirtel, Tonsil, Mandel. **-klútur** [-kluˑdϙϙ, -kluˑtϙϙ] m. Halstörklæde. **-langur** [-lauŋɡϙϙ] a. langhalset. **-liðamjúkur** [-lɪðamju:ɡϙϙ, -mju:kϙϙ] a. krybende, krumrygget: *Það gæti því hent fleiri en hálsliðamjúka hirðmenn* (GFHh. 40). **-liður** [-lɪˑðϙϙ] m. **1.** Halshvirvel: *snúa e-n úr hálsliðunum*, dreje Halsen om paa en. — **2.** [illegible] *um.* **-lín** [-liˑn] n. Halstöj, Kravetöj. **-ljósta** [-ljoᵘsda] vt. give en (et) Slag over Halsen. **-maður** [-maˑðϙϙ] m. en, der har Plads i den forreste Del af en Baad, jfr. *háls* II. 1. a. **-mál** [-mauˑl] n. **1.** *(höfuðsmátt)* Halsaabning. — **2.** *(skyrtukragi)* Skjortelinning. **-mein** [-mɛiˑn] n. Halssygdom; Byld i Halsen; *(h. hesta)* Strengel. **-men** [-mɛˑn] n. Halsbaand. **-mjór** [-mjoᵘˑr] a. smalhalset; *sú hálsmjóa* = *pytla*, Flaske, Lærke (Mýrd. 179). **-net** [-nɛˑt] n. strikket, uldent Halstörklæde (Eyf.) = *trefill.* **-óttur** [-oᵘhdϙϙ] a. **1.** *(ásóttur, öldóttur)* bakket, bjærgfuld. — **2.** *(um kindur)* om Faar, hvid med mørkt Hoved og Hals (Skaft., Múl.). **-rígur** [-riˑɡϙϙ] m. Halsstivhed. **-rúm** [-ruˑm] n., **-rúmi (-a)** [-ruˑmɪ] m. det forreste Rum i en Baad (Vf.) (jfr. *háls* II. 1. a.). **-rúnir** [-ruˑnɪϙ] fpl. Navn paa en særlig Art Runer (GBrPer. 132). **-skolavatn** [haulˑsɡolavahtv] n. Gurglevand. **-slag** [-slaˑɡ] n. Slag paa Halsen. **-spenna** [-sbɛnˑa] f. Halstag, det at holde fast om en andens Hals. **-stirður** [-sdɪrðϙϙ] a. stivhalset. **-stuttur** [-sdʏhdϙϙ] a. korthalset. **-sullur** [-sʏdlϙϙ] m. Halsbyld; (vet.) Krop (i Heste). **-taug** [-s-töyˑɡ] f. Halsnerve. **-tengsl, -tengsli** [-tɛiŋsλ, -tɛiŋslɪ] npl. Kobbel, Halskobbel. **-trefill** [-trɛˑvɪdλ] m., †**-trefja** [-trɛvja] f. (langt, strikket) Halstörklæde. **-tæring** [-taiˑriŋk] f. Strubetuberkulose.

hálsu-bildóttur [haulˑsobɪlˑdoᵘhdϙϙ] a. om Faar, af Farve som *hálsóttur*, dog med hvide Pletter paa Forhovedet (VSkaft.).

háls ull [haulˑsʏdλ] f. Uld af Halsen paa et Faar. °**-und** [-ʏnt] f.

Saar paa Halsen. **-vöðvi** [-voðvɪ] m. Halsmuskel. **-þótta** [-þo·hda] f. *(andófsþófta)* den forreste Tofte i en Baad (Vi.).

haltra (a) [haλ·dra] vi. halte, hinke: *h. við (á fótinn)*, smaahinke.

haltur (hölt, halt) [haλ·døø, hoλ·t, haλ·t] a. halt: *h. maður, hestur; h. í trúnni*, haltende, usikker i Troen.

halur (-s, -ir) [ha:løø] m. Mand.

há lægur [hau:lai·qøø] a. höjtliggende. **-lærður** [-lairðøø] a. höjlærd. **-læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] npl. Stöj, höje Skrig.

hama (a) [ha:ma] vt.: *h. sig*, (om Heste og Kvæg) vende Bagen mod Uvejret, søge Læ: *Hestarnir hömuðu sig allir undir beitarhúsonum* (ÞGjD. 3).

háma (a) [hau:ma] vt. sluge med Graadighed, hugge (holke) i sig: *h. í sig matinn.*

hamagangur [ha:magauŋ·gøø] m. Bersærkergang.

hamall (-als, -lar) [ha:madλ, -als, ham·løø] m. Murbrækker (BH.).

†hamalt [ha:maλt] an.: *fylkja h.* [illegible] *svínfylkja*, opstille Hæren i en kileformet Slagorden.

hamar (-ars, -rar, dat. pl. **hömrum)** [ha:maø, ham·raø, höm·røm] m. **I. 1.** Hammer: *h. og steðji*, — *Mjölnir hét h. Þórs* — **2.** *(axarskalli)* Banen paa en Økse. — **3.** som Øremærke paa Faar, se *mark*. — **II. a.** *(klettur)* Klippe: *ganga í hömrum*, [1]) klatre i Klipper. [2]) [illegible] *í bjarg*, se *bjarg*; — *þrítugur, fertugur h.*, tredive, fyrretyve Favne höj Klippe; *klífa* (pop. *kljúfa) þrítugan hamarinn*, anspænde alle Kræfter: *Faðir hans er mjög myndarlegur maður og hefir hann kostað þrítugan hamarinn til þess að koma þessum sonum sínum áfram* (Alþ. '11, B. II. 460); — pl. *hamrar*, Klippevæg: *hann er eins og genginn út úr (sjávar)hömrum*, han ser ud som om han var faldet ned fra Maanen (af Folketroen om Jætter og Trolde, der tænktes at bo i Klipper, og deraf om en, som har et fjantet el. menneskesky Udtryk); **hamraþrúður*, Jættekvinde. — **b.** som Stedsnavn Navn paa flere Gaarde; ogs. en bekendt Fiskebanke i *Faxaflói: sitja Hamarinn fastan* (BTh.); en anden bekendt Banke er *Hamarinn minni* (GKonÆf. 99). **III.** *(hámeri)* Sildehaj (lamna cornubica) (Vf.). **-byggi (-ja, -jar)** [-r-bɪɟ:ɪ] m. = **hamrabúi. -gnýpa** [-gni:ba, -gni:pa] f. stejl, spids Klippe.

há mark [hau:maøk] n. **1.** Höjmaal, höjeste Grænse, Maksimum: *Ákafi skapsmuna hans hafði náð hámarki sínu* (JTrHalla 177); *h. gjalda*, Maksimaltakst; *(hæsta verð)* Maksimalpris. — **2.** (astr.) Kulmination: *vera í hámarki*, kulminere. **-marksbaugur** [-maø(k)sböy·qøø] m. = **hádegisbaugur. -markslaun** [-maø(k)slöy:n] n. Maksimallön, höjeste Gage. **-marksverð** [-maø(k)svɛr·ð] n. Maksimalpris.

hamar lá [ha:marlau:] f. Sinder, Hammerskæl. **-rifa** [ha:mar·ɪ:va] f. Klipperevne.

hamarshögg [ha:maøs(h)ök·] n. Hammerslag.

hamar skalli [ha:maøsgad·lɪ] m. Banen paa en Hammer, Hammerhoved. **-skúti** [-sgu:dɪ, -sgu:tɪ] m. Hule, som dannes af foroverhængende Klipper. **-slag** [-sla:q] n. Hammerslag.

hamars mark [ha:maøsmaø·k] n. Hammertegn (i Form af Tors Hammer). **-munni** [-mʏn:ɪ] m., **-munnur** [-mʏn:øø] m. Hammernæb. **-sindur** [-ø-sɪn·døø] n. Hammerskæl, Sinder.

hamast (a) [ha:mast] vrefl. **1.** være ude af sig selv, rase; *h. móti e-u (e-m)*, rase imod n-t (en). — **2.** arbejde som en besat: *h. í e-u, h. við að gera e-ð*, [illegible] m., blive ved med at bestorme en.

Ham borg [ham·borg] f. npr. Hamborg: *fara til H.*, Leg, best. i, at den ene spörger: *„Hvað gjörðirðu við peningana, sem frúin í Hamborg gaf þér, og sagði að þú mættir kaupa allt fyrir það nema já og nei, eða ójá og ónei“.* Saa spörges der og svares videre, men den adspurgte maa ikke svare *já* el. *nei, ójá* el. *ónei* (ÓDavSk. 190—191). **-borgaralin** [-borg-ara:lɪn] f. [illegible] dansk Alen [illegible] 21 [illegible] Tommer. **-borgarkaup** [-borgaøköy:p] npl. en *vikivakaleikur*, best. i, at en Fader taler med sin Datter om, at han vil rejse til Hamborg. Hun beder ham om at kobe n-t til hende. Han spörger, hvad hun vil, og efter en længere Samtale faar han ud af hende, at det er en Mand, hun vil have (ÓDav. Vik. 113 ff.).

hambrigði [ham·brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. = **hamskifti** 2.

hamdi [ham·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hemja.**

***Hamdir (-is)** [ham·dɪø] m. npr. Hamde, sagnhistorisk Helt, Sön af Gudrun; — i digt. Omskrivninger: *Hamdis geir*, Sten; — for Brynje: *Hamdis skyrta, -klæði, -serkur* osv.

hamdökkur [ham·döhgøø] a. morkladen.

há mentaður [hau:mɛvdaðøø, -mɛntaðøø] a. höjtoplyst, fint dannet. **-mentir** [-mɛvdɪø, -mɛntɪø] fpl. de höje Kunster (GFrTís. 257).

hámeri [hau:mɛ·rɪ] f. indec. (zool.) Sildehaj (lamna cornubica).

há messa [hau:mɛs·a] f. Höjmesse. **°-met** [-mɛ·t] n. Hektogram.

ham fagur [ham·fa·qøø] a. med smuk Hud, med smuk Lød. **-fara, -fari** [-fa·ra, -fa·rɪ] a. indec. **1.** som i skiftet Ham (ændret Skikkelse) farer rundt (om Jætter, Troldmænd osv.): *Hún hafi sókt sig hamfari* (JÁÞj. II. 437). — **2.** *(óður)* rasende; *(sem æðir áfram)* som styrter rasende frem. **-farir** [-fa·rɪø] fpl. se **hamför. -för** [-fö·r] f. **1.** det at paatage sig en andens Skikkelse og i denne fare omkring (om Troldmænd osv.), (jfr. *hamhleypa*). — **2.** *(æði)* Raseri: *voðalegri h. búinn* (BóluHj. 181). — **3.** is. i pl. *hamfarir:* **a.** *(æði)* Raseri: *fara hamförum*, rase. — **b.** *(flughraði)* flyvende Fart. — **c.** *(hamagangur)* Bersærkergang. **-gangur** [-gauŋgøø] m. Raseri. **-hleypa (-u, -ur)** [-hλɛi·ba, -hλɛi·pa] f. **1.** *(ófreskja, sem getur brugðið sjer í ýmsar myndir)* Uhyre, som kan paatage sig forskellige Skikkelser: (Ordspr.) *hamhleypu er bágt að henda* (GJ.) el. *bágt er að festa hönd á hamhleypum*. — **2.** *(afar kappsamur og duglegur maður)* overordentlig energisk og dygtig Mand: *hann er mesta h., að hverju sem hann gengur; — h. í orustu*, en vældig Stridsmand. **-hleypast** [-hλɛi·bast, -hλɛi·p-] vrefl. rase.

hamingja (-u, -ur) [ha:mɪŋɟa] f. **a.** *(gæfa)* Lykke (oprindelig vel om Familiens Skytsaand) (se G. V. under Ordet): *eiga e-ð undir hamingjunni*, lade Lykken om n-t; *til allrar hamingju*, til alt Held; (Ordspr.) *sá ber böl, sem hamingjan hatar* (GJ.), Livet er svært for den, som Lykken hader. — **b.** i Udraab nærmest: Himmel, Guderne: *það má hamingjan vita*, det maa Guderne vide; *það veit hamingjan!* det ved Gud! *hamingjan (góða) hjálpi okkur!* Gud bevare os! *hamingjan gefi ...*, Gud give ...; *í hamingjunnar bænum!* for Guds Skyld! *hamingjunni sje lof!* Gud ske Lov.

hamingju bænir [ha:mɪŋɟobai:nɪø] fpl. Ønske om, at det maa gaa en godt: *í öllum hamingjubænum!* for Guds Skyld! **-drjúgur** [-drju:(q)øø] a. lykkelig, heldig. **-hjól** [-ɦoᵘ:l] n. Lykkens Hjul, Lykkehjul. **-kveðja** [-kveð·ja] f. Lykønskning. **-laus** [-löy:s] a. forladt af Lykken; ulykkelig; *(óheppinn)* uheldig. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟɪdλ] a. overordentlig lykkelig el. heldig. **-ósk** [-oᵘs·k] f. Lykonskning. **-samur** [-sa:møø] a. lykkelig. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Lykkens Omskiftelse. **-skortur** [-sgoø·døø] m. Mangel paa Lykke.

há mýri [hau:mi·rɪ] f. indec. Höjmose. **-mjólka** [-mjoᵘλga, -mjoᵘlka] a. indec., **-mjólkur** [-mjoᵘλgøø, -mjoᵘlkøø] a. = *nythár*, som giver rigelig Mælk: *hámjólk(a) kýr, ær; h. fjenaður*. **-mjólkursemi** [-mjoᵘλgøøsɛ:mɪ, -mjoᵘlk-] f. indec. Mælkerighed (Sch.).

1. **hamla (hömlu, hömlur)** [ham·la, höm·lø(ø)] f. **1. a.** Aarebaand: *láta síga á hömlu*, skodde. — **b.** i overf. Bet.: *e-ð dregst úr hömlu*, n-t trækkes længe ud, trækkes i Langdrag, bliver opsat, forhales; *því er ekki að furða, þó að embættispróf drægist úr hömlu* (Lögb. '13, nr. 36); *láta e-ð dragast úr hömlu*, lade n-t trække (for) længe ud, opsætte n-t (til det er for sent); *ganga e-m í hömlu um e-ð*, (kunne) gaa i ens Sted, hamle op imod en i n-t. — **2.** *(stutt ár, stýrishamla)* kort Aare til at styre og vrikke med. — **3.** i Alm. om enhver stoppende Indretning: **a.** Baand, Stopper: *tjóður og hömlur* (ÞGjD. 28). — **b.** *(á vagni, reiðhjóli)* Hjultvinge, Bremse (paa en Vogn el. Cykle); *(á hjóli)* Spærhage. — **c.** i overf. Bet.: Hemsko, Baand: *Það má búast við, að þannig kosin efri deild verði nokkur h. á neðri deild* (Alþ. '11, B. 444); *Eg fann ekki til þess, að eg væri hömlum bundin, meðan eg var óhult fyrir fólkinu* (GFrÓl. 126). — **d.** Vanskeligheder: *Fjarlægðirnar hurfu ... Hömlurnar urðu að engu* (GFr. Ól. 32); *Mér varð h. í hárri reikningsment* (StStAndv. III. 65).

2. **hamla (a)** [ham·la] vt. og vi. **1.** vi. **a.** (naut.) skodde. — **b.** (spec. om Baadsformanden) ro i samme Retning som de andre, men med Ansigtet vendt imod dem. — **c.** styre ved Hjælp af en Aare; vrikke. — ***2.** vt. med dat. ro, lægge til Rette til Roning: *Einni h. ár jeg fer* (BóluHj. 131). — **3. a.** vt. med dat. og vi. *(aftra)* forhindre, forebygge: *h. e-u*, sætte en Stopper for n-t; *h. e-u frá*, holde n-t fra, borte. — **b.** vi.: *h. á móti*, magte, kunne staa sig overfor n-t; *en hann hafi ekki viljað gera gangskör að því að ná henni aftur, því hann hafi ekki treyst sér til að h. á móti þjófnum, ef í hart færi* (ÓDavÞj. 83). — **c.** ppr.: *hamlandi*, hindrende; repressiv. — **†4.** *(limlesta)* lemlæste.

hamlan (-ar, -ir) [ham·lan] f. **1.** *(öftrun)* Hæmming, Standsning, Hindring. — **†2.** *(meiðing)* Lemlæstelse.

hamlandi (-a, -endur) [ham·landɪ, -ɛndøø] m. Hindrer, Forhindrer.

hamleður [ham·lɛ·ðøø] n. Læder af Hestes el. Hornkvægs Lænder; ogs. i Alm. tykt, svært Læder.

hamli (-a, -ar) [ham·lɪ] m. Forhindring, Hæmsel.

ham óða [ha:moᵘ·ða] a. indec., **-óður** [-oᵘ·ðøø] a. rasende, voldsom.

hamól [ha:moᵘ·l] f. Gjord, der spændes over en *þófi*, naar den anvendes som Sadel: *Fátækt kvenfólk reið oft á þófa; var lögð yfir hann svonefnd „hamól“ og við enda hennar fest undirgjörð, og líka ístöð* (Eimr. XIII. 101).

hamóra [ha:moᵘ·ra] a. indec. = **hamstola.**

hámót [hau:moᵘ·t] n. *humátt: ganga í hámót á eftir e-m*, følge en i Hælene: *Strákur gekk í hámót á eptir henni* (JÁÞj. I. 520).

hamp (-s) [haμ·p, ham·p] n. Vuggen paa Armene; — overf.: Forkælen, Gören Stas af.

hampa (a) [haμ·ba, ham·pa] vt. med dat.: **1.** *(hossa)* svinge op og ned, vugge, gynge (is. paa Armene): *h. barni*. — **2.** *(halda e-u fram (einkum sem agni))* holde n-t frem (is. som Lokkemiddel); *(mæla með e-u)* anbefale n-t: *hann hampaði peningunum framan í mig*, han holdt Pengene op for Næsen af mig; *Um skoðun Maurers gætir Berlin sín að þegja alstaðar, þar sem hún er honum ónotaleg, en hampar henni hvarvetna, þar sem hún styður málstað hans* (EArRétt. 172—173); *enda hefir slíkum mótmælum óspart verið hampað gegn kenningum Sophus Bugges* (man har ikke været sparsom med at anvende den Slags Indvendinger) (Eimr. XIV. 140); *h. e-m*, göre Stas af en.

hampalítill [haμ·bali:dɪdλ, ham·pali:tɪdλ] a. som der er ringe Ulejlighed ved: *það væri lang-hampaminst.*

hampi (-a) [haμ·bɪ, ham·pɪ] m. Ulejlighed (Árn.).

°hamp hroði [haμ·p(h)rø·ðɪ, ham·p-] m. Værk. **°-kambur** [-kambøø] m. Hamphegle. **°-sali** [-sa·lɪ] m. Hamphandler. **-spotti** [-sbohdɪ] m. et Stykke Hamptov; (naut.) Sejsing. **-strigi** [-sdri·jɪ, -sdrɪ·jɪ] m. Ravndug.

hampur (-s) [haμ·bøø, ham·pøø] m. Hamp.

hamp vefja [haμ·bvɛvja, ham·p-] vt.: *h. kaðal*, sejse et Tov. **†-verksmaður** [-vɛø(k)sma:ðøø] m. Rebslager. **-þjetta** [-p-þjɛhda] vt. *(h. skip)* kalfatre; *h. upp aftur*, omkalfatre. **-þustur** [-þʏsdøø] m. Skættel.

hamr [ham·r] n. Hamren; *(á hljóðfæri)* Hakken (paa et Musikinstrument).

hamra (a) [ham·ra] vt. **a.** hamre; *(h. á hljóðfæri)* hakke; (Ordspr.) *h. skal járn meðan heitt er*, man skal smede mens Jærnet er varmt; [illegible] pp.

hamraður, hammerslaaet. **b.** overf.: *h. e-ð* [illegible], tuldføre n-t el. sætte n-t igennem ved en kraftig Anstrængelse, tvinge n-t igennem; *h. á e-m*, blive ved med at bearbejde en; *h. á e-u*, blive ved at trænge paa ang. n-t.

hamrá (-r) [ham·rau] f. Sorgløshed: *hann var lengi í h. um það*, han var længe ubekymret for den Ting (BH.).

hamra belti [ham·rabɛʎ·dɪ] n. Klippebælte. **-býli** [-bi:lɪ] n. Klippebolig. **-borg** [-bor·k] f. Klippeborg. ***-búi** [-bu:ɪ] m. Klippebo, Jætte.

hamráð [ham·rau·ð] npl. (jfr. *hamrá*) Tvivlraadighed: *vera í hamráðum*, være tvivlraadig (BH.).

hamra fergja [ham·rafɛr·ɡ̊a] f. = *klettadyngja*, opdyngede Klipper: *Hamra-fergjan hljómar létt* (StStAndv. I. 249). **-flug** [-flʏ:q] n. stejle Klipper. °**-harpa** [-haϙ·ba] f. Klaver. **-hyrna** [-hɪd·na, -hɪr·dna] f. spids Klippe el. Bjærgtop: *Þeir sjá risavaxnar hamrahyrnur* [illegible] (JTrHeið. I. 5). ***-kór** [-koᵘ:r] m. Klippekirke.

hamram(m)ur [ham·ram·oϙ, -ra·moϙ] a. †**1.** *(sem getur skift um ham)* som kan paatage sig en anden Skikkelse. — **2.** *(óeðlilega sterkur)* med Bærsærkerkræfter, overnaturlig stærk.

hamran (-ar) [ham·ran] f. Hamren, Udhamren.

***hamra salur** [ham·rasa:løϙ] m. Klippesal. **-silla** [-sɪd·la] f. Klippeafsats. **-skarð** [-sgar·ð] n. Klippekløft. **-snagi** [-snai:jɪ] m. fremstaaende Klippe: *Jökulsá … fellur víða undir hamrasnaga* (ÞThFerð. III. 266). **-strönd** [-sdrön·t] f. Klippekyst. **-veggur** [-vɛg:øϙ] m. Klippevæg. **-vígi** [-vi:jɪ] n. Klippefæstning.

hamremi [ham·rɛmɪ] f. indec. [illegible] *hamrammur*. [illegible] Voldsomhed, Styrke.

hams (gen. ds., **-ar**) [ham·s] m. **I. 1.** egl. Ham, Hud, ydre Bedækning, Skikkelse; i denne Betydning bruges Ordet nu næppe, undtagen i enkelte Talemaader: *hafa bæði hold og h.*, være ved godt Huld, være vel ved Magt (egl. have Huld og Ham); *Það sjest ekki á þeim hams nje hold*, de er kun Benene, man kan hverken se Skind el. Kød paa dem (JHall. 177); *mjer er kalt í hamsi*, jeg gyser (egl. jeg er kold i mit Skind); *með holdi og hamsi*, med Hud og Haar; *það verða eingöngu hin allra-sterkustu (börn), sem komast upp og geta* [illegible] *haldið hömsum* (holdt Huldet, ɔ: holdt sig) (Eimr. XII. 31); *hlýnaði þeim svo í hamsi* (blev de saa varme) (JÁÞj. I. 163). — **2.** overf.: Sindsstemning, Humør: *vera í góðum hamsi (með hýran hams)*, være vel tilfreds, i godt Humør: *Voru skipverjar í góðum hamsi, og þótti sem ferð þeirra mundi fara að makindum* (JÞorkÞj. 173); *vera í versta hamsi*, være hæftig vred: *ekki láta hugfallast, þótt henni sýnist hann vera í versta hams* (sic) (JÁ. Þj. II. 208); jfr. *hregghams*. — **II.** pl. *hamsar*: **1.** det tiloversblevne, Resterne, f. Eks. af et selvdød Kreatur. — **2.** *(skræður)* Græver, Skaller.

hamsillur [ham·sɪdloϙ] a. **1.** *(með ljótan hörundslit)* med daarlig Hudfarve, gusten. — **2.** *(önugur)* knarvorn (BH.).

ham skiftamaður [ham·sɡ̊ɪfdama:ðoϙ] m. omskiftelig Natur: *h. mikill og gat breytt sér á ýmsar lundir sem Óðinn* (Eimr. XIV. 55). **-skifti** [-sɡ̊ɪfdɪ] npl. **1.** *(það að skifta ham)* Hamskifte, Hudskifte: *hafa h.*, skyde Ham. — **2.** *(hambrigði)* Forvandling, Metamorfose. **-skiftingur (-s, -ar)** [-sɡ̊ɪfdɪŋɡ̊oϙ] m. **1.** [illegible] **2.** [illegible]

hams laus [ham·slöys] a. **1.** *(skinnlaus)* uden Ham, uden Skind. — **2.** *(magur)* mager (BH.). — **3.** *(hamstola)* ubændig, töjlesløs, voldsom, rasende: *verða h. af reiði*, blive ude af sig selv af Vrede; *hafa hamslausa ást á e-m*, elske en til Raseri. †**-legur** [-lɛqoϙ] a. før, korpulent. **-leysi (-is)** [-lɛist] n. Ubændighed, Töjlesløshed, Voldsomhed.

hamstola [ham·sdo·la] a. indec. rasende.

°**hamstur (-urs, -rar)** [ham·sdoϙ] m. (zool.) Hamster.

hamur (-s, -ir) [ha:moϙ] m. **I. 1.** *(skinn)* Ham; *hleypa hömum*, fælde Fjer (om Fugle); *(um slöngur)* skyde Ham (om Slanger). — **2.** snavsede og vaade Klæder: *fara úr öllum hamnum*. — **II.** Skikkelse: **1.** *skifta hömum*, skifte Ham, veksle Udseende; (Ordspr.) *hamurinn getur ei alltíð huga fylgt* (GJ.), Legemet kan ej altid Tanken følge; *þegar þessi hamur er í tíðinni* (naar Vejrliget arter sig saadan) (GFrTs. 40). — **2.** Sindstilstand, Humør: *þegar hann er í þeim ham* (i det Hjörne); *vera í góðum, illum, vondum ham*, være i en god, daarlig Sindsstemning (Humor); *vera í sínum rjetta ham*, være som man plejer, i sit sædvanlige Humør. — **3.** *(skass)* Arrigtrold (Vf., Sl.). — **4.** = *hamhleypa* 2.: *h. duglegur*, vældig dygtig.

hámur (-s, -ar) [hau:moϙ] m. Slughals.

hámús [hau:mu·s] f. opdigtet, vidunderlig Mus (»chimæra monstrosa«, BH.).

hamþrifinn [ham·þrɪ·vɪn] a. proper.

há mælgi [hau:mailɡ̊ɪ] f. indec. höjrøstet Tale. **-mæli** [-mai·lɪ] n. (egl. lydelig ɔ:) almindelig Tale: *komast í h.*, blive almindelig omtalt, rygtes vidt og bredt. **-mæltur** [-maiʎdoϙ] a. höjrøstet. **-mætur** [-mai·doϙ, -mai·tøϙ] a. overordentlig dyrebar (JÞorl. II. 296).

1. hana [ha:na] acc. af **hún** og cobl. af **hani.**

2. hana [ha:na] interj. **1.** saa! naa!; *h. nú*, naa da! velan! ser man det! — **2.** *(hjerna, þarna)* der!: *h. þá*, der! tag den!

hana at [ha:naa:t] n. Hanekamp, Hanefægtning. **-bjálkaloft** [-bjauʎɡ̊aloft, -bjaulka-] n. Hanebjælkeloft. **-bjálki** [-bjauʎ·ɡ̊ɪ, -bjaul·k̊ɪ] m. Hanebjælke. **-gal** [-ga:l] n. Hanegal. **-kambur** [-kam·boϙ] m. Hanekam.

hananú [ha:nanu:] interj. = 2. *hana* **1.**; *og h.!* og dermed basta!

hana ormur [ha:naor·møϙ] m. (i Folketroen) Basilisk. **-skegg** [-sɡ̊ɛk·] n. Haneskæg. †**-söngur** [-söyŋ·ɡoϙ] m. = **hanagal.**

1. handa [han·da] gen. pl. af **hönd.**

2. handa [han·da] præp. med dat. (opr. gen. af *hönd* = *til handa)* for; til: *kaupa e-ð h. e-m*, købe n-t til en; *e-ð er mátulegt (rjett) h. e-m*, en fortjæner (har godt af) n-t.

handa band [han·daban·t] n. Haandtryk. [illegible] *með handabandi*, give en Haanden til Afsked. **-banda** [-ban·da] vt.: *h. e-m e-ð*, tilsige en n-t ved Haandslag. **-burður** [-bʏr·ðoϙ] m. Haandbevægelse, Gestus, Gestikulation: *hann hefur seinan handaburð*, han er sendrægtig i sit Arbejde. †**-ferð** [-fɛr·ð] f. Behændighed; *(í bardaga)* Kampfærdighed. **-festi** [-fɛs·dɪ] f. indec. Haandfæste.

hand afl [han·dabʎ] n. Haandkraft, Hænders Kraft el. Styrke: *sem ekki þyldi h. manns* (JÁÞj. II. 155). **-afli** [-ablɪ] m. Haandgærning, hvad man erhværver sig ved sine Hænders Arbejde: *hann varð að lifa á handafla sínum einum og vísindastörfum* (Eimr. XVII. 164).

handa gangur [han·dagauŋ·goϙ] m. Gramsen: (Talem.) *nú verður h. í öskjunni*, nu bliver der Gramsen i Æsken, ɔ: nu vil man göre sit Bedste for at opnaa som sin Del det mest mulige; *Þegar til atkvæða kemur má búast við, að h. verði í öskjunni, og sá þyki mestur, sem rífast fær af hvalnum* (Alþ. '11, B. II. 36). †**-gervar** [-ɡ̊ɛr·vaϙ] fpl. Handsker(?), (jfr. E. J. i Till., der overs. Ordet med »Ting, Töj man har med sig til forskelligt Brug«; se ogs. BH): *misti hún sínar h. (handargervir)* (ÓDavÞul. 47). **-hlaup** [-hʎöy:p] npl. det at vende Mølle: *fara á handahlaupum*, vende Mølle (ÓDavSk. 90—91). **-hóf** [-hoᵘ:v] n. Slump: *af handahófi*, paa Maa og Faa, paa Slump, paa Lykke og Fromme. **-hófskaup** [-hoᵘfsköy:p] n. Slumpekøb. **-hófskendur** [-hoᵘfsɟ̊ɛn·doϙ] a., **-hófslegur** [-hoᵘfslɛ:qoϙ] a. vilkaarlig, overfladisk. **-yfirlegging** [han·dɪvɪrlɛɡ̊:iŋk] f. Haandspaalæggelse. **-klapp** [han·daklahp] n. Haandklap. **-kreppa** [-krɛhba] f. Krumhaandethed (LFR. X. 76). **-kveisa** [-kvɛi:sa] f. Haandkrampe (JÁÞj. II. 61). **-lag** [-la:q] n. Haandelav, Metode, Maade at göre n-t paa: *brúkar hann … en þó með nokkrum mismun í handalaginu* (LFR. III. 69). **-laus** [-löy·s] a. uden Hænder. **-lyfting** [-lɪf·diŋk] f. Haandsoprækning. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Gestikulationer med Hænderne, Haandfagter. **-lögmál** [-löq·maul] n. Slagsmaal: *fara í h.*, komme op at slaas. **-mein** [-mɛi:n] n. Men el. Skade i Hænderne. **-mjór** [-mjoᵘ:r] a. smalhændet.

handan [han·dan] adv. og præp. med acc. **1.** fra den anden Side: *h. yfir (um) á (fjörð, sund, fjall osfr.)*, over fra den anden Side (af en Aa, Fjord, Sund, Bjærg osv.); *h. að*, [1]) = *h. yfir*; [2]) i Regning: *(flutt)* transport. — **2.** med gen. el. *fyrir h.*, hinsides, paa den anden Side (af n-t): *fyrir h. ána (h. árinnar)*, hinsides Floden.

handa pat [han·dapa:t] n. Haandfagter: *h. í öskjunni*, se *handagangur*. **-prýði** [-pri:ðɪ] f. indec. Haandprydelse, Haandsmykke.

handar [han·daϙ] gen. af **hönd.** **-bak** [-r-ba:k] f. Ryggen af Haanden, Bagen af Haanden: *naga sig í handarbökin fyrir e-ð*, fortryde n-t, jfr. bide sig i Fingrene; *snúa handarbökum að e-m*, vende en Ryggen, svigte en (ÁM. 481, 12mo); *ekki heldur en hjerna á handarbakinu á mjer* (bag paa min Haand). **-band** [-ban·t] n. = **handaband.** **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. = **handbragð.** **-gagn** [-gag·v] n. det, at n-t er ved Haanden til daglig Brug: *leggja e-ð til handargagns*, lægge n-t saadan, at det kan være ved Haanden; *taka e-ð til handargagns*, ordne n-t (som ligger og flyder): *Á skrifborði Þorgeirs lágu bækur og blöð, sem þörfnuðust þess sárlega, að vera tekin betur til handargagns* (JTrL. 192); *þegar hún ætlaði að taka þær* (ɔ: *árarnar) til handargagns, greip hún í tómt* (ThTh. 69). †**-gerfar** [-ɡ̊ɛr·vɪϙ] fpl. = **handagervar.** **-hald** [-ϙ-(h)al·t, -r-al·t] n. Hank, Haandgreb; *(á plógi)* Plovhandel, Handel, Plovstjært. **-haldslaus** [-ϙ-(h)al(t)slöy:s, -r-al(t)s-] a. hankeløs. **-högg** [-ϙ-(h)ök·] n. Afhugning af Haanden.

handari [han·darɪ] a. comp. hinsides, længere borte: *á h. ströndinni*, paa den modsatte Kyst (Il. I. 52).

handariða [han·darɪ:ða] f. Rysten paa Hænderne.

handar jaðar [han·darja:ðaϙ] m. Kanten af Haanden: *vera undir handarjaðri e-s* (el. *-jaðrinum á e-m)*, være i Nærheden af en og under hans Beskyttelse. **-kriki** [-ϙ-krɪ:ɡ̊ɪ, -krɪ:k̊ɪ] m. Armhule: *sjá undir handarkrika e-s*, kigge en under Armen. **-línulist** [-li·nolɪs·t] f. Kiromanti. **-línur** [-li:noϙ] fpl. Haandens Linjer. **-mein** [-mɛi:n] n. daarlig Haand, Byld paa Haanden: (Ordspr.) *hvinskan er það versta h.*, Tyvagtighed er den værste Haandskade. °**-mjöll** [-mjöd·ʎ] f. Guld. **-stubbur** [-ϙ-sdʏb:oϙ] m. Haandstump. **-stúfur** [-sdu:voϙ] m. Haandstump, Armstump. **-vana** [-r-va:na] a. indec. uden Haand. **-veif** [-vɛi:v] n. Viften, Vinken med Haanden: *í handarveifi*, i et Nu, i et Øjeblik. **-vik** [-vɪ:k] n. (ringe) Arbejde, Ærinde, Haandsrækning: *hann nennir ekki að gera nokkurt ærlegt h.*, han gider ikke bestille det allermindste; *handarvikin hans eru þörf*, han udfører forskellige nyttige Ting (BóluHj. 127); — iron.: *e-ð er h.*, n-t er et godt Stykke Arbejde: *H. er þó að komast að þessum brennisteini* (ÞThFerð. I. 190).

handa skil [han·dasɡ̊ɪ:l] npl. det at skelne Hænderne fra hinanden: *sjá ekki h. fyrir myrkri*, ikke kunne skelne sine egne Hænder for Mørke, ikke se en Haand for sig: *hann gerði það svo fljótt, að ekki sá h.*, han gjorde det saa hurtigt, at man ikke kunde skelne Hænderne fra hinanden. **-skol** [-sgo:l] npl. Ubehændighed, Sjuskethed, Fejlgreb: *e-ð fer, lendir í (verður að) handaskolum*, n-t udføres paa en ubehændig, kejtet Maade, n-t gaar ikke rigtig fra Haanden, bliver ikke ordentlig udført, gaar i Skuddermudder: *þegar svo illa tókst til, að allur lesturinn fór í handaskolum* (JTrHalla 125). **-skömm** [-sgöm·] f. sjusket Arbejde, Skandale, Arbejde, man maa skamme sig for: *það er mesta h.* †**-staður** [-sda:ðoϙ] m. Mærke af en Haand. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. Haandtag, Tag, Holden fast med Hænderne: *skyldi svo látast missa h. á henni* (ɔ: *festinni)* (JÁÞj. II. 396); *það var með naumindum, að þeir gætu haft h. á honum* (ɔ: *speglinum)* (holde fast paa det) (And. II. 116); *því fyrr mun … Odysseifur koma … en menn þessir fái með h. dregið upp streing þessa hins fágaða boga* (Od. 431); *hafa góða h.*, have en sikker Haand. **-tak** [-ta:k] n. Haandtryk. **-tiltekt** [-tɪl·tɛχt] n. Arbejdsmaade; i pl. is. klodset el. kejtet Haandelag. **-tök** [-tö:k] npl. *(á sundi)* Armtag (i Svömning): *ein h., tvenn h.* **-upphald** [-ʏhp(h)alt] n. Haandsoprækning. †**-upplegging**

[-ʏhblɛɡiŋk] f. Haandspaalæggelse. **-verk** [-vɛɡ·k] npl. Hænders Arbejde, Haandarbejde; *(verk)* Gærning: (Ordspr.) *handaverkin lifa hvers lengst* (GJ.), det, en faar udrettet, lever længst. **-vinna** [-vɪn:a] f. Haandarbejde. **-vömm** [-vöm·] f. = **handvömm.** **-þarfur** [-þar·voɡ] a. nyttig med sine Hænder, nævenyttig. **-þvottur** [-þvohdoɡ] m. **1.** Haandvask, Haandtvæt: *Þvag var iðulega brúkað til handaþvotta, en mjólk, misa eða skyrþynka til andlitsþvotta* (Eimr. XII. 103). — **2.** i overf. Bet. (jfr. Beretn. om Pilatus, der vasker sine Hænder og saa afsiger en uretfærdig Dom): *Hann* (ɔ: *dómurinn) var hvort sem er ekkert annað en h.* (for Syns Skyld), *svo að einu mátti gilda, hvernig hann hljóðaði* (JTrGst. I. 64).

hand bendi [han·tbɛndɪ, -bɛn·ɪ] n. Person, som falder en til Byrde: *vera e-m h.* (el. *h. e-s),* være til Byrde for en: *Líkaminn hrörnar, svo maður hættir að þekkja sjálfan sig og er orðinn vinunum h.* (NK. '12, 29); *minn málaflutningsmaður var þá nokkurskonar h. Þórarins* (afhængig af Þ.) (Norðri '12, 94). **-bjalla** [-bjadla] f. Haandklokke. **-bjargarmaður** [-bjargarma:ðøɡ] m. Mand, som fortjæner sit Ophold, ernærer sig ved sit Arbejde. **-bjargarómagi** [-bjargaroᵘ:maijɪ] m. Person, som fuldstændig maa forsörges af andre. **-björg** [-björk] f. **1.** Erhværvelse af sit Ophold med sine Hænders Gærning, eget Arbejde: *fátækur barnamaður ... sem varla og naumlegast kann við húsin haldast á sinni h.* (JÁðEin. 139—40). — **2. a.** *(á byssu)* Geværböjle. — **b.** *(á sverði)* Parerplade. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Haandbue. **-bók** [-boᵘ·k] f. **1.** *(presta)* Haandbog. — **2.** (pop.) = *tappatogari.* **-bolti** [-boλdɪ] m. Bold. **-bragð** [-braɡð, -braɡþ] n. **1.** Haandarbejde, m. H. t. dets smukke Udførelse, Udførelse: *fallegt, ljótt h.*, god, daarlig Udførelse; *það er handbragðið hennar á því,* man kan se, at det er hende, som har lavet det; *Verður Steingrími seint þakkað fyrir handbragðið á þýðingunni* (GFr. i Gj. '11, 68). — **2.** Haandgærning, Haandarbejde: *nema eitthvert h.* (JÁÞj. II. 20); — **3.** pl. *handbrögð,* Anvendelse af Hænderne, Tag med Hænderne: *hjálpa fóstrinu fram með ... handbrögðum* (ved Hjælp af Hænderne) (Gj. '11, 51). — **4.** (= *handarbragð)* forskellige Arter Brydetag, hvorved man griber under Modstanderens Haand el. i hans Side, samtidig med at man søger at kaste ham ved Sving (ÓDavSk. 57). **-breidd** [-brɛit] f. Haandsbred. **-bumba** [-bʏmba] f. Haandtromme. **-bær** [-bai·r] a. **1.** *(handhægur)* som er ved Haanden, rede, nem at faa fat i: *enda er viðurinn mjög handbært eldsneyti* (Eimr. XI. 31); (Ordspr.) *h. er kylfa ef hund skal slá* (Sch. Mál.), Kæppen er ved Haanden naar Hund skal prygles, jfr. der er Stav for ild Hund. — **2.** *(ljettur í vöfum)* haandterlig, iet at haandtere: *þenna handbæra skjöld* (Il. I. 167). — **3.** *(um fje)* kontant, rede: *setja alt handbært fé á vöxtu um stundarsakir* (Eimr. X. 163). **-draga** [han·dra·qa] vt. trække, rive ud af ens Hænder: *h. e-n af e-m* (jfr. Víd. 292). **-dúkur** [-du·gøɡ, -du·køɡ] m. Haandklæde. **-eitill** [-d-ɛi·dɪdλ, -ɛi·tɪdλ] m. Lymfekirtel i Armhulen. **-fagur** [-t-fa·qoɡ] a. med smukke Hænder. **-falinn** [-fa·lɪn] a. anbefalet. **-fall** [-fadλ] n.: *e-m verður h.,* en ved ikke, hvad han skal göre: *þeim varð orðfall og h. við tiltektir biskupsdóttur* (ÓDavÞj. 120). **-fang** [-fauŋk] n. **1.** Haandtag, Skaft; *fara í* (el. *koma í) h.,* omfatte hinandens höjre Haandled og trækkes (ÓDavSk. 167). — **2.** som Maalestok: Haandsbred; (om Afstanden mellem Knagene paa et Leskaft): *sjö handföng bíta best, en það munu fæstir þola.* **-fara** [-fa·ra] vt. beføle, röre ved med Hænderne. **-fastur** [-fasdoɡ] a. haandfast; solid, hel, massiv. **-fátt** [-fauht] an. Mangel paa Hænder, ɔ: Mangel paa Folk, Mangel paa Arbejdskraft. **-fegurð** [-fɛ·qørð] f. Haandskönhed. **-fenginn** [-fɛiŋɡɪn] a. haandfaaet; overdraget. 1. **-festa** [-fɛsda] f. **1.** fast Tag, Hold: *hafa handfestu á e-u,* have Hold paa n-t. — **2.** = 1. *handstyrkur.* 2. **-festa** [-fɛsda] vt. **1.** *(festa höndum á)* gribe, faa fat paa. — **2.** *(festa með handabandi)* haandfæste, love med Haandslag; — pp. *handfestur: h. eiður,* haandfæstet Ed; †*handfest kona,* trolovet Kvinde. **-festi** [-fɛsdɪ] f. indec. **1.** *(kaðall til að lesa sig eftir)* Tov, hvormed man haler sig op el. ned (f. Eks. i Fugleklipper). — **2.** Fastholden, det, at man holder n-t fast, fast, sikkert Tag: (Ordspr.) *hrósa ei happi, að h. sje ei á komin* (Málshb.), Pris ej dit Held, för du har faaet sikkert Tag. — †**3.** *(staðfesting með handabandi)* Haandfæsten. — **4.** *(á hafskipum)* Vaterlinje. **-fylgni** [-fɪl(g)nɪ] f. indec. kraftig Anstrængelse med Hænderne: *hann gat opnað dyrnar með h.* **-fylli** [-fɪdlɪ] f. indec. Haandfuld. **-fimi** [-fɪ·mɪ] f. indec., **-fimni** [-fɪmnɪ] f. indec. Behændighed, Fingerfærdighed. **-fimur** [-fɪ·moɡ] a. raphændet, fingerfærdig, fingernem. **-fjalla** [-fjadla] vt., **-fjatla** [-fjahdla] vt. **1.** *(þukla á)* beføle, beröre med Hænderne, fingre ved: *þó vildi hann* (ɔ: *Golti) aldrei láta h. sig í húsum eða snerta sig á garðanum* (GFrUbl. 13). — **2.** behandle: *sem handfjalla renturnar af gjafasjóði konungs vors* (Eimr. XII. 11). **-fjöllun (-ar)** [-fjödløn] f., **-fjötlun (-ar)** [-fjöhdløn] f. Beröring med Hænderne, Fingereren. **-flýtir** [-fli·dɪɡ, -fli·tɪɡ] m. Haandfærdighed, Raphændethed. **-fljótur** [-fljoᵘ·døɡ, -fljoᵘ·toɡ] a. raphændet. **-færaveiði** [-faira·vɛi:ðɪ] f. indec. Haandlinefiskeri. **-færi** [-fai·rɪ] n. **a.** Medesnor; *vera á h.,* fiske med Medesnor. — **b.** = *skak,* Huk, Pilk: *vera á h.,* pilke. **-ganga** [-gauŋga] f. Hyldning, Underkastelse: *h. við konung.* **-genginn** [-ɡɛiŋɡɪn] a. **1.** *(sem hefur gengið e-m á hönd)* haandgangen. — **2.** *(nákominn)* nærstaaende; fortrolig: *hann var mjög h. ráðherranum* (meget fortrolig med Ministeren). **-gylling** [-ɡɪdliŋk] f. Haandforgyldning. **-góður** [-goᵘ·ðøɡ] a. haandfast. **-grip** [-grɪ·p] npl. **1. a.** *(það að grípa e-ð)* Griben med Haanden. — †**b.** = *handrán.* — **2.** *(handfang)* Haandgreb. **-hafa** [-(h)a·va] vt. have mellem Hænder. **-hafaskuldabrjef** [-(h)avasgʏl·dabrjɛ·v] n. Obligation, lydende paa Ihændehaver. **-hafaverðbrjef** [-(h)avavɛr·ðbrjɛv] n. Ihændehaverpapir. **-hafi (-a, -ar)** [-(h)a·vɪ] m. Ihændehaver. **-hefð** [-(h)ɛvð, -(h)ɛbþ] f. Besiddelse. **-hefja** [-(h)ɛvja] vt. hjælpe (BH.). **-heitur** [-(h)ɛi·døɡ, -(h)ɛi·tøɡ] a. som stadig har varme Hænder (er varm paa Hænderne). **-heppinn** [-(h)ɛhbɪn] a. som har en heldig Haand. **-hjálp** [-ɧauλp, -ɧaulp] f. Haandhjælp, is. kirurgisk Hjælp. **-hnakkur** [-(h)vahgøɡ] m. i Udtr. *hafa e-n á handhnökkum,* bære en paa Hænderne, paa Guldstol. **-hola** [-(h)o·la] f. Armhule: *eins og mennirnir forðum daga, sem skygnir urðu í handholu álfkvennanna* (GFrTís. 250). **-hraði** [-(h)ɾa·ðɪ] m. Fingerfærdighed, Behændighed: *h. hennar að vinna gestinum beina* (GFrTís. 175). **-hvítur** [-χwi·døɡ, -kvi·døɡ, -kvi·tøɡ] a. hvidhændet, med hvide Hænder. **-hæfur** [-(h)ai·vøɡ] a. som passer for Haanden, haandterlig. **-hægð** [-(h)aiɡð, -(h)aiɡþ] f. Nemhed, Bekvemhed. **-hægur** [-(h)ai·qøɡ] a. let, nem, bekvem. **-höfn** [-(h)öbv] f. **1.** *(það að hafa e-ð í höndum)* Ihændehaven. — **2.** *(það, sem haft er í hendi)* n-t, man har i Haanden, is. Stok (Vf.). **-högg** [-(h)ök] n. Afhugning af Haand eller Hænder. **-höggva** [-(h)ögva] vt. hugge Haanden el. Hænderne af. **-iðja** [-d-ɪðja] f. = **handiðn.** **-iðkan** [-ɪþgan] f. praktisk Øvelse. **-iðn** [-ɪðn] f. Haandværk, Profession. **-iðnaður** [-ɪðnaðøɡ] m. Haandværksnæring.

handiðna maður [han·dɪðnama:ðøɡ] m. Haandværker. **-mannafjelag** [-man·afjɛ:laɡ] n. Haandværkerforening. **-meistari** [-mɛis·darɪ] m. Haandværksmester. **-nemandi** [-nɛ:mandɪ] m. Haandværkerlærling. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Haandværkerskole. **-sveinn** [-svɛid·n] m. Haandværkssvend.

†**hand yrðir** [han·dɪrðɪɡ] fpl. **hannyrðir.** †**-yrkja** [-ɪɾɡa] f. = **handverk.** **-járn** [-jau(r)dv] npl. Haandjærn. **-kaðall** [-t-ka·ðadλ] m. Hængetov. **-kaldur** [-kaldøɡ] a. som lider af kolde Hænder. **-kaup** [-köy·p] npl. Haandkøb. **-kirtill** [-ɧɪɾdɪdλ] m. = **handeitill.** **-kló** [-kloᵘ·] f. en lille Skruestikke, som man kan have i Haanden (Árn.). **-klæði** [-klai·ðɪ, haŋ·-] n. Haandklæde. **-koss** [-t-kos] m. Haandkys. **-krama** [-kra·ma] vt., **-kremja** [-krɛmja] vt. krympe, krølle. **-krikafýla** [-krɪgafi:la, -krɪka-] f. Svedelugt fra Armhulerne. **-krikahár** [-krɪgahau:r, -krɪka-] npl. Haar, som vokser i Armhulerne. **-kriki** [-krɪ·ɡɪ, -krɪ·kɪ] m. Armhule, Armhulning. **-krækjast** [-krai·ɡast, -krai·ɧast] vrefl. †**1.** tage hinanden under Armen el. i Haanden. — **2.** trækkes i *krókur* (JGrunnv. cit. i ÓDavSk. 166). **-kröm** [-krö·m] f. overflødig og skadelig Beføling: *þykist eg þess fullviss, að þessi hraknıngur og h. hvað ofan í annað ... hái fénu svo, að það verði töluvert þyngra á fóðrum* (Alþ. '11, B. II. 1582). **-kuldi** [-kʏldɪ] m. det at lide af kolde Hænder. **-kurra** [-kʏr·a] f. Kortspil, bestaaende i, at Deltagerne lægger ensartede Kortpar (2 Firer osv.) til Side; den, der bliver först færdıg, raaber: *Lýsi eg þá alla í handkurru, sem ekki eru á borð komnir;* og skal saa slaa hver Deltager lige saa mange Slag paa Fingrene, som han har Kort paa Haanden (ÓDavSk. 331). **-kvörn** [-kvö(r)dv] f. Haandkværn, Haandmølle.

handla (a) [han·dla] vt. have mellem Hænder, haandtere.

hand lag [han·dla·ɡ] n. **1.** *(handfesti)* Haandslag, Forpligtelse ved Haandslag. — **2.** Haandelav: *vantar hann kunnáttu alla og h.* (Árm. III. 60). **-laginn** [-lai·jɪn] a. hændig, behændig, fingernem, nævenyttig. **-lagni** [-lagnɪ, -laignɪ] f. indec. Behændighed, Færdighed, Haandelav, Hændighed, Nævenyttighed. **-lama** [-la·ma] a. indec., **-lami** [-la·mɪ] a. lam i Haand el. Arm.

†**handlan (-ar)** [han·dlan] f. **1.** *(það að snerta e-ð)* Beføelse. — **2.** *(það að taka, grípa e-ð)* Griben.

hand langa [han·dlauŋga] vt. haandlange, lade gaa fra Haand til Haand. **-lás** [-lau·s] m. et enkelt Tov, som Fuglefængere holder i den ene Haand ved Nedhejsning i Fugleklipper (BH.). **-latur** [-la·døɡ, -la·tøɡ] a. som ikke gider række Haanden til n-t. **-laug** [-löy·ɡ] f. **1.** *(handaþvottur)* Haandvask. — **2.** *(þvottavatn)* Vaskevand til Hænderne. — **3.** *(þvottafat)* Vaskefad. **-laupur** [-löy·bøɡ, -löy·pøɡ] m. Haandkurv. **-laus** [-löys] a. **1.** *(án handar)* haandløs. — **2.** *(án handleggjar)* armløs. †**-leggja** [-lɛɡ·a] vt. = 2. *handfesta* 2.: *h. e-m jörð til eignar* (jfr. Esp. II. 12).

handleggja langur [han·dlɛɡalauŋ·gøɡ, han·-] a. langarmet. **-raun** [-röy·n] f. Arbejde, som anstrænger Armene. **-stuttur** [-sdʏhdøɡ] a. kortarmet.

handleggs bein [han·dlɛχsbɛi:n, han·-] n. Armpibe. **-brjóta** [-brjoᵘ:da, -brjoᵘ:ta] vt. brække Armen (paa en). **-brotna** [-brohdna] vi. brække Armen.

hand leggur [han·dlɛg·øɡ, han·-] m. Arm: *upph.,* Overarm; *framh.,* Underarm. **-leiðsla** [-d-lɛiðsla] f. **1.** *(það að leiðbeina)* Vejledning. — **2. a.** *(verndun)* Protektion, Beskyttelse: *gera kröfu til handleiðslu hans* (Lögr. '15, 16). — **b.** Førelse: *h. guðs.* **-leika** [-lɛi·ga, -lɛi·ka] vt. beføle, føle paa, beröre, haandtere. **-leikinn** [-lɛi·ɡɪn, -lɛi·ɧɪn] a. fingernem. **-liðugur** [-lɪ·ðoqøɡ] a. haandsmidig. **-lykkja** [-lɪhɡa] f. Strop. **-lín** [-li·n] n. **1.** *(handstúkur)* Manchetter. — **2.** *(klútur)* Törklæde: *Búningnum fylgdi h. og svunta* (Eimr. X. 15). **-lína** [-li·na] f. (Árn.) = **handlín** 2. **-list** [-lɪst] f. »Haandkunst«, Kunst, der udføres ved Hjælp af Haanden alene (ÓDavSk. 163). **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. = *handsmár,* smaahændet. **-ljettir** [-ljɛhdɪɡ] m. Hjælp ved Haandgærning, Haandhjælp. **-læginn** [-lai·jɪn] a. = **handlaginn.** **-lægni** [-laignɪ] f. indec. = **handlagni.** **-lækning** [-laihgniŋk] f. **1.** *(skurðlækning)* kirurgisk Operation. — **2.** *(handlækningafræði)* Kirurgi. **-lækningafræði** [-laihgniŋgafrai:ðɪ] f. indec. Kirurgi. **-læknir** [-laihgnɪɡ] m. Kirurg, Haandlæge, Saarlæge.

handlæknis aðgerð [han·dlaihgnɪsað·ɡɛrð] f. Operation. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Kirurgi. **-verk** [-vɛɡ·k] n. kirurgisk Indgreb. **-vitjan** [-vɪ:djan, -vɪ:tjan] f. kirurgisk Klinik.

hand megin [han·dmɛi·jɪn] n., **-megn** [-mɛgv] n. = **handafl.** **-meiða** [-mɛi·ða] vt. **1.** *(höggva af hönd eða hendur)* afhugge Haanden eller Hænderne. — **2.** *(meiða á höndum)* tilföje en Skade paa Haanden el. Hænderne. **-mjúkur** [-mju·gøɡ, -mju·køɡ] a. **1.** *(mjúkhentur)* blødhændet; ogs. overf. — **2.** *(handliðugur)* haandsmidig. **-nafar** [-na·vaɡ] m. Vridbor. **-nettur** [-nɛhdøɡ] a. med smaa Hænder. **-nógur** [-noᵘ·(q)øɡ] a. mere end tilstrækkelig. **-numinn** [-nʏ·mɪn] a. greben, tagen til Fange. **-óða** [-oᵘ·ða] a. indec., **-óður** [-oᵘ·ðøɡ] a. som vil röre ved alt, hvad han faar Øje paa, pilfingret: *h. drengur;* — *þegar hákarlinn er h.* (bider ivrigt paa) *og gott er í sjóinn* (GFrTs. 12); *liggja kyr við stjórann og draga handóðan þorskinn* (GFrTís. 160). **-ónýtur** [-oᵘ·nidøɡ, -oᵘ·nitøɡ] a. fuldstændig ubrugelig; aldeles umulig; Udueligheden selv. **-raði (-a, -ar)** [-ra·ðɪ] m. Lædike: *eiga e-ð (skildinga) í handraðanum,* have n-t (Skillinger) paa

Kistebunden: *það er ekki í handraðanum*, det er ikke ved Haanden, det er ikke saadan at faa fat paa: *hann er nú ekki alt af í handraða, þó a burt að halda*. **-rammur** [-ram·ðø] a. meget haandfast. **†-rán** [-rau:n] n. Haandran, det at røve n-t med Magt ud af en andens Hænder. **-reipi** [-rei:bɪ, -rei:pɪ] n. Haandtov, Hejsetov. **-rið** [-rɪ:ð] n. 1. [illegible] Rækværk, Gelænder. — 2. *(á ristuspaða)* Haandtag paa en Skrælspade. **-riðspallur** [-rɪðspad·løø] m. Galleri. **-rifjaður** [-rɪvjaðøø] a. (bot.) haandribbet. **-riss** [-rɪs] n. Haandskitse, Skitse (f. Eks. ved Landopmaalinger). **-rit** [-rɪ·t] n. Manuskript. **-ritaður** [-rɪ·daðøø, -rɪ·t-] a. haandskreven. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·t-] m. Skriver, Kopist; *(einkaskrifari)* Privatsekretær: *amtmaður ok h. hans* (EspS. 93); *h. konungs*, Kabinetssekretær. **-ritasafn** [-rɪdasab·v, -rɪta-] n. Haandskriftsamling. **-sakka** [-t-sahga] f. Haandlod. **-sal (-s, -söl)** [-sa·l, -sö·l] n. °1. Overdragelse af en Rettighed el. Paatagen af en Forpligtelse ved Haandslag (jfr. Handsel): *eiga h. við e-n*. [illegible] †2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] Overlevering. **-sala (a)** [-sa·la] vt. 1. a. *(afhenda með handsali)* afhænde, overlevere ved Haandslag: *h. e-m nafn sitt*, overdrage en med Haandslag at underskrive ens eget Navn (f. Eks. naar en ikke er skrivekyndig). — b. [illegible] †2. [illegible] Kaution for en. **†-salsmaður** [-salsma:ðøø] m. Kautionist. **-sama (a)** [-sa·ma] vt. 1. gribe, paagribe, fængsle. — 2. *(ná)* naa. **-samur** [-samøø] a. [illegible] **-sápa** [illegible] Haandsæbe. **-sár** [-sau·r] a. = **sárhentur**. **-saumakona** [-söymako:na] f. Haandsyerske (i Mods. til den Sypige, der bruger Symaskine). **-sax** [-saχs] n. kort, enægget Sværd. **-saxaleikur** [illegible] flere Knive, der kastes op i Luften og gribes, saal. at der er altid een el. flere [illegible] cit. i ÓDavSk. 130—131). **-seinn** [-seidṇ] a. sen i at bruge sine Hænder. **-selja** [illegible] **-setja** [illegible] **-síður** [-si·ðøø] a. langarmet. **-skella** [-sgɛdla] f. Kastagnet. **-skiftur** [-sgɪfdøø] a. (bot.) haanddelt. **-skjálfti** [-sgauλ(f)dɪ] m. Rysten paa Hænderne. **-skjól** [illegible] **-skor** [illegible] 150). **-skorinn** [-sgo·rɪn] a.: *handskorið tóbak*, haandskaaren Tobak (Rvk). **-skot** [-sgo·t] n. Skyden med Kastevaaben. **-skrift** [-sgrɪft] f. Kvittering, Gældsbrev (Árn.). **†-skriftaður** [-sgrɪfdaðøø] a. vidimeret. **-skutull** [-sgʏ·d-] [illegible] **-slag** [illegible] **-sleggja** [illegible] f. lille Slaghammer. **-slöngva** [-slöyŋgva] f. Haandslynge. **-smár** [-smau·r] a. med smaa Hænder. **-snar** [-sna·r] a. haandrap, hurtig til at bruge sine Hænder. **-spík** [-sbi·k] f. Haandspig. **-spjald** [-sbjalt] n. Skjortespjæld. **-steinn** [-sdeidṇ] m. Sten, som kan kastes med Haanden. **-sterkur** [-sdɛrgøø] a. *(sterkur í höndum)* armstærk, haandfast. **-stika** [-sdɪ·ga, -sdɪ·ka] vt.: *h. sig*, hejse sig op paa en stejl Klippe ved Hjælp af et Tov. **-stinnur** [illegible] **-stirður** [illegible] stivarmet. — 2. *(klunnalegur)* klodset. **-styrkja** [-sdɪrgja] vt.: *h. sig upp*, hejse sig op med Haandkraft. 1. **-styrkur** [-sdɪrgøø] m. Haandskraft. 2. **-styrkur** [-sdɪrgøø] a. = **handsterkur**. **-stór** [-sdo·r] a. med store Hænder. **-strýkja** [illegible] 1. [illegible] 2. *h. e-n*, slaa paa ens Hænder. **-strokkur** [-sdrohgøø] m. Haandkærne. **-stúka** [illegible] 1. [illegible] — 2. [illegible] 3. [illegible] **-stuttur** [illegible] **-sög** [illegible] **-tak** [illegible] 1. a. [illegible] b. [illegible] *hendinni)* Haandgreb; Greb (Tag) med Haanden: *stundum eru lítilfjörleg* [illegible] — d. [illegible] e. [illegible] f. *h. við vinnu*, Haandelav, praktisk el. den rigtige, bestemte Maade at arbejde paa: *kunna handtökin á e-u*, forstaa sig paa n-t; kunne tage n-t paa den rette Maade. — 2. *(greiði)* Haandsrækning: *Þar með borgaði hún honum handtakið sér á parti* (JÞorkÞjs. 101). — †3. *(handsal)* Haandslag, Løfte ved Haandslag. — 4. Mancipium (i romersk Lovgivning). — 5. pl. [illegible] 1. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. = **handtekning**. 2. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. 1. *(taka höndum)* tage til Fange; — pp. *handtekinn*, fanget. — 2. tage fat paa, gribe: *Eg handtók minn streng* (begyndte at slaa Harpen) (StStAndv. I. 34). — 3. refl.: *handtakast*, tage hinanden i Haanden, slutte en Overenskomst ved Haandslag. **-takagóður** [-tagago·:ðøø, -taka-] a., **-taksgóður** [illegible] **-tamur** [illegible] ved Øvelse kan udføres hurtigt: *handtamt verk* (Milt. 380). **-tauga** [-töy·qa] a. indec. (bot.) haandnervet (palminervius). **-tekning (-ar)** [-tehgniŋk] f. Paagribning, Arrestering, Fængsling. **-tigill** [-ti·jɪdl] m. Haandrem, spec. en Rem el. Baand, hvorved Ærmerne paa Fiskerens Skindtrøje trækkes sammen omkring Haandledet: *það er sljett sem h.* (Af.). **-tól** [-to·l] n. Redskab, som man kan benytte i Haanden. **-tækur** [-tai·gøø, -tai·køø] a. **handbær**. **-tök** [illegible] handtak. **-unninn** [illegible]

handur [han·døø] adv. henne (mods. *handan*) (Af.).

hand vaður [han·dva ðøø] m. Tov, hvormed man hejser sig ned og op alene med Hænderne. **-vagn** [-vagṿ] m. Trækvogn; *(barna)* Trillevogn (Börns). **-veð** [-vɛ·ð] n. haandfaaet Pant. **-veðshafi** [-vɛðs(h)a:vɪ] m. Haandpanthaver. **-veðslán** [-veðslau:n] n. Laan mod Haandpant. **-veðslánsstofnun** [illegible] **-vega** [illegible] **-vegur** [illegible] *veginn*. **-verk** [-vɛrk] n. Haandværk. **-verksmaður** [-vɛr(χ)sma:ðøø] m. Haandværker. **-verkur** [-vɛrgøø] m. Smærte el. Gigt i Haanden. **-vinda** [illegible] **-vinna** [illegible] **-vinnukensla** [-vɪnokɛn·sla] f. Undervisning i Haandarbejde el. Slöjd. **†-vyrðir** [-vɪrðɪr] fpl. = **hannyrðir**. **-vís** [-vi·s] a. 1. *(við höndina)* ved Haanden. — 2. *(alveg vís)* upaatvivlelig: *hann á það handvíst*, han er helt sikker derpaa. **-viss** [-vɪs] a. 1. *h. e-s* el. *um e-ð*, fuldkommen sikker paa nt; *h. tortíming*, fuldkommen sikker Ødelæggelse. — 2. som har en sikker Haand: [illegible] **-volka** [-volka, -volka] vt. kramme, krympe, krølle. **-vængjaður** [-vaiŋgjaðøø] a. (bot.) haandvinget. **-vætta (i)** [-vaihda] vt. = **handvega**. **-vöðvi** [-vöðvɪ] m. Haandmuskel. **-völur** [-vö·løø] m. Haandspiger. **-vömm** [-vöm] ældre npl., nu altid f. sing. 1. *(vanræksla)* Skodesløshed, Forsömmelse: *barnið á ekki að deyja fyrir handvömm* el. *það deyr ekki fyrir* [illegible] (JHall. 329). — 2. *(ljelegt smíði)* sjusket, daarligt Arbejde, som den, der har lavet det, bör skamme sig over (BH.). **-æði** [-ai·ðɪ] n. den Uvane at röre ved alting, Pilfingrethed. **-öxi** [-öχsɪ] f. Haandokse.

hánefjaður [hau:nɛvjaðøø] a. med höj, udstaaende Næse.

°**hanfjaðrar** [ha:nfjaðraø, han·-] fpl. Hanens Fjedre el. Vinger.

hang (-s) [hauŋ·k, hauŋ·s] n. 1. Hængen: *er á hángi höfð*, plejer at hænge oppe (JÁGát. 25). — 2. Bugtning (af et Dyrs Legeme): *kötturinn beygir hangið*, Katten skyder Ryg.

1. **hanga (hangi, höngum; hjekk, hjengum; hjengi; hangið)** [hauŋ·ga, [illegible]] vi. 1. a. hænge, være ophængt: *vopnin h. yfir rúminu*, Vaabnene hænger over Sengen; *það hjengu niður úr honum druslurnar*, Pjalterne hang omkring ham. — b. *h. saman*, ikke skilles ad: *jeg hangi varla saman fyrir sulti*, jeg er ved at forgaa af Sult; *h. uppi*, hænge oppe; [1]) (om Bygninger) være faldefærdig, men dog endnu lige kunne bruges: *peningshús öll fallin í rústir, nema fjós, sem hjekk uppi og studdist við gamlan skítahaug* (Lögr. '15, 61); [2]) *geta ekki hangið uppi fyrir svefni*, ikke kunne holde sig vaagen for Sövnighed. — c. *(lafa, tóra, hjara)* henslæbe Livet (om gamle og affældige Mennesker [illegible]) — d. *e-ð hangir við e-ð*, n-t hænger fast ved n-t, blive hængende: *segir G. K. að hann muni hafa hangið við* (har hængt ved) *það* (ɔ: *embættið*) *þangað til 1792* (PG. Ann. 15): *h. í hárinu hver á öðrum*, hænge i Totterne paa hinanden, toppes; *h. við e-s staðar*, opholde sig et Steds (is. om fattig og daarlig Hus[illegible] *lega til stundum gekk* (GKonÆf. 95); *h. á e-u*, ikke skille sig ved n-t; *h. á e-m*, blive ved med at plage en. — e. *h. við verk*, arbejde langsomt og med Ulyst paa n-t; *h. yfir e-u*, staa og hænge over n-t: *jeg nenni ekki* [illegible] *hangandi hendi*, göre n-t med Uvilje el. Ulyst, trevent. — f. være ophængt til Røgning (om Kød): *hangið ket* = *hangiket*, røget Kød; *kjötið er of lítið hangið* (røget). — 2. *(vera hengdur, tekinn af lífi)* blive hængt, henrettet: [illegible]

2. **hanga (di)** [hauŋ·ga, hauŋ·dɪ, hauŋ·gɪð] vi. (Skag.) = 1. **hanga**.

°**hangameiður** [hauŋ·gamei:ðøø] m. Galge.

hangi (-a, -ar) [illegible] 1. [illegible] *hanga* (MJJAr. 88). — †2. *(hengdur maður)* hængt Mand; — °*hangatýr*, Odin.

hangi ket, **-kjöt** [illegible] **-ketsfall**, **-kjötsfall** [-ḱɛ(t)sfad·l, -ḱö(t)s-] n., **-ketskrof** [-ḱɛ(t)skro:v, -ḱö(t)s-] n. røget Faarekrop. **-ketslæri** [-ḱɛ(t)slai:rɪ, -ḱö(t)s-] n. røget (Faare-, Lamme-)Laar.

hangs [hauŋ·s] n. Driveri.

hangsa (a) [illegible] göre n-t trevent og drivende.

hangsari (-a, -ar) [hauŋ·sarɪ] m. Snövlehoved.

hangur (-s, -ar) [illegible] **hængur**.

hani (-a, -ar) [ha:nɪ] m. 1. Hane: (Ordspr.) *heima* el. *á haugnum er haninn frakkastur (rikastur)*, hver Hane er kry paa sin egen Modding; °*Hárs h.*, Odins Fugl (MJ. II. 231); *veðurh.*, *vindh.*, Vejrhane. — 2. a. *(speldi)* Ventil. — b. *(krani)* Vandhane. — c. *(gikkur á byssu)* Hane paa en Bosselaas. — 3. *(lagður)* Smule Uld: *taktu ofan af hananum þeim arna* (Árn.).

hanka (a) [illegible] 1. a. [illegible] b. sætte en Haarsime i: *h. hesta*. — 2. binde n-t op i Ringe, Hanke el. Lokker; rinke op: *h. upp(i)*, [1]) trække Snörerne op: *við hönkuðum upp með fisk á hverjum öngli* (SIng. I. 213); [2]) binde Snörerne op i Lokker, rinke Snörerne op; [3]) *(hætta)* holde op (med et Arbejde). — 3. *(ginna)* be[illegible] 4. [illegible] Uheld, en kommer n-t til (bliver syg el. desl.).

hanka járn [hauŋ·gajaud·ṿ, -jaur·dṿ, hauŋ ka-] n., **-nál** [-nau:l] f. Simenaal.

hanki (-a, -ar) [hauŋ·ɟɪ, hauŋ·ḱɪ] m. 1. *(handarhald)* Hank, Haandtag. — 2. *(lykkja)* Strop, Løkke. — 3. *(til að hanka með hesta)* Haarsime. — 4. Hindring, Forhindring: *það kom h. á flutninginn* (Flytningen blev forhindret) *þangað til batnaði* (SIng. I. 25).

hann (hún, það; pl. **þeir, þær, þau)** [han·, hu:n, þa:ð; þei:r, þai:r, þöy:(q)] pron. pers. I. han, hun, den, det; bruges om al Slags Begreber: Mennesker, Dyr, Ting: *hvar er bróðir þinn? hann er farinn*; — *hesturinn* [illegible] henholdsvis [h] og [þ] kun hvor Ordet staar med Tryk, ellers udtales [illegible]

taktu það [ta/ d u'), t1/ do Ða(ð)]) — **II. 1. a.** med Egennavne fungerer *hann, hun* i samme Betydning som den efterhængte Artikel ved Appellativer, ofte med Bibet. af n-t familiært, n-t man kender særlig godt: *hann Þórður, hún Guðrún* osv.; *hann Jón er nú svona*, ja, saaledes er Jon; — med Navne paa Dyr: *Eg skal éta í mína hít, segir hún Hvít.* | *Eg skal éta, sem ég þolı, segir hann Þolı* (JÁÞj. I. 612); *legðu á hann Brún*, sadl den brune. — **b.** ogs. med subst., der betegner en af Familien: *hann pabbi, hún mamma.* — **2.** *hann, hún* bruges ofte som subst. i Ægtefællers Omtale af hinanden, el. Tyendes Omtale af Herskabet. — **III.** pl. *þeir, þær*, bruges med Personnavne og Omskrivninger el. Betegnelser for Personer for at betegne: **a.** dem, der ledsager el. følger med en, staar sammen med en: *þeir Gunnar*, Gunnar og de, der var med ham; *Síðan gekk kappinn af stað, og vakti þá Ajant* (A. og de andre), *og kom með þá með sér* (Il. I. 235). — **b.** om to el. flere i Forening, der er i Slægt med hverandre: *þeir feðgar*, Fader og Sön(ner) i Forening, han og hans Fader el. han og hans Sönner; *þær mæðgur*, Moder og Datter (Dotre) i Forening; *þeir ættmenn höfðu lengi átt jörðina*, Gaarden havde længe været i deres Slægt. — **IV.** *hann* bruges hyppig som almindeligt Subjekt om Vejrliget: *hann rignir*, det regner; *hann er kaldur*, det er koldt; *hann er° hvass*, det blæser stærkt; *það kemur* (el. *fer) úr honum*, det regner, sner osv.; *hann er á norðan*, Vinden er nordlig; *Ekki batnar tíðin nema hann nái að hlaða niður fönn* (med mindre det sner dygtigt) (ÞGjD. 84); *hann er að hækka sig á*, Vinden er i Færd med at gaa over til Nord, nærmer sig Nord.

Hanna (Hönnu(r)) [han:a, hön:ø(ǫ)] f. npr., ogs. Dim. af **Jóhanna.**

Hannes (-ar, -ar) [han:ɛs] m. npr. Hans.

hannhveli [han·χvɛ·lɪ, -kvɛ·lɪ] n. Hanhval.

hannyrða kona [han:ɪrðako:na] f., **-rófa** [-roᵘ:a] f. (nedsættende), **-steinka** [-sdeiᶜ̮·ga, -sdeiŋ·ka] f. Kvinde, som er udmærket til al Slags kvindelige Haandarbejder.

hannyrðir [han:ɪrðɪǫ] fpl. kvindeligt Haandarbejde.

há norðan [hau:norðan] adv. fra retvisende Nord: *hann er á h.*, Vinden er stik Nord. **-norðanátt** [-norðanauht] f. Vind fra stik Nord. **-norður** [-norðøǫ] n. det sande Nord, retvisende Nord; *í h.*, i stik nordlig Retning.

hanrei [han·rɛi] m., **-reið** [-rɛi·ð] f. (*stelpuspil*) Hanrej (Navn paa et Kortspil) (ÓDavSk. 336).

Hans (gen. ds., **-ar)** [han·s] m. npr. Hans, jfr. *Hannes.*

hansans [han·sans] = *ansans*, se **ansi.**

?**hanska makari** [han·sgama:garɪ, -ma:karɪ] m. Handskemager. **-skinn** [-sɡ̊ɪn·] n. Handskeskind.

hanski (-a, -ar) [han·sɡ̊ɪ, han·sga(ǫ)] m. Handske.

hansvísa [han·svi·sa] f. Strofe, hvor hver Linje altid begynder med *hann*, f. Eks.: *Hann er að amla, hrumur þó, | hann er að svamla viða, | hann er að damla hægt í snjó, | hann á gamla svarta skó* (jfr. ÓDavÞul. 333 f.).

hansvíti [han·svi·dɪ, -vi·tɪ] n. (jfr. *ansvíti*) = *helvíti* (men mindre groft), Helvede, — som adv. Helvedes, Pokkers.

háóljettur [hau:oᵘ·ljɛhdøǫ] a. = **harðóljettur.**

hápallur [hau:padløǫ] m. *(í baðstofu)* höj Afsats, ophöjet Del af Gulvet (hvor Kvinder sad ved deres Arbejde).

happ (-s, höpp) [hahp, höhp] n. Held, Lykke, Lykketræf: *h. jeg slapp; — þar tel'u knitsefn hepp i skut, | þvi hvorugur let sinn hlut* (MJ. V. 59); *hrósa happi*, prise Lykken; (Ordspr.) *ekki er happi að hrósa, fyr en hlotið er* (GJ.), ingen prise Lykken för den er fanget; *láttu ekki h. úr hendi sleppa* (GJ.), lad ej Held af Hænde slippe; (Talem.) *(með) höppum og glöppum*, nu og da, af og til, som det kan træffe sig, fra Tid til anden, i Ny og Næ; *happa og glappa aðferð*, e. the method of trial and error (ÁBjSál. § 92).

happa dráttur [hahbadrauhdøǫ] m. »Lykkedræt«, sjælden Fisk, som den, som fanger den, faar som Ekstratilgift til sin Andel i den samlede Fangst: *Sjaldgæfum fiskum var eigi skift, og áttu þá þeir, er drógu; það voru kallaðir „happadrættir". Þeir voru: keila, karfi, lýsa, steinbítur, háfur, koli, hlýri og stundum ýsa, ef 1 eða 2 komu á skip; ennfremur tálkn ok sporðar af lúðum og „rassar" af skötum* (BrJÞf. 14). **-drjúgur** [-drju:(q)-øǫ] a. heldbringende, velgörende, meget heldig. **-fenginn** [-fɛiŋ·ɟɪn] a. heldig. **-fengur** [-fɛiŋ·gøǫ] m. heldig Fangst, en Ting, man har faaet ved et Lykketræf. **-fundur** [-fʏn·døǫ] m. **a.** heldigt Fund, en funden Ting, som er til Glæde for Finderen: *þessi hringur er mesti h.* — **b.** heldigt Møde: *það var h., að við skyldum hittast hjer.* **-laus** [-löy·s] a. uheldig. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. heldig: *það var happalegt, að jeg sá þig.* **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ɟ̊ɪdʎ] a. = **happadrjúgur. -ráð** [-rau:ð] n. heldigt Raad; godt, heldigt Parti el. Giftermaal. **-skot** [-sgo:t] n. Lykkeskud, Slumpeskud. **-stund** [-sdʏn·t] f. lykkelig Time. **-sæll** [-said·ʎ] a. heldbringende: (Ordspr.) *sjaldan verður þræll h.*, Træl (ↄ: lavsindet Menneske) bringer sjælden Lykke. **-tilvik** [-tɪl·vɪk] n. heldig Omstændighed, lykkelig Hændelse, Lykketræf. **-verk** [-vɛǫ·k] n. heldbringende Handling, Lykkesdaad.

happ dráttur [hahpdrauhdøǫ] m. (jfr. *happadráttur*) heldig Fangst, is. Fisk, der tilfalder den, der fanger den. **-drægur** [-drai·qøǫ] a. som hyppigt fanger en *happdráttur.* °**-drætti (-is)** [-draihdɪ] n. Lotteri. °**-drættismiði** [-draihdɪsmɪ:ðɪ] m. Lotteriseddel. **-samur** [-samøǫ] a. heldig. **-skeyti** [-sɟɛi·dɪ, -sɟɛi·tɪ] f. indec. (det at göre et) lykkeligt Skud (JÁÞj. I. 321). **-skeytur** [-sɟɛi·døǫ, -sɟɛi·tøǫ] a. lykkelig, heldig som Skytte.

hapt [haf·t] se **haft.**

Hár (-s) [hau:r] m. npr. et af Odins Navne: **hársmey*, Jorden; **hárseldur*, Sværd.

1. **hár (-s**, pl. ds.) [hau:r] n. **I.** Haar: *mikið, gult h.*, svært, gult Haar; *fara (ganga) úr hárum*, fælde (Haar), skifte Haar (om Dyr); *Það gljáði á ... búkinn, nýgenginn úr hárum* (ÞGjD. 1); (Talem.) *það var jeg hafði hárið*, det var dengang jeg duede til n-t; (Ordspr.) *ilt er að reita hár af lófa*, ondt er at plukke Haar af Love (el. den skaldede); *það blaktir ekki h. á höfði*, der rörer sig ikke et Haar paa Hovedet (om fuldstændigt Vindstille); *hafa hendur í hári e-s*, faa en fat; *fara, komast í h. saman út af e-u*, komme (ryge) i Haarene (Totterne) paa hinanden paa Grund af n-t, komme op at toppes; *skerða (snerta) ekki eitt h. á höfði e-s*, ikke krumme et Haar paa ens Hoved; *standa uppi í hárinu á e-m*, byde en Trods; *upp á h.*, paa et Haar, paa en Prik. — **II. 1.** *(heystrá)* Græsstraa, Straa: *áður en síðustu hárin sölna* (GFrUbl. 37); *náði eingu hári af með henni* (ↄ: *spíkinni)*, kunde ikke slaa et Græsstraa med den (JÁÞj. I. 13). — **2.** coll. Smule Hø: *jeg gaf hestinum svolítið h.*

*2. **hár** (acc. **háran)** [hau:r, n. hauǫ·t] a. graahaaret (Eimr. XVII. 61); *dylgjur hárra hala* (BTh. 245).

3. **hár (há, hátt)** [hau:r, hau:, hauht], comp. **hærri** [hair:ɪ], superl. **hæstur** [hais·døǫ, (pop.) haið·sdøǫ] a. **I. a.** höj: *hátt fjall*, et höjt Bjærg; *há brekka*, en höj Skrænt; *háar bylgjur*, höje Bølger; *há stígvjel*, höje Stövler; *hátt hlaup*, höjt Spring; *hátt fall*, dybt Fald; *hátt til veggjar*, höjt op til Vægkanten; *hátt undir loft*, höjt til Loftet. — **b.** med præp. og adv.: *vindurinn* (el. *hann) er hátt á*, Vinden er næsten nordlig; *hann er hátt á sjötugsaldri*, han er höjt oppe i Tresserne; *hátt á annað hundrað*, henimod (næsten) to Hundrede; *hátt í*, næsten fuld, næsten hel: *og kom með hátt í þriggja-pela-brennivínsflösku* (GFrE. 77); *það er hátt í*, det er Höjvande; *hátt upp í*, næsten: *hátt upp í þúsund krónur; — hátt upp í það*, næsten det. — **c.** i forsk. Udtr.: *bera hærri hlut* (el. *hærri skjöld)*, gaa af med Sejren; *í háa (herrans) tíð*, i el. for en lang Tid, i lange Herrens Tider (peger altid tilbage). — **d.** *h. maður vexti*, en höj Mand. — **II.** i overf. Bet. **1.** höj, ophöjet, sublim: *hærri tign*, höjere Rang; *á hæstu hátíðum*, paa de störste Fester. — **2.** stærk, hæftig, is. i superl. om det, der er paa det höjeste: *þegar gleðin stóð sem hæst*, da Glæden var paa sit höjeste; (Ordspr.) *best er að hætta hverjum leik meðan hæst stendur*, man skal holde op, mens Legen er god. — **3.** höj, kraftig (om Lyd) (jfr. III. a.). — **III.** n. *hátt* som adv.: **a.** *tala hátt*, tale höjt; *við skulum ekki tala svona hátt*; (Ordspr.) *hátt geltir ragur rakki* (GJ.), fejg Hund gør höjt; *hafa hátt um sig* el. *hafa hátt*, stöje: *Við skulum ekki hafa hátt, | hjer er maður á glugga. | Hann er vanur að hendı smátt | og halda sig í skugga*; — *hafa ekki hátt um e-ð*, ikke omtale n-t; *hlæja hátt*, le höjt; *það má ekki fara hátt*, det maa ikke omtales, det maa ikke komme ud. — **b.** *stökkva hátt*, göre et höjt Spring; *vera hátt settur*, være höjt stillet; *sitja skör hærra en aðrir*, (egl. sidde et Trin höjere end andre), være höjere stillet end andre. — **IV.** *há* som præf.: *uppi á háfjöllum*, höjt oppe i Bjærgene; *á háheiðinni*, overst oppe paa Heden osv.; *hádegi, hásumar, hávetur* osv.

hara (ði) [ha:ra] vi. = **hjara.**

hára (a) [hau:ra] vt. med dat. give en Smule Ho (jfr. 1. *hár* II.): *eg gat ekki hárað kindunum í dag* (GFrTís. 96).

háraddaður [hau:rad·aðøǫ] a. som har en höj, stærk Stemme.

hára far [hau:rafa:r] n. = **hárbragð. -lag** [-la:q] n. Haarets Beskaffenhed.

Haraldur (-s el. (pop.) **-ar,** pl. **-ar)** [ha:raldøǫ] m. npr. Harald.

haralegur [ha:ralɛ·qøǫ] a. **1.** *(fljótfærinn)* ilter, overilet, fremfusende: *hnúa greiddi högg Jón | haraleg Ara* (BTh. 175). — **2.** *(um veður, rosalegur)* raa (om Vejret).

háralitur [hau:ralɪ:døǫ, -lɪ:toǫ] m. Haarfarve.

háramur (-s) [hau:ra·møǫ, haur:-] m. Haarrem, Haarsiden af et Skind.

hárasljettur [hau:rasljɛhdøǫ] a. glathaaret (om Heste).

hárauður [hau:röy·ðøǫ] a. höjrød.

hár band [haur·bant] n. **1.** *(hárborði)* Haarbaand. — **2.** = *hrosshársband, hrosshársreipi.* ***-barður (-s)** [-barðøǫ] m. et af Odins Navne. **-beittur** [-bɛihdøǫ] a. meget skarp, skarp som en Ragekniv. **-belgur** [-bɛlgøǫ] m. Haarsæk. **-bjartur** [-bjaǫdøǫ] a. lyshaaret. **-borði** [-borðɪ] m. **1.** *(hárband* 1.) Haarbaand. — **2.** jfr. *hárband* **2.**, Snor el. Strikke af Hestehaar, nu vistn. kun i Udtr. *harður h.*, ublid Behandling: *liki okkur það ekki, máttu búast við hörðum hárborða* (JÁÞj. II. 235). **-bragð** [-bragð, -bragþ] n. Haarets Beskaffenhed og Udseende: *vera fallegur (ljótur) í hárbragði.* **-brúða** [-bru·ða] f. **1.** *(brúða með hár)* Dukke med Haar. — **2.** *(hárprúð kona)* Kvinde med stort og smukt Haar. — **3.** = *holtasóley* (bruges om denne Plante paa et særligt Stadium, neml. naar Frøhalerne er udbredte, lige för Frugten falder). **-bursti** [-bʏsdɪ] m. Haarbørste.

harða [har·ða] adv. som förste Sammensætningsled, bet. [1])det höjeste Tidspunkt af n-t: *h.-flóð*, höjeste Flod; *fyr en komnar voru harða lestir* (TSæm. 266), förend Höjsæsonen for *lestir* var kommet; [2]) det yderste Tidspunkt for n-t, höje Tid: *h. mjaltir*; [3]) Toppunktet af n-t: *votur upp í h. klof* (lige til Skrævet). **-brák** [-brau:k] n. = **harðleikni. -flóð** [-floᵘ:ð] n. det Tidspunkt, hvor der er mest Höjvande: *það er h.* **-hlaup** [-hʎöy:p] n. hurtigt Løb: *á harðahlaupi.* **-högg** [-hök·] n(pl.) haarde Hug, Haandgribeligheder: *komast í h. saman* (Skírn. XIX. 5).

1. **harðangur (-urs)** [har·ðauŋgøǫ] m. **1.** *(neyð)* Trang, Nød. — **2.** Sted, hvor man lider Nød: *í hlíðinni blásnu | og harðangri dalsins* (GFrÚh. 16).

2. **harðangur (-urs)** [har·ðauŋgøǫ] m. **1.** npr. *(í Noregi)* Hardanger. — **2.** = *harðangursaumur.* **-saumur** [-söy:møǫ] m. Hardangersyning.

harðánægður [har·ðau·naigðøǫ, -au·naigðøǫ] a. fuldkommen tilfreds.

Harðar [har·ðaǫ] gen. af **Hörður.**

harðarmaður [har·ðarmaðøǫ] a. med haarde, kraftige Arme.

harðarsægjur [har·ðaǫsai:jøǫ] fpl. (ÞThLýs. IV. 249) = **harðasægjur.**

harða stökk [har·ðasdöhk] n. Firspring. **-sægjur** [-sai:jøǫ] fpl. Rødderne af *lambagras* (silene acaulis) el. *geldingahnapp* (armeria maritima), spistes ofte naar der var Hungersnød (jfr. ÞThLýs. IV. 249); (Ordspr.) *alt er það matur, sem í magann kemur* (el. *kemst) (nema holtarót og h.*, el. ... *nema holtarótin óseidd* (BHGrasn. 126)), ogs. *alt er matur, þegar í magann kemur.*

harð bakki [har(ð)bahgı] m. egl. haard Skrænt, vistn. kun i overf. Bet. i Udtr.: *það slær í harðbakka,* [1]) det kommer til det yderste: *Konan vildi ekki bregða búi fyr en í harðbakka slægi* (for end det kom til det yderste) (ÓDavÞj. 29). [2]) *það slær (sló) í harðbakka með e-m (út af e-u),* n-n kom(mer) op at skændes el. trættes (om n-t). **-bakaður** [-ba·gaðøϱ, -ba·k-] a. skarprygget. **-bakshestur** [-baχs(h)ɛs·døϱ] m. **a.** Træhest (Torturredskab). **b.** overf. *(kvöl)* Pine, Plage. **-bala** [-ba·la] a. indec., **-balalegur** [-balalɛ:qøϱ] a. ufrugtbar, gold. **-balavöllur** [-balavöd·løϱ] m., **-bali** [-ba·lı] m. tört, haardt Jordsmon, med sparsom Græsvækst. **-banna** [-ban·a] vt. forbyde strængt. **-beitni** [-bɛihdnı] f. indec. det at holde Kreaturerne strængt m. H. t. Foder om Vinteren (Breiðd.). **-bendlaður** [-bɛn(d)laðøϱ] a. tilskrevet el. paaduttet en paa en haardnakket Maade: *Þó ... margt sé harðbendlað við þann og þann mann* (Eimr. VII 3). **-býli** [-bi·lı] n. **1. a.** *(á heimili)* Strænghed i Husholdning, særl. Strænghed mod Tjænestefolk og Karrighed m. H. t. Mad: *á Stað var h. mikið, þó nóg væri til af öllu, og þótti presti því illa á folk.* **b.** *(engar vistir)* Knaphed m. H. t. Føde og Foder til Husdyrene: *það er víst heldur orðið h. hjá veslings manninum.* **2.** i Alm. Despot.: *Þó einn ríki [illegible] heimi | og hlutfallið á því sé bygt* (StStAndv. I. 181). **-býll** [-bidλ] a. **1.** *(nískur á mat)* karrig mod sin Familie og Tjænestefolk: *Nói minn var h. og naumur á skamt* (ÓDavÞul. 354). — **2.** tyrannisk, despotisk: *h. hernaðsandi* (StStAndv. II. 274); *sneru síðan við blaðinu og gerðust óþjálir og harðbýlir þegar þeir voru orðnir fastir í sessi* (JAðEin. 516); *h. maður,* Udbytter; en haard Hund; *h. nágranni,* Nabo, som generer andre med Anmasselser og Overtrædelser af deres Ret. — **3.** n. *harðbýlt,* Smalhans i Huset. **-brák** [-brau·k] f. og **(-s)** n. ublid, haard Medfart: *hafa e-ð ekki í harðbráki,* ikke tage haardt paa n-t, ikke behandle n-t haardt; *Eg var honum alls ekki þakklát* [illegible] *harðbrákinni og léti mig liggja í hveiti* (skaanede mig mod alt det haarde i Livet) (GFrÓl. 79). **-brynjaður** [-brınjaðøϱ] a. ifort stærkt Harnisk. **-brysti** [-brısdı] f. indec. og **(-is)** n. Haardhjærtethed. **-brjósta** [-brjoᵘsda] a. indec., **-brjóstaður** [-brjoᵘsdaðøϱ] a. haardhjærtet. **-dreginn** [-drɛi·jın] a. = **harðdrægur. -drægni** [-drai·gnı] f. indec. **1.** [illegible] hed ved at trække n-t. — **2. a.** *(harka)* Haardhed, Strænghed. — **b.** *(óþjálkni)* Umedgörlighed. — **3.** *(ágirnd)* Gridskhed. **-drægur** [-drai·qøϱ] a. **1. a.** *(harðsnúinn)* haard: *vera h.,* føre et strængt Regimente. — **b.** stræng, haard at taale: [illegible] *Dauðinn er síðan ekki svo h.* (MStVin. 184). — **c.** *(óþjáll)* umedgörlig. — **2.** *(ágjarn)* gridsk. **-eyg(ð)ur** [har·ðɛiqøϱ, -ɛiqðøϱ, -ɛigðøϱ] a. med barsk Blik.

hárdepla [haur·dɛhbla] f. (bot.) Læge-Ærenpris (veronica officinalis).

harð fengi (-is) [har·þfɛŋgı] n. og f. indec. **1.** *(harka)* Haardforhed: *það skal mikið h. til að þola slíka vosbúð.* — **2.** *(hreysti)* Haardhed, Tapperhed: *hann sýndi h.* [illegible] — **3.** *(ofbeldi)* Vold. **-fengilega** [-fɛiŋgılɛ:qa] adv. med Haardforhed, haardt. **-fenginn** [-fɛiŋgın] a., **-fengur** [-fɛiŋgøϱ] a. **1.** *(harður)* haardfor. — **2.** *(hraustur)* tapper. **-fenni (-is)** [-fɛn·ı] n. coll. haardfrossen Sne. **-fylgi** [-fılgı] n. Ihærdighed, Energi: *hann studdi málið með mesta h.;* — Kraftanstrængelse: *næsta húsi varð bjargað ... með ... harðfylgi fárra manna* (Norðri '11, 110). **-fylginn** [-fılgın] a. meget energisk, ihærdig: *með dugnaði* [illegible] *mannsins* (ÞGjD. 67); *Þorgrímur var mesta snarmenni og h. sér, ef til handanna kom* (ÓDavSk. 53). **-fiskur** [-fısgøϱ] m. Stokfisk. **-fjörur** [-fjö·røϱ] fpl.: *ef í h. fer,* hvis det kommer til det yderste; *eg er illa svikinn ef þeir vilja þá ekki helzt kaupa okkur af sér ef þeir fá það, þegar í h. kæmi* (JSBr. 415). **-fjötra** [-fjö·dra, -fjö·tra] vt. lægge i haarde Lænker. **-fjötur** [-fjö·døϱ, -fjö·tøϱ] n. egl. haard Lænke; is. en Fortryllelse, der binder en fast til et Sted (se GVigf. i JAÞj. I. xx). **-flókinn** [-floᵘgın, -floᵘkın] a. tæt, haardt sammenfiltret. **-frískur** [-frisgøϱ] a. meget kraftig og rask; *(um hesta)* meget rask og fyrig: *tveir folar aðrir líklegir til, að verða harðfrískir* (ÞGjD. 55). **-fær** [-fai·r] a. **1.** vanskelig at gaa el. passere: *það er harðfært um fjallið núna; það getur stundum verið h. sjór hjer á milli eyjanna.* — **2.** vanskelig at udføre, vanskelig at overvinde: *þetta er harðfært verk fyrir þig og þína líka.* **-færi** [-fai·rı] n. (jfr. *harðfær)* Vanskelighed ved at passere, udføre el. overvinde n-t. **-færinn** [-fai·rın] a. haardhændet. **-færni** [-fairdnı] f. indec. Haardhændethed. **-geðja** [har·(ð)gɛðja] a. indec. haardsindet. **-gengur** [-gɛiŋgøϱ] a.: *h. hestur,* en haardttravende Hest, Hest, som støder. **-ger** [-gɛ·r] a., **-gerður** [-gɛrðøϱ] a. **1. a.** *(harður)* haard. — **b.** *h. maður,* haardfør. — **2.** *(harðgengur)* haardt travende, som støder (Klp. VIII. 125). — **3.** *(erfiður)* besværlig: *harðgerð fyrirtæki* (Klp. IX. 9). **-giftur** [-gıfdøϱ] a. rigtig gift, gift og hjemfaren: *Lovísa Gold er harðgift nú* (StStAndv. I. 209). **-gyrða** [-gırða] vt. stramme Gjorden(e) fast. **-gjör** [-gjö·r] a. = **harðgerður. -gleypa, -gleyp** [-glei·ba, -glei·p(a)] f. (Breiðd. og Hf.) = **harðgreip. -glettulegur** [-glɛhdølɛ:qøϱ] a. sarkastisk, haanligt smilende. **-glettur** [-glɛhdøϱ] fpl. grove Löjer el. Drillerier. **-greip** [-grei·p] f. den øverste Halshvirvel, Ringhvirvel. **-greipur** [-grei·bøϱ, -grei·pøϱ] a. som griber stærkt til, med en stærk Haand. **-göndla** [-göndla] vt. med dat. vikle haardt sammen. **-hendur, -hentur** [-þ-(h)ɛndøϱ, -(h)ɛvdøϱ, -(h)ɛntøϱ] a. haardhændet; stræng. **†-hygi** [-(h)i·jı] f. indec. Mod, Mandighed. **-hjartaður** [-hjaϱdaðøϱ] a. haardhjærtet. **-hnakkaður** [-(h)vahgaðøϱ] a. med en haard Nakke, haardnakket. **-hnjaka** [-(h)vıa·ga, -(h)vıa·ka] vt. = **harðhnjaska. -hnjask** [-(h)vıask] n. haard Medfart: *verða fyrir harðhnjaski,* blive Genstand for ublid Behandling. **-hnjaska** [-(h)vıasga] vt. behandle haardt, lade n-t faa en ublid Medfart. **-hnjóskulegur** [-(h)vıoᵘsgølɛ:qøϱ] a. *(um jarðveg)* haard, gold (om Jorden); *(um menn)* haard og barsk af Udseende (om Mennesker). **†-holdur** [-(h)oldøϱ] a. med haardt Kød. **-hugaður** [-(h)vqaðøϱ] a. haard-hjærtet. **-hygi** [-ð-ihgı] f. indec. Strænghed; Haardhjærtethed. **-ýðgismaður** [-iðgısma:ðøϱ] m. Tyran, Despot.

harðikarl [har·ðıkad·λ, -kar·dλ] m. (bægge Sammensætningsled böjes) haard Karl, haardt, kraftigt Menneske: *hans síra Jóns míns harðakarls* (MJJAr. 4).

hárdýna [haur·di·na] f. Haarmadras.

harðinda býli [har·ðındabi:lı] n. daarlig Gaard. **-lag** [-la:q] n. Uaar: *Ofan á þessa verzlunaránauð bættist harðindalag eitt hið mesta, skepnufellir og aflaleysi* (JAðEin. 102). **-legur** [-lɛ:qøϱ] a. gold, barsk, ufrugtbar af Udseende: *þeir ... komu við í hinum harðindalegu hagablettum við Köldukvísl* (ÞThLfr. IV. 99); *harðindaleg veðrátta,* barskt Vejrlag; *hann er h. núna,* det ser ud til strængt Vejrlag nu. **-líf** [-li:v] n. strængt Liv. **-lómur** [-loᵘ:møϱ] m. Klynken om Uaar. **-tíð** [-ti:ð] f. = **harðindi** 2. **-vetur** [-vɛ:døϱ, -vɛ:tøϱ] m. stræng Vinter med stærkt Snefald.

harð indi [har·ðındı] npl. **1.** *(harðæri)* Uaar, Dyrtid. — **2.** *(frost og jarðbönn)* langvarigt strængt Vejrlag. **†-indisorð** [-ındısor·ð] n. Skældsord, Forbandelser. **-yrða** [-ırða] vt. dadle strængt. **-yrði** [-ırðı] npl. haarde, strænge Ord. **-jaxl** [-jaχsλ] m. **1.** haardhjærtet Menneske: *ekki sá h., sem neitaði snotrum, ungum stúlkum um svo lítinn greiða* (ÞGjD. 61). — **2.** = *hörkutól.* **-keypi (-is)** [-þ-ȿɛi·bı, -ȿɛi·pı] n. Gridskhed i Handel, ubilligt Kob: (Ordspr.) *meira má hagkeypi en h.,* Smidighed i Handel er bedre end Paagaaenhed. **-keypinn** [-ȿɛi·bın, -ȿɛi·pın] a. gridsk, paagaaende i Handel: *hann var ágjarn og h. yfir alt hóf.* **-keypt** [-ȿɛift] an.: *e-m er e-ð h.,* n-t kommer til at staa en dyrt. **-korn** [-ko(r)dv] n. Hartkorn. **-kreppa** [-krɛhba] f. stræng Behandling: *aginn og harðkreppan í skóla þessum* (Eimr. III. 41). **†-kvæli** [-kvai·lı] npl. = **harmkvæli.**

harðla [har·dla] adv. saare, saare meget: *sjá, það var h. gott.*

harð lasta [har·(ð)lasda] vt. rakke ned. **-legur** [-lɛqøϱ] a. haard, stræng, barsk: *h. á svip;* — adv. *-lega,* haardt, strængt: *mótmæla e-u harðlega,* protestere kraftigt mod n-t. **-leiki** [-lɛigı, -lɛiȿı] m. = **harðleikur. -leikinn** [-lɛi·gın, -lɛi·ȿın] a. **a.** *(harðhentur)* vild, voldsom i Leg, som anvender haard Behandling, haardhændet: *Það er harðleikið* (en ublid Behandling), *að þar sem viðskiftin eru mest, að þar skuli menn eiga að búa við bera og opna strönd* (Alþ. '11, B. II. 1152). — **b.** *(erfiðu[illegible]* [illegible] *Íslendingum, ef þeir virtu erindi hans að vettugi* (Eimr. VII. 7). **-leikni** [-lɛihgnı] f. indec. Voldsomhed, ublid Behandling. **-leikur** [-lɛigøϱ, -lɛıkøϱ] m. **1.** *(harka)* Haardhed. — **2.** *(harðýðgisleg meðferð, misþyrming)* haard Behandling, ublid Medfart, Mishandling. — **3.** *(áflog, rimma)* haard Leg; hæftig Kamp: *mæðið ykkur ekki á harðleikum þessum* (Il. II. 294). **-leitur** [-lɛi·døϱ, -lɛi·tøϱ] a. haard, barsk af Udseende. **-lendi (-is)** [-lɛndı] n. haard og tör Grund (Jordbund). **-lendur** [-lɛndøϱ] a. (om Grönsværet) haard og tör: *hin harðlendu tún brenna* (ÞThFerð. III. 200). **-lífi (-is)** [-li·vı] n. **†1.** *(einlífi)* asketisk Liv, Askese: *vegna slíkra óyndisláta og hjátrúarfulls harðlífis* (Horst. 172). — **2.** haardt Liv, Forstoppelse, Obstipation: *þjást af h.* **-lífur** [-li·vøϱ] a. **†1.** som fører et strængt, asketisk Liv. — **2.** *e-m er harðlíft,* en har Forstoppelse. **-lyndi (-is)** [-lındı] n. Haardhed, Strænghed, Barskhed. **-lyndur** [-lındøϱ] a. haardsindet, barsk, ublid: *Hríð á vetri harðlynd er* (GFrÚh. 71). **-lofaður** [-lo·vaðøϱ] a. = **harðtrúlofaður. -loka** [-lo·ga, -lo·ka] vt. med dat. lukke med stærke Slaaer, fuldstændig spærre. **-lundaður** [-lyndaðøϱ] a. = **harðlyndur. -læsa** [-lai·sa] vt. med dat. aflaase, tillukke fast. **-mannlegur** [-ð-manlɛ·qøϱ] a. haardfør, mandig af Udseende. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn·ı] n. haard, haardfør Mand. **-myntur** [-mıvdøϱ, -mıntøϱ] a. med haarde Træk om Munden. **-mola** [-mo·la] vt. knuse haardt. **1. -múlaður** [-mu·laðøϱ] a. = **harðmyntur.** *2. **-múlaður** [-mu·laðøϱ] a. med stejle Fjælde (MJ. I. 86). *-**munna** [-mʏn·a] f. Økse: *dæmdar til dráps, þá dunar h.* (ÓDavÞul. 99). **-mæli** [-mai·lı] npl. haarde, strænge Ord. **-mæltur** [-maiλdøϱ] a. **1.** som taler strængt el. haardt. — **2.** som lægger Eftertryk paa hver enkelt Stavelse el. hvert Ord. — **3.** an. *harðmælt,* (metr.) naar der er Diftong i det første Helrim, medens det sidste kun har en usammensat Vokal: *sál — sal, ljóð — goð,* kaldes det første Rim *harðmælt,* det sidste *linmælt* (ogs. *harðsneitt, linsneitt)* (HSig. 23).

harðna (a) [har·dna] vi. **I.** *(verða harður)* blive haard: *steinsteypan harðnar með tímanum;* — blive haardere el. mere haardfør: *h. við hverja pláguna.* — **II.** i forskellige overf. Betydninger: **1.** om Vejr og Aarlig: blive strængere: *veðrið fór að h.;* — *það fór að h. í ári,* det begyndte at blive et daarligt Aar. — **2.** i Alm.: *bardaginn harðnar,* Kampen bliver haardere; *þá fór að h. ræðan,* da blev Ordskiftet hæftigere; *h. á,* blive endnu haardere el. strængere: *„Þá fer að h. á, þegar hver hrafninn kroppar augun úr öðrum“* (JÁÞj. I. 616); *h. á um e-ð,* blive knapt med n-t. — **3.** *(forherðast)* forhærde sig. — **4.** *(þroskast, verða fullorðinn)* komme til Kræfter, blive fuldvoksen: *drengurinn er tæplega harðnaður.*

harð neita [har·(ð)nɛi·da, -nɛi·ta] vt. med dat. benægte el. benægte n-t bestemt. **-neskja (-u)** [-nɛsga] f. Haardhed, Strænghed. **-neskjufullur** [-nɛsgofʏd·løϱ] a., **-neskjulegur** [-nɛsgolɛ:qøϱ] a. despotisk, grusom, barsk. **-neskjukarl** [-nɛsgokad·λ, -kar·dλ] m. haard Hund. **-óljettur** [har·ðoᵘljɛhdøϱ] a.: *h. kvenmaður, harðóljett kona,* en höjfrugtsommelig Kvinde. **-orður** [-orðøϱ] a. haard, stræng i sin Tale. **-ráður** [-rau·ðøϱ] a. haard, stræng, tyrannisk.

hárdregill [haur·drei·jıdλ] m. Haarbaand.

harð reiður [har·ðrei·ðøϱ] a. (om en Hest) med haard, stødende Gang. **-rjetti (-is)** [-rjɛhdı] n. **1.** *(hörð meðferð, harðneskja)* stræng Behandling, stræng Medfart: *hann hefur orðið að þola mikið h. um æfina,* han har maattet gaa meget igennem i sit Liv. — **2.** Mangel paa tilstrækkelig Føde; Sult: *fellum vjer meira eða minna af honum* (ɔ: *búfjenaði) fyrir h. og fóðurskort* (Lögr. '15. 19). — **3.** haard Kost: *urðu þeir þessu mjög fegnir, eptir það harðrétti, sem þeir höfðu haft af íslenzkum mat* (ÞTh.

Lfr. II. 196—197). **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. **1.** *(harðstjórn, kúgun)* Tyranni, Despoti. — **2.** *(strangleiki)* Strænghed. — **3.** *(kjarkur, harka, karlmenska)* Kækhed, Haardførhed. **-seigur** [-þ-sei·qøǫ] a. sej(g)t udholdende. **-sýldur** [-sildøǫ] a. **1.** frosset i haarde Istapper. — **†2.** *(forhertur)* forhærdet. — **3.** *h. á svip*, gruelig, med barskt Blik. **-sinna** [-sɪn·a] a. indec. haardsindet. **-sjóða** [-sjo·-ða] vt. haardkoge: — pp. *harðsoðinn*, haardkogt; *harðsoðið egg*. **-skafalegur** [-sgavalɛ:qøǫ] a. med haard, gold Jordbund: *harðskafalegt tún* (Af.). **-skafatún** [-sgavatu:n] n. Hjemmemark med haard og tør Jordbund (Af.). **-skarpur** [-sgaǫbøǫ] a. meget intelligent. **-skeyti** [-sɟɛi·dɪ, -sɟɛi·tɪ] n. el. f. indec. Færdighed i at skyde haardt. **-skeytinn** [-sɟɛi·dɪn, -sɟɛi·tɪn] a. **1.** dygtig til at give sine Skudvaaben stærk Fart og ramme haardt. — **2.** *(harður)* haard, stræng, haardfør. **-skeyttur, -skeytur** [-sɟɛihdøǫ, -sɟɛi·døǫ, -sɟɛi·tøǫ] a. ... *harðskeyttinn* 2.: *heilsugóður drengur og h.* (GFrÁtt. 69). **-skiftinn** [-sɟɪfdɪn] a. slem at komme i Kast med, umedgörlig. **-skinna** [-sɟɪn·a] a. indec., **-skinnaður** [-sɟɪn·aðøǫ] a. haardhudet. **-skipa** [-sɟɪ·ba, -sɟɪ·pa] vt. strængt paabyde: *h. e-m e-ð*. **-skipaður** [-sɟɪ·baðøǫ, -sɟɪ·p-] a. med en haardfør, kraftig Besætning. **-slægur** [-slai·qøǫ] a. vanskelig at slaa: *Sólskin hafði verið um daginn og harðslægt á grundunum úr því hádegið leið* (ÞGjUf. 74). **-sneitt** [-sneiht] an. (metr.) **1.** *harðmælt*. **2.** *rúmsneitt*. **-snúinn** [-snu·ɪn] a. **1.** fast sammensnoet: *h. strengur*. — **2.** overf.: vanskelig at tumle, kraftig, tapper: *harðsnúið lið*. **-soðinn** [-so·ðɪn] pp. af **harðsjóða**. **-sóttur** [-soᵘhdøǫ] a. **1.** vanskelig at indtage: *virkið er harðsótt*. — **2. a.** vanskelig: *hefir sjósókn alltaf verið mjög örðug og harðsótt* (ÞThFerð. III. 47). — **b.** spec. vanskelig at komme til el. passere (om Sted), vanskelig at rejse i (om Vejr): *Nú kemur vertíð, og koma vermenn úr sveitum, þó harðsótt væri* (BrJÞf. 153); *beint var á móti að fara. Þótti það harðsótt* (GKonÆf. 135). — **c.** vanskelig at faa fat i el. opnaa: *málið var harðsótt*. — **3.** *(harðger)* haardfør. **1. -spenna** [-sbɛn·a] f. kraftigt Tag. **2. -spenna** [-sbɛn·a] vt. fatte med et kraftigt Tag. **-sperrur** [har·þsbɛr·oǫ, haǫ·sbɛr·oǫ, has·bɛr·øǫ] fpl. (Af. ogs. sg. *harðsperra*) Stivhed og Ømhed i Legemet, efter legemlig Anstrængelse. **-spyrni (-is)** [har·þsbɪ(r)dnɪ] n. haard Grund (i Mods. til sumpet Jordbund). **-spor** [-sbo·r] n., **-spori** [-sbo·rɪ] m. **a.** haardtrampet Sne. — **b.** Spor paa haardtrampet Sne: *Vildi það þá til, að hann kom á harðspora eftir Húseyjarfé* (GKonÆf. 134—135). **-sporna** [-sbordna] vt. stæmme Fødderne kraftigt mod Jorden. **-stakka (a)** [-sdahga] vt. bepansre, iføre Panser: *ef þær ekki h. sig með „skel kaldeghettanna“ skouroksbrynju* (Eimr. VI. 176). **-steinn** [-sdeidn] m. **1.** haard Sten, Klippe: *þar lá hún undir hrufóttum harðsteini og moldardyngju* (ÞGjUf. 139). — **†2.** *(brýnisteinn)* Brynesten. **-stígur** [-sdi·qøǫ] a. haardttrædende (om Heste); om en Elefant: *einum þessum fíla ríðum við . . . og þótti okkur mjög h. vera* (JÓlInd. 328). **-stílaður** [-sdi·laðøǫ] a. affattet i haarde Udtryk. **-stjóralegur** [-sdjoᵘralɛ:qøǫ] a. tyrannisk, despotisk. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Tyran, Despot, Voldsherre. **-stjórn** [-sdjoᵘrdn] f. Tyranni, Despoti, Voldsvælde. **-stjórnarlegur** [-sdjoᵘ(r)dnarlɛ:qøǫ] a. tyrannisk, despotisk. **-stjórnarvald** [-sdjoᵘ(r)dnarval·t] n. despotisk Herredömme, Tyranni, Voldsvælde. **-streymi (-is,** pl. ds.) [-sdrɛi·mɪ] n. stærke (stride) Strömninger. **-streymur** [-sdrɛi·møǫ] a. med strid Ström. **-svíraður** [-svi·raðøǫ] a. **1. a.** *(harður, þrár)* stivhalset, stivnakket. — **b.** *(forhertur)* forhærdet. — **2.** haard, ubarmhjærtig: *Eða hafði hann verið of h. við þá, þegar þeim lá á liðsinni hans?* (JTrL. 110). **-trúlofaður** [-(þ)-tru·lovaðøǫ] a. fuldt og fast forlovet. **-tvinna** [-tvɪn·a] vt. tvinde fast. **-tækilega** [-taiɟɪlɛ:qa, -taiɧɪ-] adv. med Voldsomhed. **-tækur** [-tai·gøǫ, -tai·køǫ] a. som tager kraftig fat, hæftig, voldsom: *á háskólaárum sínum þótti hann vera h. til dóna, en stórtækur til víns og kvenna*. **-úð** [-ð-u·ð] f. Haardhed; Haardhjærtethed. **-úðlegur** [-uðlɛ·qøǫ] a., **-úðugur** [-u·ðoqøǫ] a. **1. a.** *(þrjóskur)* haardnakket, trodsig. — **b.** *(óþýður, harður)* barsk, stræng. **2.** *(grimmur)* grusom; haardhjærtet. **3.** adv. *-úðlega*, haardnakket; grusomt.

hár duft [haur·dʏft] n. Pudder. **-dúnn** [-dudn] m. (bot.) Haardun.

harður (hörð, hart) [har·ðøǫ, hör·ð, haǫ·t] a. **I. 1.** *(harður viðkomu)* haard (at føle paa), fast: *h. skafl*, haard(frossen) Snedynge; *harðar götur*, haard Vej; *hart járn*, haardt Jærn. — **2.** sammenpresset: *h. hnappur*, tæt Klynge. — **3.** *h. fiskur*, Stokfisk. — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** *(strangur)* haard, stræng: *h. við e-n*, stræng imod en; *beita hörðu*, gaa frem med Haardhed; *hörð orð*, haarde Ord; *h. í skapi*, af en haard, stræng Karakter; *með harðri hendi*, med haard Haand, strængt; *vera h. á e-u*, holde bestemt paa n-t. — **b.** ¹) *(harðgerður)* haardfør; *h. af sjer*, ds.; *e-r er h. í horn að taka*, en er ikke god at stanges med, haard at kæmpe med; ²) som ikke giver sig (ved Smærte): *vertu h., strákur!* — **c.** haard, sörgelig: *þetta eru hörð tíðindi*. — **d.** haard, ubillig: *harðir kostir*, haarde Vilkaar; *hörð sætt*, ubilligt Forlig. — **e.** *(ákafur)* hæftig, voldsom: *h. bardagi*, hæftig, hed, haardnakket Kamp; *harðar umræður*, en hidsig Debat; *hörð orðasenna*, et hæftigt Ordskifte. — **f.** haard (om Nød, Knibe, Vanskelighed); *hart í ári*, et strængt Aar (med Hungersnød); *hart í búi*, Smalhans i Huset; *hart með e-ð* el. *hart (á) um e-ð*, Mangel paa n-t: *Á Garði má heita heldur hart um kvennfólk* (Eimr. III. 140); *ef í hart fer (lendir, slær)*, hvis det skulde gaa haardt til (komme til det yderste); *það fór í hart á milli þeirra*, de stødte sammen. — **g.** om Vejrliget: haard, stræng: *hörð veður*, stærke Vinde; *h. vetur*, stræng Vinter; — i overf. Bet.: *úr hörðustu átt*, fra den Side, man mindst skulde vente det. — **h.** *h. hestur*, en Hest, som støder: *hesturinn var svo h., að jeg var eftir mig í marga daga*. — **i.** *h. sprettur*, forceret Galop. — **2.** n. *hart* som adv.: haardt, strængt: **a.** *leika e-n hart*, behandle en strængt, lade en faa en haard Medfart; *verða hart úti að e-u leyti*, faa en haard, stræng Medfart m. H. t. n-t, blive forurettet. — **b.** hurtigt: *ríða (ganga) hart*, ride (gaa) hurtigt; *flýja sem harðast*, flygte skyndsomst, i störste Hast. — **c.** *hart nær, hart að því*, næsten, †hartad. — **III.** i Sms.: ¹) bet. Haardhed, Strænghed (I. og II.): *harðráður, járnharður*; ²) det höjeste af n-t, n-t fuldstændig fastslaaet: *harðóljett, harðgiftur*, i denne Bet. dannes ogsaa Sms. af adv. *harða-*: *harðaflóð* osv.

harð vaxinn [har·ðvaχsɪn] a. stærkvoksen: *Í samanburði við þá eru ensku andlitin svipIaus og Englendingar harðvaxnir og — snotrir* (Skírn. '18, 346). **-velli (-is)** [-vedlɪ] n. haard, fast Grund, Jordbund. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. haardt Vejr. **-vígur** [-vi·qøǫ] a. **a.** haardtkæmpende: *skapandi hreystinnar harðvígu dáð* (MJ. I. 142). — **b.** haardfør, udholdende: (om en Hoppe) *var bæði mjúkleikinn (sic) og harðvíg* (ÞGjD. 93). — **c.** haard at bekæmpe: *Harðvígan gaddinn* (den haardfrosne Sne) *með fótinn (sic) sér lemur* (MJ. I. 141). **-vistaður** [-vɪsdaðøǫ] a. fæstet for fuldt og fast. **-vítugur** [-vi·doqøǫ, -vi·toqøǫ] a. haardnakket, trodsig, uböjelig; haardfør; — adv. *-lega*. **-völlur** [-vödløǫ] m. = **harðvelli. -þenja** [har·þenja] vt. spænde haardt ud: *h. skinn*. **-þjaka** [-þja·ga, -þja·ka] vt. med dat. mishandle, undertrykke, behandle daarlig. **-æri (-is,** pl. ds.) [har·ðai·rɪ] n. Uaar, Hungersnød. °**-æris(launa)bót** [-airɪs(löy:na)boᵘ·t] f. Dyrtidstillæg. **-æti** [-ai·dɪ, -ai·tɪ] n. coll. »haard Føde«, tör Mad (is. tör Fisk).

há reiði [hau:rɛi·ðɪ] m. Topsejl (med tilhørende Takkelage): *skip með slúppusiglingu . . . sem væri svo lögulð, að þau gæti tekið ofan háreiðann og heflað, meðan þau lægi á fiskimiðum* (JSVb. 103). **-reyst** [-rɛist] f. (GPSk. 360) = **háreysti. †-reysta (i)** [-rɛisda] vi. larme, stöje, skrige. **-reysti** [-rɛisdɪ] f. indec. og **(-is)** n. Larm, Stöj; Skrig. **-reistur** [-rɛisdøǫ] a. höjt oploftet, höjt knejsende. **-reystur** [-rɛisdøǫ] a. med lydelig Røst, lydelig, stöjende.

hár fagur [hauǫ·fa·qøǫ] a. haarfager. **-fall** [-fadʎ] n. Haarfald. **-far** [-fa·r] n. Haarets Hældning: *móti hárfarinu*, mod Haarene. **-feiti** [-fɛi·dɪ, -fɛi·tɪ] f. indec. Haarfedt, Fedt, som Talgkirtlerne indeholder. **-fínn** [-fidn] a. **1.** *(mjög smágerr)* meget fin, haarfin. — **2.** overf. haarfin, subtil. **†-fiskar** [-fɪsgaǫ] mpl. = **selir. -fljetta** [-fljɛhda] f. Haarflætning.

hárga (a) [haur·ga] vi. og vt. **a.** bedækkes med Haar: (om en Hest) *stórar skellur til og frá, sem hárguðu svo seint og illa* (ÞGjD. 5); — pp. *hárgaður*, behaaret. — **b.** refl. *hárgast*, blive haaret, faa Haar.

hár greiða [haur·grɛi·ða] f. Redekam. **-greiðusmjer** [-grɛi·ðøsmjɛ:r] n. Smör med Haar i. **†-grip** [-grɪ·p] npl. det at gribe en i Haaret. **-hamur** [hau:ǫ(h)a·møǫ] m. = **háramur. -hvass** [hauǫ·χwas, -kvas] a. = *hárbeittur*, meget skarp.

hari (-a, -ar) [ha:rɪ] m. = **harri.**

hárjárn [haur·jau(r)dn] n. **1.** *(járn til að gera hár hrokkið með)* Krøllejærn. — **2. a.** *(stríðinn maður)* drillesygt, spottende Menneske; Spotter: *hann er mesta h.* (Af.). — **b.** *(uppstökkur maður)* ilter, opfarende Person (Nl.).

hark (-s) [haǫ·k] n. **a.** *(hávaði)* Larm, Stöj: *gerir hann nú h. að* (raaber imod) *nautunum* (JÁÞj. II. 489). — **b.** i overf. Bet.: Mudder, höjrostede Indvendinger: *jeg hjelt því fram, en þeir gerðu mesta h. gegn því*.

1. **harka (hörku, hörkur)** [haǫ·ga, hög·go(ǫ)] f. **1.** Haardhed: *þessi steinn hefur hörkuna 6*. — **2.** *(harðneskja)* Haardhed, Strænghed: *með hörku munum*, med största Vanskelighed. — **3.** om Vejret: **a.** *(veðurharka)* strængt Vejrlig; *(frostharka)* stræng Frost. — **b.** pl. *hörkur* = *frosthörkur*. — **4.** *(þrek)* Haardførhed, Uforsagthed, Kækhed.

2. **harka (a)** [haǫ·ga] vt. **I. †1.** vt. med dat.: *h. e-u saman*, skrabe n-t sammen. — **2.** med acc.: *h. e-ð af sjer*, lade n-t ikke bide paa sig; ikke give sig (ved Smærte). — **3.** impers.: *e-m harkar*, det kniber for en; *það harkar um e-ð*, der er Mangel paa n-t. — **II.** refl. *harkast*, stöje, larme.

harka laust [haǫ·galöyst] an. tyst, stille: *fámennt og h. umkríng hann* (LFR. XV. 21). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. haard, bister, barsk: *það er harkalegt útlit í lofti*, Himmelen har et barsk Udseende; *harkaleg meðferð*, ublid (haardhjærtet) Behandling; — adv. *-lega*: *slengjast þá harkalega niður* (JTrSk. I. 109); *Þessi hugsun kom fram í lögunum . . . nokkuð harkalega ef til vill* (Alþ. '11, B. 796). **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. Spektakler.

harkanalega [haǫ·ganalɛ:qa] adv. = *harkalega*, haardt: *þó krakkaóvitarnir klípi í rófuna á seppa eða togi h. í eyrun á honum* (Eimr. XVIII. 141).

harki (-a) [haǫ·ɟɪ, haǫ·ga] m. **1.** *(harka)* Voldsomhed (Vf.). — **2.** *(skran)* Sammenskrab. — **3.** vedvarende Frost (Sl., Vf.). — **4.** *(skortur)* Mangel.

hár kim [hauǫ·ɟɪm] n. Haarkim. **-klauf** [-klöy·v] f. Haarskilning. **-klæddur** [-klaid·øǫ] a. klædt i Haardug. **-klæði** [-klai·ðɪ] n. Haardugsskjorte. **-klæðissekkur** [-klaiðɪsɛhgøǫ] m. Sæk af Haardug. **-koddi** [-kod·ɪ] m. Valk. **-kolla** [-kodla] f. Paryk. **-kragi** [-krai·ɟɪ] m. Krans af Haar: *úlfgráa, siúfna hárkragann aptur frá eyrunum* (EKv. i Eimr. II. 86).

harla [har·dla] adv. saare: *h. góður*, saare god.

hár laus [haur·löys] a. **1.** *(án hára)* haarløs. — **2.** *(graslaus)* uden Græs. **-leggjastör** [-lɛɟ·asdö:r] f. (bot.) haarstilket Star (carex capillaris, L.). **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. Haarløshed. **-liðun** [-lɪ·ðøn] f. Krølning. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. tyndhaaret; med sparsom Haarvækst. **-lokkur** [-lohgøǫ] m. Haarlok; Bukkel. **-los** [-lo·s] n. Haarfald. **-lubbi** [-lʏb·ɪ] m. filtret Haar. **-löður** [-lö·ðøǫ] n. Skum paa Haaret (ved Hovedvask).

harma (a) [har·ma] vt. beklage, begræde; sörge over: *h. e-n*, sörge over en. **-blær** [-blai:r] m. Sörgefarve, melankolsk Farve. **-bót** [-boᵘ:t] f. Lindring i Sorg.

hármaðkur [haur·maþgoǫ, -maðkoǫ] m. Haarorm (LFR. IX. 218).

harma dalur [har·mada:løǫ] m. Jammerdal. **-drykkur** [-drɪhgøǫ] m. Sorgens Drik. °**-dögg** [-dök·] f. Sorgens Dug, Taarer. **-fregn** [-frɛg·n] f. sörgelig Efterretning. **-grátur** [-grau:døǫ, -grau:tøǫ] m. Graad, Begrædelse: *h. Jeremíasar*, (Jeremias) Begrædelsernes Bog. **-gæla** [-ɟai:la] f. = **harmakvein. -kjör** [-ɧö:r] npl. sörgelige Kaar. **-kvein** [-kvei:n] n. Graad, Begrædelse, Veraab. **-lag** [-la:q] n. Sörgemelodi. **-land** [-lan·t] n. Sorgens Land. **-ljettir** [-ljɛhdɪǫ] m. **a.** *(fróun)* Lindring i Sorg, Trøst. — **b.** *(sá, er ljettir harmi)* Sorgbefrier.

†harmanlega [har·manl:qa] adv. 1. *(sorglega)* smærtelig, med megen Sorg. — 2. *(hrvillega)* paa en oprorende Maade.

harma saga [har·m:sa:qa] f. **harmafregn.** **-sjón** [-sjo·n] f. sørgeligt Syn. **-stafir** [-sda:vir] mpl. **harmakvein.** **-tölur** [-tö:lør] fpl. Klager. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. Sorgens Taage.

harm blandinn [har·mblandin] a. sorgblandet. **-dauði** [-döy·ði] a. indec. begrædt, savnet: *hann var öllum h.*, alle sørgede over hans Død.

hármey [haur·mei·] f. = **hárbrúða** 3.

harmfullur [har·mfYdløq] a. sorgfuld.

hármikill [haur·mI,kIdλ, -mI,kIdλ] a. haarrig.

harmyrði [har·mIrðI] npl. vrede Ord, Skældsord.

hármjór [haur·mjo·r] a. haartynd, smal som et Haar.

harm kaldur [har·mkaldøq] a. isnet af Sorg. **-kvæði** [-kvai·ðI] n. Sorgesang. **-kvælalaus** [-kvailaloy:s] a. 1. *(vírsaukalaus)* uden Smærter. — †2. *(pyndingarlaus)* uden Marter, uden Pinsel: *það rekk ekki harmkvælalaust* (det gik ikke af uden Møje) *að ná [illegible]* **-kvæli** [-kvai·lI] npl. Pinsler, Lidelse. ° **-leikari** [-lei·garI, -lei·k-] m. Tragediespiller, Tragiker. ° **-leikaskáld** [-leigasgaul·t, -leika-] n. Tragediedigter, Tragiker. **-leikur** [-lei·gøq, -lei·køq] m. Tragedie.

Harmonía (-u) [har·monija] f. Titlen paa en gammel Evangelibog: (Talem.) *margt er skrítið í Harmoníu* (sagði [illegible]), siges, naar man hører n-t uventet el. underligt.

?**harmóníka (-u, -ur)** [har·moni·ga, -i·ka, -mo·n-] f. Harmonika.

?**harmóníum (-ums,** pl. ds. el. **†-a)** [har·mo·nijom, -ija] n. Harmonium.

harm saga [har·msa·qa] f. sørgelig Efterretning. **-samlegur** [-samleqøq] a. sørgelig, smærtefuld.

harms bönd [har·msbönt] npl. Sorgens (Lidenskabens) Lænker. **-efni** [-ebnI] n. Kilde til Sorg. **-fullur** [-fYdløq] a. sorgfuld.

harm sjón [har·msjo·n] f. sørgeligt Syn. **-sjúkur** [-sju·gøq, -sju·køq] a. syg af Sorg.

harmslegur [har·msleqøq] a. sorgfuld: *h. í bragði*, med en sorgfuld Mine.

harm sæll [har·msaidλ] a. som paa een Gang bringer Lykke og Sorg. **-söguleikur** [-söqølei·gøq, -lei·køq] m. Tragedie. **-sök** [-sö·k] f. Aarsag til Sorg. **-tal** [-ta·l] n. Jamren, Beklagelser. **-tíðindi** [-ti·ðIndI] npl. bedrøvelige Efterretninger.

harmur (-s, -ar, dat. pl. **hörmum)** [har·møq, hör·møm] m. Sorg: *hyggja af harmi*, glemme sine Sorger; *reka harma sinna*, hævne sig.

harm þreyttur [har·mþreihdøq] a. træt af Sorg, sorgbeklemt. **-þrunginn** [-þrun,gIn] a., **-þrútinn** [-þru·dIn, -þru·tIn] a. overvældet af Sorg.

hár nál [haur·nau·l] f. Haarnaal. **-net** [-ne·t] n. Haarnæt.

hárófu hestur [hau·ro·ohesdøq] m. **-stertur** [-sdɛrdøq] m. [illegible] Haleben af et Faar.

hároma [hau:ro·ma] a. indec. højrøstet.

1. **harpa (hörpu, hörpur)** [har·pa, hör·pY, hör·pør] f. I. 1. Harpe [illegible] *í hörpu*. 2. (astr.) *Harpan*, Stjernebilledet Lyren (Ur.). [illegible] II. = *hörpudiskur.* — III. den 10. Maaned i den isl. Almanak (fra sidst i April til sidst i Maj).

2. **harpa (a)** [har·ba] vt. og vi. 1. *(leika á hörpu)* spille paa Harpe el. Citar. — 2. a. *(herpa)* trykke sammen, sammenknibe. — b. *h. að e-m*, dadle, irettesætte en.

harpari (-a, -ar) [har·barI] m. Harpespiller, Citarspiller.

harpeis (-s) [har·beis] m. Harpiks.

hárpípa [haur·pi·ba, -pi·pa] f. Haarrör.

hárpípu aðdráttur [haur·piboað·drauhdøq, -pipo-] m. Kapillaritet, Haarrörstiltrækning. **-afl** [-ab·λ] n., **-kraftur** [-kraf·døq] m. Haarrörskraft.

harp ljóð [har·plo·ð] npl. Harpe-Digte. **-ljóðagerð** [-ljo·ðagɛrð] f. [illegible]

hárpoki [haur·po·gI, -po·kI] m. Haarsæk.

hárprúður [haur·pru·ðøq] a. haarfager.

° **harp slagi** [har·pslai·jI] m. Harpespiller. **-sláttur** [-slauhdøq] m. Harpespil.

?**hár púður** [haur·pu·ðøq] n. Haarpudder. **-ramur** [haur:a·møq] m. = **háramur.** **-reyta** [haur:ei·da, -r:ei·ta] vt. afrive, afruske ens Haar, slide i Haaret. **-reyting** [haur:ei·diŋk, -r:ei·tiŋk] f. Haarets Afrivning el. Afruskning; Haarafrivning. **-reytur** [haur:ei·døq, -r:ei·tøq] fpl. Haarafrivning, Rusken i Haaret.

harri (-a, -ar) [har:I] m. Konge, Fyrste: *[illegible]* Vogns ɔ:) Solens Fyrste (JHall. 180).

hár rjettur [haur:jɛhdøq] a. aldeles rigtig; n. *hárrjett* som adv. ds. **-rot** [haur:o·t] n. Haarfald. **-salli** [haur·sadlI] m. Pudder. **-sár** [-sau·r] a. ømhaaret, [illegible] *[illegible]* **-sekkur** [-sɛhgøq] m. Sæk, vævet af Haar, Haarsæk. **-sella** [-sel·a] f. Haarcelle. **-serkur** [-sɛrgøq] m. Haarskjorte. **-sía** [-si·ja] f. Haarsi. **-síður** [-si·ðøq] a. langhaaret. **-skeri (-a, -ar)** [-sqɛ·rI] m. Frisør, Haarskærer.

†**harski (-a)** [har·sqI, har·sga] m. = *háski*, Møje, Besværlighed, Fare.

hár skreyting [haur·sgrei·diŋk, -sgrei·t-] f. Haarfrisure. ° **-skrýfir** [-sgri·vIr] m. Frisør. ° **-skrúfur** [-sgru·vøq] m. høj Paryk. **-skúfur** [-sgu·vøq] m. Haardusk. **-skurður** [-sgYrðøq] m. Haarklipning.

harsl (-s, hörsl) [har·sλ, hör·sλ] n. *(ír hörsl)* 1. Ujævnheder paa snefri, frossen Vej. — 2. *(sigg)* haard Hud (f. Eks. paa Hænder og Fødder). — 3. *[illegible]*

harslara [har·slara] a. indec. **-kendur** [-kɛndøq] a. **-legur** [-leqøq] a. daarlig: *h. buskapur, matur* (Árn.).

hár smár [haur·smau·r] a. meget smal, haart n-t, meget alle [illegible] *hársmáu*

[illegible] (LFR. XI. 155). **-smyrsl(i)** [-smIrsIt, -smIrsλ] npl. Pomade. **-spenna** [-sbɛn·a] f. Haarspænde.

hársrætur [haur·srai·døq, -rai·tøq] fpl. 1. Haarets Grænse (is. foran): *roðna upp í h.*, blive højrød i Hovedet. — 2. *(hársvörður)* Haarrødder, Haarbund.

hár stjarna [haur·sdja(r)dna] f. (bot.) Solilje (antedon). **-sveipur** [-svei·bøq, -svei·pøq] m. 1. *(hvirfill)* Hvirvelen i Haaret (Issen). — 2. *(sveipur í hári)* Hvirvel i Haaret. °**-svelnir** [-svelnIr] m. »Haarets Jætte«, ɔ: Kniv. **-svörður** [-svörðøq] m. Haarbund; Skalp. **-taug** [-töy·q] f. Haarreb.

hartnær [har·dnai·r] adv. næsten, †hartad.

hár toga [haur·to·qa] vt. a. *(draga á hárinu)* trække ved Haarene: *vertu ekki að h. hana [illegible] þína.* — b. overf.: fordreje ved Sofismer, haarklove: *h. alt, sem aðrir segja.* **-togan** [-to·qan] f. = **hártogun.** **-togari** [-to·qarI] m. Haarklover; Sofist: *orðin „sófisti" og „sófismar" hafa síðan [illegible] merkingu og hártogari og hártoganir* (ABJH. 213). **-togun (-ar, -anir)** [-to·qon, -anIq] f. Haarkloveri, Spidsfindighed, Sofisme, sofistisk Udlægning. **-togunarlist** [-toqonarlIs·t] f. Sofisteri. **-togunarröksemd** [-toqonaröksɛmt] f. haarklovende, sofistisk Bevis. **-tæja** [-tai·ja] f. Haartot.

hárugur [hau:roqøq] a. haaret, fuld af Haar; — overf. muggen: *Jæja ... eitthvað er hárugt við það alt saman, sagði frúin* (EKvSv. 253).

hár vaxinn [haur·vaχsIn] a. behaaret. **-viss** [-vIs] a.: *h. um e-ð*, fuldkommen vis, fuldstændig sikker paa n-t. **-vöxtur** [-vöχsdøq] m. Haarvækst. **-æð** [haur·ai·ð] f. Haaraare.

há ræfraður [hau:ai·vraðøq] a. høj til Loftet: *[illegible] salur.* **-rödd** [-röt] f. (mus.) Diskant.

hás [hau·s] a. hæs: *og er [illegible], h. rödd*, en hæs, rusten Stemme.

hasa (a) [ha·sa] vi. og vt. 1. a. væmmes: *e-n hasar á e-u*, en væmmes ved n-t (paa Grund af, at det er for fedt el. sodt), blive overmæt af [illegible]. — b. *h. við n. sér*, (*) lægge n-t fra sig [illegible] *þetta átt nú að vera búið.* *[illegible]* (-) reste n. sig (n-t sorgeligt): [illegible]. — 2. refl. *hasast upp á e-u*, blive ked af n-t, opgive n-t som haabløst.

hása [hau:sa] a. indec. (Vf.) = *hás: börnin eru öll h.*

háseta byrgi [hau:sedabIr·qI] n., **-seta-**] n., **-klefi** [-klɛ:vI] m. (naut.) Lukaf, Folkelugar. **-verkfall** [-vɛq·kfadλ] n. Sømandsstrejke.

há seti (-a, -ar) [hau:sɛ·tI] m. Matros. **†-setur (-urs,** pl. ds.) [-sɛtør, -sɛtøq] n. højt Sæde, ophøjet Stilling. **-sigldur** [-sIgldøq, -sIl(q)døq] a. 1. med fulde Sejl: *hann er nú ekki h.*, nu har han taget Sejlene ind; han har nu tabt Modet (BH.). — 2. *(með hárri siglu)* med en höj Mast (GKonÆf. 46). **-sigluljós** [-sIgloljo·s] n. Overlys.

hásin [hau:sI·n] f. Hase; Achillessene.

° **há sýn** [hau:si·n] f. Fugleperspektiv. **-sjá(v)að** [-sjau·(v)að] an. (med) [illegible] Vande, Højvande [illegible] ved Højvande.

haska (a) [has·ga] vt. med dat.: *h. e-u, h. sjer með e-ð*, skynde sig med n-t, göre n-t færdigt i en Hast; — med acc.: *h. sig*, göre sig færdig (ASkaft.).

háska dýfa [haus·gadi:va] f. farlig Dukkert: *háskadýfur | fleyið tók* (GTh. '06, 45). **-flögur** [-flö:qøq] n. farlig og pludselig Sygdom. **-fullur** [-fYd·løq] a. farefuld, farlig. **-för** [-fö:r] f. farlig Rejse, farligt Tog. **-gripur** [-grI:bøq, -grI:pøq] m. farligt Menneske; Skadedyr. **-laus** [-löy·s] a. 1. *(öruggur)* uden for al Fare, sikker. — 2. *(hættulaus)* ufarlig. **-legur** [-le·qøq] a. farlig, forfærdelig; — adv. *-lega.* **-maður** [-ma:ðøq] m. farligt Menneske. **-samlegur** [-sam·leqøq] a. = **háskalegur.** **-semd** [-sem·t] f. = **háski.** **-tól** [-to:l] n. farligt Redskab. **-vað** [-va:ð] n. farligt Vadested. **-valtur** [-vaλ·døq, -val·tøq] a. saa slingrevorn, at det medfører Fare: *kænan háskavölt* (GKonÆf. 188). **-veður** [-vɛ:ðøq] n. farlig Storm.

háskeftur [hau:sqɛfdøq] a. langskaftet.

háskerðingur (-s, -ar) [hau:sqɛrðiŋgøq, -as] m. = **hákarl** 1.

háski (-a, -ar) [haus·qI, haus·ga] m. Fare: *í háska staddur*, stedt i Fare.

há ský [hau:sqi·] n. højt svævende Sky. **-skógur** [-sgo·(q)øq] m. höj Skov; Overskov.

háskóla ár [hau:sgo·la·aur] n. 1. (i pl. *(ársfjórtími í háskóla)* Universitetsaar: *á háskólaárunum stunda margir kappsamlegar knæpurnar en námið.* — 2. *(kenslutími háskóla á ári)* Undervisningsaar ved et Universitet. **-borgarabrjef** [-a-bor·garabrjɛ:v] n. akademisk Borgerbrev. **-borgari** [-bor·garI] m. akademisk Borger. **-busi** [-bY:sI] m. Rus. **-deild** [-deil·t] f. Fakultet. **-genginn** [-ɟeiŋ·ɟIn] a. som har studeret ved et Universitet. **-kennari** [-kɛn:arI] m. Universitetslærer, Professor el. Docent. **-kensla** [-kɛn·sla] f. Universitetsundervisning. **-mentun** [-mɛv·don, -men·ton] f. Universitetsdannelse. **-misseri** [-mIs:ɛrI] n. Universitetssemester. **-ráð** [-rau:ð] n. Konsistorium, det akademiske Kollegium. **-rektor** [-rɛχ·døq] m. Universitetsrektor, Rektor magnificus. **-ritari** [-rI:darI, -rI:t-] m. Universitetssekretær, Pedel. ° **-stjóri** [-sdjo·:rI] m. Universitetsrektor, Rektor magnificus. **-þjónn** [-þjo·d·n] m. Pedel.

há skóli [hau:sgo·lI] m. 1. Universitet, Højskole: *H. Íslands.* — 2. *(lýðháskóli)* Højskole, Folkehøjskole. ° **-skurður** [-sgYrðøq] m. Hautrelief. **-skæla** [-sqai·la] vi. græde lydelig. **-skör** [-sgö·r] f. höj Rand, höj Kant.

†**hasl (-s)** [has·λ] n. = *hesli*, Hassel.

hasla (a) [has·la] vt. (opr. afmærke (Kamppladsen) med Hasselstænger); nu kun i Udtr.: *h. e-m völl*, udfordre en til Kamp.

há sláttur [hau:slauhdøq] m. Midten af Høslætstiden: *um hásláttinn*, midt i Høsttiden. **-sljetta** [-sljɛhda] f. Højslette.

hásmæltur [hau:smailtøq] a. = **hás.**

há speki [hau:sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ȶɪ] f. indec. **a.** Metafysik (ÁBjSál. § 300). — **b.** Scotisme (Skírn. '18, 270). **-spekingur** [-sbɛ·ɟiŋgøϱ, -sbɛ·ȶ-] m. **a.** Metafysiker. — **b.** Scotist. **-spentur** [-sbɛvdøϱ, -sbɛntøϱ] a. med höj Spænding: *háspent rafmagn,* Stærkströms Elektricitet. **-spil** [-sbɪ·*l*] n. höjt Kort; *(tromp)* Trumf (ogs. overf.): *Hún var sú, sem hafði háspilin á hendinni,* hun havde Trumferne (Eimr. XII. 186).

hásróma [hau:srou·ma] a. indec. hæs.

1. **hast** [has·t] n. Hast: *skrifað í hasti;* — *jeg get ekki munað það svona í hasti* (paa staaende Fod).

2. **hast** [has·t] adv. hastigt, hurtigt.

hasta (a) [has·da] vi. **1. a.** *(flýta sjer)* haste, ile. — **b.** impers.: *honum hastar ekki,* han har intet Hastværk. — **2.** *h. á e-n,* irettesætte, tysse paa en.

hástafa [hau:sda·va] a. indec. höjrøstet.

hastarlegur [has·darlɛ·qøϱ] a. **1.** *(snögglegur)* pludselig, hastig: *taka hastarlega sótt,* blive pludselig hæftig syg. — **2.** *(hlálegur)* slem: *þú ert þó ekki svo h. að neita mjer um þessa bón mína;* — *Það er nokkuð hastarlegt* (lovlig slemt), *að vilja kjósenda ... að því er fjárveitingar snertir, skuli vera beint frá því að koma undir atkvæði* (Alþ. '11, B. II. 1051). — **3.** adv. *-lega.*

há stertur [hau:sdɛϱdøϱ] m.: *hrósa e-m (upp) í hástert,* prise en i höje Toner. **-stig** [-sdɪ·*q*] n. **1.** *(hámark)* Höjmaal, Maksimum. — **2.** (gramm.) *(efsta stig)* Superlativ, höjeste Grad. **-stigaður** [-sdɪ·qaðøϱ] a. med höje Stier, brat. ° **-stigspetti** [-sdɪχspɛhdɪ] n., **-stigsreitur** [-sdɪχsrɛi:døϱ, -rɛi:tøϱ] m. Maksimumsregion. **-stígur** [-sdi·qøϱ] a. **1.** som løfter Benene höjt: *Hestarnir ... brokkuðu hástígir og ljettstígir nokkra faðma* (ÞGjOs. 89). — **2.** höjtvandrende: *hástígi, heiðskæri röðullinn* (StStAndv. II. 24). **-stígvjel** [-sdiqvjɛ*l*] npl. Skaftestövler. ° **-stika** [-sdɪ·ga, -sdɪ·ka] f. Hektometer.

hastyrði [has·dɪrðɪ] npl. vrede Ord.

hástokka flæði [hau:sdohgaflai:ðɪ] n. (Arnf.) = **háflæði. -veisla** [-vɛis·la] f. Gilde, der holdes for Skibshaandværkerne, naar Rælingen er blevet færdig (Vestm.). **-vín** [-vi:*n*] n. Vin, brugt i en *hástokkaveisla* (Vestm.).

há stokkur [hau:sdohgøϱ] m. den midterste Del af en Essing (til bægge Ender kaldes den *slíður).* **-stóll** [-sdoudλ] m. Höjstol, Trone, Kongestol.

hast orður [has·dorðøϱ] a. bister, barsk i sin Tale. **-úðlega** [-uðlɛ·qa] adv. barsk, bistert: *Veggjasmiðurinn kallaði h. að þeim er flutti torfið* (Esp. IV. 56).

hástunur [hau:sdʏ·nøϱ] fpl. höj Stönnen: *liggja með hástunum.*

hastur (höst, hast) [has·døϱ, hös·t, has·t] a. **1.** *(h. í orðum)* barsk, bister i sin Tale. — **2.** *(bráður)* opfarende. — **3.** *h. (í gangi),* (om en Hest) som støder.

há stæður [hau:sdai·ðøϱ] a. nordlig: *vindurinn er h.* (Vi.) — *hátt á,* næsten nordlig. **-stöðvar** [-sdöðvaϱ] fpl. höjt Stade. **-stöfum** [-sdö·vø*m*] adv. höjt, lydelig: *hrópa h.; lofa e-ð h.* (i höje Toner). **-stökk** [-sdöhk] n. Höjdespring. **-suður** [-sʏ·ðøϱ] n. retvisende Syd: *í h.,* i stik sydlig Retning. **-sumar** [-sʏ·maϱ] n. Höjsommer, Midsommer. **-sumarskeið** [-sʏmaϱsɟɛi:*ð*] n. Midsommertid. **-sveifgras** [-svɛiv·gras] n. (bot.) almindelig Rapgræs (poa trivialis, L.). **-sveim** [-svɛi·*m*] n. Spekulation. **-sæi** [-sai·jɪ] n. Idealisme: *sýnt það eins áþreifanlega og Guyau hversu menn geta varðveitt h. sitt og sálargöfgi* (ÁBj19.öld 348). **-sær** [-sai·*r*] a. idealistisk.

hasæti [ha:sai·dɪ, -ai·tɪ] n. coll. fed og lækker Spise, Lækkerbidsken (BH.).

hásæti [hau:sai·dɪ, -sai·tɪ] n. Höjsæde, Trone.

hasætinn [ha:sai·dɪ*n*, -ai·tɪ*n*] a. slikmundet, fraadsende (BH.).

†hásætis borg [hau:saidɪsbor·k, -saitɪs-] f. Residensstad. **-ræða** [-rai:ða] f. Trontale. **-stóll** [-ɪ-sdoud·λ] m. Tronstol, Trone.

hata (a) [ha:da, ha:ta] vt. **I.** hade. — **II.** refl. *hatast:* **1.** recipr. hade hinanden. — **2.** *hatast móti e-m (e-u), við e-n (e-ð),* hade en (n-t). — **3.** *hatast burt úr landinu,* flygte ud at Landet paa Grund af Had el. Uvilje (Hist. III. 148).

hátalaður [hau:ta·laðøϱ] a. **1.** *(hávær)* höjrøstet. — **2.** som bruger stærke Udtryk: *var h. um breyt.till. ... um launahækkun til læknisins á Kleppi* (Alþ. '11, B. II. 399).

***hati (-a, -ar)** [ha:dɪ, ha:tɪ] m. **1.** *(hatari)* Hader. — **2.** npr. (mytol.) Navn paa den Ulv, der forfølger Solen.

hátíð (-ar, -ir og -ar) [hau:ti·*ð*] f. **1. a.** Höjtid, Fest: (Ordspr.) *h. er til heilla best,* Fest er til Lykken bedst; *á hátíðum og tyllidögum,* paa Höjtids- og Festdage. — **b.** spec. i pl.: Jul og Nytaar: *fram yfir hátíðir* (el. *hátíðar),* ud over Jul og Nytaar (Lögb. '11, $^{28}/_{12}$). — **c.** *(Mikaelsmessa)* Mikkelsdag (ASkaft., Álftaf.). — **2.** *vera h. hjá e-u,* være udmærket i Forhold til n-t andet; *Er það býsna há tala, en þó h. hjá því, sem áður var* (Eimr. X. 146); *Frumvarpið var h. í hitt eð fyrra, hjá því sem það er nú* (Alþ. '11, B. 931).

hátíða bragur [hau:tiðabra:qøϱ] m. festlig Tone, festligt Udseende. **-brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] n. n-t, der kun göres paa en Fest el. for at göre n-t festligt; *Púkk ... er opt spilað á jólanóttina sjálfa, til hátíðabrigðis* (ÓDavSk. 337). **-hald** [-hal·t] n. Festlighed. **-matur** [-ma:døϱ, -ma:tøϱ] m. Höjtidsmad. **-salur** [-sa:løϱ] m. Festsal, Solennitetssal. **-skrúði** [-sgru:ðɪ] m. Höjtidsdragt. **-svipur** [-svɪ:bøϱ, -svɪ:pøϱ] m. höjtidelig Mine, Bededagsansigt. **-söngur** [-söyŋ·gøϱ] m. Höjtidssang, Festsang.

hátíðis dagur [hau:tiðɪsda:qøϱ] m. Höjtidsdag, Festdag. **-fullur** [-fʏd·løϱ] a. höjtidelig, berømmelig, herlig. **-kvöld** [-kvöl·t] n. Höjtidsaften, Festaften.

hátíð legur [hau:tiðlɛ·qøϱ] a. höjtidelig, festlig; — adv. *-lega,* ds.; (mus.) maëstoso, höjtideligt. **-leikur** [-lɛi·gøϱ, -lɛi·køϱ] m. Höjtidelighed, Festlighed.

há tiginn [hau:tɪ·jɪ*n*] a. **1.** majestætisk: *alvaran mikil og hátigin* (GFr. i Eimr. XIII. 202). — **2.** *hinir hátignu málsaðilar,* de höje kontraherende Parter (Stj. '12, A. 150). **-tign** [-tigv] f. Höjhed, Majestæt. **-tignaður** [-tɪgnaðøϱ] a. ophöjet, majestætisk.

hátignar afbrot [hau:tɪgnarav·brot] n., **-brot** [-bro:t] n. Majestætsforbrydelse. **-brotsmál** [-brotsmau:*l*] n. Sag for Majestætsforbrydelse. **-legur** [-lɛ:qøϱ] a. majestætisk, ophöjet; — adv. *-lega.*

há timbraður [hau:tɪmbraðøϱ] a. **1.** *(háreistur)* höjttømret: *hvílir mjer á herðum hátimbruð borg.* — **2.** (pop.) fuld af Tømmermænd: *hausinn á mjer er h. eftir alt slarkið í gær.* **-tindóttur** [-tɪndouhdøϱ] a. höjtindet. **-tindur** [-tɪndøϱ] m. höj Tinde, höjeste Top. **-typtur** [-tɪfdøϱ] a. med höj(e) Top(pe): *hátyptar öldur.* **-tónn** [-toudv] m. Höjtone, Diskant.

hat ramlegur [ha:dramlɛ·qøϱ, ha:t-] a. nederdrægtig: *Var það ekki hatramlegt, að þessi brú skyldi stöðugt vera að kvelja hann* (EKv. i Eimr. II. 110); — adv. *-lega.* **-rammur** [-ram·øϱ] a. med bittert Had; nederdrægtig; — n. *hatramt* som adv., bittert: *berðist jafn hatramt gegn Alexander* (ÁBjH. 47). **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. hadefuldt, nederdrægtigt Raad.

hátt [hauht] adv. se **hár.**

Hatta (Höttu, Höttur) [hahda, höhdʏ(ϱ)] f. npr. Navn paa et Hunfaar, der er *höttótt* se *höttóttur.*

hatta (a) [hahda] v. impers.: *h. fyrir,* være afstikkende, stikke af: *Þú ert sólbrendur á hendinni, en handleggurinn hvítur; það hattar hreint fyrir.*

1. **hátta (a)** [hauhda] vt. med dat.: indrette, ordne: *h. e-u svo til, að ...,* lave, indrette n-t saaledes, at ... — pp. *háttaður,* af en vis Natur, Egenskab, Beskaffenhed; — is. impers.: *því er svo háttað,* det er af den Beskaffenhed, Sagen forholder sig saaledes; *honum er svo háttað,* han er af den Sindsbeskaffenhed; *þar er svo háttað landslagi (háttar svo til um landslag),* Terrænet er der af den Beskaffenhed, er saaledes.

2. **hátta (a)** [hauhda] v. **1.** vi. gaa til Sengs, gaa i Seng: *h. í björtu,* gaa i Seng mens det endnu er lyst; *fara að h.,* gaa til Köjs, gaa i Seng. — **2.** vt. afklæde: *h. e-n;* — *h. sig,* klæde sig af; — pp. *háttaður,* afklædt, i Sengen.

hátta bönd [hauhdabön·t] npl. **1.** Helrim, is. i *stafhenda,* s. d. O. — **2.** = 1. *fortak,* s. d. O. **†-föll** [-föd·λ] npl. (metr.) Afvigelse fra det sædvanlige. **-lag** [-la:*q*] n. **1.** *(venjur)* Skik, Sædvane, Sæder, Levemaade. — **2.** *(hegðun)* Adfærd, Optræden, Opførsel, Handel og Vandel: *þetta er fallegt h.!* sikken en Maade at opføre sig paa! — **3.** *(aðferð)* Fremgangsmaade, Metode. **-lykill** [-lɪ:ɟɪdλ, -lɪ:ȶɪdλ] m. (egl. Nögle til de forskellige Versarter) Digt, som giver Prøver paa forskellige Versemaal. **-mál** [-mau:*l*] npl. Sengetid.

hattaraiðn [hahdaraɪð·*n*] f. Hattemagerhaandværk.

hattari (-a, -ar) [hahdarɪ] m. Hattemager.

hátta skifti [hauhdasɟɪf·dɪ] npl. **1.** *(breyting siða)* Sædernes Forandring. — **2.** *(breyting bragarhátta)* Forandring af Versemaal. **-tal** [-ta:*l*] n. **1.** Opregning af forskellige Versearter (Titlen paa et berömt Digt af *Snorri Sturluson).* — ***2.** *(háttafjöldi)* Melodirigdom: *hörpusláttar h.* (GTh. '06, 14). **-tími** [-ti:mɪ] m. Sengetid.

hatt band [hahtbant] n. Hattesnor. **-barð** [-bar*ð*] n. Hatteskygge.

háttblendingur [hauhtblendiŋgøϱ] m. = **bragblendingur.**

hatt bóla [hahtbou·la] f. Bulehat; lurvet Hat. **-borðalykkja** [-borðalɪhɟa] f. Kokarde. **-borði** [-borðɪ] m. Hattebaand.

hátt erni (-is) [hauhdɛrdnɪ] n. Opførsel, Væremaade, Færden; *(orð og gerðir)* Gören og Laden. **-fall** [-t-fadλ] n. Afvigelse fra et Metrum, spec. hvad der mangler i et Metrums fuldkomne Kunstfærdighed (HSig. 23). **-fastur** [-fasdøϱ] a. taktfast: *Þegar „háttföst" tónaröð kemur svo dræmt eða þá svo ótt og títt, að vér skynjum ekki „háttinn"* (GFHh. 194).

hattgarmur [hahtgarmøϱ] m. ussel Hat, Bør.

háttheldi [hauht(h)ɛldɪ] f. indec. **1.** *(vanafesta)* Fastholdenhed ved sine Vaner (Þing.). — **2.** *(lund)* Karakter, Temperament (LFR. IX. 218).

háttymjandi [hauhdɪmjandɪ] a. höjtlarmende.

hatt kaufi [hahtköy·vɪ] m. (Vf.) = **hattkúfur** 2. **-kollur** [-kodløϱ] m. Hattepuld. **-kúfur** [-ku·vøϱ] m. **1.** *(hattkollur)* Hattepuld. — **2.** *(hattgarmur)* lurvet Hat, grim Hat, Bør. — **3.** *(kollóttur hattur)* rundpullet Hat.

° **hátt laginn** [hauhdlai·jɪ*n*] a. taktfuld. ° **-lagni** [-laignɪ] f. indec. Takt, Konduite.

hattlaus [hahdlöys] a. uden Hat.

hátt leysa [hauhdlɛi·sa] f. (egl. Strofe uden et bestemt Metrum); saal. har enkelte isl. Metrikere kaldt firelinjede Strofer, som ikke fulgte Rimernes sædvanlige Metra. Som Ekspl. anføres: *Skaltu mega skilja, | skammvinn gleðin er, | ekki er alt að vilja | opt í heimi hér* (HSig. 258).

hattmaður [hahdma·ðøϱ] m. Mand, som har en Hat (el. Hætte) paa.

° **háttmaður** [hauhdma·ðøϱ] m. Modalist, modalistisk Monarkianer (HHKr. 189).

háttnefndur [hauhdnemdøϱ] a. höjbemeldt.

hattpaufi [hahtpöy·vɪ] m. = **hattkúfur** 2.

hátt prýði [hauhtpri·ðɪ] f. indec. Belevenhed, gentilt Væsen, smuk Optræden. **-prýðismaður** [-priðɪsma:ðøϱ] m. Mand med et belevent Væsen og god Opførsel. **-prúður** [-pru·ðøϱ] a. beleven, gentil.

háttrisinn [hauhdrɪ·sɪ*n*] a. som rejser sig höjt.

háttsemi [hauhtsɛmɪ] f. indec. = **háttalag.**

háttsuður [hauhtsʏ·ðøϱ] n. = **hásuður.**

hatttrje [hahtrjɛ·] n. Hatblok.

háttulega [hauhdølɛ·qa] adv. paa lovformelig Maade.

háttumál [hauhdømau:*l*] npl. Sengetid: *um háttumálin,* ved Sengetid.

hattur (-s, -ar) [hahdøϱ] m. Hat: (Talem.) *fá skömm í hattinn,* faa en Næse; *hefurðu nú fengið skömm í hattinn* (Eimr. XV. 125); *?hengja*

hatt sinn á e-ð, hænge sin Hat paa n-t, finde n-t at udsætte paa n-t. *þykjast góður fyrir sinn hatt*, bilde sig ind at være Karl for sin Hat; *fá skömm í hattinn*, faa Skænd el. Utak for n-t. *vera jafnan á [illegible] eftir öllum nýjungum* (paa Jagt efter alle Nyheder).

1. **háttur (-ar, hættir)** [hauhdøɋ, haihdɪɋ] m. **I. 1.** *(venja)* Skik, Brug. — **2.** *(framferði, framkoma)* Opförsel: *vanda um háttu manna*, kritisere Folks Gören og Laden. — **II. 1.** *(aðferð)* Maade, Art, Vis: *á hvaða hátt, með hverjum hætti*, paa hvilken Maade; *með ýmsum hætti*, paa forskellig Vis; *með þeim hætti*, paa den Maade. *Slíkt gerði hún [illegible] síður, og veit ég ekki enn hvernig á því var* (BrJDul 12). — **2. a.** Beskaffenhed, Udseende: *hvernig er hann í hátt*, hvorledes ser han ud. — **b.** *vera með þeim hætti* = *vera vanfær*, være frugtsommelig (Vf.). — **†3.** *(hóf)* Maade, Maadehold: (Ordspr.) *ágirni kann engan hátt*, Gridskhed kender ingen Maade. **4.** i adv. Forb.: **a.** gen. *mikils háttar*, [1]) anset, fornem: *mikils háttar maður*; [2]) af stor Vægt: *mikils háttar atriði*; — *alls háttar*, paa enhver Maade; *þess háttar*, af den Art; *lítils háttar*, ubetydelig; *margs háttar*, forskelligartet. — **b.** acc.: *á hvern hátt?* paa hvilken Maade? hvorledes? *á e-n hátt*, paa en el. anden Maade; *á allan hátt*, paa alle Maader; *á engan hátt*, paa ingen Maade, ingenlunde; *á ýmsan hátt*, paa forskellige Maader. — **c.** *eftir hætti*, som sædvanlig; nogenlunde; *með hverjum hætti*, paa hvilken Maade. — **III.** *(bragarháttur)* Metrum, Versemaal. — **IV.** (gramm.) Maade, jfr. *framsöguháttur*, Udsagnsmaade, Fortællemaade osv. — **V.** Sengetid, kun i Forb.: *fara í háttinn* = *fara að hátta*, gaa i Seng; bruges (Af.) ogsaa om den Tid, man plejer at staa op om Morgenen. — pl. *hættir*: *góðir hættir*, den Skik at gaa tidlig til Sengs (Af.); *ná háttum*, komme för Sengetid, (jfr. 1. *háttur* 1.). — **VI.** (log.) Modus (ÁBjRök. § 55).

2. **háttur** [hauhdøɋ] fpl., **háttutími** [hauhdotiːmɪ] m. = **háttumál.**

°**háttvaldur** [hauhdvaldøɋ] a. toneangivende.

hátt virtur [hauhdvɪɋdøɋ] a. höjtæret. **-þrumandi** [-t-þrʏ·mandɪ] a. höjttordnende.

háttæði [hauhdai·ðɪ] n. Manerer, Maade at være paa.

hatur (-urs) [haːdøɋ, haːtøɋ] n. Had: — paa Df. er Ordet m.: *hatur-inn er svo mikill, að hann blindar hann.* **-laus** [-r-löy·s] a. fri for Had. **-legur** [-lɛ·qøɋ] a. vederstyggelig; — adv. *-lega*, paa en vederstyggelig Maade. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Frihed for Had. **-samlegur** [-samlɛ:qøɋ] a. hadefuld, hadsk, fjendtlig.

haturs fullur [haːdøɋsfʏd·løɋ, haːtøɋs-] a. **1.** *(fullur haturs)* hadefuld, hadsk. — **†2.** *(hataður, viðbjóðslegur)* forhadt, afskyelig, vederstyggelig. **-maður** [-maːðøɋ] m. Avindsmand, Fjende.

***hauðlogn** [höyð·logn] n. Vindstille paa Jorden (ÓDav Þul.32).

†**hauðna (-u, -ur)** [höyð·na] f. = **haðna.**

***hauður (-urs)** [höyːðøɋ] n. Land, Jord, Landjord: *En þegar er þú fær h. höndum tekið* (Od. 108); **hauðurs flet*, Land, Jord (BóluHj. 113).

hauga (a) [höyːqa] vt. med dat.: *h. e-u saman, h. e-u upp*, dynge, sammendynge; *h. heim heyi*, bringe halvtörret Hø i Lade.

hauga eldur [höyːqaɛl·døɋ] m. Höjild (overnaturlig Ild over Gravhöje), Vætteild. **-gull** [-gʏd·λ] n. Gravhöjskat. **-kúla** [-kuːla] f. = **gorkúla** 1. **-kvikindi** [-kvɪːɉɪndɪ, -kvɪːȿɪndɪ] n. overordentlig karrigt Menneske. **-lygi** [-liːjɪ] f. indec. sort Løgn. **-ósannindi** [-ouːsanɪndɪ] npl. fræk Usandhed.

haugarfi [höyːqarvɪ] m. (bot.) almindeligt Fuglegræs (stellaria media).

hauga skammir [höyːqasgamːɪɋ] fpl. Syndflod af Ukvemsord. **-öld** [-öl·t] f. Höjalder, den Tid, da de døde blev höjlagte.

haug brot [höyq·bro·t] n. det at opbryde en Gravhöj; Aabningen, som dannes ved at opbryde en Gravhöj. **-búaletur** [-bualɛːdøɋ, -lɛːtøɋ] n. »Dødningeskrift«, Benævnelse paa en særlig Art Runer (GBrPer. 134). **-burður** [-bʏrðøɋ] m. Transportering af Gødning. **-búi** [-bu·ɪ] m. Höjbo, Dødning. **-eldur** [höyːqɛldøɋ] m. = **haugaeldur. -ganga** [höyq·gauŋga] f. Gaaen ind el. ned i en Gravhöj. **-hús** [höyːχ(h)u·s] n. Hus over Møddingen. **-klefi** [illegible] **-leggja** [illegible] vt. höj lægge. **-rúnar** [-ru·naɋ] fpl. = **haugbúaletur.**

haugshús [höyχ·s(h)u·s] n. = **haughús.**

***haug spori** [höyχ·sbo·rɪ] m. Dværg: *haugsporar þektu ei litla flagðið* (GThBúi 18). **-staður** [-sda·ðøɋ] m. Höjplads; Sted, hvor der er en Höj. **-stæði** [-sdai·ðɪ] n. **1.** Höjplads; en Gravhöjs Beliggenhed. — **2. a.** *(staður fyrir fjóshaug)* Plads for en Mødding, Møddingssted; en Møddings Beliggenhed. — **b.** Fundament for Mødding: *byggja . . . for og h.* (Lögr. '14, 224).

haugur (-s, -ar) [höyːqøɋ, höyχ·s] m. **I. 1. a.** *(hrúga)* Hob, Dynge: *öskuh.*, Askedynge. — **b.** *(fjóshaugur)* Mødding: *bera haug á túnið*, gøde Hjemmemarken. — **2.** *(áburður)* Gødning: *leiða haug*, ogs. abs. *leiða*, bringe Gødningen paa Hesteryg ud over Hjemmemarken. — **3. a.** *(hæð)* Höj. — **b.** om Höje af en særlig Form, lign. Gravhöje: *Í þessum fjallamýrum eru oft einkennilegar þúfur, er sumir kalla „hauga“, en sumir „rústir“* (ÞThLýs. I. 164). — **II.** Höj, Gravhöj: *brjóta haug*, plyndre en Gravhöj; *grafa út haug*, udgrave en (Grav)höj. — **III.** gen. pl. *hauga* som Forled i Sms. i Bet. overordentlig, dundrende, ærke-: *haugakvikindi, -lygi.*

haugþaki [höyχ·þaːɉɪ, -þa·ȿɪ] n. dat. sg. i Forb.: *að h.*, til Slut (SMúl.).

hauka [höyːga, höyːka] gen. pl. af **haukur** s. d. O. **-dalur** [-daːløɋ] m. npr. Dal og Gaardnavn, f. Eks. i *Biskupstungur.* **-lóð** [-louːð] f. = **lúðulóð. -veiði** [-veiːðɪ] f. indec. Falkejagt.

hauk flug [höyːkflʏ·q] n. Falkens Flugt. **-fránn** [-fraudn] a. med Falkeöjne. **-legur** [höyːgleqøɋ, höyːk-] a. høglignende; mandig, kæk af Udseende. ***-lyndur** [-lɪndøɋ] a. stolt og ædelmodig.

haukur (-s, -ar) [höyːgøɋ, höyːkoɋ, höyχ·s] m. **1. a.** Høg (astor): (Talem.) *hafa h. á hendi*, have en Høg paa Haanden; ogs. i overf. Bet.: være godt udrustet, have et Vaaben, have n-t i Baghaanden osv.; *eiga hauk í horni (þar sem e-r er)*, have en virksom Støtte (Rygstød) i en, have en god Ven at ty til; *ríki, sem á aðra eins hauka í horni* (Eimr. XIV. 235); *höfðu Íslendingar misst hauk úr horni er Jón Eiríksson var látinn* (ÞThLfr. III. 169); (Ordspr.) *sá man, sem haukinn gaf* (SchMál.), den, som gav Høgen, husker, hvad han har givet, siges naar en udretter n-t med Ting, som stammer fra andre el. ved andres Hjælp. — **b.** Falk (falco islandicus). — ***c.** da Jagtfalke i tidligere Tid blev baaret paa Armen (Skulderen), bruges *hauk-* og gen. pl. *hauka-* ofte som förste Sammensætningsled i digt. Omskr. for Haand: *haukabrík, -kleif, -stóll, -strönd, -sæti, haukklif, -land* osv. = Haand. — **d.** npr. *Haukur*, Hauk, Høg. — **2.** stor Medekrog (is. til Havkat-, Torsk- og Flynderfangst).

haula [höyːla] a. indec. som har en Brokskade.

haulband [höyl·bant] n. Brokbaand.

haul l (-s, -ar) [höyd·λ, höyl·s] m. (med.) Brok (hernia).

haunk [höyɲ·k, höyŋ·k] f. = **hönk.**

haus (-s, -ar) [höyːs, höys·, höyːsaɋ] m. **I.** *(hauskúpa)* Hovedskal, Hjærneskal. — **II. 1.** *(höfuð)* Hoved (is. Dyrs) *hrossh., hundsh., þorskh.*; (om Mennesker is. i nedsættende Bet.): *skítugur upp fyrir h.*; — *fara á hausinn*, [1]) *(detta)* styrte: *steypast á hausinn*, styrte næsegrus; *vera alt af á hausnum*, ikke kunne staa paa Benene, snuble hvert Öjeblik; [2]) gaa fallit: *vera á hausnum*, være meget daarlig stillet, være paa Fallitens Rand. [illegible] gøre hvilket som helst Arbejde. — **2.** overf.: *h. á nagla*, Hovedet paa et Söm.

hausa (a) [höyːsa] vt. og vi. skære Hovedet af (Fisk). **-kjagg** [-ȿak·] n. Økse til at kløve Torskehoveder med. **-mót** [-mouːt] npl. **I.** Hjærnesöm: *jeg skal lesa* (el. *þylja* el. *tala) yfir hausamótunum á honum!* jeg skal læse ham Teksten! — **II.** (naut.) Kølens Sammenföjning med Stavnen. **-skel** [-sɉɛːl] f. Hovedskal. **-skeljastaður** [-sɉɛljasdaːðøɋ] m. npr. Golgatha, Hovedpandested. **-smjör** [-smjöːr] n. blødt Væv inde i Hovedet mellem Øjnene paa Fisk (Vf.). **-vings** [-viŋ·s] n. Hovedrysten. **-víxl** [-viχ·sλ] npl. **1.** (egl. Stillen paa Hovedet i Stedet for paa Benene) Venden op og ned af n-t, fuldstændig Ombytning el. Forveksling af to modsatte Ting: *hafa h. á rjettu og röngu*, vende op og ned paa, forveksle Ret og Uret; *eg hefði haft h. á hlutunum*, jeg havde vendt op og ned paa det hele (Alþ. '11, B. 61); *nú eru orðin h. á hlutunum*, nu er Rollerne ombyttede (Lögr. '14, 218). — **2.** (Nl., Rask) = *eyrnavíxl.*

°**haus bora (a)** [höyːsbo·ra] vt. (med.) trepanere. °**-borun** [-bo·ron] f. (med.) Trepanation. **-brot** [-bro·t] n. Brud af Hjærneskallen. **-fallegur** [-fadlɛqøɋ] a. som har et smukt Hoved (om Dyr). **-fastur** [-fasdøɋ] a. fast i Hovedet, spec. fast i Kæben (om en Tand). **-filla** [-fɪdla] f. den Hud, der bedækker Hjærneskallen, Skalp. **-fríður** [-fri·ðøɋ] a. med smukt Hoved (om Dyr). **-fætlur** [-faihdløɋ] fpl. Blæksprutter (cephalopoda) (JHallHB.). **-kella** [-ȿɛdla] f. Hjærneskal: *fremri h.*, Pandeben; *eftri h.*, Nakkeben. **-kúpa** [-ku·ba, -ku·pa] f. Hjærneskal, Hjærnekasse. **-kúpnastaður** [-kuhbnasdaːðøɋ] m. = **Hausaskeljastaður. -kúpuhol** [-kubohoːl, -kupo-] n. Hjærneskalshule. **-laus** [-löys] a. uden Hoved. **-mikill** [-mɪ·ɉɪdλ, -mɪ·ȿɪdλ] a. med stort Hoved. °**-nafar** [-na·vaɋ] m. Trepan. **-skella** [höyːsɉɛdla] f. = **hauskella.**

haust (-s, pl. ds.) [höys·t] n. Efteraar, Høst.

hausta (a) [höys·da] v. impers. blive Efteraar: *það er farið að h.*, det bliver Efteraar; *það haustar að*, det bliver efteraarsagtigt.

haust aflógun [höys·davlouː(q)øn] f. Kvægets Slagtning om Efteraaret. **-annir** [-an·ɪɋ] fpl. Efteraarsarbejde. **-birtingur** [-t-bɪɋdiŋgøɋ] m. Forel, der om Efteraaret gaar op i Indsøer, naar de er begyndt at fryse til. **-blaðka** [-blaþga, -blaðka] f. Blade af Marehalm, slaaet i Efteraaret. **-blóm** [-blouːm] n. Efteraarsblomst. **-blót** [-blou·t] n. Høstoffer, Offerfest om Efteraaret. **-boð** [-bo·ð] n. Gilde om Efteraaret. **-borinn** [-bo·rɪn] a. som spredes paa Marken om Efteraaret: *haustborin mykja.* **-breiðsla** [-brɛiðsla] f. Spredning af Gødning om Efteraaret. **-brúða** [-bru·ða] f. (bot.) Høst-Vandstjærne (callitriche auctumnalis). **-búnaður** [-bu·naðøɋ] m. Efteraarsdragt. **-burður** [-bʏrðøɋ] m. Gødning, som spredes ud paa Marken om Efteraaret. **-bær** [-bai·r] a. som skal kælve til Efteraaret. **-bæra** [-bai·ra] f. en Ko, som skal kælve til Efteraaret. **-dagur** [höys·da·qøɋ] m. Efteraarsdag. **-fagur** [-t-fa·qøɋ] a. skön om Efteraaret. **-ferðir** [-fɛrðɪɋ] fpl Ture til Købstaden om Efteraaret. **-fiski** [-fɪsɉɪ] n. Efteraarsfiskeri. **-fölvi** [-fölvɪ] m. Høstfalmen, Efteraarsbleghed. **-heimtur** [-(h)ɛiɱdøɋ, -(h)ɛimtøɋ] fpl.: *góðar (illar) h.*, godt (daarligt) Resultat af Faare-Indsamlingen om Efteraaret. **-hlutur** [-(h)λʏ·døɋ, -(h)λʏ·tøɋ] m. Efteraarslod, det Antal Fisk, som hver enkelt Fisker faar for Efteraarsfisketiden. **-hold** [-(h)olt] npl. Efteraarshuld, Kreaturernes Tilstand om Efteraaret. **-hrakinn** [-(h)ɹa·ɉɪn, -(h)ɹa·ȿɪn] a. bedærvet ved Regn om Efteraaret. **-hreinsun** [-(h)ɹɛinsøn] f. (jfr. *hreinsun*) Efteraarsrensning, spec. nöjagtig Gennemsøgning om Efteraaret af Egnen omkring Gaarden for at faa fat i omstrejfende Faar og Heste. **-hríð** [-(h)ɹi·ð] f. Uvejr om Efteraaret. **-hugi** [-(h)ʏ·jɪ] m. Sindsstemning om Høsten: (Ordspr.) *annað er h., annað vorhugi*, Vaar og Høst giver hver sit Syn paa Sagen. 1. **-yrkja (-u, -ur)** [-d-ɪɹɉa] f. **1.** = *haustannir.* — **2.** *(uppskera)* Høst, Mejning (BH.). 2. **-yrkja** [-ɪɹɉa] vi. udføre Efteraarsarbejdet (Árn.). **-jafndægur** [-jabndaiqøɋ] npl. Efteraarsjævndøgn. **-kal** [-t-ka·l] n. Ødelæggelse ved Efteraarsfrost. **-kaldur** [-kaldøɋ] a. kold, som Vejret plejer at være om Efteraaret. **-kálfur** [-kaulvøɋ] m. **1.** Kalv fra Efteraaret. — **2.** Kalv, som man har haft Sommeren over. — **3. a.** den förste Sne om Efteraaret: *það fer eftir því, hvað hann gerir á haustkálfinn* (Sch.). — **b.** pludselig Snestorm om Efteraaret: *Opt verða höstug (hlaup með snjókomum og frosti fyrir vetur, í September og October; þau (hlaup heita „haustkálfar“ og boða gott haust jafnvel alt til jóla* (JÁÞj. II. 563). **-kauptíð** [-köyf·tið, -köy·p-] f. Handelstiden om Efteraaret. **-kliptur** [-klɪfdøɋ] a. klippet om Efteraaret. **-kvaðardagur** [-kvaðardaːqøɋ] m. Høst-

dag. **-kveld, -kvöld** [-kvεlt, -kvölt] n. Efteraarsaften. **-lag** [-d-la·ɣ] n. **1.** Værdi, som Faar o. a. staar i om Efteraaret, Efteraarspris. — **2.** *að haustlagi* (el. *að haustlögum),* ved Efteraarstid. **-lamb** [-lamp] n. Lam, som har levet Sommeren over, mods. *vorlamb.* **-langur** [-lauŋgøɣ] a. **1.** som varer hele Efteraaret. — **2.** af den om Efteraaret sædvanlige Varighed: *haustlöng nóttin.* **-legur** [-lεɣøɣ] a. efteraarsagtig. **-lög** [-lö·ɣ] npl. se **haustlag** 2. **-magi** [-mai·jı] m. = **hösmagi. -mánuður** [-mau·nøðøɣ] m. **a.** Efteraarsmaaned. — **b.** den anden Maaned i den isl. Tidsregning (fra sidst i Sept. til sidst i Okt.). **-myrkur** [-mıɣøɣ] n. Efteraarsmørke. **-misseri** [-mıs·ırı] n. Efteraarssemester. **-murta** [-mʏɣda] f. (Þingvallasv.) = 1. **bleikja** 3. **-mögóttur** [-mö·qo·ʰdøɣ] a. = **hösmögóttur. -nótt** [-noᵘʰt] f. Efteraarsnat; — pl. *haustnætur,* Efteraar (den sidste Del af Sommeren, lige før *veturnætur): á haustnóttum,* ved Efteraarstid: *Þetta var svo óvanalegt, að hreppsnefnd væri sagt til sveitarómaga á haustnóttum* (JTrHeið. IV. 24). **-punktur** [-t-puvdøɣ, -puŭdøɣ, -puntøɣ] m. Jævndøgnspunkt (Odds., Indl. 47). **-sáinn** [-sau·ın] a. vintersaaet. **-sauður** [-söy·ðøɣ] m. Bede, som den er om Efteraaret. **-selur** [-sε·løɣ] m. = **útselur. -skaði** [-sga·ðı] m. Tab om Efteraaret: *hollur er h.* (jfr. *haustskurður).* **-skorinn** [-sgo·rın] a. slagtet om Efteraaret. **-skurður** [-sgʏrðøɣ] m. Efteraarsslagtning: (Ordspr.) *hollari er h. en horskurður* (SchMál.), bedre er at slagte Faar om Efteraaret end nødes til at slagte dem senere paa Grund af Fodermangel. **-sproti** [-sbro·dı, -sbro·tı] m. = **haustbirtingur. -sæld** [-sailt] f. Husdyrenes gode Huld om Efteraaret. **-ull** [-d-ʏdλ] f. afraget Uld af efteraarsslagtede Faar: *en haustullin þvöl af fitu* (JSVb. 44). **-tíð** [höys·ti·ð] f., **-veðrátta** [-d-vεðrauhda] f. Efteraarsvejrlig. **-veður** [-vε·ðøɣ] n. Efteraarsvejr. **-verk** [-vεɣk] npl. = **haustannir. -verslun** [-vεɣsløn] f. Efteraarshandel. **-vertíð** [-vεɣtið] f. Fisketiden om Efteraaret (beg. med Mikkelsdag, 29. Sept.). **-vertíðarhlutur** [-vεɣtiðaɣ-(h)λʏ:døɣ, -(h)λʏ:tøɣ] m. = **hausthlutur. -viður** [-vı·ðøɣ] m. Træ om Efteraaret. **-vindur** [-vındøɣ] m. Efteraarsvind. **-þústur** [-t-þusdøɣ] m. kold Efteraarsblæst, barskt Efteraarsvejr.

Háu-Þóruleikur [hau:øþoᵘ·rølei:gøɣ, -lεi:køɣ] m. **1.** en Leg, hvori Spilleren staar paa en höj Tue og prøver at springe over en anden Deltager, som ligger ned (ÓDavSk. 118). — **2.** en *vikivakaleikur* best. i, at en af Deltagerne gaar rundt med en Slags Dukke i Kvindedragt *(Háa-Þóra)* og fortrædiger de andre, navnlig ved at søge at krybe mellem deres Ben; man sang Nidviser og kaade Skæmteviser under denne Leg (jfr. ÓDavSk. 138).

hávaða maður [hau:vaðama:ðøɣ] m. stöjende Person; Buldrebasse. **-mikill** [-mı:ɡıdλ, -mı:ķıdλ] a., **-samur** [-sa:møɣ] a. stöjende. **-seggur** [-sεg:øɣ] m. = **hávaðamaður.**

há vaði (-a, -ar) [hau:vaðı] m. **1.** *(háreysti)* Larm, Stöj. — **2.** *(hæð á landi, hörgur, hnjótur)* mindre Höj, Forhöjning: *(sólin) verpur ljóma sínum yfir dauða hávaða* (GFrÁtt. 7). — **3.** *(íshrönn við vötn)* sammendynget Is ved Bredden af Søer og Floder (Nl., Sch.). — **4.** pl. *hávaðar: (flúðir)* Katarakter i en Flod: *Drýli þau og hávaðar, sem oft eru á Sandvatninu, orsakast líklega af hinum lausa sandbotni* (ÞThFerð. III. 105). — **5.** *(aðalhluti, meginhluti)* störste Delen af n-t: *hávaðinn af því, sem hann sagði, var vitleysa.* **-var** [-va·r] a. = *hávær,* höjttalende: (Ordspr.) *h. er sjaldan orðvar* (GJ.), hvo höjt taler, er sjælden forsigtig. **-vaxinn** [-vaɣsın] a. höj af Vækst, höj. **-vegir** [-vei·jıɣ] mpl. Ære, Anseelse: *hafa í hávegum,* skatte höjt; *vera í hávegum (hafður) hjá e-m,* have en höj Stjærne hos en; *nú er orðaprjál í skáldskap mest í hávegum haft.* **-velborinn** [-vεlbo:rın] a. höjvelbaaren. **-vella (-u, -ur)** [-(v)εdla] f. (zool.) Havlit (anas (Harelda) glacialis). **-vellusöngur** [-(v)εdløsöyŋ·gøɣ] m. voldsom Stöj, Larm, Summen. **-vetur** [-vε·døɣ, -vε·tøɣ] m. Hjærtet af Vinteren, Midvinter. **-vindi (-is)** [-vındı] n. stærk Blæst. **-vingull** [-viŋgødλ] m. (bot.) Eng-Svingel (festuca pratensis). **-virða** [-vırða] vt. skatte höjt, höjagte. **-víti** [-vi·dı, -vi·tı] n. og adv. hede Helvede. **-vær** [-vai·r] a. höjrøstet, larmende, stöjende. **-værð** [-vairð] f., **-væri** [-vai·rı] f. indec., **-værni** [-vairdnı] f. indec. höjrøstet Tale, Larm, Stöj. **-þakinn** [-þa·ɡın, -þa·ķın] a. med höjt Tag. **-þýska** [-þisga] f. Höjtysk. **-þjóðverji** [-þjoᵘð-vεrjı] m. Höjtysker. °**-þrep** [-þrε·p] n. *(á vagni)* Buk: *vagnstjórar þeir og þjónar, er á háþrepum vagnanna sitja* (Eimr. I. 67). **-þrýsti (-is)** [-þrisdı] n., **-þrýsting** [-þrisdiŋk] f. Höjtryk, Maksimum. **-þrýstisvæði** [-þrisdısvai:ðı] n. Maksimum: *Frá háþrýstisvæðunum* (maxima) *blása vindarnir út á við til allra hliða* (Skírn. '19, 23). **-þrýstivjel** [-þrisdıvjε:l] f. Höjtryksmaskine. **-þrumandi** [-þrʏ·mandı] a. höjt tordnende. **-æruverðugur** [-airøvεr·ðøɣøɣ] a. höjærværdig.

he breska (-u) [hε:brεsga] f. Hebraisk. **-breskur** [-brεsgøɣ] a. hebraisk.

Heði [hε:ðı] dat. sg. af **Höður.**

†**heðra** [hεð·ra] adv. her *(= hjeðra).*

hef [hε:v] 1. p. sg. præs. ind. af **hafa** og **hefja.**

hefð (-ar, -ir) [hεv·ð, hεb·þ] f. **1.** Hævd: *h. má vinna á hverjum hlut,* enhver Ting kan vindes Hævd paa. — **2.** *(frægð)* Ære, Hæder.

hefða (a) [hεv·ða, hεb·ða] vt. **1.** hævde, erhværve ved Hævd; — pp. *hefðaður,* hævdvunden. — **2.** *h. e-m e-ð, h. e-ð fyrir e-n (handa e-m),* hævde, vindicere n-t til Fordel for en: *hann hefðaði eignarrjett Íslendinga að Eddukvæðunum.*

hefðandi (-a, -endur) [hεv·ðandı, -εndøɣ, hεb·þ-] m. Hævdbesidder.

hefðar frú [hεv·ðaɣfru:, hεb·ðaɣ-] f. fornem Frue. **-gjarn** [-r-ɡad·v, -ɡar·dv] a. ærgærrig. **-hald** [-ɣ-(h)al·t] n. Hævdbesiddelse. **-háttur** [-(h)auhdøɣ] m. Stolthed, Fornemhed: *hjelt mönnum nokkuð frá sjer, sem margir ... tóku fyrir kaldlyndi og hefðarhátt* (StgrTh. i Eimr. II. 209). **-hósti** [-(h)oᵘsdı] m. fornem Hosten (Kræmten). **-klerkur** [-klεɣ·gøɣ] m. Prælat. **-kona** [-ko:na] f. fornem Kvinde. **-langur** [-lauŋ·gøɣ] a.: *h. tími,* Tidsrum, efter hvilket man har vundet Hævd paa n-t. **-legur** [-lε·ɣøɣ] a. ærefuld. **-maður** [-ma:ðøɣ] m. fornem Mand. **-stofa** [-ɣ-sdo:va] f. Stadsstue. **-tími** [-ti:mı] n. Hævdstid. **-vald** [-r-val·t] n. Autoritet. **-vana** [-va:na] a. indec. uden Ære, vanærende. **-vitni** [-vıhdnı] n. Hævdvidne. **-þótti** [-ɣ-þoᵘhdı] m. Fornemhed: *með hefðarþótta,* fornemt (And. II. 89).

hefðhelgaður [hεv·þ(h)εlgaðøɣ, hεb·þ-] a. hævdvunden.

hefði [hεv·ðı, hεb·ðı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hafa.**

hefi [hε:vı] 1. p. sg. præs. ind. af **hafa.**

hefil bekkur [hε:vılbεhgøɣ] m. Hövlbænk. **-far** [-fa:r] n. Hövlstrøg.

hefill (-ils, -lar) [hε:vıdλ, -ıls, hεb·laɣ] m. **1.** *(h. smiða)* Hövl. — **2.** (naut.) **a.** Trisse til at hejse Sejlet op og ned (Vf., Lbs. 102, 8vo). — **b.** *(í segli)* Rebhul.

hefil skafl [hε:vılsgab·λ] m. mægtig Bølge. °**-skák** [-sgau:k] f. (naut.) Reb. **-spónn** [-sboᵘd·v] m. Hövlspaan. **-stokkur** [-sdohgøɣ] m. Hövlblok. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. Hövlstrøg. **-taug** [-töy:ɣ] f. (naut.) Rebline. **-tugga** [-tʏg:a] f., **-tunga** [-tuŋ·ga] f. det Træstykke, der ligger oven paa Høvljærnet. **-tönn** [-tön·] f. Hövljærn.

hefja (hef; hóf, hófum; hæfi; hafið) [hεv·ja; hε:v; hoᵘ:v, hoᵘ:vøm; hai:vı; ha:vıð] vt.

A. I. 1. hæve, løfte: *h. stein (á loft),* løfte en Sten; *h. upp augu sín,* opløfte sine Øjne; *h. (upp) hendur sínar (hendurnar) til himins,* opløfte sine Hænder til Himlen. — **2.** i forsk. mere og mindre overf. Udtr.: *h. spónamat (graut, skyr),* ogs. abs. *h.,* spise Søbemad (Grød, *skyr* osv.) med en Ske, jfr. *hafmatur* (Vf.); *h. út,* bære et Lig ud af Huset. — **3. a.** ophöje: *h. e-n til sæmdar, metorða,* ophöje en til Ære og Værdighed; *h. sig* [1]) = *hefjast,* se III. 3.; [2]) *(í söng)* løfte Stemmen: *því hin rómsnjalla Saunggyðja hóf sig þá svo hjartnæmilega* (Od. 515). — **b.** i overf. Bet.: *hann er hátt upp hafinn yfir alla smásmygli,* han er hævet over alt Pedanteri. — **II.** impers.: **1.** løftes op, føres, drives af Vind og Vove: *skipið hóf fyrir straumi; — heyið hóf upp í ofsaveðri.* **2.** *e-m hefur brún,* ens Øjenbryn løftes, ens Ansigt faar et gladere Udtryk. — **III.** refl. *hefjast:* **1.** hæves, hæve sig, løftes: *eins og eitthvert feiknabrjóst, er hefst* (hæver sig) *og sígur í ákafa* (Skírn. '12, 100). — **2** *hefjast handa,* tage fat; *hefjast handa (á) móti e-m,* rejse sig imod en. — **3.** hæve sig, tjæne sig op: *hann hófst smám saman til hæstu embætta; — hefjast hátt,* naa (stige) höjt; *hefjast til ríkis,* bestige Tronen; *hefjast af sjálfum sjer,* svinge sig op ved egen Hjælp. — **4.** *hefjast undan,* trække sig tilbage. — **5.** part.: *nef, hafið upp að framan,* opstaaende Næse.

B. stifte, rejse, begynde, tage Initiativet til n-t: **I. 1.** rejse, oprejse, stifte, sætte i Gang: *h. flokk,* stifte et Parti; *h. tilkall til e-s,* rejse Krav paa n-t; *h. rannsókn,* sætte en Undersøgelse i Gang. — **2. a.** begynde: (Ordspr.) *hálfnað er verk þá hafið er,* vel begyndt er halvfuldendt; *h. tal,* indlede en Samtale; *h. erindi,* begynde at frembringe sit Ærinde; *h. (upp) bónorð við stúlku,* fri til en Pige; *h. ferð,* tage af Sted, begynde en Rejse. — **b.** med præp. *upp: h. upp rödd sína,* oplade sin Røst; *h. upp sálm,* begynde paa en Salme, intonere en Hymne; *h. upp mál sitt, ræðu sína,* begynde sin Tale. — **c.** *h. á rás,* tage Benene paa Nakken, sætte i Løb. — **II.** impers.: *hjer hefur (upp),* her begynder; *hjer hefur upp söguna,* her begynder Fortællingen. — **III.** refl. *hefjast* og *h. upp,* begynde: *hjer hefst (upp) sagan; — með siðabótinni hefst nýtt tímabil í sögu landsins; — Þá kemur dálítið hlið í fjöllin og svo hefjast* (begynder) *Leirhafnarfjöll* (ÞThLýs. I. 245).

hefjandi (-a, -endur) [hεv·jandı, -εndøɣ] m. Hævert: *beini hefjandinn,* Stikhævert.

hefla (a) [hεb·la] vt. **1.** *h. segl,* rebe, beslaa, tage Sejl ind. — **2. a.** *(h. við)* hövle, behövle, tilhövle. — **b.** behandle: *hefði hann veslingur lengur handleikinn og heflaður verið* (JMPísl. 61). — **c.** file paa: *hann var lengi að h. kvæðið; —* pp. *heflaður,* filet: *heflað og fágað kvæði; —* overf.: *heflaður í framkomu,* beleven i sin Optræden.

†**heflan** [hεb·lan] f. = **heflun.**

heflaskurður [hεb·lasgʏr·ðøɣ] m. Rebning.

hefli smiðja [hεb·lısmıð·ja] f. Hövleri. **-vjel** [-vjε:l] f. Hövlemaskine.

heflun (-ar, -anir) [hεb·løn, -anıɣ] f. **1.** *(segla)* Rebning af Sejl. — **2.** *(viðar)* Hövling, Behövling, Tilhövling.

hefna (di) [hεb·na, hεm·dı, hεμ·t, hεm·t] vt. **I. 1.** *h. e-s (á e-m),* hævne sig paa en, tage Hævn over en for n-t: *h. sín á e-m fyrir e-ð,* ds.; *h. sín sjálfur,* tage sig selv til Rette; *eiga e-s í að h.,* have n-t at hævne: *þeir þóktust eiga sín í að h.* (JÁÞj. I. 592). — **2.** spec.: *h. e-s,* tage Hævn for en, tage Blodhævn for ens Drab. — †**3.** *(hegna)* straffe. — **II.** refl. *hefnast:* **1.** *h. á e-m,* hævne sig paa en. — **2.** impers.: *e-m hefnist (fyrir) e-ð,* en kommer til at undgælde for n-t.

hefnandi (-a, -endur) [hεb·nandı, -εndøɣ] m., **hefnari (-a, -ar)** [hεb·narı] m. Hævner.

hefnd (-ar, -ir) [hεm·t] f. **1. a.** Hævn: *í hefndar skyni,* for at hævne sig. — **b.** *(blóðhefnd)* Blodhævn (i denne Bet. oftest i pl. *hefndır).* — **2.** *(hegning)* Straf: *taka h. fyrir e-ð,* taale Straf for n-t: *Nei, þér skuluð alt að einu deyja illum dauða, þar til þér allir hafið tekið h. fyrir víg Patrókluss* (Il. II. 222).

hefndar dagur [hεm·darda:ɣøɣ] m. Hævnens Dag. **-dómur** [-doᵘ:møɣ] m. Hævnens Dom, Nemesis, straffende Gengældelse. **-girni** [-ɡıd·nı, -ɡır·dnı] f. indec. Hævngærrighed. **-gjarn** [-ɡad·v, -ɡar·dv] a. hævngærrig. **-gjöf** [-ɡö:v] f. **1.** skæbnesvanger Gave: *arfurinn var honum h., því að fyrir bragðið varð hann að svallara.* — **2.** en Gave, som faar Karakteren af en Straf, fordi man ikke kan göre Brug af den, f. Eks. om skoldende hed Mad og Drik: *það er h. að gefa manni brennheitt kaffi, þegar hann þarf að flýta sjer.* **-hugur** [-ɣ-(h)ʏ:ɣøɣ] m. Hævntørst: *bera ríkan hefndarhug,* aande Hævn. **-hönd** [-(h)ön·t] f. hævnende, straffende Haand. **-laus**

[-r-lóy·s] a. **1.** *(sem ekki koma hefndir fyrir)* uhævnet. — **2.** *(óhegndur)* ustraffet. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. = **hefnari. -norn** [-nor·dv] f. **1.** Furie. — **2.** Gengældelsesgudinde, Nemesis. **-skyn** [-ǫ-sɪl:n] n. Hævnhensigt: *í hefndarskyni,* for at hævne sig. **-verk** [-r-vɛǫ·k] n. hævngærrig Handling.

hefndrækinn [hɛm·drai·ɟɪn, -rai·ȿɪn] a. hævngærrig.

hefni dís [hɛb·nɪdi:s] f. Straffegudinde, Erinnys (pl. Erinnyer). **-girni** [-ɟɪd·nɪ, -ɟɪr·dnɪ] f. Hævngærrighed. **-gjarn** [-ɟad·v, -ɟar·dv] a. hævngærrig. **†-leið** [-lɛi:ð] f. Vej til Hævn: *róa, snúa á h.,* søge Hævn.

†hefning (-ar, -ar) [hɛb·niŋk] f. = **hefnd.**

hefnisamur [hɛb·nɪsa·møǫ] a. **1.** = *hefndargjarn.* — **2.** *(sem ekki lætur hjá líða að hefna)* som ikke undlader at hævne.

°hefring (-ar, -ar) [hɛv·riŋk] f. (opr. en af Ægirs Døtre) Bølge, Hav.

hefta (i) [hɛf·da] vt. **I. 1.** *(binda, setja í bönd)* binde, lægge Baand paa: *h. e-n í bönd.* — **2.** *h. hest,* hilde en Hest; *h. skepnur,* nikke (Kreaturer); — pp. *heftur,* (om Heste) hildet. — **3.** *(taka fastan)* arrestere, fængsle. — **4.** (Bogb.) indhæfte: *h. bók,* hæfte en Bog; — pp. *heftur (... í kápu),* hæftet, broscheret. — **II.** i overf. Bet. *(hindra)* forhindre, lægge Hindringer i Vejen for: *h. ferð e-s;* — *h. sig,* holde sig selv tilbage, være rolig.

heftarit [hɛf·darɪ:t] n. Hæfteskrift.

hefti (-is, pl. ds.) [hɛf·dɪ] n. **1.** Hæfte, Skaft, Haandfang: *h. (á sög),* Angel (paa en Sav). — **2.** *h. (af bók),* Hæfte (af et Skrift).

hefting (-ar, -ar) [hɛf·diŋk] f. **I. 1.** *(það að binda)* Binden. — **2.** *(það að taka fastan)* Arrestation, Fængsling. — **3.** Nikken, Hilden: *h. hests,* Hilden (af en Hest). — **4.** *h. bókar,* Hæftning, Indhæften (af en Bog). — **II. 1.** *(hindrun)* Hindring. — **2.** *(dráttur, frestun)* Opsættelse. — **3.** *(peninga, muna osfr.)* Forhæftelse.

heftingarbrjef [hɛf·diŋgarbrjɛ:v] n. Forhæftelsesdokument.

heftingavinna [hɛf·diŋgavɪn:a] f. (Bogb.) Omslagsarbejde.

heftingur (-s) [hɛf·dɪŋgøǫ, -ɪŋs] m. = **haft.**

hefti plástur [hɛf·dɪplaus·døǫ] m. Hæfteplaster. **-rót** [-ro·ᵘ:t] f. Hæfterod. **-vjel** [-vjɛ:l] f. (Bogb.) Hæftemaskine.

hegða (a) [hɛq·ða, hɛg·ða] vt. med dat. **1.** *(haga svo eða svo)* indrette. **2.** *h. sjer,* opføre sig; *h. sjer eftir e-u,* rette sig efter n-t.

hegðan [hɛq·ðan, hɛg·ðan], **hegðun (-ar, -anir)** [hɛq·ðøn, hɛg·ðøn, -anɪǫ] f. **1.** *(tilhögun)* Indretning. — **2.** *(framkoma)* Opførsel.

hegðunar frelsi [hɛq·ðønaǫfrɛl·sɪ, hɛg·ð-] n. Handlefrihed. **-lögmál** [-r-löq·maul] n. Lov el. Regel for Opførsel.

hegg [hɛk·] 1. p. sg. præs. ind. af **höggva.**

heggeitill [hɛg:ɛi·dɪdλ, -ɛi·tɪdλ] m. Flint, haard Stenknast, der sidder fast i en blødere Stenart (Ísf.).

heggur (-s, -ir) [hɛg:øǫ, hɛk·s, hɛχ·s, hɛɟ:ɪǫ] m. Hæg, Hægebærtræ (prunus padus).

hegla (di) [hɛg·la, hɛq·ldɪ, hɛχ·λt] v. **†I.** vt. bedække med Hagl. — **2.** vimpers. hagle: *það* el. *hann heglir,* det hagler.

hegna (di) [hɛg·na, hɛŋ·dɪ, hɛŋ·t] vt. med dat. **†I.** *(girða)* indhegne. — **II.** *h. e-m fyrir e-ð,* straffe en for n-t.; *°h. e-s,* straffe for n-t: *Magnússsis mun sá er h. ... er magnið gat vallar* (BTh. 62).

hegnandi (-a, -endur) [hɛg·nandɪ, -endøǫ] m. Revser, Tugter.

hegnari (-a, -ar) [hɛg·narɪ] m. **1.** *(hegnandi)* Revser, Straffer. — **2.** *(hefnandi)* Hævner.

hegndar sverð [hɛŋ·daǫsvɛr·ð] n. tugtende Sværd. **-tími** [-ti:mɪ] m. Revselsestid.

hegning (-ar, -ar) [hɛg·niŋk] f. Straf.

hegningar ákvæði [hɛg·niŋgarau:kvaiðɪ] n. Straffebestemmelse. **-auki** [-öy:ɟɪ, -öy:ȿɪ] m. skærpende Omstændighed: *skal þá skilorðsbrotið tekið til greina sem h.* (Stj. '07, A. 226). **-hús** [-ǫ-(h)u:s] n. Straffeanstalt, Tugthus. **-lög** [-r-lö:q] npl. Straffelov. **-löggjöf** [-löq·ɟöv] f. Kriminallovgivning. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Revser, Tugter. **-rjettur** [-a-rjɛhdøǫ] m. Strafferet. **-ræða** [-rai:ða] f. Straffetale. **-verður** [-r-ver·ðøǫ] a. strafværdig, strafskyldig, strafbar. **-vinna** [-vɪn:a] f. Strafarbejde. **-vöndur** [-vön·døǫ] m. Tugtelsens Ris.

°hegnir (-is, -ar, (pop.) **-irs, -irar)** [hɛg·nɪǫ] m. **1.** den, som holder i Ave, tugter. — **2.** ... *hegnari: þat veit H. minn* (Milt. 89).

hegri (-a, -ar) [hɛq·rɪ] m. (zool.) Hejre (ardea cinerea, L.): (Ordspr.) *því lastar hegrinn vatnið, að hann kann ei að synda* (GJ.), Hejren laster Vandet, fordi han ej kan svømme.

° hegurð (-ar) [hɛ:qørð] f. Slöjd.

hey (-s, pl. ds.) [hɛi:] n. **a.** Hø: *slá, raka, rifja, sæta, þurka, binda, hirða h.,* slaa, rive, vende, sætte op, törre, bundte Hø, bringe Hø i Lade; *fara í h.* (el. *vera í heyi),* arbejde ved Törring af Hø; (Ordspr.) *alt* (el. *flest) er h. í harðindum,* i Uaar er alting Foder; *nýtt h.,* frisk Hø; Ho fra i Aar (mods. fjorgammelt); (Ordspr.) *betra er h. en hagi* (GJ.), bedre er (det sikre) Hø end (den usikre) Græsgang; *milli heys og grasa,* den Tid, der gaar om Foraaret, fra det Tidspunkt Høfodringen indskrænkes, indtil Græsvæksten er blevet saa frodig, at Dyrene helt kan søge Føden paa aaben Mark; — som Talem.: paa en ubelejlig Tid (BH.). — **b.** Hostak: *fara ofan á h.,* ordne Toppen af en Høstak, naar den er sunket sammen; *gera kringum h.,* lægge Græstørv omkring en Høstak. — **c.** pl. *hey,* Høforraad: *setja á hey(in);* — *hafa margt á heyjum,* fodre mange Kreaturer; *hann var þrotinn að heyjum,* hans Høforraad var sluppet op. **-afli** [hɛi:jab·lɪ] m. Høhøst. **-annamánuður** [-anamau:nøðøǫ] m. Hoslætsmaaned. **-annir** [-an·ɪǫ] fpl. **a.** Høbjærgning, Høbjærgningstid. — **b.** spec. den förste Maaned i den islandske Almanak (fra sidst i Juli til sidst i August). **-ásetning** [-ausɛhdniŋk] f. Beregning af, hvor mange Kreaturer der skal staldfodres om Vinteren paa en Gaard, Foderberegning: *góð, slæm h.* **-ásetningareftirlit** [-ausɛhdniŋgarɛf·dɪrlɪt] n. Tilsyn, Kontrol med Bøndernes Høforraad om Efteraaret, for at se, om der er nok til Besætningen. **-ásetningur** [-ausɛhdniŋgøǫ] m. = **heyásetning. -át** [-au·t] n. Høspisning. **-baggi** [hɛi:baɟ·ɪ] m. et Bundt Hø. **-band** [-bant] n. **1.** *(það að binda hey)* Binden af Hø. — **2. a.** *(heybaggi)* Høbundt. — **b.** *(heyhestur)* Bundter el. Dobbeltbundt af Hø, jfr. *klyfjaband.* **-bandsvegur** [-ban(t)svɛ:qøǫ] m. Vejen fra Hømarken hjem til Gaarden (ad hvilken Høet skal transporteres paa Hesteryggen). **-birgðir** [-bɪr(q)ðɪǫ] fpl. Høforraad. **-birgur** [-bɪrgøǫ] a. vel forsynet med Hø. **-björg** [-björk] n. Høforraad. **-ból** [-bo·ᵘ:l] n. Leje af Hø. **-bólstur** [-bo·ᵘlsdøǫ] m. Høstak. **-borinn** [-bo·rɪn] a. bestrøet med Hø. **-breiða** [-brei·ða] f. udspredt Ho til Törring. **-brík** [-bri·k] f. höj og smal Stabel sammenpresset Hø. **-brók** [-bro·ᵘ·k] f. **1.** *(bleyða)* Kujon, Kryster; (pop.) Bangebuks; *(ræfill)* Pjalt; Mæhæ; *(ónytjungur)* Døgenigt. — **2.** Straamand *(= heybuxi): hefði unga stúlkan í gletni smeygt barnsföðurnum í h.* (udlagt en Straamand som Barnefader) (Eimr. XVII. 52). **-brókarháttur** [-bro·ᵘgaǫ(h)auhdøǫ, -bro·ᵘkaǫ-] m. Krysteragtighed: *Annars skil eg ekki heybrókarhátt og ræfilsskap þeirra amlóða* (Lögr. '14, 199). **-brókarskapur** [-bro·ᵘgaǫsga:bøǫ, -bro·ᵘkaǫsga:pøǫ] m. = **heybrókarháttur. -brot** [-bro·t] n. lille Høgærde. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. Hobrand. **-buxi (-a, -ar)** [-bʏχsɪ] m. Straamand.

heið [hɛi:ð] n. klar Luft: *sól skín í heiði,* der er klart Solskin.

heiða (di) [hɛi:ða, hɛid:ɪ, hɛiht] v. impers. **a.** klare op, blive lysere: *hann* (el. *það) heiðir (til), hann heiðir af sjer,* det klarer op; *er hann vaknaði, sá hann að heiddi fyrir stjörnum* (hvor Stjærnerne skinnede frem) (GKonÆf. 42); *Himininn heiddi úr hafi* (GFr. i Eimr. II. 34). — **b.** i overf. Bet.: *við þá hans* (ↄ: *engilsins) nálægð hefði af mjer heiðt og ljett* (var mit Sind blevet lysere og mine Pinsler mindre) (JMPísl. 42).

heiða blágresi [hɛi:ðablau:grɛsɪ] n. = **blágresi. -dúnurt** [-du:nʏǫt] f. (bot.) Bjærg-Dueurt (epilobium Hornemanni). **-fífill** [-fi:vɪdλ] m. (SvP. Rask 18) = **fjallafífill. -förull** [-fö:rødλ] a. som vandrer om Heden. **-grös** [-grö:s] npl. (Sl.) = **fjallagrös. -lóa** [-lo·ᵘ:a] f. (Sl.) = **heiðló. -læpa** [-lai:ba, -lai:pa] f. = **lóuþræll.**

heiðar brekka [hɛi:ðarbrɛhga] f. Skraaningen af en Hede el. Höjslette. **-brún** [-bru:n] f. den yderste Rand af en Hede el. Höjslette. **-drag** [-dra:q] n., is. pl. *-drög,* Begyndelse til en Höjslette. **-gall** [-gad·λ] n. regnbuefarvet Aftenrøde paa en Bjærgryg mod Syd, som en Stump af en Regnbue ude i Synskresen (Hún.). **-grös** [-grö:s] npl. = **fjallagrös. -kinn** [-ǫ-ȿɪn·] f. (GFrÚh. 148) = **heiðardrag.**

heiðarlegur [hɛi:ðarlɛ:qøǫ] a. hæderlig, berömmelig ... adv. *-lega,* hæderlig, smukt.

heiðar máni [hɛi:ðarmau:nɪ] m. *(baugfingur)* Ringfinger (ÓDavSk. 164): *„Jeg sá sauð í brekku", segir hann Þumi kar'. „Förum við þangað", segir hann Sleikifingur. „Til hvers?" segir Löngutöng. „Stel' 'onum", segir Heiðarmáni. „Jeg vil heldur sitja heima með hálfan verð", segir Litlifingur* (jfr. ÓDavÞul. 260). **-tími** [-ǫ-ti:mɪ] n. = **grasafjallstími. -veður** [-r-vɛ:ðøǫ] n. klart Vejr: *bjartviðri og einsýnt h.* (ÁBjDr. 165). **-vegur** [-vɛ:qøǫ] m. Vej over en Hede, Fjældvej.

heiðastör [hɛi:ðasdö:r] f. (bot.) stiv Star (carex rigida).

1. **heið birta** [hɛið·bɪǫda] f. Himlens Klarhed, klar Luft. 2. **-birta** [-bɪǫda] v. impers.: *það heiðbirtir,* det klarer op. **-birti (-is)** [-bɪǫdɪ] n. = 1. **heiðbirta. -bjartur** [-bjaǫdøǫ] a. = *heiðskír,* fuldkommen klar. **-blámi** [-blau·mɪ] m. Luftfarve. **-blár** [-blau·r] m. himmelblaa; ultramarin. **°-borinn** [-bo·rɪn] a. født af den klare Himmel: *h. vindur.*

heydes [hɛi:de·s] f. lille Hostak, jfr. 1. *des.*

heið fagur [hɛið·fa·qøǫ] a. straalende skön. **-fjólublár** [-fjo·ᵘløblau·r] a. ultraviolet. **-frost** [-frost] n. klar Luft og Frost. **-gluggar** [-glʏg·aǫ] mpl. klare Pletter paa overtrukken Himmel (Af.). **-gulur** [-gʏ·løǫ] a. stærkt gul. **-hvítur** [-χwi·døǫ, -kvi·døǫ, -kvi·tøǫ] a. skinnende hvid.

1. **heiði (-ar, -ar)** [hɛi:ðɪ] f. Hede; Fjældslette, Höjslette.

2. **heiði (-is)** [hɛi:ðɪ] n. = **heið.**

heydyna [hɛi:di·na] f. Hødyne.

heiðindómur [hɛi:ðɪndo·ᵘmøǫ] m. Hedendom.

heiðingi (-ja, -jar) [hɛi:ðiŋɟɪ] m. Hedning.

heiðingjatrúboð [hɛi:ðiŋɟatru:boð] n. Hedningemission.

heiðing legur [hɛi:ðiŋglɛ·qøǫ] a. hedensk, afguderisk. **-lyndur** [-lɪn·døǫ] a. hedensk sindet.

†heiðinlegur [hɛi:ðɪnlɛ·qøǫ] a. = **heiðinglegur.**

heiðinn [hɛi:ðɪn] a. **a.** hedensk: *trúboð meðal heiðinna manna,* Hedningemission; *í heiðnum sið,* i hedensk Tid. — **b.** uvidende som en Hedning; *(ófermdur)* ukonfirmeret: *þú verður h. alla tíð, strákur, ef þú ekki lærir kverið þitt betur!* — **c.** defekt: *h. klifberi,* Klovsadel, som mangler Gjorder paa den ene Side (Sch.); *h. upphlutur, hempa,* Tröje, Kappe uden Kant. — **d.** *(auður)* blank, ubeskreven.

heiðishvolf [hɛi:ðɪsχwol·v, -kvol·v] n. den klare Himmelhvælving.

heið lendi [hɛið·lɛndɪ] n. Hedeland, Hedestrækning, Höjfjældsstrækning. **-ló (-lóar; -lóur, -lær)** [-lo·ᵘ, -lai·r, hɛi:-] f. (zool.) Hjejle (charadrius pluvialis, L.).

1. **heið myrkur** [hɛið·mɪǫgøǫ] n. Taage over de lavere Regioner, medens Bjærgtinderne rager op over den el. Himlen er klar. 2. **-myrkur** [-mɪǫgøǫ] a. klar foroven, men taaget forneden. **-myrkursþoka** [-mɪǫgøǫsþo:ga, -þo:ka] f. = 1. **heiðmyrkur. -myrkvast** [-mɪǫgvast] vrefl. formørkes af Taage forneden: *himnaljósin h.* (Horst. 129).

heiðmörk [hɛið·mögk] f. Hede, Höjfjældsregion: *í héraði heiðmerkur sveina* (StStAndv. II. 162).

heiðna (-u, -ur) [hɛið·na] f. blaalig Drivis om Foraaret (Sch.).

heiðnaberg [hɛið·nabɛr·k] n. »Hedningeklippen», uindviet Del af et Fuglebjærg, hvor der efter Folketroen er farligt at lade sig fire ned (JÁÞj. I. 144).

heiðni [hεiðˑnɪ] f. indec. Hedenskab, Hedendom: *í h.*, i Hedenold.
heiðnyrðingur (-s, -ar) [hεiðˑnɪrðiŋgoϙ, -iŋs] m. bidende Nordenvind med klar Luft.
heydoðra (-u, -ur) [hεi:doðra] f. (ASkaft.) **snjótitlingur.**
heiðra (a) [hεiðˑra] vt. hædre, ære: (Ordspr.) *heiðraðu skálkinn, svo að hann skaði þig ekki*, jfr. man gør en Dannemand til gode, for at have godt af ham, men en Skalk, at man ej vil have ondt af ham.
heydragari (-a, -ar) [hεi:dra qarɪ] m. (Af.) = **heykrókur.**
heiðran (-ar, -anir) [hεiðˑran] f. Æresbevisning.
heydreif [hεi:drεiˑv] f. spredte Hørester paa Marken.
heið rifur [hεiðˑrɪˑvøϙ] fpl. Aabninger i Skyerne. 1. **-ríkja (-u, -ur)** [-riˑɉa, -riˑȿa] f. Himlens Klarhed, klar Himmel: *glápa á e-ð eins og tröll á heiðríkju*, stirre som Troldene paa den klare Luft, stirre som en Ko paa en rødmalet Port. 2. **-ríkja** [-riˑɉa, -riˑȿa] vt.: *h. sig*, klare op: *hann heiðríkir sig (er að h. sig)*. **-ríkjurönd** [-riɉörönˑt, -riȿø-] f. klar Himmelrand. **-ríkur** [-riˑgøϙ, -riˑkøϙ] a. klar (om Himlen). ***-runninn** [-rʏnˑɪn] a. oprunden fra klar Himmel: *h. blærinn* (MJ. V. 251). **-skír** [-sɉiˑr] a. = *heiðríkur*: *heiðskírt veður*. **-skær** [-sɉaiˑr] a. 1. = *heiðríkur*. — *2. *(skær í heiði)* straalende paa den klare Himmel.
heiðsljettur [hεiðˑsljεhdøϙ] a. ganske flad.
heið sól [hεiðˑsouˑl] f. straalende Sol. **-stirndur** [-sdɪ(r)ndøϙ] a. stjærneklar. **-sæi** [-saiˑjɪ] f. indec. og **(-is)** n. **1.** *(skygni)* Luftens Klarhed, Gennemsigtighed. — **2.** *(heiður himinn)* klar Himmel.
1. **heiður (-urs)** [hεi:ðøϙ] m. Hæder, Ære, Anseelse: *halda (hafa) í heiðri*, holde i Ære, höjagte; *til heiðurs e-m*, til Ære for en; (Ordspr.) *h. þeim, sem h. ber* (el. *þeim h., sem h. heyrir)*, Ære den, som æres bör.
2. **heiður** [hεi:ðøϙ, n. hεiht] a. klar, uden Skyer.
†**heiður(sam)legur** [hεi:ðøϙlεˑqøϙ, -samlε:qøϙ] a. = **heiðarlegur.**
heiðurs borgari [hεi:ðøϙsborˑgarɪ] m. Æresborger. **-dagur** [-da:qøϙ] m. **1.** *(dagur, sem e-m hlotnast heiður á)* Æresdag. — **2.** *(brúðkaupsdagur)* Bryllupsdag. **-fjelagi** [-fjε:laijɪ] m. Æresmedlem. **-forseti** [-foϙˑsεdɪ, -sεtɪ] m. Æresformand, Ærespræsident. **-gjöf** [-ɉö:v] f. Hædersgave, Æresgave. **-kona** [-ko:na] f., **-kvendi** [-kvεnˑdɪ] n., **-kvinna** [-kvɪn:a] f. Hæderskvinde. **-líf** [-li:v] n. «Hædersliv», ærefuld Betegnelse for en gift Kvinde (Dronning): *Er þetta nokkuð heiðurslífið kóngsins* (JÁÞj. II. 507). **-maður** [-ma:ðøϙ] m. Hædersmand. **-merki** [-mεϙˑɉɪ] n. Ærestegn, Orden. **-nafn** [-nabˑv] n. Æresnavn. **-verður** [-vεrˑðøϙ] a. hæderværdig.
heið viðri (-is, pl. ds.) [hεiðˑvɪðrɪ] n. klart Vejr. **-vindur** [-vɪndøϙ] m. Blæst i klart Vejr.
heið virði [hεiðˑvɪrðɪ] f. indec. Ærlighed, Ærbarhed. **-virðilegur** [-vɪrðɪlε:qøϙ] a. ærværdig. **-virður** [-vɪrðøϙ] a. hæderlig, brav, ærlig.
hey ekla [hεi:jεhgla] f. Mangel paa Hø. **-fall** [hεi:fadʎ] n. Høets Beskaffenhed: *ljett mýrgresi, þar sem vont er h.* **-fang** [-fauŋk] n. en Armfuld Hø; — pl. *heyföng*, Høforraad. **-fátt** [-fauht] an. med Mangel paa Hø: *varð honum aldrei h.*, han manglede aldrig Hø. **-fengur** [-fεiŋgoϙ] m. Høforraad. **-fyrningar** [-fɪ(r)dniŋgaϙ] fpl. gammelt Hø, Levninger af Hø om Foraaret. **-flekkur** [-flεhgøϙ] m. = **flekkur** 1. a. **-fok** [-foˑk] n. det at Hø bliver blæst bort af Vinden. **-forðabúr** [-forðabu:r] n. Høforraadshus, Hømagasin. **-forði** [-forðɪ] m. Høforraad.
heift (-ar, -ir) [hεifˑt] f. **1.** *(ákaft hatur)* dødeligt Had. — **2.** *(ákef reiði)* Forbitrelse, Raseri. — **3.** *eiga e-m heiftir að gjalda*, (have lidt fornærmelser el. Forurettelser af en, som man ikke endnu har hævnet ɔ:) have n-t udestaaende med en. — **4.** *(ákafi)* Hæftighed, Voldsomhed.
heiftar brók [hεifˑdarbrouˑk] f. Furie, Heks. **-fullur** [-ϙ-fʏdˑløϙ] a. hadefuld, forbitret. **-fús** [-fu:s] a., **-gjarn** [-r-ɉadˑv, -ɉarˑdv] a. tilböjelig til Had, Forbitrelse, skadelysten. **-hugur** [-ϙ-(h)ʏ:qøϙ] m. Had, Forbitrelse: *í heiftarhug*, gram i Hu. **-laus** [-r-löyˑs] a. uden Vrede el. Had. **-legur** [-lεˑqoϙ] a. hæftig, voldsom; adv. *-lega*. **-orð** [-orˑð] npl. hadefulde Ord.
heiftast (a) [hεifˑdast] vrefl. blive vred: *Eg skipti mér ekkert af þér og hirði ekki um þó þú heiptist* (Il. I. 9); *h. við e-n*, blive vred paa en: *eins og Björn heiftaðist einlæglega við mótstöðumenn sína* (Rvík '12, 197).
heift fenginn [hεifˑtfεiŋɉɪn] a., **-fengur** [-fεiŋgøϙ] a. hadsk, hadefuld. **-gjarn** [-ɉa(r)dv] a. = **heiftarfús.** **-yrði** [-d-ɪrðɪ] npl. hadefulde Ord. **-magnaður** [-magnaðøϙ] a. fuld af Forbitrelse. **-minnugur** [-mɪnˑoqøϙ] a. med god Hukommelse for Fornærmelser. **-ræki** [-raiˑɉɪ, -raiˑȿɪ] f. indec. = **heiftrækni.** **-rækinn** [-raiˑɉɪn, -raiˑȿɪn] a. hævngærrig. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. Hævngærrighed. **-rækur** [-raiˑgøϙ, -raiˑkøϙ] a. = **heiftrækinn.** **-úð** [-uˑð] f. = **heift.** **-úðugur** [-uˑðøqøϙ] a. **1.** *(hatursfullur)* hadefuld. — **2.** *(hefnigjarn)* hævngærrig. **-ugur** [-øqøϙ] a. **1.** *(afarreiður)* vred; forbitret rasende. — **2.** *(hatursfullur)* hadefuld. — **3.** *(ákafur)* voldsom, hæftig: *heiftug lungnabólga*.
†**heiftulegur** [hεifˑdolεˑqøϙ] a. hæftig, voldsom.
hey föng [hεi:föyŋk] npl. se **heyfang.** **-garðshorn** [-gaϙs(h)odˑv, -garþs-, -(h)orˑdv] n. Hjörne paa et Høgærde; — i overf. Bet.: *halda sig* (el. *sitja, vera) við sama heygarðshornið*, blive stadig ved med det samme: *þeir hljóta að lenda við það heygarðshornið að lokum* (komme til det endelige Resultat), *að draumarnir séu tilbúningur sögumanna* (Eimr. XIII. 2); *að hún* (ɔ: *Ísafold) á síðustu tímum hefir setið við það heygarðshornið* (holdt med det Parti), *er hún nú telur „fjarstætt“* (Eimr. XV. 188); *allir kraftar og öll hugsun verður að vera við það heygarðshornið* (holde sig til dette alene) *meðan grösin eru í blóma* (Lögr. '14, 182). **-garður** [-garðøϙ] m. **1.** *(garður utan um hey)* Høgærde. — **2.** *(svæði innan garða fyrir hey)* Stakkehave. **-geil** [-ɉεiˑl] f. Gang i en Holade el. mellem Høhæs i en Stakkehave.
heygja (ði) [hεi:ja, hεiqˑðɪ, hεiχˑt] vt. höjlægge.
hey gjald [hεi:ɉalt] n. Betaling i Hø. **-gjöf** [-ɉöˑv] f. **1.** *(það að gefa mönnum hey)* Gave af Hø. — **2.** Høfodring: *svara til fullrar heygjafar í 4 vikur* (Lögr. '16, 36).
†**heiglun (-ar)** [hεigˑløn] f. = **hyglun.**
hey gott [hεi:goht] an. Græs, der giver kraftigt Foder: *Þar voru miklar engjar og h.* (SIng. I. 25). **-gríma** [-griˑma] f. Støvmaske (til Værn mod Indaanding af Høpartikler).
heigulbassi [hεi:qølbas:ɪ] m. Klodrian (Af.).
heigull (-uls, -lar) [hεi:qødʎ, -øls, hεigˑlaϙ] m. **1.** = *lukkugras: nú ætlar h. að dangast* (GJ.). — **2.** Kujon, Kryster: *það er ekki heiglum hent*, det er ikke hver Mands Sag.
heiguls háttur [hεi:qøls(h)auhdøϙ] m. = **heigulsskapur.** **-legur** [-lεˑqøϙ] a. fejg. **-skapur** [-l-sgaˑbøϙ, -sgaˑpøϙ] m. Fejghed, Forsagthed.
heigulstör [hεi:qølsdö:r] f. (bot.) en Starart (carex glareosa).
hey hestur [hεi:hεsdøϙ] m. en Hestbyrde Hø, 2 Høbundter. †**-hjálmur** [-ȿaulmøϙ] m. Høhjælm. **-hlaða** [-hʎaˑða] f. Hølade. **-hlass** [-hʎas] n. Hølæs. **-hneppi** [-hvεhbɪ] n. = **heyfang.** **-hrip** [-hϙɪˑp] n. Høkasse af Tremmer og Remme, som kan aabnes forneden. **-hrúka** [-hϙuˑga, -hϙuˑka] f. lille Høstak. **-ýta** [-iˑda, -iˑta] f. Redskab, bestaaendeaf et langt Bræt og Tove, der fastgöres til hver Ende af Brættet og bindes fast i en Hests Seletöj (bruges til at rive Hø sammen i Bunker).
1. **heyja (hey, heyi; háði; hæði, háð)** [hεi:ja, hεi:(jɪ), hau:ðɪ; hai:ðɪ, hau:ð] vt. udrette, udføre: *h. þing*, holde Ting; *h. stríð*, føre Krig; *h. orustu*, levere et Slag, udkæmpe et Slag.
2. **heyja (a)** [hεi:ja] v. **1. a.** vi. arbejde ved Høslæt og Høbjærgning. — **b.** vi. og vt.: *h. vel*, faa meget Hø; — pp. *vera vel heyjaður*, være godt forsynet med Hø; (Talem.) *h. frá (af) (= ljetta af)*, drage til en anden Gaard, for at spare paa Maden hjemme (Sl.); ogs. drive, sløse Tiden bort (BH.); *h. sjer orðaforða*, forøge sit Ordforraad. — **2.** refl. *heyjast:* **a.** blive avlet, faas i Lade (om Hø): *þar heyjast vel* (der er rigelig Høhøst) *í sæmilegri tíð*. — **b.** vænnes til at spise Hø (is. om Lam om Efteraaret).
heyja afgangur [hεi:javgauŋˑgøϙ] m. Hørest. **-bóndi** [hεi:jabouˑnˑdɪ] m., **-maður** [-ma:ðøϙ] m. en Mand, som plejer at have rigeligt med Hø: *T. d. eru í mörgum sveitum einn eða fleiri heyjamenn, sem eiga stór-fyrningar ár frá ári* (Alþ. '11, B. 693).
hey jarmur [hεi:jarmøϙ] m. Høklage, Høtryglen (GFrTís. 94). **-járn** [-jau(r)dv] n. (Breiðd.) = **heykrókur.**
heyja torf [hεi:jatorˑv] n. = *heytorf: og hafði rist stórt hundrað af heyjatorfi og velt sjálfur úr flaginu* (GFrTís. 89). **-völlur** [-vödˑløϙ] m. Hømark.
heyjugur [hεi:joqøϙ] a. = **heyugur.**
heyjun (-ar, -anir) [hεi:jon] f. Høavl, Høbjærgning.
hey kaup [hεi:köyˑp] npl. Køb af Hø. **-kaupandi** [-köyˑbandɪ, -köyˑpandɪ] m. Høkøber. **-kimbill** [-ȿɪmbɪdʎ] m. Høbundt.
heykja (ti) [hεi:ɉa, hεi:ȿa, hεiχˑdɪ, hεiχˑt] vt. **1.** böje, knuge: *h. e-n niður*, knuge en ned: *Þá veit hann ekki fyr til en annar draugurinn kemur aftan að honum og heykir hann niður* (ÓDavÞj. 27). — **2.** refl. *heykjast:* **a.** böjes i Knæerne, krumme sig, lude; segne under en Byrde. — **b.** blive forknyt, vige tilbage, tabe Modet: *ekki tjáir að heykjast; — heykjast á e-u*, tabe Modet ved n-t, opgive n-t, give tabt: *varð hinn norski kaupmaður illa svikinn, svo hann heyktist á þeirri verzlun* (JSVb.136).
hey kláfur [hεi:klauˑvøϙ] m. Høkasse, som kan aabnes forneden. **-kleggi** [-klεɉˑɪ] m., **-klúka** [-kluˑga, -kluˑka] f., **-klúkur** [-kluˑgøϙ, -kluˑkøϙ] m. (Breiðd.) lille Høhæs el. Rest af et saadant. **-kostur** [-kosdøϙ] m. Høforraad (EJ.). **-krókur** [-krouˑgøϙ, -krouˑkøϙ] m. Høkrog, Krog til at trække Hø ud af en Hostabel (= *heynál)*. **-kum(b)l** [-kʏml] n. Høgærde, aaben Holade. **-kúra (-u, -ur)** [-kuˑra] f. lille Høhæs: *smaug gegn um þá eins og hiti um heykúru* (GFrÁtt. 138). **-kvísl** [-kvisʎ] f. Høtyv, Høfork. **-kvöð** [-kvöˑð] f. Forpligtelse til at yde Afgift i Hø: *Þess er snemma getið, að eigendur lögðu heykvaðir á sumar jarðir* (ÞThLýs. III. 142).
†**heila (di)** [hεi:la, hεilˑdɪ, hεiʎˑt] vt. integrere, hele.
heila berklabólga [hεi:labεϙglabouˑlˑga] f. (med.) Hjærnetuberkulose (meningitis tuberculosa). ***-bý** [-bi:] n. (GBergþ. cit. i ÓDavVik. 138) = **heilabú.** **-bjúga** [-bju:(q)a] n. Hjærnepølse. **-blaðra** [-blaðˑra] f. Hjærneblære. **-blástur** [-blausˑdøϙ] m. (med.) akut Hjærnebetændelse (encephalitis acuta). **-blóðfall** [-blouˑðˑfadʎ] n. (med.) Apopleksi, Slagflod (apoplexia, hæmorrhagia cerebri). °**-ból** [-bouˑl] n. Hjærnecentrum (ÁBjSál. § 65). **-bólga** [-bouˑlˑga] f. (med.) Hjærnebetændelse (encephalitis). **-brot** [-bro:t] npl. Hovedbrud: *vera með h. út af e-u*, bryde sin Hjærne (el. sit Hoved) med n-t. **-brotsmaður** [-bro(t)sma:ðøϙ] m. Grubler, Grillefænger. **-brú** [-bru:] f. Hjærnebro, Varolsbro (pons Varolii). **-bú** [-bu:] n. Hjærnehule; Hjærnehinden med Hjærnen selv. **-börkur** [-böϙˑgøϙ] m. Hjærnebark. **-fellingar** [-fεdˑliŋgaϙ] fpl. Hjærnevindinger (gyri) (ÁBjSál. § 76). †**-galinn** [-ga:lɪn] a. syg paa Hjærnen. **-geiri** [-ɉεiˑrɪ] m. Hjærnelap (lobus) (ÁBjSál. § 76).
heilag fiski (-is) [hεi:lafɪsˑɉɪ] n. coll.: *lúða, flyðra, spraka*, Helleflynder (hippoglossus vulgaris). **-legur** [-q-lεˑqøϙ] a. hellig; — adv. *lega*, paa en hellig Maade. **-leiki, -leikur** [-lεiˑɉɪ, -lεiˑȿɪ, -lεiˑgøϙ, -lεiˑkøϙ] m. **1.** *(helgi)* Hellighed. — **2.** *(sakleysi, hreinleikur)* Renhed, Uskyldighed.
heilaglufa [hεi:laglʏˑva] f. Hjærnefure (fissura, sulcus) (ÁBjSál. § 76).
heilagur (-ög, -agt) [hεi:laqøϙ, -øq, -aχt] a. ofte i smtr. Form **helgur** [hεlˑgøϙ] **1.** hellig: *h. andi*, den Helligaand; *helgir menn*, Helgener; *helgir dagar*, Helligdage; *halda heilagt*, fejre; *helgir dómar*, Relikvier; *helga vika*, den hellige Uge (Ugen efter Pinse); *nóttin helga*, den hellige Nat, Julenat. — **2.** *h. sannleikur*, den nøgne Sandhed. — **3.** ukrænkelig, beskyttet ved en særlig Hellighed: *konungur er h.; — hún er mjer heilög eins og hún væri systir mín eða móðir; — það er naumast að bolt-*

inn þinn er h. (sikken en Helligdom din Bold er). *að maður skuli ekki mega snerta á honum.*

heila helft [hei:lah.λ(f)t] f. Hemisfære. **-himna** [-him·na] f. Hjernehinde. **-himnubólga** [-himnobo^u l·ga] f. (med.) Hjærnehindebetændelse (meningitis). **-himnumein** [-himnom·i:n] n. (med.) suppurativ Hjærnebetændelse (meningitis suppurativa (m. simplex)). **-hristingur** [-hqis·diŋgoϱ] m. (med.) Hjærnerystelse. **†-höggva** [-hög·va] vt. hugge ind til Hjærnen. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. kogt Kage af Rugmel og Faarehjærne. **-kúpa** [-ku:ba, -ku:pa] f. = **hauskúpa**. **-kveisa** [-kvei:sa] f. Hjærnesmærter. **-kvik** [-kvi:k] n. Hysteri. **-kviksveikur** [-kviχsvei:goϱ, -vei:koϱ] a. hysterisk: *hún er heilakviksveik*, [illegible] (Lsal '12, 288). **-köst** [-kös·t] npl. Indbildning, Griller, Luner: *fá h.*, fange Griller. **-laus** [-löy·s] a. uden Hjærne. **-mein** [-mei:n] n. (med.) Hjærnesvulst (abscessus cerebri). **-mikill** [-mi:gidλ, -mi:kj-] a. som har stor Hjærne (stort Hjærneparti). **-morknun** [-moϱ·gnon, -moϱ·dnon] f. (med.) Blodhjærnethed (emollitio cerebri).

heilanker [hei:la(u)ŋ·kjeϱ, -a(u)ŋ·kjeϱ] n. Helanker.

heila rót [hei:laro:t] n. (med.) Hjærnerystelse. **-rugl** [-rγgl] n. Forvirring i Hjærnen, Kimære. **-röskun** [-rös·gon] f. Hjærnerystelse. **-slangur** [-slauŋ·goϱ] n. Grille, Indbildning. **-sletta** [-slehda] f. Hjærneklat, Hjærnestænk. **-smíði** [-smi:ði] n. og f. Hjærnefoster, Hjærnespind. **-sótt** [-so^u ht] f. (med.) epidemisk Meningitis (meningitis cerebrospinalis epidemica). **-spunamaður** [-sbγnama:ðoϱ] m. — **heilabrotsmaður**. **-spuni** [-sbγ:ni] m. Hjærnespind.

hey laupur [hei:löy·boϱ, -löy·poϱ] m. Hø-[illegible] el. [illegible] (med.) H. **-laus** [-löy·s] a. uden Hø, som mangler Hø.

heila vatnssýki [hei:lavasi:gi, -si:kji] f. (med.) Vand i Hjærnen (hydrocephalus internus). **-veiklun** [-veihglon] f. = **móðursýki, heilakvik**. **-þykn** [-þihkn] f. Hjærnemasse. **-þráður** [-þrau:ðoϱ] m. Hjærnetraad. **-þrýsting** [-þris·diŋk] f. Tryk paa Hjærnen.

heil bað [hei:lbað] n. Helbad. **-byða** [-bi:ða] f. [illegible] i bægge Ender (Vf.). **-brigði** [-briqði] f. indec. Helbred, Sundhed.

heilbrigðis ástand [heil·briqðisau:sdant] n. Sundhedstilstand. **-fræði** [-frai:ði] f. indec. Sundhedslære, Hygiejne. **-fulltrúi** [-fγd·λtrui] m. Sundhedsinspektør. **-yfirvald** [-i:virvalt] n. Sundhedsautoritet. **-legur** [-le:qoϱ] a. sanitær, Sundheds-. **-lögregla** [-löq·regla] f. Sundhedspoliti. **-mál** [-mau:l] n. sanitær Sag; pl. Sundhedsvæsen. **-málefni** [-mau:lebni] npl. Sundhedsvæsen. **-nefnd** [-nem·t] f. Sundhedskommission. **-ráð** [-rau:ð] n. Sundhedskollegium. **-ráðstöfun** [-rauð·sdövon] f. sanitær Forholdsregel. **-regla** [-reg·la] f. Sundhedsregel, sanitær Forskrift. **-samþykt** [-t-sam·þiχt] f. Sundhedsvedtægt. **-skírteini** [-sgjiϱ·teini] n. Sundhedsbevis, Sundhedspas. **-stjórn** [illegible] f. Sundhedsstyrelse. **-vottorð** [-s-vohdorð] n. Sundhedsattest, Sundhedspas.

heil brigður [heil·briqðoϱ, -brigðoϱ] a. sund, rask. **-brjóstaður** [-brjo^u sdaðoϱ] a. oprigtig.

heild (-ar, -ir) [heil·t] f. Helhed: *í h. sinni*, i sin Helhed.

heildar kenni [heil·dakjen:i] n. Helhedsbillede (Kölpin Ravn 34). **-kerfi** [-kjer·vi] n. **1.** System [illegible] *h.* (M.I 144). — **2.** [illegible] *þjóðarinnar* [illegible] (M [illegible] 225). **-legur** [-r-le·qoϱ] a. dannende en Helhed: *heildarlegt* (fuldstændig) *safn af kvæðum S. Br.* (Eimr. I. 156). **-nafn** [-nab·n] n. Samlingsnavn (nomen collectivum). **-tengsl** [-ϱ-teiŋ·sλ] npl. Helhedsassociation (ÁBjSál. § 168).

heild sala [heil·tsa·la] f. Engros-Salg, Helsalg. **-sali** [-sa·li] m. Grosserer, Helsælger. **°-steypa** [-sdei·ba, -sdei·pa] vt. samle til en Helhed: *það sambandsrík* [illegible] (Eimr. XXV 231). **-stæða** [illegible] f. [illegible] (ÁBjSál. § 186). **-söludeild** [-sölodeil·t] f. Engros-Afdeling. **-söluverslun** [-sölovEϱ·slon] f. Engros-Handel, Helsalgshandel.

hey leiði [hei:lei·ði] m. Hølede (hos Kreaturer). **-leysi (-is)** [-leisi] n. Hømangel. **-leysingi** [-lei·siŋgi] m. en, som mangler Hø.

heil fitjaður [heil·fi·tjaðoϱ, -fi·t-] a. (med.) hel [illegible] Læderne. **-fullur** [-fγdloϱ] a. helt fuld. **†-furða** [-fγrða] v. impers.: *h. e-ð, h. á e-u*, forbavses i høj Grad over n-t. **-fættur** [-faihdoϱ] a. med hele, uskadte Ben. **-hamrað** [hei:λ(h)amrað] an. se **mark**. **-hentur** [-(h)εvdoϱ, -(h)εntoϱ] a. med uskadte el. raske Hænder: *af því má marka hve skjótr ritari hann var heilhentr* (EspS. 177). **-hjartaður** [heil·hjaϱdaðoϱ] a., **-huga** [hei:λ(h)γ·va] [illegible]. **-hugaður** [-(h)γ·γaðoϱ] a. [illegible]. **-hugi** [-(h)γγ·ji] a. indec. hjærtelig, ærlig: *heilhuga aðvaranir*, ærlig mente Advarsler; *það er heilhuga ósk mín*, jeg ønsker det af hele mit Hjærte.

heili (-a, -ar) [hei:li] m. Hjærne: *brjóta heilann (um e-ð)*, bryde sit Hoved (med n-t), lægge Hjærnen i Blød, spekulere: *það var mér mjög kært að heyra, að þér eruð að grafa heilann í* (bryde Hjærnen med) *okkar málum* (JSBr. 614); °*heilahöll*, °*heilakór*, °*heila súð*, Hoved: *jaka skör er heila súðin* (ɔ: Issen skinner som en Isflage) (GTh. '95, 38).

heilindi (-is, pl. ds.) [hei:lindi] n. °**1.** *(heilsa)* Helbred. — **2.** pl. *(hreinskilni)* Ærlighed, jfr. *óheilindi*.

°**heilindiskveðja** [hei:lindiskveð·ja] f. lykønskende Hilsen, Ønske om godt Helbred.

heylítill [hei:li·ditλ, -li·tidλ] a. som kun har ringe Høforraad.

†heilivogur [hei:livo:qoϱ] m. Salve, lægende Vædske.

heilkrýningar [heil·kri·niŋgaϱ] mpl. (bot.) de helkronede (SStPlt.).

1. **heil l (-s**, pl. ds.) [heid·l] n. (og f. **-ar, -ir**) f.

A. n. Omen, Varsel: *góðu heilli*, i en heldig Stund, heldigvis: *góðu (illu) heilli komstu hingað*; — *illu heilli*, i en uheldig Stund, desværre: *þessi andi kom einmitt hér* [illegible] *að hann. illu heilli, hefur haldist við síðan* (Alþ. '11, B 474). *Það trumvarp fell her, illu heilli* (Alþ. '11, B. II. 986).

B. 1. f. (el. n.?) s. i pl.: Held, Lykke: *leita sjer heilla*, faa sin Lykke (Fremtid) spaaet: *eiga h. saman*, have fælles Lykke, faa Lykke til at staa sammen; *vera (öllum) heillum horfinn*, være forladt af Lykken; (Ordspr.) *ekki veit, hverjum heillum heiman fer* (GJ.), ingen ved, hvad i Vente er, naar fra Hjemmet han rejser; *hátíð er til heilla best*, Fest er til Lykke bedst; *fall er farar h. (frá bæ, en ekki að)*, Fald er et godt Varsel for en bort dragende (men ikke for den kommende). — **2.** f. (i Tiltale til Kvinder) *heillin, heillin góð, heillin mín*, kære Ven, min bedste.

2. **heill (heil, heilt)** [hεid·l, hεil, hεilt] a. **I. 1. a.** hel, *(óskaddaður)* uskadt: *annar jakkinn var rifinn, en hinn var h.*; (Talem.) *(með) heilu og höldnu*, hel og holden, helskindet; *vera h. innan rifja*, være veltilpas (jfr. JThMk. 171); (Ordspr.) *hægt er heilum vagni heim að aka* (GJ.). det er let at age i hele Vogne; *gott er heilum vagni heim að aka*, det er godt at komme lykkelig hjem; *hægt er heilt að bæta*, helt kan let heles; *betra er heilt en bætt*, bedre er helt end bodet. — **b.** *(heilbrigður)* sund, rask: *h. heilsu*, fuldkommen rask; *fleiri voru sárir en heilir* (usaarede) *eftir bardagann*; — *h. á hófi*, rask og sund, hel og holden: *taka aldrei á heilum sjer*, føle sig altid utilpas; (Ordspr.) *betri er heill en hundruð marka* (SchMál.), bedre er Helbred end hundrede Mark; *margt getur heilan hindrað*, mangt kan den sunde sinke; *binda um heilt*, binde om et sundt Lem, i overf. Bet. i Udtr.: *um heilt er best að binda* (el. *betra er heilt en vel gróið*), det er godt at binde om en hel Finger; *ekki þarf um heilt að binda* (GJ.), ej har man nodig hel Finger at forbinde; *hún er (kona) ekki heil*, hun er frugtsommelig; *að mjer heilum og lifandi*, hvis jeg lever og har Kræfter (for at udføre el. hindre n-t). — **2. a.** lægt: *hann er orðinn h. sára sinna*, hans Saar er lægt. — **b.** spec. om Koer efter at Kælvingen er overstaaet og Efterbyrden kommet: *kýrin er orðin heil*. — **c.** *gróa um heilt*, egl. læges helt (om Saar), i overf. Bet.: forsones helt: *það greri aldrei um heilt með þeim*, de blev aldrig helt forsonede, aldrig gode Venner igen. — **3.** i Hilsener og Udraab: *heill og sæll (heilir og sælir)*, velkommen (velkomne); *njótið heilir handa*, til Lykke med, hvad De har gjort; *mæltu manna heilastur*, Tak for det Ord; *hittumst heilir aftur!* paa Gensyn! *farið heilir*, far vel. — **4. a.** *(fullkominn)* hel, fuldkommen: *græða en að heilu*, læge en fuldstændig; *svelta heilu hungri*, hungre, lide Hungersnød; *sættast heilum sáttum*, blive helt forsonet; *heilt ár*, et helt Aar: *hann dvaldi þar heilar þrjár vikur* (fulde tre Uger); *hvorki heilt nje hálft*, hverken Fugl el. Fisk, hverken hugget el. stukket; *hann drakk heila könnu* (en hel, fuld Kande) *af mjólk*; — *heilar tölur og brotnar*, hele Tal og Brok; *í heilu lagi*, hel, ubeskaaren. — **b.** som Øremærke: hvoraf der ikke er taget noget: *heilt hægra, gat vinstra*. — **II. 1.** *(hreinskilinn, einlægur)* oprigtig: *hann er þjer ekki h.*, han er falsk imod dig; *ráða e-m heilt*, give en gode Raad; *h. innanbrjósts, h. innanrifja*, oprigtig, ærlig; *með heilum hug*, af ganske Hjærte, oprigtigt. — **2.** tryg: *mjer þótti ekki heilt að láta drenginn klöngrast þessa ófæru í myrkri*.

1. **heilla (-u, -ur)** [hεid·la] f.: *h. mín*, min kære (Af.).

2. **heilla (a)** [hεid·la] vt. **1.** forhekse, bortføre ved Hekseri: *konan var* [illegible]. — **2.** *(tofra, hrífa)* fortrylle, fængsle, indtage, henrykke: *heillaður af ást*; — *h. e-n* [illegible] *en flesta sigrar sjálfselskan*, | *söng og konum meiri* (SBl.).

heilla barn [hεid·labad·n, -bar·dn] n. kært Barn; (i Tiltale) kære Barn: *Taktu ei Hugbjörgu*, | *heillabarnið* (ÓDavÞul. 129). **-brigð** [-briq·ð, -brig·þ] npl. Lykkesforandring. **-dóttir** [-do^u hdiϱ] f. (i Tiltale) min kære Datter. **-drengur** [-dreiŋ·goϱ] m. min kære Dreng: *heilladrengirnir mínir*, mine brave Drenge. **-drjúgur** [-drju:(q)oϱ] a. heldbringende, velgörende, fordelagtig. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. (i Tiltale) min kære Ven. **-kenning** [-kjen:iŋk] f. Nytte- og Lykkemoral (ÁBjSál. § 258). **-laus** [-löy·s] a. forladt af Lykken. **-leysi (-is)** [-lei·si] n. Uheld. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. **1.** *(lánsmaður)* Mand, som har Lykken med sig. — **2.** (i Tiltale) kære Ven: *Hafið* [illegible] (PThl ih. II. 289). **-ósk** [-o^u s·k] f. Lykønskning. **-óskaskeyti** [-o^u sgasgei:di, -sgei:ti] n. Lykønskningstelegram. **-ráð** [-rau:ð] n. a. godt Raad: *það var h., sem hann gaf mjer*. — **b.** heldig Beslutning (Bestemmelse): *jeg held það væri h.* | *að* [illegible] (JTh. 72). **-ríkur** [-ri:γoϱ, -ri:koϱ] a. **1.** *(sem veldur gæfu)* heldbringende, velgórende. — **2.** *(blessunarríkur)* velsignet, lykkelig. **-vænlegur** [-vain·leqoϱ] a., **-vænn** [-vaid·n] a. lovende, heldlovende, som ser ud til at bringe Lykke. **-þúfa** [-þu:va] f. **1.** (egl. Heldtue) n-t, der bringer en Lykke: *bryti hans muni ekki verða honum nein heilla þúfa að lokunum* (JÁÞj. II. 5). — **2.** *(góður fyrirboði)* godt Varsel.

heil legur [hεil:εqoϱ] a. **1. a.** *(sem virðist vera heill)* som ser ud til at være hel el. uskadt. — **b.** *(nokkurn veginn heill)* nogenlunde hel, forholdsvis hel el. fuldstændig. — **2.** *(hreinskilinn, heill)* oprigtig, velment. — **3.** adv. *-lega*: **a.** *(alveg, fullkomlega)* helt. — **b.** *(hreinskilnislega)* oprigtigt, ærligt. **-leiki, -leikur** [hεil:εiγi, -l:εikji, -l:εiγoϱ, -l:εikoϱ] m. **1.** Helhed, Fuldkommenhed, Integritet: *h. fatanna*; — *h. ritsins*, Skriftets Integritet. — **2.** *(hreinskilni, einlægni)* Oprigtighed.

heill vana [hεid·lva·na] a. indec. forladt af Lykken. **†-æskja** [-aisga] vt. med dat. lykønske.

heil margir [heil·marqiϱ] apl. temmelig mange. **-mikill** [-mi·gidλ, -mi·kjidλ] a. temmelig stor, temmelig megen; ganske stor, anselig: *geta þetta þó orðið heilmikil útgjöld* (Alþ. '11, B. 810). **-nógur** [-no^u(q)oϱ] a. fuldkommen, tilstrækkelig: *heilnóg vitni* (ÓDavVik. 62). **-nóta** [-no^u da, -no^u ta] f. (mus.) hel Node. **-nótu-þagnarmerki** [-no^u doþag·narmeϱgi, -no^u to-] n. (mus.) Helpause. **-næmi** [-nai·mi] n. Sundhed, den Egenskab

at være gavnlig for Helbredet. **-næmiskrafa** [-naimɪskra:va] f. sanitær Fordring. **-næmisráð** [-naimɪsrau:ð] n., **-næmisráðstöfun** [-naimɪsrauð·-sdövøn] f. sanitær Forholdsregel. **-næmur** [-nai·møǫ] a. sund, lægende; velgörende, gavnlig for Helbredet, helsetjænlig.

heiló(a) [hɛi:lo· (a)] f. = **heiðló.**

heyloft [hɛi:loft] n. Høloft, Slyde, Stænge.

heil ráður [hɛil·rau·ðøǫ] a. som giver gode Raad. **-rendur** [-rɛndøǫ] a. (bot.) helrandet (integerrimus). °**-ræðahöldur** [-raiðahöl·døǫ] m. Mentor. **-ræði (-is,** pl. ds.) [-rai·ðɪ] n. godt Raad: *hafa e-ð að h.*, følge et (godt) Raad (jfr. JÁÞj. I. 531); (Ordspr.) *hægra er að kenna heilræðin en halda þau*, det er lettere at give gode Raad end selv at udføre dem.

1. **heilsa (-u)** [hɛil·sa] f. **1.** Sundhed, Helbred, Helse: *góð h.*, godt Helbred, Helsen: *vera við góða heilsu*; *verða heil heilsu*, blive fuldstændig rask; *hefur konan fengið heilsu sína?* er Kvinden blevet forløst? (Vf.); *heiðinna manna h.*, Jærnhelbred, Hestenatur; (Ordspr.) *heilsan er fátækra manna fasteign* (GJ.), Helse er fattig Mands Rigdom. — †**2.** *(sáluhjálp)* Frelse, Helbredelse paa Sjælen. — **3.** *(kveðja)* Hilsen (Vf.).

2. **heilsa (a)** [hɛil·sa] vt. med dat. **1. a.** *h. e-m*, hilse (en); byde en velkommen; *h. e-m með handabandi*, hilse en med Haandslag; nu til Dags siger man *h.* ved Ankomsten, men *kveðja*, naar man tager Afsked; *jeg bið að h.*, hils fra mig; *h. upp á e-n*, ¹) *(h. e-m)* hilse en; — recipr. *heilsast*, hilse paa hinanden; ²) hilse paa: *jeg held jeg verði að h. upp á hann.* — **b.** *h. með byssu*, præsentere Gevær. — **c.** modtage, hilse: *þeir heilsuðu þeim með skothríð.* — **d.** begynde: *Veturinn heilsaði með blindkafaldi.* — **2.** *e-u er ekki að h.*, man kan ikke glæde sig over n-t, ɔ: n-t findes ikke, er ikke Tilfældet: *Þótt gæsum og svínum sé eigi at h.* (desværre ikke findes) *á Íslandi* (LFR. VIII. 208); *Reyndar var nú ekki því að h.* (er det ikke saa vel), *að jafnan búi glaðlyndi á bak við brosleitar varir* (Eimr. IV. 223).

heilsast [hɛil·sast] vrefl. befinde sig (spec. om Barselkvinder): *hvernig h. konunni?*

heil samur [hɛil·samøǫ] a. = *heilnæmur*, sund (e. wholesome). **-skeri** [-sɠɛ·rɪ] m. *(= einskeri)* Redskab til Skæring af Törv (modsat *tvískeri* el. *hálfskeri)* (Árn.); paa Østlandet kaldes dette Redskab *alskeri*, s. d. O. **-skygn** [-sɠɪgv] a. fuldt seende, med fuld Synskraft: (Ordspr.) *h. og hygginn eru báðir sjáandi* (GJ,), skarpsynet og forstandig ser bægge godt. **-skinna** [-sɠɪn:a] a. indec. helskindet. **-skæra** [-sɠai·ra] f. (Þing.) = **alskæra. -spen(a), -spenuð** [-sbɛ·n, -sbɛ·na, -sbɛ·noð] af. (om en Ko) med hele, sunde Patter. **-steyptur** [-sdɛifdøǫ] a. helstøbt.

heilsu bati [hɛil·søba:dɪ, -ba:tɪ] m. Bedring. **-bót** [-bo͡u:t] f. Helbredelse, Helsebod: *sjer til heilsubótar*, for sit Helbreds Skyld. **-brestur** [-brɛs·døǫ] m. Svagelighed. **-brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. Forandring i ens Sundhedstilstand (til det værre). **-brunnur** [-brʏn:øǫ] m. **1. a.** helbredende Kilde: *heilsubrunnar eru víðsvegar um lönd.* — **b.** Bad, Kursted: *Medevi er frægur h.* — **2.** i overf. Bet.: Sundhedskilde. **-dagur** [-da.qøǫ] m. Frelsens Dag. **-drykkur** [-drɪhgøǫ] m. Helsedrik. **-far** [-fa:r] n. Helbredstilstand, Helsetilstand, Sundhedstilstand: *h. manna í sveitinni var fremur gott*; — *hann spurði um h. mitt*, han spurgte efter mit Befindende. **-fimleikar** [-fɪm·lɛigaǫ, -lɛikaǫ] mpl. Sygegymnastik. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Sundhedslære, Helselære, Hygiejne. **-fræðingur** [-frai:ðiŋgøǫ] m. Hygiejniker. **-gata** [-ga:da, -ga:ta] f. = **heilsuvegur. -gjafari** [-ɟa:varɪ] m. Frelsens Giver, Frelser. **-gjafi (-a, -ar)** [-ɟa:vɪ] m. Sundhedsgiver. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Gengivelse af Helbredet. **-góður** [-go͡u:ðøǫ] a. af stærkt Helbred. **-gæði** [-ɟai:ðɪ] npl. stærkt Helbred. **-gæsla** [-ɟais·la] f. Sundhedspleje. **-hraustur** [-hǫöys·døǫ] a. ved godt Helbred, stærk. **-kaleikur** [-ka:lɛigøǫ, -lɛikøǫ] m. Sundhedsbæger. **-kveðja** [-kvɛð·ja] f. Hilsen. **-lasleiki** [-la:slɛiɟɪ, -lɛi§ɪ] m. Svagelighed. **-laus** [-löy·s] a. med svagt, nedbrudt Helbred, svagelig, helseløs. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. = **heilsusamlegur. -leysi** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Helbred, Sygelighed. **-leysislegur** [-lɛisɪslɛ:qøǫ] a. sygeligt udseende. **-linur** [-lɪ:nøǫ] a., **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. svagelig. **-meðal** [-mɛ:ðal]n. Lægemiddel. **-merki** [-mɛǫ·ɟɪ]n. Sundhedstegn.

heilsun (-ar, -anir) [hɛil·søn, -anɪǫ] f. Hilsen.

heilsu ráð [hɛil·sørau:ð] n. Sundhedsregel. **-samlegur** [-sam·lɛqøǫ] a., **-samur** [-sa·møǫ] a. **a.** heldbringende, velgörende. — **b.** overf.: sund: *heilsusamlegt ráð.* **-skrokkur** [-sgrohgøǫ] m. (egl. sund Krop): *hann er mesti h.*, han har Jærnhelbred. **-slit** [-slɪ:t] n. Nedbrydelse af Helbredet. **-sterkur** [-sdɛǫ·gøǫ] a. med stærkt Helbred, helsestærk, robust. **-tæpleiki** [-tai:blɛiɟɪ, -tai:plɛi§ɪ] m. Svagelighed. **-tæpur** [-tai:bøǫ, -tai:pøǫ] a. svagelig, sart. **-varsla** [-vaǫ·sla] f. Sundhedens Bevaring. **-veikur** [-vɛi:gøǫ, -vɛi:køǫ] a. svagelig. **-von** [-vo:n] f. Haab om Helbredelse.

heil tentur [hɛiltɛvdøǫ, -tɛntøǫ] a. med hele (sunde) Tænder: *Hún var heiltent og hárprúð* (GFrTís. 259). **-vita** [-vɪ·da, -vɪ·ta] a. indec. ved sin fulde Forstand, ved sine fulde Fem: *það sjer hver h. maður.* **-vitaður** [-vɪ·daðøǫ, -vɪ·t-] a. = **heilvita.**

heylön [hɛi:lön] f. = **lön.**

heim [hɛi:m] adv. **I.** hjem: *h. á leið*, hjemad; *h. til e-s*, hjem til en; *hann gekk h. til sín* (til sit Hjem, hjem); *bjóða e-m h.*, indbyde en til at besøge sig, invitere en; *sækja e-n h.*, ¹) besøge en: *hann er skemtilegur (góður) h. að sækja*, det er meget morsomt at komme hos ham, han er en god Vært; ²) *sækja e-n h. (með vopnum)*, angribe en i hans Hjem. — **II.** i overf. Bet.: *koma e-u h.*, bringe n-t i Rigtighed; *koma h. við e-ð*, stemme med n-t; *e-ð kemur h.*, n-t stemmer; *ná ekki h.*, ikke række tilstrækkelig langt: *bezt er þó að mæla ekki bandið, af því það verður opt misjafnt, nær ekki heim sumstaðar, en verður aptur sumstaðar ofmikið* (JSVb. 60).

1. **heima** [hɛi:ma] adv. **1. a.** hjemme: *eiga h.*, ¹) have hjemme: *eiga h. í næsta húsi (eða herbergi)*, bo Dør om Dør; ²) passe: *hjer á h. hið fornkveðna*, her passer det gamle Ord. — **b.** *á bænum*, hjemme paa Gaarden; *h. hjá mjer*, hjemme hos mig, inden mine fire Vægge; *byggja h.*, være hjemme, holde sig hjemme: *Svo bæði byggði hún h. á nýjársnótt, gerði smáelda í kringum öskustóna ... og markleysur fleiri* (JStgr. 10); *vera h. hjá sjer*, være hjemme hos sig selv, være i sit Element, være i sit Es; *ráða sig h.*, fæste sig som Tjænestekarl et Steds; — som Talem. bruges dette Udtr., naar en snubler el. falder et Sted, hvor han er förste Gang; *taka h.*, ¹) fæste en Gaard, erklære, at man vil vedblive at bo paa en Gaard, som man har fæstet: *Það er víða siður að byggja jarðir til árs í senn, þannig að leiguliða er gjört að skyldu að „taka h.“ árlega, ef hann vill vera* (Bún. I. 140); *Árni skrokkur úti' í Vík | ætlar að taka h.; | fylgir honum flekkótt tík | og fimtíu kettir breima* (ÓDavÞj. 9); ²) *(nema við)*, slutte tæt til: *vatnið tekur h.*, Vandet forsvinder (is. törrer op, enten paa Grund af stærk Varme el. paa Grund af Frost). — **b.** i forsk. Ordspr.: *h. er hverjum hollast*, hjemme er bedst at hvile; *halur er h. hver*, hver Hane er kry paa sin egen Modding; *holt (dælt) er h. hvað*, hjemme er alting venligt, hjemme kan man göre som man vil; *betur farið en h. setið*, egl. bedre rejst end hjemme blevet, siges ofte ironisk om n-t, der er mislykket. — **2.** *standa h.*, passe: *nú stendur (er) h.!* ja saa!; *vera vel (illa) h. í e-u*, være godt (daarlig) hjemme i n-t. — **3.** som subst.: Hjem: *för þá hver til síns h.*

2. **heima (di)** [hɛi:ma] vt. optage i sit Hjem: *En hver sem þá hýsir eða heimir öðruvísi en nú er sagt, svari slíku fyrir sem hann hýsi útlægan mann* (JAðEin. 24).

heima alningur (-s, -ar) [hɛi:malniŋgøǫ] m. = **heimalningur. -bakaður** [hɛi:maba:gaðøǫ, -ba:k-] a. hjemmebagt (ogs. overf.). **-bóndi** [-bo͡un·dɪ] m. **1.** Bonde paa en Hovedgaard (mods. *hjáleigumaður)*. — **2.** = *bóndi* 5. **-ból** [-bo͡u:l] n. = **heimabú. -borð** [-bor·ð] n. det Felt, hvor Brikkerne stilles i Begyndelsen af Triktrak, «Hus». **-brek** [-brɛ:k] npl. Uartigheder og Forseelser i Hjemmet: *handtök og h.* | *hjúanna* (MJ. IV. 9). **-bú** [-bu:] n. Hovedgaard, Hjemmegaard, hvor Ejeren selv bor (i Mods. til *útibú)*. **-bær** [-bai:r] m. **1.** Gaard, hvor en har hjemme, Hjemsted. — **2.** Hovedgaardens Bygninger i Mods. til fritstaaende Udhuse: *bæta heimabæjartún þitt* (BHAt. 94) (mods. f. Eks. *stekkjartún)*.

heimaefni [hɛi:maɛb·nɪ] n. Stof til Verdener; Verdensmaterie.

heima elskur [hɛi:maɛl·sgøǫ] a. som holder af at være hjemme, hjemmekær. **-fangi** [-fauŋ·ɟɪ] m. Stuefange. **-fastur** [-fas·døǫ] a. bunden til Hjemmet, som er Hjemmesidder, Stuegris: *hann er mjög h. og fer aldrei út á kvöldin.* **-fenginn** [-fɛiŋ·ɟɪn] a. som faas i Hjemmet: *stöndum vjer betur að vígi með h. áburð en flest önnur lönd* (Lögr. '14, 217); (Ordspr.) *hollur er h. baggi* (GJ.), hjemmeavlet gör störst Gavn. **-fyrir** [-fɪ:rɪǫ] adv. hjemme, i Hjemmet. **-fje** [-fjɛ:] n. **1.** Beholdning, Kassebeholdning: *h. sjóðsins.* — **2.** mods. *fjallafje*, de Faar, man har holdt hjemme paa Gaarden Sommeren over. **-fólk** [-fo͡uʎ·k, -fo͡ul·k] n. Husets Folk. **-frakkur** [-frahgøǫ] a. kry i Hjemmet (om Hunde). **-friður** [-frɪ:ðøǫ] m. Husfred. **-fræðsla** [-fraið·sla] f. Hjemmeundervisning. **-fugl** [-fʏg·ʎ] m. hjemlig Fugl. **-fúll** [-fud·ʎ] a. vranten i sit Hjem. **-fæddur** [-faid:øǫ] a. hjemmefødt. **-gangur** [-gauŋ·gøǫ] m. **1.** som jævnlig kommer et Steds, som har sin Gang i et Hus, Husven: *vera h.*, have sin Gang i Huset, være hjemmevant; *jeg var orðinn h. hjá prestinum.* — **2.** *(heimalið lamb)* Dæggelam. **-gerður** [-ɟɛr·ðøǫ] a. hjemmelavet. **-glaður** [-gla:ðøǫ] a. glad i Hjemmet. **-hagar** [-ha:qaǫ] mpl. **a.** Hjemmegræsgange. — **b.** i overf. Bet. *(átthagar)* Hjemstavn. **-haugur** [-höy:qøǫ] m. Hjemmemodding: *Í heima haug er haninn kunnugastur*, hver Hane kender bedst (er kry paa) sin egen Modding. **-hestur** [-hɛs·døǫ] m. en af Gaardens Heste. **-hrafn** [-hǫab·v] m. = **bæjarhrafn. -hús** [-hu:s] npl. **1.** Gaardsbygning (mods. *útihús, sel)*. — **2.** *(heimili)* Hjem, Privatbolig: *í heimahúsum*, hjemme. **-hvinn** [-χwɪn·, -kvɪn·] m., **-hvinnur** [-χwɪn:øǫ, -kvɪn:øǫ] m. Hjemmetyv, Hustyv: (Ordspr.) *verst er að varast h.* el. *ilt er að sjá við h.* el. *h. er verst að varast* (GJ.), Hustyve er det vanskeligst at vare sig for. **-jörð** [-jör·ð] f. Hovedgaard. **-kensla** [-§ɛn·sla] f. Undervisning i Hjemmet, Privatundervisning. **-kynblöndun** [-§ɪn·blöndøn] f. Renavl. **-klerkur** [-klɛǫ·gøǫ] m. Huspræst. **-koma** [-ko:ma] f. (med.) Rosen (erysipelas) *(= ámusótt)*: *Það ráð vissum við bezt við heimakomu: sjúklingurinn átti að sitja yfir heitri keytu, hlaupa síðan upp bratta fjallshlíð, þá var þeim sjúkdómi lokið* (Eimr. XII. 110). **-kominn** [-ko:mɪn] a. fri, ugeneret: *gerðu þig (gerið yður) h.*, gener dig (Dem) ikke, lad som du (De) er hjemme; *sá gerir sig nú h.*, han generer sig ikke. **-kona** [-ko:na] f. **1.** = *heimakoma.* — **2.** *(kona á heimili)* Kvinde i Huset; *(griðkona)* Tjænestepige. **-konusótt** [-ko·nøso͡u·ht] f. = **heimakoma.**

heimakstur [hɛi:maχsdøǫ] m. Hjemkørsel: *h. heys*, Indkorsel af Hø.

heima kúrur [hɛi:maku:røǫ] fpl. Hjemmeværen, Hjemmesidden: *h. búsmalans* (LFR. XI. 208). **-land** [-lan·t] n. Gaardens Jord; Hjemland: *H. jarðar liggur umhverfis bæ hennar og út frá túni, og er hvergi sundur skorið af annari landareign* (Stj. '92, B. 140) — kan deles i *búfjárhagar* og *útlendur* (jfr. l. c.); — undertiden anvendes *h.* i Bet. *búfjárhagi* (mods. *afrjettur)*. **-landsfje** [-lansfjɛ:] n. Faar, som græsser paa *búfjárhagi.* **-landsganga** [-lansgauŋ·ga] f. Undersøgelse af det i Nærheden af Gaarden liggende udyrkede Areal, for at finde omstrejfende Faar el. Heste.

heim alinn [hɛi:ma·lɪn] a. født og opdraget hjemme: (Ordspr.) *heimskt er heimalið barn*, dumt bliver det Barn, som stadig holdes hjemme. **-alningur (-s, -ar)** [-alniŋgøǫ, -iŋs] m. Hjemmefødning; spec. Dæggelam; — (om Ræve) *heimalningar einir* (ɔ: *tófur*) *bíta fje í húsum* (ÞThFerð. I. 143).

heima lærður [hɛi:malair·ðøǫ] a. som har faaet Privatundervisning: *h. stúdent*, Privatist. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. **1. a.** hørende til Huset(s Folk): (Ordspr.) *djörf er heimamanns hönd*, jfr. hjemme er Hane (Hund) djærvest. — **b.** *(vinnumaður)* Tjænestekarl: (Ordspr.) *auður er heimamanns sess* (Sch.

Mál.), tom er Tyendes Plads (ɔ: en god Tjæner er vanskelig at erstatte, jfr. tro Tjæner er Guld værd). — **2.** indfødt (mods. *útlendingur).* **-mannabúningur** [-manabu:niŋgoǫ] m. i Talem.: *seinn er h.*, man er længe om at komme af Sted, naar man skal hjemmefra. **-mannlegur** [-manlɛ:qoǫ] a. **1.** familiær, ikke festlig: *heimamannlegar viðtökur;* — adv. *-lega*, familiært. — **2.** *(heimakominn)* ugenert, som om man var hjemme. — **3.** forekommende, hoflig: *„Það er ekki mjög heimamannlegt hérna" . . . eg hefi leingi staðið hér, og verið að guða, en einginn hefir gegnt* (JÁÞj. II. 229). **-mát** [-mau:t] n. = **heimaskitsmát.** **-melta** [-mɛλ·da] f. Hjemmesidden.

heiman [hɛi:man] adv. hjemmefra: *að h., h. að* = *heiman;* — *fara að h.*, drage hjemmefra; *gera konu h.*, udstyre fra Hjemmet en Kvinde, som skal giftes; *henni fylgdu h. margar jarðir*, hun fik som Medgift flere Gaarde. **-að** [-n-a:ð] adv. **1.** = *heiman.* — **2.** fra Gaard til Stald (Skaft.).

heimanemandi [hɛi:manɛ:mandɪ] m. = **heimasveinn.**

heiman ferð [hɛi:manfɛr·ð] f. **1.** *(heimanför)* Bortrejse hjemmefra. — †**2.** *(heimanfylgja)* Medgift. **-fylgja** [-fil·ja] f. Medgift. **-för** [-fö·r] f. = **heimanferð.** **-förull** [-fö:rødλ] a. som jævnlig vandrer fra Hjemmet. **-ganga** [-n-gauŋ·ga] f. Gaaen, Vandring hjemmefra: *h. barna í skóla.* **-gengt** [-ɟɛiŋ·t, -ɟɛiŋ·t] an.: *eiga ekki h.*, ikke kunne gaa ud, ikke have Tid og Lejlighed til at gaa bort, ikke kunne undværes borte fra Hjemmet; *Bændur, kennarar, sýslumenn, læknar o. fl. eiga naumast ómögulega h. í ári hverju* (Alþ. '11, B. II. 1015), *og hýst [illegible] mun [illegible] sjer skiljast, að hitt, sem er lakara, eður ekki betra, [illegible] á borð við Tistransrímur, muni eiga h.* (kan undværes), *[illegible] verði fjelgað* (JHall. 310). (Ordspr.) *hamingjan [illegible]*, Lykken kommer og Lykken gaar. **-gönguskóli** [-göyŋgøsgoᵘ:lɪ] m. Besøgsskole (mods. *heimaskóli).* **-kvöð** [-kvö:ð] f. det at kalde en hjemmefra. **-mundur** [-mʏn·doǫ] m. = **heimanfylgja.**

heima not [hɛi:mano:t] npl., **-notkun** [-noh(t)gon, -no:tk-] f. Hjemmebrug.

heimantregur [hɛi:mantrɛ:qoǫ] a. (om Heste) træg til at gaa hjemmefra.

heimaprestur [hɛi:mapres·doǫ] m. **1.** residerende Præst. — **2.** *heimilisprestur*, Huskapellan.

heimari [hɛi:marɪ] a. comp., superl. *heimastur*, nærmest (ɔ: nærmere end n-t andet) ved en Gaard: *Hákon gekk inn fyrir h. [illegible]* (BrJDul. 120).

heima ríki [hɛi:mari:ɟɪ, -ri:ɟɪ] n. Hustyranni. **-ríkur** [-ri:goǫ, -ri:koǫ] a. **a.** tyrannisk i Hjemmet, enemægtig i Hjemmet. (Ordspr.) *mús er heimarík í fátækrar konu búri* (SchMál.), Mus spiller Herre i fattig Kones Fadebur. — **b.** spec. om Hunde, der gør hæftigt, naar der kommer fremmede.

heimarlega [hɛi:marlɛ:qa] adv. nær ved (Gaarden): *[illegible] er þeir eru komnir h. í traðirnar* (JThMk. 337).

heima seta [hɛi:masɛ:da, -sɛ:ta] f. Hjemmesidden. **-setumaður** [-sɛ·doma:ðoǫ, -sɛ·tø-] m. Hjemmemenneske. **-setuverslun** [-sɛ·dovɛrslon, -sɛ·tø-] f. passiv Handel. **-sker** [-sɟɛ:r] n. Klippe, Rev nær ved Havnen, Gaarden: (Ordspr.) *heimaskerin eru hættust*, Hjemmets Skær er de farligste. **-skirn** [-sɟir·dn] f. Hjemmedaab. **-skitsmát** [-sɟɪts·mau:t] n. **-skítur** [-sɟi:døǫ, -sɟi:tøǫ] m. Mat, naar Kongen staar paa sin Plads (og ikke er blevet flyttet derfra) (jfr. ÓDavSk. 292); ogs. kaldet *heimamát.* Anses for særlig forsmædeligt. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Privatundervisning. **-skrill** [-sgridλ] m. Pak i Hjemmet (Hjemmebyen). (Ordspr.) *[illegible] er heimaskríllinn*, nok er der af Pak i Hjemmet, jfr. ingen er Profet i sit Fædreland. **-skurður** [-sgʏr·ðøǫ] m., **-slátur** [-slau:døǫ, -slau:tøǫ] n. Hjemmeslagtning. **-snagi** [-snai:jɪ] m. egl. Knage i Hjemmet: (Talem.) *heimasnaginn heldur honum* el. *heimasnagarnir halda honum*, Hjemmet binder ham. **-stakkur** [-sdah·ɡøǫ] m. hjemmegjort Klædning. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dn] f. (e. home-rule) Hjemmestyre. **-stjórnarflokkur** [-sdjoᵘ(r)dnaǫflohgøǫ] m. Hjemmestyrepartiet (politisk Parti, der i Slutn. af forrige Aarh. antog dette Navn), jfr. e. home-rule. **-stjórnarmaður** [-sdjoᵘ(r)dnarma:ðoǫ] m. Tilhænger af Hjemmestyre, is. om en Tilhænger af det isl. Hjemmestyreparti. **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. kvindelig Elev, som bor paa Skolen. **-störf** [-sdör·v] npl. Arbejde i Hjemmet, huslige Forretninger. **-sveinn** [-sveid·n] m. Dreng (Elev), som bor paa Skolen. **-sæta** [-sai:da, -sai:ta] f. ugift Datter i Hjemmet. **-taða** [-ta:ða] f. Hø fra Hjemmemarken rundt omkring Hovedgaarden. **-tak** [-ta:k] n. hvad der kan faas el. gøres i Hjemmet; — overf.: *var það ekkert h.* (ingen let Sag), *að fara til tíða* (JÁÞj. I. 110), — is. i pl. *heimatök* i Ordspr.: *hæg eru heimatökin*, let er det Arbejde, man skal göre hjemme, hvad man har hjemme, er let at gribe til, hjemmefaaet er let faaet: *Borghildi voru hæg heimatökin* (EKvG. 122); *Það voru því hæg heimatökin að bera eitt og annað undir hann* (ÓDavSk. 35). **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f.: *h. á jörðu*, fornyet Anmodning om at blive boende paa en Gaard, man har fæstet; jfr. *taka heima*, se *heima.* **-te** [-tɛ:] n. Urtete, Te af indenlandske Urter (EÓlLach. 103). **-tíund** [-ti:jønt] f. Tiende af den Jord, hvorpaa Kirken staar, som erlægges til Gaardens verdslige Ejer. **-tónn** [-toᵘd·n] m. (mus.) **1.** *(í hljómi)* harmoniegen Tone. — **2.** *(í tónaröð)* skalaegen Tone. **-trúboð** [-tru:boð] n. Hjemmemission, indre Mission.

heimátt (-ar, -ir) [hɛi:mauht, -auhdaǫ] f. **1.** Retning mod Hjemmet: *þeir hjeldu í h.* — **2.** = *heimreið* i Udtr.: *halda í heimáttina á eftir e-m*, liste sig bagefter en, følge en (uden hans Vidende).

heima tök [hɛi:matö:k] npl. se **heimatak.** **-undaneldi** [-ʏn·danɛldɪ] n. Indavl. **-unninn** [-ʏn:ɪn] a. forarbejdet i Hjemmet. **-vera** [-vɛ:ra] f. Ophold i Hjemmet. **-vígsla** [-viχ·sla] f. Stuebryllup. **-vinna** [-vɪn:a] f. **1.** Husflid. — **2.** *(í skólum)* Hjemmearbejde. **-vinsla** [-vɪn·sla] f. Hjemmetilvirkning. **-vist** [-vɪs·t] f. Internat, Alumneplads paa en Skole. **-vistarskóli** [-vɪsdaǫsgoᵘ:lɪ] m. Alumneskole, Internat, Kostskole. **-þræll** [-θraidλ] m. Husslave.

heimboð [hɛim·boð] n. Indbydelse, Gæstebud, Selskab: *eiga h. einhvers staðar* el. *hjá e-m*, have et Besøg til gode hos en; — †*h. við konu*, Opfordring fra Manden til en fraseparerct Hustru til at tage hjem igen.

heimbrimi [hɛim·brɪ·mɪ] m. = **himbrimi.**

heim burðarbaggi [hɛim·bʏrðarbaɟ:ɪ] m. Bylt (Hø el. Forraad), som man faar udefra, jfr. *heimburður:* (Ordspr.) *rýr er heimburðarbagginn* (GJ.), hvad man faar fra fremmede forslaar kun lidt (jfr. *hollur er heimafenginn baggi).* **-burðarhey** [-bʏrðaǫ(h)ɛi:] n. Hø, der faas (købes, laanes, tigges) udefra, is. om Foraaret: (Ordspr.) *rýrt er h.*, fremmed Hø forslaar kun lidt. **-burður** [-bʏrðøǫ] m. **1.** *(heybandsflutningur)* Flytten Hø fra Udmarken hjem til Gaarden (Múl., Sl.). — **2.** *(matur, fenginn með betli)* sammentigget Føde (BH.). **-dallur (-s og -ar)** [-dadloǫ, -dals, -dadλs] m. npr. (myt.) Heimdal, Gudernes Vogter ved *Bifröst* (Regnbuen). **-dragi** [-drai·jɪ] m. i Talem.: *hleypa heimdraganum*, rejse ud fra Hjemmet.

heymeis [hɛi:mɛi·s] m. Kasse af Tralværk for Hø.

heim fararleyfi [hɛim·fararlɛi:vɪ] n. = **heimferðarleyfi.** **-ferð** [-fɛrð] f. Hjemrejse. **-ferðarleyfi** [-fɛrðarlɛi:vɪ] n. Permission, Hjemlov. **-ferðarseðill** [-fɛrðaǫsɛ:ðɪdλ] m. Returbillet. **-fýsi** [-fi·sɪ] f. indec. Hjemve. **-flutningur** [-flʏhdniŋgoǫ] m. **a.** det at flytte n-t hjem; — spec. til Island: *h. Hafnardeildar Bókmentafjelagsins.* — **b.** = *heimburður* 1. **-frægur** [-frai·qoǫ] a. = **heimsfrægur.** **-fús** [-fu·s] a. som længes hjem. **-færa** [-fai·ra] vt. **a.** hjemføre: *h. til e-s, undir e-ð*, henføre til, henregne til, indordne ind under: *h. það undir sama lögmál* (GFHh. 51); *h. e-ð upp á e-ð*, anvende n-t paa n-t. — **b.** (log.) subsumere (ÁBjRök. § 27). **-færsla** [-faiǫsla] f. Anvendelse: *hin fagra skáldsaga með hinni stuttu og laglegu heimfærslu eykur mjög áhrif þeirrar prédikunar* (Eimr. VII. 132). **-för** [-fö·r] f. Hjemrejse. **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Gaaen hjem. †**-gás** [-gau·s] f. = **heimgæs.** **-gjöld** [-ɟölt] npl. Hjemgæld: *þær máttu hafa heimsku sína í h.* (ThTh. 58). **-goldinn** [-goldɪn] a. indbetalt (LFR. IV. 140). **-gæs** [-ɟai·s] f. Hjemmegaas, tam Gaas. **-hagi** [hɛi:ṃ(h)ai·jɪ] m. Hjemmegræsgang. **-hald** [-(h)alt] n. det at gaa hjem, Hjemrejse, Tilbagerykning. **-hollur** [-(h)odloǫ] a. *(hjálpsamur)* behjælpelig, hjælpsom: *hann var mörgum mönnum h. í hinu og þessu.* **-hvarf** [hɛim·χwarv, -kvarv] n.: *eiga h. einhvers staðar*, have n-t (et Hjem) at ty til. **-hvarfslaus** [-χwarvslöy·s, -kvarvs-] a. som ikke har nogen (noget Hjem) at ty til: *Hann [illegible] upp með [illegible] þá raunalegu heimhvarfslausu braut, | sem hér var enduð* (StStAndv. II. 225).

heimila (a) [hɛi:mɪla] vt.: *h. e-m e-ð*, hjemle en n-t, give en Ret til n-t.

°**heimilabók** [hɛi:mɪlaboᵘ:k] f. Vejviser (JsJs.).

heimild (-ar, -ir) [hɛi:mɪlt] f. **1.** Hjemmel; Berettigelse, Adkomst, Beføjelse: *hafa h. til e-s*, være beføjet til n-t; (Ordspr.) *h. er best til hverra verka* (GJ.), der skal Adkomst til hver en Handling; *sá sem komið hefir fram með heimildir sínar fyrir því, að hann að rjettu eigi hlut að máli* (har legitimeret sig som rette vedkommende) (Stj. 76, A. 18); *villa h.* (el. *heimildir*) *á e-u*, give falsk Besked angaaende n-t (angaaende ens Ret til n-t): *Ísafold . . . hefir aðeins viljað mótmæla, að það* (ɔ: *félagið*) *vilti á sér heimildir og nefndi sig annað, en það sem það er* (Ísaf. '15, 7, 3); *Við viljum ekki láta villa heimildir á okkur né öðrum manni* (Alþ. '11, B. II. 1904). — **2.** Kilde; Autoritet: *Plató er h. mín fyrir þessari skoðun; — hafa áreiðanlega h. að e-u*, have n-t fra sikker Kilde (Haand); *það er engin h. fyrir því*, det er ganske uhjemlet, der er ingen Kilde (Autoritet), der taler derfor.

heimildar brestur [hɛi:mɪldarbrɛs·doǫ] m. manglende Adkomst. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Adkomstbrev. **-laus** [-löy:s] a. uhjemlet: *að heimildarlausu*, uden Hjemmel el. Tilladelse; — adv. *-laust.* **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Hjemmel el. Berettigelse; *í h.*, uden at dertil er hjemlet Ret, uhjemlet. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. Hjemmelsmand, Kilde. **-rit** [-a-rɪ:t] n. Kildeskrift. **-skylda** [-ǫ-sɟɪl·da] f. Hjemmelspligt. **-skilríki** [-sɟɪl·riɟɪ, -sɟɪl·riɟɪ] n. Legitimation. **-skjal** [-sɟa:l] n. Adkomstdokument; Dokument som Vidnesbyrd. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. Tagen i Besiddelse (ifølge lovlig Hjemmel). †**-vist** [-r-vɪs·t] f. blivende, fast Ophold.

heimili (-is, pl. ds.) [hɛi:mɪlɪ] n. **1.** Hjem, Bopæl, Hjemstavn: *h. mitt er í Reykjavík.* — **2.** *(fjölskylda)* Familie, Hjem, Husstand: *koma e-m fyrir á góðu h.*, anbringe en i et godt Hjem; *10 manns í h.*, en Husstand paa 10 Medlemmer; *þungt h.*, stor Husstand; *leggja vel í heimilið*, forsyne Huset godt, *[illegible] í heimilinu* (i Huset).

heimilis arg [hɛi:mɪlɪsar·k] n. Slid og Slæben i Huset. **-ástæður** [-au:sdaiðøǫ] fpl. Familieforhold; Tilstanden i et Hjem. **-boðorð** [-bo:ðorð] n(pl). Husorden: *h. handa holdsveikraspítalanum* (Stj. '98, B. 113). **-bragur** [-bra:qøǫ] m. Tonen i et Hjem. **-böl** [-bö:l] n. **1.** hjemlige Sorger; Familiesorger: *h. er meira en tárum taki*, Hjemmets Sorger er tungere end Taarer, er værre end saa, at man kan græde over dem. — **2.** Huskors: *hún er mesta h., öllum hvimleið.* **-dýrlingur** [-dir·liŋgøǫ] m. Hushelgen. **-djöfull** [-djö:vødλ] m. Hjemmets onde Aand. **-efni** [-ɛb·nɪ] npl. økonomisk Stilling: *eftir heimilisefnum*, efter Formuesomstændigheder. **-fang** [-fauŋ·k] n. **1.** Bopæl; Hjemsted: *hafa löglegt h.*, have lovligt Hjemsted. — **2.** *(utanáskrift)* Adresse. **-fastur** [-fas·doǫ] a. **1.** *(búsettur)* bosiddende; med fast Bopæl. — **2.** som er en af Husfolkene. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Husfolk; Personer, som tilhører ens Husstand. **-hagur** [-(h)a:qøǫ] m. **1.** *(heimilisástæður)* huslige Forhold. — **2.** *(efnahagur)* økonomisk Stilling. **-hundur** [-(h)ʏn·doǫ] m. Hushund, Gaardhund. **-hættir** [-(h)aihdɪǫ] mpl. Husskik. **-iðnaður** [-ɪð·naðoǫ] m. Hjemmeflid. **-kaldur** [-kal·doǫ] a. kølig i sit Væsen, is. overfor sine Husfolk: *fremur h., en raungóður ef var að því skifta* (BrJNat. 173). **-kennari** [-ɟɛn:arɪ] m. Huslærer. **-laus** [-löy:s] a. uden Hjem, hjemløs. **-líf** [-li:v] n. Familieliv. **-lýsing** [-li:siŋk] f. Interiør, Skildring fra et Hjem. **-læknir** [-laihgnɪǫ] m. Huslæge. **-maður** [-ma:ðoǫ] m. = **heimamaður.** **-mynd** [-mɪnt] f. = **heimilis-**

lýsing. **-njóli** [-njo :lɪ] m. (bot.) By-Skræppe (rumex domesticus). **-plága** [-plau:(q)a] f. Huskors. **-prestur** [-prɛs doϙ] m. Huskapellan. **-ráðandi** [-rau:ðandɪ] m. Husfader. **-rjettarland** [-rjɛhdarlan·t] n. Arvefæsteland (Eimr. XVIII. 137). **-rjettur** [-rjɛhdoϙ] m. Arve-fæste. **-rækinn** [-rai:ǵɪn, -rai:ķɪn] a. huslig. **-skylda** [-ɪ-sǵɪl da] f. 1. *(skylda við heimili)* Pligt mod Hjemmet. — 2. Forpligtelse til at underholde i Hjemmet: *kirkjan á Grund í Eyafyrði ætti tveggja presta heimilis-skyldu* (Esp. IV. 127). **-störf** [-sdör·v] npl. = **heimilisverk.** **-tilvísun** [-s-tɪl·visɔn] f. Adresse. **-verk** [-vɛϙ·k] npl. huslige Sysler, Husgærning. **-vinna** [-vɪn:a] f. Husarbejde, Husflid. **-vist** [-vɪs·t] n. Væren til Huse, fast Ophold paa et Sted. **-þyngsli** [-þiŋ·slɪ] npl. trange Kaar i Hjemmet paa Grund af, at der er for mange Mennesker, der skal fødes, for stor Familie og Folkehold.

heimylja (-u, -ur) [hɛi:mɪlja] f. = **heimilisnjóli.**

heimill, heimull [hɛi:mɪdʎ, -ɪl, -ɪʎt; hɛi:mødʎ, -øl, -øʎt] a. hjemmel; til ens Raadighed, som man har Ret til, uforment: *mjer er e-ð heimilt,* n-t staar til min Raadighed, n-t er til min Tjæneste, jeg har Lov til n-t, n-t staar mig frit; *það er bæði skylt og heimilt,* det er baade pligtigt og retfærdigt; *engum er heimilt að* (ingen har Ret til at) *skjóta fugla í friðuðu landi;* — *þjer er bókin heimil,* Bogen er til din Tjæneste.

†**heimis kviður** [hɛi:mɪskvɪ:ðøϙ] m. Omdömme (om en) i Hjemmet: (Ordspr.) *hættur er h.,* farlig er Tyendes Tale (jfr. LFR. I. 207). †**-njóli** [-njoᵘ:lɪ] m. = **heimilisnjóli.**

heim kynni [hɛim·ķɪn·ɪ] n(pl). 1. *(heimili)* Hjem. — †2. = *heimilisfólk.* — °3. (mat.) geometrisk Sted (ÓDanFlatm.). **-koma** [-ko·ma] f. Hjemkomst. **-kvaðning** [-kvaðniŋk] f. Hjemkaldelse, Rappel. **-kvæmt** [-kvaiᵤt, -kvaimt] an.: *eiga h.,* kunne vende hjem igen: *hugsuðu um það mest af öllu, að eiga sem fyrst h. með sem mestan auð og orðstír* (JTrL. 42). **-kvöð** [-kvö·ð] f. = **heimkvaðning.** °**-land** [-lant] n. Indland, Opland. **-latur** [-la·doϙ, -la·toϙ] a. hjemtræg, uvillig, træg at gaa hjem (mods. *heimfús*): (Ordspr.) *happið er heimlatt,* Lykken er hjemtræg, Lykken vil have Tid. †**-legur** [-lɛqoϙ] a. verdslig, forfængelig. **-leið** [-lɛi·ð] f. Vejen hjem. **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. hjemad, hjemleds. **-leyfi** [-lɛi·vɪ] n. = **heimferðarleyfi.** **-lendis** [-lɛndɪs] adv. i Hjemlandet. **-lendur** [-lɛndoϙ] a. indenlandsk. **-læða** [-lai·ða] f. slov og uduelig Person (Árn.).

hey móður [hɛi:moᵘ·ðoϙ] a. (om Heste) lungesyg (foraarsaget ved, at Hesten har indaandet Stovpartikler fra Hoet). **-mokstur** [-moχsdoϙ] m. 1. meget rigelig Høhøst. — 2. unødvendig megen Fodring (af Kreaturer).

heim ótt (-ar, -ir) [hɛi:moᵘht] f. *(mjög feiminn og klaufalegur maður)* meget undselig og kejtet Person; *(mannleysa)* ubetydeligt og frygtsomt Menneske, Mæhæ; *(bjálfi)* Ærkedumrian, Tosse. **-óttarlegur** [-oᵘhdarlɛ:qoϙ] a. ubetydelig og frygtsom el. dum og kejtet af Udseende. **-óttarsvipur** [-oᵘhdaϙsvɪ:boϙ, -svɪ:poϙ] m. frygtsomme og sky Miner: *Þetta ódjarfa upplit og þessi kindarlegi h. — hlutu að búa yfir einhverju illu* (JTrHeið. III. 20). **-ótti** [-o hdɪ] m. = **heimótt.**

heim reið [hɛim·rɛi·ð] f. 1. *(það að ríða heim)* Riden hjem, Hjemridt. — †2. *(h. ríðandi óvina)* Overfald paa ens Hjem af ridende Fjender. — 3. Vej hjem til en Gaard: *Þessar girðingar eru helzt meðfram heimreiðum* (Alþ. '11, B. 14). **-reiðsla** [-rɛiðsla] f. = **heimburður** 1. **-rekstrarmaður** [-rɛχsdrarma:ðoϙ] m. Mand, som skal bringe Heste tilbage: *hver maður hafði hest með sjer, er hann flutti á færur sínar til verstöðu, en heimrekstrarmenn komu með, til að reka hestana heim aftur* (BrJÞf. 153).

heimri [hɛim·rɪ] a. comp. = **heimari.**

heim róður [hɛim·roᵘ·ðoϙ] m. Roen hjemad: (Ordspr.) *hollur er h.,* godt er at drage hjem. **-ræði** [-rai·ðɪ] n. Fiskefangst fra egen Bolig (Vf.).

heims ádeila [hɛim·saudɛi:la] f. Satire. **-áfir** [-au·ɪϙ] fpl. den Mælk, der kommer ud af nykærnet Smör (jfr. *lambatugga),* naar det æltes (Borg., Þing.); — efter hvad Scheving oplyser, skal Ordet stamme fra, *„að þær eiga að gera þann, sem drekkur þær, mikið upp á heiminn".* **-álfa** [-aulva] f. Verdensdel. **-ás** [-au·s] m. Verdensakse. **-átt** [-auht] f. Verdenshjörne. **-barn** [-bar·dv, -bad·v] n. verdslig sindet, levelysten Person. **-bygð** [-bɪqð, -bɪqþ] f. den beboede Verden. °**-byggingarfræði** [-bɪǵiŋgaϙfrai:ðɪ] f. indec. Læren om Verdensbygningen, Kosmologi. **-bókmentir** [-boᵘgmɛvdɪϙ, -boᵘkmɛntɪϙ] fpl. Verdenslitteratur. **-borgaralegur** [-borgaralɛ:qoϙ] a. kosmopolitisk. **-borgaraskapur** [-borgarasga:boϙ, -sga:poϙ] m. Kosmopolitisme. **-borgari** [-borgarɪ] m. Kosmopolit, Verdensborger. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. Verdensbrand. **-dvöl** [-dvö·l] f. Ophold i Verden, Liv. **-elska** [-ɛlsga] f. Kærlighed til Verden el. verdslige Goder, Verdenskærlighed. **-elskur** [-ɛlsgoϙ] a. verdenskær. **-endi** [-ɛndɪ] m. Verdens Ende. **-endir** [-ɛndɪϙ] m. Verdens Undergang. **-flóð** [-floᵘ·ð] n. Syndflod, Diluvium. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. Kosmogoni, Verdenslære. **-frægð** [-fraiqð, -fraiqþ] f. Verdensberömmelse. **-frægur** [-frai·qoϙ] a. verdensberömt. **-hafnan** [-(h)abnan] f. Verdensforsagelse.

heim sigling [hɛim·sɪgliŋk] f. Hjemfart. **-sýki** [-si·ǵɪ, -si·ķɪ] f. indec. = **heimþrá.** **-sýn** [-si·n] f. Udsigten hen imod en Gaard (JTrL. 26).

heimsjaðar [hɛim·sja·ðaϙ] m. Verdenskant.

1. **heimska (-u)** [hɛim·sga] f. 1. *(vitsmunaskortur)* Dumhed, Taabelighed: (Ordspr.) *oftast er heimskan hvikul* (GJ.), Daarskab og Vægelsind følges gærne ad. — 2. *(fjarstæða)* Absurditet, Urimelighed. — 3. spec. i Breve, om n-t, man ikke vil nævne, men som forudsættes bekendt af Modtageren: *nú sendi jeg þjer heimskuna, sem við töluðum um* (Nl.). — 4. Brusk mellem Næseborene paa Faarehovedet (at spise dette skal ifølge Folketroen göre vedkommende dum): *vertu ekki að jeta heimskuna úr höfðinu, drengur* (Sl., Múl.).

2. **heimska (a)** [hɛim·sga] vt. 1. *h. e-n fyrir e-ð,* erklære en for Daare, spotte el. skælde ud for Dumhed paa Grund af n-t: *Jeg ... var heimskaður fyrir bíræfni mína* (Lögr. '13, 9). — 2. fordumme: *Bezta vit sitt spakir heimskað hafa* (StStAndv. III. 66); *h. sig á e-u,* fordumme sig paa n-t. — 3. refl. *heimskast,* blive dum: *h. á að leiðrjetta stíla,* blive Idiot af at rette Stile; *hverjir sem við hórur búa h. brátt* (Vísn. 321).

heim skaut [hɛim·sgöy·t] n. Verdenspol, Pol. **-skautafari** [-sgöydafa:rɪ, -sgöyta-] m. Polarfarer. **-skautaland** [-sgöydalan·t, -sgöyta-] n. Polarland. **-skautaþoka** [-sgöydaþo:ga, -sgöytaþo:ka] f. Polartaage.

heimskauts baugur [hɛim·sgöy(t)sböy:qoϙ] m. Polarcirkel. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Polarrejse. **-firð** [-fɪr·ð] f. Polardistance. **-haf** [-(h)a:v] n. Polarhav. **-jurt** [-jʏϙ·t] f. Polarplante. **-straumur** [-sgöy(t)sdröy:moϙ] m. Polarström. **-vindur** [-sgöy(t)svɪn·doϙ] m. Polarvind.

heimskerfi [hɛim·sķɛrvɪ] n. Verdenssystem.

heimskingi (-ja, -jar) [hɛim·sǵiŋǵɪ] m. Dumrian, Tosse.

heimskingjamát [hɛim·sǵiŋǵamau:t] n. Narremat.

heimskona [hɛim·sko·na] f. levelysten Kvinde.

heimskringla [hɛim skriŋla] f. 1. a. *(jarðarhnötturinn)* Jordkres, Jordklode. — b. npr. *Heimskringla,* Snorre Sturlusons berömte Værk. — 2. *(hnöttur)* Globus.

heimsku fullur [hɛim·sgøfʏd·løϙ] a. dum, taabelig. **-góðsamur** [-goᵘð·samoϙ] a. tossegod. **-góðsemi** [-goᵘð·sɛmɪ] f. indec. Tossegodhed. **-hopp** [-hohp] npl. dumme Spring. **-kátur** [-kau:doϙ, -kau:toϙ] a. tosseglad. **-legur** [-lɛ·qoϙ] a. dum, taabelig, uforstandig; — adv. *-lega,* dumt. **-mál** [-mau:l] n. taabelig Tale el. Sag. **-par** [-pa:r] n. som oftest i pl.: *heimskupör,* Narrestreg(er), dum(me) Streg(er).

heimskur [hɛim·sgoϙ, n. hɛim·st] a. 1. *(vitgrannur)* dum, taabelig: (Ordspr.) *heimskum manni eru heitingar gjarnar* (GJ.), Daare falder Trusel let i Mund; *fátt er verra en vera h.,* Dumhed er den værste Fejl; *heima er heimskum best,* for den dumme er det bedst at holde sig hjemme: *þegiðu, Þórður, þögn er heimskum best.* — 2. som hører Hjemmet til: *heimskum gærum á,* paa Faareskindene (i Sengene) derhjemme (JHall. 157).

heimsku ráð [hɛim·sgørau:ð] n. taabeligt Forehavende. **-samlegur** [-samlɛ:qoϙ] a. taabelig, uforstandig. **-tó** [-toᵘ:] n. Ærketosse: *heimskutóið þarna* (Kvöld. I. 225). **-vonir** [-vo:nɪϙ] fpl. dumme, sangvinske Forhaabninger. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. Daarskabstaage.

†**heims kviður** [hɛim·skvɪ·ðoϙ] m. Verdens Dom: *hættur er h., nema sjer góðan geti.* **-kænn** [-ķaidv] a. verdensklog. **-kænska** [-ķainsga] f. Verdensklogskab. **-legur** [-lɛqoϙ] a. verdslig: *(hún) tapaði huganum frá ræðunni til hins allra heimslegasta hringsóls* (ÞGjUf. 87). **-lyst** [-lɪst] f. Verdens Lyst. **-lystavísa** [-lɪsdavi:sa] f. Epigram, hvor der opregnes de herligste Ting i Verden (ÓDavSk. 365—66). **-lok** [-lo·k] n. Verdens Ende. **-maður** [-ma·ðoϙ] m. verdslig sindet, levelysten Mand. °**-magnafræði** [-magnafrai:ðɪ] f. indec. Kosmologi. **-markaður** [-maϙgaðoϙ] m. Verdensmarked. **-mentun** [-mɛvdɔn, -mɛntɔn] f. Civilisation. **-met** [-mɛ·t] n. Verdensrekord. **-myndunarfræði** [-mɪndɔnaϙfrai:ðɪ] f. indec. Kosmogoni.

heim snúinn [hɛim·snu·ɪn] a. hjemadvendt. **-sókn** [-soᵘhkv] f. Besøg, Gæstevisit: *gera e-m h.,* aflægge en et Besøg. **-sóknatími** [-soᵘhgnati:mɪ] m. Besøgstid. **-speki** [-sbɛ·ǵɪ, -sbɛ·ķɪ] f. indec. Filosofi. **-spekilegur** [-sbɛǵɪlɛ:qoϙ, -sbɛķɪ-] a. filosofisk. **-spekingur** [-sbɛ·ǵiŋgoϙ, -iŋs, -sbɛ·ķ-] m. Filosof.

heimspekis deild [hɛim·sbɛǵɪsdɛil·t, -sbɛķɪs-] f. filosofisk Fakultet. **-hugsun** [-(h)ʏχ·sɔn] f. filosofisk Tænkning. **-mentun** [-mɛv·dɔn, -mɛn·tɔn] f. filosofisk Dannelse. **-rit** [-rɪ:t] n. filosofisk Skrift.

heims ríki [hɛim·sri·ǵɪ, -ri·ķɪ] n. 1. *(stórveldi)* Verdensrige. — 2. *(heimsdrotnun)* Verdensherredömme. **-sýning** [hɛim·si·niŋk] f. Verdensudstilling. **-skapan, -sköpun** [-sga·ban, -sga·pan, -sgö·bɔn, -sgö·pɔn] f. Verdens Skabelse. **-skipun** [-sǵɪ·bɔn, -sǵɪ·pɔn] f. Verdensorden. **-skoðun** [-sgo·ðɔn] f. Verdensanskuelse. °**-sköpunarfræði** [-sgöbɔnaϙfrai:ðɪ, -sgöp-] f. indec. Kosmologi. **-slit** [-slɪ·t] npl. Verdens Ende. **-smíð** [-smi·ð] f. Verdensbygning, Verdensmaskineri. **-stjórn** [-sdjoᵘrdv] f. Verdensstyrelse. **-veldi** [hɛim·svɛldɪ] n. = **heimsríki.** **-vist** [-vɪst] f. Jordvandring. **-þekking** [-þɛhǵiŋk] f. Verdenskundskab.

heim sækinn [hɛim·sai·ǵɪn, -sai·ķɪn] a. hjemvillig, villig til at løbe hjemad: *Hann* (ɔ: *hesturinn) er h., þegar hann er kominn heim á leið* (GFrTís. 200). **-sækja** [-sai·ǵa, -sai·ķa] vt. besoge, aflægge Besøg hos en, gæste.

heimt (-ar, -ir el. **-ur)** [hɛiᵤ·t, hɛim·t] f., is. pl. *heimtir, heimtur* i Forb. som: *góðar (slæmar) h.,* godt (daarligt) Resultat af en Indkrævning (af Bidrag, skriftl. Beretninger el. desl.); spec. = *fjárheimt* 2. b.

1. **heimta (-u, -ur)** [hɛiᵤ·da, hɛim·ta] f. 1. *(krafa)* Fordring: *börnin höfðu í frammi heimtur sínar, sem þeim eru tíðar* (GKonÆf. 122). — 2. pl. *heimtur,* se *heimt.*

2. **heimta (a og i)** [hɛiᵤ·da, hɛim·ta] vt. og vi. I. (i) 1. *(sækja, láta sækja)* hente, lade hente: *hann heimti til sín sendimanninn.* — 2. *(fá aftur)* faa tilbage, spec. faa Faar tilbage oppe fra Fjældene om Efteraaret: *h. vel (illa);* — *h. e-n úr helju,* gense en, som man troede var død, faa en reddet, som man troede var dod. — II. (a og undert. i) *(krefjast)* fordre, kræve, forlange: *h. loforð af e-m,* afæske en et Løfte; *h. aftur,* reklamere, tilbagekræve; *h. inn,* indkræve: *h. inn skuldir;* — *h. saman,* inddrive, indkræve, samle sammen; *h. e-ð út,* forlange n-t udleveret el. udbetalt.

1. **heim taka** [hɛim·ta·ga, -ta·ka] f. 1. Hjemhentning, Hjemtagelse: *heimtöku hestanna* (ÞGjD. 63). — 2. = *heimataka.* 2. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. = *taka heima,* forlange Fornyelse af Fæstetiden for en Gaard.

heimtandi (-a, -endur) [hɛiᵤ·dandɪ, hɛim·t-, -ɛndoϙ] m. Fordrer, Forlanger, Kravsmand, Kræver.

heimting (-ar, -ar) [hɛiᵤ·diŋk, hɛim·tiŋk] f. 1. *(krafa)* Fordring: *eiga h. á e-u,* kunne göre Fordring paa n-t. — 2. *(innheimta)* Indkrævning.

heimtinn [hɛiᵤ·dɪn, hɛim·tɪn] a. = **heimtufrekur.**

heimtu frekja [heim·tʏfrɛ:ga, heim·tʏfrɛ:ga] f. Fordringsfuldhed. **-frekur** [-frɛ:gʏg, -frɛ:kʏg] a. fordringsfuld. **-kind** [-kʰɪnt] f. Faar, som findes efter at den store Efteraarssøgning *(göngur)* har fundet Sted.

heimtur [hɛi:mdʏr, hɛim·tʏr] fpl. se **heimt**.

heimuglegur [hɛi:mʏ(g)lɛ·qʏɣ] a. = **heimullegur.**

heimula (-u, -ur) [hɛi:mʏla] f. = **heimilisnjóli.**

heimulegur [hɛi:mʏlɛ·qʏɣ] a. = **heimullegur.**

1. **heimull** [hɛi:mʏdl] f. Uld, som forarbejdes hjemme (BreiðJ.).

2. **heimull** [hɛi:mʏdl] a. = **heimill.**

?**heimul legheit** [hɛi:mʏl·ɛ(h)eit] npl. Hemmelighedskræmmeri. **-legur** [-lɛ·qʏɣ] a. †1. *(heimulu)* staaende til ens fri Raadighed. — †2. *(heimulegur)* fortrolig. — 3. *(heymlegur)* hemmelig. — 4. adv. *-lega.* **-leiki** [-lɛi:ki], **-leikur** [-lɛi:kʏg] m. †1. [illegible] Fortrolighed, fortrolig Omgang med en. — 2. a. [illegible] Hemmelighed. b. Hemmelighedskræmmeri [illegible]

heimulunjóli [hɛi:mʏlʏnjoʊ:lɪ] m. = **heimula.**

†**heimun legleikur** [hɛi:mʏnlɛ·qlɛi:kʏg] m. = **heimulleiki.** †-**legur** [-lɛ·qʏɣ] a. = **heimullegur.**

heimur (-s, -ar) [hɛi:mʏɣ] m. **I. 1.** Verden, Alt, Universum, især om Dele af Altet: *byggðir heimar,* beboede Verdener (Trúm.); *syngja, spjalla um alla heima og geima,* [illegible] **Jord, op ad Vægge og ned ad Stolper.** — **2. a.** (myt.) Opholdssted for de forskellige Væsener, Guder, Mennesker, Alfer, Jætter, Dværge osv.; — i Sms.: *Álfheimar,* Alfeverdenen, *Jötunheimar,* Jætteverdenen, [illegible] Underverdenen. — °**b.** *vindheimur,* Vindens Verden, Himlen; *sólarh.,* Solens Verden, Himlen; *aldah., dvalarh., ljóðheimar,* Menneskenes Verden; *munarh.,* Glædens, Salighedens Verden osv. — **3.** en Region el. Verdensdel: *Vesturh.,* Vesten, Amerika; *Austurh.,* Østen, Asien; *Norðurh.,* Nord(en); *Suðurh.,* Syd, Syden. — **4.** i Lokalnavne enkelte Gange bet. en Gaard el. Landsby, alm. i de andre germanske Sprog, sj. i Islandsk: *Sólheimar, Mannheimar.* — **II. 1. a.** denne Verden (i Mods. til andre Verdener og særl. til Livet hinsides *(annar h.)): koma í heiminn,* fødes til Verden; *kveðja heiminn,* sige Verden far vel; *í heiminn* (el. *í þennan heim) borinn,* født [illegible] *út um alla heima og geima,* hist og her; *hann er kominn eitthvað út í heiminn,* han er et Steds ude i den vide Verden; *annars heims,* hisset; *þessa heims og annars,* i denne Verden (dette Liv) og hinsides. — **b.** Verden, Jordens Beboere: *h. versnandi fer,* Verden forværres. — **2.** i forsk. overf. [illegible] *ins undur* (el. *kynstur),* uhyre Masse(r) af n-t (= *óskópin öll);* — ogs. som Udraab: sikken forfærdelig Masse! *heimsins ósköp,* [1] = *heimsins undur;* [2] i Udraab: *heimsins ósköp ertu vitlaus!* det er dog forfærdelig, saa du er tosset! *sýna e-m í tvo heimana,* sætte en Kniven paa Struben. [illegible] uhyre Forandring (som til en anden Verden) fra det tidligere, det var dog noget ganske andet end för i Tiden (GV. i JÁÞj. I. xviii); *það hefði eins og skift í tvo heima eftir að alþýðuháskólarnir komu* (Eimr. VIII. 60); *vita hvorki í þennan heim nje annan,* [1] være fuldstændig bevidstlos; sove som en Sten; [2] være meget distræt; — *utan við heiminn,* [1] distræt, aandsfraværende; *Stýra eptir kompásinum, en eigi í heim fram* (hen i det uvisse) (LFR. VIII. 160); [2] ensomt og afsides boende. — **3.** Verden i kirkelig Forstand: *heims(ins) börn,* Verdens Börn; *hold og h.,* Kødet og Verden. [illegible] *ins glaumur,* Verdens Tummel. — **4.** Lykke i Livet: *lítill* (el. *illur) h.,* daarlig Lod i Verden [illegible] II. 450). — **5.** i Sms.: *þingh.,* (Deltagerne i et) Møde, Forsamling.

heim vísa [hɛim·vi·sa] vt.: *h. máli,* hjemvise en Sag. **-vísan** [-vi·san] f., **-vísun** [-vi·sʏn] f.: *h. máls,* Tilbagevisning af en Sag til förste Instans. **-von** [-vɔ:n] f. 1. [illegible] — 2. Haab om Hjem (i det andet Liv): *eiga hvergi h. nema í helvíti* (MStGAlv. II. 9). **-þrá** [-þrau·] f. Hjemve.

heymæði [hɛi:mai·ðɪ] f. indec. Lungesvaghed (foraarsaget ved Indaanding af Støvpartikler fra Høet): *veill fyrir brjósti af h.* (GFrÁtt. 71).

hein (-ar, -ir) [hɛi:n] f. Hen, fin Hvæssesten; Oliesten: (Ordspr.) *betri er lukka en löng h.,* bedre er Lykke end lang Hen.

heynál [hɛi:nau·l] f. (Al., Hún.) = **heykrókur.**

heina(r)brýni, heinbrýni [hɛi:na(r)bri:nɪ, hɛin·bri·nɪ] n. = **hein.**

heyneyð [hɛi:nɛi·ð] f. følelig Hømangel.

heini (-is, pl. ds.) [hɛi:nɪ] n. = **hein.**

†**hein klæði** [hɛiŋ·klai·ðɪ] npl. meget lette Linklæder (BH.). **-þyntur** [hɛin·þɪvdʏɣ, -þɪntʏɣ] a. hvæsset med Hvæssesten (JTrGst I. 89).

heynæring [hɛi:nai·riŋk] f. Smule Hø: *Gísli bað hana selja sér heynæringu handa hestum sínum* (GKonÆf. 120).

heipt- [heif·d-] f. se **heift.**

heyra (ði) [hɛi:ra] vt. **I. 1. a.** høre: *h. vísu, hávaða* [illegible] *h. tréttir,* [illegible] *h. e-u illnar,* [illegible] **b.** *heyrðu mig* (Al., Sl.), *heyrðu mjer* (Nl., Sl.), hør [illegible] *horn?"* vær saa venlig og følg mig lidt afsides, jeg har n-t at fortælle (JHall. 300); *heyrðu mig um hálft orð,* kom et Øjeblik hen til mig; *það er heyrt* [illegible] kan [illegible] noget! — **2.** bönhøre: *heyra bæn e-s.* — **3.** med præp.: *h. á e-ð,* høre paa n-t, lytte til n-t; *h. um e-ð,* høre nyt om n-t; *h. til e-s,* [1] høre en, kunne opfatte ens Ord: *jeg gat ekki heyrt til hans,* jeg kunde ikke høre hvad han sagde. [2] [illegible] *h. e-ð út undan sjer,* komme under Vejr med n-t: *og það heyrði eg út undan mer, að eg eyði af mer heiður góðan þokka* (GFrOl. 391). [illegible] *heyrt út undan mér, að ástæðulaust sé að sinna þessari styrkbeiðni* (Alþ. '11, B. II. 564). — **II. 1.** tilkomme: *þeim heiður, sem heiður heyrir,* Ære den, som Ære bör; jfr. *heiður;* — *h. e-m til,* tilhøre en; †*h. til e-s* = *h. e-m til: jeg skal annast um það, sem til mín heyrir* (hvad der angaar mig). — **2. a.** *h. e-u,* passe til n-t: *Hér er keyrið, sem kvendinu heyrir* (Eimr. X. 140). — **b.** ogs. impers. [illegible] (det er ganske upassende, at du ikke gifter dig), *ungur, hraustur og vel efnaður maður.* — **III.** impers.: *e-ð heyrir, heyrir til e-s,* n-t kan høres: *þar heyrir vel til fljótsins,* man kan der godt høre Flodens Brusen. — **IV.** refl. og impers.: **1.** *e-m heyrist e-ð,* det forekommer en, at han hører n-t, en synes at høre n-t: *mjer heyrðist e-r koma,* jeg syntes der kom nogen; *það heyrðist ekkert í honum,* han gav ikke et Kvæk fra sig; *það heyrist illa til hans,* man kan daarlig høre ham. — **2.** høres, blive hørt: *e-ð heyrist bráðum,* n-t vil snart spørges. [illegible] Lyden af n-t: *Altaf heyrist í* (man hører stadig Lyden af) *steinunum, sem eru að losna og detta niður af iskömbunum* (ÞThFerð. I. 362); *heyrast á,* høres (om Vindens Buldren): *það heyrist mikið á hjer í húsinu í norðanátt,* naar Vinden er nordlig, mærker man den stærkt her i Huset. — **V.** ppr. *heyrandi: í heyranda* (gl. dat.) *hljóði,* höjt og lydeligt, offentlig.

heyrán [hɛi:rau·n] n. Roveri af Hø.

heyrandi (-a, -endur) [hɛi:randɪ, -ɛndʏɣ] m. Tilhører: *heyrendur orðsins;* (Ordspr.) *oft er í holti* (el. *horni) heyrandi nær,* Skov har Øren, og Mark har Øjne; *í heyranda hljóði,* se *heyra* V.

heyran legleiki [hɛi:ranlɛqlɛi:ɟɪ, -lɛi:kɪ] m. Hørlighed. **-legur** [-lɛ·qʏɣ] a. hørlig; — adv. *-lega.*

heyrari (-a, -ar) [hɛi:rarɪ] m. **1.** *(heyrandi)* Tilhører. — †**2. a.** *(kennari)* Hører, Lærer. — **b.** [illegible] — 3. [illegible] Tilhænger.

hey rauf [hɛi:röy·v] f. = **heyrof.** **-reyta** [-rɛi·da, -rɛi·ta] f. en Smule Hø: *bændur, sem deila um bithaga eða heyreytu* (Eimr. XVIII. 91).

heyrilegur [hɛi:rɪlɛ·qʏɣ] a. **1.** *(heyranlegur)* som kan høres, i andres Paahør. — **2.** *(hæfilegur, viðeigandi)* tilbørlig. — **3.** adv. *-lega.*

heyrinkunn(ug)ur [hɛi:rɪŋkʏn:(ʏq)ʏɣ] a. = **heyrumkunnugur.**

heyrn (-ar, -ir) [hɛir·dn] f. **1.** Hørelse: *hann hefur góða h.,* han hører godt, — ° (mus.) har et godt Øre; *missa heyrnina,* tabe Hørelsen. — **2.** *(það að heyra)* Høren: *eftir sjálfs síns h.,* efter hvad man selv har hørt; jfr. *áheyrn.* — **3. a.** *(hlust)* Ørehul, det indre Øre. — **b.** i overf. Bet. Øre: *h. er þeim hægri sljó* (HallgrPass. 7. 12).

° **heyrnar auki** [hɛir·dnaröy:ɟɪ, -öy:kɪ] m. Stetoskop (GFr. i Eimr. VIII. 141). **-daufur** [-döy:vʏɣ] a. noget døv, som hører daarlig. **-deyfa** [-dɛi:va] f., **-deyfð** [-dɛiv·ð, -dɛib·þ] f. Døvhed. **-fræði** [-ɣ-frai:ðɪ] f. indec. Akustik. **-færi** [-fai:rɪ] n. Høreorgan. **-gáfa** [-r-gau:va] f. Høregave, Gehør, Tonesans, godt (fint) Øre. **-laus** [-löy·s] a. døv: *vita-h.,* stokdøv. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Døvhed. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:t-] a. tunghør. **-skyn** [-ɣ-sgɪ:n] n., **-skynjun** [-sgɪn·jʏn] f. Høresans, Hørelse. **-sljór** [-sljoʊ:r] a. tunghør. **-svið** [-svɪ:ð] n. Hørevidde. **-taug** [-töy:ɣ] f. Hørenerve. **-tól** [-toʊ:l] n. Hørerör, Høreredskab. **-vatn** [-r-vahtn] n. Labyrintvand, Ørevand. **-vottur** [illegible] Ørevidne.

heyrof [hɛi:rɔ·v] n. nedreven Hølade, Ruiner af en Hølade (Sch.).

heyrsla (-u) [hɛiɣ·sla] f. Høren, Hørelse.

heyruddi [hɛi:rʏd·ɪ] m. groft, daarligt Hø.

†**heyrugur** [hɛi:rʏqʏɣ] a. hørig, lydig.

heyrúm [hɛi:ru·m] n. Hørum, Høloft, Høstænge.

heyrumkunnugur [hɛi:rɔmkʏn:ʏqʏɣ] a. (egl. *heyrin-),* is. an. [illegible] almindelig bekendt: *gera e-ð heyrumkunnugt,* bekendtgöre n-t.

hey sala [hɛi:sa·la] f. Høsalg, Salg af Hø. **-salli** [-sadlɪ] m. Høsmuld. **-sáta** [illegible] f. 1. [illegible] 2. [illegible] **-sýki** [illegible] = **heymæði.** **-sjúkur** [illegible] a. = **heymóður.** **-skaði** [-sga·ðɪ] m. Høtab. **-skaparmaður** [-sgabarma:ðʏɣ, -sgapar-] m. Mand, der arbejder ved Høhøst: *h. góður.* **-skapur** [-sgabʏɣ, -sgapʏɣ] m. Høavl, Høbjærgning. **-skemd** [-sɟɛmt] f. Fordærvelse af Hø. **-skortur** [-sgɔɣdʏɣ] m. Hømangel. **-sláttur** [-slauhdʏɣ] m. Høslæt. **-sníkja** [-sni·ɟa, -sni·ḱa] f. sammensunket Hæs Hø. **-sótt** [-soʊ·ht] f. **1.** Astma (LFR. XIII. 215). — **2.** = *heymæði.* **-stabbi** [-sdab·ɪ] m. Rest af en Høstak. **-stakkur** [-sdahgʏɣ] m. Høstak. **-stál** [-sdau·l] n. = **stál** II. 1. **-stingur** [-sdiŋgʏɣ] m. (Snæf.) = **heykrókur.** **-stóll** [-sdoʊ·dʎ] m. Grundvold, hvorpaa et Høhæs sættes (Df.). **-strá** [-sdrau·] n. Græsstraa, Straa: *ekki heystrás virði,* ikke en Snus værd. **-stæða** [-sdai·ða] f. Hølade uden Tag: *þegar hann kemur í heystæðuna við hæsta húsið* (JÁÞj. I. 533).

heysverð [hɛi:svɛrð] n. Betaling for Hø.

heit (-s, pl. ds.) [hɛi:t] n. **1.** Løfte: *strengja h.,* aflægge et höjtideligt Løfte, love höjtidelig; *efna h. sitt,* holde sit Løfte; (Ordspr.) *mörg h. vinna tæpan trúnað* (GJ.), love rundt (og holde tyndt) gör svag Tro (ɔ: Tiltro, Tillid). — **2.** *(heiting)* Truen, truende Ord, Trusel.

1. **heita (heiti, hjet, hjetum; heitið)** [illegible]

A. I. 1. vt. give Navn, kalde: *hét Gísli hann Konráð eptir föður sínum* (GKonÆf. 71—72); *hann er heitinn eftir* (opkaldt efter) *afa sínum;* — *nýja náttúru | og nöfnum hjet* (JHall. 27). — **2.** *h. á e-n,* paakalde ens Hjælp: *h. á alla helga menn* (jfr. B. II.). — **3.** pp. *heitinn:* **a.** kaldt: *heitin* [illegible] **b.** afdød: [illegible] *Guðrún heitin,* salig J., G., afdøde J., G. — **II.** vi. **1. a.** hedde, kaldes med et vist Navn: *hvað (hvurs', hversu* (Snæf.)) *heitir maðurinn?* hvad er dit (Deres) Navn? *jeg heiti Jón,* mit Navn er Jon; *h. eftir e-m,* være opkaldt efter en afdød Person: *h. í höfuðið á e-m,* være opkaldt efter en [illegible]

sandt jeg er og hedder (GFrÁtt. 142): *það var á meðan jeg var og hjet*, i mine gode Dage, da jeg var ung og stærk. — **b.** om Stednavne, ofte med Navnet i dat. styret af præp.: *á þeim bæ, er á Brjánslæk heitir; þar heitir í Ási*; — denne Brug er dog nu sjælden, man siger hellere: *bærinn heitir Brjánslækur, Ás* osv. — **2.** blive kaldt, anset for n-t, regnet for n-t: *h. hvers manns níðingur*, blive regnet af alle for en Usling. — **3.** være noget af Navn (ikke af Gavn): *það heitir svo, svo á það að h.*, det kan man jo gærne kalde det; *svo má h., að ...*, man kan sige, at ...; *er flaskan tóm? Það má h.* (omtrent); *við ljetum það gott h.*, vi gav os tilfreds dermed; *Það hét ekki* (det var lige alt det) *að togað yrði úr honum orð* (Eimr. XXV. 204); *er (sem) heitir*, nævneværdigt: *virðist Brynjólfur ekki hafa tímt að strika neitt út er heitir* (NK. '12, 61); *Sveinn gamli talaði við prestinn, en enginn annar það sem heitið gat* (Eimr. VII. 90); — som Svar paa en Paastand, iron.: *nei, það heitir ekki!* det vil jeg nok sige!

B. I. med dobbelt dat.: *h. e-m e-u*, love en n-t; ogs. med inf.: *h. e-m að gera e-ð*, love en, at man vil göre n-t; *h. e-u*, love n-t, forpligte sig til n-t; *það er hvers manns skylda að efna það, sem hann hefur heitið* (holde hvad man har lovet); *h. góðu um e-ð*, give Tilsagn om n-t; *h. e-m hörðu*, true en; *h. eiginorði*, forlove sig med en; *sú kona, er mjer þykir fegurst og yndislegust allra, er öðrum manni heitin* (forlovet med en anden); *h. verðlaunum fyrir e-ð*, udsætte en Pris for n-t; *h. öllu fögru*, [1]) give gode Ord: *jeg ætlaði að húðskamma hann, en hann virtist iðrast og hjet öllu fögru* (gav gode Ord, lovede Bod og Bedring); [2]) love Guld og grönne Skove: *þeir gyltu mjög Canada og hjetu öllu fögru þeim, er þangað færu*. — **II.** göre et Løfte: *h. e-u á e-n*, love en n-t, hvis et el. andet gaar i Opfyldelse: *hann hjet á mig Jónasar-kvæðum, ef hann fengi fyrstu einkunn*; — *jeg skal heita á þig, magi minn*, saa skal jeg love dig, at du skal faa det godt, lille Mavse! — love Votivgaver: *hann hjet 500 krónum á Strandakirkju*, lovede at give 500 Kr. til S. — **III.** refl. og recipr. *heitast*, forlove sig; *heitast eiginorði*, forlove sig med hinanden. — **IV.** pp. *heitinn* (jfr. A. I. 3): *hvert er ferðinni heitið?* hvor gaar Rejsen hen?; *ferðinni var heitið til* (vi agtede at rejse til) *Þingvalla*.

2. **heita (ti)** [hɛi:da, hɛi:ta, hɛihdɪ] vt. = *hita*, varme, opvarme: (i en Gaade) *hvað heitir kalt vatn á Íslandi? Eldur.*

heytaka [hɛi:ta·ga, -ta·ka] f. Høtægt, ulovlig Tagen af Hø.

heitast (a) [hɛi:dast, hɛi:tast] vrefl.: *h. við e-n*, udstøde Trusler mod en, true en, særlig om dem, som truer en för Døden og bagefter forfølger ham: *Um þá er alltítt, að þeir heituðust við þann eða þann að gánga aptur* (JÁÞj. I. 222).

*__heit band__ [hɛi:tbant] m. forpligtende Haandslag: *kveð eg yður ... handar heitbandi* (JHall. 145). **-binda** [-bɪnda] vt. forpligte ved Løfte; — refl. *heitbindast*, forpligte sig: *heitbundinn ungri stúlku*, forlovet med en ung Pige. **-brjef** [-brjɛ·v] n. Løftebrev, Votivbrev: *þá var ... samkoma ... og heitbréf staðfest til þess að afstýra þessum ógnum* (ÞThLýs. II. 164). **-dagshald** [hɛi:daχs(h)al·t] n. Helligholdelse af en bestemt Dag ifølge Løfte. **-dagsskrá** [hɛi:daχsgrau:] f. Dokument med Løfte om Helligholdelse af en bestemt Fest: *var heitdagsskráin rituð á kálfskinn, gjört að spjald og heingt upp í Mælifells kirkju* (GKonÆf. 11). **-dagur** [hɛi:da·ɣøɣ] m. Votivfest, Votivdag: *h. Eyfirðinga = einmánaðarsamkoma*, den förste Tirsdag i *einmánuður* (i Slutn. af Marts). **-fastur** [hɛi:tfasdøɣ] a. ordholden.

heit fengi [hɛi:tfeiɲɟɪ] n. og f. indec. **1.** det at være i Stand til at spise meget varm Mad el. drikke meget varme Drikke, el. sysle med glødende Kul el. Jærn el. koghedt Vand. — **2.** (Sl.) = *ókulvísi*. **-fengur** [-feiŋgøɣ] a. **1.** som kan spise meget varm Mad el. drikke meget varme Drikke, el. sysle med glødende Jærn el. koghedt Vand. — **2.** *(ókulvís)* som godt taaler Kulde (Sl.).

heit fje [hɛi:tfjɛ·] n., **-gáfa** [-gau·va] f. Votivgave, Løftegave. **-ganga** [-gauŋga] f. Rejse, foretagen ifølge et religiøst Løfte.

heithuga [hɛi:t(h)ʏ·ɣa] a. indec. varmt følende.

heiti (-is, pl. ds.) [hɛi:dɪ, hɛi:tɪ] n. Navn, Benævnelse: *spyrja e-n að h.*, spörge en om Navn.

*__Heiti (a)__ [hɛi:dɪ, hɛi:tɪ] m. npr. egl. Sokongenavn: *heita fákur*, Skib.

heiting (-ar, -ar) [hɛi:diŋk, hɛi:tiŋk] f. **1.** *(loforð)* Løfte. **2.** pl. *heitingar*, Undsigelse, Forbandelse, Trusler: *hafa heitingar* (el. *í heitingum) við e-n*, udstøde Trusler mod en.

heitingarorð [hɛi:diŋgaror·ð] npl. hidsige Ord: (Ordspr.) *h. hvetja oft reiði og morð* (GJ.), hidsige Ord fremmer tit Vrede og Mord.

heitinn [hɛi:dɪn, hɛi:tɪn] pp. se **heita.**

heityrði [hɛi:dɪrðɪ, hɛi:t-] n. **1.** = *heitorð*. — **2.** *(hótun)* Trusel.

†**heytjúga** [hɛi:tju·(ɣ)a] n. Høtyv.

*__heit kenna__ [hɛi:tɟɛn·a] vt.: *h. e-n við e-ð*, opkalde en efter n-t: *eyjan vor hjartkæra heitkend við ís* (StStAndv. I. 126). **-kona** [-ko·na] f. Fæstemø.

†**heit legur** [hɛi:dlɛɣøɣ, hɛi:t-] a. hed, brændende. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ, -lɛiɣøɣ, -lɛikøɣ] m. **1.** *(hiti)* Varme, Hede. — **2.** *(ákafi, ákefð)* brændende Iver. °**-lendingur (-s, -ar)** [-lɛndiŋgøɣ] m. Beboer af et varmt Land.

heit lofan [hɛi:dlo·van, hɛi:t-] f. = **heitstrenging. -mey** [-mɛi·] f. Fæstemø.

hey tóft [hɛi:to·uht] f. = **heystæða. -tollur** [-todløɣ] m. **1.** Høtold (Afgift til Præsten, bestaaende i saa meget Hø, som er nok til et Lam Vinteren over, eller Fodring af Lammet). — **2.** Lam, som fodres for Præsten.

heitorð [hɛi:dorð, hɛi:t-] n. **1.** *(loforð)* Løfte. — **2.** *(loforð um hjúskap)* Ægteskabsløfte, Troskabsløfte: *bindast e-m (einhverri) heitorði.*

hey torf [hɛi:torv] n. Græstørv til Dækning af Hø. **-tos** [-to·s] n. **1.** en Stak Hø, hvad enten den staar i en Høgaard el. (snarere) frit ude i Marken (Þing.): *Heytos Geira stóðu út um buskann og voru þau lítil* (GFr. Tís. 90). — **2.** halvt sammensunket Høhæs, som man er begyndt at bruge af (NMúl.).

heit rof [hɛi:dro·v, hɛi:t-] n. Brud af et Løfte. **-rofi (-a, -ar)** [-ro·vɪ] m. den, som bryder sit Løfte. **-spjald** [-t-sbjalt] n. Votivtavle, Løftetavle. **-strenging** [-sdrɛiɲɟiŋk] f. höjtideligt Løfte. **-strengja** [-sdrɛiɲɟa] vt. göre et Løfte, love höjtideligt. †**-sveinn** [-svɛidn] m. forlovede, Kæreste. **-sæll** [-saidl] a. som det er godt at betænke med Votivgaver, idet man saa faar sit Ønske opfyldt. †**-söngur** [-söyŋgøɣ] m. Votivsang (f. Eks. Messe til en Helgen ifolge et Løfte).

heitt [hɛiht] an. se **heitur.**

heytugga [hɛi:tʏɣ·a] f. lille Høvisk.

heitur [hɛi:døɣ, hɛi:tøɣ] a. **I.** hed, varm; brændende: *mjer er heitt*, jeg er varm; *maturinn er of h.*, Maden er for varm; *heitari en eldur*, varmere end Ild; *hjer er altaf heitt á katlinum*, her koger altid Vandet i Kedlen, ɔ: her vanker altid Kaffe; — som sidste Sammensætningsled: *brenn-, fun-, glóð-, log-, sjóð-h.* osv. — **II.** i overf. Bet.: **1.** *heit ást*, varm Kærlighed. — **2.** ivrig, oprört, ophidset: *verða h. út af e-u*; — *verða h. við e-n*, blive vred paa en; *tala sig heitan*, hidse sig selv op ved sin Tale. — **III.** n. *heitt* som adv. (comp. *heitar*, superl. *heitast)* varmt, med Varme: *biðja heitt*.

heitvígsla [hɛi:dviχsla, hɛi:t-] f. Devotion ifølge Løfte: *hún* (ɔ: *Óðinstrúin) kannast við heitvígslu hvers einstaklings* (Eimr. XIV. 10).

heytæpur [hɛi:tai·bøɣ, -tai·pøɣ] a. hvis Høforraad truer med at slippe op för Tiden: *hann er h.*

heyugur [hɛi:jøɣøɣ] a. bedækket med Høpartikler: *þú þarft að bursta jakkann þinn, hann er allur h.*

hey vandur [hɛi:vandøɣ] a. kræsen m. H. t. Hø. **-vatn** [-vahtn] n. Høvand. **-vendni** [-vɛndnɪ, -vɛn·ɪ] f. indec. Kræsenhed m. H. t. Hø. **-verð** [-vɛrð] n. Høpris; Betaling for Hø. **-verk** [-vɛɣk] n. Arbejde ved Høhøsten. **-vinna** [-vɪn·a] f. Høbjærgning. **-völlur** [-vödløɣ] m. Hømark. **-vöndull** [-vöndødl] m. Høvisk; saa meget som man kan tage under Armen af Hø (BH.). **-þerrir** [-þɛr·ɪɣ] m. Høtörring, godt Vejr for Hötörring. **-þrot** [-þro·t] n. Hømangel: *lenda í heyþroti*, komme til at mangle Hø. **-þrota** [-þro·da, -þro·ta] a. indec., **-þroti** [-þro·dɪ, -þro·tɪ] a. indec. som mangler Hø: *verða h.*, komme til at mangle Hø. **-þurkur** [-þʏɣgøɣ] m. Tørrevejr for Hø. **-æki** [-ai·ɟɪ, -ai·ɟɪ] n. Holæs.

hekl [hɛhkl] n. Hækling.

1. **hekla (-u, -ur)** [hɛhgla] f. †**1.** Kappe (med Hætte): *græn h.* — **2.** npr. Vulkanen *Hekla*, Hekla, Hekkenfjæld, saaledes kaldt paa Grund af Snekappen paa dens Top.

2. **hekla (a)** [hɛhgla] vt. og vi. hækle.

heklu garn [hɛhgløgad·v, -gar·dv] n. Hæklegarn. **-nál** [-nau:l] f. Hæklenaal.

hektari (-a, -ar) [hɛχ·darɪ] m. Hektar.

hektó gramm [hɛχ·dougram] n. Hektogram. **-lítri** [-li:drɪ, -li:trɪ] m. Hektoliter. **-metri** [-mɛ:drɪ, -mɛ:trɪ] m. Hektometer.

hel (-jar) [hɛ:l, hɛljaɣ] f. (jfr. *helja)*. **I.** *(dauðra ríki)* Hel, Dødsriget, Hades: *heimta e-n úr helju*, faa en tilbage fra Dødens Kloer, gense en, man troede død; *liggja á heljar þremi* (el. *þröminni)*, ligge paa sit yderste; *vera kominn á heljar þröm(ina)*, være sin Undergang nær el. meget daarligt stillet (paa Fallittens Rand). — **II.** Død: *bíða h.*, dø; *í h.*, ihjel; *svelta í h.*, sulte ihjel; (Ordspr.) *h. fylgir holdi sem skuggi* (GJ.), Døden følger Ködet som Skyggen. — **III.** (myt.) Hel, Dødsrigets Gudinde; tænktes som mørkeblaa el. sort; derfor: *blár sem h.*, sort som Hel; *heljar sinni*, (Hels Fælle) Djævel, Fjende: *hart mót heljar sinnum | höggva varð* (MJ. I. 76). **-aumur** [hɛ:löy·møɣ] a. meget öm: *mjer er h. fingurinn*. **-ber** [hɛl·bɛ·r] a. **1.** ganske nøgen, gold, orkenagtig: *gróðurlaus öræfi og h. auðn* (ÞThLýs. I. 163). — **2.** lutter: *helbert kák* (Eimr. I. 86); *þetta er h. lygi* (el. *haugalygi), þetta er h. ósannindi*, det er den sorteste Usandhed (Løgn); *Séu orð hans svo að skilja ... þá lýsi eg hann helberan ósannindamann* (Ærkeløgner) (Alþ. '11, B. II. 747). **-bitur** [-bɪ·døɣ, -bɪ·tøɣ] a. dræbende ved sin Skarphed. **-bjarg** [-bjarg] n. = **heljarbjarg. -blár** [-blau·r] a. dødningeblaa; sorteblaa: *helblá eyðimörk, svo langt austur sem augað eygir* (ÞThFerð. III. 102); *vera h. af kulda*, være helt blaa af Kulde. **-blinda** [-blɪnda] f. Dødsblindhed. **-blindur** [-blɪndøɣ] a. **1.** stokblind: *h. maður*. — **2.** skjult og skæbnesvanger: *fram hjá helblindum skerjum og bölvísum boðum* (Lögr. '15, 6). **-brostinn** [-brosdɪn] a. brusten i Døden.

held [hɛl·t] 1. p. sg. præs. ind. af **halda.**

heldimma [hɛl·dɪm·a] f. Dødsmørke.

heldinn [hɛl·dɪn] a. (vand)tæt.

hel dýpi [hɛl·di·bɪ, -di·pɪ] n., **-dýpt** [-dift] f. = **hyldýpi.**

heldri [hɛl·drɪ] a. comp., superl. **helstur** [hɛl·sdøɣ] **1.** comp. bedre, anseligere: *í heldra lagi*, i höjere Grad; *h. menn*, ansete Mænd, fornemme Folk. — **2.** superl.: **a.** *helstur*, bedst, ypperst: *þykir mönnum sá helstur kostur*, man synes det er det bedste. — **b.** *helstur (= merkastur)*, mest fremragende, vigtigst; *helstur þeirra var S.*, S. var den mest fremragende, betydeligste; *helstu rit um Ísland*, de vigtigste Skrifter om Island; *helstu tegundir húsdýra*, Hovedarterne af Husdyrene (ɔ: de vigtigste Husdyr).

1. **heldur** [hɛl·døɣ, f. hɛl·t, n. hɛl·t] a. **1.** (vand)tæt, som kan holde, som ikke lækker: *held föt*; — *í vel heldu íláti* (ÞThFerð. II. 219). — **2.** som kan bære, om Is: *ísinn er h.*; om isbedækket Vand: *Skaftá var held*, Isen paa S. kunde bære (JTrSk. I. 350).

2. **heldur** [hɛl·døɣ] adv. comp., superl. **helst** [hɛl·st].

A. comp. **I.** heller(e), snarere: **1.** med Partiklen *en*: *h. en*, [1]) hellere end: *vilja e-ð h. en e-ð*, foretrække noget for noget; [2]) end: *hann er betri h. en hinn*, han er bedre end den anden; *Halla hafi lagt lag sitt við ótíndan þjóf, h. Arnes en Abraham* (snarere Arnes end A.)

(JÁÞj. II. 244) [illegible] *fara í leikhúsið en* [illegible] *blessaða fundi*, jeg vil hellere gaa (foretrækker at gaa) i Teatret end (fremfor at gaa) til disse velsignede Møder; — abs. *jeg vil það h.*, jeg foretrækker det; *jeg geri það h. sjálfur*, jeg vil hellere gøre det selv. — **2.** *hvort heldur*, hvad, hvilket (af to): *þú getur gert hvort h. þú vilt*, du kan gøre hvad du vil, (af to Ting), hvad du foretrækker; *jeg get ekki komið hvort heldur er*, jeg kan alligevel ikke (i ingen Tilfælde) komme [illegible] ... *eða*, enten ... eller, hvad enten ... eller; *annaðhvort er hann vitlaus eða þá ástfanginn — jeg veit ekki með vissu, hvort h. er* (jeg kan ikke sige med Sikkerhed, hvilken af Delene). — **3.** *að h.*, ¹) alligevel: *þá er samt eftir að vita, hvort aðrirhvorir hinna hafa rjett fyrir sjer að h.* (alligevel ret) (JHall. 274); *þó sumir ... ekki seti það á réttan stað að h.* (ÞThLir. I. 213). [illegible] A. IV. — **4.** [illegible] *h. ekki neinn*, heller ingen, [illegible] A. IV. — **II. a.** [illegible] temmelig langsomt [illegible] *h. til austurs* (maaske en lille Smule mere til Øst) (JÁÞj. I. 34); *h. er hann að skána*, en Smule bedre er det med ham. — **b.** forstærkende, temmelig meget: *en h. fór að fara um hana*, men hun begyndte at blive temmelig bange (JÁÞj. I. 243); *h. en ekki*, i höj Grad, stærkt, overordentlig, grundigt [illegible] (JThM [illegible]) [illegible] væIdig Bevægelse, meget livlige) (Eimr. I. 137); *h. en ekki von á e-u*, stærk Forventning [illegible] da stærkt overrasket, meget forskrækket; — *hann er mesta góðmenni. Heldur er hann það!* (iron.: det vil jeg nok sige!). — **III.** men, tværtimod, is. efter nægtende Udtr.: *ekki þetta, h. hitt; — það er engin vansæmd fyrir þig, h. er það sómi; — grátum ekki, munum h.*, lad os ikke græde, men mindes; *mærin er ekki dauð, h. sefur hún; — hann vildi ekki fara af stað, eins og jeg bað hann um, h. bíða dálítið enn* (men vente lidt endnu).

IV. med Adverbier [illegible] *aukin h.* (el. *hvað þá h.*), endmindre, endsige: *hann vill ekki lána mjer það, auk h. gefa; — eða hitt þó h.*, snarere det modsatte (ofte udtalt [hɪhdoᵘhɛl·doϙ]); — med adverbielle Dativer: *engu h.*, ikke paa nogen Maade mere el. hellere, aldeles ikke: *jeg vil það engu h.*, jeg foretrækker det aldeles ikke; *miklu* (el. *langtum*) *h.*, langt hellere; *öllu h.*, snarere, rettere sagt.

B. superl. *helst*: **I. a.** helst, især: *jeg vil helst vera kyr*, jeg ønsker helst at være rolig, ikke rejse videre; *helst af öllu*, fremfor alt; *jeg kann það helst að segja frá Alþingi* (det vigtigste, jeg kan fortælle om Altinget, er), *að flokkadrættirnir eru óskaplegir*. — **b.** sagtens, nok: *sagði hann elskaði sig ekki; hefði helst aldrei gert það* (ÞGjOs. 56); *þjer ferst helst að tala um það!* (iron.) du er nok den, der skulde (du er den rette til at) tale derom! — **2.** helst, bedst: *það væri helst reynandi*, det viide rimeligvis være det bedste at prøve det; *komdu til mín á morgun, og taktu* [illegible] *allir beðnir, helzt að skilja* (efter hvad man kan forstaa), *að vera* [illegible] — **II.** [illegible] el. adverbiel gen.: *hvar helst*, hvor netop; *ekki veit eg hvar helzt hún er í garðinum* (hvor paa Kirkegaarden den netop er) (JÁÞj. I. 556); *hvar helst hann er í heiminum*, hvor som helst han er i Verden; *einna helst*, særlig, især (n-t modificerende): *hann var sá, sem einna helst talaði móti frumvarpinu*, han var maaske den, som ivrigst talte imod Forslaget; *allra helst*, mest af alt. — **III.** *helst til* (*helsti*), med adj. el. adv. lidt vel, lovlig: *hann hafði drukkið helst til mikið; — þetta hefur nú gengið svona helst til lengi* (lovlig længe); — *fyrirlesturinn var helst til langur*.

² **heldur** [illegible] *halda*.

hel fakur [illegible] -**fallinn** [illegible] *háfinn þeinkti hann h.* (ÓDavVik. 58). °-**far** [-fa·r] n. Død (Milt. 396).

helfingur [illegible] *helmingur*.

hel fró [illegible] -**frosinn** [-fro·sɪn] a. ihjelfrossen. -**frost** [-frost] n. dræbende Kulde.

helft (-ar, -ir) [hɛλ·(f)t, hɛl·(f)t] f. Halvdel, Hælvt.

hel fús [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] -**færa** [illegible] -**folvi** [illegible] -**för** [illegible] **1.** [illegible] dring: *til helfarar snúna* (BTh. 224). — **2.** *(dauðdagi)* Dødsmaade, Død.

Helga (-u, -ur) [hɛl·ga] f. npr. Helga, Helle.

helga (a) [hɛl·ga] vt. hellige, helliggöre: **I.** vie, indvie, hellige: **1. a.** i Oldtiden alm. i Bet. skaffe sig Ret over n-t, særlig Land ved religiøse Ceremonier: *h. sjer land; — hann gerði þar hof mikið og helgaði það Þór* (indviede det til Tor); — i Nutidssprog: *h. sjer e-ð*, tilkende sig n-t, hellige sig n-t, erklære n-t for sin retmæssige Ejendom (og bevise, at det er det): *hann skal fá það, ef hann getur helgað sjer það*, han skal faa det, hvis han kan bevise, at det er hans; *Vigfús átti eftir hans meiningu að koma, til að h. sér peningana* (bevise, at Pengene var hans) (Mýrd. 381); *með ómerkinga, sem mæður ekki h. sjer, og enginn getur helgað sjer* (Lam uden Ørenmærker, som Moderfaarene ikke kendes ved, og som ingen kan bevise er hans Ejendom) *fer sem lög ákveða* (Stj. '91, B. 111). — **b.** *h. sig e-u*, vie sig, hellige sig til n-t; *h. e-u krafta sína*, hellige sine Kræfter til n-t. — **c.** fredlyse, indvie: *h. þing*, lyse [illegible] **d.** [illegible] **e.** tilegne: *h. e-m bók sína*. — **II.** helliggöre: *heilagi faðir, h. þú oss í þínum sannleika*. — **III.** refl.: *helgast*, blive hellig, helliggöres; — i overf. Bet.: *helgast af e-u*, have sin Grund i n-t, være berettiget paa Grund af n-t.

helgabein [hɛl·gabɛi:n] n. = **krossbein**.

helgaldur [illegible] m. Dødsguder.

helgan [hɛl·gan] f. = **helgun**.

helgari (a) [hɛl·gaɪɪ] m. Helliggører.

helgavika [hɛl·gavɪ·ga, -vɪ:ka] f. Pinseugen.

Helgi (-a, -ar) [hɛl·ɟɪ, hɛl·ga(ɣ)] m. npr. Helge.

helgi [hɛl·ɟɪ] f. **I.** f. indec. **a.** Ukrænkelighed, Fredhellighed: *h. staðarins var mikil* (jfr. *friðhelgi, óhelgi*). — **b.** om Lokaliteter, jfr. *þinghelgi*, de fredlyste Grænser for et Ting (og dets Ukrænkelighed); jfr. *fiskhelgi, örskotshelgi*. — **II.** f. indec. *(heilagleiki)* Hellighed: *h. Ólafs konungs*. — **III. (-ar, -ar)** Helligdag, Söndag: *eftir helgina*, i næste Uge, efter Söndag; *upp úr helginni*, först i næste Uge; *á öllum helgum*, paa alle Helligdage, [illegible] Søndagene (GFrf. [illegible]).

helgi athöfn [hɛl·ɟɪa:t(h)öbv] f. religiøs Handling, religiøs Ceremoni. -**bók** [-boᵘ:k] f. gudeligt, opbyggeligt Skrift. -**ból** [-boᵘ:l] n. = **helgistaður**. †**brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl., -**brot** [-bro:t] n. Helligbrøde. †-**dagaleið** [-daqalɛi:ð] f. Sabbatsrejse. -**dagsbrot** [-daχsbro:t] n. Helligdagsbrøde: *hann var settur í h.*, han blev dömt for Helligdagsbrøde. -**dagur** [-da:qoϙ] m. Helligdag. -**dómaklefi** [-doᵘmaklɛ:vɪ] m. lille Rum el. Celle hvor Relikvier opbevares. -**dómur** [-doᵘ:moϙ] m. **1.** Helligdom: *lofið guð í hans helgidómi*. — **2.** *(helgur dómur)* Relikvie. -**festa** [-fɛs·da] f. Kanon. -**ganga** [-gauŋ·ga] f. Procession, religiøst Optog. -**hald** [-hal·t] n. Helligholdelse, Höjtideligholdelse; — pl. *helgihöld*, Festligheder. °-**halur** [-ha:loϙ] m. Præst. -**hvild** [-χwil·t, -kvil·t] f. Sabbatshvile. -**kredda** [-krɛd:a] f. Trossætning, Dogme. °-**lyf** [-lɪ:v] n. hellig Lægedom. -**lundur** [-lʏn·doϙ] m. hellig Lund. †-**mál** [-mau:l] npl. Mysterier. †-**mey** [-mɛi:] f. Nonne. °-**rúnir** [-ru:nɪϙ] fpl., °-**ristur** [-rɪs·doϙ] fpl. Hieroglyfer. -**rit** [-rɪ:t] n. helligt Skrift. -**saga** [-sa:qa] f. Legende. °-**setur** [-sɛ:doϙ, -sɛ:toϙ] n. Kloster. -**siðabók** [-sɪ·ðaboᵘ:k] f. Ritual. -**siðafræði** [-sɪ·ðafrai:ðɪ] f. indec. Liturgik. -**siðalög** [-sɪ·ðalö:ɣ] npl. Forskrifter for religiøse Skikke, Ritual. -**siður** [-sɪ:ðoϙ] m. religiøs Skik, religiøs Ceremoni. -**skurðarletur** [-sgʏrðarlɛ:doϙ, -lɛ:toϙ] n., -**skurður** [-sgʏr·ðoϙ] m. Hieroglyfer. -**spell** [-sbɛd·λ] n., -**spjöll** [-sbjöd·λ] npl. Helligbrøde, Krænkelse af n-t helligt. -**staður** [-sda:ðoϙ] m. Dyrkelsessted; Helligdom. -**starf** [-sdar·v] n. religiøs el. gudstjænstlig Forretning. -**stöð** [-sdö:ð] f. = **helgistaður**. -**sögur** [illegible] **helgisaga**. -**vald** [illegible] -**valdsstefna** [-val(t)sdɛb·na] f. hierarkisk Retning. -**venja** [-vɛn·ja] f. religiøs Skik.

hel glott [hɛl·gloht] n. Dødsgrinen. -**glottandi** [-glohdandɪ] a. grinende som en Dødning. -**greipar**, -**greipur** [-grɛi·baϙ, -oϙ, grɛi·paϙ, -oϙ] fpl. [illegible] -**gríma** [illegible] **1.** [illegible] H. 15). — **2.** Slagtemaske. °-**grindur** [-grɪndoϙ] fpl. Dødens Port; (Ordspr.) *allir sitja jafnhátt í helgrindum* (GJ.), Døden gör alle lige. -**grýti** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. (pop.) euf. for *helvíti*, brugt som forstærkende adv.: *h.* [illegible]

helgun (-ar) [hɛl·gon] f. Helligelse; Helliggörelse.

helgur [illegible] **heilagur**.

hel gustur [hɛl·gʏsdoϙ] m. Dødsaande, Døden [illegible] -**heimur** [illegible] -**is** [illegible] m. Dødens Is.

helja (-u, -ur) [hɛl·ja] f. **1.** *hel* I.: *milli heims og helju*, mellem [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] Frost: *túnin kól í heljunum í vor*.

heljar [illegible] sammensatte Ord har det dels Betydningen: Døds-, Dødsens (*heljarslóð*), dels Betydningen: uhyre, umaadelig (*heljarmaður, -vein* osv.) -**afl** [-r-ab·λ] n. Jættekraft. -**bjarg** [-bjar·k] n. uhyre Klippestykke. -**brú** [-bru:] f. »Helbro«, Broen til Dødens Rige; — i overf. Bet. om Legen: *ganga h.*, løbe hen ad en Række runde Stene uden at falde el. træde uden for Rækken (ÓDavSk. 143). †-**dagur** [-da:qoϙ] m. Dødsdag. °-**dýki** [-di:ɟɪ, -di:ɟɪ] n. [illegible] **helvíti**. -**eldur** [illegible] -**frjett** [-frjɛht] f. Tordenbud, Tordenbudskab. -**glott** [-r-gloht] n. dæmonisk Grin. -**hlakk** [-ϙ-(h)λahk] n. (om Ørnens Skrig) dødbebudende Skrig (GTh. '06, 95). -**hlátur** [-(h)λau:doϙ, -(h)λau:toϙ] m. frygtelig Latter. -**hnöttur** [-(h)vöhdoϙ] m. uhyre Himmelklode. -**hróf** [hɛl·jahoᵘ:v] n. uhyre Vrag. -**högg** [-ϙ-(h)ök·] n. et vældigt Hug. -**kuldi** [-kʏl·dɪ] m. glubende Kulde. -**liður** [-r-lɪ:ðoϙ] m. den syvende Halshvirvel (vertebra prominens): [illegible] -**líkneski** [-lihgnɛsɟɪ] n. kolossal Statue, Kolos. -**maður** [-ma:ðoϙ] m. **1.** *(afarsterkur maður)* kæmpestærk Mand. — **2.** frygteligt, forfærdeligt Menneske: *ekki mun h. þessi láta hér við lenda* (Od. 475). -**menni (-is**, pl. ds.) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *vitsmunum*. -**mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟɪdλ] a. overordentlig stor, uhyre. -**myrkur** [-mɪrgoϙ] n. Dødens Mørke. -**ríki** [-a-ri:ɟɪ, -ri:ɟɪ] n. uhyre stor Stat. -**skrá** [-ϙ-sgrau:] f. **1.** *(skrá um dræpa menn)* Proskriptionsliste, Liste over Personer, som skal ryddes af Vejen. — °**2.** *(bannfæringarbrjef)* Bandbulle (MJ. I. 57). °-**slóð** [-sloᵘ:ð] f. Dødsmark; spec. saaledes i Ben. Gröndals burleske Ridderroman *Sagan af Heljarslóðarorustu* (ɔ: Slaget ved Solferino). -**steinn** [-sdɛid·n] m. = **vitissteinn**. -**stór** [-sdoᵘ:r] a. kæmpestor. -**strit** [-sdrɪ:t] n. uhyre Slid, Hestearbejde. -**stökk** [-sdöhk] n. uhyre Spring; — spec. Saltomortale. -**svali** [-sva:lɪ] m. uhyre Kolighed: *kafaldsél með jökulnepju og heljarsvala* (ÞGjD. 97). -**tól** [-toᵘ:l] n. Mordredskab. -**tök** [-tö:k] npl. vældigt, knusende Tag: *ísinn ... fyllir alla firði og grípur heljartökum um strendur landsins* (ÞThLýs. II. 391). -**vein** [-r-vɛi:n] n. frygteligt Jammerraab. -**vjel** [-vjɛ:l] f. Mordmaskine. -**þröm** [illegible] *heljarþrömina*, det er kommet til det yderste med en, en synger paa sit sidste Vers; *glímuíþróttin hefir verið á heljarþröminni um tíma* (ÓDavSk. 45). -**þungur** [-þuŋ·goϙ] a. umaadelig tung. -**þögull** [-þö:qodλ] a. dødstille.

hel jeta [h… da, … ta] vt. (Sl.) = **afjeta. -kaldur** [-kaldoọ] a. dræbende Kold, isnende. **-kalinn** [-ka·lɪn] a. **1.** *(frosinn til bana)* ihjelfrossen. — **2.** *(mjög kalinn)* stærkt beskadiget af Frost. **-kuldi** [-kʏldɪ] m. Dodskulde. **-kvelja** [-kvɛlja] vt. martreforfærdelig, martre ihjel. **-kviða** [-kvɪ·ða] f. Dødssang.

1. **hella (-u, -ur,** gen. pl. **hellna)** [hɛd·la] f. **1. a.** flad Sten, Helle: *í fjörunni var mikið af stórum hellum*; — *hlaupa í hellu*, danne en fast, flad Masse; *hjálpar h.*, en ypperlig Stotte. — **b.** *skamma e-ð niður fyrir allar hellur*, udskælde n-t, nedrakke n-t paa det frygteligste; *óska e-m niður undir* (el. *fyrir) allar hellur*, ønske en Pokker i Vold, hen hvor Peberet gror; *það er fyrir neðan allar hellur*, det er ganske overordentlig slet, under al Kritik; (Talem.) *verða hált á sömu hellunni*, begaa den samme Fejl, göre sig skyldig i den samme Forseelse. — **2.** *(þakhella)* Skifer; Basaltflage: *þak lagt hellum*. — **3. a.** *(jaki)* Isflage. — **b.** *(ísbreiða)* Isdække. — **4.** = *hellubólga*.

2. **hella (ti)** [hɛd·la, hɛʎ·dɪ, hɛʎ·t] vt. **1.** med dat. hælde, gyde, øse: *h. í bolla*, skænke i en Kop; *h. e-u í e-n*, hælde n-t i en; *h. í sig*, tylle i sig (is. Spirituosa); *h. á (fyrir e-n)*, skænke i Glasset (for en); *h. á milli*, hælde fra et Kar over i et andet, spec. Tran fra en Undertranlampe til en Overlampe: *þá er yfirlampinn hitnaði af ljósinu, „grét“ hann lýsinu. En þá tók undirlampinn við því. Úr honum var því svo aftur helt í yfirlampann. Það var kallað „að hella á milli“* (BrJ. i Eimr. XIII. 103); *h. e-u niður*, spilde n-t paa Gulvet; *h. upp á*, hælde paa Kaffekanden; *h. úr fötu*, slaa en Spand ud; *h. úr bolla*, hælde af en Kop; *h. úr eyra*, hælde med Hovedet; *hella úr skinnsokknum* (vulg.) = *kasta af sjer vatni*, lade sit Vand, (pop.) slaa Vandet af Kartoflerne; *það hellir úr honum*, det øsregner; jfr. ogs. *fata*; (Ordspr.) *sá hefur ekki alt, sem oft hellir* (SchMál.), den, som hælder ofte ud, har ikke alt; *h. út (vatni)*, slaa ud Vand; *h. út blóði*, udgyde Blod. — **2.** refl. *hellast*: *hellast fram (niður)*, styrte frem (ned) (om Bække el. Aaer.

3. **hella (a)** [hɛd·la] vt. dække med Stenflager.

hellabjörn [hɛd·labjöd·v, -björ·dv] m. Hulebjörn.

hellenskur [hɛl:ɛnsgøọ, n. hɛl:ɛnst] a. hellenisk.

helli demba [hɛd·lɪdɛm·ba] f. stor Byge. **-dynjandi-rigning** [-dɪn·jandɪrɪg·niŋk] f. øsende Regn. **-hvolfa** [-χwolva, -kvolva] f. = **hellidemba.**

helling (-ar, -ar) [hɛd·liŋk] f. **1.** *(úthelling)* Udgyden, Udgydelse. — **2.** *(austur)* Øsen. — **3.** *(steypiregn)* øsende Regn (Vf.).

hellir (-is, -ar, (pop.) **-irs,** pl. **-irar** el. **-rar,** gen. pl. **hella,** (pop.) **hellna)** [hɛd·lɪọ] m. Hule, Klippehule.

hellirigning [hɛd·lɪrɪg·niŋk] f. øsende Regn, Skylregn: *það er h.*, det øser ned i Spande.

hellis auga [hɛd·lɪsöy:qa] n. Aabning paa en Hule. **-búi** [-bu:ɪ] m. Hulebebo(er). **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Aabningen til en Klippehule. **-fylgsni** [-fɪl·(χ)snɪ] n. Klippeskjul, skjult Hule. **-gjögur** [-ɟö:qøọ] n. Klippehule, spec. som Havet trænger ind i. **-gólf** [-gouḷ·v] n. Gulvet i en Klippehule. **-heiði** [-(h)ɛi:ðɪ] f. npr. is. Fjældhede paa Sydlandet.

helliskúr [hɛd·lɪsgu:r] f. Regnskyl.

hellis maður [hɛd·lɪsma:ðøọ] m. Hulebo(er); — spec. *Hellismenn*, en Røverbande, der skal have holdt til i *Surtshellir*, jfr. *Hellismannasaga* i JÁÞj. II. 300 ff. og Indriði Einarssons Drama *„Hellismenn“*. **-munni** [-mʏn:ɪ] m. Mundingen af en Klippehule. **-skúti** [hɛd·lɪsgu:dɪ, -sgu:tɪ] m. lille Hule, Grotte.

hellisteypa [hɛd·lɪsdɛi:ba, -sdɛi:pa] f. = **helliskúr.**

*__hellisþór__ [hɛd·lɪsþou:r] m. Hulebo(er).

hellnabrot [hɛd·lnabro:t] n. Brudstykke af flade Stene.

hellrafiskur [hɛd·lrafɪs·gøọ] m. Fisk, der bliver törret i Huler (Vestm.).

hellu belti [hɛd·lobɛʎ·dɪ] n. Bælte med nogenlunde glat Lava: *mætti komast hér um hraunin ... ef allrar varúðar væri gætt og valin hin beztu h.* (ÞThFerð. III. 161). **-berg** [-bɛr·k] n. Skiferbrud. **-blað** [-bla:ð] n., **-blaðkur** [-blaþ·gøọ, -blað·køọ] m. en lille flad Sten. **-blika** [-blɪ:ga, -blɪ:ka] f. tyk, mørk Uvejrssky. **-bóla** [-bou:la] f. Kopper, der danner en sammenhængende, haard Flade, jfr. *hella*. **-bólga** [-bouḷ·ga] f. sammenhængende, haard Betændelse. **-fjöll** [-fjöd·ʎ] npl. Schiefergebirge: *H. við Rín*. **-flaga** [-fla:qa] f. tynd Skifer. **-flís** [-fli:s] f. Splint af en flad Sten el. Skifer. **-gólf** [-gouḷ·v] n. Gulv af flade Stene. **-grjót** [-grjou:t] n. flade Stene. **-hnoðrabróðir** [-hvoðrabrou:ðɪọ] m. = **steinajurt. -hnoðrarót** [-hvoðrarou:t] f. (Skaft., sj.) = **burnirót. -hnoðri** [-hvoð·rɪ] m. (bot.) bitter Stenurt (sedum acre). **-hraun** [-họöy:n] n. nogenlunde glat Lavamark: *séu þau* (ɔ: *hraunin*) *nokkurnvegin* (sic) *slétt, en þá oftast mjög sprungin, heita þau h.* (ÞThLýs. II. 87). **-ís** [-i:s] m. **1.** flad Drivis. — **2.** sammenhængende Isflade: *h. yfir alla sveitlna*. **-land** [-lan·t] n. npr. Labrador. **-leggja** [-lɛɟ:a] vt. fliselægge; pp. *-lagður*, fliselagt. **-lita** [-lɪ:da, -lɪ:ta] vt. farve med *hellulitur*, s. d. O. **-litur** [-lɪ:døọ, -li:tøọ] m. sort Farve, ofte lavet af *brúnspónn*, s. d. O. **-nagli** [-nag·lɪ] m. Skifersöm. **-steinn** [-sdɛid·v] m. en flad Sten, Skifersten, Skifer. **-strengir** [-sdrɛiŋ·ɟɪọ] mpl. Srængene, der fastholder Stenen i en Rævesaks (BHAt. 153). **-sund** [-sʏn·t] n. npr. Bosporus. **-tak** [-ta:k] n., **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. et Sted, hvor man kan faa flad Sten. **-þak** [-þa:k] n. Skifertag. **-þaks-maður** [-þaχsma:ðøọ] m. Skifertækker.

helma (-u, -ur) [hɛl·ma] f. †**1.** *(hálmstrá)* Halmstraa. — **2.** (bot.) Hovedaksen i de lange botrytiske Blomsterstande.

hel meiða [hɛl·mɛi·ða] vt. tilføje en dodelig Kvæstelse: *helmeiddur fugl*; — *h. hest*, ødelægge en Hest ved Sadelbrud.

helminga (a) [hɛl·miŋga] vt. halvere.

helminga|dómur [hɛl·miŋgadou:møọ] m. Domstol, hvor den ene Halvdel af Dommerne er geistlige, den anden Lægfolk. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. (jur.) Formuefællig. ᶜ **-hurð** [-hʏr·ð] f. Halvdör. **-kirkjur** [-ɟɪọ·ɟøọ] fpl. Kirker, som er ligestillede m. H. t. Gudstjænesten. **-kona** [-ko:na] f. Hustru, hvem der ved Ægteskabskontrakt tildeles Halvdelen af Mandens Ejendom. **-lína** [-li:na] f. Halveringslinje. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Deling i to lige Dele.

helmings áhöfn [hɛl·miŋsau:höbv] f. halv Besætning: *Nú kvað varla vera h. á mörgum af hinum bygðu bæjum* (ÞThFerð. III. 333). **-veiði** [-vɛi:ðɪ] f. den halve Fangst: *lóðin veiðir ekki helmingsveiði* (JSFb. 8).

helmingun (-ar, -anir) [hɛl·miŋgøn, -anɪọ] f. Halvering.

helmingunarlína [hɛl·miŋgonarli:na] f. Halveringslinje.

helmingur (-s, -ar) [hɛl·miŋgøọ, -iŋs] m. **a.** Halvdel: *skifta til* (el. *í) helminga*, dele i to lige Dele; *vera upp á helming*, [1]) faa som Lön Halvdelen af hvad man fisker; [2]) faa som Lön Halvdelen af et Lod (naar Fangsten deles i Lodder). — **b.** naar der er Tale om Forøgelse el. Formindskelse bet. *h.* henholdsv. 100% og 50%: *helmingi meira*, det dobbelte; *helmingi minna*, det halve; *helmingi stærri*, dobbelt saa stor; *aukast um allan helming*, tage voldsomt til: *dynkirnir ukust nú um allan helming* JHall. 265—66).

hel myrkur [hɛl·mɪọgøọ] n. Dødens Mørke. **-móða** [-mou·ða] f. Dødens Dunkelhed. **-nótt** [-nou·ht] f. Dødens Nat. **-óp** [hɛ:lou·p] n. Dødsskrig, forfærdeligt Skrig. **-reykur** [hɛl·rɛi·gøọ, -rɛi·køọ] m. Taage, der stiger op af Havet, naar det begynder at fryse til. **-rotnan** [-rohdnan] f. Dødsforraadnelse. **-rúnir** [-ru·nɪọ] fpl. Helruner, dødbringende Runer: *risti henni h. á ostsneið* (JÁÞj. I. 594). **-sár** [-sau·r] n. Banesaar.

helsi (-is, pl. ds.) [hɛl·sɪ] n. **1. a.** *(band um hálsinn)* Halsbaand: *h. á hundi*. — **b.** *(hálsbindi)* Slips. — **2.** *(hlekkur)* Lænke. — **3.** *(hes)* Doglæp. — †**4.** *(skyrta)* Skjorte (Meðall.). — **5.** npr. Benævnelse paa en hvid Hest med sort Krave omkring Halsen.

helsingi (-ja, -jar) [hɛl·siŋɟɪ] m. (zool.) Bramgaas (anser leucopsis).

helsingja nef [hɛl·siŋɟanɛ:v] n. (zool.) Langhals (lepas anatifera) *(= skeljungur)*. **-poki** [-po:ɟɪ, -po:ɟɪ] m. »Halssæk« (Vadsæk med Aabningen tværs igennem Midten, hvorigennem ogsaa Hovedet stikkes, naar den bæres, saaledes at Byrden hviler baade for og bag; brugtes is. af Landfolk, der drog ned til Kysten for at drive Fiskeri) (Hún.).

helsislaus (hɛl·sɪslöy·s] a. uden Halsbaand: *helsislausir flækingshundar*.

hel skjóta [hɛl·sɟou·da, -sɟou·ta] vt. skyde ihjel. **-skór** [-sgou:r] mpl. Sko, som man iførte den døde til Begravelsen: (Talem.) *binda e-m helskó*, foraarsage ens Død. **-slá** [-slau·] vt. slaa ihjel: *hvað af himni dettur helslær engan*, hvad der falder fra Himmelen slaar ingen ihjel; — pp. *helsleginn*, ihjelslagen. **-slóð** [-slou·ð] f. Dødens Vej, Vej til Døden. **-sótt** [-sou·ht] f. dødelig Sygdom, Banesot.

*__helsreitur__ [hɛl·srɛi·døọ, -rɛi·tøọ] m. Valplads.

helst [hɛl·st] adv. superl. se **heldur.**

hel staddur [hɛl·sdad·øọ] a. i Dødsfare. *__-stafir__ [-sda·vɪọ] mpl. Dødsruner.

helsti [hɛl·sdɪ] adv. = *helst til*, se **heldur.**

hel stirðnaður [hɛl·sdɪrdnaðøọ] a. dødstiv. **-stormur** [-sdormøọ] m. Dødens Storm. **-stríð** [-sdri·ð] n. **1.** *(dauðastríð)* Dødskamp. — **2.** Sorg, der medfører Døden, Dødssorg: *eg hefi h. eptir son minn* (JÁÞj. I. 62); *menn, sem hafa látizt af helstríði, og heipt við aðra* (JÁÞj. I. 358). **-stund** [-sdʏnt] f. Dødsstund. **-stunginn** [-sduŋɟɪn] a. dræbt ved et Stik.

helstur [hɛl·sdøọ] a. superl. se **heldri.**

*__hel sær__ [hɛl·sai·r] m. Dødens Hav. *__-særður__ [-sairðøọ] a. dødelig saaret. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. **1.** døde, dræbe: *En Banagyðjan sem ræður þeim dimma dauða, heltók Argus* (Od. 371); *verða heltekinn*, blive syg til Døden: *kindin verður allt í einu heltekin* (HjaltLækn. 97). — **2.** anrette stor Skade paa, spec. dræbe el. skade ved Frost: *ver þau frosti ... sem annars heltekr þau* (ɔ: *túnin*) (LFR. VI. 52). — **3.** impers. fryse meget stærkt: *þótti sem heltæki fæturna*, det forekom ham, som om en isnende Kulde greb ham om Benene (OBj. I. 34).

heltast (i) [hɛʎ·dast, sup. hɛʎ·st, hɛl·st] vrefl. blive halt.

helti [hɛʎ·dɪ] f. indec. *(það að vera haltur)* Lamhed; *(það að haltra)* Halten; (Ordspr.) *hunda h. og kaupmanna eiður hafa jafnan stað* (GJ.), Hundens Halten og Kræmmerens Ed varer lige længe.

hel urð [hɛ:lʏrð] f. (Vf.) = **stórgrýtisurð. -vegur** [hɛl·vɛ·qøọ] m. Dødens Vej. **-vískur** [-visgøọ] a. forbandet: *h. asni* = *helvítis asni*, se *helvíti*. **-víti** [-vi·dɪ, -vi·tɪ] n. Helvede: *hæg er leið til helvítis*, | *hallar undan fæti*; — som Skældsord: *helvítið þitt!* dit forbandede Skarn: *fara suður í Reykjavík og sækja þangað brauð ofan í helvítið á þér* (Mýrd. 199); — gen. *helvítis* (pop.): *helvítis asni gat jeg verið*, at jeg dog kunde være saadan en Kraftidiot; — som adv.: *h. ertu vitlaus!* sikken en Kraftidiot du er.

helvítis andi [hɛl·vidɪsan·dɪ, -vitɪs-] m. Helvedaand, Dæmon, Djævel. **-maður** [-ma:ðøọ] m. **1.** *(bölvaður ópokki)* forbandet Karl. — **2.** *(maður, sem er dæmdur til helvítis)* Menneske, som er bestemt til at komme i Helvede, fordömt.

hel vítlegur [hɛl·vi(h)dlɛ·qøọ] a. Helvedes-; forbandet; — adv. *-lega*. **-vjel** [-vjɛ·l] f. Helvedesmaskine. **-vopn** [-vohpv] n. dræbende Vaaben. **-vænn** [-vaidv] a. = **banvænn.**

helzt [hɛl·st] adv. superl. = *helst*, se **heldur.**

hem [hɛ:m] n. **1.** *(ísskæningur)* tynd Is: *það er ekki hunda h.*, Isen er saa tynd, at selv Hunde kan næppe gaa paa den (Sl., Snæf., Dal.). — **2.** *(af flegin húð)* afflaaet Hud (BH.). — **3.** *(stór sekkur)* stor Sæk.

hema (a) [hɛ:ma] vi. og impers. **1.** blive bedækket med et tyndt Islag: *ána er farið að h.*, Aaen begynder at fryse til; *Vatnið lá hálf-frosið, hemað við strönd* (StStAndv. III. 204). — **2.** *h. úr*, slaa Græs paa udvalgte Steder, med Forbigaaelse af omliggende Strækninger, hvor det ikke lönner sig at slaa (ASkaft.).

ᵒ**hemilfesti** [hɛ:mɪlfɛs·dɪ] f. Hjulkæde.

hemill (-ils, -lar) [hɛ:mɪdʎ, hɛm·laq] **1.** Hemsko, Dæmper: (Talem.)

halda í hemilinn á e-m, holde en i Tomme, holde en tilbage, holde Styr paa en; *ná í hemilinn á e-u*, faa en Haand i med n-t, faa fat i n-t (og kunne kontrollere det): *sýnist þér ekki bæði þarft og tilsvlegt, að ná einhverstaðar í hemilinn á því* (JHall. 379); *hafa hemil á e-u*, lægge Baand paa n-t: *Hafi þér ekki þann hemil á Dasent* (et saadant Tag paa D.), *að geta tengið von um embætti í Oxford?* (JSBr. 390). [illegible] *hemillinn sá* (den Hemsko, det Baand), *sem hélt mér fastri* (GFrÓl. 149). — **2. a.** *(hamla)* Bremse. — **b.** (i et Ur) Echappement. — **3.** *(þverstöng í vagni)* Hammel. — **4.** pl. *hemlar*, Snore til at fastgøre Harpunremmene til Harpunskaftet med (Vf.).

hemilsvagn [hɛ:mɪlsvag·v] m. Bremsevogn.

hemingur (-s, -ar) [hɛ:miŋgoϱ, -iŋs] m. **a.** Skind af en Hests, Okses el. Kos For- el. Bagben fra over Taaen til op over Knæet: *„vilda' eg sjá þá húð", kvað Halldór fyrstur,* | *„sem hemingurinn þessi af er ristur"* (GTh. '95, 17). — **b.** Sko, lavet af det Stykke.

1. **hemja (-u)** [hɛm·ja] f. **a.** Indskrænkning, Standsning, Ophor: *það er engin h. á, slarkinu í honum*, der er ingen Maade med hans vilde Liv; *það er engin h. á, hvað alt er dýrt núna*, det er ganske forfærdeligt, som alt er dyrt nu. — **b.** *það er engin h. á barninu*, Barnet er ganske ustyrligt.

2. **hemja (hem; hamdi, hömdum; hemdi; hamið)** [hɛm·ja, hɛ:m; ham·dɪ, höm·dom; hɛm·dɪ; ha:mɪð] vt. **1.** hemme, holde tilbage, holde paa n-t, holde Styr paa n-t: *En einmitt nú, þegar verið var að hemja fjeð í heimahögunum* (JTrHeið. III. 135); *Gekk oss illa að h. hestana í fyrstu* (ÞThFerð. I. 354); *skórnir eru svo stórir, að jeg get ekki hamið þá á mjer*. — **2.** styre, ave: *það þarf að h. krakkana betur* [illegible].

hemla (-u, -ur) [hɛm·la] f. **1.** = 1. *hamla*. — **2.** pl. Navn paa en særlig Art Runer (GBrPer. 133). — **3.** npr. Gaardnavn.

hemlabönd [hɛm·labön·t] npl. Hammelreb.

hempa (-u, -ur) [hɛu̯·ba, hɛm·pa] f. **1.** *(prestshempa)* Præstekjole: *missa hempuna* (el. *vera færður úr hempunni*), miste Kjole og Krave; (Talem.) *styttist á e-m hempan*, en lider Afbræk, tager Skade: *Skyldi hafa stytzt á honum hempan, þó hann gengist við þessum krökkum* (ThTh. 58). — **2.** *(kvenyfirhöfn)* et Slags kvindelig Overklædning, Kaabe. — **3.** Masse: *skárri er það nú hempan* (Rvk.).

hemping (-ar, -ar) [hɛu̯·biŋk, hɛm·piŋk] f. Fortætning med Hamp.

†**hempu larfi** [hɛu̯·bolar·vɪ, hɛm·po-] m. daarlig Dragt (JÞorl. II. 559). **-laus** [-löy·s] a. **1.** uden *hempa*; uden (Præste)kjole. — **2.** *(sem ekki hefur prestsembætti)* uden Kald. **-skinnstakkur** [-sɡɪn·sdahgoϱ] m. en Sømands Skindtröje, der er lavet uden Skulderstykker *(laski)*, mods. *laskaskinnstakkur*. **-slitur** [-slɪ:doϱ, -slɪ:toϱ] n. Las af el. forslidt Præstekjole el. Kaabe. **-vasi** [-va:sɪ] m. Kjolelomme.

1. **-henda (-u, -ur)** [-hɛnda] f. (metr.) som sidste Sammensætningsled, Dim. af *hending*, jfr. *dverghenda, ferh., samh.* osv.

2. **henda (ti)** [hɛn·da, hɛv·dɪ, hɛn·tɪ] vt.

A. med acc. gribe med Haanden: **I. 1.** *(grípa)* gribe; *h. e-ð á lofti*, gribe n-t i Flugten (ogs. overf.). — **2. a.** faa fat paa: *h. saman*, pille sammen. — **b.** *(ná)* indhente: *hendir seinn hvatan*, den langsomme indhenter den hurtige. — **II.** i overf. Bet.: **1.** i forsk. Udtryk: *h. gaman að e-u*, more sig over n-t; *h. reiður á e-u*, [1]) stole paa, agte paa n-t; [2]) finde Rede i n-t; *h. smátt*, faa fat paa mange smaa Ting, ɔ: holde Øjen og Øren aabne; jfr. 3. *hár*. — **2. a.** *(koma fyrir)* hænde, vederfares: *e-n hendir e-ð*, n-t hænder en: *hann henti mikið happ, mikil ógæfa*. — **b.** vi. *(bera við)* hænde, ske: *þetta hendir stundum og það á bestu heimilum*.

B. med dat.: **1.** *(kasta)*: *h. e-u*, kaste, slynge n-t; *h. sjer*, kaste sig: *hann henti sjer í sjóinn*. — **2.** refl. *hendast*, fare, styrte frem: *hann hentist af stað*, han for af Sted; *hann hentist á bak*, han sprang i et Nu paa Hesten; *hendast úr háa lofti*, falde (kaste sig) ned fra en stor Höjde.

hendi langur [hɛn·dɪlau̯ŋ·goϱ] a.: *vera e-m h.*, være til ens Tjæneste. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. haandelig: *eigi annat hendiligra til verndar* (LFR. II. 72).

hending (-ar, -ar) [hɛn·diŋk] f. **I.** *(tilviljun)* Hændelse: *það er hendingin ein, sem ræður*; — *af hendingu*, ved en Hændelse, tilfældigvis. — **II.** (metr.) **1.** *(samrímandi atkvæði)* Rim, is. inde i Ord, enten Helrim *(aðalhending)* el. Halvrim *(sniðhending, skothending* osv.). — **2.** *(einstakur rímliður eða rímliðir)* en enkelt el. enkelte Rimstavelser. — †**3.** *(fyrri, seinni h.)* den ene Halvdel af en Strofe (is. firelinjet) (HSig. 23); *(vísuhelmingur)* Halvvers, Strofehalvdel (to Linjer). — **4.** *(vísuorð)* Verslinje. — **5.** *(endarím)* Rimord. — **6. a.** poetisk Form, Vers: *hann talaði alt í hendingum, eins og Óðinn forðum*. — **b.** Rim, Digt: *En var það ei lán gegnum andstreymið alt* | *jafn örugt á h. að fleytast* (StStAndv. I. 170).

hendinga bobbi [hɛn·diŋgabob:ɪ] m. Rimnød. **-duli**ð [-dʏ:lɪð] an. (metr.) med uklart Rim (HSig. 23). **-laus** [-löy:s] a. rimfri. **-leikur** [-lei:goϱ, -lei:koϱ] m. ukendt Leg (ÓDavSk. 140). †**-mál** [-mau:l] n. Rimdigt.

hendingar samstafa [hɛn·diŋgaϱsam·sdava] f. Rimstavelse. **-vana** [-r-va:na] a. indec. med manglende Rim (HSig. 24).

hendings kast [hɛn·diŋskas·t] n. flyvende Fart: *í hendingskasti*, i flyvende Fart, i et Nu, i Huj og Hast. **-stökk** [-ŋ-sdöhk] n. flyvende Spring, flyvende Fart.

***hendir (-is)** [hɛn·dɪϱ] m. Kaster, Udslynger: *gulls h.*, Mand.

hendudulið [hɛn·dødʏ:lɪð] an. = **hendingaduli**ð.

hendur [hɛn·døϱ] pl. af **hönd**.

henduslitið [hɛn·døslɪ:dɪð, -slɪ:tɪð] an. (metr.) med Rimstavelserne langt fra hinanden (HSig. 24).

hengi (-is, pl. ds.) [heiŋ·ɡɪ] n. **1.** en foroverhængende Snemasse, no. hængeskavl (Vf.). †**2.** Gehæng: *har hann þá hengi og daggarðinn* [illegible]

(ÓDavÞul. 342). °**-ból** [-bou:l] n. Hængeköje. **-brú** [-bru:] f. Hængebro. **-drangur** [-drau̯ŋ·goϱ] m. Hængeklippe. **-fiskur** [-fɪs·goϱ] m. **1.** *(fiskur, hengdur til þerris)* Fisk, ophængt til Törring. — **2.** spec. = *bútungur*, s. d. O. **-flug** [-flʏ:q] n. Hængeklipper, overordentlig stejle Klipper. **-garður** [-gar·ðoϱ] m. hængende Have. **-kjöftur** [-ɟöf·doϱ] m. **1.** Overbid. — **2.** npr. et af Odins Navne. **-klettur** [-klɛhdoϱ] m. = **hengidrangur**. **-lampi** [-lau̯·bɪ, -lam·pɪ] m. Hængelampe. **-lás** [-lau:s] m. Hængelaas.

hengil berg [heiŋ:ɡɪlbɛr·k] n. lodret Klippe. **-klukka** [-klʏhga] f. Pendulur.

hengill (-ils, -lar) [heiŋ·ɡɪdʎ, -ils, heiŋ·laϱ] m. **1.** Pendul, Perpendikel, Svingvægt: *h. í klukku*. — **2.** *(lafandi ræksni)* dinglende Las: *rífa e-ð í hengla*, rive n-t i Laser, Pjalter, Strimler. — **3. a.** stejlt, overhængende Bjærg, stejle Klipper: *Því Orgemlir sá sem að henglum þeim hlóð* (StSt. Andv. III. 139). — **b.** npr. Bjærg paa Sydlandet. — **4.** = *hengilmæna*.

hengil mæna [heiŋ·ɡɪlmai:na] f. Hængehoved, Drog, Dogenigt. **-mænulegur** [-mai·nolɛ:qoϱ] a. som et Hængehoved. **-mænuskapur** [-mai·no-[illegible]] m. Dovenhed. **-sláttur** [-slauhdoϱ] m. **1.** *(hreyfing hengils)* Pendulsvingning, Oscillation, Pendulslag. — **2.** *(hljóð hengils)* Pendullyd, Tik-tak. **-slög** [-slö:q] npl. Tik-tak: *hlustið ... á h. klukkunnar* (GFHh. 244). **-stefna** [-sdɛb·na] f. perpendikulær Retning, Tyngdens Retning. **-sveifla** [-sveib·la] f. Pendulsvingning. **-veifing** [-vei:viŋk] f. = **hengilsláttur**. **-þráður** [-þrau:ðoϱ] m. Pendultraad.

hengingar faðir [heiŋ·ɡiŋgaϱfa:ðɪϱ] m. Hjærter To i *„hundur"*, jfr. *hengingaról* 2. **-ól** [-r-ou:l] f. **1.** *(snara)* Strikke. — **2.** Spar To i *„hundur"*, fordi dertil knytter sig den Overtro, at den, som har den, vil tabe *(hengja)*, jfr. *hundur* (ÓDavSk. 334).

hengi rúm [heiŋ·ɡɪru:m] n. Hængeköje. **-skafl** [-sgab·ʎ] m. foroverhængende Snedrive, no. hængeskavl. **-stallur** [-sdad·loϱ] m. Afsats paa en lodret Klippevæg: *fleygðir þér* | *í foss af hengistöllum* (StStAndv. II. 85). **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) faablomstret Star (carex rariflora). **-tjöld** [-tjöl·t] npl. ophængte Tæpper, Draperier. **-vör** [-vö:r] f. nedhængende Læbe, Hængemund. **-ævli** [-aiɣ·slɪ] n. godartet Hudsvulst: *Viðsetu ævli eru skæðari en hrika eðr h.* (LFR. XV. 80).

1. **hengja (-u, -ur)** [heiŋ·ɟa] f. **1.** *(snjóhengja)* foroverhængende Snemasse, Snedynge, der hænger ud over en Afgrund, no. hængeskavl: *Fönnin fauk saman og gerði skafla-hengjur framan í brúnunum* (GFr. Tis. 62). — **2.** Rogning: *það er flogin h. í kjötið*, Kødet er begyndt at blive røget.

2. **hengja (di)** [heiŋ·ɟa, heiŋ·dɪ, heiŋ·t, heiŋ·t] vt. hænge, ophænge: **a.** *h. hattinn á snaga*, hænge sin Hat paa en Knage; *h. sig*, hænge sig: *Ekki þori eg nú að h. mig upp á* (hænge mig paa) *það, að ekki sé nein bót að þessu, en bágt á eg með að sjá vit í því* (Alþ. '11, B. II. 888). *h. höfuðið*, hænge med Hovedet; *vera eins og hengdur á þráð*, ryste som Æspelov (egl.: som om man hang i en Traad). — **b.** *h. í hundi*, se *hundur* (Kortspil).

†**hengjari (-a, -ar)** [heiŋ·ɟarɪ] m. Bøddel.

hengjuskafl [heiŋ·ɟosgab·ʎ] m. = **hengiskafl**.

hengla (-u, -ur) [heiŋ·la] f. magert og ufrugtbart Kreatur.

-hent [hɛv·t, hɛn·t] an. som sidste Led i Sms.: rimet, med Rimsta-[illegible] *ár að slá,* *stefnlegt lag með strengja slag* | *stillis bætti rauna hag* (HSig. 205).

henta (i el. a) [hɛv·da, hɛn·ta] vt. med dat. og vi. **1.** passe, anstaa sig for, gaa an: *það hentir ekki*, det kan ikke hjælpe, det gaar ikke an; *honum hentir ekki að ...*, det passer sig ikke for ham at ... — **2.** passe, være belejlig: *e-ð hentar e-m*, n-t passer en: *nefnir hann þau auðvitað ekki — sjálfsagt vegna þess, að honum þykir þau ekki h. sér* (EArRétt. 95). — **3.** *(gagna)* gavne, nytte.

henti legur [hɛv·dɪlɛ·qoϱ, hɛn·tɪ-] a. *(hentugur)* passende, belejlig; *(gagnlegur)* gavnlig; — adv. *-lega*. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. **1. a.** *(þægindi)* Bekvemmelighed, Komfort. — **b.** Lejlighed: *þú gerir þetta eftir þinni h. (hefur (alla) þína h. með þetta)*, du gör det, naar det passer dig; *hafa (alla) sína h. (með e-ð)*, göre n-t, naar det passer en. — **2.** *(hagnaður)* Fordel, Interesser (Fj. IV. 3, 37). — **3. a.** *(regla)* Orden: *jú, heldur er það h. og stjórn á þessu vesæla landi* (MJJAr. 60). — **b.** Skik og Brug, daglige Skikke: *Hann sagði ... og mjög lík væri öll h. hjá þeim* (ɔ: *huldufólkinu*) *og okkur* (JÞorkÞjs. 99). °**-stefna** [-sdɛb·na] f. Opportunisme (Alþ. '11, B. 461). °**-stefnumaður** [-sdɛbnoma:ðoϱ] m. Opportunist.

hentug legur [hɛv·doqlɛ·qoϱ, hɛn·t-] a. = *hentugur*; — adv. *-lega*. **-leiki, -leikur** [-lei·ɡɪ, -lei·ķɪ, -lei·goϱ, -lei·koϱ] m. **1.** *(það að vera hentugur)* Belejlighed, Bekvemhed, Hensigtsmæssighed. — **2.** pl. *hentugleikar (tækifæri)*, Lejlighed: *gera e-ð við hentugleika* (el. *eftir hentugleikum sínum*), göre n-t, naar det passer en bedst; *við fyrstu hentugleika*, snarest belejligt.

hentugur [hɛv·doqoϱ, hɛn·t-] a. belejlig, bekvem, hensigtsmæssig, formaalstjænlig, tjænlig.

hentur [hɛv·doϱ, hɛn·toϱ] a. = *hentugur: honum er hentast að vera ekki að því*, det er bedst for ham at lade det ugjort.

hepnast (a) [hɛhbnast] vrefl. **a.** lykkes: *e-m h. e-ð*, n-t lykkes (for) en; *e-ð h.*, n-t lykkes, n-t flasker sig. — **b.** trives: *er kartöflugarður og h. allvel* (ÞThFerð. III. 342).

hepni [hɛhbnɪ] f. indec. Held, Lykke.

hepnismaður [hɛhbnɪsma:ðoϱ] m. heldig Person.

heppi fengur [hɛhbɪfeiŋ·goϱ] a. som gör en god Fangst. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. **1.** heldig: *h. tími*; — *e-ð er heppilegt*, n-t er et Held, n-t træffer sig godt: *það var heppilegt, að þú komst*; — *e-ð er ekki heppilegt*, n-t er ikke heldigt: *það er ekki heppilegt að beita hótunum við hann*. — **2.** *(hnittinn)* træffende [illegible]. — **3.** adv. *-lega*.

heppinn [hɛhbɪn] a. heldig.

her (-s, -ir, ældre **-jar, -jar)** [hɛ:r, hɛ:rs; hɛrjag] m. **1. a.** *(hópur)* Skare, Mængde (Mennesker), jfr. *allsherjar*, almindelig: *Drottinn allsherjar*, den Herre Sebaoth. — **b.** ogsaa om en Flok, Hob, Skare af n-t andet: *nú er úti friðrinn: hann fer þá at tala um herinn í nesinu* (alle Kreaturerne paa Næsset) (EspS. 133). — ***c.** *herjar*, Mænd (MJ. II. 77). — **2.** *(herlið)* Hær, Armé: *óvígur h.*, en utallig Hær; *fara með h. manns*, drage med en Hær; *h. hans var einvalalið*, hans Hær bestod af udsogte Tropper; *vera í hers höndum*, ¹) være i en Hærs Magt, i Fjendens Hænder: *mestallur hluti landsins var í hers höndum* (var besat af Fjenden); ²) overf. være truet: *krakkarnir þeirra eru þeir skemdarvargar, að alt er í hers höndum, þegar þeir koma*. — **3.** *herinn*, spec. Frelsens Hær (= *sáluhjálparherinn): vera í hernum*. **-afli** [hɛ:rablɪ] m. Hærstyrke, Krigsstyrke. **-agi** [-ai·jɪ] m. Krigstugt, Disciplin. **-auki** [-öy·ɡɪ, -öy·ʂɪ] m. Forogelse af en Hær. **-bergi (-is,** pl. ds.) [hɛr·bɛrɡɪ] n. **1. †a.** *(gestaherbergi)* Hærberge for Gæster, Kro, Værtshus. — **b.** *vera til herbergis e-s staðar*, bo, logere et Steds. — **2.** Værelse: *vera í h. út af fyrir sig*, have et Værelse for sig selv.

herbergis mær [hɛr·bɛrɡɪsmai:r] f. Kammerpige. **-sveinn** [-ɪ-sveid·v] m. Kammertjæner. **-þerna** [-s-þɛr·dna] f. = **herbergismær.**

herbergja (a og ði) [hɛr·bɛrɡa, -bɛr(q)ðɪ] v. **1.** vt. give Nattely, lade en faa et Værelse og Beværtning: *hýsa og h. ferðamenn; — þar var læknirinn herbergjaður*, der boede Lægen (GFrÁtt. 46). — **†2.** vi. *(búa)* bo, logere.

herbergja hitun [hɛr·bɛrɡahɪ:døn, -hɪ:tøn] f. Opvarmning af Værelser. **-skipun** [-sɡɪ:bøn, -sɡɪ:pøn] f. Ordning el. Indretning af Værelser i et Hus. **-stúlka** [-sduλ·ga, -sdul·ka] f. Stuepige.

her byssa [hɛr·bɪs·a] f. Musket, Soldatergevær, Gevær. **-blástur** [-blausdøϙ] m. Krigssignal (ved Trompetblæsning): *blása h.*, blæse Alarm. **-blæja** [-blai·ja] f. Banner. **-boð** [-bo·ð] n. Opbud, Krigsbud. **-borg** [-bork] f. Borg, Fæstning. **-bragð** [-braqð, -bragþ] n. Krigspuds. **-brestur** [-brɛsdøϙ] m. **†1.** Krigsbrag, Eksplosion i Krigsöjemed. — ***2.** frygtelig Brag; — i overf. Bet. Tordenbudskab: *sá varð hér mestur | sorgar h.* (MJ. V. 286). **-búa** [-bu·a] vt. udruste til Kamp, (be)væbne. ° **-búðasótt** [-buðasoᵘht] f. Lejrfeber. **-búðastæði** [-buðasdai:ðɪ] n. Lejrplads. **-búðir** [-bu·ðɪϙ] fpl. Lejr: *reisa, setja h.*, slaa Lejr. **-bumba** [-bʏmba] f. Alarmtromme: *slá herbumbu*, slaa Alarm. **-búnaður** [-bu·naðøϙ] m. Rustning(er).

1. **herða (-u)** [hɛr·ða] f. Haardhed.

2. **herða (ti)** [hɛr·ða, hɛϙ·dɪ] vt. og vi. **I. 1.** hærde, göre haard: *h. járn*, hærde Jærn; *h. fisk*, törre Fisk; *hertur fiskur*, Stokfisk; *kýrin er farin að h. undir sjer*, Yveret er begyndt at blive haardt (lige för Kælvningen). — **2.** *h. hnúa(na)* (el. *hendur(nar)) að e-u*, gribe fast om n-t, tage fat paa n-t med et kraftigt Tag. — **3.** fastbinde: *h. á e-u*, binde n-t fastere, stramme n-t, trække n-t til; *h. að e-u*, stramme om n-t; *h. um sig* (el. *h. sig)*, snöre sig om Livet; *h. undan*, omvikle en Væders Pung med en Snor over Testiklerne, hvorved disse tvinges nedad og fjærnes senere med et Snit. — **II.** i overf. Bet.: **1.** göre kraftigere, opmuntre: *h. sig*, ¹) hærde sig: *hann sefur alt af við opinn glugga til að h. sig*; ²) *(h. sín*, (Fljótsd.)), göre kraftigere Anstrængelser, oppe sig; *hertu þig nú!* rap dig! *h. sig við e-ð* el. *að e-u*, arbejde ivrigt paa n-t; — *herðir nú ræðu sína*, bruger kraftigere Udtryk i sin Tale (JÁÞj. II. 6); *h. upp hugann*, fatte Mod, tage Mod til sig, mande sig op; *hertu upp hugann, skræfan þín!* du Kryster! tag nu Mod til dig; *h. hjarta sitt*, ¹) hærde sit Hjærte, fatte Mod; ²) forhærde sit Hjærte; (Ordspr.) *betra er að h. lög en hvetja* (GJ.), Loven er bedre stræng end skærpet; *h. refsingu*, skærpe en Straf. — **2.** presse, trænge ind paa, drive, forfolge n-t af al Magt; *h. á (eftir) e-m*, skynde paa en; *h. á e-u*, trænge ind paa med n-t; *h. á undir e-m*, piske en andens Hest fremad; *þegar á átti að h.*, da det kom til Stykket: *áformin í fyrstu eru stór og glæsileg, en framkvæmdin minni þegar á á að herða* (det kniber med Udförelsen, naar det kommer til Stykket) (Eimr. XIV. 102); *h. að e-m að gera e-ð*, trænge ind paa en for at faa en Afgörelse: *þegar að átti að h. um skilmálana, var meistarinn svo heimtufrekur, að ekkert varð af neinu* (Frankl. 4); *h. að sjer*, anstrænge sig; *h. í e-u*, göre Alvor af n-t; *h. undir e-m* (= *herða á e-m)*, skynde paa en (Vf.). — **III.** impers. blive haard: *veðrið herti*, Stormen tog til; *hann er að h. frostið* el. *frostið er að h.*, Frosten er ved at tage til.

herða blað [hɛr·ðabla:ð] n. Skulderblad. **-blaðatreyja** [-bla·ðatrɛi:ja] f. Tröje meget kort i Ryggen. **-blaðkur** [-blaþ·goϙ, -blað·koϙ] m. Splint af et Skulderblad. **-breiður** [-brɛi:ðoϙ] a. bredskuldret. **-dýna** [-di:na] f., **-dyngja** [-diŋ·ɡa] f. Puder til Understottelse af Ryggen for en, der sidder oppe: *varð og að sitja upp, við herðadyngju* (TSæm. 275). **-dú** [-du:] n. Skuldrenes Bevægelser ved Roning. **-fetill** [-fɛ:dɪdλ, -fɛ:t-] m. Skærf. **-hvilft** [-χwɪλ·(f)t, -kvɪλ·(f)t, -kvɪl·ft] f. Hulheden mellem Skulderbladene. **-kambsól** [-kam(p)soᵘ:l] m. Hankerem. **-kambur** [-kam·boϙ] m., **-kampur** [-kaŋ·bøϙ, -kam·pøϙ] m. (is. om Heste) den forreste Del af Ryggen; det Sted, hvor Ryggen og Bovene stoder sammen. **-kistill** [-ʂɪs·dɪdλ] m. Pukkel. **-klútur** [-klu:doϙ, -klu:t-] m. Sjal. **-lág** [-lau:(q)] f. = **herðahvilft.** **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:t-] a. smalskuldret. **-lotinn** [-lo:dɪn, -lo:tɪn] a., **-lútur** [-lu:doϙ, -lu:tøϙ] a. krumrygget. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdλ, mɪ:ʂ-] a. = **herðabreiður.** **-munur** [-mʏ:nøϙ] m. **1.** *(mismunur á herðahæð eða breidd)* Forskel paa Skulderhöjde (el. -bredde). — ***2.** *(aflsmunur, ofurefli)* Overmagt.

herðar [hɛr·ðaϙ] fpl. Skuldre: *hafa höfuð og h. yfir e-n*, rage med Hoved og Skuldre op over en; — (overf.) rage höjt over en, overgaa en; *hlaupa undir h. e-m*, komme en til Hjælp; afvende ens Ulykke; *færast í h.*, anstrænge sig af alle Kræfter: *Skeljúngur færðist þá í h. og togaði, sem mest mátti* (JÁÞj. I. 254); *e-ð liggur á herðum e-s*, n-t hviler paa ens Skuldre. **-blað** [-r-bla·ð] n. = **herðablað.**

herða reiði [hɛr·ðarɛi·ðɪ] n. Stavtoj. **-reiðisólar** [-rɛi·ðɪsoᵘ:laϙ] fpl. Stavseler. **-ringur** [-riŋ·ɡoϙ] m. Skuldervridning: *setja á sig herðarí*, bryste sig. **-slapur** [-sla:bøϙ, -sla:pøϙ] a., **-slopinn** [-slo:bɪn, -slo:p-] a. med hængende Skuldre. **-toppur** [-tohbøϙ] m. den bageste Manke ved Ryggen paa en Hest. **-trje** [-trjɛ:] n. **1.** Aag (til Bæren): *bera fö í herðatrje*. — **2.** Ryg (til at hænge Klæder paa): *hengja frakka á* **-verkur** [-vɛϙ·ɡøϙ] m. Skuldersmærte.

her dauði [hɛr·döy·ðɪ] m. = **vopndauði.** **-deild** [-dɛil̥t] f. Afdeling af en Hær (större el. mindre, kan efter Omstændighederne betyde: Division, Armékorps, Regiment).

Herði [hɛr·ðɪ] dat. sg. af **Hörður.**

†herði [hɛr·ðɪ] f.indec. Haardhed, Forhærdelse. **†-lega** [-lɛ·qa] adv. tappert.

herði breiður [hɛr·ðɪbrɛi:ðøϙ] a. = **herðabreiður.** **-lotinn** [-lo:d-, -lo:tɪn] a. ludende, krumrygget; duknakket.

herðing (-ar, -ar) [hɛr·ðiŋk] f. = **hersla** 1. og 2.

herðingur (-s, -ar) [hɛr·ðiŋɡøϙ, -iŋs] m. Sammensnøren: *jeg f herðing upp fyrir brjóstið, sjerstaklega þegar jeg renni niður.*

°**herðir (-is)** [hɛr·ðɪϙ] m. Hærder, som gör haardt, kraftig, Omskr. for Kriger: *h. stálagnýs* osv.

Her dís [hɛr·di·s] f. npr. **-dómari** [-doᵘ·marɪ] m. militær Auditor; *(dómari í herdómi)* Krigsretsdommer. **-dómur** [...] m. Krigsret. *-**drengur** [-drɛiŋɡoϙ] m. Kriger, Soldat. [...]dødsfor-

herðugóður [hɛr·ðøɡoᵘ:ðøϙ] a. godt hærdet: *herði[...] risti henni*

1. **herfa (-u, -ur)** [hɛr·va] f. **1.** *(afskræmi)* hæ[...] **a.** *(raggeit)* Kujon, Kryster. — **b.** *(lingerður maður)* [...] Halsbaand: Menneske (Af., Sch.). [...] — **3.** *(hes)*

2. **herfa (ði og a)** [hɛr·va, hɛr·(v)ðɪ] vt. harve. [...]else paa en

her fang [hɛϙ·fauŋk] n. Bytte; Krigsbytte. **-fanga** [-fau[...] taka. **-fangi** [-fauŋɡɪ] m. Krigsfange. **-fáni** [-fau:nɪ] m. [...]leucopsis). **†-fenginn** [-fɛiŋɡɪn] a. taget til Fange. **-ferð** [-fɛrð] f. [...] (= *skelj-*) Felttog. — **†2.** *(her)* Hær. [...]gen tværs

herfi (-is, pl. ds.) [hɛr·vɪ] n. Harve. [...]n bæres,

herfilegur [hɛr·vɪlɛ·qøϙ] a. monstros; *(afarljótur)* hæs[...]folk, der *(hroðalegur)* gyselig, gruelig, overmaade daarlig: *h. misski*[...] *frágangur*; — adv. *-lega*: *h. ljótur*; — *þetta endaði herfileg*[...]shundar.

°**her fylki** [hɛ·fɪλɡɪ, -fɪlʂɪ] n. Bataillon. **-fylking** [-fɪ[...]] mpl. **1.** *(fylking, flokkur hermanna)* Hærskare, Legion, Hærfylkin[...] *(herfylki)* Bataillon. **-fylktur** [-fɪλ(χ)døϙ, -fɪl(χ)tøϙ] a. fylket til Slag.

herfisgaddur [hɛr·vɪsgad:øϙ] m. Harvetand.

herfiskrolla [hɛr·vɪsgrod·la] f. lang og hæslig Kvinde; *(ófreskja)* Uh[...]

her fjötur [hɛϙ·fjö·døϙ, -fjö·tøϙ] m. **1.** »Krigslænker«, Lammelse, [som] griber en i Kampen og gör, at han ikke kan foretage sig noget; i o[verf.] Bet. Hemsko: *þótti okkur það nógur hemill á neðri deild ... og ætti f[...] ekki að leggja á sig herfjötra frekara en þörf er á* (Alþ. '11, B. II. 87[...]) — **2. a.** Navn paa et magisk Tegn (GBrPer. 142). — **b.** en Besværgelsesformel (trykt i JÁÞj. I. 463). **-flokkur** [-flohɡøϙ] m. **1.** *(herfylking)* H[ær]gerskare. — ° **2.** *(herfylking* 2) Bataillon. **-flotamerki** [-flodamɛϙ·ɡɪ, -fl[...]] n. Admiralsflag. **-flotaráð** [-flodarau:ð, -flota-] n. Admiralitet. **-f[loti]** [-flo·dɪ, -flo·tɪ] m. Flaade, Marine. **-foringi** [-fo·riŋɡɪ] m. Officer. **-f[or]ingjaráð** [-foriŋɡarau:ð] n., **-foringjasveit** [-foriŋɡasvɛi:t] f. Stab, G[e]neralstab. **-fórur** [-foᵘ·røϙ] fpl. Genstande, der horer til Krigsudrustning, Arsenal: *hafa e-ð í herfórum sínum*, have n-t i sine Gemmer: *eitu skeyti ... á hún ekki til í herfórum sínum* (NK. '12, 8). **-fróður** [-froᵘ·ð-øϙ] a. militærkyndig. **-fræði** [-frai·ðɪ] npl. Krigskundskaber. **-frægð** [-fraiqð, fraigþ] f. Krigerberömmelse.

herfuskapur [hɛr·vøsga·bøϙ, -sga·pøϙ] m. Blødagtighed.

her fær [hɛϙ·fai·r] a. krigsdygtig, tjænstdygtig. **-færi** [-fai·rɪ] npl. Vaabenudrustning, militær Udrustning: *með þeim herfærum, sem herskip hafa til þeirra hluta* (EArRétt. 350). **-færni** [-fairdnɪ] f. indec. Tjænstdygtighed. *-**föður (-urs)** [-fö·ðøϙ] m. = **Óðinn.** **-för** [-fö·r] f. = **herferð.**

hergagna búr [hɛr·gagnabu:r] n. Arsenal. **-vagn** [-vag·v] m. Rustvogn. **-verksmiðja** [-vɛϙ·(k)smɪðja] f. Vaabenfabrik.

her ganga [hɛr·gauŋɡa] f. March. *-**gautur** [-göy·døϙ, -göy·tøϙ] m. npr. et af Odins Navne. **-geiri** [-ɡɛi·rɪ] m. Militærgrænse. **-gervi** [-ɡɛrvɪ] n. Vaaben og Ammunition, Krigsfornødenheder. **-gyðja** [-ɡɪðja] f. Krigsgudinde. **-gjarn** [-ga(r)dv] a. krigersk. **-glaumur** [-glöy·møϙ] m. Kamplarm. **-gnýr** [-gni·r] m. Kamplarm, Vaabengny. **-guð** [-gvʏ·ð] m. Krigsgud. **-gögn** [-gögv] npl. Krigsfornødenheder, Vaaben og Ammunition. **-göngulag** [-göyŋgøla:q] n. March (Musikstykke). **-hald** [hɛ:ϙ(h)alt] n. Hærhold, det at holde en Hær. **-hlaup** [hɛϙ·(h)λöy·p] n. hurtig March af bevæbnede: *gera h. inn í land e-s*, göre Indfald ind i ens Land; *ráðast með herhlaupi að borginni*, storme Byen. **-hlýðni** [-(h)λiðnɪ] f. indec. (militær) Disciplin, Krigstugt, Subordination. **-hvöt** [-χwö·t, -kvö·t] f. Opmuntring til Kamp; *(í ljóðum)* Kampsang.

herja (a) [hɛr·ja] vt. og vi. **1.** hærge, føre Krig: *h. land*, hærge et Land; *víkingar herjuðu um alt Eystrasalt*, Vikingerne drog paa Hærtogt i (hærgede) alle Østersølandene; *Napóleon herjaði á Rússa* (angreb Rusland). — **2.** i overf. Bet.: *h. e-ð út (úr e-m)*, faa n-t med Tryglen, afnøde en n-t, presse n-t ud af en: *Hann gekk á nágrannabæina til skiftis til þess að h. út mjólk* (JTrSk. I. 317).

†herjan (-ar) [hɛr·jan] f. Hærgen.

Herjann (-s) [hɛr·jan] m. npr. et af Odins Navne; *Herjans hróður*, Poesi; **Herjans-hjú*, Soldater (MJ. V. 49); nu bruges gen. *herjans* som förste Led i Sms. i forværrende Bet., se nedenf.

herjans lega [hɛr·janslɛ·qa] adv. slyngelagtig. **-sonur** [hɛr·janso:nøϙ] m. **1.** *(þorpari)* Kæltring, Slyngel. — **2. a.** det Led i et Faars Ryg, der rager höjest. — **b.** det næste Led bag Drageren (Árn., Rang.).

herjar [hɛrjaɹ] mpl. se **her.**

her kall [hɛrkadl] n. Krigsraab. **-kastali** [-kasdalı] m. Fæstning, Borg: *herkastalinn* [illegible], Frelsens Hærs Bygning (Borg) [illegible]. **-kerling** [-kɛ(r)dliŋk] f. **1.** gammel fej(g) Kærling. — **2.** *(kona, sem er í Hjálpræðishernum)* Frelserpige (Rvk).

herkinn [illegible] a. haardfør.

1. herkja (-u, -ur) [hɛrɟa] f. **1.** *(harka)* Haardhed. — **2.** is. i pl. *herkjur*, Møie, Besværlighed, Vanskelighed: *það var með mestu herkjum*, det var med Nød og næppe, knap og nap, paa et hængende Haar [illegible] (ÞTh Lýs. I. 163—164).

2. herkja (ti) [hɛrɟa, hɛr(χ)dı] vi. arbejde sig frem med Anstrængelser.

herkjubrögð [illegible] npl. yderste Anstrængelse: *með herkjubrögðum*, med Nød og næppe.

her klukka [illegible] f. Stormklokke. **-klæða** [-klaiða] vt. (be)klæde, ruste, [illegible] refl.: *herklæðast*, (be)væbne sig, iføre sig Rustning. **-klæði** [-klaiðı] npl., **-klæðnaður** [-klaiðnaðʊɹ] m. Rustning.

[illegible] Haardførhed.

[illegible] **-kostnaður** [illegible] m. Krigsomkostninger.

2. hemja [illegible] **-ar)** [hɛrkulɛs] m. npr. (myt.) Herkules; — spec. [illegible]

[illegible] n-t, holde Styr paa n-t; [illegible] n. Feltmærke; *(á hjálmi)* Hjælmtegn. **-kunn-** [illegible] *heimahögunum* [illegible] krigskyndig. **-kví** [-kviː] f. Indeslutning el. Afspærring [illegible] (ÞThFerð I. 35) [illegible]

2. [illegible] (Mýrd. V. 45). [illegible]

hemla (-u, [illegible] *unnugt um, að í herkvíum væri* (som han ikke vidste var [illegible] Art Runer [illegible] 8, A. 54). **-kvía (a)** [-kviːja] vt. blokere. **-kvíun** [-kviːjon] [illegible]

hemlaböndᵢ [illegible] Afspærring ved en Hær; Blokade. **-kvöð** [-kvöːð] f. **1.** [illegible]

hempa [illegible] **2.** [illegible] **-kænn** [illegible] *missa hempu* [illegible] skyndig. **-kænska** [-ɟainsga] f., Krigskyndighed.

(Talem.) *stytt* [illegible] [hɛrlɛχ(h)ɛiːt] npl. Herlighed. ?**-legur** [-lɛqʊɹ] a. herlig; [illegible]

— **2.** *(kvenfólk)* [illegible] [lɛiːða] vt. bortføre i Fangenskab. **-leiðing** [-lɛiːðiŋk] f., [illegible] *skárri er það* [illegible] f. Bortførelse i Fangenskab: *h. Gyðinga í Babýlon*, det [illegible] Fangenskab. **-lið** [-lıːð] n. Hær, Tropper. **-lúður** [-luːðʊɹ] m. [illegible] strompet.

[illegible] **herma (-u, -ur)** [illegible] *he. allki, er þeir nefndu hermur* (ÁBjH. 71).

herma (di) [hɛrma] vt. og vi. **1.** fortælle, berette, fremstille (i Ord): *ski (el. upp á) e-n*, ¹) paastaa, at en har sagt el. gjort n-t; *h. loforð (bón, el. upp á e-n*, paastaa, at en har lovet (bedt, befalet) en n-t: *Hvað sem* [illegible] ²) fortælle n-t, der ikke tjæner til ens Ære, anklage en for n-t: *jeg* [illegible] 18). — **2.** *h. eftir e-m*, ¹) efterligne en i Ord el. Handling, efterabe [illegible] — *aði*; — *smábörn herma alt eftir eldri systkinum sínum* (gör alt, hvad [illegible] ser deres ældre Søskende göre); ²) *(skæla sig)* vrænge efter en.

her maður [hɛrmaːðʊɹ] m. **a.** Soldat, Kriger. — **b.** spec. Medlem af Frelsens Hær. **-mál** [-mauːl] npl. Krigsvæsen.

hermála ráð [hɛrmaularauːð] n. Krigsministerium. **-ráðgjafi** [-rauð-ɟavı] m., **-ráðherra** [-rauːþ(h)ɛra] m. Krigsminister. **-stjórn** [-sdjoᵘrdn] f. Krigsministerium.

her málefni [hɛrmaulɛbnı] npl. Krigsvæsen, Krigsaffærer. **-mann (-s, -ar)** [-man] m. npr. Herman.

hermanna búð [hɛrmanabuːð] f. Kaserne, Barak. **-eiður** [-ɛiːðʊɹ] m. Soldatered. **-mál** [-mauːl] n. militært Sprog, militærteknisk Sprog. **-skáli** [-sgauːlı] m. = **herskáli.** **-skýli** [-sɟiːlı] n. Barak. **-skóli** [-sgoᵘːlı] m. Militærakademi, Militærhöjskole. **-spítali** [-sbiːtalı] m. Indvalidehospital.

hermannlegur [hɛrmanlɛqʊɹ] a. mandig, martialsk af Udseende.

hermd (-ar) [hɛrmt] f. Harme, Uvilje, Forbitrelse.

hermdar fullur [hɛrmdaɹfʏdlʊɹ] a. vred, forbitret. **-gjöf** [-r-ɟöːv] f. fordærvelig Gave. **-hugur** [-ɹ-(h)ʏːqʊɹ] m. vred Hu. **-yrði** [-r-ırðı] npl., **-orð** [-orð] npl. vrede Ord. **-verk** [-vɛrk] n. **a.** Hærværk, Skade: *Sjórinn vinnur stærri h. og meira manntjón* (ÞGjD. 67). — **b.** frygtelig Gærning, Udaad: [illegible]

her megir [illegible] npl. Kriger[illegible]. **-menska (-u)** [illegible] f. **1.** [illegible] **2. a.** [illegible] velser. — **b.** *(hershöfðingjakostir, herkænska)* Feltherredygtighed. **-mensku-legur** [-mensgolɛːqʊɹ] a. hvad der angaar Krigerliv el. Krigstjæneste; — adv. *-lega*, med Krigsdygtighed. **-ment** [-mɛvt, -ment] f. Krigskyndighed, Krigskunst. **-merki** [-mɛrɟı] n. Krigsbanner.

hermi gáfa [hɛrmıgauːva] f. Efterlignelsesævne. **-hneigð** [-hvɛiqð, hvɛiɣþ] f., **-hvöt** [-χwöːt, -kvöːt] f. Efterlignelsestrang. **-kráka** [-krauːga, -krauːka] f. en, som kan efterligne andres Stemme og Lader, Efteraber, Mimiker. **-legur** [-lɛqʊɹ] a. sörgelig. **-leikur** [-lɛiːqʊɹ, -lɛiːkʊɹ] m. mimisk Spil (EÓKv. 148).

hermilín [hɛrmılıːn] n. Hermelin.

hermi stefja [hɛrmısdɛvja] f. Parodi (af et Digt). **-tunga** [-tuŋga] f. **a.** efterlignende Tunge: (Ordspr.) *alt er heilt í hermitungunni*, Efter[illegible] **b.** *hermikráka.*

hermóður [hɛrmoᵘːðʊɹ] m. **1.** Krigsbegejstring. — **2.** Mandsnavn.

hernaðar fræði [hɛrdnaðaɹfraiːðı] f. indec. Krigsvidenskab. **-íþrótt** [-r-iːþroᵘht] f. Krigskunst. **-kostnaður** [-ɹ-kos(d)naðʊɹ] m. = **herkostnaður.** **-legur** [-r-lɛːqʊɹ] a. militær. **-list** [-lıst] f. Krigskunst. **-maður** [-maːðʊɹ] m. Kriger. **-saga** [-ɹ-saːqa] f. Krigshistorie. **-skóli** [-sgoᵘːlı] m. Militærakademi. **-taska** [-tasga] f. Tornister. **-tími** [-tiːmı] m. Krigstid. **-tæki** [-taiːɟı, -taiːkı] npl. = **hergögn.** **-vald** [-r-valt] n. krigersk Magt.

hernaður (-ar) [hɛrdnaðʊɹ] m. **1. a.** Krigsførelse: *hefja hernað*, begynde Krig. — **b.** *(ófriður)* Krig. — **c.** *(herþjónusta)* Krigstjæneste. — **2.** *(rán)* Hærgen, Plyndring.

her nafn [hɛrnabv] n. (Mýrd.) = **uppnefni.** **-nám** [-nauːm] n. **1.** Krigsbytte: *nema Hektor láti fyrst líf sitt fyrir spjóti mínu og gjaldi mér svo h. fyrir Patróklus* (Il. II. 157). — **2.** Plyndring, Tagen Bytte, Tagen til Fange, Opbringelse; *taka hernámi*, tage som Bytte; tage til Fange; *(um skip)* opbringe (om Skibe): *enskt herskip tók það skip hernámi, er Smith var á* (ÞThLfr. III. 267); *lýsa í hernámi*, erklære for erobret: *lýstu Rússar Kúrlandi í hernámi* (Skírn. VI. 11). **-nema** [-nɛːma] vt. tage som Bytte, tage til Fange, opbringe: *skipið verður hernumið*, Skibet bliver opbragt; — pp. *hernuminn*, krigsfangen: (Ordspr.) *fár hernuminn er frækn* (el. *frekur) til vígs*, Krigsfange er sjælden tapper. †**-neskja (-u, -ur)** [hɛr(d)nɛsɟa] f. Harnisk.

her nýtur [hɛrniːdʊɹ, -niːtʊɹ] a. kampdygtig. **-næma** [-naiːma] vt. = **hernema.**

Heródes (-ar) [hɛːroᵘdɛːs] m. npr. (Talem.) *vísa e-m frá Heródesi til Pílatusar*, lade en løbe fra Herodes til Pilatus.

her óp [hɛːroᵘːp] n. **a.** Krigsraab. — **b.** spec. *Herópið*, Frelsens Hærs Organ (paa Island). **-orð** [-orð] n. Løsen.

herpa (ti) [hɛrba, hɛr(p)dı, hɛr(p)tı] vt. **1.** trække sammen: *h. að e-m*, trække n-t haardt sammen om en; — overf. give en en haard Irettesættelse; *h. saman*, indsnærpe. — **2.** refl. *herpast*, trække sig sammen, skrumpe ind.

herpilína [hɛrbıliːna] f. Tov, hvormed Snærpevaad trækkes sammen.

herping (-ar) [illegible] = **herpingur.**

herpings frost [hɛrbiŋsfrosːt] n., **-kuldi** [-kʏldı] m. bidende Frost, skærende Kulde.

herpingur (-s) [hɛrbiŋgʊɹ] m. **1. a.** Sammentrækning; Sammenkniben; Krybning, Krympen: *það er h. í skinninu, í dúknum.* — **b.** Trækning, Sammentrækning (i Legemet): *Við lof þeirra kvennanna . . . og eigin hugsanir, fann Geirmundur til herpings fyrir brjóstinu* (ÞGjUf. 50). — **2.** bidende Frost, skærende Kulde.

herpinót [hɛrbınoᵘːt] f. Snærpevaad, no. Snurpenot.

herprestur [hɛrprɛsdʊɹ] m. Feltpræst.

1. **herra** (gen. ds., pl. **-ar)** [hɛrːa] m. **1. a.** Herre, Husbond: (Ordspr.) *latur h. hefur lata sveina*, som Herren er, saa følger ham Svende. — **b.** spec. *herrann*, Vorherre. — **2.** som Titel: **a.** (forkortet *hr.)* Herre (bruges som det danske Herre): *herrar mínir; hr. Jón Jónsson.* — **b.** spec. som Titel til de isl. Biskopper: *h. biskup(inn)*, hans (Deres) Höjærværdighed.

2. **herra (a)** [hɛrːa] vt. **1.** slaa til Ridder, adle: *Newton var herraður af Bretadrotningu.* — **2.** *(kalla e-n herra)* kalde en for Herre, give en Benævnelsen el. Titlen »Hr.«.

herra burðir [hɛrːabʏrðıɹ] mpl. adelig Herkomst. **-dómur** [-doᵘːmʊɹ] m., **-dæmi** [-daiːmı] n. **1.** *(veldi)* Herredömme, Magt. — **2.** *(aðalstign)* Adelstand, Adelskab. **-garðseigandi** [-garþsɛiːqandı, -gaɹs-] m. Godsejer. **-garður** [-garːðʊɹ] m. Herregaard. **-legur** [-lɛːqʊɹ] a. **1.** *(sem hæfir höfðingjum)* herskabelig. — **2. a.** *(með drotnunarsvip)* med et bydende Væsen. — **b.** kommanderende (i sin Optræden): *vera h. við e-n.* — **3.** adv. *-lega.* †**-lundaður** [-lʏndaðʊɹ] a. stolt: *(að Bjarni) væri h. og drottnunargjarn* (SvPBjP. 26). **-maður** [-maːðʊɹ] m. Herremand, Adelsmand. **-mannsmatur** [-mansmaːdʊɹ, -maːtʊɹ] m. Herreret(ter).

*herrammur** [hɛrːamːʊɹ] a. kampstærk.

herra nótt [hɛrːanoᵘht] f. Herrenat, Ceremoni i *Skálholt* Latinskole og senere i *Reykjavík* Latinskole, helt ned til det 19. Aarh. Begyndelse, bestaaende i Kroning af dux scholæ, med Efterligning af Hofceremoniel, latinske Taler og Opførelse af Skuespil. Det isl. Teater kan med en vis Ret siges at stamme herfra; det förste isl. Skuespil, som er gaaet over Scenen, *Brandur* af Biskop Geir Vídalín, blev opført der. Beskrivelse af Ceremonien af Árni Helgason og Sveinn Pálsson findes i ÓDavSk. 24—25. **-setur** [-sɛːdʊɹ, -sɛːtʊɹ] n. Herregaard. **-snið** [-snıːð] n. Herrevæsen, fornemt Væsen: *hafa á sjer h.*, optræde som en fornem Mand. †**-spil** [-sbıːl] n. Domino. ?**-stand** [-sdanːt] n. Herrestand: *Ráðherra hafði líka átt bágt með að átta sig á hinu nýja herrastandi* (komme til Klarhed over sin ny Værdighed) (Alþ. '11, B. 405). **-stjett** [-sdjɛht] f. Adelstand, Adelskab. **-vandur** [-vandʊɹ] a. kræsen m. H. t. hvem man tjæner: (Ordspr.) *hamingjan er ekki herravönd*, Lykken er det det samme, hvem hun tjæner.

hersaga [hɛrsaːqa] f. *(frjett um her)* Efterretning om en Hær; *(frjett úr hernaði)* Krigsnyt, Nyheder fra Krigen.

hers hendur [hɛrs(h)ɛndʊɹ] fpl. Fjendehaand: *vera í hershöndum*, ¹) være i Fjendevold: *þeir voru eftir í hershöndum, og þorðu varla að sjá upp á nokkurn mann* (Víd. I. 303—304); ²) være prisgivet: *þegar börnin koma inn, er alt í hershöndum*; — *fara hershöndum um e-ð*, hærge og plyndre n-t. **-höfðingi** [-(h)övðiŋgı, -(h)öbð-] m. **1.** Hærfører, Feltherre: *Napóleon hefur líklega verið mesti h., sem uppi hefur verið.* — **2.** *(yfirmaður hers)* General.

hersing (-ar, -ar) [hɛrsiŋk] f. Skare, Tog.

hersýning [hɛrsiːniŋk] f. Revy, Mønstring.

hersir (-is, -ar) [hɛrsıɹ] m. †**1.** Herse, Herredshøvding (i Norge i den tidlige Middelalder), i Rang næst efter *jarl*, men höjere end *höldur*; — forekommer sjældent i Nutidssproget, f. Eks. i Skírn. '11, 66 som Gen-

givelse af den tyrkiske Titel Bey . — 2. Fyrste. *hersa kindir,* Fyrsteslægter (MJ. V. 240). — 3. *(ofursti)* Oberst, Bataillonschef.

her sjóður [hɛǫ sjo· ðǫǫ] m. Krigskasse. **-skáli** [-sgau·lɪ] m. Kaserne.

herskapar búningur [hɛǫ sgabarbu:niŋgǫǫ, -sgapar-] m. krigersk Udrustning. **-stefna** [-ǫ-sdɛb·na] f. Militarisme. **-útbúnaður** [-r-u:tbunaðǫǫ] m. Krigsrustninger.

her skapur [hɛǫ sgabǫǫ, -sgapǫǫ] m. 1. Krigsvæsen. — 2. *hernaður.* **-skár** [-sgau·r, f. -sgau , -sgauht] a. krigersk: *landið var herskátt,* Landet var i Krigstilstand; *í sumum hjeruðum Arabíu er mjög herskátt af ræningjum,* i enkelte Egne af Arabien huserer der Røvere. **-skari** [-sga·rɪ] m. Hærskare, Legion, Krigerskare. **-skylda** [-sǵɪlda] f. Værnepligt. **-skyldur** [-sǵɪldøǫ] a. værnepligtig. **-skyldutími** [-sǵɪldøti:mɪ] m. Tjænestetid. **-skip** [-sǵɪ·p] n. Krigsskib, Orlogsskib.

herskipa fylgd [hɛǫ·sǵɪbafɪl·(χ)t, -sǵɪpa-] f. Ledsagelse af Krigsskibe: *sigla með h.,* sejle under Konvoj. **-lægi** [-lai:jɪ] n. Krigshavn. **-smíðastöð** [-smi·ðasdö:ð] f. Orlogsværft. **-smíði** [-smi:ðɪ] f. Bygning af Krigsskibe.

herskipun [hɛǫ·sǵɪ·bøn, -sǵɪ·pøn] f. Hærordning; Krigsvæsen.

herskipunar legur [hɛǫ·sǵɪbonarlɛ:qøǫ, -sǵɪp-] a. militær. **-list** [-lɪs·t] f. Taktik. ° **-meistari** [-mɛɪs darɪ] m. Taktiker.

her skýrsla [hɛǫ·sǵi(ǫ)sla] f. militær Indberetning. **-skjöldur** [-sǵöldøǫ] m. (egl.) Hærskjold, Krigsskjold; i Forb.: *fara herskildi yfir* (el. *um) (landið),* hærge og odelægge (Landet); *hefja herskjöld gegn e-m,* erklære en Krig; *taka e-ð herskildi,* bemægtige sig n-t. **-skoðun** [-sgo·ðøn] f. = **hersýning.** **-skóli** [-sgo^u·lɪ] m. Militærakademi, Officerskole. **-skráning** [-sgrau·niŋk] f. Indrullering, Indskrivning af Soldater. **-skrýddur** [-sgrid·-øǫ] a. fuldt bevæbnet. **-skrúði** [-sgru·ðɪ] m. (fuld) Rustning. **-skörungur** [-sgö·ruŋgøǫ] m. fremragende Hærfører.

hersla (-u, -ur) [hɛǫ·sla] f. 1. *(herðing)* Hærdelse: *h. járns,* Hærdelse af Jærn; — spec. om Hærdelse af Leer: *Gísli dengdi* (harede Leer) *og bað Guðríði að blása fyrir herzlu* (GKonÆf. 64). — 2. *(harka)* Haardhed. — 3. *(áreynsla)* Anstrængelse.

herslu kippur [hɛǫ·sløʂɪhbøǫ] m. Anstrængelse. **-munur** [-mʏ:nøǫ] m. lille ekstra Anstrængelse, som kan fuldbyrde det, der arbejdes paa: *það vantar ekki nema herslumuninn,* der mangler kun meget lidt, en lille Anstrængelse endnu. **-stokkur** [-sdohgøǫ] m. *(= nór)* Smedetrug, Essetrug, Køletrug. **-vatn** [-vahtn] n. Vand til at hærde Jærn i.

*her snar [hɛǫ·sna·r] a. hurtig i Kampen: *leituðu sum* (ɔ: *spjótin) sér staðar í holdi hinna hersnöru kappa* (Il. II. 71). **-spítali** [-sbi·talɪ] m. Lazaret. **-spori** [-sbo·rɪ] m. a. Fodangel. — b. i overf. Bet. Hindring, ubrydelig Lænke: *norðangarrinn hefir ... lagt herspora yfir heimskautsbauginn* (Eimr. V. 133). **-staða** [-sda·ða] f. 1. *(staða hers)* en Hærs Stilling. — 2. *(staða í fylkingu)* Plads i Slagordenen. **-starf** [-sdarv] n. Krigens Möje. **-stjóri** [-sdjo^u·rɪ] m. Leder af en Hær. **-stjórn** [-sdjo^urdn] f. Ledelse af en Hær, Kommando: *hafa h. á hendi,* føre Kommandoen over Hæren. **-stjórnarformaður** [-sdjo^u(r)dnaǫfor·maðøǫ] m. Stabschef. **-stjórnarráð** [-sdjo^u)r)dnarau:ð] n. Generalstab. **-straumur** [-sdröy·møǫ] m. Hærstrøm. **-stöð** [-sdo:ð] f. Lejrplads. *-sveinn [-svɛɪdn] m. a. *(aðstoðarmaður hershöfðingja)* Adjutant (MJ. V. 41). b. *(skjaldsveinn)* Vaabendrager (MJ. III. 178). **-sveit** [-svɛɪ·t] f. Afdeling af en Hær, Hærskare, Legion, Regiment, Brigade. **-svæsinn** [-svai·sɪn] a. hæftig i Krig, krigersk. **-sögufræðingur** [-söqøfrai:ðiŋgøǫ] m. Militærhistoriker. **-sögulegur** [-söqolɛ:qøǫ] a. krigshistorisk. **-söngur** [-söyŋgøǫ] m. Krigssang. **-tak** [-ta·k] n. Erobring: *taka hertaki,* erobre. 1. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. Erobring. 2. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. 1. *(taka höndum)* tage til Fange; fængsle. — 2. *(vinna)* erobre. ° **-tamning** [-tamniŋk] f. = **heræfing.** °**-tamningarbúðir** [-tamniŋgarbu:ðɪǫ] fpl. Øvelseslejr. **-taska** [-tasga] f. Tornister. **-tekning** [-tɛhgniŋk] f. = **hertaka.** ° **-temja** [-tɛmja] vt. eksercere. **-tygi** [-ti·jɪ] npl. Rustning. **-tygja (a)** [-ti·ja] vt. (be)væbne, ruste. **-tygjabúr** [-tijabu:r] n., **-tygjahús** [-tijahu:s] n. Arsenal. **-tygjavörður** [-tijavör·ðøǫ] m. Töjmester. **-tygjun** [-ti·jøn] f. Bevæbning, Rustning. **-tjald** [-tjalt] n. Krigstelt.

hertoga dæmi [hɛǫ·toqadai:mɪ] n. Hertugdömme. **-frú** [-fru:] f. Hertuginde. **-kóróna** [-ko^u:ro^una] f. Hertugkrone. **-nafn** [-nab·n] n. Hertugtitel.

her togi (-a, -ar) [hɛǫ·toi·jɪ, -to·qa(ǫ)] m. Hertug. **-tæki** [-tai·ǵɪ, -tai·ʂɪ] npl. Genstande til Krigsbrug, spec. Krigskontrabande (Stj. '98, A. 34). **-vald** [hɛr·valt] n. militær Myndighed: *Þannig kom hann góðri skipun á herinn með hervaldi sínu* (Il. I. 35); — Krigsmyndighed, Feltherremyndighed, Magt over en Hær: *Þannig gekk hann um herinn með hervaldi, og kannaði hersveitir kappanna* (Il. I. 90). **-vanur** [-va·nøǫ] a. kampovet, krigsvant. **-varsla** [-vaǫsla] f. Belejringstilstand. **-vastur** [-vasdøǫ] n. det at blande sig i Krig el. Krigsvæsen: *og hæðast guðirnir að hervastri ástargyðjunnar* (Il. I. xii). **-veldi** [-vɛldɪ] n. militær Magt, militært Herredömme. **-verk** [-vɛǫk] n., **-virki** [-vɪǫǵɪ] n. Hærværk, Ødelæggelser, Ravage. **-víkingur** [-vi·ǵiŋgøǫ, -vi·ʂ-] m. Viking. **-vjel** [-vjɛ·l] f. Maskine el. Opfindelse til Krigsbrug. **-vjelameistari** [-vjɛlamɛɪs darɪ] m. Ingeniør, Militærtekniker. **-væða** [-vai·ða] vt. bevæbne: — refl. *hervæðast,* [1]) ruste sig til Kamp; [2]) iføre sig Rustning.

herzl- [hɛǫ·sλ-] se **hersl-.**

her þing [hɛǫ·þiŋk] n. Krigsraad. **-þjóð** [-þjo^u·ð] f. krigersk Nation. **-þjónusta** [-þjo^u·nøsda] f. Krigstjæneste. **-æfa** [hɛ:rai·va] vi. eksercere. **-æfing** [-ai·viŋk] f. a. Ekscercits: *daglegar heræfingar.* — b. Manovre: *hinar miklu heræfingar, sem stóðu yfir í 10 daga.* **-ör** [-ö·r] f. Budstikke: *skera upp h.,* udsende Budstikken, kalde alle Mand til Vaaben; mobilisere.

hes (-s, pl. ds.) [hɛ·s] n. og **(-jar,** pl. **-jar, -jur)** f. 1. *(á dýrum, einkum nautum)* Doglæp. — 2. a. pl. *hesjur,* lodrette Tremmer til Törring af Hø, †no. hæsje. — b. Snore til Ophængning af Töj el. desl. (Árn.).

hesi (-is, pl. ds.) [hɛ:sɪ] n. (Árn.) = **hes** 1.

hesli (-is) [hɛs·lɪ] n. (bot.) Hassel (corylus avellana). **-hnot** [-hvo... f. Hasselnød. **-köngull** [-köyŋ·godλ] m. Hasselrakle. **-mús** [-mu:s] (zool.) Hasselmus, Syvsover (myoxus). **-skógur** [-sgo^u:(q)øǫ] m. Hassel-skov. **-viðarhnot** [-vɪðaǫ(h)vo:t] f. = **heslihnot.** **-viðja** [-vɪð·ja] Hasselvaand. **-viður** [-vɪ:ðøǫ] m. Hasseltræ.

1. **hespa (-u, -ur)** [hɛs·ba] f. 1. Haspe, Garnhaspe, haspet Garnbun... *(h. ... 11 skreppur ... 484 þræðir;* — *þriðiur* (en Omgang paa Garnvinde... er i Reglen paa Nordlandet 63 danske Tommer, d. v. s. 3 Hamborgerale... paa Østlandet derimod = 3 danske Alen. Af to maalte *hesputrje* v... det enes Perimeter $63^1/_4$ danske Tommer, det andets $65^1/_2$ danske Tomm... = omtr. 3 isl. Hamborgeralen (nöjagtig $65^5/_{11}$ d. Tommer). — 2. *(hespu-trje)* Garnvinde, Vinde. — 3. *(á hurð)* Haspe, Overfald (paa en Dör).

2. **hespa (a)** [hɛs·ba] v. 1. vi. haspe: *h. af snældu,* afhaspe en Ten. 2. vt. sætte en Haspe for: *Þórður hespaði vel báðar dyrnar* (ÞGjD. 3).

hespu brot [hɛs·bøbro:t] n. = **brot** 12. **-garn** [-gad·n, -gar·dn] ... Haspegarn. **-hjól** [-ho^u:l] n. (Breiðd.) = **hesputrje.** **-langur** [-lauŋ·gøǫ] a. af en Haspes Længde, jfr. 1. *hespa* 1. **-lægur** [-lai:qøǫ] a.: *hespulægt trj...* Haspetræ, tre Alen i Omkres (jfr. dog BH.); *Grenitré uppbornu ...* *Barðaströnd 6 álna löngu, hespulægu í digrara enda* (AlÞb. 1732, Nr. 31). **-nál** [-nau:l] f. Sikkerhedsnaal (Rang.). **-trje** [-trjɛ:] n. Garnvinde, Garn-haspe, Traadhaspe.

hesta (a) [hɛs·da] vt. forsyne med Hest; *hann hestaði mig austur; ... vel hestaður,* forsynet med en god Hest el. gode Heste.

hesta at [hɛs·daa:t] n. Hestekamp. **-braskari** [-bras·garɪ] m. H... pranger, Hestespekulant. **-brynja** [-brɪn·ja] f. Hesteharnisk. **-dá'æ** ... laidɪ, -laitɪ] n. (overdreven) Forkærlighed for Heste, Hippa... vt. = ... urnýjun [-ɛn·dørnijøn] f. Fornyelse af Heste; Remonte Krigsba... **-fantur** [-fav·døǫ, -fan·tøǫ] m. Mand, som behandler Heste slet. *(leiðar...*

hestafl [hɛs·dabλ] n. Hestekraft.

hesta gaddur [hɛs·dagad:øǫ] m. Hestegodning, Heste... [-gauŋ·ga] f. 1. Leden efter Heste oppe mellem Bjærgene: ... afsk... *var búist til hestagöngu* (ÞGjD. 63). — 2. *(hestahagi)* Græsgang fo...r; om Vinteren). **-gangur** [-gauŋ·gøǫ] m. 1. *(gangur, 4 skeifur)* et Sa... sko. — 2. *vera með hestagangi,* (om Hopper) løbe gal. **-garður** [-gar·ð...] = **hestarjett.** **-geymsla** [-ǵɛim·sla] f. Hestepasning, Vogtning af H... **-gneggjan** [-gnɛǵ:an] f. Hestevrinsken. **-gnýr** [-gni:r] m. Drön af H... hove. **-gull** [-gʏd·λ] n. udmærket Hest: *Einstakt h. er þessi foli* (ÞGjL...). **-hnútur** [-hvu:døǫ, -hvu:tøǫ] m. Muleknude (Knude, der slaas om en ... lig Hests Mule, naar den skos). **-hósti** [-ho^us·dɪ] m. Hoste hos He... **-hugur** [-hʏ:qøǫ] m. 1. Hestefyrighed: (Ordspr.) *ilt er að hafa hestahu... músarmátt* (GJ.), Hestefyrighed og Musekræfter passer daarlig sammen. ... Interesse for Heste. **-járn** [-jaur·dn, -jaud·n] npl. Hestesko. **-járnari** [-jau... arɪ, -jaur·dnarɪ] m. Beslagsmed, Hovsmed. **-kaup** [-köy:p] npl. a. Heste-kob: *hafa h.,* bytte Heste. — b. = *hnefakaup.* **-kostur** [-kos·døǫ] m. ... i Forb.: *hann hafði hestakost góðan,* han var rigelig forsynet med gode Heste. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. som minder om Heste; — overf. plump: *þót... nafnit* (ɔ: *heysótt) se næsta hestaligt* (LFR. XV. 60). **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] ... Mangel paa Heste. **-lið** [-lɪ:ð] n. Rytteri. **-lús** [-lu:s] f. Hestelus (hippo-bosca equina). **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl.: *vera í hestalátum = vera með hestagangi.* **-maður** [-ma:ðøǫ] m. 1. Hesteelsker, Hestekender. — 2. flink Rytter. 3. *hestasveinn.* **-mark** [-maǫ·k] n. Øremærke paa Heste. **-móðir** [-mo^u·ðɪǫ] f. Hoppe, Horsemoder. **-múll** [-mud·λ] m. haardt Mundstykke til Heste (BH.). **-möttull** [-möhdodλ] m. Hestedækken (Lögr. '15, 51). **-níðingur** [-ni:ðiŋgøǫ] m. Hesteplager. **-níðsla** [-nið·sla] f. slet Behandling af Heste. ° **-ráðsmaður** [-rauð·smaðøǫ] m. Overstaldmester. **-reka** [-rɛ:ga, -rɛ:ka] f. (agr.) Muldskuffe. **-rjett** [-rjɛht] f. Hestefold, Indelukke for Heste. **-sár** [-sau:r] a. uvillig til at laane Heste. **-skál** [-sgau:l] f. Stigböjleskaal, Afskedsskaal (som drikkes inden man stiger til Hest). **-skifti** [-sǵɪf·dɪ] npl. Hesteskifte; Ombytning af Heste: *hafa h.,* bytte Heste; skifte Heste, sadle om; (Ordspr.) *lítil hestaskifti gera stutta dagleið* (GJ.), hvo sjælden skifter Hest, kommer stakket Vej. **-sótt** [-so^uht] f. epidemisk Sygdom hos Heste. **-stafur** [-sda·vøǫ] m. = **hestastöng.** **-stallur** [-sda... øǫ] m. †1. = *hesthús.* — 2. Hestekrybbe (Sl.). **-steinn** [-sdɛid·...s- Hestesten (ɔ: Sten paa Gaardspladsen, hvortil Hestene bindes). Kamp- [-sdoy:r] m., **-stjaki** [-sdja:ǵɪ, -sdja:ʂɪ] m. Pæl til at bin... m. Kri... **-strákur** [-sdrau:gøǫ, -sdrau:k-] m. Dreng, som pas... og Ammu... Heste-dreng». **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. lang Stok, som brug... **-hald** [hɛ:n... til at drive Hestene frem, dels til at støtte dem ...y·p] n. hurti...tes i Heste... rejst paa Bagbenene (Eimr. IX. 35). **-svei**...tald ind i ens I...agfra, naar d... **-sveit** [-svɛi:t] f. Egn, rig paa Heste...en. **-hlýðni** [-(h)...in [-svɛid·n] m. el. Heste. **-þjófur** [-þjo^u:... Subordination. **-hvöt** [... **-vísa** [vi·sa] f. Vers andres Heste uden Tilladelse...m) Kampsang. ... en der tag... hesta...

hestauðugur [hɛs·döy·ðø... 1. hærge, fo... m. Hestetyv, is.

hesta val [hɛs·dava:l] n. pr... *Fystrasalt,* øǫ] **-þræll** [-þraid·λ] m. ur [-val·døǫ] m. Overstaldm...; *Napóleon he...* a. rig paa Heste. [-vɪ:nøǫ] m. Hesteven. **-vörð** *(úr e-m),* fa...øǫ] ...egtige (Ride)Heste at vælge imel... he... n. **hestaat.** *...nn gekk á nág...* ...ester. **-víg** [-vi:q] n. ... Staldmester. ur [-vör·ðøǫ] m.

hest bak [hɛs·ba·k] n. He... komme op paa Hest, ride. ...ærgen. *á hestbaki,* til He... Heste. **-braut** [-bröy·t] f. S... npr. et af Odins ...teryg: **-birgur** [hɛs·tbɪrgøǫ] a. g... **-búinn** [-bu·ɪn] a. rede til at (MJ. V. 49); nu ...por efter Heste, Sti (nedt... saa meget som en Hest kan ...e Bet., se nedenf. stige i Sadlen. **-burður** ... *ferjutollur, einn fiskur fyrir he...* adv. slyngelagtig. — en Hests Oppak... godt Foder til en Hest Vint...gel. — 2. a. det L...ære; (ÞThLfr. II. 265). ur [-fɪ·møǫ] a. øvet i Ridni...ed bag Drageren (Á...stburð ...eren over. **-far** [-fa·r] ...ng. **-folald** [-fo·lalt] n...

[-to·doɡ, -fo·to·ɡ] m. Hestefod. **-frægur** [-traι:qoɡ] a. [illegible] *[illegible]* **-fær** [-fai·r] a. **1.** fremkommelig for Heste: *h. vegur.* **2.** i Stand til at holde sig paa Hesteryggen: *[illegible]* *flokknum mundu ... tæplega hestfærir* (ÞGjÚf. 65). **-gangur** [-gauŋgoɡ] m. et Sæt Hestesko. **-gjöf** [-ɟö·v] f. Gave af en Hest. **-hali** [-(h)a·lι] m. (bot.) = *lófótur*, almindelig Vandspir (hippuris vulgaris). **-heldur** [-(h)εld-oɡ] a. som kan bære en Hest: *h. ís.* **-hótur** [-(h)o·voɡ] m. Hestehov. **-hrak** [-(h)ra·k] n. Hestemangel: *vera í hestahraki*, mangle Heste. **-hús** [hεs·du·s] n. Hestestald. **-húsa (a)** [-u·sa] vt. **1.** *(setja hest í stall)* sætte paa Stald. — **2.** overf. faa n-t anbragt, is. spise el. drikke n-t (i stor Mængde): *hún mamma hesthúsar nauð* (*[illegible]*) (ÞEqÚt. 3[illegible]). *það var óskópin öll, sem hann gat hesthúsað*, han kunde stikke en Masse under Vesten. **-húshaugur** [-us(h)öy:qoɡ] m. **1.** Godningsdynge ved en Hestestald. — **2.** Hestegodning. **-húsvarpi** [-usvaɡ·bι] m. Skrænt foran en Hestestald. **-húsþjónn** [-usþjoᵘd·ṇ] m. Staldkarl. **-ís** [hεs·di·s] m. Is, som kan bære en Hest. **-klár** [-t-klau·r] m. gammel Hest. **-lán** [-d-lau·n] n. Laan af Hest. **†-lás** [-lau·s] m. galgeformet Mærke, hvormed Tyve brændemærkedes (ÁM. 226b, 8vo). **-laus** [-löys] a. uden Hest. **-leikur** [-lei·goɡ, -lei·koɡ] m. »Hesteleg«, ogs. kaldet *„hestreið"*, en *vikivakaleikur*, best. i at en af Deltagerne skulde forestille en sadlet Hest; han fulgtes af to Skjoldmøer. De dansede saa en vild Dans, medens man sang Digte, hvori der stikledes paa de optrædende (ODavVik. 128—9). **-leysi** [-lεisι] n. Mangel paa Heste. **-lengd** [-lεiŋt] f. Hestelængde: *Gegnum dyrnar eru [illegible] um bil 4 hestlengdir* (JÁÞj. I. 582). **-liki** [illegible] n. Hesteskikkelse. **-lús** [-lu·s] f. Hestelus. **-mylna** [-mιlna] f. Hestemolle. **°-orka** [illegible] Hestafl. **-reður** [illegible] m. Hestens Avlelem. **-reið** [illegible] [illegible] **-reisa** [illegible] [illegible] först med Forkroppen. **-skeið** [hεs·ɟεi·ð] n. saa langt som en Hest [illegible] Passgang [illegible] **-skónaglalöð** [illegible] **-skónag·lι** m. Hesteskosöm. **-skór** [hεs·goᵘ·r] m. Hestesko. **[illegible]** [-s·gö·godλ, hεs·gö·k-] m. = **hestreður.** **-taumur** [hεs·töy·m-] [illegible] Bidseltömme. **-trjóna** [-trjoᵘ·na] f. Hestehoved. **-tönn** [-tön] f. [illegible] Land.

hestur (-s, -ar) [hεs·doɡ, hεs·(ts)] m. **1. a.** Hest: *skjóta hesti undir e-n*, forsyne en med Hest; *leggja á hest*, sadle en Hest; *spretta af hesti*, tage Sadeltöjet af en Hest; *sækja, beisla, girða* (ogs. *girða á hesti*), *söðla, flytja, hefta, járna hest*, hente, bidsle, gjorde Sadlen paa, sadle, sætte ud paa Græs, hilde, beslaa en Hest; *teyma hest, hafa hest í taumi* (el. *togi*), føre en Hest ved Tommen; *gæðingur, vakur h.*, Passganger; *hldur h.*, Hest med behagelig Gang; *illgengur h.*, Traver; *hastur h.*, Hest som stöder, med ubehagelig Gang (jfr. de enkelte Ord); *leiða saman hesta sína*, føre ne Heste sammen til Hestekamp, nu is. overf., se b.; *binda hest á [illegible] vagni*, jfr. spænde Hestene bag Ploven; (Ordspr.) *svo er h. sem hafður* Hest er som den holdes. — **b.** i overf. Bet.: *mesti h. að heilsu*, med [illegible]helbred; *h. að lesa*, Læsehest; *leiða hest sinn frá e-u*, ikke indlade [illegible] paa n-t; opgive n-t, betakke sig for: *og leiði minn hest alveg frá að [illegible] við að svara slíkum hégóma* (Alþ. '11, B. II. 718); *leiða hesta sína [illegible]man*, indlade sig i Ordstrid, disputere, prove Kræfter; *þær riðu ekki [illegible] feitum hesti frá henni* (de kom ikke alle triumferende bort fra hende), [illegible] *köstuðu að henni Áslaugu* (ThTh. 61); *setja sig á háan hest*, sætte sig paa den höje Hest; *°h. Óðins*, Galgen. — **c.** i Sms.: *háh., kinnh.*, [illegible] **2.** *(graðhestur)* Hingst [illegible] **3.** [illegible] *þorskhaus*. **4.** *(hestburður)* saa meget Hø el. n-t andet, som en Hest kan bære, en Hestebyrde, Hest: *fjórir hestar af heyi.*

hest vagn [hεs·dvagṇ] m. Vogn, trukken af Heste. **-verð** [-vεrð] n. Pris(en) for en Hest. **-verk** [-vεɡk] n. Arbejde udfort af en Hest. **°-vörður** [-vörðoɡ] m. Vagt til Hest; Vedet.

hetja (-u, -ur) [hε:dja, hε:tja] f. Helt: *bera sig eins og h.*; — iron. som Udraab: *og hetjan!*

hetju blóð [hε:djobloᵘ:ð, hε:tjo-] n. Helteblod. **-dómur** [-doᵘ·m-oɡ] m. Heroisme. **-dugur** [-dy:qoɡ] m. Heltekraft. **-hugur** [-hy:qoɡ] m. Heltemod. **-kyn** [-ȶι:n] n. Helteslægt. **-kvæði** [-kvai:ðι] n. Heltedigt, [illegible] **-legur** [-lε·qoɡ] a. heltemodig, heroisk. **-lýður** [-li:ðoɡ] m. Heltefolk. [illegible] n. Helteliv. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] npl. Heltedigt(e). **-móður** [-moᵘ:ð-] Heltemod, Heroisme. **-skáld** [-sgaul·t] n. episk Digter. **-skapur** [illegible] m. Heltemod. **-þjóð** [illegible] **-öld** Helteold, Heltetid.

[illegible] **-u, -ur)** [illegible] **1.** Hætte [illegible] *ishetta)*: (Talem.) *gamall* (el. *seigur*) *í hettunni*, ikke født igaar: [illegible] *e-m verður ekki hettan úr því klæðinu*, n-t mislykkes for en, [illegible] det ud af n-t som han vil, jfr. *kapa*. **2.** [illegible] legr.) Toplade; *(hetta yfir ljósi)* Lysehætte.

[illegible] **-ar)** [hεhdιɡ] m. en der hader, Hader (JÞorl. I. 72).

[illegible] [hεhdoklu:doɡ, -klu:t-] m. Hovedtörklæde. **-laus** [-löy·s] [illegible] **°-máfur** [-mau:voɡ] m. Hættemaage (larus ridibundus). [illegible] m. = **blóðruselur.** **-snið** [-snι:ð] npl.: *skera e-m h.*, Irettesættelse for Ubetænksomhed (BH.). **-sótt** [-soᵘht] [illegible] ge (parotitis epidemica).

[illegible] vt.: *h. e-ð út hjá e-m*, presse n-t ud af en.

[illegible] [illegible] n. Helsameter

[illegible] tter, Jubel: *hopp og hi*, Latter og Leg. **2.** [illegible] de Udraab) ej! **b.** (som Efterligning af Latter) ha! [illegible]

hý (-s) [hi:] n. **1. a.** *(dúnn, mjúkt hár)* Dun, blode Haar (paa Mennesker, Fugle, Dyr og Planter). — **b.** *(gisið hár eða skegg)* tyndt Haar el. Skæg (jfr. *hýungur)*. — **2.** *(smáfis)* Fnug; *(duft á skordýravængjum)* Vingestøv.

hía (a) [hi:ja] vi. forholde sig rolig: drive, vente: *hía af tímann*, fordrive Tiden, drive Tiden bort (BH.).

hýaður [hi:jaðoɡ] a. beklædt med blode og fine Dun, dunhaaret: *h. ungi.*

hýalín, híalín (-s) [hi:jali:n] n. **a.** usynligt Töj (vævet af *hý*), »Kejserens ny Klæder«, jfr. JÁÞj. II. 539. — **b.** *(þunt efni)* tyndt Stof: *það er ljóta hýalínið í kjólnum þínum*, det kan nok være din Kjole er tynd.

hýasinti (-a, -ar) [hi:jasιṇ·dι, -sιṇ·tι] m. Hyacint.

híbýla bragur [hi:bilabra:qoɡ] m. Livet og Tonen i et Hjem; huslig Indretning. **-glatt** [-glaht] an. Munterhed i et Hjem: *Hvað er annars h. hjá henni núna?* hvor morsomt mon hun har det for Tiden i sit Hjem? (ÞGjOs. 95). **-háttur** [-hauhdoɡ] m., is. i pl. *-hættir* **híbýlabragur.** **-prýði** [-pri:ðι] f. indecl. **1.** [illegible] prægtig Indretning af et Hus. — **2.** *(þýtt viðmót á heimili)* Omgængelighed og Venlighed i Hjemmet. **-prúður** [-pru:ðoɡ] a. **1.** *(með falleg híbýli)* hvis Hus er smagfuldt indrettet. — **2.** *(viðmótsgóður á heimili)* omgængelig og venlig i sit Hjem (JÞorkÞjs. 242).

híbýli [hi:bi·lι] npl. Hus, Hjem, Bolig: *í mínum híbýlum*, i mit Hus; *hús og h.*, Hus og Hjem; *snúa híbýlum á leið*, el. *snúa um híbýlum*, ordne i Hjemmet för Sengetid, göre Forberedelser for at gaa i Seng (rede Senge, lægge Arbejdsredskaber bort osv.) (Af.).

°hýblóm [hi:bloᵘ·m] n. Hyacint.

híð (-s, pl. ds.) [hi:ð] n. Hi: *björn í híði.*

híða (-u, -ur) [hi:ða] f. Hajfiskemave (Þing.).

hýða (di) [hi:ða, hid:ι, hiht] vt. **1.** berove Huden, flaa: *h. kartöflur; h. hrognkelsi*, flaa en Stenbider; *°h. (korn)*, grubbe. — **2.** *(flengja)* hudflette, piske, kagstryge: *vera hýddur*, faa Pisk; *(sem refsing eftir dómi)* blive pisket, hudflettet (efter Dom); *h. e-n við staur*, stryge en ved Kagen; *þú verður hýddur strákur, ef þú lætur svona illa*, du faar Klo Dreng, hvis du bliver ved at støje saaledes. — **3.** i overf. Bet.: *h. á e-n* - *hasta á e-n*, tysse paa en, irettesætte en: *þegar kom móðir þeirra bræðra og hýddi á sonu sína, og létu þeir þá af* (GKonÆf. 35); *h. e-ð af sjer*, pille n-t af sig: *Ásmundur er ekki seinn | af sér lýsnar h.* (ÓDavVik. 321); — spec. *h. sig úr*, afføre sig: *Svo hýðir hann sig úr stjelfrakkanum* (EiÓl. Lf. 19). — **4.** forhude: *h. belg*, forhude en Blæsebælg (BH.).

†híðast (di) [hi:ðast, hid:ιst, hið·st] vref. gaa i Hi, gaa i Skjul, tage Opholdssted.

híðbjörn [hið·bjö(r)dṇ] m. Landbjörn (i sin Hule).

hýði (-is, pl. ds.) [hi:ðι] n. **1.** *(flus)* Skal, Skrælling; *(á baunum osfr.)* Kapsel, Bælg (paa Ærter o. desl.); *(hamur)* Ham. — **2.** *(fæðingarloðna á kópum)* Laaddenheden paa nyfødte Sælhundeunger (Vf.). — **3.** (bot.) *hýðisaldin.* **°-mylna** [-mιl·na] f. Grubbeværk.

hýðing (-ar, -ar) [hi:ðiŋk] f. Hudfletning, Hudstrygning; *(vandarhögg)* Piskeslag, Rottingslag; *(h. utan á buxur)* Strambuks.

hýðingar dagur [hi:ðiŋgarda:qoɡ] m. Fastelavnsmandag. **-staur** [-ɡ-sdöy:r] m. Kag.

hýðis aldin [hi:ðιsal·dιn] n. (bot.) Kapsel (capsula). **°-bólga** [-boᵘl·ga] f. (med.) Difteritis (JsJs.).

híðiskreppingur [hi:ðιskrεhbiŋgoɡ] m. Stivhed af at ligge i Hi: *Alla menn fýsti út úr bæ; til þess að ... rétta sig úr híðiskreppingnum* (ÞGjÚf. 86).

hýðis kúla [hi:ðιsku:la] f. Kapsel. **-litun** [-lι:don, -lι:ton] Kapselfarvning. **-myndun** [-mιn·don] f. Kapseldannelse. **-ormur** [-or·moɡ] m. Puppe. **°-veiki** [-vεi:ɟι, -vεi:ȶι] f. indec. **hýðisbólga.**

hýena (-u, -ur) [hi:jεna] f. Hyæne.

°hifinn [hι:vιn] m. = **himinn.**

hifja, hyfja (a) [hιv·ja] vt. sy Huller sammen, lappe (Múl., ASkaft.).

hygð (-ar, -ir) [hιɡ·ð, hιg·þ] f. **1.** *(hugsun)* Tanke. — **2.** *(hyggindi, viska)* Klogskab, Visdom.

hyggi [hιɟ:ι] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **höggva.**

hyggilegur [illegible] **1.** [illegible] **2.** *h. í tilliti*, med et klogt Blik; intelligent af Udseende (Esp. X. 18).

hygginda hjónaband [hιɟ:ιndahjoᵘ:nabant] n. Fornuftgiftermaal. **-legur** [-lε:qoɡ] a. vidnende om Forstand.

hyggindi [hιɟ:ιndι] npl. Forstand: (Ordspr.) *það eru h., sem í hag koma*, det er Klogskab, som betaler sig; *seint koma heimskum h.* (GJ.), sent bliver Taaben klog.

hygginn [hιɟ:ιn] a. **1.** klog, forstandig, praktisk: *h. maður hugsar fyrst um hlutina áður en hann ályktar*; (Ordspr.) *h. heyrir margt, hermir færra* (GJ.), klog Mand hører mangt, fortæller mindre; *margur er h., þó herfilegur sje* (GJ.), mangen er klog, hvor fæl han end er. — **2.** *(sparsamur)* sparsommelig anlagt (JHall. 274).

1. hyggja (-u, -ur) [hιɟ:a] f. **1.** *(skynsemi)* Klogskab; *(viska)* Visdom: (Ordspr.) *ilt er hyggju orð í heimskan keyra* (SchMál.), det er ondt at tale Visdom til Daaren. — **2.** *(skoðun)* Mening, Anskuelse: *að minni hyggju*, efter min Mening; *því kvaðst Espólín trúa, at hann kæmiz á sínar hyggjur síðar* (at han senere vilde gaa over til hans Anskuelse) (EspS. 62). — **3.** *(hugi)* Tanke: *hóf eg nú hyggjur* (loftede mine Tanker) *til hárra mála* (Milt. 266); *°hyggju reitur*, Sjæl (GuðmEin. i Eimr. XIV. 214). — **4.** Sind, Hu: *ber því hyggju gljúpa*, er derfor bekymret (JHall. 150).

2. hyggja (hygg, hugði; hygði; hugað) [hιɟ:a; hιk·; hvq·ðι, hvg·ðι; hιq·ðι, hιg·ðι; hy:qað] vt. og vi. **I. 1.** *(halda, trúa, álíta)* tro, antage, mene, [illegible]

ter nu öðruvísi en jeg hugði, det gaar anderledes end jeg troede; *jeg hygg þeir verði gjaldþrota*, jeg antager, de gaar fallit; *enginn hugði honum líf*, ingen troede, at han vilde kunne leve; *h. hátt*, lade Tankerne flyve højt: *Litlu smátt, er hugðu hátt* (EBen.). — **2.** *(ætla sjer)* ville, have til Hensigt: *h. flátt*, tænke paa Svig; (Ordspr.) *öðrum hugðu, sjálfir supu* (GJ.), hvo der graver en Grav for andre, falder selv deri. — **3.** *(ímynda sjer)* indbilde sig: *jeg hugði, að jeg væri mesta skáld heimsins*, jfr. III. — **II.** med præp. og adv.: *h. á e-ð*, tænke, ponse paa n-t (som man skal til at udføre), vende sin Hu til n-t, have n-t i Sinde; *h. á flótta, svik, hefndir*, pønse paa Flugt, Svig, Hævn; *h. að e-u*, [1]) se efter n-t, undersøge n-t: *h. að veðri; jeg þarf að h. að þessum skjölum*, [2]) passe paa n-t, være forsigtig el. agtpaagivende angaaende n-t; *h. að sjer; h. að sínu ráði*, [3]) *(taka eftir e-u)* lægge Mærke til n-t; — *h. af e-u*, slaa n-t af sit Sind, slaa n-t af Tankerne, glemme n-t; *h. eftir e-u* = *h. að e-u*; — *eftir á að h. (og að að gá)*, hvad jeg vilde sige, à propos; *h. fyrir e-u*, bære Omsorg for n-t; *h. yfir sig*, være overmodig, tiltro sig selv for meget, være for skarpsindig: *vitið hyggur yfir sig* (JÞorl. I. 18); *h. til veðurs*, se efter Vejret; *h. sjer gott til glóðar(innar)*, vente sig en Fordel, göre sig store Forventninger; *h. sjer gott til e-s*, vente sig godt af n-t; *þeir hugðu sjer gott til ferðarinnar*, de ventede sig et godt Udbytte af Rejsen; *h. yfir megn sjer* = *h. yfir sig*; — *h. um e-ð*, tænke paa n-t; *vera um e-ð hugað*, være interesseret i n-t, lade sig n-t være magtpaaliggende. — **III.** refl.: *hyggjast*, tænke, mene, antage: *hann hugðist vera íþróttamaður*, han mente om sig selv at han var (mente at være) Sportsmand; — i Beretn. om Drömme *(= þykjast)*: *jeg hugðist vera staddur ...*, jeg drömte, at jeg var (paa det el. det Sted); — *hyggjast fyrir*, have i Sinde: *hvað hyggstu fyrir, Sveinn* (MJ. V. 31).

hyggju dýpt [hɪɉ:odif·t] f. dybt Sind, Klogskab. **-drjúgur** [-drju:(q)oǫ] a. besindig. **-laus** [-löy·s] a. *(óvitur)* uforstandig, ubesindig; *(sem á sama stendur)* ligegyldig. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. *(fáviska)* Uforstand; *(hugsunarleysi)* Tankeloshed, Ligegyldighed. **-nautur** [-nöy:doǫ, -nöy:toǫ] m. Meningsfælle. *****-rann** [-ran·] n. Sjæl. °**-setning** [-sɛhdniŋk] f. Teori. **-vit** [-vɪ:t] n. Forstand, Fornuft. †**-þrot** [-þro:t] n. Opgivelse af et Forsæt (EJ. i Till.). **-þungur** [-þuŋ·goǫ] a. tungsindig, sörgmodig.

hygla (a) [hɪg·la] vt. med dat. **a.** behandle godt: *h. e-m (í e-u)*, göre en en Tjæneste med n-t, is. hjælpe en ved en lille Gave af Mad el. andet: *þó gekk stúlka þessi mjög nærri sér, til að geta hyglað þeim, sem þar komu aumastir* (JÁÞj. II. 42). — **b.** spec. give Kreaturerne en lille Gift Foder, is. som Tilgift til Vintergræsningen: *h. ánum*.

hygl(i) [hɪg·λ, hɪg·lɪ] n. i Forb.: *hafa skepnu á hygli*, give et Dyr en lille Gift Foder som Tilgift til Vintergræsningen (Árn.).

hyglun (-ar, -anir) [hɪg·lon, -anɪ] f. Gören godt, Trakteren, Ekstrafodring, jfr. *hygla*.

†**hygnast (a)** [hɪg·nast] vrefl. blive forstandig.

hygni [hɪg·nɪ] f. indec. Forstand.

†**hýi** [hi:jɪ] npl. Hjemmefolk (af *hjú*).

hýjungur [hi:juŋgoǫ] m. = **hýungur.**

hik (-s) [hɪ:k] n. **1.** Usikkerhed, Vaklen, Raadvildhed, Tvivlraadighed, Betænkelighed: *h. kemur á e-n*, en bliver betænkelig. — **2.** *(á sjó [illegible])* pludselig og kortvarig Dæmpning af Bølgerne (jfr. *lag)*, som kan benyttes til at sætte Baaden ud el. ind.

hika (a) [hɪ:ga, hɪ:ka] vi. betænke sig, standse, vakle, være i Tvivl: *h. (sjer) við að gera e-ð*, være betænkelig ved at göre n-t; (Ordspr.) *margur hikar, þó hann sje ei hræddur* (GJ.), mangen tøver, selv om han ræddes ej; — ppr. *hikandi* som a. tvivlraadig, usikker, svævende.

hiklaust [hɪ:glöyst, hɪ:k-] adv. **a.** uden at tøve, uden Betænkning; ugenert: *hann gekk h. inn til ráðherrans*. — **b.** *(fortakslaust)* uden videre, uforbeholdent.

hýkorn [hi:ko(r)dv] n. en Smule (kort) Haar, jfr. *hý*.

hikun (-ar) [hɪ:gon, hɪ:kon] f. Vaklen.

hyld (-ar, pl. **-ir** og **-ar)** [hɪl·t] f. **1.** *(drusla)* Pjalt, forrevet og laset Klædningsstykke. — **2.** pl. *hyldir, hyldar*, Efterbyrd (hos Dyr): *milli kálfs og hylda*, Tiden mellem Kælvningen og Efterbyrden (Eimr. XII. 21).

hylda (i) [hɪl·da] vt. skære Kødet af.

hyldagrís [hɪl·dagri:s] m. (Vf.) = *örverpi*, det sidste Barn.

hildar- [hɪl·daǫ-] se **hildur.**

hyldgast (a) [hɪl·(d)gast] vrefl. **1. a.** heles, gro til: *sárið er ekki farið að h. enn*. — **b.** om Køer: blive befriet for Efterbyrden: *kýrin hyldgaðist seint*; — pp. f. *hyldguð (= heil*, se *heill* 2. b.). — **2.** *(verða holdugur)* komme i Huld, blive førere, faa Kød (Sul) paa Kroppen: *hyldgaðist vel og sæmilegur varð styrkur hans* (Lögb. '14, ¹/₈).

°**hyldi (-is)** [hɪl·dɪ] n. Kvælstof.

Hildigunnur (-ar, -ir) [hɪl·dɪgʏn:øǫ] f. npr.

*****hildingur (-s, -ar)** [hɪl·diŋgoǫ, -iŋs] m. Konge, Fyrste.

hyldinn [hɪl·dɪn] a. kødrig.

hyl dýpi [hɪl·di·bɪ, -di·pɪ] n. bundløst Dyb, Afgrund; — overf.: *það er h. staðfest milli e-ra*. **-dýpisgjá** [-dibɪsɉau:, -dipɪs-] f. Afgrund, meget dyb Kløft. **-dýpisker** [-dibɪsɉɛ:r, -dipɪs-] n. bundløst Hul (ÞThLýs. I. 362).

hyldir [hɪl·dɪǫ] fpl. se **hyld.**

hyldisvera [hɪl·dɪsvɛ:ra] f. skjult, mystisk Væsen: *Menn þóttust ... á úthafsbotni hafa fundið hyldisveru, er þeir kölluðu djúplíf* (Eimr. XVI. 83).

hyldjúpur [hɪl·dju·bøǫ, -dju·pøǫ] a. af bundløs Dybde, hvælvende dyb.

hildur (-ar, -ir) [hɪl·doǫ] f. **1.** *(bardagi)* Kamp, Slag: *heyja hildi*, kæmpe, stride, føre Krig: *Þeir ... höfðu háð svo marga hildi saman* (JTrL. 357). — **2.** npr. Valkyrjen Hild(e); ogs. som Kvindenavn; *i Sms. for Kamp: *hildarleikur*, ... *hildar s[illegible]*, Skjold, *hildar hvessir*, Kriger osv.

hylgrænn [hɪl·graidv] a. dybt grön (som Vandet i en *hylur)*.

hylja (hyl; huldi; hyldi; hulið) [hɪl·ja, hɪ:l, hʏl·dɪ; hɪl·dɪ; hʏ:lɪð] vt. **a.** skjule: *h. e-m sýn*, göre, at en ikke kan se n-t: *þoka huldi okkur mjög sýn* (ÞThFerð. III. 173); (Ordspr.) *sá, sem hylur, er ei betri en sá, er stelur*, Hæleren er saa god som Stjæleren; — pp. *hulinn*: *fara huldu höfði*, rejse hemmelig, optræde ukendt. — **b.** *(þekja)* bedække, tildække, begrave i n-t: *h. e-n e-u*; — *hulinn moldu*, bedækket med Muld, liggende i sin Grav.

hylki (-is, pl. ds.) [hɪλ·ɉɪ, hɪl·ɉɪ] n. **1.** Foderal, Etui. — **2.** = *skrifli* is. i Sms.: *karlh., lygah.*, s. d. O. — **3.** *(djúpur vatnspyttur)* dyb Vandpyt.

hyll (hyls, hylir og **hyljir)** [hɪd·λ, hɪl·s, hɪ:lɪǫ, hɪl·jɪǫ] m. (Múl.) = **hylur.**

1. **hilla (-u, -ur)** [hɪd·la] f. Hylde: *h. í skáp*; — *(fyrir diska osfr.)* Tinrække; (Talem.) *?vera á rjettri hillu*, være paa sin rette Hylde; *leggja e-ð á hilluna*, lægge n-t paa Hylden: *lögin hafa eigi öðlast staðfestingu og hafa víst verið lögð á hylluna, eins og sagt er* (Alþ. '11, B. 664).

2. **hilla (ti)** [hɪd·la, hɪλ·dɪ] v. impers. **1.** tone höjt i Luften (om Genstande der ved et Slags Luftspejling synes höjere end sædvanligt i Synskresen): *það hillir undir e-ð*, n-t höjner sig i n-n Afstand, n-t kommer i Sigte: *það hillir undir manninn á brúninni*; — *bæinn hillir uppi*, Gaarden ligesom svæver i Luften. — **2.** *e-n hillir til e-s*, n-t dukker uklart op i ens Erindring (Vf.).

hylla (ti) [hɪd·la, hɪλ·dɪ] vt. **I. 1.** *(heilla)* hilde, lokke til sig paa en overnaturlig Maade: *hann var hyltur í álfaborg*; — *h. e-n til sín*, forhekse en til sig: *tröllkarlinn, sem hylti til sín kongsdótturina* (EKvOf. 142); *vera hyltur móti e-u*, rase forblindet imod n-t: *þeir eru hyltir móti allri skynsemi*. — **2.** stemme venlig: *h. e-n að sjer*, göre en sig venlig sindet. — **3.** hylde: *h. konung*, hylde en Konge. — **II.** refl. *hyllast*: *h. að e-m* blive gode Venner med en, komme til at holde af en; *hyllast til e-s* se sit Snit til n-t, passe paa Lejlighed til n-t: *Þau fóru því að hyllast til að tala saman, þegar hann var að heiman* (EKv. i Eimr. II. 93); *helzt skal h. til að tala i [illegible] þessar þá er snúað er [illegible] fjöll og með vaxandi tungli* (Stj. '02, B. 175).

1. **hylli** [hɪd·lɪ] f. indec. Hyldest, Naade: *vora sjerlegu hylli*, vor synderlige Gunst (Bevaagenhed); *leita h. hjá e-m*, göre Kur til en, søge at indynde sig hos en; (Ordspr.) *herra h. er ei aums manns erfð* (GJ.), Herrehyldest er ej fattig Mands Arv.

2. **hylli (-is)** [hɪd·lɪ] n. (bot.) Hyld (sambucus nigra, L.).

hylli boð [hɪd·lɪbo:ð] n. **1.** *(boð til að geðjast e-m)* Indbydelse el. Tilbud som göres for at vinde ens Gunst. — **2.** = *tylliboð*: *tilboðið var ekkert h.* (Alþ. '11, B. II. 663). °**-kveðja** [-kvɛð·ja] f. Kur: *taka við hyllikveðju*, give Kur.

hyllimergur [hɪd·lɪmɛr·goǫ] m. Hyldemarv.

hilling (-ar, -ar) [hɪd·liŋk] f. **a.** Synsbedrag (is. m. H. t. Afstande, jfr. *hilla undir)*, Toning, Landtoning. — **b.** is. i pl. *hillingar*, Luftsyn, Luftspejling, Hildring, Fata Morgana.

hylling (-ar, -ar) [hɪd·liŋk] f. **1.** Hilden; Lokken, Bortlokken paa en overnaturlig Maade: *h. kóngsdóttur burt úr kastala hennar*. — **2.** Hyldning: *h. konungs*.

hillinga kona [hɪd·liŋgako:na] f. en Kvinde som lever i Luftkasteller (GFrÓl. 163). **-land** [-lan·t] n. Land, der ses i Luftspejling: *sem hún hugðist mundi sigla á út í hillingalöndin við hafsbrúnina* (GFrÓl. 35).

hyllingar eiður [[hɪd·liŋgarɛi:ðoǫ] m. Hyldningsed. **-tilraun** [-ǫ-tɪl·röyn] f. Forsøg paa at lokke til sig.

°**hilluborð** [hɪd·lobor·ð] n. Etagere.

hylma (a og **di)** [hɪl·ma] v. **I.** (imp. **a)** v. impers. bedækkes med en tynd Isskorpe: *hylmar yfir vatn*, der danner sig et svagt Isdække over en Vandflade: *Halda menn, að hylmað hafi verið yfir vökina, en brotnað undan framfótum Mósa* (BrJÞf. 257); — pp. *hylmaður*. — **II.** (imp. **di)** vi. *h. yfir e-u* el. *e-ð*, skjule n-t; hæle; *h. yfir með e-m*, hæle med en, se igennem Fingre med en; *h. yfir með þjófi*, være Hæler for en Tyv.

hylmari (-a, -ar) [hɪl·marɪ] m. Hæler.

hylming (-ar, -ar) [hɪl·miŋk] f. **1.** Skjul, Dølgen: *e-ð liggur í h.*, n-t er skjult; *setja e-ð í h.*, skjule n-t. — **2.** *(yfirvarp, fyrirsláttur)* Paaskud; Skalkeskjul: *til hilmingar sjer*, for at dække sig. — **3.** Hæleri: *h. með þjófi, h. stolinna muna*.

*****hilmir (-is)** [hɪl·mɪǫ] m. Konge, Fyrste; °*h. myrkra*, Mørkets Herre, Djævelen.

†**hilpir (-is)** [hɪλ·bɪǫ, hɪl·pɪǫ] m. = **ljósmóðir.**

hylskinn [hɪl·sɉɪn] a. (Skaft.) = **hyskinn.**

hylur (-jar el. **-s, -ir, -jir)** [hɪ:loǫ, hɪl·jaǫ, hɪl·s] m. dybt Sted el. Hul i en Flod, Hol.

1. **híma (-u, -ur)** [hi:ma] f. **1.** *(þerrihíma)* pludselig og kort Törke (Vf.). — **2.** *(blundur)* Blund, kortvarig Sövn (Vf.).

2. **híma (di)** [hi:ma] vi. **1.** *(slæpast)* døse, være dorsk, uvirksom, staa og drive, hænge paa et Sted: *hann hímir á kaffihúsunum allan daginn*; — spec. staa og hænge sammenkroben paa et Sted, hvor der er koldt og usselt: *klárinn hímir undir húsveggnum*. — **2.** impers. **a.** *það hímir í heyið*, Hoet törrer lidt (Vf.). — **b.** *það hímir í því*, det er lige alt det, det er lige paa Grænsen.

hímaldi (-a, -ar) [hi:maldɪ] m. Dovenlars, Drog, døsig Person.

himbrimi (-a, -ar) [hɪm·brɪ·mɪ] m. (zool.) Havimber, Islom (colymbus glacialis).

himin andi [hɪ:mɪnan·dɪ] m. himmelsk Aand. **-ás** [-au:s] m. Himmelakse. **-barn** [-bad·v, -bar·dv] n. Himmelbarn. **-baugur** [-böy:qøǫ] m. Himmelbue. **-belti** [-bɛλ·dɪ] n. Himmelbælte. **-birta** [-bɪǫ·da] f. Himlens Klarhed. **-bjarg** [-bjar·k] n. himmelhøj Klippe. **-blái** [-blau:ɪ] m., **-blámi** [-blau·mɪ] m. Himmelblaa, den blaa Himmel, Azur. **-blár** [-blau:r] a.

[illegible] **-blíða** [-bli:ða] f. H[illegible], Blidhed, Luftens M[illegible]. **-blíður** [-bli:ðoɢ] a. himmelblid, himmelmild. **-blóm** [-blo:m] n. Himmelblomst. **-boginn** [-bo:ɪt] m. Himmelbue. **-borinn** [-bo:rɪn] a. himmelsk født. **-braut** [-bröy:t] f. Himmelbane. **-brjótur** [illegible] **-bros** [-bro:s] n. himmelsk Smil. **-brot** [illegible] ... former. [illegible] sammenbrud (Ord...) [illegible] ... *ann hræðist* [illegible], ingen søger Dæk... [illegible] ... r. falder Himlen, da brister mange [illegible]. **-búi** [illegible] ... eboer. [illegible] **-dýpi** [-di:bɪ, -di:pɪ] n. Himmeldyb. [illegible] **-dýr** [illegible] n. Himmeldyr. **-djúp** [-dju:p] n. Himmeldyb. [illegible] **-draumur** [-dröy:moɢ] m. Himmeldrøm. **-dögg** [illegible] **-erið** [illegible] ... Himmelarv, himmelsk Arv. **-fagur** [illegible] **-fallinn** [illegible] a. himmelfalden. **-fastur** [illegible] **-teg-** [illegible] **-fjall** [illegible] ... himmelhøit Bjærg. **-flug** [illegible] **-friður** [-frɪ:ðoɢ] m. himmelsk Fred. **-friður** [illegible] **-fræði** [-fra:ðɪ] [illegible] **-fugl** [illegible] ... Luften. **-fæða** [-fa:ða] f. H[illegible].

hýming (-ar, -ar) [illegible] = hýmingur.

himin geimur [illegible] **-geisli** [illegible] ... ysstraale fra Himlen. [illegible] **-gjöf** [illegible] ... himmelsk Gave. **-glaður** [illegible] ... glad. **-glæfa** [illegible] **-gnæfandi** [illegible] **-gnæfur** [illegible] **-goð** [-go:ð] n. = himinguð. **-grind** [illegible] **-guð** [-gvʏ:ð] m. himmelsk Guddom, Gud.

hýmingur (-s, -ar) [illegible] a. [illegible] b. [illegible]

himin hár [illegible] **-heiði** [illegible] **-hetja** [illegible] **-hreinn** [illegible] **-hnöttur** [illegible] **-hringur** [illegible] **-hrópandi** [illegible] **-hræring** [illegible] **-hveiting** [illegible] **-hvirfill** [illegible] **-hvíla** [illegible] **-hvol** [illegible] = himinhnöttur. **-kroppur** [illegible] **-knöttur** [illegible] **-lampi** [illegible] = himneskur. **-leið** [illegible] **-legur** [illegible] **-leitur** [illegible] **-líðandi** [illegible] **-lýtur** [illegible] **-lind** [illegible] **-lyndur** [illegible] **-ljóma** [illegible] **-ljós** [illegible] **-loft** [illegible] **-log** [illegible] **-mynd** [illegible] **-myndabrjef** [illegible] **-myndahnöttur** [illegible] **-mænn** [illegible]

himinn (-ins, -nar) [illegible] I. 1. a. [illegible] b. [illegible] 2. [illegible]

II. Himmel, [illegible]

himin numinn [hɪ:mɪnʏ:mɪn] a. opfaren til Himmelen. **-ofinn** [hɪ:mɪn-[illegible] ... *himinofnum gullþvertíðu* [illegible] **-raufar** [illegible] [-röy:vaɢ] fpl. Himlens Sluser. **†-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ɟɪ] n. = himnaríki. **-rjáfur** [illegible] **-roði** [-ro:ðɪ] m. Himmel-[illegible] **-ros** [illegible] **-rosmd** [illegible] **-runn-** [illegible] **-rúm** [illegible] **-rodd** [illegible] **-rönd** [illegible] **-salur** [illegible] Bolig.

himinsátt [illegible]

himin sendur [hɪ:mɪnsen·doɢ] a. himmelsendt, sendt fra Himmelen. **-sía** [illegible] **-sinnaður** [illegible] **-skaut** [illegible] **-skautshæð** [illegible] **-ský** [illegible] **-skoðun** [illegible] **-skær** [illegible] **-sól** [illegible] **-sonur** [illegible] **-sorti** [illegible] **-stigur** [illegible] **-stjarna** [illegible] **-stöðvar** [-sdöð·vaɢ] fpl. Himmel. **†-sunna** [-sʏn:a] f. = **himinsól.** **-sæla** [-sai:la] f. himmelsk Salighed. **-sæll** [-said·ʎ] a. himmelsalig, som [illegible] **-söngur** [illegible] f. Himmelsang. **-söðull** [illegible] **-teikn** [illegible] **-tívi** [illegible] **-tjald** [illegible]

[illegible] (JSB, DA. 130) — 2. [illegible] Sengehimmel. **-tungl** [-tun·ɟl] n. Himmellegeme. [illegible] pl. Himmellegemer, Stjærner. **-töflur** [-töb·loɢ] fpl. astronomiske Tabeller. **-vagn** [illegible] m. Himmelvogn. **-vakinn** [illegible] a. vækket af Himmelen. **-vegur** [illegible] m. Himmelvej. [illegible] Veir, Himmelvejr. **-veigar** [illegible] [illegible] **-vist** [illegible] f. Ophold i Himmelen, Himmerig. **-þunnur** [illegible] **-þyrstur** [illegible] tørstende efter Himmelen. [illegible] *sæla hærra* [illegible] *þú eingöngu* [illegible] (BHVS. 31)

himna (-u, -ur) [hɪm·na (N., Sl., A.), hɪn·a (V.)] f. Hinde.

himna brauð [illegible] n. Manna, himmelsk Brød. **-brjef** [-brjɛ:f] n. Himmelbrev. **-búi** [-bu:ɪ] m. Himmelbeboer. **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Himmel[illegible]. **-drotning** [illegible] f. Himmeldronning, Jomfru Maria. **-faðir** [-fa:ðɪɾ] m. den himmelske Fader. **-för** [illegible] f. Himmelfart. **-konungur** [-ko:nuŋgoɢ] m. Himmelkonge. **-lag** [-la:ɢ] n. udmærket paradisisk Til-[illegible] ... *komu* [illegible] udmærket ud af det med hinanden (JSBr. 93).

†hymnalag [hɪm·nala:ɢ] n. Hymnemelodi.

himna ljós [hɪm·naljou·s] n. Himmellys. **-ríki** [illegible] n. Himmerige, Himmelen; *h. og helvíti*, Navn paa en Slags Kortspil (OD., Sl. 33). **-ríkis** i Sms. bruges forstærkende: herlig. **-ríkismaður** [-ri·ɟɪsma:ðoɢ, -ri·ɟɪs-] m. herligt Menneske [illegible] (Mýrd. 75). **-sýn** [illegible] f. [illegible] **-sjón** [-sjou:n] f. himmelsk Syn, Vision, Aabenbaring. **-stigi** [-sdɪ:jɪ, -sdɪɪ:jɪ] m. 1. *(stigi til himna)* Himmelstige, Trappe til Himlen. — 2. *(renglulegur maður)* Bönnestage, Skyskraber. **-vald** [-val·t] n. Himmelvælde, Himmelmagt. **-vist** [-vɪs·t] f. Ophold el. Opholdssted i Himmelen.

†himnesklegur [hɪm·nɛsglɛ·qoɢ] a. himmelsk; — adv. *-lega.*

himneskur [illegible] himmelsk.

himnukeili [illegible]

himpast (a) [illegible]

himpi (-is, [illegible] 1. a. [illegible] (Eyf., Sl.). — b. uartig Unge (om Børn) [illegible] 2. en stor Klump, som man holder paa (BH.): *er það nú h., sem þú* [illegible] ubehjælpsomt, klodset Menneske (is. om Kvinder): jfr. Himpegimpe.

-gimpi (-is) [illegible]

himpingar [hɪm·bɪŋgaɢ, hɪm·pɪŋgaɢ] fpl. Skryderi, Praleri (Af.).

hind (-ar, -ir) [illegible] Hind (*cerva*) [illegible]

hind (-ar) [illegible]

hindar hjal [hɪn·daɢhja:l] n. sagte, kærlig Tale: Elskovshvisken. [illegible] *h.* (JHall. 199). **-hljóð** [-(h)ʎou:ð] n.: *í hindarhljóði*, sagte, uden Stöi; [illegible] Stilhed; *vera í hindarhljóði*, være saa nær at man kan [illegible] Hvisken; *úr hindarhljóði*, være saa langt borte, at man ikke kan høre Hvisken, være udenfor Hviskevidde. **-kálfur** [-kaul·voɢ] m. Hjortekalv. **-leikur** [-r-lɛi:goɢ, -lɛi:koɢ] m. en *vikivaki*, hvor en af Kvinderne agerede *hindarmóðir*, ogsaa kaldet *Þórhildur*; Mændene er ‹Hjorte›, Kvinderne ‹Hinde›; *hindarmóðir* fører saa ‹Hjortene› en for en frem for ‹Hindene› og lader dem vælge sig en Fælle, hvorefter det hele ender med en Vielse og *hindarmóðir* synger et længere Digt, [illegible] (ÓD. [illegible])

hindla (-u, -ur) [hɪn·dla] f. ung Hind; *gömul h.*, magert og ufrugtbart [illegible]

hindra (a) [illegible] 1. [illegible] 2. [illegible]

hindran [illegible] **hindrun (-ar, -anir)** [illegible] 1. [illegible] 2. *(tálmi)* Hindring, Forhindring.

†hindrunarsteinn [hɪn·dronaɢsdeid·n] m. Anstodssten.

hindur (-urs) [illegible]

hindur hljóð [illegible] rostet Trætte; *hann er kominn* [illegible] Larmen (BH.). **-vitni** [-r-vɪhdnɪ] n. 1. som oftest i pl. *(hjátrú)* Overtro. 2. [illegible]

hingað [hɪŋ·gað] adv. 1. a. herhen, hertil, hid. [illegible] hen; *h. og þangað*, hist og her, frem og tilbage. — b. til denne Verden: [illegible] denne Verden, være ved [illegible] *hingað.* **-burðardagur** [illegible] **-burður** [-bʏr·ðoɢ] m.: *h. Krists*, Kristi Fødsel. **-för** [-fö:r] f. Hidrejse. **-koma** [-ko:ma] f. Hidkomst.

hingaun [illegible] = hingað.

hinkra (a) [illegible] 1. [illegible] han formaar mere end han giver sig Udseende af. — 2. *(doka)* vente, nøle, [illegible] *h. við* [illegible] spec. sidde længe oppe om Aftenen (Árn.).

hinkur (-urs) [hɪŋ·goɢ, hɪŋ·goɢ, hɪŋ·koɢ] n. 1. [illegible] — 2. *(bið)* Nølen, Toven, Ophold; spec. lang Vaagen om Aftenen (Árn.).

hinla (-u, -ur) [hɪn·la] f. (jfr. *hindla*) uduelig Person (Sl.).

hinn (hin, hið) [illegible] el. efterfulgt af [illegible] falder bort og i mange Tilfælde ligeledes *i.* — Tidligere, f. Eks. i første Halvdel af d. 19. Aarh., anvendtes som foransat Art. *sá, sú, það*: *sá* [illegible] naar subst. følger [illegible]

... i Regl. ofte foran adj. i superl.: *þetta er sú besta bók, sem jeg hef lesið*, ... i Reglen foran Ordenstal: *sá fyrsti*, men is. foran subst. adj.: *sá gamli, sá rauði, sá yngri, sá yngsti*. — I Skrspr. bruges i disse Tilf. hyppigst foransat *hinn*, medens det i andre Tilf. erstattes af efterhængt *-inn*, undtagen i visse staaende Udtr. I Tilf., hvor man ikke kan bruge efterhængt Art., udelades Art. ofte helt, jfr. A. II.

A. I. Foran adj. (og subst.) **1.** foran adj. (og subst.): *h. ríki, h. frægi, h. gamli maður* (el. *ríki* etc. *maðurinn*); — med Talord: *h. fyrsti, annar* osv. — **2.** foran adv.: *hið sama*, ligeledes. — **II.** mellem pron. og adj. i den best. Form (ofte udeladt). **1. a.** efter pron. dem.: *sá h. mikli maður*, den store Mand. — **b.** *á fimta degi*, paa den femte Dag. — **2.** mellem pron. og adj., efter pron. poss.: *síns (hins) heila hugar* (Artiklen bevares her udelukkende i Poesi). — **3.** efter pron. pers. (i Reglen udeladt): *þú (h.) armi!* du arme! *þeir (hinir) miklu menn*, de store Mænd. — **4.** mellem subst. og adj. i Apposition. **a.** mellem et npr. og Epitet i den best. Form (udelades ofte): *Haraldur (h.) hárfagri*, Harald Haarfager. — **b.** mellem appellat. og adj.: *sveinn h. hvíti, konungur h. kynstóri*.

B. hvor der ikke var adj. til Stede, blev Art. föjet til subst. i Formen: *-inn, -in, -ið* eller *-nn, -n, -ð*: *maðurinn, haninn, laugin, konan, barnið, hjartað*. — **1.** i Tiltale i Vokativ. **a.** *elskan! heillin! hjartað!* min elskede, kære! *hundurinn!* din Hund! — ogs. med Tilföjelse af et andet Ord: *barnið gott*, kære Barn! — **b.** med tilföjet adj.: *elskan mín!* kære! *góðurinn minn!* min godeste! — **c.** i Udskælden: *þrjóturinn þinn!* din Skurk! *hundurinn þinn!* din Hund! — **2.** i andre Kasus: *konan mín* (sjælden *kona mín*) *biður að heilsa*, min Hustru sender en Hilsen; *heilsaðu konunni þinni*, hils din Kone; *maðurinn minn er ókominn enn; heilsaðu manninum þínum*; — *móðurmálið mitt góða, | hið mjúka og ríka* (JHall. 127); *fáðu mjer hattinn minn* (min Hat); *jeg ætla að borða matinn minn* (min Mad); *hjartað, tungan, augun í mjer*, mit Hjærte, min Tunge, mine Öjne; *hendurnar á mjer, þjer*, mine, dine Hænder (= *hendur mínar, þínar*).

3. dobbelt Art. den ene föjet til subst. og den anden foran Ordet i app. (kun litterært): *þau hin stóru skipin*, de store Skibe.

2. **hinn (hin, hitt)** [hɪn, hɪ:n, hɪht] pron. dem. **den anden**. **I.** emfatisk demonstrativt (uden et foregaaende dem.) **1.** begyndende en Sætning, der staar i et kontrært Forhold til en tidligere: *hitt vildi jeg vita ...*, men jeg vilde meget gærne vide ... derimod vilde jeg vide ...; i Reglen kan *hitt* i saadanne Forbindelser overs. med: ¹) men derimod: *Hitt læt eg eftir mér að skamma þig*, men derimod under jeg mig den Glæde at skælde dig ud (ÞGjD.86—87); *hitt læt jeg ósagt*, men derimod vil jeg ikke udtale mig (el. om det andet); ²) det modsatte: *hitt mun sannara*, rimeligvis er netop det modsatte Tilfældet. — **2. a.** *hinir og þessir*, forskellige: *að láta hina og þessa kuklara vera að lækna sig*, lade de förste de bedste Kvaksalvere kurere paa sig. — **b.** *hitt og þetta*, ¹) = *hitt og annað*, dit og dat, et og andet, det ene og det andet; °²) Potpourri, *hljóðfæraflokkurinn lék hitt og þetta úr töfrapípu Mozarts* (et Potpourri af Tryllefløjten).

II. 1. Henvisende til et foregaaende dem.: **den anden**, hin: *einn vill þetta, hinn vill hitt*, en vil dette, en anden hint (n-t andet), hver vil have sin Vilje; *þessi hestur er víst góður, en mjer lítst nú samt öllu betur á h.*; *hinir drengirnir*, de ovrige Drenge; *jeg tók til mín nokkrar bækur úr dánarbúinu, en seldi hinar* (solgte Resten). — **2.** *heldur en hitt*, snarere end det modsatte: *Hjúkrunarstarfið hugsvalaði mér, heldur en hitt* (GFrÓl. 146); *hitt þó heldur*, eller snarere det modsatte; — dette Udtr. bruges ofte bagefter en Sætning for at forandre Sætningens Indhold til det modsatte: *jeg er færastur um að borga það, eða hitt þó heldur; — Það hefði verið vit í því eða hitt þó heldur* (Eimr. XII. 68); *hann mundi eiga þangað erindi, eða hitt þó heldur* (JÁÞj. II. 481). — **3. a.** *h. daginn*, i Overmorgen, ogsaa abs.: *ekki á morgun, heldur h.* (men i Overmorgen). — **b.** *hitt eð fyrra* se *hittiðfyrra*.

hinna (-u, -ur) [hɪn:a] f. (Vf.) — **himna.**

*hinn i(nn)fyrridagur** [hɪn:ɪfyr·ɪda:qøϱ] m.: *í hinnifyrradag*, Dagen för i Forgaars. ***-ig** [-ɪq] adv. (= *hinnveg*, den anden Vej) hist: *h. norðr í sjá* (SBr.). **-veg** [-vɛ·q] adv. hist.

Hinrik (-s, -ar) [hɪn·rɪk, -rɪχs] m. npr. Henrik.

hinsegin [hɪn·sɛi·jɪn] adv. (Kontamination af *hins vegar* og *hinn veginn*) paa den anden Maade, anderledes; omvendt, paa den anden Side: *þetta vil jeg hafa ..., ekki svona!* — *jeg sagði það bara svona h.* (uden at mene n-t med det); *ónei, það er svona h.* (det har ikke n-t at sige) (JThPs. 84).

hinst [hɪn·st] adv. superl. *(seinast)* sidst; *(aftast)* bagest.

hinstaðar [hɪn·sda·ðaϱ] adv. paa andre Steder: *hún* (ɔ: *vetrarbrautin*) *er köflum saman breiðari en h.* (Urs. 139).

hinstur [hɪn·sdoϱ] a. superl. sidst; *(aftastur)* bagest; *í hinsta sinn(i)*, for sidste Gang.

hinsvegar [hɪn·svɛ·qaϱ] adv. paa den anden Side, derimod.

hinu(m)megin [hɪ:nomɛi:jɪn] adv. og præp. med gen. **a.** *h. við e-ð, h. e-s*, hinsides, paa den anden Side af n-t: *h. við ána* (el. *h. árinnar*). — **b.** spec. hinsides, i det andet Liv: *er nokkuð h.?* (EKv.).

hinz- [hɪn·s] se **hins-**.

hypill (-ils, -lar) [hɪ:bɪdλ, hɪ:pɪdλ, -ɪls, hɪhblaϱ] m. vidt Klædningsstykke af groft Töj (BH.).

1. **hypja (-u, -ur)** [hɪ:bja, hɪ:pja] f. groft og utæt Uldtöj el. Vævning (BH.); — pl. *hypjur (druslur)*, Pjalter, Laser, laset Töj.

2. **hypja (a)** [hɪ:bja, hɪ:pja] vt. **1.** *(vefa hypju)* væve groft og utæt Uldtöj (BH.). — **2.** bedække med Pjalter el. daarlige Klæder: *Hypjuð, rifuð, rykt og skæld* (StStAndv. I. 10); — *h. sig í e-ð, h. sig í fötin*, ogs. abs. *h. sig í*, faa Klæderne paa i en Fart; *h. saman*, sy sammen, lappe i al Hast. — **3.** *h. sig (á burt)*, ¹) *(búast til brottfarar)* lave sig til Afrejse el. Bortgang; ²) *(flýta sjer burt)* skynde sig bort, gaa sin Vej i en Fart: *Í þetta skiftı „hypjaði" hún sig ekki, þótt hreppstjórinn kæmi* (JTrHeið. I. 149); — ofte svarende til Dansk skrubbe af, pakke sig, humme sig: *hypjaðu þig nú burtu, ótætið þitt!* — *h. sig til e-s*, ¹) tage til en el. til et Sted; *jeg hypjaði mig til* (hummede mig til) *Ísafjarðar*; ²) forföje sig: *h. sig til vinnu sinnar*. — *h. sig saman*, krybe sammen: *hann hypjaði sig saman í kuðung af kulda*.

hipp [hɪhp] n. Hop, Spring: *hann er h. um hvapp*, han render rundt overalt (BH.).

hyr (-s og -jar) [hɪ:r, hɪϱ·s, hɪr·jaϱ] m. Ild.

hýr [hi:r] a. **1.** *(brosandi, blíður)* smilende, blid, venlig, munter: *vera aldrei með hýrri há*, altid være sörgmodig. — **2.** *(ölhreifur)* oplivet af Vin. — **3.** *(volgur)* lunken: *hýrt vatn*.

1. **hýra (-u, -ur)** [hi:ra] f. **1.** Mildhed, Blidhed: ***Stúlkurnar ... brostu**, svo að hýran fór yfir alt andlitið* (ValDagr. 75). — **2.** *(velgja)* Varme, Lunkenhed: *það er dálítil h. á vatninu* — **3. a.** hvad der glæder el. behager en: (Ordspr.) *hver lofar sína hýru*, enhver priser det, han finder Behag i. — **b.** spec. (en Smule) Vin: *eiga svolitla hýru á pelanum*.

2. **hýra (ði)** [hi:ra] vt. **I. 1.** *(velgja)* varme lidt, lunke: *h. mjólk*; — med dat.: *lof mjer að h. mjer svolítið fyrst*, lad mig först have Lov til at varme mig lidt. — **2.** refl. *hýrast*: **a.** *(verða hýrri)* antændes, opflammes. — **b.** *(gleðjast)* blive glad. — **II.** is. refl. *hýrast, hírast*: blive, forblive, henslæbe Livet, opholde sig (is. paa en kedelig og kummerfuld Maade): *verður hver að hýra(st) í sínu horni*, enhver maa forblive der han er: *Samgöngur hætt við aðrar sveitir og hver verður að hýra í sínu horni* (ÞThFerð. IV. 10); *e. vona til að þið lofið mér að hýrast í einhverju horninu hjá ykkur* (GPSk. 46).

hirð (-ar, -ir) [hɪr·ð] f. Hof (i den gl. Litt. is. om Kongens Livvagt): *við hirðina*, ved Hove, ved Hoffet.

hirða (ti og †i) [hɪr·ða, hɪϱ·dɪ] vt. **I. 1. a.** passe paa, bevogte: *h. fé*, vogte Faar. — **b.** passe, pleje; *h. hárið á börnum*, holde Haar (og Hovedbund) rent hos Börn; *h. sig*, hæge sig, holde sig ren og ordentlig (jfr. 2. c.): *hún er nú orðin svo fullorðin, að hún ætti að geta hirt sig sjálf*; — *h. skepnur, vjelar, bíla, vagna, garða*; — pp. *hirtur (†hirður)*: *hesturinn var fallegur og ljómandi vel hirtur*. — **2. a.** *(geyma)* gemme, forvare; — pp. *hirtur (†hirður)*, optagen; gemt; bevogtet: (Ordspr.) *hirður er sá er himnaguð hlífir*, gemt er den, som Gud skaaner, den som Gud skaaner er i Sikkerhed. — **b.** optage og beholde en funden Ting, tage til sig: *þetta hirti jeg eftir þig á gólfinu*; — overf.: *jeg sagði eitthvað um, að jeg mundi hlaupa undir bagga með henni. Hann var ekki lengi að h. það* (det var noget han bed Mærke i). — **c.** *h. hey*, ogs. abs. *h.*, bjærge Hø; *illa hirt hey*, Hø, der er bjærget uden at være rigtig törret; *h. að orfum*, faa hvert mejet Straa i Lade (jfr. JÁÞj. I. 579); *Ertu búinn að h. þig?* har du faaet dit Hø i Lade? (GFrÁtt. 196); *h. sig upp*, ds.; *h. undan*, bjærge Hø, naar det truer med Regn. — **d.** *h. saman farangur sinn*, samle sin Bagage; *h. laun sín*, hæve sin Gage; *h. eftirlaun*, hæve Efterlön (Pension); *h. styrkinn*, inkassere Understøttelsen, putte Understøttelsen i Lommen (Alþ. '11, B. 18). — **e.** bælge i sig (om Drikken el. Æden i stor Stil): *þa holskeflur af horna-sjá, | sem hirt hann gat* (MJ. I. 39—40). — **II.** **bryde sig om**: **1.** *h. e-ð að engu*, holde n-t for ingenting; *h. ekki um e-ð*, sætte sig ud over n-t, ikke bryde sig om n-t. — ***2.** imper. med Nægtelse: ¹) bryd dig ikke om: *hirð ei um hér hvað þín bíður* (SBIDA. 67); ²) forstærkende Forbud, svarende til l. noli med inf.: *hirð eigi að gera = gerðu ekki!*

hirðaleikur [hɪr·ðalɛi:goϱ, -lɛi:koϱ] m. Hyrdestykke.

†**hirðari (-a, -ar)** [hɪr·ðarɪ] m. — **hirðir.**

hirðaþjóð [hɪr·ðaþjoᵘ:ð] f. Hyrdefolk.

hirð drótt [hɪr·ðdroᵘht] f. Hoffolk. °**-eyrir** [-ɛi·rɪϱ] m. Civilliste. **-fífl** [-þ-fɪbλ] n. Hofnar. **-fjöldi** [-fjöldɪ] m. Mængde Hoffolk. °**-gæðingaráð** [-ð-ɡaiðiŋgarau:ð] n. Kamarilla. **-gæðingur** [-ɡai·ðiŋgoϱ] m. Yndling ved Hoffet; *(hirðmaður)* Hofmand. **-hylli** [-þ-(h)ɪdlɪ] f. indec. Hofgunst.

†**hirðilegur** [hɪr·ðɪlɛ·qoϱ] a. (sjæle)hyrdelig, præstelig; omhyggelig.

hirðing (-ar, -ar) [hɪr·ðiŋk] f. **1.** Bevogtning, Røgt, Pleje: *h. skepna*. — **2. a.** Opsamling, Indsamling, Optagelse af n-t (jfr. *hirða*): *h. launa*, Oppebæren af Gage, Lön. — **b.** *(h. heys)* Indbringning af Hø: *góð (slæm) h. (á heyi)*, Bjærgning af godt (daarlig) törret Hø.

hirðingar dagur [hɪr·ðiŋgarda:qoϱ] m. Dag, da Hø bringes i Lade. **-laus** [-löy:s] a. vanrøgtet, uden Pleje. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Vanrøgt, Mangel paa Bevogtning. **-vagn** [-vag·v] m. Høstvogn.

hirðingi (-ja, -jar) [hɪr·ðiŋɡɪ] m. Nomade; Hyrde.

hirðingja líf [hɪr·ðiŋɡjali:v] n. Nomadeliv. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] npl. Hyrdedigt(e).

hirðir (-is, -ar) [hɪr·ðɪϱ] m. *(hjarðmaður)* Hyrde; i Nutidssprog anvendes dette Ord mest i litt. Sprog i denne Bet., i det dagl. Sprog er det erstattet af *smali*; derimod i Litteratursprog og navnlig Kirkesprog i den overf. Bet. »Hyrde«: *h. drottins sauða, sáluhirðir*, Sjælehyrde; *hinn góði h.*; (Ordspr.) *hirðir skal vita, hvað af hjörð verður* (GJ.), Hyrde skal vide, hvor Hjord bliver af; *þar gætir sauður sauða, sem enginn h. er* (GJ.), der vogtes Faar af Faar, hvor ingen Hyrde er.

hirðisamur [hɪr·ðɪsa·moϱ] a. paapasselig.

hirðis laus [hɪr·ðɪslöy·s] a. uden Hyrde. **-legur** [-lɛ·qoϱ] a. hyrdemæssig; præstelig. **-skreppa** [-ɪ-sgrɛhba] f. = **hjartarfi.**

hirð kona [hɪr·þko·na] f. Hofdame. **-legur** [-ð-lɛqoϱ] a. hofmæssig; — adv. *-lega*. **-líf** [-li·v] n. Hofliv. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. Hofmand; i ældre Sprog: Medlem af Kongens Hird el. Livvagt. **-mannlegur** [-manlɛ·qoϱ] a. hofmandsmæssig. **-mannsþjónusta** [-mansþjoᵘ:nøsda] f. Hofcharge. **-mær** [-mai·r] f. Hoffroken, Hofdame. **-prestur** [-þ-prɛsdoϱ] m. Hofpræst. **-prýði** [-pri·ðɪ] f. indec. Hofpragt. **-rækur** [-ð-rai·goϱ, -rai·køϱ] a. som forvises fra Hoffet. **-sali** [-þ-sa·lɪ] m. Hofleverandør. **-siður** [-sɪ·ðoϱ] m. Hofskik: (Ordspr.) *ilt er að kenna gömlum hirðsiði*, det er ondt

[illegible] Hofsæde [illegible] det er vant at sende [illegible]. Hurð [illegible]. **-skemtun** [-sgɛmdon, -sɛmton] f. Forlystelse ved Hoffet. **-skrá** [-sgrau] f. Hoflov. **-skrill** [-sgrɪdl] m. Hofpøbel, Hofkrab. **-snákur** [-snau gøɣ, -snau køɣ] m. Hofsnog. **-stjóraröð** [-sdjo raro.ð] f. **-stjóratal** [-sdjo ra-ta:l] n. Fortegnelse over (isl.) Statholdere. **-stjóri** [-sdjo·rɪ] m. Hofmarskal; Statholder (spec. i det 14.—17. Aarh. om Islands höjeste Øvrighed). **-stjórn** [-sdjo·rdn] f. Statholderskab. ᶜ**-sveinabragur** [-sveina-bra.gøɣ] m. Junkervæsen. **-sveinn** [-svei:dn] m. Page, Junker. †**-sveit** [-svei:t] f. Hird, Kongens Livvagt. †**-sveitungur** [-svei·dungøɣ, -svei·t-] m. Medlem af Kongens Hird el. Livvagt. **-sæld** [-sailt] f. Hoffets glade Liv.

hirðu kona [hɪr·ðoko:na] f. paapasselig Kvinde. **-laus** [-löy·s] a. skødeslos, forsömmelig, efterladen; ligegyldig, indifferent: (Ordspr.) *h. ei hótun kviðir* (GJ.), skødeslos ved Trusel ej ængstes; — adv. *-lega*. **-leysi** [-lɛi·sɪ] n. Skødesløshed, Forsömmelighed; Ligegyldighed, Indifferens. **-leysingi** [-lɛi:siɲɟɪ] m. skødesløs Person. **-maður** [-ma.ðøɣ] m. paapasselig Mand. **-manneskja** [-man:ɛsɟa] f. paapasselig Person (Eimr. XII. 177).

†**hirður** [hɪr·ðøɣ] a. = *hirtur*, pp. af **hirða**.

hýrður [hir·ðøɣ] a. lidt beskænket, (pop.) blisset, stænket.

hirðu samur [hɪr·ðosa·møɣ] a. paapasselig. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. Paapasselighed, Omhyggelighed, Omhu.

hirð venja [hɪr·ðvɛnja] f. Hofskik, Hofceremoniel. **-þjónn** [-r·-þjo·dn] m. Hoftjener.

hýreyg(ð)ur [hi:rei·ɣøɣ, -ɛiɣðøɣ, -eigðøɣ] a. blidöjet, med smilende Øjne.

hyrfi [hɪr·vɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hverfa**.

hyrfleinn [hɪɣ·fleidn] m. Tordenkile.

hýrga (a) [hir·ga] vt. 1. *(hýra)* varme lidt, lunke: *h. mjólk*; *h. sjer á e-u*, varme sig paa (at nyde) n-t (Árn.). — 2. oplive, opmuntre, glæde: *hún* [illegible] (ÞBókm. VII [illegible]); *hýrgast á svipinn*, faa et glad Udtryk i Ansigtet. — 3. med dat. i Bet. *gefa*, give (Foder) [illegible]

hyrja (-u, -ur) [hɪr·ja] f. Jættekvinde; — ogs. som Skældsord om en grov og sværlemmet Kvinde [illegible] (ÓDavÞul. 227).

*ᶜ**hyrjuver** [hɪr·jøvɛ:r] m. en Jættekvindes Mand, Jætte (BóluHj. 45).

hýrlegur [hir·lɛɣøɣ] a. smilende, mild, venlig; — adv.: *-lega*.

hyrna (-u, -ur) [hɪd·na, hɪr·dna] f. 1. *(axarh.)* Spids paa et Økseblad. 2. *(hvass fjallstindur)* spids Bjærgtop, Huk: *hérna upp í hyrnunni*, [illegible] (ODavÞul. 155) [illegible] (ÞThLvs. I. 219). — 3. Navn paa Spidse [illegible] *hyrna*; i Navne paa hornede Faar og Koer: *H.*, *Hvíthyrna*, *Gullinhyrna*. — 4. *þríhyrna* [illegible]

hýrna (a) [hir·dna] v. impers.: *hýrnar yfir e-m*, ens Ansigt faar et glad Udtryk, klarer op.

hyrndur [hɪn·døɣ, [illegible]] med Hjørner.

hyrning (-ar, -ar) [hɪd·niŋk, hɪr·dn-] f. 1. *(horn)* Hjörne, Krog: *Geirmund, sem lét* [illegible] (ÞGjÚf. 132). — 2. *(hyrningarsteinn)* Hjörnesten: *Í ... konungsins höll* [illegible] (MJ. III. 156).

hyrningarsteinn [hɪd·niŋgaɣsdɛid·n, hɪr·dn-] m. Hjörnesten; — overf.: *e-ð er h. e-s* (el. *undir e-u*).

hyrningur (-s, -ar) [hɪd·niŋgøɣ, hɪr·dn-, -iŋs] m. 1. a. Væsen med Horn [illegible] (JÁÞj. [illegible]). — b. Værktöj med en Krog el. Hage: *Hver er sá hyrningur, hreifir sér* (om en Høtyv) (JÁGát. I. 67). — 2. som sidste Sammensætningsled: *þrih.*, Trekant, *ferh.*, Firkant, *margh.*, Polygon, Mangekant. — ᶜ3. (mat.) Polygon (ODanFlatm.).

hyrnu skeljar [hɪr·dnosɟɛl·jaɣ, hɪd·no-] fpl. dentalidae (GBárð.). **-steinn** [-sdeidn] m. [illegible] Sten.

hirsi (-is) [hɪɣ·sɪ] n. Hirse (panicum miliaceum).

hirsla (-u, -ur) [hɪɣ·sla, hɪs·la] f. 1. *(það að geyma)* Forvaring. — 2. Gemme; ethvert Møbel, hvori n-t kan forvares: *hafa e-ð í læstri hirslu*, holde n-t i lukket Gemme, under Laas og Lukke.

†**hirslumaður** [hɪɣ·sloma:ðøɣ, hɪs·lo-] m. Bevogter.

hirta (i og a) [hɪɣ·da] vt. revse, straffe.

hirting (-ar, -ar) [hɪɣ·diŋk] f. Revsen, Straf.

hirtingar laus [hɪɣ·diŋgarlöy:s] a. ustraffet. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Tugt. **-maður** [-ma:ðøɣ] m. Tugter, Revser. **-orð** [-or·ð] npl. Irettesættelser. **-vöndur** [-vön·døɣ] m. Tugtelsens Ris.

hirtingasamur [hɪɣ·diŋgasa:møɣ] a. stræng, nidkær i at revse.

hirtinn [hɪɣ·dɪn] a. 1. *(hirðusamur)* [illegible]. 2. [illegible] Væsen, sirlig: *h. og hreinlátur* (JÁÞj. II. 244).

hirtir [hɪɣ·dɪɣ] pl. af **hjörtur**.

hirtni [hɪɣ·dnɪ] f. indec. 1. *(hirðusemi)* [illegible]. 2. [illegible] *mennska)* Pænhed og Sirlighed.

hirtugur [hɪɣ·doɣøɣ] a. = **hirtinn**.

hirtur [hɪɣ·døɣ] pp. af **hirða**.

hýru bros [hi:robro:s] n. venligt, yndigt Smil. **-góður** [-go·:ðøɣ] a. i godt Humør. **-spor** [-sbo:r] n. = **tölt**. **-svipur** [-svɪ:bøɣ, -svɪ:pøɣ] m. venlig, smilende Mine.

hirz- [hɪɣ·s] se **hirs-**.

hysa (a) [hɪ:sa] vt. trække n-t langsomt op, løfte n-t langsomt.

hýsa (ti) [hi:sa] vt. 1. huse, yde Natlely: *h. gesti*. — 2. huse, bringe i Hus: *h. hesta*; — *þegar Sveinbjörn fór að h. gemlingana* (ÞGjÚf.). — 3. vi. dvæle, bo, opholde sig: *h.* [illegible] (JHall. 182). 4. *(taka)* rumme. — 5. vt. og vi. opføre en Gaard, forskellige Bygninger, spec. Vaaningshus [illegible] *það verður að h. hjer í sumar, gamli bærinn tekur ekki lengur*.

hýsi (-is, pl. ds.) [hi:sɪ] n. lille Hus; — i Sms.: *afhýsi*, s. d. O.

hýsing (-ar, -ar) [hi:siŋk] f. 1. Husen, Ydelse af Nattely: *h. gesta*. — 2. Indsættelse i Stald, Staldfodring: *þangað til fje er alment tekið til hýsingar á haustin* (Stj. '92, B. 126). — 3. Opførelse af en Gaards Bygninger, is. et Vaaningshus paa en Gaard.

hýsingarmaður [hi:siŋgarma:ðøɣ] m. Gæstgiver, Vært.

ᶜ**hýsivaldur** [hi:sɪval·døɣ] m. Kvartermester.

hysja (a) [hɪ:sja] vi. (jfr. *hyssa*) 1. hive, hejse: *h. upp um sig*, trække Bukserne (Skörtet) op (Árn.). — 2. v. impers. og refl. *hysjast*, bortblæse(s), törres: *það hysjar* (el. *hysjast*) *vatn úr heyi í þessum stormi, þó ekki sjái sólina* (Múl.).

hyski (-is, pl. ds.) [hɪs·ɟɪ] n. 1. a. *(fjölskylda)* Familie: *voru þá yfir* [illegible] (ÞThÁrf. 169). — b. *(heimilisfólk)* paarörende, Husfolk: *landnámsmenn ... hafi flutt sig þangað ...* [illegible] (ÞThLvs. II. 154). — ogs. om Husdyr (f. Eks. Geder): *Það fer og best að hafa hiski þetta í kulda* (Árm. II. 151). 2. *(illþýði)* Pak, Slæng.

hyskinn [hɪs·ɟɪn] a. doven, smolevorn.

hyskni [hɪs·gnɪ] f. indec. Dovenskab.

hismi (-is, pl. ds.) [hɪs·mɪ] n. 1. a. *(um fræ)* Frøgemme, Skal, Avne, Emte: *ljett eins og h.* — b. Tant, Forfængelighed, n-t ubetydeligt el. intetsigende: *h. og hjóm veraldarinnar*. — 2. en tynd, let Genstand: [illegible]

hispra (a) [hɪs·bra] vi. overdrive m. H. t. Renlighed og Pyntelighed (BH.).

hispur (-urs) [hɪs·bøɣ] n. Bram, Tant, overdreven Pyntelighed.

hispurs laus [hɪs·bøɣsloy·s] a. bramfri, fordringsløs, ligefrem, uden Pynt: *að færa alt til betra og hispurslausara stíls* (SNordSnSt. 28); — n. *hispurslaust* som adv. uforbeholdent, ugenert: *jeg segi þjer það hispurslaust*, jeg siger dig det rent ud; *spyrja e-n hispurslaust um e-ð*. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Simpelhed, Ligefremhed, Jævnhed. **-mey** [-mɛi:] f., **-mær** [-mai:r] f. fin Frøken, Modedame: *heimtufrekar og gjálífar hispursmeyjar* (SNordFA. 114).

1. **hissa** [hɪs:a] a. indec. forbavset: *nú er eg hissa!* min Forstand staar stille; *vera h. á e-u*, undre sig over n-t; *verða h. á e-u*, blive forbavset over n-t; *hann er ekki h. á tíðinni*, han tager det med Ro.

2. **hissa (a)** [hɪs:a] v. impers. (pop.): *mig hissar (á)*, jeg bliver forbavset (over), det undrer mig; — refl. *hissast*, ds.

hyssa (a) [hɪs:a] v. 1. vt. med dat. løfte (skubbe) höjere op (jfr. *hossa*): *Hann hyssaði bagganum* (GFr.Átt. 73); *Hún hyssaði sér í sætinu* (GFrÁtt. 44); *h. upp um sig buxunum* (jfr. *hysja*, *hysa*). — 2. vi.: *h. niður í poka*, støde n-t ned (el. tættere sammen) i en Sæk ved at løfte Sækken og lade den falde ned igen (Sl., Af.).

hyssugur [hɪs:oɣøɣ] a. kort for Hovedet (Árn.).

hít (-ar, -ir) [hi:t] f. 1. *(stór skinnbelgur)* Bælg, Skindpose, dannet af et (helt) flaaet Skind. — 2. Vom, Mave: *jeg skal fylla mína h., segir hún Hvít*; — i overf. Bet.: *Í þá h.* (det Svælg) *er eytt af þjóðarfé árlega ... 61 þús. kr.* (Eimr. XIV. 177). — 3. *(átvagl)* Slughals, Ædedolk.

1. **hita (-u, -ur)** [hɪ:da, hɪ:ta] f. 1. a. *(upphitun)* Opvarmning, Varmen. — b. [illegible] Gløden, Glødning: *hann smíðaði hann í fjórum hitum*, han smedede Leen i fire Glødninger, ɔ: glødede Leen fire Gange; *þeir voru tímarnir að eg sló þrjá nagla í hitunni*, tidligere kunde jeg udhamre tre Söm ad Gangen, medens Jærnet holdt sig varmt (JóhSBHr. 30); *slá ganginn í hitunni*, hamre fire Hestesko uden i Mellemtiden at stikke Jærnet i Ilden. — c. *vera einn um hituna*, være alene om n-t (være ene Hane i Kurven). — 2. det, der rækker til een Gang el. varmes ad Gangen: *ein h. af kaffi*, *kaffi í eina hitu*, Kaffe til een Gang; *h. af öli*, det Øl der brygges ad Gangen. — 3. *(hiti)* Varme: *blessaður kond' inn í hituna*. 4. a. Hidsighed: *en þegar þú stillist og af er mesta hitan, þá ertu þó svo hygginn, að ...* (JThMk. 357). — b. hidsigt Ordskifte: *Hann var geðríkur að eðlisfari og hann hafði fengið marga hitu í þokkabót síðan hann tók við sveitarstjórninni* (GFrTs. 37—38).

2. **hita (a)** [hɪ:da, hɪ:ta] vt. og vi. 1. a. opvarme, varme: *h. hús*, *h. upp hús*, opvarme en Bygning; *h. vatn* (= *heita vatn*), varme Vand. — b. med dat.: *h. sjer*, varme sig: *undir ár hefði hann farið að h. sér* (GKonÆf. 49); *h. sjer á höndum, fótum osv.*; *h. sjer á verki*, faa Varme i Kroppen ved at arbejde. — c. koge: *h. kaffi*, *h. á katlinum*, koge, lave Kaffe (jfr. *elda graut*, *sjóða fisk*). — 2. impers.: *e-n hitar í e-n stað*, en føler Varme et Steds: *Ef mann hitar í hægri kinn, er illa talað um mann* (JÁÞj. II. 556).

hita afl [hɪ:daab·λ, hɪ:ta-] n. Varmefylde. **-belti** [-bɛλ·dɪ] n. den hede Zone, Troperne. **-blaðra** [-blað·ra] f., **-bóla** [-bo·:la] f. Hedeblegn. **-breyting** [-brei:diŋk, -brei:tiŋk] f. Temperaturforandring. **-eining** [-ɛi:niŋk] f. Varmeenhed, Kalorie. **-far** [-fa:r] n. Varmeforhold: *Árlegt h. Golfstraumsins hefir að sjálfsögðu gagnger áhrif á veðurfarið á Íslandi* (Skírn. '19, 30). **-flog** [-flo:ɣ] n. intermitterende Feber. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Varmelære. **-geymir** [-ɟei:mɪɣ] m. Varmeholder; spec. Hokasse. **-geislun** [-ɟɛis·løn] f. Varmeudstraaling. **-gildi** [-ɟɪl·dɪ] n. Brændeværdi. **-gler** [-glɛ:r] n. Brændeglas. **-hey** [-hei:] n. Hø, som der er begyndt at gaa Varme i: *Nokkrir ... brúka skininn hross-haus at láta í h.* (LFR. II. 65). **-hljóð** [-hλjo·:ð] n. Kogelyd: *það er h. í katlinum*, Kedlen snurrer, synger. **-kast** [-kas·t] n. Feberanfald; — pl. *-köst*, intermitterende Feber. **-keppur, -kippur** [-ɟɛhbøɣ, -ɟɪhbøɣ] m. en varm Tur: *það er h. að hlaupa frá Görðum að Bessastöðum í einum spretti* (Sch.). ᶜ**-kista** [-ɟɪs·da] f. Svedekiste. **-lát** [-lau:t] n. Varmetab. **-laus** [-löy·s] a. 1. uden Varme:

vitnið er nú alveg hitalaust. 2. feberfri, *sjúklingurinn er h.* 3. uden Vrede, uden Lidenskab, rolig: *hann var alveg h., þegar hann sagði þetta;* n *hitalaust* som adv.: uden Lidenskab: *hann sagði það alveg hitalaust* (uden Ophidselse, ganske rolig). **-leiðandi** [-lei:ðandɪ] m., **-leiðari** [-lei:ðarɪ] m. Varmeleder. **-leiðsla** [-leið·sla] f. Varmeledning. **-lína** [-li·na] f. Isoterm. **-lind** [-lɪn·t] f. Varmekilde. **-lítill** [-li:dɪdʌ, -li:tɪdʌ] a. 1. med ringe Varme. 2. med ringe Feber: *nú er sjúklingurinn l.* **-loft** [-lof·t] n. varm Luft, Varmeluft. **-loftsvjel** [-lof(t)svjɛ:*l*] f. Varmeluftsmaskine, kalorisk Maskine. **-magn** [-mag·v] n. Varmegrad, Temperatur. **-mál** [-mau:*l*] n. Sag, som Folk bliver hidsige over: *Þó hér sé um ... að ræða, verður að líta á það með stillingu og viti* (Alþ. '11, B. II. 1335). **-megn** [-mɛg·v] n. Varmefylde. **-mikill** [-mɪ:ɟ̊ɪdʌ, -mɪ:ɟ̊ɪdʌ] a. meget hed; som giver megen Varme. **-móða** [-moᵘ:ða] f. Solrøg. ᵛ**-mundlaug** [-mʏn·dlöyg] f. Varmebækken. **-munur** [-mʏ:noɣ] m. Varmeforskel, Temperaturforskel. **-mælir** [-mai:lɪɣ] m. Termometer, Varmemaaler. **-rafmagn** [-rav·magv, -ram:agv] n. Termoelektricitet. **-rafmagnsvirki** [-ravmaχsvɪɾ·ɟ̊ɪ, -ram·aχs-] n. termoelektrisk Batteri. **-roði** [-ro:ðɪ] m. Rødme af Varme i Ansigtet (paa Grund af Fedme, BH.). **-silungur** [-sɪ:lʊŋgoɣ] m. Foreller fangede i en Varmeperiode (ÞThFerð. I. 28). **-skamtabrjef** [-sgaudabrjɛ:*v*, -sgamta-] n., **-skamtur** [-sgau·doɣ, -sgam·toɣ] m. Feberpulver. **-skekkja** [-sɟ̊ɛh·ɟa] f. termisk Anomal (BS SjL.). **-skúr** [-sgu:r] f. Regnbyge paa en varm Dag. **-sótt** [-soᵘht] f. Feber; Febersygdom: *gul h.,* gul Feber (febris flava). **-steypa** [-stei·pa, -sdɛi:pa] f. pludselig stærk Forøgelse af den legemlige Varme. **-stig** [-sdɪ:ɣ] n. Varmegrad. **-tími** [-ti:mɪ] m. den varme Tid. **-uppsláttur** [-ʏhp-slauhdoɣ] m. Samling af Skyer efter en varm Dag. **-verkur** [-vɛɾ·goɣ] m. Febersmærte; hidsig Smærte.

hiti (-a, -ar) [hɪ:dɪ, hɪ:tɪ] m. **I. 1. a.** Varme, Hede: ... *h. sólarinnar;* ... *það er h. í ...* Hoet ... (Selvantændelse). — **b.** forsk. Udtr. med mere el. mindre overf. Bet.: *hafa hita af e-m* (el. *hita(nn) í haldinu við e-n*), være bange for en, nære Respekt for en: *Gróa var avinleg skapstór ... hvar Brandur ... svo hann reyndi að drepa hann þess sem mest; ... hana í þeim sökum* (ÞGjÚf. 26); ... spændt, svinge Pisken over ens Hoved; *hafa hitann í haldinu út af e-u.* — **2.** *(hitasótt)* Feber. — **3.** *(ákafi, geðshiti)* Lidenskab, Vrede: *hann talaði af miklum hita* (meget lidenskabeligt); *það er kominn h. í málið,* der er gaaet Ophidselse i Sagen.

hitna (a) [hɪhdna] vi. **1.** *verða heitur* blive varm ... *hitnar,* en bliver varm ... *að h. á höndunum; ... það er farið að h. í heyinu,* der er begyndt at gaa Varme i Hoet. **2.** i overf. Bet. *það hitnar í e-m,* en kommer i Aande, bliver hidsig ... *hott jafn-geðríkum mann* ... *manna* (JTrl. 416).

hitni [hɪhdnɪ] f. indecl. **1.** ... **2.** Held til at finde el. træffe ... *nefur.* **3.** *(tilviljun)* Tilfælde.

hitta (i) [hɪhda] vt. **I. 1.** *finna* ... *um veg,* træffe en Mand paa sin Vej; ... *og hvert því hrósað* ... *ef eg hefi ekki hitt á það við* (hvis det ikke netop er hændt mig med) *Jón Jonsson þegar að hann* ... *vel, illa á,* komme godt (daarligt) tilpas; ... *hittir á hann* (i hvad Humør han er, naar man kommer til ham); ... træffe den rigtige Tid. — **2.** *(hæfa)* træffe (hvad man sigter efter), ramme: *jeg hitti naglann á höfuðið; jeg skaut, en hitti ekki;* — *h. sjálfan sig fyrir,* faa Gengæld: (Ordspr.) *gott er að gera vel og h. sjálfan sig fyrir,* det er dejligt at göre godt og selv nyde godt af sin Velgærning; (truende) *þá skaltu sjálfan þig fyrir h.,* saa gaar det dig ikke godt! saa skal du selv komme til at bøde derfor! *vera má þú hittir sjálfan þig fyrir ef þú ... trúnaði við mig* (Mýrd. 225). — **3.** *fara að h. e-n,* gaa for at træffe en. — **II.** refl.: **1.** impers.: *hittast á,* træffe sig, falde ind: *það hittist svo á, að hann var ekki heima,* ... det traf sig saa heldigt (uheldigt). — **2.** recipr.: *hittast,* træffes, mødes med hinanden: *þar hittast tveir góðir,* der træffer to (lige) gode hinanden, (ofte iron. ɔ: der træffer den ene Slubbert sin Lige). — **3.** i passiv Bet. findes: *hestarnir hittust úti í mýri,* Hestene blev fundet ude i Mosen.

hytta (-u, -ur) [hɪhda] f. Hytte (JÞorkÞjs. 112).

hitti(ð)fyrra [hɪhdɪfɪr:a] n. (egl. *hitt (h)ið fyrra* (ɔ: *árið*)) Forfjor: *í h.*

hittinn [hɪhdɪn] a. **1.** sikker i at ramme Maalet, *(um skotmann)* træfsikker. — **2.** som har Held til at finde: *hann er h. á orð, á skepnur.* — **3.** træffende, rammende, slaaende: *hittið svar.*

hittir (-is) [hɪhdɪɣ] m. Finder.

hituleikur [hɪ:doleiɣ:goɣ, hɪ:toleiɣ:koɣ] m. Ophedningsleg, Varmeleg, om Slugen af gloende Söm (jfr. JÁÞj. I. 176).

hitun (-ar, -anir) [hɪ:don, hɪ:ton, -anɪɣ] f. Opvarmning.

hitunarvjel [hɪ:donarvjɛ:*l*, hɪ:t-] f. *(til tesuðu osfr.)* Opvarmningsapparat, Selvkoger (til Te osv.).

hýugur [hi:jʏgoɣ] a. ... *hýugur* ... (Vf.).

híun (-ar) [hi:jon] f. Dorskhed, Sendrægtighed.

hýungs gras [hi:jʊŋsgra:s] n. ... **hýungur** 2. **-skegg** [-sɟ̊ɛg] n. **hýungur** 1.

hýungur (-s) [hi:jʊŋgoɣ, -ʊŋs] m. **1.** utæt, tyndt Haar el. Skæg, Dunskæg; *(skegghýungur)* Mælkehaar. — **2.** *(óþjett gras)* utæt, sparsomt Græs.

hiuskapur [hi:josga·boɣ, ...] m. = **híun.**

hixta (a) [hɪχ·sda] vi. hikke.

hixti (-a) [hɪχ·sdɪ] m. Hikken: (Ordspr.) *sjaldan kemur h. at huga góðum,* god Hu giver sjælden Hikke, (dette sigter til den Overtro, at man hikker, naar man bliver bagtalt; jfr. Udtr.: *þar er jeg nú að orði sem jeg er ekki að borði); sjaldan er h. í hægu brjósti nje geisp í glöðu hjarta,* med Sindsro følger sjælden Hikke og ej Gaben med et glad Hjærte; *eitthvað hrökk nú upp úr honum með hixtanum um þetta,* noget kom han uforvarende til at sige om det (Þing.).

hjá [ɦau:] præp. med dat. og adv. **I. 1.** hos (lat. juxta): *sofa h. e-m,* sove hos en, dele Seng med en; *setjast hjá e-m,* sætte sig hos en. — **2.** *(nálægt)* ved, i Nærheden af: *hann var rjett hjá garðinum,* han var lige ved Gærdet. — **3.** hos (lat. apud): *vera h. e-m,* opholde sig hos en; *barnið er h. móður sinni,* Barnet er hos sin Moder; *peningarnir eru h. mjer, en brjefið h. konu minni;* — *eiga h. e-m,* have Penge indestaaende hos en. — **4.** (lat. coram) *(í viðurvist e-s)* i ens Nærværelse; ofte adverbielt: *hann var h.,* han var til Stede, jfr. *við; sitja h.,* [1] *(fje)* vogte Faar; [2] *(í e-u máli)* være uvirksom (m. H. t. en Sag). — **5.** forbi: **a.** *fara h.,* gaa (passere) forbi; *róa h. nesinu,* ro forbi Næsset; *setja e-n h.,* tilsidesætte, forbigaa en; *sneiða h. e-u,* gaa udenom n-t: *jeg get ekki sneitt h. þessu máli,* jeg kan ikke gaa udenom, lade være at tage mig af denne Sag; *leiða e-ð hjá sjer,* undlade at blande sig i n-t, lade n-t passe sig selv; *það fer ekki h. því,* det fejler ikke, det er umuligt andet; *fara (allur) hjá sjer,* genere sig, te sig underligt paa Grund af Generthed; *vera h. sjer,* være distræt: *hann er oft svo h. sjer, að hann veit hvorki í þennan heim nje annan* (Breiðd.). — **b.** *fram h.,* forbi: *ríða fram h.; hafa fram h. (konunni, manninum)* være sin Kone (Mand) utro; *taka (eiga barn) fram h.,* faa et Barn uden for Ægteskabet. — **II.** i Sammenligning med, i Forhold til: *allir erum við börn h. Boga,* vi er alle sammen Börn i Sammenligning med B.; *er hún sá, að hún var óvirt h.* (i Forhold til) *hinum, fyltist hún reiði* (JÁÞj. II. 424) *Ekki var nú mikið að drekka, h. þessu* (ÞGjÚf. 34); (Talem.) *nú er svipur h. sjón,* nu er det en Skygge i Sammenligning med (i Forhold til) hvad det för var i Virkeligheden. **-barn** [-ba(r)dv] n. uægte Barn; *h. veraldar,* Verdens stifmoderlig behandlede Barn (BóluHj. 169). **-býli** [-bi·lɪ] n. Husmandsplads. **-bragð** [-braɣð, -bragþ] n. **1.** *(keimur)* Bismag. — †**2.** pl. *-brögð,* Puds, Rænker. **-bú** [-bu·] n. Gaard, som drives ved Siden af Hovedgaarden *(útibú).* **-búð** [-bu·ð] f. Samboen. **-bægja** [-bai·ja] vt. med dat. afvende, afværge, forholde en n-t, is. pp. n. *hjábægt* brugt som adv.: *e-m er hjábægt e-u,* n-t forholdes en, Lykken er en ugunstig m. H. t. n-t; *honum er h. allri veiði,* Lykken er ham ugunstig i al Slags Fangst (BH.); *þá má undarlegt kalla . . . að henni hafi svo hjábægt orðið að ei hafi þar snefil af fengið* (JM. Písl. 144); *vera* (el. *verða*) *e-ð hjábægt* have vanskeligt ved n-t: *Og okkur varð hjábægt að horfa hátt og því erfiðara, sem beygjan varð langvinnari* (GFrOl. 94); *og var henni heldur hjábægt um limaburðinn,* havde vanskeligt ved at bevæge sig (GFrTís. 143).

hjaðn [ɦað·n] n. smæltende Sne.

hjaðna (a) [ɦað·na] vi. svinde, hensvinde, indsvinde, forsvinde: *froðan hjaðnaði ... ; ... hjaðnar í stuttum tíma, ... þá brandu henni tár, og yfirlitur hennar hjaðnaði* (og Farven veg bort fra hendes Ansigt) (Od. 414).

Hjaðningar [ɦað·niŋgar] mpl. ... den af Myte Heden og hans Mænd, der udkæmper en evig Strid, deraf i overf. Bet.: Kæmper: *svo stækkar vor heimur og hugsjóna mið ... ef h. sækjast og verjast* (StStAndv. II. 114); ... (Mj. IV. 144).

Hjaðningavíg [ɦað·niŋgavi:ɣ] npl. evig Kamp; jfr. det foreg. Ord.

hjá getinn [ɦau:ɟɛ·dɪn, -ɟɛ·tɪn] a. avlet udenfor Ægteskabet. **-gjöf** [-ɟ̊ö·v] f. Rummet langs Væggene i en Lade el. Stakhave (Skaft., Múl.).

hjagsa (a) [ɦaχ·sa] vi. = **hjaksa.**

hjá guð [ɦau:gvʏð] n. Afgud. **-guðadýrkun** [-gvʏðadi:r̥gʏn] f. Afgudsdyrkelse. **-guðaprestur** [-gvʏðaprɛs·doɣ] m. Afgudspræst. **-guðstignun** [-gvʏðstɪɣ·non] f. = **hjáguðadýrkun.** **-hliðrun** [-hʎɪðron] f. Unddragelse, Vægren. **-hvarfl** [-χwar(v)dʌ, -kvar(v)dʌ] n. Sværmen (JÞorl. I. 452). **-hvíla** [-χwi·la, -kvi·la] f. **1.** *(rekkjunautur)* Sengekammerat (bruges baade om Mænd og Kvinder) (Vf.). — **2. a.** *(það að hvíla hjá)* Hosliggen, Delen Seng med. — †**b.** *(hjákonuhald)* Konkubinat. **-jurt** [-jʏɣt] f. Rodskud: *eins skal allar hjájurtir sem af sömu rót spretta kunna frá sníða* (EÓlLach. 102). **-kátlegur** [-kau(h)dlɛ·ɣoɣ, -kaut-] a. *(skrítinn)* löjerlig, komisk; *(undarlegur)* bizar, sær; — adv. *-lega.*

hjakk (-s) [ɦaɦk] n. **1.** *(að slátt)* Afhakken, Afmejning af Græs med smaa og kraftløse Lehug (foragteligt). — **2.** i overf. Bet.: gentagne frugtesløse Bestræbelser: *ísl. búskapur verði aldrei annað en h. í sama farið,* ef *ekki sje úr þessu bætt* (Lögr. '15, 61); *sama h., hvorki reyndar friður né stríð* (JSBr. 142).

hjakka (a) [ɦahga] vi. (egl. hugge, jfr. *hjaksa)* **1.** slaa Hø krafteslost el. ubehændigt (med sløv Le), saaledes at Arbejdet kun gaar langsomt fremad, afhakke: *að hann gæti hjakkað af einhverjum þúfnakollinum* (JThPs. 9); *h. í sama farið,* stadig hugge i den samme Fure, — nu mest overf.: ikke komme af Stedet el. ikke faa udrettet n-t. — **2.** vt. med dat.: *h. e-u saman,* sammendynge n-t.

hjákona [ɦau:ko·na] f. Medhustru, Konkubine, Elskerinde, Frille: *hvar er alt fólkið, sagði bóndi, hjákonan var ekki á pallinum* (GJ.).

hjaksa (a) [ɦaχ·sa] vi. hugge (spec. om et Skib); *h. í sama farið,* ikke komme af Stedet (f. Eks. om en Slaakarl el. Hest), jfr. *hjakka.*

hjá kúra [ɦau:ku·ra] f. Sengekammerat (ASkaft.). **-kvæmilegur** [-kvaimɪlɛ:ɣoɣ] a., **-kvæmur** [-kvai·moɣ] a. deklaratorisk: *hjákvæm lög* (LHBL&L. 9).

hjal (-s) [ɦa:*l*] n. **1. a.** Smaasnakken, Pludren: *h. barna,* Börns Pludren. **b.** Samtale, Passiar: *vera á hjali við e-n,* passiare med en;

[illegible] **2.** *(í blaði)* Kauser (i et Blad).

hjala (a) [ḩa·la] vi. **1.** pludre, [illegible] **2.** [illegible] snakke og [illegible] *gagn verði eða báðum* (GFrE. 76). [illegible] *margt hjala*, megen Snak [illegible] **3.** [illegible] *við*, tale sammen.

hjáland [ḩau·lant] n. = **hjáleiga.**

hjalari [ḩa·ları] m. Kauser.

hjaldra (a) [ḩal·dra] v. **1.** [illegible] **2.** v. impers. [illegible] **3.** [illegible] larme, støje.

hjaldrjúgt [ḩal·drjuχt] [illegible]

hjaldur (-urs) [ḩal·doɹ] n. **1.** [illegible] Saaen. — **2.** *(fjúk)* ubetydeligt Snefog (BH.). — **3. a.** *(hávaði)* Larm, [illegible] **b.** *(orrusta)* Kamp. [illegible] *†hjaldursgnýstærir, †hjaldurstærir*, Helt, Kriger. **†-ær** [-r·ai:r] a. krigsgal. **-ör** [-ö:r] a. begærlig efter Kamp.

hjá leggur [ḩau·lɛg·ɔɹ] m. [illegible] **-leiga** [illegible] mindre Gaard, som hører under en Hovedgaard, Husmandssted, Udflyttersted, Afbyggergaard. **-leiguafgjald** [illegible] *hjáleigu*, Husmands-. **-leigubóndi** [illegible] **-leitur** [-leidʏr, -leitoɹ] a. **1.** [illegible] se op: *Þei* [illegible] *hjáleitar* [illegible] **2.** [illegible] afvigende [illegible] *var ekki fœrda* [illegible] **-lenda** [-lɛnda] f. Biannex. **-lenskur** [illegible] at høre til et Biannex [illegible] *vik, þó* [illegible] (HPjeturss i Morg. VII, 244, S. 2, Sp. 1). **-litur** [-lɪdoɹ, -lɪtoɹ] a. **1.** *(hjáleitur)* [illegible] **2.** [illegible]

hjalla kverk [illegible] **-land** [-lan·t] n., **-landslag** [-lan·slaɣ] n. terrasseformet Landskab.

hjalli (-a, -ar) [ḩal·ı] m. **1. 1.** [illegible] Bjergskraaning [illegible] formet, amfiteatralsk (om Terrænet). — **2.** overf. Bet.: *örðugasti hjallinn*, den vanskeligste Forhindring (Prøve), det drøjeste Stykke Arbejde (jfr. EKvVb [illegible]). **II.** [illegible] Talem.: *það er* [illegible] terhed, det gaar lystigt til.

hjallkofi [ḩad·λko·vı] m. = **hjallur 1.**

hjallur (-s, -ar) [ḩad·λoɹ] m. **1. a.** [illegible] Fisketørring [illegible] **b.** Stillads; — spec. saal. om *seiðhjallur*, ophøjet Stade, hvor Sejden gik for sig. **2.** [illegible] **3.** [illegible]

Hjálma (-u, -ur) [ḩaul·ma] f. Navn paa en hjælmet Ko.

hjálmabönd [illegible] **1. a.** [illegible] **b.** [illegible] **II.** overf. Bet. **1.** [illegible] *böndum*, Solen er omgivet af Bisole. — **2.** Nordlysstriber tværs over Himlen, i Lighed med Hjælmbaand (Sch.).

hjálmaður [illegible] *hjálmóða* (sic) *herguði* (II. II. 248).

Hjálmar (-ars, -arar) [ḩaul·maɹ] m. npr. Hjalmar, Helmer.

hjálm barð [illegible] **-björg** [illegible] = **hjálmgríma. -bóla** [illegible] **-brúskur** [-brusgoɹ] m. = **hjálmskúfur. -bönd** [-bönt] npl. = **hjálmabönd. -fagur** [illegible] **-faldinn** [illegible] **-gras** [-gra·s] n. (bot.) almindelig Hanekro (galeopsis Tetrahit, L.). **-gríma** [-gri·ma] f. Visir. **-hattur** [-ʉ-(h)ahdoɹ] m. Staalhue. **-hvelfing** [-m-χwɛlviŋk, -kvɛlv-] f., **-hvolf** [-χwolv, -kvolv] n. Kuppelhvælving. **-kambur** [-kamboɹ] m. Hjælmkam. **†-kvikur** [-kvɪ·ɣoɹ, -kvɪ·koɹ] a. med vajende Hjælmbusk, [illegible] **-óttur** [illegible] **-ros** [illegible] (bot.) [illegible] **-rúnir** [illegible] Slags Runer [illegible] **-skrúð** [illegible] **-skúfur** [-sgu·voɹ] m. Hjælmbusk. **-strýta** [-sdri·da, -sdri·ta] f. Hjælmkam.

†hjálmunvölur [ḩaul·monvö:loɹ] m. Rorpind, Ror: *Íslendingar . . . hafa* [illegible]

hjálmur (-s, -ar) [ḩaul·moɹ] m. **1. a.** Hjælm: *hafa hjálm á höfði og sverð í hendi.* — **b.** i forsk. Forb. som *huliðsh., ægish.* osv., se de enkelte Ord. **2.** [illegible] **3.** [illegible] krone. — **4.** pl. en Slags Snare til at fange Sopapagöjer, bestaaende af en kort Læderrem, der fastgöres til to Træpinde paa Enderne, der fæstes i Jorden; fra Remmen gaar der saa Snarer; anvendes is. om Eftersommeren (Giss. cit. af Sch.). — **†5.** Stak: *hlaða korni í hjálma.* — **6.** (bot.) [illegible] **7.** [illegible]

hjálm völur [illegible] **-þak** [illegible]

hjálp (-ar) [ḩaul·p, ḩau·λp] f. [illegible]

hjálpa (a) [ḩaul·pa, ḩau·λpa] [illegible] **I. 1.** [illegible] bistaa. **a.** *h.* [illegible] [illegible] **b.** [illegible] *e-m með e-ð*, hjælpe en til rette med n-t; *h. e-m við e-ð*, hjælpe til ved n-t [illegible] hjælpe en med noget tiltrængt, som Laan el. Gave [illegible] hjælpe paa n-t. **2.** *h. e-u*, redde, bjærge n-t: *að Magnús hafi viljað hjálpa farangrinum* (ÞThFerð. III. 71). — **II.** refl. **1.** recipr.: *hjálpast að (e-u)*, hjælpe hinanden (med n-t). — **2.** *hjálpast við e-ð*, hjælpe sig ved n-t, kunne klare sig med n-t: [illegible] pp. *holpinn*, s. d. O.

hjálpandi (-a, -endur) [illegible] m. Hjælper.

hjálpar drykkur [illegible] m. Lægedrik. **-fús** [-ʉ-fu:s] a. villig til at hjælpe. **-hella** [-(h)ɛd·la] f. Frelsens Klippe: *vera e-m h.* **-hringur** [-a-hɔiŋ·goɹ] m.: *hjálparhringar Karlamagnúsar*, Karlamagnus (ɔ: Karl den Stores) Hjælpekæde, magiske Tegn til Beskyttelse [illegible] (GBrPer. 141). **-hús** [-ʉ-(h)u·s] n. mild Stiftelse. **-hönd** [-(h)ön·t] f. hjælpende Haand: *rjetta e-m h.*

hjálpari (-a, -ar) [ḩauλ·barı, ḩaul·p-] m. **1.** *(hjálpandi)* Hjælper. — **2.** *(lausnari)* Frelser (spec. om Kristus).

hjálpar kennari [ḩauλ·baɹkɛn:arı, ḩaul·paɹ-] m. Hjælpelærer. **-kveðja** [-kvɛð·ja] f. velsignelsesrig Hilsen. **-laus** [-r-löy·s] a. hjælpeløs, uden Hjælp [illegible] *hjálparlaust*. **-leysi (-is)** [-leı·sı] n. Hjælpeløshed, Mangel paa Hjælp. **-lið** [-lı:ð] n. Hjælpetropper. **-maður** [-ma:ðoɹ] m. Hjælper; *(aðstoðarmaður)* Assistent. **-meðal** [illegible] **-ól** [-o·l] f. Hjælperem, en Rem, hvorved Roret paa en Baad kan fastgöres til Agterstævnen, for at holde Roret nede, saa at det ikke løsner sig (Gullbr.). **-ráð** [-a-rau:ð] n. **a.** *(gagnlegt ráð, heillaráð)* gavnligt Raad. — **b.** *(hjálparmeðal)* Hjælpemiddel: *guðs eilíft h.* **-sjóður** [-ʉ-sjo·:ðoɹ] m. Hjælpefond, Reservefond; spec. (Stj. '74, A. 10) = *viðlagasjóður*. **-stofnun** [-sdob·non] f. Understøttelsesanstalt. **-vegur** [-r-vɛ:ɣoɹ] m. Vej til Frelse, Salighedsvej. **-þurfi** [-ʉ-þʏrvı] a. indec. trængende til Hjælp.

hjálp fýsi [ḩauλ·pfi:sı, ḩaul·p-] f. indec. Hjælpsomhed, Beredvillighed til at hjælpe, Tjænstvillighed. **-fús** [-fu·s] a. hjælpsom, tjænstvillig, opofrende.

hjálpistill [illegible] **-pistlahöfundur** [illegible]

hjálp laus [ḩauλ·blöys, ḩaul·p-] a. = **hjálparlaus. -legur** [-lɛɣoɹ] a. [illegible] **-leysi (-is)** [illegible] n. Hjælpeløshed. **-ráð** [illegible] n., **-ræði** [-rai·ðı] n. Frelse, Redning. **-ræðisher** [-raiðɪs(h)ɛ:r] m. Frelsens Hær (The Salvation Army). **-samlegur** [-p-samlɛ·ɣoɹ] a. hjælpsom; nyttig, gavnlig; tjænlig til Frelse; — adv. *-lega*. **-samur** [-samoɹ] a. hjælpsom. **-semd** [-sɛmt] f. **1.** *(hjálpsemi)* Hjælpsomhed. — **2.** *(hjálpræði)* Frelse, Salighed. **-semi** [-sɛmı] f. indec. Hjælpsomhed. **-vænlegur** [-b-vainlɛ·ɣoɹ, -p-] a., **-vænn** [-vaidṿ] a. heldbringende; heldlovende; som giver Haab om Frelse; — adv. *-vænlega*, paa en heldbringende Maade, paa en Maade, som giver Haab om Lykke el. Frelse. **-vættur** [-vaihdoɹ] m. hjælpsomt Væsen, Hjælper. **-þurfi** [-p-þʏrvı] a. indec. = **hjálparþurfi.**

hjálstofa [illegible] Messe (i Sømandssproget).

hjalt (-s, hjölt) [ḩaλ·t, ḩöλ·t] n. Hjalte: *fremra h.*, Parerplade, Stik- [illegible] *-tunga* osv., Sværd.

Hjalti (-a, -ar) [ḩaλ·dı] m. npr. Hjalte.

Hjalt land [ḩaλ·dlant] n. npr. Shetlandsøerne. **-lendingur** [-lɛndiŋgoɹ] m. Shetlænder. **-lenskur** [-lɛnsgoɹ] a. shetlandsk.

hjámunalegur [ḩau:mʏnalɛ:ɣoɹ] a. afstikkende, bizar.

hjappa (a) [illegible] = **jappa.**

hjar (-s, hjör) [illegible] = **1. hjara.**

1. hjara (hjöru, hjörur) [ḩa:ra, ḩö:ro(ɹ)] f., is. i pl.: Hængsel.

2. hjara (a) [illegible] (BrJPf. 301).

3. hjara (-i, -ði, -að) [ḩa:ra] vi. **a.** vegetere, fremdrage Livet: *hann* [illegible] (GFrE. 7); *h. at* ogs. abs. *h.*, leve med Nød og næppe: *hann hjarir af til morguns;* — *láta e-n hjara*, holde en i Live: *Þau eru ekki svo bjargarlaus, Heiðarhvamms-* [illegible] (JThHeið. IV 26). *h.* [illegible] *heilsa*, taaleligt Helbred. **b.** være med en Smule Liv: *hann fanst hjarandi morguninn eftir* (ÞThFerð. III. 224).

hjara rist [ḩa:rarɪs·t] f. Hængselsrist. **-stjarna** [-sdjad·na, -sdjar·dna] f. [illegible]

hjarðarkvíga [ḩar·ðaɹkvi:ɣa] f. Kvie (fra en Hjord).

hjarð guð [illegible] **-gæslustarf** [illegible] **-hundur** [illegible]

hjarðir [illegible] = **hjörð.**

hjarð mey [illegible] **-pípa** [illegible] Skalmeje, Hyrdefløjte. **†-reki** [-ð-rɛ·ɣı, -rɛ·kı] m. Kvægvogter, Hyrde. **-ríkur** [-ri·ɣoɹ, -ri·koɹ] a. rig paa Hjorde. **-rækur** [-rai·ɣoɹ, -rai·koɹ] a. **1.** *(rækur með hjörð)* som kan drives med Hjorden. — **2.** *(fær um að reka hjörð)* som kan drive, vogte en Hjord. **-sveinn** [-þ-sveidṿ] m. Hyrdedreng, ung Hyrde. **-þjóð** [ḩar·þjo·ð] f. Hyrdefolk.

hjarga (a) [ḩar·ɡa] vt.: *h. e-n við*, live en op, pleje en for at han kan komme til Kræfter igen: *var hún þar hjörguð við aftur* (BrJPf. 25).

hjarni (-a, -ar) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] overf. Ende: *vjer, sem búum hjer norður við hjara veraldar.*

hjarir [illegible] = **1. hjara.**

hjarl (-s) [ḩar·dl] n. Land.

hjarmastur [illegible] n. Hængemast (Vf.).

hjarn (-s) [ḩar·dṿ, ḩad·ṿ] n. **1.** haardfrossen Sne, Sneskorpe: *marr-* [illegible] **2.** [illegible]

hann er öldungis á hjarni, han er blottet for alle Subsistensmidler: *meira fé þyrfti, að eg yrði ekki á hjarni með allt hálfgjört* (JSBr. 260); *fleygja e-m (fleygja e-m, reka e-n út) á hjarnið*, overgive en blottet for alt (jfr. EÓlKv. 169). — **3.** *hjarni.*

hjarna (a) [ɧar·dna, ɧad·na] v. **I.** v. impers. *hjarnar*, der kommer Skorpe paa Sneen, saaledes at den bliver farbar; *hláka var á og því alt ófært, en fjórða dag hafði hjarnað* (GKonÆf. 121); — pp. *hjarnaður*, bedækket med en Sneskorpe, stivnet: *Bjarni rásaði suður grasgrónu leiðina, sem nú var hjörnuð* (GFrÁtt. 181). — **II.** vi. komme sig, leve op igen: *h. við*, leve lidt op, komme lidt til Kræfter; *en hjarnaði þó það við, að hann komst á fætur um tíma* (Morg. '19, 128); *fór Grímur að smástyrkjast og h.* (Val. Dagr. 50). — **3.** blive federe, lægge sig Huld til (om Kreaturer): *kýrin er farin að h.*

hjarnaskál [ɧar·dnasgau:*l*] f. = **hjarnskál.**

hjarn breiða [ɧar·d*n*brɛi·ða, ɧad·*n*-] f., **-fenni** [-v-fɛn·ɪ] n., **-fönn** [-fön] f. Dække af haardfrossen Sne, Sneskorpe.

hjarn himnubólga [ɧar·dv(h)ɪmnobo·ul·ga] f. (med.) Meningitis, Hjærnehindebetændelse. **-hol** [-(h)o·*l*] n. Hjærnehule.

***hjarni (-a, -ar)** [ɧar·dnɪ, ɧad·nɪ] m. **1.** *(heili)* Hjærne. — **2. a.** *(hauskúpa)* Hjærneskal: *hjarna eik, hjarna sker*, Hoved. — **b.** anomal gen. *hjarnar: hjarnar stjörnur*, Øjne (ÓDavVik. 273 og 275).

hjarnjökull [ɧar·dnjö·gødʎ] -jö·kodʎ, ɧad·n-] m. Firn, haardfrossen Jøkel.

hjarn ormur [ɧar·dnormøϙ, ɧad·n-] m. Hjærneorm, den ungarske Syge (BH.). **†-skál** [-v-sgau·*l*] f. Hjærneskal, Kranium. ***-vefur** [-n-vɛ·vøϙ] m. Hjærnevæv, Hjærneslyngninger: *Höfðu hjarnvef | þess höfuðs vorpið | fyrstu fósturlands | fræðidísir* (MJ. V. 146). ***-þúfa** [-v-þu·va] f. Hoved.

hjá róma [ɧau:ro·u·ma] a. indec. disharmonisk, misklingende. **-rót** [-ro·u·t] f. (bot.) Birod.

***Hjarrandi (-a)** [ɧar:andɪ] m. npr. et af Odins Navne, samt Navn paa flere historiske og sagnhistoriske Personer.

hjarri (-a, -ar) [ɧar:ɪ] m. *(gaddur í hjörum)* Stabel (jfr. *hjari*).

†hjarsi (-a, -ar) [ɧaϙ·sɪ] m. = **hjassi.**

hjarta (gen. ds., pl. **hjörtu)** [ɧaϙ·da, ɧöϙ·dø] n. **I.** *(h. sem líffæri)* Hjærte (som Organ): *hjartað slær, berst*, Hjærtet slaar, banker; *fá fyrir hjartað*, faa en Hjærtelidelse; *vera ilt fyrir hjartanu*, lide af et Hjærteonde; *kuldinn næddi í gegn um skriðin og fatækleg fötin á tölkinu, og varð mörgum kalt um hjarta* (mange blev kolde om Hjærtet, o: følte Kuldegysninger) (ValDagr. 36). — **II.** Hjærte i overf. Bet.: **1.** som Sæde for Mod og Dyd: *gott h.*, et godt Hjærte; *frækið h.*, modigt Hjærte, modigt Bryst; *hrætt h.*, bange Hjærte; (Ordspr.) *betra er á hólmi hvast h. en hvast sverð* (GJ.), i Tvekamp er et modigt Hjærte bedre end et skarpt Sværd; *hjartað sígur (í buxurnar) hjá honum* (el. *hann er með hjartað í buxunum)*, han taber Hjærtet, Hjærtet synker ham ned i Bukserne; (pleb.) *hann ætlar alveg að skíta hjartanu* ds.; — *h. og hugur*, Mod og Mands Hjærte. — **2.** Hjærtet som Sæde for Forstand og Følelse: **a.** *af öllu h.*, af ganske Hjærte, af hele mit Hjærte; *hafa h. til e-s*, kunne bringe n-t over sit Hjærte; *hafa hjartað á rjettum stað*, have Hjærtet paa det rette Sted; (Ordspr.) *hvergi sjer hvorugur til hjartans* (GJ.), tvende gransker ej hinandens Hjærte. — **b.** gen. *hjartans* som adv. Hjærtens: *hjartans feginn*, hjærtensglad, sjæleglad; *mjer dettur það ekki í hjartans hug*, det kunde aldrig falde mig ind; *hjartans elskan mín*, kæreste du. — **3.** (i Tiltale) *hjartað mitt!* kære, min søde Ven!; *elsku hjartað mitt*, kæreste du; — som f. subst. (i Tiltale) *h. mín* = *hjartað mitt: Ei má eg, hjarta mín, | af honum standa* (ÓDavÞul. 127). — **4.** det ypperste, bedste af n-t: *h. landsins; hjartað úr skákinni.* — **5.** lille firkantet Stykke, hvori Roktenens bageste Ende sidder fast, se *rokkur.* — **6.** *(í spilum)* Hjærter (i Kortspil); — i Sms.: *hjartakóngur, -drotning, -gosi, -ás, -tvistur, -þristur, -fjarki, -fimm(a), -sex(a), -sjö(a), -átta, -nía, -tía* se de sidste Sammensætningsled. **-ás** [ɧaϙ·dau·s] n. Hjærter Es. **-bilun** [-a-bɪ:l-o*n*] f. Hjærtefejl (vitium cordis): *meðfædd h.* = *blásýki.* **-blað** [-bla:ð] n. Kimblad. **-blauður** [-blöy:ðøϙ] a. fejg. **-blóð** [-blo·u:ð] n. Hjærteblod. **-bólga** [-bo·ul·ga] f. Hjærtebetændelse (endocarditis). **-dauður** [-döy:ðøϙ] a. hjærteløs, grusom; forhærdet, sløvhjærtet. **-deigur** [-dɛi:qøϙ] a. frygtsom, modløs, klejnmodig.

hjartaður (hjörtuð, hjartað) [ɧaϙ·daðøϙ, ɧöϙ·døð] a. behjærtet, modig.

hjarta fífill [ɧaϙ·dafi:vɪdʎ] m. (bot.) Ørneöje el. Kær-Høgeskæg (aracium paludosum). **-friður** [-frɪ:ðøϙ] m. Hjærtefred. **-galli** [-gad·lɪ] m. Hjærtefejl (morbus cordis). **-glaður** [-gla:ðøϙ] a. hjærtensglad. **-góður** [-go·u:ðøϙ] a. godhjærtig, barmhjærtig. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) Limurt, is. Strand-Limurt (silene maritima). **-gróf** [-gro·u:*v*] f. Hjærtekule. **-gróinn** [-gro·u:ɪ*n*] a. fastgroet i Hjærtet. **-grunnur** [-grʏn:oϙ] m. Hjærtedyb, Hjærterod: *slíku þori fyllti Aþena innsta hjartagrunn hans* (Il. II. 145). **-gæði** [-ɟai:ðɪ] npl., **-gæska** [-ɟais·ga] f. Hjærtensgodhed, Barmhjærtighed. **-hólf** [-ho·ul·v] n. Hjærtekammer. **-hreinn** [-hϙɛid·v] a. renhjærtet. **-hulstur** [-hʏl·sdøϙ] n. Hjærtepose: *er hjartahulstrið bólgnar* (NF. I. 42). **-kimi** [-ȼɪ:mɪ] m. (SvPRask. 18) = **hjartahólf.** **†-kofi** [-ko:vɪ] m. Hjærtets Lönkammer. **-kró** [-kro·u:] f. Hjærtevraa. **-kuldi** [-kʏl·dɪ] m. Hjærtekulde. **-kvalinn** [-kva:lɪ*n*] a. hjærtebeklemt, ængstelig. **-kveisa** [-kvɛi:sa] f. Hjærtekrampe (angina pectoris). **-lag** [-la:*q*] n. Hjærtelag. **-laginn** [-lai:jɪ*n*] a. hjærtelig. **-laus** [-löy·s] a. uden Hjærte; hjærteløs, ufølsom, ubarmhjærtig. **-legur** [-lɛ·qøϙ] a. = **hjartanlegur.** **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Hjærteløshed, Ufølsomhed, Ubarmhjærtighed. **-líf** [-li:*v*] n. Hjærteliv, Følelsesliv. **-loka** [-lo:ga, -lo:ka] f. Hjærteklap. **-myrkur** [-mɪϙ·gøϙ] n. Hjærtemørke, Sjælemørke. **-nykra** [-nɪ:gra, -nɪ:kra] f. (bot.) hjærtebladet Vandaks (potamogeton perfoliatus, L.).

hjartan legleiki [ɧaϙ·danlɛqlɛi:ɟɪ, -lɛi:ȼɪ] m. Hjærtelighed. **-legur** [-lɛ·qøϙ] a. hjærtelig; — adv. *-lega.* **-leiki** [-lɛi·ɟɪ, -lɛi·ȼɪ] m. Hjærtelighed.

hjartansljúfur [ɧaϙ·danslju:vøϙ] a. i höj Grad elskværdig.

hjarta poki [ɧaϙ·dapo:ɟɪ, -po:ȼɪ] m. Hjærtepose. **-prýði** [-prɪ:ðɪ] f. indec. Mod, Behjærtethed, Heroisme. **-prúður** [-pru:ðøϙ] a. behjærtet, modig; ædelsindet. **-ragur** [-ra:qøϙ] a. fej(g)hjærtet.

°**hjartarbróðir** [ɧaϙ·darbro·u:ðɪϙ] m. Antilope, Gazelle (JsJs.).

hjartarfi [ɧaϙ·darvɪ] m. (bot.) almindelig Hyrdetaske (capsella bursa pastoris).

hjartarýrnun [ɧaϙ·darir·dno*n*] f. (med.) Hjærtesvind (degeneratio cordis, myocarditis).

hjartar kolla [ɧaϙ·daϙkod·la] f. Hind. **-leikur** [-r-lɛi:gøϙ, -lɛi:koϙ] m. ogs. kaldt *hjörtleikur*, Danseleg *(vikivakaleikur)*, hvor en af Deltagerne agerede Hjort *(hjörtur* el. *ljósahjörtur)*, som gik rundt med tændte Lys og søgte bl. a. at komme ind i mellem Kvinderne og Væggen. Medens Hjorten vandrede rundt, dansede man og sang (ÓDavVik. 129 ff.). **-læri** [-lai:rɪ] n. Dyrekølle.

hjarta rót [ɧaϙ·daro·u:t] f., is. i pl. *hjartarætur*, Hjærterødder: *e-m hitnar um hjartaræturnar*, en bliver varm om Hjærtet. **-sig** [-sɪ:*q*] n. Modløshed. **†-skírn** [-sɟir·dv] f. Hjærtets Renselse. **-skorinn** [-sgo:rɪ*n*] a. hjærtegnavende: *Hennar sporin harmar æ | h. tregi* (GFrÚh. 178). **-slag** [-sla:*q*] n. **1.** is. pl. *-slög: (hjartasláttur)* Hjærteslag. — **2.** (med.) Hjærteslag, -lammelse. **-sláttur** [-slauhdoϙ] m. = **hjartaslag 1. -sleði** [-slɛ:ðɪ] m. en Slags höj Slæde (NMúl.). **-staður** [-sda:ðøϙ] m. Hjærtested, Hjærtets Sæde i Legemet: *hann lagði það undir bóginn í hjartastað* (JÁÞj. I. 611). **-styrking** [-sdɪϙ·ɟiŋk] f. Hjærtestyrkning. **-styrkjandi** [-sdɪϙ·ɟandɪ] a. hjærtestyrkende: *h. dropar.* **-taugar** [-töy:qaϙ] fpl. Hjærtets Strænge. **-tindur** [-tɪn·doϙ] m. den midterste Tand i en Rive. **-tómur** [-to·u:moϙ] a. tomhjærtet. **-tregi** [-trɛi:jɪ] m. Hjærtesorg, Hjærtets Sønderknuselse. **-veiki** [-vɛi:ɟɪ, -vɛi:ȼɪ] f. indec. = **hjartveiki.** **-þel** [-þɛ:*l*] n. Sindelag. **-þemba** [-þɛm·ba] f. Hjærteudvidelse, Hypertrofi af Hjærtet (hypertrophia et dilatatio cordis).

hjart feginn [ɧaϙ·tfɛi·jɪ*n*] a. hjærteglad. **-festa** [-fɛsda] vt. beslutte i sit Hjærte. **-fólginn** [-fo·ulɟɪ*n*] a. = **hjartkær. -glaður** [-gla·ðøϙ] a. hjærteglad. **-gróinn** [-gro·u·ɪ*n*] a. **1.** *(rótgróinn)* indgroet. **2.** *(sem manni er umhugað um)* som ligger en paa Hjærte. — **†3.** *(innilegur)* inderlig, varm. **-ígull** [-d-i·gødʎ] m. (zool.) Somus (spatangus).

hjart kolla [ɧaϙ·tkodla] f. Hind (cerva). **-kolluskinn** [-kodlosɟɪn·] n. Skind af en Hind.

hjart kæll [ɧaϙ·tȼaidʎ] a. (Sch.) = **kulvís. -kær** [-ȼai·r] a. hjærtelig kær, inderlig kær. **-laga** [-d-la·qa] a. indec. (bot.) hjærteformet (cordatus). **-legur** [-lɛqøϙ] a. = **hjartanlegur. -næmi** [-nai·mɪ] n. hjærtegribende Kraft. **-næmilegur** [naimɪlɛ:qøϙ] a., **-næmur** [-nai·moϙ] a. hjærterörende, gribende; glødende; — adv. *hjartnæmilega.* **-sár** [-t-sau·r] a., **-sára** [-sau·ra] a. indec., **-sári** [-sau·rɪ] a. indec. hjærteskærende.

hjart skinn [ɧaϙ·tsɟɪ*n*] n. Hjorteskind. **-skinnsglófar** [-sɟɪnsglo·u:vaϙ] mpl. Hjorteskindshandsker. °**-skyti** [-sɟɪ·dɪ, -sɟɪ·tɪ] m. Hjortejæger.

hjart skjálfti [ɧaϙ·tsɟauʎ·dɪ, -sɟaul·(f)tɪ] m. Hjærtebæven (tremor cordis). **-sláttur** [-slauhdoϙ] m. **1.** Hjærtebanken. — **2.** *(hjartaslag 1.)* Hjærteslag. **-veiki** [-d-vɛi·ɟɪ, -vɛi·ȼɪ] f. **1.** *(veikindi í hjartanu)* Hjærtesygdom, Hjærteonde. — **2.** spec. Neurasteni. — **3.** Svaghed, Modløshed: *h. hans sýndi sig meðal annars í því, að hann þorði aldrei yfir vatn að fara.* **-veikilega** [-vɛiɟɪlɛ:qa, -vɛiȼɪ-] adv. paa en om Hjærteonde mindende Maade. **-veikur** [-vɛi·gøϙ, -vɛi·koϙ] a. **1.** *(veikur í hjarta)* som lider af en Hjærtesygdom. — **2.** spec. neurastenisk. — **3. a.** *(viðbrigðinn)* nervøs. — **b.** svag, modløs: *það var ekki von, að miklu yrði bjargað úr eldsvoðanum, þar sem ekki var heima fyrir nema börn og hjartveikt kvenfólk.* **-verkur** [-vɛϙgøϙ] m. Sting, Smærte i Hjærtet el. i Hjærtekulen; Mavetrykken.

°**hjartvetrungur** [ɧaϙ·dvɛ·druŋgøϙ, -vɛ·t-] m. Gaffelhjort, Spidshjort.

hjá ræmi (-is) [ɧau:rai·mɪ] n. Misklang, Disharmoni: *söngurinn harðúð og h. eyðir* (MJ. I. 255). **-ræna** [-rai·na] f. **1.** *(sjerviska)* Særhed. — **2.** *(sjervitringur)* sær og fjantet Person; Fjante: (Ordspr.) *gott nafn heimskum að heita h.* (GJ.), godt Navn til den dumme at hedde Fjante. **-ræningslegur** [-rainiŋslɛ:qøϙ] a. *(sjerviskulegur)* sær; *(heimskulegur)* dum, fjantet: *skoðanir ýmsra landa minna um hluttöku Íslendinga í sýningum erlendis sjeu býsna hjáræningslegar* (Eimr. II. 56). **-rænn** [-raidv] a. **1.** *(ólíkur öðrum)* afvigende, uligeartet. — **2.** *(sjerviskulegur)* sær; *(heimskulegur)* dum, fjantet.

hjárænu legur [ɧau:rainølɛ:qøϙ] a. sær, fjantet; — adv. *-lega.* **-maður** [-ma:ðøϙ] m. = **hjáræna 2. -skapur** [-sga:bøϙ, -sga:pøϙ] m. Særhed og Fjantethed: *Kennari má ekki sýna af sjer þann hjárænuskap er freisti barnanna til að reyna á trúgirni hans og henda gaman að* (MHUpp. 115). **-sljóleiki** [-sljo·u:lɛiɟɪ, -lɛiȼɪ] m. Apati: *Kraftar líkamans þverruðu óðum og einhver hjárænu-sljóleiki lagðist yfir allan hans innri mann* (GPSk. 71).

hjá seta [ɧau:sɛ·da, -sɛ·ta] f. Bevogtning af Faar el. Køer (om Sommeren). °**-seti** [-sɛ·dɪ, -sɛ·tɪ] m. Bisidder. **-skjal** [-sɟa·*l*] n. Bilag. **-skjól** [-sɟo·u·*l*] n. Røghætte, Røghat. **-sól** [-so·u·*l*] f. Bisol.

hjassalegur [ɧas:alɛ·qøϙ] a. **1.** *(feitur)* fyldig, korpulent. — **2.** *(stirður)* klodset og ubehagelig (om Heste).

hjassi (-a, -ar) [ɧas:ɪ] m. **1.** *(hvirfill)* Isse; *(höfuð)* Hoved; (om et Söm) *með breiðum hjassa | er sá á brott dreginn | er kemur höfuðlaus í hana* (JÁGát. 17); *þú hefðir ei svo hárlausan hjassann, hefðir þú ekki rekið þig upp undir himininn* (GJ.). — **2. a.** mystisk Dyr. — **b.** tyk, gammel Knark: *fótahrumur gamall hjassinn* (GTh. '06, 57). — **c.** tvær og umedgörlig Person: *hann er bölvaður h., karlinn*; — ogs. om en klodset, ubehagelig Hest.

hjá staða [ɧau:sda·ða] f. **1.** Bevogtning af Faar om Vinteren, jfr. *hjáseta.* — **2.** = *hjástoð.* **-standandi** [-sdandandɪ] a. hosstaaende, tilstedeværende. **-stigur** [-sdɪ·qøϙ] m. Bivej. **-stoð** [-sdo·ð] f. Bistand.

-stuðull [-sdʏ ðodl̥] m. Statist (JsJs.). **-stundir** [-sdʏndɪʀ] fpl. *(= tómstundir)* Fritid.

hjastur (-urs) [ḩasdoʀ] n. **I.** *(himna ofan á sýru)* Skind paa Valle (Kjalarn.); jfr. *jastur.* — **II.** *(flaustursverk)* sjusket Arbejde, Brev, skrevet i Hastværk (JSBr. 10).

hjástöðu maður [ḩau:sdöðoma:ðoʀ] m. **1.** Mand, som staar og vogter Faar (is. i barsk Vejr om Vinteren): *einn h.* (GFrTis. 128). — **2.** Mand, som staar hos en og yder en Bistand: *sá laungetni var kerrusveinn, en hinn frægi Antífus var h.* (Il I. 256). **-veður** [-ve:ðoʀ] n. barsk Vejr, saaledes at Faarene trænger til en Vogter.

hjá sögn [ḩau:sögn] f. Fordrejelse: *dratl og hjásagnir eða lygi* (JM. Písl. 158). **-sögull** [-sö qodl̥] a. løgnagtig: *h. er vændur lygi, þó hann segi satt* (SchMal.), jfr. man tror kun en Løgner een Gang. **-sök** [-sö k] f. Bisag. **-teymingur (-s, -ar)** [-tei miŋgoʀ, -ins] m. **1.** Hest, som føres ved Tømmen. — **2.** Foren ved Tømmen. *Hann let Stokkul ganga í hjáteymingi* (Il. II. 95). **-trú** [-tru·] f. Overtro. **-trúaður** [-tru·aðoʀ] a. overtroisk.

hjátrúar dýrkun [ḩau:truardiʀgon] f. overtroisk Dyrkelse. **-fullur** [-ʀfʏdloʀ] a. overtroisk. **-hræðsla** [-a-hʀaiðsla] f. overtroisk Frygt. **-maður** [-r-ma:ðoʀ] m. overtroisk Menneske. **-saga** [-ʀ-sa:qa] f. overtroisk Fabel.

hjá trúnaður [ḩau:tru naðoʀ] m. = **hjátrú.** **-tungl** [-tuŋ l̥] n. Bimaane. **-tækur** [-tai goʀ, -tai koʀ] a. **1.** *(klaufalegur)* ubehændig, klodset. — **2.** *(óhagsýnn)* upraktisk. **-unnusti** [-ʏnosdɪ] m. Bikæreste. **-vera** [-ve·ra] f. Tilstedeværelse, Nærværelse. **-verandi** [-vɛrandɪ] a. hosværende, nærværende. **-verk** [-vɛʀk] n. **a.** Biarbejde: *gera (hafa) e-ð í hjáverkum,* befatte sig med n-t i ledige Timer; *hafa embættið í hjáverkum,* passe Embedet ved Siden af. — **b.** *(aukavinna)* Ekstraarbejde. **-vik** [-vɪ·k] n. Afvigelse fra Vejen. **-vikasamur** [-vɪgasa:moʀ, -vɪka-] a. flygtig (is. om Heste, som tit løber ud af Vejen); *honum verður hjávikasamt,* han faar travlt med adskilligt, som forsinker hans egentlige Arbejde. **-vist** [-vɪst] f. Nærværelse.

hjaxa (a) [ḩaχsa] vi. = **hjaksa.**

hje (-s) [ḩɛ:] n. Dug (BH.).

hjeða (-u, -ur) [ḩɛ·ða] f. Faar, Faarehoved: *hann er óttalegt h.* (Árn.).

hjeðan [ḩɛ·ðan] adv. **I.** herfra, *h. frá,* ds., *fyrir h.,* paa denne Side af: *hjerna megin við;* — *hjeðan og héðan* (el. *hvaðan*), alle Vegne fra: *gangi aldrei af klettinum eldur (missti vinda, er koma héðan og hvaðan* (Il. I. 43). *h. og handan,* hist og her, fra alle Kanter: *Sumt* (ɔ: *fjeð) er tínt saman heðan og handan* (PGiD. 67). — **II.** temp. *h. af, h. frá, h. í frá,* herefter.

†hjeðari [ḩɛ:ðarɪ] a. comp., superl. **hjeðastur** [ḩɛ:ðasdoʀ] nærmere, nærmest.

†hjeðinn (-ins, -nar) [ḩɛ ðɪn, ḩɛðnaʀ] m. **1.** Skindtrøie, Skindkappe, nu vistnok kun i Udtr.: *festa hjeðni um höfuð e-m,* forvirre ens Syn, gøre en forblindet. — **2.** npr. *Hjeðinn,* Hedin.

†hjeðra [ḩɛðʀa] adv. her nærmere, nærmere hertil.

hjeðulegur [ḩɛ·ðolɛqoʀ] a. faareagtig (Árn.).

†hjegetill (-ils, -lar) [ḩɛ·qɛdɪdl̥, -qɛtɪls, -qɛndlaʀ] m. Fantesten (BH.); jfr. *heggeitill.*

hje gilja (-u, -ur) [ḩɛ:qɪlja] f. **1.** Fordom, Overtro: *jeg hef enga trú á þeirri hjegilju, að maður geti ekki ... er, et maður ... kaffið á undan sykri.* — **2.** pl. *hjegiljur,* Smaaligheder: *En Ormur skeytti lítið um þess konar hégviljur* (JThPs. 102). — **3.** forfængelig, enfoldig Tøs. **-giljuskapur** [-qɪljøsga:boʀ, -sga:poʀ] m. Forfængelighed, Snærperi, Pjank.

hjegóma dýrð [ḩɛ:go·madirð] f. forfængelig Herlighed. **-fullur** [-fʏdloʀ] a. **1.** *(hégómagjarn)* forfængelig. — **†2.** *(þjettuðugur, laus í rásinni)* letsindig, ustadig. **-girnd** [-ɟɪnt, -ɟɪrnt] f., **-girni** [-ɟɪdnɪ, -ɟɪrdnɪ] f. indec. Forfængelighed. **-gjarn** [-ɟadn, -ɟardn] a. forfængelig. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. forfængeligt Væsen, Narrefagter, Narrestreger. **-maður** [-ma:ðoʀ] m. forfængeligt Menneske. **-mál** [-mau:l] n. forfængelig Tale, ørkesløs Tale, Snak, Nonsens. **-samlegur** [-samlɛqoʀ] a., **-samur** [-sa:moʀ] a. forfængelig. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Forfængelighed. **-skapur** [-sga:boʀ, -sga:poʀ] m. Forfængelighed, Pjank. **-skraf** [-sgra:f] n. forfængelig Tale.

hje gómast (a) [ḩɛ:go·mast] vrefl. **1.** føre forfængelig Tale; være med Narrefagter. — **2.** *h. af,* friste Livet med Nød og næppe (om Faar) (ASkaft.). **-gómi** [-go·mɪ] m. **I.** Støv, Spindelvæv: *Reykur, hégómi, fölnað fys, fjúkandi lauf og strá* (Hallgr. II. 238). — **II.** i overf. Bet. **1. †a.** *(lygi, ósannindi)* Løgn, Usandhed. — **b.** Forlorenhed, Falskhed: *hjegóminn í öllu, sem hún segir, er eins auðþektur og falstennurnar í munninum á henni.* — **2.** *(þvaður)* Snak, Vrøvl: *fara með hjegóma,* snakke, fjase, vrøvle. — **3. a.** Forfængelighed: *markaður hjegómans; h. heimsins; — leggja nafn guðs við hjegóma,* bruge Herrens Navn forfængelig. — **b.** forfængelige Ting, n-t intetsigende; *(smámunir)* Bagateller, Töjeri: (Ordspr.) *fagur líst heimskum h.* (GJ.), Taaben traar Tant; — spec. unyttig Stas: *hann kom með eintóman hjegóma úr kaupstaðnum.* **-gómlegur** [-go·mlɛqoʀ] a. forfængelig, intetsigende. **-gómleikur** [-go·mlei·goʀ, -lei koʀ] m. Forfængelighed.

hjekk [ḩɛhk] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hanga.**

1. hjela (-u) [ḩɛ:la] f. Rim, Rimfrost: *h. á rúðu.*

2. hjela (a) [ḩɛ:la] vi. og impers.: *e-ð hjelar,* n-t bedækkes med Rim; — pp. *hjelaður: h. gluggi.*

hjeldum [ḩɛldøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **halda.**

hje log [ḩɛ:lo·q] n., **-logi** [-loi·jɪ] m. Morild, Lygtemand (BH.).

hjelóttur [ḩɛ:lo·hdoʀ] a. rimfrostlignende (f. Eks. om graalig Uld).

hjelt [ḩɛl̥·t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **halda.**

hjelu blár [ḩɛ:loblau:r] a. hvidblaa: *h. reykur* (JÓlInd. 314). **-breiða** [-brei:ða] f. Rimdække. **-frost** [-frost] n. Rimfrost. **-fölur** [-fö:loʀ] a. rimbleg. **-grár** [-grau:r] a. rimgraa.

hjelugur [ḩɛ:loqoʀ] a. bedækket med Rim.

hjelu kaldur [ḩɛ:lokaldoʀ] a. rimkold. **-kuldi** [-kʏldɪ] m. Rimkulde. **-njóli** [-njo·lɪ] m. (bot.) hvidmelet Gaasefod (chenopodium album, L.). **-nótt** [-no·ht] f. Frostnat. **-vorblóm** [-vorblo·m] n. (bot.) Sne-Gæslingblomst (draba nivalis, L.). **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. Rimtaage.

hje mót (-ar, -ir) [ḩɛ:mo·t] f. (PEqUt. 39), **-mótt** [-mo·ht] f. (BH.) = **heimótt.** **-móttarlegur** [-mo·hdarlɛqoʀ] a. (BH.) = **heimóttarlegur.**

hjenast (a) [ḩɛ:nast] vrefl.: *h. niður,* synke sammen (is. af Skam): *jeg ætlaði alveg að h. niður.*

hjengum [ḩɛiŋgøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hanga.**

hjenulegur [ḩɛ:nolɛqoʀ] a. skamfuld af Udseende.

hjeppi (-a, -ar) [ḩɛhbɪ] m. (Kælenavn paa en Hund) Vovse (= *seppi*).

hjer [ḩɛ:r] adv. **I. 1. a.** her: *í landinu h.* el. *h. á landi,* her i Landet; *h. í bæ, sveit,* her i Byen, Sognet, i denne By, i dette Sogn; *fólk h., menn h.,* Folk her, herværende Folk el. Mennesker; *h. og hvar* (el. *þar*), hist og her. — **b.** *(hernú)* her, se her: *h. er nú bókin, sem jeg lofaði þjer.* — **2.** *(hingað)* herhen, hid: *margir þeir, er h. koma; — komdu h.!* kom her! kom hid! *þegar h. er komið sögu,* naar Fortællingen er naaet saa vidt. — **3. a.** ofte indledende en Sætning, omtr. svarende til dansk: naa!; pleonastisk, i Udtr. som: *hjer, þjer að segja,* naa, mellem os sagt. — **b.** Fyldeord, som bruges, naar en hakker i det, altsaa (jfr. *hjerna, hm*). — **c.** her! værsgo' (= *gerðu svo vel*). — **II.** i overf. Bet. **1.** her, i dette Tilfælde: *h. er þó betur í sonað,* her staar det dog bedre til. *h. er nú best að segja sem minst,* her gælder det om at sige saa lidt som muligt. — **2.** med præp. og adv.: *h. af,* heraf, af dette; *h. eftir,* [1]) herefter, derefter: *h. eftir fór hann af stað;* [2]) i Forhold dertil: *h. eftir voru launin; — h. á* (el. *í*) *móti,* herimod; *h. með,* hermed; *h. til,* hertil; *h. um,* herom; angaaende dette; *h. um bil,* omtrent, saa at sige.

hjerað (-s, pl. **hjeruð** el. **hjeröð)** [ḩɛ:rað, ḩɛ:roð, -öð] n. **1. a.** Herred, Distrikt, Egn: *Skagafjörður er fallegt h.; — samhjeraðs,* i samme Egn, Distrikt; *utanhjeraðs, innanhjeraðs,* uden for, inden for Distriktet. — **b.** npr. *Hjerað* = *Fljótsdalshjerað,* Egn paa Østlandet. — **2.** Herred, Jurisdiktion (= *sýsla*); — *í hjeraði,* for Underretten.

hjeraðs bygð [ḩɛ:raðsbɪqð, -bɪgþ] f. Egn, Omegn. **-bragur** [-bra:qoʀ] m. Livet og Tonen i et Herred: *hún lýsir ágætlega lífi Skagfirðinga á þeirri tíð og hjeraðsbrag þeim, er þá gekk yfir* (GKon.Til. xi). **-brestur** [-brɛsdoʀ] m. overnaturligt Skrald, der genlyder over hele Bygden ved en fremragende Mands Dødsfald (MJ. IV. 167). **-búi** [-bu:ɪ] et Herreds el. en Egns Beboer. **-dómari** [-do·:marɪ] m. Dommer ved en Underret. **-dómur** [-do·:moʀ] m. **1.** Underret. — **2.** Underretsdom. **-fleygur** [-flei:qoʀ] a. som rygtes over hele Bygden. **-fólk** [-fo·λ·k, -fo·l k] n. et Herreds el. en Egns Beboere. **-fundur** [-fʏndoʀ] m. Distriktsmøde, Herredsmøde; spec. Møde af Præster og Sogneraadsmedlemmer i et Provsti. **-hættir** [-haihdɪʀ] mpl. Stedets Skikke. **-höfðingi** [-höv ðɪŋɟɪ, -höbðɪŋɟɪ] m. Herredshøvding, mægtig Mand i et Distrikt. **-kjörinn** [-ḱö:rɪn] a., pl. *hjeraðakjörnir,* valgt i et (Land)Distrikt: *héraðakjörnir þingmenn* (Alþ. '11, B. II. 1052). **-lýður** [-li:ðoʀ] m. = **hjeraðsfólk.** **-læknir** [-laihgnɪʀ] m. Distriktslæge. **-maður** [-ma:ðoʀ] m. Mand fra et bestemt Distrikt. **-nefnd** [-nɛmt] f. Herredsudvalg, Herredsraad. **-prófastur** [-pro·:fasdoʀ] m. Herredsprovst. **-rjettur** [-rjɛhdoʀ] m. = **hjeraðsdómur 1.** **-ríkur** [-ri:goʀ, -ri:koʀ] a. som vil sætte sin Vilje igennem overfor Folk i sin Egn. **-rækur** [-rai:goʀ, -rai:koʀ] a. somskal jages fra et Herred, som det er forbudt at opholde sig i et Herred. **-stjóri** [-ð-sdjo·:rɪ] m. Præfekt (i Frankrig). **-stjórn** [-sdjo·rdn] f. Herredsstyre, Distriktsbestyrelse. **-vist** [-s-vɪst] f. Ophold i et Distrikt. **-völd** [-völ·t] npl. kommunale Myndigheder. **-þing** [-þiŋ·k] n. Hjemting; *(undirrjettur)* Underret.

hjera hár [ḩɛ:rahau:r] n. Harehaar. **-hárshattur** [-haurs(h)ahdoʀ] m. Harehaarshat. **-hvolpur** [-χwol̥boʀ, -kwol̥boʀ, -kvolpoʀ] m. Harekilling. **-legur** [-lɛqoʀ] a. faareagtig; jfr. *hjeðulegur.* **-svefn** [-svɛbv] m. Haresøvn (Søvn med aabne Øjne).

hjeri (-a, -ar) [ḩɛ:rɪ] m. **1.** (zool.) Hare. — **2.** Faarehoved, jfr. *hjeða.*

hjerkoma [ḩɛ:rkoma] f. Hidkomst.

hjerkæll [ḩɛ·rḱaidl̥] a. = *hvefkvæll, kurteis* (s. d. O.): *allt of mikill eður gerir ... að hjerkvælum orkusam* (Comp. 203).

hjer landsbúi [ḩɛr:lan(t)sbu:ɪ] m. boende her i Landet, indfødt. **-lendis** [-lɛndɪs] adv. her til Lands, indenlands. **-lendur** [-lɛndoʀ] a. indenlandsk. **-megin** [-mei·jɪn] adv. og præp. med gen. paa denne Side (Vf., Sl.).

hjerna [ḩɛd·na, ḩɛr·dna] adv. **1. a.** her (opr. som en Slags emfatisk *hjer*): *h. er nokkuð handa þjer,* her er n-t til dig. — **b.** *(hingað)* her: *komdu h.!* — **2.** pleonastisk: **a.** i Tiltale: *h. heyrðu,* aa, hør! *h. Tobías,* hør engang, T. (Eimr. III. 89); *h. okkar á milli (sagt),* mellem os sagt. — **b.** i andre Udtryk: *þessi h. saga,* denne her(sens) Fortælling; *h. á dögunum,* forleden Dag; *h. um árið.* — **c.** Fyldeord, naar man hakker i det el. retter hvad man för har sagt (jfr. *hjer*). — **d.** adjektivisk: denne, dette, disse her: *Eg er nú bráðhræddur um hérna sóknarskýrslurnar* (JSBr. 28). — **3.** som Udraab: *hjerna!* (= *hana*), her! værsgo'; *ja h.!* har man hørt Magen! **-megin** [-mei:jɪn] **1.** præp. med gen.: *h. árinnar,* paa denne Side af Floden. — **2.** adv. ds., spec. (= *h. grafar*) paa denne Side af Graven, her, i denne Verden (mods. *hinumegin,* hinsides, i den anden Verden). **-na** [-na] adv. netop her, paa dette Sted (Af., Skaft.).

hjersi (-a, -ar) [ḩɛʀsɪ] m. (pop.) »Herredsbo« (bruges om Beboerne af *Fljótsdalshjerað*) (Af.).

hjer um [ḩɛ:røm] adv., **-umbil** [-ombɪ:l] adv. omtrent, saa at sige. **-vera** [ḩɛrvɛ·ra] f. **1.** Herværen, Ophold her. — **2.** spec. Jordeliv: *einnig*

að losast úr baráttu þessarar mæðusömu hérveru (JThMk. 415). **-villa** [-vɪdla] f. **1.** *(hjátrú)* Overtro. — **2.** *(kredda)* Særhed, Heterodoksi (EspS. 118). **3.** *(heimska)* Dumhed, Taabelighed. — **4.** = *hjervillingur.* **-villast** [-vɪdl-ast] vrefl. **1.** tale el. opføre sig sært og taabeligt; — pp. *hjerviltur.* — **2.** vanke om i Distraktion (JThPs. 166). **-villingur** [-vɪdliŋgoɐ] m. Særling. **-villulegur** [-vɪdlølɛ:qoɐ] a. **1.** = *heimóttarlegur.* — **2.** = *kjánalegur: hjervillulegt tal.* **-vist** [-vɪst] f. = **hjervera. -vistardagar** [-vɪsdar-da:qaɐ] mpl. Tilværelsen her paa Jorden.

hjet [hɛ:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **heita.**

hjyggjum [hɪɟ:ɔm] 1. p. pl. imp. conj. af **höggva.**

1. **hjó** [hoᵘ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **höggva.**

2. **hjó** [hoᵘ:] interj. = **jú.**

hjól (-s, pl. ds.) [hoᵘ:l, hoᵘls] n. **1.** Hjul: *h. á vagni, í úri, á rokk;* — *leika, vera á hjólum,* være paa Hjul; — i overf. Bet. være i stadig Bevægelse: *Sigga Ólína var ... sikát og fjörug, og alt af á hjólum* (GP. Sk. 104). — **2.** *(reiðhjól)* Cykle, Ridehjul.

hjóla (a) [hoᵘ:la] vi. cykle, °hjule.

hjóla bátur [hoᵘ:labau:doɐ, -bau:toɐ] m. Hjulbaad. **-gangur** [-gauŋ·g-oɐ] m. = **hjólaskrölt. -maður** [-ma:ðoɐ] m. Cyklist, Hjulrider.

hjólás [hoᵘ:laus] m. Hjulaksel, Aksel.

hjóla skip [hoᵘ:lasɟɪ:p] n. = **hjólskip. -skrölt** [-sgröʎ·t] n. Raslen af Hjul. **-sleði** [-slɛ:ðɪ] m. (Hf.) = **hjólbörur. -smiður** [-smɪ:ðoɐ] m. Hjulsmed. **-tík** [-ti:k] f. Sluffe; — ogs. foragtelig Benævnelse paa en Vogn, is. en, der gör stærk Stöj (Rvk.).

hjól baugur [hoᵘl·bøy·qoɐ] m. = **hjólbogi. -beinóttur** [-bɛi·noᵘhdoɐ] a. = **hjólfættur. -bogi** [-boi·jɪ] m. Hjulfælg(e). **-bora** [-bo·ra] f. Hul gennem Midten paa et Hjul. **-braut** [-bröy·t] f. Rullebane. **-bryggja** [-brɪɟ·a] f. Rullebro. **-brjóta** [-brjoᵘ·da, -brjoᵘ·ta] vt. radbrække. **-brot** [-bro·t] n. Radbrækning. **-búinn** [-bu·ɪn] a. forsynet med Hjul. **-börur** [-bö·roɐ] fpl. Hjulbør, Trillebør, Skubkarre. **-dýr** [-di·r] n. Hjuldyr: *Charles Rabot safnaði vatnakrobbum á Íslandi 1891 og fann ... auk þess tvö hjóldýr* (ÞThLýs. II. 579). **-draga** [-dra·qa] vt. radbrække. °**-ess** [hoᵘ:lɛs] n. Cykle. **-far** [hoᵘl·fa·r] n. Hjulspor. **-fættur** [-faihdoɐ] a. hjulbenet. †**-gaddahringur** [-gadahoiŋ·goɐ] m. (Odds., Indl. 27) = **heimskautsbaugur. -gaddsendi** [-gatsɛn·dɪ] m. Hjultap: *h. jarðarinnar,* Pol, Jordpol (JHall. 348, jfr. ogs. Urs. 22). **-gaddur** [-gad·oɐ] m. Aksel, Hjulaksel; *(möndull)* Jordaksen (Urs. 22). **-gjörð** [-ɟörð] f. Hjulbeslag; Hjulskinne (Stj. '07, A. 364). **-grannur** [-gran·oɐ] a. smalfælget (om Vogne). °**-hemill** [hoᵘ:ʎ(h)ɛ·mɪdʎ] m. Bremse, Stoppegaffel. **-hestur** [-(h)ɛsdoɐ] m. Cykle, Ridehjul. °**-hringskafli** [hoᵘl·hoiŋskab·lɪ] m. Hjulfælg(e). **-hringur** [-hoiŋ·goɐ] m. Hjulring. **-kerling** [-ɟɛ(r)dliŋk] f. Trisse, Trisseblok; — spec. Pæl i Agterstavnen af en Baad, med Trisse foroven, brugt ved Muslingeplöjning; *(á rokk)* Roktrisse. **-klafi** [-kla·vɪ] m., **-klofi** [-klo·vɪ] m. Trisseblok. **-kringla** [-kriŋla] f. Hjulring. **-laga** [hoᵘl:a·qa] a. indec. (bot.) hjulformet (rotatus). **-liðugur** [hoᵘl:ɪ·ð-oɡoɐ] a. overordentlig smidig: *Fæturnir urðu hjólliðugir* (GFrTís. 41); *vera hjólliðugur að tala erlend mál,* tale fremmede Sprog flydende. **-lyndi** [hoᵘl:ɪndɪ] n. Vægelsindethed, Vægelsind, Vankelmodighed. **-lyndur** [hoᵘl:ɪndoɐ] a. **1.** vægelsindet, vankelmodig: *honum trúðu hvorki vinir hans né óvinir, svo h. var hann* (Eimr. XVII. 92). — **2.** om Fisk (spec. Kuller) som til Tider søger op til Overfladen el. ind til Kysten, medens den til andre Tider kun kan fanges paa större Dybder (Vf.). **-móðir** [hoᵘl·moᵘ·ðɪɐ] f. (Hún.) = **hjólkerling. -nafar** [-na·vaɐ] m. Rullebor, Omslagsbor, Vimmel(bor). **-nafarhólkur** [-navaɐ(h)oᵘʎ·goɐ, -(h)oᵘl·koɐ] m. Mulering. **-nafarskaft** [-navaɐsgaf·t] n. Vimmelskaft. **-nagli** [-naglɪ] m. Hjulspiger. **-nöf** [-nö·v] f. Hjulnav. **-reið** [-rɛi·ð] f. Cykling, Hjulridning, Cyklesport. **-reiðamaður** [-rɛiðama:ðoɐ] m., **-ríðari** [-ri·ðarɪ] m., °**-riði** [-rɪ·ðɪ] m. Cyklist, Hjulrider. **-rif** [-rɪ·v] n. Hjulege. **-skífa** [-sɟi·va] f. Hjulskive. **-skip** [-sɟɪ·p] n. Hjulskib, Hjuldamper. °**-skjár** [-sɟau·r] m. Irisblende. **-sleði** [-slɛ·ðɪ] m. = **hjólasleði. -smiður** [-smɪ·ðoɐ] m. Hjulmager, Hjulmand. **-snúður** [-snu·ðoɐ] m. Svingrulle. **-spikaður** [-sbɪ·gaðoɐ, -sbɪ·kaðoɐ] a. smækfed. **-spæll** [-sbaidʎ] m. Hjulege, Ege. **-spöng** [-sböyŋk] f. Jærnbeslag paa et Hjul, Skinne. **-sterkur** [-sdɛrɡoɐ] a. stærkhjulet. **-sveif** [-svɛi·v] f. Krumtappen paa et (Rokke)Hjul. **-sög** [-sö·q] f. Rundsav. °**-taug** [-töy·q] f. Talje, Taljereb. °**-taugarkrókur** [-töyqaɐkroᵘ:gøɐ, -kroᵘ:køɐ] m. Taljehage. **-teinn** [-tɛidn] m. se **rokkur. -tittur** [-tɪhdoɐ] m. Hjulpind. **-trje** [-trjɛ·] n. Guajaktræ (guajacum officinale) (BH.). **-tönn** [-tön] f. Hjultand. **-vagn** [-vagn] m. Hjulvogn. **-vakur** [-va·goɐ, -va·koɐ] a. smidig i sine Bevægelser. **-viljugur** [-vɪljoqoɐ] a. fyrig og smidig. **-vinda** [-vɪnda] f. Spil, Trisse; *(á brunni)* Bröndhjul. **-öxull** [hoᵘ:löχsodʎ] m. Vognaksel.

hjóm (-s) [hoᵘ:m] n. **1.** *(þunn himna)* tynd Hinde, is. **a.** *(á vatni)* tynd Ishinde. — **b.** *(á mjólk)* et tyndt Lag Fløde: *Þegar jeg var barn og mjólkurtrog voru í skemmu var sá rjómi kallaður h., sem minstur sjest á trogi. Og hann var hjómaður* (GFr. i Lögr. '16, 94). — **2. a.** *(um gras)* spredt, kort Græs, som det næppe kan betale sig at slaa: *nú er það kallað h. á engi, sem er naumast hærandi, og sá sláttur kallaður að hjóma* (GFr. i Lögr. '16, 94). — **b.** overfladisk Afmejen. — **3.** *(ryk)* Støv. — **4.** i overf. Bet. om n-t intetsigende, Intet, Humbug: *án hennar* (ɔ: *orkunnar*) *væri efnið h.* (var Stoffet intetsigende) (ÁBjSál.). — **5.** *(skríll)* urene og intetsigende Mennesker, Pak, Pøbel: *úr grimdarfullum liðsöfnuð, | því djöfuls hyski og hjómi, | verður það gabb og gys sem ber* (SBIDA. 126).

hjóma (a) [hoᵘ:ma] **1.** vi. blive bedækket med en tynd Hinde: *tjörnin er hjómuð,* der er et tyndt Islag paa Søen (Dammen); — ogs. impers.: *Þá var logn en frost og tólgaði fjöruna, þegar út féll og hjómaði sjóinn* (Mel. i ÓDavSk. 81), *trogið er hjómað,* der er et Lag Flode paa Truget. — **2.** vt. og vi. **a.** *(h. gras)* slaa Græs overfladisk, is. hvor det vokser sparsomt. — **b.** *h. af trogi, h. trog,* skumme den förste Flode af et Trug; — i overf. Bet., refl.: *Úr blöðunum hjómast ei hugsun til neins* (kan der ikke udpines en ærlig Tanke) (StStAndv. I. 25).

hjómfúinn [hoᵘm·fu·ɪn] a. pilraadden, næsten blevet til Støv af Raaddenskab.

hjón (-s, pl. ds.) [hoᵘ:n] n. †**1.** Tjænestetyende: *ráða sig sem h. hjá e-m,* tage Tjæneste, fæste sig hos en; (Ordspr.) *hjónanna trú styrkir bóndans bú* (GJ.), Tjæneres Troskab styrker Bondens Boskab. — **2.** pl. Ægtefolk, Ægtefæller, Ægtepar: *annað hjóna,* den ene Ægtefælle.

hjóna band [hoᵘ:naban·t] n. Ægteskab. **-bandsbrot** [-ban(t)sbro:t] n. Ægteskabsbrud. **-bandslíf** [-ban(t)sli:v] n. ægteskabeligt Liv. **-djöfull** [-djö:vodʎ] m. Ægteskabsdjævel, Ægteskabsforstyrrer. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) hvid Traadspore (habenaria albida); — pl. *-grös,* bruges ogs. om hele Gruppen (habenaria). †**-lag** [-la:q] n. Ægteskab (LFR. XIV. 165). **-legur** [-lɛ·qoɐ] a. ægteskabelig: *þau eru heldur en ekki hjónaleg,* de ser sandelig ud som et Par Ægtefolk. **-leysi** [-lɛi:sɪ] npl. **1.** ungt Par, vordende Ægtefæller (el. Par, som man synes passer godt til hinanden): *þarna komið þið, hjónaleysin.* — **2.** *(maður og kona, sem búa saman ógift)* Mand og Kvinde, som lever sammen uden at indtræde i legitimt Ægteskab. **-ljóstollur** [-ljoᵘ·stodloɐ] m. dobbelt Lysafgift (til en Kirke). **-munur** [-mʏ:noɐ] m. Forskel paa Ægtefæller. **-rót** [-roᵘ:t] f. (bot.) = **brönugras. -rúm** [-ru:m] n. Ægteseng. **-senna** [-sɛn:a] f. ægteskabelig Trætte. **-skilnaður** [-sɟɪl·naðoɐ] m. Skilsmisse. **-spil** [-sbɪ:l] n. = **hjónasæng** 3. **-stjett** [-sdjɛht] f. Ægtestand. **-stóll** [-sdoᵘd·ʎ] m. Brudestol. **-stólsbrík** [-sdoᵘlsbri:k] f. Ryggen paa Brudestolen. **-svipur** [-svɪ:boɐ, -svɪ:p-] m. Lighed mellem Ægtefolk el. vordende Ægtefolk: *það er h. með þeim,* de ser ud til at ville blive gifte med hinanden. **-sæng** [-saiŋ·k] f. **1.** = *hjónarúm.* — **2.** *(rúm fyrir tvo)* Dobbeltseng. — **3.** »Ægteseng«, en Slags Kortspil med 4—10 Deltagere; der tegnes en Figur med forskellige Mærker: *koppur, koppbarmur, pallstokkur, rúmstokkur, hjónasængin;* naar man faar Stik, rykker man saa op efter disse Mærker, indtil man naar det sidste, *hjónasængin* (ODavSk. 332). **-vígsla** [-viχ·sla] f. Ægtevielse, Brudevielse: *h. í kirkju,* Kirkevielse.

†**hjónmargur** [hoᵘn·margoɐ] a. som holder mange Tjænestefolk.

1. **hjú (-s,** pl. ds.) [hu:] n. **1.** Tyende: *dygt h.,* tro Tjæner; *ódygt, ótrútt h.,* utro Tjæner; *öll hjúin á bænum,* alle Tjænestefolkene paa Gaarden, hele Tyendet paa Gaarden; *vera öðrum háður sem h.,* staa i privat Tjænesteforhold; (Talem.) *oft njóta h. góðra gesta,* ofte har Tjænestefolkene Fordel af gode Gæsters Besøg, ɔ: Tjænestefolkene faar Lævningerne af den gode Mad, der blev givet Gæsterne — siges naar der vanker en Ekstratraktering paa Grund af Gæsters Ankomst; *góð væru hjúin, ef ekki væri maturinn* (hvis man ikke skulde skaffe dem Maden), *sagði kerlingin* (SchMál.); (Ordspr.) *það lifir lengst, sem hjúum er leiðast* (GJ.), den lever længst, som alle ledes ved; *hjúin gera garðinn frægan,* Tyendet gör, at Ry af Gaarden gaar; *dygt h. skapar bóndans bú,* Hjonens (Tyendets) Troskab styrker Bondens Boskab. — **2.** Ægtefolk (nu næsten udelukkende i enkelte Talemaader): (Ordspr.) *flest kemur upp þá hjúin deila,* naar Ægtefolk strides, kommer mangt for Dagen. — **3.** Pak (Mand og Kvinde): *heyrði ekki meira af samtali hjúa þessara* (JÁÞj. I. 160); jfr. *skötuhjú.*

2. **hjú** [hu:] interj. (emfatisk) = **jú.**

hjúa (a) [hu:a] vi. om Ederfuglehannens Lyd.

hjúa fár [hu:afau:r] a. som har kun faa Tjænestefolk: *honum verður aldrei hjúafátt,* han mangler aldrig Tjænestefolk. **-hald** [-hal·t] n. Tyendehold. **-hrak** [-hoa:k] n. Vanskelighed med at faa Tjænestefolk. °**-hús** [-hu:s] n. Folkestue. **-lið** [-lɪ:ð] n. Tyende. **-lög** [-lö:q] npl. Tyendelov. **-mál** [-mau:l] n. Tyendesag. **-skildagi** [-sɟɪl·daijɪ] m. Tyende-Skiftetid, Skiftedag. **-sæll** [-said·ʎ] a. som kan holde paa Tjænestefolk: *hann var ekki h., bærinn sá* (Eimr. XII. 175).

hjúfra (a) [huv·ra] vt., vi. og v. impers. **1. a.** smaaregne: *það hjúfrar úr honum,* det smaaregner. — **b.** flyde i Draaber: *Seytluveita í hlíða höll-um | hjúfrar fram af brúnum öllum* (GFrÚh. 201). — **c.** græde: *Hlær bæði gígjan og hjúfrar* (GTh. '95, 57). — **2.** *h. sig upp að e-m,* klynge, smyge sig tæt op ad en; *hjúfraðu þig ofanundir, góði minn, og farðu að sofa,* pak dig nu godt ind, min Ven, og læg dig til at sove.

hjúfur (-urs) [hu:voɐ] n. Smaaregn, Støvregn. **-blær** [-r-blai:r] m. mild, fugtig Vind. **-skúr** [-ɐ-sgu:r] f. mild Regn, Grøderegn.

hjuggum [hʏg:ɔm] 1. p. pl. imp. ind. af **höggva.**

hjúka (a) [hu:ga, hu:ka] vi. = *hjúkra,* pleje: *h. að e-m,* pleje en, hæge om en (jfr. HallgrPass. 44, 6).

hjúklyndur [hu:glɪndoɐ, hu:k-] a. blidsindet (om et Kys) (JÁGát. 104).

†**hjúkólfur (-s, -ar)** [hu:koᵘlvoɐ] m. **1.** *(klúbbur)* Klub. — **2.** *(veitingahús)* Værtshus; Restauration.

hjúkra (a) [hu:gra, hu:kra] vt. med dat. pleje.

hjúkrun (-ar) [hu:grøn, hu:krøn] f. Pleje.

hjúkrunar hús [hu:grønaɐ(h)u:s, hu:krøn-] n. Lasaret; Hospital. **-kona** [-ko:na] f. Sygeplejerske.

hjundi (-a, -ar) [hʏn·dɪ] m. (Dim. af *hundur*), lille Hund (ODav.).

hjúpa (a) [hu:ba, hu:pa] vt. indhylle.

hjúp aldin [hu:baldɪn, hu:p-] n. = **hjúpur** II. 2. **-færa** [-p-fai·ra] vt. ifore Ligskjorten.

hjúpur (-s, -ar) [hu:boɐ, hu:poɐ, huf·s, hu:ps] m. **I. 1. a.** Svøb, Dække i Alm., n-t, der indhyller: *h. yfir líkneski;* — *snjórinn breiðir hvítan hjúp yfir alt.* — **b.** *(blæja)* Slør. — **2.** *(líkhjúpur, líkklæði)* Ligklæde. — **II.** i overf. Bet. **1.** Dragt, Klæder: *jeg kannaðist ekki við hann í þeim hjúp.* — **2.** (bot.) Hyben.

hjúskapar afmæli [hu sgabaram ail, -sgap-] n. [illegible] 40-aarige Bryllupsdag. **-band** [-ban t] n. Ægteskabsbaand. **-boð** [-bo:ð] n. Ægteskabstilbud. **-brot** [-bro:t] n. Ægteskabsbrud. **-goð** [-go:ð] n. Ægteskabsguddom, Hymen. **-heit** [-g-(h)ei:t] n. Ægteskabsløfte. **-líf** [illegible] n. ægteskabeligt Liv. **-mál** [-mau:l] n. Ægteskabssag. **-máli** [-mau...] m. Ægteskabskontrakt, Kontrakt mellem Ægtefæller. **-slit** [-g-slt:t] npl. Skilsmisse. **-ær** [-r-ai:r] a. giftegal.

hjú skaplegur [hu:sgabə.qog, -sgap-] a. ægteskabelig. **-skapur** [-sgabog, -sgap-] m. Ægteskab; ægteskabeligt Samliv.

hjölsa (a) [ho:l sa] vt. **1.** *h. e-ð undir sig* [illegible] lendte sig n-t ved List (Kjalarn.), jfr. *solsa.* — **2.** *h. e-n til e-s*, lokke en til n-t (Árn.).

hjölt [ho:lt] npl. se **hjalt.**

1. **hjör (-s og †hjarar, pl. -var)** [illegible] Sværd. [illegible] en Mængde Omskrivninger [illegible] Mand. *hjörs bra*, [illegible], Kamp, Slag.

2. **hjör** [ho:r] npl. [illegible] Hængsler (MelB. [illegible])

hjörð (hjarðar, hjarðir) [ho:rð, har ðar] f. Hjord.

Hjördís [hor di:s] f. npr. Hjordis.

hjörkæll [illegible] a. (Ar., ASkaft.) [illegible]

Hjörleifur [hor l. vog] m. npr. Hjorleiv.

hjörn [hor dn, hod n] pl. af **hjarn.**

Hjörsi (-a, -ar) [hoe si] m. npr. [illegible]

hjörtleikur [illegible] **hjartarleikur.**

hjörtu [hoe to] pl. af **hjarta.**

hjörtur (gen. **hjartar,** [illegible] **hjörts,** [illegible] **hirtir)** [illegible] m. Hjort [illegible]

***hjörþrima** [höq·þrɪ·ma] f. Kamp.

hlá (ði) [hlau] vt. [illegible] smelte (BH.) [illegible] Sneen smælter.

hlað (-s, hlöð) [hλa:ð, hλó:ð] n. **I. 1.** Gaardsplads, Pladsen foran en Gaard [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible] **4.** [illegible] **5.** [illegible] **II.** [illegible] Ord, jfr. GV.) Diadem; — *i Omskr. for Kvinder: *hlaðsgrund, -tróða* osv.

1. **hlaða (hlöðu, hlöður)** [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible]

2. **hlaða (hleð, hlöðum; hlóð, hlóðum; hlæði; hlaðið)** [illegible] **I.** [illegible] **1. a.** [illegible] **b.** [illegible] **c.** [illegible] **d.** [illegible] (Alþ. '11, B. 951). — **2.** spec. fylde en Fiskebaad med Fangst, fiske saa [illegible] ustandseligt) *skötu einni á handfæri* (GKonÆf. 99); pp. *hlaðinn: hann var að koma að hlaðinn* (med Baaden fyldt med Fangst). — **II.** opstable, [illegible] **1.** [illegible] **a.** [illegible] — *h. mó í hrauka*, stakke Törv. — **b.** (typ.) sætte: *h. letri til heillar arkar á dag* (Frankl. 27). — **2.** bygge, opføre: *h. vegg úr torfi og steinum; h.* [illegible] **3.** [illegible] ofte mere el. mindre overf.: *h. e-u á e-ð, h. e-u í e-ð*, oppakke, opstable, opdynge n-t paa el. i n-t; *h. fyrir*, inddige; *hann hleður niður (snjó)*, og impers.: *snjónum hleður niður*, Sneen vælter ned; *h. niður ómegð*, faa det ene Barn [illegible] n-t: *h. undir vegg*; — overf.: fremme n-t: *Einkum var það kenningin um* [illegible] 216); *h. undir e-n*, støtte ufortjent, göre det lettere for en: *Þykistu kom-* [illegible] *þessa lausamenn?* (GFrE. 44); *h. upp leiði*, opføre en Grav, lave en Forhøjning af Græstorv over en Grav; (Ordspr.) *óvíst er, hver að annars höfði hleður* (GJ.), ingen ved, hvem andens Øje lukker, jfr. III.; *h. upp í skarð*, udfylde et Hul i en Væg; *h. úr*, opløse Høbundterne og opstable Høet i Laden el. Høgaarden; *h. miklu utan á sig*, hænge en Masse Töj (el. megen Stas) paa sig. — **III.** vt. med dat.: **1.** fælde, fælde til Jorden; overvinde, faa Bugt med: *hann ... vildi ógjarna láta meðalmenn h. sjer, hvorki við nám eða vinnu* (Lögr. '14, 217); *Hann* (ɔ: *draugurinn*) *hefði* [illegible] 60); *h. e-m í kveðskap*, overgaa en anden i at digte, digte bedre end en anden. — **2.** *h. seglum*, tage Sejl ind; *h. mylnuseglum*, svikke Sejl (paa en Mølle). — **IV.** refl. *hlaðast á e-n, að e-m*, dynge sig paa en, til en, över en [illegible] *voðina*, der gaar megen Islæt til Væven; *hleðst í hófinn*, Hoven fyldes med Sne.

hlað aflavinna [hλa:ðablavɪn:a] f. Arbejde, naar der er *hlaðafli*; i overf. Bet.: Arbejde, hvor der trænges til alle Hænder og som giver rigelig af sig: *þætti mér leitt að láta húskarla mína sitja í landi við kosningu í hlaðaflavinnu* (Alþ. '11, B. 481). **-afli** [-ablɪ] m. rigelig Fiskefangst, saaledes at man fylder Baaden. **-arfi** [-arvɪ] m. (bot.) Vej-Pileurt (polygonum aviculare). [illegible] **-bleyta** [illegible] f. Dynd paa Gaardspladsen. **-brekka** [illegible] f. Skrænt paa Hjemmemarken ned fra Gaardspladsen. **-búinn** [illegible] a. besat med Brokade, guldgaloneret. **-fiski** [-fɪsgɪ] n. saa rigeligt Fiskeri, at Baaden faar fuld Ladning, udmærket Fiskeri. **-garður** [-garðoq] m. Gærde omkring Gaardspladsen.

hlaði (-a, -ar) [hλa:ðɪ] m. Stak; Stabel; Dynge; — som sidste Sammensætningsled: *fiskah., móh., torfh., skíðah.* osv.

hlaðinn [illegible] pp. se **hlaða.**

Hlaðir [illegible] fpl. npr. Lade (Herresæde ved Nidaros).

hlaðorpinn [illegible] pp. se **hlaðverpa.**

hlaðs- [illegible] (i Komposita) se **hlað II.**

hlað sprettur [illegible] m. hurtig Ridning op paa en Gaardsplads *(hlað).* **-teinn** [-teidn] m. Ladestok. **-varpi** [-vaqbɪ] m. den Del af Hjemmemarken *(tún)*, som ligger foran Gaarden, nærmest Gaardspladsen *(hlað).* **-veftaður** [-vɛfdaðoq] a.: *h.-veftað vaðmál*, Vadmel, hvori der er [illegible] **-verpa** [illegible] vt. væve tæt, saaledes at Rendegarnet Traade ligger tæt opad hinanden; — pp. *hlaðorpinn*, tætvævet.

hláka (-u, -ur) [hλau:ga, hλau:ka] f. Tøvejr.

hlakk [illegible] n. Hoveren [illegible]

hlakka (a) [hλahga] vi. **1. a.** skrige (om visse Rovfugles Skrig), spec.: [illegible] Ørnen skriger. — **b.** [illegible] *kunningi* (Lögr. '14, 208). — **2.** i overf. Bet.: *h. til e-s*, glæde sig til n-t, juble i Forventning om n-t: *jeg h. til jólanna; jeg h. til á morgun;* — *h. yfir e-u*, hovere over n-t, juble over n-t: *Yfir þessari syndajátningu hlökkuðu Danir* (Eimr. XV. 183); *það hlakkaði í honum görnin*, han hoverede.

hláku asi [hλau:goa:sɪ, hλau:ko-] m. voldsomt Tovejr (StStAndv. I. 77). **-bitra** [-bɪ:dra, bɪ:tra] f. Overgang fra Frost til Tovejr: *hlákubitrurnar eru oft kaldastar*, jfr. *þeybitra.* **-bróðir** [-brou:ðɪq] m. det, at Vinden slaar om fra Nord til Syd med Sne el. Rendfog (og vedvarende Frost), betragtes som Forløber til Tovejr: *(áttin) rann í suður með grimdarfrosti einn dag og* [illegible] *lopti* (GFr. i Eimr. II. 34). **-legur** [-lɛ qoq] a. **1.** seende ud til Tovejr. — **2.** [illegible] **-lækur** [illegible] **-vöxtur** [-vöχ·sdoq] m. Vækst, Opsvulmen af et Vandløb paa Grund af Tovejr.

hlálegur [illegible] a. **1.** [illegible] nederdrægtigt mod hele sin Familie; — adv. *-lega*, nederdrægtig daarlig: [illegible] **2.** [illegible] (BH.)

hlamm (-s, -, [illegible] **hlomm)** [illegible]

hlamma (a) [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] Lyd (f. Eks. af Hestehove). — **3.** vi. genlyde: *hlömmuðu hásalir* (MJ. IV. 188). — **4.** refl.: *hlammast*, bevæge sig tungt, klodset og larmende; *hlammast niður*, styrte ned; *hlammast niður í stól*, lade sig dumpened i en Stol.

hlamman [illegible] **hlommun.**

hlamp [hλau·p, hλam·p] n. Trampen (Af.).

hlampa (a) [illegible]

hlamsa [hλam·sa] vt. = **hlassa** 1.

hlána (a) [hλau:na] v. impers. tø: *það (hann) hlánar.*

hland (-s) [hλan·t] n. **1.** Urin, Pis. — **2.** overf. (vulg.) tynd, daarlig Drik. **-blaðra** [-blaðra] f. Urinblære. **-brunninn** [-brvn·ɪn] a. ædt el. affarvet ved Urin. **-egg** [-d-ɛk] n. raaddent Æg (Þing.). **-for** [-t-fo:r] f. **1.** [illegible] **2.** [illegible] *forina á túnið.* **-göng** [-göynk] npl. Uringang. **-kerald** [-kɛralt] n. Urinkar. **-koppajörð** [illegible] (vulg.) *draga h.*, trække Fiskesnören op, idet man tror, der er Bid, men opdager, at der ikke er n-t (Vf.). **-koppalogn** [-kohbalog·n] n. [illegible] **-koppur** [illegible] **-kútur** [illegible] fuleog. **-læla** [illegible] **-ónýtur** [-o·nidoq, -nit-] a. (vulg.) meget tynd; jfr. *hland* 2. **-steinn** [-sdeidn] m. Urinskorpe, Urinsten. **-stemma** [-sdɛm·a] f., **-teppa** [-n-tehba] f. Strangúri, Forstoppelse i Urinröret. **-vegir** [-d-vei:jɪq] mpl. Uringang (LFR. XIII. 191). **-veður** [-vɛ ðoq] n. (vulg.) øsende Regnvejr [illegible] **-vöxtur** [illegible]

hlár (hlá, hlátt) [illegible] **1.** [illegible] (BH.) — **2.** *hlálegur* 1.

hlass (gen. ds., pl. hlöss) [hλas·, hλös·] n. **1.** Læs: *taka h. af*, aflæsse; (Ordspr.) *oft veltir lítil þúfa þungu hlassi*, liden Tue vælter ofte tungt Læs; (Talem.) *það var eins og velt væri af mjer þungu hlassi*, det var som om der faldt en Sten fra mit Hjærte; *viljinn dregur hálft h.*, god Vilje drager gærne stort Læs til By. — **2.** i overf. Bet.: n-t tungt og klodset: *hún er ógurlegt h.*, hun er en frygtelig »Maskine«; *hlassið settist á hann* (JHall. 268); *draga h.*, (spec.) ikke kunne komme igennem (om en Naal, naar Traaden er for tyk). — **3.** *(mykjuhlass)* Dynge af Gødning: *dreifa úr hlössunum*, sprede Gødningen.

hlassa (a) [hλas:a] v. **1.** vt. med dat.: *h. e-u niður*, lade n-t falde tungt; *h. sjer* og *hlassast*, sætte sig tungt, lade sig dumpe ned — refl.: *hlassast*, ogs. falde tungt: *hlassast Norðlingur úr háa lopti niður á gólfið* (ÓDavSk. 51). — **2.** vi. lave Klatter (ɔ: have tynd Mave): *kind (hestur) hlassar* (Árn.).

hlassadrotning [hλas:adrohdnɪŋk] f. sværlemmet, plumpt Fruentimmer, »Maskine«.

hlass hestur [hλas(h)ɛsdoϱ] m. Trækhest. **-slá** [hλas lau] f. Læssetræ. **-taug** [-tøyq] f. Læssereb.

hlátra hamur [hλau.draha:moϱ, hλau:tra-] m.: *vera í hlátraham*, være i Latterhjørnet. **-skrípi** [-sgri:bɪ, -sgri:pɪ] n. Grinebider.

hlátur (-urs og -rar, -rar) [hλau:doϱ, hλau:toϱ] m. Latter. °**-dúfa** [-r-du:va] f. (zool.) Skoggerdue. **-fífl** [-ϱ-fib·λ] n. Grinebider. **-gjarnt** [-r-ɟav·t, -ɟar·nt] an.: *e-m er h.*, en er lattermild. ***-kend** [-ϱ-ʗɛn·t] f. humoristisk Sans: *Í sálu mína hefur angi hrotið af h., er vekur innra spott* (Eimr. XVII. 19). **-mildur** [-r-mɪl·døϱ] a. lattermild. **-svunta** [-ϱ-svʏv·da, -svʏn·ta] f. Grinebider (Árn.).

hlaun (-s, pl. ds.) n. og **hlaun (-ar, -ir)** f. [hλöy:*n*] is. i pl.: **1.** Hoftebenene el. Bækkenet (is. hos Hornkvæg), Kryds. — **2.** *(þjóhnappar)* Arsballer (Snæf.): *vill hann að um vifsins hál vöndur hlaunin rási* (Daði fróði cit. i GKonÆf. 217). **-brögð** [hλöyn·bröqð, -brögþ] npl. i Forb.: *setja bát á hlaunbrögðum*, trække en Baad op stødvis (Breiðd., Hf.).

hlaup (-s, pl. ds.) [hλöy:p] n. **1. a.** *(það að hlaupa)* Løben, Løb: *á hlaupum*, i Løb; *hafa h. og lítil kaup*, have stort Besvær og ringe Udbytte. — **b.** overf. om afbrudt Arbejde: *gera (vinna) e-ð á hlaupum*, gore (udføre) n-t samtidig med at man er optaget af n-t andet; *jeg á svo annríkt, — þetta er alt gert á hlaupum*, dette gör jeg i en Fart, naar jeg nu og da kan faa Tid dertil. — **2. a.** *(stökk)* Spring: *12 álna hlaup*; — i Sms.: *handah.*, Venden Mølle; *höfrungah.*, Bukkespring. — **b.** et Sted, hvor man kan springe over en Flod el Kløft (ÞThFerð. III. 78). — **3. a.** voldsom Opsvulmen af en Flod og deraf følgende Oversvømmelse: *en áður komu í hana* (ɔ: *Djúpá) árlega nokkur hlaup* (ÞThFerð. III. 178). — **b.** *(snjóflóð)* Lavine, Bjærgskred, Sneflod: *h. úr jökli; (eldgos með snjóflóði)* vulkansk Udbrud i en Jøkel, ledsaget af Laviner og Oversvömmelser; — *h. af fiski*, stor Fiskestime: *loðnuhlaup*. — **d.** i pl. den Fisk, der ved Hjælp af *seilar* og *hlaupastjóri* slæbes efter en Baad; *h. kallast nú ablinn, er fastr er við hlaupastjórann* (LFR. IX. 15). — **4.** *(storknun)* Sammenløben, Størknen; *(storknaður vökvi)* sammenløben, størknet Vædske, Gelé; spec. **a.** *(mjólkurhlaup)* sammenløben Mælk. — **b.** *(blóðhlaup)* størknet Blod. — **c.** Gelatine: *gerlarnir voru ræktaðir í hlaupi*, Bacillerne blev dyrket i Gelatine. — **d.** *(um föt, dúka)* Kryben (af Klæder og Töj). — **5.** *(hornahlaup)* den aarlige Tilvækst paa Kreaturernes Horn. — **6.** *(á byssu)* Løb (paa et Gevær).

hlaupa (hleyp, hlaupum; hljóp, hlupum; hlypi; hlaupið) [hλöy:ba, hλöy:pa; hλɛi:p, hλoy.bom, hλoy:pom; hλɪo·:p, hλʏ:bom, hλʏ:pom; hλɪ:bɪ, hλɪ:pɪ; hλöy:bɪð, hλöy:pɪð] vi. **I. 1.** rende, løbe: *h. á e-n*, styrte (fare) løs paa en, angribe en, jfr. 4.; *h. að e-m*, løbe hen til en, jfr. 4.; *h. í loftinu*, løbe med flyvende Fart; *h. fyrir*, løbe hen for en, for at standse ham el. faa ham til at vende en anden Vej: *h. fyrir hesta*; — *h. frá e-u*, løbe bort fra n-t, lade n-t i Stikken: *hann hljóp þar frá sem kapall frá fyli*, han løb derfra som Hoppen fra sit Føl; *láta hest h. fram með*, lade en Hest løbe ved Siden; *h. í e-n* (om en Hund), fare løs paa en; ogs. om andre Ting: *h. í e-ð*, fare løs paa n-t: *rís hann upp, og hleypur í ostinn* (JÁÞj. II. 523), jfr. 4.; *h. yfir holt og hæðir*, sætte over Stok og Sten; *h. sem fætur toga*, tage Benene paa Nakken, hale ud; *h. aftur á bak*, løbe baglængs (jfr. ÓDavSk. 89); *h. út undan sjer*, (om Heste) springe pludselig til Side (ud fra Vejen); *h. við hesta*, springe efter Heste (for at hente dem); *h. skottuferðir*, gaa Ærinder. — **2.** *(stökkva)* springe, hoppe: *h. yfir læk*, springe (sætte) over en Bæk, jfr. 4. — **3.** (om en Flod) [1]) gaa over sine Bredder, svulme op: *áin hleypur; 1875 hljóp Djúpá stórkostlega* (ÞThFerð. III. 178); [2]) falde (til den sædvanlige Vandstand): *snjóbleyta var þá mikil á Sandi, og ei Flói hlaupinn . . . Er Flói þessi lægð ein milli mela tveggja* (GKonÆf. 100); *Þjórsá var ófær; heldu þeir að úr henni mundi hlaupa* (at Vandet vilde falde) *með morgninum* (ÞThLfr. IV. 40); [3]) *skriða hljóp á bæinn*, der faldt en Lavine over Gaarden. — **4.** gaa af: *byssa (skot, bogi) hleypur*. — **5.** med præp. og adv. (ofte i overf. Bet.) **a.** *h. á*: [1]) *h. á sig*, forløbe sig; [2]) impers. og abs. n-t paakommer pludselig: *hljóp á mikið veður*, det blæste op til en stærk Storm; *hleypur á e-n*, en faar Diarré; *það hleypur á snærið fyrir e-m*, (egl.: der kommer pludselig en (lykkebringende) Kurre paa ens Snor ɔ:) en har (pludselig, uventet) Held med sig; *h. á bak (hesti) (stökkva á bak)*, springe i Sadelen, svinge sig paa en Hest; *það er ekki hlaupið að því*, det er ikke saadan at løbe til; *vatnið er hlaupið af*, Vandet er igen forsvundet (efter Oversvömmelse); *h. af sjer hornin*, løbe Hornene af sig; lære af Erfaring, blive klog af Skade: *verkamennirnir á Englandi höfðu hlaupið af sér hornin í Chartista-hreyfingunni* (ÁBj19.öld 43); *gott er hvað af hleypur* (Sch.), godt hvad der er færdigt; *h. fyrir*, impers. og abs., gaa i Baglaas; *það hefur hlaupið fyrir í skránni*, Dören er i Baglaas; overf.: *það var sem eitthvað „hlypi“ fyrir í röddinni stöku sinnum, svo að aðrir tónar komu en áttu að koma* (JTrSk. I. 293); *h. fram*, [1]) svulme op: *af því* (ɔ: *regninu) hlupu fram ár og lækir á Suðurlandi með afbærum vatnagangi* (ÞTh. Árf. 103); [2]) sprænge al Is af sig; falde til den sædvanlige Vandstand: *Laxá var hlaupin fram og fær hverri skepnu* (GPSk. 55); [3]) om Jøkler (ofte ogs. om Laviner som Følge af vulkanske Udbrud): *jökullinn hljóp (fram)*, der kom en Lavine fra Gletscheren: *Katla hljóp* (jfr. *hlaup); h. í*, [1]) gennemlæse n-t hurtigt, göre n-t, foretage sig n-t i en Hast og under stadige Afbrydelser: *sannanir eru ekki til þess að hlaupa í að spjalla um þær* (Ísaf. '15, 9. 4); [2]) impers.: *það hleypur í e-n við e-n*, en bliver vred paa en; *það hljóp í hann gikkur (hundur) (við mig)*, han blev fornærmet (paa mig); *h. yfir e-ð*: [1]) springe over: *h. yfir heilan kafla*; [2]) gaa el. løbe ganske let hen over, mest overf.: *hann hljóp þar yfir sem hani yfir glæður*, han løb over det med en Harefod; [3]) *h. yfir sig*, forløbe sig; — *h. með e-ð*, fortælle n-t videre, sladre om n-t; *h. með ósannar fregnir*, løbe med Limstangen; *h. saman*, løbe sammen, is. [1]) fare løs paa hinanden; [2]) om Saar: gro sammen, gro til: *sárið hleypur saman*; [3]) faa et sammenhængende Isdække: *áin er ekki hlaupin saman enn*; — *h. sundur*, egl.: løbe fra hinanden, overf. [1]) udvides stærkt, revne: *mörg þeirra tóku þá að blása og hlupu og grófust sundur af vatni* (ÞThFerð. I. 56); — om Saar: springe op: *sárið hljóp í sundur*, sprang op; [2]) vokse stærkt (is. om unge Mennesker), jfr. da. opløben: *strákurinn hleypur* (el. *blæs) sundur, er nú hálf þriðja alin á hæð*; — *h. til* (jfr. *tilhlaup)*, göre Tilløb; *h. undir e-n*, [1]) løbe ind under en i böjet Stilling (is. for at faa Undertagene): *Nú hleypur Benóní undir hann og skellir honum* (SIng. I. 192); [4]) støtte en: *þykir eigi ástæða til að h. á þennan veg undir Landsbankann* (Alþ. '11, B. 863); *h. undir (bagga) með e-m*, (egl.: løbe hen og hjælpe en for at løfte Byrden op paa Hesten) komme en til Hjælp, hjælpe en; *það hleypur* (el. *flýgur) undir ána*, Malkefaaret faar en hæftig Yverbetændelse; *h. upp*, [1]) springe paa Benene, springe op; [2]) gaa over til Pasgang til Galop: *sumum góðum skeiðhestum má aldrei treysta; þeir h. upp, þegar verst gegnir*; [3]) blive hævet: *meiðsli (á hestum) hlaupa upp, er frá líður* (Lögr. '12, 14); *hann rak sig á og hljóp upp kúla* (han stødte sig og fik en Hævelse) *á enninu*; *h. upp hurðina*, rende Dören ind; *h. upp á*, gaa over til Storme og Snevejr (jfr. *h. á*): *Vetur harðnaði eftir jól, hljóp upp á úr jólanótt með fjúki, hríð og harðviðrisfrosti* (ÞThÁrf. 94); *h. upp á nef sjer*, blive Fyr og Flamme, springe i Flint; *h. e-n uppi*, indhente en i Løb; *h. úr einu í annað*, flagre fra det ene til det andet. — **b.** skifte hurtig, ændre hurtig Skikkelse el. Udseende; *kýrin hleypur í spik*, Koen bliver meget fed; — impers.: *hljóp í með hörkufrost*, Vejret gik pludselig over til stærk Frost; jfr. *h. á*; — *það hljóp í mig slæmska*, jeg blev pludselig daarlig; *h. í svell*, blive til Is; *mela-kollrinn hleypr optastnær í* (ændres til) *vallendis sand-hnjóta* (LFR. I. 38); *h. í ham*, skifte Ham, i overf. Bet.: *Mun því innri maðurinn . . . ætíð hafa verið hinn sami, þótt sá ytri hlypi í hami* (SvPBjP. 90). — **6. a.** *(storkna)* størkne, koagulere: *mjólkin hleypur*, Mælken løber sammen, ostes. — **b.** (om Klæder og Töj) løbe, trække sig sammen, krybe ind. — **II.** refl. *hlaupast*: *hlaupast á brott*, rende sin Vej, flygte; *hlaupast á* (fare løs paa hinanden) *eins og hrútar* (JHall. 237); *hlaupast um*, [1]) *(sleppa)* undkomme; [2]) *(rjúfa loforð)* bryde sit Løfte.

hlaupa beit [hλöy:babɛi:t, hλöy:pa-] f. spredt Græsning, Græsning hist og her. **-bóla** [-boᵘ:la] f. Skaalkopper, Skoldkopper (varicella). **-dýr** [-di:r] n. **1.** = *hlaupatófa*. — **2.** Hurtigløber: *hann er mesta h.* **-drengur** [-drɛiŋ·gøϱ] m. Dreng, som bruges til at løbe Ærinder, ogs. om Faarehyrder: *báðir voru smalar og hlaupadrengir við gangandi fé* (ÞGjD. 23). — **b.** *(í borg)* Bydreng. °**-flokkur** [-flohgøϱ] m. Guerillaskare, Strejfkorps. **-gikkur** [-ɟɪhgoϱ] m. Hurtigløber: *Helvítis h. má hann vera, sá grái, ef hann tekur af þeim rauða* (ÞGjUf. 109). **-göltur** [-göλ·døϱ] m. (egl. Galt, der løber sin Vej); i overf. Bet. om Dyr og Mennesker, der løber: den løbende, Løber: *Börn og unglingar tóku til fótanna og eltu hlaupagöltinn* (om et Lam) (GFrUbl. 12). **-hestur** [-hɛs·døϱ] m. Hest, som er dygtig til at løbe, Hurtigløber. **-hundur** [-hʏn·døϱ] m. omstrejfende Hund. **-kerling** [-ʗɛd·liŋk, -ʗɛr·dl-] f. Rendekærling. **-kláði** [-klau:ðɪ] m. Eksem. **-klauf** [-klöy:*v*] f. en, som stadig render rundt: *þarna þessi sífelda h.* (GFrÁtt. 108); *nálega hver stúlka er h.* (stadig paa Farten) *á svokölluðum mentavegi* (GFr. i Lögr. XIV. Nr. 53). **-koma** [-ko:ma] f., **-kona** [-ko:na] f. (LFR. IX. 220) = **heimakoma**. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. som ser ud til at være en hurtig Løber: *hestur . . . fagureygður og h.* (JTrSk. I. 84—85); — adv. *-lega*: *eins hvatur til hlaups, eins og hann er vaxinn hlaupalega* (Od. 370). **-lækningar** [-laihgniŋgaϱ] fpl. Kvaksalveri. **-læknir** [-laihgnɪϱ] m. Kvaksalver. **-piltur** [-pɪλ·døϱ] m. = **hlaupastrákur**.

hlaupár [hλöy:bau·r, hλöy:p-] n. Skudaar.

hlaupa rakki [hλöy:barahɟɪ, hλöy:pa-] m. omstrejfende Hund. **-rás** [-rau:s] f. Leje, som Laviner bryder ud i engang imellem: *hlauparásin upp undir Kötlujökul við Hafursey er dálítið bungumyndað* (ÞThLýs. I. 270). **-reikningur** [-rɛihgniŋgøϱ] m. Kontokurant.

hlaupari (-a, -ar) [hλöy:barɪ, hλöy:p-] m. **1.** *(hraðboði)* Løber, Ilbud: *senda hlaupara með frjettir*. — **2.** = *hlaupagikkur*. — **†3.** *(liðhlaupi)* Overløber. — **4.** *(umrenningur)* omflakkende Person: *Umrenningar og strokumenn . . . nú er það sjaldgæft að þesskonar hlauparar leiti norður á Hornstrandir* (ÞThFerð. II. 76). — **?5.** *h. í vegg*, Løber (i en Mur).

hlaup ársdagur [hλöy:baušsda:qøϱ, hλöy:p-] m. Skuddag. **-ás** [-au·s] m. Løbebom.

hlaupa samur [hλöy:basa·møϱ, hλöy:pa-] a. med hyppige Laviner el. Isbrud (jfr. *hlaup): Sumarið 1819 var Skeiðarárjökull ókyr mjög og h.* (ÞThLýs. II. 9). **-skotti** [-sgohdɪ] m. = **hlaupalæknir**. **-snapir** [-sna:bɪϱ, -sna:p-] fpl. sparsom Græsning hist og her: *það voru ekki nema dálitlar h. fyrir sauðkindur*. **-sótt** [-soᵘht] f. is. i pl.: Fællesnavn for forsk. Febersygdomme. **-stelpa** [-sdɛλ·ba, -sdɛl·pa] f. **1.** *(ljettúðug stúlka)* letlevende Fruentimmer, Rendetøs, Rendemaske. — **2.** Plejlstang, spec. *h. á rokk*, det Stykke Træ, hvorved Krumtappen paa et Rokkehjul drejes rundt. **-stingur** [-sdiŋ·gøϱ] m. Sting el. Smærte i Leverregionen efter Løben, »Sting i Siden«. **-stjóri** [-sdjoᵘ:rɪ] m. Slæbetov, et 45—60 Favne langt Tov, som knyttes til de ved en *teinn* sammenholdte *seilar* (s. d. O.) og ved Hjælp af hvilket disse sidste trækkes efter Baaden (Sl.) (jfr. LFR. IX. 7 og 13). **-strákur** [-sdrau:gøϱ, -sdrau:k-] m. **1.** *(sendill)* Bydreng. — **2.** *(flökkustrákur)* omflakkende Dreng. **-tík** [-ti:k] f. omflakkende Tævehund. **-tófa** [-toᵘ:a] f. Ræv, som ikke har fast Tilholdssted og altsaa er mindre skadelig (jfr. *bitvargur, grenlægja): Ef einhver vinnur hlaupatófu á þeim tíma, er skinnin eru ónýt sem verzlunarvara* (Stj. '93, B. 77). **-vinna** [-vɪn:a] f. Arbejde forrettet i ledige Øjeblikke. **-vinnumaður** [-vɪn:øma·ðøϱ] m. ikke fast ansat Arbejder, Mand, som kun faar tilfældigt Arbejde.

hlaup byr [h[illegible]] m. stigende Bør (Medvind). **-bjalla** [[illegible]] (zool.) Løbebille (carabus). **-blaðka** [-blaþga, -[illegible]] f. [illegible] Springklap (spec. *hrafnaklukka*, Engkarse (cardamine pratensis)). **-bóma** [-bo ma] f. = **hlaupás.** **-dagur** [hλoy:pda:qoɣ] m. Skuddag. **-dýr** [-di r] npl. Slimdyr (sarcodea, sarcodina). **-fýsi** [-fi si] f. indec. [illegible] at løbe, Fyrighed. **-fótur** [-fo doɣ, -fo t-] m. Løbefod. **-framur** [-fra moɣ] a. **1.** *(gjarn á að hlaupa burt)* som gærne vil løbe sin Vei. — **†2.** *(uppstökkur)* opfarende, hidsig. **-frár** [-frau r] a. hurtigløbende. **-fugl** [-fygl] m. Løbefugl (cursor). **-hagi** [-(h)a[illegible]] m. [illegible] *ðast hvar allgóðir hlauphagar bæði í móhlöðku og öðrum nunt[illegible]* (Lögr. '16, 51). **-harður** [-(h)arðoɣ] a. hurtigløbende. **-hæringur** [-(h)ai r-ɡoɣ] m. spredte Straa el. Græstotter (spec. som rager op over Sneen om Vinteren): *(hópurinn) ettir að hafa [illegible] af [illegible] hlauphæringi [illegible]* *[illegible]gnum* (ÞGjD. 19).

hlaupingi (-ja, -jar) [hλoy:bi[illegible]] m. **1.** *(strokumaður)* Desertør, Rømningsmand; bortløben Slave. — **2.** *(flakkari)* Vagabond, Strøtenjunker.

hlaup járn [hλoy:biau(r)dn, [illegible]] n. Laaserigel, Riegel. **-kendur** [-[illegible]endoɣ] a. geleagtig. **-kveikja** [[illegible]] f. Løbeferment. **-kökkur** [-köhgoɣ] m. geleagtig Klump. [illegible] *hlaupkekkir á mararbotni* (Eimr. XVI. 83). **-myndun** [hλoy:bm[illegible]] f. Koagulering, Koagulation. **-móður** [-mo ðoɣ] a. træt af at løbe, stakaandet af Løb. **-óður** [-o ðoɣ] a. som [illegible] hen som et galt Menneske. **-ostur** [-osdoɣ] m. Ost af løbet Mælk, mods. [illegible] **-rás** [-rau s] f. **1.** *(harðahlaup)* Hurtigløb. — **2.** [illegible] Strømløb. **-riðill** [-ri ðidl] m. = **hlaupaflokkur.** **-rúmur** [-ru moɣ] a. saa vid, at man kan springe ind i det (om et Kreaturs [illegible]) [illegible] **-samur** [-p-samoɣ] a. **1.** løbelysten (om Heste) [illegible] **2.** med hyppige [illegible] [illegible] Vinter. [illegible] *(um ár)* med hyppige [illegible] **-seinn** [-s[illegible]] a. [illegible] somt løbende. [illegible] overf. Bet. [illegible] *skeið* (GFrÚh. 59). **-steinn** [-sdei[illegible]] m. [illegible] **-stía** [-sdi ja] f. Indelukke paa en Løbebane [illegible] *beir [illegible] á [illegible] hlaupstíunni* [illegible] 29[illegible] **-styggur** [[illegible]] a. sky og derfor vanskelig at indfange [illegible] *[illegible] nokkuð* (ÞGjD. 64). **†-stigur** [-sdi[illegible]] m. [illegible] Flugt. **-svið** [-svi ð] n. [illegible] **-viður** [-vi ðoɣ] a. [illegible] = **hlaupaflokkur.**

hlauprúmur. [illegible] **-vígaflokkur** [illegible] = **hlaupaflokkur.**

1. **hlaut (-s)** [hλöy:t] n. Offerblod.

2. **hlaut** [hλoy:t] [illegible] = **hljóta.**

hlaut bolli [hλoy:tbodl[illegible]] m. Skaal til Offerblod. **-teinn** [hλöy:teidn] m. Gren el. smalt Stykke Træ, dyppet i Offerblod, og anvendt dels til Spaadomme, dels til Paastænkning af Blodet.

hláviðri [[illegible]] = **hláka.**

hleð [hle: ð] [illegible] af **hlaða.**

hleðsla (-u, hlöðslu [illegible], **-ur)** [[illegible]] f. **1. a.** [illegible] *hlaða)* Opdyngen, Sammenhoben, [illegible] **b.** [illegible] under n-t: *hleðslan er farin að [illegible]* ... *smernir* [illegible] *hleðslan* [illegible] (Eimr. XV. 10[illegible]) **c.** [illegible] forte Gærde, Vold. [illegible] **2. a.** [illegible] Gevær el. et elektrisk Batteri [illegible] Ladning [illegible] Bestuvning. **b.** [illegible] *hann [illegible]* *fullum seglum* [illegible]

hleðslu borð [hle ð[illegible]] n. [illegible] **-borðsskjal** [illegible] n. Fribordsbrev. **-grjót** [[illegible]] n. Sten [illegible] **-línuskírteini** [illegible] n. Lasteliniecertifikat. **-lína** [-li na] f. Lastelinie. **-maður** [-ma ðoɣ] m. **1.** [illegible] **2.** et Skibs Befragter. **-mark** [-mar k] n. [illegible] **-merki** [illegible] mærke. **-merkisskírteini** [illegible] **-seðill** [-se ðidl] m. Ladningsdokument [illegible] **-skírteini** [illegible] ment el. Fragtbrev. **-skjal** [[illegible]] n. Ladnings[illegible] Ladningspapirer. **-staður** [-sda:ðoɣ] m. Ladeplads. **-stafur** [[illegible]] m. Ladestok. **-steinn** [-sdeid:n] m. Sten, brugt naar n-t opføres (bygges). **-tól** [-tou:l] npl. Ladetøj.

hlegið [hλei:jið] sup. af **hlæja.**

Hleiðra (-u) [hλeið:ra] f. npr. (Oldsprogets *Hleiðr*, gen. *-ar* og *-rar*) Lejre (paa Sjælland).

hleifabrauð [[illegible]] n. Knæbrød.

hleifur (-s, -ar) [[illegible]] m. Brød [illegible] et Brød, †en Lev Brød, [illegible], et Rugbrød [illegible] (Ordspr.) *í hleifum;* — **brauðh.**, et Brød, †en Lev Brød, rugh., et Rugbrød (Ordspr.) *betri er hálfur h. en ekki* (SchMál.), halv Lev er bedre end intet Brød; *það var sem um hálfa hleifa* | *hrikti stundum öll sú snerra* (at man kun stredes om halve Brød, ɔ: om Ubetydeligheder) (StStAndv. III. 94).

hlein (-ar; pl. **-ar** og **-ir)** [[illegible]] f. **1.** *(klöpp)* **a.** flad Klippe, Klippe, som man lægger til ved en Klippekyst ved Havet [illegible] *festa skipið við hleinina* [illegible] der bliver [illegible] paa de flade Klipper (SB[illegible]DA. 42) **b.** [illegible] flade Klipper. — **2.** den ene Stolpe i den ene Klippeafsatser i en Bjærgside (jfr. *brík*). — **3.** en Art Strandsnegl (murex [illegible]), gamle isl. Væverstol: *hleinar í vefstað.* — **3.** en Art Strandsnegl (murex [illegible]) [illegible]

hlein n (-s, -ar) [[illegible]] m. [illegible] = **hlein.**

hleyp [hλei:p] 1. p. sg. præs. ind. af **hlaupa.**

hleypa (ti) [hλei:ba, hλeipti] v. med dat. **1.** sætte i hurtig Bevægelse **a.** *h. hesti* [illegible] lade Hesten løbe, sætte i Galop; — ogs. abs.: *Suður Vindmelsbarðið hleyptu þeir* [illegible] (ÞGjD. 2). **b.** *h. skipi*, ogs. abs. *h.*, lade Skibet gaa for Vinden: *þá hleyptum við á reiðanum*, saa havde vi ingen Sejl oppe, men lod Skibet gaa for Vinden (Slng. I. 285); *það var ekki tiltækjanlegt að* [illegible] *að róa á móti, svo það varð að hleypa* (lade Baaden gaa for Vinden) (Slng. I. 215); *(skipin) hleyptu undir klett*, de seilede ud af Kursen hen i Læ under en høj Klippe (JÁÞj. I. 196); [illegible] kludse op mod Vinden. — **2.** lade gaa el. løbe, bevæge i en el. anden Retning: *h. akkerinu*, lade Ankeret falde; *h. brúnum*, rynke Brynene; *h. brókum*, trække Bukserne ned; *h. klukkunni í stað*, sætte Klokken i Sving; *h. færi*, sætte Garn for Sælhunde: *önnur aðferðin [illegible] að [illegible]* [illegible] *með [illegible]* (ÞThlerð. III. 114); [illegible] sætte Slaa for en Dör, skyde en Bolt for Dören, stænge Dören; *h. í lokunni*, slaa Skodder fast; *h. niður*, *h. tjaldi niður*, rulle Tæppet ned: *h.* [illegible] med Hesten ned i et Morads el. styrte [illegible] — **3.** *h.* Dels overf. give frit Løb, slippe, lade med Hesten gennem [illegible] passere [illegible] give n-t Plads: [illegible] *hleypt tð* (Eimr. VIII. 159); *h. e-m að*, lade en komme til; *h. vatni á engjar*, lede Vand over Markerne; *h. e-m á land*, lade en slippe i Land, give en Lov til at gaa i Land: [illegible] *hleypt á land;* — *h.* [illegible] slippe en ind(enfor); *h. af* [illegible] affyre et Gevær: [illegible] lade Vinderen springe [illegible] *hleypt* [illegible] [illegible] lade Lammene komme [illegible] (Eimr. XII. 21) [illegible] aabne Banden [illegible] (s. d. O.), hvorved [illegible] udur, aabne Banden [illegible] *h. út* [illegible] aabne for n-t, lade Indholdet slippe ud [illegible] maa af Gas udblæses af [illegible] (Sn. '03, A. 342) [illegible] stikke Hul paa en Byld [illegible] lade Materien gaa ud; *h. úr byssu*, affyre et Gevær, trække af. [illegible] lade slippe ud [illegible] *út gufu*, lade Dampen slippe ud, aabne for Dampen; *h. út kúm (hestum)*, lade Koerne (Hestene) komme ud (spec. först om Foraaret). — **4.** i forsk. overf. Bet.: *h. e-m á e-ð*, slippe en løs paa n-t; lokke en til at foretage en [illegible] Handling, lade en bryde Isen; *h. á e-n*, [illegible] sætte Mod i en, tvide en med [illegible] Mod [illegible] *h. heimdraganum*, (egl. kaste af sig Hjemmets Dorskhed) drage bort fra Hjemmet, se sig om i Verden [illegible] sætte Pesen i Verd [illegible] *beiðnum mjög* [illegible] gaa løs paa [illegible] (Eimr. XVI. 176) [illegible] *hleypti þeim* [illegible] [illegible] *Þinnig hleypti þeir fram að* [illegible] bringe nogen i Haarene paa hinanden, [illegible] bringe alt i Fyr og Flamme, faa alting til at blusse og; *h. e-u upp*, ¹) byde n-t op (t. [illegible]) [illegible] *tillögum Dana meir og* [illegible] [illegible] at vade [illegible] lade n-t vokse [illegible] til at vokse [illegible] [illegible] (ÞGjD. 32) [illegible] [illegible] springe Retten *n. honum upp að* [illegible] *h. upp á stúlku*, besvangre en Pige. — **5.** ved at jage Dommerne bort; *h. upp á stúlku*, besvangre en Pige. — **5.** impers.: *e-u hleypir í kaf*, n-t dukker under Vandet; — om Vejret el. Havet: *hann (það) hleypir í*, der rejser sig pludselig en Storm (stærk [illegible]) *sem hleypti þá í* (JÁÞj. II. 126). — [illegible] **6.** [illegible] [illegible] (Skrt., Arn. At.) [illegible]

hleypi band [[illegible]] n. [illegible] *(JSkv. 22).* **-bryggja** [illegible] **-dómafullur** [illegible] fordomsfuld [illegible] **-dómur** [illegible] Fordom. **-fífl** [illegible] **-flokkur** [illegible] m. Angreb [illegible] Dorskodde. **-gapi** [[illegible]] *(J. E. R. XV. 278).* **-gaddur** [illegible] m. [illegible] **-gjarn** [-ga:rtj] m. Fusentast. [illegible] a. tilbøjelig til at sætte af Sted i Firspring, ilter: *Hleypi-* [-ɡadːv, -ɡar:dv] a. tilbøjelig til at sætte af Sted i Firspring, ilter: *Hleypi-* [illegible] *hinum* (GFrÚh. 250—251). **-hurð** [illegible] **-lykkja** [illegible] f. Rendeløkke. **-lok** [[illegible]] n. Skodde. **-loka** [illegible] f. Skodde [illegible]

hleyping (-ar) [[illegible]] f. [illegible]

-hleypingur (-s, -ar) [[illegible]] m. [illegible] hurtigt gaaende [illegible]

hleypinn [[illegible]] a. hurtigt gaaende [illegible]

hleypioki [[illegible]] m. Ostrøre (paa et Barn)

hleypir (-is, [illegible] **-irs)** [[illegible]] m. Løbe, Ostelobe.

hleypisgras [[illegible]] n. = **lyfjagras.**

hleypi skúta [[illegible]] f. Hurtigsejler, Jagt. **-taug** [illegible] **-þil** [[illegible]] n. Skydepanel.

hleyti (-is) [hλei:dɪ, hλei:tɪ] n. **†1.** *(skyldleiki)* Slægtskab. **2.** [illegible]

hleytis maður [hλei:dɪsma:ðoɣ, hλei:t-] m. Stedfortræder; Stillingsmand. **°-menska** [-mɛn:sga] f. Stillingsvæsen.

hlekkja [[illegible]] v. **I.** [illegible] Lænker [illegible] **II.** [illegible] *hlekkist e-m hlekkist á*, der tilstøder en [illegible] en kommer til Skade: *skipi hlekkist á*, et Skib lider Skade (Havari) (Ulykke), en kommer til Skade: *skipi hlekkist á*, et Skib lider Skade (Havari)

hlekkja brjótur [hλεhqabrjoᵘ:doọ, -brjo t-] m. Lænkebryder. **-vald** [-val t] n. lænkende Magt: *Þorgeir var hjer síðasti lyklavörður þessa hataða hlekkjavalds* (JTrL. 465). ***-þjáll** [-þjaud λ] a. som let lader sig lænke: *hyggja og tunga hlekkja-þjálar* (StStAndv. II. 274).

hlekkreyra [hλεhgrει ra] vt. lænkebinde.

hlekkur (-s og -jar, pl. -ir) [hλεhgọọ, hλεhks, hλεχ·s, hλεhqιọ] m. 1. *(liður í festi)* Led i en Kæde. — 2. pl. *hlekkir: (fjötrar)*, Lænker.

hlemma (di) [hλεm:a] vt. med dat. **1.** slaa stærkt paa, klaske: *h. aftur hurðinni*, slaa Dören haardt i; *h. sjer (niður) á e-ð*, trykke, presse sig ned paa n-t, lade sig dumpe ned paa n-t; ogs. refl.: *hlemmast*. — †**2.** *(stöðva)* sætte Lem for, lade ophore.

hlemmi braut [hλεm:ιbröy:t] f. **a.** *(greið braut)* banet Sti. — **b.** = *hlemmivegur*. **-færi** [-fai:rι] n. udmærket Føre. **-gata** [-ga:da, -ga:ta] f. = **hlemmivegur**. **-griðka** [-grιþ·ga, -grιð·ka] f. tyk og sværlemmet Tjænestepige. **-högg** [-hok] n. dronende Hug: *Þangað glumdu hlemmihögg / hófa* (Trampen af Hove) *á spretti* (StStAndv. III. 176). **-skeið** [-sqει:ð] n. **1.** *(hlemmibraut, hlemmivegur)* jævn, glat Strækning, som man kan ride i fuld Fart over. — **2.** *(skelliskeið)* meget hurtig Pasgang. **-skúr** [-sgu:r] f. (m. Nl.) Plaskregn. **-sljettur** [-sljεhdọọ] a. jævn og glat som et Gulv. **-vegur** [-vε:qọọ] m. jævn, bred Vej, som kan rides i Firspring, jævn og god Vej: *þó það se h. á sumrum* (Eimr. IX. 104).

hlemmur (-s, -ar) [hλεm:ọọ] m. **1.** *(lok)* Laag, Grydelaag. — **2.** *(á stigaopi)* Lem, Luge (for en Trappeaabning). — **3.** simpel Bro over et lille Vandløb, der gaar tværs igennem en Vej.

†hlenni (-a, -ar) [hλεn:ι] m. Rapser, Tyv.

hler [hλε:r] n. **1.** i Forb.: *standa á hleri*, staa og lytte. — **2.** lille, i Regl. kortvarigt og upaalideligt Pust i Snestormen (Árn.).

hlera (a) [hλε:ra] vt. og vi. lytte: *hver er að h.?* hvem er det, der lytter? *h. e-ð*, opdage n-t (ved at lytte), hore; *h. e-ð frá e-m*, aflure en n-t.

hlera gaddur [hλε:ragad:ọọ] m. Vinduesbolt. **-hespa** [-hεs·ba] f. Lugehaspe, Lugejærn.

hlerandi (-a, -endur) [hλε:randι, -εndọọ] m. Lytter, Tilhorer.

hleraslá [hλε:raslau:] f. Vinduesstang.

hleri (-a, -ar) [hλε:rι] m. **a.** Lem; *(gluggahleri)* Vinduesskodde. — **b.** *(á skipi)* Skot: *að íslenzkir botnvörpungar hafi misbrukað það leyfi, sem þeim var veitt með lögum frá síðasta alþingi, til að hafa hlera utbyrðis* (Alþ. '11, B. II. 1976). — **c.** = *hlemmur* 3.

hlerri (-a, -ar) [hλεr:ι] m. (ASkaft.) = **hleri** a.

1. **hlessa (-u)** [hλεs:a] f. (ÓDav.) = **hlessingur.**

2. **hlessa** [hλεs:a] a. indec. forbauset.

3. **hlessa (ti)** [hλεs:a] vt. **1.** belæsse, belaste: *sálarskip af syndum hlesst* (BóluHj. 194). — **2.** med dat. *h. sjer niður*, sætte sig tungt ned.

hlessing (-ar) [hλεs:iŋk] f. Belæsning, Belastning.

hlessingur (-s, -ar) [hλεs:iŋgọọ, -iŋs] m. tynd Mave (hos Faar): *það er farið að bera á hlessing í lömbunum, sum eru jafnvel búin að fá rennandi sótt* (Breiðd:).

1. **hlið (-ar, -ar)** [hλι:ð] f. **a.** Side: *á báðar hliðar*, til bægge Sider; *á hægri, vinstri h. e-m*, til höjre, til venstre for en; *veltast (velta sjer) á ýmsar hliðar*, vælte sig frem og tilbage i Sengen; *liggja á hægri hliðina*, ligge paa höjre Side; *snúa sjer á hina hliðina*, vende sig paa den anden Side; *hallast út á hliðina*, hælde til den ene Side; *til hliðar*, til Siden, sideværts; *dimm h. á ljóskeri*, en Lanternes Blindside; *leggja skip á hliðina*, lægge et Skib paa Siden, kolhale et Skib; *sýna svörtu (björtu) hliðina á e-m (e-u)*, drage ens (en Sags) mørke (lyse) Side frem. — **b.** *hliðar*, se *vefstóll*.

2. **hlið (-s, pl. ds.)** [hλι:ð] n. **1.** Port: *h. kastalans, h. himins*; — *h. á girðingu*, Aabning paa et Gærde; *er í hliðinu?*, er Aabningen spærret?; *loka hliðinu*, lukke Ledet. — **2.** dybt Sted el. Gab mellem Sandrevler, hvor der er ringe Brænding, og hvor der derfor er brugelig Landingsplads; stillestaaende Plet i Brænding: *þess er getið, að þar sem stóra hvali hefur rekið upp í fjöruna, að „hlið“ hafi myndast þar, og haldist við alllangan tíma 1—2 ár einmitt vegna lýsis þess, sem þar hefur runnið í sjóinn* (Lögr. '15, 127). — †**3.** i overf. Bet. *(hlje)*, Mellemrum, øde Rum: *h. á orustu*, et Pusterum, Ophold i Kampen.

hlíð (-ar, -ar og †-ir) [hλi:ð] f. **1.** Bjærgside, Li, Skraaning: *ærnar voru á beit í hlíðinni*; — *í miðjum hlíðum*, midt i Bjærgsiden; *sjór var í miðjum hlíðum*, Havet syntes at naa op til Bjærgenes Midte; *mæla í miðjum hlíðum við e-n*, sige n-t, der muligvis kan fornærme en: *Eptir þetta þorðu menn ekki að mæla í miðjum hlíðum við Þorgeir* (JÁÞj. I. 348—349). — **2.** npr. *Hlíð*, alm. Gaardnavn. — ***3.** i Digtersprog alm. i Kenninger om Kvinder: *hringa h., falda h., bauga h.* osv.

1. **†hliða (a)** [hλι:ða] vt. indrette et Led paa.

2. **hliða (a)** [hλι:ða] vi.: *h. fyrir e-m*, vige til Side for en.

hlýða (hlýddi, hlýtt) [hλi:ða, hλid:ι, hλiht] v. **I. 1.** vt. med dat. lytte, lytte til: *h. messu*, høre Messe, gaa i Kirke. — **2.** med præp og adv.: *h. á e-ð, til e-s*, lytte paa n-t, høre paa n-t; *h. e-m yfir*, høre en i ens Lektie: *h. barni yfir fræðin*, høre et Barn i dets Katekisme. — **3.** *(gegna)* lyde, adlyde: *h. e-m*; *h. skipun e-s*, adlyde ens Befaling. — **4.** rette sig efter: *þetta hlýðir* (herom gælder) *sömu lögum og hitt*. — **II. 1.** vi.: *e-ð hlýðir*, n-t passer, gaar an, er passende: *ekki mun hlýða svo búið*, det hjælper ikke at lade Sagerne staa saaledes; *það þykir ekki hlýða*, det anses for upassende (el. uheldigt); *mun þá vel h.*, det vil da passe godt; *Með því að þetta er stjórnarfrumvarp mun þykja h.* (vil det være passende), *að eg mæli nokkur orð málinu til stuðnings* (Alþ. '11, B. 551). — **2. a.** *e-m hlýðir e-ð*, n-t passer for en, en har Lov til n-t: *því að eins skal ykkur hlýða að hafa mig fyrir útgefara að ...*, I skal kun have Lov til at have mig som Udgiver, naar ... (TSæm. 223). — **b.** *Hinn þriðji greinin* (sic) *hlýðir uppá* (henhorer ind under) *sama tímana* (JÁÞj. II. 65). **III.** refl.: *hlýðast á fortölur e-s*, lytte til ens Overtalelser, lyde ens Raad; *†hlýðast um*, lytte efter.

hlíðafífill [hλi:ðafi:vιdλ] m. (bot.) Mur-Høgeurt (hieracium murorum, L.).

hliðar álma [hλι:ðaraul·ma] f. **1.** Sidevej, -linje. — **2.** Kollateral (ÁBjSál. § 60). **-bygging** [-bιq:iŋk] f. Sidebygning. **-bleðill** [-blε:ðιdλ] m. hliðbleðill. **-borð** [-bor·ð] n. Sidebord.

hlíðarbrún [hλi:ðarbru:n] f. Kanten af en Bjærgryg.

hliðardyr [hλι:ðardι:r] fpl. Sidedör.

hlíðardrög [hλi:ðardrö:q] npl. begyndende Li, Foden af et Bjærg.

hlíðarfjall [hλi:ðaọfjad·λ] n. Sidebjærg.

hlíðarfótur [hλi:ðaọfoᵘ:doọ, -foᵘ:t-] m. det nederste af en Skraaning, Bjærgrod: *jarðeldarnir ýttu änni upp að hlíðarfætinum* (ÞThLýs. I. 300).

hliðargeiri [hλι:ðarqει:rι] m. Kile (f. Eks. i Siden af en Skindtröje).

hlíðargeiri [hλi:ðarqει:rι] m. Græsstribe i en Bjærgside.

hliðar haft [hλι:ðaọ(h)af·t] n. (Arn.) = **langhelda.** **-halli** [-(h)ad·lι] m. **1.** *(á vegi)* Vejskraaning. — **2.** Slagside (f. Eks. paa et Skib). **-herberg** [-(h)εr·bεrqι] n. Sideværelse. **-hús** [-(h)u:s] n. Sidebygning, Flöj. **-knappur** [-knahbọọ] m. (bot.) Sideknop. **-ljósker** [-r-ljoᵘ:skεr] n. Sidelanterne. **-mark** [-maọ·k] n. Sidemærke; (naut.) Kantmærke. **-peð** [-ọ-pε:ð] n. Flöjbonde (i Skak). **-reitur** [-a-rει:doọ, -rει:t-] m. Sidefelt (i Skak). **-sýn** [-ọ-si:n] f.: *að h.*, set fra Siden. **-strengur** [-sdrειŋ·gọọ] m. Sidetov. °**-stög** [-sdö:q] npl. (naut.) Bardun. **-stökk** [-sdöhk] n. Sidespring; Spring til Siden. °**-tá** [-tau:] f. Fortov.

hlíðartagl [hλi:ðaọtag·λ] n. Ende paa en Bjærgside.

hliðar teinungur [hλι:ðaọtει:nuŋgọọ] m. Sidegren. **-vegur** [-r-vε:qọọ] m. Sidevej. **-þrýsting** [-ọ-þris·diŋk] f., **-þrýstingur** [-þris·diŋgọọ] m. Sidetryk.

hlið ás [hλι:ðau·s] m. Sidebjælke (LFR. XI. 269). **-bleðill** [hλιð·blε·ðιdλ] m. (bot.) Smaablad. **-boginn** [-boi·jιn] a. böjet til den ene Side. **-drægni** [-draignι] f. indec. Medhold, Begunstigelse. **-drægur** [-drai·qọọ] a. partisk. **-fylking** [-fιλqiŋk, -fιlgiŋk] f. Flanke, Flöj. **-fjöl** [-fjö·l] f. Sidebræt, Sidefjæl; *(í vagni)* Vognfjæl; — pl. *hliðfjalir (í hurð)*, Dörfang. **-flatur** [-fla·doọ, -fla·t-] a. (bot.) fladtrykt (compressus). **-hallamælir** [hλι:þ(h)adlamai:lιọ] m. (naut.) Krængningsmaaler, Klinometer. **-hallur** [-(h)adlọọ] a. **1. a.** hældende til den ene Side; *(um skip)* krængende (om Skibe). — **b.** n. *hliðhalt* som adv. skraas: *Gamli kaupstaðurinn var heldur hliðhalt við það* (JTrL. 26); *hliðhalt undan*, paa skraa ind bagfra: *En þó var það bót í máli, að þeir áttu hliðhalt undan veðrinu* (at de havde Vinden paa skraa ind bag fra) (Eimr. XXV. 45). — **2.** i overf. Bet.: *h. e-m*, gunstig stemt for en. **-hjalli** [hλιð·ђadlι] m. Sideskrænt. **-hollur** [hλι:þ(h)odlọọ] a. gunstig, gunstig stemt for.

hlýðinn [hλi:ðιn] a. lydig: *h. e-m*, lydig mod en.

hlið krókur [hλιð·kroᵘ·gọọ, -kroᵘ·k-] m. Afvej. **-kross** [-kros] m. Svingel, Snurre. **-laus** [-löys] a. uden Port. **-mynd** [-mιnt] f. Sidebillede; Profil: *gera h.*, profilere. **-myrkvi** [-mιọgvι] m. delvis, partiel Formorkelse. **-mæltur** [-maiλdọọ] a. **1.** *(hliðhollur)* gunstig: *h. e-m*, som taler til ens Gunst. — **2.** *(óbeinn)* indirekte, ikke sagt lige frem; — n. *hliðmælt* (som subst.), indirekte Udsagn (mods. *viðmælt*). **-mænukerfi** [-mainøkεr·vι] n. lateral ganglia, sympatisk Nervesystem (ÁBjSál. § 67).

†hlýðnaður (-ar) [hλið·naðọọ] m. = **hlýðni.**

hlýðnast (a) [hλið·nast] vrefl. med dat. lyde, adlyde: *h. e-m (boði e-s)*.

hlýðni [hλið·nι] f. indec. Lydighed: *h. við e-n (e-ð)*.

hlýðnis brot [hλið·nιsbro:t] n., **-rof** [-ro:v] n. Brud paa Lydighed, Frafald, Subordinationsfejl, Subordinationsforseelse.

hliðra (a) [hλιð·ra] vt. (i Reglen med dat. af et pers. el. refl. pron.) **a.** *h. sjer hjá e-u*, vægre sig ved, søge at undgaa (slippe for) n-t; *h. sjer til*, vige til Side; *h. til, h. til fyrir e-m*, give Plads for en; *h. til við e-n*, vige for en, trække sig tilbage for en, give efter for en (i overf. Bet.). — **b.** refl. *hliðrast: það hliðrast ei hjá* (kan ikke undgaas, er uundgaaeligt), *| að himinlangt verður á milli okkar þá* (StSt. Andv. I. 281).

hlið rek [hλιð·rε·k] n. (naut.) Afdrift. °**-reksmælir** [-rεksmai:lιọ] m. (naut.) Afdriftskvadrant.

hliðrun (-ar, -anir) [hλιð·ron, -anιọ] f. **1.** *(undanfærsla)* Vægring. — **2.** *(tilslökun)* Föjelighed, Eftergivenhed. — **3.** *(sljóleiki)* Dorskhed (BH.).

hlið settur [hλιð·sεhdọọ] a. sideordnet, analog. **-sjón** [-sjoᵘ·n] f. **I.** Sideblik til n-t: *hafa h. af e-u*, se n-t, naar man ser til Siden: *hún gengur ávalt á bý við Hrólf, en hann hefir h. af henni* (JÁÞj. I. 309); *Bátar þessir ... verða að hafa hver h. af öðrum* (JSVb. 133). **II.** i overf. Bet. **1.** *(tillit)* Hensyn: *Jafnvel mennirnir láta þannig stundum æðri hliðsjónir ráða meiru en þau lög, sem þeir sjálfir hafa sett* (Ísaf. '13, 139); *hafa h. af e-u*, tage Hensyn til n-t. — **2.** *(eftirlit)* Opsyn, Kontrol: *hafa nákvæma h. með e-u* (Skírn. VII. 28). — **3.** Benyttelse: *hafa h. af e-u*, benytte n-t: *jeg samdi þessa bók með h. af fjölda mörgum ritum.* **-sjónarlaust** [-sjoᵘnarlöys·t] adv. uden Kontrol.

Hliðskjálf (-ar) [hλιð·sqaulv] f. npr. i den nord. Mytologi Odins Sæde; poet. om et ophöjet Stade, hvorfra der er vid Udsigt: *Út í Öxnafurðu, Engilsaxa h.* (MJ. IV. 187).

hlið skjár [hλιð·sqau·r] m. Vindue paa Sidevæggen. **-stæði** [-sdai·ðι] n. Sideordning, Sidestilling, Ligestilling, det sideordnede. **-stæður** [-sdai·ðọọ] a. **a.** *(hliðsettur)* sideordnet, analog, parallel: *en tæplega eru þau dæmi hliðstæð*, men disse Eksempler kan dog næppe jævnføres hermed (Lögr. '14, 174). — **b.** (bot.) sidestillet.

†hlýðugur [hλi:ðoqọọ, -øχt] a. = **hlýðinn.**

hliðungi (-a, -ar) [hλι:ðuŋqι, -uŋga(ọ)] m. (mat.) Ordinat: *Bein lína fallbeint á stórmöndulinn AB er nefnd h.* (Hemp. 67).

hliðvarðarkofi [h[illegible]] m. Ledhytte.

hlið veggur [h[illegible]] m. Sidevæg. **-vegur** [-[illegible]] m. Sidevej, B[illegible]

hliðvörður [h[illegible]] m. [illegible] Portner, [illegible], [illegible]vogter; (*[illegible]*) Ledvogter.

hlíf (-ar, -ar) [hλi:v] f. **1.** *(vörn, vernd)* Forsvar, Værn, Beskyttelse. **2.** om forskellige Redskaber, anvendte til Beskyttelse: **a.** [illegible] Forsvarsvaaben (is. Skjold og Harnisk). — **b.** Skærm (for en Lampe el. en Lanterne) [illegible] *ljósinu* (JTrB. 209). — **c.** forsk. andre Redskaber, mest i Sms.: *skóhlífar*, Galosher; *regnhlíf*, Paraply; *sólhlíf*, Parasol osv. — **3.** npr. *Hlíf*, Liv.

hlífa (ði) [h[illegible]] vt. med dat. **I. 1. a.** [illegible] Læ: *garðurinn hlífir við gjósti*, der er Læ for kold Blæst under Gærdet. — **b.** *(vernda)* beskytte: [illegible] Regn). — **2.** *(vægja)* skaane: [illegible] *e-m við e-u*, skaane en for n-t. — **II.** [illegible] **1.** [illegible] *með skildi*. **2.** *hlífast við e-u* [illegible] n-t, søge at undgaa n-t: [illegible] *hlífst við að leggja síma til* (Alþ. '11, B. 41); *hlífast við e-n*, skaane, se gennem Fingre med en; *hlífst við þann, sem minna má* (skaan den svagere). [illegible]

hlífaður [hλi:vaðoọ] a. **a.** med Beskyttelsesvaaben, harniskklædt. — **b.** iført Olietöjet.

°**hlífar borð** [hli:varbor·ð] n. (naut.) Væger. **-föt** [-ọ-fö:t] npl. Töj til Beskyttelse mod Smuds el. daarligt Vejr.

hlífari (-a, -ar) [hλi:varı] m. Beskytter.

hlífar laus [hλi:varlöy·s] a. **a.** *(varnarlaus)* ubeskyttet, udækket, uden Værn. — **b.** [illegible] Forsvarsvaaben (Skjold, Brynje osv.) værgeløs. **-þak** [-ọ-þa:k] n. *(við áhlaup)* Stormtag.

hlífð (-ar) [illegible] f. **1.** [illegible] **2.** [illegible] Skaansel.

hlífðar föt [illegible] npl. = **hlífarföt**. **-laus** [illegible] a. skaanselsløs; n. *-laust* som adv., skaanselsløst, uforbeholdent. **-múr** [-mu:r] m. Beskyttelsesmur, Formur. **-samur** [-ọ-sa·moọ] a. skaansom. **-semi** [-sɛ·mı] f. indec. Skaansomhed. °**-steinn** [-sdeid·v] m. Afviser. **-vopn** [-r-vohpv] n. Forsvarsvaaben. **-vörður** [-vór·ðoọ] m. Beskytter, Bevogter: [illegible]

hlífdúkur [hλi·vdu·goọ, -du·k-] m., **hlífidúkur** [hλi:vıdu:goọ, -du:k-] m. **a.** (med.) beskyttende Dug, Protektiv. — **b.** Presenning: *breiða hlífidúk yfir vörurnar*, [illegible]

hlífi kjölur [hλi:vıķö:loọ] m. = **kjöldrag.** °**-klumba** [-klʏm·ba] f. (naut.) Fender.

hlífing (-ar) [hλi:viŋk] f. Beskyttelse.

hlífinn [hλi:vın] a. **1.** skaansom, mild; *h. sjer* = *sjerhlífinn*. — **2.** *(sparsamur)* sparsommelig (BH.). — **3.** *(hæglátur)* stilfærdig, beskeden (BH.).

hlífiskjöldur [hλi:vısġöl·doọ] m. beskyttende Skjold, nu kun overf.: *hafa e-ð að hlífiskildi*, forskanse sig bag n-t; *halda hlífiskildi yfir e-m*, holde sin Haand over en; *undir hlífiskildi e-s*, under ens Ægide.

hlífni [hλib·nı] f. indec. **1.** *(vægð)* Skaansomhed. — **2.** *(sparsemi)* Sparsommelighed (BH.).

°**hlíf skjöldur** [hλi·f·sġöldoọ] m. beskyttende Skjold. °**-skór** [-sgo·r] m. Galoche.

hlýinda tíð [hλi:jındati:ð] f., **-veðrátta** [-vɛð·rauhda] f., **-veður** [illegible] m. mildt Vejrlag.

hlýindi [hλi:jındı] npl. **1.** *(hiti, hlýja)* Varme, Lunhed. — **2.** *(hlýtt veður)* [illegible]

1. hlýja (-u) [hλi:ja] f. **a.** Lunhed, Varme: *komdu inn í hlýjuna*. — **b.** varm Følelse: *honum verður ósjálfrátt vel við alla, sem bera svipaða* [illegible] XVIII. [illegible]

2. hlýja (-u, -ur) [hλi:ja] f. en Slags let Kjole for Kvinder (Af.).

3. hlýja (hlý; hlúði; hlýði; hlúð) [illegible] vi. = **hlúa.**

4. hlýja (a) [hλi:ja] vt. (Dal.) = **hýrga.**

hlýjuveður [hli:jøve:ðoọ] m. mildt Vejr(lag).

hlykkferð [hλıhkferð] f. Gaaen i Zigzag.

hlykkja (a) [hλıhġa] vt.: *h. sig*, skyde Bugter; — refl.: *hlykkjast: (vera boginn)* være krum, bøjet; *(bogna)* krummes, bugtes; *(renna í bugðum)* sno sig, bugte sig.

hlykkja horn [hλıhġahod·v, -hor·dv] n. Hjörne paa en Bugtning: *sé það (þ: netið) lagt í krákustíg, þá verður óhroðinn allur í hlykkjahornunum, en hitt af netinu verður hreint* (JSFb. 13). **-laus** [-löy·s] a. uden Bugtninger. **-lína** [-li:na] f. bugtet Linje, brækket Linje.

hlykkjóttur [hλıhġo·hdoọ] a. bugtet: *h. vegur; hlykkjótt skrift*, ujævn Skrift, krogede Bogstaver; *ganga með hrygginn hlykkjóttan* = *ganga með hrygginn brotinn*, have faaet en Kurv.

hlykkur (-s, -ir) [hλıhgoọ, hλıχ·s, hλıhġıọ] m. Bugtning, Krumning: *hann er* (el. *gengur) í átján hlykkj(un)um*, han gaar helt krum og skæv.

hlýlegur [hλi:leqoọ] a. varm, venlig: *verða hlýlegt til e-s (við e-n)*, fatte Godhed for en; *(verða ástfanginn af)* blive forelsket i; — adv.: *hlýlega: líta hlýlega til e-s*, have et godt Øje til en.

°**hlymhrönn** [hλım·hrön] f. susende Bølge.

hlymja (hlym; hlumdi; hlymdi; hlumið) [hλım·ja; hλı:m; hλʏm·dı; hλım·dı; hλʏ:mıð] vi. dröne, buldre: *streingir h.* (GTh. '06, 72); *þeir hér í stjórninni gjöra ekkert, af því ekki er látið h. yfir þá allt hvað menn vilja* [illegible] (JSBr. [illegible])

°**hlymringur (-s, -ar)** [hλım·riŋgoọ, -iŋs] m. klingende Panserring: *hátt við hlymringi* | *hvein í bæsingi* (MJ. II. 230).

Hlín (-ar) [hλi:n] f. npr. i den gl. Mytologi Odins Hustru; nu ofte poet. i Sms. som Benævnelse for en Kvinde (*silkihlín, baugahlín* osv.).

hlýna (a) [hλi:na] vi. og v. impers. blive lun, blive varm: *mjólkin hlýnar*; — *það er farið að h. í veðri(nu)*, der er begyndt at komme Varme i Luften; *er þjer farið að h.?* har du faaet lidt Varme i Kroppen?

hlynna (ti) [hλın:a] vi. **1.** *h. að e-u*, understøtte, beskytte n-t; *h. að fátækum og munaðarlausum*. — **2.** vise Omhu mod n-t, tage sig af n-t og sörge for, at det faar en tilbørlig Behandling: *h. að líki* (jfr. JÁÞj. I. 238). — **3.** pp. *hlyntur e-u*, stemt for n-t, venskabelig sindet.

hlynnindi [hλın:ındı] npl. = **hlunnindi.**

hlynning (-ar) [hλın:iŋk] f. Omhu, Omsorg: *við sitjum hér, Kanada, í sumars þíns h.* (StStAndv. I. 162).

hlynur (-s, -ir) [hλı:noọ] m. **1.** Lön, Ær, Ahorn (acer). — °**2.** i Kenninger for Mand: *h. stáls, h. alda, h. gulls* osv.; for Skib: *h. rasta* osv.

hlypi [hλı:bı, hλı:pı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hlaupa.**

1. hlýr (-s, pl. ds.) [hλi:r] n. **1.** Kind: *Þráin mín við hennar h.* [illegible] **2.** [illegible]

2. hlýr (acc. **-jan**) [hλi:r, n. hλiht] a. lun, ly, varm: *hlý föt; hlýtt hús*; — *hlýtt veður, hlýtt í veðri*, mildt Vejr; — overf.: *e-m er hlýtt til e-s*, en holder af en; *það er hlýtt á milli e-a*, der er varmt Venskab mellem n-n: *það hefði verið hlýtt á milli þeirra Guðrúnar og hans síðan þau voru unglingar* (ValDagr. 49); *h. maður*, mild, elskværdig Mand.

hlýra (gen. ds., pl. **-u**) [hλi:ra] n. = *hlýri* 5.: *upphlut, sem festur var ofan við pilsið . . . hafði föst hlýru, sem lágu yfir axlirnar* (BrJ. i Eimr. XIII. 99).

hlýrfeitur [hλiọ·fɛi·doọ, -fɛi·t-] a. smækfed (BH.).

hlýri (-a, -ar) [hλi:rı] m. (om forsk. Genstande, Sidestykke til n-t andet af samme Slags, jfr. 1. *hlýr* og *hlýra*) °**1.** *(vangi)* Kind: *hlýra smá* (BTh. 27). — °**2.** *(bróðir)* Broder. — **3.** *(steinbítsbróðir)* den plettede Havkat (anarrhichas minor). — **4.** *(kinnungur á skipi)* Skibsbov. — **5.** *(á kjól, svuntu)* Vinge, Skulderbaand paa en Kjole el. Forklæde. — **6.** *(hjölt)* Hjalte paa Knive: *stór sjálfskeiðingur með hornskafti og látúnshlýrum* (JTrSk. I. 21). — **7.** *hlýrar á askloki*, den bageste gaffelformede Del af Laaget paa en *askur*. — **8.** *(vangi eða kinnungur á gjá)* Sidevæg i en Kløft.

hlýrn [hλir·dv] n. Himmellegeme.

hlýrnir (-is, pop. **-irs)** [hλir·dnıọ] m. Himlen.

hlýrroðinn [hλir:o·ðın] a. rødbovet.

hlít (-ar) [hλi:t] f. Tilstrækkelighed, Fuldkommenhed i Forb.: *til hlítar*, tilstrækkelig, fuldkomment, fuldt ud; *til nokkurrar hlítar*, nogenlunde fuldt ud; *þar sem leyst væri til auðinnar hlítar* (saa fuldstændig som muligt) *úr öllum vafaatriðum* (SNordSnSt. iii.).

hlýt [hλi:t] 1. p. sg. præs. ind. af **hljóta.**

hlíta (ti) [illegible] vt. med dat. **1.** [illegible] *h. ráðum e-s*, følge ens Raad; *h. forsjá e-s*, lade sig lede af en. — **2.** *(láta sjer nægja)* lade sig nöje med, finde sig i, lade det bero ved. — **3.** *(stoða, duga)* hjælpe, nytte: *honum hlítir það ekki*, det kan ikke nytte for ham, det hjælper ham ikke.

hlítarlaus [hλi:darlöy·s, hλi:tar-] a. frugtesløs: *hlítarlausar tilraunir*.

hlyti [hλı:dı, hλı:tı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hljóta.**

°**hlytingi (-ja, -jar)** [hλı:diŋġı, hλı:t-] m. Realist.

hlje (-s, pl. ds.) [hλıɛ:] n. **1. a.** Læ: *til hljes*, i Læ, paa Læsiden: *þótti Jóni greifinn sitja meira til hljes en vera skyldi* (PGAnn. 80); *standa í hlje*, staa i Læ; *fara í h.*, søge Læ. — **b.** overf.: *draga sig í h.*, trække sig tilbage. — **2. a.** Afbrydelse, Ophold: *gera h. á e-u*, afbryde n-t: *Ekkert hlé hafði verið gefið til máltíða* (JTrL. 29). — **b.** *(í leikhúsi, milli þátta)* Mellemakt. **-byrðis** [-bırðıs] adv. paa Læsiden. **-borði** [-borðı] m. Læ[illegible] **-drægur** [-drai:qoọ] a. tilbagetrukken, reserveret: *að skapferli er hann h.* (Lögb. '11, Nr. 4, S. 4, Sp. 5). **-megin** [-mei·jın] adv.: *h. við e-ð*, paa Læsiden af n-t.

°**hlje r (-s)** [hλıɛ:r] m., opr. npr.: et af Navnene paa Havets Gud, Æger; deraf i Poesi = Hav, Sø; *hestur, vargur hljes*, Skib; *hljes eldur*, Guld; *hljes dætur*, Bølger.

hljesegl [hλıɛ:sɛgλ] n. Læsejl.

Hljesey [hλıɛ:sei·] f. npr. Læsø (i Kattegat).

hljeskuggi [hλıɛ:sgʏġı] m. Læskygge.

°**hljessalur** [hλıɛ:sa·loọ] m. Hav.

hlje stund [hλıɛ:sdʏnt] f. Læstund, Fredsstund: *helzt til dýrkeypt væri h. sú* (Milt. 89). **-sæll** [-saidλ] a. rig paa Ly, stormfri: *við hlésælan skóginn* (StStAndv. I. 159).

hljóð (-s, pl. ds.) [hλıou:ð] n.

A. I. Lyd: *heyra h.*, høre en Lyd; *greina h.*, skelne Lyd; *ganga á hljóðið*, gaa efter Lyden; *geta engu hljóði upp komið*, ikke kunne faa en Lyd frem; — i Sms.: *brimh., sjávarh., rokkh., óhljóð*. — **II.** særl. Betydninger: **1.** (gramm.) Lyd: *h. málsins, myndun hljóða*. — **2.** i særl. Udtr.: *koma á h. um e-ð*, faa Nys om n-t, komme paa Spor efter n-t; *það er komið annað h. í strokkinn* (el. *bjölluna*), Piben har faaet en anden Lyd, Bladet har vendt sig; *hvernig var hljóðið í honum núna* (= *hvað söng í honum*)? hvorledes var han stemt? — **III.** Raab, Skrig: **1.** *reka upp h.*, udstøde et Skrig; *Guðrún rak í h.* (udstødte et Skrig) *og segir* (ThTh. 38). — **2.** i pl. om Börneskrig el. Smærtensskrig: *barnið linnir ekki á hljóðum*, Barnet hører ikke op med at skrige, skriger (græder) uafladelig; *h. sjúklingsins heyrðust út á götu*, den syges Skrig kunde høres ud paa Gaden; *liggja (vera) með hljóðum*, ligge og skrige af Smærter. — **3.** pl. *(rödd)* Stemme: *hafa fögur h.*, have en smuk Sangstemme; *hún hefur mikil h.*, hun har en stor Stemme; *há, mikil, veik, dimm, hvell h.*, en höj, stor,

lille, mork, klangfuld Stemme; *missa hljóðin*, miste sin Stemme; *rífa í (úr) sjer hljóðin*, raabe el. synge sig hæs; *í hálfum hljóðum*, halvhöjt, sagte, hviskende; *í einu hljóði*, enstemmig.

B. 1. *(þögn)* Stilhed, Tavshed: *biðja* (el. *kveðja) sjer hljóðs*, bede om Ordet (egl.: bede Folk om at være stille); *gefa h.*, give Lyd, være stille; *(gefið þið) hljóð!* stille!; *þegar h. fjekst*, da der blev stille, da man kunde komme til Orde. — **2.** i forsk. Udtr.: *í heyranda hljóði*, saaledes at alle tilstedeværende kan høre, offentlig; *í þegjanda hljóði*, i Stilhed, med sig selv: *alt það, sem hún fann til í þegjanda hljóði* (And. I. 79); *af hljóði*, i Stilhed: *Sagði Oddur vinum sínum frá þessu, og þó heldur af hljóði* (JÞorkÞjs. 24); *í hljóði*, i Stilhed, for sig selv: *lesa í hljóði*; — *bera harm sinn í hljóði*, bære sin Sorg i Stilhed; *bölva í hljóði*, smaabande, bande i sit stille Sind: *bíttu á jaxlinn og bölvaðu í hljóði*, bid Tænderne sammen og band i Lön; *þegja þunnu hljóði*, [1]) lytte aandeløs: *jeg þagði þunnu hljóði meðan hann ljek á fiðluna*; [2]) tie bomstille: *nevðast til að sætta sig við beðið böl og þegja þunnu hljóði með það, sem hún vissi* (Lögr. '11, 194); *segja e-ð* (el. *hefjast) upp úr eins manns hljóði*, bryde Tavsheden ved at sige n-t: *Um kvöldið heyrir Tungufólk, að prestur segir upp úr eins manns hljóði* (ÓDavÞj. 73); *Loks hófst Kold einu sinni upp úr eins manns hljóði og sagði* (Eimr. VIII. 28).

hljóða (a) [hλιο͜u:ða] vi. **1.** lyde, klinge: *skýrslan hljóðar svo*, Beretningen lyder som følger; *eftir því sem orðin h.*, efter Ordlyden; *svo hljóðandi*, saa lydende, som følger. — **2.** *(æpa)* raabe, skrige; *h. upp, h. upp yfir sig*, skrige höjt; *h. við*, skrige op (af Smærte el. Angst); *barnið er að hljóða*, Barnet skriger (græder höjlydt).

hljóða belgur [hlιο͜u:ðabεl·gøϱ] m. Skraaler, Skraalhals, Skrighals. **-dós** [-do͜u:s] f. (overf.) Skrigedukke, Skraalhals. **-gangur** [-gauŋ·goϱ] m. vedholdende Skrigen el. Raaben. **-kolla** [-kod·la] f. = **hljóðadós.** **-lag** [-la:ɣ] n. stadig Skrigen: *Heyrði' eg sagði' hann Skröggur, | h. mest* (ÓDavÞul. 163). **-laus** [-löy·s] a. **1.** som ikke skriger: (om en syg) *vera orðinn h.*, være hørt op med at skrige (jfr. JÁÞj. I. 27). — **2.** som har mistet Stemmen: *hann hafði bæði mikla og fallega rödd, en nú er hann orðinn h. eða því sem næst.* — **3.** n. *hljóðalaust* som adv.: i Stilhed; *þegjandi og hljóðalaust*, ganske stille, i al Stilhed; *Eg bjóst við, að málið kæmist hljóðalaust í nefnd* (AlÞ. '11, B. 766).

hljóðalda [hλιο͜u:ðalda] f. Lydbølge.

hljóðan (-ar) [hλιο͜u:ðan] f. Lyd, Ordlyd: *eftir orðanna h.*, efter Ordlyden.

hljóða skifti [hλιο͜u:ðasɟιf·dι] npl. **a.** Tonskifte, Stemmeforandring. — **b.** (mus.) Modulation. **-strengur** [-sdrειŋ·gøϱ] m. (BH.) **1.** = *hljóðagangur.* — **2.** *(hörpustrengur)* Harpestræng.

hljóð bending [hλιο͜uð·bεndiŋk] f. Lydsignal. **-bendingaverkfæri** [-bεndiŋgavεϱ·kfaiι] n. Lydsignalapparat. °**-beri** [-bε·rι] m. = **talsími.** **-bylgja** [-bιlɟa] f. Lydbølge. **-bylting** [-bιλdiŋk] f. Lydforandring. °**-borð** [-borð] n. Klaver, Fortepiano. **-breyting** [-brει·diŋk, -brει·tiŋk] f., **-brigði** [-brιɣðι, -brιgðι] npl. Lydforandring; — spec.: Aflyd. **-brot** [-bro·t] n. Lydbrydning. **-burður** [-bʏrðøϱ] m. Lydforplantning. **-bær** [-bai·r] a. aabenlys, bekendt: *e-ð verður hljóðbært*, n-t rygtes; — an. *hljóðbært*, lydt: *það er ákaflega hljóðbært hjer.* **-dós** [-do͜u·s] f. Lyddaase. **-fagur** [-fa·ɣøϱ] a. **1.** *(sem hljómar vel)* vellydende, velklingende, melodisk. — **2.** *(raddfagur)* med smuk Sangstemme. **-fall** [-fadλ] n. **1.** *(áhersla)* Tonefald, Akcent, Eftertryk, Tryk: *hljóðfallið í íslensku er venjulegast á fyrsta atkvæði.* — **2. a.** *(hreimur í máli)* Akcent: *hann talaði dönsku vel, en hljóðfallið var þó alt annað en hjá innbornum mönnum.* — **b.** Lyd (i et Sprog): *öll hljóðföll í málinu* (JSBr. 1). — **3.** (metr.) Rimfald: *h. í rími.* — **4.** (mus.) Takt: *ganga eftir hljóðfalli; hljóðfallið í laginu.* **-fallsmælir** (-falsmai:lιϱ] m. (mus.) Taktmaaler. **-fara** [-fa·ra] a. indec. sagte glidende (LFR. XIV. 288). **-fegurð** [-fε·ɣørð] f. Vellyd, Velklang, Eufoni. **-fylling** [-fιdliŋk] f. **1.** (metr.) **a.** Alliteration ved *stuðlar* (jfr. *stuðull*). — **b.** *(aukaatkvæði)* Overskudsstavelse i en Verslinje. — **2.** Tonevæld: *himnesk h.* **-flytjandi** [-flι·djandι, -flι·t-] m. Lydleder. **-fræði** [-frai·ðι] f. indec. Lydlære, Fonetik. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgøϱ] m. Fonetiker.

hljóðfæra flokkur [hλιο͜uðfairaflohgøϱ] m. = **hljóðfærasveit.** **-leikur** [-lει:gøϱ, -lει:k-] m. Instrumentalmusik, Musik. **-lið** [-lι:ð] n. Orkester. **-list** [-lιs·t] f. Instrumentalmusik, Musik. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Musikant. °**-samsöngur** [-sam·söyŋgøϱ] m. Koncert. **-sláttur** [-slauhdøϱ] m. Instrumentalmusik, Musik. **-stillir** [-sdιdlιϱ] m. Stemmenøgle. **-sveit** [-svει:t] f. Orkester. **-svið** [-svι:ð] n. Orkester, Orkesterpladser (i et Teater).

hljóð færi [hλιο͜uð·fai·rι] n. musikalsk Instrument. **-gap** [-ga·p] n. Vokalsammenstød, Hiatus. **-geymir (-is, -ar)** [-ɟει·mιϱ] m. Lydgemmer, Lydbevarer. **-geisli** [-ɟεislι] m. Lydstraale. **-gildi** [-ɟιldι] n. Lydværdi. **-gjafi (-a, -ar)** [-ɟa·vι] m. Lydfrembringer. **-glöggur** [-glög·øϱ] a. **1.** som hører skarpt; (Ordspr.) *háar eikur hafa hljóðglögg eyru*, höje Træer hører skarpt. — **2.** *e-ð er hljóðglögt*, n-t høres overalt, bliver fortalt overalt (jfr. *hljóðbær);* — n. *hljóðglögt*, lydt: *það er h. hjer.* **-góður** [-go͜u·ðøϱ] a. **1.** *(með góðum hljóðum)* med god Klang el. Stemme. — **2.** *(sem heyrist vel)* lydelig. °**-hemill** [hλιο͜u:þ(h)ε·mιdλ] m. Dæmper. **-herminn** [-(h)εrmιn] a. efterlignende Lyde, onomatopoietisk. **-hermisorð** [-(h)εrmιsor·ð] n. Lydord, onomatopoietisk Ord. **-himna** [-(h)ιmna] f. Trommehinde. **-hol** [-(h)o·l] n., **-hola** [-(h)o·la] f. *(í eyranu)* Trommehule, Trommehulhed. **-látur** [hλιο͜uð·lau·døϱ, -lau·t-] a. stille, tavs, indesluttet; — n. *hljóðlátt* som adv.: stille: *Hlær við mér hugsun ný, | h. sem vaknar í | sérhverju dalverpi og dranga* (StStAndv. I. 163). **-laus** [-löys] a. lydløs; — adv. *-laust*, lydløst. **-legur** [-lεɣøϱ] a. **1.** *(kyr)* sagte, stille; — adv. *-lega*, sagte. — **2.** vokal: *hljóðleg söngkensla* (jfr. Eimr. IX. 119). **-leiki** [-lειɟι, -lειʞι]

m. Tavshed, Stilhed. **-letur** [-lε·døϱ, -lε·t-] n. Lydskrift. †**-lífi (-is)** [-li:vι] n. stille Liv. **-lyndur** [-lιndøϱ] a. tavs, indesluttet. **-list** [-lιst] f. Tonekunst, Musik. **-listaskyn** [-lιsdasɟι:n] n. Sans for Musik, Musiksans. **-lítill** [-li·dιdλ, -li·tιdλ] a. *(sem lítil hljóð eru í)* svagt lydende; *(raddlítill)* som har en svag Stemme. **-læti** [-lai·dι, -lai·tι] n. Stilhed. °**-mál** [-mau·l] n. (mus.) Takt.

°**hljóðmáls hluti** [hλιο͜uð·maulshλʏ:dι, -hλʏ:tι] m. (mus.) Taktdel (= *deild).* °**-rjettur** [-rjεhdøϱ] a. (mus.) taktmæssig. °**-sláttur** [-l-slauhdøϱ] m. (mus.) Taktslag. **-tegund** [-s-tε:ɣønt] f. (mus.) Taktart. °**-viss** [-vιs] a. (mus.) taktfast.

hljóð merki [hλιο͜uð·mεϱɟι] n. Lydtegn. **-mikill** [-mι·ɟιdλ, -mι·ʞιdλ] a. **1.** höjt tonende, lydelig. — **2.** *(sem hefur mikil hljóð)* med en kraftig Stemme. **-munur** [-mʏ·nøϱ] m. Lydforskel. **-mæli** [-mai·lι] npl. Hvisken, Hemmelighedsfuldhed: *færa í h.* el. *hafa í hljóðmælum*, tale hemmelighedsfuldt om, hviske om.

hljóðna (a) [hλιο͜uð·na] vi. og impers. blive tavs: *það hljóðnar yfir e-m*, en bliver tavs.

hljóð næmur [hλιο͜uð·nai·møϱ] a. lydhør, med fint Øre. **-partur** [-paϱdøϱ] m. Lyddel. **-pípa** [-pi·ba, -pi·pa] f. **1.** Flöjte (Musikinstrument): *læra að leika á hljóðpípu*, lære at spille paa Fløjte. — **2.** Pibe, Flöjte (til Signaler): *lögregluþjónninn bljes í hljóðpípu, og komu þá fleiri að.* **-pípublásari** [-pibøblau:sarι, -pipø-] m. Flöjtespiller. **-pípublástur** [-pibøblaus·døϱ, -pipø-] m. Flöjtespil. **-rjettur** [-rjεhdøϱ] a. overensstemmende med Lydlove. **-rifa** [-rι·va] f. Stemmeridse. **-rit** [-rι·t] n. Fonogram. **-rita** [-rι·da, -rι·ta] vt. **1.** *(rita með hljóðrita)* fonografere. **2.** *(rita með hljóðritun)* skrive med Lydskrift. **-riti (-a, -ar)** [-rι·dι, -rι·tι] m. Fonograf. **-ritun** [-rι·døn, -rι·tøn] f. Lydskrift. **-rof** [-ro·v] n. (gramm.) Stød, Stemmebaandslukke (f. Eks. i Dansk og Lettisk) (JÓfDm.). **-samband** [-sam·bant] n. Lydforbindelse, Lydkompleks. **-samur** [-samøϱ] a. sagte, stille.

hljóðsbreyting [hλιο͜uð·sbrει·diŋk, -brει·t-] f. Lydforandring; Nuance (JSBr. 2).

hljóð semd [hλιο͜uð·sεmt] f., **-semi** [-sεmι] f. indec. Stilhed; Tavshed. **-setning** [-sεhdniŋk] f. Lydanvendelse.

†**hljóðsgrein** [hλιο͜uð·sgrει:n] f. **1.** *(tegund hljóðs)* Lydart. — **2.** *(mismunur hljóða)* Lydsforskel.

hljóð skifti [hλιο͜uð·sɟιfdι] npl. Aflyd. **-skraf** [-sgra·v] n. Hvisken. **-skær** [-sɟai·r] a. klart lydende. **-snotur** [-sno·døϱ, -sno·t-] a. som har en smuk Stemme. °**-sproti** [-sbro·dι, -sbro·tι] m. Plektrum. **-stafa** [-sda·va] vt. forsyne med Vokaler: *h. hebreskt orð* (LFR. V. 276). **-stafasetning** [-sdavasεhdniŋk] f. Stavrim. **-stafur** [-sda·vøϱ] m. **1.** *(sjerhljóði, sjerhljóði, raddstafur)* Vokal, Selvlyd. — **2.** Rimbogstav (ɔ: *stuðull* el. *höfuðstafur): standa í hljóðstöfum* (el. *í hljóðstaf)*, være korrekt digtet m. H. t. Rimbogstaverne; *sagði að gott væri að í hljóðstöfum stæði hjá stráknum* (Drengen kunde lave metrisk korrekte Vers) (GKonÆf. 54). °**-stilling** [-sdιdliŋk] f. (mus.) Tempo. **-tákn** [-tauhkn] n. Lydtegn, fonetisk Tegn. **-táknun** [-tauhgnøn] f. Lydbetegnelse. **-tilfinning** [-tιlfιniŋk] f. Lydfølelse, Lydfornemmelse. **-tæki** [-tai·ɟι, -tai·ʞι] n. Alarmapparat.

hljóður [hλιο͜u:ðøϱ, n. hλιο͜uht] a. **1.** *(þögull)* stille, tavs, sagte: *e-r setur hljóðan* el. *e-r verður h. við*, en bliver tavs; *tala hljótt*, tale sagte; *láta hljótt um sig*, forholde sig rolig; *það varð hljótt*, man blev tavs el. stille; (Ordspr.) *h. skyldi beggja vin og báðum trúr* (GJ.), tavs burde være bægges Ven, som er bægge tro; *h. er hygginn maður* (GJ.), at tie er Tegn paa Visdom el. den er klog, som i Tide tier; *h. er barnlaus bær* (GJ.), der er Stilhed i barnløst Bo. — **2.** an. *hljótt*, lydt (= *hljóðglögt).* **3.** *(dapur, hryggur)* sörgmodig, forstemt.

hljóð varp [hλιο͜uð·vaϱp] n. Omlyd. **-verpast** [-vεϱbast] vrefl. faa Omlyd.

hljóma (a) [hλιο͜u:ma] vi. **1.** lyde, klinge: *h. vel (illa);* — *söngurinn, harpan hljómar;* — *h. saman*, samtone. — **2.** *(bergmála)* genlyde.

hljóm alda [hλιο͜u:malda] f. Lydbølge. **-auki** [-öy·ɟι, -öy·ʞι] m. Mikrofon. °**-beri** [hλιο͜um·bε·rι] m. **1.** *(talsími)* Telefon. — **2.** *(hljóðriti)* Fonograf. **-blær** [-blai·r] m. Klangfarve, Timbre: *h. tungu*, Sprogklang. °**-boð** [-bo·ðι] m. (mus.) Anticipation. **-breyting** [-brει·diŋk, -brει·t-] f. Toneskifte, Toneveksling; Forandring af Klang; (mus.) Alteration. °**-burðargóður** [-bʏrðargo͜u:ðøϱ] a.: *salurinn er h.*, Salen er god i akustisk Henseende. °**-burðargæði** [-bʏrðarɟai:ðι] npl. Akustik. **-bær** [-bai·r] a. (mus.) harmonisk. **-dapur** [-da·bøϱ, -da·p-] a., **-daufur** [-döy·vøϱ] a. med svag Klang. **-fagur** [-fa·ɣøϱ] a. vellydende, velklingende, melodisk. **-fegurð** [-fε·ɣørð] f. Vellyd, Eufoni. **-flóð** [-flo͜u·ð] n. Tonestrøm. °**-frumukerfi** [-frʏmoʞεr·vι] n. Horecentrum: *En skeytið hefir einnig áhrif á þeirra* (HermJDulr. 62). **-fræði** [-frai·ðι] f. indec. **1.** Akustik. — **2.** Musikteori. **-góður** [-go͜u·ðøϱ] a.: *það er hljómgott í salnum*, Salen er tilfredsstillende i akustisk Henseende, der er god Akustik i Salen. **-hvellur** [-χwεd·løϱ, -kvεd·l-] a. höjt lydende, klar, skingrende. °**-hvörf** [-χwörv, -kvörv] npl. (mus.) Akkord i Omvending (SEinHlj.). **-hæfur** [hλιο͜u:m(h)ai·vøϱ] a. (mus.) harmonisk: *h. moll* (SEinHlj.). **-laus** [hλιο͜um·löys] a. klangløs. **-leikahús** [-lειgahu:s, -lειka-] n. Opera(hus). **-leikar** [-lει·gar, -lει·k-] mpl. Koncert. °**-leikastjóri** [-lειgasdjo͜u:rι, -lειka-] m. Dirigent for et Orkester, Kapelmester. °**-lestur** [-lεsdøϱ] m. Recitativ. **-list** [-lιst] f. Tonekunst, Musik. **-mikill** [hλιο͜um:ιɟιdλ, hλιο͜um:ιʞ-] a. klangfuld, fuldtonende. **-op** [hλιο͜u:mo·p] n. Klanghul; *(í kirkjuturni)* Glamhul (i et Kirketaarn). °**-rit** [-m·-rι·t] n. Fonogram. °**-rita (a)** [-rι·da, -rι·ta] vt. fonografere. °**-riti (-a, -ar)** [-rι·dι, -rι·tι] m. Fonograf. °**-rós** [-ro͜u·s] f. Klangfigur. °**-skeyti** [-sɟει·dι, -sɟει·tι] n. Fonogram. **-skær** [-sɟai·r] a. med ren Klang. **-steinn** [-sdειdn] m. Klangsten, Fonolit. **-steins-dílagrjót** [-sdειnsdi:lagrjo͜u·t] n. Fonolit-porfyr. °**-stillir** [-sdιdlιϱ] m. Stemmegaffel. **-sætur** [-sai·døϱ, -sai·t-] a. sødt lydende, velklingende, melodisk.

hljómur (-s, -ar) [hλιoᵘ:moϱ] m. **1.** Klang, Tone, Toner: *það er h. fyrir eyrunum á mjer*, det ringer for mine Oren. — **2.** (mus.) Akkord, Harmoni, Samklang.

°**hljóm þáttur** [hλιo·m þauhdoϱ] m. klingende Stræng: *bregða e strengjar hljómþætti úr hreimskærum orðum* (Eimr. X. 51). **-þýður** [-þ. ðoϱ] a. mildt klingende, med en blød Stemme: *Heyri eg á heiði hljómþýðan stan* (MJ. V. 200). **-þungur** [-þuŋgoϱ] a. klangvægtig.

hljóp [hλιoᵘ:p] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hlaupa.**

hljóta (hlýt, hljótum; hlaut, hlutum; hlyti; hlotið) [hλιoᵘ:da, hλιoᵘ:ta; hλöy:t, hλιoᵘ:dom, hλιoᵘ:tom; hλöy:t, hλʏ:dom, hλʏ:tom; hλɪ:dɪ, hλɪ:tɪ; hλo:dɪð, hλo:tɪð] vt. og vi. **I.** *(hlotnast)* faa i sin Lod, opnaa, erholde: **1.** opr. faa ved Lodkastning: *h. úr kasti*, vinde i Tærninger (ÓDavÞul. 96, i en Ramse fra ca. 1500). — **2.** faa, opnaa, erholde: *h. kosningu, h. góða einkunn við próf*; — *gott er af góðum að hljóta*, godt er at faa n-t af gode Folk; *gott má af góðum h.*, af gode Folk kan godt ventes; (Ordspr.) *að h. og njóta fer ei altjafnt saman* (GJ.), faa og nyde følges ej altid ad; *ekki er happ hlotið, þó hafttest sje, ekki er að hælast um fyr en hlotið er* (GJ.), man skal ikke sælge Skindet för Björnen er skudt; *h. e-ð af e-m*, faa n-t af en (ved ens Mellemkomst). — **3.** lide, faa (om n-t ubehageligt): *sá hlaut skell, er skyldi*, den fik Pryglene, som havde fortjænt dem; *margir hafa hlotið ilt af því að ganga í ábyrgð*, mange har lidt Skade ved at gaa i Kaution. — **II.** i overf. Bet.: **1.** *(verða)* være nødt til, maatte: *jeg hlýt að gera það*, det er jeg nødt til at göre. — **2.** *hann hlýtur að koma*, han maa komme, han kommer ganske sikkert; *það hlýtur að vera mishermi*, det er sikkert en fejlagtig Gengivelse; *jeg hlýt að geta gert það*, jeg maa sikkert kunne göre det. — **III.** refl.: *hljótast:* †**1.** tilfalde som Lod, falde i ens Lod el. Del. — **2.** *e-ð hlýtst af e-u*, n-t følger af n-t, foraarsages ved n-t (i Reglen om n-t ondt el. ubehageligt); *hjer mun mikið ilt af hljótast*, dette vil medføre meget ondt.

hló [hλoᵘ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hlæja.**

°**hlóa (a)** [hλoᵘ:a] vi. syde, koge.

1. **hlóð** [hλoᵘ:ð] npl. (Sl.) = *hlóðir*, Ildsted, Arne.

2. **hlóð** [hλoᵘ:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hlaða.**

hlóða bryðja [hλoᵘ:ðabrɪð·ja] f. Køkkensjuske. **-grind** [-grɪn·t] f. Ildbuk. **-hella** [-hɛd·la] f. **1.** = *hlóðarsteinn*. — **2.** flad Sten over Askefanget i *hlóðir*. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. **1.** den af de tre Stene i islandske Ildsteder, som staar nærmest Væggen. — **2.** Skover af det, som brændes (BH.).

hlóðar dyr [hλoᵘ:ðardɪ:r] fpl. Aabningen paa Ildstedets Forside. **-steinn** [-ϱ-sdɛid·v] m. en af de tre Stene, som danner Ildstedet. **-vík** [-r-vɪ:k] n. Aabning mellem Stenene paa Ildstedet.

hlóðasteinn [hλoᵘ:ðasdɛid·v] m. = **hlóðarsteinn.**

°**Hlóðyn (-jar)** [hλoᵘ:ðɪn] f. npr. (rigtigere *Hlōðyn)* Jord(en): *mögur Hlóðynjar*, Tor.

hlóðir [hλoᵘ:ðɪϱ] fpl. **1.** Ildsted: *setja, hefja stein á h.*, oprejse en Sten oven paa andre Stene; *hafa skál á hlóðum sjer*, have en Skaal (Tallerken el. desl.) paa sine Knæer og spise af den, ikke spise ved et Bord. — **2.** Maalet i ‹Pindeleg›, jfr. *pinnaleikur* (ÓDavSk. 135).

hlóðsettur [hλoᵘð·sɛhdoϱ] a.: *h. garður*, ujævnt lavet Gærde (Strand.).

hlóður (-s, -ar) [hλoᵘ:ðoϱ] m. (Grímsey) = **hlóðir.**

hlógum [hλoᵘ:(q)øm] 1. p. pl. imp. ind. af **hlæja.**

°**Hlór(r)iði (-a)** [hλoᵘ:rɪðɪ, hλoᵘr:-] m. npr. et af Guden Tor's Navne.

hlotinn [hλo:dɪn, hλo:t-] pp. af **hljóta.**

hlotnast (a) [hλohdnast] vrefl. tilfalde: *e-m h. e-ð*, n-t falder i ens Lod, bliver en til Del; *h. sá sómi að ...*, have den Ære at ...

hlúa (ði el. a) [hλu:a] v. **1.** vt. med dat. *(e-u)*, lune, opvarme. — **2.** vi.: *h. að e-m*, varme, opvarme, pleje, vederkvæge; *h. að barni í rúmi*, stoppe Dynen ned omkring et Barn.

hlújárn [hλu:jau(r)dv] n. Hyppejærn.

hlumma (a) [hλʏm:a] vt. **1.** *h. ár* (el. *árar)*, tage fat om Haandtaget paa en el. to Aarer og strække dem ud, hver med sin Haand (ÓDavSk. 157). — **2.** støde med Aaren til Ryggen paa den, der sidder paa næste Rorbænk foran: *hann var klaufi að róa og hlummaði alt af þann, sem sat á þóftunni fyrir framan hann.*

hlummtaka [hλʏm·ta·ga, -ta·ka] vt. = **hlumma** 1.

hlummur (-s, -ar) [hλʏm:oϱ] m. = *árarhlummur*, Aaregreb, Haandtaget paa en Aare, Lom.

†**hlunda (-u, -ur)** [hλʏn·da] f. *(= †glunda, glundur)* Bunke, Dynge: *meiddi eg mig á hausa hlundu* (ÓDavÞul. 228).

hlunk (-s) [hλuŋ·k, hλuŋ·k] n. = **hlunkur** 1.

hlunka (a) [hλuŋ·ga, hλuŋ·ka] v. **1.** vt. med dat.: *h. e-u niður*, lade n-t falde med en dump Lyd; *h. sjer niður*, slænge sig ned. — **2.** vi. falde med en hul Lyd: *Ker hann hlúnkaði niður* (JÁÞj. II. 430—431); — refl. *hlunkast*, ds.; *h. á* el. *hlunkast áfram*, gaa tungt og klodset: *Meðvitundinni um það, að nú sé manni óhætt að „hlunka á", fylgir eins konar ófyrirleitni í orðum og gjörðum* (GFHh. 253). — **3.** v. impers.: *hlunkar (undir)*, der høres en dump, hul Lyd: *ríða um ísana og láta h. undir* (MelBr. 93).

hlunkur (-s, -ar) [hλuŋ·goϱ, hλuŋ·koϱ] m. **1.** *(dynkur)* hul, dump Lyd, Bums. — **2. a.** *(hnullungur)* stor Klump af n-t. — **b.** om store (og klodsede) Møntstykker: *koparh., silfurh.* — **c.** *(latur hestur)* doven Hest. — **d.** klodset, umedgörlig Person, jfr. *karlhlunkur.*

hlunna (a) [hλʏn:a] vt. = 2. **trjá.**

hlunn fara [hλʏn·fa·ra] vt.: *h. e-n*, spille en et Puds, tage en ved Næsen: *Þeir gera sjer með öðrum orðum vonir um að þeir geti hlunnfarið útlenda fjármálamenn svo í samningum, að þeir taki á sig áhættuna við fyrirtækið* (Lögr. '15, 21). **-fastur** [-fasdoϱ] a. = *rígfastur*, fastbundet: *jafnvel hinar öflugustu verzlanir vorar eru hlunnfastar þar ytra* (Alþ. '11, B. II. 312). **-hlaupa** [-hλöy·ba, -hlöy·pa] vt. = *hlunnfara: öllu flaustrað af, farið í felur með sumt, og reynt að h. þjóðina* (Fréttir '18, 126). °**-húfur** [-hu·voϱ] m. Skib.

hlunnindi [hlʏn:dɪ] npl. **1. a.** (Natural)Ydelse som Tjænestebolig, Brændsel el. lign. — **b.** *h. jarðar*, en Gaards Emolumenter, Herligheder. — **2. a.** Begunstigelser: *bærinn hefur veitt fjelaginu ýms h.* — **b.** Gode: *það eru h. að þurfa ekki að fara snemma á fætur.*

hlunnur (-s, -ar) [hλʏn:oϱ] m. Kølstok, Stok el. Rulle, som skydes under Kølen, for at trække en Baad ud i eller op af Vandet og tillige bruges som Støtte for Siderne, naar Baaden staar paa Land: *setja (†ráða) til hlunns*, trække et Skib ned til Søen, saaledes at det med den forreste Ende af Kølen berörer Vandet, hvorved man plejer at lægge Rullestokke under Kølen — deraf Talemaaden: *vera kominn á fremsta hlunn (síðustu hlunna) að gera e-ð*, være paa Nippet til at göre n-t: *hann var kominn á fremsta hlunn að biðja stúlkunnar, en þá frjetti hann, að hún ætti ekkert til, og þá kólnaði ástin*; — *Þjóðsögur þessar bera þess ljósan vott, að enn er ekki komið svo á síðustu hlunna fyrir Íslendingum* (at Island ikke er helt udmarvet), *og að þeir kunna ekki síðr að skapa nýtt í skarð hins gamla, en að muna mann frá manni* (GV. i JÁÞj. I. v—vi); *tefla á fremsta hlunn með e-ð*, ¹) göre n-t i sidste Øjeblik: *slíkt getur ... komið fyrir ... á hvaða tíma árs, sem er, ef teflt er á fremsta hlunn og um sjóleið er að ræða* (Alþ. '11, B. II. 1430); ²) gaa saa langt, som man kan: *ekkert tiltökumál, þó stundum sé teflt á fremsta hlunn með sannanir, þar sem efnið er jafnörðugt viðfangs* (Eimr. XIV. 140—141); °*hlunnabjörn*, °*hlunnadýr*, Skib.

hlupum [hλʏ:bom, hλʏ:pom] 1. p. pl. imp. ind. af **hlaupa.**

hlussa (-u, -ur) [hλʏs:a] f. **a.** stor Klat, (spec.) Spytteklat: *froðan gráhvít féll af vitum hans, og hékk í hlussum í hverju horni* (Eimr. XIII. 106). — **b.** i overf. Bet. om n-t stort, uformeligt, f. Eks. et sværlemmet Fruentimmer: *skárri er það hlussan!* sikken en Maskine (Trunte)!

hlussa (a) [hλʏs:a] vt. med dat. = *hlunka; h. sjer niður*, slænge sig ned; — refl.: *hlussast*, falde som en Klat: *Bleytan ... hlussaðist eins og hrákar á gluggarúðurnar* (EKv. i Eimr. II. 82).

hlust (-ar, -ir) [hλʏs·t] f. **1.** Høregang (meatus acusticus externus): *innri h.* = *hljóðhol*; — *sitja á hlustunum*, vende det døve Øre til; *leggja (vel) við hlustirnar*, lytte opmærksomt efter. — **2.** *(eyra á dýrum)* Øre paa forskellige Dyr (Sælhunde, Björne, Fugle).

hlusta (a) [hλʏs·da] v. **1.** vi. lytte: *h. á e-ð*, høre paa n-t, lytte til n-t; *h. eftir e-u*, lytte efter n-t. — **2.** vt.: (med.) *h. e-n*, stetoskopere en.

hlustar bein [hλʏs·darbɛi:n] n. Øreben. **-stýft** [-ϱ-sdif·t] an. (Nl.) *afeyrt*, se **mark.** **-verkur** [-r-vɛϱ·goϱ] m. Ørepine.

°**hlust næmur** [hλʏs·dnai·moϱ] a. auditiv (ÁBjSál. § 78). **-pípa** [-t-pi·ba, -pi·pa] f., **hlustunarpípa** [hλʏs·donaϱpi:ba, -pi:pa] f. Stetoskop.

hluta (a) [hλʏ:da, hλʏ:ta] v. **I. 1.** vt. og vi.: *h. um e-ð*, trække Lod om n-t; *h. e-ð með sjer*, afgöre n-t indbyrdes (ved Lodtrækning). — **2.** vt. dele: *h. e-m e-ð*, tildele en n-t. — **3.** *h.* el. *h. sundur*, hugge el. skære itu (el. i faa store Stykker); — refl.: *hlutast (sundur).* — **4.** *h. vel (illa)*, faa en stor (lille) Andel for hele Fisketiden. — **II.** refl. *hlutast:* **1.** *það hlutaðist svo til*, det traf sig saaledes. — **2.** med præp.: *hlutast til um e-ð* (el. *til e-s)*, sörge for at n-t bliver gjort, have Haand i Hanke med n-t; *Svo tók hann beizlið út úr Skjóna, svo að sér skyldi ekki verða það á að hlutast til um stefnuna* (GFrÚbl. 4—5); *hlutast í e-ð*, blande sig i n-t. — **3.** *(kasta hlutkesti)* kaste Lod.

hluta ár [hλʏ:daau:r, hλʏ:ta-] n. = **hlutarár.** **-brjef** [-brjɛ:v] n. Aktie. **-brjefaeigandi** [-brjɛ·vaɛi:qandɪ] m. Aktionær. **-brjefaskrá** [brjɛ·vasgrau:] f. Aktieliste. **-brjefseigandi** [-brjɛfsɛi:qandɪ] m. Aktionær. **-brögð** [-bröq·ð, -bröq·þ] npl. = *hlutir*, jfr. *hlutur*, en enkelt Fiskers Andel i Fangsten for hele Fisketiden.

hlutaðeigandi [hλʏ:daðɛi:qandɪ, hλʏ:t-] a. og som subst. m. (pl. *-endur)* vedkommende: *hlutaðeigendur þessa máls*, Parterne i denne Sag.

hluta fjárauki [hλʏ:dafjaurðy:qɪ, hλʏ:ta-, -öy:ķɪ] m. Forøgelse af Aktiekapital. **-fje** [-fjɛ:] n. Aktiekapital. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Aktieselskab; Konsortium. **-fjelagsbanki** [-fjɛ·laχsbauŋ·qɪ, -bauŋ·ķɪ] m. Aktiebank. **-guð** [-gvʏ:ð] m. den, som har den störste Fangst, faar den störste *hlutur* i et Fiskerleje (Vestm.). **-kona** [-ko:na] f. Kvinde, der laver Mad og besörger Opvartningen i et Fiskerleje (Vestm., Ísf.) *(= fanggæsla)*. **-kóngur** [-koᵘŋ·goϱ] m. = **hlutaguð.** **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Fisk; jfr. *hlutur*. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. dygtig Fisker. °**-mylki** [-mɪλ·qɪ, -mɪl·ķɪ] n. Andelsmejeri.

†**hlutan (-ar, -ir)** [hλʏ:dan, hλʏ:tan] f. = **hlutun.**

hlutar ár [hλʏ:darau:r, hλʏ:tar-] n. Aar, godt el. daarligt m. H. t. Fiskefangst: *gott, slæmt h.* **-bót** [-boᵘ:t] f. Tilgift, Tillæg til ens Andel i Fiskefangsten *(hlutur): Góðir fiskimenn höfðu oft mikla „hlutarbót" af „happadráttum" sínum* (BrJPf. 14); — ogs. i Alm. Ekstra-Godtgörelse. **-tala** [-ϱ-ta:la] f. **1.** *(hlutarupphæð)* Antal Fisk i hver enkelts Andel. — **2.** (mat.) *(hlutatala)* Kvotient. **-upphæð** [-r-ʏhp(h)aið] f. Störrelsen af en enkelt Lod, is. Antal Fisk i hver enkelts Andel. **-val** [-va:l] n. udsøgt, rig Andel el. Bytte (is. om Fisk). °**-vana** [-va:na] a. indec. immateriel.

hluta skítur [hλʏ:dasqi:doϱ, hλʏ:tasqi:t-] m. = **slettireka.** °**-slátran** [-slau:dran, -slau:tran] f. Andelsslagteri.

hlutast [hλʏ:dast, hλʏ:tast] vrefl., se **hluta.**

hluta sumar [hλʏ:dasʏ:maϱ, hλʏ:ta-] n. en Sommer, hvor der er rigelig Fiskefangst. **-tala** [-ta:la] f. **1.** (mat.) Kvotient. — **2.** Antal Lodder (i et Lotteri). **-tekja** [-tɛ:qa, -tɛ:ķa] f. Fiskefangst: *var þá enn hungur og hallæri, en bættist þó af hlutatekjum góðum* (ÞThÁrf. 71). **-velta** [-vɛλ·da] f. Tombola; Lotteri. **-vetur** [-vɛ:doϱ, -vɛ:t-] m. en Vinter, hvor Fiskefangsten er stor (saaledes at hver enkelt faar en stor Andel *(hlutur)* (ÞThÁrf. 63).

hlut borga [hʌʏ:tborga] vt. afbetale. **-borgun** [-borgon] f. Afdrag. **-brjef** [-brjɛ·v] n. = **hlutabrjef. -bundinn** [-bʏndɪn] a. bunden ved Lod: *hlutbundin kosning,* Forholdstalsvalg. **-deild** [hʌʏ:dɛilt] f. **1. a.** Del, Lod: *enginn einstakur maður átti eins mikla h. í þessu mikla þarfaverki* (ÞThLfr. III. 328). — **b.** Delagtighed: *h. í löggjafarverki.* — **2.** *(hlutteknıng)* Deltagelse: *jeg þarf ekki að segja þjer, hvílíka h. jeg tek í harmı þínum.* **-deildarlaus** [-dɛildarlöy:s] a. neutral; *(óhlutdrægur)* upartisk; — adv. *-laust.* **-deildarleysi (-is)** [-dɛildarlɛi:sɪ] n. Neutralitet. **-deilinn** [-dɛi·lɪn] a. = *hlutsamur,* tilböjelig til at blande sig i andres Sager. **-dráttarlaus** [-drauhdarlöy:s] a. upartisk; — adv. *-laust.* **-drjúgur** [-drju·(q)øǫ] a. heldig. **-drægni** [-draignɪ] f. indec. Partiskhed. **-drægnislaus** [-draignɪslöy:s] a. upartisk; — adv. *-laust.* **-drægnisleysi (-is)** [-draignɪslɛi:sɪ] n. Upartiskhed. **-drægur** [-drai·qøǫ] a. partisk. **-eigandi** [hʌʏ:dɛi·qandɪ, hʌʏ:t-] m. = **hluthafi.** ° **-eigind** [-ɛi·jɪnt] f. Tingenes Egenskab, Tingenes Kendemærke. **-fall** [-t-fadʌ] n. **1. a.** *(hlutkesti)* Lodkastning. — **b.** Lod: *og unir illa hlutfalli sínu* (Od. 391). — **2.** Forhold, Proportion: *stærðir í beinum og öfugum hlutföllum,* ligefrem og omvendt proportionale Störrelser (Stj. '05, A. 394); *í hlutfalli við e-ð,* i Forhold til n-t. **-fallalíking** [-fadlali:ɡiŋk, -li:k-] f. (mat.) Proportion. **-fallareikningur** [-fadlarɛihgnɪŋgøǫ] m. Forholdsregning.

hlutfalls kendur [hʌʏ:tfals§ɛn·døǫ] a. relativ (LHBL&L. 10). **-kosning** [-kos·(d)niŋk] f. Forholdstalsvalg. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. forholdsmæssig: *hlutfallslegt tillag;* — adv. *-lega.* **-líking** [-li:ɡiŋk, -li:§-] f. (mat.) Proportion. **-líkur** [-li:gøǫ, -li:køǫ] a. (mat.) proportional. **-lína** [-li:na] f. (mat.) Proportional: *fjórða h. (þegar þrjár línur eru tilnefndar),* Fjerdeproportionalen (til 3 givne Linjer) (jfr. Stj. '91, A. 72). **-reikningur** [-rɛihgnɪŋgøǫ] m. (mat.) Forholdsregning. **-tala** [-ta:la] f. (mat.) **1.** Forholdstal. — °**2.** Logaritme. ° **-töluauki** [-tö·löøy:ɡɪ, -öy:§ɪ] m. (mat.) Mantisse.

hlut gengur [hʌʏ:tɡɛiŋgøǫ] a. som faar fuld Del i n-t, spec. Fiskefangst; — deraf i det hele fuldmoden, værdig til at indtage sin Plads: *„Getum við ekki látið einhvern hölhetting gera það og gert hann hlutgengan fyrir?“* (JTrSk. II. 51); *enn byggja hlutgengir halir | harðsnúinn eldfjallareit* (MJ. I. 107); *Og þó að eitthvað í nútíðarbókmentum okkar væri hlutgengt* (gangbart) *meðal heimsbókmentanna* (Skírn. '19, 41). **-girni** [-ɡɪ(r)dnɪ] f. indec. = **hlutsemi. -gjarn** [-ɡa(r)dn] a. tilböjelig til at blande sig i andres Anliggender *(= hlutsamur): h. fer með annars sök* (SchMál). **-gróði** [-grou·ðɪ] m. Dividende. **-hafafundur** [-(h)avafʏn·døǫ] m. Generalforsamling i et Aktieselskab. **-hafandi (-a, -endur)** [-(h)a·vandɪ] m. = **hluthafi. -hafaskrá** [-(h)avasgrau:] f. Liste over Aktionærer. **-hafi (-a, -ar)** [-(h)a·vɪ] m. Parthaver, Aktionær. ° **-heimstrú** [-(h)ɛimstru:] f. Realisme. ° **-heimur** [-(h)ɛi·møǫ] m. Realverden, Tingenes Verden. ° **-helgisbálkur** [-(h)ɛlɡɪsbauʌ·gøǫ, -baul·køǫ] m. Tingsret.

hluti (-a, -ar) [hʌʏ:dɪ, hʌʏ:tɪ] m. **1. a.** Del, Part, Lod: *mikill h. liðsins,* en stor Del af Hæren; *mestur h. Evrópu,* den störste Del af Europa; *að mínum hluta,* for min Del. — **b.** overf.: *gera á hluta e-s,* göre en n-t, tilföje en n-t ondt, fornærme en; *rjetta hluta sinn á e-m,* hævne sig paa en, faa Oprejsning hos en: *Nú, já nú skyldi hún rjetta hluta sinn á Höllu í Heiðarhvammi* (JTrHeið. III. 119). — **2.** Del (af n-t): *fyrri h. dags,* Formiddag; *fyrri (seinni) hlutinn (um háskólapróf),* förste (sidste) Del (af Eksamen); *meiri (minni) h.,* Majoritet (Minoritet).

hlut kendur [hʌʏ:t§ɛndøǫ] a. **1.** *(hlutlægur)* reel, objektiv. — **2.** *(hlutstæður)* konkret. **-kesti (-is)** [-§ɛsdɪ] n. Lod, Lodkastning, Lodtrækning: *varpa h.,* slaa Lod. ° **-kjarni (-is)** [-§a(r)dnɪ] m. Tingenes Væsen, stans. ° **-lag** [hʌʏ:dla·q, hʌʏ:t-] n. (gramm. og log.) Objekt. **-laus** [-löys] a. **1.** udelagtig, uden Del i, passiv: *h. í e-u;* — *láta e-n hlutlausan,* lade en i Fred; *láta e-ð hlutlaust,* ikke indtage Stilling til n-t: *Meiri hluti nefndarinnar lætur tillögur þessar hlutlausar* (Alþ. '11, B. II. 148). — **2.** neutral: *hlutlausar þjóðir; h. í ófriði.* — **3.** (log.) *h. hugmynd,* abstrakt Begreb. — **4.** adv. *-laust.* **-lauslega** [-löysle·qa] adv. objektivt. **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. **1.** Ligegyldighed, Udelagtighed; Uvirksomhed, Passivitet: *h. hugarins.* — **2.** Neutralitet: *rjúfa h. ríkis,* krænke et Riges Neutralitet; *brjóta h. sitt,* bryde sin Neutralitet. **-leysingi (-a, -ar)** [-lɛi·siŋɡɪ] m. neutral. **-leysisstaða** [-lɛisɪsda:ða] f. Neutralitet. **-lægur** [-lai·qøǫ] a. (gramm. og log.) objektiv. **-melta** [-mɛʌda] vt. forfordele (Árn.). **-meltingur (-s)** [-mɛʌdiŋgøǫ, -iŋs] m. en, som Skæbnen er ugunstig, som bedrages af den, der kaster Lod (BH.). **-meltur** [-mɛʌdøǫ] a. uheldig, bedraget i Lodkastning (BH.). **-rjetting** [-rjɛhdiŋk] f. Oprejsning. **-ræningi** [-rai·niŋɡɪ] m., **-ræningur (-s, -ar)** [-rai·niŋgøǫ, -iŋs] m. Person, som bliver berøvet sin Lod el. forurettet af en anden: *verða h. e-s, fyrir e-m: Þetta varð þeim að sundurþykkju, því að hvorug vildi verða h. fyrir hinni,* paa Grund af dette blev de Uvenner, thi ingen af dem vilde give efter (GFrE. 61). ° **-rænn** [-raidn] a. = *hlutlægur: h. veruleiki.* **-samur** [-t-samøǫ] a. tilböjelig til Indblanding (Indskriden, Indgriben): *vera h. um mál manna,* blande sig i andres Sager; *h. í sýslum þeim, sem hann hélt af konúngi* (JÁÞj. II. 137). **-seigur** [-sɛi·qøǫ] a. som holder fast paa sin Lod. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Tilböjelighed til Indblanding. ° **-sýnn** [-sidn] a. objektiv (LHBL&L. 40). **-skarpur** [-sgaǫbøǫ] a. sejrrig i Kappestrid: *verða hlutskarpari* el. *hlutskarpastur,* gaa af med Sejren. **-skifta** [-sɡɪfda] vt. med dat. **1.** dele, lodskifte: *h. e-u milli e-a.* — †**2.** göre delagtig i, meddele: *hann hlutskifti þeim þessum sorgartíðindum.* †**-skiftari** [-sɡɪfdarɪ] m. Fælle. **-skifti** [-sɡɪfdɪ] n. Lod; *h. e-s í lífinu,* ens Skæbne i Livet. ° **-stæður** [-sdai·ðøǫ] a. konkret (ÁBjSál. § 185). ° **-sæi** [-sai·jɪ] n. Realisme. ° **-sæingur (-s, -ar)** [-sai·jiŋgøǫ, -iŋs] m. Realist. ° **-sæisstefna** [-saijɪsdɛb·na] f. Realisme. **-taka** [hʌʏhta·ga, -ta·ka, hʌʏ:-] f. **1.** Medvirkning: *h. safnaðar í veitingu brauða.* — **2.** *(þátttaka)* Deltagelse. 1. **-takandi** [-ta·gandɪ, -ta·k-] a. delagtig. 2. **-takandi (-a, -endur)** [-ta·gandɪ, -ta·k-] m., **-takari (-a, -ar)** [-ta·garɪ, -ta·k-] m., **-taki (-a, -ar)** [-ta·ɡɪ, -ta·§ɪ, -ta·gaǫ, -ta·k-] m. Deltager. **-taksorð** [-taχsor·ð] n. (gramm.) Participium, Tillægsord. **-tala** [hʌʏ:ta·la] f. Kvotient. **-tekning (-ar)** [hʌʏhtɛhgniŋk, hʌʏ:-] f. **1.** Deltagelse, Medfølelse: *h. í kjörum bágstaddra.* — °**2.** (gramm.) = *hluttaksorð.* **-tekningarlaus** [-tɛhgniŋgarlöy:s] a. ligegyldig. **-tekningarleysi (-is)** [-tɛhgniŋgarlɛi:sɪ] n. Mangel paa Deltagelse, Ligegyldighed. **-tekningarorð** [-tɛhgniŋgaror·ð] n. deltagende Ord. ° **-tækur** [hʌʏ:tai·gøǫ, -tai·k-] a. deltagende: *hluttækir fjelagar,* aktive Medlemmer.

hlutum [hʌʏ:døm, hʌʏ:tøm] 1. p. pl. imp. ind. af **hljóta.**

hlutun (-ar, -anir) [hʌʏ:døn, hʌʏ:tøn, -anɪǫ] f. **1.** *(hlutkesti)* Lodkastning. — **2.** *(skifting)* Deling.

hlutur (-ar, -ir) [hʌʏ:døǫ, hʌʏ:tøǫ] m.

A. I. Lod: †*bera, leggja hluti í skaut = kasta, varpa hlutum,* kaste, trække Lod (om n-t); *h. N's kom upp,* N's Lod kom op, Loddet faldt paa N. — †**II.** Talisman el. lille Billede, som man bar i sin Pung el. paa sig.

B. i overf. Bet. **I. 1.** i Alm. **a.** Andel, Lod, Del (uden at der tænkes paa Lodtrækning): (Talem.) *hann á hlut í rætt* (el. *í grautargerð*) (GJ.), han har sin Andel i Sagen. — **b.** *(í fjelagi)* Aktie: *hvort hlutir sjeu goldnir að fullu,* om Aktierne er fuldt indbetalte (Stj. '03, A. 244); *fjelag upp á hluti,* Andelsforening. — **c.** Fiskerens Andel i Fangsten (hver Matros *(háseti)* faar en særlig Del, desuden gives der en *færishlutur* el. *netjahlutur* til Ejeren af disse, *skipshlutur* til Skibets Ejer, *uppsátursshlutur* el. *landhlutur* til Landingspladsens Ejer og *formannshlutur* (dobbelt) til Baadføreren; af den samlede Fangst desuden en *h.* til *hlutakona,* medmindre der er truffen anden Aftale med Hensyn til hendes Lönning): *þú mátt eiga hlutinn þinn sjálfur* (Mýrd. 37); *þeir fengu 100 í hlut* (eet Hundrede hver); *taka hlut (sinn) á þurru landi,* faa n-t uden Anstrængelser; *bera mikinn (lítinn) hlut frá borði,* faa den store Part (Broderparten, Løvens Part; mods.: den lille Part) af n-t. — **d.** en Fiskers Andel i Fangsten for hele Fisketiden: *6 hundraða hlutur;* — pl. *hlutir,* Fiskeri: *Hlutir í bezta lagi í Vestmanneyjum, en sáraumir hér fyrir söndum* (TSæm. 260). — **e.** *(erfðahlutur)* Arvelod. — **2.** i forsk. overf. Bet.: *láta hlut sinn, hafa þyngri hlut,* trække det korteste Straa; *gera (ganga) á hlut (hluta) e-s,* komme en for nær, forurette en; *sitja yfir hlut e-s,* undertrykke, forurette en, holde en nede; *rjetta hlut e-s,* hjælpe en til sin Ret, skaffe en Oprejsning: *Sýnist mér sá muni betur hafa, er veitir þér að hlut þinum* (som staar paa dit Parti, støtter dig i det, du kæmper for) (BóluHj. i JÁÞj. I. 249); *bera (hafa) hærra hlut,* komme ovenpaa, faa Overtaget; *hafa (bíða) lægra hlut,* komme til kort, trække det korteste Straa; *halda hlut sínum fyrir e-m,* ikke lade en anden træde sig for nær; *láta hlut sinn (undir) liggja,* finde sig i at trække det korteste Straa; *eiga hlut að e-u,* have en Haand med i n-t, være interesseret i n-t; *eiga góðan hlut að e-u,* være venlig sindet overfor n-t; fremme n-t: *Skyldi Sigurður aðeins heita því, að eiga góðan hlut að þeim málum* (JThMk. 207); *eiga í hlut* el. *eiga hlut að máli,* være rette vedkommende: *allir þeir, sem hlut eiga að máli,* alle vedkommende, alle som er interesserede i Sagen; *jeg vil ekki skifta mjer af því, ef hann á í hlut* (hvis Sagen angaar ham); *láta e-ð liggja milli hluta,* lade n-t staa hen, lade n-t staa ved sit Værd; ikke bryde sig om n-t, ikke ænse n-t; *fara (verða) hluts fyrir handan,* blive forfordelt (Nl.): *vér förum hluts fyrir handan* (LFR. XI. 306). — **II.** Del: *meiri h. e-s,* störste Delen, Flertallet (Majoriteten) af n-t: *eins hlutar ... annars hlutar,* paa den ene ... paa den anden Side. — **III. 1. a.** Ting: *allir hlutir,* alle Ting, alting; *í öllum hlutum,* i alting; *um marga hluti,* i mange Henseender: *og um marga hluti hinn bezti kvennkostur* (JThMk. 428). — **b.** Ting, Genstand: *nú eru margir fallegir hlutir í búðargluggunum.* — **2.** overf. **a.** kan ofte overs. med Sag, Gærning: *það er (nú) hluturinn,* det er Grunden, saaledes forholder det sig, det er Sagen: *Eg gef þér ekki Grím þann, góða dreinginn minn, : : af því hann Magnús á hann, | það er nú hluturinn :|:* (ÓDavÞul. 139); *þá tjáði ekki að draga hlutina* (opsætte hvad der maatte göres) (Morg. '21, 258). — **b.** *orðinn h.,* gjort Gærning, fr. fait accompli: *ekki er að saka(st) um orðinn hlut,* gjort Gærning staar ikke til at ændre, det skete er sket.

hlut vandur [hʌʏ:dvandøǫ, hʌʏ:t-] a. retskaffen, stræng, nöjeregnende mod sig selv og andre; *vera h. í gerðum* (jfr. GFrÁtt. 33); *Voru báðir ójafnaðarmenn og ekki hlutvandir* (SNordSnSt. 2). **-vendni** [-vɛn·ɪ, -vɛndnɪ] f. indec. Strænghed (mod sig selv og andre); Retskaffenhed. °**-verji** [-vɛrjɪ] m. Realist. **-verk** [-vɛǫk] n. Rolle, Opgave. **-verkaskrá** [-vɛǫgasgrau:] f. Program (over rollehavende). **-verpi (-is)** [-vɛǫbɪ] n. Lodkastning, Lod. ° **-verska** [-vɛǫsga] f. Realisme. ° **-verskur** [-vɛǫsgøǫ] a. realistisk.

hlæða (di) [hʌai:ða, hʌaid:ɪ, hʌaiht] vt. med dat. **1.** ophobe, opstable: (Ordspr.) *flestir vilja græða og góssinu h.* (GJ.), de fleste vil vinde Gods og Guld og Vindingen bevare. — †**2.** læsse, belæsse: *h. skip, h. hest.*

hlæði [hʌai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hlaða.**

hlægi (-is, pl. ds.) [hʌai:jɪ] n. Genstand for el. Anledning til Latter el. Spot. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. latterlig; komisk; — adv.: *-lega.*

hlægja (ði) [hʌai:ja, hʌaiq·ðɪ, hʌaiχ·t] vt. bringe til at le: *það hlægir mig, að ...,* det glæder (morer) mig, at ...

hlæja (hlæ, hlæjum; hló, hlógum; hlægi; hlegið) [hʌai:ja, hʌai:, hʌai:jøm; hʌou:, hʌou:(q)øm; hʌai:jɪ; hʌɛi:jɪð] vi. **I. 1.** le: *h. dátt,* le hjærtelig; *h. hátt,* le höjt; *þá hló marmennill* (el. *marbendill*), da lo Havmanden (om Oprindelsen til dette Udtr. se JÁÞj. I. 133), siges naar en ler uden at man ved Grunden til hans Latter; *h. í huganum,* le i sit Sind; *hugur(inn) hlær,* Sjælen frydes; *þau tíðindi, er þeim hló hugur við* (som de blev sjæleglade ved); *h. kuldahlátur,* le bittert; *h. skellihlátur,* le höjt; *h. framan í e-n, h. upp í opið geðið á e-m,* le en lige op i Ansigtet,

op : Öjnene; (Ordspr.) *löngum hlær lítið vit*, megen Latter, megen Daarskab; *sá hlær best, er seinast hlær*, den ler bedst, som ler sidst. — **2.** med præp.: *h. að e-m*, le ad en, le en ud; *h. að e-u*, le ad n-t; (Ordspr.) *hlær þú ei að eldruðum afa né ungum syni* (GJ.), le ei ad Gammelfader eller den unge Son, *oft hlær heimskur maður að hugsun sinni*, dum Mand ler ofte ad egne Tanker; *h. við e-m*, smile mod en; (Ordspr.) *h. skal við ótruan og um hug mæla* (GJ.), til den utro skal man smile og sit sande Sind dølge. — **II.** i overf. Bet. om Lande, Egne: *h. við e-m*, smile mod en: *heillog sjón:, hló við Frón* (MJ. II. 25).

hlæmæli [hλai:mai·lı] npl. kælne, smilende Ord: *haf eigi kjassmæli né h.* (Málshb. 127).

hlær [hλai:r, f. hλai:, n. hλaiht] a. — *hlýr*, mild (om Vejr)

hlöðu [hλö:ðø] cobl. af 1. **hlaða. -bás** [-bau:s] m. den inderste Baas i Kostalden, lige overfor Dören; fra Baasen er der undert. Indgang til Høladen (JÁÞj. I. 481). **-garmur** [-gar·moϱ] m. affældig Lade. **-gerði** [-ɟɛr·ðı] n. — **gerði** 2.

Hlöðver (-ves) [hλöð·vɛϱ]. **Hlöðvir (-vis)** [hλöð·vıϱ] m. npr. Ludvig, Louis.

hlöðvispeningur [hλöð·vıspɛ:nıŋgoϱ] m. Louisdor.

Hlökk (Hlakkar) [hλöhk, hλahgaϱ] f. npr. Navn paa en Valkyrje, *(bardagi)* Kamp; **H. Rínar báls*, Kvinde; **skikkju H.*, Kvinde.

hlökkun (hlakkanar) [hλöhgøn, hλahganaϱ] f. Forventning (om et Gode).

hlökta (i) [hλöχ·da] vi. skumple (StStAndv. III. 15).

hlömmun (hlammanar) [hλöm:øn, hλam:anaϱ] f. Dumpen, Nedfalden, der medfører en dump Lyd (jfr. *hlammur*).

hnaggur (-s, -ar) [hvag:øϱ, hvak·s] m. (jfr. *naggur)* lille Skær (Af.).

hnak (-s) [hva:k] n. daarlig sammenfiltret Uld (Árn., Af.), jfr. *hnat.*

hnáka (-u, -ur) [hvau:ga, hvau:ka] f. lille buttet Pige el. Lam (Árn.).

hnakka (a) [hvahga] vt. *h. (fisk)*, afnakke (Fisk).

hnakka bein [hvahgabɛi:n] n. Nakkeben. **-belti** [-bɛλ·dı] n. Rygfinne og Finnerod, Helleflynderens Rygfinne (jfr. SIng. I. 211). **-dramb** [-dram·p] n., **-drembi** [-drɛm·bı] n. Fedtet bag paa Halsen; Haarbusk paa Baghovedet: *taka í fótan og hnakkadrembið á e-m*, tage en i Nakken. **-filla** [-fıd·la] f. det Kød og Skind, som bedækker Nakkebenet. **-fiskur** [-fıs·gøϱ] m. (paa Fisk) den store Sidemuskels øvre og forreste Parti.

hnakkagerð [hvah·gaɟɛr·ð] f. Sadelmagerhaandværk.

hnakka gróf [hvahgagroᵘ:v] f. Nakkekule. **-hár** [-hau:r] n. Nakkehaar. °**-hárvöndull** [-haur·vöndødλ] m. Chignon, Valk. **-heili** [-hei:lı] m. Baghjærne (Klp. II. 151). **-hnaus** [-hvöy:s] m. et trekantet Stykke Grönsvær (BH.). **-keyrður** [-ɟeir·ðøϱ] a. = **hnakkakertur.** 1. **-kerra** [-ɟɛr:a] f. Stivhed i Halsen. 2. **-kerra** [-ɟɛr:a] vt. böje Halsen tilbage; — pp. *hnakkakertur*, ¹) knejsende, *standa h.*, staa og knejse; ²) stor paa det: *henni væri þetta maklegt, hún neiði lengi verið nógu hnakkakert* (JTrHalla 197). **-kýla** [-ɟi:la] vt. afnakke; — pp. *hnakkakýldur.* **-kró** [-kroᵘ:] f. = **hnakkagróf. -kúla** [-ku:la] f. **1.** *(kúla á hnakka)* Hævelse i Nakken af Stød el. Slag. — **2.** den sig uden paa Hovedskallen strækkende Del af *krummafiskur*, se *þorskhaus*. **-mön** [-mö:n] f. Nakkeskilning (i Haaret).

hnakkasmiður [hvahgasmı:ðøϱ] m. Sadelmager.

hnakkaspik [hvahgaspı:k] n. Nakkespæk.

hnakk band [hvahkbant] n. = **hnakkmiði. -bogi** [-boi·jı] m. Sadelbue. **-bóla** [-boᵘ·la] f. **1.** Sadelmagerstift. — **2.** daarlig Sadel. **-brunninn** [-brʏn·ın] a. *(um hesta)* som viser Spor efter Sadlen (om Heste). **-dýna** [-di·na] f. stukket Læderdække over en Mandssadel. **-fletja** [-flɛ·dja, -flɛ·tja] vt. rygflække, skære (Fisk) op i Ryggen. **-gjörð** [-ɟör·ð] f. Sadelgjord.

hnakki (-a, -ar) [hvahɟı, hvahga(ϱ)] m. **1. a.** Nakke, Baghoved (paa et Menneske): *hárið í hnakkanum*, Baghaar; *taka e-n í hnakkann*, tage en i Nakken (Konstruktionen taler for, at Talemaaden er dannet efter det danske) (Vi.), jfr. *taka í hnakkann á e-m*. — *bregða sér um á hæl og hnakka*, ¹) göre voldsomme Bevægelser med Hovedet og Benene (is. om en sovende); ²) göre fortvivlet Modstand: *A. ætlaði að binda hann, en hann braust um á hæl og hnakka.* — **b.** *(tilbúið hnakkahár kvenna)* Chignon. — **2.** den Del af en törret Fisk, som har ligget langs det forreste Parti af Ryggen, paa hver Side af den (lige over for Fiskens Bugparti, *þunnildi)* = *hnakkafiskur.* — **3.** *h. á akkeri*, Ankerstok.

hnakk klúka [hvahklu·ga, -klu·ka] f. (Af.) = **hnakkpúta** 2. **-kúla** [-ku·la] f. = **hnakknef. -leppur** [hvahglɛhbøϱ] m. Sadeldækken. **-meiðsli** [-meiðslı] n. Sadelbrud.

hnakkmiði [hvahgmı·ðı] m. Böje, fastgjort til et Anker.

hnakk nef [hvahgnɛ·v] n., **-nöf** [-nö·v] f. Sadelknap. **-ól** [-oᵘ·l] f. Tornysterrem (hvormed n-t fastgöres til Sadelen). **-poki** [-k-po·ɟı, -po·ɟı] m. Sadelpose. **-púði** [-pu·ðı] m. Pude bag Sadelen, som Underlag for Sadeltasken. **-púta** [-pu·da, -pu·ta] f. **1.** Mandssadel af gammeldags Form, ens foran og bagtil, med brede Læderlapper paa Siderne (ÓDav.). — **2.** *(hnakkskrifli)* gammel, daarlig Mandssadel.

hnakkrifast [hvahgri·vast] vrefl. skændes hæftiq.

hnakk sessa [hvahksɛs·a] f. Dyne som Overlag paa en Sadel. **-taska** [-tasga] f. Sadeltaske. **-trúss** [-trus] n. Byldt, som man har bagved en Sadel.

hnakkur (-s, -ar) [hvahgøϱ, hvahs] m. **1.** Herresadel, Mandssadel: *komast í hnakkinn*, ei: komme op i Sadelen, ovenpaa Vandet: *vera kominn í hnakkinn*, sidde smukt i det, være net opmærtet. — **2.** *(naut.)* Ankersten, jfr. *hnakkmiði*. — **3.** lille Stol, is. uden Ryg, Taburet (Árn., Af.).

hnakk virki [hvahgvıϱɟı] n. Saddelbom. **-þófi** [-k-þoᵘ·vı] m. Sadelpude.

hnálegur [hvau:lɛqøϱ] a. — **knálegur.**

hnalla (a) [hvad·la] vt. støde el. banke med en Kølle el. Kæp.

hnallur (-s, -ar) [hvad·løϱ, hvad·λs, hval·s] m. **1.** *(barefli)* Mukkert (spec. til at dræbe Havkal med), Træhammer; *(kylfa)* Kølle; *(lurkur)* Knippel. — **2.** *(klumbslegt sjóstígvjel)* klodset Stövle, is. Søstövle (Rvk.). — **3.** *(áfengisflaska)* Lærke: *fá sjer á hnallinn* (Rvk.).

hnappa (a) [hvahba] vt. samle i en Klynge: *h. sig* el. *hnappast (saman)*, klynge sig sammen, flokkes sammen: *ærnar hnappa sig; — skáldin, sem höfðu hnappað sig kringum Georg Brandes* (Eimr. XVI. 218).

Hnappa dalssýsla [hvahbadalsis·la] f. npr. Syssel paa Vestlandet. **-gat** [-ga:t] n. Knaphul. **-gataskæri** [-ga·dasɟai:rı, -ga·ta-] npl. Knaphulssaks. **-gull** [-gʏd·λ] n. Knapper (som Legetöj).

hnapp alda [hvahbalda] f. en Bølge, der umiddelbart foraarsages af Vind, overfladisk Bølge (mods. *undiralda)*. **-dælingur (-s, -ar)** [-p-dai·liŋgøϱ, -iŋs] m. Mand fra *Hnappadalssýsla*. **-dælir** [-dai·lıϱ] mpl. Indbyggerne af *Hnappadalssýsla*. **-elda (-u, -ur)** [-b-ɛlda] f. = **hnapphelda. -elduskaði** [-ɛldøsga:ðı] m. = **hnappelduskaði. -helda (-u, -ur)** [-ɛlda] f. **1.** Töjrehilde, Hilde; (Talem.) *fá hnappelduna sem heldur*, faa Kam til sit Haar. — **2.** Leg, hvor Deltagerne (to) sidder ned og vender Fodsaalerne mod hinanden og trækker Tov (ÓDavSk. 129); ældre Navne: *hráskinnsleikur, skinnleikur, hornaskinnsleikur*, da man i ældre Tid har brugt Skind til at trækkes om. **-helduskaði** [-ɛldøsga:ðı] m. ringe Skade (Sl.); — om en betydelig Skade: *það hefði verið h. fyrir safn þetta, ef eg hefði ekki feingið hjá honum greinilega lýsingu á rymbujárnuninni* (ÓDavSk. 9). **-hvolf** [-p-χwolv, -kvolv] n. det buede Hvælv af en Knap. **-laukur** [-b-löy·gøϱ, -löy·køϱ] m. (bot.) Purre, Knapløg (allium porrum). **-leikur** [-lɛi·gøϱ, -lɛi·køϱ] m. (Eimr. XII. 107) = **rófuleikur. -miði** [-mı·ðı] m. = **hnakkmiði. -settur** [-p-sɛhdøϱ] a. besat med Knapper.

hnappsfótur [hvahpsfoᵘ·døϱ, -foᵘ·t-, hvaf·s-] m., **-löpp** [-löhp] f. Foden af en Knap.

hnapp sitja [hvahpsı·dja, -sı·tja] vt. holde Faar (for) tæt samlede: *þú skalt ekki h. það (o: féð), því þá dettur úr því nytin* (JThPs. 11). **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) ægakset Star (carex capitata, L.).

hnappur (-s, -ar; dat. pl. hnöppum) [hvahbøϱ; hvahps, hvaf·s; hvöhbøm] m. **1. a.** Knap: *h. á fötum*. — *kjósa á hnöppum*, vælge efter Knapper: *Skömmu síðar byrjaði regluleg bændaglíma og var kosið á hnöppum* (ÞGjUf. 89) (en Art Lodkastning ved *bændaglíma*, de der vælger den ene af to Knapper (paa den ene Anførers Tröje), tilhører det ene Parti, de andre det andet); *hafa öðrum hnöppum að hneppa*, have andet at bestille; *hafa hnöppum að hneppa við e-n*, have en Høne at plukke med en. — **b.** Kugle paa et Termometer: *braut hann knapp af frostmælir* (EspS. 167). — **c.** elektrisk Knap: *styðja á hnapp*. — **d.** *blómhnappur*. — **e.** *(fituh.)* Fedtperle. — **f.** Balde, jfr. *þjóhnappar.* — **2.** spec. *hnappurinn*, Hovedet: *taka, skera, höggva af e-m hnappinn.* — **3.** Flok, Hob, spec. en Klynge Faar el. Heste: *alt fé stökk saman í hnappa* (JÁÞj. I. 579); *koma e-u í hnapp*, bringe n-t i en Klynge, samle n-t: *það er allliklegt, að kaupmenn heimti inn skuldir, en það skemmir ekki, heldur ætti það að koma bændum betur í hnappinn* (JSBr. 498). — **4.** den sidste i „*hnappleikur*", jfr. *rófuleikur.*

†**hnár** [hvau:r, f. hvau:, n. hvauht] a. = **knár.**

†**hnarravandur** [hvar:avan·døϱ] a. vranten, knurvorn (BH.).

hnarreistur [hvar:eis·tøϱ] a. knejsende: *h. hestur.*

hnask (-s) [hvas·k] n. = **hnjask. hnaska (a)** [hvas·ga] vt. = **hnjaska.**

hnaskur (hnösk, hnaskt) [hvas·gøϱ, hvös·k, hvas·t] a. behændig.

hnasl [hvas·λ], **hnasla** [hvas·la] se **nasl, nasla.**

hnat (-s) [hva:t] n. (jfr. *hnak)* daarlig Uld, Plukuld, Klatuld (Borg.).

hnáta (-u, -ur) [hvau:da, hvau:ta] f. lille, buttet Pigebarn (Breiðd.).

hnatta (a) [hvahda] vt. **1.** svinge, kaste (en som Bold) op i Luften. — **2.** pakke i en Bylt: *jeg er nú búinn að h. pjönkunum í kofortið* (Af.).

hnattakerfi [hvahdaɟɛr·vı] n. Klodesystem, Solsystem.

°**hnattarfræði** [hvahdaϱfrai:ðı] f. indec. Geografi.

hnatt borð [hvahtborð] n. Billiard. **-breidd** [-breit] f. Polhöjde. **-brot** [-bro·t] n. Brudstykker af et Himmellegeme. **-fari (-a, -ar)** [-fa·rı] m. Jordomseiler. **-fimi** [-fı·mı] f. indec. Færdighed i Boldspil. °**-flötur** [-flö·døϱ, -flö·tøϱ] m. Planiglob. **-helmingur** [-(h)ɛlmıŋgøϱ] m. Halvklode. **-hvelfdur** [-χwɛl(v)døϱ, -kvɛl(v)d-] a. rundhvælvet. **-höfðaður** [-(h)övðaðøϱ, -(h)öbð-] a. rundhovedet. °**-keðjur** [-ɟɛðjøϱ] fpl. (med.) Streptokokker (GíslíG.). **-lagaður** [-la·qaðøϱ] a. = **hnattmyndaður. -leikur** [-lɛi·gøϱ, -lɛi·k-] m. Boldspil. **-lengd** [-leiŋt] f. et Steds Længde (østlig el. vestlig). **-lögun** [-lö·qøn] f. Kugleform. **-mál** [-mau·l] n. geografisk Maal. **-miði** [-mı·ðı] m. = **hnakkmiði. -míla** [-mi·la] f. geografisk Mil. **-mynd** [-mınt] f. Kugleform. **-myndaður** [-mındaðøϱ] a. kugledannet, sfærisk. **-roka** [-ro·ga, -ro·ka] f. Orkan (Þing.). **-staða** [-t-sda·ða] f. geografisk Beliggenhed.

hnatull [hva:dʏdλ, hva:t-] f. = **hnat.**

hnauð [hvöy:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hnjóða.**

hnaufur (-s) [hvöy:vøϱ, hvöyf·s] m. stor Masse (bruges kun iron. om lige det modsatte): *var það h.!* sikken Masse (iron. ɔ: hvor lidet el. ubetydeligt) (Breiðd.).

hnauk (-s) [hvöy:k] n. Anstrængelse, Slid og Slæb: *hnaukið er, sem hvíldina gjörir glaða* (BTh. 218); jfr. Ordspr.: *hvíld skal hnauk krydda* (GJ.), Slid og Slæb skal af Hvilen krydres.

hnauka (a) [hvöy:ga, hvöy:ka] v. **1.** vi. slide, slide og slæbe: *hann hnaukar ekki af sjer holdin*, han mister ikke sit gode Huld paa Grund af Slid og Slæb. — **2.** vt. med dat.: *h. e-m*, bruge en idelig: *það var verið að h. honum fram yfir veturnætur* (ÞGjD. 5).

hnaukar [hvöy:gaϱ, hvöy:k-] mpl. i Forb.: *færast í hnaukana*, anstrænge sig af alle Kræfter.

hnauksamur [hvöy:ksamøϱ] a. arbejdsom: *honum verður hnauksamt*, han maa slide og slæbe.

hnaukur (-s, -ar) [hvöy:gøϱ, hvöy:k-] m. = **hnúkur.**

1. **hnaus (-s, -ar)** [hvóy:s, hvóys·] m. **1.** *(kökkur)* et ved Spaden afskaaret Jordstykke, Jordklump, Grönsvær. — **2.** *(hefiltunga)* Hövlkile.

2. **hnaus** [hvöy:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hnjósa.**

hnausa lag [hvöy:sala:q] n. et Lag af Jordklumper (ved Opførelsen af en Væg): *var hann þegar búinn að leggja undirstöður og hlaða eitt eða tvö hnausalög á ofan* (JThMk. 234). **-stafli** [-sdab·lı] m. Stabel af Græstørv (ÁBjDr. 171).

hnaus veggur [hvöy:svɛg·øϙ] m. Væg opført af Grönsvær. **-þykkur** [-þıhgøϙ] a. meget tyk, stiv, haard: *h. rjómi, grautur.*

hnaut [hvöy:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hnjóta.**

hnefa (a) [hvɛ:va] vt. omfatte med Næven: *h. keyrið;* — overf.: *hjer er nú hnefað ráð,* her er Raad paa rede Haand (BH.).

hnefa fylli [hvɛ:vafıd·lı] f. indec. Haandfuld. **-högg** [-hög·] n. Næveslag. **-kaup** [-köy:p] npl., **-kítur** [-ķi:doϙ, -ķi:t-] fpl. *(hnefaleikur, hestakaup)* Nævekamp; i isl. Nævekamp maa der kun slaas paa Knoerne el. Fingerleddene (ÓDavSk. 167). **-leiksmaður** [-lɛiχsma:ðøϙ] m. Nævefægter. **-leikur** [-lɛi:gøϙ, -lɛi:k-] m. **1.** i Alm. Nævekamp, Boksning. — **2.** = *hnefakaup.* **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. Næveret, den stærkeres Ret. **†-spjald** [-sbjal·t] n. Skrivetavle. **-stór** [-sdoᵘ:r] a. af en knyttet Næves Störrelse. **-tafl** [-tab·λ] n. et Slags Brætspil, hvor en »forsvarsløs Brik«, *hnefi* el. *húnn,* forsvaredes af de hvide Brikker, men angrebes af de røde (sorte).

1. **hnefi (-a, -ar)** [hvɛ:vı] m. **1.** Næve, den knyttede Haand: *steyta, kreppa hnefann,* knytte Næven; *steyta hnefann framan í e-n,* knytte Næven i ens Ansigt, true en med Næven; *ekki fyr en í fulla hnefa(na),* ikke för det kniber: *þau* (ↄ: *hreindýrin) yfirgefa ekki særða og fallna félaga fyr en í fulla hnefa* (ÞThLýs. II. 456); *skamta e-m úr hnefa,* give en n-t i smaa Portioner el. lidt efter lidt, være karrig paa n-t: *þeim væri skamtaður rétturinn úr knefa smátt og smátt* (Alþ. '11, B. II. 1050); *sú verzlan, sem oss var skömtuð úr hnefa* (JSFb. 9); (vulg.) *skamta skít úr hnefa,* uddele med karrig Haand; *geta (til launa) í hnefa e-m,* gætte, hvad (hvilken Belönning) der er i ens knyttede Haand (Böneleg), ogs. overf.: svæve i Uvished om, hvad man vil opnaa ved n-t; (Ordspr.) *h. skal hendi mæta* (GJ.). — **2.** *(hnefafylli)* Haandfuld: *mjölhnefi,* en Haandfuld Mel; *til hvers er gömlum að gefa, hann getur ei borgað út í hnefa* (Sch.), hvorfor give til den gamle, som ej kan betale en Haandfuld. — **3.** Maal paa den mejede Marehalm (elymus arenaria) i VSkaft. = ½ *hönd.* — **4.** den fornemste Brik(ke) i *hnefatafl,* s. d. O.

*2. **hnefi (-a, -ar)** [hvɛ:vı] m. = **nefi,* Ætling.

hnef leikamaður [hvɛv·lɛigama:ðøϙ, -lɛika-] m., **-leikari** [-lɛi·garı, -lɛi·k-] m. Nævekæmper, Bokser. **-leikur** [-lɛi·gøϙ, -lɛi·k-] m. Nævekamp, Boksning. **-tafl** [-f·-tabλ] n. = **hnefatafl.**

hnegg (-s) [hvɛk·] n. Vrinsken.

hneggja (a) [hvɛϙ:a] vi. vrinske (jfr. gnægge).

hneif (-ar, -ar) [hvei:v] f. stor Krog paa en Fiskerline (mods. *krekja)* (Vf.).

hneig [hvɛi:q] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hníga.**

hneigð (-ar, -ir) [hvɛiq·ð, hvɛig·þ] f. Tilböjelighed.

hneigður [hvɛiq·ðøϙ, hvɛig·ð-] pp. se **hneigja.**

hneigilegur [hvɛi:jılɛ·qøϙ] a. tilböjelig, villig.

hneiging (-ar, -ar) [hvɛi:jiŋk] f. **1.** *(beyging)* Böjning, Bukken, Buk, Reverens; *hneigingar og beygingar,* Bukken og Skraben; *†h. undan e-u,* Böjning til Siden, Undgaaelse, Undvigelse fra n-t. — **2.** (gramm.) *(nafnorðabeyging)* Deklination. — **3.** (Urs. 149) = *miðbaugsfjærð.* — **4.** *(tilhneiging)* Tilböjelighed.

hneigingardæmi [hvɛi:jiŋgardai:mı] n. (gramm.) Paradigma.

hneigja (ði) [hvɛi:ja, hvɛiq·ðı, hvɛig·ðı, hvɛiχ·t] vt. **I. 1.** böje: *h. sig,* böje sig, bukke, neje, nikke; *h. höfði sínu,* böje Hovedet, nikke; *h. e-m, h. sig fyrir e-m,* böje sig for en, bukke for en; *h. e-u,* böje sig for n-t: *trú og vísindi verða því að h. hinu ókunna í auðmýkt* (ÁBj19.öld 318). **2.** (gramm.) deklinere, (fald)böje. — **II.** refl. *hneigjast:* **1.** *hneigjast að e-u (til e-s),* hælde til n-t; *hneigjast frá e-u,* vende sig fra n-t. — **2.** (gramm.) deklineres, faldböjes. — **3.** pp. *hneigður: hneigður fyrir e-ð, hneigður til e-s,* hengiven til n-t, med Anlæg til n-t, Talent til n-t; *h. til drykkjar,* drikfældig; *hneigður fyrir bækur, söng;* — *h. fyrir kvenfólk,* erotisk anlagt.

hneigjanlegur [hvɛi:janlɛ·qøϙ] a. böjelig.

hneykilegur [hvɛi:ϑılɛ·qøϙ, hvɛi:ķı-] a. vanærende, beskæmmende.

hneyking (-ar, -ar) [hvɛi:ϑiŋk, hvɛi:ķ-] f. Skam, Skændsel.

hneykja (ti) [hvɛi:ϑa, hvɛi:ķa, hvɛiχ·dı, hvɛiχ·t] vt. med dat. nedbryde, undertvinge; knække; tilföje Skam.

hneyksla (a) [hvɛiχ·sla] vt. og vi. forarge, vække Anstød: *e-ð hneykslar e-n,* en forarges over n-t, en tager Anstød af n-t: *það hneykslaði mig að sjá, hve illa var gengið um húsið;* — refl.: *hneykslast á e-u,* forarges over n-t, tage Anstød af n-t.

hneykslafullur [hvɛiχ·slafYd·løϙ] a., **hneykslanlegur** [hvɛiχ·slanlɛ·qøϙ] a. anstødelig, forargelig, skandaløs; — adv.: *-lega.*

hneykslari (-a, -ar) [hvɛiχ·sları] m. Forarger

hneyksli (-is, pl. ds.) [hvɛiχ·slı] n. **a.** *(hneykslun)* Forargelse, Anstød. — **b.** *(það sem veldur hneykslun)* hvad der vækker Forargelse, Skandale.

hneykslyrði [hvɛiχ·slırðı] npl. foragtelige Ord, forargelige Ord; Stikpiller.

hneykslis framkoma [hvɛiχ·slısfram·koma] f. skandaløs Optræden. **-keimur** [-ķɛi:møϙ] m. Anstrøg af Skandale: *ekki sízt, ef einhver h. var að því* (EKvSR. 194). **-prestur** [-prɛs·døϙ] m. Præst der vækker Forargelse.

hneykslun (-ar, -anir) [hvɛiχ·sløn] f. Forargelse, Anstød.

hneykslunar|hella [hvɛiχ·slønaϙ(h)ɛd·la] f. **a.** Anstødssten, Forargelse: *Haldið þér, að við greiðum ykkur gjöld fyrir að segja það, sem okkur kemur illa, eða verður okkur að hneykslunarhellum?* (EKvOf. 103). — **b.** Stridsæble: *að aldrei gátu risið deilur út úr átroðningi, eða slæju-bletti, sem vant er að vera hneixlunarhella nágranna á Íslandi* (JThPs. 3). **-samur** [-sa:møϙ] a. = **hneykslanlegur.**

1. **hneisa (-u)** [hvɛi:sa] f. Vanære, Skam: *gera e-m hneisu,* göre en Skam; kompromittere en.

2. **hneisa (ti)** [hvɛi:sa] vt. vanære, beskæmme.

†hneisi (-is, pl. ds.) [hvɛi:sı] n. = 1. **hneisa.**

hneisulegur [hvɛi:sølɛ·qøϙ] a. skammelig, vanærende; — adv. *-lega.*

hneit [hvɛi:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hníta.**

1. **hneita (-u)** [hvɛi:da, hvɛi:ta] f. **a.** smaa, hvide Sukkerkrystaller paa *söl: á blöðin* (ↄ: *á sölvum) setjast hvít smákorn, sæt á smekk; það köllum vér hneitu* (JSVb. 95). — **b.** Saltskorpe el. Saltblomster paa törret Saltfisk.

2. **hneita (ti)** [hvɛi:da, hvɛi:ta] vi. blive bedækket med *hneita: sölin h. vel (illa)* (Borg.).

***hneitir (-is, -ar)** [hvɛı:dıϙ, hvɛi:tıϙ] m. Sværd.

hneittur [hvɛihdøϙ] a. med hvide Sukkerkrystaller *(hneita): þessi hneittu söl eru yfrið hollur matur* (JSVb. 95).

hneitu|laus [hvɛi:dølöy·s, hvɛi:tø-] a. uden *hneita.* **-lítill** [-li:dıdλ, -li:tıdλ] a. med ringe *hneita.* **-sleginn** [-slɛi:jın] a. overtrukken med *hneita: h. fiskur.*

hneyxli [hvɛiχ·slı] se **hneyksli.**

hnekking (-ar, -ar) [hvɛhϑiŋk] f. **1. a.** *(afturrekstur)* Driven tilbage. — **b.** *(bæging)* Hindring, Hindren. — **2.** *(tjón, hnekkir)* Skade, Afbræk. — **3.** Forkuelse: *njótur stáls mun nokkuð dýr | nema hann h. fái* (BóluHj. 163).

hnekkir (-is el. pop. **-irs)** [hvɛhϑıϙ] m. **1.** Afbræk, Tab, Skade: *bíða (verða fyrir) hnekki,* lide Tab el. Skade; *e-m kemur hnekkir,* en bliver ramt af Uheld, kuet el. knækket: *Meðan Lalli lék laus við, og honum kom einginn h.* (JÁÞj. I. 404); *Eina vonin fyrir hann væri nú sú, að keppinautum hans kæmi einhver ófyrirséður h.* (JTrL. 122). — ***2.** Hæmmer, Standser, Undertrykker.

hnekkja (ti) [hvɛhϑa, hvɛχ·dı] vt. med dat. **1.** *(reka aftur)* drive tilbage: *h. rökum e-s,* gendrive ens Grunde. — **2.** *(koma í veg fyrir)* forhindre; *(aftra)* hæmme, standse: *h. vexti, þroska e-s,* hæmme ens Vækst, Udvikling. — **3. a.** *(valda e-m tjóni)* tilföje en et Afbræk. — **b.** spænde Ben for en, fælde: *enginn hnekkir á annars fæti* (SchMál.), ingen spænder Ben med en andens Fod; *h. (ballar)strýtum,* slaa Kegler (JHall. i Eimr. III. 82). — **c.** = *hnykkja,* rykke: *Hnekkir hann þá fast* (JÁÞj. II. 297).

hnella (ti) [hvɛd·la, hvɛλ·dı] vt. skyde frem, støde frem.

hnellinn [hvɛd·lın] a. tætbygget, trind, med Bibet. rask, fyrig: *h. piltur,* en fast, lille Fyr: *h. á velli* (Eimr. IV. 199).

hneppa (ti) [hvɛhba, hvɛf·dı] vt. med dat. og acc. **1. a.** knappe: *h. knappi, tölu;* — *h. frá sjer treyjunni,* ogs. abs. *h. frá,* knappe Tröjen op; *h. að sjer treyjuna,* knappe Tröjen til; *h. niður um sig,* knappe ned; *h. upp um sig,* smøge Bukserne op og knappe dem; — refl. *hneppast upp,* gaa op: *kápan hneppist alt af upp.* — **b.** i overf. Bet.: *h. hnöppum við e-n,* plukke en Høne med en; *eiga öðrum hnöppum að h.,* have n-t andet for, have n-t andet at bestille: *þá ættuð þið þó að koma, ef þið ekki hafið öðrum hnöppum að h.* (Lögr. '13, 11); *h. frá sjer,* »knappe op« (om Faar, naar Ulden om Foraaret begynder at løsnes): *ærnar eru farnar að h. frá sjer* (Árn.). — **2.** indeslutte, slutte: *h. í varðhald,* indeslutte i Fængsel; *h. e-n í fjötra,* slutte en i Lænker. — **3. a.** tvinge: *galdramaðurinn hneppir hann* (ↄ: *drauginn) suður fyrir skálastafn* (JÁÞj. I. 282). — **b.** *h. sig,* **h.** *sig saman í kuðung (í kút),* krybe sammen, rulle sig sammen: *hann hnepti sig saman í kút og stökk svo áfram, eins og háfleyg örn* (Od. 536); *h. sig upp að e-m,* smyge sig op ad en. — **4.** *h. sig á e-ð,* stode sig paa n-t (ASkaft.).

hneppi (-is, pl. ds.) [hvɛhbı] n. Knippe, Bundt, en Armfuld Hø, Høknippe; som Maal = *fjórðungur heys,* anses for at være en passende Portion for en Ko til et Maaltid.

hneppinn [hvɛhbın] a. som ruller sig sammen: *liggðu svo kyr og h.* (i et Besværgelsesvers i JÁÞj. I. 457).

†hneppur [hvɛhbøϙ] a. **1.** *(sem lítið er af)* knap. — **2.** *(lítilfjörlegur)* ringe, uanselig.

†hneppusótt [hvɛhbøsoᵘht] f. = **kreppusótt.**

hnepsla (-u, -ur) [hvɛf·sla] f. (Vf.) = **hnesla** 1.

hnerra (a) [hvɛr:a] vi. nyse.

†hnerravandur [hvɛr:avan·døϙ] a. = **hnarravandur.**

hnerri (-a, -ar) [hvɛr:ı] m. Nysen: *missa hnerra,* begynde paa en Nysen, uden at den bliver til n-t; *missa hnerrann,* blive ude af Stand til at nyse (ansaas for at være farligt for Sundheden).

hnesla (-u, -ur) [hvɛs·la] f. **1.** *(lykkja)* Strop. — **2.** *(knappagat)* Knaphul.

hneslulisti [hvɛs·lølıs·dı] m. Knaphulsliste.

hneta (-u, -ur) [hvɛ:da, hvɛ:ta] f. (pop.) = **hnot.**

hnettilegur [hvɛhdılɛ·qøϙ] a. **1.** = *hnettinn.* — **2.** *(fljótur á sjer og fimur)* rask og behændig; — adv. *-lega.*

hnettinn [hvɛhdın] a. rund, fast (BH.).

hnetur [hvɛ:døϙ, hvɛ:tøϙ] nom. og acc. pl. af **hnot.**

hnybba (i) [hvıb:a] vt. **I.** puffe: *hart skal eg þig h.* | *með hausinn kollóttan* (ÓDavÞul. 238), jfr. *hnubba.* — **II.** refl. *hnybbast:* **1.** puffe til hinanden; *(stangast)* stanges. — **2.** *(deila, þræta, rífast)* knubbes, kives.

hnýði (-is, pl. ds.) [hvi:ðı] n. Galæble (Kölpin Ravn 89).

hnýðingur (-s, -ar) [hvi:ðiŋgøϙ, -iŋs] m. Delfin (ÞThLýs. II. 480).

hnyðja (-u, -ur) [hvıð·ja] f. **1.** *(kvistótt rót)* knudret Rod af et Træ. — **2.** *(drumbur)* Træblok, Blok, Huggeblok, Tømmerblok, Trunte. — **3. a.** *(kylfa, sleggja)* Drivekølle, Staverkølle, Nødde, Mukkert. — **b.** Rambuk: *reka niður staura með hnyðju.* — °**c.** Stempel: *en gufan þrýstir á hnyðjuna í gufustrokknum* (ÁBj19.öld 210). — **4.** *(á nautum)* Klampe. — **5.** *(lítill, gildur kvenmaður)* Trunte.

hnyðlingur (-s, -ar) [hvɪð·liŋgøϱ, -iŋs] m. = **hvolpur** 3.

***hniðra (a)** [hvɪð·ra] vt. = **niðra.**

1. **hnyðra (-u, -ur)** [hvɪð·ra] f. **1.** *(hnoðra)* Noppe. — **2.** *(kembuefni)* tilstrækkelig megen Uld til et Par Karder (Þing.). — **3.** (Nl.) = *hnyðja* 5.

2. **hnyðra (a)** [hvɪð·ra] vt. noppe; — refl.: *hnyðrast*, løbe sammen i Nopper (om Uld).

hnyðrildi (-is, pl. ds.) [hvɪð·rɪldɪ] n. en lille knudret Rod *(hnyðja)* af et Træ (Drivtömmer) (Nl.).

hnyðrun (-ar) [hvɪð·røn] f. Nopring.

hnífa kaup [hvi:vaköy:p] npl. Bytten Knive: *hafa h.* **-kaupaverslun** [-köy·baveϱ·sløn, -köy·pa-] f. Tuskhandel med Smaasager, Bissekræmmerhandel. **-smíð(i)** [-smi:ð, -smi:ðɪ] n. og f. Knivfabrikation. **-smiður** [-smɪ:ðøϱ] m. Knivsmed. **-stokkur** [-sdohgøϱ] m. Knivbestik.

hnífgrjela [hviv·grjɛ·la] f. lille, ussel Kniv.

hnýfi (-is, pl. ds.) [hvi:vɪ] n. (Nl.) = **hnýfill** 3.

†**hnýfil bikkja** [hvi:vɪlbɪhɡa] f. Pryglen og Udskælden (BH.). **-bobbi** [-bob:ɪ] m. (zool.) capulus hungaricus (GBárð.). **-hyrndur** [-λ-(h)ɪn·døϱ, -(h)ɪr·ndøϱ] a. med korte Horn. **-yrði (-is)** [-l-ɪr·ðɪ] n. Stikpille, Spydighed; is. i pl.: Stiklerier, knubbede Ord: *hafa í hnífilyrðum við e-n*, skose en, stikle til en. **-krappi** [-krahbɪ] m. trekantet Stykke Træ ovenfor *stafnlok* i Baadens Forstavn *(hnýfill)* (Vf.). *þeir geti staðið á höfðinu á hnífilkrappa, þó að siglt se hrøðarleiði* (ÓDavSk. 159—160).

hnýfill, hnífill (-ils, -lar) [hvi:vɪdλ, -ɪλs, hvib·laϱ] m. *(= knýfill)* **1.** *(lítið horn, snigill)* lille Horn, spec. paa smaa Lam. — **2.** (Navn paa en) Bede med korte Horn (JHall. 151). — **3.** *(í skipi)* den yderste Spids af en Baads Stævn; jfr. Sms.: *framh.*, *afturh.*, Forstævn, Agterstævn. — **4.** = *hrefna* 4. b. — **5.** = *sýkisgras*. — **6.** *(hnýfilyrði)* Stikpille, Skose, Glose, spydige Ord (Alþ. '11, B. II. 506).

hnýfil myndaður [hvi:vɪlmɪn·daðøϱ] a. spids, tilspidset-krum: *hnýfilmyndað fuglsnef.* **-skora** [-sgo:ra] f. Indsnit i en Baads Forstavn.

hníf jafn [hviv·jabv] a. fuldkommen ens, spec. lige höje el. hurtige: *Þessir bændur eru hnífjafnir* (GFrÁtt. 147), *voru nestornir hnífjafnir á stökkinu* (ÞG D. 57), *með hinum náður að sé og urðum hnífjafnir* (naaede Maalet nöjagtig paa samme Tid). **-kuti** [-f-kʏ·dɪ, -kʏ·tɪ] m. lille Kniv.

1. **hnýfla (-u, -ur)** [hvib·la] f. (Navn paa et) Hunfaar med smaa Horn.

2. **hnýfla (a)** [hvib·la] vt. **I. 1.** *(stanga): h. e-n*, stange en (om Dyr med smaa Horn). — **2.** skose, give Stikpiller: *fann samsætismönnum til sína skömmina hverjum og hnýflaði þá* (JÁ. cit. i ÓDavVik. 37). — **II.** refl. *hnýflast*: recipr. **1.** stange hinanden: *sauðirnir voru að hnýflast.* — **2.** skose hinanden, give hinanden Stikpiller, smaaskændes.

hníf laus [hviv·löys] a. knivløs, uden Kniv: (Ordspr.) *h. maður er líflaus* (GFrÁtt. 61), uden Kniv er uden Liv. **-leysi** [-leisɪ] n. det at mangle en Kniv. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·t-] a. daarlig forsynet med Kniv, som mangler Kniv el. kun har en ubrugelig Kniv.

hnýflóttur [hvib·lo·ʰdøϱ] a. **1.** (om Faar) med smaa Horn: *h. sauður.* — **2.** *(napur, hæðinn)* hvas, bidende, sarkastisk.

hnífmyndaður [hviv·mɪndaðøϱ] a. knivformet.

hnífrildislegur [hvɪv·rɪldɪslɛ:qøϱ] a. buttet (Árn.).

hnífrjettur [hviv·rjɛhdøϱ] a. fuldkommen nöjagtig, rigtig; — adv.: *-rjett.*

hnífs bakki [hvif·sbahɡɪ] m. Knivsbag. **-blað** [-bla·ð] n. Knivblad. **-bragð** [-braqð, -bragþ] n. Snit med Kniven: *Þetta litla handarvik, sem ekki kostar fiskimanninn nema eitt h.* (JSFb. 25); spec. som Øremærke. **-egg** [-ɛk] f. Knivsæg.

hníf skaft [hvif·sgaft] n. Knivskaft. **-skorinn** [-sgo·rɪn] a. skaaret med en Kniv.

hnífs lag [hvif·sla·q] n. Knivstik. **-oddur** [-od·øϱ] m. Knivsod.

hnífstunga [hvif·sduŋga] f. Knivstik.

hnífsöxl [hvif·söχsλ] f. Hagen paa Knivsbladet, lige ved Tangen.

hnífur (-s, -ar) [hvi:vøϱ] m. Kniv: (Talem.) *hafa til hnífs og skeiðar*, have kun det allernødvendigste: *Voru þau bláfátæk, höfðu aðeins „til hnífs og skeiðar" sem kallað er* (Eimr. XIV. 129); *það er ekki oft, að hnífur þinn kemur í feitt*, det er ikke ofte du faar et saadant Traktement, er saa heldig; *Hann er jafn hjartanlega glaður yfir framkomu S. E. . . . og sjálfstæðismannablöðin hjerna heima. Þar kemst ekki hnífurinn upp á milli hans og þeirra* (i den Henseende er der ingen Forskel paa ham og dem) (Lögr. '15, 45); *barnið öskraði eins og það stæði í því h.* (som om det havde en Kniv i Halsen); *Nú stendur hnífurinn í kúnni*, nu stikker Kniven i Koen ɔ: nu kommer man ikke videre, er man blevet hængende (JSBr. 151); *hvað líður málinu? hnífurinn stendur nú einmitt í kúnni* (Krisen staar netop paa).

hnífþjöl [hvif·þjö·l] f. Knivfil.

hníga (hníg, hnigum; hneig el. **hnje, hnigum; hnigið)** [hvi:qa; hvi:q, hvi:qøm; hvei:q, hvjɛ:, hvɪ:qøm; hvɪ:jɪð] vi. **I. 1.** segne; synke, falde sagte ned, hælde: *grauturinn (rjóminn) er svo þykkur, að hann hnígur ekki* (at den ikke kan flyde); *sólin hnígur*, Solen gaar ned; *höfuð hans hneig niður á bringu*, hans Hoved sank ned paa Brystet; *h. niður*, segne (om): *jeg er alveg að h. niður af þreytu*; — *h. í gras*, bide i Græsset; *h. að velli, h. í val(inn)*, falde (i en Kamp); — overf. dø. — **2.** overf.: *e-ð hnígur á e-n*, n-t vender sig imod en: *orustan hneig á þá*, Slaget begyndte at gaa dem imod; *h. að e-u*, [1]) *(lúta að)* sigte til; [2]) falde ud til ens Fordel: *margt hnígur að honum* (BH.); *h. til e-s*, hælde til en, vende sig til en: *þeir hnigu til liðs við ráðherrann*, de tog Parti for Ministeren; *það hnígur undir e-n að gera e-ð*, det henhører under en at göre n-t. — **II.** pp. *hniginn*: **1. a.** segnet, faldet: *hniginn að velli, hniginn í val(inn).* — **b.** *hurð hnigin í gátt*, Dör paa Klem. — **2.** abs. el. oftere: *hniginn að aldri, hniginn á efri ár*, til Aars: *var nú allhniginn* (GKonÆf. 50).

hnigna (a) [hvɪg·na] v. impers. med dat.: *e-m hnignar*, en bliver affældig, det gaar ned ad Bakke med en, det gaar tilbage med en; *e-u hnignar*, n-t forfalder, er i Tilbagegang, taber sig; — ppr.: *hnignandi*, affældig, svag af Alderdom: *e-m fer hnignandi*, en er i Tilbagegang, kommer til agters.

hnignun (-ar) [hvɪg·nøn] f. Nedgang, Tilbagegang, Forfald, Dekadence: *h. ættarinnar*; — *vera í h.*, være paa Retur.

hnignunar aldur [hvɪg·nønaral·døϱ] m. Alder, hvor det begynder at gaa tilbage for en. **-tími** [-ϱ-ti:mɪ] m. Forfaldsperiode.

hnigum [hvɪ:qøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hníga.**

hnika (a) [hvɪ:ga, hvɪ:ka] vt. med dat. **1.** *(bifa)* rokke, bevæge: *jeg h. ekki steininum*; — *kom eitthvað svo þungt á færi Bjargar að hún gat ekki hnikað því* (Lögb. [22]/8 '12). — **2.** vi. *(hreyfast)* rokkes, bevæge sig (EJ.).

***Hnikar (-s)** [hvɪ:gaϱ, hvɪ:k-] m. npr. et af Odins Navne: *hnikars bál, log, logi*, Vaaben; *hnikars fljóð*, Jord; *hnikars gáfa, krás, vín*, Poesi.

hnykill (-ils, -lar) [hvɪ:ɡɪdλ, hvɪ:ɧ-, -ɪls, hvɪhglaϱ] m. **1. a.** *(hnoða)* et Nøgle Garn. — **b.** om Ting, der ligner et Garnnøgle: *fita í hnyklum*; — jfr. *skýh.*, *þokuh.* osv. — **2.** *(lítil bára)* lille, afrundet Bølge: *það eru bara svolitlir hnyklar á sjónum.*

***hnykkhljóð** [hvɪhk(h)λjo·ð] n. = **hljóðrof.**

hnykking (-ar, -ar) [hvɪhɡiŋk] f. **1.** *(það að hnykkja)* Rykken, Trækning. — **2. a.** *(það að hnykkja nagla)* Vegning. — **b.** *(boginn járnoddur)* krummet Jærnspids, Krumning paa et Söm, Vegning: *rjetta upp hnykkinguna á naglanum.*

hnykkiskata [hvɪhɡɪsga:da, -sga:ta] f. elektrisk Rokke (LFR. XIII. 53).

hnykkja (ti) [hvɪhɡa, hvɪχ·dɪ, hvɪχ·t] vt. med dat. og acc. **I.** med dat. rykke, trække stærkt: *h. reipinu til sín*; — *h. e-m í glímu*, fælde en i Brydning ved et Ryk *(hnykkur)*; — intr.: *h. á e-u*, give et kraftigt Ryk (for at faa n-t tilendebragt, fastbundet el. desl.): *h. á reipi*; — *h. á (í lagi)*, slutte med en kraftig selvlavet Trille; *h. á orðunum*, udtale Ordene stødvis (med Stød); *Ed. hefir sett þær* (ɔ: *botnvörpusektirnar) inn, þótt feldar hafi verið hér í fjárlögunum og síðan hnykt á með þingsályktunartillögu* (givet dem större Eftertryk ved et Forslag til en Altingsbeslutning) (Alþ. '11, B. II. 491); *h. á í gangi*, gaa med smaa Stød. — **II.** impers.: *honum hnykti við*, det gav et Sæt i ham; han blev höjlig forbauset. — **III.** med acc. **1.** krumböje, vegne: *h. nagla.* — **2.** *(hnoða)* nitte.

hnykkur (-s, -ir) [hvɪhgøϱ, hvɪχ·s, hvɪhɡɪϱ] m. **1.** hurtig Bevægelse, hurtigt Greb, Ryk, Stød: *með hnykkjum og skrykkjum*, ujævnt, uordentlig, stødvis; *ýmislegir smáhnykkir, sem egna fyrir aflann* (JSFb. 7). — **2.** Ryk, (i Brydning) forskellige Arter af Brydegreb, bestaaende i at svinge Modstanderen hurtig og samtidig skubbe til ham med Haanden; en særlig Art er *mjaðmarhnykkur* (ogsaa ofte kaldt *hnykkur* alene) (jfr. ÓDavSk. 57—58). — **3.** (metr.) se *alhendingavíxlur.* — **4.** (gramm.) = *hljóðrof.*

hnykla (a) [hvɪhgla] vt. **1.** vinde i Nøgle, danne som en Kugle: *h. brýrnar*, rynke Panden; *h. sig saman*, trækkes sammen i kugleformede Dannelser: *og þá fara efnisbeltin . . . að hnikla sig saman og verða að reikistjörnum* (ÁBj19.öld 235). — **2.** refl.: *hnyklast*; **a.** trækkes sammen, rynkes: *brýrnar hnykluðust.* — **b.** hvirvle, pulse: *hnyklaðist kolsvartur reykur upp í loftið* (pulsede en kulsort Røg) (JTrSk. I. 186).

***Hnikuður (-uðs** og **-aðar)** [hvɪ:goðøϱ, hvɪ:k-, -oðs, -aðaϱ] m. = **Hnikar.**

hnikun (-ar) [hvɪ:gøn, hvɪ:k-] f. Rokken, Bevægelse af Stedet.

hnylla (ti) [hvɪd·la, hvɪλ·dɪ] vt. og vi. **a.** daske, give smaa Stød el. Puf: *Neytir hvopta ara á | arsins h. tekur* (Epigr. i Anm. ved BTh. 270). — **b.** give Yveret smaa Slag el. Puf, naar der malkes (Sl.). — **c.** trykke Yveret opad med smaa Stød (naar Lam patter) (Árn.). — **d.** med dat.: *Og ólygnust heimsreynsla hnilti því að* (daskede det ind i ham), *| og húslestrarbækurnar kendu' honum það* (StStAndv. III. 133).

hnípa (ti) [hvi:ba, 'hvi:pa, hvif·dɪ] vi. **1.** hænge med Hovedet, være sörgmodig. — **2.** refl.: *hnípast*, faa et trist Udseende, svinde hen: *mjer þótti líkami hennar og limir hnípast og hæykjast* (Eimr. III. 222).

hnipinn, hnípinn [hvɪ:bɪn, hvɪ:p-, hvi:b-, hvi:p-] a. sörgmodig, sorgfuld.

hnypla (a) [hvɪhbla] vt. med dat. (Af., Rask) = **hnupla.**

***hniplingar** [hvɪhbliŋgaϱ] mpl. (GFrÜh. 80) = **kniplingar.**

hnyplingur (-s, -ar) [hvɪhbliŋgøϱ, -iŋs] m. = **hnuplungur.**

hnipna, hnípna (a) [hvɪhbna, hvihbna] vi. blive nedslaaet.

hnippa (ti) [hvɪhba, hvɪf·dɪ] vi. **1.** *h. í e-n*, [1]) puffe til en, give en et let Stød; [2]) støde til en for at vække ens Opmærksomhed; deraf i Alm.: give en et Vink. — **2.** refl.: *hnippast á*, puffe, støde til hinanden; *hnippast við e-n*, kævle med en, smaaskændes med en.

hnippi (-is, pl. ds.) [hvɪhbɪ] n. **1.** = *knippi.* — **2.** Snip: *(faldurinn) artuglega snýst í því, | með h. mjóu um hælaþý* (G. Bergþ. cit. i ÓDavVik. 138).

hnipping (-ar, -ar) [hvɪhbiŋk] f. **1.** *(það að hnippa í e-n)* Puffen, Skubben, Støden; — pl. *hnippingar*, Slagsmaal. — **2.** *(þjark)* Kævl: *orðahnippingar.*

hnipra, hnypra (a) [hvɪ:bra, hvɪ:pra] vt.: *h. sig* (el. *hniprast) saman*, krybe sammen.

hnipri, hnypri [hvɪ:brɪ, hvɪ:prɪ] n. = **hnipur.**

hniprildi (-is, pl. ds.) [hvɪ:brɪldɪ, hvɪ:p-] n. buttet Skikkelse (om Mennesker og Dyr) (Árn.).

hnipur, hnypur [hvɪ:bøϱ, hvɪ:p-] n. Sammenkrympen, sammenkrympet, krumböjet Stilling: *fara saman í h.*, fare sammen; *liggja í hnypri*, ligge sammenkrympet; *vefja h.*, gynge paa en rund Stang, der hænger i vandret Stilling ligesom et Trapez, men kun i eet Tov, der er fastgjort om Midten af Stangen (ÓDavSk. 151).

hnýs [hvi:s] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **hnjósa.**

hnísa (-u, -ur) [hvi:sa] f. **1.** (zool.) Marsvin, Tumler, no. Nise (phocæna communis); (Talem.) *draga hnísur*, snofte (Af.). — **2.** (naut.) Kolens forreste Ende, Partiet, hvor Køl og Stævn mødes, den nederste og forreste Del af Skibet.

hnýsa (ti) [hvi:sa, hvis·dɪ] vi. **I. 1.** *h. í e-ð*, spörge om n-t, søge at efterforske n-t: *forvitnin holdsins hnýsir þrátt | í herrans leyndardóma* (HallgrPass. 21, 2). — **2.** *h. eftir e-u*, eftertragte n-t: *eftir auð heimsins h., holdsgagnið er þeim kært* (HallgrPass. 15, 7). — **II.** refl. *hnýsast: hnýsast eftir e-u*, søge at komme paa Spor efter n-t, udspejde n-t: *Hnýstist hann mjög eptir breytni skólapilta* (JÁÞj. II. 230—231); *hnýsast í e-ð*, kigge i n-t (af Nysgærrighed, uden at have Ret dertil): *h. í brjef annara manna.*

hnísill (-ils, -lar) [hvi:sɪdλ, -ɪls, hvis·laϱ] m. et lille Garnnøgle (Árn.).

hnýsinn [hvi:sɪn] a. nysgærrig: *mjög hnýsnir í allskonar fróðleik* (ÞThLfr. II. 10).

hnysking (-ar, -ar) [hvɪs·ɡiŋk] f. = **hnjask.**

hniskja (-u, -ur) [hvɪs·ɡa] f. n-t stort: *er það h.*, sikken en Masse; kan af og til overs. med Klat; *jeg hafði heim með mjer ... væna hnyskju* (en hel Del) *af nýföllnu öskunni* (GBj. i Lögr. '13, 95).

hnýsni [hvis·nɪ] f. indec. Nysgærrighed.

hniss [hvɪs·] m. el. (sjældnere) n. (jfr. no. niss) stram, ubehagelig Lugt el. Smag (spec. af Hestekød); Afsmag: *af okkur eins er h., | andfúlir báðir* (StgrTh.): ogs. overf. om n-t modbydeligt.

hnissa, hnyssa (-u) [hvɪs:a] f. **1.** = *hniss.* — **2.** (Af.) = *hniskja.*

hnyssa (ti og a) [hvɪs:a] vt. og vi. **1. a.** *h. að* (el. *um*) *e-ð*, indhylle, svøbe n-t ind; *h. að e-m*, pusle om en, sörge for ens Behageligheder: *að sinni brúði sérhver hnyssi* (ÓDavVik. 102). — **b.** bringe i Orden, om forsk. smaa Beskæftigelser: *h. til*, sætte alting paa sin Plads; *h. upp af gólfinu*, pille alting op fra Gulvet; *hann hnysti alt upp af diskinum*, han spiste helt op alt hvad der var paa hans Tallerken; *h. að hárinu á sér*, rette paa sit Haar (ValDagr. 76). — **2.** pp. *hnystur*, *h. e-u*, indhyllet i, begavet med n-t: *gisti ristill, hnystan listar faungum* (ÓDavVik. 261).

hnyssilegur [hvɪs:ɪlɛ·qøϱ] a. (*þokkalegur*) proper, renlig; (*natinn*) omhyggelig; — adv. *-lega: gera e-ð h.*, göre n-t omhyggelig (Mýr.).

hnissubragð [hvɪs:øbraq·ð, -brag·þ] n. ubehagelig Smag.

hnit (-ar, -ar) f. og **hnit (-s,** pl. ds.) [hvɪ:t] n. **1.** (*hnoð*) Nitning, Sammenföjning paa Metalarbejder. — **2.** kileformet Træsplint indsat i Rivehovedets Øje paa bægge Sider af Skaftet (ASkaft.).

†**hnyt (-ar, -ir** el. **-ur)** [hvɪ:t] f. = **hnot.**

hnýt [hvi:t] 1. p. sg. præs. ind. af **hnjóta.**

hnita (a) [hvɪ:da, hvɪ:ta] vt., vi. og v. impers. **1. a.** (*hnoða*) nitte: *h. nagla.* — **b.** overf.: *Straumurinn hefir sterkar hendur, | strengi hnitar* (nitter Strængene, ɔ: gör Strömningerne stærke) (GFrÚh. 229). — **2.** v. impers.: *hnitar í báru* el. *sjóinn hnitar*, der kommer hvide Toppe paa Bølgerne, Bølgerne topper sig; *það hnitar eigi við fuglsbringu*, Havet er næsten spejlblankt (saa at Bølgerne ikke engang topper sig ved en Fugls Bryst). — **3.** vt. bringe til at rejse sig og blive synlig: *hafgola ... hnitaði báruna í vogum og víkum og beygði stráin ... í dölunum* (GFrE. 30). — **4.** *h. á e-ð*, sigte paa n-t: *tóa hnitar á leðurblöku* (Eimr. XVIII. 219): *Brendir, hráir, hálfvolgir | h. á í ritum, | að mála háar hugsjónir | hélugráum litum* (StSt.Andv. I. 252). — **5. a.** (*hnitmiða*) afpasse nöjagtig: *eins og fiskifluga | fyrst úr löngum sveig | hnitar hringa marga* (JHall. 151). — **b.** veje, afveje nöjagtig: *mælt hann upp á agnar-hár og hnitað* (StStAndv. III. 208).

hníta (ti) [hvi:da, hvi:ta, hvihdɪ] vi. (ældre Böjning: **hnít; hneit, hnitum; hnitið**) [hvi:t; hvɛi:t, hvi:døm, hvi:tøm; hvi:dɪð, hvɪ:tɪð] beröre haardt: *Þá hneit þjer hjarta ið næsta | hjörinn forlaga* (BTh. 202).

hnýta (ti) [hvi:da, hvi:ta] vt. **1.** knytte, binde op, binde: *h. hnút*, slaa en Knude: *h. upp í hest*, binde en Snor i Munden paa en Hest; — overf.: *h. upp í e-n*, bringe en til Tavshed; *h. í e-n* (*að e-m*), skose en (is. bag hans Ryg); *h. hagldir* (Nl.) = *gifta hagldir* (Skaft.), fastbinde Hornspænderne paa et Reb; *h. að e-u*, snöre og slaa en Knude om n-t; — overf.: *h. fast að e-u*, pointere n-t: *Að lokum var hnýtt fast að því, hve óumræðileg hætta bæjarfélaginu og þjóðfélaginu öllu stafaði af því* (EKvSv. 221). — **2.** impers.: *e-ð* (acc.) *hnýtir*, der opstaar en Knude, Pukkel paa n-t, f. Eks. et Lem el. en Sene: *höndina hnýtti; það er að h. á handarbakinu á mjer*; — pp. *hnýttur.*

hnit berg [hvɪ:tbɛrk] n., **-bjarg** [-bjark] n. stejl Klippe.

hnytbrjótur [hvɪ:tbrjoᵘ·døϱ, -brjoᵘ·tøϱ] m. (zool.) Nøddehakker, Spætmejse (LFR. XIII. 26).

hnyti [hvɪ:dɪ, hvɪ:tɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hnjóta.**

hnýti (-is, pl. ds.) [hvi:dɪ, hvi:tɪ] n. **1. a.** (*band*) Baand. — **b.** spec. (*hálshnýti*) Slips. — **2.** (*böggull*) Pakke, Bylt. — **3.** Kærnen i et Nøgle (et Stykke Papir el. lign.) med en Smule Traad om; Nøgle, der er svundet stærkt ind.

hnýting (-ar, -ar) [hvi:diŋk, hvi:tiŋk] f., **hnýtingur (-s, -ar)** [hvi:diŋgøϱ, hvi:t-, -iŋs] m. Knytten.

hnitjafn [hvɪ:djabv, hvɪ:t-] a. fuldkommen lig; — adv. *-jafnt*, fuldkommen lige.

hnytla (-u, -ur) [hvɪhdla] f. (zool.) nucula (GBárð.).

hnytlast (a) [hvɪhdlast] vrefl. nappes, puffe el. støde til hinanden: *og börnin hnytluðust í kviði hennar* (Gen. 25, 22).

hnit miða (a) [hvɪ:dmɪða, hvɪ:t-] vt. **1.** med acc. **a.** (*miða nákvæmt á e-ð*) tage nöje Sigte paa: *Ísbjörninn hnitmiðar ísjakann, sem bráðin liggur á* (Ísaf. '11, 316); *h. sig yfir*, stille sig lige over. — **b.** (*ákveða, afmarka nákvæmlega*) bestemme nöjagtig, afpasse: *afstaða (stjarnanna er) hnitmiðuð niður* (Urs. 138); *það er erfitt að h. það*; — *h. alt við það, sem er í Danmörku*, afpasse alt efter danske Forhold. — **2.** med dat.: *h. e-u niður*, fordele nojagtigt. — **3.** pp. *hnitmiðaður* (*nákvæmlega mældur, ákveðinn*) nöje afmaalt, nöje bestemt, afpasset (efter); vel afvejet: *ræða hans verður ... hnitmiðuð og hátíðleg* (GFHh. 257). **-miðun** [-mɪ·ðøn] f. nöjagtig Sigten; eksakt Bestemmelse, Afpasning.

hnitni [hvɪhdnɪ] f. indec. Vid, Vittighed, Vittigheder.

hnitskjól [hvɪ:tsɡoᵘ·l] n. Ly under en stejl Klippe el. Höj (BH.).

hnittilegur [hvɪhdɪlɛ·qøϱ] a. **1.** (*fyndinn*) vittig træffende: *hnittilegt svar.* — **2.** (*smekklegur*) smagfuld (Kvöldv. I. xix). — **3.** adv. *-lega.*

hnittinn [hvɪhdɪn] a. vittig: *h. maður*; træffende: *hnittið svar.*

hnitum [hvɪ:døm, hvɪ:tøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hníta.**

hnitvega [hvɪ:dvɛ·qa, hvɪ:t-] vt. afveje nöjagtig; — pp. *hnitveginn*, nöjagtig afvejet, fuldvægtig.

hnjaka (a) [hnɪa:ga, hvɪa:ka] vt. *h. sjer til*, flytte sig lidt (= *mjaka*) (Af.).

hnjá|kollur [hvɪau:kodløϱ] m. Spidsen af det böjede Knæ; (Talem.) *ganga fyrir hnjákollana á e-m* (= *ganga fyrir hnje e-m*), knæle i Støvet for en: *að ganga fyrir hnjákollana á þeim og fá svo alstaðar hryggbrot* (GFrÁtt. 116). **-liður** [-lɪ·ðøϱ] m. **hnjeliður.**

hnjám [hvɪau:m] dat. pl. af **hnje.**

hnjáraun [hvɪau:röy·n] f. «Knæprøve», lægge sig paa Ryggen og stæmme de opadböjede Knæ sammen; en anden søger saa at skille dem ad (ÓDavSk. 162).

hnjask (-s) [hvɪas·k] n. ublid Medfart, Mishandling: *verða fyrir hnjaski; var eg þó óskelfdur | í því hnjaski* (JÁGát. 132).

hnjaska (a) [hvɪas·ga] vt. med dat. behandle daarligt, lade faa en ublid Medfart, beskadige; refl. *hnjaskast: hnjaskast við ferðapjaskið* (JÁGát. 81).

hnjáskjól [hvɪau:sɡoᵘ·l] n. aabne kvindelige Underbenklæder (Árn.).

hnját (-s) [hvɪau:t] n. ubehagelige Ord, Stiklerier: *Jón fékk h., sem horfðist á — | hann var fyrir löngu frá* (StStAndv. III. 166).

1. **hnjáta (-u, -ur)** [hvɪau:da, hvɪau:ta] f. = **hnját.**

2. **hnjáta (a)** [hvɪau:da, hvɪau:ta] vi.: *h. í e-n, h. að e-m*, stikle paa en, dadle en; *h. við e-m*, puffe til en.

1. **hnje (hnjes,** pl. **hnje,** dat. **hnjám)** [hvɪɛ:, hvɪɛ:s, hvɪau:m] n. i visse alliterative Forb. og enkelte Sms. er den gl. Form *knje* (*knjes, knjám* osv.) bevaret. **1.** Knæ: *á hnjánum*, paa Knæerne; *hann er alt af á hnjánum*, den snubler hvert Øjeblik (om en Hest); *falla á annað (bæði) hnje*, falde paa det ene Knæ (bægge Knæerne); *fara á hnjen*, falde paa Knæerne; *koma e-m á knje*, fælde en fuldstændig (mest overf.); *leggjast á hnje(n), falla á knje*, knæle; (*upp*) *í h.*, op til Knæet; *láta knje fylgja kviði*, sætte Knæerne paa Modstanderens Mave, mest overf.: give en en ublid Medfart; *ganga, koma fyrir knje e-m*, komme til en som bönfaldende; *skrifa, semja e-ð á hnjánum* el. *knje sjer*, skrive n-t paa Knæerne; ofte overf.: skrive, forfatte n-t i en Hast: *Eg hef samið skýrslu um það hér á hnjánum, sem nú er verið að prenta* (Alþ. '11, B. II. 385). — **2.** knæformet Genstand: Knæ, Vinkel, Knærör (i et Kakkelovnsrör).

2. **hnje** [hvɪɛ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hníga.**

hnje beður [hvɪɛ:bɛ·ðøϱ] m. Knæfald. **-beygjast** [-bɛi·jast] vrefl. blive böjet i Knæerne. **-björg** [-björk] f. Knæskinne. **-bragð** [-braqð, -bragþ] n. Knægreb (i Brydning) (ÓDavSk. 57). **-fall** [-fadλ] n. Knæfald. **-hár** [-hau·r] a. som naar til Knæet: *hnjehá vatnsstígvjel.* **-hnykkur** [-hvɪhgøϱ] m. Knæryk (i Brydning); man stæmmer Knæerne vekselvis mod Ydersiden af Modstanderens Knæ (jfr. ÓDavSk. 57). **-hnokinn** [-hvo·ɡɪn, -hvo·kɪn] a. med böjede Knæer. **-kvap** [-kva·p] n. Fedtansamling paa Knæerne paa Køer (HjaltKv. 60). **-leistur** [-lɛisdøϱ] m. = **hnjelisti.** **-liður** [-lɪ·ðøϱ] m. Knæled. **-listi** [-lɪsdɪ] m. knæformet Krampe, som forbinder Rorbænkerne ved Rælingen (ogs. kaldet *hnjeleistur* (BH.) og *kollharður* (Vf.)). **-mein** [-mɛi·n] n. daarligt Knæ, Knæskade. **-rið** [-rɪ·ð] n. Knæstykke. ***-runnur** [-rʏn·øϱ] m. Slægt, Stamme, Slægtlinje.

hnjesbót [hvɪɛ:sboᵘ·t] f. Knæbugt.

hnje sig [hvɪɛ:sɪ·q] n. **1.** (*knjefall*) Knæfald. — **2.** (*vansæmd*) Vanære. **-skel** [-sɡɛ·l] f. Knæskal. **-skítur** [-sɡi·døϱ, -sɡi·t-] m. (i Brydning) det, at den ene Bryder bliver fældet paa Knæ, jfr. *hnjesig* 1. **-skot** [-sgo·t] n. **1.** (metr.) = *knjeskot*, se *valstýfa.* — **2.** (*í glímu*) Kneb (i Brydekamp); Puds. **-viðir** [-vɪ·ðɪϱ] mpl. Knætömmer (i et Skib).

hnjóð (-s) [hvɪoᵘ:ð] n. Dadel.

hnjóða (hnýð, hnjóðum; hnauð, hnuðum; hnyði; hnoðið) [hvɪoᵘ:ða; hvi:ð, hvɪoᵘ:ðøm; hvöy:ð, hvʏ:ðøm; hvɪ.ðɪ; hvo:ðɪð] vi. og vt. †**1.** vt. banke, slaa, nitte: *h. nagla* (= *hnoða*). — **2.** vt.: *h. e-n* og *h. í e-n*, skose en, tale ilde om en (i denne Bet. har Verbet svag Böjning: **(a)**); (Ordspr.) *aumur er sá, sem enginn hnjóðar í* (SchMál.), elendig er den, som ingen dadler.

hnjóðsyrði [hvɪoᵘð·sɪrðɪ] npl. nedsættende Udtalelser.

hnjóður (-s) [hvɪoᵘ:ðøϱ] m. Dadel, Skoser.

hnjósa (hnýs, hnjósum, hnaus, hnusum; hnysi; hnosið) [hvɪoᵘ:sa; hvi:s, hvɪoᵘ:søm; hvöy:s, hvʏ:søm; hvɪ:sɪ; hvo:sɪð] vi. **1.** = *hnjóta.* — **2.** fnyse, snøfte: *kýrnar h.* (Árn.).

hnjóskóttur [hvɪoᵘs·goᵘhdoϱ] a. (*ósljettur*) ujævn, ru.

hnjóskur (-s, -ar) [hvɪoᵘs·gøϱ, hvɪoᵘs·ks] m. **1.** = *fnjóskur.* — **2.** (*hnjótur*) Ujævnhed.

hnjóskþur [hvɪoᵘs·kþʏ·r] a. knastör.

hnjóta (hnýt, hnjótum; hnaut, hnutum; hnyti; hnotið) [hvɪoᵘ:da, hvɪoᵘ:ta; hvi:t, hvɪoᵘ:døm, hvɪoᵘ:t-; hvöy:t; hvʏ:døm, hvʏ:t-; hvɪ:dɪ, hvɪ:tɪ; hvo:dɪð, hvo:t-] vi. snuble: *hesturinn hnaut undir mjer.*

hnjótóttur [hvɪoᵘ:doᵘhdoϱ, hvɪoᵘ:t-] a. knudret, ujævn.

hnjótur (-s, -ar) [hvɪoᵘ:døϱ, hvɪoᵘ:t-] m. **a.** Ujævnhed, Forhöjning i Terrænet, Tue: *það sjer ekki á hæstu hnjóta*, (alt er bedækket med Sne saa at) end ikke de höjeste Tuer kan skimtes. — **b.** i pl. især

Topperne af Tuerne, som stikker op af Isdækket ved Vintertid (daarlig Græsning): *ærnar voru látnar út á við bera hnjótana* (Lögr. '16, 127). — **c.** jfr. *hnúkur.*

hnjúka fjöll [hvɩu:gafjöd·λ, hvɩu:ka-] npl. Bjærge med Tinder (JHall. 153). **-þeyr** [-þɛi:r] m. Føhn (Skaft.).

hnjúkur (-s, -ar) [hvɩu:gøϙ, hvɩu:k-, hvɩuχ·s] m. = **hnúkur.**

hnjúskóttur [hvɩus·go·hdøϙ] a. *(hnjóskóttur)* ujævn: *vegurinn er svo h.* (3. Ið. IV. 23).

hnjúskur (-s, -ar) [hvɩus·gøϙ, hvɩus·(ks)] m. = **hnjóskur** 2.

hnoð (-s, pl. ds.) [hvo:ð] n. **I. 1.** *(það að hnjóða)* Nitning. — **2.** *(lítill hnoðnagli)* et lille Nitsöm. — **3.** *(hnoðhaus) h. á nagla,* Nitningen paa et Söm fortil paa Møtrikken. — **II.** *(það að hnoða)* Ælten, Sammenæltning. — **III. 1.** *(leirburður)* daarlig Digtning: *og það, sem hann afkastaði, varð hálfgert h., en lítill skáldskapur* (JTrSk. II. 158). — **2.** Proppen: *(svartiskóli)* [illegible] *leitast við að troða þurrum vísindalegum undirstöðuatriðum inn í óbreyskaðar barnssálir og kennir svo þetta andlausa h. með hreint og beint kínverskum* [illegible] (Eimr. VIII. 22). — **3.** *hnoða,* Garnnøgle: *Hún gaf honum h. og sagði honum að halda í þráðarendann og elta hnoðana* (GFrTts. 266).

1. **hnoða (gen. ds., pl. -u)** [hvo:ða] n. **1.** Nøgle (Garn). — **2.** (bot.) *blómhnoða.*

2. **hnoða (a)** [hvo:ða] vt. med acc. og dat. **1. a.** nitte (Söm): *h. nagla.* — **b.** med dat.: *h. e-u saman,* sammenflikke n-t; *h. e-m undir sig,* faa en med Besvær kastet til Jorden og holdt nede. — **2.** *(elta)* ælte: *h. deig,* ælte Dej; *h. mó,* ælte, padre Tørv; *h. mótöguur,* [illegible] Tørv. — **3.** (om daarlig Poesi) lave, rime (med Anstrængelse); ogsaa *h. saman: þó aðrir ... geti ekki kallað þesskonar rímur skáldskap, eða þá menn skáld, sem h. þeim saman* (JHall. 313); *h. saman riti,* rable n-t op, afhaspe en Bog. — **4.** *(troða)* proppe, stoppe, trænge: *h. e-u (upp) í e-n,* stoppe n-t i Munden paa en: [illegible] *það handa oddvitanum* (JTrHeið. IV. 21).

hnoða burður [hvo:ðabʏr·ðøϙ] m.: *fara hnoðaburð* el. *fara (niður) á hnoðaburði,* klatre ned fra en Fugleklippe ved *hnoðaburður;* man slynger et Reb om en fremstaaende Klippe, saal. at bægge Ender naar ned lige langt, til Folk som staar nedenfor; disse holder saa fast i den ene Ende, medens den, der er oppe, firer sig ned ved Hjælp af den anden, hvorpaa Tovet kan trækkes ned fra neden af (BrJLVs. 23, ÓDavSk. 372). **-maríustakkur** [-ma:riosdahgøϙ] m. (bot.) en Art af Løvefod (alchemilla glomerulans). **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) kugleakset Star (carex pilulifera, L.).

hnoð gaddur [hvoð·gad·øϙ] m. Bolt. **-hamar** [hvo:þ(h)a·maϙ] m. Nithammer, Klinkehammer. **-haus** [-(h)öy·s] m. nittet Sömhoved.

hnoði (-a, -ar) [hvo:ðɪ] m. **1.** [illegible] **2.** [illegible]

hnoðinn [hvo:ðɪn] pp. af **hnjóða.**

°**hnoðlur** [hvoð·løϙ] fpl. Mikrokokker.

hnoðnagli [hvoð·naglɪ] m. Nitnagle, Klinksöm; — (naut) *(stór h.)* Bolt.

hnoðraþykni [hvoð·raþɪhgnɪ] n. Dække af smaa uldagtige Skyer (Af.).

hnoðri (-a, -ar) [hvoð·rɪ] m. Fnug, Noppe.

hnoðróttur [hvoð·roᵘhdøϙ] a. besat med Fnug.

hnoðsaumur [hvoð·söy·møϙ] m. coll. Nitsöm, Klinksöm (benyttes til Sammenföjning af Plankerne i en Skibsside).

hnoðun (-ar) [hvo:ðøn] f. **1.** *(h. nagla osfr.)* Nitning, Klinken; Sammenflikning. — **2.** *(h. deigs osfr.)* Æltning.

hnoður [hvo:ðøϙ] m. = *hnoðri:* (Ordspr.) *ekki er þar autt, sem hnoðurinn húkir* (GJ.).

hnok (-s) [hvo:k] n. det ikke at have Ro paa sig, Uro: *vertu ekki að þessu hnoki* (Breiðd.).

hnoka (a) [hvo:ga, hvo:ka] vi. være urolig, ikke kunne være stille (Breiðd.).

hnóka (ti) [hvoᵘ:ga, hvoᵘ:ka, hvoᵘχ·dɪ] vi. sidde med Hænderne i Skødet, drive (Árn.).

hnokinleikur [hvo:ɡ̊ɪnlɛi·gøϙ, hvo:ķɪnlɛi·k-] m. Stolthed, Kryhed: *Engin höll er of há fyrir hnokinleik þinn* (StStAndv. III. 86).

hnokinn [hvo:ɡ̊ɪn, hvo:ķ-] a. **1.** *(hokinn)* krum, böjet. — **2.** = *hnókinn.*

hnókinn [hvoᵘ:ɡ̊ɪn, hvoᵘ:ķ-] a. kry: *þarna sitja þær (þ: tturnar) hnóknar og blíndu inn til okkar (inn um glugga)* (Nl., Af.); *ók sæti grafkyr, h.* (JÁGát. 133).

hnokka dragreipi [hvohgadraq·reibɪ, -reipɪ] n. = **hnokkareipi. -kerfi** [-ķɛr·vɪ] n. (Breiðd.) = **hnokkatrje. -reipi** [-rei:bɪ, -rei:pɪ] n. (naut.) Pikfal. **-tinna** [-tɪn:a] f. (ASkaft.), **-trje** [-trjɛ:] n. Vinger paa Rokkens Ten.

hnokki (-a, -ar) [hvohɡ̊ɪ, hvohga(ϙ)] m. **1. a.** *(lítill járnkrókur)* lille Jærnkrog. — **b.** *(í rokk)* Nok paa en Rokketen (undert. lavet af Ben af Torskehoved el. haardt Træ). — **2.** (naut.) Pik, Nok (= *rárhnokki).* — **3.** *(strákhnokki)* lille Dreng, Purk, Pog; *(stelpuhnokki)* en lille Pige, Glut.

hnos [hvo:s] n. **1.** sendrægtigt, ubehændigt Arbejde, klodset Haandteren af n-t. — **2.** n-t, der er æltet el. proppet sammen: (om Tobak) *nasir kvásast, nóg h. nudda af sudda og rudda* (ÓDavVik. 364).

hnosa (a) [hvo:sa] v. **1.** vi. arbejde slovt og ubehændigt, haandtere paa en klodset Maade: *stelpan er alt af að h.* (ogs. refl. *hnosast) með krakkann.* — **2.** vt. med dat. *(tosa)* slæbe, udføre n-t paa en slæbende Maade, traske med n-t: *og varð og svo að hnosa þeim (börnunum) með mér hingað fram eptir* (traske med Börnene herhen) (JThPs. 249).

hnósi (-a, -ar) [hvoᵘ:sɪ] m. en, der trænger sig ind et Sted og er en Byrde for vedkommende (Árn.) (jfr. *uppágerningur);* — om en Skifting: *En á meðan önnur þeirra (þ: álfkonan) var að koma í lag hnósanum, sem þær ætluðu að leggja í vögguna fyrir hið rétta* (JÁÞj. I. 41).

hnoss [hvos] (gen. og pl. ds.) n. [illegible] **(-ar, -ir)** f. **1.** *(dýrgripur)* Klenodie, Kostbarhed. — **2.** *(lán)* et Gode; *hljóta* (el. *höndla) hnossið,* opnaa det attraaede Gode, gaa af med Sejren.

hnossagripur [hvos:agrɪ:bøϙ, -grɪ:p-] m. Klenodie.

hnoss gæti (-is) [hvos·ɡ̊ai·dɪ, -ɡ̊ai·tɪ] n. Lækkerbisken. **-gætur** [-ɡ̊ai·døϙ, -ɡ̊ai·t-] a. lækker.

hnot (-ar, pl. hnetur; dat. pl. **hnotum** og **hnetum)** [hvo:t, hvɛ:døϙ, hvɛ:t-] f. (bot.) Nød (nux).

hnota (a) [hvo:da, hvo:ta] vt. med dat. **1.** gnide sagte, gnubbe, klø: *hnotaðu mjer á milli herðanna!* (Af.); — refl. *hnotast,* gnubbes: *hestarnir eru að hnotast (* [illegible] *kljást).* — **2.** impers.: *það hnotar í bakið og bringuna á kindinni* (el. *henni hnotar í bakið),* Faaret er saa magert, at man kan se Ryghvirvlerne og Ribbenene (Af.); jfr. *hnotber* og *hnotur.* **-bitast** [-bɪ:d-ast, -bɪ:tast] vrefl. smaakævles: *Blöðin hafa notað tækifærið til að h. hvort við annað út af þessu* (Ing. VIII. 99).

hnotakjarni [hvo:daķad·nɪ, -ķar·dnɪ, hvo:ta-] m. Nøddekærne.

hnotber [hvo:tbɛ·r] a. (om Hornkvæg) saa mager, at man kan skelne Rygbenenes Sammenföjning, radmager.

hnot brjótur [hvo:tbrjoᵘ·døϙ, -brjoᵘ·t-] m. Nøddeknækker. **-brúnn** [-brudv] a. nøddebrun.

hnotgjarn [hvo:tɡ̊a(r)dv] a. snublevorn: *hestinum er hnotgjarnt.*

hnotið [hvo:dɪð, hvo:t-] sup. af **hnjóta.**

hnot skógur [hvo:tsgoᵘ·(q)øϙ] m. Nøddekrat, Nøddeskov; is. i Talem.: *fara á hnotskóg,* søge at udspejde, udforske, fiske Nyheder el. søge at faa n-t at vide. **-skurn** [-sgʏ(r)dv] f. Nøddeskal. 1. **-steinn** [-sdɛidv] m. Daddelsten. 2. **-steinn** [-sdɛidv] m. Sten, som man snubler over; Anstødsten. **-sörvi** [-sörvɪ] n. (bot.) Vandkrans (zannichellia palustris, L.).

hnotti (-a, -ar) [hvohdɪ] m. Tue, navnlig om Tuer, som rager frem af Sneen om Vinteren; *grash.,* Græstot.

hnottrje [hvo:trjɛ·] n. Nøddetræ.

hnotur [hvo:døϙ, hvo:t-] fpl. Rygradens og de falske Ribbens Sammenföjning (paa Hornkvæg): *geyma h.,* være saa fed, at Rygledene ikke kan ses.

hnot vaxinn [hvo:dvaχsɪn, hvo:t-] a. kuglerund af Vækst (StÓl. '23, 141). **-viður** [-vɪ:ðøϙ] m. Nøddetræ.

hnúa ber [hvu:abɛ:r] a. mager, knoklet (om Hænderne). **-far** [-fa:r] n. Spor af Knoer. **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Jærnkno.

hnubba (a) [hvʏb:a] vt. **a.** smaastange (ASkaft., Af., Árn.). — **b.** med dat.: *h. e-m,* daske, slaa: *með sínum harða hausnum | hún (þ: strokkbullan) hnubbar á honum dausnum* (JÁGát. 67).

hnubbur (-s, -ar) [hvʏb:øϙ] m. **1.** lille kuglerund Tue. — **2.** lille buttet Dreng (Árn.).

hnúði (-a, -ar) [hvu:ðɪ] m. (zool.) Pukkelhval (megaptera boops).

hnúðkál [hvuð·kau·l] n. (bot.) Knudekaal (brassica oleracea f. gongyloides).

hnuðl [hvʏð·l] n. Krympen, Krysten; Valken af strikkede el. vævede Sager mellem Hænderne.

hnuðla (a) [hvʏð·la] vt. **1.** med acc. og dat. krympe, kryste: *h. e-ð* og *h. e-u: h. e-u saman,* rulle n-t sammen. — **2.** valke, tætte mellem Hænderne: *hvort hann gæti ekki hnuðlað neðan við sokk* (JÁÞj. II. 99).

hnúð myndaður [hvuð·mɪndaðøϙ] a. kugleformet. ° **-svanur** [-sva·nøϙ] m. (zool.) Knopsvane (cygnus olor).

hnúður (-s, -ar) [hvu:ðøϙ] m. **1.** Knude, Pukkel: *h. á baki úlfaldans; h. á staf,* Stokknap. — **2.** *(hryggjarliður hvals)* Ryghvirvel af en Hval (Vf.). **-bakaður** [-r-ba:gaðøϙ, -ba:k-] a. pukkelrygget, skrutrygget. **-baki (-a, -ar)** [-ba:ɡ̊ɪ, -ba:ķɪ] m., **-bakur (-s, -ar)** [-ba:gøϙ, -ba:k-] m. **1.** = *hnúði.* — **2.** (LFR. IX. 224) = *kroppinbakur.*

hnúðuxi [hvu:ðʏχsɪ] m. Pukkelokse.

hnúfa (-u, -ur) [hvu:va] f. = **hnúður.**

hnúfi [hvu:vɪ] m. = **hnúi.**

hnufra (a) [hvʏv·ra] vt. **1.** (Árn.) = *hnubba.* — **2.** refl. *hnufrast við e-ð,* bakse med n-t (Árn.).

hnufrunga (a) [hvʏv·ruŋga] vt. irettesætte, skælde ud (ÓDav.).

hnúfubakur [hvu·voba:gøϙ, -ba:k-] m. = **hnúði.**

hnufur (-urs) [hvʏ:vøϙ] n. **1.** Smaastangen. — **2.** Baksen med n-t.

hnugginn [hvʏɡ̊:ɪn] a. mismodig, nedslaaet, forstemt.

hnúi (-a, -ar) [hvu:ɪ] m. Kno: *með hnúum og hnefum,* af alle Kræfter, med Hænder og Fødder: *berjast fyrir e-u með hnúum og hnefum.*

1. **hnúka (-u, -ur)** [hvu:ga, hvu:ka] f. krumböjet Person; som Øgenavn: *Arngerður h.* (ÓDavÞul. 177).

2. **hnúka (ti)** [hvu:ga, hvu:ka, hvuχ·dɪ] vi. sidde krumböjet.

hnúkaþeyr [hvu:gaþɛi:r, hvu:ka-] m. Føhnvind, Vind fra Jøklerne (og dermed følgende Tøvejr) (ASkaft.).

hnúkur (-s, -ar) [hvu:gøϙ, hvu:k-, hvuχ·s] m. **1.** Bjærgtinde: *tekur í hnúkana,* Bjærgtinderne genlyder af hæftige Vinde; — overf.: det gaar over alle Grænser: *En — svo kom aðalkippurinn kl. 2 um nóttina. En þá tók í hnúkana;* [illegible] *og engin orð til að lýsa því, sem þá gekk á* (Morg. '21, 258); *tekur þá fyrst í hnúkana* (Stillingen bliver först rigtig alvorlig) *ef ekki dugir það fóður, sem nú er til* (Lögr. '15, 14); *færast í hnúkana,* anstrænge sig af alle Kræfter (jfr. *færast í aukana).* — **2.** Hævelse, Forhöjning: *sá alt fólkið ... þrjá hnúka upp úr fljótinu* (JÁÞj. I. 640).

hnulla (a) [hvʏd·la] v. **1.** vt. (Rang.) = *hnuðla.* — **2.** vi. (Loðm.) *dunda: h. við e-ð,* jfr. *hnosa.*

hnullóttur [hvʏd·loᵘhdøϙ] a. rundagtig.

hnullunga ás [hvʏd·luŋgaau:s] m. Rullestensaas. **-berg** [-bɛr·k] n. = **hnullungalag. -grjót** [-grjoᵘ:t] n. coll. Rullestene. **-lag** [-la:q] n., **-röst** [-rös·t] f. (geol.) Lag af Rullestene, Konglomerat.

hnullungur (-s, -ar) [hvʏd·luŋgøϙ, -uŋs] m. Rullesten, rund Sten.

hnupl (-s) [hvʏhpl] n. Rapsen.

hnupla (a) [hvʏhbla] vt. med dat. rapse, negle.
hnuplari (-a, -ar) [hvʏhbları] m. Rapser, Tyv i det smaa.
hnuplsamur [hvʏhpλsamøϱ] a. tyvagtig, rapsevorn.
hnuplungur (-s, -ar) [hvʏhbluŋgoϱ, -uŋs] m. (zool.) Skarv, Aalekrage (halicus carbo, Illig.); no. Kvitlaaring (ved Vintertid, da den er graa = *gráskarfur)* (BH.).
hnusa (a) [hvʏ:sa], **hnúsa (a)** [hvu:sa] vi. snøfte, snuse: *h. af e-m.*
hnúsk [hvus·k] n. Rysten; Stoden, Knusen.
hnúska (a) [hvus·ga] vt. knuse el. støde, saal. at der kommer en Hævelse.
hnúskakrækill [hvus·gakrai:ɡ̊ıdλ, -krai:ķ-] m. (bot.) knudret Firling (sagina nodosa).
hnúskóttur [hvus·go·uhdoϱ] a. = **hnjóskóttur.**
hnúskun (-ar) [hvus·gon] f. = **hnúsk.**
hnúskur (-s, -ar) [hvus·goϱ] m. **1.** *(ójafna, hnúður)* Ujævnhed, Knude, Hævelse: *h. í holdi; Efst á Eyjafjallajökli eru 3 eða 4 hnúðar og er Guðnasteinn einn þeirra og hinn eini jökullausi; hnúskar þessir standa í hring* (ÞThLfr. III. 155). — **2.** (bot.) Udvækst.
hnusla (a) [hvʏs·la] vt. og vi. pille i sig (hvad der falder af hos el. forsmaas af andre, om Heste): *hestarnir geta hnuslað úr kúamoðinu; þeir h. alt upp* (Breiðd.).
hnussa (a) [hvʏs:a] vi. = **hnusa.**
hnúta (-u, -ur) [hvu:da, hvu:ta] f. **1.** *(á legg)* Benhoved med en Del af Knoklen; spec. (Af.) = *lærbein, lærhnúta: Á sprengikvöld fengu menn í pápiskum sið eins og menn torguðu af kjöti. Hjónin fengu hnútuna og lán(g)legginn. Þegar kjötið var af etið, var spotta brugðið um sinina, sem tengir legginn og hnútuna og þau bundin upp um skammbita í baðstofunni; þar áttu þau að hanga alla föstuna. En dytti annaðhvort niður, þá var bóndi feigur, ef leggurinn datt fyr, en húsfreyja, ef hnútan datt* (Af.). — **2.** Skose, Spydighed: *kasta (hreyta) hnútum í e-n (að e-m), senda e-m hnútu(r),* stikle til en. — **3.** det midterste Parti af Essingen (ASkaft.).
hnúta basl [hvu:dabas·λ, hvu:ta-] n. Mængde Knuder, vanskelige at løse. **-brigsl** [-brıχ·sλ] n. Knude, Hævelse (paa Kroppen): *Hrygglengjan er hnútabrigslum hörðum setin* (GFrÚh. 144). **-kerfi** [-ķεr·vı] n. Nerveknudesystem. **-kögur** [-kö:ɡøϱ] n. Knudefrynse. **-letur** [-lε:døϱ, -lε:t-] n. Knudeskrift. **-svipa** [-svı:ba, -svı:pa] f. Knut, Knudepisk, Kat. **-verk** [-vεϱ·k] n. = **hnútabasl.**
hnútyrði [hvu:dırðı, hvu:t-] npl. *(= hnútur)* Skoser, Stiklerier.
hnútóttur [hvu:do·uhdoϱ, hvu:t-] a. knudret.
hnútu band [hvu:døban·t, hvu:tø-] n. et Landtov, fastgjort ved den forreste Tofte i en Baad (Rang.). **-kast** [-kas·t] n. **1.** Kasten med Knogler. — **2.** overf. Skænderi, Polemik, Skosen, Stiklerier, Udskælden.
hnutum [hvʏ:døm, hvʏ:tøm] 1. p. pl. imp. ind. af **hnjóta.**
hnútur, †knútur (-s, -ar) [hvu:døϱ, hvu:t-, †kn-] m. **1. a.** Knude: *hnýta (ríða) hnút,* slaa en Knude; — i overf. Bet. lægge en uoverstigelig Hindring i Vejen: *knút þóttist hann sjá riðinn á því, að hann færi utan* (GKonÆf. 63); *geta eigi leyst e-n hnút,* ikke kunne løse en Knude, ogs. overf.; *e-r vill herða á hnútunum,* en ønsker at stramme Knuden; *búa svo um hnútana,* mage det saaledes; *Vigga og Stebbi vurðu hjón, | vel er um hnúta búið* (alting er klappet og klart) (BóluHj. 221); (Ordspr.) *hver er sínum hnútum kunnugastur,* hver kender bedst de Knuder, han selv har slaaet; *valskur h. = valhnútur, þýskur h. = Pjetursnhútur,* en Slags Splejsning. — **b.** *(á skriðmæli)* Knob. — **2.** (med.) Knude, Hævelse: *stór h. á fætinum,* jfr. *æðah.,* Aareknude. — **3.** (anat.) Nerveknude *(taugah.).*
†hnöggur (acc. **-van**) [hvög:øϱ, hvög·van, hvöχ·t] a. karrig, paaholden.
†hnöggvi [hvög·vı] f. indec. Paaholdenhed.
†hnöggving (-ar, -ar) [hvög·viŋk] f. Anstød.
hnökkóttur [hvöhgo·uhdoϱ] a. (om Faar) med broget Hals (og Ryg).
1. **hnökra (-u, -ur)** [hvö:gra, hvö:kra] f. (Breiðd.) = **hnökri.**
2. **hnökra (a)** [hvö:gra, hvö:kra] v. **1. a.** vi. der danner sig Knuder i Ulden: *kemban hnökrar; ullin er hnökruð* (Árn.). — **b.** vt. *(h. klæði)* noppe Klæde. — **2.** beröre el. skrabe mod Bunden: impers.: *það hnökrar* (f. Eks. naar en Baad gaar over en grund Flod).
hnökra járn [hvö:grajaud·v, -jaur·dv, hvö:kra-] n. Noppejærn. **-pilsa** [-pıl·sa] f. = **hnökraull. -silki** [-sıλ·ɡ̊ı, -sıl·ķı] n. Floksilke. **-ull** [-ʏd·λ] f. Kradsuld.
hnökri (-a, -ar) [hvö:grı, hvö:krı] m. **1.** Ujævnhed, Kurre, Knude (i Uld el. Uldgarn); — i overf. Bet.: Knude, Urenhed: *þar sem illmennskan hrúgar hnökrum hjartans í gegnum hverja taug* (BóluHj. 183). — **2.** Noppe paa en Traad. — **3.** *(doppa)* Prik: *Smáger netblæja, hvít að lit, með þéttum hnökrum til og frá, var bundin upp um hattbörðin* (JTrL. 210). — **4.** *(nabbaþúfa)* Ujævnhed paa Jordens Overflade, lille Tue.
hnökróttur [hvö:gro·uhdoϱ, hvö:kr-] a. **1.** (om Uld) knudret, sammenfiltret. — **2.** *(smáþýfður)* ujævn, ru.
hnökur (-urs, -rar) [hvö:gøϱ, hvö:k-] m. (Af.) = **hnökri.**
hnöllóttur [hvöd·lo·uhdoϱ] a. rundagtig, (om Jordbunden) bestaaende el. fuld af smaa, runde Stene.
hnöllungur (-s, -ar) [hvöd·luŋgøϱ, -uŋs] m. = **hnullungur.**
hnöppuðum [hvöhbøðøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af. **hnappa.**
hnörra (a) [hvör:a] vi. (Skaft., Múl.) = **hnerra.**
hnöttóttur [hvöhdo·uhdoϱ] a. kugleformig.
hnöttur (hnattar, hnettir) [hvöhdøϱ, hvahdaϱ, hvεhdıϱ] m. opr. *knöttur,* s. d. O. **1.** *(knöttur)* kugleformigt Legeme, Klode, Bold: *níða hnöttinn,* arbejde paa n-t, der er færdigt (BH.). — **2.** *(jarðarhnöttur)* Jordklode, Jord, Klode: *á öðrum hnöttum; — umhverfis hnöttinn,* rundt om Jorden.
ho [ho:] interj. hyp: *ho, ho!* — I Barnesproget benyttet som Navn paa Hesten: Pruhest, Hyphest.

hó [hoᵘ:] n. **1.** en Hyrdes Raaben (for at samle Faarene); *missa hóið,* blive ude af Stand til at raabe *hó.* — **2.** interj. Hallo! som Glædesudraab: *hæ og hó!* Hurrah!
hóa (a) [hoᵘ:a] v. **1.** vi. raabe höjt, med langtrukken syngende Stemme, for at samle Faarene: *h. í e-n,* [1]) raabe paa en; [2]) overf.: give en et Vink. — **2.** vt. med dat.: *h. fjenu saman,* samle Faarene med Raab; — overf.: *h. fólki saman.*
hóband [hoᵘ:bant] n. Reb, hvori en Gryde el. Kedel hænger over Ilden: *Yfir eldinum hengu pottarnir í hóbandi: reiptagli upp um bita með löngum járnkrókum neðan í — hóbandskrókum —, sem krækt var í potteyrun* (Eimr. XII. 97).
?hóbó [hoᵘ:boᵘ:] n. (mus.) Hobo. **?-blásari** [-blau:sarı] m. Hoboist.
***hodd** [hot·] npl. Skat, Guld: *hnossin hoddum fáð* (GTh. '95, 217); alm. som förste Sammensætningsled i Kenninger for Mand. ***-brjótur** [-brjoᵘ·døϱ, -brjoᵘ·t-] m. Guldbryder ɔ: Mand.
hoddunefur [hod:ønε:vøϱ] m. = **sljettbakur.**
hof (-s, pl. ds.) [ho:v, hof·s] n. Tempel; ogs. alm. Gaardnavn.
1. **hóf (-s,** pl. ds.) [hoᵘ:v] n. **I. 1.** Maadehold, Maade: *í hófi,* med Maade; *fram úr (öllu) hófi,* over alle Grænser; *með regni úr hófi því* (meget mere end) *sem hjer skeður* (JÓlInd. 232); *e-ð keyrir* (el. *gengur) úr hófi,* n-t gaar ud over de rette Grænser, n-t gaar over Skrævet, n-t gaar for vidt; *meira en góðu hófi gegnir,* udover det sømmelige; *kunna sjer hóf,* være maadeholden, holde sig inden for de rette Grænser; *stilla e-u í hóf,* holde Maade med n-t, holde n-t inden for de rette Grænser; *ætla sjer h. (ætla h. fyrir sjer),* kende Grænsen for sin Styrke, Magt: *óhæf var hún til alls, er vera þurfti, . . . afar ósiðlát ok svörul; var þat leingi áðr nokkru hófi yrði á hana komit* (förend man fik saa nogenlunde Skik paa hende) (EspS. 127); *leita hófanna hjá e-m* (el. *við e-n) um e-ð,* føle sig for hos en, forhøre sig hos en angaaende n-t; (Ordspr.) *sá, sem sig hefur hærra en hófi gegnir, mun lágt leggjast,* den, som ophöjer sig selv mere end passende, vil blive fornedret; *alt kann sá, er hófið kann,* kunne Maaden er at kunne alt; *h. er best í hverjum hlut (alt er best í hófi),* bedst er alt med Maade, der skal være Maade med alting; *ekki er hjá heimskum hófs að leita,* ingen burde vente, at Taaben holder Maade; *þá er til hófs dulist, ef háskinn firrist* (SchMál.), Maadehold glemmes, naar Faren er forbi. — **2.** Maade, Grad: *að sama hófi sem,* i samme Grad som: *Minn er borði brugðinn illa | svo og saumar | að sama hófi* (ÓDavÞul. 77); *tvö eru hófin, og ratar heimskur hvorugt* (SchMál.), der er to Maader, og Daaren kender ingen af dem; *sem semur um hófið við lýðstjórn og jalla* (StStAndv. I. 160). — **II.** *(veisla)* Gilde; spec. *(brúðkaupsveisla)* Bryllupsgilde (Vf.).
2. **hóf** [hoᵘ:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hefja.**
1. **hófa (a)** [hoᵘ:va] vi.: *h.* og *h. til,* holde Gilde.
*2. **hófa-** [hoᵘ:va-] gen. pl. som første Sammensætningsled i Kenninger for Hest, se *hófur.* **-dynur** [-dı:nøϱ] m. Hovslag. **-för** [-fö:r] npl. Hovspor. **-laus** [-löy·s] a. med opslidte Hove. **-skellir** [-sɡ̊εd·lıϱ] mpl. Hovtrampen. **-smár** [-smau:r] a. med smaa Hove. **-spark** [-sbaϱ·k] n. Hovdön. **-sterkur** [-sdεϱ·gøϱ] a. hovstærk. **-tak** [-ta:k] n. Hovslag.
hóf blaðka [hoᵘv·blaþga, -blaðka] f., **-blaka** [-bla·ga, -bla·ka] f. (bot.) **a.** Eng-Kabbeleje (caltha palustris). — **b.** ogs. spec. om denne Plantes store Blade *(= hófur).* **-dýr** [-di·r] n. Hovdyr. **-far** [hoᵘf:a·r] n. Hovspor.
hófdrykkja [hoᵘv·drıhɡ̊a] f. maadeholdende Drikken.
†hof ferð [hof:εrð] f. Lystfart, Lystridt. **-ferðugur** [hof:εrðøɡøϱ] a. hovmodig. **-finnsleikur** [hof:ınslεi:ɡøϱ, -lεi:k-] m. »Hoffinsleg«, en *vikivaki;* omtr. det danske »Offer og Ædelig« *(Hoffinnur* med *Alfinnur* og deres Svende frier til Jomfruerne og byder Gaver for at slippe ind til dem) (jfr. ÓDavVik. 107 ff.).
hóffjöður [hoᵘf·jö·ðøϱ] f. Hesteskosöm.
hoffmannsdropar [hom:ansdro:baϱ, -dro:paϱ, hof·mans-] mpl. Hoffmannsdraaber.
†hoffólk [hof:oᵘλk, -foᵘlk] n. Hoffolk, fornemme Folk.
hófgalli [hoᵘv·gadlı] m. Hovfejl, Hovskade.
†hof garður [hov·garðøϱ] m. Hof; Kongebolig. **-gerð** [-ɡ̊εrð] f. Opførelse af et Hov el. hedensk Tempel. **-gyðja** [-ɡ̊ıðja] f. Præstinde. **-goði** [-go·ðı] m. Tempelpræst.
hóf gresi [hoᵘv·grε·sı] n. = **hófblaðka. -horn** [hoᵘ:f(h)o(r)dv] n. Hovhorn. **-hvarf** [hoᵘf·χwarv, -kvarv] n. Hovrand, Krone (paa en Hests Hov): *vera í h.,* gaa op over Hovene (om Vand): *Bjarni reið yfir ána og var hún í h.* (GFrTís. 179). **-járn** [hoᵘv·jau(r)dv] n. Virkejærn. **-kendur** [hoᵘf·ķεndøϱ] a. hovlignende. **-kyrking** [-ķıϱɡ̊iŋk] f., **-kyrkja** [-ķıϱɡ̊a] f. Hovtrang, Hovtvang, Ænghov: *með hófkyrkju,* ænghovet, tranghovet; *tálga tryppum hófkyrkju,* forebygge Hovtvang ved Beskæring.
hóflátur [hoᵘv·lau·døϱ, -lau·tøϱ] a. moderat, maadeholden.
1. **hóflaus** [hoᵘv·löys] a. **1.** *(gegndarlaus)* umaadelig, grænseløs. — **2.** *(sællífur)* overdaadig, yppig.
2. **hóflaus** [hoᵘv·löys] a. med opslidte Hove (om Heste).
hóf legur [hoᵘv·lεqøϱ] a. **1.** maadeholden, moderat: *hófleg krafa.* — **2.** *(mátulegur)* passende. — **3.** adv. *-lega,* med Maade, passende. **-leysa (-u)** [-lεisa] f. Umaadelighed, Umaadehold.
hófleysi (-is) [-lεisı] n. det at have opslidte Hove.
hóflítill [hoᵘv·li·dıdλ, -li·t-] a. temmelig umaadeholdende.
†hoflýður [hov·li·ðøϱ] m. = **hoffólk.**
hóflyndur [hoᵘv·lındøϱ] a. maadeholden i Sind.
†hofmaður [hov·ma·ðøϱ] m. Hofmand, fornem Mand.
hófmakstur [hoᵘv·maχsdøϱ] n. Indsmøring af Hestens Hove.
†hofmann [hov·man] m. = **hofmaður.**
hofmanna bragur [hov·manabra:qøϱ] m. en fornem Mands Maade at være paa: *hafði hann svein með sér einn eða fleiri, sem heldri mönnum*

þá var titt, er hata vildu a ser hofmannabrag (JÞorkÞjs. 37) **-flöt** [-flö:t] f. npr. »Hoffolksslette« (Slette i Nærheden af *Þingvellir*, i gamle Tider brugt som Idrætsplads); — i overf. Bet. Stadium: *þar sem kept er um verðlaun á h. hámentanna* (GFrTís. 257). **-vik** [-vɪ:k] n. Krig, Haarkrig: *Ennið ... með stórum hofmannavikjum* (Hafst. i BóluHj. 24).

hofmanns upphlaup [hov·mansʏhp(h)λöyp] n., **-uppkast** [-ʏhpkast] n. Svingen sig op paa en Bjælke ved at tage om den med een Haand paa hver Side (JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 142).

hofmenska [hov·mɛnsga] f. **1.** *(staða hirðmanns)* en Hofmands Stilling: (Ordspr.) *ekki er öllum h. hent*, jfr. alle have ej Lykke til Hove at ride. — **2.** *(kurteis framkoma)* hovisk Væsen.

hófmyndaður [hoᵘv·mɪndaðʊʀ] a. hovdannet.

†hof móðugur [hov·mo ðʊɣʊʀ, hom·o- ð-] a. hovmodig. **†-móður** [-mo·ðʊʀ] m. Hovmod.

hof prestur [hof·prɛsdʊʀ] m. Tempelpræst. **-róða** [hov·ro ða] f. elegant klædt Dame, Modedukke: *eldri systurnar ... sátu eins og hofróður inni á palli á vetrum* (JÁÞj. II. 455).

hóf rót [hoᵘv·roᵘt] f. Roden af *hófblaðka*. **-rótarvatn** [-roᵘdarvahtn, -roᵘt-] n. Ekstrakt lavet af *hófrót*, brugt som Lægemiddel.

hóf samlegur [hoᵘf·samlɛɣʊʀ] a. **1.** *(hófsamur)* maadeholden; *(gætilegur)* forsigtig. **2.** *(rólegur)* rolig. **3.** adv. *-lega*. **-samur** [-samʊʀ] a. **1.** *(í mat og drykk)* maadeholden. — **2.** *(í orðum)* diskret (Skírn. '19, 151).

hófsár [hoᵘf·sau·r] a. ömhovet.

hófsemd (-ar) [hoᵘf·sɛmd] f. **1.** *(hófsemi)* Maadehold. — **2.** *(kyrleiki)* Stilhed, Stilfærdighed. — **†3.** *(venja)* Sædvane, Skik.

hófsemdar fjelag [hoᵘf·sɛmdarfjɛ·laɣ] n. Maadeholdsselskab, Afholdsforening. **-fundur** [-fʏn·dʊʀ] m. Afholdsmøde, Maadeholdsmøde. **-maður** [-r·ma:ðʊʀ] m. maadeholdent, afholdende Menneske. **-postuli** [-ʊ-pos·dʊlɪ] m. Maadeholdsprædikant.

hófsemi [hoᵘf·sɛmɪ] f. indec. Maadehold: (Ordspr.) *hófsemin er sú hollasta búsifja* (GJ.), Maadehold er den bedste Husholderske.

hófsgætandi [hoᵘf·sɟai·dandɪ, -ɟai·tandɪ] a. maadeholden, moderat.

hofsiður [hof·sɪ·ðʊʀ] m. Hofskik, Hofliv.

hófskegg [hoᵘf·sɟɛk] n. Hovskæg.

†hofslekt [hof·slɛχt] f. prægtigt Tjænerskab.

hófsliður [hoᵘf·slɪ·ðʊʀ] m. Hovled (paa en Hest).

hófsmaður [hoᵘf·sma·ðʊʀ] m. *(hófsamur maður)* maadeholden Mand *(í stjórnmálum)* moderat (i Politik).

hofsókn [hof·soᵘhkn] f. Hovsogn, Tempelsogn.

hóf sóley [hoᵘf·soᵘlei] f. = **hófblaðka.** **-sprunga** [-sbruŋga] f. Revne i Hoven. **-spænir** [-sbai·nɪʀ] mpl. Hovspaaner.

hofstaður [hof·sda·ðʊʀ] m. Sted, hvor der findes et Tempel. — i pl. *-staðir*, alm. Gaardnavn.

hófsterkur [hoᵘf·sdɛrgʊʀ] a. med kraftige Hove.

°hófstilling [hoᵘf·sdɪdliŋk] f. *(hófsemd)* Maadehold, spec. som Gengivelse af det græske *sophrosyne*: *heldur Sókrates því fram í samræðu þessari að „hófstilling“ hvern hátt á meðmuntunum um það hvað menn telji sér fært og ekki fært* (ÁBjH. 253).

hóf stór [hoᵘf·sdoᵘr] a. med store Hove. **-særi** [-sai·rɪ] n. Ømhovethed. **-tálgun** [-taulgʊn] f. Udvirkning (af en Hestehov).

hófteiti [hoᵘf·tei·dɪ, -tei·tɪ] f. Selskabsglæde.

†hof tyft (-ar) [hof·tɪft] f. Dannelse, Levemaade, Belevenhed. **-tollur** [-todlʊʀ] m. Tempelafgift.

hóf tunga [hoᵘf·tuŋga] f. Hovstraale, Straale. **-tölt** [-töλt] n. Luntetrav.

hófur (-s, -ar) [hoᵘ·vʊʀ, hoᵘ·vs] m. **1. a.** Hov: *hófurinn út utan*, Hovringen; *heill á hófi*, se *hófur*. — **b.**: Kenninger: *hófa-dýr, -freki, -glaður, -ljón, -(h)reinn, -rekkur* osv. = Hest. — **2.** = *hófblaðka, hófgresi*.

hofvik [hov:ɪk] n(pl). = **hofmannavik.**

hofvika (a) [hov:ɪ·ga, -v:ɪ·ka] vt. (Vf.) = **hógvika.**

hóf þjöl [hoᵘf·þjö·l] f. Hovfil. **-þorn** [-þo(r)dn] n. Kastanje, jfr. *vaðhorn, saurhorn*. **-æta** [hoᵘ:vai·da, -ai·ta] f. Hovkræft.

hóg fær [hoᵘχ·fai·r, hoᵘ:-] a. som har en behagelig Gang, magelig at ride paa. **-látlega** [hoᵘ:laudlɛ·ɣa, -laut-, hoᵘq·-] adv. i Stilhed, rolig: *afgreiða stjórnarskr. ofur h.* (i al Stilfærdighed) (Lögr. '15, 38). **-látur** [-lau·dʊʀ, -lau·t-] a. rolig, mild, sagtmodig. **-legur** [-lɛɣʊʀ] a. **1.** *(hógvær)* rolig, mild, sagtmodig. — **2.** *(kyr)* stille, *(hægur)* sagte. — **3.** adv.: *-lega*, ¹) rolig, mildt, stille, sagte: *taka hóglega á e-u*, berøre n-t mildt; *svara hóglega*, svare med milde Ord; *ríða hóglega*, ride sagte; ²) med Maade: *nota náttúruna hóglega* (JSVb. 43). **†-leiki** [-lei·ɟɪ, -lei·ɟɪ] m. **hóglyndi.** **-lífi (-is)** [-li·vɪ] n. mageligt Liv. **-lífisembætti** [-livɪsem·baihdɪ] n. Sinekure. **-lífur** [-li·vʊʀ] a. som fører et mageligt Liv. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. **1.** *(blíðlyndi)* Mildhed, mildt, blidt Sind. — **2.** *(jafnaðargeð)* Sindsro, Sindsligevægt. **-lyndur** [-lɪndʊʀ] a. **1.** *(blíðlyndur)* mild, blid af Sind. — **2.** *(hógvær)* jævnmodig, med Sindsligevægt, rolig i Sind. **-læti** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] n. *(hógværð)* Sindsro; *(blíðlyndi)* Mildhed, Sindets Blidhed. **-samur** [hoᵘχ·samʊʀ, hoᵘ:-] a. = **hógvær.** **-semd (-ar)** [-sɛmt] f. Stilfærdighed. **-seta** [-sɛ·da, -sɛ·ta] f. roligt Liv. **†-settur** [-sɛhdʊʀ] a. rolig, maadeholden.

†hógsetur [hoᵘχ·sɛ·dʊʀ, -sɛ·t-] n. (e. hogshead) Oksehoved.

hóg vik [hoᵘ:vɪ·k, hoᵘq·-] n. Tjænstvillighed. **-vika (a)** [-vɪ·ga, -vɪ·ka] vt. med acc. og dat.: *h. e-m e-ð* el. *h. e-m e-u*: **1.** *(gera e-m greiða)* göre en en Tjæneste. — **2.** *h. e-u* el. *e-m*, flytte n-t (en) langsomt. **-vikinn** [-vɪ·ɟɪn, -vɪ·ɟɪn] a. tjænstvillig, venlig. **-vikni** [-vɪhgnɪ] f. indec. Tjænstvillighed, Venlighed. **-vær** [-vai·r] a. **1.** *(rólyndur, blíðlyndur)* sagtmodig, mild, blid; (Ordspr.) *hógvær vill heldur þegja en þræta* (GJ.). **2.** *(rólegur, hægur)* rolig, stilfærdig; *(með jafnaðargeði)* med Sindsro, jævnmodig. **-værast (a)** [-vai·rast] vrefl. blive roligere, beroliges. **-værð** [-vairð] f., **-væri** [-vai·rɪ] f. **1.** *(lítillæti)* Sagtmodighed, Beskedenhed. — **2.** *(rólyndi)* Rolighed; Sindsro. **-værismaður** [-vairɪsma:ðʊʀ] m. sagtmodigt Menneske. **-værlegur** [-vairlɛ·ɣʊʀ] a. stilfærdig, rolig, sagtmodig; — adv. *-lega*. **-værleikur** [-vairlei·ɟʊʀ, -lei·kʊʀ] m. = **hógværð.**

hoj [hoy:] interj. fy! föj! uh! uf!

hoka (ti) [ho:ga, ho:ka, hoχ·dɪ] v. **1.** vi. *(húka, sitja á hækjum sjer)* sidde krum, sidde paa Huk; *h. við*, göre Holdt. — **2.** vi. *(sitja í ysta sæti)* sidde i det yderste Sæde. — **3.** vt. med dat.: *h. fæti*, krumme Foden.

hokinn [ho·ɟɪn, ho·ɟɪn] a. (jfr. *húka* og *hoka*) krumbøjet: *h. í hnjáliðum*, krumknæet.

hokra (a) [ho:gra, ho:kra] vi. **1.** *(standa eða ganga boginn)* staa el. gaa i en krumbøjet Stilling: *hann hokraði niður eftir götunni*; — *Náskuggar h.* (kryber sammen) | *und nýpu hverri* (BóluHj. 77); *h. undan*, liste sig bort. — **2.** føre en fattig Husholdning, hutle sig igennem (is. som Landmand): *Hann var búinn að hokra þar (á ...) ... stundum með sveitarstyrk, en oftast án hans* (JTrL. 33). — **3.** *h. á e-u*, gemme paa n-t: *hann hokrar á dálitlu af heyi og smjöri frá því í fyrra*.

hókrókur [hoᵘ:kroᵘgʊʀ, -kroᵘkʊʀ] m. Kedelhage.

hokur (-urs) [ho:gʊʀ, ho:kʊʀ] n. fattig Husholdning; Hutlen sig igennem som Landmand.

hol (-s, pl. ds.) [ho:l] n. **1.** Hulhed: *áin hefur myndað h. undir bakkanum*. — **2.** Legemets Hulhed: *á h.*, ind i Brysthulen el. Underlivet: *rífa kistal ... hafði ... ofan í ... og ... (GFrÚbl 10)*

hól (-s) [hoᵘ:l] n. *(hrós)* Ros; *(smjaður)* Smiger: (Ordspr.) *hygginda ráð eru hóls verð* (GJ.), Hoge Raad er Ros værd; *hólið á við hennuka* (GJ.), Ros smigrer Taaben; *bera h. í eyru e-m*, sige en smukke Ting.

1. **hola (-u, -ur)** [ho:la] f. **1.** Hul, Aabning: *fylla holu í tönn*, fylde (plombere) en Tand; *liggja í holu sinni*, ¹) ligge i sin varme Seng; ²) ligge i sin Grav. — **2.** = *holubarn* 2.

2. **hola (a)** [ho:la] vt. udhule; *h. e-u niður e-s staðar*, putte n-t ned et Steds: *líkunum holað þar niður hverju við annars hlið* (JTrSk. I. 352 -3).

hóla biskup [hoᵘ:labɪs·gop] m. Biskop til *Hólar*, se *hóll* 3. **-brún** [-bru:n] f. Bakkekam. **-göngur** [-göyŋ·gʊʀ] fpl. Besøg hos Ellefolk (JÁÞj. I. xix). **-menn** [-mɛn] mpl. Hólabispens Tjænerskab. **-stóll** [-stoᵘdl] m. Hólabispesæde.

Hólar [hoᵘ:laʀ] mpl. npr. Gaardnavn, se *hóll* 3.

†hólbaldur [hoᵘl·baldʊʀ] n. (vældig) Selvros (BH.).

hólbarð [hoᵘl·barð] n. Kanten af en Bakke.

hol bekki (-is) [hol·bɛhɟɪ] n. Hulhed under Bredden af en Flod el. Bæk. **-bektur** [-bɛχdʊʀ] a. med udhulede Bredder: *það er holbekt með ánni*.

hólberi [hoᵘl·bɛ·rɪ] m. **1.** *(smjaðrari)* Smigrer. — **2.** Roser, Lovpriser: *Virgilíus ... og ... Hómer hafa haft óteljandi hólbera* (EÓlKv. 7).

†holblóð [hol·bloᵘð] n. Blod fra Legemets Hulhed.

hól borinn [hoᵘl·bo·rɪn] a. **1.** rosende omtalt (EÓlLach. 105). — **2.** spækket med Ros: *hólborin grein*. **-brjef** [-brjɛ·v] n. = **hólsbrjef.** **-brúka** [-bru·ga, -bru·ka] vt.: *h. e-n*, slaa sig til Ridder paa en (Vf., Sch.).

holbúkur [hol·bu·gʊʀ, -bu·kʊʀ] m. Bughule.

hólburður [hoᵘl·bʏrðʊʀ] m. Panegyrik.

hold (-s, pl. ds.) [hol·t, hol·(t)s] n. **I. 1.** Kød (det levende Kød paa Legemet, i Mods. til *kjöt*, Kød af slagtede Dyr): *h. og bein*, Kød og Knogler; *hold af mínu holdi*, Kød af mit Kød; *lifna í holdi*, blive federe, lægge paa Huldet: *þegar hann svo var farinn að lifna í holdi* (ÞGjD. 5); (Ordspr.) *h. er mold, hverju sem það klæðist* (GJ.), Kød er Ho, hvordan det end pyntes; *h. fylgir hendi* (GJ.); *fagurt er h. fjarri beini* (GJ.). — **2.** pl. *h.*, Fyldighed, Huld: *fella af h., láta holdin, ganga úr holdum*, miste sit gode Huld, afmagres: *Fjörhestar láta fljótt holdin ef þeim er riðið* (ÞGjD. 60); *hlaupa af sjer öll h.*, rende Fedtet af sig; *í (góðum) holdum*, velnæret, ved godt Huld. — **II.** Kød (i kirkelig Forstand): *andinn er að sönnu reiðubúinn, en holdið er veikt* (Bibl, '14, Matt. 26, 41); (Ordspr.) *holdið er torvelt að temja* (GJ.), Kød er svært at døde; *h. spillir heilsu* (GJ.), ved Kødets Lyst Sundhed tabes.

holda far [hol·dafa:r] n. Huld: *alt h. hennar bar vott um náðuga daga* (JTrSk. I. 58); *þriflegt h.*, Velnærethed. **-fje** [-fjɛ:] n. Kødrace. **-hestur** [-hɛs·dʊʀ] m. Hest som gærne er el. let bliver fed. **-hlass** [-hλas·] n. Kødbjærg. **-hnyðja** [-hvɪð·ja] f., **-hnoða** [-hvo:ða] n., **-kikki** [-ɟɪhɟɪ] n. Dyr ved godt Huld, fedt Dyr; spec. fedt Faar. **-kyn** [-ɟɪ:n] n. Race, der udmærker sig ved Fyldighed (Eimr. XVII. 124). **-sæll** [-said·λ] a. som hurtig samler Huld, trives vel. **-vandur** [-van·dʊʀ] a. = **holdvandur** 2.

hold áta [hol·dau·da, -au·ta] f. (med.) Vandkræft (noma). **-auki** [-öy·ɟɪ, -öy·ɟɪ] m. = **ofhyldgun.** **-borinn** [-t-bo·rɪn] a. kødelig. **-brú** [-bru·] f. Kødstrimmel: *fingurinn ... hjekk þó á sin og nokkurri h. lófa megin* (Lhgsk. '00, 227). **-efni** [-d-ɛbnɪ] n. Kvælstof. **-fall** [-t-fadλ] n. Magerhed, Slunkenhed. **-fallegur** [-fadlɛɣʊʀ] a. trivelig, i godt Huld: *Ærin var ... holdfalleg* (ÞGjD. 69). **-fýsn** [-fisn] f. sanseligt Begær. **-flipi** [-flɪ·bɪ, -flɪ·pɪ] m. Kødflig. **-fúi** [-fu·ɪ] m. Forraadnelse i Kødet, Edder, Materie; *(drep)* Koldbrand (gangræna).

holdgast (a) [hol·(d)gast] vrefl. **1.** *(íklæðast holdi)* iføre sig Kødet (Menneskeskikkelse), blive inkarneret. — **2.** *(verða holdugri)* blive fyldigere.

hold geiri [hol·tɟei·rɪ] m. (kileformet) Kødstrimmel (LFR. VIII. 54). **-getinn** [-ɟɛ·dɪn, -ɟɛ·tɪn] a. kødelig, ægte: *hennar eigið holdgetið barn*, hendes eget kødelige Barn (And. II. 278); *Reiðin ... gerir manninn ... að holdgetnum djöfli* (Víd. 107). **-gjafalaus** [-ɟavalöy:s] a. uden Nitrogen: *holdgjafalaust fóður*. **-gjafi (-a)** [-ɟa·vɪ] m. Nitrogen. **-grannur** [-gran·ʊʀ] a. mager (spec. om Dyr). **-gróinn** [-groᵘ·ɪn] a. fastgroet til Legemet.

holdgun (-ar, -anir) [hol·(d)gʊn, -anɪʀ] f. **1.** (= *holdtekja*) Inkarnation. — **2.** det at tiltage i Huld, blive førere el. sværere.

hold hersli [hol·t(h)ɛϙslɪ] n. Haardhed i Kødet, Sklerem: *h. á börnum* (sklerema neonatorum). **-hnjóska (-u, -ur)** [-hvιoᵘsga, hol·-] f. Eksem paa Udgangsheste, hidrörende fra Kulde og Fugtighed.

hol dý [hol·di·] n. bundløst Morads. **-dýpt** [-dift] f. bundløst (hvællende) Dyb. **-dýr** [-di·r] npl. Huldyr (coelenterata) (ÁBjSál. § 48).

hold laus [hold·dlöys] a. kødløs, yderst mager. **-legleiki** [-lɛqlɛi·ɟɪ, -lɛi·ʂɪ] m. Kødelighed, Sanselighed. **-legur** [-lɛqøϙ] a. kødelig, sanselig; — adv. *-lega*. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. = **holdgrannur**. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ʂɪdλ] a. kødfuld, fed. **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ʂɪ] n. Kødfuldhed; — (med.) Fedtsyge (adipositas). **-rosa (-u)** [-ro·sa] f., **-rosi (-a)** [-ro·sɪ] m. **1.** Kødsiden af en Hud (mods. *hárramur*): *holdrosa megin*, paa Kødsiden (af en Hud). — **2.** Blod og Trævler osv., der sidder inden paa Huden: *ná úr skinnunum allri fitu, kjöttægjum og holdrosa* (JSVb. 74). **-samur** [-t-samøϙ] a. **1.** fyldig. — **2.** = *holdasæll*.

holds auki [hol·(t)söy·ɟɪ, -öy·ʂɪ] m. dødt Kød. **-deyðing** [-dɛi·ðiŋk] f. Kødets Dødelse, Askese. **-hyggja** [-(h)ɪɟ·a] f. Materialisme: *(Heiður himinn og björt sól ... hafa ...) mengað sálirnar dálítlu af heilbrigðri holdshyggju* (Skírn. '18, 351).

hold skarpur [hol·tsgaϙbøϙ] a. mager. ° **-skera** [-sɟɛ·ra] vt. operere (JsJs.). ° **-skurður** [-sgʏrðøϙ] m. Operation.

holds mæti [hol·(t)smai·dɪ, -mai·tɪ] n. Kødets Lyst: (Ordspr.) *hætt er h.* **-nautn** [-nöyhtv] f. sanselig Nydelse. **-nautnarlegur** [-nöyhdnarlɛ:qøϙ] a. sanselig.

°**holdsneið** [hol·tsnɛi·ð] f. (med.) Snit.

holds veiki [hol·(t)svɛi·ɟɪ, -vɛi·ʂɪ] f. Spedalskhed (lepra). **-veikraspítali** [-vɛigrasbi:talɪ, -vɛikra-] m. Hospital for spedalske. **-veikur** [-vɛi·gøϙ, -vɛi·k-] a. spedalsk. **-verk** [-vɛϙk] npl. Kødets Gærninger.

hold tekja [hol·tɛ·ɟa, -tɛ·ʂa] f. Inkarnation, Kødspaatagelse. **-tóra** [-toᵘ·ra] f. Smule Kød. **-trefjar** [-trɛvjaϙ] fpl. Kødfibre.

holdugur [hol·døqøϙ] a. fed, korpulent, kødrig, kødfuld, før, førladen.

hold vana [hol·dva·na] a. indec. mager. **-vandur** [-vandøϙ] a. **1.** kræsen m. H. t. (Dyrs) Ernæringstilstand: *að eðlisfari var hann bæði h. og vildi fóðra vel* (ÞGjUf. 5). — **2.** som er vanskelig at fodre. **-votur** [-vo·døϙ, -vo·t-] a. gennemblødt, vaad indtil Skindet.

hólf (-s, pl. ds.) [hoᵘl·v] n. **1.** Skuffe, Afdeling (i et Skatol el. desl.): *h. í skattholi* osv. — **2.** Hvælving: *baðstofan öll þiljuð í h. og gólf* (med panelede Vægge og Bræddegulv) (JÁÞj. I. 118).

hólfa (a) [hoᵘl·va] vt. inddele i adskilte Rum, inddele ved Skillevægge: *Hólfað er hús með lásum* (JÁGát. 54); *h. sundur*, afskille, afskildre.

holfenni [hol·fɛn·ɪ] n. coll. hule Snedynger.

hólflöt [hoᵘl·flö·t] f. Höj, flad foroven, flad Höj.

holfrerar, hólfrörar [hol·frɛ·raϙ, hoᵘl·frö·raϙ] mpl., **hólfrör** [-frö·r] npl. ujævnt, opsvulmet, i Reglen udhulet Isdække langs Bredden af en Indsø el. af Havet (Af.).

hólfur (-s, -ar) m. (Sch., Af.), **hólfur (-urs,** pl. ds.) [hoᵘl·vøϙ] n. (Breiðd.) = **hólf** 1.

hólgefinn [hoᵘl·ɟɛ·vɪn] a. som holder af Ros el. Smiger.

hol geifla [hol·ɟɛibla] f. = *holskefla*, Braadsø. **-geiflusamur** [-ɟɛiblosa:møϙ] a. med hyppige Braadsøer.

hól girnd [hoᵘl·ɟɪ(r)nt] f. Begærlighed efter Ros el. Smiger. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. som elsker Ros el. Smiger; *(sjálfhælinn)* pralende.

hol góma [hol·goᵘ·ma] a. indec. med Ganespalte (Hareskaar): *vera h.*, have en Ganespalte (Hareskaar). **-grafa** [-gra·va] v. **1.** vt. udhule: *nú eru þar holgrafnar hlíðar* (StStAndv. II. 304); *(grafa göng í gegnum e-ð)* grave en Gang gennem n-t. — **2.** vi. suppurere: *e-ð holgrefur*, der gaar stærk Betændelse i n-t, n-t suppurerer: *Mjöðmin og lærið holgróf alt með beini* (JÁÞj. II. 45). **-graftarmein** [-grafdarmɛi:n] n. ondartet Byld. **-greypa** [-grɛi·ba, -grɛi·pa] vt.: *h. e-ð*, sætte Kiler (Svalerumper) ind i n-t; — pp. *holgreyptur*, svalerumpeformet. **-gryfja** [-grɪvja] f. nedgravet, udhulet Fordybning. **-gröftur** [-gröfdøϙ] m. **1.** *(grafin göng)* nedgravet Gang, Gravning; *(útgröftur)* Udhulen: *h. árinnar undan bökkunum*, Aaens Udhulen af Bredderne. — **2.** *(bólga, igerð)* ondartet Betændelse, Suppuration. **-herðar** [ho:λ(h)ɛrðaϙ] fpl. Hulheden mellem Skuldrene. **-himna** [-(h)ɪmna] f. Bughinde. **-himnubólga** [-(h)ɪmnoboᵘl·ga] f. (med.) Bughindebetændelse (peritonitis).

hólhjarn [hoᵘl·ɧa(r)dv] n. Isskorpe el. frossen Sne i Skraaningen paa en Höj.

hol hljóða [hol·hλιoᵘ·ða] a. indec. hul (om Stemmen). **-hljómur** [-hλιoᵘ·møϙ] m. hul Klang. **-hnjóska** [-hvιoᵘ·sga] f. (ASkaft.) = **holdhnjóska**. **-hnúfa (a)** [-hvu·va] vt. *(pukra með e-ð)* göre n-t el. behandle n-t hemmelig og ligesom skamfuldt (Af.) (jfr. *volhnúast)*. **-hnúska** [-hvusga] f. (BH.), **-hnúskur** [-hvusgøϙ] m. = **holdhnjóska**. **-hnöttur** [-hvöhdøϙ] m. **1.** *(holur hnöttur)* hul Kugle. — °**2.** *(lofthnöttur)* Ballon. **-hroði** [-hϙo·ðɪ] m. **1.** Lugteben, no. silben (i Snuden paa Faar og Kvæg) (ossa ethmoidea). — **2.** *(heimska, bull)* dum Snak, Vaas.

hólhvirfill [hoᵘl·χwɪrvɪdλ, -kvɪrvɪdλ] m. Toppen af en Höj (LFR. IX. 84).

hol höggva [ho:λ(h)ögva] vt. hugge ind i Legemets Hulhed. **-hönd** [-(h)önt] f. Armhule. **-il** [-l·ɪ·l] f. Fodsaalens Hulning, Svang. **-járn** [hol·jau(r)dv] n. Huljærn, Hulmejsel.

hólka (a) [hoᵘλ·ga, hoᵘl·ka] vt. med dat. **1.** *h. fram af sjer*, skubbe fra sig: *Þeir draga öll þess háttar mál á langinn og h. þeim fram af sér* (GFrTís. 198). — **2.** holke i sig, sluge: *h. e-u í sig* (Árn.); *Og hólkið þér í yður, herra minn* (JÁÞj. II. 536). — **3.** refl.: *hólkast*, være meget vid: *fötin hólkast utan á honum*, Klæderne er ham meget for vide; (Talem.) *láta e-ð hólkast eins og verkast vill*, lade n-t gaa paa bedste Beskub: *Það er ekki ráðlegt að láta það hólkast eins og verkast vill á valdi ósjálfráðra hvata og blindra fýsna, hvernig hegðun vor fellur í farvegi* (MHUpp. 165).

hol kefli [hol·ʂɛblɪ] n. hul Cylinder. ° **-kerfi** [-ʂɛrvɪ] n. Cellevæv.

hólkkveikur [hoᵘλ·kvɛi·gøϙ, hoᵘl·kvɛi·køϙ] m. Rundbrænder.

hol klaki [hol·kla·ɟɪ, -kla·ʂɪ] m. Hævning af det øverste Lag i løs og fugtig Jord, is. naar Frosten er forsvundet i det underliggende Lag, saal. at der opstaar en Hulhed mellem Lagene. **-knöttur** [-knöhdøϙ] m. = **holhnöttur.** ° **-kúla** [-ku·la] f. Granat. ° **-kúlubyssa** [-kulobɪs:a] f. Mørser. **-kúptur** [-kufdøϙ] a. konkav-konveks.

hólkur (-s, -ar) [hoᵘλ·gøϙ, hoᵘl·k-] m. **1. a.** *(sívalningur, sívöl pípa)* Holk, cylindrisk Ring; Cylinder, Rör. — **b.** *(skúfhólkur)* spec. Guld- el. Sølvcylinder omkring Foden af Silkekvasten paa Huen til den islandske Kvindedragt. — **c.** *(haglagríður)* daarlig Bøsse. — **2.** *(á bandenda)* Nod. — **3.** en större *askur* (Skaft., Sl.): *kýrin tók að mjólka* | *og fylti upp alla hólka* (ÓDavÞul. 181). — **4.** *(vítt fat)* vidt Klædningsstykke. — **5.** = *átvagl.*

holkveikur [hol·kvɛi·gøϙ, -kvɛi·k-] m. rörformet Væge.

hólkvíður [hoᵘλ·gvi·gøϙ, hoᵘl·k-] a. meget vid.

hóll (-s, -ar) [hoᵘd·λ, hoᵘl·s, hoᵘ:laϙ] m. **1. a.** Höj: *hólar og hæðir*, Höje og Bakker; *láta e-ð líða um hól og dal*, slaa n-t hen, trække n-t i Langdrag. — **b.** = *álfhóll*, Höj, beboet af Ellefolk el. underjordiske Væsener, jfr. *hólagöngur*; — *gylla í hóla*, rose: *ekki var þar mjög í hóla gylt (í líkræðunni)* (Lögr. '12, 11); *hann er eins og genginn út úr hól*, (egl. han er ligesom han har været hos Ellefolk, er blevet elleskudt, forgjort) han er ligesom halvfjantet, kejtet og aandsfraværende. — **c.** Tykhed i Traaden naar den spindes; — overf.: *svona teygðist lífsþráður Sigrúnar fram úr kembulopa tilverunnar, ýmist með hólum eða bláþráðum, hnökrum og snurðum* (Eimr. II. 31). — **2.** (pop.) (naut.) Kommandobro (paa en Trawler). — **3.** pl. npr. *Hólar*, Navn paa flere Gaarde, is. *Hólar í Hjaltadal* paa Nordlandet, Bispesæde i gamle Dage, nu Landbrugsskole.

Hol land [hol:ant] n. npr. Holland, Nederlandene. **-lendingur (-s, -ar)** [-l:ɛndiŋgøϙ, -iŋs] m. Hollænder. **-lenska (-u)** [-l:ɛnsga] f. Hollandsk, det nederlandske Sprog. **-lenskur** [-l:ɛnsgøϙ] a. hollandsk.

hollindi [hol:ɪndɪ] m. dobbelt vævet Baand (vinculum rotundum e cavo texturae genere, Sch.): *bæði sessan og lendklæðið voru bundin ofan í hnakkinn með svörtum hollinda* (JThMk. 309—10).

holl legur [hod·lɛqøϙ] a. ærlig, oprigtig; — adv. *-lega*. **-lyndur** [-lɪndøϙ] a. loyal. **-ráður** [-rau·ðøϙ] a. som giver gode Raad. **-ræði (-is,** pl. ds.) [-rai·ðɪ] n. godt Raad. **-samlegur** [-λ-samlɛ·qøϙ] a. = **hollur**.

hollur [hod·løϙ, f. hod·λ, n. hoλ·t] a. **I.** om levende Væsener: **1.** *(mildur, ljúfur)* mild, naadig, huld: *hollar vættir*; — *vera e-m hollur*, være en naadig, være en bevaagen (om Stormænd el. höjere Væsener). — **2.** tro, hengiven, huld: *h. húsbónda sínum*, tro mod sin Herre. — **II.** om Ting og Begreber: **1.** hensigtsmæssig, formaalstjænlig, sund, heldbringende, god: *e-m er e-ð hollast*, n-t er bedst for en; *holl ráð*, gode Raad; (Ordspr.) *holl eru hugsvinns ráð* (GJ.), meget værd er den vises Raad; *sjálfs er höndin hollust*, Selvhjælp er bedst; *holl er bætandi hönd* (Sch., Mál.), jfr. Haandehjælp er bedre end Mundehjælp; *holl eru hags manns högg* (GJ.), Gavn gör den haandnemmes Hammerslag; *heima er hverjum hollast* (Sch. Mál.), hjemme er bedst at hvile; *holt er heima hvað*, hjemme er bedst; *h. er haustskaði*, Høsttab gör mindst Skade; *h. er haustskurður* (GJ.), Høstslagtning er bedst (naar Bonden allerede om Efteraaret kan forudse Fodermangel og slagte Faarene, i Stedet for at vente med det til senere). — **2.** *(heilsusamlegur)* sund: *það er ekki holt að baða sig rjett eftir máltíð*; *hollur og óhollur matur*.

hollusta (-u) [hod·losda] f. **1.** *(trygð)* Troskab, Hengivenhed: *drottinh.*, Troskab mod ens Herre; *heita e-m hollustu*, love en Huldskab. — **2.** *(heilnæmi)* Sundhed, Gavnlighed for Helbredet: *h. matar og drykkjar.*

hollustu eiður [hod·λostoɛi:ðøϙ] m. Hyldningsed. **-hættir** [-haihdɪϙ] mpl. sanitære Forhold: *h. skólans*. **†-maður** [-ma:ðøϙ] m. fortrolig Ven.

holl vinur [hod·lvɪ·nøϙ] m. fortrolig Ven. **-vættur** [-vaihdøϙ] f. el. (pop.) m. velgörende Væsen, Skytsaand, Genius.

hólma [hoᵘl·ma] vt.: *h. e-n af*, isolere en ved at slaa rundt om ham, jfr. *hólmur* 3.

holmál [hol·mau·l] n. Rummaal, Rumfang: *mæla h. tunnu*, maale Rumfanget af, visere, justere et Fad.

hólma skítur [hoᵘl·masɟi:døϙ, -sɟi:t-] m., **-skuði** [-sgʏ·ðɪ] m. se **hólmur** 3.

hólm frerar [hoᵘl·mfrɛ·raϙ] mpl. (Vopnf.) = **holfrerar**. **-fríður (-ar, -ar)** [-fri·ðøϙ] f. npr. **-fröri** [-frö·rɪ] m. (Af.) = **holfrerar**. **-ganga** [-gauŋga] f. Duel, Tvekamp. **-garður** [-garðøϙ] m. npr. »Holmegaard« i Rusland, Egnen omkring Novgorod.

hólmi (-a, -ar) [hoᵘl·mɪ] m. = **hólmur** 1. og 3.

hólmikill [hoᵘl·mɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ʂ-] a. pralerisk.

°**hólm lenda** [hoᵘl·mlɛnda] f. Enklave. **-stefna** [-sdɛbna] f. forudbestemt Møde, hvor der skal foregaa en Duel.

hólmur (-s, -ar) [hoᵘl·møϙ] m. **1. a.** *(eyja, blettur, umflotinn af vatni)* Holm, lille Ø. — **b.** npr. *Hólmurinn*, Navn paa en stor flad Strækning i *Skagafjörður*. — **2.** Holm, Sted for Tvekamp: *En ekki reynir á hreysti kappans fyr en á hólminn kemur* (GFrE. 54); *skora á hólm*, udfordre til Duel; *ganga á hólm, berjast á hólmi*, duellere; (Ordspr.) *seint er að hervæðast, þegar á hólminn er komið*, det er sent at ruste sig, naar man staar paa Slagmarken; *leysa sig af hólmi*, frikøbe sig fra en Duel (om den overvundne); — i overf. Bet.: *leysa e-n af hólmi*, frigöre en (for ens Ansvar el. Pligter osv.), afløse en: *Ráðherra hefir leyst konungsvaldið af hólmi og tekið ábyrgðina á sig* (Alþ. '11, B. II. 679). — **3.** uslaaet Stykke Græsmark, hvor der er slaaet rundt omkring, »Græsholm«. Naar en Høstkarl bliver isoleret paa en saadan Græsholm, ved at

de andre Høstkarle har slaaet rundt om ham, men dog især hvis han ikke er færdig med den, inden han gaar hjem el. lægger sig til at sove, bliver han kaldt *hólmaskitur* el. *hólmaskuði*.

hol mæling [hol·mai·liŋk] f. Maaling af Fades Rumfang; Visering. **-nabbi** [-nab·ɪ] m. (med.) Fistel. **-nafar** [-na·vaǫ] m. Stikbor. **-nál** [-nau·*l*] f. Kongle.

hólnfröri [hoᵘl·nfrö·rɪ] m. (SMúl.) = **holfrerar.**

holóttur [ho:loᵘhdøǫ] a. hullet, porøs.

hólóttur [hoᵘ:loᵘhdøǫ] a. bakket.

hólpinn [hoᵘλ·bɪn, hoᵘl·p-] a. **1.** frelst. — **2.** *vera h.*, være godt hjulpen; *þykjast h.*, prise sin Lykke: *við fengum helli-dynjandi rigningu, svo að jeg þóttist h. að hafa svona góð hlífðarföt.*

1. **hol rífa** [hol·ri·va] vt. oprive Bugen paa; — pp. *holrifinn* **-rista** [-rɪsda] f. Opsprætning af Maven. 2. **-rista** [-rɪsda] vt. opsprætte Maven. **-rómaður** [-ro·maðøǫ] a. med hul Stemme. **-rómur** [-ro·møǫ] m. hul Stemme. **-rúm** [-ru·*m*] n. Hulrum. **-ræsagerð** [-raisaɢɛr·*ð*] f. Kloakanlæg. **-ræsi** [-rai·sɪ] n. **a.** *(í götu)* Kloak. — **b.** Drænledning, tildækket med Jordklumper (mods. *mölræsi)* (Stj. '99, B. 212).

hólsamur [hoᵘl·samøǫ] a. pralesyg.

holsár [hol·sau·r] n. Hulsaar, penetrerende Saar, dybt og alvorligt Saar.

hólsbrjef [hoᵘl·sbrjɛ·*v*] n. rosende Brev, Anbefalingsbrev.

Holsetuland [hol·sedølan·t, -setø-] n. npr. = **Holtsetaland.**

Hólsfjöll [hoᵘl·sfjödλ] npl. npr. Egn i det nordlige Island.

hol skafl [hol·sgabλ] m. (Vf.), **-skefla** [-sɡɛbla] f. Braadsø, hul, stor, fraadende Bølge, Styrtesø, hul Søstyrtning: *það gengur holskeflum*, der gaar en hul Sø. **-skotinn** [-sgo·dɪn, -sgo·t-] a. gennemskudt: *með brotinn vænginn og holskotið hjartið* (GFrÚbl. 48).

hólskryppi [hoᵘl·sgrɪhbɪ] n. kejtet og aandsfraværende Menneske (Þing.).

hol skrúfa [hol·sgru·va] f. Møtrik, Skruemoder. **-skuggsjá** [-sgʏksjau] f. Hulspejl. **-skurður** [-sgʏrðøǫ] m. Underlivsoperation.

hólsmunir [hoᵘl·smʏ·nɪǫ] mpl. Praleri.

hol spegill [hol·sbei·jɪdλ] m. Hulspejl. **-steypa** [-sdei·ba, -sdei·pa] f. Hulstøbning. **-stinga** [-sdiŋga] vt. gennembore, stikke Hul paa: (Ordspr.) *kýli skal h., svo kann það læknast* (Málshb. 191), der skal stikkes Hul paa Bylden, at den kan læges. **-stór** [-sdoᵘ·r] a. med stor Fordybning i, meget konkav (Kvöld. I. 67). 1. **-súða** [-su·ða] vt. (i Skibsbygning) befæste en Planke i Skibssiden uden först at tildanne Kanten paa den underliggende Planke, mods. *afsúða*. 2. **-súða** [-su·ða] a. indec. for konveks (ved at Plankerne i en Baads Sider ikke tildannes efter hinanden).

1. **holt (-s,** pl. ds.) [hoλ·t] n. **†1.** Skov; i denne Bet. forældet, undt. i Udtr.: *oft er í holti heyrandi nær*, Skov har Øren og Mark Øjne; *um holt og hæðir*, over Stok og Sten; *sjá í gegnum h. og hæðir*, se tværs igennem alting. — **2. a.** ujævn, ofte stenet Stykke Jord, delvis blottet for Grönsvær (Nl.). — **b.** *(hæð)* Bakke (Sl.). — **3.** npr. **a.** alm. Gaardnavn, ogs. som sidste Led i Sms. — **b.** pl. Egn i Rangárvallasýsla.

2. **holt** [hoλ·t] adv. i Talem.: *h. og bolt*, hulter til bulter.

holta bunga [hoλ·dabuŋ·ga] f. oval Bakke. **-jóka** [-joᵘ:ga, -joᵘ:ka] f. Dynd paa Bakker *(holt)* (Mýr.). **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mand fra *Holt* (1. *holt* 3. b.). **-mór** [-moᵘ:r] m. (EÓlLach. 56) = 1. **holt** 2. b. **-rót** [-roᵘ:t] f. (bot.) Roden af *lambagras* (silene acaulis); (Ordspr.) *alt er það matur, sem í magann kemur nema h. og harðasigur* (GJ.) el. *alt er matur, sem í magann kemst, nema óskafið gedduroð og ósoðnar holtarætur* (JÁÞj. II. 554). **-safn** [-sab·v] n. Samling Höjdedrag: *Kambsheiði, sem líka er h. vöxtumikið með grjótum og ýmsum ...* (ÞTh. Lýs. I. 276). **-sóley** [-soᵘ:lɛi] f. (bot.) Fjældfimmer (dryas octopetala). **-sægjur** [-sai:jøǫ] fpl. = *holtarót: alt er matur, sem í magann kemur, nema óseyddar h. og hrútaber* (SchMál.)

[?] **holtaugar** [hol·töy·qaǫ] fpl. (anat.) Ganglier.

Holta vörðuheiði [hoλ·davörðohei:ðɪ] f. npr. Fjældhede mellem Nord- og Sydvestlandet. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. Taage over Höjderne (der ikke lægger sig over de lavest liggende Strækninger). **-þokuvæl** [-þo·gøvai:*l*, -þo·kø-] n. taagede, poetiske Vræl (JHall. 193). **-þór** [-þoᵘ:r] m. **1.** (min.) hvidlig Kisel (opalfarvet). — **2.** Navn paa Ræven: Mikkel (GV.).

holtrið [hoλ·drɪ·*ð*] n. stejl Bakke.

Holt setaland [hol·sedalan·t, -seta-] n. npr. Holsten. **-seti (-a, -ar)** [-se·dɪ, -se·tɪ] m. Holstener.

holtsgata [hoλ·(t)sga·da, -ga·ta] f. Vej over en Bakke.

holtönn [hol·tön] f. **1.** hul Tand. — **2.** Gifttand.

holu barn [ho:løbad·v, -bar·dv] n. **1.** = *holukrakki.* — **2.** = *holufiskur.* **-fiskur** [-fɪs·gøǫ] m. en Udløber fra Tyggemusklen, som gaar igennem *nálhúsið (= krummafiskur)*, se *þorskhaus.* **-krakki** [-krahɢɪ] m. **1.** *(óskilgetið barn)* uægte Barn. — **2.** n-t man ikke har udført, fordi man har glemt el. overset det (Árn.).

holun (-ar) [ho:løn] f. Udhuling.

hol und [ho:lʏnt] f., **-undarsár** [-øndaǫsau:r] n. = **holsár.**

holur [ho:løǫ] a. hul: *h. (að) innan*, indvendig hul; ?*h. sjór*, hul Søstyrtning, Krapsø.

hol urð [ho:lʏrð] f. hullet Stengrund (no. glopurd). **-urt** [-ʏǫt] f. (bot.) Strand-Limurt (silene maritima).

***holuvættur** [ho:løvaihdøǫ] f. magisk Benævnelse paa en Ræv (ÓDav. Þul. 99).

?**hol vegur** [hol·ve·qøǫ] m. Hulvej. **-vídd** [-vit] f. Rumvidde: *hærri hvelfinga h. mældu* (Klopst. VIII. 289). **-þýfi** [-þi·vɪ] n. coll. (Af.) = **kamraþýfi.** **-æð** [ho:lai·*ð*] f. Hulaare (vena cava).

hómerskur [hoᵘ·mɛrsqøǫ] a. homerisk.

?**hómópati (-a, -ar)** [hoᵘ:moᵘpa:dɪ, -pa:tɪ] m. Homøopat.

hónefur (-s, -ar) [hoᵘ:nɛ·vøǫ] m. Krogen paa Grydebaandet *(hór).*

hop (-s) [ho:p] n. **1.** *(undanhald)* Vigen tilbage, Tilbagetog, Retirade. — **2.** *(ávæningur) heyra h. á e-u*, høre Rygte om n-t (jfr. JThMk. 227).

hóp (-s, pl. ds.) [hoᵘ:p] n. bred Vandflade i Nærheden af Havet og i Forbindelse med dette, i Regelen dannet af en Flod, der løber ud i Havet (jfr. ty. Haff og »Haabet« ved Palsgaard, Bjærge Herred).

hopa (a) [ho:ba, ho:pa] v. **1.** vi. vige, trække sig tilbage, retirere: *h. aftur, h. á hæl*, ds.; *h. (á hæl) undan* (el. *fyrir) e-m*, vige for en. — **2.** vt. med dat. lade vige: *Hann hopaði hestinum úr götunni* (JÁÞj. I. 291).

hópa (a) [hoᵘ:ba, hoᵘ:pa] vt. gruppere; — refl. *hópast, h. sig*, samle sig i Grupper; trække sig sammen.

hópakaup [hoᵘ:baköy:p, hoᵘ:pa-] npl. en gros Køb, Massekøb: *Verðið í Kaupmannahöfn í hópakaupum* (en gros Pris) *til útflutnings* (JSVb. 45): *selja e-ð í hópakaupum*, sælge n-t en gros: *fiskikasirnar voru seldar í hópakaupum* (ÞThFerð. III. 73).

hópan [hoᵘ:ban, hoᵘ:pan] f. = **hópun.**

hópkensla [hoᵘ:pɟɛnsla] f. Klasseundervisning.

hoplax [ho:blaχs, ho:p-] m., **hóplax** [hoᵘ:blaχs, hoᵘ:p-] m. Laks (salmo salar) om Efteraaret, naar den vandrer ud i Havet (jfr. BSFisk. 87). — Formen *hoplax* forklares ved Folketroens Mening, at Laksen gaar baglængs (jfr. *hopa)* ud i Havet.

hópmynd [hoᵘ:bmɪnt, hoᵘ:p-] f. Gruppebillede; Tableau.

hopp (-s, pl. ds.) [hohp] n. **1. a.** *(það að hoppa)* Hoppen; *(stökk)* Hop, Spring. — **b.** spec. Hoppen, Dansen. — **2.** larmende Lystighed: *hann heyrði dynja h. og hó* (MJ. II. 292); *h. og hí*, se *hí.*

hoppa (a) [hohba] vi. hoppe, springe i Vejret: *h. yfir taug*, springe over et Tov; sjippe.

hoppan (-ar, -ir) [hohban] f. = **hopp.**

hoppintegla (-u, -ur) [hohbɪnteɡ·la] f. vilter og stöjende ung Pige (Sl.).

hopptaug [hohptöy·*q*] f. Sjippetov.

hoppunarleikur [hohbonarlɛi:gøǫ, -lɛi:køǫ] m. Hoppen (som Leg) (ÓDavSk. 89).

hoppungur (-s, -ar) [hohbuŋgøǫ, -uŋs] m. Redskab til Forelfangst, med en el. to Medekroge af forskellig Störrelse; mellem Krogene og Dybsloddet dækkes Snoren af et Stykke törret Fiskeskind: *voru silungar veiddir ... stundum, þegar ís var kominn á vötn, með sérstöku verkfæri sem menn kölluðu „hoppung"* (ÞThLfr. III. 153, id. Ferð. IV. 92; jfr. LFR. VII. 45 og ÁM. 226b, 8vo).

hopsi (-a) [hohpsɪ] m. Hopsa.

hópun (-ar) [hoᵘ:bøn, hoᵘ:pøn] f. Opdyngen, Sammenhoben.

hópur (-s, -ar) [hoᵘ:bøǫ, hoᵘ:pøǫ] m. **1.** Hob, Skare, Flok, Masse: *h. af mönnum, álftum, skipum osfr.*; — *hópum saman*, i Hobevis, i Massevis. — **2. a.** Kres: *kátur vinahópur*, en Kres af muntre Venner; *nefndin kýs úr sínum hóp til eins árs formann og skrifara*, Kommissionen vælger af sin Midte for et Aar en Formand og en Sekretær. — **b.** Selskab: *halda hóp(inn)*, holde Trop; *jeg sá hann í þeirra hóp*, jeg saa ham i deres Selskab, blandt dem; *í sinn hóp*, i sin Kres: *hann var feiminn og fálátur við ókunnuga, en gat verið mesti æringi í sinn hóp* (mellem sine fortrolige Venner); *prýða hópinn*, være en Pryd for Selskabet.

hor (-s) [ho:r] m. (Af. altid n.) **1.** *(megurð)* Magerhed. — **2.** *(hungurvesöld)* ussel Tilstand paa Grund af Hunger: *deyja* (el. *fara) úr h.*, dø af Sult; *detta niður í h.*, sulte ihjel. — **3.** *(í nefi)* Næseslim, Snot.

1. **hó r (-s,** (pop.) **-rs; -ar)** [hoᵘ:r, hoᵘǫ·s] m. Grydekrog; i ældre Tider ogsaa om en Stang (af Træ el. Jærn), böjet forneden i Form af en Krog; paa Krogen kunde hænges en Slags Aag, til hvis Ender Grydens Øren fæstedes ved Baand, medens Krogen paa den egentlige *hór* bar Grydens el. Kedelens Haandtag *(hadda).*

2. **hór (-s)** [hoᵘ:r] n. Hor; Utugt: *drýgja h.*, bedrive Hor.

hóra (-u, -ur) [hoᵘ:ra] f. Hore, Skøge, prostitueret Kvinde: (Ordspr.) *h. verður engin eins manns vegna* (GJ.), for een Mands Skyld bliver ingen Kvinde til Hore.

horaður [ho:raðøǫ] a. mager.

†**hóran (-ar)** [hoᵘ:ran] f. = 2. **hór.**

horast (a) [ho:rast] vrefl. blive magrere, afmagres: *h. niður*, ds.

hórast (a) [hoᵘ:rast] vrefl. bedrive Hor: *h. við* (med) *e-a.*

hórbarn [hoᵘr·ba(r)dv] n. Horeunge.

hor bjór [hor·bjoᵘ·r] m. (tyndt) Skind af et magert Kreatur (JÁÞj. II. 280). **-blaðka** [-blaþga, -blaðka] f., **-blaka** [-bla·ga, -bla·ka] f. Bukkeblad (menyanthes trifoliata).

hór brot [hoᵘr·bro·t] n. Ægteskabsbrud. **-brotsmaður** [-bro(t)sma:ðøǫ] m. Ægteskabsbryder.

horbrölt [hor·bröλt] n. magre, afkræftede Kreaturers Bevægelser (is. for at komme paa Benene); overf.: Hutlen sig igennem: *eitthvað það kæmi fyrir, sem gerði skjótan og góðan endi á þessu „horbrölti" þeirra* (JTrL. 86).

hórbætur [hoᵘr·bai·døǫ, -bai·tøǫ] fpl. Bøde for Ægteskabsbrud.

hor böng [hor·böyŋk] f., **-dálkur** [-dauλgøǫ, -daulkøǫ] m. radmagert Menneske el. Kreatur. **-dauði** [-döy·ðɪ] m. Hungersdød. **-dauður** [-döy·ðøǫ] a. død af Sult. **-dingull** [-diŋgødλ] m. Snot.

hór dómlegur [hoᵘr·doᵘmlɛ·qøǫ] a. ukysk, utugtig. **-dómsmaður** [-doᵘmsma:ðøǫ] m. Horkarl. **-dómur** [-doᵘmøǫ] m. Hor.

hor dreginn [hor·drɛi·jɪn] a. mager af Sult. **-dróg** [-droᵘ·(q)] f. Krik, skindmagert Øg.

hóreið [hoᵘ:rɛi·*ð*] f. Jærnkrog, der hænger ned fra *hóband* (s. d. O.) og hvori Kedelen el. Gryden hænger.

horf (-s, pl. ds.) [hor·*v*] n. **1.** *(stefna)* Retning: *halda í horfinu*, holde lige Kurs, holde Skibet oppe i Vinden (mods. til at lade det drive ud af

Kurs); *Tveir hásetar voru í andófi, og fleiri ef hvasst var; þeir hjeldu skipinu í horfi og reru svo, að vindur rak það eigi* (BrJÞf. 12—13); — overf.: holde det gaaende: *kaupmenn gerðu eigi betur en að halda í horfinu og varla það* (JAðEin. 175); *Í horfi* (lige overfor ham) *reis jökull* (StSt. Andv. II. 108). — **2.** Forhold, Vending: *Horf vort við hlutunum fer annarsvegar eftir því hverjum augum vér lítum á þá, og hins vegar ræður h. vort við þeim sjón vorri á þeim* (GFHh. 231). — **3.** *(útlit)* Udsigt, Udsigter: *það er bágt h. á grasvextinum í ár* (daarlige Udsigter m. H. t. Græsvækst). — **4.** Tilstand, Stilling: *Fljótt sáust þess merki, að sárin færðust í það h., að þau mundu gróa* (GFrÓl. 103); *koma málinu í löglegt h.*, bringe Sagen i lovlig Orden; *koma e-u í betra h.*, faa n-t til at vende sig til det bedre; *e-ð sækir í sama horfið*, n-t gaar i den gamle Skure, kommer i den gamle Gænge.

1. **horfa (-u, -ur)** [hor·va] f. **1.** *(horf 1.)* Retning (Vf.). — **2.** pl. *horfur*, Udsigter: *það eru alt annað en góðar horfur fyrir sjávarútveginn í ár.* — **3.** pl. (med.) Prognose.

2. **horfa (ði)** [hor·va] vi. **I. 1.** *(snúa)* vende (i en vis Retning), være vendt: *þetta mun eiga að vera hestur, en það er ekki gott að sjá, hvað horfir fram og hvað aftur á þessari ómynd* (hvad der er (vender) for eller bag paa denne Vanskabning); *h. að e-u, h. móti e-u*, vende imod n-t; *h. til norðurs*, vende mod Nord; *horfði upp eggin, kjölurinn, Æggen, Kølen* vendte op; *h. við e-u*, være vendt mod n-t; *h. við austri*, vende mod Øst; *h. við* i overf. Bet. se II. 3. — **2.** impers.: *(beint) sem horfir*, lige frem: *geingu þeir nú allir samt, það sem horfði* (JÁÞj. II. 360). — **II.** vt. og vi. **1.** *(líta)* se, rette Blikket imod: *h. augun úr höfðinu á sjer*, stirre sig Øjnene ud af Hovedet. — **2.** med præp. og adv., ofte i overf. Bet.: *h. á e-n (e-ð)*, se paa en (n-t); *h. beint framan í e-n*, se en lige i Øjnene; *h. eftir e-u*, se efter n-t; *h. fram eftir nefi* (Málshb.), se lige ud; *h. í* (el. *á*) *e-ð*, tage n-t i Betænkning, kvie (ömme) sig ved n-t, tage Hensyn til n-t; *h. í aurana (skildinginn)*, spare paa Skillingen; *jeg horfi ekki í peningana*, jeg tager ikke Hensyn til Pengene (hvad det koster); *jeg horfi ekki í að gera það*, jeg betænker mig ikke paa at göre det; *þá hamaðist hann og hlífði' ei neinum | og horfði' ei í glæpi og morð* (rasede og skaanede ingen og kunde begaa Forbrydelser og Mord) (SBIDA. 29); *h. um öxl*, se sig tilbage; *h. upp á e-ð*, være Tilskuer el. Vidne til n-t (is. n-t ubehageligt el. sörgeligt): *það er grátlegt að þurfa að h. upp á alla þessa eymd og geta ekki hjálpað.* — **3.** impers.: *horfir til e-s*, det ser ud til n-t, tegner til, bærer hen imod n-t: *það horfði til stórvandræða*, det saa ud, som om man vilde komme til at staa overfor den störste Vanskelighed; *Þetta horfir ekki til batnaðar* (Alþ. '11, B. II. 684); *e-ð horfir svo eða svo við*, n-t ser saadan el. saadan ud, tager sig ud, stiller sig saa el. saa; *gera sjer að góðu hvernig við horfir*, finde sig i Omstændighederne; *horfir við, að*, det ser ud til, at, der er Fare for, at: *horfði við . . . | nú að leystust tengslin* (JHall. 168); *ef svo býður við að h.*, hvis det skulde træffe sig; *þar hafa þeir öflugt meðal í höndum til þess að kúga okkur, ef þeim líst svo við að horfa* (hvis det passer dem) (Alþ. '11, B. 651—652); *nú þykir mjer h. óvænt*, nu synes jeg det ser alt andet end lovende ud; *h. þunglega*, se daarlig ud; *þetta horfir móti okkur*, Udsigterne er imod os, er os ugunstige. — **III.** vrefl. med præp.: **1.** *horfast á við e-n*, se en lige ind i Øjnene; *horfast í augu*, se hinanden ind i Øjnene; — ogsaa om en Leg med en Formular (ÓDavSk. 190): to stirrer hinanden i Øjnene og prøver, hvem der först bliver træt; *horfast í augu við e-n*, se en lige i Øjnene; *horfast í augu við dauðann*, se Døden i Øjnene. — **2.** v. impers.: *það horfist vel á fyrir e-m*, en har gode Udsigter; *það horfist illa á*, det ser sort ud; *það rættist betur úr en á horfðist*, Udfaldet blev bedre end der var Udsigt til; *eftir því, sem á horfðist*, saaledes som Udsigterne var.

hor|fall [hoɽ·fadʎ] n. **horfellir.** **-falla** [-fadla] vi. dø af Fodermangel og Magerhed, dø af Sult. **-fellir** [-fedlɪɽ] m.: *h. á skepnum*, Kreaturers Død af Magerhed paa Grund af Fodermangel. **-fellislög** [-fedlɪslö:ɣ] npl. Lov imod at lade Husdyr sulte ihjel. **-fyld** [-fɪlt] f. (Mýr.) = **illhæra.**

horfinheilla [hor·vɪv(h)ɛid·la] a. indec. forladt af Lykken.

horfinn [hor·vɪn] pp. og a. se **hverfa.**

horfullur [hoɽ·fʏdløɽ] a. snottet.

horfur [hor·vøɽ] fpl. se **1. horfa.**

horgemlingur [hor·ɟɛmliŋgøɽ] m. egl. radmager *gemlingur*, radmagert Faar; — ogs. i overf. Bet. om Mennesker; *reisa horgemling*, sidde ned paa Gulvet, tage fat med höjre Haand i höjre Øre, saal. at man holder den under höjre Ben, medens venstre Haand tager fat i Bukselinningen bagtil, og hoppe tre Skridt i denne Stilling. En anden Maade er, at man lader Fødderne binde sammen paa to Steder, om Læggen og over Laaret, og Hænderne bag paa Ryggen, lægger sig paa Gulvet og skal saa rejse sig igen uden at støtte sig (ÓDavSk. 146).

hór|getinn [hoᵘr·ɟɛ·dɪn, -ɟɛ·t-] a. avlet i Hor. **-getningur (-s, -ar)** [-ɟɛhdniŋgøɽ] m. Barn, avlet i Hor.

***hor|greip** [hor·grei·p] f. coll. magre Hænder. **-grind** [-grɪnt] f. (mager som en) Benrad, (om en Hest) radmagert Skelet. **-hundur** [ho:ɽ(h)ʏndøɽ] m. radmagert Kreatur.

hórhús [hoᵘ:ɽ(h)u·s] n. = **hóruhús.**

hor|högld [ho:ɽ(h)öɣlt] f. meget magert Kreatur. **-ýsa** [-r·i·sa] f. mager Kuller. **-jálkur** [hor·jauʎgøɽ, -jaulk-] m. = **hordróg.**

hór|karl [hoᵘɽ·ka(r)dʎ] m. Horkarl, Boler, Skørlevner. **-kerling** [-ɟ̊ɛ(r)dliŋk] f. Horkærling, gammel Skøge.

hor|klessa [hoɽ·klɛs·a] f. Snotklat, Spytklat. **-kóngur** [-koᵘŋgøɽ] m. Gnier, som sulter sine Faar; — overf.: *í mentamálum alþýðu ráði réttnefnd andleg horkóngapólitík og að íslenzka þjóðin sé af öllum þjóðum í Norðurálfunni, að Tyrkjum einum undanskildum, mestur andlegur h.* (Eimr. VII. 202).

hórkrakki [hoᵘɽ·krahɟɪ] m. = **hórbarn.**

hor|krangi [hoɽ·krauŋɟɪ] m. mager og spinkel Person (om unge Mennesker, ogs. om en Hest). **-kroppur** [-krohbøɽ] m. mager Krop; Kroppen af et Kreatur (Faar), der er død af Sult. **-land** [-r·-lant] n. Sultens Land: *úr smjörlandinu og mörlandinu út í þetta h.* (GFrÁtt. 162). **-leggur** [-lɛg·øɽ] m. magert Ben; *standa (vera) ekki á horleggjunum*, være fed; (om en Hest) *Hann verður ekki á horleggjunum í vor*, han bliver nok smækfed til Foraaret (JÁÞj. I. 597).

hórlegur [hoᵘr·lɛɣøɽ] a. utugtig: *hórlig lausúng* (Milt. 114).

hor|lopi [hor·lo·bɪ, -lo·pɪ] m. **1.** Kød, som er slapt og udtæret af Magerhed: *báru þá vitni eitt ok annað, . . . sem horlopa, brjóstverk og magaverk á Lopti* (EspS. 56). — **2. a.** *(hortog)* lange Haar, der paa magre Faar rager ud over den egentlige Uld, og sidder meget fast. — **b.** paa unge Mænd om de förste lange Skæghaar, der kan vokse hist og her inden det egentlige Skæg begynder at udvikle sig. **-lufsa** [-lʏfsa] f. Snotklat.

hórmaður [hoᵘr·ma·ðøɽ] m. Horkarl: *h. konu*, en Kvindes Boler.

hormál [hor·mau·ʎ] n. Sag i Anledning af Dødsfald (Menneskers el. Dyrs) paa Grund af Sult.

hórmangari [hoᵘr·mauŋgarɪ] m. Ruffer.

hor|megrast [hor·mɛɣrast] vrefl. blive radmager (is. paa Grund af Fodermangel). **-meri** [-mɛ·rɪ] f. mager Hoppe; is. i pl. *-merar*, magre Heste. **-merki** [-mɛrɟɪ] n. Mærker efter langvarig Sult. **-mosi** [-mo·sɪ] m. Sult og Magerhed.

horn (-s, pl. ds.) [hod·n, hor·dn] n.

A. I. 1. a. *(dýrshorn)* Horn: *nautsh., hrútsh., hreindýrsh.*; — *(á hirti)* Tak, Hjortetak, Ende: *hjörtur með tólfkvisluðum hornum*, en Hjort med 12 Ender. — **b.** *(hornefni)* Horn: *spónn úr horni, hornspónn*, Ske af Horn, Hornske. — **2.** i forsk. overf. Udtr.: *e-r er harður í h. að taka*, en er haard at nappes med (ikke god at bides med); *vera ekki hýr í h. að taka*, ikke være overvættes elskværdig; *hafa h. í síðu e-s*, have Horn i Siden paa en, have n-t imod en; *hlaupa af sjer hornin*, løbe Hornene af sig; *hlaupa um h. e-m*, egl. løbe en omkring Hornene, ɔ: undgaa en: *vert eigi svo undirförull, því ekki muntu hlaupa um h. mér eða fá blekt mig* (II. I. 7); *hafa alt á hornum sjer*, være i arrigt Humør (opr. om en gal Tyr); *hafi hann* (ɔ: *ferðamaðurinn*) *verið óheppinn með veður, . . . hefir hann allt á hornum sér og lastar allt, er hann sér* (ÞThLfr. IV. 104). — **II. 1.** *(drykkjarhorn)* Drikkehorn; **hornabál, -brim, -flóð, -sjór* osv., Øl el. Vin; *gera (smíða) fyr hornið en barnið*, egl. lave Hornet för end Barnet ɔ: göre det sidste först og det förste sidst. — **2.** = *blóðhorn*: *setja e-m h.* — **3.** *(lúður)* Horn (Instrument), Valdhorn, Trompet: *blása, leika á h.*, blæse (paa) Horn; *blása í h.*, støde i et Horn. — **4.** meget lille skrøbelig Baad. — **III. 1.** npr. *Horn* (el. *Hornbjarg*), Kap Horn, Landets nordvestligste Pynt. — **2.** *(tindur)* Fjældtind, Fjældspids. — **3.** *(uggi)* Rygfinne paa visse Fiskearter og Hvaler. — **4.** *(götuhorn)* Gadehjörne; *h. á húsi*, Hjörne paa et Hus; *h. á borði*, Bordhjörne. — **5.** *(á fötum)* Snip, Hjörne. — **6.** lille Sjal el. Hovedtörklæde (Árn.).

B. 1. Hjörne, Krog; *setja í h.*, en Leg, hvori en tænker sig en bestemt Mand i en af Stuens Hjörner, en anden en Pige i samme Hjörne (ÓDavSk. 188—89); *út í h.*, afsides. — **2.** i forsk. Udtr., ofte i overf. Bet.: *þurfa (hafa) í mörg h. að líta*, [1]) skulle se efter i mange Kroge: *Það þarf nú ekki í mörg h. að líta til að finna, hvaðan á að taka þann tíma, sem nú er skortur á* (Eimr. I. 59); [2]) have mange Ting at tage Vare paa: *ráðherra hefur í mörg h. að líta og getur ekki sinnt þess konar smásnatti*; — *það skiftir (skiftist) í tvö horn, það skýtur (e-ð skýtst) í tvö horn um e-ð*, n-t er meget forskelligt: *Skýzt nokkuð í tvö horn um búnaðinn* (Eimr. XIII. 47—8); *skiptir mjög í tvö horn um tilgang þeirra* (Eimr. IV. 218); *komast á hornið*, komme med: *Það eru gefin út sönghefti á Íslandi tugum saman, og þó ber ekki við, að nokkurt íslenzt þjóðlag komist þar „á hornið“* (Eimr. VII. 194); *En ef þeir neituðu þeim um greiðann, — vissu þeir síðar í hverju horninu* (i hvilket Hjörne, ɔ: hvor) *þeir höfðu þau* (JTr. Sk. I. 28); *skifta um horn*, lege bytte Gaarde (jfr. ÓDavSk. 132); *heyrist* (el. *þar kemur*) *hljóð úr horni*, der høres Røst fra et Hjörne (et afsides Sted el. lignende, ofte om Protester, afvigende Meninger, en Bemærkning fra en der hidtil har været tavs o. lign.): *væri ekki furða, þótt hljóð heyrðist úr horni til þess að andmæla því* (Alþ. '11, B. II. 1652); *vera í horninu hjá e-m, koma, fara í hornið til e-s*, (komme til at) bo hos en (om ældre Folk, is. Forældre, der bor hos deres Börn, spec. naar disse har overtaget Familiens Ejendomme); *var kerlíng komin í hornið til þeirra* (JÁÞj. II. 575); *e-ð hnígur, þokar til horns*, det gaar tilbage med n-t. — **3.** (mat.) Vinkel.

horna (a) [hod·na, hor·dna] vt. gaa ind i hver Krog: *h. sveitina, h. kaupstaðinn*, komme overalt i Bygden, Købstaden; *h. alla firði og víkur.*

Horna|fjörður [hod·nafjör·ðøɽ, hor·dna-] m. npr. Fjord paa Sydøstlandet, ogs. en Handelsplads ved Fjorden og dennes Omland. **-gassi** [-gas:ɪ] m. = **horngassi.** **-hlaup** [-hʎöy:p] npl. den aarlige Tilvækst af et Faars Horn. **-hljómur** [-hʎɪoᵘ:møɽ] m. Hornklang, Trompetklang.

hornál [hor·nau·ʎ] f. lille mager Forel: *eintómar hornálar* (GFrÁtt. 139).

horna|laus [hod·nalöy·s, hor·dna-] a. uden Horn. **-lína** [-li:na] f. (mat.) Diagonal. **-mark** [-maɣ·k] n. (Snæf.) = **hornmark 1.** **-mó(e)ses** [-moᵘ:(ɪ)sɛs] m. »den hornede Moses«; — spøgefuldt brugt som Skældsord og som Benævnelse paa en Væder. **-mæling** [-mai:liŋk] f. Vinkelmaaling, trigonometrisk Maaling. **-mælir** [-mai:lɪɽ] m. Vinkelmaal; Astrolabium, Teodolit. **-skella** [-sɟɛd·la] f. **1.** *(hornreka)* en som jages fra den ene Krog til den anden; — i Brætspillet *að elta stelpu*: naar den ene af Spillerne kun har en Brik tilbage, kaldes denne *hornaskella*, den kan kun sættes og slaa Brikker paa Hjørnefelterne (ÓDavSk. 317). — **2.** *(olnbogabarn)* Askepot. **-skinnsleikur** [-sɟɪnslei:gøɽ, -lei:k-] m. se **hnapphelda 2.**

-skækja [-sgai:ɟa, -sgai:ķa] f. **hornaskella** 1. -**þeyting** [-þɛi:diŋk, -þɛi:t-] f. Blæsen paa Horn. -**þytur** [-þɪ:doϙ, -þɪ:t-] m. Hornklang, Trompetklang.

horn átt [hor·dnauht, hod·n-] f. = **milliátt.** -**auga** [-öy·qa] n. Sideblik: *gefa e-m h., gjóta til e-s h.*, se skævt til en, skele til en. -**beli** [-n-bɛ·lɪ] m. bela angulosa (GBárð.). -**beri** [-bɛ·rɪ] m. *Friggjargras*, nordisk Fladknap (platanthera hyperborea). -**blástur** [-blausdoϙ] m. *(hornahljómur)* Trompetklang; *(hornaþeyting)* Hornblæsning, Blæsen paa Horn; Militærmusik (ÓDavSk. 271). °-**blendi (-is)** [-blɛndɪ] n. (min.) Hornblende. -**blóð** [-blo·ð] n. *blóðhorn: h. við mari* (BJLVs. 58). -**bogi** [-bo:jɪ] m. **1.** *(bogi úr horni)* Hornbue. — **2.** (mat.) Vinkelbue. -**brjóta** [-brjo·u·da, -brjo·u·ta] vt. brække Horn el. Hjörne af. -**brotna** [-brohdna] vi. (om et Faar el. Kreatur) faa Hornet el. Hornene knækkede; (om en Genstand) faa Hjörnet knækket af. -**firð** [-v-fɪrð] f. (mat.) Vinkelafstand. -**firðingur (-s, -ar)** [-fɪrðiŋgoϙ] m. Beboer af *Hornafjörður* eller en, som stammer fra *Hornafjörður*; pl. *Hornfirðingar*, ‹Molboer›, (jfr. JÁÞj. II. 526). -**firskur** [-fɪrsgoϙ] a. fra *Hornafjörður*. -**fiskur** [-fɪsgoϙ] m. (zool.) *(geirnefur)* Hornfisk (belone acus). -**fjarlægð** [-fjarlaiqð, -laigþ] f. = **hornfirð.** -**fleygur** [-flɛi·qoϙ] m. Hornkile. -**garður** [-n-garðoϙ] m. Pandebenet paa Faar og Kreaturer, med de tilhørende Horn: *ekkert fanst af hrútnum nema horngarðurinn* (Sch.). -**gassi** [-gas·ɪ] m. Væder med store Horn; — som Skældsord: *Þú bogsveigir, orðhákur, h., konuglanni* (Il. I. 207). -**grýti (-is)** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. **1.** *(eggjagrjót)* skarpkantede Stene. — **2.** *(víti, helvíti)* Helvede; ogs. brugt som adv.: *h. leiðinlegur;* — gen. *horngrýtis* bruges som adj. og Forled i Sms. i Bet.: Fandens, Satans. -**grýtisurð** [-gridɪsʏrð, -grit-] f. en Ur, bestaaende af kantede Stene. -**himna** [-v-(h)ɪmna] f. (anat.) Hornhinde (cornea). -**hljóð** [-(h)λɪo·u·ð] n. Røst fra et Hjörne (is. om en Protest) (Alþ. '11, B. II. 878). -**hnje** [-(h)ɴɪɛ·] n. vinkel- el. knæböjet Jærn. -**hringja** [-(h)ɹiŋɟa] f. **1.** = *hornhögld* 1. — **2.** Hjörnespænde, Endespænde: *Einnisöl, sem líka var kvernöl, var fest á bað* (ɔ: *hefuðleðrið) með hornhringum, á kerar og koparaðar var framan á enninu* (BrJ. i Eimr. XIII. 101). -**högld** [-(h)öqlt] f. **1.** *(högld úr horni)* Hornspænde. — **2.** tvær og arrigsindet Person (Árn.). -**íli** [-n-i·lɪ] m. den midterste af de 3 *ílar*, der hører til den yderste *nót* i et *nótlag*, s. d. Ord (Melr.). -**ístað** [-i·sdað] n. Stigböjle af Horn. -**kendur** [-v-ķɛndoϙ] a. hornagtig. -**kerling** [-ķɛ(r)dliŋk] f. Kærling, som maa nöjes med at sidde i en Krog. -**kjálkabeisli** [-ķauλgabeisʟɪ, -ķaulka-] n. Tömme med Hornstænger (JÁÞj. II. 171). -**klofi** [-klo·vɪ] m. **1.** *(horn)* Vinkel. — °**2.** Ravn. — **3.** mpl.: *hornklofar*, skarpe Klammer. — **4.** i Udtr.: *hanga í hornklofunum*, være i Kløerne paa en. -**kórall** [-ko·u·radλ] m. Hornkoral (ÞThLýs. II. 580). -**kúfa** [-ku·va] f. velutina laevigata (GBárð.). -**kura, -kurra** [-kʏ·ra, -kʏr·a] f. (som Skældsord) Menneske, som sidder i sin Krog, foragteligt, ubrugeligt Menneske. -**leikafjelag** [-n-lɛigafjɛ:laq, -leika-] n. Hornorkester, Blæseorkester. -**leikar** [-lɛi·gaϙ, -lɛi·k-] mpl. Hornblæsning. -**lím** [-li·m] n. Hornlim. -**lína** [-li·na] f. (mat.) Diagonal. -**málsfræði** [-maulsfrai:ðɪ] f. indec. Trigonometri. -**málslína** [-mauls-li:na] f. trigonometrisk Linje. -**mark** [-maϙk] n. **1.** Hjörnemærke (i Skæringspunktet for to Grænselinjer). — **2.** Mærke paa et Kreaturs Horn. -**marka** [-maϙga] vt. mærke paa Hornene. -**mát** [-mau·t] n. Vinkelmaal. -**mót** [-mo·u·t] n. Vinkelhage, Vinkeljærn. -**mæling** [-mai·liŋk] f. Vinkelmaaling. -**mælir** [-mai·lɪϙ] m. Instrument til Vinkelmaaling, Vinkel. -**oddi** [-od·ɪ] m. Vinkelspids. -**ormur** [-ormoϙ] m. Basilisk. -**óttur** [-o·u·hdoϙ] a. hornet, vinklet, kantet. -**peð** [-v-pɛ·ð] n. Hjörnebonde. -**plata** [-pla·da, -pla·ta] f. Hornplade. -**reitur** [-n-rɛi·doϙ, -rɛi·t-] m. Hjörnefelt. -**reka** [-rɛ·ga, -rɛ·ka] f. en, som bliver jaget hen i en Krog, Kastekæp: *Kvaðst hann eigi geta unað því, að þeir sínir væri gerðir að hornrekum* (JAÓL.n 33). -**riða** [-rɪ·ða] f. **1.** (Vf.) = *hornriði*. — **2.** pl. *-riður*, Bjærgbyger (Rang.). -**riði (-a, -ar)** [-rɪðɪ] m. **1.** (Sl.) **a.** Regnskyer i Nordøst. — **b.** nordøstlig Blæst med Regnbyger om Sommeren. — **c.** spec. Regnbyge, som i Blæsevejr gaar imod Vindretningen. — **2.** brusende Donning i Vindstille (Vestm.): *það verður ekki langt að bíða þangað til kemur stormur, það er svo mikill h. í sjónum* (Seyðf.). -**rjettur** [-rjɛhdoϙ] a. retvinklet; — n. *hornrjett* som adv., vinkelret: *Hornrétt útfrá aðalsporinu* (Eimr. XI. 54). -**seta** [-v-sɛ·da, -sɛ·ta] f. Hensidden i en Krog. -**síli** [-si·lɪ] n. (zool.) **1.** Hundestejle (gasterosteus aculeatus). — **2.** i Alm. meget lille Fisk, spec. lille Forel. -**skaft** [-sgaft] n., -**skák** [-sgau·k] f. Hjörnefelt: *koma(st) upp á hornskákina hjá e-u (e-m)*, komme til at spille en Rolle hos n-t el. en, komme i Anseelse (ÁBjH. 320). -**skakkur** [-sgahgoϙ] a. skævhjörnet. -**skella** [-sgɛdla] vt. tage et Horn el. Hjörne af, spec. afkorte Hornene paa Faar; — pp. *hornskeltur*. -**skeri** [-sgɛ·rɪ] m. (Bogb.) Hjörnerundermaskine. -**skitsmát** [-sgɪ(t)smau:t] n. (ÓDavSk. 292), -**skítur** [-sgi·doϙ, -sgi·t-] m. Mat i et af Skakbrættets Hjörner (anset for særlig forsmædeligt). -**skopaugu** [-sgoböy:qo, -sgop-] npl. spottende Sideblik. -**smiður** [-smɪ·ðoϙ] m. Hornarbejder. -**sneiddur** [-snɛid·oϙ] a. med afstumpet Hjörne: *Hús við gatnamót skulu vera hornsneidd* (Stj. '03 B. 136). -**sniðinn** [-snɪ·ðɪn] pp. = *hornsneiddur: hornsniðin segl*, trekantede Sejl (LFR. II. 179—80). -**spangagleraugu** [-sbauŋgaglɛ:röyqo] npl. Hornbriller. -**spónn** [-sbo·u·dv] m. Hornske. -**stafur** [-sda·voϙ] m. **1.** Hjörnestolpe: *hornstafir í húsi*. — **2.** *(rúmstólpi)* Sengestolpe. -**steinn** [-sdɛidv] m. **1.** *(hyrningarsteinn)* Hjörnesten; — overf. *e-ð er h. e-s.* — **2.** (min.) Keratit, Hornsten. -**strandir** [-sdrandɪϙ] fpl. Egnene omkring Kap Horn (i Nordvest-Island). -**strendingur (-s, -ar)** [-sdrɛndiŋgoϙ, -iŋs] m. Mand fra *Hornstrandir*. -**strýta** [-sdri·da, -sdri·ta] f. (mat.) Pyramide. -**stög** [-sdö·q] npl. Teltliner. -**svampur** [-svaṃboϙ, -svamp-] m. Hornsvamp (ceratospongia). -**taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. = *hornskella; pp. horntekinn: hrútur þessi var h. á báðum hornum* (Lögbirt. XIV. 4). -**tje** [-tjɛ·] n. Jærn, formet som et T, T-jærn. -**ugla** [-n-ʏgla] f. Hornugle.

hornungur (-s, -ar) [hod·nuŋgoϙ, hor·dn-] m. **1.** uægte født Søn; — i gl. isl. Ret en Sön af en fribaaren Kvinde og en Slave; *hafa e-n að hornung*, behandle en daarligt: *hafði hana upp frá því að hornung* (JÞork. Þjs. 194). — **2.** *(drykkur úr horni)* Drik af et Horn (BH.).

horn vinkill [hod·nviŋ̊gɪdλ, hor·dn-, -viŋķ-] m. Smigstok. -**viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. Vinkelfyr. -**víti** [-vi·dɪ, -vi·tɪ] n. eufem. for *helvíti*; gen. *hornvítis*, Pokkers; ogs. som adv.

hor nös [hor·nö·s] f. snottet Næse, lang Næse. -**pungur** [-ϙ-puŋgoϙ] m. Hudpose, fyldt med Vædske, mellem Kæbebenene paa magre Faar (Breiðd.). -**rim** [hor:ɪ·m] f. **1.** *(stöng)* Stang, Tremme; *(stigaþrep)* Trin i en Stige. — **2.** overf. ulykkelig Stilling, jammerfuld Tilstand, Nød; Magerhed: *híma, hanga á* (el. *í) horriminni*, være jammerlig stillet (is. m. H. t. Mad el. Penge): *kindurnar hjengu á horriminni*, Faarene henslæbte Livet radmagre; *Vér höfum nú hímt á horriminni um margar aldir* (Eimr. VII. 74). -**samur** [-ϙ-samoϙ] a. som altid er mager el. hurtig bliver mager.

hór sekt [hoϙ·sɛχt] f. Bøde for Hor. -**sekur** [-sɛ·goϙ, -sɛ·koϙ] a. skyldig i Hor.

horsjúkur [hoϙ·sju·goϙ, -sju·koϙ] a. syg af Magerhed.

ho(r)ska (a) [hoϙ·sga, hos·ga] v. **1.** vt. og vi. gavne, nytte, være tilstrækkelig. — **2.** *hvað sem hoskar*, hvad der end kan ske (BH.). — **3.** vrefl. *hoskast*, blive berömt (BH.).

horskjáta [hoϙ·sgau·da, -sgau·ta] f. magert Faar el. mager Kvinde.

horsk legur [hoϙ·sglɛqoϙ] a. = *horskur;* — adv. *-lega*. -**leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiķɪ] m. Visdom; Gævhed.

horskur [hoϙ·sgoϙ, hos·goϙ] a. **1.** *(vitur, hygginn)* viis, forstandig, klog: *því hafa þeir horskustu ekki fyrir löngu bent á neitt slíkt ráð?* (Alþ. '11, B. 621). — **2.** *(góður, drengilegur)* brav, god: *Þetta hafði margan horskan hent*, det var hændt mangen en brav Mand (ÞGJOs. 58). — **3.** *(upp með sjer)* hoverende, fornöjet: *Jeg var svo skratti h., þegar jeg var kominn yfir sjálfa heiðina, því þá fór vegurinn að batna* (Vf.). — **4.** adv. *horsklega*, forstandigt, viseligt, gævt.

hor skurður [hoϙ·sgʏrðoϙ] m. (jfr. *haustskurður)* Slagtning af Faar paa Grund af Fodermangel. -**sótt** [-so·u·ht] f. (med.) Inanition. -**sæll** [-saidλ] a. (Af.) = **horsamur.** -**tittur** [-tɪhdoϙ] m. **1.** lille Trækile el. -splint, der af Snedkere bruges til at drive ind i Aabninger mellem Sammenföjninger, som ikke slutter tæt nok. = **2. a.** Fyldekalk: *þegar þá vantar orð, finna þeir upp á ýmsum hortittum, sem þeir auka inn í versin.* — **b.** Soloecisme: Smagløshed i Rim el. Poesi. -**tog** [-to·q] n. = **horlopi** 2. a.

hortugheit [hoϙ·doχ(h)ɛi·t] npl. Uartighed, Næsvished, Uforskammethed.

hortugur [hoϙ·doϙoϙ] a. uartig, næsvis, uforskammet, impertinent.

horugur [ho:roqoϙ] a. snottet.

hóru hús [ho·u·rohu:s] n. Bordel. ?-**ungi** [-uŋ·ɟɪ] m. (typ.) Horeunge.

horvatn [hor·vahtv] n. magre Menneskers Sved (Vf.).

hos [ho:s] n. Yverpartiet paa et Kreatur (Skaft.).

1. **hosa (-u, -ur)** [ho:sa] f. **1.** Hose, Bukselaar: (Ordspr.) *þess kennir á beini, hvar brostin er h.* (SchMál.), Benet mærker, hvor der er Hul paa Hosen. — **2. a.** *(sokkur)* Strömpe, Sok, is. af Skind: *skinnhosur* (Árn.). — **b.** i pl. Sejldugsstövler (brugte som Ridestövler) (Vf.). — **c.** pl. strikkede Sko til Smaabörn.

2. **hosa (a)** [ho:sa] vt. med dat. trække (løfte) n-t op: *h. upp um sig buxunum* (el. *buxurnar)*, trække Bukserne op (Árn.); — refl. *hosast: Ganga þeir á flíkum, er hosast upp á mitt bak* (Eimr. I. 64).

3. **hosa (a)** [ho:sa] vi. = *hotta: að h. á hestana* (Rang.).

hósanna [ho·u·san·a], **hósíanna** [ho·u·sian:a] interj. hosianna.

hoska, hoskur [hos·ga, hos·goϙ] se **horska, horskur.**

hosóttur [ho:so·u·hdoϙ] a. med Ben af anden Farve end Kroppen (om Faar, svarende til *sokkóttur* om Heste).

?**hospítal** [hos·bita·l] n. = *spítali, sjúkrahús*, Hospital; — spec. om de gamle, nu nedlagte Asyler for spedalske.

?**hospítalshaldari** [hos·bitals(h)al·darɪ] m. Hospitalsholder.

hoss (gen. ds.) [hos·] n. **1.** Gyngen, Hvisten, Fimpen. — **2.** overf.: Smigren; forfængelig Ære el. Ophöjelse (jfr. *hossa)*.

hossa (a) [hos:a] v. **1.** vt. med dat. **a.** gynge, hviste op og ned, fimpe, f. Eks. et Barn, man har paa Armen el. paa Knæet (lade ‹ride Ranke›): *h. barni á ristunum á sjer*, lade et Barn staa paa sine Vriste og lade det gynge op og ned. — **b.** i overf. Bet.: *Og lófaklappið tók þegar að h. hug hennar og hleypa í hana fjöri* (EKvOf. 335). — **2.** vi. og impers.: *Þótt klæðavefnaðurinn hossi hjer miklum mun hærra* (figurerer meget höjere) *í útgjaldabálkinum* (Eimr. I. 24); *e-u* (el. *e-ð) hossar ekki hátt*, n-t forslaar ikke meget: *Þessu hossar nú ekki hátt upp í járnbrautarkostnað*, dette forslaar ikke meget til Omkostningerne ved Anlæg af Jærnbaner (Lögr. '15, 25). — **3.** refl. *hossast*, gynge op og ned, gumpe. — **4.** i overf. Bet. **a.** göre meget af, göre Stas af, hæve til Skyerne: *hamingjan hossar honum hátt; — Hossir þú heimskum gikki, | hann gengur lagið á, | og ótal asnastykki af honum muntu fá* (Ben. J. Gröndal, Snót 1865, 121); *andskotinn hossi honum!*, Pokker annamme ham! — **b.** *(smjaðra)* smigre.

hossun (-ar) [hos:ɵn] f. = **hoss.**

hóst (-ar, -ir) [ho·u·s·t] f. = **hóstur.**

hósta (a) [ho·u·s·da] vi. hoste; (pop.) *h. upp úr sjer síðustu golunni*, opgive Aanden. -**hviða** [-χwɪ:ða, -kvɪ:ða] f., -**kast** [-kas·t] n. Hosteanfald. -**kjölt** [-ķöλ·t] n., -**kjöltur** [-ķöλ·doϙ] n. Smaahosten. -**steinn** [-sdeid·v] m. en Slags Koral, en Slags Kalkalge (lithatamnia).

hósti (-a) [ho·u·s·dɪ] m. Hoste.

hóstur (-s) [ho·u·s·doϙ] m. Halsgrube (jugulum).

hosu botnóttur [ho:sobohdno·u·hdoϙ] a. (om Faar) hvis Ben og Bagdel er af en anden Farve end Kroppen. -**leistar** [-lɛis·daϙ] mpl. Hosesokker.

hósum [hoᵘ:som] adv. i Forb.: *það gengur svona h. og h.*, det gaar saadan op og ned (VSkaft.).

1. **hót** [hoᵘ:t] n. en Smule: *leingra hóti*, temmelig længe, n-t længere (ÓDavÞul. 93); *ekki h., ekki hætis h.*, ikke en Döjt, ikke en Smule; *ekki hótinu betri*, ikke et Haar bedre; *hótinu skárri*, en Smule bedre; *Veit að-komumaður eigi hótið af fyrri en vagn er kominn á hæla honum* (Eimr. I. 63); *hóti heldur*, en Smule mere; *hóti helst*, især: *Fyrst um sinn hefi ég hótið heldur skynsemd til þess, að hætta ekki bústofninum svona forsjálaust* (ÞGjD. 74); *Ekki varð þá heldur hóti óhultara* (ikke en Smule mere sikkert) (JÁÞj I. 357); *Helguð jörð var hóti verst* (det allerværste) (StStAndv. I. 52).

2. **hót** [hoᵘ:t] npl. †**1.** *(hótanir)* Trusler. — **2.** *(látbragð)* Lader: *vinarhót.*

hóta (a) [hoᵘ:da, hoᵘ:ta] vi. og vt. med dobb. dat. true: *h. e-m e-u*, true en med noget; *h. öllu illu*, true med alt ondt; (Ordspr.) *oftar hótar boginn, en hann hæfir* (GJ.), Buen rammer ej altid, naar den truer.

hót,fyndinn [hoᵘ:tfɪndɪn] a. *(smásmuglegur)* smaalig, vanskelig at behage; *(gikkslegur)* kræsen; *(aðfinningasamur)* dadlesyg, kritisk. **-fyndni** [-fɪndnɪ, -fɪn·ɪ] f. indec. **1.** *(smásmygli)* Smaalighed, Pedanteri; *(aðfinningasemi)* overdreven Kritik, Dadlesyge; *(gikksháttur)* Kræsenhed. — **2.** *(önugleiki)* Gnavenhed, Vrantenhed.

hott [hoht] interj. hyp (Opmuntringsraab, is. til Heste).

hotta (a) [hohda] vi. hyppe paa Hesten(e); *h. á e-n*, skynde paa en.

Hotten totti (-a, -ar) [hohdɛntohdɪ] m., **-tottur (-s, -ar)** [-tohdøꝗ] m. Hottentot.

hótun (-ar, -anir) [hoᵘ:døn, hoᵘ:t-, -anɪꝗ] f. Trusel.

hótunar leikur [hoᵘ:dønarlɛi:gøꝗ, -lɛi:koꝗ, hoᵘ:t-] m. truende Træk (i Skak). **-orð** [-or·ð] npl. Trusler.

hóvika (a) [hoᵘ:vɪ·ga, -vɪ·ka] vt. med dat. give en lille Smule (Af.).

hráa blettur [hꝗau:ablɛhdøꝗ] m. Jordslag (LFR. IX. 156). **-bragð** [-braꝗ·ð, -brag·þ] n. raa Smag. **-lykt** [-lɪγ·t] f. raa Lugt.

hráblautur [hꝗau:blöy·døꝗ, -blöy·t-] a. endnu fugtig (om nyflaaede Huder, et nyfødt Barn osv.); spec. med al Fugtigheden i sig el. meget daarlig törret (om Hø).

hraða (a) [hꝗa:ða] vt. med dat. fremskynde: *h. e-u*; — *h. sjer*, skynde sig; *h. e-u af*, faa n-t hurtig færdig: *málunum er hraðað æði mikið af*, Sagerne göres lovlig hurtig færdige.

°**hraða færi** [hꝗa:ðafai:rɪ] n. = **hraðalína.** °**-glas** [-gla:s] n. (naut.) Logglas. °**-lína** [-li:na] f. (naut.) Logline. **-mælir** [-mai:lɪꝗ] m. **1.** Tachymeter, Hastmaaler: *hraðamælir skal vera á hverri bifreið.* — **2.** (naut.) Log, Fartmaaler. °**-mæliskefli** [-mai·lɪsȼɛb·lɪ] n. (naut.) Logrulle. °**-mælislína** [-mai·lɪsli:na] f. = **hraðalína.** °**-spjald** [-sbjal·t] n. Logflynder.

hrað,berg [hꝗað·bɛrk] n. **1.** *(tannskorpa, tannsteinn)* Vinsten, Tandsten. — **2.** Beredskab: *hafa e-ð eða e-n á hraðbergi*, have n-t el. en lige ved Haanden, have i Beredskab, have paa rede Haand: *Nefnið þér mér hann, ef þér hafið hann á hraðbergi, he, he, he!* (EKvOf. 155); *liggja á hraðbergi*, være rede, ved Haanden, være i Beredskab: *hann veit ofurvel, að það svar getur legið á hraðbergi* (Alþ. '11, B. 606); *henni lá allt á hraðbergi, sem gat snert hjarta hans sárast*, hun var rede med alt det, som kunde saare ham dybest (ÞGjUf. 42); *vera á hraðbergi*, stadig holde sig i Beredskab, stadig holde sig i Nærheden af n-t, man ønsker at være til Stede ved o. l. **-beri** [-bɛ·rɪ] m. Ilbud. **-byri (-is)** [-bɪ·rɪ] n. strygende Medbør. **-byrja** [-bɪrja] a. indec. som faar strygende Medbør. **-blaðaskeyti** [-blaðasꝗɛi:dɪ, -sꝗɛi:tɪ] n. Ilpressetelegram. **-boð** [-bo·ð] n. **1.** *(skyndiboð)* Ekspresbud. — °**2.** *(símskeyti)* Telegram, Depeche. **-boðaáteiknun** [-boðaau:tɛihgnøn] f. Angivelse af Ekspres. **-boði** [-bo·ðɪ] m. Ilbud, Kurér. **-fara** [-fa·ra] a. indec., **-farandi** [-fa·randɪ] a., **-fari** [-fa·rɪ] a. indec. (comp. *hraðfarari* (Eimr. XI. 176)), ilende, hurtigløbende, hurtig. **-feigur** [-fɛi·qøꝗ] a. som snart skal dø, »bradfej«: (Ordspr.) *ekki hlífa herklæði hraðfeigum manni* (GJ.), ikke redder Rustning bradfej Mand. **-feldur** [-fɛldøꝗ] a. pludselig. **-fleygi** [-flɛi·jɪ] n. hurtig Flugt, Flyvehurtighed, flyvende Fart. **-fleygur** [-flɛi·qøꝗ] a. hurtigflyvende, pilsnar. °**-flutningsmunir** [-flYhdnɪŋsmY:nɪꝗ] mpl. Ilgods. **-fregn** [-frɛgv] f., **-frjett** [-frjɛht] f. **1.** *(skyndifregn)* Efterretning med et Ilbud. — °**2.** *(símskeyti)* Telegram. **-frjettasending** [-frjɛhdasɛn·dɪŋk] f. Forsendelse af Efterretninger med et Ilbud; °*(með síma)* Telegrafering. °**-frjettaþráður** [-frjɛhdaþrau:ðøꝗ] m. Telegrafkabel (Stj. '88, A. 34). **-frjór** [-frjoᵘ·r] a. hurtig voksende, frodig (Odds. I. 354). **-fær** [-fai·r] a. hurtig, ilende: *hverjum ritara var hann hraðfærari*, han skrev hurtigere end nogen anden (EspS. 143). **-fættur** [-faihdøꝗ] a. rapfodet. **-föruII** [-fö·rodλ] a. hurtig rejsende. **-ganga** [-gauŋga] f. hurtig Gang, Ilmarch, Stormskridt. **-geð** [-ꝗɛ·ð] n. Tilböjelighed til Overilelse, Vægelsindethed. **-geðja** [-ꝗɛðja] a. indec. tilböjelig til Overilelse, vægelsindet. **-gengur** [-ꝗɛiŋgøꝗ] a. hurtiggaaende, hurtigløbende. **-hendur** [hꝗa:þ(h)ɛndøꝗ] a., **-hentur** [-(h)ɛvdøꝗ, -hɛnt-] a. raphændet, som arbejder rask.

hraði (-a) [hꝗa:ðɪ] m. Hastighed, Hurtighed: *hafa hraðann á*, skynde sig (jfr. *hraður*); *hafa hraðann á borði*, ds.: *höfðu nú hraðann á borði, svo að bóndi yrði kistulagður* (JÁÞj. II. 542—43).

hrað jöstun [hꝗað·jösdøn] f. Overgæring (Jörg. 93). **-kvæður** [-kvai·ð-øꝗ] a. hurtig digtende. **-lega** [-lɛqa] adv. hurtig. **-leiðis** [-lɛi·ðɪs] adv. den hurtigste Vej; *(með hraðlest)* med Ekssprestog. **-lesa** [-lɛ·sa] vt. læse kursorisk. **-lest** [-lɛst] f. Ekssprestog, Iltog. **-lestur** [-lɛsdøꝗ] m. kursorisk Læsning. **-lyginn** [-li·jɪn] a. dygtig til at improvisere en Løgn. **-mæling** [-mai·lɪŋk] f. hurtig Opmaaling: *Á Íslandi verðum vér enn um stund að láta oss nægja ... millirúmin í þríhyrninganetinu með uppdráttum sveita, fjalla og bæja eftir hraðmælingu og ágizkun* (Eimr. VIII. 115). **-mæltur** [-maiλdøꝗ] a. som taler hurtig, hurtigtalende, rap. **-neytinn** [-nɛi·dɪn, -nɛi·t-] a. som spiser hurtig. **-póstur** [-poᵘsdøꝗ] m. Ilpost. **-pressa** [-prɛs·a] f. Hurtigpresse. **-renna** [-rɛn·a] vi. flyde hurtig. **-rita** [-rɪ·da, -rɪ·ta] vt. stenografere, snarskrive. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·tarɪ] m. Stenograf, Snarskriver. **-ritun** [-rɪ·døn, -rɪ·tøn] f. Stenografi, Snarskrift. **-sendiboði** [-sɛndɪbo·ðɪ] m. Ilbud. **-sigldur** [-sɪqldøꝗ] a. hurtigsejlende. **-sigling** [-sɪglɪŋk] f. Hurtigsejlads. **-símtal** [-simtal] n. Ekspressamtale (i Telefon). **-syndur** [-sɪndoꝗ] a. hurtigsvömmende.

hraðskeyta samband [hꝗað·sꝗɛidasam·bant, -sꝗɛita-] n. Fjærnmeddelelsesanlæg. °**-sendill** [-sɛn·dɪdλ] m. Telegrafbud. **-tæki** [-tai:ꝗɪ, -tai:ȼɪ] npl. Telegraf- og Telefonanlæg.

hrað skeyti [hꝗað·sꝗɛi·dɪ, -sꝗɛi·tɪ] n. °**a.** *(símskeyti)* Telegram; — gen. *hraðskeytis-* som förste Sammensætningsled: telegrafisk. — **b.** Iltelegram. **-skeytur** [-sꝗɛi·døꝗ, -sꝗɛi·tøꝗ] a. hurtigskydende. **-skreiður** [-sgrɛi·ðøꝗ] a. hurtigløbende, hurtigsejlende, hurtiggaaende (om et Skib). **-skrifari** [-sgrɪ·varɪ] m. Ilskriver, Stenograf. **-skrift** [-sgrɪft] f. Stenografi, Snarskrift. **-stígur** [-sdi·qøꝗ] a. som gaar med hurtige Skridt: *framfarirnar eru hraðstígari nú á dögum* (Eimr. XIV. 140). **-streymi** [-sdrɛi·mɪ] n. hurtig Strömning, rivende Ström. **-streymur** [-sdrɛi·møꝗ] a. rivende, hurtig strömmende. **-sund** [-sYnt] n. Hurtigsvömning.

hraður (f. **hröð**, n. **hratt**) [hꝗa:ðøꝗ, hꝗö:ð, hꝗaht] a. hurtig: *hafa hraðar hendur á e-u, hafa hraðan á e-u*, skynde sig med n-t, göre n-t hurtigt (jfr. *hraði*); *það* (ɔ: *frumvarpið*) *ber þó merki þess, að á því hafa verið hafðar of hraðar hendur* (skyndt sig for meget) (Alþ. '11, B. 855). — **2.** n. som adv.: *hratt*, comp. *hraðara*, superl. *hraðast*: *fara (ganga) hratt*, rejse (gaa) hurtigt.

hraðvirkur [hꝗað·vɪꝗgøꝗ] a. hurtigarbejdende. **-væður** [-vai·ðøꝗ] a. hurtigvadende: *h. hestur* (Skaft.).

hrá efni [hꝗau·ɛbnɪ] n. Raamateriale. **-fiskur** [-fɪsgøꝗ] m. raa Fisk.

hrafl [hꝗab·λ] n. **1.** Brudstykker, Lævninger, Brokker: *h. af ís*, Brudstykker af tynd Is; *snjóhrafl*, Smule Sne, Pletter af Sne; *kunna (eitthvert) h. í e-u*, kunne Brokker af n-t. — **2.** *(skran, rusl)* Sammenskrab, Ripsraps.

hrafla (a) [hꝗab·la] vt. med dat. og vi. skrabe sammen: *h. e-u í e-ð (poka, tunnu osfr.)*, putte n-t i en Fart ned i n-t (en Sæk, Tønde osv.); *h. ofan af e-u*, tage i en Fart det øverste af n-t: *h. ofan af heyi.*

hraflandi (-a) [hꝗab·landɪ] m. Nedstyrten (BH.).

hrafn (-s, -ar) [hꝗab·v, hꝗab·(v)s, hꝗaf·s] m. (zool.) Ravn (corvus corax): (Ordspr.) *hrafnarnir kroppa ekki augun hver úr öðrum*, den ene Ravn hugger ikke gærne Øjet ud paa den anden; *(það eru) sjaldsjeðir (-sjenir) hvítir hrafnar*, det er sjældent at se en hvid Ravn (siges naar man møder en, som man ikke har set længe); *guð borgar fyrir hrafninn*, Gud betaler for Ravnen (siges naar en Stakkel modtager en Velgærning, som han ikke menes at være i Stand til selv at gengælde); *hrafnar klekja út hröfnum*, Ravne udklække Ravne.

hrafna blaðka [hꝗab·nablaþ·ga, -blað·ka] f., **-blaka** [-bla:ga, -bla:ka] f. Bladene paa Løvetand (taraxacum vulgare). **-brjóst** [-brjoᵘs·t] n. Ravnebryst, i Talem.: *hafa h.*, være haardbrystet. **-fífa** [-fi:va] f. = **einhneppa.** **-gangur** [-gauŋ·gøꝗ] m. egl. Vrimmel og Stöj af Ravne; — i overf. Bet.: Rend (af Folk): *ónæði, hrafnagángur og garg úr öllum áttum* (MelBr. 114). **-ger** [-ꝗɛ:r] n. Ravnehob. **-gusa** [-gY:sa] f. Snefog omkring den förste Sommerdag (lige efter Ravnens Læggetid). **-klór** [-kloᵘ:r] n. **1.** *(spor hrafna)* Ravnespor (i Sne). — **2.** *(hrafnaspark)* Kragetæer (ulæselig Skrift). **-klukka** [-klYhga] f. (bot.) Eng-Springklap, Engkarse (cardamine pratensis). **-melur** [-mɛ:løꝗ] m. (bot.) en Varietet af elymus arenarius (LFR. I. 33). **-spark** [-sbaꝗ·k] n. Kragetæer (ulæselig Skrift). **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) sortagtig Star (carex saxatilis). **-þing** [-þɪŋ·k] n. **a.** Ravneting, Forsamling af Ravne: *er alkunnugt, að hrafnar halda „hrafnaþing" á haustum og skifta sér niður á bæi* (BrJÞf. 101). — **b.** ogs. spøgefuldt om et Møde af Mennesker, i det hele: stöjende Forsamling: *h. pólitísku flokkanna.*

hrafn blár [hꝗab·nblau·r] a. sort som en Ravn. **-gárar** [-gau·raꝗ] mpl. smaa, sorte Skyer (Skaft.). **-reyður** [-n-rɛi·ðøꝗ] f. (zool.) Vaagehval (balaenoptera rostrata).

hrafns egg [hꝗaf·sɛk, hꝗab·(v)s-] n. Ravneæg: (Ordspr.) *aldrei kemur dúfa úr hrafnseggi* (GJ.), aldrig kommer Due af Ravneæg. **-fjöður** [-fjö·ð-øꝗ] f. Ravnefjeder. **-hreiður** [-(h)ꝗɛi·ðøꝗ] n., **-laupur** [-löy·bøꝗ, -löy·p-] m. (Sl.) Ravnerede. **-ungi** [-uŋꝗɪ] m. Ravneunge: *vera eins og úfinn h.* (siges is. naar ens Haar er uredt og pjusket).

hrafnsvartur [hꝗab·(v)svaꝗdøꝗ] a. ravnsort, kulsort.

hrafnsönd [hꝗaf·sönt] f. Sortand (anas (oidemia) nigra).

hrafntinna [hꝗab·vtɪn·a] f. Obsidan, Ravneflint (lapis obsidanus).

hraggnesi [hꝗag·nɛ·sɪ] m. = **hreggnasi.**

hragl (-s) [hꝗag·λ] n. = **hraglandi.**

hragla (a) [hꝗag·la] vi. regne (hagle) med enkelt nedfaldende Regndraaber (Hagl) og Blæst: *það hraglar úr honum*, det smaaregner el. hagler lidt.

hraglandi (-a) [hꝗag·landɪ] m. enkelte, sludagtige Regndraaber (Hagl) med Blæst: *sleit úr honum kalsahríðarhraglanda* (HermJDr. 26).

hrái (-a) [hꝗau:ɪ] m. **1.** Raahed: *h. í heyi, mat.* — **2.** coll. en Hob Krebsdyr af Arten cancer pulea *(marfló)* (Vf.).

hrá járn [hꝗau:jau(r)dv] n. Raajærn, Rujærn. **-jetinn** [-jɛ·dɪn, -jɛ·t-] a. beskadiget af Søen (is. om Legemer, som har drevet nogen Tid omkring i Søen), ædt el. afgnavet af smaa Sødyr (cancer pulea) (Vf.).

hrak (-s, pl. **hrök)** [hꝗa:k, hꝗö:k] n. **1. a.** *(úrþvætti)* Udskud. — **b.** *(bleyða)* Kujon (BTh. 248). — **c.** *(verðlaus hlutur)* værdiløs Ting. — **d.** (is. i pl.) *(slæmt spil)* daarligt Kort: *hafa eintóm hrök á hendinni.* — **2.** *(skammaryrði)* Skældsord; *(skammir)* Udskælden. — **3.** pl. *hrök: (óveður)* Uvejr. — **4.** *(erfiðleikar)* Vanskelighed med n-t; Mangel; jfr. *vinnufólkshrak*, osv.: *vera í hraki með e-ð*, være vanskelig stedt m. H. t. n-t, mangle n-t. — **5.** *(hrakið hey)* Hø, som er blevet fordærvet af Regn,

usselt, daarligt Hø: *í haltan mánuð hefi eg ei sjeð hey at tobaki, brúkað hef jeg moðið með mygluðu hraki.*

hraka (a) [hǫa:ga, hǫa:ka] v. **1.** v. impers.: *e-u hrakar (aftur),* n-t forværres, det gaar tilbage med n-t: *Í Reykjavík hrakar málinu ... aptur* (Árm. I. 10); *skepnum hrakar,* Kreaturerne udmagres: *Hreiðratalan er mjög breytileg eftir árferði. Hrakar mjög í ísárum.* — **2.** vt *(skammverða)* skælde en ud (Af.). — **3.** pp. ***hrakaður,*** i daarlig Tilstand; haanlig behandlet, som faar en haanlig Modtagelse.

hráka bolli [hǫau.gabod lɪ, hǫau.ka-] m. Spyttekrus. **-dallur** [-dadl-ǫǫ] m. Spyttebakke. **-gangur** [-gau: gǫǫ] m. (vedvarende) Spytten. **-glas** [-gla:s] n. Spytteglas. **-ílát** [-i:laut] n. Spyttebakke.

hrákaldur [hǫau:kaldǫǫ] a. raakold, fugtigkold.

hráka lufsa [hǫau:galʏ sa, hǫau:ka-] f., **-peðri** [-pɛð rɪ] m. Spytklat.

hrakasamur [hǫa:gasa mǫǫ, hǫa.ka-] a. fugtig; is. m. H. t. Regnvejrets Indvirkning paa Kreaturerne el. Høet: *hrakasamt haust, sumar.*

hráka sleikja [hǫau:gaslei ɟa, hǫau kaslei:ɟa] f. Spytslikker. **-smíði** [-smi:ðɪ] n. daarligt Arbejde, Makværk.

hrak baga [hǫa:kba·qa] f. daarlig lavet Epigram el. Strofe. **-borð** [-borð] n. Vragbræt. **-fall** [-fadλ] n. Uheld. **-fallabálkur** [-fadlabauλ·gǫǫ, -baul kǫǫ] m. Menneske, som stadig har Uheld med sig el. som bliver ramt af den ene Ulykke efter den anden; ogs. Navn paa et ærmmelt Digt. **-fallasamur** [-fadlasa:mǫǫ] a. med hyppige Uheld el. Ulykker. **-ferð** [-fɛrð] f., **-för** [-fö·r] f. **1.** *(ferð með hrakföllum)* uheldig Rejse. — **2.** is. i pl. *hrakfarir,* Uheld, Nederlag, haanlig Skæbne. **-geð** [illegible] n. [illegible] Sindelag. **-hólamaður** [-(h)oulama:ðǫǫ] m. Mand, som jages fra det ene Sted til det andet; Mand, som har Uheld med sig el. er daarlig stillet i en el. anden Henseende (jfr. *hrakhólar).* **-hólar** [-(h)ou·laǫ] mpl. Höje, som er udsat for Vinden (BH.). [illegible] nu vistnok kun i overf. Bet. *vera á hrakhólum,* ¹) *(vera illa staddur)* være ulykkelig stillet, friste en daarlig Skæbne; *(vera í vandræðum)* være i Knibe el. Vanskelighed (V.). ²) *(vera á flakkingi)* ikke have n-t blivende Sted, jages el. flakke fra det ene Sted til det andet (Nl., Snæf.), *komast á hrakhóla,* komme i Knibe, blive nødt til at flakke omkring. — *(hreytast)* spottes, nedsvides.

hráki (-a, -ar) [hǫau ɟɪ, hǫau ɟɪ, hǫau ɟa, hǫau ka] m. Spyt, Spytklat.

hrakinn [hǫa ɟɪn, hǫa ɟɪn] pp. af **hrekja.**

hrak yrða [hǫa:gɪrða, hǫa:k-] vt. udskælde. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. Skældsord. **-kot** [hǫa:ko·t] n. ussel lille Gaard. **-legur** [hǫa:glɛqǫǫ, hǫa:k-] a. foragtelig, skammelig, forsmædelig, uheldig; — adv. *-lega.* **-magur** [-ma·qǫǫ] a. afmagret formedelst slet Behandling, yderst udmagret. **-máll** [-maudλ] a., **-málugur** [-mau·loqǫǫ] a. bagtalerisk, uforskammet. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn·ɪ] n. Usling, nederdrægtig Slyngel, Umenneske, Tølper. **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. Nederdrægtighed, Slyngelagtighed. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. Skældsord. **-níð** [-nið] n. grov, nederdrægtig Behandling: *álíta að telja það h., að eitthvert frv. er þýtt úr dönsku* (Alþ. '11, B. II. 751—2).

hrakning (-ar, -ar) [hǫahgniŋk] f. Gendrivelse, Refutation: *h. út í æsar,* fuldkommen Gendrivelse; (log.) reductio in absurdum (jfr. ÁBjRök. § 100).

hrakningsvatn [hǫahgniŋsvahtv] n. Flod som Mennesker og Dyr bliver vaade og forkomne af at passere [illegible] (ÞThEr. III. 109).

hrakningur (-s, -ar) [hǫahgniŋgǫǫ, -iŋs] m. **1.** det at blive drevet fra det ene Sted til det andet: *lenda í hrakningi.* — **2.** ofte i pl. **a.** Omtumlen i Væde el. daarligt Vejr; spec. Omtumlen paa Havet. — **b.** *(þrautir)* Strabadser, Besværligheder. — **c.** *(misþyrming)* Mishandling. — °**3.** (astr.) Perturbation. — **4. a.** Hø, der er blevet kraft- og saftløst under Törringen ved skiftevis at udsættes for Sol og Regn. — **b.** det at Høet lider ved ugunstigt Vejrlig: *það er hætt hrakningurinn í heyinu í þessu veðri.* — **c.** törret Komøg, der har lidt ved skiftevis Sol og Regn (anvendes som Brændsel) (ASkaft.). — **5.** *(hrakning)* Gendrivelse.

hrak nýta [hǫa:gni·da, hǫa:kni·ta] vt. göre den ringeste Brug af n-t: *jeg vil ekki h. það,* jeg vil ikke nedlade mig til at bruge det. **-nýtur** [-ni·dǫǫ, ni·tǫǫ] a. aldeles unyttig. **-ólamaður** [-oulama:ðǫǫ] m. = **hrakhólamaður. -ólar** [-ou·laǫ] fpl. (Snæf.) = **hrakhólar. -orðasamur** [-orðasa:mǫǫ] a. = **hrakmáll. -raufaður** [-röy·vaðǫǫ] a. beskadiget med mange Hug el. Stik (om Træ og Metaller) (BH.). **-sýnn** [-k-sidv] a. pessimistisk. **-skáld** [-sgault] n. Nidvisedigter. **-smán** [-smau·n] f. n-t skandaløst; ogs. som Skældsord: *hraksmánin þín,* din Pjalt, din Æsel. **-smánarlegur** [-smaunarlɛ:qǫǫ] a. skandaløs; — adv. *-lega.* **-spá** [-sbau·] f. uheldvarslende Spaadom. **-stelpa** [-sdeλba, -sdelpa] f. Udskud af en Kvinde. **-svipur** [-svɪ·bǫǫ,-svɪ·pǫǫ] m. Kæltringemine, kæltringeagtigt Udtryk.

hraksvirður [hǫa:ksvɪrðǫǫ] a. af ingen Værdi (BH.).

hrakti [hǫaχ dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrekja.**

hrak viðrasamur [hǫa:gvɪðrasa:mǫǫ, hǫa:k-] a. med idelig raat Vejr. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. *(rigning með stormi)* raat Vejr, Regnvind; *(afleitt veður)* meget daarligt Vejr, Himmelvejr. **-víslegur** [-visle·qǫǫ] a. nederdrægtig: *hrakvíslegt eftirdæmi* (Alþb. 1683, Nr. 32).

hrá leiki [hǫau lei ɟɪ, -lei:ɟɪ] n. = **hrái. -líka** [-li ga, -li ka] a. indec. hudløs. **-lýsi** [-li·sɪ] n. Raatran, Tran af naturlig smæltet Lever el. Fedt (i Mods. til Tran, udvunden ved Kogning).

hrálka [hǫauλ·ga, hǫaul·ka] a. indec. = **hrálíka.**

hrá meti (-is) [hǫau:mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. coll. raa (daarlig kogt) Mad, is. raat Kød. **-mjöll** [-mjödλ] f. nyfalden Sne.

†hrammdýr [hǫam·di·r] n. vildt Dyr, Rovdyr.

hrammur (-s, -ar) [hǫam ǫǫ] m. (et Rovdyrs) Lab, Klo, — ogsaa (pop.) om Menneskers Hænder: *detta, fara, steypast á hrammana,* falde paa Hænderne.

hramsa (a) [hǫam sa] vt. **a.** gribe, snappe. — **b.** *(hnupla)* sammenrapse.

hrana legur [hǫa.nalɛ qǫǫ] a. barsk, raa, hensynsløs, uhøflig; — adv. *-lega.* **-skapur (-ar)** [-sga bǫǫ, -sga p-] m. Raahed, Barskhed, Hensynsløshed, uhøflig Optræden.

†hrang (-s) [hǫauŋ·k] n. Stöj, Klammeri.

hrani (-a, -ar) [hǫa:nɪ] m. ubetænksomt og raat Menneske.

hranna (a) [hǫan:a] v. **1.** vt. med dat. og v. impers. dynge, opdynge: *h. e-u saman.* — **2.** med acc.: *vindurinn hrannar loftið,* Vinden driver Skyerne sammen til aflange Banker (jfr. LFR. III. 143); *h. sig,* opdynges; — refl. *hrannast,* ds.: *Skýjabakkar hrannast við sjóndeildarhring* (Eimr. XVII. 58). — **3.** v. impers.: opdynges: *loftið hrannar,* der optaarner sig Skybakker: *skýjadrög voru um himininn og hrannaði austurloptið* (JHall. 252). *ísinn rak fyrir straumi og hrannaði* (dyngede sig op) *með skjótri svipan* (Lögr. '15, 175); — pp. *hrannaður,* optaarnet, opdynget: *hrannað loft, hrannaður ís.*

hranna [hǫan:a] gen. pl. af **hrönn,** ogs. som Forled i Sms., se **hrönn.**

hrannar [hǫan:aǫ] gen. sg. af **hrönn.**

hrannarekstur [hǫan:arɛχ·sdǫǫ] m. afbrudte Regnskyl.

°**hrannbál** [hǫan·bau·l] n. Guld.

hrannir [hǫan:ɪǫ] pl. af **hrönn.**

hrap (-s, pl. **hröp)** [hǫa:p, hǫö:p] n. Nedstyrten.

hrapa (a) [hǫa:ba, hǫa:pa] vi. **1. a.** styrte ned, falde ned: *h. úr bjargi, h. niður stiga;* — *stjörnur h.,* (egl. Stjærnerne styrter ned ɔ:) der er Stjærneskud. — **b.** *(í skóla)* faa et lavere Nummer end man havde för, blive flyttet ned i Klassen. — **2.** *(flýta sjer)* skynde sig: *h. að e-u,* faa n-t afgjort i en Fart, overile sig m. H. t. n-t: *prófun þessi var þungskilin ok tvíræð ... ok Espólín heldr hrapaði at, sökum þess at vagn einn beið hans, er keyra skyldi til V.* (EspS. 21); *h. e-u af,* göre n-t i Hastværk, jaske n-t af: *Þeim mönnum sem sitja ... mega ekki h. af á einu þingi* (Alþ. '11, B. II. 855); *í þetta verk var ekki ráðist af hrapanda ráði* (overilet) (Alþ. '11, B. II. 486).

hrapaður [hǫa:baðǫǫ, hǫa:p-] m. *að fara að hrapaði,* i Hast; *gera e-ð af hrapaði,* göre n-t i Hast, som Hastværk.

hrapallegur [hǫa:balɛ·qǫǫ, hǫa:pa-] a. = **hraparlegur.**

hrapan (-ar, -ir) [hǫa:ban, hǫa:pan] f. Nedstyrten, Fald, Undergang.

hraparlegur [hǫa:ba(r)lɛ·qǫǫ, hǫa:pa(r)-] a. fatal, skæbnesvanger, gruelig, forfærdelig; — adv. *-lega.*

hrapladi (-a) [hǫahbladɪ] m. = *hrapaður,* Hastværk: *(bókin er gjörð í hrapaði, því ekki var ritaður einn stafur til hennar fyr en eptir miðjan Februar* (JSBr. 26).

hraporður [hǫa:borðǫǫ, hǫa:p-] a. som bruger stærke Udtryk i Overilelse, ubetænksom i sin Tale.

hrappa (a) [hǫahba] vi. tysse paa: *h. að krökkum.*

hrappur (-s, -ar) [hǫahbǫǫ, hǫaf·s, hǫahps] m. Slyngel, Kæltring, is. træsk el. upaalidelig Person (el. Hest); ogs. npr. (jfr. *Njála).*

hrap stjarna [hǫa:psdja(r)dna] f. nedfaldende Stjærne. **-æði** [hǫa:bai·ðɪ, hǫa:p-] n. vanvittig Overilelse (StStAndv. II. 150).

hrár [hǫau:r, f. hǫau:, n. hǫauht] a. **1.** raa, daarlig kogt el. ukogt: *hrátt ket; maturinn er h.* — *(illa bakaður)* dødbagt; *hvorki h. nje soðinn,* uafgörende, nølende, vaklende, som kun vil halvt; *það verður hvorki hrátt nje soðið,* det bliver hverken Fugl eller Fisk; (Ordspr.) *gjalda skal hrátt fyrir illa soðið* (SchMál.), man skal betale raat for usodet. — **2.** saftig, fuld af Vædske, fugtig: *h. viður, hrátt hey; hrátt af veðunni.* — **3.** *(um veður)* raa, fugtig (om Vejret): *hrá veðrátta.*

hras [hǫa:s] n. Snublen; Overilelse.

hrasa (a) [hǫa:sa] vi. **1. a.** *(detta)* snuble, falde: *hesturinn hrasaði með mig;* — *h. um stein,* snuble over en Sten. — **b.** i kirkeligt Sprog: falde (i Synd), synde. — **2.** *h. að e-u* = *hrapa að e-u.*

hrasan (-ar) [hǫa:san] f. = **hrösun.**

hrá sykur [hǫau:sɪ·gǫǫ, -sɪ·k-] m. el. n. Raasukker. **-skinn** [-sɟɪn] n. **1.** *(hrátt skinn)* nylig afflaaet Hud, ugarvet Skind. — **†2.** *(hæli)* Tilflugtssted. **-skinnsleikur** [-sɟɪnslei:gǫǫ, -lei:k-] m. Trækken om el. Kasten med en ugarvet Hud; Brydning og Slagsmaal i Bælgmørke; jfr. *hnapphelda* (ÓDavSk. 129 f.).

hrasl [hǫas·λ] n. = *drasl,* Skrimmelskrammel: *bráðónýtt h.* (Eimr. III. 97).

hrasla (a) [hǫas·la] vi. = *drasla: Eg set hestana á guð og gaddinn og læt svo h.* (ÞGjD. 21).

hráslaga fullur [hǫau:slaqafʏd·lǫǫ] a. raa, raakold. **-kuldi** [-kʏl·dɪ] m. raat og koldt Vejr. **-legur** [-lɛ:qǫǫ] a. kold og fugtig, raakold: *hráslagalegt loftslag; hráslagalegt veður.* **-veður** [-vɛ:ðǫǫ] n. raat og koldt Vejr. **-þoka** [-þo:ga, -þo:ka] f. raakold Taage.

hráslagi [hǫau:slai·jɪ] m. Luftens Raahed, Raakulde.

hraslaralegur [hǫas·laralɛ:qǫǫ] a. = **draslaralegur.**

hrat (-s) [hǫa:t] n. coll. **1.** *(berjahrat)* Skaller og Stene af Bær. — **2.** *(gróft mjöl)* groft Mel, Klid. — **3.** Bundfald i Sien: *þegar grauturinn er síaður, verður dálítið h. eftir.* — **4.** Udskud (om flere Ting); *(vondur matur)* daarlig Føde, Svinemad; — Udskudsvarer: *að ilt sé til þess að vita, að þeir skuli hirða hratið frá Þjóðverjum* (JAÓFin. 81); — Humbugsmedicin *Galeni h.* (MJ. II. 154). — **5.** *(drit)* Fugleekskrementer.

1. **hrata (a)** [hǫa:da, hǫa:ta] vi. **1. a.** *(hrasa)* snuble: *h. að e-m,* snuble el. kastes hen imod en. — **b.** falde: *Bar Brynjúlf undan og hrataði hann af fram* (faldt udover) (GKonÆf. 84). — **†2.** *(rata)* finde Vejen, kende Vejen.

2. **hrata (a)** [hǫa:da, hǫa:ta] vt. grovmale.

hratan (-ar) [hǫa:dan, hǫa:tan] f. = **hrösun.**

°**hrat brauð** [hǫa:tbröy·ð] n. Skofte. **-kendur** [-ɟɛndǫǫ] a. med Skaller i: *hratkent mjöl.*

1. **hratt** [hǫaht] n. og adv. se **hraður.**

2. **hratt** [hǫaht] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrinda.**

hratta (a) [hǫahda] vi. *h. að e-u,* drive frem, skynde paa n-t (BH.).

hratti (-a) [hɢahdı] m. vedholdende, temmelig svag Brænding (BH.).

hrauð [hɢöy:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrjóða.**

1. **hraufa (-u, -ur)** [hɢöy:va] f. Aabning i et Saar (BH.).

2. **hraufa (a)** [hɢöy:va] vt. (— *raufa)* göre en Revne el. Hul paa; *(rífa sundur, skilja)* sønderrive, adskille (BH.).

hraufan (-ar, -ir) [hɢöy:van] f. *(sár)* Saar; *(rifa)* Sprække, Revne, Aabning (BH.).

°**hrauk ályktun** [hɢöy:gaulıχ·døn, hɢöy:ǩ-] f. (log.) Sorites. °**-kál** [hɢöy:kau·l] n. Spidskaal. **-lagning** [hɢöy:glagniŋk, hɢöy:k-] f. Travesætning. **-tjald** [-k-tjalt] n. Spidstelt.

hraukur (-s, -ar) [hɢöy:gøɢ, hɢöy:køɢ, hɢöyχ·s] m. **1. a.** Stak, Stabel, Skrue: *móh., torfh.;* — *(keila)* Kegle: *í hraukum*, i Stakke; *setja í hrauka*, kegle; *sitja í hrauknum*, sidde paa Hug (is. om en Kat el. Ræv). — **b.** overf.: *tekur í hraukana* (el. *hnúkana)*, det bliver galt, n-t bliver rigtig voldsomt: *fór því sama fram, nema hvað nú tók í hraukana* (nu blev det först rigtig galt) *að fjallabaki* (JTrSk. I. 165). — **2.** (zool.) Topskarv (pelecanus cristatus). — **3.** *(stór maður)* en stor, höj Mand, Tyksak.

hraun (-s, pl. ds.) [hɢöy:n] n. **1. a.** *(urð)* stenet Strækning uden Vegetation: *„hraun" er hér* (ɔ: *á Austurlandi) sama sem „urð"; . . . víða um land eru urðir kallaðar hraun, þó þær séu alveg óbrunnar* (ÞThFerð. IV. 21). — **b.** fritstaaende Klippervgge el. Höje med store Sten: *Einna einkennilegastar jarðmyndanir í þessari sveit* (ɔ: *Loðmf.) eru hin svokölluðu „hraun", . . . garðar og hryggir, hólar og bungur af stórgrýtisurðum* (ÞThFerð. III. 293—4). — **2.** *(eldhraun)* Lava, Lavastrækning, Lavaström; *„Stöktu upp í h."*, siges undertiden paa Puds, naar en anden har sagt *„Guð laun"* (ÓDavSk. 172); — som Stednavn *Hraun* og i Sms. *Hraundalur* o. fl. — **3.** i pl. Hoved, afpillede Knogler, Ben og Halen af Kreaturer og gærne en Del af Ryggen med, som man lod gaa begyndende Forraadnelse i, hvorefter i det mindste Ryggen gærne blev let røget.

hrauna fles [hɢöy:naflε:s] n. grön Plet i en Lavamark, spec. flad Lavamark (GThBúi 48). **-flot** [hɢöy:naflo:t] n. Fedt, kogt af *hraun* 3.

hraunás [hɢöy:nau·s] m. Bakke i en Lavastrækning.

hraunasubb [hɢöy:nasʏp·] n. Støvregn (Snæf.).

hraun bylgja [hɢöyn·bılǥa] f. Lavabølge. **-bolli** [-bodlı] m. Græslavning i en Lavamark. **-botn** [-bohtv] m. Lavabund. **-breiða** [-brei·ða] f. Lavastrækning. **-brún** [-bru·n] f. Lavarand, Lavakant. **-bræðsla** [-braiðsla] f. smæltet Lava: *Þegar hin þunna h. rennur niður dyngjurnar* (ÞThLýs. II. 89). *-**búi** [-bu·ı] m. Beboer af en Lavamark; Jætte. **-bunga** [-buŋga] f. oval Lavahöj. **-börkur** [-bögøɢ] m. den øverste, haarde Skal paa en Lavamark, Lavabark, Lavahud. **-drangur** [-drauŋgøɢ] m. opretstaaende, spids Lavaklippe. **-dröngull** [-dröyŋgodλ] m. spidst Lavastykke: *margvíslega lagaðir hraundrönglar niður úr lofti þeirra* (ɔ: *hellanna)* (ÞThLýs. II. 91). **-eðja** [hɢöy:nεðja] f. smæltet og flydende Lava. **-ey** [-εi·] f. Lavaø. **-elfa** [-εlva] f. Lavaström. **-fastur** [hɢöyn·fasdøɢ] a. (om en Fisker) som har faaet sine Fiskeredskaber fast i Stenbund el. undersøisk Lava: *orðlausir og ráðalausir, eins og h. dóni útá sjó* (MelBr. 30). **-fífill** [-fi·vıdλ] m. (bot.) en Art af Høgeurt (hieracium nigrescens). **-fláki** [-flau·ǥı, -flau·ǩı] m. Lavastrækning. **-fló** [-flo·] f. tyndt Lag af Lava nede i Jorden (Flói). **-flóð** [-flo·ð] n. Lavaström. **-flúðir** [-flu·ðıɢ] fpl. Lavaskær (ÞThFerð. III. 45). **-froða** [-fro·ða] f. størknet Lavaskum: *þeir* (ɔ: *gígirnir) eru hrúgaðir saman úr hraunleðju og gjalli og h. kringum opin* (ÞThLýs. II. 180). **-gata** [-ŋ·ga·da, -ga·ta] f. Vej el. Sti gennem en Lavamark. **-gjá** [-ǥau·] f. Lavakløft. **-gjóta** [-ǥou·da, -ǥou·ta] f. Lavahul, Fordybning, Hul i Lavaen. **-gloppa** [-glohba] f. Lavahule (spec. anvendt som Faarefold). **-grýti (-is)** [-gri·dı, -gri·tı] n. coll., **-grjót** [-grjou·t] n. coll. Lava, Lavasten. **-gúll** [-gudλ] m. Lavakegle: *Þar risu upp eldstrókar af jafnsléttu — en þó hraungúll utan um* (Ísaf. '13, 143).

hráungur [hɢau:uŋgøɢ] a. *(kornungur)* spæd (JÞorkÞjs. 310).

hraun haf [hɢöy:v(h)a·v] n. Lavahav, Lavavidde. **-hella** [-(h)εdla] f. Lavablok; sammensmæltet flad Lavastrækning. **-hellir** [-(h)εdlıɢ] m. Lavahule. **-hóll** [-(h)oudλ] m. Lavaforhöjning, Lavahöj. **-hvass** [hɢöyŋ·χwas, -kvas] a. spids af Lava: *þar er víða hraunhvast* (om Havbunden). **-jaðar** [-n·-ja·ðaɢ] m. Lavarand. **-kambur** [-ŋ·-kambøɢ] m. Lavaskrænt. **-karl** [-ka(r)dλ] m. höj, spids Klippe i en Lavamark; — overf. om n-t ru el. knudret: *holdið er eins og h.* **-karlalegur** [-ka(r)dlalε:qøɢ] a. forstenet, stiv, stram: *Málið er einkennilegt og íslenzkt víðasthvar — helzti dálítið hraunkarlalegt á sprettum* (Eimr. XII. 148). **-ketill** [-ǩε·dıdλ, -ǩε·tıdλ] m. (geol.) Hornito. **-klepri** [-klε·brı, -klε·prı] m., **-klessa** [-klεs·a] f. (størknet) Lavaklat. **-klettur** [-klεhdøɢ] m. Lavaklippe. **-klungur** [-kluŋgøɢ] n. coll. Lavablokke. **-kragi** [-krai·jı] m. Lavastrimmel. **-kúla** [-ku·la] f. Lavakugle. **-kúpa** [-ku·ba, -ku·pa] f. Lavahöj. **-kvika** [-kvı·ga, -kvı·ka] f. flydende Lava. **-lag** [-n·-la·ɣ] n. Lavalag. **-laut** [-löy·t] f. Lavasænkning, Lavafordybning. **-leðja** [-lεðja] f. smæltet og flydende Lava. **-læna** [-lai·na] f. smal Lavaström. **-móða** [-mou·ða] f. Lavaflod. **-moli** [-mo·lı] m. Lavastump, Lavabrudstykke. **-óttur** [hɢöy:nouhdøɢ] a. 1. *(grýttur)* stenet. — **2.** *(með eldhraunum)* fuld af Lavastrækninger. **-pípa** [hɢöyn·pi·ba, -pi·pa] f. Lavarör: *Eggert . . . segir að hann* (ɔ: *Surtshellir) sé h., er eldleðjan hafi runnið eptir* (ÞThLfr. III. 52). **-reipi** [-rεi·bı, -rεi·pı] n., Lavabaand, smal Lavastrimmel: *með hraunreipum í ótal hlykkjum og bugðum* (ÞThLýs. II. 173). **-runninn** [-rʏn·ın] a. lavabedækket: *hraunrunnið land.* **-rönd** [-rönt] f. Lavarand.

hraunsna (a) [hɢöyn·sna] vi. = **krunka.**

hraun spýja [hɢöyn·sbi·ja] f. mindre Lavaflod: *tvær mjóar hraunspýjur (hafa runnið) niður með Ófærunum báðum* (ÞThFerð. III. 128). **-spilda** [-sbılda] f. Lavastrækning; Lavaström. **-steinn** [-sdeidv] m. Lavasten. **-stokkur** [-sdohgøɢ] m. Lavakløft, hvor en Elv flyder igennem: *fyrir neðan skógarbrekkurnar rennur Hólmsá í hraunstokk* (ÞThFerð. II. 190). **-storkinn** [-sdoɢǥın] a. med størknet Lava. **-strókur** [-sdrou·gøɢ, -sdrou·k-] m. Lavakegle, Lavasöjle. **-súð** [-su·ð] f. fremspringende Lavakant. **-tagl** [-tagλ] n. smal Udløber fra en Lavamark. **-taumur** [-töy·møɢ] m. smal Lavastribe. **-tegund** [-tε·qønt] f. Lavaart. **-tröð** [-trö·ð] f. Lavasænkning: *Vestur úr eldvarpinu liggja afarmiklar hrauntraðir 30—60 feta djúpar, um þær hefir hraunið runnið frá gígnum* (ÞThFerð. I. 151). **-veita** [-vεi·da, -vεi·ta] f. flydende Lava. **-vella** [-vεdla] f. fremvældende Lavaström. **-þekja** [-þε·ǥa, -þε·ǩa] f. Lavadække. **-þýfður** [-þivðøɢ, -þibð-] a. med Tuer, ru som Lava. **-æð** [hɢöy:nai·ð] f. Lavaaare.

hraus [hɢöy:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrjósa.**

hraust bygður [hɢöys·tbıɢðøɢ, -bıgð-] a. kraftig bygget. **-eyg(ð)ur** [-εi·qøɢ, -εiqð-, -εigð-] a. med stærke Øjne. **-ger** [-t-ǥε·r] a. haardfør.

hraustla [hɢöys·dla] adv. (BTh. 90) = **hraustlega.**

hraust legur [hɢöys·dlεqøɢ] a. **1.** som ser sund og rask ud: *vera mjög h. útlits*, strutte af Sundhed. — **2.** *(rösklegur)* kraftig, tapper. — **3.** adv. *-lega: líta hraustlega út*, se rask ud; *berjast hraustlega*, kæmpe tappert. **-leiki** [-lεiǥı, -lεiǩı] m. **1.** *(styrkleiki, afl)* kraftig Konstitution, Legemsstyrke. — **2.** *(hreysti, harðfengi)* Tapperhed. **-menni (-is**, pl. ds.) [-mεn·ı] n. stærk og kraftig Mand.

hraustur [hɢöys·døɢ] a. **1.** *(harðfengur, hugaður, röskur)* tapper, modig og stærk. — **2.** *(heilbrigður, heill)* sund, rask.

hraustvirki (-is, pl. ds.) [hɢöys·dvıɢǥı] n. Daad (GPSk. 362).

hraut [hɢöy:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrjóta.**

hrá vara [hɢau:va·ra] f. Raamateriale. **-viði** [-vı·ðı] n., **-viður** [-vı·ðøɢ] m. **a.** Ungtræ(er): *höggva niður sem hráviði*, hugge ned for Fode. — **b.** n-t, der ligger hulter til bulter: *þær hafa legið hér og hvar . . . eins og hráviði* (JÁÞj. II. 458). **-þefur** [-þε·vøɢ] m. Lugt af raat Kød. **-þvalur** [-þva·løɢ] a. kold og klam. **-æti** [-ai·dı, -ai·tı] n. coll. raa (ukogt el. daarlig kogt) Føde. **-ætur** [-ai·døɢ, -ai·t-] a. raat ædende, som spiser raat (Kød).

hreða (-u, -ur) [hɢε:ða] f. **1.** is. i pl. *hreður*, Trætte, Slagsmaal: *hafði á hverju kvöldi lent í hreðum við einhvern* (ÞGjÚf. 132). — **2.** (StStAndv. I. 10) = *hrýðja* 1. b. — **3.** *(fuglahræða)* Fugleskræmsel.

hreðjar [hɢεð·jaɢ] fpl. Rædder, Pung (scrotum), Könsdelene, Genitalia (is. de mandlige).

hreðja skegg [hɢεð·jasǥεk·] n. Haarene omkring Könsdelene; (om en Kvinde) *Urðu það úrræði hans, að hann greip hægri hendi sinni í h. hennar* (JÞorkÞjs. 58). **-steinn** [-sdeid·v] m. = **baggalútur** 1.

hreðka (-u, -ur) [hɢεþ·ga, hɢεð·ka] f. Ræddike, Radise (raphanus sativus).

hreðusamur [hɢε:ðøsa·møɢ] a. urolig, oprörsk (Sch.).

hrefmannlegur [hɢεv·manlε·qøɢ] a. **1.** mandig og ædel af Udseende og Holdning. — **2.** (Vf.) = *hreinmannlegur.*

hrefna (-u, -ur) [hɢεb·na] f. **1.** *(kvenhrafn)* Hunravn. — **2.** (naut.) den femte Plankerække fra Kølen, jfr. *bátur.* — **3.** som npr. *Hrefna.* — **4.** (zool.) **a.** *(andarnefja)* hyperodon diodon (Jón lærði, ÞThLfr. II. 84). — **b.** *(hrafnreyður)* Vaagehval (balaenoptera rostrata) (ÞThLýs. II. 488).

hregg (-s, pl. ds.) [hɢεk·] n. Storm (is. med Regn og Hagl); *(óveður)* Uvejr; *súpa h.* (om Heste), snappe kraftigt efter Vejret: *alt í einu, reis hann upp, saup hregg, þreif taumana og rauk á sprett* (ÞGjD. 38); — *hyppigt i Omskr. for Kamp: *sverðah., Óðinsh.* osv. **-bylur** [-bı·løɢ] m. Haglstorm. **-blásinn** [-blau·sın] a. (om en Fane) vindomsust (MJ. V. 187); *hreggblásin alda* (MJ. II. 63). **-hams** [-(h)ams] m. daarligt Humør; bruges kun i Forbindelsen: *það er á honum h.*, han er i daarligt Humør (Nl.). **-nasi** [-g·-na·sı] m., **-nesi** [-nε·sı] m. en pyntlignende Forhöjning, som strækker sig enten ud i Havet el. ud i en Aa el. ud i en flad Mosestrækning (Onf.). *-**njörður** [-njörðøɢ] m. Kriger. **-skúr** [-k·-sgu·r] f. Stormbyge. **-viðri (-is**, pl. ds.) [-g·-vıðrı] n. Stormvejr, Sludvejr.

hregl [hɢεg·λ] n. - *hraglandı: haglskýja-h.* (Hafst. '16, 125).

hreiðra (a) [hɢeið·ra] v. **1.** vt. lægge el. bringe i Rede: *h. sig*, bygge sig Rede, lægge sig i Rede, göre sig det hyggeligt; *h. sig niður*, putte sig ned: *Eg læddist til rúms mins og hreiðraði mig niður* (GFrÓl. 136). — **2.** med dat. danne en Rede af n-t, feje n-t sammen saal. at det danner en Rede om el. værner n-t andet: *hreiðrað moldinni upp með henni* (ɔ: *plöntunni)* (BArn. 23). — **3.** vi. *h. um e-n*, lave en Rede til en; — rede Sengen til en: *nú er jeg búinn að h. um þig, litla stelpa;* — *h. um sig*, indrette sig mageligt: *sem þar hafði búið lengi og hreiðrað um sig ágætlega* (GFrTís. 80—81).

hreiður (-urs, pl. ds.) [hɢei:ðøɢ] n. **1.** Rede: *gera h.*, bygge Rede; *dríta í sitt eigið (sjálfs sín) h.*, besudle sin egen Rede. — **2.** Æggene i en Rede. **-álft** [-r-auλ·t, -aul·(f)t] f. Svane, som stadig bygger sin Rede el. lægger Æg paa ens Grund. **-bolli** [-bod·lı] m. Redehul: *í örlitlum hreiðurbolla* (Val. Dagr. 16). *-**búi** [-bu:ı] m. Fugl. **-böggull** [-bög:ødλ] m. (Vf.), **-böllur** [-böd·løɢ] m. (BH.). **-drátur** [-drau:døɢ, -drau:t-] m. (Vt., Rask), **-drítur** [-dri:døɢ, -dri:t-] m. (Vf., Sch.), **-drútur** [-dru:døɢ, -dru:t-] m. (Snæf.) = *örverpi, urtaregg*, en Fugls sidste Æg, Æg, som er mindre end de andre i samme Rede. **-fálki** [-ɢ-fauλ·ǥı, -faul·ǩı] m. Rugefalk. **-gerð** [-r-ǥε·ð] f. Redebygning. **-strútur** [-ɢ-sdru:døɢ, -sdru:t-] m. (Vf.) = **hreiðurböggull.** **-stæði** [-sdai:ðı] n., **-stöð** [-sdö:ð] f. Rugeplads.

hreif [hɢei:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrífa.**

hreyfa, hreifa (ði) [hɢei:va] vt. med acc. el. dat. og vi. **I.** sætte i Bevægelse, bevæge, röre: **1.** med acc.: *h. sig*, röre sig; *h. e-ð (hönd, fót* osv.), röre, bevæge n-t (Haanden, Benet osv.); *h. hvorki hönd nje fót til að gera e-ð*, ikke röre en Haand for at göre n-t. — **2.** med dat.: *h. máli*, röre ved en Sag; *hann hreyfði því ekki*, han rörte ikke ved det, lod det ligge; *fór Hildur drottníng að hreifa sér til ferðar* (belave sig til at tage af Sted)

(JÁÞj. I. 113). *hvar sem ófriður hreifir sér* (rører sig) (HallgrPass. 21, 13) — **3.** vi. *h. við e-u*, røre ved n-t, rokke ved n-t; *h. upp á e-m*, rette paa ens Klæder, pynte paa en: *Skautar kerlingu þar og hreifir upp á henni* (JÞorkÞjs. 353); *h. upp á sjer*, pynte sig. — **II.** refl. *hreyfast*, bevæge sig, röre sig.

***hreifadrellir** [hɢɛi:vadrɛd·lɪɢ] m. = **selur.**

hreyfandi (-a, -endur) [hɢɛi·vandɪ, -ɛndøɢ] m. Bevæger.

hreyfan legleiki [hɢɛi·vanlɛql.ɛiɟɪ, -lɛiɡɪ] m. Bevægelighed. **-legur** [-lɛ·qøɢ] a. bevægelig, som kan bevæges: *h. hlutur; hreyfanleg fjöður;* — °*h. skóli = farandskóli*, ambulatorisk, omvandrende Skole.

hreyfð (-ar, -ir) [hɢɛiv·ð, hɢɛib·þ] f. = **hreyfing.**

hreyfðar laus [hɢɛiv·ðarløy·s, hɢɛið·ðar-] a. uden Bevægelse. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Bevægelse.

hreifi (-a, -ar) [hɢɛi:vɪ] m. **1.** Lab, Lalle (paa en Sælhund): *selsh.* — †**2.** *(úlnliður)* Haandled paa et Menneske.

hreyfi (-is) [hɢɛi:vɪ] n. (Sl., Sch.) = **hreyfingur.**

hreyfi afl [hɢɛi:vɪab·λ] n. bevægende Kraft, Drivkraft. **-færi** [-fai:rɪ] n. **a.** Bevægelsesmiddel, Bevægelsesredskab. — **b.** (biol.) Bevægelsesorgan. **-látur** [-lau:døɢ, -lau:t-] a. pralerisk. **-legur** [-lɛ·qøɢ] a. munter, livlig, levendig: *Var hann þó allhress með köflum og hinn hreyfilegasti* (Lögr. '15, 52). **-magn** [-mag·v] n. = **hreyfiafl.** **-málleysi** [-maul:ɛisɪ] n. (med.) motorisk Afasi (ÁBjSál. § 79, 80).

hreyfing (-ar, -ar) [hɢɛi:viŋk] f. Bevægelse: *h. aftur á bak*, tilbagegaaende, retrograd Bevægelse.

hreyfingar afl [hɢɛi:viŋgarab·λ] n. Bevægelseskraft. **-fræði** [-ɢ-frai:ðɪ] f. indec. Bevægelseslære, Mekanik. **-fræðilegur** [-frai:ðɪlɛqøɢ] a. mekanisk. **-færi** [-fai:rɪ] npl. Bevægelsesredskaber. **-laus** [-r-löy:s] a. bevægelsesløs, ubevægelig. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Mangel paa Bevægelse, Ubevægelighed. **-taug** [-ɢ-töy:q] f. Bevægelsesnerve. **-vöðvi** [-r-vöð·vɪ] m. Bevægelsesmuskel. **-þráður** [-ɢ-þrau:ðøɢ] m. Bevægelsesnerve.

hreyfingur (-s) [hɢɛi:viŋgøɢ, -iŋs] m. *(fjör)* Liv, Livlighed: *fór karlinn að lesa [illegible] [illegible] hreyfingur í honum* (JÁÞj. II. 512) [illegible] Haab om Udførelsen af sine Planer, tænke paa at göre et heldigt Kup: *hugsaði hinn sér til hreifings, að nú skyldi hann biðja bróður sinn um bita* (JÁÞj. II. 10).

°**hreyfi næmur** [illegible] motorisk (ÁBjSál. § 78). **-orka** [-oɢ·ga] f. Bevægelsesenergi. °**-stika** [-sdɪ:ga, -sdɪ:ka] f. (naut.) Alhidade. **-stöð** [-sdö:ð] f. motorisk Centrum. **-taug** [-töy:q] f., **-taugaþráður** [-töy·qaþrau:ðøɢ] m. Bevægelsesnerve. **-vjel** [-vjɛ:l] f. Motor.

hreifur [hɢɛi:vøɢ] a., jfr. *reifur*, **1.** *(kátur)* munter. — **2.** *(ölvaður)* beskænket.

°**hreyki járn** [hɢɛi:ɟɪjaud·v, -jaur·dv, hɢɛi:ɡɪ-] n. Hyppejærn. **-lega** [-lɛ·qa] adv. med Vigtighed: *láta h.*, give sig en vigtig Mine.

hreykinn [hɢɛi:ɟɪn, hɢɛi:ɡɪn] a. vigtig, selvtilfreds.

°**hreykiplógur** [hɢɛi:ɟɪplou:(q)øɢ, hɢɛi:ɡɪ-] m. Hyppeplov.

hreykja (ti) [illegible] med dat. **1.** opstable: *h. mó*, skrue Törv. — **2.** *(hlúa að gróðri)* hyppe: *h. moldu að urtastofnum* (BArn. 23). — **3.** løfte, oploite, hæve; *h. sjer (hátt)*, sætte sig höjt; overf.: hovmode sig; *h. sjer upp (í sætinu)*, ranke sig: *hún hefir það af einhverjum sínum, krakkinn, sagði hún og hreykti sér dálítið upp í sætinu* (JThMk. 425); *h. hattinum*, sætte Hatten höjt paa Hovedet; *hreyk þú, danski maður, ekki hatti, heldur flýðu þetta land* (MJAr. 219); (Ordspr.) *ekki er hatturinn borgaður (til láns (laus) er hatturinn), þó honum sje hátt hreykt*, Hatten er ikke betalt (er laant, er løs) selv om höjt den knejser; *sjaldan hreykir hygginn hátt* (SchMál.), klog Mand bryster sig sjældent; *hann hreykir sjer eins og köttur í ullarhrúgu* (GJ.), han knejser som en Kat med et Aaleskind.

hreima (a) [hɢɛi:ma] vi. klinge, genlyde (BH.).

hreim blær [hɢɛim·blai·r] m. (mus.) Klangfarve. **-fagur** [-fa·qøɢ] a. klangfuld, vellydende. **-langur** [-lauŋgøɢ] a. langtonet. **-laus** [-löys] a. klangløs. **-skær** [-sɟai·r] a. klangren. **-sveipur** [-svei·bøɢ, -svei·pøɢ] m. Tonehvirvel.

hreimur (-s, -ar) [hɢɛi:møɢ] m. **a.** Klang, Toner; *(h. í rödd)* Stemmeklang. — **b.** Tonefald, Accent, *utanbæjar h. í málinu.*

hrein [hɢɛi:n] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrína.**

hreina [hɢɛi:na] adv. i Forb.: *það er alveg h. satt*, det er den rene Sandhed (Nl.).

hreinatað [hɢɛi:nata:ð] n. törret Komøg, brugt som Brændsel (Skaft.).

hrein bjálfaður [hɢɛin·bjaulvaðøɢ] a. klædt i en Renskindspels. **-bjálfi** [-bjaulvɪ] m. Rensdyrskind; Pels af Rensdyrskind.

hreinblár [hɢɛin·blau·r] a. fuldkommen blaa.

hrein dýr [hɢɛin·dɪ·r] n. (zool.) Rensdyr (cervus tarandus). **-dýrabóndi** [-dirabou·n·dɪ] m. Bonde, som har Indtægt af Rensdyr. **-dýramosi** [-diramo:sɪ] m. (bot.) Rensdyrlav (cladonia rhangiferina).

†**hrein ferði (-is)** [hɢɛin·fɛrðɪ] n. Renhed. †**-ferðugur** [-fɛrðøqøɢ] a. ren; retskaffen; adv. *-lega*, med Renhed, med Retskaffenhed. **-gera** [-ŋ·ɟɛ·ra] vt. göre ren, rengóre: (Ordspr.) *svo er margt þvegið, að það er ekki hreingert* (SchMál.), mangen Ting er tvættet, men ikke derved rengjort. **-gerning** [-ɟɛrdnɪŋk] f. Rengóring. **-getning** [-ɟɛhdnɪŋk] f. den ubesmittede Undfangelse: *h. heilagrar guðs móður.* **-hentur** [hɢɛi:v(h)ɛvdøɢ, -(h)ɛnt-] a. **a.** *(hreinn á höndum)* renhændig. — **b.** omhyggelig: *Hann er h. á alla vinnu* [illegible] **-hjartaður** [illegible] a. renhjærtet.

hreinhorn [hɢɛi:v(h)o(r)dv] n. Rensdyrhorn.

hreinhugaður [hɢɛi:v(h)ʏ·qaðøɢ] a. renhjærtet.

hreinkálfur [hɢɛiŋ·kaulvøɢ] m. Rensdyrkalv, Renkalv.

hreinka (a) [hɢɛi·ŋ·ga, hɢɛi·ŋ·ka] vt. göre renere: *h. sig*, spec. om Himlen: *hann er farinn að h. sig í suðrinu*, det er begyndt at klare op i Syd; — refl.: *hreinkast*, blive ren, renses, blive renere: *loftið hefur h. talsvert.*

hrein kvendi [hɢɛiŋ·kvɛndɪ] n. ren Kvinde: (Ordspr.) *ekki (aldrei) er of mikið unnið fyrir hreinkvendið* (SchMál.), (bruges særl. ironisk, naar man synes, at det bliver paalagt en at göre n-t uforholdsmæssig stort). **-látur** [-n·-lau·døɢ, -lau·t-] a. renlig; — adv. *-látlega: hreinlátlega meðfarið*, renlig behandlet. **-legur** [-lɛqøɢ] a. renlig: *h. maður;* — adv. *hreinlega:* **a.** renlig, paa en renlig Maade: *ganga hreinlega frá mat sínum.* — **b.** ordentlig, fuldstændig: *það er betra að drepa skepnuna hreinlega en að misþyrma henni svona.* — **c.** *(ótvírætt)* klart og utvetydigt, aldeles tydelig: *Það er því ekki að búast við, að eins hreinlega verði skorið úr því með því móti* (Alþ. '11, B. 465). — **d.** uforbeholdent, oprigtigt, ærligt: *hreinlega sagt*, ærlig talt. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiɡɪ, -lɛigøɢ, -lɛikøɢ] m. **1.** Renhed: *h. húss, fata.* — **2.** *(skírlífi)* Kyskhed, sædelig Renhed. †**-lífast (a)** [-li·vast] vrefl. føre kysk Levned. **-lífi (-is)** [-li·vɪ] n. Renhed i Livsførelsen; kysk Levned. ***-lífiskona** [-livɪsko:na] f. Nonne. **-lifnaður** [-lɪbnaðøɢ] m. uplettet Liv; †(spec.) *(klausturlíf)* klosterligt Levned. **-lífur** [-li·vøɢ] a. **1.** uplettet i sin Vandel: *h. í orðum og gerðum.* — **2.** *(skírlífur)* kysk, sædelig. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Oprigtighed, Aabenhed. **-lyndur** [-lɪndøɢ] a. oprigtig, aabenhjærtig. **-læti (-is)** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] n. Renlighed. **-mannlegur** [-manlɛ·qøɢ] a. statelig, mandig og ædel af Udseende, nobel. **-menska** [-mɛnsga] f. ædel Fremtræden og Opforsel. °**-mæli** [-mai·lɪ] n. Purisme. °**-mælismaður** [-mailɪsma:ðøɢ] m. Purist.

1. **hrein n (-s, -ar)** [hɢɛid·v, hɢɛi·ns, hɢɛi·nar] m. = *hreindýr.* **a.** Ren, Rensdyr. — ***b.** i digt. Omskrivninger: *hreinahjalli* osv. Jorden; — om Skibe: *byrh., unnarh.* osv.

2. **hreinn** [hɢɛid·v] a. **I. ren: 1. a.** *(hreint vatn)* rent Vand; *hrein föt*, rent Töj; *h. í framan, h. um hendurnar* (el. *á höndunum*), med rent Ansigt, med rene Hænder. — **b.** ren, uden fremmede el. forstyrrende Elementer: *hreint mál*, ren Tale (fri for Fremmedord og vulgære Udtryk); *h. svipur*, aabent Ansigt; *hrein skrift*, ren, smuk Skrift (uden Klatter og Udstregninger); *að þeir* (ɔ: *hestarnir) hafi hreinan gang* (ren, ublandet Gangart), *vakran eða klárgengan* (Stj. '94, B. 169); *gera hreint fyrir sínum dyrum*, feje for sin Dör. — **c.** *þar var ekki hreint*, der spøgede, viste sig overnaturlige Væsener. — **d.** af. som subst. *hrein*, ren Nolo (i L'hombre). — **2.** *(greinilegur): hreint mark (á fje)*, tydeligt Øremærke. — **3.** *(bjartur)* lys; *(heiðskír)* klar; *Um jólin gekk í þíðvindi og hlákur um nokkra daga og frysti svo í hreinu milli jóla og nýárs* (ValDagr. 75). — **4.** *h. gróði*, netto Fortjæneste. — **II.** i overf. Bet. **1.** renlig, renfærdig: *hreint hjarta*, et rent Hjærte; *h. hugur*, rent Sind; *vera hreins hugar um e-ð*, være klar over, overbevist om n-t: *Þar um er eg ekki hreins hugar* (JSBr. 426); *hrein lund*, rent Sind; *hreint líferni*, renfærdigt, rent Liv. — **2.** *(hreinskilinn)* oprigtig; *h. og beinn*, oprigtig, ligefrem. — **3.** ren, usminket: *h. sannleikur; hrein ósannindi;* — *hreinasta lygi*, lutter Løgn. — **4.** (log.) abstrakt. — **III.** kysk, ren i sædelig Henseende: *h. sveinn, hrein mey*, ren Svend, ren Mø, som har sin Jomfrudom i Behold: *sá er ekki h. sveinn og sú kona ekki hrein mey, sem ekki kitlar;* — naar en skal gætte n-t siges til ham: *þú ert ekki h. sveinn (hrein mey), ef þú getur þessa ekki í þriðja skipti* (ÓDavSk. 172). — **IV.** n. *hreint* som adv. **1.** aldeles, absolut: *það er hreint það skemtilegasta, sem jeg geri*, det er absolut det morsomste, jeg bestiller; *hreint ekki*, aldeles ikke; *o, jeg held nú hreint ekki!* vist ikke nej! *alveg hreint*, ganske og aldeles: *hann ætlaði alveg hreint að verða vitlaus;* — *ansi hreint (gaman)*, overordentlig, pokkers (morsomt); *hreint frá (meira)*, aldeles ikke (mere). — **2.** *segja e-ð hreint og beint*, sige n-t aabent og ærligt, lige ud, glat ud: *hreint og beint og blátt áfram;* — *hreint að segja*, ærlig talt, alvorlig talt.

hrein prenta [hɢɛin·prɛvda, -prɛnta] vt. rentrykke. **-prentun** [-prɛvdøn, -prɛntøn] f. **a.** Rentrykning. — **b.** Rentryk. **-raka** [-ra·ga, -ra·ka] vt. rive (Hø) rent (saal. at der ikke bliver n-t tilbage paa Marken). **-rita** [-rɪ·da, -rɪ·ta] vt. renskrive. **-ritun** [-rɪ·døn, -rɪ·tøn] f. **a.** Renskrivning. — **b.** Renskrift. **-rækta** [-raiχda] vt. rendyrke. **-ræktun** [-raiχdøn] f. Renkultur, Rendyrkning.

hreinsa (a) [hɢɛin·sa] vt. **rense: I.** *h. föt;* — *h. tún*, rense Tunet for overflødig Gødning; *h. höfuð*, rense Hovedet, spec. for Utöj el. Skurv; *h. fallbyssu*, rense, afblæse en Kanon; *h. iðrin*, rense Indvoldene, purgere; — (kem.) rense, destillere; rektificere: *hreinsaður vínandi*, rektificeret Spiritus; *h. sykur*, raffinere Sukker. — **II.** overf.: **rense, befri for n-t: 1.** *h. land af víkingum*, rense Landet for Vikinger; — (spec.) rense for omstrejfende Faar: *h. heimalönd sín og búfjárhaga jafnframt hverjum fjallskilum* (Stj. '91, B. 84). — **2.** *h. sig af e-u*, [1]) rense sig for n-t, vaske sig ren: *h. sig af áburði, ámælum;* [2]) (ogs. *h. sig við e-ð)* tilendebringe n-t; *h. sig af e-m* (el. *þurka sig af e-m)*, distancere en (f. Eks. i Løb); *h. sig yfir læk*, klare Springet over en Bæk; — *h. til*, [1]) göre i Stand (i et Værelse); [2]) rydde op: *h. til í nefndinni.* — **III.** refl. *hreinsast*, blive ren: *líkþráir hreinsast.*

hreinsagður [hɢɛin·saqðøɢ, -sagð-] a. talt rent (StStAndv. I. 62).

hreinsan (-ar) [hɢɛin·san] f. = **hreinsun.**

hrein skafinn [hɢɛin·sga·vɪn] a. renskrabet. **-skiftinn** [-sɟɪfdɪn] a. paalidelig i Pengesager, ærlig i Handel og Vandel. **-skiftni** [-sɟɪfdnɪ] f. indec. Ærlighed, Paalidelighed. **-skiftur** [-sɟɪfdøɢ] a. ærlig, oprigtig (ODav. Vik. 327). **-skilinn** [-sɟɪ·lɪn] a. oprigtig, aabenhjærtig (-hjærtet), ærlig. **-skilni** [-sɟɪlnɪ] f. indec. Oprigtighed, Aabenhjærtethed. **-skilnislegur** [-sɟɪlnɪslɛ:qøɢ] a. aaben, aabenhjærtig, oprigtig; — adv. *-lega.* **-skrifa** [-sgrɪ·va] vt. **1.** renskrive. — **2.** overf. göre rent Bord. **-skrift** [-sgrɪft] f. **1.** Renskrift. — **2.** = *hreinskrifun.* **-skrifun** [-sgrɪ·vøn] f. Renskrivning.

hreinstaka [hɢɛin·sda·ga, -sda·ka] f. (uopskaaret) Rensdyrskind.

hreinsun (-ar, -anir) [hɢɛin·søn, -anɪɢ] f. **1.** Rensning: *h. fata;* —

(kem.) *h. vínanda,* Rektifikation af Spiritus; *h. sykurs,* Raffinering af Sukker. — **2.** nöjagtig Eftersøgning af omstrejfende Faar og Heste: *h. heimalanda og búfjárhaga* (Stj. '91, B. 85). — **3.** *(h. kvenna)* Barselflod.

hreinsunar dagar [hǫɛin·sønarda:qaǫ] mpl. Renselsesdage. **-dígull** [-di:qødλ] m. Rensedigel. **-drykkur** [-drɪhgøǫ] m. Purgerdrik. **-eldur** [-ɛl·døǫ] m. Skærsild. **-fórn** [-ǫ-foᵘr·dv] f. Renselsesoffer. **-lyf** [-r-lɪ:v] n. Renselsesmiddel. **-staður** [-ǫ-sda:ðøǫ] m. Renselsessted. **-vjel** [-r-vjɛ:l] f. Rensemaskine.

hreintrúar- [hǫɛin·truaǫ] i Sms.: puritansk. **-maður** [-r-ma:ðøǫ] m. Puritaner. **-stefna** [-ǫ-sdɛb·na] f. Puritanisme.

hrein|vaxinn [hǫɛin·vaχsɪn] a. regelmæssig, med regelmæssig Bevægelse. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. klar Luft; spec. (Norden)Storm med Frost uden Nedbør (Af.). **-virkur** [-vɪǫgøǫ] a. som forretter sit Arbejde ordentligt og renligt; (Ordspr.) *svo er hver hreinlyndur sem hann er h.* (GJ.), saa rent er ens Sind som det Arbejd, man gör. **-þveginn** [-þvei·jɪn] a. renvasket.

hreisa (-u, -ur) [hǫei:sa] f. bortløben Tjænestepige; Landstrygerske (BH.).

hreysar [hǫei:saǫ] fpl. Røs, Røse.

hreysi (-is, pl. ds.) [hǫei:sɪ] n. **1.** *(kofi)* Rönne. — **†2.** *(hellir)* Hule. **-köttur** [-köhdøǫ] m. (zool.) Lækat, Røskat, Hermelin (mustela erminia). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. faldefærdig, røslignende. **-vísla** [-vis·la] f. Væsel (mustela).

hreysta (i) [hǫɛis·da] vt. sætte Mod i, opmuntre.

hreysti [hǫɛis·dɪ] f. indec. **1.** Tapperhed; Kraft og Mod: *berjast með h.,* kæmpe tappert. — **2.** *(hraustleiki)* legemlig og aandelig Styrke; *(harka)* Haardførhed. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. **1.** tapper Gærning. — **2.** rask Udseende. **-brestur** [-brɛs·døǫ] m. Mangel paa Tapperhed, Mangel paa Haardførhed. **-garpur** [-gaǫ·bøǫ] m. Helt. **-gripur** [-grɪ:bøǫ, -grɪ:p-] m. udholdende Hest: *skapharður h.* (ÞGjD. 57). ***-hvatur** [-χwa:døǫ, -kva:t-] a. rask og tapper: *Í dauða Mamúðs hreystihvats* (BTh. 199). **-yrði (-is,** pl. ds.) [-ɪr·ðɪ] n. pralende Ord, beregnet paa at imponere: *eitt af þessum hreystiyrðum, sem hann lætur fokka hér heima fyrir* (Alþ. '11, B. II. 41). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. = *hreystimannlegur;* — adv. *-lega: berjast h.,* kæmpe tappert. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. tapper Mand, stærk og modig Mand. **-mannlegur** [-manlɛ:qøǫ] a. tapper, modig, kraftig; — spec. med Bibet. af: pralerisk; — adv. *-lega: berjast h.; svara h.* **-orð** [-or·ð] n. **1.** Ry for Tapperhed. — **2.** = *hreystiyrði.* **-raun** [-röy:n] f. Tapperhedsprøve.

hreystyrði [hǫɛis·dɪrðɪ] n. = **hreystiyrði.**

hreysti svar [hǫɛis·dɪsva:r] n. rask, fiot Svar, der skal imponere og give Udseende af Mod el. Ligegyldighed. **-verk** [-vɛǫ·k] n. tapper Gærning. **-þjóð** [-þjoᵘ:ð] f. tapper Nation.

hreistra (a) [hǫɛis·dra] v. **1.** vt. skælle: *h. ýsu;* — kalune: *h. vambir* (Af.). — **2.** vi. og v. impers. skalle: *húðin(a) hreistrar,* Huden skaller af; — pp. *hreistraður,* skælbedækket.

hreistrugur [hǫɛis·drøqøǫ] a. = *hreistraður,* se **hreistra.**

hreistur (-urs) [hǫɛis·døǫ] n. Skæl (ogs. bot.). **°-blóm** [-r-bloᵘ:m] n. (bot.) Rakle. **°-dýr** [-di:r] n. Skældyr (manis). **-fiskur** [-ǫ-fɪs·gøǫ] m. skældækket Fisk. **-lag** [-r-la:q] n. Hornlag. **-myndaður** [-mɪn·dað-øǫ] a. skælformet. **-plata** [-ǫ-pla:da, -pla:ta] f. Skæl. **°-trje** [-trjɛ:] n. Lepidodendron. **-vængjur** [-r-vaiŋ·ɡøǫ] fpl. = **fiðrildi.**

1. **hreyta (-u, -ur)** [hǫei:da, hǫei:ta] f. **1.** *(það, sem hreytt er)* n-t, der spredes ved Kastning. — **2. a.** *(síðustu mjólkurdropar)* den sidste Mælk, der faas ved Malkningen. — **b.** *(kýr, sem mjólkar illa)* Ko, som malker daarligt; is. = 1. *hreytla.* — **3.** Smule Mælk; Smule Uld: *Það mundi ekki taka langan tíma að vega ullarhreyturnar* (Eimr. XIII. 166).

2. **hreyta (ti)** [hǫei:da, hǫei:ta] v. **I.** vt. med dat. og vi. **1.** kaste, kaste spredt, sprede ved Kastning; *h. grjóti,* kaste med Sten. — **2.** overf. henkaste: *h. úr sjer illyrðum, skömmum,* give onde Ord af sig; *Ætli ég geri annað þarfara með þá, hreytti ég úr mér* (Eimr. XVI. 139); *h. til e-s,* være uforskammet el. uvenlig imod en i Ord: *Og þegar amast var við henni og hreytt til hennar af öðrum, reyndi hun að eyða því, án þess að hleypa því í hávaða* (JTrHalla 133—34); *h. e-u í e-n,* ds.: *kaupmenn hafi sett mönnum nauðungarkosti ... og hreytt í þá sneiðilegum orðum, ef þeir létu óánægju sína í ljósi* (JAðEin. 517); *hreita ónotum úr skúmaskoti* (Norðri '11, 106). — **3.** impers.: *hreytir úr honum,* det smaasner, der falder lidt Sne el. Regn. — **II.** vt. med acc. og vi. **a.** malke, bruges navnlig om at malke den sidste Mælk af Yveret, eller naar der kun findes ringe Mælk i dette, strippe (Nl., Vf., Af.): *h. ærnar (kýrnar)* el. *h. úr ánum (kúnum); — og konan gat hreytt kúna* (GFrÁtt. 43); *h. eftir,* malke anden Gang *(eftirmjólt); var sveinninn tekinn af Gísla í Vallholti og svo vel með farið, að sið gamals fólks, að 5 kýr voru hreyttar eptir handa honum í mál* (GKonÆf. 72). — **b.** spec. malke kun lidt: *kýrin hreytir 1—2 merkur í mál.*

hreyti (-is) [hǫei:dɪ, hǫei:tɪ] n. Klammeri (BH.). **-yrði** [-ɪr·ðɪ] npl. Ondskabsfuldheder.

hreyting (-ar, -ar) [hǫei:diŋk, hǫei:t-] f. **1.** *(það að hreyta e-u)* Henkasten. — **2.** pl. Ubehageligheder: *Honum fanst þó ekki eiga við að byrja á hreytingum svona upp úr þurru* (JTrL. 18).

***hreytir (-is)** [hǫei:dɪǫ, hǫei:t-] m. den, som kaster el. udstrør: *h. Fofnis sanda,* Guldets Udstrøer, Mand.

hreytitað [hǫei:dɪta:ð, hǫei:tɪ-] n. knust Gødning.

1. **hreytla (-u, -ur)** [hǫeihdla] f. Ko, som malker kun lidt, fordi der er lang Tid siden den har haft Kalv.

2. **hreytla (a)** [hǫeihdla] vt. (Vf., Af.) = 2. **hreyta** II.

hreytu kýr [hǫei:døʝi:r, hǫei:tø-] f. en Ko, der malker daarligt, kun giver lidt Mælk. **-tími** [-ti:mɪ] m. Malketid, is. Tid for Eftermalkning: *h. kúa.*

hrekja (hrek; hrakti, hröktum; hrakið) [hǫɛ:ɡa, hǫɛ:ʝa; hǫɛ:k; hǫaχ·dɪ, hǫöχ·dom; hǫa:ɡɪð, hǫa:ʝ-] vt. **1. a.** drive tilbage, jage bort: *h. hrossin úr haganum; h. óvinaherinn á flótta; — sveitarstjórnin hrakti aumingja niðursetukerlinguna frá einum bænum til annars* (lod det arme, gamle Fattiglem jages omkring fra den ene Gaard til den anden). — **b.** *(misþyrma)* mishandle. — **c.** med dat. om Redskaber: *hann hrakti svipuólinni um hausinn á Jóni,* han svang Pisken, saa at Remmen viklede sig om Jons Hoved. — **2.** i overf. Bet. gendrive, modbevise, afbevise: *h. orð e-s.* **3.** *(hæða, smána)* forhaane. — **4.** impers.: *e-ð, e-n hrekur,* n-t, en driver omkring, omtumles, faar en daarlig Medfart; (naut.) *e-n hrekur (undan vindi),* en driver for Vinden; *kindurnar hrakti í hríðinni um daginn út í fjallið, en stundum hefur það komið fyrir, að jafnvel fílefld sauði hefur hrakið út í á,* Faarene blev af Snestormen forleden Dag drevet op til Bjærget, men det er undertiden hændt, at selv bomstærke Beder er blevet drevet ud i Aaen; — i overf. Bet.: *hefur hana* (ɔ: *þjóðina) vanalega hrakið fyrir hverjum miklum mótblæstri* (Lögr. '15, 5). — **5.** refl. *hrekjast:* **a.** omtumles fra det ene Sted til det andet: *hrekjast fyrir vindi,* drive for Vind og Vejr; *hann varð að hrekjast burt af jörðinni,* han maatte gaa fra Gaarden. — **b.** blive mishandlet, beskadiges: *heyið hraktist,* Høet blev fordærvet af Regn; *skepnur h.,* Kreaturer lider ved Kulde og fugtigt Vejr. — **c.** (astr.) perturberes (Urs. 78). — **6.** pp. *hrakinn:* **a.** bortjaget, omtumlet osv. — **b.** medtaget, spec. af Vind og Vejr: *hrakið hey; — Varstu ekki ósköp hrakin, blessuð manneskjan?* (JTrHeið. I. 81).

hrekk [hǫɛhk] 1. p. sg. præs. ind. af **hrökkva.**

hrekkja (a el. **ti)** [hǫɛhɡa, hǫɛχ·dɪ, hǫɛχ·t] vt. **1. a.** spille en et Puds, drille en. — **b.** forulæmpe, fortrædige, göre Fortræd: *hann var óknyttastrákur og hafði gaman af að h. bæði börn og skepnur.* — **2.** refl.: *hrekkjast á e-u,* skræmmes fra n-t ved (gentagne) Uheld.

hrekkja andi [hǫɛhɡaan·dɪ] m. drillende Aand, ty. Poltergeist: *Þau eru alment kölluð hrekkja-anda (poltergeists) fyrirbrigði* (Rvík '13, 61). **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Puds. **-fantur** [-fav·døǫ, -fan·t-] m. en ondskabsfuld en (is. om en Hest). **-fygli (-is,** pl. ds.) [-fɪɡ·lɪ] n. skalkagtig, listig Fugl. **-gáli** [-gau:lɪ] m., **-klápur** [-klau:bøǫ, -klau:p-] m. Pudsmager, Gavstrik (navnlig om en Person, der er tilböjelig til haandgribelige og ondartede Streger) (ÓDavSk. 168). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. uglspilagtig. **-limur** [-lɪ:møǫ] m., **-lómur** [-loᵘ:møǫ] m. Gavtyv, Gavstrik. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Rænkesmed. **-náttúra** [-nauhdura] f. rænkefuld Natur. **-nótur** [-noᵘ:døǫ, noᵘ:t-] fpl., **-pör** [-pö:r] npl. Gavtyvestreger, Skarnsstreger. **-slápur** [-slau:bøǫ, -slau:p-] m. = **hrekkjaklápur.** **-tól** [-toᵘ:l] n. = **hrekkjalimur.** **-vit** [-vɪ:t] n. Forstand til at spille andre et Puds: *vitgrannur ertu að vísu, en h. hefirðu á við hvern mann annan* (JTrGst. I. 76).

hrekkjóttur [hǫɛhɡoᵘhdøǫ] a., **hrekkóttur** [hǫɛhgoᵘhdøǫ] a. (JÁÞj. I. 129) tilböjelig til at forulæmpe el. fortrædige; skalkagtig; underfundig; (om en Dreng:) *hann er h. bæði við menn og skepnur.*

hrekkur (-s, -ir) [hǫɛhgøǫ, hǫɛχ·s, hǫɛhɡɪǫ] m. Puds, Kneb, Skælmsstykke; pl. *hrekkir,* (ogs.) Rænker: *búa yfir hrekkjum,* have en Skalk bag Øret; pønse paa Rænker.

hrekk vís [hǫɛhgvi·s] a. = *hrekkjóttur:* (Ordspr.) *trautt mun h. hjá hefndinni sneiða* (GJ.), sjælden vil Skælmen fra Hævnen slippe. **-vísi** [-vi·sɪ] f. indec. Rænkefuldhed, Underfundighed, Skalkagtighed. **-víslegur** [-visle·qøǫ] a. som ser underfundig (ondskabsfuld) ud.

hrella (di) [hǫɛd·la, hǫɛl·dɪ] vt. **1. a.** *(gera hryggan)* bedrøve; *(gera óttasleginn)* göre forfærdet. — **b.** *(stríða)* drille. — **2. a.** *h. gelgju,* rive Gællerne af en Fisk, rive et Torskehoved itu. — **b.** hoste (om Hunde).

hrelling (-ar, -ar) [hǫɛd·liŋk] f. **a.** *(sorg)* Bedrøvelse, Sorg; *(sálarstríð)* Sjælevaande; *(skelfing)* Forfærdelse. — **b.** *(stríðni)* Drilleri.

hremma (di) [hǫɛm:a] vt. **1. a.** gribe med Kløerne, slaa Kløerne i: *örnin hremdi lambið.* — **b.** i overf. Bet. gribe, nappe, bemægtige sig n-t: *lögreglan hremdi þjófinn,* Politiet nappede Tyven, tog Tyven ved Vingebenet; *h. e-ð undir sig,* bemægtige sig n-t, tage n-t til sig (is. med Vold). — **2.** pp. *hremdur:* **a.** greben, nappet. — **b.** lamslaaet, ude af sig selv (MJ. II. 43).

hremmalegur [hǫɛm:ale·qøǫ] a. (Af.), **hremmanlegur** [hǫɛm:anle·qøǫ] a. (Sl., Nl.) = **hreinmannlegur.**

hremmenska [hǫɛm:ensga] f. = **hreinmenska.**

hremmi yrði (-is, pl. ds.) [hǫɛm:ɪɪr·ðɪ] n. Slagord: *hugtök eins og t. d. „almenningsálitið", „rödd þjóðarinnar", „dómur meirihlutans" o. fl. eru jafnvel á vorum dögum ... staðlaus h.* (Eimr. IV. 83). 1. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. grusom, gyselig; uhyre: *hremmilegt lagabrot* (Ing. '11, 15); — adv. *-lega: hremmilega ljótur,* gyselig styg. 2. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. statelig.

hremming (-ar) [hǫɛm:iŋk] f. **1.** *(það að hremma)* Griben (is. med Kløerne). — **2.** uimodstaaelig, skæbnesvanger Tilskyndelse: *þvílík ólukku h.!* (Mýr). — **3.** *(ránsfengur)* hvad man erhværver ved Vold, Rov, Bytte.

†hremmingur (-s, -ar) [hǫɛm:iŋgøǫ, -iŋs] m. Haandfuld.

hremmyrði [hǫɛm:ɪrðɪ] n. = **hremmiyrði.**

° hremmiskeið [hǫɛm:ɪsɡei:ð] f. (naut.) Jager.

***1. hremsa (-u, -ur)** [hǫɛm·sa] f. **1.** *(kló)* Klo. — **2.** *(ör)* Pil.

2. **hremsa (a)** [hǫɛm·sa] vt. = **hremma.**

hreppa (ti) [hǫɛhba, hǫɛf·dɪ] vt. **1.** faa, erholde, opnaa: (Ordspr.) *margur veit hverju hann sleppir, en ekki hvað hann hreppir,* man ved hvad man har, men ikke hvad man faar; *einn hreppir það, annar sleppir* (GJ.), ens Død en andens Brød; *þeir hreptu óveður í hafi.* — **2.** ramme: *skotið hrepti ekki* (Breiðd.).

hreppa flutningur [hǫɛhbaflʏhdniŋgøǫ] m. = **fátækraflutningur.** **-kerling** [-ʝɛd·liŋk, -ʝɛr·d-] f. omvandrende Tiggerske. **-kerlingareið** [-ʝɛdliŋgarei:ð] f. meget langsomt Ridt. **-kind** [-ʝɪn·t] f. Fattiglem. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mand fra *Hreppar.* **-mót** [-moᵘ:t] n. **1.** i pl. *(hreppamörk)* Grænsen mellem Kommuner (Repper). — **2.** *(hreppsþing)* Repsting. **-mörk** [-möǫ·k] npl. = **hreppamót** 1. **-pólitík** [-poᵘ:lɪti·k] f. Sognepolitik, det at hvert Sogn el. Distrikt (el. dettes Repræsentant, is. i Altinget) kun tænker

paa sin egen Fordel, uden Hensyn til det heles Vel. **-skil** [-sjɪ·l] npl. 1. *(hreppamörk)* Grænse mellem Kommuner (Repper). — 2. *(hreppaskila-þing)* Repsting, Sogneting. — 3. *(fyrirkomulag á málefnum hrepps)* Ord-ning af kommunale Anliggender. — 4. kommunale Afgifter: [illegible] *h.*, betale, udrede Afgifter til Kommunen (Reppen). **-skilabók** [-sjɪlabo·k] f. Sogne-raadsprotokol. **-skilaþing** [-sjɪlaþiŋk] n. Repsting: *vorh.*, *hausth.* **-skrá** [-sgrau·] f. Repsfortegnelse (over Vælgere). **-vegir** [illegible] se **hreppsvegur.**

hrepplægur [hrɛhblai·ɣʏr] a. forsorgelsesberettiget (i en vis Kommune): *h. e-s staðar.*

hrepps bók [hrɛfsbo·k, hrɛhps-] f. Sogneraadsprotokol. **-búi** [-bu·ɪ] m. Beboer i en Rep. **-fjelag** [-fjɛ·laɣ] n. 1. Kommunefællesskab: *Ingjalds-sandur er í Önundarfirði, en er í hreppsfélagi með Dýrafirði* (A.þ. '11, B. 1000). — 2. Kommune: *skipting á H.-sveit í 2 hreppsfélög* (St. '92, B. 163); *h. fyrir sig*, en særskilt Kommune.

hrepp sjóður [hrɛhpsjo·ðʏr] m. Repskasse, Kommunalkasse, Sogne-kasse. **-skilaþing** [-sjɪlaþiŋk] n. — **hreppaskilaþing.**

hrepps maður [hrɛfsma·ðʏr, hrɛhps-] m. Indbygger i en Landkom-mune. **-matur** [-ma·dʏr, -ma·t-] m. Person, som er moden til at komme paa Fattigvæsenet. **-nefnd** [-nɛmt] f. Sogneraad, Repsforstanderskab. **-nefndarmaður** [-nɛmdarma·ðʏr] m. Medlem af et Repsforstanderskab, Sogneraadsmedlem. **-nefndaroddviti** [-nɛmdarodvɪtɪ, -vɪtɪ] m. Sogne-raadsformand. **-ómagi** [-o·maɪɪ] m. Fattiglem. **-sjóður** [hrɛfsjo·ðʏr, hrɛhp-] m. Repskasse, Sognekasse, Kommunekasse. †**-sóknarmaður** [-so·hgnarma·ðʏr] m. i ældre isl. Ret Sognefoged (Repstyrer), naar han optræder som offentlig Anklager paa Kommunens Vegne [illegible]

hreppstjóra húfa [hrɛfsdjo·rahu·va] f. 1. [illegible] en Rep-styrers Uniformshue, Sognefogedkasket. — 2. [illegible] en S[illegible] Vandmand (Vi.). **-kona** [-ko·na] f. en Repstyrers Kone, Sognefogedkone. **-kosning** [-kosniŋk] f. Valg af en Repstyrer. **-snýtur** [illegible] fpl. kraftig Næsepudsen. **-vasi** [-va·sɪ] m. meget rummelig Lomme.

hrepp stjóri [hrɛfsdjo·rɪ, hrɛhp-] m. Repstyrer (omtrent svarende til den danske Sognefoged). **-stjórn** [-sdjo·rdn] f. en Repstyrers (Sogne-fogeds) Bestilling eller Forretninger.

hreppsvega gjald [hrɛfsvɛɣagjalt, hrɛhps-] n. Reppevej[illegible]. **-sjóður** [-sjo·ðʏr] m. Reppevejkasse.

hrepps vegur [illegible] m. Sognevej, Reppevej, Vej, hvis Anlæg og Vedligeholdelse paahviler en enkelt Rep. [illegible] *hreppsvegir eru þeir vegir nefndir milli og um hreppa, sem eigi eru aðal-póstvegir, [illegible]* (St. '87, A. 114). **-vist** [-vɪst] f. Op-hold i et Fattigdistrikt el. Kommune.

hreppur (-s, -ar) [illegible] m. 1. Rep, Landkommune, Fattigdistrikt: *fara á hreppinn* [illegible], falde Fattigvæsenet til Byrde; *þiggja af hreppnum*, modtage Fattigunderstøttelse. — 2. pl., npr. *Hreppar*, Egne i Árnessýsla.

*hrer [illegible] n. — **hrör.**

hress [hrɛs] a. a. *(heilbrigður)* sund, rask, frisk. — b. [illegible] *hann var hinn hressasti*, han befandt sig udmærket. — c. [illegible] opromt, oplivet.

hressa (ti) [hrɛs:a] vt. 1. forfriske, vederkvæge, oplive: [illegible] *e-u*, forfriske sig med n-t. — 2. *h. sig*, tage sig sammen: [illegible] de tog sig sammen saa godt de kunde [illegible] Besvimelse paa [illegible] (JÁP. I. 162) [illegible] *n-t: það er nú fyrst* [illegible] '11, B. II. 90). *h. upp* [illegible], istandsætte, restaurere [illegible] paa en Gaard. *h. e-ð við*, bringe n-t i Orden, rette paa, restaurere [illegible] *við koddann* (retter paa Puden) (JThMs. 25). — 3. [illegible] rask(ere), leve op. [illegible] npr. [illegible], forfriskende, stimulerende.

hressilegur [illegible] a. som ser rask og munter ud, kæk, fred[illegible] *það er eitthvað svo hressilegt*, det er saa kækt [illegible] adv. *-lega.*

hressing (-ar, -ar) [hrɛsiŋk] f. Forfriskning, Vederkvægelse, [illegible] om en stimulerende Forfriskning, is. Alkohol: *það er h. í e-u*, n-t virker oplivende, stimulerende.

hressingarlaus [hrɛsiŋgarlœys] a. uden Forfriskning, [illegible]

hressleiki [illegible] m. 1. *(góð heilsa, [illegible])* Raskhed. — 2. *(kæti)* Munterhed.

hret (-s, pl. ds.) [hrɛ·t] n. a. Kulde med Sne[illegible] el. Regn, spec. [illegible] — b. *(íhlaup, skorpa, kast)* kortvarig, skarp Snestorm [illegible] overf. i Alm. Uvejr: [illegible] *h.*, Kamp osv. **-kafli** [illegible] m. Periode med Kulde og Sne el. Regn. **-mál** [illegible] n., pl. [illegible] Udtr.: *skotta hretmál* [illegible] stadig[illegible] Kaar, [illegible] Uvejr. **-viðrasamur** [-vɪðrasa·mʏr] a. som medfører Snefog el. koldt Vejr og Regn. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. raat Vejr med Snefog el. Regn.

hríð (-ar, -ir) [hri·ð] f. I. 1. a. Snestorm, Uvejr med Snefog (N., Ai.), jfr. *bylur* (S.). *hríðinni létti (upp)*, Uvejret (Snestormen) hørte op. — b. Uvejr med Regn (Vi., S.). — 2. a. [illegible] heftigt Angreb. — b. *(viðureign)* Kamp: *verður nú hörð hríð og mannfall mikið* [illegible]. 3. pl. *(sársaukahviða)* stærke Smerter (spec. Fødselsveer) [illegible] *hríðir tá, fréðast lombin smá* [illegible] af Bjærgets Smerter [illegible] en Mus (lat. parturiant montes, nascetur ridiculus mus), [illegible] *á gólf, fengu strangar hríðir*, Bjærgene fik Fødselsveer (Hornb., BenGr. d. ældre). — II. 1. Tid: *langa h.*, længe; *nokkra h.*, i nogen Tid; *um h.*, nogen Tid, en Tid lang. — †2. i adv. Udtryk: *hríðum*, undertiden, ofte, tit. — III. uafbrudt Anstrengelse [illegible] *í einni hríð*, paa een Gang, uden Af-brydelse: *hann lauk við bókina í einni hríð*, [illegible] *í hríðinni*, i eet væk (Køre). — IV. i Sms. i forstærkende Betydning som første Led af Verber og Adjektiver: *hríðversna.*

hrýð [hri:ð] 1. p. sg. præs. ind. af **hrjóða.**

hryða (-u, -ur) [hri·ða] f. Spyttebakke: *Hafa hryður nægar með vatni í eða sagi eða sandi, en bíða ekki að hrækja sér á gólf* (MHUpp. 291).

hríða (a) [hri·ða] v. impers.: sne: *Þá hríðaði* [illegible] (Herm]Dalr. 123). *hornin ... lét h.* (lod Sneen falde) [illegible] sér (ValDagr. 13).

hríðahempa [illegible] f. — **hríðarúlpa.**

hríðar bakki [hri·ðarbahgɪ] m. Sammendyngen af Sneskyer: *hann* [illegible] (ValDagr. 10). [illegible] **-bálkur** [-baulgʏr, -baulkʏr] m. Snestorme. **-belgur** [-bɛlgʏr] m. Sne-storm: [illegible] *norður og niður í hafsauga og komið glaða tunglsljós* (GFr. [illegible] II. 36). **-bylur** [-bɪ·lʏr] m. Snestorm. **-blika** [-blɪ·ka, -blɪhka] f. Sneskyer, jfr. *blika*. **-bæli** [-bai·lɪ] n. (iron.) Sted, hvor der som Regel er Snevejr: *þar var hann í h.* (MJ III. 248). **-dimma** [-dɪm:a] f. Snestormens Mørke. **-fastur** [-fas·dʏr] a. — **hríðfastur.** **-gangur** [-gauŋgʏr] m. höirostet Kævl. **-gráni** [-grau:nɪ] m. haard Snestorm: *Hefir* [illegible] (GF:Úh. 134). **-gúlpur** [-gulpʏr, -gulpʏr] m. Stormskyer el. Stormtræge med Sne. **-hamur** [illegible] m. voldsom Snebyge: [illegible] **-hempa** [illegible] f. — **hríðarúlpa.** **-hrím** [illegible] n. Rimfrost (OBj. I. 87). **-jel** [illegible] n. Snebyge. **-kembdur** [illegible] a. kæmmet af Snestormen [illegible] (StStAnds. I. 58). **-lega** [illegible] (JÁP. II. 287). **-lítið** [illegible] adv. [illegible] det saa ud til Snestorm [illegible] [-li:dɪð, -li:t-] an. med ringe Snefald. **-mugga** [-mʏg:a] f. Snefog i stille Vejr. **-seigur** [illegible] a. dorsk. **-snæringur** [-snai·riŋgʏr] m. Sne-storm med skarp Frost. **-teptur** [illegible] — **hríðfastur.** **-úlpa** [illegible] f. Uvejrskappe, [illegible] Brug i Snevejr, i Reglen [illegible] stort Vindue og [illegible] ned paa Foderne. **-veður** [-vɛ·ðʏr] n. [illegible] *h. ferns*, Kamp. **-ær** [-ai·r] a. bedøvet af Uvejr (Snestorme) [illegible] (FOKv. 29).

hríðast (a) [hri:ðast] vrefl. skænde højrøstet. *h. á e-u.*

hríð blásinn [hri·ðblau·sɪn] a. gennemblæst af (Sne)Stormen. **-blautur** [illegible] a. drivvaad. **-draga** [-dra·ɣa] vt. fange den ene [illegible] (JÞork. [illegible]). **-drepa** [illegible] gennemvæde. **-eldur** [illegible] **-fara** [illegible] v. impers. [illegible] det ser stærkt truende ud for en, en bærer meget alvorlig el. desl. [illegible] at opholde sig paa et Sted. **-fastur** [illegible] a. bunden til Uvejr [illegible] som ikke kan komme videre paa Grund af Snestorm. †**-feldur** [illegible] **-ganga** [illegible] **-göll** [illegible] **-grár** [illegible] **-horast** [illegible] vrefl. at-[illegible] **-hraka** [illegible] — **hrjóða.**

hrýði [illegible] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hrjóða.**

1. **hryðja (-u, -ur)** [hrɪ·ðja] f. 1. a. [illegible] Byge, [illegible] skarp Snestorm. — b. i overf. Bet. Storm, [illegible] (II. 271). — 2. [illegible] a. stærk [illegible] c. pl. [illegible] Ophostning, Rømmen. — b. [illegible] — 3. [illegible] Spytteva[illegible] — 4. [illegible]

2. **hryðja (hruddi, hrutt;** [illegible] a) [illegible] vt. med [illegible] *hann hruddi* [illegible] (ValDagr. 23).

hryðju karl [illegible] m. [illegible] Mand, som ofte har-[illegible] **-stjórn** [illegible] f. [illegible] **-legur** [illegible] a. [illegible] terroristisk. [illegible] **-verk** [illegible] **-veður** [illegible] n. raat Vejr, Uvejr, [illegible] **-vetur** [illegible] m. barsk, [illegible] **-virkur** [illegible] — **hroðvirkur.** [illegible]

hríð leggja [illegible] v. 1. [illegible] 2. v. impers. [illegible] **-mál** [illegible] *taka h. úr*, [illegible] *taka úr h.* (I.FR. [illegible]) **-skjálfa** [illegible] v. [illegible] ryste som et Æspeløv. **-teptur** [illegible] **-skotabyssa** [illegible] Repetergevær [illegible] — **hríðfastur.** **-versna** [illegible] v. impers. [illegible] forværres, blive [illegible] *hríðversnar*, (om Mennesket) [illegible] (om Vejret) Vejret bliver stadig daarligere. **-viðri (-is)** [-vɪðrɪ] n. Snestorm. **-votur** [illegible] a. drivende vaad.

hríf [illegible] npl. a. [illegible] — b. [illegible] Ursprung [illegible] (I. [illegible] 142).

1. **hrífa (-u, -ur)** [hri:va] f. 1. Rive: *raka (hey) með hrífu*, rive sam-men; ***hrífu hrund***, Kvinde. — 2. *í hrífu(r)*, i eet Køre, Gang paa Gang: [illegible]

2. **hrífa (hreif, hrifum; hrifið)** [illegible] vt. 1. [illegible] — 2. a. [illegible] gøre Virkning paa, [illegible] det virker [illegible] Virkning [illegible] — b. [illegible] bevæge, betage, begejstre: *hann hreif áheyrendurna með ræðu sinni*; han blev [illegible] *hrifinn*, henrykt, begejstret: *hann varð hrifinn af ...*, han blev [illegible]

henrykt over Gaven; *jeg er ekki sjerlega hrifinn af því (honum)*, det (ham) har jeg ikke n-t tilovers for, jeg synes ikke om det (ham); *vera hrifinn af e-m*, være begejstret for en, være forelsket i en, sværme for en. — **3.** refl. *hrífast*, blive betagen; — *hrífast á*, paavirke hinanden: *Því tíð og rúm er áferð hluta og heima, | sem hrífast á og valda tilbreytingum* (StStAndv. III. 207); — ppr. *hrífandi*, gribende, henrivende.

†**hrýfi** [hǫi:vı] f. indec. **1.** *(hrjúfleiki)* Ruhed, Ujævnhed. — **2.** *(útbrot á húð)* Roe, Skurv, Skab; *(holdsveiki)* Spedalskhed.

hrifinn [hǫı:vın] pp. af **hrífa.**

hrifling (-ar, -ar) [hǫıb·liŋk] f. **1.** *(hrifs)* Rapseri; Sammenskrab. — **2.** *(atvinna á hlaupum)* tilfældig Fortjæneste.

hriflingabjörg [hǫıb·liŋgabjör·k] f. det at leve fra Haanden og i Munden.

hrifning (-ar) [hǫıb·niŋk] f. Henrykkelse; Begejstring, Ildhu, Entusiasme; Ekstase, Betagelse.

hrifnæmur [hǫıv·nai·møǫ] a. let at paavirke, (let) paavirkelig, modtagelig for Paavirkninger, sensibel: *Hann er svo h., að þegar hann yrkir undir bragarháttum, sem önnur skáld hafa notað á undan honum, þá bera áhrifin frá þeim hann oft ofurliða* (Skírn. XCIV. 218).

hrifs [hǫıf·s] n. Snappen, Griben; *(rán)* Røveri.

1. **hrifsa (-u, -ur)** [hǫıf·sa] f. Haandtag i hver Ende af en Proviantkuffert, fæstet ved Hjælp af en Krampe (SMúl.).

2. **hrifsa (a)** [hǫıf·sa] vt. og vi. **1.** gribe, snappe: *honum (ɔ: hundinum) er hætt við að h. í þær (ɔ: ærnar)* (snappe efter dem med Tænderne) (JThPs. 11); *h. e-ð af (frá) e-m*, snappe n-t fra en; *h. undir sig*, tilrive sig. — **2.** *(ræna)* røve, *og hrifsa lömb og kiðlinga* (Il. II. 313). — **3.** *(draga hákarl)* trække en Havkal op fra Dybet; udføres saal., at to staar overfor el. ved Siden af hinanden og trækker skiftevis (Nl.).

hrifsing (-ar, -ar) [hǫıf·siŋk] f. **1.** *(grip)* Griben, Nappen. — **2.** i pl. *(áflog)* Slagsmaal, Haandgribeligheder.

hrifsun (-ar, -anir) [hǫıf·søn, -anıǫ] f. = **hrifsing** 1.

hrífu|dráttur [hǫi:vødrauhdøǫ] m. Rivedrag. **-hali** [-ha:lı] m. Riveskaft. **-haus** [-höy:s] m. Rivehoved, Rivebul. **-kló** [-kloᵘ:] f. = **kló** 3.

hrifum [hǫı:vøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hrífa.**

hrífu|skaft [hǫi:vøsgaf·t] n. Riveskaft. **-tak** [-ta:k] n. Rivetag. **-tindur** [-tın·døǫ] m. Rivetand.

hrygð (-ar, -ir) [hǫıq·ð, hǫıg·þ] f. Sorg, Bedrøvelse: (Ordspr.) *hrygðin og fátæktin fylgjast oft að* (GJ.), Sorg og Nød følges gærne ad; *margur hreppir h. fyrir dygð (trygð)* (GJ.), mangen en faar ringe Fryd for Dyd.

hrygðar|bragð [hǫıq·ðarbraq·ð, hǫıg·ðarbrag·þ] n. bedrøvet Mine. **-efni** [-ɛb·nı] n. Aarsag el. Grund til Sorg. **-fullur** [-ǫ-fʏd·løǫ] a. sorgfuld. **-yfirbragð** [-r-ı:vırbraqð, -bragþ] n. = **hrygðarbragð.** **-mark** [-maǫ·k] n. Tegn paa Sorg. **-mynd** [-mın·t] f. bedrøveligt Udseende: *það er h. að sjá þig*, du ser skrækkelig ud. †**-samlegur** [-ǫ-samlɛ:qøǫ] a. sörgelig, sorgfuld af Udseende. **-svipur** [-svı:bøǫ, -svı:p-] m. = **hrygðarbragð.**

hrygðhaldinn [hǫıq·þ(h)aldın, hǫıg·þ-] a. sorgfuld, sörgmodig.

hrygg|bjúgur [hǫık·bju·(q)øǫ] a. krumrygget. **-brjóta** [-brjoᵘ·dı, -brjoᵘ·ta] vt. **1.** *(brjóta hrygg)* knække, bryde Ryggen paa en. — **2.** overf. *(neita biðli)* give Afslag paa et Frieri, give Kurven. **-brot** [-bro·t] n. **1.** *(brot hryggs)* Rygbrud. — **2.** overf. Afslag paa et Frieri, Kurv: *fá h.*; ogs. Afslag i alm. Bet.: *hún fjekk h. hjá pabba sínum.* **-brotna** [-brohdna] vi. knække Ryggen. **-brotsleikur** [-brotslɛi:gøǫ, -lɛi:k-] m. = *jólaleikur*, Repuls. **-dýr** [-di·r] n. (zool.) Hvirveldyr (vertebraton). **-hold** [-(h)olt] n. Rygkød.

hryggilegur [hǫıɟ:ılɛ·qøǫ] a. sörgelig; — adv. *-lega.*

Hryggja [hǫıɟ:a] f. npr. Navn paa en Ko med hvid Ryg.

hryggja (ði) [hǫıɟ:a; hǫıq·ðı, hǫıg·ðı; hǫıχ·t] v. **I. 1.** vt. bedrøve: *hvað hryggir þig núna?* — **2.** refl.: *hryggjast (af e-u)*, blive bedrøvet (over n-t). — **II.** vt.: *h. inn segl*, rebe Sejlet (Giss. 61). — **III.** vi. (om Klipper) rage ud, hænge udover (Grímsey).

hryggjareitur [hǫıɟ:arɛi:døǫ, -rɛi:t-] m. ophöjet Bed.

hryggjar|geislungur [hǫıɟ:arɟɛis·luŋgøǫ] m. Ribben; — paa en Fisk: *Sundmaginn ... situr innan á hrygg fiskjarins á milli hryggjargeislúnganna* (JSFb. 32). **-liður** [-lı:ðøǫ] m **1. a.** Ryghvirvel. — **b.** Ryghvirvelen med det paa den siddende Kød: *hvort viltu heldur hryggjarlið eða síðubita?* — **2.** *(þristur)* Tre i Kort; *(slæmt spil)* daarligt Kort. **-tindar** [-ǫ-tın·daǫ] mpl. Rygrad (BH.).

hryggjóttur [hǫıɟ:oᵘhdøǫ] a. med hvid Ryg, men iøvrigt af en anden Farve (om Køer).

hryggknýttur [hǫık·nihdøǫ] a. pukkelrygget.

hrygg|leiki [hǫıg·lɛiɟı, -lɛiʄı] m., **-leikur** [-lɛigøǫ, -lɛik-] m. Bedrøvelse.

hrygg|lengja [hǫıg·lɛiŋɟa] f. Ryghud. **-lundir** [-lʏndıǫ] fpl. **a.** Mørbrad. — ***b.** Ryg: *Reyrprikið risti nú aptur rúnir á h. hans* (Eimr. II. 180). **-mjór** [-mjoᵘ·r] a. smal over Ryggen. **-mæna** [-mai·na] f. (biol.) Rygmarv (medulla spinalis). **-mænukerfi** [-mainøkʲɛr·vı] n. (biol.) dorsalt Nervesystem. **-mænutaug** [-mainøtöy:q] f. Rygmarvsnerve. **-slagæð** [-k·-sla·qaið] f. Aorta. **-skekkja** [-sɟɛhɟa] f. Rygskævhed. 1. **-spenna** [-sbɛn·a] f. Livtag. 2. **-spenna** [-sbɛn·a] vt. fatte med Livtag. **-tindur** [-tındøǫ] m. (anat.) Rygtind (processus spinosus).

1. **hryggur (-jar, -ir)** [hǫıg:øǫ, hǫıɟ:aǫ] m. **I.** Ryg, Rygrad (i Mennesker og Dyr): *fara á hrygginn*, falde paa Ryggen; *fara um hrygg = fara yfir um*, se *fara*: *alt fór um hrygg á hestunum*; — *klóra náunganum um hrygginn*, bagvaske Næsten; *þó ekki sje hærra á hrygginn reist með söguhetjur hans, en* (selv om der ikke stiles höjere med hans Helte, end) *að það eru mestmegnis launskyttur og plaggamangarar* (Eimr. IV. 171); *rjettum (hinum) megin hryggjar*, paa den rigtige (forkerte) Side i Livet; *e-m er (stendur á) sama, hvoru(m) megin hryggjar e-ð liggur*, det er en ligegyldigt, til hvilken Side n-t ligger; — **II.** overf.: **1.** *(ás, kambur)* Bjærgryg, aflang Bakke. — **2.** i forsk. andre overf. Bet.: *h. á segli*, Fold i Sejl, der fremkommer ved Reben; *lángi-h. (rasslangur, langskuð)*, Vinding i Triktrak, naar man faar 5 Brikker paa de fem Felter næst efter det yderste Hjörnefelt, idet dette er besat af Fjenden (ÓDavSk. 313).

2. **hryggur** [hǫıg:øǫ] a. bedrøvet, sorgfuld.

1. **hrýgja (-u, -ur)** [hǫi:ja] f. **1.** en horisontalt opstillet Stang, hvorpaa törret *steinbítur* (Havkat) ophænges i Klynge (Vf.). — **2.** pl. *hrýgjur*, smaa Stabler Saltfisk, som for nylig er taget op af Saltlagen og vasket.

2. **hrýgja (a)** [hǫi:ja] vt. opdynge, sammendynge, om törret *steinbítur* (Havkat), som lægges i Klynge over en horisontalt opstillet Stang (Vf.).

1. **hrygla (-u, -ur)** [hǫıg·la] f. Rallen.

2. **hrygla (di)** [hǫıg·la] v. impers.: *hryglir í e-m*, en raller.

1. **hrygna (-u, -ur)** [hǫıg·na] f. Rognfisk, Hunfisk (is. Laks, jfr. *gála*).

2. **hrygna (di)** [hǫıg·na, hǫıŋ·dı, hǫıŭ·t, hǫıŋ·t] vi. (om Fiske) lege, lægge Rogn.

hrygningar|svæði [hǫıg·niŋgaǫsvai:ðı] n. Rognplads, Yngleplads. **-tími** [-ti:mı] m. Yngletid.

hrygni|tími [hǫıg·nıti:mı] m. Yngletid. ᶜ**-tjörn** [-tjöd·v, -tjör·dv] f. Yngledam.

hrika|fegurð [hǫı:gafɛ:qørð, hǫı:ka-] f. gigantisk, storslaaet Skönhed. **-fjall** [-fjad·λ] n. mægtigt, storslaaet Bjærg. **-geimur** [-ɟɛi:møǫ] m. storslaaet, vild Egn: *hömrum luktur hrikageims* (MJ. I. 210). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. vild; storslaaet; kæmpemæssig, gigantisk; storlemmet; — adv. *-lega.* **-leikur** [-lɛi:gøǫ, -lɛi:k-] m. **a.** storslaaet Skuespil: *h. hafrótsins.* — **b.** frygtelig, uhyggelig Leg, vild Kamp: *hildar ... h.* (BTh. 17). **-söngur** [-söyŋ·gøǫ] m. mægtig, vild Sang: *Heyri jeg fossins hrikasöng.* **-varta** [-vaǫ·da] f. overordentlig stor Vorte.

hriki (-a, -ar) [hǫı:ɟı, hǫı:ʄı, hǫı:ga, hǫı:ka] m. meget höj Mand.

hrykki [hǫıhɟı] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hrökkva.**

hrikt [hǫıχ·t] n. Knagen, Knarken; Rumlen.

hrikta (i) [hǫıχ·da] vi. **1. a.** *(marra)* knage, knirke; — impers.: *hriktir í e-u*, n-t knirker: *það hriktir í húsinu í þessu stórviðri*; (Ordspr.) *altjent hriktir hið verra hjól*, der er riis Kiv af det værre Hjul; *því hriktir hjól, að það er harðlega neytt*, thi knager Hjulet, at haardt det tvinges; *lengi hefir hrikt á þeim hjörunum* (GJ.), de Hængsler har længe knaget. — **b.** skurre: *hriktandi járnhljóð geta hvalir ekki liðið* (JÓlGrv. i ÞThLfr. II. 323). — **2.** *(tóra)* lige friste Livet: *læknirinn hefði um hitt ruslið sagt, | það hrikti eða dæi víst flest* (StStAndv. III. 47).

hriktkerra [hǫıχ·tʄɛr·a] f. Rumlekasse.

hrylla (ti) [hǫıd·la, hǫıλ·dı] v. **1.** v. impers.: **a.** *mig hryllir við e-u*, jeg gyser ved Tanken om n-t, grues ved n-t. — **b.** *það hryllir á boða*, Søen bryder lidt (Breiðd.). — **2.** vt.: *h. sig*, skutte sig (Breiðd.).

hryllilegur [hǫıd·lılɛ·qøǫ] a. forfærdelig, rædselsfuld, gyselig; — adv. *-lega.*

hrylling (-ar) [hǫıd·liŋk] f. Rædsel, Gyselighed.

hryllingur (-s) [hǫıd·liŋgøǫ, -iŋs] m. Gysen: *fá í sig hrylling (kuldahroll)*, isne.

hryllinn [hǫıd·lın] a. sky (om Heste).

hrím (-s) [hǫi:m] n. **1.** *(hjela)* Rim, Rimfrost. — **2.** *(sót)* Sod (paa Gryder).

hríma (a) [hǫi:ma] v. **1.** v. impers. blive til Rim, fryse; — pp.: *hrímaður*, rimfrossen, rimbelagt: *hrímaðir gluggar*; — *hrímað loft*, Himmel med et svagt rødligt Skær (Af.). — **2.** vt. rense, befri (Kedler, Gryder) for Sod (Af., Rask).

hrím|aldi (-a) [hǫi:maldı] m. som har drukket Sod i sig (BH.). **-blaðka** [hǫim·blaþga, -blaðka] f. (bot.) Svine-Melde (atriplex patula). ***-ey** [hǫi:mɛi·] f. Rimø (ɔ: Island). **-freðinn** [hǫim·frɛ·ðın] a., **-frosinn** [-fro·sın] a. rimfrossen, bedækket med Rim. **-frost** [-frost] n. Rimfrost. **-fölur** [-fö·løǫ] a. gusten.

hrímga (a) [hǫim·ga] vt. bedække med Rim.

***hrím|grund** [hǫim·grʏnt] f. Island. **-hvítur** [-χwi·døǫ, -kvi·d-, -kvi·t-] a. hvid af Rimfrost.

hrymi [hǫı:mı] f. indec. og (-is) n. (Vf.) = **hrumleikur.**

hrím|kaldur [hǫim·kaldøǫ] a. rimkold. ***-kalkur** [-kaλgøǫ, -kalk-] m. «Rimkalk», enten Bæger af ugennemsigtigt Glas el. Bæger med Rim (ɔ: Skum paa Randen), skummende Bæger: *sprungu hrímkalkar* (GTh. '06, 99). ***-land** [-lant] n. Island. ***-lendingur** [-lendiŋgøǫ] m. = **Íslendingur.** ***-lenskur** [-lensgøǫ] a. = **íslenskur.** **-loðna** [-loðna] f. lodden Rimskorpe: *þykk h. á gluggunum* (EKvSamb. 64).

hrimminn [hǫım:ın] a. bitter, sur: *það er hrimmið við á bragðið* (Af.).

1. **hrím|skella** [hǫim·sɟɛdla] vi. stöje, larme. 2. **-skella** [-sɟɛdla] f. stöjende, dumt Fruentimmer. **-skellur** [-sɟɛdløǫ] m., is. i pl. *-skellir*, Stöj, Larm. **-steinn** [-sdɛidv] m. rimbedækket Sten. **-stæður** [-sdai·ðøǫ] a. (egl. Himlen el. ligesom overtrukken med sodede Skyer, ɔ:) rødlig (Af.).

hrímugur [hǫi:møqøǫ] a. **1.** *(hjelugur)* rimbedækket. — **2.** *(sótugur)* sodet.

***hrímþurs** [hǫim·þʏ(ǫ)s] m. Rimturs, Jætte.

hrina (-u, -ur) [hǫı:na] f. **1.** oftest i pl. *hrinur*: *(org)* Skrig, Hylen. — **2. a.** stærkt Vindstød el. pludselig Tiltagen af Uvejret: *Vindurinn rak á hrynur og lygndi á milli* (BrJÞf. 238). — **b.** *(snögglegt þíðviðri, hláka)* pludselig Forandring til mildere Vejrlig (BH.).

hrína (hrín; hrein, hrinum; hrinið) [hǫi:na; hǫi:n; hǫɛi:n, hǫı:nøm; hǫı:nıð] vi. **I.** skrige, hvine höjt (is. om Svin); (om Börn:) *h. upp yfir sig*, skrige op. — **II. a.** *h. á e-m*, sidde fast paa, efterlade Mærke paa; *það hrín* (el. *sjer*) *ekki á svörtu*, der ses ikke (sorte) Pletter paa sort; (Ordspr.) *á engum hrín ójetið*, ingen tager Skade af hvad han ikke har spist. — **b.** i overf. Bet.: *e-ð hrín á e-m*, n-t gör Virkning paa, rammer en (om Forbandelser og Velsignelser): *þessi ámæli munu á þjer h.*

hrínandi (-a) [hɥi:nandɪ] m. (metr.) *hrynjandi* med Helrim. Ekspl.: *Kesju benda vann að vana vaskur bendir [illegible] hana, hans mun enda vinna* (HSig. 153).

hrinda (hrind; hratt, hrundum; hryndi; hrundið, imper. **hrind** og **hritt**; el. **ti)** [hɥɪn·da: hɥɪn·t; hɥaht, hɥʏn·dom, [illegible] hɥɪht] vt. **I. 1.** støde, skubbe til, sætte i Bevægelse: *hrinda fram skipi*, sætte en Baad i Søen; *h. e-m*, give en et Stød, puffe, skubbe til en; *hann hrinti mjer ofan af steininum*, han stødte mig ned af Stenen. — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** *h. af stað fyrirtæki*, sætte et Foretagende i Gang. — **b.** *h. e-u af sjer*, gendrive n-t (en Beskyldning), vise n-t fra sig, tilbage, forsvare sig imod, værge sig for n-t: *h. af sjer ámæli*; — *h. af sjer áhlaupi*, afslaa en Storm; *h. grun*, afkræfte en Formodning. — **2.** omstyrte, tilintetgöre; omstøde: *dóminum var hrundið*; [illegible] *verið stofnaður handa bændaefnum, og væri þeim tilgangi ... hrundið við samband hans við latínuskólann* (Eimr. I 55 [illegible]) *með úrskurði skiptarjettar*, saafremt Anerkendelse af Kravet er nægtet ved Skifteretskendelse (Stj. '05, A. 138); *úr því að þessu var þá hrundið fyrir mer, þá hefi eg enga ástæðu til þess að [illegible]* '11, B. II. 504); *h. harmi*, lade Sorgerne fare. — **3.** gendrive: *h. rökum, mótbárum e-s*, gendrive ens Argumenter, Indvendinger. — **III.** refl. *hrindast á*, skubbe til hinanden.

hryndi [hɥɪn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hrynja** og **hrinda.**

hrinding (-ar, -ar) [hɥɪn·diŋk] f. **1.** Stød, Skub, Skubben: *Nú þóttist eg sjá, hvorumegin eg lenti í hrindingunum* (EKvÝhl. 76). — **2.** overf.: Stød, Impuls: *Þetta varð h. fyrir hann til þess að beitast fyrir málinu*, dette blev ham en Impuls til at ..., gav Stød til at han ...

1. **hringa (a)** [hɥiŋ·ga] vt. **1.** rundböje: *h. makkann*, bøje Halsen (om Heste); *h. rófuna*, slaa Krøller paa Halen (om Hunde). — **2.** rinke, lægge i Ringe: *h. upp kaðal*, oprinke et Reb; *lóðin er annaðhvort hringuð niður, þegar beitt er í landi, eða hún er beitt í mitt skip, ef á sjó er beitt* (JSFb. 21); *h. sig*, ringle sig: *ormurinn hringar sig, kötturinn hringar sig*. — **3.** *(setja hring(i) á)* sætte Ringe(r) [illegible], ringe. — **4.** [illegible] slaa Ringe, sno sig i Ringe, ringle sig.

2. **hringa-** [hɥiŋ·ga] som förste Led af en Sammensætning: *1. i Omskrivninger for Mand, Kvinde, se *hringur*. — **2.** = *hringlandi*, se *hringla* 3. °**-brauð** [-bröy:ð] n. Kransekage. **-brynja** [-brɪn·ja] f. Ringbrynje. **-brok** [-bro:k] n. = **brok** 1.

°**hringald (-s, hringöld)** [hɥiŋ·galt, -ölt] n. Amfiteater: *Slík leikhús nefndu Grikkir* [illegible] (ÁBH. 118).

hringa nór [hɥiŋ·ganoᵘ:r] m., **-nóra** [-noᵘ:ra] f. (Breiðf.), **-nóri** [-noᵘ:rɪ] m. (zool.) Ringesæl (phoca foetida v. annellata). **-stör** [-sdö:r] f. = **brok** 1. **-vitlaus** [-vɪhdlöys] a. skrubtosset. **-vitleysa** [-vɪhdleisa] f. Ærkedumhed; spec. (log.) Kresslutning: *en annars væri réttast að kalla það hringa-vitleysu (á latínu* circulus vitiosus) (Fréttir '18, 155).

hring beygja [hɥiŋ·kbei·ja] vt. rundböje; — pp. *hringbeygður*, rundböjet. **-bogi** [-boi·jɪ] m. **1.** (astr.) Parabel: *væri nú enn aukið á hraðann, færi brautin útfirir hringbogann* (Urs. 105). — **2.** Cirkelbue (Stj. '99, A. 36). **-braut** [-bröy·t] f. Kresbane. **-brennari** [-brɛn·arɪ] m. Ringbrænder (om Petroleumslamper). **-brot** [-bro·t] n. **1.** »Ringbrud«, en Danseleg *(vikivakaleikur)*, en Slags Runddans, hvorved man staar i Kres og holder hverandre i Hænderne, derefter »bryder Ringen«, idet Mænd og Kvinder bytter Meddanser efter visse Regler; der findes ogsaa andre Arter af *hringbrot* (se ÓDavVik. 132 ff.). — Den danske Folkedans »Munken gaar i Enge« er besl. hermed og den færøiske bandadansur. — **2. a.** som Leg uden Dans: »Ringbrydning«; Deltagerne holder hverandre i Hænderne og gaar omkring i en Kres, indtil 2 løfter Hænderne op og danner saal. en Port, hvoraf de andre gaar frem og tilbage; undertiden synges der til (jfr. den danske Leg »Bro, Bro, Brille«) (ÓDavSk. 134). — **b.** en af Deltagerne faar Bind for Øjnene, de andre slutter Kres; Blindebukken skal saa søge at slippe ud af Kresen (ÓDavSk. 119). **-dans** [-dans] m. Runddans. **-dúfa** [-du·va] f. (zool.) Ringdue (columba palumbus). **-eyg(ð)ur** [illegible] Heste). **-ekja** [-ɛ·ɉa, -ɛ·ȶa] f. Karussel. °**-fari (-a, -ar)** [-k-fa·rɪ] m. Passer. **-ferð** [-ferð] f. **1.** *(hringrás)* Kresløb. — **2.** *(umferð)* Omløb, Omløbstid. — **3.** Rundrejse: *h. ... kringum land* (Alþ. '11, B. 984). — **4.** Rundskue: *h. Hringsins* (foranstaltet af en Kvindeforening, ved Navn *Hringurinn)*. **-ferill** [-fɛ·rɪdʎ] m. **1.** *(hringrás)* Kresløb. — **2.** *(ummál hrings)* Cirkelperiferi. **-fjall** [-fjadʎ] n. Ringbjærg: *hringfjöll kringum hin eiginlegu uppvörp* (ÞThLfr. IV. 168). **-fjórðungur** [-fjoᵘrðuŋgoϱ] m. Kvartcirkel; Cirkelkvadrant. **-flötur** [-flö·døϱ, -flö·t-] m. Cirkelflade. **-fættur** [-faihdøϱ] a. ringbenet: *hringfættir krabbar* = *marflær*, Tanglopper (amphipoda). **-för** [-fö·r] f. = **hringferð.** **-ganga** [hɥiŋ·gauŋga] f., **-gangur** [-gauŋgoϱ] m. **1.** *(ganga kringum e-ð)* Vandring el. Gang omkring n-t; Cirkelbevægelse, Rundgang; Kresløb. — **2.** Kresløb, Cirkulation: *h. blóðsins*; *h. peninganna*. **-geiri** [-ɉei·rɪ] m. Cirkeludsnit, Sektor. **-grafa** [-gra·va] vt. begrave n-t i en Ring: *norðanhríð ... hringgrefur kofann í ókleifan skafl* (StStAndv. I. 61). **-henda (-u, -ur)** [-k-(h)ɛnda] f. (metr.) Versemaal, hvis Grundform *(h. hin fullkomna)* bestaar af en firelinjet Strofe paa vekselvis en katalektisk trokæisk Dipodi og 3 Trokæer. Linjerne 1 og 3, 2 og 4 rimer indbyrdes. Der er desuden fælles Helrim i 2. Fods Arsis. Versemaalet kaldes *frumhringhent, miðhringhent* og *síðhringhent*, naar Helrimene kun findes i de to förste, de to midterste el. de to sidste Linjer. Der er flere andre Variationer (HSig. 95 ff.). **-hendur** [-(h)ɛnd-øϱ] a. (metr.) med Helrim i to el. flere Linjer, jfr. *hringhenda*. **-hyrndur** [-(h)ɪ(r)ndøϱ] a. ringhornet. **-hlaupa** [-(h)ʎöy·ba, -(h)ʎöy·pa] vi. løbe omkring. **-hvolf** [hɥiŋ·χwolv, -kvolv] n. Rundhvælving. **-iða** [-g-ɪ·ða] f. Hvirvel, Malström. **-iðurás** [-ɪðørau:s] f. hvirvlende Bevægelse. **-iðustraumur** [-ɪðøsdröy:møϱ] m. hvirvlende Ström. **-iðusvelgur** [-ɪðøsvɛl·gøϱ] m. Malström.

hringing (-ar, -ar) [hɥiŋ·ɉiŋk] f. Ringen, Klokkeklang.

hringingarmaður [illegible] m. = **hringjari.**

1. **hringja (-u, -ur)** [hɥiŋ·ɉa] f. Spænde.

2. hringja (di) [illegible] vt. med dat. og ... **1.** ringe: *h. klukkum*; *h. bjöllu*; — *h. saman* (el. *samhringja)*, ringe med alle Klokkerne paa een Gang; *h. út*, ringe ud; — med acc.: *h. e-n niður*, ringe med en Klokke som Tegn paa, at Ordet fratages en. — **2.** *h. staupum (glösum)*, klinke (med Glassene); *h. (glasi) við e-n*, klinke med en; *h. fótunum*, slaa Benene mod hinanden (om fodsvage Heste).

hringjari (-a, -ar) [hɥiŋ·ɉarɪ] m. Ringer.

hring keyrsla [illegible] f. = **hringekja.** **-krabbar** [-krab·aϱ] mpl. (zool.) Ringkræbs (arthrostraca).

hringl [hɥiŋ·l] n. **1.** Raslen, Klirren, Klapren, klingrende Lyd: *h. í diskum og skálum*; *h. í hlekkjum*; – (nedsættende om Ringning) *klukknah.* — **2. a.** Forvirring: *alt er þar á hringli* (i Forvirring). — **b.** *(hringl-* [illegible]) Vægelsind: [illegible], han er dog et forfærdelig vægelsindet Menneske.

hringla (a) [hɥiŋ·la] vt. med dat. og vi. **I. 1. a.** klingre, rasle, give en klingrende Lyd fra sig: *járnruslið hringlaði í kistunni*. — **b.** impers.: *það hringlar í e-u*, n-t klingrer, rasler. — **2.** med dat.: *h. e-u*, rasle, ringle med n-t: *h. lyklum, h. peningum*. — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** *h. e-u*, flytte n-t omkring planløst: *landinu er á uppdráttum þeirra tíma hringlað fram og aptur um hið norðlæga Atlantshaf* (ÞThLfr. IV. 117) — **b.** *(skjökta)* farte om: *Gárungarnir í sveitinni sögðu, að hann væri að hringla þetta, hreppstjóragarmurinn, til að sýna sig á Skjóna* (GPSk. 264). — **2.** optræde forvirret og inkonsekvent: *h. fram og aftur*; — *h. með e-ð*, vise sig vægelsindet m. H. t. n-t, ændre sin Beslutning m. H. t. n-t: *þeir hafa haldið, að þingið mundi ekki altaf vera að h. með þau lög, sem það hefir einu sinni samþykt* (Alþ. '11, B. II. 1866); *h. í e-u*, ds. — **3.** ppr. *hringlandi*, bruges dels som a. i Forbindelsen *hringlandi vitleysa*, dels som adv. *þetta er hringlandi vitlaust*, dette er ravruskende galt; *ertu hringlandi vitlaus?* rider Fanden dig? er du pinegal?

hringlagaður [hɥiŋ·gla·qaðøϱ] a. ringformet.

hringlanda háttur [hɥiŋ·landahauhdøϱ] m. Vægelsindethed. **-legur** [-lɛ:qøϱ] a. vaklende, vægelsindet.

hringlandi (-a) [hɥiŋ·landɪ] m. **I.** Raslen, Klingren: *h. af járnabrotum*. — **II. a.** overf. forvirret Optræden, Forvirring, Ustadighed, Inkonsekvens, Vægelsind: *hann er gáfaður maður, en hringlandinn í honum eyðileggur alt*; — *lagleysur, með óteljandi dillanda og hringlanda* (forvirrede Lyd) (ÓDavSk. 240). — **b.** vægelsindet Person: *hann er mesti h.*

hring leggja [hɥiŋ glɛɉ·a] vt. kante rundt om. **-leikur** [-lei·gøϱ, -lei·k-] m. Ringdans, Runddans, jfr. ogsaa *hringbrot*. **-lína** [-li·na] f. Cirkellinje. **-logalampi** [-loqalaṃ·bɪ, -lam·pɪ] m. Lampe med Rundbrænder.

-hringlottur [illegible] = **kringlóttur.**

hring makkaður [hɥiŋ·gmahgaðøϱ] a., **-mektur** [-mɛχdøϱ] a. med Svanehals, svanehalset (om Heste). **-mynd** [-mɪnt] f. Cirkelform (Urs. 19). **-myndaður** [-mɪndaðøϱ] a. cirkeldannet, ringformet. **-myndun** [-mɪndon] f. Cirkeldannelse, Kresdannelse. **-myrkvi** [-mɪϱgvɪ] m. ringformet Formørkelse. °**-munnar** [-mʏn·aϱ] mpl. (zool.) Rundmunde (cyclostomi). **-múr** [-mu·r] m. Ringmur. °**-mænukerfi** [-mainøɧɛr·vɪ] n. (biol.) cyklisk Nervesystem (ÁBjSál. § 62). **-nafar** [-na·vaϱ] m. Centrumsbor. **-nót** [-noᵘ·t] f. = *herpinót, snerpinót*, Snurpenot. **-nöbbóttur** [-nöb·oᵘhdøϱ] a. rundtakket. **-ofinn** [-o·vɪn] a. vævet med Ringe. **-ormur** [-ormøϱ] m. Ringorm. **-rás** [-rau·s] f. Kresløb. **-reið** [-rei·ð] f. Kresridt, Volte. **-salur** [-k-sa·løϱ] m. Rotunde. **-settur** [-sɛhdøϱ] a. **1.** omgivet af: *h. fjöllum*. — **2.** koncentrisk stillet: *með ... hringsettum* (koncentriskum) *súlum* (ÞTh. i Eimr. VI. 162). **-sýni** [-si·nɪ] n., **-sjá** [-sjau·] f. Rundskue, Revy, Oversigt rundt omkring; Panorama.

°**hringskafli** [hɥiŋ·skablɪ] m. *(á vagni)* Fælg(e) (paa en Vogn).

hring skakkur [hɥiŋ (k)sgahgøϱ] a. (astr.) excentrisk. **-skeið** [-sɉei·ð] n. Rundridt, Kresridt: *reið honum hringskeið kring um sléttlendið* (JÁÞj. I. 506). **-skekkja** [-sɉɛhɉa] f. (astr.) Excentricitet. **-skrift** [-sgrɪft] f. Rundskrift. **-sljetta** [-sljɛhda] f. Ringslette. **-sneið** [-snei·ð] f. Cirkelafsnit, Segment. **-snúa** [-snu·a] vt. med dat. dreje rundt, dreje i en Kres; — refl.: *hringsnúast*, dreje sig rundt: *alt hringsnýst fyrir mjer*; — *hringsnúast um e-n*: [1]) stadig dreje sig omkring en; [2]) overf. vimse omkring en, svanse omkring en: *hvernig getur hann verið að hringsnúast kringum þetta bannsett himpigimpi!* **-snúningur** [-snu·niŋgøϱ] m. Cirkelbevægelse, roterende Bevægelse; — overf.: *h. í máli*. **-sól (-s)** [-soᵘ·l] n. **1.** Omvanken, Omstrejfen: *h. um alla Eyjaálfuna*. — **2.** Fantaseren, Tankens Omflakken: *hún ... tapaði huganum frá ræðunni til hins allra heimslegasta hringsóls* (ÞGjÚf. 87). **-sóla** [-soᵘ·la] vi. ogs. refl. *-sólast*, gaa rundt omkring, strejfe om, flakke om. **-stýft** [-sdif·t] an. (Af.) = **hlustarstýft.** °**-stigastólpi** [-k-sdɪqasdoᵘʎ·bɪ, -sdoᵘl·pɪ] m. Spindel, Trappespindel. **-stigi** [-sdi·jɪ, -sdɪ·jɪ] m. Vindeltrappe. **-stykki** [-sdɪhɉɪ] n. Ringstykke: *járðvegurinn hefir fyrir þunga jökulsins vafist upp í h. bylgjumynduð* (ÞThFerð. III. 275). **-streymi (-is)** [-sdrei·mɪ] n. Kresströmning. **-stuldur** [-sdʏldøϱ] m. Tyveri af en Ring. **-stæður** [-sdai·ðøϱ] a. blæsende fra alle Kanter: *hann er h.*, Vinden blæser fra alle Kanter (Af.). **-sveifla** [-sveibla] f. Cirkelbevægelse. **-svið** [-svɪ·ð] n. Runddel. **-svif** [-svɪ·v] n. Kresløb: *Vestur með Íslandi og kringum það er h. strauma sólarsinnis* (ÞThLýs. I. 68). **-sæi (-is)** [-sai·jɪ] n. Rundskue, Cyklorama, Rundmaleri. **-sönnun** [-sön·on] f. (log.) Kresslutning: *nagaði á sér neglurnar og velti í huga sér hvílíkleikum, hvaðlegleikum og hringsönnunum* (Skírn. '18, 271). °**-tálknar** [-tauʎgn-

ag, -taulkn-] mpl. (zool.) Snegle med ringformede Gæller (cyclobranchia). **-ummál** [-g-ʏm·aul] n. Periferi.

hringur (-s, -ar el. **-ir)** [hɢiŋ·gøɢ, hɢiŋ·s, hɢiŋ·gɪɢ] m. **I.** Kres, Cirkel, Ring: **1.** i Alm.: *h. um sólina*, en Ring om Solen; *slá hring um e-n*, slutte en Kres omkring en, omringe en. — **2.** som adv.: *í hring*, rundt om, *standa umhverfis í hring, hringinn í kringum*, rundt om. — **3. a.** (mat.) Cirkel. — **b.** *(ummál)* Omkres. — **4.** Svingom: *slá í einn hring*, tage sig en Svingom. — **5.** *(í spilum)* Omgang Kort: *eigum við að fá okkur (koma í) einn hring*, skal vi have os et lille Slag Kort? — **6.** sluttet Kres af Mennesker; spec. Trust: *mynda hringi (trusts) í því skyni að einoka þjóðirnar* (ÁBj19.öld 14). — **II. 1. a.** Ring (l. annulus), som Smykke: *h. (á fingri)*, Fingerring; *h. á úlnlið*, Armbaand; *h. á handlegg*, Armring. — ***b.** i en Mængde Omskrivninger for Mænd og Kvinder: [1]) for Mænd: *hringa-álfur, -bjóður, -brjótur, -meiður, -raftur, -viður, -vörður* osv.; [2]) for Kvinder: *hringa-gefn, -gunnur, -hlín, -hrund, -lín, -lind, -ná, -nanna, -norn, -rein, -rós, -skorð(a), -slóð, -sól, -tróða, -þilja, -þöll* osv. — **2. a.** Ring (til anden Brug): *hurðar-h.*, Dörring; *h. í herpinót*, Ring i en Snurpenot; *h. í akkeri*, Ankerring. — **b.** Ring i et Panser, Panserring: *h. í hringabrynju*. — **3.** Navn paa en ringöjet (glasöjet) Hest.

hring vafningur [hɢiŋ·gvabniŋgøɢ] m. Omvikling; Læggen Baand omkring n-t. **-vefja** [-vɛvja] vt. med dat. lægge i Ring el. Ringe, vikle sammen, ringle sammen: *Á. hringvafði keyri sinu um höfuð E.* (slog med Pisken saa at Remmen lagde sig i Ringe om E's Hoved) (EspS. 37); *h. hendur um hálsinn á e-m*, lægge Armene om Halsen paa en; — pp.: *hringvafinn* (ogsaa som a.), viklet sammen til en Ring, sammenrullet, sammenringlet: *hringvafðir ormar*; (bot.) spiralformet (circinatus). **-vefnaður** [-vɛbnaðøɢ] m. »Ringvævning«, en Slags Vævning af Ruder, den ene inden i den anden. **-veggur** [-vɛg·øɢ] m. Ringmur. **-veifa** [-vei·va] vt. med dat. svinge rundt. **-vía** [-vi·ja] f. en Varietet af *langvía*. °**-vígi** [-vi·jɪ] n. Runddel (paa en Fæstning). **-þinur** [-k-þɪ·nøɢ] fpl.? (JHallHB.) **hringtálknar. -þoka** [-þo·ga, -þo·ka] f. Ringtaage. ***-þöll** [-þöd̥l] f. Kvinde. **-öldur** [-g-öldøɢ] fpl. Bølgeringe.

hryn háttur [hɢɪ:v(h)auhdøɢ] m. *(hrynjandi háttur)* brusende Versemaal, om *hrynhenda* og lignende Versemaal. **-henda (-u, -ur)** [-(h)ɛnda] f. (metr.) oldisl. Metrum, best. af ottelinjede Strofer, hver Linje af to trokæiske Dipodier med Halvrim i 1., 3., 5. og 7., Helrim i 2., 4., 6. og 8. Linje, derimod ingen Enderim. Af nyere Digte i dette Versemaal kan anføres Matthías Jochumsson's bekendte Digt: *Sé ég hendur manna mynda | meginþráð yfir höfin bráðu* (MJ. II. 163). **-hendur** [-(h)ɛndøɢ] a. affattet i *hrynhenda*, s. d. O.

hrinið [hɢɪ:nɪð] sup. af **hrína.**

hrynja (hrundi; hryndi; hrunið) [hɢɪn·ja, hɢʏn·dɪ, hɢɪn·dɪ; hɢʏ:nɪð] vi. **I.** styrte ned, styrte sammen, falde sammen: *grjót hrundi úr fjallinu*, Stene faldt ned fra Bjærget; *veggurinn var hruninn*, Væggen var styrtet sammen; *í jarðskjálftanum hrundu um 400 bæir*. — **II.** i overf. Bet.: **1.** *h. niður*, dø i Massevis (af Hunger el. Sygdom), dø som Fluer: *byrjaði mesta harðindaskorpa, svo peningur tók að h. niður*. — **2.** *banki hrynur*, en Bank styrter sammen, gaar fallit. — **3. a.** strömme, strömme ned, strömme ud: *Sem regn það hraðast hrundi | himins í dimmu-skúr* (HallgrPass. 23, 3). — **b.** bølge, falde som Bølge el. Ström: *hárið hrundi niður á herðar henni*, Haaret bølgede ned over hendes Skuldre. — **c.** bølge (med Biforestilling om Lyden); bruse: *silkiklæðin hrundu um hana*, Silkedragten brusede om hende; *með hrynjandi hljóðfalli*, med brusende Rytme, jfr. *hrynhenda*.

hrynjandi (-a) [hɢɪn·jandɪ] m. **1.** Styrtning, Brusen, jfr. *hrynja*. — **2.** (ogs. f. indec.) (metr.) firelinjet Strofe, best. af to trokæiske Dipodier i 1. og 3. Linje, samt tre Trokæer i 2. og 4.; 1. og 3., 2. og 4. Linje rimer sammen. Ekspl. *Lærður er í lyndi glaður, | lof ber hann hjá þjóðum; hinn er ei nema hálfur maður, | sem hafnar siðum góðum* (HallgrP.).

*****hrynsláttur** [hɢɪn·slauhdøɢ] m. brusende Versemaal.

hrinum [hɢɪ:nøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hrína.**

1. **hrinur (-s, -ir)** [hɢɪ:nøɢ] m. Skrald, Gny, Brag.

2. **hrinur** [hɢɪ:nøɢ] fpl. se **hrina.**

hrip (-s, pl. ds.) [hɢɪ:p] n. **1.** en Kasse af Tremmer, som til Brug ved Transport ophænges paa Kløvsadler, en paa hver Side; den kan aabnes forneden, idet Bunden er paa Hængsler; bruges hovedsagelig til Transport af Hø og Törv: *h. undir hey, móh.*; — om frugtesløst Arbejde siges: *það er eins og að ausa vatni í h.*, jfr. fylde Danaidernes Kar, slaa Vand paa en Gaas osv. — **2.** *(kláfur)* en foroven aaben Kasse af Bræder, med en Bund, der kan lukkes op; bruges navnlig til deri at transportere Gødning ud paa Hjemmemarken (Vf., Af.). — **3.** *(mjög gisið ílát)* meget gistent Kar; jfr. *hripleka*. — **4.** *(hrafnaspark)* daarlig Skrift, skødesløs Skrift. — **5.** *(gróft vaðmál)* groft Vadmel. — **6.** *(flýtir)* Hastværk.

hripa (a) [hɢɪ:ba, hɢɪ:pa] vt. og vi. **I. a.** göre n-t i Hastværk; spec. skrive i Hast, kradse ned: *jeg ætla að h. þjer nokkrar línur*; — *h. e-ð upp*, rable n-t op. — **b.** jaske i Syning, sy en Rift el. desl. hurtig sammen: *h. saman rifu; jeg ætla að h. treyjuskömmina snöggvast*. — **II.** vi. **1. a.** lække, strömme, styrte ned: *það hripar niður úr kútfjandanum*. — **b.** synke hurtig: *í þurkum hripar vatn niður í jörðina*. — **2.** v. impers. i overf. Bet.: glemme hurtig: *það hripar alt úr honum*.

hrip leka [hɢɪ:blɛ·ga, hɢɪ:plɛ·ka] vi. lække som et *hrip*, lække som et Sold. **-lekur** [-lɛ·gøɢ, -lɛ·k-] a. læk som et Sold.

*****hripuður (-s)** [hɢɪ:boðøɢ, hɢɪ:p-] m. Ild.

hrís (-s, uden pl.) [hɢi:s, hɢis·] n. (Vf. m.) **1.** lav Birk el. Birkekrat; spec. *skeggviðarhríslur* (Sl., Vf.): *Ég (ɔ: P. J.) hefi aldrei heyrt talað um mun á fjalldrapa og hrísi og þekki þá ekki hvað hrís er. Hjá mér skal það sama við h. og almenningur gerir, að hrís sé fjalldrapi og smáviðir (B. J.: Hrís er sama og birki)* (Alþ. '11, B. II. 1676). — **2.** *(fjalldrapi)* Dværgbirk (betula nana) (Nl.). **3.** hugget el. oprevet Smaaved el. Grene af större Træer til Brændsel el. andet Brug, Kvas; *(hrísbindi)* Risknippe: *brúka h. fyrir eldivið; svíða kindarhausa við h.; ket sem er hangið við h. þykir einkar gott; — taka upp h., fella h., höggva upp h.* (Sl.), hugge Ris (AM. 226a 8vo); *rífa h.*, oprykke Ris (til Brændsel osv.); — overf.: udspile Fingrene (is. to til hver Side) paa en andens Haand: *Að rífa h. er að glenna einhverja greip sundur á náunganum* (ÓDavSk. 170); *binda h.*, ukendt Leg (ibid.). — **4.** *(til flengingar)* Ris (som Strafferedskab); (Talem.) *ganga úr hrísi við e-n*, forfølge en Sag til det yderste. — **5.** = *hrísgrjón*.

hrýs [hɢi:s] 3. p. sg. præs. ind. af **hrjósa.**

hrísa (a) [hɢi:sa] vt. **1. a.** stoppe med Ris: *h. hús*. — **b.** beskytte ved Hjælp af Ris: *h. kálgarða* (Vf.). — **2.** straffe med Ris, straffe, tugte: *þótt guð hrísi mig og mína* (ÁM. 221b 8vo). — **3.** forgrene sig, danne ligesom Grene: *hann hrísar loftið* (Breiðd.); *himininn hrísar sig*, der er ligesom Grene (af Skyer el. Nordlys) paa Himlen.

hrís akur [hɢi:sa·gøɢ, -a·k-] m. Risager. **-arfi** [-arvɪ] m. = **hjartarfi. -byrði** [-bɪrðɪ] f. Dragt Ris, Byrde af Ris. **-burkni** [-bʏɢgnɪ] m. = **stórburkni. -gerði** [-gɛrðɪ] n. Hæk. **-grjón** [-grjoᵘ·n] npl. Ris(en)gryn.

hrísgrjóna brennivín [hɢi:sgrjoᵘnabrɛn:ɪvi·n] n. Arrak. **-ekra** [-ɛ:gra, -ɛ:kra] f. Risager. **-forði** [-for·ðɪ] m. Forraad af Ris(en)gryn. **-grautur** [-gröy:døɢ, -gröy:t-] m. Ris(en)grød. **-hrat** [-hɢa:t] n. Risskaller (3. Íð. IV. 253). **-seyði** [-sei:ðɪ] n. Risafkog. **-vatnsgrautur** [-vas·gröydøɢ, -gröyt-] m. Vandris(en)grød.

hrís högg [hɢi:s(h)ök] n. Rishugst. **-kjarr** [-ꜧar] n. Risbusk.

1. **hrísla (-u, -ur)** [hɢis·la] f. **1.** *(grein)* Gren, Kvist; (Talem.) *það væri væn hrísla, hefði hún tvær greinir* (GJ.), det var en god Gren, havde den Kviste to. — **2.** et lille Træ: *reyniviðarhrísla*. — **3.** dendriton (ÁBj. Sál. § 59).

2. **hrísla (a)** [hɢis·la] vt. med dat. **1.** sprede, stænke: *h. blóðdrefjunum út yfir nágrennið* (Eimr. XVIII. 79). — **2.** (Bogb.) marmorere. — **3.** refl. *hríslast*, skyde Grene, forgrene sig.

hríslendi (-is) [hɢi:slɛndɪ] n. kratbevokset Land.

hrísli kambur [hɢis·lɪkam·bøɢ] m. (Bogb.) Marmorerkam. **-kefli** [-ꜧɛb·lɪ] n. (Bogb.) Marmoreringsvals.

hríslim [hɢi:slɪ·m] n. coll. de smalle, øverste Dele af Birkens Grene.

hrísli pensill [hɢis·lɪpɛn·sɪd̥l] m. (Bogb.) Marmoreringspensel. **-snið** [-snɪ:ð] n. (Bogb.) Marmorsnit.

hríslun (-ar) [hɢis·løn] f. (Bogb.) Marmorering.

hrís mjöl [hɢi:smjö·l] n. Rismel. **-mór** [-moᵘ·r] m. kratbevokset Sted: *fara í hrísmó*, gaa ud for at rive Ris. **-óttur** [-oᵘhdøɢ] a. med Buske, bevokset med Smaakrat. **-rif** [-rɪ·v] n. **1.** *(það að rífa hrís)* Oprykning af Ris. — **2.** Ret til at oprykke Ris. — **3.** Riskrat (til Opriven): *Í þeirri borg hefir verið h. gott. En sú trú hefir legið þar á ... að þá ætti sá að verða fyrir einhverjum skaða, er rífa léti* (JÁÞj. I. 27).

hryssa (-u, -ur) [hɢɪs:a] f. Hoppe; **hryssuburður*, en Hoppes Byrd, ɔ: Hest.

-hryssi (-is, pl. ds.) [hɢɪs:ɪ] n. i Sms. = *hryssa: ungh.*

hryssings kaldur [hɢɪs:iŋskal·døɢ] a., **-legur** [-lɛ·ɢøɢ] a. barsk, raa, raakold; — adv. *-lega*. **-rödd** [-röt·] f. en arrig Stemme. **-skapur** [-ŋsga·bøɢ, -sga·p-] m. Barskhed. **-veður** [-s-vɛ:ðøɢ] n. raat, barsk Vejr.

hryssingur (-s) [hɢɪs:iŋgøɢ, -iŋs] m. **1.** Barskhed, Raahed: *hann talaði af hryssingi við konu sína*. — **2.** *(hryssingsveður)* raat Vejr (Eimr. I. 68). — **3.** *(ruddamenni)* barsk, raa Person.

hrísslóði [hɢi:sloᵘ·ðɪ] m. Risbundt; — spec. brugt om Risbyrder, der anvendes for at jævne den spredte Gødning.

hryssungur (-s, -ar) [hɢɪs:uŋgøɢ, -uŋs] m. Fole (BH.).

hríssupptekt [hɢis:ʏhptɛχ·t, hɢi:s-] f. Hugning el. Oprykning af Ris (til Brændsel).

***Hrist (-ar)** [hɢɪs·t] f. npr. Navn paa en Valkyrje; — i Omskr. for Kvinder: *mjaðar h.* osv.

1. **hrista (-u, -ur)** [hɢɪs·da] f. det Kvantum Hø, som rystes ad Gangen for at befries for Støv, för end det gives til Kreaturerne.

2. **hrista (i)** [hɢɪs·da] vt. **I. 1.** ryste: *h. höfuðið*, ryste paa Hovedet; *h. sig*, ryste sig; *h. af sjer snjóinn*, ryste Sneen af sig. — **2.** overf.: *h. af sjer*, stramme sig op: *Eg ... herti mig upp til þess að bogna ekki og hristi af mér svo sem eg orkaði* (GFrÓl. 36); *h. af sjer deyfðina (mókið)*, mande sig op; *h. e-ð fram af sjer*, lade fem være lige; prøve paa ikke at tage sig n-t nær: *„Æi nei nei“, ... „það er ekkert, elskan mín, eg hristi það fram af mér“* (JThMk. 396); *h. e-ð af*, göre n-t færdigt i en Fart: *... kaupmenn hraði nú svo verzlun sinni á höfnunum, að engu sé líkara en hernaðarleiðangri, sem um sé að gera að hrista af sem fyrst* (JAðEin. 211); *h. tytjur sínar*, tage af Sted (Rang). — **II.** refl. *hristast*, ryste: *hristast og skjálfa; jörðin hristist*.

hristing (-ar) [hɢɪs·diŋk] f., **hristingur (-s)** [hɢɪs·diŋgøɢ, -iŋs] m. **1. a.** Rysten, Rystelse; (i et Jordskælv) *svo var mikill hristingurinn, að alt lauslegt datt niður*. — **b.** *(sveifla)* Svingning. — **2.** *(sambland af ýmsum heytegundum)* Sammenblanding af forskellige Høsorter.

hrís ullaður [hɢi:sʏdlaðøɢ] a. (om Faar) med grov og tynd Uld. **-vöndull** [-vöndød̥l] m. Risknippe. **-vöndur** [-vöndøɢ] m. Ris: *flengja óþekka krakka með hrísvendi*; — *(hrísvöndull)* Risknippe.

hrýt [hɢi:t] 1. p. sg. præs. ind. af **hrjóta.**

hrúta (ti) [hɢi:da, hɢi:ta, hɢihdɪ, hɢiht] vt. *(af hrútur)* forsyne med Væder: *h. ær = hleypa til ánna*, lade Vædere bespringe Hunfaarene (Sl., Borg.); *h. eyna*, forsyne Øen med Vædere (Vestm.).

hryti [hɢɪ:dɪ, hɢɪ:tɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hrjóta.**

hrýting (-ar) [hɡi·diŋk, hɡi:tiŋk] f. Væderens Springen.

hrýtingar bragð [hɡi:diŋgarbraqð, -brag·þ, hɡi:t-] n. daarlig Smag af Kødet af brunstige Vædere. **-gjald** [-ɟal·t] n. Afgift for Laan af en Væder til Bespringning. **-lykt** [-lɪχ·t] f. Brunstlugt af Vædere.

hritt [hɡɪht] [illegible] *hrind*, sg. imper. af **hrinda.**

hrýttur [hɡihdøɡ] pp. (jfr. *hrýta)* og a. **1.** som har Vædere: *hann er illa h.*, han er daarlig forsynet med Vædere; *ærnar eru illa hrýttar*, der er for faa Vædere til Hunfaarene. — **2.** *(sem hrýtingarbragð er að)* med Brunstsmag: *hrýtt kjöt.*

hrytur (-s, -ar) [hɡɪ:døɡ, hɡɪ:t-] m. Snorkeren, mytisk Hvalart (OBj. I. 227).

hrjá (ði) [hɡɪau:] vt. **1.** *(laska)* sønderrive (BH.). — **2.** *(kvelja)* plage: *(hræða)* ængste; *(misþyrma)* mishandle: *báðu mig bænlur beig þinn að h.* (JHall. 185). — **3.** *(ofsækja)* forfølge. — **4.** pp. *hrjáður: hrakinn og h.*

hrjálegur [hɡɪau:leqøɡ] a. **1.** (jfr. *hrjá* 1.) sønderrevet, forreven, medtaget: *því jafnan hefir syðri veggur kirkjunnar að Skútustöðum verið h. síðan* (JÁÞj. I. 188). — **2.** i nægtende Forb.: *ekki h.* (el. *óhrjálegur)*, frastødende, is. urenlig af Udseende (Sl., Nl.).

hrjóða (hrýð, hrjóðum; hrauð, hruðum; hryði; hroðið) [hɡɪou:ða; hɡi:ð, hɡɪo:ðøm; hɡøy:ð, hɡʏ:ðøm; hɡɪ:ðɪ; hɡo:ðɪð] vt. rydde: *h. skip*, rydde et Skib for Mennesker (i en Søkamp); *h. val;* — pp. *hroðinn.*

hrjón (-s) [hɡɪou:n] n. **1.** Ruhed, Ujævnhed: *h. á jörðu.* — **2.** = *hrjónungur.*

hrjóna (-u, -ur) [hɡɪou:na] f. Ujævnhed: *hrjónur á ís;* — Tue: *eg veit ekki hvort þessar* [illegible] (ÚFrL. [illegible]).

***hrjóna heimur** [illegible] m. Isverden. **-legur** [illegible] a. grov, ru, ujævn (Breiðd.).

hrjónn [illegible] a., **hrjónóttur** [illegible] a., **hrjónugur** [hɡɪou:nøqøɡ, n. -øχt] a. knudret, ujævn, ru.

hrjónungur (-s, -ar) [hɡɪou:nuŋgøɡ, -uŋs] m. [illegible]: *svo sem smáhrjónungur* [illegible] (ÞThLýs. II. [illegible]).

hrjósa (hrýs; hraus, hrusum; hrysi; hrosið) [illegible] vi. [illegible] *hugur við e-u* (jfr. *rísa)*, en gyser ved Tanken om n-t, forfærdes ved n-t.

hrjóstrugur [hɡɪouˢdroqøɡ] a. **a.** stenet og knudret, ufrugtbar. — **b.** overf. Bet.: *hrjóstrug lund*, barsk Sindelag; *h. í lund*, barsk.

hrjóstur (-urs, pl. ds.) [hɡɪouˢdøɡ] n. stenet og ufrugtbart Sted.

hrjóta (hrýt, hrjótum; hraut, hrutum; hryti; hrotið) [hɡɪou:da, hɡɪou:ta; hɡi:t; hɡøy:t, hɡʏ:døm; hɡʏ:t-, hɡɪ:dɪ, hɡɪ:t-; hɡo:dɪð, hɡo:t-] vi. **I. 1.** falde, kastes, slynges bort: *hann datt, og þá hraut skálin úr hendi honum og brotnaði* [illegible]. — **2.** *e-m hrýtur e-ð af munni* = *e-ð hrýtur af vörum e-s*, en kommer til at sige n-t, n-t slipper en ud af Munden; *honum hraut staka af munni*, han improviserede et Vers; *láta sjer orð af vörum h.*, lade sig undslippe en Udtalelse (Eimr. III. 193); *þó að honum hrjóti* (der undslipper ham) *einstaka sinnum útlend orð, tekur maður næstum ekki eptir þeim* (EspS. xxxiii); *h. með* = *slæðast með*, slippe med: *Þó að einstöku orð og setningar hrjóti þar með, sem sumir mundu ekki kalla hreina íslenzku* (Eimr. XIII. 147). — **3.** *neistar h. úr grjótinu*, der springer Gnister fra Stenene; *margt hrýtur að e-m*, mange gode Ting falder i ens Lod; *e-ð hrýtur af*, n-t falder af: *fasta stöðu sem hirðkrákur með öllu því, er af hrýtur í eldhúsinu* (And. II. 145); *Það sem af þessu hrýtur* (det, som dette giver af sig), *kann að verða ... ekki svo lítið* (MelBr. 68). — **4.** impers.: *hrýtur úr lofti (úr honum)*, der falder nogle Regndraaber, det regner en Smule. — **II.** snorke: *að h. mikið er stundum kallað að skera hrúta.*

hrjúfa leður [hɡɪu:valɛ:ðøɡ] n., **-skinn** [-sɟɪn·] n. (Bogb.) Chagrinlæder.

hrjúf blöðóttur [hɡɪuv·blö·ðouhdøɡ] a. rubladet. **-pappír** [-pahbiɡ] m. (Bogb.) Chagrinpapir.

hrjúfur [hɡɪu:vøɡ] a. **1.** *(ósljettur)* ru, ujævn. — **2. a.** *(með útbrotum)* skabet, skurvet. — **†b.** *(líkþrár)* spedalsk.

hró (-s, pl. ds.) [hɡou:] n., ogs. skrevet *hróf*, der muligvis er den egl. Grundform: **1. a.** *hróið*, det Skind, den Stakkel; *hróið mitt*, min Ven! (egl. mit sølle Skrog); *„Viltu fara út til össu, hróið mitt?“* (GFrUbl. 43); *Hver andskotinn gengur að þjer, hróið mitt?* (JTrHeið. II. 11); — overf.: *Margt hlutu samvizku-hrófin að hafa haft til að hvísla að hvorum þeirra fyrir sig* (JTrL. 115). — **b.** n-t gammelt, affældigt el. skrøbeligt: *hann er orðinn mesta hró*, han er blevet en affældig gammel Stakkel; jfr. *skipshró, kistuhró.* — **2.** usselt, magert Stykke Land: *h. sultarmóa* (BóluHj. 54). — **3.** tör Plet, som rager op over Vandet (ÓDav.).

Hróar (-s, -ar) [hɡou:aɡ] m. npr. Roar, Ro.

Hróarskelda (†Hróiskelda) [hɡou:aɡsɟɛl·da, hɡou:ɪs-] f. npr. Roskilde.

hroða (a) [hɡo:ða] vt. med dat.: *h. e-u af*, jaske n-t af.

hroða bygging [hɡo:ðabɪɟ:iŋk] f. en i Hastværk og sjusket opført Bygning. **-fenginn** [hɡo:ðafɛiŋ·ɟɪn] a. grov, plump. **-legur** [-le·qøɡ] a. **1.** *(ruddalegur)* gyselig, skrækkelig, raa, plump, brutal. — **2.** *(illa gerður)* daarlig udført, jasket, sjusket. — **3.** adv. *-lega* (i bægge Bet.). **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn:ɪ] n. raat Menneske. **-samur** [-sa·møɡ] a. urolig: *að vísu hefir jafnan verið hroðasamt (... Polen* (Skírn. V. 58). **-skammir** [-sgam:ɪɡ] fpl. grove Skældsord. **-skapur** [-sga·bøɡ, -sga·p-] m. Raahed. **-spil** [-sbɪ:l] n. frygtelig Leg. **-verk** [-vɛɡ·k] n. **1.** *(ofbeldisverk)* Voldsgærning, brutal Gærning. — **2.** *(flaustursverk)* skødesløst Arbejde, Hastværk. **-vöxtur** [-vöχ·sdøɡ] m. voldsom Opsvulmen, hurtig Vækst, Flom: *á í hroðavexti.*

***hróðbani** [hɡouð·ba·nɪ] m. berömt Dræber (om Mjölne) (MJ. III. 202).

hroðgás [illegible] f. = hrotgás.

hroði (-a, -ar) [hɡo:ðɪ] m. **I. 1. a.** *(rusl, úrgangur)* Affald, Udskud: *dún-h.*, Affald af Dun osv. — **b.** Ansamling af purulent Slim i Luftvejene: *það er einhver h. fyrir brjóstinu á honum.* — **c.** spredt, grodet Is: *oft kemur aðeins hroði fyrst og svo mikill ís á eftir* (ÞThLýs. I. 54). — **d.** overf. Skrab, ubrugelige el. værdiløse Ting: *þar* (ɔ: *í ritum vísindafjelagsins) er ekki neinum hroða hleypt að* (Eimr. VIII. 159). — **II. 1.** *(ruddaskapur, hrottaskapur)* Raahed i Opførsel. — **2.** *(ruddi, hrotti)* plump og raa Person, Tølper. — **3.** raat Vejrlig, Uvejr: *ef rosar og hroðar vilja til á útmánuðum* (MelBr. 109); *Að morgni var vestanhroði og engu skipi á sjó fært* (GKonÆf. 292).

hroðinn [hɡo:ðɪn] pp. af **hrjóða.**

hroð yrður [hɡo:ðɪrðøɡ] a., **-yrtur** [-ɪɡdøɡ] a. raa i sin Tale.

***hróðmögur** [hɡouð·mö·qøɡ] m. berömmelig Sön: *hróðmögr snjalli Sæmundar fróða* (MJ. IV. 172).

***hróðrar hjal** [hɡouð·raɡça:l] n., ***-skraf** [-sgra:v] n. Digt.

hróðugleiki [hɡou:ðøqlɛi·ɟɪ, -lɛi·ɟɪ] m. Stolthed, Selvfølelse.

hróðugur [hɡou:ðøqøɡ] a. *(ánægður með sig)* stolt, selvtilfreds (af n-t); *h. (yfir e-u); (sigri hrósandi)* triumferende.

hróður (-urs el. **-rar)** [hɡou:ðøɡ] m. **1.** Pris, Berömmelse: (Ordspr.) *sínum höndum á hver hróðurs að leita* (SchMál.), enhver bör søge sig Ære ved sine Hænders Arbejde. — **2.** *(kvæði, ljóð)* Digt, is. *(lofkvæði)* Prisdigt, Enkomium. **-halli** [-(h)ad·lɪ] m. Formindskelse af ens Ære, Skam. **-hollur** [-(h)od·løɡ] a. som værner om sin egen og andres Ære; *eiga e-n hróðurhollan*, have en paalidelig Ven i en.

***hróðvengi** [hɡouð·vɛiŋɟɪ] n. berömt Land el. Bygd (MJ. II. 232).

hroð virkni [hɡoð·vɪɡgnɪ] f. indec. Mangel paa Omhu, Sjuskeri, Jaskeri. **-virkur** [-vɪɡgøɡ] a. skodeslos, sjusket, unöjagtig, overfladisk.

hróf (-s, pl. ds.) [hɡou:(v), hɡouf·s] n., jfr. *hró:* **1. a.** Skur (ofte uden Tag), spec. til Skibe og Baade (Bygning, Reparation, Opbevaring ved Vintertid): *skip ... tók upp úr hrófum og naustum (í stormi)* (ÞThÁrf. 76); *setja upp í h.*, egl. trække Skibe paa Land og indsætte dem i Skur; — overf. give tabt, holde op med n-t: *Eg er nú seztur upp í h.* (BóluH.j 237). — **b.** Skur (til Flyvemaskiner) (Eimr. XVI. 182). — **2.** *(hrörlegt hús)* skrøbelig Bygning. — **3.** *(brotið skip)* Vrag, Skibsvrag.

hrófa (a) [hɡou:(v)a] vt. med dat.: *h. e-u upp*, opføre n-t svagt og usolidt el. i en Hast, kline (klaske) n-t op: *Og þegar menn fóru að h. upp bæjunum, til að geta skriðið inn í þá* (JTrSk. II. 119); overf. *til að réttlæta hann er hrófað upp* (disker man op med) *ýmsum rökum, er hrynja jafnskjótt sem við þeim er snert* (Alþ. '11, B. II. 1634).

hrófa tildra [hɡou:(v)atɪl·dra] vt. med dat. = **hrófa. -tildur** [-tɪl·døɡ] n. **1.** daarlig opført Bygning, opklinet (opklasket) Skrammel af et Hus, gammel Kasse: *hvaða djeskotans h. er þetta?* hvad er det dog for en gammel Kasse? — **2.** daarlig Opforelse af n-t. 1. **-tylla** [-tɪd·la] f. = **hrófatildur** 1. 2. **-tylla** [-tɪd·la] vt. med dat. = **hrófa.**

hrófdráttur [hɡouv·drauhdøɡ, hɡou:-] m. Stribe i Sand el. paa Stene, hvor et Skib er blevet sat i Vandet el. trukket op (Vestm.).

hrófl [hɡoub·λ] n. løs Dynge, uordentlig Opdyngen; Ripsraps; *(um rit)* uordentlig og sjusket Kompilation.

hrófla (a) [hɡoub·la] vt. med dat. **1.** opdynge, dynge uordentlig sammen: *h. saman*, skrabe sammen. — **2. a.** *h. e-u, h. við e-u, h. e-u til*, bevæge n-t, röre ved n-t, ændre n-t ved Beröring: *sýndist eins og ullinni væri eitthvað hróflað til* (JÁÞj. I. 432); *h. burtu snjó*, feje Sne bort (SBr. Gr. 49); *h. ofan af e-u*, fjærne overfladisk det øverste af n-t: *h. ofan af flekk;* — *h. við e-u*, röre ved n-t, pille ved n-t: *þú mátt ekki h. við því*, du maa ikke röre ved det; — overf.: *það er best að vera ekki neitt að h. við því*, man gör bedst i ikke at tænke paa at forandre det. — **b.** *h. e-u við e-n*, omtale, beröre n-t overfor en: *(bóndi) hróflar þessu ekki við nokkurn mann*, omtaler det ikke til n-n (JÁÞj. I. 334). — **3.** med acc.: *h. sig (t. d. á fæti)* = *hrufla sig;* — refl.: *hróflast*, ds. — **4.** refl.: *hróflast*, adsplittes (jfr. *hrofna): kom fjúk mikið með snjófergju um flestar sveitir milli Hafnarfjalls og Olfusár, hróflaðist af fje sumstaðar um Kjós ... fanst misjafnt aftur, bar það til þess, að það var hátt í fjöllum, en snögglega kom á* (ÞThÁrf. 117).

hrofna (a) [hɡob·na] vi. **1.** *(sundrast)* skilles ad, adsplittes (BH.). — **2.** *(rifna dálítið)* forrives lidt (EJ.). — **3.** *(veslast upp)* hensygne.

hrófna (a) [hɡoub·na] vi. **1.** *(verða hrörlegur)* forfalde (om Bygninger), blive faldefærdig. — **2.** sønderrives, sønderflænges: *Höfðu skúmar tveir skemmdir fengið og svo hrófnað hinir af grjóti* (JG. i Safn V. 3, 42). — **3.** = *hrofna* 3.

***Hroftur (-s) (†Hroptr)** [hɡof·døɡ] m. npr. Navn paa Odin.

hrófveisla [hɡou·v·eisla] f. Gilde, som holdes for Besætningen af en Baad, naar den opsættes i *hróf* ved Kyndelmissetid (Vestm.).

hrogn (-s, pl. ds.) [hɡog·n] n. Rogn, Fiskeæg, »Bukser«; — overf.: *Eg er nú bráðhræddur um ... að það verði sk .... úr öllum hrognunum með bókaritunina* (at hele Udarbejdelsen gaar i Hundene) (JSBr. 28).

hrogna della [hɡog·nadɛd·la] f. (egl. Klat Rogn) forvirret Vrövl. **-drífa** [-dri:va] f. hæftigt Snefald med store Snefnug i stille Vejr (Vf.). **-dæsa (-u, -ur)** [-dai:sa] f. plump Sjuske. **-grautur** [-gröy:døɡ, -gröy:t-] m. **1.** Grød lavet af Rogn. — **2.** uklar, forvirret Tale. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Rognkage: *sumir blandi hrognum saman við mjölið og gjöri hrognakökur* (ÞThLfr. IV. 243). **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. (LFR. I. 12) = **rauðmagi. -latína** [-la:tina] f. Kokkenlatin. **-mál** [-mau:l] n. slet Sprog, Jargon; Rotvælsk, Kaudervælsk; jasket Sprog; spec. om forsk. selvlavede Sprog, dannede ved at indskyde visse Stavelser, saaledes: *p-mál*, hvorpaa *Eldgamla Ísafold* bliver til *Epeldgapamlapa Ípísapafopold;* i *erresstje-mál* indskydes tre Stavelser: *baun* = *barasataun;* i *err-mál* begynder hver Stavelse med r: *Eldgamla Ísafold* bliver: *Reldramlra Rísrarold;* i

emr mál sættes *mr* for alle Konsonanter, undtagen naar de begynder en Stavelse, og desuden föjes det til Enstavelsesord; *Eldgamla Ísafold* bliver paa dette Sprog: *Emrgamra Ímrafomr.* Endvidere har man *esma þasma mál, ubbala abbala mál, enkura unkura mál; kúrisku, ge mál, aeta eeta mál, esna þasna mál o. fl.* Alle disse «Sprog» kaldes ogsaa: *djöflaþýska, skollafrånska, skollaþýska, djöfliska, málamiska og kúrelska* (jfr. ÓDavSk. 202). **-skálm** [-sgaulm] f. Rognsæk (LFR. XIII. 42).

hrogn fiskur [hoog·vfisgøo] m. Rognfisk. **-karl** [-ka(r)dl] m. = **rauðmagi.** **-kelsi** [hoohɟɛlsɪ, hoog·vɕɛlsɪ] n. (ogsaa coll.) (jfr. no. rognkjeksa, rognkjælsa) Stenbider, Stensuger (cyclopterus lumpus). **-lægja (-u, -ur)** [hoog nlai ja] f. Rognfisk, Hunfisk.

hroka (a) [hoo:ga, hoo:ka] vt. **1.** *(hróka* 1.) fylde til Randen, fylde med Topmaal; — pp.: *hrokaður,* topmaalt; *(troðfullur)* propfuld; *h. upp,* staa i Vejret; rage op: *h. þeir* (ɔ: *flekarnir) þa minna upp* (optager mindre Plads) *í skipinu* (LFR. III. 224); *hrokað ærs manns æði* (topmaalt Galskab) (JS. Br. 379). — **2.** gøre hovmodig: *h. sig (sjer),* hovmode sig; — refl.: *hrokast* ds.: *hrokast upp,* bryste sig, sætte sig paa den höje Hest.

hróka (a) [hoou:ga, hoou:ka] vt. **1.** *(hroka* 1.) fylde med Topmaal. — **2.** *(í skáktafli)* rokere (i Skakspil).

hroka fylla [hoo:gafɪd·la, hoo:ka-] vt. fylde til Randen, fylde til Overmaal. **-fylli** [-fɪd·lɪ] f. Bredfuldhed. **-fullur** [-fʏd·løo] a. **1.** *(hrokaður)* topfuld. — **2.** *(drambsfullur)* opblæst. **-yrði** [-ɪr·ðɪ] npl. overmodige Ord. **-legur** [-lɛ qøo] a. hoven; — adv. *-lega,* hovent. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdl, -mɪ:ɕ-] a. = **hrokafullur.**

†hrokan (-ar) [hoo:gan, hoo:kan] f. Topmaal, Overmaal.

hrokaræða [hoo:garai:ða, hoo:ka-] f. (Þing.), **hrókaræða** [hrou:garai:ða, hoou:ka-] f. lang (og kedelig) Tale; vidtløftig Tale; Præken: *setja upp hrókaræður um ekkert efni,* koge Suppe paa en Pølsepind.

hroka seggur [hoo:gasɛg:øo, hoo:ka-] m. hovmodig, opblæst Menneske. **-skapur** [-sga·bøo, -sga·pøo] m. Hovmod. **-sund** [-sʏn·t] n. *(rogasund)* Dybde, som absolut nødvendiggör Svömning: *h. landanna milli* (ÞGjD. 94).

hrok bullandi [hoo:kbʏdlandɪ] a. (Vf.): *h. sund = hrokasund.* **-fullur** [-fʏdløo] a. topfuld, fuld til Randen.

hroki (-a) [hoo:ɟɪ, hoo:ɕɪ] m. **1.** Topmaal, Overmaal, hvad der rager ud over Randen el. Kanten; jfr. *hroka, hrokafullur.* — **2.** *(dramb, stærilæti)* Overmod, Opblæsthed. — **3.** *(hrokafullur maður)* opblæst Person.

hrokyrði [hoo:gɪrðɪ, hoo:k-] npl. overmodige Ord.

hrokkáll [hoohgaudl] m. = **hrökkáll.**

hrokkelsi [hoohɟɛlsɪ] n. = **hrognkelsi.**

hrokkið [hoohɟɪð] sup. af **hrökkva.**

hrokkin hærður [hoohɟɪv(h)air·ðøo] a. krølhaaret. **-kolla** [-n-kod·la] f. krøllet Hoved; — (som Kælenavn) Krøltop (GFrTís. 258).

hrokkinn [hoohɟɪn] a. krøllet, kruset.

hrokkin skinna (-u, -ur) [hoohɟɪnsɟɪn:a] f. **1.** skrumpet Skind, (saal. ogs. kaldet et berömt isl. Haandskrift). — **2.** gammel Kvinde med rynket Skind, «Pulverheks». **-skinni (-a, -ar)** [-sɟɪn:ɪ] m. Olding med rynket Skind.

hrókpeð [hoou:kpɛ·ð] n. Taarnbonde.

hróksgangur [hoou·χsgaungøo] m. Taarngang (i Skak).

hrókskifta [hoou:ksɟɪfda] vt. = **hróka** 2.

hróks leikur [hoouχ·slei·gøo, -lei·k-] m. Taarntræk (i Skak). **-lína** [-li·na] f. Taarnlinje (i Skak). **-mát** [-mau·t] n. Taarnmat (i Skak). **-peð** [-pɛ·ð] n. Taarnbonde (i Skak). **-reitur** [-rei·døo, -rei·t-] m. Taarnfelt (i Skak).

hroksund [hoo:ksʏnt] n. = **hrokasund.**

hróksvald [hoouχ·svalt] n. Beskyttelse af Taarnet (i Skakspil): *skáka í hróksvaldi,* sige Skak med en Brik, der beskyttes af Taarnet (ÓDavSk. 280); — overf.: *skáka í því hróksvaldi,* stole derpaa, at ..., vise sig overmodig i det Haab (den Tro, Tillid til), at ...

hróktjald [hoou:ktjalt] n. Spidstelt.

hrókun (-ar, -anir) [hoou:gon, hoou:k-, -anɪo] f. Rokade (i Skakspil).

hrókur (-s, -ar) [hoou:gøo, hoou:k-, hoouχ·s] m. **I. †1.** (zool.) Topskarv (carbo graculus, Meyer). — **2.** *(langur sláni)* lang, tynd og klodset Rækel. — **II. 1.** *(í tafli)* Taarnet i Skakspil; *eiga sjer hrók í horni,* have en mægtig Beskytter, have n-t at støtte sig til. — **2.** i overf. Bet.: **a.** om en fremragende Person paa et el. andet Omraade: *h. alls fagnaðar,* Ophavsmand til al Glæde, udmærket Selskabsmand; *Það er einkum þessi bók, sem er og verður ... framvegis h.* (det ypperste Skrift, det, der rager op over alle andre) *allrar rúnafræði* (Eimr. II. 64). — **b.** *(kvennamaður)* Kvindejæger (JÁÞj. II. 119).

Hrólfur (-s, -ar) [hoou·lvøo, hoou·l(f)s] m. npr. Rolf, Rolv; Rudolf: (Ordspr.) *miklir menn erum við, H. minn!* store Mænd er vi, kære Rolf! siges til en Storpraler. Udtrykket stammer fra *Göngu-Hrólfssaga,* hvor Rolfs Medhjælper paa den Maade tilskriver sig Del i Heltens store Gærninger.

hrolla (di) [hood·la] vi. gyse: *mjer hrollir hugur við e-u,* jeg gyser ved Tanken om n-t; *mig hrollir við,* ds.

hroll kaldur [hood·λkaldøo] a. isnende kold. **-kuldi** [-kʏldɪ] m. isnende Kulde.

hrollur (-s) [hood løo, hood λs, hool s] m. Gysen: *það fór h. um hann,* der for en Gysen gennem ham.

hrollvana [hood·lva·na] a. indec. uden at gyse.

hrómla (a) [hoou m·la] vt. skrabe, kradse: *h. sig* el. refl.: *hrómlast,* skrabe sig; — pp. *hrómlaður.*

hróp (-s, pl. ds.) [hoou:p] n. **1.** *(kall)* Skrig, Raab. — **2.** *(rógur)* Sladder, Bagvaskelse: *ósatt er og stráksleg h.* (GTh. '95, 30). — **3.** *(gys)* Haan: *Þeir, sem mest h. hefðu gert að honum í fyrri daga, hefðu sagt honum sannast* (JTrHeið. IV. 55).

hrópa (a) [hoou:ba, hoou:pa] vi. og vt. **1.** *(kalla)* raabe: *h. á e-n,* tilkalde en ved Raab; *h. til e-s,* raabe til en. — **2.** *(rægja)* bagvaske; *(hæða)* haane: *en Grímur djákni var hrópaður* (spottet, haanet) *mjög af gárúngum* (JThMk. 320).

hrópari (-a, -ar) [hoou:barɪ, hoou:p-] m. *(kallari)* Udraaber, Herold.

hróp yrði [hoou:bɪrðɪ, hoou:p-] npl. Skældsord; Bagvaskelser. **-legur** [-lɛqøo] a. himmelraabende: *hróplegt níðingsverk, ranglæti;* — *Á meðan var gert hróplegt* (skrækkelig) *háð að honum* (JTrHeið. III. 86). **-níð** [-ni·ð] n. himmelraabende Bagvaskelser el. Smæderier. **-samur** [-p-samøo] a. dadlesyg, bagtalerisk.

†hrópstunga [hoou:pstuŋga, hoouf·s-] f. bagtalerisk Tunge (Person).

hrós (-s) [hoou:s] n. Ros, Pris: *segja e-m e-ð til hróss,* sige n-t til ens Ros.

hrósa (a) [hoou:sa] vt. med dat. rose, prise: *h. sjer af e-u,* rose sig af n-t; *h. happi,* prise sig lykkelig; *h. sigri,* triumfere, glæde sig over Sejr; *eiga sigri að h.,* have sejret; — †refl.: *hrósast e-s = hrósa sjer af e-u: En þó þarf Magnús varla svo að hrósast þess góða viljans* (JMPísl. 113).

†hrósan (-ar) [hoou:san] f. **1.** *(hrós)* Prisen. — **†2.** *(gort)* Pralen.

hrósandi (-a, -endur) [hoou:sandɪ] m. Lovpriser.

hrósari (-a, -ar) [hoou:sarɪ] m. **1.** = *hrósandi.* — **†2.** *(gortari)* Praler.

hrósyrði [hoou:sɪrðɪ] npl. rosende Ord.

hross (gen. sg. og pl. ds.) [hoos·] n. **1.** *(hestur)* Hest; — spec. i pl. coll. baade om Heste og Hopper: Hestene: *hrossin eru úti í haga.* — **†2.** *(hryssa)* Hoppe. — **3.** = **hrosshveli.**

hrossa baun [hoos:aböyn] f. (bot.) Hestebönne (faba vulgaris) (Il. II. 27). **-bein** [-bei:n] npl. Ben af Heste. **-beit** [-bei:t] f. Græsgang for Heste. **-brauð** [-bröyð] n. Skofte. **-brestslegur** [-brɛslɛ:qøo] a. ru og barsk i sin Optræden. **-brestur** [-bres·døo] m. **1.** Skralde: *h. til að fæla með hross.* — **2.** ubehagelig og upaalidelig Person: *hann er mesti h.* **-bursti** [-bʏs·dɪ] m. Striglebørste. **-faraldur** [-fa:raldøo] m. Hestepest. **-feiti** [-fei:dɪ, -fei:tɪ] f. indec. Hestefedt. **-fiðrildi** [-fɪð·rɪldɪ] n. (zool.) Stankelben (tipula). **-flot** [-flo:t] n. kogt Hestefedt. **-fluga** [-flʏ:qa] f. (zool.) Stankelben (tipula). **-fætur** [-fai:døo, -fai:t-] mpl. Hesteben. **-gaddur** [-gad:øo] m. (Borg.) = **hrossatað.** **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Vintergræsning for Heste. **-gát** [-gau:t] n. og f. Hestevogtning, Hestepasning; en Rideknægts Forretning. **-gaukur** [-göy:gøo, -göy:k-] m. (zool.) Horsegøg (gallinago scolopacina) (Gr. Fugl.), Sneppe, Bekkasin (scolopax gallinago). **-geymsla** [-ɟeim·sla] f. Bevogtning el. Pasning af Heste. **-gervi** [-ɟɛr·vɪ] n. Hestetöj. **-glíma** [-gli:ma] f. Hestes Leg med hinanden, naar de stiller sig paa Bagbenene: *prjónar með ólátum og hrossaglímum* (Gr. i Eimr. VI. 174). **-gæt** [-ɟai:t] f. = **hrossagát.** **-hagi** [-hai:jɪ] m. Græsning for Heste. **-hirðing** [-hɪr·ðiŋk] f. Hesterøgt. **-hlátur** [-hλau:døo, -hλau:t-] m. stöjende Latter. **-höfn** [-höb·v] f. Hestehold. **-kambur** [-kam·bøo] m., **-kampur** [-kaṃ·bøo, -kam·p-] m. Hesteskrabe, Strigle. **-kaup** [-köy:p] npl. **1.** Hestekøb, Køb af Heste; — spec. Bytning af Heste. — **2.** overf.: gensidige Tjænester, f. Eks. paa Altinget, ved at stemme for Bevillinger el. andet, for igen at opnaa andres Stemmer til, hvad man selv har paa Hjærte: *Þetta ákvæði á víst að girða fyrir hrossakaupin svokölluðu* (Alþ. '11, B. 445). **-kyn** [-ɕɪ:n] n. Hesterace. **-kjöt** [-ɕö:t] n. Hestekød. **-kjötsæta** [-ɕö(t)sai:da, -ai:ta] f. en, som spiser Hestekød. **-klapp** [-klahp] n. haarde Klap (hos smaa Börn). **-kvef** [-kvɛ:v] n. Snive. **-legur** [-lɛ·qøo] a. (egl. hesteagtig ɔ:) grov, plump: *h. maður, hrossaleg skrift.* **-letur** [-lɛ:døo, -lɛ:t-] n. stor, grov Skrift, Lapidarskrift. **-lækning** [-laihgniŋk] f. **1.** *(það að lækna hesta)* Helbredelse af Heste. — **2.** *(harðvítug lækinsaðferð)* brutal Lægemaade, voldsom Kur, Hestekur. **-læknir** [-laihgnɪo] m. **1.** *(lastandi um dýralækni)* Hestedoktor (nedsættende). — **2.** brutal og klodset Læge, daarlig Læge, Kvaksalver, der bruger voldsomme Kure: *hann er h. og gefur sterk meðul við öllu.* **-maður** [-ma:ðøo] m. Hesterøgter. **-móða** [-mou:ða] f. Hesteskæl, der hænger fast i Klæder. **-móðugur** [-mou:ðøqøo] a. bedækket med Hesteskæl. **-nál** [-nau:l] f. (bot.) Klitsiv (juncus balticus). **-nes** [-nɛ:s] n. Næs, hvor Heste gemmes; — som npr. Horsens (By i Danmark). **-pest** [-pes·t] f. = **hrossasótt.** **-puntur** [-pʏv·døo, -pʏn·t-] m. = **hrossanál.** **-rjett** [-rjɛht] f. **1.** *(rjett til að geyma í hross)* Hestefold: *h. á kirkjustað.* — **2.** Sortering af omstrejfende Heste: *H. skal halda í síðari skilarjettum öllum* (Stj. '91, B. 111). **-rækt** [-raiχ·t] f. Hesteavl. **-sýsl** [-sis·λ] n. Eftersøgning af Heste: *fundust þeir S. og G. í hrossasýsli* (GKonÆf. 44). **-skafa** [-sga:va] f. Hesteskrabe, Strigle. **-skella** [-sɟɛd·la] f., **-skreppa** [-sgrɛhba] f. = **hrossabrestur.** **-skítur** [-sɟi:døo, -sɟi:t-] m. Hestemøg. **-sótt** [-souht] f. **1.** Hestesyge: *Ef hestur fékk h., átti ungfrú að ríða honum berbakt, þrjá hringa kringum bæinn* (Eimr. XII. 110). — **2.** *(ljettvæg veikindi)* Sygdom, som er let at kurere.

hrossast (a) [hoos:ast] vrefl. slynges ud og spredes, springe: *Þær* (ɔ: *gáfur) glöppuðust ófimlega, | um ráðgátna hrjóstrug hraun | hrufluðust* (eða: *hrossuðust) alla vega* (Anm. til BTh. 299).

hrossa stóð [hoos:asdou:ð] n. Flok Heste, hvori der er flere Hopper og en el. flere Hingste; Stutteri. **-stuldur** [-sdʏl·døo] m. Hestetyveri. **-sveinn** [-sveid·v] m. Rideknægt. **-tað** [-ta:ð] n. Hestemøg; pl. *-töð,* Hestepærer (jfr. *aukatöð).* **-taðsköggull** [-taðskög:odλ] m. Hestepære: (Ordspr.) *hjer fljótum vjer eplin (með), sögðu hrossataðsköglar* vi Æbler skal ogsaa med, sa' Hestepæren, siges om usle el. svage Mennesker, der vil med i bedres el. stærkeres Selskab. **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. det at tage andres Heste og bruge dem uden Tilladelse. **-traðk** [-traþ·k, -trað·k] n. Sted, der er nedtrampet af Heste. **-viðtaka** [-við·taga, -taka] f. Modtagelse af Heste til Vintergræsning el. til Udførsel. **†-vöndur** [-vön·døo] m. Hestesvøbe. **-þang** [-þauŋ·k] n., **-þari** [-þa:rɪ] m. en Art af Bladtang (laminaria digitata). **-þöngull** [-þöyŋ·gødλ] m. Stilken paa *hrossaþari.*

hross bak [hǫos·ba·k] n. Hesteryg. **-bein** [-bɛi·n] npl. egl. Hesteknogler, (pop.) Hest: *þetta er mikið verð fyrir ein h.* **-eigandi** [-s:-ɛi·q-andɪ] m. Ejer af en Hest el. Heste. **-eik** [-ɛi·k] f. (bot.) Hestekastanje (aesculus hippocastanus). **-fellir** [-s·-fɛdlɪǫ] m. stor Dodelighed mellem Heste. **-fjöldi** [-fjöldɪ] m. Mængde Heste. †**-folald** [-fo·lalt] n. Hoppeføl. **-fræðingur** [[illegible]] m. Hippolog, Hestekender. **-gersemi** [[illegible]-sɛmɪ] f. indec. udmærket Hest. **-há** [-s:-(h)au·] f. Hestehud med Haar paa. **-hali** [-(h)a·lɪ] m. Hestehale. **-hár** [-(h)au·r] n. Hestehaar.

hrosshárs band [hǫos:(h)auǫsban·t] n. = **hrosshársreipi. -dýna** [-di:na] f. Hestehaars-, Krolhaarsmadras. **-færi** [-fai:rɪ] n. Snor af Hestehaar. *°-grani** [-gra:nɪ] m. npr. Navn paa Odin. **-reipi** [-rɛi:bɪ, -rɛi:pɪ] n. Reb af Hestehaar. **-vindill** [-vɪn·dɪdλ] m. sammensnoet Hestehaar.

hross haus [hǫos·(h)øy·s] m. 1. *(skinnin haus af hesti)* Hjærneskal, Kranium af en Hest. — 2. a. *(skammaryrði)* dum Tølper (Skældsord). — b. *([illegible] lyntur maður)* vrantent og arrigt Menneske (Vf., Sl.). **-hófur** [-(h)oᵘ·vǫǫ] m. Hestehov: (Ordspr.) *Hvað skal h. á hörpustreingjum?* (ÓDavSk. 271), hvad skal Hestehov paa Harpestrænge. **-hvalur** [-s·-χwa·lǫǫ, -kva·l-] m. (JÓlGrv. i ÞThLfr. II. 316). **-hveli (-is,** pl. ds.) [-χwɛ·lɪ, -kvɛ·lɪ] n. «Hestehval», fabelagtig Hvalart (JÁÞj. I. 88). **-höfuð** [-s:-(h)ö·vǫð] n. Hestehoved. **-ís** [-i·s] m. Is, som kan bære en Hest. **-klyf** [-s·-klɪ·v] n. (i pl. f.) en Hests Byrde, Kløv. **-leggur** [-lɛg·ǫǫ] m. Mellemhaands- el. Mellemfodsben (metacarpus el. metatarsus) af en Hest. **-reið** [-rɛi·ð] f. Ridt paa Heste, spec. Kapridt. **-rif** [-rɪ·v] n. Hesteribben. **-rifsbogi** [-rɪfsboi:jɪ] m. Bue af Hesteribben. **-tagl** [-tag·l] n. Hestehale. **-tegla (-u)** [[illegible]] f. 1. [illegible] en som har Hestehale (ÓDavÞul. 119). — 2. (SvPRask 18) = *lófótur*. **-tönn** [-tön] f. Hestetand. **-verð** [-vɛrð] n. Værdien af, Prisen for en Hest el. Heste. **-verja** [-vɛrja] f. Hestedækken. **-þjófur** [-þjoᵘ·vǫǫ] m. Hestetyv.

hrosta (a) [hǫos·da] vt. roste.

hrostaker [hǫos·daɟɛ:r] n. Rostekar.

hrosti (-a) [hǫos·dɪ] m. 1. a. Roste, mæsket Malt. — *b. Vædske: *[illegible]* [illegible] Taarer) (GTh '95, 236). — 2. *([illegible])* Roste, Rosten.

hrostun (-ar) [hǫos·dǫn] f. Rostning.

hrot (-s) [hǫo:t] n. 1. Falden el. hvad der falder hist og her; spredt Mængde, en Del, Smule; lille Stykke el. Afdeling: *Mörg h. af þeirra her komu oss mörgum sinnum [illegible]* (JÓInd. 23). — 2. *([illegible])* Snorken (OBj. I. 176 og 177).

*°hrót (-s)** [hǫoᵘ:t] n. Tag.

hrota (-u, -ur) [hǫo:da, hǫo:ta] f. 1. *(gömul skepna)* gammelt og ufrugtbart Kreatur, jfr. *ærhrota*; *(örvasa gamalmenni)* gammelt og svagt Menneske [illegible]. — 2. a. *(kast, [illegible])* pludseligt Uvejr. — b. *[illegible] lota: gera e-ð í einni hrotu*, göre n-t i et Ryk, uden Afbrydelse. — 3. a. Skrænder: *Hroturnar, sem [illegible]* (GFrO. [illegible]). — b. *[illegible] fara í glímu*, brydes (ÓDavSk. 67). — 4. (= *hrot* 1.) en Smule: *þeir fá oft hrotu af fiski*. — 5. [illegible], Snorken. — 6. [illegible]

hrot gamall [hǫo:tga·madλ] a. ældgammel. **-gás** [-gau·s] f., **-gæs** [-ɟai·s] f. *(margás)* Knortegaas (anser torquatus).

hrotið [hǫo:dɪð, hǫo:t-] sup. af **hrjóta.**

hrotta [hǫohda] gen. af **hrotti. -legur** [-l[illegible]] a. [illegible], plump, raa, brutal, barbarisk. **-skapur** [-sga·bǫǫ, -sga·p-] m. Raahed, Plumphed, Brutalitet. **-tak** [-ta:k] n. brutalt Tag.

hrotti (-a, -ar) [hǫohdɪ] m. 1. *(stór, klunnalega vaxinn maður)* höj Mand af plump Vækst. — 2. *(ruddi)* raa, brutal Person, Barbar. — *3. *(sverð)* Sværd; i Omskr. for Kamp: *hrotta gnýr* (egl. Sværdlarm) osv., — for Mænd: *hrotta reynir* osv.

hrotu karl [[illegible]] m. Snorker. **-laus** [[illegible]] a. 1. *(sem ekki hrýtur)* uden Snorken. — 2. uden Afbrydelse: *gera e-ð h.-laust.*

hrúald [hǫu:alt] n. = **hrúgald.**

hrúatildur [hǫu:atɪl·dǫǫ] n. = **hrófatildur.**

hrúðga (a) [hǫuð·ga] vi. bedækkes med Skorpe: *sárið hrúðgar*; — pp. *hrúðgaður* som a., med Skorpe paa: *hrúðgað sár*; — overf. ru: *hrúðguð hrjóstur* (BóluHj. 97).

hrúðra (a) [hǫuð·ra] vi. bedækkes med Skorpe; — pp. *hrúðraður.*

hruðum [hǫʏ:ðǫm] 1. p. pl. imp. ind. af **hrjóða.**

hrúður (-urs, pl. ds.) [hǫu:ðǫǫ] n. Skorpe: a. is. *h. á sárum* (paa Saar) Roe. — b. *(hverahrúður)* Kiselskorpe omkring varme Kilder. — c. *h. á steinum*, Laver og Lichener paa Stene. — d. *(á sjávarklettum, bryggjum, skipum)* Fællesbenævnelse for en Del forskellige Skaldyr, der sætter sig fast paa Pæle, Klipper ved Havet, Skibe osv., jfr. *hrúðurkarl.* **-hella** [-(h)ɛd·la] f. flade Stenblokke af Kiselsinter: *halda menn, að hrúðurhellurnar í Snorralaug hafi verið fluttar þaðan* (ÞThLýs. II. 223). **-hóll** [-(h)oᵘd·λ] m. Höj, dannet af *hverahrúður.* **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. a. (zool.) Rur, Bjærgrur (balanus): *[illegible] hrúðurkörlum 400 fet yfir sævarfleti* (ÞThFerð. I. 193). — b. i pl. ogs. npr. Navn paa Høje, [illegible] Bjærgnæsset, syd for *[illegible]*. **-klettur** [-k[illegible]] m. Klippe, hvor Skaldyr sidder.

hrufa (-u, -ur) [hǫʏ:va] f. 1. Ujævnhed; særl. det Sted paa en Overflade, der er knust, brækket el. böjet: *h. á steini, á jörð osfr.* — 2. *(hrúður)* Skorpe paa et Saar, Roe.

hrúfa (-u, -ur) [hǫu:va] f. = **hrufa** 1.

hrufl [hǫʏb·λ] n., 1. **hrufla (-u, -ur)** [hǫʏb·la] f. *(flumbra)* Hudafskrabning, lille, ubetydeligt Saar, Rible, Skramme.

2. **hrufla (a)** [hǫʏb·la] vt. 1. forrive Huden: *h. sig á höndunum*; — *jeg hruflaði mig á steini*, jeg kom til at skrabe Huden paa en Sten. — 2. refl. *hruflast*: a. faa en Hudafskrabning. — b. stolpre frem (saal. at man saarer sig): *um ráðgátna hrjóstrugt hraun, hrufluðust* (ɔ: *gátur hans*) *allavega* (BóluHj. 149).

hrufóttur [hǫʏ:voᵘhdǫǫ] a. ru, ujævn.

hrufu leður [hǫʏ:volɛ:ðǫǫ] n. Rulæder. °**-steinn** [-sdɛid·v] m., °**-steinsgrjót** [-sdɛinsgrjoᵘ:t] n. coll. Trakyt.

1. **hrúga (-u, -ur)** [hǫu:(q)a] f. Dynge: *skammast sín ofan í hrúgu*, skamme sig som en Hund (GFrTís. 166).

2. **hrúga (a)** [hǫu:(q)a] vt. med dat. opdynge, sammendynge: *h. e-u upp* el. *saman*; refl. *hrúgast upp*, dynge sig op.

3. **hrúga (ði)** [hǫu:(q)a] vi. være dynget op, knejse: *heyið hrúgir uppi*, Høet indtager uforholdsmæssig megen Plads (Árn.); (Ordspr.) *ekki er svo hátt, sem hrúgir* (GJ.), Dyngen er ikke saa höj som den ser ud til.

hrúgald (-s, hrúgöld) [hǫu:(q)alt, hǫu:(q)ölt] n., jfr. *hrúga*, Dynge; uformelig Masse: *þeir sáu eitthvert h. ofan á hestinum; það var kerlingin, dúðuð í [illegible] og klúta.*

hrúgaldast (a) [hǫu:(q)aldast] vrefl. sidde som en uformelig Masse: *annað skran, er hrúaldaðist á hestinum* (JThPs. 244).

hrúgatildur [hǫu:(q)atɪl·dǫǫ] n. = **hrófatildur.**

hrugga (a) [hǫʏg:a] vi. = *hagga: h. við e-u* (Sunnf. '92, 47).

hrúka (-u, -ur) [hǫu:ga, hǫu:ka] f. lille Dynge: *heyh.*; om n-t lille og uanseligt: *hann situr eins og h. út í horni.*

1. **hrukka (-u, -ur)** [hǫʏhga] f. 1. Rynke, Fure: *h. á enni*; — *á allra lukku finna menn sína hrukku*, hver Mands Lykke har sin Rynke. — 2. *(bobbi)* Vanskelighed, Knibe: *(múnkur) þóttist kominn í hrukku* (ÓDavÞul. 369).

2. **hrukka (a)** [hǫʏhga] vt. rynke; ogs. v. impers.: *e-ð hrukkar*, n-t rynkes, krympes; — pp. *hrukkaður.*

hrukkóttur [hǫʏhgoᵘhdǫǫ] a. rynket.

hrukkulaus [hǫʏhgolöy·s] a. 1. *(gallalaus)* uden Fejl el. Lyde. — 2. *-laust* som adv. a. uden Afbrydelse: *vinna að því hrukkulaust, að við getum sem fyrst orðið al-sjálfstæðir* (Eimr. XV. 189). — b. *(tálmunarlaust)* uden Hindring (Skaft.).

hrukkum [hǫʏhgom] 1. p. pl. imp. ind. af **hrökkva.**

hrul (-s) [hǫʏ:l] n. spredte Isflager, løse, sammendrevne Isstykker: *[illegible] fjörlegt h.* (ÞThLýs. I. 59).

hrumi (-a) [hǫʏ:mɪ] m. 1. = *hrumleiki.* — 2. i Udtr. *með hruma*, med Nød og næppe (BH.).

hruml [hǫʏm·l] n. (Árn.) = **hrufl.**

hrumla (a) [hǫʏm·la] vt. (Árn.) = **hrufla.**

hrum legur [hǫʏm·lɛqǫǫ] a. svagelig af Udseende. **-leiki** [-lɛiɟɪ, -lɛiɟɪ] m. Affældighed, Alderdomssvaghed.

hrumpusa (-u, -ur) [hǫʏɥ·bʏ·sa] hǫʏm·pʏ·sa] f. Skramme, Hudafskrabning (jfr. *skeina, skursla, skurfa, hrufla*).

hrumull [hǫʏ:modλ] a. 1. *(hrumur)* skrobelig. — 2. *(erfiður)* möjsommelig; — n. *hrumult* som adv.: *Einar ... varð prestur ... en gekk hrumult og börn hans úrættust* (HÞLoft. 19); (Ordspr.) *góðs skal mann vænta, þó gangi hrumult* (GJ.), man skal haabe det bedste, selv om haardt det kniber.

hrumur [hǫʏ:mǫǫ] a. svag, skrobelig, affældig.

hrun (-s, pl. ds.) [hǫʏ:n] n. 1. a. Nedstyrten, Fald: *h. grjóts úr fjalli.* — b. Skred, nedfaldende Sten: *Hrunið fer þá fyrir framan manninn* (GFrE. 61); *Utar sjást fleiri slík h. í hlíðunum, en miklu minni* (ÞThFerð. IV. 20). — 2. *(gjaldþrot)* Konkurs: *h. banka.* — 3. a. Undergang, spec. om Kreaturers Død i Massevis af Sult el. Pest: *h. skepna í hallærum.* — b. stærk Tilbagegang: *1888 er hreiðratalan orðin hæst: 5520, þá kemur sama hrunið og ísárin* (ÞThFerð. IV. 14). — c. *(seðlahrun)* stærkt Kursfald.

*°hrund (-ar, -ir)** [hǫʏn·t] f. Navn paa en Valkyrje; i Omskr. for Kvinde: *gulls h., silki h.* osv.; ogs. abs. = Kvinde (MJ. IV. 140).

hrundi [hǫʏn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hrynja.**

hrundið [hǫʏn·dɪð] sup. af **hrinda.**

hrundinn [hǫʏn·dɪn] pp. af **hrinda** og a.: *vera h. í sjer*, være ærlig, frimodig (Vf.).

hrundning [hǫʏn·dniŋk] f. = **hrinding.**

hrundum [hǫʏn·dǫm] 1. p. pl. imp. ind. af **hrinda** og **hrynja.**

*°Hrungnir (-is,** (pop.) **-irs)** [hǫuŋ·nɪǫ] m. npr. (myt.) Jætten Rungne, Tors Modstander; *Hrungnis hjarta*, Benævnelse paa et magisk Tegn (GBrPer. 141).

hrun haugur [hǫʏ:v(h)öy·qǫǫ] m. Dynge af nedstyrtede Klippestykker: *Kom hann niður í stórgrýtis hrunhaug* (GKonÆf. 45). **-henda** [-(h)ɛnda] f. = **hrynhenda.**

hruni (-a, -ar) [hǫʏ:nɪ] m. Nedstyrtning: *viður hruna | vatna funa* (JHall. 155); — som npr. Bjærg og Gaardnavn paa Sydlandet.

hrunjökull [hǫʏn·jö·godλ, -jö·k-] m. Faldgletscher, Faldjøkel: *eru þá kallaðir falljöklar eða hrunjöklar, þegar ísselfan á örðugt með að haldast [illegible] sakir brettu* (ÞThLýs. II. 4).

hrússi, hrútsi (-a, -ar) [hǫus:ɪ] m. Dim. af *hrútur*, Væder.

hrúta ber [[illegible]] n. (bot.) Fruebær (Frugten paa rubus saxatilis). **-berjalyng** [-bɛrjaliŋ·k] n. (bot.) Fruebær(planten) (rubus saxatilis). **-fífill** [-fi:vɪdλ] m. = **smári.**

hrút angi [hǫu:dauŋɟɪ, hǫu:t-] m. bitte Væder: *að við höfum tekið hrútanginn [illegible]* ([illegible] 227). **-firðingur (-s, -ar)** [[illegible]] m. Mand fra Hrutafjorden *(Hrútafjörður)*. **-gisi** [-ɟɪsɪ] m. lille, ubetydelig Væder (Breiðd.). **-lamb** [-d-lamp, hǫu:t-] n. Væderlam. **-mál** [-mau·l] n. 1. Tiden, naar et Faar skal bespringes: *h. ærinnar.* — 2. npl. = *hrútmánuður.* **-mánuður** [-mau·noðǫǫ] m. = *mörsugur*, Vinterens 3. Maaned, naar Vædrene bliver parrelystne.

hrúts band [hous·bant] n. en Væders Tojrebaand. **-eista** [hous:ɛisda] n. Vædertestikel. **-gæra** [hous·ɟai·ra] f. Væderskind (med Haarene paa). **-hyrningur (-s, -ar)** [-(h)ɪ(r)dniŋgoʀ] m. Ske, lavet af Væderhorn. **-horn** [-(h)o(r)dn] n. **1. a.** Væderhorn: (Talem.) *vera (eins og) undinn* (el. *rekinn) upp í h.*, være meget gnaven, i særlig daarligt Humør; *búa til h.*, se *hrútur*. — **b.** om n-t drejet, Haaropsætning i Spiraler (GBergþ. Skautaljóð cit. i ÓDavVik. 138). — **2.** overf. gnaven, vranten Person: *hann (hún) er mesta h.* **-höfuð** [-(h)ö·voð] n. Væderhoved. **-kyllir** [-ɟidlɪʀ] m. Pung af en Væder, spec. garvet, brugt som Tobakspung: *Það var h. einn, mikill og vel eltur* (JThMk. 153).

hrúts líki [hous·li·ɟɪ, -li·ɟɪ] n. en Væders Skikkelse. **-merki** [-mɛʀɟɪ] n. (astr.) Stjærnebilledet Væderen, Aries. **-móðir** [-mouðɪʀ] f. Hunfaar, der er Moderfaar til Vædere: *hafa nákvæma aðgætni á hrútum og hrútsmæðrum* (JSVb. 34). **-náttúra** [-nauhdura] f. Vædernatur.

hrútspeldi [hou:tsbɛldɪ] n. Bindsel, hvorved Vædere hindres i at springe.

hrúts pungur [hous·puŋgoʀ] m. = **hrútskyllir.** **-reyfi** [-rɛi·vɪ] n. Ulden af en Væder. **-sin** [hous:ɪn] f. Væderens Avlelem. **-skinn** [hous·ɟɪn] n. Væderskind. **-spjör** [hous·bjö·r] f. (Af.) = **hrútspeldi.** **-svið** [hous·vɪ·ð] npl.: *svið* (svedet og kogt Hoved og Fødder) af en Væder.

hrutum [hʀʏ:døm, hʀʏ:t-] 1. p. pl. imp. ind. af **hrjóta.**

hrútur (-s, -ar) [hou:doʀ, hou:t-, hous] m. **1. a.** Væder. — **b.** *skera hrúta*, snorke, trække Torsk i Land: *Prestur svaf og hraut og skar hrúta nokkuð stórkostlega* (PGjOs. 77); *búa til hrút* el. *hrútshorn (stanga með hrút)*, sætte Fingrene paa den ene Haand ovenpaa hinanden, og dernæst Fingrene paa den anden Haand; derved fremkommer der noget, der ligner Væderhorn; »Vædrene« stanges saa, ɔ: man slaar Fingrenes Forsider paa bægge Hænder mod hinanden, indtil den ene „*hrútur*" bliver ødelagt; *ferhyrndur h.*, Langfinger lægges over Slikkepot og Ringfingeren over Lillefingeren; derefter »stanges Vædrerne« (jfr. ÓDavSk. 163). — **2.** = *hrútsmerki.*

hræ (-s, pl. ds.) [hʀai:] n. **1.** Aadsel, dødt Legeme: *h. af fugli lá þar í fjörunni.* — **2. a.** *(hró)* Kræ, sølle Kreatur: *bleika hræið* (PGjD. 4). — **b.** som kælende Tiltale, is. til Börn (jfr. *grey*): *hræið mitt*, dit Skind (Vf., ÁM. 226a, 8vo). — **c.** (= *grey*) om Hunde: *Lofts er ekki lundin góð lymskur er hann við hræin. Hunda skar í hetjumóð, hann á sunnudaginn.* — *****3.** i Poesi som Forled i Sms. i en Mængde Omskrivninger: for Blod: *hrædögg, -lækur* osv.; — for Vaaben: *hræljómi, -naður, -teinn* osv. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. raa Smag.

1. **hræða (-u, -ur)** [hʀai:ða] f. **1. a.** Ræde, Skræmsel, Fugleskræmsel: *hann er hér eins og h. í varpi* (Alþ. '11, B. II. 1895). — **b.** overf.: *en góðra h. víst jeg veit | að verður Magnús sízt* (BTh. 196). — **2.** overf. menneskeligt Væsen: *varla nokkur h.*, knap en Sjæl; *fáeinar hræður*, nogle faa Mennesker; *einstöku hræður*, nogle enkelte; *ekki nokkur hræða*, ikke en Kæft; *Þar sást varla nokkur lifandi h.* (levende Væsen) *á ferli* (JTrL. 6).

2. **hræða (di)** [hʀai:ða, hʀaid:ɪ, hʀaiht] vt. **1.** skræmme, rædde: (Ordspr.) *hægt er að h. þann huglausa* (GJ.), Krysteren er let at kyse; *h. e-ð út (úr e-m)*, tiltvinge sig n-t ved at göre en angst: *riðu um sveit að drekka og hræddu þar brennivínið út þar það til var* (JStgr. 11); *h. e-n til að taka e-ð*, skræmme en til at tage n-t. — **2.** refl.: *hræðast*, ræddes, være bange for, frygte: *hræðast e-n, hræðast reiði e-s*; (Ordspr.) *sá, sem hræðist, vill sig feginn fela* (GJ.), den, som ræddes, vil sig gærne fjæle.

1. **hræddur (-s)** [hʀaid:oʀ] m. Frygt: *sjá hræddinn á e-m*, se paa en, at han er bange.

2. **hræddur** [hʀaid:oʀ] a. bange, ræd: †*h. fyrir e-u*, bange for n-t (for at n-t skal ske); *vera h. við e-n (e-ð)*, være bange for en (n-t), frygte en (n-t): *hann var svo strangur húsbóndi, að alt heimilisfólkið var hrætt við hann;* — *vera h. við drauga*, være bange for Spøgelser; *vera h. við dauðann* el. *við að deyja*, være bange for Døden, for at dø; *h. um e-ð (e-n)*, [1]) bange, ængstelig, urolig for n-t (en): *hún var svo hrædd um manninn sinn, sem var úti á sjó;* — *læknarnir voru hræddir um líf hans*, Lægerne frygtede for hans Liv; *vera h. um líf sitt;* [2]) *vera hrædd(ur) um e-n (e-a)*, spec. være skinsyg: *vera hrædd(ur) um manninn sinn (konuna sína) fyrir e-ri (e-m)*, ængstes for, at Manden (Konen) lader sig forlokke til Utroskab af en; *Rósa: ... Eg held, að hann sé h. Gróa: Nú? H. um hana? Rósa: Nei. H. við hana. H. um sjálfan sig. Þú veizt ekki, hvað miklar heybrækur karlmenn eru* (EKvSa. 29); *h. um e-ð:* [1]) *jeg er h. um, að tilraunin mishepnist*, jeg er bange for, at Forsøget vil mislykkes; [2]) *jeg er nú h. um það*, ja, det tror jeg nok! ja, det er det rigtignok: *þú spyrð, hvort hann Jón sje ríkur? Já, jeg er nú h. um það!* (Talem.) *sæll er sá, sem h. er*, salig er den ængstelige (siges is. spottende, naar en farer sammen).

hræðilegur [hʀai:ðɪlɛ·qoʀ] a. skrækkelig, frygtelig; — adv. *-lega:* **1.** *(ógurlega)* skrækkelig. — **2.** *(hræðslulega)* frygtsomt.

†**hræðinn** [hʀai:ðɪn] a. frygtsom.

hrædýr [hʀai:di·r] n. Rovdyr (is. saadant, der æder Aadsler).

hræðsla (-u, -ur) [hʀaið·sla] f. Frygt.

hræðslu aðsúgur [hʀaið·sloað·su(q)oʀ] m. panikagtig Stormen, »Run«: *Þessar taumlausu ýkjur áttu auðvitað að ýta undir almenning til að taka fé sitt úr bankanum, og ef þessu hefði verið trúað, mátti mynda hræðsluaðsúg að honum* (Alþ. '11, B. II. 737). **-efni** [-ɛb·nɪ] n. Aarsag til Skræk, Genstand for Forfærdelse. **-fullur** [-fʏd·loʀ] a. betaget af Skræk, forskrækket. **-gefinn** [-ɟɛ:vɪn] a., **-gjarn** [-ɟad·v, -ɟar·dv] a. frygtsom, ængstelig. **-gæði** [-ɟai:ðɪ] n., is. i pl. **1.** (om Börn) Artighed stammende fra Frygt. — **2.** n-t, der vækker el. foröger Frygt, Grund til Frygt: *því það er hræðslugæði, þegar guðir koma fyrir augu bersýnilega* (II. II. 201). — **3.** ubegrundet Frygt: *þetta er nú bara h.* (Hún.). — **4.** *(síðasta skjól)* sidste Tilflugt (BH.). **-kast** [-kas·t] n. pludseligt Anfald af Frygt. **-laus** [-löy·s] a. uforfærdet; — n. *-laust*, som adv.: uden Frygt. **-uppþot** [-ʏhpþot] n. Panik. †**-þokki** [-þohɟɪ] m. Tegn til Frygt. **-þrunginn** [-þruŋ·ɟɪn] a. rædselsfyldt (GFrÁtt. 15).

hræðu stöng [hʀai:ðosdöyŋ·k] f. Stang med Fugleskræmsel: *æðarfuglarnir ... vöppuðu þar undir mjóum, gálgalegum hræðustöngunum* (Eimr. XVII. 54). **-sveit** [-svɛi:t] f. Egn, som er Tilholdssted for Skræmsler: *Miðfjarðarhölda h. | jeg heyri nefna víst* (BTh. 196).

hræ eldur [hʀai:jɛldoʀ] m. = *hrævareldur: Skein þá skozkt veldi | Sköglar hræeldi*, (Valkyrjen) *Sköguls* Baal lyste over Skotland (MJ. II. 230). **-fygli (-is,** pl. ds.) [-fɪglɪ] n. **1.** coll. Rovfugle. — **2.** (nedsættende og som Skældsord) Rovfugl (i overf. Bet.). **-fugl** [-fʏgʎ] m. Aadselfugl. **-gammur** [-gam·oʀ] m. Aadselgrib. **-grunnur** [-grʏn·oʀ] a. med meget ringe Vandmængde: *Húnavatn og Laxá ... voru bæði ... hrægrunn* (HermJDulr. 73). **-kendur** [-ɟɛndoʀ] a. aadselagtig. **-kind** [-ɟɪnt] f. Rovdyr (Alþb. 1748, Nr. 23).

hræking (-ar) [hʀai:ɟiŋk, hʀai:ɟiŋk] f. Spytten.

hrækja (ti) [hʀai:ɟa, hʀai:ɟa, hʀaiχ·dɪ] v. **I.** vi. spytte: *hann hrækti á gólfið;* — *h. e-ð út*, bespytte n-t; (Talem.) *h. hraustlega*, egl. spytte mandigt, vise Mands Mod: *mjer þykir þú h. hraustlega að fara út í þetta veður.* — **II.** vt. med dat. **1.** *h. eftir e-m fúkyrðum*, vedblive at skælde en bortgaaende. — **2.** udføre usolid og overfladisk: *h. e-u af*, göre n-t færdig i en Fart; *h. (brotum) undir hest*, besko en Hest overfladisk (med Brudstykker af gamle Hestesko); *h. upp húsi.*

hrækvikindi [hʀai:kvɪ·ɟɪndɪ, -kvɪ·ɟɪndɪ] n. Rovdyr el. Rovfugl.

hræla (a) [hʀai:la] vt. **a.** bearbejde Væven med en *hræll*, s. d. O. — **b.** *h. dún*, rense Dun ved at ryste den i en Slags Ramme, samt röre i den ved en Pind (*hræll*): *Bezt er að hreinsa með höndunum, en varast að h. dúninn* (JSVb. 86).

hrælbein [hʀail·bɛi·n] n. (SvPRask 18) = **geislabein.**

hræ legur [hʀai:lɛqoʀ] a. aadselagtig. **-lykt** [-lɪχt] f. Aadsellugt (is. Stank af en vaad, forkommen Hund el. fugtigt Vasketöj). **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·tɪdʎ] a. meget ringe el. lille: *áin er hrælítil.* ***-ljómi** [-ljou·mɪ] m., ***-ljós** [-ljou·s] n. = **hrævareldur.**

hræll (-s, -ar) [hʀaid·ʎ, hʀail·s, hʀai:laʀ] m. **1.** *(í vef)* hvæsset Pind af Ben, el. sejgt Træ som bruges til at skyde Islættet op og ned og göre Tværstreg over Rendegarnet for bedre at aabne Skellet (jfr. O. Olavius, Oecon. Reyse II. 630). — **2.** *(til dúnhreinsunar)* Pind til Dunrensning.

***hræ log** [hʀai:lo·q] n., ***-logi** [-loi·jɪ] m. = **hrævareldur.**

hræma (-u, -ur) [hʀai:ma] f. hæsligt Menneske (jfr. *hræmulegur*).

*hræ már** [hʀai:mau·r] m. = **hræfugl.** **-múgi** [-mu·jɪ] m. **1.** *(maðkar í hræi)* Orme i døde Legemer (BH.). — **2.** *(valköstur)* Ligdynge (BH.).

hræmu(g)legur [hʀai:mø(q)lɛ·qoʀ] a. skammelig, forsmædelig; adv. *-lega.*

1. **hræra (-u, -ur)** [hʀai:ra] f. **a.** Röre, Emulsion af n-t: *eggja-h.*, Æggerøre. — **b.** *hræringur* 2.

2. **hræra (ði)** [hʀai:ra] v. **I.** vt. *(hreyfa, flytja úr stað)* flytte, bevæge; — ger. *hrærandi: ekki nokkur hrærandi hlutur*, ikke den ringeste Smule: *Auðvitað kom ekki Sigurður ... til að kaupa þar nokkurn hrærandi hlut* (JTrL. 13); †*hafa e-ð að h.*, være sysselsat med n-t, have Bryderi med n-t. — **II.** vt. og vi. **1.** röre omkring, blande el. tætte ved Omrören: *h. í blóði*, röre om i Blodet mens der bliver slagtet; *h. flautir*, pidske Mælk, jfr. *flautir;* — *h. köku*, röre en Kage; *h. e-ð sundur*, röre n-t ud; *h. í graut, súpu, pottinum*, röre om i Vælling, Suppe, Gryden; *h. í grautarpotti*, röre omkring i en Gryde; ogs. overf.: bevæge Overkroppen stærkt, naar man gaar (Vf.). — **2. a.** *h. í e-m*, (egl. röre om i en) faa en til at ændre Beslutning: *láttu nú ekki þessa blessaða pólitísku kjaftaskúma vera að h. í þjer lengur.* — **b.** *h. við e-u*, röre ved n-t. — **c.** *h. til meðaumkunar*, röre til Medynk; *h. hjarta e-s*, röre ens Hjærte; — pp. *hrærður.* — **III.** refl. *hrærast (hreyfast, raskast)*, bevæge sig.

hræran legur [hʀai:ranlɛ·qoʀ] a. rörlig, bevægelig: *ekki nokkur hrærranlegur hlutur*, jfr. 2. *hræra.* **-leiki** [-lɛi·ɟɪ, -lɛi·ɟɪ] m. Rörlighed.

hrærar [hʀai:raʀ] mpl. Laarkrig, Lyske.

***hræreykur** [hʀai:rɛi:ɟoʀ, -rɛi:k-] m. Ligdamp (StStAndv. II. 299).

1. **hræri (-a, -ar)** [hʀai:rɪ] m. **1.** *(ketillok)* Kedellaag. — **2.** *(brauðkefli)* Dejgrulle. — **3.** *(sleif)* Køkkenske, Slev.

2. **hræri** [hʀai:rɪ] npl. = **hrærar.**

hræri grautur [hʀai:rɪgröy:døʀ, -gröy:t-] m. **1.** Kørom, Miskmask, stor Uorden: *þar lá alt í hrærigraut; verða að* (el. *fara í) hrærigraut*, løbe ud i eet. — **2.** overf. uklar, forvrövlet Person. **-legur** [-lɛ·qoʀ] a. = **hræranlegur.**

hræring (-ar, -ar) [hʀai:riŋk] f. **I. 1. a.** *(hreyfing)* Bevægelse: *h. steinsins úr stað.* — **b.** Motion: *Starfaði hann ok til hræríngar sér* (EspS. 106). — **2.** (svag) Jordrystelse: *við öll gos hafa fundist einhverjar, meiri eða minni, hræringar* (ÞThLýs. II. 194). — **3.** Omrören: *h. í potti.* — **II.** overf.: Sindsrörelse, Sindsbevægelse; jfr. *geðshræring.*

hræringarleysi [hʀai:riŋgarlɛi:sɪ] n. Ubevægelighed; Lamhed.

hræringsspónn [hʀai:riŋsbou·d·v] m. en Skefuld *hræringur*, s. d. O.

hræringur (-s) [hʀai:riŋgoʀ, -iŋs] m. **1.** *(sambland)* Blanding, Kørom, Miskmask. — **2.** spec. en Ret, bestaaende af sammenrört *skyr* og Grød. — **3.** overf. *(vindhani)* Vendekaabe.

hrærsla (-u, -ur) [hʀaiʀ·sla] f. Bevægelse.

hræsi [hʀai:sɪ] n. = **óhræsi.** **-brekka** [-brɛhga] f. i Talem.: *bera (færa) e-ð út á hræsibrekku(r)*, udraabe n-t, göre n-t bekendt (is. andres Fejl), göre Nar af n-t: *þessi maður var oss mjög óhollur, og bar vorar ávirðingar á hræsibrekkur oftlega* (JÓlInd. 173). **-legur** [-lɛ·qoʀ] a. pralerisk.

†**hræsinn** [hʀai:sɪn] a. **1.** tilböjelig til Ros, panegyrisk: *h. var hvergi að lýsa | hrekkvísum tælidísum* (GKonÆf. 187). — **2.** *(sjálfhælinn)* selvrosende.

***hræskegla** [hrai:sɟɛgla] f. (om *Grýla*) aadselædende Fruentimmer (ÓDavÞul. 119).

hræsna (a) [hǫais·na] vi. hykle: *h. fyrir e-m*, hykle for en, gaa en under Øjnene.

hræsnari (-a, -ar) [hǫais·narı] m. Hykler.

hræsni [hǫais·nı] f. indec. Hykleri. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. hyklersk.

hræsnis blóð [hǫais·nısblou:ð] n.: *mesta h.*, Ærkehykler. **-fullur** [-fʏd·løǫ] a. hyklersk.

hræsniskapur [hǫais·nısga·bøǫ, -sga·p-] m. = **hræsni.**

hræsnis laus [hǫais·nıslöy·s] a. uhyklet, uskrömtet. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. hyklersk. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. = **hræsnari. -mál** [-mau:l] n. Hykleri, hyklerske Ord. **-tár** [-tau:r] npl. hyklerske Taarer, Krokodilgraad. **-þjónn** [-þjou·d·v] m. Øjentjæner.

hræ soltinn [hǫai:soλdın] a. gridsk efter Aadsel. **-spori** [-sbo·rı] m. Rovdyrsklo: *grófustu hræspora grefur* [illegible] *geðið í* (BTh. 231). **-svelgur** [-svɛlgøǫ] m. *1. (myt.) Navn paa Vindjætten; deraf i det hele: Vind. — 2. overf. (jfr. *fara í súginn*, forødes): *Hann fór í sama hræsvelginn* (slugende Gab) *og allar aðrar vörur þeirra, í kaupstaðinn* (Eimr. VII. 173). **-úldinn** [-juldın] a. stinkende raadden.

hræva daunn [hǫai:vadöyd·v] m. Dødningelugt. °**-gróf** [-grou:v] f. Rakkerkule.

hrævar eldur [hǫai:var·ldøǫ] m. Lygtemand, Vejrild, St. Elmsild. **-gengi** [-ǥeiŋ·ǥı] n. slidt Klædningsstykke (Sch.). **-ljós** [-ljou:s] n. = **hrævareldur.**

hræ von [hǫai:vo·n] f. Udsigt til at faa Aadsel: *hún* (ɔ: *ernin*) *skal vera forspá fyrir að vita hrævonir* (Jón Daðas. ÞThLír. II. 98). **-þefur** [-þɛ·vøǫ] m. Liglugt, Stank af Aadsel.

hrökk [hǫöhk] 1. og 3. p. sg. imp. og †præs. ind. af **hrökkva.**

hrökkáll [hǫöhgaudλ] m. 1. elektrisk Barryg (gymnotus electricus). — 2. mytisk Aaleart: *Hann* (ɔ: *hrökkállinn*) *er* [illegible] *í forarpyttum . . . Ef einhver skepna, stórgripir eða menn, stiga* [illegible] *í það vatn, sem hann er í, hringar hann sig utan um* [illegible] *sundur, eða sker hann inn að beini . . . Þó vinnur hann* [illegible] *fætinum, því hann er* [illegible] *til þess, að hann* [illegible] *utan um hann* (JÁÞj. I. 636, jfr. Mohr 62—63, EÓl&BjP. 596).

1. **hrökkva (hrekk (†hrökk), hrökkvum; hrökk, hrukkum; hrykki; hrokkið)** [hǫöhgva, hǫɛhk, hǫöhgvøm, hǫöhk, hǫʏhgøm, hǫɪhgı, hǫohgıð] vi. I. falde, springe, vige tilbage (om pludselig Bevægelse): 1. falde, springe: *jurtapotturinn hrökk* (faldt) *úr glugganum niður á götu; — lampaglasið sprakk, og hrökk brot úr því á gólfið.* — 2. vige tilbage, blive slaaet tilbage: *þeir gerðu harða atsókn, og hrukku hinir* [illegible] *á flótta; — h. eða stökkva*, briste el. bære: *nú er að h. eða stökkva*, nu maa det briste el. bære; *hann . . . hafði skýlaust sagt, að á þessu vori yrði annaðhvort að h. eða stökkva* (ÞGjUf. 49); *Ég er . . . á tveimur áttum hvað gjöra skal, h. eða stökkva* (ÞGjD. 69). — 3. slaa til: *það vildi ekki h. almennilega, sem Brandur tók til ársins* (ÞGjUf. 7); *h. fyrir kostnaði*, slaa til til Omkostninger; *e-ð hrekkur (ekki), e-ð hrekkur (ekki) til*, n-t er (ikke) tilstrækkeligt: *og hrökk vatnsstraumurinn ofan af mæninum varla til að slökkva í þeim* (JTrL. 152); *Eg hafði stundum farið í fjárhúsin . . . þegar . . . fjármaðurinn hrökk ekki til* (ikke kunde overkomme) *að hjúkra lömbunum* (GFrÓl. 114); *Nei Árni á Stekk hafði aldrei hrokkið til við séra Sölva með að græða* (havde aldrig kunnet staa sig mod Pastor S. i at tjæne Penge (ÞGjOs. 15); *e-ð hrekkur skamt* el. *ekki langt*, man kommer ikke langt med n-t, n-t batter ikke meget. — 4. hjælpe, du(e): *Bjóst hann við . . . að sjer yrði stýlaður eiður . . . og að eigi hrykki að neita að vinna hann* (BrJPf. 184). — 5. = *h. sundur*, springe, briste itu: *oft hrekkur stríður strengur*, naar Strængen er stindest, da brister den snarest. — 6. med præp. og adv.: *h. fyrir e-m*, blive drevet tilbage af en, vige tilbage for en; *honum hröck ei fyrir* (lod sig ikke bevæge af) *fríunarorðum . . . lögmanns* (Esp. III. 93); *h. frá*, vige, springe bort i en Fart: *úr bálinu var svo mikið neistaflug, að flestir áhorfendur urðu að h. frá; — h. saman*, fare sammen; *h. sundur*, briste pludselig, springe, jfr. I. 5; *h. til*, se I. 3; *h. undan*, trække sig hurtig tilbage, vige hurtig tilbage; *h. upp*, springe op: *hurðin hrökk upp;* — overf.: fare op (af Søvne): *hann svaf, þegar skotið reið af, en hrökk upp við það; — h. upp af*, slippe op af Krogen: *lampinn hrökk upp af;* — overf.: krepere, kradse af, rejse af, himle; *h. úr hendi*, slippe ud af Haanden; *h. við*, ¹) fare sammen, blive forskrækket: *hann hrökk við þegar hann heyrði hljóðið.* ²) vende sig til Forsvar: *en ef þeir h. við og veita aðsókn frá skipunum* (Il. I. 288—89); deraf forstærkende: *h. við e-m*, staa sig for en, hamle op imod en: *var hún svo æf, að prestur hrökk varla við* (saa rasende, at Præsten næsten ikke kunde magte hende) (JÁÞj. I. 334); *hann hefði lært glímur af nafna sínum á Hálsi og eigi hrokkið við honum* (ÓDavSk. 19); [illegible] *þeir að kveðast á að gamni og hrökk* [illegible] *honum* [illegible] *gremjast* (GKonÆf. 137). — 7. impers.: *e-m hrökkur yfir*, en undslipper Faren (Sch.). — II. 1. være krøllet, krølles: *hárið hrekkur*; i denne Bet. nu is. i pp. *hrokkinn*, krøllet. — 2. *(skorpna)* skrumpe ind.

2. **hrökkva (ti)** [hǫöhgva, hǫöhgdı, hǫöhgtı] vt. med [illegible] drive, piske, slaa: *hún hrökkti Skjóna upp götuna*, hun drev Hesten S. op ad Stien med et Piskeslag (ÞGjUf. 39); *h. hríslu á e-n*, give en et let Slag med et Ris.

***hrökkvir (-is)** [hǫöhgvıǫ] m. Jætte.

°**hrökkviskata** [hǫöhgvısga:da, -sga:ta] f. Fisktorpedo, elektrisk Rokke.

hrökl [hǫöhkλ] n. 1. a. *(hrakningur, flakk)* Omstrejfen, Omvanken: *h. um allar sveitir.* — b. Omtumlen, Omvælten: *þetta h.* [illegible] *þolir fiskurinn ekki; hann dettur í smámola.* — 2. *(það að hröklast undan e-m eða e-u)* hastig Undvigen (fra n-t el. en), el. Tilbagetog (fra n-t).

hrökla (a) [hǫöhgla] v. 1. vt. med dat. vælte frem og tilbage, omtumle: *að sjá okkur slöngvað til helvitis heim . . . og hröklað um eilífð á glóðunum þeim | af Satan og öllum hans árum* (ÞErl.). — 2. refl. *hröklast:* a. drives, forjages, vige, flygte; *hrökklast þeir í gjótur* (om Ræveunger) (JHall. 185); *hröklast af jörðinni*, maatte gaa fra Gaarden; *Tveir læknar hafa verið þar . . . og báðir . . . hröklast burt* (været nødt til at fortrække derfra) (Alþ. '11, B. II. 54). — b. dratte: *Orðin hrökluðust út á milli glamrandi tannanna á Ólafi* (JTrSk. I. 211). — c. arbejde sig gennem Vanskeligheder, spec. paa daarlig Vej: *hröklast gegnum e-ð, hröklast á vondum vegi.*

hröngl [hǫöyŋ·l] n. 1. *(steinahrúga)* Opstabling af Stene. — 2. *(hrófatildur)* daarlig opført Bygning. — 3. *(íshroði)* spredt Is: *hafíslaust er nú sagt kringum allt land, hafði að eins verið h. við norðausturhornið* (Lögr. '14, 13). — 4. Udslæt paa Vyeret af Køer (Klp. IX. 128).

hröngla (a) [hǫöyŋ·la] vt. med dat. I. *h. e-u upp*, opstable n-t sjusket og i en Fart; opføre n-t med Hastværk og paa en sjusket Maade, kline (klaske) op: *Hann hrönglar upp tilgátum í feikna stórum lögum, hverju ofan á annað* (Eimr. IV. 62); *utan á garmana var hraunglað* (fæstede man løselig) *skeljaklastri* (ÓDavVik. 135). — II. refl.: *hrönglast:* 1. opdynges uordentlig: *ísjakana, sem . . . hrönglaðust upp við hina þreknu brúarstöpla* (Eimr. IV. 52). — 2. *(ganga skrykkjótt)* gaa skævt (ÓDav.).

hrönglingur (-s) [hǫöyŋ·liŋgøǫ] m. = **hröngl** 3.

hröngull (-uls, -lar) [hǫöyŋ·gødλ, -øls, hǫöyŋ·laǫ] m. = **hrófatildur.**

hröngulslegur [hǫöyŋ·gølslɛ·qøǫ] a. daarlig opført; klasket op: *hröngulsleg heysáta.*

hröngviðslegur [hǫöyŋ·gvıðslɛ·qøǫ] a. klodset af Vækst: *herðamikill, háwaxinn, | h. er drengurinn.*

hrönn (hrannar, hrannir) [hǫön·, hǫan:ıǫ] f. *1. *(alda)* Bølge; i digt. Omskr. for Skib: *hranna ljón* osv. — 2. a. hvad der drives op af Vind og Vove paa Strandbredden el. Bredden af en Sø, Flod osv., is. langstrakte Dynger af Tang, Muslinger osv.: *upp úr því vatni, þá vorar að, rekur í kringum það h. með smápunga* (ÞThLfr. II. 293); *vikrinn sást reka hrönnum fyrir Vestfjörðum* (ÞThFerð. III. 253); *hrönnum (saman)*, i Hobevis. — b. sammendyngede Isstykker i el. ved Land, f. Eks. naar en Flod har sprængt Isen af sig: *Einu sinni var maður á ferð á ísum. . . . En þegar hann kom að h. nokkurri* (JÁÞj. I. 321).

hröpun (-ar, hrapanir) [hǫö:bøn, hǫö:pøn, hǫa:banıǫ, hǫa:panıǫ] f. Nedstyrtning.

1. **hrör (-s, pl. ds.)** [hǫö:r] n. †1. *(lík)* Lig. — 2. a. n-t i faldefærdig el. affældig Tilstand, Ruin: *Hangandi h.* (BóluHj. 41). — b. affældigt Menneske: *gamalt h.* (BóluHj. 139). — c. *(niðurlagsfat)* forslidt, ubrugeligt Klædningsstykke.

2. **hrör** [hǫö:r] a. (ASkaft.) = **hrörlegur.**

†**hrörast (a)** [hǫö:rast] vrefl. = **hrörna.**

hrör legur [hǫör·lɛqøǫ] a. skrøbelig, forfalden. **-leiki** [-leiǥı, -leiķı] m. Skrøbelighed, Affældighed.

hrörna (a) [hǫör·dna] vi. *(um hús)* forfalde (om Bygninger); *(um lifandi verur)* blive affældig: *maðurinn hrörnar.*

hrörnun (-ar, -anir) [hǫör·dnøn, -anıǫ] f. Forfald, Tilbagegang.

hrösla (a) [hǫös·la] vt. og vi. (jfr. *ösla*) 1. vade igennem: *Hestar beztir hýða skeið, | h. dröslar vætur* (ÓDavVik. 247). — 2. refl. *hröslast*, slæbe sig: *rjett að hann gat hröslast áfram með slitnu seglunum á bátgarminum sínum* (Eimr. III. 94).

hröslulega [hǫös·løl·ɛǥa] adv. [illegible] *skrykkjótt*, op og ned, haardt: *h. til stundum gekk* (GKonÆf. 95).

hröslum [hǫös·løm] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **hrasla.**

hrösull [hǫö:sødλ] a. snublevorn.

hrösun (-ar, hrasanir) [hǫö:søn, hǫa:sanıǫ] f. 1. *(það að detta)* Snublen, Fald; (Ordspr.) *undan h. fer óhóf* (GJ.), Umaadehold staar for Fald. — 2. *(synd)* Synd, Brøde, Fald.

hrösunarhella [hǫö:sonaǫ(h)ɛd·la] f. Anstødssten.

hu [hʏ:], **hú** [hu:], interj. foragteligt, uh!: *Ætlar sér að giftast, hu,* [illegible] *upp eins og mer kerling* (Mýrd. 306).

húð (-ar, -ir) [hu:ð] f. 1. i Alm.: Hud, Skind; man skelner i Reglen mellem *húð*, det naturlige, ugarvede el. utilberedte, og *skinn* og *leður*, det tilberedte, garvede Skind: *hrá kálfshúð*, men *bók bundin í kálfsskinn*; Undtagelser forekommer dog; — spec. om Hud af större Dyr: *hests-, hreindýrs-, nauts-, ljónshúð*; derimod oftere *hörund* om Menneskehud; *skinn* om Faars, Geders, Hundes, Kattes, Sælers Hud; *skrápur* om Havkalens, *roð* om Fiskes Hud osv. — 2. i særl. Udtryk: *með h. og hári*, med Hud og Haar; *í h. og hár*, helt igennem: *hann gat ekki trúað, að strákurinn væri svo gjörspilltur í h. og hár* (GFrE. 72); *láta e-n ganga sjer til húðar* (-innar), lade en trælle og slide indtil kun Skindet er tilbage (om Heste, ogs. overf. om Mennesker: lade en slide sig op): *voru þeir hestar, sem slátrað var, flestir magrir, því eigendur notuðu sjer jafnan að þrælka þá sem mest undir dauðann; var það kallað, „að láta þá ganga sjer til húðar“* (BrJPf. 115); *fyrirgera h. sinni*, have fortjænt en Dragt Prygl; *leysa h. sína*, løse sig fri for Prygl. — 3. tyndt Lag af n-t, Forhudning, jfr. *húða* 1. — 4. gen. *húðar* hyggigt i Sms. i forst. Bet.: *húðarletingi, -rigning* osv.

húða (a) [hu:ða] vt. 1. sætte Hud paa, forhude: *h. teirker með því að brenna þau;* — *(fægja, sljetta)* polere, glatte (BH.). — 2. med dat. (jfr. *úthúða*): *h. e-m út*, gennemhegle en. — 3. refl. *húðast*, faa Hud, blive bedækket el. overtrukken: *skógviður húðaðist af málmtegundum* (Dagskr. 73).

húðar bikkja [hu:ðarbıhǥa] f. gammelt Øg, Skindmær. **-demba** [-dɛm·ba] f. stærk Byge. **-fantur** [-ǫ-fav·døǫ, -fan·t-] m. durkdreven Skælm, komplet Slyngel. **-hestur** [-(h)ɛs·døǫ] m. a. en Hest, som er bestemt til at slagtes næste Efteraar, udtjænt Hest; jfr. *húðarbikkja, -klár.* — b. gammelt Arbejdsøg (ÞGjD. 5). **-hrakviðri** [-a-hǫa:gvıðrı, hǫa:k-] n. forrygende

Uvejr, Uvejr, i hvilket man bliver gennemblødt til Skindet. **-hross** [-hǫos·] n. = **húðarhestur** a.

húðarigning [hu:ðarɪg·niŋk] f. øsende Regnvejr = *húðarrigning.*

húðar jálkur [hu:ðarjauʎ·gøǫ, -jaul·k-] m., **-klár** [-ǫ-klau:r] m. = **húðarhestur. -letingi** [-r-lɛ:diŋɟɪ, -lɛ:tiŋɟɪ] m. en overmaade doven Person, Dovenlars. **-meri** [-mɛ:rɪ] f. Hoppe, der skal slagtes til Efteraaret, Skindmær; pl. *-merar,* ofte om daarlige Heste: *hann á enga skepnu, sem er rett, ekkert annað en húðarmerar.* **-rigning** [-a-rɪg·niŋk] f. øsende Regn. **-selur** [-ǫ-sɛ:løǫ] m. **1.** *húðarfantur.* — **2.** = *húðarletingi.* **-skelmir** [-sɟɛl·mɪǫ] m. = **húðarfantur. -skinn** [-sɟɪn·] n. afraget Okse- el. Hestehud. **-vitleysa** [-r-vɪhdlɛisa] f. Ærkedumhed.

húð fat [huð·fa·t] n. Sovepose. **-flengja** [-flɛiŋɟa] vt. mørbanke. **-fletta** [-flɛhda] vt. hudflette. **-fletting** [-flɛhdiŋk] f. Hudfletning. **-gufun** [-gʏ·vǫn] f. Hududdunstning. **-kast** [-kast] n. Udslæt i Ansigtet (BH.). **-keipingur (-s, -ar)** [-ʄɛi·biŋgøǫ, -ʄɛi·p-] m. Eskimo (MJ. II. 94). **-keipur** [-ʄɛi·bøǫ, -ʄɛi·p-] m. **1.** *(bátur úr skinni)* Kajak, Skindbaad. — **2.** *(skinnpoki)* Skindpose; spec. til Opbevaring af Tran (Skaft., Sch.). **-lát** [-lau·t] n. egl. Tab af Huden, Pisken, Hudfletning, Kagstrygning: *voru Halldóri dæmd tvö húðlát og eitt brennimark* (ÞThFerð. III. 46). **-laus** [-löys] a. **a.** hudløs. — **b.** overf.: *h. sjór,* oprört Hav; *h. flói,* Morads uden Græs (BH.). **-maur** [-möy·r] m. (zool.) Fnatmide (sarkoptes scabiei).

huðna (-u, -ur) [hʏð·na] f. Hunged (SvPRask 18); jfr. *haðna.*

húð nökkvi [huð·nöhgvɪ] m. (SBrGr. 7) = **húðkeipur** 1. **-rifinn** [-rɪ·vɪn] a. = *gauðrifinn,* helt forrevet. **-sekkur** [-sɛhgøǫ] m. Skindpose. **-sepi** [-sɛ·bɪ, -sɛ·pɪ] m. Hudlap. **-skamma** [-sgam·a] vt. **1.** skælde Huden fuld. — **2.** refl. *-skammast:* **a.** *h. sín,* skamme sig som en Hund. — **b.** recipr. skændes hæftig. **-skemma** [-sɟɛm·a] vt. bundfordærve, anrette store Ødelæggelser paa et el. andet: *hann húðskemdi alt í búrinu* (JÁÞj. I. 379). **-skip** [-sɟɪ·p] n., **-skúta** [-sgu·da, -sgu·ta] f. Skindbaad, grönlandsk Konebaad. **-sneypa** [-snɛi·ba, -snɛi·pa] vt. skælde en Huden fuld; — pp. *húðsneyptur,* skamfuld som en Hund. **-strýking** [-sdri·ɟiŋk, -sdri·ʄ-] f. Hudstrygning. **-strýkja** [-sdri·ɟa, -sdri·ʄa] vt. hudstryge, hudflette, kagstryge; — pp. *húðstrýktur.* **-stroka** [-sdro·ga, -sdro·ka] f. = **húðstrýking. -strokinn** [-sdro·ɟɪn, -sdro·ʄ-] a. hudflettet. **-strokumaður** [-sdrogoma:ðøǫ, -sdrokø-] m. offentlig hudflettet Person. **-versna** [-vɛ(ǫ)sna] vi. = **hríðversna. -vondur** [-vondøǫ] a. hæftig vred, rasende. **-þak** [huð·þak, huþ:a·k] n. **1.** *(húðlag)* Hudbedækning, Hudbeklædning. — **2.** *(þak úr húðum)* Skindtag. **-þekja** [-þɛ·ɟa, -þɛ·ʄa] vt. bedække, beklæde med Hud el. Huder; — pp. *húðþakinn, húðþaktur.* **-þykkur** [-þɪhgøǫ] a. **1.** tyk el. svær som Skind: *prjónabrók ... húðþykk* (Eimr. VII. 87). — **2.** *(með þykka húð)* tykhudet. **-þunnur** [-þʏn·øǫ] a. tyndhudet. **-þönur** [-þö·nøǫ] fpl. Apparat til Udspænding af Huder, Strækkebænk. **-öndun** [hu:ðöndon] f. Hududdunstning, Transspiration.

1. **húfa (-u, -ur)** [hu:(v)a] f. **I. 1.** Hue: *húfur og hattar,* jfr. *skotthúfa, stálhúfa, nátthúfa* osv. — **2.** spec. den til den isl. (Hverdags)Kvindedragt hørende sorte Hue *(peysubúningshúfa)* med Silkekvast *(skúfur)* og tilhørende Cylinder *(hólkur)* af Sølv el. Guld: *setja upp (næla á sig) húfuna,* fastgöre Huen paa Haaret (ved Hjælp af Knappenaale); deraf: *„húfan“,* islandsk Dragt; *hún er á húfunni,* hun bærer den nationale Hverdagsdragt. — **II.** om forsk. hue-lignende Genstande: **a.** Hætte, Kapsel paa en Flaske: *Ég svifti húfunni af flöskunni og dreg tappann úr* (Eimr. XVI. 144). — **b.** Hætte i en Ruse: *Innan í háfnum hefir maður tvær viðlíka húfur* (JSVb. 123). **c.** *(hvolfturn)* Kuppel: *háaltarið lét hann færa í húfuna og penta e. mála alla innan* (Esp. I. 37). — **d.** Overdelen af Stikknapper (Af.). — **e.** = *húfuhæll.* — **III.** npr. *Húfa,* Benævnelse paa en hvidhovedet Ko.

2. **húfa (a)** [hu:(v)a] vt.: *h. sig,* göre sig i Stand, pynte sig (om Kvinder, egl. sætte Huen paa) (Af.).

húflægur [huvˑlai·qøǫ] a. som kan anvendes til en *húfur* (Planke i en Skibsside): *húflægt borð.*

húfóttur [hu:(v)o^u^hdøǫ] a. *(hjálmóttur)* hjælmet (om Koer).

húfu búningur [hu:(v)obu:niŋgøǫ] m. islandsk Hverdags-Kvindedragt. **-garn** [-gad·v, -gar·dv] n. Garn til en *húfa,* spec. om en særlig Slags fint Garn til Huen til den isl. Kvindedragt. **-hæll** [-haid·ʎ] m. ‹Huehæl› (naar en Strömpe tages helt ind, för Foden strikkes, kaldes Indtagningen *h.).* **-leikur** [-lɛi:gøǫ, -lɛi:k-] m. Hueleg; (saal. forsk. Lege, hvor en Hue bruges af Deltagerne; jfr. *lauma): mátti heita að allur bærinn væri úti á Tjörn; strákarnir í húfuleik* (Skirn. '87, 134). **-merki** [-mɛǫ·ɟɪ] n. Kokarde. **-potla** [-pohdla] f., **-pottlok** [-pohdlo·k] n. simpel el. medtaget Hue, ogs. (pop.) i Alm. Hue. **-prjón** [-prjo^u^:n] n. Huestrikning, jfr. *húfa* 2. **-prjónn** [-prjo^u^d·v] m. Knappenaal, hvormed *húfa* 2. fastgöres paa Hovedet.

húfur (-s, -ar) [hu:vøǫ] m. (ældre Form *hófur* og *húf* n.): **I. 1.** *(hlið skips)* Skibsside: *h. á skipi.* — **2.** *(yfirhúfur, undirhúfur)* den 3. og 4. Plankerække i Skibets Side, regnet fra Kølen af. — **II.** overf.: *heill á húfi (hófi* (Árn.)), sund og rask; *vera í húfi (hófi),* ¹) staa paa Spil; *það er ekkert (mikið) í húfi,* der er ingen Fare (staar meget paa Spil); *það setur enginn með almennings trú | þær elskuðu guðsgjafir þannig í húf* (paa Spil) (StSt. Andv. III. 133); *eiga mikið í húfi,* have meget at tabe; ²) være under Overvejelse: *nu segja menn sé í húfi að setja nefnd um málefni Íslands* (JSBr. 308).

húfuskúfur [hu:(v)øsgu:vøǫ] m. Huekvast, Kvasten paa de isl. Kvinders Huer.

huga (a) [hʏ:qa] vt. og vi. (jfr. *hyggja* og *hugaður): **1.** (íhuga)* overveje. — **2.** *h. að e-u, eftir e-u,* se efter n-t, jfr. *athuga: h. í allar áttir,* se i alle Retninger. — **3.** *(ætla) h. e-m e-ð,* tiltænke en n-t, bestemme n-t for en: *jeg hef hugað þjer sjerstakan starfa;* — *h. fyrir e-u,* sörge for n-t.

hugað látur [hʏ:qaðlau:døǫ, -lau:t-] a., adv. *-lega* = **huglátur. †-samlegur** [-samlɛ:qøǫ] a. = **hugulsamur.**

hugaður [hʏ:qaðøǫ] a. (egl. pp. af *huga,* jfr. ogs. *hyggja): **1.** (hugrakkur)* modig; *vera h.,* have Hjærte i Livet, have Mod og Mandshjærte. — **†2.** *vera e-m vel (illa) h.,* være venlig (uvenlig) stemt overfor en. — **3.** n. *hugað,* betænkt, overvejet: *fátt er of vandlega hugað;* — *e-m er hugað um e-ð* (el. *um e-ð hugað),* n-t ligger en paa Hjærte, interesserer en stærkt; (Ordspr.) *sá finnur að, sem um er hugað* (GJ.), den dadler, som velvillig er; *láta sjer um e-ð hugað,* lade sig n-t være magtpaaliggende, drage Omsorg for n-t.

†hugall [hʏ:qadʎ] a. = **hugull.**

hugar afl [hʏ:qarab·ʎ] n. Aandsævner. **-ástand** [-au:sdant] n. Sindstilstand. **-angur** [-auŋ·gøǫ] n. Sjæleangst, Hjærtesorg. **-bót** [-bo^u^:t] f. Sjæletrøst. **-burðarheimur** [-bʏrðaǫ(h)ɛi:møǫ] m. Idéverden, Tankeverden. **-burðarmaður** [-bʏrðarma:ðøǫ] m. Drömmer, Sværmer. **-burður** [-bʏr·ðøǫ] m. Hjærnespind, Fantasifoster, Indbildning, Kimære. **-djúp** [-dju:p] n. *(djúp hugans)* Tankens Dyb; *(djúphygni)* Aandsfylde. **-dómur** [-do^u^:møǫ] m. Tankedom; hemmelig (ikke udtalt) Dom el. Mening.

hugareikningur [hʏ:qarɛihgniŋgøǫ] m. Hovedregning.

hugar fanginn [hʏ:qaǫfauŋ·ɟɪn] a. = **hugfanginn. -far** [-fa:r] n. Sind, Sindelag; Karakter. **-fýsn** [-fis·v] f. Hjærtets Attraa. **-flug** [-flʏ:q] n. Aandens Flugt, Tankeflugt. **-flugsmaður** [-flʏχsma:ðøǫ] m. höjtflyvende Aand. **-grýla** [-r-gri:la] f. bange Anelser: *en tímdi ekki að pína Þórarinn með neinum hugargrílum* (ÞGjOs. 139). **†-grip** [-grɪ:p] n. **1.** Fantasi: *at skipa sínu leikanda hugargripi* (LFR. I. xx). — **2.** Begreb: *hvort þessi tvö h. geti samþýðst* (TBókm. 10, 243). **-haldinn** [-ǫ-(h)al·dɪn] a. som ligger en paa Hjærte: *e-m er e-ð hugarhaldið,* n-t ligger en paa Hjærte; *láta sjer e-ð hugarhaldið,* lade sig n-t være magtpaaliggende. **-harmur** [-(h)ar·møǫ] m. Hjærtesorg. **-heimur** [-(h)ɛi:møǫ] m. Tankeverden, Idéverden. **†-herði** [-(h)ɛr·ðɪ] f. indec. Haardhjærtethed. **-hvíld** [-χwil·t, -kvil·t] f. Sjælsro, Sindsro. **-hægð** [-(h)aiq·ð, -haig·þ] f. Beroligelse af Sindet, Sindslettelse, Glæde: *ef hann mætti sjá eitthvað sér til hugarhægðar* (JÁÞj. II. 123). **-ylur** [-r-ɪ:løǫ] m. Stemningsfuldhed. **-kraftur** [-ǫ-kraf·døǫ] m. Sjælsstyrke, Aandskraft. **-kvíði** [-kvi:ðɪ] m. Angst. **†-látlegur** [-r-laudlɛ:qøǫ, -laut-] a. **1.** *(vingjarnlegur)* venlig. — **2.** *(innilegur)* inderlig, hjærtelig. **-lund** [-lʏn·t] f. Forestilling: *gera sjer í h.,* forestille sig, göre sig en Forestilling om, tænke sig til. **-mynd** [-mɪn·t] f. = **hugmynd. -mót** [-mo^u^:t] n. = **hugarfar. -órar** [-o^u^:raǫ] mpl. vild Fantasi, Vrangforestillinger. **-ótti** [-o^u^hdɪ] m. Frygt. **-reik** [-a-rɛi:k] n. Sværmeri. **-reikningur** [-rɛihgniŋgøǫ] m. Hovedregning. **-rósemi** [-ro^u^:sɛmɪ] f. indec. Sjælsro. **-rugl** [-rʏg·ʎ] n., **-ruglun** [-rʏg·lǫn] f., **†-ruplun** [-rʏhblǫn] f. = **hugarreik. -sorg** [-ǫ-sor·k] f. Bedrøvelse, Kummer. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Aandsretning, Tankeretning, Tankegang. **-styrkt** [-sdɪǫ·(χ)t] f. Husvalelse, Trøst. **-styrkur** [-sdɪǫ·gøǫ] m. Sjælsstyrke; *(hugrekki)* Mod, Djærvhed: *Þá stökk Akkilles á Trójumenn, íklæddur miklum hugarstyrk* (Il. II. 211). **-stríð** [-sdri:ð] n. = **hugstríð. -sturlan** [-sdʏr·dlan] f. Sindsforvirring; Sjælekval. **-umskifti** [-r-ʏm·sɟɪfdɪ] npl. Sindsforandring. **-veröld** [-vɛ:rölt] f. Tankeverden. **-víl** [-vi:l] n. Fortvivlelse. **-vild** [-vɪl·t] f. Vilje, Godtykke: *Hafa þína h. | hláka ljúf og sunna mild* (GFrÚh. 68). **-vingl** [-viŋ·l] n. **1.** *(heilaspuni)* Fantasterier. — **2.** *(þunglyndi)* Melankoli; *(örvænting)* Desperation. **-þel** [-ǫ-þɛ:l] n. Sindelag, Sindsbeskaffenhed. **-þróttur** [-þro^u^hdøǫ] m. Sjælsstyrke. **-æði** [-r-ai:ðɪ] n. Raseri, Galskab, Vanvid: *hinir ódauðlegu guðir séu honum reiðir ... fyrir það að hann af h. heldur Hektori hjá hinum stafnbognu skipum* (Il. II. 306—307). **-æsing** [-ai:siŋk] f., **-æsingur** [-ai:siŋgøǫ] m. stærk Sindsbevægelse.

hug ásta [hʏ:qausda] f. inderlig elsket Kvinde: *h. e-s,* ens Flamme. **-ástir** [-ausdɪǫ] fpl. inderlig Kærlighed: *elskast hugástum,* elske hinanden inderlig; *unna e-m hugástum,* elske en inderlig. **-bitinn** [hʏq·bɪ·dɪn, -bɪ·t-] a. *(hnugginn)* sörgmodig; modløs: *það gerir mig ekki h.* **-blauður** [-blöy·ðøǫ] a. fej(g). **-bleyðast (a)** [-blɛi·ðast] vrefl. tabe Modet. **-bleyði** [-blɛi·ðɪ] f. indec. Fej(g)hed. **-blíður** [-bli·ðøǫ] a. venlig sindet. **-blær** [-blai·r] m. Stemning: *sá h., sem hefur verið sjáanlegur á andlitum áhorfendanna* (Lögr. '15, 37). **-boð** [-bo·ð] n. Anelse. **-boðið** [-bo·ðɪð] an.: *e-m er e-ð h.,* en aner n-t. **°-boðsdómur** [-boðsdo^u^:møǫ] m. Skön. **-boðsórar** [-boðso^u^:raǫ] mpl. mørke Anelser. **-bót** [-bo^u^·t] f. Trøst, Husvalelse. **-brigði** [-brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. **1. a.** forandret Mening: *Þess á milli braut hún heilann um það, hvernig á þessum hugbrigðum sr. Jóns gæti staðið* (JTr. Sk. II. 295). — **b.** *(óstöðuglyndi)* Vægelsindethed. — **2.** *(hugmynd)* Idé: *hvorki Jónas Hallgrímsson né Sveinb. Egilsson gátu það til hlítar* (ɔ: *þýtt*) — *nema þeir styddu sig við íslenzka háttu og h.* (Eimr. XVII. 2—3). — **3.** Forandring i Sindsstemning: *fáir eru svo geðspakir, að gera megi ei h.* (Málshb.). **-brigður** [-brɪqðøǫ, -brɪgð-] a. vægelsindet.

hugð (-ar, -ir) [hʏq·ð, hʏg·þ] f., **hugða (-u)** [hʏq·ða, hʏg·ða] f. **1.** *(áhugi)* Opmærksomhed, Adhu, Interesse. — **2.** *(áhyggja)* Bekymring. — **3.** *(velvild)* Velvilje.

hugdapur [hʏq·da·bøǫ, -da·p-] a. i mørk Stemning.

hugðar efni [hʏq·ðarɛb·nɪ, hʏg·ðar-] n. Genstand for Interesse. **-hvöt** [-ǫ-χwö:t, -kvö:t] f. Adhu, Interesse: *hafa h. til e-s,* være interesseret i n-t (Milt. 147). **-mál** [-r-mau:l] n. **1.** *(áhugamál)* Sag, som man er interesseret i, Interesse: *það var því sameiginlegt h. allrar ættarinnar að halda á loft afreksverkum barna sinna* (Þjóð. LXVI. 4). — **2.** = *hugðartal.* **-tal** [-ǫ-ta:l] n. fortrolig Samtale.

hug deigja [hʏq·dɛi·ja] f. Modløshed, Fej(g)hed. **-deigur** [-dɛi·qøǫ] a. frygtsom, fej(g).

hugði [hʏq·ðɪ, hʏg·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hyggja.**

hug dyggur [hʏq·dɪg·øǫ] a. standhaftig. **-dirfa (ði)** [-dɪrva] vt. give Mod: *og hritt því, að málið sem hugdirfði fyr, | sé herlúður brotinn* (StSt. Andv. I. 16). **-dirfð (-ar)** [-dɪr(v)ð] f., **-dirfska** [-dɪǫ(f)sga] f. Mod. **-dirfskumikill** [-dɪǫ(f)sgømɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ʄ-] a., **-djarfur** [-djarvøǫ] a. modig.

hugð næmi [hʏqðnaiːmɪ, hʏgð-] n., **-næmni** [-naimnɪ] f. indec. = **hugnæmi.** **-næmur** [-naimoǫ] a. = **hugnæmur.**

hug fall [hʏχfadʎ] n. Tab af Modet: *henni varð h.*, hun tabte Modet. **-fallast** [-fadlast] vrefl.: *láta h.*, tabe Modet; — pp. *hugfallinn*, modfalden. **-fanginn** [-fauŋɡɪn] a. henrykt, fængslet (i overf. Bet). **-fár** [-fauːr] a. 1. *(þungur í skapi)* tungsindig, bedrøvet. — 2. *(hugrifinn)* modløs. — 3. n. *hugfátt* som adv.: *tekur mér að verða hugfátt*, jeg begynder at tabe Modet (Od. 79). **-fastur** [-fasdoǫ] a. urokkelig i Sindet, standhaftig, is. an. *-fast: hafa (vera) e-ð hugfast*, stadig tænke paa n-t. **-feldur** [-fɛldoǫ] a. behagelig, som man synes godt om. **-ferði** [-fɛrðɪ] n. 1. *(hugarfar)* Sindelag. — 2. *(sál, hugur)* Sind, Sjæl. **-festa** [-fɛsda] vt. a. lægge (sig) paa Hjærte: *Þannig mælti hann, en hún hugfesti orð hans* (Od. 490). — b. huske, lære udenad: *og vér getum hugfest ræðina sem komin er* (GF. Hh. 38). **-flæktur** [-flaiχdoǫ] a.: *h. við e-ð*, forgabet i n-t (Milt. 299). **-frelsi** [-frɛlsɪ] n. Aandsfrihed. **-friður** [-frɪ·ðoǫ] m. Sjælefred. **-fró** [-frouː] f., **-frói** [-frouːɪ] m., **-fróun** [-frouːon] f. Trøst, Glæde. **-fullur** [-fʏdloǫ] a. modig, ved godt Mod.

hugga (a) [hʏgːa] vt. trøste: *h. barn*; — *h. sig við e-ð*, trøste sig med n-t; — pp. *huggaður*, spec. *(ölvaður)* beskænket.

†huggan (-ar) [hʏgːan] f. = **huggun.**

huggari (-a, -ar) [hʏgːarɪ] m. 1. Trøster. — 2. med art. *huggarinn*, Brændevinsflasken, Lærken.

hug glaður [hʏq·gla·ðoǫ] a. glad i Sind. **-góður** [-gouː·ðoǫ] a. 1. *(brjóstgóður)* barmhjærtig. — 2. *(hugaður)* modig. — 3. *(kátur)* glad, munter. **-grip** [-grɪp] n. 1. *(hugtak)* Begreb: *Rétttrúun og* [illegible] *eru* [illegible] *stæðileg h.* (Eimr. VIII. 125). — 2. Apperception (ÁBjSál. § 184).

huggun (-ar, -anir) [hʏgːon, -anɪǫ] f. Trøst: *segja e-m e-ð til huggunar*, trøste en med n-t.

huggunar fullur [hʏgːonaǫfʏd·loǫ] a. trøsterig. **-laus** [-r-löyːs] a. uden Trøst, trøsteslos. **-leysi (-is)** [-lɛiːsɪ] n. Trøstesløshed. **-orð** [-orð] npl. trøstende Ord, trøsterige Udtalelser. **-ráð** [-a-rauːð] n. trøstende Raad. **-ríkur** [-riːgoǫ, -riːk-] a. trøsterig. **-rit** [-rɪːt] n. Trøsteskrift. **-samlegur** [-ǫ-samlɛːqoǫ] a., **-samur** [-saːmoǫ] a. trøstende; — adv. *-lega*, paa en trøstende Maade. **-von** [-r-voːn] f. Haab om Trøst.

hug gæði [hʏq·ɡaiːðɪ] npl. *(hjartagæska)* Hjærtensgodhed, Barmhjærtighed. **-gæðisfullur** [-ɡaiðɪsfʏd·loǫ] a. barmhjærtig, medlidende. **-göfgi** [-göv ɟɪ] f. indec. Sjæleadel. **-haldinn** [hʏːχ(h)aldɪn] a. som ligger en paa Hjærte: *eins og móður hans* [illegible] *var hughaldnast* [illegible] *sjer vera hughaldið*, drage Omsorg for, sörge for. **-heill** [-(h)ɛidʎ] a. oprigtig. **-heimur** [-(h)ɛiːmoǫ] m. Tankeverden, Idéverden. **-hyggja** [-(h)ɪɟ·a] f. Idealisme (ÁBjRök. § 95). **-hollur** [-(h)odloǫ] a. velvillig, gunstig. **-hraustur** [hʏχ·(h)ǫausdoǫ] a. modig; trøstig, frejdig, tillidsfuld, uforfærdet, ved godt Mod. **-hreifur** [-(h)ǫɛi·voǫ] a. ideomotorisk: *hughreyfar athafnir* (ÁBjSál. § 70) = *hughræringar*. **-hreysta (i)** [-(h)ǫɛisda] vt. trøste, sætte Mod i, opmuntre. **-hreysti** [-(h)ǫɛisdɪ] f. indec. Mod, Frejdighed. **-hreysting** [-(h)ǫɛisdiŋk] f. Opmuntring, Trøst, Trøsten; Modets Styrkelse. **-hress** [-(h)ǫɛs] a. ved godt Mod. **-hrif** [-(h)ǫɪ·v] npl. 1. Begejstring: *h. af söng,* [illegible] — 2. Suggestion ([illegible] HermjD. [illegible]). **-hrifinn** [-(h)ǫɪ·vɪn] a. 1. begejstret. — 2. under hypnotisk Paavirkning, hypnotiseret; i Trance: *meðan miðillinn var h.* **-hryggur** [-(h)ǫɪg·oǫ] a. sorgfuld. **-hræringar** [-(h)ǫai·riŋgaǫ] fpl. ideomotoriske Bevægelser (ÁBj. Sál. § 70). **-hvarf** [-χwarv, -kvarv] n. 1. Forandring af Mening, Sindsforandring, Omstemning: *telja e-m h.*, faa en omstemt, omvende en, overtale en til at skifte Mening. — 2. Stemning: *hvílíkt hughvarf mig slær*, hvilken Stemning griber mig (MJ. V. 76). **-hverfi** [-χwɛrvɪ, -kvɛrvɪ] n. = **hughvarf** 1. **-hægð** [hʏːχ(h)aiqð, -(h)aigþ] f. Husvalelse, Trøst. **-hægt** [-(h)aiχt] an.: *e-m er h.*, en føler sig rolig, føler sit Sind beroliget; *e-m verður hughægra (við e-ð)*, en bliver beroliget (ved n-t).

hugi (-a) [hʏγːɪ, hʏːqa] m. = *hugur: hafa í huga*, mindes, huske paa: *jeg skal hafa það (þig) í huga*; — *herða upp hugann*, tage Mod til sig.

***Huginn (-ins)** [hʏγːɪn] m. npr. Navn paa Odins ene Ravn.

hug kend [hʏχ·ɟɛnt] f. ideel Følelse (ÁBjSál. § 219). ° **-kví** [-kviː] f. Kategori: *Það má því kalla þetta hugkvíar vorar (kategorier)* (ÁBj19.öld 71). **-kvæmast (i)** [-kvaimast] vrefl. komme i Hu, falde ind: *mjer hugkvæmist e-ð*, n-t falder mig ind. **-kvæmd** [-kvaimt] f. Idé, Indfald, Indskydelse. **-kvæmi** [-kvai·mɪ] f. indec. 1. *(skarpskygni)* Skarpsindighed, Sindrighed. — 2. *(hugkvæmd)* Indskydelse. **-kvæmilegur** [-kvaimɪlɛːqoǫ] a. 1. *(hugvitsamur)* sindrig: *hugkvæmilegt ráð*. — 2. inderlig, varm: *hugkvæmileg ást*; jfr. *hugkvæmur* 3. **-kvæmni** [-kvaimnɪ] f. indec. 1. Indbildningskraft, Fantasi: *Þessi brot heimta mikla alúð, skilning og h. frá lesandans hálfu* (SNordFÁ. 162). — 2. *(hugvitssemi)* Opfindelsesævne. **-kvæmur** [-kvai·moǫ] a. 1. som ofte falder en ind: *mjer er það hugkvæmt*, det kan jeg aldrig glemme. — 2. *(hugvitsamur)* opfindsom, sindrig, skarpsindig. — 3. *(geðþekkur)* som behager en i höj Grad: *(ljúffengur)* lækker: *fóðrið notagott og hugkvæmt* (ÞGjD. 43). **-látlegur** [hʏq·laudlɛ·qoǫ] a. behagelig, elskværdig, velvillig. **-látsemi** [-laus·ɛ·mɪ, -lautsɛ·mɪ] f. indec. Elskværdighed, Hengivenhed, Velvilje. **-látur** [-lau·doǫ, -lauː·t-] a. blid, velvillig, elskværdig. **-laus** [-löys] a. modløs, fej(g): (Ordspr.) *sá hinn huglausi hræðist fyr en háskinn er á ferðum* (GJ.), fej(g) Mand frygter för Faren indtræder. **-leggja** [-lɛɟ·a] vt., **-leiða** [-lei·ða] vt. overveje, betragte; — ger. *hugleiðandi*, værd at overveje; (Ordspr.) *hugleiðandi er nálæg nauðsyn* (GJ.), nær Nødvendigheder værd at betænke. **-leiðing** [-lei·ðiŋk] f(pl). Overvejelse(r), Betragtning(er): *h. um dauðann*, Dødstanke. **-leikinn** [-lei·ɡɪn, -lei·ɟɪn] a. som ligger en paa Hjærte, som er en om at göre: *e-m er e-ð hugleikið*. **-leysa** [-lɛisa] f., **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. Modløshed, Fej(g)hed. **-leysingi** [-lei·siŋɟɪ] m. Kujon, Kryster. **-lestur** [-lɛsdoǫ] m. Tankelæsning. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·t-] a. som har ringe Mod, modløs. **-ljett** [-ljɛht] an. let om Hjærtet. **-ljettir** [-ljɛhdɪǫ] m. Trøst, Husvalelse. **-ljúfi** [-lju·vɪ] m. 1. Yndling: *hvers manns h.*, alles Yndling. — 2. *(ástvinur konu)* elskede; *(friðill)* Elsker. **-ljúfur** [-lju·voǫ] a. 1. elsket, kær: *h. öllum, sem hann þektu*. — 2. med et vindende, elskværdigt Væsen; — acc. som adv.: *Sólskríkjan ... hugljúfan skríkir* (GFrÚh. 16). ° **-lægisstefna** [-laijɪsdɛb·na] f. Numenalisme (Eimr. IX. 170). **-lægur** [-lai·qoǫ] a. 1. subjektiv: *eigi aðeins huglæg heldr hlutlæg sannindi* (TBókm. '12, 213). — 2. teoretisk: *Hann skiftir ... hinni starfandi skynsemi í huglæga (theoretiska) og ... skynsemi* (ÁBjH. 307—8). — 3. abstrakt: *Það er engin tóm eða eingöngu huglæg kenning* (Eimr. XVI. 113, jfr. Eimr. IX. 174). **-lækningar** [-laihɡniŋɡaǫ] fpl. Helbredelse ved Suggestion. **-lög** [-lö·ǫ] npl. Tænkningens Love. **-maður** [-ma·ðoǫ] m. 1. *(hugaður maður)* modig Mand. — 2. *(áhugamaður)* energisk Mand: *hann er mesti hugmaður við heyskap* (Sl., VSkaft.). **-mannlega** [-manlɛ·qa] adv. modig. **-mark** [-maǫk] n. Ideal: *h. vísindamanna, að finna það meðal, er drepi allar bakteríur, en gjöri sjúklingnum ekkert mein* (Eimr. II. 126). **-mynd** [-mɪnt] f. Forestilling, Idé, Begreb; Tankebillede: *gera sjer h. um e-ð*, danne sig en Forestilling om n-t; *hafa enga h.* (Anelse) *um e-ð*.

hugmynda afl [hʏq·mɪndaab·ʎ] n. Aandskraft, Forestillingskraft. **-flokkur** [-flohɡoǫ] m. Kategori. **-flug** [-flʏːq] n. Fantasiflugt, Tankeflugt. **-heimur** [-hɛi:moǫ] m. Tankeverden, Idéverden. **-kerfi** [-ɟɛr·vɪ] n. System af Forestillinger. **-ríkur** [-riːgoǫ, -riːk-] a. idérig. **-samband** [-sam·bant] n. Idéassociation, Tankeforbindelse. **-veröld** [-vɛːrölt] f. = **hugmyndaheimur.**

hug myndun [hʏq·mɪndon] f. Forestillen. **-móðast (a)** [-mouː·ðast] vrefl. blive opbragt, blive vred: *er hann mitt brjef upplas, af hverju hún hafði h.* (JMPísl. 138). **-móðsfullur** [-mouː·ðsfʏd·loǫ] a. kampivrig: *Hræðist þú þá ekki hina hugmóðsfullu Akkea* (Il. II. 316). **-móðsyrði** [-mouː·ðs-ɪrðɪ] npl. [illegible] Ord. 1. **-móður** [-mouː·ðoǫ] m. 1. Mod: [illegible] *eða það brek, sem forðum var* (Od. 482). — 2. a. *(reiði)* Vrede: *Eg kem af himni til að lægja hugmóð þinn* (Il. I. 10). — b. *(ofsi, ákafi)* Hæftighed, Iver: *En Akkear geingu þegjandi, en blésu af hugmóði* (Il. I. 61). — 3. *(móðgun)* Fornærmelse, Krænkelse: *Þorvarður tók sér það til hugmóðs* (følte det som en Krænkelse) (Safn I. 116). — 4. *(dapurleiki)* Sorgfuldhed, Nedtrykthed. 2. **-móður** [-mouː·ðoǫ] a. 1. *(hugrakkur)* fuld af Mod (EJ i Till.). — 2. *(ákafur)* hæftig. — †3. *(dapur)* træt paa Sjælen, trist, nedslagen.

hugna (a) [hʏg·na] vt. med dat. hue, behage, tiltale; refl. *hugnast: h. e-m*, ¹) göre en til Behag, behage en; ²) give en en lille Gave; *e-m hugnast e-ð*, ¹) en har Lyst til n-t: *Mér hugnast að verða eins hraustur og stór | og hygginn og djarfur sem Grettir* (StStAndv. II. 121); ²) en synes om n-t: *hugnast mér vel þitt framferði* (JÁÞj. II. 257); (Ordspr.) *það hugnast heimskum að honum er hælt* (SchMál.), den dumme tykkes om, at man roser ham; *lítið hugnast litla fólkinu* (SchMál.), Börn er glade for lidt.

hugnaður (-ar) [hʏq·naðoǫ] m. 1. *(gleði)* Behag, Glæde. — 2. *(greiði)* Tjæneste, Villighed: (Ordspr.) *margt er það hugnaður, sem ei er dugnaður* (GJ.), mangt er god Vilje, som ikke duer meget.

° **hugnafn** [hʏq·nabv] n. Begrebsnavn.

hugnun (-ar, -anir) [hʏg·non, -anɪǫ] f. 1. a. Behag, Tilfredsstillelse; *(huggun)* Trøst: *virðist það frekar vera gert hæstv. ráðh. og nefndinni til hugnunar* (Alþ. '11, B. 365). — b. *(greiði)* Tjæneste, Villighed. — 2. *(endurgjald, uppbót)* Godtgörelse, Erstatning.

hug næmi (-is) [hʏq·nai·mɪ] n., **-næmni** [-naimnɪ] f. indec. 1. *(minnisfesta)* Griben fat og Fastholden i Hukommelsen. — 2. Interesse: *h. þessarar bókar er mikil*; — *h. atburðanna*. — 3. Stemningsfuldhed: *h. náttúrunnar um haustkvöld*. — 4. Finfølelse: *h. hans var alveg dæmalaust, það var eins og hann gæti lesið í hug gestanna; hann varaðist alt, sem gat styggt þá, en gerði alt, sem gat glatt þá*. **-næmur** [-nai·moǫ] a. 1. fastsiddende i Hukommelsen: *mjer er hugnæmt, hvernig hann leit út*. — 2. interessant, fængslende: *bók um hann, einkar hugnæma* (Gj. '11, 27). — 3. som griber Sindet særlig, gribende, stemningsfuld: *hugnæmt kvæði, h. söngur; (ljúfur)* sympatetisk (Eimr. XV. 102). — 4. *(með næmum huga)* finfølende. **-prýði** [hʏχ·pri·ðɪ] f. indec. Mod. **-prúður** [-pru·ðoǫ] a., **-rakkur** [hʏq·rahɡoǫ] a. modig. **-raun** [-röy·n] f. 1. *(sorg, mæða)* Prøvelse, stor Sorg. — 2. *(hugrekkisraun)* Prøve paa ens Mod. **-reifinn** [-rɛi·vɪn] a. 1. *(sem vekur hugann)* tankevækkende. — 2. *(sem vekur geðblæ)* stemningsvækkende. **-reikull** [-rɛi·godʎ, -rɛi·kodʎ] a. sværmerisk. **-rekki (-is)** [-rɛhɟɪ] n. Mod. **-renning (-ar, -ar)** [-rɛn·iŋk] f. Tanke. **-renningasynd** [-rɛniŋɡasɪn·t] f. Tankesynd. **-renningastöð** [-rɛniŋɡasdöːð] f. Associationscentrum (ÁBjSál. § 77). **-renningatengsl** [-rɛniŋɡatɛiŋ·sʎ] npl. Idéassociation (ÁBjSál. § 112, 168). **-ró** [-rouː] f. Sjælefred, Sjælefred: (Ordspr.) *h. skal hjónum fá* (GJ.). **-rór** [-rouːr] a. med roligt Sind. °**-rún** [-ru·n] f. Visdomsrune. **-rænn** [-raidv] a. 1. *(huglægur)* subjektiv. — 2. idealistisk: *Tilfinningarnar voru alveg hugrænar, þótt þær yrðu reyndar að hafa varirnar fyrir miðil sinn* (GFrÓl. 118); *eingöngu hugrænar kenningakreddur* (Eimr. XVII. 145); *af því að þeir hafa aldrei lifað frjósömu, hugrænu* (ideelt) *lífi* (Eimr. XIII. 190).

hugsa (a) [hʏχ·sa] vt. og vi. I. abs. tænke: *h. fyrst, tala svo*; — *geta dýrin hugsað?* — *hafa margt að h.*, have mange Ting at tænke paa, tage Vare paa; *hafa annað að h.*, have andet at tænke paa; *hvað ertu að h.!* hvad tænker du paa! *hvað er jeg að h. að fara ekki að fara heim!* — *að h. sjer!* at tænke sig! *hugsaðu þjer!* tænk! — II. med acc. 1. tænke, udtænke, finde ud: *jeg hugsaði (mjer) að það væri einmitt það, sem þið vilduð helst*. — 2. *(ætla)* ville, agte, have i Sinde: *h. sjer hátt*, ville höjt til Vejrs; *það hafði jeg helst hugsað mjer*, det havde jeg nærmest tænkt

mig. — 3. *(halda)* tro, tænke: *já, það hugsa jeg*, ja det tænker jeg; *jeg var farinn að h. margt*, jeg var begyndt at tænke mit ved det (faa bange Anelser). **III.** med præp. og adv.: *h. fyrir e-u*, sörge for n-t; *h. fyrir sjer*, ¹) el. *h. sig fyrir*, tænke over, gruble over, ponse paa; ²) = *ætlast fyrir: hvað hugsarðu fyrir þjer í sumar?* hvad paatænker du i Sommer? *h. með sjálfum sjer*, tænke ved sig selv; *h. til e-s*, tænke paa (mindes) n-t (en): *hugsaðu til mín, þegar jeg er úti á Íslandi*; — *ekki þyrfti hún að h. til* (hun skulde ikke bilde sig ind, at hun kunde) *að ná undir sig annarlegri eign* (Eimr. X. 129); *h. gott til e-s*, göre sig godt Haab om, glæde sig til n-t; *h. vel til e-s*, have en i venlig Erindring; *jeg má ekki h. til þess* (el. *til þess h.)*, jeg kan ikke udholde at tænke paa, tör ikke tænke paa det; *h. um e-ð (e-n)*, ¹) tænke paa n-t (en); *h. mikið um e-ð*, tænke stærkt paa n-t; *vera að h. um e-ð*, tænke paa n-t; *h. um pilt (stúlku)*, være forelsket i en ung Mand (Pige); ²) *jeg er að h. um að gera það*, jeg tænker paa at göre det; ³) *(íhuga e-ð)* tænke over n-t; *h. sig um*, tænke sig om, betænke sig, samle sine Tanker; *h. upp*, udfinde: *h. upp ráð*; — *h. upp á pilt (stúlku)*, være forelsket i en ung Mand (Pige); *h. út í e-ð*, ¹) betænke, tænke over: *jeg hugsaði ekki út í, að honum er málið skylt*; ²) komme paa en Tanke, falde n-t ind: *jeg hugsaði ekki út í að biðja hann um að gera það fyrir mig*. — **IV.** refl. *hugsast: e-m hugsast að* ..., en kommer paa den Tanke, at ...; *mér hugsast ekkert*, jeg faar intet Indfald (MelBr. 50); *mjer hugsaðist það ekki*, det faldt mig ikke ind; — pp. *hugsaður:* ¹) *bókin er vel hugsuð*, Bogen er godt gennemtænkt; ²) *það var einstaklega vel hugsað!* det var vel betænkt!

hugsan (-ar, -ir) [hʏχ·san] f. = **hugsun.**

hugsana|flautir [hʏχ·sanaflöy:dɪǫ, -flöy:t-] fpl. uklar Tankegang: *Út af hugsanaflautunum í þeirri klausu hefur misskilningurinn risið* (Lögr. '15, 45); **-flækja** [-flai:ɉa, -flai:ȶa] f. forvirrede Spekulationer, Tankeforvirring, »gordisk Knude«. **-gnótt** [-gnoᵘht] f. Tankerigdom, Tankefylde. **-grautur** [-gröy:døǫ, -gröy:t-] m. uklar Tankegang. **-reykur** [-rɛi:gøǫ, -rɛi:k-] m. forvirrede Tanker, Tankeforvirring. **-ríkur** [-ri:gøǫ, -ri:k-] a. tankefyldig. **-samkvæmni** [-sam·kvaimnɪ] f. indec. Tankerigtighed, Logik. **-skarpur** [-sgaǫ·bøǫ] a. skarpsindig. **-skýr** [-sɉi:r] a. klar i Tankegangen: *varð ofurlítið rórri og hugsanaskýrri* (ÞGjUf. 119). **-stirfni** [-sdɪr·(v)dnɪ] f. indec. skolastisk Tænkemaade: *þegar spekikerfi ... stirðnar þannig upp í tómri h.* (ÁBjH. 397). **-svæði** [-svai:ðɪ] n. Tankekres. **-þörf** [-þör·v] f. Tænkedrift: *menn, sem iðka þau af hreinni h. og könnunar þörf* (Skírn.'19, 7).

hugsandi [hʏχ·sandɪ] a., ppr. og ger. af **hugsa.**

hugsan|legur [hʏχ·sanlɛ·qøǫ] a. tænkelig, optænkelig: *það er varla (ekki) hugsanlegt* (det er næppe tænkeligt (utænkeligt)), *að hann vilji gera það*; — *allur h. ófarnaður*, al Landsens Ulykke. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] a. logisk; — n. *-rjett* som adv.: *Orð alþingisfyrirvarans ... geta því ekki hugsanrjett miðað að þessu* (Lögr. '15, 42). °**-þrek** [-þrɛ:k] n. Tankekraft.

hugsi [hʏχ·sɪ] a. indec. **1.** i Tanker, tankefuld: *hann sat h. og sagði ekki neitt*; — *fuglarnir ... vóru h.* (Eimr. XVIII. 219); *vera ýmis h.*, gaa og tænke paa mange Ting, (særl. tænke paa n-t ubehageligt og som Følge deraf være distrait): *Gróa gætti þess, að Geirmundur gaf þeim gaum, að hann varð órór og ýmis h.* (ÞGjUf. 65). — **2.** *(utan við sig, viðutan)* distrait, adspredt, aandsfraværende.

hug|sýki [hʏχ·si·ɉɪ, -si·ȶɪ] f. indec. **1.** *(þunglyndi)* Melankoli, Tungsind. — †**2.** *(hræðsla við e-ð eða um e-ð)* Angst el. Bekymring for n-t. **-sýkja** [-si·ɉa, -si·ȶa] vt. göre bedrøvet; — refl.: *hugsýkjast*, blive melankolsk, blive bedrøvet. **-sýn** [-si·n] f. **1.** Vision, Syn: *Á öllum öldum hafa innblásin mikilmenni fengið vitranir, séð hugsýnum* (Ísaf. '15, 9. 2). — **2.** Intuition (ÁBjSál. § 200). **-sýnd (-ar)** [-sint] f. = **hugsjón. -sýni** [-si·nɪ] f. Idealisme. °**-sýnilegur** [-sinɪlɛ·qøǫ] a. intuitiv. **-sýnn** [-sidv] a. **1.** ideel, idealistisk. — **2.** *(huglægur)* subjektiv (LHBL&L. 38). °**-sjálegur** [-sjaulɛ·qøǫ] a. spekulativ, teoretisk. °**-sjáspeki** [-sjausbɛ:ɉɪ, -sbɛ:ȶɪ] f. spekulativ Filosofi. **-sjón** [-sjoᵘ·n] f. **a.** Idé, Ideal: *háleit h.* — **b.** Idealisme: *Á þennan hátt vakti amma mín h. mína og trúrækni* (GFrÓl. 8).

hugsjóna|borinn [hʏχ·sjoᵘnabo:rɪn] a. idealistisk: *Þessi samkeppnis- og prófdómskenning þm. er því álíka hugsjónaborin og hitt að heimta að háskólinn sé settur á stofn 17. júní í ár* (Alþ. '11, B. II. 626). **-garpur** [-gaǫ·bøǫ] m. Idealist. **-heimur** [-hɛi:møǫ] m. Idéverden, Idésfære. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Idealist.

°**hugsjónar|algervi** [hʏχ·sjoᵘnaral·ɉɛrvɪ] n. Idealitet. **-ímynd** [-i:mɪnt] f. = **hugsjónarmynd. -legur** [-lɛ:qøǫ] a. **a.** ideal. — **b.** ideel. **-mark** [-maǫ·k] n., **-mynd** [-mɪn·t] f. Ideal.

hugsjóna|skáld [hʏχ·sjoᵘnasgaul·t] n. idealistisk Digter, Romantiker (Eimr. IV. 48). **-svið** [-svɪ:ð] n. Idékres.

hug|sjúkur [hʏχ·sju·gøǫ, -sju·k-] a. **1.** bekymret, urolig: *vera h. út af e-u*, være urolig over n-t. — **2.** *(þunglyndur)* tungsindig, melankolsk. **-skygn** [-sɉɪgv] a. seende i Tanken: *Sögurnar gerðu mig hug-skygna* (GFrÓl. 9). **-skoðun** [-sgo·ðøn] f. Betragtning; Kontemplation; — gen. *skoðunar-*, som förste Sammensætningsled: kontemplativ. **-skot** [-sgo·t] n. **1.** Tanke, Sjæl, Sind: *h. mannsins*, Menneskets Indre; (Ordspr.) *ekki stoða þeim augun, sem blint h. hafa* (GJ.), ikke nytter Øjne, naar ens indre Syn er blindt. — **2.** Tankegemme, Erindring: *hafa (geyma) e-ð í hugskoti sínu*, gemme n-t i sin Erindring. — **3.** (pop.) *(heili)* Hjærne.

hugskots|augu [hʏχ·sgo(t)söy:qø] npl. Aandens Blik. **-glöggsæi** [-glök·saijɪ] n., °**-sýn** [-sgotsi:n, -sgos·i:n] f. Intuition. **-sjónir** [-sjoᵘ·nɪǫ] fpl. Fantasi, Tanke: *leiða fyrir h.*, forestille; *það stendur mjer lifandi fyrir hugskotssjónum*, det staar levende for mig. **-tóbak** [-toᵘ:bak] n. (pop.) meget finskaaret Snustobak.

hugsmíð [hʏχ·smi·ð] f. **1.** Tankefoster, Fiktion: *hann dyrfist ekki at sleppa lausum sínum hugsmíðum* (LFR. XV. 271). — **2.** Tankebygning: *Auk þess eru nöfnin á metrakerfinu og fyrirkomulagið á sambandinu milli lengdar, rúmmáls og þyngdar hin dásamlegasta h.* (Alþ. '11, B. 751).

hugsmíða|afl [hʏχ·smiðaab·l] n. Indbildningskraft, Fantasi, Tankeflugt. **-flug** [-flʏ:q] n. Fantasiens Flugt. **-vera** [-vɛ:ra] f. indbildt Væsen, Fantasifoster.

hug|snjallur [hʏχ·snjadløǫ] a. modig i Hu. **-sótt** [-soᵘht] f. = **hugsýki. -spakur** [-sba·gøǫ, -sba·k-] a. viis. **-speki** [-sbɛ·ɉɪ, -sbɛ·ȶɪ] f. indec. **1.** *(viska)* Visdom. — **2.** spekulativ Filosofi: *Þá snerist gríska spekin upp í h. og aðalviðleitnin beindist nú í þá átt, að búa sér til rétt hugtök með rökræðum og andlegum rannsóknum* (ÁBjH. 172). **-spekingur** [-sbɛ·ɉiŋgøǫ, -sbɛ·ȶ-] m., **-spekismaður** [-sbɛɉɪsma:ðøǫ, -sbɛȶɪs-] m. spekulativ Filosof (Tænker). **-stefna** [-sdɛbna] f. Aandsretning. **-sterkur** [-sdɛǫgøǫ] a. **1.** med stor Sjælsstyrke: *hugsterkir menn eins og Lúther eða St. Páll.* — **2.** *(óhræddur)* ved godt Mod, uforsagt. **-styrking** [-sdɪǫɉiŋk] f. Opmuntring, Trøst. **-styrkja** [-sdɪǫɉa] vt. opmuntre, trøste. **-styrkur** [-sdɪǫgøǫ] a. = **hugsterkur. -stola** [-sdo·la] a. indec., **-stolinn** [-sdo·lɪn] a. **1.** betaget: *Stóðu þar flestir höggdofa og horfðu hugstola á hamfarir Rauðs* (ɔ: *eldsins*) (JTrL. 140). — **2.** *(viðutan)* distrait, aandsfraværende. — **3.** modløs: *gera e-n hugstola*, faa en til at tabe Modet. — **4.** *(vitstola)* afsindig, vanvittig. — **5.** *(örvæntingarfullur)* fortvivlet. **-stór** [-sdoᵘ·r] a. **1.** *(göfuglyndur)* höjsindet. — **2.** *(hugrakkur)* modig. **-stríð** [-sdri·ð] n. Sjælekamp. **-stæður** [-sdai·ðøǫ] a. som optager Tanken: *e-m er e-ð hugstætt*, n-t er fastgroet i ens Sind, en tænker stadig paa n-t: *Hvern mann dreymir helzt um þau efni, sem honum eru hugstæðust í vökunni* (Eimr. XVIII. 77); *Sóltnum er fæðan hugstæð* (GFHh. 32). **-stöðvar** [-sdöðvaǫ] fpl. Forestillingscentra: *Þó að skynfærin séu tengd við hugstöðvarnar, virðast samt stórt þeirra vera bundin við stundaráhrifin* (HermJDulr. 13).

hugsun (-ar, -anir) [hʏχ·søn, -anɪǫ] f. **1.** *(hugrenning)* Tanke, Forestilling: *margar hugsanir brutust í honum*. — **2.** *(ætlun)* Tanke, Hensigt, Mening: *það var h. okkar að fara af stað á morgun*; *hugsunin var sú, að* ..., Meningen var den, at ...; *hafa hugsun á e-u*, tænke paa n-t, falde n-t ind: *hann hafði ekki h. á að spyrjast fyrir*, han kunde ikke komme paa den Tanke at spörge sig for. — **3.** *(hugsunarstarf)* Tænkning: *stundum verður að leggja talsverða h. í svörin* (Alþ. '11, B. II. 761). — **4.** Tanke, Teori: *í hugsuninni er þetta eitt, í framkvæmdinni annað*, n-t er et i Teori, et andet i Praksis; *hugsunar- og framkvæmdar-*, teoretisk og praktisk.

hugsunar|afl [hʏχ·sønarab·l] n. Tænkeævne. **-ánauð** [-au:nöyð] f. aandelig Ufrihed. **-festa** [-ǫ-fɛs·da] f. fast Tankegang, stringent Tænkning, Logik. **-form** [-for·m] n. Tankeform. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Tænkelære, den formelle Logik (logica formalis) (ÁBjRök. § 3). **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai:ðiŋgøǫ] m. Logiker. **-fræðislegur** [-frai·ðɪslɛ:qøǫ] a. logisk. **-fullur** [-fʏd·løǫ] a. tankefuld. **-háttur** [-(h)auhdøǫ] m. Tænkemaade: *líkur að hugsunarhætti*, aandsbeslægtet. **-laus** [-r-löy:s] a. tankeløs, ubetænksom, uden Eftertanke, mekanisk; — n. *-laust* som adv. °**-legur** [-lɛ:qøǫ] a. tankeret, logisk; — adv. *-lega*. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. **1.** *(gáleysi)* Tankeløshed, Uagtsomhed, Ubesindighed. — **2.** *(leiðsla)* Distraktion, Adspredthed. **-líf** [-li:v] n. Tankeliv. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Tænker. **-mentun** [-mɛv·døn, -mɛn·tøn] f. formel Dannelse. **-mýkt** [-miχ·t] f. Sindsydmyghed. **-ófrelsi** [-oᵘ:frɛlsɪ] n. Meningstvang. **-rjettur** [-a-rjɛhdøǫ] a. tankeret, logisk; — n. *-rjett* som adv. **-rugl** [-rʏg·l] n. Tankeforvirring. **-samur** [-ǫ-sa:møǫ] a. betænksom, opmærksom. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. Omhu, Omhyggelighed, Opmærksomhed. **-skörungur** [-sgö:ruŋgøǫ] m. fremragende Tænker. **-snauður** [-snöy:ðøǫ] a. idéforladt. **-tími** [-ti:mɪ] m. Betænkningstid. **-villa** [-r-vɪd·la] f. ulogisk Tanke, Ulogiskhed.

hug|svala [hʏχ·sva·la] vt. med dat. husvale, trøste. **-svalan** [-sva·lan] f. = **hugsvölun. -svalari** [-sva·larɪ] m. Husvaler, Trøster. **-svali** [-sva·lɪ] m. = **hugsvölun. -svif** [-svɪ·v] npl. Tankeflugt. °**-svifastefna** [-svɪvasdɛb·na] f. Romantik: *Mætti því ef til vill nefna hana (rómantísku stefnuna) hugsvifastefnuna á íslenzku* (ÁBj19.öld 19). **-svinna** [-svɪn·a] f. Visdom, Klogt. **-svinnur** [-svɪn·øǫ] a. viis. **-svölun** [-svö·løn] f. Husvalelse, Trøst: (Ordspr.) *hryggist hjarta, ef h. bregst* (GJ.), Hjærtet bedrøves, naar Husvalelsen glipper. **-sæi** [-sai·jɪ] n. og f. indec. **1.** Idealisme: *Eftir materíutrúar tímabilið er byrjað hugsæistímabil. Á vorum dögum leita menn hugsjónanna* (NK. '11, 235). — °**2. a.** Tankens (klare) Blik: *Hefirðu ei' h. glögga | og heyrnarskyn næma* (GFrÚh. 15). — **b.** indre Syn: *hlustandi horfi ég á þig | í hugsæisdvala* (GFrÚh. 52). **-sæingur (-s, -ar)** [-sai·jiŋgøǫ] m. Idealist. **-sæisspeki** [-saijɪsbɛ:ɉɪ, -sbɛ:ȶɪ] f. indec. Idealisme. **-sæisstefna** [-saijɪsdɛb·na] f. Idealisme. **-tak** [-ta·k] n. **1.** Begreb: *Eg veit ekki með vissu hver myndað hefir orðið hugtak ... Það er sniðið eftir orðinu handtak* (GFHh. 29). — **2.** »Tankegreb«: *taka e-ð hugtökum*, bestemme n-t ud fra Tankens Synspunkt, omfatte med Tanken: *En það virðast oft forlög andans mannanna, sem taka lífið hugtökum, ... að þeir verða í staðinn að afsala sér fastatökum á veruleikanum* (SNordSnSt. 260). °**-taksfræði** [-taχsfrai:ðɪ] f. indec. Ideologi. °**-taksfræðingur (-s, -ar)** [-taχsfrai:ðiŋgøǫ] m. Ideolog. **-tal** [-ta·l] n. Tanketale, Meddelelse gennem Tankerne, Tankeoverføring: *Í þessu ástandi getur hugurinn að eins náð áreiðanlegu sambandi, og dáinna verur haft hugtöl eða vitundatöl við lifandi menn* (HermJDulr. 68). **-tregi** [-trɛi·jɪ] m. Sorg. **-tún** [-tu·n] n. Tankernes Tun, Tankeager: *Hún hefir ræktað h. sjálfrar sín og gróðursett í því þær jurtategundir, sem þola bæði frost og sólbruna* (GFrTis. 260); *Svo vel hefur bóndinn á Sandi ræktað h. sitt, að það er orðið að þjóðtúni* (Óð. XIV. 39); — Tankekres, Tankeverden: *bygði öllum jarðneskum hofum út af hugtúni mannlegs skilnings* (ÁBj. 19.öld 87).

hugull [hʏ:qødl] a. (ældre *hugall*) **1.** *(nærgætinn)* betænksom, omhygge-

lig, opmærksom (is. paa andres Behov). — **2.** *(vingjarnlegur)* venlig, velvillig. — **3.** n. *hugult* som adv.

hugul samur [hY:qolsa·møǫ] a. = **hugull. -semi** [-sɛ·mI] f. indec. **1.** *(velvild)* Venlighed, Velvilje. — **2.** *(nærgætni)* Betænksomhed, Opmærksomhed (mod andre).

°**hugum blíður** [hY:qombli:ðøǫ] a. kær for Tanken (JThMk. 184). **-stór** [-sdoᵘ:r] a. modig, storsindet. °**-traustur** [-tröys·døǫ] a. støt i Sindet.

hugur (-ar, -ir) [hY:qøǫ, hYy:jIǫ] m., jfr. *hugi*. **I.** Tanke, Sind: **1. a.** *(hugsun)* Tanke: (Ordspr.) *hugurinn er hálfur draumur* (GJ.), Hu er halv Drøm; *mjer dettur í hug, kemur í hug, kemur til hugar*, det falder mig ind, jeg kommer til at tænke paa; *það datt mjer ekki í hjartans hug*, det faldt mig slet ikke ind; *mjer dettur ekki í hug (nje hjarta) (kemur ekki til hugar) að gera það*, det kan ikke falde mig ind at göre det; *ganga, líða, hverfa e-m úr hug*, gaa af Sinde, glemmes; *mæla (tala) (þvert) um hug sjer*, sige det modsatte af, hvad man tænker, mener: (Ordspr.) *allir kunna um hug sjer að mæla* (GJ.), enhver forstaar at tale modsat sin Tanke; *sjá í huga e-s*, læse ens Tanker; *vera í hug e-m*, være i ens Tanker; *vera mikið í hug*, [1]) være meget optaget af sine Tanker: *var honum svo mikið í hug, að hann fann eigi til illviðursins* (BrJÞf. 137); [2]) have meget paa Hjærte: *hann stamar, þegar honum er mikið í hug; — það er honum nú ekki í hug*, det er ikke hans Mening; *Eggert var ekki hlátur í hug*, E. var ikke oplagt til Latter (EKvSv. 182); *renna hug (hugum) til e-s*, tænke paa en el. n-t; *snúa huganum að (frá) e-u*, rette Tanken til (vende sin Tanke fra) n-t; *í huganum*, in mente, i Tankerne; *reikna e-ð í huganum*, regne i Hovedet. — **b.** *hafa í hug*, have i Sinde. — **2.** *(skoðun)* Mening: *e-m ljær (er) tveggja huga um e-ð*, en er tvivlraadig m. H. t. n-t; *e-m snýst hugur*, en skifter Sind, forandrer sin Mening. — **3.** *vera annars hugar*, [1]) være af en anden Mening el. Sind (jfr. I. 2.); [2]) være bekymret: *En eg er annars hugar vegna hins fróðhugaða Odysseifs* (Od. 3); [3]) *mjer varð annars hugar við (= mjer varð hverft (bilt) við)*, jeg blev (ubehagelig) overrasket (Kontamination af *vera annars hugar* og *verða bilt, hverft við)*; [4]) *vera viðutan*, være distrait, adspredt: *hann er svo annars hugar, að hann svarar út í hött, þegar á hann er yrt*; [5]) ikke have Sans for n-t: *B. G. var nær annars hugar um allt nema* (var næsten blottet for Forstaaelse af alt med Undtagelse af) *mælingarfræði* (Esp. XII. 71); °*hugarborg*, Sind, Sjæl; °*hugarhús*, Tankens Bolig ɔ: Legemet (BTh. 54); °*hugar-steinn*, Hjærte (JHall. 18). — **II.** *(lund)* Sind, Hu, Hjærte: (Ordspr.) *h. einn veit, hvað hjarta býr næst* (GJ.), Hu alene ved, hvad Hjærte gemmer paa; *í góðum hug*, glad i Sindet; *dapur í hug, í hryggum hug*, med et tungt Hjærte; *alls hugar, af öllum hug*, af ganske Hjærte: *hann varð alls hugar feginn*, han blev sjæleglad, henrykt; *af heilum hug*, oprigtig: *óska e-s af heilum hug; — bera illan* (el. *þungan*) *hug til e-s*, være fjendtlig stemt overfor en; *hugir þeirra fara saman*, deres Sind er i Harmoni med hinanden, de elsker hinanden; *e-m gengst hugur við e-u*, en bliver bevæget af n-t (JÁÞj. I. 389). — **III. 1.** *(þrá)* Attraa, Længsel; *(ósk)* Ønske; *(áhugi)* Interesse, Adhu: *e-m leikur (er) h. á e-u*, en har Lyst til n-t, attraar n-t; *leggja mikinn (lítinn) hug á e-ð*, være stærkt (i ringe Grad) interesseret for n-t; *hann hefur mikinn hug á því*, hans Hu staar stærkt dertil: *hann hafði svo mikinn hug á að komast áfram* (han var saa ivrig for at komme frem), *að hann skeytti ekkert um torfærurnar, sem urðu á vegi hans; — hugurinn var svo mikill* (han var saa ivrig), *að hann* [illegible] *— hugurinn bar hann hálfa leið*, Længselen bar ham den halve Vej; *það er (heldur) h. í litla brjóstinu*, sikken Iver i det lille Bryst; *láta hug fylgja máli*, tale oprigtig: (Ordspr.) *ekki fylgir ætíð h. máli*, Sind og Tale følges ej altid ad (GJ.); *leggja hug á (fella hug til) konu*, fatte Kærlighed til en Kvinde, blive forelsket i en Kvinde; *þau feldu hugi saman*, de fattede Kærlighed til hinanden; *leggjast á (komast á) hugi við e-n*, fatte Kærlighed til en, forelske sig i en. — **2.** den personificerede Hu el. Tanke, der tænkes at göre sig gældende paa Afstand (Telepati): *það eru víst einhverra manna hugir, sem halda fyrir mjer vöku núna; — fljótur sem h. manns*, hurtig som Tanken, lynsnar; *vera eins og h. manns*, (spec. om en Hest), föje sig efter alle Rytterens Luner. — **IV.** Hu, Tanke, som anende n-t fremtidigt: *mjer segir svo h. um, að*, det aner mig, at, jeg aner, at; *e-m býður e-ð í hug*, en aner n-t; *gera sjer í hug, telja sjer í hug*, indbilde sig. — **V.** *(hugrekki)* Mod: *með hálfum hug*, halvt ræd, noget bange; *hafa hug til e-s*, have Mod til n-t; *e-n brestur hug*, Modet svigter en; (Ordspr.) *h. ræður hálfum sigri* (GJ.), Hu er halv Sejr el. dristig vovet halvt er vundet; *h. er betri en hjörs megin* (GJ.), Mod er bedre end mægtigt Sværd; *láta sjer aukast hug*, skyde Hjærtet op i Livet.

hug vargur [hYq·vargøǫ] m. = **hugmaður** 2. **-varp** [-vaǫp] n. Suggestion: *Það virðist vera hægt að draga úr því sem gerist með hugvarpi (suggestion), sem hafi áhrif á miðilinn* (Rvík '13, 62). **-veikur** [-vei·gøǫ, -vei·k-] a. **1.** *(veiklyndur)* karaktersvag. — **2.** *(huglaus)* modløs. **-vekja (-u, -ur)** [-ve·ɟa, -ve·k̥a] f. **1.** vækkende Skrift: **a.** Opbyggelsesprædiken: *kvöldhugvekjur Pjeturs biskups voru lesnar á virkum dögum*. — **b.** Afhandling: *þarfleg h. um meðferð á kúahlandi*. — **2.** overf. i Alm. Lektion, Lære: *þessar ófarir geta orðið honum þarfleg h.* — °**3.** Motiv: *Gaf málarinn mér margar ágætar hugvekjur* (Motiv) *handa leiknum* (MJ. i Norðurl. '12, 14). ° **-verji (-a, -ar)** [-verjI] m. = **hugsæingur. -vísindi** [-vi·sIndI] npl. apriorisk Videnskab (ÁBjRök. § 2).

hugvit [hYq·vI·t] n. **1.** *(afarmiklar gáfur)* Geni. — **2.** *(snilli, einkum til uppfinninga)* Snille, Sindrighed; Opfindelsesævne. — **3.** Skarpsindighed: *jeg sá þetta af hugviti mínu*. **-samlegur** [hYq·vI(t)samlɛ:qøǫ] a., **-samur** [-sa·møǫ] a. skarpsindig, sindrig, opfindsom. **-semi** [-sɛ·mI] f. indec. Sindrighed, Opfindsomhed.

hugvits maður [hYq·vI(t)sma:ðøǫ] m. **1.** *(ofurmenni að gáfum)* Geni, Snille. — **2.** *(snillingur, einkum til uppfinninga)* sindrig Mand, is. mekanisk Snille, Opfinder. ° **-meistari** [-mɛis·darI] m. *(verkfræðingur)* Ingeniør. **-naumur** [-nöy·møǫ] a. indskrænket.

° **hug vitund** [hYq·vI·dønt, -vI·tønt] f. Subjektivitet (JsJs.). †**-vitur** [-vI·døǫ, -vI·t-] a. viis, forstandig. **-værð** [-vairð] f. Sjælero. **-þekkjast** [-χ·-þɛhɟast] vrefl.: *h. e-ð*, finde Behag i n-t, synes om n-t. **-þekkur** [-þɛhgøǫ] a. kær, som man synes godt om, som man holder af; — adv. *-lega*, med Velbehag. **-þokki** [-þohɟI] m. **1. a.** *(hugur)* Sind, Tanke. — **b.** *(ætlun)* Mening, Vilje. — **2.** *(geðþokki)* Tykke, Forgodtbefindende. — **3.** Hengivenhed, Tilböjelighed, Yndest, Kærlighed: *hafa hugþokka á e-m*. **-þóttalegur** [-þoᵘhdalɛ:qøǫ] a. vilkaarlig. **-þótti** [-þoᵘhdI] m. Forgodtbefindende, Tykke: *eftir hugþótta sínum*, efter eget Tykke. **-þrek** [-þrɛ·k] n., **-þróttur** [-þroᵘhdøǫ] m. Aandsstyrke, Aandskraft, Sindsstyrke. **-þungt** [-þuŋ̊t, -þuŋt] an.: *e-m er h.*, en er tung i Sind.

húj [huy:] interj. hu!: *h.! bendum á hana!*

húk [hu:k] n. *(það að húka)* Huk, det at sidde paa Huk.

húka (ti) [hu:ga, hu:ka, huχ·dI] vi. sidde paa Huk: (Ordspr.) *ilt er að kenna gömlum hundi að h.* (GJ.), det er ondt at kende gammel Hund at kure; *sjaldan hlýtur húkandi happ* (GJ.), sjælden kommer Held til siddende Svend; *heldur kiknar hann í knjám og húkir báðum fótum á víxl* (böjer sig i Knæledene skiftevis) (Il. II. 14).

húkka (a) [huhga] vt. pilke; — vi. (vulg.) *h. í delluna*, ramme midt i Klatten (om klinkspillende Drenge) (Skírn. '87, 137).

húkkorta (-u, -ur) [huhgoǫda] f. Hukkert; (om en Kvinde:) *Langa mjó* [illegible] (GKonÆ: 105).

húkköngull [huhgöyŋgødλ] m. Pilk, stor Fiskekrog, som bliver benyttet uden Madding.

hukl (-s) [hYhkλ] n. **I.** Hykleri: *Er hætt við | huklið þeirra í kærleiksverkum* (StStAndv. III. 224). — **II.** *(hik)* Tøven, Tvivlraadighed (Árn.).

hukla (a) [hYhgla] vi., is. ppr. *huklandi*: *vera h.*, være tvivlraadig (Árn.).

hul (-s) [hY:l] n. **1.** *(skýla)* Dække. — **2.** *(dimma)* Dunkelhed, Mørke: *það er h. á loftinu*, Himlen er mørk; *það er h. á þessu máli*, denne Sag er dunkel (BH.).

hula (-u, -ur) [hY:la] f. **1.** Hylle, Slør, Dække: *Himininn var með hulu yfir sér* (OBj. I. 249); *Vér sjáum mennina fæðast lifa og deyja, en svo dregst hulan yfir eins og þoka* (HermJDulr. 12); *bregða um* (el. *yfir*) *einhvern hulu*, göre en usynlig el. ukendelig: *Því gyðjan Pallas Aþena ... hafði brugðið um hann hulu, til þess að gera hann ... ókennilegan* (Od. 275); *Eiríkur hafði brugðið yfir hann hulu* (JÁÞj. I. 571). — **2.** Hinde: *flosnar hulan við diskinn* (JSFb. 35). — **3.** *(móða)* let Taage: *h. hríða-blá* (StStAndv. II. 94).

hulda (-u, -ur) [hYl·da] f. **1.** Hemmelighedsfuldhed, Skjul, Löndom: *með huldu*, hemmelig. — **2.** npr. *Hulda*, Hulda. – **3.** *(blæja)* Slør, Dække (som oftest i overf. Bet.): *bregða huldu gleymskunnar yfir liðna tímann; — drepa e-u á huldu*, lægge Dølgsmaal paa n-t; *þetta mál er alt á huldu enn þá*, denne Sag er endnu ganske uklar; *segja e-ð á huldu*, sige n-t saal. at det er tvetydigt el. vanskeligt at finde ud af. — **4. a.** Dække: *föl fjell um nóttina, svo alt var á huldu* (tildækket) *í mýrunum*. — **b.** overf.: *hér af má nú sjá tilgang bréfs yðar og á hverri huldu standa yðar vinmæli* (hvor upaalidelige Deres venskabelige Ord er) (EspS. xxxii). — **5. a.** (skjult) Hulhed i Forb. *á huldu*, om n-t, der har en Hulhed under sig, som ikke rörer Underlaget: *spýtan var á huldu, og brotnaði því illa. Sjaldan brotnar vel bein á huldu* (JÁÞj. II. 118). — **b.** om hult Jordsmon: *það brast h. undir fótum hestsins*.

huldagróði [hYl·dagroᵘ:ðI] m. Bælgfrugt (EÓlLach. 60).

†**huldarhöttur** [hYl·daǫ(h)öhdøǫ] m. usynliggörende Hat.

huldi [hYl·dI] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hylja.**

huldu blik [hYl·døblI:k] n. Alfeskær: *Móða lá yfir landinu ... ljósmóða, h.* (GFrÓl. 155). **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. coll. Ellefolk, Huldrefolk. **-fræði** [-frai:ðI] f. indec. Lönlære, hemmelig Videnskab, Mystik; Mysticisme. **-fullur** [-fYd·løǫ] a. hemmelighedsfuld. **-hrútur** [-hǫu:døǫ, -hǫu:t-] m. en, som lægger Skjul paa sin sande Mening (Skaft.). **-kona** [-ko:na] f. Ellekvinde. **-laus** [-löy·s] a. uden Slør, utilhyllet: *var hann hræddur um, að kongur mundi nema hana burt, sæi hann hana huldulausa* (Kvöld. I. 39). **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Ellemand. **-mey** [-mei:] f. Ellepige. **-piltur** [-pIλ·døǫ] m. Ellesvend. **-pláss** [-plaus·] n. afsides, hemmelig Egn, skjult for almindelige dødelige og beboet af *útilegumenn*, fredløse (Jón Guðm. lærði, cit. af GV. i JÁÞj. I. xv). **-pollur** [-pod·løǫ] m. Pyt el. Dam, hvor Huldrefolk færdes; — spec. om Damme med nylagt Is: *hætt er á huldupolla* (ÓDavÞul. 187).

huldur [hYl·døǫ] pp. se **hylja.**

huldu stúlka [hYl·døsduλ·ga, -sdul·ka] f. Ellepige. **-sveinn** [-sveid·n] m. Ellesvend. **-vísindi** [-vi:sIndI] npl. okkult Videnskab, Mystik.

huliðs afl [hY:lIðsab·λ] n. hemmelig Kraft. °**-bygð** [-bIq·ð, -bIg·þ] f. usynlig, skjult Verden; hemmelighedsfuld Egn. **-blæja** [-blai:ja] f. = **hulda** 3. **-heimur** [-(h)ɛi:møǫ] m. usynlig Verden. **-hjálmsteinn** [-ɟaulmsdeid·n] m. usynliggörende Sten (JÁÞj. 650 f., jfr. I. 112). **-hjálmur** [-ɟaul·møǫ] m. i Folketroen en usynliggörende Hjælm el. en anden Genstand (i Reglen en Sten), som har samme Virkning: *varpa huliðshjálmi yfir e-ð*, göre n-t usynligt. **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] n. hemmelighedsfuld Sang. **-mál** [-mau:l] n. hemmelighedsfuldt Sprog. **-ráð** [-rau:ð] n. hemmelig Bestemmelse: *huliðsráð „forsjónarinnar"* (Skírn. '19, 31). **-rúnir** [-ru:nIǫ] fpl. hemmelighedsfulde Runer.

hulin- [hY:lIn] se **huliðs-.**

hulinn [hY:lIn] pp. af **hylja.**

hulins- [hY:lIns-] se **huliðs-.**

?**húlkíll** [hul ķidλ] m. bogtanni.

hulning (-ar, -ar) [hYl niŋk] f. 1. *(leyning)* Skjulen, Bedækning. — †2. *(hlíf)* Dække.

hulstur (-urs, pl. ds.) [hYl·sdøϱ] n. a. *(hylki)* Hylster, Foderal: *h. um skammbyssur, flöskur.* — b. (bot.) Hylster (utriculus). **-blað** [-r·bla:ð] n. (bot.) Hylsterblad (spatha).

hultra (-u, -ur) [hYλ·dra] f. Hulhed, Hulning: *h. á (undir) legg.*

hulu fólk [hY:løfoᵘλ·k, -foᵘl·k] n. (Vf.) = **huldufólk. -laus** [-löy·s] a. uden Slør, ubedækket, utilhyllet. **-sauður** [-söy:ðøϱ] m. fed Bede (Df.).

húm (-s) [hu:m] n. Tusmørke, Mørke.

huma (a) [hY:ma] vi. = **humma.**

húma (a) [hu:ma] v. impers.: *það húmar (að),* det morknes.

humalbera [hY:malbɛ:ra] vt. tilsætte Humle (LFR. XV. 155).

humall (-als, -lar) [hY:madλ, -als, hYm laϱ] m. 1. (bot.) Humle (humulus lupulus). — 2. *(víðiketlingur)* Gæsling paa *gráviðir* (Af., Nl.). — 3. overf. = *hunang* 2.

humal leggur [hY:mal·ɛg:oϱ] m., **-teinungur** [-al-tɛi:nuŋgoϱ] m. Humleranke.

humar (-ars, -rar) [hY:maϱ, hYm raϱ] m. (zool.) Hummer (homarus): *humrahöll,* Hav (MJ. IV. 240).

humátt (-ar) [hY:mauht] f. *(hámót)* i Forb.: *fara, ganga í humátt(ina) á eftir e-m,* følge en ubemærket i Hælene.

?**húmbúk (-s)** [hum·buhk] n. Humbug.

húm eyða [hu:mɛi·ða] f. øde Mørke: *þegar heimr hófst | í húmeyðu* (Milt. 400). ***-kaldur** [hum·kaldøϱ] a. dæmringskold: *morgunsins húmköldu, hrynjandi tár* (MJ. II. 16).

humla garður [hYm·lagar·ðøϱ] m. Humlehave. **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Humlestang. **-tekja** [-tɛ:ģa, -tɛ:ķa] f. Humlehøst.

húm leitur [hum·lɛi·døϱ, -lɛi·t-] a. mørk. **-læða** [-lai·ða] f. en, som lister om i Mørke: *Hneppist þið í hjónabandið, | húmlæður* (JThorSnæ. 20).

humm [hYm·] interj. hm.

humma (a) [hYm:a] vi. 1. sige »hm«, mumle, humme; *(ræskja sig)* römme sig. — 2. *h. e-ð fram af sjer,* slaa n-t hen: *þó að þessi ótugsnúðsástæða Jóns skipi honum á bekk meðal þeirra ritgerðasmiða, sem rjettast er að h. fram af sjer með þögninni* (Lögr. '16, 94).

hum ótt (-ar) [hY:moᵘht] f. 1. = *humátt.* — 2. = *heimótt.* **-óttarlegur** [-oᵘhdarlɛ:qoϱ] a., **-óttulegur** [-oᵘhdølɛ:qoϱ] a. = **heimóttarlegur.**

Humra (-u) [hYm·ra] f. npr. Floden Humber i England.

húm setur [hum·sɛ·døϱ, -sɛ·t-] n. Mørkets Frembrud: *mætt húmseturs draugunum fölum* (StStAndv. II. 121). **-ský** [-sgi·] npl. natlige Skyer.

húmur [hu:møϱ] a. mørk, skummel.

hún [hu:n] pron. pers. f. hun, se **hann.**

húna (-u, -ur) [hu:na] f. Hunfugl.

húna belgur [hu:nabɛl·gøϱ] m. Pelsen af en ung Bjørn (LFR. X. 93). **-flói** [-floᵘ:ɪ] m. npr. en Bugt paa Nordlandet.

hunang (-s) [hY:nauŋk] n. 1. a. Honning (forarbejdet af Bierne og udvundet). — b. (bot.) Honning (nectar). — 2. overf. Lækkeri, Lækkerbidsken: *þetta er mesta h.* (Árn.). **-fljótandi** [-fljoᵘ:dandɪ, -fljoᵘ:t-] a. = **hunangsfljótandi. -legur** [-g-lɛ·qoϱ] a. honningsød; — adv. *-lega.*

hunangs bland [hY:nauŋsblan·t] n. Blanding af Honning. **-blettur** [-blɛhdøϱ] m. *(á manni)* Modermærke, jfr. *fæðingarblettur.* **-fall** [-fad·λ] n. Honningdug. **-fljótandi** [-fljoᵘ:dandɪ, -fljoᵘ:t-] a. honningflydende. **-fluga** [-flY:qa] f. 1. Honningbi, Bi (apis). — 2. Humle, Humlebi (bombus). °**-fugl** [-fYg·λ] m. (zool.) Kolibri (trochilida). **-gjafi (-a, -ar)** [-ģa:vɪ] m. Honninggiver. **-ilmur** [-ɪl·møϱ] m. Honningduft. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Honningkage. **-kolla** [-kod·la] f. (SvPRask 18) = **sætukoppur. -seimur** [-ŋ-sɛi:moϱ] m. Honningkage (naturlig). **-smeðja** [-smɛð·ja] f. Honningsødme: *og regluleg h. í því* (ɔ: *munntóbakinu*) (GFrTís. 40). **-sætur** [-sai:døϱ, -sai:t-] a. honningsød. **-varir** [-va:rɪϱ] fpl. Honninglæber.

Húnar [hu:naϱ] mpl. Hunner, Hunnerne.

húna soppa [hu:nasohba] f. (zool.) diaphona hyalina (GBárð.). **-stafur** [-sda:voϱ] m. udskaaret Bogstav paa Hanken af et Madskrin.

°**húnauka segl** [hu:nöygasɛg·λ, -öyka-] n. (naut.) Bovenbramstangsejl. °**-stöng** [-sdöyŋ·k] f. (naut.) Bovenbramstang.

Húnavatnssýsla [hu:navasis·la] f. npr. Syssel paa Nordlandet.

húnbora [hun·bo·ra] f. Trisse paa en Mastetop: *það væri rjettast að binda þig upp við húnboru,* siges til uartige Börn.

hunda blót [hYn·dabloᵘ:t] n. Ofring af Hunde (LFR. VI. 198). **-bobbi** [-bob:ɪ] m. (Múl.) = **meyjardoppa. -brú** [-bru:] f. en svag Bro, som en Hund lige kan løbe over, spec. om en naturlig Bro af frossen Sne over en Aa el. en Afgrund: *þig verðleggir ofgóðan | að hlaupa slíka h.* (BrJNat. 83). **-buna** [-bY:na] f. den förste Mælkestraale (ASkaft.). **-bæli** [-bai:lɪ] n. Hundeleje, is. overf. daarligt Leje. **-böggull** [-bög:ødλ] m. meget lille Høbundt. **-dagakóngur** [-da·qakoᵘŋ·gøϱ] m. »Hundedagekonge«, Tilnavn til Jörgen Jürgensen (paa Isl. kaldet *Jörundur*), som i Sommeren 1809 opkastede sig til Hersker over en Del af Island (se JÞorkJör.). **-dagar** [-da:qaϱ] mpl. Hundedage. **-fár** [-fau:r] n. a. Hundesyge. — b. ogs. overf. om en Sygdom hos Mennesker. **-feiti** [-fɛi:dɪ, -fɛi:tɪ] f. Hundefedt (för brugt som Salve). **-gey** [-ģɛi:] n., **-gelt** [-ģɛλ·t] n. Hundegøen, Hundeglam. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) Hundegræs (dactylis glomerata). **-hald** [-hal·t] n. Hundehold. **-hem** [-hɛ:m] n. (jfr. *hem),* svag Is, som lige kan bære en Hund. **-hepni** [-hɛhbnɪ] f. indec. Lykketræf; Slumpelykke, Svineheld. **-hljóð** [-hλɪoᵘ:ð] n. 1. *(gelt)* Hundeglam. — 2. overf.: a. *vera úr hundahljóði, öllum hundahljóðum,* være uden for Hundeglam, ɔ: være saa langt borte, at man ikke kan naas, være i Sikkerhed: *en nú kominn norður á Strandir úr öllum hundahljóðum* (JMPísl. 117). — b. *í hundahljóði,* uden Omtale: *Kosningarnar hjer í haust fóru þannig fram, að ekki er vert að láta þær deyja út í „hundahljóði“* (Lögr. '12, 9). **-keðja** [-ķɛð·ja] f. Hundelænke. **-kæti** [-ķai:dɪ, ķai:tɪ] f. Hundeglæde, vild stöjende Glæde: *Ekki vantar í það kætina = hundakætina, lá mjer við að segja* (JTrHeið. II. 210). **-líf** [-li:v] n. = **hundaæfi. -lús** [-lu:s] f. Hundelus. **-lækningar** [-laihgnɪŋgaϱ] fpl. Kurering af Orme (is. Bændelorm). **-læknir** [-laihgnɪϱ] m. Hundedoktor (ɔ: en, som giver Hundene Doser mod Bændelorm). **-mór** [-moᵘ:r] m. usselt Stykke Land (jfr. *mór): öllu snúið öfugt þó, aptur og fram í hundamó* (JHall. 175). **-pest** [-pɛs·t] f. = *hundafár;* — overf.: *jeg veit ekki, hvaða h. (hundafár) er komin í mig,* jeg ved ikke, hvad Pokker der fejler mig. **-puntur** [-pYv·døϱ, -pYn·t-] m. (SvPRask 18) = **húsapuntur. -purkulegur** [-pYϱgølɛ:qøϱ] a. grætten, gnaven, vranten.

°**hundara dröttur** [hYn·daradröhdøϱ] m. Rakkerknægt. °**-legur** [-lɛ:qøϱ] a. rakkeragtig.

hundari (-a, -ar) [hYn·darɪ] m. Rakker, Rakkerknægt.

hunda skamtur [hYn·dasgaᵘ·døϱ, -sgam·t-] m. Hundedosis (mod Bændelorm). **-skattur** [-sgahdøϱ] m. Hundeskat. **-sköll** [-sgöd·λ] npl. Hundeglam. **-sleði** [-slɛ:ðɪ] m. Hundeslæde. **-smuga** [-smY:qa] f. ussel Hytte, Rönne. **-sollur** [-sod·løϱ] m. stöjende Forsamling (om Hunde). **-stand** [-sdan·t] n.: *vera í hundastandi,* være parrelysten (om Tæver). **-stjarna** [-sdjad·na, -sdjar·dna] f. Hundestjærne, Sirius. **-sund** [-sYn·t] n. egl. Hundens Maade at svömme paa: *fara á hundasundi, synda h.* (ÓDavSk. 82); (pop.) om en særlig Art Hurtigsvömning, e. crawl. **-súra** [-su:ra] f. (bot.) 1. Rødknæ, no. Hundsyra (rumex acetosella). — 2. (pop.) = *túnsúra.* **-tal** [-ta:l] n. 1. = *hundatala.* — 2. *(tala hunda)* Optælling af Hunde. **-tala** [-ta:la] f. Maade at regne Hundes Alder paa, Halvdelen af hvad man ellers regner: *10 vetra að hundatölu,* jfr. *hundsaldur, -ár.* **-tunga** [-tuŋ·ga] f. Hundetunge (cynoglossum officinale, L.). **-vað** [-va:ð] n. Vadested for Hunde: *fara yfir e-ð á hundavaði,* behandle n-t overfladisk, fare over n-t med en Harefod; *ösla h.,* jaske n-t af. **-vaðskensla** [-vaðsķen·sla] f. overfladisk Undervisning. **-vaðsrannsókn** [-vaðsran-soᵘhkv] f. overfladisk Undersøgelse. **-vaður** [-va:ðøϱ] m. Hundemængde, Sammenstimlen af Hunde. **-veður** [-vɛ:ðoϱ] n. Hundevejr. **-þrælkun** [-þraiλ·gon, þrail kon] f. nederdrægtigt Slavearbejde. **-þúfa** [-þu:va] f. (kegleformet) Tue (som Hundene besudler). **-þvaga** [-þva:qa] f. Hundemængde. **-æði** [-ai:ðɪ] n. Hundegalskab, Vandskræk (lyssa). **-æfi** [-ai:vɪ] f. *(vesaldarlíf)* elendigt og smudsigt Liv.

hund beita [hYn·tbɛi·da, -bɛi·ta] vt. hidse Hunde paa, lade drive af Hunde (altsaa i Reglen for hastig): *blessaður, hundbeittu ekki ærnar* °**-bendlur** [-bɛn(d)løϱ] fpl. Hundekobbel. **-eyg(ð)ur** [-d-ɛi·qøϱ, -ɛiqð-, -ɛigð-] a. med Hundeblik, med et frygtsomt Blik. **-elta** [-ɛλda] vt. forfølge som naar et Dyr forfølges af en Hund: *hundelt hefur þú nú danskinn í dag* (MJJAr. 81); pp. *hundeltur,* forfulgt af Hunde: *eins og hundeltur skolli* (Eimr. III. 39). **-fiskur** [-t-fɪsgøϱ] m. 1. Spækhugger (orca gladiator). — 2. *(höfrungur)* et Slags Delfin (delphinus). **-fitna** [-fɪhdna] vt. blive meget fed. **-forn** [-fo(r)dv] a. overordentlig gammel. **-frár** [-frau·r] a. hurtig tilbens som en Hund. **-fugtugur** [-fYχdøqøϱ] a. barsk og gnaven (ODav.). **-gá** [-gau·] f. Gøen. **-gamall** [-ga·madλ] a. ældgammel. **-geðjaður** [-ģɛðjaðøϱ] a. med Hundesind. **-gengur** [-ģɛiŋgøϱ] a. saa höj at en Hund kan krybe derunder: *það er hundgengt undir baðstofuhurðina.* **-heiðinn** [-(h)ɛi·ðɪn] a. forstokket Hedning, fuldstændig hedensk. **-heppinn** [-(h)ɛhbɪn] a. svineheldig.

hundingi (-ja, -jar) [hYn·diŋģɪ] m. 1. Hund (som Skældsord), Hundsvot: *bannsettur hundinginn þinn!* — 2. Kyniker: *Lúkían skopast einkum miskunnarlaust að hundingjunum, sótroftunum í heimspekingastjettinni.*

hund jetinn [hYn·djɛ·dɪn, -jɛ·t-] a. ædt af en Hund: *rifinn eins og hundetinn skata* (Mýrd. 377). **-kunnugur** [-t-kYn·øqøϱ] a. nöje bekendt med n-t. **-legur** [-d-lɛqøϱ] a. hundeagtig. **-leiðast** [-lɛi·ðast] vrefl. skrupkede sig. **-leiðinlegur** [-lɛi·ðɪnlɛ·qoϱ] a. skrupkedelig. **-leiður** [-lɛi·ðoϱ] a.: *h. á e-u,* gudsjammerlig ked af n-t. ***-margur** [-margoϱ] a. meget talrig. **-nagaður** [-na·qaðoϱ] a. gnavet af Hunde. **-nýta** [-ni·da, -ni·ta] vt. = **hundsnýta.**

hundrað (-s, hundruð) [hYn·drað, hYn·drøð] n. og num. card.

A. Hundred, Hundrede: 1. i ældre Tid og i visse Forb. endnu bet. *h.* 120; nu skelner man mellem *stórt h., tólfrætt h.* = 120 og *tírætt h.* el. abs. *h.* = 100. — 2. som Tal: hundrede, Hundrede — dels adj. foran subst.: *h. ár, menn; mörg hundruð ár, menn;* — dels subst., is. styrende gen. af et andet subst.: *h. manns, mörg hundruð manna, h. ára gamall;* — *h. ára hátíð,* Hundredaarsfest, Secularfest; *h. ára afmæli,* Hundredaarsjubilæum; *hundruðum saman,* i Hundredvis.

B. som Værdimaaler i de isl. Kapitalstakster *(landaurareikningur): h. á landsvísu* (forkortet *hundrað):* eet Hundrede paa Landsvis = 120 *álnir* (Alen Vadmel) el. 240 *fiskar* (ɔ: *málsfiskar,* s. d. O.) el. een kælvet Ko el. dens Ækvivalent *(kúgildi),* f. Eks. 6 Hunfaar med Lam el. 12 aargamle Faar; — †*h. vaðmála (h. talið)* = 120 Alen Vadmel; †*h. silfurs (h. vegið),* 40 Lod Sølv = *60 örtugar;* jfr. BMÓlsen, *Um silfurverð og vaðmálsverð,* Skírn. '10. Udtrykket er meget omtvistet; — *h. frítt,* eet Hundrede Alen, betalt i Kvæg; (Talem.) *komast í h.,* egl. naa et Hundrede; (om Heste) kunne vælte sig; (Ordspr.) *ekki er h. í hættunni* (GJ.), det er ikke meget at risikere.

hundraða heild [hYn·draðahɛil·t] f. Antal Hundreder (jfr. *hundrað* B.): *Framtalið jafnaði sig í hundraðaheildinni* (GFrÁtt. 140). **-reikningur** [-rɛihgniŋgoϱ] m. Værdiberegning paa Landsvis. **-tal** [-ta:l] n. Antal Hundreder (paa Landsvis): *hvað er h. jarðarinnar* el. *hvað er jörðin að h.-tali?*

hundraðasti [hYn·draðasdɪ] num. ord. den hundrede.

hundrað ey(g)ður [hYn·draðɛi:qøϱ, -ɛi·qð-, -ɛig·ð-] a. hundredöjet. **-falda** [-fal·da] vt. mangfoldiggöre hundrede Gange, hundredfolde.

-faldur [-fal doọ] a. hundredfoldig. **-fætla (-u, -ur)** [-faihdla] f. Tusindben (BH.). **-hendur** [-þ-(h)...doọ] a. hundredhændet.

hundraðs blót [hʏn draðsblo:t] n. Hekatombe. **-bót** [-bo:t] f. i Udtr.: *fá h.*, faa et Hundrede til Erstatning, o: en stor Erstatning el. Forbedring; (Talem.) *það hefur fengið h.*, det er blevet meget forbedret.

hundraðsessa [hʏn draðsɛs:a] f. Skib med eet Hundrede Rorsæde. *Mörg smanarorð getum við báðir sagt hvorr gegn öðrum, svo eigi mundi h. fá meira borið* (II. II. 205).

hundraðs fiskur [hʏn draðsfis goọ] m. Hundredsfisk (en Afgift, 1 Fisk af hvert Hundrede Fisk) (Sig. '77, A. 108). **-förn** [...] f. = **hundraðsblót.** **-hlutur** [-(h)λʏ:doọ, -(h)λʏ:toọ] m. Procent. **-gjald** [-jal t] n. Procenter. **-höfðingi** [-(h)œv ðɪŋ gɪ, -(h)œb ðɪŋ gɪ] m. Centurion. **+-kaup** [-køy p] n. **1.** *[illegible]* Karlelon, som beløber sig til eet Hundrede paa Landsvis. — **2.** Køb af en Vare (Varer) en gros: *því það sé i alla staði ovidunandi, að þeir fái engin h. og verði að versa einkaupi á öllum varningi* (JAÐEin. 377); *h. er að eins annað nafn á heildstykkiskaupunum og sjálfsagt af því dregið, að heildstykki varningsbladsins er í gömlum kaupsetningum lagt á hundrað* (ib.) *[illegible]* (JAÐEin. 380). **-land** [-lan t] n. Stykke Land, hvis Værdi er et Hundrede paa Landsvis: *þykist gildur sá, er getur talið hálfa belu á hundraðslandi.* **-missir** [-mɪs:ɪọ] m. Tab af eet Hundrede (paa Landsvis), stort Tab. ° **-riti (-a, -ar)** [-rɪ:dɪ, -rɪ:tɪ] m. Hektograf. **-skaði** [-ð-sga:ðɪ] m. = **hundraðsmissir.**

hund rekinn [hʏn dr...] a. *[illegible]* af Hunde. **-rennandi** [-rɛn andɪ] a.: *h. votur*, ogs. abs. *h.*, drivvaad.

hunds aldur [hʏn (t)saldoọ] m. Hundealder; — Hundens Alder regnes efter halve Aar, jfr. *hundatal*... — *[illegible]* (onde) Liv. **-ár** [-au r] n. *(misseri)* halvt Aar, 6 Maaneder, jfr. *hundatal(a).* **-belgjaglás** [-bɛlgjaglau:s] f. (Vf.) = **hundsbelgur** 2. **-belgur** [-bɛlgoọ] m. **1.** *(belgur af hundi)* (Sæk af) flaaet Hundeskind. — **2.** (pop.) **a.** *(rugbrauðskassa ...)* Rugbrødskasse... **b.** *[illegible]* **-bit** [-bɪ t] n. **1.** *(bit hunds)* Hundebid. — **2.** Forsmædelse, som man ikke kan gengælde: *þú verður að [illegible]*, finde dig i uden at vente nogen Erstatning, du maa sluge den Pille, saa drøj den end er. **-bætur** [-baiðoọ...] *[illegible]* Sum: *hefir hann fengið [illegible] h. einar, eins og aðir [illegible]* (Norðri '11, 137). **-eyra** [...] n. *[illegible]* en Bog. **-fylli** [...] f. indec. lille Portion, hvad der kun kan mætte en Hund. **-fluga** [-flʏ qa] f. Hundeflue (gr. *[illegible]*): *hvorra vorra, að [illegible] guðunum saman til orustu* (...II. 231). **-gerð** [...] f.. **-gjörningur** [-gjördnɪŋgoọ] m. en hundsk, uforskammet Gærning: (Ordspr.) *hundur gerir hundsgerð*, Hund gör Hunds Gærning. **-hali** [-(h)a lɪ] m. Halen af en Hund; (Ordspr.) *enginn gerir dýrshorn úr hundshala* (Málshb. 91), ingen gör et Drikkehorn af Hunds Hale. **-haus** [-(h)öy s] m. **1.** *(haus á hundi)* Hundehoved. — **2.** daarligt Humør: *þú heldur, að ég hafi skrifað þetta með h.* (TSæm. 82); *setja upp á sig h.*, vise sig kræsen og stor-snudet. **-hland** [-(h)λant] n. **1.** *(hland úr hundi)* Hundeurin, Hundepis. — **2. a.** (med.) *[illegible]* **b.** (BH.) *[illegible]*

hundska (a) [hʏn sga] vt. = **hunska.**

hund skamma [hʏn...] *[illegible]* **1.** *[illegible]* Hund, *[illegible]* Huden fuld. **2.** *[illegible]* Hund.

-skinn [hʏn (t)sgɪn] n. Hundeskind.

hunds kjaftur [hʏn (t)sɟafdoọ] m. Hundeflab, en Hunds Gab: (Talem.) *þar fór (illa) góður (feitur) biti i hundskjaft*, der gik (desværre) en god Bid i Hunds Gab (siges, naar en faar n-t ufortjænt el. som han ikke forstaar sig paa); *eins og snúið roð í hundskjaft*, i höj Grad forkrollet. **-klefi** [-kle vɪ] m. Hundehus.

hundskur [hʏn sgoọ] a. se **hunskur.**

hunds lappadrífa [hʏn (t)slahbadri:va] f. *(skæðadrífa)* stille Snevejr med store Fnug: *lognmollan kom, iðandi og fallandi — loðin og stór h.* (GFr. Ts. 9). **-legur** [-leqoọ] a. lignende en Hund; *(sneypulegur)* flov som en Hund med Halen mellem Benene. *[illegible]* **-leiður** [...] = **hundleiður.** **-nálgur** [-naulgoọ] m. Hundegraadighed (BH.). **-nýta** [-ni da, -ni ta] vt. (pop.) haanl. el. ringeagtende om at benytte el. göre Brug af n-t. *[illegible]*

hundsneyptur [hʏn tsneifdoọ] a. meget skamfuld.

hundspott [hʏn (t)spoht] n. Afskum, Hundsvot.

hunds pör [hʏn (t)spö:r] npl. en Slags Udslæt i Ansigtet el. paa Hænderne (JÁÞj. II. 550). **-rass** [-ras] m. **1.** *(rass á hundi)* Hunderumpe. — **2.** overf.: uhyggeligt Opholdssted, spec. ensomt, fattigt Sted, Hundehul: *það er lyitt hundsrassinn*. (Ordspr.) *[illegible]* søge Lykken i et Hundehul; *ekki er að leita heillanna í hundsrassi* (Málshb. 65). (pop.) *[illegible]*, paa Pokker i Vold. **-tíð** [...] *[illegible]* hele sit usle Liv. **-tunga** [-tuŋga] f. Hundetunge: (Ordspr.) *það er lítið, sem hundstungan finnur ekki*, det er lidt, som Hundens Tunge ikke mærker. **-æði** [-a:ðɪ] n. *[illegible]* **-æti** [...] *hundstíð: hefur hann nokkurntíma á sinni h. og kattartíð verið þingmaður?*

hund tyllingur [hʏn tɪdlɪŋgoọ] m. saa tynd Is, at en Hund lige kan løbe over (JÁÞj. II. 117), jfr. *hundahem.* **-tyrki** [-tɪọɟɪ] m. Tyrk, Hundtyrk (nedsættende): *það er verra að fara þangað en til Hundtyrkjans.*

hundur (-s, -ar) [hʏn doọ, hʏn (t)s] m. **I.** *(rakki)* Hund: (Talem.) *það er nú eitthvað annað en hundarnir á hinum bænum*, siges naar man priser andre Forhold i Mods. til egne; (Ordspr.) *h. veit húsbóndans vilja*, Hunden kender sin Herres Vilje; *það eru fleiri hundar svartir en hundurinn prestsins*, der er flere røde Køer end Præstens; *hund lát hunang geyma* (SchMál.), lad Hund vogte Honning; *[illegible]* (GJ.), man skal ikke kaste Perler for Svin; *hrind þú hundi í Jórdan, er h. sem áður* (GJ.), kast Hund i Jordans Flod, da er Hund som förre var. — **II.** i overf. Bet.: **1. a.** som Skældsord: Hund: *hundurinn þinn!* din Hund! *jeg skal þá h. heita, ef ...*, man maa kalde mig Mads, om ...; *[illegible]* (JTrGst. I. 149). **b.** i overf. Bet.: *fara í hundana*, gaa i Hundene; *það* (ɔ: *landið*) *er að fara í hund og hrafn* (MJJAr. 102); (vulg.) *jettu hund (á helginni)*, hold Kæft; du kan ryge og rejse. — **2.** *(fýla, þykkja)* Fornærmelse, Vrede: *það var h. í honum við mig*; (Talem.) *það hljóp h. í hann*, han blev fornærmet. — **3.** i Kortspil: **a.** ‹Hund›, alm. Kortspil; de, der ikke kan stikke et Kort, maa tage det paa Haanden; den som först bliver fri for Kort har vundet; Modstanderen siges at *hengja hunda*, saa mange som han har Kort tilbage (jfr. ODav. Sk. 334); *norskur h. = tromfhundur; vitlaus h. = langhundur.* — **b.** daarligt Kort: *jeg hef fengið tóma hunda á hendinni.*

hund villur [hʏn dvɪdloọ] a. ganske vildfarende. ***-vís** [-vi s] a. meget viis. **-vitlaus** [-vɪhdlöys] a. ravruskende gal. **-votur** [-vo doọ, -vo t-] a. drivende vaad, vaad som en druknet Mus.

hungra (a) [huŋ gra] vi. sulte.

hungraður [huŋ graðoọ] a., **hungrandi** [huŋ grandɪ] ppr. og a. sulten.

hungur (-urs) [huŋ goọ] n. Hunger: (Ordspr.) *hungur kennir höndum vinnu* (GJ.), Hunger lærer Hænder at slide el. Nød kender nogen Kone at spinde; *h. er hagkvæmur kokkur*, Hunger er den bedste Kok. **-band** [-r-ban t] n. Sulterem (hvormed man snörer Livet for at göre Hungeren mindre følelig). **-ber** [-bɛ:r] n. **1.** Bær fra det foregaaende Aar, som findes naar Sneen smælter (Nl., Sch.). — **2.** = *moldarber.* **-dauði** [-döy:ðɪ] m. Hungerdød: *deyja h.-dauða.* **-forði** [-ọ-for ðɪ] m. Middel til at stille Hunger. **-kvelja** [-kvɛl ja] vt. martre ved Hunger, udhungre. **-mál** [-r-mau:l] n. **a.** Madtid, naar man intet faar at spise: (Ordspr.) *tvö h. gera hið þriðja gráðugt* (SchMál.). — **b.** Hungerfornemmelse: *taka úr e-m h.*, stille ens Sult. **-morða** [-mor ða] a. indec. som dør af Sult: *verða h.*, dø af Sult.

hungursmál [huŋ goọsmau:l] n. = **hungurmál.**

hungur sótt [huŋ goọsouht] f. Hungersot, epidemiske Sygdomme i Følge med Hungersnød. **-strengdur** [-sdrɛiŋ doọ] a. slunken af Hunger. **-vaka** [-r-va:ga, -va:ka] f. som opvækker Hunger; Titel paa et bekendt Skrift i den isl. Litteratur, omhandlende de förste isl. Biskoppers Levned.

húnhveli (-is, pl. ds.) [huŋ χwe lɪ, -kve lɪ] n. (zool.) Hunhval.

húni (-a, -ar) [hu:nɪ] m. *[illegible]* **hunn** 2.

1. **hún n (-s, -ar)** [hud v, hun s, hu:naọ] m. **1. a.** *(á siglu)* Top, Mastetop: *hafa fána við hún*, føre et Flag; **þröstur húna*, Skib (JÁGát. I. 62). — **b.** *[illegible]* — **c.** Taarnspir: *húnar glóðu Hafnar* (MJ. V. 78). — †**2.** indvendig Benbeklædning af en Trisse i en Mastetop (ÁM. 226a, 8vo). — **3. a.** *(handfang)* Knap (paa Enden af en Stok el. desl.); *(snerill)* Dörgreb, Haandgreb. — **b.** *(á orfi)* = *bónakarl.*

2. **hún n (-s, -ar)** [hud v, hun s, hu:naọ] m. **1. a.** Björneunge. — **b.** *í hún og ham*, tvivlraadig (ASkaft.). — **2.** *(strákhnokki)* Pog (Vf.). — †**3.** Hovedbrik i *hnefatafl.*

hunska (a) [hʏn sga] v. **1.** vt. hundse: *sumir hafa hundskað hann* (Gj. '11, 32). — **2.** refl.: *hunskast*, luske af som en vaad Hund, pakke sig, skrubbe af, humme sig: *í stað þess að hunzkast til Ameriku, eins og verzlunarstjörinn hafði vonað* (GGunnStr. 167); *hunskast til að gera e-ð*, göre n-t surmulende og trægt; *hunskast við,* vise en sur Mine, surmule.

hunskur [hʏn sgoọ] a. hundsk.

húnskur [hun sgoọ] a. hunnisk.

húnstöng [hun sdöyŋk] f. (naut.) Bramstang.

Húnvetningur (-s, -ar) [hun vehdnɪŋgoọ] m. Mand fra *Húnavatnssýsla.*

húottur [...] *[illegible]* **hufottur.**

Huppa (-u, -ur) [hʏhba] f. npr. Navn paa en Ko med hvid Slagside.

'huppa hrestur [hʏhbahrɛs doọ] a. sværlændet: *krikagild og huppahresst* (BóluHj. 194). **-þykkur** [-þɪhgoọ] a. sværlændet.

huppottur *[illegible]* Far.

hupprif [hʏhbrɪ v] npl. de uægte Ribben.

huppur (-s, -ar) [hʏhboọ, hʏhps, hʏf s] m. Slagside (is. paa Kreaturer); Slag (paa slagtede Kreaturer).

hurð (-ar, -ir) [...] f. **I.** Dør *[illegible]* (Dørvingen), Dørflage, Dörflöj: *láta aftur hurðina*, lukke Dören; *ljúka upp hurðinni*, aabne Dören; (Talem.) *það er seint til hurðar gengið*, det tager Tid at aabne Dören (om en, der gaar langsomt og trevent til Værks); *taka hurðina af hjörunum*, tage Dören af Hængslerne. — **II.** i særl. Udtr.: *þar skall h. nærri hælum*, der var han nær bleven ramt, han slap med Nød og næppe; *það skall h. nærri hælum* (det var lige paa Nippet) *að það* (ɔ: *frumvarpið*) *félli hér í deildinni* (Alþ. '11, B. II. 429); *seilast um h. til loku(nnar)*, gaa over Aaen efter Vand; *bera e-ð á hurðir*, have i Overflod, have tilovers: *ætli hann hafi það á hurðir borið fremur en jeg*; — *heita á hurðir Flosa*, søge Hjælp hos en, is. hos en, som man först henvender sig til i yderste Nød; (Ordspr.) *[illegible]* hvor meget vi end kævles (om n-t, som ikke bliver anderledes, hvor meget man end strides derom).

hurðar ás [...] m. = Dørtræ *[illegible]* sig en Ting, man ikke er i Stand til at udføre. **-bak** [-ba:k] n. **1.** Bagsiden af en Dör: *að hurðarbaki*, bag Dören: *standa að hurðarbaki.* — **2.** som npr. Gaardnavn. **-dráttur** [-drauhdoọ] m. (metr.) ogs. kaldet *skothending*, Metrum med en Mængde Afarter; Grundformen *(h. óbreyttur)* er en trelinjet Strofe, uden Enderim, 1. Linje best. af 3 trokæiske Dipodier, 2. og 3. af to; som sædvanl. kan Trokæerne oploses til Daktyler el. Anapæster. Ekspl.:

Verð eg nú að breyta um brag og bregða af lagi, sem mér þykir um söguna skipta, sólna taka dyggða vegir (gl. hattalykill, cit. af HSig. 160). **-flaga** [-ϱ-fla:qa] f. Dörplade. **-flak** [-fla:k] n., **-flaki** [-fla:ɡ̊ɪ, -fla:ʞɪ] m. Brudstykke af en Dör, ubrugelig Dör. **-hald** [-(h)al·t] n. Dörgreb (GFrÁtt. 8). **-hringur** [-a-hϱiŋ·gøϱ] m. Dorring. **-húnn** [-ϱ-(h)ud·v] m. Dörgreb. **-járn** [-r-jaud·v, -jaur·dv] n. Dörhængsel. **-klofi** [-ϱ-klo:vɪ] m. Döraabning. **-krókur** [-krou:gøϱ, krou:k-] m. Dörstabel, Stabel. **-lóð** [-r-lou:ð] n. Dorlod. **-lok** [-lo:k] npl. en Dörs Lukkemaade: *jeg hugsaði, að jeg mundi vera farinn að þekkja hurðarlokin hjerna,* jeg troede jeg var huskendt her. **-loka** [-lo:ga, -lo:ka] f. Dörskodde. **-löm** [-lö:*m*] f. Dörhængsel. **-oki** [-o:ɡ̊ɪ, -o:ʞɪ] m. Dörrevle. **-sig** [-ϱ-sɪ:*q*] n. Dorvægt (JsJs.). **-speldi** [-sbɛl·dɪ] n. Dörfylding, Dörspejl. **-spengur** [-sbɛiŋ·gøϱ] fpl. Dörbeslag. **-vængur** [-r-vaiŋ·gøϱ] m. Dörflöj.

hurðaskellir [hʏr·ðasɡ̊ɛd·lɪϱ] mpl. Dorsmælden.

hurðspeldi [hʏr·þsbɛldɪ] n. = **hurðarspeldi.**

hurfum [hʏr·vøm] 1. p. pl. imp. ind. af **hverfa.**

hurr [hʏr·] n. Knirken (is. paa Sne el. frossen Jord).

hurra (a) [hʏr:a] vi. **1.** *(fara marrandi)* gaa knirkende, is. over Sne el. frossen Jord; — *(vera háværr)* stoje, larme. — **2.** *(þjóta)* fare hurtig af Sted, hurre, rutsche. — **3.** *hvað sem hurrar,* hvad der end sker (Árn.).

1\. **húrra (a)** [hur:a] vi. **1.** raabe Hurra, hurrae: *h. fyrir e-m,* raabe Hurra for en. — **2.** = *hurra: jeg húrraði* (rutschede) *niður alla brekkuna; h. á stað* (Rvk., Vf.).

2\. **húrra** [hur·a:] interj. Hurra!

hurrun (-ar) [hʏr:øn] f. **1.** *(hávaði, háreysti)* Larm, Stöj. — **2.** *(ofsahraði)* vældig Fart.

hurta (a) [hʏϱ·da] v. (jfr. e. hurt) **1.** vi. *(= finna til)* føle (Vf.). — **2.** vt. *h. e-n* el. *h. e-n til,* ryste en, tage en i Nakken.

hús (-s, pl. ds.) [hu:s] n. **I. 1. a.** Hus: *fara inn í h.,* gaa ind i Huset; *h. af (frá, úr) húsi,* fra Hus til Hus, fra Dör til Dör; *það er varla fært milli húsa,* det er næppe muligt at komme uden for en Dör. — **b.** *(herbergi)* Værelse, Kammer: *inn af baðstofu var afþiljað h., og þar sváfu hjónin.* — **2.** *(ætt, fjölskylda)* Hus, Familie: *jeg og mitt h. munum drotni þjóna.* — **3.** is. i pl. *(heimili)* Hus, Hjem: *í mínum húsum,* i mit Hus, her i Huset; *koma e-m (sjer) út úr húsi (húsum),* bringe en (sig selv) i Miskredit: *En þetta ferðalag kom honum alveg út úr húsonum prestsins* (bragte ham helt i Miskredit hos Præsten) (ÞGjD. 35). — **II.** pl. **1.** *(bær)* Gruppe af Huse, som danner den isl. Gaard; man skelner mellem *bæjar-h. (heimah.),* Stuehuset og dertil hørende Bygninger, og *útihús,* Faarestaldene: *hlaupa upp á húsin og guða á gluggann,* klatre op paa Stuehusets Tag og hilse med et »Guds Fred« *(hjer sje guð)* gennem Loftsvinduet (sædv. i ældre Tid for en rejsende, der vækker op); *taka h. á e-m,* [1]) overfalde en i ens Hjem; [2]) bryde ind i et Hus el. Lejlighed uden Ejerens el. Beboernes Tilladelse: *þeir Konráð og Brynjúlfur vildu taka h., og varð það að þeir hrundu upp bæjarhurðinni* (GKonÆf. 85); *beiðast húsa,* anmode om Husly; *vera til húsa (hjá e-m),* opholde sig (hos en). — **2.** spec. *(fjenaðarhús)* Faarestalde. — **III.** = *hýsi,* Foderal, Hylster, som sidste Sammensætningsled: *deshús, nálhús* osv.; i pl.: *gleraugnahús.*

1\. **húsa (a)** [hu:sa] vt. og vi. **1.** opføre et Hus el. Huse: *h. bæ,* opføre de nødvendige Bygninger paa en Gaard (is. fra ny af); *h. sér upp hvelfíngar* (JÞorl. I. 66); *vel húsaður bær,* Gaard med gode, solide Bygninger; (Ordspr.) *hver hann húsar við götu hefur margan gest og meistara,* hvem der bygger ved Alfarvej faar mangen en Gæst og Mester. — **2.** *(hýsa)* give en Husly. — **3.** sætte i Stald (Vf.). — **4.** *h. yfir e-u,* holde n-t skjult, dølge n-t: *Kann eg ei nema erindið eitt, | ekki dyl eg þess meingi. | Hvað skal mér að h. yfir þessu leingi* (ÓDavVik. 239). — **5.** = 2. *húsa.*

2\. **húsa (ti)** [hu:sa] vi. og v. impers.: *húsir undir e-ð,* n-t skydes saaledes op, ligger saaledes, at det danner ligesom et Hus, Tag over et tomt Rum; *e-ð húsir frá e-u,* n-t poser ud fra n-t: *treyjan húsir frá bakinu.*

húsa bak [hu:saba:k] n. Bagsiden af en Bygning: *á húsabaki,* bagved Husene; *að húsabaki,* ds. **-bót** [-bou:t] f. Forbedring af et Hus; — pl. *húsabætur: húsabætur ... gjörðar ... á skólasetrinu* (Stj. '03, B. 177). **-brall** [-brad·λ] n., **-brask** [-bras·k] n. Byggespekulation, Ejendomsspekulation; Byggesvindel. **-braskari** [-bras·garɪ] m. Ejendomsspekulant, Byggespekulant. **-bær** [-bai:r] m. Beboelseshus(e) paa en Gaard. **-fjalaköttur** [-fja:laköhdøϱ] m. daarlig opført Træhus (Alþ. '11, B. II. 1153).

†**húsagaól** [hu:saqaou:*l*] f. »Hustugtrem«, til Tugtelse af uartige Börn (Nl.).

húsagarður [hu:sagar·ðøϱ] m. **1.** Gærde omkring Stuehusene *(bæjarhús, heimahús): Á öllum bæjum var svo kallaður h., hlaðinn upp alt í kring svo hann væri gripheldur; einhversstaðar var þó á honum hlið eða sund, er teyma mátti hest í gegnum. ... Í þessum húsagarði stóðu svo hin algengu bæjarhús* (Logb. '11, Julen.); *1893, voru þar enn húsagarðar á allmörgum bæjum* (ÞThFerð. III. 142). **2.** indhegnet (ophöjet) Plads bag Gaardens Stuehuse.

húsagatilskipun [hu:saqatɪl·sɡ̊ɪbøn, -sɡ̊ɪpon] f. Forordning om Hustugt af 3. Juni 1746.

húsagerð [hu:saɡ̊ɛr·ð] f. Opførelse af Huse el. Bygninger.

húsagerðar fjelag [hu:saɡ̊ɛrðaϱfjɛ:laq] n. Byggeselskab. **-list** [-r-lɪs·t] f. Bygningskunst. **-meistari** [-mɛis·darɪ] m. Bygmester, Arkitekt.

húsagi [hu:sai·jɪ] m. Hustugt.

húsa gólf [hu:sagou·l·v] n. Stuegulv (BHAt. 42). †**-gras** [-gra:s] n. Græsset paa Tagene af Gaardens Huse. **-hróf** [-hϱou:*v*] n. daarlig bygget Hytte, faldefærdige Bygninger. **-kynnaleysi (-is)** [-ʞɪn·alɛi:sɪ] n. Mangel paa Husrum, for lille Lejlighed. **-kynni** [-ʞɪn:ɪ] npl. Hus; Hjem, Bolig (m. H. t. Plads og Indretning); Lejlighed; Husrum: *í mínum húsakynnum,* i mit Hus; *þar voru stór og falleg h.,* der var rigeligt Husrum og Huset var smukt indrettet; *það er ómögulegt að halda veislu þar, húsakynnin eru ekki til þess* (Husrummet, Pladsen tillader det ikke). **-kostur** [-kos·doϱ] m. **1.** Mulighed til at faa Hus el. Lejlighed: *í Reykjavík er nú lítill h.* — **2.** (jfr. *kvenkostur)* Hus el. Lejlighed m. H. t. Bekvemmelighed: *þetta er góður h. að mörgu leyti, en þó þykir mjer nokkuð sólarlítið.* **-kot** [-ko:t] n. lille Hus, Hytte. **-laus** [-löy:s] a. uden Bygninger. **-leiga** [-lɛi:qa] f. Husleje. **-leigulög** [-lɛi·qolö:*q*] npl. Huslejelov. **-leigunefnd** [-lɛi·qonɛm·t] f. Bolignævn. **-listi** [-lɪs·dɪ] m. Beklædningsliste. **-meistari** [-mɛis·darɪ] m. Bygmester, Arkitekt. **-myndir** [-mɪn·dɪϱ] fpl. se **húsmynd.**

húsan (-ar, -ir) [hu:san] f. = **húsun.**

húsa pappi [hu:sapahbɪ] m. Tagpap. **-puntur** [-pʏv·døϱ, -pʏn·t-] m. (bot.) almindeligt Kvik(græs), Sene(r) (agropyrum repens).

húsari (-a, -ar) [hu:sarɪ] m. Husar.

húsa rof [hus:aro:*v*] n. Nedriven af et Hus. **-saumur** [-söy:møϱ] m. Söm til Huse. **-skattur** [-sgahdøϱ] m. Bygningsafgift. **-skipan** [-sɡ̊ɪ:ban, -sɡ̊ɪ:pan] f., **-skipun** [-sɡ̊ɪ:bøn, -sɡ̊ɪ:pon] f. Husenes el. Værelsernes Indretning el. Beliggenhed i Forhold til hinanden. **-skjól** [-sɡ̊ou:*l*] n. Husly. **-skrokkar** [-sgrohgaϱ] mpl. se **hússkrokkur.** **-skúm** [-sgu:*m*] n. Spindelvæv (i et Værelse). **-smíð(i)** [-smi:ð, -smi:ð(ɪ)] f. (og n.) Husbygning. **-smiður** [-smɪ:ðøϱ] m. Bygmester. **-snotra** [-sno:dra, -sno:tra] f. **1.** *(sópur)* Fejekost. — †**2.** *(útskorið gaflskraut)* udskaaren Gavlprydelse. — ***3.** *(köttur)* Kat (BH.). **-staður** [-sda:ðøϱ] m. Sted, Plads til et Hus el. Huse. **-stafir** [-sda:vɪϱ] mpl. Stolper i et Hus. **-sund** [-sʏn·t] n. Smoge mellem Huse (paa en Gaard). **-timbur** [-tɪm·boϱ] n. Hustømmer. **-tóttir** [-tou·hdɪϱ] fpl. Ruiner af Huse; ogs. som Gaardnavn. **-torf** [-tor·*v*] n. Grönsvær til at tække Huse med. **-tróð** [-trou:*ð*] n. Lyng, Ris o. lign. mellem Taglægterne som Underlag under Græstörvdækket.

húsauki [hu:söy·ɡ̊ɪ, -öy·ʞɪ] m. Udbygning.

húsa vegur [hu:savɛ:qøϱ] m. Stykke Vej mellem en Gaards *heimahús, bæjarhús* og Faarestaldene *(útihús, fjárhús): varla var húsaveg að flytja þangað frá Langamýri* (GKonÆf. 140). **-viður** [-vɪ:ðøϱ] m. Bygningstømmer. **-vík** [-vi:k] f. npr. Handelsplads paa Nordlandet ved *Skjálfandi.* **-vist** [-vɪs·t] f. Ophold i et Hus. **-þyrping** [-þɪϱ·biŋk] f. Bygningskompleks (Stj. '05, A. 174); *(mörg hús saman)* en Klynge Huse. **-þrif** [-þrɪ:*v*] npl. Renlighed i et Hus el. Huse (JSVb. 36).

hús biti [hu:sbɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. Traktement til dem, der muger Faarestalden (JÁÞj. II. 580). **-blas** [-bla·s] n. Husblas.

húsbónda hollur [hus·bou·ndahod·loϱ] a. **a.** tro imod sin Herre, trofast, tro (om Tyende), som ser paa Herskabets Fordel: *trúr og h.* (BrjÞf. 100). — **b.** spec. om en *baukur* (2.) med snæver Aabning. **-hollusta** [-hod·løsda] f. Troskab mod sit Herskab. **-laus** [-löy:s] a. herreløs. **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m. Herrens, Husfaderens Ret over Tyendet. **-vandur** [-van·døϱ] a. kræsen m. H. t. Valget af sin Herre: (Ordspr.) *ekki er auðurinn (peningurinn) h.* (GJ.).

hús bóndi [hus·bou·ndɪ, hu:s-] m. **1.** Husbond, Husfader, Herre; — pl. *húsbændur,* Herskab, Husbond og Madmoder, Herre og Frue; *er húsbóndinn heima?* er Herren hjemme? (Ordspr.) *húsbóndinn gerir garðinn frægan* (GJ.), Husbonden giver Gaarden dens Ry. — †**2.** *(eiginmaður)* Ægtemand, Mand. **-bóndlega** [-bou·ndlɛ·qa] adv. paa en Husbonds el. Værts Vis. **-bót** [hu:sbou·t] f. Reparation af Huse. **-bragur** [-bra·qøϱ] m. Tonen i et Hus. **-brandar** [-brandaϱ] mpl. = *brandar,* se 2. **brandur** 4. **-brenna** [-brɛn·a] f. Ildspaasættelse; Brand. **-brot** [-bro·t] n. Indbrud. **-brotsþjófur** [-bro(t)sþjou:vøϱ] m. Indbrudstyv. **-brunalið** [-brʏnalɪ:ð] n. Brandkorps. **-bruni** [-brʏ·nɪ] m. Brand, Ildløs i et Hus; Nedbrænden af et Hus. **-bröndur** [-bröndoϱ] fpl. (Vf.) = **húsbrandar.** **-búnaður** [-bu·naðoϱ] m. Inventar, Indbo, Møbler, Bohave. **-bust** [-bʏst] f. Gavlspids paa en Bygning. **-daunn** [-döydv] m. Luften inde i Stuerne. **-dyr** [-dɪ·r] fpl. Yderdör paa et Hus. **-dýr** [-di·r] n. Husdyr. **-dýrafræði** [-dirafrai:ðɪ] f. indec. Husdyrlære. **-dordingull** [-dordiŋgodλ] m. Husedderkop. **-drottinn** [-drohdɪn] m. Husherre; Vært. **-eigandi** [-ɛi·qandɪ] m. Husejer. **-eign** [-ɛigv] f. **1.** Besiddelse af et Hus, (Bygning som) Ejendom: *mjer lætur ekki h., jeg kann ekki við þetta sífelda arg í leigjendunum.* — **2.** Husejendom, Ejendom: *húseignir hækka í verði.* **-endi** [-ɛndɪ] m. Husgavl. **-faðir** [-fa·ðɪϱ] m. Husfader, Familiefader. **-fastur** [-fasdoϱ] a. som har et fast Hjem. **-fyllir** [-fɪdlɪϱ] m. fuldt Hus (af fremmede el. Tilhørere). **-fje** [-fjɛ·] n. Faar, som bliver fodret i Staldene om Vinteren (Sch.). **-fjelagslíf** [-fjɛlaχslɪ:*v*] n. det huslige Liv. **-fluga** [-flʏ·qa] f. Husflue (musca domestica). **-fólk** [-fou·λk, -fou·lk] n. **1.** *(heimilismenn)* Husfolk. — **2.** *(fólk í húsmensku)* Indsiddere. **-forsjá** [-foϱsjau] f. huslig Økonomi: *h., sem konum er líka nauðsynlegt að læra* (Alþ. '11, B. II. 1914). **-freyja** [-frɛi·ja] f. **1.** Husets Frue: *bóndinn og húsfreyjan á heimilinu,* Herren og Fruen i Huset. — **2.** *(eiginkona)* Hustru. **-freyjulegur** [-frɛijølɛ:qoϱ] a. lignende en Frue el. Matrone, som en Husfrue at se til. **-freyjuþusur** [-frɛijoþʏ:søϱ] fpl. Gardinpræken. **-friður** [-frɪ·ðoϱ] m. Husfred. **-frú** [-fru·] f. Frue; som Udskrift paa Breve: *Húsfrú N. N.,* Fru N. N. **-gafl** [-gabλ] m. Husgavl. **-gagn** [-gagv] n. se **húsgögn.**

húsgagna fóður [hu:sgagnafou:ðøϱ] n. Møbelbetræk. **-smiðja** [-smɪð·ja] f. Møbelfabrik. **-smiður** [-smɪ:ðøϱ] m. Møbelsnedker.

húsgangs dramb [hu:sgauŋgsdram·p] n. Stodderhovmod. **-fit** [-fɪ:t] f. Opslagning med enkelt Traad, jfr. *silfurfit.* **-háttur** [-(h)auhdøϱ] m. Stoddermaner. **-herra** [-(h)ɛr:a] m. storsnudet Betler (BH.). **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. tiggeragtig. **-leikur** [-lɛi:goϱ, -lɛi:k-] m. = **beiningaleikur.** **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Betler. **-matur** [-ma:døϱ, -ma:t-] m.: *hann er h.,* han er en Stodder. **-órar** [-ou:raϱ] mpl. Betlervandring. **-rim** [-rɪ:*m*] f. = **húsgangsþröm.** **-seðill** [-ŋ-sɛ:ðɪdλ] m. (i tidligere Tider) skriftlig Tilladelse til at søge sit Underhold ved Betlen: *Hreppstjórar meiga öldúngis ekki géfa út húsgángsseðla* (LFR. XIII. 157). **-umferð** [-s-ʏm·fɛrð] f. den förste Omgang,

naar en Strömpe strikkes (BreiðđÐ.). **-þótti** [-þo·hdɪ] m. Prakkerstolthed. **-þröm** [-þro:m] f. Tærskelen til fuldstændig Forarmelse: *ganga á húsgangsþröminni*, være lige ved at komme til Betlerstaven (ThTh. 43).

hús gangur [hu:sgauŋgoϱ] m. **1.** *(vergangur)* Tiggeri, Betleri: *koma e-m út á húsganginn*, bringe en til Betlerstaven; *milli húsgangs og bjargálna*, hverken fattig eller rig: *þessi dýr ... eru öll svo að kalla „milli húsgangs og bjargálna“ : bunaði vorum* (JSVb. 78). [illegible] overf. t. [illegible] om Helbredet: *heilsa mín er svona milli húsgangs og bjargálna*. — **2.** *([illegible],* *beiningamaður, stafkarl)* Tigger. — **3.** *(alkunn vísa)* populært Epigram, Strofe, som gaar i Folkemunde. **-garður** [-garðoϱ] m. Gaard, Gaardsplads. **-gerð** [-ɟerð] f. Opførelse af Huse.

húsgerðar list [hu:sɟerðarlɪs·t] f. Arkitektur. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. **1.** *(maður, sem fæst við húsasmíðar)* Bygningsmand, Arbejder i Bygningsfagene. — **2.** *(húsameistari)* Arkitekt, Bygmester. **-meistari** [-meis·darɪ] m. = **húsameistari.** ° **-veisla** [-veis·la] f. Rejsegilde.

hús goð [hu:sgo·ð] n. Husgud. ° **-gólf** [-goᵘlv] n. Etage. **-grið** [-grɪ·ð] npl. Husfred. **-grind** [-grɪnt] f. Bindings- og Spærreværket i en Bygning, Rejseværk: *gera h.*, afbinde et Hus. ° **-grindarnafar** [-grɪndarna:vaϱ] m. Vindingsbor. **-guð** [-gvʏ·ð] m. Husgud; — pl. *-guðir*, Husguder, Penater. **-gögn** [-gögv] npl. Bohave, Møbler; — sing. *húsgagn*, (sj.) et Stykke Møbel, is. Kammerpotte: *ónefnanlegt, en mjög nauðsynlegt húsgagn, sem enginn an getur* [illegible] **-göngull** [-göyŋgodʎ] a. som aflægger Besøg mange Steder. **-hagi** [-(h)ai·jɪ] m. Græsgang nær Gaarden (LFR. VIII. 228). **-heigull** [-(h)ɛi·qodʎ] m. Græs som vokser ind ad et Vindue, el. ned igennem et Tag (JÁÞj. II. 548). **-herra** [-(h)ɛr·a] m. = **húsráðandi. -hjallur** [-ȷ̊adloϱ] m. skrøbeligt Hus (Udhus) (Klp. IV. 53). **-hróf** [-(h)ϱoᵘ·v] n. skrøbelig, faldefærdig Bygning, ·Kasse·, Skrammel. **-hæfur** [-(h)ai·voϱ] a. som taales blandt Mennesker: (Ordspr.) *vera hvorki h. né kirkjugræfur.* **-hættir** [-(h)aihdɪϱ] mpl. Husorden, Skik og Brug i et Hus. **-ilmur** [-ɪlmoϱ] m. Vellugt i Stuerne (EÓlLach. 113).

husk [hʏs·k] n. og interj. hvislende Lyd i Udraab til Faar, naar man vil jage dem bort (ÓDav.).

huska [hʏs·ga] vt. med dat. skræmme (jage bort el. drive fremad) med en hvislende Lyd (·husk·): *og huskaði fénu á undan sér* (SNordFÁ. 147).

húskalegur [hus·galɛ·qoϱ] a. smaalig og gnieragtig, karrig.

húskarl [hu:ska(r)dʎ] m. **1.** *(vinnumaður)* Karl. — **2.** Huskarl, Tjæner, i ældre Tid spec. om dem, der stod i en Konges el. Stormands Tjæneste: *húskarlar konungs.*

húska sál [hus·ga[illegible]] [illegible] **-skapur** [illegible] -sga·p-] m. Gnieragtighed.

húski (-a, -ar) [hus·ɟɪ] m. smaalig Gnier: (Ordspr.) *oft er húskinn heima full* (GJ.), ofte er Gnier gal i Hjemmet.

hús kytja [illegible] **-kytra** [illegible] **1.** [illegible] Hytte. — **2.** [illegible] Kammer [illegible] *anum í húskytjunni minni* (GFrÓl. 38). **-kona** [-ko·na] f. **1.** *(kona í húsmensku)* Indsidderske. — **2.** Kvinde, som hører til Huset. — **3.** *(húsmóðir)* Husmoder. **-kónguló** [-koᵘŋgoloᵘ] f. = **húsdordingull. -korn** [-ko(r)dv] n. lille Hus. **-kostur** [-kosdoϱ] m. Huslejlighed, jfr. *húsakostur.* **-kross** [-kros] m. Huskors. **-kveðja** [-kvɛðja] f. Ligtale, holdt i den afdødes Hjem. **-kær** [-ȷ̊ai·r] a. (om Kreaturer) som søger til Stalden, holder sig til Stalden: *h. hestur.*

†husl [hʏs·ʎ] n., **†húsl** [hus·ʎ] n. Kristi Legeme, Corpus Domini.

husla (a) [hʏs·la] vt. **1.** meddele Alterens Sakramente (is. til en syg) (i denne Bet. dog ret sjældent siden Reformationens Indførelse): *husla ður á Góu-þræli* (MJ. III. 248). — *2. begrave: *Þegar mitt er huslað hold* (GFrÚh. 238).

hús lag [hu:sla·q] n. Bygningsform. **-laukur** [-löy·goϱ, -löy·k-] m. (bot.) Husløg (sempervivum tectorum, L.). **-laus** [-löys] a. **1.** *(húsalaus)* uden Hus, uden Bygninger: *h. bær.* — **2.** uden Tag over Hovedet: *Ærin allteins h. á klakanum* (LFR. V. 188). **-leiga** [-lɛi·qa] f. Husleje. **-leit** [-lei·t] f. Husundersøgelse. **-lengja** [-lɛiŋɟa] f. Huslænge. **-lestrarbók** [-lesdrarboᵘ:k] f. Huspostil. **-lestur** [-lɛsdoϱ] m. Husandagt. ° **-lyfting** [-lɪfdiŋk] f. Etage. **-listarlegur** [-lɪsdarlɛ:qoϱ] a. arkitektonisk. **-lóð** [-loᵘ·ð] f. Byggegrund, Byggeplads. **-loft** [-loft] n. Etage. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] af Husholdningen, en til Huset hørende Mand. **-meiðsli** [-meiðslɪ] npl. Skade, foraarsaget ved for lav Döraabning. **-menska** [-mɛnsga] f. **1.** en Indsidders Stilling; *vera í húsmensku*, være Indsidder. — **2.** *(húsmaður 1.)* Husmand: *Séra Sveinn vék húsmennskunum af staðnum um vorið* (GFrE. 77). **-menskubjálfi** [-mɛnsgobjaul·vɪ] m. sølle Indsidder: [illegible] **-mynd** [illegible] f. (pl. *húsamyndir*) **1.** *(mynd af húsi)* Afbildning af Huse. — **2.** *(hreysi)* elendig Hytte. **-móðir** [-moᵘ·ðɪϱ, hus·-] f. **a.** Husmoder; — i Tyendets Tiltale til Husmoderen bruges paa Landet ofte: *h. góð: hvað á jeg að gera, h. góð?* hvad ønsker Fruen? — **b.** Værtinde (i Selskab); *h. á spítala*, Oldfrue paa et Hospital. **-móðurlegur** [-moᵘðørlɛ:qoϱ] a. (om en ung Pige) husmoderlig. **-mús** [hu:smu·s] f. (zool.) Husmus (mus musculus). **-mænir** [-mai·nɪϱ] m. Mønning, Tagmønning. **-nauðsynjar** [-nöyðsɪnjaϱ] fpl. Fornødenheder til Husholdningen. **-næði** [-nai·ðɪ] n. Husly, Lejlighed, Bolig, Logis. **-næðisekla** [-naiðɪsɛhgla] f. Bolignød. **-næðislaus** [-naiðɪslöy:s] a. husvild. **-ráðandi (-a, -endur)** [-rau:ðandɪ, -ɛndoϱ] m. **1.** Husets H[illegible] *unum*; — *húsráðendur*, Vært og Værtinde, Husets Herre og Frue. — **2.** en som fører Hus, Familiefader: *allir húsráðendur ganga fyrir einhleypum mönnum við úthlutun dýrtíðarkolanna.* — **3.** Brugshaver af et Hus: *gjald þetta skal leggjast á húsráðendur, hvort sem þeir eru eigendur eða leiguliðar* (Stj. '78, A. 2). **-rið** [-rɪ·ð] n. **1.** *(stigi við húsdyr)* Trappe (op til et Hus). — **2.** Rystelse af Huse (ved Jordskælv): *„Var eldur í Trölladyngjum, h. og manndauði“* (Isl. Ann. cit. i ÞThFerð. I. 185). **-rif** [-rɪ·v] n. Nedrivning af et Hus el. Huse: *Húsrifs- og bjargliđ* (Stj. '08, B. 417). **-rifssveit** [-rɪfsvei:t] f. *(í slökkviliði)* Afdeling, hvis Opgave det er at nedrive Bygninger i Ildebrandstilfælde (Stj. '13, B. 136). **-rúm** [-ru·m] n. **1.** Lokale. — **2.** Husrum, Plads: *meðan h. leyfir.* **-skorða** [hu:sgorða] f. Stivebjælke. **-skrokkur** [-sgrohgoϱ] m. (pl. *húsaskrokkar)* ·Husskrog·, daarlig opført Hus, (nedsættende) Kasse: *húsaskrokkar í bæjum og kauptúnum landsins eru orðnir meira virði en landið sjálft* (Eimr. XVII. 116). **-snigill** [-sni·jɪdʎ] m. skalbærende Snegl. **-staðinn** [-sda·ðɪn] a. som har staaet i et Hus: *hússtaðið vatn* (jfr. Klp. III. 162). **-stjórn** [-sdjoᵘ(r)dv] f. Husholdning, Husbestyrelse. **-stjórnardeild** [-sdjoᵘ(r)dnardɛil·t] f. Husholdningsafdeling: *h. kvennaskólans.* **-stjórnarskóli** [-sdjoᵘ(r)dnaϱsgoᵘ:lɪ] m. Husholdningsskole. **-stæði** [-sdai·ðɪ] n. Byggegrund, Grund: *mæla út h.* (Stj. '03, B. 136). **-svalir** [-sva·lɪϱ] fpl. Altan, Svale. **-tafla** [hu:stabla] f. Hustavle: *eða (líkur) hústöflunni gömlu, sem prentuð var á Hólum* (JThMk. 186). **-tótt** [-toᵘht] f. (pl. *húsatóttir)* Husvægge uden Tag.

húsun (-ar) [hu:son] f. **1.** Opførelse af et Hus el. Bygning: *h. bæjarins*, Opførelse af Gaardens Bygninger. — **2.** *(hýsing)* Husly: *h. fjár, hesta*, Indsættelse af Faar el. Heste i Stald.

hús vanur [hu:sva·noϱ] a. **1.** (om Kreaturer) **a.** som er vant til at blive fodret og opholde sig i Stalden om Vinteren (LFR. VI. 88). — **b.** tam (mods. *viltur)* (Odds. I. 2, 132 og II. 1, 98). — ?**2.** husvant: *húsvön stúlka óskast í vist* (Rvk). **-varðargoð** [-varðargo:ð] n. Hjemmets værnende Gud. **-veggur** [-vɛg·oϱ] m. Væg paa et Hus. **-verð** [-vɛrð] n. Prisen paa (el. for) et Hus. **-víkingur** [-vi·ɟiŋgoϱ, -vi·ȷ̊-] m. Indbygger i *Húsavík.* **-víkskur** [-visgoϱ] a. fra *Húsavík.* **-villingur** [-vɪdliŋgoϱ, -iŋs] m. et husvildt Menneske. **-viltur** [-vɪʎdoϱ] a. husvild. **-virðingabók** [-vɪrðiŋgaboᵘ:k] f. Vurderingsprotokol. **-vist** [-vɪst] f. Staldophold: *það er lítill búhnykkur, að koma hestum á húsvistina strax á haustin* (ÞGjD. 3). **-vitja (a)** [-vɪ·dja, -vɪ·tja] vi. aflægge Husbesøg. **-vitjun** [-vɪ·djon, -vɪ·tjon] f. [illegible] **-vörður** [-vörðoϱ] m. Bevogter af et Hus. **-þak** [-þa·k] n., **-þekja** [-þɛ·ɟa, -þɛ·ȷ̊a] f. Hustag. **-þing** [-þiŋk] n. Husting; *(ráðstefna fjölskyldu)* Familieraad. **-þjófur** [-þjoᵘ·voϱ] m. **1.** *(þjófur á heimili)* Hustyv. — †**2.** *(innbrotsþjófur)* Indbrudstyv. **-þröng** [-þröyŋk] f. Pladsmangel i et Hus. **-önd** [-önt] f. (zool.) islandsk Hvinand (clangula islandica).

huttututtu [hʏhdøtʏhdø] interj. Udraab for at udtrykke Tændernes Klapren af Kulde.

hvá (ði) [χwau:, kvau:] vi. sige *hvað (ha)*, naar man ikke hører, hvad der bliver sagt: (Ordspr.) *oft hváir heimskur maður og heyrir þó* (GJ.), ofte siger den dumme: Hvad? selvom han hører.

hvað [illegible]

A. pron. inter. h v a d (i direkte og indirekte Spörgsmaal): **1.** *h. heitir* [illegible] (JÁÞj. I. 162). — **2. a.** *(hvaða)* hvad for en, hvilken: *h. er þetta?* hvad er dette? hvad er det for n-t?; *h. er þetta!* hvad er der (kan du ikke lade mig være i Fred). — †**b.** med gen.: *h. manna*, hvad for Mennesker. — †**c.** med dat.: *h. manni*, hvad for en Mand. — **3.** hvad, hvorledes, hvor, hvorfor (i Spörgsmaal udtrykkende Overraskelse el. Indignation, el. ventende et benægtende Svar): *h.!* hvad! hvadbehager!; *h. ert þú að gera hjerna?* hvad vil du her?; *h. vilt þú með byssu, sem ekki kant að skjóta?* — *h. get jeg vitað um það?* hvor kan jeg vide n-t om det? — **4. a.** *(hve, hvernig)* hvor, hvorledes: *hann frjetti nú, hvað málunum leið* (hvorledes Sagerne stod); *eigum við ekki að sjá, h. gengur með vinnuna?* — **b.** i Udraab: hvor!: *(en) h. þú ert ljótur!* hvor du er hæslig. — **5.** kausalt: hvorfor?: *h. ertu að spyrja mig um það?* hvorfor spörger du mig om det?; *h. um það*, (egl. hvorfor tale om det?) men hvorom alting er, men lad det nu være, som det er, men alligevel; *en h. um það* (mais, enfin), *lítið er betra en ekki neitt* (Alþ. '11, B. II. 56); *en h. sem um það er*, men hvordan det saa forholder sig.

B. pron. indef.: e n h v e r: **1.** med den relative Partikel *sem: h. sem*, hvad som helst: *hann er vandvirkur, h. sem hann gerir;* — *h. sem það kostar*, hvad det end koster, hvor meget det end koster; *h. sem er*, hvad det end er; *h. snauður sem hann er*, om han er aldrig saa fattig; *h. svo sem*, hvad saa ... end. — **2.** med pron. poss. *sinn: h. í sínu lagi*, hvert for sig, Stykke for Stykke; *h. bíður sinnar stundar*, alting til sin Tid. — **3.** i Udtr. bet. Rækkefølge el. Gentagelse; *h. af öðru*, det ene efter det andet (i Rækkefølge); *h. á h., h. ofan í h., h. ofan í annað*, ds.: *mér þykir mjög varhugavert að gera stórkostlegar byltingar í þessum efnum, h. ofan í h.* (Alþ. '11, B. 577); *h. eftir annað*, den ene Gang efter den anden, gentagne Gange, Gang paa Gang; *h. eftir*, ¹) (Vf.) = *h. eftir annað;* ²) = *jafnóðum: borga e-ð h. eftir*, betale n-t for hver Gang (Sl.); *h. af hverju*, snart, om lidt: *Að enda heimsins h. af hverju hlýtur líða* (GuðmEin. i Eimr. XIV. 192); *e-ð kemur h. og h. og hvaðanæva* (tæt paa hinanden og fra alle Retninger). — **4.** *h. eina*, et og alt, alting: *og þókt heldur hnýsinn um h. eina* (JÁÞj. I. 528); *Nú skal eg segja þér h. eina* (Od. 207). — **5.** med comp. og superl.: endnu mere, særlig; paa langt nær; *þeir, sem minnst kunna ... eru h. lakastir* (særlig daarlige) *í þessu efni* (JSVb. 59); *mér virðast flestir nýdánir menn eiga h. erfiðast* (have særlig vanskeligt) *með að birtast lifandi mönnum* (HermJDr. 161); *ef eg þar á móti þjáist af meiðslum ... þá eru draumar mínir h. vit-*

lausastir (særlig gale) (HeimJDr. 125), *Nu eru þeir menn, er þá voru mest á móti háskólanum, hvað óðastir* (netop de ivrigste) *að koma nafninu á hann* (Alþ. '11, B. II. 623); *á Þýskalandi hefur fornmálafræðin setið hvað fastast* (har ingen Steder været saa fast i Sadelen som i Tyskland) (Eimr. V. 9): *ekki h. síst*, ikke mindst; *h. best*, særlig vel; *mæður og konur kenna börnunum hvað best það, sem þjóðlegt er*, Mødre og Kvinder er Börnenes bedste Lærere i alt folkeligt.

hvaða [χwa:ða, kva:ða] pron. inter. indec. (opr. *hvað að*, jfr. *hvað)* hvad for en? hvad for nogen? hvilken?: *h. ólæti eru þetta?* hvad er det for nogen Spektakler? *h. maður er þetta?* hvad er det for en Mand? — i Udraab: *h. vitleysa!* sikken noget Vrövl! *h., h.!* ih dog!

hvaðan [χwa·ðan, kva:ðan] adv. inter. **I.** hvorfra; †hveden: *á h. er hann?* (el. *h. er hann á)*, (om Vinden), fra hvad Kant blæser Vinden? — **II.** indef.: *h. sem*, hvorfra end; *blessaðir peningarnir eru góðir, h. sem þeir koma, sagði karlinn; — h. af lengst*, endnu længere end nogen Sinde för: *róa þeir nú h. af leingst* (jfr. JÁÞj. I. 325). *hjeðan og h.*, alle Steds fra. **-æfa** [-n-ai:va] adv. allesteds fra, fra alle Sider, fra alle Kanter: *þeir flyktust að h.*

hvað eina [χwa:ðei·na, kva.ð-] **hvað eina,** se **hvað. -legleiki** [χwað·leqlei·ɡɪ, kvað·-, -lei·kɪ] m. Hvadhed (quidditas) (Skírn. '18, 271). **-vetna** [-vehdna] pron. indef. hvadsomhelst; — is. dat. *hvívetna* som adv.: *í hvívetna*, i alting, alle Vegne, overalt, i enhver Henseende.

hvaftur [χwaf·døϱ, kvaf·d-] m. (Hafst. 353) = **hvoftur.**

hvakka (a) [χwahga, kvahga] vi. **1.** kvække: *froskar nokkrir að h.* (And. I. 190). — **2.** skræmme bort: *h. frá túninu, h. við ánum* (Breiðd.).

hvala blástur [χwa:lablaus·døϱ, kva:la-] m. Hvalenes Pusten; overf. stærk Prusten. **-far** [-fa:r] n. Hvalfangst: *Aldrei verðum vér samt varir við í fornum ritum, að menn hafi gefið sig í h. eða voðufar á sama hátt og sumstaðar á síðari tímum er gjört* (JSVb. 129).

hval afurðir [χwa:la·vʏrðɪϱ, kva:l-] fpl. Hvalprodukter. **-ambur** [-amb-øϱ] n. Hvalrav, Spermacet *(= hvalsauki).*

hvalanám [χwa:lanau:*m*, kva:la-] n. Hvalfangst.

hvalari (-a, -ar) [χwa:larɪ, kva:l-] m. Hvalfanger.

hvala skeyti [χwa:lasɡei:dɪ, kva:la-, kva:lasɡei:tɪ] n. Harpun, Hvalspyd. **-skutlari** [-sgʏhdlarɪ] m. Harpunerer.

hval át [χwa:lau·t, kva:l-] n. Hvalkodspisen. **-áta** [-au·da, -au·ta] f. Hvalføde, Bardehvalens Føde (forskellige lavere Dyr).

hvala vaður [χwa:lava:ðøϱ, kva:la-] m. Hvalstime, Hvalflok: *var þá svo mikill h. af ýmsum tegundum, að bátar þorðu varla á sjó* (ÞThFerð. III. 343). **-þröng** [-þröyŋ·k] f. Hvalstime.

hval bein [χwal·bei·*n*, kval·-] n. Hvalben. **-beinamjöl** [-beinamjö:*l*] n. pulveriserede Hvalben. **-beinshögg** [-beins(h)ök·] n. Slag, givet med et Hvalben: *hengdi' eg garn á þuslur þrjár | og þrýsti að hvalbeinshöggum* (BóluHj. 228). **-blástur** [-blausdøϱ] m. **1.** en Hvals Pusten. — **2.** Hvalens Blæserör (BH.). **-blendinn** [-blendɪ*n*] a. hvalagtig: *h. fiskr* (LFR. XIII. 51). **-fang** [-fauŋk] n. Hvalfangst; — nu is. i pl.: *hvalföng*, Hvalkød osv., betragtet som Forraadsartikel. **-fangari** [-fauŋgarɪ] m. Hvalfanger. **-fiskaleikur** [-fɪsgalei:gøϱ, -lei:k-] m. = **stórfiskaleikur. -fiskur** [-fɪsgøϱ] m. = **hvalur. -fjara** [-fja·ra] f. **1.** Stranden, hvor Hvalen flenses og Kødet sælges. — **2.** overf.: *komast á hvalfjöruna*, 1) komme til Fadet (Alþ. '11, B. 943); *réttast væri af stjórninni að áætla alt af tekjuafgang, því að hún á alt af von á allri lestinni á hvalfjöruna, eins og sagt er* (Alþ. '11, B. 827); *þeir menn, sem hugsa sér að lifa á þeim hvalfjörum, sem fölsk ættjarðarást lætur greipar sópa* (Eimr. XVIII. 168); 2) komme et Steds, hvor man oplever n-t mærkeligt, som der kan berettes om (Eimr. XII. 13). **-fjarðarströnd** [-fjarðaϱsdrön·t] f. npr. Kysten nord for *Hvalfjörður.* **-fjós** [-fjou·s] f. = **hvalþjós. -fjörður** [-fjörðøϱ] m. npr. Fjord ind fra *Faxaflói.* **-föng** [-föyŋk] npl. se **hvalfang. -gröf** [-grö·*v*] n. Grube, til Opbevaring af flenset Hval. **-hnísa** [-hvi·sa] f. en Marsvineart, n-t större en *selhnísa* (ASkaft.). **-járn** [-jau(r)dv] n. Harpun, Hvalspyd. **-kálfur** [-kaulvøϱ] m. Hvalunge, Hvalkalv. **-kaup** [-köy·p] npl. Hvalkøb. **-kjöt** [-kje·t, -kjö·t] n. Hvalkød. **-kjötsmjöl** [-kjö(t)smjö:*l*] n. pulveriseret Hvalkød. **-koma** [-ko·ma] f. = **hvalreki. -kvetti** [-kvehdɪ] n. (Skaft.) = **hvalþjós. -látur** [χwal:au·døϱ, kval:au·t-] n. Sted, hvor Hvaler holder til med deres Unger. **-leifar** [-l:ei·vaϱ] fpl. Hvalaffald. **-lensa** [-l:ensa] f. Harpun, Hvalspyd. **-lýsi** [-l:i·sɪ] n. Hvaltran. **-lús** [-l:u·s] (zool.) f. Hvallus (cyamus ceti). **-mál** [χwal·mau·*l*, kval·-] n. Sag, angaaende en opdreven Hval. **-reki** [-re·ɡɪ, -re·kɪ] m. **1.** det, at en Hval el. Hvaler driver i Land: *harða veturinn voru miklir hvalrekar norðanlands;* (Ordspr.) *hollari er húsbruni en h. á fyrsta ári* (SchMál.), bedre end Held er Uheld det förste Aar. — **2.** overf. uventet Lykke: *e-r verður fyrir hvalreka*, en faar uventet Held; *tekur hann (skeytið) sem hvalreka fyrir sjálfan sig og sinn flokk* (Alþ. '11, B. II. 845). **-rekstur** [-reχsdøϱ] m. Drivning i Land af Hvaler (f. Eks. ved Grindefangst). **-rengi** [-reiŋɡɪ] n. = **rengi. -rif** [-rɪ·*v*] n. Hvalribben. **-saga** [-sa·qa] f. **1.** Efterretning om, at en Hval er drevet i Land. — **2.** *(mikil frjett)* stor, opsigtsvækkende Nyhed: *flýgur fiskisaga, fer h.* (SchMál.), vigtig Nyhed har Vinger.

hvalsauki [χwal·söy·ɡɪ, kval·s-, kval·söy·kɪ] m. Spermacet.

hval seymi [χwal·sei·mɪ, kval·-] n. coll. Traade af Hvalsener. **-skeri** [-sɡe·rɪ] m. Flenser. **-skíði** [-sɡi·ðɪ] n. Hvalfiskebarde(r), Hvalbarde(r). **-skifti** [-sɡɪfdɪ] npl. Deling af en opdreven Hval. **-skyti** [-sɡɪ·dɪ, -sɡɪ·tɪ] m. Harpunerer. **-skurður** [-sgʏrðøϱ] m. Flensning af en Hval. **-skutull** [-sgʏ·dødλ, sgʏ·t-] m. Hvalspyd, Harpun. **-smjör** [-smjö·r] n. Hvalfedt: *Í þeim* (ɔ: *hvölum) er mör, sem er svo heitur, að hann verður að ausast upp í tunnur, þá hann er storknaður; kallast hann h., og er líkur gæsafeiti* (ÞThLfr. II. 322). **-spik** [-sbɪ·k] n. Hvalspæk. **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. Borttagen af en opdreven Hval el. en Del deraf. **-tíund** [-ti·jønt] f. Tiende af en Hval. **-tönn** [-tön] f. Hvalrostand.

hvalur (-s, -ir) [χwa:løϱ, kva:l-] m. **1. a.** *(hvalfiskur)* Hval. — **b.** *(átan af hval)* Hval (som Spise): *jeta h.* — **2.** overf. **a.** om en stor, uventet Gevinst: *þeir seldu útlendu félagi rétt þeirra . . . fyrir 50,000 kr., án þess að landsjóður fengi 1 eyris landshlut af þessum mikla hval* (Alþ. '11, B. 340). **b.** *koma eins og h.*, komme hæsblæsende.

hval vaxinn [χwal·vaχsɪn, kval·-] a. af Vækst el. Störrelse som en Hval (JMPísl. 141). **-veiðamaður** [-veiðama:ðøϱ] m. Hvalfanger. **-veiðaskip** [-veiðasɡɪ:p] n. Hvalfanger. **-veiði** [-vei·ðɪ] f. Hvalfangst. **-von** [-vo·*n*] f. Forventning om, at en Hval driver i Land. **-vætt** [-vaiht] f. en *vætt* Hvalkød. **-þjós** [-þjou·s] f. Stykke flenset Hvalkød: *svo margar hvalþjósir, að það var nóg á . . . þrjá hesta* (BóluHjs. 149). **-þjótta** [-þjouhda] f., **-þvesti** [-þvesdɪ] n. det magre Kød af en Hval.

hvammlág [χwam·lau·(*q*), kvam·-] f. en större flad Lavning el. Sænkning i Jordsmonnet.

hvammur (-s, -ar) [χwam:oϱ, kvam:-] m. græsrig Sænkning i Jordsmonnet, en lille Dal; ogs. alm. Gaardnavn; jfr. jy. Stednavne: Hvam, Vem(b), Vaam.

hvanna(r) [χwan:a(ϱ), kvan:a(ϱ)] gen. pl. (sg.) af **hvönn.**

hvannafli [χwan:ablɪ, kvan:-] m. indsamlet Kvan (ÞThFerð. II. 114).

hvanna njóli [χwan:anjou:lɪ, kvan:a-] m. Kvanstilk. **-rót** [-rou:t] f. **hvannrót. -róta(r)brennivín** [-rou:da(r)bren:ɪvi·*n*, -t-] n. Brændevin paa Kvanrod, Kvanrod-Brændevin. **-róta(r)dropar** [-rou:da(r)dro:baϱ, -rou:ta(r)dro:p-] mpl. Angelikadraaber.

hvann beinn [χwan·beidv, kvan·-] a. rank som en Kvanstilk. **-eyri** [-n:-ei·rɪ] f. npr. Gaard med Landbrugsskole i *Borgarfjörður.* **-gras** [-ŋ·-gra·s] n. = **hvönn. -grænn** [-graidv] a. kvangrön. **-njóli** [χwan·jou·lɪ, kvan·-] m. Kvanstængel. **-rót** [-rou·t] f. Kvanrod. **-róta(r)brennivín** [-rouda(r)bren:ɪvi·*n*, -routa(r)-] n. = **hvannaróta(r)brennivín. -skurður** [-sgʏrðøϱ] m. Skæren af Kvan, Kvanhøst. **-stóð** [-sdou·*ð*] n. Kvanbuske. **-strokkur** [-sdrohgøϱ] m. = **hvannnjóli. -trje** [-trje·] n. Kvanbusk.

hvap (-s) [χwa:p, kva:p] n. *(kvap)* Laskethed.

hvapa (a) [χwa:ba, kva:ba, kva:pa] vi. *(kvapa)* være lasket; — pp. *hvapaður*, lasket; vandsotlignende, vandsottig.

hvapalegur [χwa:bale·qøϱ, kva:ba-, kva:pa-] a., **hvapholda** [χwa:p-(h)olda, kva:p-] a. indec. lasket; slatten; vandsottig.

hvapi (-a) [χwa:bɪ, kva:bɪ, kva:pɪ] m. = **hvap.**

hvaplegur [χwa:bleqøϱ, kva:b-, kva:p-] a. = **hvapalegur.**

hvaplingur (-s, -ar) [χwa:bliŋgøϱ, χwahb-, kva:pliŋgøϱ, -iŋs] m. Drengebarn, som næppe kan gaa (BH.).

1. **hvapp (-s, hvöpp)** [χwahp, kvahp, χwöhp, kvöhp] n. Fordybning, Sænkning: *Hlíðin er brött ofan að sjónum og dalurinn er stórt h. inn í hlíðina* (Safn V. 4. 18).

2. **hvapp** [χwahp, kvahp] n. (BH.) se **hvipp.**

hvappa (a) [χwahba, kvahba] v. **1.** vt. med dat.: *h. sjer frá*, göre en Afstikker (Árn.). — **2.** refl.: *hvappast upp á*, paakomme uventet (BH.).

hvappur (-s, -ar) [χwahbøϱ, kvahbøϱ] m. Lavning, lille Dal (Snæf.); i Forb. *út um hvippinn og hvappinn*, se *hvippur.*

hvar [χwa:r, kva:r] adv. inter., indef. og rel. **I.** inter. **1.** hvor? (i direkte og indirekte Spørgsmaal): *h. er hann? þeir spurðu, h. hann væri; hvar skulum við á leita?* hvor skal vi søge? *segðu nú, h. þetta heyrir til* (hvor dette hører hjemme); *hvar hefur þú komið svo á Íslandi, að þjer hafi ekki verið sýnd mesta gestrisni?* hvor i Island er du kommen, uden at man har vist dig den störste Gæstfrihed? — **2.** hvor, ad hvilken Vej, i hvilken Retning: *h. á jeg að fara?* — **3.** med forsk. Partikler: *h. fyrir?* hvorfor? — **II.** indef. **1.** alle Steder, overalt: *h. annar staðar*, alle andre Steder. — **2.** *hvar sem*, †*hvar helst*, hvor som, hvor end. — **3.** *hjer og h.*, hist og her; *víða h.*, mange Steder; *víðast h.*, de fleste Steder, næsten overalt, i Regelen. — †**III.** rel.: *h. til*, hvor til: *eg yrti á hann, h. til hann ansaði engu.*

1. **hvarf (-s, hvörf)** [χwar·*v*, kvar·*v*, χwör·*v*, kvör·*v*] n. **I. 1.** Forsvinden: *hvörf og stuldir*, Forsvinden og Tyverier af Genstande: *h. konunnar úr bænum; fara í (á) h.*, forsvinde, blive usynlig; *kominn í h.*, ude af Sigte. — **2.** Höj el. Klippe, som skjuler Udsigten: *hvarfið er alt héðan að sjá eins og straumur af hrauni eða seigu efni, sem sigið hefur þvert yfir dalinn* (ÞThFerð. IV. 19). — **3.** opblødt Hul (i en Vej): *það eru hvörf í veginum* (Sl.). — **4.** *(hæli)* Tilflugtssted; *(athvarf)* Hjælp: *hann varð mjer að engu hvarfi*, jeg fik ingen Hjælp hos ham. — **II. 1.** (jfr. *sólhvörf)* Vendepunkt; Skel, Grænse: *Jeg gæti best trúað því, að eldarnir hjerna á Síðumannaheiðunum yrðu hvörf í sögu Íslands* (JTrSk. II. 337). — **2.** overf. is. i pl. *hvörf: vera á hvörfum*, vakle: *hugurinn var á hvörfum, ætlanirnar tvíbentar*, Tanken var ustadig, Planerne forvirrede (ÞGjÚf. 127); *hyggju reika hvörfin tvenn* (man er tvivlraadig) (GTh. '95, 69). — **III.** npr. **a.** Kap Wrath i Skotland. — **b.** Kap Farvel (i Grönland).

2. **hvarf** [χwar·*v*, kvar·*v*] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hverfa.**

hvarfa (a) [χwar·va, kvar·va] vi. og vt. med dat. **1.** vandre langsomt, slentre: *h. um vellina; — jeg hvarfaði o'n í bæinn*, jeg slentrede ned i Byen. — **2.** *e-ð hvarfar í hugann*, n-t dukker op i Sindet: *þess lengur sem hann dvaldi, því oftar hvarfaði það í hugann* (ÞGjD. 47). — **3.** vakle: *e-m hvarfar hugur*, en er tvivlraadig. — **4.** *h. augum yfir e-ð*, kaste et Blik over n-t.

†**hvarfan (-ar)** [χwar·van, kvar·van] f. Slentren.

hvarf ár [χwar·vau·r, kvar·v-] n. det tropiske Aar (Frankl.). °**-baugalönd** [-(v)-böyqalön·t] npl. Tropelande, Troper. **-baugur** [-böy·qøϱ] m. Vendekres: *milli hvarfbauga verður yfirborð sævar heitast* (ÞThLýs. I. 33).

hvarfla (a) [χwar(v)dla, kvar(v)dla] vi. og vt., jfr. *hvarfa.* **1. a.** vandre, streife; *h. frá,* fjærne sig et Øjeblik. — **b.** (naut.) *(halda undan vindi)* slore. — **c.** *ef þú vildir h. hér að,* hvis du vilde nedsætte dig her (TSæm. 168). — **2.** *e-ð hvarflar að e-m,* n-t dukker op i ens Tanker: *en maður getur ekki altént að því gjört, þó það hvarfli eitthvað að manni í einrúmi* (JThMk. 396); *e-m hvarflar e-ð í hug,* n-t falder en ind; *h. frá e-u,* glemme n-t. — **3.** vakle: *e-m hvarflar hugur,* en vakler; — ppr. *hvarflandi,* vaklende.

hvarftími [χwar·fti·mı, kvar·f-] m.: *h. stjörnu,* (en Stjærnes) Nedgangsklokkeslæt.

hvarfús [χwar·fu·s, kvar·-] a. ustadig.

†hvargi [χwar·ǥı, kvar·ǥı] adv. indef.: *h. er (sem),* overalt hvor.

hvar kvæmur [χwaŋ·kvai·mɵϱ, kvaŋ-] a. som kommer overalt: *Hvarkvæm er ástin* (Eimr. X. 141). **-kvæntur** [-kvaivdɵϱ, -kvaint-] a. som har Koner overalt: *margur sjómaðurinn er h.* **-leiður** [-r·-lei·ðɵϱ] a. som man alle Vegne er ked af. **-lofaður** [-lo·vaðɵϱ] a. prist overalt.

1. hvarma (a) [χwar·ma, kvar·ma] vt. med dat. blinke: *h. augum,* bevæge Øjenlaagene (BH.).

†2. hvarma [χwar·ma, kvar·ma] gen. pl. af **hvarmur.** **-gátt** [-gauht] f. Øjenaabning: *aðgerð á ofþröngri h.* (Stj. '08, B. 7).

hvarmar [χwar·maϱ, kvar·maϱ] pl. af **hvarmur.**

°hvarm dögg [χwar·mdök, kvar·m-] f. Taarer. **°-ljós** [-ljo·s] n. Øje. **-rauður** [-röy·ðɵϱ] a. rødöjet.

hvarmur (-s, -ar) [χwar·mɵϱ, kvar·m-] m. **1.** Øjenlaag: *vatnbrá í hvarminum.* — **°2.** i en Mængde digt. Omskrivninger: *°hvarmahregg, -skúr,* (Øjenlaagets Byge ɔ:) Taarer; *hvarmagnýpur, -skúti,* Øjenbryn; *hvarmasteinn,* Øjensten; *hvarmabaugar, -geislar, -hjólar, -ljós, -stjörnur, -tungl,* Øjne osv.

hvarna (hvörnu, hvörnur) [χwar·dna, χwör·dnɵ(ϱ), kvar·dna, kvör·dnɵ(ϱ)] f. lille Gryde (Af., SvPRask. 18).

hvarvetna [χwar·vehdna, kvar·-] adv. = **hvervetna.**

hvása (a) [χwau:sa, kvau:sa] vi. = **hvæsa.**

hvass (hvöss, hvast) [χwas·, kvas·, χwös·, kvös·, χwast, kvast] a. **I. 1.** spids: *hvast horn,* en spids Vinkel; *hvöss tönn,* en spids Tand, Spidstand; *hvast nef,* spids Næse. — **2.** *(oddhvass, egghvass)* skarp, hvas, hvæsset: *hvast sverð, h. hnífur;* (Ordspr.) *hvöss kvörn malar alls kyns korn,* hvæsset Mølle maler al Slags Korn. — **II.** overf.: **1.** *(skarpur)* skarpsindig: *h. í skilningi.* — **2.** *hvöss sjón,* skarpt Syn, skarpe Øjne; *hvöss augu,* funklende, lynende Øjne. — **3.** (om Vejret) stærkt blæsende, stormfuld, stormende: *hann er h. á sunnan, það er hvast.* — **4.** *(napur)* hvas, bidende (i Tale): *h. í orðum.* — **5.** *(ákafur)* hæftig: *hvöss árás.* — **6.** n. *hvast* som adv., comp. *hvassara,* superl. *hvassast,* hurtigt, skarpt: *svara hvast.*

hvass bogi [χwas·boi·jı, kvas·-] m. Spidsbue. **-brýndur** [-brindɵϱ] a. skarpkantet. **-eggjaður** [-s:-εǥ·aðɵϱ] a. skarpægget. **-eyg(ð)ur** [-εi·qɵϱ, -εiqð-, -εigð-] a. med lynende Øjne (ildfulde Øjne), med hvast Blik. **°-fleygur** [-s·-flεi·qɵϱ] a. hurtigflyvende. **-hamar** [-(h)a·maϱ] m. Spidshammer. **-hyrndur** [-(h)ı(r)ndɵϱ] a. spidsvinklet. **-yddur** [-s:-ıd·ɵϱ] a. med skarp Spids. **-yrtur** [-ıϱdɵϱ] a. = **hvassorður.** **-legur** [-s·-lεqɵϱ] a. skarp; — adv. *-lega.* **-leikur** [-leigɵϱ, -leik-] m. **1.** *(biturleiki)* Skarphed. — **2.** *(ákefð)* Hæftighed. **-leitur** [-lei·dɵϱ, -lei·t-] a. skarp af Udseende. **-myntur** [-mıvdɵϱ, -mınt-] a. spidsnæbbet: *h. hamar.* **-nefjaður** [-nevjaðɵϱ] a. **a.** spidsnæset: *h. maður.* — **b.** (om Fugle) spidsnæbbet: *h. fugl.* **-orður** [-s:-orðɵϱ] a. som bruger skarpe Udtryk. **-tentur** [-s·-tεvdɵϱ, -tent-] a. **1.** *(með hvössum tönnum)* med skarpe Tænder: *h. hundur.* — **2.** *(orðhvass)* bidende i sin Tale. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-viðrı] n. stærk Blæst. **-vitur** [-vı·dɵϱ, -vı·t-] a. meget skarpsindig. **-ögnóttur** [-s:-ögnoᵘhdɵϱ] a. med smaa, skarpe Spidser.

hvata (a) [χwa:da, kva:da, kva:ta] vt. med dat. skynde, fremskynde: *h. ferðinni;* — abs. skynde sig: *h. heim.*

hvata buska [χwa:dabʏs·ga, kva:da-, kva:ta-] f. fremfusende Tøs. **-buskulegur** [-bʏsgølε:qɵϱ] a. hurtig i sine Bevægelser (Hún.). **-buss, -búss** (gen. ds., pl. **-ar**) [-bʏs·, -bus·] m. ubesindig og fremfusende Person (jfr. *hvatabuska).* **-maður** [-ma:ðɵϱ] m.: *h. e-s* (el. *að e-u),* Tilskynder af n-t, Anstifter. **-puslegur** [-pʏslε:qɵϱ] a. = *hvatabuskulegur: hann er svo pauri hvatapuslegur* (Mýrd.).

°hvatar háttur [χwa:daϱ(h)auhdɵϱ, kva:daϱ-, kva:taϱ-] m. (gramm.) hortativus, opfordrende Maade (Eimr. IV. 157). **-orð** [-r-or·ð] n. opmuntrende Ord, Opfordring: *Eg skal svo ekki fara fleirum hvatarorðum um þetta mál* (Andv. I. 160).

hvataskifti [χwa:dasǥıf·dı, kva:da-, kva:ta-] npl. Motivforskydning (ÁBjSál. § 234).

°hvat beittur [χwa:tbεihdɵϱ, kva:t-] a. skarp, hvæsset (Milt. 169). **-dýri** [-a:-di·rı] n. Handyr (LFR. X. 94). **-dæmi** [-dai·mı] n. opfordrende Eksempel. **-fara** [-t-fa·ra] a. indec. rask, hurtig i sine Bevægelser. **-fleygur** [-flεi·qɵϱ] a. som flyver hurtigt. **-fær** [-fai·r] a. **1.** rask, kraftig: *Finnbogi var einn fóstri Jóns, all h., en mátti þó ei knáan kalla* (Lögb. '13, 10/11, S. 7). — **2.** hurtig i sine Bevægelser: *hinn hvatfæri Argusbani* (Il. II. 316).

hvati (-a, -ar) [χwa:dı, kva:dı, kva:tı] m. **1.** Tilskynder: *fjörspells h.* Banemand (GTh. '95, 234). — **†2.** *(flýtir)* Hurtighed.

Hvati (-a, -ar) [χwa:dı, kva:tı] m. npr. **1.** Dim. af *Sighvatur* (Af.). — **2.** Navn paa en Hund.

hvat kyn [χwa:tǩı·n, kva:t-] n. Hankön: *h. (sæbjarna)* (jfr. LFR. X. 93). **†-látur** [χwa:dlau·dɵϱ, kva:d-, kva:tlau·tɵϱ] a. hurtig. **-legur** [-lεqɵϱ] a. livlig, opvakt, rask; — adv. *-lega.* **-leiki, -leikur** [-leiǥı, -leiǩı, -leigɵϱ, -leik-] m. **1.** Hurtighed: *hvatleiki á fæti,* Hurtighed tilfods, Løbedygtighed (ÓDavSk. 26). — **2.** *(snarræði)* Snarraadighed, Aandsnærværelse. — **3.** *(fjör)* Livlighed, Fyrighed. **-lyndi** [-lındı] n. Ilterhed; Fyrighed. **-lyndur** [-lındɵϱ] a. ilter; fyrig.

hvatning (-ar, -ar) [χwahdniŋk, kvahdniŋk] f., **hvatningur (-s)** [χwahdniŋgɵϱ, kvahdn-, -iŋs] m. Opmuntring, Tilskyndelse.

hvat ráður [χwa:drau·ðɵϱ, kva:d-, kva:t-] a. **1.** *(hvatvís)* overilet, fremfusende. — **2.** *(snarráður)* snarraadig. **-rifaður** [-rı·vaðɵϱ] a. med en Spalte i Øremærket *hvatt* (jfr. *mark);* an. *hvatrifað,* ds. **-ræði (-is)** [-rai·ðı] n. **1.** *(hvatvísi)* Overilelse. — **2.** *(snarræði)* Snarraadighed. **-sýndur** [-t-sindɵϱ] a., **-sýnn** [-sidv] a. skarpsindig. **-skeyti** [-sǥεi·dı, -sǥεi·tı] n. Overilelse. **-skeytlegur** [-sǥεidlε·qɵϱ, -sǥεit-] a. **1.** *(hvatvíslegur)* ubetænksom, overilende. — **2.** *(snögglegur)* hurtig, pludselig (BH.). — **3.** *(hranalegur)* kort for Hovedet, barsk. — **4.** adv. *-lega.*

hvatt [χwaht, kvaht] n. Øremærke paa Faar, bestaaende af, at et lille Stykke skæres paa skraa af Overdelen af Øret for og bag (se *mark).*

hvatti [χwahdı, kvahdı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hvetja.**

hvatur (hvöt, hvatt) [χwa:dɵϱ, kva:d-, kva:t-; χwö:t, kvö:t; χwaht, kvaht] a. **I. 1.** hurtig, rask: *h. í hreyfingum, h. í spori.* — **2.** acc. masc. *hvatan* og n. *hvatt* som adv. hurtig: *ríða hvatan, ríða hvatt; — sem hvatast,* hurtigst muligt. — **3.** *(fjörugur)* fyrig, livlig, energisk: *h. maður í öllu, sem hann tókst á hendur;* (Ordspr.) *margur er svá h., er hjör nje reiðir annars brjósti* (GJ.), mangen er rask, skönt ej han retter Sværd mod en andens Bryst. — **II.** *(karlkyns)* (om Dyr) af Hankön (mods. *blauður): h. köttur* osv.

†hvatvetna [χwa:dvεhdna, kva:d-, kva:t-] pron. indef. = *hvaðvetna,* jfr. *hvívetna.*

hvat vís [χwa:dvi·s, kva:d-, kva:t-] a. ubesindig, fremfusende; — adv. *-lega,* paa en fremfusende Maade. **-vísi** [-vi·sı] f. indec. Ubesindighed, Tankeløshed, Ubetænksomhed: [illegible] *h. sumum alla æfi* (MHUpp. 172). **-víslegur** [-vislε·qɵϱ] a. ubesindig (at se til).

hve [χwε:, kvε:] adv. **†1.** *(hvernig)* hvorledes?: *h. má það ske?* — **2.** *(hvað, hversu)* hvor: *hve gamall ertu?,* hvor gammel er du?; *hve margir?,* hvor mange? *mig furðar á, hve fáir komu.*

hveðna (-u, -ur) [χwεð·na, kvεð·na] f. = **hverna.**

hvefsa (a) [χwεf·sa, kvεf·sa] v. **1.** vi. snappe, bide: *h. í e-n,* [1]) snappe efter en: *hundurinn hvefsaði í sauðinn;* [2]) skose, være uforskammet mod en: *hann var alt af að skopast að hinum og h. í þá.* — **2.** vt. bespotte: *þú hvefsaðir þeirra | höfuðprýði* (ÓDavVik. 66).

hvefsinn [χwεf·sın, kvεf·sın] a. **1.** (om Hunde) bidsk: *h. hundur.* — **2.** tilböjelig til at skose el. være uforskammet mod andre, mundrap: *h. maður;* (Ordspr.) *sá er hvepsinn í dag, sem hanga á á morgun* (GJ.), den er bidsk i Dag, som i Morgen skal dingle; *h. munnur er sem haglabyssa* (GJ.), en rap Mund er som en Haglbosse.

hvefsyrði [χwεf·sırðı, kvεf·s-] npl. *(hnífilyrði)* Stikpiller; *(ósvífin orð)* uforskammede Udtryk.

hvefsni [χwεf·snı, kvεf·snı] f. indec. **1.** Bidskhed, Grumhed: *bölvuð h. er í hundinum,* [illegible] — **2. a.** [illegible] Uforskammethed: *sem hræsnar þau lög, sem hvefsnin setti | með heimskunnar forna kirkjurétti* (StStAndv. I. 49). — **b.** Tilböjelighed til Skoser og Stiklerier, Mundraphed, Rapmundethed: *valinn til þess sá maðurinn, sem kunnastur var að h. og kýmni* (ÓDavVik. 37).

†hveimleiður [χwεim·lei·ðɵϱ, kvεim·-] a. = **hvimleiður, hvumleiður.**

hvein [χwei:n, kvei:n] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **hvína.**

hveita (-u) [χwei:da, kvei:da, kvei:ta] f. Skræk, Banghed, is. Mørkerædsel (Fljótsd.), jfr. *kveita.*

hveiti (-is) [χwei:dı, kvei:dı, kvei:tı] n., ogsaa f. indec., Hvede. **-akur** [-a:gɵϱ, -a:k-] m. Hvedeager. **-ax** [-aχ·s] n. Hvedeaks. **-brauð** [-bröy:ð] n. Hvedebrød. **-brauðsdagar** [-bröyðsda:qaϱ] mpl. Hvedebrødsdage. **-brauðslok** [-bröyðslo:k] n. den hvælvede Del af en (Hvede-) Tvebak: *kom hann þá áður hveitibrauðsloki ofan yfir hnéskelina, undir brókina* (GKon. cit. i ODavSk. 171). **-ekra** [-ε:gra, -ε:kra] f. Hvedeager. ?**-flúr** [-flu:r] n. = **hveitisalli.** **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Fladbrød bagt af Hvede. **-korn** [-kod·v, -kor·dv] n. *(hveiti)* Hvede; *(korn hveitis)* Hvedekorn, et Korn Hvede. **-lím** [-li:m] n. Klister. **-mjöl** [-mjö:l] n. Hvedemel. **°-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Makaroni. **-rækt** [-raiχ·t] f., **-ræktun** [-raiχ·dɵn] f. Hvededyrkning. **-salli** [-sad·lı] m. Flormel. **-sekkur** [-sεhgɵϱ] m. en Sæk Hvede, en Hvedesæk. **†-stumpur** [-sdʏm·bɵϱ, -sdʏm·p-] m. **1.** *(stykki af hveitibrauði)* et Stykke Hvedebrød. — **2.** *(ofnbakað hveiti brauð)* ovnbagt Hvedebrød. **-sældingur (-s)** [-sail·diŋgɵϱ] m. Sigteflor. **-uppskera** [-ʏhpsǥεra] f. Hvedehøst.

hveitur (-s) [χwei:dɵϱ, kvei:d-, kvei:t-] m. (ASkaft.) = *hveita: það hljóp í mig h.,* jeg blev bange (is. om en mørkeræd).

hvekking (-ar, -ar) [χwεhǥiŋk, kvεhǥ-] f. **1.** *(vonbrigði)* Skuffelse, Ærgrelse. — **2.** *(erting)* Ærgren; *(meingerð)* Fortræd(igen); *(gabb)* Narren, Spillen Puds.

hvekkja (ti) [χwεhǥa, kvεhǥa; χwεχ·dı, kvεχ·dı; χwεχ·t, kvεχ·t] vt. **1. a.** *(gremja)* ærgre, trætte. — **b.** *(gabba)* spille en et Puds, narre; *(blekkja)* skuffe. — **c.** *(hrekkja)* fortrædige: *Prestur lét hann lofa því fastlega, að h. hvorki* [illegible] (ÓDavVik. 74). — **d.** [illegible] bedrage (MJ. V. 259). — **2.** refl.: *hvekkjast á e-u,* faa bitre Erfaringer m. H. t. n-t, blive skuffet af n-t; *jeg er orðinn hvektur á því,* det er jeg blevet træt af.

hvekkjóttur [χwεhǥoᵘhdɵϱ, kvεhǥ-] a. tilböjelig til at drille og fortrædige.

hvekkstunga [χwεhkstuŋga, kvεhks-] f. drilagtig, fortrædigende Tunge: *hafa hvekkstungu* (Málshb.).

1. hvekkur (-s) [χwεhgɵϱ, kvεhg-, χwεhks, kvεhks, χwεχ·s, kvεχ·s] m. **1.** *(kökkur)* Klump: *vera h. í hvers manns koppi,* blande sig i alt, hvad [illegible]

der ikke rager en; *en sálin varð að hvekk í kopp* (AriSæm. cit. i BTh. 295). — **2.** *(hrekkur)* Puds, ondartet Drilleri; *(svik)* Bedrag.

2. **hvekkur (-s)** [χwεhgoϱ, kvεhg-] m. Kvæk (af en Fro).

hvel (-s, pl. ds.) [χwε:l, kvε:l] n. **1. a.** Hjul (denne Bet. tilhører Digtersproget undt. i Udtr.): *á hverfanda hveli,* paa et rullende (ustadigt) Hjul, der dog mest bruges i overf. Bet.; (Talem.) *e-ð er á hverfanda hveli,* n-t er saa ustadigt som Lykkens Hjul, jfr. Lykkens Hjul drejer sig uophørlig; **sólar h.,* Solens Hjul, Solskiven, Solen; **fagra h.,* **himins h.,* ds. — **b.** Klode: *jarðar h.* — **2.** hvælvet Forhöjning: *hefjast upp með bólum og hvelum* (om Jorden) (JHall. 358); *hagkvæm h. brjósta* (BTh. 242). — **3. a.** Fordybning: *h. í hlóðnum vegg.* **b.** *(hálftunglsmyndað skarð)* halvmaaneformet Skaar (f. Eks. i et Leblad) (ASkaft.).

hveldur [χwεl·doϱ, kvεl·d-] a. rundet, forsynet med en Runding: *að sækja hina hveldu hörpu* (Od. 155); *sendi ... til hinna hveldu skipa og bað hann sækja lambið* (Il. I. 66).

hvelfa (di) [χwεl·va, kvεl·va] vt. med dat. **1.** hvælve; *h. rjáfrið;* — pp.: *hvelfdur,* hvælvet, †hvalt. — **2.** *hvolfa.*

†hvelfi (-is) [χwεl·vι, kvεl·vι] n. Svælg.

hvelfing (-ar, -ar) [χwεl·viŋk, kvεl·v-] f. Hvælving.

hvelfiskúr [χwεl·vιsgu:r, kvεl·vι-] f. (m. Nl.) voldsom, øsende men kortvarig Regnbyge.

hvelja (-u, -ur) [χwεl·ja, kvεl·ja] f. **1.** egl. Skindet paa en Hval, ogs. brugt om Skindet paa en Stenbider (cyclopterus lumpus). — **2.** *(marglitta)* Gople, Polyp, Meduse. — **3.** i Talem.: *súpa hveljur,* snappe efter Vejret.

hvelju dýr [χwεl·jødi:r, kvεl·jø-] npl. Gopler (hydrozoa). **-litur** [-lι:doϱ, -lι:t-] a. hvalskindsfarvet: *á hveljulitum skóm* (GFrTis. 41). **-pólýpur** [-po^u:liboϱ, -po^u:lip-] m. Goplepolyp.

hvella (hvell; hvall) [χwεd·la, kvεd·la, χwεd·λ, kvεd·λ; χwad·λ, kvad·λ] vi. klinge, gjalde: *lúðrar h.;* smælde, knalde, smække: *það hvall í belgnum, þegar jeg sló á hann;* — *h. með svipu,* knalde, smælde med en Pisk; ppr.: *hvellandi,* klingende.

°**hvell baun** [χwεd·lböy·n] f. Knaldperle. **-bending** [-bεndiŋk] f. Knaldsignal. **-byssa** [-bιs·a] f. Plaffert. **-hetta** [-λ-(h)εhda] f. Fænghætte, Knaldhætte. **-loft** [-d·-loft] n. Knaldgas. ***-mál** [-l-mau·l] n. klingende Sprog. ***-máll** [-maudλ] a. med klangfuld Stemme. **-mæltur** [-maiλdoϱ] a. som har en skingrende Stemme.

1. **hvellur (-s, -ir)** [χwεd·loϱ, kvεd·l-] m. **1. a.** Knald, Drön: *hár h. af sprengingum.* — **b.** overf. Stöj, Staahej: *Það er von mín, að enginn h. verði gerður út af þessu máli* (Alþ. '11, B. II. 1944). **2.** *í hvelli(num),* i en Fart: *svo er bara þotið í hvelli í slöngurnar og slökt* (Rvk.).

2. **hvellur** [χwεd·loϱ, kvεd·l-] a. **1.** klingende: *hvellir lúðrar.* — **2.** *(hár)* höj, lydelig: *hvell rödd.* — **3.** n. *hvelt* som adv., höjt, lydeligt.

hvelpa (ti) [χwελ·ba, kvελ·ba, kvεl·pa] vi. kaste Hvalpe, hvalpe.

hvelplingur (-s, -ar) [χwελ·bliŋgoϱ, kvελ·b-, kvεl·p-, -iŋs] m. lille Hundehvalp.

hvelpur (-s, -ar) [χwελ·boϱ, kvελ·b-, kvεl·p-] m. = **hvolpur.**

hvenar, hvenær [χwø:naϱ, kvø:naϱ; χwε:naiϱ, kvε:naiϱ] adv. **1.** naar, hvornaar: *h. kemur hann?* — **2.** med efterf. *sem,* indef. relat.: **a.** naarsomhelst, naar som: *jeg geymi það handa honum, h. sem hann nú kemur aftur,* (naarsomhelst han kommer, naar han nu engang kommer tilbage); *h. sem er, h. sem vera skal,* naarsomhelst. — **b.** hver Gang: *h. sem hann kemur minni jeg hann á loforð hans, en hann gleymir því jafnharðan.*

hveppinn [χwεhbιn, kvεhb-] a. pluddermundet.

1. **hver (-s, -ir** el. **-ar)** [χwε:r, kvε:r] m. **†1.** *(ketill)* Kedel, Gryde. — **2.** (kogende) varm Kilde: *hverir og laugar.* — **3.** Krater: *Við Mývatn er orðið „hver" vanalega brúkað í sömu merkingu og eldgígur á Suðurlandi* (ÞThFerð. I. 290).

2. **hver (-s,** pl. ds.) [χwε:r, kvε:r] n. (Breiðd.) **a.** Vandpyt. — **b.** spec. = 1. **hvarf** 3.

3. **hver** (f. **hver,** n. **hvert,** acc. m. sg. **hvern,** acc. f. **hverja,** nom. m. pl. **hverjir,** gen. pl. **hverra)** [χwY:r, kvY:r, χwYϱ·t, kvYϱ·t, χwYr·dv, kvYr·dv, χwYd·v, kvYd·v] osv. (i meget soigneret Udtale ogs. [χwε:r, kvε:r, χwεϱ·t, kvεϱ·t] osv.) pron.

A. interr.: hvem, hvilken, hvad: **1. a.** i dir. el. indir. Spørgsmaal: *h. er hann (hún, það)?* hvem er han (hun, det)?; *h. er þar?* hvem der?; *hverjar eru þessar konur? hverjir eru þessir menn? hver eru þessi börn?;* — *hún sagði honum, hverju hún ætti á von* (hvad hun ventede); *„Hann h.?"* hvad for en han? (GFrÁtt. 77). — **b.** uden egl. spörgende Bet.: *hvert í (þó) logandi* (el. *syngjandi*), nej, nu har jeg aldrig kendt Magen! — **2.** med Bibet. af hvilken Art el. Beskaffenhed (l. qualis): hvilken, hvorledes: *ekki veit jeg, h. maður í honum býr; svar mitt er undir því komið, hverjir skilmálarnir verða.*

†B. pron. relat., hyppigt i Tiden fra det 14. Aarh. indtil Midten af det 19., nu helt borte af det talte Sprog og ilde set i Skriftsprog: der, som: *Þú nafnkunna landið ... hvert þinnar fjærstöðu hingað til neyttir* (BTh. 43).

C. pron. indef.: hver, enhver: **I. 1.** som subst. ***a.** med gen.: *guma* (el. *seggja*) *h.,* hver Mand, enhver. — **b.** abs. *hver er sjálfum sjer næstur,* hver er sig selv nærmest; *mæla sem h. vill,* tale som enhver vil høre, tale en efter Munden; (Ordspr.) *þegar h. hefur sitt, hefur fjandinn ekki neitt,* naar enhver faar sit, faar Fanden intet; *h. er sinnar hamingju smiður,* hver er sin egen Lykkes Smed. — **2.** som adj.: *það ætti h. maður að kunna,* det burde enhver kunne; *meiri og sterkari hverjum manni;* — *(upp á) hvern dag,* en hver Dag, hver Dag. — **3.** adverbielt: *hvað af hverju,* [1]) mere og mere, lidt efter lidt: *Nú að næsta morgni hjer eftir gjörðist gott veður hvað af hverju* (JÓlInd. 210); [2]) snart, inden ret længe: *það má fara að búast við honum hvað af hverju.* — **II.** nogen, is. efter comp.: *þeir* (ɔ: *eldri búskaparhættir) sambjóða betur eðli og ásigkomulagi landsins, en hvörjir aðrir* (SvP. 130). — **III.** med de rel. Partikler er el. *sem: h. sem (h. er),* hvem som, enhver som, hvad som: *að hverju sem yrði,* hvad der saa end kom ud af det (JÁÞj. I. 103); *hverju sinni er jeg sá hann,* hver Gang (som) jeg saa ham; *h. sem,* hvem der end: *jeg er ekki heima h. sem kemur.* — **IV.** med et andet pron. el. adj.: **1.** *h. annar,* hver anden, almindelig: *hann var dæmdur eins og h. annar glæpamaður,* han blev dömt som en almindelig Forbryder; *hann er ekki betri en h. annar* (end enhversomhelst anden); *annar h. maður,* hveranden Mand; *fjórða hvert ár,* hvert fjerde Aar; *h. annan,* hinanden; jfr. *annar;* — *falla h. um annan þveran,* falde den ene ovenpaa den anden; *h. eftir annan,* den ene efter den anden, efter Tur; *h. með öðrum,* den ene med den anden, alle til Hobe; *(að) öðru hverju,* af og til. — **2.** *h. ... sinn,* hver ... sin; jfr. *sinn; tók h. sinn hlut,* enhver tog sin Del; *h. maður í sínu rúmi,* enhver Mand paa sin Plads; *sjer h.,* enhver, jfr. *sjerhver: allir og sjer hverjir, h. og einn, hver sem einn,* alle og enhver. — **3.** *sjer er h. (ekki sinn),* sikken: *sjer er nú h. ekki sinn vitleysan í manninum!* sikken forbandet Dumrian!

hvera (a) [χwε:ra, kvε:ra] vi. koge, syde: **a.** *það bullar og hverar í katlinum.* — **b.** overf.: *hverandi af hraustu hetju blóði* (Klopst. I. 16).

hvera bakaður [χwε:raba:gaðoϱ, kvε:raba:k-] a. bagt i el. nær en varm Kilde. **-brauð** [-bröy:ð] n. Rugbrød, bagt i el. i Nærheden af en varm Kilde *(hver).* **-fýla** [-fi:la] f. Svovlstank fra en varm Kilde. **-fuglar** [-fYg·laϱ] mpl. efter Folketroen en Slags Fugle, som menes at holde til paa varme Kilder (jfr. EÓl&BP. 890 og ÞThLfr. II. 325 og III. 126). **-grjót** [-grjo^u:t] n. coll. (JÁÞj. I. 662), jfr. *hverahella,* Stenarter omkring varme Kilder. **-hella** [-hεd·la] f., **-hrúður** [-hϱu:ðoϱ] m. og n. Kiselsinter og den Helle, der dannes deraf omkring varme Kilder. **-leir** [-lεi:r] m. Lerjord ved varme Kilder (EÓl&BP. 127). **-lækur** [-lai:goϱ, -lai:k-] m. Bæk fra en varm Kilde. **-merki** [-mεϱ·ɡι] npl. Spor efter varme Kilder. **-salt** [-saλ·t] n. Halotrichit: *hverasaltið, sem er algengt við allar námur* (ÞThLfr. IV. 144). **-seyða** [-sεi:ða] vt. koge længe i den varme Jord ved en *hver* (varm Kilde). **-sjóða** [-sjo^u:ða] vi. = **hversjóða. -slý** [-sli:] n. Vandpest ved Randen af varme Kilder. **-steinar** [-sdεi:naϱ] mpl. = **hveragrjót. -vatn** [-vahtn] n. Vand fra en varm Kilde.

1. **hverfa (-u, -ur)** [χwεr·va, kvεr·va] f. **1.** *(hlið)* Side: *rjetthverfa,* Retsiden; *ranghverfa,* Vrangsiden. — **2.** *(lúðu- eða skötumagi)* Maven i en Flynder (vendt udefter, BH.) el. i en Rokke (Vf.).

2. **hverfa (hverf; hvarf, hurfum; hyrfi; horfið)** [χwεr·va, kvεr·va; χwιr·v, kvιr·v; χwar·v, kvar·v; hYr·vom, χwYr·vom, kvYr·vom; hιr·vι, χwιr·vι, kvιr·vι; hor·við, χwor·við, kvor·við] vi. **I. 1.** vende, dreje. — **2.** refl. *hverfast: e-m hverfist hugur,* en skifter Sind: *og einkum þó, er hún heyrði kveðju hans, hverfðist henni hugur* (JTrL. 209); — ppr. *hverfandi,* i enkelte staaende Udtryk: *hverfandi hvel,* rullende Hjul; *hverfandi stund, tíð,* den fremskridende, rullende Time, Tid, Nuet: *unaðsemd hverfandi stundar,* Nuets Lyst. — **3.** med præp. og adv.: *h. að e-u,* [1]) vende sig til n-t, søge til n-t: *ekki sízt þegar nú ekki er kostur á fullkomnari orðabókum ..., en menn hafa nú að að h.* (Eimr. IV. 73); *það eru margir, sem lesa lögfræði nú á tímum, og eiga flestir þeirra manna sárlitlu að að h.* (at ty til) *að loknu námi* (Alþ. '11, B. II. 1311); [2]) deltage i n-t: *þótt þrír búendur hefðu að því horfið að hýða einn mann* (Eimr. IV. 29); *h. af e-u,* [1]) holde op med n-t, høre op med at tænke paa el. arbejde paa n-t, opgive: *hann er ekki horfinn enn af því að reyna að fara að búa;* [2]) (jfr. II.) svinde bort fra n-t: *bletturinn hverfur ekki af;* — *h. aftur,* vende tilbage; *h. frá e-u,* [1]) holde op med n-t, holde op med at omtale n-t; *nú skal þar taka til máls, er fyr var frá horfið* (hvor vi slap); *h. frá námi,* opgive sine Studier, Skolegang osv.; forlade Læren (om en Haandværkerlærling); [2]) gaa bort fra en: *hann hvarf frá henni rjett snöggvast, meðan hann talaði við mig, en sat annars alt af hjá henni; aðsóknin var svo mikil, að margir urðu frá að h.* (gaa hjem med uforrettet Sag); *†h. eftir e-m,* følge en; *h. með e-m,* †[1]) følge en; [2]) forsvinde sammen med en (jfr. II.); *†h. saman,* samle sig; *h. til e-s,* [1]) vende sig til en el. n-t, spec. tage Afsked (med et Kys), sige far vel; [2]) komme til at henhøre under: *til stjórnarráðsins h. þessi störf,* til Ministeriet overgaar følgende Forretninger (Stj. '08, A. 4); [3]) tilfalde (om en Arv): *erfðafje, sem hverfur til þess hjóna, er lifir hitt* (Stj. '11, A. 110); *h. undir e-ð = h. til e-s* [2]). — **II.** forsvinde: **1.** *h. sjónum,* komme ud af Syne, forsvinde for ens Syn; *hann hvarf mjer (sjónum) í þrönginni,* jeg tabte ham af Syne i Trængselen; *báturinn hvarf fyrir nesið,* Baaden forsvandt bag Næsset; *hverfa fyrir horn,* (en Leg) forsvinde om et Hushjörne. — **2.** *(týnast)* forsvinde, bortkomme, frakomme: *þeim hurfu þrír hestar um nóttina,* tre Heste forsvandt (bortkom) for dem om Natten. — **3.** *(um stuld)* forsvinde, ɔ: blive stjaalet: *það hurfu undarlega ýmsir hlutir úr búðinni;* — *peningar hurfu úr vörslum hans,* der manglede Penge, som han havde i Forvaring. — **4.** ppr. *hverfandi,* forsvindende: *graslendið er hverfandi lítið í samanburði við auðnirnar* (ÞThFerð. III. 171). — **III.** pp. *horfinn:* **†1. a.** *(umkringdur)* omringet, omgivet af n-t. — **†b.** *vel umhorfið,* smukt at se til; nu siges i Reglen: *vel umhorfs: þar var fallega húsað og vel umhorfs.* — **2.** forsvunden: *h. og gleymdur.* — **3.** *heillum h.,* forladt af Lykken. — **4.** *(fölur og lotlegur)* bleg og udtæret at se til (Sl.).

3. **hverfa (ði)** [χwεr·va, kvεr·va] vt. dreje, vende: *Þú kant að hverfa hestunum í kringum marksúluna* (Il. II. 277); *e-ð hverfir hug(a) e-s,* n-t vender ens Sind: *Í stað þess að h. huga hans undir eins, höfðu þær sest þar fyrir og sigrað með hægðinni* (JTrHeið. IV. 57); *Lethe ... hverfir hyggju' og hug, hölda sonum* (GTh. '06, 124); *h. sjer,* vende: *né þá hann* (ɔ: *Helíus) hverfir sér af himni aptur ofan til jarðar* (Od. 220); — refl.

hverfast: Reykjargufan hverfðist í undarlegustu myndir, Dampen antnede de forunderligste Billeder (And. I. 22).

hverfell [[illegible]] n. Kraterhøj.

hverfi (-is, pl. ds.) [[illegible]] n. **1.** *(bæjahverfi)* en Gruppe Gaarde, der ligger i Nærheden af hinanden, Klynge Gaarde *([illegible] borgar)* Forstad, Klynge Huse i Udkanten af en By. — **2.** [illegible] Lavning, omgiven af Höje [illegible]. **-braut** [-brau:t] [illegible] Ringbane [illegible] en By) (JsJs.). **-hjól** [-hjo:l] n. Turbine, Fladvandhjul. **-hvalur** [-kva:l-oọ, -kva:l-] m. Hval, der forsvinder. *Eg hafð [illegible] menn svikjust um að [illegible] hverfhvalur [illegible] nefndur hverfihvalur* (ValBrot 69). (s. overf. i Forb.: e-ð verður h., n-t er udrojt, slipper op for Tiden: *það [illegible] nú verða h. hjá manni a [illegible] þetta blessað smjör* (Breiðd.). **1. -litur** [-lı:dọọ, -lı:t-] m. changerende Farve: *með hverfilitum*, changeret. **2. -litur** [-lı:doọ, -lı:t-] a. changeret.

hverfing (-ar, -ar) [[illegible]] f. Vending, Dreining.

hverfingar [χwer·viŋgaọ, kver·v-] mpl. Folk, som bebor et *hverfi*, i Sms.: *Reykhverfingar* osv.

°**hverfipunktur** [[illegible], -pun·t-] m. (mat.) Lignedspunkt (ÓDanFlatm.).

hverfisbær [[illegible]] m. Forstad.

hverfi steinn [χwer·vısdeidv, kver·vı-] m. Vandsten, Slibesten. **-steinsnór** [-sdeinsno·:r] m. Slibetrug.

hverflegur [[illegible]] a. gram. styg (jf. [illegible]. *Hí er sá hinn hverflegi [illegible]* (JÁGát. I. 65).

hverf leiki, -leikur [[illegible]] m. Forgængelighed. **-lyndi** [-lındı] n. Vankelmodighed, Vægelsind. **-lyndur** [-lındoọ] a., **-ráður** [-rau·ðoọ] a. vægelsindet, vankelmodig, ustadig.

hverfull [[illegible]] a. ustadig, forgængelig, foranderlig.

hverful legur [[illegible]] a. *(hverfull)* ustadig, foranderlig. **-leiki, -leikur** [-lei·gı, -lei·ķı, -lei·goọ, -lei·k-] m. Ustadighed, Foranderlighed, Forgængelighed. **-lyndi** [-lın·dı] n. = **hverflyndi.**

hverfur [χwer·voọ, kver·v-] a. **1.** foranderlig, flygtig: *hverf lund*; (Ordspr.) *hverf er haustgríma*, upaalidelig er Efteraarsnatten, ɔ: upaalideligt er Vejret om Efteraaret. — **2.** *(rangskreiður)* skævbygget, tilbøjelig til at holde skæv Kurs: *hverft skip, skipið er hverft* (Vf.). — **3.** overf. uegentlig, overført: *í hverfum skilningi*, i overført Forstand (LFR. II. 116). — **4.** n. *hverft: verða hverft við (e-ð)*, fare sammen (ved n-t), blive (ubehagelig) overrasket. — **5.** om Retning og Side, vendende: *úthverfur*, vendende (Vrangen) ud; *rjetthverfur*, vendende Retten ud.

hverfusteinn [[illegible]] m. = **hverfisteinn.**

†**1. hvergi** (= **hvertgi**) [[illegible]] pron. **1.** pron. indef. hver, hver enkelt. — **2.** pron. indef. relat.: *h. er, h. sem*, hvo der end, hvilkensomhelst, der.

2. hvergi [[illegible]] adv. **I. a.** ingen Steder: *h. [illegible]*, ingen Steds [illegible] Nærheden [illegible] *betur*, ingen Steds bedre [illegible] *í Smámunum hans*; — *alstaðar og h.*, overalt og ingen Steds. — **b.** med gen.: *h. lands = h. á (í) landi* osv.; i denne Bet. nu sj. undtagen i Poesi og i enkelte alm. Udtryk, hvor en Genitiv anvendes adverbielt: *h. annars staðar*, intet andet Steds; *h. staðar*, ingen Steds (oftest i et Ord); *h. nokkurs staðar*, intet som helst Steds. — **II. 1.** paa ingen Maade, aldeles ikke, i ingen Henseende [illegible] ræd, aldeles ikke bange; *h. nærri* (jfr. I. 2.), langt fra: *hann var h. nærri dauður*; — *bregða h. af*, ikke fravige i nogetsomhelst; *hann fór h.*, han rörte sig ikke af Stedet, tog ikke af Sted. — **2.** med comp. (jfr. I. b.): *h. betur*, paa ingen Maade bedre: *þetta er h. betur en hitt*. **-staðar** [-sda:ðaọ] adv. se **2. hvergi** I. b.

hver hóll [[illegible]] m. Kraterhøj. **-ker** [[illegible]] n. (varmt) Kildebassin. °**-logi** [-r·-loi·jı] m. Guld.

hverna (-u, -ur) [[illegible]] f. **1.** Potte, lille Gryde (uden Ben). — **2.** *(smápanna)* mindre Pande (ÁM. 226a 8vo).

hvern dag [[illegible]] adv [illegible] Hverdagsbrug, om Hverdagen: *er þeir* (ɔ: *pípuhattarnir*) *upplituðust, voru þeir lækkaðir og svo hafðir h.* (BrJ. i Eimr. XIII. 99). **-dags** [χwYn·dayṣ, kvYn·-] adv. om Hverdagen, til Hverdagsbrug (jfr. *hversdags*): *brúka e-ð h.*, have n-t til Hverdagsbrug; *vera í e-u h.*, have n-t paa om Hverdagen; — som Forled i Sms.: *hverndagsf[illegible] [illegible] en þegar hún er prúðbúin*.

hvernig [[illegible]] adv., **hvernin** [[illegible]] adv. hvorledes, hvordan, paa hvilken Maade.

hversdags [[illegible], kvesː-] adv. (egl. gen. af *hver dagur*) om Hverdagen, til Hverdagsbrug: *nota e-ð h.*; — hyppigt i Sms., se de følg. Ord. **-andlit** [-an·dlıt] n. Hverdagsansigt. **-búningur** [-bu:niŋgoọ] m., **-föt** [-fö:t] npl. Hverdagsdragt, Hverdagsklæder. **-gæfur** [-ɟai:voọ] a. sædvanlig med et roligt Væsen. **-legur** [-le·ɣoọ] a. dagligdags, hverdagsagtig: *[illegible] skulum [illegible] bollum í dag, það er [illegible]* — *hversdagsleg atburðir*, trivielle Hændelser; — adv. *-lega*, om Hverdagen, daglig, til daglig: *hann var hversdagslega [illegible]* **-maður** [[illegible]] m. Hverdagsmenneske. **-saga** [-χ-sa:qa] f. Hverdagshistorie. **-stofa** [-sdo:va] f. Dagligstue (Rvk). **-vinna** [-s-vın:a] f. Hverdagsarbejde.

hversjóða [[illegible]] [illegible] *það hversýður í katlinum*.

hvers kyns [[illegible]] **I.** a. *hverskonar*. **II.** adv. hvordan, hvorledes: *þá sá hann, h. var*, da saa han, hvorledes det forholdt sig. **-konar** [-ko·naọ] a. **I.** inter. (= lat. qualis) af hvad Slags? af hvad Beskaffenhed? hvorledes?: *h. maður [illegible]* hvad Slags Mand er han?, *jeg [illegible] h. maður hann er*. — **II.** af al Slags: *menn af h. tagi*, al Slags Mennesker: *Á Þýzkalandi, [illegible] lærdómi og h. fróðleik* (GV. i JÁÞj. I. xxv).

hversop [χweọ·so·p, kveọ·s-] n. Krater.

hversu [[illegible]] adv. inter. *(hvernig)* hvorledes; *(hve)* hvor: *h. mikið?*; — *enginn veit, h. vel það tekst*.

hvert [[illegible]] adv. **I.** hvorhen: *h. ætlarðu að fara?* — **II.** *h. sem (h. er)*, hvorhen end, i hvilkensomhelst Retning.

hvervetna [χwer·vehdna, kver·-, χwYr·-, kvYr·-] adv. alle Steds, alle Vegne: *h. sem* el. *h. þar sem*, hvorsomhelst.

hvessa (ti) [χwesːa, kvesːa] vt. **I.** *(brýna)* hvæsse: *h. hnífa á steini*. — **II.** overf. **1.** *h. á e-n augun*, se skarpt paa en; *h. sjónir á e-ð*, henvende sin Opmærksomhed paa n-t: *Rökvís andi hvessir sjónir á eitthvert . . . atriði* (GFHh. 60.) — **2.** impers.: *það (hann) hvessir*, Stormen rejser sig, det blæser op; overf. om hidsig Debat: *mjer þótti fara að h. í deildinni í dag.*

°**hvessir (-is)** [χwesːıọ, kvesː-] m. Hvæsser, Skærper.

hvesta (-u, -ur) [χwes·da, kves·da] f. (Vf.) **1.** *(hringmynduð lægð)* rundagtig Lavning i Jordsmonnet (ligesom en lille Höj var blevet taget op). — **2.** Fordybning, der opstaar i en Snedrive i Læ af en Forhöjning (Mur, Klippevæg). — **3.** *(snjóskafl í gjá eða lægð)* Snedynge i en Kløft el. Lavning.

hvetja (hvet; hvatti, hvöttum; hvetti; hvatt) [χwe:dja, kve:dja, [illegible] χwaht, kvaht] vt. **I.** *(brýna)* hvæsse. — **II.** overf. **1. a.** opfordre, anspore, tilskynde: *h. en ekki letja*; *vera hvetjandi, en ekki letjandi*, raade til, men ikke fra; — med gen.: *hann er þess mjög hvetjandi*, han raader stærkt dertil [illegible] **b.** [illegible] opægge: *[illegible] það* (GKonÆf. 203). — **c.** spec. *h. hest sporum*, spore en Hest; ogs. abs. *h. hest*. — **2.** fremskynde: *h. sporið*, fremskynde sin Gang, sætte Farten op.

hvetjandi (-a, -endur) [χwe:djandı, kve:djandı, kve:tjandı] m. Tilskynder, Opmuntrer.

hvetsteinn [χwe:tsdeidv, kve:t-] m. Slibesten.

hvetti (-is, pl. ds.) [χwehdı, kvehdı] n. Gab: *flá hvettið*, spærre Gabet op.

1. hví [χwi:, kvi:] n. **a.** Skrig, Hvin; spec. om kæmpende Hestes Hvinen: *Óhemjur með hvim og hví* (ÓDavVik. 293). — **b.** (om Mennesker, is. Kvinder) Hvin, Hvinen, Hujen: *jeg kom inn að óvörum, þar sem stelpurnar voru að klæða sig; þær hlupu í felur; þvílikt h. í þeim!*

2. hví [χwi:, kvi:] **1.** pron. inter.: *fyrir h.?* hvorfor? — **2.** adv. inter. hvorfor? *hví slær þú mig?*; — *jeg skil ei, hví þú slær mig.*

hvía (a) [χwi:ja, kvi:ja] vi. skrige, hvine: **a.** spec. om kæmpende el. [illegible] (JÁÞj. II. 441) — **b.** *(um menn)* skrige, huje: *strákarnir hvíuðu af kátínu, þegar karlinn skeltist flatur.*

hviða (-u, -ur) [[illegible]] f. **1.** *(stormhviða)* Vindstød. — **2.** *(kast)* Anfald: *hóstah.* osv.

hviðra (a) [χwıð·ra, kvıð·ra] vi. **1.** bevæges hurtigt: *(um þeytispjald) Hver er sá fereygði ferhyrningur, | sem . . . | hviðrar með görnunum* (JÁGát. I. 64). — **2.** *h. við e-ð = fiðra við e-ð*, se *fiðra*. — **3.** impers. klø el. krille, saal. at Fornemmelsen af og til ophører: *mig hviðrar bak við eyrað*, det klør bag mit Øre. — **4.** vt. med dat. *(hvísla)* hviske: *h. e-u að e-m*, tilhviske en n-t [illegible] (Breiðd.).

hviðringskláði [χwıð·riŋsklau:ðı, kvıð·riŋs-] m., **hviðringur (-s)** [χwıð·riŋgoọ, kvıð·riŋg-, -iŋs] m. *(fiðringur)* Kloen og Krillen, som af og til ophører.

hvik (-s) [χwı:k, kvı:k] n. **1.** Bevægelse: *á hviki*, i Bevægelse; *án nokkurrar sterkrar hreyfingar eða hviks* (ÞThLýs. II. 368—369). — **2.** Vægelsind(ethed): *eg átti alls ekki von á, að slík tillaga kæmi frá þeim . . . Það þykir mér undarlegt h.* (Alþ. '11, B. 611).

1. **hvika (-u)** [[illegible]] (ÞGjÓ. 118) = **1. kvika.**

2. **hvika (a)** [χwı:ga, kvı:ga, kvı:ka] vi. (jfr. *hika*) **1.** bæve, vakle: *h. undan (e-u, e-m)*, [1]) fare tilbage for n-t: *hann reiddi svipuna til höggs, en hinn hvikaði undan högginu*; [2]) vige for en: *Hverr mun annar af Akkeum hræðast þig framar, þar sem þú hvikar svo undan Menelási* (Il. II. 146); *eg hefi verið bannmaður í 24 ár og aldrei hvikað frá þeirri stefnu* (veget bort fra det Standpunkt) (Alþ. '11, B. II. 1643). — **2.** *(vera í vafa)* vakle, være tvivlraadig; *h. frá e-u*, vige bort fra n-t, vægre sig ved n-t, unddrage sig for n-t: *sá maður grefur sitt pund í jörðu, sem af hræðslu [illegible] samvisku sinni telur rjett verk og gott* (Lögr. '15, 6); *Eg hefi í dag ekki hvikað frá neinu, sem nefndin hefir lagt til, en í þessu máli verð eg að gjöra það* (Alþ. '11, B. 226); *h. fyrir e-u*, blive bange for n-t, lade sig afficere af n-t: *það er fásinna að h. fyrir draumum* (HermJDr. 19); *h. við e-u*, nøle ved at göre n-t; genere sig for n-t: *Hann myndi ekki h. við að reiða smiðjutangirnar* (Eimr. XV. 211). — **3.** *(kvika)* röre sig.

hvikeyg(ð)ur [χwı:gei·ɣoọ, -eiɣð-, -eiɣð-, kvı:k-] a. med sky, flakkende Ojne.

hviki (-a, -ar) [χwı:ɟı, kvı:ɟı, kvı:ķı] m. Krog, Afkrog (ASkaft.).

hvik lyndi [χwı:glındı, kvı:g-, kvı:k-] n. Vægelsind(ethed). **-lyndur** [-lındoọ] a. vægelsindet. **-læstur** [-laisdoọ] a. ikke betryggelig aflaaset: *Fjárhirzla landsins hefir lengi verið hviklæst í höndum embættismanna* (GFr. i Eimr. XV. 90); *hurðin er hviklæst*, Dören lukker daarlig, springer let op. **-saga** [-k-sa·qa] f., mest i pl. *hviksögur*, løst Rygte, løse Rygter. **-syndi (-is)** [-sındı] n. = **kviksyndi.**

hvikuleyg(ð)ur [χwɪ:gølɛi:qøϱ, -ɛiq·ð-, kvɪ:gøl-, kvɪ:kølɛigðøϱ] a. = **hvikeygur.**

hvikull [χwɪ:godλ, kvɪ:godλ, kvɪ:kodλ] a. ustadig, foranderlig: *h. í rásinni,* egl. ustadig i sin Fart; overf. flygtig, ustadig: *hann hefur alt af verið h. í rásinni;* — overf.: *var ræðan óstoðug og hvikul í rásinni* (JTr. Halla 44); *h. straumur* (mods. *jafn* (konstant) *straumur),* Induktion (elektrisk) (Stj. '08, A. 4).

hvikul leiki, -leikur [χwɪ:golɛi·ɟɪ, kvɪ:go-, kvɪ:kolɛi·§ɪ, -lɛi·goϱ, -lɛi·k-] m., **hvikunarsemi** [χwɪ:gonaϱsɛ:mɪ, kvɪ:g-, kvɪ:k-] f. indec. Vaklevornhed.

hvikuslita [kvɪ:gosli:da, kvɪ:kosli:ta] vt. (ÞGjOs. 118) = **kvikuslíta.**

1. **hvíla (-u, -ur)** [χwi:la, kvi:la] f. Seng: *ganga til hvílu,* gaa i Seng.

2. **hvíla (di)** [χwi:la, kvi:la] v. **I. 1.** vt. hvile, udhvile: *h. sig* = *hvílast: h. sig eftir erfiði dagsins;* — *h. e-n við e-ð,* lette n-t af en: *hún hvíldi Sigríði oft við barnið* (ÞGjOs. 57); *h. lúin bein,* hvile mødige Lemmer; *h. hest,* hvile en Hest ved ikke at ride paa den en Tid. — **2.** vi. **a.** ligge; spec. *(sofa)* sove (i en Seng); *h. hjá e-m,* sove hos en; *h. við stokk (við þil),* ligge yderst (inderst) i Sengen. — **b.** (om afdøde) hvile, sove: *hjer hvílir N. N.,* her hviler N. N. — **II.** refl. *hvílast,* hvile sig, udhvile sig, tage Hvil.

hvílbeður [χwil·bɛ·ðøϱ, kvil·-] m. °**1.** *(baklaus h.)* Divan; *(h. með baki)* Chaiselongue. — †**2.** *(rúm)* Seng.

hvíld (-ar, -ir) [χwil·t, kvil·t] f. **1.** Hvile, Ro: *h. eftir erfiði dagsins,* Hvile efter Dagens Möje. — **2.** *(hlje)* Pusterum, Pause.

hvíldar dagur [χwil·darda:qøϱ, kvil·dar-] m. Hviledag; Helligdag; spec. *h. drottins,* Söndagen. **-höfn** [-ϱ-(h)öb·v] f. Hvilehavn, sikker Havn. **-laus** [-r-löy·s] a. hvilelos, rastløs; — n. *-laust,* som adv. hvileløst, rastløst, uafbrudt. **-staður** [-ϱ-sda:ðøϱ] m. Hvilested. **-stund** [-sdʏn·t] f. Hvilestund. **-stöð** [-sdö:ð] f. Hvilested. **-þurfa** [-þʏr·va], **-þurfi** [-þʏr·vɪ] a. indec. som behøver Hvile.

hvíld rækinn [χwil·drai·ɟɪn, -rai·§-] a., **-rækur** [-rai·gøϱ, -rai·k-] a. = **hvílrækinn.**

hvilft (-ar, -ir) [χwɪλ·(f)t, kvɪl·ft, kvɪλ·t] f. Hulning, Fordybning; spec. om en græsbevokset Fordybning i Terrænet.

hvílíkleiki [χwi:liglɛi·ɟɪ, kvi:liklɛi·§ɪ] m. »Hvilkethed« (et skolastisk Udtryk, jfr. *hvaðlegleiki)* (Skírn. '18, 271).

hvílíkur [χwi:ligøϱ, kvi:-, kvi:lik-] a. †**1.** inter. (lat. qualis) hvordan, hvorledes, af hvilken Beskaffenhed: *h. er hann?; það vita ekki allir, h. maður hann er.* — **2.** i Udraab: hvilken!: *h. maður að hreysti og atgervi! hvílíkt ódáðaverk!*

hvíl reitur [χwil·rɛi·døϱ, kvil·-, -rɛi·toϱ] m. Brakmark. **-ræki** [-rai·ɟɪ, -rai·§ɪ] f. indec. Magelighed. **-rækinn** [-rai·ɟɪn, -rai·§ɪn] a. som idelig søger Hvile, magelig, doven. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. = **hvílræki.** **-rækur** [-rai·gøϱ, -rai·k-] a. = *hvílrækinn,* magelig: (Ordspr.) *jeg er mikilvirkur í skorpunum, sagði h.* (SchMál.), jeg udretter meget, naar det stikker mig, sagde den magelige. **-stóll** [-sdoᵘdλ] m. Lænestol.

hvílt (-ar, -ir) [χwiλ·t, kviλ·t] f. (Vf.) = **hvilft.**

hvílu ábreiða [χwi:løau:brɛiða, kvi:lø-] f. Sengetæppe. **-bekkur** [-bɛhgøϱ] m. Sofa. **-brögð** [-bröq·ð, -brög·þ] npl. Samleje. **-fjelagi** [-fjɛ:laiɪ] m. Sengekammerat. **-gólf** [-goᵘl·v] n. Alkove. **-hrókur** [-hϱoᵘ:gøϱ, -hϱoᵘ:k-] m. Sengekammerat: *Dáminn jók af hvíluhrók hvískur, mók, sem ís og kók* (ÞÞór. 245). **-klæði** [-klai:ðɪ] npl. Sengeklæder. **-nautur** [-nöy:døϱ, -nöy:t-] m. Sengekammerat. **-neyti (-is)** [-nɛi:dɪ, -nɛi:tɪ] n. det at dele Seng. **-poki** [-po:ɟɪ, -po:§ɪ] m. Sovepose. **-reitur** [-rɛi:døϱ, -rɛi:t-] m. Hvilested. **-rúm** [-ru:m] n. Seng. **-salur** [-sa:loϱ] m. Sovesal. **-skikkja** [-sɟɪhɟa] f. Sovekaabe: *ekki hefir hann legurúm til að hvílast í, eða hvíluskikkjur og glæsilegar glitábreiður* (Od. 227). **-sveinn** [-svɛid·v] m. Kammertjæner. **-tjöld** [-tjöl·t] npl. Sengeomhæng.

hvim [χwɪ:m, kvɪ:m] n. **1.** *(hávaði)* Stöj: *Þessu næst við sandinn þeir heyra h.* (ÓDavÞul. 352); *Óhemjur með h. og hví* (ÓDavVik. 293). — **2.** det at se sig omkring paa en sky og nysgærrig Maade: *h. með augunum.*

hvima (a) [χwɪ:ma, kvɪ:ma] vi. **1.** se sig omkring paa en sky, men nysgærrig Maade: *hann* (ɔ: *hundurinn) ... hvimaði í allar áttir* (HermJ. Dulr. 126). — **2.** bevæge sig hid og did: *Hann hélt áfram að horfa upp eftir, en lét kíkirinn hvima, sem væri hann að leita einhvers, eða reyna sjónaukann* (JTrL. 208).

hvim eyg(ð)ur [χwɪ:mɛi·qøϱ, -ɛiqð-, kvɪ:mɛigð-] a. med flakkende, urolige Øjne. **-gjarn** [χwɪm·ɟa(r)dv, kvɪm·-] a. nysgærrig: *hnísinn og hvimgjarn* (JÁGát. I. 131).

hvimleiður [χwɪm·lɛi·ðøϱ, χwʏm·-, kvɪm·, kvʏm·-] a. (egl. *hveim leiður)* som ingen kan lide, vederstyggelig: *hann er hverjum manni h.,* alle og enhver ledes ved ham.

hvimleikur [χwɪm·lɛigoϱ, kvɪm·-] m. Ustadighed, Flygtighed.

hvimpa, hvumpa [χwɪµ·ba, χwʏµ·ba, kvɪµ·ba, kvʏµ·ba, kvɪm·pa, kvʏm·pa] a. indec., **hvimpinn, hvumpinn** [χwɪµ·bɪn, kvɪµ·bɪn, kvɪm·pɪn; χwʏµ·bɪn, kvʏm·pɪn] a. **1.** sky, frygtsom (om Heste): *hesturinn er voðalega h.* — **2.** overf. om Mennesker: bange, sky: *menn hafa ekki verið of hvumpnir við það, að leggja gjöld á sig til nauðsynja-fyrirtækja* (Alþ. '11, B. II. 179).

hvimsa [χwɪm·sa, kvɪm·sa] a. indec. = **hvumsa.**

hvimstyggur [χwɪm·sdɪg·øϱ, kvim·-] a. = **hvimpinn** 1.

hvína (hvín; hvein, hvinum; hvinið) [χwi:na, kvi:na; χwi:n, kvi:n; χwɛi:n, kvɛi:n, χwɪ:nøm, kvɪ:n-; χwɪ:nɪð, kvɪ:n-] vi. og impers. **1.** hvine, suse: *örvarnar h.; hvín í reiðanum; byljirnir h.* — **2.** ppr.: *hvínandi,* forstærkende i forskellige Udtryk: *vera á hvínandi kúpunni (hausnum),* være paa Afgrundens Rand (navnlig i økonomisk Henseende), være bundløs forgældet, paa Fallittens Rand: *hér væri alt á hvínandi hausnum, menn væru að sökkva í botnlausar skuldir* (Alþ. '11, B. II. 1634); *sveitin öll á hvínandi hausnum, ef þessu heldur áfram* (GFrTís. 93); *áin er á hvínandi sund,* Floden er saa dyb, at Hestene (man) ikke nær kan bunde, jfr. *rogasund; Þórarinn hleypti á hvínandi stökk* (i rasende Firspring) (ÞGjOs. 75).

hvin|gras [χwɪŋ·gra·s, kvɪŋ·-] n. (bot.) Hvene (agrostis). **-hent** [χwɪ:v-(h)ɛvt, kvɪ:n-] an. = **skammhenda.**

hvinið [χwɪ:nɪð, kvɪ:n-] sup. af **hvína.**

hvinn (-s, -ar) [χwɪn·, kvɪn·] m. (†n.) **1.** rapsevorn, langfingret Person, Menneske, som er tilböjelig til Smaatyverier, Rapsen: (Ordspr.) *það ætlar h., að hver muni stela,* Tyv tænker hver Mand stjæler; *hvöss eru hvinna járn* (GJ.), Tyveværktöj er skarpt; *oft er h. undir hvítu líni,* ofte er Tyv under hvidt Lin (Skind). — **2.** *(nirfill)* Gnier.

hvinnrifa [χwɪn·rɪ·va, kvɪn·-] f. Revne efter et bortrevet Stykke af hærdet Törfisk (som den, der banker Fisken, mistænkes for at have stjaalet) (Vf.).

hvinnslega [χwɪn·sleqa, kvɪn·s-] adv. tyvagtig, paa en tyvagtig Maade.

1. **hvinska (-u)** [χwɪn·sga, kvɪn·sga] f. Tyvagtighed, Rapselyst: (Ordspr.) *hvinskan er það versta handarmein* (GJ.), Tyvagtighed er den værste Haandskade.

2. **hvinska (a)** [χwɪn·sga, kvɪn·sga] vt. med dat. rapse; — refl.: *hvinskast: hvinskast í e-ð,* være tyvagtig efter n-t, søge Lejlighed til at stjæle n-t (jfr. JÁÞj. I. 625); *hvinskast til að gera e-ð,* stjæle sig til at göre n-t (Árn.).

hvinskur [χwɪn·søϱ, kvɪn·sg-] a. langfingret, rapsevorn.

hvinum [χwɪ:nøm, kvɪ:n-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hvína.**

hvinur (-ar og -s; -ir) [χwɪ:nøϱ, kvɪ:n-] m. Hvinen, Susen: *h. í ör (vindi, svipuól).*

hvipp (-s) [χwɪhp, kvɪhp] n. Hoppen, Springen: *vera h. um hvapp,* løbe hist og her omkring; *hvipp inn og hvapp inn* (jfr. *hvippur),* hist og her, frem og tilbage (BH.).

1. **hvippa (-u, -ur)** [χwɪhba, kvɪhba] f. **1.** Løkke, Slynge, spec. = *kappmella: í gegnum hvippu á seilinni* (LFR. IX. 13). — **2.** Bugt, Pose (paa et Næt el. lign.): *pokinn eða hvippan, er síðast kemur í land á dráttarneti* (Sch.).

2. **hvippa (a)** [χwɪhba, kvɪhba] vt. **1. a.** fastgöre en *öngultaumur* ved en *hvippa* til Medekrogen *(öngull)* (Sl.) el. til en *lóðarás* (Rang.), jfr. *vaðkeipa.* — **b.** omvikle en Medekrog med Sejlgarn, saaledes at der danner sig en Løkke *(hvippa, hvippi),* hvori Medesnoren fastgöres: *h. öngul.* — **2.** vikle *öngultaumur* op paa Medekrogen saa meget, at den ikke kan blive indviklet i Linen *(lóð)* (Vf., Sch.).

hvippi (-is, pl. ds.) [χwɪhbɪ, kvɪhbɪ] n. Løkke, fastbundet til en Medekrog.

hvippur [χwɪhbøϱ, kvɪhb-] m. kun i Forb.: *út um hvippinn og hvappinn,* (om en, der vimser omkring), paa alle mulige Steder, snart hist, snart her, jfr. *hvipp: e-ð er út um hvippinn og hvappinn,* n-t er hist og her.

°**hvirfil baugur** [χwɪr·vɪlböy:qøϱ, kvɪr·vɪl-] m. (astr.) Azimutcirkellinje. **-bein** [-bɛi:n] n. Isseben. **-bylsveipur** [-bɪlsvɛi:bøϱ, -svɛi:p-] m. Cyklon. **-bylur** [-bɪ:løϱ] m. Hvirvelvind. **-blóm** [-bloᵘ:m] n. = **hvirfilkróna.** **-depill** [-dɛ:bɪdλ, -dɛ:p-] m. Zenit. *****-far** [-fa:r] n. Omdrejning: *um hjólgadd hlaupandi | hvirfilförum* (JÁGát. I. 90). **-firð** [-fɪr·ð] f. Zenitdistance. **-horn** [-λ-(h)od·v, -(h)or·dv] n. Azimut. **-hornsbaugur** [-(h)o(r)dvsböy:qøϱ] m. Azimutcirkel. **-hreyfing** [-l-hϱɛi:viŋk] f. Hvirvelbevægelse. **-húfa** [-λ-(h)u:(v)a] f. Kalot. **-króna** [-l-kroᵘ:na] f. (bot.) Skiveblomst.

hvirfill (-ils, -lar) [χwɪr·vɪdλ, kvɪr·v-, χwɪr·dlaϱ, kvɪr·dl-] m. **1.** Kres, Ring, kresformet Hob: *reka fjeð saman í hvirfil,* drive Faarene sammen i en Kres. — **2.** Isse: *fyll skóinn af blóði ok set í hvirfil mér* (Bp. I. 229); *frá hvirfli til ilja,* fra Top til Taa. — **3.** *(hvirfilpunktur)* Issepunkt, Zenit.

hvirfil lína [χwɪr·vɪli:na, kvɪr·vɪl-] f. Vertikallinje, Vertikal. **-punktur** [-l-puv·døϱ, -pun·t-] m. Zenit, Issepunkt. †**-rjettur** [-rjɛhdøϱ] a. lodret, op- og nedgaaende (Odds. Indl. 173). **-svið** [svɪ:ð] n. Luften lige over en Hoved, Zenit: *blámistruð blikudrög voru á víð og dreif uppi í hvirfilsviði heiðríkjunnar* (GFrÚbl. 37). **-teinungur** [-tɛi:nuŋgøϱ] m. smal Topgren. **-vindur** [-vɪn·døϱ] m. Hvirvelvind.

hvirfing (-ar, -ar) [χwɪr·viŋk, kvɪr·viŋk] f. **1. a.** Kres: *Þykkvabærinn er á við hvert meðalkauptún að mannfjölda; þar eru 40 búendur í hvirfingu og mannfjöldinn sennilega um 200 manns eða vel það* (Alþ. '11, B. II. 1712). — **b.** *drekka h.,* lade Bægeret gaa rundt. — **2.** *(þyrping)* Klynge, Hob (af Mennesker). — **3.** Spiral, Sneglegang: *Hríngurinn stendur á þremur fótum, og með því að það er gat á honum miðjum, þá hamlar hann ekki loptinu frá að komast inn á milli hvirfinganna á þræðinum* (FEðl. 241). — **4.** (bot.) Roset.

hvirfingaþráður [χwɪr·viŋgaþrau:ðøϱ, kvɪr·viŋga-] m. Spiralbaand.

hvirfings fjöður [χwɪr·viŋsfjo:ðøϱ, kvɪr·viŋs-] f. Sneglefjer. **-miðja** [-mɪð·ja] f. Hvirvelcentrum. **-minni** [-mɪn:ɪ] n. Selskabets Skaal: *Á sökum átti að drekka þessi minni, er öldungur ræður: „velkomanda, þá h. tvau og föðurlandsminni“* (EspS. IX).

hvirfingur (-s, -ar) [χwɪr·viŋgøϱ, kvɪr·viŋg-, -iŋs] m. = **hvirfing** 1.

hvirfla (a) [χwɪr·(v)dla, kvɪr·(v)dla] vt. med dat. hvirvle: *h. upp ryki,* — overf. *h. ryki í augu e-m,* stikke en Blaar i Øjnene.

hvískra (a) [χwis·gra, kvis·gra] vi. hviske.

†**hvískran (-ar)** [χwis·gran, kvis·gran] f. = **hvískur.**

hvískur (-urs) [χwis·gøϱ, kvis·g-] n. Hvisken.

hvísl [χwis·λ, kvis·λ] n. Hvisken.

hvísla (a) [χwis·la, kvis·la] vt. med dat. **1. a.** hviske: *h. e-u að e-m,* hviske n-t til en; (Ordspr.) *hver mikið hvíslar, sá mikið lýgur,* han lyver meget, som meget vil hviske. — **b.** refl. recipr. *hvíslast* og *h. á,* hviske til hinanden. — †**2.** *(þjóta, hvína)* suse, hvisle.

hvísling (-ar, -ar) [χwis·liŋk, kvis·liŋk] f. Hvisken.

hvíslingaleikur [χwis liŋgaleiːgoϙ, kvis liŋga-, -le k-] m. Hviskeleg, en Selskabsleg (ODavSk. 19).
hvíslun (-ar, -anir) [χwis lon, kvis lon, -anιϙ] f. = **hvísling.**
hvísmælgi [χwiːsmailgι, kviːs-] f. = **kvismælgi.**
1. **hviss** [χwis·, kvis·] n. Susen, Brusen.
2. **hviss** [χwis·, χwYs·, kvis·, kvYs·] interj. Skræmmeord overfor Dyr (f. Eks. Katte).
hvissa (a) [χwisːa, kvisːa] vi. **a.** suse, bruse: *áin hvissaði niður gegnum gilið*; impers.: *það hvissar í ljánum.* **b.** hvæse, udtale med Hvæselyd: *enskan hvissar tugð og tætt, sín te og se og ha* (StStAndv. II. 72). **c.** skræmme bort ved at raabe hviss: *h. á kindur úr túninu.*
Hvít (-ar, -ar) [χwiːt, kviːt] f. npr. Navn paa et hvidt Hunfaar.
1. **hvíta (-u, -ur)** [χwiːda, kviːda, kviːta] f. **1.** *(hvítleiki)* Hvidhed. — **2.** *(eggjahvíta)* Hvide, Æggehvide: Albumen. **3.** *(hvítmatur, spónamatur)* Søbemad, spec. *(mjólkurmatur)* Mælkemad el. *skyr* (Sl.).
2. **hvíta (ti)** [χwiːda, kviːda, kviːta, χwihdι, kvihdι] vt. hvidte.
Hvítá [χwiːdau·, kviːdau·, kviːtau·] f. npr. Hvidaa, den hvide Elv, Navn paa flere Floder paa Island, saal. kaldte paa Grund af Vandets hvidlige Farve (Jokelvand): (Ordspr.) *nóg er vatn í Hvítá* (GJ.), der er nok at tage af.
hvíta band [χwiːdabanːt, kviːda-, kviːta] n. **1.** det hvide Baand, saaledes navnlig tidligere Dannebrogsordenens Storkorsbaand. 2. npr. *Hvíta bandið,* Navn paa en Godgørenhedsforening. **-bandsriddari** [-ban(t)srιdːarι] m. Storkorsridder af Danne brog. **-beyki** [-beiːgι, -beiːkι] n. (bot.) Avnbøg, Hvidbøg (carpinus betulus). **-björn** [-bjöd·n, -björ·dn] m. (zool.) Isbjörn (ursus marinus). **-blóm** [-bloᵘːm] n. Hvidblomst, hvid Blomst. **†-dagar** [-daːqaϙ] mpl., **†-dagavika** [-daqavιːga, -vιːka] f. Pinseuge. **-gull** [-gYdːλ] n. Platin. **-kristur** [-krιs·doϙ] m. npr. ·den hvide Krist·, Kristus. **-laukur** [-löyːgoϙ, -löyːkoϙ] m. = **hvítlaukur. -logn** [-log·n] n. Blikstille. **-maðra** [-maðra] f. = **hvítmaðra.**
hvítarmaður [χwiːdarmaðoϙ, kviːd-, kviːt-] a. hvidarmet.
hvíta salt [χwiːdasaλ·t, kviːda-, kviːta-] n. ² **1.** *(saltpjetur)* Salpeter (Js.). **2.** [illegible] *Hvítasalti* [illegible] (ÞTÞ. II. [illegible]).
-smæra [-smaiːra] f. = **hvítsmári. -sunna** [-sYnːa] f. Pinse: *annar í hvítasunnu,* anden Pinsedag.
hvítasunnu andlit [illegible] n. Bededa[illegible] ansigt. **-dagsvika** [-daχsvιːga, -vιːka] f. Pinseuge. **-dagur** [-daːqoϙ] m. Pinsedag, Pinsesöndag. **-frí** [-friː] n. = **hvítasunnuleyfi. -hátíð** [-hauːtið] f. Pinsefest. **-hret** [-hrɛːt] n. Pinsesnevejr, Snevejr ved Pinsetid (GPSk. 167). **-leyfi** [-leiːvι] n. Pinseferie. **-lilja** [-lιlja] f. Pinselilje. **-snas** [-snaːs] n. pludselig Snestorm ved Pinsetid (JÁÞj. II. 561).
hvítavoðir [χwiːdavoːðιϙ, kviːda-, kviːta-] fpl. **1.** Daabsklæder: *hópar stan*[illegible] (ÚtIt [illegible]). **2.** *(reifar)* Svøb, Barnekjole.
hvít blæði (-is) [χwiːtblaiːðι, kviːt-] n. (med.) Leukæmi. **-brystingur (-s, -ar)** [illegible] m. [illegible] Skjortebryst (i Mods. til Menigmand) (Ísaf. '11, 226). **-brotinn** [-bro·dιn, -bro·t-] a. (om Ström) som brydes med hvidt Skum, fraadende: *Stjörnu óaði meir við hvítbrotnu straumkastinu* (ÞGjD. 95). **-dilóttur** [-iːdiːl-oᵘhdoϙ] a., **-dröfnóttur** [-dröbnoᵘhdoϙ] a. hvidplettet. **-fága** [-t-fauː(q)a] vt. **1.** *(hvíta)* hvidte, kalke. — **2.** *(fægja)* göre blank el. skinnende. **-faldaður** [-faldaðoϙ] a. med en hvid, höj Hovedbedækning (jfr. *faldur*); (poet. om Bølger) hvidtskummende. **-falla** [-fadla] vi. fraade, skumme hvidt: *Fjörðurinn hvítfjell landanna á milli* (JTrB. 172). **-faxa** [-faχsa] vi. fraade (om höje Bølger). **-faxar** [-faχsaϙ] mpl. store, fraadende Bølger (LFR. X. 21). **-fextur** [-fɛχsdoϙ] a. hvidmanket. **-fiskur** [-fιsgoϙ] m. (zool.) **1.** *(mjaldur)* Hvidfisk (delphinapterus leucas). — **2.** *(birtingur)* Blankørred, Hvidørred (salmo trutta). — **3.** (i isl. amerik. Dial.) en Art Helt (Sik) (coregonus clupeoides). **-fyssa (a)** [-fιs·a] vi. skumme, fraade: *lækurinn fjell hvítfyssandi niður af berginu.* **-fyssi (-is)** [-fιs·ι] n. Skummen, Fraaden, skummende Ström. **-fjaðraður** [-fjaðraðoϙ] a. med hvide Fjer. **-flekkóttur** [-flɛhgoᵘhdoϙ] a. hvidplettet. **-fóðraður** [-foᵘðraðoϙ] a. foret med hvidt, hvid: *Riðgila er stór slangur* [illegible] (JÓlSv. ; ÞTh. Lfr. II. 320). **-forsandi** [-fos·andι] a. = *hvítfyssandi,* se **hvítfyssa. -freyðandi** [-freiðandι] a. skummende. ² **-frymi** [-frιːmι] n. coll. Leucoplaster (3. Ið. IV. 309). **-fugl** [-fYgλ] m. hvid Fugl, spec. Maager og andre lysfarvede Søfugle: *Hún* [illegible] (Eimr. V. 135). **-glitta** [-glιhda] v. impers.: *það hvítglittir í augun,* det hvide i Øjnene kommer til Syne. **-glóandi** [-gloᵘandι] a. hvidglødende. **-grár** [-grauːr] a. hvidgraa. **-greni** [-grɛːnι] n. (bot.) Hvidgran, sibirisk Gran (abies sibirica). **-gulur** [-gYːloϙ] a. hvidgul. **†-haddaður** [-(h)ad·aðoϙ] a. hvidhaaret. **-hár** [-(h)auːr] a. hvidhaaret, blond. **-hnýflóttur** [-(h)viblo·hdoϙ] a. (om Faar) hvid med smaa Horn. **-hæfður** [-(h)aivðoϙ, -(h)aibð-] a. hvidhovet. **-hærður** [-(h)airðoϙ] a. hvidhaaret.
hvíting (-ar, -ar) [χwiːdiŋk, kviːdiŋk, kviːtiŋk] f. Hvidten: *lerepta hvítingar,* Blegning af Linned (LFR. V. 23).
hvítingur (-s, -ar) [illegible] m. **1.** *(mjaldur)* Hvidfisk (delphinus leucas). — **2.** *(lýsa)* Hvidling (gadus merlangus) (Vf.). — ***3.** [illegible] **4.** npr. *Hvítingur,* Navn paa en hvid Hest, Bede el. Væder. — **†5.** *(¹/₂ eyris)* en Hvid (Mønt).
Hvíti vetur [χwiːdιvɛːdoϙ, kviːdι-, kviːtιvɛːt-] m. npr. ·den hvide Vinter· (1633—34) (LFR. XIV. 80). **-þórsdagur** [-þoᵘϙ·sdaqoϙ] m. = *Hvíti Týsdagur,* Hvide Tirsdag (GKonÆf. 134).
hvít jarpur [χwiːdjaϙboϙ, kviːd-, kviːt-] a. lysebrun. **-kál** [-t-kauːl] n. Hvidkaal. **-klæddur** [-klaid·oϙ] a. hvidklædt. **-kollóttur** [-kodlo·hdoϙ] a. hvidkullet. **-krúnóttur** [-kruːnoᵘhdoϙ] a. hvidpandet. **-laukur** [-löyːgoϙ] m. Hvidløg. **-leiki, -leikur** [illegible]

-leikoϙ] m. Hvidhed. **-leitur** [-leiːdoϙ, -leiːt-] a. hvidagtig, hvidlig; *h. í framan,* med hvid Teint. **-líta** [-lιːda, -lιːta] vt. farve hvid. **-ljómandi** [-ljoᵘmandι] a. med et hvidligt Lys. **-maðra** [-maðra] f. (bot.) liden Snerre (galium silvestre). **-máfur** [-mauːvoϙ] m. (zool.) (el. *litli h.*) hvidvinget Maage (larus leucopterus); *stóri h.,* Graamaage (larus glaucus). **-málaður** [-mauːlaðoϙ] a. hvidmalet. **-mata** [-maːda, -maːta] v. impers.: *það hvítmatað*[illegible] *augun á* [illegible] *Þetta* [illegible] *stúlkurnar og hvítmataði í augun* (Eimr. VIII. 138); — ppr. *hvítmatandi:* [illegible] **-mosi** [-moːsι] m. [illegible] (sphagnum) (Eimr. I. 91). **†-munkur** [-muŋgoϙ, -muŋk-] m. = **grámunkur.**
hvítna (a) [χwihdna, kvihdna] vi. blive hvid: *h. upp,* blive hvid i Ansigtet.
hvít rauður [χwiːdröyðoϙ, kviːd-, kviːt-] a. hvidrød, rødgul. **-refur** [-rɛːvoϙ] m. (zool.) Hvidræv, Polarræv. **-röndóttur** [-röndoᵘhdoϙ] a. hvidstribet. **-sendinn** [-t-sɛndιn] a. med hvidt Sand: *hvítsendin mold.* **-síðingar** [illegible] **-skeggjaður** [illegible] a. hvidskægget. 1. **-skeggur** [-sgɛgoϙ] m. hvidskægget Mand. 2. **-skeggur** [illegible] a. = **hvítskeggjaður. -skinn** [illegible] **-skjaldaður** [-sgjaldaðoϙ] a. med et hvidt Skjold. **-skjöldóttur** [-sgjöldoᵘhdoϙ] a. hvidbroget, sort med hvide Pletter. **-skolóttur** [-sgoloᵘhdoϙ] a. hvidlig, hvid og grumset: *hvítskolótt vatn.* **-skær** [-sgaiːr] a. gennemsigtig hvid: *marmaralíkneski ... úthöggið í hvítskæran, gljáandi marmara* (And. I. 3). **-smári** [-smauːrι] m. (bot.) Hvidkløver (trifolium repens). **-stúfa** [-sduːva] f. (zool.) cyliena alba (GBárð.). **-stör** [-sdöːr] f. (bot.) tofarvet Star (carex bicolor).
hvitti (-a, -ar) [χwιhdι, kvιhdι] m. (Hún.) = **hvutti.**
hvítur [illegible] a. [illegible] *h. fyrir hærum,* hvidhaaret; *með hvítt um hálsinn,* med hvid Krave og Skjortebryst; (Ordspr.) *seint mun hrafninn h. verða* (GJ.), sent bliver Ravnen hvid; *hann vill nú hafa alt svo hvítt og strokið* (alting saa flot og fint) (Mýrd. 97); *h. matur,* Mælkemad, Søbemad; *kvít til jóla keyptist fæða* (ÓDavÞul. 358); *hvítt vín,* ¹) hvid Vin; ²) *(messuvín)* Kirkevin. — **2.** spec. som subst.: **a.** Hvid (i Skak). — **b.** Navn paa en hvid Bede el. Væder.
hvítu rúnir [χwiːdoruːnιϙ, kviːdo-, kviːto-] fpl. ·hvide Runer·, hvid, [illegible] *óföqnuði* (JTrSk. I. 133). **-skál** [-sgauːl] f. Skaal til Mælkemad el. Søbemad, jfr. *hvíta.*
hvít valur [χwiːdvaloϙ, kviːd-, kviːt-] m. (zool.) Hvidfalk (falco gyrfalco candicans). **-voðungur** [-voðuŋgoϙ] m., jfr. *hvítavoðir,* nydøbt (den, som er iført hvide Daabsklæder); Pattebarn. **-vængjaður** [-vaiŋɟaðoϙ] a. hvidvinget.
hvívetna [χwiːvɛhdna, kviː-] adv. se **hvaðvetna.**
hvoða (-u) [kvoːða] f. = **kvoða.**
***hvoft gangur** [χwof·tgauŋgoϙ, kvof·t-] m. Mundhule; (om en Kniv) [illegible] **-stór** [illegible] stort Gab.
hvoftur (-s, -ar) [χwof·doϙ, kvof·d-] m. **1.** *(kinn, kjálki)* Kind; Kæbe. **2.** [illegible] sige hver sit.
hvola (a) [χwoːla, kvoːla] vt. = **kvola.**
hvolf (-s, pl. ds.) [χwol·v, kvol·v] n. **1.** Hvælving: *gera h. kringum e-ð,* indhvælve n-t; *vera á hvolfi,* vende Bunden i Vejret. — **2.** *(hvilft í fjallshlíð, hvammur)* græsbevokset Lavning, spec. i en Bjærgside. **3.** *(hólf)* Aflukke, afdelt Rum el. Celle; *(fruma)* Celle.
1. **hvolfa (-u, -ur)** [χwol·va, kvol·va] f. Regnskyl.
2. **hvolfa (di)** [χwol·va, kvol·va] vt. med dat. **1.** hvælve, vende Bunden opad paa n-t: *þegar öllu er á botninn hvolft,* naar alt kommer til alt; *h. skipi,* vende et Skib om (lade det vende Bunden i Vejret); *(skrímslið) ... leitist við að h. undir mönnum* (bringe Skibe til at kæntre) (JÁÞj. I. 138). — **2. a.** vi. *(vera á hvolfi)* vende Bunden opad. — **b.** impers.: *bátnum hvolfdi,* Baaden kæntrede; *það hvolfdi undir þeim.* — **3.** vt. med dat. og vi.: *h. úr e-u,* tömme Indholdet af n-t; *h. úr fötu; það rigndi eins og hvolft væri úr fötu,* det øste Spande ned; *h. í sig,* hælde (Spiritus) i sig (Eimr. II. 28); *h. í sig matnum,* sluge Maden.
² **hvolfabygging** [χwol·vabιgːiŋk, kvol·va-] f. Cellevæv.
hvolf göng [χwol·vgöyŋk, kvol·v-] npl. Buegang. ² **-hefill** [-f-(h)ɛːvιdλ] m. Hulhøvl. **-hús** [-(h)uːs] n. hvælvet Bygning. ² **-járn** [-v-jau(r)dn] n. Huljærn. **-klefi** [-f-klɛːvι] m. hvælvet Celle. ² **-meitill** [-v-meiːdιdλ, -meiːt-] m. Hulmejsel. **-spegill** [-f-sbeiːɟιdλ] m. Hulspejl, konkavt Spejl. **-stúka** [-sduːga, -sduːka] f. Niche.
hvolfuskúr [χwol·vosguːr, kvol·vo-] f. kortvarigt, stærkt Regnskyl.
hvolfþak [χwol·fþaːk, kvol·f-] n. **1.** Kuppel. — **2.** hvælvet Tag.
hvolpa (a) [χwoλ·ba, kvoλ·ba, kvol·pa] vt. og vi. dele sammenkartet, broget Uld, der skal kartes een Gang til, i smaa Portioner *(hvolpur),* passende til Karderne (Árn.).
hvolpa bogi [χwoλ·baboːɟι, kvoλ·ba-, kvol·pa-] m. Fælde for Rævehvalpe. **-bragð** [-braqð, -bragð] n. (ASkaft.) = **moðsuðubragð. -burður** [-bYrðoϙ] m. i overf. Bet.: Börns Pillen ved og Flytten rundt paa Tingene. **-fullur** [-fYdloϙ] a. om Hunde og Ræve: *hvolpafull tík, tófa,* Tæve, Ræv, som gaar med Hvalpe. **-nasir** [-naːsιϙ] fpl. egl. Hvalpenæse; Næse, der paa Grund af Kulde er snottet og rynker sig: *sagt er að sá, sem kalt er, hafi munnherkjur og h.* (ÓDav.). **-tík** [-tiːk] f. Tæve med Hvalpe. **-vit** [-vιːt] n. om den vaagnende Könsdrift hos en Pige: *hann er farinn að fá hvolpavit(ið).*
hvolpur (-s, -ar) [χwoλ·boϙ, kvoλ·b-, kvol·p-] m. **1.** Hvalp, is. om Hundens Hvalpe; jfr. dog f. Eks.: *ljónsh.;* — *bera hvolpa undir höndunum,* egl.

bære Hvalpe under Armene, ɔ: ro' paa en klodset Maade, saal. at Albuerne stikker langt ud; jfr. (pop.) «have Surbrøder under Armene». — **2.** overf. om Børn og ganske unge Mennesker: Hvalp: *hvað heldurðu að þú getir, hvolpurinn þinn!* — **3.** *(grislingur, hnyðlingur)* Portion kardet Uld, der tages og rulles sammen mellem Hænderne, for at kardes igen (Af., Árn.).

1. **hvoma (-u, -ur)** [χwo:ma, kvo:ma] f. **a.** Svælg. — **b.** vidt Klædningsstykke, vide Strömper: *treyjan er mesta h.* (Árn.).

2. **hvoma (a)** [χwo:ma, kvo:ma], **hvomsa (a)** [χwom·sa, kvom·sa] (Nl.) vt. og vi. **1.** hugge i sig, sluge: *Hérinn gerir hnítrétt | er hvomar í sig kálið* (MJ. i Eimr. XVII. 11); — overf.: *Hún hvomaði í sig þessar fjörugu bækur* (EKvOf. 171). — **2.** refl. *hvomast*, udgyde sig i stor Mængde.

hvomur (-s, -ar) [χwo:mʊɾ, kvo:m-] m. Slughals, Ædedolk (jfr. *hámur)*.

hvor [χwo:r, kvo:r] pron. inter. og indef. **I.** inter., direkte og indirekte: hvilken (af to), hvem (lat. uter); — pl. *hvorir*, hvilken, hvilket Parti: *það er óvíst, hvorir munu sigra* (hvem af de to, der gaar af med Sejren). — **II.** indef. hver (af to): **a.** *h. þeirra*, hver især af dem, ɔ: bægge to; *hvors vegar*, paa bægge Sider: *þrjú langbönd eru hvors vegar í húsinu* (Sch.); *þeir eru h. sem annar*, de er to Alen af eet Stykke; *h. annan*, hinanden; *h. á eftir öðrum*, den ene efter den anden; *h. um sig*, hver for sig; *þeir eiga h. annars systur*, de er gifte med hinandens Søstre; *þeim sýndist sinn veg hvorum*, de havde forskellige Meninger. — **b.** n. *hvort: gerðu nú hvort (sem) þú vilt heldur* (hvad du heller vil), *fara eða vera kyr;* — *mjer er sama, hvort heldur er*, det er mig det samme, hvilken af Delene det er; *hvort heldur er ... eða*, det være sig ... eller. — **III.** n. *hvort* [χwoɐ̯t, χwʏɐ̯t, kvoɐ̯t, kvʏɐ̯t]: **1. a.** inter. adv. i direkte og indirekte Spörgsmaal, mon: *h. ... eða*, mon ... eller: *hvort er það Jónas eða Bjarni, sem segir þetta?* — (som en Slags Forstærkelse af Udtrykket): *hvort grætur þú?* hvad, græder du! du græder virkelig! — **b.** inter. cj. om: *jeg spurði hvort hann vildi kaffi.* — **2.** med den rel. Partikel *er, sem*: **a.** *hvort sem (er) ... eða*, hvad enten ... eller: *hvort sem hann lýgur eða segir satt*, hvad enten han lyver eller taler Sandhed. — **b.** *hvort sem er (var)*, i bægge Tilfælde, alligevel: *jeg ætlaði ofan hvort sem var*, jeg skulde alligevel ned; *en hvort (sem) heldur er (var)*, men hvad der nu end er (har været) Tilfældet; *þau er oss lífsnauðsynlegt að fá hvort sem er* (Eimr. X. 148); — *var það hvort sem annað, að tröllkonan lagði sig lítt til að hugga hann, enda tjáði það ekki*, baade gjorde Jættekvinden sig ikke stor Umage for at trøste ham, og det vilde jo heller ikke have nyttet noget (JÁÞj. II. 428).

hvorfinn [χwor·vɪn, kvor·vɪn] = *horfinn*, pp. af **hverfa.**

hvorginlegur [χwor·ɟɪnlɛ·qøɾ, kvor·ɟɪn-, χwʏr·ɟɪn-, kvʏr·ɟɪn-] a. som ligner ingen af Delene, som hverken er af den ene el. den anden Mening el. Parti; indifferent; — adv. *-lega* (BH.).

hvorki [χwoɐ̯·ɟɪ, χwʏɐ̯·ɟɪ, kvoɐ̯·ɟɪ, kvʏɐ̯·ɟɪ] adv. hverken: *h. ... nje*, hverken ... eller.

hvorkinlegur [χwoɐ̯·ɟɪnlɛ·qøɾ, kvoɐ̯·ɟɪn-, χwʏɐ̯·ɟɪn-, kvʏɐ̯·ɟɪn-] a. = *hvorginlegur*; (kirk.) *hvorkinlegar athafnir*, ligegyldige Handlinger (adiaphora).

hvorsu [χwʏɐ̯·sø, χwoɐ̯·sø, kvʏɐ̯·sø, kvoɐ̯·sø] adv. inter. og indef. = **hversu.**

hvort [χwoɐ̯·t, kvoɐ̯·t, χwʏɐ̯·t, kvʏɐ̯·t] se **hvor III.**

†**hvor tveggi** [χwoɐ̯·tvɛɟ·ɪ, kvoɐ̯·-, χwʏɐ̯·-, kvʏɐ̯·-] (bægge Led böjes, förste Led som *hvor*, sidste Led som et svagt adj.: f. *hvortveggja*, n. *hvorttveggja*, acc. m. *hvorntveggja*, f. *hvoratveggju*, n. *hvorttveggja* osv.), **-tveggja** [χwoɐ̯·tvɛɟ·a, kvoɐ̯·-, χwʏɐ̯·-, kvʏɐ̯·-] pron. indef. (i Talespr. som Regel uböjeligt; i Skriftspr. forek. af og til en Böjning af förste Led (is. som subst., se I. 2.), der da böjes som *hvor)* hver enkelt af to, bægge (lat. uterque). **I. 1.** som adj.: *h. maðurinn*, bægge Mænd; *úr h. bænum*, fra bægge Gaarde. — **2.** som subst. med gen.: *h. þeirra*, de bægge, bægge to; dat. *hvorumtveggja þeirra*, acc. *hvorntveggja þeirra*, gen. *hvorratveggja þeirra;* — abs.: *hvorttveggja saman lagt*, det ene med det andet. — **II.** n. *hvorttveggja* som adv. baade: *Svona hvorttveggja og bæði*, baade ja og nej (JThMk. 240); — is. alm. i daglig Tale, i Forb. med *enda: Það er nú hvorttveggja að þeim er nokkuð um hönd að seilast í landssjóðinn, enda verður ekki með sanni sagt, að þeir hafi gert það meira en góðu hófi gegnir*, ganske vist har de jo temmelig langt til Landskassen, og man kan heller ikke just med Sandhed paastaa, at de har taget af den mere end hvad passende var (Eimr. III. 11).

hvorug kyn [χwo:rø(q)ɟ̊ɪ:n, kvo:r-] n. (gramm.) Intetkøn (neutrum). **-kyns** [-ɟ̊ɪn·s] a. af Intetkön: *orðið er h.;* — spec. hverken Mand el. Kvinde (ɔ: uden Könsdrift): *sá h. líkami er sætur* (ÞErlÞ. 225). **-kynsorð** [-ɟ̊ɪnsor·ð] n. Intetkönsord.

hvorugur (f. **-ug**, n. **-ugt**, acc. sg. m. **-ugan** og **hvornugan)** [χwo:r-oqøɾ, kvo:r-, χwʏ:r-, kvʏ:r-, f. -øq, n. -øχt, χwod·nøqan, kvod·n-, χwor·dn-, kvor·dn-, χwʏd·n-, kvʏd·n-, χwʏr·dn-, kvʏr·dn-] pron. indef. **1.** hverken den ene el. den anden, ingen (af to) (lat. neuter): *h. þeirra*, ingen af dem; *hvorugt okkar*, ingen af os (om en Mand og en Kvinde); *hvorugt skipið*, intet af de to Skibe; *vera með hvorugum*, være neutral. — **2.** med *annar, hinn*: ingen af dem ... den anden: *h. trúði öðrum (hinum)*, ingen af dem troede den anden; *hvorugir vildu sættast við aðra (hina)*, ingen af Parterne ønskede Udsoning med den anden.

hvot (-s) [χwo:t, kvo:t] n. = **hvotverkur.**

hvotla (a) [χwohdla, kvohdla] vi. give el. göre n-t i smaa Portioner: *Hann þríhvotlaði við að leggja inn* (ÞEgÚt. 24).

hvotverkur [χwo:dvɛɾqøɾ, kvo:d-, kvo:t-] m. farende Smærte, som indfinder sig i Ryk (LFR. X. 52).

hvuma (-u, -ur) [χwʏ:ma, kvʏ:-] f. sky og frygtsom Hest: *hann er mesta h.*

hvumleiður [χwʏm·lei·ðøɾ, kvʏm·-] a. = *hvimleiður*: (Ordspr.) *gakk þú tvisvar hvers manns dyr, og engum (aldrei) nema satt, og þú munt hverjum manni h. verða*, gaa for hver Mands Dør, sig kun hvad sandt er, og du vil blive ilde set af alle.

hvumpa [χwʏɱ·ba, kvʏm·pa] se **hvimpa.**

hvumpinn [χwʏɱ·bɪn, kvʏm·pɪn] se **hvimpinn.**

hvumpungsleikir [χwʏɱ·buŋslɛi:ɟɪɾ, kvʏm·puŋslɛi:ɟ̊-] mpl. voldsom Legen med: *veikt barn þolir ekki þessa hvumpungsleiki* (Árn.).

1. **hvumsa** [χwʏm·sa, kvʏm·sa] a. indec. studsende: *verða h.*, studse.

2. **hvumsa (a)** [χwʏm·sa, kvʏm·sa] vi. studse: *h. við* og refl. *hvumsast við*, studse: *hvumsaði við og sagði: lilló* (ÓDavÞul. 251).

hvumulegur [χwʏ:møle·qøɾ, kvʏ:mø-] a. = **hvimpinn.**

hvunar [χwʏ:naɾ, kvʏ:n-] adv. = **hvenær.**

hvundagsföt [χwʏn·daχsfö:t, kvʏn·daχs-] npl. **hversdagsföt.**

hvunær [χwʏ:naiɾ, kvʏ:-] adv. = **hvenær.**

hvur [χwʏ:r, kvʏ:r] pron. se **hver.**

hvurgi [χwʏr·ɟɪ, kvʏr·ɟɪ] adv. = **hvergi.**

hvurnig [χwʏr·dnɪq, kvʏr·dn-, χwʏd·n-, kvʏd·n-] adv., **hvurnin** [χwʏr·dnɪn, kvʏr·dn-, χwʏd·n-, kvʏd·n-] adv. **hvernig.**

hvursdagslega [χwʏɐ̯·sdaχslɛ·qa, kvʏɐ̯·s-] adv. = **hversdagslega.**

hvursu [χwʏɐ̯·sø, kvʏɐ̯·sø, χwʏs:ø, kvʏs:ø] adv. inter. = **hversu.**

hvurt [χwʏɐ̯·t, kvʏɐ̯·t] adv. **hvert** og **hvort.**

hvurugur [χwʏ:roqøɾ, kvʏ:roq-] pron. = **hvorugur.**

hvurutveggi [χwʏ:røtvɛɟ:ɪ, kvʏ:rø-] pron. indef. (förste Led ubøjeligt) **hvortveggi.**

hvuta (-u, -ur) [χwʏ:da, kvʏ:da, kvʏ:ta] f. *(tík)* Tæve, Tævehund (Af.).

hvuti (-a, -ar) [χwʏ:dɪ, kvʏ:dɪ, kvʏ:tɪ] m. = **hvutti.**

hvuttahvutt [χ(w)ʏhdaχ(w)ʏht, kvʏhdakvʏht] interj. Lyd, hvormed man kalder paa en Hund.

hvutti (-a, -ar) [χ(w)ʏhdɪ, kvʏhdɪ] m. Hund (i kælende Tiltale).

hvæla (di) [χwai:la, kvai:la] vt. danne et Hul (BH.).

hvæl l (-s, -ar) [χwaid·λ, kvaid·λ] m. Hul (BH.).

hvælóttur [χwai:loʰhdoɾ, kvai:l-] a. fuld med Huller, ujævn.

hvæma (-u, -ur) [χwai:ma, kvai:ma] f. lille Stykke, spec. lille Engstykke (ASkaft.).

hvæs [χwai:s, kvai:s] n. Hvæsen.

hvæsa (ti) [χwai:sa, kvai:sa] vi. hvæse.

hvæsing (-ar) [χwai:siŋk, kvai:s-] f., **hvæsingur (-s)** [χwai:siŋgøɾ, kvai:s-, -iŋs] m. Hvæsen, Hvislen.

hvölfa (di) [χwöl·va, kvöl·va, χwöl·(v)dɪ, kvöl·(v)dɪ] vt. og vi. = **hvolfa.**

hvönn (hvannar, hvannir) [χwön·, kvön·; χwan:aɾ, kvan:-] f. (bot.) (nordisk) Kvan, Læge-Kvan (archangelica officinalis).

1. **hvör** [χwö:r, kvö:r] (Mýr.) = **1. hver.**

2. **hvör** [χwö:r, kvö:r] pron. inter. og indef. = **hvur, hver.**

hvörf [χwör·v, kvör·v] pl. af **hvarf.**

hvöss [χwös·] f. sg. og npl. af **hvass.**

1. **hvöt (hvatar, hvatir)** [χwö:t, kvö:t; χwa:daɾ, kva:d-, kva:t-] f. **1.** *(örvun, hvatning)* Opmuntring, Tilskyndelse: *kvæði hans voru eldfjörug h. til dáða og dugnaðar.* — **2. a.** Bevæggrund, Drift: *af eigin hvötum*, af egen Drift; *hann gerði þetta af mjög óeigingjörnum hvötum* (uegennyttige Bevæggrunde). — **b.** Drivhjul, Drivfjeder: *löngunin til valda varð honum helsta hvötin.* — **3.** Naturdrift: *hvatir hans voru öflugar, og þeim vildi hann fullnægja.* — **4.** Irritament: *það, sem veldur því, að hreifing komi á taugarnar, nefnum vjer h.* (JJsEh. 45).

2. **hvöt** [χwö:t, kvö:t] f. sg. og npl. af **hvatur.**

hvött [χwöht, kvöht] pp. f. sg. og npl. af **hvetja.**

°**hvötuður (hvataðar)** [χwö:døðøɾ, kvö:d-, kvö:t-; χwa:daðaɾ, kva:d-, kva:t-] m. Instinkt: *ekki fengist nema með því að láta nokkuð af líkamskröftunum og mikið af hvötuð* (Instinkt) *hinna lægri dýra* (HPjeturss i Morg. 17/9 '20, S. 1, Sp. 4.).

hæ [hai:] interj. hurra! hallo!

hæð (-ar, -ir) [hai:ð] f. **I. 1. a.** Höjde: *h. fjallanna*, Bjærgenes Höjde; *meðalmaður á h.*, af Middelhöjde. — **b.** (astr.) *(h. himintungla)* Elevation. — **2.** Forhöjning, Höj, Bakke: *ganga upp á h.;* — *grundir, móar, holt og hæðir.* — **3.** Höjdepunkt, det höjeste af n-t: *himna h.*, den höjeste Himmel; ofte i pl.: *dýrð sje guði í hæstum hæðum.* — **4.** Etage: *Á efri hæð bankans* (Lögr. '15, 69). — **II.** overf. **1.** Höjde (om Stemmen): *h. raddarinnar.* — **2.** *(upphæð)* Beløb. — **3.** *(háfleygi)* Höjhed, Ophöjethed.

hæða (di) [hai:ða, haid:ɪ; sup. haiht] vt. og vi. haane, spotte, udle: *h. e-n, h. að e-m*, ogs. refl.: *hæðast að e-m;* — *Ásgrímr hæddi at honum og kvað níð um hann* (EspS. 41).

hæða [hai:da] interj. hej!

hæða belti [hai:ðabeλ·dɪ] n. *(í fjöllum)* Höjderegion. **-drög** [-drö:q] npl. Höjdedrag. **-hlutföll** [-hλʏ:töðλ] npl. Höjdeforhold.

hæðar baugur [hai:ðarböy:qøɾ] m. Höjdeparallel. **-horn** [-ɐ-(h)or·dv, -hod·v] n. Höjdevinkel. ***hreifur** [-a-hɐei:vøɾ] a. friskluftende: *fyrir veðri hæðarhreyfu* (StStAndv. III. 198). °**-jafnhliðungur** [-r-jab·v(h)λɪðuŋgøɾ] m. Höjdeparallel. **-munur** [-mʏ:nøɾ] m. Forskel i Höjde. **-mælir** [-mai:lɪɾ] m. Höjdemaaler, Altimeter. **-stig** [-ɐ-sdɪ:q] n. Höjdegrad. **-vera** [-r-vɛ:ra] f. *(hóll)* lille Höj.

hæða skurður [hai:ðasgʏr·ðøɾ] m. Höjdesnit: *h. yfir landið þvert* (ÞTh. Lfr. IV. 118). **-vera** [-vɛ:ra] f. *(himnesk vera)* himmelsk Væsen.

hæði [hai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **1. heyja** og **há.**

hæði yrði [hai:ðɪɪr·ðɪ] npl. Spottegloser. **-legur** [-lɛ·qøɾ] a. haanlig, latterlig; — adv. *-lega.*

hæðing (-ar) [hai:ðiŋk] f. Spotten.

†**hæðingarlaus** [hai:ðiŋgarlöy:s] a. spotløs; ikke medførende Vanære.

hæðinn [hai:ðɪn] a. spottelysten.

hæðni [haiðˑnɪ] f. indec. Spottesyge, Spot: (Ordspr.) *seint þekkir heimskur hæðni* (GJ.), sent lærer Taaben Spot at skelne. *h. lífsins*, Livets Ironi.

hæðnis gjarn [haiðˑnɪ-ɟar dn, -ɟad n] a. spottelysten. **-samur** [-sa·moϙ] a. drillesyg.

hæðóttur [hai:ðoᵘhdoϙ] a. bakket.

1. **hæfa (-u)** [hai:va] f. **1.** Sandhed, som ligger til Grund for n-t, Virkelighed: *það er engin h. í því*, det er fuldstændig ugrundet Rygte. **2.** Billighed, Ret: *með hæfu*, med Rette: *Líklegastur er til gæfu sá sem getur, helst með hæfu, sig af meðalmensku stært* (StStAndv. I. 272). **3.** Kasten til Maals: *Þeir fóru að leika sér að steinkasti og hæfu bar í klett* (JÁÞj. I. 10).

2. **hæfa (ði)** [hai:va] vt. **I.** ramme, træffe; †*h. á*, ds.; *h. markið*, træffe Maalet; *h. til e-s*, sigte efter n-t. — **II.** med dat. **1.** indrette, afpasse, moderere, holde Maade med: *h. refsingunni eftir aldri barnanna*. — **2.** passe, være passende: *fötin h. honum vel*; — *e-ð hæfir e-m ekki*, n-t egner sig ikke for en; *húsið hæfir mjer ekki*; (Ordspr.) *svo hverjum sem hæfir* (GJ.), enhver hvad der passer ham; *hæfir skel kjafti* (el. *tranti*), Skallen (Muslingeskal, hvoraf der drikkes) er god nok til den skidne Mund, ɔ: n-t, der er usselt, passer til den, der selv er ussel; *það hæfir ekki, að þú gerir það*, det er ikke passende at du gør det. *það hæfir honum (e-m) ... honum matulegt að ... hreggbrotið*, han har rigtignok fortjent den Kur.

hæfandi (-a, -endur) [hai:vandɪ, -ɛndoϙ] m. Træffer.

hæfð (-ar, -ir) [haivˑð, haibˑþ] f. = **hæfileiki.**

1. **hæfi (-is)** [hai:vɪ] n. Maal, Omfang, Forhold: *e-ð er við e-s hæfi*, n-t passer for en: *Í rauninni er sama hver aðferð er höfð, en sú síðari ... er betur við ... hæfi* (Alþ. '11. B. 887). *Hin ... alþýðuskáldsins eru betur við hans hæfi* (egner sig bedre for ham) (Eimr. XIV. 181); *það er ekki yfir þitt h.*, det overstiger ikke dine Kræfter; *jeg gat aldrei gert honum neitt til hæfis*, jeg kunde aldrig göre n-t til hans Tilfredshed (ham n-t tilpas); *leika í hæfi*, (egl. være i det passende Maal, ɔ:) være gunstig: *er auðnan lék í hæfi* (MJ. V. 21).

2. **hæfi** [hai:vɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **hefja**, samt 1. p. sg. præs. ind. af **hæfa.**

hæfi kringla [hai:vɪkriŋ̊la] f. Maalskive. **-látur** [-lau:doϙ, -lau:t-] a. **1.** *(lítillátur)* beskeden: (Ordspr.) *h. hlýtur margra þökk* (GJ.), den beskedne faar manges Tak. — **2.** *(sanngjarn)* billig, passende. — **3.** taktfuld: *h. maður hittir alt af á það*, sem *viðfeldnast er í orðum og gerðum*. **-leg-leiki** [illegible] m. = **hæfileiki.** **-legur** [illegible] a. **1.** passende, i det rette Maal: *h. e-m, h. fyrir e-n*, passende for en; *e-ð er ekki hæfilegt*, n-t passer sig ikke, skikker sig ikke. — **2.** følelig: *sótt hafði verið nærkonunefna til næsta bæjar, því allhæfilegur* (særdeles følelig) *skortur* [illegible] **3.** [illegible] **-leikamaður** [illegible] Evner, en dygtig Mand. **-leiki** [-lei·ɟɪ, -lei·ḱɪ] m. Evne, Talent, Be- [illegible]

hæfing (-ar) [hai:viŋ̊k] f. **1.** *(það að hitta)* Træffen. — **2.** *(það að miða)* Sigten: *gera h.*, tage Sigte paa n-t.

hæfinn [hai:vɪn] a. sikkert træffende, træfsikker: *vera h.*, have en sikker Haand; *hverjum manni hæfnari* (HermJDr. 72—73).

*°***hæfir (-is)** [hai:vɪϙ] m. Tyr: *hæfis hind*, Ko (MJ. IV. 35); (om en Kniv med Hornskaft) *hæfis hjör* | *himinbrjóta* (JÁGát. I. 70).

hæfiskot [hai:vɪsgo:t] n. Træffer.

hæfis laus [hai:vɪslöy·s] a. upassende, uden Maade: *þeim hæfislausa átroðningi* (LFR. VIII. 262—263). **-legur** [-lɛ·qoϙ] a. = **hæfilegur.**

hæfni [haibˑnɪ] f. indec. Træfsikkerhed (ÓDavSk. 91).

hæfulaus [illegible]

hæfur [hai:voϙ] a. **1.** passende: *vera h. til e-s*, tjæne (due) til n-t. — **2.** sand: *það er ekkert hæft í því*, det er et fuldstændig grundløst Rygte; *lítið (mikið) er hæft um e-ð (í e-u)*, der er lidet (meget) sandt i n-t.

hægagangur [hai:qagauŋ̊·goϙ] m. sagte Trav el. Pasgang.

hægð (-ar, -ir) [haiqˑð, haigˑþ] f. **1.** Lethed, Bekvemmelighed: *það er ekki h. á því*, det er ingen let Sag; *jeg var látinn sofa í rúmi og þrír aðrir, og hafði jeg þar litla h.* (SIng. I. 131). — **2.** Lemfældighed, Lempelighed: *með h.*, lempeligt: *hann hafði sitt fram með hægðinni*. — **3.** *(kyrlæti)* Stilhed, Beskedenhed: *h. og stilling*. — **4.** is. i pl. Ro, Mag: *fara í hægðum sínum*, begive sig rolig af Sted, gaa i Ro og Mag; *fara í hægðum sínum að e-u*, göre n-t i Ro og Mag; *róa í hægðum sínum*, ro smaat. — **5.** kun i pl. *hægðir*, Stolgang, Afføring, Aabning: *hafa hægðir*, have Afføring; *hægðir til baks og kviðar*, Afføring og Urin.

hægða dæla [illegible, haigˑða-] f. Klysterspröjte. **-leysi (-is)** [illegible] n. Forstoppelse, Obstruktion. **-lyf** [illegible] n. **-meðal** [illegible] n. afførende Middel.

hægðar auki [haiqˑðaröy:ɟɪ, haig ðaröy:ḱɪ] m. Forøgelse af Bekvemmelighed, Undgaaelse af Ulejlighed: *Hvörsu ómetanligur er ekki sá hagnaðar-* [illegible] *kollinn ... og komast þó ekkert* (Árm. II. 161); *það er enginn h. í því*, det gör ikke Arbejdet lettere; *gera e-m (sjer) e-ð til hægðarauka*, göre n-t for at lette n-t for en anden (el. for sig selv). **-leiði** [-lei:ðɪ] n. sagte Medbør. **-leikur** [-lei:goϙ, -lei:k-] m. let Sag. **-munur** [-mʏ:noϙ] m. Forskel i Lethed, større Lethed: [illegible] *að byggja hér eða við Öxará* (MelBr. 5).

hægða salt [haiqˑðasaʎ̊t, haigˑða-] n. engelsk Salt. **-skál** [-sgau:l] f. Bækken, Stikbækken. °**-skrína** [-sgri:na] f. Kloset. °**-smeygill (-ils, -lar)** [illegible] m. Stikbækken. **-stóll** [illegible] m. Natskrin, Natstol.

hæg fara [haiχ·faˑra] a. indec. **1.** *(seinn, seinlátur)* langsom i sine Bevægelser. — **2.** *(hæglátur)* sagtmodig (ÞGjD. 82). **-fari (-a, -ar)** [-faˑrɪ] m. Nøler. **-gerður** [-q·-ɟɛrðoϙ] a. sagtmodig af Væsen.

hægindastóll [hai:ɟɪndasdoᵘdˑʎ] m. Lænestol.

hægindi (-is, pl. ds.) [hai:ɟɪndɪ] n. **I.** *(koddi)* Pude; *(bólstur)* Hynde: *rísa upp við h.* — **II.** pl. **1.** Lindring (spec. for syge og fattige): *leita e-m hægind*a, søge at lindre ens Nød el. Smærter. — **2. a.** Bekvemmeligheder: *til hægind*a, for Bekvemmeligheds Skyld. — **b.** Behagelighed: *Hann varð næsta feginn, er hann leit hina vörmu laug, því hann hafði sjaldan notið slíkra hæginda* (Od. 163).

hægindislaus [hai:ɟɪndɪslöy:s] a. uden Pude.

hægja (ði) [hai:ja, haiqˑðɪ, haigˑðɪ; sup. haiχˑt] vt. med dat. og acc. og og vi. göre n-t bekvemt for en: **I. 1.** sagtne: **a.** vi. *h. á sjer*, sagtne sin Gang; blive roligere. — **b.** vt. *h. ferðina*, sagtne Farten, formindske Farten. — **2. a.** vi. sagtne, blive mildere, blive stille (is. om Storm el. höj Sø); — impers.: *veðrið hægir*, Stormen lægger sig, Vejret stilner af; *hann (það) hægir til*, ds. — **b.** refl.: *sjórinn fer að hægjast*, Søen bliver roligere. — **3.** impers.: *e-m hægir við e-ð*, en føler Lindring ved n-t: *honum hægði við inntökuna*. — **4.** *h. sjer*, forrette sin Nødtorft, gaa til Stols. — **II.** refl. *hægjast: e-m hægist*, en føler sig roligere, føler Lindring; *hægjast um málbeinið*, faa Munden rigtig paa Gled (JThPs. 48); *þegar hægist um fyrir mjer*, naar jeg faar mere Tid tilovers (lidt Luft).

hæg látur [haiqˑlauˑdoϙ, -lauˑt-] a. sagtmodig, stilfærdig. **-lega** [-lɛqa] adv. **1.** *(auðveldlega)* let, med Lethed, lettelig. — **2.** sagte: *hægliga at núa* (LFR. VI. 212). **-leiki** [-leiɟɪ, -leiḱɪ] m. Lethed, Nemhed: *menn hafa gëfið plánetum merki til hægleika* (for Nemheds Skyld) (Odds. Indl. 70). **-lífi (-is)** [-liˑvɪ] n. roligt Liv. **-lyndur** [-lɪndoϙ] a. sagtmodig, stilfærdig; flegmatisk. **-læti (-is)** [-laiˑdɪ, -laiˑtɪ] n. **1.** *(rólyndi, jafnaðargeð)* Sindsro. — **2.** *(meinleysi)* Skikkelighed: *Sá sem steyter sig á annars Hæglæti, og meinar sjer leyfist allt við hann að gjöra* (Vid. II. 186). **-lætismaður** [-laidɪsma:ðoϙ, -laitɪs-] m. stilfærdig Mand. **-meltur** [-mɛʎdoϙ] a. letfordöjelig. **-mæltur** [-maiʎdoϙ] a. som taler langsomt.

1. **hægri** [haiqˑrɪ] a. indec. höjre: *hægra megin, til h. handar (e-m)*, tilhöjre (for en), paa höjre Side (af en); *til h. snú!* höjre om!

2. **hægri** [haiqˑrɪ] comp. af. 2. **hægur.**

hægri maður [haiqˑrɪma:ðoϙ] m. Höjremand; — pl.: *hægrimenn*, Höjre. **-verk** [-vɛq·k] npl. Lettelse ved Arbejdet: *það er dásamlegt, hvað pest getur verið til mikilla hægriverka* (EKvLjen. 115).

hæg samur [haiχ·samoϙ] a. besindig. **-sóktur, -sóttur** [-soᵘhdoϙ] a. let at hente, let at faa fat i: *hægsókt fiskifaung* (MStHandb. 94).

hægt [haiχˑt] n. som adv. se **hægur.**

hægunninn [hai:qʏn ɪn] a. let udførlig.

1. **hægur** [hai:qoϙ] m. (kun i nom. og som oftest med efterhængt Artikel) Lethed, let Sag, Lejlighed: *það (þar) er hægurinn hjá*, det er en let Sag: *Það er hægurinn hjá, að heimsækja þær þar* (JTrHeið. II. 109); *þar er h. nærri með flest*, der er bekvemt at faa fat i omtrent alt hvad man behøver.

2. **hægur** [hai:qoϙ, f. hai:q, n. haiχˑt] a. (comp. *hægari* og *hægri*, superl. *hægastur)*: **I. 1. a.** *(auðveldur)* let: *honum er það hægt verk*, det er ham en let Sag; *eiga hægt með e-ð*, [1]) have let ved n-t; [2]) være i Stand til n-t, jfr. 4.; *var það hægt í högum*, det var en let Sag (JÁÞj. II. 72—73); *hafa e-n til hægari verkanna*, benytte en til det lettere Arbejde; *gera sjer e-ð til hægri vika*, göre n-t for derved at göre sig n-t andet lettere; *e-m er e-ð hægt um hönd*, en har let ved at göre n-t. — **b.** *hæg jörð*, Gaard som er let at drive (ikke kræver stort Folkehold). — **2. a.** *(þægilegur)* bekvem: *hæg hvíla*; — *lágur sess er lötum hægur*, lavt Sæde for den lade passer. — **b.** belejlig, passende: *komdu þegar þú átt hægt með* (naar det passer dig, er dig belejligt). — **3. a.** rolig, sagtmodig, stille, adstadig: *h. í lund; h. í allri framkomu sinni*; — *h. byr*, sagte og bekvem Vind; *hæg gola*, laber Kuling; *hægt veður*, roligt Vejr; (Ordspr.) *hægt er best að hafa við alla kæti* (GJ.), der burde være Maade i al Morskab; *vertu (biddu) h.!* vent du bare! *hægan, hægan!* saa sagte! *hægt og gætilega!* smaa Slag! *hafa sig hægan*, være rolig; *Hægt um kofa þessa!* saa sagte, [illegible] t. disse Hytter (ɔ: al Respekt for disse Hytter) (Lögr. '14, 196). — **b.** mild, let (om Sygdomme): *hæg sótt*. — **4.** mulig: *það er hægt*, det er muligt, det kan lade sig göre; [illegible] *mjer er hægt*, saa godt jeg kan. **II.** *hægt* som adv.: **a.** sagte, langsomt: *fara sjer hægt*, gaa rolig til Værks, være langsom; (Ordspr.) *hægt skyldi góðum hesti úr hlaði ríða* (GJ.), varsomt burde man god Hest fra Gaarden ride; *heim kemst, þó hægt fari*, hvo langsomt gaar, naar ogsaa hjem, (jfr. ty. eile mit Weile); *gera sjer hægt um hönd*, göre n-t uden Omsvøb; *láta sjer hægt með e-ð*, trække n-t i Langdrag: *(Þórarinn) hafði annars látið sér hægt með vígsluna* (ÞGjOs. 24); *láta sjer hægt um e-ð*, tage sig n-t let (f. Eks. et Arbejde); *það lætur maður sér nú hægt um*, det tager man med Ro (MelBr. 14); *hægt og hægt*, ganske sagte; *hægt og bítandi* (opr. om Kreaturer), ogs. *hægt og sígandi*, i Ro og Mag; *hafa hægt um sig*, forholde sig rolig; *jeg ætla nú að fara að eiga það hægt*, jeg skal nu til at have det roligt. — **b.** (mus.) andante, gaaende; *fremur hægt*, andantino (Ísl. söngvas.).

hæg viðri (-is, pl. ds.) [haiqˑvɪðrɪ] n. stille Vejr, Magsvejr; svag Vind. **-vindi (-is)** [-vɪndɪ] n. svag Vind.

hækil bein [hai:ɟɪlbei:n, hai:ḱɪl-] n. Hælben (paa Kreaturer), jfr. *konungsnef*. **-bjúgur** [-bju:(q)oϙ] a. krumknæet.

hækilegur [hai:ɟɪlɛ·qoϙ, hai:ḱɪ-] a. **1.** *(erfiður)* vanskelig; *(hættulegur)* farlig (BH.). — †**2.** *(gráðugur)* graadig. — †**3.** adv. *-lega*: **a.** graadigt, grusomt: *hækilega svíkur súr* (Vísn. 200). — **b.** med Nød og næppe (BH.).

hækill (-ils, -lar) [hai:ɟɪdʎ, hai:ḱ-; -ɪls, haihglaϙ] m. **1.** = *hækilbein*. **2.** den Del af det flaaede Skind, som har omsluttet Hælen paa Kreaturer.

hækja (-u, -ur) [haiɟa, haiʈa] f. **1.** Krykke: *ganga við hækju*, gaa med Krykke; *e-m bregður til hækju*, ens gamle Uvaner viser sig. **2.** pl. *sitja á hækjum sínum* (el. *sér*), el. abs. *sitja á hækjum*, sidde paa Hug.

hækju gangur [haiɟogauŋgoꝗ, haiʈo-] m. lange Skridt. **-laus** [-löy·s] uden Krykker. **-stafur** [-sda·voꝗ] m. Krykkestok.

hækka (a) [haihga] vt. og vi. **1. a.** stige, hæve sig: *fjallið hækkar*. — **b.** impers.: *hækkar í e-u*, n-t stiger: *það hækkar í kerinu*; *það er farið að h. í*, Havet stiger. — **2.** göre höjere, forhöje: *h. styrk; styrkurinn hækkaði*; — *h. segl*; — *h. sig á*, dreje sig mod Nord (om Vinden) (Sl.).

hækkun (-ar, -anir) [haihgon, -anɪꝗ] f. Forhöjelse, Stigning, Hævning.

hækkunarmerki [haihgonarmɛꝗ·ɟɪ] n. (mus.) Kryds.

hæklóttur [haihglouhdoꝗ] a. med brogede Haser (Þing., Múl.).

1. **hæla (di)** [hai·la] v. **1.** vt. med dat. prise, rose: *h. e-m*; — *h. sér af e-u*, rose sig af n-t, göre sig til af n-t. — **2.** refl. *hælast*, prale, rose sig: *hælast um af e-u, um e-ð*, rose sig af n-t, prale af n-t; (Ordspr.) *hælstu ei um, fyr en hauður er undir fótum* (GJ.), ros ej din Lykke, för du har Land under Fod.

2. **hæla (a)** [hai:la] vt. **I.** fastgöre n-t ved Hjælp af Træpæle, töjre (jfr. *hæll*): *og verður að h. torfurnar niður* (ÞThFerð. III. 200); *h. tjald*, udspænde og fastgöre et Telt ved Hjælp af Teltpælene; *h. skinn*, udspænde et Skind (en Hud). — **II. 1.** *(sparka með hælnum)* sparke til n-t med Hælen, give Spark. — **2.** sætte Hæle paa: *sóla og h. skó*.

hæla hár [hai:lahau:r] a. höjhælet. **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Krage.

hæl bein [hail·bei·n] n. Hælben. **-bítur** [-bi·doꝗ, -bi·t-] m. Bagvasker. **-bjóra (a)** [-bjou·ra] vt. forlænge Skoene ved at sætte en Lap paa til Hælen (Ísf.). **-bor** [-bo·r] n. Frost i Fødderne; Saar paa Hælen. **-bót** [-bou·t]- f. Hælflik, Bagflik. **-bragð** [-braɣð, -bragþ] n. = **hælkrókur.** **-bæta** [-bai·da, -bai·ta] vt. bagflikke. **-drag** [-dra·ɣ] n. Slæb: *Eins er um flaksandi möttla, h. á kjólum* (GFHh. 254). **-dreginn** [-drei·jɪn] a. som slæber Benene efter sig. **-drepa** [-drɛ·ba, -drɛ·pa] vt. sparke til med Hælen: *h. höggorm*. **-drepur** [-drɛ·boꝗ, -drɛ·p-] a., **-drægur** [-drai·ɣoꝗ] a. *hælsíður*: *hældrept fat* (Lbs. 102, 8vo). **-dræpur** [-drai·boꝗ, -drai·p-] a. **1.** = *hælsíður*. — **2.** som burde dræbes el. sparkes med Hælen: *þess konar dónar eru hældræp kvikindi*. **-far** [-fa·r] n. Spor efter en Hæl el. en Træpæl, jfr. *hæll*. **-fis** [-fɪ·s] n., **-fisa** [-fɪ·sa] f. Hælsaar (Sl.).

hæli (-is, pl. ds.) [hai:lɪ] n. **1.** Tilflugtssted: *eiga h., leita sjer hælis*. — **2.** Asyl, hypp. i Sms.: *geðveikra-, heilsu-, barnahæli*; — spec. *Hælið*, Sanatorium for brystsyge paa *Vífilsstaðir*.

°**hælis hús** [hai:lɪs(h)u:s] n. Redningshus; *(h. foreldralausra barna)* Vajsenhus. **-laus** [-löy·s] a. tilflugtsløs. **-leysi (-is)** [-lei·sɪ] n. Hjemløshed. **-vist** [-vɪs·t] f. Tilflugtssted; spec. Ophold paa et Sanatorium.

hælkrókur [hail·krou·ɣoꝗ, -krou·k-] m. Krogspænden (i Brydning): man trækker Modstanderen tæt ind til sig og hægter sin venstre Hæl bagom hans höjre Hæl indvendig *(h. innanfótar)* el. udvendig *(h. utanfótar)*, samtidig med at man giver ham et kraftigt Stød bagover; kan ogs. udføres med höjre Fod og undertiden paa Kryds, saal. at höjre Hæl hægtes bagom höjre Hæl og venstre bagom venstre *(öfugur h.)*; anses for et uidrætsmæssigt og uskönt Greb og anvendes af gode Brydere kun mod Folk, der *bolast*, s. d. O. (BjBjarn. Nord. leg. Udd. 109—110); (Talem.) *ef hælkrókur*, hvis det umulige var Tilfældet: *En byggja mætti upp eyðibýli, ef hjálpað væri til þess einstökum mönnum með ráðum og dáðum og viti og vilja og góðgirni. „Ef hælkrókur", mælti Hallgrímur. „Þeir sem ráðin hafa . . . hugsa . . . ekki um . . . að hjálpa smælingjunum á rjettan kjöl* (GFrTis. 191—192).

1. **hæl l (-s, -ar)** [haid·λ, hail·s, hai:laꝗ] m. **I. 1. a.** Hæl (paa Foden, en Sko, Stövle, Strömpe); *hæls og hnakka á milli*, fra Top til Taa: *þar yrði í um flenst hæls og hnakka á milli* (JTrSk. I. 82), *vera í (á) hælunum á e-m*, være i Hælene paa en; — overf.: *vera alt af á hælunum á e-m*, stadig være efter en; *vera með alt á hælunum (buxurnar niður á hælum)*, have Bukserne slæbende om Benene; *bregðast (við) á hæli*, svinge sig hurtig rundt paa Hælen; *(hlaupa burt) á hæla e-m*, (løbe bort) lige naar en er gaaet; (Ordspr.) *sá fellur harðast, sem á hæla dettur* (GJ.), den falder haardest, som falder baglængs; *hopa á hæl*, vige, flygte; *farðu í hæl!* gaa Pokker i Vold! *um hæl*, straks tilbage, omgaaende: *hann skrifaði um hæl aftur*; — *brjótast um á hæl og hnakka*, sparke til alle Sider, göre fortvivlede Anstrængelser for at slippe løs; *tala um hæl*, tale seende tilbage; *e-ð er undir hælinn lagt*, n-t er usikkert; (Ordspr.) *það er undir hælinn lagt, sem hættulegt er* (GJ.), hvad vovsomt er, har uvist Udfald; *þar skall hurð nærri hælum*, Dören havde nær slaaet ham i Hælene, ɔ: han undslap med Nød og næppe; *þar skall hurð nærri hælum, að hann fjelli við prófið*, det var lige paa Nippet, at han var falden ved Eksamen; *hann nær aldrei þangað með tærnar, sem hinn hafði hælana*, han naar aldrig med Tæerne derhen, hvor den anden havde Hælene, ɔ: han staar meget tilbage for sin Forgænger. — **b.** Slutning: *Við hælinn þingaerindanna set eg þess máls sakarábera* (JMPisl. 24). — **2.** (naut.) Hæl: *skipinu er brugðið í hæl*, Skibet er begyndt at ligge i Hælen. — **II.** Trænagle: *(tjaldhæll)* Teltpæl; *(tjóðurhæll)* Töjrepæl: *tjóðra kálf við hæl*; — *hurðarh.*, Dörskodde; *orfh.*, Knag paa et Leskaft, spec. (Af.) det Leen nærmeste Haandtag (Knag) paa et Leskaft; — (naut.) den nederste tapformede Ende af en Mast: *h. heitir það á siglutrjenu, er gengur niður í stellinguna* (Sch.).

†2. **hæll (-s, -ar)** [haid·λ, hail·s, hai:laꝗ] m. Kvinde hvis Mand er bleven dræbt (GTh. 95, 251).

hæl leður [hail:ɛ·ðoꝗ] n. *(í skóm)* Bagkappe, Hælkappe, Kappelæder, Kappe. **-nagli** [-l·-naglɪ] m. Hælsöm.

hælni [hail·nɪ] f. indec. Pralen.

hæl prjónn [hail·prjou·dv] m. Hælpind. **-síður** [-si·ðoꝗ] a. som gaar ned til Hælen, fodsid. **-sin** [-sɪ·n] f. Hæl(e)sene, Akillessene. **-spor** [-sbo·r] n. Spor efter Hælen: *hann nær ekki hælsporum hans*, han naar den anden aldrig, kommer aldrig til at maale sig med ham. **-stallur** [-sdadloꝗ] m. det Stykke af Hælen paa en Strömpe, der strikkes inden Hælen lukkes (JSVb. 60). **-særi (-is,** pl. ds.) [-sai·rɪ] n. Saar paa Hælen. **-trje** [-trjɛ·] n. Læst.

hælun (-ar, -anir) [hai:løn, -anɪꝗ] f. Pælning.

hælungi (-a, -ar) [hai:luŋɟɪ, -uŋga(ꝗ)] m. Es, To og Tre paa Tærningerne i *dánumannstafl* (ÓDavSk. 319).

1. **hæna (-u, -ur)** [hai:na] f. **1.** Höne (gallina). **2.** (Vestm.) *bógfiskur*.

2. **hæna (di)** [hai:na] vt. **1.** lokke: *h. að sjer*, lokke til sig, vinde for sig; stemme gunstig for sig; *h. e-n að*, trække en til Huse: *að eiga jafnan til ofurlítinn dropa af víni, til þess heldur að hæna þá að en hitt* (JTrHalla 50). — **2.** refl. *hænast*: *h. að e-m*, føle sig tiltrukken af en; *hænast eftir e-u*, stræbe efter n-t: *álfar eiga mikil mök við menn og hænast jafnvel eptir því* (Eimr. I. 102).

hængáll [haiŋ·gaudλ] m. Hanaal.

*°hængjamaður** [haiŋ·ɟama:ðoꝗ] m. Laksefisker (StÓl. '23, 2).

hængur (-s, -ar) [haiŋ·goꝗ, haiŋ·s] m. (anomal. pl. *hængir*, JHall. 182) **I.** *(riðlax, riðsilungur)* Hanlaks, Hanforel (mods. *hrygna*). — **II. 1.** *(bugða)* Krumning. — **2. a.** Ulempe, Hage: *það er sá h. á því*, der er den Ulempe ved den Sag, det er det i Vejen med den Sag: *En sá hængur var á ráði hans, að fáir vildu eiga mikið undir honum* (JTrL. 33). — **b.** *h. í við*, Skade i Træ.

hæns [hain·s] npl. = **hænsni** 1.

hænsakornelviður [hain·sakornɛlvɪ.ðoꝗ] m. = **skollaber.**

hænsfuglar [hain·sfYglaꝗ] mpl. Hönsefugle.

hænsna fiður [hain·snafɪ:ðoꝗ] n. coll. Hönsefjer. **-hús** [-hu:s] n., **-kofi** [-ko:vɪ] m. Hönsehus. **-stigi** [-sdɪi:jɪ, -sdi:jɪ] m. Hönsestige.

hænsni [hain·snɪ] n. **1.** i pl. Höns. — **2.** i sg. overf. om Mennesker: holdningsløs Person, Pjalt: *hann er óttalegt h.*

hænu egg [hai:n(o)ɛk·] n. Hönseæg. **-eyg(ð)ur** [-ɛi:ɣoꝗ, ɛiɣ·ð-, -ɛiɣ·ð-] a. med Hönseöjne: *hænueygð stúlka* (jfr. StÓl. '23, 72). **-fet** [-ø-fɛ:t] n. **1.** Hanefjed; forstærkende: *jeg fer ekki h.*, jeg gaar ikke et halvt Skridt. — **2.** spec. den Forskel, som der er i Solens Løb over Himlen for hver Dag (efter Vintersolhverv): *það langa H., er almenningur miðar dagsaukann við* (Klp I. 1). **-haus** [-höy:s] m. i Forb.: *vera mesti h.*, ikke kunne taale en Smule stærke Drikke. **-ungi** [-(ø)-uŋ·ɟɪ] m. Kylling.

hæpi [hai:bɪ, hai:pɪ] f. indec. **1.** *(hálka)* Slibrighed (BH.). — **2.** *(vafi, óvissa)* Usikkerhed. **-legur** [-lɛ·ɣoꝗ] a. **I.** *(óviss)* usikker; *(hættulegur)* farlig; — adv. *-lega*: *hæpilega kominn*, farlig stillet. — **II.** *(í máli)* læspende (BH.).

hæpinn [hai:bɪn, hai:p-] a. **I.** †*(nærri dottinn)* faldefærdig. — **II. 1.** *(óviss)* usikker; *(vafasamur)* tvivlsom, mislig: *þessi krafa . . . sé hæpin að lögum* (Alþ. '11, B. 428); *það er hæpið (alt það hæpnasta)*, det er tvivlsomt (höjst tvivlsomt). — **2.** *(hættulegur)* farlig. — **III.** *h. í máli*, læspende i sin Tale.

hæpur [hai:boꝗ, hai:p-, n. haif·t] a. (BH.) **1.** *(háll)* slibrig. — **2.** *(hæpinn)* usikker.

*hær** [hai:r] a. graahaaret.

1. **hæra (-u, -ur)** [hai:ra] f. **1.** graat Haar, hvidt Haar: *hvítur fyrir hærum*, hvidhaaret; *e-r kembir ekki hærurnar*, ¹) en dør ung; ²) en bliver ikke gammel i Gaarde: *jeg mun ekki kemba hærurnar hjerna*; — *kemba hærurnar* overf.: rive det sidste spredte Hø sammen ind i en *flekkur*: *Sá kembir t. d. hærurnar, sem er gamall og gráhærður. Þaðan er líkingin tekin út í flekki, og þar kembir sá eða sú hærurnar, sem rakar dreif að garði þeim, sem snúið er inn í flekkinn, svo að eftir verður af garðinum* (GFr. i Lögr. '16, 94). — **2.** *(tog)* de finere Dækhaar i Faareuld. — **3. a.** grov Dug, is. af Hestehaar; spec. Dug, som bruges til at beskytte Høstakke mod Regn (Vf.): *maðurinn á að þæfa hæru* (JÁÞj. II. 554). †**b.** *(fat eða föt úr hári)* Klædningsstykke af Haar, Haarklædning. — **4.** (bot.) Frytle (luzula). — *°5.* Troldkvinde: *hæru vindur*, Tanker, Sind: (om en Gaade) *handóð í hæru vindi | hoppar sem leikinn soppur* (JÁGát. 78).

2. **hæra (ði)** [hai:ra] vt. **I. 1.** pille Haar af: *h. ull* (jfr. *taka ofan af ull)*, pille de finere Dækhaar bort af Ulden. — **2.** slaa et Stykke Jord, hvor Græsset er særlig lavt af Vækst: *í Þingeyjarþingi var gras svo lítið sprottið, að á 8 bæjum á Langanesi urðu ekki hærð tún* (ÞThÁrf. 177). — **II. 1.** göre graahaaret: *höfðabláu hnjúkafjöll | hærir gráa ofanmjöll* (StStAndv. I. 72). — **2.** refl. *hærast*, blive graahaaret; graanes. — **III.** impers. blive behaaret: *barnið er varla farið að h.*; — sj. undt. i pp. *hærður*, ¹) som har Haar, behaaret; *vel hærður*, med smukt Haar; ²) *(gráhærður)* graahaaret (jfr. II.).

°**hæri (-is,** pl. ds.) [hai:rɪ] n. *(hárkolla)* Parryk.

hærings dúkur [hai:riŋsdu:goꝗ, -du:k-] m. Haardug; Dug af Hvergarn. **-síld** [-ŋ-sil·t] f. (JÓlGrv. cit. i ÞThLfr. II. 316) = **hæringur** 1.

hæringur (-s, -ar) [hai:riŋgoꝗ, -iŋs] m. **1.** (zool.) Loddens Han (mallotus villosus). — **2. a.** = 1. **hæra** 2. — **b.** *(band úr togi)* Hvergarn. — **3.** Navn paa en graaskimlet Hest.

hærri [hair:ɪ] comp. af **hár.**

hæru grár [hai:rograu:r] a. graahaaret. **-karl** [-kad·λ, -kar·dλ] m. graahaaret Olding; Graaskæg. **-poki** [-po:ɟɪ, -po:§ɪ] m. Sæk, lavet af *hæra*, Haarsæk (JThMk. 321). **-sekkur** [-sɛhgoꝗ] m. = **hærupoki.** **-skeggi** [-sɟɛɟ:ɪ] a. graaskægget. **-skeggur** [-sɟɛg:oꝗ] m. Graaskæg. **-skotinn** [-sgo:dɪn, -sgo:t-] a. graasprængt. **-tjald** [-tjal·t] n. Telt af Haardug. **-vefnaður** [-vɛb·naðoꝗ] m. Haardug.

hæsa (ti) [hai:sa] vi.: *h. af* = *blása af*, blæse af, blive tört paa Grund af Blæst (Þing.); — refl. *hæsast*, blive (for) tör og saftløs, visne: *grasið hæstist af stormi*.

hæsast (ti) [hai:sast] vrefl. blive hæs.

hæsi [hai.sı] f. indec. Hæshed
hæsingslegur [hai:si s. qoḙ] [illegible]
hæsingur (-s) [hai singoḙ, -u s] m. 1. [illegible] lost, vissent Græs el. Ho. 2. [illegible]
hæst bjóðandi (-a, -endur) [hais·tbjoᵘ·ðandı] m. höjestbydende. **-ráðandi (-a, -endur)** [-rau ðandı] m. højstkommanderende.
hæstur [hais doḙ] superl. af **hár.**
hæstvirtur [hais·dvıḙdoḙ] a. höjstæret; (i Tiltale) *h. ráðherra.*
hæti (-is) [hai dı, hai·tı] n. en Smule [illegible] ikke det [illegible] ringeste, ikke den mindste Smule; *það er ekki hætis hót* (el. *hætinu) betra;* — *ekki hætis baun*, ikke det ringeste; *Er nokkuð að frjetta? Ekki hætið* (ikke en Smule).
hætinn [hai:dın, hai:t-] a. tilböjelig til at true, truende.
1. **hætta (-u, -ur)** [haihda] f. 1. Fare: *það* [illegible] *þessu veðri*, — *stofna e-u í hættu*, bringe n-t i Fare, sætte n-t paa Spil. **2.** *(áhætta)* Risiko, Vove, Vovespil: *leggja sig, líf sitt í hættu*, sætte sit Liv paa Spil; *leggja á hættu með e-ð*, vove n-t, *eiga e-ð í hættu*, løbe Fare for n-t, risikere n-t; *eiga e-ð á hættunni*, løbe den Risiko; *eiga mikið á* (el. *í) hættu*, spille höjt Spil; *hann á mikið í hættu*, der staar meget paa Spil for ham, han løber en stor Risiko; *ekki er hundrað í hættunni*, se *hundrað; tefla á tvær hættur*, sætte n-t paa Spil, risikere n-t. — **3.** farligt Sted, spec. Vandhul el. Sump, hvor Mennesker el. Dyr kan styrte ned [illegible] *Þeir sögðu, að* [illegible] *yfir hana* (HermJDr. 6); is. i pl. *hættur.*
2. **hætta (i)** [haihda] v. 1. vt. med dat.: *h. e-u*, risikere n-t, sætte n-t paa Spil, vove n-t; (Ordspr.) *hefur sá, er hættir*, den, som vover, vinder; *það hefur engi, sem hann hættir ekki (til)* (SchMál.), *sá hefur ei, sem hættir ei* (GJ.), hvo intet vover, intet vinder; *hætta mannorði sínu*, risikere sit gode Navn og Rygte; *horfa ekki í að h. sjer*, vove Pelsen. — 2. vi.: *h. á e-ð*, risikere n-t, vove n-t: *h. til e-s*, ¹) vove n-t, prøve paa n-t; *hættu* [illegible] (GKonrF. 88) [illegible] *við dalbúa* (JÁÞj. II. 256); ²) impers.: *e-m hættir til e-s*, en er tilböjelig til n-t; *h. við* = *h. til: mönnum hættir oft við*, man er ofte tilböjelig til.
3. **hætta (i)** [haihda] v. 1. vt. med dat.: *h. e-u*, holde inde, holde op med n-t. [illegible] (Ordspr.) [illegible] *best gengur* (GJ.), man skal holde op, mens Legen er god. — **2.** vi. høre op, holde op [illegible] stop! *h. við e-ð*, ¹) holde op med n-t: *hann hætti við lesturinn;* ²) afstaa fra n-t, opgive n-t: *hann hætti við að fara í mál út af því*, han lod være med (opgav) at føre Proces desangaaende; — pp. *hættur*, som er hørt op med n-t, ophørt med.
hættir [haihdıḙ] pl. af **háttur.**
hætt leggja [haihdlɛḙ·a] vt. *(leggja á hættu)* vove, risikere. **-leikur** [-lɛigoḙ, -leik-] m. Fare.
hættu braut [haihdobröy:t] f. farlig Vej (Bane): *það er h. að komast út á.* **-efni** [-ɛb·nı] n. 1. farlig Sag: *þetta mál er h.* — 2. farlig Stilling: *málið er komið í h.* **-för** [-fö:r] f. farlig Rejse. **-hlutur** [-hʌʏ:doḙ, -hʌʏ:t-] m. Andel i Udbyttet af Fuglefangst i et Fuglebjærg, som tilkommer en *fyglingur*, s. d. O. (Aðalv.). **-horn** [-hod·v, -hor·dv] n. (naut.) Farevinkel. **-laus** [-löy·s] a. farefri, sikker. **-legur** [-lɛ qoḙ] a. farlig; adv. *-lega.* **-leikur** [-lɛi·goḙ, -lɛi·k-] m. Lykkespil. **-leysi (-is)** [-lɛi·sı] n. Ufarlighed, Sikkerhed. °**-meistari** [-mɛis·darı] m. Bankholder, Bankier (i Hasardspil). **-mikill** [-mı:ɡıdʌ, -mı:k-] a. meget farlig.
†**hættung (-ar, -ar)** [haihduŋk] f. Fare: (Ordspr.) *h. er í hverri giftu* (SchMál.), Fare hver en Lykke følger.
1. **hættur** [haihdoḙ] fpl. **1.** Sengetid: *góðar h.*, god, d. e. tidlig Sengetid; *vondar, slæmar* el. *seinar h.*, (for) sen Sengetid. — Denne Form af Ordet er Forvanskning for *hættir*, mpl. se *háttur;* den ældre Form bruges endnu paa Østlandet. Bet. opr. Skik, Husskik — det betragtes som en god Husskik at gaa tidlig til Sengs. — **2.** *(verkaskifting á sveitaheimili)* Fordeling af Arbejdet mellem Tjænestefolkene (BH.).
2. **hættur** [haihdoḙ] a. 1. a. *(hættulegur)* farlig: *sá óvinurinn mun þjer hættastur, sem þú grunar síst.* — **b.** usikker, vovelig: *sumir segja, að það sje hættara að ferðast með járnbrautum í Bandaríkjunum en fara í stríð.* — **2.** n. *hætt*, udsat for Fare; *vera h. kominn*, svæve i Livsfare; *hann liggur hætt*, han er farlig syg; *e-m er hætt við e-u*, en staar i Fare for n-t, kan befrygte n-t; *það er hætt við því*, det er sandsynligt, det kan befrygtes [illegible]
3. **hættur** [haihdoḙ] pp. se **hætta.**
hættu ráð [haihdorau:ð] n. farligt Raad, farlig Plan. **-samur** [-sa·moḙ] a. = **hættulegur.** **-spil** [-sbı:/] n. Vovespil, Vovestykke; Hasardspil. **-spilari** [-sbı:ları] m. Lykkespiller; Hasardspiller. **-tafl** [-tab·ʌ] n. farligt Spil, Vovespil. **-vegur**[-vɛ:qoḙ] m. farlig Vej.
hæverska (-u) [hai:vɛsga] f. **1.** *(kurteisi)* Høflighed: *hirðleg h.*, Hofmanerer. — **2.** *(yfirlætisleysi)* Beskedenhed.
hæversklegur [illegible]
hæverskulof [hai:vɛsgølo:v] n. Artigheder.
hæverskur [hai:versgoḙ, n. -vɛs(k)t] a. **1.** *(kurteis)* høflig. — **2.** *(yfirlætislaus)* beskeden. — **3.** adv. *-lega*, høfligt, beskedent.
***höð (haðar, haðir)** [hö:ð, ha:ðaḙ] f. Kamp.
höddu [höd:ø] cobl. af **hadda.** **-nefur** [-nɛ:voḙ] m. = **sljettbakur.**
***Höður** (gen. **Haðar**, dat. **Heði**) [hö:ðoḙ, ha:ðaḙ, hɛ:ðı] m. npr. Hød, Balders Broder og Banemand, den blinde As; i Poesi i Omskr. for en Kriger: *gulls H., darra H.* osv.
höf [hö:v] pl. af **haf.**
höfð [hov ð, höb þ] pp. [illegible] npl. af **hafa.**

höfða (a) [höv·ða, höb·ða] vt. **1.** (jur.) anlægge: *h. mál*, anlægge Sag, rejse en Sag; *h. mál gegn* (el. *á hendur) e-m*, anlægge Sag mod en. — **2.** *(afhöfða)* skære Hovedet af (om Fisk) (Sl.).
höfða brík [höv·ðabri:k, höb·ða-] f. et Bræt foran Hovedgærdet. **-fjöl** [-fjö:/] f. Hovedstykke: *h. á rúmi.* **-gafl** [-gab·ʌ] m. Hovedende: *h. á líkkistu;* — *h. á rúmi*, Hovedstykke (i en Seng). †**-gerð** [-ɡɛr·ð] f. **höfðalag.** **-hluti** [-hʌʏ:dı, -hʌʏ:tı] m. **höfuðhlutur** 2. **-hnúskur** [-hnus·goḙ] m. Udspring fra en *höfði*, stejlt Bjærg (ÞThFerð. II. 179). **-hundrað** [-hʏn·drað] n. et Hundrede Torskehoveder. **-koddi** [-kod:ı] m. Hovedpude. **-lag** [-la:g] n. Hovedgærde. **-land** [-lan·t] n. npr. Kaplandet. **-letur** [-lɛ:doḙ, -lɛ:t-] n. særligt isl. Alfabet, baseret paa gotiske Minuskler, anvendt is. til Udskæring i Træ og Horn (f. Eks. paa Hornskeer). **-myndir** [-mın·dıḙ] fpl. Buster, Brystbilleder (MHák. 31). **-mót** [-moᵘ:t] npl. = **hausamót.** **-ský** [-sɟi:] npl. de magellanske Skyer (Urs. 140). **-skifti** [-sɟıf·dı] npl. Endevenden: *hafa h. á e-u*, vende op og ned paa n-t (Alþ. '11, B. II. 1259). ***-skip** [-sɟı:p] n. Drage, Krigsskib, Skib med Dragehoved (GuðmEin. i Eimr. XIV. 210). **-tal** [-ta:/] n., **-tala** [-ta:la] f. Antal Individer; numerisk Mængde: *Þeir sem vilja fjölga fé sínu sem mest að höfðatölunni til* (JSVb. 37).
höfðingi (-ja, -jar) [höv·ðiŋɟı, höb·ðiŋɟı] m. **1. a.** Hovding: *h., sem* [illegible] — **b.** Hersker: *af öllum höfðingjum, sem yfir Frakklandi hafa ráðið, mun Hinrik IV. hafa verið vinsælastur.* — **2.** *(foringi)* Anfører: *h. flokksins, h. fararinnar.* — **3.** *(voldugur maður)* mægtig Mand, Stormand: *hann er mesti h. í sinni sveit.* — **4.** *(heldri maður)* fornem Mand; — is. pl. **a.** *höfðingjarnir*, de fornemme Folk, de store, de fine: *hvað höfðingjarnir hafast að, hinir ætla sjer leyfist það* (HallgrPass. 22, 10). **b.** *(= höfðingjaflokkur)* Aristokratiet: *höfðingjarnir á Bretlandi.* — **5. a.** *(örlátur maður)* rig og gavmild Mand. — **b.** gæstfri Mand: *hann er h. heim að sækja.*
höfðingja bragð [höv·ðiŋɟabrag·ð, höb·ðiŋɟabrag·þ] n. ædel, storsindet Gærning. **-bragur** [-bra:qoḙ] m. fornemt Væsen og Optræden; pragtfuldt Ydre; fornemt el. gæstfrit Præg i et Hjem. **-djarfur** [-djar·voḙ] a. frimodig i sin Optræden overfor fornemme Folk. **-dómur** [-doᵘ:moḙ] m., **-dæmi (-is)** [-dai:mı] n. Herredømme, Magt. **-efni** [-ɛb·nı] n. Æmne til en Hovding el. Stormand. **-flokkur** [-flohgoḙ] m. Aristokrati, aristokratisk Parti. **-heimsókn** [-hɛim·soᵘhkn] f. fint Besøg, fine fremmede. **-kyn** [-ɟı:n] n. ædel Slægt. **-kær** [-ɟai:r] a. **1.** *(kær höfðingjum)* i Gunst hos de store. — **2.** som søger de fornemmes Gunst: *Þú ert lengi nógu h.* (Mýrd. 381). **-laus** [-löy:s] a. uden Overhoved; uden Anfører. **-lýður** [-li:ðoḙ] m. den fine Verden. **-samlegur** [-sam·lɛqoḙ] a. *(samboðinn höfðingja)* en Hovding værdig; *(sem ber vott um göfuglyndi)* vidnende om Höjmodighed. **-sinni (-a, -ar)** [-sın:ı] m. Tilhænger af Aristokratiet, Aristokrat. **-skifti** [-sɟıf·dı] npl. Skifte af Høvding el. Fyrste; Tronskifte. °**-skrá** [-sgrau:] f. Liste over fornemme Folk, Etat. **-sleikja** [-slɛi:ɟa, -slɛi:ɟa] f. Snob, Gnub. **-snið** [-snı:ð] n. fornemt Væsen: *Sýslumaður hafði á sjer h., og ljet lengi ganga eftir sjer* (JHall. 306). **-stjett** [-sdjɛht] f. Aristokrati. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. aristokratisk Regering, Aristokrati, Hovdingestyre. °**-tengsl** [-tɛiŋ·sʌ] npl. Personalunion. **-val** [-va:/] n. **1.** *(það að kjósa höfðingja)* Valg af Hersker el. Anfører. — **2.** *(ágætur höfðingi)* udmærket Hovding, Anfører; udmærket höjsindet Mand: *hann er mesta h.* **-veldi** [-vɛl·dı] n. Aristokrati, Hovdingevælde. **-ætt** [-aiht] f. fornem, ædel Familie.
höfðinglegur [höv·ðiŋglı·qoḙ, höb·ðiŋg-] a. **1.** *(skrautmikill, íburðarmikill)* pragtfuld. — **2.** *(göfuglegur, göfugur)* ædel, storsindet. — **3.** *(örlátur)* rundhaandet: *höfðingleg gjöf.* — **4.** adv. *-lega.*
höfðings hjón [höv·ðiŋshoᵘ:n, höb·ð-] npl. gavmilde, gæstfrie Ægtefolk: *þau voru h. mikil* (BrJNat. 92). **-kona** [-ko:na] f. fornem el. gavmild, storsindet Kvinde. **-maður** [-ma:ðoḙ] m. fornem el. gavmild og storsindet Mand. **-skapur** [-ŋ-sga·boḙ, -sga·p-] m. **1.** *(skraut, dýrð)* Pragt. — **2.** *(göfuglyndi)* Storsindethed. — **3.** *(örlæti)* Rundhaandethed, Flothed.
höfga (a) [höv·ga] vt. **1.** betynge: *h. e-ð með grjóti.* — **2.** impers.: *e-m höfgar*, en falder i Blund. — **3.** refl. *höfgast*, blive tungere el. sværere, vokse.
höfgavara [höv·gava:ra] f. tunge Varer.
höfgi (-a) [höv·ɟı] m. **1.** *(þungi)* Tyngde, Vægt. — **2.** *(svefnhöfgi)* [illegible] *höfgi var á hann siginn* (GFrOl. 129).
höfn (hafnar, hafnir) [höb·v, hab·naḙ] f. **I.** †**1.** Besiddelse, Holden af n-t; spec. af Land: *jarðarh;* — *hafa hönd og h. yfir e-u*, have absolut Magt over n-t. — **2.** Foster (jfr. *barnshafandi*): *leysast h.*, abortere, misføde: *konunni leystist höfn;* — om Dyr ofte: *kasta höfn(um).* — **3.** *(hagi)* Græsgang: *sauðah.;* (Ordspr.) *h. ræður hesti*, Græsgangen bestemmer, hvorledes Hesten er (ɔ: om den er fed el. mager) (Málshb. 172). — †**4.** *(yfirh.)* Kappe, Overfrakke. — **5.** i Sms.: Besætning: *skipshöfn, áhöfn.* **II.** Havn: *taka h. á Íslandi*, gaa i Havn paa Island; *leggja skipi í h.*, oplægge et Skib; *komast heill í h.*, naa Land lykkelig og vel. — **III.** som Stedsnavn: *Höfn*, ¹) Navn paa flere isl. Gaarde, is. som sidste Sammensætningsled; ²) *Kaupmannahöfn*, København; ³) med art. *Höfnin* = *Þorlákshöfn: hann rær í Höfninni;* ⁴) pl. *Hafnir*, Egn i det sydvestlige Island.
höfnun (-ar, hafnanir) [höb·nʊn, hab·nanıḙ] f. (jfr. *hafna):* **1.** Forkastelse, Opgivelse, Afvisning, Bortvisning: *h. boðs, h. skilmála.* — **2.** *h. heimsins*, Forsagelse af Verden.
höfrunga hlaup [höv·ruŋgahʌöy:p] n. **a.** Springen Buk, Bukkespring (som Leg): *fara í h.*, springe Buk (jfr. ODavSk. 118). — **b.** overf.: *lýsa öllum þeim höfrungahlaupum andans, er Schelling gerði sig sekan í* (ÁBj. 19.öld 93). **-leikur** [-lɛi:goḙ, -lɛi:k-] m. = **höfrungahlaup** a.
höfrungur (-s, -ar) [höv·ruŋgoḙ, -uŋs] m. **1.** Delfin (delphinus delphis). — **2. a.** [illegible] **b.** [illegible]

Springfyr: *Nietzsche var h. í anda og reit slitrótt mál og sundurlaust* (ÁBj19.öld 363).

höfuð (-s, pl. ds.) [hö:vʊð] n. **I. 1.** Hoved: *h. á manni, h. á dýri, hafa á höfðinu,* have en Hat (Hue) paa Hovedet; *hafa yfir höfðinu,* have et Torklæde over Hovedet; *bera vel höfuðið (um hesta),* have en smuk Rejsning (om Heste). *bera höfuðið hátt,* knejse med Hovedet. *detta á höfuðið,* falde hovedkulds; ***drepa höfði,*** nikke; ***til höfða (í rúmi),*** i den Ende af Sengen, hvor Hovedgærdet er, (mods. *til fóta);* (Ordspr.) *eftir höfðinu dansa limirnir,* Lemmerne danser efter Hovedet; som Fyrsten, saa hans Mænd. — **2.** spec. (törret) Torskehoved *(þorskhöfuð): eitt hundrað af höfðum.* — **II.** i forsk. mere el. mindre overf. Udtr.: *bera h. og herðar yfir e-ð (e-n),* rage höjt over n-t (en); *berja höfðinu við steininn,* slaa Panden mod Stenen (Muren); *fara huldu höfði,* optræde ukendt, under Forklædning, skjule sig; *fara á höfuðið,* [1]) falde hovedkulds; [2]) gaa fallit; *færa e-m h. sitt,* overgive sig selv til en Dødsfjende; *ganga milli bols og höfuðs á e-m,* (egl. gaa mellem Kroppen og Hovedet paa en ɔ:) dræbe en, skille en af med Livet; ogs. overf. om Ting; (Talem.) *gera e-m hátt undir höfði,* tage meget Hensyn til, göre Stas af, begunstige: *höfðingjunum er alt of gert hátt (hærra) undir höfði. — Eg játaði því, með tilfinningu þess manns, sem lifað hefir einmana og niðurlægður, en er gert skyndilega hátt undir höfði meðal málsmetandi manna* (GFrÓl. 119); *gera e-m lágt* (el. *ekki hátt) undir höfði,* ikke göre meget af en, se en over Hovedet; *gera öllum jafnhátt* (el. *jafnt) undir höfði,* behandle alle ligelig, vise alle samme Ære, skære alle over en Kam; *konungsvald í landinu sjálfu, sem gæti staðið yfir öllum íslenzkum flokkadráttum og gert öllum rétt undir höfði* (Eimr. XVII. 140—41); *hafa margt í höfðinu,* tænke paa mange Ting, have mange Planer; *hafa (eiga) e-ð yfir höfði sjer,* have n-t svævende over sit Hoved; *biðja e-n (að) hafa á höfðinu,* (egl. bede en om at beholde Hatten paa Hovedet), bede en om at holde sig paa Maatten, sige en, at han skal være skikkelig og ikke sige for meget: *og sagði kapteininum hróðugur frá því, en hann bað mig hafa á höfðinu, því þetta væru Fuglasker* (TSæm. 2); *í flestum stöðum láta stjórnirnar undan, nema gamli Ernst í Hannover, hann biður þá að hafa á höfðinu, hann segir þeir eigi nógu gott* (JSBr. 134); *halda höfði,* [1]) *(um börn)* faa Stivelse i Ryggen (om Börn): *hann er farinn að halda höfði;* [2]) holde Hovedet op, mande sig op; *yfir h. (að tala),* overhovedet, *láta heita í höfuðið á e-m,* opkalde efter en, *láta e-ð undir h. leggjast,* lægge n-t til Side, undlade n-t, forsömme n-t: *þingið leit svo á, að ekki mætti það láta undir höfuð leggjast að framkvæma þá skyldu, er á því hvíldi í máli þessu* (Alþ. '11, B. I. 450); *leggja(st) e-ð undir h.,* ds.: *S. Th. lagði og Jótlandsferðina undir h.* (slöjfede Jyllandsrejsen) *og sat kyr í Kaupmannahöfn* (Eimr. XII. 230); *leggja fje til höfuðs e-m,* udsætte Pris paa ens Hoved; *setja e-n til höfuðs e-m,* sætte en Snigmorder ud paa en: *frétti Jón bp., að konungur væri búinn að dæma hann útlægan og setja Daða til höfuðs honum að taka hann* (Eimr. XVII. 90); *þeir sitja aldrei á sárs höfði,* de kan aldrig lade hinanden i Fred; *jeg má* (el. *get) aldrei um frjálst h. strjúka (strokið),* jeg har ikke et Øjebliks Fritid, (opr. jeg kan ikke et Øjeblik være sikker paa mit Liv); *standa á höfði,* [1]) staa paa Hovedet; [2]) overf.: *standa á höfði(nu) í e-u,* staa paa Hovedet i n-t, være travlt beskæftiget med n-t: *vinnumenn og . . . vinnukonur standa allt sumarið á höfði í þúfum og grjóti, til að heyja* (JSVb. 3); *stíga yfir h. e-m,* overvinde en; *vaxa e-m yfir h.,* vokse en over Hovedet; *vera höfði hærri en aðrir menn,* rage et Hoved (rage med Hovedet) op over andre; *gera e-n höfði styttri,* göre en et Hoved kortere. — ***III.** Person, Menneske: *hraust h., vína h.* — **IV.** *(hið æðsta af e-u)* det ypperste af n-t; *(höfðingi)* Høvding; *(yfirmaður)* Overhoved: *páfinn er h. kaþólsku kirkjunnar.* — **V.** om Ting, formede som Hoved: **1.** *drekah.,* Forstavnen paa et Krigsskib; *h. á skipi,* Gallionsfigur. — **2.** (Söjle-) Kapitæl: *súlu h.* — **3.** *h. á hrífu,* Rivehoved. — **4.** (VSkaft.) = *ax: höfuðið (eðr axit)* (LFR. I. 32). — **5.** Toppen af en Hostak (LFR. II. 66). — **VI.** som förste Sammensætningsled: Hoved-, det vigtigste, fornemste o. desl. **-á** [-ð-au:] f. Hovedaa, Hovedelv, Hovedflod. **-aðgæsla** [-að ɡaisla] f. Hovedopsyn. **†-ár** [-au:r] m. Hovedengel, Ærkeengel. **-ás** [-au:s] m. Hovedbjælke, Arkitrav. **-ástríða** [-au:sdriða] f. Hovedlidenskab, Skodesynd. **-atriði** [-a:drıðı, -a:t-] n. Hovedpunkt, Hovedsag. **-átt** [-auht] f. Hovedretning, Verdenshjörne. **-bað** [-ba:ð] n. Hovedbad. **†-baðmur** [-bað·møϱ] m. Hovedstamme, Slægten paa fædrene Side (mods. *kvensift).* **-bálkur** [-bauλ·ɡoϱ, -baul·k-] m. Hovedbestanddel; vigtig Del: *h. í skáldskap þjóðanna.* **-banda (-böndu, -böndur)** [-ban·da] f. (Arnf.) = **höfuðbenda.** ***-bani** [-ba:nı] m. Banemand. **†-barmur** [-bar·moϱ] m. = **höfuðbaðmur. -beyging** [-bεi:jiŋk] f. Nik. **-bein** [-bεi:n] n. Hovedben, Ben i Hovedet. **-benda** [-bεn·da] f. **1.** is. i pl. *bendur,* (naut.) Vant, Stag, Bardun. — **2.** *(stoð, hjálp)* Støtte, Hjælp; *(áreiðanlegir vinir)* paalidelige Venner. **-bending** [-bεn·diŋk] f. Nik, Hovedbøjning: *fyrst þú eitt sinn hafðir heitið henni og staðfest með h. þinni* (Od. 272). **-bygging** [-bıɟ:iŋk] f. Hovedbygning. **-biskup** [-bıs·ɡʊp] m. Hoved-Biskop, fornemste Biskop. **-blæja** [-blai:ja] f. Slør. **-bók** [-bou:k] f. Hovedbog. **-ból** [-bou:l] n. **1.** *(stór og merkileg jörð)* Hovedgaard, stor, berömt Gaard. — **2.** Hovedgaard (mods. *hjáleiga).* — **3.** Hovedsæde, vigtigste Sæde: *Flórens varð um tíma h. vísinda og lista á Ítalíu.* **-borg** [-bor·k] f. Hovedstad. **-búnaður** [-bu:naðøϱ] m., **-búningur** [-bu:niŋɡøϱ] m. Hovedtöj, Hovedbedækning. **-burður** [-bʏr·ðøϱ] m. **1.** Hovedets Holdning: *fallegur h.;* — *hár h.,* Knejsen (ÞGjD. 53). — **†2.** overf. *(= aðstoð)* Hjælp, Støtte. **-bær** [-bai:r] m. **1.** = *höfuðborg.* — **2.** *(höfuðból)* Hovedgaard. **-böndur** [-bön·døϱ] fpl. af **höfuðbanda** (Vf.). **-dagur** [-da:ɡøϱ] m. Johannes Halshugningsdag (29. August). **-djöfull** [-djö:vødλ] m. Hoveddjævel. **-dúkur** [-du:ɡøϱ, -du:k-] m. Hovedklæde. **-dul** [-dʏ:l] f. overordentlig Dristighed. **-efni** [-εbnı] n. **1.** *(aðalefni)* Hovedstof, Hovedæmne. **2.** *(höfuðskepna)* Element. **-eyðsla** [-εið·sla] f. **†1.** *(fullkomin eyðsla)* fuldstændig Forødelse. — **2.** *(helsta eyðsla)* vigtigste Forbrug. **-engill** [-εiŋ·ɟıdλ] m. Ærkeengel. **-faðir** [-fa:ðıϱ] m. **1.** Patriark: *Nói h.* — **†2.** *(kirkjufaðir)* Kirkens Hovedlærer, Kirkefader. **-fagur** [-fa:ɡoϱ] a. med smukt Hoved. **-faldur** [-fal·døϱ] m. = **höfuðdúkur. -fall** [-fad·λ] n. (gramm.) Hovedkasus (casus rectus). **-fat** [-fa:t] n. Hat el. Hue. **-fatnaður** [-fahdnaðøϱ] m. Hovedtöj, Hovedbedækning. **-firn** [-fır·dv, -fıd·v] npl. stor Skandale. **-fjandi** [-fjan·dı] m. = **höfuðdjöfull. -fól** [-fou:l] n. Ærkedumrian. **-foringi** [-fo:riŋɟı] m. Hovedanfører, General. **-frumsögn** [-frʏm·sögv] f. Hovedkategori. **-frægð** [-fraiɡ·ð, -fraiɡ·þ] f. overordentlig Berömmelse. **-fúss** [-fus·] n. Arrigskab: *Drósin vilt í drykkjurússi | deildi á karl með höfuðfússi* (ÓDavÞul. 322). **-fætingur** [-fai:diŋɡøϱ, -fai:t-] m. Cephalopod (ÞThLýs. II. 583). **-galli** [-ɡad·lı] m. Hovedfejl. **-gata** [-ɡa:da, -ɡa:ta] f. Hovedgade. **†-gerð** [-ɟεr·ð] f. = **höfðalag. -gersemi** [-ɟεϱ·sεmı] f. Hovedklenodie. **-gyðja** [-ɟıð·ja] f. Hovedgudinde. **-gifta** [-ɟıf·da] f. overordentlig Lykke. **-gigt** [-ɟıχ·t] f. Hovedgigt. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Hovedgave. **-góður** [-ɡou:ðøϱ] a. med godt (stort, solid) Hoved: *hjer vantar til höfuðgóðan nagla* (Málshb. 144). **-grannur** [-ɡran:øϱ] a. med smalt Hoved; (Talem.) *e-m verður höfuðgrant,* det vil koste en Hovedet (BH.). **-grein** [-ɡrεi:n] f. **1.** *(aðalgrein)* Hovedartikel. — **2.** *(höfuðatriði)* Hovedmoment. **-gróinn** [-ɡrou:ın] a. med fastgroet Hoved: *h. leggur* (siges naar Hovedet *(hlass)* er fastgroet til Knoklen *(leggur)* i et Faars Ben, hvilket sker i Faarets tredje el. fjerde Leveaar). **-guð** [-ɡʏʏ:ð] m. Hovedgud, vigtigste Gud. **†-gull** [-ɡʏd·λ] n. Diadem, Krone. **-hár** [-þ-(h)au:r] n. Hovedhaar. **-harmur** [-(h)ar·møϱ] m. störste Sorg. **-hátíð** [-(h)au:tið] f. Hovedfest. **-heimska** [-(h)εim·sɡa] f. stor Taabelighed. **-hetja** [-(h)ε:dja, -(h)ε:tja] f. Hovedhelt. **-hjegómi** [-ð-ɕε:ɡou·mı] m. fuldkommen Usandhed, aldeles ugrundet Paastand. **-hluti** [-hλʏ:dı, -hλʏ:tı] m., **-hlutur** [-hλʏ:døϱ, -hλʏ:t-] m. **1.** *(aðalhluti, megin hluti)* Hoveddel. — **2.** *(efri hluti líkamans)* Overkrop. **-hof** [-þ-(h)o:v] n. Hovedtempel. **-högg** [-(h)ök·] n. Slag paa Hovedet. **-innihald** [-ð-ın:ıhalt] n. Hovedindhold, vigtigste Indhold. **-ís** [-i:s] m. tæt, landfast Ismasse: *synda yfir Laxá . . . millum höfuðísa* (Eimr. XVIII. 49). **-íþrótt** [-i:þrou·ht] f. **1.** Hovedkunst, vigtigste Idræt: *h. hans var sund.* — **†2.** Hovedvidenskab, vigtigste Videnskab: *þær 7 höfuðíþróttir* (lat. artes liberales). **-kempa** [-ɕεʏ·ba, -ɕεm·pa] f. störste Helt. **-kenning** [-ɕεn:iŋk] f. Grundlære, Grundlærdom, vigtigste Lære. **-kinn** [-ɕın·] f. Kind (spec. af et Fiskehovede): *Rafabelti og h. þetta fær hann faðir þinn | í hlutinn sinn* (ÓDavÞul. 263). **-kirkja** [-ɕıϱ·ɟa] f. **1.** Hovedkirke. — **†2.** *(dómkirkja)* Domkirke. **-klútur** [-klu:døϱ, -klu:t-] m. Hovedtörklæde. **-klæði** [-klai:ðı] n. = **höfuðfat. -konungur** [-ko:nuŋɡøϱ] m. **1.** *(helsti konungur)* Hovedkonge, vigtigste Konge. — **2.** *(yfirkonungur)* Overkonge. **-kostur** [-kos·døϱ] m. vigtig(ste) Dyd el. Fordel, Hoveddyd. **-kraftur** [-kraf·døϱ] m. Hovedkraft. **-kunnátta** [-kʏn:auhda] f. Hovedkundskab, vigtig Kundskab. **-kúpa** [-ku:ba, -ku:pa] f. Hovedskal. **-kvöl** [-kvö:l] f. störste Pinsel. **-lag** [-la:ɣ] n. Hovedform. ᶜ**-lagsfræði** [-laχsfrai:ðı] f. Frenologi. ᶜ**-lagsfræðingur (-s, -ar)** [-laχsfrai:ðiŋɡøϱ] m. Frenolog. **-langur** [-lauŋ·ɡøϱ] a. overordentlig lang; — n. *höfuðlangt,* meget langt: *reykir stigu upp úr sjónum . . . höfuð-langt vestur af ystu fjöllum,* Røg hævede sig flere Steder op fra Havet et langt Stykke ude, vest for de yderste Bjærge (JTrSk. I. 5). **-laukur** [-löy:ɡøϱ, -löy:k-] m. (bot.) Porre (allium porrum) (EÓlLach. 17). **-laus** [-löy·s] a. **1.** *(hauslaus)* hovedløs, uden Hoved. — **2.** uden Overhoved, uden Anfører: (Ordspr.) *illa berst* (el. *aumur er) h. her* (SchMál.), daarligt kæmper hovedløs Hær, el. Krigshær uden Øverste er som Legem uden Sjæl. **-lausn** [-löys·v] f. egl. Indløsning af ens Hoved (som man har forbrudt, Titlen paa flere Digte i den gl. Litteratur, deribl. et særlig berømt af *Egill Skallagrímsson).* **-leður** [-lε:ðøϱ] n. **1.** *(á beisli)* Hovedtöj, Hovedlag, Hovedstol. — **2.** *(skinn af höfði)* Hovedskind (LFR. VIII. 101). **-leysingi** [-lεi:siŋɟı] m. Menneske uden Hoved, hovedløs. **-leit** [-lεi:t] f. Hovedeftersøgning: *leita h.,* søge overalt. **-lygi** [-li:jı]- f. indec. den störste (en dundrende) Løgn. **-líkan** [-li:ɡan, -li:k-] n., **-líkneski** [-lihɡnεsɟı] n. udskaaret el. udhugget Hovede. **-lín** [-li:n] n. Lindug til Bedækning af Hovedet, Hovedklæde. **-list** [-lıs·t] f. Hovedkunst. **-lýti** [-li:dı, -li:tı] npl. Hovedlyde, Hovedfejl. **-lítill** [-li:dıdλ, -li:tıdλ] a. som har et lille Hoved. **-loftstraumur** [-lof·(t)-sdröymøϱ] m. Hovedluftströmning. **-lús** [-lu:s] f. Hovedlus. **-lærdómur** [-lair·dou·møϱ] m. Hovedlærdom. **-löstur** [-lös·døϱ] m. Hovedlast; *(dauðasynd)* Dødssynd. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** *(aðalmaður)* Hovedmand. — **†2.** *(höfðingi)* Høvedsmand, Høvding. **-meðal** [-mε:ðal] n. Hovedmiddel. **-mein** [-mεi:n] n. **1.** *(aðalmein)* Hovedonde. — **2.** *(mein í höfði)* Sygdom i Hovedet, Byld el. Saar paa Hovedet. **-meistari** [-mεis·darı] m. Hovedmester, störste Mester. **-merki** [-mεϱ·ɟı] n. **1.** *(aðaleinkenni)* Hovedtegn. — **2.** *(aðalfáni)* Hovedfane. **-mikill** [-mı:ɟıdλ, -mı:ɕ-] a. med stort Hoved. **†-mundur** [-mʏn·døϱ] m. Blodpenge, Belönning for at have dræbt en fredløs. **-nauðsyn** [-nöyð·sın] f. vigtigste Fornødenhed. **-ofdirfð** [-ov·dır(v)ð] f. overordentlig Dumdristighed. **-óráð** [-ou:rauð] n. det uhensigtsmæssigste Raad. **-órar** [-ou:raϱ] mpl. (ældre fpl.) **1.** Vildelse, Feberfantasier: *Aftur á móti stundi Þorgeir upp alls-konar höfuðórum, sem Jón fann ekkert samhengi í* (JTrL. 414); *fengu þeir höfuðóra, sem dóu* (ÞThÁrf. 122). — **2.** *(heilaköst)* Griller. **-orsök** [-oϱ·sök] f. Hovedgrund. **-orusta** [-o:røsda] f. Hovedslag. **-óvinur** [-ou:vınøϱ] m. Hovedfjende, störste Fjende. **-paur** [-pöy:r] m., **-pauri** [-pöy:rı] m. Hovedperson, Matador. Storkarl, den Person, som det kommer an paa, den vigtigste: *og Kritias sem einn h. harðstjóranna, er Spartverjar settu* (ÁBjH. 236). ***-perlur** [-pεr·dløϱ] fpl. Øjne: *H. hennar (rjúpunnar) velkjast aldrei í grátryði* (GFr. Ól. 153). **-postuli** [-pos·døli] m. Hovedapostel. **-prestur** [-prεs·døϱ] m. Ypperstepræst. **-prjónn** [-prjou·dv] m. Naal med Hoved, *(tituprjónn)*

Knappenaal (BH.). **-ráð** [-rau:ð] n. vigtigste Raad. **-ráðgjafi** [-raud avi] m. vigtigste Raadgiver. **-rás** [-rau:s] f. Hovedstrøm [illegible] *eldurinn eina h. og stefndi á Meðallandið* (PThFerð. III. 130). **-ríki** [-ri:ki] n. Hovedrige, Hovedstat. **-rit** [-ri:t] n. 1. [illegible] Original. 2. *(aðalrit)* Hovedskrift. **-rót** [-ro:t] f. = **burnirót**. **-röksemd** [illegible] f. Hovedargument. **-sár** [-sau:r] n. Saar paa Hovedet. **-setur** [-s de] [illegible] **-sæti-]** n. Hovedsæde.

†**höfuðshlutur** [hø:voðs(h)-] [illegible] m. = **höfuðhlutur** 2.

höfuð synd [hø:voðsınt] f. Hovedsynd, Dødssynd. **-sitja** [-si:tja] vt. bevogte strængt: [illegible] *höfuðsátu þau B. og S. svo Guðrúnu, að hún þorði aldrei að segja neitt* (PGAnn. 38). **-sjal** [-sja:l] n. Hovedshal. **-sjón** [-sjo:n] f. (tvs.) Hovedfænomen (Sn. '77, A. 24). **-skáld** [-sgault] n. Hoveddigter, ypperste Digter. **-skattur** [-sgahdoɐ] m. Kopskat. **-skel** [-s] f. Hovedskal, Hjerneskal, Kranium. **-skeljafræði** [illegible] f. Frenologi. **-skelja(r)staður** [illegible] m. Hovedpandested, Gogatan. **-skemd** [illegible] f. 1. *(aðal-skemd)* Hoved-Beskadigelse. 2. [illegible] største Skændsel. **-skepna** [-sgɛhbna] f. 1. Element [illegible] 2. Vidunderdyr [illegible] *höfuðskepna til þess að* [illegible] (Lögr. '13). **-skilyrði** [-sgı:lırði] n. Hovedbetingelse. **-skjálfti** [illegible] m. (med.) Skælven af Hovedet. **-skóli** [illegible] m. 1. *(aðalskóli)* Hovedskole, den vigtigste Skole. †2. [illegible] **-skurfur** [illegible] fpl. Skur, [illegible] **-skömm** [illegible] **-skörungur** [-sgø:rungoɐ] m. fremragende Personlighed.

höfuðsmaður [hø:voðsma:ðoɐ] m. 1. [illegible] Guvernør, Stattholder, Høvedsmand (saal. i det 16. og 17. Aarh. de danske Guvernører i Island). 2. *(i hernum)* Kaptajn i Hæren.

höfuð smátt [hø:voðsmauht] [illegible] Hovedsa[illegible] og dest[illegible] *með* [illegible] †**-smiður** [illegible] Hovedhaandværker, (Over)Bygmester. **-sótt** [-souht] f. Drejesyge, Ringesyge. **-sóttarkind** [-souhdarçınt] f. drejesygt Faar. **-sóttarskepna** [-souhdarsgɛhbna] f. 1. [illegible] 2. [illegible] *vist einhver* [illegible] **-spekingur** [-sbɛ:cıŋgoɐ] [illegible] **-staður** [-sda:ðoɐ] m. *(höfuðborg)* Hovedstad; *(helsti staður)* vigtigste Sted. **-stafur** [-sda:voɐ] m. det tredje allitterative Bogstav (förste allitterative Bogstav i anden Verslinje) [illegible] *stöfum*, bruge Stavrim, jfr. *stuðull*. **-steinn** [-sdeid̥n] m. den mest kostbare Ædelsten. **-styrkur** [-sdırgoɐ] m. Hovedstyrke. **-stjarna** [-sdjardna] [illegible] vigtigste Stjerne. **-stóll** [illegible] n. 1. *(aðalsæti)* Hovedsæde. — 2. Kapital, Hovedstol: *borga vexti af höfuðstólnum*. **-sundl** [illegible] n. = **höfuðsvimi**. **-sveigur** [illegible] **-svimi** [-svı:mı] m. Svimmelhed. **-svörður** [-svör·ðoɐ] m. Hovedbund, Haarbund; Skalp: *standa yfir höfuðsvörðum e-s*, se en død for sine Fødder; [illegible] **-sæti** [illegible] n. Hovedsæde, Residens. **-tilgangur** [-tılgauŋgoɐ] m. Hovedhensigt, Hovedöjemed. **-trúvillingur** [-tru:vıdlıŋgoɐ] m. Ærkekætter. **-undur** [-ʏndoɐ] n. stort Underværk. **-vatn** [-vahtn] n. Hovedvand. **-veiki** [-vei:cı] [illegible] hyppige Anfald af Hovedpine. **-veikur** [illegible] böjelig til Hovedpine. **-verkur** [-vɛrgoɐ] m. Hovedpine. **-vindur** [-vındoɐ] m. Hovedvind. **-vinur** [illegible] **-vígi** [-vi:jı] n. 1. *(aðalvígi)* Hovedmaskine. †2. [illegible] **-vopn** [illegible] n. Hovedvaaben. **-vörður** [illegible] **-þing** [-θiŋ·k] n. 1. *(aðalþing)* Hovedting, Hovedforsamling. — 2. en udmærket Ting: *höfuðþing* [illegible] (JAÞ. I. 44). **-þyngsli** [illegible] npl. Tunghed i Hovedet. **-þvottur** [-θvohdoɐ] m. Hovedvask. **-ær** [-ð-ai:r] a. helt forvirret i Hovedet, gal. **-ærsl** [-aiɐsl] npl. = **höfuðórar**. **-ætt** [-aiht] f. Hovedslægt, den vigtigste el. fornemste Slægt.

höfug bær [hø:voɣbai:r] a. tung at bære. †**-legur** [illegible] besværlig. **-leiki, -leikur** [illegible] m. Tunghed. **-mæltur** [-maiʎdoɐ] a. tungmælet.

höfugur [hö:voqoɐ] a. (i cobl. og pl. finder i Reglen Smtr. Sted: m. acc. *höfgan*, [illegible] nom. sg. m. *höfgur*) I. 1. *(þungur)* tung. 2. [illegible] II. overf. 1. *(þungvrtur)* haard, stræng, barsk. — 2. *(erfiður)* vanskelig.

höfundarfrægð [hö:vondarfraiqð, -fraiɣþ] f. Forfatterberömmelse.

höfund menska [hö:vondmɛnsga] f. Forfatterskab. **-skapur** [-t-sga:boɐ, -sga:p-] m. 1. *(höfundarskap)* Forfatterskab. 2. *(frumkvæði)* Initiativ, Förste skridt.

höfundur (-s, -ar) [hö:vondoɐ] m. 1. *(frumkvöðull)* Ophavsmand. 2. *(rithöfundur)* Forfatter: [illegible] *rita*, Forfatteren [illegible] *hef: vinsamlegast tra h.* [illegible]

höfundvissa [hö:vondvısːa] f. Autenti.

höföld [ho:völt] npl. = hafald.

hög [hö:q] f. sg. og npl. = **hagur**.

högg (-s, pl. ds., gen. pl. **högg(v)a)** [hök] n. 1. Hug, Slag: *hafa mann í höggi*, dræbe en Mand med hvert Hug; *berja þrjú h. á dyr*, slaa tre Slag paa Døren; [illegible] *eiga í höggi við e-n*, have n-t udestaaende med en, strides med en; *eiga e-ð undir h. að sækja*, el. *eiga undir h. að sækja með e-ð*, (egl. skulle hente n-t paa et Sted, hvor man venter Hug, ɔ:) faa n-t ved Kamp el. Besværligheder, tilkæmpe sig n-t (hvor Resultatet ikke er helt sikkert), være afhængig af en, Naade: [illegible] *unqur) kæri sig ekkert um að eiga það undir h. að sækja hjá* [illegible] hugge sig et Svar hos) *meira eða minna sprúttnum þingqorpum* [illegible] [illegible] *(þeir) áttu að sitja við* [illegible] *hvað það væri nú sjaldan sem* [illegible] *hver á stund undir h. að sækja* (maatte de tilkæmpe sig hver Time) (ValDagr. 73); *það sjer ekki h. á vatni*, man ser ingen Spor, mærker ingen Forskel el. Formindskelse: *hefði verið svo mikill reki sumstaðar, að varla hefði sést* [illegible] (PThFerð. II. 64). [illegible] *nokkrum þúsundum króna* (Eimr. I. 69); *skamma stund verður hönd höggi fegin*, Hævnens Glæde varer kort; *ýmsir eiga h.* [illegible] 2. en Skaar Græs [illegible] 3. a. *(aftaka/hálshögg)* Halshugning: *leiða til höggs*, føre til Skafottet. b. *(slátrun)* Slagtning: *leiða naut til höggs*. 4. a. Hugst, Ophugning, Fælden ved Hugning: *skógarh.* — b. Lysning el. Gab, fremkommet ved Hugning el. Nedfælden: *það er komið h. í skóginn*; *kom h. í liðið*, det begyndte at lysne i Rækkerne, Rækkerne begyndte at tyndes. — 5. Huggeblok; jfr. *fjalhögg, saumhögg, þelahögg*. — †6. *h. í fjallshlíð*, dybt Skaar el. Kloft i en Bjærgside. — 7. *(komma)* Komma.

högg andi [hög:andı] m. Bankeaand. **-bekkur** [-k-bɛhgoɐ] m. Huggebænk. **-blokk** [-blohk] f. = **fjalhögg**. **-dofa** [-do·va] a. indec. lamslaaet [illegible] **-dofi** [illegible] m. 1. Dvale [illegible] (MJ. II. 52). 2. [illegible] **-dofi** [illegible] **höggdofa**. **-fastur** [-fasdoɐ] a. [illegible] *tiersprunges* [illegible] (JAÞ. I. 288). **-flísir** [-fli:sır] fpl. Spaaner. **-fær** [illegible] der kan Leen ingen Steds svinges paa Grund af Tuer; *höggfært trje*, fuldvoksent Træ, som kan fældes. **-færi** [-fai:rı] n. 1. passende Stilling og Afstand til at kunne anvende Hugvaaben imod en, Huggevidde: *í h.*, inden for Huggevidde: *þegar skessan er komin í h.* (JAÞj. II. 498); *komast í h. við e-n*, komme en ind paa Livet. — °2. = **högglag**. **-járn** [-g-jau(r)dn] n. Mejsel. **-koddi** [illegible] Stødpude. **-lag** [illegible] n. 1 Rækkefølge: *fyrsta, annað, þriðja, fjórða, fimta h.*, Prime, Sekond, Terts, Kvart, Kvint (JsJs.). **-laust** [-löyst] an.: *slá h.*, ikke lade n-t blive tilbage, naar man slaar Hø (Af.). **-mynd** [-mınt] f. Statue. **-myndalist** [-mındalıs·t] f. Billedhuggerkunst. °**-myndasafn** [-mındasab·n] n. Glyptotek. **-ormsbit** [-ormsbı:t] n. Slangebid; Hugormebid. **-ormslegur** [-ormslɛqoɐ] a. slangeagtig. **-ormstönn** [-ormstön·] f. Slangetand; *(eiturtönn)* Gifttand. **-ormur** [-ormoɐ] m. 1. a. *(slanga)* Slange. — b. Hugorm (vipera berus). — 2. *(meinhastur hestur)* Hest, der stoder stærkt: *þetta er gömul mótrunta, fælin, hnotgjörn og mesti h.* **-orusta** [-o·rösda] f. Kamp paa nært Hold (med Hugvaaben). **-pallur** [-k-padloɐ] m. Skafot. **-pípa** [-pi·ba, -pi·pa] f. Pren. **-sax** [-saχs] n., **-sledda** [-slɛd·a] f. (jfr. *brytjak*) stor, enægget Kniv med bredt Blad, til Hugning. **-spjót** [-sbjou·t] n. Hellebard. **-spónn** [-sbo·dn] m., pl. *höggspænir*, Spaaner, Hugspaaner, Ros. **-staður** [-sda·ðoɐ] m. 1. saarbart Sted: *gefa höggstað á sjer*, blotte sig; *leita höggstaðar á e-m*, søge at udfinde ens ömme Punkt. — 2. *(aftökustaður)* Rettersted, Skafot. **-stallur** [-sdadloɐ] m. Huggemærke, Ujævnhed, der skyldes Hug: *höggstallar voru í öðrum enda þess rekna trjes* (Alþb. 1718, Nr. 31). **-stokkur** [-sdohgoɐ] m. 1. *(fjalhögg)* Huggeblok. — 2. Skarpretterblok: *leggja höfuðið á höggstokkinn*. **-streða** [-sdrɛða] a. indec. som ikke kan gennemføre et helt Hug el. Slag: *verða h.*, [1] *(sitja fastur með sláttuljá í miðjum skára)* blive siddende med Leen midt i en Skaar) (Sl.); [2] *(slá vindhögg)* slaa et Slag i Luften uden at ramme det, man slaar el. hugger efter (Vf.). **-streði (-a, -ar)** [-sdrɛ·ðı] m. Person, som bliver *höggstreða* (Árn.). **-sverð** [-svɛrð] n. Huggert. **-tönn** [-tön] f. Huggetand, Stødtand.

höggun (-ar, hagganir) [hög:on, hag:anıɐ] f. ringe Forstyrrelse; ubetydelig Flytning.

höggva (hegg el. **högg; hjó, hjuggum** el. (pop.) **hjóum; hjyggi; höggvið)** [illegible] I. 1. a. hugge, ramme med et Hugvaaben: (Ordspr.) *nú heggur sá, er hlífa skyldi* (GJ.), nu hugger den, som burde beskytte (om en, der uventet optræder som Fjende el. ikke udviser den fornødne Omsorg for el. Hensyn til en, som han burde tage sig særlig af): *heggur sá, er hlífa skyldi, þegar stjórnin að nauðsynjalausu spillir atvinnuvegum landsins með gífurlegum álögum*; — *h. (sverði, öxi) til e-s*, hugge efter en (med et Sværd, en Økse); *h. e-n banahögg*, dræbe en med et Hug, hugge en ned; *það var eins og að h. í stein*, det nyttede aldeles ikke, det var som at slaa Vand paa en Gaas (ODavSk. 44); — pp. *höggvandi*, stødvis: *h. vængjatök* (GFr. Átt. 102); — refl. *höggvast*: *honum heggst vel*, han hugger godt; *Betr hefði* [illegible] b. [illegible] Græs saal., at man for hver Gang svinger Leen höjt. — c. (Af.) = *bera niður*. — 2. a. *(hálshöggva)* halshugge. — †b. *(slátra)* slagte: *h. naut*; *h. strandhögg*, se *strandhögg*. — 3. a. *h. skóg*, fælde Træer i en Skov, ophugge en Skov. — b. kappe: *h. siglutrjeð*, kappe Masten. — 4. a. *(bíta)* hugge, bide (om Slanger og Dyr med Stød el. Hugtænder): *höggormurinn hjó drenginn í fótinn*; *gölturinn hjó mig í lærið með vígtönninni*. — b. *h. hest sporum*, spore en Hest. — II. vi. 1. (om Skibe) hugge, støde i Søen: *skipið heggur*, [illegible] *því hún heggur ekki eða skoppar á öldunum* (Eimr. III. 54). — 2. (om Heste) (= *vera illgengur, hastur)* have en ubehagelig, stødende Gang, saal. at Rytteren skumper op og ned i Sadlen (jfr. *höggormur*). — 3. *h. á fótinn*, gaa med en stødende Gang, ligesom rykvis; *h. á orðunum*, hakke Ordene frem, hakke i det: *Hann ... hjó á orðunum og hixtaði, eins og honum væri svo mikið niðri fyrir* (Eimr. XII. 43); *Ofan á þetta andleysi bættist, að honum gekk illa að lesa ræðuna, svo hann hjó* (han hakkede i det) *og stamaði* (JTrHa. 4 [illegible])

n taræ. hin ve hött í nð gjalli, höggvandi tómnum (ÞGjUt. 36). — III. m. I præp. og adv. (ofte i overf. Bet.) h. á hnut, hugge en Knude over, i overført Betydning se II. 3.; h. af, afhugge; h. af lim; h. í búri, nedslaete en Besætning; h. af sjer lag, parere et Stik med et Hug; h. eftir e-u, egl. hugge efter n-t, bide Mærke i n-t, særlig sagge Mærke til n-t: Einu hj eg þó eftir, sem flokkukindin gaspraði (MJJÁr. 100); Eg hjó eftir því í ræðu ... N. N., að hann sagði, að það væri atvinnukenni, sem ylli því, að lærðu læknar litu hornauga til skottulækna (Alþ. '11, B. II. 1284); impers.: h. fyrir, skimtes glimtvis: öðru hvoru sáu þeir n. fyrir í klettunum og gjárnunum (JÁÞj. I. 162). h. í e-ð, hugge i n-t; impers.: heggur í e-ð = heggur fyrir e-ð: Þá jafdan í það hjó fyrir dimmviðri, merkaði það hrakspár til jarðarinnar (JTrHeið. IV. 76); Regnskýin beltuðu sig um fjöllin og hjó í hamrabeltin milli skýjanna (JTrGst. I. 9); h. í eldinn, hugge Brænde; h. niðri, støde paa Grund (om Fartöjer): skipið (báturinn) heggur niðri; — h. niður, nedsable, nedhugge: h. niður alla karlmenn; — h. niður reiða, afkappe Takkelagen; h. niður kjöt, hugge Kød i smaa Stykker; h. sundur, hugge itu; h. upp kvörn, skærpe en Mollesten; höggva upp hús, skip, ophugge et Hus, Skib (til Brændsel osv.); h. e-ð úr, hugge n-t bort; overf. fjærne n-t, der staar i Vejen (f. Eks. for et Forlig el. lign.): það mun þurfa að h. úr ýmislegt áður en þeir sættast að fullu. — IV. a. refl. höggvast, blive hugget, odelægges ved Hug, forhugges: skógurinn tók að höggvast; — skógurinn er farinn að höggvast of mikið (er begyndt at blive odelagt paa Grund af for megen Hugst). — b. recipr. höggvast, hugge til hinanden. — c. mjer þykir mikið (el. hart) um höggvast, jeg synes Forholdene bliver alvorlige.

höggvinn [hög·vın] pp. af **höggva.**

högg viss [hög·vıs] a. sikker i sine Hug: *snildarlega h.* (Mýrd. 175). **-vopn** [-vohpn] n. Huggevaaben. **-öxi** [-öχsı] f. Kampokse, Stridsokse.

högl [hög·l] pl. af **hagl.**

högld (halgdar, hagldir) [hög·lt, haq·ldaq] f. **1.** Spænde el. Böjle (af Horn el. Træ) paa Enden af et Reb, hvorigennem den anden Ende trækkes; *gjörð (hnútar) hagldar*, se *hnúta*. (Talem.) *hafa báði töglin og hagldirnar*, have Bugten og begge Enderne, have hele Magten; *eiga sjer hagldirnar, en hinum töglin*, overlade det sværeste Arbejde til en anden, men selv tage det lettere, ɔ: mele sin egen Kage. — **2.** Indfatning (i Reglen af Træ) paa Enden af Skaftet paa en *háfur*, der omslutter de Grene *(sveikur)* der udspiler Nættet (Eimr. II. 166). — **3.** *(brauð)* Kommenskringle (= *hagldabrauð*).

högni (-a, -ar) [hög·nı] m. **1.** *(fress)* Hankat. — **2.** npr. Högne.

högning (-ar) [hög·niŋk] f. Huggen (is. af Sten), Tilhuggen.

†högsetur [höχ·sɛ·doq, -sɛ:t-] n. (Vestm.). = **hógsetur.**

högun (-ar, haganir) [hö:qøn, ha:qanıq] f. Indretning, Ordning: *h. hússins að innan var mjög hentug.*

hök [hö:k] pl. af **hak.**

hökla (a) [höhgla] vi. (egl. faa en Kappe paa *(hökull)* ɔ:) sne adt: *þegar hún hoklar á fjöll, verður Glámur strax ófær* (ÁM. 226b, 8vo).

hökra (a) [hö:gra, hö:kra] vi.: **1.** *h. niðri*, støde, grundstøde (om Baade, Skibe). — **2.** ligesom ömme sig ved at træde paa n-t: *hesturinn hökraði í grjótinu.*

hökt [höχ·t] n. **1.** Sendrægtighed; Nølen, Toven (Árn.). — **2.** Bespringen.

hökta (i) [höχ·da] vi. **1.** *(haltra)* hinke, gaa usikkert: *Hann hakkaði fyrir og hökti upp í bæinn hóstandi* (EKvOf. 7). — **2.** *h. við e-ð*, arbejde slapt og krafteslost paa n-t. — **3.** smøle: *hvað ertu að h.?* — **4.** *(stama)* stamme. — **5.** (om Dyr, spec. Hunde) bespringe.

hökubrynjur [hö:gøbrın·joq, hö:kø-] fpl. = **hökuleikur.**

hökulbolur [hö:gølbo:loq, hö:kol-] m. et Klædningsstykke, som bestaar i et Strömpeskaft, der bedækker Benet fra Knæet til Ankelen (Sl.). I pl. bet. det et Par saadanne. Klædningsstykket bruges mest af Folk, der gaar barfodede paa side Enge ved Høhøsten; (vistnok for *ökul-*, jfr. oisl. *ökulbrækr, ökulskúaðr*, idet Folkeetymologien har sat Ordet i Forb. med *hökull*, Messehagel, jfr. *hökulsokkar* (Esp. III. 8)); jfr. jy. Stunthoser.

hökuleikur [hö:gølɛi:goq, hö:kolɛi:k-] m. (= *fara í hökubrynjur*) gnide Hagerne sammen; den, der först bliver træt, har tabt (ÓDavSk. 163).

hökull (-uls, -lar) [hö:gødʎ, hö:kodʎ, -øls, höhglaq] m. Messehagel: *°hökla Gautur*, Præst (i et Epigr. cit. i PGAnn. 48); *°höklabúkli*, Præst (Jón skáldi i JÁÞj. II. 47).

hökul skór [hö:gølsgoᵘ:r, hö:kol-] mpl. Sko paa de nøgne Fødder (Breiðd.). **-smokkur** [-smohgoq] m. Vaabenkjole (ÓDavÞul. 372). **-sokkur** [-sohgoq] m. = **hökulbolur.** **-verk** [-vɛq·k] n. Arbejde paa en Messehagel (EÓlKv. 230).

†hökunótt [hö:gønoᵘht, hö:kø-] f. if. den gl. isl. Tidsregning den Nat, som deler Vinteren i to lige Dele (den sidste Nat, Solen staar i Stenbukkens Tegn).

höku skarð [hö:gøsgar·ð, hö:kø-] n. Hagekloft. **-skegg** [-sgɛk·] n. Hageskæg. **-slútur** [-slu:doq, -slu:t-] m. den nederste Del af Hagen: *láta síga hökuslútinn*, hænge undselig med Hovedet. **-stallur** [-sdad·loq] m. **1.** Hagespids, Hageflip, den nederste, ofte fremspringende Del af Hagen: *Hleypti hún brúnum á hökustall miðjan* (ÓDavÞul. 125). — **2.** Hagestykke (paa en Hætte): *með hettum niðurflettum og hökustöllum* (Esp. IV. 76). **-tengsl** [-tɛiŋ·sʎ] npl. Hagebaand. **-toppur** [-tohboq] m. Fipskæg.

höldalegur [höl·dalɛ·qøq] a. som Klæderne sidder daarlig paa, usoigneret.

höldi (-a, -ar) [höl·dı] m. usoigneret Tölper; is. uduelig og uordentlig Bonde (Nl.).

höldsrjettur [höl·tsrjɛhdøq] m. en Odelsbondes Rettigheder.

höldum [höl·døm] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **halda.**

höldupottur [höl·døpohdoq] m. Gryde med Hank (Øren).

1. **höldur (-s, -ar)** [höl·doq] m. **1.** Jordejer, Odelsbonde; Bonde: *Áttræður h. ritar blaðinu austan úr Hreppum* (NK. '12, 63). — **°2.** Mand, Menneske: *hölda kind*, Menneskets Barn (JHall. 82).

2. **höldur** [höl·døq] pl. af **1. halda.**

hölkn [höʎ·kn] n. bar og stenet Grund. **-óttur** [höʎ·gnoᵘhdoq, höl·k-] a. stenet, ujævn: *Jökullinn er þar mjög h.* (ÞThFerð. I. 356).

1. **höll (hallar, hallir)** [höd·ʎ, had·laq] f. **1.** Slot, Palæ, Palads: *h. konungs.* — **2.** *(hallarsalur)* Hal (kun om saadanne Sale hos en Fyrste el. i et fyrstelig udstyret Slot). — **°3.** *dags h., vinda h.*, Him(me)len; *lífs h.*, ¹) *(brjóst)* Brystet; ²) Paradis: *langar mig í lífs h.*

2. **höll** [höd·ʎ] npl. af **hall** og f. sg. og npl. af **hallur.**

Höllu [höd·lo] f. npr. Dim. af **Halla.**

höllum [höd·løm] dat. pl. af **halli, hallur, hall** og **höll** og 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **halla.**

höllun (-ar, hallanir) [höd·løn, had·lanıq] f. Hæld, Hældning.

hölsóttur [höl·soᵘhdøq] a. (Árn., Rang.) = **hálsóttur** 2.

hölt [höʎ·t] f. sg. og npl. af **haltur.**

höltra [hoʎ·dra] vi. halte: *holtraðu á stað* (ÓDavÞul. 114).

höm (hamar, hamir) [hö:m, ha:maq] f. **1. a.** Bag: *höminni beitti eg hljóður í lund að hríðinni og allslausum bænum* (GFrÚh. 60): *standa í h.*, om Heste, staa og vende Bagen mod Vejret: *hestarnir stóðu enn þá í h. undir húsveggnum* (JTrL. 414); *Hryssan skaut h. í veðrið og titraði eins og hrísla* (ÞGjD. 98). — **b.** Lænd: *e-ð legst í hömina á e-m*, en aner n-t: *en það læðist einhvernveginn í hömina á mer, að það ætti ekki að fara svo* (JThPs. 250). — **2.** Laar, Side: *fara á h.*, ¹) gaa baglængs; ²) gaa sidelængs: *bæði þegar það fór upp á móti straumnum og eins er það fór á h. undan honum* (BrJDul. 140).

hömlu [höm·lø] se 1. **hamla.** **-band** [-ban·t] n. Aarestrop. **-festi** [-fɛs·dı] f. indec. Hæmkæde, Spærrekæde. **°-hak** [-ha:k] n. Spærhage.

hömlur [höm·løq] se 1. **hamla.**

hömóttur [hö:moᵘhdoq] a. med Lænd el. Bag anderledes farvet end Resten af Kroppen.

hömpuðum [höu̯·bøðøm, höm·p-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hampa.**

hömróttur [höm·roᵘhdoq] a. klippefuld.

hömuðum [hö:møðøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hama.**

hönd (handar, dat. (og undertiden acc.) sg. **hendi,** pl. **hendur** (el. **höndur),** gen. **handa,** dat. **höndum)** [hön·t, han·daq, hɛn·doq] f.

A. I. 1. a. Haand: *hægri h.*, höjre Haand; *vinstri h.*, venstre Haand, jfr. A. II.; *taka í höndina á e-m (í h. e-m)*, tage en i Haanden, trykke ens Haand; *taka e-n við h. sjer*, tage en ved Haanden; *haldast í hendur*, holde hinanden i Haanden, jfr. B. II. 1.; *fara höndum um e-ð*, befole n-t, befingre n-t, behandle n-t med Hænderne; *hlaupa á höndunum* = *fara á handahlaupum*, vende Molle; *hafa e-ð í hendinni*, have n-t i Haanden, spec. en Pisk el. Kæp: *á jeg ekki að lána þjer e-ð til að hafa í hendinni (e-ð í höndina), klárinn er blóðlatur*; — *taka hendinni á e-u*, beröre n-t med Haanden, röre ved n-t med Haanden; *kasta e-u af hendi*, slynge n-t = *henda e-u*: *svo kasta eg tappatogaranum af hendi ofan í gilið* (Eimr. XVI. 144); *kippa að sjer hendinni*, trække (rive) Haanden til sig, jfr. B. I. 3.; *fyrir tvær hendur*, tohændig; *sjá ekki handa sinna skil*, ikke kunne skelne den ene Haand fra den anden, ikke kunne se en Haand for sig; *°handar svell*, Guld (GThBúi 6). — **b.** om Haanden som Redskab, i Udtr. som: *hann hefur læknis-hendur, smíða-hendur* osv., han har store naturlige Ævner som Læge, Smed osv. — **c.** spec. i isl. Brydning *(glíma)* den Haand, hvormed man tager fat i Modstanderens Bukselinning: *glíma á vinstri, hægri hendi*, brydes med venstre, höjre Haand paa Modstanderens Bukselinning: *Það er gömul sögn að í Skálholtsskóla hafi meir verið glímt á hægri hendi, en í Hólaskóla meira á hina vinstri. Því var það að á réttu glímumannamáli hét hægri höndin Skálholtshönd, en vinstri höndin Hólahönd* (ÓDavSk. 40); *eiga hendur saman*, bruge samme Haand: *hafi þá stundum orðið vandræði út úr því, að Norðlendingar og Sunnlendingar áttu ekki höndur saman* (ÓDavSk. 41); *Á báðar hendur glíma þeir jafnvel er bezt kunna* (ÓDavSk. 54). — **2. a.** *(handfylli)* Haandfuld: *bættu h. á baggann* (Breiðd.). — **b.** spec. et vist Kvantum af den mejede Marehalm *(melur*, elymus arenaria), saa meget som en voksen Mand af Middelstörrelse kan omslutte med sin Haand, Haandfuld; deraf gaar snart 12, snart 18 paa et *kerfi* (VSkaft.) (jfr. LFR. II. 141—42). — **3.** *(handleggur)* Arm: *slá (taka) höndum (höndunum) um hálsinn á e-m*, slynge Armene om Halsen paa en; *taka e-n undir h. sjer*, tage en under Armen; *hafa (vera með, bera) e-ð undir hendinni*, bære n-t under Armen; *vaða upp undir hendur*, vade i Vand op til Armhulen; *hún náði (tók) honum undir hendur*, hun naaede ham op til Armhulen; *þykkur undir h.*, tyk (under Armen ɔ:) paa Siden. — **4.** *(rithönd)* Haandskrift: *rita (hafa) góða h.*, skrive en smuk Haand; *jeg þekki höndina á brjefinu*, jeg kender Brevets Haandskrift. — **II.** *(hlið)* Side: *á hægri, vinstri h.*, til höjre, venstre Side, jfr. A. I. 1. a.; *á hægri h. honum*, ved hans höjre Side; *á aðra h.*, paa (til) den ene Side; *á hvora h.*, til bægge Hænder, til bægge Sider; *líta á báðar hendur*, se til bægge Sider.

B. I mere el. mindre overf. Bet. (Fraser og billedlige Udtr.) **I. 1.** i nom.: *h. selur hendi*, n-t sker el. afhændes uden andres Mellemkomst: *Oft gefur konungur sjálfur orður persónulega, þannig að h. selur hendi* (den ene Haand sælger ɔ: overgiver til den anden ɔ: uden nogen andens Mellemkomst) (Alþ. '11, B. II. 992); *Um rjett til að krefjast, að h. selji hendi á báðar hliðar*, om Retten til at kræve Ydelse mod Ydelse uden Mellemmand (Stj. '11, A. 200); *vera e-m önnur höndin* el. *vera önnur h. e-s*, være ens höjre Haand; *fullar hendur fjár*, Hænderne fulde af Guld; *e-m er laus höndin*, ens Hænder sidder løst paa Skaftet; *e-m fallast*

hendur, en staar forbavset og uden at foretage sig n-t, *e-r lætur sjer fallast hendur*, d. s., *hver h. er á lofti*, alle Hænder er i Arbejde (om stor Staahej): *en á þriðja degi eptir … var hver h. á lopti á Stað, vs og þvs, hlaup og koll um allan bæinn* (JThMk. 174); *hver höndin er upp á móti annari*, den enes Haand er imod den andens, den ene modarbejder den anden. **2.** acc. styret af v.: *bera h. (hendur) fyrir höfuð sjer*, forsvare sig selv, *eiga hendur sínar að verja*, være tvungen til Selvforsvar; *hafa h. á e-u*, røre ved n-t: *Þórarinn … ætlar að hafa h. á með ös[lu]* (JTh. Mk. 411); *hafa hendur á e-m*, faa fat i en; *hafa h. í bagga með*, have Haand i Hanke med, have sin Finger med i Spillet; *hafa hendur … e-s*, faa fat i en (for at behandle ham ejendt'igt): *hafa hendur í hári þessa góða Wiers* (Eimr. XIV. 19); *farðskiptið hefir ekki getað …* [illegible] *þeirra* (Alþ. '11, B. II. 1977). [illegible] Hænder m. H. t. n-t; *láta hendur skifta*, lade Hænderne foretage Delingen [illegible] komme op at slaas om n-t, *láta h. selfa ráða*, ikke bruge Mellemmand, jfr. B. I. 1.; *láta hendur(nar) standa fram úr ermunum*, arbejde rask: *láta hendur standa fram úr ermum til að ná ýsunni á land* (Skirn. '12, 37); *leggja hendur á e-n*, [1]) lægge Haand paa en; [2]) antaste, angribe en (ÞGjÚf. 132); *leggja gjörva h. á alt*, el. *alt á gjörva h.*, være kunstfærdig el. fingernem til alt muligt, forstaa sig paa alting; *leggja síðustu h. á e-ð*, lægge den sidste Haand paa n-t, affile; *leysa hendur sínar*, egl. løse sine Hænder, göre sin Pligt, udføre et pligtmæssigt Arbejde; *rjetta hendur til e-s (eftir e-u)*, strække Haanden ud efter n-t, begære n-t. **3.** dat. styret af v.: [illegible] *hendi(nni) við e-u*, afslaa n-t, ikke ville modtage n-t, afvise, forsmaa n-t: [illegible] *sem ekki drap hendi við þessa heims fagnaði* (ÞGjÚf. 115); *halda að sjer höndum*, være uvirksom; *halda hendi(nni) yfir e-m*, holde Haanden over en, [illegible] Hænderne, tage fat, [illegible] Haanden til n-t [illegible] *komist*, el. *komast hönd(un)um undir*, faa Tid til n-t: *þegar hún komst* [illegible] **4.** [illegible] til, tage fat, begynde paa n-get [illegible] **b.** [illegible] al Slags, afhængende [illegible] halvt saa stærk som han; *e-ð er e-m innan handar*, [1]) n-t staar en aabent, er let Sag for en [illegible] *var því innan handar að rannsaka þessi héruð, til þess að geta tengt saman* [illegible] **II.** [illegible] **1.** [illegible] anden Haand, med et Mellemled [illegible] erklære en som Drabsmand [illegible] *hendur* (overfor) [illegible] *e-m*, føre Proces imod en; *bera e-n á höndum sjer*, bære en paa Hænderne; *bjargast á sínar hendur*, ernære sig ved sine Hænders Arbejde; *fara á hendur e-m*, angribe, overfalde en; *fela e-m e-ð á hendur*, overdrage en n-t, betro en n-t [illegible] *færa, segja e-m stríð á hendur*, begynde, erklære Krig imod en; *ganga á h. e-m*, blive ens haandgangne Mand, underkaste sig en; [illegible] *á tvær hendur*, (egl. göre n-t til bægge Sider) arbejde af alle Kræfter; *Enginn fyrir öðrum tefur, unnið er á hendur tvær* (naar arbejdes af alle Kraft) (GTh. '95, 84); *hyggja e-ð á hendur e-m*, mene, at en er ansvarlig for n-t; *leggja e-ð á hendur e-m*, lægge n-t (en Byrde) paa ens Hænder; *takast e-ð á hendur*, paatage sig n-t, overtage n-t; *fyrir h. e-s*, paa ens Vegne, *fyrir mína h.*, paa mine Vegne, *taka (grípa) fram fyrir hendur e-m (hendurnar á e-m)*, spille Formynder for en; *hafa nóg fyrir framan hendurnar*, være rigelig forsynet med n-t (is. om Mad og Madvarer): *og situr þú þó við annara manna borð, og hefir nóg fyrir framan hendurnar* (Od. 377); *þegar þess er gætt, hvað mikið var fyrir framan höndina* (for Haanden), *sem þurfti að gera* (Lögr. '15, 14); *búa e-ð í hendurnar á e-m*, göre n-t rede til en, forberede n-t saaledes, at en anden bedre kan fuldføre det; *búa í hendurnar á sjer*, arbejde til sin egen Fordel (i Fremtiden) (jfr. Eimr. VII. 18); spec. *búa í hendurnar á hjúum*, lave Redskaber (Leer, River) i Stand til Tjænestefolkene; *eiga e-ð í h.*, have n-t sikkert: *til þess að eiga … í hendi* [illegible] (JÁÞ. I. [illegible]) *e-ð fer í h.*, n-t stunder til, staar for Dören; *þá nótt, er fór í h.*, næste Nat, den følgende Nat; *óveður fer í h.*, Uvejr nærmer sig; *veðrið óx í hönd*, Blæsten tiltog stadig; †*þegar í h.*, straks, umiddelbart; *fá, gefa e-ð í h. (hendur) e-m*, overgive n-t i ens Hænder; *e-r hefur bein í hendi til e-s*, en har Raad til n-t; *halda í h. með e-m*, holde med en: *enda var hún sú eina, sem nokkuð hélt í h. með honum* (JÁÞj. II. 495); *að þú haldir í h. með henni og dragir þann taum-inn* (GFrÁtt. 103); *haldast í hendur*, holde hinanden i Haanden; overf. staa i nært Forhold til (jfr. A. I. 1. a.): *Grundtvígskan … sem helzt mjög í hendur við lýðháskólamálið* (Eimr. IV. 219); *fá e-ð í aðra h.*, faa n-t til Gengæld: *Og eg hefi hatt svo mikið í aðra h.* (GFrÓl. 125) [illegible]

í aðra h. nema sem ölmusu (Alþ. '11, B. II. 904), [illegible] *í aðra h.*, antaste, give af sig; *komast í hendurnar á e-m*, komme i ens Magt; *þú átt lítið að gera í hendurnar á honum*, du kommer til kort, hvis du vil prove Kræfter med ham; *kalla til e-s í hendur e-m*, afkræve en n-t, som er i hans Hænder (Besiddelse), *með h. á penna*, med Haanden paa Pennen (staaende Formel, naar en hjælp en ikke-skrivekyndig med at skrive sit Navn); *sitja með tómar hendur (tvær hendur tómar)*, sidde tomhændet; *e-ð er hægt um hönd*, n-t er let (for Haanden) [illegible] (JSB. 165); *gera sjer hægt um h.*, tage Sagen roligt, let: *Þá gerði Bismarck sér hægt* [illegible] *ast í landssjóðinn* (Eimr. III. 11); *sjá sig um h.*, besinde sig, forandre sin Beslutning; *hafa e-ð um h. (= fara með e-ð)*, bruge n-t: *hann gerði það aldrei oftar, þó að hann hefði iðulega vín um hönd* (JTrHeið. IV. 54); *hafa lækningar um h.*, udøve Lægevirksomhed; *hafa guðs orð um h.*, beskæftige sig med Guds Ord, [illegible] *gjalda út í hönd*, betale kontant; *borgun út í h.*, kontant Betaling; *hafa e-ð* [illegible] **2.** [illegible] **a.** [illegible] *höndum*, skulle til at rejse, have en Rejse at göre; *hafa e-ð á hendi (höndum)*, have n-t som skal göres el. udføres; *hafa á hendi stjórn (umsjón) á e-u*, administrere n-t; *hafa embætti á hendi*, beklæde et Embede; *hafa e-ð á reiðum höndum*, have n-t rede (paa rede Haand): *og hafir þau (fötin)* [illegible] har n-t at udrette: *mjer er ekkert sjerlegt á höndum núna hjer í borginni*, [illegible] (som adv.) den ene efter den anden: *hann tók hvern að hendi af drengj-* [illegible] indtræffe; *fara að höndum = fara í h.*, stunde til; *af e-s hendi*, fra ens Side; *af minni hendi*, fra min Side, for mit Vedkommende; *af sinni hendi*, for sig, for sit Vedkommende; *berja af höndum sjer*, afslaa; *greiða, gjalda, inna e-ð af hendi*, udrede, udbetale n-t; *inna eitthvert starf af hendi*, udføre et el. andet Arbejde; *selja, láta e-ð af hendi*, give Slip paa n-t, udlevere n-t; *láta e-ð af hendi rakna*, give n-t; *líða af hendi* (om Tiden), gaa, svinde; *reka af höndum sjer*, slaa (kaste) tilbage; *e-ð er fyrir hendi (höndum)*, [1]) n-t er for Haanden; *það sem manni verður fyrst fyrir hendi*, hvad man först stoder paa: *Þegar silúngur allskonar færi að fiskast í slíkri mergð, sem samsvarar því er fyrir hendi er, þá er jafnframt nauðsyn á að hafa verið sér úti um mann, sem kaupi aflann* (JSVb. 123); [2]) n-t er forestaaende: *nú er fyrir hendi mesta harðindatíð, eftir öllu að dæma*; — *hjer eru tveir kostir fyrir höndum*, her staar Valget mellem to Ting, her er to Ting at vælge imellem; *eiga e-ð fyrir hendi (höndum)*, have n-t at udføre; [illegible] förste Haand, uden Mellemmand; *í höndum*, i Hænde: *vera í góðum höndum, í vina höndum*, være i gode Hænder, mellem Venner; *vera í hers höndum*, være besat el. erobret af en Hær; være udsat for Plyndring; i Alm.: være udsat: *þar sem mörg börn eru, er alt í hers höndum*; *vera í óvina höndum*, være i sin Fjendes Magt; *vera í hendi*, være ved Haanden, til ens Disposition, i ens Magt; *það er nú ekki í hendi*, det er ingen let Sag, det er nu ikke saadan at løbe til; *það kemur alt í hendi*, det ordner sig alt af sig selv med Tiden; *hafa ráð e-s (e-n) í hendi sjer (sinni)*, have en i sin Magt; *hafa í öllum höndum við e-n*, kunne magte en fuldstændigt: *kendi honum ekki meir en svo, að hann hefði í* [illegible] ikke bruge halve Forholdsregler mod en (saal. at den ene Haand modarbejder den anden ɔ:) ikke vise nogen Skaansomhed mod en; *þá tjáir ekki í tveim höndum við þá' að hafa* (Ari Magn. (ca. 1630) cit. i ÞThLfr. II. 48); *hafa eitthvað í höndunum*, have et (skriftligt) Bevis i Hænderne; (Talem.) *laga e-ð í hendi sjer (sinni)*, ordne n-t selv uden Besvær; *sjá e-ð í hendi sjer*, forudse n-t klart og tydeligt: *Eg sá í hendi minni, að hann mundi ekki taka mig tali* (GFrTs. 11); *en hann hlýtur að hafa séð í hendi sér, að honum var ómögulegt að framkvæma allar ákvarðanir erindisbréfsins* (ÞThLfr. III. 148); *smíða e-ð í hendi sjer*, lave n-t under Haanden, efter Behov: *Það er þó undarlegt, að maður má ekkert smíða í hendi sér eptir því sem staður og tími þurfa með* (MelBr. 94); *e-m er e-ð fast í hendi, e-r er fast í hendi með e-ð*, en holder fast paa n-t; — overf.: *Annars veit eg að háttv. flutnm. er ekki fast í hendi með þetta* (Alþ. '11, B. II. 1228); *Henni er auðsjáanlega ekki fast í hendi um mig*, hun bryder sig öjensynlig ikke meget om at holde fast paa mig (EKvSv. 246); *e-m fer e-ð vel, illa í höndum*, n-t gaar godt, daarlig for en, en behandler el. udfører n-t godt, daarligt: *þetta efni fer vel í höndum miðaldaskáldanna, en illa í höndum Sigurðar*; — *hafa fje með höndum*, have Penge mellem Hænder; *hafa embætti með höndum*, beklæde et Embede; *hafa stórræði með höndum*, ponse paa, have store Ting for; *með hangandi hendi*, sendrægtigt, uvilligt; *með harðri hendi*, strængt, med Strænghed, bistert, med det onde; *vera undir höndum e-s*, være under ens Hænder, ɔ: under ens Beskyttelse el. i ens Magt; *hafa e-ð undir höndum*, have n-t mellem Hænder, i sit Værge; *stuldur úr sjálfs síns hendi*, Underslæb; *e-m fer e-ð vel (illa) úr hendi*, n-t gaar godt (daarlig) for en, en udfører n-t godt (daarlig): *láta strandvarnirnar fara vel úr hendi*, beskytte Kysterne paa en effektiv Maade (Þjóðv. '13, [illegible]); *vilja e-m úr hendi*, ville skade en [illegible] Mk. 356); *draga e-ð úr höndum e-s*, trække n-t ud af ens Haand, ɔ: tage [illegible]

Þessi drægi úr höndum honum (ÞGjUf. 108). — **b.** med Udeladelse af præp. ofte adverbielt: †*annari hendi*, paa den anden Side — *hinsvegar; fegins hendi*, med Glæde; *jöfnum höndum*, ¹) i lige Grad, ligelig, lige meget: *í útlöndum fara karlar og konur á skautum, jöfnum höndum* (ÓDavSk. 85); *að kjörþing með 300 og 600 innbúa kjósa fulltrúa jöfnum höndum með* (vælger ligesaa mange Repræsentanter som) *þeim héruðum, sem 5000 manna búa í* (Hróarsk. '42, 229); *eiga, taka e-ð jöfnum höndum*, eje, tage n-t med lige Hænder, ɔ: lige store Dele, lige, med lige Ret, paa samme Maade; *vinna jöfnum höndum*, hjælpe hinanden; ²) samtidig: *jöfnum höndum var ekki beðið boðanna um að gera þetta að þingmáli* (Ísaf. '11, 229); *það er ekki nóg að menta andann, heldur verður líka að menta líkamann jöfnum höndum* (Eimr. XVIII. 32); *sitja auðum höndum*, sidde med Hænderne i Skødet; *taka e-n höndum*, tage en til Fange, arrestere; *taka e-m báðum* (el. *tveim*) *höndum* (el. *taka báðum höndum við e-m*), modtage en med aabne Arme; *þurfa ekki að dýfa hendi í kalt vatn*, ikke behøve at dyppe Haanden i koldt Vand, ɔ: ikke behøve at bestille det mindste, blive skaanet for alle Besværligheder; *taka höndum saman við e-n um e-ð*, forene sig med en, slutte Forbund med en angaaende n-t. — **3.** i gen.: *hafa eitthvað handa á milli*, have lidt Penge mellem Hænderne: *og þær eiga að giftast þeim mönnum, sem eitthvað hafa handa á milli* (har lidt Penge mellem Hænderne) (GFrÓl. 43); *læra til handanna*, lære Haandarbejde; *vera vel að sjer til munns og handa*, være godt uddannet baade m. H. t. boglige Kundskaber og Færdighed i al Slags Haandarbejde; *hann var ... listamaður til handanna* (særdeles kunstfærdig med sine Hænder) (jfr. A. I. 1. b.) (ÞThLfr. II. 58); *ekki vandaður til handanna*, tyvagtig (jfr. A. I. 1. b.) (JÁÞj. II. 537); *e-m stendur e-ð til handa*, en har for meget af n-t; *til handa e-m* = *handa e-m* (jfr. 2. *handa*), til en: *biðja hennar sér til handa* (JÁÞj. II. 333); *jeg kýs það mjer til handa*, jeg vælger mig det; *e-ð ber e-m til handa*, ¹) (*e-ð er handa e-m*) n-t tilkommer en; ²) n-t hænder en; — *ganga e-m til handa*, gaa en til Haande; *ganga til handa e-m*, overgive sig i ens Hænder; *grípa til handanna*, ty til sine Hænder ɔ: komme op at slaas; *hafa til beggja handa*, have nok af alting. — **III.** Ordsprog og særlige Udtryk: (Ordspr.) *sjálfs er höndin hollust*, Selvhjælp er bedst, selvgjort er velgjort; *margar hendur vinna ljett verk*, mange Hænder gör Arbejdet let; *gjörn* (el. *fús, töm*) *er h. á venju*, Haanden er villig til, hvad den er vant til; *blíð er bætandi h.*, blid er den bødende (ɔ: lægende) Haand; *á báðar hendur skal til barnanna líta*, man skal vise Börn den störste Omhu (jfr. Quintilian's: maxima debetur pueris reverentia); *fiplar h. á feigu tafli*, se *fipla*; *h. skal hendi þvo eða hvorgi hreinsast*, Haand skal anden to eller baade urene være; *h. skal hendi fá*, Haand skal Haand fange; *hendur þurfa fóta við og fætur handa*, Hænderne og Fødderne har hinanden behov; *oft eru vaskar hendur undir vondri kápu* (el. *vargs belgi*), ofte er trevne Hænder under reven Kaabe; *það er örg hönd, sem ekki ver höfuð sitt* (el. *sem ei vill bera blak af höfði sjer*), det er en ond Haand, ej vil sit Hoved værge; *nú ætla heill handa*, til Lykke med (el. hav Tak for) hvad du har gjort.

höndla (a) [hön·dla] vt. **I. 1.** (*fara með*) behandle: *h. e-n vel, illa*. — **2.** (*versla*) handle, drive Handel: *höndla við e-n*, handle med en (JÁÞj. I. 10). — **II. 1.** (*ná í*) gribe, paagribe, attrapere: *h. glæpamann*. — **2.** fastholde (om Kreaturer), holde stille (= *hemja*), faa til at opholde sig rolig et Steds: *Getur þú selt þá geldingana ... þar þú getur ekki höndlað þá hjá þér* (JÁÞj. II. 202). — **3.** overf.: *h. lukkuna*, gribe Lykken fat, opnaa, fastholde Lykken; *Ef þú höndlar það með hjarta þínu* (hvis du fastholder det med det Sind ɔ: hvis det gaar op for dig), *hversu eg kem fram gagnvart þér* (Ísaf. '13, 100); *h. hnossið*, opnaa det attraaede Gode.

höndlan [hön·dlan] f., **höndlun (-ar, -anir)** [hön·dlʏn] f. **1.** (*meðferð*) Behandling. — **2.** (*það að ná e-u*) Opnaaelse af n-t; (*það að halda e-u*) Fastholden af n-t. — **3.** = *verslun*.

†**höndlunarfjelag** [hön·dlʏnaɤfjɛ:laɣ] n. = **verslunarfjelag.**

höndulega [hön·dʏlɛ·qa] adv. behændig; (iron.) *þetta fórst þjer h.*

höngum [höyŋ·gʏm] 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **hanga.**

hönk (hankar, pl. **hankir** el. **henkur)** [höyŋ·k, hoyŋ·k; hauŋ·gaɣ, hauŋ·k-, hauŋ·gɪɣ, hauŋ·c-; hɛiŋ·gʏɣ, hɛiŋ·k-] f. Hank, Strop, Løkke: *h. í stígvjeli*; — *Raknar ei sú h.* (den Traad), *er nornir spunnu* (GTh. '95, 187); *toga h. við e-n eða togast á um smeyg*, trække Tov, idet man har fat i en Løkke (jfr. ÓDavSk. 130); — overf. *toga h. við e-n (um e-ð)*, trækkes med en (om n-t): *Toga h. við breytilegan vetur* (ÞGjD. 68); *toga hönkina úr greipum e-s* (el. *frá e-m*), faa Overtaget over en, sejre: *Margir nafntogaðir prestar sóttu um þetta kall; en séra Haraldur togaði hönkina úr greipum þeirra allra* (GFrE. 70); *prjónavjelarnar toga líka hönkina frá vefstólunum* (Eimr. XII. 20); *eiga h. upp í bakið á e-m*, have indlagt sig Fortjænester af en, have Krav paa n-t hos en paa Grund af en Tjæneste, man har gjort ham: *Þú ættir að réttu lagi h. upp í bakið á mér fyrir ómakið* (GFrE. 45); *Jeg á, svei mjer, h. upp í bakið á þjer fyrir pössunina* (JTrHeið. I. 75).

hönkuðum [höyŋ·gʏðʏm, höyŋ·k-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **hanka.**

höpp [höhp] pl. af **happ.**

höpt [höf·t] pl. af *hapt*, se **haft.**

hör (-s, †**hörvar)** [hö:r, hör·vaɣ] m. **1.** Hør (linum); (*á akri*) Hørsæd. — ***2.** (*ljereft*) Linned; i en Mængde digt. Sms. for Kvinder: †*hörbil*, *-brekka* osv. — **3.** (*hörstrengur*) Snor af Hør, f. Eks. Buestræng. **-bleyti** [hör·blei·tɪ, -blei·tɪ] n. Hørblødning. ° **-brák** [-brau·k] f. Hørbrage. ° **-broti** [-bro·dɪ, -bro·tɪ] m. Hørbryde. **-brúða** [-bru·ða] f. **1.** (*á rokk*) Rokhoved. — **2.** (SvPRask 18) = *hárbrúða* 3.

hörð [hör·ð] fsg. og npl. af **harður.**

hörðugur [hör·ðʏqʏɣ] a. **1.** (*harður, strangur*) haard, barsk, stræng. — **2.** (*duglegur*) rask, dygtig (BH.).

hördúkur [hör·du·gʏɣ, -du·k-] m. Dug af Hør, Lærred.

Hörður (Harðar, Herðir) [hör·ðʏɣ, har·ðaɣ, her·ðɪɣ] m. npr.

***hörf** [hör·v] f. (*hik*) Tøven, Nølen: *þó var honum h. á því* (tøvede ved) *húsið nýja að flytjast í* (StStAndv. III. 148).

hörfa (a) [hör·va] vi.: *h. frá, h. undan*, trække sig tilbage (fra n-t), vige tilbage (for n-t).

hörfræ [höɣ·frai·] n. Hørfrø.

Hörgárdalur [hör·gaurda:lʏɣ] m. npr. Dal i *Eyjafjarðarsýsla*.

hörgrar [hör·graɣ] mpl. = 2. **hörgur.**

1. **hörgull (-uls)** [hör·gʏdʎ] m. **1.** (*skortur*) Mangel: *það er h. á e-u*. — **2.** yderste Grænse: *út í hörgul*, paa det nöjeste, til Punkt og Prikke: *þekkja e-ð út í hörgul*. — **3.** (Árn.) = *hörsl*.

2. **hörgull** [hör·gʏdʎ] a. fattig paa n-t: *h. á e-ð: hörgulli á gullið en örin* (StStAndv. II. 312).

1. **hörgur (-s, -ar)** [hör·gʏɣ, hör·ks] m. **1.** hedensk Helligdom (rimeligvis helliget en Gudinde, jfr. F. Jónsson i Aarb. for nord. Oldk. 1909, S. 245 ff.): *brjóta hof og hörga*. — **2.** Tue, lille Höj (jfr. no. horg): *það eru ekki uppi nema hæstu hörgar*, Sneen dækker alt undtagen de höjeste Tuer. — **3.** = 1. *hörgull* 1. — **4.** = 2. *hörgur*: *miklu betri en holtin og hörgarnir við sjóinn, sem nú er verið að græða upp* (JTrHeið. IV. 228).

2. **hörgur** [hör·gʏɣ] fpl. (visnede) ufrugtbare Strækninger: *Geiri fékk ekki aðrar slægjur en bithagareyting þann, sem lengst var frá bæjum. Og þessar h. hlaut hann að borga með vinnu sinni um sláttinn* (GFrTis. 90).

†**hör hálmur** [hö:ɣ(h)aulmʏɣ] m. Hørstilke. **-hnoða** [höɣ·(h)vo·ða] n. Hørnogle. **-kambur** [-kambʏɣ] m. Hegle. ° **-kembari** [-cɛmbarɪ] m. Hørsvinger. ° **-kembing** [-cɛmbiŋk] f. Hegleri, Hørsvingeri.

hörkl [höɣ·kʎ] n. = **hörsl.**

†**hörkla (a)** [höɣ·gla] vi. gaa el. slæbe sig frem med Besvær.

hör klútur [höɣ·klu·dʏɣ, -klu:t-] m. Hørtörklæde. **-kramari** [-kra·marɪ] m. Horkræmmer.

hörku blandinn [höɣ·gʏblan·dɪn] a. blandet med Strænghed. **-brúskur** [-brus·gʏɣ] m. Pandehaar (paa Faar) (Hún., Sch.). **-brögð** [-bröq·ð, -brög·þ] npl. Möje: *Það var með hörkubrögðum, að eg fengi Hall til þess að taka við þessu* (GFrE. 19). **-frost** [-fros·t] n. stærk Frost. **-gaddur** [-gad:ʏɣ] m. bidende Frost. **-gulur** [-gʏ:lʏɣ] a. stærkt gul. **-lag** [-la:ɣ] n. haardt Vejrlag: *h., sem á Múla-sýslu hafi legit nockr samfleytt ár* (LFR. XIV. 82). **-legur** [-lɛ·qʏɣ] a. haard at Udseende; — adv. *-lega*. **-litill** [-li:dɪdʎ, -li:tɪdʎ] a. uhærdet, svag, ikke fuldt udviklet med Hensyn til Kræfter: *h. piltur*. **-mikill** [-mɪ:cɪdʎ, -mɪ:cɪdʎ] a. haard, hærdet. **-nál** [-nau:l] f. haardført Menneske el. Hest. **-norðanbál** [-nor·ðanbau·l] n. Nordenstorm med haard Frost.

hörkur [höɣ·gʏɣ] pl. af 1. **harka.**

hörku tak [höɣ·gʏta:k] n. haardt Tag: *Hann að stilla er h.* (anstrængende Arbejde) (StÓl. '23, 193). **-tól** [-toᵘ:l] n. **1.** = *hörkunál*. **2. a.** (*harðleikinn maður*) haardhændet Menneske, brutal i Leg. — **b.** (*harðbrjóstaður maður*) haardhjærtet Mand. **-vastur** [-vas·dʏɣ] n. stor, men unødvendig Ulejlighed (Árm. I. 169). **-vinna** [-vɪn:a] f. strængt Arbejde.

hörmangari [hör·mauŋgarɪ] m. Horkræmmer.

***hörmugur** [hör·mʏqʏɣ] a. sorgfuld (MJ. II. 91).

hörmulegur [hör·mʏlɛ·qʏɣ] a. jammerlig: (*sorglegur*) sörgelig; (*afarillur*) meget daarlig: *h. atburður; hörmuleg tíðindi*; — undert. udtrykkende Indignation: *það er þó hörmulegt*, det er dog rent tragisk, jammerligt; — adv. *-lega*: *hann stóð sig hörmulega við prófið*, han klarede Eksamen elendigt.

hörmung (-ar, -ar) [hör·mʏŋk] f. **a.** (*ógæfa*) Ulykke; (*þjáning*) Lidelse. — **b.** pl. *hörmungar*, ¹) Lidelser, gyselig Nød el. Elendighed: *allar hörmungarnar eftir eldgosið mikla 1783*; ²) (i kirkeligt Sprog) Lidelser, Sorger. — **c.** udtrykkende Ærgrelse el. Indignation: *hvaða h. er nú þetta?*, det er dog gudsjammerligt!; *það er h. að vita til þess*; — *það er h. að sjá hann*, det er dog en Ynk, saa han ser ud.

hörmungaannálar [hör·mʏŋgaan:aulaɣ] mpl. Ulykkesannaler.

hörmungar fullur [hör·mʏŋgaɣfʏd·lʏɣ] a. sorgfuld, beklemt. **-grátur** [-r-grau:dʏɣ, -grau:t-] m. hæftig Graad. **-hrúka** [-a-hɣu:ga, -hɣu:ka] f. elendig, ubetydelig Dynge (Hø): *Aumt er að sjá bólstrana þarna, móti þessum hörmungarhrúkum* (GFrÁtt. 160). **-laus** [-r-löy:s] a. uden Sorg; n. *-laust* som adv. **-legur** [-lɛ:qʏɣ] a. gudsjammerlig. **-tíðindi** [-ɣ-ti:ðɪndɪ] npl. sörgelige Efterretninger.

hörpu diskur [höɣ·bʏdɪs·gʏɣ] m. Kammusling (pecten islandicus). **-guð** [-gʏ:ð] m. Harpegud. **-hljóð** [-hʎoᵘ:ð] n., **-hljómur** [-hʎoᵘ:mʏɣ] m. Harpeklang. **-ís** [-i:s] m. Is i Maaneden *harpa* (April—Maj): (Ordspr.) *sjaldan fylgir happ h.*, Vaaris er sjælden et Held (Málshb. 309). **-lykill** [-lɪ:cɪdʎ, -lɪ:c-] m. Harpenøgle. ° **-ljóð** [-ljoᵘ:ð] npl. lyrisk Digtning. **-meistari** [-meis·darɪ] m. Lærer i Harpespil. **-skel** [-scɛ:l] f. = **hörpudiskur.** **-slagari** [-sla:qarɪ] m., **-slagi** [-slai:jɪ] m. Harpespiller. **-slagur** [-sla:qʏɣ] m., **-sláttur** [-slauhdʏɣ] m. Harpespil. *†**-stillir** [-sdɪd·lɪɣ] m. Sanger, Digter (MJ. II. 194). **-strengur** [-sdreiŋ·gʏɣ] m. Harpestræng. **-söngur** [-söyŋ·gʏɣ] m. Harpespil. **-vír** [-vi:r] m. Harpestræng.

hörsl [höɣ·sʎ] n. Ujævnheder paa snefri, frossen Vej, Barfrost: *Reiðfærið var lúalegt, h. og harðfreðin jörð* (ÞGjD. 47); *Haldór sporin heggur í hörzlið* (GTh. '95, 22). **-samur** [-samʏɣ] a. med hyppig Barfrost: *h. vetur.*

hör smokkur [höɣ·smohgʏɣ] m. Rokkebrev. †**-tygill** [-ti·jɪdʎ] m. Hørtraad.

hörtl [höɣ·tʎ] n. = **hörsl.**

hörtvinni [hög·tvɪn·ɪ] m. kinesisk Traad.

hörund (-s) [hö:rønt] n. **1.** Hud, spec. den indre Hud (i Mods. til *skinn*, det yderste Lag): *e-m rennur kalt vatn milli skinns og hörunds*, jfr. det løber en koldt ned ad Ryggen; *bert h.*, nøgen Hud. — **2.** Huden m. H. t. Farve og Udseende, Lød, Teint, Hy: *svartur á hár og h.*; — *fagur á h.*, med smuk Hud, med smuk Teint. — **†3. a.** *(hold)* Kød. — **b.** (eufemistisk) Genitalia. **-gufa** [-gY:va] f. Uddunstning (fra et Legeme). **-kuldi** [-kYl·dɪ] m. Kuldefølelse i Huden. **-mjúkur** [-d-mju:goø, -mju:k-] a. med blød Hud. **-sár** [-n(t)-sau:r] a. ömtaalig, følsom: *ekki h.*, tykhudet; (Ordspr.) *ekki er hákarlinn (háki) h.* (GJ.), Havkal har ej følsom Hud (bruges is. om haardhjærtede Personer).

hörunds bjartur [hö:ronsbjaø·døø] a. lyshudet, med hvid Hud. ° **-dæla** [-dai:la] f. Spröjte til (subcutan) Indspröjtning. ° **-dæling** [-dai:liŋk] f. (subcutan) Indspröjtning. **-dökkur** [-döhgøø] a. sortsmudset. **-flúr** [-flu:r] n. Tatovering. **-flúra** [-flu:ra] vt. tatovere. **-fríður** [-fri:ðøø] a. med en smuk Lød (Teint). **-kvilli** [-kvɪd·lɪ] m. Hudsygdom. **-litur** [-lɪ:døø, -lɪ:t-] m. Hudfarve. **-lögur** [-lö:gøø] m. Sminkevand. ° **-skán** [-n-sgau:n] f. Skæl. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. Frottering af Huden. **-sveppur** [-svεhbøø] m. Hudsvamp.

hör vindill [hör·vɪndɪdʎ] m. Hørtot. **-þráður** [-ø·-þrau·ðøø] m. Hørtraad.

Höskuldur (-s, (pop.) **-ar; -ar)** [hös·goldøø] m. npr. Hoskuld.

hös magi [hö:smai·jɪ] m. Faar med en graa Bug. **-mögóttur** [-mö·qoᵘhdøø] a. graa paa Bugen.

***höss** [hös·] a. graa.

höstugur [hös·doqøø] a. **1.** barsk: *h. í máli og fari*. — adv. *höstuglega*, i en barsk Tone: *skipa fyrir höstuglega*. — **2.** *(hastarlegur)* hastig, akut: *en um rettardagsmorguninn dó Björn* [illegible] *hostugri veiki sem byrjað daginn áður* (BrJDul. 73).

hösvast (a) [hös·vast] vrefl. *(dunda)* göre n-t sendrægtigt og langsomt, drive: *fólkið á Læk er að h. á engjum* (Di.), *h. á sig, h. við gæftir* (Vi.).

†hösvir (-is, -ar) [hös·vɪø] m. **1.** *(þræll)* Træl. — **2.** *(úlfur)* Ulv.

hött kápa [höhtkau·ba, -kau·pa] f. Kaabe el. Kappe med Hætte: *kvenhetta eða h. úr svörtu klæði ... var fest við höttinn neðanverðan* (Eimr. X. 19). **-óttur** [-d-oᵘhdøø] a. (om Dyr) hvis Hoved har en anden Farve end Kroppen, spec. om Faar: hvid med mørkt (sort, brunt el. graat) Hoved og Hals (jfr. *grá-h.*, *mó-h.*, *svar-h.)*.

höttur (hattar, hettir) [höhdøø, hahdaø, hεhdɪø] m. **1. a.** *(hetta)* Hætte. — **†b.** *(hattur)* Hat. — **2.** i Talem.: *svara út í hött*, svare hen i Vejret, svare undvigende; *svar út í hött*, et undvigende Svar; *yrða á e-n út í hött*, spörge en paa maa og faa: *Umheimurinn yrðir ekki á oss út í hött, hann heimtar ákveðið svar* (GFHh. 107); *líta út í hött*, se bort, se hen i Vejret: *eg bað manninn ásjár, en út í hött hann leit* (ODav. Þul. 138); *það setti að honum skelk, svo hann leit út í hött* (Od. 342—43); *tala út í hött*, snakke hen i Vejret: *Er manninn að dreyma eða hversvegna talar hann þann veg út í hött?* (Alþ. '11, B. II. 717). — ***3.** i digt. Omskrivninger for Hoved: *hattar land*, *stallur* osv.

I, Y, Í, Ý

i [ɪ:], det isl. Alfabets 12., og **y**, Alfabetets 30. Bogstav udtales i Nutidssproget paa samme Maade. Lyden er dels lang, omtrent som dansk e i Le, bede: *vinur* [vɪ:nøø], *yfir* [ɪ:vɪø], — dels kort omtrent som dansk i binde, Himmel: *inn* [ɪn·], *kyrja* [ķɪr·ja]. — Foran *ng* og *nk* udtales *i* og *y* dog som [i], som i dansk spilde, Vinge: *hringur* [hɒiŋ·gøø], *yngri* [iŋ·grɪ], *hinkra* [hiŋ·gra, hiŋ·kra], *dynkur* [diŋ·gøø, diŋ·k-]. Ordet *þynka* udtales dog gærne [þɪŋ·ga, þɪŋ·ka]. — Ogsaa i enkelte andre Ord udtales *i*, *y* som [i], saaledes i *ilt* [iʎ·t] og paa Østlandet i Ord som *illur* [id·løø], *ygla* [ig·la], *bilt* [biʎ·t].

Rester af en ældre Udtale af *y* findes i enkelte Ord: *kyr* [ķY:r, ķYr·], *rykkur* [rYhgøø], [illegible] [sYs·a].

í [i:], det isl. Alfabets 13., og **ý**, Alfabetets 31. Bogstav udtales ens, omtrent som dansk i i Liv, blidt. Lyden er dels lang, dels kort: *ís* [i:s], *hlífa* [hʎi:va], *ýfa* [i:va], *sýsla* [sis·la].

Forkortelser: *ym.* = *yngismær*.

í [i:, i] præp. med dat. og acc., samt adv. — Dativen betegnende en Forbliven paa Stedet, Akkusativen en Bevægelse hen til Stedet.

A. med dat. **I.** i Lokaludtryk, egl. Betydning om Rum og Sted: **1.** i Alm., om Hvile i Rummet: i (værende i): **a.** i Alm., med Stedbetegnelser og Ord, der bet. Verdenshjörner: *í þeim stað*, paa det Sted; *í hverjum stað*, paa hvilket Sted; [illegible] *þeir fengu mikinn storm í hafi* (ude paa Rumso, ude paa Havet); *er mikill fjöldi eyja í því vatni* (i den Indso); *í ánni*, *í læknum*, i Aaen, i Bækken; *í heimi*, i Verden [illegible] *í norðri*, *í vestri*, *í suðri* [illegible] Nord, Vest, Syd [illegible] *heyrir hann hneggja* (JÁÞj. I. 623). — **b.** i Udtr., der bet. Væren i et Distrikt el. Land: *í bænum (borginni)*, *sveitinni*, i Byen, Herredet; *í eynni*, paa Øen, *í eyjunum*, [illegible] skal du ro (ɔ: drive Fiskeri) paa (Vestman)øerne? (JÁÞj. I. 231); *í öðrum löndum*, i andre Lande; *Blómgunartíminn er mismunandi í ýmsum löndum* (TBókm. '96, 144); *setja lög í landi*, sætte Lov i Land(et); *vera í sveit*, opholde sig paa Landet (men *vera á sveit*, være Fattiglem); *í lögum vorum*, saa langt vore Love gælder; jfr. de gamle norske Lokalnavne med *-lög: í Þrændalögum* osv. — **c.** med Stednavne: i, paa; foran flere Navne paa Lande bruges altid *í*, foran Navne paa *-land* oftest *á*: *í Danmörku*, *Noregi*, *Svíþjóð* osv., men *á Englandi*, *Skotlandi*, i Danmark, Norge, Sverige, England, Skotland; foran Navne paa Øer, Holme, Skær, bruges oftest *í*: *í Færeyjum*, *í Viðey*, *í Geirshólma*, *í Svartskeri* osv., paa Færøerne, paa Vedø osv. Ved Navne paa Steder el. Gaarde, hvor Brugen af *í* og *á* dog veksler, betegner *í* dels den indelukkede Beliggenhed, dels det afgrænsede Punkt i Mods. til *á*: *í Dal*, *Hlíð*, *Hvammi*, *Skarði*, *Botni*, *Keldu*, *Vigi*, *Holti*, *Bæ*, *Tungu*, *Túni* osv. Endelig ofte foran Navne paa Vande: *í Firði* (men *á* ved Bynavne sammens. med *-fjörður)*, *í Vík*, *Höfn* (ogs. *á)*, *Flóa*, — men *á Grænavatni*, *Elliðavatni*, *Eyri*, *Bakka*, *Stað*. Ved Navne paa flere Byer [illegible] *á Akureyri*, *á Seyðisfirði* (derimod *í Akureyrar-*, *Seyðisfjarðar-kaupstað*, *-bæ)*. — **d.** med Ord der bet. Bygninger, Huse, Stuer, Gader, Gaarde, Haver osv.: inde i, indesluttet i: *í húsinu*, *í stofunni*; — *steinninn í götunni*, Stenen i Gaden (ɔ: blivende der) (men *maðurinn á götunni)*; *að þeir ... géri óspektir í húsi þinu* (Od. III. 45); *blómin í garðinum*. — **e.** med Udtr. for Redskaber, Møbler, Kar, Fartøjer: *í kerum og kistum*, i Kar og Kister; *vatn í glasi*, *mjólk í bolla*; — *sat húsfreyja í stóli* (i en (Læne)stol) (JThMk. 10); *það er djúpt niðri í skipinu*, det er langt nede i Skibet (men *vera á skipi*, være om Bord paa et Skib); *í lestinni*, i Lasten paa et Skib. — **f.** i, indenfor Rækkevidde: *vera í skotfæri*, være indenfor Skudvidde; *standa í höggfæri*, staa indenfor Huggevidde. — **g.** bet. Deltagelse i n-t, Tilstedeværelse (jfr. III. 1. a.): *í lestinni*, i Karavanen; *Að sönnu hefur ráðgjafinn ... hingað til setið í ríkisráðinu* (Eimr. II. 16); *í einum hóp*, i en Skare; *í miðri fylkingu*, midt i Slagordenen; *í valnum*, i Valen, blandt de døde. — **h.** med Ord, der bet. Skrifter, Samlinger o. lign.: *í bókum*, i Bøger; *sem tilfært er í safni þessu* (GVigf. i JÁÞj. I. xiv): — med Ord, der bet. et Museum, Bibliotek, en Skole, et Posthus, et Hospital osv. bruges baade *í* og *á* i dagl. Tale *á*: *í safni Vídalíns*, *í (á) þjóðmenjasafninu*; *halda fyrirlestra í (á) háskólanum*; *vera í (á) mentaskóla*; *bréf í (á) pósthúsinu*. — **i.** i Udtr. for Personers Sindsstemning (særl. om en kortvarig): i, hos, blandt: *var illur* [illegible] *bændum*, der var stor Misfornöjelse blandt Bonderne; *það er mikill* [illegible] *honum núna*, han er meget hæftig just nu. — **j.** om Naturgenstande i, indesluttet i, inde [illegible] *kjarni og í honum tvö fræ* (TBókm. '96, 144). — **k.** i Udtr., der bet. hvad man har i Haanden el. holder paa Knæerne osv.: *hafa staf*, *bók ostr. í hendi*, have en Stok, en Bog osv. i Haanden; *hafa barn í kjöltunni*, have et Barn paa Skødet; *tók hann* (ɔ: *sauðinn) upp í fángi sér* (JThMk. 150). — **l.** med Udtr. der bet. Legemets Dele, naar der antydes en Dvælen i el. dybere Indtrængen i dem: *hafa útbrot í höfðinu*, *í andlitinu*, have Udslæt i Hovedet, i Ansigtet; *veikindi í maganum*, *í fótunum*, men *sár á andliti*, *á fæti*. — **m.** med Ord, der bet. Klæder, Indhyllen, Svøben af n-t (jfr. A. I. 2. b.): *vefja e-ð í e-u*, pakke n-t ind i n-t; *vera í e-u*, være ifört n-t, have n-t paa; *hann var í grárri treyju*, han havde en graa Tröje paa; *hljóp hann ofan af kerrunni í herbúnaðinum* (II. IV. 96); *vera (standa) í votu*, have (blive ved at have) vaade Strömper paa; *fje í ullu*, Faar med Uld paa (før de er klippet): *svo fje manna sleppi ekki í ullu til afrjetta* (Stj. '92, B. 126); *prentað mál í krossbandi*, trykte Sager under Korsbaand. — **n.** i forsk. andre Udtryk, undertiden med overf. Bet. (jfr. C.): *í borði* (om Indsats ved Spil): *það var mjög mikið í borði*, der var særdeles meget (mange Penge) paa Bordet (el. det drejede sig om mange Penge); *hafa mikið í veltunni*, have mange Penge i Omløb (og derved risikere meget). — **2. a.** i Udtryk der betyder en Bevægelse indenfor visse Grænser, el. en Bevægelse, der tænkes ophørt, saa at Forestillingen dvæler ved Følgerne: *fljúga í loftinu*; *það gerðist í bygðinni*; *fjeð gengur í eynni* osv.; — *stökkur hann þá og flýgur í loptinu* (II. II. 9); *breiða hvorttveggja út í dagsbirtunni* (ude i Dagslyset) (Eimr. II. 161); *fela fje sitt í jörðu*, skjule sine Penge i Jorden; *en það fórst í fyrsta róðri* (JÁÞj. I. 414); *gánga í einum spretti hvíldarlaust af jafnsléttu og upp á hálsbrún* (JThMk. 31). — **b.** i Udtr., der bet. en Bevægelsen ledsagende Omstændighed (jfr. A. I. 1. m.): *þá hann fór upp í skýum á hinn víða himin* (II. V. 136); *og runnu í einum rykmokk yfir skeiðvöllinn* (Od. VIII. 45). — **II.** i Tidsudtryk: **1.** i Udtr., der bet. et Tidspunkt el. Tidsrum, i Fortid, Nutid el. Fremtid: *í því (bili)*, i det (samme); *í öðru sinni*, anden Gang; *í upphafi*, i Begyndelsen osv.: *en í því hún sleppir orðinu* (JÁÞj. I. 225); *í fornöld*, i Oldtiden (men *á miðöldunum)*; *annar í jólum*, *fyrsti í páskum*, anden Juledag, förste Paaskedag; *í fyrstu*, i Förstningen, först; *sunnudagur í* [illegible] *gang*, Fastelavnssöndag; *fyrsta dag í sumri*, *vetri*, *viku*, *mánuði*, den förste Dag af Sommeren, Vinteren, i Ugen, Maaneden. — **2.** [illegible] i Løbet af hvilken n-t sker, Tidslængde el. Varighed, ad Gangen, [illegible] Gang: *tvisvar í viku*, *í mánuði*, to Gange om Ugen (men [illegible] *lesa aldrei meira í henni* (ɔ: *bókinni) en hálfa klukkustund í einu* (JÁÞj. I. 326); *sem múlar komast í einni lotu* (II. X. 242); *einn í einu*, een ad Gangen. — **3.** i Udtr., ved hvilke der indirekte tænkes paa Tiden: *í mínu uppeldi*, *ungdæmi*, *í uppvexti sínum*, *í elli*, *utanveltu sinni* osv. — **III** i.

abstrakte Udtr., overførte Betydninger: 1. a. betegnende Tilstedeværelse ved el. Deltagelse i n-t (jfr. A. I. 1. g.), *vera í för með e-m*, rejse sammen med en, rejse i ens Selskab; *vera í veislu*, være til Stede ved, deltage i et Gæstebud; *vera í bardaga*, deltage i et Slag; *fá sár í bardaga*, blive saaret i et Slag; *vera í fjelagi*, være Medlem af et Selskab; *vera í fjelagi með e-m um e-ð*, være i Fællesskab med en om n-t; *vera í svikráðum við e-n*, deltage i svigagtige Planer mod en. — **b.** om Fraværelse: *vera í brottu*, være borte. — **2.** om Udførelse af Arbejde paa n-t el. lign.: *í verki, vinnu*, i Arbejde: *það er í vinnu (verki)*, det er under Arbejde, man arbejder derpaa; *hann er í vinnu*, han er paa (el. i) Arbejde; *vera í smíðum*, være under Opförelse: *húsið er í smíðum*; *skápurinn er í smíðum*, Skabet er under Arbejde; *bókin er í bandi*, Bogen er hos Bogbinderen, til Indbinding. — **3.** om en Virksomhed (aandelig el. legemlig) el. Færdighed i n-t; *kennarinn í hinum danska ríkisrjetti* (Eimr. II. 4); *hann skildi ekki eitt orð í dönsku* (Eimr. II. 18); *kunnátta í fögrum hannyrðum*, Kundskaber i smukke Haandarbejder; *er því ekki stór þörf að fræða þig í þeirri ment* (Il. II. 277); *hann gafst best í öllum mannraunum*, han viste sig som den tapreste i enhver Fare; *slíkur sem hann var í framqvæmdum bæði til orða og verka* (Od. II. 29); *Hverr ... hefir enn verið í ráðagerðum með þér* (Il. I. 23); *Þeir reyndu sig í örðugum glímuleik* (Od. VIII. 45); *bindast í e-u*, love at ville deltage i n-t, aftale n-t (jfr. *binda*); *taka þátt í e-u*, deltage i n-t (jfr. III. 12); *dæma í máli*, dömme i en Sag; *dómur fjell í málinu*, der faldt Dom i Sagen; *Hann hafði verið kvaddur meðdómsmaður í ýmsum mikilsvergum málum* (TBókm. '93, 63); *láta e-ð í ljós(i)*, fremkomme med n-t, ytre n-t: *þeir hafa ekki ... látið nokkurn vafa í ljósi* (Eimr. II. 5); *að ... kvæði kunni að hafa ... verið þar ort upp í norrænum anda* (TBókm. '94, 3). — **4.** med Bet.: i, værende i, indeholdt i, is. om Ord, Udtryk el. lign., Forestillinger, Mening, Art, Natur: *í ræðu sinni, í hverju orði, í dönsku, í mörgum efnum* osv.; *í trausti e-s*, i Tillid til en el. n-t; *í nafni e-s*, i ens Navn: *í nafni* [illegible] *brennungar*; *gera e-ð í banni, í óleyfi e-s* (paa Trods af ens Forbud, uden ens Tilladelse); *í fullri mótsetningu við öll önnur Eddukvæði* (TBókm. '95, 82); *ósamþykkur í smáu sem stóru* (TBókm. '95, 3); *Það liggur nú í hlutarins eðli* (Eimr. II. 16); *breytingin ætti að vera fólgin í því* (Eimr. II. 17); *fylgja með í kaupinu*, være indbefattet i Købet; *eiga til í eigu sinni*, have i sit Eje; *í fyrsta, öðru lagi*, for det förste, for det andet. — **5.** om en Tilstand el. Sindsstemning: **a.** om Tilstande: *vera í banni*, være i Ban, være banlyst; *menn voru í fasta svefni*, Folkene laa i dyb Sövn, sov dybt; *láta illa í svefni*, være urolig i Sövne; *í svefni og vöku*, sovende og vaagen; *sofa í ró*, sove i Ro, sove roligt; *í næði*, i Ro; *vera í kafi*, være under Vandet; *halda e-u í sama horfinu*, holde n-t gaaende paa samme Maade som för (egl. holde n-t i den samme Retning); *liggja í lungnabólgu*, ligge syg af Lungebetændelse; *í hljóði*, i Stilhed, i Tavshed; *vera í góðu yfirlæti*, blive godt el. gæstfrit behandlet; [illegible] (Od. XXIII. 49); *í miklum metum hjá landslýðnum* (Od. XIII. 4); *vera í varðhaldi, gæslu*, være under Bevogtning, spec. i Varetægtsfængsel; *vera í skuld við e-n*, være i ens Gæld, skylde en n-t; *drekka í hófi*, drikke med Maade. — **b.** om Sindsstemninger: *í góðu, vondu skapi*, i godt, daarligt Humor; *í reiði*, i Vrede: *fara burt í reiði*. — **6.** om de ydre Forhold, hvorunder n-t sker: *í frosti, í fögru veðri, í glaða sólskini* osv. — **7.** om Hensigt: *hafa e-ð í huga, hyggju*, tænke paa n-t, have i Sinde; *í góðu skyni*, i god Mening; *í góðum (illum) tilgangi*, i god (ond) Hensigt; *koma í e-m erindagerðum*, komme i et el. andet Ærinde, i en el. anden Hensigt. — **8.** Midlet hvorved el. Maaden hvorpaa n-t sker: *meiða e-n í orðum sínum*, saare en ved sine Ord; *sýna e-m yfirgang í e-u*, forurette en ved n-t; *hvert heldur í orðum eða verkum*, hvad enten det er i (ɔ: ved) Ord eller Gærning; *oft kaupir sjer í litlu lof*, ofte køber man sig Ros med en ringe Ting (Hávamál); *í góðu (illu)*, med det gode (onde) = *með góðu (vondu) móti*: *geti* [illegible] *ekki fengið hann til þess í (með) góðu, þá reynum við í illu*; [illegible] *fara saman í illu*, ryge i Totterne paa hinanden. — **9.** i, med Hensyn til: *lík Mentori bæði í vexti og málfæri* (Od. II. 29); *í dagfari sínu, breytni sinni*, i sin Vandel; *harður í refsingum*, stræng i (ɔ: m. H. t.) at straffe; *ljettur í máli*, munter i sin Tale; *í engu*, i intet; *í öllu*, i alt. — **10. a.** om det Æmne el. Materiale, hvori el. hvoraf n-t bestaar o. l.: *það er gott (efni) í e-u*, der er godt Stof i n-t, n-t er af godt Materiale; *það er ull, silki, bómull í e-u*, n-t er af Uld osv.: *dýrindisábreiða, sem einginn þekti hvað í var* (hvis Stof ingen kendte) (JÁÞj. I. 85); *það er gagn, lið í e-u (e-m)*, n-t (en) er til Gavn, Hjælp; *e-m þykir fengur í e-u*, en synes n-t er en god Fangst (stor Vinding, Lykke osv., jfr. *fengur*); *víst mundi hann* (ɔ: *konungur*) *finna aðrar konur, sem honum fyndist sér meira jafnræði í* (som han vilde kunne indse var et mere passende Parti for ham) ..., *en dóttur sína, kotkarlsins* (JÁÞj. II. 415). — **b.** om en Egenskab der ligger i ens Natur el. Væsen, el. en Mening, ligesom Indholdet af ens Tanker: *bannsett nöldrið í honum*, hans forbandede Vrövl over Smaating; *Það eru líka hjákátleg hafrahlaup í honum á stundum* (han kan undertiden finde paa löjerlige Bukkespring) (Eimr. IV. 222); *það er mannsefni í honum*, der er Stof til en Mand i ham, han er meget lovende; *þetta er vitleysa í þjer*, dette er galt af dig, el. det er galt, hvad du siger! *það er töluvert í e-m*, en har drukket ikke saa lidt: *hann var „góðglaður", eða „töluvert í honum" eins og það er líka kallað* (JTrL. 13); *e-ð efni er hart, mjúkt, stökt, þungt í sjer* (af Naturen): *(kalkull) er svo stutt í sér eins og klippt tog," og svo stökk í sér, að enginn skyldi halda hún yrði notuð til neins* (JSVb. 45); *vera góður (slæmur) í sjer*, være god (ond) af Naturen; *það er mikið í sjer*, det er meget, det er godt i sig selv (af Naturen); *það er víst e-ð (hæft, til) í því*, det er der vist n-t i (om). — **c.** om Betaling i n-t: *borga, greiða, gjalda í e-u*, betale i n-t: *Öllum var borgað ... og var það í þessum blauta mat* (SIng. I. 264); *gjalda e-ð í landaurum*, betale n-t in natura (efter Kapitelstakst); *borga e-ð í peningum*, betale n-t i Penge. — **11.** i, paa, om enkelte Dele af et större Hele: **a.** *bjúgur í hrygg*, krum i Ryggen; krumrygget; *lotinn í herðum*, ludende; *fölur í andliti*, med blegt Ansigt, bleg i Ansigtet; *í miðju*, i Midten: *skálin hrökk sundur í miðju*, Skaalen revnede i Midten (midt over); *sjór var í miðjum hlíðum*, Søen syntes at naa op til Midten af Bjærgene, (bet. Afstanden til Land maalt fra et Skib ude paa Søen). — **b.** om forskellige Legemsdele, omskrivende en Genitiv el. et posessivt Pronomen: *auga, bein, hjarta, hryggur, tunga, tennur, æðar* osfr. *í e-m*, ens Øjne, Ben, Hjærte osv. — **c.** i alm. Udtryk (jfr. A. I. 1. g. og A. III. 1.): *eiga í e-u*, eje Del i n-t, (om andre Bet. af dette Udtryk, se *eiga*): *eiga hlut í skipi*; — *þú átt ekkert í því*, du ejer ikke en Tøddel deraf; *án þess að nokkurt löggefandi þing ætti hlut í henni* (havde Del deri) (Eimr. II. 4). — **12.** om en Bevægelse, der tænkes ophørt, saa at Forestillingen dvæler ved Virkningen el. Følgen: *lenda í e-u, flækja, vefja e-n í e-u*; — *lenda í klónum á okurkörlum*, falde i Aagerkarles Kloer; *flækja, vefja e-n í málaferlum*, indvikle en i Processer. — **13.** Præpositionen kan, is. i Poesi, stilles bagefter det styrende Ord: *Víngarði Drottins í* (HallgrPass. 15, 8); *á eyjunni sænum í* (ÁBjSj. 27). — **14.** i elliptiske Sætninger med Udeladelse af enten Substantivet el. Pronominet, saal. at *í* faar Karakteren af et Adverbium: *hann sá bát og mann í*; *flaska með víni í*; — *segja e-m hvað í hafði gerst* (hvad der var hændt); *átt þú þetta? Það er ekki eignin í* (det er ikke meget værd).

B. med acc.: i, ind i, hen til osv. **I.** om Rum og Sted: **1.** om Bevægelse ligefrem: **a.** i Alm. med Bet.: i, ind i, ned i, op i, hen i, ud i, ved Bevægelsesverber, jfr. B. III. 7. (svarende til A. I. 1. a.): *í skóginn*, (ind) i Skoven; *ganga í bæinn*, træde indenfor: *gerðu svo vel og gaktu í bæinn*, vær saa god at træde indenfor; *fara í fjós(ið)*, gaa ud i Kostalden for at malke Køerne; *ganga í fótspor e-s*, følge i ens Fodspor (ogs. i overf. Bet. jfr. B. III.); *detta í sjóinn*, falde i Søen; *láta (sigla) í haf*, stikke i Søen; *koma í e-n stað*, komme til et Sted; *koma, ganga inn í hús*, komme, gaa ind i et Hus; *Tómas prófastur Sæmundsson er borinn í þenna heim* (født til denne Verden) ... *1807* (JHall. 368); *skerðing í röndina*, det at göre Skaar i Randen; *taka í höndina á e-m*, tage en i Haanden, trykke ens Haand; *og hjó í hjálmbóluna* (Il. III. 75); *saumaði beinið innan í vetlinginn minn* (JThMk. 297); *þeir bræður ... söfnuðu ... þýzkum þjóðsögum í eina bók* (GVigf. i JÁÞj. I. xxv); *og var að rita latínu í bók þá, er kompa heitir* (JThPs. 101); *allar þær sögur, ... skrifaði hann upp ... í mikið safn* (GVigf. i JÁÞj. I. xxiv); *ef þú værir hneptur í harða fjötra* (Od. VIII. 52); *og hafði verið særður í knésbótina* (Il. XIII. 12); *koma í skotfæri*, komme indenfor Skudvidde; *koma í augsýn e-m*, komme for ens Ojne; *þegar ás ásanna kemur í borðið* (spilles ud paa Bordet) (GFr. i Eimr. XVI. 120); *hönd ákaflega stór seildist inn í tjaldið* (JÁÞj. I. 159); *fara í fötin*, el. abs. *fara í*, iføre sig Klæderne, tage Klæderne paa, klæde sig paa; *klæddur í stuttan kjól*, iført en kort Kjole. — **b.** om Retningen: *í austur, norður, suður, vestur*, mod Øst, Nord, Syd, Vest, i østlig, nordlig, sydlig, vestlig Retning; *beina e-u í e-a átt*, give n-t en vis Retning (jfr. B. III.); *í veðrið*, ɔ: mod Vinden (ÞGjD. 85); *í loft upp*, op i Luften; *skuli sá ... flytja sig í þá áttina* (i den Retning) (JÁÞj. I. 625). — **2.** med Stednavne: Bevægelsen til Stedet betegnes ved *í* foran nogle Landes Navne: *koma í Danmörk, Noreg, Svíþjóð, England* osv. om et hurtigt Besog, medførende et kort Ophold; — *í* bruges foran Navne paa Steder, som tyder paa en lav el. indesluttet Beliggenhed og ende paa *-dalur, -fjörður, -nes, -bær, -vík, -ós, -hagi* o. fl. — Fremdeles foran Navne paa Øer el. Holme: *í Flatey, Engey, Drangey* osv., jfr. A. — **3.** om den Bevægelse, som tænkes forbunden med eller forud for en Handling: **a.** om Udstrækning og Grænse, med Bet. *upp í*, op til: *var þó svo hátt í hann* (ɔ: *garðann*), *að þau* (ɔ: *lömbin*) *stóðu næstum því upp á endann* (Eimr. VII. 88); *jeg næ upp í loftið*, jeg naar op til Loftet; *áin, vatnið var í kvið* (op til Bugen); — Beslægtet hermed er Udtr. som: *stofan er í hálfa gátt*, Dören staar halvt aaben, er paa Klem (JThMk. 125). — **b.** om Rækkefølge og Plads: *setja e-ð í rjetta röð*, i den rigtige Orden; *vera í miðið*, være i Midten. — **c.** i andre Udtr.: *það eru för í snjóinn, þilið*, der kan ses Spor i Sneen, paa Gavlen; *halda í e-ð*, holde n-t fast, holde fast i n-t; *hún hélt stritt í taumana* (Od. VI. 28); *reri Jón, en karlinn hélt í hákarlinn* (JÁÞj. I. 325); *giftast í önnur lönd*, gifte sig bort til Udlandet; *standa í báða fætur*, staa støt paa bægge Ben; *vaða í fæturna*, blive vaad paa Fødderne, faa vaade Fødder; *vera votur í fæturna*, have vaade Fødder; *um vorið fjekk hún svo íllt í hægra fótinn* (JThPs. 18); *fara í e-n*, anfalde en; abs.: *þykist Þorleifur sjá að hann vill í sig* (Árn.). — **II.** i Tidsudtryk: **1.** i en Forb. bet. et Tidspunkt, baade forbiganget, nærværende og tilkommende: **a.** i egl. Bet.: *í dag*, i Dag; *í morgun*, i Morges, (men *á morgun*, i Morgen); *í kvöld*, i Aften; *í nótt*, i Nat; *í gær*, i Gaar; *í fyrradag*, i Forgaars; *þegar í stað*, öjeblikkelig; *í þriðja sinn setur kölski allan eptri hlutann ofan í sjóinn* (JÁÞj. I. 501); *sem Sigríði í þann svipinn* (just da) *vanhagaði mest um* (JThPs. 117); *hann galt alla þegnskyldu sína í tækan tíma* (JHall. 305). — **b.** herhen hører nærmest Udtr. som: *koma í matinn hjá e-m*, komme til en i hans Spisetid (i Reglen ogs. om at vedkommende Gæst deltager i Maaltidet). — **2.** om et Tidsrum, i Løbet af hvilket n-t sker, eller en Tidslængde: igennem: *í allan dag*, hele Dagen; *í alla nótt*, hele Natten; *í allan vetur*, hele denne Vinter; *í eitt mál*, i eet Maaltid; *í vetur, í sumar, í vor, í haust*, sidste Vinter, Sommer osv. el. i (til) Vinter, Sommer osv.; *í þetta sinni (skifti)*, for denne Gang; *og hraktist svo í 9 daga* (Od. VII. 37); *ef Sæmundur gæti falizt fyrir sér í 3 nætur* (JÁÞj. I. 486); *í viku*, i

en Uge, en Uges Tid. *í þær mundir* el. *í þann mund*, paa den Tid. **III.** **abstrakte Udtryk, overførte Betydninger: 1. a.** om Overgang til el. Indtræden i en Tilstand, Begyndelsen af n-t o. l.: *leggja af (í) stað í ferð*, begive sig paa en Rejse; *slást í förina með e-m*, gøre en Følgeskab; *gððir ætluðu að steypa oss í ógæfu* (Od. III. 43); *Þegar hann er [illegible] í launsátur* (Il. XIII. 14–15). *falla í öreit (ongvit)*, besvime; *fellur [illegible] allt í einu í fastan svefn* (JThMk. 58); *niðursokkinn í hugsanir sínar*, hensunken i Tanker; *koma sjer í vingan við e-n*, opnaa ens Venskab; *og komst í mikinn kærleika við H. konung* (TBókm. '93, 17): *rata í raunir*, rammes af Ulykker: *ætlaði B. að fara í [illegible] erindagjörðir nokkrar* (JThMk. 210): *það slær í bardaga*, det kommer til (en) Kamp; *ganga í lið með e-m*, gaa over til (paa) ens Parti, yde en Hjælp; *[illegible] í rot*, bedøve en ved et Slag. *frjósa í hel*, fryse ihjel; *taka e-n í sátt*, tilgive en, forsone sig med en; *vera kosinn í nefnd*, blive valgt ind i et Udvalg; *Ímyndunarafl þeirra hleypur með þá í gönur* (fører dem paa vilde Veje) (TBókm. '94, 2). — **b.** i Udtr. bet. en Forandring el. Forvandling til n-t, ofte svarende til dansk: til: *breyta e-u í e-ð*, forvandle n-t til n-t; *snúa illu í gott*, forvandle ondt til godt: *hláturinn snerist í grát*, Latteren vendte sig til Graad. *hann er hlaupinn í landsuðrið*, Vinden er pludselig gaaet i Sydost. — **c.** med Verber, som betegner at dele, adskille eller lignende: *skifta e-u í hluti*, dele n-t i flere Dele; *brotna í spón, í mola, í sundur*, knuses osv.; *rifna í tvent*, revne i to Dele; *fara í sundur*, revne, brækkes, gaa itu. *Munnmælasögur [illegible] skiftast í 2 aðalflokka* (JÁÞj. I. 222): *hirið fellur í flokka* (Folder ned i Folder). — **d.** i en Del juridiske Udtryk: *leiða (taka) e-ð í lög*, vedtage n-t som Lov; *leggja mál í gerð, dóm*, henvise en Sag til Voldgift, til Dom; *†í vitni = til vitnis*, som Vidne. — **e.** om ny Sindsstemninger el. Tanker: *leiða sjer e-ð í hug*, komme til at tænke paa n-t; *[illegible] í brjóst honum* (Od. I. b. 7); *falla e-m vel í geð (skap)*, behage, falde i ens Smag. — **2.** i Udtr. bet. i Henseende til, Maade el. lign.: *í alla staði*, i alle Henseender, i enhver Henseende; *[illegible] alla staði* (JThMk. 254). *[illegible]*, mange Henseender; *[illegible] stað*, for det andet osv.: *Í annan stað er sjóndeildarhringur þeirra ... svo takmarkaður* (Eimr. II. 161). — **3.** om Retning i overf. Bet.: *þrælborinn í allar ættir*, slavefødt (ɔ: af lumpne Mennesker) i alle Linjer; *enda sver hann sig í ættina við hina gömlu Íslendinga* (slægter de gamle Islændere paa); *svo að spyrjast mun framm í ættir* (ned gennem Slægterne) (Od. III. 44); *sem beina leiðarstjörnum okkar sinni í hvora áttina* (TBókm. '95, 3); *margar tilraunir hefðu verið gerðar í þá átt* (i den Retning, i den Hensigt) (Eimr. II. 7); *tilfinningin í þá stefnu* (T. Bókm. '95, 40). *[illegible] þessa átt* (GVigf. i JÁÞj. I. [illegible]). **4.** [illegible], modtage n-t i en bestemt Hensigt, til et vist Maal el. lign.: *gefa e-ð í afmælisgjöf (sumargjöf)*, give n-t som Fødselsdagsgave (som Gave paa første Sommerdag); *[illegible] í laun, kaup*, [illegible] Løn, faa som Løn. *[illegible]*, dömme en til Betaling af en Bøde; *gjalda í skatt*, betale (i) Skat; *í hag e-m*, til ens Fordel; *í vil e-m*, for at föje en; *verja e-u í e-ð*, anvende n-t til n-t (til at købe n-t, göre n-t osv.); *verja öllum peningum sínum í óþarfa*, [illegible] *það er mikið (lítið) í hann varið*, der er meget (ikke meget) i ham, han er meget (ikke meget) værd; *hafa þetta starf á hendi ... sér í stórskaða* (til stor Skade for sig selv) (Alþ. '11, B. II. 55); *fiska í ís*, drive Isfiskeri; *fiska í salt*, fiske, fange Fisk til Saltning; *salta hann* (ɔ: fisk) [illegible] *og þveginn í saltið* (som Forberedelse til Saltningen) (Lögr. '14, 173); *taka fje (upp) í skuld*, tage, [illegible] at betale en Gæld; *Hafa allar þessar sögur komið safni þessu í bezta þarfir* (GVigf. i JÁÞj. xxi); *verja fje sínu og fjöri í þarfir þjóðar sinnar* (Eimr. I. 69); *þeir létu mig hafa bæjarhúsin í minn hlut* (som min Part) (Od. XIV. 26); *hafa e-ð í e-ð*, [1]) benytte n-t som Stof til n-t: *það var haft í Papeyarbuxur* (JÁÞj. I. 441); *ef einir er hafður í sama skipið* (JÁÞj. I. 644); *silki í treyju*, Silke til en Trøje; — derimod siges: *það er gott efni í því*, der er godt Stof i det, det er lavet af godt Materiale, jfr. A. III. 10); [2]) have Ævner til n-t: *hann hefur ekkert í það að vera ráðherra*; — **5.** i Udtr., der bet.: en Henvendelse gennem Sanserne, Tanken, Sindet, Talen: *líta í e-ð*, se (ind) i n-t: *líta í bók, líta í spegil*; — *er þó fróðlegast að líta í vorn eigin barm* (TBókm. '96, 147); *horfa í e-ð*, kvie, ömme sig ved n-t; *bjóða í e-ð*, byde paa n-t; *hugsa (út) í e-ð*, tænke paa n-t: *og fór að hugsa betur út í drauminn* (JÁÞj. I. 418); *en eg hefi þó [illegible] hugsið nokkuð [illegible]* (JThMk. 354); *e-n langar í e-ð, e-n munar í e-ð*, en længes efter n-t; *spá í eyðurnar*, gætte sig til, hvad der mangler; *geta (sig) í vonirnar*, gætte sig til, hvad man haaber. — **6.** i Retning af n-t: *vantar í e-ð*, der mangler i at n-t er fuldstændigt: *að ekki vanti í töluna* (Od. XII. 65). *[illegible]* (JThFS. 57). **7.** (jfr. I. 1. a.) om hvad der gaar i, ned i n-t, bliver slugt af n-t, gaar med til n-t: (om Fødevarer) *það er nógu gott í mig* (godt nok til mig) (Ing. '11, 163); *fara í á*, gaa ud for at bade el. fiske i en Flod; *fara í ána*, drukne i Floden; *fara í sjó*, bade i Havet; *fara í sjóinn*, blive slugt af Søen, drukne: *Þú hafðir þó það gott af mér, að þú fórst ekki í sjóinn í dag* (JÁÞj. I. 6); *hafa í sig*, have n-t at spise: *hann hefur hvorki í sig nje á*, han har hverken til Føde el. Klæder; *gaf honum slettu í sig* (ÞGiD. 36). *fara í súginn*, gaa med, forødes, forbruges. **8.** ovenpaa, tillige med: *Svo hvesti í alla ysjuna* (JTrHeið. IV. 115). — **9.** i Udtr. som: *heita í höfuðið á e-m*, være opkaldt efter en levende Person. — **10.** i elliptiske Udtryk: *hátt (lágt) í* (underforst. *sjónum*), der er Flod (Ebbe); *gefa í*, lægge til (i Kortspil): *verða að gefa ásana í*, maatte lægge Essene til; *missa, sakna e-s í*, savne n-t (som Del af et större Hele); *slá úr og í*, ikke udtale sig bestemt, jfr. *slá*.

C. I. i adverbielle Udtryk, foran el. bagefter: **1.** foran [illegible] bort; *í bak*, bagtil, paa Bagsiden; *í fyrir*, fortil, paa Forsiden; *í bak og fyrir*, for og bag, paa Bagsiden og paa Forsiden; [illegible] *frammi*, se *frammi*; *í móti*, imod; *í sundur*, itu. — **2.** efter Stedsadverbier i Bet. henimod, til el. ind i et Sted: *niður í, aftur-i, frammi í, uppi í* [udtales som eet Ord: nıðˑri, ahd(o)ri, framˑi, ʏhbi], nede i, bag i, ude i, forude, oppe i. — **3.** (for ældre *ið* = *hið*, jfr. *efri*) (Af.): *i efra*, [1]) *(upp í fjallshlíð)* oppe, spec. oppe i en Bjærgside; [2]) i *Fljótsdalshjerað*, se *efri*; *í neðra*, nede, spec. *(niðri í fjallshlíð)* nede i en Bjærgside; *í innra*, inde i Dalen (nær Dalbunden) [illegible].

II. som adv. noget, en lille Smule, stilles foran flere Adjektiver i Positiv (i Reglen som Forled i Sms.), hvorved disse faar diminutiv Betydning, eller ogsaa, ligesom *ivið*, foran Komparativ for at betegne Forskellen. I bægge Tilfælde har *í* Hovedtonen, Adjektivet eller Komparativen en Bitone paa förste Stavelse: *í kaldur*, halvkold, en Smule Kold; *í kendur*, en lille Smule beskænket; *í boginn*, en lille Smule böjet; *í volgur*, en lille Smule lunken; *í betri, í stærri* osv. *(ey*. got. aiw, jfr. *ivið)*.

ía (a) [illegible] *ýja*.

í auki [illegible] n-t, Tilvækst, Forøgelse: *drengur sat á steini öðrumegin til iauka* (som Staffage). **-aukning** [illegible] **1.** Forøgelse [illegible] (StStAndv. III. 221); *Nautpeningur fær svo sem enga í. verðmætis síns* [illegible] **2.** [illegible]

ybba (a) [ıbːa] vt.: *y. sig*, og refl. *ybbast*, rejse Børster, göre sig ud til Bens, være uforskammet: *ef þessi blessaður Finnur á Vaði ætlaði nokkuð að fara að y. sig* (GGunnStr. 131).

ybbinn [ıbːın] a. **†1.** *(loðinn, úfinn)* laadden, stridhaaret. — **2.** overf. krasbørstig, barsk; *(ósvífinn)* uforskammet; *(ergilegur)* gnaven, vranten: *verða y. við e-u*, blive gnaven over n-t; rejse sig imod n-t: *sannarlega er það von, þó Íslendingar yrði ybbnir við* (JSBr. 155).

í beiskur [iːbeisgoə] a. noget bitter. **-byggilegur** [-bıɡılɛːɣoə] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] (JMP. II. [illegible]). **†-bygging** [illegible] Bopæl, Beboelse. **-bygginn** [-bıɡˑın] a. **1.** *(upp með sjer)* vigtig, selvgod, selvbehagelig, indbildsk. — **2.** som viser i sit Væsen og Miner, at han pønser paa n-t el. ruger over n-t: *þú ert eitthvað svo í. á svipinn*, du ser saa hemmelighedsfuld ud; — *(kýmileitur)* lun, polisk, med lunt Blik, med sigende Mine: *veslings stúlk-[illegible] hún hafði ástæðu til þess, því að barnið gekk til hennar og hvíslaði svo* [illegible] **3.** [illegible] underfundig. **-byggjari** [-bıɟˑarı] m. = **íbúi**. **-byggur** [-bıɡˑoə] a. **1.** [illegible] *nótvarir* (JMPísl. 59). **-bygni** [-bıɡnı] f. indec. det at være *íbygginn* (s. d. O.) **1.** *(það að vera upp með sjer)* Vigtighed, Selvgodhed, Selvbehagelighed, Indbildskhed. — **2. a.** hemmelighedsfuld Mine; *(gletnissvipur)* Lunhed, sigende Mine. — **b.** *(þungur svipur)* morke, skumle Miner; underfundig Mine. **-bygnisglott** [-bıɡnısɡloht] n. underfundigt Smil: „*Fáment* [illegible]

íbis (-s, -ar) [iːbıs] m. (zool.) Ibis.

í bit [iːbıˑt] n. Paabid. **-bjúgur** [-bju(q)oə] a. svagt krummet; krum. **-blár** [-blauˑr] a. blaalig. **†-blástur** [-blausdoə] m. = **innblástur**.

ýbogi [iːboiˑjı] m. Bue (is. af Barlind, taxus).

í boginn [iːboiˑjın] a. n-t krummet, en lille Smule böjet. **-borinn** [-boˑrın] a. **1.** sammenblandet (med n-t andet): „*Gef mér íborið eitur að drekka*" (ÓDavÞul. 51), (jfr. *íburður*). — **2.** indsmurt (med n-t): *íborin kemba*. **-brattur** [-brahdoə] a. noget stejl (brat): *og er í bratt upp að fara* (JÁÞj. II. 300). **-broslegur** [-broˑslɛɣoə] a. en Smule latterlig. **-búa** [-buˑa] f. Beboerske, kvindelig Indbygger. **-búandi** [-buˑandı] a. og subst. m. iboende; Beboer, Indbygger. **-búatala** [-buataːla] f. Indbyggerantal, Beboerantal. **-búð** [-buˑð] f. **1.** *(það að búa e-s staðar)* Beboelse. — **2.** *(húsnæði)* Beboelseslejlighed, Lejlighed.

íbúðarhús [iːbuðaɣ(h)uːs] n. Beboelseshus, Stuehus. **-mikill** [-rmıːɡıdʎ, -mıːɟ-] a. med en betænkelig Mine. **-staður** [-ɣ-sdaːðoə] m. Bolig, Bosted.

íbúi [illegible] **1.** [illegible] **2.** [illegible] *hússins*.

íburðar frekur [iːborðaɣfrɛːɣoə, -frɛːk-] a. storagtig, prunkende, overdaadig: *Þegar litið er til þess, hve landið er fáment og alt óbrotið hjá oss, virðist þetta* (ɔ: *að hafa þrjá ráðherra*) *vera nokkuð íburðarfrekt* (Alþ. '11, B. 444); **-laus** [-r-löyːs] a. prunkløs, jævn, naturlig. **-mikill** [-mıːɡıdʎ, -mıːɟ-] a. **1.** svulstig, forskruet: *íburðarmikið mál, kvæði*. — **2.** prunkende, glimrende: *íburðarmikil föt*; — flot: *sýnist mér því nokkuð íburðarmikið* [illegible] *gjöfina* (Alþ. '11, B. 289); *vera íburðarmikill*, prunke, stylte sig op.

íburður [iːbʏrðoə] m. egl. Bæren i n-t, jfr. *bera*: **1.** *(ofaníburður)* Fyld (til Veje o. desl.): *í. í veg*. — **2.** overdreven Anvendelse af n-t: **a.** *það er of mikill í. af mjeli í grautnum*. — **b.** overf. *(mærð)* Svulst, svulstig Udtryk [illegible] **3.** [illegible] Hjælp af en stor Krog. — **4.** *(goggur, ífæra)* stor Fiskekrog (Hornaf.). — **5.** [illegible] (ɔ: *lýsis*) *mætti gjöra í lömb* (Árm. III. 120).

1. **ið** [ɪð] n. af *inn*, se 1. **hinn.**

2. **ið** [ɪ:ð] nom. dual. af 2. pron. pers. = **þið.**

3. **ið (-s)** [ɪ:ð] n. **1.** vedholdende, svag Bevægelse; Uro: *vera allur á iði*, el. *vera á iði og tifi*, stadig være i Bevægelse. *ið í vatna riði* (Bólu-Hj. 160). — †**2.** *(iðja)* Arbejde, Beskæftigelse.

1. **iða (-u, -ur)** [ɪ:ða] f. Hvirvel, Vandhvirvel: *i. undir fossi*; — *Af iðunni við túnið var endin hvergi stygð* (GFrÚh. 123); — ogs. npr. som Gaardnavn; — *°iðufill*, Skib (BrJÞf. 301).

2. **iða (a)** [ɪ:ða] vi. **1. a.** bevæge sig urolig: *hún iðaði öll* (el. *iðaði í skinninu) af kæti*; — ppr. *iðandi*, urolig: *(um orma) iðandi og spriklandi* (om Orme); *Árna fanst hann tæplega treysta sér út í hríðina: það iðaði ekki út úr dyrunum* (Snestormen var som en Mur udenfor). *þegar þeir feðgar opnuðu dyrnar, og var kominn skafl upp á miðja hurð* (ValDagr. 21) — **b.** vimse: *i. fram og aftur*, vimse omkring. **2.** *(um vatn)* dreje sig i Hvirvler, bruse — **3.** *i. við e-ð*, stadig arbejde paa n-t uden Rast eller Ro, (jfr. *iðinn)*.

yðar [ɪ:ðaϙ] gen. pl. af 2. pron. pers. *þú*, jfr. 2. *þjer*; ogs. anvendt som pron. poss.: *þjer og faðir yðar.*

ydda (i) [ɪd:a] v. **1.** vt. *(gera odd á)* spidse, tilspidse: *y. blýant*; — *yddi gómunum saman við hendi e-s*, berøre ens Haand med Fingerspidserne (jfr. ODavSk. 111). — **2. a.** vi. stikke frem igennem: *nálin yddir gegnum kjólinn.* — **b.** impers.: *yddir á e-ð upp úr e-u*, n-t rager kun med Spidsen op af n-t; *Skyldi y. enn á hár* (skulde et Haar endnu stikke Spidsen frem) (StStAndv. I. 145); — overf.: *hjer yddir fyrir e-u*, Her stikker n-t under; — pp. *yddur*, spec. (bot.) spids (acutus).

ið frjór [ɪð·frjoᵘ·r] a. meget frugtbar. **-gjald** [-ɟalt] n. **1. a.** Præmie, Indskud: *lifsábyrgðar i.*, Livsforsikringspræmie. — **b.** *(hegning)* Straf: *Lirus og hann þekki lesti, lesti, og lasta iðgjöld þeim til tann* (BTh. 179). **2.** pl. *iðgjöld: (endurgjald)* Ækvivalent, Vederlag, Erstatning: *iðgjöld hins stolna skyldu þeir borga* (BrJÞf. 218).

iðgjalda brjef [ɪð·ɟaldabrjɛ:v] n. amortisabel Obligation. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøϙ] m. Præmiefond. **-skrá** [-sgrau:] f. Præmietarif.

ið gjarn [ɪð·ɟa(r)dv] a.: *i. á e-ð, i. í e-ð*, meget begærlig efter n-t. **-gnógur** [-gnoᵘ·(q)øϙ] a. i Overflødighed. *°-gnótt* [-gnoᵘht] f. Overflod. **-grænn** [-graidv] a. fagergrön. **-harður** [ɪ:þ(h)arðaϙ] a. *(straumharður)* strid.

°**Iði (-ja)** [ɪ:ðɪ, ɪð·ja] m. npr. Navn paa en Jætte; i Omskr. for Guld: *iðja mál* osv.

í dýfa (-u, -ur) [ɪ:di·va] f. egl. n-t som der kan dyppes ned i. Sovs. **-dýfing** [-di·viŋk] f. Neddyppelse. **-dýfuolía** [-divoo:lija] f. Immersionsolje (Cederolje) (GísliG.). **-dýfustækkari** [-divøsdaihgarɪ] m. Immersionslinse.

íðil [i:ðɪl] forstærk. Partikel (og Forled i Sms.) i Forb. som: *þetta er íðil-frægasta-gæða-tóbak* (GFrTís. 40). *°-fagur* [-l-fa:qøϙ] a. overordentlig smuk: *íðilfögur ung tré* (GKonÆf. 172). **-góður** [-goᵘ:ðøϙ] a. inderlig god: *i. maður*, aldeles udmærket Mand; *þetta er íðilgott hey.* **-kjör** [-ɟö:r] npl. *(ægikjör)* dejligt, stille Sovejr.

iðinn [ɪ:ðɪn] a. flittig.

1. **iðja (-u, -ur)** [ɪð·ja] f. **1.** Syssel, Arbejde, Beskæftigelse, Dont: *sitja við iðju sína.* — **2.** *(iðn)* Haandværk, Profession. — °**3.** *(iðnaður)* Industri.

2. **iðja (a)** [ɪð·ja] vi. **1.** bestille, sysselsætte sig med n-t: *hvað ert þú að i. núna?* hvad bestiller du nu? — **2.** *(vera önnum kafinn)* være beskæftiget, have travlt; *(vinna)* arbejde: *hver er sá, sem iðjar gángandi?* (JÁGát. I. 68).

iðjagrænn [ɪð·jagraid·v] a. = **iðgrænn.**

iðjar [ɪð·jaϙ] mpl. **1.** *(eins konar fínt, loðið ljereft)* en Slags fint, laaddent Lærred (BH.). — **2.** *(grænka)* Grönhed (paa Enge).

iðju fullur [ɪð·jofʏd·loϙ] a. arbejdsom. °**-höldur** [-höl·doϙ] m. Fabrikejer. **-laus** [-löy·s] a. orkeslos; *(vinnulaus)* ledig. **-leysi** [-lɛi:sɪ] n. Lediggang. **-leysingi** [-lɛi:siŋɟɪ] m. Lediggænger, Dagdriver. **-maður** [-ma:ðoϙ] m. **1.** *(iðjusamur maður)* flittig Mand. — **2.** *(iðnaðarmaður)* Haandværker. **-samur** [-sa·møϙ] a. arbejdsom. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. Flid, Arbejdsomhed. °**-ver** [-vɛ:r] n. Industristation, Fabrik.

iðka (a) [ɪþ·ga, ɪð·ka] vt. **1.** øve, udøve, studere; lægge sig efter n-t: *i. sönglist*, studere (og udøve) Musik; *i. sig*, øve sig: *Úngu börnin i. sig opt í lestri kvera* (ÓDavÞul. 268); *i. læknislist*, praktisere som Læge; *i. þolinmæði*, lægge sig efter, beflitte sig paa Taalmodighed. — †**2.** vt. med gen. nyde: *i. lítils víns fyre þíns maga sakir* (OGNT. 1. Tim. 5, 23).

iðkan [ɪþ·gan, ɪð·kan] f. = **iðkun.**

iðkari (-a, -ar) [ɪþ·garɪ, ɪð·k-] m. Udøver.

iðkun (-ar, -anir) [ɪþ·gon, ɪð·kon, -anɪϙ] f. Øvelse, Udøvelse.

ið kvikandi [ɪð·kvɪ·gandɪ, -kvi·k-] a. i stadig Bevægelse. **-líka** [-li·ga, -li·ka] a. indec. lig, lignende. **-líki** [-li·ɟɪ, -li·ɟɪ] m. Lige, Ligemand.

iðlilegast [ɪð·lɪlɛ·qast] adv. superl. *(tíðast, oftast)* som oftest (Hf.).

iðmælt [ɪð·maiʎt] an. (jfr. *†iðurmælt)* (metr.) med umiddelbart paa hinanden følgende Rimstavelser (ogs. kaldet *náhent)*. Ekspl.: *Höldar tjá, að hann fann mann, | heldu satt það vera; | sízt þó styrkja sann þann kann, | sá, er skyldi' um bera* (HSig. 72).

iðn (-ar, -ir) [ɪð·n] f. *(handiðn)* Haandværk; *(iðja, starf)* Beskæftigelse; Profession: *snikkaraiðn*, Snedkerhaandværk; *kennaraiðn, læknisiðn*, en Lærers, en Læges Profession.

iðna (a) [ɪð·na] vi. arbejde.

iðnaðar áhöld [ɪð·naðarau:hölt] npl. Driftsmateriel. **-borg** [-bor·k] f., **-bær** [-bai:r] m. Industriby. **-fjelag** [-ϙ-fjɛ:laq] n. Industriforening, industrielt Selskab. **-gildi** [-r-ɟɪl·dɪ] n. Gilde: *Iðnfélög þau og iðnaðargildi, sem höfðu haldist víðast hvar frá því á miðöldum* (ÁBj19.öld 27). **-hagur** [-ϙ-(h)a·qøϙ] m. Industri. **-hýsi** [-(h)i:sɪ] n. Bygning til industrielle Anlæg. **-kensla** [-ɟɛn·sla] f. teknisk Undervisning. **-list** [-r-lɪs·t] f. Teknologi. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. **1.** *(handiðnamaður)* Haandværker. — **2.** *(maður, sem rekur iðnað)* Industridrivende. **-mannafjelag** [-man·afjɛ:-laq] n. Industriforening; *(handiðnarmanna)* Haandværkerforening. **-mannaskóli** [-man·asgoᵘ:lɪ] m. teknisk Skole. **-nám** [-nau:m] n. Lære af et Haandværk el. Industri: *lög um i.*, Lov om Lærlingeforholdet. **-nemandi** [-nɛ:mandɪ] m., **-nemi (-a, -ar)** [-nɛ:mɪ] m. Haandværkslærling. **-sýning** [-ϙ-si:niŋk] f. Industriudstilling. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. teknisk Skole. **-skrá** [-sgrau:] f. Haandværkslav, Lav. **-stofnun** [-sdob·nøn] f. Industrianlæg. **-sveinn** [-svɛid·v] m. Haandværkssvend. °**-teikn** [-tɛihkv] n. Skilt. **-tilraun** [-tɪl·röyn] f. Forsøg paa at ophjælpe (et Lands) Industri, Begyndelse til Industri. **-vara** [-r-va:ra] f. Manufakturvare.

iðnaður (-ar) [ɪð·naðøϙ] m. **1.** Industri, Værkflid: *á Englandi er mikill bómullari.*; — *koma á iðnaði í landinu.* **2.** *(handiðn)* Haandværk.

†**iðnar fullur** [ɪð·naϙfʏd·løϙ] a. flittig. †**-leysi (-is)** [-r-lɛi·sɪ] n. Uvirksomhed, Ørkesloshed. °**-orð** [-or·ð] n. teknisk Udtryk. °**-piltur** [-ϙ-pɪʎ·d-øϙ] m. Haandværkssvend. *°-var* [-r-va:r] a. uden Flid, doven.

iðn fjelag [ɪð·nfjɛ·laq] n. Lav. **-fjelagsoddviti** [-fjɛlaχsod·vɪdɪ, -vɪtɪ] m. Oldermand. **-frelsi** [-frɛlsɪ] n. Næringsfrihed. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. Teknologi, Teknik. **-fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qøϙ] a. teknologisk, teknisk, industriel. **-fræðingur** [-frai·ðiŋgøϙ] m. Tekniker, Teknolog. **-grein** [-grɛi·n] f. *(atvinnugrein)* Industrigren, Næringsgren, Næringsvej. **-gripur** [-grɪ·bøϙ, -grɪ·p-] m. Industrigenstand.

iðni [ɪð·nɪ] f. indec. Flid, Arbejdsomhed.

iðnis grein [ɪð·nɪsgrɛi:n] f. Haandværksfag: *hvurju Ísland fær orkað í einni ýðnisgrein mannlegs fjelags* (Fj. I. 82). **-maður** [-ma:ðøϙ] m. flittigt, arbejdsomt Menneske.

iðn kunnátta [ɪð·nkun·auhda] f. teknisk Kundskab. **-lagni** [-laignɪ] f. teknisk Ævne og Behændighed, Teknik: *i. hans var alveg aðdáanleg.* **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. = **iðnarleysi.** **-lög** [-lö·q] npl. Næringslov. **-maður** [-ma·ðøϙ] m. Haandværker. **-meistari** [-mɛisdarɪ] m. Haandværksmester. **-nemandi** [-ð·-nɛ·mandɪ] m. (Haandværks)lærling. **-rekstur** [-n-rɛχsdøϙ] m. Haandværksdrift. **-sýning** [-si·niŋk] f. Industriudstilling. **-skóli** [-sgoᵘ·lɪ] m. teknisk Skole. **-stjórn** [-sdjoᵘrdv] f. Bestyrelsen af en Industrigren. °**-stofa** [-sdo·va] f. Værksted. **-varningur** [-vardniŋgøϙ] m. Industriprodukter; — spec. *(vefnaðarvörur)* Manufakturvarer. **-þarfir** [-þarvɪϙ] fpl. industrielle Formaal.

iðra (a) [ɪð·ra] v. **1.** v. impers.: *mig iðrar e-s*, jeg angrer n-t; *þess skal þig lengst i.*, det skal du komme til at angre bittert, det skal komme dig dyrt at staa. — **2.** refl. *iðrast: i. e-s* el. *eftir e-ð*, angre n-t, fortryde n-t; — ppr. *iðrandi*, angrende.

iðra band [ɪð·raban·t] n. Kros (mesenterium) (BH.). **-blótsmaður** [-bloᵘsma:ðøϙ] m. en som spaar af Dyrenes Indvolde (H. II. 311). **-dráttur** [-drauhdøϙ] m. Trækninger i Indvoldene (LFR. VI. 212). **-heill** [-hɛid·ʎ] a., **-hraustur** [-hröys·døϙ] a. med sunde Indvolde (BH.). **-kreppa** [-krɛhba] f. = **garnaflækja.** **-kvefsótt** [-kvɛf·soᵘht] f. (med.) Kolerine (cholera nostras). **-kveisa** [-kvɛi.sa] f., **-kvöl** [-kvö:l] f. Mavepine.

iðranar- [ɪð·ranaϙ] se **iðrunar-.**

iðrandi (-a, -endur) [ɪð·randɪ, -ɛndøϙ] m. angrende, bodfærdigt Menneske.

iðra ormur [ɪð·raor·møϙ] m. Indvoldsorm. **-stemma** [-sdɛm:a] f. stoppende Middel: *Íslenzkan er orðin sjúk, | iðrastemmu þarf í búk, | því frúnni leingi fallið hefir fæðan mjúk* (EÓlKv. 124). **-verkur** [-vɛϙ·gøϙ] m. = **iðrakveisa.** **-vippa** [-vɪhba] f. Kolik.

ídrepa (-u, -ur) [i:drɛ·ba, -drɛ·pa] f. Dyppelse, Sovs (LFR. XI. 216).

iðrun (-ar, -anir) [ɪð·ron, -anɪϙ] f. Anger, Fortrydelse.

iðrunar fullur [ɪð·ronaϙfʏd·løϙ] a. angerfuld. **-fús** [-fu:s] a. angergiven, villig til at angre. **-grátur** [-r-grau:døϙ, -grau:t-] m. Angergraad. **-laus** [-löy:s] a. uden Anger, ubodfærdig. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Ubodfærdighed. **-stund** [-ϙ-sdʏn·t] f. Tid til at angre. **-sút** [-su:t] f. Sønderknuselse. **-tár** [-tau:r] n. Angertaare.

ídræmt [i:draiᵢt, -draimt] adv. noget langsomt.

iðuber [ɪ:ðobɛ:r] n. (Talem.) *hafa i. í bossanum*, have Bisselæder i Skoene (jfr. *hafa kvikasilfur í rassinum)*.

iðu fall [ɪ:ðofad·ʎ] n. hvirvlende Bølge, Hvirvel. **-gangur** [-gauŋ·goϙ] m. Hvirvelbevægelse. °**-hjól** [-ɟoᵘ:l] n. Turbine. **-hröng** [-hröyŋ·k] f. brusende Hvirvel (GTh. '06, 14). **-kast** [-kas·t] n. = **iðufall.** **-laus** [-löy·s] a. uafladelig, uafbrudt: *iðulaust kafald* (OBj. I. 241), *i. stórhríð*; — *mjöllin rauk í iðulausu kófi* (GFrTís. 252). **-legur** [-lɛ·qøϙ] a. hyppig, jævnlig; — adv. *-lega.*

†**iðull** [ɪ:ðødʎ] a. = **iðulegur.**

Iðunn (-ar) [ɪ:ðon] f. npr. (mytol.) Gudinden Idun, Brages Hustru; — ogs. Navn paa et Tidsskrift.

iðuormar [ɪ:ðoor maϙ] mpl. Fimreorme (turbellaria).

iður (-urs, pl. ds.) [ɪ:ðøϙ] n. **1.** npl. *(innýfli)* Indvolde: *i. jarðarinnar*, Jordens Indre. — **2.** *(blóðmörskeppur)* Pølse, Blodpølse. — **3.** *(harðreyktur kálfsmagi, sem hafður er til skyrgerðar)* stærkt røget Kalvemave anvendt som Løbe ved Tilberedning af *skyr* (ÓDav.).

yður [ɪ:ðøϙ] dat. og acc. pl. af *þú*, jfr. 2. **þjer.**

iðurhreinsandi [ɪ:ðøhϙɛin·sandɪ] a. purgativ.

iðu skrill [ɪ:ðøsgrid·ʎ] m. vrimlende Mængde. **-straumur** [-sdröy:møϙ] m. Strömhvirvel. **-súgur** [-su:(q)øϙ] m. Strömhvirvel.

†**yðvar** (f. **yður,** n. **yðvart)** [ɪð·vaϙ] pron. poss. 2. pers. pl. eders, Deres (i dagl. Tale anvendes altid *ykkar* (gen. af *þið)* og i høflig Tiltale til een *yðar* (gen. af 2. *þjer))*.

ídæling [i:dai·liŋk] f. Indspröjtning.

1. **ýfa (-u, -ur)** [i:va] f. **1.** *(kvika, bára)* lille Bølge, Krusning af Søens Overflade (Dí.). — **2.** *(deila)* Trætte.

2. **ýfa (ði)** [i:va] vt. og vi., [illegible] gøre ujævn [illegible], rejse **1. a.** *stormurinn hefur ýft sjóinn* (har rejst Søen, faaet den til at vise Tænder). — refl.: *ýfast*, blive ru el. oprørt: *(um öldur)* rejse sig (om Bølger): (Ordspr.) *ýfist hár af hverjum kala* (GJ.), egl. Haarene rejser sig (bliver stridere og stridere) ved hver Uenighed, gentagen Strid fører til fuldt Fjendskab; *ý. hárið með höndunum*, purre Haaret. **b.** [illegible] (et Stykke Klæde). — **c.** spec. overf.: *ý. sig*, rejse Børster, rejse Kammen. — **2.** oprippe, oprive; refl.: *ýfast*, oprives, ophidses. **a.** *ý. sár*, oprippe et Saar; *ý. illa gróin sár* (ogs. overf.). — **b.** overf.: *ý. e-ð upp*, oprive n-t, oprippe n-t; *ý. við e-u*, ds.; *harmar ýfast*, Sorgen vokser med fornyet Styrke: *harmar hennar ýfðust að nýju*. — **3.** *(erta)* tirre, ophidse: *ý. e-n til*, irritere en; — refl.: *ýfast (til) við e-n*, tirre en, komme i Strid med en: *að ekki væri ýfst til við Bjarna um málsóknina* (JThMk. 323); *ýfast móti e-m*, sætte sig op mod en; *tók að ýfast með þeim*, de kom paa spændt Fod med hinanden.

ífang [i:fauŋk] n. Foretagende.

ýfð (-ar) [ivð, [illegible]] f. = **ýfing.**

í feitur [i:fei·døϱ, -fei·t-] a. lidt fedladen. **-felt** [-fɛʎt] an. med fulde Sejl: *það var* [illegible] *hjá þeim alla leið*, de havde udmærket Medbør (fulde Sejl) hele Vejen. **-ferð** [-fɛrð] f. det at gaa i, tage til n-t, jfr. *fara i*, se *fara* [illegible] *i fjöru*, [illegible] *ferð*, [illegible], det at hente n-t op af en Kiste; *í föt*, det at iføre sig Klæder osv. **-festing** [-fɛsdiŋk] f. Fæsten, Fastgøren til n-t: *í. hnappsins*.

ˇ**yffra (a)** [ifra] vt. med dat. (JAGat. I. 139) = **offra.**

†**ýfi (-is)** [ivi] n. = **ýfing.**

í fylja [i:filja] a. indecl. drægtig (om Hopper). **-fylli** [-fidli] f. indecl. Fyld. **-fylling** [-fidliŋk] f. Ifyldning.

ýfing (-ar, -ar) [i:viŋk] f. **1.** Krusning, det at göre n-t ru el. kruset: *engi var nú í því* [illegible] (Mt. 112). [illegible], det at Haarene rejser sig el. kommer i Uorden. — **2.** Oprippelse, Oprivning [illegible] *harma*. — **3.** *(erting)* Tirren, Ophidselse. — **4.** [illegible], Rivninger, Uvenskab, Trætte: *ýfingar milli biskupsins í Skálholti og mín* (EKvLjen. 148—149). *nokkum þeim* [illegible] (JLB [illegible]).

ýfinn [i:vin] a. **1.** *(með úfið hár)* med strittende Haar, med Haaret i Uorden. — **2.** *(önugur)* vranten; *(erfiður í lund)* vanskelig at komme til Rette med; *(viðkvæmur)* irritabel; nervøs.

yfir [i:vir] præp. med dat. og acc.

A. med dat. **I.** [illegible] Rum og Sted [illegible]: **1.** ved alm. Hvileverber: *standa, sitja, liggja, hanga* osv. *yfir e-u*: *vopn hans hjengu y. rúminu*, hans Vaaben hang over Sengen; *sitja y. borðum*, sidde til Bords (over Bord), sidde og spise (jfr. *borð*); *sitja y. e-m*, sidde og pleje en syg; *sitja y. (fje)*, vogte Faar (om Sommeren); *sitja y. (í dansi)*, varme Bænke; *sitja y. (í spilum)*, være blind Makker; spec. *sitja y. konu*, hjælpe en Kvinde, der skal føde, jfr. *sitja*; *standa y.* [illegible], egl. [illegible] over n-t; *standa y.* [illegible], staa [illegible] anden, mens han arbejder el. staa og se til, at en anden arbejder. — **2.** [illegible] en Væren over: *að vera yfir e-u*, [illegible] *jörðunni*, Himlen er over Jorden. [illegible] lyser Solen over Havet; *hafa e-ð y. sjer*, have n-t over sig; *(um yfirhöfn)* have n-t [illegible] Overtøj: *hafa regnhlíf, kápu y. sjer*. — **II.** overf. Betydninger, abstrakte Udtryk: **1.** om det, som er el. sker over n-t andet i overf. Bet.: *vaka y. e-m (e-u)*, vaage over en (n-t); *stumra y. e-m*, hjælpe en syg (jfr. *styrma*); *hanga y. e-m*, blive hængende over en; *y. þeim vofir* (de trues af) *mikil hætta* (Od. II. 25); *dauðinn grúfði y.* (rugede over) *landinu*. — **2.** om Herredømme, Raadighed over n-t, Opsyn med el. lign., jfr. B., el. om Straf, Forbud: *vera y. e-u*, være over n-t, staa i Spidsen for n-t; *yfir litlu varstu trúr, yfir mikið mun jeg setja þig* (Matt. 25, 23); *vera höfðingi, herra y. e-u*, herske over n-t; *konungurinn er y. ríkinu*; — *biskupinn y. Íslandi*, Biskoppen over (af) Island; *vera y. landinu*, men *setja e-n y. landið*; Forskellen er den, at ved Dativ tænkes paa Magten, der ligesom hviler over sin Genstand, medens der ved Accusativ tænkes mere paa Magtens Erhvervelse; *hann vill ... bjóða y. öllum* (byde, herske over alle) (Il. I. 13); *hið æðsta vald y. öllum ... málefnum landsins* (Eimr. II. 16). — **3.** om en Virksomhed i Tanken, en Stemning i Sindet over n-t, Opførsel: *gleðjast, hryggjast, reiðast y. e-u*, være glad, bedrøvet, vred over (ɔ: paa Grund af) n-t; *gleði, hrygð y. e-u*; — *gráta yfir e-u*, græde over n-t: *Ekki höfum við foreldrar hans ... náð að ... gráta y. honum* (begræde ham) (Od. XXIV. 60); *búa y. brögðum*, pønse paa Rænker; *barma sjer y. e-u*, beklage sig over n-t; *láta vel (illa) y. e-u*, ytre sin Fornöjelse over (sit Mishag med) n-t; *láta lítið y. sjer*, ikke bryste sig, være beskeden; *þegja y. e-u*, tie med n-t; *lýsa e-u y.*, el. *lýsa y. e-u*, erklære n-t; *hlýða e-m y.*, høre en i n-t (jfr. *hlýða*). — **4.** om en Forrang over, et Fortrin for: *Loðvík XIV. þóttist vera y. öllum öðrum konungum*, L. mente, at han var hævet over (ypperligere end) alle andre Fyrster. — **III.** elliptisk og adverbielt: *myrkur var y.*, der laa Mørke over Jorden; *hún var í ljósri treyju og með möttul y.*, hun var iført en lys Trøje med en Kappe (uden)over; *þar brann eldur á hlóðum og var pottur yfir*; — *y. á Espihóli*, derovre paa E.

B. med acc. **I.** Bevægelse i egl. Betydning, om Rum el. Sted: **1.** nærmest om Retning el. Udstrækning: op over, frem over, ud over el. lign.: *gnæfa upp y. e-ð*, rage op over n-t; *hann stökk y. lækinn*, han sprang over Bækken; *halda e-u yfir e-ð*, holde n-t over n-t; *falla hver y. annan þveran*, falde den ene over den anden; [illegible] en (n-t), dække en (n-t) til med n-t. — **2.** om en Strækning man gennemløber: over, ud over, hen over, paa den anden Side af, igennem: *ríða y. ána*, ride over Floden, over paa den modsatte Side af Floden; *vegur liggur y. heiðina* (over Heden, igennem Heden); *y. háls þenna liggur leiðin að Stað* (JThMk. 31); *lá leiðin y. trébrú eina litla* (JThPs. 225); *fara y. fjallið* rejse over Bjærget; *út y. nesið*, ud over, forbi Næsset; *er báru hana ... y. láð og lög* (over Sø og Land) (Od. I. 7). — **3.** med andre præp. om Retning: *y. á hinn bakkann*, over paa den anden Bred; *y. á holtið*, over paa, hen til Bakken (ɔ: hen over den Strækning, som ligger imellem Udgangsstedet og den nævnte Bakke); *y. eftir*, over, over til den anden Side; *y. fyrir*, over, henover, til den anden Side; *y. fyrir fjallið*, over (til den anden Side af) Bjærget; *y. frá*, derovre, derhenne; *y. um*, over, over paa den anden Side: *y. um ána*, over Aaen, over paa den anden Side af Aaen; *það fór y. um á hestinum*, se *fara (yfir um)*; — *þegar jeg kom yfir um* (over paa den anden Side); se ogs. *yfrum*; — *y. undir*, derovre, under, hen under; *fram y.*, ud over, op over; *gegnt y.*, lige overfor; *upp y.*, op over; *út y.*, ud over; *þar y.*, over paa den anden Side, lige overfor; *y. betur*, se *yfirbetur*. — **II.** Tid, Tidsvarighed, Tidslængde: over, ud over, paa, i Løbet af: *fram y. þing*, ud over Altingets Samling; *fram y. sumarmál*, ud over Sommerens Begyndelse; *það stóð y. mörg ár*, det varede i mange Aar; *árið y.*, hele Aaret igennem; *y. hálfa klukkustund*, over en halv Time; *Þú trúir því nú líklega ekki, hvað eg hef hlaupið í spik y. ekki lengri tíma* (i Løbet af saa kort Tid) (ValDagr. 47). — **III.** Overførte Betydninger, abstrakte Udtryk: **1.** om Bevægelse i overf. Bet.: **a.** med Bevægelsesverber med forskellig Betydning: *e-ð kemur y. e-n*, n-t kommer over en, paakommer en: *það kom y. hana kvíði*; — *skjóta skjóli y. e-n*, yde en Ly, holde sin Haand over en; *er aldur færðist y. hann*, da Alderdommen kom over ham, da han begyndte at blive gammel; *komast y. e-ð*, faa fat paa n-t (nærmest tilfældig), erhverve sig n-t: [illegible]; *komast y. konu*, faa en Kvinde i sin Magt; *hafði himneskur svefn breidt sig y. hann allan* (Il. I. 27); *sló miklum ótta y. menn*, alle blev grebet af stor Skræk. — **b.** over, ud over en vis Grænse; *hafa höfuð og herðar y. e-n*, rage med Hoved og Skuldre over en; *y. ... fram*, fremfor; *y. alla hluti fram*, fremfor alt; *y. sig*, over al Maade: *Þorsteinn hafði reiðst y. sig* (JThH. [illegible]) [illegible] tale over sig, fortale sig; *jeta y. sig*, spise for meget: *Talaðu ekki y. þig, bróðir! ... Það er betra að eta y. sig* (JThMk. 115); *nú gengur y. mig!*, nu har jeg nok af det!; *sofa y. sig*, sove over sig; *kominn y. fertugt*, over de Fyrre; *fram y.*, frem for, udover, opover: *fáar ættartölu-bækur ná fram y. svarta dauða* (JThMk. 3); *þeir segja, að hið illa komi frá oss, en rata þó sjálfir í raunir, y. forlög fram* (ud over Skæbnen, jfr. *forlög*) (Od. I. 5); *má eingi maður berjast fram y. orku sína* (mere end han selv magter) (Il. II. 35); *leituðu menn lángt y. skamt*, man søgte langt borte, men ikke i Nærheden, gik over Aaen efter Vand (JÁÞj. II. 249). — **2.** nærmest om Retning i overf. Bet. el. om Udstrækning: **a.** om Magt, Herredømme over, Tilsyn med, el. lign.: *setja e-n y. e-ð*, sætte en over, i Spidsen for n-t; *taka e-n til konungs y. sig* (over sig); *Átti hann að bjóða y. alla leikmenn* (Safn II. 614); *fór hann opt að sjá y. sýslur manna* (Od. XVI. 62). — **b.** udover (om Fortrin), fremfor, besl. med A. II. 2., men nærmest om Retning: *hann hafði margt til að bera fram y. aðra menn*. — **c.** om Oplysning, Forklaring over, Dom over el. lign.: *semja skýringar y. vísurnar*, forfatte Forklaringer til Versene; *nokkrar athugasemdir Jóns rectors ... á latínu y.* (Bemærkninger til) *hana* (ɔ: *ritgerðina*) (GVigf. i JÁÞj. xvii); *við eigum ... ekki neitt orð y.* (over, ɔ: som dækker, for at betegne) *hugmyndina* (Eimr. II. 161). — **d.** om det som sker ved Hjælp af Sanserne, Talen el. lign.: *sjá y. e-ð*, se (ud)over n-t; *þegar við ... horfðum y. dalinn og sveitina* (JHall. 252); *heyra e-ð upp y. sig*, høre n-t oppe over sig. — **e.** i Udtr., der bet. en Følelse, Barmhjærtighed, Medynk over en, el. lign.: *aumkvast y. e-n*, *miskunna sig y. e-n*; — *ef ein gyðja hefði ei aumkvazt y. mig* (Od. IV. 67) *þú mundir miskuna þig y. mig* (Od. IX. 15); *Aumkaðist hann svo y. hana* (JÁÞj. I. 322). — **IV.** elliptiske og adverbielle Udtryk: *lesa y.*, gennemlæse; *nótt kemur y.*, Natten kommer paa; *hann bar fljótt y.*, det gik hurtigt fremad for ham; *hjer er skjótt y. að fara*, (det) her kan man gaa let henover.

yfir andlit [i:viran·dlit] n. Overansigt. **-ausa** [-öy:sa] vt. overøse, overstænke. **-austur** [-öys·doϱ] m. Overgydning, Overstænkning. **-band** [-ban·t] n. Baand, som bindes over el. for n-t (f. Eks. Baand omkring en Medicinflaske el. Krukke). †**-bátur** [-bau:doϱ, -bau:t-] m. en som overgaar andre (mods. *eftirbátur*). **-ben** [-bɛ:n] f. större, höjere siddende Øremærke (paa Kreaturer). †**-berlegur** [-bɛr·lɛqoϱ] a. overordentlig, som overgaar andre. **-betur** [-bɛ:døϱ, -bɛ:t-] adv. comp. længere borte, længere over til den anden Side (BH.). **-bygður** [-biq·ðøϱ, -big·ð] a. *(um skip)* overbygget. **-bygging** [-biϱ:iŋk] f. Overbygning. **-binding** [-bin·diŋk] f. *(á flösku)* det, der er bundet over Proppen. **-byrði (-is)** [-bir·ði] n. **1.** *(rjetthverfa)* Retten (paa Klæde). — **2.** Overtræk: *allt ifirbirðið er saumað vatnsheldt úr selskinnum* (SBrGr. 50). **-byrlari** [-bir·dlari] m. [illegible]. **-bjóða** [illegible] vt. **1.** [illegible] *e-n í uppboði*. — **2.** *(ríkja yfir)* byde, herske over; *(stjórna)* beherske, styre. **-bjóðandi (-a, -endur)** [-bjou:ðandi] m. *(drottinn)* Hersker; *(foringi)* Overbefalingsmand, Anfører. **-boð** [-bo:ð] n. **1.** *(yfirstjórn)* Overherredømme, Overhöjhed. **2.** [illegible] (paa en Auktion). **-boðan** [-bo:ðan] f. = **yfirboðun. -boðari (-a, -ar)** [-bo:ðari] m. **a.** *(drottinn)* Herre; *(sá, sem er settur yfir e-n)* Foresat. — **b.** spec. *(yfirvald)* Øvrighed, Øvrighedsperson. **-boði (-a, -ar)** [-bo:ði] m. = **yfirboðari. -boðun** [-bo:ðon] f. Overherredømme, [illegible]. **-bogi** [illegible] m. [illegible]. **-boka-**

vörður [ɪ:vɪrbou:kavörðøɡ, -bou·ka-] m. Overbibliotekar. **-borð** [-bor·ð] n. **1.** Overflade: *y. hafsins, y. jarðarinnar;* — *á yfirborðinu*, paa Overfladen. — **2.** Overtræk: *y. á sófum og stólum* (jfr. Kvbl. II. 75). — **3.** Retten paa et Klæde: *y. á dúk.* — **4.** Overtag, større Styrke el. Kraft: *bera y.*, have Overtaget, sejre: *Ef tíðarandinn er myrkr og hjátrúin rom, þá bera draugasögur og galdrar y., en þjófnskjótt og birtir af, verða sögurnar mildari* (G. Vigf. i JÁÞj. I. v); *hafa y. yfir e-n* el. *e-ð*, være stærkere, kraftigere end en el. n-t: *festi hann korksnuð á tauminn, skamt frá önglinum, og þó ekki ofarri, ekki stærri en svo, að hann hafi það y. yfir önglinum að hann haldi honum með beitunni upp frá botninum* (JSFb. 21).

yfirborðs gáfur [ɪ:vɪrborþsgau:vøɡ, -boɡ(þ)s-] fpl. overfladisk Begavelse. **-gróður** [-grou:ðøɡ] m. Overfladevækst. **-hiti** [-(h)ɪ:dɪ, -(h)ɪ:tɪ] m. Overfladevarme. **-maður** [-ma·ðøɡ] m. overfladisk Person (GFrÓl. 163). **-þjettur** [-þjɛhdøɡ] a. glat, tæt paa Overfladen: *dagfarið varð yfirborðsþétt og prúðmannlegt* (ÞGjÚf. 124).

yfir borga [ɪ:vɪrbor·ga] vt. betale mere end Værdien af n-t. **-borgun** [-bor·gon] f. Overpris. **-bót** [-bou:t] f. **1. a.** Bod, Bod og Bedring, Forbedring: *lofa y.; gera y.* (Bod) *fyrir syndir sínar.* — **b.** is. i pl.: *-bætur*, Fyldestgörelse, Afsoning af el. Erstatning for, hvad man har forbrudt: *ganga til yfirbóta*, erklære sig villig til Bod og Erstatning el. Afsoning.

yfirbótar laust [ɪ:vɪrbou·darlöys·t, -bou·tar-] adv. uden Bod og Bedring. **-maður** [-ma:ðøɡ] m. bodfærdig, Pønitent. **-staða** [-ɡ-sda:ða] f. Bodfærdighedstilstand. **-verk** [-r-vɛɡ·k] n. afsonende Handling, Bodsøvelse.

yfir bragð [ɪ:vɪrbraq·ð, -brag·þ] n. **1.** Mine, Udseende, Væsen, Ydre: *hún var altaf með glöðu yfirbragði.* — †**2.** *(yfirborð)* Overflade. — **3. a.** Skin: *gera y. á e-u*, göre Mine til n-t, lade som; *að yfirbragði*, tilsyneladende: *Þær ætla Patroklus að yfirbragði, en raunir grét hver þeirra sínar eigin raunir* (Il. II 190). — **b.** *(átylla)* Paaskud. **-bragðlegur** [-braq·ðlɛqøɡ, -brag·þ-] a. overordentlig.

yfirbragðs ástæða [ɪ:vɪrbraqðsau·sdai·ða, -bragþs-, -braχs-] f. tilsyneladende Grund, Skingrund. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:t-] a. ubetydelig, uanselig af Udseende. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ç-] a. af et anseligt Ydre; majestætisk.

yfir breiðsl [ɪ:vɪrbrɛið·sλ] n. Sengetæppe. **-breiðsla** [-brɛið·sla] f. **1.** = *yfirbreiðsl.* — **2.** alm. hvad der bredes over n-t el. øverst; Præsenning. **-brigði** [-brɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] n. Plus-Afviger (Kölpin Ravn 40). **-bryti** [-brɪ:dɪ, -brɪ:tɪ] m. Overhusfoged, Overforvalter; Kokkeninspektør (JAð. Ein. 134). **-brún** [-bru:n] f. Yderflade. **-buga** [-bʏ:qa] vt. faa Bugt med, underkue, overvinde, besejre: *verða yfirbugaður*, blive besejret, finde sin Mester. **-bugun (-ar, -anir)** [-bʏ:qon, -anɪɡ] f. Overvindelse, Overvældelse. **-burður** [-bʏr·ðøɡ] m. †**1.** Overfragt (paa et Fartøj). — **2.** *(það sem fer fram yfir)* det at gaa over en vis Grænse, Overgaaen, Overskriden; Overskud; — pl. *yfirburðir*, Majoritet: *málið gekk hjer fram með yfirburðum 83 atkvæða* (Skírn. '87, 58). — **3.** pl. *yfirburðir*, Overlegenhed, Fortrin: *y. mannsins yfir dýrin;* — *y. e-s að gáfum*, ens Overlegenhed m. H. t. Begavelse. — **4.** gen. pl. *yfirburða*, som adv. og förste Sammensætningsled: overordentlig: *son höfðingjans ... hann er yfirburða skýr* (overordentlig opvakt) (Od. 329). †**-bærilegur** [-bairɪlɛ:qøɡ] a. overordentlig stor. **-bæta** [-bai:da, -bai:ta] vt. afsone. †**-dáð** [-dau:ð] f. Hæftighed (BH.). **-dekk** [-dɛhk] n. Overdække (over en Saddel) (Eimr. XII. 101). **-dekksgjörð** [-dɛχsɟör·ð] f. Rem der spændes over et *yfirdekk* (Eimr. XII. 101). **-dylja** [-dɪl·ja] vt. skjule. **-dýna** [-di:na] f. Overdyne. **-dyravörður** [-dɪ:ravörðøɡ] m. Overdörvogter. †**-dómandi** [-dou:mandɪ] m., **-dómari** [-dou:marɪ] m. Overretsassessor, Overdommer. **-dómslögmaður** [-doumslöq·maðøɡ] m., °**-dómsmálsflytjandi** [-doumsmaul·sflɪdjandɪ, -flɪt-] m. Overretssagfører. **-dómstjóri** [-doum·sdjourɪ] m. Præsident i Overretten, Justitiarius. **-dómur** [-dou:møɡ] m. Overret. **-draga** [-dra:qa] vt. **1.** *(strika út)* udslette, slaa en Streg over. — **2.** ændre ved Skrivning: *lán það var upphaflega 3000 kr., en síðan hefir því verið breytt í 5000 kr. á þann hátt, að svo virðist, sem skrifað hafi verið ofan í upphaflegu tölunnar. Eg veit nú ekki betur en það sé alment talinn glæpur, að y. lán* (Alþ. '11, B. 414). **-dreifing** [-drɛi:viŋk] f. Overstænkning. **-drep** [-drɛ:p] n., **-drepskapur** [-drɛpsga:bøɡ, -sga:p-] m. Forstillelse. **-drotnandi** [-drohdnandɪ] m., **-drotnari** [-drohdnarɪ] m. = **yfirdrottinn.** **-drotnun** [-drohdnon] f. Overherredømme. **-drottinn** [-drohdɪn] m. Overherre, Hersker; Lensherre. **-dróttseti** [-drouhtsɛdɪ, -sɛtɪ] m. Overhofmarskalk. **-durlast** [-dʏr·dlast] vrefl. falde ned, gaa i Glemmebogen: *þetta ... hefði guðhrætt yfirvald ... átt að uppleita löngu fyr en nú er komið, en ekki y. og gleymast láta* (JMPísl. 146). †**-dæmi** [-dai:mɪ] n. Overherredömme. **-döggva** [-dög·va] vt. overdugge, bedugge. **-engill** [-ɛiŋ·ɟɪdλ] m. Ærkeengel. †**-faðir** [-ɡ-fa:ðɪɡ] m. Patriark. **-falla** [-fad·la] vi. blive alvorlig syg: *hann hefir lengi verið heilsulinur, en yfirfjell alveg í vetur.* **-fallshjól** [-falsçou:l] n. Overfaldshjul. **-far** [-fa:r] n. Skyernes Drift i de höjere Luftlag, naar der er forskellig Vind i de lavere. **-fara** [-fa:ra] vt. **1.** *(y. land)* gennemrejse. — **2.** overf. gennemgaa: *höf. yfirfer það, sem áður hefir verið ritað um þennan plöntuflokk* (ÞThLfr. IV. 198). †**-farandi** [-fa:randɪ] m. en, som rejser over, gennem. **-fat** [-fa:t] n. Overklædning. **-ferð** [-fɛr·ð] f. **1.** Overrejse, Overfart: *áin er ill yfirferðar*, Floden er vanskelig at passere. — **2.** *(eftirlitsferð)* Visitationsrejse, Inspektionsrejse: *Hófu þeir það sumar y. sína frá Laugarnesi* (SvP&BjP. 44); — Befaring: *nú batnar eitthvert af nefndum prestaköllum að stórum mun að y.*, forbedres Befaringen af et af de nævnte Præstekald i höj Grad (Stj. '07, A. 292). — **3.** Gennemgang, Gennemgaaelse: *y. yfir helstu atriðin í sögu fornaldarinnar*, Gennemgang af de vigtigste Punkter af Oldtidens Historie. **-ferðargóður** [-fɛrðargou:ðøɡ] a. god at færdes paa: *y. vegur.* **-ferðarillur** [-fɛrðarɪd·løɡ] a. vanskelig at færdes paa, vanskelig at passere. **-ferða(r)maður** [-fɛrða(r)ma:ðøɡ] m. omstrejfende Tigger. **-ferðarstig** [-fɛrðaɡsdɪ:q] n. Overgangsstadium (med Tugthusarbejde) (Stj. '74, B. 4). **-fiskimatsmaður** [-fɪsɟɪma(t)sma:ðøɡ] m. Vragerformand. **-fjárráð** [-fjaur:auð] npl. Overformynderi. **-fjárráðandi** [-fjaur:auðandɪ] m. Overformynder. **-fjárráðastofnun** [-fjaur:auðasdob·nøn] f. Overformynderiet. **-fljótandi** [-fljou:dandɪ, -fljou:t-] adv. overströmmende. **-fljótanlegur** [-fljou·danlɛ:qøɡ, -fljou·tan-] a. rigelig, mere end nok; — adv. *-lega.* **-flog** [-flo:q] n. Anfald. **-flotinn** [-flo:dɪn, flo:t-] a. oversvömmet. **-flutningsgjald** [-flʏhdniŋsɟal·t] n. Transitafgift. **-flutningur** [-flʏhdniŋgøɡ] m. Overforsel, Gennemforsel; Transit. **-flæða** [-flai:ða] vt. oversvömme. **-flæði** [-flai:ðɪ] n., **-flæðing** [-flai:ðiŋk] f. Oversvömmelse. **-flötur** [-flö:døɡ, -flö:t-] m. = **yfirborð.** **-foringi** [-fo:riŋɟɪ] m. Overanfører; (höjere) Officer. **-frakki** [-frahɟɪ] m. Overfrakke. **-furða** [-fʏr·ða] f. Mærkelighed, n-t höjst forunderligt. **-færilegur** [-fai:rɪlɛqøɡ] a. som man kan rejse om el. igennem, farbar. **-færsla** [-faiɡ·sla] f. Overførsel. **-för** [-fö:r] f. **1.** = *yfirferð.* — **2.** Overgang, Forandring: *En að fara úr hversdagseðlinu yfir í skáldeðlið, það er þó alténd yfirför* (And. II. 83—84). **-föt** [-fö:t] npl. Overklædning, Overtöj. †**1. -ganga** [-r-gauŋ·ga] f. **1.** Overgang: *y. Rauðahafsins.* — **2.** *(ganga út yfir takmörk e-s)* Overskridelse (af n-t), Gaaen ud over Grænserne af n-t. — **3.** *(afbrot)* Overtrædelse. 2. **-ganga** [-gauŋ·ga] vt. **1.** *(yfirstíga)* overgaa; *(sigra)* overvinde. — **2.** göre ordløs, is. pp. *yfirgenginn: nú er jeg alveg y.*, nu har jeg aldrig hørt Magen. — **3.** *(brjóta)* overtræde. **-gangsmaður** [-gauŋsma:ðøɡ] m., **-gangsseggur** [-gauŋsɛg:øɡ] m. anmassende Person, voldsomt Menneske. **-gangssamur** [-gauŋsa:møɡ] a. anmassende, voldsom. **-gangur** [-gauŋ·gøɡ] m. †**1.** Overgang, Gennemgang: *y. Gyðinga yfir Rauðahafið.* — **2.** *(flóð)* Oversvömmelse: *y. af vötnum.* — **3.** Anmasselse, Voldsomhed: *sýna e-m yfirgang*, optræde voldsomt og anmassende overfor en. †**-gaupna** [-göyhbna] vt. begribe, forstaa (Nl., ÁM. 481, 12mo). **-gefa** [-ɟɛ:va] vt. **1.** forlade, lade i Stikken. — †**2.** *(gefa upp)* opgive; *(fórna)* opofre: *þau ... yfirgáfu allt, þat er þau áttu fyrir guðs skylld* (Heilag. I. 322). — †**3.** refl.: *láta sjer yfirgefast*, begaa en Forseelse. **-gefning** [-ɟɛb·niŋk] f. Gærningen at forlade, Forladen, Laden i Stikken, Opgivelse. **-gengilegur** [-ɟɛiŋɟɪlɛ:qøɡ] a. overraskende. **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. †**1.** Höjdepunkt, störste Höjde. — **2.** Dække, Tag: *yfirgerð yfir haughúsi.* **-gerður** [-ɟɛr·ðøɡ] a. (jfr. *gera yfir*) med Tag over, overdækket: *yfirgerð gryfja.* †**-girnd** [-ɟɪr·nt, -ɟɪn·t] f. Ærgærrighed, Herskesyge, umaadelig Begærlighed. †**-gjarn** [-ɟar·dv, -ɟad·v] a. herskelysten, ærgærrig. **-gnæfa** [-gnai:va] vt. og vi. **1.** vt. *(gnæfa yfir)* rage op over. — **2.** overf. veje mere end, overstige: *hún hafði einn kost, sem yfirgnæfði alt annað — hún var rík;* — *(bera ofurliði)* være overvejende, have Overvægt (over n-t). — **3.** *(vera gnægð af)* være til Stede el. finde Sted i Overflødighed. — **4.** ppr. *yfirgnæfandi*, [1]) overvejende: *kostirnir voru y.;* [2]) mere end tilstrækkelig: *blessaðir segið þjer ekki meira! þetta er y.* **-gnæfanlegur** [-gnai·vanlɛ:qøɡ] a. **1.** *(afar mikill)* overordentlig stor, overvejende. — **2.** *(ríkulegur)* rigelig, til Overflod. — **3.** adv. *-lega*, overvættes, overordentlig, rigelig, til Overflod. **-gnæfing** [-gnai:viŋk] f. Overvægt, overvejende Indflydelse el. Betydning. **-grip** [-grɪ:p] n. **1.** Udstrækning, Omfang: *nákvæmni og y. fræðslunnar* (TBókm. 7, 138). — **2.** *(y. á hörundi)* Pletter paa Huden, som menes at stamme fra overnaturlige Væseners Fingre. **-grípa** [-gri:ba, -gri:pa] vt. omfatte. **-gripslítill** [-grɪpsli:dɪdλ, -li:tɪdλ, -grɪfs-] a. lidt omfattende, af ringe Omfang. **-gripsmikill** [-grɪpsmɪ:ɟɪdλ, -mɪ:çɪdλ, -grɪfs-] a. omfangsrig, vidtløftig. **-guð** [-gvʏ:ð] m. Overgud. **-gæði** [-ɟai:ðɪ] npl. större Goder. **-hafnarlaus** [-ɡ-(h)abnarlöy:s] a. uden Overtöj, uden Overfrakke. †**-hanga** [-(h)auŋ·ga] vi. overhænge, true. **-háseti** [-(h)au:sɛdɪ, -sɛtɪ] m. Overmatros. **-heyra** [-(h)ɛi:ra] vt. **1.** *(í kenslustund)* overhøre, eksaminere. — **2.** *(í rjettarhaldi)* forhøre, holde Forhør over, afhøre; — pp. *-heyrður* (el. *-heyrði*) ogs. som subst.: den forhørte. **-heyrsla** [-(h)ɛiɡ·sla] f. **1. a.** Overhøring, Eksamination: *y. leksíu;* — *y. og æfingar*, Eksaminatorier og Øvelser. — †**b.** *(próf)* Eksamen: *Fór hann utan til náms, en tók ei yfirheyrslu* (GKonÆf. 201). — **2.** Forhør, Afhøring: *y. fyrir rjetti.* **-helga** [-(h)ɛl·ga] vt. besmykke med falske Farver. **-hella** [-(h)ɛd·la] vt. overhælde, overgyde. **-helling** [-(h)ɛd·liŋk] f. Overgydelse. °**-hermaður** [-(h)ɛr·maðøɡ] m. Officer (Mýrd. 207). **-herra** [-(h)ɛr:a] m. Overherre. **-hershöfðingi** [-(h)ɛɡ·s(h)övðiŋɟɪ, -(h)öbð-] m. (Over)-General. **-hita** [-(h)ɪ:da, -(h)ɪ:ta] vt. overhede. **-hitun** [-(h)ɪ:døn, -(h)ɪ:t-] f. Overhedning. **-hylma** [-(h)ɪl·ma] vt. skjule, fordølge. **-hylming** [-(h)ɪl·miŋk] f. **1.** *(það að dylja)* Fordølgelse, Hemmeligholdelse. — **2.** *(yfirskyn)* Udseende, Skin, Paaskud, Foregivende. **-hirðir** [-(h)ɪr·ðɪɡ] m. Overhyrde. **-hirðkona** [-(h)ɪr·þkona] f. Overhofmesterinde. **-hlaup** [-(h)λöy:p] n. **1.** Springen over: *y. yfir vissan kafla.* — **2.** Paatrængenhed, Nærgaaenhed: *veita e-m y.*, være paatrængende (nærgaaende) overfor en: *Biðlar nokkrir hafa veitt y. móður minni* (Od. I. 22). **-hófs** [-(h)ouf·s] adv. overmaadig, umaadelig. **-húð** [-(h)u:ð] f. **1.** Forhud (præputium): *„umskurður" er fólginn í því að skera burt yfirhúðina af getnaðarlimnum.* — **2.** Overhud: *yzt er yfirhúðin, svo leðurhúðin* (JJsEh. 55). **-hulda** [-(h)ʏl·da] f. Maske; Slør: *Sjá! enn al-sæla án yfirhuldu* (Klopst. I. 12). **-höfðingi** [-(h)öv·ðiŋɟɪ, -(h)öb·ð-] m. Overherre, Hersker, Styrer. **-höfn** [-(h)öb·v] f. Overfrakke, Overklædning, Kappe. **-höfuð** [-(h)ö:vøð] adv. overhovedet, i det hele taget. **-hönd** [-(h)ön·t] f. Overhaand: *e-ð fær y.*, n-t faar Overtaget; n-t tiltager i höj Grad. **-ítala** [-r-i:tala] f. Overskön ved en *ítala*, s. d. O. **-jarðneskur** [-jar·(ð)nɛsgøɡ] a. overjordisk. **-jarl** [-jar·dλ, -jad·λ] m. General-Guvernør. **-jata** [-ja:da, -ja:ta] f. Hæk. °**-jöst** [-jös·t] f. Overgær. †**-kaupa** [-ɡ-köy:ba, -köy:pa] vi. betale for höj Pris: *ef blindur fáfróður almúgi einu sinni með verði yfirkaupir af sinni neyð og einnig heimsku, þá vilja kaupmenn almennilega öllum selja með sama verði* (JAðEin. 361). **-kaupvörður** [-köy:bvörðøɡ, -köy:p-] m. Super-

kargo. **-keisari** [-ɟɛi:sarɪ] m. Overkejser. **-kennari** [-ɟɛn:arɪ] m. Overlærer. **†-kennimaður** [-ɟɛn ɪma ðøϙ] m. Overpræst. **-kyrtill** [-ɟɪϙ dɪdλ] m. Kappe. **-kjörstjórn** [-ɟöϙ sdjoʷrdv] f. Overvalgbestyrelse. **-klerkur** [-klɛϙ goϙ] m. Overpræst. **-klæða** [-klai:ða] vt. beklæde, overtrække. **-klæði** [-klai:ðɪ] n. **1.** i Alm. Overklæde, Overtræk, Dække. — **2.** spec. **a.** Tæppe til Beklædning af Vægge, Tapet: *gefa 20 álnir vaðmáls til yfirklæðis* (Alþb. 1690, Nr. 9). — **b.** *(söðulklæði)* Tæppe der lægges over en Sadel. — **c.** npl. *(yfirhöfn)* Overklæder, Yderklæder. **-koma** [-ko:ma] vt. overvinde, besejre. — pp. *yfirkominn*, udmattet: *y. af harmi*, overvældet af Sorg. **-konsúll** [-kon·sudλ] m. Generalkonsul. **-konungur** [-ko:nuŋgoϙ] m. Overkonge. **-kostur** [-kos·doϙ] m. **1.** Fortrin: *Yfirgæði og yfirkostir goð-landanna hverfa* (Auðir. 87). — **2.** rigeligt Smørindhold: *um yfirkost er talað í mjólk, þegar hún er smjörmikil* (Sch., Vf.). **-kvörn** [-kvör·dv, -kvöd·v] f. den øverste Møllesten, Overligger. **-lagi** [-r-lai:jɪ] m. (Af.) = **lagi,** s. d. O. **-lak** [-la:k] n. Overlagen. **-land** [-lan·t] n. **1.** *(land, sem liggur ofar)* Overland (højere liggende Land). — **†2.** *(land fyrir handan)* Landstrækning paa den modsatte Bred. **-leður** [-lɛ:ðøϙ] n. Overlæder. **-lega** [-lɛ:qa] f. Liggen over n-t, möjsommelig Flid: *það kostar mikla yfirlegu*, det kræver megen Tid og Flid. **-leguverk** [-lɛ·qøvɛϙ·k] n., **-leguvinna** [-lɛ·qøvɪn:a] f. Arbejde, som kræver Tid og Flid. **-leitt** [-lɛiht] adv. overhovedet, i det hele taget. **-leitur** [-lɛi:døϙ, -lɛi:t-] a. almindelig: *líta á það lauslega, fra ein [illegible]* (Gl Hh 202). **-lesa** [-lɛ:sa] vt. **1.** *(lesa yfir)* gennemlæse. — **2.** *(lesa fyrir)* diktere, forelæse, foresige: *[illegible] Sturlungasögunni, ok eggjaði hann Gísla þá at halda áfram* (EspS. 173). **-lesning** [-lɛs·n ɪŋk] f. Gennemlæsning. **-lestur** [-lɛs·døϙ] m. **1.** Gennemlæsning: *við [illegible] y. fann jeg nokkrar prentvillur.* — **2.** Læsning af Bønner for at bortmane onde Aander: *(biskup) fór þanmig [illegible] með [illegible]lestrum og saungvum og vígðu vatni* (JÁÞj. I. 145). — **3.** Læsen over en; *(skammir, strangar ávítur)* Læsen Teksten, Skælden Huden fuld: *það var nú heldur [illegible]* — **4.** *(líkræða)* Ligtale (BH.). **-lið** [-lɪ:ð] n. Besvimelse, Afmagt. **-liðagjarn** [-lɪ·ðaϙar·dv, -qad·v] a. tilböjelig til at besvime (daane). **-lýður** [-li:ðøϙ] m. coll. foresatte (MJ IV 239). **-liðþjálfi** [illegible] m. Oversergent. **°-línkona** [-liŋ·kona] f. Oldfrue. **-lýsa** [-li:sa] vt. med dat. kundgöre, bekendtgöre, erklære. **-lýsing** [-li:siŋk] f. Kundgörelse, Erklæring. **-lit** [-lɪ:t] n. **1.** Overblik: *fallegt y. yfir hjeraðið.* — **2.** Oversigt: *stutt y. yfir helstu atburði sögunnar; (ágrip)* Udtog, Oversigt. — **3.** *(yfirbragð)* Skikkelse, Udseende: *(að) ytirlitum (el. -litum),* at Udseende, [illegible] lys, blond (Lögr. '12, 11). — **4.** *(skoðun, mat)* Vurdering, Mening. **-líta** [-li:da, -li:ta] vt. overskue, se over; gennemgaa, kontrollere. **-litamikill** [-lɪ·damɪ:ɟɪdλ, -lɪ·tamɪ:ɟ-] a. med et udtryksfuldt Udseende. **-litsrit** [-lɪ(t)srɪ:t] n. **a.** encyklopædisk Skrift. — **b.** Oversigtsværk (SNordSnSt. 35). **-litsþekking** [-lɪ(t)sþɛhɟiŋk] f. Kendskab bestaaende i at have Overblik over n-t (Alþ. '11, B. II. 2065). **-litur** [-lɪ:doϙ, -lɪ:t-] m. Dækfarve. **-ljúka** [-lju:ga, -lju:ka] vt. og vi. fuldføre, fuldbringe; — impers.: *þangað til yfirlýkur*, indtil det hele er fuldbragt. **°-lægja** [-lai:ja] f. Lægte, Murlægte. **-læknir** [-laihgnɪϙ] m. Overlæge: *y. spítala; (y. umdæmis)* Fysikus. **-læknisdæmi** [-laihgnɪsdai:mɪ] n. Fysikat. **-læti (-is)** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] n. **1.** Modtagelse og Behandling, Begegnelse, Gunst: *vera e-s staðar í góðu y.*, have et fornöjeligt Ophold (som Gæst) et Steds. — **2.** Bram, prunkende Optræden, Hovmod: *að yfirlætið skíni út um götin á kuflinum hans* (ÁBjH. 242); *Opt og einatt mælir hann með allmiklu y.* (Eimr. IV. 219).

yfirlætis bragur [ɪ:vɪrlai·dɪsbra:qøϙ, -lai·t-] m. hovent Væsen: *Hann hefur á sjer þennan alkunna yfirlætisbrag danskra óðalsbænda* (Eimr. IV. 199—200). **-kona** [-ko:na] f. Kvinde, som er prunkende el. hoven i sin Optræden. **-laus** [-löy:s] a. bramfri. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Bramfrihed, Prunkløshed. **-maður** [-ma:ðøϙ] m. stolt Mand med en prunkende Optræden. **-svipur** [-ɪ-svɪ:bøϙ, -svɪ:p-] m. hoven, stolt Mine.

yfir maður [ɪ:vɪrma:ðøϙ] m. **1. a.** Herre, Chef, foresat: *y. á skrifstofu*, Chef for et Kontor; *yfirmenn og undirgefnir*, foresatte og undergivne. — **b.** *(yfirvald)* Øvrighed, Øvrighedsperson. — **2.** Overmand: *hann er ekki y. hans í neinu.* **-mál** [-mau:*l*] n. Overmaal: *okkur ofbauð málið sem þeir vildu hafa, átján kúta í tunnuna, í staðinn fyrir fimtán á Siglufirði, og ekki nóg með það, en líka y. fyrir sjónum, sem þeir kölluðu* (SIng. 284). **-málssíld** [-maulsil·t] f. Sild, der er större end det lovbefalede Maal (Stj. '11, B. 179). **-mannlegur** [-man·lɛqøϙ] a. seende ud el. lignende en Høvding el. Øvrighedsperson. **-mark** [-maϙ·k] n. Overmærke, det øverste Mærke (paa Farenes Øren). **-mat** [-ma:t] n. **1.** Overvurdering, Overtaksation: *y. á eignum.* — **2.** *(við fiskimat)* Undersøgelse el. Vragen af Fisk ved en Overvrager. **-máta** [-mau:da, -mau:ta] adv. overmaade. **-matsgerð** [-ma(t)sɟɛr·ð] f. Overtaksation. **-matsmaður** [-ma(t)sma:ðøϙ] m. **1.** Medlem af et Overtaksations-Nævn el. Domstol. — **2.** *(við fiskimat)* Overvrager, Vragerformand. **-megna** [-mɛg·na] a. indec. overmægtig, overlegen: *jörðin er þjer (þer þig) y.* (jfr. *bera e-n ofurliði)*, Gaarden er dig overmægtig (ɔ: du er ude af Stand til at drive den). **-meistari** [-mɛis·darɪ] m. Overmester, ypperste Mester, Stormester. **-mergð** [-mɛr·(q)ð] f. Flertal, overvejende Mængde: *y. kvenna í kaupstöðunum* (Eimr. X. 145). **-mikill** [-mɪ:ɟɪdλ, -mɪ:ɟ-] a. overmaade stor, enorm. **†-mynd** [-mɪn·t] f. **1.** *(yfirskin)* Udseende, Skin. — **2.** *(gervi)* Skikkelse. — **3.** *(mynd ofan á annari)* Billede, som dækker el. skjuler et andet. **-náttúrlegur** [-nauhdurlɛ:qøϙ] a. overnaturlig; — adv. *-lega.* **-náttúrleiki** [-nauhdurlɛi:ɟɪ, -lɛi:ɟɪ] m. Overnaturlighed. **-nefni** [-nɛb·nɪ] n. (BH.) = **ofnefni.** **°-pallsegl** [-padλsɛg·λ] n. (naut.) Overmærssejl. **-ráð** [-ɪ-rau:ð] npl. Overherredömme, Raadighed over n-t. **-ráðandi** [-rau:ðandɪ] m.: *y. e-s*, raadende over n-t; *(drottinn)* Overherre, Hersker; *(yfirmaður)* foresat. **-ráðherra** [-rau:þ(h)ɛra] m. Konsejlspræsident, Ministerpræsident, Statsminister. **-reið** [-rɛi:ð] f. **1.** *(reið yfir land)* Riden over, Gennemridt. — **2.** *([illegible], [illegible])* Visitatsrejse, Inspektionsrejse: *gera y.*, foretage en Visitatsrejse. **-reiðarland** [-rɛi·ðarlan·t] n. Land, som er egnet for ridende: *Land þetta er að vísu óslétt, og ekki y.* (Od. 277). **-rjettardómur** [-rjɛhdardoʷ:moϙ] m. Overretsdom. **-rjettarmálaflutningsmaður** [-rjɛhdarmau:laflʏhdniŋsma:ðøϙ] m. = **yfirdómslögmaður.** **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. Overret. **-rómur** [-roʷ:moϙ] m. den iorefaldende Stemmeklang (mods. *undirómur)* (GFrÓl. 4). **-rödd** [-röt·] f. Overstemme. **-sessa** [-ϙ-sɛs·a] f. Pude til at lægge over en Sadel. **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. **1.** *(yfirlega)* Oversidden, möjsommeligt Arbejde ved n-t. — **2.** Vogtning, Bevogtning af Faar (om Sommeren). — **3. a.** *(hjúkrun)* Pleje. — **b.** spec. *(fæðingarhjálp)* Fødselshjælp.

yfirsetu fræði [ɪ:vɪϙsɛ·dofrai:ðɪ, -sɛ·tø-] f. indec. Fødselsvidenskab, Obstetrik. **-kona** [-ko:na] f. Jordemoder, spec. Distriktsjordemoder (Stj. '94, A. 72). **-konulaun** [-ko·nølöy:*n*] npl. Jordemodergebyr.

yfirsetukvenna fræði [ɪ:vɪϙsɛdøkvɛnafrai:ðɪ, -sɛtø-] f. = **yfirsetufræði.** **-laun** [-löy:*n*] npl. Jordemodergebyr. **-lög** [-lö:*q*] npl. Lov om Jordemodervæsenet. **-reglugerð** [-rɛg·løɟɛrð] f. Instruks for Jordemødre. **-umdæmi** [-ʏm·daimɪ] n. Jordemoderdistrikt.

yfir siðameistari [ɪ:vɪϙsɪ:ðamɛisdarɪ] m. Overhofmester. **-síldarmatsmaður** [-sil·darma(t)sma:ðøϙ] m. Oversildevrager, Vragerformand ved Sortering af Sild. **-sýn** [-si:*n*] f. **1.** *(yfirbragð)* Udseende, Ydre: *að y.*, af Udseende, udvortes. — **2.** *(eftirlit)* Opsyn, Tilsyn. — **†3.** *(útsjónarsemi)* Forsynlighed. — **4.** Overblik, Syn fra oven, Fugleperspektiv: *af fjallinu var [illegible] yfir [illegible] héraðið* — **5.** [illegible] Syn [illegible] *þessu manna* [illegible] **-sýnd** [-sin·t] f. = **yfirsýn 1.** **†-sýnilegur** [-si·nɪlɛ:qøϙ] a. tilsyneladende antagelig el. bifaldsværdig. **-sjáandi** [-sjau:andɪ] m. tilsynshavende, Vogter, Kontrollør: *skulu þeir* (ɔ: *guðirnir) vera hinir styrkustu vottar og yfirsjáendur* (Vogtere) *samnínga okkarra* (Il. II. 253). **-sjón** [-sjoʷ:*n*] f. **†1.** *(yfirlit)* Overblik, Oversigt. — **2.** *(skyssa, afbrot)* Forseelse. **-skattanefnd** [-sgahdanɛm·t] f. Overskatteraad. **-skegg** [-sɟɛk·] n. Overskæg. **-skygging** [-sɟɪɟ:iŋk] f. Overskyggen. **-skyggja** [-sɟɪɟ:a] vt. overskygge, beskygge. **-skylduverk** [-sɟɪl·døvɛϙk] npl. Pligtoverskudsværker (opera supererogatoria). **-skilvitlegur** [-sɟɪl·vɪdlɛ:qøϙ, -vɪt-] a. oversanselig, transscendental. **-skin** [-sɟɪ:*n*] n. **1.** Skin: *þeir hafa á sjer y. guðhræðslunnar, en afneita krafti hennar.* — **2.** Paaskud, Foregivende: *undir því* el. *í því yfirskini*, under det Paaskud, under Foregivende af. **-skynjanlegur** [-sɟɪn·janlɛ:qøϙ] a. oversanselig. **1. -skipa** [-sɟɪ:ba, -sɟɪ:pa] adv. = **yfirskips.** **2. -skipa** [-sɟɪ:ba, -sɟɪ:pa] vt. sætte over, beskikke til Overmand. **-skipan** [-sɟɪ:ban, -sɟɪ:pa*n*] f. **1.** *(yfirráð)* Beskikkelse over. — **2.** *(of mikill fjöldi)* for stort Antal, Overkomplethed. **-skips** [-sɟɪf·s] adv., (jfr. *yfirskipa)* overtallige om Bord, de der ikke hører til Besætningen: *þeir sem y. eru* (JÁÞj. I. 210). **-skipun** [-sɟɪ:bon, -sɟɪ:po*n*] f. = **yfirskipan.** **-skýrari** [-sɟi:rarɪ] a. comp. mere opvakt el. intelligent: *Hún var mér yngri, en miklu y.* (JStgr. 9). **-skoða** [-sgo:ða] vt. **1.** *(líta yfir)* se igennem, gennemgaa; *(rannsaka)* undersøge; *(endurskoða)* revidere, efterregne. — **2.** *(í huganum)* overveje, betragte. **-skoðari** [-sgo:ðarɪ] m. *(endurskoðari)* Revisor, Efterregner. **-skoðun** [-sgo:ðo*n*] f. Gennemsyn; *(endurskoðun)* Revision, Efterregning. **-skoðunarmaður** [-sgo·ðonarma:ðøϙ] m. **1.** *(yfirumsjónarmaður)* Overopsynsmand. — **2.** Revisor, Efterregner: *yfirskoðunarmenn landsreikninganna.* **-skógvörður** [-sgoʷ:(q)vörðøϙ] m. Skovrider. **-skóli** [-sgoʷ:lɪ] m. höjere Skole, Overskole, Gymnasium. **-skot** [-sgo:t] n. **1.** *(yfirvarp)* Foregivende, Skingrund. — **2.** *(tvíræði)* Tvetydighed. — **3.** Unddragelse, Stikken til Side: *fyrir þær* (ɔ: *fasteignirnar) hefir komið inn ærið fé, og eru þær þó seldar með þvílíkum yfirskotum, að margir hafa orðið flugríkir á að vera sölumenn* (Skírn. XI. 13). **†-skotlegur** [-sgo:dlɛqøϙ, -sgo:t-] a. urigtig, fejlagtig. **-skotseiður** [-sgo(t)sɛi:ðøϙ] m. Ed med mental Reservation, Skined. **-skotslaust** [-sgo(t)slöys·t] adv. uden Bagtanke: *y. og afdráttarlaust*, oprigtigt og hurtigt. **-skrift** [-sgrɪf·t] f. Overskrift. **-slag** [-sla:*q*] n. Overslag (paa Klæder): *silkihúfu með skinna-yfirslagi* (JMPísl. 98). **-sláttarnet** [-slauhdarnɛ:t] n. Næt, som kastes over en Fuglehob (Eimr. II. 166). **-sleikjur** [-slɛi:ɟøϙ, -slɛi:ɟ-] fpl. (egl. Overslikken): *y. yfir e-ð*, det at palliere n-t, Forsøg paa Undskyldning el. Afdæmpning af n-t: *þessi vinalæti úr ritstjóranum voru eins konar y. yfir allar skammirnar, sem á undan voru komnar.* **-smiður** [-smɪ:ðøϙ] m. Bygmester. **-sókn** [-soʷhkv] f. Rejse over et Land, spec. Inspektionsrejse (i ældre Sprogbrug spec. om en Lensmands el. Sysselmands Rejser paa Gæsteri el. til Skatteopkræving osv. i sit Distrikt): *er þar settr höfðingi sá til yfirsóknar, er Palatín kallast* (Odds. II. 2, 306). **-spil** [-sbɪ:*l*] n. höjere Kort, Trumf: *spila með yfirspilunum*, spille ud sine Trumfer. **-standa** [-sdan·da] vi. = *standa yfir*, staa paa, vare: *tímann, sem yfirstóð* (JÁÞj. II. 7); — ppr. *yfirstandandi*, nærværende, nuværende. **-stefni** [-sdɛb·nɪ] n. den øverste af de to Dele, hvoraf Mellemstykket i et Fartöjs Forstavn bestaar (Vf., jfr. *stefni)*. **-steyping** [-sdɛi:biŋk, -sdɛi:piŋk] f. Overgydning. **-sterkari** [-sdɛϙ·garɪ] a. comp. overmægtig, overlegen: *verða e-m y.*, blive en overlegen, besejre en. **-stíga** [-sdi:qa] vt. **1.** overstige, overgaa: *y. e-n að þekkingu.* — **2.** *(sigra)* overvinde, besejre. **-stíganlegur** [-sdi·qanlɛ:qøϙ] a. overstigelig, overvindelig. **-stígari** [-sdi:qarɪ] m. Overvinder, Sejrherre. **-stigning** [-sdɪg·niŋk] f. Overvindelse; *(y. sjálfs sín)* Selvbeherskelse. **-stýrandi** [-sdi:randɪ] m. Overbestyrer. **-stjórn** [-sdjoʷr·dv] f. øverste Bestyrelse; *(miðstjórn)* Centralbestyrelse; *y. hers*, Overanførsel af en Hær; *y. skóla*, en Skoles Eforat. **-stjórnandi** [-sdjoʷr·dnandɪ] m. øverste Leder: *y. skóla*, Efor (af en Skole). **°-stórskyti** [-sdoʷϙ·sɟɪdɪ, -sɟɪtɪ] m. Overkanoner. **-stúka** [-sdu:ga, -sdu:ka] f. Overloge. **-stæður** [-sdai:ðøϙ] a. [illegible] **-stöður** [illegible] fpl.

Vogtning af Faar om Vinteren: *Uppeldið og baráttan við öræfaveðráttu og yfirstöður hjá fénu* (GFrÁtt. 180). **-stöplan (-ar, -ir)** [-sdöhblan] f. Forseelse, Overtrædelse. **-suða** [-sʏ:ða] f. Overkogning. **-svif** [-svɪ:v] n. = **yfirlið.** **-svipur** [-svɪ:bøɋ, -svɪ:p-] m. Udtrykket i Ansigtet (særlig om Panden og Øjnene): *Yfirsvipurinn var skír og greindarlegur, en unglingslegur og óharðnaður* (JTrB. 4). **-sæng** [-saiŋ·k] f. Overdyne. **-sætinn** [-sai:dɪn, -sai:t-] a. (bot.) oversædig (epigynus). **-söngur** [-söyŋ·gøɋ] m. **1.** Ligsang, Sang over Graven, Sang og præstelige Forretninger ved Begravelse: *y. við jarðarför.* — **2.** Salmesang, for at indvie et Sted el. bortjage onde Aander derfra: *Guðmundur biskup var ... nytsemdarmaður mikill með yfirsaungvum og vígslum* (JÁÞj. I. 145). — **3.** is. i pl.: *yfirsöngvar, (galdrasöngvar)* Heksesang, Tryllesang. — **4.** *(guðsþjónusta við vitjun sjúkra)* Salmesang el. Gudstjæneste ved præsteligt Besøg el. Forbön for syge. — **†5.** *(bannfæringarsöngur)* Ekskommunikation. **-söngvalaust** [-söyŋgvalöys·t] adv. uden *yfirsöngur* (s. d. O.), spec. uden Ligsang. **-tak** [-ta:k] n. **1.** Topmaal, Höjdepunkt: *Er það y. ógæfunnar, að eg ekki einu sinni hef sverð mitt til að verjast með* (Þús. II. 236). — **2.** pl. *yfirtök:* **a.** (mods. *undirtök)* Overtag i Livtag *(hryggspenna)* (ÓDavSk. 69). — **b.** overf. *(yfirhönd)* Overtag: *hafa yfirtökin,* være den stærkeste; *ná yfirtökum,* faa Overtaget: *Það var hvorki meira nje minna, en að ná yfirtökum á Hvammsfólkinu öllu saman* (JTrHeið. II. 77). — **3.** *(yfirgrip)* Rumfang, Rummen, jfr. *taka yfir.* — **4.** nom. sg. *yfirtak* og gen. sing. *yfirtaks* som adv.: overordentlig: *það er y. fallegt; það er y., hvað hann er sterkur.* **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] vt. (jfr. *taka yfir):* **1. a.** *(rúma)* indbefatte, rumme. — **b.** overkomme: *í þeim málum, sem lögmenn og sýslumenn fái ekki yfirtekið* (EArRétt. 148). — **c.** *(ljúka við)* fuldbringe, tilendebringe. — **2.** indhente (jfr. e. overtake): *ríða hvað sem yfirtekur* (el. *alt hvað af tekur),* ride alt hvad Remmer og Töj kan holde. **-takanlega** [-ta·ganlɛ:qa, -ta·kan-] adv. = **yfrið.** **-taks** [-taχ·s] adv. se **yfirtak.** **†-tala** [-ta:la] vt. **1.** *(sannfæra)* overbevise, overtyde. — **2.** *(telja hughvarf)* overtale. **-tign** [-tɪg·v] f. den höjeste Værdighed. **-tilsjón** [-tɪl·sjo:n] f. Overopsyn. **-tilsjónarmaður** [-tɪl·sjoᵘnarma:ðøɋ] m. Overopsynsmand. **-tyrma (di)** [-tɪr·ma] vt. = **yfirþyrma.** **-tjald** [-tjal·t] n. Baldakin; *(yfir hásæti)* Tronhimmel. **-troðsla** [-troð·sla] f. Overtrædelse. **-tök** [-tö:k] npl. se **yfirtak.** **-úfsborð** [-r-ufsbor·ð] n., **-úfur** [-u:vøɋ] m. den fjerde Planke fra oven i Baadssiden (= *viðtaksborð)* (Vf.), jfr. *bátur,* Afb. **-umboðsstjórn** [-ʏm·boðsdjoᵘrdv] f. Overøvrighed. **-umsjón** [-ʏm·sjoᵘn] f. Overtilsyn, Overopsyn. **-umsjónarmaður** [-ʏm·sjoᵘnarma:ðøɋ] m. Overopsynsmand. **-úttekt** [-u:tɛχt] f. Overudtægt. **-vaka** [-va:ga, -va:ka] f. Overvaagen, spec. Nattevaagen hos en: *svo að hann þurfti ekki yfirvökur né hitt, að hjá honum væri langdvölum setið* (GFrÓl. 102). **-vald** [-val·t] n. **a.** Øvrighed, Øvrighedsperson, Embedsmand: *yfirvöld og undirgefnir.* — **b.** spec. om Sysselmænd el. Politimestre: *yfirvaldið* (Sysselmanden) *var á ferðinni nýlega.* — **c.** pl.: *yfirvöld(in),* Autoriteterne, Myndighederne. **-valdsmaður** [-val(t)sma:ðøɋ] m. Øvrighedsperson. **-valdsstjett** [-val(t)sdjɛht] f. Embedsstand. **†-valdsstjórn** [-val(t)sdjoᵘr·dv] f. Øvrighed. **-varp** [-vaɋ·p] n. **I. 1.** (naut.) Overvarp, den Del af Medesnoren, som kastes ud efter at Snoren har berört Bunden (jfr. *niðurstaða).* — **2.** naturlig Gletscher-Bro over en Elv ved Elvens Udlöb fra Jøkelen: *fara ána á yfirvarpi* (Skaft.) — **II.** i overf. Bet.: **1.** *(yfirskin)* Skin, Udseende: *yfirvarpið er glæsilegt, innihaldið ískyggilegt;* — *með yfirvarpi laga og rjettinda,* med Skin af Lov og Ret; *að yfirvarpinu,* tilsyneladende: *Vængirnir voru svo þroskalitlir ... þótt þeir væru vaxnir að yfirvarpinu* (GFrÚbl. 22). — **2.** *(átylla)* Paaskud: *hafa e-ð að yfirvarpi,* bruge n-t som Paaskud; *Hann hafði það að yfirvarpi ferðarinnar, að líta eftir því* (JTrSk. I. 325); *gera e-ð að yfirvarpi,* göre n-t paa Skrömt. **-varpsröksemd** [-vaɋpsrö:ksɛmt] f. Skinbevis. **-vega (a)** [-vɛ:qa] vt. overveje, overlægge, betragte. **-vegun (-ar, -anir)** [-vɛ:qøn, -anɪɋ] f. Overvejelse. **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. höjere Magt. **-ver** [-vɛ:r] n. ydre Vaar (Betræk) til en Pude el. Dyne. **-verandi** [-vɛ:randɪ] a. som er tilovers. **°-verkmaður** [-vɛɋ·gmaðøɋ] m. Arbejderformand, Mestersvend. **†-vettugis** [-vɛhdoyjɪs] adv. overvættes, overmaade, overordentlig. 1. **-vinna** [-vɪn:a] f. Overarbejde. 2. **-vinna** [-vɪn:a] vt. **1.** *(yfirstíga)* overvinde, besejre; *(vera meiri en)* overgaa. — **†2.** vinde, faa paa sin Side: *svo at eg yfirvynne þá marga* (OGNT. 1. Kor. 9., 19). **-vinning** [-vɪn:ɪŋk] f. Overvindelse, Sejr. **-vjelstjóri** [-vjel·sdjoᵘrɪ] m. Overmaskinmester; förste Maskinmester. **-vofandi** [-vo:vandɪ] a. overhængende, truende. **-voldugur** [-vol·døqøɋ] a. vældig, mægtig, stærk. **-vægi (-is)** [-vai·jɪ] n. Overvægt. **†-vættis** [-vaihdɪs] adv. overvættes, overmaade. **†-vættlegur** [-vaihdlɛ:qøɋ] a. fortrinlig, udsøgt. **-þyrma** [-ɋ-þɪr·ma] vt. **a.** *e-ð yfirþyrmir e-n,* n-t faar Overmagt over en, overvælder en: *er hætt við, að bæði hin skaðværna héla og hin svala dögg yfirþyrmi mig, þar eg er líflítill eptir aungvitið* (Od. 113). — **b.** impers.: *e-n yfirþyrmir,* en bliver overvældet af Sygdom, er farlig syg; *hann yfirþyrmdi,* hans Tilstand blev hurtig værre; *mig yfirþyrmir* (jeg faar ondt) *stundum í svefninum.* **-þögn** [-þög·v] f. Fortielse.

ýfisorð [i:vɪsor·ð] npl. uvenlig Tale.

°**ýfivjel** [i:vɪvjɛ:l] f. Krusemaskine.

íflatur [i:fla·døɋ, -fla·t-] a. fladtrykt, noget flad.

yfrið [ɪv·rɪð] adv. se **yfrinn.**

yfrinn [ɪv·rɪn] a. **1.** overflødig, rigelig, tilstrækkelig: *yfrin auðæfi;* — *yfrin nauðsyn,* stor Nødvendighed. — **2.** n. *yfrið* som adv.: **a.** *(yfirfljótanlega)* overflødig; *(ríkulega)* rigelig; *yfrið nóg,* mere en tilsfrækkelig. — **b.** *(mjög mikið)* særdeles, overordentlig: *yfrið hollur matur* (JSVb. 95).

yfrum [ɪv·rom] (= *yfir um)* præp. med acc. og adv. **1.** over: *fara y.,* [1]) passere, tage over: *hann fór y. ána í gær;* [2]) (om Hestbyrder): vælte over paa den ene Side: *það fór y. á einum hestinum;* [3]) gaa fallit: *nú fara margir y.;* [4]) til den anden Verden: *hann er kominn y.* (er død). — **2.** transport (mods. *handan að).*

yfta [ɪf·da] se **ypta.**

ýfur [i:voɋ] a. = **ýfinn.**

í færa [i:fai·ra] f. stor Fiskekrog (spec. til at hugge i store Fiske (som navnlig Havkal) og trække den ind i Baaden, naar den kommer op af Vandet). **-færast** [-fai·rast] vrefl. iklædes: *Þess vil eg óska ... að óvinir vorir íklærist forsmáninni* (JThMk. 310). **-ganga** [-gauŋga] f. **1.** Indtræden, Indmældelse: *hvatti ... til ígaungu í félagið* (LFR. I. 202). — **2.** *í. í mál,* Deltagelse i en Sag el. Overtagelse af Forpligtelser i en Sag. **-gangsklæði** [-gauŋsklai:ðɪ] npl. Gangklæder. **-gangsmeðal** [-gauŋsmɛ:ðal] n. Gær: *þá verðr það gott ígángs meðal* (LFR. XV. 171). **-gangur** [-gauŋgøɋ] m. **1.** Gæring: *Við ígáng er af vatni og hunángi tilbúin sú nafnfræga mjöð sem þegar hún er egta, forþénar pláts meðal þeirra so kölluðu hvítu vína* (LFR. XV. 179). — **2.** stadig Renden efter og Tagen af n-t; *(eyðsla)* Ødselhed: *það var svo mikill í. í matinn hjá þeim, að forðinn, sem átti að duga til vors, var þrotinn á þorranum.*

igða (-u, -ur) [ɪq·ða, ɪg·ða] f. (zool.) Mejs(e) (parus).

í gegn [i·ɟɛg·v] se **gegn.** **-gerð** [i:ɟɛrð] f. **1.** *(gerð)* Gæring. — **2.** *(graftarbólga)* suppurerende Betændelse, Byld: *bráð í.,* akut suppurerende Betændelse; *hæg í.,* kronisk suppurerende Betændelse.

Yggdrasill (-ils) [ɪk·dra·sɪdʎ, -ɪls] m. npr. (myt.) (egl. Odins Hest, ɔ: Galge) Navnet paa Verdenstræet i den nordiske Mytologi.

yggi [ɪɟ·ɪ] 1. p. sg. præs. conj. af **ugga.**

*__yggja (ði)__ [ɪɟ:a, ɪq·ðɪ, ɪg·ðɪ] vi. = **ugga.**

*1. **yggur (-s)** [ɪg:øɋ, ɪk·s] m. = **uggur.**

*2. **yggur** [ɪg:øɋ] a. = *uggvænlegur: Gángur er grafar y.* (GTh. '95, 166).

***Yggur (-s og -jar)** [ɪg:øɋ, ɪk·s, ɪɟ:aɋ] m. npr. et af Odins Navne, »den frygtelige«; alm. i digt. Omskrivninger: *Yggs jel,* Kamp; *Yggjar snót,* Jorden; *Yggjar fengur,* Poesi; *Yggjar bál,* Sværd; *sóknaryggur,* Kriger osv.

° **í gyðistrú** [i:ɟɪðɪstru:] f. Enteisme (Eimr. IX. 181). **-gildi** [-ɟɪldɪ] n. Ækvivalent; *peninga í.,* Pengerepræsentativer; *rauðmaginn er ... feitmetis í. með fiski og brauði* (JSVb. 139); *karlmanns í.,* kraftig, dygtig som et Mandfolk. **-gildisskjöl** [-ɟɪldɪsɟö:l] npl. Værdipapirer (Stj. '78, A. 18). **-gjald** [-ɟalt] n.: *í e-s,* Vederlag, Erstatning for n-t (Klp. II. 186).

ýgjast (ði) [i:jast, iq·ðɪst, ig·ðɪst] vrefl. blive mandolm (om Tyre).

1. **ygla, ýgla (-u, -ur)** [ɪg·la, ig·la] f. fordrejede Ansigtstræk; mørk Mine: *en sú y., sem er á þjer núna.*

2. **ygla, ýgla (di)** [ɪg·la, ig·la, ɪq·ldɪ, iq·ldɪ] vt. **1.** fordreje (Ansigtet), give et barsk Udseende: *y. sig,* sætte et barsk Ansigt op; — overf. vende det laadne ud; *y. brýrnar,* rynke Panden; (Ordspr.) *illa má ýgla sig, ef fjandann skal fæla* (GJ.), han skal skrige höjt (se ilde ud), som vil skræmme Fanden; *y. brún er ógeðs merki* (GJ.), rynkede Bryn er Vrantenheds Mærke. — **2.** refl.: *yglast á e-n,* se barsk paa en. — **3.** pp. *ygldur,* med barske Miner; *yglt hár,* purret, stridt Haar.

ygli brýndur [ɪg·lɪbrɪn·døɋ, ig·lɪ-] a. med rynkede Øjenbryn, barsk af Udseende. **-brún** [-bru:n] f., **yglubrún** [ɪg·lobru:n, ig·lo-] f. rynket Øjenbryn; barsk Mine.

í grár [i:grau·r] a. graalig. **-grip** [-grɪ·p] npl. **1.** det at tage fat paa n-t i Ny og Næ: *gera e-ð í ígripum,* göre n-t kun nu og da; *til ígripa(nna),* til Brug i Ny og Næ: *Þá fengum við mat svo mikinn, að við áttum hann til ígripa fram að nýjári* (Eimr. XII. 105). — **2.** Græsning (for en kort Tid ad Gangen), jfr. *grípa niður: Landi þessu hlífi jeg oftast við hrossabeit, sökum þess hve vel það liggur við fyrir kýrnar og til ígripa fyrir fje mitt, er það kemur úr fjöru* (Lögr. '12, 14). — **3.** pludselige Anfald: *Og gigtin för um spjaldhrygginn með stingandi og logandi ígripum* (GFrÁtt. 58). **-gripabragur** [-grɪbabra:qøɋ, -grɪpa-] m. Mellemarbejdspræg: *Í. var á flestum ritkornum* (GFrTís. 244). **-gripaverk** [-grɪbavɛɋ·k, -grɪpa-] n. n-t, man arbejder paa i ledige Øjeblikke, Mellemarbejde. **-gróðra** [-groᵘðra] a. indec. med Grøde, hvori der er kommet Grøde (spec. om Jorden om Foraaret), grønsket: *váraði svá seint, at jörð var litt í. at fardögum* (Bp. I. 172). **-grunda** [-grʏnda] vt. udspekulere, overveje, tænke over, udforske: *ígrundað kostgæfilega eðli ... jarðarinnar* (JHall. 334). **-grundun (-ar, -anir)** [-grʏndøn, -anɪɋ] f. Overvejelse, Betragtning. **-grænn** [-graidn] a. grönlig, med et grönt Skær.

ígul dýr [i:qøldi:r] npl. (zool.) Søpindsvin (echinoidea). **-ker** [-ɟɛ:r] n. (Skallen af et) Søpindsvin: *í. eru algeng í fjörum* (ÞThLýs. II. 589).

ígull (-uls, -lar) [i:qødʎ, -øls, ig·laɋ] m. **1.** = *ígulker.* — **2.** Pindsvin (erinaceus europæus). — **3.** = *sýkisgras: í. vex í velli þeim, virðar ekki um hirða* (Málshb. 176).

ígulgóður [i:qølgoᵘ:ðøɋ] a. (Sl.) = **iðilgóður.**

ígul skel [i:qølsɟɛ:l] f. cardium echinatum (GBárð.). **-stör** [-sdö:r] f. (bot.) stjærneakset Star (carex echinata). ° **-sveppa** [-svɛhba] f. (med.) Actinomycosis. **-tanni** [-tan:ɪ] m. ***1.** Björn (den korrekte Form i Oldsproget er vel *íugtanni* (jfr. Lex. poet. ved FJ.)). — **2.** Benævnelse paa et magisk Tegn (Esp. VIII. 125).

ígulur [i:gʏ·løɋ] a. gullig: *í. pappír,* Naturpapir (JsJs.).

1. **ýgur (-s)** [i:qøɋ, iχ·s] m. (jfr. *ógn)* Frygt, Forfærdelse: *mjer stendur ý. af honum,* jeg frygter ham, gribes af Forfærdelse, naar jeg ser ham.

2. **ýgur** [i:qøɋ] a. ***1.** *(ægilegur)* frygtelig, forfærdelig. — **2.** *(byrstur á svip og í máli)* barsk (i Miner og i Tale). — **3.** *(mannýgur)* mandolm, olm (om en Tyr).

í hald [i:halt] n. Fastholden (af, i el. ved n-t) **a.** Konservatisme. — **b.** Paaholdenhed. **-haldinn** [-haldɪn] a. tjænt med, skadesløs: *gera e-n í.,* holde en skadesløs.

íhalds afl [i:hal(t)sab·ʎ] n. Kraft til at holde tilbage, konservativ Kraft:

nægilegt í., til þess að spyrna á móti skyndilegum og oft miður heppilegum hreyfingum (Alþ. '11, B. 453). **-flokkur** [-flohgoꝗ] m. konservativt Parti. **-maður** [-ma:ðoꝗ] m. konservativ. **-samur** [-hai(t)sa·moꝗ] a. **a.** konservativ. — **b.** sparsommelig, paaholden. **-semi** [-sɛ·mɪ] f. indec. **a.** Konservatisme. — **b.** Paaholdenhed. **-stefna** [-sdɛb·na] f. konservativ Retning.

í hallur [i:hadlөꝗ] a. en lille Smule hældende. **-heitur** [-hɛi·doꝗ, -hɛi·t-] a. n-t varm, lunken. **-heldinn** [-hɛldɪn] a. konservativ. **-hendilegur** [-hɛndɪlɛ:qөꝗ] a. indhændelig, som kan overgives i ens Hænder. **-hendis** [-hɛndɪs] adv. til Hænde: *taka í.*, tage i sine Hænder. **-hygli** [-hɪglɪ] f. indec. Reflektion: *og í. og áhyggjur taka hann þeim tökum, að honum er þá títt að leggjast í rekkju og breiða feld yfir höfuð sér* (SNordSnSt. 59). **-hýr** [-hi·r] a. **1.** lille Smule lunken (om flydende Varer). — **2.** en Smule beskænket. **-hlaup** [-hʎöy·p] n. **1.** *(hret)* pludseligt, men ikke langvarigt Snevejr og Kulde. — **2.** *(gildra)* Fælde. — **3.** *(hvarf)* Sted hvor man kan falde igennem el. sidde fast: *var vegurinn ... svo bakinn holum, gryfjum, gjám og íhlaupum* (FP. 56). **-hlaupasamur** [-hʎöybasa:moꝗ, -hʎöypa-] a. med hyppige, pludselige Uvejr: *Veður var óstöðugt og íhlaupasamt* (ÞThÁrf. 180). **-hleðsla** [-hʎɛðsla] f. **a.** *(í vegg)* Tilmuring. — **b.** Dæmning: *íhleðslan í Djúpós* (Alþ. '11, B. II. 266). **-hlutun** [-hʎʏ·døn, -hʎʏ·t-] f. Indblanding, Indskriden, Mellemkomst; Medvirkning: *án íhlutunar skiftaráðanda*, uden Skifterettens Mellemkomst (Stj. '78, A. 12).

íhlutunar lítill [i:hʎʏdønarli:dɪdʎ, -hʎʏtønarli:t-] a. ikke meget tilböjelig til Indblanding: *í. til alls málafylgis* (Esp. X. 33). **-rjettur** [-a-rjɛhdөꝗ] m. Ret til Indblanding: *með ákvæðinu er Norðmönnum alls enginn í. [illegible] aður um hermál landsins* (EArRétt. 182). **-samur** [-ꝗ-sa:møꝗ] a. som gærne blander sig i andres Anliggender. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. Tilböjelighed til (uberettiget) Indblanding. **-vald** [-r-val·t] n. Ret til Indskriden.

í holur [i:ho·løꝗ] a. konkav, indbuet, indhvælvet. **-hræring** [-hꝗai·riŋk] f. Rören om i n-t.

íhuga (a) [i:hʏ·qa] vt. **1.** *(hugsa um)* overveje, betragte: *[illegible] íhugaðu*, alt vel overlagt (overvejet). — **2.** *(gæta, muna eftir)* tænke paa, huske paa, betænke.

íhuga fullur [i:hʏqafʏd·løꝗ] a. tankefuld, bekymret. **-verður** [-vɛr·ðoꝗ] a. værd at betænke, betænkelig.

í hugi [i.hʏy·jɪ] m. Bekymring. **-hugull** [-hʏ·qodʎ] a. eftertænksom. **-hugun (-ar, -anir)** [-hʏ·qøn, -anɪꝗ] f. Overvejelse, Betragtning.

íhugunar laus [i:hʏqønarlöy:s] a. ubetænksom. **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Ubetænksomhed. **-maður** [-ma:ðoꝗ] m. Tænker. **-samur** [-ꝗ-sa:moꝗ] a. eftertænksom. **-sýki** [-si:ɡɪ, -si:ȿɪ] f. indec. Reflektionssyge (ÁBjSál. § 87). °**-strik** [-sdrɪ:k] n. Tankestreg (StStAndv. I. 262). **-verður** [-r-vɛr·ðoꝗ] a. værd at overveje.

í hvolfa [i:χwolva, -kvolva] f. Konkavitet, Indbuethed. **-hvolfur** [-χwolvøꝗ, -kvolv-] a. konkav, indbuet, indhvælvet: *hljóðgeislarnir kastast að íhvolfum fleti* (FEðl. 188); *hörpudiskar eru ... allir lítið íhvolfir* (JÓl. Grv. i ÞThLfr. II. 317). **-högg** [-hök] n. Huggen i n-t.

ýja (a) [i:ja] vi. ymte, antyde: *En konan á Melum hefir ekki ýjað í þá átt við mig* (GFrSex 87); *Freistingar í átt þá ý.* (StStAndv. II. 182).

í kast [i:kast] n. **1.** pludselig Snestorm: *ef Reykjavíkurtjörn er íslaus fyrir sumarmál, þá er von á íkasti [illegible]* (J [illegible] II. [illegible]). — †**2.** [illegible] Indvending. **-keyptur** [-ȿɛifdөꝗ] a. som gör et særdeles godt Køb (BH.).

yki [ɪ:ɡɪ, ɪ:ȿɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **auka.**

ýki [i:ɡɪ, [illegible]] n. Overdrivelse; [illegible] *ýkja*, der bruges som adv. (s. d. O.).

íkynda [i:ȿɪnda] vt. optænde.

ýkinn [i:ɡɪn, [illegible]] a. tilbøjelig til at overdrive.

1. **ýkja (-u, -ur)** [i:ɡa, i:ȿa] f. **1.** Overdrivelse: [illegible] *kann að vera eitthvað [illegible], en meiri hlutinn af því, sem hann sagði, er áreiðanlegt [illegible]*. — †**2.** [illegible] underlig Tildragelse.

2. **ýkja (ti)** [i:ɡa, i:ȿa, [illegible]] vt. **1.** [illegible] *sín þegar þeir segja frá þeim, eins og segir í gömlum málshætti: „það er ekki búmaður, sem ekki kann að berja sjer“; — nú ertu heldur betur farinn að ý., góði minn*, nu smörer du for tykt paa, min Ven! — **2.** *(aukast)* impers.: *e-ð* (acc.) *ýkir*, n-t vokser, tager til: *raun þá ýkir* (BóluHj. 52).

3. **ýkja** [i:ɡa, i:ȿa] adv. som förste Sammensætningsled: overordentlig, særlig, bruges i Reglen nægtende: *ekki ý. ...*, ikke særlig: *og var hann ekki ý. laglegur* (And. II. 265); *slíkir menn þurfi ekki að vera svo ý. lærðir* (Alþ. '11, B. II. 584); *ekki ý. breiður*, ikke særlig bred; *ekki ý. gamall*, ikke særlig gammel; *ý. kurteis*, overordentlig høflig. **-maður** [-ma:ðoꝗ] m. uhyre stort Menneske.

°**ýkju guðspjall** [i:ɡøɡvʏð·sbjadʎ, i:ȿø-] n. apokryfisk Evangelium. **-laus** [-löy·s] a. uden Overdrivelse; an. *-laust* som adv. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdʎ, -mɪ:ȿ-] a. uforholdsmæssig stor: *ý. kostnaður*.

ýkjur [i:ɡoꝗ, i:ȿ-] fpl. se **ýkja.**

°**ýkjurit** [i:ɡørɪ:t, i:ȿø-] n. apokryfisk Skrift.

íkjöftur [i:ȿöfdoꝗ] a. falsk, lumsk (= *undirförull*) (Vf., Lbs. 102, 8vo).

†1. **ykkar (ykkur, ykkart)** [ɪhgaꝗ, ɪhgoꝗ] pron. poss. dual. I tos.

2. **ykkar** [ɪhgaꝗ] gen. dual. af *þú*, jfr. *þið.*

ykkur [ɪhgoꝗ] dat. og acc. dual. af *þú*, jfr. *þið.*

íklæða [i:klai·ða] vt. iklæde, iføre; — refl. *íklæðast*, iføre sig: *íklæðast guðs alvæpni.*

íkorni (-a, -ar) [i:ko(r)dnɪ] m. (zool.) Egern.

íkringlóttur [i:kriŋloᵘhdoꝗ] a. rundagtig.

†**ikt (-ar)** [ɪχ·t] f. Gigt.

1. **ikta (-u, -ur)** [ɪχ·da] f. (zool.) Ikte (distomum hepaticum) (Lögr. V. 80).

2. **ikta (i)** [ɪχ·da] v. impers.: *iktir í e-m hláturinn*, en kan næppe holde Latteren tilbage, det klukker i en.

†**ikt hnútur** [ɪχ·t(h)vu·døꝗ, -(h)vu·t-] m. Gigtknude. †**-sýki** [-si·ɡɪ, -si·ȿɪ] f. indec. Gigt. †**-sjúkur** [-sju·gøꝗ, -sju·k-] a. gigtsyg, værkbruden.

í kveiking [i:kvɛi·ɡiŋk, -kvɛi·ȿiŋk] f., **-kveikja** [-kvɛi·ɡa, -kvɛi·ȿa] f. **1.** Antænden, Antændelse: *þá er púðrið la lausara fyrir íkveikjunni en nú* (Ísaf. '15, 10. S. 1). — **2.** *(í húsi)* Brandstiftelse, Ildspaasættelse. — **3.** overf. Smitte: *Þessi sótt hafði komið að Vatnsenda með umrenningi, sem þar hafði komið og gist og borgað fyrir sig með þessari íkveykju næturgreiðann* (GFrAtt. 175). **-kveikjuefni** [-kvɛiɡøɛb·nɪ, -kvɛiȿø-] n. Antændelsesmiddel.

il (-jar, -jar) [ɪ:*l*, i:*l* (Vf.)] f. Fodsaal, Undersiden af Fodbladet: *mig kitlar í iljunum; — frá hvirfli til ilja*, fra Top til Taa.

yl (-s) [ɪ:*l*] n. = **ylur.**

1. **íla (-u, -ur)** [i:la] f. Sted, hvor Vand pibler frem.

2. **íla (di)** [i:la] vi. **1.** *(vætla)* (spec. om Pus) pible frem: *það ílir úr sárinu*, der kommer Materie (Pus) ud af Saaret. — **2.** refl.: *ílast*, samles, dynges op lidt efter lidt: *ílast saman: hjer er smáfenginn heyskapur, en það ílist saman*, her kan man kun faa en Tot Hø hist og her, men det batter dog noget, naar det altsammen kommer i Hob.

1. **ýla (-u, -ur)** [i:la] f. Hyl, Hvinen, Tuden.

2. **ýla (di)** [i:la] vi. *(ýlfra)* hyle, tude, hvine; — impers.: *ýlir í e-u: ýlir í stráunum*, det hviner i Straaene; — om en brystsvag Hest: *en ósköp og andskoti ýldi í honum, ef nokkuð var farið hart* (ÞGjD. 5).

3. **ýla (di)** [i:la] vi. anvende Olie el. Tran (spec. til Dæmpning af Bolger).

ilaband [ɪ:laban·t] n. det Tov, hvormed en *íli* fastgøres til Garnets underste Kant (Melr.) (Biform *iljaband).*

í lag [i:la·q] n. **1. a.** *(það að leggja e-ð í e-ð)* det at lægge n-t i eller til n-t, Ilæggelse, Indlæggelse (jfr. *búsílag).* — **b.** *(svipuhögg)* det at give en Hest af Pisken. — **c.** pl. *ílög: vera mikill í ílögum*, kunne spise og drikke meget. — †**2.** *(innskot)* Indskud, Episode. — **3.** Jordejendom som Pant: *Hann gaf honum í. norður á Myrká* (Esp. I. 67). **-lagning** [-lagniŋk] f. Læggen i (Kakkelovne o. desl.): *fyrir eldivið og ílagning.* **-lagsgóður** [-laχsgoᵘ:ðoꝗ] a. følelig: *en að gefa Guðmundi ... ílagsgott olnbogaskot* (JThPs. 261). **-lagsyrði (-is**, pl. ds.) [-laχsɪr·ðɪ] n. *(hnúta)* Skose, Stikpille. **-langur** [-lauŋgoꝗ] a. langagtig.

ílaskot [i:lasgo:t] n. den konkave Vinkel, som dannes af et ved *íli* udspændt Garn, der hvor »Ilebaandet« *(ílaband)* er fastgjort til Garnets underste Kant (Melr.) (Biform *iljaskot).*

ílát (-s, pl. ds.) [i:lau·t] n. ved dette Ord betegnes ethvert Redskab, hvori n-t kan kommes: Beholder; Kar, Flaske, Sæk osv.: *hefurðu ekkert í. undir það?* har du ikke n-t, som man kan komme det i?

yl blíður [ɪl·bli·ðoꝗ] a. varm og venlig. **-brá** [-brau·] f. Luftspejling, Fata Morgana (SMúl.), jfr. *tíbrá.*

ilbreiður [ɪl·brɛi·ðoꝗ] a. med brede Fodsaaler.

°**ilda (a)** [ɪl·da] vt. ilte, oksydere.

1. **ýlda (-u)** [il·da] f. Raaddenhed, Forraadnelse.

2. **ýlda (i)** [il·da] vt. lade raadne, bringe i Forraadnelse.

ildepill [ɪl·dɛ·bɪdʎ, -dɛ·p-] m. Nadir.

°**ildi (-is)** [ɪl·dɪ] n. *(súrefni)* Ilt, Surstof, Oksygen.

ilding (-ar) [ɪl·diŋk] f. Oksyd.

ýldu efni [il·doɛb·nɪ] n. Forraadnelsesstof. **-lykt** [-lɪχ·t] f., **-þefur** [-þɛ:voꝗ] m. raadden Lugt, Stank.

í lega [i:lɛ·qa] f. **1.** Sidden fast, det at en Hest el. Køretöj sidder fast i Dyndet (jfr. *liggja í).* — **2.** overf. vældigt Nederlag: *þetta var ljóta ílegan!* **-lenda (ti)** [-lɛnda] vt. **1.** akklimatisere, landvænne: *menn ættu að reyna að í. fleiri grænmetistegundir hjer á landi.* — **2.** naturalisere: *í. útlending.* — **3.** refl. *ílendast*, nedsætte sig, tage fast Opholdssted: *Ekki er mér ljóst, hvar dætur Guðbjargar hafa ílenzt* (ÓDavVik. 43). **-lendur** [-lɛndoꝗ] a. **1.** som har taget fast Ophold paa et Sted: *jeg er nú orðinn í. hjer á ættjörð minni eftir margra ára fjarveru.* — **2.** akklimatiseret, rodfæstet, hjemme(vant): *hann er nú orðinn svo í. hjer, að varla er hægt að heyra á máli hans, að hann sje útlendingur; — ílendar jurtir*, akklimatiserede Planter: *kartöflur eru alveg orðnar ílendar hjer.* — **3.** *(sem fengið hefur ríkisfang)* naturaliseret. **-lengja** [-lɛiŋɡa] vt. **1.** forlænge, forhale: *við þurfum ekki að í. þessar umræður.* — **2.** refl. *ílengjast*, blive et Steds længe; nedsætte sig, tage fast Ophold et Steds (= *ílendast): Kanske þú ílengist hjá mjer* (SIng. I. 150). **-leppur** [-lɛhbøꝗ] m. Fodlap, strikket, indvendig løs Saal i de islandske Sko, i Reglen med indstrikket Rose el. Stjærne i brogede Farver; jfr. *barði, leppur, spjör*; (Talem.) *vera undir íleppnum*, være under Toffelen (jfr. JSBr. 475); *vera e-m í. í annan skó*, være en Hindring for en.

†**ýlfa (-u, -ur)** [il·va] f. Ulvinde (BH.).

†**ylfa, ýlfa (di)** [ɪl·va, il·va] vt. *(espa)* ophidse til Vrede, opirre, tirre; — refl. *ylfast*, ophidses: *y. við e-n*, kæmpe mod en, vise en Fjendskab; (Ordspr.) *ilt er við úlf að ýlfast* (GJ.), ondt er med Ulv at bides.

ilfeti (-a, -ar) [ɪl·fɛ·dɪ, -fɛ·tɪ] m. (zool.) Saalegænger (plantigrada).

ylfingar [ɪl·viŋgaꝗ] mpl. Ulveyngel; — som npr. *Ylfingar*, Navn paa en mytisk Fyrsteslægt.

ilflatur [ɪl·fla·doꝗ, -fla·t-] a. platfodet.

ýlfra (a) [il·vra] vi. tude, hyle.

ýlfur (-urs) [il·voꝗ] n. Tuden, Hylen.

1. **ylgja (-u)** [ɪl·ɡa] f. **1.** Uro, Bevægelse: *það er dálítil y. í sjóinn.* — **2.** *(velgja)* Kvalme (Sl.).

2. **ylgja (di)** [ɪl·ɡa, ɪl·(q)dɪ] vt.: *ylgja sig* (Dal.) = *ygla sig.*

ylgjast (di) [ɪl·ɡast] vrefl. komme i Bevægelse (is. om Havet); opsvulme: *sjórinn er að y.*; (om Vejret) faa et truende Udseende: *loftið ylgist.*

ylgjulegur [ɪl·ɡølɛ·qoꝗ] a. barsk og truende af Udseende: *en allur var hann ófrýnni og ylgjulegri* (JThMk. 123).

ylgra (a) [ɪl·gra] vt. lunke: *y. mjólk;* — *y. sjer,* varme sig en Smule.

ýlgra (a) [il·gra] vi. tude (is. om smaa Hvalpe).

ilgur (-s el. -jar, -ir) [ɪl·gøϙ] m. (SvPRask 18) = 1. **elgur.**

ylgur (-jar, -jar) [ɪl·gøϙ, ɪl·ɡ̟aϙ] f. Ulvinde.

ýlgur (-urs) [il·gøϙ] n. Tuden (is. smaa Hvalpes).

yl hýr [ɪ:λ(h)i·r] a. hjærtevarmende, mild og varm (JHall. 127). **-hvöt** [ɪl·χwö·t, -l·ɣö·t] f. varm Impuls: *Guð birtist einnig í ylhvötum vorum* (Eimr. IX. 172).

íli (-a, -ar) [i:lɪ] m. en Slags Sænkesten — mindre end *stjóri* — som fastgöres til et Sælhundegarns underste Kant og bruges til at udspænde det i Søen lagte Garn saaledes, at det kommer til at ligge i en brudt Linje (Biform *ilji,* Melr.), jfr. *gaflíli, hornili, endaíli, útíli* (Ísaf. '81, S. 71).

°**í líki** [i:li·ɡ̟ɪ, -li·ʝɪ] n. Symbol, Sindbilled (Eimr. V. 221). °**-líkisstefna** [-liɡ̟ɪsdɛb·na, -liʝɪ-] f. Symbolisme (Eimr. IV. 221).

Ilíonskviða [ɪ:lijonskvɪ:ða] f. Iliaden.

ýlir (-is) [i:lɪϙ] m. den anden Vintermaaned, den 5. Maaned i den isl. Almanak (fra sidst i Novbr. til sidst i Decbr.).

ílit [i:lɪ·t] n. **a.** Hudens Farve; *(útlit)* Udseende; is. i gen. *ílits,* af Udseende: *hann er fölur ílits,* han ser bleg ud: *hvítur ílits,* hvid af Udseende (JSFb. 32); *bók ... gráa ílits* (JÁÞj. I. 441); *þeir* (ɔ: *grasagrautarnir*) *þykja heldur rammir, og ekki fagrir ílits* (af Udseende) (JSVb. 92); *og sjálft er það* (ɔ: *ljónið*) *ógurlegt ílits* (at se paa) (Od. 490). — **b.** overf. om Sindsstemningen, Humør: *Það bætti þá ekki heldur um, hvernig hann var ílits* (hvad Humor han var i), *því annað tveggja ansaði hann honum engu orði, eður þá fúlum fúkyrðum* (Mýrd. 201).

ylja (a) [ɪl·ja] vt. göre lunken: **1.** opvarme, varme: *sólin getur yljað táhtið í herberginu, þrátt fyrir frostið, y. vatn;* — *y. upp,* varme lidt op: *y. upp herbergi að morgninum.* — **2.** overf. varme, göre varmere el. mere hjærtelig: *bætt og yljað skólalífið* (Eimr. XV. 8).

iljaband [ɪl·jaban·t] n. se **ilaband.**

ilja barning [ɪl·jabar·dniŋk] f., **-barsmíð** [-baϙ·smið] f. = **iljastroka. -blak** [-bla:k] n. Trampen: *titraði gólf af iljablökum* (GTh. '06, 51). **-punktur** [-puv·døϙ, -pun·t-] m. (Odds. Indl. 17) = *ildepill,* Nadir.

iljaskot [ɪl·jasgo.t] n. se **ílaskot.**

°**ilja slægur** [ɪl·jaslai:qøϙ] a. egl. som kan slaa bagud med Fodsaalerne, ɔ: er en farlig Bryder (GTh. '06, 50). **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. Bastonnade.

ilji (-a, -ar) [ɪl·jɪ] m. = **íli.**

ýl I (-s, -ar) [id·λ, i:laϙ] m. Oliedunk el. Trandunk el. en med Olie el. Tran fyldt Skindpose, anvendt til Dæmpning af Bølgegang.

1. **illa (-u, -ur)** [ɪd·la] f. **1. a.** Gælleorm (lernæa brancialis). — **b.** (Af.) = *skollaskirpa.* — **2.** Byld, efter Folketroen foraarsaget ved Spisning af Fisk med *illa* (ÓDav.). — **3.** Upasselighed hos Faar, ifølge Folketroen foraarsaget af Spogelser (Hún.).

2. **illa** (comp. **ver(r),** superl. **verst)** [ɪd·la, ɪd·la, vɛ:r, vɛr·, vɛϙ·st, vɛs·t] adv. (jfr. *illur)* ilde, slet, daarligt: *heyra, sjá i.,* høre, se daarligt; *fara i. með e-ð,* behandle n-t daarligt; *hann fór i. með gáfur sínar,* han brugte sine Ævner slet; *það fór i. fyrir honum,* det gik ham slet; *e-ð er i. farið,* n-t er Synd; *mjer líkar það i.,* jeg er misfornöjet dermed; *e-m er i. við e-ð,* en er Hader af n-t, en kan ikke fordrage n-t; *mjer er i. við að gera það,* jeg holder ikke af at göre det, gör det ikke gærne; *detta i.,* falde haardt, faa et slemt Fald; *drekka i.,* drikke sig en slem Rus til; *vera i. kominn,* være sunket dybt; *vera i. staddur,* være daarlig stedt. **-ræmdur** [-raim·doϙ] a. med daarligt Rygte.

yllaus [ɪl:öys] a. uden Varme, kold.

†**ill býli** [ɪd·/bi·lɪ, ɪd·/-] n. Fortræd, Skade (is. som tilföjes af Naboerne). **-bragð** [-braɣð, -bragþ] n. Skurkestreg: *láta þig ... kenna á hinum meinsamlegu illbrögðum þínum* (Il. II. 59). **-brigði** [-brɪɣðɪ, -brɪgðɪ] npl. slem Streg, Skurkestreg. **-brúkandi** [-bru·gandɪ, -bru·k-] a. som knap kan benyttes. **-bætanlegur** [-baidanlɛ:qøϙ, -baitan-] a. vanskelig at erstatte. **-deila** [-dɛi·la] f. is. i pl. *illdeilur,* Strid, Tvistigheder: *eiga í illdeilum (við),* ligge i Kiv (med); *H. deildi illdeilu við kaupanaut sinn* (JÁÞj. I. 333). **-dýri (-is)** [-di·rɪ] n. Rovdyr, Skadedyr. **-djefli (-is,** pl. ds.) [-djɛblɪ] n. = *ári,* ond Djævel; — coll. onde Djævle. **-dæmi (-is)** [-dai·mɪ] n. Tilböjelighed til at fælde en ondsindet Dom (LFR. VIII. 194).

illendi [ɪd·lɪndɪ, -lɛndɪ, ɪd·l-] npl. = **illindi.**

illeppur [ɪl:ɛhbøϙ] m. = **ileppur.**

†**ill farandi** [ɪd·λfa·randɪ, ɪd·λ-] a. ger.: *það er i. út í þetta veður,* det er næppe til at komme ud i det Vejr. **-felli (-is)** [-fɛdlɪ] n. Ulykke. **-fengur** [-fɛiŋgøϙ] a. **1.** *(illur að eðli)* ondskabsfuld. — **2.** *(harður viðfangs)* haard, krigersk. — **3.** *(um skapið)* ond, vranten (om Humøret): *Ólaði hún þaðan í illfeingu skapi* (ÓDavÞul. 125). †**-ferli** [-fɛ(r)dlɪ] n. slet Opførsel, Misgærning, slette Vaner. **-fygli (-is, pl. ds.)** [-fɪg·lɪ] n. **1.** *(ránfugl)* Rovfugl, skadelig Fugl. — **2.** *(illmenni)* ondskabsfuldt, slet Menneske; *(geðúfinn maður eða kona)* arrigt Mandfolk, arrigt Kvindemenneske; (om en Hest i Stalden): *það væri ljóta bölvað illfyglið* (ondskabsfuldt Bæst) (ÞGjD. 4). **-fýsi** [-fi·sɪ] f. indec. Ondskabsfuldhed. **-fiskur** [-fɪsgøϙ] m. Fisk el. Hval, der er farlig for sofarende, Souhyre (ÓDavÞul. 310). **-frægur** [-frai·qøϙ] a. berygtet. **-fús** [-fu·s] a. **a.** ondskabsfuld: *eins og geðvond og i. náttúruvöld* (EKvÝhl. 146). — **b.** med slette Tilböjeligheder: *illfúsum anda* (Klopst. IV. 176). **-fúslegur** [-fuslɛ·qøϙ] a. ondskabsfuld. **-fær** [-fai·r] a. vanskelig at passere: *hér væri að ræða um illfæra mýri* (Alþ. '11, B. II. 536); *illfært veður,* meget daarligt Rejsevejr, ogs. abs.: *það er illfært milli bæja núna.* **-geðja** [-/-ɟɛðja] a. indec. arrig (BHArnb. 53). **-gengur** [-ɟɛiŋgøϙ] a. **1.** (om Heste): **a.** = *klárgengur* (mods. *góðgengur).* — **b.** = *hastur* (mods. *þýður).* — **2.** *(illfær)* knap farbar til Fods, som knap kan passeres: *þar var bratt og illgengt.* **-gerandi** [-ɟɛ·randɪ] a. som vanskelig kan (el. næppe bör) göres, udføres, næsten umulig: *Var leiður á að snúa aftur, en fanst þó i. að koma ekki við þar, eins og annarstaðar* (Eimr. XIII. 106). **-gerð** [-ɟɛrð] f. ond Gærning; Forbrydelse, Ildgærning. **-gerðamaður** [-ɟɛrðama:ðøϙ] m. Forbryder, Ildgærningsmand. **-gerðasamur** [-ɟɛrðasa:møϙ] a. ond, forbrydersk. **-gerlegt** [-ɟɛrlɛχt] an. = **illgerandi. -gerning** [-ɟɛrdniŋk] f. slet Handling. **-geta** [-ɟɛ·da, -ɟɛ·ta] f. ondskabsfuld Hentydning el. Gisning; ildesindet Formodning. **-girnd** [-ɟɪ(r)nt] f., **-girni** [-ɟɪ(r)dnɪ] f. indec. Ondskab, ondskabsfuld. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. ondskabsfuld: *i. maður, dómur.* **-girnislegur** [-ɟɪ(r)dnɪslɛ:qøϙ] a. **-gjarnlegur** [-ɟa(r)dnlɛ·qøϙ] a. ondskabsfuld: *i. dómur;* — adv. *-lega.* **-gjörð-** [-ɟörð-] = **illgerð-. -gresi (-is)** [-grɛ·sɪ] n. Ukrudt, Ugræs. **-grunaður** [-grʏ·naðøϙ] a. stærkt mistænkt. **-gruni (-a)** [-grʏ·nɪ] m. stærk Mistanke. **-græfur** [-grai·vøϙ] a. som er besværlig at grave i. **-grös** [-grö·s] npl. = **illgresi. -harður** [-λ-(h)arðøϙ] a. **1. a.** meget haard: *i. vegur.* — **b.** vanskelig at bearbejde paa Grund af Haardhed: *þessi grjóttegund er illhörð og stökk.* — **2.** *(þverúðarfullur)* forhærdet. **-hýra** [-(h)i·ra] f. Barskhed: *i. í veðrinu* (Breiðd.). **-hleypur** [ɪd·hλɛi·bøϙ, -hλɛi·p-] fpl. ustadigt, skiftende Uvejr, Storm og Regn: *síðan jeg fór þaðan hafa verið mestu i.;* — *Rögnvaldur var jafnan í ferðalagi með prófasti, og átti þá í mörgum illhleypum, einkum í haustferðum* (GKon. i Lögb. ¹/₁ '14, S. 6). **-hreysingur** [ɪd·λ(h)ɹɛi·siŋgøϙ, ɪd·λ-] m. (EspS. 131) = **illhryssingur. -hrinur** [-(h)ɹɪ·nøϙ] fpl. arrige Hvin. **-hryssa** [-(h)ɹɪs·a] f. daarligt Humør: *Illhryssan í geði* (StStAndv. I. 42). **-hryssingslegur** [-(h)ɹɪsiŋslɛ:qøϙ] a. **1.** ondskabsfuld: *Dvergar þessir eru illhryssingslegir og þjófgefnir* (Fjk. '90, A. 30). — **2.** *(geðvondur)* arrig. **-hryssingsroka** [-(h)ɹɪsiŋsro:ga, -ro:ka] f. Anfald af Arrighed. **-hryssingur** [-(h)ɹɪs·iŋgøϙ, -iŋs] m. **1.** *(geðilska)* Arrigskab. — **2.** *(fantur)* ondskabsfuldt, nedrigt Menneske. — **3.** *(geðillur maður)* vrantent Menneske, Arrigtrold. — **4.** *(hráslagaveður)* raakoldt Vejr. **-hvelasamur** [-χwɛlasa:møϙ, -kvɛla-] a. rig paa skadelige Hvalarter: *þar er ekki illhvelasamt.* **-hveli (-is,** pl. ds.) [-χwɛ·lɪ, -kvɛ·lɪ] n. farlig Hval (som angriber Mennesker). **-hæringur (-s, -ar)** [-(h)ai·riŋgøϙ] m. **1.** = *illhæra.* — **2.** Kalv med forpjusket Haarvækst og hæsligt Udseende (Klp. III. 189). **-hærulaus** [-(h)airolöy:s] a. uden *illhæra.* **-hæra** [-(h)ai·ra] f., ogs. pl. *-hærur,* Grovuld, grove Haar i Faarenes Uld, is. paa Ryggen og den øverste Del af Laarene.

ylli [ɪd·lɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **valda** og **vella.**

ylliber [ɪd·lɪbɛ:r] n. Hyldebær.

illyðgi [ɪd·liðɟɪ, ɪd·l-] f. indec. = **illúð.**

illilegur [ɪd·lɪlɛ·qøϙ, ɪd·lɪ-] a. ondskabsfuld af Udseende; *i. í framan,* med et grusomt Træk i Ansigtet; — adv. *-lega:* ¹) ondskabsfuldt: *láta illilega; nautið grenjaði illilega;* ²) = *illa: hann meiddi sig illilega.*

illindi [ɪd·lɪndɪ, ɪd·l-] npl. **1. a.** *(vont skap)* Vrantenhed, Arrighed. — **b.** arrige Ord, Skældsord: *eru það nú i. í þjer út úr öðru eins smáræði.* — **2.** Strid, Tvist, Fjendtligheder: *það urðu i. út úr því.* — **3.** *(vonska)* Ondskab, Ondskabsfuldhed: *hann gerði þetta af meinsemi og illindum.* — **4.** Onde: *þrælahaldið væri böl og illendi* (Eimr. VIII. 84).

†**illyndur** [ɪd·lɪndøϙ, ɪd·l-] a. = **illlyndur.**

†**illing (-ar)** [ɪd·liŋk, ɪd·l-] f. **1.** slemme Vilkaar: *nauð og i.* — **2.** *(vonska)* Ondskab.

†**illingarsótt** [ɪd·liŋgaϙso·ht, ɪd·l-] f. ondartet (dræbende) Sygdom.

†**illingur (-s, -ar)** [ɪd·liŋgøϙ, ɪd·l-] m. ondt Menneske, Skurk.

yllir (-is, -ar) [ɪd·lɪϙ] m. (bot.) Hyld (sambucus nigra).

ill yrða [ɪd·lɪrða, ɪd·l-] vt. udskælde. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. Skældsord. **-yrmi (-is)** [-ɪrmɪ] n. **1.** coll. *(skaðvænir ormar)* skadeligt Kryb, Ukræ, onde Orme el. Slanger; ogs. om skadelige Fiske, Søuhyrer osv.: *Ekki fór betur, ef barnsfylgjunni var snarað í sjó, þar sem i. var fyrir, og ófreskjur eða sjóskrýmsli gleyptu hana* (JÁÞj. I. 358). — **2. a.** *(skammaryrði um barn)* Øgleunge (som Skældsord). — **b.** = *illfygli* 2. **-yrmislegur** [-ɪrmɪslɛ:qøϙ] a. nederdrægtig; — adv. *-lega,* ¹) nederdrægtigt, slemt: *fjandi datt jeg illyrmislega;* ²) giftigt: *Páll glotti illyrmislega* (GFrTís. 203).

ylli trje [ɪd·lɪtrjɛ:] n., **-viður** [-vɪ·ðøϙ] m. Hyldetræ.

ill kaldur [ɪd·λkaldøϙ, ɪd·λ-] a. nederdrægtig kold: *stofan illköld* (Eimr. XIII. 113). †**-kyndugur** [-ʝɪndøqøϙ] a. afskyelig, ond og træsk; — adv.: *-lega.* **-kynjaður** [-ʝɪnjaðøϙ] a. ondartet. **-kleifur** [-klɛi·vøϙ] a. **1.** vanskelig at bestige: *illkleift fjall.* — **2.** vanskelig, næsten umulig: *ferðin var illkleif* (ÞGjD. 72). **-kvendi** [-kvɛndɪ] n. slet Kvinde. **-kvikindi** [-kvɪ·ɡ̟ɪndɪ, -kvɪ·ʝ-] n. Skadedyr (f. Eks. om giftige Slanger osv.). **-kvitni** [-kvɪhdnɪ] f. indec. **1.** *(rógur)* Bagtalelse, Bagvaskelse: (Ordspr.) *i. er hið versta vitni.* — **2.** *(ilska)* Ondskabsfuldhed: *með ópi og illkvitnis-hlátrum* (JTrL. 112). **-kvitnislegur** [-kvɪhdnɪslɛ:qøϙ] a. ondskabsfuld. **-kvittinn** [-kvɪhdɪn] a. bagtalersk. **-kvittur** [-kvɪhdøϙ] m. ondskabsfuldt Rygte. **-leikni** [ɪd·lɛihgnɪ, ɪd·-] f. indec. slet Behandling. †**-lífi (-is)** [-li·vɪ] n., **-lifnaður** [-lɪbnaðøϙ] m. syndigt, udsvævende Levned. †**-lífur** [-li·vøϙ] a. slet, usædelig, udsvævende. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Arrighed, Gnavenhed, Vrantenhed, daarligt Humør. **-lyndur** [-lɪndøϙ] a. vranten, ondskabsfuld, arrig, gnaven. **-máll** [-l-maudλ] a., **-málugur** [-mau·løqøϙ] a. bagtalersk. **-mannlegur** [-manlɛ·qøϙ] a. **1.** *(illilegur)* ondskabsfuld af Udseende. — **2.** *(þrælmannlegur)* skurkagtig, nedrig: *i. glæpur.* — **3.** adv. *-lega: hann fór illmannlega að,* han bar sig nedrigt ad. **-mein** [-mɛi·n] n. ondartet Skade el. Sygdom: *útlistaði hann snyldarlega, hvílíkt i. úr þessu kynni verða* (SvPBjP. 28). **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn·ɪ] n. ondt (slet) Menneske, Skurk. **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. Ondskab, Slethed, Nedrighed. **-mæla** [-mai·la] vt. med dat. omtale daarlig, bagvaske. **-mælgi** [-mailɟɪ] f. indec. Bagtalelsessyge, Bagvaskelser. **-mæli** [-mai·lɪ] n(pl). Bagvaskelse(r): *hrinda af sjer i.* **-mögulegur** [-mö·qølɛ·qøϙ] a. overordentlig vanskelig, næsten umulig: *greinilegra spark er illmögulegt að hugsa sér* (Ing. '11, 161); **-orður** [-orðøϙ] a. **1.** *(bakmáll)* bagtalersk. —

2. *(hrottalegur í orðum)* grovmundet. **-ráður** [-rau·ðoǫ] a. 1. *(illur)* ond; *(glæpsamlegur)* forbrydersk. 2. *(sem gefur ill ráð)* som giver onde Raad. **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. 1. *(glæpur)* ond Gærning, Forbrydelse. 2. *(ilt ráð)* ondt Raad. **-ræðiskona** [-raiðɪsko:na] f. Forbryderske. **-ræðismaður** [-raiðɪsma:ðoǫ] m. Forbryder. **-ræmdur** [-raimdoǫ] a. berygtet. **-sár** [-sau·r] a. meget om. [illegible] (JHall. 124).

illshugar [.. s(h)Y·qaǫ] a. indec. [illegible] fjendtlig, med fjendtligt Sind: *i. augum* (Milt. 191).

illsk- [ɪl·sk-, .. sk-] se **ilsk-**.

†ill skái [ɪd·λsgau·ɪ, ɪd·λ-] m. det mindre Onde (af to). **-skárri** [-sgaur·ɪ] a. comp., superl. *illskástur.* I. mindre slet, bedre naar galt skal være: *Og víst mattur and-[illegible]* (StStAndv. I. 170). n. *illskárra [illegible] að sofa áfram,* da vilde, af to Onder, det bedste være for den at sove videre (GFr. i Eimr. XV. 92). — II. adv. *illskár* (superl. *illskást),* bedre (af to Onder): *i. á saman a[illegible] maður [illegible]* (Málshb. 78), gammel Mand og ung Kone gaar bedre i Spænd end gammel Kone og ung Mand. **-skifti** [-sɟɪfdɪ] npl. Fjendtligheder: *illskipti þeir áttust við* (Milt. 160). **-skiftinn** [-sɟɪfdɪn] a. *(illur viðureignar)* slem at komme i Kast med, krakilsk; *(geðvondur)* arrig. **-skiftni** [-sɟɪfdnɪ] f. indec. Haardhændethed i Omgang med andre: *sakir, er i. vann* (StStAndv. I. 181).

illsku- [ɪl·sgo-, il·sgo-] se **ilsku-.**

ill skælda [ɪd·λsɟailda, id·λ-] f. †1. *(ljelegt skáld)* daarlig Digter. — 2. *(háðskáld)* Nidvisedigter. **-skældinn** [-sɟaildɪn] a. tilböjelig til Nid og Spot i sin Digtning. **-spá** [-sbau:] f. Ulykkesspaadom. **-spár** [-sbau:r] a. ildespaaende, ulykkevarslende. **-stætt** [-sdaiht] an.: *það er i.,* man kan vanskelig [illegible].

illsvita [il·svɪ·da, -vɪ·ta] a. indec. uheldvarslende. **-gól** [-goᵘ:l] n. uheldvarslende Skrig. **-legur** [-lɛ:qoǫ] a. ominøs, ilde varslende.

ills vitandi [il·svɪ·dandɪ, -vɪ·t-] a. ildevarslende, uheldvarslende. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. ondt Forvarsel, uheldigt Varsel, Ulykkestegn.

ill sök [ɪd·λsö·k, id·λ-] f. kun pl. i det arkaiserende Udtryk: *troða illsakar við e-n,* yppe Fjendskab, optræde fjendtlig mod en. **-tíðindi** [-ti·ðɪndɪ] npl. onde Tidender, daarligt Nyt. **†-tyngdir** [-tiŋdɪǫ] fpl. Bagvaskelse. **†-tynginn** [-tiŋɟɪn] a. bagtalersk. **-tækur** [-tai·goǫ, -tai·k-] a. vanskelig at tage el. faa fat paa. **-úð** [ɪd·lu·ð, id·l-] f. Ondskabsfuldhed; Ondskab. **-úðlegur** [-uð·l..qoǫ] a. [illegible] **-úðugur** [-ðʏqoǫ] a. 1. *(með [illegible])* [illegible] 2. [illegible]

illur (ill, il(l)t; comp. **verri;** superl. **verstur)** [ɪd·loǫ (Sl., Borgf.); ɪd·loǫ (Vf., Af.) ɪd·λ, id·λ, ɪλ·t; vɛr:t, vɛǫ·sdoǫ, vɛs·doǫ] a. (jfr. *vondur)* 1. Alm. slet, ond; slem, daarlig (legemligt og aandeligt): *ilt eitt,* kun ondt; *e-ð er til ills eins (ilsins* (Breiðd.)), n-t gör ondt værre; (Ordspr.) *ilt er ólán sitt engum* (el. *öðrum) að kenna,* det er slemt ikke at kunne give nogen (el. at give andre) Skylden for sin Ulykke; *sá á ills von, sem öllum vill illa* (GJ.), den ondt befrygter, som mod alle har ondt i Sinde; *sá, sem vill gera ilt, fær ætíð verkfæri og tækifæri* (GJ.), den der pønser paa ondt, faar nok baade Middel og Lejlighed; *i. er aldrei góður, utan komi annar verri* (SchMál.), ondt bliver ikke godt förend halve værre kommer. — 2. slet, daarlig (om Kvalitet): (Ordspr.) *árinni kennir illur ræðari,* den daarlige Roer giver Aaren Skylden; *ilt viðurværi,* daarlig Kost. — 3. ond, slet, moralsk slet: (Ordspr.) *af illum er ills von,* af ond kan ondt ventes; *oft hlýtur (hlýtst) ilt af illum,* ond volder ofte ondt; *það er illur maður, sem engum ann góðs* (GJ.), ond er den, som ikke under andre godt; *ilt láta illir fátt ógert* (GJ.), onde lader lidet ondt ugjort; *ilt gefur á sjer raun um síðir* (GJ.), det onde rober sig til sidst; *ilt er í ætt gjarnast,* ondt gaar gærne i Arv; *illur á sjer ills von,* den onde stedse ondt befrygter; *koma illu til leiðar,* afstedkomme n-t ondt; *mismunur góðs og ills,* Forskellen paa godt og ondt; *hafa ilt orð á sjer,* have et daarligt Rygte. — 4. ilde, uheldig, slem: *i. missir,* et slemt Tab; *á illri stundu,* i en uheldig Stund. — 5. ubehagelig, smærtefuld: *þykja e-ð ilt,* være ked el. ærgerlig over n-t; (Ordspr.) *svo má illu venjast, að gott þyki,* man maa (ɔ: kan) saa længe vænnes ved (ɔ: til) ondt, at man tykker (ɔ: tykkes) ondt (at) være godt; *frestur er á illu bestur,* Frist er for ondt bedst (ɔ: det onde skal udsættes saa længe som muligt); *fyrir ilt og gott* (ældre *til góðs og ills),* for godt el. ondt, hvad enten Folgerne blev gode el. daarlige: *því keptist eg einnin við að draga mig fyrir ilt og gott af rúminu* (JMPísl. 74); *hljóta ilt af e-m,* blive ramt af n-t ondt, hvori en anden er Skyld (for en andens Skyld); *ilt hlýtst af e-m (e-u),* en (n-t) fører til el. medforer en Ulykke; *gera ilt (enn) verra,* gyde Olie i Ilden; *eiga sjer ills von,* vente sig n-t ondt; *eiga sjer einskis ills von,* ikke vente sig n-t ondt, være ganske uforberedt paa n-t. — 6. daarlig, slemt virkende: *i. vinur,* en daarlig Ven; *ilt ráð,* et daarligt Raad; *illa gefast ill ráð,* onde (daarlige) Raad har onde (daarlige) Følger. — 7. unyttig, uduelig: *fátt er svo ilt, að einugi dugi,* intet er saa galt, at det jo er godt for n-t; *fátt er svo með öllu ilt, að ekki boði* (el. *fylgi) nokkuð gott,* ds. — 8. a. vanskelig: *ilt er stórum steini langt að kasta* (SchMál.), det er vanskeligt at kaste langt med en stor Sten; *honum varð ilt til liðs,* han havde vanskeligt med at faa Hjælp hos nogen. — b. med gen.: *vegurinn var i. yfirferðar,* Vejen var daarlig (vanskeligt at færdes paa); *fjallið var ilt yfirferðar,* Bjærget var vanskeligt at passere; *i. viðureignar,* vanskelig at have med at göre. — 9. i oprört Sindsstemning, spec. fjendtlig, vred: *verða i.,* blive vred; *vera i. við e-n* el. *e-m illur,* være vred paa en, være fjendtlig stemt mod en; *sjórinn er honum i.,* Søen er hans Fjende, ɔ: han taaler daarlig Søen, bliver let søsyg (Sch.); *ilt skap,* daarligt Humør: *vera í illu skapi;* — *þegar ilt er í honum,* naar han er vred; *í illu,* i Vrede; *fljúgast á í illu,* slaas i Alvor. — 10. ondskabsfuld: *vera i. á stalli,* bide og slaa fra sig i Stalden (om en Hest). — 11. om Naturen, Vejret osv.: *ilt veður,* daarligt Vejr; *það er ilt í sjóinn,* Søen er oprört. — 12. karrig: *i. á mat; i. á að lána peninga.* — 13. om Helbredet: *mjer er ilt,* jeg er daarlig; *mjer er ilt í hálsi(num),* jeg har ondt i Halsen; *mjer er ilt í fingri,* jeg har en daarlig Finger; *mjer er ilt í höfði,* jeg har Hovedpine; *e-m verður ilt við,* en bliver forskrækket (ved en Overraskelse).

ill verk [ɪd·lvɛǫk, id·l-] n. ond Gærning; *(glæpur)* Forbrydelse. **-viðráðanlegur** [-vɪðrau·ðanlɛ:qoǫ] a. vanskelig at behandle el. overvinde: *i. sjúkdómur* (jfr. Skírn. '12, 13).

illviðra fluga [ɪd·lvɪðraflY:qa, id·l-] f. = *melfluga, gestafluga,* saal. kaldt, fordi den menes at bebude Uvejr, naar flere af dem paa een Gang flyver omkring inde i et Hus (Sch.). **-kráka** [-krau:ga, -krau:ka] f. Uvejrsfugl, Ulykkesfugl; Ulykkesprofet: *illviðrakrákurnar í íslenskum stjórnmálum* (Lögr. '15, 74). **-rass** [-ras·] m. Sted, som er berygtet for sit daarlige Vejrlig, is. Storme. **-samur** [-sa:moǫ] a. vejrhaard. **-þytur** [-þɪ:doǫ, -þɪ:t-] m. urolige Spring, som bebuder daarligt Vejr: *Þetta er i. í hestunum, dengi minn* (GFrÁtt. 69).

illviðri (-is, pl. ds.) [ɪd·lvɪðrɪ, id·l-] n. daarligt Vejr, Uvejr.

illviðris glóra [ɪd·lvɪðrɪsgloᵘ:ra, id·l-] f. Lysning, der bebuder Uvejr. **-klakkar** [-klahgaǫ] mpl. truende Skybanker, Uvejrsskyer. **-kráka** [-krau:ga, -krau:ka] f. = **illviðrakráka.**

ill vigur [ɪd·lvɪ·qoǫ, id·l-] a. a. krigersk, som kæmper haardnakket: (opr. om Heste) *sumir af hestunum meinbægnir og illvígir* (ÞGjD. 57); — overf. om Mennesker: *sem er ... i. eins og fjandinn* (EKvOf. 125); *En guðræknisfélög Danmerkur höfðu tamið hann ... svo að nú var hann orðinn andlegur gæðingur, i. á stallinum, og fór á harðasprettum* (EKvG. 93). — b. hidsig, hæftig: *með einfaldri og illvígri atkvæðagreiðslu* (Eimr. XV. 82). **-vild** [-vɪlt] f. Ondskab, fjendtligt Sindelag. **-viljaboð** [-vɪljabo:ð] n. ondskabsfuld, fjendtlig Befaling. **-viljaður** [-vɪljaðoǫ] a. ildesindet; ondskabsfuld. **-viljafullur** [-vɪljafʏd·loǫ] a. ondskabsfuld. **-vilji** [-vɪljɪ] m. fjendtligt Sindelag, Ondskab, Had, Avind. **-viljugur** [-vɪljoqoǫ] a. fjendtlig sindet; ondskabsfuld. 1. **-virki (-is,** pl. ds.) [-vɪǫɟɪ] n. = **illverk.** 2. **-virki (-ja, -jar)** [-vɪǫɟɪ] m. Forbryder. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. Ulykkesvarsel; — Navn paa visse Klipper, hvor man kan høre Lyde kort för et Uvejr kommer paa. **-vænlegur** [-vainlɛ·qoǫ] a. uheldspaaende, ildevarslende. **-vært** [-vaiǫt] an. næppe til at være: *þar var i.,* man kunde vanskelig opholde sig der; *það er i. úti fyrir steypiregni.* **-vættur** [-vaihdoǫ] f. el. (pop.) m. ondskabsfuldt, skadeligt Væsen, ond Aand; — pl. *-ir,* onde Væsener, Troldtöj. **-þefjaður** [-λ-þɛvjaðoǫ] a. ildelugtende, stinkende. **-þýði (-is)** [-þi·ðɪ] n. coll. Pak, Rak; Tyvebande; mislige Mennesker. **-þýðismaður** [-þiðɪsma:ðoǫ] m. misligt Menneske, Person, der hører til Pakket, Tyv el. Rover. **-þyrma** [-þɪrma] vt. med dat. mishandle (NFR. IV. 162). **-þokkaður** [-þohgaðoǫ] a. forhadt, berygtet. **-þolandi** [-þo·landɪ] a. som knap kan taales. **-þungur** [-þuŋgoǫ] a. ubehagelig tung, nederdrægtig tung: *Samvizkunnar sök hefir oft illþung orðið* (Málshb. 288); *svona kvað það* (ɔ: *smjörið) vera svo illþungt í vigtina, að ekki fari af því nema 24 lóð í pundið* (ÞEgPr. 72). **-æri (-is,** pl. ds.) [-l-ai·rɪ] n. Uaar. **-æti** [-ai·dɪ, -ai·tɪ] n. coll. n-t, som vanskelig kan spises.

ilma (a) [ɪl·ma] vi. dufte; — ppr. *ilmandi,* vellugtende.

ilman [ɪl·man] f. = **ilmun.**

ylmast (di) [ɪl·mast] vrefl. rase: *Víst mundi nú ofsinn og fjörið vera farið úr þessum manni, (Hektor) og hann vera af lífi tekinn ... ef faðir minn (Seifur) ekki ylmdist í ógóðum hug* (Il. I. 192).

ilm baukur [ɪl·mböy·goǫ, böy·k-] m. a. Daase med vellugtende Urter, Potpourri. — b. Balsambøsse. **-björk** [-bjöǫk] f. (bot.) klæbrig Birk (betula odorata, L.). **-brensla** [-brɛnsla] f. Røgelsebrænding. **-duft** [-dʏft] n. vellugtende Pulver, Stropulver. **-feiti** [-fɛi·dɪ, -fɛi·tɪ] f. indec. Balsam. **-flaska** [-flasga] f. Flaske med en vellugtende Vædske, Flakon. **-góður** [-goᵘ·ðoǫ] a. vellugtende. **-gresi (-is,** pl. ds.) [-grɛ·sɪ] n. coll. vellugtende Planter. **-gæði** [-ɟai·ðɪ] npl. *(i. vína)* Bouket (Vines) (Jurg. 94). °**-harpeis** [-ʉ-(h)aǫpɛis] m. vellugtende Harpiks, Myrrha (JsJs.).

†**ilming (-ar)** [ɪl·miŋk] f. Lugt.

ilm jurt [ɪl·mjʏǫt] f. vellugtende Plante. **-kenning** [-ɟɛn·iŋk] f. Fornemmelse af Vellugt. **-kerti** [-ɟɛǫdɪ] n. Pastil. **-knappur** [-knahboǫ] m. duftende Knop. **-kvoða** [-kvo·ða] f. Balsam; Ambra. **-kvoðudós** [-kvoðodoᵘ:s] f. Balsambosse. **-ljúfur** [-lju·voǫ] a. sødtduftende. **-ostur** [-osdoǫ] m. Krydderost. **-reykur** [-rɛi·goǫ, -rɛi·k-] m. Virakrøg. **-reyr** [-rɛi·r] m. (bot.) Gulaks (anthoxanthum odoratum, L.). **-ríkur** [-ri·goǫ, -ri·k-] a. duftrig, rig paa Vellugt. **-smurður** [-smʏrðoǫ] a. parfumeret, salvet med vellugtende Salve (JHall. 204). **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) vellugtende Fladaks (cyperus rotundus, L.). **-sætur** [-sai·doǫ, -sai·t-] a. vellugtende; — overf. *(afar-yndislegur)* henrivende sød.

ilmun (-ar) [ɪl·mon] f. 1. Lugt, Lugtesans. — 2. *(ilmur)* Vellugt.

ilmur (-s) [ɪl·moǫ] m. Duft; Vellugt.

Ilmur (-ar) [ɪl·moǫ] f. npr. Navn paa en Asynje el. Valkyrje; i digt. Omskr. for Kvinder: *sörva I.* osv.

ilm vana [ɪl·mva·na] a. indec. ikke duftende, blottet for Vellugt. **-vatn** [-vahtn] n. Parfume. **-vökvi** [-vö·gvɪ, -vö·kvɪ] m. vellugtende Essens.

ylna (a) [ɪl·na] vi. blive varm, opvarmes; — impers.: *mjer ylnar,* jeg bliver varm; — pp.: *ylnaður,* lunet.

ylnæmur [ɪl·nai·moǫ] a. [illegible] overfor Varme: *[illegible] eiga [illegible] ilnæmt* (StÓl. '23, 27).

ilpunktur [ɪl·puvdoǫ, -punt-] m. Fodpunkt, Nadir.

yl samlegur [ɪl·samlɛ·qoǫ] a., **-samur** [-sa·moǫ] a. varm, varmende. **-sending** [-sendiŋk] f. varmt Budskab.

ilska (-u) [ɪl·sga, ɪl·sga] f. 1. Ondskab: *i. mannanna;* (Ordspr.) *gleymdri ilsku enginn raski* (GJ.), glemt Ondskab bör ingen vække, jfr.

man skal ikke rive op i gamle Saar. — **2.** Raseri, Vrede: *það er i. í klárnum,* Hesten er tilböjelig til at give ondt af sig, is. over for andre Heste i Stalden; *skárri er það nú ilskan í þjer,* hvor du dog er arrig!

ilskast (a) [il·sgast, ɪl·sgast] vrefl. blive vred, fare op.

ilskinn [il·sɡɪn, ɪl·-] a. ondskabsfuld: *hríðarbylurinn . . . öskugrár, illskinn og harðfylginn sér* (Eimr. X. 111).

ilskór [ɪl·sgoᵘ·r] m. Remsko, Sandal.

ilsku bein [il·sgøbɛi:n, ɪl·sgø-] n. (Skældsord) ondskabsfuld Slyngel: *Hvern skollann varðar þig um það, Finnur illskubein?* (JThMk. 347). **-flár** [-flau:r] a. fuld af nedrig Falskhed. **-flokkur** [-flohgøǫ] m. forbrydersk Skare. **-fullur** [-fʏd·løǫ] a. slet, ondskabsfuld, forbrydersk. **-kvikindi** [-kvɪ:ɡɪndɪ, -kvɪ:ʂ-] n. ond, fordærvelig Skabning. **-liður** [-lɪ:ðøǫ] m. = **heljarliður.** **-maður** [-ma:ðøǫ] m. slet, grusomt Menneske. **-megn** [-mɛɡ·ṇ] n. fordærvelig Magt. **-nafn** [-nab·ṇ] n. ondt Navn. **-par** [-pa:r] n. Slyngelstreg, Skurkestreg. **-samlegur** [-sam·lɛqøǫ] a. ondskabsfuld. **-tól** [-toᵘ:l̥] n. **1.** *(fauti)* hidsig, opfarende Person. — **2.** *(þorpari)* Slyngel (JÞorl. I. 99). **†-töfur** [-tö:vøǫ] npl. djævelske Trolddomsmidler. **-veður** [-vɛ:ðøǫ] n. daarligt Vejr. **-verk** [-vɛǫ·k] n. ond Gærning.

ilskæði [ɪl·sɡai·ðɪ] n. Stykke Skind, som Tøfler laves af: *rista . . . nautshúð og sníða sér i. á fæturnar* (sic) (Od. 287).

*****ylsköpuður (-skapaðar)** [ɪl·sgö·bøðøǫ, -sgö·p-, -sga·baðaǫ, -sga·p-] m. Varmeskaber (ɔ: Solen) (JHall. 207).

ilsporna [ɪl·sbo(r)dna] vt. træde (paa) med Foden.

ylsæll [ɪl·saidʎ] a. rig paa Varme.

ilta (-u) [iʎ·da] f. Upasselighed, Daarlighed, is. i Sms.: *hálsilta* (Sl.).

ylti [ɪʎ·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **velta.**

ýlukjói [i:løʂoᵘ:ɪ] m. Person med en spinkel, spæd Stemme.

ílumpinn [i:lʏɱbɪn, -lʏmp-] a. temmelig daarlig (lumpen): *ílumpið er dansæðið* (ÞÞór. 252).

ylur (-jar el. **-s)** [ɪ:løǫ] m. **1.** mild, behagelig Varme, Lunhed: *þegar í beinum y. er* (SBr.); *sólar y.,* Solvarme; *mikill blessaður y. er hjer inni,* hvor der er herlig lunt herinde. — **2.** varm, venlig Følelse: *kærleiks y.; — hafa góðan yl til e-s,* nære venlige Følelser overfor (til) en.

ýlur [i:løǫ] fpl. Skraal.

ýlustrá [i:løsdrau:] n. (jfr. *kvíðastrá*) hylende Græsstraa; spec. Straa, som lægges mellem Haandkanter og blæses i for at frembringe en skingrende Lyd (ÓDavSk. 273).

ylvarmur [ɪl·varmøǫ] a. = **ylsamur.**

il vegur [ɪl·vɛ·qøǫ] m. **1.** *(spor)* Spor. — **2.** *(á sokk)* Strömpesaal. **-þykkur** [-þɪhgøǫ] a. tyksaalet.

yl volgur [ɪl·volgøǫ] a. behagelig lunken. **-þokki** [-þohɡɪ] m. Velvilje: *Snemmtekinn y. við ætt og nafn Bjarna* (SvPBjP., Fort.).

*****ilþorn** [ɪl·þo(r)dṇ] m. Klo (paa Rovdyr og Rovfugle).

í lægur [i:lai·qøǫ] a. tilböjelig til at sidde fast, blive hængende (i Dynd o. l.) (om Heste). **-lögudrjúgur** [-löqødrju:(q)øǫ] a. (Af.), **-lögugóður** [-löqogoᵘ:ðøǫ] a. som kan rumme meget (om Kar) (Sch.). **-löngun** [-löyŋgøn] f. **a.** *(fíkn)* Begærlighed, Attraa: *f. í e-ð,* Lyst efter n-t. — **b.** *(óstjórnleg ílöngun í e-ð)* Lystenhed (spec. om svangre Kvinders Appetit el. Lyst til n-t): *Þegar þessi ílaungun var stilt* (JÁÞj. II. 113).

†im, ím [ɪ:m, i:m] n. Smuds, Urenlighed, Støv.

1. **íma (-u, -ur)** [i:ma] f. **1.** *(dimmviðri)* mørk Luft, overtrukken Himmel (Þing.). — ***2.** *(bardagi)* Kamp. — ***3.** *(skessa)* Jættekvinde.

2. **ima, íma (a)** [ɪ:ma, i:ma] vi. bedækkes med et tyndt Dække af n-t: *upp frá því ímaði sjaldan á polli* (saas sjældent selv det tyndeste Islag paa Vandpytterne) (EErl. 7); *það ímir ekki á svartan sauð,* der ses ikke Spor af Rimfrost, selv paa et sort Faar: *vær segjum það ekki ými á svartan sauð, þá ekki sést hrímfall á sauðarlagði* (HallgrPjet. i Andv. XXXVIII, 58).

3. **íma (di)** [i:ma] vt.: *í. e-ð með sjer,* være tvivlraadig angaaende n-t.

Imba (-u, -ur) [ɪm·ba] f. npr. Dim. af **Ingibjörg.**

° **imbru dagadómur** [ɪm·brøda·qadoᵘ:møǫ] m. Tamperret (JsJs.). **-dagar** [-da:qaǫ] mpl. Tamperdage (quatuor tempora). **-dagavika** [-da·qavɪ:ga, -vɪ:ka] f. **-vika** [-vɪ:ga, -vɪ:ka] f. Tamperuge.

*****ími (-a, -ar)** [i:mɪ] m. *(ímur)* Jætte.

ímigustur [i:mɪɡʏs·døǫ] m. = **ímugustur.**

†í miðiltíð [i·mɪ:ðɪltɪ·ð] adv. (Vf., AM. 226a, 8vo), ?**-millitíð** [-ˈmɪd·lɪtɪ·ð] adv. imidlertid, imens. **-mynd** [i:mɪnt] f. **1.** Billede: *hann er lifandi í. föður síns,* han er sin Faders udtrykte Billede. — **2.** Symbol, Sindbillede: *þótt öll skynfæri vor séu eins og lituð gler, þá getur hann* (ɔ: *skynheimurinn) samt sem áður verið allgott eða jafnvel alveg áreiðanlegt tákn eða í. tilverunnar, eins og hún er í sjálfri sér* (ÁBjRök. § 94). — **3.** Repræsentant: *auk þess í. konungs* (Repræsentant for Kongen) *engin við stödd um alþingistímann* (JSig. i Eimr. XVII. 191). **-mynda** [-mɪnda] vt. **1.** indbilde, forestille: *í. sjer e-ð; — jeg í. mjer, (að) hann komi á morgun,* jeg antager, han kommer i Morgen. — **2.** refl. med dat.: *ímyndast (e-m),* dannes i, faa Skikkelse i: *þangat til at Christr ímyndazt yðr* (OGNT. Gal. 4. 19.). **-myndarafl** [-mɪndarab·ʎ] n. = **ímyndunarafl.** ° **-myndfullur** [-mɪntfʏd·løǫ] a. fantastisk. **-myndun (-ar, -anir)** [-mɪndøn, -anɪǫ] f. Indbildning; *(skoðun)* Forestilling, Mening; *(hugsmíð)* Fantasi. **-myndunarafl** [-mɪndønarab·ʎ] n. Indbildningskraft, Tankeflugt, Fantasi. **-myndunarfjör** [-mɪndønaǫfjö:r] n. levende Indbildningskraft. **-myndunarveiki** -mɪndønarvɛi:ɡɪ, -vɛi:ʂɪ] f. indbildt Sygdom, Hypokondri. **-veikur** [-vɛi:gøǫ, -vɛi:k-] a. indbildt syg, hypokondrisk.

Ýmir (-is) [i:mɪǫ] m. **1.** npr. Navn paa Urjætten i den nordiske Mytologi; **Ýmis blóð, dreyri,* Hav. — **2.** Mand med en stærk Stemme (BH.).

ýmis (pl. m. **ýmsir,** f. **ýmsar,** n. **ým(i)s,** gen. pl. **ýmissa** og **ýmsra)** [i:mɪs, im·sɪǫ, im·s] adj. **1.** snart den ene, snart den anden: *voru ýmsir undir,* de var skiftevis under hinanden; *veitti ýmsum betur,* snart den ene, snart den andan havde Overtaget; (Ordspr.) *ýmsir eiga högg í annars garð(i)* (GJ.) (om Folk, der vekselvis fornærmer hinanden), jfr. have n-t udestaaende med hinanden; *ýmsir eru kónginum kærir* (GJ.), Kongegunst er ustadig (veksler mellem snart den ene, snart den anden). — **2.** forskellig, forskelligartet: *á ýmsan hátt, með ýmsum hætti,* paa forskellig(e) Maade(r), paa forskellig Vis. — **3.** pl. *ýmsir, ýmsar, ýmis,* forskellige, adskillige: *jeg talaði við ýmsa* (forskellige) *menn um málið; — hann hefur verið í ýmsum löndum,* han har været i forskellige Lande. — **4.** n. *ýmist* som adv. skiftevis; *ý. — eða,* snart — snart: *hann ý. hjó eða lagði; — ýmist var hann á þessum stað eða hinum; — það er nú ý.,* det er nu op og ned med det.

ýmis gjarn [i:mɪsɡar·dṿ, -ɡad·ṿ] a. ustadig, vægelsindet, som hælder snart til den ene, snart til den anden Side; upaalidelig: *og hræðst ekki hinn óðláta Ares . . . þenna ýmisgjarna guð* (Il. I. 134). **-konar** [-ko·naǫ] adv. og a. indec. forskellig, af forskellig Art. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. forskellig, forskelligartet: *ý. varningur; —* n. *ýmislegt,* forskelligt, forskellige Ting, adskilligt; — adv. *-lega,* paa forskellig Maade. **-leiki, -leikur** [-lɛi·ɡɪ, -lɛi·ʂɪ, -lɛi·gøǫ, -lɛi·k-] m. **1.** *(mismunur)* Forskellighed, Forskel. — **2.** *(margbreytni, fjölbreytni)* Afveksling, Mangfoldighed (LFR. XII. 63). — **3.** *(hverflyndi)* Vægelsindethed. **-leitur** [-lɛi:døǫ, -lɛi:t-] a. forskellig (JHall. 34).

ýmist [i:mɪst] adv. se **ýmis.**

ymja (ym; umdi; ymdi; umið) [ɪm·ja, ɪ:m; ʏm·dɪ; ɪm·dɪ; ʏ:mɪð] vi. **1.** *(hljóma, gjalla)* klinge: *En — Áslaugar við andardrátt | þó umdu strengirnir* (GTh. '95, 60); *(taka undir, bergmála)* genlyde. — **2.** *(þjóta, niða)* suse, bruse: *Y. heljar dökkir flaumar* (GTh. '95, 237). — **†3.** *(stynja, emja)* jamre sig, stönne. — **5.** *(umla)* mumle, grynte: *það umdi í honum, en hann vaknaði ekki.*

†ymjan (-ar) [ɪm·jan] f. Jamren, Klynken.

ymjandi (-a) [ɪm·jandɪ] m. Larm, Stöj: *með ymjanda og gauragangi* (Eimr. II. 27).

ymlaus [ɪm·löys] a. uden Klang (LFR. III. 47).

ímleitur, ímleitur [ɪm·lɛi·døǫ, -lɛi·t-, im·-] a. mørk af Udseende.

†ymna bók [ɪm·naboᵘ:k] f. Bog, som indeholder Hymner. **†-brot** [-bro:t] n. Brudstykke af en Hymne.

†ymni, †ýmni (-a, -ar) [ɪm·nɪ, im·nɪ] m. Hymne.

ímóalóttur [i:moᵘ·aloᵘhdøǫ] a. brunlig.

ímóttur, ímóttur [ɪ:moᵘhdøǫ, i:m-] a. (Hf., Af.) = **krímóttur.**

impa (a) [ɪɱ·ba, ɪm·pa] vt. (jfr. *ympra*) tilbagekalde i Erindringen, minde om: *i. e-ð upp fyrir manni,* genkalde noget i ens Erindring.

ympra [ɪɱ·bra, ɪm·pra] v. **1.** vi. *y. á e-u,* begynde saa smaat at omtale n-t, berøre n-t, antyde, sigte til n-t: *Hann hafði nú ekki fleira við hendina að y. á* (JTrL. 18); *Hún ympraði ekki einu sinni á því með einu orði* (Eimr. VII. 83); *y. á e-u við e-n,* bringe n-t paa Bane overfor en; *y. á orði,* begynde at udtale et Ord og standse för end det er helt udtalt. — **2.** impers. *ymprar á e-u,* n-t skyder op, n-t vækker Mistanke. — **3.** vt. *(örva e-ð)* vække n-t til Live, opfriske n-t: *y. e-ð upp,* opfriske, oprippe n-t; (Ordspr.) *gamlir skaðar græddir ymprast oft upp* (GJ.), gammelt lægt Saar rippes ofte op.

ympur (-urs) [ɪɱ·bøǫ, ɪm·p-] n. = **ymtur.**

ymta (i) [ɪɱ·da, ɪm·ta] vi. ymte (ASkaft.) (ellers siges nu sædvanlig *æmta,* s. d. O.); *y. á e-u, um e-ð,* ymte om n-t; *ymta hvorki nje skimta = æmta hvorki nje skræmta,* ikke lade en Lyd høre fra sig.

ymtur (-s) [ɪɱ·døǫ, ɪm·t-] m. Ymten, løst Rygte, Forlyden med n-t (BH.).

ímugustur [i:møɡʏs·døǫ] m. Uvilje, Modvilje, Antipati, Afsky: *hafa ímugust á e-m,* nære Mistanke (el. Uvilje) mod en, ikke kunne lide el. fordrage en.

ímun (-ar) [i:møn] f. Kamp. *****-fólk** [-foᵘʎ·k, -foᵘl·k] n. krigersk Folk: *hið gamla í.* (MJ. V. 110). *****-kvæði** [-ŋ-kvai:ðɪ] n. herligt Digt (MJ. II. 86). *****-leikur** [-n-lɛi:gøǫ, -lɛi:k-] m. Krig, Kamp: *Lítur öldin unga til ímunleiks með glotti* (MJ. II. 112). *****-lundur** [-lʏn·døǫ] m. Mand. *****-þjóð** [-þjoᵘ:ð] f. krigersk Folk.

ymur (-s) [ɪ:møǫ] m. **1. a.** *(dynur, dimt hljóð)* dump Lyd; *(hljómur)* Klang: *y. hörpu.* — **b.** Brusen: *y. öldunnar.* — **2.** *(hávaði, skarkali)* Larm. — **3.** *(stunur)* Stönnen.

*****ímur (-s, -ar)** [i:møǫ] m. **1.** *(úlfur)* Ulv. — **2.** *(jötunn)* Jætte.

Ína (-u, -ur) [i:na] f. npr. Dim. af flere Kvindenavne endende paa *-ína* (f. Eks. *Jónína).*

1. **yndi (-is)** [ɪn·dɪ] n. **1. a.** Glæde, Lyksalighed: *lifa í y.; — það er y.* (en Fornöjelse) *að sjá og heyra Tannhäuser; — festa y. á e-m stað (e-s staðar),* føle sig tilfreds et Steds; *hafa y. af e-u,* finde sin Glæde i n-t. — **b.** i Tiltale, is. til Börn: *yndið mitt,* min Skat. — **2.** eufem. om könslig Tilfredsstillelse: *njóta yndis með e-m,* have Samleje med en: *En er kvöld var komið, sagði Alvör, að eg skyldi hvíla hjá Kára, en eg kvað þess einga von, miklu elskaði eg Már heitara en svo, að eg mætti yndis njóta með öðrum manni* (JÁÞj. I. 61). — **3.** *(yndisleiki)* Yndighed.

2. **yndi** [ɪn·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **una** og **vinda.**

Indía far [ɪn·dijafa:r] n. Skib, som gaar paa Indien. **-fari (-a, -ar)** [-fa:rɪ] m. Indiefarer, Østindiefarer. **†-land** [-lan·t] n. = **Indland.**

Indíáni (-a, -ar) [ɪn·diau·nɪ] m. *(rauðskinni)* Indianer.

†yndilegur [ɪn·dɪlɛ·qøǫ] a. = **yndislegur.**

Indir [ɪn·dɪǫ] mpl. Indiere.

*****yndis arður** [ɪn·dɪsar·ðøǫ] m. Glæde og Fordel (JHall. 198). **-blíður** [-bli:ðøǫ] a. yndig og elskværdig. **-blóm** [-bloᵘ:m] n. Blomst, som glæder en, Yndlingsblomst; — overf.: *mun eg, sem ól þig, ekki gráta þig framar, yndisblómið mitt, á líkbörunum* (Il. II. 246). **-bót** [-boᵘ:t] f.

hvad der øger ens Glæde el. Lykke: *gera e-m e-ð til* [illegible]. **-fagur** [-fa:qoϱ] a. henrivende skøn. **-fegurð** [-fɛ:qorð] f. henrivende Skønhed. ᵛ**-festur** [-fɛs·doϱ] a. trolovet: *að enginn* [illegible] *menja bil* (ÓDavVik. 102). **-fríður** [-fri:ðöϱ] a. = **yndisfagur. -fullur** [-fʏd·loϱ] a. yndefuld, yndig. **-hót** [-(h)o:t] npl. Kær(ligheds)tegn, Glædestegn. **-laus** [-löy·s] a. glædeløs. **-legur** [-lɛ:qoϱ] a. yndig, dejlig, sød: *y. söngur;* [illegible] *er hún ekki yndisleg í nýja kjólnum?* — (*ánægjulegur*) fornöjelig: *það var yndislegt að heyra.* [illegible] adv. *-lega.* **-leiki, -leikur** [-lɛi·ɟɪ, -lɛi·ɟɪ, -lɛi·goϱ, -lɛi·k-] m. Ynde. **-mær** [-mai:r] f. ynd[illegible]; Mø, (*i Paradis*) Huri (JsJs.). **-ríkur** [-ri:qoϱ, -ri:koϱ] a. glæderig, yndefuldrig. **-spor** [-ɪ-sbo:r] n. yndig, behagelig Gang; — som en Benævnelse paa *tölt* (s. d. O.): *Séra J. . . . kallaði töltið „yndisspor"* (Lögr. '15, 87). **-vana** [-s-va:na] a. indec. glædeløs. **-vera** [-vɛ:ra] f. yndigt Væsen. **-þokki** [-þoh·ɟɪ] m. Ynde.

Indland [ɪn·dlant] n. npr. Indien.

indogermanskur [ɪn·doɟɛr·mansgoϱ] a. indogermansk.

Indriði (-a, -ar) [ɪn·drɪ·ðɪ] m. npr. no. Endrid.

Ind verji (-a, -ar) [ɪn·dvɛrjɪ] m. Indier. **-verskur** [-vɛϱsgoϱ] a. indisk.

indæll [ɪn·daidʎ] a. [illegible] **inndæll.**

i neysla [illegible] f. delvis Brug el. Benyttelse af en Gaard el. dens Herligheder. [illegible] **-netja** [illegible] vt. indvikle (i Garn), fange [illegible]

-ing (-ar, -ar) [iŋk] f. kun som Afl.end. f. Eks. i *kerling, drotning.*

Inga (-u, -ur) [illegible] f. npr. [illegible] ogs. selvstændigt Kvindenavn.

Ingi (-a, -ar) [illegible] m. npr. [illegible] *mundur, Ingvar* osv.; ogs. som selvstændigt Mandsnavn: Inge.

Ingi björg [illegible] f. npr. Ingeborg. **-gerður** [illegible] f. npr. Inger. **-leif (-ar, -ar)** [-lɛi:v] f. npr. Ingelev. **-mar (-s, -ar)** [-ma·r] m. npr. Ingmar. **-mundur (-ar, -s; -ar)** [-mʏn·doϱ] m. npr. Ingemund.

ynging (-ar) [iŋ·ɟiŋk] f. Foryngelse.

yngingarepli [iŋ·ɟiŋgarɛhblɪ] n. Foryngelsesæble.

Ingiríður (-ar, -ir) [illegible] f. npr. Ingrid.

yngis fólk [iŋ·ɟɪsfoᵘʎ·k, -foᵘl·k] n. Ungdom, unge Folk (Mennesker). °**-karl** [-kar·dʎ, -kad·ʎ] m. Pebersvend. **-kona** [-ko:na] f. ung Kvinde. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. ung Mand, Ungkarl, Ungersvend. **-mey** [-mɛi:] f., **-mær** [-mai:r] f. Ungmø, ung Pige, Jomfru, Frøken. **-piltur** [-pɪʎ·doϱ] m. = **yngissveinn. -stúlka** [-ɪ-sdulʎ·ga, -sdul·ka] f. ung Pige, Pige. **-sveinn** [-svɛid·n] m. Yngling, Ungersvend.

yngja (di) [illegible] vt. forynge. [illegible] — refl. *yngjast; y. upp,* blive ung igen.

Ingjaldur (-s, -ar) [iŋ·ɟaldoϱ] m. **1.** npr. Ingild. — **2.** en Blanding af Grød og Flautir (Vf.).

†**ynglingur (-s, -ar)** [illegible] m. **1.** [illegible] — **2.** pl. *Ynglingar,* npr. Ynglingerne, den upsalske Kongeslægt; — deraf overf. Fyrste, [illegible] *ynglings* [illegible] (MJ. IV. 1...).

Ingólfur (-s, -ar) [iŋ·goᵘlvoϱ] m. npr. Ingolv.

yngri, yngstur [iŋ·grɪ, iŋ·sdoϱ] comp. og superl. af **ungur.**

Ingunn (-ar, -ir) [iŋ·gʏn] f. npr. Ingun.

-ingur (-s, -ar) [-iŋgoϱ, -iŋs] kun som Afl.end. f. Eks. i *barningur, klofningur, hrakningur* osv.; meget alm. i Ord, dannede af Stednavne, for at betegne Indbyggeren; foran Endelsen kan der være höjst to Stavelser: *Önfirðingur,* Mand fra *Önundarfjörður; Reykdælingar, Rangæingar* osv.

Ingvar (-s, -ar) [iŋ·gvaϱ] m. npr. Ingvar, Ingvor.

Ingveldur (-ar, -ir) [iŋ·gvɛldoϱ] f. npr.

Ingvi (-a, -ar) [iŋ·gvɪ] m. npr. Inge: *°Yngvi,* Ynglingekonge (= *Freyr);* deraf i Alm. Fyrste, Konge; Søkonge.

i nyti [i:nɪ·dɪ, -nɪ·tɪ] a. delagtig. **-nytja (a)** [-nɪ·dja, -nɪ·tja] vt. benytte, drage Nytte af. **-nytjar** [-nɪ·djaϱ, -nɪ·tjaϱ] fpl. Nytte af n-t: *lítilfjörlegur landbúnaður,* [illegible] Deltagelse i, Benyttelse, Herlighed (paa en Gaard): *allar jarðir á eyunni hafa jafnan rétt til* [illegible] (JAÞ. II. 45).

-ynja (-u, -ur) [ɪnja] f. kun som Afl.end. betegnende Hunnen af forskellige Dyr: *apynja, vargynja.*

1. inn (in, ið) [ɪn, ɪn, ɪð] art. = **1. hinn.**

2. inn (comp. **innar,** superl. **inst** og †**innarst**) [ɪn, ɪn·nar, ɪn·sɟt, ɪn·st] adv. ind. **I. a.** i Alm.: *láta e-ð i.* — **b.** om et Hus: *viltu ekki koma i.?,* vil du ikke træde ind (ↄ: i Huset)?; *út og i.,* ud og ind; *taka i. (þvott),* tage Töj ind; *láta i. skepnur,* bringe Kreaturer i Hus. — **c.** ind til Landet: *koma i.,* komme ind (om större Fiskerifartöjer), jfr. *koma að)* — **d.** ind efter (om Retningen fra Kysten; mods. *innan).* — **II.** med præp.: *i. á,* ind paa, ind i: *fara i. á fjörur,* gaa ind paa Fjæren; *i. að e-u,* ind til n-t; *i. af,* inden for: *i. af eldhúsinu er búr;* — som adv. se *innaf;* — *i. eftir,* ind ad, ind igennem, hen ad: *fara i. eftir firði,* staa Fjorden ind; *ganga i. eftir hlöðunni,* [illegible] gaa ind i Huset; *i. fyrir,* inden for, ind for: *komdu i. fyrir búðarborðið,* kom inden for Disken; *i. yfir,* ind over: *hann fór i. yfir fjall;* — *boltinn fór i. yfir garðinn;* — *i. um dyrnar,* ind ad Dören; *i. undir,* ind under: *vatnið rann i. undir borðið;* — *i. undir laugar,* ud i Nærheden af de varme Kilder; jfr. *innundir.* — **III.** comp. *innar,* længere inde: *innar frá honum sat Jón,* inden for ham sad J. (regnet fra Dören). — **IV.** superl. *inst,* inderst, længst inde.

°**1. inna (-u, -ur)** [ɪn:a] f. Hustru: *Hrúgnis i.,* Jorden (jfr. MJ. II. 125).

2. inna (ti) [ɪn:a, ɪv·dɪ, ɪn·tɪ] vt. og vi. **I. 1.** udføre: *i. af hendi,* yde: *i. verk af hendi,* udføre et Arbejde. — **2.** betale: *i. fé af hendi,* erlægge Penge: *eiga e-m gott upp að i.,* være en en Tak skyldig. — **II. 1. a.** udtrykke, sige, fortælle: *i. vandræði sín,* fortælle om sine Vanskeligheder. — **b.** med præp. *i. í e-ð, til e-s,* antyde n-t, hentyde til n-t: *þú hefðir fengið það, ef þú aðeins hefðir int í þann veg* (TSæm. 244). — **2.** (*spyrja*) spörge, udspörge: *i. e-n að* el. *eftir e-u,* spörge en om n-t, slaa paa n-t overfor en. — **II¹.** refl., recipr. *innast: i. við,* snakke med hinanden.

innaf [ɪn:a·v] adv. længere inde (i Dalen): *þegar hann er hafstæður, þá rignir hann i.* (Breiðd.). **-brot** [ɪn:a(v)bro:t] n. Indlæg (paa Klæder).

innan [ɪn:an] adv. og præp.

A. adv. og præp. med gen. **I.** adv. **1. a.** indenfra, fra det indre (= *innan að): utan kom stormurinn og kuldinn, i. hlýindin;* (om Vinden) *hann er á i.,* Vinden kommer fra Indlandet; *koma i. úr laugum,* komme ind (til Byen) fra de varme Kilder (Rvk.). — **b.** udefter (om Retningen fra Kysten til Havet): *þeir reru innan út í fjarðarmynnið;* — *i. af, i. frá, i. úr* osv. — **2.** indvendig fra: *læsa hurðinni (stofunni) i.,* lukke, laase Dören (Stuen) indvendig fra. — **II.** inden, indenfor, paa den indvendige Side: *hreinn bæði utan og i.,* ren baade udvendig og indvendig; — is. med præp. med el. uden Forestilling om Bevægelse: **1.** med præp. bagefter: *i. á e-u,* paa den indvendige Side af n-t; *i. að,* inde fra, indvendig fra; *i. fyrir* = *fyrir i.;* — *i. í,* inden i, inde i, ind i: *i. í berinu er kjarni,* inden i Bærret er en Kærne; *i. í brjefi,* (inden) i et Stykke Papir; *vafið i. í* (viklet ind i) *brjef, sjal* osv.; *fara i. í e-ð,* trænge ind i n-t; *fara i. í fisk, kind osfr.,* tage Indvoldene ud af en slagtet Fisk, Faar osv.; *i. um,* iblandt, imellem: *leita i. um allan hópinn;* — *það eru einstaka góðar kartöflur i. um* (iblandt), *þó flestar* [illegible] indvendig, i Maven: *ég hef skruðninga i. um mig,* jfr. *innanum;* — *i. undir,* inde under: *vera í peysu i. undir (jakkanum)* (under Tröjen); *i. úr e-u,* [1]) fra det indre af n-t: *hún kom i. úr húsinu;* [2]) det indvendige af n-t: *þeir rifu i. úr húsinu* (Husets Indretning); jfr. *innanúr;* — *i. við,* inden ved, paa den indvendige Side af n-t: [illegible] *i. við tvítugt,* ikke tyve Aar gammel. — **2.** bagefter præp.: *að i.,* indvendig: *askjan var fóðruð að innan með rauðu silki;* — *hurðin er læst að i.* (indvendig, indvendig fra); *fyrir i.,* indenfor: [1]) inden Döre el. i en Indhegning: *hafðu* [illegible] [2]) længere oppe i Landet: *þar er engin bær fyrir i.;* — *fyrir i. (Elliða-)ár,* paa den anden Side af (Ellide-)aaerne; *fyrir i.* (underf. *stokk),* i Spidsen for Husholdningen: *hún er fyrir i.;* — *fyrir i. tvítugt,* under de Tyve, under Tyverne.

B. med gen. **1.** inden: *i. skamms,* om lidt; *i. mánaðar,* inden een Maaned; [illegible] inden faa Aar er gaaet. — **2.** indenfor: *i. ákveðinna takmarka.* — **3.** i en Mængde adverbielle Udtryk, hvor sidste Led er gen.: *innanborðs* osv., se disse.

innan átt [ɪn:anauht] f. Fralandsvind. **-bygging** [-bɪɟ:iŋk] f. de indre Dele af en Bygning. **-borðs** [-bor·þs, -boϱ·s] adv. om Bord, inden Borde. **-borgar** [-bor·gaϱ] adv. indenbys. **-borgarmaður** [-borgarma:ð-oϱ] m. Indenbysmand. **-brensla** [-brɛn·sla] f. Udbrænding. **-brjósts** [-brjoᵘs·] adv. indvendig, i Hjærtet: *hvernig e-m er i.,* hvorledes ens indre Menneske er beskaffent, hvordan en er til Mode. **-búðar** [-bu:ðaϱ] adv.: *vera i.,* være Kommis. **-búðarmaður** [-bu·ðarma:ðoϱ] m. Svend, Kommis, Mand, som besörger Ekspedition (og undertiden til Dels Bogføring) i en Købmandshandel, mods. *utanbúðarmaður, pakkhúsmaður.* **-búðarstörf** [-bu·ðaϱsdör·v] npl. Ekspedition og Bogføring osv. i en Købmandshandel; i Mods. til *utanbúðarstörf, pakkhússtörf.*

innanbæjar [ɪn:anbai:jaϱ] adv. (*innanhúss)* inde i Huset; (*innanborgar)* indenbys. **-maður** [-bai·jarma:ðoϱ] m. indenbys Person. **-ráð** [-a-rau:ð] npl. Herredömme inden for Husets Vægge. **-sími** [-ϱ-si:mɪ] m. indenbys Telefon- og Telegrafanlæg. **-störf** [-sdör·v] npl., **-verk** [-r-vɛϱ·k] npl. Husgærning.

innan dyra [ɪn:andɪ:ra] adv. indendörs. **-feitur** [-fɛi:doϱ, -fɛi:toϱ] a. indvendig fed. **-fjarðar** [-fjar·ðaϱ] adv. indenfor Fjorden (Fjorddistriktet). **-garða** [-ŋ-gar·ða] adv., **-garðs** [-gar·þs, -gaϱ·s] adv. inden for Gærdet. **-gátta** [-gauhda] adv. = **innanhúss. -gengt** [-ɟɛiᵘ·t, -ɟɛiŋ·t] an. med en bedækket Gang imellem; som har en Dör imellem: *það var i. úr hlöðunni í fjósið,* man kunde fra Laden gaa lige ind i Kostalden. **-hafnar** [-v-(h)ab·naϱ] a. og adv. til indvendig Brug, indvendig (om Klæder): *svona i. mittisband!* (And. I. 126). **-hafnarfat** [-(h)abnaϱ-fa:t] n. Underklædning. **-hafnarklútur** [-(h)abnaϱklu:døϱ, -kl:ut-] m. Törklæde, som bæres inde under Tröjen. **-handar** [-(h)an·daϱ] adv. **1.** (*við höndina)* som er ved Haanden. — **2.** (*auðveldur)* let at udføre: *honum er það i.,* det er ham en let Sag: *Honum var sem sé innan handar að fá vissu um það atriði* (Alþ. '11, B. 368). — **3.** *vera e-m i.,* være en behjælpelig, være hjælpsom mod en: *Gamla bankastjórnin var henni* (ↄ: *nefndinni) einmitt i. . . . og starfsmenn bankans hjálpuðu henni í hvívetna* (Alþ. '11, B. 367). **-hirðar** [-(h)ɪr·ðaϱ] adv. indenfor Hoffet. **-hjeraðs** [-n-ɧɛ:raðs] adv. i Herredet, paa Egnen. **-hjeraðsmaður** [-ɧɛ·raðsma:ðøϱ] m. Mand fra Egnen. **-hljóð** [-hʎɪoᵘ:ð] n. Lyd af Søens Larm fra Bugter og Fjorde, der skærer sig ind i Landet (Vf., Sch.). **-hrepps** [-hϱɛf·s, -hϱɛhps] adv. indenfor Sognet. **-hreppsmaður** [-hϱɛf·sma:ðøϱ, -hϱɛhps-] m. Person, der bor indensogns. **-húss** [-v-(h)us·] adv. inden Döre, indenvægs. **-hússstörf** [-(h)usdör·v] npl., **-hússþjónusta** [-(h)usþjoᵘ:nosda] f. Forretninger og Arbejder inde i Huset. **-hverfismaður** [-ŋ-χwɛrvɪsma:ðøϱ, -kvɛrvɪs-] m. Person, boende indenfor et Kvarter: *bæði innanhverfismenn og sjómenn úr öðrum sveitum* (BrJPf. 36). **-í** [-n-i:] adv. indlagt: *i. 100 krónur.* **-kirkju** [-ŋ-ɟɪϱ·ɟø] adv. indenfor Kirken. **-klæða** [-klai:ða] adv. inden for Klæderne. **-köst** [-kös·t] npl. Vind(pust) fra det indre af Landet: *Hér* (ↄ: *Jón Thorchillius) talar enntremur um vinda á Íslandi og nofn þeirra, talar um hafgolu, fjallakul, morgungolu, jöklagolu, dalakul, i.* (ÞTh.

Lfr. II. 308). **-lands** [-n-lan·s] adv. indenlands. **-landsmaður** [-lans-ma:ðøϙ] m. indfødt. **-landsófriður** [-lansoᵘ:frɪðøϙ] m. Borgerkrig. **-lands-siglingar** [-lansɪg·liŋgaϙ] fpl. indenlandsk Fart. **-magur** [-ma:qøϙ] a. indvendig mager. **-mál** [-mau:l] n.: *að innanmáli*, indvendig maalt. **-máls** [-maul·s] adv. (m. H. t. det indvendige Maal, ɔ:) indeni, indvendig maalt: *húsið er 12 álnir i. á hvern veg*. **-matur** [-ma:døϙ, -ma:t-] m. Indmad. **-mein** [-mɛi:n] n., **-meinsemd** [mɛin·sɛmt] f., indvortes Sygdom. **-orðs** [-or·þs] adv. (gramm.) i Indlyd: *þegar lint g, i., í enda atkvæðis* (Fj. II. (1.) 19). **-rifja** [-rɪv·ja] adv. (egl. inden for Ribbenene) indvortes, til Sinds.

innanríkis [ɪn:anri:ɡ̊ɪs, -ri:ɡ̊ɪs] adv. indenrigs, i Riget, inden for Rigets Grænser. **-mál(efni)** [-mau:l(ɛbnɪ)] npl. Indenrigsanliggender. **-ráðaneyti** [-rau:ðanɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Indenrigsministerium. **-ráðgjafi, -ráðherra** [-rauð·ɡ̊avɪ, -rau:þ(h)ɛra] m. Indenrigsminister.

innan sjúkur [ɪn:ansju:gøϙ, -sju:køϙ] a. som lider af en indvortes Sygdom. **-skurður** [-sgʏr·ðøϙ] m. indvendige skærende Smærter: *Sultturinn sagði til sín, ekki með innanskurði* (GFrÁtt. 58). **-skömm** [-sgöm·] f. Diarré: *(kýrin drapst) úr i.* (ÞEgPr. 32). **-sleikja** [-slɛi:ɡ̊a, -slɛi:ɡ̊a] f. det, der klæber til de indvendige Sider af Madkar, Gryder, Flødetrug el. lign.; den sidste Rest: (Ordspr.) *drjúg er innansleikja(n)*, dröj er den sidste Rest. **-sóknar** [-soᵘhgnaϙ] adv. indensogns, indenfor Sognet. **-sóknarmaður** [-soᵘhgnarma:ðøϙ] m. Sognemand; — pl. *-menn*, Sognefolk. **-stokks** [-sdoχ·s] adv. inden Döre; — spec. om bevægelige Genstande i et Hus: *eiga mikið (lítið, ekkert) i.*, have mange (faa, ingen) Møbler. **-stokksmunir** [-sdoχsmʏ:nɪϙ] mpl. Møbler; Bohave. **-stæður** [-sdai:ðøϙ] a.: *i. vindur*, kommende inde fra; Fralandsvind. **-sveitar** [-svɛi:daϙ, -svɛi:taϙ] adv. indenfor Sognet, indensogns. **-sveitarfje** [-svɛi·daϙfjɛ:, -svɛi·taϙ-] n. Faar fra Sognet (Bygden) (Stj. '03, B. 165). **-sveitarmaður** [-svɛi·darma:ðøϙ, -svɛi·t-] m. en i Reppen (Sognet) bosat Mand. **-tómur** [-toᵘ:møϙ] a. indvendig tom; sulten; overf. «hul». **-tök** [-tö:k] npl., **-tökur** [-tö:goϙ, -tö:k-] fpl. Diarré. **-um**[-ʏm·] adv. inde imellem: *margur ruslaralýður i.* (ÞThLfr. IV. 105); *hann er besta skinn svona i. og saman við*, han er i mange Henseender en skikkelig Fyr. **-úr** [-u:r] adv.: *taka i. (skepnu)*, udtage Indvoldene af et slagtet Dyr; — spec. skaffe sig (købe) Indmad (hvortil regnes: Blod, Indvolde, Hoved og Ben) af et Dyr: *jeg tók i. úr fimm kindum; — þvo i.*, vaske de udtagne Indvolde. **-veggja** [-vɛɡ̊:a] adv. inden for Væggene, inden Husets Vægge, indenvægs. **-veiki** [-vɛi:ɡ̊ɪ, -vɛi:ɡ̊ɪ] f. indec. indvortes Sygdom, spec. Ekkinokoksygdommen. **-veikur** [-vɛi:gøϙ, -vɛi:k-] indvendig syg, spec. syg af Ekkinokokker. **-ver** [-vɛ:r] n. indre Vaar: *l. koddanna* (Eimr. XII. 101). **-verður** [-vɛr·ðøϙ] a. a. indvendig: *húsið innanvert*. b. som hører til den indre Del af n-t: *í innanverðri sveitinni*. — c. n. *að innanverðu*, indvendig. **-þings** [-þiŋ·s] adv. indenfor Tinget, spec. indenfor Altinget. **-þingsskrifari** [-þiŋsgrɪ:varɪ] m. Skriver (el. Stenograf), der optegner Taler i selve Tingets Lokaler (Alþ. '11, B. II. 1062).

innar [ɪn:aϙ] comp. af *inn* (superl. *inst*) a. længere inde, inderst. — b. *inst*, spec. længst inde i Kirken, ɔ: Nr. 1: *hvert var i. af börnunum?* **-eftir** [-r-ɛhdɪϙ, -ɛf·d-] adv. længere ind (i Værelset). **-frá** [-ϙ-frau:] adv. længere inde (i Værelset). **-lega**[-r-lɛ·qa]adv. langt inde. **-meir**[-mɛir]adv.comp. længere inde.

inn beygður [ɪn·bɛiqðøϙ, -bɛigð-, ɪm·-] a. (bot.) indböjet. °**-bekkir** [-bɛhɡ̊ɪϙ] mpl. Parket, Forgulv (i et Teater). **†-bygðis** [-bɪqðɪs, -bɪgðɪs] adv. inden for Bygdens Grænser. **-byggi** [-bɪɡ̊·ɪ] m. = **innbúi**. **-bygging** [-bɪɡ̊·iŋk] f. Indflytning til en Egn af en fremmed (GKonÆf. 266). **-byggjandi** [-bɪɡ̊·andɪ] m., **-byggjari** [-bɪɡ̊·arɪ] m. Indbygger. **-binda** [-bɪnda] vt. indbinde. **-binding** [-bɪndiŋk] f. Indbinding. **-byrða** [-bɪrða] vt. 1. trække om Bord (op i et Fartöj), tage en Fisk, man har trukket op til Overfladen, ind i Baaden: *i. fiskinn í bátinn*. — 2. (pop.) *(neyta)* indtage, nyde, stikke under Vesten, jfr. *draga á bátinn*. **-byrði** [-bɪrðɪ] n. (jfr. *innbyrða* 2.) hvad man har sat til Livs, Mad. **-byrðis** [-bɪrðɪs] adv. 1. *(á skipi)* om Bord. — 2. indbyrdes, gensidig: *vera i. ósáttir*. **?-byrla** [-bɪ(r)dla] vt. med dat. indbilde. **?-byrling** [-bɪ(r)dliŋk] f. Indbildning. **-bjúgur** [-bju·(q)øϙ] a. böjet ind: *innbjúgt hnje*, Kalveknæ. **-blása** [-blau·sa] vt. indblæse, indgive, inspirere. **-blástur** [-blausdøϙ] m. a. Inspiration, Indgivelse: *i. heilagrar ritningar*. — b. Indskydelse, Indgivelse: *það var áreiðanlega i. úr konu hans, sem kom honum til að gera þetta*. — c. *(óafvitandi i.)* Suggestion (Eimr. IX. 149). **-blásturskenning** [-blausdoϙsɡ̊ɛn:iŋk] f. Inspirationsdogme. **-boginn** [-boi·jɪn] a. böjet indad: *með innbogin hnje*, kalveknæet. **-borg** [-bork] f. Inderby, den inderste Del af en By el. Fæstning. **-borgun** [-borgøn] f. Indbetaling. **-borinn** [-bo·rɪn] a. indfødt: *rjettur innborinna manna*, Indfødsret. **-brot** [-bro·t] n. Indbrud. **-brotsþjófnaður** [-bro(t)sþjoᵘb·naðøϙ] m. Indbrudstyveri. **-brotsþjófur** [-bro(t)sþjoᵘ:vøϙ] m. Indbrudstyv. **-búarúnir** [-buaru:nɪϙ] fpl. Benævnelse paa et særligt Runealfabet (GBr. Per. 135). **-búi** [-bu·ɪ] m. Indbygger. **-drekka** [ɪn·drɛhga] vt. inddrikke. **-drepa** [-drɛ·ba, -drɛ·pa] f. det at Vinden slaar ned i Skorstenen, saa at det ryger ind i Huset (Sch.). ***-drótt** [-droᵘht] f. en Fyrstes Følge el. Livvagt: *jöfra i.* (MJ. IV. 124). ***-dæla (di)** [-dai·la] vt. göre behagelig. **-dæli** [-dai·lɪ] n. Ynde, Behagelighed, Fornöjelse; gen. *-dælis* som adv. el. Forled i Sms.: udmærket, herlig: *i. maður*. **-dælislegur** [-dailɪslɛ:qøϙ] a. — *inndæll*; — adv. *-lega*. **-dæll** [-daidʎ] a. yndig, herlig, behagelig: *i. maður*, prægtigt Menneske. **-eftir** [ɪn:ɛhdɪϙ, -ɛfdɪϙ] adv. i Retning indad; — spec. til *Reykjavík* (regnet fra *Suðurnes* el. *Seltjarnarnes*), jfr. 2. *inn* II. **-eygður** [-ɛiqðøϙ, -ɛigð-] a. hulöjet. **-eign** [-ɛigv] f. Tilgodehavende: *þó átti hún að réttu lagi talsverða i. í því* (ɔ: *búinu*) (Eimr. XI. 219). **-fall** [-fadʎ] n. 1. *(op á hlöðu)* Aabning paa en Lade, hvorigennem Hoet kastes ind. — ?2. Indfald. **-feiti** [-fɛi·dɪ, -fɛi·tɪ] f. indvendig Fedt, Fedt paa Indvoldene: *i. sauðarins* (LFR. V. 85). **-firðingur** [-fɪrðiŋgøϙ] m. Mand fra den indre Del af en Fjord (el. Fjorddistrikt). **-firðis** [-fɪrðɪs] adv. indenfor Fjorden, indenfjords. **-fiskur** [-fɪsgøϙ] m. Ganemusklen, se **þorskhaus**. ***-fjálgur** [-fjaulgøϙ] a. brændende: *helkviður* | ... *eitri innfjálgar* (MJ. I. 45); *innfjálg bæn*, andægtig Bön. **-fjarða** [-fjarða] adv., **-fjarðar** [-fjarðaϙ] adv. indenfjords: *hefði druknað niður um ís innfjarða á Breiðafirði* (ThTh. 37). **-fjöll** [-fjödʎ] npl. Bjærgene inde i Landet, længere bort fra Kysten. **-fjörður** [-fjörðøϙ] m. Indfjord, indre Fjord (der gaar ud fra en större). **-flytjandi** [-flɪ·djandɪ, -flɪ·t-] m. Immigrant, Indvandrer. **-flutningsbann** [-flʏhdniŋsban·] n. Indførselsforbud. **-flutningsgjald** [-flʏhdniŋsɡ̊al·t] n. Indførselsafgift. **-flutningshöft** [-flʏhdniŋs(h)öf·t] npl. Indførselsindskrænkninger. **-flutningur** [-flʏhdniŋgøϙ] m. 1. *(i. á vörum)* Indførsel. — 2. *(i. fólks)* Indvandring. **-fok** [-fo·k] n. Indfyge (af Sne, Sand el. desl.). **-frá** [-frau·] adv. længere inde el. oppe i Landet; spec. inde i *Reykjavík* (jfr. *inneftir*) el. i den østlige Del af Byen. **-fæddur** [-faid·øϙ] a. 1. *(innlendur)* indfødt. — 2. *(áskapaður)* medfødt. **-færsla** [-faiϙsla] f. Indførsel, Indbringelse. **-för** [-fö·r] f. Indtog. **-ganga** [ɪŋ·gauŋga] f. Indgang: *varna e-m inngöngu*; — *i. í klaustur*, Indtræden i Kloster; *i. í fjelag*, Indtræden i, Indmældelse i et Selskab.

inngangs eyrir [ɪŋ·gauŋsɛi:rɪϙ] m. Entré, Indgangspris. **-frásaga** [-frau:saqa] f. indledende Fremstilling; Eksposition. **-hugleiðingar** [-(h)ʏq·lɛiðiŋgaϙ] fpl. indledende Betragtninger. **-mál** [-mau:l] n. Indledning. **-orð** [-or·ð] npl. indledende Ord, Indledning: *inngangsorðum ... laga*, Intimation til en Lov (Stj. '02, A. 44). **-ræða** [-rai:ða] f. indledende Tale.

inn gangur [ɪŋ·gauŋgøϙ] m. I. *(í hús osfr.)* Indgang, Dör: *inngangurinn er norðan á húsinu*. — II. overf. 1. *(inngangа)* Indgang, Gaaen ind i n-t. — 2. *(aðgangur)* Adgang. — 3. a. *i. að e-u, i. e-s*, Indledning til n-t: *þessir atburðir voru eins konar i. að stjórnarbyltingunni*. — b. *i. bókar*, Fortale, Indledning. — c. *(byrjun)* Begyndelse: *föstu-i.*, Fastens Begyndelse. **†-gift** [-ɡ̊ɪft] f. (med.) Dosis. **-gjald** [-ɡ̊alt] n. 1. *(innborgun)* Indbetaling. — †2. *(tekjur)* Indtægt. **-gjöf** [-ɡ̊ö·v] f. Indgivning (af Medicin, spec. for at kurere Hunde for Bændelorm). **-grafa** [-gra·va] vt. indgrave. **-greyptur** [-grɛifdøϙ] a. indfældet: *og aðra inngreypta steina* (BiblWaysh. Exod. 25, 7). **-gróinn** [-groᵘ·ɪn] a. indgroet, sammenvokset med: *e-ð er e-m inngróið*, n-t er en indgroet. °**-græðingur** [-grai·ðiŋgøϙ] m. Podekvist. **-gröftur** [-gröfdøϙ] m. Indgravning. **-gönguleyfi** [-göyŋgølɛi:vɪ] n., jfr. *innganga*, Tilladelse til at gaa ind; Samtykke til Optagelse (i en Forening). **-göngumiði** [-göyŋgømɪ:ðɪ] m. Adgangskort. **-göngurið** [-göyŋgørɪ:ð] n. Indgangstrappe: *l. og birtugrófir* (Stj. '03, B. 137). **-hald** [ɪn·halt] n. = **innihald**. **-halt** [-haʎt] an. paa den Side, som vender indad, indover: *sigla i.*, sejle nærmere ved Land. 1. **-heimta** [-hɛiμda, -hɛimta] f. Opkrævning, Inkassation. 2. **-heimta** [-hɛiμda, -hɛimta] vt. opkræve, inddrive, inkassere. **-heimting** [-hɛiμdiŋk, -hɛimtiŋk] f. = 1. **innheimta**. **-heimtulaun** [-hɛiμdølöy:n, -hɛimtø-] npl. Vederlag for Oppebørsel, Inkassationsgebyr. **-heimtumaður** [-hɛiμdøma:ðøϙ, -hɛimtø-] m. Opkræver, Inkassator; Oppebørselsbetjænt (Stj. '89, A. 20). **-heimur** [-hɛi·møϙ] m. den indre Verden. **-henda** [-hɛnda] vt. faa som Indtægt, tjæne: *þjer veitir ekki af því, sem þjer innhendist, til að borga mjer og öðrum skyldur þínar og skatta*. °**-hyrndur** [-hɪ(r)ndøϙ] a. (mat.) ukonveks, konkav (ÓDanFlatm.). **-hýsa** [-hi·sa] vt. huse, give Husly til. **-hýsingur (-s, -ar)** [-hi·siŋgøϙ, -iŋs] m. staldfodret Kreatur: *fáir verða auðugir af ærlömbum og innhýsingum* (Málshb. 100). **-hýsis** [-hi·sɪs] adv. inde i et Hus, i samme Hus: *at bordi vera med henni edr innhysis um nótt* (Esp. III. 18). **-hlaup** [-hʎöy·p] n. Tilflugtssted, Ly: *geta þess til, að tillagan se orðuð þannig með vilja, til þess að hér sé fremur „innhlaup" fyrir þá menn, sem oft þurfa á fé að halda* (Alþ. '11, B. II. 2117); *eiga i. e-s staðar (hjá e-m)*, kunne søge Hjælp hos en, kunne ty til en. **-hlaupinn** [-hʎöy·bɪn, -hʎöy·p-] a. som er begyndt at hælde indad (om en Væg). **-hlutir** [-hʎʏ·dɪϙ, -hʎʏ·t-] mpl. Indvolde (SvPRask 18). **-hverfa** [ɪŋ·χwɛrva, -kvɛrva] f. Inderside: *toldi við hann hver spjör innhverfu megin, þó að hrímguð væri að utan* (GFrTís. 142). **-hverfur** [-χwɛrvøϙ, -kvɛrv-] a. subjektiv (LHBL&L. 38). **-hvolfdur** [-χwol(v)døϙ, -kvol(v)d-] a. konkav (LFR. X. 296). **-höfn** [ɪn·höbv] f. Inderhavn.

1. **inni (-is**, pl. ds.) [ɪn:ɪ] n. Hus, Hjem: *ég var orðinn svo glaður yfir, að K. myndi ná þar i.* (TSæm. 272); *eiga e-s staðar i.*, have hjemme et Steds; *fá i. hjá e-m*, komme til at bo el. faa Husly hos en.

2. **inni** [ɪn:ɪ] adv. I. 1. a. inde: *i. í húsi, i. í stofu; fötin eru i. í skápnum*. — b. overf.: *vera i. í e-u*, være grundig kendt med n-t: *„Já — þér megið vita það — þér, sem eruð svo inni í vísindunum"* (GPSk. 81). — 2. a. (mods. *úti*) inde, inden Döre: *sitja i. allan daginn; — brenna i.*, brænde inde; *hafa veislu, boð i.*, holde et Gilde, et Selskab i sit Hjem. — b. overf.: *eiga e-ð i.*, have n-t til gode. — 3. (om Retning) inde (længere borte, længere inde i Landet), regnet fra en Kyst, en By, en Gaard osv.): *i. í dal(num)*, inde i Dalen; *i. í laugum*, (egl. inde ved, regnet fra Byen) ude ved de varme Kilder; *i. á Laugavegi*, (egl. inde paa) ude paa *Laugavegur* (i *Reykjavík*); *Loksins lenti hún i. í eldhúsi*, til sidst havnede hun ude i Køkkenet (EKvSv. 250).

ynni [ɪn:ɪ] 1. p. sg. imp. conj. af **unna** og **vinna**.

inni beygja [ɪn:ɪbɛi:ja] f., ogs. pl. *-beygjur*, böjet Stilling ved Arbejde inden Döre. **-binda** [-bɪn·da] vt. og vi. omfatte. *i. í sjer*, ds. **-byrgja** [-bɪr·ɡ̊a] vt. indelukke, indeslutte; omfatte. **-blóm** [-bloᵘ:m] n. Stueplante, Potteplante. **-brynning** [-brɪn:iŋk] f. Vanding af Kreaturer i Stalden (Klp. II. 122). **-eigandi** [-ɛi:qandɪ] m. Tilgodehaver, Ejer af Penge, der er indsatte el. indestaar f. Eks. i en Sparekasse. **-eign** [-ɛig·v] f. = **inneign**. **-fastur** [-fas·døϙ] a. 1. fast indgroet: (Ordspr.) *i. er illur vani* (SchMál.), ond Vane er indgroet; *sjaldan er ilska innifóst* (SchMál.), Ondskab er sjælden (fast) indgroet. — 2. som gærne sidder inde, som vanskelig kan bevæges til at komme uden for en Dör. **-fela** [-fɛ:la] vt. indbefatte, indeholde.

innyfla kvíði [ɪn:iblakvi:ðɪ] m. = **innantökur.** **-ormar** [-or·maɣ] mpl. Indvoldsorme.

innyfli [ɪn:iblɪ] npl. Indvolde.

inni fóður [ɪn:ɪfoᵘ:ðøɣ] n. Staldfoder. **-frosta** [-fros·da] a. indec. indefrossen. **-gjafafje** [-ɟa·vafjɛ:] n. coll. staldfodrede Faar. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Staldfodring om Vinteren. **-gróður** [-groᵘ:ðøɣ] m. Stuekultur. **-hald** [-hal·t] n. **1.** Indhold: *i. bókar,* Indholdet af en Bog. — **2.** [illegible] *hald)* Indholdsfortegnelse. **-halda** [-hal·da] vt. indeholde. **-haldandi (-a, -endur)** [-hal·dandɪ, -hal·dendøɣ] m. Indeholder, Bevarer. **-haldslaus** [-hal(t)slöy:s] a. indholdsløs. **-haldsmikill** [-hal(t)smɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ʞ-] a. indholdsrig. **-hnjóska (-u)** [-hnjoᵘs·ga] f. *(heysótt, heymæði)* Lungesvaghed (foraarsaget ved Indaanding af Støvpartikler fra Høet) (Árm. I. 14). **-hús** [-hu:s] n. Værelse i Huset; mindre Bygning, forenet med Hovedbygningen ved en overdækket Gang. **-höfn** [-höb·n] f. Indeholden. **1. -lega** [-lɛ:ɣa] f. Indeliggen, Liggen inde i Stalden om Natten. **2. -lega** [-lɛ·ɣa] adv. se **innilegur.** **-legleiki** [-lɛɣlei:ɟɪ, -lei:ʞɪ] m. Inderlighed. **-legukýr** [-lɛ·ɣøʞi:r] f. Ko, som ligger inde i Stalden (el. i en Fold) om Natten. **-legur** [illegible] a. **1.** [illegible] **2.** adv. *-lega* **a.** inderlig, indtrængende [illegible] **b.** [illegible] *-laust)* uden Undtagelse **c.** [illegible]

†ynnilegur [ɪn:ɪlɛ·ɣøɣ] a. elskelig, yndig; — adv. *-lega.*

innileguær [ɪn:ɪlɛ·ɣoai:r] f. Faar, som ligger inde i Stalden om Natten.

†ynnileikur [ɪn:ɪlei ɟøɣ, -lei·k-] m. Ynde.

inni ligsa [ɪn:ɪlɪχ·sa] a. indec. = **innligsa.** **-lykja** [-lɪ:ɟa, -lɪ:ʞa] vt. **1.** *(grípa yfir)* indeslutte, indbefatte. — **2.** *(loka inni)* lukke inde. **-lukning** [-lʏhgnɪŋk] f. **1.** *(innilokun)* Indelukkelse. — **†2.** *(innihald)* Indbefatning, Indhold. **-melta** [-mɛʎ·da] f. Ophold inde, spec. langvarigt Staldophold.

inning (-ar, -ar) [ɪn:iŋk] f. **1.** *(framlag)* Ydelse: *þacklætis i.* (LFR. VIII. 105). — **2.** *(uppfylling)* Opfyldelse. — **3.** *(framkvæmd)* Udførelse.

†ynnisamlegur [ɪn:ɪsamlɛ:ɣøɣ] a. elskelig, inderlig.

inni sátur [ɪn:ɪsau:døɣ, -sau:t-] n. Liggen i Havn: *i. skipa* (MvT. 260). **-seta** [illegible] *innisetur,* Sidden inde i Huset, Stillesidden. **-skór** [illegible] Morgensko. **-staða** [-sda:ða] f. Staaen inde, spec. om Husdyr [illegible] *innistöðu* (Alþ. '11, B. II. 1588); — pl.: *innistöður,* fuldstændig Staldfodring af Faar (uden Græsning ved Siden af): *það hafa verið* [illegible] **-staðinn** [illegible] 2). **-stæða** [-sdai:ða] f. = **innstæða.** **-stöðugjöf** [-sdö·ðøɟö:v] f. Staldfodringsgift. **-stöðutími** [-sdö·ðøti:mɪ] m. Staldfodringstid, den Tid, Faarene staar i Stald. **-sæta** [-sai:da, -sai:ta] f. den, der mest sidder inde, Indesidder, Stuesidder. **-teppa** [-tɛhba] f. Indespærring (StÓl. '23, 4). **-teppudagur** [-tɛhbøda:ɣøɣ] m. Dag med daarligt Vejr, da man ikke kan arbejde ude. **-teptur** [-tɛf·døɣ] a. som maa sidde inde. **-vera** [-vɛ:ra] f. **1.** *(vera inni í húsi)* Ophold inde i Huset. — **2.** *(kyrsetur)* Indesidden, Stillesidden. **-verk** [-vɛɣ·k] npl. Husgærning, Indendørsgærning, mods. *útiverk.* **-við** [-vɪ:ð] adv. indendørs, inden Döre. **-vinna** [-vɪn:a] f. Hjemmearbejde, Husarbejde. **-vist** [-vɪs·t] f. **1.** *(innivera)* Indesidden. — **†2.** *(það að búa í húsi)* Beboelse (af et Hus). **°-þjónn** [-þjoᵘd·n] m. opvartende Tjæner (JsJs.).

inn kakka [illegible] (MvT. I. 157). **-kalla** [-kadla] vt. indkalde; inddrive: *i. skuldir.* **-kast** [-kast] n. **a.** Indkasten, Indkastning. — **b.** spec. (mods. *framkast)* det, at en *sigamaður* kastes ind mod Klippen (Giss. 42). **-kaup** [-köy·p] n. Indkøb. **-kaupsverð** [-köyfsvɛr·ð] n. Indkøbspris. **-koma** [-ko·ma] f. **1.** *(koma)* Ankomst, Hjemkomst. — **2.** [illegible] Indgang [illegible] **-kuls** [-kʏls] n. *(ofkæling)* Forkølelse. **-kulsa** [-kʏlsa] a. indec., **-kulsi** [-kʏlsɪ] a. indec. forkølet: *verða i.* **-kvæmt** [-kvaiɥt, -kvaimt] an. som man kan komme ind i: *þar er engum manni i.,* der kan ingen komme ind. **-köllun** [-ködløn] f. Indkaldelse: *i. til skuldheimtumanna,* Proklama; Inddrivning: *i. skulda.* **-köllunarfrestur** [-ködlønaɣfres·døɣ] m. Indkaldelsesfrist. **-köllunarmaður** [-ködlønarma:ðøɣ] m. Inkassator, Opkræver. **-lag** [-n·-la·ɣ] n. **1.** *(þarmblað)* Tarmbladet i et Foster. — **2.** *(innlaga)* Indskud (i en Sparekasse osv.), Indlaan. — **3.** *(málsskjal, sóknar- eða varnarskjal)* (retsligt) Indlæg. **-laga** [-la·ɣa] f. Indskud, Indlaan. **-lagseigandi** [-laχsei:ɣandɪ] m. Indskyder. **-lagsleiga** [-laχslei:ɣa] f. Indlaansrente. **-lagt** [-laχt] pp. n. af *leggja inn.* **-lán** [-lau·n] n. Indlaan. **-lánsskýrteini** [-launsɟi·ɣteinɪ] n. Indlaansbevis. **-land** [-lant] n. et Lands Indre, Indland (Klp. IX. 48). **-lás** [-lau·s] m. indvendig Laas. **-lausn** [-löysv] f. Indløsning. **?-legg** [-lɛk] n. **1.** hvad der i Tuskhandel indsættes paa Konto af Naturalier, Indlæg, indlagte Varer: *Ull og unglambaskinn var eina innleggið* (Eimr. XII 101); [illegible] *verzluðu við sig með alt sitt innlegg* (Lögb. '12, Nr. 4). — **2.** indsatte Penge: *i. í Landsbankann* (Þjóð. '62, 77), jfr. *innlag* 2. — **3.** *(í máli)* Indlæg (i en Sag): *mér er sagt hann i. eitt | ört sé búinn að skrifa* (ÓDav. Þul. 348). — **4.** = *innafbrot.* **-leið** [-lei·ð] f. **a.** Vejen ind; Vej ind efter. — **b.** (naut.) navnlig om den Sovej, der ligger nærmere Land, indenskærs: *sigla, fara i.,* mods. *útleið.* **-leiða** [-lei·ða] vt. indføre. **-leiðandi** [-lei·ðandɪ] m. Indfører. **-leiðsla** [-leiðsla] f. **1.** *(það að innleiða e-ð)* Indførelse (af n-t). — **†2.** *(nýjungar, tilbreytni)* Innovation, Indførelse af ny Skikke. **-leysa** [-lei·sa] vt. **1.** indløse: *i. bankaseðla;* — *i. skuldabrjef,* indløse, amortisere en Obligation. — **2.** tage ind i en Baad: *Svo var hann* [illegible] *inn úr hálsliðunum* (GFrUbl. 22). **-leysanlegleiki, -leysanlegleikur** [-leisanlɛɣlei:ɟɪ, -lei:ʞɪ, -lei:ɟøɣ, -lei:k-] m. Indløselighed. **-leysanlegur** [-leisanlɛ:ɣøɣ] a. indløselig, amortisabel: *innleysanlegt skuldabrjef.* **-leysing** [-lei·siŋk] f. Indløsning: *i. skuldabrjefa,* Amortisation af Obligationer. **-lendingur** [-lɛndiŋgøɣ] m. indenlandsk Person, Indlænding: *Það voru og í þetta skipti innlendingar,* [illegible] (Lj. I. 53). **-lendur** [-lɛndøɣ] a. indenlandsk: *i. sjúkdómur,* endemisk Sygdom. **-lenskur** [-lɛnsgøɣ] a. = **innlendur.** **-lífa (a)** [-li·va] vt. indpræge, indlemme, indforlive, forene med: *e-r er innlífaður e-u* el. *e-m er e-ð innlífað,* en har levet sig ind i, interesserer sig for, er særlig fortrolig med, gaar helt op i n-t. **-lífur** [-li·vøɣ] a. ind- [illegible] *sér einhvern tiltekinn hátt innlífan* (ved at optage en bestemt Rytme helt [illegible] (GFrHn [illegible]) *saman verður andi hins nýja máls þeim i.* (Skírn. XCIV. 168). **-ligsa** [-lɪχsa] a. indec. *verða i. e-s staðar,* komme til at forblive paa et Sted i længere Tid [illegible] Hævd [illegible] videre (f. Eks. om en Ting, man laaner hos en anden og ikke giver tilbage; bruges ogs. om levende Væsener, Personer, Kvæg osv.): *Þessi pest var svo illkynjuð, að ekki mátti gera leik til þess að sækja hana og gera i.* (GFrÁtt. 176). **-ligsast** [-lɪχsast] vrefl. blive *innligsa,* ved et Slags Hævd at forblive paa et Sted i længere Tid. **-lima** [-lɪ·ma] vt. indlemme. **-limun** [-lɪ·møn] f. Indlemmelse. **-lit** [-lɪ·t] n. Visit, Besøg. **-matur** [ma·døɣ, -ma·t-] m. Indmad. **-mengaður** [-meiŋgaðøɣ] a. indgroet: *innmeinguð villa* (Klp. II. 40). **-nes** [ɪn:ɛ·s] n. **1.** indre Næs, Næs inde i Fjordene, mods. *útnes.* — **2.** npr. *Innnes:* fælles Navn paa *Seltjarnarnes* (hvorpaa *Reykjavík* ligger) og *Álftanes* (lidt sydligere). **-nytja** [ɪn:ɪ·dja, -nɪ·tja] a. indec.: *verða i. í e-u,* faa n-t uden Ulejlighed: [illegible] **-nytjar** [illegible] ɪn:ɪ·t-] fpl. = **inytjar.** **?-planta** [ɪn·plavda, -planta, ɪm·-] vt. indplante. **?-porta** [-poɣda] vt. *(græða, vinna sér inn)* tjæne, erhværve sig (ÓDav.). **?-ramma (a)** [ɪn·ram·a] vt. indramme. **?-ramming** [-ram·iŋk] f. Indramning. **-rás** [-rau·s] f. Indtrængen, Indfald. **-reið** [-rei·ð] f. Indtog. **†-renta** [-rɛvda, -rɛnta] f. Indkomst, Indtægt.

innri [ɪn·rɪ] a. comp., superl. **instur** [ɪn·sdøɣ] **I.** indre; længere inde: *þeir fóru hið innra,* de tog Vejen længere inde i Landet. — **II.** overf.: *i. maður,* det indre Menneske; *hið innra,* i ens Indre, indvendig; *insta hugskot,* den inderste Tanke, Tankens Dyb.

inn rita [ɪn·rɪ·da, -rɪ·ta] vt. *(bóka)* indføre; *i. við háskóla,* immatrikulere; *i. þríhyrning í sirkli,* indskrive en Trekant i en Cirkel; — pp.: *innritaður,* indskreven. **-ritun** [-rɪ·døn, -rɪ·tøn] f. Indskrivning, Indtegning; *(bókun)* Indførelse; *(við háskóla)* Immatrikulation.

innritunar gjald [ɪn·rɪdønarɟal·t, -rɪ·t-] n. Indskrivningspenge; *(við háskóla)* Immatrikulationsgebyr. **-rjettindi** [-a-rjɛhdɪndɪ] npl. Immatrikulationsrettigheder. **-skírteini** [-ɣ-sɟiɣ·teinɪ] n. Indtegningsbevis.

?inn rjetta [ɪn·rjɛhda] vt. indrette. **?-rjetting** [-rjɛhdiŋk] f. **a.** Indretning: *i. hússins;* — *Og innréttinga undurin þ.i* (MJ. II. 221). — **b.** spec. kaldtes saaledes de i Midten af det 18. Aarh. anlagte Fabrikker i Reykjavík. **-ræta** [-rai·da, -rai·ta] vt.: *i. e-m e-ð,* indpræge, rodfæste, indpode, indprænte, bibringe, lære; — pp.: *innrættur,* indpræget, medskabt; *vel (illa) innrættur,* en god (daarlig) Karakter; *e-r er ekki vel innrættur,* der er ingen god Grund i en. **-ræti (-is)** [-rai·dɪ, -rai·tɪ] n. Karakter: *gott, ilt i.;* — *Eða er karlmönnunum það ekki tíðast, að gera lítið úr i.* [illegible] *mér lang áreiðanlegust við að sjá i. manna* (HermJDulr. 70). **-rönd** [-rönt] f. Inderkant. **-röst** [-röst] f. indadgaaende Strøm. **-sauma** [-söy·ma] vt. indsy; (Bogb.) hæfte; — pp.: *innsaumaður,* indsyet. **-setja** [-se·dja, -se·tja] vt. **1.** *(setja inn(í))* indsætte. — **2.** *(innleiða, stofna)* indføre, indstifte. **-setning** [-sehdniŋk] f. **1. a.** Indsættelse: *i. bóka í skápa.* — **b.** (Bogb.) *i. í bindi,* Indhængning. — **c.** *(i. kaðals)* Tilhæftning af et Tov til Kanten af et Garn (Vf.). — **d.** *(i. í varðhald)* Arrestering, Fængsling. — **2.** overf. Indsættelse: *i. í embætti; i. í rjettindi sín með lagaúrskurði.* — **3.** Indstiftelse: *i. heilagrar kvöldmáltíðar,* den hellige Nadvers Indstiftelse. **-setningargerð** [-sehdniŋgarɟɛr·ð] f. Indsættelsesforretning. **-setningarorð** [-sehdniŋgaror·ð] npl. Indstiftelsesord. **-sigla (a)** [-sɪgla] vt. forsegle, besegle. **-siglagrafari** [-sɪglagra:varɪ] m. Signetstikker. **-sigli (-is, pl. ds.)** [-sɪglɪ] n. Segl; — pl.: *innsiglin* = *Salómons innsigli,* Salomons Segl, et magisk Tegn (OBj. 106). **-sigling** [-sɪgliŋk] f. Indsejling. **-siglingarviti** [-sɪgliŋgarvɪ:dɪ, -vɪ:tɪ] m. Indsejlingsfyr: *Með þessum vita mælir það sérstaklega, að hann er i. á Eyjafjörð* (Alþ. '11, B. 159). **-siglisjörð** [-sɪglɪsjör·ð] f. Seglijord. **-siglisvax** [-sɪglɪsvaχ·s] n. Seglvoks. **°-siglisvörður** [-sɪglɪsvör·døɣ] m. Seglbevarer (e. Keeper of the Seal). **-siglun (-ar, -anir)** [-sɪgløn] f. Forsegling. **-sýni (-is)** [-si·nɪ] n. **1.** *(það að sjá inn í e-ð)* Indblik, Indkig i n-t. — **2.** Perspektiv: *En sá sem fann fyrstur innsýnið ... var Apollodóros frá Aþenuborg* (ÁBjH. 157). **-sýnisfræði** [-sinɪsfrai:ðɪ] f. indec. Perspektivteori: *þar sem menn fyrst í stað þektu alls ekkert til innsýnisfræðinnar* (ÁBjH. 156—57). **°-sýnn** [-sidv] a. subjektiv (LHBL&L. 38). **-skeifur** [-sɟei·vøɣ] a. ind til Bens: *vera i.,* gaa ind til Bens, gaa indad paa Benene. **-skipalegi** [-sɟɪbalai:jɪ, -sɟɪpa-] n. Inderred. **-skot** [-sgo·t] n. **1.** *(það að skjóta e-u inn)* Indskydning. — **2. a.** *(það sem inn er skotið)* Indskud: *i. í banka; i. í hlutafjelag.* — **b.** *(i. í rit)* Indskud, Interpolation.

innskots eigandi [ɪn·sgo(t)sei:ɣandɪ] m. Interessent. **-fjöl** [-fjö:l] f. Indskudsplade (i et Bord). **-grein** [-grei:n] f. Interpolation. **-lag** [-la:ɣ] n. indskudt Lag; (geol.) Sill: *Sumstaðar eru innskotslög* (Sills), *flest úr grágrýti* (ÞThLýs. II. 254). **-merki** [-mɛɣ·ɟɪ] n. (mus.) tilfældigt Fortegn (foran en enkelt Node). **-rúm** [-ru:m] n. Indskudsseng. **-setning** [-sgos:ɛhdniŋk] f. indskudt Sætning. **°-svæði** [-s·vai:ðɪ] n. Enklave (JsJs.). **-þáttur** [-s·þauhdøɣ] m. Episode.

inn skrift [ɪn sgrɪft] f. **1.** *(áletrun)* Indskrift: *i. á minnisvarða.* — **2. a.** det, at n-t skrives som Debet i ens Konto: *i. hjá kaupmanni,* Indskrift hos en Købmand. — **b.** spec. Anvisning paa Varer hos en Købmand: *borga hjúi kaup sitt að nokkru í peningum, hitt í i.* — **3.** *(það að innskrifa)* Indskrivning. **-skriftargjald** [-sgrɪfdarɡal·t] n. Indskrivningspenge. **-skriftarskírteini** [-sgrɪfdaɡsɡiɡ·teint] n. Indskrivningsbevis. **-skældur** [-sɡaildøɡ] a. skæv indadtil, se *mark* 2. **-sloppinn** [-slohbɪn] a. indsluppen. **-soginn** [-sɔɪ jɪn] a. indfalden: *hið náföla og innsogna andlit mannsins* (Eimr. XIV. 119). **-spila** [-sbɪ·la] vt. indspille, tjæne ved Spil; — pp. *innspilaður,* indspillet, tjænt i Spil: *innspilaðir peningar una sjaldan í pungum* (Málshb. 187). **-spýting** [-sbi·diŋk, -sbi·tiŋk] f. Indsprøjtning. **-spýtingarvökvi** [-sbidiŋgarvö:gvɪ, -sbitiŋgarvö:kvɪ] m. Indsprøjtningsvædske. **-staður** [-sda ðøɡ] m. i Legen *geta hve margar árar eru á borð* (se *ár*), i Udtr. *tvær (þrjár* osv.) *í innstað, hvort það er af eða á,* som man tilföjer naar man vil reservere sig mod Fejlgætning; rimeligvis er dette en Forvanskning, enten for *eiðstaf* el. *í eins stað* (jfr. ÓDavSk. 185—86). **-stofa** [-sdo·va] f. den indre Del af en Stue. **-streymi (-is)** [-sdrɛi·mɪ] n. Indströmning; overf.: *i. fólks.* **-streymur** [-sdrɛi·møɡ] a. indströmmende: *Þegar innstreymn áföll riðu upp með Jaðri* (StStAndv. III. 197). **-stæða (-u, -ur)** [-sdai·ða] f. **1. a.** *(höfuðstóll)* Kapital: *i. kaupstaðar,* Kapital, tilhørende en Købstad (jfr. Stj. '94, A. 100). — **b.** *(inneign)* Tilgodehavende, Indestaaende. — **2.** *(skepnur og munir, sem fylgja jörð)* den med en Gaard følgende Besætning og Tilbehør (f. Eks. Baade), Inventarium; jfr. *innstæðukúgildi, -skip.* — **†3.** *(erfðahluti)* Arvelod.

innstæðu fje [ɪn·sdaiðøfjɛ:] n. Kapitalformue; indestaaende Kapital. **-kúgildi** [-ku:ɡɪldɪ] n. fast Kvilde, Inventariekvilde. **-rjettindi** [-rjɛhdɪndɪ] npl. fideikommissariske Rettigheder (Stj. '00, A. 20). **-skip** [-sɡɪ:p] n. Baad, som hører til en Gaards Inventarium (LFR. VII. 155).

inn stöðugjöf [ɪn·stöðøɡö:v] f. Staldfodringsportion. **-sveitarmaður** [-svɛidarma:ðøɡ, -svɛitar-] m. **a.** en i Reppen (Sognet) bosat Mand. — **b.** Mand fra den længere inde i Landet liggende Del af en Egn.

innsveitis [ɪn·svei·dɪs, -svei·t-] adv. og a. indec. indenbygds, indensogns: *í sveitarþjónustu i.,* i den indre kommunale Tjæneste (Stj. '05, A. 108). **-menn** [-mɛn·] mpl. i Reppen (Sognet) bosatte Mænd. **-samtal** [-ɪ-sam·tal] n. (Telefon)samtale indenfor Sognet, Distriktet.

inn svæði [ɪn·svai·ðɪ] n. det indre, Indre, Indland. **-sögunarpressa** [-söɡønaɡprɛs:a] f. = **skerðipressa. -tak** [-ta·k] n. **1.** Thema: *i. ræðu.* — **2.** Indhold: *i. bókar.* — **3.** (log.) Intension (ÁBjRök. § 14). **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] f. **1.** Indtagelse; *(í skóla)* Optagelse (i en Skole). — **2. a.** det at tage en Medicin: *mjer versnaði eftir inntökuna.* — **b.** *(skamtur)* en Dosis (Medicin). **-takslaus** [-taχslöy·s] a. indholdsløs. **†-tekja** [-tɛ·ɡa, -tɛ·ȿa] f. Indtægt. **-tekt** [-tɛχt] f. Indtægt.

inntöku eyrir [ɪn·töɡøɛi:rɪɡ, -tökø-] m. Indmældelsespenge. **-pláss** [-plaus·] n. Sted ved Kysten, hvor Fiskere inde fra Landet søger hen i Fisketiden: *Hólmurinn var „i.", sem kallað var, þangað komu bátar og skip, til að róa þar um vertíðina* (Slng. I. 139). **-próf** [-proᵘ:v] n. Optagelsesprove, Adgangsprove. **-skip** [-sɡɪ:p] n. Skib, som driver Fiskeri fra et Fiskerleje, men ikke stammer derfra (ÁM&PJV. II. 78).

inn undan [ɪn:ʏndan] adv. i Retning af Dalbunden el. af Landets Indre: *hann er bjartur i.* (Breiðd.). **-undir** [-ʏndɪɡ] adv.: *vera i. hjá e-m,* staa höjt anskrevet hos en, staa höjt i ens Gunst, være i Kridthuset hos en; *koma sjer i. hjá e-m,* indynde sig hos en; *vera i. sig,* være udspekuleret, beregnende; jfr. 2. *inn* II. **-vafning** [-n·-vabniŋk] f. Indsvøbning. **-vefja** [-vɛvja] vt. indsvøbe. **-veggur** [-vɛɡ·øɡ] m. indvendig Væg (mods. *útveggur).* **-viðasvartur** [-vɪðasvaɡ·døɡ] a. **1.** *(með dökka innviði)* med smudsigt Indtommer. — **2.** overf.: *(spiltur)* demoraliseret, fordærvet. **-viðir** [-vɪ·ðɪɡ] mpl. **a.** Indtommer: *i. í skipi.* — **b.** overf.: *sjá inn í kjarna hlutanna, inn í innviði efnisins* (Eimr. III. 224); *og hin mentunin hafði ekki gengið honum svo til innviðanna, að hann tæki sér kenslu fyrir hendur* (GFrTis. 104). **-vík** [-vɪ·k] n. Niche, Fordybning: *þar uppi yfir (altarinu) eru þrír stallar, i. og sæti ... á hverjum að standa þeirra æðstu guðir þrír* (JÓlInd. 277). **-vindur** [-vɪndøɡ] m. Vind, der blæser ude fra Havet ind ad en Fjord. **-vinna** [-vɪn·a] vt.: *i. sjer e-ð,* indtjæne, indvinde sig n-t, fortjæne n-t; — pp. *innunninn: innunnið farmgjald,* opsejlet Fragt. **-virðilegur** [-vɪrðɪlɛ:ɡøɡ] a., **-virðulegur** [-vɪrðølɛ:ɡøɡ] a. **I. 1.** indstændig: *innvirðuleg bæn.* — **2.** *(nákvæmur)* nöjagtig: *innvirðuleg rannsókn.* — **3.** *(skír)* klar, tydelig. — **II.** adv. *-lega:* **1.** indstændig. — **2.** nöjagtig; omhyggelig: *heldur mun hann mjög innvirðulega hlífa þeim manni, er leitar líknar hans* (Il. II. 309). — **3.** klart, tydeligt; — særlig: *Nokkru síðar kom sá kvittur ... að enn mundu þeir menn ... er ei héldu kristinn sið, var til þess greint innvirðilega fólk nokkuð er byggi í afdal einum* (JÁÞj. I. 176). **-vitnun** [-vɪhdnøn] f.: *i. í e-ð (= tilvísun),* Henvisning til n-t, Citering af n-t. **-vols** [-vols] n. Indvolde. **-vortis** [-voɡdɪs] adv. og a. indec. indvendig, indvortes. **-vörður** [-vörðøɡ] m. Dörvogter el. Vagt ved en indre Dör (mods. *útvörður).* **-æð** [-n:-ai·ð] f. Blodaare, Vene. **-æðahnútur** [-aiðahvu:døɡ, -hvu:t-] m. Aareknude. **-öndun** [-öndøn] f. Indaanding.

inst [ɪn·st] adv. superl. af **innar.**

instur [ɪn·sdøɡ] a. superl. af **innri.**

yppa (ti) [ɪhba, ɪf·dɪ] vt. med dat. (jfr. *ypta)* **I. 1.** hæve i Vejret, opløfte: *y. hattinum,* løfte paa Hatten (JThPs. 5). — **°2.** hyppe: *y. kartöflum.* — **†II.** *(róma, víðfrægja)* berömme.

†ypparlegur [ɪhbarlɛ·ɡøɡ] a. ypperlig; — adv. *-lega.*

yps (-ar, -ir) [ɪf·s, ɪhps] f. (ÁM. 226b, 8vo) = **ups.**

ypta (i) [ɪf·da] vt. med dat. løfte, opløfte: *y. öxlum,* trække paa Skuldrene; *y. hattinum,* lette paa Hatten; *yptir nú rödd* (hæver, opløfter Røsten) (Klopst. V. 179); *y. fiðrinu,* (om Fugle) rejse Fjerene.

1. **ýr** (gen. **ýs**) [i:r] m. **1.** (bot.) Barlind, Taks, Takstræ (taxus baccata). — **†2.** *(bogi)* Bue. — **3.** Navn paa Runebogstavet for *y.*

2. **ýr (-s, -ar)** [i:r] m. *(úruxi)* Urokse.

1. **ýra (-u, -ur)** [i:ra] f. Stænk: *(silfurtærir lækir, sem) ... smáskvetta ýrunum framan í sóleyjar, fífla og önnur litfögur blóm* (Eimr. VII. 17); *hreytir ýrum þvers um veginn* (Hafst. 289); — pl. *ýrur,* Stænk; spec. Støvregn, Vandstøv (JÁÞj. I. 468).

2. **ýra (ði)** [i:ra, ir·ðɪ] vt. med dat. og vi. **1.** *(strá)* strø: *ý. mjöli út á grautinn,* strø en Smule Mel ud paa Grøden. — **2.** *(væta)* væde, bedugge, (jfr. *yrja),* lade falde som Dug el. smaa Draaber: *mjólkin írðist af flipanum á honum framan í Sigríði* (ÞGjOs. 68); *Þá ýrðust tár um unglings vanga mína* (Eimr. VIII. 94); — med acc. stænke: *ý. þvott,* stænke Töj. (Bogb.) sprænge; — pp. *ýrður,* se *ýróttur.* — **3.** uddele i smaa Portioner (is. om Kvægfoder): *ý. e-u í e-n,* give en en lille Smule af n-t. — **4.** impers. *(drjúpa)* dryppe: *það ýrir úr honum,* det er Støvregn. — **5.** *(glitra)* glinse, skinne, glimte: *undir börmum ýrði í rautt, | sem æðablóð þar glitti blautt* (StStAndv. III. 110); *eggin ýrir,* Æggen glinser (ɔ: er slov); — pp. *ýrður,* glinsende: *ýrt járn, kvað kerling, átti hníf deigan.* — **6.** refl. *ýrast:* **a.** vædes, bedugges. — **b.** *(eyðast)* odes, opbruges: *það ýrist upp.* — **7.** pp. *ýrður,* ærgerlig, gnaven: *Einhvern veginn ertu núna ýrð á svipinn* (GuðmEin. i Eimr. XIV. 189).

írafár [i:rafau:r] n. **1.** Ilsomhed, forvirret Ilen, Forfjamskelse: *gera e-ð í e-u írafári;* — *Þá kom ein vinnukonan inn með miklu írafári, og sagði* (JTrL. 331); *hvaða í. er komið í þig?,* hvad gaar der af dig? — **2.** *(svefnganga)* Sövngængeri (VSkaft.). — **3.** *(rugl í svefnrofunum)* Forvirring i det Øjeblik, en vaagner af dyb Sövn (ASkaft.).

íraletur [i:ralɛ:døɡ, -lɛ:t-] n. «irsk Skrift», Benævnelse paa et særligt Runealfabet (GBrPer. 134).

írauður [i:röy·ðøɡ] a. rødlig: **a.** om Faar (navnlig om unge Lam): hvid med rødt Farveskær, rødagtig, rødladen (Af.). — **b.** rødlighvid paa Hovedet, Hale og Ben (ASkaft.).

yrða (ti) [ɪr·ða] v. **1.** vi.: *y. á e-n,* tiltale en: *Eg get ekki yrt orði á hann eða spurt hann* (Od. 499). — **2.** vt.: *y. e-ð við e-n,* føre n-t i Tale ved en, bringe n-t paa Bane overfor en. — **3.** refl.: *yrðast við e-n,* veksle Ord med en, trættes, skændes med en. — recipr.: *yrðast á,* veksle Ord; *yrðast við,* skændes.

irda [ɪr:da] interj. Raab, naar man hidser Hunde paa Kreaturer (Heste, Faar) (SHHr. 199).

°**irði (-is)** [ɪr·ðɪ] n. (min.) Tellurium.

1. **yrði (-is,** pl. ds.) [ɪr·ðɪ] n., kun i Sms.: *hnjóðsyrði, illyrði.*

2. **yrði** [ɪr·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **verða** og **yrja.**

yrðlingur [ɪr·dliŋɡøɡ, -iŋs] m. **a.** Ræveunge: *tóuy.;* — ogs. om andre Dyrs Unger, is. Rottens og Musens Unger; (om Fiske): *það var ofurlítið yrðlingsgrey* (Skírn. '12, 41). — **b.** overf. om Smaabörn: Hvalp: *svolítill (krakkakyrðlingur:* som Skældsord: *bannsettur yrðlingurinn þinn!,* din forbandede Knægt!

ýrður [ir·ðøɡ] a. (egl. pp. af *ýra)* **1.** stribet (BH.). — **2.** se *ýra* 7.

í rek [i:rɛ·k] n. (jfr. *úrrek)* = **naglrek. -rensli** [-rɛnslɪ] n. kortvarig Snestorm: *það verður ekki mikið af þessu, bara í.*

yrgjur [ɪr·ɡøɡ] fpl. Ruheder el. Ujævnheder (paa Fiskeskæl): *þó ærinn se munr á yrgjum lúrnaroðsins* (LFR. II. 168).

Íri (-a, pl. **Írar** og **†Írir)** [i:rɪ] m. Irlænder.

ýri bursti [i:rɪbʏs·dɪ] m. (Bogb.) Sprængebørste. **-grind** [-ɡrɪn·t] f. (Bogb.) Sprængegitter. **°-ker** [-ȿɛ:r] n. Stænkekar. **-litur** [-lɪ:døɡ, -lɪ:t-] m. (Bogb.) Sprængfarve.

ýring (-ar) [i:riŋk] f. **1. a.** *(úði)* Støvregn, Smaaregn; Regnstænk. — **b.** ogs. om let Snefald: *snjóýring.* — **2.** *(litlir skamtar)* smaa Draaber el. Portioner af n-t, spec. smaa Portioner Foder. — **3.** (Bogb.) Sprængning.

ýringur (-s, -ar) [i:riŋɡøɡ] m. **1.** = *ýring* 1. — **2.** *(ljósar dröfnur í dökkleitum hesti)* Stikkelhaar. — **3.** npr. Navn paa en Hest.

1. **yrja (-u, -ur)** [ɪr·ja] f. *(ýring* 1.) Smaaregn, Ruskregn, bruges paa Vf. navnlig i pl. *yrjur: úti í allra veðra yrjum* (StSt. Andv. III. 105).

2. **yrja (yr, yrjum; urði; yrði; urið)** [ɪr·ja; ɪ:r, ɪr·jøm; ʏr·ðɪ; ɪr·ðɪ; ʏ:rɪð] vt. **1.** skrabe, afgnave: *y. skráp,* skrabe Havkaleskind (ASkaft.); — pp. *urinn,* tilsnittet, skrabet (med Jærn). — **2.** blotte for Græsvækst, göre fuldstændig bar og nøgen, rodgnave: *(vindar) y.* (svider af) *bliknaðan gróðurinn niður í rót* (SNordFÁ. 135); *Öll sáðlöndin urin* (StStAndv. II. 290); *y. upp,* rodgnave; *upp urið land,* rodgnavet Jord; *hún* (ɔ: *jörðin) verður víða upp urin* (JSVb. 29); *y. e-ð,* arbejde paa n-t (om Studeringer) (JSBr. 178); *y. í e-ð,* blande lidt af en Ting i en anden (jfr. *ýra).*

yrjóttur [ɪr·joᵘhdøɡ] a. = **ýróttur.**

yrki (-is, pl. ds.) [ɪɡ·ɡɪ] n. **†1.** *(starf)* Arbejde, Gærning. — **†2.** *(ræktun)* Opdyrken. — **3.** is. i pl. Digt, Digtning, digteriske Arbejder: *y. hans frægst* (NíelsJ. hos BóluHj. 258).

yrkilegur [ɪɡ·ɡɪlɛ·ɡøɡ] a. dyrkelig, dyrkbar.

yrking (-ar, -ar) [ɪɡ·ɡiŋk] f. Dyrkning, Opdyrkning.

yrkis aðferð [ɪɡ·ɡɪsaðːfɛrð] f. Maade at digte paa. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. **1.** Motiv, Stof til et Digt, Sujet: *gera sjer e-ð að y.,* tage n-t som Sujet (Ǽmne). — **†2.** Anledning til et Arbejde el. Foretagende: *hann leitaði yrkisefnis hjá Filisteis* (GuðbrDóm. 14, 4). **-gáfa** [-ɡau:va] f. Digtergave.

1. **yrkja (-u, -ur)** [ɪɡ·ɡa] f. = **yrking.**

2. **yrkja (ti)** [ɪɡ·ɡa, ɪɡ·(χ)dɪ] vt. og vi. **1.** *(rækta)* opdyrke, dyrke: *y. jörðina.* — **†2. a.** *(vinna)* virke, göre, udrette n-t, arbejde. — **b.** *(vinna úr e-u)* bearbejde n-t. — **†3.** vi.: *y. á,* anstrænge sig, göre Mine til n-t.

3. **yrkja (yrki, yrkjum; or(k)ti; yrkti; or(k)t)** [ɪɡ·ɡa; ɪɡ·ɡɪ, ɪɡ·ɡøm; oɡ·dɪ; ɪɡ·dɪ; oɡ·t] vt. og vi. **1. a.** digte, forfatte poetiske Arbejder: *y. kvæði,*

skrive et Digt; *hann er farinn að y.*, han er begyndt at skrive Vers; (Ordspr.) ***margur er skáld, þó hann yrki ekki***, mangen en er Digter, selv om han ikke skriver Vers; ***vel, illa or(k)t***, godt, daarlig lavet (digtet); *y. við*, tildigte. — **b.** recipr.: *yrkjast á*, digte til hinanden, spec. sende hinanden satiriske Epigrammer el. Digte. — **2.** sige: **a.** *y. (orðum) á e-n*, tiltale en: *og yrk ekki orða á neinn* (Od. 131) *fyrst hann orti á mig í þessum tón* (Eimr. XVI. 128); *svo á Harald opt eg orti* (indskærpede ham) (GThBr. 23); *y. e-n orði* = *y. (orðum) á e-n*: *þó mig orði yrkti* (JMPisl. 41). — **b.** ***e-ð er hægra ort en gert***, n-t er lettere sagt end gjort: *Pilsa sagði, að það væri hægra ort en gert, því Níels væri rámskygn* (ÓDavÞi. 65).

yrkjanlegur [[illegible]] a. = **yrkilegur.**

yrkjumaður [[illegible]] m. Arbeider, Arbejdsmand (ÓDavÞul. 315).

†yrkur [ɪɣ·goɣ] a. bestemt til Arbejde, Arbejds-.

Ír land [ir·lant] n. npr. Irland. **-lendingur (-s, -ar)** [-lɛndiŋgoɣ] m. Irlænder.

yrlingur [[illegible]] m. = **yrðlingur.**

-yrmi (-is, pl. ds.) [ɪrmɪ] n. som sidste Sammensætningsled i [illegible]

yrmla (-u, -ur) [ɪrmla] f. lille Orm; — pl. smaa Orme, Utøj.

yrmlingur (-s, -ar) [[illegible]] m. **1.** lille Orm, lille Snog: *þessir ormar og yrmlingar og öll hin smærri skordýr* (ÞTh. i Eimr. XVI. 75) *yrmlinga búð*, Ormebol ɔ: Støv, Muld (Kvopst i [illegible]). — **2.** = *yrðlingur*.

yrmt [[illegible]] an. sværmende med Orm: [illegible]

íroðinn [i:ro·ðɪn] a. svagt rødmende.

ýróttur [i:roᵘhdoɣ] a. med smaa Stænk, is. i Sms.: *gráý.*, med graa Stænk, graasprængt (is. om Heste).

1. **irpa (-u, -ur)** [ɪɣ·ba] f. mørkebrun Hoppe; ogs. Navn paa en Hoppe.

2. **irpa, yrpa (-u, -ur)** [[illegible]] [illegible] (BenGr. 102).

yrpi [ɪɣ·bɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **verpa.**

irr [ɪr:, r:] interj., **-dan** [-dan] interj. puds (Tilraab til Hunde, naar de hidses paa Heste el. Faar): [illegible] *hæda, hva, hviss, uftu, iss og svo framvegis* (SHHr. II. 199).

irringasamur [ɪr:iŋgasa:moɣ] a. *(errinn, áleitinn)* stridbar.

irsóttur [[illegible]] [illegible] omkring Snuden (ASkaft.).

yrtlingur [ɪɣ·dliŋgoɣ] m. (egl. Dim. af *urt*) (bot.) lille Plante, Smaaplante.

ýrubað [i:roba:ð] n. Douche, Regnbad: *Hann hafði haft svipaðar verkanir á taugar hans* [illegible] (JTrB. [illegible]).

ys (-s) [[illegible]] m. Støj, Larm, [illegible]

ís (-s, -ar) [[illegible]] m. **1.** Is, [illegible] S. 5. Sp. 2.); (Talem.) *hætta sjer út á hálan ís*, vove sig ud paa Glatis; *vera á hálum ís*, være paa Glatis. — **2.** [illegible] **3.** [illegible] **4.** [illegible] Isen, være den förste til n-t: *Eggert Ólafsson lagði grundvöllinn undir dýrafræði Íslands, hann braut þar ísinn, eins og svo víða í öðrum greinum* (ÞThLfr. IV. 202). — **5.** spiselig Is, frossen Dessert: *borða ís.*

ýsa (-u, -ur) [i:sa] f. (zool.) Kuller (gadus aeglefinus); (Talem.) *draga ýsur*, (egl. fange Kuller paa Line ɔ:) smaanikke (af Sövnighed).

ísabrot [i:sabro:t] n. Isens Opbrud.

ísaður [i:saðoɣ] a. iset, bedækket med Is: *yfir ísaða ána* (Eimr. XVII. 107).

ísa far [[illegible]] n. [illegible] **-fjarðardjúp** [-fjarðardju:p] n. npr. sædv. fork. *Djúpið*, den störste Fjord paa Nordvestlandet. **-fjarðarsýsla** [[illegible]] f. npr. Syssel paa Nordvestlandet [illegible] **-fjörður** [-fjör·ðoɣ] m. npr. **1.** Købstad paa Vestlandet, [illegible] **2.** Isefjord (dansk Fjord). **-fold** [[illegible]] [illegible] Navn paa et tor i Reykjadkommende Blad, ogs. [illegible] **-gangur** [-gauŋ·goɣ] m. Isdrift. **-glampi** [[illegible]] m., **-glæta** [[illegible]] f. [illegible] *kallaða „ísaglampa" eða „ísaglætu"* (ÞThL[illegible]).

ísakna [[illegible]] [illegible] f., han skal ikke komme til at savne n-t.

ísa kráka [[illegible]] f. (zool.) [illegible] **-land** [[illegible]] n. npr. = **Ísland.**

ísaldar jarðmyndun [i:saldarjar·ðmɪndon] f. Glacialformation. **-ruðningur** [-a-rʏð·niŋgoɣ] m. glaciale Ophobninger.

í salta [[illegible]] [illegible] **-saltur** [-saʎdoɣ] a. let saltet, sprængt: *ísalt kjöt*, sprængt Kød.

ísalög [i:salö:q] npl. Islæg, Tilfrysning af Vande og Hav.

ísár [[illegible]] n. Isaar, Aar med [illegible]

ísarn (-s) [[illegible]] n. **1.** [illegible] **2.** [illegible] Jsl. **-sali (-a, -ar)** [[illegible]] m. [illegible] **-skúaður** [[illegible]] a. jærnbeskoet. **°-teinn** [-teid·n] m. Jærnskinne. **°-vist** [-n-vɪst] f. Kamp (GTh. '95, 233).

†ísa selur [i:sasɛ:loɣ] m. = **vöðuselur.** **-tafla** [-tab·la] f. Fortegnelse over Isaar.

ísaumaður [[illegible]] a. broderet.

ísaums axlabönd [[illegible]] npl. broderede Seler. **-ileppur** [-i:lɛhboɣ] m. Fodlap (*ileppur*) med indsyet Forsiring (Breiðd.).

ísaumur [[illegible]] m. Broderi.

ísa vetur [i:savɛ:doɣ, -vɛ:t-] m. Isvinter, stræng Vinter. **-vor** [-vo:r] n. Foraar, ledsaget af Drivis; koldt Foraar. **°-æri (-is)** [-ai:rɪ] n. = *ísár*: *Grimt er frost og í. | út' í Norðra prestakalli* (GFrÚh. 257).

ís býtingur [i:sbi·diŋgoɣ, -bi·tiŋg-] m. Isbudding. **-björn** [-bjö(r)dn] m. (zool.) Isbjörn (ursus marinus). **-borinn** [-bo·rɪn] a. ført hen af Is: *eintómar ísnúnar klappir og ísborin björg* (ÞThFerð. II. 75). **-breiða** [-brɛi·ða] f. Isstrækning, Ismasse. **-brjótur** [-brjoᵘ·doɣ, -brjoᵘt-] m. **1.** *(skip)* Isbryder. — **2.** *(skafl)* Brodde foran paa en Hestesko (ASkaft.). **-brot** [-bro·t] n. brudt Is, Brudstykke(r) af Is. **-brún** [-bru·n] f. Isrand. **-dingull** [-diŋgodʎ] m., **-dröngull** [-dröyŋgodʎ] m. Istap.

†í sending [i:sɛndiŋk] f. Meddelelse. **-seta** [-sɛ·da, -sɛ·ta] f. **1. a.** Sæde [illegible] — **b.** Sidden [illegible] *bregða þá undan annarra óþöglegre ísetu og Brúkun* (SvSölv 54). — **2.** *(setgeiri)* Sæde (Bagstykke i Benklæder). **-settur** [-sɛhdoɣ] a. ganske klog, betænksom (BH.).

ís fastur [i:sfasdoɣ] a. med en fast Isflade, som kun langsomt smælter: *mjög er misjafnt, hversu vötn eru ístöst, [illegible] þar (á grunninu) stendur hafís löngum og gerir hafið ísfast* (JG. cit. i ÞThLfr. II. 81). **-firðingur** [[illegible]] m. Indbygger af *Ísafjörður*. **-firskur** [[illegible]] a. fra *Ísafjörður*. **-fjelag** [-fjɛ·laq] n. Isselskab, Frysningsselskab: *Ísfjelagið við Faxaflóa* (Stj. '04, B. 383). **-fles** [-flɛ·s] f., **-flesja** [-flɛ·sja] f. Isflade: [illegible] *hvort fært væri yfir flesjuna* (ÞThLfr. III. 309). **-framburður** [-frambʏrðoɣ] m. Grus o. lign., der er ført frem af Is: *þó eru þeir* (ɔ: *steinarnir*) *ekki vel slípaðir, en oft aðeins núnir á röndum og líkari ísframburði en malargrjóti* (ÞThFerð. III. 93). **-frjett** [-frjɛht] f. Efterretning om Grönlandsisens Ankomst og Ophold: *safna sem rækilegast ísfrjettum fyrr og síðar* (ÞThÁrf. 13). **-froðuflesja** [-froðuflɛ:sja] f. ru Isflage (BG. i ÞTh. Lfr. III. 309). **-frosinn** [-fro·sɪn] a. isfrossen, forvandlet til Is. **-fugl** [-fʏgʎ] m. (zool.) Isfugl (alcedo). **-fúlga** [-fulga] f. Ismasse (ÞThLýs. I. 54). **-fölur** [-fö·loɣ] a. isbleg, isnende bleg: *Þéttverptri sveipa þau Fjúkblæju | ísfölum andlitum frá* (StStAndv. II. 22).

ýsgildingur [i:sgɪldiŋgoɣ] m. lille Torsk, af lige Værdi med en Kuller (BH.).

ísgljá [i:sgljau·] f. glinsende Isflade, spec. en tilfrossen Oversvömmelse: *Léttfeti var ... nokkuð hræddur við ísgljána, sem eðlilegt var* (ÞGjD. 56); *Eins og mjallbreidd í. rjúki* (GFrÚh. 193). **-glott** [-gloht] n. isnende haanligt Smil: *þverúðar í. um inndreginn munn* (StStAndv. II. 211). **-grár** [-grau·r] a. isgraa, isfarvet. **-grautur** [-gröy·doɣ, -gröy·t-] m. Sjapis, Grødis. **°-grjót** [-grjoᵘt] n. (min.) Kryolit, Issten. **-heill** [-(h)ɛidʎ] a. **1.** *(alheill)* fuldstændig hel (ASkaft.). — **2.** *jeg fjekk ísheila eina bröndu*, jeg fangede kun en Fisk (Laks, Forel), det var det hele (Árn.). **-hella** [-(h)ɛdla] f. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] *komin að okkur* (SIng. I. 274). **°-hjálmur** [-ɦaulmoɣ] m. Ishjælm. **-hlíf** [-hʎi·v] f. **1.** Værn mod Is, Isværn, Isskjold: *Ísland ... er í. Norðurálfunnar* (ÞThLýs. I. 38). — **° 2.** *(á skipi)* Ishud (paa et Skib) (JsJs.). **-hrafl** [-hɣabʎ] n., **-hroði** [-hɣo·ðɪ] m. usammenhængende mindre Isstykker i Drift, spredt Is, smaa Isflager i ringe Mængde. **-hrufa** [-hɣʏ·va] f. los og ru Overflade paa den faste Is. **-hrul** [-hɣʏ·l] n. (jfr. *hrul*) mindre Stykker Is. **-hræddur** [-hɣaid·oɣ] a. som er bange for at vove sig ud paa el. færdes paa **Is. -hröngl** [-hɣöyŋl] n. Skrueis. **-hrönn** [-hɣön] f. Isdynge: *er íshrannir ófærar huldu láglendið* (ÞThFerð. III. 259). **-hús** [-(h)u·s] n. Ishus. **-húskjöt** [-(h)usɟö:t, -ɟɛ:t] n. Ishuskød. **-högg** [-(h)ök] n. **1.** *(það að höggva ís)* Hugning af Is, Isning. — **2.** *(verkfæri til að höggva með ís)* Ishakke, Redskab til at hugge Is med, Isplov. — **3.** *(árekstur ísjaka)* Sammenstød mellem Isbjærge el. Ismasser. — **4.** knivdannet Brodde paa langs foran paa en Hestesko (Nl.). **-höggvagangur** [-(h)ögvagauŋ·goɣ] m. Buldren i en Isflade, foraarsaget ved Sammenstød.

ísing (-ar) [i:siŋk] f. Isslag.

1. **ysja (-u, -ur)** [ɪ:sja] f. **1.** *(fasmikil kona)* stöjende Fruentimmer. — **2.** bundløst Dynd el. Kvægsand (Rang., Hf.): *alstaðar eru ófær kviksyndi*, [illegible] (ÞThFerð. III. [illegible]) [illegible] *sjá ... grafir eða holur, þó mjög séu nú fyltar af ýmislegri ysju, því upp í þær fellur með stórflæði* (JÞorkÞjs. 195). — **3. a.** løs, nyfalden Sne: [illegible] — **b.** [illegible] Sne, foraarsaget af stærk Sol el. Regn (is. om Foraaret) (Breiðd.). — **4.** *(suddi)* Stovregn (Árn.).

2. **ysja (a)** [ɪ:sja] vi. grassere.

ísjá (-r, -r) [i:sjau] f. Betænkning, Betragtning.

ísjaki [i:sja·ɟɪ, -ja·ɟɪ] m. Isflage.

í sjárverður [i:sjauvɛr·ðoɣ] a. betænkelig: *í. maður*, en Mand, man maa vogte sig for, ikke ufarlig. **-sjón** [-sjoᵘn] f. Indblik, Seen ind i n-t.

ysju bleyta [ɪ:sjoblɛi:da, -blɛi:ta] f. = 1. ysja 2. **-rigning** [-rɪg·niŋk] f. (Árn.) = **suddarigning.**

ís kaldur [i:skaldoɣ] a. isnende kold. **-keila** [-ɟɛi·la] f. Iskegle.

í skerast [i:sɟɛ·rast] vrefl. = *skerast í*, se **skera.** **-skyggilegur** [-sɟɪɟ·ɪlɛ:qoɣ] a. **a.** betænkelig, mislig, ikke ufarlig. — **b.** skummel (om Personer. **-skylda** [-sɟɪlda] f. **a.** Rettighed, Ydelsespligt: *Þverruðu oc inntektir biskupa stórum þegar aflögðust vökr, messr, sálumessr, osttollr, skæðatollr, lambstollr, fiskatollr, oc annad er í. var köllud* (Esp. IV. 100). — **b.** *(kvöð, skylduvinna)* Hovgærning, Hoveri. **-skyldunaut** [-sɟɪldonöy·t] npl. Okser, der blev fodret af Bispegaardenes Fæstere (LFR. VI. 91).

ís klakkur [i:sklahgoɣ] m. Istap. **-klæddur** [-klaid·oɣ] a. isklædt, isdækket.

ískra, ýskra (a) [is·gra] v. impers. **1. a.** hvine: (is. om halvundertrykt Latter) [illegible] — **b.** knage: [illegible] Døren knager (piber); *ískrandi frost*, bidende Frost (GFrÚbl. 4). — **2.** overf. ærgre, [illegible]

sem ég málið mjer persónulega óviðkomandi, þá ískraði jeg í skinninu þessa daga (jeg havde ikke Ro i mine Ben) (Logr. '13, 195).

ískuldi [i:skʏldɪ] m. isnende Kulde, Iskulde.

ískur, ýskur (-urs) [ɪs·goọ] n. Hvin, Hvinen.

ískurður [i:sgʏrðoọ] m. Operation, Incision.

ís kökkur [i:sköhgoọ] m. Isklump. **-lagður** [-laqðoọ, -lagð-] a. isdækket.

íslakur [i:sla·goọ, -sla·k-] a. lidt slap.

Ís land [i:slant, is·-] n. npr. Island. **-landsfar** [-lansfa:r] n. Skib der sejler paa Island. **-landsfífill** [-lansfi:vɪdʎ] m. (bot.) islandsk Høgeurt (hieracium islandicum). **-landshaf** [-lans(h)a:*v*] n. Havet mellem Norge og Island. **-laus** [i:slöys] a. isfri. **-leggir** [-lɛɟ·ɪọ] mpl. Laarben af Heste, Kalve el. Faar, tildannede og brugt som Skøjter (ÓDav. Sk. 86). **-leggja** [-lɛɟja] v. impers. islægges, lægge til: *vatnið ísleggur.* **-leifur** [i:slei·voọ, is·-] m. npr. **-leysing (-ar)** [i:slei·siŋk] f. Isbrud. **-lendingabók** [-lɛndiŋgabou:k] f. Islænderbogen. **-lendingasögur** [-lɛndiŋgasö:qoọ] fpl. de islandske Slægtssagaer. **-lendingur (-s, -ar)** [-lɛndiŋgoọ] m. Islænder, Islænding. 1. **-lenska (-u)** [-lɛnsga] f. **1.** *(íslensk tunga)* Islandsk, det islandske Sprog. — **2.** *(íslenskur siður)* islandsk Skik: *upp á íslensku,* paa islandsk Vis. 2. **-lenska** [-lɛnsga] vt. oversætte til Islandsk. **-lenskur** [-lɛnsgoọ] a. islandsk. **-líkur** [-li·goọ, -li·k-] a. som ligner Is, islignende. **-lög** [-lö·*q*] npl. Lag af Is, Isdække: *hann hafði fælst svo fyrir sleða, að enginn fekst til þess að fara með hann í akstursterð nema kaffenni væri og íslaga gætti ekki* (ÞGjD. 59). **-máfur** [-mau·voọ] m. (zool.) Ismaage (larus eburneus).

í smeygilegur [i:smɛijɪlɛ:qoọ] a., **-smeyginn** [-smɛi·jɪ*n*] a. indsmigrende, smidig; — adv. *-smeygilega.*

ís möl [i:smö·*l*] f. smaa Isstykker: *sem í. að sjá bak við rjúkanda hver* (GTh. '06, 127). **-nál** [-nau·*l*] f. Isnaal. **-núinn** [-nu·ɪ*n*] a. isskuret.

ísog [i:so·*q*] n. Indsugning.

Ísólfur (-s, -ar) [i:soulvoọ] m. npr. Isolf, Isulv.

ýsópur [i:sou·boọ, -sou·p-] m. (bot.) Isop (hyssopus).

í spen (-jar, -jar) [i:sbɛ·*n*] f., **-spenja** [-sbɛnja] f. (Sl., Af.) Endetarmen af Kvæg, vendt om og fyldt med Fedt. **-spýta** [-sbi·da, -sbi·ta] f. (egl. den, der spytter i) Inspirator (nedsættende): *Norðri hefir víst Havstein en Þjóðólfur Jósep fyrir ispýtu* (JSBr. 288).

ís plógur [i:splou·(q)oọ] m. Isplov. **-poki** [-po·ɟɪ, -po·§ɪ] m. Ispose.

Ísraelingur (-s, -ar) [i:srɛliŋgoọ] m. Israelit, Jøde.

Ísraelslýður [i:sraɛlsli:ðoọ] m. Israels Folk, Israeliterne.

ís ragur [i:sra·qoọ] a. som er bange for at vove sig ud paa el. færdes paa Is: *í. maður, hestur.* **-rák** [-rau·k] f. Isstribe, Skure fra Istiden. **-rákaður** [-rau·gaðoọ, -rau·kað-] a. med Isstriber: *ísrákuð hraun* (ÞThLfr. IV. 236). **-rek** [-rɛ·k] n. **1.** *(íshroði)* Isstykker i Drift, Drivis. — **2.** *(það að ísinn rekur)* Isens Drift. **-rekahríð** [-rɛgahọi:*ð*, -rɛka-] f., **-rekaveður** [-rɛgavɛ:ðoọ, -rɛka-] n. Snestorm, som driver Isen mod Landet. **-reki** [-rɛ·ɟɪ, -rɛ·§ɪ] m. = **ísrek.** **-rúnar** [-ru·naọ] fpl. Isruner, Benævnelse paa en særlig Art Runer (GV. i JÁÞj. I. ix). **-rönd** [-rönt] f. Iskant. **-röst** [-röst] f. langstrakt Isdynge: *og ísrastirnar gengu vestur og jakarnir reistust allavega á rönd* (ÞThLys. II. 203).

iss, yss [ɪs·] interj. = *ussu, sussu,* tretteseettende og tyssende Tilraab, tys! lad nu være! saa!: *iss, eg vil ekki heyra þessa heimsku lengur* (Mýrd. 307); *Yss, ýss, kerling,* naa da, gamle (Eimr. III. 99).

ís skán [i:sgau·*n*] f. tyndt Isdække. **-skellur** [-sɟɛdloọ] m. Stød af drivende Isflager: *hann (: báturinn) varð lekur af ísskellum* (MStVin. 211). **-skrið** [-sgrɪ·*ð*] n. Isdrift: *Ísskrið kvað sjaldan koma í ána til muna* (ÞThFerð. III. 318). **-skrof** [-sgro·*v*] n. tyndt Islag, hvorunder Vandet er forsvundet: *Ís-skrof var á leirunni, því frost var, og glamraði það mjög, er um var riðið* (BrJDulr. 89). **-strýta** [-sdri·da, -sdri·ta] f. langt, spidst Isstykke, Istap. **-ströngull** [-sdröyŋgodʎ] m. Istap.

yst, yzt [ɪ·st] adv. superl. se **ytri.**

ysta (i) [ɪs·da] v. **1.** vt. lade løbe: *y. mjólk.* — **2.** vi. løbe sammen (om Mælk), ostes, afløbe; impers.: *mjólkin(a) ystir,* Mælken løber sammen, ostes.

í stað (-s, -stöð) [i:sda·*ð*, -sdö·*ð*] n. **1.** Stigbøjle: *Hann er með annan fótinn í ístaðinu* (med den ene Fod i Stigbøjlen) (Eimr. X. 141); — ogs. i overf. Bet. om den, der er paa Nippet til at göre n-t; (Talem.) *standa í ístaði e-s,* støtte en, tage ens Parti; *standa í ístaðinu móti e-m,* hamle op imod en, trodse en: *Já, það þurfti meira en kjarklítinn ungling til að standa í ístaðinu á móti honum gamla Jóni* (ThTh. 36). — **2.** *(í eyra)* (i Øret) Stigbøjlen. **-staða** [-sda·ða] a. udholdende Standhaftighed, Udholdenhed, Energi (BH.). **-staðsól** [-sdaðsou:*l*] f. Stigrem. **-stangan** [-sdauŋga*n*] f. **I.** *(það að stanga í e-ð)* Prikken, Ansporen. — **†II.** overf. **1.** *(hvöt, hvatning)* Ansporelse, Tilskyndelse. — **2.** *(stingur)* Svie, stikkende Smærte.

ístími [i:sti·mɪ] m. = **ísöld.**

ysting (-ar) [ɪs·diŋk] f. Løben (af Mælk), Ostning.

ystingur (-s) [ɪs·diŋgoọ, -iŋs] m. ostet Mælk.

ístota [i:sto·da, -to·ta] f. Isstrimmel (ÞThFerð. III. 3).

ístra (-u, -ur) [is·dra] f. Ister, Embonpoint: *safna ístru,* tillægge sig et Embonpoint; blive tyk og fed.

*__ístraf__ [i:stra·*v*] n. Hoveddug af Is: *í. mitt drifhvíta* (StStAndv. I. 222).

ístru belgur [is·drobel·goọ] m., **-magi** [-mai:jɪ] m. Tykvom, Tyksak, Istervom.

ystur, yztur [ɪs·doọ] a. superl. se **ytri.**

ístur (-urs) [is·doọ] n. = **ístra.**

ísturn [i:stʏ(r)dn] m. Istaarn.

ístöðu laus [i:sdöðolöy:s] a. *(veiklyndur)* svagsindet, karaktersvag; *(huglaus)* frygtsom, modløs, forsagt. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:t-] a. klejnmodig, svag. **-mikill** [-mɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:§-] a. kæk, modig, kun i nægt. Forb.: *ekki f.*

ýsu band [i:søban·t] n. to Kuller, bundne sammen. **-bein** [-bɛi:*n*] n. Kullerben. **-beinsfugl** [-bɛinsfʏg·ʎ] m. Legetøjsfugl, lavet af Kullerben (ÓDavSk. 354). **-branda** [-bran·da] f. lille Kuller. **-dúfa** [-du:va] f. **1.** = *ýsubein.* **2.** = *ýsubeinsfugl.* — **3.** *(lifraður ýsumagi)* Kullermave med Lever (Árn.). **-greppur** [-grɛhboọ] m. Rognsækken i en Kuller.

ísugur [i:soqoọ] a. isbelagt.

ýsu hrogn [i:søhọog·*v*] npl. Kullerrogn. **-klumba** [-klʏm·ba] f. = **ýsubein.** **-kóngur** [-kouŋ·goọ] m. Kullerkonge, en Slags Kuller med en Udvækst paa Hovedet (Vf.). **-lóð** [-lou:*ð*] f. Fiskeline til Kullerfangst. **-magi** [-mai:jɪ] m., **-nafli** [-nab·lɪ] m. (Vf.) Maven i en Kuller.

ísung (-ar) [i:suŋk] f. Isslag.

*__ísungur (-s)__ [i:suŋgoọ] m. Hoveddug (MJ. V. 184).

isúr [i:su·r] a. lidt syrlig.

ýsu roð [i:soro:*ð*] n. Kullerskind. **-síld** [-sil·t] f. = **sandsíli.** **-skel** [-sɟɛ:*l*] f. abra prismatica (GBárð.). **-skratti** [-sgrahdɪ] m. stor Kuller (gadus aeglifinus). **-spyrða** [-sbɪr·ða] f. Kuller, bundne sammen paa Halerne.

ísvarinn [i:sva·rɪ*n*] a. gemt i Is: *í. fiskur, síld ísvarin.*

ysvís [ɪ:svi·s] a. støjende, larmende (StSt. Andv. II. 285).

ís þakinn [i:sþa·ɟɪ*n*, -þa·§-] a. isdækket. **-þoka** [-þo·ga, -þo·ka] f. Istaage. **-þorskur** [-þo(q)sgoọ] m. Polartorsk (gadus saida).

ísætur [i:sai·doọ, -sai·t-] a. sødladen.

isöld [i:sölt] f. Istid, Isperiode.

1. **ýta (-u, -ur)** [i:da, i:ta] f. **1.** saa meget Hø, som man kan skubbe med Riven (ÞGjUf. 14) el. en Hest kan trække sammen ved Hjælp af et Bræt el. Planke (Sl., Af.). — **2.** Bræt, der bruges til at trække det spredte Hø sammen; i bægge Ender sidder der et Tov, der spændes fast til en Hests Seletøj, naar Redskabet bruges (Árn.).

2. **ýta (ti)** [i:da, i:ta, ihdɪ] vt. med dat. og acc. og vi. **1. a.** i Alm.: skyde el. støde frem, fremskyde, skubbe frem: *ein stund ýtir annari,* den ene Time skyder den anden frem; (Talem.) *það er ekki öðru að ý.,* det er alt hvad der kan bruges. — **b.** spec. *(ý. báti)* trække en Baad frem, lægge ud, skyde en Baad fra Land ud paa Søen; *ý. frá landi,* støde fra Land. — **c.** *(ý. heyi)* skyde el. trække spredt Hø sammen (ÞGjUf. 14). — **2.** med acc. skubbe foran sig: *hann ýtir það* (Af.). — **3.** med præp. og adv., ofte i overf. Bet.: *ý. á,* virke paa, drive paa n-t, drive n-t fremad: *ý. á bátinn; — jeg var alt af að ý. á hann með að gera það,* jeg skubbede stadig lidt til ham for at faa ham til at göre det; *hafði þeim áðr opt á milli borið um ómaga, ok Sigurðr ýtt á hann* (søgt at skubbe dem over paa ham), *ok þráflutningar af orðit, nema sýslumaðr feingi útkljáð* (EspS. 148); *ý. að e-u,* skubbe til n-t, fremskynde n-t: *En foreldrarnir ýttu að (ɔ: vígslunni), þegar Dalsþingin losnuðu* (ÞGjOs. 25); *ý. á eftir,* skubbe bagefter: *ý. á eftir vagni; — ý. á eftir e-m,* skynde paa en: *Hann sá þá ekki annað ráð, en ý. á eftir kvenfólkinu með matinn* (JTrL. 336); *ý. fram báti* = *ý. báti,* skyde en Baad ud osv.; *ý. inn,* skubbe n-t ind: *ý. skúffunni inn í kommóðuna; — ý. undir e-n,* [1] opmuntre en, anspore en: *sendiför Gaimard's mun hafa ýtt undir dönsku stjórnina að styrkja þessi fyrirtæki* (ÞThLfr. IV. 2); [2] lægge en paa Hjærte: *Þá var Íslendingum sýnt fram á, hvað þjóðtrú og þjóðsiðir eru og jafnframt ýtt undir alla þá, sem höfðu vit á, hve slík fræði eru dýrmæt, ... að gjöra sitt til að bjarga þeim úr tröllahöndum tímans og hirðuleysisins* (ÓDavSk. 2); *ý. við e-m,* støde til en, skubbe til en, give en et Puf; *og óspart ýtt við* (man sparede ikke at slaa paa el. paavirke) *göfugum þjóðræknis- og metnaðartilfinningum* (JTrL. 371).

í tak [i:ta·k] n. **1.** Ret til Benyttelse uden Vederlag af en andens Ejendom, Brugsret; Servitut: *ítök jarðarinnar,* Gaardens Pertinentier; *eiga í. í e-u,* have Brugsret, besidde Servitut i n-t: *Sá sem í. á í afrjetti, má leigja það öðrum* (Stj. '02, B. 168); *Þriggja manna stjórn hefði sterkari og víðtækari ítök í flokki sínum* (vilde have stærkere og mere omfattende Støtte hos sit Parti), *en einmennisstjórn getur haft* (Alþ. '11, B. 459). — **2.** ogs. om det Stykke Land, hvortil der er Brugsret, el. paa hvilket en Servitut hviler: *Franska stjórnin hafði árinu áður mælst til að fá í. nokkurt til nýlendustofnunar og fiskverkunar á Dýrafirði* (ÞThLfr. IV. 108). **-taksskjal** [-taχsɟa:*l*] n. Dokument ang. et *ítak.* **-taksvon** [-taχsvo:*n*] f. Haab om Vinding: *Ítaksvonin er látin helga eiðrof og ódrengskap* (Ísaf. '12, 9). **-tala** [-ta·la] f. **a.** Ansættelse af, hvor mange Faar el. Heste hver enkelt kan holde paa en Græsgang, som flere ejer i Fællesskab (f. Eks. en Alminding, *afrjettur): Skyldur er hver sá, er taka vill upprekstur í heimaland sitt, eða hross á vetrarhaga, að láta gjöra ítölu í það, í fyrsta sinn á sinn kostnað* (Stj. '96. B. 83); *Ef í. er gjör í afrjett, skal svo álíta, sem sjerhverri jörð í afrjettarfjelaginu fylgi hlutdeild ... í rjettu hlutfalli við hundraðatal hennar, eptir seinasta jarðamati. Þá má ábúandi fylla sína ítölu í afrjettinn, hvort heldur af sínu fje eða annara, en ekki meir* (Stj. '92, B. 142). — **b.** den saaledes for hver enkelt fastsatte Andel: *nota ítölu sína,* benytte sin Andel: *Þar, sem tveir eða fleiri menn hafa sameiginlegt í óskiftu landi, ... nema eftir ítölu að móts við sameigendur sína. ... Ítölu skal meta eftir jarðardýrleika og jarðarstærð,* hvor to el. flere Personer har fælles Græsgang paa uskiftet Jord, maa ingen af dem benytte Græsgangen, undtagen i Forhold til hans Samejers Afbenyttelse af denne ... Forholdet skal fastsættes efter Jordenes Dyrhed og Störrelse (Stj. '13, A. 101); *breytingar á ítölu* (Andel) *landssjóðs í gróðanum* (Alþ. '11, B. II. 1667).

Ítali (-a, -ir) [i:ta·lɪ] m. Italiener.

Ítalía (-u) [i:talija] f. npr. Italien.

ítalska (cobl. ítölsku) [i:talsga, i:tölsgo] f. Italiensk, det italienske Sprog.

ítalskur (f. ítölsk) [i:talsgoọ, i:tölsk] a. italiensk.

*__ýtar, ítar__ [i:daọ, i:taọ] mpl. Mænd, Mennesker, Folk; *ýta kind,* Menneskeslægten.

ítarlegur [i:darlɛ qoɣ, i:tar-] a. **1.** *(nákvæmur)* udførlig: [illegible] *tarleg skýrsla.* — **†2.** *(fagur, dýrðlegur)* smuk, herlig, pragtfuld. **3.** adv. [illegible] **a.** udførlig: *segja í. frá e-u.* — **b.** nøjagtig, strængt: *og ganga ítarlega [illegible] rjett við sjálfan þig* (Vid. I. 275). — **c.** smukt, pragtfuldt: *ítarlega búinn,* i smukke Klæder, pragtfuldt klædt: *Aþena ... hefur ... ýmist gert mig [illegible] fatæklingi, ýmist úngum manni, ítarlega búnum* (Od. 344).

íteljandi (-a, -endur) [i:tɛljandɪ] m. den, der gör, foretager en *ítala: Íteljendur skulu eið vinna að gjörð sinni, ef krafist er* (Stj. '92, B. 143).

ýting [i dɪŋk, i:t-] f. Skydning af en Baad fra Land ud paa Søen.

ýtinn [i:dɪn, i:t-] a. energisk, paagaaende: *er Sigurði [illegible] nágrannar ýtnir við húsbónda hans* (BrJÞf. 101); *vera ý. í viðskiftum,* være betænkt paa sin egen Fordel.

°**ýtir (-is)** [i:dɪɣ, i:t-] m. Yder, Giver.

ytra [ɪ:dra, ɪ:tra] adv. se **ytri.**

ýtrastur [i:drasdøɣ, i:tr-] a. superl. (jfr. *ytri, ystur)* den yderste, yderligste (i overf. Bet.): *jeg tek þá til ýtrasta ráðs míns,* jeg griber da til mit sidste (yderste) Raad; — n. *ýtrast* som adv. saa yderlig som mulig, paa nogen Maade: *að því skapi, sem atvinnuvegirnir ýtrast þola,* saa meget som Ernæringsvejene paa nogen Maade kan taale (JSVb. 8).

ytraver [illegible] n. Overvaar [illegible]

ítreka (a) [i:trɛga, -trɛ·ka] vt. gentage, forny.

ítrekun (-ar, -anir) [i:trɛgon, -trɛ·k-, -anɪɣ] f. Gentagelse.

°**Ítrekur (-s)** [i:trɛgøɣ, -trɛ·k-, -trɛχs] m. npr. et af Odins Navne: *Ítreks bland,* Poesi.

ytri [ɪ:drɪ, ɪ:trɪ] a. comp., superl. **ystur (yztur)** [ɪs·døɣ] og **utastur** [Y:dasdøɣ, Y:tasd-] **I. 1. a.** ydre, længere ude: *y. veggurinn,* den ydre Væg, Ydervæggen. **b.** [illegible] (Navn paa en [illegible] Sydlandet). — **c.** n. som adv. *ytra:* ¹) *y., hið ytra,* søværts, længere mod Vest. ²) *(erlendis)* udenlands, [illegible] Udlandet [illegible] **2.** [illegible] udvortes *y. sjúkdómar,* udvortes Sygdomme. — **3.** superl. *utastur* og *ystur (yztur),* yderst, længst ude: *sitja utastur (ystur),* sidde yderst (nærmest Dören); spec. den sidste i Rækken: *vera u. við ferminguna.* — **4.** n. superl. *yst (yzt)* som adv. yderst: (Ordspr.) *yst við dyr skal óboðinn sitja* (GJ.), ubuden Gæst skal sidde yderst ved Dören. — **II.** overf.: *y. og innri maður,* det ydre og det indre Menneske; *ystu myrkur,* det yderste Mørke. **-bikar** [-bɪ:gaɣ, -bɪ:k-] m. (bot.) Yderbæger (calyculus). **-körfureifar** [-kör·vorɛi:vaɣ] fpl., **-reifar** [-rɛi:vaɣ] fpl. (bot.) ydre Kurvedække.

í troða [i tro·ða] vt. proppe [illegible] (BTh. 30). **-troðningur** [-troðn[illegible]] m. **1.** [illegible] *í e-ð)* hvad der proppes [illegible] **2.** [illegible]

ítur (acc. **-ran)** [i:døɣ, i:t-, i:dran, i:tr-] a. **1.** *(ágætur, dýrðlegur)* ypperlig, herlig; *(göfugur)* ædel; *(fagur, fríður)* skön. — **2.** som Forled i Sms.: **a.** herlig, höj: *íturborinn* osv. — **b.** forstærkende: *ítur-hvass, ítur-small* osv. °**-bleikur** [-blɛ[illegible]] a. med en [illegible] *akur* [illegible] (JHall. 28). **-borinn** [illegible] °**-fagur** [illegible] a. underskön. °**-gjallur** [-r-ɟad·løɣ] a. velklingende. °**-hyggja** [-ɣ-(h)ɪɟ:a] f. *(bjartsýni)* Optimisme. °**-hyggjumaður** [-(h)ɪɟ·oma:ðøɣ] m. Optimist. °**-hugaður** [-(h)Y:qaðøɣ] a. ædelsindet. **-laukur** [-r-löy:goɣ, -löy:k-] m. (egl. herligt Løg) herlig Blomst, Pryd: *í. ættar sinnar* (BTh. 87). **-mannlegur** [-man·lɛqoɣ] a. af ædelt Udseende. **-menni (-is,** pl. ds.) [-men:ɪ] n. ædel Mand. °**-móður** [-mo·u:ðøɣ] m. frejdigt Sind. °**-spakur** [-ɣ-sba:gøɣ, -sba:k-] a. meget forstandig. **-vaxinn** [-r-vaχ·sɪn] a. af skön Vækst.

í tækur [i:tai·goɣ, -tai·k-] a.: *í. e-u, í. í e-u, í. um e-ð,* dygtig (i n-t): *hann er* [illegible] Mand, som kan göre Nytte [illegible] *marga vonda ... þó nokkuð ítæka* (saadan at det forslog noget) (GFrTs. 14); *Önnur* (ɔ: *raun) var ítækari* (GFrÁtt. 39). **-tök** [-tö·k] pl. af **ítak.** **-tölulaus** [-töløløy:s] a. (jfr. *ítala* 2.) som ingen Fordring kan göres til. **-vaf** [-va·v] n. Islæt.

Ívar (-s, -ar) [i:vaɣ] m. npr. Ivar, Iver.

í vasan (-ar, -ir) [i:va·san] f. Travlhed, Forretninger. **-vefja** [-vɛvja] vt. med dat. indvikle i, vikle ind i; — pp. *ívafinn,* viklet ind i. **-vera** [-vɛ·ra] f. Beboelse.

iveru fatnaður [illegible] m. coll., **-föt** [-fö·t] npl. Gangklæder. **-herbergi** [-hɛr·bɛrɟɪ] n. Opholdsværelse; — pl. Beboelseslejlighed. **-híbýli** [-hi:bilɪ] npl. Beboelseslejlighed. **-hús** [-hu:s] n. Vaaningshus, Beboelseshus, Stuehus. **-staður** [-sda:ðøɣ] m. Opholdssted. **-stúka** [-sdu:ga, -sdu:ka] f. (lille) Kahyt, Lugar: *Tvær íverustúkur í skipinu* (ÞThLfr. III. 265).

Ívi (-a, -ar) [i:vɪ] m. npr. (Vf.) Dim. af **Ívar.**

í við [i:vɪ·ð] adv. noget, en lille Smule, bruges nu mest i Forbindelse med Komparativ og betegner Forskellen: *í. betri,* noget bedre; *í. hærra,* en Smule höjere (opr. *eyvit*; om dette se is. Bugge i Nygaard: Eddasprogets Syntaks II. 58—59) *þessi baggi[illegible] er í. þyngri en hinn,* [illegible] *hann var [illegible], hver af tveim stórskamtalækn[illegible] ... mundi betri vera. Hann svaraði: [illegible] að annar þeirra, sem hann nefndi, mundi í við ómannskæðari en hinn* (Alþ. '11, B. II. 1287); *Hann var í. lotinn í herðunum,* han var ikke fri for at være en lille Smule ludende (EErl. 77). °**-viði (-a, -ar)** [-vɪ·ðɪ] m. (zool.) Orangutang (JsJs.). **-vilna** [-vɪlna] vt. med dat.: *í. e-m,* begunstige en; *í. e-m með e-ð,* give en en Lettelse m. H. t. n-t: *Aftur ætti að í. fátækum sveitapiltum með undanþágu frá kenslugjaldinu* (Eimr. XI. 17). **-vilnun** [-vɪlnon] f. Begunstigelse, Indrömmelse. **-vist** [-vɪst] f. = **ívera.** °**-vistilegur** [-vɪsdɪlɛ:qoɣ] a., °**-vistinn** [-vɪsdɪn] a. immanent (JsJs.). °**-vistni** [-vɪs(d)nɪ] f. Immanens (JsJs.). **-volgur** [-volgoɣ] a. en Smule lunken.

yxi [ɪχ·sɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **vaxa.**

yxn [ɪχ·sn] npl. = *yxni,* Hornkvæg, jfr. *uxi;* †sg. *yxn,* Tyr; gold Ko.

yxna [ɪχ·sna] a. indec. tyregal (om Køer).

yxna mál [ɪχ·snamau:*l*] npl. = **yxnmál. -tal** [-ta:*l*] n. Antal Hornkvæg (som holdes hjemme paa Gaarden). **-tíð** [-ti:ð] f. = **yxnmál.**

yxni (-is, pl. ds.) [ɪχ·snɪ] n. Okse; pl. Okser, Hornkvæg.

yxnishúð [ɪχ·snɪs(h)u:ð] f. Oksehud.

yxnmál [ɪχ·snmau:*l*] npl. Tiden, naar Køerne atter springer (efter 3 Uger).

yz- [illegible] se **ys-, is-.**

Í þaka (cobl. **Íþöku)** [i:þa·ga, i:þa·ka, i:þö·go, i:þö·ko] f. npr. Ithaka; ogs. Navn paa Latinskolebiblioteket i Rvk. **-þakskur** [i:þaχsgoɣ] a. fra Ithaka.

í þykkur [i:þɪhgoɣ] a. temmelig tyktflydende, en Smule tyk, grødet: *(vökvi) verður loks íþykkur* (Eimr. II. 124). **-þyngd** [-þiŋt] f. Byrde, Paa[illegible] *sitt [illegible] allan kostnað við bað[illegible] íþyngjandi, sem nábúðin [illegible] að leiða af sér* (Alþ. '11, B. II. 1582). **-þynging** [-þiŋɟiŋk] f. = **íþyngd. -þyngja** [-þiŋɟa] vt. med dat. bebyrde, belemre: *þessir tollar í. mönnum minst* (Alþ. '11, B. 753); — belaste: *sjálfsagt er að ... fjárlögunum verði ekki íþyngt með því* (Alþ. '11, B. 143—44). **-þrótt (-ar, -ir)** [-þro·uht] f. **1.** (sj.) Kunst: *kunna ýmsar íþróttir: söng, skáldskap, tafl, skylmingar, fimleika og dans;* (Ordspr.) [illegible] Kunst er let at bære. [illegible] *er gulli betri* (Sch. Mál.), Kunst er bedre end tusinde Gylden. — **2.** is. i pl. *íþróttir: (líkamsíþrótt)* Idræt, Sport.

íþrótta fjelag [i:þro·uhdafjɛ:laq] n. Idrætsforening. **-kona** [-ko:na] f. Kunstnerinde; Sportskvinde. **-maður** [-ma:ðøɣ] m. Kunstner; Sportsmand. **-mót** [-mo·u:t] n. Idrætsstævne. **-vinur** [-vɪ:nøɣ] m. Kunstynder; Sportselsker. **-æfing** [-ai:viŋk] f. Idrætsovelse.

í þróttlegur [i:þro·uhdlɛ:qoɣ] a. **1.** kunstig: *Það þurfti hin íþróttlegu meðul og vald yfir náttúrunni* (Fjk. '87, 75). — **†2.** kunstfærdig, vidnende om Kunst: *íþróttleg lækning.* — **3.** idrætsmæssig: *hefir eingin íþróttleg rækt verið lögð við þær* (ÓDavSk. 87). **-þunnur** [-þYn·oɣ] a. noget tynd: *í. grautur.* **-þætta (i)** [-þaihda] vt. med dat. svare: *það var varla, að hann íþætti mjer* (Arn.).

J

j [jo:ð], det islandske Alfabets 14. Bogstav, udtales: ¹) stemt, [j], omtrent som dansk j i Jubel, Vilje: *jól* [jo·u:*l*], *þilja* [þɪl·ja], *bjónn* [þjo·ud·v]; ²) ustemt, [illegible] *hvoll* [ho[illegible]].

ja [ja:, ja] interj. bruges i svækkende Betydning og i forskellige Forbindelser, der udtrykker Forundring, Tvivl, Beklagelse el. lign.: *ja 'hjerna,* tænk! *ja-'jæja,* ja saa; *ja 'sei sei,* aah; *ja, nú er jeg hissa!* nu er jeg rigtignok forbauset; *ja rjett,* netop; *ja-'nei-nei,* ork nej; (tvivlende): *ja* [ja, ɦa], *jeg veit það ekki.*

já [jau:] adv. **1.** (som Bekræftelse) ja: *segja já eða nei.* — **2.** (jfr. *jánka)* ja, uden egl. Bekræftelse: ja, naa el. lign.: *jeg reyndi að fá ákveðið svar út úr honum, en hann sagði [illegible]* **3.** *já, já!* som et Udraab af Overraskelse, naa, naada: *Já, já, þarna var hann þá kominn* (Eimr. IX. 50); (Ærgrelsesudbrud): *já, já, skárri er það nú gangurinn,* sikket Spektakel dog.

já (ði) [jau·] vt. **a.** sige ja, bejae: *En þó og segi [illegible]* (MJ. III. 93). **b.** [illegible] give bestemt Svar ang. n-t, se Tiden an med n-t: *Mér líður vel og eg læt nú svona já og sjá þángaðtil eg veit hvort eg er kosinn eða ekki* (JSBr. 199).

jábróðir [illegible] m. Jabroder [illegible] (MJJAr. [illegible])

jaðar (-ars, -rar) [ja:ðaɣ] m. **1. a.** Kant; Rand; Randstrimmel: *j. á* [illegible] Udkanten af en Hjemmemark, [illegible] Skovbryn. **b.** [illegible] de snefri Strimler paa Udkanterne af en Snedynge *(fönn).* — **c.** (Bogb.) Fals (paa et Blad). — **2.** °**a.** Værner, Beskytter, Fyrste, fremragende Mand: *þjóðar j.* (BTh. 94). — **b.** *(höfuðpaur)* Stormand, vigtig Person: *annar eins templara-j. og G. G.* (Ing. VIII. 98). — **3.** som Stednavn: Jæderen (i Norge); ogs. Gaardnavn. **-blóm** [-r-blo·u:*m*] n. (bot.) Randblomst. **-skegg** [-sɟɛk·] n. Skægkrave. **-skera** [-sɟɛ:ra] vt. (Bogb.) udskære med Fals; — pp. *-skorið* (som Øremærke), beskaaret langs hele Kanten (af Øret). **-stæður** [-sdai:ðøɣ] a. (om Vinden) som stryger langs en Bjærgside el. en Kyst: *j. vindur* (ASkaft.).

jaðra (a) [illegible] vt. **1. a.** [illegible] Æg (paa Tøjer). [illegible] Æggene paa Tøj sammen. **b.** kante, rande [illegible]

(daarlig Lantet) (Eimr. III. 194). — **2.** *(kringja)* omgive, omkranse: *margra rasta geim , sem jaðrar eins og ósiglt haf inn ýzta vestur-heim* (StSt. Andv. II. 68). — **3.** (Bogb.) klæbe paa Fals.

jaðrakan (-s, -ar) [jaðˑraˑgan, -raˑk-] m., **-raki** [-raˑɡ̊ɪ, -raˑk̊ʰɪ] m. Kobberhöne, Kobbersnæppe (limosa aegicephala, L.) (Stj. '15, A. 123).

ᶜ **jaðratjald** [jaðˑratjalˑt] n. Listetæppe.

jað reka [jaðˑrɛˑga, -rɛˑka] f. (SvPRask 18), **-rekan** [-rɛˑgan, -rɛˑkan] m., **-reki (-a, -ar)** [-rɛˑɡ̊ɪ, -rɛˑk̊ʰɪ] m., **-rika (-u, -ur)** [-rɪˑga, -rɪˑka] f., **-roki (-a, -ar)** [-roˑɡ̊ɪ, -roˑk̊ʰɪ, -roˑga, -roˑka] m. = **jaðrakan.**

jafi (-a) [jaːvɪ] m. Java (Töj fra Java) (Norð. '11, 156).

jafn (jöfn, jafnt) [jabˑv; jöbˑv, jaµˑt, jafˑt, jamˑt] a. jævn, lige: **I. 1.** jævn med, lige med (baade egl. og overf.): *j. e-m*, lig med en; *kögur, sem er jafnt að neðan* (lige (glat) forneden); *S. henti sig þá jöfnum fótum* (med samlede Ben) *upp úr gryfjunni* (BrJÞf. 222); *allt var þó andlitið eftir vexti og jafnt við sig* (harmonisk) (BH. i ÞThLfr. III. 43); *jöfnum höndum*, ligelig; (Ordspr.) *jafnir fiskar spyrðast best* (GJ.), lige Börn leger bedst; *jafnir baggar fara best* (GJ.), lige Byrder sidder bedst. — **2.** lig, den samme: *sök hans er jöfn* (den samme) *eftir sem áður; — hann er alt af samur og j.*, han er altid en og den samme, ens, uforandret. — **3.** fast, stadig, den samme, uforandret; (elektr.) *j. straumur*, konstant Ström. — **4.** *(rólegur)* rolig, sindig: *svaraði Espólín honum jöfnum orðum, ok vissi þat, at mundi bezt fara; sæfðiz hann ok allmjök vit þat* (EspS. 107). — **5.** *jöfn tala*, lige Tal (mods. *oddatala)*. — **II.** i adverbielle Udtryk: **1.** *jafnt*, jævnt, lige saa meget, i samme Grad, som, netop: *jafnt ríkir sem fátækir*, fattig som rig; *jafnt er sem þjer sýnist*, det er netop som det forekommer dig; *jafnt og þjett*, ¹) (om det, der stadig gentager sig) gentagne Gange, i eet væk: *Skoðanir þær, sem jafnt og þétt* (i Tide og Utide) *eru bornar fram* (Eimr. XVI. 207); ²) (om n-t, der stadig vokser) mere og mere: *myrkrið skall nú yfir jafnt og þétt* (Eimr. XII. 43); — *jafnt báðum jöfnu báðu: þá sól var í landaðri, eður um jafnt* (lige langt fra) *báðum, dagmálum og hádegi* (JÓlInd. 212). — **2.** *að jöfnu (= að jafnaði)*, som Regel, normalt: *halda því fé á jörð sinni, sem hún getur að jöfnu borið vel haldið* (JSVb. 32); *jöfnu báðu*, midt imellem: *jöfnu báðu miðsmorguns og dagmála*, Kl. 7½ (EKvG. 183); *að öðru jöfnu, að öllu jöfnu*, under lige Forhold; *leggja e-ð að jöfnu við e-ð*, vurdere n-t lig med n-t andet: *sumir leggja þau* (ɔ: söl) *að jöfnu við fjallagros* (JSVb. 94); *jeg legg þá að jöfnu*, jeg gör ingen Forskel paa dem. — **3.** *til jafns við e-ð*, lig med n-t, som kan maale sig med n-t: *þó fanst honum hann mega fullyrða, að hún hefði ekkert til jafns við sig* (Eimr. XII. 56); *komast til jafns við e-n*, hamle op med en, være ens Lige. — **4.** *alla jafna* se *allajafna*. — **III. 1.** i utallige Sms. med Adjektiver *(jafngóður)*, Participier *(jafnhataður)* og Adverbier *(jafnvel)*, sjældnere med Subst. *(jafnrjetti)* og Verber *(jafngilda)* i Bet. lig, den samme, lige som osv. (Af disse Ord anføres i det følgende kun et Udvalg). — Efter mange af disse Ord følger Dativ el. *og (sem): jafngóður e-m = jafngóður og (sem) e-r; jafngilda e-u* osv., se de enkelte Ord. — **2.** lige, ligesaa, saa: *jafngóður maður*, lige saa god en Mand; — med Partiklen *sem (og): jafn-ungur sem* (el. *og) hann var*, saa ung han var; *jafnvitur maður og Goethe gat stundum sagt og gert ýmsa vitleysuna*, saa klog en Mand som G. kunde dog til Tider ...; — efter Nægtelse: *hún hefur aldrei verið jafnfögur og nú*, hun har aldrig været saa smuk som nu. — **3.** i Udtryk som: *það er jafngott*, det er udmærket! det har han (hun, de) godt af! det har han fortjænt! *það er honum jafngott, það er jafngott fyrir hann! — hann er jafngóður fyrir því*, han er lige god for det, det tager han ingen Skade af; *hann er jafnnær*, han er ikke kommen videre, ved ikke mere end för.

1. **jafna (jöfnu, jöfnur)** [jabˑna, jöbˑnø(ɣ)] f. **1.** *(sljetta)* Slette. — **2.** i Kortspil (Poker) = *samstætt*, Par, to af hver Slags (f. Eks. 2 Femmer, 2 Tiere osv.): *Ég hefi tvennar jöfnur* (ATh6s. 88). — **3.** pl. (mat.) Ligning.

2. **jafna (a)** [jabˑna] v. **I.** vt. med acc. **1.** *(sljetta)* jævne, göre lige: *j. mold; — j. með herfi*, overharve; *j. hár, skegg, kögur* osv.; (Ordspr.) *sá jafnar síðurnar, sem um hrygg veltur* (Málshb. 286), hos den, der vælter til bægge Sider, faar hver Side sin Del. — **2.** overf. **a.** i Alm.: *j. reikninga*, saldere; *j. deilu*, bilægge en Strid; *j. e-ð á milli sín*, komme til Enighed om n-t; *j. á e-m síðurnar (gúlana)*, egl. göre ens Sider (Kinder) lige, ɔ: lade en faa Kærligheden at føle (jfr. *j. á e-m)*. — **b.** *j. sig*, ¹) jævne sig, blive jævn: (efter Gæring) *brauðið er farið að j. sig*; (om Naturen) *Alt jafnar sig* (bliver jævnt), *og þó er alt á ferð og flugi* (ÞTh. i Eimr. XVI. 1); ²) *j. sig (eftir geðshræringu)*, komme til Ro, genvinde sin Sindsligevægt: *lofðu henni að j. sig í friði; — (eftir veikindi, þreytu): jeg er nú nokkurn veginn búinn að j. mig*, jeg er nu nogenlunde kommen til Hægterne igen; *Bjarni hélt að hún mundi nú fara að j. sig við hnaukið* (ÞGj. D. 12); ³) fordele sig jævnt: *fjeð er búið að j. sig á garðann; — Til þess að ganga úr skugga um, hvort gangverkið gangi rjett eða ekki, verður að láta það ganga nokkurn tíma, meðan áburðurinn er að j. sig* (Stj. '97, B. 233); ⁴) gaa lige op: *höldum vér þó, að skaði og ábati af þeim hafi hérumbil eða þó tæpast jafnað sig* (JSVb. 80). — **c.** med præp. og adv.: *j. á e-m*, hævne sig paa en, gengælde en n-t ondt, spec. prygle en: *ná tökum á Einari og j. duglega á honum til að svala skapi sínu* (JTrL. 136); *j. ómjúkt á e-m*, trække en ordentlig igennem; *j. aftur*, göre n-t lige igen, göre n-t godt igen, redressere; *j. e-ð með sjer*, komme overens om n-t; *j. um e-ð*, udjævne n-t; spec. *j. um e-n*, tage Pippet fra en: *Nágrannarígur var með þessum manni og bóndanum að Sandvatni og þótti ekki annað líklegra, en að Skotta væri að j. um hann á þennan hátt* (GFrUbl. 24); *þær konur, sem nú eru á fótum, geta líkst henni að þessu leyti, þegar elli og eldhúsreykur eru búin að j. um þær fram á sjötugsaldur* (GFr. i Eimr. VII. 84–85); *Um þessa sívinnandi og svefnlitlu iðjumenn á svo að j. . . . með því móti, að sprengja upp við þá blásnar þúfur og ótamin vötn* (GFr. i Lögr. '11, 75); ²) = *j. á e-m*, prygle en: *láta hann j. um þig* (Mýrd. 172). — **II.** med dat.: *j. niður*, iligne, fordele ligelig: *j. niður gjöldum eftir efnum og ástæðum*, foretage Ligning paa Formue og Lejlighed; *j. niður (kostnaði)*, paaligne (Omkostninger) (Stj. '75 A. 6); *j. útsvari á e-n*, paaligne en Kommuneskat; *Nú var ... bændunum jafnað niður* (fordelt ligelig) *víðsvegar um landið* (Eimr. I. 22); *j. e-u saman*, sammenligne n-t med hinanden; *það er ólíku saman að j.*, de to (Ting) kan slet ikke sammenlignes; *þessari fjárbeiðni er alls ekki saman að jafna við þær þar sem ekkert er í aðra hönd* (Alþ. '11, B. II. 56); *j. e-m saman*, kalde n-n for passende Kærestefolk: *og okkur var jafnað saman, sem margir gera* (JStgr. 9); *j. e-m til e-s*, sammenligne en med en anden, stille en i Klasse med en: *jafnað til þeirra heimskingjum* (JÁÞj. I. 1); *í náttúrufræði var hann þó framar en flestir eða allir jafnaldrar hans íslenzkir; en þar var nú reyndar ekki til mikils að j.* (ÞThLfr. IV. 48); *svo bar ljós þetta litla birtu, að til þess var jafnað* (at man anførte det som slaaende Eksempel paa daarligt brændende Lys); *e-u er langt til jafnað*, n-t sammenlignes med n-t andet, som er særlig daarligt el. godt: *gilding á blautum fiski væri nú öllu lakari en í tíð Hörmangara, og væri þá langt til jafnað* (JAð. Ein. 230); *Áreiðanlegt er, að Petróníus ritar af meiri snild en Cæsar og Hóratíus, og er þá langt til jafnað* (hvorved han stilles i Klasse med de störste) (Eimr. XVIII. 62); *j. til e-s um e-ð*, sammenligne med n-t angaaende n-t: *er því til hans jafnað um skarpskygni* (Eimr. IX. 210); *j. e-u við e-ð*, sammenligne n-t med n-t. — **III.** refl. **1.** *jafnast (á) við e-ð*, være lig med, maale sig med n-t; *jafnast á við tvo*, göre Fyldest for to; *geta jafnast við e-n í e-u*, kunne maale sig med en i n-t, kunne sættes ved Siden af en. — **2.** = *j. sig*: *þetta jafnast alt saman*, det jævner sig nok alt sammen.

jafnabróðir [jabˑnabroᵘːðɪɣ] m. (bot.) femradet Ulvefod (lycopodium annotinum, L.).

jafnaðar boð [jabˑnaðarboːð] n. rimeligt Tilbud. **-bót** [-boᵘːt] f. Revance. **-fræðingur (-s, -ar)** [-ɣ-fraiˑðiŋgøɣ] m. socialistisk Forfatter. **-geð** [-ɣ-ɡ̊ɛːð] n. Sindsro, Sindets Ligevægt, stoisk Ro: *taka e-u með jafnaðargeði*, ikke lade sig bringe ud af Ligevægt af n-t; (Ordspr.) *j. er gott að rækja* (GJ.), det er godt at lægge Vind paa Sindets Ro. ᶜ **-hengill** [-ɣ-(h)ɛiŋˑɡ̊ɪdʎ] m. (fys.) Kompensationspendul. **-lega** [-ɣ-lɛːqa] adv. jævnlig, i Reglen, som oftest, almindelig: *hann kemur j. kl. 9 á morgnana; —* ogs. superl.: *jafnaðarlegast vikið meira eða minna að stjórnmálum* (Eimr. XVIII. 106). **-maður** [-maːðøɣ] m. **1.** *(sanngjarn, rólyndur maður)* retskaffen, rolig Mand. — **2.** *(jafningi)* Ligemand. — **3.** Socialist: *jafnaðarmenn vilja láta ríkið takmarka frelsi einstaklinganna á mörgum sviðum, t. d. í framleiðslu og verslun*. **-menska (-u)** [-mɛnˑsga] f. Socialismus. **-mæling** [-maiːliŋk] f. lige Maal, samme Maal. **-reikningur** [-a-rɛihgniŋgøɣ] m. Balanceopgörelse: *við jafnaðarreikning skólabúsins þótti ekkert athugavert* (Stj. '98, B. 181). **-samur** [-ɣ-saːmøɣ] a. billig, rimelig. **-semi** [-sɛːmɪ] f. indec. Billighed, Rimelighed. **-sjóður** [-sjoᵘːðøɣ] m. Repartitionsfond. **-skifti** [-sɡ̊ɪfˑdɪ] npl. ligelig og billig Fordeling. **-straumur** [-sdröyːmøɣ] m. Kompensationsström (BSSjL.). †**-strik** [-sdrɪːk] npl. (mat.) Lighedstegn (LFR. II. 27). **-tal** [-taːl] n. Gennemsnitstal, Middeltal: *að jafnaðartali*, gennemsnitlig. **-tala** [-taːla] f. Forholdstal: *margfalda jafnaðartölu þvermálanna* (Urs. 6). **-verð** [-ɣ-vɛrˑð] n. lige Værdi: *Fór Lýbikuskildingurinn sírýrnandi, svo að menn urðu að telja fleiri og fleiri skildinga í Jóakimsdalnum til þess að halda jafnaðarverðinu uppi* (JAð. Ein. 409). **-þokki** [-ɣ-þoh̊ɡ̊ɪ] m. gensidig Velvilje el. Kærlighed, gensidig Tilböjelighed: *var j. af hennar hálfu* (Eimr. II. 209).

jafnaður (-ar) [jabˑnaðøɣ] m. se **jöfnuður.**

jafnaflíðandi [jabˑnavliːðandɪ] a. jævnt hældende.

jafnagulur [jabˑnagʏːløɣ] a. gul som Ulvefod.

jafn ágætur [jabnˈauːɡ̊aidøɣ, -ɡ̊ait-] a. ligesaa udmærket, saa udmærket. 1. **-aldra (-öldru, -öldrur)** [-aldra, -öldrø(ɣ)] f. jævnaldrende Kvinde. 2. **-aldra** [-aldra] a. indec. jævnaldrende. **-aldri (-a, -ar)** [-aldrɪ] m. jævnaldrende.

jafnalitur [jabˑnalɪːdøɣ, -lɪːt-] m. Farve som Ulvefod, gul Farve.

jafnálma [jabˑnaulma] a. indec. ligebenet.

jafnan [jabˑnan] adv. stadig, altid.

jafn annríkt [jabnˈanˑrɪχt] adv. lige travlt: *jeg hef aldrei átt j.* **-ant** -avt, -ant] adv. ligesaa magtpaaliggende: *j. er mér um það* (Skírn. XV. 19). **-áreiðanlegur** [-ˈauːrɛiðanlɛˑqøɣ] a. lige paalidelig, saa paalidelig; — adv. *-lega*. **-arma** [-arma] a. indec., **-armaður** [-armaðøɣ] a. ligebenet. **-ástfanginn** [-ˈausˑtfauŋɡ̊ɪn] a. lige forelsket, saa forelsket. **-auðsær** [-ˈöyðˑsair] a. lige klar, saa klar. **-auðugur** [-ˈöyðˑøqøɣ] a. lige rig, saa rig. **-auðveldur** [-ˈöyðˑvɛldøɣ] a. lige let, saa let.

jafn beinn [jabˑnbeidn] a. ligesaa lige, saa lige. **-beittur** [-bɛihdøɣ] a. lige skarp, saa skarp. **-ber** [-bɛˑr] a. (jfr. *ber)* ligesaa bar el. nøgen, saa nøgen osv. **-byrður** [-bɪrðøɣ] a. **1.** *(með jöfnum hliðum)* med bægge Sider lige, symmetrisk. — **2.** (naut.) med lige Bord: *tóku saman segl hins jafnbyrða skips* (Od. 39). — **3.** (bot.) isolateral. **-bitur** [-bɪˑdøɣ, -bɪˑt-] a. lige bitter, saa smærtelig. **-bjartur** [-bjaɣdøɣ] a. lige lys, lige klar, saa lys. **-bjóða** [-bjoᵘˑða] vt. med dat. *(jafngilda)* svare til, kunne maale sig med. **-blíður** [-bliˑðøɣ] a. lige blid, lige mild. **-bola** [-boˑla] a. indec. *(um vöxt)* lige svær over hele Overkroppen, uden Midje: *hún er öll j.* **-bolur** [-boˑløɣ] a. **1.** lige svær el. tyk: *hann er allur j.* — **2.** an. *-bolt* som adv. jævnsides med: *Það er víst, að hingað komu svín j. öðrum peningi* (T. Bókm. VI. 15., Skag.). **-borinn** [-boˑrɪn] a. jævnbyrdig. **-brátt** [-brauht] adv. lige hurtig, saa hurtig. **-brattur** [-brahdøɣ] a. lige stejl. **-breiður** [-brɛiˑðøɣ] a. lige bred, saa bred. **-búinn** [-buˑɪn] a. **1.** lige godt ud-

rustet: *jafnbúnir að vopnum.* — **2.** lige [illegible] *búnir.* †**-burðulegur** [illegible] a. jævnbyrdig. **-deildur** [illegible] a. ligelig fordelt. **-digur** [-dɪ·qøϱ] a. lige tyk. **-dýpi** [illegible] n. ligelig Dybde: *þar er* [illegible] (ÞThLys. I. [illegible]). **-dýpisboglína** [-dibɪsboq·lina, -dipɪs-] f. Ligedybdekurve. **-dýpt** [illegible] n. **1.** [illegible] — **2.** Masse, som er lige dyb overalt (StStAnd. [illegible]). **-dýptarlína** [-difdarli·na] f. Isobat (BSS·L.). **-dýr** [illegible] a. lige dyr, saa dyr. **-dýrðlegur** [-'di:rðlɛqøϱ] a. lige herlig, saa herlig. **-djúpur** [illegible] a. lige dyb, saa dyb. **-djúpvitur** [-'dju:bvɪdøϱ, -dju:pvɪt-] a. lige dybsindig, lige viis. **-drengilegur** [illegible] a. lige ædel, saa ædel. **-drjúgur** [-drju·(q)øϱ] a. lige dröj, saa dröj.

jafndægra ár [jab·ndaiqraau·r] n. tropisk Solaar. **-hringur** [illegible] m. Vendekreds. **-leyti** [illegible] n. Jævndøgnstid. **-punktur** [illegible, -pun·t-] m. Jævndøgnspunkt. **-stormur** [illegible] m. Jævndøgnsstorm.

jafn dægri [jab·ndaiqrɪ] np. [illegible] **-dægur** [illegible] np. Jævndøgn. **-dægursbaugur** [-daiqøϱsböy:qøϱ] m. Vendekres. †**-dæll** [-daidλ] a. lige let, is. lige let at have at göre med. **-dæmi** [-dai·mɪ] n. Upartiskhed; upartisk Dom. **-dæmur** [illegible] a. upartisk. **-eilífur** [illegible] **-einfaldur** [-'ɛin·faldøϱ] a. lige simpel, saa simpel; lige enfoldig, saa enfoldig. **-einþykkur** [illegible] a. lige særsindet, lige [illegible], saa særsindet. **-fagur** [-v-fa·qøϱ] a. lige smuk, saa smuk. **-fáir** [-fau:ɪϱ] apl. ligesaa faa. **-fallegur** [-'fad·lɛqøϱ] a. = **jafnfagur. -fallinn** [-fadlɪn] a. falden ligelig ned, ligelig fordelt: *Snjór var að mestu j., og lengstaf í kálfa* (HermJDu[illegible] 123). **-fara** [illegible] **1.** [illegible] parallelt med n-t (LFR. III. 184). — **2.** præp. med dat. jævnsides med, ved Siden af: [illegible] **-farabaugur** [illegible] **-fastur** [-fasdøϱ] a. lige fast, saa fast. **-feigur** [illegible] Dødsens. **-feitur** [illegible] **-fimur** [illegible] ligesaa smidig, [illegible] **-fiski** [illegible] naar der fiskes omtrent lige meget paa enkelte Fiskerbaade). **-fjaðraður** [-fjaðraðøϱ] a. (bot.) ligefinnet [illegible] **-fjarri** [illegible] **1.** [illegible] med dat. lige langt fra. — **2.** [illegible] **-fjær** [illegible] borte, i samme Afstand. **-fjölmennur** [illegible] Folk el. Mennesker. [illegible] **-flatur** [illegible, -fla·t-] a. lige flad; — adv. *-flatt: fara jafnflatt,* gaa lige daarligt, saa daarligt. **-fljótur** [illegible] *jafnfljótum,* paa sine to Ben, [illegible] *á tveimur jafnfljótum* (GFrÁtt. 59). †**-fram** [-fram] **1.** præp. med dat. i lige Linje med, i Flugt med, parallelt med: *j. ánni var klettabelti nokkur hundruð faðma burtu.* **2.** [illegible] **-frammi** [illegible] adv. = **jafnframt 1. -framt** [-fraμt, -framt] **1.** adv. med det samme, til samme Tid, samtidig: [illegible] **2.** [illegible] med dat. og adv., ved Siden af: *fáir íslenskir embættismenn hafa svo mikil laun, að þeir* [illegible] *það, verða þeir að* [illegible] **3.** [illegible] (*því*) *sem,* o: **a.** [illegible] *sem menn* [illegible] **b.** [illegible] som, o: *sem þú* [illegible] **-frekjufullur** [-'fre:qøfʏdløϱ, -fre:ɟø-] a. lige fræk, saa fræk. **-fríður** [-fri·ðøϱ] a. lige (saa) smuk, saa smuk. **-frjáls** [-frjauls] a. lige fri, saa fri. **-frjálslegur** [-'frjaul·slɛqøϱ] a. lige fri, ligesaa fri; — adv. *-lega,* med ligesaa megen Frihed, Ret. **-fróður** [-frou·ðøϱ] a. lige viis, kyndig, saa viis, kyndig. **-frægur** [-frai·qøϱ] a. lige berömt, saa berömt. **-frækn** [-fraihkv] a. lige tapper, saa tapper. **-fúinn** [-fu·ɪn] a. lige raadden, saa raadden. **-fullur** [-fʏdløϱ] a. lige fuld, saa fuld. **-fús** [-fu·s] a. lige villig, saa villig. **-fær** [-fai·r] a. lige dygtig, ligesaa godt i Stand til, saa dygtig. **-fætis** [-fai·dɪs, -fai·t-, jaf:-] **1.** præp. med dat. paa lige Fod med: *standa j. e-m,* kunne maale sig med en. — **2.** adv. [illegible] springe med samlede Ben. **-fættur** [illegible] a. med lige lange Ben; isopod. **-gamall** [-n-ga·madλ] a. lige gammel, jævngammel med, saa gammel. **-gefinn** [-ɟɛ·vɪn] a.: *j. fyrir e-ð,* ligesaa (saa) interesseret for n-t, ligesaa (saa) hengiven til n-t. †**-gegnt** [-ɟɛŭt, -ɟɛŋt] præp. med dat. lige overfor. **-gilda** [-ɟɪlda] vt. med dat. **1.** være af lige Værd med, veje op imod: *enskt pund jafngildir rúmlega átján krónum.* — **2.** svare til: *að vera hreppstjóri á Íslandi jafngildir hjer um bil því að vera „Sognefoged"* [illegible] **-gildi** [illegible] **-gildur** [-ɟɪldøϱ] a. **1.** af samme Værdi el. Gyldighed, jævngyldig, adækvat, ækvivalent: *prestur lofaði að útvega honum aðra jörð jafngilda í staðinn.* — **2.** *(jafndigur)* lige tyk, saa tyk. **-gjarn** [-ɟa(r)dv] a. lige saa villig, saa villig; — adv. *-gjarna(n).* **-gjörla** [-ɟö(r)dla] adv. lige nöjagtig, saa nöjagtig. **-glaður** [-gla·ðøϱ] a. lige glad, saa glad. **-glöggur** [-glög·øϱ] a. lige klar el. forstandig; an. *-glögt,* lige klart. **-góður** [-gou·ðøϱ] a. **1. a.** lige god, jævngod med, saa god: *hann verður j. eftir,* det tager han ingen Skade af. — **b.** helt kommen sig, fuldstændig restitueret: *hann er ekki enn j. eftir veikindin.* — **c.** n. *jafngott* adv., tilbørlig (om Straf), passende Straf el. Tugtelse, som en har godt af at faa: *jafngott þó, hann feingi smérþefinn af því,* han havde godt af at faa at føle de ubehagelige Følger deraf (JÁÞj. I. 244). — **2.** *(jafngildur)* lige gyldig, saa gyldig. **-grannur** [-gran·øϱ] a. lige tynd, saa tynd. **-grimmur** [-grɪm·øϱ] a. lige grusom, saa grusom; lige bidsk, saa bidsk. **-grunnur** [-grʏn·øϱ] a. lige grund, saa grund. **-grænn** [-graidv] a. lige grön, saa grön. **-gæfur** [-ɟai·vøϱ] a. lige spagfærdig, saa spagfærdig. **-göfugur** [-'gö:vøqøϱ] a. lige ædel, saa ædel. **-hagur** [-v-(h)a·qøϱ] a. lige flink, dygtig til sit Haandværk, med lige stor Færdighed. — adv. *-hagleqa.* **-hár** [-(h)au·r] a. lige høj, i Niveau med, saa høj: *gera e-m jafnhátt undir höfði,* stille en lige (med hinanden),

taksere n-n ligeligt; — n. *jafnhátt* som adv. lige höjt, saa höjt. **-harðan** [-(h)arðan] adv. med det samme, lige saa fort: *hann var j. settur inn í embætti sitt* (ÞThLfr. III. 39); *þar sem* [illegible] *í hópum úr sveitunum* (Eimr. VIII. 194); *j. og,* ligesaa snart som: *born,* [illegible] (JÁÞj. I. 222). **-harður** [-(h)arðøϱ] a. lige haard, saa haard. **-hatta** [-(h)ahda] vt., **járnhatta** [jaur·dv(h)ahda, jaud·vhahda] vt. **a.** *j. e-ð,* tage n-t og løfte det op over Hovedet: *hann jafnhattaði hundrað punda lóð með annari hendi; Hann* [illegible] *tók hendi í* [illegible] *bringu þeim* (EspS. 184). — **b.** spec. løfte en Mand op over Hovedet, navnlig ved at gribe med den ene Haand i Skrævet og med den anden i hans Skjortebryst (ÓDavSk. 157), jfr. *loftköttur.* **-heilagur** [-'(h)ɛi·laqøϱ] a. lige hellig, saa hellig. **-heill** [-(h)ɛidλ] a. lige hel, lige ubeskadiget. **-heimill** [-(h)ɛi·mɪdλ] a. som man har lige Ret til. **-heimskur** [-(h)ɛimsgøϱ] a. lige dum, saa dum. **-heitur** [-(h)ɛi·døϱ, -(h)ɛi·t-] a. lige varm, saa varm. **-helgur** [-(h)ɛlgøϱ] a. lige hellig: (Ordspr.) *lötum* [illegible] (GJ [illegible]), for den dovne er alle Dage Helligdage. **-hentugur, -hentur** [-'(h)ɛv·døqøϱ, -(h)ɛvdøϱ, -(h)ɛnt-] a. ligesaa hensigtsmæssig, formaalstjænlig, saa hensigtsmæssig. **-hitalína** [-(h)ɪdali:na, -(h)ɪta-] f. Isoterme (BSSjL.). **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. Middeltemp. **-hleyti (-is)** [illegible] n. Sidestykke. **-hliða** [-(h)λɪ·ða] **1.** a. indec. ligesidet: *j. þríhyrningur.* — **2.** adv. og præp. med dat. **a.** jævnsides, ved Siden af: *í stórbæjunum er afarmikil fátækt, j.* [illegible] **b.** [illegible] med [illegible] *senda mann* [illegible] (St. [illegible] 56). **-hliðaður** [illegible] a. ligesidet. **-hógvær** [-'(h)ou:vair] a. lige sagtmodig, lige beskeden, saa sagtmodig, saa beskeden. **-hollur** [-(h)odløϱ] a. lige sund; *(jafntrúr)* lige trofast, saa trofast. **-hraður** [-(h)ϱa·ðøϱ] a. **1.** *(eins fljótur)* lige hurtig, saa hurtig. — **2.** som giver en jævn Bevægelse: *tvo obl eru sem hræra hlutinn, og* [illegible] *hraða* (Urs. 91). **-hraustur** [-(h)ϱöysdøϱ] a. *(jafnharðfengur)* lige tapper, saa tapper; *(jafnheilsugóður)* lige sund (kraftig), saa sund (kraftig). **-hryggur** [-(h)ϱɪg·øϱ] a. lige bedrøvet, saa bedrøvet. **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðøϱ] a. **1.** *(jafngeðja)* med roligt Sind. — **2.** lige modig, saa modig: *j. og ljón,* modig som en Løve. **-hvass** [-χwas, -kvas] a. **1.** *(jafnbeittur)* lige (saa) skarp, saa skarp. — **2.** lige stormfuld, saa stormfuld: *hann er j. enn þá,* det stormer stadig lige stærkt. **-hvimleiður** [-'χwɪm·lɛiðøϱ, -kvɪm·-] a. lige vederstyggelig, saa vederstyggelig. **-hvítur** [-χwi·døϱ, -kvi·t-] a. lige hvid, saa hvid. **-hæð** [-(h)ai·ð] f. Niveau, Jævnhöjde, Jævne. **-hæðarbaugur** [-(h)aiðarböy:qøϱ] m. Ligehöjdecirkel, -linje. **-hæðarboglína** [-(h)aiðarboq·lina] f. Ligehöjdekurve. **-hæðarlampi** [-(h)aiðarlaμ·bɪ, [illegible]] m. Niveaulampe. **-hægur** [illegible] **1.** *(jafnauðveldur)* lige let, saa let. — **2.** *(jafnrólegur, lygn)* lige stilfærdig, lige stille. **-hækkandi** [-(h)aihgandɪ] a. skraanende ligelig opefter: (om Folk i en Hule, hvor Gulvet bliver höjere jo længere man kommer ind): *Sýslumaðurinn leit yfir hópinn, sem stóð j. í hellinum fyrir innan hann* (JTrGst. I. 66). **-hættulegur** [-'(h)aihdolɛqøϱ] a. lige farlig, saa farlig.

1. **jafni (-a, -ar)** [jab·nɪ] m. **1.** *(jafningi)* Ligemand. — **2.** Grød, lavet af Mel og Kaalstilke: *kallaz þat j. nær hverttveggja* (o: *mjöl og kálstokkar) er soðit* (LFR. VI. 162). — †**3.** lige Tal (mods. *oddi*): *í odda, en eigi í jafna.*

2. **jafni (-a, -ar)** [jab·nɪ] m. (bot.) Ulvefod (lycopodium alpinum): *úr jafna líta menn gult* (ÞThLfr. II. 262); — pl. *jafnar,* lycopodinae.

jafn illilegur [jabn'ɪd·lɪlɛ·qøϱ, -id·lɪ-] a. lige (saa) ondskabsfuld af Udseende. **-illur** [-ɪdløϱ, -idløϱ] a. lige slem (daarlig), saa slem (daarlig); — adv. *-illa,* lige slet, saa slet.

jafningi (-ja, -jar) [illegible] m. Lige, Ligemand, Jævning [illegible] Pair, Jævning [illegible] (Sir [illegible] (GTh '95, 68).

jafningja leikur [jab·niŋɟalɛi:gøϱ, -lɛi:k-] m. Leg, som nu ikke mere kendes (Guðm. Ein. cit. i ÓDavSk. 139). **-tign** [-tɪg·v] f. Værdighed som Peer i England, Pair i Frankrig.

jafningur (-s) [illegible] m. Jævning (af Mel).

jafn yrðast [jab·nɪrðast] vrefl. mundhugges. **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. gensidige Skældsord. **-kaldur** [-v-kaldøϱ] a. lige kold; saa kold. **-keypi (-is)** [-ɟɛi·bɪ, [illegible]] n. lige Køb (Ordspr. [illegible] (SchM[illegible]), det er lige Køb at give Okse for Ko. **-kýta** [-ɟi·da, -ɟi·ta] vt. med dat. trættes med en, modsige en. **-kýtni** [-ɟihdnɪ] f. indec. Trættekærhed. **-kominn** [-ko·mɪn] a. **1.** ligeberettiget: *þeir eru jafnkomnir til erfða.* — **2.** ens beskaffen: *það er jafnkomið á með þeim,* de kan maale sig med hinanden, de passer godt til hinanden. — **3.** *(eins mikill)* lige(saa) stor (VSkaft.). **-kosta** [-kosda] a. indec. **1.** passende: *þennan ráðahag álít jeg honum j.* — **2.** lige god: *gefa mér aðra heiðursgjöf, og velja hana að mínu skapi, svo j. sé* (Il. I. 7). **-kostasetning** [-kosdasɛhdniŋk] f. Mestbegunstigelses-Klausul: *hann heldur að jafnkosta-setningin komist að sambands-sáttmálum, sem hverjum öðrum vanalegum samningi* (Fréttir '18, 156). **-kostgæfinn** [-'kos·tɟai·vɪn] a. lige omhyggelig. **-kristinn** [-krɪsdɪn] a. **1.** lige (saa) godt kristen, saa kristen. — †**2.** *(samkristinn)* medkristen. **-kunnugur** [-'kʏn:oqøϱ] a. lige godt kendt med, saa godt kendt med. **-kunnur** [-kʏn·øϱ] a. lige kendt, saa kendt. **-kurteis** [-kʏϱdɛis] a. lige hoflig, saa høflig. **-kvisti (-is)** [-kvɪsdɪ] n. Ligestilling, Jævnstilling: *komast ekki í j. við e-n,* ikke kunne maale sig med en. **-kænn** [-ɟaidv] a. lige snedig, saa snedig. **-kær** [-ɟai·r] a. lige kær, saa kær. **-lágur** [-n-lau·(qo)ϱ] a. lige lav (kort), saa lav (kort). **-lakur** [-la·gøϱ, -la·køϱ] a. lige daarlig, saa daarlig; — comp. *jafnlakari,* lidt ringere, lidt mindre; i det hele taget daarligere: [illegible]

jafnlakara (JSVb. 54). **-langur** [-lauŋgøϙ] a. lige lang, saa lang; — n. *-langt* som adv.: (Ordspr.) *j. er til heljar heima og á hafi úti* (GJ.), til Hisset er lige langt hjemme og ude paa Havet. **-legur** [-lɛqøϙ] a. **1.** *(sanngjarn)* rimelig, billig. — **2.** *(tíður)* jævnlig. — **3.** adv. *-lega*, rimelig; jævnlig, tit. 1. **-leiki** [-lei·ɡ̊ɪ, -lei·ʂ̊ɪ] n. **1.** *(það, að jafnt er á komið)* lige Leg. — **2.** Remis (i Skak). 2. **-leiki** [-leiɡ̊ɪ, -leiʂ̊ɪ], **-leikur** [-leigøϙ, -leik-] m. Lighed, Identitet. **-lendi (-is)** [-lɛndɪ] n. = **jafnsljetta**. **-lengd** [-lɛiŋt] f. det samme Tidspunkt paa en anden Dag, el. i en anden Uge, Maaned el. Aar; Aarsdag: *frá miðju maímánaðar 1897 til jafnlengdar 1898*. 1. **-lengi** [-lɛiŋɡ̊ɪ] n. = **jafnlengd**. 2. **-lengi** [-lɛiŋɡ̊ɪ] adv. lige længe, saa længe. **-lið** [-lɪ·ð] n. Ligemagt, lige Styrke: *að ei mundu þeir ... hopa jafnliði og ef til vill ei tvíliði* (ÞThFerð. I. 244). **-liða** [-lɪ·ða] a. indec. lige mandstærk. **-lygn** [-lɪgv] a. lige stille, saa stille (om Vejret). **-líklegur** [-ˈlihglɛqøϙ, -li·k-] a. lige rimelig, saa rimelig. **-líkur** [-li·gøϙ, -li·k-] a. **1.** i samme Grad lig: *hann er j. föður sínum sem hinn bróðirinn er ólíkur honum*; saa lig: *enginn j. honum sem hann*. — **2.** lig, jævn: *þeir voru j. að kröftum*. **-lyndi (-is)** [-lɪndɪ] n. Sindsro, Sindets Jævnhed, Uforanderlighed, Ligevægt. **-lyndur** [-lɪndøϙ] a. jævnsindet, sindig. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·tɪdλ] a. lige saa lille (ringe), saa lille (ringe). **-litur** [-lɪ·døϙ, -lɪ·t-] a. af samme Farve. **-ljettur** [-ljɛhdøϙ] a. lige let, saa let. **-ljótur** [-ljoᵘ·døϙ, -ljoᵘ·t-] a. lige hæslig; *j. og*, saa hæslig som. **-lærður** [-lairðøϙ] a. lige lærd, saa lærd. **-magur** [-ma·qøϙ] a. lige mager, saa mager. **-maki** [-ma·ɡ̊ɪ, -ma·ʂ̊ɪ] m. Lige. **-mannúðlegur** [-ˈman:uðlɛ·qøϙ] a. lige human, saa human. **-mannvænn** [-ˈman·vaidv] a. lige lovende, saa lovende. **-margur** [-margøϙ] a. lige saa mange, saa mange. **-máttugur** [-ˈmauhdøqøϙ] a. lige mægtig, saa mægtig. **-meinsamlegur** [-ˈmein·samlɛ·qøϙ] a. lige ondskabsfuld, saa ondskabsfuld. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mɛn·ɪ] n. Ligemand, Jævning. **-mentur** [-mɛvdøϙ, -mɛnt-] a. **1.** *(jafnmentaður)* ligesaa dannet (som). — †**2.** *(jafn hátt settur)* som er ens Ligemand. — **3.** lige godt forsynet med Mandskab: *þeir mega heita jafnmentir*. **-merkilegur** [-ˈmɛϙ·ɡ̊ɪlɛ·qøϙ] a. lige mærkværdig, saa mærkværdig. **-mestur** [-mɛsdøϙ] a. superl. vel nok den störste el. rigeligste. **-mikill** [-mɪ·ɡ̊ɪdλ, -mɪ·ʂ̊-] a. lige stor, saa stor; — n. *jafnmikið*, lige meget, saa meget. **-mildur** [-mɪldøϙ] a. lige mild, saa mild. **-minnugur** [-ˈmɪn:øqøϙ] a. som husker lige lang ttilbage i Tiden, lige godt; som har en saa god Hukommelse. **-myrkur** [-mɪϙgøϙ] a. lige mørk, saa mørk. **-myrkvi** [-mɪϙgvɪ] m. central Formørkelse. **-mjúkur** [-mju·gøϙ, -mju·k-] a. lige blød, saa blød. **-mjög** [-mjö·q] adv. ligesaa meget, saa meget. **-mæli** [-mai·lɪ] n. Aftale el. Bestemmelse med lige Vilkaar. **-mætur** [-mai·døϙ, -mai·t-] a. lige udmærket, saa udmærket. **-náinn** [jab·nau·ɪn] a. lige nær beslægtet, saa nær beslægtet. **-nálægur** [-ˈnau:laiqøϙ] a. lige nær, saa nær. **-naumur** [-nöy·møϙ] a. lige knap, saa knap. **-norðarlega** [-ˈnor·ðarlɛqa] adv. ligelangt mod Nord, saa langt mod Nord. **-nær** [-nai·r] a. (ofte uden pl.) og adv. lige nær, ɔ: lige langt fra et Resultat som för, lige klog: *hann var j.*, han var lige klog; *koma j. aftur*, vende lige klog tilbage; *komu leitarmenn æfinlega jafnnærir aftur* (JÁÞj. II. 446); *Sendimaðurinn kom ... j.* (EKv. i Eimr. II. 106); *það var logið í þá og þeir komu til hans j. eða verra en það* (JTrGst. I. 144). **-nærri** [-nair·ɪ] præp. med dat. og adv. lige nær, saa nær. **-nætti (-is)** [-naihdɪ] n. = **jafndægur**. **-óðum** [jab·noᵘ·ðøm] adv. **1.** *(jafnótt)* lige hurtig. — **2.** *(hvað eftir)* efterhaanden. — **3.** *j. og (sem)*, lige saa snart som, uden Ophold. **-oft** [-oft] adv. lige ofte, saa ofte. **-ófær** [-ˈoᵘ:fair] a. lige ufarbar, lige uoverkommelig; saa ufarbar. **-óhræddur** [-ˈoᵘ:hϙaid·øϙ] a. lige uforfærdet, saa uforfærdet. **-oki (-a, -ar)** [-o·ɡ̊ɪ, -o·ʂ̊ɪ] m. Lige, Ligemand. **-ómissandi** [-ˈoᵘ:mɪs·andɪ] a. lige uundværlig, saa uundværlig. **-óráðinn** [-ˈoᵘ:rau·ðɪn] a. lige ubestemt, saa ubestemt. **-óskiljanlegur** [-ˈoᵘ:sɡ̊ɪljanlɛ·qøϙ] a. lige ubegribelig, saa ubegribelig. **-óspakur** [-ˈoᵘ:sba·gøϙ, -sba·k-] a. lige urolig, saa urolig. **-ótt** [-oᵘht] adv. = *jafnóðum*, lige hurtig; *j. og, j. sem*, saa snart som, efterhaanden som: *taka e-ð j. og það kemur*. **-óumflýjanlegur** [-ˈoᵘ:ʏmflijanlɛ:qøϙ] a. lige uundgaaelig; saa, i den Grad uundgaaelig. **-ráðinn** [-rau·ðɪn] a. lige bestemt, saa bestemt. **-rammur** [-ram·øϙ] a. lige stærk, saa stærk. **-rangur** [-rauŋgøϙ] a. lige forkert, saa forkert. **-reglulegur** [-ˈrɛg·løleqøϙ] a. lige regelmæssig (-ret), saa regelmæssig. **-reiður** [-rei·ðøϙ] a. lige vred, saa vred. **-reyta** [-rei·da, -rei·ta] vt. pille, rive jævnt (i samme Grad): *stolið var úr fjóstóft Gísla og jafnreytt jafnt af öllu töðustálinu, svo ilt var á að sjá* (GKonÆf. 11). **-ríflegur** [-ˈriv·lɛqøϙ] a. lige (saa) rundhaandet, i lige (saa) stor Overflod; — adv. *-lega*. **-ríkur** [-ri·gøϙ, -ri·k-] a. lige (saa) rig (mægtig); *j. og*, saa rig (mægtig) som. **-rými (-is)** [-ri·mɪ] n. lige Volumen. **-rjetti (-is)** [-rjɛhdɪ] n. Ligeberettigelse. **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] a. lige ret, lige rigtig, saa ret, saa rigtig. **-rjettvís** [-rjɛhdvis] a. lige retfærdig, saa retfærdig. **-rjóður** [-rjoᵘ·ðøϙ] a. lige rødmende, saa rødmende. **-rúmur** [-ru·møϙ] a. lige rummelig, saa rummelig. **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. **1.** *j. að völdum*, Lighed i Magt, politisk Ligestilling. — **2.** passende Parti: *það er j. með þeim*, de passer til hinanden. **-röskur** [-rösgøϙ] a. lige rask: *j. og*, saa rask som. **-saman** [-vsa·man] adv. til Hobe, i det hele. **-samfara** [-ˈsam·fara] a. indec. lige overensstemmende med, lige begrundet i. **-sannur** [-san·øϙ] a. lige sand, saa sand. **-sár** [-sau·r] a. lige smærtefuld, saa smærtefuld. **-seinn** [-seidv] a. lige langsom, saa langsom. **-sekur** [-sɛ·gøϙ, -sɛ·k-] a. lige skyldig, saa skyldig. **-síðis** [-si·ðɪs] **1.** præp. med dat.: *j. e-m*, ved Siden af en. — **2.** adv. ved Siden af hinanden: *þeir riðu j.* 1. **-síður** [-si·ðøϙ] a. lige lang, saa lang (om Klæder). 2. **-síður** [-si·ðøϙ] adv. lidt mindre: *Melinn skekur j. á láglendinu* (LFR. I. 35). **-syndugur** [-ˈsɪn·døqøϙ] a. lige (saa) syndig. **-sjúkur** [-sju·gøϙ, -sju·k-] a. lige syg, saa syg. **-skammur** [-sgam·øϙ] a. lige kort, saa kort. **-skarpur** [-sgaϙbøϙ] a. lige skarp (hvas, intelligent), saa skarp osv.; — adv. *-lega*. **-skifti** [-sɡ̊ɪfdɪ] n(pl). Deling i lige Dele. **-skiftilegur** [-sɡ̊ɪfdɪlɛ:qøϙ] a. gensidig; — adv. *-lega*. **-skiftur** [-sɡ̊ɪfdøϙ] a. delt i lige Dele, saa lige delt. **-skygn** [-sɡ̊ɪgv] a. lige klarsynet, saa klarsynet. **-skýlaus** [-ˈsɡ̊i:löys] a. lige utvetydig, lige sikker, saa utvetydig. **-skyldur** [-sɡ̊ɪldøϙ] a.: *j. e-m*, i lige Grad beslægtet med en, saa beslægtet med en. **-skjótur** [-sɡ̊oᵘ·døϙ, -sɡ̊oᵘ·t-] a. lige hurtig, saa hurtig; — adv. *-skjótlega*; — n. *jafnskjótt*, som adv.: *j. sem* (el. *og*), saasnart (som). **-skörulegur** [-ˈsgö:rølɛ·qøϙ] a. lige kæk, bold, saa bold; — adv. *-skörulega*. **-sljetta** [-sljɛhda] f. Lavland; jævn Mark. **-sljettur** [-sljɛhdøϙ] a. jævn, flad; lige (saa) flad: *sjórinn hefur aldrei verið j. og nú*, Søen har aldrig været saa glat som nu. **-slægur** [-slai·qøϙ] a. (jfr. *slægur*) lige snedig, saa snedig osv. **-snar** [-sna·r] a. lige hurtig, kvik, saa hurtig. **-snart** [-snaϙt] adv. straks. **-snauður** [-snöy·ðøϙ] a. lige fattig, saa fattig. **-snemma** [-snɛm·a] adv. lige tidlig, saa tidlig. **-snjallur** [-snjadløϙ] a. ligesaa tapper, ligesaa dygtig. **-spakur** [-sba·gøϙ, -sba·k-] a. (jfr. *spakur*) lige viis, saa viis osv. **-spar** [-sba·r] a. lige sparsommelig, saa sparsommelig. **-sterkur** [-sdɛϙgøϙ] a. lige stærk, saa stærk; — superl. *jafnsterkastur*, gennemgaaende den stærkeste: *þókti Bergþór þar jafn sterkastur* (JÁÞj. I. 213). **-stirður** [-sdɪrðøϙ] a. lige stiv, kluntet, saa stiv. **-stór** [-sdoᵘ·r] a. lige stor, saa stor. **-stórlátur** [-ˈsdoᵘr·laudøϙ, -laut-] a. lige stolt, saa stolt; — adv. *-látlega*. **-straumsvjel** [-sdröymsvjɛ:l] f. (elektr.) Jævnströmsmaskine. **-strendur** [-sdrɛndøϙ] a. ligekantet. **-stuttur** [-sdʏhdøϙ] a. lige (saa) kort. 1. **-stæða (-u, -ur)** [-sdai·ða] f. **1.** *(í spilum)* to Kort af samme Slags, f. Eks. to Knægte, Esser. — **2.** (log.) Analogi. 2. **-stæða** [-sdai·ða] vi. bortkaste to Kort af samme Slags (f. Eks. to Treer) i Sorte Per. **-stæði (-is)** [-sdai·ðɪ] n. Ligestilling, Jævnstilling. **-stæðuályktun** [-sdaiðøau:lɪχdøn] f. Analogislutning (ÁBjRök. § 75). **-stæður** [-sdai·ðøϙ] a. ligestillet. **-sunnarlegur** [-ˈsʏn:arlɛqøϙ] a. lige sydlig, lige langt mod Syd, saa sydlig; — adv. *-lega*. **-sviplegur** [-ˈsvɪ:blɛqøϙ, -svɪ:p-] a. lige pludselig, saa pludselig; — adv. *-sviplega*. **-sætti (-is)** [-saihdɪ] n. Forlig paa lige Vilkaar. **-sætur** [-sai·døϙ, -sai·t-] a. lige sød, saa sød.

jafnt [jaμ·t, jaf·t, jam·t] an. og adv. se **jafn**.

jafn tamur [jab·vta·møϙ] a.: *j. á e-ð*, som er lige vant til at bruge el. udøve n-t; *j. á báðar hendur*, tvehændet; *honum er sönglistin jafntöm og leikfimin*, han er ligesaa dygtig i Musik som han er det i Gymnastik. **-tefla** [-tɛbla] vt. med dat. **1.** maale sig med: *j. e-m*. — **2.** vi. *(gera jafntefli)* göre Remis i Skak. **-tefli (-is)** [-tɛblɪ] n. lige Leg; (i Skak) Remis: (Ordspr.) *það er skák og j., ef báðir bera minkun úr málunum* (GJ.), det er Skak og Pat, hvis bægge gaar med Skam ud af Sagen. **-tengdur** [-tɛiŋdøϙ] a.: *j. e-m*, i lige Grad besvogret med en, i saa nært Svogerskab med en. **-tiðrætt** [-tiðraiht] an. lige meget omdebatteret, saa omtalt. **-tíður** [-ti·ðøϙ] a. lige hyppig, saa hyppig; — n. *-títt* som adv.: **1.** *(= jafnoft)* ligesaa ofte, saa ofte. — †**2.** *(jafnskjótt)* til samme Tid, straks. **-torsóttur** [-ˈtoϙ·soᵘhdøϙ] a. lige vanskelig at faa fat i el. overvinde, saa vanskelig. **-trauður** [-tröy·ðøϙ] a. lige uvillig, saa uvillig. **-traustur** [-tröysdøϙ] a. lige stærk, paalidelig, saa paalidelig. **-tregar** [-trɛ·qaϙ] adv. comp. n-t uheldigere, n-t ugunstigere. **-tryggur** [-trɪg·øϙ] a. lige trofast, lige paalidelig, saa trofast, saa paalidelig. **-tök** [-tö·k] npl. lige Tag: *leggjast á j. með e-m*, tage fat med en: *leggjazt fleiri á j. með honum* (LFR. IX. 16). **-undarlegur** [-n-ˈʏn·darlɛ·qøϙ] a. lige forunderlig, saa forunderlig. **-ungur** [-uŋgøϙ] a. lige ung, saa ung. **-vandlegur** [-ˈvan·dlɛqøϙ] a. lige omhyggelig, saa omhyggelig; — adv. *-vandlega*. **-var** [-va·r] a. lige forsigtig, saa forsigtig (varsom): *j. um sig*, lige saa godt paa sin Post. **-varlega** [-ˈvar·lɛqa] adv. lige (saa) forsigtig. **-vasklegur** [-ˈvas·glɛqøϙ] a. (som ser ud til at være) lige rask og kæk, lige tapper. **-vaskur** [-vasgøϙ] a. lige tapper, lige rask. **-veikur** [-vei·gøϙ, -vei·k-] a. lige svag. **-vel** [-vɛ·l] adv. **1.** (i Reglen med Hovedtryk paa *vel*) lige godt, lige saa vel: *þeir geta báðir gert það j.* (lige godt); *án þess að hugleiða jafn-vel hvað léttara væri* (ÞGjD. 78). — **2.** endog, endogsaa, saagar: *hann var j. að hugsa um að ...*, han tænkte endogsaa paa at ...; *j. meira*, endogsaa mere, maaske mere. **-velviljaður** [-ˈvɛl·vɪljaðaϙ] a. lige velvillig, saa velvillig. **-vesall** [-vɛ·sa(i)dλ] a. lige elendig, saa elendig. **-víðlendur** [-ˈvið·lɛndøϙ] a. lige omfattende, lige vidtstrakt, saa omfattende, saa vidtstrakt. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vɪðrɪ] n. stadigt Vejrlig. **-vígi (-is)** [-vi·jɪ] n. ligeligt Resultat af en Kamp. **-vígur** [-vi·qøϙ] a.: *vera j. á tvent eða fleira*, egl. kunne lige godt kæmpe med to el. flere Ting: *vera j. á báðar hendur*, overf. være lige flink med bægge Hænder; *Þær tvær konur ... virðast jafnvígar á að herma eftir körlum og konum* (GFHh. 271); *þarf einn maður að hafa ærið víðtæka þekkingu til þess að geta sem ráðherra verið j. í* (være lige godt inde i) *öllum þeim málum, sem til hans kasta koma* (Alþ. '11, B. 452). **-vindi (-is)** [-vɪndɪ] n. stadig Vind fra samme Verdenshjörne. **-virði** [-vɪrðɪ] n. Ækvivalent, Jævnværd(i). **-vís** [-vi·s] a. lige sikker, saa sikker. **-vitur** [-vɪ:døϙ, -vɪ:t-] a. lige (saa) klog, forstandig. **-vægi (-is)** [-vai·jɪ] n. **1.** Ligevægt, Balance: *halda j.*, balancere, holde Ligevægten. — **2.** *(jafngildi)* Ækvivalent, Jævnværd(i).

jafnvægis baugur [jab·nvaijɪsböy:qøϙ] m. isobarisk Linje. **-fimleikamaður** [-fɪm·leigama:ðøϙ, -leika-] m. Ækvilibrist. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Statik, Ligevægtslære. **-lampi** [-laμ·bɪ, -lam·pɪ] m. Ligevægtslampe, Balancerlampe (en Slags Petroleumslampe) (BrJ. i Eimr. XIII. 103). **-lögmál** [-löq·maul] n. Ligevægtslov. **-reikningur** [-reihgniŋgøϙ] m. Balanceopgörelse (LFR. XIV. 246). **-stöng** [-ɪ-sdöyŋ·k] f. Balancerstang.

jafn vægur [jab·nvai·qøϙ] a. ligevægtig, af ligesaa stor Vigtighed. **-vænn** [-vaidv] a. lige god, smuk, lovende, saa god, smuk; — (om Kreaturer) lige fed, i god Stand, saa fed. **-vætta (i)** [-vaihda] vt. med dat. veje lige med n-t; være Modvægt til n-t, veje op imod. ° **-vöðvadýr** [-vöðvadi:r] npl. (zool.) de ligemusklede (di-myaria). **-þarfur** [-v-þarvøϙ] a. lige nyttig, saa nyttig. **-þykkur** [-þɪhgøϙ] a. lige (saa) tyk. **-þyngdarlína** [-þiŋdarli:na] f. Isobar. **-þyrstur** [-þɪ(ϙ)sdøϙ] a. lige tørstig, saa tørstig.

-þjettur [-þjehdoꝺ] a. lige tæt, saa tæt. **-þolinmóður** [-'þo:lınmo·ðoꝺ] a. lige taalmodig, saa taalmodig. **-þolinn** [-þo·lın] a. lige udholdende, saa udholdende. **-þreyttur** [-þreihdoꝺ] a. lige træt, saa træt. **-þrifinn** [-þrı·vın] a. lige renlig (proper), saa renlig (proper). **-þræddur** [-þraid·-oꝺ] a. jævntraadet (i en Væv). **-þræðingur (-s, -ar)** [-þrai·ðiŋgoꝺ, -iŋs] m. jævn Traad (i en Væv): *það ter best, þegar ...* [illegible] *jafnþræðingar.* **-þröngur** [-þröyŋgoꝺ] a. lige snæver, saa snæver. **-þungur** [-þuŋgoꝺ] a. lige tung, saa tung. **-þur** [-þY:r] a. lige tör, saa tör. **-æfur** [-n-ai·voꝺ] a. lige vred, saa vred. **-æstur** [-aisdoꝺ] a. lige ophidset (rystet), saa ophidset (rystet). **-ör** [-ö·r] a. **1.** *(jafnakafur)* lige ivrig, saa ivrig. **2.** *(jafnörlátur)* lige gavmild, saa gavmild. **-örlátur** [-'ör·laudoꝺ, -laut-] a. lige gavmild, saa gavmild. **-öruggur** [-'ö:rYgoꝺ] a. ligesaa tryg, ligesaa sikker, ligesaa trofast, saa tryg osv. **-ötull** [-ö·dødλ, -ö·t-] a. ligesaa dygtig, saa dygtig; — adv. *-lega,* med samme Dygtighed.

jag [ja:ɣ] n. **1.** Bevægelse frem og tilbage: *...* [illegible] **2.** overf. idelig Gentagelse af n-t; *(rekistefna)* Staahej; *(nöldur)* Gnaveri, stadigt Vrövl el. Smaaskænden angaaende n-t: *verður heimilisfólk hans að þola j. hans og leiðindi* (ÁB¡19.old 343). *(tuldur)* K..., Mundhuggeri.

jaga (a) [ja:ɣa] vt. og vi. **I. 1. a.** bevæge frem og tilbage: *...* [illegible] *af hjörunum,* ret. *jagast.* **b.** (naut.) *...* [illegible] krydse for stærkt op mod Vinden. — **2.** *j. á e-u,* idelig gentage n-t. — **3.** smaaskænde paa: *blessuð, vertu ekki* [illegible] **4.** [illegible] **a.** mundhugges, kives, kævles (ogs. recipr.): *hjónin voru að jagast allan daginn, venjulega út úr sto sem engu.* **b.** [illegible] n-t, stadig overhænge en med n-t. **c.** [illegible] **II.** [illegible] *(urvallarimur).*

†jagari (-a, -ar) [ja·ɣarı] m. Jæger.

jagg (-s) [jak·] n. Mundhuggeri, Skænderi.

jagl (-s) [jag·λ] n. Vrövl.

jagla (a) [jag·la] vi. = **jaga** I. 2.

jag samt [jaχ·saṃt, -samt] an. nok af Overhængen og Gnaveri: *heldur* [illegible] (JSBr. 400). **-stagl** [-sdagλ] n., **-steik** [-sdei·k] n. **1.** *(sífeldar endurtekningar)* opkogt Töj, idelige Gentagelser. — **2.** *(þrábeiðni)* stadig Tryglen, Overhængen.

jagt (-ar, -ir) [jaχ·t] f. [illegible]

jagtamaður [jaχ·damaðoꝺ] m. [illegible] *jafnan þrá, | en Jöklarar langtíðast stela* (StgrTh.).

jagtfiskur [jaχ·tfısgoꝺ] m. [illegible] = **skútufiskur.**

já yrði (-is) [jau·ırðı] n. *(samþykki)* Samtykke; *(-orði)* Ja, Løfte. **-já** [-jau:] interj. naada!

jaka breiða [ja:gabrei:ða, ja:ka-] f. Isdække, Isflager, Ismark. **-brún** [-bru:n] f. Kanten af en Isflage. **-burður** [-bYr·ðoꝺ] m., **-ferð** [-fer·ð] f., **-för** [-fö:r] f., **-gangur** [-gauŋ·goꝺ] m. Strömning af Isflager i en Flod, Isdrift, Isgang. **-hlaup** [-hλöy:p] n. Isskred. **-hrönn** [-hṛön·] f. opdyngede Ismasser. **-klár** [-klau:r] m. [illegible] **-meitill** [-mei·didλ, -mei·t-] m. (naut.) Isbryder. **-plata** [illegible] **-slá** [-slau:] f. Isbom. **-spöng** [illegible] **-verja** [illegible] i. Isbom. **-þró** [-þro:] f. [illegible] *er til þess var gjörr* (ThKonÆ. 26).

jaki (-a, -ar) [ja:gı, -ķı] m. **1.** [illegible] **2.** overf. svært og tungt Menneske el. Dyr (spec. Heste): *sýslumaðurinn er mesti j. og hesturinn hans líka.*

jakka (a) [jahga] v. **1.** [illegible] andret, hverken mere el. mindre (Árn.). — **2.** vt. med dat. *(hrúga saman)* sammendynge.

jakka föt [jahgafö:t] npl. Jakkesæt. **-laf** [-la:v] n. Jakkeskød.

jakki (-a, -ar) [jahgı] m. Jakke.

Jakob (-s, -ar) [ja:kop, -kofs] m. npr. Jakob.

jakobs bíldóttur [ja:kofsbil·do·htoꝺ] a. (jfr. *bíldóttur)* om Faar, med mørke Kinder og plettet Ansigt (Vf.) (jfr. Beretningen om Jakobs Faar, Genesis 30). **-epli** [-ehblı] n. (EÓlLach. 50) = **kartafla.** **-fífill** [-fı:vıdλ] m. (bot.) Bjærg-Bakkestjærne (erigeron neglectus, L.). **-fiskur** [-fıs·goꝺ] m. (Eyf.) = **lýsa.** **-messa** [-mɛs:a] f. St. Jakobs Dag, 25. Juli.

já kvæði [jau·kvai·ðı] n. Ja, Samtykke: [illegible] Minde til n-t. **-kvæður** [-kvai·ðoꝺ] a. **1.** *(játandi)* samtykkende, bejaende. **2.** (log.) positiv (ÁBjRök. 33).

°jalda (jöldu, jöldur) [ja·lda, jö·ldo] f. Hoppe.

jálegur [jau·leɣoꝺ] a. = **jákvæður** 2.

°Jálfaður (-s) [jau·lvaðoꝺ] m. npr. (Oldsprogets *Jálfaðr, -aðr*) Navn paa Odin.

°jálfur (-urs) [jaul·voꝺ] n. (Oldsprogets *jalmr)* Bragen, Stöjen: *jálfurs blika,* Torden: *lætur jálfurs bliku skíra braka* (GTh. '95, 207).

jálkur (-s, -ar) [jaul·koꝺ, jaulķs] m. **1.** [illegible] *(höggormur)* Stoder. [illegible] **2.** [illegible] Vallak. — **°3.** npr. et af Odins Navne.

jall [jad·λ] m. = **jarl.**

°jálma (a) [jaul·ma] vi. støje, knirke, bruge Larme: *...* [illegible] *undir Jesú þá* (Klopst. I. 4); *jálmar aldan | fast við stafna* (EspS. 192); *j. bitur sorgartíð* (BolaH. 73).

°jálmyrði (-is, pl. ds.) [jaul·mırðı] n. Trivialitet.

°jálmur (-s) [jaul·moꝺ] m. *(hávaði, brak og brestir)* Stöj, Knirken, Bragen; *(skjálfti, titringur)* Rysten, Bæven.

jambera (a) [jam·bɛ·ra] vt. »jambere«, føre Hænderne opad over Ansigtet paa en anden, samtidig med at der afsynges et Vers; — anvendt som Tortur af Skoledrenge, som andre former se og (ÓDavSk. 169).

jambering (-ar) [jam·bɛ·riŋk] f. Strygen med Hænderne op ad ens Ansigt, en Slags Skoletortur, se *jambera.*

jaml [jam·l] n. jfr. *jag:* Overhæng, Prutten.

jamla (a) [jam·la] vi. klynke, trygle, tigge: *j. á e-u, j. um e-ð,* [1]) trygle om n-t: *Skessan jamlar um barn* (ÓDavSk. 107); [2]) vrövle, idelig gentage det samme, ivre om n-t: *j. um málalok þau* (JSBr. 414).

jamm [jam·] interj. ja; undertiden som en Slags Efterligning af Smasken: *súpa jeg vil mjer einn sjampanídramm, jamm, jamm!*

jammótt [jam.o·ht] adv. (Vf.) = **jafnótt.**

Jamtaland [jaṃ·dalant, jam·ta-] n. npr. Jæmtland.

Jamtar [jaṃ·daꝺ, jam·t-] mpl. Jæmter.

jan [ja:n] n. Jan; *vera jan,* (i Triktrak) have flere Brikker slaaet end man kan faa anbragt paa Brættet; *vera í jani,* (i Seksogtres) have under 33; (i Mariage) have under 50; — *vera í jani með e-ð,* være bagud med n-t.

jana (a) [ja:na] vt. göre Jan.

jánka (a) [jauŋ̊·ga, jauŋ·ka] vt. med dat. *(játa)* sige ja til n-t, bejae el. indrömme n-t (med Bibet. af, at det sker paa en ligegyldig eller tankeløs Maade). [illegible] *e-u,* ds.

†janstork [jan·sdoŗk] n. i Udtr.: *verða j.* (ÓDavSk. 312) = *verða jan.*

janúar [ja:nuaꝺ] m., **-mánuður** [-r-mau:noðoꝺ] m. Januarmaaned.

jáorð [jau:orð] n. **1.** *(jáyrði)* Ja: *hann fjekk j. hennar, og þau giftust* [illegible] *mánuðum seinna.* **2.** *(samþykki)* Samtykke, Bifald.

Japan [ja:pan] npr. Japan.

Japani (-a, -ar) [ja:panı] m. Japaner, Japaneser.

japanskur (f. japönsk) [ja:pansgoꝺ, -önsk] a. japansk.

Japi (-a, -ar) [ja:bı, ja:pı] m. = **Japani.**

japl (-s) [jahpλ] n. **1.** *(jórtur)* Drøvtyggeri; Gumlen; Tyggen med en tandløs Mund. **2.** *(þvaður)* stadig Vrøvlen om n-t (StStAndv. II. 154).

japla (a) [jahbla] vt. med acc. og dat. og vi. **1. a.** gumle, tygge paa n-t (spec. om en tandløs Mund); — *og japlaði mélin* (JThMk. 270); *Setta japlaði vörunum* (JThHeið. III. 123). — **b.** *j. skærum,* klippe med en Saks ud i Luften. — **2.** refl. *japlast,* daske: *og rauðir, gráir eða bláir kjólar jöpluðust á hnjákollum stúlknanna, þegar þær hlupu* (SHHr. 7). — **3.** overf. **a.** mumle: [illegible] *segja upphátt* (JTrHeið. IV. 42). — **b.** *j. á e-u, j. um e-ð,* (stadig) vrövle el. snakke om n-t: *þegar eg kom með síðustu greinina til ritstjórans, var hann að j. um þrengsli og skammir* (EKvOf. 128).

japlari (-a, -ar) [jahbları] m. Gumler; *(þvaðrari)* Vrövler.

japp (-s) [jahp] n. idelig Gentagelse.

jappa (a) [jahba] vt. idelig gentage.

japverskur [ja:bvɛꝺsgoꝺ, ja:p-] a. japanesisk, japansk.

°1. jara (jöru) [ja:ra, jö:ro] f. Kamp.

2. Jara (Jöru, Jörur) [ja:ra, jö:ro(ꝺ)] f. npr. Dim. af **Jarþrúður.**

jarða (a) [jar·ða] vt. jorde, jordfæste, stede til Jorden.

jarða bók [jar·ðabo·:k] f. Jordebog, Matrikel. **-bókarnefnd** [-bo·gar-nɛbnt] f. [illegible] **-bókarsjóður** [-bo·gaꝺsjo·ðoꝺ, -bo·k-] m. Jordebogskasse. **-bót** [-bo·:t] f. Forbedring af en Gaards Jord. **-bótafjelag** [-bo·dafje:laɣ, -bo·ta-] n. Jorddyrkningsselskab. **-bótakvöð** [-bo·dakvö:ð, -bo·ta-] f. betinget Jordforbedring, Jordforbedringspligt. **-bótamaður** [-bo·dama:ðoꝺ, -bo·ta-] m. Jorddyrker (m. H. t. Forbedringer af Jorden): *hann er mesti j.* **-braskari** [-bras·garı] m. en, der spekulerer i at købe og sælge Jordejendomme. **-kaup** [-köy:p] npl. Jordkøb, Køb af Gaarde. **-kaupasjóður** [-köy·basjo·:ðoꝺ, -köy·pa-] m. Kasse til Jordindkøb.

°jarðálfur [jar·ðaulvoꝺ] m. Trold.

jarða máldagi [jar·ðamaul·daijı] m. Matrikel for en Jord el. Gaard. **-mat** [-ma:t] n. Jordtaksering, Skyldsætning. **-matsbók** [-ma(t)sbo·:k] f. Jordebog.

jarðan (-ar, -ir) [jar·ðan] f. Jordfæstelse, Begravelse.

jarðar [jar·ðaꝺ] gen. af **jörð.** **-ábúð** [-r-au:buð] f. Beboelse af el. Forpagtning af en Gaard (jfr. *ábúð).* **-áburður** [-au:bYrðoꝺ] m. Gødning: *tilbúinn j.,* kunstig Gødning. **-afgjald** [-av·ɟalt] n. Jordafgift. **-afurðir** [-r-avYrðır] fpl. (Jordens) Produkter. **-ár** [-au:r] n. (astr.) Jordaar. **-auki** [-öy:ɟı, -öy:ķı] m. (egl. det, der ligger som overflødigt paa Jorden, jfr. det [illegible]) Jordknold: *sem dauð torfa eða j. undir sparki og spyrningum liggjandi* (JMPísl. 32). **-ávöxtur** [-au:vöχsdoꝺ] m. **1.** *(jarðargróði)* Jordens Afgrøde. — **2.** Rodfrugter, spec. Roer og Kartofler (m. H. t. Høsten). **-ber** [-bɛ:r] n. (bot.) Jordbær (fragaria vesca). **-bygging** [-bıɟ:iŋk] f. Bortforpagtning af en Gaard. **-blóm** [-blo·:m] n. coll. Vegetation: *þá liggur þar alt j. í dvala* (Odds. II. 3. 176). **-brigð** [-brıɣ·ð, -brıg·þ] npl. Indløsning af en Gaard, jfr. *brigð.* **-búi** [-bu:ı] m. = **jarðbúi** 1. **-bæli** [-bai:lı] n. Jordgrube, Jordhule. **-eigandi** [-ɛi:ɣandı] m. en Gaards Ejer **-eign** [-ɛig·n] f. Jordejendom; *(það að eiga jörð)* Besiddelse af Jord. **-eyrir** [-ɛi:rıꝺ] m. (i gammel Tid) Afgift til fattige: *Af öllum stólsins og kirkjujörðum hjer í sveit hefur goldist til fátækra í sveitinni, so sem í tíundar nafni vi álnir verðaura, þar sem var hundraðs landskuld eður meiri, iii álnir af tíu aura leigu og so þar í milli eftir proportion, og var þetta kallaður j. Hann hefur nú ekki goldist í næstu 40 ár, eður lengur, því ábúendur þóttust ekki til þessara útláta skyldugir að lögum* (AM&PJV. II. 115—116, jfr. Side 40). **-feiti** [-ꝺ-fei:dı, -fei:tı] f. Jordfedt. **-flötur** [-flö:d-oꝺ, -flö:t-] m. Jordens Overflade. **-fræði** [-frai:ðı] f. indec. Geologi. **-för** [-fö:r] f. Jordefærd, Begravelse. **-gagn** [-r-gag·n] n. Arbejde til Jordens Bedste: *starfa að jarðargagni sínu* (LFR. VII. 82). **-gjald** [-ɟal·t] n. Jordafgift. **-gróði** [-gro·ðı] m. Jordens Afgrøde. **-gróður** [-gro·ðoꝺ] m. Vegetation, Plantevækst. **-gæði** [-ɟai:ðı] npl. Jordens Godhed (LFR. XIII. 139). **-hald** [-(h)alt] n., **-hefð** [-(h)ɛv·ð, -(h)ɛb·þ] f. det at holde Jord. **-heiti** [-(h)ei·dı, -(h)ei·tı] n. Benævnelse paa Jorden i Poesi. **-hirðingur** [-(h)ır·ð-

ıŋgøǫ] m. Mand, som passer sin Gaard godt (LFR. XI. 232). **-hluti** [-(h)λʏ:dı, -(h)λʏ:tı] m. Jordparcel. **-hnöttur** [-(h)vöhdøǫ] m. Jordklode. **-hola** [-(h)o:la] f. Jordhule. **-horn** [-(h)or·dv, -(h)od·v] n. en meget lille Gaard: *Gamla konan átti lengi j.* (GFrTís. 62). **-hundrað** [-(h)ʏn·drað] n. Jord, der takseres til eet Hundred paa Landsvis, spec. i Mods. til *ábúðarhundrað* for at bet. Værdien af et Jordstykke, uden Hensyn til om det bruges el. ikke. **-hús** [-(h)u:s] n. Avlsbygning; Bygning, som følger med Gaarden: *rjett sje að hin nauðsynlegu j. fylgi jörð þessari* (Stj. '92, B. 5). *-**hvel** [-χwɛ:l, -kvɛ:l] n. Jordklode. **-hæð** [-(h)ai:ð] f. **1.** Jordhöj: *j. eða rúst eða slík upphækkan af sandi* (LFR. I. 48). — **2.** Værdien af en Gaard: *Engi má hafa meira land undir en sem mátulegt se fyrir hans j.* (BHAt. 11). **-höfn** [-(h)öb·v] f. Jord el. Del af en Gaard, som er beboet af en: *Leigukúgildi á allri jörðunni vi, og er þeim miðlað milli ábúandanna eftir j.* (ÁM&PJV. II. 354). **-kaup** [-köy:p] n. Gaardkøb, Køb af en Gaard. **-kringla** [-kriŋ·la] f. Jordkres, Jordklode. **-leiga** [-r-lɛi:qa] f. Afgift af en Gaard. **-málsfræði** [-maulsfrai:ðı] f. indec. matematisk Geografi (Odds. Indl. 2). **-mat** [-ma:t] n. Jordtaksation. **-men** [-mɛ:n] n. **a.** en Strimmel Grönsvær; *ganga undir j.*, indgaa Fostbroderskab (ved at krybe under et Stykke Grönsvær, hvis bægge Ender var fastgroede i Jorden): *Stundum voru þeir svo miklir mátar, sem þeir hefðu gengið undir j. og blandað blóði saman* (JThMk. 133). — **b.** Jordbro, Jorddæmning: *en síðan braust kvísl úr Hvítá gegnum j. þetta* (ÞThFerð. I. 108). **-mergur** [-mɛr·gøǫ] m. Mergel. **-möndull** [-mön·dødλ] m. Jordakse. **-níðingur** [-ni:ðiŋgøǫ] m. = **jarðníðingur. -notkun** [-nohdgøn, -no:tkøn] f. Jordbrug. **-partur** [-ǫ-paǫ·døǫ] m. Jordlod; Del af en Gaard. **-ráð** [-a-rau:ð] npl. Raadighed over en Gaard. **-rifa** [-rı:va] f. = **jarðrifa. -skiki** [-ǫ-sɡ̊ı:ɡ̊ı, -sɡ̊ı:§ı] m. lille Jordlod. **-skorpa** [-sgoǫ·ba] f. Jordskorpe. **-snöp** [-snö:p] f. en Smule Græsgang for Kreaturer om Vinteren. **-sókn** [-soᵘhgv] f. Søgsmaal om Jord. **-spell** [-sbɛd·λ] npl. Jordskade, Skade paa en Gaards Land. **-tág** [-tau:(q)] f. «Jordtrevl», folkemedicinsk Benævnelse paa Regnorme (blandt Kvaksalvere). **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. Fæste af en Gaard. **-torfa** [-tor·va] f. stor Gaard, hvortil der hører flere mindre. **-usli** [-r-ʏs·lı] m. = **jarðarspell. -úttekt** [-u:tɛχt] f. Synsforretning over en Gaard. **-verð** [-vɛr·ð] n. en Jords, Gaards Værdi el. Pris. **-þúfa** [-ǫ-þu:va] f. Jordtue; — overf. lille Gaard: *þessa einu jarðarþúfu, sem við eigum* (JThMk. 367).

jarða samur [jar·ðasa·møǫ] a. med jævnlig snefri Jord til Græsning: *hann* (ɔ: *veturinn) var góðr til einmánaðar ok j.* (Esp. X. 43). **-skifti** [-sɡ̊ıf·dı] npl. Mageskifte: *hafa j. án milligjafar*, have Mageskifte uden Opgæld. **-stapp** [-sdahp] n. Tvistigheder om Jordegods: *Gekk ekki á öðru ... en jarðastappi* (Eimr. XVII. 79). **-tal** [-ta:l] n. Opregning af Gaarde; Gaardregister, -fortegnelse.

jarð bað [jar·ðba·ð] n. = **þurrabað. -bann** [-ban] n. Mangel paa Græsning (paa Grund af Isdække el. megen Sne). **-belti** [-bɛλdı] n. Himmelstrøg. 1. **-ber** [-bɛ·r] n. = **jarðarber.** 2. **-ber** [-bɛ·r] a. som der ikke ligger Sne paa: *þar er mjög jarðbert*, der bliver Sneen ikke liggende. **-berg** [-bɛrk] n. Grundfjæld: *af þeirri miklu kólnun og þar af leiðandi samdrætti jarðbergsins* (Lögr. '16, 34). **-bik** [-bı·k] n. Jordbeg. **-bylting** [-bıλdiŋk] f. Jordomvæltning. *-**blys** [-blı·s] n. jordisk Fakkel: (om Øjnene) *þó jarðblysin slokkni* (BTh. 69). **-borg** [-bork] f. Jordhöj; *(víggirðingar)* Jordbefæstning, Fæstningsværker, opførte af Jord. **-borinn** [-bo·rın] a. jordfødt. **-braut** [-bröy·t] f. Jordbane. **-brú** [-bru·] f. Jordbro, en af Naturen dannet Bro af Jord over en Bæk. **-bruni** [-brʏ·nı] m. vulkansk Udbrud. **-brunninn** [-brʏn·ın] a. vulkansk. **-bugur** [bʏ·qøǫ] m. Jordens Runding. **-búi** [-bu·ı] m. **1.** *(íbúi jarðarinnar)* Jordbeboer. — **2.** en, som bor under Jorden, underjordisk Væsen; *(jarðhellisbúi)* Huleboer: *Eg vildi heldur eiga við þessa menn að skipta en þessa jarðbúa* (Þús. og 1 n. (Sch.), jfr. BH.). **-bundinn** [-bʏndın] a. jordbunden, materialistisk. **-bönn** [-bön] pl. af **jarðbann. -dögg** [-dök] f. Dug. °**-eðlilegur** [-ɛðlılɛ:qøǫ] a. geofysisk. **-eðlisfræði** [-ɛðlısfrai:ðı] f. indec. Geofysik. °**-eðliskort** [-ɛðlıskoǫ·t] n. geofysisk Kort. **-efldur** [-ɛvldøǫ, -ɛlvd-] a. «jordmægtig», kraftig (OBj. 179). **-efni** [-ɛbnı] n. Jordmateriale, Jordart; Mineral. **-eigandi** [-ɛi·qandı] m. Gaardejer, Besidder af Jordegods. **-eign** [-ɛigv] n. Jordejendom; *(það að eiga jörð)* Besiddelse af Jordejendom. **-eldur** [-ɛldøǫ] m. **1.** vulkansk Udbrud: *Hið ísl. orð jarðeldar bendir beinlínis til þess að eldgos geti eins brotist fram á láglendi eins og úr fjallatindum* (ÞTh. Lýs. II. 70). — **2.** *(eldur í iðrum jarðar)* underjordisk Ild, Underild.

jarðepla garður [jar·ðɛhblagar·ðøǫ] m. Kartoffelhave. **-rækt** [-raiχ·t] f. Kartoffeldyrkning, Kartoffelavl. **-veiki** [-vɛi:ɡ̊ı, -vɛi:§ı] f. indec. Kartoffelsyge.

jarð epli [jar·ðɛhblı] npl. Kartofler. **-fall** [-þ-fadλ] n. Jordfald, -synkning. **-fastur** [-fasdøǫ] a. jordfast: *jarðföst undirstaða* (jfr. Urs. 168). **-festur** [-fɛsdøǫ] a. fæstet paa Jorden: *stóð ... jarðfestum augum* (Klopst. VIII. 317). **-firð** [-fırð] f., **-firring** [-fır·iŋk] f. (astr.) Jordfjærne, Apogeum. **-fita** [-fı·da, -fı·ta] f. Jordfedme, Jordbeg (bitumen). **-fjúk** [-fju·k] n. = *skafrenningur*, Rendfog. **-fjærð** [-fjairð] f. = **jarðfirð. -flær** [-flai·r] f. Jordlopper (poduræ). **-fólginn** [-foᵘlɡ̊ın] a. skjult i Jorden. **-frjór** [-frjoᵘ·r] a. frugtbar. **-fróður** [-froᵘ·ðøǫ] a. **1.** *(vel að sjer í jarðfræði)* kyndig i Geologi, geologisk uddannet: *skoðuð af jarðfróðum mönnum* (ÞThFerð. I. 96). — **2.** «jordkyndig», ɔ: som forstaar sig paa Jordens overnaturlige og usynlige Beboere, Ellefolket (JÁÞj. I. 30). **-fræði** [-frai·ðı] f. indec. Geologi, Jordlære. **-fræðilegur** [-fraıðılɛ:qøǫ] a. geologisk. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai·ð-iŋgøǫ, -iŋs] m. Geolog. **-fætlingar** [-faihdliŋgaǫ] mpl. (zool.) Huldyr (coelenterata, zoophyta) (Fj. II. (2.) 4). **-geisli** [-ð-ɡ̊ɛislı] m. Jordradius. **-gyðja** [-ɡ̊ıðja] f. Jordgudinde. **-gjá** [-ɡ̊au·] f. Kløft i Jorden, Jordrevne. **-grafa** [-gra·va] vt. nedgrave i Jorden. **-gróinn** [-groᵘ·ın] a. = **jarðfastur. -gæði** [-ɡ̊ai·ðı] npl. en Gaards Godhed el. Frugtbarhed. **-gögn** [-gögv] npl. Herligheder. **-göng** [-[illegible]] npl. **1.** *(neðanjarðargöng, undirgöng)* underjordisk Gang. — °**2.** Katakomber: *í Róm eru mikil j., þar sem elstu kristnu söfnuðirnir höfðu grafreiti sína og guðsþjónustur stundum.* **-göngur** [-göyŋgøǫ] fpl. Besøg hos underjordiske (JÁÞj. I. xix). °**-gönguvjel** [-göyŋgøvjɛ:l] f. Tellurium. **-halli** [-þ-(h)adlı] m. Jordhældning, Inklination: *j. segulnálar.* **-hellir** [-(h)ɛdlıǫ] m. Klippehule nede i Jorden. **-hiti** [-(h)ı·dı, -(h)ı·tı] m. Jordvarme. **-hlaup** [-(h)λöy·p] n. Jordskred. **-hlutur** [-(h)λʏ·døǫ, -(h)λʏ·t-] m. jordisk Genstand. °**-hnot** [-(h)vo·t] f. (bot.) Jordnød (arachis hypogaea). **-hola** [-(h)o·la] f. Hul i Jorden. **-humall** [-(h)ʏ·m-adλ] m. = *vallhumall*, Røllike (achillea millefolium). **-hús** [-(h)u·s] n. **a.** underjordisk Bolig el. Værelse: *dvelja í jarðhúsi.* — **b.** (om en Hule i en Flod) *Hylur einn var í ánni og j. í* (JÁÞj. I. 635). **-hvelfing** [-χwɛlviŋk, -kvɛlv-] f. underjordisk Hvælving. **-högg** [-(h)ök] n. Spidshakke. **-ylur** [-ð-ı·løǫ] m. Varme i Jorden. **-yrkja** [-ıǫɡ̊a] f. Jorddyrkning, Jordavl. **-yrkjufræði** [-ıǫɡ̊øfrai:ðı] f. indec. Agronomi, Jorddyrkningslære. **-yrkjufræðingur (-s, -ar)** [-ıǫɡ̊øfrai:ðiŋgøǫ] m. Agronom. **-yrkjumaður** [-ıǫɡ̊øma:ðøǫ] m. Jorddyrker. **-kendur** [-þ-§ɛndøǫ] a. jordagtig, terrestrisk; jordisk: *dýrin ... og ... jurtirnar væru saurgaðar af efninu, sem í þeim væri, og því mætti ekki færa guði þau til fórnar og yfirleitt ekki færa guði neinar jarðkendar fórnir* (ÁBjH. 377). **-ker** [-§ɛ·r] n. Sænkning i Jorden. **-kerald** [-§ɛ·ralt] n. Beholder, nedgravet i Jorden. **-knattarmynd** [-knahdarmın·t] f. Jordglobus (Urs. 181). **-kofi** [-ko·vı] m. Jordhytte. **-kostur** [-kosdøǫ] m. Mulighed for at faa en Gaard; Gaard, som kan faas i Forpagtning. °**-krabbi** [-krab·ı] m. (zool.) Jordkræbs (gryllotalpa). *-**kringir** [-kriŋɡ̊ıǫ] m. Jordomslynger. *-**kringjandi** [-kriŋɡ̊andı] a. jordomfattende. **-kvoða** [-kvo·ða] f. Jordbeg. **-lag** [-ð-la·q] n. **1.** Jordlag: *jarðlög, sem vatnið hefur myndað.* — **2.** Jordens Beskaffenhed: *enda er í Hnausatúni ... hið sama j. með öllu ... eins og þar* (JÁÞj. II. 44). ° **-lagafræði** [-laqafrai:ðı] f. indec. Geognosi. **-laus** [-löys] a. **1.** *(án bújarðar)* uden Gaard. — **2.** *það er jarðlaust*, Jorden er bedækket af megen Sne el. Isskorpe, saa at Faarene ikke kan græsse. **-legur** [-lɛqøǫ] a. jordisk. **-leiga** [-lɛi·qa] f. Jordskyld. **-leysa (-u)** [-lɛisa] f., **-leysi (-is)** [-lɛisı] n. = **jarðbann. -líf** [-li·v] n. Jordliv. **-líkan** [-li·gan, -li·kan] n. Jordglobus.

°**jarðlingur** [jar·ðliŋgøǫ] m. (zool.) Muddersnæppe, Mudderklire (actitis hypolenca).

jarð litur [jar·ðlı·døǫ, -lı·t-] m. Muldfarve, mørk Farve. **-ljós** [-ljoᵘ·s] n. Jordlys. **-loft** [-loft] n. Atmosfære. **-lús** [-lu·s] f. en Art Skjoldlus (Mohr). **-lútur** [-lu·døǫ, -lu·t-] a. ludende: *bogra j. yfir vinnunni* (Eimr. X. 132). **-lægur** [-lai·qøǫ] a. **1. a.** som ligger hen ad Jorden: *hríslurnar eru kræklóttar og jarðlægar* (Lögr. '15, 59). — **b.** (bot.) nedliggende (prostratus, humifusus). — **2.** som ligger paa Jorden, lejrer sig, har Lejr paa Jorden: *því þesskonar fæðu eta jafnan hin jarðlægu svín* (Od. 205). **-málsmíla** [-maulsmi:la] f. geografisk Mil. **-málsmílufjórðungur** [-maulsmi·løfjoᵘr·ðuŋgøǫ] m. geografisk Kvartmil. **-mergur** [-mɛrgøǫ] m. Mergel. **-miðja** [-mıðja] f. Jordens Centrum.

jarðmiðju breidd [jar·ðmıðjøbrɛit·] f. geocentrisk Bredde. **-lengd** [-lɛiŋ·t] f. geocentrisk Længde. **-staður** [-sda:ðøǫ] m. et Himmellegemes Sted, set fra Jordens Centrum (Urs. 81).

jarð míla [jar·ðmi·la] f. geografisk Mil. **-myndabrjef** [-mındabrjɛ:v] n. Kort (Urs. 182). **-myndun** [-mındøn] f. Jorddannelse, Jordens Dannelse. **-myrkvi** [-mıǫgvı] m. Jordformørkelse. †**-munni** [-mʏn·ı] m. Hule. **-mæling** [-mai·liŋk] f. Jordmaaling, geografisk Opmaaling. **-möndull** [-möndødλ] m. Jordakse. **-nafar** [-na·vaǫ] m. Jordbor. **-nánd** [-naunt] f. Jordnære, Perigæum. **-neskur** [-nɛsgøǫ] a. jordisk. **-næði (-is,** pl. ds.) [-nai·ðı] n. Jordstykke til Beboelse. **-næðislaus** [-naiðıslöy:s] a. uden Gaard. **-næðisleysi (-is)** [-naiðıslɛi:sı] n. Mangel paa Jordlod til Beboelse. **-raki** [-ra·ɡ̊ı, -ra·§ı] m. Fugtighed fra (el. i) Jorden. **-rask** [-rask] n. **1.** Skade paa Jorden, is. Skade ved Jordarbejder: *Þar má eigi neitt j. gera*, Jordsmonnet maa ikke opryddes (rives op) (Stj. '01, A. 190). — **2.** Jordomvæltning: *með jarðskjálftum og skyndilegu jarðraski* (ÞThLýs. I. 161). **-reka** [-rɛ·ga, -rɛ·ka] f., **-rekan** [-rɛ·gan, -rɛ·kan] m. = **jaðrakan. -rengla** [-rɛiŋla] f. (bot.) underjordisk Udløber (stolo). **-rifa** [-rı·va] f. Jordrævne. **-ríki** [-ri·ɡ̊ı, -ri·§ı] n. Jordrige, Jord. **-risinn** [-rı·sın] a. opstaaet af Jorden: *jarðrisið sóttnæmi*, Miasma. **-rækt** [-raiχt] f. Jorddyrkning. **-segulmagn** [-þ-sɛ·qølmagv] n. Jordmagnetisme. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. jordfæste, begrave: *j. lík*, stede et Lig til Jorden. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. Jordfæstelse, Begravelse. **-syngja** [-siŋɡ̊a] vt. forrette Gudstjænesten ved ens Begravelse. **-sjónpípa** [-sjoᵘnpiba, -pipa] f. Jordkikkert. **-skaut** [-sgöy·t] n. Jordpol. **-skemd** [-sɡ̊ɛmt] f. Jordbundens Fordærvelse. **-skerpa** [-sɡ̊ɛǫba] f. ringe Græsning: *snæþeli með jarðskerpu til veturnótta* (ÞThÁrf. 115). **-skífa** [-sɡ̊i·va] f. Jordskive. **-skin** [-sɡ̊ı·n] n. Jordskin. **-skjálftabarn** [-sɡ̊auλ(f)dabar·dv, -bad·v] n. Barn, som er taget i Pleje efter Jordskælvet 1896. **-skjálftakippur** [-sɡ̊auλ(f)da§ıhbøǫ] m. Jordskælvsstød. **-skjálfti** [-sɡ̊auλ(f)dı] m. Jordskælv. **-skorpa** [-sgoǫba] f. Jordskorpe. **-skuggi** [-sgʏɡ̊·ı] m. Jordskygge. **-smuga** [-smʏ·qa] f. (GrFugl.) = **keldusvín. -sóttnæmi** [-soᵘhdnaimı] n. Miasma. **-sproti** [-sbro·dı, -sbro·tı] m. Jordskud. **-stefna** [-sdɛbna] f. (astr.) Opposition. **-stengla** [-sdɛiŋla] f. Rodstok (SStPlt.). **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. Planet (Urs. 13, 16). **-stjörnulengd** [-sdjö(r)dnølɛiŋ·t] f. Planeternes Afstand fra Solen (Urs. 81). **-stjörnutöflur** [sdjö(r)dnøtöb·løǫ] fpl. Planettavler. **-stöngull** [-sdöyŋgødλ] m. (bot.) Jordstængel (rhizoma). **-sultur** [-sʏλdøǫ] m. Mangel paa Græsgang om Vinteren: *bjarga fje úr fönn og jarðsulti* (Sch.). **-sæld** [-sailt] f. rigelig Græsgang for Kreaturer: *góðviðri og j.* (Eimr. VII. 89). **-sæll** [-saidλ] a. rig paa Græsning: *Veturinn kom og leið, hægfara, veðurstilltur og j.* (ÞGjUf. 105). **-sælni** [-sailnı] f. indec. Geotropismus (ÁBj19.öld 257). **-tegund** [-tɛ·qønt] f. Jordart. **-torfa** [-torva] f. Jordstrimmel. **-tækur** [-tai·gøǫ, -tai·k-] a. som anses

at være i Stand til at „gaa ude", kunne bjærge Føden om Vinteren (Borgf.) *j. hestur.* **-usli** [-ð-ʏslɪ] m. Ødelæggelse af Land: *skriða . . . gerði geysimikinn jarðusla* (JTrL. 343); spec. Beskadigelse af en Mark el. Græsgang: *Valdi bygging lögrjettar grasnámi eða jarðusla* (Stj. '94, B. 74). **-varp** [-vaꝗp] n. Nedkasten, det at kaste en til Jorden. **-varpa** [-vaꝗba] vt. med dat. kaste til Jorden. **-veggur** [-vɛg·øꝗ] m. Jordvæg, Væg, opført af Jord. **-vegsfar** [-vɛχsfa:r] n. Jordbundens Beskaffenhed: *Bersvæðisgróðrinum má skifta í margar deildir eftir tegundum og jarðvegsfar* (ÞThLýs. II. 413). **-vegur** [-vɛ·qøꝗ] m. Jordbund, Jordsmon: *góður, slæmur, sendinn j.*, god, daarlig, sandet Jord(bund). **-vist** [-vɪst] f. Ophold paa Jorden, Jordliv, jordisk Tilværelse. **-vistardagar** [-vɪsdarda:qaꝗ] mpl. Jordlivets Tid. **-vættur** [-vaihdøꝗ] f. (pop. m.) Gnom. **-vöðull (-uls, -lar)** [-vö·ðødʎ, -vöðlaꝗ] m. **1.** *(sóði)* Svinebæst; sjusket og svinsk Person; Sjuske, Gravso, Møgso. — **2.** *(keldulægur hestur)* Hest, som er tilbøjelig til at stade fast i Dynd (Vf., Sch.). **-þoka** [jar·þo·ga, -þo·ka] f. planetarisk Taage. **-ætur** [-ð-ai·døꝗ, -ai·t-] fpl. = **moldarætur. -æxl(i)** [-aiχsʎ, -aiχslɪ] n. Jordknold: *jarðæxla kyn eru . . . ýmislega nefnd* (EÓlLach. 51). **-öld** [-ölt] f. Jordperiode, geologisk Periode.

jarg (-s) [jar·k] n. **1.** *(stagl)* kedelig Gentagelse; Vrövlen. — **2.** *(ósvífni)* Uforskammethed.

jargan (-s) [jar·gan] n. = **jarg. -legur** [-n-lɛ·qøꝗ] a. **I. 1.** *(leiðinlegur)* kedelig. — **2.** *(framhleypinn, ósvífinn)* paatrængende, uforskammet. — **3.** *(gráðugur)* graadig. — **II.** adv. *-lega* **1.** *(leiðinlega)* kedelig. — **2.** hætt[illegible], paatrængende højrøstet: *svo jarganlega fylgdu þeir tveggir sjer að með fólkið um eiðvættanna útvegan* (JMPísl. 19 20). — **3.** med stor Graadighed: *„eg et þau", sagði eg, „jatnan jarganlegar en órn* (ÓDavÞul. [illegible]).

jarki (-a, -ar) [jaꝗ·ɟɪ] m. den udvendige Rand af Fodbladet.

°**jarknasteinn** [jaꝗ·gnasdeid·v] m. Ædelsten: *jarknasteina' um súlur svartar sindrar gim* (GThBúr 10).

jarl (-s, -ar) [jar·dʎ, jad·ʎ, jar·ls, jar·tʎs] m. **1.** Jarl, dels om den gamle nordiske og engelske Jarleværdighed: *Hákon j., Tósti j., Gizur j.*, — dels om den nyere engelske Titel: *Roberts j., jarlinn af Beaconsfield*; (Ordspr.) *ungan skal jarlinn herða* (GJ.), ung skal Jarlen hærdes. — **2.** Guvernør, Statholder: *j. Breta yfir Canada; sumir vildu gera danskan prins að jarli yfir Íslandi.* **-borinn** [jard·bo·rɪn, jad·l-] a. af Jarle-Æt. **-dómur** [-do·moꝗ] m. Jarls Værdighed. **-dæmi** [-da·mɪ] n. = **jarlsdæmi.**

jarls dæmi [jar·lsdai·mɪ, jal·s-] n. *(jarlstign)* en Jarls Værdighed el. Rang; Statholderskab (jfr. *jarl* 2). **-kona** [-ko·na] f. en Jarls Hustru; *(á Englandi)* Grevinde (i England). **-níð** [-ni·ð] n. Navn paa et i Oldlitteraturen bekendt Smædedigt om Hakon Jarl paa Lade, af *Þorleifr jarlsskáld.* **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ɉɪ] n. en Jarls el. Statholders Omraade; Provins.

jarma (a) [jar·ma] vi. **1.** bræge: *kindin jarmar*; (Ordspr.) *jeg skal j., sagði lambið, þangað til grasið kemur upp í munninn á mjer* (om en slags store og latterlige Anstrængelser). — **2.** overf. klage, klynke: *j. út af e-u*, klage over n-t.; *j. um e-ð*, plage om n-t.

jarmur (-s) [jar·møꝗ] m. **1.** *(j. kinda)* Brægen: *lömb með jarmi*, brægende Lam (af Sorg over Adskillelsen fra deres Moderfaar): *ef lömb eru rekin með jarmi til afrétta* (HermJDulr. 30). — **2.** overf. *(kvein, harmagrátur)* Klagen, Klynken.

járn (-s, pl. ds.) [jaur·dv, jaud·v] n. Jærn: **I. 1.** i Alm.: *óhreinsað j.*, Raajærn, *hamra j.*, hamre Jærn, *bera j.*, bære Jærn, til Bestyrkelse af Vidnesbyrd el. som Bevis for Uskyldighed; *tveggja handa j.*, Kniv el. Hakkejærn, med to Haandgreb (BH.): *tveggja stranda j.*, ¹) *(tvíeggjaður knífur)* tveægget Jærn (BH.); ²) Mand, der kan klare sig i en snæver Vending (BH.), (Ordspr.) *hamra skal j. meðan heitt er*, man skal smede mens Jærnet er varmt. — **2.** i en Del Udtryk med overf. Bet.: *hafa mörg j. í eldinum*, have mange Jærn i Ilden, *maður verður að retta þeirri en eitt járnið í eldinum* (JThMk. 172); (Talem.) *e-ð er beggja handa j.*, n-t er tveægget Sværd: *Af því að leikfimin þannig er beggja handa j.* (MHUpp. 287); *vínið er . . . margra handa j., og kemur sjer vel undir ýmsum kringumstæðum* (Eimr. II. 29); *hann er beggja* (el. *tveggja*) *handa j.*, han er en farlig Mand; *hvert j. er á gangi*, alting er i Bevægelse: *Lestir þá hver sem vill þátt í dansinum, „og er þá hvert j. á gangi í stofunni* (ÓDavVik. 127), *járnin brenna í eldinum hjá e-m*, en er for [illegible] i Vendingen (jfr. »den, der har for mange Jærn i Ilden, faar let nogle brændt«). — **3.** Jærnblik, is. Bølgeblik: *Fjenaðarhús undir járni* (med Tag af Bølgeblik) *víðast* (Lögr. '15, 14). — **II.** pl.: **1.** *(fjötrar)* Lænker: *setja í j.*, lænke. — **2.** *(hjörur)* Hængsler: *hurð á járnum*, [illegible] Dör paa Hængsler. — **3.** *(skeifur)* Hestesko: *hestar á járnum*, skoede Heste (spec. om Vinteren om Brodder, jfr. *skaflajárn*); *einn gangur af járnum.* — **4.** *(vopn)* Vaaben, Rustning: *grár fyrir járnum*, i Panser og Plade. — **5.** Vægt: *standa í járnum*, ¹) ballancere (nöjagtig), passe (om Vægt); ²) (om lige Stemmeantal): *Það stendur í járnum um landsverslunina í þinginu.*

járna (a) [jaur·dna, jaud·na] vt. **I.** belægge med Jærn, beslaa med Jærn. — **II.** spec. Bet.: **1. a.** *j. hest*, beslaa, sko en Hest: *illa (vel) járnaður hestur.* — **b.** overf.: *e-m er nærri járnað*, (egl. man slaar Hesteskosómmet for nær til Kødet paa en ɔ:) en føler stor Smærte, er ilde stedt: *ei er annað sýnna en að hann deyi af ást til yðar, svo er honum nærri járnað.* — **2.** *(fjötra)* belægge med Jærn, sætte i Lænker: *lét hann ok j. Þorvald* (EspS. 129). — **3.** *j. hurð, kistil*, sætte en Dór, en lille Kuffert paa Hængsler. — **4.** *(láta fisk taka öngul)* faa en Fisk til at bide paa Krogen (Borg.). — **5.** *j. hval*, harpunere en Hval.

járna brot [jaur·dnabro:t, jaud·na-] n. Brudstykker af Jærn; Brudstykker af Hestesko. **-frekur** [-fre:gøꝗ, -fre:k-] a. som slider meget paa Hesteskoene: *þegar við vorum á ferð um mikil hraun, sem eru járnafrek* (ÞThFerð. I. 7).

járnáhöld [jaur·dnau·hölt, jaud·n-] npl. Jærnredskaber, Jærnværktöj.

járnalaus [jaur·dnalöy·s, jaud·na-] a. uskoet: *j. hestur; hesturinn er j.*

járnálún [jaur·dnau·lun, jaud·n-] n. Halotrichit (ÞThLýs. II. 239).

†**Járna móða** [jaur·dnamoᵘ:ða, jaud·na-] f. npr. Yarmouth. **-pungur** [-puŋ·goꝗ] m. lille Pose, fyldt med Söm (ÓDavVik. 399). **-rusl** [-rʏs·ʎ] n. gammelt Jærn. °**-skot** [-sgo:t] n. Kartæske. †**-skurður** [-sgʏr·ðoꝗ] m. Operation. ***-þing** [-þiŋ·k] n. Kamp (Milt. 166).

járn band [jaur·dnbant, jaud·n-] n. Jærnbaand. **-benda** [-bɛnda] vt. beslaa med Jærn; — pp. *járnbentur og -bendur*, jærnbeslaaet, med Jærnbaand: *bæði járnbrýr og járnbentar steinsteypubrýr* (Lögr. '14, 215). **-bindingur** [-bɪnd·ɪŋgøꝗ] m. Jærnbinding: *[illegible] er lagður í veggi úr steinsteypu* (Stj. '03, B. 139). **-blað** [-bla·ð] n. Jærnblad, Blad af Jærn. **-blaðaður** [-bla·ðaðøꝗ] a. med Blad af Jærn. **-blandinn** [-blandɪn] a., **-blendinn** [-blɛndɪn] a. jærnholdig. **-bogi** [-boi·jɪ] m. Jærnbue. **-brá** [-brau·] f., **-brái** [-brau·ɪ] m. tynd, jærnholdig Hinde paa Vand, f. Eks. i Mosedrag. **-bráð** [-brau·ð] f. Jærnoplosning. **-brandur** [-brandøꝗ] m. Jærnbolt, Jærnstang. **-braut** [-bröy·t] f. Jærnbane, Jærnvej. **-brautalagning** [-bröydalag·niŋk, -bröyta-] f. Jærnbaneanlæg. **-brautanet** [-bröydanɛ:t, -bröyta-] n. Jærnbanenæt.

járnbrautar fjelag [jaur·dnbröydaꝗfjɛ:laq, -bröytaꝗ-, jaud·n-] n. Jærnbaneselskab. °**-gengi** [-ɟeiŋɟɪ] n. Banelegeme. **-lest** [-r-lɛs·t] n. Jærnbanetog, Tog. **-slys** [-ꝗ-slɪ:s] n. Jærnbaneulykke. **-spöng** [-sböyŋ·k] f. Skinnelaske. **-stokkur** [-sdohgoꝗ] m. Svelle. **-stöð** [-sdö:ð] f. Banegaard, Jærnbanestation, Station. **-teinn** [-teid·v] m. Jærnbaneskinne. **-vagn** [-r-vag·v] m. Jærnbanevogn. **-þjónn** [-ꝗ-þjoᵘd·v] m. Jærnbanebetjænt.

járn broddur [jaur·dnbrod·øꝗ, jaud·n-] m. Jærnpig; Jærnspids; — pl. *járnbroddar (mannbroddar)*, Jærnbaand med smaa Pigge, der bindes under Fødderne naar man skal gaa paa Is; Brodder. **-brunninn** [-brʏn·ɪn] a. med Rustmærker efter Jærn: *Rak masturtré rifið og járnbrunnið* (Alþb. 1720, Nr. 39). **-búinn** [-bu·ɪn] a. jærnbeslaaet. **-bundinn** [-bʏndɪn] a. forsynet med Jærnbaand. **-burður** [-bʏrðoꝗ] m. Jærnbyrd. **-bútur** [-bu·døꝗ, -bu·t-] m. Jærnklump, Stykke Jærn. **-duglegur** [-dʏqlɛqøꝗ] a. som er et Jærn til Arbejde. **-dyr** [-dɪ·r] fpl. Jærndör. **-efldur** [-n-ɛvldoꝗ, -ɛlvd-] a. jærnstærk, kæmpestærk. **-efni** [-ɛbnɪ] n. Jærnstof. °**-eldi** [-ɛldɪ] n. Jærnoxyd. **-festi** [-v-fɛsdɪ] f. Jærnkæde. **-fjötur** [-fjö·døꝗ, -fjö·t-] m. Jærnlænke. **-fleygur** [-flei·qøꝗ] m. Jærnkile, Vægge. **-fleinn** [-fleidv] m. (spids) Jærnten; Jærnslaa. **-framleiðsla** [-framlɛiðsla] f. Jærnproduktion. †**-gaddagrind** [-n-gadagrɪn·t] f. Harve. **-gaddahrífa** [-gadahɾi:va] f. Rive med Jærntænder, Haverive. **-gaddur** [-gad·øꝗ] m. Jærnpig. **-gangur** [-gauŋgøꝗ] m. stærk Lyd af Jærn, is. Trampen af beslaaede Hove. **-gerð** [-ɟɛrð] f. Tillavning, Udsmæltning af Jærn. **-gjall** [-ɟadʎ] n. Hammerskæl. **-gjörð** [-ɟörð] f. Jærnbaand. **-glymur** [-glɪ·møꝗ] m. Klang af Jærn. **-gljái** [-gljau·ɪ] m. Jærnglans. **-glófi** [-gloᵘ·vɪ] m. Jærnhandske. **-góður** [-goᵘ·ðøꝗ] a. af godt Jærn; (om Heste) hvis Beslag er i god Stand: *j. hestur.* **-grár** [-grau·r] a. jærngraa. **-greipar** [-grei·baꝗ, -grei·p-] fpl. **1.** Jærnkroge: *slíta hold af beinum e-s með járngreipum.* **2.** overf. Jærnkloer, haarde Hænder: *þó hlífa . . . sáttmálar frá járngreipum týrannanna* (Odds. II. 2. 323). — **3.** = *járnglófar.* †**-grilli** [-grɪdlɪ] n. Jærnrist. **-grind** [-grɪnt] f. Jærngitter. **-grýti (-is)** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. coll. **1.** *(járngrjót)* Jærnerts. — °**2.** Smergel: *er í klettunum j., sem haft er til að skera gimsteina* (Þús. I. 325). **-grjót** [-grjoᵘ·t] n. coll. Jærnerts, Jærnmalm, Jærnsten. **-hamar** [-v-(h)a·maꝗ] m. Jærnhammer. **-hanki** [-(h)auŋɟɪ, -(h)auŋɉɪ] m. Jærnhank. **-harður** [-(h)arðoꝗ] a. jærnhaard. **-hatta** [-(h)ahda] vt. = *jafnhatta.* **-hattari** [-(h)ahdarɪ] m. den, som kan *jafnhatta*, s. d. O. **-hattur** [-(h)ahdoꝗ] m. Jærnhat, Staalhue med Skygge. **-haus** [-(h)öy·s] m. **1.** *(hart höfuð)* Hoved haardt som Jærn. — **2.** *(heimskingi)* Dumrian, Grødhoved (LFR. XI. 228). **-hespa** [-(h)ɛsba] f. Jærnhaspe. **-hjarta** [-ɉaꝗda] n. Jærnhjærte. **-hjartaður** [-ɉaꝗdaðøꝗ] a. jærnhjærtet, haardhjærtet. **-hlekkur** [-(h)ʎɛhgoꝗ] m. Jærnlænke. **-hlið** [-(h)ʎɪ·ð] n. Jærndör, Jærnport. **-hlífar** [-(h)ʎi·vaꝗ] fpl. Jærnrustning. **-hljóð** [-(h)ʎoᵘ·ð] n. Lyd af Jærn. **-hnyðja** [jaur·t(h)nɪðja, jaut·-] f. Jærnkølle. **-hólkur** [-v-(h)oᵘʎgøꝗ, -(h)oᵘlk-] m. Jærncylinder; bred Jærnring. **-hosur** [-(h)o·soꝗ] fpl. Brynjehoser af Jærn. **-hringur** [-(h)ɾiŋgøꝗ] m. Jærnring. **-hurð** [-(h)ʏrð] f. Jærndör. **-hvalur** [-χwa·løꝗ, -kvaloꝗ] a. Hval med Harpun i. **-höfuð** [-(h)ö·vøð] n. Jærnhoved. **-iðnaðarland** [-n-ɪðnaðarlan·t] n. Jærnindustriland. **-iðnaður** [-ɪðnaðøꝗ] m. Jærnindustri.

járning (-ar) [jaur·dniŋk, jaud·niŋk] f. Beslaaen med Jærn; *j. hesta*, Skoning af Heste.

járninga hamar [jaur·dniŋgaha:maꝗ, jaud·niŋga-] m. Beslaghammer. **-maður** [-ma:ðøꝗ] m. Beslagsmed.

járn kambur [jaur·dvkambøꝗ, jaud·v-] m. Jærnkam. °**-kanni** [-kan·ɪ] m. Sonde (JsJs.). **-karl** [-kadʎ] m. **1.** Brækstang, Loftestang, Ryddejærn. — **2.** = *grjótpáll* 2. **-kendur** [-ɉɛndoꝗ] a. jærnholdig. **-ketill** [-ɉɛ·dɪdʎ, -ɉɛ·t-] m. Jærnkedel. **-kylfa** [-ɉɪlva] f. Jærnkølle. **-kló** [-kloᵘ·] f. Jærnklo. **-klukka** [-klʏhga] f. Jærnklokke. **-klumba** [-klʏmba] f. Jærnkølle. **-klæða** [-klai·ða] vt. beklæde med Jærn, is. med Bølgeblik; pp. *-klæddur*, jærnklædt. **-klömbrur** [-klömbrøꝗ] fpl. Skruestikke. **-knje** [-knjɛ·] n. Jærnknæ, Jærnvinkel. **-kola** [-ko·la] f. lille Jærnlampe. **-kragi** [-krai·jɪ] m. Jærnbøsning (uden om Røgledningerne i en Skorsten) (Stj. '07, A. 500). **-kram** [-kra·m] n. Jærnvarer: *af ljereftum, járnkrami og öðru þess háttar* (JAðEin. 613). **-krókur** [-kroᵘ·gøꝗ, -kroᵘ·k-] m. Jærnkrog. **-lá** [-n-lau·] f. tyndt jærnholdigt Lag paa Vand: *af því j. úr mýrunum . . . hefir sitrað gegnum mölina* (ÞThFerð. II. 123). **-láarbragð** [-lauarbraq·ð, -brag·þ] n. Jærnsmag. **-láarbrunnur** [-lauarbrʏn:øꝗ] m. Brønd el. Kilde med jærnholdigt Vand: *járnláarbrunna úti í dýragarði* (JSBr. 72). **-láarvatn** [-lauarvahtv] n., **-lagarvatn** [-laqarvahtv] n. (Árm. I. 145) jærnholdigt Vand. **-lampi** [-la·mbɪ, -lamp·ɪ] m. Jærnlampe. **-laupur** [-löy·bøꝗ, -löy·p-]

m. Jærnkurv. **-leggur** [-lɛg·oϱ] m. *(járnteinn)* Jærnskinne; *(járnpípa)* Jærnrör. **-legur** [-lɛqøϱ] a. af Jærn, jærnhaard. **-leir**[-lɛi·r] m. jærnholdigt Ler. **-lykkja** [-lıhɡ̊a] f. Jærnkrampe, Jærnløkke. **-litur** [-lı·døϱ, -lı·t-] m. Jærnfarve. **-lok** [-lo·k] n. Jærnlaag. **-loka** [-lo·ga, -lo·ka] f. Jærnskodde. **-lækning** [-laihgniŋk] f. Jærnkur. **-löm** [-lö·*m*] f. Jærnhængsel. **-meðal** [-mɛ·ða*l*] n. jærnholdig Medicin, Jærnpræparat. **-meis** [-mɛi·s] m. = **járnlaupur.** **-meitill** [-mɛi·dıdλ, -mɛi·t-] m. Jærnmejsel. **-mikill** [-mı·ɡ̊ıdλ, -mı·ǩ-] a. med meget Jærn. **-milti** [-mıλdı] n. Jærnstang. **-mjel** [-mjɛ·*l*] npl. Mile, Mundbid af Jærn. **-mjólk** [-mjoᵘλk, -mjoᵘlk] f. Mælk, som glødende Jærn koles i: *j. gjöriz þá glóandi járn er kiælt i nyrri kúamjólk* (LFR. XV. 197). **-móða** [-moᵘ·ða] f. Myrmalm. **-móðir** [-moᵘ·ðıϱ] f. Jærnerts, Jærnmalm: *agnir gull- í silfr-, kopar-, blý- og járn-móður* (LFR. III. 44). **-móðukendur** [-moᵘðøǩɛn·døϱ] a. blandet med Myrmalm, jærnholdig: *j. jarðvegur.* **-móðuleir** [-moᵘðølɛi:r] m. (Skaft.) *(rauði)* Myrmalm. **-mortjel** [-moϱdjɛ*l*] n. Jærnmorter. **-múr** [-mu·r] m. Jærnmur. **-must** [-mʏst] f. Jærnmost, Jærnmikstur: *j. er tilbúin af járnsvarfi, maríuvendi, hvannafrædupti og hunángi* (LFR. XV. 197). **-nagli** [jaur·dnaglı, jaud·-] m. Jærnsöm; — pl. *járnnaglar*, (Bogb.) Jærnspindler. **-náma** [-nau·ma] f., **-námar** [-nau·maϱ] mpl. Jærngrube. **-nef** [-nɛ·*v*] n. Jærnnæse, Jærnnæb. **-nefjaður** [-nɛvjaðøϱ] a. jærnnæbbet. **-nemi (-a, -ar)** [-nɛ·mı] m. Jærnværksarbejder (JHall. 287). **-óður** [jaur·dnoᵘ·ðøϱ, jaud·n-] a. rasende, kraftig som Jærn: *Síðan skaut hann þar í járnóðum eldi, til að vinna upp viðarköstinn* (Il. II. 272). **-ofinn** [-o·vı*n*] a. vævet af Jærn. **-panna** [-v-pan·a] f. **1.** *(panna úr járni)* Jærnpande. — **2.** (Eimr. XII. 97) — *kola.* **pípa-** [-pi·ba, -pi·pa] f. Jærnror. **-plata** [-pla·da, -pla·ta] f. Jærnplade. **-reka** [-rɛ·ga, rɛ·ka] f. Jærnspade. **†-rekendur** [-n-rɛ·ɡ̊ɛndøϱ, -rɛ·ǩ-] fpl. Jærnkæde. **-rekkja** [-rɛhɡ̊a] f. = **járnrúm.** **-rendur** [-rɛndøϱ] a. jærnbeslagen. **-ryð** [-rı·*ð*] n. Jærnrust. **-ryðugur** [-rı·ðøqøϱ] a. jærnrusten. **-rist** [-rıst] f. Jærnrist. **-rúm** [-ru·*m*] n. Jærnseng. **-sakka** [-v-sahga] f. Dybslod af Jærn. **-sál** [-sau·*l*] f. Jærnsjæl, haardhjærtet Gniersjæl. **-samband** [-sambant] n. Jærnforbindelse. **-saumur** [-söy·møϱ] m. coll. Jærnsöm. **-seymdur** [-sɛimdøϱ] a. fastgjort ved Jærnsöm. **-serkur** [-sɛϱgøϱ] m. Panserskjorte. **-sía** [-si·ja] f. Jærnsinder. **-síða** [-si·ða] f. Jærnside: **1.** som Tilnavn: *Björn j.*, en af Lodbrogssönnerne; *Játmundur j.*, Edmund Ironside, engelsk Konge; — pl. *járnsíður Cromwells.* — **2.** Islandsk Lovbog, saal. kaldt paa Grund af dens Indbinding (1271—1280). **-sindur** [-sındøϱ] n. Jærnsinder. **-sínkill** [-siŭɡ̊ıdλ, -siŋǩ-] m. Jærnvimmel. **-sívalningur** [-si·valniŋgøϱ] m. Jærncylinder. **-skeftur** [-sɡ̊ɛfdøϱ] a. med Jærnskaft. **-skip** [-sɡ̊ı·p] n. Jærnskib. **-skírsla** [-sɡ̊iϱsla] f. Jærnbyrd. **-skjöldur** [-sɡ̊öldøϱ] m. Jærnskjold. **-skór** [-sgoᵘ·r] m. Jærnsko. **-slá** [-slau·] f. Jærnstang. **-sleggja** [-slɛɡ̊·a] f. (stor) Jærnhammer, Slægge. **-sleginn** [-slɛi·jı*n*] a. jærnbeslaaet. **-smíð(i)** [-smı·*ð*, -smi·ðı] f. el. n. Jærnarbejde, Forarbejdelse af Jærn. **-smiðja** [-smıðja] f. Jærnværk. **-smiður** [-smı·ðøϱ] m. **1.** Grovsmed, Smed: *hann er bestı j. hjer.* — **2.** (zool.) en Art Løbebille (carabus). **-sorta** [-soϱda] f. (geol.) Jærnsværte (LFR. III. 30). **-spat(h)** [-sba·t] n. (geol.) Jærnspat, Sphærosiderit. **-spöng** [-sböyŋk] f. Jærnklamme; — pl. *járnspengur*, Jærnskinner. **-stappa** [-sdahba] f. Stampejærn (JsJs.). **-steinn** [-sdɛidv] m. Jærnsten. **-steypa** [-sdɛi·ba, -sdɛi·pa] f. Jærnstøberi. **-stika** [-sdı·ga, -sdı·ka] f. Jærnstage, Lysestage af Jærn. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rı] m. Anker (LFR. XII. 264). **-stóll** [-sdoᵘdλ] m. Jærnstol. **-stólpi** [-sdoᵘλbı, -sdoᵘlpı] m. Jærnstolpe. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Jærnstang. **-súla** [-su·la] f. Jærnsöjle. **-svarf** [-svar*v*] n. Jærnfilspaaner. **-svarfshljómur** [-svarfs-(h)λıoᵘ:møϱ] m. Lyd af Jærnfilen; (om *svarfhvalur*): *Ef hann heyrir járnsvarfshljóm er honum ólíðanlegt, svo hann ærist eða drepur sig* (ÞThLfr. II. 85). **-sverta** [-svɛϱda] f. Jærnsværte. **-svipa** [-svı·ba, -svı·pa] f. Jærnsvøbe. **-sæng** [-saiŋk] f. Jærnseng. **-teinn** [-tɛidv] m. Jærnstang. **-teinungur** [-tɛi·nuŋgøϱ] m. Jærnskinne. **-tindaður** [-tındaðøϱ] a. med Jærntænder (LFR. II. 50). **-tindur** [-tındøϱ] m. Jærntand. **-trjóna** [-trjoᵘ·na] f. Jærnsnabel. **-töltur** [-töλdøϱ] fpl. = **járnbroddar.** **-töng** [-töyŋk] f. Jærntang. **-umgjörð** [-n-ʏmɡ̊örð] f. Jærnramme.

járnun (-ar) [jaur·dnøn, jaud·n-] f. (jfr. *járna)*, Beslaaen med Jærn; spec. Skoen, Beslag af Heste.

járn undirstaða [jaur·dnʏndıϱsda:ða, jaud·n-] f. Underlag af Jærn. **-vafinn** [-va·vı*n*] a. omviklet med Jærnbaand. **-var** [-va·r] n. Kantning af Jærn paa en Træspade. **-vara** [-va·ra] f. Jærnvare. **-varinn** [-va·rı*n*] a. jærnbeklædt, beskyttet ved Jærn, is. Bølgeblik. **-vatn** [-vahtv] n. Jærnvand. **-vatnsbað** [-vasba:*ð*] n. Staalbad. **-veganet** [-vɛqanɛ:t] n. Jærnbanenæt. **-vegur** [-vɛ·qøϱ] m. Jærnbane, Jærnvej. **-verkfæri** [-vɛϱkfairı] n. Jærnredskab. **-viðjar** [-vıðjaϱ] fpl. Jærnlænker. **-viður** [-vı·ðøϱ] m. Jærnved (sideroxylum). **-vilji** [-vılјı] m. Jærnvilje. **-vín** [-vi·*n*] n. Jærnvin: *j. er tilbúið af járnsvarfi, maríuvendi, horblöðku og blóðberg:* (LFR. XV. 197). **-vinnumaður** [-vınøma:ðøϱ] m. Jærnarbejder. **-vír** [-vi·r] m. Jærntraad, Staaltraad. **-vítrjól** [-vi·trjoᵘ*l*] n. Jærnvitriol. **-völur** [-vö·løϱ] m. rund Jærnstang. **†-vöndur** [-vöndøϱ] m. Jærnspir. **-þak** [-v-þa·k] n. Jærntag, is. af Bølgeblik. **-þekja** [-þɛ·ɡ̊a, -þɛ·ǩa] vt. bedække med Jærnblik. **-þynka** [-þıŭga, -þıŋka] f., **-þynna** [-þın·a] f. Jærnplade; — pl. *-þynnur*, Pladejærn. **-öld** [-n-ölt] f. Jærnalder.

jarp blesóttur [jaϱ·blɛ·soᵘhdøϱ] a. brunblisset. **-dökkur** [jaϱ·pdöhgøϱ] a. mørkebrun. **-glæðing** [-glai·ðiŋk] f. Gløden til noget antager en rødbrun Farve: *j. stáls* (MStGAlv. II. 118). **-heitur** [-(h)ɛi·døϱ, -(h)ɛi·t-] a. opvarmet til den bliver rødbrun (MStGAlv. II. 102).

jarpi (-a) [jaϱ·bı] m. (zool.) Jærpe (tetras bonasia).

jarp skjóttur [jaϱ·psɡ̊oᵘhdøϱ] a. brunflakket. **-skolóttur** [-sgo:loᵘhdøϱ] a. af uklar rødbrun Farve: *j. hestur.* **-stjörnóttur** [sdjö(r)dnoᵘhdøϱ] a. rødbrun med hvid Stjærne i Panden.

jarpur (jörp, jarpt) [jaϱ·boϱ, jöϱ·p, jaϱ·(p)t] a. **1. a.** rødbrun (om Heste, svarende til *mórauður* om Faar, *dumbrauður* om Køer). — **b.** *(um mann): j. á hár (og skegg)*, med rødbrunt Haar (og Skæg). — **2.** Navn paa en rødbrun Hest.

jarpvarmur [jaϱ·bvarmøϱ] a. (om Jærn) opvarmet til det bliver rødbrunt: *stálit ... er jarp-varmt* (LFR. III. 65).

jar tegn [jaϱ·tɛgv] n. = **jarteikn.** **-tegnan** [-tɛgnan] f. Symbol (Eimr. IV. 220). **-teikn** [-tɛihkv] n. **1.** *(merki)* Tegn, Mærke: *vera, hafa til jarteikna um e-ð*, være, have som Mærke paa n-t. — **2.** *(kraftaverk)* Jærtegn, Underværk, Mirakel. **-teikna** [-tɛihgna] vt. og vi. betyde, betegne.

jarteikna bók [jaϱ·tɛihgnaboᵘ:k] f. Mirakelbog. **-frægð** [-fraiq·ð, -fraig·þ] f. Ry for Undergærninger. **†-fullur** [-fʏd·løϱ] a. underfuld. **-laust** [-löys·t] adv. uden Underværker. **†-maður** [-ma:ðøϱ] m. Mand, som gör Underværker. **†-rás** [-rau:s] f. Underværkernes Fremgang.

jarvi (-a, -ar) [jar·vı] m. (zool.) Jærv (gulo borealis).

° **jasinta** [ja:sıvda, -sınta] f. (bot.) Hyacint.

?**jaska (a)** [jas·ga] vt. udslide, ødelægge ved Brug el. daarlig Behandling, jfr. jaske: *j. fotin sín; hann er orðinn jaskaður, greyið.*

jasmínutrje [jas·minøtrjɛ:] n. (bot.) Jasmin.

jaspis [jas·bıs] m. Jaspis.

jast (-s) [jas·t] n. = *jastur*, Gær.

jasta (a) [jas·da] vt. lade gære, bringe i Gæring.

jastra (a) [jas·dra] vt. og vi. **1.** *(mala stórt)* male grovkornet: *j. sundur*, knuse (Breiðd.). — **2.** overf. **a.** *(hávaðast)* stöje, buldre; *(marra)* knirke; *(þjóta)* suse. — **b.** *(þvaðra)* skvaldre, vrövle. — **c.** *(kvabba, suða)* trygle idelig. — **d.** *(hroða e-u af)* göre n-t daarligt, jaske n-t af.

jastur (-urs) [jas·døϱ] n. **I. 1. a.** *(ger)* Gær. — **b.** *(í ölgerð)* Diastase. — **2.** *(gerð)* Gæring. — **3.** *(öl)* Øl, Drik: *sorgar jastrið seltu hrosta* (GTh. '95, 236). — **4.** *(froða)* Skum paa sammenløben Mælk. — **5.** Skimmelknopper paa gammel Valle (Sl.). — **II. 1. a.** *(illa malað korn)* daarlig malet el. grovmalet Korn: *þetta mjöl verður eigi haft til brauðgerðar, það er ekki nema j.* — **b.** *(beinajastur)* Bensmuler (Breiðd.). — **2.** *(skvaldur)* Skvalder, Bulder. — **3.** *(þytur)* Stormens Susen i Bladene. — **4.** *(kvabb)* stadigt Overhæng. — **5.** *(illa gert verk)* daarlig udført, sjusket Arbejde.

jastursknappar [jas·doϱs(h)vahbaϱ] mpl. = **jastur** I. 5.

jata (jötu, jötur) [ja:da, ja:ta; jö:dø(ϱ), jö:t-] f. **1.** Krybbe (spec. i en Stald). — **2.** (astr.) *Jatan*, Stjærnebilledet Krybben (Præsepe).

játa (a el. ti) [jau:da, jau:ta, jauhdı] vt. **I.** abs. el. med dat. **1.** *j. e-u*, sige ja til n-t: *hann spurði mig, hvort þetta væri vegurinn til Reykjavíkur, en jeg játaði því;* — *j. sögunni*, spec. indskyde af og til et Ja, som Tegn paa Opmærksomhed, mens en anden læser höjt (Árn.); *(samsinna)* bekræfte. — **2.** *(gefa samþykki sitt til e-s)* indvillige i n-t: *drengurinn þrábeiddi móður sína um leyfi til að fara, og loksins játaði hún því;* *(vera e-u samþykkur)* bifalde. — **3.** *(lofa)* love: *j. e-m eiginorði*, forlove sig med en; *j. e-u af sjer*, love at bortgive n-t: *sagði Jón mætti játa af sér nokkru* (ÓDavÞul. 131). — **II.** med acc. **1.** bekende: *j. trú sína*, bekende sin Tro; *j. trú*, bekende sig til en el. anden Religion: *j. kristna trú.* — **2. a.** *(kannast við)* indrömme: *þú verður að j., að þú veitst það ekki.* — **b.** bekende, tilstaa: *j. (á sig) brot;* — *j. sig sekan*, erkende sig skyldig; *j. syndir sínar*, bekende sine Synder. — **III.** refl. *játast e-m*, forlove sig med en; *játast undir e-ð*, forpligte sig til n-t; *játast undir hlýðni*, aflægge Løfte om Lydighed, sværge Troskab. — **IV.** ppr. *játandi*: *svara j.*, svare med et Ja, sige ja til n-t.

játan [jau:da*n*, jau:t-] f. = **játun.**

játandi (-a, -endur) [jau:dandı, jau:t-, -ɛndøϱ] m., **játari (-a, -ar)** [jau:darı, jau:t-] m. Bekender.

Játgeir (-s) [jau:tɡ̊ɛi·r] m. npr. Edgar.

jatla (jötlu, jötlur) [jahdla, jöhdlø(ϱ)] f. (ÓDavÞul. 245), **játla (-u, -ur)** [jauhdla] f. = **maríuerla.**

játning (-ar, -ar) [jauhdniŋk] f. Bekendelse, Tilstaaelse.

játningafræði [jauhdniŋgafrai:ðı] f. indec. Symbolik.

° **játningar fastur** [jauhdniŋgaϱfas·døϱ] a. ortodoks (JsJs.). ° **-festa** [-fɛs·da] f. Ortodoksi (JsJs.). **-rit** [-a-rı:t] npl. symbolske Skrifter.

1. **játsa** [jau:tsa, jaus·a] a. indec. som bifalder: *verða j. við e-u*, bifalde n-t.

2. **játsa (a)** [jau:tsa, jaus·a] vt. med dat. bejae, bifalde gentagne Gange.

†játtyrði [jauhdırðı] n. = **jáyrði.**

játun (-ar, -anir) [jau:døn, jau:t-, -anıϱ] f. Bekræftelse, Bejaelse.

Javi (-a) [ja:vı] m. npr. Jahve (StStAndv. II. 184).

jaxl (-s, -ar) [jaχ·sλ] m. **1.** Kindtand, Bagtand. — **2.** umodent Bær.

jaxlaveiki [jaχ·slavɛi:ɡı, -vɛi:ǩı] f. Sygdom i Kindtænderne; jfr. *gaddur.*

jaxlgarður [jaχ·sλgarðøϱ] m. Rækken af Kindtænder.

1. **je** [jɛ:] n. (Navn paa) Bogstavet *é.*

2. **je** [jɛ:] Forkortelse af *Jesús* i Udraab: *Je minn góður* (ÓDav.).

1. **jeg** [jɛ:(q)] (acc. **mig** [mı:*q*]; dat. **mjer** [mjɛ:r]; gen. **mín** [mi:*n*] dual. **við** [vı:(*ð*)]; acc. dat. **okkur** [ohgøϱ]; gen. **okkar** [ohgaϱ]; pl. **vjer** [vjɛ:r]; acc. og dat. **oss** [os·]; gen. **vor** [vo:r]) pron pers. jeg. I daglig Tale har nu den oprindelige Dualform *við (okkur, okkar)* ganske fortrængt Pluralformen *vjer (oss, vor)*, skönt denne endnu findes i Bøger og höjtidelig Tale. Af Genitiverne benyttes *okkar* altid i daglig Tale til at betegne Ejendomsforhold: *íbúð okkar*, vor(es) Lejlighed. *Mín* og *vor* bruges derimod sjældent paa den Maade og kun i Poesi. Her anvendes de possessive Pronominer *minn* og *vor* (s. d. O.).

2. **jeg (-s)** [jɛ:*q*] n. Jeg, Ego: *hugsun égsins* (MJ. II. 155).

jel (-s, pl. ds., gen. jelja) [jɛ:*l*, jɛl·ja] n. **I.** *(hagljel)* Haglbyge; kortvarig Snestorm: *margt er barna jelið* (el. *bölið)*, Barn har mange Sorger (Sch. Mál.); (Ordspr.) *öll j. birtir upp (linna) um síðir*, al Modgang faar en Ende. — **II.** overf. **1.** Taarer: *of margan háðirðu áfellisdóm | er elið af brám*

þinum hrundi (GFrÚh. 127). — **2.** *(bardagahríð)* kort og haard Kamp: *var það hið harðasta* [illegible].

jelja drög [jɛl·jadro:q] npl. Spor af Snebyger: *kalt veður* [illegible] *jeljadrögum* (ÞGjD. 85). **-gangur** [-gauŋ·goϙ] m. en Række hyppige, men kortvarige Snestorme el. Haglbyger. **-garri** [-gar:ɪ] m. kold Vind med Snestorme el. Haglbyger.

Jens (gen. ds., pl. -ar) [jɛn·s] m. npr. Jens.

Jensi (-a, -ar) [jɛn·sɪ] m. npr. Dim. af **Jens.**

jerí(j)ór! [jɛ:rijoᵘ:r] interj. som emfatisk Bekræftelse (Nl., Af., Vf.): *Og jeríjór, það er hvorki hátt til lofts eða vítt til veggja hjá mjer* (ThTh. 79).

jerjú [jɛr·ju·] interj. = **jeríór.**

Jesúíti (-a, -ar) [jɛ:sui·dɪ, -i·tɪ] m. Jesuit.

Jesús (i kirkel. Sprog, acc. **Jesúm,** dat. og gen. og undert. ogs. nom. (voc.) **Jesú)** [jɛ:sus] m. npr. Jesus.

jesúsaður [jɛ:susaðoϙ] a. (pop.) velsignet af Jesu: *ó, verið þjer j., Magnússen!,* Gud være med Dem, M.

jeta (jet, jetum; át, átum; æti; jetið) [jɛ:da, jɛ:ta, jɛ:t, au:t, au:dom, au:tom; ai:dɪ, ai:tɪ; jɛ:dɪð, jɛ:tɪð] vt. og vi. æ d e, s p i s e. Den ældre Infinitivform *eta* bruges saa godt som udelukkende i Skriftsproget; — i Reglen siges *„borða"* i Bet. spise, *„jeta"* om Dyr, el. som en mere hverdagsagtig Betegnelse om Mennesker. **I.** i Alm.: *flýttu þjer að j.,* skynd dig at sætte Maden til Livs; *jettu matinn þinn,* spis din Mad; ogs. overf. pas dig selv; (vulg.) *jettu hund* (el. *skít),* hold Kæft; som Svar bruges: *jettu hann sjálfur;* — *j. yfir sig,* spise mere end man har godt af, forspise sig; *j. eins og hákur (hestur),* spise som en Tærsker; *j. af (önglinum),* æde Madingen af Krogen; *j. e-ð við e-u,* spise n-t til n-t: *j. smjör við kjöti;* (Ordspr.) *vantar það, sem við skal (á að) j.* (SchMál.), Sulet mangler (siges naar n-t meget vigtigt mangler); *j. undan sjer,* fortære sine egne Æg: *hrafn jetur undan sjer í* [illegible]; [illegible] *út úr e-m,* spise n-t ud [illegible] Munden paa en: *þar sat hafnornin og lét pöddu éta út úr sér, eins og þegar kanarífugli er gefið sikur* (And. I. 20); *j. sig inn í vistina,* spise sig ind igen i Tjænesten (naar man paa Skiftedagen spiser til Middag i det Hjem, man vil forlade); *j. sig úr vistinni,* spise sig ud af Tjænesten (om grovædende Tjænestefolk); *j. e-n út í* [illegible], spise en ud af Huset. (Ordspr.) *fár minnist etins matar eða slitinna klæða,* faa husker spist Mad og opslidte Klæder (ɔ: Velgærninger glemmes snart). — **II.** i forsk. mere el. mindre overførte Bet.: opspise, opsluge, øde osv.: **1.** i Alm.: *e-ð (j)etur ekki mat,* n-t spiser (da) ingen Mad: *Þetta æti ekki mat á meðan það lægi þarna á kistubotninum* (JTrHeið. IV. 51); *þar jetur hver sitt* el. *hver úr sínum poka,* der har hver sit (ɔ: intet Fællesskab); *j. fyrir sig fram,* tage Forskud: *Efnahagur manna má heita fremur góður . . . menn eta ekki fyrir sig fram* (ÞThFerð. III. 192); *hún er búin að j. upp allan arfinn sinn,* hun har opspist (opbrugt) hele sin Arv; *hún ætlaði alveg að j. mig,* ¹) *(með bliðulátum)* hun var lige ved at æde mig; ²) *(af reiði)* hun saa ud, som om hun vilde æde mig; *e-ð jetur sig upp,* Fordelen paa den ene Side opvejes af Tabet paa den anden: *En það gengur á víxl og étur sig upp* (gaar lige op) (GFrÁtt. 147). — **2.** bringe til at svinde: *j. af sjer (fs),* om Vand, der paa Grund af Kilder i Bunden ikke kan bundfryse; *loftið jetur innan úr manni,* Luften tærer. — **3.** brede sig: *(um meinsemd) j. sig inn,* æde sig ind (om en Svulst el. desl.); *j. sig út,* æde om sig. — **4.** *j. (upp) eftir e-m,* efterabe en, gentage ens Ord (el. Meninger): *Já, eitthvað megum við til með að gera við hana, át Jón Torfi eftir honum* (JTrHeið. IV. 26); *j. e-ð í sig, j. e-ð ofan í sig,* sluge n-t; overf. æde i sig igen (en Løgn el. desl.), indrømme, at man har talt en Usandhed, tage sine Ord igen: *Varð blaðið auðvitað að eta ofan í sig þann áburð* (Ísaf. '15, 7. 3). — **III.** refl. *jetast:* **1. a.** blive ædt (spec. af Rovfugle, is. Ravnen): *sauðurinn var farinn að j., er hann fanst.* — **b.** *j. úr,* blive fortrængt fra Krybben: *eitt lambið ætlaði að j. úr.* — **2.** ødes, svinde (ved Paavirkning af Luft, Vand el. ætsende Vædsker; — ppr. *(j)etandi,* ætsende: *etandi hlutir: saltsýra, osfr.* (Stj. '01, B. 84).

jyki [jɪ:ɟɪ, jɪ:ķɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **auka.**

jiríjór [jɪ:rijoᵘ:r] interj. = **jeríjór.**

jysi [jɪ:sɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **ausa.**

Jóa (-u, -ur) [joᵘ:a] f. npr. Dim. af Kvindenavne beg. med *Jó-: Jóhanna, Jórunn, Jófríður* osv.

1. **joð (-s)** [jo:ð] n. (Navn paa) Bogstavet *j.*

2. **joð (-s)** [jo:ð] n. *(joðáburður)* Jod(draaber).

***jóð (-s, pl. ds.)** [joᵘ:ð] n. Barn (is. spædt Barn); Afkom.

joðáburður [jo:ðaubʏrðoϙ] m. Joddraaber, -tinktur.

Jódís [joᵘ:di·s] f. npr. Jodis; *jettu nú J. (mín), þú færð ekki þennan mat á morgun* (Rvk.), jfr. spis, Gris, i Morgen skal du slagtes.

jóðl [joᵘð·l] n. Gumlen.

jóðla (a) [joᵘð·la] vt. og vi. **1.** *(japla)* gumle. — **2. a.** tale med tandløs Mund: *„jú, ágætlega", jóðlaði Snjólfur gamli* (JTrSk. I. 303). — **b.** ramse hurtigt og utydeligt: *Hann jóðlaði ræðuna ofan í bringu sína.* — **3.** jodle: *og hjarðmaðurinn „jóðlaði" svo fagurlega niðri í dalnum* (And. I. 180). — **4.** *(löðra)* være helt besmurt med n-t: *e-ð er jóðlandi í feiti* (ÓDav.).

jóð legur [joᵘð·lɛqoϙ] a. blomstrende sund og kraftig (om et nyfødt Barn). **-mæli** [-mai·lɪ] n. Fremtidsspaa(dom) (for et nyfødt Barn): *Þegar hún fæddist, mæltu nornirnar fyrir henni j.* (JÞorkÞjs. 227). **-sjúkur** [-sju·goϙ, -sju·k-] a. som har Fødselsveer. **-sótt** [-soᵘht] f. Fødselssmærte, -veer.

Jó hann (-s, -ar) [joᵘ:han] m. npr. Johan. **-hanna** [-han·a] f. npr. Johanne. **-hannes (-ar, -ar)** [-han·ɛs] m. npr. Johannes.

Jói (-a, -ar) [joᵘ:ɪ] m. npr. Dim. af *Jóhann* og *Jóhannes.*

jók [joᵘ:k] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **auka.**

Jóka (-u, -ur) [joᵘ:ga, joᵘ:ka] f. npr. Dim. af *Jóhanna* og *Jórunn*

Jóki (-a, -ar) [joᵘ:ɟɪ, joᵘ:ķɪ] m. npr. Dim. af **Jóhann.**

jól [joᵘ:l] npl. Jul; *um jólin,* i Julen; *aðfangadagur jóla,* Juleaftensdag; *aðfangadagskvöld jóla,* Juleaften; *annar í jólum,* anden Juledag; *það eru ekki altjend jólin,* der er ikke Jul hver Dag.

1. **jóla (a)** [joᵘ:la] v. impers. blive Jul: *Það jólar að ári,* det bliver Jul næste Aar (StStAndv. I. 255).

2. **jóla (a)** [joᵘ:la] vt. tilsøle (BH.).

jóla boð [joᵘ:labo:ð] n. Julegilde. **-dagur** [-da:qoϙ] m. Juledag. **-eldur** [-ɛl·doϙ] m. Juleild. **-fasta** [-fas·da] f. Advent. **-fólk** [-foᵘʎ·k, -foᵘl·k] n. Julefolk (no. Aasgardsrejen, Juleskrejen). **-friður** [-frɪ:ðoϙ] m. Julefred. **-föt** [-fö:t] npl. Juleklæder. **-gjöf** [-ɟö:v] f. Julegave. **-gleði** [-glɛ:ðɪ] f. indec. Juleglæde; *(jólaveisla með dansi)* Julegilde (spec. med Dans), Julestue. **-hald** [-hal·t] n. Höjtideligholdelse af Julen, Holden Jul. **-hátíð** [-hau:tið] f. Julefest. **-helgi** [-hɛl·ɟɪ] f. **1.** *(helgi jólanna)* Julehellighed. — **2.** *(helgidagar jólanna)* Julehelg, Julens Helligdage. **-hyski** [-hɪs·ɟɪ] n. Julepak. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Julekage. **-kerti** [-ķɛϙ·dɪ] n. Julekærte, Julelys. **-kjöt** [-ķö:t, -ķɛ:t] n. Kød (spec. røget), der spises i Julen. **-kort** [-koϙ·t] n. Julekort. **-kroppur** [-krohbøϙ] m. Krop af et Dyr (Faar), der slagtes til Julen. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. Julesang, Juledigt. **-kvöld** [-kvöl·t] n. **1.** *(jóladagskvöld)* 1. Juledags Aften. — ?**2.** *(aðfangadagskvöld jóla)* Juleaften. **-köttur** [-köhdoϙ] m. ›Julekat‹, Væsen, der tager Julemaden fra dem, der ikke faar et nyt Klædningsstykke för Jul; om dem siger man, at *„þeir fara í jólaköttinn"* el. *„klæða jólaköttinn"* (jfr. JÁÞj. II. 570). **-leyfi** [-lɛi:vɪ] n. Juleferie. **-leikur** [-lɛi:goϙ, -lɛi:k-] m. Juleleg, spec. Panteleg (ÓDavSk. 18). **-leyti** [-lɛi:dɪ, -lɛi:tɪ] n. Juletid: *um jólaleytið,* ved Juletid. **-lestur** [-lɛs·doϙ] m. Husandagt 1. Juledag. **-lýður** [-li:ðoϙ] m. = **jólafólk.**

jólalinn [joᵘ:la·lɪn] a. født i Julen: *j. kálfur* (LFR. IV. 196).

jóla matur [joᵘ:lama:døϙ, -ma:t-] m. Julemad. **-messa** [-mɛs:a] f. Gudstjæneste 1. Juledag. **-nótt** [-noᵘht] f. Julenat. **-peli** [-pɛ:lɪ] m. Flaske Vin (el. Brændevin o. lign.), der købes el. af Købmanden gives til Kunderne för Julen (ÞEgÚt. 26); *fá sjer á jólapelann,* købe Vin paa Julelærken. **-póstur** [-poᵘs·doϙ] m. Julepost. **-refur** [-rɛ:voϙ] m. **1.** *(jólamatur, einkum hangikjöt)* Julemad (spec. røget Kød). — **2.** *(jólakroppur)* Faar, som fedes og slagtes til Julen (JÁÞj. II. 497). **-sálmur** [-saul·moϙ] m. Julesalme. **-skrá** [-sgrau:] f. Julemærker, Vejrprofetier af de 12 Dage fra 24. Desbr. til 5. Jan.; Fragment, tilskrevet Beda, tr. i JÁÞj. II. 561. **-sokkur** [-sohgoϙ] m. mager Torsk (Arnf.). **-spjarir** [-sbja:rɪϙ] fpl. Juleklæder. **-stjarna** [-sdjar·dna, -sdjad·na] f. Julestjærne. **-sveinn** [-sveid·v] m. Julenisse, Julesvend; is. pl. *jólasveinar,* Julesvende (i den isl. Folketro overnaturlige Væsener, kaade Spilopmagere, der ved Juletid kommer ned fra deres Hjem oppe imellem Bjærgene og besøger Menneskene), Börn af *Grýla* og *Leppa-Lúði* (se nærmere JÁÞj. I. 219—20). **-tíðir** [-ti:ðɪϙ] fpl. Gudstjæneste Juleaften. **-trje** [-trjɛ:] n. Juletræ. **-tungl** [-tuŋ·l] n. den förste Nymaane efter Jul: *Í jólatunglið* (lige efter Julemaanen) *gerði hann blota* (Eimr. XVI. 138). **-veisla** [-veis·la] f. Julegilde. **-vika** [-vɪ:ga, -vɪ:ka] f. Juleuge.

jól borinn [joᵘl·bo·rɪn] a. født i Julen: *j. kálfur.* **-bær** [-bai·r] a. som skal kælve i Julen: *j. kýr.* **-mánuður** [-mau·nøðoϙ] m. Julemaaned.

***Jólnir (-is)** [joᵘl·nɪϙ] m. npr. Navn paa Odin.

jóm frú [joᵘm·fru·] f. **I. 1.** Jomfru: *„ekki dró hann af mér titilinn", sagði stúlkan, „hann kallaði mig: heiðurs góða j."* (Eimr. X. 139). — **2.** *(skipsjómfrú)* Jomfru (paa et Skib). — **II.** om forsk. Genstande: **1.** (naut.) Jomfru: *j. í skipi;* [illegible]. **2.** [illegible] *reiðaskegla,* Jomfru paa en Rok = *brúða,* den forreste Opstander, jfr. *rokkur.* **-frúgula** [-frugʏ:la] f. (med.) Blegsot (chlorosis). **-frúrsund** [-fruϙsʏn·t] f. ›Jomfrusvömning‹, en Art Rygsvömning med udspilede Knæ og Benene trukne tilbage; disse bevæges saa hurtig ud og trækkes tilbage ind (ÓDav. Sk. 82). **-frústirtla** [-frusdɪϙ·dla] f. paa flækket Fisk det Stykke, hvor Rygraden *(dálkur)* er fjærnet.

Jón (-s, -ar) [joᵘ:n] m. npr. Jon, John (Johan, Johannes, Jens, Hans): (Ordspr.) *sitthvað er J. og sjera J.,* jfr. der er Forskel paa Kong Salomon og Jörgen Hattemager.

Jónas (-ar, -ar) [joᵘ:nas] m. npr. Jonas.

Jónki (-a, -ar) [joᵘŋ̊·ɟɪ, joᵘŋ·ķɪ] m. npr., **Jonni (-a, -ar)** [jon:ɪ] m. npr. Dim. af **Jón.**

Jóns bók [joᵘn·sboᵘ·k] f. **1.** Jons Lovbog, kaldet efter Lovmanden *Jón Einarsson,* som medbragte Bogen fra Norge 1281 og fik den vedtaget paa Altinget. — **2.** *(Jónspostilla)* Jons Postil, forfattet af Biskop *Jón Vídalín.* **-bókarlestur** [-boᵘgarlɛs·døϙ, -boᵘkar-] m. Prædiken af Vidalins Postil; — overf. en lang og dröj Præken, lang og haard Irettesættelse. **-dagur** [-da·qoϙ] m. St. Hans Dag (24. Juni). **-gras** [-gra·s] n. = **lyfjagras.**

Jónsi (-a, -ar) [joᵘn·sɪ] m. npr. Dim. af **Jón** (jfr. *Jónki, Jonni, Nonni).*

jónskoti [joᵘn·sgo·dɪ, -sgo·tɪ] m. brugt eufem. som Ed = *djeskoti.*

Jóns messa [joᵘn·smɛs·a] f. St. Hans Dag, 24. Juni: *„Sá held ég sé heitur á Jónsmessunni", sagði karlinn, hann kom í stofu um vetur og tók á heitum ofni* (Eimr. X. 143). **-messubær** [-mɛsøbai:r] a. som kælver ved St. Hans Tid: *j. kýr.* **-messugras** [-mɛsøgra:s] n. = **lyfjagras.** **-messunótt** [-mɛsønoᵘht] f. St. Hans Nat. **-vaka** [-va·ga, -va·ka] f. St. Hans Aften. **-vökunótt** [-vögønoᵘht, -vökø-] f. St. Hans Aften (Nat), Midsommernat.

***jór (-s og -rs, pl. jóar og jórar)** [joᵘ:r, joᵘ:aϙ, joᵘ:raϙ] m. Hest.

Jórdan, -dán (-ar) [joᵘr·da·n, -dau·n] f. npr. Floden Jordan.

jóreykur [joᵘ:rɛi·goϙ, -rɛi·k-] m. Støvsky (frembragt af Hestetrampen).

Jórsala borg [joᵘϙ·salabor·k] f. = **Jórsalir.** **-fari** [-fa:rɪ] m. Jorsalfar, rejsende, som har rejst som Pilgrim til Jerusalem; som Appellativ Jorsalfar: *Sigurður J., Björn J.* **-ferð** [-fer·ð] f. Rejse til Jerusalem. **-heim-**

ur [-hɛi:moọ] m. = **Jórsalaland.** **-konungur** [-ko:nuŋgọọ] m. Kongen af Jerusalem. **-land** [-lan·t] n., **-ríki** [-ri:ɡ̊ɪ, -ri:§ɪ] n. Jerusalem, Jødeland.

Jórsalir [jo"ọ·sa·lɪọ] mpl. npr. Jerusalem, Jorsal.

jórtra (a) [jo·ọ·dra] vi. og vt. **1. a.** tygge Drov, drovtygge: *kýrin jórtrar.* **b.** overf.: *j. á e-u,* tygge Drov paa n-t; *j. e-ð upp,* gentage n-t. — **2.** göre rynket: *Jórtrað mitt er höfuðleður* (GTh. '95, 61).

jórtur (-urs) [jo"ọ·døọ] n. **1.** *(það að jórtra)* Drøv, Drovtygning (ogs. overf.). — **2.** Foderet, som der tygges Drov paa: *fella jórtrið.* ¹) ikke have noget at tygge Drøv paa; ²) tabe det drøvtyggede Foder ud af Munden (SvPRask 18). **-dýr** [-r-di:r] n. Drøvtygger. **-tugga** [-ọ-tʏg:a] f. Høvisk (til at tygge Drov paa): *hún* (ɔ: *kýrin) fær ekki jórturtuggu nema annað málið* (JTrHeið. IV. 41).

Jórunn (-ar, -ir) [jo"u:røn] f. npr.

Jórvík [jo"r·vi·k] f. npr. York; ogs. Navn paa nogle Gaarde i Island.

jós [jo"u:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ausa.**

jósa [jo"u:sa] a. indec. overstadig munter el. fyrig (Siglf.).

Jósef, Jósep (-s, -ar) [jo"u·sɛp] m. npr. Josef.

jóssa (a) [jo"s:a] vi. (pop.) blive ved at mumle (om n-t): *hann var að j. um það, að jeg mundi gefa fjenu of lítið* (Af.).

Jóti (-a, -ar) [jo"u:dɪ, jo"u:tɪ] m. Jyde.

Jót land [jo"u:dlant, jo"u:t-] n. npr. Jylland. **-landshaf** [-lans(h)a:v] n. npr. Kattegat. **-landssíða** [-lansi:ða] f. den jyske Vestkyst. **-landsskagi** [-lansgai:jɪ] m. npr. Skagen.

jótska (-u) [jo"s·ga] f. Jysk, det jyske Landsmaal.

jótskur [jo"s·gøọ] a. jysk.

jo-ú [jo:u·] interj. aa jo: *Jo-ú; jú, hann vildi auðvitað að eg kæmi einhverju í framkvæmd* (GFrTís. 233).

jú [ju:] interj. jo; ja (efter benægtende Spörgsmaal).

júbb (-s) [jup·] n. (BH.) **1.** *(lafandi brjóst)* slattede Bryster. — **2.** *(safalaust hey)* kraftløst Hø.

?**júbilljóð** [ju:bɪljo"u:ð] n. Jubelkantate.

juð [jʏ:ð] n. **a.** *(kvabb)* Tryglen, Overhæng. — **b.** *(nöldur)* Smaaskænden, Vrissen.

juða (a) [jʏ:ða] vi. **1. a.** *j. á e-m,* trygle en, overhænge en med Bönner; *j. á e-u,* blive ved at bede om n-t. — **b.** smaaskænde, vrisse: *vertu ekki að j.* — **2.** *j. við e-ð,* arbejde flittigt og omhyggeligt, men uden Hast paa n-t (Árn., Af.).

júða bik [ju:ðabɪ:k] n. Jødebeg. †**-dómur** [-do"·møọ] m. Jødedom. **-kona** [-ko:na] f. Jødinde (ældre). **-land** [-lan·t] n. Palæstina, Jødeland.

Júdasareyra [ju:dasarɛi:ra] n. (naut.) Klydsholt, Judasøre.

júðastúlka [ju:ðasduʎ·ga, -sdul·ka] f. Jødepige, ung Jødinde.

juði (-a, -ar) [jʏ:ðɪ] m. (pop.) beregnende Person, is. en, der sælger dyrt (Jøde) (Sl.).

1. **Júði (-a, -ar)** [ju:ðɪ] m. *(= Gyðingur)* Jøde; — pl. *Júðar,* Jøderne, det jødiske Folk.

2. **júði (-a, -ar)** [ju:ðɪ] m. laset Ting, is. om gamle og lasede Sko: *skó-júði.*

júfur (-urs, pl. ds.) [ju:vøọ] n. = **júgur.** **-gras** [-r-gra:s] n. (SvP. Rask 18) = **brjóstagras.**

júgur (-urs, pl. ds.) [ju:(q)øọ] n. Yver. **-bólga** [-r-bo"l·ga] f. Yverbetændelse. **-mein** [-mɛi:n] n. **1.** Yversygdom: *j. í ám* — *kaldadrep.* **2.** = *brjóstagras.* **-meinsgras** [-mɛinsgra:s] n. = **júgurmein** 2.

júgursmein [ju:(q)øọsmɛi:n] n. = **júgurmein** 1. og 2.

júgur sprungur [ju:(q)øọsbruŋ·gøọ] fpl. Revner paa et Yver. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Yverpartiet paa et Kreatur.

jukk (-s) [jʏhk] n. **1. a.** *(spónamatur)* Suppe, is. meget tynd Suppe (Árn., ASkaft.) *(= gutl):* (Ordspr.) *alt verður til að tína í tvíbytnu jukkið* (GJ.). — **b.** Jævning af Mel og Mælk, hvoraf der bages Klattekager og Pandekager. — **c.** Sovs, Jævning: *láta sviðin jukkið fá* (ÓDavVik. 220). — **2.** overf. Uorden, broget Blanding, Forvirring: *þar var alt í einu jukki.*

jukum [jʏ:gøm, jʏ:k-] 1. p. pl. imp. ind. af **auka.**

jul (-s, pl. ds.) [jʏ:l] n. Jolle, lille Baad (Vestm., Rang.) (JÁÞj. I. 232).

1. **jula (-u, -ur)** [jʏ:la] f. = **julla.**

2. **jula (a)** [jʏ:la] vi. = *hjala,* bable, pludre, tale uforstaaeligt (om Börn) (Vf., BMÓ.).

júlí [ju:li] m. indec. Juli. **-mánuður** [-mau:nøðøọ] m. Julimaaned.

?**julla (-u, -ur)** [jʏl:a] f. Jolle.

Júlla (-u, -ur) [jul:a] f. npr. Dim. af **Júlíana, Júlía.**

Júlli (-a, -ar) [jul:ɪ] m. npr. Dim. af **Júlíus.**

juls bönd [jʏl·sbönt] npl. Vanter og Tovværk, tilhørende en Jolle (Vestm.). **-veisla** [-vɛisla] f. »Jollegilde«, Gilde, der ved Fisketidens Afslutning holdes for Jollefiskerne (Vestm.).

julþykkur [jʏl·þɪhgøọ] a. tynd: *julþykt skyr* (Nl., Sch.) = *ólekja.*

jung frú [juŋ·kfru·] f. Jomfru; Frøken. **-frúdómur** [-frudo"·møọ] m. Jomfrudom, Mødom. **-frúlegur** [-frulɛ·qøọ] a. jomfruelig. †**-frúrskák** [-fruọsgau:k] f. (ÓDavSk. 287) = **frúrskák(?).** **-frúrsund** [-fruọsʏn·t] n. = **jómfrúrsund.** **-herra** [-(h)ɛr·a] m. Junker.

jungi (-a) [juŋ·ɡ̊ɪ, juŋ·ga] m. den runde Del af et Knivsblad (BH.).

júní [ju:ni] m. indec. Juni. **-mánuður** [-mau:nøðøọ] m. Junimaaned.

junkari (-a, -ar) [juŋ·garɪ, juŋ·k-] m. **1.** = *jungherra.* — **2.** *(spaðatvistur í „Poker")* Sparto (i »Poker«).

†**junkeri (-a, -ar)** [juŋ·ɡ̊ɛrɪ, juŋ·§ɛrɪ] m., †**junkæri (-a, -ar)** [juŋ·ɡ̊airɪ, juŋ·§airɪ] m. = **jungherra.**

júra lög [ju:ralö:q] npl. Lag, Dannelser fra Juratiden (ÞThLýs. II. 309). **-tími** [-ti:mɪ] m. (geol.) Juratiden.

?**júristi (-a, -ar)** [ju:rɪsdɪ] m. Jurist.

jurt (-ar, -ir) [jʏọ·t] f. Urt, Plante.

°**jurta baðstofa** [jʏọ·dabað·sdova] f. Drivhus. **-bakstur** [-baχ·sdøọ] m. Urtepose. **-bikar** [-bɪ:gaọ, -bɪ:k-] m. Blomstervase. **-fita** [-fɪ:da, -fɪ:ta] f. Plantefedt. **-flækja** [-flai:ɡ̊a, -flai:§a] f. Planter, der er indfiltrede i hinanden, Planteslyngning. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Botanik, Plantelære. °**-fræðigarður** [-frai·ðɪgar·ðøọ] m. botanisk Have. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai:ðiŋgøọ] m. Botaniker. **-fæða** [-fai:ða] f. Plantefode. **-garður** [-gar·ðøọ] m. Have, Urtegaard. **-gróði** [-gro"u:ðɪ] m., **-gróður** [-gro"u:ðøọ] m. Plantevækst. **-líf** [-li:v] n. Planteliv. **-lím** [-li:m] n. Gluten. **-pottur** [-pohdøọ] m. Urtepotte. **-rek** [-rɛ:k] n. = **jurtasvif.** **-ríki** [-ri:ɡ̊ɪ, -ri:§ɪ] n. Planterige.

°**jurtarteinungur** [jʏọ·daọtɛi:nuŋgøọ] m. = **afleggjari** 2.

jurta ræktun [jʏọ·daraiχ·døn] f. Plantedyrkning. **-safi** [-sa:vɪ] m. Plantesaft. **-safn** [-sab·v] n. Plantesamling, Herbarium. **-samkvæmi** [-sam·kvaimɪ] n. Plantesamfund. **-seyði** [-sɛi:ðɪ] n. Planteafkog. °**-skál** [-sgau:l] f. Urtepotte. **-svif** [-svɪ:v] n. Phytoplankton. **-trefjur** [-trɛv·jøọ] fpl. Plantetrævler. **-vöndur** [-vön·døọ] m. Urtekost, Buket. **-æta** [-ai:da, -ai:ta] f. Vegetarianer.

jurtkendur [jʏọ·t§ɛndøọ] a. (bot.) urteagtig.

jússa (-u, -ur) [jus:a] f. **1.** *(feitur og hlussulegur kvenmaður)* meget fed og lasket Kvinde; (vulg.) *kássast upp á annars manns jússu,* blande sig i ens Sager (Rvk). — **2.** *(stórt fat)* vidt (for rigeligt) Klædningsstykke. — **3.** (vulg.) cunnus.

jússulegur [jus:ølɛ·qøọ] a. **1.** fed og lasket. — **2.** vid, løs, som passer daarlig.

?**jústera** [jus·dɛra] a. = 2. **lögrjetta.**

jusulegur [jʏ:sølɛ·qøọ] a. = **jússulegur.**

jusum [jʏ:søm] 1. p. pl. imp. ind. af **ausa.**

jútur (-s, -ar) [ju:døọ, ju:t-] m. Hævelse; Bule (Hf. og Vopnaf.).

jæja [jai:ja] interj. **1.** (opfordrende) vel! velan! godt! lad gaa!: *jæja! við skulum þá koma.* — **2.** (samtykkende, med stærkt Eftertryk paa förste Stavelse:) [ˈjai:ja] naa, ja! vel!: *jæja! jeg held jeg verði að gera það.* — **3.** (forundrende) naa! saa!: *jæja! svo þú ert ekki ánægður?* — **4.** (udtalt drævende med Eftertryk paa bægge Stavelser, udtrykker daarligt Humør:) naa — saa, det var ærgerligt: *nú, svo þú vilt ekki gera það fyrir mig? jæja!* — **5.** (betegnende Ligegyldig hed:) *jæja, greyið,* saa, dit Skind. — **6.** Udbrud for at vise Opmærksomhed, uden egentlig Mening, svarende nærmest til engelsk oh (jfr. *já): jæja, o(g)ˈjæja!*

jöðruð [jöð·røð] pp. f. og pp. npl. af **jaðra.**

jöðrum [jöð·røm] dat. pl. af **jaðar** og 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **jaðra.**

jöfn [jöb·v] fsg. og npl. af **jafn.**

jöfnubáðu [jöb·nøbau:ðø] adv. midt imellem, midtvejs: *stjarnan var komin j. hádegis og dagmála* (JÁÞj. I. 110).

jöfnuður (jafnaðar) [jöb·nøðøọ, jab·naðaọ] n. **I. 1.** Lighed, Ligelighed. — **2.** Forhold: *vera í sama jöfnuði sín á milli sem ...,* forholde sig til hinanden som ... — **3.** Udligning: *Til jafnaðar móti eignalið* 5 (Stj. '11, B. 145). — **4.** *að jafnaði, með öllum jafnaði,* i Reglen, sædvanlig, i Almindelighed. — **II.** Retfærdighed, Billighed: *allur er jöfnuðurinn góður,* lige for lige, naar Venskab skal holdes; *selja e-m e-ð fyrir jafnaðar andvirði* (rimelig Pris) (jfr. Alþb. 1695, Nr. 36).

°**jöfnunar maður** [jöb·nønarma:ðøọ] m. Socialist. °**-seggur** [-ọ-sɛg:øọ] m. Nivellør.

*****jöfur (-urs, -rar)** [jö:vøọ, jöv·raọ] m. Konge.

jögun (-ar, jaganir) [jö:qøn, ja:qanɪọ] f. *(rifrildi)* Trætte; *(kvabb)* Tryglen; *(óþarfa eftirrekstur)* stadig og overflødig Skynden paa arbejdende.

jögunar brjef [jö:qønarbrjɛ:v] n. Beklagelsesskrivelse, Klageskrivelse. **-hólkur** [-ọ-(h)o"ʎ·gøọ, -(h)o"l·k-] m. = **jögunarseggur.** **-samur** [-sa:møọ] a. trættevorn; gnaven; som stadig skynder paa Folk uden Grund: *jögunarsamt er þetta mál* (GKonÆf. 216). **-seggur** [-sɛg:øọ] m. Skændegæst. **-sýki** [-si:ɡ̊ɪ, -si:§ɪ] f. indec. Trættesyge.

jöklabrestur [jöhglabrɛs·døọ] m. Brag i en Gletscher el. Jøkel.

jöklaður [jöhglaðøọ] a. frossen; bedækket med Istapper.

jökla gangur [jöhglagauŋ·gøọ] m. Jøklernes Bevægelser: *lægðir útsorfnar af jöklagangi* (ÞThLfr. IV. 178). **-gola** [-go:la] f. Jøkelvind. **-hlaup** [-hʎöy:p] n. = **jökulhlaup.** **-hreinn** [-họɛid·v] a. skyfri paa Jøklerne: *hann er j. núna,* Jøklerne er nu uden Skyer (varsler Regn) (Árn.). **-klasi** [-kla:sɪ] m. Jøkelgruppe. **-klukka** [-klʏhga] f. (bot.) Fjældkarse (cardamine bellidifolia, L.). **-kráka** [-krau:ga, -krau:ka] f. (Sl.) = **vepja.** **-núningur** [-nu:niŋgøọ] m. Isgnidning.

Jöklari (-a, -ar) [jöhglarɪ] m. Mand fra Egnene omkring *Snæfellsjökull.*

jökla ruðningur [jöhglarʏð·niŋgøọ] m. Moræne (ÞThFerð. III. 110). **-sóley** [-so"u:lɛi] f. (bot.) Is-Ranunkel (ranunculus glacialis, L.) **-vatn** [-vahtv] n. Jøkelvand; iskoldt Vand.

jöklóttur [jöhglo"uhdøọ] a. (Sl.) = **grágolsóttur.**

jökul á [jö:gølau:, jö:k-] f. Jøkelelv. **-alda** [-al·da] f. Moræne, Jøkelgærde. **-álma** [-aul·ma] f. Jøkelgren. **-barð** [-bar·ð] n. Jøkelrand. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Smag af Jøkelvand: *skyrpti út úr sjer í sífellu jökulbragði og dálitlu af sandi* (JTrGst. I. 204). **-breiða** [-brɛi:ða] f. Jøkelflade. **-bunga** [-buŋ·ga] f. Jøkelrunding. **-dalur** [-da:løọ] m. npr. Dal paa Østlandet. **-egg** [-ɛk·] f. Jøkelæg, skarp Jøkelryg: *bláar sprungur innan um hvítgráar jökuleggjar* (ÞThLýs. II. 49). **-endi** [-ɛn·dɪ] m. Jøkelende. **-fall** [-fad·ʎ] n. Jøkelfald (Odds. I. 161). **-fell** [-fɛd·ʎ] n. Bjærg med evig Sne, Jøkel. **-fýla** [-fi:la] f. Stank, stammende fra Jøkler el. Jøkelvand. **-fleki** [-flɛ:ɡ̊ɪ, -flɛ:§ɪ] m. Isflage (StÓl. '23, 4). **-flesja** [-flɛ:sja] f. Jøkelstrækning. **-flóð** [-flo"u:ð] n. = **jökulhlaup.** **-flæmi** [-flai:mɪ] n. vid Jøkelstrækning. **-froða** [-fro:ða] f. Jøkelskum: *hestarnir sukku í kvið í jökul-*

froðu (ÞThLfr. III. 309). **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Gang over en Gletscher, Gletschertur. **-garður** [-gar·ðøǫ] m. Moræne, Jøkelgærde: *Við vera jökulgarðinn var fyrrum . . . bær* (ÞThLýs. II. 19). **-glampi** [-glau bɪ, -glam·pɪ] m. Isblink. **-glerungur** [-glɛ:ruŋgøǫ] m. glat Islag: *snjór er á botni (gígsins) og j. innan á hlíðunum* (ÞThLýs. II. 173). **-gljá** [-gljau:] f. en Jøkels glinsende Overflade. **-gormur** [-gor·møǫ] m. Jøkeldynd: *berst j. í Skíðadalsá, svo hún verður skolavatnslituð* (ÞThFerð. IV. 17). **-hlaup** [-hλøy:p] n. Jøkelløb, Snelavine, Vandstyrtning fra en Jøkel. **-hóll** [-λ-(h)oᵘd·λ] m. Ishöj (paa en Jøkel). **-hrönn** [-l-hǫön·] f. nedstyrtede Jøkelmasser: *yfir jökulhrannirnar úr Kötlu* (SvPBjP. 49). **-húfa** [-λ-(h)u:(v)a] f. Jøkelbræ paa en Bjærgtop. **-hvel** [-l-χwɛ:l, -kvɛ:l] n. **jökulbunga.** **-hvörf** [-χwör·v, -kvör·v] npl. Snelinje. **-kaldur** [-kal·døǫ] a. isnende kold. **-klungur** [-kluŋ·gøǫ] n. ufarbare Ujævnheder i en Jøkel (ÞThLýs. II. 22). **-korgur** [-kor·gøǫ] m. = **jökulgormur.** **-krúna** [-kru:na] f. Jøkelkrone, Jøkeltop. **-kúfur** [-ku:vøǫ] m. rund Jøkeltop.

jökull (-uls, -lar) [jö:godλ, jö:k-, jöhglaǫ] m. **1.** Jøkel: *Eiríksj.* — **2.** = *jökulgormur.* — **3.** *(ísdrongull)* Istap. — °**4.** *(ís)* Is: *j. handar*, Sølv. — **5.** *(Snæfellsjökull): treðfiskar undan Jökli.* — **6.** Navn paa en hvid Hest.

jökul leðja [jö:golεð·ja, jö:k-] f. Jøkeldynd. **-leir** [-lɛi·r] m. **jökulleðja.** **-litaður** [-lɪ:daðøǫ, -lɪ:t-] a. jøkelfarvet. **-litur** [-lɪ:døǫ, -lɪ:t-] m. Jøkelfarve. **-lón** [-loᵘ:n] n. opstemmet Sø ved Foden af en Jøkel: *þó eru uppistöðuvötn þar mikil og mætti kalla þau j.* (ÞThLýs. I. 74). **-menjar** [-l-mɛn·jaǫ] fpl. Spor af Jøkler. **-moli** [-mo:lɪ] m. Stykke Gletscheris. °**-mær** [-mai:r] f. Jøkelmø (poet. Benævn. for Island). **-nepja** [-nɛ·bja, -nɛ:pja] f. isnende Kulde fra en Jøkel: *jökulnepjan læsti gegn um hold og bein* (ÞGjD. 20). **-núinn** [-nu:ɪn] a. jøkelskuret: (ÞThFerð. IV. 45). **-ruðningur** [-rʏð·niŋgøǫ] m. Moræne, Jøkelgærde, Jøkelvold. **-rusl** [-rʏs·λ] n. = **jökulruðningur.** **-rönd** [-rön·t] f. Jøkelrand.

Jökulsá [jö:golsau:, jö:k-] f. npr. Navn paa flere Floder, is. *J. á Fjöllum* paa Nordlandet og *J. á Sólheimasandi* (ogs. kaldt *Fúlilækur*) paa Sydlandet.

jökul skafinn [jö:golsga:vɪn, jö:kol-] a. jøkelskuret. **-skalli** [-sgad·lɪ] m. Jøkelisse. **-skriða** [-sgrɪ:ða] f. Jøkelskred, Lavine. **-slóð** [-sloᵘ:ð] f. Jøkelland. **-spilda** [-sbɪl·da] f. Jøkelstrækning. **-sporður** [-sbor·ðøǫ] m. spids Ende paa en Jøkel. **-sprunga** [-sbruŋ·ga] f. Jøkelsprække, Isbrage. **-steinn** [-sdeid·n] m. (is.) Marmor. **-strengur** [-sdrein·gøǫ] m. strid Jøkelelv: *hver j. . . . sem hann óð yfir* (Fimr. XVII. 38). **-strýta** [-sdri·da, -sdri·ta] f. Jøkelkegle. **-strönd** [-sdrön·t] f. Jøkelkyst. **-tangi** [-tauŋ·gɪ] m. Jøkeltunge: *voru 2 ... tuðmar frá insta garði að jökultanga* (ÞThLýs. II. 19). **-tindur** [-tɪn·døǫ] m. Jøkeltinde. **-urð** [-ʏr·ð] f. = **jökulalda.** **-vatn** [-vahtn] n. **1.** Jøkelström, Jøkelelv.

jökum [jö:gøm, jö:k-] dat. pl. af **jaki.**

jörð (gen. **jarðar**, dat. **jörðu** el. **jörð**, pl. **jarðir**) [jör·ð, jar·ðɪǫ] f. **I.** *(jörðin)* Jorden: *jörðin gengur í kringum sólina, himinn og j.* **II.** *(yfirborð jarðar)* Jordens Overflade, Jorden: **1.** Alm. *falla til jarðar*, falde til Jorden; *í jörðu og á*, over og under Jorden; *grafa e-ð í jörð(u)*, nedgrave n-t (i Jorden); (Talem.) *halda sjer (sig) við jörðina*, blive ved Jorden; *ganga á jörð*, forrette sin Nødtørft (jfr. JÁÞj. II. 2—3); *auð j.*, *rauð j.*, snefri Jord. — **2.** *(auð j., haglendi)* Græsgang, uden frossen Sne: *Þó eru allvíða jarðir í lágsveitum, þó svellalög séu með meira móti* (Gj. '11, 38); *j. kom upp víða*, Sneen smæltede flere Steder bort fra Græsgangene; *j. var þar í fjallinu* (GKonÆf. 38—39); *góð j.*, *lítil j.*, god, ringe Græsning; *fjeð er farið að braggast af jörðinni*, Faarene er begyndt at se bedre ud, efter at de er kommet paa Græs. — **3.** *(jarðvegur)* Jordbund: *hjer er ófrjó (grýtt, sendin, gljúp) j.* — **4.** *(mold)* Muld. — **III.** *(jarðeign)* Gaard: *góð j.*, *stór j.*, *lítil j.*; *byggja j.*, bortfæste en Gaard; *búa á j.*, bo paa en Gaard; *eiga j.*, eje en Gaard; *segja j. lausri*, opsige sin Forpagtning. — °**IV.** i digt. Omskr. for Kvinder: *gulls jörð* osv.

jörfi (-a, -ar) [jör·vɪ] m. †**1.** *(möl)* Grus. — **2.** *(langt melholt)* Jordbrink, lang, stenet Bakke. — **3.** Sted, hvor sumpet Terræn støder sammen med haardt (Nl.). — **4.** npr. Navn paa flere Gaarde.

°**jörmun-** [jör·møn-] som förste Sammensætningsled: uhyre, overordentlig. °**-efldur** [-n-ɛv·ldøǫ, -ɛlvd-] a. uhyre stærk. **-fróður** [-froᵘ:ð-øǫ] a. overordentlig kyndig, klog. °**-gandur** [-gan·døǫ] m. = *Miðgarðsormur*; Kenning for Polaris (MJ. I. 100).

Jörundur (-ar, -ar) [jö:rondøǫ] m. npr. **1.** Jörund (opr. et Odinsnavn). — **2.** Jörgen: *J. hundadagakóngur.*

jöstur (gen. **jastar**) [jös·døǫ, jas·daǫ] m. Gær.

°**jötna-** [jöhdna] gen. pl. i poetiske Sammensætninger, begyndende med *jötna-*, se **jötunn.** **-svipur** [-svɪ:bøǫ, -svɪ:p-] m. jætteagtigt Udseende.

jötu bálkur [jö:dobauλ·gøǫ, jö:tobaul·k-] m. (Vf.) = **garði.** **-band** [-ban·t] n. en Lægte, som løber over Krybbens Forside, parallelt med denne, for at forhindre Faarene i at springe op i Krybben.

jötun afl [jö:donab·λ, jö:ton-] n. Kæmpekræfter. **-armur** [-ar·møǫ] m. Kæmpearm. **-heimar** [-ʏ-(h)ɛi:maǫ] mpl. npr. Jotunheim; (myt.) Jættelandet. °**-kuml** [-ŋ-kʏm·λ] n. Jættemærke (GTh. '95, 61). **-mynd** [-n-mɪn·t] f. Kæmpebillede, kæmpemæssig Billedstøtte. **-móður** [-moᵘ:ðøǫ] m. Jættekraft; vildt Raseri: (Talem.) *færast í jötunmóð*, komme i Bersærkergang.

jötunn (-uns, -nar) [jö:don, jö:t-, jöhdnaǫ] m. **a.** Kæmpe, Jætte. — **b.** Mand, som er Kæmpe af Vækst og meget stærk. — °**c.** *jötnamál, -rómur, -skraf, -söngur*, Guld.

jötunslegur [jö:donsle·gøǫ, jö:tøns-] a. gigantisk, jætteagtig.

jötun sterkur [jö:donsdɛr·gøǫ, jö:ton-] a. kæmpestærk. **-stór** [-sdoᵘ:r] a. kæmpemæssig. **-títa** [-ti:da, -ti:ta] f. (SvPRask 18) = **jötunuxi** 1. **-uxi** [-ʏχ·sɪ] m. (zool.) **1.** Rovbille (staphylinus). — **2.** en Art Hvalfisk (BH.). **-vaxinn** [-vaχ·sɪn] a. kæmpevoksen, kæmpemæssig. **-villur** [-vɪd·løǫ] fpl. **1.** Navn paa et særligt Runealfabet (GBr. Per. 135). — **2.** Navn paa et særligt magisk Tegn til Værn mod Fortryllelse (GBr. Per. 142). **-virki** [-vɪǫ·gɪ] n. Kæmpearbejde, Kæmpeværk. °**-þorinn** [-þo:rɪn] a. med Jættemod.

jötustokkur [jö:dosdohgøǫ, jö:to-] m. Krybbe.

K

k [ku:], det 15. Bogstav i det isl. Alfabet. Det udtales:

1. som ustemt, aspireret, kakuminalt [k]: ¹) i Forlyd foran *a, á, o, ó, u, ú, ö, au* el. Konsonant: *kal* [ka:l], *kál* [kau:l], *kúfur* [ku:vøǫ], *kauði* [köy:ðɪ], *klefi* [klɛ:vɪ], *kvöl* [kvö:l]. — ²) i Indlyd foran ustemt *l, n*: *þukl* [þʏhkλ], *tákn* [tauhkn]; — foran udlydende *-s* (jfr. dog 4): *hólks* [hoᵘλ·ks, ho·l·ks], *breks* [brɛ·ks] ... ³) i Udlyd: *tak* [ta·k], *þokk* [þohk].

Forbindelsen *kn* er nu i de fleste Ord gaaet over til *hn*, saavel i Skrift som i Udtale: *hnífur* [hvi:vøǫ], *hnje* [hvjɛ:]. Den er dog bevaret i en Del allittererende Udtryk og i enkelte andre Ord: *knár* [knau:r], *knör* [knö:r].

2. det udtales som aspireret, palatalt [ķ] i Forlyd foran *e, i, í, y, ý, ei, ey, æ*, samt for skrevet *kj*: *kenna* [ķɛn·a], *kýr* [ķi:r], *keila* [ķɛi:la], *kjólur* [ķö:løǫ].

3. henholdsvis som [g] el. [ǵ] (se under *g*) efter *s* i Forlyd og Indlyd, i Indlyd efter ustemt *l, m, n, r*, samt i Reglen *ð, f*, i Indlyd mellem Vokaler (undtagen paa Nl.) el. mellem Vokal og stemt *l, m, n, r, v* (enkelt- og dobbeltskrevet) og i Forb. *kj.*: *skal* [sga:l], *skel* [sǵɛ:l], *raska* [ras·ga], *röskir* [rös·ǵɪǫ], *velkja* [vɛlǵ·a, Nl. vɛl·ķa], *verka* [vɛr·ga], *blíðka* [bliþ·ga, Nl. blið·ka], *taka* [ta:ga, Nl. ta:ka], *leki* [lɛ:ǵɪ, Nl. lɛ:ķɪ], *þakka* [þahga], *þukla* [þʏhgla], *akrar* [a:graǫ, Nl. a:kraǫ], *vökvi* [vö:gvɪ, Nl. vö:kvɪ], *tekjur* [tɛ:ǵøǫ, Nl. tɛ:ķøǫ].

I visse Egne paa Nordlandet og Østlandet udtales *k* i Indlyd som [k] el. [ķ], naar det staar enkeltskrevet mellem Vokaler, el. mellem Vokal og *v*, i Forb. *kj* og desuden paa Nordlandet efter stemt *l, m, n*, samt mellem Vokal og *ð, f*, se ovenstaaende Eksempler.

Naar *k* er dobbeltskrevet i Indlyd foran *l, m, n*, udvikler der sig en Aspiration foran det (her betegnet ved [h]), hvorefter *k* udtales som [g] el. [ǵ], se ovenfor.

4. som [χ] i Indlyd mellem Vokal og *s* el. *t* (jfr. 1): *vakta* [vaχ·da], *lyktir* [lɪχ·dɪr], *taks* [taχ·s].

5. forsvinder gærne mellem *l* og *t*: *velkt* [vɛλ·t].

Forkortelser: *kk.* = *konungkjörinn*, kongevalgt; *kg.* = *kílógramm*; *kl.* = ¹) *klukkan*: *kl. 2*, Klokken 2, ²) *kílólítri*; *km.* = *kílómetri*.

1 **ká (-s,** pl. **ks)** [kau:] n. (Navn paa) Bogstavet *k*.

2 **ká (ði)** [kau:] vi. *(kája)* røre idelig ved, gramse: *ká í heyi*, røre om i Høet el. sprede det for at lægge det bedre til rette for Törringen (Nl., Vf.).

†**káð (-s)** [kau:ð] n. **1.** *(svall)* uordentligt Levned, Udsvævelser. — **2.** *(barn eða skepna, nýfædd)* spædt Barn el. Yngel (BH.).

kaða (a) [ka:ða] vt. **1.** *(merja, meiða)* beskadige, knuse (ASkaft.); *k. eggjárn*, beskadige (knuse) Æggen paa et skærende Redskab. — **2.** *k.* (el. *hlaða) niður börnum*, faa en Mængde Børn.

kaðal endi [ka:ðalɛn·dɪ] m. **1.** *(endi á kaðli)* Enden af et Tov. — **2.** *(kaðalstúfur)* Stump Tov, Tovende. **-fleinn** [-flɛid·n] m. (naut.) Splidshorn.

kaðall (-als, -lar) [ka:ðadλ] m. Reb, Tov; — pl. *kaðlar*, Tovværk: *gamlir kaðlar*, Skibmandsgods; (Talem.) *láta kaðalinn mylja það (og boldangið berja það)*, blive ved med n-t, fremture i n-t.

kaðal reiði [ka:ðalrɛi:ðɪ] m. Tovværk, Takkelage. ?**-rulla** [-rʏd·la] f. Tovrulle. **-snæri** [-snai:rɪ] n. Skibmandsgarn. **-spotti** [-sbohdɪ] m. Stump Tov, Tovende. **-stigi** [-sdɪi:jɪ, -sdi:jɪ] m. Rebstige. **-svipa** [-svɪ:ba, -svɪ:pa] f. Tamp.

kaðlara braut [kað·larabröy:t] f. Reberbane: *átti félagið . . . k. með áhöldum* (JAðEin. 99). **-iðn** [-ɪð·n] f. Rebslagshaandværk, Rebslageri. **-svið** [-svɪ:ð] n. Reberbane.

kaðlari (-a, -ar) [kað·larɪ] m. Rebslager.

kaðlasmiðja [kað·lasmɪð·ja] f. Spindebod.

?**káeta (-u, -ur)** [kau:ɛ·da, -ɛ·ta] f. (naut.) Kahyt.

?**káetu kappi** [kau:ɛdokahbɪ, kau:ɛtu-] m., **-skýli** [-sǵi:lɪ] n. (naut.) Kahytkappe.

kaf (-s, köf) [ka:v, kaf·s, kö:v] n. **1. a.** *(það að kafa)* Dykning, Dykken under Vandet: *fara í k.*, ¹) gaa under Vandet, dykke; ²) *(um land)* blive oversvömmet; *fara á k. í snjó*, ¹) synke dybt ned i Sne; ²) *(um land)* blive bedækket med Sne; *fara á kolsvarta k.* (el. *á bóla k.*), forsvinde i Dybet; *hlaupa í k.*, dykke ned under Vandet; *sökkva á k.*, synke dybt ned; synke ned under Vandet; *hnífurinn fór á k.* (forsvandt) *í síðuna á honum*; — *sigla skip í k.*, sejle et Skib i Sænk. — **b.** nedsænket Tilstand: *á kafi*, *í kafi*, under Vandet: *vera lengi í kafi*, *synda í kafi*, svömme under Vandet; *á kafi í snjó*, dybt nede i Sneen; *hestarnir voru á*

kafi í snjónum. 2. *(reykjarsvæla)* tyk Røg. — 3. i overf. Bet.: *í miðju kafi,* midt i det hele, paa Halvvejen; *hætta í miðju kafi,* høre pludselig op midt i det hele; *segja upp úr miðju kafi,* sige pludselig, afbryde en Samtale ved at sige; *í miðjum köfum* (GuðmEin. i Eimr. XIV. 197) = *í miðju kafi; koma upp úr kafinu,* komme op, komme for Dagen (Lyset): *og þeir hefði haft það í skilmálum, sem nú kemur upp úr kafinu* (JThMk. 261); *það kom þá upp úr kafinu,* det viste sig da.

káf (-s) [kau:v] n. Ragen, Gramsen, Roden.

kafa (a) [ka:va] vi. **1.** dykke, dukke under, svömme under Vandet: *Hann* (ɔ: *Skjóni) snerist skyndilega beint upp í strauminn, og kafaði fossandi hyldýpið þráðbeint upp í lendinguna* (GFrUbl. 7). — **2.** vade dyb Sne: *færið var argvítugt, hann þurfti að k. skíðalaus* (ÞGjOs. 12).

káfa (a) [kau:va] vi. **1.** rage, gramse i n-t: *k. á e-u,* føle paa n-t: *Rjettið mjer kökurnar Sveinn, ef þjer fáið káfað þær uppi* (hvis De finder dem ved at føle Dem frem) (MarrPK. 66); *k. í heyi,* ¹) vælte Høet om (til Törring); ²) samle det meste af Høet med Riven, hvorefter det rives rent. — **2.** søge overfladisk: *það varð engin fjárleit í dag; þeir káfuðu eitthvað lítils háttar* (de tog kun, hvad de stødte paa tilfældigt). — **3.** impers.: *káfar upp á e-n* (Sl.), *káfar á e-m* (Vf.), vedkomme en: *káfar það nokkuð upp á yður?* — **4.** refl.: *káfast upp á e-n,* tirre, drille en.

kafa fjúk [ka:vafju:k] n. = **kafald. -gras** [-gra:s] n. yppig Græsvækst. **-hríð** [-hɣi:ð] f. = **kafald.**

kafald (-s, pl. (sj.) **köföld)** [ka:valt, kö:völt] n. Snefog, Snebyge.

kafaldi (-a) [ka:valdı] m. dyb Sne (Af.).

kafalds bylur [ka:val(t)sbı:løɋ] m., **-hríð** [-(h)ɣi:ð] f. Snestorm. **-mugga** [-mʏg:a] f. mørkt og uklart Vejr paa Grund af Snefog.

kafa reykur [ka:varεi:gøɋ, -rεi:k-] m. tyk Røg. **-rekja** [-rε:ɟa, -rε:ʗa] f. tyk Dug. **-snjór** [-snjo:ːr] m. = **kafsnjór.**

kafari (-a, -ar) [ka:varı] m. Dykker.

kaf bátur [kav·bau·døɋ, -bau·t-, kab:-] m. Undervandsbaad, Dykbaad. **-blað** [kav·bla·ð] n. (bot.) nedsænket Blad (folium submersum). **-blása (-u, -ur)** [-blau·sa] f. udpustet Bælg af Kalveskind: *k. er uppblásinn kálfsbelgur, sem bundinn er á hákarlalagvað, önnur hjer um bil 12 faðma fyrir ofan gagnvaðstrjeð til að halda því frá botni, en önnur viðlíka langt bil fyrir neðan sjóarbrún, til að varna því, að yfirvarpið dragist í kaf* (jfr. *kafhríða*) (Af., Sch.). **-fenna** [kaf:εn·a] v. impers. begraves i Sne: *hesta kaffenti á sljettum velli.* **-fenni (-is)** [-f:εn·ı] n. tykt Snedække.

kaffi (-is) [kaf:ı] n. Kaffe: *hita k.,* lave Kaffe; *k. á síl,* Kaffe, siet gennem en Pose (= *könnukaffi, pokakaffi*) (Skaft.). **-akur** [-a:gøɋ, -a:k-] m. Kaffeplantage. **-baun** [-böy:n] f. Kaffebönne. **-bolli** [-bod·lı] m. **1.** *(bolli til að drekka úr kaffi)* Kaffekop. — **2.** *(bolli af kaffi)* en Kop Kaffe. **-brensla** [-brεn·sla] f. Kaffebrænding. **-brúnn** [-brud·v] a. kaffebrun. **-bætir (-is** el. (pop.) **-irs)** [-bai:dıɋ, -bai:t-] m. Kaffetilsætning. **-dreitill** [-drεi:dıdʎ, -drεi:tıdʎ] m. Smule Kaffe, Sjat Kaffe. **-eyðsla** [-εið·sla] f. Kaffeforbrug. **-groms** [-grom·s] n. Kaffegrums (GFrÁtt. 26). **-hít** [-hi:t] f. forfalden Kaffedrikker, Kaffeelsker. **-hús** [-hu:s] n. Kaffehus, Kafé. **-kanna** [-kan:a] f. Kaffekande. **-kerling** [-ʗεd·liŋk, -ʗεr·dl-] f. Kaffesøster. **-ketill** [-ʗε:dıdʎ, -ʗε:t-] m. Kaffekedel. **-korgur** [-kor·gøɋ] m. Kaffegrums. **-kvörn** [-kvöd·v, -kvör·dv] f. Kaffekværn. **-laus** [-löy·s] a. uden Kaffe. **-lús** [-lu:s] f. Smule Kaffebönner. **-lögg** [-lök·] f. = **kaffidreitill. -maður** [-ma:ðøɋ] m. Kaffebruger: *(bændur) sem að sönnu teljast so í bænda röð, að ornir eru kaffimenn* (Fj. I. 86). **-mylla** [-mıl:a] f. Kaffekværn (Af.). **-poki** [-po:ɟı, -po:ʗı] m. Kaffepose. **-rjómi** [-rjou·:mı] m. Kaffefløde. **-rót** [-rou·:t] f. = **kaffibætir. -rótarbrjef** [-rou·darbrjε:v, -rou·tar-] n. (rødt) Omslagspapir om *kaffirót.* **-sekkur** [-sεhgøɋ] m. **1.** Kaffesæk. — **2.** Sæk Kaffe. **-skjóða** [-sɟou·:ða] f. **1.** *(poki undir kaffi)* Skindpose til Kaffebönner. — **2.** *(kjaftakerling)* Kaffesøster, Sladdersøster. **-sopi** [-so:bı, -so:pı] m. Slurk Kaffe, Kaffetaar. **-sprettur** [-sbrεhdøɋ] m. Kilen paa ved Arbejdet (Høhøsten) efter at have drukket Kaffe: *taka kaffisprettinn* (Breiðd.). **-viður** [-vı:ðøɋ] m. Kaffetræ. **-ögn** [-ög·v] f. = **kaffilús.**

kaf færa [kaf:ai·ra] vt. dukke: *þeir kaffærðu hvor annan á sundinu;* — *k. e-n í snjó,* begrave en i Sne. **-færing (-ar)** [-f:ai·riŋk] f., **-færsla** [-f:aiɋsla] f. Neddukning. **-gras** [kav·gra·s] n., **-gresi (-is)** [-grε·sı] n. frodigt, höjt Græs. **-grösugur** [-grö·søɋøɋ] a. bevokset med höjt, frodigt Græs. **-hlaða** [kaf·(h)ʎa·ða] vt. lade indtil Fartöjet er næsten synkefærdigt, overlade, dyblaste. **-hlaup** [-(h)ʎöy·p] n. Sted, hvor man synker dybt ned: *k. í fúamýri, k. í snjó;* — *Miklar fannkomur gerði á jólaföstu, svo að k. varð til jarðarinnar* (GFrTís. 134). **-hlaupari** [-(h)ʎöy·barı, -(h)ʎöy·p-] m. Dykker: *er hann féll, líkur kafhlaupara, ofan úr hinum ramgjörva kerrustól* (Jl. II. 117). **-hriða** [-(h)ɣı·ða] f. oppustet Bælg, lavet af Maven af en Havkal (Af., Sch.), jfr. *kafblása.*

kafi (-a) [ka:vı] m. tyk Røg el. megen Dug (BH.).

káfi (-a) [kau:vı] m. = **loði.**

kafinn [ka:vın] pp. se **kefja.**

kaflabringur (-s, -ar) [kab·labriŋ·gøɋ, -briŋ·s] m. (zool.) ung Svartbag (GrFugl.).

kaflangur [kav·lauŋgøɋ] a. som kan være længe under Vandet (Af.).

kafli (-a, -ar) (dat. pl. **köflum)** [kab·lı, köb·løm] m. **1. a.** *(hluti af e-u,* Stykke, Del; *vegurinn er slæmur á kafla,* et Stykke af Vejen er daarligt; *á köflum,* her og der: *roksandshólar á köflum.* — **b.** *(kapítuli)* Kapitel: *átján kafla kverið.* — **c.** *(tímabil)* Tidsrum, Afsnit, Periode, jfr. *óveðursk., rosak.; með köflum,* af og til, til Tider; *hann var þunglyndur með köflum.* — **2.** *(á hörpudiski)* Lister el. ophöjet Stribe paa Kammusling (JÓlGrv. i ÞThLfr. II. 317).

kaf lína [kav·li·na] f. undersøisk Telegraf. **-loðinn** [-lo·ðın] a. med tæt Haarbedækning; med frodig Græsvækst.

kafna (a) [kab·na] vi. kvæles: *jeg er að k. í reyk;* — overf.: *hann kafnar ekki í vinsældum* (Eimr. X. 141); *vera að k. í spiki,* være ved at forgaa af Fedme, være kolossalt fed.

kafnan [kab·nan] f. = **köfnun.**

kaf nökkvi [kav·nöhgvı] m. Undervandsbaad. **-rjóður** [-rjou·ðøɋ] a. blussende rød i Ansigtet. **-rjúka** [-rju·ga, -rju·ka] v. impers.: *það kafrýkur,* det er meget stærk Røg. **-roðna** [-roðna] vi. blive blussende rød i Ansigtet.

káfsast (a) [kauf·sast] vrefl. = **kássast.**

kaf setja [kaf·sε·dja, -sε·t-] vt. = **kaffæra. -sími** [-si·mı] m. undersøisk Telegraf (Kabel). **-syndur** [-sındøɋ] a. som kan svömme under Vandet, som er god Dykker. **-skip** [-sɟı·p] n. Dykkerbaad, Undervandsbaad, Dykbaad. **-snjór** [-snjou·r] m. løs Sne, som man synker dybt i. **-sund** [-sʏnt] n. Dykken, Svömning under Vand, Dyksvömning. **-sökkva** [-söhgva] vi. synke til Bunds.

?**kaftein n (-s, -ar)** [kaf·dεidv] m. Kaptajn.

kaf vjel [kav·jε·l] f. Dykkerapparat. **-þak** [kaf·þa·k] n. fuldstændigt Dække: *Því loks verða bognar í beinasta skóg' | þær bjarkir sem standa með kafþök af snjó* (StStAndv. III. 132). **-þykkur** [-þıhgøɋ] a. meget taaget; stærkt overtrukken; meget skyet: *hann er orðinn k.* **-þoka** [-þo·ga, -þo·ka] f. tyk Taage.

1. **kaga (a)** [ka:ɋa] vi. kigge, se, †kaage.

2. **kaga (a)** [ka:ɋa] vt. **1.** = *kafa: k. snjó,* vade Sne (Nl.); *svo leir þarf ekki að k.* (StStAndv. II. 87). — **2.** = *kaða* 1.: *k. egg á ljá;* refl. *kagast.*

kagaðar hóll [ka:ɋaðaɋ(h)ou·dʎ] m., **-stöð** [-sdö:ð] f. Udsigtspunkt. **-tunna** [-tʏn:a] f. (naut.) Udkigstønde.

kaggi (-a, -ar) [kaɟ:ı, kag:a(ɋ)] m. **1.** m. aaben Tønde is. til Tran el. Tjære; Anker, Tønde. — **2.** gammeldags höj Hat, lavere end de sædvanlige.

kaggur (-s, -ar) [kag:øɋ] m. = *kaggi* 1.: *líka bjór á kagginn minn* (JÓlGrv. cit. i ÓDavVik. 343).

kag hýða [ka:χ(h)i·ða] vt., **-strýkja** [kaχ·sdri·ɟa, -sdri·ʗa] vt. kagstryge, gennemprygle: *Þú verður stelpan þín, kagstrýkt í kvöld* (StStAndv. II. 230).

kák (-s) [kau:k] n. daarlig Udførelse af et Arbejde, Fusk, Fuskerværk, Fuskeri, Humbug(sarbejde): *þetta verður bara kák,* det bliver det rene Fuskeri: *þessi kensla er k., nafnið eitt og ekki annað.*

kaka (köku, kökur) [ka:ga, ka:ka, kö:ɟø(ɋ), kö:kø(ɋ)] f. **1.** Kage: (Ordspr.) *þangað kemur k., sem kona vill* (SchMál.), did kommer Kage, som (ɔ: hvor) Kone vil; (Talem.) *hver skarar eld(inn) að sinni köku,* hver rager Ild ad sin Kage; *það er eins og bjóða hundi heila köku,* det er som at byde en Hund en hel Kage (om n-t, som man undser sig for el. er uvillig til at modtage). — **2.** spec. = *flatbrauð: gef mér hálfa köku.*

káka (a) [kau:ga, kau:ka] vi. behandle skødesløst el. overfladisk: *k. við e-ð,* fuske i n-t, udføre n-t ufuldstændigt el. saaledes, at det er til ingen Nytte; *k. (kákast) við lækningar,* kvakle, kvaksalve.

kakalaki (-a, -ar) [ka:gala:ɟı, ka:kala:ʗı] m. (zool.) Kakkerlak.

?**kakalofn** [ka:galob·v, ka:kal-] m. Kakkelovn.

kakaó [ka:kaou·] n. = *kókó,* Kakao.

kákari (-a, -ar) [kau:garı, kau:k-] m. Fusker: *komst hann samt altaf hjá þeirri hættu að lenda í ógöngum og staðleysum kákaranna* (Skírn. '19, 6).

kákbagl [kau:kbagʎ] n. Fusken, Fuskeri: *k. þeirra Galíleanna er ekki annað en mannlegur tilbúningur* (Eimr. X. 209).

kakka (a) [kahga] vt. med dat. hobe, stuve sammen: *Hér er fólki kakkað í hvert einasta hús, neðan úr kjallara og upp undir þak* (Morg. '19, 187); *Hann finnur svipuna í hesthússtalli niðri á túni og er miklu moði kakkað ofan á hana* (ÁBjDr. 69); *k. e-u saman,* dynge n-t sammen: *til hvers er verið að k. saman þessum söfnum* (JSBr. 28).

kakkildi (-is, pl. ds.) [kahɟıldı] n. Klump.

kakkmella [kahgmεdla] f. = **kappmella.**

kákl [kauhkʎ] n. let Banken.

kákla (a) [kauhgla] vi. banke let, daske, tjatte: *k. í e-n,* tjatte en; — refl.: *káklast við e-ð,* sidde og pille ved n-t, fuske i n-t; *káklast um,* slaa om sig.

kákskóli [kau:ksgou·lı] m. Humbugsskole: *skólinn er ekki neinn k.*

kal (-s) [ka:l] n. **1.** Forfrysning, Frostskade: *Túnin voru skjöldótt af kali um Jónsmessu* (GFrE. 68). — **2.** overf. Kulde, Ugunst: *og óska' að betra beri' að hendi, | sem lukkunnar aldrei lami k.* (GThor. 4). — **3.** *(kali)* Kulde, Tvedragt, Uenighed.

1. **kál (-s)** [kau:l] n. **1.** Kaal; Køkkenurter: (Ordspr.) *ekki er sopið kálið, þó í ausuna sje komið,* langt er mellem Mund og Bid. — **2.** *(stallur)* Afsats (i et Fuglebjærg) (Af.): *ofan á paldra ... nefnast kál, af skarfakáli, sem þar vex* (ÞThFerð. III. 336).

2. **kál (-s)** [kau:l] n. **1.** *(óhreinkun)* Besudlen, Søle. — **2.** *(vandræði)* Knibe; *(hætta)* Fare: *Fuglinn seki kominn í k.* (i Knibe) (ÓDavÞul. 347).

kala (kelur, kell; kól; kalið) [ka:la, ʗε:løɋ, ʗεd·ʎ; kou:l; ka:lıð] v. impers. **I. 1.** forfryse, beskadiges af Frost: *kell mér hönd og negg* (GTh. '06, 53); *hann kól á höndum og fótum,* han fik Forfrysninger paa Hænder og Fødder; *kornið kell,* Kulden skolder Kornet; *kalið korn,* Skoldkorn; *mig kell í nögl,* det snurrer i mine Fingre. — **2.** pp. *kalinn* (pl. *kalnir, kaldir):* **a.** forfrossen, med Forfrysninger: *kalinn blettur,* en af Frost (ved Forfrysning) beskadiget (skoldet) Plet; *Eg þekti þær reglur, sem gæta verður við kalda menn* (Folk, som har faaet Forfrysninger) (GFrÓl. 97). — **b.** frønnet, trøsket: *kalinn viður.* — **II.** vi. hænge slap (Vf., Vestm.): *menn ljetu segl k.;* — *láta voðir k.,* lade Sejlene hænge slappe ned, faa bak Sejl.

kála (a) [kau:la] vt. med dat. **1.** *(óhreinka)* besudle, tilsmudse. — **2.** med acc. el. dat. bringe i Fare; *(drepa)* göre Kaal paa en, ødelægge, dræbe; *k. sjer,* dræbe sig.

kalalaus [ka:laløy·s] a. uden Kulde: *e-m er kalalaust til e-s,* en bærer ikke

Nag el. nære Uvenskab til en, *mjer er kalalaust til hans*, jeg bærer ikke n-t Nag til ham.

kalblettur [kal·blɛhdøo̜] m. = **kalskella.**

1. **kalda** (obl. **köldu**) [kal·da, köl·do] f. [illegible]

2. **kalda (a)** [kal·da] [illegible] impers. **1.** blæse [illegible], det er begyndt at blæse op. — **2.** *(kólna)* blive kølig.

kalda bras [kal·dabra:s] n. Koldsvejsning; — overf.: *ísalög ... bægðu mer fra honum* [illegible] Ól. 58). **-brasa** [-bra:sa] vt. koldsvejse. **-bruni** [-brʏ:nɪ] m. Koldbrand. **-drep** [-drɛ:p] n. Yverbetændelse. **-gaman** [-ga:man] n. bitter Spøg. **-hlátur** [-hλau:døo̜, -hλau:t-] m. tvungen Latter, haanlig Latter. **-kol** [-ko:l] n. Ødelæggelse, Ruin: *falla* (el. *fara) í k.*, forfalde helt, ødelægges: [illegible] III. 41); *ligga (vera) í kaldakoli*, henligge forsömt og forfaldent: *Hérud sem ... hafa legið í auðn og kaldakoli* (BH. At. 9). **-kul** [-kʏ:l] n.: *taka kaldakulið úr e-u (mjólk, vatni)*, kuldslaa n-t (Mælk, Vand).

kaldambur [kal·dambøo̜] n. besværligt Arbejde, Slid (BH.).

kalda vermsl (-is, pl. ds.) [kal·davɛr·msλ] n. Kilde, som har samme Temperatur hele Aaret igennem og ikke fryser til: *Uppsprettur, sem koma nokkuð* [illegible] **-vermslisdý** [-vɛrmslɪsdi:] n. Vandpuds med koldt Kildevand: *stundum er dálítill gróður á stöllunum, mosaþembur og k.* (ÞThLýs. I. 135). **-vermslulind** [-vɛrmsløltn·t] f., **-versl** [-vɛo̜·sλ] n. = **kaldavermsl.**

Kald bakur (-s) [kal·tba·gøo̜, -ba·k-] m. npr. Bjærg paa den østlige Side af *Eyjafjörður* (egl. »den koldryggede«); — overf.: *sem útskaga k. kalinn er jeg* (StStAndv. III. 52). **-brjóstaður** [-brjo·sdaðøo̜] a. koldhjærtet. **-egg** [-d-ɛk] n. Vindæg. **-geðja** [-t-ɟɛðja] a. indec., **-geðjaður** [-ɟɛðjaðøo̜] a. koldsindet, ufølsom; hjærtelos. **-gjólinn** [-ɟo·ltn] a.: *hann er k.*, det er bidende koldt (Sl.). **-hamra** [-(h)amra] vt. koldhamre. **-hamran** [-(h)amran] f. Koldhamren. **-hlátur** [-(h)λau·døo̜, -(h)λau·t-] m. = **kaldahlátur.** **-hranalegur** [-(h)ranalɛ:qøo̜] a. = **kaldranalegur.** **-hæða** [-(h)ai·ða] vt. ironisere over: *Hann heldur áfram eftir sem áður að k. lífið* (Ísaf. '19, 11). **-hæðni** [-(h)aiðnɪ] f. indec. Sarkasme (ÁBjSál. § 252).

kaldi (-a) [kal·dɪ] m. kold Luftning; laber Kuling, sagte Vind.

Kaldidalur [kal·dɪdaːløo̜] m. npr. Bjærgpas i det Indre af Landet.

kaldir [kal·dɪo̜] nom. pl. af **kalinn** (se *kala)* og **kaldur.**

kald yrði [kal·dɪrðɪ] npl. kolde (uvenlige) Ord; Sarkasmer. **-ýrður** [-irðøo̜] a. **1.** koldskør: *kaldýrt járn.* — **2.** = *kaldyrjulegur.* **-yrja (-u, -ur)** [-ɪrja] f. **1.** *(kalsaregn)* kold Regn (BH.). — **2.** pl. *kaldyrjur*, kolde [illegible] *og k. einar* (JMPísl. 113). **-yrjulegur** [-ɪrjolɛ:qøo̜] a. kold, barsk (BH.). **-yrtur** [-ɪo̜døo̜] a. kølig i Tonen: *(brjef) nokkuð stuttullað og kaldyrt* (JMPísl. 116). **-legur** [-lɛqøo̜] a. kold, uvenlig. **-lendingur** [-lɛndiŋgøo̜] m. Beboer af et koldt Land. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Koldhjærtethed, Koldsind. **-lyndur** [-lɪndøo̜] a. kold, koldhjærtet, haardsindet.

kaldór (-s) [kal·doʊr] m. Koldskørhed, koldskørt Jærn: *Oft var fundið að járninu ... og kvartað um „kaldór" í því* (JAðEin. 448).

kald ráður [kal·drau·ðøo̜] a. (som giver kolde Raad), underfundig; ondartet: *k. kvilli* (Eimr. X. 188). **-ranalegur** [-ranalɛ:qøo̜] a. barsk, kold; uvenlig [illegible] **-rani** [illegible] f. [illegible] Bakke. — **2.** *(kuldi)* Barskhed. — **3.** den øverste Halshvirvel (atlas) (BH.). **-rifjaður** [illegible] *arlausu kaldrifjuðu klódýr!* (GFrÓl. 62). **-sinna** [-t-sɪn·a] a. indec. kold- [illegible] **-sætt** [illegible] *e-m gerir k.*, en bliver kold, kommer til at fryse: *mér gjörir k. við* [illegible]*töður* (BóluHj. i JÁÞj. I. 251).

kaldur (f. **köld,** n. **kalt)** [kal·døo̜; köl·t, kaλ·t] a. **I. 1.** kold: *kalt járn; kalt vatn; kalt veður; k. vindur;* — *hann er k. núna*, det er koldt nu; *brenna til kaldra kola*, brænde til Aske, brænde ned til Grunden, gaa op i Røg. — **2.** *e-m er kalt*, en fryser; *mjer er kalt á höndum, fótum osfr.*, jeg fryser om Hænderne, Fodderne osv.; jfr. *ísk., helk., sárk., hálfk.* — **II.** i overf. Bet. kold, barsk, uvenlig: *k. svipur*, kold Mine; *köld augu*, koldt Blik; *kalt hjarta*, koldt Hjærte; *köld lund*, koldt Sindelag; *köld framkoma*, kold (barsk, uvenlig) Optræden; *vera kalt til e-s*, være en fjendtlig sindet; *það var heldur kalt á milli þeirra*, de stod paa en n-t spændt Fod med hinanden; (Ordspr.) *köld eru jafnan kvennaráð*, koldt er Kvinderaad.

káleik [illegible] *rótum* (EÓlLach. 34).

kaleikur (-s, -ar) [ka:lɛigøo̜, -leik-, -lɛiɣs] m. **1.** Kalk; — overf.: *tak þenna kaleik frá mjer.* — **2.** *(á blómi)* Kalk, Blomsterkalk.

kálfa (a) [kaul·va] vt. forsyne med en *kálfur* 4.: *k. sperrur;* — pp. *kálfaður: kálfaðar sperrur.*

kálfa austur [kaul·vaóys·døo̜] m. klodset Øsen. **-bris** [-brɪ:s] n. Kalvebrissel. **-dans** [-dan·s] m. (Sl.) = **villibráð.** **-drífa** [-dri:va] f. (Fásk.) = **skæðadrífa.** **-garður** [-gar·ðøo̜] m. en Kvies förste Aar, i Forb.: *kvígan kelfdist í kálfagarði.*

kálfalítill [kaul·vali·dɪdλ., -li·tɪdλ] a. med tynde Lægge.

kálfasperrur [kaul·vasbɛr:øo̜] fpl. = *kálfaðar sperrur*, se *kálfaður* (jfr. Valtýr Guðmundsson, Privatboligen paa Island 126).

kálfasporður [kaul·vasbor·ðøo̜] m. den nederste Del af Læggen.

kálfavelgja [kaul·vavɛl·ɟa] f. Lunkenhed (Sl.).

kálfaþykkur [kaul·vaþɪhgøo̜] a. med tykke Lægge.

kálf burðarsótt [kaul·vbʏrðao̜soʊht] f. Kælvefeber. **-burður** [-bʏrðøo̜] m. Kælvning. **-bær** [-bai·r] a. drægtig. **-fang** [kaul·fauŋk] n. Koens Foster, Kalvefoster. **-full** [-fʏdλ] af. drægtig, med Kalv: *k. kýr*, Lødeko. **-fættur** [-faihdøo̜] a. kalveknæet.

kálfi (-a, -ar) [kaul·vɪ] m. **1.** *(á fæti)* Læg. — **2.** = *kálfur* 4.

kálflaus [kaul·vlöys, kaul:öys] a. uden Kalv.

kálfloti [kaul·flo·dɪ, -flo·tɪ] m. Kaalbræt (Grímsey).

kálfruni [kaul·(v)rʏ·nɪ] m. (hos Køer) Slimflod fra Børsprækken, som indfinder sig naar Køerne løber, og umiddelbart för Kælvningen (Skaft.).

kálfs bein [kaul·(f)sbei·n] n.: *frá kálfsbeini*, fra Fødselen af (LFR. VI. 88). **-belgur** [-bɛlgøo̜] m. den uopskaarne Hud af en Kalv. **-dallur** [-dadløo̜] m. Kar, hvori en Kalv faar sit Foder. **-drukkur** [-drʏhgøo̜] m. Kalvedrik. **-eldi** [-ɛldɪ] n. Fodring af en Kalv. **-fætur** [-fai·døo̜, -fai·t-] mpl. = **kálfslappir.** **-hár** [-(h)au·r] n. i Talem.: *það er kálfshár og fífa í honum*, han er kort for Hovedet. **-hjarta** [-ɧaŏda] n. Kalvehjærte; overf.: Harehjærte.

kálf sjúk [kaul·(f)sju·k] af. kalvesyg. **-skinn** [-sɟɪn] n. **1.** *(skinn af kálfi)* Kalveskind. — **2.** *(pergament)* Pergament.

kálfs kjöt [kaul·(f)sɟö·t] n. Kalvekød. **-kroppur** [-krohbøo̜] m. Kalvekrop. **-lappir** [-lahbɪo̜] mpl.: *hafa* el. *vera með k.*, have Aal i Strömperne, sælge Aal. **-leg** [-lɛ·q] n. Bør i en Ko. **-lyf** [-lɪ·v] n. Løbe. **-magi** [-mai·jɪ] m. Kalvemave. **-máli** [-mau·lɪ] m. Kalvefoder (det Kvantum Mælk, en Kalv behøver om Dagen). **-rófa** [-roʊ·a] f. Kalvehale. **-skrá** [-l·(f)-sgrau·] f. (Af.) = **kálfruni.** **-sótt** [-soʊht] f. Tilstanden hos Koen lige för Kælvningen. **-steik** [-sdɛi·k] f. Kalvesteg.

kálfsuga [kaul·(f)sʏ·qa] f. **1.** tungeformet Udvækst i Koens (Hoppens) Efterbyrd (hippomanes), hvorigennem Fosteret, if. Folketroen, tog Næring til sig. — **2.** Hovisk, der vædet i Kalvens Drik, puttedes i Munden paa den, for at vænne den til Foderet (Árn.).

kálfsvetur [kaul·(f)svɛ·døo̜, -vɛ·tøo̜] m. Kalvens förste Aar: *hann er fjögra vetra með kálfsvetrinum.*

kálfur (-s, -ar) [kaul·vøo̜, kaul·(f)s] m. **1. a.** Kalv: *með kálfi*, med Kalv, tyreløben; (Ordspr.) *sjaldan launar kálfur ofeldi*, fede Höns gör faa Æg; *gefa við kálf og kaupa uxa*, jfr. man køber tit Hors (ɔ: Hoppe) for mindre Føl (d. v. s. »det er ikke Störrelsen, der gör Varernes Pris«); *það vill ekki kýrin muna, að hún hefur kálfur verið* (GJ.), gammel Ko vil ej vide, at hun har været Kalv. — **b.** Hvalkalv: *kálfar heita börn hvala.* — **c.** det bageste Stykke af Underkæbebenet i Fiskehovedet (Reykjanes). — **2.** *(naut)* Tyr, Okse; if. Søfolks Overtro maa Ordet „*naut*" ikke nævnes paa Søen, idet saa „*nauthveli*" kommer og angriber Baaden; i Stedet for *naut* sagde man saa *k.* (StgrJ. i Lbs. 95. 8vo). — **3.** *(flón)* Fjols. — **4.** Bræt, kort Bjælke, spec. Mellembjælke, der foroven forbinder to Sparrer (= *kálfi): vantaði svo sem tveggja þumlunga breiðan kálf í mitt þilið upp undan húsdyrunum* (JÁÞj. I. 316).

kálfæði [kaul·vai·ðɪ] n. Kalvegalskab.

kál garðshola [kaul·garþs(h)o:la, -gaŏs-] f. lille Køkkenhave. **-garður** [-garðøo̜] m. Kaalhave; Køkkenhave. **-gildur** [-ɟɪldøo̜] a. af samme Næringsværdi som Kaal. **-grautur** [-gröy·døo̜, -gröy·t-] m. Kaalgrød. **-gresi (-is)** [-grɛ·sɪ] n. coll. Kaalplanter.

kalgulur [kal·gʏ·løo̜] a. vissengul paa Grund af Kulde.

kálhöfuð [kau:λ(h)ö·voð] n. Kaalhoved.

kali (-a) [ka:lɪ] m. spændt Forhold, Kulde, Uvilje: *það er k. milli þeirra*, der er et spændt Forhold mellem dem; *bera kala til e-s*, være en uvillig stemt, bære Nag til; — Uhygge: *stendur honum nokkur k. af honum* (JÁÞj. II. 158).

Kali (-a, -ar) [ka:lɪ] m. npr. (JÁGát. I. 95) Dim. af **Ketill.**

kalineyrður [ka:lɪnɛir·ðøo̜] a. med Øren, der har lidt af Frost.

kál yrkja [kau:lɪo̜ɟa] f. Kaaldyrkning. **-ystingur** [-ɪsdiŋgøo̜] m. Mælk, der er ostet v. Hj. af Surkaal (og gammelt *skyr).* **-járn** [kaul·jau(r)dv] n. Kaalkniv.

kalk (-s) [kaλ·k, kal·k] n. Kalk: *kælt (brent) k.*, Melkalk.

kalka (a) [kaλ·ga, kal·ka] vt. kalke, hvidte; — pp. *kalkaður*, kalket.

kalk bera [kaλ·kbɛ·ra, kal·k-] vt. kalke, hvidte: *veggi skal mála eða k. einu sinni á ári.* **-borinn** [-bo·rɪn] pp. af foregaaende Ord, som a.: kalkholdig. **-brensla** [-brɛnsla] f. Kalkbrænding. **-brensluofn** [-brɛnslo-ob·v] m. Kalkovn, Kalkbrænderi. **-bundinn** [-bʏndɪn] a. lagt i Kalk: *(undirstaða) úr kalkbundnum steini*, (Fod) af en fuld Mur (Stj. '75, A. 96). **-bursti** [-bʏ(o̜)sdɪ] m. Hvidtekost. **-ey** [kaλ·gei·, kal·kei·] f. Kalko. †**-fjálgur** [-k-fjaulgøo̜] a. kalkholdig. **-hellir** [-(h)ɛdlɪo̜] m. Kalkhule. **-himna** [-(h)ɪmna] f., **-hula** [-(h)ʏ·la] f. Kalkpuds.

?**kalkipappír** [kaλ·ɟɪpahbiŏ, kal·ɟɪ-] m. Kalkerpapir.

kalk jörð [kaλ·gjörð, kal·k-] f. Kalkjord. **-kendur** [-ɟɛndøo̜] a. kalkagtig, kalkholdig. **-klettur** [kaλ·klɛhdøo̜, kal·-] m. Kalkklippe. °**-kol** [-ko·l] npl. Acetylen. **-kústur** [-kusdøo̜] m. Hvidtekost. **-lag** [kaλ·gla·q, kal·k-] n. Kalklag. **-málverk** [-maulvɛo̜k] n. Kalkmaleri, Freskomaleri. **-náma** [-nau·ma] f. Kalkbrud. **-salt** [-k-saλt] n. Kalkmel. **-skel** [-sɟɛ·l] f. Kalkskal. **-steinn** [-sdɛidv] m. Kalksten. **-tegund** [-tɛ·qont] f. Kalkart. **-trog** [-tro·q] n. Kalktrug, Kalkbænk.

kalkur (-s, -ar) [kaλ·gøo̜, kal·k-] m. = *kaleikur*, Kalk: *þaðan rann eitrið í kalkinn* (Eimr. XVIII. 86).

kalk vatn [kaλ·gvahtv, kal·k-] n. Kalkvand. **-verkun** [-vɛo̜gon] f. Tillavning af Kalk. **-þyrill** [-k-þɪ·rɪdλ] m. Hvidtekost.

1. **kall (-s, köll)** [kad·λ, köd·λ] n. **1.** *(hróp)* Raab, Kalden: *hróp og köll.* — **2.** Kaldelse: *kallið er komið.* — **3.** *(prestakall)* Kald.

2. **kall (-s, -ar)** [kad·λ, kal·s] m. (pop.) = *karl*, se ogs. Sms. af det Ord; gen. *kalls-* i Sms. se *karls-*.

?3. **kall (-s, -ar)** [kad·λ, kal·s] m. (sl.) Krone (is. i Sms.): *geturðu lánað mjer tíkall?*

kalla (a) [kad·la] vt. og vi. **I. 1.** *(hrópa)* kalde, raabe: *k. hátt, k. hárri röddu*, raabe höjt; *k. ferju*, raabe til Færgemanden, at han skal komme

over og hente en: *Nú kalla jeg ferju, en enginn kemur* (SIng. I. 298). — 2. a. spec. vække Baadbesætningen for at ro ud at fiske. — b. lade en kalde, sende Bud efter en: *k. e-n*; *k. e-n til fundar við sig*, tilsige en; *hann ljet k. hann til sín*, han lod ham kalde; *margir eru kallaðir, en fáir útvaldir*, mange er kaldede, men faa udvalgte. — **II. 1.** *(segja)* sige: *jeg k., að það sje búið*, det er saa at sige færdigt; *jeg k., að þú hafir gert vel*, det er min Mening, at du har gjort det godt; *jeg k. þig duglegan*, du er skam flink. — **2.** *að k.*, [1]) af Navn, nominelt: *þeir voru sáttir að k.*, de var forsonede af Navn, det skulde hedde sig, at de var forsonede; [2]) nogenlunde, saa at sige: *alveg óreyndan að k.*, saa at sige uprøvet; *að k. má*, omtrent: *í náttúrusögu Íslands er hans rit það eina að k. má, sem til er frá þeirri öld* (GV. i JÁÞj. I. xi). — **III.** i Forb. med præp. og adv.: *k. á e-n*, kalde paa en; *k. á hjálp*, kalde paa Hjælp, tilkalde Hjælp; *k. á eftir e-m*, raabe efter en; *e-ð kallar (á) eftir*, n-t haster: *einkanlega þar sem ekki er sýnilegt, að nokkuð verulegt kalli þar á eftir enn sem komið er* (Alþ. '11, B. II. 583); *k. að*, [1]) optage, göre Fordring paa ens Arbejdsævne: *það er margt, sem kallar að mjer í dag*, der er mange Ting, jeg maa tage mig af i Dag; [2]) haste: *það kallar ekki að*; [3]) mælde sig, göre Fordring paa: *þegar dauðinn kallar að*, naar Døden mælder sig; *k. e-ð aftur*, tilbagekalde n-t; *k. e-n burt*, kalde en bort, bortkalde en; *k. fyrir*, [1]) ogs. *k. fyrir rjett*, indkalde en for Retten; [2]) give Signal til at trække en Baad i Vandet (Vestm.); *k. fram*, fremkalde: *höfundurinn var kallaður fram hvað eftir annað*; — *k. e-ð inn*, indkalde n-t; *k. sig saman*, kalde til hinanden (f. Eks. gennem Mørke): *Var hríðin svo dimm, að þeir rötuðu ekki, en urðu að k. sig saman* (JÁÞj. II. 287); *k. til e-s*, raabe til en; *k. til skips*, praje; *k. um hjálp*, raabe paa Hjælp. — **IV.** göre Fordring paa: *k. eftir e-u*, fordre n-t; *k. til e-s hlutar*, göre Fordring paa n-t; *k. til e-s við e-n*, göre Fordring paa n-t hos en anden; *k. til arfs eftir e-n*, göre Fordring paa Arv efter en; *k. sjer e-ð*, erklære n-t for sin Ejendom, tilegne sig n-t: *Árið 1374 fór Jón skalli Hólabiskup utan á Maríubollanum, er hann hafði látið smíða, en þegar til Noregs kom kallaði konungur sér skipið* (JAðEin. 7); *k. e-ð af e-m*, afkræve en n-t: *sem kallar sitt föðurland viðstöðulaust | af harðstjórum himins og jarðar* (ÞErl.). — **V.** *(nefna)* nævne, kalde: *kölluðu þeir landið Ísland*; — *hún kallaði hann öllum illum nöfnum*, hun gav ham alle mulige stygge Navne; *Eruð þjer húsbóndinn? Svo er það kallað* (Ja, saadan siger man); — pp. *kallaður*: *Hvað heitirðu? Guðmundur. Hvað ertu kallaður* (bliver du kaldt)? *Gvendur*; (Talem.) *hann kallar ekki alt ömmu sína*, der skal noget til at han overvældes (jfr. *amma)*. — **VI.** refl.: **1.** *kallast á*, [1]) raabe til hinanden: *þeir kölluðust á yfir ána*; [2]) göre n-t samtidigt uden at den ene ved af den anden (Hún.). — **2.** *kallast*, i passiv Bet. blive kaldt: *hann má með rjettu kallast sómi sveitar sinnar*. — **3.** pp. *kallaður*: *vera vel fyrir kallaður*, være i den rette Stemning.

†**kallan** [kad·lan] f. = **köllun.**

kallari (-a, -ar) [kad·ları] m. Udraaber; Herold.

kallfæri [kad·λfai·rı] n. Stemmens Rækkevidde: *sonur hans er kominn úr k.* (udenfor Hørevidde) (Óð. XIV. 31).

Kalli (-a, -ar) [kal:ı] m. npr. Dim. af **Karl.**

kalls- [kal·s] gen. af 2. *kall*, i Sms. se *karls-*.

kallz [kal·s] n. = *kals*, Satire, Spot: *En er prestur heyrir kallz þetta, brást hann reiður við* (JThMk. 319).

kál maður [kaul·ma·ðøǫ] m. (Af.) = **sigamaður.** **-matur** [-ma·døǫ, -ma·t-] m. Mad, tilberedt af Kaal el. Køkkenurter. **-meti (-is)** [-mε·dı, -mε·tı] n. coll. Køkkenurter, Gröntsager. **-mysa** [-mı·sa] f. = **kálystingur.**

kalmór [kal·mo·r] m. frossen Törv (is. i Væggene paa Törvegrave).

kálrein [kaul·rεi·n] f. Planterække i et Havebed (BArn. 23).

kalreip [kal·rεi·p] n. Reb, fastgjort til Sejlet for at slippe for at faa Baksejl, naar man sejler Bidevind.

kálrófur [kaul·rou·øǫ] fpl. (Klp. IV. 48) = **gulrófur.**

kals [kal·s] n. **1.** Spot, Bebrejdelse: (Ordspr.) *k. og gaman kemur illa saman* (GJ.), Spot og Gammen passer ilde sammen. — **2.** *(glettur)* Spøg, Skæmt, Drilleri (BH.). — **3.** *(uppástunga)* Slaaen paa n-t overfor en, Forslag.

1. **kalsa** [kal·sa] a. indec. gennemkold: *jeg er orðinn k.*; — *Þá var stundum komið með k. ungling ofan af öræfum* (GFrTis. 132).

2. **kalsa (a)** [kal·sa] vt. og vi. **1.** *(hæða)* spotte, drille. — **2.** *(glettast)* spøge, falde en med en spøgende Ytring i Talen (BH.): *Reikaði eg að hurðu og kalsaði við Jón* (ÓDavÞul. 137). — **3.** *k. e-ð við e-n*, anmode en om n-t, slaa paa n-t overfor en: *maður einn, sem eg gisti hjá á leiðinni hingað hefir sent mér orð og boðið mér hest og reiðtýgi; eg kalsaði það þá við hann, svo alt er í góðu lagi* (Mýrd. 371). — **4.** hilse paa Afstand, ved at raabe til en: *jeg kalsaði til hans* (Af.).

kalsahregg [kal·sahǫεk·] n. Slud.

kalsár [kal·sau·r] n. Frostsaar.

kalsa rigning [kal·sarıg·niŋk] f. Regnvejr med Kulde. **-sumar** [-sʏ:maǫ] n. kold Sommer.

kálsaup [kaul·söy·p] n. Søbekaal.

kalsaveður [kal·savε:ðøǫ] n. koldt Vejr.

kalsi (-a) [kal·sı] m. koldt Vejr, Kulde: *hestar fá kalsa* (Kuldegysninger) *í sig og kvíða auðsjáanlega oft fyrir að leggja út í slík vötn* (ÞThLýs. I. 287).

kalskella [kal·sǫεdla] f. Plet, hvor Græsset er afsvedet (skoldet) af Foraarsfrost: *Kalskellur í brekkunum báru menjar þess alt sumarið* (JTrL. 345).

kalsorð [kal·sorð] n. spottende Ord (HallgrPass. 24, 8).

kál stía [kaul·sdi·ja] f. Mistbænk. **-stokkur** [-sdohgøǫ] m. Kaalstængel, Kaalstok. **-súpa** [-su·ba, -su·pa] f. Kaalsuppe. **-súra** [-su·ra] f. (Múl., Sch.) = **Ólafssúra.** **-tegund** [-tε·gønt] f. Kaalart.

kal viði (-is) [kal·vı·ðı] n. coll. Trøske, Trøskebrænde. **-viður** [-vı·ðøǫ] m. **1.** *(kalið trje)* udgaaet Træ. — **2.** coll. = *kalviði*: *Situr kona | og kranza bindur, | kynstór og há, | kalvið og rósir* (MJ. IV. 229).

kal vínskur [kal·vinsgøǫ] a. kalvinsk. **-vínstrú** [-vinstru:] f. Kalvinisme.

kám (-s) [kau:m] n. Smuds, is. omkring Munden, naar en spiser griset.

káma (a) [kau:ma] vt. tilsmudse.

kamar (-ars, -rar) [ka:maǫ] m. Kloset.

kamar(s)mokari [ka:marmo:garı, -mo:k-, kamaǫs-] m. **1.** *(maður, er hreinsar salerni)* Natmand, Renovationsmand, Latrinrenser. — **2.** *verða k. (í leik)* = *verða síðastur*, blive den sidste, komme sidst (mods. *verða kóngur)*.

kambari (-a, -ar) [kam·barı] m. Kammager.

kamb hjól [kam·pɦjou·l] n. Kamhjul. **-hrísluп** [-(h)ǫislǫn] f. (Bogb.) Kammarmorering.

kamb pungur [kaμ·puŋgøǫ, kam·-] m. Tegnebog. **-skiftur** [kam·psǫıfdøǫ] a. (bot.) kamdelt (pectinatus).

kambur (-s, -ar) [kam·bøǫ, kam·(p)s] m. **I. 1.** *(hárkambur)* Redekam, Kam. — **2.** *(ullarkambur)* Karde, Uldkarde. — **II.** om forsk. kamlignende Genstande: **1.** *(í vefstól)* Kam. — **2.** (Rang.) = *kerlingarspónn.* — **3.** *(hanakambur)* Hanekam. — **4.** Skrænt, Bakke: *hvilftirnar mætast í miðju fjallinu, og er þá fyrst örmjór hryggur eða k. á milli* (ÞThLýs. I. 150).

kambþinur [kam·pþı·nøǫ] fpl. (zool.) Snegle med kamdelte Gæller (pectinibranchia) (JHallHB.).

kameljón (-s, pl. ds.) [ka:mεljou·n] n. Kamæleon.

?**kames** (gen. og pl. ds.) [ka:mεs] n. lille Værelse, Kammer.

kamfóra (-u) [kam·fou·ra] f. Kamfer.

kamfóru brennivín [kam·fou·røbrεn:ıvi·n] n. Kamferbrændevin. **-dropar** [-dro:baǫ, -dro:p-] mpl. Kamferdraaber. **-trje** [-trjε:] n. Kamfertræ.

kamilla (-u, -ur) [ka:mıl·a] f. (bot.) Kamille (matricaria).

kamillute [ka:mılotε:] n. Kamillete.

kámleitur [kaum·lεi·døǫ, -lεi·t-] a. smudsig, griset, ækel.

kampa (a) [kaμ·ba, kam·pa] vt. **1.** spise graadigt, sluge: *kampar hún, þá þú kemur heim, | ketið alla morgna* (ÓDavÞul. 170). — **2.** bortskære Rodtrævler: *k. gulrófu.*

kampa gleiður [kaμ·baglεi:ðøǫ, kam·pa-] a., **-kátur** [-kau:døǫ, -kau:t-] a. bredt smilende, straalende: *það er engin undur þó . . . og hans líkar sjeu kampakátir um þessar mundir* (Lögr. '15, 2). **-kæti** [-ǥai:dı, -ǥai:tı] f. straalende Glæde. **-lampi** [-laμ·bı, -lam·pı] m. (zool.) Dybvandsreje (pandalus). **-leifar** [-lεi:vaǫ] fpl. gnavede Madlævninger. **-rilla** [-rıl:a] f. Kaalrabi med mange Rodtrævler (ASkaft.). **-selur** [-sε:løǫ] m. = **kampselur.**

kampavín [kaμ·bavi:n, kam·pa-] n. Champagne.

kamp grön [kaμ·pgrö·n, kam·p-] f. skægget Læbe (JÞorl. II. 550). **-hundur** [-(h)ʏndøǫ] m. Hund med lange Knurhaar (ÓDavÞul. 188).

kampi (-a,-ar) [kaμ·bı, kam·pı] m. Benævnelse paa en langskægget Mand.

kamp loðinn [kaμ·blo·ðın, kam·p-] a. med tætte Knurhaar: *í líki kamploðins ljóns* (Od. 78). **-selur** [-p-sε·løǫ] m. (zool.) Remmesæl (phoca barbata). **-steinn** [-sdεidn] m. Sten med mindst to glatte Sideflader, anvendelig i *kampur* II.

kampungur [kaμ·puŋgøǫ, kam·puŋgøǫ] m. = **kambpungur.**

kampur (-s, -ar) [kaμ·bøǫ, kam·p-, kaμ·ps, kam·ps] m. **I. 1.** *(skegg)* Skæg: *brosa í kampinn*, smile i Skægget; *bíta á kampinn*, bide sig i Læben (Hafst. '16, 34). — **2.** *(yfirskegg)* Overskæg, Moustache. — **3.** *(veiðihár)* Knurhaar: *k. á ketti.* — **4.** i pl. Rodtrævler paa Kaalrabi (Sl.). — **II. 1.** fremspringende Vægkant, höj Væg: *Í sama bili gægðist stúlka . . . fyrir kampinn á kofaveggnum* (JTrL. 313). — **2.** *(malarkampur)* Stenbrink. — **3.** *(bakki)* Banke: *það er kafaldskampur í vestrinu.*

kamraþýfi [kam·raþi:vı] n. coll. tætte, höje, ludende Tuer.

kámugur [kau:møǫøǫ] a. smudsig fedtet (JÁÞj. II. 541).

kana (cobl. **könu,** pl. **könur)** [ka:na, kø:nø(ǫ)] f. (Nl., Af.) = **kani** I.

kanabragð [ka:nabraǫ·ð, -brag·þ] n. **1.** *(hnýfill)* det yderste af en Baads Forstavn (BH.). — **2.** *(e. k. hnútur)* Knude, hvormed Tovene bindes fast til en Baads Forstavn (BH.).

kanarífugl [ka:narifʏg·λ] m. Kanarifugl.

kandís [kan·dis] m., **-sykur** [kan·dısı:gøǫ, -sı:k-] m. (n.) Kandis(sukker).

kanel (-s) [ka:nε·l] m., **kanell (-s)** [ka:nεdλ] m. Kanel.

kangs (gen. ds.) [kauŋ·s] n. spottende Tale, Drilleri.

kani (-a, -ar) [ka:nı] m. **I.** et lille Trækar til Søbemad (Vf., Af.). — **II. 1.** *(trýni)* Snude (is. paa en Ko el. Hund) (JÁÞj. I. 347). — **2.** *(stefni)* Snabel paa en Baad. — ?**3.** *(sleði)* Kane.

kanína (-u, -ur) [ka:nina] f. Kanin.

kanínuhvolpur [ka:ninøχwoλ·bøǫ, -kvoλ·b-, -kvol·p-] m. Kaninkilling.

kanis [ka:nıs] m. det Bræt, der begrænser Adgangen (Aabningen) til et fast Sengested foroven (jfr. *sponda)* (Snæf.).

kank (-s) [kauŋ·k, kauŋ·k] n. Drillen.

kanka [kauŋ·ga, kauŋ·ka] vi.: *k. í e-n* = *flangsa í e-n*, slaa til en for Spøg, tjatte en (Hún.); — refl. *kankast*: *kankast á*, slaa til hinanden for Spøg, smaadrille hinanden; *kankast (á) við e-n*, drille en.

kank brosa [kauŋ·kbro·sa, kauŋ·k-] vi.: *k. í kampinn*, smile polisk i Skægget; — ppr. *kankbrosandi*, polisk. **-yrði** [kauŋ·kıðı, kauŋ·k-] npl. Drillen, drillende Ord. **-laust** [-löyst] adv. uden Spydigheder. **-vís** [-vi·s] a. skælmsk, polisk, spydig; — adv. *-lega*, skælmsk, spydigt.

1. **kann (-s, könn)** [kan·, kön·] n. (ÓDavVik. 291) = 1. **kanna.**

2. **kann** [kan·] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **kunna.**

1. **kanna (könnu, könnur)** [kan:a, kön:øǫ] f. Kande; — overf.: *jeg hef nóg á minni könnu*, jeg har nok at tænke paa; *Alt hitt hafði „Sjálfstæðisflokkurinn“ á sinni könnu*, alt det andet skyldtes S. (Alþ. '11, B. 285).

2. **kanna (a)** [kan:a] vt. **1.** undersøge, göre sig bekendt med: *k. land,*

udforske et (ukendt) Land; *k. ókunna stigu*, undersøge et (hidtil) ukendt Land, drage gennem ukendte Egne, komme der, man aldrig har været för; *k. annara manna siðu*, lære andres Sæder og Skikke at kende; *k. liðið*, mønstre Tropperne; *k. ís*, føle for sig (med en Stok) om Isen er sikker; *k. vatn*, undersøge, hvor dyb en Flod er el. om der er Kvægsand; *k. sár*, sondere et Saar. — 2. refl.: *kannast við e-ð* [illegible] ¹) genkende n-t (en), huske: *jeg kannaðist ekki við hann*, [illegible] *kannast við* [illegible]: *jeg kannast ekki við að hafa sjeð hann*, jeg kan ikke huske, at jeg har set ham. ²) kendes ved: *hann vill ekki kannast við gamla vini sína*. ³) indrömme n-t, kendes ved n-t, vedkendes n-t: *hann vildi ekki kannast við yfirsjón sína*; — *hann kannast við að hafa gert það* (indrömmer at have gjort det); *kannast við sig*, ¹) orientere sig: *nú fór hann að kannast við sig*; ²) kende sig selv, erkende sine Fejl, skamme sig: *Kannaðist hún þá við sig, og lét af þessu stærilæti* (JÁÞj. I. 487); ³) *heyið er farið að kannast við sig*, Hoet er begyndt at skimle, blive muggent (Vf.).

kanni (-a, -ar) [kan:ɪ] m. **I. 1.** *(mark, einkenni)* Mærke, Kendetegn: *minn k. er á því* (ASkaft.). — **2. a.** Husstand, hvor flere bor sammen paa en Gaard: *það var ekki á minn kanna*, det skete ikke indenfor min Husstand (Vf.). — **b.** *jeg hef nógu marga í mínum kanna*, jeg har mange nok at tage vare paa (Af.); *hjer er enginn af hans kanna*, her er ingen paa hans Vegne. — **3.** Spidsen paa en Baads Forstavn *(hnýfill)*, forsynet med en Trisse (Af.). — **II.** (med.) *(sárak.)* Sonde.

kannske [kan·sɟɛ, kan·sɟɪ, kas·ɟɪ] adv. maaske.

†kanoki (-a, -ar) [ka:noɡ̊ɪ, -oɡ̊ɪ, -oga(ϱ), -oka(ϱ)] m. = **kanúki.**

káns (gen. ds.) [kaun·s] n. = **kangs.**

?kansellí (-ís, pl. ds.) [kan·sɛli] n. Kancelli. **?-ráð** [-rau:ð] n. Kancelliraad. **-stíll** [-sdid·λ] m. Kancellistil.

kánsinn [kaun·sɪn] a. drillesyg (Af.).

kanske [kan·sɟɛ] adv. = **kannske.**

kanslari (-a, -ar) [kan·slarɪ] m. Kansler.

kant [kav·t, kan·t] 2. p. sg. præs. ind. af **kunna.**

Kantara borg [kav·darabor·k, kan·t-] f. npr. Canterbury. **-kápa** [-kau:ba, -kau:pa] f. Kittel, der er hel foran og smøges over Hovedet (ÁM. 226b, 8vo).

?kantur (-s, -ar) [kav·døϱ, kan·t-] m Kant; — overf. om affejende Væsen: *það er heldur* [illegible] *á honum.*

kantast (a) [kav·dast, kan·t-] vrefl.: *k. á*, mundhugges.

kantinn [kav·dɪn, kan·t-] a. næsvis (om Drenge), næbbet.

kanúkaklæðnaður [ka:nugaklaið·naðøϱ, -uka-] m. Kannikedragt.

kanúki (-a, -ar) [ka:nuɡ̊ɪ, -uɡ̊ɪ, -uga, -uka] m. Kannik.

Kan verjar [kan·vɛr·jaϱ] mpl. Kananæer. **-verskur** [-vɛrsgøϱ] a. kananæisk.

kápa (-u, -ur) [kau:ba, kau:pa] f. **1.** *(yfirhöfn)* Kappe, Kaabe: (Ordspr.) *honum fara allar kápur eins vel*, jfr. det er godt at kunne skikke sig i alle Kaaber; *e-m verður ekki kápan úr því klæðinu*, en har gjort Regning uden Vært, der bliver ikke Bønner af den Sæk. [illegible] *kápum í báðum* [illegible] Kapper efter Vinden. — 2. [illegible] Omslag (paa en Bog). — **3.** (zool.) **a.** Kappe (paa Bløddyr). — **b.** Spæklag under Huden paa en Sæl. — 4. [illegible] — 5. [illegible] paa en Ko el. Hunfaar af Farven *kápóttur*.

kapalhildir [ka:baλ(h)ɪl·dɪϱ, ka:paλ-] fpl. = **merarhildir.**

kapalín (-s, -ar) [ka:bali·n, ka:pa-] m. (GTh. '95, 103) = **kapellán.**

kapall (-als, -lar) [ka:badλ, ka:p-, -als, kahblaϱ] m. **1.** *(meri)* Hoppe: (Ordspr.) *Það er* [illegible] *geldur, þá keyrissveinn er reiður*, det gaar ud over Hesten, naar Kusken er vred. — **2. a.** *(hestburður)* en Hestbyrde Ho, to Høbylter. — **b.** Reb *(reipi)* til en Hestbyrde (to Bylter): *tveir kaplar af reipum* (Sl.).

kapalskæni [ka:balsɟai:nɪ, ka:pal-] n. en Hoppes Fosterhinde.

kaparaleikur [ka:baralei:gøϱ, ka:paralei:k-] m. = **stórfiskaleikur.**

kapari (-a, -ar) [ka:barɪ, ka:p-] m. Kaper; anden Benævnelse paa stórfiskur i stórfiskaleikur (ÓDavÞ. [illegible] 114).

kapella (-u, -ur) [ka:pɛdλa] f. Kapel.

kapellán (-s, -ar) [ka:bɛlau·n, ka:p-] m. Kapellan, Hjælpepræst; *(í stúku)* Kapellan (i en Good-Templarloge).

kapí tulafastur [ka:bitʏ·lafas·døϱ, ka:p-] a. kapitelfast (SvPBjP. 82). **-tuli (-a, -ar)** [-tʏ·lɪ] m. Kapitel.

kapla brinki (-a, -ar) [kahblabriŋ·ɟɪ, -briŋ·ɡ̊ɪ] m. (zool.) eet Aar gammel Svartbag (larus maximus) (Vestm.). **-leikur** [-lɛi:gøϱ, -lei:k-] m. = **stórfiskaleikur.** **-mjólk** [-mjoᵘλ·k, -mjoᵘl·k] f. Hoppemælk.

kapmella [kahbmɛdla] f. = **kappmella.**

kápóttur [kau:boᵘdøϱ, kau:p-] a. om Faar og Køer, hvid med mørk Ryg ned til omtrent midt paa Siderne (jfr. *grák., mók., svartk.*).

kapp (-s, köpp) [kahp, köhp] n. **1.** *(atorka)* Iver, Energi: *deila (etja) kappi við e-n*, strides med en; (Ordspr.) *ilt er við kunningja kappi að deila* (GJ.), slemt er med Kending at strides; *kosta kapps um e-ð*, bestræbe sig for n-t; *leggja k. á e-ð*, kæmpe ivrigt for n-t, lægge stor Vægt paa n-t; *það var komið k. í þá*, de var blevet opfyldte af Kampiver; *af kappi*, ivrigt; *meir af kappi en forsjá*, med mere Iver end Klogskab; (Ordspr.) *k. er best með forsjá* (GJ.), bedst er Iver med Omtanke. — **2.** Kappestrid, Konkurrence; *hlaupa í k. (köpp) við e-n*, løbe om Kap med en; ogs. overf.: konkurrere stærkt med en: *hraða verkinu svo, að hlaupa verði í k. við atvinnurekendur um hækkun á kaupgjaldi* (Lögr. '11, Nr. 62); *hver í k. við annan*, om Kap; *fyrir kapps sakir við e-n*, for at kappes med en. — **3.** *(ákafi)* Hæftighed, Voldsomhed. — **4.** *(viðleitni)* Stræben efter n-t.

kappadýrð [kahbadir·ð] f. Heltedyrkelse: *kappadýrðin var liðin hjá og alþýða manna var farin að erja jörðina* (ÁBjH. 104).

kapp aka [kahba·ga, -a·ka] f., **-akstur** [-aχsdøϱ] m. Kap-, Væddekørsel.

kappakvæði [kahbakvai:ðɪ] n. Kæmpevise: *þá íslenzkaði hann ok nokkur dönsk k. um enska slaginn* (EspS. 68).

kappala [kahba·la] vt. mæske, fodre godt, give rigeligt Foder; — pp. *kappalinn*, godt fodret.

kappa lið [kahbalɪ:ð] n. Kæmpehær. **-val** [-va:l] n. udsøgte Kæmper. **-þjóð** [-þjoᵘ:ð] f. Kæmpefolk, Heltefolk.

kapp bera [kahbɛ·ra] vt.: *k. á túnið*, gøde Tunet rigeligt (LFR. II. 58). **-boð** [-bo·ð] n. Byden om Kap: *(menn) buðu k. í hann (þ. e. varninginn) sem beztur er* (JSVb. 52—53). **-deila** [-p-dɛi·la] f. Kappestrid. **-drekkast** [-drɛhgast] vrefl.: *k. á*, drikke om Kap. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. Drikken om Kap. **-eldi** [-b-ɛldɪ] n. stærk Fodring. **-flug** [-p-flʏ·q] n. Væddeflyvning. **-gefa** [-ɟɛ·va] vt. fodre rigeligt: *k. lömbum*. **-girni** [-ɟɪ(r)dnɪ] f. indec. Kappelyst, Iver. **-gjarn** [-ɟa(r)dn] a. kappelysten, ivrig, ihærdig. **-glíma** [-gli·ma] f. Brydekamp. **-heyja** [-(h)ɛi·ja] vi. faa rigelig Høhøst (ASkaft.); is. pp. *-heyjaður*, som har faaet rigelig Høhøst. **-hlaup** [-(h)λöy·p] n. Kapløb, Væddeløb. **-hugur** [-(h)ʏ·qøϱ] m. Iver.

1. **kappi (-a, -ar)** [kahbɪ] m. Helt; Kæmpe.

?2. **kappi (-a, -ar)** [kahbɪ] m. Kappe.

kapp kosta [kahpkosda] vt. bestræbe sig for, lægge Vind paa. **-kostan (-ar, -anir)** [-kosdan, -anɪϱ] f. Bestræbelse. **-kúfaður** [-ku·vaðøϱ] a. topmaalt, overfyldt, rigelig besat: *kappkúfað borð*. **-kvæði** [-kvai·ðɪ] n. Digtekamp (JÁÞj. II. 19). **-leikur** [-b-lɛi·gøϱ, -lɛi·k-] m. Væddestrid, -kamp, Kappestrid. **-leit** [-lɛi·t] f. Kapsøgning. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Iver, Hæftighed: *þá hélt hann þó fram hinu sama kapplyndi, sem fyrr* (II. I. 133). **-máll** [-mauðλ] a., **-málugur** [-mau·loqøϱ] a. stridbar, ivrig i Disput. 1. **-mella (-u, -ur)** [-mɛdla] f. Rendeknude: *vaðnum er brugðið undir lendar á sigamanninum og kappmellu um mittið* (ÞThFerð. II. 13). 2. **-mella (a)** [-mɛdla] vt. og vi. **1.** *(binda kappmellu)* lave en Rendeknude. — **2.** *(í saumaskap)* sy med Knaphulssting. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ɡ̊ɪdλ] a. ivrig, ihærdig. **-mælgi** [-mailɟɪ] f. indec., **-mæli** [-mai·lɪ] n. Ordstrid. **-nautur** [-nöy·døϱ, -nöy·t-] m. = **keppinautur.** **-nógur** [-noᵘ·(q)øϱ] a. fuldstændig tilstrækkelig, fuldkommen nok; — adv. *-nóg*, mere end nok. **-orð** [-orð] npl. kapstridende Ord: *fór þeim á milli | fjöldi kapporða* (ÓDavÞul. 241). **-orður** [-orðøϱ] a. paastaaelig. **-próf** [kahproᵘ·v] n. Konkurrenceprøve. **-raun** [-b-röy·n] f. Strid, Væddestrid. **-raunapróf** [-röynaproᵘ:v] n. = **kapppróf.** **-reið** [-rɛi·ð] f. Kapridt, Vædderidt. **-rensl** [-rɛnsλ] n. = **kapphlaup.** **-rit** [-rɪ·t] n. polemisk Skrift, Fejdeskrift. **-róður** [-roᵘ·ð-øϱ] m. Kaproning. 1. **-ræða** [-rai·ða] f. Ordstrid, Disput. 2. **-ræða** [-rai·ða] vi. disputere. **-ræðugarpur** [-raiðagaϱ·bøϱ] m. Disputator, Ordkæmper. **-samlegur** [-p-samlɛ·qøϱ] a. energisk, ivrig; flittig: *k. undirbúningur*; — adv. *-lega*. **-samur** [-samøϱ] a. ivrig, ihærdig, energisk: *k. maður*. **-semd** [-sɛmt] f., **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Ihærdighed, Energi, Flid. **-sigling** [-sɪgliŋk] f. Kapsejlads. **-skák** [-sgau·k] f. = **kapptafl.** **-skákaþing** [-sgaugaþiŋ·k, -sgauka-] n. Skakturnering.

kapps fullur [kafsfʏdløϱ, kahps-] a. ivrig og energisk. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. energisk Mand, en Mand, der med Iver forfægter sin Mening. **-mál** [-mau·l] n. Kabinetsspörgsmaal: *gera e-ð að kappsmáli*, kæmpe af alle Kræfter for n-t; *mjer er það ekkert k.*, jeg lægger ingen Vægt paa det. **-munir** [-mʏ·nɪϱ] mpl. Iver, Nidkærhed, Bestræbelse, Anstrængelse: *†hafa kappsmuni á e-u*, bestræbe sig ivrigt for n-t.

kapp snúinn [kahpsnu·ɪn] a. ivrig, energisk, som holder ivrig fast ved n-t. **-stór** [-sdoᵘ·r] a. af meget rigelig Störrelse, rigelig stor: *kirkjan er k. og hin prýðilegasta*. **-streita** [-sdrɛi·da, -sdrɛi·ta] f. Strid, Kamp. **-sund** [-sʏnt] n. Kapsvömning. **-söngur** [-söyŋgøϱ] m. Væddesang. **-tafl** [-tabλ] n. Turneringsparti. **-teðja** [-tɛðja] vt. gøde rigeligt: *k. tún*. **-verslun** [-b-vɛϱslөn] f. Konkurrence, Kaphandel. **†-ötur** [-ö·døϱ, -ö·t-] fpl. Strid, Ordstrid.

kap róna (-u, -ur) [ka:broᵘna, ka:p-] f. en styg Hue (Vf.). **-rún (-s)** [-ru·n] n. Hætte: *k. „hafði" á höfði stóru* (GThBúi 16).

kaptein n (-s, -ar) [kaf·dɛidn, -ɛinaϱ] m., **†kaptugi (-a, -ar)** [kaf·døyɟɪ, -töyɟɪ, -øϱa(ϱ)] m. Kaptajn.

kápu kragi [kau:bøkrai:ɟɪ, kau:pø-] m. Kraven paa en Kappe, Kaabe el. Overfrakke. **-laus** [-löy·s] a. (om Mennesker) uden Overtöj, uden Kappe, uden Overfrakke; (om Bøger) uden Omslag.

?kapún (-s, -ar) [ka:pun] m. Kapun.

kápupappír [kau:bøpahbiϱ, kau:pø-] m. Omslagspapir.

1. **kar (-s)** [ka:r] n. *(himna á nýbornum kálfi eða lambi)* Slim paa nyfødt Kalv el. Lam; Smuds: *baula eins og kálfur í karinu.*

?2. **kar (-s, kör)** [ka:r, kö:r] n. **1.** *(ker)* Kar. — **2.** *(vagn)* Vogn, is. Jærnbanevogn (amr.-isl.).

†kár(r) (-s) [kau:r, kaur·] m. coll. Kroller, krøllede Lokker.

kara (a) [ka:ra] vt. **1. a.** slikke Slimet af en nyfødt Kalv el. et Lam (om Køer og Faar); intr. *k. af e-m*, ds. — **b.** *(um galdramann)* slikke Skindet af en Genganger (JÁÞj. I. 319). — **2.** deraf i Alm.: rense: *k. e-n*. — **3.** i overf. Bet.: lave n-t færdigt: *k. e-ð*, jfr. *hálfkar(r)að, ókar(r)að*.

karar [ka:raϱ] gen. af **kör.** **-fauskur** [-föys·gøϱ] m. udlevet Olding. **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. sengeliggende gammel Mand; — hvis en gaar i Seng med Huen paa Hovedet, kaldes han for *kararkarl* (Breiðd.). **-kerling** [-ɟ̊ɛd·liŋk, -ɟ̊ɛr·dl-] f. sengeliggende gammel Kone. **-lamb** [-r-lam·p] n. = *karilamb*, nyfødt Lam: *Aumir dagar eru þá, því þá verður eitt k. svo dýrt sem stærsti klauflax, sem nú verður fundinn* (JÞorkÞjs. 220). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. affældig Person (spec. som maa holde Sengen paa Grund af Alderdomssvaghed). **-manneskja** [-man:ɛsɟa] f. Person, som er sengeliggende af Alder, affældig Person, Svækling. **-niðursetningur** [-nɪ·ðøϱsɛhtniŋgøϱ] m. sengeliggende Fattiglem: *Þórunn gamla, kararniðursetningurinn* (GPSk. 172).

karat (-s, karöt) [ka:rat, -öt] n. Karat.

kar aukinn [ka:röy·gın, -öy·ǥın] a. øget paa utallige Steder. **-beygja** [kar·bεi·ja] f. ynkelig Stakkel (Skaft.). **-bæta** [-bai·da, -bai·ta] vt. sammenlappe; — pp. *karbættur*, oversaaet med Lapper, lappet paa utallige Steder.

kardínáli (-a, -ar) [kar·dinau·lı] m. Kardinal.

1. **karfa (körfu, körfur)** [kar·va, kör·vø(ϱ)] f. **1.** Kurv; (i Søspr.) Mærskurv. — **2.** (bot.) Kurv (calatium).

2. **karfa (a)** [kar·va] vt. skære i smaa Stykker (JÓlInd. 271).

karfarop [kar·varo:p] n. Kurvaabning.

karfi (-a, -ar) [kar·vı] m. **1.** (zool.) Rødfisk (sebastes marinus): *litli k.*, Lyssuer (sebastes viviparus); ⁓ i Omskr. for Hav: **karfabygð*, **-mór*, Hav. — ***2.** *(skip)* Skib.

karga hylur [kar·gahı:løϱ] m. meget dybt Høl i en Flod: *Nú þroskast korn í karga-hyl* (StStAndv. II. 70). **-þýfður** [-þiv·ðøϱ, -þib·ð-] a. meget ujævn (tuet), fuld af Tuer: *túnið er kargaþýft*. **-þýfi** [-þi:vı] n. Strækning, tæt besat med store Tuer.

kargi (-a) [kar·gı] m. — *kargaþýfi: túnið er versti k.*, — overf.: *svo andlega meinþýfður k.* (StSt. Andv. I. 25).

kargur (körg, kargt) [kar·gøϱ, kör·k, karϱ·(k)t] a. **1.** *(nískur)* karrig, gnieragtig. — **2.** *(latur)* doven: (Ordspr.) *ekki sómir kargum hundi keðja* (GJ.), ej passer Lænke til lad Hund. — **3.** *(óþægur, stirður)* stædig, trodsig (Árn.). — †**4.** *(istöðulaus)* modfalden, modløs, forsagt.

†**kárhöfðaður** [kau:ϱ(h)övðaðøϱ, -(h)öbð-] a. krølhaaret.

Kári (-a, -ar) [kau:rı] m. **1.** npr. Kaare. — **2.** Æolus, Vinden (personificeret): *kveður kuldaljóð Kári í jötunmóð*.

karilamb [ka:rılam·p] n. nyfødt Lam: *Eg . . . sat yfir ám sem jóðsjúkar voru, og hjálpaði karilömbum á spena* (GFrÓl. 145).

†**kárína (-u)** [kau:rina] f. Faste paa fyrretyve Dage.

kárítlingur (-s, -ar) [kau:rihdliŋgøϱ] m. Stakkel, Proletar (ASkaft.).

kar kola [kaϱ·ko·la] f. (Nl., Af.), **-koli** [-ko·lı] m. (zool.) Rødspætte. **-köggull** [-kög·ødλ] m. Hø, der bliver tilbage i en Fordybning, naar Høet skrabes sammen v. Hj. af en *ýta* (Hún.).

karl (-s, -ar) [kar·dλ, kad·λ, kal·s, kar·ls, kar·dlaϱ, kad·laϱ] m. **I. 1.** *(karlmaður)* Mand, Mandfolk: *k. og kona*, Mand og Kvinde; *karlar og konur*, Mænd og Kvinder, Damer og Herrer; *k. í krapinu*, Pokkers Karl: *hann þóttist heldur en ekki k. í krapinu*, han ansaa sig for at være en Pokkers Karl; — som npr. *Karl*, Karl. — **2.** Mand (af Folket) Almuesmand: *einu sinni var kóngur og drotning í ríki sínu og karl og kerling í koti sínu*; (Ordspr.) *oft er það í koti karls sem kóngs er ekki í ranni*, tit findes i fattig Mands Rönne, hvad ej er i Kongens Gaard; *karls- og kerlingar-leikur*, ukendt Leg (GuðmÓl. cit. i ÓDavSk. 140). — **3.** i foragtelig Bet.: *vondur, ljótur k.*, en ækel Fyr; *ljóti (gamli) karlinn*, den onde, Djævelen. — **4. a.** bruges hyppig i Tiltale: *k. minn*, kære Mand, lille Ven, min kære: *Þetta var nú skáldskapur, k. minn!* (Eimr. XVI. 129); *litli karl(inn)*, lille Ven. — **b.** ogs. som Kæleord til (om) Heste: *Hann var fótgóður og brjóstheill þá, aumingja karlinn minn*" (min stakkels gamle Ven) (ÞGjD. 45). — **II.** *(eiginmaður)* Ægtemage, Mand: *hún kom hjer með karlinn sinn*. — **III.** *(gamall maður)* en gammel Mand, Olding, Gubbe (nu den sædv. Bet.). — **IV. 1.** den sidste Rad i en *„flekkur“*, naar det er en Kvinde, der vender den (se *kerling)*. — **2.** i Alkort: *karlinn*, Ruderkonge, det bedste Kort paa Haanden. — **3.** *(mylluás)* Mølleaksel.

karla grobb [kar·dlagrop·, kad·la-] n. Gammelmandsbrovten. **-legur** [-lε·qøϱ] a. som ser ud som en gammel Mand, oldingeagtig. **-leikur** [-lεi:gøϱ, -lεi:k-] m. = **skessuleikur.** **-magnús** [-mag·nus] m. npr. Karl den Store.

karlangi [kar·dlauŋgı, kad·l-] m. gammelt Skrog.

karla raup [kar·dlaröy:p, kad·la-] n. Gammelmandspraleri, -brovten. **-sögur** [-sö:qøϱ] fpl. Fortællinger om dumme, gamle Mennesker (JÁÞj. II. 535).

karl dyr [kar·d/dı·r, kad·/-] fpl. Hovedindgangen til en Gaard. **-dýr** [-di·r] n. Handyr. **-draugur** [-dröy·qøϱ] m. mandligt Spøgelse. **-fauskur** [-λ-föysgøϱ] m. gammel Støder. **-fiskur** [-fısgøϱ] m. Hanfisk. **-fugl** [-fʏgλ] m. **1.** Hanfugl. — **2.** gammel Mand; is. i Spøg med Artiklen: *karlfuglinn*, den gamle (Snegl, Støder). **-föt** [-fö·t] npl. = **karlmannsföt.** **-gildur** [-/-gıldøϱ] a. som kan hamle op imod en Mand, kraftig som en Mand. **-hylki** [-(h)ıλgı, -(h)ılǥı] n., **-himpi** [-(h)ımbı, -(h)ımpı] n., **-hlunkur** [kad·hλuŋgøϱ, -hλuŋk-] m., **-hólkur** [-λ-(h)oᵘλgøϱ, -(h)oᵘlk-] m. gammel Knark: *Já, hann er alténd að þessu rölti karlhólkurinn* (det gamle Skind) (JThMk. 188). **-hróf** [-(h)ϱoᵘ·(v)] n. Gamling. **-hrota** [-(h)ϱo·da, -(h)ϱo·ta] f. udlevet Olding. **-hrotti** [-(h)ϱohdı] m. gammel Grobrian. **-kenna** [-ǥεn·a] vt. henføre til Hankön. **-kyn** [-ǥı·n] n. (gramm.) Hankön (masculinum); *karlkyns*, af Hankön. **-kind** [-ǥınt] f. bruges i spøgende el. velvillig og undertiden nedsættende Tiltale, omtrent som ‹lille Ven›: *komdu hjerna, k.*; — *„Ósköp ertu dapur í dag, k.“* (gamle Skrog) (BrJÞf. 155). **-leggur** [-d-lεg·øϱ] m. den mandlige Linje, Sværdside: *vera af e-m kominn í beinan karllegg*, nedstamme fra en i lige Linje paa Sværdsiden. **-maður** [-l-ma·ðøϱ] m. Mand, Mandfolk.

karlmanna glenna [kar·dlmanaglεn:a, kad·l-] f., **-glyðra** [-glıð·ra] f. (Árn.), **-gægja** [-ǥai:ja] f. Flane, mandkaad (-kært) Pigebarn. **-lýður** [-li:ðøϱ] m. Mandfolk. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. (Kirke)stol for Mænd: *rauðviðisstólpinn, sem fyrir utan kallmannastólinn er, sunnan fram í Kálfafellsstaðarkirkju* (ÞThFerð. III. 258). **-vinna** [-vın:a] m. Arbejde for Mænd.

karl mannlegur [kar·dlmanlε·qøϱ, kad·l-] a. mandig, mandfolkeagtig; — adv. *-lega*, mandigt: *bera sig karlmannlega*, opføre sig som en Mand, være tapper. **-mannsföt** [-mansfö:t] npl. Mandsdragt. **-mannshugur** [-mans(h)ʏ:qøϱ] m. Mandsmod: (Ordspr.) *oft er k. í konu brjósti* (GJ.), der bor ofte Mandsmod i Kvindebarm. **-mannsklæði** [-mansklai:ðı] npl. Mandsklæder. **-mannsverk** [-mansvεϱ·k] n. Mandsarbejde. **-menni (-is,** pl. ds.) [-mεn·ı] n. kraftig, mandig Personlighed; stærk Mand: *hann er mesta k.* **-menska (-u)** [-mεnsga] f. Manddom, Mandighed; Kraft; Mod. **-menskubragð** [-mεnsgøbraq·ð, -brag·þ] n. mandig Bedrift. **-ormur** [-or·møϱ] m. Hanslange. **-prjónn** [-λ-prjoᵘdv] m. en af de mindre Gællehudstraaler, jfr. *kerlingarprjónar*, se **þorskhaus.** **-sauður** [-söy·ðøϱ] m. Gamling. **-siftarjettur** [-sıfdarjεhdøϱ] m. Arvefølgeret paa Mandssiden: *gengur rekið í erfðir eftir karlsiftarétti og frumburðarrétti* (Odds. II. 2, 113). **-siftarskyldmenni** [-sıfdaϱsǥıl·dmεnı] n. Agnat. **-skepna** [-sǥεhbna] f. Gamling: *en mörgu hefir hann haldið til haga karlskepnan* (den gamle) (ThTh. 57). **-skratti** [-sgrahdı] m. forbandet Olding, (den) Satans gamle Karl. **-skrunka** [-sgruŋ̊ga, -sgruŋka] f., **-skúta** [-sgu·da, -sgu·ta] f. (affældig) Gamling, gammel Knark.

karls leikur [kal·slεi·gøϱ, -lεi·k-, kar·ls-] m. en Leg: en af Deltagerne er *„karl“*, en anden *„kóngur“*; ‹Karlen› tigger til Börn hos Kongen mod Løfte om god Behandling; han giver Börnene daarlig Mad osv.; de flygter til Kongen, og til Slut foregaar der en Kamp mellem Kongen og ‹Karlen› (ÓDavSk. 125 ff.). **-mælgi** [-mailǥı] f. indec. Gammelmandssnak (Sch.).

karl spónn [kar·dλsboᵘdv, kad·λ-] m. (Akranes) = **kerlingarspónn.** **-stöngull** [-sdöyŋgødλ] m. = **frævill.** **-tetur** [-tε·døϱ, -tε·t-] n., **-tötur** [-tö·døϱ, -tö·t-] n. Gamling. **-ugla** [-l-ʏgla] f. gammelt Skrog, gammel Knark: *þó yfir mér karluglan skálminni veifi* (GFrÚh. 175).

Karlungar [kar·dluŋgaϱ] mpl. Karoliner, Karl XII's Krigere.

karl veg [kar·dlvε·q, kad·l-] adv. paa Mandsvis, overskrævs paa en Hest: *sittu k. yfir hnakknefið* (JTrSk. I. 48). **-vega** [-vε·qa] adv. paa Mandsvis, overskrævs. **-vinda** [-vında] f. Jordvinde, Gangspil.

karlægur [kar·lai·qøϱ] a. sengeliggende (af Alderdomssvaghed).

karma (a) [kar·ma] vt. inddele ved Hjælp af Skillevægge.

karmahús [kar·mahu:s] n. Hus med Skillerum (LFR. II. 146).

karmolar [kar·mo·laϱ] mpl. (Árn.) = **karmöl.**

karmur (-s, -ar) [kar·møϱ] m. †**1.** *(brjóstrið)* Rækværk. — **2.** †**a.** *(herbergi)* Rum el. Værelse i et Hus. — **b.** (Vf.) = *fjárhúskró*. — **3.** *(á ádráttarneti)* Arm (paa et Dragvaad). — ?**4.** *(gluggak.)* Vindueskarm.

karmöl [kar·mö·/] f. Smuler: *fara í k.*, smadres (Breiðd.).

kárna (a) [kaur·dna] vi. **1.** blive værre, forværres: *nú fer að k. gamanið*, nu begynder det at blive alvorligt. — **2.** briste, revne: *vélindiskepp . . . sem kárnað hafði* (var bristet) *í suðunni* (GFrE. 43); — impers.: *kárnar um e-ð*, n-t gaar af Lave: *Hagsmunir þeirra hafa þar rekist svo tilfinnanlega á, að kárnað hefur um mörg tengsl* (Morg. VIII. 201).

karnaður (-ar) [kar·dnaðøϱ] m. kødelig Omgang; Skørlevned.

karp (-s) [kaϱ·p] n. Trætte, Ordstrid.

karpa (a) [kaϱ·ba] vi. kives, trættes, disputere.

karphús [kaϱ·pu·s] n. = **karpús.**

karp yrði [kaϱ·bırðı] npl. pralende Ord; Skældsord. **-lyndur** [-lındøϱ] a. trættekær: (Ordspr.) *komast mun k. að kaldri raun um síðir*, den trættekære faar Skam til sidst (Málshb. 189). **-málugur** [-mau·løqøϱ] a. trættekær.

karpús [kaϱ·bu·s] n.: *taka e-n í karpúsið*, tage en under Behandling, tage en ved Vingebenet, give en en Overhaling, skælde en Huden fuld, (opr. betyder *karpús* vistnok Kabuds, Hue, jfr. StÓl. I. 142).

karra (a) [kar:a] v. **I.** vi. **1.** *(marra)* knirke. — **2.** *(garga)* snadre (om Ænder). — **II.** vt. **1.** karde: *k. ull*. — **2.** = *kara: k. kálf*.

karri (-a, -ar) [kar:ı] m. **1.** *(karl-rjúpa)* Hanrype. — **2.** *(kambur)* Karde.

karrkambar [kar·kambaϱ] mpl. Karder.

karsklegur [kaϱ·sglεqøϱ] a. rask (af Udseende).

karskur (körsk, karskt) [kaϱ·sgøϱ, köϱ·sk, kaϱ·s(k)t] a. munter, livlig; rask, kraftig, mandig.

karta (körtu, körtur) [kaϱ·da, köϱ·dø(ϱ)] f. **1. a.** lille el. ubetydelig Genstand, is. *(misbæð)* Ujævnhed, Ruhed; *(smáþúfa)* lille Tue; *veggirnir hálfgleraðir, með hrufum og körtum* (ÞThLýs. II. 113). — **b.** *(krakkaangi)* lille Nor. — **c.** *(lítill kjötbiti)* lille Bid Kød. — **d.** *(smáskafl á skeifu)* lille stump Brodde. — **e.** (BH.) = *brumhnappur*. — **f.** *(lítið þerriblað)* lille Stykke Trækpapir. — **2.** det Stykke af en til Törring ophængt *steinbítur*, som ligger mellem hver to af de Indsnit, som göres i Fisken, førend den hænges op til Törring (Arnf.). — **3.** (zool.) Tudse (bufo).

kartafla (-töflu, -töflur) [kaϱ·dabla, -öbløϱ(ϱ)] f. (bot.) Kartoffel (salanum tuberosum); (Talem.) *ganga á kartöflunum*, gaa usikkert paa Benene.

kartinn [kaϱ·dın] a. **1.** *(ötull)* (forbavsende) rask, flink, dygtig (bruges is. om smaa Personer, som ikke ser ud til at være i Besiddelse af mange Kræfter). — **2. a.** *(kjaftfor)* næsvis, næbbet (Árn.). — **b.** *(illur viðureignar)* halsstarrig (ASkaft.).

kart naglaður [kaϱ·dnaglaðøϱ] a. med Klumpnegle. **-nögl** [-nögλ] f. Klumpnegl, Kattenegl (†Kartnegl): (Ordspr.) *k. og njórafótur komast ekki í himnaríki*, Klumpnegl og Klumpfod kommer ikke i Himmerige.

kartur (-s, -ar) [kaϱ·døϱ] m. Arbejdsvogn.

Kartverjar [kaϱ·dverjaϱ] mpl. = **Karþverjar.**

kartöflu garður [kaϱ·döbløgar·ðøϱ] m. Kartoffelmark. **-kaka** [-ka:ga, -ka:ka] f. Fladbrød lavet af en Blanding af Mel og Kartofler. **-mjöl** [-mjε:/] n. Kartoffelmel. **-reitur** [-rεi:døϱ, -rεi:t-] m. Kartoffelbed. **-rækt** [-raiχ·t] f. Kartoffeldyrkning.

Karþverjar [kaϱ·þverjaϱ] mpl. Kartaginiensere.

kasa (a) [ka:sa] vt. begrave, nedgrave og tildække med Jord og Sand el. Stene: *k. hákarl* (jfr. sv. gravlax); — i overf. Bet.: *k. maura á kistubotni*.

kasína (-u) [ka:sina] f. Casino (Kortspil): *stóra, litla k.*

kasir [ka:sıϱ] fpl. af **kös.**

?**kaskeiti (-is,** pl. ds.) [kas·ǥeidı, -sǥeitı] n. Kasket.

?**kaski (-a)** [kas·ǥı] m. Casque (i L'hombre).

kaskur [kas·goϱ] a. [illegible] **karskur.**

kássa (-u, -ur) [kau·s:a] f. 1. a. *(mauk)* grødagtig Masse [illegible]. — b. spec. [illegible] *kjötkássa*. — 2. a. *(grautur)* Grød. — b. [illegible] Vandgrød (Vf.). — c. *(hræringur)* Blanding af skyr og Grød [illegible] — 3. *(hræringrautur)* en forvirret Blanding, Miskmask, Vævl [illegible] *komið í eina kássu.*

?**kassabók** [kas:abo·:k] f. Kassebog.

kássast (káfsast) (a) [kaus:ast] vrefl. 1. *k. upp á e-n*, fornærme, udæske, angribe; (vulg.) *k. upp á annara manna júsu*, blande sig i andres Anliggender. — 2. sammenstuves, pakkes sammen: *k.* [illegible]

kassi (-a, -ar) [kas:ɪ] m. Kasse.

kássu ferðir [kaus:øfɛr·ðɪϱ] fpl. (Dampskibs-)Ture, som følger tæt paa hinanden, «Klumpeture». **-fullur** [-fʏd·løϱ] a. propfuld (af Mennesker). **-grautur** [-gröy:døϱ, -gröy:t-] a. Vandgrød.

?**kássúk (-s)** [kaus:uk] n. Kautschuk (Stj. '08, B. 9).

kast (-s, köst) [kas·t, kös·t] n. **I. 1. a.** Kasten, Kast, jfr. *grjótk., snjók.*: (Talem.) *láta kylfu ráða kasti*, lade Lykken raade. — **b.** Kast, Dræt: *úr einu kasti : einni ferð herpinótaskips* (Norðurl. '11, 138). — **c.** (Árn.) [illegible] *róður*: *þeir fengu 20 í hlut á kastinu.* — **d.** Spreden (af Hø) [illegible] *ekki nema eitt k.*, Høet behøver kun at spredes een Gang (Vf.). — **e.** Svingning, Sving: *mest muni vera kastið á miðbiki jarðarinnar* (JHall. 348). — **f.** spec. det at et Hjul svinger skævt: *k. á rokkhjóli, hverfisteini.* — **g.** *(fleygiferð)* fejende Fart. — **h.** Dobbeltlod (det, der ved Delingen af Fisk «kastes» i en Dynge): *Svo var skiftum hagað, að* [illegible] *haiðir saman; var það kallað* [illegible], *en þeir* [illegible] (BrJÞf. 14). — **i.** *(teningskast)* Tærningekast: *fyrsta k. í strýtuleik*, Forslag; *eiga e-ð undir kasti*, være afhængig af Tilfældet med n-t; *e-ð kemur til kasta e-s*, n-t bliver ens Tur, bliver ens Opgave; *nú kemur til minna (þinna) kasta*, nu bliver det min (din) Sag; *í öllum þeim málum, sem til hans kasta koma* (som det falder i hans Lod at beskæftige sig med) (Alþ. '11, B. 452); *e-ð kemur ekki til e-s kasta*, n-t paahviler ikke en; (Talem.) *þegar til kastanna kemur*, naar det kommer til Stykket. — **j.** *fyrsta kastið (annað kastið)*, ¹) förste (anden) Gang; ²) for det förste, foreløbig; *(svona) annað kastið*, een Gang imellem; *upp á síðkastið*, paa det sidste, i den sidste Tid, jfr. *síðkast.* — **2.** pludseligt, hæftigt, men kortvarigt Anfald f. Eks. *(hret)* Periode med Sne el. Kulde, *(duttlungar)* Luner, [illegible] Anfald, Paroxysme [illegible] *slæmt k.*; jfr. *frostk., kuldak., hlátursk., gigtark.* — **3.** Ujævnhed, Knude (spec. om en fremragende Klippe i en stejl Bjærgside): *varð að fara með þá sumarveginn, sem er miklu lengri og víða með bröttum köstum, og þar af leiðandi margfalt dýrari flutningur.* — **4.** Foling (om Hopper): *þær eru komnar að kasti (köstum)*, de er ved at fole. — **II.** *(kápa)* Kaabe; spec. Kvindekaabe (BH.).

kasta (a) [kas·da] vt. med dat. **I. 1.** kaste: *k. (varpa) akkerum*, kaste Anker; *k. af sjer*, ¹) *(í spilum)* kaste Kort for at købe andre; ogs. smide de forkerte Kort; ²) kaste Snoren af sig: *rokkurinn kastar af sjer*; — *k. aftur (ljósi)*, tilbagekaste; *k. heyi*, opstable Hø; *k. teningum*, ogs. abs. *k.*, kaste Tærninger; *k. yfir sig fati*, slaa et Klædningsstykke om sig; *k. inn*, indelukke, indespærre, [illegible] kaste Skygge (paa n-t); *k. steini (í e-n)*, kaste Sten (paa en); — (overf.) *k. steini á e-n*, kaste med Sten paa en. — **2.** *(um merar)* fole: *urðu þær (ɔ: hryssurnar) með fángi og köstuðu tólf folum* (Il. II. 204); *(um gyltu)* fare (om en So); pp. *kastaður.* — **II.** *k. trú sinni*, fornægte sin Tro. — **III.** i forsk. Talem.: *k. að e-m*, stikle til en, angribe en: *(hann hefir) margsinnis tekið málstað vorn, einkum gegn Dönum, er oft hafa kastað að Íslendingum og reynt að rýra málstað þjóðarinnar* (Alþ. '11, B. II. 512); *k. af*, ¹) udføre, fuldføre, göre færdigt (= *afkasta*); ²) kaste i Land (fra Skibet): *Þar er sagt að Þ... hafi kastað af afla sínum* (JÁÞj. II. 128); *k. af sjer vatni*, kaste (lade) Vandet; *k. bót á fat*, lappe et Stykke Töj (JThMk. 393); — *k. eign sinni á e-ð*, tilegne sig n-t, erklære n-t for sin Ejendom; *k. e-u fram*, lade en Ytring falde om n-t; *k. fram vísu*, lave et Epigram paa staaende Fod, ryste et Vers ud af Ærmet; *k. höndum að e-u*, gaa over n-t med en Harefod, behandle n-t sjusket og ligegyldigt: *Þeim gremst oft að heyra og sjá, hvernig hann kastar höndum og máli til þess að ræða þetta efni* (hvor overfladisk og forvrövlet han behandler denne Sag) (Ing. ¹²/₁₁ '14, 182); *k. höndunum til e-s*, ds.; *k. mæðinni*, puste ud; *k. orðum á e-n*, tiltale en; *k. saman orðum*, skændes; *k. reiði á e-n*, vredes paa en; *k. rýrð á e-ð*, ringeagte n-t; *hann var svo dulur og rólyndur, að ekki var að marka þó hann kastaði ekki tilfinningum sínum utaná sig* (ikke bar sine Følelser til Skue) (BrJNat. 44—45); *k. upp*, ¹) *(selja upp)* brække sig; ²) koncipere, nedskrive (uden særlig Omhu), jfr *uppkast*: *og óskað eg vildi k. því upp ykkur til leyfilegs gamans* (JStgr. 1); *k. upp mynd af e-u*, afridse n-t; *k. úr (letri)*, aflægge Skrift. — **IV.** impers.: *það (hann) kastaði (úr) jeli* (el. *úr sjer jeli*), der kom en Snebyge; *lygndi mjög og kastaði úr éli* (GKonÆf. 47); *kastar í kjötið*, Kødet begynder at faa en Tanke; *honum kastar fyrir brjóst*, han faar ondt, er færdig ved at brække sig; (Talem.) *nú kastar tólfunum*, nu gaar det over alle Grænser. — **V.** refl.: *kastast aftur (um ljós)*, tilbagekastes, reflekteres; *kastast á kveðjum*, hilse hinanden flygtigt; *kastast orðum á*, veksle Ord; *er það nokkur hlutur fyrir ríkan mann að fara hingað, og vita hvernig kastast kann* (hvordan det muligvis gaar) (JSBr. 33); *Honum kastaðist oft nokkuð á móti*, han havde ofte Modgang (Esp. III. 85); *kastast til*, slynges til Side. — **VI.** pp. *kastaður*: spec. *ósinn er k.*, Mundingen er fuld af Sand.

kastafl [kas·dabλ] n. Centrifugalkraft, Tangentialkraft.

kastala fyrirliði [kas·dalafɪ:rɪ(r)lɪ·ðɪ] m. Kommandant. **-leikur** [-lei:gøϱ, -lei:k-] m. (ÓDavSk. 113) = **risaleikur.**

kastali (-a, -ar) [kas·dalɪ] m. 1. *(vígi)* Fæstning, Kastel. — 2. (fys.) Batteri. — 3. = *leggjalaupur.*

kastanía (-u, -ur) [kas·dani·ja] f. Kastanie.

kastar [kas·daϱ] gen. af **köstur.**

?**kastarhol** [kas·daϱ(h)o:l, -aro:l] n., ?**kastarhola** [kas·daϱ(h)o:la, -aro:la] f. Kasserolle.

kasta samur [kas·dasa·møϱ] a. ustadig: *kastasöm veðrátta.* **-skrokkur** [-sgrohgøϱ] m. lunefuld Mand.

kast fimi [kas·tfɪ·mɪ] f. indec. Færdighed i at kaste. **-fiskur** [-fɪsgøϱ] m. de störste Fiske, der fanges (Vestm.). **-gröf** [-grö·v] f. Kulmile: *Feldu menn trén, stýfðu niður og færðu í kastgrafir*, (ÞThFerð. I. 54). **-harður** [-(h)arðøϱ] a. sprælsk: *kastharðan, kvikan fisk* (MJ. II. 52). **-hjól** [-ɧoᵘ·l] n. Svinghjul. **-hreyfing** [-hϱei·viŋk] f. Kastebevægelse. **-leikur** [-d-lei·gøϱ, -lei·k-] m. Kasteleg, Leg, hvor Færdighed i at kaste spiller Hovedrollen [illegible]. **-maður** [illegible] m. den kastende. **-melur** [-mɛ·løϱ] m. Flade, bedækket med groft Grus: *hann þaut yfir kastmelana* (ÞGjD. 77). **-möl** [-mö·l] f. groft Grus. **-skófla** [-t-sgoᵘbla] f. Kasteskovl. **-snara** [-sna·ra] f. Lasso. **-tími** [-s·-ti·mɪ] m. Foletid. **-vella** [-d-vɛdla] f. spruttende Syden (i en varm Kilde). **-vindi (-is)** [-vɪndɪ] n., **-vindur** [-vɪndøϱ] m. Vindstød, Kastevind.

kasúldinn [ka:suldɪn] a. forraadnet (ved at ligge sammendynget), stinkende raadden.

Kata (Kötu, Kötur) [ka:da, ka:ta, kö:do(ϱ), kö:to(ϱ)] f. npr. Dim. af **Katrín.**

kátbroslegur [kau:tbroslɛ·qøϱ] a. 1. a. *(gletnislegur)* skælmsk. — b. *(brosandi)* glad smilende (Mýrd. 14). — 2. *(hlægilegur)* komisk. — 3. adv. *-lega*, skælmsk, komisk.

kati (-a, -ar) [ka:dɪ, ka:tɪ] m. lille Trækar til Søbemad (Rang., Vf.).

kátína (-u) [kau:dina, kau:t-] f. Munterhed, Oprömthed.

Katla (Kötlu, Kötlur) [kahdla, köhdløϱ] f. npr.; ogs. = *Kötlugjá*, Navn paa en Vulkan paa Sydlandet.

katla bætari [kahdlabai:darɪ, -bai:t-] m., **-bætir** [-bai:dɪϱ, -bai:t-] m. Kedelflikker. **-smiður** [-smɪ:ðøϱ] m. Kedelsmed.

kátlegur [kau:dlɛqøϱ, kau:t-] a. 1. *(skringilegur)* komisk: *k. snáði*, en sær Skrue. — 2. *(kynlegur)* forunderlig. — 3. adv. *-lega*, komisk; forunderlig.

katli [kahdlɪ] 1. dat. af *ketill.* — 2. npr. Dim. af *Ketill.*

katólska (-u) [ka:doᵘlsga, -toᵘlsga] f. (= *kaþólska*): 1. *(katólsk trú)* katolsk Tro, Katolicisme. — 2. *(geðvonska)* Gnavenhed, Vredagtighed, Hidsighed: *Hin bréfin reif eg af í katólsku* (MelBr. 22).

katólskur [ka:doᵘlsgøϱ, -toᵘlsgøϱ] a. 1. *(katólskrar trúar)* katolsk. — 2. *(reiður)* gal i Hovedet, vredagtig.

Katrín (-ar, -ar) [ka:drɪ·n, ka:tri·n] f. npr. Katrine, Karen; (pop.) *K. frá Langalæk*, Diarré, løs Mave.

kattafætur [kahdafai:døϱ, -fai:t-] m. «Kattepoter», sagte Brise: *B. K., er var að horfa eftir kattafótum, eins og vjer köllum hægan vindblæ* (Lögr. '15, 119).

kattar [kahdaϱ] gen. af **köttur.** **-auga** [-r-öy:qa] n. 1. *(auga í ketti)* Katteöje. — 2. (bot.) Katteöje, Forglemmigej (myosotis arvensis). **-balsam** [-bal·sam] n. = **hrafnaklukka.** **-fress** [-ϱ-frɛs·] n. Hankat. **-gaman** [-r-ga:man] n. Kattemorskab, Kattevenskab: (Ordspr.) *kalt er kattargamanið* (GJ.), koldt er Kattevenskab; *kvað nú tekið að kólna kattargamanið*, det siges, at Venskabet er begyndt at kølnes (GKonÆf. 205). **-girni** [-gɪr·dnɪ, -gɪd·nɪ] n. Kattetarm. **-glyrna** [-glɪr·dna, -glɪd·na] f. 1. = *kattarauga* 1. — 2. (Árn.) = *jakobsfífill.* **-hremmenska (-u)** [-a-hϱɛm:ɛnsga] f. uventet Energi (ASkaft.). **-jurt** [-r-jʏϱ·t] f. (bot.) Guldkarse (roripa islandica). **-klór** [-ϱ-kloᵘ:r] n. Kattekradsen; overf. Kragetæer. **-legur** [-r-lɛ·qøϱ] a. katteagtig. **-lúra** [-r-lu:ra] f. Mis. **-löpp** [-löhp] f. = **kattafótur.** **-nef** [-nɛ:v] n. Kattesnude: *koma e-m (e-u) fyrir k.*, besörge en (n-t) ud af Verden. **-rófa** [-a-roᵘ:a] f. Kattehale. **-skinn** [-ϱ-sɟɪn·] n. Katteskind. **-tunga** [-tuŋ·ga] f. 1. Kattetunge; (Ordspr.) *lítið er það, sem kattartungan finnur ekki.* — 2. (bot.) Strand-Vejbred (plantago maritima). **-þvottur** [illegible] *kisuþvottur.*

katt belgur [kahtbɛlgøϱ] m. uopskaarent Katteskind. **-hveli (-is)** [-χwɛ·lɪ, -kvɛ·lɪ] n. sagnagtigt Hvalnavn, Knolhval, Pukkelhval(?) (JÓlGrv. i ÞThLfr. II. 316). **-ristill** [-d-rɪsdɪdλ] m. (LFR. X. 29) (med.) = **ristill.** **-skinn** [-t-sɟɪn] n. = **kattarskinn.** **-ugla** [-d-ʏgla] f. (zool.) Katugle (strix aluco).

kátur [kau:døϱ, kau:t-] a. 1. munter, oprömt: *e-m er kátt í hug*, en glædes i sit stille Sind: *þér hefði orðið kátt í hug, ef þú hefðir séð það* (Od. 497); (Ordspr.) *kátur verður fár af illu* (GJ.), Ondskab gör sjælden glad; *kátt er í koti, þá karl er ekki heima*, naar Katten er ude, spiller Musene paa Bordet. — 2. Navn paa en Hund.

kauðalegur [köy:ðalɛ·qøϱ] a. 1. *(rætinn)* tølperagtig, plump. — 2. [illegible] 3. [illegible] *(... tara)*, lurvet klædt.

kauði (-a, -ar) [köy:ðɪ] m. Tølper; kejtet el. lurvet Person.

kaufi (-a, -ar) [köy:vɪ] m. en daarlig Hat, «Bør» (Vf.).

kauli (-a, -ar) [köy:lɪ] m. Tyr (Vf.).

kaun (-s, pl. ds.) [köy:n] n. 1. *(hrúður)* Skurv. — 2. Saar, Byld: *auk þess sem eg var hjá honum langa tíma, meðan eg gerði við kaunin (kalsárin)* (GFrÓl. 102); *koma við kaunin hjá e-m*, röre ved en paa et ömt Sted; (Ordspr.) *kyrt skal á taka þar kaun er undir* (GJ.), et ömt Sted maa skaansomt beröres; (Talem.) *blása í k.*, blæse i Hænderne for at varme Fingerspidserne. — 3. Runebogstavet ᚴ (k, g).

kaunaður [köy:naðøϱ] a. med edderfyldte Saar, med Udslæt; syg, elendig.

kauni [köy:nɪ] m. = *kaun* 3. (ÓDavVik. 164).

kaup (-s, pl. ds.) [köy:p, köyf·s] n. **I.** is. i pl. 1. Køb, Handel: *k. til reynslu*, Køb paa Prøve; (jur.) *k. eftir skoðun*, Køb efter Prøve; *gera k.*, slutte

Køb; *eiga k. við e-n,* handle med en; *ganga í kaupin,* indtræde i Købet; *ganga kaupum og sölum,* være Genstand for Køb og Salg; *verða af kaupunum,* gaa Glip af det, man har købslaaet el. gjort Kontrakt om; *vera til kaups,* være til Købs; (Talem.) *hafa hlaup, en engin k.,* gaa forgæves, anstrænge sig uden Resultat. — **2.** *(skifti)* Bytte, Bytten: *hafa k. á e-u,* bytte n-t. — **II.** *(samningur)* Kontrakt: *það varð að kaupi með þeim,* de kom overens om, sluttede Kontrakt om; *koma kaupi sínu við e-n,* faa en til at gaa ind paa n-t: *að það sé oft eigi annað en að koma svo kaupi sínu við hana, að hún fyrir 24 rdl. drepi barnið* (Eimr. X. 82). — **III.** i sg. **1.** *(vinnulaun)* Lön, Arbejdslön: *k. verkamanna, k. vinnufólks; — færðu gott k.,* faar du en god Lön; *borga í k.,* betale som Lön. **2.** *(borgun)* Betaling: *kaup kaups* el. *kaups kaups* [köyf·sköyf·s]: *það er kaups kaups,* det gaar lige op, det er lige for lige. — **IV.** = *kapp: hlaupa í k.,* løbe om Kap (Vid. II. 45).

kaupa (keypti, keypt) [köy:ba, köy:pa, ʂeif·dɪ, ʂeif·t] vt. med acc. og dat. **I. 1.** købe: *k. hest, kú; k. sjer e-ð; — k. blað,* holde et Blad; *k. ósjeð* el. *að ósjeðu,* købe n-t, uden at have set det; *k. e-ð af e-m,* købe n-t af en, hos en; *k. e-ð dýrt, dýru verði,* købe n-t dyrt; *k. sjer frið með e-u,* løskøbe sig med n-t. — **2.** göre Køb om n-t: *k. e-u,* [1]) aftale med Hensyn til n-t, enes om n-t: *þessu keyptu þeir,* dette blev de enige om; [2]) *(hafa skifti á e-u)* bytte n-t (jfr. II.). — **II.** med præp. og adv.: *k. e-ð að e-m,* faa en til n-t for Penge; *k. e-n af sjer,* frikøbe sig for en; *k. af sjer,* købe for dyrt; *k. e-n upp,* købe en bort, betale en for at afstaa Forrettigheder til en Gaard: *Gísli ... keypti hann upp að jarðarhluta þeim, er hann bjó á af Laugamýri* (GKonÆf. 77); *k. út,* [1]) udløse; [2]) *k. e-n út,* udkøbe en; *k. við e-n,* [1]) göre en Kontrakt med en, indgaa en Overenskomst med en; [2]) bytte med en: *hann keypti jörðum við hann,* de byttede Gaarde (Esp. II. 68). — **III. 1.** refl. *kaupast á um e-ð,* indgaa Kontrakt om n-t. — **2.** pp. *keyptur: komast að e-u keyptu,* [1]) betale n-t dyrt; [2]) *hann skal komast að því keyptu,* det skal komme ham dyrt at staa.

kaupabálkur [köy:babauʎ·gøϱ, köy:pabaul·køϱ] m. den Del af Lovbogen, som omhandler Køb og Salg.

kaupábati [köy:bau·badɪ, köy:pau·batɪ] m. Vinding ved Køb el. Handel.

kaupa fólk [köy:bafoᵘʎ·k, köy:pafoᵘl·k] n. Daglejere til Høbjærgning. **-hjeðinn** [-ʂɛ:ðɪn] m. Handelsmand, Agent (is. nedsættende). **-kona** [-ko:na] f. Daglejerske til Høbjærgning(en). **-loka** [-lo:ga, -lo:ka] f. = **kaupaloki** 1. **-loki** [-lo:ɡɪ, -lo:ʂɪ] m. **1.** magisk Tegn (JÁÞj. I. 446). — **2.** *(svikahrappur)* Snyder (JsJs.). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. **1.** *(við heyvinnu)* Daglejer til Høbjærgning(en). — **2.** Mand, som lader sig købe el. er tilböjelig til politisk Tuskhandel (Norðri '11, 105). **-mark** [-maϱ·k] n. købt Øremærke (i Mods. til det ved Arv overtagne): *setti hálft k. sitt á gimbrina* (Klp. VIII, 27). **-menska (-u)** [-mɛn·sga] f. Daglejerarbejde (ved Høbjærgning). **-nautur** [-nöy:døϱ -nöy:t-] m. **1.** *(viðskiftavinur)* Kunde, Forretningsforbindelse. **2. a.** *(sá, er semur við annan)* kontraherende Part (JÁÞj. I. 490). — **b.** Fælle: *k. fyrirliðans og færir honum njósn* (Mýrd. 270).

kaupandi (-a, -endur) [köy:bandɪ, köy:p-, -ɛndøϱ] m. **1.** *(kaupari)* Køber. — **2.** *(áskrifandi)* Abonnent.

kaupangur (-urs el. **-s, -rar)** [köy:bauŋgøϱ, köy:p-] m. Handelsplads, Købstad; ogs. Stednavn.

kaupanóló [köy:banoᵘ:loᵘ, köy:pa-] f. Købenolo (i L'hombre).

kaupari (-a, -ar) [köy:barɪ, köy:p-] m. Køber.

° **kaup auðga (-u)** [köy:böyðga, köy:p-] f. Merkantilisme. ° **-auðungur (-s, -ar)** [-öy·ðuŋgøϱ, -uŋs] m. Merkantilist.

kaupavinna [köy:bavɪn:a, köy:pa-] f. Daglejerarbejde ved Høbjærgning.

kaup bann [köy:ban] n. Prohibitivsystem. **-beiðandi** [-bei·ðandɪ] m. Andrager (om et Køb). **-bók** [-boᵘ·k] f.: *kaup- og veðbók,* Skøde- og Panteprotokol. **-brigði** [-brɪqðɪ, -brɪgðɪ] npl. det, at et Køb gaar tilbage; Kontraktbrud. **-brjef** [-brjɛ·v] n. Kontrakt, Købekontrakt. **-bætir** [-bai·dɪϱ, -bai·t-] m. Tilgift. **-dýr** [-di·r] a. som fordrer stor Arbejdslön. **-eyrir** [köy:bɛi·rɪϱ, köy:p-] m. **1.** *(verslunarvara)* Vare, Handelsvare. — **2.** *(peningar)* Penge. **-eyristíund** [-ɛirɪsti:jønt] f. Toldafgift af Handelsvarer. **-far** [-p-fa·r, köyf:a·r] n. Handelsskib. **-ferð** [-p-fɛrð] f. Handelsrejse. **-fýsi** [-fi·sɪ] f. indec. Købelyst. **-fjelag** [-fjɛ·laq, köyf:jɛ·laq] n. Handelsselskab, Brugsforening. †**-fox** [-p-foχs] n. svigagtig Handel. **-frekur** [-frɛ·gøϱ, -frɛ·k-] a. som fordrer stor Lön, dyr. **-frelsi** [-frɛlsɪ] n. Handelsfrihed. **-fús** [-fu·s] a. købelysten. **-fölun** [-fö·løn] f. = **fölun**. **-girni** [-ɡɪ(r)dnɪ] f. indec. Købelyst. **-gjald** [-ɡalt] n. Arbejdslön; Lön, Betaling. **-gjarn** [-ɡa(r)dv] a. købelysten. **-gjörningur** [-ɡördniŋgøϱ] m. Kontrakt. **-greiðsla** [-greiðsla] f. Aflönning. **-hagir** [-(h)ai·jɪϱ] mpl. Handelsforhold (Nefnd. 1, 170). **-hallarráðunautur** [-(h)adlarau:ðønöy·døϱ, -nöy·t-] m. Børskonsulent. **-hallarverðlag** [-(h)adlarvɛr·ðlaq] n.: *vera með kauphallarverðlagi,* være Genstand for Børsnotering. **-harður** [-(h)arðøϱ] a. = **kaupdýr**. **-hlutur** [-(h)ʎʏ·døϱ, -(h)ʎʏ·t-] m. Handel, Køb. **-hnykkur** [-(h)vɪhgøϱ] m. Handelsspekulation. **-hæð** [-(h)ai·ð] f. Maksimallön, Lön: *k. hvers fulltíða manns.* **-höll** [-(h)ödʎ] f. Børs.

kaupi (-a, -ar) [köy:bɪ, köy:pɪ] m. **1.** = *kaupamaður,* is. som Tilnavn: *Kristján k.* — **2.** Mage: *koma við kaupa sinn,* træffe sin Mand. — †**3.** *(kaupandi)* Køber, Kunde.

kaup kona [köy:pko·na] f. kvindelig handlende. **-lag** [köy:bla·q, köy:p-] n. Takst. **-lágur** [-lau·r, -lau·(q)øϱ] a. som fordrer ringe Lön, billig. **-laus** [-löys] a. uden Betaling, ulönnet; — an. *kauplaust,* som adv. **-lýður** [-li·ð-øϱ] m. Købmænd. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·t-] a. som faar ringe Lön. **-læðingur (-s, -ar)** [-lai·ðiŋgøϱ] m. Smugler. **-maður** [köyhbma·ðøϱ] m. Købmand: (Ordspr.) *það er lakur k., sem lastar sína vöru,* det er daarlig Købmand, som dadler sine Varer. *k. (kóngur) vill sigla, en byr hlýtur að ráða,* Købmand (Konge) ønsker at sejle, men Bør maa bestemme. **-magn** [köy:bmagv, köy:p-] n. Købeævne: *aukið k.* **-máli** [-mau·lɪ] m. Kontrakt: *k. milli hjóna,* Ægtepagt. **-mang** [-mauŋk] n. Købslaaen. **-manga** [-mauŋga] vi. købslaa. **-mangarinn** [-mauŋgarɪn] m. npr. med art. (sl.) Købmagergade (i København).

Kaupmanna höfn [köyhbmanahöb·v] f. npr. København. **-höll** [-höd·ʎ] f. Børs. **-ráð** [-rau:ð] n. Handelsraad. **-stjarna** [-sdjad·na, -sdjar·dna] f. (astr.) Capella. **-stjett** [-sdjɛht] f. Handelsstand. **-viðskifti** [-vɪð·sɡɪfdɪ] npl. Handelskøb.

kaupmannlegur [köyhbmanlɛ·qøϱ] a. købmandsmæssig, handelsmæssig.

kaupmanns búð [köyhbmansbu:ð] f. Købmandsbutik. **-fiðrildi** [-fɪð·rɪldɪ] n. brugt om flere Arter af större Sommerfugle, is. om Græsugler (chaereas graminis). **-húfa** [-(h)u:(v)a] f. en Slags Gople (thaumantias?) **-kona** [-ko:na] f. Købmandskone.

kaup menska [köy:bmɛnsga, köy:p-] f. = **kaupskapur** 1. **-miði** [-mɪ·ðɪ, köy:p-] m. Slutseddel. **-prettir** [köy:prɛhdɪϱ] mpl. Snyderi. **-ragur** [-ra·qøϱ] a. overdrevent forsigtig el. ængstelig i Forretninger: (Ordspr.) *enginn k. kyngir sætmeti,* ingen faar Kræs, som ængstes ved Køb (SchMál.). **-rof** [köy:bro·v, köy:p-] n. Kontraktbrud. **-rofsmaður** [-rofsma:ðøϱ] m. Kontraktbryder. **-samningur** [-p-samniŋgøϱ] m. Købekontrakt. **-sáttur** [-sauhdøϱ] a. enig om Betalingen el. Handelen. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. (kontraktmæssig) Varetakst: *og k. ein milli Englendinga og Íslendinga í Vestmannaeyjum nál. 1420 ber það með sér, að kaupin voru þá mjög hagstæð landsmönnum* (JAðEin. 11). **-sigling** [-sɪgliŋk] f. Handelsrejse til Søs. **-sýsla** [-sisla] f. (Handels)Forretning. **-sýslumaður** [-sisløma:ðøϱ] m. Forretningsmand. **-sýsluviðskifti** [-sislovɪð·sɡɪfdɪ] npl. Handelsforretninger.

kaupskapar fjelagi [köy:psgabaϱfjɛ:laijɪ, -sgapaϱ-, köyf·-] m. Associé, Kompagnon. **-legur** [-r-lɛ:qøϱ] a. merkantil. **-velta** [-vɛʎ·da] f. Handelsomsætning.

kaup skapur [köy:psga·bøϱ, -sga·p-, köyf·-] m. **1.** *(viðskifti, verslun)* Handel, Handelsaffærer. — †**2.** *(varningur)* Varer. **-skifti** [-sɡɪfdɪ] npl. Handelsforretninger. **-skil** [-sɡɪ·l] npl. Forretningsærlighed, Paalidelighed i Handel. **-skip** [-sɡɪ·p, köyf·sɡɪ·p] n. = **kaupfar**. **-skóli** [-p-sgoᵘ·lɪ] m. Skole, hvor Undervisningen betales, Betalingsskole. **-skrá** [-sgrau·] f. Handelstakst, Tarif. ?**-slaga (a)** [-sla·qa] vi. købslaa. **-slyngur** [-sliŋgøϱ] a. flink som Forretningsmand (StÓl. '23, 189).

kaupsmaður [köy:psma·ðøϱ, köyf·s-] m. = **kaupandi**.

kaup smygill [köy:psmi·jɪdʎ, köyf·-] m. Smugler. **-snild** [-p-snɪlt] f. Forretningsdygtighed (StÓl. '23, 189).

kaupstaðar barn [köyf·sdaðarbar·dv, -bad·v] n. en, der er født og opdraget i en Købstad (By) (ThTh. 20). **-búi** [-bu:ɪ] m. Beboer af en Handelsplads el. Købstad. **-ferð** [-ϱ-fɛr·ð] f. Rejse til en Købstad (et Handelssted). **-genginn** [-r-ɡeiŋ·ɡɪn] a. som der er blevet handlet med i en Købstad: *á kaupstaðargeingnum vörum* (Klp. I. 39). **-gengur** [-ɡeiŋ·gøϱ] a. brugelig som Handelsvare. **-hestur** [-ϱ-(h)ɛs·døϱ] m. **1.** Hest, som bl. a. bruges til Transport fra og til Købstaden: *gripahagi ... til beitar kaupstaðarhestum sveitamanna* (Alþ. '11, B. II. 1405). — **2.** Hest, der tilhører en Bybeboer, Købstadshest. **-rjettindi** [-a-rjɛhdɪndɪ] npl. Købstadsrettigheder. **-skuld** [-ϱ-sgʏl·t] f. Gæld hos handlende. **-stæði** [-sdai:ðɪ] n. Købstadgrund.

kaup staður [köyf·sda·ðøϱ] m. **1.** *(bær með kaupstaðarrjettindum)* Købstad. — **2.** = *kauptún.* **-stefna** [köy:psdɛbna] f. Marked. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Handelsbestyrer, Faktor, Kommissionær, Forretningsforer, Disponent. **-stöð** [-sdö·ð] f. = **kauptún**. **-sveinn** [-sveidv] m. Handelsbetjænt, Butikssvend, Kommis. **-sveit** [-svɛi·t] f. Handelsdistrikt. **-tíð** [-ti·ð, köyf·ti·ð] f. Handelstid, Markedstid, den Tid af Aaret, Bønderne drager til Købstaden for at handle (Foraar og Efteraar). **-tíðarlok** [-tiðarlo:k] npl.: *í k.,* ved Handelssæsonens Slutning. **-torg** [-p-tork] n. Torv. **-tún** [-tu·n, köyf·-] n. Handelsplads, Flække, Købing. **-vara** [köy:bva·ra, köy:p-] f. Handelsvare, Varer. **-verð** [-vɛrð] n. Indkøbspris; Pris; Salgpris. **-verslun** [-vɛϱsløn] f. Handel. **-vitni** [-vɪhdnɪ] n., **-vottur** [-vohdøϱ] m. Vidne til et Køb. **-þorp** [-p-þoϱp] n. = **kauptún**. **-þrot** [-þro·t] n. Fallit. **-öl** [köy:bö·l, köy:p-] n. Fæstensøl.

†**kaur (-s)** [köy:r] n. Brummen; Knirken, Knagen (BH.).

†**kaura (a)** [köy:ra] vi. knirke, knage: *það kauraði í því,* det gav et Knæk.

kaus [köy:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kjósa**.

kávísi [kau:vi·sɪ] f. indec. Trættekærhed.

kaþólska (-u) [ka:þoᵘlsga] f. Katolicisme, den katolske Religion (= *katólska*).

kaþólskur [ka:þoᵘlsgøϱ] a. katolsk (= *katólskur)*.

keðja (-u, -ur) [ʂɛð·ja] f. Kæde.

keðju mæling [ʂɛð·jomai:liŋk] f. Kædemaaling (mods. *borðmæling)* (Lögr. '16, 89). **-regla** [-rɛg·la] f. (mat.) Kæderegel. **-reikningur** [-reihgniŋgøϱ] m. (mat.) Kæderegning. **-saumur** [-söy:møϱ] m. Kædesøm. **-spor** [-sbo:r] n. Kædesting. ° **-verslun** [-vɛϱ·sløn] f. Kædehandel.

kefja (kef, kefjum, kafði, *kóf; kafið) [ʂɛv·ja, ʂɛ:v, kav·ðɪ, koᵘ:v, ka:vɪð] vt. og vi. **I. 1.** *(kaffæra)* dukke ned. — **2.** fyge (om Sne): *Þegar upp þeir komu' á Kjöl, | kóf með frosti hörðu* (GTh. '06, 81). — **3.** *(kúga)* dæmpe, undertrykke. — **4.** v. impers. gaa under, forlise: *nær eitt skip kefr í mararbakka* (LFR. IX. 18): *skipit kafði* (sank) *undir þeim* (ÞTh. Ferð. I. 111). — **II.** pp. *kafinn: önnum kafinn,* som har meget travlt, fuldt op at bestille, staar paa Hovedet i Forretninger, travlt beskæftiget; *jeg er önnum kafinn,* jeg har meget travlt.

kefla (di) [ʂɛb·la, ʂɛv·ldɪ, ʂel·vdɪ] vt. **I.** kneble: *k. mann; — k. lamb,* kneble et Lam (for at hindre det fra at patte). — **II.** *(valsa)* valse; *(k. þvott)* rulle (Töj); *(k. kökur)* rulle (Fladbrød). — **III.** = *kelfa.* — **IV.** forkæle: *k. börn í eftirlæti* (Campe 191).

Kefla vík [ȿɛb·lavi:k] f. npr. Navn paa flere Vige, spec. Handels- og Fiskerplads i det sydvestlige Island; [illegible] overf. Bet.: Talem.: *[illegible] (mjer) er sama* (han (jeg) er ligeglad) *í hvorri Keflavíkinni hann (jeg) ræ(r)*. **-þvottur** [-þvohdoǫ] m. Rulletöj.

kefli (-is, pl. ds.) [ȿɛb·lı] n. **1. a.** smal Cylinder, rund Stok: *spila með keflum*, ukendt Leg (nævnes 1840 af Jon Reykjavin, [illegible] ÓDavSk. [illegible]) — **b.** *(þvottakefli)* Rulle, Rullestok. — **c.** *[illegible]* [illegible] — **2.** *(tvinnakefli)* Garnrulle. — **3.** *(til að setja [illegible] munn e-m)* Knebel. — **4.** mindre Stykke Drivtömmer (deraf *Keflavík*).

°**kefliklefi** [ȿɛb·lıklɛ:vı] m. Rullekammer.

kefling (-ar, -ar) [ȿɛb·liŋk] f. **1.** (jfr. *kefla* I.) Kneblen. — **2.** (jfr. *kefla* II.) Manglen, Rullen (af Linned). — **3.** (jfr. *kelfa)* Ikælvning.

keflis leikur [ȿɛb·lıslɛi:gøǫ, -lɛi:k-] m. Stangtrækning (Leg) (ÓDavSk. 5). **-mjel** [-mjɛ:*l*] npl. Knebel (Klp. IX. 133).

°**keflivjel** [ȿɛb·lıvjɛ:*l*] f. Rulle (til at rulle Töj).

kegsni [ȿɛχ·snı] f. indec. = **keskni.**

keif, keyf (-s) [ȿɛi:*v*] n. besværlig Gang (gennem tungt Føre), Trasken.

1. **keifa, keyfa (a)** [ȿɛi:va] v. **1.** vi. slæbe sig frem, gaa med tunge Skridt, traske: *komdu sæl og blessuð og keyfaðu inn* (trin indenfor). — **2.** vt. med dat. transportere, føre: *k. heyinu heim* (Mýrd.).

2. **keifa, keyfa (ði)** [ȿɛi:va] v. impers. fyge (om Sne) (Skaft.): *hríðin nxddı ... og niður hríðar [illegible]* (StStAnd. II. [illegible]).

keifandi (-a) [ȿɛi:vandı] m. (Skaft.) = **skafrenningur.**

keifla [ȿɛib·la] vt. [illegible] *[illegible]*, [illegible] *keifluð nú og tindbrotin* (StStAndv. III. 152).

keiki [ȿɛi:ɟı, ȿɛi:ȿı] f. indec. Rankhed.

†**keykimeistari** [ȿɛi:ɟımɛis·darı, ȿɛi:ȿı-] m. Kogemester: *Skyldi biskup skipa til mann að ræða [illegible]* (MSøt. [illegible] 2, 180).

keikja (ti) [illegible] **1.** *[illegible]* [illegible] — **2.** refl. *keikjast*, stramme sig, rette sig: *og keikjast með keikum* (GFHh. 193).

keikl (-s) [ȿɛihkʎ] n. Trasken (Af.).

keikla (a) [ȿɛihgla] vi. gaa langsomt og med tunge Skridt, traske (Af.).

keikrjettur [ȿɛi:grjɛhdoǫ, ȿɛi:k-] a. knejsende, stram.

keikur [illegible] a. **1.** [illegible] — **2.** *([illegible] reistur)* knejsende, stram, stolt: *Mig hefir litinn mansaungs keik | mærin beðið að nxra* (ÓDa. V[illegible] 213). — **3.** [illegible] *þjer brjefið keika.*

keila (-u, -ur) [ȿɛi:la] f. **1.** *(e. k. strýta)* Kegle. — **2.** (zool.) Brosme (brosmius brosme): (Talem.) *lengi má sletta keilunni á skutinn*, der er længe Plads til en Fisk i Baaden.

keilu bróðir [ȿɛi:lobroᵘ:ðıǫ] m. (zool.) femtömmet Havkvabbe (motella mustela). **-kúla** [-ku:la] f. Keglekugle. **-laga** [-la:qa] a. indec. (bot.) kegleformet, konisk (conicus). **-myndaður** [-mın·daðoǫ] a. kegledannet. **-skuggsjá** [-sgʏk·sjau] f. Keglespejl. **-skurður** [-sgʏr·ðoǫ] m. Keglesnit. **-tunna** [-tʏn:a] f. Kegletønde: *dufl upp af skipsflökum skulu vera ... grænar keilutunnur* (Stj. '12. B. 237).

keim laus [illegible] a. [illegible] *keimlaust sé* (Málshb. 311). **-líkur** [-li:gøǫ, -li:k-] a. af lignende Smag el. Lugt, lignende, af lignende Slags: *þeir eru keimlíkir*, der er ikke stor Forskel paa dem.

keimur (-s) [ȿɛi:møǫ, ȿɛim·s] m. Smag, Bismag, Eftersmag, Anstrøg af n-t: *bera keim af e-u*, ligne n-t lidt; *bæta keim að e-u*, sætte Smag paa n-t, (Ordspr.) [illegible] *her*, Karret vil gærne smage af Øllet.

1. **keip (-s)** [ȿɛi:p] n. stadig Tryglen, Plagen (is. i et lunefuldt Barn).

2. **keip (-ar, -ar)** [ȿɛi:p] f. Aarebaand, Aarestrop (Hf.).

1. **keipa (-u, -ur)** [ȿɛi:ba, ȿɛi:pa] f. lunefuldt, stadig tryglende Menneske (is. Barn).

2. **keipa (a)** [ȿɛi:ba, ȿɛi:pa] vi. og vt. med dat. **1. a.** *(k. færi)* bevæge Medesnoren op og ned, pilke. — **b.** angle, mede; — overf.: *k. eftir e-u*, angle efter n-t: *Hér fekk þá stjórnin loks þau gögn í hendur, er hún hafði keipað eftir að undanförnu* (JAðEin. 202). — **c.** = *draga hákarl*, se *hákarl* c. — **2.** ro langsomt: *tók eg sitt í hvora kló , og keipaði upp að landi* (ÓDavÞul. 196). — **3. a.** *(suða)* idelig trygle om n-t (om Börn); *k. til e-s*, trygle om at komme hen til en. — **b.** *(vera keipóttur)* være utilfreds, gnaven, lunefuld (om Börn).

keypa (a) [ȿɛi:ba, ȿɛi:pa] vi. tude som en Sælhund.

keipa gjarn [ȿɛi:baɟar·dv, -ɟad·v, ȿɛi:pa-] a. lunefuld. **-kind** [-ȿın·t] f. = **1.** *keipa: mín gamla k* (MJ. II. 161).

keipar [ȿɛi:baǫ, ȿɛi:p-] mpl. **1.** *(suð)* idelige Begæringer, Tryglen (om Börn). — **2.** *(dutlungar)* Nykker, Luner, Utilfredshed, Gnavenhed (navnlig hos Börn).

keypar [ȿɛi:baǫ, ȿɛi:p-] mpl. Sælhundetuden.

keipari (-a, -ar) [ȿɛi:barı, ȿɛi:p-] m. Pilker (ODavSk. 160).

keipa rófa [illegible] f. [illegible] **-skjóða** [illegible] **-stelpa** [-sdɛʎ·ba, -sdel·pa] f. lunefuld, tryglende Tøs.

keipa stokkur [ȿɛi:basdohgøǫ, ȿɛi:pa-] m. = **keipstokkur.** **-tær** [-tai:r] fpl. Aaaretolle (LFR. IX. 6).

keiping (-ar) [ȿɛi:biŋk, ȿɛi:p-] f. Meden.

keipisnef [illegible] *sveinsins* (GKonÆf. 283).

keyplingur [ȿɛihbliŋgøǫ] m. nyfødt Sælhvalp.

keipnef [ȿɛi:bnɛ:v, ȿɛi:p-] n. den forreste Aaretol.

keipóttur [illegible] a. **a.** [illegible] Börn), som er en Plageaand. — **b.** *(dutlungafullur)* gnaven, utilfreds, lunefuld.

keip rjettur [ȿɛi:brjɛhdoǫ, ȿɛi:p-] a. i helt oprejst Stilling, stiv, stram. °**-spöng** [-p-sbøyŋk] f. Tollegang: *Klæðir aldan k.* (BóluHj. 63).

keipstokkur [ȿɛi:psdohgøǫ] m. **1.** Tollegang, Træklampe paa Rælingen mellem de to Tolle. — **2.** Tollebord.

keypti [ȿɛif·dı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. og conj. af **kaupa.**

keyptur [ȿɛif·doǫ] pp. af **kaupa.**

keipur (-s, -ar) [ȿɛi:bøǫ, ȿɛi:p-] m. **1.** Aaretol, Aarepind; — för ogs.: den forreste af de to Aaretolle, mods. *þollur*, nu is. i pl.: *keipar*, Aaretolle, Tollegang; (Talem.) *sitja við sinn keip*, blive ved sit, holde fast paa sin Mening. — **2.** kun i pl. *keipar*, Gnavenhed; vedholdende (ubeböjet) Tryglen, Plagerier (is. om Börn).

keyra (ði) [ȿɛi:ra, ȿɛir·ðı] vt. **I. 1.** piske, drive: *k. hest sporum*, spore en Hest, piske en Hest fremad; *k. undir e-m*, give en andens Hest et Slag af Pisken; (Ordspr.) *keyr þú ei fyr en kemur á bak* (GJ.), man skal ikke sige: hyp! för man sidder i Sadelen; *betra er að k. en draga*, det er bedre at være Kusk end Hest. — ?**2.** *(aka)* køre: *k. (mann) undir*, køre over, overkøre: *Er það alltítt, að menn sjeu keyrðir undir* (Eimr. I. 63). — **II. 1.** *(kasta)* kaste, slynge: *k. e-n niður*, kaste en ned. — **2.** jage n-t med Voldsomhed ind, hugge el. støde voldsomt; *k. nagla*, slaa et Söm ind; *hann keyrði öxina* (huggede voldsomt med Øksen) *í höfuð honum*. — **III.** impers. i Talem.: *k. fram úr hófi*, gaa ud over alle Grænser; *fram úr keyrandi*, over al Maade (JÞorkÞjs. 145).

keyri (-is, pl. ds.) [ȿɛi:rı] n. **1.** Ridepisk, Pisk: (Ordspr.) *keyrið hesti kennir að aka* (GJ.), Stang kender (ɔ: lærer) Hest at drage. — **2.** i overf. Bet.: *(hvöt)* Stimulus: *hafa e-ð fyrir k. á e-n*, holde en i Aande v. Hj. af n-t.

keyris hræddur [ȿɛi:rıs(h)ɾaid:oǫ] a. bange for Pisken. **-högg** [-(h)ök·] n. Piskeslag. **-sveinn** [-ı-sveid·v] m. Kusk.

keyrsla (-u, -ur) [ȿɛiɒ·sla] f. **1.** *(k. úr sporum)* Pisken, Ansporen. — ?**2.** *(akstur)* Korsel: *skemma hest á keyrslu*, forkøre. — ?**3.** *(ferð á bifbát)* Tur med en Motorbaad: *það er 3 tíma k.* (Ísf.).

?**keyrslumaður** [ȿɛiɒ·sloma:ðoǫ] m. = **ökumaður.**

keis (-ar, -ir) [ȿɛi:s] f., 1. **keisa (-u, -ur)** [ȿɛi:sa] f. rund, udstaaende Mave, Strutmave.

†2. **keisa (ti)** [ȿɛi:sa] vt. hæve i Vejret, bære höjt.

°**keisara aldarsnið** [ȿɛi:saraaldaɒsnı:ð] n. Empirestil. **-dómur** [-doᵘ:møǫ] m. Kejserværdighed, Kejserdömme. **-dæmi** [-dai:mı] n. Kejserdömme. **-legur** [-lɛ:qoǫ] a. kejserlig. **-skurður** [-sgʏr·ðoǫ] m. (med.) Kejsersnit. **-tilskipun** [-tıl·sɟıbon, -sɟıpon] f. kejserlig Forordning.

keisari (-a, -ar) [ȿɛi:sarı] m. Kejser, Zar.

keisberi (-a, -ar) [ȿɛi:sbɛ·rı] m. Tyksak.

keyta (-u) [ȿɛi:da, ȿɛi:ta] f. Urin (gammel og stinkende).

keytu seiði [ȿɛi:døsɛi:ðı, ȿɛi:tø-] n. Fiskeyngel (· *kóð)* (Reykjanes). **-þvæli** [-þvai:lı] n. Urinlud (JThMk. 316).

kekkja laus [ȿɛhɟalöy·s] a. uden Klumper, uklumpet. **-mjólk** [-mjoᵘʎ·k, mjoᵘl·k] f. Klumpemælk. **-skyr** [-sɟı:r] n. klumpet *skyr*.

kekkjast (a) [ȿɛhɟast] vrefl. løbe sammen i Klumper.

kekkjóttur [ȿɛhɟoᵘhdoǫ] a. klumpet.

kekkur (-jar, -ir) [ȿɛhgoǫ, ȿɛhɟaǫ, ȿɛhɟıǫ] m. Klump.

kelda (-u, -ur) [ȿɛl·da] f. Mosedrag (hvorigennem Mosevandet søger Afløb), Sump, Morads. — Den gamle Betydning, Kilde, er nu vistnok glemt overalt paa Island, undt. i Sms., jfr. *ölkelda*, men er bevaret i Stedsnavne *(Keldur* i Rang. osv.); — (Ordspr.) *betri er krókur en k.*, bedre god Omvej end daarlig Genvej.

keldóttur [ȿɛl·doᵘhdoǫ] a. sumpet.

keldu drag [ȿɛl·dødra:q] n. **1.** *(kelda)* Mosedrag (hvorigennem Mosevandet finder Afløb). — **2.** *(mýri)* Mosestrækning (Nl., ikke Vf.). **-fall** [illegible] n. [illegible] *[illegible] mýrinni, þar sem tjarnir eða kelduföll voru undir* (GFrUbl. 29). **-lægur** [-lai:qoǫ] a. = **mýrlægur.** **-svín** [-svi:n] n. (zool.) Vandrikse (rallus aquaticus). **-þungur** [-þuŋ·gøǫ] a. som gaar med tunge Skridt i en Sump og derfor dumper i: *k. klár* (Breiðd.).

kelfa (di) [ȿɛl·va, ȿɛl·vdı] v. **1.** vt. ikælve: *k. kú*; — pp. *kelfdur*, drægtig: *kelfd kvíga*, drægtig Kvie. — **2.** vi. *(bera)* kalve, kælve.

kelfing (-ar) [ȿɛl·viŋk] f. Kælvning.

Keli (-a, -ar) [ȿɛ:lı] m. npr. Dim. af *Ketill* (Kæld) og *Þorkell*, jfr. *Kali*.

kelkinn [ȿɛʎ·ɟın, ȿɛl·ȿın] a. haardnakket (BH.); jfr. *þrákelkinn*.

kelkja (ti) [ȿɛʎ·ɟa, ȿɛl·ȿa, ȿɛʎ·(k)dı] vi. **1.** blive ved at anstrænge sig: *jeg veit ekki, hvað þú vilt vera að k. lengra* (kæmpe for at komme videre) *í þessu veðri* (Af.); *er hjer að sjá, að fæðast muni hver heimska á fætur annari, þegar menn k. í strauminn* (kæmper imod Strömmen) (JMPisl. 124); *k. við e-ð (við að gera e-ð)*, arbejde vedholdende paa n-t (Af.). — **2.** *(svara þrjóskulega)* svare trodsigt (BH.).

kell [ȿɛd·ʎ] 3. p. sg. præs. ind. af **kala.**

kella (-u, -ur) [ȿɛd·la] f. = *kerla*, Dim. af *kerling*.

kelli [ȿɛd·lı] f. indec. = **kerli.**

kelling [ȿɛd·liŋk] f. = **kerling.**

kelp (-s) [ȿɛʎ·p, ȿɛl·p] n. (JSVb. 98) = **þangaska.**

kelpa (-u, -ur) [ȿɛʎ·ba, ȿɛl·pa] f. Indretning til at fange Oddere, [illegible] (JSBr. 374).

kelta (-u, -ur) [ȿɛʎ·da] f. = *kjalta*, Skød.

Keltar [ȿɛʎ·daǫ] mpl. Kelter.

kelt neska (-u) [ȿɛʎ·dnɛsga] f. Keltisk. **-neskur** [-nɛsgoǫ] a. keltisk.

keltu barn [ȿɛʎ·døbar·dv, -bad·v] n. Skødebarn. **-hundur** [-hʏn·doǫ] m., **-rakki** [-rahɟı] m. Skødehund.

kelur [ȿɛ:løǫ] 3. p. sg. præs. ind. af **kala.**

kem [ȿɛ:m] 1. p. sg. præs. ind. af **koma.**

1. **kemba (-u, -ur)** [ȿɛm·ba] f. kardet Uld, det, der kardes ad Gangen: *þykir nær að únglingarnir kembi nokkrar kembur* (ODavSk. 30).

2. **kemba (di)** [ȿɛm·ba, ȿɛm·dɪ] vt. og v. impers. **1.** *(k. hár)* kæmme, rede (Haaret): *k. sjer*, kæmme sit Haar; *k. hærur(nar)*, blive gammel (jfr. *hæra)*: *fékk . . . fljótan bana, og kembdi ekki hærur í húsi sínu* (Od. 154). — **2.** *(k. ull)* karde. — **3.** *(um skýjafar)*: *hann kembir skýin til austurs*, Vinden sætter Skyerne i rask Bevægelse mod Øst; *það kembir upp þykni*, Himlen overtrækkes med Skyer; *hann kembir þokuna ofan fjallið*, Taagen breder sig ned over Bjærget; *það kembir aftur af e-m*, en stormer af Sted.

kembi (-is, pl. ds.) [ȿɛm·bɪ] n. **1.** *(hnokkatrje)* Vingerne paa Rokkens Ten (ASkaft.). — **2.** Kardetænderne tilligemed Skindet, som de befæstes med (Árn.).

kembing (-ar, -ar) [ȿɛm·biŋk] f. **1. a.** *(k. hárs)* Kæmning. — **b.** *(k. hests)* Strigling, Striglen. — **2.** *(k. ullar)* Kardning.

kembingarvjel [ȿɛm·biŋgarvjɛ:*l*] f. = **kembivjel.**

kembingur [ȿɛm·biŋgøϱ] m. **1.** Blanding af forskellige Farver: *gráu augun með móleita kembingnum í dökknuðu við að stara á* (ÞGjOsv. 100). — **2.** en Hvalart: **kembings býli*, Havet (JÁGát. I. 103); **kembingsvöllur*, Hav (MJ. V. 126). — **3.** = *þembingur*: *ríða kembing*.

kembir (-is, -ar) [ȿɛm·bɪϱ] m. Navn paa en mytisk Hvalart.

kembivjel [ȿɛm·bɪvjɛ:*l*] f. Kardemaskine, Heglemaskine.

kembulopi [ȿɛm·bølo:bɪ, -lo:pɪ] m. kardet Uld.

kemmingur (-s, -ar) [ȿɛm:iŋgøϱ] m. Trappevænge (ÓDav.).

kempa (-u, -ur) [ȿɛµ·ba, ȿɛm·pa] f. **I.** *(kappi)* Kæmpe, Helt: (iron.) *o kempan!*, sikken modig Helt! — **II.** (naut.) **1.** Fortsættelse af *hástokkar* paa et Skib baade for og agter, Lægter, som fastnagles oven paa Baadens Ræling for og agter (Vf., Sl.). — **2.** *(vaður)* forreste Line (som oftest 5., sjældner 6. Line) paa en Havkalbaad (Nl.).

kempingur (-s, -ar) [ȿɛµ·biŋgøϱ, ȿɛm·p-] m. **1.** Olding; *sitja kemping*, sidde som en Støtte. — **2.** = *kembingur* 3.

?**kempuvísa** [ȿɛµ·bøvi:sa, ȿɛm·pø-] f. Kæmpevise.

kemta (a) [ȿɛµ·da, ȿɛm·ta] vi. römme sig (EÓlKv. 52).

kend (-ar, -ir) [ȿɛn·t] f. Følelse: *á fíngerðustu strengi sálarlífsins, þær kendir, sem eru áhrifanæmastar* (Eimr. XI. 85).

kenda (a) [ȿɛn·da] vt. (pop.) *k. sig*, faa sig en Taar over Torsten; — pp. *kendaður*, jfr. *kenna* II. 3.

kendaljóð [ȿɛn·daljoᵘ:ð] n(pl). Stemningsdigt(e).

kendar ljóð [ȿɛn·darljoᵘ:ð] n(pl). lyrisk(e) Digt(e). **-ljóðagerð** [-ljoᵘ:ðaɟɛr·ð] f. Lyrik. **-óp** [-oᵘ:p] n. Følelsesudbrud.

kendur [ȿɛn·døϱ] pp. af **kenna.**

kengboginn [ȿeiŋ·kboi·jɪ*n*] a. krumböjet.

kengur (-s, -ir) [ȿeiŋ·gøϱ, ȿeiŋ·s, ȿeiŋ·ɟɪϱ] m. **1.** Krumbøjning, Bøjning: *beygja sig í keng*, krumböje sig selv, böje sig (bukke) meget dybt; *kötturinn beygði kenginn*, Katten skød Ryg; *vera allur í einum keng*, være krumböjet. — **2.** *(krókur)* Krampe, Jærnkrog.

kenja klápur [ȿɛn·jaklau:bøϱ, -klau:p-] m. lunefuldt Vrövlehoved: *En þú ert k.*, men du er et Vrövl (And. I. 102). **-kind** [-ȿɪn·t] f., **-kolla** [-kod·la] f. lunefuldt el. kræsent Barn. **-laus** [-löy·s] a. uden Luner el. Nykker: *Með klyfjarnar k. drógst þú unz krattarnir þurru* (StStAndv. I. 138).

kenjar [ȿɛn·jaϱ] fpl. Luner, Nykker.

kenja skepna [ȿɛn·jasɟɛhbna] f., **-skítur** [-sɟi:døϱ, -sɟi:t-] m. (vulg.) lunefuld, spec. kræsen Person. **-tog** [-to:*q*] npl. ubehagelige Rykninger, Samvittighedsnag: *Klækjum fylgja kenja-tog* (StStAndv. I. 144).

kenjóttur [ȿɛn·joᵘhdøϱ] a. lunefuld, fuld af Nykker, spec. kræsen: *k. um e-ð*: – *óþarflega vandfýsnir og kenjóttir um meðferð fiskjarins* (Lögr. '14, 173).

kenna (di) [ȿɛn:a, ȿɛn·dɪ] vt. med acc. dat. og gen., vi. og v. impers. **A. I.** *(þekkja)* kende, genkende: *kendi hann þar föður sinn*, han genkendte da sin Fader; *Þykist hún kenna fótatak og málróm sonar síns* (HermJDulr. 114). — **II. 1.** tillægge (en n-t): *k. e-m barn*, udlægge en som Fader til sit Barn. — **2.** beskylde: *k. e-m (um) e-ð*, beskylde en for n-t, skyde Skylden (for n-t) paa en, skrive n-t paa ens Regning; *k. e-m um alt saman*, vælte hele Skylden paa en; *það er mjer að k.*, det er min Skyld; *mjer var það samt ekki að k.*, det var alligevel ikke min Skyld (JHall. 243); (Ordspr.) *oft kennir sá öðrum, er glatar sjálfur gæfu sinni* (SchMál.), ofte faar en anden Skylden, naar en forspilder sin Lykke; *ilt er öðrum ólán sitt að kenna* (GJ.), egen Ulykke kan man ikke skylde anden Mand for; *þú mátt sjálfum þjer um k.*, det er din egen Skyld; *þar er enginn kendur, sem hann kemur ekki*, den faar ej Skylden, som ej er nær; *þegar einum er kent, þá er öðrum bent*, naar en faar Skylden, er det et Vink for andre (Eimr. X. 144),. — **III. 1. a.** *(finna til)* fornemme, blive var, mærke, føle: *k. ilminn*, mærke Lugten; *að vera glaður eins og einhver annar, kenna hans gleði, það sé einmitt að hlæja og láta nákvæmlega eins og hann* (GFHh. 213); *k. í brjósti um e-n*, føle Medlidenhed med en. — **b.** *kenna* (Vf.), *kenna til*, føle Smærte: *jeg kenni ((pop.) mig, mjer kennir) til*. — **c.** *k. niður (niðri)*, støde mod Bunden: *Var það* (ɔ: *skipið*) *nær ómeitt, nema brotnað hafði mastrið, er það kendi niður* (GKonÆf. 49). — **2.** med præp. *k. á e-u*, bøde for n-t, faa n-t at føle: *láta e-n kenna á því sem hann hefir fyrir sjer gert*, ikke lade en dø i Synden. — **3.** med gen. **a.** *k. sársauka*, føle Smærte; *k. reiði*, føle sig vred, blive vred, fare op; *k. sjer sóttar*, føle sig syg; *k. sjer einskis meins*, føle sig fuldstændig rask; *láta e-n k. ríkismunar*, lade en føle sin Magt; *skipið kendi grunns*, Skibet grundstødte; *k. karlmanns (konu)*, have (kodelig) Omgang med en Mand (Kvinde), †kende; *k. sín*, kende sig selv: *sagt er um valinn, er hann hefir drepið rjúpuna, að hann kennir sín ekki fyr en kemur að hjartanu* (Alþ. '11, B. 972); (Ordspr.) *kennir hver sín, þó klækjóttur sje*, el. *kennir hvað sín, þó klækilegt sje*, en Skurk kan ogsaa føle; *kýrin er farin að k. sín*, Koen er begyndt at blive syg för Kælvningen. — **b.** impers.: *e-s kennir*, n-t mærkes: *En jafnvel þar hafði mislyndis kent* (EKvYhl. 5); *Og biðja vil eg menn, ef k. þykir sjálfhælni sumstaðar, að* (hvis man enkelte Steder synes at spore Selvros, at) (Morg. 4, 250); *Honum þótti það k.* (smage af) *hjátrúar að fara eftir draumi* (BrJDul. 4); *þar kennir margra grasa*, der er noget af hver Slags. — **4.** blive var, bemærke: *Hákon pr. Espólín var kunningi Gísla og hafði hann áður kent* (modtaget) *bréf frá presti til sín* (GKonÆf. 264). — **IV. 1.** *k. e-ð við e-n*, opkalde n-t efter en; *gjáin kennd við almenning* (JHall. 106). — **2.** omskrive (med en poetisk Benævnelse): *hvernig skal k. land og sjó?*

B. 1. lære, undervise: *k. e-m e-ð*, lære en n-t, undervise en i n-t; *k. e-m dönsku*; *k. e-m að lesa*; — *k. ráð til e-s*, lære en, hvorledes en skal bære sig ad ved n-t (jfr. JÁÞj. I. 25). — **2.** undervise ved en Skole: *hann kennir sögu*, han er Lærer i Historie. — **3.** lære, lære en, hvorledes man skal bære sig ad: *þetta kennir mönnum að fara varlega*.

C. refl.: **I.** *kennast við*, ¹) *(kannast við)* tilstaa; ²) kende hinanden (paa Afstand): *það er af þeim Ara að segja, að þegar þeir kendust við í kaupstaðnum, kölluðust þeir kveðjum á* (Eimr. XII. 118). — **II.** pp. *kendur*: **1.** *(þektur)* kendt, bekendt: *vel (illa) kendur*, vel (daarlig) lidt. — **2.** *(flæktur) vera kendur við e-ð*, være indviklet i n-t; *vera kendur við ástir*, siges at være erotisk anlagt; *hún var kend við einhvern bölvaðan strák*, man sagde, at hun stod i Forhold til en el. anden forbandet Slubbert; *hann (hún) hefur aldrei verið við kvenmann (karlmann) kendur (kend)*, man har aldrig hørt hans (hendes) Navn sat i Forbindelse med en Kvindes (Mands). — **3.** let beruset, salig, som har faaet en Taar over Tørsten; *vera kendur*, have en Snidser, have en Pisk, have en paa Skalden, være blisset.

kennan (-ar, -ir) [ȿɛn:a*n*] f. **1.** Erkendelse: *k. tilfinninga vorra* (Eimr. IX. 179). — **2.** Følelse: *eins er á botni allra kennana (tilfinninga) hulin löngun eða þrá eftir fylling heildarinnar* (Eimr. IX. 179).

kennandi (-a, -endur) [ȿɛn:andɪ, -ɛndøϱ] m. **1.** *(kennari)* Lærer. — **2.** *(kennimaður)* Prædikant.

kennanlegur [ȿɛn:anlɛ·qøϱ] a. **1.** *(tilfinnanlegur)* følelig. — **2.** som kan læres: *Dygðin geti líka hvílt á einhverri þvílíkri upprifjun og sé ef til vill alls ekki kennanleg* (ÁBjH. 257).

kennara embætti [ȿɛn:araɛm·baihdɪ] n. Lærerembede, Lærerpost. **-fundur** [-fʏn·døϱ] m. Lærermøde, Lærerforsamling. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Seminarium, Lærerseminarium. **-stjett** [-sdjɛht] f. Lærerstand. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. **1.** *(kennarastúka)* Kateder. — **2.** *(kennaraembætti)* Lærerembede (ved et Universitet). **-stúka** [-sdu:ga, -sdu:ka] f. Kateder (Eimr. III. 208).

kennari (-a, -ar) [ȿɛn:arɪ] m. **1.** Lærer, jfr. *barnak.*, *skólak.* — †**2.** *(kennimaður)* Forkynder.

kennd [ȿɛn·t] f. = **kend.**

†**kenni dómur** [ȿɛn:ɪdoᵘ·møϱ] m. **1.** *(kenning)* Lære. — **2.** *(kennimenn)* Kleresi, Gejstlighed, gejstlig Stand. **-faðir** [-fa:ðɪϱ] m. **1.** *(lærifaðir)* Læremester. — †**2.** *(kirkjufaðir)* Kirkefader. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. kendelig, genkendelig. **-leiti** [-lɛi:dɪ, -lɛi:tɪ] n. Höj, som er el. kan være Kendemærke for vejfarende: *alt var blindað, svo að hvergi sá neitt k.; — hvergi verra að rata, og k. engin* (GKonÆf. 135). †**-lýður** [-li:ðøϱ] m. Gejstlighed, Kleresi. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Præst, Prædikant: *hann er góður k.*, ¹) han er en fremragende Præst; ²) han er en ypperlig Taler. **-manna höfðingjar** [-man·ahöv·ðiŋɟaϱ, -höb·ð-] mpl. Kirkens Dignitarer. **-manna lýður** [-man·ali:ðøϱ] m. = **kennilýður.** **-mannaþing** [-man·aþiŋ·k] n. Kirkemøde. **-mannlegur** [-manlɛ:qøϱ] a. **1.** *(sem lýtur að starfsemi presta)* gejstlig, præstelig: *kennimannleg guðfræði*, Pastoralteologi, praktisk Teologi; *kennimannleg tign*, Præsteværdighed; *kennimannlegu brjefin*, Pastoralbrevene. — **2.** som opfører sig paa en for en gejstlig værdig Maade el. ligner en Præst af Udseende, præstelig: *hann er ekki k. maður*. **-manns dómur** [-mansdoᵘ:møϱ] m. gejstlig Værdighed. **-mark** [-maϱ·k] n. Kendemærke. **-móðir** [-moᵘ:ðɪϱ] f. Lærerinde, Guvernante. **-nafn** [-nab·v] n. Kendingsnavn, Tilnavn.

kenning (-ar, -ar) [ȿɛn:iŋk] f. **I. 1. a.** Lære, Teori: *k. og breytni*, Teori og Praksis; *láta sjer e-ð að kenningu verða*, ¹) lade n-t blive sig en Lære (et Eksempel til Advarsel): *láttu ófarir mínar þjer að kenningu verða*; ²) lade sig omstemme ved n-t: *Þetta* (ɔ: *hvatninguna*) *lét hann sér að kenningu verða og saup nú á* (GFrE. 8). — **b.** Paastand: *tarna er skrítin k.* — **2.** *(prjedikun)* Præken. — **II.** *(k. í skáldskap)* digterisk Omskrivning, Kenning (f. Eks. *sævar eldur*, Havets Ild, ɔ: Guld osv.). — **III.** *(tilfinning)* Fornemmelse.

kenningar laus [ȿɛn:iŋgarlöy:s] a. †**1.** *(fáfróður)* uoplært, uoplyst. — **2.** uden poetiske Omskrivninger (se *kenning* II.). **-nafn** [-nab·v] n. Epitet, Tilnavn. **-orð** [-or·ð] npl. **1.** Udtryk, brugte til digteriske Omskrivninger (se *kenning* II.). — †**2.** i pl. *(hvatningar)* Formaninger. **-son** [-ϱ-so:*n*] m. formentlig Sön (uægte) (BH.).

kenniorðtak [ȿɛn:ɪor·þtak] n. Feltraab.

¹**kennir (-is, -ar)** [ȿɛn:ɪϱ] m. Kender: *k. sannleiks* (JÞorl. II. 37); — i Omskr. ogs. Prøver: *gulls k.*, Mand.

kenni setning [ȿɛn:ɪsɛhdniŋk] f. Læresætning, Dogme. **-spakur** [-sba:gøϱ, -sba:k-] a. flink til at (gen)kende. **-speki** [-sbɛ:ɟɪ, -sbɛ:ȿɪ] f. indec. Kendeævne. **-teikn** [-tɛihkv] n. Genkendelsestegn. **-vald** [-val·t] n. gejstlig Myndighed: *Hlegið get eg hátt og grátið | hjartanlega að þessum presti, kennivaldi á háum hesti* (GFrÚh. 258). **-valdsstjett** [-val(t)sdjɛht] f. Gejstlighed.

kensl [ȿɛn·sλ] npl. **1.** Kenden, Genkendelse, †Kendsel: *bera k. á e-n (e-ð)*, kende en (n-t). — †**2.** *(ásökun)* Beskyldning, Bebrejdelse.

kensla (-u) [ȿɛn·sla] f. Undervisning.

kenslu aðferð [ȿɛn·sløaðfɛrð] f. Undervisningsmetode. **-ár** [-au:r] n. Undervisningsaar. **-bók** [-boᵘ:k] f. Lærebog. **-fyrirkomulag** [-fɪ:rɪ(ϱ)komola·*q*] n. Undervisningsplan. **-fróður** [-froᵘ:ðøϱ] a. undervisnings-

kyndig. **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. Undervisningslære, Pædagogi. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai:ðiŋgoϱ] m. undervisningskyndig, Pædagog. **-grein** [-grei:*n*] f. Lærefag, Fag. **-hús** [-hu:s] n. Skole(hus), Undervisningslokale. **-kaup** [-köy:p] n. Betaling for Undervisning, Skolepenge. **-kona** [-ko:na] f. Lærerinde. **-lag** [-la:*q*] n. Undervisningsmetode. **-mál** [-mau:*l*] npl. Undervisningsvæsen. **-málaráðherra** [-mau·larau:þ(h)ɛra] m. Undervisningsminister. **-málaráðuneyti** [-mau·larau:ðønɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Undervisningsministerium. **-málefni** [-mau:lɛbnɪ] npl. Undervisningsvæsen. **-misseri** [-mɪs·ɪrɪ] n. Semester. **-piltur** [-pɪʎ·døϱ] m. Lærling, Haandværksdreng. **-ráðuneyti** [-rau:ðønɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Undervisningsministerium. **-rek** [-rɛ:k] n. Skolealder: *Orðaforði barna, þegar þau komast* [illegible] *mjög af skornum skamti* (MHUpp. 237—238). **-salur** [-sa:loϱ] m. Læresal, Høresal, Auditorium. **-samningur** [-sam·niŋgoϱ] m. Lærlingekontrakt. **-skeið** [-sɥei:*ð*] n. Kursus. °**-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. Undervisningsministerium. **-stofa** [-sdo:va] f. **1.** *(í skóla)* Klasseværelse. — **2.** *(í háskóla)* Høresal, Auditorium. **-stofnun** [-sdob·nøn] f. Undervisningsanstalt. **-stúlka** [-sduʎ·ga, -sdul·ka] f. Lærerinde, Guvernante. **-stund** [-sdʏn·t] f. Undervisningstime. **-tími** [-ti:mɪ] m. Undervisningstid. **-verk** [-vɛϱ·k] n. Undervisningsarbejde. **-æfing** [-ai:viŋk] f. Undervisningsovelse.

kentár (-s, -ar) [ȿɛn·tauϱ] m. Kentaur, Hestemenneske.

kepni [ȿɛhbnɪ] f. indec. **1.** *(kapp)* Iver, Ihærdighed. — **2.** *(samkepni)* Kappestrid, Konkurrence, Kapstræv. — **3.** *(þrætugirni)* Trættesyge.

1. **keppa (-u, -ur)** [illegible] Kr.

2. **keppa (ti)** [ȿɛhba, ȿɛf·dɪ] vi. **I. 1.** kappes: *k. að e-u marki*, søge at naa et Maal; *k. um e-ð*, ¹) kappes i n-t; ²) konkurrere om n-t; *k. við e-n*, ¹) kappes med en; ²) konkurrere med en (om n-t). — **2.** disputere: *Kepti* [illegible] **II.** [illegible] kappes: *keppast við*, arbejde af fuld Kraft; *keppast við að gera e-ð*, arbejde ivrigt paa n-t, skynde sig med n-t; *eigum við að keppast?* skal vi kappes? (om hvem der kommer först el. hvem der först bliver færdig); *keppast við e-n*, kappes med en; *keppast um e-ð*, kappes med hverandre i n-t.

keppa drellir [ȿɛhbadrɛd·lɪϱ] m. = **silakeppur. -hnífur** [-hvi:voϱ] m. = 1. **keppa.**

keppfýlar [ȿɛhpfi·laϱ] mpl. store Malemukker, der om Aftenen tilstaas enhver Deltager i Fangsten (Vestm.).

keppi kefli [ȿɛhbɪȿɛb·lɪ] n. eftertragtelsesværdig Ting, Maal: *það er ekki mikið k.* **-lykkja** [-lɪhɥa] f. (BH.): **1.** *(verk, vel til lykta leitt)* lykkelig fuldendt Arbejde. — **2.** *(þrætuefni)* Tvistens Æble. **-mark** [-maϱ·k] n. Maal, man onsker at naa: *launin eru k. allflestra í þjóðfélaginu* (ÁBj19.öld 23). **-nautur** [-nöy:døϱ, -nöy:t-] m. Konkurrent, Medbejler, Rival.

keppinn [ȿɛhbɪn] a. **1.** [illegible] **2.** [illegible] trættekær.

keppisystir [ȿɛhbɪsɪs·dɪϱ] f. Medbejlerske.

keppitilraun [ȿɛhbɪtɪl·röy*n*] f. Konkurrenceprove.

keppni [ȿɛhbnɪ] f. indec. = **kepni.**

kepp stafur [ȿɛhpsda·voϱ] m. Knortekæp. **-súla** [-su·la] f. stor Sule, som om Aftenen tilstaas hver Deltager i Fangsten (Vestm.).

keppur (-s, -ir) [ȿɛhbøϱ, ȿɛhps] m. **1. a.** *(lurkur)* Kæp. — **b.** (Vf.) = *klapp*, Banketræ. — **2.** (Vf.) = *fiskihnífur*. — **3.** *(hlunnur)* Tommerstok, som bruges til at afstive en paa det tørre staaende Baad, Stiver (Vf.). — **4.** (zool.) den anden Mave i drøvtyggende Dyr (Netmave). — **5.** *(iður)* Pølse; spec. *(blóðmörsiður)* Blodpolse.

ker (-s, pl. ds.) [ȿɛ:r] n. **1.** *(ílát)* Kar, spec. stort Trækar med Trægjorde, brugt til Opbevaring af *skyr* og *sýra*; (Talem.) *þar er alt í kyrrum kerum* (Málshb. 391), der er alt uforstyrret; (Ordspr.) *alt af hrín eitthvað við hvert ker*, altid klæber der noget til ethvert Kar (SchMál.). — **2.** = *hektólítri*. — **3.** Hul, rund Fordybning, spec. i en Flod el. Sø: *líkin . . . hafa líklega orðið föst í einhverju kerinu í vatnsbotninum* (ÞThFerð. II. 243).

kerald (-s, -öld) [ȿɛ:ralt, -ölt] n. **1. a.** mindre Kar; — bruges ogs. naar et lille Kar (f. Eks. en Kop) skal betegnes som usædvanlig stort: *skárra er það nú keraldið*. — **b.** spec. stor Hat. — **2.** *(koppur)* Natpotte, Pissepotte.

keralds botn [ȿɛ:ral(t)sbohtv] m. Bund af et Kar. **-hola** [-(h)o:la] f., **-krýli** [-kri:lɪ] n. en lille Tønde.

kerfa (a) [ȿɛr·va] vt. systematisere, organisere.

kerfabendi [ȿɛr·vabɛn·dɪ] n. Negbaand (Il. II. 176).

kerfari (-a, -ar) [ȿɛr·varɪ] m. Negbinder: *en kerfarar tóku sumar málhendurnar og bundu með kerfabendum* (Il. II. 176).

kerfasmiður [ȿɛr·vasmɪ:ðøϱ] m. Systematiker.

kerfi (-is, [ȿɛr·vɪ] pl. ds.) n. **1.** *(knippi)* Bundt. — **2.** *(kornbindi)* Neg, Kornknippe, bruges om den mejede og sammenbundne elymus arenaria; paa et *k.* gaar snart 12, snart 18 *hendur* (se *hönd*) (VSkaft.) (LFR. II. 141—142). — **3.** *(sveigur)* Krans: *knýtti eg k.* (JHall. 169). — **4.** System, Samstille, jfr. *fræðikerfi*.

kerfill (-ils) [ȿɛr·vɪdʎ] m. (bot.) Kørvel (anthriscus cerefolium L.).

kergja (-u) [ȿɛr·ɥa] f. **1.** *(þrjóska)* Tværhed, Trods. — **2.** *(ákafi)* Iver, Ihærdighed.

kergju kapp [ȿɛr·ɥøkahp] n. stærk Iver. **-svipur** [-svɪ:bøϱ, -svɪ:p-] m. trodsig, tvær Mine.

ker hald [ȿɛ:ϱ(h)alt] n. = **kerald. -hóll** [-(h)oᵘdʎ] m. = **hverhóll.**

keri (-a, -ar) [ȿɛ:rɪ] m. = **kerri.**

kerla (-u, -ur) [ȿɛd·la, ȿɛr·dla] f. Dim. af *kerling*, brugt i Tiltale: *k. mín:* Morlil.

kerlaug [ȿɛr·löy·q] f. Karbad.

kerlegur [ȿɛr·leqøϱ] a. anselig: *e-ð er ekki kerlegt*, der er ikke megen Stads ved n-t: *Þær eru ekki kerlegar, ílíkurnar, sem eg* [illegible] (Od. 357).

kerli [ȿɛd·lɪ, ȿɛr·dlɪ] f. indec., Dim. af *kerling*, brugt i Tiltale: Morlil: *k. mín*, min kære: *Þurfti þess ekki, k. mín* (EKvVhl. 53).

kerling (-ar, -ar) [ȿɛd·liŋk, ȿɛr·dl-] f. **1.** Kælling, gammel Kone. — **2.** *(kona)* Ægtehalvdel, Kone: *hann kom hjer með kerlingu sína*; — *karl og k.*, Mand og Kone (i Folket): [illegible] *sínu og karl og k. í koti sínu*. — **3.** i forsk. Talem.: *fá kerlinguna*, «faa Kællingen», vende den sidste Rad i en *flekkur* (jfr. *karl*): *Svo rifjuðu þau tvö ein og hálfflugust á um hvern rifgarð, því Jón vildi ekki fá kerlinguna og Anna vildi ekki fá karlinn* (GPSk. 16); *fara á kerlingu*, ¹) tage fat paa en Bjælke med Hænder og Fødder, vende sig om, saaledes at Ryggen vender mod Bjælken, og støde Bagdelen 3 Gange mod denne (ÓDavSk. 141); ²) ikke dyppe Aaren langt nok ned, naar man vil væde den (Jón Ýngv. cit. i ÓDav. Sk. 141—42) el. dyppe Aaren for kort ned, saaledes at man falder bagover, naar man trækker til (Breiðd.); ³) *(slá úr grasi)* slaa ud af det uslaaede Græs; *fleyta kerlingar*, ¹) falde bagover fra Toften, ved at Aaren uventet kommer op af Vandet: *fleyta kellíngar: „þegar róðrarmaður fellur á bak aptur, opinn* [illegible] *nefinu“* (Jón Ýngv. cit. i ÓDavSk. 93); ²) ogs. *flýtja* (el. *skjóta) kerlingar*, slaa Smut: *hann ljet steininn flýtja kerlingar*, han slog Smut med Stenen; *steinninn flutti kerlingar*, Stenen slog Smut; — *gefa e-m kerlingar*, «give en Kællinger», naar to kappes om, hvem der kan komme först i Klæderne, har Sejrherren Ret til at profetere, at den besejrede vil faa til Koner eller Elskerinder 3 hæslige og udlevede gamle Kvinder. — Hvis det er Piger, der kappes, er det selvfølgelig Mænd, der er Tale om (ÓDavSk. 189); *komast frá kerlingunni*, komme bort fra Kællingen ɔ: trække den tredje Fisk, jfr. *kokkur*: *þeir voru mjög margir, sem eigi fengu meira en 5—10 fiska hlut, „eigi fáir, er varla komu á skiftum gjörvalla vertíðina, mýmargir, sem ekki komust frá kerlingunni fyrr en eftir lok“* (Þjóðólf. XVII. 117 cit. i ÞThÁrf. 274); *slá (setja) e-n á kerlingu* = *gera e-n hólmaskít*, se *hólmur*; — *nú hefur himininn háralag kerlingar*, egl. nu har Himlen Haar som en Kælling, ɔ: det er klart foroven, men skyet rundt omkring (Vf., ÁM. 226b, 8vo). — **4.** et Plankestykke i Bunden af et isl. Fartöj, forsynet med et Hul, hvori Masten staar (= *stelling*) (Árn., Rang., Skaft.). — **5. a.** Ben, som stoder op til Gællerne i en *steinbítur* (Vf.). — **b.** = 1. *baula* 2. — **6.** *karl og k.*, Navn paa et Par spidse Klipper, der rager op af Havet. — **7.** = *beinakerling*. — **8.** Haandtag paa den øverste Knag af et Leskaft.

kerlinga bók [ȿɛd·liŋgaboᵘ:k, ȿɛr·dl-] f. Kællingesnak, dum Overtro; — pl. *-bækur*, Ammestuesnak. **-dauði** [-döy:ðɪ] m. Straadod. **-hlátur** [-hʎau:døϱ, -hʎau:t-] m. Kællingelatter. **-hneiging** [-hvɛi:jiŋk] f. Kniks (Js]s). **-læða** [-lai:ða] f. = **dalalæða. -raup** [-röy:p] n. Gammelmandspraleri.

kerlingar bylur [ȿɛd·liŋgarbɪ:loϱ, ȿɛr·dl-] m. (magisk) rasende Uvejr (JÁ. Þj. I. 451). **-eyra** [-ɛi:ra] n. **1.** gammel Kvindes Øre, tunghort Øre: (Ordspr.) *kvöl er að heyra með k.* (SchMál.), det er svært at høre med et gammelt Øre. — **2.** (bot.) no. Stortare, Stoktare (laminaria hyperborea). — **3.** øreformet Bruskplade i Bagbenet paa Faar. **-eldur** [-ɛl·doϱ] m. (bot.) Rogsvamp (= *fýsisveppur*). **-hláka** [-ϱ-(h)ʎau:ga, -(h)ʎau:ka] f. kortvarigt Tøvejr: *harður vetur . . . með spilliblotum og kerlingarhlákum, sem hleyptu í gadd fannkyngjunni* (GFrTs. 33). **-hlussa** [-(h)ʎʏs:a] f. tyk Kælling, Trunte, Kvabso: *Þetta var þó hart aðgöngu að kyssa kerlingarhlussuna* (GFrTís. 172). **-hnútur** [-(h)vu:døϱ, -(h)vu:t-] m. Kællingeknude (Vf.). **-hrosshaus** [-a-hϱos:(h)öys] m. gnaven gammel Kælling. **-hrota** [-hϱo:da, -hϱo:ta] f. affældig Kælling. **-hæll** [-ϱ-(h)aid·ʎ] m. den overste Knag paa et Leskaft. **-hönk** [-(h)öyŭ·k, -(h)öyŋ·k] f. = **skelhönk. -ketta** [-ȿɛhda] f. gal Kælling; Heks (GFrTís. 201). **-kind** [-ȿɪn·t] f. Skrog af en gammel Kone. **-kjaftur** [-ȿaf·doϱ] m. **1.** = *þverhnútur*. — **2.** Knude, der slaas paa en for lang Klovsadelgjord. **-klof** [-klo:*v*] n. = **greiparsvunta. -legur** [-r-lɛ:q-oϱ] a. lignende en gammel Kvinde, gammelagtig. **-leikur** [-lɛi:goϱ, -lɛi:k-] m. **1.** = *skaka strokk*, se 2. *skaka*. — **2.** Kællingeleg, en Danseleg, hvor en af Deltagerne er udklædt som gammel Kælling, en anden som hendes Datter; Kællingen følges af to Slaver, *Kári* og *Benedikt langi*. Datteren vil have en Mand, og hun og Moderen fører en Samtale herom paa Vers. Det hele ender med Dans (jfr. ÓDavVik. 124—128). **-norn** [-nor·dv, -nod·v] f. Heks. **-öl** [-oᵘ:*l*] f. = **kjaftatagla. -ostur** [-os·døϱ] m. (Sl.) = **merarkúla. -prjónar** [-ϱ-prjoᵘ:naϱ] mpl. de större Gællehudstraaler i Fiskehovedet, jfr. *karlprjónar*. **-reið** [-a-rɛi:*ð*] f. meget langsomt Ridt. **-reykur** [-rɛi:gøϱ, -rɛi:k-] m. = **dalalæða. -rúm** [-ru:*m*] n. *(í bát)* det Rum, hvori *kerling* findes, Masterum. **-saga** [-ϱ-sa:qa] f. Ammestuehistorie. **-skar** [-sga:r] n. affældig Kælling, sølle Kælling (EKvSv. 53). **-skepna** [-sɥɛhbna] f. stakkels gammel Kone. **-skrukka** [-sgrʏhga] f., **-skrunka** [-sgruŭ·ga, -sgruŋ·ka] f. gammel, rynket Kvinde. **-smjör** [-smjö:r] n. Torskehjærne. **-spónn** [-sboᵘd·v] m., **-svunta** [-svʏv·da, -svʏn·ta] f. en tynd ud i en Hinde løbende Muskel uden paa Tyggemuskelen i Torskehovedet, se *þorskhaus*: *k. er himna ofan á* [illegible] *viðri, ef hún gat þá staðið upprjett.* **-tagla** [-tag·la] f. (Rang.) = **kjaftatagla. -tetur** [-tɛ:doϱ, -tɛ:t-] n. = **kerlingarskepna. -vegur** [-r-vɛ:qoϱ] m. = *kvenvegur*: *aldrei ætti að fara kerlingarveginn af baki* (Lögr. '15, 87). **-vella** [-vɛd·la] f. = **dalalæða. -villa** [-vɪd·la] f. Kællingesnak, dum Overtro.

kerlinga sögur [ȿɛd·liŋgasö:qøϱ, ȿɛr·dliŋga-] fpl. **1.** = *kerlingabækur*. — **2.** = *karlasögur*. **-vella** [-vɛd·la] f. = **dalalæða.**

1. **kerra (-u, -ur)** [ȿɛr:a] f. Kærre, (tohjulet) Vogn.

2. **kerra (ti)** [ȿɛr:a, ȿɛϱ·dɪ] vt. holde i oprejst Stilling, bringe til at knejse: *þá kertu þeir fyrst uxann á bak aptur, skáru hann svo á háls* (Il. I. 44); *k. höfuðið*, knejse med Hovedet; — pp. *kertur*, rank, knejsende.

kerri (-a, -ar) [ȿɛr:ɪ] m. (med.) Dræn: *er þat* (ɔ: *salve) borit á kerrann, sem inn* (ɔ: *í kýlið) er settr* (LFR. IV. 108).

kerru byssa [ꞔɛr:obɪs:a] f. = **fallbyssa.** **-bogi** [-boi:jɪ] m. Vognsædets Rand (Il. I. 112). **-grind** [-grɪn·t] f. Vognfading. **-gætir** [-ɡai:dɪϱ, -ɡai:t-] m. Vognstyrer (Il. II. 194). **-hjól** [-ɧoᵘ:*l*] n. Vognhjul. **-kjálki** [-ꞔauλ·ɡɪ, -ꞔaul·ꞔɪ] m. Vognstang, Vognstjært. **-laupur** [-löy:bøϱ, -löy:p-] m. Vognkurv: *háfan vagn með sterkum hjólum og kerrulaup* (Od. 118). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Mand, som kører i Kærre. **-smiður** [-smɪ:ðøϱ] m. Vognfabrikant. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. Vognsæde, Kuskebuk, Buk. **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. Vognstang, Vognstjært. **-sveinn** [-svɛid·*v*] m. Kusk, Køresvend. **-vegur** [-vɛ:ɣøϱ] m. Kørevej.

kersa [ꞔɛϱ·sa] f. Kersey (en Slags groft Uldtöj) (ÞThFerð. III. 38).

kerska (-u) [ꞔɛϱ·sɡa] f. = **keskni.**

kerskilegur [ꞔɛϱ·sɡɪle·ɣøϱ, ꞔɛs·ɡɪ-] a. drillende.

kerskinn [ꞔɛϱ·sɡɪ*n*, ꞔɛs·ɡɪ*n*] a. = **keskinn.**

kersleif [ꞔɛϱ·slɛi·*v*] f. dyb Slev, Kasserolle: *kneifði' í botn úr kersleifinni* (MJ. III. 256).

kerta gerð [ꞔɛϱ·daɟɛr·ð] f. Lysfabrikation. **-hjálmur** [-ɧaul·moϱ] m. Lysekrone. **-liljustjaki** [-lɪljøsdja:ɡɪ, -sdja:ꞔɪ] m. Armstage. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Lys af Kærter, Kærtelys (Vokslys): *gera e-ð við k.* **†-messa** [-mɛs:a] f. = **kyndilmessa.** **-mót** [-moᵘ:t] n. Lyseform. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. (Hulningen paa en) Lysestage. **-rak** [-ra:k] n. Lysevæge. **-smiðja** [-smɪð·ja] f. Lysestøberi. **-sníkir (-is** el. (pop.) **-irs)** [-sni:ɡɪϱ, -sni:ꞔɪϱ] m. Lystrygler; ogs. Navn paa en af *jólasveinar.* **-steypa** [-sdɛi:ba, -sdɛi:pa] f. Lysestøbning. **-steypari** [-sdɛi:barɪ, -sdɛi:p-] m. Lysestøber. **-steypuhús** [-sdɛi·bøhu:s, -sdɛi·pø-] n. Lysestøberi. **-stjaki** [-sdja:ɡɪ, -sdja:ꞔɪ] m. Lysestage. **-tólg** [-toᵘl·k] f. Lysetalg.

kerti (-is, pl. ds.) [ꞔɛϱ·dɪ] n. Lys (Vokslys, Tællelys), Kærte: (Talem.) *brenna kertið frá báðum endum*, lade Lyset brænde i bægge Ender: *Það að taka af almenna skatta, og selja eign landssjóðs í skarðið held eg megi kallast að brenna kertið frá báðum endum* (Alþ. '11, B. 626).

kertis krans [ꞔɛϱ·dɪskran·s] m. Lysemanchet. **-rak** [-ra:k] n. Lysevæge. **-skar** [-ɪ-sga:*r*] n. Lysetande. **-stubbur** [sdʏb:øϱ] m. Lysstump.

kertur [ꞔɛϱ·døϱ] pp. af **kerra.**

kervill [ꞔɛr·vɪdλ] m. = **kerfill.**

kesja (-u, -ur) [ꞔɛ:sja] f. (en Slags) Lanse.

kesjumaður [ꞔɛ:sjøma:ðøϱ] m. Lansedrager, Lansener.

keski [ꞔɛs·ɡɪ] f. indec. Spøg. **-mál** [-mau:*l*] n. spøgefulde Udtalelser.

keskinn [ꞔɛs·ɡɪ*n*] a. drillelysten, -syg.

keskni [ꞔɛs·gnɪ] f. indec. Drilagtighed.

keskniskvæði [ꞔɛs·gnɪskvai:ðɪ] n. Spottedigt.

kesknisnápur [ꞔɛs·gnɪsnau:bøϱ, -snau:p-] m. Drillepind.

kesti (-is, pl. ds.) [ꞔɛs·dɪ] n. en flad, kort og tyk Træstump (ASkaft.).

kestir [ꞔɛs·dɪϱ] pl. af **köstur.**

ket (-s) [ꞔɛ:t] n. = **kjöt.**

ketil botn [ꞔɛ:dɪlbohtn, ꞔɛ:tɪl-] m. Kedelbund. **-bumba** [-bʏm·ba] f. **1.** Kedelbug: *lék eldurinn ketilbumbuna, og hitnaði vatnið* (Il. II. 168). — **2.** *(e. k. bumba)* kedelformet Hærpauke, Kedelpauke. **-bumbuslagi** [-bʏmboslai:jɪ] m. Paukeslager. **-lenkja** [-ɪ-lɛiŋ·ɡa, -lɛiŋ·ꞔa] f. Kedelkrog (EBj. i ÁM. 226a, 8vo). **-grænka** [-graiŋ·ga, -graiŋ·ka] f. Spanskgrönt. **-hadda** [-λ-(h)ad:a] f., **-halda** [-(h)al·da] f. Kedelhank. **-hraukur** [-l-hɍöy:ɣøϱ, -hɍöy:k-] m. lille Klyneskrue. **-hrím** [-hɍi:*m*] n. Sod paa (af) en Kedel. **-kaffi** [-kaf:ɪ] n. Kedelkaffe (lavet uden Pose). **-krókur** [-kroᵘ:ɣøϱ, -kroᵘ:k-] m. Kedelkrog.

ketill (-ils, dat. **katli,** pl. **katlar,** dat. **kötlum)** [ꞔɛ:dɪdλ, ꞔɛ:t-; ꞔɛ:dɪls, ꞔɛ:t-; kahdlɪ, kahdlaϱ, köhdlo*m*] m. Kedel; *honum fjell (el. datt) allur k. í eld*, han blev helt forbløffet, han tabte ganske Modet; — npr. *Ketill*, Kæld.

ketil myndaður [ꞔɛ:dɪlmɪn·daðøϱ, ꞔɛ:t-] a. kedelformet. **-raun** [-röy:*n*] f. Kedelgreb (en Slags Gudsdom). **-stútur** [-sdu:døϱ, -sdu:t-] m. Kedeltud. **†-tak** [-ta:k] n. Kedelgreb *(= ketilraun).*

ketlinga (a) [ꞔɛhdliŋga] vi. (Árn.) = **hvolpa.**

ketlingafullur [ꞔɛhdliŋgafʏd·løϱ] a. drægtig (om en Hunkat).

ketlingur (-s, -ar) [ꞔɛhdliŋgøϱ] m. Kattekilling.

ketta (-u, -ur) [ꞔɛhda] f. ***1.** *(tröllkona)* Jættekvinde. — **2.** *(læða)* Hunkat.

kettir [ꞔɛhdɪϱ] pl. af **köttur.**

kexa (-u, -ur) [ꞔɛχ·sa] f. Økse: *lítil k. í löngu skafti* (JÁÞj. I. 507).

kybbi (-is, pl. ds.) [ꞔɪb:ɪ] n. **1.** *(kubbur)* Stump Træ (Sch.). — **2.** *(kylfa* 3.) Blok, der hænges omkring Halsen paa en uvan Tyr (Þing.).

kið (-s, pl. ds.) [ꞔɪ:ð] n. Kid.

1. **kiða (-u, -ur)** [ꞔɪ:ða] f. Gedekid.

2. **kiða (a)** [ꞔɪ:ða] vt. med dat.: *k. sjer*, klo sig lidt, skutte sig.

kiðakjöt [ꞔɪ:ðaꞔö:t] n. Kidkød.

Kiddi (-a, -ar) [ꞔɪd:ɪ] m. npr. = **Kitti.**

kiðfættur [ꞔɪð·faihdøϱ] a. kalveknæet.

kiðlingur (-s, -ar) [ꞔɪð·liŋgøϱ] m. lille Kid.

kiðna (-u, -ur) [ꞔɪð·na] f. (Skaft.) = **kirna.**

kiðskinn [ꞔɪð·sɡɪ*n*] n. Kidskind.

kiðuskel [ꞔɪ:ðøsɡɛ:*l*] f. Mactra (JHallHB.).

kíf (-s) [ꞔi:*v*] n. **1.** *(deilur)* Kiv, Trætte, Strid. — **2.** *(barátta)* Kamp, Genvordigheder, Lidelser.

kífa (a) [ꞔi:va] vi. kives: (Ordspr.) *ilt er að k. við konunginn* (GJ.), du skal ej kives med din Foged og Præst, el. det er ikke godt at dele (ɔ: føre Proces) med sin Dommer, el. kiv ej med din Dommer.

kýfa (ði) [ꞔi:va, ꞔiv·ðɪ] vt. toppe: *Þegar grafarmennirnir höfðu kýft gröfina, þöktu þeir yfir með grasrótinni* (GFrE. 28). — pp. *kýfður*, propfuld: *dautt var í kolsvortum krítpípu-stúf, sem kýfðan og rjúkandi bar hann* (StStAndv. II. 250).

kífing (-ar) [ꞔi:viŋk] f. = **kíf** 1.

kífinn [ꞔi:vɪ*n*] a., **kífsamur** [ꞔif·samøϱ] a. kivagtig, trættekær.

kíghósti [ꞔi:χ(h)oᵘsdɪ] m., **kikhósti** [ꞔɪ:k(h)oᵘsdɪ] m. (med.) Kighoste (tussis convulsiva).

kiki (-a, -ar) [ꞔɪ:ɡɪ, ꞔɪ:ꞔɪ, ꞔɪ:ga, ꞔɪ:ka] m. **1.** *(lítill blóðmörskeppur)* en lille Blodpølse (ASkaft.). — **2.** (Vf.) = *krókur* (jfr. *keikur).* — **3.** lang, smal Strimmel Jord inde mellem to Kløfter el. begrænset af Vand paa bægge Sider (ÁM. 221b. 8vo).

kíkir (-is el. **-irs,** pl. **kíkirar)** [ꞔi:ɡɪϱ, ꞔi:ꞔ-] m. Kikkert, Teleskop.

kykja (ti) [ꞔɪ:ɡa, ꞔɪ:ꞔa], **kýkja (ti)** [ꞔi:ɡa, ꞔi:ꞔa] vt. med dat. synke, svælge (om Mad).

kíkja (ti) [ꞔi:ɡa, ꞔi:ꞔa, ꞔiχ·dɪ] v. **I.** vi. **1.** kige: *k. á e-n, e-ð.* — **2.** kige, se paa gennem en Kikkert: *k. á e-ð, e-n.* — **II.** vt. med dat.: *k. járni*, trykke en Jærnstang sammen (göre den kortere og tykkere) ved at hamre oven paa den ene Ende af Stangen (Sch.).

kikna (a) [ꞔɪhgna] vi. böje sig, give sig (under stærkt Tryk el. tung Byrde): *k. undir e-u; — k. í knjáliðunum*, synke i Knæ; *k. við*, böje sig i Knæleddene.

†kykvendi [ꞔɪ:gvɛndɪ, ꞔɪ:kvɛndɪ] n. = **kvikindi.**

kyla (-u) [ꞔɪ:la] f. koldt Vand (BH.).

kýla (di) [ꞔi:la] vt. **I. 1.** fylde, proppe: *k. vömb sína*, fylde sin Bug, smovse. — **2.** *(k. fisk)* afnakke Fisk; — pp. *kýldur*, afnakket. — **3.** *(reka fleyg eða stoð af afli undir e-ð)* drive en Kile el. Støtte ind under n-t (Vf.). — **†4.** *(k. brækur e-s)* forsyne Benklæderne foran med en Slags Pose (is. alm. i det 17. og 18. Aarh.); — pp. *kýldur: vel (illa) kýldur.* — **5.** impers.: *það kýlir*, Søerne rejser sig (Arnf.). — **?II.** (i Boldspil) slaa en Bold, is. langt bort: *jeg kýldi boltann langar leiðir.*

kýla pest [ꞔi:lapɛs·t] f., **-sótt** [-soᵘht] f. Byldepest.

kylfa (-u, -ur) [ꞔɪl·va] f. **1.** Kølle; (Talem.) *láta kylfu ráða kasti (með e-ð)*, lade Tilfældet raade, lade n-t gaa som det kan. — **2.** *(trjeról)* knudret Rod af et Træ, Blok, Huggeblok (Vf.). — **3.** *(kybbi* 2.) Blok el. Lænke, fæstet om Halsen paa en mandolm Tyr. — **4.** *(kylfubein)* det tykke, kølledannede Ben, som ligger foran paa en Kuller, grænsende op til Hovedet (Vf.).

†kylfing (-ar) [ꞔɪl·viŋk] f. Spidsfindighed.

kylfingur (-s, -ar) [ꞔɪl·viŋgøϱ] m. Køllebærer: *hins ágæta Areþóns, er bæði karlar og . . . konur kölluðu að viðurnefni kylfing* (Il. I. 164).

kylfulaga [ꞔɪl·vøla:ɣa] a. indec. (bot.) kølleformet.

kili [ꞔɪ:lɪ] dat. af **kjölur.**

kýli (-is, pl. ds.) [ꞔi:lɪ] n. Byld: *grípa (taka) á kýlinu*, gribe om Bylden, beröre et ömt Sted (det ömme Punkt): *þá skal eg játa, að þar væri gripið á k., sem mér er viðkvæmt* (Alþ. '11, B. 477); *stinga á kýlinu*, stikke Hul paa Bylden (ogs. i overf. Bet.).

kýling (-ar, -ar) [ꞔi:liŋk] f. höj, stejl Bølge (Arnf.).

1. **kylja (-u, -ur)** [ꞔɪl·ja] f. kold Blæst, Vindstød: *Kyljan dyngir fyllu af fönn* (GFr. i Eimr. VII. 151).

2. **kylja (a)** [ꞔɪl·ja] v. **I.** vt. **1.** *(kæla)* afkøle, göre kold. — **†2.** *(ákæra)* anklage (ÁM. 226b, 8vo). — **II.** v. impers. (i denne Bet. maaske ogsaa imp. **kuldi,** sup. **kulið** [kʏl·dɪ, kʏ:lɪð]) **1.** *það kyljar (kylur) í neglur (nögl)*, det prikker i Neglene paa en; *Sé gæfa að eyða æfi | svo ekki í neglur kylji* (StStAndv. II. 84). — **2.** fryse: *e-n kyljar í hel;* (Ordspr.) *Klæð þig vel, svo kylur þig ei í hel* (Málshb. 189).

kíll (-s, -ar) [ꞔid·λ, ꞔils, ꞔi:laϱ] m. **1.** lille Vig el. Arm af en Bugt (jfr. Stednavnet *Andakíll)*, spec. dyb og smal Flodarm med stille Vand. — **2.** *(síki)* Bæk, lille Aa. — **3.** en græsgroet Fordybning med fugtig Jordbund i en Eng (Nl.) (no. kil).

kýll (-s, -ar) [ꞔid·λ, ꞔil·s, ꞔi:laϱ] m. **1.** *(leðurpoki)* lang Lædersæk; *saman fer karl og k.* el. *fari saman karl og k.* (GJ.), Karl og (Tigger)pose hører sammen. — **2.** Pose foran paa en Mands Benklæder (i det 17. og 18. Aarhundredes Klædedragt).

1. **kylla** (gen. ds., pl. **-u)** [ꞔɪd·la] n. = **eista.**

2. **kylla (ti)** [ꞔɪd·la, ꞔɪλ·dɪ] vt. *(gera kollótt)* afrunde.

kylliflatur [ꞔɪd·lɪfla:døϱ, -fla:t-] m.: *detta (liggja) k.*, falde (ligge) saa lang en er.

kylling (-ar) [ꞔɪd·liŋk] f. Afrunding.

kyllir (-is, -ar) [ꞔɪd·lɪϱ] m. **1. a.** *(leðurpoki)* lang, smal Lædersæk. — **b.** et paa Udkanterne sammensnöret Skind, brugt ved Transport af Faareblod (Nl.). — **2.** Pung: *kyllirinn undan hrúti* (ÓDavÞul. 221). — **3.** Tobakspung: *Og stundum, þegar menn í mesta sakleysi ætluðu að taka í nefið og stungu fingrunum niður í kyllinn sinn* (GPSk. 221).

kylna (-u, -ur) [ꞔɪl·na] f. Kølle (Indretning til at törre Korn og göre det til Malt).

kylnu bakaður [ꞔɪl·nøba:ɡaðøϱ, -ba:k-] a. kølletörret. **-brendur** [-brɛn·døϱ] a. køllebrændt. **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Kølledör. **-hurð** [-hʏr·ð] f. Kølledör. **-viðja** [-vɪð·ja] f. Kølleflager.

kíló gramm [ꞔi:loᵘgram·] n. Kilogram. **-lítri** [-li:drɪ, -li:trɪ] m. Kiloliter. **-metri** [-mɛ:drɪ, -mɛ:trɪ] m. Kilometer.

kilpa (a) [ꞔɪλ·ba, ꞔɪl·pa] vt. **a.** lade n-t forvrides el. slaa Bugter: *þú mátt ekki kilpa ljáinn, þegar þú klappar hann;* — refl. *kilpast*, forvrides, slaa Bugter el. Folder: *ljárinn k.; fatið k.* (ASkaft.); pp. *kilpaður.* — **b.** impers. = *kilpast: ljáinn kilpar.*

kilpastafur [ꞔɪλ·basda:vøϱ, ꞔɪl·pa-] m. den Stav i en Spand, hvori Haandtaget er befæstet (Sl.) (Nl. *eyrnastafur).*

kilpóttur [ꞔɪλ·boᵘhdøϱ, ꞔɪl·p-] a. med mange Bugtninger, forvreden.

kilpur (-s, -ar) [ꞔɪλ·bøϱ, ꞔɪl·p-] m. **1.** *(bugða)* Böjning, Bugt. — **2.** *(fötutrje)* Haandtaget paa en Spand (Sl., Af.) (jfr. Smaastykker '84, 91—92). — **3.** *(eyra á fötu)* den af Hvalbarder (Horn el. Læder) dannede Løkke, hvormed Haandtaget paa en Spand forenes med Spandens Overhank *(eyra)*

(Nl., Vf.). — ogs. i Alm. Ore, Hank (paa en Spand el. Greyde). — **4.** *(i egg á ljá)* Forvridning (i Æggen af en Le, hidrörende fra daarlig Haring).

†kylur (-jar) [ƫi:loɣ, ƫɪl·jaɣ] m. = **1. kylja.**

kilönd [ƫi:lönt] f. = **stokkönd.**

kím (-s, pl. ds.) [ƫi:m] n. (bot.) Kim.

kýma (di) [ƫi:ma] vi. smile, is. haanligt: *k. að e-m,* göre Nar af en, spotte (jfr. kimse ad).

kimbelgur [ƫɪm·bɛlgoɣ] m. (bot.) = **kímsekkur.**

kimbi (-a, -ar) [ƫɪm·bɪ] m. **1.** Spottefugl (BH.). — **2.** (Árn.) = *kimbill* 1.

kimbill (-ils, -lar) [ƫɪm·bɪdʎ, -ɪls, ƫɪm·(b)laɣ] m. **1. a.** *(pinkill)* lille Bundt. — **b.** lille Høstak, en Smule Hø, lille Høbundt: *svo kymbil kunni ei lána* (BóluHj. 53). — **2.** *(hæð)* Bakke, Höj.

kimbing (-ar, -ar) [ƫɪm·biŋk] f. Spotteglose (BH.).

kimbla (a) [ƫɪm·(b)la] vt. med dat. **1.** *k. e-u á e-ð,* læsse, dynge n-t ovenpaa n-t: *við skulum nú fara að k. upp á hestana,* [illegible] Høbundterne paa Hestene (Af.). — **2.** transportere i smaa Høbundter.

kimblaband [ƫɪm·(b)laban·t] n. smaa Høbundter (til Transport paa Kløvsadler).

kím blað [ƫim·bla·ð] n. (bot.) Kimblad. **-brum** [-brʏ·m] n. (bot.) Kimknop.

kimi, kymi (-a, -ar) [ƫɪ:mɪ] m. Afkrog.

kými legur [ƫi:mɪ·leɣoɣ] a. **1.** [illegible] — **2.** [illegible] *leitur: Og varð ráðherra? spurði Eggert ofurlítið k.* (EKvSv. 118). **-leitur** [-lɛi:doɣ, -lɛi:t-] a. smilende, is. med en spotsk Mine.

kýmilyrði [ƫi:mɪlɪrðɪ] npl. Spotteglose.

kýminn [ƫi:mɪn] a. spotsk, satirisk.

kimknappur [ƫim·knahboɣ] m. (bot.) Kimknop.

kimla baggar [ƫɪm·labag:aɣ] mpl. = **kimblaband.** **-band** [-ban·t] n. **1.** = *kimblaband.* — **2.** pl. *-bönd* (metr.) ottelinjet Strofe med en Forlængelse paa 2 Stavelser i 4. og 8. Verslinje; Forlængelsen rimer med det umiddelbart foran staaende Helrimsord: *leirugt klingja kimla-bönd* (StStAndv. III. 101).

kimli (-a, -ar) [ƫɪm·lɪ] m. (Árn.) = **kimbill** 1.

kýmni [ƫim·nɪ] f. indec. Spottelyst; Spot; Humor; Satire. **-kvæði** [-kvai:ðɪ] n. komisk Digt. **-saga** [-sa:ɣa] f. morsom Anekdote el. Fortælling.

kýmnis bros [ƫim·nɪsbro:s] n. ironisk Smil. **-lega** [-lɛ·ɣa] adv. spotsk. **-rit** [-rɪ:t] n. satirisk Skrift.

kím rót [ƫim·roᵘ:t] f. (bot.) Kimrod. **-sekkur** [-sɛhgoɣ] m. (bot.) Kimsæk.

1. kyn (-s, pl. ds., gen. **kynja)** [ƫɪ:n, ƫɪn·s, ƫɪn·ja] n. Under: *það er ekki k., þótt ...,* det er intet Under, at ...; (Ordspr.) *það er ekki k., þó þernan líkist húsmóður sinni* (SchMál.), som Herren er, saa hans Svende; [illegible] at undre, om Karret er læk (Bunden er sydpaa i B.) (jfr. JÁÞj. II. 528)), det er intet Under, at der er noget i Vejen.

2. **kyn (-s,** pl. ds., gen. **kynja)** [ƫɪ:n, ƫɪn·s, ƫɪn·ja] n. **I.** *(ætt)* Slægt, Familie: *af góðu kyni,* af god Slægt; *það er gott k. að honum,* han er af god Slægt; *e-m kippir í kyn(ið),* en slægter sine paa; *auka k. sitt,* formere sin Slægt, formere sig. — **II. 1.** *(tegund)* Art. — **2.** gen. *kyns* = *konar: hvers kyns,* af hvilken Art, hvad Slags; *alls kyns,* alskens, af enhver Art, al Slags; *margs kyns,* af mange Arter, forskellig Slags; *þess kyns,* af den Art, den Slags. — **3.** Race: *af góðu kyni (um dýr),* af god Race. — **4. a.** [illegible] Kon [illegible] — **b.** [illegible] *þrjú k.,* Navneordene har tre Kön; *hvers kyns er orðið?,* hvad Kön har Ordet?

Kína [ƫi:na] n. npr. indec. Kina.

kyn blendingur [ƫɪn·blendiŋɣoɣ, ƫɪm·-] m. Bastard, Væsen af blandet Race. **-blöndun** [-blöndøn] f. Raceblanding. **-blöndunarfje** [-blöndønarfjɛ:] n. Racefaar. **-bogi** [-boi:jɪ] m. Slægtstamme. **-boganafn** [-boɣanab·v] n. Stamnavn. **-borinn** [-bo·rɪn] a. af god Familie (Slægt). **-bót** [illegible]

kynbóta bú [ƫɪn·boᵘdabu:, -boᵘta-, ƫɪm·-] n. Anstalt el. Gaard, hvor der drives Avl af forædlede Dyr, is. Faar. **-fjelag** [-fjɛ:laɣ] n. Sammenslutning til Avl af forædlede Dyr. **-hestur** [-hɛs·doɣ] m. Beskeler, Avlshingst. **-hrútur** [-hɣu:doɣ, -hɣu:t-] m. Avlsvæder. **-naut** [-nöy:t] n. Avlstyr.

kyn bragur [ƫɪn·bra·ɣoɣ, ƫɪm·-] m. Racemærke. **-brigði** [-brɪɣðɪ, -brɪɣðɪ] npl. Afart. **-bætur** [-bai·doɣ, -bai·t-] fpl. af **kynbót.**

kind (-ar, -ur (el. **-ir))** [ƫɪn·t] f. **†I.** (pl. **-ir**) *(kyn)* Slægt: *hersa kindir* (Fyrsteslægter) *i fuku sem fys í stormi* (MJ. V. 240). — **II. 1.** (pl. **-ur**) *(sauðkind)* Faar. — **2.** (pl. **-ur** og **-ir**) som Kælenavn is. for Börn: Puds, Skind, Kræ: *kystu' hann pabba, kindin mín, klappaðu' hann* [illegible] *kemur of snemma heim í kvöld.* — **3.** euf. for *lús,* Lus (Breiðd.). — **4.** Fisk: *hann fjekk enga k.*

kynda (ti) [ƫɪn·da] vt. og vi. tænde, optænde: *k. bál; — k. ofninn,* fyre (i) Kakkelovnen.

kinda fár [ƫɪn·dafau:r] a. som kun har faa Faar. **-hagi** [-hai:jɪ] m. Græsning for Faar: *fundu þar ... töluverða kindahaga, en enga haga fyrir hross* (ÞThLfr. IV. 60). **-kofi** [-ko:vɪ] m. Faarestald. **-kró** [-kroᵘ:] f. Aflukke for Faar. **-kropp** [-krohp] n. spredt Græsning for Faar: *Um allar* [illegible] **-laus** [illegible] Faar. **-leit** [-lɛi:t] f. Eftersøgning af Faar.

kindarhaus [ƫɪn·daɣ(h)öy:s] m. Faarehoved: *hann er óttalegur k.* (Vf.).

kyndari (-a, -ar) [ƫɪn·darɪ] m. Fyrbøder.

kindar legur [ƫɪn·darle·ɣoɣ] a. **1.** *(líkur kind)* faareagtig. — **2.** *(rolulegur, einfeldningslegur)* enfoldig af Udseende: *brugðið á sig kindarlegasta* [illegible] (Lím. XI. 132). — **3.** [illegible] *svo k.* — **4.** adv. *-lega,* faareagtigt, vrøvlagtigt: [illegible] *heldur svona mundarlega. — ekki er drottinn alveg dauður. — ekkert gerir hann kindarlega.* **-svipur** [-ɣ-svɪ:boɣ, -svɪ:p-] m. **1.** et Faars Udtryk: *þetta er einkennilegur k.* — **2.** faareagtigt Udseende: *En Guðný hafði aldrei tekið eftir, að það væri k. á honum, en nú sýndist henni það* (ÞGjÓs. 8). — **3.** *(vandræðasvipur)* flov Mine, flovt Udtryk: *það var einhver k. á andlitinu á henni.*

†kyndi (-is, pl. ds.) [ƫɪn·dɪ] n. = *kyn,* Art, Slags.

kyndill (-ils, -lar) [ƫɪn·dɪdʎ, -ɪls, ƫɪn·dlaɣ] m. Fakkel.

kyndil ljós [ƫɪn·dɪljoᵘ:s] n. Fakkellys. **-messa** [-ɪ-mɛs:a] f. Kyndelmisse.

kyndlaburður [ƫɪn·dlabʏr·ðoɣ] m. Fakkelbæren.

kindóttur [ƫɪn·doᵘhdoɣ] a. faareagtig: (ÓDavÞul. 179).

kindugur [ƫɪn·døɣoɣ] a. (Breiðd.) = **lúsugur.**

kyndugur [ƫɪn·døɣoɣ] a. **1.** *(= skrítinn)* pudsig. — **2.** *(kænn)* snu, listig: (Ordspr.) *kyndug ráð illgjarnra hafa mörgum í hel komið* (GJ.), snedig Mands Spil er ærlig Mands Død. — **3.** kyndig, klog, forstandig: (Ordspr.) *þegar k. kemur til kæns, þá hefur kænn ekki við* (SchMál.), Snildhed trænger Træskhed el. naar kyndig kommer til klog, da har klog tabt. — **†4.** *(kunnugur)* bekendt. — **5.** adv. *kynduglega.*

kyndulega [ƫɪn·døl·ɣa] adv. = *kynduglega,* se **kyndugur.**

kyn fastur [ƫɪn·fasdoɣ] a. (biol.) konstant (KölpinRavn 37). **-ferði (-is,** pl. ds.) [-fɛrðɪ] n. **1.** *(kyn)* Kön. — **2. a.** *(ætterni)* Herkomst. — **b.** Race: *kaupa griðúngskálfa únga af hinum bezta útlendu kynferðum* (JSVb. 23). — **3.** *(tegund)* Art: *10 k. af þara* (ÞThLfr. III. 111). — **4.** Familie: *sjerilagt eitt k., sem nefnist boruskeljar* (terebratulæ) (JHall. 356). **-festa** [-fɛsda] f. **1.** Slægtlighed, Typus: *Með kynfestu er átt við, að fjeð hafi öll hin sömu einkenni, svo að varla verði þekkt ein kind frá annari* (Andv. XII. 81); *kynfestu-,* typisk. — **2.** Slægtstradition: *fyrir viðtektir gamallar siðafræði og vana og kynfestu getum við ekki gengið óhikað áfram* (ÞGjÓs. 120). **-fylgja** [-fɪlɟa] f. **1.** nedarvede Dispositioner: (Ordspr.) *rík er kynfylgjan* (GJ.), stærkt er arvet Anlæg, el. Art vil ej af Art. — **2.** *(ætt)* Slægt. **-fjölgun** [-fjölgøn] f. Slægtsforplantning. **-færa** [-fai·ra] vt. henføre til en Slægt; generalisere: *k. sig,* ligne sin Slægt, slægte sine paa. **-færi** [-fai·rɪ] n. Könsorgan. **-færsla** [-faiɣsla] f. Generalisering.

kinga (-u, -ur) [ƫiŋ·ga] f. Brystspænde.

Kyngála [ƫiŋ·gau·la] f. npr. Hestenavn fra *Grettissaga:* [illegible] *litinn tíma haft til að flá hrygglengjurnar af Kyngálum þeirra* (Lögr. '12, 14).

kingi (-is) [ƫiŋ·ɟɪ] n. Masse.

kyngi [ƫiŋ·ɟɪ] f. indec. Troldkyndighed, Trolddom.

kingifæri [ƫiŋ·ɟɪfai:rɪ] n. en Mængde Sne, Uføre.

kyngikraftur [ƫiŋ·ɟɪkraf·doɣ] m. Trolddomskraft, uhyre Kraft.

1. kingja (-u, -ur) [ƫiŋ·ɟa] f. **1.** *(otbod af e-u)* Masse. — **2.** *(skafl)* Snedynge (jfr. *lamakingja*). — **3.** *(hringja)* Hægte til en Kløvsadels Gjord.

2. kingja (di) [ƫiŋ·ɟa, ƫiŋ·dɪ] v. **1.** vt. med dat. og vi. synke (n-t ned); sluge, svælge; *k. e-u niður,* ds.; (Ordspr.) *kingdu ei fyr en kemur í munninn* (GJ.), synk ej Maden för i Munden du har den. — **2.** v. impers.: *snjónum kingir niður,* el. *hann kingir niður snjónum,* Sneen falder tæt, i store Masser, i Massevis.

kyn góður [ƫɪŋ·goᵘ·ðoɣ] a. **1.** *(um menn)* af god Slægt. — **2.** *(um dýr)* af god Race. **-grein** [-grɛi·n] f. Slægtsbegreb.

kings [ƫiŋ·s] n. hurtig Drejen, is. af en Haandten (ASkaft., Af., Sl.).

kingsa (a) [ƫiŋ·sa] vt. med dat.: *kingsa snældu,* dreje Haandtenen meget hurtigt i Haanden (Breiðd., Sl.).

kingur (-s, -ir) [ƫiŋ·goɣ, ƫiŋ·s, ƫiŋ·ɟɪɣ] m. Krumböjning; *kippa kings,* rykke en pludselig til sig, saa at han er faldefærdig (BH.).

kyn gæðingur [ƫiŋ·ɟai·ðiŋɣoɣ] m. Racehest, Fuldblodshest. **-göfgi** [-gövɟɪ] f. indec. höj Byrd, fornem Herkomst. **-göfugur** [-gö·voɣoɣ] a. höjbyrdig, af fornem Herkomst.

kynja (a) [ƫɪn·ja] v. impers.: *e-n kynjar (e-ð),* en bliver forbavset (undrer sig) (over n-t); *mig kynjar, að ...,* det forekommer mig forunderligt, at ...; *ekki skal mig k.,* el. *það er ekki að k.,* det er ikke til at undres over.

kynja barn [ƫɪn·jabar·dn, -bad·n] n. Vidunderbarn. **-dýr** [-di:r] n. vidunderligt Dyr; Fabeldyr.

kynjaður [ƫɪn·jaðoɣ] a. nedstammende fra: *k. að norðan,* af nordlandsk Slægt.

kynja fullur [ƫɪn·jafʏd·loɣ] a. sælsom, æventyrlig, mirakuløs. **-heimur** [-hɛi:moɣ] m. Vidunderverden. **-land** [-lan·t] n. vældigt Land (m. H. t. Störrelse og Rigdom), Vidunderland. **-legur** [-lɛ·ɣoɣ] a. = **kynjafullur.** **-lyf** [-lɪ:v] n. (iron.) Vidundermedicin, Arkanum. **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. mærkelig Færd, underlige Lader, underlig Stöj. **-magn** [-mag·n] n. overnaturlig Kraft. **-margur** [-mar·ɣoɣ] a. forbavsende talrig. **-mein** [-mɛi:n] n. forunderligt el. stort (legemligt) Onde. **-menn** [-mɛn·] mpl. særsindede Folk (BH.), underlige Mennesker.

1. **kynjar** [ƫɪn·jaɣ] fpl. [illegible] *kennir, því enn nú einhverjir k. ... úr m[illegible]ður þinni* (Mýrd. 389).

2. **kynjar** [ƫɪn·jaɣ] fpl. i Udtr.: *taka e-m með kostum og kynjum,* modtage en med aabne Arme.

kynja sótt [ƫɪn·jasoᵘht] f. underlig Sygdom. **-sögur** [-sö:ɣoɣ] fpl. sælsomme Historier. **-tónn** [-toᵘd·n] m. sælsom Tone, Trylletone. **-þing** [-þiŋ·k] n. forunderlig Ting.

kinka (a) [ƫiŋ̊·ga, ƫiŋ·ka] vt. med dat.: *k. kolli,* nikke.

kyn kvísl [ƫɪŋ·kvisʎ] f. Slægt, Stamme; Slægtled. **-kvistur** [-kvɪsdoɣ] m. Afkom. **-land** [-n·-lant] n. Fædreland.

Kínland [ƫin·lant] n. = **Kína.**

kyn landi [ƫɪn·landɪ] m. Landsmand m. H. t. Afstamning (JHall. 60). **-laus** [-löys] a. **1.** (bot.) könsløs, ukönnet (neuter). — **2.** (gramm.) = *hvorugkyns.* **-leggur** [-lɛg·oɣ] m. Slægt, Stamme. **-legleikur** [-lɛɣlɛi·ɣoɣ, -lɛi·k-] m. **1.** Underlighed, forunderlig Begivenhed. — **2.** Forundring, For-

[illegible] *[illegible] mikiliætti eða [illegible] fyrir þer. eða af kyn-legars* (Od. 502). **-legur** [-lɪqoϱ] a. underlig: *e-m þykir e-ð býsna kyn-legt*, n-t forekommer en höjst mærkeligt, n-t kommer en spansk for. — adv. *-lega*. **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·t-] a. af ringe Herkomst. **-maður** [-ma·ð-oϱ] m. Frænde: *beir eru kynmenn Negra* (Odds. II. 3, 212). **-missir** [-mɪs·ɪϱ] m. Könstab, Apogami. **†mót** [-mo·ᵘt] n. Art, Maade, Adfærd.

kinn (-ar, -ar) [ɟɪn·] f. **1.** *(vangi)* Kind: *rjóður í kinnum*, med røde Kinder, rødmosset; *bera rjóða k. fyrir e-ð*, blues for n-t, skamme sig for n-t: *þurfum við ekki að bera rjóða k. fyrir að meta sjálfstæði landsins svo mikils* (Alþ.' 11, B. 912). — **2. a.** Kindstykket af et Torskehoved el. af Hovedet af en Helleflynder. — **b.** *(kjammi)* Halvdelen af et Torskehoved: *Rífðu fyrir mig k.* (ÓDavÞul. 223). — **3. a.** *(skærakinn)* den ene Halvdel af en Saks. — **b.** *(hnífskinn)* den udvendige Side af et Skaft paa en Lommekniv. — **4.** *(brekka, hlíð)* Skraaning, Bjærgside.

Kinna (-u, -ur) [ɟɪn:a] f. Navn paa en Ko af Farven *kinnóttur*.

kynna (ti) [ɟɪn:a, ɟɪv·dɪ, ɟɪn·tɪ] vt. **1.** göre kendt: *k. sjer e-ð*, göre sig bekendt med n-t; *k. sjer e-ð vandlega*, sætte sig grundig ind i en Sag. — **2.** *k. e-n öðrum*, præsentere en for en anden; *k. e-a*, præsentere nogen for hinanden. — **3.** *k. sig vel (illa)*, faa et ved sin Opførsel godt (daarligt) Rygte paa sig (jfr. 5.). — **4.** refl. *kynnast*: *kynnast e-u*, blive bekendt med n-t, lære n-t at kende; *kynnast e-m*, göre ens Bekendtskab, lære en at kende; — recipr. lære hinanden at kende: *við kyntumst lítið eitt*. — **5.** pp. *kyntur*: *vera vel (illa) kyntur*, have et godt (daarligt) Ry paa sig; (Ordspr.) *illa kyntum enginn trúir, þó satt segi* (Málshb. 176), en Løgner ingen tror, om han end Sandhed siger.

kinnarmein [ɟɪn:armei:n] n. Kindskade.

kinn bein [ɟɪn·bei·n, ɟɪm·-] n. **a.** Kindben. — **b.** spec. Kindben i et Fiskehoved. **-beinaber** [-beinabɛ:r] a., **-beinahár** [-beinahau:r] a. med fremstaaende Kindben. **-björg** [-björk] f. **1.** Kindstykke (paa et Hovedlag): *fílsbein ... til að hafa í kinnbjargir á hestabeizlum* (Il. I. 85). — **2.** *(á hjálmi)* Kindvisir. **-fagur** [-n·-fa·qoϱ] a. med smukke Kinder. **-fiskasog-inn** [-fɪsgasoi:jɪn] a. med indfaldne Kinder, hulkindet. **-fiskur** [-fɪsgoϱ] m. **a.** Kodet i Kinden. — **b.** Tyggemuskelen i Fiskehovedet, se *þorskhaus*. **-hestur** [-hɛsdoϱ] m. Kindhest, Lussing.

1. **kynni (-is, pl. ds.)** [ɟɪn:ɪ] n., oftest i pl. **1.** Bekendtskab: *komast í k. við e-n*, blive bekendt med en, göre ens Bekendtskab; *hafa k. af e-m*, være bekendt med en, lære en at kende. — **2.** *(orlofsferð)* Besøg hos en Ven el. Slægtning, jfr. *kynnisferð*. — **3.** i pl. i Sms.: *húsakynni*.

2. **kynni** [ɟɪn:ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **kunna**.

kynning (-ar) [ɟɪn:iŋk] f. **1.** *(kunningsskapur)* Bekendtskab. — **2.** Pas, Studsmaal: *er það [illegible] hennar [illegible], að hún leggi fram kynning sína. Þrítur hún [illegible] hennar* (ÓDavVik. 125).

kynnis blær [ɟɪn:ɪsblai:r] m. Bevidsthedskvalitet (ÁBjSál. § 152). **-ferð** [-fɛr·ð] f. **1.** *(orlofsferð)* Orlovsrejse, Besøg. — **2.** kompromitterende Besøg hos en Kvinde (Af., Sch.). **-för** [-fö:r] f. = **kynnisferð** 1. **-leiðangur** [-lɛi:ðauŋgoϱ] m. Fællesrejse. **†-leit** [-lɛi:t] f. = **kynnisferð**.

kinn leður [ɟɪn·lɛ·ðoϱ] n. Sidestykkerne af et Hovedlag. **-óttur** [ɟɪn:-oᵘhdoϱ] a. (om Faar og Koer) med mørke Skjolder paa Siderne af Hovedet. **-roðalaust** [-n·-roðalöys·t] adv. uden at rødme. **-roði** [-ro·ðɪ] m. Skamrødme: *gera e-m kinnroða*, faa en til at rødme af Skam; *bera kinnroða fyrir e-ð*, skamme sig paa Grund af n-t, skamme sig ved n-t. **-skjóttur** [-sɟoᵘhdoϱ] a. (om Heste) hvid paa Kinderne. **-skær** [-sɟai·r] a. (om Heste) som er hvid paa den ene Side af Hovedet.

kinnungs bönd [ɟɪn:uŋsbön·t] npl. = **kinnungsrengur**. **-hnje** [-(h)nje:] n., **-krappi** [-krahbɪ] m. (naut.) Bovknæ. **-rengur** [-rɛiŋ·goϱ] fpl. (naut.) Bovtommer.

kinnungur (-s, -ar) [ɟɪn:uŋgoϱ, -uŋs] m. **1. a.** *(bógur á skipi)* Bov (paa et Fartöj). — **b.** Skibssiden for og agter, nærmest *stefni* (Sl.). — **c.** Fortsættelse af *kjalsíða* forude i et Skib. — **2.** *(skipshlið)* Skibsside. — **3.** *(gjáveggur)* Kløftvæg (OBj. 234). — **4.** *(k. á stiga eða riði)* Vange.

†**kinnvangi** [ɟɪn:vauŋɟɪ] m. Kind.

kinok (-s) [ɟɪ:no·k] n. Vægren.

kinoka, kynoka (a) [ɟɪ:no·ga, -o·ka] vt. med dat.: *k. sjer við e-u*, vægre sig ved, ömme sig ved n-t.

kyn prýði [ɟɪn·pri·ðɪ, ɟɪm·-] f. indec. nedarvet Adelsvæsen (MJ. IV. 203). **-rakning** [-n·-rahgniŋk] f. Slægtledenes Opregnelse. **-ríkur** [-ri·goϱ, -ri·k-] a. **1.** som har en talrig (og mægtig) Familie. — °**2.** af höj Byrd, höjbyrdig, fornem. **-rætur** [-rai·doϱ, -rai·toϱ] fpl. Afstamning (BóluHj. 257).

kinsa (a) [ɟɪn·sa] vt. göre ked af, skræmme fra; — refl. *kinsast*, blive ked af, afskrækkes fra: *hann er farinn að k. á því*.

kyns einkunn [ɟɪn·sɛiŋgon, -ɛiŋk-] f. Raceejendommelighed. **-hagi** [-(h)a:ɟɪ] m. [illegible], Hjemstavn.

kynsystir [ɟɪn·sɪsdɪϱ] f. Medsøster: *Henni fannst vegur kynsystra sinna liggja fram á grænar grundir* (GFr. i Eimr. II. 37).

kyns legur [ɟɪn·slɛqoϱ] a. könslig, seksuel. **-limur** [-lɪ·moϱ] m. Könsdel.

kyn slóð [ɟɪn·sloᵘ·ð] f. Slægt; Slægtled, Generation. **-smár** [-smau·r] a. lavbyrdig, af ringe Herkomst. **-smæð** [-smai·ð] f. Vanbyrdighed.

kynsnafn [ɟɪn·snabv] n. Slægtnavn.

kyn speki [ɟɪn·sbɛ·ɟɪ, -sbɛ·ɟɪ] f. indec. Genealogi. **-stór** [-sdoᵘ·r] a. höjbaaren, höjbyrdig, af fornem Slægt.

kynstur [ɟɪn·sdoϱ] npl. Under; uhyre Mængde, uhyre Masse: *Jökulárnar ... bera mikil k. af sandi og leir til sævar* (ÞThLýs. I. 14); *kynstrin öll*, en kolossal Masse.

kyn stærð [ɟɪn·sdairð] f. fornem Herkomst, höj Byrd. **-sæll** [-saidλ] a. »ætsæl«, den, fra hvem et talrigt (og betydeligt) Afkom nedstammer.

°**kyn ungur (-s, -ar)** [ɟɪ:nuŋgoϱ, -uŋs] m. (biol.) Race (Kölpin Ravn 28). **-val** [-n·-va·l] n. Könsudvalg.

Kín verji (-ja, -jar) [ɟin·vɛrjɪ] m. Kineser. **-verska (-u)** [-vɛϱsga] f. Kinesisk, det kinesiske Sprog; — overf. om n-t uforstaaeligt: Malebarisk, Volapyk. **-verskur** [-vɛϱsgoϱ] a. kinesisk.

kyn villa [ɟɪn·vɪdla] f. **1.** (gramm.) Fejltagelse m. H. t. et Ords Kön. — °**2.** (med.) Homoseksualisme. — **3.** *gera kynvillu*, forfalske Slægten, f. Eks. ved at angive forkert Fader til et Barn. **-villingur** [-vɪdliŋgoϱ] m. (med.) Homoseksualist. **-viltur** [-vɪλdoϱ] a. **1.** (gramm.) med forkert Könsbetegnelse: *kynvilt orð*. — **2.** (med.) homoseksuel. **-þáttur** [-þauhdoϱ] m. = **kynkvísl**. **-þroski** [-þrosɟɪ] m. Pubertet (ÁBjSál. § 247).

1. **kippa (-u, -ur)** [ɟɪhba] f. **a.** Knippe (trukket paa en Snor): *kassar fullir af munnhörpum og kippur af lúðrum* (JTrHeið. IV. 193). — **b.** spec. Bundt med 100 *lundar*, jfr. 2. *kippa* 3.

2. **kippa (ti)** [ɟɪhba, ɟɪf·dɪ] v. **I. 1. a.** vt. med dat. rykke, snappe: *k. að sjer*, rykke til sig, trække til sig; — overf.: *k. að sjer e-u*, fratage en n-t, som man för har tilstaaet ham: *og trúi eg því ekki ..., að þingið fari að k. að sér styrkveitingu þeirri, er hann hefir notið* (Alþ. '11, B. 83); *k. að sjer hendinni*, trække Haanden til sig, (ogs. overf.) slaa Haanden af n-t; *k. e-u af e-m*, rykke n-t fra en, fratage en n-t; *k. e-u í (samt) lag*, bringe n-t i Orden; *k. í lið(inn)*, reponere en Luksation, sætte i Led; — overf.: *kippa e-u í liðinn*, rette n-t, berigtige n-t: *mun það eigi örðugt, að k. því í liðinn aptur* (JThPs. 207); *k. fótunum undan e-m*, spænde Ben for en (ogs. overf.); (Talem.) *k. fótunum hver undan öðrum*, ødelægge hinanden: *sorgarleiknum er lýsir því, hvernig Grikkir fóru að k. fótunum hver undan öðrum* (ÁBH. 165); *k. kömpum*, trække i Skægget, rynke paa Næsen: *Enn þegar kom til lávarðanna í efri málstofunni: kipptu þeir kömpum, og huggðust nú að ... hrinda frumvarpi Jóns lávarðs* (Skirn. X. 51). — **b.** abs. *k. ofan* (ɔ: *böggunum af hestunum*), tage Bylterne af Hesten(e). — **2.** med pers. Pron.: *k. sjer fram hjá (fram úr)*, komme forbi ved en hurtig Bevægelse, fare forbi en: *Hestarnir ... stukku nokkra faðma jafnhliða, svo kippti Frosti sér fram úr* (ÞGjOs. 65); *k. sjer ekki upp við (e-ð)*, ikke lade sig forstyrre (afficere) af et el. andet: *Þú skalt ekki k. þér upp við það* (blive forbavset over), *þó kerling hans komi* (JÁÞj. I. 179). — **II.** impers. **1.** i Talem.: *honum kippir í kynið*, han slægter sine paa; *e-m kippir til e-s*, en bliver tilböjelig til n-t: *honum fer þá heldur að k. til þess, sem menn kalla embættisríg* (JTh. Mk. XXXVII). — **2.** *það kippir undan*, Fisken trækker sig tilbage, der er ikke Bid mere (Vf., Reykjanes). — **III.** vi. **1. a.** abs. (om Heste) rykke i Töjlen. — **b.** *k. í e-ð*, trække i n-t: *hann kipti í klukkustrenginn*; — *k. í taumana*, rykke i Töjlerne; *k. úr grasvexti*, forringe Græsvæksten: *Á Norðurlandi kiptu kalsarnir úr grasvexti* (ÞThÁrf. 125); *k. úr vexti e-s (og viðgangi)*, forringe ens (en Sags) Fremgang. — **2.** flytte Baaden: *leggist (steypireyðurin) þá ekki frá, skuli annaðhvort k., eða halda í land* (JÁÞj. I. 628); *k. (sig) á* (Vf., ASkaft.) = *kippa*, flytte Baaden. — **IV.** refl. *kippast*: **1.** *kippast um e-ð*, trækkes om n-t. — **2.** *kippast við*, göre en hastig Bevægelse, fare sammen; *hann kiptist við*, han for sammen, det gav et Sæt (Ryk, Kip) i ham.

3. **kippa (a)** [ɟɪhba] vt. knippe, trække paa en Snor: *er lundinn „kippaður“ á snæri; brugðið um hálsa á einum 5 lundum í einu, og svo hnýtt að; eru 100 lundar þannig saman bundnir kölluð kippa* (Eimr. II. 168).

kyppa (-u, -ur) [ɟɪhba] f. Kar: *eg hugði ekki ljós mundi kveykt eiga að vera, að setja undir koppa eða kippur* (JMPísl. 133).

kipphræring [ɟɪhp(h)ϱai·riŋk] f. Refleksbevægelse (ÁBjSál. § 70).

kippi (-is, pl. ds.) [ɟɪhbɪ] n. = 1. **kippa**.

kippi gálgi [ɟɪhbɪgaul·ɟɪ] m. Vippegalge. **-lykkja** [-lɪhɟa] f. Rendeløkke; — overf.: *komast í betri kippilykkju*, blive bedre: *þessi þeirra upptalin forföll ... muni aftur græðast og í betri kippilykkju komast* (JMPísl. 116).

kipping (-ar, -ar) [ɟɪhbiŋk] f. Rykken, Trækken, Ryk.

kippitöng [ɟɪhbɪtöyŋ·k] f. Niptang.

kipp korn [ɟɪhpko(r)dv] n. et Stykke Vej. **-trje** [-trjɛ·] n. Vippebom.

kippóttur [ɟɪhboᵘhdoϱ] a. tilböjelig til at rykke i Töjlen (om Heste).

kippur (-s, -ir) [ɟɪhboϱ, ɟɪf·s, ɟɪhps] m. **1. a.** Ryk, Stød: *með kippum* stødvis. — **b.** *(sársaukak.)* Ryk, pludselig, hæftig Smærte. — **2.** = *jarðskjálftakippur*. — **3.** Anfald af Lunefuldhed: *hún tekur þessa kippi við og við*. — **4.** et Stykke Vej: *góður k.*, et godt Stykke Vej. — **5.** (Vf.) = *áróður*. 1.

1. **kipra (-u, -ur)** [ɟɪ:bra, ɟɪ:pra] f. Rynke.

2. **kipra (a)** [ɟɪ:bra, ɟɪ:pra] v. **1.** vt. **a.** rynke, sammenrynke, trække sammen: *k. sig saman*, trække sig sammen. — **b.** *k. sig í framan*, fordreje Ansigtet, göre Grimasser: — **2.** refl.: *kiprast saman*, trække sig sammen.

kipringur (-s, -ar) [ɟɪ:briŋgoϱ, ɟɪ:pr-, -iŋs] m. Sammensnerpen, Trækning, Krampetrækning.

kyr [ɟɪ:r, ɟʏ:r] a., **kyrr** [ɟɪr·, ɟʏr·] a. **a.** stille, rolig: (Ordspr.) *kemst, þó kyrt fari* (Skirn. XCIV. 180), den kommer ogsaa frem, som ager med Stude; *sitja k.*, [1]) *(án þess að hreyfa sig)* sidde stille: *sittu kyr, strákur!* — *vera alveg k.*, være ganske stille; [2]) *(án þess að standa upp eða fara)* blive siddende: *sittu kyr, þjer liggur ekkert á*; *vera k. e-s staðar*, forblive paa et Sted; *halda kyrru fyrir*, holde sig i Ro; blive siddende; *setjast um kyrt*, slaa sig til Ro; *sitja um kyrt*, blive, forholde sig rolig; *vera um kyrt*, göre Ophold (et Steds): *hann var þar um kyrt í 3 daga*; *láta e-ð kyrt*, lade være, lade n-t ligge; *láta e-ð kyrt liggja*, ikke röre n-t; ogs. overf. ikke omtale n-t; *kyrt veður*, stille Vejr. — **b.** spec. om Spøgeri: *hann lá ekki k.*, han gik igen; *þar var ekki alt kyrt*, der spøgede det.

kýr (acc. dat., **kú**, gen. **kýr**; pl. **kýr**, dat. **kúm**, gen. **kúa**) [ɟi:r, ku:] f. **1. a.** Ko: (Ordspr.) *svört k. selur hvíta mjólk* (SchMál.), sort Ko giver hvid Mælk; *hjer er (enn) meira blóð í kúnni*, der er mere, hvor det kom fra: *skuldunautarnir gátu ekki borgað. ... En hér er meira blóð í*

kúnni (men Sagen er ikke færdig dermed) (Ísaf. '18, 47). — b. i pl. ogs. *(nautpeningur)* Kvæg (Af.). — 2. a. [illegible] — b. [illegible]

kýr auga [ȿi:röy qa] n. 1. [illegible] lille Kar, spec. meget lille Kaffekop. — 2. (naut.) Koöje. **-beyla** [ȿi:r bei la] f. solle krogrygget Ko. [illegible] *þó hörfi í hle* (EspS. 190). **-bein** [-bei n] n. [illegible] **kjálkabein.**

kyrblæði (-is) [ȿɪr blai ðɪ] n. (med.) Stase

kyrð (-ar) [ȿɪr ð] f. Stilhed, Ro.

kyrðar dans [ȿɪr·ðardan·s] m. sagte Dans. **-líf** [-li:v] n. roligt Liv. **-punktur** [-ǫ-puv·døǫ, -pun·t-] m. Hvilepunkt. **-stjarna** [-sdjad·na, -sdjar·dna] f. Fiksstjærne.

kyrðsæll [ȿɪr þsaidλ] a. rolig, fredelig (Fimr. IV. 207).

kýrefni [ȿi:rɛbnɪ] n. Kvie, som tegner til at blive en god Ko.

°**kyreigind** [ȿɪ:rɛi·jɪnt] f. statisk Egenskab.

kýreldi [ȿi:rɛldɪ] n. Kofoder; Kofodring.

kyrfilegur [ȿɪr·vɪle·qøǫ] a. 1. *(snotur)* net, pæn. — 2. ordentlig, solid: *k. umbúnaður*, — adv. *-lega* [illegible] (mere omhyggeligt havde der næppe været muligt) *að molda og ónýta með öllu skoðun þingsins 1913* (Ísaf. '15, 5, 1). — †3. [illegible] uanselig.

kyrfiskur [ȿɪǫ·fɪsgøǫ] m. Fisk, som stadig opholder sig paa samme Sted: *sumir (fiskar) eru kirfiskar og fara aldrei af blettinum* (Fj. II. (2.) 11).

kýr fiskur [illegible] m. (Rang., Árn.) [illegible] **kjaftafiskur.** **-fóður** [-fo· ðøǫ] n. Foder til en Ko hele Vinteren. **-fóðurvöllur** [-foᵘðørvöd·løǫ] m. Strækning, som afgiver Foder til en Ko. **-gæfur** [illegible] a. som kan tjene til Kofoder: *kýrgæft flæðiengjahey*. **-haus** [ki:ǫ(h)öy·s] m. 1. Hovedet paa en Ko. — 2. [illegible] (Árn.). **-hildir** [-(h)ɪldɪǫ] fpl. Koens Efterbyrd. **-húð** [-(h)u·ð] f. Kohud.

kyrja (a) [ȿɪr·ja] vt. istemme, synge: *Nýjar Þorlákstíðir voru þar kyrjaðar* (Ísaf. '12, 9).

kirki (-is, pl. ds.) [ȿɪǫ·ɡɪ] n. Jordfald med flydende Vand.

kyrking (-ar) [ȿɪǫ·ɡiŋk] f. Kvælning; (overf.) Undertrykkelse.

kyrkingar haull [ȿɪǫ·ɡiŋgaǫ(h)öyd·λ] m. (med.) indeklemt Brok (hernia incarcerata) (LFR. XV. 108). **-helsi** [-(h)ɛl·sɪ] n. Garrot.

kyrkingslegur [ȿɪǫ·ɡiŋslɛ·qøǫ] a. forkrøblet.

kyrkingur (-s) [illegible] m. forkrøbling; Vantrivsel.

kyrkislanga [ȿɪǫ·ɡɪslauŋ·ga] f. Kvælerslange.

kirkja (-u, -ur) [illegible] f. 1. [illegible] Kirke; *fara í kirkju*, drage til Kirke (paa Landet); *vera í kirkju, vera við kirkju*, være i Kirke, overvære Gudstjænesten i en Kirke; *vera leidd í kirkju*, holde sin Kirkegang. — 2. (kirk.) *k. Krists* el. *kirkjan*, den kristelige Kirke, jfr. *þjóðk*.

1. **kyrkja** [illegible] **kyrkju-** [illegible] **kirkja, kirkju-.**

2. **kyrkja (ti)** [illegible] refl. [illegible] kvæles; blive forkroblet.

kyrkjari (-a, -ar) [ȿɪǫ·ɡarɪ] m. Kvæler.

kirkju agi [ȿɪǫ·ɡoai:jɪ] m. Kirketugt. **-ár** [-au:r] n. Kirkeaar. **-árbækur** [-aur·baiɡøǫ, -baik-] fpl. kirkehistoriske Aarbøger. **-ártal** [-auǫ·tal] n. kirkelig Tidsregning. **-blað** [-bla:ð] n. Kirketidende (ogs. Navn paa et saadant). **-bók** [-boᵘ:k] f. Kirkebog, Ministerialbog. **-bóndi** [-boᵘn·dɪ] m. Kirkebonde, Bonde paa en Gaard, hvor der er Kirke. **-búinn** [bu·ɪn] a. söndagsklædt. **-bust** [-bʏs·t] f. Kirkemonning (spec. Enden paa denne). **-bær** [-bai:r] m. Gaard, hvor der er en Kirke: nu is. Gaardnavn. **†-dagur** [-da:qøǫ] m. Kirkeindvielsesdag. **-deild** [-deil·t] f. Kirkesamfund. **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Kirkedör. **-eign** [-eiɡ·v] f. Kirkeejendom. **-faðir** [-fa:ðɪǫ] m. Kirkefader. **-feðra-** [-fɛð·ra-] patristisk. **-feðrafræði** [-fɛð·rafrai:ðɪ] f. indec. Patristik. **-ferð** [-fɛr·ð] f. Rejse til Kirke; Kirkegang. **-fje** [-fjɛ:] n. coll. Kirkens Penge, Kirkens Ejendom. **-fjelag** [-fjɛ:laq] n. Kirkesamfund. **-flíkur** [-fli:gøǫ, [illegible]] fpl. Kirketøj, [illegible] (EKv. Of. 61). **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Kirkefolk. **-friður** [-frɪ:ðøǫ] m. Kirkefred. **-fundur** [-fʏn·døǫ] m. a. Kirkeforsamling; Kirkestævne. — b. *(kirkjuþing)* Koncilium. **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Kirkegang. **-garðsgilding** [-garþsɡɪl·diŋk, -gaǫs-] f., **-garðsveggur** [-garþsvɛɡ:øǫ, -gaǫs-] m. Kirkegaardsvold [illegible] (Lfrfs. 145). **-garður** [-gar·ðøǫ] m. Kirkegaard. **-gata** [-ga:da, -ga:ta] f. Kirkesti. **†-gengt** [-ɡeiŋ·t, -ɡɛɪŋ·t] an.: *eiga k.*, have Lov til at betræde Kirken. **-gjald** [-ɡal·t] n. Kirkeafgift. **-gjöf** [-ɡö:v] f. Gave til en Kirke. **-gólf** [-goᵘl·v] n. Kirkegulv. **-góss** [-goᵘs·] n. = **kirkjufje.** **-græfur** [-grai:vøǫ] a. som er værdig til at begraves ved en Kirke; (Talem.) *hann er hvorki húshæfur nje k.*, (egl. han er hverken værdig til at have i Huset el. begraves ved en Kirke) han skys som Pesten. **-haldari** [-hal·darɪ] m. Kirkeværge. **-hollur** [-hod·løǫ] a. kirkevenlig, kirkelig sindet. **†-hóra** [-hoᵘ:ra] f. Bajadere (JÓlInd. 283). **-hósti** [-hoᵘs·dɪ] m. Kirkehoste: *Þetta er ekki kvefhósti. Þekkið þér ekki muninn? Þetta er reykvískur k.* (EKvOf. 64). **-hreyfing** [-hǫei:viŋk] f. Kirkebevægelse. **-hurð** [-hʏr·ð] f. Kirkedör. **-innleiðsla** [-ɪn·lɛiðsla] f. *(kirkjuleiðsla)* Forbön paa Prækestolen for en Kvinde, der nylig har født, förste Gang hun møder efter at have barslet; Indledning. **-jarðasjóður** [-jarðasjoᵘ:ðøǫ] m. Kirkegodsfond. **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Kirkehakke [illegible] (BejBolaHj. 52). **-jörð** [-jör·ð] f. Kirkejord, Kirkegods. **-klár** [-klau:r] m. Kirkehest; overf.: *Prestarnir, þessir þaulriðnu kirkjuklárar* (ÞGjUf. 133). **-klukka** [-klʏhga] f. 1. *(bjalla)* Kirkeklokke. — 2. *(klukka)* Kirkeur, Ur paa et Kirketaarn. **†-kola** [-ko:la] f. Kirkelampe, jfr. *kola*. **-kær** [-ȿai:r] a. = **kirkjurækinn.** **-land** [-lan·t] n. Kirkejord. **-leg** [-lɛ:q] n. Grav paa Kirkegaarden: *sögðu mér margir | svo um búið | að eg k. | aldrei fengi* (at jeg aldrig vilde komme til at hvile i indviet Jord) (Safn V. 3. 69). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. kirkelig. **-leiðsla** [-lɛið·sla] f. Indledning *(= kirkjuinnleiðsla)*. **-líf** [-li:v] n. Kirkeliv, kirkeligt Liv. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Kirkelys. **-lærdómur** [-lair·doᵘ·møǫ] m. Kirkelære. **-lög** [-lö:q] npl. Kirkelov, kanonisk Ret. **-mál** [-mau·l] n. Kirkesag, Kirkeanliggende. **-málasáttmáli** [-mau·lasauhdmaulɪ] m. Konkordat. **-máldagi** [-maul·daijɪ] m. officielt Dokument, hvori Kirkens Inventar og andet Gods og Herligheder opregnes (Kartularium). **-málefni** [-mau:lɛbnɪ] npl. kirkelige Anliggender. **-manneskja** [-man:ɛsɡa] f. Kirkemenneske, troende Menneske: *Þau voru kirkjumanneskjur, og heldu víst, að það yrði einhver rekistefna út úr þessu þarna hinumegin* (EKvYhl. 137). **-moð** [-mo:ð] n. Kirkeaffald (i overf. Bet.): *Hvorttveggja* (ɔ: *sjómenska og landbúnaður) fær nóg af nýju og gömlu kirkjumoði, þar á meðal sumstaðir vana-fyrirbænir einhverntíma á vertíð* (Lögr. '15, 63). **-mælgi** [-mail·ɡɪ] f. indec. 1. *(hljóðskraf í kirkju)* Snakken i Kirken under Gudstjænesten. — 2. *(prestamælgi)* Præsternes Snaksomhed (Væven Vadmel) i Kirken. **-ráðandi** [-rau:ðandɪ] m. Kirkeejer. **-rán** [-rau:n] n. Kirkerov. **-ránsmaður** [-raunsma:ðøǫ] m. Kirkerøver. **-reikningur** [-rɛihgniŋgøǫ] m. Kirkeregnskab. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] m. Kirkeret. **-rækinn** [-rai:ɡɪn, -rai:ȿ-] a. som er flittig Kirkegænger. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. flittig Kirkegang. **-saga** [-sa:qa] f. Kirkehistorie. **-siðabók** [-sɪ·ðaboᵘ:k] f. Kirkeordinans: *eins og stendur í kirkjusiðabókinni* (2. Ið. V. 290). **†-siðferði** [-sɪð·fɛrðɪ] n. Liturgi. **-siðir** [-sɪ:ðɪǫ] mpl. Kirkeskikke. **-sjóður** [-sjoᵘ:ðøǫ] m. Kirkefond. **-skipun** [-sɡɪ:bøn, -sɡɪ:p-] f. Kirkeordning. **-skoðunarferð** [-sgo·ðønaǫfɛr·ð] f. Visitatsrejse. **-skot** [-sgo:t] n. Kirkekrog, Hjörne i en Kirke. **-skraut** [-sgröy:t] n., **-skrúði** [-sgru:ðɪ] m. Kirkesmykke, alt, hvad der anvendes til Kirkens Udsmykning. **-smíð(i)** [-smi:ð, -smi:ðɪ] f. og n. Opførelse af en Kirke. **-sókn** [-soᵘhkv] f. 1. Kirkegang: *hvert á hann kirkjusókn?* — 2. *(sókn)* Sogn. **-staður** [-sda:ðøǫ] m. Gaard, hvor der er Kirke. **-stjett** [-sdjɛht] f. flisebelagt Sti hen til en Kirke. **-stjórn** [-sdjoᵘr·dv] f. Kirkestyrelse. **-stóll** [-sdoᵘd·λ] m. Kirkestol. **-stuldur** [-sdʏl·døǫ] m. Kirketyveri. **-sultur** [-sʏλ·døǫ] m. den Sult, man føler, naar man kommer fra Kirke, stærk Sult. **-sundrung** [-sʏn·druŋk] f. Skisma. **-söfnuður** [-söb·nøðøǫ] m. Kirkemenighed. **-sögufyrirlestrar** [-sö·qøfɪ:rɪ(r)lɛsdraǫ] mpl. kirkehistoriske Forelæsninger. **-sögulegur** [-sö·qølɛ:qøǫ] a. kirkehistorisk. **-sögurit** [-sö·qørɪ:t] n. kirkehistorisk Skrift. **-söguritari** [-sö·qørɪ:darɪ, -rɪ:t-] m. Kirkehistoriker. **-sönglist** [-söyŋ·ɡlɪst] f. Kirkemusik. **-söngsbók** [-söyŋsboᵘ:k] f. Koralbog. **-söngslegur** [-söyŋslɛ:qøǫ] a. kirkemusikalsk. **-söngssaga** [-söyŋsa:qa] f. Kirkesangens Historie. **-söngur** [-söyŋ·gøǫ] m. Kirkesang. **-tímarit** [-ti:marɪ·t] n. kirkeligt Tidsskrift. **-tíund** [-ti:jønt] f. Kirketiende. **-tóntegund** [-toᵘn·tɛqønt] f. (mus.) Kirketoneart. **-turn** [-tʏr·dv, -tʏd·v] m. Kirketaarn. **-vald** [-val·t] n. Kirkens Magt; gejstligt Overherredömme. **-vegur** [-vɛ:qøǫ] m. Kirkevej. **-vígsla** [-viχ·sla] f. Indvielse af en Kirke. **-vitja** [-vɪ:dja, -vɪ:tja] vt. visitere (GKonÆf. 162). **-vitjunarferð** [-vɪ·djønaǫfɛr·ð, -vɪ·tj-] f. Visitatsrejse. **-vörður** [-vör·ðøǫ] m. Kirkevogter, Kirkeopsynsmand. **-þekja** [-þɛ:ɡa, -þɛ:ȿa] f. Kirketag. **-þing** [-þiŋ·k] n. Koncilium, Synode. **-þjófur** [-þjoᵘ:vøǫ] m. Kirketyv. **-þjónn** [-þjoᵘd·v] m. Kirkebetjænt. **-þjónusta** [-þjoᵘ:nøsda] f. Kirketjæneste, Kirkens Tjæneste.

kirkna fje [ȿɪǫ·gnafjɛ:] n. Kirkepenge, Kirkernes Indtægter (Stj. '90, A. 84). **-skoðun** [-sgo:ðøn] f. Kirkevisitats. **-umsjónarráð** [-ʏm·sjoᵘnarau:ð] n. Kirkeinspektionskollegium.

kýrlag [ȿir·la·q] n. den Pris, en Ko bliver sat til.

kyrlátur [ȿɪr·lau·døǫ, -lau·t-] a. 1. *(hæglátur)* rolig, fredelig, stilfærdig. — 2. stillestaaende: *nú er þar tjörn af kyrlátu vatni* (ÞThLýs. II. 244).

kýrlaupur [ȿir·löy·bøǫ, -löy·p-] m. Kolob (Tremmekasse, som rummer en til en Ko passende Portion Hø), ogs. om selve Høportionen (Árn.).

kyrlegur [ȿɪr·lɛqøǫ] a. rolig; — adv. *-lega*.

kýrleiga [ȿir·lɛɪ·qa] f. Lejen af en Ko, Koleje.

kyr leiki [illegible] m., **-leikur** [-lɛigøǫ, -lɛik-] m. 1. *(kyrð)* Rolighed. — 2. *(logn)* stille Vejr, Havblik. **-læti (-is)** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] n. Ro, stille Liv.

1. **kirna (-u, -ur)** [ȿɪd·na, ȿɪr·dna] f. Kar, Bøtte (sv. smör-kärna, d. Kærne, Smaastykker '84, 68 69) *smiða þeir á vetrum kyrnur og sáir* (ÞThFerð. II. 69).

2. **kirna (di)** [ȿɪr·dna, ȿɪd·na, ȿɪr·ndɪ, ȿɪn·dɪ] v. 1. vt. *(strokka)* kærne (BH.). — 2. vi. skændes: *kirnið ekki, sláist heldur* (GJ.), lad være at skændes, slaas meget heller; — refl. *kirnast*, mundhugges.

kyrna (di) [ȿɪd·na, ȿɪr·dna, ȿɪn·dɪ, ȿɪr·ndɪ] vt. korne; — refl. *kyrnast*, blive kornet; — impers. *kyrnir í eggina*, Æggen er sløv.

kirni (-is) [ȿɪd·nɪ] n. 1. *(rifrildi)* Klammeri (BH.). — 2. (biol.) Kærnestof.

kirningur (-s) [ȿɪd·niŋgøǫ, ȿɪr·dn-, -iŋs] m. Kiv, Skænderi (BH.).

kyrningur (-s, -ar) [ȿɪd·niŋgøǫ, ȿɪr·dn-, -iŋs] m. 1. *(hálfyst mjólk)* Mælk, hvori Ostestoffet delvis er sammenløbet og danner smaa Korn, halvløben Mælk (ASkaft.). — 2. grovkornet Skyr (Árn.). — 3. *(mæfamiliar hægðir)* grynet Afføring. — 4. *(horndrykkur)* Drik af et Horn (Vf., Lbs. 102, 8vo). — 5. *(haustgeldingur)* Bede, der er blevet kastreret om Efteraaret.

kýrnyt [ȿir·nɪ·t] f. 1. *(málsmjólk kýr)* den Mælk, som ydes af en Ko, hver Gang den malkes, et Maal Mælk. — 2. den Mælk, en Ko yder (om Aaret): *úr k. telur hann að fáist á ári* (ÞThLfr. III. 111).

kyrpingslegur [ȿɪǫ·biŋslɛ·qøǫ] a. ussel, jammerlig: *ósjálegur var hann, hárið sitt, og allur var hann k.* (And. II. 269).

kyrpingur (-s) [ȿɪǫ·biŋgøǫ, -iŋs] m. 1. *(beygjulegur maður)* en, som krymper sig, blødagtig, kuldskær Person: *Hver um annan k. kænlega hlýir, köldum jeslum staðið fölvan á hóp* (GTh. '06, 18). — 2. *(beygja í göngu eða framkomu)* sammensunket Holdning.

1. **kyrra (-u, -ur)** [ȿɪr:a] f. 1. *(kyrð)* Ro, Rolighed, Stilhed. — 2. pl. *kyrrur*, langvarigt stille Vejr.

2. **kyrra (ði)** [ȿɪr:a] vt. 1. stille, berolige. — 2. impers.: *sjóinn kyrrir*, Søen bliver rolig; *það (veðrið) kyrrir*, Vinden lægger sig. — 3. refl. *kyrrast*, stilles, blive roligere.

Kyrra haf [ɧɪr:aha:v] n. npr. det stille Hav. **-hafsströnd** [-hafsdrøn t] f. Vestkysten af Amerika.

kyrsátur [ɧɪɹ̥sau·doɹ̥, -sau toɹ̥] n. Stillesidden, stillesiddende Liv: *kúra í kyrsátri.*

kirsber [ɧɪɹ̥·sbɛ r] n. **kirsiber.**

kyr seta [ɧɪɹ̥·sɛ·da, -sɛ·ta] f. roligt Liv; (is. i pl.) stillesiddende Liv, Mangel paa legemlig Bevægelse. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. **1.** tilbageholde, arrestere, göre Arrest i, lægge Beslag paa: *k. e-n;* — *k. eignir*, sekvestrere; — pp. *kyrsettur*, holdt tilbage, arresteret. — **2.** spec. tilbageholde for bestandig, berøve Livet: *kröp og álar gátu hæglega kyrsett hann* (ÞGD. 80). **-setning** [-sɛ̊hdniŋk] f. Arrest (i et Bo el. desl.); *Fje . . . undan þegið k. eða löghaldi* (Stj. '88, A. 8); *k. skips*, Beslag (af et Skib); *k. fjármuna að lögum*, Sekvestration. **-setningargjörð** [-sɛhdniŋgarɟör·ð] f. Arrestforretning. **-setningur** [-sɛhdniŋgøɹ̥, -iŋs] m. Oversidder.

kirsi ber [ɧɪɹ̥·sɪbɛ:r, ɧɪs:ɪ-] n. Kirsebær. **-berjatrje** [-bɛrjatrjɛ:] n. Kirsebærtræ.

kyrstaða [ɧɪɹ̥·sda·ða] f. Stillestaaen, Stilstand, Stagnation: *meðan hann* (ɔ: *hugurinn) var í kyrstöðu* (HermJDulr. 84); *Annars hefir við kyrstöðu á framsóknarbrautinni* (Alþ. '11, B. 602).

kyr stertur [ɧɪɹ̥·sdɛ̊ɹ̥døɹ̥] m. Halestykket af en slagtet Ko (JÁÞj. I. 258). **-stirtla** [-sdɪɹ̥dla] f. daarligt malkende Ko.

kyr stæðingur (-s, -ar) [ɧɪɹ̥·sdai·ðiŋgøɹ̥] m. en, som staar stille, er stationær. **-stæður** [-sdai·ðøɹ̥] a. stillestaaende.

kirsuber [ɧɪɹ̥·søbɛ:r] n. = **kirsiber.**

kýrsúpa [ɧiɹ̥·su·ba, -su·pa] f. Suppe af Kokød, Oksekødsuppe.

kyr sætinn [ɧɪɹ̥·sai·dɪn, -sai·t-] a. stillesiddende. **-sævi (-is)** [-sai·vɪ] n. Havblik.

kirtil fræhyrna [ɧɪɹ̥·dɪlfrai:hɪdna, -hɪrdna] f. (bot.) nordisk Hönsetarm (cerastium Edmondstonii). **-hár** [-ʎ-(h)au:r] n. (bot.) Kirtelhaar.

kirtill (-ils, -lar) [ɧɪɹ̥·dɪdʎ, -ɪls, -laɹ̥] m. Kirtel.

kyrtill (-ils, -lar) [ɧɪɹ̥·dɪdʎ, -ɪls, -laɹ̥] m. Kjortel: °*kyrtlabrú*, °*kyrtlasól*, Kvinde.

kyrtil laus [ɧɪɹ̥·dɪlöy·s] a. uden Kjortel. **-skaut** [-l-sgöy:t] n. Kjortelskød.

kyrtilslaf [ɧɪɹ̥dɪlsla:v] n. Kjorteflig.

kirtla bólga [ɧɪɹ̥·dlabo^u^l·ga] f. (med.) Kirtelhævelse. **-netja** [-nɛ:dja, -nɛ:tja] f. Krøs (mesenterium) (i Dyr). **-veiki** [-vei:ɟɪ, -vei:ɧɪ] f. indec. (med.) Kirtelsyge (scrophulosis). **-veikur** [-vei:gøɹ̥, -vei:k-] a. kirtelsyg.

kýrverð [ɧir·vɛrð] n. en Kos Pris, Koværdi.

kyrviðri (-is, pl. ds.) [ɧɪr·vɪðrɪ] n. langvarigt stille Vejr.

kýr vit [ɧir·vɪ t] n. Gaaseforstand: *Sá sem ekki getur numið það, hann hefir varla meðal-kýrvit* (Alþ. '11, B. II. 1005). **-völlur** [-vödløɹ̥] m. Strækning, som afgiver Foder til en Ko (4800 m²): *grasflötur framundir kýrvöll að stærð* (BGunnl. i ÞThLfr. III. 315). **-vöxtur** [-vöχsdøɹ̥] m. en Kos Störrelse: *á kýrvexti*, saa stor som en Ko (ÓDavÞul. 315).

kyrþeyr [ɧɪɹ̥·þei·r] m. Stilhed: *í kyrþey*, i Stilhed; hemmelig, underhaanden.

kýs [ɧi:s] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **kjósa.**

kisa (-u, -ur) [ɧɪ:sa] f. **1.** Kat, (Kælenavn for Katte:) Mis: (Ordspr.) *fyrir kænskuna fær hún k. marga bráð* (GJ.), for sin Klogskab faar Katten ofte Brad. — **2.** en, der har ondt ved at spise el. drikke n-t varmt. — **3.** (Eyf.) = *svín* 2. **4.** Kirsebærbrændevin, *kirsuberjabrennuvín (altaf kallað k.)* (Skírn. '87, 127). — **5.** en pludselig opstaaende svag Brise til Søs: *hann rekur (leggur) á kisur*, der kommer smaa Vindstød (Nl., Vf.).

kysi [ɧɪ:sɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **kjósa.**

kisi (-a, -ar) [ɧɪ:sɪ] m. (Kælen. for) Hankat (JTrSk. I. 328).

kísilkol [ɧi:sɪlko:l] npl. Carborundum (Eimr. V. 92).

kísill (-ils) [ɧi:sɪdʎ, -ɪls] m. Kisel.

kísil myndun [ɧi:sɪlmɪn·døn] f. Kiseldannelse. **-nál** [-nau:l] f. Kiselnaal. **-runninn** [-rʏn:ɪn] a. forstenet. **-sýra** [-si:ra] f. Kiselsyre. **-strýta** [-sdri:da, -sdri:ta] f. Kiselkegle: *Þessi k. er að ætlun minni Oskurhólshverinn gamli* (ÞThFerð. II. 199). **-súr** [-su:r] a. kiselsur. **-þörungur** [-þö:ruŋgøɹ̥] m. (bot.) diatomea.

kis-kis [ɧɪs·ɧɪ·s] = **kiss-kiss.**

kyssa (ti) [ɧɪs:a, ɧʏs:a (ASkaft., Af.)] vt. og vi. **1.** kysse: *k. á hönd e-m*, kysse en paa Haanden; *k. á vöndinn*, kysse Riset; (vulg.) *kystu' á rass*, kys Roven; (Ordspr.) *k. að framan, klóra að aftan* (Málshb. 192); *k. floskustút*, drikke af en Flaske, med dobb. acc.: *k. e-n marga kossa.* — **2.** refl., recipr. *kyssast*, kysse hinanden, kysses.

kyssilegur [ɧɪs:ɪlɛ·qøɹ̥] a. som kan kysses, værd at kysses, indbydende til Kys, kysselig.

kiss-kiss [ɧɪs:ɧɪs:] interj. kis, kis. I Barnesproget benyttet som Navn paa Katten: Mis(sekat).

kista (-u, -ur) [ɧɪs·da] f. **1. a.** Kiste: *stór k., rammlega læst.* — **b.** *(líkkista)* Ligkiste. — **2.** = *laxakista.* — **3. a.** kisteformet Bjærgspids (Sl.). — **b.** kisteformet, langstrakt, firkantet, stor Törvestak, hvori Törvene sættes, naar de er blevet törre (Sl.).

†kisteri (-a, -ar) [ɧɪs·dɛrɪ] m. Cisterne (EJ.).

kistill (-ils, -lar) [ɧɪs·dɪdʎ, -ɪls, -laɹ̥] m. **1.** Skrin, lille Kiste, lille Kuffert: *sýndu mjer í kistilinn þinn*, vis mig, hvad du har i dit Skrin (Kiste). **2.** *(herðakistill)* Pukkel: *er líklegt hún gangist fyrir auðnum og kistlinum hans* (ÞGjÚf. 91). — **3.** coll. *(þarmar)* Tarme(SvPRask 18).

kistu botn [ɧɪs·døbohtv] m. Kistebund. **-foss** [-fos·] m. Navn paa en Fos i *Sogið.* **-handraði** [-han·draðɪ] m. Lædike, Kistelædike: *eiga e-ð í kistuhandraðanum*, have n-t paa Kistebunden. **-horn** [-hor·dv, -hod·v] n. Kistehjörne: *hafa e-ð í kistuhorni(nu)* = *hafa e-ð í pokahorninu (sínu).* **-lagning** [-lag·niŋk] f. Kistelægning. **-leggja** [-lɛɟ:a] vt. lægge i Ligkiste, kistelægge. **-lok** [-lo:k] n. Kistelaag. **-trog** [-tro:q] n. kisteformet Trug, Kistetrug: *heldur leggja menn þar netin í búnka, annaðhvort í djúpt k., sem er einsog loklaus kista eða stokkur* (JSFb. 14).

kisuggi [ɧɪ:sʏɟ·ɪ] m. (Sl.) = **kviðuggi.**

kisu gras [ɧɪ:søgra:s] n. (bot.) forskelligfarvet Forglemmigej (myosotis versicolor). **-kló** [-klo^u^:] f. **1.** = *kattarauga* 2. — **2.** pl. *kisuklær*, de øvre Svælgben i Torskehovedet (Rang.). **-lór** [-lou:r] f., **-lóra** [-lo^u^:ra] f. Missekat: *svo er mjer líka skemtun að kisulórunni* (ThTh. 80). **-uggi** [-ʏɟ:ɪ] m. = **kviðuggi.** **-þvottur** [-þvohdøɹ̥] m. «Kattetvæt», flygtig, skødesløs Vaskning af Ansigt el. Hænder; — overf. daarlig Undskyldning.

kíta (ti) [ɧi:da, ɧi:ta, ɧihdɪ] vi. = 2. **kýta.**

1. **kýta (-u, -ur)** [ɧi:da, ɧi:ta] f. **1.** *(steinbítsmagi)* Maven i en Havkat (anarrhichas lupus) (Arnf.). — **2.** *(hrogn)* Fiskerogn (Vf.).

2. **kýta (ti)** [ɧi:da, ɧi:ta, ɧihdɪ] v. **1.** vi. *(þræta)* kives, trættes, kævles: *þeir kýttu um, hvort væri betra.* — **2.** refl.: *kýtast á um e-ð*, kævles om n-t.

3. **kýta (ti)** [ɧi:da, ɧi:ta] vt. med dat. sammenknuge, sammenrulle; — refl.: *kýtast saman*, bøjes sammen; — pp. *kýttur*, sammentrykket: *k. í herð(un)um.*

kýtingur (-s) [ɧi:diŋgøɹ̥, ɧi:t-, -iŋs] m. **1.** *(orðasenna)* Mundhuggeri, Ordstrid. — **2.** Standsning el. Tilbagegang i et Kreaturs el. en Persons Vækst el. Huld, Vantrivsel: *var þó sagt, að einhver k. væri í vexti hans* (And. II. 266). — °**3.** (zool.) Kutling (gobius).

kytja (-u, -ur) [ɧɪ:dja, ɧɪ:tja] f. = **kytra.**

kitl (-s) [ɧɪhtʎ] n. Kildren.

kitla (a) [ɧɪhdla] vt. kilde, kildre: *k. e-n;* — impers.: *mig kitlar*, jeg føler Kildren.

kitlari (-a, -ar) [ɧɪhdlarɪ] m. Kilder (ogs. anat.) (SvPRask. 18).

kitlur [ɧɪhdløɹ̥] fpl. Kildren, Kilden: *taka (hafa) úr sjer kitlurnar*, fri sig for Kildren (ɔ: have Omgang med det andet Kön): *„Þú ert búinn að taka af þér kitlurnar“* (JÁÞj. II. 557).

kytra [ɧɪ:dra, ɧɪ:tra] f. snæver Hytte; Rum, hvor der er ringe Plads.

Kitta (-u, -ur) [ɧɪhda] f. npr. (Vf.) Dim. af *Kristín* (jfr. *Stína).*

kítta (a) [ɧihda] vt. kitte.

Kitti (-a, -ar) [ɧɪhdɪ] m. npr. Dim. af *Kristján* og *Kristinn.*

kítti (-is) [ɧihdɪ] n. Kit.

kjá (ði) [ɧau:] vi. **1.** kærtegne: *Og litlu bláu bylgjurnar | við bakka græna kjá* (Jón Þorst. cit. i Eimr. XII. 122); — vt. med dat.: *k. saman nefjum*, næbbes (som Kærtegn): *Sínum nefjum saman þeir k.* (ÓDavVik. 313); *Kjáið ei kýmnum nefjum* (ODavVik. 238). — **2.** smække med Tungen: *k. framan í börn*, kæle for Börn, more dem med at smælde med Tungen; (om Ravne) *hrafnarnir kjáðu yfir vökum* (StStAndv. III. 75). — **3.** refl. *kjást*, næbbes.

kjabbalegur [ɧab:alɛ·qøɹ̥] a. klodset, undersætsig: *Jón á Útgili var um fimtugt, lágur vexti og k. og hægfara* (Skírn. '12, 320).

kjabbi (-a, -ar) [ɧab:ɪ] m. klodset (tyk og fed) Skikkelse: *gömlu hrútarnir . . . akfeitir, þankviða, lágfættir kjabbar* (ÞGj. i Gj. '11, 41).

kjafta (a) [ɧaf·da] v. **1. a.** vi. vrövle, snakke: (Ordspr.) *sá hefur margt (flest) sem kjafta kann*, den opnaar meget, som forstaar at bruge Munden. (Talem.) *það kjaftar á honum hver tuska*, (egl. hver Klud paa hans Krop snakker) han snakker som en Skade. — **b.** vt. med dat. og vi.: sladre: *hún kjaftaði því í hann*, hun sladrede om det til ham; *k. frá e-u*, sladre om n-t. — **c.** med acc.: *k. e-n af sjer*, spise en af med Snak; *k. e-ð út úr e-m*, frasnakke en n-t. — **2.** *(gjamma)* halse: *sikjaftandi* (SIng. I. 72).

kjafta bein [ɧaf·dabei:n] n. Overkæbeben (ogs. kaldt *slorbein)*, se *þorskhaus).* **-dós** [-do^u^:s] f. Sladdertaske. **-fiskur** [-fɪs·gøɹ̥] m. Musklen inden paa Underkæben, se *þorskhaus.* **-flapur** [-fla:bøɹ̥, -fla:p-] n. Sludder, Vrövl. **-gelgja** [-ɟɛl·ɟa] f. **1.** (zool.) *(golþorskur, skötuselur)* Bredflab (lophius piscatorius). — **2.** *(kjaftakind)* Sladdertaske. **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Mundbid. **-kerling** [-ɧɛd·liŋk, -ɧɛr·dliŋk] f. Sladderkælling, Sladdertaske. **-kind** [-ɧɪn·t] f. Sladdertaske, Sladderhank. **-kýr** [-ɧi:r] f. (Vestm.) = **kjálkabein.** **-kvis** [-kvɪ:s] n. løst Rygte: *K. og slaðrið slæma* (ODavVik. 225). **-leistur** [-leis·døɹ̥] m. ny Fodsaal paa en gammel Strömpe (ÓDav.). **-lof** [-lo:v] n. upassende, höjrøstet Lovprisning, Slesken: (Ordspr.) *oft flaðrar k. að síngjörnum, en geltir að góðum* (SchMál.), slesk Hund logrer tit for den egenkærlige, men gør ad den gode. **-lómur** [-lo^u^:møɹ̥] m. Sladderhank. **-magn** [-mag·v] n. Snakkesalighed, Sladresyge. **-mjel** [-mjɛ:l] n. (ÞGjD. 8) = *mjel*, Mundbid. **-ól** [-o^u^:l] f. (Rang.) = **kjaftatagla** 1. **-rifa** [-rɪ:va] f. Pladdermund, Pladderpose, Skvalderbøtte. **-rylla** [-rɪd·la] f. = **kjaftadós.**

kjaft ás [ɧaf·dau·s] m. **-askur** [-asgøɹ̥] m. Aabenmund, snakkesalig Person; Vrövlehoved; Sladderhank.

kjafta skrjóður [ɧaf·dasgrjo^u^:ðøɹ̥] m., **-skúmur** [-sgu:møɹ̥] m. Sladderhank. **-tagla** [-tag·la] f. **1.** sædv. i pl. *-töglur*, Læberne paa Fiskehovedet, se *þorskhaus.* — **2.** *(kjaftakind)* Sladdertaske. **-tifa** [-tɪ:va] f., **-tifa** [-ti:va] f. Sladdertaske: *hún er versta k.* **-tík** [-ti:k] f. Sladdertaske. **-tögl** [-tög·ʎ] npl., **-tögla** [-tög·la] f. (Árn.) sædv. i pl. *-töglur* = *kjaftatöglur*, se *kjaftatagla* 1. **-vaðall** [-va:ðadʎ] m. = **kjaftaþvættingur.** **-vinur** [-vɪ:nøɹ̥] m. Sladreven. **-þing** [-þiŋ·k] n. Sladderselskab: *Hafa verið þar á kjaftaþingi, sagði Þorbjörn önugur* (EKvG. 170). **-þvættingur** [-þvaihdiŋgøɹ̥] m. Sladderhistorier.

kjaft for [ɧaf·tfo·r] a. uforskammet, stormundet, næsvis: *vera k.*, bruge Mund: *Nei, þú ert jafnan vanur að vera kjaptfor* (Il. II. 284). **-háttur** [-(h)auhdøɹ̥] m. **1.** Sladder; Sladresyge. — **2.** Sludder, Vaas. — **3.** höjrøstet Tale. **-hvor** [-χ(w)o·r] a. (Breiðd.) = **kjaftfor.** **-ól** [-d-o^u^·l] f. = **kjaftatagla** 1. **-sár** [-sau·r] a. sarmundet.

kjaftshögg [ɧaf·s(h)ök] n. Munddask, Snudedrag, Ørefigen; — overf.: *þetta er k. fyrir hann*, det er et slemt Ørefigen for ham.

kjaftsæri [ȿaf·tsaɪ·rɪ] n. Saar i Mundvigene (paa Heste).

kjaftur (-s, -ar) [ȿaf·doϱ, ȿaf·s] m. **1. a.** Mund (paa Dyr); (vulg.) Kæft: *gefa e-m á kjaftinn,* slaa en paa Tæven; *halda kjafti,* holde Kæft; *jeta alt, sem að kjafti kemur,* sluge alt, hvad en faar fat paa; *rífa (glenna) kjaft,* kæfte op, bruge Kæften. — **b.** spec. uforskammet, bralrende Kæft: *skárri er það nú kjafturinn á honum.* — **2.** *(byssuk.)* Munding (paa et Gevær el. en Kanon). — **3.** *(op)* Aabning, f. Eks. paa en Sæk, jfr. *trektur.*

kjaft vik [ȿaf·dvɪ·k] n. Mundvig (paa Dyr og (vulg.) paa Mennesker). **-æði** [-ai·ðɪ] n. **1.** höjrostet Snaksomhed: *það heyrðist ekkert fyrir kjaftæðinu í þeim.* — **2.** *(þvaður)* Sladder, Sladrelyst.

kjag (-s) [ȿa:q] n. Vralten.

kjaga (a) [ȿa:qa] vt. vralte, slæbe sig möjsommelig frem (ÓDavVik. 139).

kjagg (-s, kjögg) [ȿak·, ȿök·] n. **1.** [illegible] **2.** *(kjag)* Vralten, möjsommelig Gang (is. under en tung Byrde); *sú var kerling* [illegible] *tók hennar kertill* [illegible] (ÓDavÞ. [illegible]).

kjagga (a) [ȿag·a] vi. [illegible] *ar leið svo beina* (ÓDavVik. 311).

kjagsa (a) [ȿaχ·sa] vi. arbejde med Anstrængelse (ÓDavVik. 290).

kjak (-s, kjök) [ȿa:k, ȿö:k] n. (lille) Økse.

kjaka (a) [ȿa:ga, ȿa:ka] vt. hugge el. støde kraftigt.

1. **kjala (a)** [ȿa:la] vt. **1.** sætte kolformet Top paa [illegible] (Breiðd.). — **2.** pp. *kjalaður,* spec. (bot.) kølformet (carinatus).

2. **kjala (a)** [ȿa:la] vi.: *k. úr,* klare lidt op (ASkaft.).

*Kjalar (-ars)** [ȿa:laϱ] m. npr. Navn paa Odin: *Kjalars farfley,* Poesi.

kjalar hæll [ȿa:laɾ(h)ai·dl] m. Enden af Kølen paa et Skib: *en Trójumenn ráku Akkea ofan að kjalarhælum skipa sinna* (Il. II. 172). **-nes** [-r-nε:s] n., npr. Egn paa Sydvestlandet. **-neskjúka** [-nεsȿu:ga, -ȿu:ka] f. Ost fra *K.,* haanlig Betegnelse paa en Mand fra *Kjalarnes.*

kjalaskur [ȿa:lasgoϱ] m. den indvendige Kant af Kolen i et Fartöj.

kjalast (a) [ȿa:last] vrefl.: *k. við e-n,* [1]) pleje en, hygge om en; [2]) vise en Deltagelse (BH.)

kjal bakki [ȿal·bahɟɪ] m., **-bekkur** [-bεhgoϱ] m. (naut.) Kølsvin. **-borð** [-borð] n. [illegible] **kjalsíða. -brydda** [illegible] **-bryggjur** [-brɪɟ·oϱ] fpl. (Bogb.) ophöjede Bind. **-far** [-fa·r] n. Kølvand: (om Fisk el. Sødyr) *leggjast í kjalfarið,* svömme lige efter en Baad el. Skib. **-gylling** [-ɟɪdliŋk] f. (Bogb.) Rygforgyldning.

kjali (?) (-a) [ȿa:lɪ] m. kun i dat. *kjala* i Forb.: *liggja (leika, vera) á lausum kjala,* [1]) være ledig, fri, uafhængig; spec. ikke have taget Tjæneste nogen Steds: *Einn leikur þó lausum kjala,* en er dog fri (ÓDavSk. 118); [2]) være uden fast Opholdssted (HHafst. i BóluHj. 18); [3]) være ved Haanden, være let at faa fat i: *Í annan stað liggur efnið í húsin ... ekki á eins lausum kjala og á Íslandi* (ODavSk. 352).

kjálka (a) [ȿauʎ·ga, ȿaul·ka] vt. med dat.: *k. e-m niður,* se at faa en anbragt: *Eg var að k. niður kerlingarkettunni* (GFrTis. 201).

kjálka barð [ȿauʎ·gabar·ð, ȿaul·ka-] n. **1.** Kæbekant: *kjálkabörðin hvöss* (ÞThLfr. III. 43). — **2.** = *tálknlok.* **-bein** [-bεi:n] n. Kæbeben; spec. Underkæbeben i et Fiskehoved, se *þorskhaus.* **-beisli** [-beis·lɪ] n. = **stangabeisli. -brjóta** [-brjou:da, -brjou:ta] vt. brække Kæbebenet: *Útlendu stangirnar* [illegible] **-fidla** [-fɪd·la] f. Huden og Kødet paa Kæbebenet. **-fiskur** [-fɪs·goϱ] m. [illegible] **kjaftafiskur. -geil** [-ɟei:l] f. Kæbekule. **-hattur** [-hahdoϱ] m. Hat med Flige til at dække Kinderne (ÓDavÞul. 217). **-klofi** [-klo:vɪ] m. = **kjálkageil. -meiður** [-mεi:ðoϱ] m. det fede Spæk af Hvalfiskens Kæbeben. **-mót** [-mou:t] npl. Kæbeled (Klp. IX. 132). **-poki** [-po:ɟɪ, -po:ȿɪ] m. Kæbepose. **-rígur** [-ri:qoϱ] m. (med.) Mundklemme (tetanus maxillæ) (LFR. XIII. 209). **-rimar** [-rɪ:maϱ] fpl. »Hultremmer« (hvori Bundtremmerne i en Tremmekasse *(kláfur)* fastgöres) (Sch.). **-skegg** [-sɟεk·] n. Bakkenbarter. **-skjól** [-sɟou:l] n. **1.** *(klútur, bundinn um kjálkana)* Kæbebind. — **2.** (Hætte el. Hue med) Øreklapper. **-veiki** [-vei:ɟɪ, -vei:ȿɪ] f. indec. Kæbesygdom. **-þykkur** [-þɪhgoϱ] a. tykkæbet (om Heste).

kjálki (-a, -ar) [ȿauʎ·ɟɪ, ȿaul·ȿɪ] m. **I. 1. a.** Kæbe, Kæbeben: **kjálkabý* (BóluHj. 60) = *skeggstæði;* **kjálkaker,* Mundhule (StÓl. I. 325); **kjálkarót,* Hoved. — **b.** spec. Kæbeben af Faare- el. Kvæghoved, alm. brugt som Legetöj. — **2. a.** Stang i en Baare: *Vigfús bar einn kjálkann alla leiðina* (JTrSk. I. 309). — **b.** *(á sleða)* Gænge (paa en Slæde), Slædemede. — **c.** *(á vagni)* Vognstang. — **3.** *(á neti)* Enden af et Trækvod. — **4.** *(landgeiri)* Landstrimmel (OBj. I. 257). — **5.** = *landskjálki: ræður hvör epter sinu höfðe annað hvört í sínum kiálcka* (isoleret for sig selv) *ellegar skipar það annar aptur, sem annar skipar fram* (Hist. III. 158). — **II.** *(sleði)* Kælke (GThBúi 26).

kjalkragi [ȿal·kraiːjɪ] m. (Bogb.) Kapitel.

kjálkur (-s, -ar) [ȿauʎ·goϱ, ȿaul·k-] m. (Af.) = **kjálki.**

kjallara dyr [ȿad·laradɪ:r] fpl. Kælderdör. **-hleri** [-hlε:rɪ] m. Kælderlem, Kælderluge. **-íbúð** [-i:buð] f. Kælderlejlighed. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Kældermester. **-stigi** [-sdɪ:jɪ, -sdɪ:jɪ] m. **1.** Kælderstige. — **2.** Kældertrappe. **-sveinn** [-sveid·n] m. Kelner. **-tröppur** [-tröhboϱ] fpl. Trappe (af Sten) ned til en Kælder. **-vörður** [-vör·ðoϱ] m. Kældermester.

kjallari (-a, -ar) [ȿad·larɪ] m. Kælder.

kjal letur [ȿal:ε·doϱ, -l:ε·t-] n. Tryk paa Ryggen af en Bog. **-nesingur (-s, -ar)** [-nesiŋgoϱ] m. Person fra *Kjalarnes.* **-ræma** [-raima] f. (naut.) Fals. **-síða** [-si·ða] f. (naut.) det Bord, som ligger nærmest ved Kølen (et paa hver Side) i en Baad (Vf., Sl.), (folkelig Omtydning for *kjalsýja*) se *bátur,* Afb. †**-sýja** [-si·ja] f. = **kjalsíða. -sinkill** [-siɲɟɪdʎ, -siŋȿ-] m. (naut.) Svalerumpe. **-sog** [-so·q] n. Kølbund. **-súla** [-su·la] f. = **kjalsíða. -svignaður** [-svɪgnaðoϱ] a. kølbrudt.

kjalta (kjöltu, kjöltur) [ȿaʎ·da, ȿöʎ·dø(ϱ)] f. **1.** Skød: (Ordspr.) *stattu keikur, þá í kjöltuna kemur* (GJ.). — **2.** [illegible]

kjal titill [ȿal·tɪ·dɪdʎ, -tɪ·t-] m. (Bogb.) Rygtitel. **-trje** [-trjε·] n. (naut.) Kølsvin. **-uggi** [ȿa:lʏɟ·ɪ] m. (JHallHB.) = **gotraufaruggi. -vegur** [ȿal·vε·qoϱ] m. npr. Vejen over *Kjölur* (Bjærgegn i det indre af Island).

kjamma bein [ȿam:abεi:n] n. Ophængningspartiet i et Fiskehoved, se *þorskhaus.* **-sláttur** [-slaudoϱ] m. Kæbebevægelse: *með „skringilítum og kjammaslætti“* (ÓDavVik. 129).

kjammi (-a, -ar) [ȿam:ɪ] m. **1.** *(kjálki)* Kæbeben, Kind. — **2. a.** *(hálfur þorskhaus)* den ene Halvdel af et flænget og törret Torskehoved. — **b.** et halvt Faarehoved (jfr. *kjanni* 2.).

kjams [ȿam·s] n. Smasken.

kjamsa (a) [ȿam·sa] vi. og vt. smaske: *Ólafur ... kjamsaði á tóbakinu* (JTrSk. I. 15); *Hann saup á drykknum og kjamsaði bragðið* (GFrÁtt. 82).

kjamt (-s) [ȿau̯·t, ȿam·t] n. **1.** *(kjálkahreyfingar)* Kæbebenenes Bevægelse. — **2.** *(hóstakjöltur)* (et Dyrs) Hoste.

kjamta (a) [ȿau̯·da, ȿam·ta] vi. hoste lidt, römme sig en Smule: *Ei jeg þori að k. nje kvika* (BTh. 184).

kjána bragð [ȿau:nabraq·ð, -brag·þ] n. ubehagelig, fremmed Smag. **-legur** [-lε·qoϱ] a. fjantet, naragtig, fjollet. **-læti** [lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. = **kjánaskapur** 1. **-skapur** [-sga·boϱ, -sga·p-] m. **1.** Fjollethed, naragtig el. fjantet Optræden. — **2.** Dumhed: *það var ljóti kjánaskapurinn að gera þetta.*

kjangi (-a, -ar) [ȿauŋ·ɟɪ, ȿauŋ·ɟa(ϱ)] m. (Þing.) = **rótargrein.**

kjáni (-a, -ar) [ȿau:nɪ] m. naragtig el. fjantet Person, Nar, Tosse, Fjante, Fjols.

kjank (-s) [ȿau̯·k, ȿauŋ·k] n. **1.** *(fuglagarg)* Fugleskrig. — **2.** *(glens)* Spøg, Löjer, Drilleri.

kjanka (a) [ȿau̯·ga, ȿauŋ·ka] vi. le, spøge; lege; drille; *kjanka við e-n,* göre Haneben til en: *hvort eg hefði ekki séð hann Þórarinn hérna kjánka neitt við dúfuna* (JThMk. 135—36).

kjankaralegur [ȿau̯·garalε:qoϱ, ȿauŋ·k-] a. morsom, munter (Vf.).

kjank yrði [ȿau̯·gɪrðɪ, ȿauŋ·k-] npl. spøgefulde el. drillende Ord: (ÓDavÞul. 113). **-vís** [-vi·s] a. legende; drillende; overgiven.

kjanni (-a, -ar) [ȿan:ɪ] m. **1.** *(kjálki)* Kæbeben. — **2.** *(kjammi)* et halvt Lamme- (el. Faare-)hoved (Vf., Strand.).

kjappi (-a, -ar) [ȿahbɪ] m. = **kjabbi.**

kjapt- [ȿaf·t-] se **kjaft-.**

kjara happ [ȿa:rahahp] n. lykkelige Kaar (StStAndv. II. 106). **-kaup** [-köy:p] npl. udmærket Køb. **-kjör** [-ȿö:r] npl. meget gunstige Vilkaar.

kjarald (-s, kjöröld) [ȿa:raldt, ȿö:röldt] n. (Vf.) = **kerald.**

kjarf (-s, kjörf) [ȿar·v, ȿör·v] n. Kærv, Bundt. **-bindari** [-v-bɪndarɪ] m. Opbinder.

kjarka (a) [ȿaϱ·ga] vi. snakke: (Ordspr.) *það er krákunnar art að k. um mart* (Málshb. 368), det er Kragens Sæd at snakke om løst og fast.

kjarkaður (f. **kjörkuð**) [ȿaϱ·gaðoϱ, ȿöϱ·goð] a. modig (= *kjarkmikill*).

kjark laus [ȿaϱ·glöys] a. kraftløs, karaktersvag, svag, modløs. **-leysi (-is)** [-leisɪ] n. Svaghed, Fejghed, Karaktersvaghed. **-leysingi** [-lei·siŋɟɪ] m. svag, karakterløs Person. **-lundaður** [-lʏndaðoϱ] a. aandskraftig, karakterstærk, kæk. **-maður** [-ma·ðoϱ] m. aandskraftig, karakterstærk, modig Person, en Mand af Karakter. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdʎ, -mɪ·ȿ-] a. modig; energisk; karakterstærk.

kjarkur (-s) [ȿaϱ·goϱ, ȿaϱ·ks] m. Karakterstyrke, Aandskraft, Mod: *draga úr e-m kjarkinn,* tage Modet fra en; *missa kjarkinn,* tabe Modet.

kjarnaland [ȿar·dnalan·t, ȿad·na-] n. Jord med kærnefuldt, kraftigt Græs.

kjarn atriði [ȿar·dna·drɪðɪ, ȿad·n-, -a·tr-] n. Kærnepunkt. **-eplatrje** [-εhblatrjε·] n. Granatæbletræ. **-epli** [-εhblɪ] n. Granatæble. **-góður** [-n-gou·ðoϱ] a. kærnefuld, kraftig: *kjarngott land, hey;* — ogs. an. *kjarngott: hjer er kjarngott fyrir kindur.* **-grös** [-grö·s] npl. saftige Planter (JHall. 182). **-hafur** [-v-(h)a·voϱ] m. (ugildet) Gedebuk. **-hús** [-(h)u·s] n. Kærnehus.

kjarni (-a, -ar) [ȿar·dnɪ, ȿad·nɪ] m. **1. a.** (bot.) Kærne: *skilja kjarnann frá hisminu,* skille Kærnen fra Avnerne. — **b.** overf.: Kærne, det fortrinligste, marvfuldeste, saftigste af n-t, Marv, Elite: *k. landsins, k. æskulýðsins;* — *þar er mestur k.* (Marv) *í landi, sem snjórinn liggur yfir allan veturinn* (Eimr. XIII. 197). — **2.** [illegible] *þangtegund sú, sem heitir kjarni* (ÞThFerð. II. 219).

kjarn yrði [ȿar·dnɪrðɪ, ȿad·n-] n. **1.** Lakonisme, Kærnesprog: *Í sögum þessum er gnótt kjarnyrða.* — **2.** *(spakmæli)* Aforisme, Fyndsprog. **-yrður** [-ɪrðoϱ] a., **-yrtur** [-ɪϱdoϱ] a. fyndig. **-menni (-is,** pl. ds.) [-men·ɪ] n. Kærnemenneske: *en kjarkmennirnir og kjarnmennin eru orðin undir* (ÁBj. 19.öld 368). **-mikill** [-mɪ·ɟɪdʎ, -mɪ·ȿ-] a. substantiel. **-orður** [-orðoϱ] a. = **kjarnyrtur. -seyði** [-v-sei·ðɪ] n. Ekstrakt; — overf.: *kjarnseyðið af ruddaskap þjóðarinnar* (Eimr. IV. 53). **-steinn** [-sdeidn] m. Kærnesten. **-viður** [-n-vɪ·ðoϱ] m. *1. kraftigt Træ: *Þér aldinkvist af kjarnvið máttu sníða* (MJ. I. 197). — **2.** Kærneved, Malm (i Naaletræer).

kjarr (-s, kjörr) [ȿar·, ȿör·] n. Krat, Kratskov. **-girðing** [-ɟɪrðiŋk] f. Hæk. **-hveiti** [-χwei·dɪ, -kvei·dɪ, -kvei·tɪ] n. (bot.) Hunde-Hvede (agropyrum caninum). **-skógur** [-sgou·(q)oϱ] m. Kratskov. **-vaxinn** [-vaχsɪn] a. bevokset med Kratskov.

Kjartan (-s, -ar) [ȿaϱ·dan] m. npr. Kjartan.

kjass (gen. ds.) [ȿas·] n. Kælen for; Smiger; Sleskhed.

kjassa (a) [ȿas:a] vt. kærtegne: **1.** *(dekra við)* kæle for en, smigre. — **2.** *(ganga eftir)* prøve paa at stemme mild, trygle: *vertu ekki að k. hann;* — *k. e-n upp í e-ð (að gera e-ð),* faa en med indsmigrende Tale ind paa (at göre) n-t.

kjassalega [ȿas:alε·qa] adv. med smigrende Ord: *talaði eg við Þuríði, en ekki sem mjúkast nje k.* (JMPisl. 76).

kjass mál [ȿas·mau·l] n. smigrende, smiskende, sleske Ord el. Udtryksmaade (HallgrPass. 18, 5). **-málgur** [-maulgoϱ] a., **-máll** [-maudʎ] a. smiskende, slesk. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. slesk Smiger, Smigrerier, søde Ord.

kjávís [ƫau:vi·s] a. skælmsk.

kjax (gen. ds., **kjöx**) [ƫaχ·s, ƫöχ·s] n. *kjak*, Økse: *axarkjaxið fax og laxinn saxar* (Strofe cit. i ÓDavSk. 233).

kjóaegg [ƫoᵘ:aɛk·] n. en Struntjægers Æg.

kjói (-a, -ar) [ƫoᵘ:ɪ] m. (zool.) **1.** Struntjæger, Rovmaage, (no.) Kjove. (lestris pomarina, Tem.; lestris parasitica, Illig.): (Ordspr.) *kemur k. í eggver* (SchMál.), der kommer Kjove i Værpested (om Overgreb). — **2.** alm. Skældsord: *bölvaður kjóinn!* — **3.** npr. Navn paa en Hund.

kjól drag [ƫoᵘl·dra·q] n. Slæb. **-fikki** [-fɪhɟɪ] m. Kjolelomme. **-föt** [-fö·t] npl. Herrekjole. **-klæddur** [-klaid·øϱ] a. kjoleklædt.

kjóll (-s, -ar) [ƫoᵘd·λ, ƫoᵘl·s, ƫoᵘ:laϱ] m. **1. a.** Kjole: *hún fær sjer nýjan k. í hverjum mánuði.* **b.** *(barnskjóll)* Barnekjole. — **2.** Præstekjole: *fyrirgera kjóli og kalli*, forbryde sit Embede (om en gejstlig). — **3.** *(karlmannskjóll)* Herrekjole: *vera á kjól*, have Kjole paa, være kjoleklædt. — **°4.** *(skip)* Skib.

kjól laf [ƫoᵘl:a·v] n. Kjoleskød. **-maður** [ƫoᵘl·ma·ðøϱ] m. **1.** *(maður á kjól)* kjoleklædt Mand. — **2.** *(heldri maður)* fornem Mand (Df.). **-slóði** [-sloᵘ·ðɪ] m. Slæb.

kjór (-s) [ƫoᵘ:r] m. Bundfald (i Urin, Myse osv.): *það hefur komið k. undir það* (ɔ: *þvagið*), *þegar það hefur staðið í íláti.*

1. **kjóra (-u, -ur)** [ƫoᵘ:ra] f. (Af.) = **vöðuselur.**

2. **kjóra (a)** [ƫoᵘ:ra] v. impers.: *það kjórar*, der er smaa, ostede Korn (om Mælk): *það kjórar í glasinu mínu* (Breiðd.).

kjóri (-a) [ƫoᵘ:rɪ] m. Mælk, hvori Ostestoffet til Dels er sammenløbet og danner smaa Korn (ASkaft.): *Eg hefi þarna kjóra kjúku* (EÓlKv. 3).

kjós (-ar, -ir) [ƫoᵘ:s] f. **a.** *(dalur, dæld)* lille Dal, Hulning, Lavning: *kjósin breiða* (StStAndv. II. 94). — **b.** npr. *Kjós*, Navn paa en Egn i det sydvestlige Island.

kjósa (kýs, kjósum; kaus, kusum; kysi; kosið) [ƫoᵘ:sa; ƫi:s, ƫoᵘ:søm; köy:s, kʏ:søm; ƫɪ:sɪ; ko:sɪð] el. **(kjöri, kurum; kyri; kjörið)** [ƫö:rɪ, kʏ:røm; ƫɪ:rɪ; ƫö:rɪð] vt. **a.** vælge: *k. heldur (fremur)*, foretrække; *jeg fæ ekki betur á kosið*, jeg kan ikke ønske (mig) n-t bedre; (Ordspr.) *margir k. ei orð á sig*, mangen en bestemmer ej sit Ry; *fyr er kosið en valið sje*, man vælger ej altid det bedste; *flestir k. firðar líf*, de fleste Mennesker ønsker at leve, jfr. den unge vil gærne leve, den gamle vil nødig dø; *k. e-n til e-s*, vælge en til n-t. — **b.** *k. til þings, bæjarstjórnar* osv., vælge en (et Medlem) til Altinget, Byraadet osv. — **c.** pp. *kjörinn*, valgt; *hann er k. til þess*, spec. han er den rette Mand dertil.

Kjósalingur (-s, -ar) [ƫoᵘ:saliŋgøϱ, -iŋs] m. Indbygger af *Kjós*, s. d. O.

kjósandi (-a, -endur) [ƫoᵘ:sandɪ, -ɛndøϱ] m. Vælger.

kjósanlegur [ƫoᵘ:sanlɛ·qøϱ] a. som kan vælges, valgbar.

Kjósaringur (-s, -ar) [ƫoᵘ:sariŋgøϱ, -iŋs] m. Mand fra *Kjós*, s. d. O.

Kjósarsýsla [ƫoᵘ:saϱsis·la] f. npr. Syssel paa Sydvestlandet.

kjótla (a) [ƫoᵘhdla] vt. (med dat.) **a.** *(smáflytja)* være længe om at bringe n-t fra et Sted til et andet (ved kun at tage lidt med ad Gangen) (Árn., ASkaft., Kjalarn., Breiðd.). — **b.** *k. lög úr íláti eða vatn úr polli*, være længe om at øse Vædske af et Kar el. Vand af en Pyt (ved at bruge et Redskab, der kun rummer lidt) (ASkaft.).

kjúka (-u, -ur) [ƫu:ga, ƫu:ka] f. **1.** *(köggull)* Knokkel, is. den forreste Knokkel i Fingrene el. en Knokkel i Haand el. Fod; spec. Ben i Hestens Hov; *ganga á berum kjúkunum*, gaa med ubeskyttede Fødder, have gaaet Hul paa Strömper og Sko; *hafa krafta í kjúkum*, være en Kraftkarl. — **2.** *(ostur)* blød Ost, lavet af ostet Mælk uden Løbe: *úr vatninu yst var k.* (ÓDavÞul. 305); *kreista kjúkur(nar)*, [1] *(flissa)* fnise af undertrykt Latter (Árn., Dal.); [2] *(vatna músum)* vande Höns (Rang., Skaft.).

kjúklingahæna [ƫuhgliŋgahai:na] f. Klukhöne, Kyllingehöne.

kjúklingsvitsmunir [ƫuhgliŋsvɪs·mʏnɪϱ, -vɪ:ts-] mpl. Kyllingeforstand.

kjúklingur (-s, -ar) [ƫuhgliŋgøϱ, -iŋs] m. **1.** *(hænuungi)* Kylling: (Ordspr.) *enginn hrafn klekur kjúklingum út* (GJ.), ej klækker Ravn en Kylling ud, jfr. en Svane kommer aldrig ud af Andeæg. — **2.** *(nýfætt lamb)* et nyfødt Lam (GFrÚh. 61). — **3.** *(torfusnepill)* Stykke Græstörv.

kjúkuliður [ƫu:gølɪ:ðøϱ, ƫu:kø-] m. forreste Led i Fingeren.

kjur [ƫʏ:r] a. = **kyr.**

kjæmt (-s) [ƫaiµ·t, ƫaim·t] n. Harken: *Þeir aka sér með úr og k.* (ÓDavVík. 304).

kjæmta (i) [ƫaiµ·da, ƫaim·ta] vi. harke.

kjöftugur [ƫöf·døqøϱ] a. sladdervorn, aabenmundet: (Ordspr.) *oft ratast kjöftugum satt á munn* el. *kemur að því, sem k. fleiprar*, den sladdervorne faar ofte Ret.

kjöguðum [ƫö:qøðøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **kjaga.**

kjökra (a) [ƫö:gra, ƫö:kra] vi. klynke, snøfte, hulke.

kjökur (-urs) [ƫö:gøϱ, ƫö:k-] n. Klynken, Snøften. **-hljóð** [-(h)λɪoᵘ:ð] n. Grædetone, klynkende Lyd i Halsen. **-viprur** [-r-vɪ:brøϱ, -vɪ:pr-] fpl. Graadtrækninger: *Setta gerði á sig k.* (JTrHeið. III. 126).

kjöl bekkur [ƫöl·bɛhgøϱ] m. (naut.) Kølsvin. **-bygður** [-bɪqðøϱ, -bɪgð-] a. forsynet med Køl: *kjölbygt skip.* **-bönd** [-bönt] npl. (naut.) Svaljærn. **-drag** [-dra·q] n. (naut.) Straakøl. **-draga** [-dra·qa] vt. kølhale. **-far** [-fa·r] n. Kølvand; — Talem.: *sigla í sama kjölfari (og e-r)* el. *koma (fara) í k. e-s*, sejle i ens Kølvand. **-fari** [-fa·rɪ] m. Gymnastiker, som svinger sig paa en Bjælke, se *kjölur* (ÓDavSk. 141). **-festa** [-fesda] f. Ballast. **-hausa** [ƫö:λ(h)öy·sa] vt. skære Hovedet af Fisk og smide det i Søen (for at Baaden skal kunne bære desto mere). **-hnje** [ƫöl·hɉɛ·] n., **-krappi** [-krahbɪ] m. (naut.) Bjørn.

°kjöll (-s, -ar) [ƫöd·λ, ƫöl·s, ƫö:laϱ] m. **1.** Køl; *(bátur, skip)* Skib: *Brunar k. yfir sund* (JHall. 69). — **2.** · · *kjöll: grýtti af sjer kjölunum* (BóluHj. 209).

kjöl langband [ƫöl:auŋkbant] n. (naut.) Kølsvin. **-letur** [-l:ɛ·døϱ, -l:ɛ·t-] n. Rygtitel. **-lyndur** [-l:ɪndøϱ] a. stræng, barsk (BH.).

kjöllur (-s) [ƫöd·løϱ, ƫöl·s] m. **1.** *(skjálfti)* Skælven, Bæven: *gera e-m kjöll*, indjage en Skræk. — **2. a.** *(hrollur)* Gysen (Vf., Dal.). — **b.** *(innkuls)* Forkølelse.

kjöl mót [ƫöl·moᵘ·t] n. (Bogb.) Rygstempel. **-rák** [-rau·k] f. (Vf.) = **kjölfar.** **-sýja** [-si·ja] f. = **kjalsíða.** **-slægja** [-slai·ja] vt. skære Hovedet af Fisk og fjærne Indvoldene ude paa Søen (for at Baaden skal kunne bære des mere) (Vf.), jfr. *kjölhausa.* **-stefna** [-sdɛbna] f. Køllinje.

kjöltubarn [ƫöλ·døbar·dv, -bad·v] n. **a.** *(ungt barn)* Skødebarn, spædt Barn. — **b.** *(eftirlæti)* Kæledægge (Eimr. XII. 112).

kjöltur (-urs) [ƫöλ·døϱ] n. Kræmt, let Hoste.

kjölturakki [ƫöλ·dørahɟɪ] m. Skødehund.

kjölur (gen. **kjalar**; pl. **kilir**) [ƫö:løϱ, ƫa:laϱ, ƫɪ:lɪϱ] m. **I. 1.** Køl: *komast á kjöl*, redde sig op paa Kølen (naar en Baad kuldsejler); *fara á kjöl (komast á kjöl, fara á jómfrú)*, gribe fat paa en Bjælke med Hænder og Fødder og svinge sig op paa dens ene Side, og til sidst lægge sig udstrakt oven paa Bjælken (ÓDavSk. 141); *sigla lausum kili*, sejle uden Last; — anom. dat. *kila: báturinn skrollir á lausum kila* (Af., Sch.), Baaden er uden Last; (Talem.) *leika (liggja, vera á) lausum kili*, være løs og ledig, spec. ikke være fæstet, (jfr. *kjali): hvergi lá stúlka á lausum kili* (GFrÁtt. 176); *koma e-u á rjettan kjöl*, bringe n-t paa ret Køl; *komast á rjettan kjöl*, komme paa ret Køl; *e-ð er á rjettum kili*, n-t er i Orden; *°kjalar vagga*, Skib (MJ. IV. 174). — **2.** *(á bók)* Ryg (paa en Bog); *lesa e-ð niður (ofan) í kjölinn*, studere n-t grundigt, læse omhyggeligt; *lesa e-n ofan í kjölinn*, gennemskue en; *rýna e-ð ofan í kjölinn*, studere (undersøge) n-t grundigt og kritisk; *þekkja e-n ofan í kjölinn*, have grundigt Kendskab til en, kende en til Bunds. — **3.** Strimmel Bølgeblik el. Brætter, hvormed Mønningen dækkes. — **II.** npr. Navn paa kølformede Bjærge el. Bjærgkæder: **1.** = *Kjalvegur: fara Kjöl*, rejse ad *Kjalvegur* (mellem Nord- og Sydlandet). — **2.** *(í Noregi)* Kølen (i Norge).

kjör (-s, pl. ds.**)** [ƫö:r] n. **I.** sg. *(kosning)* Valg: *vera í kjöri*, være paa Valg. — **II.** pl. **1.** *(skilmálar)* Vilkaar, Betingelser: *fá lán með góðum kjörum*; (Ordspr.) *sá á kjörin, sem kastar stærst* (GJ.), den stiller Betingelserne, som gör det største Kast. — **2.** *(hagur)* Omstændighed, Stilling i Livet, Kaar, Skæbne: *eiga við góð k. að búa*, sidde i gode Kaar; (Talem.) *e-ð er með kyrrum kjörum*, n-t er roligt og uforandret. — **3.** *(gott veður)* udmærket Vejr, is. godt Søvejr: *það eru (komin) k.* (Vf., Snæf.); *þá mundi bæði aflast meira, t. d. þegar k. standa um nokkurn tíma* (JSVb. 127).

kjör barn [ƫör·ba(r)dv] n. Adoptivbarn. **-biðill** [-bɪ·ðɪdλ] m. Valgkandidat. **-bók** [-boᵘ·k] f. Valgbog, Valgprotokol. **-bónorð** [-boᵘ·norð] n. Kandidatur. **-brjef** [-brjɛ·v] n. Valgbrev. **-brjefadeild** [-brjɛvadɛil·t] f. Valgbrevafdeling (i Altinget). **-brjefanefnd** [-brjɛvanɛm·t] f. Udvalg (i Altinget) til Prøvelse af Valgbreve. **-bær** [-bai·r] a. valgberettiget. **-dagur** [-da·qøϱ] m. Valgdag. **-deild** [-dɛil·t] f. (Under)valgkres i en By. **-dóttir** [-doᵘhdɪϱ] f. Adoptivdatter. **-dráttur** [-drauhdøϱ] m. heldig Fangst (bruges om Fisk, som tilhører den, der fanger den, og ikke kommer til Deling mellem Besætningen) (Vf.).

°kjörður [ƫör·ðøϱ] a. = *kjörinn* (se *kjósa*) (BóluHj. 136).

kjör dæmi [ƫör·daimɪ] n. Valgkres. **-eyrir** [ƫö:rɛɪ·rɪϱ] m. Valgcensus. **-fals** [ƫöϱ·fals] n. Valgsvig, Valgforfalskning. **-fylgi** [-fɪlɟɪ] n. Støtte, ydet af Vælgere, el. deres Tilslutning til en Valgkandidat: *k. hans er ekki mikið*, han har ikke megen Tilslutning hos Vælgerne; *afla sjer kjörfylgis*, indynde sig hos Vælgerne. **-foreldri** [-fo·rɛldrɪ] n. Adoptivfader (el. -moder), pl. Adoptivforældre. **-frelsi** [-frɛlsɪ] n. Valgfrihed. **-frjáls** [-frjauls] a. valgfri, fakultativ. **-fundur** [-fʏndøϱ] m. Valgmøde. **-furstadæmi** [-fʏ(ϱ)sdadai:mɪ] n. Kurfyrstedömme, Kurfyrsteværdighed. **-fursti** [-fʏ(ϱ)sdɪ] m. Kurfyrste. **-garpur** [-r-gaϱbøϱ] m. Valgkandidat (Eimr. II. 28). **-gengi** [-ɟɛiŋɟɪ] n. Valgbarhed. **-gengur** [-ɟɛiŋgøϱ] a. valgbar. **-gripur** [-grɪ·bøϱ, -grɪ·p-] m. Kostbarhed, Klenodie. **-gögn** [-gögv] npl. **1.** Valgbevisligheder (Stj. '03, A. 98). — **2.** *lögboðin k.*, de til Brug ved et Valg lovbefalede Instrumenter (Stj. '03, A. 100). **-heyjandi** [ƫö:ϱ(h)ɛɪ·jandɪ] m. Vælger. **-herbergi** [-(h)ɛrbɛrɟɪ] n. Valglokale, Stemmerum. **-herra** [-(h)ɛr·a] m. Kurfyrste. **-hæfur** [-(h)ai·vøϱ] a. valgbar.

kjöri [ƫö:rɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kjósa.**

kjörinn [ƫö:rɪn] pp. af **kjósa.**

kjör kostur [ƫöϱ·kosdøϱ] m. Vilkaar. **-lýður** [-r·-li·ðøϱ] m. Vælgere, den valgberettigede Del af Befolkningen. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. **1.** *(kjósandafulltrúi við kosningar)* Valgmand. — **2.** *(kjósandi)* Vælger. **-mat** [-ma·t] n. frivillig Vragning el. Taksering. **-megun (-ar)** [-mɛɪ·qøn] f. Census, Valgcensus. **-merki** [-mɛϱɟɪ] n. Valgmærke. **-meti (-is)** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. udsøgt Ret (GTh. '06, 42). **-miði** [-mɪ·ðɪ] m. Valgseddel, Stemmeseddel. **-nafn** [-nabv] n. antaget Navn. **-nefnd** [-nɛmt] f. Valgkomité. **-orð** [ƫö:rorð] n. Valgsprog; Slagord: *„Listin vegna listarinnar", þetta misskilda og umdeilda k.* (Skírn. '19, 6). **-prestur** [ƫöϱ·presdøϱ] m. Valgpræst. **-próf** [-proᵘ·v] n. Prøvevalg.

1. **kjörr (kjarrar)** [ƫör·, ƫar:aϱ] f. Morads, Sump (BH.).

2. **kjörr** [ƫör·] pl. af **kjarr.**

kjör raun [ƫör:öy·n] f. Prøvevalg. **-ríki** [-r:i·ɟɪ, -r:i·ƫɪ] n. Valgrige. **-rjettur** [-r·jɛhdøϱ] m. **I. 1.** *(kosningarrjettur)* Valgret. — **2.** *(rjettur landsbúa til þess að kjósa, hvoru landi af tveimur hann vilji lúta)* Optionsret. — **II.** *(uppáhaldsmatur)* Yndlingsret, Livret (And. I. 38). **-seðill** [-ϱ·-sɛ·ðɪdλ] m. Stemmeseddel. **-sigur** [-sɪ·qøϱ] m. Valgsejr. **-skrá** [-sgrau·] f. Valgliste. **-skrína** [-sgri·na] f. Valgurne. **-sonur** [-so·nøϱ] m. Adoptivsön. **-staður** [-sda·ðøϱ] m. Valgsted. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. **1.** *(maður úr kjörstjórn)* Medlem af en Valgbestyrelse. — **2.** *(formaður kjörstjórnar)*

Valgbestyrelsens Formand. **-stjórn** [-sdjo·rdṇ] f. Valgbestyrelse. **-söfnuður** [-söbnoðøǫ] m. Valgmenighed. **-tímabil** [-ti·mabɪl] n. Valgperiode. **-tími** [-ti·mɪ] m. Valgtid. **-veiði** [-vɛi·ðɪ] f. god Fangst (JÞorkÞjs. 21). **-viðri (-is)** [-vɪðrɪ] n. udmærket Vejr (Vf.). **-viður** [-vɪ·ðøǫ] m. udsøgt Tømmer: *í kili skal k.* (JHall. 82). **-villa** [-vɪdla] f. forkert Valg. **-villast** [-vɪdlast] vrefl. vælge forkert; — pp. *kjörviltur*, som vælger forkert: *k. er sá, sem kýs hið lakara*, den vælger vrangt, som vælger det ringere. **-vís-legur** [-vislɛ·qøǫ] a. antagelig, som man kan el. som det er klogt at vælge. **-vopn** [-vohpṇ] n. udsøgt Vaaben. **-þegi (-a, -ar)** [-ǫ-þɛi·jɪ, -þɛ·qa(ǫ)] m. nomineret Kandidat (Eimr. VI. 20). **-þing** [-þiŋk] n. 1. *(kjörfundur)* Valgforsamling, Valgmøde; *(til páfakosningar)* Konklave. — 2. *(kjördæmi)* Valgkres (JSBr. 537). **-þingi (-is)** [-þiŋɟɪ] n. Valgkres (MelBr. 49).

kjöt (-s) [ķö:t, ķɛ:t] n. 1. Kød: (Ordspr.) *fleira er matur en feitt k.*, fedt Flæsk er ej eneste Mad. — †2. pl.: Kødforraad. **-át** [-d-au·t] n. Kødspisen. **-biti** [-bɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. en Bid Kød. Kødstykke spec. [illegible] **flikki** [-flɪhɟɪ] n. = **jússa** 1. **-gálgi** [-gaul·ɟɪ] m. Stillads til at ophænge slagtede Faar paa. **-hátíð** [-t-(h)au·tið] f. Höjtid, hvorpaa der spises meget Kød (JÁÞj. II. 567). **-hnallur** [-(h)vadløǫ] m. Kødhammer. **-höfn** [-(h)öbṿ] f. Udførselshavn for Kød. **-högg** [-(h)ök] n. Huggen af Kød.

kjöt kássa [ķö:tkaus·a, ķɛ:t-] f. Hachis, Kødfars. **-kekkir** [-ķɛhɟɪɹ] mpl. Kødboller (LFR. XII. 194). **-kendur** [-ķɛndøǫ] a. (bot.) kødfuld, kødagtig. **-ketill** [-ķɛ·dɪdʎ, ķɛ·t-] m. Kødgryde (is. overf.): *langa til kjötkatlanna í Egyptalande*, længes efter (længes tilbage til) Ægyptens Kødgryder (Vid. I. 366). **-kyns** [-ķɪns] a. (egl. gen. sg. af *kjötkyn)* af Kødart: *Menelás bað hann kveykja upp eld, og steikja eitthvað k.* (en el. anden Kødspise) (Od. 314). **-klessa** [-klɛs·a] f. = **jússa** 1. **-kveðjuhátíð** [-kvɛðjøhau:tið] f. Karneval. **-kvörn** [-kvö(r)dṿ] f. Hakkemaskine. **-laus** [ķö:dlöys, ķö:t-] a. uden Kød. **-leysi (-is)** [-lɛisɪ] n. Kødmangel. **-læri** [-lai·rɪ] n. Faarelaar. **-mangari** [-mauŋgarɪ] m. Slagter. **-matur** [-ma·døǫ, -ma·t-] m., **-meti (-is)** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. Kødspise. **-musl** [-mʏsʎ] n. Plukkekød, Ruskomsnusk. **-nautn** [-nöyhtṿ] f. Nydelse af Kød. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] m. Kødret. **-safi** [-t-sa·vɪ] m. Kødsaft. **-sár** [-sau·r] n. Kødsaar. (Ordspr.) [illegible] *sín en k. eða bruni* (Málshb. 237), mangen smærter mere en Plet paa Æren end en Flænge el. skoldet Plet. **-seyði** [-sɛi·ðɪ] n. Kødekstrakt, Bouillon. **-skápur** [-sgau·bøǫ, -sgau·p-] m. Kødskab. **-skoðun** [-sgo·ðøn] f. Kødkontrol. **-skoðunarmaður** [-sgoðønarma:ðøǫ] m. Kødkontrollør. **-skortur** [-sgoǫdøǫ] m. Kødmangel. **-snúður** [-snu·ðøǫ] m. Kødbolle; Frikadelle. **-soð** [-so·ð] n. Bouillon. **-spað** [-sba·ð] n. Kødstykke. **-stappa** [-sdahba] f. Kødfars; Hachis. **-stykki** [-sdɪhɟɪ] n. Kødstykke, et Stykke Kød. **-súpa** [-su·ba, -su·pa] f. Gryn-Kødsuppe. **-söfnunarfje** [-söbnønaǫfjɛ:] n. Faar, der trives godt, samler Huld (Lögr. '15, 20). **-trefja** [ķö:trɛvja, ķɛ:t-] f. Kødtrævl. **-tæ(g)i (-is)** [-tai·jɪ] n.: *e-ð kjöttægis*, en el. anden Kødspise. **-tægja** [-tai·ja] f., **-tætla** [-taihdla] f. Kødtrævl.

kjötvaður [ķö:dvaðøǫ, ķö:t-] a. kødrig.

kjöt vefur [ķö:dvɛ·vøǫ, ķö:t-] m. (biol.) Muskelvæv. **-vera** [-vɛ·ra] f. Kødstof: *Það er merki til þess að fullbrætt sé, þegar kjötveran í lifrinni er sokkin svo djúpt* [illegible] (JSFb. 30). **-vinur** [-vɪ·nøǫ] m. Kødmund. **-þjós** [-t-þjoᵘ·s] f. Kødmasse. **-þjótta** [-þjoᵘhda] f. senet, trævlet og sej(g)t Kød: *ketþjóttan þurr og hörð* (Eimr. III. 100). **-æta (-u, -ur)** [ķö:dai·da, ķö:tai·ta] f. Kodæder. **-æti (-is)** [-ai·dɪ, -ai·tɪ] n. Kødspise(r): *auðvaninn á k.*, let at vænne til Kødspiser. **†-ætur** [-ai·døǫ, -ai·t-] a. 1. som der maa spises Kød paa: *á þeim tímum, er* [illegible] 2. [illegible]

klá (ði, för: klái, kló, klegið) [klau:, kloᵘ:, klei:jɪð] vt. med dat. 1. klø: *Vel konurnar kunna' að k. | karlmönnunum undir tá* (ÓDavÞul. 201); (overf.) *hann* [illegible] (JSBr. [illegible]). *eldið kló þér krafta í kjúku* (Eimr. VIII. 93). — 2. refl. *klást: klást við*, kæmpe med: (Ordspr.) *ekki er gott að klást (kljást) við kollóttan* (GJ.).

kláða bað [klau:ðaba:ð] n. Faarebad(ning) mod Skab. **-bóla** [-boᵘ:la] f. Vable, Hedeblegn. **-fár** [-fau:r] n. Skabepidemi. **-fiðringur** [-fɪð·riŋgøǫ] m. Kløen, Kilden. **-fróður** [-froᵘ:ðøǫ] a. sagkyndig paa Skabsygdommens Omraade (Alþ. '11, B. II. 1586). **-gemsi** [-ɟem·sɪ] m. skabet *gemlingur*; ogs. overf. som Skældsord om Mennesker. **-hrúður** [-hǫu:ðøǫ] n. Skabskorpe. **-kind** [-ķɪn·t] f. skabet Faar. **-laus** [-löy·s] a. skabfri. **-lús** [-lu:s] f. Skablus. **-læknir** [-laihgnɪǫ] m. Skablæge, Skabudrydder. **-mál** [-mau:ʎ] n. Sag angaaende Skabsygdommen el. dens Udryddelse. **-maur** [-möy:r] m. (veter.) Skabmide (sarcoptes); (med.) Fnatmide (acarus scabiei). **-smyrsl** [-smɪǫ·sʎ] n. Fnatsalve. **-vella** [-vɛd·la] f., **-vos** [-vo:s] n. Fnat, Skab. **-vottur** [-vohdøǫ] m. Spor af Skab. **-vörður** [-vör·ðøǫ] m. Vagt, stillet op imellem Bjærgene for at passe paa, at Faar, befængte med Skab, ikke kommer ind i Egne, hvor der er sunde Faar: *um það leyti sem kláðavörðurinn var* (ÞThLfr. IV. 99). **-þref** [-þrɛ:ṿ] n. Skabskurv, skabagtige Knorter: *k. eða hrúður* (Alþ. '11, B. I. 950). **-þrimill** [-þrɪ:mɪdʎ] m. fnatagtig Hævelse.

?**kladdi (-a, -ar)** [klad:ɪ] m. Kladdebog.

kláðfeldur [klauð·fɛldøǫ] a. fnattet, skabet.

kláði (-a) [klau:ðɪ] m. 1. Kløen: (Ordspr.) *kláðinn veit, hvað kvöldinu líður* (GJ.), Kløen kommer ved Sengetid. — 2. (veter., med.) Skab, Fnat.

†kládýr [klau:di·r] n. = **kljádús.**

kláð sýki [klauð·si·ɟɪ, -si·ķɪ] f. indec. Skabsyge. **-sjúkur** [-sju·gøǫ, -sju·k-] a., **-ugur** [klau:ðøqøǫ] a. skabet, fnattet.

klafabundinn [kla:vabʏn·dɪn] a. klavebunden; — overf.: *e-ð er klafabundið*, n-t er spændt i Aag.

kláfa hestur [klau:vahɛs·døǫ] m. Hest, der bærer *kláfar*, se *kláfur*. **-kerling** [-ķɛd·liŋk, ķɛr·d-] f. omvandrende Tiggerske (Nl., Rask).

klafa ól [kla:vaoᵘ:ʎ] f. Rem, hvormed Stavtræerne spændes sammen. **-trje** [-trjɛ:] n. Stavtræ.

kláf dráttur [klauv·drauhdøǫ] m. ‹Kassefærge(n)› (en Slags Luftfærge over Floder: Kasse, der trækkes over ved Hjælp af en Line): *hann lýsir einnig kláfdráttum, sem sumstaðar eru á árgiljum* (ÞThLfr. II. 309). **-ferja** [klauf:ɛrja] f. Kassefærge (is. ad Luftvejen): *á beinustu heimleið var kláfferja á ánni fyrir lausgangandi menn* (GFrUbl. 6).

klafi (-a, -ar) [kla:vɪ] m. 1. a. *(kýrklafi)* Klave, Klove, Koklove: *höfðu á sjer klafa, eins og nautgripir* (JHall. 298). — b. i overf. Bet.: Aag: *losna af klafa lífsins*, befries fra Livets Aag = dø (ÁBj19.öld. 129); *bóndinn verður bundinn á klafa* (lænket) *hjá lánardrottni sínum, kaupmanninum* (Eimr. VI. 220). — 2. *(á hesti)* Stavtræer (som lægges omkring Vognhestens Hals, jfr. Stavtöj = Seletöj).

kláfur (-s, -ar) [klau:vøǫ, klauf·s] m. 1. *(mykjukláfur)* Kasse af Bræder, aaben foroven, men med Bunden til at aabne, hvori Gødningen paa Hesteryg bringes ud paa Hjemmemarken, naar den skal gødes. Der er en *kláfur* paa hver Side af Hesten; naar man kommer til det Sted, hvor Gødningen skal anbringes, aabnes Bunden paa bægge Kasser, hvorved Gødningen falder ned, hvilket kaldes *að hleypa* el. *hleypa úr* (Sl.), *hleypa niður* (Nl.); (Talem.) *kasta (hvolfa) úr kláfunum*, [1]) omkomme, krepere: *ekki talið með stórtíðindum þó umkomulaus piltur kasti úr kláfunum* (ThTh. 37); [2]) (vulg.) føde (om Kvinder og Dyr). — 2. *(hrip)* en större Kasse af Tralværk til Transport paa Hesteryg (Vf.). — 3. *(litill heymeis)* en mindre Kasse af Tralværk, hvori Hø bæres til Kreaturerne (Af., ASkaft.). — 4. Kassefærge: *Hvergi er Jökulsá reið, en við Brú er k.* (ÞThFerð. I. 42); jfr. *kláfferja*.

klaga (a) [kla:qa] vt. 1. *(kæra)* angive, mælde: *k. þá í amtið*, angive dem for Amtet (BrJBóluHj. 95). — 2. *(kvarta undan) k. e-n*, klage over en: *fara inn og k.*

klagan (-ar, -ir) [kla:qan] f. Klage.

klak (-s, klök) [kla:k, klö:k] n. 1. *(kvak)* Klukken (is. i Höns). — 2. Udklækning; jfr. *laxaklak*.

1. **klaka (a)** [kla:ga, kla:ka] vi. klukke: *Skarfur! sem á kletti klakar* (GTh. '95, 259); (om Ørneskrig) *þrjá erni ... og klökuðu þeir svo hátt* (MJJAr. 97).

2. **klaka (a)** [kla:ga, kla:ka] vi. fryse, blive til en Isklump: *klakaður*, frossen, som en Isklump.

klaka bakstur [kla:gabaχ·sdøǫ, kla:ka-] m. Isomslag. **-brynja** [-brɪn·ja] f. Ispanser. **-bundinn** [-bʏn·dɪn] a. isbunden, omgivet af Is. **-drómi** [-droᵘ:mɪ] m. Islænker: *isöldin ... reyrði alt landið klakadróma* (ÞThLýs. II. 371). **-dröngull** [-dröyŋ·godʎ] m. Istap. **-farg** [-far·k] n. a. Ismasse. — b. overf. isnende Tryk: *Hann sagði, að sér fyndist veðurlag og loftslag með ýmiss konar klakafargi setja sýnilegt mark á allan landslýðinn* (GPSk. 172—173). **-fylla** [-fɪd·la] f. Istap (GFrE. 95). **-flysjungur** [-flɪ:sjuŋgøǫ] m. tyndt Islag, Isskræl: *hörkudrættir í svipnum eins og í klakaflysjungnum á steinunum* (GFrTs. 37). **-hamur** [-ha:møǫ] m. Isham, Isskal (LFR. XII. 188). **-hnaus** [-hvöy:s] m. frossen Jordklump, Isklump: *innbundnar töður vóru í klakahnausum* (LFR. XIV. 112). **-hross** [-hǫos·] n. Udgangsøg. **-högg** [-hök·] n. 1. Hakke: *járnkarl eða k.* (Stj. '02, B. 147). — 2. Frost i Jorden (naar der graves ned i den) (JÁÞj. I. 3—4). **-klár** [-klau:r] m. daarlig holdt Arbejdshest, der bruges meget, men ogsaa taaler meget (ogs. overf. om Mennesker): *vann eins og k.* (Eimr. XII. 179); *Hún var orðin k., á sinn hátt* (GFrÓl. 161). **-mark** [-maǫ·k] n. Frysepunkt, Nulpunkt. **-pípa** [-pi:ba, -pi:pa] f. Istap (Borgf.). **-skorpa** [-sgoǫ·ba] f. Islag. **-sleginn** [-slei:jɪn] a. isbesat, med stærk Frost (MJ. III. 241). **-spor** [-sbo:r] npl. Snesti. **-ströngull** [-sdröyŋ·godʎ] m. (Árn.) = *grýlukerti*, Istap. **-torfa** [-tor·va] f. frossen Jordstrimmel (JÞorkÞjs. 5). **-þæfður** [-þaiv·ðøǫ, -þaib·ð-] a. stærkt valket: *klakaþæft vaðmál* (Breiðd.).

klak fiskur [kla:kfɪsgøǫ] m. Sættefisk. **-frjóvgun** [-frjoᵘvgøn, -frjoᵘ·g-] f. kunstig Befrugtning. **-færi** [-fai·rɪ] n. Udklækningsapparat. **-hús** [-(h)u·s] n. Rugeanstalt.

klakhögg [kla:k(h)ök] n. = **klakahögg.**

klaki (-a) [kla:ɟɪ, kla:ķɪ] m. Klave, Frost i Jorden, Is; (Talem.) *koma e-m á kaldan k.*, gøre en umulig; *hefði sú stjórnarathöfn auðveldlega getað komið honum á kaldan klaka* (Alþ. '11, B. 380); *það hefur komið mörgum á kaldan klaka*, det har bragt mangen en i Elendighed; *fleygja út á klakann*, sætte paa Gaden: *fráfarandi ráðherrum er ekki algerlega fleygt út á klakann* (Alþ. '11, B. 713).

klakka bakki [klahgabahɟɪ] m. toppet Skybakke. **†-bók** [-boᵘ:k] f. Kladdebog (Handelsbog) (JAðEin. 435). **-torfa** [-tor·va] f. Stykke Törv, som lægges umiddelbart under Sidestykkerne paa en *klyfberi*.

klakk laust [klahglöyst] an. = **klaklaust. -sárt** [-k-sauǫt, klaχ·-] an. = **klaksárt.**

klakk sekkur [klahksɛhgøǫ] m. 1. *(malur)* Ransel, Vadsæk, Madpose. — 2. tung, uhaandterlig Ting (ogs. om Personer), klodset Person, Drog: *þetta er mesti k.* (jfr. *klassekkur*). **-ský** [-sɟi·] n. Klodesky.

klakkur (-s, -ar) [klahgøǫ, klaχ·s] m. 1. *(klyfberaklakkur)* Pind paa en Kløvsadel, hvorpaa Byrden hænges: *ríða á klakki*, ride oven paa Kløvsadelen; *fara á klakk*, ukendt Kunst (JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 161); *það er sama, hvorumegin klakks hann klúkir, eða rass hann ríður*, det er ligegyldigt, til hvilken Side han ligger (Breiðd.). — 2. stejl og spids Klippe: *heldur útskagar, klettar og klakkar* (Od. 111). — 3. *(klakkský)* höj, toppet Skybakke: *útsynnings um kafalds klakka* (GTh. '95, 100).

klak laust [kla:glöyst, kla:k-, klahg-] a. uskadt, helskindet: *komast af k.*, slippe uskadt, gaa Ram forbi. **-róma** [kla:groᵘ·ma, kla:k-] a. indec. med klukkende Stemme: *og létu vatn í munn sér, til þess að verða k., þegar einhver yrti á þær* (And. I. 192). **-sár** [kla:ksau·r, klahk-, klaχ·-] a. følsom, öm; som foraarsager Smærte: *Kent til eins við klaksárast | klaufatak, ef meiðslið vazt* (StStAndv. III. 159); n. *klaksárt: verða k.*, føle

Smærte, Ømhed: *(skáldið má) ekki kreppa sig, þótt því verði klaksárt í heilanum við eftirleitun hugmynda og orða* (Eimr. V. 230); *Undarlegur hlýtr sá maður að vera, sem verður ekki klaksárt* (ikke afficeres) *af þvílíkum búsifjum* (Eimr. XIII. 200); *e-m er k. til e-s*, en bærer Nag til en, har Lyst til at göre en Fortræd ved given Lejlighed (jfr. JÁÞj. II. 92).

klakti [klaχ·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **klekja**.

klak tjörn [kla:ktjö(r)dv] f. Yngledam. **-vjel** [kla:gvjɛ·l, kla:k-] f. Rugemaskine.

klám (-s) [klau:m] m. utugtige, smudsige Ord, obskøne Udtryk: *k. undir rós*, Tvetydigheder.

1. **klambra (klömbru, klömbrur)** [klam·bra, klöm·brø(ǫ)] f. Isstykke.

2. **klambra (a)** [klam·bra] v. **1.** vt. med dat.: *k. e-u saman*, forarbejde n-t paa en klodset og sjusket Maade, tømre sjusket sammen: *Á meðan seglin voru sótt, lét Þorgeir k. saman tveimur stigum* (JTrL. 147). — **2.** vt. med acc.: slaa, banke: *Þú, sem með hæðni keskniskvæða klambrar saklausa tinnubrún.* — **3.** vi. fryse sammen til en Klump: *lág við hann kæli til skemda, því föt höfðu klambrað um mitti honum* (Lögb. '13, [20]/11 7); — pp. *klambraður*, omgivet af frosset Tøsne: *klömbruð grasstrá.*

klambrarveggur [klam·brarvɛg:ǫǫ] m. **1.** *(veggur úr frosnum koglum)* (skrøbelig) Væg af frosne Jordklumper (BH.). — **2.** den ene indesluttende Væg af to, der danner ligesom en Klemme om n-t, jfr. *klömbrur.*

klambur (-urs) [klam·bøǫ] n. **1.** (BH.) = 1. *klambra.* — **2. a.** sjusket Sammentømring. — **b.** klodset Versemageri.

klamburslegur [klam·bøǫslɛ·qǫǫ] a. grov.

klám fenginn [klaum·fɛiŋgɪn] a. smudsig, liderlig, obskøn. **-fengni** [-fɛiŋnɪ] f. indec. Tilböjelighed til liderlig Tale, Smudsighed. **-högg** [klau:µ(h)ök] n. **1.** Hug el. Saar bagfra: *mín eru örin öll að framan, aldrei k. neinn mig hjó* (GTh. '95, 115). — **2. a.** (Árn.) = *skeifhögg.* — **b.** (Breiðd.) = *vindhögg.* **-höggur** [-(h)ög·ǫǫ] a. (Árn.) = **skeifhöggur.** **-yrði** [-ɪrðɪ] npl. smudsig Tale. **-yrður** [-ɪrðǫǫ] a., **-yrtur** [-ɪǫdǫǫ] a. smudsig i sin Tale. **-legur** [klaum·lɛqǫǫ] a. smudsig, obskøn, utugtig.

klammi (-a) [klam:ɪ] m. frossen Tøsne i Jordbunden og omkring Græsstraaene (Mýr., Vf.), = *storka*, jfr. *áfreði.*

klampi (-a, -ar) [klaµ·bɪ, klam·pɪ] m. *(oki)* Revle.

klám smíð(i) [klaum·smi·ðɪ, -smi·ð] f. og n. utugtigt Skrift. **-tal** [-ta·l] n. utugtig Tale. **-vísa** [-vi·sa] f. liderligt Vers, obskønt Epigram.

†**kland (-s)** [klan·t] n. = **klandur.**

klanda (a) [klan·da] vt., **klandra (a)** [klan·dra] vt. †**1.** *(meiða, skemma)* tilföje Skade, göre Fortræd, forurette. — **2.** kludre, hjaske n-t sammen.

klandur (-urs) [klan·døǫ] n. **1. a.** *(ami)* Ærgrelse, Fortrædigelse, Fortrædelighed. — **b.** *(vandræði)* Forlegenhed, Knibe, vanskelig el. farlig Situation: *komast í k. út af e-u*, komme i en farlig Situation paa Grund af n-t, være ilde stedt, is. komme i Konflikt med Loven. — **2.** *(illindi)* Strid, Tvist. — **3. a.** *(óorð)* daarligt Rygte. — **b.** *(rógur)* Bagvaskelse.

klangra [klauŋ·gra] vt. med dat. = **klöngra.**

klangur (-urs) [klauŋ·gǫǫ] n. **1.** = *hrófatildur* **2.** — **2.** Klavren, Stolpren frem.

klangsháttur [k[auŋ·s(h)auhdǫǫ] m. ogs. kaldet *tvídýrgilt Liljulag* = *hrynhenda* el. *liljulag* med dobbelte Helrim i 4. og 8. Verslinje.

†**klápeygur** [klau:bɛi·qǫǫ, klau:p-] a. som gör store Øjne.

klapp (-s, klöpp) [klahp, klöhp] n. **1. a.** *(það að klappa)* Klappen, Klap: *klappið er stundum harðhent hjá ungum börnum*, unge Börns Klap er ofte haarde. — **b.** *(lófatak)* Applaus. — **2.** *(þvettaklapp)* Banketræ (Sl.).

1. **klappa (klöppu, klöppur)** [klahba, klöhbø(ǫ)] f. **1.** *(klapp* 2.) Banketræ. — **2.** lille Hammer, spec. til Brug ved Haring af Leer. — **3.** *(meitill til skeifnagötunar)* Mejsel, hvormed der laves Huller paa Hestesko (Akran.).

2. **klappa (a)** [klahba] v. **I. 1.** vt. med dat. og vi. klappe: *k. e-m; — k. á kollinn á e-m* el. *k. e-m á kollinn*, klappe en paa Hovedet; *k. á herðarnar á e-m* el. *k. e-m á herðarnar*, klappe en paa Skulderen; *Eg var búinn að k. á hurðina fyrir æðitíma. Nú vildi eg reyna hitt, að berja að dyrum* (GFrAtt. 49). — **2.** vt. med dat. og acc. klappe i Hænderne; *k. saman lófunum*, ds.; — *k. e-m lof í lófa*, tiljuble en, applaudere en; *k. e-ð út*, pibe n-t ud: *þegar konungsbréfið . . . var lesið upp í lögréttu, þá hafi menn hrinið upp í lögréttu, klappað það út og sagzt aldrei skyldu undir það ganga* (EArRétt. 229). — **II.** med acc. hamre: **1.** tilhugge, hugge: *k. stein; — k. e-ð í e-ð*, indhugge n-t i n-t; *k. nafn á stein*, indhugge Navn paa Sten; (Talem.) *hann hefir lengi steininn klappað* (Málshb. 134), han er stadig den samme haarde Hals; (Talem.) *þá var alt klappað og klárt*, da var alt klappet og klart, da var alt i Orden. — **2.** *k. skeifu*, udhamre Huller paa en Hestesko (Nl., Akran.); *k. ljá*, hare en Le. — **3.** *k. þvott*, banke Vasketöj.

klappa dúnurt [klahbadu:nʏǫt] f. (bot.) glatbladet Dueurt (epilobium collinum). **-hnúta** [-hvu:da, -hvu:ta] f. Klippehöj: *sáust Brennhólar enn við jökulröndina, það er að segja ein k. á sandinum grasivaxin* (ÞThFerð. III. 231). **-holt** [-hoλ·t] n. Klippehöj.

klappar|nef [klahbàrnɛ:v] n. fremstaaende Klippeafsats (Od. 257). **-þang** [-ǫ-þauŋ·k] n. (bot.) no. Flurtang (fucus spiralis).

klapp járn [klahbjau(r)dv] n. Huggejærn (LFR. III. 64).

klapra (a) [kla:bra, kla:pra] vi. hare: *k. í ljáinn*, hare Leen (Breiðd.).

klápur (-s, -ar) [klau:bǫǫ, klau:p-] m. **1.** *(ílát)* Kar (jfr. *kláfur*). — **2.** groft Haandelag el. klodset lavet Genstand (EBj., ÁM. 226a, 8vo). — **3. a.** *(hrekkjaklápur)* Person, tilböjelig til ondartede, haandgribelige Drillerier. — **b.** *(orðhákur)* stortalende Person (EBj., ÁM. 226a, 8vo).

1. **klár (-s, -ar)** [klau:r] m. **1.** *(ljelegur hestur)* mindre god Hest; Arbejdshest el. gammel Hest. — **2. a.** *(hestur alment)* Hest (i Almindelighed). — **b.** som kælende Udtryk: *góði Ljettir, klárinn minn* (HHafst. 72).

2. **klár (-s, -ar)** [klau:r] m. (Vf., Sl.) = 1. **klára.**

3. **klár (-s)** [klau:r] m. krystalklar Vædske, som udskilles fra Yveret hos Faar og Køer, inden Mælken kommer (SvPRask 18).

4. **klár** [klau:r] a. **1. a.** *(hreinn)* klar, ren, uskyldig. — **b.** is. i best. Form: *klára*, klar, ublandet: *klára brennivín.* — **2.** *(búinn, fullger)* færdig, fuldført, tilendebragt. — **3.** uafbrudt: *70 faðmar á breidd á ferjustaðnum, „klárt sund landa á milli“* (ÞThFerð. III. 119).

1. **klára (-u, -ur)** [klau:ra] f. Redskab af Træ, til at knuse og sammenrage Gødning paa Hjemmemarken.

2. **klára (a)** [klau:ra] vt. og vi. †**1.** *(hreinsa)* rense, klare. — **2. a.** *(ljúka)* klare, göre færdig, fuldende, fuldføre: *k. sig (við e-ð)*, klare sig, komme ud af n-t (Vf., Rvk). — **b.** spec. spise op: *jeg get ekki klárað.* — **3.** tilintetgöre, dræbe, tage Livet af: *k. e-n, k. sig.* — **4.** refl. **a.** fuldendes: *það klárast á morgun*, det bliver færdigt i Morgen. — **b.** *vera alveg að klárast af e-u*, være ved at forgaa af n-t: *hún er alveg að klárast af tannpínu.*

?**klaret (-s)** [kla:rɛt] n. Klaret.

klár gengur [klaur·ɟɛiŋgǫǫ] a. som er Traver: *k. hestur; hesturinn er k.* **-hestur** [klau:ǫ(h)ɛsdǫǫ] m. **1.** Traver: *bráðljettur k.*, en flink Traver. — **2.** daarlig Hest, Øg: (Ordspr.) *klárhestar þurfa keyri* (Málshb. 189), der skal Pisk til daarlig Hest.

?**klarínetta** [kla:rinɛhda] f. Klarinet.

klárubreiða [klau:røbrɛi:ða] vt. sprede Gødning med en *klára.*

klárvígur [klaˈur·vi·qǫǫ] a. klodset (ogs. overf.): *mörg kvæði hins vitra klettaskálds er k. kveðskapur* (MJ. i Gj. '11, 47).

klas [kla:s] n. Flikværk, grov Syning (BH.).

klasa (a) [kla:sa] vt. flikke.

klasi (-a, -ar) [kla:sɪ] m. **1. a.** Klase, jfr. *víndrúfnaklasi.* — **b.** (bot.) *(blómsafn)* Klase (racemus). — **2.** Samling, Gruppe, Stimmel, jfr. *eyjaklasi, skerjaklasi.* — **3.** *(samskeyti)* Sammenföjning. — **4.** *(klas)* Flikværk.

klas sekkur [klas:ɛhgǫǫ] m., **-serkur** [-s:ɛǫgǫǫ] m. = **klakksekkur.**

klastra (a) [klas·dra] vt. og vi. **1.** *(lesa stirðlega)* hakke (i Læsning), læse stavelsesvis. — **2.** fuske, hjaske: *þig þú skjalið, er Jón nam k.* (hjaskede sammen) *Jódís mín!* (ÓDavÞul. 380); *k. við e-ð*, fuske ved n-t; göre n-t i Stand paa en sjusket, utilstrækkelig Maade; med dat.: *k. bót á fat*, rimpe en Lap paa et Klædningsstykke; *k. e-u saman*, kludre n-t sammen; *k. yfir*, rimpe en Lap over; ogs. overf.: *sem þykist með kærleiknum k. yfir það, sem kúgun og sauðheimskan valda* (StStAndv. III. 137). — **3.** lappe gentagne Gange; pp. *klastraður.*

klastrari (-a, -ar) [klas·drarɪ] m. Fusker, Kludrer, Kludremikkel.

klastur (-urs) [klas·døǫ] n. **1.** *(slitróttur lestur)* Hakken i Læsning. **2. a.** *(ljelegt verk)* Fuskeri, Fuskerarbejde. **b.** *(ljeleg viðgerð)* Rimpen, gentagen daarlig Reparation.

klatra (a) [kla:dra, kla:tra] vt. med dat. tabe, miste (BH.).

†**klattabók** [klahdabo··k] f. = **klakkabók.**

klatur (-urs) [kla:døǫ, kla:t-] n. †**1.** *(tjón)* Skade, Fortræd (jfr. *klandur*). — **2.** *(hávaði)* Larm, Stöj. — **3.** *(ljelegur hlutur)* ubrugelig Ting. **-varningur** [-r-var·dniŋgǫǫ] m. ringe Vare.

1. **klauf (-ar, -ir)** [klöy:v] f. **1.** Klov (paa Dyr): *Hún klæddi klaufina*, Ulden naaede den ned paa Klovene (ÞGjD. 24). — **2.** *(sauðkind)* Faar: *flesta menn, sem k. áttu á fjalli, vantaði eitthvað* (GFrE. 41); *þótti drottni jarðarinnar klaufin arðsamari en sporðurinn* (GFrE. 63). — **3.** *(skarð)* Skar, Pas: *beint á k. þá, sem er á milli Skjaldbreiðar og Tindaskaga* (ÞThLfr. IV. 13). — **4.** *(op)* Aabning: *hneptu að þjer klaufinni!* knap dine Bukser! — **5.** *(á jakka)* Slids. — **6.** *(skifting í hári)* Skilning.

2. **klauf** [klöy:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kljúfa.**

klaufa bárður [klöy:vabaur·ðǫǫ] m. Klodrian. **-dómur** [-do··mǫǫ] m. = **klaufaskapur. -legur** [-lɛ·qǫǫ] a. kejtet, klodset, ubehændig; — adv. *-lega*, paa en klodset Maade.

klaufaliður [klöy:valɪ:ðǫǫ] m. Klovled: *k. nauta.*

klaufar flagg [klöy:vaǫflak·] n. Splitflag. **-hófur** [-(h)o··vǫǫ] m. Hovkløft: *íslensku hestarnir sjeu með klaufarhófum* (Lögr. '15, 87).

klaufaskapur [klöy:vasga·bǫǫ, -sga·p-] m. Kejtethed, Ubehændighed.

klaufast (a) [klöy:vast] vrefl.: *k. við e-ð*, fuske i, kludre ved n-t, udføre n-t paa en klodset Maade.

klauf áta [klöy:vau·da, -au·ta] f. Klovesyge. **-dýr** [klöyv·di·r] n. Klovdyr. **-fættur** [klöyf:aihdǫǫ] a. kløftfodet. **-gefinn** [-v·-ɟe·vɪn] a. = **klaufskur. -hamar** [klöy:f(h)a·maǫ] m. Klovhammer, Kløfthammer, Lægtehammer. **-hæfður** [-(h)aivðǫǫ, -(h)aibð-] a. med spaltet Hov.

klaufi (-a, -ar) [klöy:vɪ] m. **1.** *(naut)* Okse. — **2.** *(klunni)* Klodrian.

klauf járn [klöyv·jau(r)dv] n. (tekn.) Koben. **-lax** [-laχs] m. ›Klovlaks‹, Benævnelse paa Kød i Fastetiden (JÁÞj. II. 573). ***-nefur** [-nɛ·vǫǫ] m. en med kløvet Næb (om en Pen) (JÁGát. 67). **-rá** [-rau·] f. Gaffel.

klaufska (-u) [klöyf·sga] f. Klodsethed, Ubehændighed (Árn.).

klaufskur [klöyf·sgǫǫ] a. klodset, ubehændig (Árn.).

klausa (-u, -ur) [klöy:sa] f. **1.** *(þula)* Ramse; — ogs. nedsættende: Straale: *skárri var það nú klausan eftir hann N. N. í blaðinu í dag.* — **2.** *(staður í bók)* Passus: (Ordspr.) *margar hefur kapítuli klausur* (GJ.).

klaustralifnaður [klöys·dralɪb·naðǫǫ] m. Klosterlevned.

klaustur (-urs, pl. ds.) [klöys·døǫ] n. Kloster. **-agi** [-r-ai:jɪ] m. Klostertugt. **-búningur** [-bu:niŋgǫǫ] m. Klosterdragt, Munkedragt. **-ganga** [-gauŋ·ga] f. Indtrædelse i et Kloster. **-garður** [-gar·ðǫǫ] m. **1.** *(girðing)* Klostermur. — **2.** *(aldingarður)* Klosterhave. **-haldari** [-ǫ-(h)al·darɪ] m. Administrator af sekulariseret Klostergods. **-hús** [-(h)u:s] n. Klosterbygning. **-jörð** [-r-jör·ð] f. Klostergods. **-stjóri** [-sdjo··rɪ] m. Klosterforstander.

?**klaver (-s**, pl. ds.) [kla:vɛǫ] n. Klaver.

klefi (-a, -ar) [klɛ:vɪ] m. **1. a.** *(kompa)* Kammer; Celle. — **b.** *(hásetaklefi)* Lukaf, Folkelukaf. — **2.** = *smjörkista.*

kleggi (-ja, -jar) [klɛɥ:ɪ] m. **1.** (zool.) Hesteflue, Klæg, Bremse: *líkti Sókrates sér við hestaflugunа, kleggjann, er erti [illegible] með broddi sínum* (ABjH. 236). — **2.** *(kögguII)* Klump. — **3.** *(hestabbi)* lille Hohæs.

1. **kleif (-ar, -ar)** [klɛi:v] f. **a.** *(klif)* stejl Bakke, Klippebakke; Klippevæg, gennembrudt af Passer (jfr. Klev, Klov i da. Stednavne). — **b.** *(skarð)* Pas, Skar.

2. **kleif** [klɛi:v] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **klífa.**

kleifargata [klɛi:varga:da, -ga:ta] f. Kløftvej.

kleyfður [klɛiv·ðoϱ, klɛib·ð-] a. kløftlodet.

kleyfjárn [klɛiv·jau(r)dv] n. Kløv(e)jærn, Spalteklinge.

Kleyfsi (-a, -ar) [klɛif·sɪ] m. npr. Benævnelse for Nucleus Latinitatis, et lat.-isl. Leksikon fra 1738.

kleifur [klɛi:voϱ] a. (jfr. *klífa*) **1.** *(sem unt er að klífa)* som kan bestiges. — **2.** *(mögulegur)* mulig, gørlig: *hann gerir það, ef það er kleift*.

kleyfur [klɛi:voϱ] a. **1.** *(sbr. kljúfa)* som kan kloves el. flækkes, spaltelig. — **2.** = *kleifur* (jfr. *klífa*).

1. **kleima (-u, -ur)** [klɛi:ma] f. **1.** *(klessa)* Plet, Klat: *dálítil k. af þykku skyri* (Lögb. '11, Julen.). — **2.** *(rifa)* Rift, lille Saar. — **3.** *(ofanígjöf, ádrepa)* Irettesættelse: *Hann fékk líka kleimu fyrir það* (JSBr. 20).

2. **kleima (di)** [klɛi:ma] vt. **1.** *(setja blett á)* besudle, sætte Plet paa. — **2.** *(særa)* saare let. — **3.** *(lumbra á)* prygle (ODav.).

kleina (-u, -ur) [klɛi:na] f. Klejne.

kleinu hjól [klɛi:nɵhjou:l] n. Klejnehjul. **-járn** [-jaur·dv, -jaud·v] n. Sporejærn. **-tólg** [-tou·l·k] f. Talg, hvori der er blevet kogt Klejner.

kleip [klɛi:p] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **klípa.**

kleipur [klɛi:boϱ, klɛi:p-] a. knap.

klekja (klek; klakti, klöktum; klakið) [klɛ:ɥa, klɛ:ka; klɛ:k; klaχ·dɪ; klöχ·dom; kla:ɥɪð, kla:k-] vt. med dat. **1.** udklække; *k. út*, ds.; (Ordspr.) *nú k. kettir eggjum* (GJ.), nu staar Verden ikke længe. — **2.** dynge op: *k. upp í sæti* (el. *drílí*) (Mýrd.). — **3.** v. impers. göre Skade, genere: *enginn* [illegible]

klekkja (ti) [klɛhɥa, klɛχ·dɪ] vi.: *k. (duglega) á e-m*, hævne sig (eftertrykkeligt) paa en [illegible] han brænde Fingrene paa.

klektunarmaður [illegible] som Spillebold: *En hann var enginn k.* (SNordSnSt. 10).

klembra (a) [klɛm·bra] vi. (jfr. *klambra*) fryse sammen; — pp. *klembraður*, overiset.

klembringur (-s) [klɛm·briŋgoϱ, -iŋs] m. Overisning.

klembruhnaus [klɛm·brohvöy:s] m. frossen Jordklump.

1. **klemma (-u, -ur)** [klɛm:a] f. **1.** *(þvottak.)* Klemme. — **2.** Presse: [illegible] (TSæm. 233). — ?**3.** *(vandræði)* Klemme, Knibe.

2. **klemma (di)** [klɛm:a] vt. ?**1.** klemme: *k. sig*, klemme sig. — ?**2.** overf.: presse: *k. á þjóðina nýjum lögum* (Alþ. '11, B. II. 1868). — **3.** *k. upp þvott*, hænge Töj ud (og sætte Klemmer i).

klemmingur (-s) [klɛm:iŋgoϱ, -iŋs] m. sammenskruet Is: *Undir jólin* [illegible] (ÞThÁrf. 149).

klepphestur [klɛhp(h)ɛsdoϱ] m. Kleppert, lille Hest.

klepps limur [klɛhpslɪ·moϱ, klɛf·s-] m., **-matur** [-ma·doϱ, -ma·t-] m. (pop.) Idiot (egl. en, som er moden til Indlæggelse paa Sindssygehospitalet *Kleppur* ved Rvk.), jfr. *kleppur* 4.

klepptækur [klɛhptai·goϱ, -tai·k-] a. (pop.) moden til Indlæggelse paa et Sindssygehospital, jfr. moden til 6. Afdeling (St. Hans).

kleppur (-s, -ir) [klɛhboϱ, klɛhps, klɛf·s] m. **1.** *(köggull)* Klump: *en hali langur aftur af og k. mikill á endanum* (GFrE. 55); — overf.: *Svo kæmi þakkarávarp í Þjóðólfi eða Ísafold ... með þungan klepp af bænum og blessunum* [illegible] — **2. a.** [illegible] Knude; — **b.** overf. Vanskelighed, Knude: *Þegar jeg fæddist, kom á k., kannaðist enginn við mig þá* (BóluHj. 114). — **3.** Klippe: *blágrýtishnúðar og kleppar* (ÞThLýs. II. 266). — **4.** npr. et Sindssygehospital i Nærheden af Reykjavik.

klepra (a) [klɛ:bra, klɛ:pra] vi. (jfr. *klambra*) fryse sammen; — pp. *klepraður*, [1]) med Isklatter: *og frá klepruðum klettum þar | kulda spúi o'ní hlíðarnar* (GuðmEin. i Eimr. XIV. 196); *Strútur var orðinn k. Hann lagðist niður og tók til að tanna og naga úr sér snjókleprana* (GFrÁtt. 71); [2]) med Lavaklatter: *Þar eru hin margbreytilegustu brunaklungur, klepraðir smágígir, djúpar holur* (ÞThFerð. II. 248).

klepri [klɛ:brɪ, klɛ:prɪ] m., is. pl. *kleprar*: **1.** *(klessur, köglar)* Klatter, Klumper. — **2.** *(hárkleprar)* sammenfiltrede Uld- el. Haartotter, haarde af Snavs (el. Frost): *dingli kleprar þjóa* (BóluHj. 46). — **3.** *(klakaströnglar)* Istapper.

klepróttur [klɛ:brouhdoϱ, klɛ:pr-] a. **1.** *(klestur, köglóttur)* klattet, klumpet, sammenfiltret; (Ordspr.) *kerlingahlátur verður oft að klepróttum hósta* (GJ.), Kærlingelatter ender gærne med Hoste. — **2.** *(með klakaströnglum)* besat med Istapper, overiset.

°**klerka goði** [klɛϱ·gagoːðɪ] m. (GTh. '06, 93) = **biskup. -kápa** [-kau:ba, -kau:pa] f. Kappe, som gejstlige bruger. **-lýður** [-li:ðoϱ] m. Kleresi, Gejstlighed. **-sinni** [-sɪn:ɪ] m. klerikal, (i pl.) de klerikale. **-vald** [-val·t] n. Præstevælde, Hierarki.

klerk dómur [klɛϱ·kdoumoϱ, -doums] m. Gejstlighed. **-hollur** [-(h)odloϱ] a. som begunstiger Gejstligheden. **-laus** [-g-löys] a. uden Præst. **-legur** [-lɛɥoϱ] a. **1.** som opfører sig paa en for en gejstlig værdig Maade: *þetta er ekki k. maður*. — †**2.** af lærd Karakter: *klerklegar bækur*.

klerksefni [klɛϱ·ksɛbnɪ] n. vordende gejstlig.

klerkur (-s, -ar) [illegible] m. **1.** *(prestur)* Præst, gejstlig. Klærk: *hann er k. góður*, †[1]) han er en lærd Mand; [2]) han er en fremragende Præst, is. udmærket Taler. — †**2.** *(lærdómsmaður)* lærd Mand.

1. **klessa (-u, -ur)** [klɛs:a] f. **1. a.** *(saurklessa)* Klat. — **b.** *(blekklessa)* Blækklat. — **2.** overf.: **a.** tung, umedgörlig Person: *Þér trúið því ekki, prestur minn, hvað sumar manneskjur eru miklar klessur* (EKvOf. 249). — **b.** spec. tung, klodset Person, is. Pigebarn.

2. **klessa (ti)** [klɛs:a] vt. med dat. og acc. **1. a.** klatte, kline, klistre: *k. e-u á e-ð*, kline n-t paa n-t. — **b.** *(setja blekklessu)* lave en Blækklat. — **c.** *k. sér niður á stól*, slænge sig ned paa en Stol. — **2.** *hann klessir í (rót)*, «det klatter (i Roden)», (siges naar der falder Sneregn el. Sne paa fugtig Jord). — **3.** refl. *klessast*, blive til en Klat, klistres. — **4.** pp. *klestur*, [1]) klattet, i Klatter: *klest skrift*, klattet Skrift; [2]) klæget, dejet, tungbagt: *klest brauð*, klæget Brød, Klægbrød: *ræðan skammar-klykki klesst* (BóluHj. 193).

klessingur (-s) [klɛs:iŋgoϱ] m. **1.** *(slydda)* Sneregn. — **2.** klattet Afføring (hos Faar).

?**klessuverk** [klɛs:ovɛϱ·k] n. Klatværk (Eimr. XVI. 212).

kletta band [klɛhdaban·t] n., **-belti** [-bɛλ·dɪ] n. Klippebælte. **-brík** [-bri:k] f. stejl, flad Klippe: *ganga klettabríkur fram með beggja vegna* (OBj. I. 261). **-dyngja** [-diŋ·ɥa] f. opdyngede Klipper. **-doppa** [-dohba] f. (zool.) litorina rudis (GBárð.). **-fjöll** [-fjöd·λ] npl. Rocky Mountains (i Amerika). **-flesja** [-flɛ:sja] f. flad Klippe, der fra Stranden rager ud i Havet: [illegible] (ÞThLýs. II. 225). **-frú** [-fru:] f. (bot.) Stenbræk (saxifraga cotyledon, L.). **-glufa** [-glʏ:va] f. Klipperift. **-grunn** [-grʏn·] n. en undersøisk Klippe: [illegible] *í hafróti* (ÞThLýs. I. 123). **-haft** [-haf·t] n. spærrende Klippebælte: *k., sem lokar mynni dalsins* (ÞThLýs. I. 336). **-hlein** [-hλɛi:n] f. Klippe, der gaar frem i Havet (OBj. I. 75). **-kerfi** [-kɛr·vɪ] n. Klippegruppe. **-laus** [-löy·s] a. fri for Klipper. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. dygtig Klatrer. **-nef** [-nɛ:v] n., **-nibba** [-nɪb:a] f. Klippespids (-pynt), fremstaaende, smal Klippe. **-rani** [-ra:nɪ] m. langagtig Klippeaas: *Að vestan myndast hann* (ɔ: *vogurinn*) *af klettarana grasivöxnum að ofan* (Lögr. '15, 64). **-rifa** [-rɪ:va] f. = **klettaskora. -rjáfur** [-rjau:voϱ] n. Klippetag, Klippehvælving. **-sylla** [-sɪd·la] f. Klippeafsats. **-skora** [-sgo:ra] f. Klipperift. **-smuga** [-smʏ:ɥa] f. Klippesmøge, snæver Aabning mellem Klipper. **-snös** [-snö:s] f. Klippespids, Klippepynt. **-sprunga** [-sbruŋ·ga] f. Klipperift. **-stallur** [-sdad·loϱ] m. Klippeafsats. **-strókur** [-sdrou:goϱ, -sdrou:k-] m. höj, stejl Klippe. **-svín** [-svi:n] n. dristig Klatrer (Vf.).

klettbein [klɛhtbɛi·n] n. (anat.) Klippeben (pars petrosa mastoidea).

kletti (-is, pl. ds.) [klɛhdɪ] n. **1.** *(fituklettí)* haardt Stykke Fedt. — **2. a.** Fedt nederst paa Bugen (paa Mennesker og Dyr). — **b.** spec. Venusbjærg (mons veneris) (SvPRask 18); °*vaðbeygja klettis*, cunnus (jfr. GKonÆf. 137).

klett nef [klɛhdnɛ·v] n. = **klettanef. -óttur** [-ouhdoϱ] a. klippefuld. **-rúnir** [-ru·nɪϱ] fpl. Helleristninger.

klettur (-s, -ar) [klɛhdoϱ, klɛhts] m. **1.** Klippe: *það er eins og að berja í klettinn*, det er som at slaa Vand paa en Gaas. — **2.** Drunte (om Heste): *hann er óttalegur k.*

klía (-u) [kli:ja] f. = **klígja.**

klið (-ar, -ar) [klɪ:ð] f. Stykke Töj under Vævning: *í miðjum klíðum*, paa Halvvejen; *hætta við e-ð í miðjum klíðum*, lade n-t halvgjort; *ef þín missir við í miðjum klíðum* (midt i det hele) (TSæm. 218).

kliða (a) [klɪ:ða] vi. kvidre, kvinkelere; larme, suse; — †pp. n. *kliðað*, (metr.) = *dýrt*, i kunstigt Versemaal; spec. = *stímað*, se *stíma*.

kliðmikill [klɪð·mɪ:ɥɪdλ, -mɪ:k-] a. höjrøstet.

kliður (-s) [klɪ:ðoϱ] m. **1.** *(kvak)* Kvidren, Sang. — **2.** (metr.) *(dýrt kveðin vísa eða vísupartur)* Strofe el. Del af en Strofe i et kunstigt Metrum (HSig. 25). — **3.** *(hávaði)* Larm (af Stemmer).

klýf [kli:v] 1. p. sg. præs. ind. af **kljúfa.**

klif (-s, pl. ds.) [klɪ:v] n. stejl Klippe el. Bjærgryg, som en Vej gaar over, Klint; Bjærgpas.

klyf (-s, -jar) [klɪ:v, klɪf·s, klɪv·jaϱ] i sg. n., i pl. f. Oppakningen paa Hestens ene Side; pl. Føring: *tveggja vætta klyfjar*; (Talem.) *það liggur k. við þann klakk*, det er lige paa Nippet.

klifa (a) [klɪ:va] vi.: *k. á e-u*, stadig tale om (gentage) n-t; stadig trygle om n-t; — pp. *klifað* (metr.) med Gentagelse af enslydende Ord el. Stavelser. Ekspl.: *Ljónið mæta sér hann sér, | sex og líka jóra, | hver einn klyfja beri ber | byrðir nógu stórar* (HSig. 93).

klífa (klíf, klífum; kleif, klifum; klifi; klifið) [kli:va; kli:v, kli:vom; klɛi:v, klɪ:vom; klɪ:vɪ; klɪ:vɪð] vt. og vi. klatre, klavre: *k. (til e-s) tvítugan* (el. *þrítugan*) *hamarinn*, anstrænge sig i höjeste Grad (for at udføre el. opnaa n-t).

†**klifan (-ar, -ir)** [klɪ:van] f. Gentagelse: *k. sömu hluta* (EÓlKv. Fortale 4).

°**klifbein** [klɪv·bɛi·n] n. Sten: *kallaði aðra | klifbeina dæsu* (JÁGát. 109).

klyfbera bogi [klɪb:ɛraboi:jɪ] m. Buen paa en „*klyfberi*" (JÁÞj. II. 171). **-fjöl** [-fjö:l] f. Sidestykke af en *klyfberi*: *snjór ... varð ... hesti í k. á sléttu* (ÞThLýs. II. 359). **-gjörð** [-ɥör·ð] f. Gjord til at spænde en *klyfberi* fast med.

klyfberi (-a, -ar) [klɪb:ɛrɪ] m. Klovsadel (bestaaende af et buet Stykke: *klyfberabogi*, der gaar tværs over Hestens Ryg og hvori der sidder to opstaaende Pinde, en paa hver Side; samt af to Sidestykker, som ligger langs Hestens Sider og hvortil Gjordene er fæstet, hvormed *klyfberi* spændes fast).

klyfbær [klɪv·bai:ϱ] a. i Stand til at bære fuld Byrde *(klyf)*, bæredygtig: *en um vorið lifðu eigi fleiri k. hross á staðnum* (ÞThÁrf. 48).

klifgata [klɪv·ga·da, -ga·ta] f. Vej paa Kanten af en stejl Klippe.

klyfi [klɪ..ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **kljúfa.**

klifið [klɪ:vɪð] sup. af **klífa.**

?**klýfir (-i(r)s, -(ir)ar)** [klɪ:vɪɡ] m. = **klýfur.**

klyfja (a) [klɪv·ja] vt. belæsse en Hest; — pp. *klyfjaður*, belæsset, bepakket.

klyfja band [klɪv·jaban·t] n. **1.** Binden i Bylter til Transport paa Hesteryg. — **2.** *(klyfjaburður)* Transport paa Hesteryg. — **3.** *(klyfjar)* en Hests Byrde, spec. af Hø; Høbundter, der transporteres paa Hesteryg. **-búningur** [-bu·nɪŋgøɢ] m. Pakning af Byrder (til Hesteryg): *klaufalegur k. á hestum og vondir vegir hafi mjög tafið fyrir* (ÞThLfr. III. 212). **-burður** [-bʏr·ðøɢ] m. Transport af Byrder paa en Hesteryg: *Lappar brúka hreina til klyfjaburðar* (Odds. I. 394). **-ferð** [-fɛr·ð] f. Rejse med Pakheste. **-frítt** [-friht] an. saa rummeligt, at en belæsset Pakhest godt kan passere igennem (JÁÞj. I. 582). **-gangur** [-gauŋ·gøɢ] m. Pakhestegang, Skridtgang: *nun (ɔ: kliðin) var 12 stunda klyfjagangur milli bæja* (ca. 12 Mil) (GFr. Ubl. 3); *fara klyfjagang(inn)*, ride Skridt for Skridt. **-hestur** [-hɛs·døɢ] m. Pakhest. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl.: *hafa k.*, skifte Bagage paa Heste.

klifkaðall [klɪf·ka·ðadʎ] m. Klatretov.

klyf leggja [klɪv·lɛɟ·a] vt. ophænge paa en Klovsadel (Nl.). **-lægur** [-lai·ɢøɢ] a. = **klyftækur.**

klifplanta [klɪf·plavda, -planta] f. (bot.) Slyngplante.

klyfpoki [klɪf·po·ɟɪ, -po·ʞɪ] m. Sæk, som er tilstrækkelig Byrde til den ene Side af en Hest: *við reyndum að fá grösin, og fengum við tvo klyfpoka, sem kallað var* (SIng. I. 157).

klifr [klɪv·r] n. = **klifur.**

klifra (a) [klɪv·ra] vi. klatre, klavre; — refl. *klifrast*, ds.: *klifra(st) upp*, klatre op: *stundum sest hun klifrast upp um bita* (JÁÞj. I. 375); *k. neðan*, klatre op: *k. neðan mastur, staur, klett* (Vf.); — ppr. *klifrandi*: (bot.) *klifrandi planta* = *klifplanta.*

klifrari (-a, -ar) [klɪv·rarɪ] m. **1.** *(fjallgöngumaður)* Bestiger, Bjærgbestiger, Klatrer. — **2.** *(klifurfugl)* Klatrefugl.

klif stjóri [klɪf·sdjoᵘ·rɪ] m. (naut.) Entredræg. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Klatrestang. **-söðull** [-sö·ðødʎ] m. (udenlandsk) Kløvsadel.

klyftir [klɪf·dɪɡ] fpl. **1.** *(á fötu)* Skræv (Af., Skaft.). — **2.** *(gil, klauf)* Kløft (ÓDav.).

klyftækur [klɪf·tai·gøɢ, -tai·k-] a. som ikke er tungere end at den kan passe som Byrde til den ene Side af en Hest.

klifum [klɪ:vøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **klífa.**

klifur (-urs) [klɪ:vøɢ] n. Klatren.

klyfur (-s) [klɪ:vøɢ] m. Hulvej, Kløft.

?**klýfur (-urs)** [kli:vøɢ] m. Klyverbommen paa et Fartöj (Sl.).

klifur fótur [klɪ:vøɢfoᵘ:døɢ, -foᵘ:t-] m. (zool.) Klatrefod. **-fugl** [-fʏɡ·ʎ] m. (zool.) Klatrefugl. **-planta** [-plav·da, -plan·ta] f. (bot.) Klatreplante (SStPlt.). **-rætur** [-ø-rai:døɢ, -rai:t-] fpl. (bot.) Hæfterødder (SStPlt.). **-þorn** [-ɢ-þor·dv, -þod·v] m. (bot.) Klatretorn (SStPlt.).

klif vjel [klɪv·jɛ·l] f. Klatremaskine. **-öxi** [klɪ:vöχsɪ] f. Entrebil.

1. **klígja (-u)** [kli:ja] f. Kvalme.

2. **klígja (a)** [kli:ja] v. impers. faa Kvalme, væmmes: *mig klígjar*, jeg faar ondt; *k. við e-u*, væmmes ved n-t.

klígju gjarn [kli:joɟar·dv, -ɟad·v] a. tilböjelig til Kvalme; — an. *-gjarnt*: *e-m er klígjugjarnt*, en har Tilböjelighed til Kvalme; *fleiri ... en Bólu-Hjálmar, sem gátu kveðið klígjugjarnt* (digte vammelt) (HHafst. i Bólu-Hj. 31); *e-m verður ekki klígjugjarnt (af e-u)*, en bliver ikke let vammel (ved n-t). **-legur** [-lɛ·ɢøɢ] a. vammel.

klikka (a) [klɪhga] vt. **1.** beklikke, sætte Plet paa: *hreinir um hendur, svo að eigi klikki þeir né óhreinki skjöl þau, er þeir handleika* (Stj. '11, B. 134); — refl. *klikkast*: *e-ð er farið að klikkast*, n-t er begyndt at blive lidt smudsigt (ASkaft., Rvk); — pp. *klikkaður*, smusket, plettet (ASkaft.). — ?**2.** *(um byssu)* klikke, slaa Klik (om et Gevær).

klykking (-ar, -ar) [klɪhɟiŋk] f. Klemt; i pl. Klemten.

klykkja (ti) [klɪhɟa, klɪχ·dɪ] vi. klemte, ringe med en Klokke: *k. út*, ringe ud: *því meðhjálparinn hefði látið hann k. út í fyrsta sinni* (JThMk. 195). — overf. afslutte: *hann hefur verið lengi með ritgerðina, en er nú að k. út*. — *k. út með e-u*, ende med n-t: lade n-t komme som Rosinen i Pølseenden.

klikkur (-s) [klɪhgøɢ, klɪhks] m. Klat, Klik (BH.); *ræðan skammarklykki klesst* (BóluHj. 193).

?**klimpur (-urs)** [klɪm̥·bøɢ, klɪm·p-] n. Klimpren: *harmóníku-klimpur* (Gr. i Eimr. VI. 186).

1. **klína (-u, -ur)** [kli:na] f. Klat (af n-t), jfr. *smjörklína.*

2. **klína (di)** [kli:na] vt. **1. a.** kline, smöre, plette: *k. e-u á e-ð*, smöre n-t paa n-t; plette n-t med n-t: *sjá þá alla lituga um hendurnar og vita þá k. sig á litnum* (JTrL. 7); *k. sig út (á e-u)*, tilsvine sig (paa n-t); — pp. *klíndur*, plettet, fedtet: *Var hann klæddur síðum lafafrakka, nokkuð slitnum og klíndum á börmum og ermum* (JTrL. 190). — **b.** besudle: *klíndir þú með níði | þetta* (NielsJ. hos BóluHj. 260). — **2.** *k. á* (el. *upp á*) *e-n e-u (verki)*, presse en til at udføre en el. anden Gærning, man selv gærne vil være fri for: *vertu ekki að k. þessu á mig*; — *k. e-u á e-n*, give en Skylden for n-t: *altaf þarf að hafa einhvern „syndaþrjót", til þess að k. á hann öllu ráðlaginu* (BGr. i Eimr. VI. 73); *barninu var klínt á hann*, Navnet som Barnets Fader blev læsset paa ham. — **3.** (Vf.) = *gera klíning*, sprede ud Klatter af Gødning, der skal törres til Brændsel.

klinginn [kliŋ·ɟɪn] a. snedig: *það var klingið* (Af.).

klingja (di) [kliŋ·ɟa, kliŋ·dɪ] vt. med dat. og vi. **1.** klinke: *k. (glasi) við e-n*, klinke med en. — **2.** ringe, klinge: *ómur klingir mjer í eyrum*; — *Þá kem eg að tapi bankans, sem nú hefir klingt í rúmt ár* (Alþ. '11, B. 391).

klingkling [kliŋ·kliŋ·(k)] interj. klingeling!

klingur [kliŋ·gøɢ] a. snedig, forslagen (= *klinginn*): *klíngur, slíngur, vara þína fingur* (ÓDavSk. 176).

klíningur (-s) [kli:niŋgøɢ, -ɪŋs] m. **1.** *(þunt smurð kaka)* Fladbrød med et tyndt Lag Smör paa. — **2.** törret Komøg: *úr kúamykjunni er búinn til k. og honum brent* (ÞThFerð. II. 19).

?**klink** [kliᵘ·k, kliŋ·k] n. Klink.

?1. **klinka (-u, -ur)** [kliᵘ·ga, kliŋ·ka] f. *(á hurð)* Klinke, Dörklinke.

2. **klinka (a)** [kliᵘ·ga, kliŋ·ka] vt. *(klikka)* besmudse, plette; — pp. *klinkaður*, plettet: *jeg held, meydómurinn hennar sje orðinn k.* (Skaft.).

?3. **klinka (a)** [kliᵘ·ga, kliŋ·ka] v. **I.** vt. **1.** *(k. gler)* klinke. — **2.** lukke v. Hj. af en Klinke: *k. hurð*. — **II.** vi. *(spila klink)* spille Klink.

?**klink peningur** [kliᵘ·kpɛ·niŋgøɢ, kliŋ·k-] m., ?**-tala** [-ta·la] f. Pinkert. ?**-spil** [-sbɪ·l] n. Klink, Klinkspil: *Á sumrin voru aðalleikirnir „k." og „boltaleikur"* (Skírn. '87, 136).

?**klinkukrókur** [kliᵘ·gøkroᵘ:gøɢ, kliŋ·køkroᵘ:k-] m. Klinkehage.

klintur (-s) [klɪv·døɢ, klɪn·tøɢ] m. Mangel, Fejl: *það er k. í þessu* (Álftanes, Gull.). (Maaske laant fra d. Klinte, Ukrudt i Korn; Ordet er noteret i en Egn, hvor Korndyrkning var almindelig i Middelalderen (BMÓ.)).

1. **klípa (-u, -ur)** [kli:ba, kli:pa] f. **1.** Knibe, Forlegenhed: *komast í klípu*; — *Hún (ɔ: tíðin) vill ganga húsi nær, | herða langar klípur* (GFr. Úh. 222). — **2.** *(biti)* Klat, Slat, lille Stykke: *lætur hún sækja væna klípu af smjöri í búrið* (JThMk. 269). — **3.** = *klíping*. — **4.** = *klipi.*

2. **klípa (klíp, klípum; kleip, klipum; klipi; klipið)** [kli:ba, kli:pa; kli:p; kli:bøm, kli:p-; klei:p, klɪ:bøm, klɪ:p-; klɪ:bɪ, klɪ:pɪ; klɪ:bɪð, klɪ:pɪð] vt. **1.** knibe: *k. e-n*; — *k. e-ð sundur (með töng)*, knibe n-t itu (med en Knibtang): *k. sykur*; — *klípa af e-u*, [1] knappe af paa n-t, formindske n-t: *þeir k. af fjárveitingum, uns þær koma að engu gagni*; [2] trække n-t fra, skjule n-t: *eg segi nú alténd meiningu mína, og klíp ekki af því* (Mýrd. 306); *k. af við e-n*, spare overfor en: *þegar eg lít til annara skóla í landinu, sem ekkert er klipið af við* (overfor hvilke der ikke spares) (Alþ. '11, B. II. 87); *k. utan af* (el. *úr*) *e-u* (= *k. af e-u*), [1] trække fra, skjule: *annars get eg ekki verið að k. utan af þeim vitnisburði, sem algengastur var um Pál gamla* (Skírn. '12, 35); [2] knappe af paa n-t: *reyna að k. utan af þessari fjárveitingu* (Alþ. '11, B. 259). — **2.** overf.: skose en: *Þú ert nú í aðra röndina að k. mig, af því að eg er prestavinur* (GFrÁtt. 90). — **3.** refl. *klípast*, blive knebet (med gloende Tang): *Voru þau bæði dæmd til lífláts og hann að klípast* (PGAnn. 81). — **4.** stoppe i Hullerne paa en Væg med Smaasten (jfr. *klipi).*

klipi (-a, -ar) [klɪ:bɪ, klɪ:pɪ] m. Stensplint (jfr. *klípa* 4).

klipið [klɪ:bɪð, klɪ:pɪð] sup. af **klípa.**

klíping (-ar) [kli:biŋk, kli:p-] f. Kniben.

klípingur (-s, -ar) [kli:biŋgøɢ, kli:p-, -ɪŋs] m. **1.** *(klíping)* Kniben. — **2.** *(klipi)* Stensplint.

1. **klippa (-u, -ur)** [klɪhba] f. **1.** *(nýsprottin ull, sem fylgir afkliptu kindarreifi)* ny Uld, som er vokset ud paa Kroppen af Faar og som følger med den gamle, naar den klippes af (Árn.). — **2.** pl. *klippur*, Saks (Haarsaks, Uldsaks, Bliksaks osv.).

2. **klippa (ti)** [klɪhba, klɪf·dɪ] vt. **a.** klippe: *k. e-ð í sundur*; — *k. hár, mann*, klippe (ens) Haar. — **b.** pp. *kliptur*,[1] klippet: *þegar fje er klipt*; [1] *(snöggur og snauður)* nöjagtig, lige bestemt: *hann var þar ekki nema klipt árið*, han var der lige bestemt et Aar.

klipping (-ar) [klɪhbiŋk] f. Klipning.

klippingastofn [klɪhbiŋgasdob·v] m. Talon.

klippingur (-s, -ar) [klɪhbiŋgøɢ, -ɪŋs] m. **1. a.** Sted paa Faarets Skind, hvor Ulden er blevet klippet af: *brunablettir komu á klippinga sauðfjár, sem þá var nýrúið* (JTrSk. I. 164). — **b.** *(nýrakaður kindarbjór)* afraget Faareskind (Breiðd.). — ***2.** firkantet Mønt: *en auk þess voru slegnir hinir svo nefndu klippingar, ferstrend mynt með kringlóttu móti* (JAðEin. 409).

klippivjel [klɪhbɪvjɛ:l] f. Klippemaskine.

klipum [klɪ:bøm, klɪ:p-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **klípa.**

klípur [kli:bøɢ, kli:p-] m. **1.** Knibe, Möje: *Bröltí' hann því | brags með klípi | og brúki ný | Eddu-skrípi* (BóluHj. 215). — **2.** *(klipi)* Sten(splint): *þetta er nú k.!* (Breiðd.).

klíputöng [kli:bøtöyŋ·k, kli:pø-] f. Knibtang.

klístra (a) [klis·dra] vt. med dat. klistre.

klístur (-urs) [klis·døɢ] n. **1.** *(hveitilím)* Klister. — **2.** *(klastur)* Lappeværk, Fuskeri (BH.).

klitróttur [klɪ:droᵘhdøɢ, klɪ:t-] a. (Af., Rask) = **klungróttur.**

klitti (-is) [klɪhdɪ] n. den Del af Bukserne, som dækker Skrævet (BH.).

klittur [klɪhdøɢ] fpl. Skræv (Vf.).

klitur [klɪ:døɢ, klɪ:tøɢ] npl. (Af., Rask) = **klungur** 3.

1. **kljá (-r, -r)** [kljau:] f. Synk (paa et Næt); Stenvægt (paa en Væv).

2. **kljá (ði)** [kljau:] vt. **I. 1.** *k. vef*, behænge en Væv med Vægte; — overf. jfr. 3.: *Það er bezt að láta guð og forlögin k. þann vefinn* (ThTh. 36). — **2.** udpønse: *En hann kljáði í kyrrum þey, | kænsta ráð: að meiða' hann ei* (StStAndv. III. 158). — **3.** *(útkljá)* afgöre, bringei Orden: *k. e-ð*; — *vera á enda kljáð*, være klappet og klart, (om Strid) være bilagt, forbi.

3. **kljá (ði)** [kljau:] vt. med dat. (jfr. *klá*) **I.** kæmpe med en: *sem hýena og tígris þau hvort öðru k. | með höndum og tönnunum bæði*. — **II.** refl. *kljást*: **1.** gnubbes (is. om Heste): *Þá kljáðust ljónið og höggormurinn eins og folöld* (Eimr. III. 195); (Ordspr.) *ilt er* (el. *ekki er gott*) *að kljást við kollóttan*, med kullet er ej let at gnubbes. — **2.** overf.: *kljást um e-ð*, strides om n-t: *því kaupmenn gerði þá eigi annað en kljást um hafnirnar* (JAð. Ein. 223); *kljást við e-n*, binde an med en: *Og við Heming kljást á köldum sævi | kalla sé við færri manna hæfi* (GTh.'95, 19).

kljá dús [kljau:du·s] m. en Slags Legetöj, best. af 2 aflange Skiver med

tre Snore, der saa skal strammes el. løsnes i et vist Tempo, idet man reciterer et bestemt Vers (JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 345). **-grjót** [-grjoᵘ·t] n. coll. **1.** Stenvægte (paa en Væv). — **2.** (min.) Sæbesten (JsJs.). **-steinn** [-sdɛidv] m. Stenvægt (paa en Væv). **-teinn** [-tɛidv] m. den nederste Sime (paa et Næt) (LFR. VII. 206). **-vefur** [-vɛ·vøϱ] m. den gamle isl. Væv.

klje (-s, kljár) [kljɛ:, kljau:r] m. *(kljá)* Stenvægt paa Væven (i den gamle Væverstol, for at holde den udspændt).

kljenn [kljɛd·v, f. kljɛ:n, n. kljɛv·t, kljɛn·t] a. (pop.) **1.** *(snotur)* ren, pæn, sirlig. — **2.** *(vesallegur)* ringe, klejn: *hann er eitthvað svo k. í dag.*

?kljensmiður [kljɛn·smɪ·ðøϱ] m. Klejnsmed.

kljúfa (klýf, kljúfum; klauf, klufum, klyfi; klofið) [klju:va; kli:v, klju:vøm; klöy:v, klʏ:vøm; klɪ:vɪ; klo:vɪð] vt. **1. a.** kløve, spalte, flække: *k. eldivið, k. eldinn,* kløve (hugge) Brænde; *k. e-n í herðar niður;* — *k. öldurnar,* plöje Bølgerne; (Bogb.) *klofið skinn,* spaltet Skind. — **b.** vade gennem: *k. snjóinn með vatnsfoturnar* (JÁÞj. I. 480). — **2.** klare: *hann klýfur það nú einhvernveginn,* han klarer det paa en el. anden Maade (ÞGjUf. 5); *k. fram úr e-u,* klare n-t (Udgifter); *k. kostnaðinn,* klare Omkostningerne; *það geturðu klofið,* det har du Raad til (ÞGjD. 69). — **3.** = *klífa: k. tvítugan hamarinn til e-s.*

1. **kló (-ar, klær)** [kloᵘ:, klai:r] f. **1. a.** Klo: *klær á ketti, hundi* osv.; (Talem.) *komast í klærnar á e-m,* falde i Kløerne paa en; *ná e-u úr klóm e-m,* redde n-t fra en; *hafa allar klær úti (útiklær),* anvende alle Midler: *allar útiklær | hefur hann fyrir hvað sem eygir* (GTh. '95, 243). — **b.** *(hönd)* Haand: *kalt er mér á klónum.* — **c.** *klóin þín,* din Rad (godmodigt Skældsord) (JSBr. 360). — **d.** i Sms.: *aflakló, eyðslukló.* — **2.** spaltet Gren: *(býflugur) fljúga í riðlum uppi yfir vorblómunum, sem vínber á k.* (Il. I. 30). — **3.** spidsvinklet Stykke Jærn, der anbringes paa en Rive til Støtte for Rivehovedet; Vinklen befæstes til Riveskaftet, Vinkelspidserne til Hovedet. — **4.** (kloformet) Spids: *þar er ekki nema ³/₄ mílu þvers yfir landið; yzta klóin er nærri klipin frá* (ÞTh. Ferð. II. 77). — **5.** (naut.) Skøde, den nederste Flig af et Sejl og Rebet i Enden paa samme, hvorved Sejlet strammes el. spændes: (Talem.) *slaka á klónni,* give efter: *Íslendingar og Danir, hafa smáslakað á klónni, þangað til þeir að lokum gátu orðið ásáttir* (3. Ið. IV. 190).

2. **kló** [kloᵘ:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **klá.**

klóa (a) [kloᵘ:a] vt. rive, kradse (med Kløer el. Negle) (Vf.): *þeir* (ɔ: *ernirnir) klóuðu vángana hvorir á öðrum og hálsana* (Od. 26); — refl. *klóast,* kradse hinanden: (Ordspr.) *öndverðir skulu ernir k.,* Næb mod Næb skal Ørnene fægte (ɔ: Ansigt mod Ansigt bör tapre Mænd kæmpe med hinanden).

?klóak (-s, klóök) [kloᵘ:ak, kloᵘ:ök] n. *(göturæsi)* Kloak.

klóalangur [kloᵘ·ala·uŋgøϱ] m. *(kranfugl)* Mester Erik (ÓDavÞul. 143).

klobbi (-a, -ar) [klob:ɪ] m. euf. for *klof,* Skræv.

kló bjúgur [kloᵘ:bju·(q)øϱ] a. med krumme Kløer: *stór, k. örn.* **-dýr** [-di·r] n. Dyr med Kløer, overf. Rovdyr: *Ó þið miskunnarlausu, kaldrifjuðu k.!* (GFrÓl. 62). **†-drep** [-drɛ·p] n. Knæk, Vanære, Skam. **-elfting** [-ɛλdiŋk] f. (bot.) Ager-Padderokke (equisetum arvense).

klof (-s, pl. ds.) [klo:v, klof·-] n. Skræv: *vaða upp í k.; ánni var (upp) í k.* (naar op til Skrævet); *það kostar klof(s) að ríða röftum.*

klofa (a) [klo:va] vi. og vt. skræve (gennem): *örmjóar eggjar (á fjöllum) . . . svo klofa má yfir þær* (ÞThFerð. IV. 34); *k. snjóinn.*

klofa aldin [klo:vaal·dɪn] n. (bot.) Spaltefrugt (schizocarpium). **-kerling** [-ꞗɛr·dliŋk, -ꞗɛd·liŋk] f. (Leg) det at klemme ens Næse mellem to af sine (fugtede) Fingre: *gefa e-m (setja á e-n) klofakerlingu.*

?kló falur [kloᵘ:fa·løϱ] m. (naut.) Klofald. **-far** [-fa·r] n. Klomærke: *(svörturúnir) hver stafur k. djöfulsins* (JTrSk. I. 133). **-fast** [-fast] adv. i Udtr.: *sigla k.,* sejle med det ene Skøde fastgjort (Sch.).

klof ávöxtur [klo:vau·vöχsdøϱ] m. (bot.) Spaltefrugt. **-bót** [klov·boᵘ·t] f. Skrævstykke (i Benklæder) (JÁÞj. I. 560). **-bragð** [klob·raqð, -b·ragþ] n. i *glíma:* Skrævsving: man stemmer Laaret ind mellem Modstanderens Ben, saaledes at man denne kommer til at skræve over Angriberens Hofte, samtidig med at man løfter ham med et Sving. Der er flere Arter, *rjett, öfugt k.* osv. (ÓDavSk. 59—60; TBókm. 147).

kló festa [kloᵘ:fesda] vt. faa fat i, faa Fingre i, snappe, negle: *k. e-ð.* **-festi** [-fesdɪ] f. (n). hvad en Rovfugl paa een Gang kan gribe i Kløerne: *koma k. á e-ð,* faa fat paa n-t, faa n-t i sin Magt. **-festing** [-fesdiŋk] f. Griben, Fangen, Opsnappen.

klof för [klof:ö·r] f. en Leg: en sætter Hovedet mellem Benene paa en anden, der staar i halvböjet Stilling, og rækker samtidig Hænderne bagud mellem sine egne Ben; den förste tager saa fat i hans Hænder og hjælper ham, indtil han har slaaet en Slags Kolbotte og er kommen paa Benene igen (ÓDavSk. 163). **-haft** [klo:f(h)aft] n. (anat.) Mellemkød.

klofi (-a, -ar) [klo:vɪ] m. **1.** *(gjá)* Kløft, Snævring; (om en Klokkeknebel): *hvíðar hann rer [illegible] kemur [illegible] [illegible] klofa* (JÁGát. 65); — ogs. Gaardnavn. — **2.** Döraabning: *hurð hnigin á klofa,* Dör paa Klem. — **3.** *(forkur)* Gaffel, kløvet Gren: *er á því* (ɔ: *hjólinu) k. að neðanverðu beggja vegna, svo það er eins og hjólkerling* (JSFb. 15). — **4.** (naut.) Klys. — **5.** to Pinde, der klemtes om en omstrejfende Hunds Hale (Árn.). — **6.** *(svigi)* Parentes, Klamme, jfr. *hornklofar.*

klofið [klo:vɪð] sup. af **kljúfa.**

klófífa [kloᵘ:fi·va] f. (bot.) almindelig Kæruld (eriophorum polystachium).

klofinn [klo:vɪn] pp. af **kljúfa.**

klof langur [klov·lauŋgøϱ] a. langbenet. **-laus** [-löys] a. uden Skræv.

klofna (a) [klob·na] vi. kløves, spaltes; (overf.) *nefndin klofnaði.*

klofning (-ar) [klob·niŋk] f. **1.** *(klofningur)* Spaltning; (overf.) *k. nefndar.* — **2.** (gramm.) Brydning. — **3.** (metr.) Opløsning af en Stavelse.

klofningur (-s, -ar) [klob·niŋgøϱ, -iŋs] m. Spaltning el. n-t spaltet; et afkløvet Stykke; — overf. Bet.: *það er kominn k. í flokkinn,* der er kommet en Spaltning i Partiet.

klofnun (-ar) [klob·nøn] f. Spaltning.

klof rifa [klov·rɪ·va] f. **1.** (med.) Perinæalrift (ruptura perinaei) (Stj. '08, B. 8). — **2.** cunnus. **-rífa** [-ri·va] vt. rive Skrævet i Stykker. **-rifna** [-rɪbna] vi. faa Skrævet revet i Stykker. **-snjór** [-f·snjoᵘ·r] m. Sne, som naar til Skrævet: *köfuðu klofsnjó eins og hestar* (Eimr. VII. 144). **-stuttur** [-sdʏhdøϱ] a. kortbenet. **-töng** [-töyŋk] f. Pincet.

klófugl [kloᵘ:fʏgλ] m. Fugl med Kløer.

klof vega [klov:ɛ·qa] adv. paaskrævs, overskrævs: *sitja k., ríða k.* **-vegur** [-vɛ·qøϱ] m.: *ríða klofveg* = *ríða klofvega.*

klógulur [kloᵘ:gʏ·løϱ] a. med gule Kløer.

klókindi [kloᵘ:ɡ̊ɪndɪ, kloᵘ:ꞗ-] npl. Kløgt; Listighed, Snuhed.

klók legur [kloᵘ:glɛqøϱ, kloᵘ:k-] a. kløgtig, listig; — adv. *-lega,* kløgtig, med List, snedigt. **-leiki** [-lɛiɡ̊ɪ, -lɛiꞗɪ] m. Kløgt. **-samlegur** [-k-samlɛ·qøϱ] a. klogtig, listig. **-skapur** [-sga·bøϱ, -sga·p-] m. = **klókleiki.**

klókur [kloᵘ:gøϱ, kloᵘ:k-] a. kløgtig, snedig, listig.

1. **klór (-s)** [kloᵘ:r] n., jfr. *kattarklór.* **1. a.** Kradseri. — **b.** *(rispa)* Ridse. — **2.** *(ljeleg skrift)* Kragetæer: *fyrirgefðu þetta k.* — **3.** *(klandur)* ubehagelige Affærer: *og nú skilst mér . . . að hún eigi varla vært þar eystra út úr öllu klórinu* (JThPs. 109). — **4.** [illegible] Krats: *hafa e-ð upp úr klórinu.*

2. **klór (-s)** [kloᵘ:r] n. (kem.) Klor.

1. **klóra (-u, -ur)** [kloᵘ:ra] f. **1.** *(mannbroddar)* Redskab til at staa fast i glat Føre, best. af 3 Pigge under hver Sko; jfr. Brodde, Isbrodde (Vf.). — **2.** *(ýsuklóra)* Fiskeskraber. — **3.** *(rispa)* Ridse paa Huden. — **4.** *(ljeleg hrífa)* daarlig Rive. — **5.** *(hrossakambur)* Strigle.

2. **klóra (a)** [kloᵘ:ra] v. **I.** vt. med acc. og vi. **1.** kradse: *kötturinn klóraði mig;* (Ordspr.) *flest, sem ofan í fer, vill k. í bakkann,* de fleste gör Forsøg paa at klamre sig til Bredden, naar de falder i; — i overf. Bet.: de fleste gör hvad de kan for at redde Livet og Æren, giver ikke tabt, saalænge der er en Smule Haab; *k. yfir e-ð,* dække over n-t, redde Skindet; *heldur með ýmsu moote viljað kloora yfir* (Horst. 343); *k. sig* (el. *koma sjer) út úr e-u,* rede sig ud af n-t; (Ordspr.) *hann kann að k. fyrir þófanum sínum* (GJ.), han forstaar at feje for sin Dör. — **2. a.** *(skrifa illa)* skrive daarligt. — **b.** skrive: *og var búin að biðja mig að k. það fyrir sig* (JThMk. 406). — **II.** vt. med dat. klø: *k. sjer (e-m);* — *ekki skal k. nema klæi* (SchMál.), man skal ikke klø (kradse) sig, uden det klør.

klór gull [kloᵘr·gʏdλ] n. Klorguld. **-járn** [-jau(r)dv] n. Klorjærn. **-kalk** [-ϱ-kaλk, -kalk] n. Klorkalk. **-reyking** [kloᵘr:ɛi·ɡ̊iŋk, -r:ɛi·ꞗiŋk] f. Klorrygning. **-samband** [-ϱ·-sambant] n. Klorforbindelse. **-vetni (-is)** [-r·vɛhdnɪ] n. Klorbrinte.

klósag flipóttur [kloᵘ:saχflɪ:boᵘhdøϱ, -flɪ:p-] a., **-sepóttur** [-sɛ:boᵘhdøϱ, -sɛ:p-] a., **-skiftur** [-sɡ̊ɪf·døϱ] a. (bot.) hövldannet (runcinatus).

klósegi (-a, -ar) [kloᵘ:sɛi·jɪ] m., **-siga (-u, -ur)** [-sɪ·qa] f. (Vf.), **-sigi (-a, -ar)** [-sɪ·jɪ, -sɪ·qa(ϱ)] m., **-sugi (-a, -ar)** [-sʏ·jɪ, -sʏ·qa(ϱ)] m. (Árn.) lange, spidse Skystriber, der gaar tværs over Himlen ud fra samme Sted: *Þráviðrisblikur og illhryssingsklósigar lögðu heiðríkjuna í einelti* (GFrE. 68). **-sög** [-sö·q] f. Klovsav.

klót (-s, pl. ds.) [kloᵘ:t] n. Sværdknap: *°klóta baldur* (JÁGát. 65), *°klótabendir* (Br)Þf. 105), *°klótaver,* Mand (GKonÆf. 79); *klóta ljótur brjótur* (BTh. 73); *°klótanaður,* Sværd (Br)Þf. 126).

klóti (-a, -ar) [kloᵘ:dɪ, kloᵘ:tɪ] m. = *klót: þeir munu reyna róðrar klóta* (ÓDavÞul. 339); — som Kenning for Mand: *Svaraði þrútinn þræla k. | þríbrasaður* (Safn V. 3. 50).

klóungur (-s) [kloᵘ:ungøϱ, -uŋs] m. (bot.) en Art mørkfarvet og fint isl. Mos.

klóþang [kloᵘ:þauŋk] n. (bot.) Buletang (ascophyllum nodosum).

klúaletur [klu:alɛ:døϱ, -lɛ:tøϱ] n. Navn paa et Runealfabet (GBrPer. 134).

klubbslegur [klʏp·slɛqøϱ] a. kluntet, firskaaren af Skikkelse.

?klúðra (a) [kluð·ra] vt. med. dat. kludre.

klúður (-urs) [klu:ðøϱ] n. (pop.) **1.** *(ljelega unnið verk)* Kludder, daarligt Arbejde (ÓDavVik. 357). — **2.** *(vandræði)* Knibe, Forlegenhed: *Bölvað k. er að Jón skuli gera það* (ÞGjOs. 67).

klúðurslegur [klu:ðøϱslɛ·qøϱ] a. kludret, sjusket: *B . . . kallaði þetta alt heldur klúðurslegt* (GKonÆf. 256); — adv. *-lega: málin geta ekki gengið klúðurslegar.*

klufum [klʏ:vøm] 1. p. pl. imp. ind. af **kljúfa.**

1. **klúka (-u, -ur)** [klu:ga, klu:ka] f. **1.** *(hrúga)* lille Dynge, is. lille Høstak i Stakhaven: *Þroskuð öx . . . | dvöldust þar, sem klúkum kýld | kornekran stóð feld en dríld* (StStAndv. III. 155). — **2.** *(hnakkur)* gammeldags Mandssadel, höj foran (Af.).

2. **klúka (ti)** [klu:ga, klu:ka] vi. sidde paa Kanten af et Sæde, sidde paa et faldende Sæde, hænge: *það er næsta kýminn kall, | sem klúkir framan á einsamall* (GBergþ. cit. i ÓDavVik. 138).

klukk [klʏhk] interj. Tilraab til „*skolli*" i Blindebuk, jfr. 2. *klukka.*

1. **klukka (-u, -ur)** [klʏhga] f. **I. 1.** *(klukka)* Klokke, Ur, Stueur: *hvað er klukkan?, klukkan er 8;* — *þekkja (gá, gæta, líta) á klukkuna,* — *vita hvað k. e-s slær,* vide hvad en mener; *ég var frammi . . . og vissi hvað klukkan sló* (hvad Klokken slog ɔ: hvad der var paa Færde) (GFr. i Eimr. VII. 90). — **2.** *(bjalla)* Klokke. — **3.** *steypa (sjer) klukku (klukkur),* slaa baglængs Kolbøtter, saal. at man falder med Bugen nedad, ogs. = *fara í gegnum sjálfan sig,* se *fara; steypa klukku í bandi,* ds., kun at en Snor anvendes i Stedet for en Bjælke; om flere Maader se ÓDavSk. 145. — **II. 1.** Bornekjole: *hljóp jeg kátur í klukku minni.* — **2.** *(prjónað millipils)* Klokke, Uldklokke; i pl.: *upp í klukkur,* (i Vand) op til Skrævet (SvPRask 18).

2. **klukka (a)** [klʏhga] vt. (om den søgende i Blindebuk) slaa paa

Skuldrene af dem, han træffer paa: *Þegar skolli nær einhverjum klukkar hann hann eða klappar á bakið á honum og segir: Klukk, klukk á herðar þínar* (ÓDavSk. 104).

?**klúkka** [kluhga] vi. klukke: *Hænan kurraði og klúkkaði.*

klukkari (-a, -ar) [klYhgarI] m. Klokker.

klukkna hljóð [klYhgnahλιo·:ð] n., **-hljómur** [-hλιo·:moϱ] m. Klokkeklang. **-hringing** [-hϱiŋ·gìŋk] f. Klokkeringning. **-hús** [-hu:s] n., **-port** [-poϱ·t] n. Klokkehus. **-skýli** [-sgi:lI] n. Klokkerum: *k. uppi yfir dyrunum* (JTrSk. I. 73). **-tól** [-to·u:l] n. Sangværk.

klukku blóm [klYhgøblo·u:m] n. (bot.) liden Vintergrön (pyrola minor). **-högg** [-hök·] n. Klokkeslag. **-kólfur** [-ko·ulvøϱ] m. Klokkeknebel. **-slag** [-sla:q] n. Klokkeslag. **-sláttur** [-slauhdoϱ] m. Klokkeslag. *koma á klukkuslættinum*, komme paa Klokkeslaget (JÞork. III.). **-strengur** [-sdrεiŋ·gøϱ] m. Klokkestræng. **-stund** [-sdYn·t] f. Time. **-sveif** [-svεi:v] f. Klokkearm. **-tími** [-ti:mI] m. = *klukkustund: klukkutíma reið*, en Times Ridt.

klumba (-u, -ur) [klYm·ba] f. **1.** *(kylfa)* Kølle. — **2.** *(köggull)* Klump, Vægt, (om et Vægtlod): *hafandi stert með klumbu á* (JÁGát. 27). — **3.** = *eyruggabein*, spec. i Kuller. — **4.** (zool.) = *klumbunefja*. — **5.** *(e. k. fallbyssa)* Kartove.

klumbhyrndur [klYm·p(h)ι(r)ndoϱ] a. med tykke, kluntede Horn.

klumbu fingur [klYm·bøfiŋ·goϱ] m. tyk, klodset Finger: *Því næst komu sigghardir k., undnir og hnýttir af þungu striti* (JTrL. 400). **-fótur** [-fo·:døϱ, -fo·u:t-] m. Klumpfod. **-hnaus** [-hnöy:s] m. Jordklump: *Hér í fjörðunum eru bæjarveggir víðast hvar hlaðnir úr klumbuhnausum* (ÞThFerð. II. 54). **-legur** [-lε·qøϱ] a. klodset. **-nef** [-nε:v] n. Klumpnæse. **-nefja** [-nεv·ja] f. (zool.) = *álka*, Tordalk (alca torda).

?**klumbur (-s, -ar)** [klYm·bøϱ] m. Klump.

klumpungur (-s, -ar) [klYμ·buŋgøϱ, klYm·p-, -uŋs] m. klodset, uformelig Skikkelse (ÓDav.).

?**klumpur (-s, -ar)** [klYμ·bøϱ, klYm·p-, klYμ·(p)s, klYm·(p)s] m. Klump.

klums [klYm·s] n. Mundklemme, Kæbebaand: *k. í hressum.*

1. **klumsa** [klYm·sa] a. indec. **a.** som har Mundklemme: *vera k.*, have Mundklemme, være kæbebunden. — **b.** overf. om Mennesker: maalløs: *verða k.*, ikke kunne finde Ord af Forbavselse; *gera e-n k.*, tage Mælet fra en.

2. **klumsa (a)** [klYm·sa] vi. faa Mundklemme: *merin klumsaði.*

klungra (a) [kluŋ·gra] vt. med dat. **1.** *k. e-u upp*, opbygge n-t i Hast og af daarligt Materiale, opføre paa en sjusket Maade. — **2.** refl. *klungrast*, klatre, stolpre: *Það er varla hættulaust mönnum á vetrardegi að klungrast yfir hraun þau og gjár* (Alþ. '11, B. II. 1714).

klungróttur [kluŋ·gro·uhdoϱ] a. stenet.

klungrur [kluŋ·groϱ] fpl. (Skaft.) = **klungur** 3.

klungur (-urs, pl. ds.) [kluŋ·gøϱ] n. (†m.) †**1.** *(þyrnirunnur)* Tornebusk. — **2.** (bot.) Klynger (rubus). — **3.** *(klettak.)* uvejsom, klippefuld (stenet) Strækning. — **4.** (veter.) *(lungnaveiki í fje)* Lungesygdom hos Faar (Skaft.). **-brekka** [-r-brεhga] f. **1.** stenet Skrænt. — **2.** npr. Gaardnavn, jfr. *klungur* 2. **-gjóta** [-go·u:da, -go·u:ta] f. Hule i en Ur, Urhule (ÞGjD. 96). **-kast** [-ϱ-kas·t] n. Stenkast (MSt. GAlv. II. 211). †**-þyrnir** [-þIr·dnIϱ, -þId·n-] m. Tornebusk.

klunkur (-s, -ar) [kluŋ·gøϱ, kluŋ·k-] m. *(hlunkur)* Klump, Klat (Árn., Af.): *sykurk., smjörk., heyk.*

klunna bragur [klYn:abra:qøϱ] m. kantet Væsen. **-legur** [-lε·qøϱ] a. klodset, kluntet, plump, ubehændig; — adv. *-lega.*

klunni (-a, -ar) [klYn:I] m. plump og kejtet Menneske, Klodsmajor.

klúr [klu:r] a. **1.** *(grófgerður)* grov, kluntet: *það var klúrt handbragð á þeim* (ɔ: *skónum*) (And. II. 10); *varningur vor er illa úr garði búinn: k., en þó einkum óbragðlegur og illa lagaður* (JSVb. 56). — **2.** *(ruddalegur)* raa, plump: *k. í munninum*; spec. uartig, obskøn: *k. vísa.*

1. **klúra (-u, -ur)** [klu:ra] f. Hage el. Pind (af Jærn el. Træ) til Lukning af Döre (ASkaft., Breiðd.).

2. **klúra (a)** [klu:ra] vt. lukke ved Hjælp af en *klúra* (ASkaft., Breiðd.).

klúr yrði [klu:rIrðI] npl. raa, plumpe, smudsige Udtryk. **-yrður** [-Irðoϱ] a., **-yrtur** [-Iϱdøϱ] a. plump i sin Udtryksmaade, raa, uartig. **-lega** [-r-leqa] adv. groft, kluntet; smudsigt. **-virkur** [-vIϱgøϱ] a. som arbejder kluntet og daarlig.

klúsa (a) [klu:sa] vt. göre forviklet, indviklet; — pp. *klúsaður*, forviklet, forskruet, opskruet, opstyltet: *klúsað orðfæri*, opskruet Stil.

klussa (a) [klYs:a] vt. med dat. (vulg.) sende af Sted: *Nú skal eg ... k. ykkur til helvítis* (JÁÞj. I. 310).

klút bleðill [klu:tblε·ðIdλ] m. et lille Törklæde. **-faldur** [-faldøϱ] m. Sömmen paa et Törklæde. **-ría** [klu:dri·ja, klu:t-] f. laset Törklæde.

klutróttur [klY:tro·uhdøϱ] a. (Breiðd.) = **klungróttur.**

klútur (-s, -ar) [klu:døϱ, klu:t-, klu:ts, klus·] m. **1.** Törklæde; Halstörklæde, jfr. *hálsk., vasak.* — **2.** *(tuska)* Klud, af Stykke Töj.

klæða (klæddi; klætt) [klai:ða, klaid:I; klaiht] vt. **1. a.** klæde: *k. sig*, klæde sig paa; spec. holde sig selv med Töj: *hann á að k. sig og skæða sjálfur;* — *k. sig í e-ð, k. sig e-u*, iføre sig n-t; *k. af sjer kuldann*, tage saa mange Klæder paa, at Kulden udefra ikke generer: *Höf.* (ɔ: *Jón Thorchillius) getur þess, að menn á vetrum klæði af sér kuldann, því ofnar séu fáir, í mesta lagi 50 á öllu landinu* (ÞThLfr. II. 312). — **b.** (tekn.) overtrække: *k. húsgögn*; beklæde: *k. hús.* — **2.** *k. spil*, sætte ind paa et Kort. — **3.** refl. *klæðast*, klæde sig paa; *hún hefur ekki klæðst í nokkra daga*, hun har været sengeliggende i nogle Dage; *klæðast e-u*, iføre sig n-t. — **4.** pp. *klæddur*, klædt, paaklædt: *nú er jeg klæddur og kominn á ról;* — *klæddur í e-ð*, iført n-t; *vel klæddur*, [1] *(skrautlega búinn)* velklædt, elegant; [2] *(mikið klæddur)* varmt klædt paa; *illa klæddur*, [1] *(ljelega búinn)* daarlig klædt; [2] *(lítið klæddur)* tyndklædt.

klæða búnaður [klai:ðabu:naðoϱ] m., **-búningur** [-bu:niŋgøϱ] m., **-burður** [-bYr·ðøϱ] m. Klædedragt; Paaklædning. **-faldur** [-fal·døϱ] m. Sömmen (Kanten) af et Klædebon. **-fall** [-fad·λ] n. **1.** *(fellingar klæða)* en Dragts (Skörts, Nederdels osv.) Folder. — **2.** pl. *klæðaföll*, Menstruation *(= tíðir); hvít klæðaföll*, det hvide Flaad (fluor albus). **-gerð** [-gεr·ð] f. Forfærdigelse af Klæder. **-göfugur** [-gö:voqøϱ] a. flot, vel udrustet m. H. t. Klæder: *þótti honum og ekki k. og gaf mér bæði buxur og treyju* (Val. Dagr. 46). **-járn** [-jaur·dṽ, -jaud·v] n. Pressejærn. **-krít** [-kri:t] f. Skrædderkridt. **-leppur** [-lεhbøϱ] m. Pjalt. **-ormur** [-or·møϱ] m. Møllarve, Møl (i Töj). **-skurður** [-sgYr·ðøϱ] m. Tilskæring af Klæder, Forfærdigelse af Klæder. **-smiðja** [-smIð·ja] f. Klædefabrik, Klæderværk. **-snið** [-snI:ð] n. Snit paa Klæder, Facon. †**-sótt** [-so·uht] f. Menstruation. **-spjöll** [-sbjöd·λ] npl. Ødelæggelse af Klæder. **-strangi** [-sdrauŋ·gI] m. Töjrulle. **-verksmiðja** [-vεϱ·ksmIðja] f. Klædefabrik.

klæð beri [klaið·bε·rI] m. som bærer Klæder; ogs. om Ting (JÁGát. 84). **-fár** [-fau·r] a. fattig paa Klæder. **-fletta** [-flεhda] vt. berøve sine Klæder, rive Klæderne af en. **-göfugur** [-gö·voqøϱ] a. rigt klædt.

klæði (-is, pl. ds.) [klai·ðI] n. **I.** †**1.** *(efni)* Töj, Stof. — **2.** *(e. k. fataefni)* Klæde, jfr. *klæðisföt, klæðispils.* — **II.** †**1.** *(fat)* Klædningsstykke. — **2.** pl. *(föt)* Klæder, Dragt. — **3.** *hafa á klæðum = hafa tíðir.*

klæðis föt [klai:ðIsfö:t] npl. Sæt Klædesklæder; Klædesdragt. **-peysa** [-pεi:sa] f. Klædeströje, -bluse. **-pils** [-pIl·s] n. Klædesnederdel.

klæð laus [klaið·löys] a. uden Klæder. **-leysi (-is)** [-lεisI] n. Mangel paa Klæder. **-margur** [-margøϱ] a. vel forsynet med Klæder.

klæðnaður (-ar, -ir) [klaið·naðoϱ] m. Klædning, Klædedragt, Klæder.

klæðning (-ar) [klaið·niŋk] f. Beklædning: *þykja húsin jafnvel fullboðleg, þegar búið er að koma yfir klæðningunni á þau* (Logr. '15, 57).

klæð skeri (-a, -ar) [klaið·sgε·rI] m. Skrædder. **-þurfi** [klaiþ:YrvI] a. indec. som trænger til el. mangler Klæder.

klæja (a) [klai:ja] v. impers. klø: *e-n klæjar*, en klør; (Ordspr.) *illt veit á, þá ofarlega klæjar* (GJ.); *e-n klæjar betri brúnina*, ens bedre Øjenbryn klør, ɔ: en faar en uventet Glæde; *mig klæjar (vinstri) lófann*, det klør i min (venstre) Haand (ɔ: jeg faar en uventet Gave); — vi. *mjer k. lófarnir*, mine Fingre klør; (Talem.) *honum er* (el. *gerir) bæði sárt og klæjar* (Málshb. 173), han vil og vil ikke (nolens volens); (Ordspr.) *mörgum klæja eyrun við kvisið* (GJ.), det ringer for mangens Øren, naar han omtales.

klækilegur [klai:gIlε·qøϱ, klai:ƒI-] a. nedrig *(= klækjóttur)*; (Ordspr.) *kennir hvað sín, þó klækilegt sje* (GJ.), en Skurk kan ogsaa føle.

klækinn [klai:gIn, klai:ƒIn] a. ryggesløs, nedrig, fuld af Skarnstreger.

klækyrði [klai:gIrðI, klai:k-] npl. Skældsord (EÓlKv. 146).

klækja fullur [klai:gafYd·løϱ, klai:ƒa-] a. = **klækinn. -hundur** [-hYn·døϱ] m., **-refur** [-rε:vøϱ] m. Rævepels, Bandit.

klækjóttur [klai:go·uhdoϱ, klai:ƒ-] a. = *klækinn*: (Ordspr.) *kennir hver sín, þó k. sje*, en Skurk kan ogsaa føle.

klækur (-s, -ir) [klai:gøϱ, klai:k-, klaiχ·s, klai:gIϱ, klai:ƒ-] m., som oftest i pl.: Rænker; Kneb; Nedrighed: (Ordspr.) *kemur k. í ljós, þó kafi hann lengi* (SchMál.), Ugærning dølges ikke.

klæma (di) [klai:ma] vt. **1.** udskælde, tale haanligt om: *ljóð, sem kvennfólk k.* (ÓDavVik. 225). — **2.** refl. *klæmast*, føre smudsig (utugtig) Tale.

klæminn [klai:mIn] a. utugtig i sin Tale.

klæmni [klaim·nI] f. indec. utugtig Tale.

klöfum [klö:vøm] dat. pl. af **klafi.**

?**klökkhæna** [klöhk(h)ai·na] f. Klukhöne (LFR. XIII. 18).

klökkum [klöhgøm] dat. pl. af **klakkur.**

klökkur (acc. **-van** el. **-an)** [klöhgøϱ] a. **1.** *(sveigjanlegur)* eftergivende, böjelig: *gólfið er klökt; — bugstafir ... klökkir og litilmótlegir* (GFr. Ts. 11); *k. penni*, blød Pen. — **2.** *(auðsveipur)* eftergivende, föjelig. — **3. a.** *(hrærður)* rört, bevæget, rört til Taarer. — **b.** *(kvíðafullur, hræddur)* ængstelig: *hann var svo k., að hann þorði ekki að taka prófið* (Nl.).

klökkvi (-a) [klöhgvI] m. Sindsbevægelse.

klökna (a) klöhgna] vi. **1.** *(komast við)* bevæges, röres (til Taarer). — **2.** tø, optø: *Af stafnglugganum hafði klöknað dálítið* (JTrHeið. IV. 80).

klökuðum [klö:goðøm, klö:k-] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **klaka.**

klökugur [klö:gøqøϱ, klö:k-] a. bedækket med Is.

klömbruborð]klöm·brøbor·ð] n. Filebænk.

klömbrur [klöm·brøϱ] fpl. **1.** *(k. smiðs)* Klem, Skrue. – **2.** *(klípa)* Knibe. — **3.** se 1. *klambra.*

klömp (klampar, klampir) [klöm·p, klöm·p, klam·bIϱ, klam·p-] f. (Vf.) = **klöpp.**

klöngra (a) [klöyŋ·gra] vt. med dat. **1.** *k. e-u upp*, bygge n-t (daarligt), smække op: *en að k. upp einhverri baðstofukofamynd* (JThPs. 235). — **2.** refl. *klöngrast*, klavre, stolpre frem: *klöngrast yfir vondar torfærur.*

klöngróttur [klöyŋ·gro·uhdoϱ] a. ujævn, stenet (ÓDav.).

klöngru legur [klöyŋ·grolε·qoϱ] a. ujævn, stenet, uvejsom: *k. yfirferðar*, vanskelig at befærde (is. paa Grund af Klipper el. Sten); *klöngruleg ferð*, möjsommelig Rejse (hvor man kommer langsomt frem paa Grund af daarlige Veje). **-smíð(i)** [-smi:ðI, -smi:ð] f. og n. daarligt Arbejde, Fuskerværk, plumpt, klodset, svagt Arbejde (Af., Rask).

klönguryrði [klöyŋ·gørIr·ðI] npl. klodsede Ord (ÁBj19.öld 66).

klöpp (klappar, klappir) [klöhp, klahbaϱ] f. **1.** *(sljettur klettur, hella)* lav, flad Klippe. — †**2.** *(óvönduð brú)* Fjælebro. — **3.** *(brydding)* Kantning paa en Kvindekaabe, der, hvor Ærmet og Skulderen mødes (BH.).

klöppun (-ar) [klöhbøn] f. **1.** *(í stein)* Udhugning. — **2.** *(denging)* Haring (af en Le).

†**klöprur** [klö:brøϱ, klö:pr-] fpl. klaprende Indretning, der i gamle Dage brugtes i St. f. Kirkeklokker i Passionsugen (ÁM. 226b, 8vo).

kná [knau:] 1. og 3. p. sg. præs. ind. af **knega.**

knakkur (-s, -ar) [knahgoq] m. [illegible] *fæturna upp á knakk* (Eimr. XI, 134).

kná legur [knau:lqoq] a. stærk og rask [illegible] adv. *-lega.* **-leikur** [illegible] m. Rasshed, [illegible]

?**knall (-s, knöll)** [illegible] n. 1. [illegible] 2. Knallert.

knapi (-a, -ar) [knaːpi, knaːpi] m. [illegible] *nú kapp er Unearns knapan...* (StgrTh.).

knapp- [knahp-] se **hnapp-.**

knappast (a) [knahbast] vrefl. knoppes, sætte Knop: *undir rósaviðnum, sem knappaðist óðum* (And. II. 305).

knapphöfði [knahpinovði, -hoebði] m. kugleformt Hoved: [illegible] *upp knapphöfðann, og mætti* (H. II. 57).

knappi (-a, -ar) [knahbɪ] m. = **knapi.**

knapp laukur [illegible] m. [illegible] **-lega** [illegible] f. (bot.) Knopleje. **-rúnir** [-ruˑnɪq] fpl. Navn paa et Runealfabet (GBrPer. 135). **-skot** [-p-sgoˑt] n. (bot.) Knopskydning (SStPlt.).

1. **knappur (-s, -ar)** [knahboq] m. = **hnappur.**

2. **knappur** [knahboq] a. **1.** *(tæpur)* knap: *knappar 5 álnir ummáls;* — *knapt um* [illegible] næppe. — **2.** knap, [illegible] — **3.** [illegible] rask, tapper (ASkaft.). — **4.** *(sínkur)* paaholden.

knappæxlun [knahbaiχslon] f. (biol.) Formering ved Celleafsnöring, Knopskydning.

knár [knau:r] a. **1.** *(sterkur)* stærk, [illegible] (JTrl. 291). (Ordspr.) [illegible] skönt han er lille. — **2.** *(röskur)* rask, kæk, flink.

knar(r)ar [kna:raq, knar:aq] gen. af **knör(r).**

knarreistur [knar:eisdoq] a. = **hnarreistur.**

knásækinn [illegible] (Milt. 369).

knátt [knauht] 2. p. sg. præs. ind. af **knega.**

knatta (a) [knahda] [illegible] Hoved [illegible] *hatta, varnhattan*

knattar- [knandaq] [illegible] **-flötur** [-flö:døq, -flö:t-] m. Kugleflade. **-lögun** [-r-lö:qon] f. Kugleform.

knatt borð [knahtb-] n. Billard. **-borðssalur** [illegible] Billardsal. **-borðsveinn** [-borþsveidˑv, -boq-] m. Markør. **-drep** [knahdreːp] n. [illegible] Mál.), den, som har Bold og Boldtræ, faar sagtens Fælle. **-drepa** [-dreˑba, -dreˑpa] f. [illegible] **-drepill** [illegible] 134) = **knatttrje.**

knátti [knauhdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **knega.**

knatt lagaður [illegible] **knattmyndaður.** **-leikur** [illegible] m. Boldspil. **-mynd** [illegible] f. **1.** [illegible] **2.** *(hnöttur)* Globus. **-myndaður** [-mɪndaðoq] a. kugleformig. **-spark** [-t-sbaqk] n., **-spyrna** [-sbɪ(r)dna] f. (Legen) Fodbold. **-spyrnufjelag** [-sbɪ(r)dnofjeːlaq] n. Fodboldforening: *Af Íslendingum voru í þetta sinn 7 úr Knattspyrnufjelagi* [illegible] **-trje** [illegible]

knefa (a) [kneːva] vt. **1.** omslutte med den knyttede Haand; gribe fast om [illegible] **2.** [illegible] **3.** [illegible]

†**knefaspjald** [kneːvasbjalˑt] n. Haandtavle (Vid. II. 45).

knefi (-a, -ar) [illegible] m. = **hnefi.**

knefilsbartar [kneːvɪlsbaqˑdaq] mpl. Knebelsbart (And. I. 55).

²**knega (kná, knegum; knátti; knætti, (knátt))** [kneiːqa; knau:, kneiːqom; knauhdɪ; knaihdɪ; knauht] vt. (defekt) formaa, være i Stand til.

kneif (-ar, -ir) [kneiːv] f. stor Fiskekrog.

kneyfa (ði) [kneiːva, kneivˑðɪ] vt. **1.** drikke ud (i en Slurk): *k. vín, k. staup.* — **2.** [illegible] knuge, [illegible] *skjöldum* (GTh. '95, 138).

*__kneyfir (-is)__ [kneiːvɪq] m. Knuger, Undertrykker, Ødelægger.

kneikja (ti) [illegible] jfr. *hneikja: herliðið mikla var knosað og kneikt* (Hafst. 211).

?**knekk (-s,** [illegible] **1. skreppa** 3.

kneppa (ti) [knehba, knefˑdɪ] vt. = **hneppa.**

knep(r)a (a) [kneːb(r)a, kneːp(r)a] vi. spare, spare paa Foderet: *k. við fje.*

kner(r)ir [illegible] pl. af **knör(r).**

knetti [knɛhdɪ] dat. sg. af **knöttur.**

*__knjar__ [kniːjaq] mpl. Mænd.

kníf- [kniːv] se **hníf-.** **-rúnar** [knivˑruˑnaq] fpl. Navn paa en Slags Runer, Knivruner (GV. i JÁÞj. I. ix).

knífur (-s, -ar) [kniːvoq, knifˑs] m. = **hnífur.**

*__knýir (-is)__ [kniːjɪq] m. (jfr. *knýja)* Tvinger, Driver, Svinger osv.: [illegible]

knýja (kný, knúði, knýði, knúið) [illegible] **1. a.** [illegible] banke paa en Dør [illegible] — **b.** [illegible] **2. a.** [illegible] — **b.** [illegible] — **c.** [illegible] (BrJÞf. 142).

knipir (-is, -ar) [illegible] ²**knipitöng** [illegible] f. = **naglbítur.**

kniplingar [knɪhblɪŋgaq] mpl. (fpl.) Kniplinger.

knippi (-is, pl. ds.) [knɪhbɪ] n. Knippe, Buket.

knipur (-urs) [knɪːboq, knɪːp-] n. = **hnipur.**

knýta (ti) [kniːda, kniːta, knihdɪ] vt. = **hnýta.**

knýti (-is, pl. ds.) [kniːdɪ, kniːtɪ] n. **1.** *(böggull)* Bundt, Byldt. — **2.** *(hnykill)* Garnnøgle (JÁÞj. I. 575). — **3.** *(hálsknýti)* Slöjfe.

knýtilskauti [kniːdɪlsgöyːdɪ, kniːtɪlsgöyːtɪ] m. **1.** Pose, Pengepung: *grásalt, hundrað knýtilskauta* (ÓDavÞul. 320). — **2.** sammenbundet Byldt; Nøgle (JÁÞj. II. 398).

knýtiskorn [kniːdɪskorˑdv, kniːtɪs-] n. lille Garnnøgle (JÁÞj. I. 575).

knyttur (-s, -ir) [knɪhdoq] m. (BH.) **1.** *(verk)* Værk, Arbejde. — **2.** *(bragð)* Kneb, Kunst (jfr. *óknyttur).*

knjá- [knjau:-] se **knje-** og **hnje-.** **-bugta (a)** [-bʏχda] vt.: *k. sig,* böje sig i Knæledene: *knjábugtar sig* (ÓDavÞul. 157). **-liðagras** [-lɪða-graːs] n. (bot.) knæböjet Rævehale (alopecurus geniculatus).

knjám [knjau:m] dat. pl. af **knje.**

knjátollur [knjauːtodloq] m. Knæskat, Knæfald (Milt. 152).

knje (-s, pl. ds., dat. pl. **knjám,** gen. **knjá(a))** [knjɛ:] n. (bruges is. i Talem. og allittererende Forb.) = *hnje: falla á k.,* kaste sig paa Knæ; *koma e-m á knje,* ¹) *(fella)* fælde, overvinde en; ²) ruinere: *þetta óhapp* [illegible] *setja e-n fyrir knje,* (opr.) sætte en Knæet for Brystet (efter at have fældet en), mishandle en (nu sædv. overf.): gaa skaanselsløst til Værks overfor en; jfr. sætte Foden paa Nakken af en. [illegible] komme med en Bon til en; *leiða e-n fyrir k. e-m,* føre en frem for en; †*tala um þver k. sjer,* tale med hverandre om n-t.

knje- [knjɛ:] se **hnje-.** **-beður** [-bɛˑðoq] m. Knæpude, Knælepude: *leggjast (krjúpa) á knjebeð,* knæle. **-beygður** [-bɛiqðoq, -bᵉigðoq] a. (bot.) knæböjet (geniculatus). **-björg** [-björk] f. Knæskinne. **-fall** [-fadλ] n. **1.** Knælen. — **2.** Bedeskammel foran Altergitteret. **-falla** [-fadla] vt. med dat. og vi. knæle. **-fiðla** [-fɪðla] f. **a.** Viola da gamba. — **b.** Violoncel, Cello. **-krjúpa** [-krjuˑba, -krjuˑpa] vt. med dat. knæle. **-kropning** [-krohbniŋk] f. Knælen. **-leistur** [-lɛisdoq] m. = **kollarður.** **-liður** [-lɪˑðoq] m. Knæled. **-listi** [-lɪsdɪ] m. «Knæliste» (Stump Træ mellem Tofte og Ræling) (Nl.). **-runnur** [-rʏnˑoq] m. Slægtlinje, Slægtled, Gren af en Slægt: *knjerunnar tveir | kyns Skjöldunga* (BTh. 126); i Talem.: *höggva (vega) í sama knjerunn,* dræbe en Person til af samme Slægtlinje; — ogs. overf.: paa ny tilföje Skade el. göre Fortræd i den samme Slægt, paa den samme Egn el. lign.: *mér finst óneitanlega, að háttv. þm. ... höggvi* [illegible] *fjárveitingum í þessu kjördæmi* (Alþ. '11, B. II. 320).

knjesbót [knjɛːsbouˑt] f. Knæhase, is. i pl. *knjesbætur: hefir verið mest* [illegible] (JSVe [illegible]).

knje setja [knjɛːsɛˑdja, -sɛˑtja] vt. **1.** tage paa sit Knæ; — overf.: behandle som et Barn; skolemesterere. — **2.** knæsætte, tage til Opfostring. **-síður** [-siˑðoq] a. som gaar til Knæerne, knæsid. **-sig** [-sɪˑq] n. **1.** *(knjefall)* Synken i Knæerne. — **2.** det at blive fældet paa det ene Knæ i Brydning: (Ordspr.) *oft fær sá k., sem knárri er* (GJ.). **-skítur** [-sqiˑdoq, -sqiˑt-] m. = **hnjeskítur.** **-skot** [-sgoˑt] n. **1.** Knæstød (Esp. II. 60): *koma knjeskoti á e-n,* faa Bugt med en. — **2.** = *valstef.* **-sól** [-souˑl] f. Navn paa Runebogstavet ᛋ (s, z).

†**knoka (a)** [knoːqa, knoːka] vt. banke, prygle; tvinge, knuge.

knollsef [knodˑλsɛˑv] n. (bot.) liden Siv (juncus bulbosus).

knollur (-s, -ar) [knodˑloq, knolˑs] m. (bot.) Knold (tuber).

knosa (a) [knoːsa] vt. knuse, mase (ogs. overf.).

knúði [knuːðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **knýja.**

knúður [knuːðoq], **knúinn** [knuːɪn] pp. af **knýja.**

knurra (a) [knʏrːa] vi. knurre, snurre (om en Rok): *hann knurrar og* [illegible]

knúska (a) [knusˑga] vt. slaa, mishandle.

knútur (-s, -ar) [knuːdoq, knuːt-, knuːts, knusˑ] m. **1.** = *hnútur,* Knude: †(Talem.) *ríða knút á e-u,* fastslaa n-t, sige n-t med Bestemthed. — **2.** som npr. Knud.

knæfur [knaiːvoq] a. rask, flink: *Þá fór þangað nýgiftur maður ... knár og k., en draugurinn gerði honum svo mikinn óskunda, að hann varð að fara* (ÓDavÞj. 72).

?**knæpa (-u, -ur)** [knaiːba, knaiːpa] f. Knejpe.

*__knöf (knafar)__ [knöːv, knaːvaq] f. Trængsel, Modgang: *Ef oss heim sækir einlífs k.* (ÓDavVik. 204).

*__knör (knarar, knerir)__ [knöːr, knaːraq, kneːrɪq] m., *__knörr (knarrar, knerrir)__ [knörˑ, knarːaq, knɛrːɪq] m. Skib, Fartöj.

knöttur (knattar, knettir) [knöhdoq, knahdaq, knɛhdɪq] m. Bold; Kugle, jfr. *hnöttur.*

kobbi (-a, -ar) [kobːɪ] m. (Dim. af *kópur)* (ung) Sælhund; *skjóttu kobba!,* Puds, bestaaende i, at man tiltaler en anden, og naar han svarer, svares der igen *„snuð!"* eller *„skjóttu kobba!"* (ÓDavSk. 172).

Kobbi (-a, -ar) [kobːɪ] m. npr. Dim. af **Jakob.**

kóð (-s) [kouːð] n. coll. n-t ungt og umodent, spec.: **a.** *(smáseyði)* Yngel, Smaafisk (Eyf.). — **b.** *(smáþorskur)* ung Torsk (gadus callarias) (Nl.). — **c.** *(kartöflusmælki)* smaa Kartofler (Af.).

kóða (-u, -ur) [kouːða] f. lille *koli* (s. d. O.) (Hf.).

kóðatjörn [kouːðatjörˑdv, -tjödˑv] f. Sættedam.

kodda (a) [kodːa] vt. med dat. ødelægge, dræbe (ASkaft.).

kodda bein [kodːabeiːn] n. Ophængningspartiets øverste Del i Fiskehovedet, se *þorskhaus.* **-brún** [-bruːn] f. Puderand, Kanten af Hovedpuden. **-fylli** [-fɪdˑlɪ] f. indec. Pudefyld. **-fiskur** [-fɪsˑgoq] m. en kort Muskel

mellem Hovedskal og Ophængningsparti bag Øjet (uden paa) paa Fiskehovedet, se *þorskhaus*. **-ver** [-vɛ:r] n. Pudevaar.

koddi (-a, -ar) [kod:ɪ] m. **1.** Pude, is. *(í rúmi)* Pude, Hovedpude. — **2.** = *koddafiskur.*

kódjeri (-a, -ar) [koᵘ:djɛ·rɪ] m. Dreng, som sidder mellem Byrderne *(ofan í milli)* paa den bageste Hest i en Karavane, og varskor de andre, hvis Byrderne kommer i Ulave el. andet er i Vejen (Sl.); ogs. som Skældsord.

koðna (a) [koð·na] vi. afmagres, tabe Huld (is. om Dyr, ogs. om smaa Børn).

kóðna (a) [koᵘð·na] vi. visne, falme.

koðri (-a, -ar) [koð·rɪ] m. Pung (is. en Væders): (Ordspr.) *lengi sígur í koðrann á körlunum* (GJ.), Gubben er længe avledygtig.

kóðsíld [koᵘð·silt] f. ung Sild, Sildeyngel (ASkaft.).

kodúnn (-s) [ko:dudʏ] m. = **kotún.**

kóf (-s) [koᵘ:v] n. **1. a.** Uvejr el. Snefog, som formørker hele Himlen el. en Del af Synskresen. — **b.** Rendfog, Jordfog, ogs. med Snefog (Breiðd.). — **c.** hvirvlende Snemasser: *skafrennings-snjómóða ... sveifladist sumstaðar til og varð að kófi* (EKvÝhl. 70). — **d.** *(lognkafald)* Snefald i stille Vejr (Dal.). — **e.** *(snjókoma í hvassviðri)* Snefog (ASkaft.). — **f.** Sky fra Nord el. Øst (LFR. III. 144). — **2.** *(óloft)* kvælende Luft (paa Grund af Varme el. Røg). — **3.** Vanskelighed ved at trække Vejret, Astma (jfr. *andköf).* — **4.** *(svitakóf)* stærk Sved: *hann er (löðrar) allur í einu kófi,* han sveder over det hele, jfr. *kófsveittur.*

kofa (-u, -ur) [ko:va] f. Unge af Alkefuglenes Familie: *(teistukofa)* ung Tejste; *(lundakofa)* ung Søpapagöje.

kófa (a) [koᵘ:va] v. impers. **1.** fyge (om Sne): *hann er farinn að k.; það kófar fram af fjallinu* (Vf., ASkaft.). — **2.** pp. *kófaður:* **a.** *(um snjó)* opfyldt af Rendfog el. Snefog. — **b.** *(kófsveittur)* stærkt svedende (SBrGr. 14).

kóf bylur [koᵘv·bɪ·loɤ] m. hvirvlende Snefog. **-drykkja** [-drɪhɟa] f. stærk Beruselse. **-drukkinn** [-drʏhɟɪn] a. pærefuld: *hann hafði komið seint heim, kvöldinu fyrir, og verið k.* (ÞGjUf. 78).

†kófenta [koᵘ:vɛvda, koᵘ:vɛnta] f. tyndt Øl (BH.).

koffort (-s, pl. ds.) [kof:oɤt, ko:foɤt] n. Kuffert.

koffur (-urs, pl. ds.) [kof:oɤ] n. Diadem.

kóf heitur [koᵘ:f(h)ɛi·døɤ, -(h)ɛi·t-] a. meget varm. **-hósti** [-(h)oᵘsdɪ] m. Kighoste (LFR. XIV. 322).

kofi (-a, -ar) [ko:vɪ] m. Hytte: *koma ekki að tómum kofunum,* ikke gaa (el. spörge) forgæves: *jeg vissi, að þar kæmi jeg ekki að tómum kofunum; — hann vissi, að þar kom hann ekki að tómum kofunum* (at han der vilde møde energisk Modstand) (JÁÞj. I. 515).

kófmekkjast [koᵘv·mɛhɟast] vrefl. indhylles i stærk Taage (Vf.).

kofnafar [kob·nafa:r] n. Fangst af unge Søpapagöjer.

kófrenningur [koᵘv·rɛn·iŋgoɤ] m. Rendfog (ÞGjD. 79).

kofri (-a, -ar) [kov·rɪ] m. Skindhue, Kabuds.

kóf rjúka [koᵘv·rju·ga, -rju·ka] v. impers. fyge stærkt (om Sne). **-sveittur** [koᵘf·svɛihdoɤ, koᵘ:-] a. sveddryppende. **-svitna** [-svɪhdna] vi. komme i stærk Sved.

kofur yrði [ko:vørɪr·ðɪ] npl. vrede Ord, uoverlagte Ord. **-járn** [-jaur·dʏ, -jaud·ʏ] n. (BH.) **1.** *(ör)* Pil. — **2.** *(fauti)* hidsigt Menneske. **-málugur** [-mau:løɤoɤ] a. barsk, vred i sin Tale.

kóf viðri (-is) [koᵘv:ɪðrɪ] n. tykt Snefog. **-þoka** [-f·-þo·ga, -þo·ka] f. tæt Taage af hvirvlende Sne: *Kófþokan óð elginn, eins og hamröm illvættur* (GGunn. 27—28).

kogni (-a, -ar) [kog·nɪ] m. Slubbert.

kok (-s, pl. ds.) [ko:k] n., **kók (-s,** pl. ds.) [koᵘ:k] n. (Vf.) Svælg, Strube.

1. **koka (a)** [ko:ga, ko:ka] vt. og vi. **1.** *(gleypa)* sluge i sig, opsluge. — **2.** *(ræskja sig)* harke (ASkaft.). — **3.** *k. á e-u,* udtale n-t med Strubelyd. — **4.** impers.: *k. við e-u = klígja við e-u,* væmmes ved n-t: *e-n kokar við e-u.*

2. **koka (a)** [ko:ga, ko:ka] vi. (Vf.) = **kopa.**

1. **kóka (a)** [koᵘ:ga, koᵘ:ka] vt. harke: *k. e-u upp,* hoste n-t op (ASkaft.).

2. **kóka (ti)** [koᵘ:ga, koᵘ:ka, koᵘχ·dɪ] vi. kige, stirre, glo (Kjalarn.).

kok hljóð [ko:k(h)λɪoᵘ·ð] n. Strubelyd: *með linu, hálfdönsku kokhljóði* (JTrL. 281). **-hlust** [-(h)λʏst] f. Øretrompeten (tuba Eustachii).

?**kokka (a)** [kohga] vt. koge: *hunángið ... má | af hellusteinum k.* (ÓDavÞul. 307).

kokk ála (a) [kohgau·la] vt. göre til Hanrej, sætte en Horn i Panden. **-áll** [-audλ] m. Hanrej.

?**kokkhús** [kohk(h)u·s, kohgus] n. Køkken (hvor der koges paa et Komfur, mods. *eldhús,* hvor der koges paa *hlóðir).*

?**kokkur (-s, -ar)** [kohgøɤ, koχ·s] m. **1.** Kok: (Ordspr.) *Margir kokkar gera graut sangan,* for mange Kokke fordærver Maden (Eimr. X. 142); *komast frá kokknum,* fange den tredje Fisk. — **2.** *(dauður fiskur á lóð)* død Fisk, som har slugt Krogen og er blevet mørk af Farve paa Grund af det døde Blod, der er trængt ud i Kroppen (Vf.). — **3.** ubetydelig, fattig Person: *hann er nú hálfgerður k.*

kóklast (a) [koᵘhglast] vrefl. komme frem med Nød og næppe (ad en ufremkommelig Vej), stavre, stolpre frem: *allir (24) skipsmenn kókluðust þó í land, kl. nálægt 6 um kvöldið á tveimur skipsbátum* (Þjóð. 33. Nr. 4).

kokleggur [ko:glɛg·øɤ, ko:k-] m. Sonde: *settur inn magakanni eða k.* (Stj. '08, B. 4).

kókmella [koᵘ:gmɛdla, koᵘ:k-] f. (ÓDavSk. 352) = **kappmella.**

kokmæltur [ko:gmaiλdøɤ, ko:k-] a. = **kverkmæltur.**

kókn [koᵘhkʏ] n. Ubetydelighed: *hvárki bar hann hjálm nje vápn, hiklaus þó að vörn og sókn; veit jeg, þetta vestfirskt skrápn | verður aldrei metið k.* (Vf.).

kókos hnot [koᵘ:gos(h)vo:t, koᵘ:kos-] f. Kokosnød. **-pálmi** [-paul·mɪ] m. Kokospalme.

koks [koχ·s], **kóks** [koᵘχ·s] n(pl.) Kokes.

kokskanni [ko:kskan·ɪ, koχ·s-] m. Svælgsonde.

kokstafur [ko:ksda·vøɤ] m. Strubebogstav, -lyd.

kokungur [ko:guŋgøɤ, ko:k-, -uŋs-] m. Vantrivsel: *það er k. í skepnunni* (Vf.).

kol [ko:l] npl. Kul: *gera til kola, svíða k.,* svi(d)e Kul; *brenna e-ð að köldum kolum (til kaldra kola),* lægge n-t i Aske; *e-ð brennur til kaldra kola,* n-t lægges i Aske, nedbrænder; (Talem.) *falla í kalda k. (til kaldra kola),* gaa ud, blive til intet: *trúin á séra Jóstein var fallin í kalda kol* (ÞGjUf. 128); *J. S. taldi heimilisiðnað vera að falla til kaldra kola og það illa farið* (Lögr. '15, 68); *blása að kolunum,* puste til Ilden (ogs. overf.); *lifa í kolunum,* ulme: *Annars hefir lifað leingur í kolunum að því er snertir stökkfimi en flestar aðrar íþróttir* (ÓDavSk. 87); *það rýkur úr gömlum kolum,* det ulmer i gamle Gløder: *Gigtin hefur legið í þeim* (ɔ: *fótunum) fjöldamörg ár, og svo rýkur þar líka úr gömlum kolum* (GFrE. 14).

kól [koᵘ:l] 3. p. sg. imp. ind. af **kala.**

Kola (-u, -ur) [ko:la] f. npr. Navn paa en Ko el. Tæve af Farven *kolóttur.*

1. **kola (-u, -ur)** [ko:la] f. et Slags Lampe, bagtil endende i et Skaft, som kan stikkes fast i en Væg el. Stolpe: *Lamparnir voru ávalt hafðir í baðstofu, en kolurnar til að ganga með um bæinn* (Lögb. 1912, 2).

2. **kola (-u, -ur)** [ko:la] f. (Siglf.) = **koli** 1.

3. **kola (a)** [ko:la] vt. med dat. dræbe: *kolaði kerling sér* (JÞorkÞjs. 414); — pp. *kolaður: farðu kolaður!* gid du faa Skam; *Fari það kolað* (Skam om) *ef þeir hafa vitsmuni til að sjá við honum* (MelBr. 11).

kola blað [ko:labla:ð] n. Stykke Kul, Smule Kul: *jeg á ekki nokkurt k.* **-brensla** [-brɛn·sla] f. Kulbrænding. **-drög** [-drö:q] npl. Spor af Kullag (JHall. 360). **-eyðsla** [-ɛið·sla] f. Kulforbrug. **-fló** [-floᵘ:] f. Kulfløts. **-frekur** [-frɛ:goɤ, -frɛ:k-] a. som bruger mange Kul: *k. ofn.* **-gerð** [-ɟɛr·ð] f. Kulbrænding. **-gröf** [-grö:v] f. Kulmile. **-hít** [-hi:t] f. stor Kulforbruger (om en Ovn). **-hrím** [-hɤi:m] n. Kulstøv, fin Sod paa Gryder, Kulsnavs (JÁÞj. II. 455). **-kalk** [-kaλ·k, -kal·k] n. Calciumcarbid. **-karfa** [-kar·va] f. Kulkasse. **-karl** [-kar·dλ, -kad·λ] m. **1.** *(kolagerðarmaður)* Kulsvier. — **2.** *(kolaöku maður)* Kulkusk, Kullæmper, Kulmand. **-kaupmaður** [-köyhbmaðøɤ] m. Kulhandler. **-lag** [-la:q] n. Kullag. **-laus** [-löy·s] a. uden Kul. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Kulmangel. **-maður** [-ma:ðøɤ] m. Kulsvier (JHall. 290). **-myrkur** [-mɪɤ·gøɤ] n. Bælgmørke. **-mokari** [-mo:garɪ, -mo:k-] m. Fyrbøder. **-nám** [-nau:m] n. Kulbrydning. **-náma** [-nau:ma] f. Kulgrube, Kulmine. **-neysla** [-nɛis·la] f. Kulforbrug. **-piltur** [-pɪλ·døɤ] m. (zool.) Malemuk (Vestm.). **-poki** [-po:ɟɪ, -po:ķɪ] m. **1.** *(poki með kolum í eða undir kol)* Kulsæk. — **2.** i pl. (Urs. 140) = *höfðaský.* **-reykur** [-rɛi:gøɤ, -rɛi:køɤ] m. Kulrøg. **-sala** [-sa:la] f. Kulhandel. **-sýrukelda** [-si·roķɛl·da] f. (geol.) Mofette (ÞThLýs. II. 237). **-stybba** [-sdɪb:a] f., **-svæla** [-svai:la] f. Kuldamp, Kulrøg. **-tími** [-ti:mɪ] m. Kulperiode, Kultid. **-vagn** [-vag·ʏ] m. **a.** Kulvogn. — **b.** *(á járnbraut)* Tender, Kulvogn. **-viður** [-vɪ:ðøɤ] m. Milebrænde. **-þræll** [-þraid·λ] m. Blok, hvorpaa der hugges Ved i Stykker til Trækul (Af., Sch.).

Kolbein n (-s, -ar) [kol·bɛidʏ, -bɛins, -bɛi·naɤ] m. npr. Kolben.

Kolbeins bragur [kol·bɛinsbra:qøɤ] m., **-lag** [-la:q] n. (metr.) en Art af *gagraljóð* (s. d. O.) med to Helrim i hver Linje. Ekspl.: *Óðar fund um Ísa grund | eg fram ber, sem skyldugt er, | horfinn blund um hæga stund, hringa ver' ei geðjast þer* (HSig. 137).

kol beri [kol·bɛ·rɪ] m. Kuldrager. **-bítur** [-bi·døɤ, -bi·t-] m. Askepot: *Kolbíturinn, sem lá í öskustónni, var ekki altaf ver að sjer ger en aðrir menn* (MHUpp. 175). **-blað** [-bla·ð] n. Stykke Kul (= *kolablað).* **-blár** [-blau·r] a. mørkeblaa, sorteblaa. **-brandur** [-brandøɤ] m. **1.** (med.) *(holdfúi)* Koldbrand. — **2.** *(kolamoli)* Stykke Kul (BH.). **-brenna** [-brɛn·a] vi. brænde fuldstændig; — pp. *kolbrunninn;* — spec. *k. við,* brænde fuldstændig paa. **-brún** [-bru·n] f. npr. og som Tilnavn Kolbrun (Kvinden med de mørke Bryn). **-brúnamyrkur** [-brunamɪɤ·gøɤ] n. Bælgmørke (Rvk, ASkaft.). **-brúnaskammdegi** [-brunasgam·dɛiʝɪ] n. den allermørkeste Tid af Aaret (Rvk). **-dimma** [-dɪm·a] f. Bælgmørke. **-dimmur** [-dɪm·øɤ] a. bælgmørk. **-efni** [ko:lɛbnɪ] n. Kulstof.

kólera (-u) f. [koᵘ:lera] f. (med.) Kolera; *litla k.,* Kolerine.

kólerusótt [koᵘ:lɛrøsoᵘht] f. Kolerasyge.

kólfagrjót [koᵘl·vagrjoᵘ:t] n. coll. kolbeformede Sten: *hraun alstaðar undir jarðvegi og k. í sprungunum* (ÞThFerð. I. 27).

kólfast (a) [koᵘl·vast] vrefl. spaltes, gaa i Stykker: *veðurbitna klaka, sem meyrna og k. sundur fyrir sólargeislum og þeyvindi* (Eimr. V. 130).

kólfdigur [koᵘl·vdɪ·qøɤ] a. med svært Avlelem (om Heste).

kol falla [kol·fadla] vi. dø i Massevis paa Grund af Fodermangel. **-fella** [-fɛdla] vt. miste i Massevis af sin Besætning paa Grund af Fodermangel (jfr. *kollfella).* **-fellir** [-fɛd·lɪɤ] m. stor Ødelæggelse, is. Faaredød i Massevis paa Grund af Fodermangel.

kólfhylki [koᵘl·f(h)ɪλɟɪ, -(h)ɪlķɪ] n. Cylinder (Morg. '18, VI. 5).

Kolfinna [kol·fɪn·a] f. npr. Kolfinna.

kólflaus [koᵘl·vlöys] a. uden Knebel.

kólfshögg [koᵘl·fs(h)ök] n. Klemt.

kólfur (-s, -ar) [koᵘl·vøɤ, koᵘl·(f)s] m. **1.** *(klukkukólfur)* Klokkeknebel. — *****2.** *(kastvopn eða ör)* Kastevaaben, Spyd, Pil: *sem kólfi skyti, sem k. sendur, eins og kólfi væri skotið,* pilsnart; *kólfagnýr,* Kamp (jfr. GTh. '95, 231). — **3.** *(á jurtum)* tyk Stilk paa Planter, Kolbe. — **4.** (JSFb. 28) = *dropkólfur,* Kolbe, Retort. — **5.** *(holskefla)* Styrtesø: *k. gekk yfir skipið.* — **†6.** *(höfuðbúnaður)* et Slags Hovedtöj. — **7.** Hingstens Avlelem.

kólga (-u, -ur) [koᵘl·ga] f. ***1.** *(alda)* Bølge, Hav: *þeirra sem að kólgu*

kanna, í knýja segl og ár (StgrTh.). — **2.** taaget, raakoldt Vejr: *þegar skín upp eftir kólgur og rigningar* (ÞGjOs. 84).

kol gjörð [kol·yörð] f. = **kolagerð. -grafarmaður** [-gravarma:ðʏɐ] m. Kulsvier. **-grænn** [-graidn] a. sortgrön. **-gröf** [-grö·v] f. = **kolagröf. -gula** [-gʏ·la] f. svær Gulsot (icterus niger). **-gulur** [-gʏ:lʏɐ] a. mørkegrön.

kólgu sjor [kou·l·gosjou:r] m. brusende, skummende Sø. **-skel** [-sgjɛ:l] f. en Slags Musling (yoldia limatula).

koli (-a, -ar) [ko:lɪ] m. (zool.) **1.** *(skarkoli)* Rødspætte (pleuronectes platessa). — **2.** *(sandkoli)* Ising (pleuronectes limanda). — **3.** *(langflúra)* Skærising (pleuronectes cynoglossus). — **4.** *(þykkvaflúra)* Rødtunge (pleuronectes microcephalus). — **5.** (Talem.) *vera iðinn* (el. *einlægur) við kolann*, holde utrættelig ud med n-t, ufortrøden blive ved med n-t: *menn eins og G. og J. eru sjálfum sjer samkvæmir í bókstafstrúnni og einlægir við kolann* (NK. '11, 239); *Hann er þó ætíð einlægur við kolann*, han svigter dog ikke, han holder dog i hvert Fald ud (JSBr. 213); *halda sjer við þann kolann*, holde ud (fast) ved den Ting.

kóliberfugl [kou:libɛɐfʏg·λ] m. Kolibri.

kolk (-s) [koλ·k, kol·k] n. Elendighed paa Grund af Vaadhed og Kulde (BH).

kol kalk [kol·kaλk, -kalk] n. Kalciumstof (Stj. '03, A. 342). **-kjafta** [-ȼafda] f. cogn. = *koltrýna*, grimet Fjæs (JÁÞj. II. 466).

kolkna (a) [koλ·gna, kol·kna] vi. fryse ihjel (BH.).

kol krabbi [kol·krab·ɪ] m. (zool.) en Art Blæksprutte (ommatostrephes todarus). **-kró** [-krou] f. Kulrum: *k. í smiðju* (jfr. StÓl. '23, 32).

kolku systir [koλ·gosɪs·drɐ, kol·kø-] f. (zool.) yoldia hyperborea (G. Bárð.). **-skel** [-sgjɛ:l] f. (zool.) yoldia limatula (GBárð.).

1. **kolla (-u, -ur)** [kod·la] f. **I. 1. a.** *(kollótt kind)* kullet Dyr, is. Hunfaar; bruges ogs. som Navn paa et saadant: *þarna er hún Kolla mín blessuð komin af fjallinu.* — **b.** (naut.) i Talem.: *elta kollur*, ro i Siksak el. göre Omvej paa Søen (egl. forfølge kullede Malkefaar, som sjælden gaar den lige Vej) (BrJ.) (jfr. *elta lambær*, se under *lambá).* — **2. a.** Hun (i Sms.), jfr. *æðarkolla, æðikolla.* — **b.** spec. = *æðarkolla.* — **II. 1.** *(hankalaust trjeílát)* Trækar uden Hank, mindre Stavkar til Opbevaring af *skyr* (Nl.) (= *byða* Af.). — **2.** *(næturgagn)* Natpotte (af Træ). — **3.** Krus, Glas: *k. af púnsi, öli.*

2. **kolla (a)** [kod·la] vt. **1.** slaa en tuet Mark (ÓDav.). — **2.** slaa mellem Tuerne, men lade Græsset paa Toppene staa (is. gjort, naar disse saa skulde slaas af Börn) (Árn.).

kolla hnísa [kod·lahvi:sa] f. = **kollhnís. -kings** [-ȼiŋ·s] n. Nikken (Klp. III. 47).

kollarður (-s, -ar) [kod·larðʏɐ] m. Krampe, som forbinder Rorbænkene til Sidebeklædningen i Baade (Vf.).

koll brotinn [kod·l·bro·dɪn, -bro·t-] a. med Fordybning i Pulden: *karlinn hefir haft hettugarm á höfði, k. og brett niður barðinu* (GFrTís. 262). **-fang** [-λ-fauŋk] n. den Favnfuld Hø, der anbringes paa Toppen af en Høstak. **-fella** [-fɛdla] vt. og vi. miste i Massevis af Kreaturbesætningen paa Grund af Fodermangel. **-fellir** [-fɛdlɪɐ] m. Kreaturdød i Massevis paa Grund af Fodermangel. **-gáta** [-l-gau·da, -gau·ta] f. rigtig Gætning; *eiga kollgátuna*, gætte rigtigt; *átti jeg ekki kollgátuna?* tænkte jeg det ikke nok? **-hár** [-λ-(h)au·r] a. höjpuldet. **-harður (-s, -ar)** [-(h)arðʏɐ] m. = **kollarður. -heið** [-(h)ɛi·ð] n., **-heiðríkja, -heiðrikja** [-(h)ɛiðriga, -riȼa, -rɪga, -rɪȼa] f. Klarhed ovenover i Luften. **-heiðríkur, -heiðrikur** [-(h)ɛiðrigʏɐ, -rik-; -rɪgʏɐ, -rɪk-] a. **1.** = *kollheiður.* — **2.** (spøgende om Mennesker) skaldet. **-heiður** [-(h)ɛi·ðʏɐ] a. klar Himmel foroven: *var löngum k. um kveldið* (ÞGjD. 63). **-hetta** [-(h)ɛhda] f. Hovedklæde: *Hún sat með kollhettuna aftur á hnakka* (Eimr. XI. 196); — overf. om en Andrik: *Reyndar virtist svo, sem kollhettan græna væri þá látið ... en hún átti vanda til á vorin* (GFrUbl. 27); (Ordspr.) *hjer mætist kalt* (el. *krankt) veður og k.*, jfr. »hart (ɔ: haardt) mod hart«, sagde Fanden, han vendte Rumpen imod Trolden. **-hlaupa** [kod·(h)λöy·ba, -(h)λöy·pa] vt.: *k. e-n*, løbe en omkuld; *k. sig*, falde over Ende: *hestur hans kollhljóp sig* (GKonÆf. 115); — i overf. Bet.: *skjótum þroska nær hún* (ɔ: *þjóðin) því að eins, að hún fari gætilega að ráði sínu og kollhlaupi sig sem sjaldnast á framfarabrautinni* (Alþ. '11, B. 605); *hlaupa í gönur og k. sig* (Eimr. IX. 6). **-hnís** [-λ-(h)vi·s] m., **-hnísa** [-(h)vi·sa] f. hovedkulds Fald; Kolbøtte: *steypa sjer kollhnís (-hnísu)*, slaa Kolbøtte; *stingast kollhnís (-hnísu)*, styrte hovedkulds, slaa Kolbøtter. **-hríð** [-(h)ɐi·ð] f. Fødselsveernes haardeste Anfald, den stærkeste Ve, Fødselssmærter, naar Barnets Hoved kommer frem; — overf. Höjdepunkt, Krise: *meðan á kollhríðinni stendur*, medens Kampen (el. andet) staar paa det höjeste. **-hrun** [-(h)ɐʏ·n] n. Faaredød i Massevis: *k. penings* (Sch.). **-húfa** [-(h)u·(v)a] f. Kalot: *fáklæddur, með einfalda kollhúfu á höfði* (GKonÆf. 134); *leggja kollhúfur(nar)*, [1] *(um hesta)* lægge Ørene tilbage (og göre Mine til at ville bide el. slaa); [2] *(velta vöngum)* vugge med Hovedet (JÁÞj. II. 4). **-húfulegur** [-(h)u(v)ølɛ:qʏɐ] a. **1.** flad, ligesom manglende Hovedet: *mörgum kunni að þykja náttúra Danmerkur bragðlítil og kollhúfuleg* (Eimr. IV. 223). — **2.** *(lúpulegur)* ynkelig, slukøret; adv. *-lega.* **-hæð** [-(h)ai·ð] f. Issehöjde, Mandshöjde: *efri bitabrún, sem er að minnsta kosti k. manns* (ÓDavSk. 142). **-hæfa** [-(h)ai·va] vt. ramme i Hovedet: *níu líkindateikn, sem horfa eftir Þurfði og hana k.* (JMPísl. 106). **-hærður** [-(h)airðʏɐ] a. med Haar paa Issen: *hinir kollhærðu Þrakverjar* (Il. I. 101). **-kasta** [-kasda] vt. kuldkaste. **-köstungur (-s)** [-kösduŋgʏɐ] m. Strøm i Havet (Vf., Sch.). **-lágur** [kod·lau·(q)ʏɐ] a., **-lítill** [-li·dɪdλ, -li·t-] a. lavpuldet.

kollóttur [kod·lou·hdʏɐ] a. **1. a.** kullet, uden Horn: *kollótt naut, sauðkind*, jfr. *kolla.* — **b.** *(um hatt)* rundpuldet: *Þú hafðir ... kápu kollótta* (Kappe med Kabuds) (ÓDavÞul. 175). — **c.** *kollótt prik*, Stok uden Brod el. Pig. — **2.** *(bungumyndaður)* afrundet: *kollótt hæð.* — **3.** skaldet: *Því er karlinn k., að hann er oft hárreyttur* (Eimr. X. 143). — **4.** *(bláfátækur)* ludfattig (BH.). — **5.** i Talem.: *kæra sig kollóttan*, lade fem være lige; bryde sig Pokker om n-t, ikke bryde sig en Döjt om n-t: *eiga ekki við kollóttan að kljást*, have med en at bestille, som kan bide fra sig; *fari það kollótt*, gid Pokker havde det!; *þykja e-ð kollótt*, være skuffet over n-t.

koll ryðja [kod·lrɪðja] vt. med dat. = **kollvarpa. -sigla** [-λ-sɪgla] vt., is. *k. sig*, kuldsejle (ogs. overf.). **-sigling** [-sɪgliŋk] f. Kuldsejling. **-skítur** [-sgji·dʏɐ, -sgji·tʏɐ, kol·-] m.: *steypa sjer kollskít*, slaa en Kolbøtte. **-steypa** [-λ-sdɛi·ba, -sdɛi·pa] vt. med dat. kuldkaste, kaste omkuld; — refl. *kollsteypast*, spec. slaa en Kolbøtte. **-steypir** [-sdɛi·bɪɐ, -sdɛi·p-] m. **a.** Plage: *of seint að iðrast, þá yfir þá er dottinn sá þyngsti k.* (JÓlGrv. cit. i ÞThLfr. I. 326). — **b.** spec. Faaredød i Massevis: *Á árunum 1780—82 var gott árferði, en svo kom kollsteypirinn 1783—1785, svo þá lá við sjálft að landið eyddist* (ÞThLfr. III. 6). **-stör** [-sdö·r] f. (bot.) en Art af Star, hørende til homostachylae (carex festiva).

kollu band [kod·loban·t] n. et Landtov fra Forstavnen i en Baad (Sl., ASkaft.). **-bandsmaður** [-ban(t)sma:ðʏɐ] m. Landtovsmand (den Person, der gaar med Landtovets ene Ende i Land). **-prik** [-prɪ:k] n. Stok uden Brod el. Pig = *kollótt prik.*

kollur (-s, -ar) [kod·lʏɐ, kol·s] m. **I. 1.** *(hnúkur)* rund, stump Top, jfr. *þúfnakollar.* — **2.** *(k. á hatti)* Puld, Hattepuld. — **II. 1. a.** *(höfuð)* Isse, Hoved: *klappa e-m á kollinn*, klappe en paa Hovedet. — **b.** (bot.) Hoved. — **2.** i forsk. Talem.: *kinka kolli*, nikke; *hafa dálítið (eitthvað) í kollinum*, have n-t i Hovedet, være en Smule beskænket; *velta e-m (e-u) um koll*, vælte en (n-t) omkuld; *ríða (hlaupa) e-n um koll*, ride (løbe) en over; *e-ð kemur e-m í koll*, n-t hævner sig paa en, en kommer til at undgælde for n-t: *til séu öfl, mönnunum æðri, sem kunni að koma þeim í koll, ef þeir sýni sig að ofmetnaði og hörku* (ÁBjH. 138); *e-ð er maklega í koll komið*, n-t er Lön som forskyldt; *geta í kollinn*, gætte rigtig, = *eiga kollgátuna*; — *koll af kolli*, den ene efter den anden; fra den ene til den anden, fra Mand til Mand: *og svo koll af kolli*, og saa videre, og saa fremdeles. — **3.** som Kælen. for Börn: *blessaði litli kollurinn minn*, min velsignede lille Unge, jfr. *glókollur.* — **III.** *(kollótt karldýr)* kullet Handyr; ogs. Navn paa et saadant.

kollúra [kol:u·ra] f. (Eyf., Af.) = **lúra.**

kollusteinn [kod·losdɛid·n] m. Urinsten i et Kar (Vf.).

koll varpa [kod·lvaɐba] vt. med dat., **-velta** [-vɛλda] vt. med dat. kuldkaste, omvælte, omstyrte. **-vik** [-vɪ·k] n. = **hofmannavik. -votur** [-vo·dʏɐ, -vo·t-] a. vaad paa Issen. **-vörpun (-ar, -varpanir)** [-vöɐbøn, -vaɐbanɪɐ] f. Kuldkastelse, Omstyrtelse.

kol mórauður [kol·mou·röyðʏɐ, -mo·-] a. blakket, brun; (om Floder) mørk og mudret; (om sort Töj) meget falmet. **-múla (-u, -ur)** [-mu·la] f. med sort, mørk Mund; Benævnelse paa en Ged. **-múli** [-mu·lɪ] m. (zool.) Kulmule (merluccius vulgaris).

kólna (a) [kou·l·na] vi. **1. a.** afkøles, blive kold: *kaffið er farið að k.*, Kaffen er begyndt at blive kold; *veðrið kólnaði*, Vejret blev koldere. — **b.** impers.: *e-m kólnar*, en bliver kold; *e-m kólnar á höndum, fótum*, en bliver kold (begynder at fryse) om Hænderne, Fødderne; *það kólnar í veðri*, Vejret bliver koldere; *Oft kólnar eftir brennandi hita* (Eimr. X. 142). — **2.** overf.: *vináttan kólnaði*, Venskabet afkøledes, kølnedes; *það er farið að k. milli þeirra*, de er ikke saa fine Venner som för.

kólnan [kou·l·nan] f. = **kólnun.**

kolniðamyrkur [kol·nɪ·ðamɪɐ·gʏɐ, -ni·ða-] n. Bælgmørke.

kólnun (-ar, -anir) [kou·l·nøn, -anɪɐ] f. Køling, Afkøling.

kólnunarstig [kou·l·nønaɐsdɪ:q] n. Afkølingstrin.

kólon (-s, -ar) [kou:lon] m. **1.** *(tvídepill)* Kolon. — **2.** Streg, i en Börneleg, hvorved der fremsiges en Ramse, og ved hver Stavelse sættes en Kridtstreg; lignende Lege findes ogsaa i Danmark (ÓDavSk. 199).

kolóttur [ko:lou·hdʏɐ] a. brun el. mørkebrun, men af mørkere Farve paa Snuden og Benene (is. om Køer og Hunde); hvid, men mørkere i Ansigtet og paa Benene (om Faar).

kol reykur [kol·rɛi·gʏɐ, -rɛi·k-] m. Røg af Kulbrænding. **-sýra** [-si·ra] f. Kulsyre.

kolsýru loft [kol·sirolof·t] n. Kulsyreluft. **-nám** [-nau:m] n., **-tekja** [-tɛ:ȷa, -tɛ:ȼa] f., **-vinsla** [-vɪn·sla] f. Kulsyreassimilation (SStPlt.).

kol skara [kol·sga·ra] f. Ildrage (JÁÞj. I. 172). **-skógur** [-sgou·(q)ʏɐ] m. Skov, hvori der brændes Kul: *Karl fór á kolskóg í keipaði reipum* (ÓDavÞul. 216). **-skör** [-sgö·r] f. **1.** Kvinde, som rager i Kullene (og er kulsort i Ansigtet af Snavs), Kulso (JÁÞj. II. 459). — **2.** = *olnbogabarn*, Askepot. **-súr** [-su·r] a. (kem.) kulsur. **-svartamyrkur** [-svaɐ·damɪɐ·gʏɐ] n. bælgravende Mørke. **-svartur** [-svaɐdʏɐ] a. kulsort; *kolsvarta kaf*, se *blábólakaf.* **-svíða** [-svi·ða] vt. svide fordærvet (LFR. XIII. 295). **-tjara** [-tja·ra] f. Kultjære. **-tjörulitur** [-tjörølɪ:dʏɐ, -lɪ:t-] m. Anilin.

koltna (a) [koλ·dna] vi. dø, krepere: *ærnar k.* (StÓl. '23, 41); *Landvarnarblaðið ... hefir verið látið k. út af fyrir handvömm* (Eimr. XV. 194).

koltrýna [kol·tri·na] f. cogn. »Kultryne« (JÁÞj. II. 463).

kolugur [ko:loqʏɐ] a. tilsmudset af Kul, kullet, sort.

koluljós [ko:lolju·s] n. Tranlampelys.

Kolur (-s, -ar) [ko:lʏɐ] m. npr. Navn paa en Hund el. Bede af Farven *kolóttur*, i Middelalderen ogs. som Mandsnavn; — om en Ravn: *k. kvakaði* (ÓDavÞul. 183).

koluskuggi [ko:løsgʏɟ:ɪ] m. Skyggen af en Tranlampe.

kol vetni [kol·vɛhdnɪ] n. (kem.) Kulhydrat. **-viður** [-vɪ·ðʏɐ] m. Kulbrænde, Ved, hvoraf Kul svides. **-þreifandi** [-þrɛi·vandɪ] a., i Forb. *k. myrkur*, bælgravende Mørke.

1. **koma (-u, -ur)** [ko:ma] f. Ankomst: *venja komur sínar til e-s,*

faa sin Gang hos en, være en hyppig (men ofte mindre velset) Gæst hos en; *þetta var ljóta koman!* det var en tör Visit!

2. **koma (kem, komum; kom, komum** el. **kómum; kæmi; komið)** [koːma; ꞓɛːm, koːmөm; koːm, koᵘːmөm, koᵘːmөm; ꞓaiːmɪ; koːmɪð] v.

A. vi. **I. 1. a.** komme, ankomme: *komdu!* [konˑdө], kom!; *nú er jeg alveg að k.*, nu kommer jeg straks; *jeg kem á morgun*, jeg kommer i Morgen; *þegar þeir komu að* (hen til) *húsinu, var það lokað; — k. e-s staðar (til e-s staðar, á e-n stað)*, komme et Steds: *hann er kominn til bæjarins; hefurðu (nokkurn tíma) komið þangað?* har du (nogen Sinde) været der?; *hefurðu komið til Kaupmannahafnar?* har du været i København?; *er nokkur kominn?* er der nogen fremmede?; *hjer er kominn maður, sem vill finna þig*, der (her) er en, som vil tale med dig; *hvaðan kemurðu?* hvorfra kommer du?; *k. gangandi, hlaupandi, blaðskellandi osfr.*, komme gaaende osv.; *nú er langt síðan nokkurt skip hefur komið*, nu er det længe siden der er kommet noget Skib; *það eru komin brjef til þín*, der (her) er Breve til dig; *það kom fregn um, að ...*, der kom Efterretning om, at ..., *nú er vorið (sumarið osfr.) að koma*, nu kommer Foraaret (Sommeren osv.) snart; *hvaðan er þetta komið (runnið)?* hvorfra skriver dette sig? *var Jón þá kominn opna Bæjavík* (naaet midt paa B.), *er skip þessi mundu á miðju sundi milli lands og eyjar* (GKonÆf. 48); *hann kom* (det tog fat for Alvor) *á Magnúsarmessu ... en linaði ekki fyrr en á páskadaginn* (ÞThÁrf. 55); *k. óstefndur*, komme ukaldet (ustævnet); (Talem.) *þarna kemur það*, der har vi det! (EKvSv. 253). — **b.** ellipt. (udel. præp.): *e-m kemur e-ð*, en faar n-t et Steds fra: *Ekki veit eg, hvaðan honum kemur sú vizka* (hvorfra han har den Visdom) (Alþ. '11, B. II. 1574); (Ordspr.) *víða koma karli kýr (kið)* (GJ.), *víða koma Hallgerði bitlingar.* — **2.** i Udtryk, som betegner en Hilsen: *komdu sæll! komið þjer sælir (sælar)! komið þið sæl!* god Morgen! god Dag!; *kom heill og sæll!* inderlig velkommen! — **3.** impers.: *þar* (el. *svo) kom, að ...*, det kom dertil, at ..., det gik til sidst saaledes, at ... — **II.** med præp. og adv.: *k. á, að, af, fram, saman, til, við* osv., se Ekspl.

B. vt. med Obj. i dat.: **1.** *koma e-u*, besörge n-t (til et Sted); *k. brjefi; — við hjeldum, að við mundum ekki k. meiru heim*, vi troede ikke, vi vilde være i Stand til at bære mere hjem (JHall. 256). — **2.** med præp. el. adv.: *k. e-u á e-n, e-m á e-ð, e-u að, e-u af sjer, e-u í verk, k. fyrir sig, k. sjer fyrir, k. heim, k. undan, k. sjer til e-s, k. sjer vel, illa* osv., se Ekspl. — **3. a.** *e-m kemur e-ð (vel, illa)*, n-t er godt (fordelagtigt) el. daarligt for en, kommer tilpas: *landsmönnum kæmi áreiðanlega betur, að ...* (Lögr. '14, 199); *hann vissi, hvað henni kom*, han vidste, hvad hun især trængte til (el. ønskede); *e-m kemur e-ð lítt*, en synes mindre godt om n-t: *enda kom þeim þar lítt hans álit* (Esp. XII. 187); (Ordspr.) *alt kemur mjer nema högg og pústrar* (GJ.), alt kommer mig tilpas undtagen Hug og Slag; *hverjum kemur sitt*, eet passer ikke for alle (SchMál. 162). — **b.** *e-ð kemur sjer, e-ð kemur sjer vel*, n-t kommer tilpas, er belejligt (behageligt, heldigt): *það kemur sjer stundum vel að kunna að synda*, det kan undertiden være af stor Nytte at kunne svömme; *e-ð kemur sjer illa*, n-t er uheldigt, ubehageligt, ubelejligt: *varð tíminn svo naumur til undirbúnings, og kom það sjer illa* (Eimr. II. 59).

C. refl. *komast:* **I. a.** naa, komme, kunne komme, slippe: *hann komst til lands á sundi*, han naaede Land ved Svömning; *þegar hann var kominn hálfa leið, komst hann ekki lengra*, da han var naaet Halvvejen, kunde han ikke komme videre; — overf.: *jeg komst ekki lengra en út að stjórnarbyltingunni*, jeg naaede ikke videre (naaede ikke at læse mere) end til Revolutionen; *þangað komast þeir, en ekki lengra*, derhen naar de, men ikke videre; *komast hátt (langt)*, bringe det vidt; (Ordspr.) *kemst, þó hægt (kyrt) fari*, den kommer ogsaa frem, der kører med Stude. — **b.** kunne komme af Sted el. komme frem: *hann kemur, ef hann kemst; jeg komst ekki fyrir illviðri; — komast út*, komme ud, slippe ud. — **c.** kunne trænge (komme) ind i n-t: *jeg kemst ekki í skóna, flíkina*, jeg kan ikke faa Skoene, Klædningsstykket paa; *það kemst ekki svona mikið í ílátið*, der rummes ikke (kan ikke rummes) saa meget i Beholderen. — **II.** i Forb. med præp. el. adv. el. Forholdsled i mere el. mindre overf. Bet.: *komast á, að, af, áfram, yfir, komast höndunum undir, komast upp, við* osv., se Ekspl.

D. I. pp. *kominn:* **1.** kommen, ankommen: *nú erum við komnir*, nu er vi der!; *það er vel komið* (om en Tjæneste), med Fornöjelse! gærne!; *það er vel komið, að jeg geri það*, jeg skal göre det med Fornöjelse; *þjer er vel komið að halda því*, du maa saa gærne beholde det; *þarna ertu (lifandi) kominn!* der har man dig! hvor det (dog) ligner dig!: *þarna ertu (lifandi) kominn með bölvaða vitleysuna!* — **2. a.** befindende sig, anbragt: *vera e-s staðar niður kominn*, befinde sig et Steds; *jeg hef ekki hugmynd um, hvar hann er niður kominn; — vera vel kominn e-s staðar*, befinde sig godt et Steds: *hann er hvergi betur kominn*, han kan ikke være i bedre Hænder, han kan ingen Steder have det bedre; *jeg varð að vera þar, sem jeg var kominn*, jeg maatte blive, hvor jeg befandt mig. — **b.** *vera vel (illa) í sveit kominn*, el. hyppigere impers.: *vel (illa) í sveit komið*, have en god (daarlig) Beliggenhed; *grasbýli ... vel í sveit komið, þar sem ljett er að koma í verð mjólk og öðrum afurðum býlanna* (Lögr. '14, 211); *Skál var þannig í sveit komið, að ekki sá þaðan til eldanna að fjallabaki* (JTrSk. I. 254). — **3.** stammende fra: *kominn af e-m*, nedstammende fra en; (gramm.) *af hverju er orðmyndin komin?* hvoraf kommer denne Ordform? — **4.** om en Tilstand el. lign.: **a.** *nú var svo komið*, nu stod Sagerne saaledes; *nú var svo komið fyrir honum*, nu stod Sagerne saaledes med ham, nu var det saaledes fat med ham; *hann sá, hvernig komið var*, han saa, hvorledes Sagerne stod; *enn sem komið er*, saaledes som Sagerne nu staar, endnu; *að svo komnu*, foreløbig: *skal ég ekki verða meinsmaður félagsins að svo komnu* (Eimr. VII. 30); (Talem.) *það er komið sem komið er*, gjort Gærning staar ikke til at ændre. — **b.** med adv. el. Forholdsled: *kominn á e-ð*, iført n-t (jfr. *k. í e-ð); kominn á legg, k. á sig, k. að andláti, k. af sjer, um k.* osv., se Ekspl. — **II.** ppr. *komandi*, kommende: *komandi kynslóðir*, de kommende Slægter; *komandi tímar*, Fremtiden; *á komandi* (el. *komanda) ári*, næste Aar; (Ordspr.) *ekki er að kvíða komandi degi* (ÞGjD. 69), lad hver Dag have sin egen Plage.

Ekspl. i alfab. Orden: *k. á*, [1]) ramme: *dropinn, slettan, hrákinn kom á mig;* (Talem.) *þar kom vel á vondan!* det var tilpas! [2]) abs. om kortvarig Nedbør, is. Regn: *nú ætlar (hann) að k. á*, nu skal det til at regne; *það hefur ekki komið á* (der har ikke været en Byge) *í heilan mánuð; — það kom á hríð*, en Snestorm faldt paa; [3]) impers.: *það kemur á e-n*, en bliver (ubehagelig) overrasket, en studser; — *k. e-u á*, indføre n-t, lade n-t blive almindeligt, bringe i Stand; *hann kom þeirri venju á*, han indførte den Skik; *k. friði, sættum á*, stifte Fred, Forlig; *k. e-u á e-n*, [1]) faa en til at medtage n-t: *k. bögli á e-n;* [2]) læsse n-t paa en andens Skuldre: *þú hefur alt af lag á að k. því á aðra, sem þú átt að gera;* [3]) give en Skylden for n-t: *hann reyndi að k. fjárþurðinni á hann; — k. e-m á e-ð*, tillade en at tage sig en Frihed el. desl., som saa kan blive til en generende Vane, lade en faa Lov til n-t: *hann vissi, að það er lítill búhnykkur, að k. hestum á húsvistina* (vænne Hestene til at opholde sig i Stalden) *strax á haustin* (ÞGjD. 3); *komast á*, [1]) abs. blive indført, blive almindelig, komme i Stand: *þegar kristni komst á*, ved Kristendommens Indførelse; *samningar komust á milli þeirra*, der kom Overenskomster i Stand imellem dem; [2]) *komast á e-ð*, blive vænnet til n-t, opnaa n-t, faa Smag for n-t: *síðan hann hefði komizt á að vera eina nótt, lángaði sig enn meira til að vera aðra* (JÁÞj. II. 293); *svo þaulsætnir, þar sem þeir hafa einu sinni komizt á það æti* (JÁÞj. I. 629); *kominn á þann aldur*, naaet den Alder: *hann er nú kominn á þann aldur, að hann ætti að geta sjeð fyrir sjer sjálfur; k. á bak (hesti)*, bestige en Hest, ride en kort Tur; (Talem.) *e-ð kemur á daginn*, n-t kommer for en Dag; *k. á fund*, komme til Møde; *komast á fætur*, komme op; *komast á legg*, vokse op; *kominn á legg*, voksen; (Talem.) *komast (allur) á loft*, blive Fyr og Flamme; *það hefur mörgum á knje komið*, det har ødelagt (ruineret) mangen; *k. e-u á leið*, udvirke n-t; *koma e-m á óvart (að óvörum)*, overraske en, falde med Dören ind i Huset; *k. lambi á spena*, vænne et Lam til, lære et Lam at patte; *k. á þing*, møde paa Tinge; *kominn á*, [1]) iført: *jeg var kominn á hvíta brók* (JHall. 250): *hann er nú kominn á lafafrakka*, han gaar nu (jævnlig) med Diplomatfrakke; [2]) indført: *sá siður er kominn á*, den Skik er blevet almindelig (jfr. *k. e-u á); kominn á sig*, i (den og den) Tilstand; *hún hlýtur að hafa mjög ilt af því, eins og hún er á sig komin* (i den Tilstand, hun er i); *vel á sig kominn*, i god Stand, smuk, anselig; spec. (vel) proportioneret i legemlig Henseende, velvoksen el. (godt) udrustet i aandelig Henseende: *í flestu var hann og synir hans manndómslega á sig komnir* (Eimr. XVII. 84); *hann var manna bezt á sig kominn, lagamaður mikill og forvitri* (Eimr. XVII. 83); *illa á sig kominn*, i daarlig Tilstand; *e-ð er jafnt á komið*, n-t er lige godt (el. daarligt) stillet: *Jón hafði og tekið fjölda hesta, og þótti þeim Gísla nú jafnt á komið, að hafa lagsmensku með svo þunga lest* (GKonÆf. 125); *var jafnt á komið með þeim*, de var Ligemænd, Partiet var lige; *er það vel á komið*, det passer godt (JÁÞj. II. 345); — *k. að*, [1]) abs. lande: *þeir k. bráðum að*, de vil snart lande (om Robaade; jfr. *k. inn*, om större Fiskerfartöjer); [2]) (om Faar) komme frem ved en Eftersøgning: *Móri hafði geingið á fjalli á hverju sumri, og ætíð komið að í fyrstu gaungum* (JÁÞj. I. 549); [3]) komme hen til en el. et Sted: *hann kom þar að, er þeir voru að ræða málið; — Þegar fjörðinn þraut, og þar kom að* (de kom til det Sted), *sem Botnsá kemur í hann* (JÁÞj. I. 87); [4]) komme et Steds fra: *kemur þú langt að?* kommer du langvejs fra? (jfr. *aðkomumaður); — k. að e-m*, [1]) komme over en, gribe en paa fersk Gærning: *bóndi kom að honum, þar sem hann var að stinga á sig peningunum; — kom að þeim svefnhöfgi*, de blev overvældet af Sövnighed; [2]) *hvað kemur að þjer?* hvad er der med dig?; *jeg veit ekki, hvað kom að honum* (hvad der gik af ham) *að fara að gera það; — Eitt haust kom það að konunni, að ...*, et Efteraar kom det over Konen, at ... (JÁÞj. I. 77); [3]) *koma að sjer flík*, kunne faa et Klædningsstykke til at slutte, saaledes at man kan knappe det: *jeg kem ekki treyjunni að mjer*, Tröjen er saa snæver, at jeg ikke kan knappe den; — impers.: *kemur að e-u*, [1]) (om Tiden) det kommer til at gaa saaledes, der kommer den Tid; *þegar að því kemur*, naar Tiden kommer; *kemur að því, sem jeg sagði*, der har man det, jeg sagde; *og kemur þar að, að prestur lofar því*, endelig lovede Præsten det (JÁÞj. I. 53); (Talem.) *þar kom að því, að hún vildi mig*, endelig blev jeg da god nok (mit Tilbud godt nok); [2]) (om Rækkefølge) Turen kommer til: *nú er komið að þjer*, nu er Turen til dig; — *k. e-m að*, skaffe en en Plads el. Ansættelse: *hann kom honum að við verslunina; — k. e-u að*, faa Plads til n-t, faa Anledning til at sige, anvende el. vise n-t: *jeg ætlaði að geta um það, en kom því ekki að; — k. sjer að e-u*, driste sig til, have Mod til, ikke genere sig for; *jeg kom mjer ekki að því að biðja hann um það*, jeg undsaa mig for at bede ham om det; *eg kem mér vel að því, að tala við frúna* (Mýrd. 95); *komast að e-u*, [1]) kunne komme el. naa hen til n-t; — abs.: *það var svo mikill troðningur, að jeg komst ekki að* (kunde ikke komme til); [2]) spec. abs. *komast að*, komme til Orde; [3]) tage fat paa n-t Arbejde: *þú kemst aldrei að því, sem þú ert að gera*, du er saa langsom i Vendingen, at du aldrig bliver færdig (Breiðd.); *komast* (el. *k. sjer) að verki*, faa begyndt paa Arbejdet; [4]) *(eignast)* komme i Besiddelse af n-t: *Að sumum þeim jörðum komst hann með léttu verði* (JÁÞj. I. 361); [5]) *(fá vitneskju um e-ð)* faa n-t at vide, komme efter n-t: *komast að, hvernig á e-u stendur*, bringe Lys i en Sag, opklare n-t; *komast að*

e-m, komme en nær, komme i Beröring med en: Þá var eins og því væri hvíslað að honum, að einhvern veginn mætti komast að öllum mönnum (maatte ethvert Menneske være til at faa i Tale), ef ekki brysti lægni og þolinmæði (EKvSv. 105); — vera kominn að e-u, ¹) være paa Nippet til n-t, være lige ved at: jeg var rjett kominn að því að eignast fífil (JHall. 304); ²) vera vel (illa) að e-u kominn, have erhværvet n-t paa en retmæssig (uretmæssig) Maade (jfr. komast að). þeim, sem vel eru að eignunum komnir; Góðir fiskimenn höfðu oft mikla „hlutarbót“ af „happadráttum“ sínum, og þóttu vel að því komnir (det var dem vel undt) (BrJÞf. 14); vera fróðlega að e-u kominn, være godt underrettet om n-t (jfr. JÁÞj. II. 20); — vera aðfram kominn, være Døden nær el. i en meget forkommen Tilstand; kominn að andláti (í andlátið), Døden nær, liggende paa sit yderste: hann var kominn að andláti, þegar læknirinn var sóttur; — það var komið að degi, Dagen gryede; það var komið að kvöldi, det var blevet Aften, k. e-m að haldi (gagni), hjælpe, nytte, gavne en; e-m kemur e-ð að hendi, n-t sker (hænder) en: En sjalfum mér mun að hendi k. einhver hinn hægasti dauði (Od. VIII); komast að góðum kjörum, opnaa gode Vilkaar, faa n-t paa gode Betingelser; komast að (e-u) keyptu, købe n-t dyrt, opnaa el. sætte n-t igennem med stor Besværlighed; hann komst að því keyptu, det blev ham en dyr Spøg; koma að máli við e-n, komme (gaa) hen til en for at tale med ham, træffe en; komast að orði, bemærke, sige, udtrykke sig; komast að raun um, faa n-t at vide, erfare; vera kominn að þrotum, være ved at give op, være sin Undergang nær: — k. af e-u, ¹) (gramm.) komme af: af hverju kemur það?, ²) komme af, have sin Grund i n-t: þetta kemur af því að fara allt af sínu fram, k. e-u af, ¹) fuldføre n-t, bringe n-t til Ende: hann langar til að k. því af áður en hann fer; ²) udrydde: hann kom þeim sið af í sinni sveit; ³) bringe n-t igennem, holde Livet i: jeg vona, að hann komi fjenu af til krossmessu, þó heytæpur sje; — k. e-u af sjer, ¹) skille sig af med n-t, aflevere n-t: k. brjefum af sjer; ²) afhænde n-t: kom klæði sínu og dúkum af sér fyrir fullt verð (ÁB,19 old 30). ³) skyde n-t af sig, fri sig for: hann hefur lag á að koma því af sjer og á aðra; — k. e-m af sjer, befri sig for en: hann hefði mátt til að koma hinum leitarmönnum af sér (Eimr. XII. 47); k. e-m af (ofan af) e-u, faa en til at holde op med (opgive) n-t, faa en fra n-t; — komast af, ¹) (komast lífs af) slippe, undslippe, redde Livet: henni fannst hún gæti ekki komizt af, nema hún bergði mannsblóði (JÁÞj. II. 113); ²) klare sig, have sit Udkomme: vel mætti komast af (lade sig nöje dermed), þó ekki væri alt í einu landsstjórnin sett í þann fet (Eimr. XVII. 222); — komast af með e-ð, ¹) kunne faa n-t til at slaa til; kunne nöjes med n-t: jeg kemst ekki af með minna en pund af tóbaki á mánuði, jeg bruger ikke mindre end et Pund Tobak om Maaneden; geturðu komist af með 5 krónur? kan du nöjes med 5 Kr.?, vil 5 Kroner slaa til for dig? ²) slippe billig, slippe med at göre n-t: láttu hann ekki komast af með að gera það; ³) faa Lov til at fremture i n-t: hve lengi verður hann látinn komast af með þennan ójöfnuð?; — koma af ís = koma af dorg, komme tilbage fra en Medetur (JÞorkÞjs. 339); koma af sjó, fjalli osfr., vende tilbage fra Søen, ned fra Bjærgene osv. (jfr. k. úr fjöllum); kominn af fótum fram, udlevet, affældig, paa Gravens Rand: hann er . . . hrumur af elli og kominn af fótum fram (Il. II. 321); vera af sjer kominn, være udmattet: því hann var af sér kominn af þreytu (Od. 113), af sér kominn (Døden nær) af sulti, klæðleysi og órækt (Eimr. XVIII. 2); það er ekki illa af sjer komið, det passer ikke saa ilde, er ikke saa galt; koma e-u af stað, sætte n-t i Trit; jeg komst ekki af stað, jeg kunde ikke komme af Sted; eigum við ekki að fara að komast af stað. — k. e-u áfram, faa n-t bragt videre; komast áfram, komme frem: (overf.) komast áfram í heiminum; — komast vel áfram, göre sin Lykke; koma aftur hurðinni, faa Dören i; k. e-u áleiðis, faa n-t befordret af Sted: skrásetningarstjóri fái ennfremur 2°/₀ fyrir að k. gjaldinu áleiðis (Alþ. '11, B. II. 1839); k. álögum á e-n, forgöre en: og mun hún ekki álögum á þig k., og veldur því grasið hið góða (Od. 207); e-m kemur e-ð ásamt, n-n bliver enige om n-t: kemur þeim það ásamt, að þeir skuli bjóða Bjarna sættir (JThMk. 310); k. ásamt um, blive enige om: e-m kemur ásamt um e-ð, n-n bliver enige om n-t = kemur saman um e-ð; k. auga á e-ð, faa Øje paa n-t; — k. boðum til e-s, sende Bud til en; k. bragði á e-n, faa Lejlighed til at anvende et Brydekneb mod en; komast eftir e-u, erfare n-t, (søge at) opspore, opdage, udfinde n-t: reyndu að komast eftir því; — komast eftir e-u hjá e-m, aflure en n-t, se at faa n-t at vide hos en; k. enda á e-ð, göre Ende paa n-t; k. fyrir, abs. ¹) forekomme, hænde(s), ske: þetta kemur oft fyrir; ²) komme for Dagen: þá gat Jói þess . . . að buddan mundi k. fyrir (ÁBjDr. 171); tína saman kindur, sem komu fyrir (blev fundet) að norðan (SIng. I. 19); ³) (k. fram) komme til Syne, naa Land: við fréttum það í verbúðinni, að báturinn hefði hvergi komið fyrir (ValDagr. 74); k. fyrir e-n (e-ð), ¹) komme i Stedet for en: hann kom fyrir föður sinn; overf.: komme som Betaling el. Erstatning for n-t: þessi þóknun á að k. fyrir hjálpina; ²) (k. fram hjá) komme forbi, passere: þegar þeir voru komnir fyrir nesið; ³) impers. e-ð kemur fyrir e-n, n-t hænder en; — k. e-u fyrir, ¹) faa Plads til n-t, anbringe n-t et Steds; ²) arrangere, ordne: þú ættir bara að k. og sjá, hvernig jeg hef komið þessu fyrir; — k. e-m fyrir, ¹) skaffe Plads til en: k. hesti fyrir um vetur, sætte en Hest paa Foder et Steds Vinteren over; ²) sætte i Pleje: hann kom drengnum fyrir hjá presti; — k. e-m fyrir (til húsnæðis), indlogere en; ³) koma e-m (draug) fyrir = setja niður draug, mane et Spøgelse ned i Jorden, saal. at det ikke længer kan röre sig: þangað til hann Þorvarður heitinn kom henni (ɔ: Skottu) fyrir (JThMk. 376); k. e-u (e-m) fyrir sig, ¹) (kunne) huske n-t (en): En í því kom Gísli honum fyrir sig (gik det op for G., hvem han var) (BrJÞf. 228); ²) afhænde, sætte i Omløb: Stundum gátu þeir félagar á þeim árum komið fyrir sig seðlum í sveitum, þar sem menn ekki vissu bankahrunið, og voru þeir mjög ánægðir yfir því (ÞThLfr. III. 290). k. sjer fyrir (með e-ð), arrangere sig, indrette sig m. H. t. n-t: viltu ekki k. e-n daginn og sjá, hvernig við höfum komið okkur fyrir? vil du ikke besøge os en af Dagene og se, hvorledes vi har indrettet os?; k. sjer vel fyrir, sætte sig fast; vera búinn að koma sjer vel fyrir, have bragt sit paa det törre; k. e-u fyrir e-n, besörge, aflevere n-t for en: viltu k. því fyrir mig?; — k. fyrir eitt, ¹) komme ud paa eet; ²) (k. fyrir ekki): það kom alt fyrir eitt, det var spildt Ulejlighed; k. fyrir ekki, være forgæves, ikke nytte n-t; e-ð kemur fyrir lítið, n-t duer ikke, der kommer ikke noget ud af noget: lagði hann til nokkuð ok kom þat fyrir lítið (EspS. 156); (Talem.) k. ár sinni vel fyrir borð, faa n-t ordnet paa en fordelagtig Maade; k. fótum fyrir sig, falde paa Benene; k. fyri sig heyum (LFR. XIII. 127) — fyrna hey, — kunna að k. (el. geta komið) fyrir sig orði, forstaa at föje (belægge) sine Ord; have Ordet i sin Magt; k. hvorki fyrir sig orði nje eiði (Málshb. 136), ikke kunne fremføre n-t til sit Forsvar; k. vitinu fyrir e-n, bringe en til Fornuft, tale en til Rette; það er komið fyrir von um e-ð, alt Haab er ude om n-t: eða þá að Odysseifur komi heim, því ekki er enn fyrir von komið um það (Od. 409); komast fyrir, abs. (kunne) rummes: bókin kemst ekki fyrir í koffortinu, der er ikke Plads til Bogen i Kufferten; komast fyrir e-n, ¹) løbe frem for en: svo opt sem . . . svo opt komst Akkilles fyrir hann og bægði honum frá borginni út á völlinn (Il. II. 251); ²) overrumple en, faa en til at indromme n-t el. indvikle sig i Modsigelser: til að sjá út ráð mótstöðumanna sinna og komast fyrir þá (JÁÞj. I. 581); komast fyrir e-ð, ¹) komme forbi n-t: hann komst ekki fyrir kindurnar; ²) faa n-t helt fjærnet (ved Operation), udrydde n-t: komast fyrir sjúkdóm, meinsemd; ³) faa n-t at vide: jeg verð að komast fyrir sannleikann í máli þessu; Fyrir þetta komst hann þó aldrei til fulls (JTrL. 207); Ekki var henni þó illt, það komust menn fyrir á eftir (opdagede man bagefter) (ÞGjOs. 5); komast fyrir upptök e-s, udfinde, hvoraf el. hvorfra n-t stammer; komast fyrir upptök ár, udfinde en Flods Udspring; komast fyrir upptök (orsök) sjúkdóms, udfinde Aarsagen til en Sygdom; k. e-u frá, faa Ende paa n-t, bringe n-t ud af Verden, faa n-t tilendebragt: k. sambandsmálinu frá (Ísaf. ¹²/₄ '13); k. e-m frá, faa en fjærnet; komast vel (illa) frá e-u, komme godt (daarligt) fra n-t, göre sine Sager godt (daarligt): komast frá fóstri sínu, skilles fra Fostret, føde (jfr. JÁÞj. I. 643); k. frá sauðum, komme fra Faarene (efter at have passet el. fodret dem); k. fram abs. ¹) komme frem, vise sig, gaa i Opfyldelse: nú er það komið fram, sem jeg spáði; ²) koma svo eða svo fram, optræde paa en el. anden Maade (jfr. framkoma): hvernig hann kom fram í málinu; hann hefir alt af komið vel fram við mig, han har altid opført sig godt imod mig; ³) naa Land: en skipið kom eigi fram (ÞThLfr. I. 228); k. e-u fram, ¹) iværksætte n-t, bringe n-t i Stand, sætte n-t igennem; mörgum sárnar að geta ekki komið sínu fram (ikke at kunne faa sin Mening (Vilje) sat igennem); k. sjer fram, have Fremgang; faa udrettet n-t: Vigfús lögmaður gekk dóma um land allt, því Jón Sigmundarson kom sér óvíða fram fyrir útistöðum sínum (Esp. III. 33); ²) (k. e-u til leiðar) udvirke n-t; k. fram hefndum, tage Hævn, fuldbyrde en Hævn; k. e-m fram, opdrage en: Þetta varð hún að sætta sig við; lifa fyrir börnin, koma þeim vel fram (ÞGjUf. 9); k. fram ferðum sínum, kunne komme frem paa sin Rejse: þá nauðsyn . . . að menn geti komið fram ferðum sínum og einkum póstferðunum (JSVb. 148); k. fram fje sínu í góðum holdum, holde Livet i sine Faar til Foraaret, saal. at de er i godt Huld; þegar fram á vorið kom el. abs. þegar fram á kom, ud paa Foraaret; k. hátt niður, komme höjt paa Straa: en mér hefir nú ætíð fundizt á ímbu minni, að hún heldur hún kæmi ekki hátt niður, þó hún fengi einhvern fátækan, óvalinn stúdent (JThMk. 425); k. hart niður, ¹) falde haardt til Jorden; ²) e-ð kemur hart niður á e-m, n-t rammer en haardt: er greiðinn gefinn hér um bil alstaðar — og kemur það hart niður á þeim, sem í þjóðbraut búa (Eimr. XII. 26); ³) (ogs. refl.) have en stræng Fødsel: Eg kom hart niður, þegar eg lagðist á sængina (GFrÓl. 72); k. e-m heim, faa en bragt hjem; k. e-u heim, ¹) ordne, indrette: víst lízt mér á plan yðar um sýslumanna registrið, og bágt er að koma því öðruvísi heim en þér ætlið til (EspS. 195); ²) faa til at stemme: Er þá búið að k. þessu heim upp á eyri (Alþ. '11, B. II. 389); e-ð kemur heim, n-t stemmer, passer: kemur heim! det stemmer! netop!; — k. heim við e-ð, stemme overens med n-t: þetta kemur heim við álit mitt á honum; k. (el. hliðra) sjer hjá e-u, mage det saaledes, at man slipper fri for n-t; komast hjá e-u, slippe for n-t, komme udenom n-t, undgaa n-t: hjá því varð ekki komist el. var ekki hægt að komast, det kunde ikke undgaas; komast höndunum undir, faa Lejlighed til, faa Tid til, se sit Snit til: hve nær sem hann komst höndunum undir; — k. í, ¹) (hitta) træffe, ramme: steinninn kom í mig; ²) komme iblandt: kom einu sinni graðhestur grár í aðra hesta (JÁÞj. 136); ³) það er komið í (netið), der er Fisk i Nættet; það er komið (talsvert) í hann, han er blevet (ikke saa lidt) beruset; ⁴) impers.: það kom í mig, jeg blev vred; það kom í þverúð með þeim, de blev opfyldt af Trods imod hinanden; það kom í hart með þeim, de blev stærkt uenige; ⁵) faa paa: jeg hef aldrei fyr komið í þessi föt (haft dette Sæt Töj paa); k. e-u í e-ð, faa n-t anbragt, faa Plads til n-t i n-t: kemurðu því í kassann?; — k. e-m í e-ð, skaffe en n-t paa Halsen: k. e-m í vandræði, bringe en i Forlegenhed; komast í e-ð, ¹) komme over n-t, komme og faa fat paa n-t: þegar hrafn kemst í dautt hræ (JÁÞj. I. 616); ²) (lenda í e-u) blive indviklet i n-t; (Talem.) hægara er um að tala en í að komast, lettere sagt end gjort; kominn í e-ð, ogs. abs., iført n-t; vera kominn í (fötin), have faaet Klæderne paa: ertu ekki komin í kjólinn?; — vera langt (stutt) kominn í e-u, være naaet vidt (kort) i n-t, sidde inde med mange (ringe) Kundskaber i n-t; (Talem.) það er nú ekki komið í augun enn þá, det er endnu ikke klart og tydeligt, det er endnu

tvivlsomt (Árn.); *mál kemur í dóm,* en Sag kommer for Retten; (naut.) *k. í drátt,* faa en Fisk paa Krogen: *hann kom í drátt þúngan,* han fik en svær Dræt (JÁÞj. I. 133); *k. í hákarl,* faa fat paa en Havkal, faa en H. paa Krogen (jfr. JÁÞj. II. 154); *komast í hann krappan,* komme i Vanskeligheder, komme i en Knibe: *en hinir létu reka á reiðanum og komust svo í hann krappan þegar á herti* (JAðEin. 122); *e-ð kemur e-m í koll,* en maa tage Følgerne af n-t, en kommer til at undgælde for n-t: *þegar þeirra eigið fyrirhyggjuleysi kom þeim í koll* (JTrL. 85); *k. e-u í horfið,* faa n-t sat i Gang; *k. e-u í kring,* føre n-t igennem, fuldføre n-t, ordne n-t: *maðurinn sem kom lögunum í kring* (fik Loven vedtaget) (Alþ. '11, B. II. 895); *komast í kring,* naa frem: *það munu nuddast af þeim* (ɔ: *bænarskránum) hornin áður en þær komast í kríng* (JSBr. 526); *vera kominn í kring,* være tilendebragt, fuldbyrdet: *En er mánuðir og dagar voru liðnir, árið komið í kríng* (gaaet) *og ný misseri geingu að garði* (Od. 232); *þegar alt er komið í kring* (fuldbyrdet), | *kyssir torfa náinn*; — *komast í kringum e-ð,* komme udenom n-t: *Það er ekki gott að sjá, hvernig konungur ætti að komast kring um þessa kröfu* (Lögr. '15, 42); *komast í kærleika við e-n,* opnaa ens Venskab, blive intim med en; *k. e-u í lag,* ordne n-t; *komast í lífsháska,* komme i Livsfare, blive bragt i Livsfare; *k. í ljós,* komme til Syne, vise sig: *það kom í ljós, að hann skildi mig ekki*; — *vera kominn í e-ð,* have naaet den el. den Tilstand: *vera kominn í kafgras,* have faaet höjt, tæt Græs: *margar grafir og sumar komnar í kafgras* (And. I. 49); *k. sjer í mjúkinn hjá e-m,* indynde sig hos en; *málum vorum er komið í óefni,* det staar uheldigt til med vore Sager; *hann var kominn í opinn dauðann,* han var Døden nær el. stedt i den yderste Fare; *k. e-u í peninga,* göre n-t i Penge; *k. fje sínu í ríkisskuldabrjef,* anlægge sine Penge i Statspapirer; *k. e-m í skilning um e-ð,* göre en n-t begribeligt; *k. e-m í sætt við e-n,* forlige en med en anden; *komast (upp) í vana,* blive til Vane; *k. í veg fyrir e-ð,* forebygge; *k. e-u í venju,* indføre (som Skik, Brug); *k. e-u í verk,* virkeliggöre, realisere n-t; *k. sjer í þjónustu e-s,* tage Tjæneste hos en; *komast í æti,* faa fat i n-t godt (at æde); *k. e-m yfir,* sætte en over; *hann lofaði að k. honum yfir ána,* han lovede at sætte ham (el. lade ham sætte) over Floden; *nóttin kemur yfir,* Natten falder paa; *e-ð kemur yfir e-n,* n-t slaar ned i en: *Oft væri hann búinn að hafa mikið fyrir manni, án þess að ná honum, en svo kæmi hann yfir sig löngu seinna, annaðhvort svo, að honum dytti hann alt í einu í hug, eða hann sæi hann, eða heyrði aðra herma eftir honum* (GFHh. 274—75); *dapurleikur kemur yfir e-n,* en bliver grebet af Sörgmodighed, bliver sörgmodig stemt; *komast yfir e-ð,* anskaffe sig n-t, faa fat i n-t: *Það var rétt af stærstu heppni að eg gat komizt yfir hann* (JThMk. 296); *komast yfir kvenmann,* faa en Kvinde i sin Magt, forføre en Kvinde: *Ólafur hefði viljað komast yfir stúlkuna* (ÞThLfr. II. 75); *komast yfir (að gera) e-ð,* kunne overkomme n-t: *„Eg hefi meira að gera, en eg kemst yfir“, mælti Margrét* (JTrL. 316); *k. inn,* [1])komme ind (om större Fiskerfartöjer, jfr. *k. að);* [2]) komme indenfor: *viltu ekki k. inn?* — *k. e-u inn í e-n,* bibringe en n-t; *k. e-u inn í hausinn á e-m (sjer),* faa n-t banket ind i ens (sit) Hoved; *k. e-u inn hjá e-m,* bibringe, indprente en n-t, give en Indtryk af n-t; *k. beig inn hjá e-m,* faa en til at blive bange, göre en ængstelig; *k. sjer inn undir hjá e-m,* indynde sig hos en; *k. með e-ð,* [1]) medbringe n-t: *hann kom með bókina;* [2]) *komdu með það,* lad mig faa det; [3]) sige n-t frem: *komdu með það!* kom med det, ud med Sproget! *k. e-u með e-m,* faa en til at medtage n-t; — overf.: *koma e-u nafni á e-ð,* göre n-t saaledes at det kan gaa an; *Nú eru þeir menn, er þá voru mest á móti háskólanum, hvað óðastir að k. nafninu á hann* (give den Navnet ɔ: Universitet) (Alþ. '11, B. II. 623); *koma nálægt (nærri) e-m,* komme en nær: *komdu ekki nærri (nálægt) mjer;* — *það var ekki nálægt (nærri) því komandi,* el. *það var ekki við það komandi,* man vilde ikke høre tale derom; *jeg er nú búinn að k. nálægt (nærri) því að vera þar* = *jeg er búinn að k. við að vera þar,* jeg har saamænd været der længe nok; *það var nálægt mjer komið að kasta mjer af baki,* jeg var nær ved at springe af Hesten; *k. niður,* [1]) komme ned: *hún hafði verið uppi á lofti, en kom nú niður; drengurinn kom niður úr trjenu;* [2]) falde til Jorden: *þar var mosi undir, er hann kom niður;* [3]) komme ind paa: *komu þar niður ræður manna að tala um sterka menn* (JÁÞj. I. 327); [4]) ramme (jfr. *k. hart niður): Eg er í vafa um, hvar þessi skaði kemur niður. Hvort hann lendir á landsbankanum eða landssjóði* (Alþ. '11, B. II. 1885); *e-ð kemur (hart) niður á e-m,* en rammes (haardt) af n-t, n-t gaar ud over en; *það kemur niður á honum síðar,* det kommer han til at undgælde for senere; *k. e-u niður* (om Mad), faa n-t ned; *k. e-u niður (e-s staðar),* [1]) faa n-t anbragt (et Steds): *þraut hann hey fyrir kýr sínar, svá niðr varð hann þeim at k.* (EspS. 44); [2]) spec. (*k. fyrir),* sætte i Pleje (Vf., Nl.), navnlig om Börn, som af Fattigvæsenet anbringes hos private; *k. sjer niður á e-ð,* [1]) blive klar over n-t: *áður en hann kæmi sér niður á aðalskoðun sína* (ÁBj19.öld 363); [2]) blive enige om n-t: *þeir komu sjer niður á, hvernig þeir skyldu haga framkvæmdunum;* — *k. e-m niður í e-u,* lære en Begyndelsesgrundene i n-t: *Jóhann ... kom Hjálmari ofurlitið niður í lestri* (HHafst. i BóluHj. 11); *það kemur í sama stað* (el. *einn stað) niður,* det kommer ud paa eet; *k. ofan,* komme oppefra, komme ned (fra Loftet); *hann kom (á) ofan í heyið,* det begyndte at regne ned i det spredte Hø; *k. saman,* komme sammen, samles: *menn komu saman til þess að ræða málið,* man samledes for at drøfte Sagen; *þar var múgur og margmenni saman komið,* der var en Masse Mennesker forsamlet; *k. saman um e-ð,* komme overens om n-t, blive enige om n-t: *þeim kom saman um það;* — impers.: *þeim kemur vel saman,* de enes godt, der er et godt Forhold mellem dem; *þeim kemur illa saman,* de enes daarlig, lever i Uenighed; *k. sjer saman um e-ð,* træffe Aftale om n-t, blive enige om n-t; *k. sjer saman við e-n,* affinde sig med en, komme til Rigtighed med en; *k. e-u saman,* samle, faa n-t til at stemme el. passe til n-t andet; *k. saman erindi (vísu),* lave et Vers; (Ordspr.) *ilt er að k. saman þörf og metnaði* (Málshb. 180), Stolthed og Trang kan daarligt forliges, jfr. Nød tvinger Hovmod, og Trang gör Ydmyghed; *k. saman hugum manna,* göre enige (Nefnd. I, 173); *k. e-m saman,* [1]) bringe n-n til at fare i Totterne paa hinanden; [2]) lave et Par af n-n: *k. saman pilti og stúlku;* [3]) faa et Møde i Stand imellem n-n; — *k. sjer vel,* være yndet, afholdt, velset, staa sig vel: *hann kemur sjer alstaðar vel;* — *k. sjer illa,* vække Mishag: *hann kom sjer alstaðar illa,* han var ilde lidt overalt; *e-ð kemur sjer vel (illa) fyrir e-n,* ogs. abs. *e-ð kemur sjer,* n-t er heldigt (uheldigt) for en: *Þetta kom sér því ver fyrir sýslumannsfrúna, sem læknirinn hafði ráðlagt henni, að vera mikið úti* (JTrL. 304); *k. e-u til e-s,* faa n-t besörget til en; *k. til e-s,* [1]) komme til en, komme hen til en: *hann kom til mín á götunni og spurði mig ...;* [2]) besøge en: *ætlar þú ekki að k. til mín bráðum?;* — *k. til,* abs. [1]) gaa hen: *kom þá Sigurður til og glímdi við hann;* [2]) komme til Hjælp; *guð komi til!* Herren være os naadig!; [3]) komme frem, komme til Syne: *sagt að Laxá hafi þornað upp, en samt komið til aftur* (ÞThLýs. II. 183); [4]) *(fæðast)* bruges is. i pp.: *hann er kominn til á góunni,* han er født i *góa*-maaned; *því hann var fæddur á Þorranum en eg kom til á Einmánuði sama árið* (JThMk. 52—53); [5]) *(batna)* blive bedre (om en syg): *jeg er nú að k. til,* jeg er i Færd med at blive rask; [6]) oppe sig: *hvernig gengur henni að læra að lesa? hún er nú að k. til;* — impers.: *e-ð kemur til af e-u,* n-t kommer af n-t, stammer fra n-t; *en ekki kom það heldur til af góðu* (JThPs. 5); (Ordspr.) *það kemur ekki til af góðu, að kötturinn hefur klærnar* (SchMál.), det er ikke bare for Spøg, at Katten har Kløer; — (impers.): *kemur til e-s,* [1]) henhører under en, er ens Rettighed el. Pligt, tilkommer en: *Snorri átti flesta þingmenn í báðum þessum sveitum, og þótti mönnum til hans k.* (at det tilkom ham) *að sætta þá* (SNordSnSt. 53); *svo eru ýms og óteljandi smástörf á hverju heimili, sem til húsbóndans k.* (MelBr. 38); *Gekk hann greiðlega við öllu og sagði ránssöguna og allan aðdraganda hennar, það til hans kom* (forsaavidt han havde deltaget deri) (BrÞf. 173); [2]) angaa, vedkomme: *að því er til þessa máls kemur,* hvad denne Sag angaar; *hvaðeina það ... er til siglingar eða stefnu kom,* alt ... Sejladsen og Kursen vedkommende (Stj. '90, A. 32); *að því er til timburhúsa,* forsaavidt angaar Træbygninger, jfr. *k. til e-s* [8]); *að svo miklu leyti sem til mín kemur,* forsaavidt det angaar mig, forsaavidt jeg har med den Sag at göre; *þetta mál kemur ekki síður til þín en mín,* denne Sag angaar dig ikke mindre end mig; *láta e-ð til sín k.,* tage sig af n-t; *lét það ekki til sín koma, er nauðsyn var,* lod som om alle nødvendige Forretninger ikke vedkom ham (JÁÞj. I. 171); [3]) komme an paa: *þar báru þeir ættð lægri hlut, hvort sem kom til* (gjaldt, kom an paa) *kunnáttu eða karlmennsku* (JÁÞj. I. 587); [4]) *hvað kemur til?* hvoraf kommer det?: *hvað kemur til, að þú ert svona stúrinn?* — *það er svo til komið, að ...,* Anledningen dertil er, at ...; *ef (þegar) til kemur,* hvis (naar) det sker; *ef til þess kemur (kæmi), að ...,* hvis det kommer (kom) til at gaa saaledes, at ...; *þegar til kemur,* naar det kommer til Stykket: *menn eiga oft bágt með að lýsa þeim hlut, þegar til kemur, sem þeir ætla sig þekkja;* — *þykja (finnast) mikið til e-s k.,* sætte stor Pris paa, holde meget af, synes, at der er meget ved, føle sig imponeret af n-t (en); — ogs. impers.: *þótti mikið til hans k.;* — *k. e-u til,* bringe n-t i Stand; — *koma e-m til,* [1]) opirre en: *Komdu mér ekki aptur til, gamli maður* (Il. II. 324); [2]) *koma e-m til (við sig),* faa en til at blive gode Venner med sig: *ekki skyldi eg hafa verið svo vikuna saman við hana* (ɔ: *stúlkuna), að eg hefði ekki komið henni til við mig* (JThMk. 293); [3]) *k. e-m til að gera e-ð,* bevæge en, faa en overtalt til at göre n-t; *k. e-m til að hlæja,* bringe (komme) en til at le (ryste ens Lunger); *k. sjer til e-s,* ikke genere sig, ikke undse sig for n-t; *komast til e-s,* have, faa Tid til n-t; *vera vel (illa) til e-s kominn,* have god (daarlig) Ret til n-t, have fortjænt n-t: *að hún þættist eins vel komin til þess sætis, sem Ingibjörg hafði hlotið* (JThPs. 52); *sjálfsagt eru margar af þeim illa til komnar* (med tvivlsom Ret i dens Besiddelse) (Alþ. '11, B. II. 1215); *k. til glöggra greina,* komme for Dagen (jfr. Vísn. 36); *það kemur til handanna milli einhverra,* det kommer til Haandgribeligheder mellem n-n: *því annars er hætt við, að bráðum komi til handanna milli okkar* (Od. 385); *k.* (el. *komast) til heilsu,* blive rask igen: *Þá er jeg sannfærður um, að hann kæmi til heilsu á einu missiri* (JTrHeið. IV. 33); *mjer hefur aldrei komið það til hugar,* det er aldrig faldet mig ind; *k. e-u til leiðar* (el. *vegar),* bringe n-t i Stand, iværksætte n-t, sætte n-t igennem; *e-ð kemur til lítils,* n-t gavner kun lidt: *„Það hefi eg gjört“, sagði Egill, „en það kom nú til lítils“* (JThMk. 293); *k. e-m til manns,* opdrage en til et dueligt Menneske; *komast til metorða,* svinge sig op, göre Karriere; *komast til hárra metorða (valda),* stige höjt; *k. til orða,* blive omtalt, blive bragt paa Bane: *það kom til orða, að hann færi suður,* der blev talt om at sende ham syd paa; *k. til ríkis,* bestige Tronen, succedere; *komast til vegs og valda,* komme til Magt og Ære; *k. til vits og ára,* komme til Skels Aar og Alder; *k. tölu á e-ð,* tælle n-t; *komast til e-s,* faa Tid til n-t; *vera e-s um kominn,* [1]) være i Stand til n-t: *að eg sé nú þegar orðinn þess um kominn að halda uppi hinum ágætu íþróttum föður míns* (Od. 456); [2]) være kompetent til n-t: *hefur stigið feti framar en það* (ɔ: *ríkisþingið) var um komið* (Eimr. II. 12); *Eigi verður af aðför, nema dómhafi sje viðstaddur eða annar löglega um kominn hans vegna* (som kan repræsentere ham paa lovlig Maade) (Stj. '87, A. 88); *k. um langan veg,* komme langvejs fra; *k. e-u undan,* skjule n-t, stikke til Side, skaffe af Vejen, skaffe bort; *k. e-m undan,* hjælpe en til at undslippe; *komast undan,* [1]) abs. undslippe: *ekkert mannsbarn komst undan;* — *komast undan á flótta,* undslippe ved

Flugt; 2) slippe for n-t: *jeg kemst ekki undan að gera það;* — *komast undan e-m,* 1) undslippe en; 2) slippe fri for at opfylde ens Önske: *hann er svo frekur, að það er ómögulegt að komast undan honum.* — *k. undir,* 1) avles, blive konciperet: ***barnið kom undir um jól;*** 2) overf. opstaa, blive til: *þjóðsögurnar seu og þannig undir komnar* (GV. i JÁÞj. I. v): 3) impers.: *kemur undir kú, á,* Yveret begynder at svulme op (lidt för Køer og Faar skal føde), jfr. *stálma;* 4) *e-ð er undir e-u (e-m) komið,* n-t kommer an paa, er afhængigt af n-t (en); *það er mikið undir e-u komið,* n-t er af stor Vigtighed; *það er komið undir honum,* det beror paa ham; *það kemur undir því (er undir því komið), hvort . . .,* det beror paa, om . . . . *k. e-m undir,* bringe en under sig (ɔ: kaste en til Jorden og lægge sig oven paa ham), overvinde en; *k. sjer undir með e-ð,* sikre sig de fornødne Forraad af n-t: *margir af þeim, sem hafa orðið beztir búmenn og efnamenn á Íslandi, hafa lagt grundvöllinn með því, að koma sér undir með hey og mat* (JSVb. 24); *vera undir kominn af e-u,* have rigeligt af n-t: *Í æsku hafði hann byrjað bláfátækur að búa, en með mörgu móti haft lag á að græða og var nú undir kominn af öllu* (Eimr. VII. 18); *komast undir,* fange Tonen: *jeg kemst ekki undir* (Árn.); *k. fótum undir sig,* komme paa Benene igen (ogs. overf.); (Talem.) *komast undir manna hendur,* komme i Konflikt med Loven: *En fyrir nokkrum árum hafði hann komist undir manna hendur* (JTrL. 33—34); *það var komið undir kvöld,* det var henimod Aften; *komast undir vöndinn,* faa Ris (And. I. 60); *k. upp,* abs.: 1) spire: *blómin, sem jeg sáði, eru farin að k. upp;* 2) blive snefri: *sumstaðar kom engin jörð upp fyr en um sumarmál* (ÞThLýs. II. 386); 3) *hans hlutur kom upp,* Loddet traf ham; 4) *sólin kemur upp,* Solen staar op; 5) opkomme, opstaa: *eldur kom upp í húsinu,* der opkom Ildløs i Huset; *eldur kom upp í Heklu,* Hekla havde et Udbrud; *kvittur kom upp,* der opstod et Rygte; 6) *(k. í ljós)* komme til Syne, komme for Dagen: (Ordspr.) *upp k. svik um síðir,* stor Svig aabenbares omsider; 7) *(vera hlýtt yfir)* blive hørt, eksamineret; — *k. upp börnum,* bringe Börn frem, til de er voksne: *að k. þeim upp er ærið starf* (GTh. '95, 256); *k. upp lömbum,* opfostre Lam (om Moderfaaret): *kom nú Kola upp báðum lömbunum sínum svo þau urðu nærri hálfsmánaðar gömul* (ÞGjD. 25); *k. (sjer) upp fje,* anskaffe sig Faarebestand, is. ved Opdrætning; *k. upp húsi,* opføre et Hus (spec. bringe det under Tag); *k. (ekki) upp orði,* (ikke) faa et Ord frem; *hún gat engu orði upp komið,* hun kunde ikke faa et Ord frem; *k. upp peði,* fremføre en Bonde til Officer (i Skakspil) (jfr. ÓDavSk. 289); *k. upp skipastól,* skaffe sig en (Handels-, Fiske-)Flaade; *k. sjer upp,* gaa i Seng: *farðu nú að koma þjer upp!* (Vf.); *k. sjer e-u upp,* lave n-t til Brug for sig selv, anskaffe sig n-t; *k. sjer upp pilsi,* sy sig et Skört; *k. sjer upp vopnum,* skaffe sig Vaaben, lave Vaaben til sig; *k. e-u upp,* 1) (kunne) faa n-t paa: *jeg kem skónum ekki upp;* 2) *(ljósta e-u upp)* bringe n-t for Dagen; *k. upp um e-ð,* afsløre n-t: *k. upp um svikin;* — *k. (e-u) upp um e-n,* røbe en, rive Masken af en; *k. upp um sig,* falde ud af sin Rolle, røbe sig; — *komast upp,* 1) *(komast til æðri tignar)* avancere, rykke op; 2) *(úr bekk)* rykke op, blive opflyttet; 3) *(verða uppskátt)* blive opdaget; *e-ð kemst upp,* n-t bliver opdaget; (i Skak) *komast upp í borðið,* naa Officerrækken (om en Bonde); — *koma upp á,* paakomme: *ef ekki hefði . . . komið uppá nokkur ár harðari en að undanförnu* (EKv. í Eimr. II. 97); *útgjöld, sem uppá kunna að koma,* uforudsete Udgifter (Stj. '77, A. 72); *k. e-m (sjer) upp á e-ð,* vænne en (sig) til n-t; *k. flatt upp á e-n,* komme en uventet, komme som en Overraskelse for en (bagpaa en); *komast upp á e-ð (að gera e-ð),* blive vænnet til n-t (at göre n-t): *Eg er kominn upp á það,* (jeg har faaet den Vane el. fundet Behag i den Vane) *| allra þakka verðast* (JHall. 177); *vera upp á e-n kominn,* være afhængig af en, trænge til ens Bistand (Hjælp): *enda fanst mjer jeg vera upp á hann kominn* (SIng. I. 134); *jeg er ekkert kominn upp á að þiggja það,* jeg har slet ikke nødig at tage imod det; (Talem.) *vera ekki kominn upp á slíkar góðgerðir,* ikke være nødt til at lade sig saadan noget byde: *Og mennirnir, sem trúðu, sögðust geta farið, og alls ekki vera komnir upp á slíkar góðgjörðir* (EKv. Of. 197); *komast upp á milli hjóna,* skille Ægtefolk ad: *vinnukonan komst upp á milli hjónanna;* — *komast upp á lagið,* hitte ud af n-t, faa Øvelse i n-t; *vera kominn upp á (lagið með) e-ð,* have faaet Øvelse i n-t; *hann ætlar að komast upp á norðan(átt),* Vinden er ved at gaa over i Nord; *k. upp með e-ð,* omtale n-t; begynde paa n-t; finde paa n-t; *komast upp með e-ð,* faa upaatalt Lov til n-t; — *e-ð kemst upp um e-n,* n-t bliver opdaget om en, en bliver grebet i n-t; *k. úr (af) fjöllum,* hverken vide ud el. ind; (Talem.) *láttu hann ekki k. þjer úr mussunni,* lad ham ikke faa Bugt med dig; *komast úr skuldum,* befri sig for Gæld; *komast úr klípu,* slippe ud af en Vanskelighed; *komast úr sporunum,* komme af Stedet; *k. út,* †1) *(k. til Íslands)* komme til Island; 2) *(k. út undir bert loft)* komme ud, komme ud i fri Luft; 3) udkomme: *bókin kemur út í næsta mánuði;* 4) om Sygdom: *bólan kemur út á honum,* Indpodningen (Kopperne) har slaaet an paa ham (jfr. Stj. '98, A. 14): *mislingarnir eru komnir út* (er slaaet ud) *á honum;* 5) (mat.) komme ud som Resultat, fremkomme som Totalsum el. Dividend (. . . *hvað kemur út úr dæminu?*) *þegar út í kemur,* paa Hældingen af Vinteren, naar Vinteren nærmer sig sin Slutning; — *k. e-u út,* 1) faa n-t sagt: *Hann er svo mikill ákafamaður í tali, að hann varla kemur öllum orðunum út* (JHall. 386); *illa fyrirkallaður, þegar ég ætla að fara að skrifa e-ð, að ég kem engu út* (at jeg kan ingen Udtryk finde) (TSæm. 211); 2) afsætte, sælge: *k. út vörum,* faa Varer solgt; 3) faa ud, faa udgivet: *jeg veit ekki, hvort jeg get komið bókinni út í vor;* — *k. við,* 1) *(snerta)* beröre, röre: *komdu ekki við hurðina, hún er nýmáluð;* — *hann missir annanhvorn fisk, sem við hann kemur* (som kommer i Beröring med ham, hans Krog) (BrJÞf. 42); *heyið kemur ekki við,* Høet berörer ikke Krybben, d. v. s. ædes med god Appetit (Skaft.), 2) spise dygtig af n-t, tage for sig af Retterne: *jeg held, að þú sjert óneyddur, eins og þú ert búinn að k. við matinn;* 3) *það er ekki við það komandi,* der kan ikke være Tale om det, det er ganske haabløst at bringe det paa Bane; 4) optræde, omtales: *hann kemur við margar sögur,* han optræder (omtales) i mange Historier; *og kemur hann eigi við þessa sögu framar,* og han optræder ikke mere i denne Historie, forsvinder nu for bestandig fra Skuepladsen; 5) tage paa Kræfterne: *Að draga og bera á sjálfum sér í fannfergi og illviðrum vill koma við flesta* (ÞGjÚf. 44); 6) *k. vel (illa) við,* være passende (upassende): *fyndni, sem kemur illa við,* daarlig anbragt Vittighed; *það kemur dálítið hjákátlega við* (ser löjerligt ud), *að vera sí og æ að hamast að þessum lærðu mönnum* (Alþ. '11, B. II. 600); *framlagið til bygginganna getur komið mjög illa við* (være meget ubehageligt) . . . *fyrir landsdrottinn* (Alþ. '11, B. 811); 7) begynde at skinne: *á morgna áður sól kemur við* (Alm. IV. 112); *tunglið er ekki enn komið við,* Maanen ses endnu ikke (Árn.); *k. við á e-m stað (e-s staðar),* standse et Steds, aflægge en Visit et Steds, se ind et Steds; *jeg er nú búinn að k. við að vera þar,* det er ingen kort Tid, jeg har været der; jeg har været der længe nok; *k. við hjá e-m,* se ind til en, besøge en (jfr. JÁÞj. II. 534); — *k. e-u við,* kunne anvende n-t, kunne göre Brug af n-t, faa Tid el. Lejlighed til n-t: *því hvergi er þar hægt að k. við hesti* (benytte en Hest) (ÞThFerð. II. 178); *bakkinn kom því við* (fik Lejlighed til, saa sit Snit) *einstöku sinnum að senda gust frá sjer inn dalinn* (EKv. í Eimr. II. 97); *k. e-m (e-u) við,* angaa: *að því er við kemur,* angaaende; *það kemur þjer ekki við,* det kommer ikke dig ved, det rager ikke dig; *k. sjer við,* göre sig gældende: *(S. M.) hafði upp frá því allra manna mest mök við kaupmenn, og gat nú enn betur komið sér við* (JAðEin. 198); *fullir af hroka þegar þeir geta komið sér við* (ser sit Snit), *en hérar þegar nokkuð bjátar á* (JSBr. 211); *k. sjer við með e-ð,* kunne klare sig med n-t: *þurfti hann eigi heldr umboði at svara fyrir kóngstíundina. Svá var ok fyrir Jóni sýslumanni gamla, er þá hafði feingit Húnaþing, með tíundina, er kom sér þó eigi við með tekjurnar* (EspS. 124); *k. sjer (vel) við e-n: þeir, sem komu sjer vel við hana, áttu hana jafnan að,* de, der stod paa en god Fod med hende, havde altid en Støtte i hende (JTrGst. 30); *k. beisli við hest,* bidsle en Hest; *k. gjöfum við e-n,* faa en til at modtage Gaver: *Það höfum vér heyrt sagt frá ágætismönnum í fornöld, að þegar ákafleg reiði kom að einhverjum þeirra, þá mátti k. gjöfum við þá og telja þeim hughvarf með orðum* (H. I. 221); *það var ómögulegt að k. orðum við hann,* han vilde ikke høre et Ord; *k. skapi við e-n,* kunne enes med en; *komast við* abs., 1) *(meiðast)* komme til Skade, slaa sig: *komst mjög við í hríðunum,* led stærkt ved Fødselsveerne (JÁÞj. I. 349); 2) *(vikna)* blive bevæget: *komast við af e-u;* — *komast við e-u,* have Tid og Lejlighed til n-t; *við kominn,* stillet: *Hér hefi ég hér um bil æðstu völdin, þó ég geti ekki beitt þeim eins og með þarf, nærri eins og ég er við kominn* (TSæm. 271); *vera lítt við kominn,* være i Knibe; *vera vant við kominn,* have daarlig Tid, befinde sig i en vanskelig Stilling; *k. vitinu fyrir e-n,* bringe en til Fornuft.

1. **kómenta (-u, -ur)** [kouːmɛvda, -ɛnta] f. (pop.) **1.** *(klefi)* Aflukke, Lónkammer. — **2.** *(rúm)* Seng: *í kómentunni hjá Þórunni* (JThMk. 287).

†2. **kómenta (a)** [kouːmɛvda, -ɛnta] vt. smykke: *Kómentuð með kristalssteinum,* smykket med indfattede Krystaller (ÓDavÞul. 332).

komma (-u, -ur) [komːa] f. Komma.

kompa (-u, -ur) [komba, kompa] f. **1.** *(lítið herbergi)* lille Værelse, Kammer, Celle, Aflukke. — **2.** *(lítil grasdæld)* lille, græsbevokset Fordybning i Terrænet. — **3.** *(stílabók)* Stilebog, Kollegiehæfte.

kompán (-s, -ar) [kɔmbaun, kompaun] m. Kammerat, Kumpan.

kompánaskapur [kɔmbaunaskabʏr, kompaunaskap-] m. Kammeratskab.

kompáni (-a, -ar) [koμ·bau·nɪ, kom·pau·nɪ] m. Kumpan, Fyr.

kompánlegur [koμ·baunlɛ·qʏr, kom·paun-] a. familiær, venlig, elskværdig, fortrolig. — adv. -lega.

kompás (-s, -ar) [kɔmbaus, kompaus] m. Kompas. **-laus** [-løys] a. uden Kompas. **-lína** [-liːna] f. Kompaslinje. **-miðun** [-mɪːðʏn] f. (naut.) devierende Pejling. **-stefna** [-au-sdɛbva] f. (naut.) devierende Kurs.

komu maður [koːmʏmaːðʏr] m. fremmed, Gæst. ***-tíð** [-tiːð] f. Fremtid (StSt. i Eimr. XVII. 104). **-tónn** [-touːn] m. (mus.) **1.** *(í hljómi)* harmonifremmed Tone. — **2.** *(í tónaröð)* skalafremmed Tone.

kona (-u, -ur, gen. pl. **kvenna)** [koːna, kvɛnːa] f. **1.** *(kvenmaður)* Kvinde: *karlar og konur,* Mænd og Kvinder, Damer og Herrer; *gömul (fullorðin, ung) k.,* gammel (ældre, ung) Kvinde; *hún var kvenna fríðust,* hun var overordentlig smuk, en stor Skönhed; jfr. *vinnuk., ráðsk., búk., spák., kensluk.;* (Ordspr.) *köld eru jafnan kvenna ráð,* koldt er Kvinderaad; *oft stendur ilt af kvenna tali,* af Kvinders Tale kommer ofte ondt. — **2.** *(eiginkona)* Hustru, Kone: *fyrri, seinni k. e-s;* — *hann var þá milli kvenna,* han var da Enkemand (ɔ: havde endnu ikke giftet sig igen); *hann átti son milli kvenna,* han fik en uægte Sön mens han var Enkemand; (Ordspr.) *engin hjálp er trúrri en tryggrar konu* (GJ.), ingens Hjælp er saa god som en trofast Kvindes; *maður temur villidýr, en aldrei vonda konu* (GJ.), man maa (kan) tæmme vildt Dyr, men ej ond Kvinde; — i Tiltale til Hustruen bruges hyppigt: *kona!* el. *k. góð!* Mutter, kære Ven: *heyrðu, k. (góð)!*

-konar [koːnar] Suffiks bet. Arten, maaske oprindelig gen. af *kon(u)r* (s. d. O.), jfr. *allskonar, margskonar, hverskonar, ýmiskonar* osv.

konbænir [kon·bai·nɪr] fpl. = **kvonbænir.**

kóng- [kouŋg-] se **konung-.**

kónga kerti [kouŋgaŋɛq·dɪ] n. «Kongelys», trearmet Tællelys. **-krabbi** [-krabːɪ] m. (zool.) Buhummer, Eremitkrebs (pagurus). **-kraftur** [-kraf·dʏr] m. Mirakel, n-t mageløst: *Var það ekki kóngakraftur?* var det dog ikke mage-

løst? (Eimr. III. 107); *Það var mikill k., að þú þorðir það* (ÞGjÚf. 52). **-ljós** [-ljou:s] n. **kóngakerti**. **-nef** [-nɛ:v] n. Ørnenæse. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Kongemøde. **-vatn** [-vahtv] n. Kongevand: *leysa alla mannlega vizku upp í kongavatni efagirninnar* (ÁBjH. 366).

kóng borinn [kouŋ kbo rɪn] a. = **konungborinn**. **-legur** [-g-lɛqoϙ] a. = **konunglegur**.

kóngs biskup [kouŋ·sbɪsgøp] m. Kongeløber (i Skak). **-biskupspeð** [-bɪsgøfspɛ:ð] n. Bonde foran Kongeløber. **-bragð** [-braqð, -bragþ] n. Kongegambit. **-bænadagur** [-bainada:qøϙ] m. Store Bededag, den almindelige Bededag. **-dóttir** [-douhdɪϙ] f. Kongedatter, Prinsesse: *kyssa kóngsdóttur(ina)*, egl. kysse Kongedatteren, ¹) = *sverja lófaeið*, se *lófaeiður*; ¹) vende Ryggen mod Væggen og böje sig baglængs, indtil man kan kysse den (ÓDavSk. 157), jfr. *kóngssonur*. **-drellir** [-dredlɪϙ] m. (ÓDavSk. 285) = **kóngslalli**. **-drotning** [-drohdniŋk] f.: *kyssa k.* = *sverja lófaeið*, se *lófaeiður*. **-fje** [-fjɛ·] n. Ejendom, forfalden til Kronen (JTrGst. I. 104). **-garður** [-garðøϙ] m. **1.** Kongsgaard; — spec. *Bessastaðir* paa *Álftanes*. — **2.** Kongens Skatkammer, Kongens Kasse: *það fjell alt í kóngsgarð*. **-gersemi** [-ɟɛϙsɛmɪ] f. «Kongeklenodie», forunderlig lille Væsen: *hún er hreinasta k.*, hun er det reneste Vidunder, saa lille er hun: *Nú skoðuðu menn hana eins og k. og ætluðu aldrei að þreytast á að horfa á hana* (JTrHeið. II. 189). **-hattur** [-(h)ahdoϙ] m. **engjarós**. **-hjón** (-ɦouːn] npl. = **konungshjón**. **-hrókur** [-(h)ϙo·goϙ, -(h)ϙou·k-] m. Kongetaarn (i Skak). **-lalli** [-ladlɪ] m. Kongebonden i Skakspil; efter gl. isl. Skakregler skulde denne (el. hvilkensomhelst anden Bonde), naar den kom op paa Kongefeltet i Modstanderens Officerrække, kunne gaa som alle andre Brikker (el. kun som Kongen) og ikke kunne slaas; kaldes ogsaa: *lalli, blóðkóngur, freðstertur, fretsterta, fretstertur, kóngspeð* (ÓDavSk. 289). **-leikur** [-lɛi·gøϙ, -lɛi·k-] m. **1.** Kongeleg; en Art Legen Skjul; «Kongen» eftersøger de andre, som søger at komme paa hans Plads («Kongestolen») för han bliver dem var (ÓDavSk. 99). — **2.** *(í skák)* Kongetræk (i Skak). **-mát** [-mau·t] n. en ukendt Art Mat (JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 292). **-nef** [-nɛ·v] n. = **kónganef**. **-peð** [-pɛ·ð] n. = **kóngslalli**. **-reitur** [-rɛi·døϙ, -rɛi·t-] m. Kongeplads (i Skak). **-riddari** [-rɪd·arɪ] m. Kongespringer (i Skak). **-ríki** [-ri·ɟɪ, -ri·ʂɪ] n. Kongerige. **-sonur** [kouŋ·so·noϙ] m. Kongesön, Prins: *kyssa kóngssoninn* = *sverja lófaeið*. **-spil** [-sbɪ·l] n. en Slags Leg; Rollerne bestemmes ved at trække Kort; en er Konge, de andre Hofmænd osv., der forelægger Kongen Sager, som han dömmer i, osv. (jfr. ÓDavSk. 336). **-tólaleikur** [-s-toulalɛi:gøϙ, -lɛi:k-] m. = **kóngsleikur**.

kóngu ló (-lóar, -lær) [kouŋgolo:, -lai:r] f. Edderkop. **-lóarvefur** [-louarvɛ:voϙ] m. Spindelvæv.

kóngur (-s, -ar) [kouŋ·gøϙ, kouŋ·s] m. **1. a.** *(konungur)* Konge: (Talem.) *lifa eins og k.*, leve som en Konge; *við ríðum eins og kóngar* (i Ro og Mag, uden at tage os af n-t) (SIng. I. 149); *það má kóngurinn vita*, det maa Guderne vide. — **b.** *(í spilum)* Konge. — **2.** Mester, Champion: *glímukóngur, sundkóngur*; — i Leg: *verða k.*, blive den förste, komme först. — **3.** *(pípuhaus)* Pibehoved, spec. den nederste Del af et sammensat Pibehoved, hvor Tobakssovsen samler sig. — **4.** (Talem.) *eitthvað er það kent við kóng*, der er noget galt ved det.

kóni (-a, -ar) [kou:nɪ] m. **1.** Fyr, Slubbert: *fletta svo ofan af þessum kónum* (Ing. '11, 163). — **2.** *(kani)* lille Madkar *(askur)* (Nl., Rask).

koníak (-s) [ko:nija·k] n., **konjakk (-s)** [kon·jahk] n. Kognak.

Konráð (-s, -ar) [kon·rau·ð, -rauðs] m. **a.** npr. Konrad. — **b.** (pop.) Navn paa *Konráð Gíslasons* danske Ordbog.

Konsi (-a, -ar) [kon·sɪ] m. npr. (ÓDavSk. 182). Dim. af *Konráð*

†konstsamur [kon·stsamøϙ] a. **1.** *(listhagur)* kunstfærdig. — **2.** mærkværdig m. H. t. magiske Kunster (Ól. gamli J. cit. af GV. i JÁÞj. I. xx).

konsúll (-úls, -úlar) [kon·sudλ, -uls, -u·laϙ] m. Konsul.

konsúlslögdæmi [kon·sulslöq daimɪ] n., pl. *konsúlalögdæmi*, Konsularjurisdiktionsdistrikt (Stj. '12, A. 144).

konu bekkur [ko:nøbɛhgøϙ] m. Kvindebænk, Husfruebænk; (overf.) Husfrueværdighed (GFr. i Eimr. II. 33). **-brjóst** [-brjou·s·t] n. Kvindebryst; Kvindehjærte. **-dagur** [-da:qøϙ] m. förste Goadag (se *góa*); if. gammel Skik skulde Husets Frue traktere Husfolkene den Dag; jfr. *bóndadagur*: *Og þá er nú ekki að tala um konudag lengur* (GFrÁtt. 77). **-efni** [-ɛb·nɪ] n. tilkommende, Brud. **-glanni** [-glan·ɪ] m. Forfører (II. I. 267). **-góður (-s)** [-gou:ðøϙ] m. den tynde Ende af Bladmaven = *vinstrarkjálki*. **-kind** [-ʂɪn·t] f. stakkels Kvinde (JÁÞj. I. 103). **-laus** [-löy·s] a. uden Hustru, ugift: (Ordspr.) *kalt er konulausum* (GJ.), uden Kone ingen Hygge. **-legur** [-lɛ·qoϙ] a. med en gift Kvindes Væsen, husmoderagtig: *hún hefur mannast mikið við giftinguna; hún er orðin svo stilt og konuleg*. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. det at være uden Hustru, ingen Kone at have. **-líki** [-li:ɟɪ, -li:ʂɪ] n., **-líking** [-li:ɟiŋk, -li:ʂ-] f. Kvindeskikkelse. **-mál** [-mau:l] npl. Frieri, Ægteskabsunderhandlinger: *þessi úrslit konumálanna* (EKv. i BTh. xxiii); *sem hafði stutt hann til konumálanna*, hjulpet ham til Partiet, faaet Partiet i Stand for ham (JÁÞj. II. 16). **-nám** [-nau:m] n. Kvinderan.

konunga fundur [ko:nuŋgafʏn·doϙ] m. Kongemøde. **-leikur** [-lɛi:gøϙ, -lɛi:k-] m. = **kóngsleikur**. **-röð** [-rö:ð] f. Kongerække. **-skifti** [-sɟɪf·dɪ] npl. Kongeskifte. **-stefna** [-sdɛb·na] f. Kongemøde. **-tal** [-ta:l] n. Opregning af Konger, is. af Kongerne i en Kongerække; Kongekronike.

konung borinn [ko:nuŋkbo:rɪn] a. af Kongeslægt, kongefødt, kongebaaren; — overf.: *hann er k. hjá* (i Sammenligning med) *þjér*. **-djarfur** [-djar·vøϙ] a. som taler og opfører sig frimodigt i en Konges Nærværelse. **-dómur** [-dou·møϙ] m. Kongedömme, Kongeværdighed. **-hollur** [-(h)od·løϙ] a. kongetro. **-kjörinn** [-ʂö:rɪn] a. kongevalgt: *k. þingmaður*. **-legur** [-g-lɛ qoϙ] a. kongelig. **-lundaður** [-lʏn·daðoϙ] a. **1.** *(konunghollur)* kongelig sindet, royalistisk. — **2.** *(göfugur í hugsunarhætti)* kongesindet, med en Konges Sindelag, ædelt tænkende. **-menni (-is**, pl. ds.) [-mɛn:ɪ] n. Fyrste.

konungs boð [ko:nuŋsbo:ð] n. **1.** *(konungsskipun)* Kongebud. — **2.** *(veisla hjá konungi)* Gæstebud hos Kongen: *hann var í konungsboði*, han var til Taffels hos Kongen. **-borð** [-bor·ð] n. Kongens Bord: *fúlgan, sem vér ætlum að gjalda á k.* (betale til Kongens Civilliste) (Eimr. XVI. 127). **-brjef** [-brjɛ:v] n. Reskript, kongelig Resolution. **-dóttir** [-dou·hdɪϙ] f. Kongedatter. **-efni** [-ɛb·nɪ] n. vordende Konge. **-eign** [-ɛig·v] f. kongelig Ejendom. **-fje** [-fjɛ:] n. kongelig Ejendom; Kongens Penge. **-fólk** [-fouλ·k, -fou·l·k] n. kongelig Familie. **-fulltrúi** [-fʏd·λtruɪ] m. kongelig Kommissarius. **-fundur** [-fʏn·døϙ] m. Foretræde (Audiens) hos Kongen. **-garður** [-gar·ðøϙ] m. kongeligt Slot, Kongsgaard, Hof. **-gersemi** [-ɟɛϙ·sɛmɪ] f. **1.** = *kóngsgersemi*. — **2.** i pl. Regalier. **-gifta** [-ɟɪf·da] f. Kongelykke. **-gjaldkeri** [-ɟal·tʂɛrɪ] m. Intendant for Civillisten. **-gröf** [-grö:v] f. Kongegrav. **-hylli** [-(h)ɪd·lɪ] f. indec. Kongegunst. **-hjarta** [-ɦaϙ·da] n. kongeligt Hjærte. **-hjón** [-ɦou:n] npl. Kongepar. **-höll** [-(h)öd·λ] f. kongeligt Slot. **-jörð** [-jör·ð] f. Kongsgaard, en Kronen tilhørende Gaard. **-kosning** [-kos·(d)niŋk] f. Kongevalg. **-krýning** [-kri:niŋk] f. Kroning, Kongekroning. **-kvaðning** [-kvað·niŋk] f. kongelig Udnævnelse: *k. þingmanna* (Alþ. '11, B. II. 856). **-mata** [-ma:da, -ma:ta] f. Civilliste (Eimr. XIII. 233). **-nef** [-nɛ:v] n. fremstaaende Knokkel paa Bagsiden af Hælleddet paa Hestens Bagben: *frá hófskeggi til konungsnefs* (ÞGjD. 96). **-nefna** [-nɛb·na] f. Skinkonge. **-ríki** [-ri:ɟɪ, -ri:ʂɪ] n. Kongerige. **-rjettur** [-rjɛhdøϙ] m. Regale. **-samband** [-ŋ-sam·bant] n. Personalunion. **-setur** [-sɛ:døϙ, -sɛ:t-] n. kongelig Residens. **-sinni** [-sɪn:ɪ] m. Royalist, Kongsmand. **-skip** [-sɟɪ:p] n. kongeligt (Monopol-)Handelsfartöj (SIng. I. 276). **-skrúði** [-sgru:ðɪ] m. kongelig Höjtidsdragt, Kongeskrud. **-son(ur)** [-so:nøϙ, -so:n] m. Kongesön. **-tign** [-s-tɪg·v] f. Kongeværdighed, kongelig Værdighed. **-tíund** [-ti:jʊnt] f. Kongetiende. **-umboð** [-ʏm·boð] n. kongelig Fuldmagt. **-úrskurður** [-uϙ·sgʏrðøϙ] m. kongelig Resolution. **-vald** [-val·t] n. Kongemagt: *leggja e-ð á k.*, henvise n-t til Kongens Afgörelse. **-veiting** [-vɛi:diŋk, -vɛi:t-] f.: *k. fyrir embætti*, kongelig Udnævnelse til et Embede. **-veldi** [-vɛl·dɪ] n. Kongemagt. **-ættingjar** [-aihdɪŋɟaϙ] mpl. Medlemmer af det kongelige Hus.

konungur (-s, -ar) [ko:nuŋgøϙ, -uŋs] m. **1.** Konge: (Ordspr.) *mörg eru konungs eyru*, en Konge har mange Øren. — **2.** = *kóngur* 2.

konungveldi [ko:nuŋgvɛl·dɪ] n. Kongemagt.

konupungur [ko:nopuŋ gøϙ] m. (zool.) Søpung (ascidia) (LFR. XIV. 73).

***konur (-ar, -ir)** [ko:nøϙ] m. **1. a.** Ætling: *Honum Serkja svarar k.* (GTh. '95, 164). — **b.** *(sonur)* Sön. — **2.** *(maður)* Mand.

konu ríki [ko:nøri:ɟɪ, -ri:ʂɪ] n. Skörteregimente: *eiga* el. *hafa k.*, staa under Tøffelen; *þolir hann síðar vel k.*, finder han sig siden godt i at staa under Tøffelen (JÁÞj. II. 557). **-skepna** [-sɟɛhbna] f. stakkels (fattig) Kvinde. **-vald** [-val·t] n. Skörteregimente. **-vandur** [-van·døϙ] a. kræsen m. H. t. Valg af sin Brud. **-vendni** [-vɛn·dnɪ, -vɛn:ɪ] f. indec. Kræsenhed m. H. t. Valg af Hustru. **-þurfi** [-þʏr·vɪ] a(m). som føler Trang til (kødelig) Omgang med en Kvinde (JÁÞj. I. 310).

kop (-s) [ko:p] n. Standsning el. Tilbagegang i et Kreaturs Vækst el. Huld.

kopa (a) [ko:ba, ko:pa] v. **1.** vt. med dat. bevirke en Standsning el. Tilbagegang i et Kreaturs Vækst el. Huld: *þessi meðferð kopaði hestinum*; — ogs. i andre Forb.: *kuldar kopuðu grasvextinum*, langvarig Kulde bevirkede en Standsning i Græsvæksten (jfr. LFR. XIV. 133). — **2.** *e-m kopar e-ð*, n-t fattes en. — **3.** v. impers.: *(fara aftur)* gaa tilbage, sættes i Vækst, gaa ned ad Bakke: *var hafís kominn að Norðurlandi, svo grasvexti kopaði* (ÞThLýs. II. 387); *honum brátt mun kopa*, han vil snart bukke under (GTh. '95, 226).

1. **kópa (-u)** [kou:ba, kou:pa] f. Udmattelse (BH.).

2. **kópa (ti og a)** [kou:ba, kou:pa, kouf·dɪ] v. **1.** vt. *(veikla)* svække, udmarve (BH.). — **2.** vi. stirre, maabe: *Eg vil ... að við ræðum það ... og tökum því ekki einsog kópandi orðlausir glópar* (Alþ. '11, B. II. 1335).

kópalinn [kou:ba·lɪn, kou:p-] a. (ÞGjD. 56) = **stríðalinn**.

kopar (-ars) [ko:baϙ, ko:p-] m. **a.** Kobber. — **b.** coll. Kobbermønter. **-beisli** [-r-bɛis·lɪ] n. Hovedlag og Töjler med Kobberstænger: *reiðbeisli, er sumir kölluðu koparbeisli* (Lögb. '11, Julenr.). **-blað** [-bla:ð] n. Kobberplade: *prenta það* (ɔ: *kortið*) *á steintöflum eða koparblaði* (ÞTh. Lfr. III. 324). **-blendingur** [-blɛn·diŋgøϙ, -iŋs] m. (min.) Brochantit. **-fótur** [-ϙ-fou:døϙ, -fou:t-] m. Kobberfod. **-grind** [-r-grɪn·t] f. Gitterværk af Kobber. **-græna** [-grai:na] f. Spanskgrönt (jfr. *eirgræna*). **-haus** [-ϙ-(h)öy:s] m. Torskehoved, Dumrian (LFR. XI. 228). **-hringja** [-a-hϙiŋ·ɟa] f. Kobberspænde. **-hringur** [-hϙiŋ·gøϙ] m. Kobberring. **-hurð** [-ϙ-(h)ʏr·ð] f. Kobberdör. **-kjálkar** [-ʂauλ·gaϙ, -ʂaul·k-] mpl. Töjlestænger af Kobber (OBj. I. 213). **-leitur** [-r-lɛi:døϙ, -lɛi:t-] a. kobberfarvet: *k. maður* (MSt. Vin. 105). **-líkneski** [-lihgnɛsɟɪ] n. Kobberstatue. **-náma** [-nau:ma] f. Kobbermine. **-peningur** [-ϙ-pɛ:niŋgøϙ] m. Kobbermønt. **-smiður** [-smɪ:ðøϙ] m. Kobbersmed. **-steinn** [-sdɛid·v] m. Kobbererts. **-stika** [-sdɪ:ga, -sdɪ:ka] f. Kobberlysestage. **-stykki** [-sdɪhɟɪ] n. Kobberstykke; Kobberkanon. **-strýta** [-sdri:da, -sdri:ta] f. Kobberkegle. **-stunga** [-sduŋ·ga] f. Kobberstik. **-viðja** [-r-vɪð·ja] f. Kobberlænke. **-þráður** [-ϙ-þrau:ðøϙ] m. Kobbertraad.

kópa tetur [kou:batɛ:døϙ, kou:patɛ:t-] n. stakkels lille Sælhundeunge (BTh. 135). **-velgja** [-vɛl·ɟa] f. Kvalme hos frugtsommelige Kvinder (Hf.). **-vogur** [-vo:qøϙ] m. npr. en Vig og en Gaard syd for *Reykjavík*.

kópheldur [kou:p(h)ɛldøϙ] a. (om et Garn) som kan holde en ung Sælhund.

kópi (-a, -ar) [kou:bɪ, kou:pɪ] m. = **kópur**.

†koppa (-u, -ur) [kohba] f. is. i pl. *koppur*, kvindeligt Hovedsmykke, best. af et Baand med forgyldte Sølvdopper (ÁM. 226b, 8vo) (jfr. *koffur)*.

koppa gata [kohbaga:da, -ga:ta] f. (utydelig) Sti: *En þá þurfa þær einmitt að villast á sömu koppagötuna* (Rvík '12, 182). **-glans** [-glan·s] m., **-gljá** [-gljau:] f., **-gljái** [-gljau:ɪ] m. stærk Glinsen i Ansigtet, is. naar det lige er blevet vasket. **-köst** [-kös·t] npl. Kasten med Kar el. Potter (JÁÞj. I. 294).

kopparajárn [kohbarajaur·dv, -jaud·v] n. Drejejærn.

koppari (-a, -ar) [kohbarɪ] m. Drejer.

kopphyrndur [kohp(h)ɪ(r)ndøǫ] a. (om Faar), med Horn, som böjes bagover, saaledes at Enderne el. Spidserne nærmer sig til hinanden, hvorved Hornene kommer til at ligne et Tøndebaand (Þing.).

†**koppuband** [kohbøban·t] n. = **koppa.**

koppur (-s, -ar) [kohbøǫ, kohps, kof·s] m. **I. 1.** *(ílát)* Kar, lille Kar: *koppar og kyrnur;* (Talem.) *þekkir kusi koppinn sinn* (GJ.), Kalven kender sin Kop; (Ordspr.) *stór k. skal mat drýgja,* i stort Fad gaar ej Mad til Spilde (JSBr. 121); *fyr læt jeg koppa mína tóma en klíni í þá hégóma* (GJ.), för skal mine Bøtter tomme end med Tant de fyldes; *ekki skyldi bóndinn innsti k. í búri* (Málshb. 76), ej passer Bonde til Køkkenskriver; (Talem.) *vera insti k. í búri e-s staðar,* staa i höj Gunst et Steds: *Smápislir, sem alls ekki ættu að hafa leyfi til að koma á opinbera staði, nema undir umsjá fullorðins fólks, eru hvarvetna insti k. í búri* (spiller alle Vegne förste Violin) (Morg. '19, 132). — **2.** *(næturgagn)* Natpotte. — **3.** *(spjekoppur)* Smilehul (MJ. I. 17). — **4.** *(blóðhorn)* Blodkop: *setja e-m koppa.* — **II.** *(fjarki)* Fire (i Kortspil) (ÓDavSk. 326).

kopra (a) [ko:bra, ko:pra] v. impers. (jfr. *kopa)*: *e-m koprar,* en bliver affældig: *Og kugaða fólkið hans! Það var því enn. Því koraði e. grand eins og öðrum* (StStAndv. III. 138).

koprjáll (-áls, -álar) [ko:prjaudλ, -auls, -au·laǫ] m. (ÓDavSk. 315) = **piprjáll.**

kóp síld [koᵘ:psilt] f. (zool.) ung Sild (clupea harengus) (BSFisk. 104). **-skinn** [-sɟɪn] n. Skind af en ung Sælhund.

Kopti (-a, -ar) [kof·dɪ] m. Kopter.

koptverska [kof·dvɛǫsga] f. Koptisk.

kopun (-ar, -anir) [ko:bøn, ko:pøn, -anɪǫ] f., **kópun (-ar, -anir)** [koᵘ:bøn, koᵘ:pøn, -anɪǫ] f. Tilbagegang: *stendur er að fyrir sjálfan jökulsár umgang falli þessi sveit í kopun og eyðilegging* (Retsdokum. fra 1729 cit. i Safn IV. 404).

kópur (-s, -ar) [koᵘ:boǫ, koᵘ:p-] m. Sælhundeunge.

1. **kór (-s)** [koᵘ:r] m. **1. a.** *(í kirkju)* Kor (i en Kirke): *leiða e-n í k.,* føre en til Sæde i Koret (hvor de fornemste Siddepladser fandtes, jfr. *kórbekkur),* deraf overf. anvise en den fornemste Siddeplads. — **b.** *(rúm fyrir miðjum gafli í sjóbúð)* Seng midt for Gavlen i en Fiskerhytte (Árn.), jfr. *kórrúm.* — **2. a.** *(söngflokkur)* Kor (Sangere). — **b.** *(kórsöngur)* Korsang.

2. **kór (-s)** [koᵘ:r] n. (GTh. '95, 220) = 1. **kór** 2.

kóraldýr [koᵘ:raldi:r] n. Koraldyr.

kórall (-als, -allar) [koᵘ:radλ] m. Koral.

kór bak [koᵘr·ba·k] n. Korets Bagvæg: *komst hún út á k.,* hun kom ud bag Koret (ÓDavÞul. 113). **-bekkur** [-bɛhgøǫ] m. Korbænk, Bænk i Koret (de fornemste Siddepladser); (Talem.) *keppast jafnan á kórbekk sitja* (Málshb. 136), stadig kappes om at sidde paa Korbænken, göre hinanden Rangen stridig.

?**korða (-u, -ur)** [kor·ða] f., ?**korda (-u, -ur)** [kor·da] f. (mat.) Korde *(= strengur).*

korði (-a, -ar) [kor·ðɪ] m. Kaarde.

kór dyr [koᵘr·dɪ·r] fpl. Kordör. **-djákn** [-djauhkn] m. Kordegn.

korga (a) [kor·ga] vt. göre uklar el. grumset: *hann er farinn að k. sig á vestrið,* det begynder at trække op i Vest; — pp. *korgaður,* grumset; uklar: *hann væri farinn að verða nokkuð k. til hafsins* (EKvÝhl. 64); *In kámleita jafndýpt af korguðum* (snavset) *snjó* (StStAndv. I. 61); — refl. *korgast,* farves mørk: *Krúna dökknar og k. brá* (GTh. '06, 56).

korgóttur [kor·goᵘhdøǫ] a. (om Heste) af grumset Farve (Vf.).

korgugur [kor·gøqøǫ] a. grumset.

korgur (-s) [kor·gøǫ] m. Grums, spec. Kaffegrums.

kork (-s) [koǫ·k] n. Kork.

korka (-u) [koǫ·ga] f. **1.** *(korkningur)* Forkrøbling, Vantrivsel. — **2.** *(lítill og vesallegur maður)* lille, spinkel Mand (Vf.).

korkaður [koǫ·gaðøǫ] a. forkrøblet: *Korkuð borin blána af sult | blóm* (StStAndv. I. 79).

korkateinn [koǫ·gatɛid·v] m. Flaadtælne.

kork flá [koǫ·kflau·] f. Korkflaad. **-hnappur** [-(h)vahbøǫ] m. rundt, aflangt Korkstykke til at fæste paa Fiskesnöre (JSFb. 21).

korkna (a) [koǫ·gna] vi. visne hen, vansmægte.

kork snúður [koǫ·ksnu·ðøǫ] m. rundt Korkstykke (JSFb. 21). **-tappi** [-tahbɪ] m. Korkprop, Prop. ?**-trekkjari** [-trɛhɟarɪ] m. Proptrækker.

korku grind [koǫ·gøgrɪn·t] f. radmagert Kreatur el. Hest, ›Benrad‹. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. forkrøblet, vantreven.

korkur (-s) [koǫ·gøǫ] m. **1.** *(kork)* Kork. — **2.** *(hálka)* Glathed (BH.).

Kórmakur (-s) [koᵘr·ma·gøǫ, -mak-, -maχs], ældre *Kormákr,* m. npr. Kormak; is. Skjalden *K. Ögmundarson,* Hovedpersonen i *Kormáks saga.*

korn (-s, pl. ds.) [kor·dv, kod·v] n. **1.** coll. Korn, jfr. *kornrækt.* — **2.** *(ögn)* Korn: *það fór k. upp í augað á mjer,* jfr. *sandkorn;* (Ordspr.) *kornið fyllir mæl(ir)inn,* mange Bække smaa gör en stor Aa. — **3.** som sidste Sammensætningsled: Smule, lille, jfr. *barnkorn,* lille Barn; *eikarkorn,* lille Stykke Eg (ÓDavÞul. 98). **-akur** [-n-a·gøǫ, -a·k-] m. Kornager, Kornmark. **-ax** [-aχs] n. Kornaks. **-baggi** [-*n*-baɟ·ɪ] m. Kornbylt, Kornsæk, bunden saal. at den kan transporteres paa Hesteryg. **-barn** [-ba(r)dɪ] n. spædt Barn. **-byrða** [-bɪrðɪ] f. Kornkiste. **-birgðir** [-bɪr(q)ðɪǫ] fpl. Kornforraad. **-birgur** [-bɪrgøǫ] a. rig paa Kornforraad: *frá ... kornbirgum hlöðum* (StStAndv. I. 72). **-blár** [-blau·r] a. kornblaa. **-blóm** [-bloᵘ·m] n. (bot.) Kornblomst (centaurea cyanus). **-bretaland** [-brɛdalan·t, -brɛta-] n. npr. Cornwall. **-bretar** [-brɛ·daǫ, -brɛ·t-] mpl. Indbyggerne af Cornwall. **-bundin** [-bʏndɪn] n. Kornneg. **-drep** [-drɛ·p] n. Kornbrand, Meldröje. **-ekla** [-n-ɛhgla] f. Kornmangel. **-ekra** [-ɛ·gra, -ɛ·kra] f. Kornmark. **-farmur** [-v-farmøǫ] m. Skibsladning af Korn. **-fengur** [-fɛiŋgøǫ] m. Kornhøst. **-forðabúr** [-forðabu:r] n. Kornmagasin. **-forði** [-forðɪ] m. Kornforraad. **-frjór** [-frjoᵘ·r] a. frugtbar paa Korn. **-föng** [-föyŋk] npl. Kornforraad: *þar sem örðugt er til kornfanga úr kaupstað,* hvor det er vanskeligt at faa Kornforraad fra en Købstad (Alþ. '11, B. 692). **-gyðja** [-ɟɪðja] f. Kornets el. Agerdyrkningens Gudinde (= Ceres). **-gjöf** [-ɟö·v] f. **1.** *(korn að gjöf)* Korngave, Gave af Korn. — **2.** *(gjöf af korni)* Gift Korn som Foder. †**-gjörð** [-ɟörð] f. Kornavl. **-grýti** [-gri·dɪ, -gri·tɪ] n. coll. (min.) Granit. **-gulur** [-gʏ·løǫ] a. korngul. **-há** [-v-(h)au·] f. Stub. **-hár** [-(h)au·r] n. Smule Korn. **-hestur** [-(h)ɛsdøǫ] m. **1.** *(hestur, hlaðinn korni)* Hest, belæsset med Korn. — **2.** *(hestur á korngjöf)* Hest, der fodres med Korn. **-hlaða** [-(h)λa·ða] f. Kornlade. **-hæna** [-(h)ai·na] f. Agerhöne. **-yrkja** [-n-ɪǫɟa] f. Korndyrkning, Kornavl. **-jel** [-jɛ·l] n. Hag(e)l. **-jörð** [-jörð] f. Agerjord. **-kaup** [-v-köy·p] npl. Kornkøb. **-kaupmaður** [-köyhbmaðøǫ] m. Kornhandlende, Korngrosserer. **-lán** [-n-lau·n] n. Kornlaan. **-land** [-lant] n. Kornland. **-mangari** [-mauŋgarɪ] m. Kornhandler. **-matur** [-ma·døǫ, -ma·t-] m. coll. Kornvare. **-meti (-is)** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. coll. Kornmad, Kornspise: *(rjúpan) af vallsúru k. tíndi fullan sarp* (GFrÚh. 124). **-orf** [-orv] n. Mejedrag. **-óttur** [-oᵘhdøǫ] a. kornet. **-poki** [-v-po·ɟɪ, -po·ķɪ] m. Kornsæk; en Sæk Korn. **-puntur** [-pʏvdøǫ, pʏnt-] m. (bot.) Sødgræs (glyceria). **-regn** [-n-rɛg·v] n., **-rigning** [-rɪgniŋk] f. Sædregn, Kornregn. **-rækt** [-raiχt] f. Korndyrkning. **-sala** [-v-sa·la] f. Kornsalg, Kornhandel. **-sáld** [-sault] f. Driftesold. **-sali (-a, -ar)** [-sa·lɪ] m. Kornhandler. **-settur** [-sɛhdøǫ] a. kornet, granuleret (om fint Metalarbejde). **-sigð** [-sɪqð, -sɪgþ] f. Segl. **-skál** [-sgau·l] f. **a.** (Træ)skaal, hvori det Korn anbragtes, der skulde males i en Haandkværn. — **b.** en saadan Skaals Indhold. **-skáli** [-sgau·lɪ] m. Kornlade. **-skera (-u)** [-sɟɛ·ra] f. Høst, Mejning. **-skreppa** [-sgrɛhba] f. Pose med Korn.

kornskurðar járn [kor·dvsgʏrðarjaur·dv, -jaud·v, kod·v-] n. Mejele. **-maður** [-ma:ðøǫ] m. Mejer. **-mánuður** [-mau:noðøǫ] m. = **tvímánuður.** **-tíð** [-ǫ-ti:ð] f., **-tími** [-ti:mɪ] m. Høsttid. **-vjel** [-r-vjɛ:l] f. Mejemaskine.

korn skurður [kor·dvsgʏrðøǫ, kod·v-] m. Kornhøst, Høst. **-slátta** [-slauhda] f. Høst, Mejning af Korn. **-stöng** [-sdöyŋk] f. Kornaks: *íslenzkar kornstengur* (ÞThLfr. II. 119). **-súra** [-su·ra] f. (bot.) topspirende Pileurt (polygonum viviparum). **-sæði** [-sai·ðɪ] n. Kornsæd, Sæd. **-sæll** [-saidλ] a. kornrig, frugtbar. **-sölumaður** [-söloma:ðøǫ] m. Kornhandler. **-tegund** [-tɛ·qont] f. Kornart. **-tunna** [-tʏn·a] f. en Tønde Korn (el. Sæk(ke) med 200 Pund). **-ungur** [-n-uŋgøǫ] a. meget ung, spæd, purung: *kornungt barn,* et Spædbarn; *(dansinn) er k. á Íslandi* (ÓDavSk. 20). **-uppskera** [-ʏhpsɟɛra] f. Kornhøst. **-vara** [-va·ra] f. Kornvarer. **-varp** [-vaǫp] n. Mejekrog. **-verð** [-vɛrð] n. Kornpris. **-verslun** [-vɛǫsløn] f. Kornhandel. **-þresking** [-v-þrɛsɟiŋk] f. Korntærskning.

1. **kóróna (-u, -ur)** [koᵘ:roᵘna] f. Krone; — Stjærnebilledet Kronen.

2. **kóróna (a)** [koᵘ:roᵘna] vt. *(krýna)* krone; — ogs. overf. sætte Kronen paa: *k. verkið; — þótt það kóróni að vilja endilega eyðileggja Flensborgarskólann* (Alþ. '11, B. II. 320).

kórónan (-ar, -ir) [koᵘ:roᵘnan] f. *(krýning)* Kroning.

1. **korpa (-u, -ur)** [koǫ·ba] f. Rynke.

2. **korpa (a)** [koǫ·ba] vt. **1.** danne Rynker i, folde; krympe: *mun eg gera þig ókennilegan öllum mönnum, k. hið fagra hörund á þínum liðugu limum* (Od. 283—84). — **2.** refl.: *korpast saman,* krympe sig sammen: *svo fljótt blikur kemr, korpaz hún* (ɔ: *melblaðkan) saman* (LFR. I. 60).

korpinn [koǫ·bɪn] a. sølle, gusten.

korpna (a) [koǫ·bna] vi. slaa Folder, rynkes sammen, trækkes sammen, indskrumpe; henvisne; — pp. *korpnaður,* indskrumpet, sløvet: *Hann ... ritaði fram í rauðan dauðann með kreptum fingrum og korpnaðri sjón* (EspS. xxxviii).

korpórall (-als, -alar) [koǫ·boᵘradλ, -als, -alaǫ] m. Messedug.

korpulegur [koǫ·bølɛ·qøǫ] a. henfalden, gusten, forkrøblet.

***korpur (-s, -ar)** [koǫ·bøǫ] m. Ravn.

korr [kor·] n. Rallen: *Þeir, sem sátu í baðstofunni, heyrðu oft k. í kindunum* (ÓDavÞj. 572).

korra (a) [kor:a] v. **1.** v. impers.: *korrar í e-m,* en raller. — **2.** vi. **a.** *(orga)* skraale: *sín* (ɔ: *skessan) fór í hvort eyra á honum og korruðu þar* (JÁÞj. I. 194). — **b.** *(raula)* nynne (for Börn) (BH.).

korrex [kor:ɛχs] n. Irettesættelse (BH.).

korríró [kor:iroᵘ:] n. Visselulle: *kvað við hana k.* (GTh. '95, 60).

kórrúm [koᵘr:u·m] n. Gavlseng: *Verbúðir hafa jafnan verið bygðar svo, að geingið er í annan enda þeirra og standa rúm til beggja hliða og eitt fyrir gafli; það var kallað k.* (JÞorkÞjs. 168).

kórsbróðir [koᵘǫ·sbroᵘ·ðɪǫ] m. Kannik, Domherre.

kór setja [koᵘǫ·sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. bisætte (i en Kirkes Kor el. Krypt). **-stafur** [-sda·voǫ] m. Pille i Koret (JHall. 159). **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. Korfører. **-söngur** [-söyŋgøǫ] m. Korsang.

1. **kort (-s,** pl. ds.) [koǫ·t] n. **1.** *(landabrjef)* Kort. — **2. a.** *(brjefspjald)* Postkort. — **b.** *(nafnspjald)* Visitkort. — **3.** Rummel (i Piquet).

2. **kort (-s,** pl. ds.) [koǫ·t] n. (pop.) Kvarter: *klukkan er k. gengin (í) 10,* Klokken er eet Kvarter til 10 (jfr. *kortjel, kortjer).*

3. **kort** [koǫ·t] adv.? *róa k.* = *vega salt,* vippe (ASkaft.).

?**korta (a)** [koǫ·da] vt. forkorte; — refl. *kortast*, forkortes: *kortast fort því baga* (ÓDavVik. 231).

korta bók [koǫ dabo":k] f. Atlas, Kortbog. **-gerð** [-ɟer·ð] f. Korttegning.

?**kortjel (-s,** pl. ds.) n., ?**kortjer (-s,** pl. ds.) [koǫ·djɛl, -djɛǫ] n. *(stundarfjórðungur)* Kvarter.

kortur [koǫ·døǫ] a. **1.** *(stuttur)* kort: *karlinn Jón er kominn á | korta móðins treyju* (Eimr. XIII. 115). — **2.** *(fátækur)* fattig (Ísf.).

?**korvetta (-u, -ur)** [kor·vɛhda] f. Korvet.

kórvilla [ko"r·vɪdla] f. **1.** Hovedfejl, stor Fejl, Grundfejl. — **2.** stor (grundig) Fejltagelse.

1. **kos (-ar, -ir)** [ko:s] f. (Af., Rask) **1.** *kvos.* — **2.** Skrævet paa Køer, det Sted, hvor Yveret sidder.

2. **kos** [ko:s] n. Valg. **-eyrir** [-ɛi·rɪǫ] m. udvalgt Klenodie: *Heilaga kirkja, tak koseyri þinn, | mitt kristindómsljós og trúaróð minn* (MJJAr. 220). **-gripur** [-grɪ·bøǫ, -grɪ·p-] m. = **koseyrir.**

kosinn [ko:sɪn] pp. af **kjósa.**

kosning (-ar, -ar) [kos·(d)niŋk] f. Valg; Valghandling.

°**kosninga grasbítur** [kos·(d)niŋgagra:sbidøǫ, -bit-] m. Stemmekvæg (Js. Js.). **-lög** [-lö:ɣ] npl. Valglov. **-rógur** [-ro":(q)øǫ] m. Valgrænker. **-smali** [-sma:lɪ] m. en, der hværver Vælgere.

kosningar aðferð [kos·(d)niŋgarað·fɛrð] f. Valgmetode. **-athöfn** [-a:t-(h)öbv] f. Valghandling. **-barátta** [-ba:rauhda] f. Valgkamp. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Valgbrev. **-bær** [-bai:r] a. valgberettiget. **-dagur** [-da:qøǫ] m. Valgdag. **-gerð, -gjörð** [-ɟer·ð, -ɟör·ð] f. Valghandling. **-kæra** [-ǫ-ʗai:ra] f. Valgklage. **-rimma** [-a-rɪm:a] f. Valgkamp. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] m. Valgret. **-úrslit** [-r-uǫ·slɪt] npl. Valg(et)s Udfald (Stj. '03, A. 96).

koss (gen. ds., pl. **-ar)** [kos·] m. Kys.

?**kóss** [ko"s·] m. Kurs: *tek síðan kóssinn, og trekki mig fjallasýn framhjá öllum jöklum* (JThMk. 17).

kossa flens [kos:aflɛn·s] n., **-gangur** [-gauŋ·goǫ] m. (megen) Kyssen, Kysseri. **-kær** [-ʗai:r] a. kyssekær, kysselysten.

kossblíður [kos·bli·ðøǫ] a. sødt kyssende.

kosta (a) [kos·da] v.

A. (I. gusto, t. kosten = smage): **I. 1.** vt. med gen.: *kosta kapps um e-ð = kappkosta*, bestræbe sig for n-t, göre sig Umage for n-t: *k. alls til*, anspænde alle Kræfter: *og mátti alls til k., ef einhver gutti hljóp í bola við hann*, maatte opbyde alle sine Kræfter, hvis Tyren blev vred paa ham (JÁÞj. I. 352). — **2.** vi. prøve: *kostum gott að gera* — **II. 1.** v. impers.: *ósköp kostar það mig = ósköp tekur mig sárt að ...* (Skaft.), hvor det dog gör mig ondt at ... — **2.** *k. sig* og refl.: *kostast = meiðast*, komme til Skade, kvæstes: *talsvert kostaður og brendur*; — *kostaðist Grýla | og kvað við hástöfum* (ÓDavÞul. 130).

B. (t. kosten = koste): **I.** vt. med acc. koste, bekoste: *hvað kostar það?* hvor meget koster det?; *við verðum að reyna það, hvað sem það kostar* (hvad det end koster); *það kostar mikla fyrirhöfn*, det kræver stor Anstrængelse; *e-ð kostar e-n mikið (lítið)*, n-t koster en meget (kun lidt): *vera hans í útlöndum hefur kostað föður hans mikið fje*; — *k. e-n til náms*, bekoste en, mens han studerer, bære Udgifterne ved ens Skolegang. — **II.** vt. med dat.: *k. (e-u) upp á e-ð*, anvende Penge til n-t; *það er engu til kostað*, der er ingen Udgifter ved det: *það er engu til kostað að reyna það*; — *k. miklu til e-s*, anvende store Omkostninger paa n-t.

kosta blindur [kos·dablɪn·døǫ] a. blind for en Sags gode Sider el. Egenskaber: *Þau skiftin — þér til skaða gerð — | þú skírir „þjóðrækt", kostablind* (StStAndv. II. 263). **-boð** [-bo:ð] n(pl). udmærket, fordelagtigt Tilbud. **-fæða** [-fai:ða] f. kraftig Føde, Kærneføde: *skar (húsfreyja) ... kostafæðu handa okkur næturgestunum* (ThTh. 34). **-góður** [-go":ðøǫ] a. **1.** *(frjósamur)* frugtbar. — **2. a.** kærnefuld, is. indeholdende meget Ostestof: *kostagóð mjólk.* — **b.** ydende kærnefuld Mælk: *Fé er kostagott hér ofan til í Bárðardal og beitarlöndin góð* (ÞThFerð. I. 345). — **c.** kærnefuld, ydende saftigt og kraftigt Græs (spec. som gör Mælken fed og ostholdig): *kostagott land.* **-gripur** [-grɪ:bøǫ, -grɪ:pøǫ] m. udmærket Dyr (el. Ting). **-jörð** [-jör·ð] f. udmærket Gaard (JÁÞj. II. 254). **-kaup** [-köy:p] npl. udmærket Handel, godt Køb. **-kjör** [-ʗö:r] npl. udmærkede Vilkaar. **-klúr** [-klu:r] a. grov af Naturen, med grove Egenskaber (BóluHj. 205). **-klæði** [-klai:ðɪ] npl. herlige Klæder: *vinna úr blómum k.* (GFrÚh. 28). **-knár** [-knau:r] a. meget stærk: (om en Hest) *en fyrst hann er svo k. | og keyrir upp jörð með rótunum* (ÓDavÞul. 380). **-kvendi** [-kvɛn·dɪ] n. fremragende Kvinde, udmærket Kvinde. **-laus** [-löy·s] a. uden Fordele; (om en Gaard el. Ø) uden Herligheder (JÁÞj. I. 144). **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:t-] a. **a.** tynd, spec. med ringe Ostestof: *kostalítil mjólk.* — **b.** saftløs, kraftløs, uden Saft og Kraft: *k. hálmur.* **-ljettur** [-ljɛhdøǫ] a. saftløs: *kostaljett hey.*

†**kostall** (f. **kostul,** n. **kostalt)** [kos·dadʎ, kos·døl, kos·daʎt] a. bekostelig.

kostamikill [kos·damɪ:ɟɪdʎ, -mɪ:ʗɪdʎ] a. = **kostagóður** 2.

kosta vandur [kos·davan·døǫ] a. kræsen, fordringsfuld. **-vendni** [-vɛn·dnɪ, -vɛn:ɪ] f. indec. Kræsenhed, Fordringsfuldhed. **-þunnur** [-þʏn:-øǫ] a. uden Gehalt, uden Saft og Kraft (BóluHj. 203).

kost góður [kos·tgo"·ðøǫ] a. = **kostagóður.** **-gripur** [-grɪ·bøǫ, -grɪ·p-] m. Klenodie: *en hinir fráu, ódauðlegu hestar, þeir fögru kostgripir* (Il. II. 122). **-gæfa (ði)** [-ɟai·va] vt. lægge Vind paa: *Tvær skemtanir kepti hún að k. helzt* (StStAndv. III. 21); — refl. *kostgæfast*, ds. **-gæfð (-ar)** [-ɟaivð, -ɟaibþ] f. Bestræbelse. **-gæfilegur** [-ɟaivɪlɛ:qøǫ] a. flittig, ivrig, omhyggelig; adv. *-lega.* **-gæfing (-ar)** [-ɟai·viŋk] f. Stræben, Bestræbelse, Nidkærhed. **-gæfinn** [-ɟai·vɪn] a. flittig; ivrig, nidkær; omhyggelig. **-gæflegur** [-ɟaivlɛ·qøǫ] a. = **kostgæfilegur.** **-gæfni** [-ɟaibnɪ] f. indec. Iver, Nidkærhed. **-gæfur** [-ɟai·voǫ] a. = **kostgæfinn.** **-illur** [-d-ɪdløǫ, -ɪdl-] a. kraftløs (om Føden): *þaunglarnir í Seley mundu ekki vera kostverri, en vatnsgrautur inni á Hólmum* (JÁÞj. I. 92). **-laus** [-löys] a. ringe, uden Saft og Kraft; spec. som der ikke er Ostestof i. **-lítill** [-li·dɪdʎ, -li·t-] a. — **kostalítill.** **-mikill** [-mɪ·ɟɪdʎ, -mɪ·ʗ-] a. = **kostagóður** 2.

kostnaðar hlið [kos·(d)naðaǫ(h)ʎɪ:ð] f. den Side af en Sag, der angaar Omkostningerne ved den. **-laus** [-r-löy:s] a. gratis, fri, uden Omkostninger: *e-m að kostnaðarlausu*; — n. *-laust* som adv. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:t-] a. ikke forbunden med store Omkostninger; — n. *-lítið* som adv. uden Omkostninger, billig. **-samlega** [-ǫ-sam·lɛqa] adv. dyrt, bekostelig. **-samur** [-sa:møǫ] a. bekostelig, dyr. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. Bekostelighed, Dyrhed. **-verð** [-r-vɛr·ð] n. Anlægsværdi: *Símar að kostnaðarverði 1 milj., 80 þús. kr.* (Alþ. '11, B. II. 28).

kostnaður (-ar) [kos·(d)naðøǫ] m. Bekostning, Omkostninger: *leggja mikið (lítið) í kostnað(inn)*, have store (ringe) Udgifter af n-t; *gera e-u lítinn kostnað*, nyde kun lidt af n-t: *Þér gjörið þessu* (ɔ: *víninu*) *harðla lítinn kostnað, meðhjálpari minn* (JThMk. 191).

kostpeningar [kos·tpɛ·niŋgøǫ] mpl. Kostpenge.

kostugur [kos·døqøǫ] a. fed, kærnefuld, kraftig.

kostulegur [kos·dølɛ·qøǫ] a. kostelig, fortræffelig, herlig.

kostun (-ar, -anir) [kos·døn] f. indvortes Læsion (LFR. X. 11).

kostur (-ar, -ir) [kos·døǫ] m. **I. 1.** *(úrræði)* Udvej, Alternativ: *tveir kostir eru fyrir höndum*, der er to Alternativer (Ting) at vælge imellem; *hann sá engan kost annan en ...*, han saa ingen anden Udvej end ...; *það er einskis annars k.*, der er ingen anden Mulighed; *á hann þann kost*, staar det ham frit for (Stj. '78, A. 60); *hann tók þann kost(inn) að ...*, han valgte (den Udvej) at ...; *þótti honum sá k. vænstur að ...*, han ansaa det for bedst, at ...; *setja (bjóða) e-m tvo kosti*, stille en Valget imellem. — **2.** *(kjör)* Betingelse, Vilkaar: *setja e-m kosti*, stille en Betingelser; *þungir kostir*, haarde Vilkaar. — **3.** *(tækifæri)* Lejlighed, Chance, Mulighed: (Ordspr.) *fyrri er kostur en kjör* (SchMál.), Mulighed gaar for Valg; *meðan k. er*, mens det er muligt; *ef þess er k.*, hvis det er muligt, hvis der er Mulighed for at opnaa det; *k. á e-u*, Adgang til n-t, Mulighed for n-t; *eiga kost á e-u*, have Mulighed til n-t, Adgang til at faa el. göre n-t; *jeg átti kost á að verða formaður, ef jeg hefði viljað*, jeg kunde være bleven Formand, hvis jeg havde ønsket; *gefa* (el. *gera) e-m kost á e-u*, give en en Chance til n-t (til at opnaa n-t); *gefa kost á sjer*, erklære sig villig til n-t, spec. *(til þings)* stille sig som Valgkandidat; *þröngva* (el. *þrengja) kosti e-s*, bringe en i en betrængt (mislig) Stilling, trænge en haardt. — **4.** Stilling: *eigi mun hafa batnað vor kostur við þetta*, vor Stilling er nok ikke herved blevet bedre; *búa við þröngan kost*, være i en slem Stilling, være daarlig stillet (økonomisk el. paa en anden Maade); *lifðu þau því við lítinn kost*, de sad smaat i det (Eimr. XVII. 78). — **5. a.** = *kvenkostur: hún er besti k.*, hun er et udmærket Parti. — **b.** *(gifting)* Parti, Giftermaal: *kvað hann eiga að sjá fyrir kosti hennar* (JÁÞj. I. 176); *mun lítill verða frami minn, ef eg elzt hér upp, sem mey til kosta* (BóluHj. i JÁÞj. I. 248). — †**6.** *(viðleitni)* Umage, Bestræbelse: *gefa sjer kost*, bestræbe sig for n-t, jfr. *kostgæfinn.* — **II. 1.** *(efni, föng)* Midler, Forraad, Mad, Føde, Kost: *hann er í kosti þar*, han er i (paa) Kost der. — **2.** i Talem.: *eiga alls kosti* (el. *alls kostar) við e-n*, kunne göre ved en hvad man vil, have en i sin Magt; (Ordspr.) *nú er alls k. við uppgefinn* (GJ.), den udmattede er let at besejre, jfr. *fark., liðsk.* — **III. 1.** *(efni)* Kvalitet, Stof: *Bolurinn var af góðum kostum gjörður, og glæsilegur* (JThPs. 68). — **2.** noget fortrinligt, udmærket: *með kostum gerður*, fortrinligt, kunstfærdigt udført: *boðnar hafa verið 1800 kr. í kaleik í Breiðabólstaðarkirkju ... sem er með kostum gerður frá 15. öld* (Alþ. '11, B., II. 491); (Talem.) *taka e-m með kostum og kynjum*, modtage en meget hjerteligt. — **3. a.** *(drafli)* sammenløben Mælk. — **b.** *(ostefni)* Casein, Ostestof. — **c.** Mælk(emad): *1394 var hallæri mikið til kostar og skreiðar nær um alt land* (ÞThLýs. II. 379). — **4.** *(góður eiginleiki)* god Egenskab, Fortrin: *hann hefur marga kosti*, han har mange gode Egenskaber; *segja kost og löst á e-u*, skildre en Tings Fortrin og Mangler; (Ordspr.) *margt leynir kostum, sem hefur ljótan lit* (GJ.), jfr. man skal ikke skue Hunden paa Haarene. — **5.** pl. *kostir: (skeið)* Pasgang; *fara á kostum*, (om Heste) løbe smukt og hurtigt i Pasgang: *Á kostum Sörli fór í fyrsta sinni* (GTh. '06, 32); *hjá þér bæði lipurt og létt | lá það* (ɔ: *íslenskt mál) á kostum hreinum* (GTh. '06, 107); *laus á kostunum*, (om Heste) ustadig, som let slaar over i en anden Gangart, — nu is. overf.: letsindig, løs paa Traaden: *hún er heldur laus á kostunum, stúlkan þessi.* — **IV.** i adv. Forb.: *að minsta kosti*, i al Fald; *að öðrum kosti, annars kostar*, ellers, i modsat Fald; *alls kostar*, ganske, i alle Maader: *jeg var ekki alls kostar ánægður með fráganginn á húsinu.*

kot (-s, pl. ds.) [ko:t] n. **I. 1.** *(kotbýli)* lille Gaard, Husmandslod. — **2.** *(hreysi)* Hytte, Kaad: *nú er kátt í kotinu*, her gaar det lystigt til; (Ordspr.) *kátt er í koti, þá karl er ekki heima*, naar Katten er borte, spiller Musene paa Bænke; *margt er það í koti karls, sem kóngs er ekki í ranni*, tit findes i fattig Mands Rönne, hvad ej er i Kongens Gaard; (Talem.) *e-m er ekki í kot vísað*, det er ikke det værste Sted, en kunde komme; is. overf.; *Þér eruð eins og stórveldi. Eg vona, að yður þyki það ekki í kot vísað* (jeg haaber ikke, at De finder Sammenligningen nedsættende) (EKvSamb. 253). — **II. 1.** *(bolur)* et Slags Livstykke el. Vest, som bruges af Kvinder. — **2.** *(bolur, kræktur (hneptur) í bakið)* Livstykke (til Börn). — **3.** Vest (JÁÞj. II. 152): *Þá kvað formaður hafa sagt, að nú hefði verið bati, að hafa verið í tveimur kotunum* (JÞorkÞjs. 90).

1. **kota (-u, -ur)** [ko:da, ko:ta] f. **1.** *(kymi)* lille Kammer, lille Krog i Huset. — **2.** *(moldarkofi)* lille Hytte af Græstörv (Vf.).

2. **kota (a)** [ko:da, ko:ta] vt. med dat.: *k. sjer niður*, nedsætte sig som Husmand (BH.).

kota drengur [ko:dadreiŋgøϱ, ko·ta-] m. fattig ung Mand af en Husmandsslægt (ÞErl.). **-kind** [-ʨɪn·t] f. Husmandstøs: *þann heiður, sem sjer veittist, överðugri k., að vera leidd i stofu til sýslumannsins* (JTr. Heið. III. 123). **-sæla** [-sai:la] f. ostet Mælk, blandet med Sn[illegible]r (som Ret) (Kjós). ***-öld** [-öl·t] f. Hytteslægt: *þar sem kjarklaus k. [illegible] krjúpur öllu er nefnist völd* (StStAndv. II. 206).

kot bóndi [ko:tboᵘndɪ] m. Husmand; fattig Bonde. **-bær** [-bai·r] m. lille, fattig Gaard. **-drengur** [ko:dreiŋgøϱ] m. Dreng fra en Hytte, Fattigmandsbarn.

?**kóteletta (-u, -ur)** [koᵘ:dɛlɛhda, koᵘ:tɛl-] f. Kotelet.

kóti (-a, -ar) [koᵘ:dɪ, koᵘ:tɪ] m. Slubbert (JSBr. 631).

kot karl [ko:tka(r)dʎ] m. Husmand, fattig Bonde, Kaadner, Fattigmand: (Ordspr.) *margt mæðir k.* (GJ.), Fattigmand har mange Sorger. ***-krangur** [-krauŋgøϱ] m. ussel Hytte, Rönne: *smaug í margan kotkráng* (StÓl. '23, 31).

kotla (a) [kohdla] vt. med dat. (Árn.) = **kjótla.**

kot maður [ko:dma·ðøϱ, ko:t-] m. = **kotkarl. -mannlegur** [-manlɛ·qøϱ] a. fattigmandsagtig, stodderagtig, ussel.

1. **kotra (-u, -ur)** [ko:dra, ko:tra] f. **1.** Triktrak: (Ordspr.) *k. og kanna gjöra margan fátækan manna* (JÓl. cit. i ÓDavSk. 309), Dobbel og Drik gör mangen til Stodder. — **2.** fire Øjne paa Tærningen i Brætspil af samme Navn: *kotrur allar*, fire paa bægge el. alle Tærninger (ODavSk. 310).

2. **kotra (a)** [ko:dra, ko:tra] vt. med dat.: *k. e-m niður*, faa en anbragt, hvor der er ringe Plads: *hún verður að k. sér þarna niður í kompuna hjá Þórunni systur minni* (JThMk. 287).

kot ríki [ko:dri·ɡɪ, ko:tri·ʨɪ] n. Smaastat. **-roskinn** [-rosʨɪn] a. **a.** indbildsk, kry: *páfagauks, sem rólaði k. í sveig sínum* (And. II. 88). — **b.** *(um börn)* en Smule vigtig og gammelklog.

kotru borð [ko:drøbor·ð, ko:trø-] n. Triktrakbræt (ÓDavSk. 309). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. (dygtig) Triktrakspiller. **-reitur** [-rei:døϱ, -rei:t-] m. Triktrakfelt. **-tafl** [-tab·ʎ] n. **1.** *(kotra)* Triktrak. — **2.** Triktrakbræt med Brikker. **-vers** [-vɛϱ·s] n. magisk Formel for at vinde i Triktrak (ÓDavSk. 308).

kotún (-s) [ko:dun, ko:tun] n. **1.** Bomuld: *foldar k.* = *fífa*, Kæruld (JÁGát. 32). — **2.** *(fræull)* Gæsling.

kotungatafl [ko:duŋgatab·ʎ, ko:t-] n. en Slags Brætspil, med 4 Springere mod Bønder (omt. af JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 314).

kotungs bragur [ko:duŋsbra:qøϱ, ko:t-] m. usselt og fattigt Præg. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. fattig, ussel. **-son** [-so·n] m. Husmandsgut.

kotungur (-s, -ar) [ko:duŋgøϱ, ko:t-, -uŋs] m. = *kotkarl*, Kaadner: (Ordspr.) *k. er kotungi verstur* (GJ.), Kaadner er Kaadner værst; *rýr er kotunga sæla* (GJ.), ringe er Kaadners Lykke.

kotúns lauf [ko:dunslöy:v, ko:tuns-] n. (bot.) = **grasvíðir, smjörlauf. -víðir** [-vi:ðɪϱ] m. = **grávíðir.**

krá (-r, -r) [krau:] f. **1.** *(kimi)* Vraa, Krog, Hjörne. — **2.** *(drykkjukrá)* Kro.

krabb (-s) [krap·] n. uordentligt og ubehændigt udført Arbejde; spec. daarlig Skrift el. det at slaa Græs uordentligt.

krabba (a) [krab:a] vt. **1.** udføre uordentligt og ubehændigt; spec. skrive daarligt el. slaa Græs uordentlig, saaledes at en Del deraf bliver staaende. — **2.** rode [illegible] *skrínum og [illegible]* (GTh. [illegible], 37).

krabba baugur [krab:aböy:qøϱ] m. Kræbsens Vendekres. **-dýr** [-di:r] npl. Kræbsdyr (crustacea). **-feiti** [-fei:dɪ, -fei:tɪ] f. Mælk kogt paa Krabbe: *k. við stirðleika í sinum* (BJLVs. 58). **-flær** [-flai:r] fpl. smaa Kræbsarter (copepoda, cyclopida, daphniae). **-gangur** [-gauŋ·gøϱ] m. Kræbsegang; klodset, forkert Maade; — (metr.) en Art *sljettubönd* (s. d. O.) med 2. og 4. Linjes Endestavelser halvrimende med förste Stavelse i 2. Fod i 1. og 3. Linje. Ekspl. *[illegible] fleins | fólki aldrei síðar* (HSig. 112). **-háfur** [-hau:vøϱ] m. Kræbseruse. **-hvarfbaugur** [-χwar·(v)bóyqøϱ, -kvar·(v)-] m. = **krabbabaugur. -mein** [-mei:n] n. (med.) Kræft (cancer). **-merki** [-mɛϱ·ɡɪ] n. (astr.) Stjærnebilledet Kræbsen. **-skæri** [-sɡai:rɪ] npl. Kræbseklo.

krabbi (-a, -ar) [krab:ɪ] m. **1.** (zool.) Kræbs; Krabbe. — **2.** *(krabbamein)* Kræft.

krabbhæfður [krap·(h)aivðøϱ, -(h)aibðøϱ] a. som har Hovtrang (Nl.).

krabla (a) [krab·la] vi. = **krafla.**

krá bull [krau:bʏdʎ] n. Krimskrams, Smöreri, Kragetæer. **-bullari** [-bʏdlarɪ] m. Smörer.

kraðak (-s) [kra:ðak] n. **1.** Hob, Sværm, Vrimmel, Trængsel: *það var ógnarlegt k. í húsinu* (Hún.). — **2.** Skrabsammen (særl. af Folk, som ikke duer til Arbejde): *það er mesta k. hjá prófastinum* (Nl., BH.).

kráf [krau:v] n. Kragetæer (daarlig Skrift): *þetta er ljóta kráfið.*

krafa (kröfu, kröfur) [kra:va, krö:vø(ϱ)] f. Krav, Fordring, Forlangende: *gera (eiga) kröfu til e-s*, göre (have) Krav paa n-t.

kráfa (a) [krau:va] vi. famle, kramme: *hvað ertu að k. þarna?* (Af.).

krafði [krav·ðɪ, krab·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **krefja.**

krafið [kra:vɪð] sup. af **krefja.**

krafir [kra:vɪϱ] pl. af **kröf.**

krafl (-s) [krab·ʎ] n. Gramsen.

krafla (a) [krab·la, 1. p. pl. præs. kröb·løm] vi. kradse, gramse, rode: *k. í e-u, [illegible] krafla [illegible]* (JÁGát. 16), *k. fram úr e-u*, redde sig ud af en Knibe.

krafs [kraf·s] n. **1.** Skraben: (Talem.) *hafa e-ð upp úr krafsinu*, faa n-t ud af en Anstrængelse, man gör sig; *Hún getur fengið smjaður upp úr krafsinu* (Eimr. XVII. 100); *reyna að hafa e-ð upp úr krafsinu*, se at mele sin Kage. — **2.** pl. *kröfs*, bar(e) Plet(ter), hvor Sneen er skrabet væk.

krafsa (a) [kraf·sa, 1. p. pl. præs. kröf·søm] vi. skrabe (med Benene), *það má vara sig á hestinum, hann krafsar* (skraber med Forbenene). — (om Kreaturer) skrabe Sneen til Side for at komme til Græsset: *Féð ... fór að k. til mold og mylsnu* (ÞGjD. 20); *k. fyrir e-m*, skrabe Sneen bort fra Græsset for en: *uxi ... gekk úti um veturinn og krafsaði fyrir 16 nautum* (ÞThLýs. II. 373).

krafstra (a) [kraf·sdra, 1. p. pl. præs. kröf·sdrøm] vi. (Breiðd.) = **krafsa.**

krafstur (-urs, -rar) [kraf·sdøϱ, dat. pl. kröf·sdrøm] m. = *kröfs*, se *krafs*: *staðið yfir fé við fjúk, | fært til eftir krafstri* (GFr. i Eimr. XVII. 113).

krafta (a) [kraf·da, 1. p. pl. præs. kröf·døm] vt. orke, formaa, kunne, faa udrettet (JÞorl. I. 314).

krafta góður [kraf·dagoᵘ:ðøϱ] a. **1.** stærk: *þeir* (ɔ: *hestar) verða kraftabetri (af höfrum) enn af einsömlu heyi* (HjaltKv. 8). — **2.** = *kraftgóður* **-gras** [-gra:s] n. **1.** kraftigt Græs: *gott k.* (Klp. I. 92). — **2.** Trylleurt: *Að því mæltu dró Argusbani kraptagrasið upp úr jörðunni* (Od. 208). **-jötunn** [-jö:døn, jö:t-] m. Mand med Kæmpekræfter. **-lán** [-lau:n] n. Forlening med Dyder el. undergörende Kraft: *Ég get ekki veitt henni meira k. en hún hefir nú þegar* (And. II. 155). **-laus** [-löy·s] a. svag, uden Kræfter. **-leysi (-is)** [-lei·sɪ] n. Kraftløshed, Svaghed. **-lítill** [-li:dɪdʎ, -li:t-] a. i Besiddelse af ringe Kræfter, svag. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. en meget stærk Mand. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdʎ, -mɪ:ʨ-] a. **1.** *(sterkur)* kraftig, stærk. — **2.** = *kraftgóður: kraftamikið hey.* **-naumur** [-nöy:møϱ] a. med svage Kræfter (GFrÚh. 69). **-skáld** [-sgaul·t] n. Mirakeldigter (Digter, som gör Underværker ved sine Digte). **-skessa** [-sɡɛs:a] f. Kvinde med Jættekræfter (Eimr. XV. 176). **-verk** [-vɛϱ·k] n. Mirakel, Undergærning.

kraft fruma [kraf·tfrʏ·ma] f. Bevægelsescelle: *þolfrumur og kraftfrumur* (HermJDulr. 29). **-gjafi** [-ɡa·vɪ] m. Kraftgiver; — overf. Blod: *Og nú sótti í það horfið með hættulegu hraðstreymi kraftgjafans*, og nu blev jeg syg paa lignende Maade af en farlig Blødning (GFrÓl. 141). **-góður** [-goᵘ·ðøϱ] a. kraftig: *kraftgóð taða.* **-laus** [-d-löys] a. uden Kraft. **-mikill** [-mɪ:ɡɪdʎ, -mɪ:ʨ-] a. kraftig: *kraftmikið hey.* **-súpa** [-t-su·ba, -su·pa] f. Kraftsuppe.

kraftur (-s el. **-ar, -ar)** [kraf·døϱ, dat. pl. kröf·døm] m. **1. a.** Kraft, Styrke: *með* (el. *af) miklum krafti*, med stor Kraft. — **b.** Kraft og Saft: *það er enginn k. í þessu heyi.* — **2.** (höjere) Magt: *biður hann í allra krapta nafni, að leysa nú líf sitt* (JÁÞj. I. 388). — **3.** pl. *kraftar*, Kræfter, Styrke: *af öllum (lífs og sálar) kröftum*, (pop.) *upp á kraft*, af alle Kræfter.

kraftþrota [kraf·tþro·da, -þro·ta] a. indec. udmattet.

kraga (a) [kra:qa] v. impers.: *það kragar á kindinni*, Ulden har løsnet sig omkring Halsen paa Faaret (Nl., Breiðd.).

kraga borði [kra:qabor·ðɪ] m. (Bogb.) Kapitelbaand. **-hnútur** [-hvu:døϱ, -hvu:t-] m. Halsslöjfe. **-manga** [-mauŋ·ga] f. (pop.) det næste Led bag den forreste Halshvirvel (Drageren) i en Faarehals (Rang.). **-skegg** [-sɡɛk·] n. Skægkrave. **-stígvjel** [-sdiq·vjɛl] n. Kravestøvle.

kragi (-a, -ar) [krai:jɪ, kra:qa(ϱ)] m. **1.** Krave; — overf.: *slá kraga kringum bæinn*; (Talem.) *gefa rauðan kraga*, halshugge: *gaf honum rauðan kraga* (JÞorl. II. 409). — **2.** (bot.) Krave. — **3.** = *kjalkragi*, Kapitel.

1. **kraka (kröku, krökur)** [kra:ga, kra:ka, krö:go(ϱ), krö:kø(ϱ)] f. (naut.) **a.** Dræg, Bundfæste, Stenanker *(kraki, dreki).* — **b.** lille Anker til Fortöjning af Næt, Krabbe.

2. **kraka (a)** [kra:ga, kra:ka, 1. p. pl. præs. krö:gøm, krö:køm] v. **1.** vt.: *k. e-ð upp*, hente n-t op fra Bunden (ved Hjælp af en Stang el. Hage); (Talem.) *k. sólina ofan*, rage Solen ned (bruges som Betegnelse for klodset Roning, naar Roeren løfter Aaren for höjt op af Vandet) (Vf.). — **2. a.** impers. (naut.) drive lidt: *Þegar til hákarlaveiði er farið, er legið við stjóra og bundinn við hérum 6 fjórð. þungan stein, vilja menn ei steininn þyngri en svo, að skipið reki lítið eitt, þegar föll eru hörð, og er það kallað að skipið „kraki", því stjórasteinninn er kallaður „kraki"* (ÞThFerð. III. 219); *einu hollensku skipi, er lá fyrir framan oss, krakaði um nóttina ... upp á oss, svo að vort bogspjót innkomst í þeirra káhyttu* (JÓlInd. 213); — **b.** *k. niðri*, føle Bund (i Vand).

kráka (-u, -ur) [krau:ga, krau:ka] f. **1.** (zool.) Krage (corvus cornix); *litla k.* = *krákubróðir*: (Ordspr.) *betri er ein k. í hendi en tvær í skógi*, bedre er een Fugl i Haanden, end ti paa Taget; *sveltur sitjandi k. en fljúgandi fær*, der gror under gangende Fod, der svælter siddende Krage; *krákan er því leið, að hún segir jafnan satt* (GJ.), Kragen er fordi ond (ɔ: forhadt), at hun siger Sanden; jfr. endv. *óveðurskráka, illviðrakráka.* — **2.** (vulg.) cunnus. — **3.** *(sleði)* Slæde (Vf.) (jfr. *líkakrákur*). — **4.** en Slags Spade (Vf.). — **5.** *(stigi)* Trappe: *varaðu þig! það er hált í krákunni* (Hornstr.).

krakafætla [kra:gafaihdla, kra:ka-] f. (bot.) fligbladet Vejbred (plantago coronopus) (EÓlLach. 85).

kraki (-a, -ar) [kra:ɡɪ, kra:ʨɪ, dat. pl. krö:gøm, krö:k-] m. **1. a.** *(stöng)* Pæl, Stage. — **b.** *(til varnar)* Palisade, Skansepæl. — **2.** *(sláni)* lang og mager Person, Bönnestage: *Hrólfur k.*, Rolf Krage; **Kraka sáð*, Guld. — **3.** *(stjóri, dreki)* Bundfæste, Stenanker (ÞThFerð. III. 219); *liggja við kraka.* — **4.** *(óvættur í sjó)* Søuhyre (LFR. XIII. 44).

krakka (a) [krahga] v. **I.** vi. **1.** *(krauma)* syde, boble: *Vatnið (í hvernum) ... sauð og krakkaði í sífellu* (JTrHalla 148). — **2.** ppr. *krakkandi* i Forb. *k. hrár*, ganske raa, meget daarlig kogt (Af., ASkaft.). — **II.** vt. *(tyfta)* tugte, revse.

krakka föt [krahgafö:t] npl. Töj til Börn. **-grey** [-grei:] n. Rolling.

krakkaldi (-a, -ar) [krahgaldɪ] m. Krapsø (Af.).

krakkalegur [krahgalɛ·qøϱ] a. barnlig, naiv.

krakkandi [krahgandɪ] ppr. se **krakka.**

krakka nóra [krahganoᵘ:ra] f. Rolling. **-skapur** [-sga·bøϱ, -sga·p-] m. Barnagtighed. **-skarn** [-sgad·n, -sgar·dn] n. Rolling.

krakki (-a, -ar) [krahɡ̊ɪ] m. Barn, Glut, Rolling.

krakkildi (-is, pl. ds.) [krahɡ̊ɪldɪ] n. (BH.) **1.** *(refsing)* Revselse. — **2.** *(sundrung)* Tvist, Uenighed.

krakkildissjór [krahɡ̊ɪldɪsjoᵘ:r] m. (LFR. II. 177) = **krakkaldi.**

krá-krá [krau:krau:] interj. = **krunk.**

kráku augu [krau:ɡøöy:ɣø, krau:kø-] npl. (bot.) Krageöje (Frugten af en Brækned). **-bróðir** [-bro·:ðɪʀ] m. (zool.) Allike. **-hreiður** [-hʀei:ðøʀ] n. Kragerede.

krakur (-s, -ar) [kra:ɡøʀ, kra:k-] m. lang og mager Person; — som Ogenavn: Bonnestage: *Haldór k.* (JÁÞj. I. 538).

kráku skel [krau:ɡøsɡ̊ɛ:l, krau:kø-] f. **1.** Muslingeskal: *gefa e-m e-ð í k.*, give en n-t i smaa Portioner. *þú gefur ei fólkinu' í k. þína kjaftæðis-olíu'* (MJ. II. 221); (Talem.) *lepja dauðann úr k.*, dø langsomt. — **2.** *kræklingur.* **-stígsvafningur** [-sdiɣsvab·niŋɡøʀ] m. (med.) Spiraltur. **-stígur** [-sdi:ɣøʀ] m. **a.** Siksak, en Vej el. Linje, der gaar i Siksak (siges af *J. Guðm. lærði* i hans *Lækningakver* (JG. 401, 4to) at have sit Navn af *lækjarkráka*'s vraltende Gang). — **b.** overf. Krogvej: *en í ályktun kráku-stígsins* (JMPísl. 160). **-ungi** [-uŋ·ɡ̊ɪ] m. Krageunge.

kramakriki [kra:makrɪ:ɡ̊ɪ, -krɪ:ɡ̊ɪ] m. svageligt Barn (BH.).

kramar [kra:maʀ] gen. af **kröm. -aumingi** [-r-öy:miŋɡ̊ɪ] m. hjemsøgt Stakkel.

?**kramarhús** [kra:maʀ(h)u:s] n. Kræmmerhus.

?**kramari (-a, -ar)** [kra:marɪ, dat. pl. krö:mørom] m. Kræmmer.

kramar maður [kra:marma:ðøʀ] m. Krøbling. **-sótt** [-ʀ-soᵘht] f. tærende Sygdom: *langvarandi k.* (Kvöld. I. 317).

?**kram búð** [kram·bu·ð] f. Krambod, Købmandsbutik; spec. Manufakturhandel (Sl.). **-búðarborð** [-buðarbor·ð] n. Disk. **-búðarloft** [-buðarlof·t] n. Krambodloft: (Ordspr.) *ekki komast allir upp á krambúðarloftið* (GJ.), det er ikke enhver givet at komme op paa Krambodloftet.

kramdi [kram·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kremja.**

krami (-a) [kra:mɪ] m. Tryk (BH.).

kramna (a) [kram·na] vi. klage: *hann kramnar heldur yfir bágindum sínum* (Af.).

krampa flog [kraᵤ·baflo:ɣ, kram·pa-] n., **-teygja** [-tei:ja] f. (med.) Krampetrækning, Konvulsion.

krampi (-a) [kraᵤ·bɪ, kram·pɪ] m. (med.) Krampe.

kramur (kröm, kramt) [kra:møʀ, krö:m, kraᵤ·t, kram·t] a. **a.** halvsmæltet, blød: *snjórinn er orðinn k.* — **b.** blød, mør: *berin eru orðin kröm; (tólgin) bólgnaði þar upp í dálitlum krömum skildi* (ÞGjÚf. 137). — **c.** tøet op, blød og klam: *moldin er orðin kröm.*

?**kram vara** [kram·va·ra] f. coll. Kramvarer; spec. Manufakturvarer. †**-verk** [-vɛʀk] n. Kram.

†**kranga (a)** [krauŋ·ɡa] vi. gaa besværligt og vaklende, stavre.

krangalegur [krauŋ·galɛ·ɣøʀ] a. spinkel og mager; — om Ting: smal (tynd) og lang: *Berufjörður er k.*

krangandi (-a, -endur) [krauŋ·gandɪ, -ɛndøʀ] m. = *krangi*, lang og tynd Hals.

krangaxli (-a, -ar) [krauŋ·gaχslɪ] m. Væsen med smalle Skuldre: (om *keldusvín) stángvaxinn, krángaxli* (JÁGát. 84).

krangi (-a, -ar) [krauŋ·ɡ̊ɪ, krauŋ·ga(ʀ)] m. **1.** *(horaður og langur háls)* lang og smal Hals. — **2. a.** *(sláni)* lang og mager Person. — **b.** *(fleginn kroppur af horaðri skepnu)* flaaet, mager Dyrekrop. — **3.** *(hreysi)* Afkrog, Vraa (Múl.): *kots líkur k.* (BTh. 226).

1. **krangur (-s, -ar)** [krauŋ·ɡøʀ] m. **a.** lang og smal Gang el. langt og smalt Skur (Breiðd.). — **b.** spec. *(bás)* Baas (Af., Sch.).

†2. **krangur** [krauŋ·gøʀ] a. besværlig, möjefuld.

krani (-a, -ar) [kra:nɪ] m. **1.** Hane (paa et Kar) jfr. *vatnshani.* — **2.** *(húnn eða handfang á hurð)* Greb, Haandtag.

krank dómur [krauᵑ·kdoᵘmøʀ, krauŋ·k-] m., **-dæmi** [-daimɪ] n. Sygdom. **-feldni** [-fɛldnɪ] f. indec. Sygelighed: *Læknaskýrslurnar sýna okkur ekki, hvaða sjúkdómar koma fyrir á landinu, að undanteknum landfarsóttum, heldur einungis krankfeldnina* (Lögr. '13, 110). **-feldur** [-fɛldøʀ] a. svagelig, sygelig, tilböjelig til at blive syg: *krankfelt sumar*, Sommer med megen Sygelighed (Esp. X. 32); — n. *krankfelt: það er k.*, der er megen Sygelighed: *Krankfelt var þá mjög allvíða á Suðurlandi* (ÞThÁrf. 88). **-legur** [-lɛɣøʀ] a. smærtefuld. **-leiki** [-lɛiɡ̊ɪ, -lɛiɡ̊ɪ] m., **-leikur** [-lɛiɡøʀ, -lɛik-] m. Sygdom, Upasselighed, Skrøbelighed. **-samur** [-samøʀ] a. med megen Sygelighed: *sumarið var kranksamt.*

krankur (krönk, krankt) [krauᵑ·gøʀ, krauŋ·k-, kröyᵑ·k, kröyŋ·k, krauᵑ·t, krauŋ·t] a. syg, skröbelig: *e-m verður krankt*, en faar et Ildebefindende; *krankt veður*, daarligt Vejr: *þar mætist krankt veður og koll-hetta*, se *kollhetta* (ÁM. 221b, 8vo).

krans (gen. ds., pl. **-ar**) [kran·s] m. **1.** *(sveigur)* Krans. — **2.** *(hringur)* Kres. **-auga** [-öy·ɣa] n. **1.** = *krákuauga.* — **2.** (med.) Rævekage (semen nucis vomicae). **-augnadropar** [-öygnadro:baʀ, -dro:p-] mpl. Rævekagedraaber (tinctura nucis vomicae). **-augnaeitur** [-öygnaɛi:døʀ, -ɛi:t-] n. Rævegift, Stryknin. **-stæður** [kran·sdai·ðøʀ] a. (bot.) kransstillet (verticillatus). ***-vefja** [-s-vɛvja] vt. bekranse: *Kransvefur mig last lands* (ÓDavVik. 376).

krap (-s, kröp) [kra:p, krö:p] n. Tøsne, Kvarre, Kvadder: *voru þá fjúk og frost, kröp og jarðbönn* (ÞThÁrf. 101); *karl í krapinu*, Karl for sin Hat: *hann var nú karl í krapinu* (ThTh. 57).

krapa (a) [kra:ba, kra:pa] v. impers. **1.** *e-ð krapar*, der danner sig Grødis: *Kaupstaðarhöfnina ... og krapaði á víð og dreif* (GFrUbl. 2); *sjórinn varð krapaður af snjónum* (SIng. 294). — **2.** *k. uppi*, komme op til Overfladen: *í það sinn sáum vjer engan riðlafisk uppi k.* (JÓlInd. 234).

krapa blá [kra:bablau:, kra:pa-] f. **1.** Grødis, Snesjap: *Hann óslaði krapablána á götunum* (GGunn. 37). — **2.** = 1. *blá* 2.: *Sumstaðar hafði vatn safnast í lægðirnar í krapablár og krapakíla* (ÞThFerð. III. 186). **-drífa** [-dri:va] f. = **krapahríð. -elgur** [-ɛl·gøʀ] m. Sneælte, Snesjap; overf.: *vaða krapaelg*, snakke løs: *ef hann léti frúna vaða þennan krapaelg óhindraða* (Eimr. V. 165). **-för** [-fö:r] npl. drivende Bundter Isnaale, Isdrift: *K. kalla menn það, er smáar ísnálar myndast á yfirborði þar sem lygnt er, synda niður með straumi og safnast í stærri flokka og spildur* (ÞThLýs. I. 287); *og k. í auðu rennunni (í ánni)* (JTrSk. II. 88). **-grautur** [-gröy:døʀ, -gröy:t-] m. Snesjap: *k. var um alt hlaðið eftir síðustu drífuna* (JTrHeið. II. 93). **-hríð** [-hʀi:ð] f. sludagtigt Snefog. **-hryðja** [-hʀɪð·ja] f. sludagtig Snebyge. **-kendur** [-ɡ̊ɛn·døʀ] a. sludagtig. **-pollur** [-pod·løʀ] m. Vandpyt, fyldt med Tøsne. **-rigning** [-rɪɣ·niŋk] f. Regn, blandet med Sne. **-slettingshríð** [-slɛhdiŋs(h)ʀi:ð] f. (EKv. i Eimr. II. 82), **-slettingur** [-slɛhdiŋɡøʀ] m. sludagtigt Snefog: *en samt var húðarigning í bygð og k., þegar dálítið dró upp í fjöllin* (ÞThFerð. II. 91). **-snjór** [-snjoᵘ:r] m. Tøsne. **-stroka** [-sdro:ga, -sdro:ka] f. Tunge af Sneslud, Snetunge: *Öskugráar krapastrokur héngu niður um hnjúka og hálsa* (GFrE. 85). **-veður** [-vɛ:ðøʀ] n. = **krapahríð.**

krap elgur [kra:bɛlgøʀ, kra:p-] m. Snesjap, Kvadderælte: *reif snjóinn, sem var þá orðinn einn k.* (SIng. I. 130). ° **-flautir** [-p-flöy·dɪʀ, -flöy·tɪʀ] fpl. Is (en Ret).

krapi (-a) [kra:bɪ, kra:pɪ] m. Slud, Tøsne, Kvadder: *í henni* (ɔ: *ánni*) *var k. og jakaferð* (ÞThLfr. IV. 56).

krapkuldi [kra:pkʏldɪ] m. Kvadderkulde, isnende Kulde: *grunnsting-ullinn var í viðgangi úti fyrir og k. í bununni* (GFrÁtt. 98).

krappa brim [krahbabrɪ:m] n. krap Brænding, krappe Søer. **-eyra** [-ɛi:ra] n. Hank foroven paa Spantet i det forreste Rum i en Fiskerbaad, jfr. *krappi* 2. **-rúm** [-ru:m] n. det forreste Rum i en Fiskerbaad lige bag Stævnet, jfr. *krappi* 2. **-þýfður** [-þiv·ðøʀ, -þib·ðøʀ] a. med tætte, höje Tuer. **-þýfi** [-þi:vɪ] n. Strækning med höje, tætte Tuer.

krapphyrndur [krahp(h)ɪ(r)ndøʀ] a. spidsvinklet.

krappi (-a, -ar) [krahbɪ] m. **1.** *(dvergur, brík)* Knægt, Stiver. — **2. a.** trekantet Stykke forrest og bagest i en Fiskerbaad, hvorved Baadens Bove forbindes med hinanden. — **b.** det forreste Rum i en Fiskerbaad. — **3.** *(krappaþýfi)* Strækning med höje, tætte Tuer.

krapp litur [krahblɪ·døʀ, -lɪ·tøʀ] m. Krapfarve. **-röng** [-röyŋk] f. det forreste el. bageste Spant i en Baad. **-sjóaður** [-p-sjoᵘ·aðøʀ] a. med krap Sø. **-sævi (-is)** [-sai·vɪ] n. Krapsø.

krappur (kröpp, krapt) [krahbøʀ, kröhp, kraf·t] a. snæver, trang: *þar er á fljótinu k.* (skarp) *krókur;* — *kröpp skeifa*, stærkt krummet Hestesko; *krappar þúfur*, tætte, toppede Tuer; *kröpp bára*, kort, toppet Bølge; *k. sjór*, Krapsø; *sigla hann krappan*, sejle i krap Sø, is. overf.: være forvoven: *og siglt hann jafnvel nokkuð krappan stundum* (ÞErl.); *komast í krappan dans* (JÁÞj. I. 542); *komast í hann krappan,* ¹) *(komast í lífsháska)* komme i Livsfare; *hann hefur oft komist í hann krappan*, han har været ude i mangen haard Dyst, han har haft mangen svær Törn; ²) *(komast í bobba)* komme i Klemme, komme i Knibe: *láta e-n komast í hann krappan*, bringe en i Fare (Knibe), gaa en en höj Gang.

krap slepja [kra:pslɛ·bja, -slɛ·pja] f. halvtøet Isvand, Issjap: *krapslepjan vall grámórauð yfir jörðina* (ÞGjÚf. 131). **-sull** [-sʏdʎ] n. Snesjap: *skullu frost á k.* (StÓl. '23, 61).

krapt- [kraf·t-] se **kraft-.**

krapvatn [kra:bvahtv, kra:p-] n. Isvand: *hendurnar knýttu í krapvatni þó* (GFrÚh. 114).

kras [kra:s] n. (om Ravnens Skrig) = *krunk: þá má heyra krúnk og k.,* | *þá krummi í vasann þrífur* (ÓDavÞul. 348).

krás (-ar, -ir) [krau:s] f. Lækkerbisken, lækker Ret: (Talem.) *setjast að krásinni*, tage for sig af Lækkerierne, komme til Fadet; (Ordspr.) *sá hefir k., er krefur*, den faar Kræs, som kræver; *Enginn veit, hver ósoðna k. hlýtur* (Eimr. X. 139), ingen ved, hvem usødet (ɔ: ukogt) Kræs tilfalder.

†**krása (a)** [krau:sa] vt. göre lækker; tilberede, lave.

krása borð [krau:sabor·ð] n. et med Lækkerier dækket Bord. **-fátt** [-fauht] an.: *það er k.*, der er Mangel paa lækre Sager: *þegar k. er krummum, þá kroppa þeir helst um tærnar* (JMPísl. 126).

krasmál [kra:smau:l] n.: *k. hrafna*, Ravnens Skrig, Ravnens Sprog (jfr. JÁÞj. I. 582).

krass [kras·] n. Kragetæer.

krassa (a) [kras:a, 1. p. pl. præs. krös:øm] vt. og vi. **1.** skære i n-t paa Kryds og tværs. — **2.** kradse, smöre, male: *hvað ertu að k.?* — ?**3.** kradse: *Einar tæmdi sitt í einum sopa. Það „krassaði"* (JTrL. 82); *„Þetta er ljótur kveðskapur", mælti Vigfús. „Hann krassar", mælti Ólafur* (JTrSk. I. 213).

krassaður [kras:aðøʀ] a. fugtig, vaad: *jeg er k. í fæturna* (Breiðd.).

krassa legur [kras:alɛ·ɣøʀ] a. af barsk og sludagtigt Udseende (om Vejret). **-veður** [-vɛ:ðøʀ] n. koldt Snevejr med halvsmæltet Sne (JÁÞj. I. 127).

?**krassbursti** [kras·bʏsdɪ] m. Kradsbørste.

krassi (-a, -ar) [kras:ɪ] m. **1.** *(þjappi)* Ladestok. — **2. a.** = *hraglandi.* — **b.** *(raki, væta)* Fugtighed: *það er k. í plöggunum mínum* (Breiðd.).

†**krátan (-s)** [krau:dan, krau:tan] n. (jfr. *krota*) graveret Arbejde; *krátans karl*, en rynket Knark (BH.).

kraum (-s) [kröy:m] n. = **kraumur.**

krauma (a) [kröy:ma] v. **1.** vi. *(kvarta)* klage. — **2.** vi. og impers. *(malla)* smaakoge, boble: *það kraumar í katli (potti);* — *grauturinn sauð og kraumaði í ákafa* (Eimr. III. 107); *eins og það stæði rauðglóandi járn-teinn þvert í gegnum hausinn á honum, og heilinn sauð og kraumaði á þeim tein* (ÞGjÚf. 31).

kraum fenginn [kröym·fɛiŋɡ̊ɪn] a. (Nl.) **1.** *(bágborinn)* ynkelig, ussel.

— **2.** an. *-fengið: eitthvað er kraumfengið við þetta*, der er noget galt ved det. **-suða** [-sʏ·ða] f. Snurren, sagte Kogning (And. I. 74).

kraumur (-s) [kröy:møϱ, kröym·s] m. en Grydes Snurren, sagte Kogning.

†krauna (a) [kröy:na] vi. risle.

kraup [kröy:p] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **krjúpa.**

kreða (-u, -ur) [krɛ:ða] f. **1.** *(eftirlæti)* Kæledægge, Kælebasse. — **2.** *(matvandur og ólystugur maður)* Person, som er kræsen og ikke madlysten, Kræsenmads: *hún er óttaleg k.*

kredda (-u, -ur) [krɛd:a] f. **†1.** *(kenning)* Dogme, Læresætning. — **2.** *(sjerkredda)* Særmening, ensidig Opfattelse. — **3.** *(hjátrú, bábilja)* Overtro, Indbildning, fantastisk Paastand: *vertu ekki með þessar kreddur.*

kreddu fastur [krɛd:øfas·døϱ] a. som er fastholdende ved Dogmer el. fantastiske Paastande. **-flokkur** [-flohgøϱ] m. Sekt. **†-kerfi** [-ꞔɛr·vɪ] n. Dogmesystem. **-kóngur** [-koᵘŋ·gøϱ] m. overtroisk og fordomsfuld Person: *Jón var bæði mestur náttúrufræðingur og k. á Íslandi á sinni tíð* (ODavVik. 137). **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. dogmatisk. **-skjalari** [-sꞕa:larɪ] m. forstokket Dogmatiker: *ættu engir aðrir að geta kvartað en þeir kredduskjalarar, sem engu tauti verður við komið* (Eimr. XVII. 143). **-þula** [-þʏ·la] f. dogmatisk Ramse.

kreðulegur [krɛ:ðølɛ·qøϱ] a. af et forkælet Udseende (BH.).

krefða (-u) [krɛv·ða, krɛb·ða] f. (med.) **1.** Arp, Mælkeskorpe (crusta lactea). — **2.** *(krefðubóla)* Börnekopper (Hún.).

krefðu bóla [krɛv·ðøbo·la, krɛb·ðø-] f., **-sótt** [-soᵘht] f. Börnekopper. **-vetur** [-vɛ:døϱ, -vɛ:tøϱ] m. Vinter med megen Sygelighed af Börnekopper (LFR. XIV. 64).

krefja (kref, krefjum; krafði, kröfðum; krafið) [krɛv·ja; krɛ:v, krɛv·jøm, krav·ðɪ, krab·ðɪ, kröv·ðøm, kröb·ðøm; kra·vɪð] vt. **1.** kræve, fordre: *k. e-n e-s*, forlange, kræve n-t af en; *k. e-n sagna*, afkræve en en Forklaring; *k. e-n um e-ð*, kræve en for n-t, afkræve en n-t. — **2.** refl. *krefjast: k. e-s*, fordre n-t, forlange n-t; *krefjast e-s af e-m*, forlange, fordre n-t af en.

kregð (-ar) [krɛq·ð, krɛg·þ] f. (med.) Atropi (atrophia infantum).

kregða (-u) [krɛq·ða, krɛg·ða] f. **1.** = *kregð.* — **2.** smaatærende Person (is. om Börn), Kyllingenæb: *hann er mesta k. að borða*, han er meget smaatærende, spiser næsten ingenting, han er et slemt Kyllingenæb (Sl.).

kregðulegur [krɛq·ðølɛ·qøϱ, krɛg·ðø-] a. svagelig, smaatærende.

kreik (-s) [krei:k, kreiχ·s] n. (langsom) Gang, Bevægelse: *fara á k.*, ¹) staa op: *með fórum á k., eins og með vorum vinir, um kl. ...* (ÞThFerð III. 161); ²) sætte sig i Bevægelse: *jeg er hræddur um, að ekki veiti af, að einhver fari á k.;* — *vera á kreiki*, være oppe, være paa Benene; *koma e-m á k.*, sætte en i Bevægelse: *Þegar sú rækt hefir komið oss á k. og gefið búskap vorum fastan grundvöll* (JSVe. 25).

kreika (-a) [krei:ga, krei:ka] vi. **1.** *(staulast áfram)* stavre af Sted. — **2.** *(ganga hratt)* komme hurtig frem: *hann kreikar núna* (Af.); (Talem.) *nú kreikar klár fyrir kerru*, nu gaar det rask fremad.

kreyma (-u, -ur) [krei:ma] f. Svækling, syg Stakkel, svagelig el. ömskindet Person: *hún er engin k.* (jfr. no. kraumen, ömskindet).

1. **kreista (-u, -ur)** [kreis·da] f. **1.** spinkel og ubetydelig Person: *krakkinn er mesta k.* — **2.** Stump, noget lille bitte, spec. et lille bitte, magert og usselt Lam: *það var k., sem prestarnir ...* [illegible].

2. **kreista, kreysta (i)** [kreis·da] vt. presse, trykke, kryste, knibe, klemme: *k. aftur augun*, knibe Øjnene sammen; *k. e-ð saman*, spec. sammenspare n-t: *allt hefir verið ... að kreista saman krónurnar* (JTh Ps. 49); *k. þurrar brár*, lade som om man er bedrøvet (græder); *k. niður í sjer hláturinn*, betvinge, kvæle sin Latter; *k. úr sjer hlátur*, le forceret; *k. kjúkur*, se *kjúka*; *k. upp kálfa (lömb)*, opdrætte Kalve (Lam) ved ussel el. kneben Fodring; jfr. *uppkreistingur.*

kreisting (-ar) [kreis·diŋk] f. Knagen, Krysten, Trykken, Sammenkniben.

kreistingslegur [kreis·diŋslɛ·qøϱ] a. lille og spinkel: *kreistingslegur, fölleitur og ... steinur* (Eimr. XI. 132).

kreistingur (-s) [kreis·diŋgøϱ, -iŋs] m. **1.** = *kreisting.* — **2.** *(engin framför)* Vantrivsel, jfr. *afturkreistingur.* — **3.** *(sparnaður)* Kniben, Sparen. — **4. a.** *(lítið af e-u)* Smule (af n-t): *það er bara k. úr kúnum núna*, Køerne giver nu kun en ubetydelig Smule Mælk, næsten ingen Mælk. — **b.** *(fátækt)* Smalhans.

kreistinn [kreis·dɪn] a. klynkevorn.

kreistni [kreis·(d)nɪ] f. indec. Strænghed (Af., Sch.).

kreistulegur [kreis·dølɛ·qøϱ] a. svagelig af Udseende, lille og spinkel.

krekja (-u, -ur) [krɛ:ꞕa, krɛ:ꞔa] f. Lineangel (Vf.).

krekla, kreklóttur [krɛhgla, krɛhgloᵘhdøϱ] (vestfjordsk Dialekt) se **krækla, kræklóttur.**

kremja (krem, kremjum; kramdi, krömdum; kremdi; kramið) [krɛm·ja, krɛ:m, krɛm·jøm, kram·dɪ, kröm·døm, krɛm·dɪ, kra·mɪð] vt. **1.** trykke, knuse: *k. ber; kraminn fiskur*, stødt Fisk; *k. e-ð sundur*, klemme n-t i Stykker. — **2.** refl. *kremjast*, knuses, klemmes, stødes: *hann hafði víða kramist*, han havde faaet flere Kontusioner; *margir krömdust lengi í sóttinni*, mange plagedes længe af den Sygdom.

kremming (-ar, -ar) [krɛm:iŋk] f. Klemmen: *í þessum djöfullegu kvölum og kremmingum* (JMPísl. 27).

kremmingur (-s) [krɛm:iŋgøϱ, -iŋs] m. Haandfuld (BH.) (jfr. *hremma).*

krenkja (ti) [kreiŋ·ꞕa, kreiŋ·ꞔa, kreiŋ·dɪ, kreiŋ·tɪ] vt. **†1.** svække, afkræfte; *krenkjast*, blive svagelig, syg. — ?**2.** *(móðga)* krænke.

kreóli (-a, -ar) [krɛ:oᵘlɪ] m. Kreol.

kreólska (-u) [krɛ:oᵘlsga] f. Kreolsk.

1. **krepja (-u, -ur)** [krɛ:bja, krɛ:pja] f. Tøsne, sludfuldt Vejrlig (ÞGjD. 2).

2. **krepja (a)** [krɛ:bja, krɛ:p-] v. impers. *krepjar*, det er Sneslud, jfr. *krap.*

1. **kreppa (-u, -ur)** [krɛhba] f. **1.** Krumning, Sammenbójning: *k. á limum;* jfr. *skókreppa.* — **2.** *(vandi)* Knibe: *komast í kreppu.* — **3. a.** *(kreppusótt)* Skørbug (LFR. X. 37). — **b.** *(blóðkreppusótt): margir lögðust í skyrbjúgi, tannveiki og kreppu* (PGAnn. 26).

2. **kreppa (ti)** [krɛhba, krɛf·dɪ] v. **1.** vt. og vi. krumme, sammenböje: *k. hnefann*, knytte Haanden; *skórinn kreppir að mjer*, Skoen trykker mig; *k. sig um knjesbæturnar*, böje sig i Knæleddene; *k. að e-m*, bringe en i Knibe; — impers.: *nú var heldur farið að k. að þeim*, nu var de kommet i en vanskelig Stilling; (Ordspr.) *hver veit best, hvar að honum kreppir skórinn* (el. *sá veit gerst, hvar skórinn kreppir*), *sem hann ber á fætinum*, den ved bedst, hvor Skoen trykker, som har den paa; (Talem.) *finna hvar skórinn kreppir*, mærke hvor det kniber. — **2.** impers.: blive knyttet el. krum: *handlegginn krepti*, Armen blev krum. — **3.** refl. *kreppast*, krummes, kroges: *fóturinn á henni er (allur) að kreppast.* — **4.** pp. *kreptur*, krum, kroget: *er fóturinn kreptur á telpunni?*

°**kreppijárn** [krɛhbɪjaur·dv, -jaud·v] n. Krøllejærn.

kreppil hyrna [krɛhbɪλ(h)ɪd·na, -(h)ɪr·dna] f. vringelhornet Faar el. Ko (JTrHeið. IV. 99). **-hyrndur** [-(h)ɪn·døϱ, -(h)ɪr·nd-] a. vringelhornet.

krepping (-ar, -ar) [krɛhbiŋk] f. Knibe (= 1. *kreppa):* (Ordspr.) *sitt ráð tekur hver í kreppingar kemur* (SchMal.), ej finder alle paa det samme Raad, naar det kniber.

kreppingsjel [krɛhbiŋsjɛ:l] f. Byge med Sneslud (jfr. *kreppingur* 3): *og syrti að með kreppingséljum annað veifið* (Skírn. '12, 324).

kreppingur (-s, -ar) [krɛhbiŋgøϱ, -iŋs] m. **1.** *(kreppa)* Sammentrækning. — **2.** *(krampi)* Krampe, Mavekrampe. — **3.** Sneslud: *það er k. í lofti* (Af.). — **4.** *(kreptur hnefi)* den sammenklemte Haand. — **5.** *(hnefafylli)* Haandfuld.

kreppi skata [krɛhbɪsga:da, -sga:ta] f. elektrisk Rokke (LFR. XIII. 53). °**-vjel** [-vjɛ:l] f. Krusemaskine.

kreppu legur [krɛhbølɛ·qøϱ] a. forkuet: *hún var orðin kreppuleg á svip* (Eimr. X. 106). **-sýki** [-si:ꞕɪ, -si:ꞔɪ] f. indec. (LFR. XI. 219), **-sótt** [-soᵘht] f. (med.) Skørbug (scorbutus) (LFR. XV. 71).

kretíni (-a, -ar) [krɛ:dinɪ, krɛ:t-] m. (med.) Kretiner.

1. **kría (-u, -ur)** [kri:ja] f. Havtærne (sterna macrura) (GrFugl.): (Talem.): *hann er eins og þegar k. setst á stein*, han er som en Tærne, der sætter sig paa en Sten (ɔ: altid i Uro) (jfr. JÁÞj. I. 622); *hann er eins og k. verpur*, han er let paavirkelig (skifter Sind lige saa hurtig som en Tærne lægger Æg) (jfr. JÁÞj. I. 622).

2. **kría (a)** [kri:ja] vt. faa, opnaa (is. ved Tryglen el. Presning): *k. e-ð út úr e-m*, bevæge en til at afstaa n-t; *k. e-ð saman*, spare n-t möjsommeligt sammen: *nema það, sem eg k. mér saman á hendur mínar*, undtagen den Smule, jeg kan fortjæne ved mine Hænders Arbejde (GFrE. 17).

krydd (-s, pl. ds.) [krɪt·] n. Krydderi.

1. **krydda (-u, -ur)** [krɪd:a] f. Krydder, Kryddertvebak.

2. **krydda (a)** [krɪd:a] vt. krydre: (Ordspr.) *sulturinn kryddar matinn mest*, Hunger er den bedste Kok.

°**kryddari (-a, -ar)** [krɪd:arɪ] m. Konditor.

°**krydd bakstur** [krɪt·baχsdøϱ] m. Sukkersager. °**-beri** [-bɛ·rɪ] m. Platmenage. **-brennivín** [-brɛn·ɪvi·n] n. Likør. **-búa** [-bu:a] vt. krydre. °**-drykkur** [krɪd·rɪhgøϱ] m. Likør (Stj. '94, B. 130). **-eyjar** [-d:-ɛi·jaϱ] fpl. npr. Krydderøerne. °**-flautir** [-t·-flöy·dɪϱ, -flöy·tɪϱ] fpl. Kræm. °**-glös** [-glö·s] npl. Platmenage. **-hlaup** [-thlöy·p] n. Gelé. **-jurt** [-d·jʏrt] f. Krydderurt. **-lagning** [-lagniŋk] f. Indsyltning. **-leggja** [-lɛꞕ·a] vt. sylte: *kryddlögð aldini* (Eimr. V. 107). **-lögur** [-lö·qøϱ] m. **1.** *(kryddaður vökvi)* krydret Vædske. — **2.** *(idýfa)* Sovs (Þús. III. 46). **-mangari** [-mauŋgarɪ] m. Urtekræmmer. **-meti (-is)** [-mɛ·dɪ, -mɛ·tɪ] n. coll. **1.** *(kryddaður matur)* krydret Mad. — **2.** *(krás)* liflig Ret (MJ. V. 40). **-pækill** [-t·-pai·ꞕɪdλ, -pai·ꞔ-] m. Syltelage. **-pækla** [-paihgla] vt. sylte. **-pæklun** [-paihgløn] f. Syltning. **-sali (-a, -ar)** [-sa·lɪ] m. Urtekræmmer. **-síld** [-silt] f. krydret Sild. **-spað** [-sba:ð] n. Ragout: *komið nú með kryddspaðið* (Þs. II. 101). **-stóll** [-sdoᵘdλ] m. Platmenage. **-sölumaður** [-sölɵma:ðøϱ] m. Urtekræmmer. **-verslun** [-d·-vɛϱsløn] f. Handel med Krydderier; Speceriehandel. **-vörur** [-vö·røϱ] fpl. Specerier, Krydderier, Kolonialvarer.

kryfja (kryf, kryfjum; krufði, krufðum; kryfði; krufið) [krɪv·ja; krɪ:v, krɪv·jøm, krʏv·ðɪ; krɪv·ðɪ; krʏ:vɪð] vt. **1.** opskære, obducere: *k. lík*, skære et Lig op, obducere et Lig; — overf.: *ef landsins lögmál væri rjettilega skoðað, og þess meining að krufðum kviði og flöttum hrygg útdregin* (JMPísl. 25). — **2. a.** *(rannsaka)* gennemgaa grundigt, analysere: *með því að k. hugsanir vorar* (ÁBj19.öld 68); *k. e-ð til mergjar*, komme til Bunds i n-t. — **b.** *(spyrja spjörunum úr)* udspörge.

krígja (a) [kri:ja] vt. = 2. **kría.**

†krýja (krúði) [kri:ja, kru:ðɪ] vi. = **grúa.**

kríkahungur [kri:gahuŋ·gøϱ, kri:ka-] n. Magerhed paa Laarene.

kríkaskjól [krɪ:gasꞕoᵘ:l, krɪ:ka-] n. Læ i en Krog (LFR. II. 186).

***kríka sker** [kri:gasꞕɛ:r, kri:ka-] n. mons Veneris. **-staður** [-sda:ðøϱ] m. Röv (BóluHj. 110). **-þunnur** [-þʏn:øϱ] a. med tynde Laar.

kríki (-a, -ar) [krɪ:ꞕɪ, krɪ:ꞔɪ, krɪ:ga(ϱ), krɪ:ka(ϱ)] m. **1.** *(skot)* Krog. — **2.** Armkrig, Laarkrig, jfr. *handark., lærk.* — **3.** fattig og ussel Dreng; (Ordspr.) *allir kríkar dafna* (Málshb. 29).

krikta (i) [krɪχ·da] vi. **1.** *(hrikta)* knirke, knage: *hurðin kriktir á hjörunum.* — **2.** *(leka)* dryppe (ASkaft.). — **3.** fire af paa Faldrebet for at formindske Sejlføringen (Giss. 64). — **4.** *(mögla)* mukke, knurre, kny: *það krikti ekki í honum*, der hørtes ikke et Kny fra ham.

kríkur (-s, -ar) [kri:gøϱ, kri:køϱ, kriχ·s] m. **1.** Laar: *L. | og skeldi á sinn krík* (ODavÞul. 150). — **2.** *krík á hverjum krík* (MJ. III. 107).

kríl (-s, pl. ds.) [kri:l] n. = **kríli.**

kríla (a) [kri:la] vt. flette, sno.

kríli (-is, pl. ds.) [kri:lɪ] n. **a.** en lille Genstand overhovedet, en Smule. — **b.** spec. *(lítil karfa)* en lille, flættet Kurv. — **c.** *(lítill þorskhaus)* et lille Torskehoved (Dýrf.). — **d.** *(lítið barn): komdu hjerna, krílið mitt,* kom her, lille Pusling.

krím (-s) [kri:m] n. = **augnakrím.**

krím aður [kri:maðøǫ] a. — **krímóttur. -eyg(ð)ur** [-ɛiqoǫ, -ɛiqðoǫ, -ɛigðøǫ] a. klatöjet. **-óttur** [-oᵘhdøǫ] a. **1.** *(um andlitslit á kindum)* med mørke Pletter paa Førhovedet, navnlig i Nærheden af Øjnene. — **2.** *(óhreinn)* grimet, stribet i Ansigtet af Snavs.

krympa (a) [krɪμ·ba, krɪm·pa] vt.: *k. sig,* krympe sig: *Þú krimpar þig hálfgert við kuldann* (StStAndv. I. 217); — (overf.) *(skáldið) má ... ekki k. sig, þótt því verði klaksárt í heilanum við eftirleitun hugmynda og orða* (Eimr. V. 230).

krimsa (a) [krɪm·sa] vi. *(krunka)* garpe, skrige (om en Ravn).

krimt (-s) [krɪμ·t, krɪm·t] n. svag Lyd (som en giver fra sig).

krimta (i) [krɪμ·da, krɪm·ta] v. **1.** vi. give en Lyd fra sig: *O. þorir ekki að k.* (JSBr. 475); (Ordspr.) *allar þykjast meyjar, þangað til krakkinn krimtir* (GJ.), alle spiller Mø, til Noret skriger; *láta ekki á sjer k.,* ikke vise Tegn paa Bevægelse, ligge bomstille. — **2.** impers.: *það krimtir í e-m,* der høres en Lyd fra en: *þá heyrist honum eitthvað k. í Jóni* (ÓDav. Þj. 38); *Í honum krimti* (JÁÞj. II. 116). — **3.** vt.: *k. sig við e-u,* krympe sig ved n-t, gaa af Vejen for n-t: *hann krækti ei fyrir kirkju-þing* | *né krimtar sig við slarki* (StStAndv. I. 131).

krimtur [krɪμ·døǫ, krɪm·tøǫ] n. = **krimt.**

krýna (di) [kri:na] vt. krone.

kring [kriŋ·k] adv. rundt (se ogs. *kringum): í. k.,* omkring; *alt í k., hringinn í k.,* rundt omkring; *árið (um) í k.,* Aaret rundt; *alt er komið í k.,* [1]) alting er ordnet: *það stóð lengi á að fá lánið, en nú er alt komið í k.;* [2]) alting er til Ende (forbi): *þegar allt er komið í k.* (JHall. 179); *í krók og k.,* fra alle Ender og Kanter: *skoða e-ð í krók og k.;* — *(í) k. um* (el. *(í) kringum) e-ð,* rundt om n-t, omkring n-t. **-geiri** [kriŋ·ɡ̊ɛi·rɪ] m. (mat.) Segment: *Innri fletirnir eiga að vera kúlu-kringgeirar* (Stj. '99, A. 38).

kringi járn [kriŋ·ɡ̊ɪjaur·dv, -jaud·v] n. Drejestaal. **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. = *skringilegur,* sælsom, paafaldende; pudserlig.

kringil yrði [kriŋ·ɡ̊ɪlɪr·ðɪ] npl. **1.** *(vífilengjur)* Omsvøb (BH.). — **2.** *(skringilegt tal)* pudsige Udtryk. **-yrður** [-ɪr·ðøǫ] a. pudsig i sine Udtryk: *k. og kýminn hefir hann verið* (SvPBP. 82). **-klobba** [-klob:a] a. indec. hjulbenet.

kringing (-ar) [kriŋ·ɡ̊iŋk] f. **1.** *(það að gera e-ð ávalt)* Afrunden, Runddrejen, Runding. — **2.** *(á fati)* Udskæring, Udringning.

kringja (di) [kriŋ·ɡ̊a, kriŋ·dɪ] vt. **1.** *(umkringja)* **a.** *(um staði)* omslutte, omgive. — **b.** *(um menn)* omringe: *k. um e-ð,* omringe, omslutte n-t. — **2.** *(klippa í kring)* klippe omkring n-t; *k. úr e-u,* udskære, udrunde: *k. úr hálsmálinu, handvegunum.* — **3.** *(hringa)* runde: *Ef maður t. d. kringir varirnar þegar maður horfir á kringlóttan hlut* (GFHh. 191); — pp. *kringdur,* rundet: *úlfaldar eru með kringdum hrygg sem keraldsbotn* (Sch.).

kringla (-u, -ur) [kriŋ·la] f. **1.** *(hvel)* rund Skive. — **2.** *(hringur)* Kres, Runding. — **3.** *(hagldabrauð)* Kringle. — **4.** pl. *kringlur* spec. (JHallHB.) = *kringlusniglar.* — **5.** npr. Navn paa Altingets Restaurant: *Sumir sátu niðri í kaffihúsi þingsins, niðri í Kringlu, sem kölluð er* (Ól. Ól., Þrjár myndir úr blaðsíðum þingsögunnar 14—15).

kringlóttur [kriŋ·loᵘhdøǫ] a. rund: *gera kringlótt,* afrunde; *fara í kringlótta* (ɔ: *glímu),* brydes (ÓDavSk. 67).

kringlu belgur [kriŋ·løbɛl·gøǫ] m. = *gullkollur,* (bot.) Rundbælg (anthyllis vulneraria). **-horn** [-hor·dv, -hod·v] n. særisk Vinkel. **-lagaður** [-la:qaðøǫ] a. kresformig, cirkelformig. **-leitur** [-lɛi:døǫ, -lɛi:tøǫ] a. **1.** med rundt Ansigt; rund. — **2.** (bot.) rund (rotundus). **-lögun** [-lö:qøn] f. Kresform, Cirkelform. **-skorinn** [-sgo:rɪn] a. **1.** med rundklippet Haar, med Tonsur, kronraget: *Þú hinn kringluskorni klerkur* (GTh. '95, 34). — **2.** afrundet: *heill, klofinn, eða kringlu-skorinn (nefnilega Sporðurinn)* (LFR. XIII. 40). **-snigill** [-sni:jɪdλ] m. (zool.) Skivesnegl (lanorbis) (JHallHB.). **-torf** [-tor·v] n. afrundet Græstörv. **-þríhyrningur** [-þri:hɪ(r)dniŋgøǫ] m. særisk Trekant.

kring setja [kriŋ·ksɛ·dja, -sɛ·tja] vt. omgive; — pp. *kringsettur: k. (með) e-u,* besat med n-t rundt omkring: *hann* (ɔ: *potturinn) var k. með bjöllum* (And. I. 295). **-sjá** [-sjau·] f. **1.** *(yfirlit)* Oversigt, spec. Revu, ogs. Navn paa en saadan. — **2.** *(t. d. á kafbát)* Periskop. **-sjárgleraugu** [-sjaurglɛ:röyqø] npl. periskopiske Briller. **-skera** [-sɡ̊ɛ·ra] vt. skære el. klippe omkring; — pp. *kringskorinn,* kronraget: *þar sást margur k. karl* (StÓl. '23, 157). **-sól** [-soᵘ·l] n. Drejning (jfr. *hringsól): svo hann hefir ekki getað stýrt hestunum kringum marksúluna, og hefir því mistekist kringsólið* (Il. II. 283). **-sólast (a)** [-soᵘ·last] vrefl. = **hringsólast. -streymur** [-sdrɛi·møǫ] a. kresströmmende. **-sætinn** [-sai·dɪn, -sai·tɪn] a. (bot.) omkringsædig (perigynus).

kringum [kriŋ·gʏm] adv. og præp.: *(í) k.* **1.** omkring: *k.* (el. *alt) í k. e-ð* (jfr. *kring),* rundt om n-t; *hún er slæm í k. sig í dag,* hun er mandfolkegal i Dag (Árn.); *fara í k. e-ð,* ikke omtale n-t direkte; *fara í k. e-n,* føre en bag Lyset. — **2.** omtrent: *það kostar (eitthvað) k. 100 krónur; 100 kr. eða þar í kringum.* **-stæður** [-m-sdai:ðøǫ] fpl. Omstændigheder; (Talem.) *upp á eilífar k.,* paa evig Kredit: *Blessaður Jón, komið þér nú með ofurlítinn seitil upp á eilífar k., eða þá borgun — mér er sama hvað það kostar* (GFrE. 77).

1. **kringur (-s, -ir)** [kriŋ·gøǫ] m. (zool.) se **krókur** 3.

2. **kringur** [kriŋ·goǫ] a. let, behændig: *Ekki er kringt um kvæði kveðju-þreyttum höld* (StStAndv. I. 295); — n. *kringt: og lýkur upp herbergi Þórarins, og fer honum það svo kríngt* (gör det saa behændigt), *að Þórarinn verður ekki var við* (JThMk. 346).

kringvaxinn [kriŋ·gvaχsɪn] a. rund af Vækst.

krýning (-ar, -ar) [kri:niŋk] f. Kroning.

krínólína (-u, -ur) [kri:noᵘli·na] f. Krinoline.

krýp [kri:p] 1. p. sg. præs. ind. af **krjúpa.**

krypi [krɪ:bɪ, krɪ:pɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **krjúpa.**

kryplaður [krɪhblaðøǫ] a. kruset: *brúnu blaðhylkin luku gætilega um hin krypluðu blöð* (Eimr. IV. 52).

kryplingur (-s, -ar) [krɪhbliŋgøǫ, -iŋs] m. Krøbling; spec. *(kroppinbakur)* pukkelrygget Person.

kryppa (-u, -ur) [krɪhba] f. Pukkel; Skrutryg: *setja upp kryppu(na),* skyde Ryg (is. om Katte); *k. á tungli,* Runding paa Maanen: *Ef vaxandi túngl sýnist snúa álmunum til jarðar, en kryppunni upp, er sagt að „túnglið grúfi"* (JÁÞj. I. 658).

kryppill (-ils, -lar) [krɪhbɪdλ, -ɪls, -laǫ] m. (And. I. 279), **kryppubakur (-s, -ar)** [krɪhbøba:gøǫ, -ba:køǫ] m. (LFR. XV. 142) Krøbling.

krípur (-s, -ar) [kri:bøǫ, kri:pøǫ] m. et Slags Anker, bestaaende af Tremmeværk af pyramidalsk Form, fyldt med Sten; mindre Anker, der bruges paa aabne Baade (Vf.).

?**krýsa** [kri:sa] vt. krøse, lugge *(= lagga).*

?**krýs(i)járn** [kri:s(ɪ)jaur·dv, -jaud·v] n. Krøsjærn.

krisma (-u) [krɪs·ma] f. den hellige Salve.

krismaður [krɪs·maðøǫ] a. salvet med Krisma.

kríst [kris·t] n. Piben, Pippen (om Spurve).

krísta (i) [kris·da] v. **1.** vi. pibe, pippe (om Spurve). — **2.** v. impers.: *það krístir í honum,* han kan ikke bare sig for at fnise.

krystall, kristall (-als, -allar) [krɪs·dadλ, -als, -adlaǫ] m. Krystal.

krystallafræði [krɪs·dadlafrai:ðɪ] f. indec. Krystallografi.

krystallast (a) [krɪs·dadlast] vrefl. krystalliseres.

krystal fagur [krɪs·dalfa:qøǫ] a. krystalklar. **-kendur** [-ɟ̊ɛn·døǫ] a. krystalagtig. **-myndun** [-mɪn·døn] f. Krystallisation, Krystallisering. **-skær** [-sɡ̊ai:r] a. krystalklar. **-strendingur** [-sdrɛn·diŋgøǫ] m. Krystalprisme. **-tær** [-tai:r] a. krystalklar.

†**krist bú** [krɪs·tbu·] n. Kristbo (JÞorkÞjs. 220). †**búi** [-bu·ɪ] m. Beboer i et Kristbo (JÞorkÞjs. 220). **-fiskstykki** [-fɪsksdɪhɡ̊ɪ] n. ganske smaa Smuler af Fisk, naar den skæres over. — Efter Þ. Erlingsson skal dette Udtryk skrive sig fra Historien om Miraklet, da Kristus mættede de fem Tusind, idet hver den Gang skal have faaet en saadan Smule, som han dog blev mæt af (ÓDavSk. 186). **-fjárjörð** [-fjaurjör·ð] f. Jordegods, som er givet til de fattiges Underhold. **-fje** [-fjɛ·] n. Midler, der er skænket til de fattiges Underhold. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. (kirk.) Kristologi.

kristi legur [krɪs·dɪlɛ·qøǫ] a. **1.** *(kristinn)* kristelig, kristen. — **2.** *(sómasamlegur)* manerlig: *kristileg meðferð.* — **3.** adv. *-lega,* kristelig, paa kristelig Vis; manerlig.

Kristín (-ar, -ar) [krɪs·din] f. npr. Kristine, Christine, Kirsten.

kristin dómskensla [krɪs·dɪndoᵘmsɟ̊ɛn·sla] f. Kristendomsundervisning. **-dómur** [-doᵘ·møǫ] m. Kristendom. †**-legur** [-lɛ·qøǫ] a. = **kristilegur.**

kristinn [krɪs·dɪn] a. **1.** kristen: (pop.) *kominn í kristinna manna tölu,* konfirmeret. — **2.** m. npr. (dat. *-ni,* nom. pl. *-nar)* Kristen.

kristinrjettur [krɪs·dɪnrjɛhdøǫ] m. Kristenret.

Kristján (-s, -ar) [krɪs·djaun] m. npr. Kristian.

Kristjana (-jönu, -jönur) [krɪs·djana, -jönø(ǫ)] f. npr. Kristiane.

krist laus [krɪs·dlöys] a. ikke kristen: *mönnum gat ekki skilist það, að kristlausir menn ættu að vinna öðruvísi eið en kristnir* (Alþ. '11, B. II. 1177). **-leysingi** [-lɛi·siŋɡ̊ɪ] m. Person, som ikke bryder sig om Kristus, Kristusfjende. **-munkaregla** [-muŋ̊gaɾɛg·la, -muŋka-] f. Jesuiterorden. **-munkur** [-muŋ̊gøǫ, -muŋkøǫ] m. Jesuit.

kristna (a) [krɪs·(d)na] vt. **1.** *(snúa til kristni)* kristne. — †**2.** *(skíra)* døbe. — **3.** *(ferma)* komfirmere.

kristni [krɪs·(d)nɪ] f. indec. **1.** *(kristin trú)* Kristendom. — **2.** *(kristnir menn)* Kristenhed. — **3.** *(ferming)* Konfirmation: *fyrir innan k.,* endnu ikke konfirmeret. **-boð** [-bo:ð] n. Forkyndelse af Kristendommen. **-boðandi** [-bo:ðandɪ] m., **-boði** [-bo:ðɪ] m. Missionær, Forkynder af den kristelige Religion. **-saga** [-sa:qa] f. Kristendommens Historie, Kirkehistorie. **-taka** [-ta:ga, -ta:ka] f. Antagelse af den kristelige Religion.

krists ár [krɪs·tsau·r, krɪs:au·r] n. Kristi Fødselsaar, anvendt som Tidsbestemmelse: *setti hann* (ɔ: *Gyrður biskup) einna fyrstur biskupa krists ár á gjörninga sína* (Esp. I. 84). **-fiskur** [krɪs·(t)fɪsgøǫ] m. de uparrede Finners Bevægemuskler.

Kristur (-s) [krɪs·døǫ] m. npr. Kristus; (den) Salvede.

Krísuvík, Krýsuvík [kri:søvi:k] f. npr. Sted i det sydvestlige Island, hvor der er store Svovllejer: (pop.) *líða eins vel og andskotanum í K.,* have det som Blommen i et Æg.

krit (-s, pl. ds.) [krɪ:t] n. lille Redskab til at skære el. stikke med, f. Eks. *nálark.,* lille Naal, *hnífk.,* lille Kniv (ASkaft., Af., Þing.).

krít (-ar) [kri:t] f. **1.** Kridt; — (som n.): (Ordspr.) *höfðingja lýti skrifast með kríti* (Málshb. 172), de stores Fejl skrives med Kridt. — **2.** (pop.) Kredit ((pop.) Kridt): *upp á k.,* paa Kredit; *gefa k.,* give Kredit. — **3.** npr. Øen Kreta.

kryta (a) [krɪ:da, krɪ:ta] vi. kævles: *eg óska ekki að krita, og allrasízt við landa mína* (JSBr. 62).

kríta (a) [kri:da, kri:ta] vt. og vi. **1.** kridte, mærke med Kridt; *k. liðugt,* smöre tykt paa (med Løgne) (Eimr. XVIII. 230). — **2.** (pop.) **a.** *(lána)* give Kredit: *krítaðu það hjá mjer* (el. *mig fyrir því),* skriv det paa min Konto. — **b.** *(fá lánað)* laane Penge, faa paa Kredit.

kritar lag [kri:darla:q, kri.tar-] n. Kridtlag. **-penni** [-g-pɛn.ɪ] m. Krayon. **-strik** [-sdrɪ:k] n. Kridtstreg. **-tímabil** [-ti:mabɪ·l] n. Kridtperiode. **-tími** [-ti:mɪ] m. Kridtperiode (ÞThLýs. II. 311).

Kriti (-a, -ar) [krɪ:dɪ, krɪ:tɪ] m. npr. (ASkaft., Múl.) Dim. af **Kristján.**

kritja, krytja (†krutti) [krɪ:dja, krɪ:tja, krʏhdɪ] vt. (nu kun brugeligt i præs. ind. og inf.) **1.** erhværve sig lidt med Slid og Möje, samle Penge paa en gnieragtig Maade: *k. sjer e-ð*, rapse n-t til sig: *var pilturinn þessi hneigður til að k. sér af matarreitum* (GunnlÞorstAnn. cit. i ÞThLír. II. 16). — **2.** (Af.) [illegible] *kurla: k. skóg.*

krítpípa [kri:tpi·ba, -pi·pa] f. Kridtpibe.

krytur (-s) [krɪ:døϙ, krɪ:tøϙ] m. **1.** *(mögl)* Mumlen, Murren, Knurren. — **2.** *(misklíð)* Rivninger, Stridigheder: *það er k. á milli þeirra.*

kríu hret [kri:jøhϙɛ:t] n. pludselig Snestorm om Foraaret, naar Tærnen kommer (JÁÞj. II. 561). **-skegg** [-sϙɛk·] n. delt Skæg. **-skítur** [-sϙi:døϙ, -sϙi:tøϙ] m. Tærnens Ekskrementer. **-varp** [-vaϙ·p] n. Værpning af (Værpested for) Tærner.

1. **krjá (-r, -r)** [krjau:] f. Begæring: *svara með stinna stáli | stoltar menn fyrer krjár* (Vísnab. 191), fornemme Folk kræver, men tigger ikke.

2. **krjá (ði)** [krjau:] vt. attraa, stræbe efter; trygle: *Eptir kvæðum opt er krjáð | af Íslands kæru meingi* (ÓDavVik. 250); (Ordspr.) *það gerir hver að k., sem hann vill fá* (GJ.), det trygler hver Mand om, som han vil gærne have.

krjá bull [krjau:bʏdʎ] n., **-bullari** [-bʏdlarɪ] m. = **krábull, -bullari.**

krjá dýr [krjau:di·r] n. = **kljádýr. -dús** [-du·s] m. = **kljádús.**

krjála (a) [krjau:la] v. **I.** vt. beskadige (is. ved smaa Stik el. Flænger): *alt skítugt og krjálað.* — **II.** v. impers.: *það krjálar ekki á honum*, han rörer sig ikke.

krjúpa (krýp, krjúpum; kraup, krupum; krypi; kropið) [krju:ba, krju:pa; kri:p, krju:bøm, krju:pøm; kröy:p, krʏ:bøm, krʏ:pøm; krɪ:bɪ, krɪ:pɪ; kro:bɪð, kro:pɪð] vi. **1.** *(skríða)* krybe: *krjúpa að e-m*, krybe ind til en: *en [illegible] hörfaði þá aftur og kraup að [illegible], eins og barn krýpur upp að móður sinni* (Il. I. 188); (Ordspr.) *krjúp þú undir, ef kemst ei yfir*, der, hvor man ej kan over komme, maa man krybe under. — **2.** abs. el. *k. á knje*, knæle.

1. **kró (-ar,** pl. **kræt** (Sl., Af.), **krór** (Nl.)) [krouː, krai:r] f. **1.** *(kimi)* Krog, Hjörne, Krinkelkrog: *í hverri k.* (Af., Nl.), jfr. *krá.* — **2. a.** den ene Halvdel af et *garðahús*: *Hún* (ɔ: *Móra) hélt ávalt til í sama króarhorninu* (GFrUbl. 11). — **b.** Aflukke i en Faarestald. — **3.** den Del af en *stekkur*, hvori de unge Lam om Natten holdes afsondrede fra Malkefaarene, jfr. *dilkur* (Nl., Sl., Af.). — **4. †a.** Skur med Stenvægge og Tag over, hvori Fisken törredes (Af.). — **b.** Fiskhus (hvori Fisken nedsaltes) (Vestm.).

2. **kró** [krouː] interj. (Efterligning af Ravneskrig) (MJ. II. 276).

króa (a) [krouːa] vt. indeslutte, indespærre: *Villiféð er ákaflega stygt, og verður að k. það í [illegible]* (ÞThFerð. III. 184).

króamjór [krouːamjouːr] a. med smalle Rum (jfr. *kró* 2): *Gamla húsið var svo króamjótt, að varla var hægt að ganga aftan við lömbin, þegar þau stóðu við garðann* (Eimr. VII. 88).

króaskinn [krouːasϙɪn·] n. *(krógi)* Barn, Unge, Rolling: *Þarna sérðu ... öll króa-skinnin* (JThPs. 249).

krobbi (-a, -ar) [krob:ɪ] m. kælende Udtryk for *kroppur*, lille Krop: *fullorðna fólkið þvær sjer um skrokkinn, en litlu börnunum er þvegið um krobbann* (Breiðd.).

krof (-s, pl. ds.) [kro:v, krof·s] n. **a.** opskaaren Krop af et slagtet Dyr. — **b.** spec. den bageste Del af et slagtet Faars Krop, med 3 Ribben (Vf.).

†króg (-s) [krouːq] n. Safran.

krógi (-a, -ar) [krouːjɪ] m. Barn, Rolling: [illegible]

króhús [krouːhu·s] n. Kro: *halda k.* (Esp. III. 63).

krói (-a, -ar) [krouːjɪ] m. = **krógi.**

kroka (ti) [kro:ga, kro:ka] v. **1.** vi. krympe sig, krybe sammen (is. om Faar i daarligt Vejr). — **2.** vt. med dat. *k. fæti*, (is. om Heste) holde Foden böjet og ikke træde paa den (fordi den er daarlig): *krappar götur kropið við [illegible] fæti og bit á ver* (GuðmGuðm.)

króka (a) [krouːga, krouːka] v. (jfr. *krækja*): **1.** vt. med dat. **a.** hægte: *hún krókaði að sjer peysunni.* — **b.** sætte en Krog for: *k. hurðinni.* — **2.** vi. göre en Omvej: *k. fyrir keldu*, göre en Omvej for at undgaa en Sump (Dýrf.).

króka err [krouːgaɛr·, krouːka-] n. «Hage-r», en Slags skrevet r (JGrv. i ÁM. 435 fol. 10r). **-ess** [-ɛs·] n. «Hage-s» (i Mods. til det lange s, *langess*) (JGrv. i ÁM. 435 fol. 10r). **-fá (-ar)** [-fau:] f. (BH.), **-fán (-s)** [-fau:n] n. Omveje (ASkaft., Múl.). **-gata** [-ga:da, -ga:ta] f. Krogvej, bugtet Vej. **-kerfi** [-ᶄɛr·vɪ] n. **1.** *(krókapar)* Hægte og Malle: *léttingsvara og glysvarningur, svo sem léreft, klæði, hattar, húfur, stígvél, k. o. s. frv.* (JAÐEin. 561). — **2.** *(ringulreið)* Virvar (JsJs.). **-laus** [-löy·s] a. **1.** ligefrem, uden Omvej: *beinn og k.*; — adv. *-laust: fara beint og krókalaust*, gaa den lige Vej (ogs. overf.). — **2.** *(um föt: án króka)* uden Hægter.

krókalda [krouːgalda, krouːk-] f. to Søer, der mødes og slaar sammen.

króka leið [krouːgalɛi:ð, krouːka-] f. Krogvej, bugtet Vej, Omvej: *e-ð er k.*; (overf.) Krogveje, Omveje, rænkefulde Omsvøb: *náttúran fór aðra k.* (MStVin. 156). **-par** [-pa:r] n., **-pör** [-pö:r] npl. Hægte(r) og Malle(r).

krókarfi [krouːgarvɪ, krouːk-] m. (bot.) Firling (sagina).

króka spjót [krouːgasbjouːt, krouːka-] n. Krogspyd, Hagespyd. **-steik** [-sdei:k] f. Vulva hos Dyr (spec. Faar).

krók bekkur [krouːkbɛhgøϙ] m. Hjörnebænk, Kirkestolen nærmest ved Dören. **-beygja** [-bei·ja] f. Krumböjning. **-boginn** [-boi·jɪn] a. krumböjet, krum. **-faldur** [-faldøϙ] m. en Art kvindelig Hovedbedækning (höj, frygisk Hue). **-hilla** [-(h)ɪdla] f. Hylde i en Krog, Etagere (Eimr. II. 175). **-húfa** [-(h)u:a] f. Kroghue, frygisk Hue.

krokinn [kro:ϙɪn, kro:ᶄɪn] a. krum, nedböjet.

kroklegur [kro:ϙlɛϙøϙ, kro:k-] a. svagelig af Udseende, som krymper sig.

krók leiðis [krouːglɛi·ðɪs, krouːk-] adv. ad Krogveje, middelbart. **-lykill** [-lɪ·ϙɪdʎ, -lɪ·ᶄ-] m. Krognøgle, Dirk. **-loppa** [-lohba] f. (om Hænderne) Valenhed, fuldstændig Følesløshed (af Kulde): *barði sér fast, | unz blóðstrauminn krókloppan flýði* (GFrÚh. 114). **-loppinn** [-lohbɪn] a. valen, død, fuldstændig følesløs af Kulde: *fólkið sat králoppið* (med valne Fingre) *við vinnuna vegna eldiviðarleysis* (Eimr. I. 23). **-maður** [-ma·ðøϙ] m. Person, som trækkes med en anden, jfr. *krókur*; Person, særlig dygtig til at trækkes (= *góður k.*) (ÓDavSk. 166).

krókna (a) [krouhgna] vi. **1.** *(hnipra sig saman)* krympes sammen (af Kulde). — **2.** dø af Kulde, fryse ihjel: *fje fenti víða eða króknaði.*

krók nef [krouːgnɛ·v, krouːk-] n. kroget Næse. **-nefur** [-nɛ·vøϙ] m. Mand med kroget Næse. **-næla** [-nai:la] f. Sikkerhedsnaal.

krókódíll (-íls, -ílar) [krouːgoːdid·ʎ, krouːkouː-, -ils, -i·laϙ] m. Krokodil.

krók óttur [krouːgouhdøϙ, krouːk-] a. **1.** kroget, bugtet: *k. vegur*; (Talem.) *líta krókóttum augum á e-ð*, give n-t et lystent Sideblik: *kendist að líta krókóttum augum | á jómfrúrnar* (ÓDavVik. 61). — **2.** indviklet: *krókótt og langvint málavastur.* — **3.** adv. *krókótt*, bugtet, i Krumninger, ad Krogveje. **-pallur** [-k-padløϙ] m. Forhöjningen i Stuehjörnet: *beinagrind ... hafði komið upp úr gólfinu, og var lögð undir krókpall* (JÞorkÞjs. 416). **-saumur** [-söy·møϙ] m. Heksesting. **-skel** [-sϙɛ·l] f. (zool.) cardium grönlandicum (GBárð.). **-spjót** [-sbjouːt] n. Krogspyd. **-stafur** [-sda·vøϙ] m. **1.** Krogstav, Krogkæp: (Ordspr.) *dreymir svín um draf og kerlingu um sinn krókstaf* (SchMál.), Soen drömmer om Drav og Kællingen om sin Stav. — **2.** *(bagall)* Krumstav (MJ. III. 187). **-stígur** [-sdi·qøϙ] m. Krogsti, Krogvej. **-stjaki** [-sdja·ϙɪ, -sdja·ᶄɪ] m. Baadshage. **-stöng** [-sdöyŋ·k] f. kroget Stang: *Kerling á eptir | með krókstaung í hendi* (ÓDavÞul. 185). **-tentur** [-tɛvdøϙ, -tentøϙ] a. med krogede Tænder (ÓDavÞul. 131). **-tönn** [-tön] f. kroget Tand: *með brettar króktennur* (JÁGát. 95).

krokulegur [kro:gølɛ·qøϙ, kro:kø-] a. tynd og kroget (at se paa): *gamla konan ... neri saman lófunum, sem voru þunnir og krokulegir* (GFrTs. 18).

krókur (-s, -ar) [krouːgøϙ, krouːkøϙ, krouχ·s] m. **I.** kroget Genstand, ogsaa overført: **1. a.** Krog, Hage: (Talem.) *bera í krókum*, krumme Hænderne af Kulde (Vf.). — **b.** (som Fiskeredskab) Huggekrog = *húkköngull*, Medekrog (Vf.): (Talem.) *mata* (el. *maka) krókinn*, mele sin Kage. — **c.** *(á fötum)* Hægte (jfr. *lykkja*). — **d.** *(á hurð osfr.)* Krog paa en Dör osv.). — **e.** *(neðan í c)* Cedille: *c með krók* (ç). — **2.** en vinkeldannet Indretning af Trætremmer, som hænges op paa Kløvsadlen, hver paa sin Side, og bruges til at transportere paa (Vf., Nl.). — **3.** *(í þorskhaus)* Binøgleben (i Torskehovedet): *að geta króks og krings* (jfr. *kringur*), gætte om et saadant Ben er af en Torsk el. en Kuller (ÓDavSk. 186). — **4.** *kasta krók í annars garð*, spille en et Puds, göre en Fortræd (ÁM. 221b, 8vo). — **5.** Krogtrækning (en Slags Styrkeprøve, hvor Modstanderne holder paa hinanden med en krummet Finger (is. Langemand) og søger at trække hinanden til sig; den, der först maa rette Fingeren, har tabt): *fara (koma) í krók*, trække Krog (ÓDavSk. 166); *hafa krókinn*, sejre i Krogtrækning. — **6. a.** Krogspænde (en Finte i Brydekamp, som bestaar i, at man snor sit Ben omkring Modstanderens Ben og saaledes søger at kaste ham til Jorden, jfr. *hælkrókur*): *„Varaðu þig á króknum", hvíslaði Sveinbjörn* (ÞGjÚf. 89); *koma króki á e-n*, faa snoet sit Ben omkring Modstanderens. — **b.** overf.: List, Kneb: *láta koma krók á móti bragði*, sætte List imod List; (Ordspr.) *oft kemur k. á móti bragði*, ofte sættes List imod List; *og (hún) hafði alla króka í frammi*, (benyttede alle Midler, anstrængte sig af alle Kræfter) (JÁÞj. II. 39). — **7.** i Talem.: *í krók og kring*, fra alle Ender og Kanter, höjt og lavt: *skoða e-ð í krók og kring*; — *leggja krók á hala sinn*, [1]) *fara útúrkrók*, göre en Afstikker; [2]) *(halda af ‚stað)* begive sig af Sted, tage Benene paa Nakken (jfr. JÁÞj. II. 2). — **8. a.** *(bugða)* Bugtning: *leggjast í króka*, svömme i Bugtninger (Esp. III. 51). — **b.** *(krókaleið)* (forsinkende) Omvej: *taka á sig krók*, göre en Omvej; *fara á sig krók*, gaa Per Gantes Genvej; *liggja krók úr leið*, ligge meget af Vejen: *Viðskiftum vorum hefir verið svo hagað hingað til, að þau hafa að mestu verið bundin við stað, sem liggur krók úr leið, við Khöfn* (Alþ. '11, B. II. 311); (Ordspr.) *betri er k. en kelda*, bedre at gaa en liden Krog end væde sin Brog. — **9.** mest i pl.: *krókar*, Krogveje, Svig (jfr. *lagakrókar*). — **II. 1.** *(horn)* Hjörne, Krog: *leita í öllum krókum og kimum*; (Ordspr.) *hvergi er fátækum k.* (GJ.), den fattige har ingen Vraa (ingen at ty til). — **2.** npr. alm. Gaardnavn.

krókvegur [krouːgvɛ·qøϙ, krouːk-] m. Krogvej.

króla (a) [krouːla] vi. smaakoge, boble (Arnf.).

kron [kro:n] n. Vrövl, Ophævelser: *Mjer finnst ekki að við þurfum að vera að gjöra neitt k. í því lengur, bara veita leyfið* (ÞEgÚt. 63).

króna (-u, -ur) [krouːna] f. **1.** *(peningur)* Krone (Mønt). — **2.** *(kórónа)* Krone, Kongekrone. — **3. a.** *(toppur)* Top, Krone. — **b.** (bot.) Krone (corolla). — **4.** Garnvinde, ogsaa anvendt ved Vævning, jfr. *balbína.*

krónu blað [krouːnoblaːð] n. (bot.) Kronblad (petalum). **-flipar** [-flɪ:baϙ, -flɪ:paϙ] mpl. (bot.) Kronflige. **-gler** [-glɛ:r] n. Kronglas. **-leysingjar** [-lɛi:siŋϙaϙ] mpl. de kronløse (SStPlt.). **-mynt** [-mɪ·vt, -mɪn·t] f. Kronemønt. **-peningur** [-pɛ:niŋgøϙ] m. en Enkrone. **-separ** [-sɛ:baϙ, -sɛ:paϙ] mpl., **-tennur** [-tɛn:øϙ] fpl. (bot.) = **krónuflipar.**

kropinn [kro:bɪn, kro:pɪn] pp. af **krjúpa.**

°**kropla (-u, -ur)** [krohbla] f. (biol.) Elektron (BrJSh. 103).

kropna (a) [krohbna] vi. dø af Kulde.

kropp (-s) [krohp] n. **a.** Smule Græs (om ubetydeligt Græs baade paa Enge og Græsgange). — **b.** Krat: *Smákropp er og enn til í einstöku stöðum* (ÞThFerð. I. 56). — **c.** overf. smaa Stiklerier (til Næsten), is. bag ens Ryg.

kroppa (a) [krohba] vt. **1. a.** pille, afpille, nappe, plukke: *k. kjöt af beini, k. um bein,* gnave paa et Ben, som der kun er lidt Mad paa; *hrafninn kroppaði augun úr kindinni,* Ravnen huggede Øjnene ud af Faarets Hoved. — **b.** med dat. (overf.) *k. e-u,* negle n-t (Sch.). — **c.** *k. í e-n = narta í e-n.* — **2.** *k. gras* og abs. *k.,* ¹) bide Græs, græsse (om Kreaturer) (is. hvor der er ringe Græsvækst): *lofaðu hestinum að k. svolitla stund;* ²) abs. slaa sparsomt Græs: *hann er að k. úti á mýri.*

kroppin baka [krohbɪ̥nba:ga, -ba:ka] f. forvoksent Kvindemenneske: *Þessi litla kroppinbaka var það, sem Margrjet á Brekku ... hafði ekkert ráðið við* (JTrHeið. II. 190). **-bakur** [-ba:gøɣ, -ba:køɣ] m. Pukkelryg, en pukkelrygget (ogs. som Øgenavn).

kroppur (-s, -ar) [krohbøɣ] m. **1. a.** *(líkami)* Krop, Legeme; *jeta sig í kropp* (Hf., *belg,* Breiðd.), fylde Vommen (is. om smaa Mennesker, der spiser meget). — **b.** *(fall)* Krop af et slagtet Faar, efter at Indvoldene er fjærnet og Huden flaaet af.

kross (gen. ds., pl. **-ar**) [kros·] m. **1.** Kors: *í k.,* paa Kryds, korsvis; *vera skapaður í k.,* have menneskelig Skikkelse: *Eyjólfur gamli er skapaður í k. eins og eg* (GFrTís. 235). — **2.** *(í kirkju)* Transsept, Tværskib. — **3.** *(krosshlaðin varða)* korsformet Varde til Pejling ude fra Havet (Grímsey, Sch.). — **4.** *(orða)* Kors, Ordenstegn. — **5.** *(böl)* Kors, Plage: *það má vera voðalegur k. að hafa þennan aumingja alt af í kringum sig.*

Krossa (-u, -ur) [kros:a] f. npr., Navn paa en Ko, som har hvide (korsformede) Striber el. Pletter i Ansigtet.

krossa (a) [kros:a] vt. og vi. **1. a.** göre Korsets Tegn, slaa Kors: *k. sig,* korse sig, slaa Kors for sig; — overf.: *hún mundi víst k. sig, ef jeg segði henni það;* — *k. yfir e-ð,* slaa Kors over n-t: *k. yfir leiði; k. yfir skip,* slaa Kors over en Baad (som gaar ud paa Fiskefangst). — **b.** mærke med et Kryds, sætte et Kryds: *menn eiga að k. við nöfn þeirra manna, er þeir vilja kjósa.* — **2.** *(veita kross)* dekorere med en Orden. — **3.** = *krossbölva.* — **4.** refl. *krossast,* tage Korset (som Korsfarer).

krossa glingur [kros·agliŋ·gøɣ] n. Ordenstant (Alþ. '11, B. II. 865). **-tossi (-a, -ar)** [-tos:ɪ] m. (pop.) en med Ordener behængt Person.

kross band [kros·bant] n. Korsbaand. **-bandssending** [-ban(t)sɛn·diŋk] f. Korsbaandsforsendelse. **-bein** [-bɛi·n] n. (SvPRask 18) = **spjaldhryggur. -berandi** [-bɛ·randɪ] m. Korsbærer, Korsdrager. **-beri** [-bɛ·rɪ] m. Korsdrager, overf. Stakkel: *Sumir horfðu á hana aumkunaraugum, eins og krossbera* (JTrHeið. II. 190). **-binda** [-bɪnda] vt. binde paa Kryds. **-byrði** [-bɪrðɪ] f. Korsets Byrde. **†-boð** [-bo·ð] n. Budskab, der gives, sendes ved et Kors. **-burður** [-bʏrðøɣ] m. Korsbyrd; overf. Korsbæren, Lidelser. **-bæn** [-bai·n] f. Korsbön (»Fader, forlad dem« osv.). **-bölv** [-bölv] n. Banden og Lynen. **-bölva** [-bölva] vi. bande og lyne. **†-dalur** [-da·løɣ] m. Korsdaler (gl. Mønt). **-dauði** [-döy·ðɪ] m. Død paa Korset. **-dríla** [-dri·la] f. lille Høstak, lavet af 3 Favnfulde, der lægges over Kors oven paa hinanden (Breiðd.). **-dríli** [-dri·lɪ] n. coll. = **krossdrílur. -farandi (-a, -endur)** [-fa·randɪ] m., **-fari (-a, -ar)** [-fa·rɪ] m. Korsfarer. **-ferð** [-fɛrð] f. Korstog. **-ferill** [-fɛ·rɪdʎ] m. Korsets Vej. **-festa** [-fɛsda] vt. **1.** korsfæste; — refl. *-festast,* spec. om en Leg: en stiller sig op ad en Væg med udspredte Arme og raaber: *jeg hangi, jeg hangi, hver vill leysa mig?* Saa kommer der en ung Pige (el. ung Mand, hvis den korsfæstede er en Pige) og kysser vedkommende og stiller sig op foran ham med Ryggen vendt imod ham og gentager det samme osv. Naar saa alle staar opstillede i en Række, udløses de i modsat Rækkefølge ved at kysse den, der staar bagved. **2.** (pop.) = *krossa* 2. **-festing** [-fɛsdiŋk] f. Korsfæstelse. **-fiskur** [-fɪsgøɣ] m. (zool.) Korsfisk, Korstrold, Søstjærne (asterias rubens). **-fótur** [-fo·ʊdøɣ, -fo·ʊt-] m. Krydsfod: (Talem.) *leggja á krossfót e-s,* give en trængende en Almisse (ÁM. 226b, 8vo). **-fugl** [-fʏgʎ] m. (zool.) Korsnæb (loxia) (LFR. XIII. 34). **-för** [-fö·r] f. Pilgrimsfart til et mirakelgörende Kors: *k. alla leið til Kaldaðarness* (JÁÞj. II. 53). **-gata** [-ga·da, -ga·ta] f. oftest i pl. *-götur,* Korsvej: *sitja* (el. *liggja*) *úti á krossgötum,* lægge sig Nytaarsaften paa en Korsvej, der fører til fire Kirker, og mane sine afdøde Slægtninge til sig, for af dem at faa Underretning om Fremtiden (JÁÞj. I. 436 ff.). **-giftur** [-ɟɪfdøɣ] a. giftet over Kors (f. Eks. to Par Søskende): *hjónin voru krossgift.* **-gras** [-gra·s] n. (bot.) (almindelig) Brandbæger el. Stolt-Henrik (senecio vulgaris). **-göng** [-göyŋk] npl. = *krossgötur,* se *krossgata: liggja í krossgaungum* (JÁÞj. I. 436). **†-hús** [-(h)u·s] n. Bedehus med Kors. **-hvelfdur** [-χwɛl(v)døɣ, -kvɛl(v)døɣ] a. krydshvælvet. **-hönk** [-(h)öyŋ̊k, -höyŋk] f. = **skelhönk. -jurt** [-jʏɣt] f. (bot.) Skov-Kohvede (melampyrum silvaticum). **-kaðlar** [-kaðlaɣ] mpl. Krydstov. **-kirkja** [-ɟ̊ɪɣɟa] f. Korskirke. **-kyssast** [-ɟ̊ɪs·ast] vrefl.: *allir leikmenn k.* (kysser hinanden i Flæng) (ÓDavSk. 19). **-lauf** [-löy·v] n. (LFR. I. 5) = **krossjurt. -leggja** [-lɛɟ·a] vt. lægge over Kors; — pp. *krosslagður: með krosslagðar hendur,* med Armene over Kors. **-leiðangur** [-lɛi·ðauŋgøɣ] m. Korstog. **-liðsbein** [-lɪðsbɛi:n] n. (anat.) Krydsben. **-lægur** [-lai·ɣøɣ] a. lagt over Kors. **-lön** [-lö:n] f. korsdannet Høstak. **-maðra** [-maðra] f. (bot.) trenervet Snærre (galium boreale). **-mark** [-maɣk] n. **1.** = *krossmerki.* — **2.** Kors: *k. á leiði.* **-merki** [-mɛɣɟɪ] n. Korsets Tegn. **-messa** [-mɛs·a] f. **1.** Korsmisse: *k. á vori,* 3. Maj; *k. á hausti,* Korsets Ophöjelse, 14. Septbr. — **2.** *(vinnuhjúaskildagi)* Skiftedag (14. Maj). **-messuflutningur** [-mɛsøflʏhdniŋgøɣ] m. Skiften paa Skiftedagen (BrJDul. 97). **-messukast** [-mɛsøkas·t] n. pludselig Snestorm ved Skiftedag. **-messuleyti** [-mɛsølɛi:dɪ, -lɛi:tɪ] n.: *um k.,* ved Skiftetid. **-messuskór** [-mɛsøsgo·ʊ:r] mpl. Sko, som Tjænestefolk faar, inden de skifter. **-mylla** [-mɪl·a] f. i Mølle», naar en af Spillerne har Brikker paa alle Felter af en af Korslinjerne undt. Midterfeltet (ÓDavSk. 301). **-mynt** [-mɪvt, -mɪnt] f. (bot.) Krusemynte (mentha crispa) (EÓlLach. 72). **-mótstæður** [-mo·ʊ·tsdaiðøɣ] a. (bot.) korsvis modsat. **-nefur** [-nɛ·vøɣ] m. (LFR. XIII. 34) = **krossfugl. -óttur** [kros:o·ʊhdøɣ] a. (om Kvæg) med hvide (korsformede) Striber el. Pletter i Ansigtet: *krossótt kýr.* **-póstur** [kros·po·ʊsdøɣ] m. (tekn.) Sprosse. **-randir** [-randɪɣ] fpl. krydsdannede Striber. **-raun** [-röy·n] f. (log.) Korsprøve (experimentum crucis). **-reistur** [-rɛisdøɣ] a. (om Bygninger) hvis Tag danner en Vinkel paa 45° mod de vandret liggende Tværbjælker, hvorved Höjden fra Tværbjælkernes Midte op til Mønningsaasen bliver lig det halve af Tværbjælken (LFR. XI. 260): *krossreist þak,* Vinkeltag. **-saumur** [kros:öy·møɣ] m. Korssting. **-skera** [-s·ɟɛ·ra] vt. skære et Kryds: *Svo er krossskorið inn í skaptendann* (ÓDavSk. 348). **-skurður** [-s·gʏrðøɣ] m. (med.) Krydssnit: *að eigi verður læknaður öðru vísi, nema maður gjöri krossskurð* (HjaltKv. 27). **-spelar** [-s·bɛ·laɣ] mpl. Korstene (JÁÞj. II. 571). **-spýttur** [-s·bihdøɣ] a. korsfæstet: *sprogsetja krossspýttan spámann* (Klopst.). **-spýtur** [-s·bi·døɣ, -s·bi·tøɣ] fpl. Krydstene, Krydstræer (JÁÞj. I. 625). **-tíðir** [kros·ti·ðɪɣ] fpl. Andagt i Anledning af Kristi Lidelser (Esp. I. 71). **-tófa** [-to·ʊ·a] f. Korsræv. **-trje** [-trjɛ·] n. Korsets Træ: (Ordspr.) *svo bregðast k. sem önnur trje,* selv Korsets Træ er ej at lide paa. **-vegur** [-vɛ·ɣøɣ] m. Korsvej; — gen. som adv. *krossvegar,* over Kors: *lagði hendur krossvegar yfir hennar höfði* (Jós.). **-þyrnir** [-þɪrdnɪɣ] m. (bot.) Vrietorn-Art (rhamnus Eridani) (ÞThFerð. II. 27).

króstra (a) [kro·ʊsdra] vi. skrabe (om Faar) (ASkaft.).

krot (-s) [kro:t] n. **1.** Forsiring, Udsmykning, Gravering: *Tinhnappa steypti hann líka í heinismóti; voru þeir með upphleyptum hring í kring, dálítilli bólu í miðjunni og fimm smærri í kring; það var krotið* (Eimr. XII. 100). — **2.** *(hrafnaspark)* Kradsen, daarlig Skrift, Krageteær.

krota (a) [kro:da, kro:ta] vt. og vi. **1.** gravere, stikke i Metal; forsire, indlægge: *(húfa) Krotuð öll með krystalssteinum* (ÓDavÞul. 330); *krotuð á tini* (StStAndv. III. 61). — **2.** *(hripa)* nedkradse, skrive. — **3.** *k. sjer,* tilvende sig Bagateller, rapse (= *krytja*) (Sch.).

krú [kru:] n. Stakkel, Skind; coll.: Stakler (ÓDavÞul. 343).

krúa (a) [kru:a] vi. = *grúa,* vrimle: *krúandi maðkaveita* (JMPísl. 27).

krubba (-u, -ur) [krʏb:a] f. **1.** *(krukka)* Krukke (BH.); *lotin krubbu fleðan* (om Haanden) (JÁGát. 99). — **2. a.** *(í fjárhúsi)* den inderste, afgrænsede Afkrog i et Faarehus, hvor Faar, der skal have en særskilt Behandling, hensættes (Múl.). — **b.** *(í fjósi)* Baas (Af.).

krubbhyrndur [krʏp·(h)ɪ(r)ndøɣ] a. med indböjede Horn (Breiðd.).

krubbu diskur [krʏb:ødɪs·gøɣ] m. dyb Tallerken (JÞorkÞjs. 317). **-fat** [-fa:t] n. dybt Fad (BH.). **-legur** [-lɛ·ɣøɣ] a. **1.** *(þröngur)* indeklemt, snæver (Vf.). — **2.** gnidret: *krubbuleg skrift (rithönd).*

krufinn [krʏ:vɪn] pp. af **kryfja.**

krufl (-s) [krʏb·ʎ] n. = *grufl,* Roden (i n-t).

krufla (a) [krʏb·la] vi. = *grufla,* rode (i n-t).

krukk (-s) [krʏhk] n. **1. a.** *(hjakk)* mindre, uregelmæssigt Indsnit i n-t (med et sløvt Redskab). — **b.** overf. Forandring, Rettelse: *k. í frumvarp, stíl.* — **2.** *(í skollaleik)* (ÓDavSk. 104) = *klukk.*

krúkk [kruhk] n. a. indec. Codille (i L'hombre), (pop.) Kruk.

1. **krukka (-u, -ur)** [krʏhga] f. Krukke; *steypa krukku,* ¹) »støbe en Krukke« = *steypa klukku;* ²) sidde ned, omfatte höjre Fod med venstre Haand og venstre Fod med höjre Haand og slaa en Kolbøtte baglæns uden at slippe Taget, deraf *krukkusteypari* (ÓDavSk. 145).

2. **krukka (a)** [krʏhga] vi. **1. a.** snitte el. hakke med smaa, kraftløse Snit, göre smaa, uregelmæssige Indsnit i: *k. í e-ð.* — **b.** overf. forandre, rette: *k. í frumvarp, stíl.* — **2.** *(hjakka, um slátt)* slaa Hø med ringe Kraft og Behændighed el. med et sløvt Redskab. — **3.** *(í skollaleik)* (ÓDavSk. 104) = *klukka.* — **4.** = *krúkka.*

krúkka (a) [kruhga] vt. göre en Spiller Codille.

krukkulaga [krʏhgøla:ɣa] a. indec. (bot.) krukkeformet (urceolatus).

Krukk(ur) (-s) [krʏhk, krʏhgøɣ] m.: *Jón K.,* en spaadomskyndig Sagnperson (se JÁÞj. 437 ff.); (Talem.) *Kemur að því, sem Krukkur spáði* (Eimr. X. 141).

krukkusteypari [krʏhgøsdɛi:barɪ, -sdɛi:parɪ] m. Krukkestøber, se 1. *krukka.*

krukla (a) [krʏhgla] vt. krølle; — refl. *kruklast,* krølles: *Verst að þau* (ɔ: *sparifötin*) *skítast út og kruklast öll* (EKvÝhl. 81).

krull (-s) [krʏd·ʎ] n. **1.** *(bögl)* Krøllen. — **2.** overf.: *lasta k.,* lastefuldt Levned: *Guð til náðar leiði lýð | af lasta verstu krulli* (ÓDavVik. 246).

krulla (a) [krʏd·la] v. **1.** vt. *(bögla)* krølle. — ?**2.** *(skrýfa)* krølle: *k. sig, krullað hár.* — **3.** vi.: *k. í e-u,* rode i n-t (= *sulla*) (ÓDav.).

?**krullujárn** [krʏd·løjaur·dv, -jaud·v, krʏl:ø-] n. Krøllejærn.

krumfenginn [krʏm·fɛiŋɟɪn] a. (jfr. *kraumfenginn*) **a.** beskadiget: *klettaþöllin krumfeingin* (ÓDavÞul. 119). — **b.** overf. daarlig, mangelfuld: *siðferði í verbúðunum stundum heldur en ekki krumfeingið* (JÞorkÞjs. 7).

1. **krumla (-u, -ur)** [krʏm·la] f. **1.** *(krumma)* krummet Haand: *fara í krumlu,* trække med krummede Hænder (om to, der prøver Kræfter ved at hægte Hænderne sammen med krummede Fingre og trække hver til sin Side). — **2.** klodset Haand, Lab, Grabbe: *þú átt ekki erindi í krumlurnar á honum,* det nytter ikke, at du vil prøve Kræfter med ham.

2. **krumla (a)** [krʏm·la] vt. befingre, grabse: *Guð náði hana Valgerði mína, að láta kerlingarandstyggðina vera að krumla sig* (JThPs. 50).

krumma (-u, -ur) [krʏm:a] f. **1.** *(hönd)* Haand: *hvert hann hefir hlaupið í felur úr krummum mér* (Od. 189). — **2.** *(hálfkreptur hnefi, krumla)* krummet Haand (ÓDav.): *(koma) í krummu* (ÓDavSk. 166) se *krumla.*

krumma bein [krʏm:abɛi:n] n. = **krummi. -fiskur** [-fɪs·gøɣ] m. (Af.) = **hnakkakúla. -olía** [krʏm:o·lija] f. (pop.) Brændevin.

krummi (-a, -ar) [krʏm:ɪ] m. **1.** Kælenavn paa en Ravn: *k. krunkar úti, | kallar á nafna sinn;* — *krumminn á skjánum;* (Ordspr.) *nú er krummum krás gefin* (GJ.), det er Kræs for Ravne. — **2. a.** Hovedskal, se

þorskhaus. — **b.** (pop.) Hoved: *hann er með eitthvað í krummanum,* han har drukket en Taar over Törsten, faaet en paa Skallen, han er blisset.

krummsprang (-s) [krʏm·sbrauŋk] n. Snirkler (i Skrift).

krumpinn [krʏu bɪn, krʏm pɪn] a. **1.** nedböjet, nedslagen: *Kallinn Árni klárann k. hreinsa má* (ÓDavVik. 322). — **2.** *(kulvís)* kuldskær (is. om Heste).

†**krumur (-s)** [krʏ:møǫ, krʏm·s] m. Saften el. Kærnen af en Ting (BH.).

krúna (-u, -ur) [kru:na] f. **1.** *(ríki)* Krone. — **2. a.** *(skalli)* Isse, navnlig skaldet Isse. — **b.** *(rakaður blettur í hvirfli)* Tonsur. — **3.** *(enni)* Panden af Dyr.

krungur (-s, -ar) [kruŋ·gøǫ, kruŋ·s] m. Pukkel (BH.).

krunk (-s) [kruŭ·k, kruŋ·k] n. Ravneskrig, Garp.

krunka (a) [kruŭ·ga, kruŋ·ka] vi. skrige (om Ravnen), galpe, garpe.

krunkaralegur [kruŭ·garalɛ:qøǫ, kruŋ·kara-] a. (om Börn) som vimser omkring en i Haab om at faa smage n-t (Arn.).

***krunki (-a, -ar)** [kruŭ·ɟɪ, kruŋ·ɟɪ] m. (EÓlKv. 215), †**krunkinbor** [kruŭ·ɟɪmbo:r, kruŋ·ɟɪm-] m. (BH.), **krunkur (-s, -ar)** [kruŭ·gøǫ, kruŋ·køǫ] m. (ÓDavÞul. 356) Ravn.

krúnóttur [kru:noᵘhdøǫ] a. (om Faar) med hvid Plet i Panden.

krúnu breiður [kru:nøbrɛi:ðøǫ] a. bredpandet: *bjúghyrnd, krúnubreið naut.* **-gull** [-gʏd·λ] n. Kronguld. **-pjátur** [-pjau:døǫ, -pjau:tøǫ] n. Kronblik. **-raka** [-ra:ga, -ra:ka] vt. kronrage: *láta k. sig,* tage Tonsuren; — pp. *-rakaður,* kronraget (ÁBj19.öld 367).

krupum [krʏ:bøm, krʏ:pøm] 1. p. pl. imp. ind. af **krjúpa.**

krús (-ar, -ir) [kru:s] f. **1.** *(krukka)* Krus: **krúsar-flóð, -lögur, -lá,* Vin. — **2.** (zool.) *(bleikja)* Fjældørred, Bækørred, Forel (salmo alpinus) (Mývatn). — **3.** den forreste Del af et Skib (Vestm.).

?**krusa (a)** [krʏ:sa] vi. krydse.

krúsarljós [kru:sarljoᵘ:s] n. »Kruslys« (en Slags tarveligt Tællelys, lavet i et Krus og med en Pind i Tællen i St. f. Væge) (Breiðd.).

***krús flæði** [kru:sflai·ðɪ] n. Drikkevarer (MJ. III. 75). **-mynta (-u, -ur)** [-mɪvda, -mɪnta] f. (bot.) Krusemynte (mentha crispa) (And. II. 192).

?**krussa (a)** [krʏs:a] vi. = *krusa,* krydse (Vf.).

†**krutur (-s)** [krʏ døǫ, krʏ tøǫ] m. ... *krutur ... jet og ettir mun dag aldar komandi k. megi heyrast* (JGuðm. i Safn V. 3. 83).

kræða (-u, -ur) [krai:ða] f. **1.** (bot.) Varietet af *fjallagrös.* — **2.** = *kregða,* smaatærende Person, Kyllingenæb (Sl., Af.).

kræðulegur [krai:ðølɛ·qøǫ] a. = *kregðulegur,* smaatærende.

kræfur [krai:vøǫ] a. modig og rask, kraftig, stærk: *það er k. karl;* — *nú er hann k. úti,* det er et Herrens Vejr ude nu (Rvk.); — an. *kræft* som adv.: kraftig, tappert.

kræki ber [krai:ɟɪbɛ:r, krai:ɟɪ-] n. Rævlingebær, Kræklingebær: (Talem.) *eins og k. í ámu* (el. *ámukjafti, tunnu,* (pop.) *helvíti),* som en Draabe i Havet: *þessi tvö eintök, sem landsbókasafnið hefir, hrökkva ekkert, þau verða eins og k. í tunnu* (Alþ. '11, B. II. 1768). **-berjalyng** [-bɛrjaliŋ·k] n. (bot.) Krækling, Rævling (empetrum nigrum). **-blinda** [-blɪn·da] f. *(blindisleikur)* et Slags Blindebuk (ODavSk. 5). **-færi** [-fai:rɪ] n. Medesnor: *í því (○: Þingvallavatni) er silungur, hver ... kringum það veiðist með lagnetum og krækifærum á bátum* (HálfdJónss. i ÞThLfr. II. 292).

krækil blinda [krai:ɟɪlblɪn·da, krai:ɟɪl-] f. = **skollaleikur. -fætlur** [-faihdløǫ] fpl. (om Fugle) Ben uden Hinde mellem Tæerne.

krækilyng [krai:ɟɪliŋ·k, krai:ɟɪ-] n. = **krækiberjalyng.**

krækill (-ils, -lar) [krai:ɟɪdl, krai:ɟ-, kraihglaǫ] m. **1.** *(krókur)* Krog, Hage. — **2.** npr. Navn paa en Bede med krogede Horn. — **3.** (bot.) = *krókarfi.* — °**4.** (zool.) en arktisk Ulkefisk (artediellus uncinatus).

krækisblinda [krai:ɟɪsblɪn·da, krai:ɟɪs-] f. = **skollaleikur.**

1. **krækja (-u, -ur)** [krai:ɟa, krai:ɟa] f. **1.** (Vf.) = *krekja.* — **2.** *(krókur)* Krog, Hage.

2. **krækja (ti)** [krai:ɟa, krai:ɟa, kraiχ·dɪ] vt. med dat. og acc. og vi. **1. a.** tage fat i n-t (med en Krog), hage: *k. e-u í e-ð;* — refl. *krækjast; k. (e-ð) upp úr potti,* fiske n-t op af en Gryde: *hann krækti fæturna undan honum með staf,* han væltede ham ved at hage sin Stok om hans Ben; *k. sig á e-u* el. *í e-ð,* blive hængende fast i el. ved n-t: *biddu, jeg het krækt mig í hárið á þjer,* (Ordspr.) *margur hefur krækt sig á kvenna elsku* (GJ.), Kvindekærlighed har bragt mangen til Fald; *k. sig áfram,* hage sig frem; *k. í e-ð,* faa fat i n-t (ogs. overf.); *k. sjer í e-ð,* (se at) faa fat i n-t, skaffe sig n-t: *k. sjer í fje,* faa fat i Penge: *Þá koma tækifæri fyrir spilagosa og spjátrunga að sýna leikni sína í því að k. sér í fé* (Freyr '11, 105); *reyna að krækja í e-n,* have sine Garn ude efter en; *k. e-ð frá e-m,* lokke el. trække n-t fra en: *Hafði annar þeirra reynt að k. frá honum viðskiftamenn* (JAðEin. 138). — **b.** *(festa með (á) krók)* hægte, hage fast: *k. hliðinu (aftur),* lukke Leddet (ved Hjælp af en Krog); *k. e-u upp,* lukke n-t op. — **c.** *(um föt)* hægte: *k. að sjer,* hægte sammen, *k. frá sjer,* hægte op. — **2.** *(taka á sig krók)* gaa ad en bugtet Vej, gaa i Siksak, göre en Omvej; *k. fyrir e-ð,* [1]) göre en Omvej uden om n-t; [2]) søge at gaa omkring n-t, søge at undgaa n-t: *Hann krækti ei fyrir kirkju-þing* (StStAndv. I. 131); *(ungbörn) kræki lángar leiðir út fyrir hann,* gaar langvejs uden om den (JAÞj. I. 661).

krækjuber [krai:ɟøbɛ:r, krai:ɟø-] n. = **krækiber.**

1. **krækla (-u, -ur)** [kraihgla] f. **1.** *(kræklótt grein)* forkrøblet Gren el. lille vantrevent Træ. — **2.** is. i pl. *kræklur,* krogede Hænder. — **3.** (ÓDavSk. 102) = *skollaleikur.*

2. **krækla (a)** [kraihgla] v. impers.: *e-ð* (acc.) *kræklar,* n-t bliver forvokset el. forvredet: *Þar sem nýgræðingur hefir vaxið og fénaður hefir stýft hann ... þá kræklar þann við jafnan á eftir* (ÞThFerð. I. 56).

kræklingafjara [kraihgliŋgafja:ra] f., **kræklingsfjara** [kraihgliŋsfja:ra] f. Strand, hvor der er en Mængde Muslinger.

kræklingur (-s, -ar) [kraihgliŋgøǫ, -iŋs] m. (zool.) Musling (mytilus edulis).

kræklóttur [kraihgloᵘhdøǫ] a. **a.** kroget, bugtet. — **b.** purret, purlet, forkrøblet (SStPlt.).

kræklu birki [kraihgløbɪɾ·ɟɪ] n. forkrøblet, purret Birkekrat. **-hrís** [-(h)ɹi:s] n. purlet Krat, Purlekrat. **-rót** [-roᵘ:t] f. (bot.) Koralrod (corallorhiza innata).

kræla (a el. di) [krai:la] v. **I.** vi. og vt. **1.** *k. á e-u,* ymte om n-t. — **2.** *k. fyrir sjer,* benytte alle Midler til at berige el. forsyne sig; *k. e-ð út (úr e-m),* presse n-t ud af en. — **II.** v. impers.: *það krælar ekki á honum,* han rörer sig ikke, ligger ganske stille: *láta ekki á sjer k.*

kræmta (i) [kraiµ·da, kraim·ta] vi. smaahoste, kræmte; — impers.: *það æmti hvorki nje kræmti í honum,* der hørtes ikke en Lyd fra ham.

krær [krai:r] pl. af **kró.**

kræsa (ti) [krai:sa] vt. lække for; krydre: *k. sig, kræsast,* lække sig, leve i Overdaadighed (Esp. X. 62).

kræsilegur [krai:sɪlɛ·qøǫ] a. lækker; udsøgt: *það er kræsilegt átu,* det ser lækkert ud; — adv. *kræsilega,* flot, fint, overdaadig: *lifa k.*

kræsingar [krai:siŋgaǫ] fpl. **1.** *(góður matur)* lækre Retter. — **2.** *(vellystingar)* overdaadig Levemaade, Yppighed.

kræsingasótt [krai:siŋgasoᵘht] f. Lækkersyge.

kræsinn [krai:sɪn] a. **1.** *(gefinn fyrir kræsingar)* lækkersulten. — ?**2.** *(matvandur)* kræsen.

?**kræsni** [krais·nɪ] f. indec. Kræsenhed: *Þessi vísa sýnir skoðun hans, sem er furðu vitur þótt ekki sé nú kræsnin í búningnum* (Eimr. XIII. 55).

kræstur [krais·døǫ] a. flink, kraftig: *Hásetana hefi' eg kræsta* (ÓDav. Þul. 342).

kröftugur [kröf·døqøǫ] a. kraftig, stærk; — adv. *-lega* (el. *kröftulega).*

kröfu bálkur [krö:vøbauλ·gøǫ, -baul·køǫ] m. Love ang. Fordringsrettigheder: *á meðal Norðurlandaþjóðanna er í undirbúningi að semja sameiginlegan kröfubálk og sifjabálk* (Alþ. '11, B. 560). **-brjef** [-brjɛ:v] n. Manebrev, Rykkerbrev. **-frekur** [-frɛ:gøǫ, -frɛ:køǫ] a. fordringsfuld. **-hafi (-a, -ar)** [-ha:vɪ] m. Fordringshaver. **-harður** [-har·ðøǫ] a. stræng i sine Krav.

kröfur [krö:vøǫ] pl. af **krafa.**

kröfu rjettindi [krö:vørjɛhdɪndɪ] npl. Fordringsrettigheder. **-rjettur** [-rjɛhdøǫ] m. (jur.) Obligationsret.

kröggur [krög:øǫ] fpl. Knibe, Forlegenhed: *vera í (ljótum) kröggum,* være i en vanskelig Stilling, en slem Forlegenhed, spec. i Forlegenhed med Penge.

krögóttur [krö:qoᵘhdøǫ] a. (om Faar) hvid med sort Stribe *(kragi)* omkring Halsen.

krögum [krö:qøm] dat. pl. af **kragi.**

krökkum [kröhgøm] dat. pl. af **krakki.**

krökkur [kröhgøǫ, f. kröhk, n. kröχ·t] a. mylrende, vrimlende: *í krökkum sæg af tilskipunum* (StStAndv. III. 120); n. *krökt: þar var krökt af fólki,* der vrimlede med Mennesker.

krökta (i) [kröχ·da] vi. vrimle: *allir lyngmóar krökktu í berjum* (GFrE. 75).

kröm (kramar) [krö:m, kra:maǫ] f. **1.** langvarig, tærende Sygdom: *þótt hjarta blæddi | yfir k. þinni* (MJ. V. 210). — **2.** overf.: langvarig Modgang: *Kuldann og krömina gat hún borið, án þess á bæri* (ThTh. 63).

krömdum [kröm·døm] 1. p. pl. imp. ind. af **kremja.**

kröp [krö:p] pl. af **krap.**

kröpp [kröhp] f. sg. og npl. af **krappur.**

ku [kø] = *kvað,* se **kveða.**

1. **kú** [ku:] acc. og dat. sg. af **kýr.**

2. **kú (-s)** [ku:] n. (Navn paa) Bogstavet q.

kúa bit [ku:abɪ:t] n. Køers Græsning (LFR. XII. 9). **-blóm** [-bloᵘ:m] n. (bot.) = *lækjasóley,* Eng-Kabbeleje (caltha palustris). **-bóla** [-boᵘ:la] f. (med.) Kokopper. **-bólusetja** [-boᵘ·løsɛ:dja, -sɛ:tja] vt. (med.) vakcinere. **-bólusetjari** [-boᵘ·løsɛ:djarɪ, -sɛ:tjarɪ] m. (med.) Vakcinatør. **-bólusetning** [-boᵘ·løsɛhdniŋk] f. (med.) Vakcination. **-bragð** [-braq·ð, -brag·þ] n. Korace (LFR. VI. 25). **-broddur** [-brod:øǫ] m. Raamælk (fra Køer) (LFR. XI. 216). **-bú** [-bu:] n. Gaard med Kvægavl. **-dallur** [-dad·løǫ] m. daarligt Skib. **-della, -dilla** [-dɛd·la, -dɪd·la] f. Kokase. **-grön** [-grö:n] f. (Vf.) = **kjaftabein. -hagi** [-hai:ɟɪ] m. Græsgang (Græsning) for Køer. **-hland** [-hλan·t] n. Kourin. **-hlandsrauður** [-hλan(t)sröy:ðøǫ] a. mørkerød: *(brekán) með þverröndum ... kúahlandsrauðum* (Eimr. XII. 98). **-hey** [-(h)ɛi:] n. Hø for Køer. **-jörð** [-jör·ð] f. Gaard, der egner sig for Kvægavl. **-klessa** [-klɛs:a] f. Kokase. **-lím** [-li:m] n. Lim lavet af et limagtigt Udflod fra Køer, som kommer lige för Kælvningen. **-lubbi** [-lʏb:ɪ] m. **1.** *(kúasmali, sóði)* Kvægdriver, Tølper, Somikkel. — **2.** (bot.) en Slags Svamp (boletus bovinus). **-mykja** [-mɪ:ɟa, -mɪ:ɟa] f. Komøg. **-mjólk** [-mjoᵘλ·k, -mjoᵘl·k] f. Komælk. **-penta** [-pɛv·da, -pɛn·ta] f. = **kúaklessa. -rauður** [-röy:ðøǫ] a. mørkerød *(= kúahlandsrauður): kúarauðir konufætur* (Klp. IV. 114). **-rekstur** [-rɛχ·sdøǫ] m. Drivning af Køer paa el. fra Græsgang. **-roð** [-ro:ð] n. Gællehud. **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Vogtning af Køer: *þau höfðu kúasetu, hvort frá sínum bæ* (Mýrd. 16). **-skyr** [-sɟɪ:r] n. *skyr* lavet af Komælk. **-smali** [-sma:lɪ] m. Kohyrde. **-sveit** [-svɛi:t] f. Egn, hvor der er Kvægavl, Egn med mange Køer. **-tað** [-ta:ð] n. törret Kogødning.

kubba (a) [kʏb:a] vt.: *k. e-ð (í sundur),* hugge (kappe) n-t i Stykker, skære, rive itu: *hann kubbaði snærið í einu hendingskasti;* — *k. orðin,* snubbe Ordene af; — refl.: *kubbast: kubbast (sundur),* gaa itu, gaa i Stykker: *Þegar heimsins kemur kvöld | kubbast lífsins róla* (GFrÚh. 154).

kubbaralegur [kʏb:aralɛ:qøǫ] a. (Árn.) = **kubbslegur.**

kubbateinn [kʏb:atɛid·v] m. Undersime paa et Vod, holdt nede ved Synk, der er lavet af oversavede Benpiber af Dyr *(leggir)* = *leggjateinn,*

kubbi (-a, -ar) [kʏbːɪ] m. **1.** = *kubbur* 1. — **2.** *(kuðungur)* Snegl (alm. paa Vf. om forskellige mindre Arter).
kubbslegur [kʏpˑslɛqøǫ] a. lav af Vækst, undersætsig.
kubbur (-s, -ar) [kʏbːøǫ] m. **1.** Stump, Træstump. — **2.** *(stuttur og gildur maður)* Tykkert. — **3.** overskaaren Benpibe *(leggur)*, spec. anvendt som Synk paa et Vod, jfr. *leggjateinn.*
kúðalegur [kuːðalɛˑqøǫ] a. lille og uanselig.
kúði (-a, -ar) [kuːðɪ] m. **1.** *(lítill askur eða meis)* lille Trækar (Madkar) el. lille Tremmekasse til Hø. — **2.** lille og sygeligt udseende Person, Skrælling.
kuðl [kʏðˑl] n. *(bögl)* Krammen.
kuðla (a) [kʏðˑla] vt. med dat. *(bögla)* kramme: *k. e-u saman;* — refl. *kuðlast við (að gera) e-ð,* göre n-t klodset og ubehændigt (jfr. ThTh. 24).
kuðlungur (-s, -ar) [kʏðˑluŋgøǫ, -uŋs] m. *kuðungur: Hvað er kuðlúngur að gjöra?* (ÓDavÞul. 193).
kuðsótt [kʏðˑsouhtt] f. (LFR. IX. 213) = **garnengja.**
kuðunga (a) [kʏːðuŋga] vt. krumslutte.
kuðunga krabbi [kʏːðuŋgakrabːɪ] m. (zool.) Eremitkræbs (pagurus). **-skrín** [-sgriːn] n. Skrin, beklædt med Snegleskaller (JÁÞj. II. 320). **-sniglar** [-snigˑlaǫ] mpl. skalbærende Landsnegle.
kuðungur (-s, -ar) [kʏːðuŋgøǫ, -uŋs] m. Søsnegl; *leggjast í kuðung,* rulle sig sammen: *og lagðist niður í kuðung undir gæruskinnið* (GFrUbl. 47); *kreppa í kuðung,* krumslutte; *hnipraður saman í kuðung,* sammenkrøbet, sammenkrummet, sammenrullet; *standa í kuðung,* staa og krybe sammen; *hrökkva í kuðung,* fare sammen.
Kúfa (-u, -ur) [kuːva] f. npr. Navn paa en *kúfótt* Ko, se *kúfóttur.*
kúfa (a) [kuːva] vt. **1.** toppe; — refl. *kúfast,* toppes: *að keisara' dýrðin kúfist upp sem froða* (Eimr. XI. 83); *kúfast e-u,* toppes med n-t: *þótt ... alda | úfin froðu kúfist* (JHall. 164). — **2.** pp. *kúfaður:* **a.** topfuld: *k. diskur.* — **b.** (metr.) ogs. kaldet *frumkveðið hið meira,* med enslydende Begyndelse i alle Verslinjer. Ekspl.: *Engin mæti, ekkert stand; | engin nægt af gæðum; | engin kæti, ekkert land; | engin sæld á hæðum* (HSig. 71).
kúffullur [kufːʏdløǫ] a. topfuld.
kú fiskur [kuːfɪsgøǫ] m. Indmaden af cyprina islandica (ÞThLýs. II. 587). **-fjenaður** [-fjɛˑnaðøǫ] m. Hornkvæg.
kufl (-s, -ar) [kʏbˑʎ, kʏbˑlaǫ] m. vid Kappe; Munkekutte (med fastgjort Hætte). **-hetta** [-(h)ɛhda] f. Hætte.
kuflungur (-s, -ar) [kʏbˑluŋgøǫ, -uŋs] m. Mand iført en sid Kappe.
kúf mál [kuvˑmauˑl] n. Topmaal. **-mældur** [-maildøǫ] a. topmaalt, toppet. **-mæling** [-maiˑliŋk] f. Topmaal.
kúfort (-s, pl. ds.) [kuːfoǫt] n. = **koffort.**
kúfóttur [kuːvouhdøǫ] a. **1.** *(með kúf)* konveks, udhvælvet. — **2.** *(um höfuðlit skepna)* om Heste og (Skaft.) om Faar, hvis Hoved er anderledes farvet end Kroppen i øvrigt.
kúfubíldóttur [kuːvøbilˑdouhdøǫ] a. om Faar, af Farve som *kúfóttur,* men med Pletter paa Forhovedet (Skaft.).
kufungsgöng [kʏːvuŋsgöyŋˑk] npl. Sneglegang (Fj. II. (2) 6).
kufungur (-s, -ar) [kʏːvuŋgøǫ, -uŋs] m. = **kuðungur.**
kúfur (-s, -ar) [kuːvøǫ, kufˑs] m. **1.** Top, Topmaal: *það er k. upp af diskinum,* Tallerkenen er overfyldt; — overf.: *Þó gat farið svo, að kúfurinn minkaði á húsfreyjunum þar* (at Husmødrene der blev mindre kry af sig) (JTrSk. I. 171). — **2. a.** *(hattkollur)* Puld, Hattepuld. — **b.** *(hattkúfur)* en gammel, slidt Hat, en grim Hat, Bør. — **3.** »Hætte«, en Hests (el. Faars) Hovedfarve, naar Hovedet har en andan Farve end Kroppen, jfr. *kúfóttur;* bruges ogs. som npr., Navn paa en saaledes farvet Hest.
kúfuvaxinn [kuːvøvaχˑsɪn] a. puklet.
kúf venda [kuvːɛnda] vi. (pop.) göre fuldstændig omkring, kovende (= *kúvenda*). **-þak** [kufˑþaˑk] n. Hvælving (Eimr. XVII. 29).
kúga (a) [kuː(q)a] vt. **1. a.** kue, tvinge: *k. e-n til e-s,* tvinge en til n-t. — **b.** undertrykke, tyrannisere: *k. landslýðinn.* — **2. a.** = *totta: Hann bað þá vita, hvort nokkuð væri í kútholunni, og k. hana* (JÁÞj. I. 562); *k. pytluna (úr pytlunni),* suge den sidste Draabe ud af Flasken; *k. spenann,* presse den sidste Mælk ud af Patten. — **b.** overf.: presse, pine: *Andann svangan ég sit og kúga* (ÓlöfSig. i Eimr. VII. 141). — **3.** refl. *kúgast:* **a.** pines, presses, plages: *kúgast, svo úr nefinu dreyrir* (JHall. 159); *Hann var ... að kúgast yfir latínsku grammatíkinni* (GPSk. 84). — **b.** *(af uppköstum)* brække sig med Anstrængelse. — **4.** pp. *kúgaður,* undertrykt.
kúgan [kuː(q)an] f. se **kúgun.**
kúgandi (-a, -endur) [kuː(q)andɪ, -ɛndøǫ] m., **kúgari (-a, -ar)** [kuː(q)arɪ] m. Undertrykker, Tyran, Despot.
kúgaþreyttur [kuː(q)aþrɛihdøǫ] a. dødtræt (StStAndv. II. 154).
kuggur (-s, -ar) [kʏgːøǫ, kʏkˑs] m. **1.** *(lítið skip)* Skude. — **2.** *(lítill meis)* lille Tremmekasse (til Hø) (Árn., Skaft.). — **3. a.** *(maður, lítill vexti, en gildur)* undersætsig Person. — **b.** i Tiltale til Börn: *kuggurinn minn!* — **4.** pl. (zool.) Nautiler (JHallHB.).
kúgildaleigur [kuːɟɪldalɛiːqøǫ] fpl. Kvildeleje.
kú gildi (-is, pl. ds.) [kuːɟɪldɪ] n. en Ko el. en Kos Værdi i Faar (6 Malkefaar), Kvilde (bruges om den Kreaturbesætning, som hører med til en Gaard). **-gildishestur** [-ɟɪldɪs(h)ɛsˑdøǫ] m. en Hest af samme Værdi som en Ko (Esp. II. 35). **-gildur** [-ɟɪldøǫ] a. af en Kos Værdi, ækvivalent med en Ko.
kúgun (-ar, -anir) [kuː(q)øn, -anɪǫ] f. Undertrykkelse.
kúgunar maður [kuː(q)ønarmaːðøǫ] m. Undertrykker. **-ok** [-oːk] n. Trældomsaag. **-orð** [-orˑð] npl. Trusler. **-tilraun** [-ǫ-tɪlˑröyn] f. Undertrykkelsesforsøg. **-vald** [-r-valˑt] n. Despoti, Despotisme.
kúguppgefinn [kuː(q)ʏhpɟɛˑvɪn] a. ganske udmattet.

kúgur (-s) [kuː(q)øǫ, kuχˑs] m. tynd, kraftløs Marv.
kúgæfur [kuːɟaiˑvøǫ] a. som kan gives (anvendes som Foder) til Koer: *kúgæft hey.*
kúka (a) [kuːga, kuːka] vi. forrette sin Nødtørft, have Afføring, skide.
kúkalykt [kuːgalɪχˑt, kuːka-] n. Stank af Ekskrementer.
kukl (-s) [kʏhkʎ] n. **1.** *(sjónhverfingar)* Gøgleri, Kogleri, Taskenspillerkunster. — **2.** *(gerningar)* Trolddom, Heksekunster. — **3.** *(kák)* Fusken, Fuskeri.
kukla (a) [kʏhgla] vi. **1.** kogle: *k. við e-ð,* beskæftige sig (hemmeligt) med n-t. — **2.** *(káka)* fuske: *k. við lækningar.*
kuklari (-a, -ar) [kʏhglarɪ] m. **1.** *(loddari)* Gøgler, Taskenspiller. — **2.** *(galdramaður)* Troldmand.
†**kuklerí** [kʏhgleriˑ] n. (JMPísl. 82) = **kukl.**
kúkur (-s, -ar) [kuːgøǫ, kuːkøǫ, kuχˑs] m. Ekskrementer, Lort, Skarn: *það er skamt á milli skíts og kúks,* det ene er lige saa daarligt som det andet, *það er enginn* (el. *lítill) munur á skít og kúk,* det er hip som hap.
kul (-s) [kʏːl] n. **1. a.** *(kulur)* Kulde, kold Luftning. — **b.** *(vindblær)* sagte Luftning, Luftpust. — **2.** *k. í fingrum,* Prikken i Fingrene, jfr. *naglakul; k. í tönnum,* Isnen i Tænderne, jfr. *tannkul.*
1. **kula (-u, -ur)** [kʏːla] f. (Breiðd.) = *kul* 1. b.
2. **kula (a)** [kʏːla] v. **a.** vi. blæse koldt: *kvöldgustar kula* (JHall. 20). — **b.** v. impers. lufte: *hann er farinn að k.*
kúla (-u, -ur) [kuːla] f. **1. a.** *(hnöttur)* Kugle. — **b.** = *byssukúla.* — **c.** = *hnakkkúla.* — **2.** Bule, Hævelse, Knude: *það kom k. á ennið á mjer;* overf.: *á milli vor og hans var lítil vinátta, svo hann einatt af oss átti um kúlur að kemba* (JÓlInd. 173). — **3.** = *hnakkakúla.* — **4.** (Dýrf.) = *karta* 2.
kul borð [kʏlˑborð] n., **-borði** [-borðɪ] m. Vindside, Luvart: *á kulborða,* til Luvart.
kúld [kulˑt] n. = **kúldur.**
1. **kúlda (-u)** [kulˑda] f. **1.** *(önuglyndi)* Vrantenhed (BH.). — **2.** *(deyfð)* Dorskhed (BH.). — **3.** Hovedet af en Havkat (anarrhichas lupus).
2. **kúlda (a)** [kulˑda] v. **1.** vt. **a.** overanstrænge: *þeim var stranglega bannað, að k. folana á reið* (ÞGjD. 51); *ið kúldaða* (det forkuede) *íslenzka blóð* (StStAndv. III. 55). — **b.** *k. sig niður,* trykke sig ned, krybe sammen. — **2.** refl. *kúldast,* [1]) hænge et Steds (imod sin Vilje), kukkelure: *Að þurfa, í slíku blessuðu veðri, að kúldast inni í búð* (JTrL. 7); [2]) sidde sammenkrøben el. indeklemt, opholde sig, hvor der er ringe Plads og uhyggeligt (jfr. *hírast): yrði hún að kúldast þar einhvernveginn um nóttina* (ValDagr. 63—64).
kulda belti [kʏlˑdabɛiʎˑdɪ] n. den kolde Zone. **-bitra** [-bɪːdra, -bɪːtra] f. stærk Kulde (MStVin. 207). **-bólga** [-bouˑlˑga] f. = **frostbólga.** **-bragð** [-braqˑð, -bragˑþ] n. Vildtsmag: *fuglar þessir eru þá ætir, en nokkuð k. af þeim* (ÞThLfr. III. 126). **-bros** [-broːs] n. isnende Smil. **-brölt** [-bröʎˑt] n. hæftige Bevægelser for at holde sig varm. **-dofi** [-doːvɪ] m. Følesløshed paa Grund af Kulde, Valenhed. **-geimur** [-ɟɛiːmøǫ] m. kold Landstrækning. **-gjóstur** [-ɟouˑsˑdøǫ] m. skarp Vind. **-glott** [-gloht] n. koldt, haanligt Smil. **-gróður** [-grouːðøǫ] m. arktisk Vegetation (ÞThLýs. II. 398). **-hlátur** [-hʎauːdøǫ, -hʎauːtøǫ] m. tvungen Latter, sardonisk Latter. **-hrylling ur** [-hǫɪdˑliŋgøǫ] m., **-hrollur** [-hǫodˑløǫ] m. Kuldegysning, kold Gysen. **-hvítur** [-χwiːdøǫ, -χwiːtøǫ] a. kold og hvid, hvid af Kulde: *kulda-hvítur í framan* (GFrTs. 42). **-kast** [-kasˑt] n. Periode med stærk Kulde. **-kreista** [-krɛisˑda] f. (Sl., Af.). **-kroka** [-kroːga, -kroːka] f. (Nl.), **-krækill** [-kraiːɟɪdʎ, -kraiːɟ-] m., **-krækla** [-kraihgla] f. Frossenpind, Skrælling. **-legur** [-lɛˑqøǫ] a. **1.** som ser forfrossen ud: *ósköp ertu kuldalegur.* — **2.** forkommen, forkrøblet: *fáeinar kuldalegar kornsúrur* (ÞThLýs. I. 163). — **3.** kold, isnende: *kuldalegt bros.* — **4.** adv. *-lega,* koldt, koldblodig: *hlæja k.,* le en sardonisk Latter. **-nepja** [-nɛːbja, -nɛːpja] f., **-njóður** [-njouːðøǫ] m. (Árn.) = *súgur,* Træk. **-pollur** [-podˑløǫ] m. Frostbyld. **-samur** [-saˑmøǫ] a. kold: *k. vetur.* ° **-skel** [-sɟɛːl] f. (zool.) en Slags Musling (yoldia arctica). **-skinn** [-sɟɪnˑ] n. Hudafskalning paa Grund af Frost el. Væde. **-skop** [-sgoːp] n. bidende Ironi: *segir Þuríður þá í kuldaskopi* (BrJÞf. 161). **-steytingur** [-sdɛiːdiŋgøǫ, -sdɛiːt-] m. vedvarende Kulde (Klp. VI. 128). **-strá** [-sdrauː] n. **1.** vissent Straa: *vera eins og k.* (SchMál.). — **2.** *(um mann)* enligt el. forladt Menneske, som ingen tager sig af. **-svar** [-svaːr] n. koldt Svar. **-veður** [-vɛːðøǫ] n. koldt Vejr. **-vesl** [-vɛsˑʎ] n. = **kaldavermsl.** **-þræsingur** [-þraiːsiŋgøǫ] m. vedvarende raat og koldt Vejr (MvT. I. 245).
kuldi (-a, -ar) [kʏlˑdɪ] m. Kulde (ogsaa overf.); — pl. *kuldar,* vedvarende koldt Vejrlig.
kúldrast (a) [kulˑdrast] v. refl. = *kúldast,* se 2. **kúlda** 2.
kúlduleitur [kulˑdølɛiːdøǫ, -lɛiːtøǫ] a. tyk, oppustet i Ansigtet (Vf.).
kúldur (-urs) [kulˑdøǫ] n. ufri, forkuet Tilstand, spec. indskrænkede Forhold: *konan sé karlmannsins tannfé | og kúldur sé henni ekki neyð* (StStAndv. II. 195).
kulinn [kʏːlɪn] pp. (Vf.) = *kalinn,* se **kala.**
kulna (a) [kʏlˑna] vi. udslukkes, udbrænde, uddø: *eldurinn er kulnaður,* Ilden er gaaet ud; *k. út,* ds.
kúlna grind [kulˑnagrɪnˑt] f. Kugleramme. **-regn** [-rɛgˑn] n. Kugleregn. **-skyti (-a, -ar)** [-sɟɪːdɪ, -sɟɪːtɪ] m. Skarpskytte. **-skot** [-sgoːt] n. Skarpskydning. **-spil** [-sbɪːl] n. Roulette.
kúlpa (a) [kuʎˑba, kulˑpa] vi. rage frem.
kúlp eygð [kuʎˑbɛiqð, kulˑpɛigþ] f. det at have udstaaende Øjne, Fremöjethed. **-eyg(ð)ur** [-ɛiˑqøǫ, -ɛiqð-, -ɛigð-] a. = **úteygður.**
kul samur [kʏlˑsamøǫ] a. **1.** *(kulvís)* kuldskær. — **2.** kold, kølig: *hit syðra er nokkur kulsamt* (Odds. II. 1. 116). **-skál** [-sgauˑl] f. Koldskaal: *Líka verðr k., af hrám berjum með víni og sykri* (EÓlLach. 88). **-sækinn** [-saiˑɟɪn, -saiˑkɪn] a., **-sæll** [-saidʎ] a. kuldskær: *hann hafði ekki verið sjóveikur, að eins k. nokkuð og lystarlítill* (EKv. i Eimr. II. 94).

kult (-s, pl. ds.) [kʏλ·t] n. Sengetæppe.

kúltna (a) [kuλ·dna] vi. kvæles (Vf.).

kúlu beri [ku:løbe:rɪ] m. Kugleske. **-byssa** [-bɪs:a] f. Kuglebøsse; Riffel. **-fiskur** [-fɪs·gøɋ] m. (Vf.) = **andarnefja. -gormur** [-gor·møɋ] m. Kugletrækker. **-hríð** [-hɢi:ð] f. Kugleregn. **-kosning** [-kos·niŋk] f. Valg v. Hj. af Kugler, Indballotering. **-liður** [-lɪ:ðøɋ] m. Kugleleje. **-mót** [-moᵘ:t] n. Kugleform. **-nisti** [-nɪs·dɪ] n. Urkædekugle, kugleformet Berlok (Herm]Dulr. 211).

kulur (-s, -ir) [kʏ:løɋ, kʏl·s] m. = **kul.**

kúlu rammi [ku:løram:ɪ] m. Kugleramme. **-skotinn** [-sgo:dɪn, -sgo:t-] a. skudt med en Kugle. **-steinn** [-sdeid·n] m. *(baggalutur, hreðja-steinar)* Sphærolit (ÞThLfr. II. 155). **-sveppur** [-svehbøɋ] m. (bot.) Trøffel. **-vambi (-a, -ar)** [-vam·bɪ] m. Tyksak, Istervom. **-vaxinn** [-vaχ·sɪn] a. trind, konveks, udhvælvet.

kul vís [kʏl·vi·s] a. kuldskær. **-vísi** [-vi·sɪ] f. indec. Kuldskærhed.

kúm [ku:m] dat. pl. af **kýr.**

kumba (-u, -ur) [kʏm·ba] f. klodset, tyk Pige, Makeduse.

kumbaldi (-a, -ar) [kʏm·baldɪ] m. **1.** *(hreysi)* Rönne. †**2.** lav, overdækket Gang mellem Kostalden og Høgaarden (Af., Rask). — **3.** *(hey-kumbaldi)* lavt Hæs.

kumbari (-a, -ar) [kʏm·barɪ] m. (svært bygget) Skude.

kumbl (-s, pl. ds.) [kʏm·bλ] n. = **kuml.**

kumbur (-urs, -rar) [kʏm·bøɋ] m. (JÁÞj. I. 136) = **nykur.**

kúmen (-s) [ku:men] n. (bot.) Kommen (carum carvi). **-dropar** [-dro:b-aɋ, -dro:paɋ] mpl., **-olía** [-o:lija] f. Kommenolie.

kuml (-s, pl. ds.) [kʏm·l] n. **1.** *(merki)* Mærke, Kendetegn, Kokarde: *allir starfsmenn skulu bera k., og skal vera eitt k. fyrir hvert starf, og með sínum lit hvert þeirra* (Íþr. I. Skipulagsskrá). — **2.** *(haugur)* Dysse, Gravhöj; Grav. — **3.** *(meiðsli)* Kvæstelse, (lille) Saar (Vf., Nl.). — **4. a.** *(hey)* Hæs. — **b.** spec. Høhæs, som man er begyndt at tage af, men hvorover der er Dække af frosset Græstörv (Af.). — **5.** *(heystæða)* Holade uden Tag: *Þær voru heygarðar hafðir fyrir töður og heimahey, en kuml við mýrina. Það voru opnar heytóftir, nokkuð háar, voru þær teknar út hey og svo hlaðið upp af, gjörður mænir og tyrft yfir* (BrJ. i Eimr. XIII. 98).

1. **kumla (-u, -ur)** [kʏm·la] f. Skramme, Kvæstelse (StStAndv. II. 165).

2. **kumla (a)** [kʏm·la] vt. **1.** beskadige: *k. sig,* saare sig lidt, faa en Rift i Huden: *kumlaðist hann nokkuð,* han fik en mindre Kvæstelse (JÁÞj. I. 316). — **2.** pp. *kumlaður:* **a.** kommen (lidt) til Skade. — **b.** saaret paa Ryggen (om en Hest) (ÞGjD. 11).

kumpán (-s, -ar) [kʏµ·baun, kʏm·paun] m. Kammerat; Fyr.

kumpánaskapur [kʏµ·baunasga:bøɋ, -sga:pøɋ] m. Kammeratskab, fortroligt Forhold.

kumpáni (-a, -ar) [kʏu·bau·nɪ, kʏm·pau·nɪ] m., **kumpánn (-s, -ar)** [kʏµ·baudv, kʏm·paudv, -auns, -au·naɋ] m. Kammerat, Fyr: *kátlegur k.,* en snurrig Patron.

1. **kumpur (-s, -ar)** [kʏµ·bøɋ, kʏm·pøɋ] m. Drog (BH.).

2. **kumpur (-urs)** [kʏµ·bøɋ, kʏm·pøɋ] n. **1.** *(gumbur)* groft Uldgarn (ASkaft.). — **2.** overf.: Finhed, Fornemhed: *Hún var þó af bændum komin og alin upp í sveit, ekki var nú „kumprið“ meira* (ÞGjOs. 71).

kumr [kʏm·r] n. Mimren (om Vædere); Mækren (om Geder); Gnæggen (om Heste).

kumra (a) [kʏm·ra] vi. mimre (om Vædere); mækre (om Geder); gnægge (om Heste): *en klárinn kumraði, og nasaði af henni* (ÞGjOs. 67); *Kumrar jór* (GTh. '95, 9).

Kumraland [kʏm·ralan·t] n. npr. Cumberland.

Kumrar [kʏm·raɋ] mpl. **a.** *(keltneskir íbúar Wales)* Kymrer. — **b.** spec. Indbyggerne af Cumberland.

kumriska (-u) [kʏm·rɪsga] f. Kymrisk, det kymriske Sprog.

kumriskur [kʏm·rɪsgøɋ] a. (ældre *kumbrskr*) **a.** *(frá Wales)* kymrisk. **b.** spec. hørende til Cumberland.

kumslaður [kʏm·slaðøɋ] a. (JMAsn.) = *kumlaður,* se **kumla.**

***kundur (-s, -ar)** [kʏn·døɋ] m. Sön; Barn (BóluHj. 78).

kú neyti (-is, pl. ds.) [ku:nei·dɪ, -nei·tɪ] n. Bedækningstyr. **-neytur** [-nei·døɋ, -nei·tøɋ] a. bedækningsdygtig (om en Tyr): *nautið hans var ekki kúneytt* (JÁÞj. II. 529). **-nyt** [-nɪ·t] f. = **kýrnyt.**

kunn (-ar, -ir) [kʏn·] f. Skik, Kendetegn, Særkende for en: *það er kaupmanna k.,* paa det kender man Købmanden.

kunna (kann, kunnum; kunni, kunnum; kynni; kunnað) [kʏn:a, kan·, kʏn:øm, kʏn:ɪ, kʏn:øm; ʞɪn:ɪ; kʏn:að] vt. og vi.

A. I. 1. a. kunne, forstaa sig paa: (Ordspr.) *alt kann sá, er hófið kann,* alt kan den, der Maade holde kan; *fáir k. eitt barn að eiga,* de færreste forstaar eet Barn at eje, jfr. ene Barn, Sörgebarn; (Talem.) *þú kant ekki gott (boð) að þiggja,* du forstaar ikke at skönne paa et godt Tilbud; *k. á,* kende: *þeir k. á sjerstök grös til lækninga* (Eimr. I. 100); *k. á skautum (skíðum),* kunne løbe paa Skøjter (Ski), være Skøjteløber (Skiløber); *k. á gítar, k. á fiðlu,* (kunne) spille Guitar, Violin; *k. ekkert í e-u,* ikke kunne Spor af n-t; *k. til e-s,* forstaa sig paa n-t, være flink til n-t: *hún kunni ekki til neinna verka; — allir voru þeir knálegir menn og kunnu vel til á sjó* (var dygtige Sømænd) (ÞThLfr. I. 215); *kunna vel við e-ð,* forstaa sig paa n-t: *hann* (ɔ: *Filoktetes) kunni vel við boga* (Il. I. 55). — **b.** *k. margt,* vide mange Ting, spec. være trolddomskyndig, kunne mere end sit Fadervor; *k. fyrir sjer,* være lidt af en Troldmand, forstaa sig paa Magi: *Hann er þar [illegible], og það þarf að kunna fyrir sér til að leysa hann úr þeim* (GFHh. 314); *Það var almælt, að hann kynni töluvert fyrir sjer* (JTrSk. I. 18); *k. frá sjer,* være bevandret i Trolddom: *hann faðir hans kunni frá sér* (JThMk. 294). — **c.** *(þekkja)* kende: (Ordspr.) *sjálfur kunn þú sjálfan þig* (GJ.), kend dig selv. — **2.** kunne, spec. kunne udenad: *k. kvæði; — og kann jeg ekki þessa sögu lengri* (el. *lengur),* saa ved jeg ikke mere at fortælle derom; *k. e-ð utan bókar,* (pop.) *k. e-ð utan að,* kunne n-t udenad; *k. vel (illa),* kunne (ikke kunne) sine Lektier. — **3.** i visse Talem.: *k. deili á e-u,* vide Besked om n-t; *k. grein á e-u,* have Rede paa, kunne forklare n-t: *Auðvitað birtist fyrsti vísir skáldrits á margvíslegan hátt í hugum skáldanna . . . og oft k. skáldin naumast grein á því sjálf, þegar þau eru spurð um það* (GFHh. 338); *k. lag(ið) á e-u (e-m),* forstaa at behandle n-t (en), have Grebet paa n-t (en); *k. sjer ekki læti,* være ude af sig selv af Glæde: *og kunni fólkið sér ekki læti af feginleik* (And. I. 140). — **4.** have for Skik: *þetta k. þeir, að níða aðra.* — **II.** i overf. Bet.: *k. e-m þakkir,* være en Tak skyldig; *k. sig (vel),* være vel opdragen, være beleven, opføre sig paa en passende Maade: *12 menn voru samankomnir til miðdegisverðar, og kunnu sig allir vel* (GFHh. 71); (Ordspr.) *sá þakkar öðrum, sem betur kann* (GJ.), den siger Tak, som mere er beleven; *k. sjer hóf,* holde Maade, opføre sig med Maadehold, være maadeholden. — **III.** *k. e-n e-s* (el. *um e-ð), k. e-n fyrir e-ð* (Vf.) = *gefa e-m sök á e-u,* give en Skylden for n-t: *ekki kann jeg hann fyrir það; — er hann og ekki þess kunnandi, þótt* (han er ikke at bebrejde for, at) *hann gjörði boðskap* (ɔ: *skipan) síns herra* (Esp. I. 44). — **IV. 1.** med dat.: *k. e-u vel (illa),* synes godt (daarlig) om n-t, være tilfreds med (ked af) n-t: *Lykomedes . . . kunni illa falli hans* (Il. II. 137); *k. við e-u,* kunne göre for n-t. — **2.** med præp.: *k. vel (illa) við sig e-s staðar,* befinde sig godt (daarligt) et Steds, synes godt (daarligt) om at være et Steds; *k. við e-ð,* kunne lide n-t, synes om n-t: *jeg kann ekki við að láta mitt eftir liggja; — jeg kann vel við það,* det er efter min Smag, jeg kan godt lide det; *k. betur við e-ð,* synes bedre om n-t, kunne bedre lide n-t, synes n-t er mere passende el. desl.; *k. vel (illa) við e-n,* synes godt (daarligt) om en, kunne godt (daarligt) lide en; *k. vel (illa) við sig e-s staðar,* befinde sig godt (ilde) et el. andet Steds; *jeg kann ekki við hann,* hans Væsen behager mig ikke. — **V.** kunne, formaa, være i Stand til: *menn k. ei annars en* (kan ej lade være at) *hata þá* (Campe 103); *k. að gera e-ð,* kunne (være i Stand til at) göre n-t: *k. að lesa, skrifa, spila; — k. að koma fyrir sig orði,* forstaa at belægge (föje) sine Ord; *k. mörg mál,* kunne, forstaa mange Sprog; *hann kann frá því að segja,* han ved Besked om det; *hann kann frá mörgu að segja um það; — k. að bregða e-u fyrir sig,* kunne af og til finde paa n-t; (Talem.) *alt hefur (fær) sá, er kjafta kann,* alt faar den, som snakke kan.

B. kunne ske, muligvis ske: *hann kann að koma,* han kommer muligvis (maaske); *hann kynni að segja,* kan hænde, han siger, det kan tænkes, han vilde sige; *það kann að vera,* det kan være, maaske: *hvað sem kann úr því að verða,* hvad det nu end kan blive til; *hvað sem fyrir kann að koma,* hvad der end sker; (bekræftende et Spørgsmaal): *Áttuð þið ekki eitthvað í bátnum . . . „Það kann nú að vera“,* jo, det tror jeg rigtignok (Eimr. III. 23).

C. ppr.: *kunnandi,* kyndig, lærd: *vera margs kunnandi,* forstaa sig paa mange Ting, (mods. *fákunnandi): Ekki var Gísli svo kunnandi, að hann gæti lesið kveðju á bréfi* (JThMk. 404).

kunnandi [kʏn:andɪ] f. indec. Kyndighed, Indsigt.

kunnátta (-u) [kʏn:auhda] f. **1.** Kundskaber, Kyndighed, Indsigt: *þetta er engin k.;* (Ordspr.) *kunnáttan etur ei brauð, er löngum ljettbær* (GJ.), Kundskab tynger kun lidt og tærer ej Brod.

kunnáttu laus [kʏn:auhdolöy:s] a. uvidende; — adv. *-laust,* uden Kundskaber. **-legur** [-lɛ:ɋøɋ] a. **1.** kyndig: *þó þær bæru ekki æfinlega sem kunnáttulegast fótinn í dansinum.* — **2.** *(gerður af mannahöndum)* kunstig; — adv. *-lega,* paa en kyndig Maade, efter Kunstens Regler. **-leysi (-is)** [-lei:sɪ] n. Uvidenhed. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:t-] a. fattig paa Kundskaber. **-maður** [-ma:ðøɋ] m. **1.** *(vitringur)* Vismand. — **2.** *(galdra-maður)* Troldmand: *Það var sagt, að hann væri k., og var það satt, því jeg varð var við það sjálfur* (SIng. I. 226). **-samur** [-sa:møɋ] a. kyndig. **-semi** [-sɛ:mɪ] f. indec. det at være i Besiddelse af Kundskaber (is. i Magi); spec. Omfanget af ens Kundskaber (JÁÞj. I. 580).

kunn fólk [kʏn·foᵘλk, -foᵘlk] n. bekendte, Kendinger. **-gera** [-ŋ·ɡɛ·ra] vt. kundgöre.

kunningi (-ja, -jar) [kʏn:iŋɡɪ] m. bekendt, Kending: *við erum góðir kunningjar; — heyrðu, kunningi!,* hør, Kammerat!, hør, min Ven!

kunningja bragð [kʏn:iŋɡabraɋ·ð, -brag·þ] n. venskabelig Handling, Venlighed: *Ekki vissi jeg hvort hann átti nokkurt erindi eða ekki, eða þetta var aðeins k.* (SIng. I. 287). **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. Kendinger. **-kona** [-ko:na] f. kvindelig bekendt, Veninde.

kunningsskapur [kʏn:iŋsga·bøɋ, -sga·pøɋ] m. Bekendtskab: *komast í kunningsskap við e-n,* blive bekendt med en, göre ens Bekendtskab, lære en at kende.

kunn kona [kʏŋ·ko·na] f. (JÁÞj. I. 565) = **kunningjakona. -leika-kona** [-n·-lɛiga·ko:na, -lɛika-] f. **1.** *(vinkona)* Veninde. — ***2.** *(fylgikona)* Elskerinde. **-leiki, -leikur** [-lɛiɟɪ, -lɛiʞɪ, -lɛigøɋ, -lɛikøɋ] m. **a.** Kundskab. — **b.** Kendskab: *að eg hefi nokkurn kunnleik af henni haft* (Kendskab til hende) (JThMk. 340). — **c.** pl. *-leikar,* Bekendtskab, Venskab: *það voru miklir kunnleikar með þeim,* de var gode Venner. **-maður** [-ma·ðøɋ] m. = *kunningi,* bekendt: *En frændur mínir og kunnmenn, þeir er hjá mér voru* (Il. I. 219); *allilla féllu Espólín atferðir þær Briems, er þeir voru kunnmenn áðr, ok E. þá lítt heill* (EspS. 106).

kunnuglegur [kʏn:øɋlɛ·ɋøɋ] a. familiær: *gera sig kunnuglegan;* — adv. *-lega,* som gammel bekendt, familiært.

kunnugur [kʏn:øɋøɋ] a. **1.** *(kunnur)* (be)kendt: *gera kunnugt,* bekendtgöre, kundgöre; *eins og kunnugt er,* som bekendt; *það er yður kunnugt,* det er Dem bekendt; *mjer er kunnugt um, að . . .,* jeg ved, at . . . —

2. kendt: *k. e-s staðar*, kendt et Steds; *k. e-u*, kendt med n-t; *k. e-m*, kendt med en, en bekendt af en; *við erum kunnugir*, vi kender hinanden; (Talem.) *hver er sínum hnútum kunnugastur*, enhver kender bedst sine egne Knuder (JThMk. 411).

kunnur [kʏn:øɐ] a. kendt; bekendt: *þjer munu kunnar leiðir*; — *k. að e-u*, bekendt for n-t: *N. N., sem öllum mun að góðu k.*

kunnusta (-u) [kʏn:ʏsda] f. **1.** *(kunnátta)* Kundskab, Indsigt. — **2.** *(hæfileiki)* Ævne.

†**kunst (-ar, -ir)** [kʏn·st] f. Kunst, Kundskaber: *Mun sá bera ment og k.* | *málasóknum tamur* (ÓDavÞul. 350).

kúnst (-ar, -ir) [kun·st] f. (pop.) **1.** Kneb, Hundekunster: *Já, mér er alvara ... þessar kúnstir eru ekki til neins* (ÞGjOs. 109). — **2.** *(vandi)* Kunst: *þetta er nú lítil k.*

?**kúnstugur** [kun·sdøɣøɐ] a. kunstig, löjerlig.

kunta (-u, -ur) [kʏʏ·da, kun·ta] f. det kvindelige Avlelem, Kusse (cunnus).

kúpa (-u, -ur) [ku:ba, ku:pa] f. **1.** Kuppel: *Kúpan var þakin með blýi* (I. IÐ. 101). — **2.** *(smjörkúpa)* Smörkrukke, Smörskaal. — **3.** *(trjeílát)* lille (udhulet) Trækar (Vf.). — **4.** *(hauskúpa)* Hovedskal. — **5.** i Talem.: *hann er alveg á (hvínandi) kúpunni*, han er paa Fallittens Rand. — ?**6.** = *kaupanóló.*

kúpaður [ku:baðøɐ, ku:p-] a. = **kúptur.**

kúpeningur [ku:pe·niŋgøɐ] m. Hornkvæg: *Þá var og k. skorinn meira en dæmi voru til* (ÞThLýs. II. 386).

kúptur [kuf·døɐ] a. **a.** konveks, udhvælvet. — **b.** *(um þilfar)* katrygget.

kúpuhola [ku:bøho:la, ku:pø-] f. en lille Smöræske (foragteligt): *eg get látið kúpuholuna vera hérna á milli fóta minna* (JThMk. 215).

?**kúpull (-uls, -lar)** [ku:bødλ, ku:p-, -øls, kuhblaɐ] m. Kuppel (Lögr. '12, 205).

kúpu spil [ku:bøsbɪ:l, ku:pø-] n. = **drykkjarspil.** **-vaxinn** [-vaχ·sɪn] a. hvælvet; konveks, udhvælvet: *kúpuvaxin eldfjalladyngja* (ÞThLfr. IV. 236). **-þykkur** [-þɪhgøɐ] a. tykpandet.

1. **kúra (-u, -ur)** [ku:ra] f. **1.** *(ból)* lille Seng: *Kominn er eg í kúruna mína* (JÁÞj. II. 58). — **2.** *(ró)* Ro, Mag. — **3.** (l. cura) anstrængt Tankearbejde: *Mun hér karli bálkur* | *úr kúrum rakna,* | *stirður, stuttur,* | *stundar glósa* (JG. Safn V. 3, 32). — **4.** *(áhyggja)* (is. i pl. *kúrur)* Klage, Bekymring (l. cura). — **5.** lille Dynge af n-t, spec. en Hødynge: *svo að þið eruð búnir að skifta kúrunni hérna* (GFrTs. 36).

2. **kúra (ði)** [ku:ra, kur·ðɪ] vi. **1.** ligge (sidde) sammenkroben: *k. sig niður*, lægge sig ned og krybe sammen: *Hún fekk sér aftur að drekka. Þá kúrði hún sig niður og sofnaði aftur* (EKvOf. 260). — **2.** *(híma)* forblive, hænge.

kúrakki [ku:rahɟɪ] m. Hyrdehund (ÓDavÞul. 71).

?**kúrant (-s)** [ku:ravt, -rant] m. Kurant, Penge, Møntstykker (sædv. coll.).

kurbeygja [kʏr·bei·ja] f. (jfr. *kör)* ussel Tilstand (Breiðd.).

kúreki [ku:rɛ·ɟɪ, -rɛ·ʞɪ] m. (bot.) = **maríulykill.**

kúrelska (-u) [ku:rɛlsga] f. se **hrognamál.**

kúrenna (-u, -ur) [ku:rɛn·a] f. Korend.

kúrera (a) [ku:rera] vt. og vi. (i Skoleslang) læse ivrigt: *k. á sig*, læse paa det næste Stykke (mens en anden bliver hørt).

kurf [kʏr·v] n. Udslæt paa det mandlige Lem (Vf., Lbs. 102, 8vo).

kurfa (-u, -ur) [kʏr·va] f. (BH.) **1.** *(amlóði, kveif)* Svækling, Skrælling. — **2.** *(kveifarskapur)* Blødagtighed.

kurfl (-s, pl. ds.) [kʏr·dλ] n. = **kurl.**

kurfla (a) [kʏr·dla] vt. = **kurla.**

kurfslegur [kʏr·fsleɣøɐ] a. tarvelig, simpel: *k. hugsunarháttur, kurfslegt útlit.*

kurfur (-s, -ar) [kʏr·vøɐ] m. **1.** *(kubbur)* Stump, Brandstykke, lille afhugget Stykke. — **2.** *(peysulegur maður)* simpel, tarvelig Person. — **3.** Toppen paa Roen af en Kaalrabi.

***kúríel (-s,** pl. ds.) [kur·jɛl] n. = **kórall.**

kúriska (-u) [ku:rɪsga] f. se **hrognamál.**

?**kúristi (-a, -ar)** [ku:rɪsdɪ] m. (sl.) Læsehest.

***kurjel (-s,** pl. ds.) [kʏr·jɛl] n. = **kórall.**

kurl (-s, pl. ds.) [kʏr·dλ] n. **1. a.** smaa Træstykker, som skal brændes til Kul, Milebrænde: *tíndum upp kurlið og kyntum vorn eld* (StStAndv. III. 23). — **b.** i Talem.: *ekki eru enn öll k. komin til grafar*, (egl. alle Træstykkerne er endnu ikke kommet til Kulmilen) der er endnu ikke alt kommet for Dagen; *þegar öll k. eru komin til grafar; það koma ekki öll k. til grafar.* — **2.** Stykke af en Klædning (ASkaft., Sl.), jfr. *bakkurl, fyrirkurl.*

kurla (a) [kʏr·dla] vt. hugge i smaa Stykker; *k. í mylnu*, skraa.

kurlan (-ar) [kʏr·dlan] f. Huggen i smaa Stykker.

kurlari (-a, -ar) [kʏr·dlarɪ] m. Pindehugger.

kurl ýsa [kʏr·dli·sa] f. (zool.) mellemstor Kuller (gadus aeglefinus). **-köstur** [-λ-kösdøɐ] m. Mile.

kurnara legur [kʏr·dnaralɛ:ɣøɐ] a. sløv, uforetagsom (Árn.). **-skapur** [-sga:bøɐ, -sga:pøɐ] m. Sløvhed, Uforetagsomhed (Árn.).

kurr (-s) [kʏr·] m. Knurren; Misfornöjelse: *var illur k. í kaupmönnum.*

kurra (a) [kʏr:a] vi. **1.** *(mögla)* knurre; ytre sin Misfornöjelse. — **2.** kurre, ræppe, rappe: *æðarfuglarnir kurruðu* (Eimr. XVII. 54).

kurrari (-a, -ar) [kʏr:arɪ] m. (zool.) den graa Knurhane (trigla gurnardus).

kurt [kʏɐ·t] f. Høflighed, gode Manerer: *En hann framdi það líka með allri k.*, men han gjorde det ogsaa med al Høviskhed (efter alle Kunstens Regler) (Lögr. '13, 155); *með k. og pí*, med høviske Manerer.

kurta (-u, -ur) [kʏɐ·da] f. meget lille Ting, lille Smule.

kurtabí [kʏɐ·dabi:] interj. (maaske for l. curre et abi (Sch.)) pak dig; *k., dettu ekki ofan í* (Málshb. 191).

kurteis [kʏɐ·dɛi·s] a. **1.** *(hæverskur)* høflig. — **2.** *(hógvær)* beskeden.

kurteisi [kʏɐ·dɛisɪ] f. indec. **1.** (sj. n. (ÓDavVík. 314)) *(hæverska)* Høflighed, Belevenhed. — †**2.** (sj.) *(hógværð)* Beskedenhed. — †**3.** (sj.) *(skraut)* Pragt.

° **kurteisis atlot** [kʏɐ·dɛisɪsa:dlot, -a:t-] npl. Opmærksomhed. **-hugmynd** [-(h)ʏɣ·mɪnt] f. Forestilling om Høflighed.

kurteislegur [kʏɐ·dɛislɛ·ɣøɐ] a. høflig, høvisk, beleven; — adv. *-lega.*

***kurtugur** [kʏɐ·døɣøɐ] a. ridderlig: *Það er kurtug kallmanns dygð, að kvíða' ei hörmúng lángri* (ÓDavVík. 197).

kúrulegur [ku:rølɛ·ɣøɐ] a. sammenfalden: *hér sitja engir kúrulegir munkar* (Eimr. VIII. 50).

kusa (-u, -ur) [kʏ:sa] f. (Kælenavn for en) Ko; Kvie.

kusakus [kʏ:sakʏ:s] interj. = **kusskuss.**

kusi (-a, -ar) [kʏ:sɪ] m. **1. a.** Kælenavn paa en Kalv (ÓDavÞul. 238). — **b.** overf.: Stud: *Margir „lærðir" lögfræðingar hafa einnig verið hálfgerðir kusar* (Alþ. '11, B. II. 1304). — **2.** *(lítill vetlingur og óvandaður)* lille, grov Vante (Af.).

kúsi (-a) [ku:sɪ] m. = *kollhnís: steypa sjer kúsa* (jfr. ÓDavSk. 144).

kusk (-s) [kʏs·k] n. Fnug, Støvfnug, Støv: *það er k. á erminni þinni.*

kúskel [ku:sɟɛ·l] f. (zool.) en Slags Musling (cyprina islandica).

kussa (-u, -ur) [kʏs:a] f. = *kusa*, Ko: (Ordspr.) *oft gleymir hún k. því, að hún var kálfur* (SchMál.), gammel Ko vil ej vide af, at hun har været Kalv.

kússa (-u, -ur) [kus:a] f. = **kunta.**

kussi (-a, -ar) [kʏs:ɪ] m. **1.** Kælenavn for *kálfur: kennir k. dallinn* (el. *koppinn) sinn* (SchMál.), Kalven kender sin Spand. — **2.** = *skelkussi.*

kusskuss [kʏs·kʏs·] interj. Lyd, hvormed man kalder paa en Ko (Kalv).

kússuhnútur [kus:øhvu:døɐ, -hvu:tøɐ] m. (Vf.) = **rembihnútur.**

?**kústa (a)** [kus·da] vt. prygle med en Kost (Ing. '12, 16).

?**kústur (-s, -ar)** [kus·døɐ, kus·(ts)] m. (Feje)Kost.

kusum [kʏ:søm] 1. p. pl. imp. ind. af **kjósa.**

kús unga (a) [ku:suŋga] vt. give Ørefigen (BH.). **-ungur (-s, -ar)** [-uŋgøɐ, -uŋs] m. Ørefigen.

kuta (a) [kʏ:da, kʏ:ta] vt. stikke el. skære med en lille Kniv; *k. sjer (e-m)*, stikke sig (en) ihjel, skære Halsen over paa sig (paa en) (ASkaft.).

kúta (a) [ku:da, ku:ta] vi. patte, die: *snáðinn er farinn að k.* (Akran.).

kúthola [ku:t(h)o·la] f. lille Kutting; spec. Brændevinsdunk (af Træ) (JÁÞj. I. 562).

kuti (-a, -ar) [kʏ:dɪ, kʏ:tɪ] m. en lille Kniv.

kút lingur (-s, -ar) [kuhdliŋgøɐ, -iŋs] m. lille Person. **-magakippa** [-maɣaʞɪhba] f. Bundt Fiskemaver, spec. som Skældsord: Drog, Dogenigt (Vestm.). **-magi** [-mai·jɪ] m. Fiskemave (spec. i Torsk og Kuller). **-mál** [ku:dmau·l, ku:t-] n. Kutting (8 Potter): *hálft annað k.*

kútslegur [ku:tslɛɣøɐ, kus·-] a. kort og tyk (om Personer).

kútta (a) [kuhda] vi. med dat. (pop.) kaste til Jorden: *mjer varð ekki mikið fyrir að k. honum* (ÓDav.).

kutti (-a,-ar) [kʏhdɪ] m. **1.** *(vetlingur)* Vante (Vf.). — **2.** *(kuti)* lille Kniv (Vf.).

kutuluti (-a, -ar) [kʏ:dølʏ:dɪ, kʏ:tølʏ:tɪ] m. Gryde (JÁGát. 97).

kutull (-uls, -lar) [kʏ·tødλ, -øλs, kʏhdlaɐ] m. lille Kniv (Af., Rask.).

kútur (-s, -ar) [ku:døɐ, ku:tøɐ] m. **1. a.** *(sem mælir)* Kutting (8 Potter). — **b.** *(ílát)* Dunk: *fá sjer á kútinn*, faa sig en Taar paa Dunken. — **2. a.** i Talem.: *kveða e-n í kútinn*, naar i en Versekamp *(skandering)* den ene tvinges til at opgive Ævred og ikke kan fremsige en Strofe, der begynder med samme Bogstav, som Modstanderens sidste Strofe endte paa, skal denne fuldende hans Nederlag ved at anføre 3 Strofer, der begynder med dette Bogstav. Dette kaldes *„kveða e-n í kútinn"*. — Hvis den besejrede vil slippe ud *(kveða sig úr kútnum)*, skal han anføre 6 Strofer med det manglende Bogstav (ÓDavSk. 234). — Efter hvad andre paastaar, skal der 4 Strofer for at *kveða í tunnuna*, 16 til at *kveða í kvartilið* og 30 til at *kveða í kútinn* (jfr. ÓDavSk. 235); *sem var þrásinnis kveðinn í kút* (StStAndv. I. 126). — **b.** böjet, sammentrykt Stilling: *eg hef þroskast mikið ... og tognað ögn úr kútnum* (ValDagr. 17); *komast úr kútnum*, rette sig: *kynslóðin er orðin ónýt og vantar þrek til að „komast úr kútnum"* (ÞThFerð. III. 66); *engjast saman í kút*, vride sig sammen i en Klump: *Hreppsnefndarmennirnir engdust saman í kúta, þegar læknirinn byrjaði að tala* (JTrHeið. IV. 40); *hrökkva í kút*, fare sammen; *draga munninn í kút*, spidse Munden: *margir þurftu að „draga munninn í kút og spýta", bæði tóbaksmenn og hinir, sem ekki vóru það* (ÞGjUf. 61); *kalla kútinn*, være i Færd med at dø (jfr. JÁÞj. II. 526). — **3.** lille, tyk Person, Tykkert (is. om Börn): *hann er k. lítill*, han er en lille Tyksak; — spec. som kælende Tiltale: *kúturinn minn*, min Stump. — **4.** pl. *kútar*, grove Vanter, som ved Brug er krøbet ind (is. = *rónir sjóvetlingar)* (Vf.).

kútveltast [ku:dvɛλdast, ku:t-] vrefl. rulle som en Dunk, trille om, rulle, trille.

?**kúvenda** [ku·vɛnda] vi. (naut.) kovende; (overf.) göre fuldstændig omkring: *hann hefði „kúvent" í þessu máli* (Alþ. '11, B. II. 638).

kúvísa [ku:vi·sa] f. Strofe, der begynder el. ender med Bogstavet *q*; anvendt i *skandering*, s. d. O. (ÓDavSk. 232).

kvabb (-s) [kvap·] n. Tryglen, Overhæng, idelig Beden om n-t.

kvabba (a) [kvab:a] vi. trygle, idelig bede om n-t: *k. um e-ð;* — *k. á e-m* (el. *á e-n)*, overhænge en med Bönner.

kvabbbrjef [kvab·rje·v] n. Tryglebrev.

kvað [kvɛ:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kveða.**

kvaða bóndi [kva:ðabo·ndɪ] m. Hovbonde. **-frelsi** [-frɛl·sɪ] n. Hoverifrihed.

kvaðar brjef [kva:ðarbrjɛ:v] n. Tilsigelsesbrev. **-dagur** [-da:ɣøɐ] m. Hovdag, Ugedag. **-eyrir** [-ei:rɪɐ] m. Hoveripenge. **-jörð** [-jör·ð] f. Hovgaard.

kvaðasamningur [kva:ðasam·niŋgøɐ] m. Hoveriforening.

kvaddi [kvad.ɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind., **kvaddur** [kvad.øϱ] pp. af **kveðja.**

kvaðir [kva.ðɪϱ] fpl. af **kvöð.**

kvaðning (-ar, -ar) [kvað·niŋk] f. 1. *(kveðja)* Hilsen. — 2. Opfordring, Opæggelse: *eingi hermanna dvelast eptir og vænti annarar kvaðningar* (H. II. 188). — 3. *(skyldu)* Betaling. — 4. Udmeldelse [illegible].

kvaðrat (-ats, -öt) [kvað·rat, -röt] n. Kvadrat. **-rót** [-d-ro[illegible], -t-ro[illegible]t] f. Kvadratrod.

kváðum [kvau·ðom] 1. p. pl. imp. ind. af **kveða.**

kvak (-s) [kva:k] n. 1. *(fuglakvak)* Kvidder, Fuglekvidder, Sang; jfr. ogs. *bænakvak.* — †2. *(andvarp)* Suk, dybt Aandedrag (BH.).

kvaka (a) [kva:ga, kva:ka] vi. 1. *(um fugla)* kvidre, kvække; *k. á e-u,* bære ved med n-t: *hann hefði kvakað á því að biðja að lofa sjer til [illegible] að komast* (JMPísl. 15). — †2. *(andvarpa)* sukke, trække Vejret dybt (BH.).

kvakarhljómur [kva:gaϱ(h)λɪoᵘ:møϱ, kva:k-] m. Svanesang (BóluHj. 107).

kvakl (-s) [kvahk·l] n. 1. *(kvakningaþáð)* Kvaksalveri. — †2. en døendes forgæves Anstrængelse for at tale.

kvala bekkur [kva:labɛhgøϱ] m. Pinebænk. **-dagur** [-da:qøϱ] m. Lidelsesdag. **-fullur** [-fʏd·løϱ] a. kvalfuld, smærtefuld, pinlig. **-laus** [-löy·s] a. uden Smærter, smærtefri. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. = **kvalari. -pula** [-pʏ·la] f. langvarigt Smærteanfald: *Klaus [illegible] kvalapulu það honum stendi* (BTh. 132).

kvalar [kva:laϱ] gen. af **kvöl.**

kvalari (-a, -ar) [kva:larɪ] m. Bøddel; spec. en der piner sine Kreaturer ved at spare for meget paa Foderet.

kvala seigur [kva:lasɛi:qøϱ] a. som kan taale meget (is. Hunger), haard (af sig): *skepnur þurftar-ljettar og kvalaseigar* (BrJÞí. 106). **-spenna** [-sbɛn:a] f. Smærteanfald (MJ. II. 154). **-staður** [-sda:ðøϱ] m. Pinested, Helvede. **-svipur** [-svɪ:bøϱ, -svɪ:pøϱ] m. forpinte Ansigtstræk (MJ. V. 61). **-tíð** [-ti:ð] f. Lidelsestid. **-þorsti** [-þos·dɪ, -þor·sdɪ] m. ulidelig Tørst.

kvalbekkur [kval·bɛhgøϱ] m. Pinebænk.

kvaldi [kval·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kvelja.**

kvalinn [kva:lɪn] pp. af **kvelja.**

kvalning (-ar, -ar) [kval·niŋk] f. Pine, Lidelse; Marter.

kvalningur (-s) [kval·n[illegible]] m. 1. *(kvalningur)* M[illegible] *sem þessi kvalningur [illegible]* (I. F. R. III. 11). — 2. ubetydelig Smule Foder: *hann á einhvern kvalning handa kúnum, annað ekki.*

kval ráður [kval·rau·ðøϱ] a. 1. ængstelig, tvivlraadig: *þykir mier sá ecki k. vera og ecki mikið kvíjða Helvítis Píjslum* (Vid. I. 192). — 2. *(kvalafullur)* smærtefuld: *í fastan svefnhöfga, hræðilega kvalráðan* (JMPísl. 86). **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. 1. *(kvalir)* Pinsler, Smærter. — 2. *(óhamingja)* Ulykke, Plage: *það* (ɔ: *mýið*) *getur oft orðið slæmt k.* (stor Plage, Gene) *fyrir menn og skepnur* (ÞThLýs. II. 577); *það er k. að geta ekki gert það,* det er ærgerligt ikke at kunne gøre det; (Ordspr.) *oft verður k. af konum* (GJ.), Kvinder er Skyld i mange Ulykker. — 3. *(kvíði)* Ængstelighed, Tvivlraadighed. **-samlegur** [-samlɛ·qøϱ] a. smærtefuld.

kvap (-s, kvöp) [kva:p, kvö:p] n. = *hvap,* slapt (lasket) Kød.

kvapa [kva:ba, kva:pa] vi. = *hvapa,* have slapt (lasket) Kød.

kvapa brjóst [kva:babrjoᵘs·t, kva:pa-] n. svampet Bryst (And. I. 20). **-hnútur** [-hvu:døϱ, -hvu:tøϱ] m. (med.) Staalsvamp. **-hold** [-hol·t] n. sygelig, svampet (lasket) Fedme.

kvapholda [kva:p(h)olda] a. indec. sygelig fed, lasket, svampet.

kvapi (-a) [kva:bɪ, kva:pɪ] m. = hvap.

kvarði (-a, -ar) [kvar·ðɪ] m. Alenmaal, Maal.

kvarna (a) [kvar·dna, kvad·na] vt. og vi. *(mola)* smuldre: *k. utan úr e-u,* smuldre Yderkanten af n-t; *k. upp úr e-u,* skære n-t af, göre Hul i en Ting (BH.); — refl. *kvarnast,* løsnes, smuldre: [illegible] *þessu Heiðnabergi* (JSBr. 373—374).

kvarnar auga [kvar·dnaróy:qa, kvad·nar-] n. 1. Øjet paa en Møllesten, Kværnöje. — 2. *(gat á kvarnarstokk)* Hul paa en Kværnkasse (Vf.). **-hljóð** [-ϱ-(h)λɪoᵘ:ð] n. Kværnlyd, Møllelyd. **-steinn** [-sdɛid·n] m. Møllesten. **-stokkur** [-sdohgøϱ] m. Kværnkasse, den Kasse, som omgiver Møllestenene i en Haandkværn og hvori det malede samles.

kvarnir [kvar·dnɪϱ, kvad·nɪϱ] pl. af **kvörn.**

kvars [kvaϱ·s] n. (min.) Kvarts.

?**kvart (-s, -ar)** [kvaϱ·t] m. Kvart.

kvarta (a) [kvaϱ·da] vi. klage: (Ordspr.) *kvarta verður sá, er kennir* (GJ.), den maa klage, hvem Skoen trykker; *k. um e-ð, k. undan* (el. *yfir*) *e-u,* klage over n-t, beklage sig over n-t; *k. sáran,* jamre og klage; *k. undan e-m,* beklage sig over ens Behandling af en.

kvartalaust [kvaϱ·dalóys·t] adv. (Sch.) = **umkvörtunarlaust.**

kvartil (-s, pl. ds.) [kvaϱ djɛl] n. 1. *(¼ alin)* Kvarter (6 Tommer). — 2. *(ílát)* Anker (¼ Tønde), lille Tønde; *kveða í kvartilið,* se *kútur.* — 3. *(af tungli)* Kvarter (af Maanen).

kvartilaskifti [kvaϱ·djelasɟɪf·dɪ] npl. Kvarterskifte, Faseveksling.

kvartjel (-s, pl. ds.) [kvaϱ·djɛl] n. = **kvartil.**

kvartsamur [kvaϱ·tsamøϱ] a. ideligt klynkende. **-sár** [-sau·r] a. ómfindtlig, pirrelig: *hann gerði aðeins sjálfan sig sífelt kvartsárari með auknum þægindum* (SNordFÁ. 65).

kvartur (-s, -ar) [kvaϱ·døϱ] m. (Breiðf., Sch.) = **umkvörtun.**

kvas [kva:s] n. Pusten, Prusten: *og sogaði að sér (tóbakið) með miklu kvasi og hvalablæstri* (JThMk. 153).

kvasa (a) [kva:sa] el. **kvása (a)** [kvau:sa] vt. og vi. 1. *(þreyta)* trætte, gøre udmattet, gøre kraftesløs. — 2. *(verða lafmóður)* blive stakaandet, stønne, aande haardt. — 3. refl. *kvasast, kvásast,* blive udmattet, ødelagt (spec. af Varme); ikke kunne faa Vejret; — pp. *kvasaður,* udmattet: *mar sem reiðar kvösuðum* (GKonÆf. 127); — ppr. *kvasandi,* trykkende, overvældende: *þetta er kvasandi hiti.*

***Kvásir (-is)** [kvau:sɪϱ] m. (ældre *Kvasir*) (myt.) Jætten K.: *Kvásis dreyri,* Digterdrikken, Digt, Poesi.

†**kvásir (-is)** [kvau:sɪϱ] m. Stakaandethed (BH.).

kvatt [kvaht] sup. af **kveðja.**

kve [kvɛ:] [illegible], se 3. **kveða.**

1. **kveða (-u, -ur)** [kvɛ:ða] f. (bot.) Kvæde (JsJs.).

2. **kveða (-u, -ur)** [kvɛ:ða] f. = **kveif.**

3. **kveða (kveð, kveðum; kvað, kváðum; kvæði; kveðið)** [kvɛ:ða; kvɛ:ð, kvɛ:ðøm; kva:ð, kvau:ðøm; kvai:ðɪ; kvɛ:ðɪð] vt. og vi. I. 1. a. *(segja)* sige: *hann kvað svo vera,* han sagde, at det forholdt sig saaledes; *hafði hún fulla einurð á að „k. sinnar þurftar“* (sige hvad hun trængte til) (BrJÞf. 281); (Ordspr.) *oft er það gott, sem gamlir k.,* godt er det ofte, hvad gamle Mænd siger. — b. *e-r kvað (kva, kve, kvu, ku) vera e-ð,* en siges at være n-t, en skal være n-t; *sem kvað vera,* som siges at være; *hann kvað vera drykkfeldur,* man siger, at han holder af Flasken; *honum kvað hafa orðið ilt við,* han skal være bleven ubehagelig overrasket; *svo kvað vera,* saa siges der. — 2. *k. sig til e-s,* bringe sig selv med Vanskelighed til n-t. — 3. med præp. og adv.: *k. á,* [1]) *(ákveða)* bestemme; *Víxil, sem kveður á greiðslu við sýning,* en Veksel, som lyder paa Betaling ved Sigt (Stj. '82, A. 12); [2]) *(komast að orði)* udtrykke sig; *k. skýrt á,* udtrykke sig bestemt; [3]) *(bölva)* bande (JÞorkÞjs. 387); *svo sem hann kveður á,* med en kraftig Ed; *k. að,* [1]) mane: *Þá sagðist séra V. hafa farið að taka piltinn til bænar, og kveða að honum með fullum stöfum* (JÁÞj. I. 401); [2]) *k. svo að orði,* udtrykke sig saaledes; *svo má að orði k.,* man kan sige; [3]) *barnið er nú farið að k. að (ljettum orðum),* Barnet er begyndt at stave (lettere Ord); [4]) impers.: *mikið kveður að e-u,* n-t er af stor Betydning, n-t træder stærkt frem, viser sig tydelig: *Þó kvað minna að þessu* (ɔ: *að afnema fornan sið*) *á Íslandi en á nokkru öðru bygðu landi,* dette fandt dog Sted paa Island i mindre Omfang end i n-t andet Land (GV. i JÁÞj. I. viii); *kvað svo ramt að því* (det gik saa vidt), *að mönnum var ekki vært í húsinu; — kveður þó stundum svo ramt að alvörunni í þeim sögum, að varla er að hlæandi* (JÁÞj. II. 537); *það kveður mikið að e-m,* en har stor Indflydelse (jfr. *atkvæðamaður*); *það kveður lítið að e-m,* en har ringe Indflydelse, er ubetydelig; *k. upp dóm,* afsige en Dom; *k. upp úr með* (el. *um*) *e-ð,* omtale n-t offentlig, bringe paa Bane: *G. Bj. . . . kveður skýrt og skorinort upp úr með það* (erklærer klart og aabent), *að fyrir sjer vaki að breyta algerlega toll-löggjöfinni* (Lögr. '15, 192); *En eg vil kveða upp úr um það, að meiri Hafnarstjórnarmenn séu ekki til í þessu landi en einmitt helztu menn úr andstæðingaflokki vorum* (Alþ. '11, B. II. 733). — II. 1. a. *(fara með)* fremsige: *k. vísu,* fremsige et Vers. — b. *(syngja)* synge: *k. rímur,* synge rimur (se *ríma*); (Talem.) *k. e-n í kútinn,* se *kútur; k. undir,* synge, stemme i med en anden, sekundere. — 2. *(yrkja)* digte: *svo kvað Jónas,* saadan hedder det hos Jónas (Hallgrímsson); *k. vísu,* lave et Vers: *vel (illa) kveðin vísa; — k. eftir e-n,* forfatte et Mindedigt om en (EspS. 48); *k. yfir e-ð,* digte om n-t, anvende n-t som Stof til en Digtning: *honum beri að k. yfir söguna, eins og hún sje* (JHall. 313). — 3. *k. við:* a. give Genlyd, klinge: (om et Skib) *láta k. við langt hljóð,* give en lang Tone (Stj. '99, A. 18); (Talem.) *þá kvað við annan tón,* saa fik Piben en anden Lyd: *Fyrir ræðu þessa fékk hann mikið lof hjá prófdómendunum, en þegar hún nokkru síðar birtist á prenti, kvað við annan tón* (Eimr. VIII. 12); *hann kvað við hátt,* han gav et Skrig fra sig. — b. *(vera viðkvæðið)* stadig gentages. — III. refl. *kveðast:* 1. sige (om sig selv): *k. hafa,* sige, at man har; *k. vera,* sige, at man er: *hann kvaðst hafa heyrt það; hann kvaðst vera veikur; — Gísli kvaðst hafa upp kvatt bændur að vettugi* (GKonÆf. 253). — 2. *kveðast á,* fremsige Vers vekselvis, saaledes at den ene fortsætter med et Vers, der begynder med samme Bogstav, hvormed det af Modstanderen anførte Vers endte. — IV. pp. *kveðinn:* 1. *í orði kveðnu,* nominelt, af Navn. — 2. *mikill harmur er að honum kveðinn,* han er bleven ramt af en stor Sorg.

1. **kveðandi (-a, -endur)** [kvɛ:ðandɪ, -endøϱ] m. Digter, Forfatter til et poetisk Arbejde (JHall. 310).

2. **kveðandi** [kvɛ:ðandɪ] f. indec. 1. Sang, Melodi: *Fögur var sú k. og djúpnæm í meðvitund mína* (GFrÓl. 31). — 2. Versemaal, metrisk Form, Rytme: *lipur k.*

†**kveðendiskona** [kvɛ:ðɛndɪsko:na] f. Glædespige: *Ven þig ei til kveðendiskonu kært að láta* (Vísn. 309).

kveðinn [kvɛ:ðɪn] a. som giver sig af med at digte: *Það þykir eingum* [illegible] (ODavÞul. 30)

1. **kveðja (-u, -ur)** [kvɛð·ja] f. 1. Hilsen: (Ordspr.) *góð k. fær gott andsvar,* god Hilsen, godt Svar; *bera e-m kveðju e-s,* bringe en Hilsen fra en; *kasta k. á e-n,* hilse uden Haandslag paa en (nærværende); *skila kveðju til e-s,* hilse en (fra andre); *taka kveðju e-s,* besvare ens Hilsen; *vanda e-m ekki kveðjur(nar),* udelade alle Komplimenter. — 2. Afskedshilsen, Afsked: *öllum þykir betri k. þín en koma,* alle ønsker hellere din Fraværelse end din Nærværelse; *þjer mun þykja betri k. mín en koma,* du ser hellere min Ryg end mit Ansigt; *urðu stuttar* (el. *kaldar* el. *fátt um*) *kveðjur með þeim,* de brugte ikke lang Tid til Komplimenter (om Fjender, der mødes), de hilste koligt paa hinanden (el. det blev en kolig Afsked). — 3. *(utanáskrift)* Adresse.

2. **kveðja (kveð, kveðjum; kvaddi, kvöddum; kveddi; kvatt)** [illegible, kvaht] vt. I. 1. *(eggja)* opfordre; *k. e-n e-s,* opfordre en til n-t: *mun jeg eigi k. þig þess oftar;* [illegible] *hljóðs,* bede om Ordet. — 2. med præp. og adv.: *k. e-n burt (brott, til*

brottferðar), opfordre en til at tage af Sted; *þig kveð jeg til þessa verks*, dig opfordrer jeg til dette; *k. menn upp*, samle Folk til et Togt: *senda hann norður að k. menn upp* (GKonÆf. 238). — **II.** nævne, udnævne, udmælde: *með þar til kvöddum mönnum; — kveðja menn í rjetti til skoðunargjörða*, udmælde Mænd for Retten til Synsforretninger (Stj. '94, A. 4); *k. til fundar*, sammenkalde et Møde. — **III.** *k. e-n:* **1.** *(heilsa)* hilse en. — **2.** (ogs. abs. *k.)* **a.** tage Afsked med en, sige Farvel til en: *hann gengur nú í brott og kveður engan mann; — k. hvorki kóng nje frú* (el. *prest)*, gaa uden at sige Farvel til nogensomhelst; — refl. recipr. *kveðjast*, tage Afsked med hinanden. — **b.** *(deyja)* dø.

kveðju færi [kvɛð·jøfai:rı] n. Hilsehold, Hilseafstand: *og mælti, þegar hann kom í k.* (GFrTís. 201). **-heimsókn** [-hɛim so·hkv] f. Afskedsvisit. **-sending** [-sɛn·diŋk] f. det at sende Hilsener; (sendt) Hilsen. °**-spjald** [-sbjal·t] n. Visitkort (MJ. I. 157).

kveðlingur (-s, -ar) [kvɛð liŋgøɹ, -iŋs] m. = **kviðlingur.**

kveð skaparlist [kvɛð·sgabarlıs·t, -sgapar-] f. Digtekunst. **-skapur** [-sgabøɹ, -sgapøɹ] m. Poesi, Digtning.

kvef (-s) [kvɛ:v, kvɛf s] n. Forkølelse; Snue: *fá (hafa, vera með) k.*, blive (være) forkølet.

kvefaður [kvɛ:vaðøɹ] a. forkølet; (om en Hest) snivet (JsJs.).

kvefast (a) [kvɛ:vast] vrefl. blive forkølet.

kvef gjarn [kvɛv·ɟa(r)dv] a. tilböjelig til at blive forkølet: *honum er kvefgjarnt.* **-hósti** [kvɛ:f(h)ou·sdı] m. Hoste hidrørende fra Forkølelse. **-hætt** [-(h)aiht] an.: *e-m er k.*, en er tilböjelig til Forkølelse. **-landfarssótt** [kvɛv·lantfaɹsou·ht] f. = **kvefsótt.** **-pest** [-f·-pɛs·t] f. **1.** (med.) Influenza. — **2.** (pop.) *(mikið kvef)* stærk Forkølelse. **-rensli** [-v·-rɛnslı] n. Snue; (om en Hest) Sniveflod (JsJs.). **-sýki** [-f·-si·ɟı, -si·§ı] f. indec., **-sótt** [-sou·ht] f. (med.) epidemisk Forkølelsessygdom (tracheobronchitis epidemica). **-sækinn** [-sai·ɟın, -sai·§ın] a., **-sæll** [-saidʎ] a. = **kvefgjarn.** **-vella** [kvɛv:ɛdla] f. Smule Forkølelse.

kveið [kvɛi:ð] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **kvíða.**

kveif (-ar, -ar) [kvɛi:v] f. **I.** (ogs. n.?) *(hetta)* Hætte: *Ásmundur ... kastar kveifi, | kvaðst ei vilja drekka* (ÓDavÞul. 43). — **II. 1.** *(lingerður maður)* blødagtig Person, Svækling, Skrælling; spec. Frossenpind. **2.** *(skræfa)* Usling, Kujon. — **3.** Svaghed: *kveifar eru í kvæði* (StStAndv. III. 106).

kveifa (-u, -ur) [kvɛi:va] f. = **kveif** II. 1.

kveifar legur [kvɛi:varlɛ·ɋøɹ] a. blødagtig, spec. ömskindet, pibet; — adv. *-lega.* **-líf** [-li:v] n. blødagtigt, daadløst Liv. **-skapur** [-ɋ-sga·bøɹ, -sga·pøɹ] m. Blødagtighed; Ømskindethed.

***kveik (-ar, -ar)** [kvɛi:k] f. **1.** Kim, Ophav, Kilde: *út er runninn* (sic) *mælsku k.* (ÓDavVik. 214). — **2.** Gær: *því Hítunarmanne ber til Böls, | að bregðest k. hins góða Øls* (Vísn. 125).

kveikberi [kvɛi:kbɛ·rı] m. Vægeholder.

kveikilegur [kvɛi:ɟılɛ·ɋøɹ, kvɛi:§ı-] a. egl. antændelig, spec. om Havet: som lover godt Fiskeri: *k. sjór: það er kveikilegt núna* (Sl.), jfr. 1. *kveikja* 4.

kveiking (-ar, -ar) [kvɛi:ɟiŋk, kvɛi:§iŋk] f. **1.** Tænden, Optændelse: *þeir dvöldu þar til þess fram um kveikingu* (indtil der blev tændt) (JTh. Mk. 125). — **2.** *(k. tungls)* Nytænd(ing): *Tungl var um kveikingu* (HermJ. Dulr. 123). — **3.** Opstaaen, Fremkomst: *k. lífsins.* — **4.** *(á málmi)* Lodning.

kveikingahamar [kvɛi:ɟiŋgaha:maɹ, kvɛi:§-] m. Loddebolt.

kveiki pípa [kvɛi:ɟıpi:ba, kvɛi:§ıpi:pa] f. Tændrör. **-púður** [-pu:ðøɹ] n. Fængkrudt. **-ræma** [-rai:ma] f. Fidibus. **-vöndull** [-vön·dødʎ] m. (JsJs.), **-þráður** [-þrau:ðøɹ] m. Lunte.

1. **kveikja, kveykja (-u, -ur)** [kvɛi:ɟa, kvɛi:§a] f. **1. a.** *(lífkveikja)* levende Sæd, Spire til Liv, Kim; jfr. *sóttkveikja.* — **b.** *(tundur)* Tønder. — **c.** (bakt.) Ferment. — **2.** *(í sjónum)* begyndende Vækst i Havet efter Maanens Kvarterskifte. — **3.** *(vöxtur í á)* begyndende Opsvulmen af en Flod (Borg.). — **4.** *(fiskikveikja)* Smaafisk og Fugle, der nærmer sig Land om Foraaret, hvilket lover godt Fiskeri (Sl.).

2. **kveikja, kveykja (ti)** [kvɛi:ɟa, kvɛi:§a, kvɛiχ·dı] v. **I.** vt. **1.** tænde: *k. eld; k. ljós*, ogs. abs. *k.*, tænde Lys; — *k. upp eld*, göre Ild paa; abs. *k. upp*, tænde op: *k. upp í ofninum;* (Talem.) *k. eld af kaldri ösku*, tænde Ild af kold Aske, göre haabløse Forsøg (SchMál. 412). — **2.** i overf. Bet. avle: *k. líf; — k. lygar*, udsprede Løgne, løgnagtige Rygter. — **3.** *(k. saman)* lodde: *k. málma*, lodde Metaller: *k. silfur.* — **II.** vi. *k. á (í)*, tænde, antænde: *k. á eldspýtu*, stryge en Fyrstik af; *k. á kerti, lampa*, tænde et Lys, en Lampe; *k. í e-u* el. abs.: *k. í*, sætte (stikke) Ild paa: *vita menn, hver hefur kveikt í (húsinu); —* overf. (pop.) *k. í e-m*, give en en Snaps, hvorved han faar Lyst til mere.

kveikjaslý [kvɛi:ɟasli:, kvɛi:§a-] n. Vandhaar (et Slags Tare) ved Bredden af Søer og Kilder (SvPRask 18).

kveikju púður [kvɛi:ɟøpu:ðøɹ, kvɛi:§ø-] n. Fængkrudt: *síðan stakk hann skammbyssunum í belti sjer, er hann hafði aðgætt kveikjupúðrið* (Lögr. '14, 203). **-skamtur** [-sgaɱ·døɹ, -sgam·tøɹ] m. Tændsats. **-verkan** [-vɛɹ·gan] f. (bakt.) Fermentvirkning. **-ögn** [-ög·v] f. = **sóttkveikjuögn.**

kveikpípa [kvɛi:kpi·ba, -pi·pa] f. Vægeholder, Vægerör.

kveikur, kveykur (-s, -ir) [kvɛi:ɟøɹ, kvɛi:køɹ, kvɛiχ·s, kvɛi:ɟıɹ, kvɛi:§ıɹ] m. **1.** Væge: *kveikurinn í lampanum.* — **2.** overf. Ophav, Kilde: *K. lífs og birtu ból, | blíða, geislaríka sól!* (StStAndv. III. 175).

kvein (-s, pl. ds.) [kvɛi:n] n. Klagen, Jamren: (Ordspr.) *oft kemur k. eftir kæti*, ofte kommer Sorg efter Gammen.

kveina (a) [kvɛi:na] vi. jamre, beklage sig: *k. um e-ð, k. undan e-u*, jamre, beklage sig over n-t.

kveinalaust [kvɛi:nalöys·t] adv. uden Jamren, uden Klage (Klp. IV. 155).

kveinan (-ar, -ir) [kvɛi:nan] f. Jamren.

†**kveining (-ar)** [kvɛi:niŋk] f. = **kvein.**

kveinka (a) [kvɛiŋ·ga, kvɛiŋ·ka] vi. jamre, jamre sig: *k. um e-ð*, jamre over n-t; *k. sjer*, ömme sig, give sig; *k. sjer við e-ð (e-u)*, vægre sig ved n-t, ömme sig ved n-t.

kveinkun (-ar, -anir) [kvɛiŋ·gøn, kvɛiŋ·køn, -anıɹ] f. Jamren.

kveinoka (a) [kvɛi:no·ga, -o·ka] vi. jamre sig i Tale og Lader (BH.), jfr. *kveinka.*

kvein stafir [kvɛin·sda·vıɹ] mpl. Klager, Jamren. **-stunur** [-sdʏ·nøɹ] fpl. Klageskrig.

kveisa (-u, -ur) [kvɛi:sa] f. **1.** *(graftarkýli)* Byld. — **2.** *(magak.)* Kolik, Mavekolik. — **3.** Gigt: *ef hitaður surtarbrandur er lagður við lim sem k. er í, þá hverfur verkurinn* (ÞThLfr. II. 171).

kveistinn [kvɛis·dın] a. **1.** *(amalyndur)* gnaven, vranten (is. om Börn, som ikke kan lide, at nogen rörer ved deres Ejendele) (Af.). — **2.** *(uppstökkur)* ömskindet, hidsig (ASkaft.).

kveistni [kvɛis·(d)nı] f. indec. **1.** *(amalyndi)* Gnavenhed (Af.). — **2.** *(geðofsi)* Hidsighed.

kveisu flog [kvɛi:søflo:ɋ] n. Kolik, Anfald af Mavesmærter. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) **1.** = *horblaðka.* — **2.** = *ljósberi* 4. **-nagli** [-nag·lı] m. Byldemoder: *Það var búið að skera í (fingurinn) og færa að gröftinn, en kveisunaglinn sat eftir* (ÞGjOs. 61—62). **-stingur** [-sdiŋ·gøɹ] m. Koliksmærte, Anfald af Kolik. **-sullur** [-sʏd·løɹ] m. Byld.

kveita (-u) [kvɛi:da, kvɛi:ta] f. **1.** (sygelig) Følsomhed el. Frygt, is. Mørkerædhed el. Frygt for noget overnaturligt: *Soddan k. kom í á, að kyngjum sætti* (StÓl. '23, 9); *það er alt af k. í mjer, þegar jeg geng fram hjá Draugaklettinum.* — **2.** *(kveif)* Svækling, Skrælling (ÓDav.).

kveittur [kvɛihdøɹ] a. kuldslaaet: *spái helzt að við fáum ei kveitt eða kalt, | því að klerkurinn drekkur upp alt* (Hafst. 108).

kveitu legur [kvɛi:dølɛ·ɋøɹ, kvɛi:tø-] a. følsom, svag, ængstelig. **-skapur** [-sga·bøɹ, -sga·pøɹ] m. Ængstelighed, Ynkelighed, ynkelig Optræden: *eg fékk bara ónot og illyrði fyrir kveituskapinn* (GFrE. 16).

kvekari (-a, -ar) [kvɛ:garı, kvɛ:k-] m. Kvæker.

kvekkjast [kvɛhɟast] vrefl. = **hvekkjast.**

kveld (-s, pl. ds.) [kvɛl·t] n. = **kvöld** (ogs. i Sms.). °**-bumba** [-bʏmba] f. Tappenstreg (JsJs.). **-riða (-u, -ur)** [-rı·ða] f. »Aftenrytterske«, Heks el. Troldkvinde, der er ude paa Hekseridt om Aftenen (GTh. '06, 39).

kveldur [kvɛl·døɹ] a. daarlig, upasselig (Nl.).

kvelja (kvel, kveljum; kvaldi, kvöldum; kveldi; kvalið) [kvɛl·ja; kvɛ:l, kvɛl·jøm; kval·dı, kvöl·døm; kvɛl·dı; kva:lıð] vt. **1. a.** pine, martre, plage: *k. e-n; vertu ekki að k. mig.* — **b.** *(pynda)* underkaste Tortur. — **c.** knibe af paa Foderet ved en: *k. skepnur sínar.* — **d.** *k. upp*, opfostre ved knebent Foder: *k. upp kálfa.* — **2.** refl.: *kveljast*, **a.** plages: *jeg er alt af að k. í tannpínu.* — **b.** pines, lide: *hann kvaldist mikið*, han led meget.

kveljari (-a, -ar) [kvɛl·jarı] m. = *kvalari*, Bøddel.

kvelling (-ar, -ar) [kvɛd·liŋk] f. Upasselighed: *loks kendi hann kvellingar eftir hin síðustu jól, sem hann lifði* (GKonÆf. 308).

kvellingasamur [kvɛd·liŋgasa:møɹ] a. skrantende, sygelig; *það er kvellingasamt núna*, der er megen Sygelighed nu.

kvellisjúkur [kvɛd·lısju:gøɹ, -sju:køɹ] a. daarlig, upasselig: *Hann ... hafði lítt verið k. um dagana* (Eimr. VIII. 6).

kvellni [kvɛd·lnı] f. indec. sygelig Disposition (Anlæg).

kven andi [kvɛn:andı] m. kvindelig Aand. **-ást** [-aust] f. kvindelig Kærlighed. **-bátur** [kvɛn·bau·døɹ, -bau·tøɹ, kvɛm·-] m. Konebaad. **-blómi** [-blou·mı] m. skön, herlig Kvinde. **-borinn** [-bo·rın] a. født af en Kvinde. **-búnaður** [-bu·naðøɹ] m., **-búningur** [-bu·niŋgøɹ] m. Kvindedragt.

kvendi (-is, pl. ds.) [kvɛn·dı] n. **1.** *(kvensa)* Kvindemenneske, Fruentimmer. — **2.** *(kvenmaður)* Kvinde: *leit út fyrir að hún mundi verða fríðasta k.* (Lögr. '15, 4); i Sms. f. Eks. *sómakvendi.*

kven dyr [kvɛn·dı·r] fpl. Køkkendör (GFrÁtt. 47). **-dýr** [-di·r] n. Hun(dyr).

kvendiskorn [kvɛn·dıskor·dv, -kod·v] n. stakkels, usselt Kvindemenneske.

kven djöfull [kvɛn·djö·vødʎ] m. Djævel af en Kvinde. **-draugur** [-dröy·ɋøɹ] m. kvindeligt Spøgelse. **-elskur** [-n:-elsgøɹ] a. kvindekær, som holder af Kvinder; (om en Gris) *kvennelskur og bráðsoltinn* (Eimr. III. 105); **-fagur** [-n·-fa·ɋøɹ] a. rig paa smukke Kvinder: *í hinni kvennfögru Helluborg* (Il. I. 53). **-faldur** [-faldøɹ] m. det til den nationale isl. kvindelige Festdragt hørende Hovedtöj, frygisk Hue med nedfaldende Slør. **-fatnaður** [-fahdnaðøɹ] m. = **kvenbúnaður.** **-fegurð** [-fɛ·ɋørð] f. kvindelig Skönhed. **-fýla** [-fi·la] f. nederdrægtigt Fruentimmer (MvT. I. 47). **-fjelag** [-fje·laɋ] n. Kvindeforening. **-fjelagi** [-fje·laijı] m. kvindeligt Medlem. **-fólk** [-fouʎk, -foulk] n. Kvinder: *koma sjer við kvenfólkið*, göre sig (være) gode Venner med Kvinderne. **-frelsi** [-frɛlsı] n. Kvindefrihed, Kvindernes Emancipation. **-fugl** [-fʏgʎ] m. Hunfugl, Hun. **-fælinn** [-fai·lın] a. kvindesky. **-föt** [-föt] npl. = **kvenbúnaður.** **-gildur** [-ŋ·-ɟıldøɹ] a. som til Arbejde kan anses lige med en Kvinde, som kun udretter saa meget Arbejde som en Kvinde; *k. ómagi*, skrantende Fattiglem, som ikke behøver mere til sit Underhold end en Kvinde. **-hatari** [-n·-ha·darı, -ha·tarı] m., **-hati (-a, -ar)** [-ha·dı, -ha·tı] m. Kvindehader. **-hattur** [-hahdøɹ] m. Damehat. **-hestur** [-hesdøɹ] m. Ridehest for Damer. **-hjarta** [-ɧaɹda] n. Kvindehjærte. **-hollur** [-hodløɹ] a. kvindekær. **-hylli** [-hıdlı] f. indec. Kvindegunst. **-hönd** [-hönt] f. **1.** Kvindehaand. — **2.** overf.: *e-r er mikið (lítið) upp á kvenhöndina*, en er meget (lidet) kvindekær; *þar á bænum er heldur liðfátt á kvenhöndina* (Mangel paa Kvinder) (Breiðd.). — **3.** kvindelig Haandskrift: *á brjefinu var k.* **-kápa** [-ŋ·-kau·ba, -kau·pa] f., **-kast** [-kast] n. Kaabe, Damekaabe. **-keisari** [-§ɛi·sarı] m. regerende Kejserinde. **-kenna** [-§ɛn·a] vt. tiltale som Kvinde, anslaa for at være Kvinde; spec. gramm.: antage som Femininum, anvende som Femininum. **-kyn** [-§ı·n] n. Kvindekön; (gramm.) Femininum, Hunkön; — gen. *kven-*

-kyns, af Hunkon, femininum: *orðið er kvenkyns.* **-kynsorð** [-kʲɪnsorð] n. (gramm.) Hunkönsord. **-klæði** [-klaiðɪ] npl. **1.** = *kvenbúnaður.* — **2.** (Norðri '11, 120) = *dömuklæði.* **-kostur** [-kosdøϱ] m. (godt) Parti. **-kotra** [-ko·dra, -ko·tra] f. (JÓlGrv. cit. i ÓDavSk. 314) = **kotra.** **-kær** [-kʰai·r] a. kvindekær (EspS. 77). **-leggur** [-n·lɛg·øϱ] m. Kvindeside, Spindeside. **-legur** [-lɛqøϱ] a. **1.** kvindelig: *kvenlegar íþróttir.* — **2.** kvindelig, ladylike: *það er ekki kvenlegt að ríða í hnakk.* — **3.** adv. *-lega.* kvindelig, paa Kvindevis. **-lyndur** [-lɪndøϱ] a. kvindelig sindet, følsom. **-læknir** [-laihgnɪϱ] m. kvindelig Læge. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. Kvinde: *e-r hefur aldrei verið við kvenmann kendur,* en er aldrig sat i Forbindelse med en Kvinde, ens Navn er aldrig sat i Forbindelse med en Kvindes. **-mannamegin** [-manamei:jɪn] adv. paa Kvindesiden (i en Kirke) (JÁÞj. I. 305). **-mannlegur** [-manlɛqøϱ] a. = *kvenlegur,* — adv. *-lega.* **-mannsbúningur** [-mansbu:niŋgøϱ] m., **-mannsföt** [-mansfö:t] npl. Kvindedragt. **-mannsleysi (-is)** [-manslei·sɪ] n. **1.** Mangel paa kvindelig Omgang: *getur k. amað að þér í Andalúsíu* (Irv. 20). — **2.** Mangel paa Kvinder (til kødelig Omgang): *hann þjáist af k.,* han er syg af Længsel efter Kvinder, er kvindesyg. **-mannsrola** [-mansro:la] f., **-mannsræfill** [-mansrai:vɪdʎ] m. sølle Fruentimmer. **-mynd** [-mɪnt] f. **1.** *(mynd af konu)* Kvindebillede. — **2.** kvindelig Skikkelse; Kvindeskikkelse.

kvenn- [kvɛn·-] se **kven-.**

kvenna [kvɛn:a] gen. pl. af **kona.** **-ást** [-aus·t] f. kvindelig Kærlighed. **-biðill** [-bɪ:ðɪdʎ] m. Kurmager. **-bósi** [-bou:sɪ] m. Kvindejæger, Skörtejæger, Don Juan: *hann er mesti k.* **-búr** [-bu:r] n. Harem. **-dagur** [-da·qøϱ] m. Kvindedag (paa Island d. 19. jun.). **-far** [-fa:r] n. (kønslig) Omgang med Kvinder, Skørlevned, Liderlighed: *vera alt af á kvennafari,* føre et liderligt Levned. **-flagari** [-fla:qarɪ] m. = **kvennabósi.** **-flokkur** [-flohgøϱ] m. Kvindeskare. **-galdur** [-gal·døϱ] m. Trolddomskunster el. Runer til at vinde Kvinders Kærlighed (JÁÞj. I. 541). **-gaur** [-göy:r] m. Kvindegæk. **-góði** [-go:ðɪ] m. (Mýras.) = **vinstrargull.** **-gull** [-gʏdʎ] n. Mand, som har Kvindetække. °**-haf** [-ha:v] n. npr. Kvindehav (sp. el Golfo de las damas). **-hjal** [-ḫa:l] n. Kvindesnak. **-hrókur** [-hϱou:gøϱ, -hϱo:køϱ] m. = **kvennabósi.** **-höll** [-hödʎ] f. = **kvennabúr.** **-loddi** [-lod·ɪ] m. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. = **kvennabósi.** **-mein** [-mei:n] n. Blodflod (Vísn. 60). **-ráð** [-rau:ð] npl. Kvinderaad: (Ordspr.) *köld eru (jafnan) k.,* koldt er Kvinderaad. **-rjál** [-rjau:l] n. Kvindejagt (ÓDav. Vik. 304). **-skap** [-sga:p] n. Kvindesind, Kvindehu, kvindeligt Temperament. **-skifti** [-sgɪf·dɪ] npl. Bytning af Tjænestepiger (JÁÞj. II. 220). **-skóli** [-sgou:lɪ] m. Kvindeskole, Pigeskole. **-snag** [-sna:q] n., **-snatt** [-snaht] n.: *vera í kvennasnagi,* gaa paa Frierfodder: *er hann kom hingað í kvennasnagi* (JThMk. 314). **-veiki** [-vei:qɪ, -vei:ɟɪ] f. indec. Kvindesygdom(me): *ýms k.* (ÞThLfr. III. 180). **-vilt** [-vɪʎ·t] an.: *fara k.,* tage fejl af Kvinder (OBj. 165). **-vinna** [-vɪn:a] f. Kvindearbejde. **-vörður** [-vör·ðøϱ] m. Haremsvogter, Eunuk, Gilding. **-æð** [-ai:ð] f. en overfladisk Blodaare paa Underekstremiteterne (vena saphæna) (LFR. XI. 144).

kven nýtur [kvɛn:i·døϱ, -ni·tøϱ] a. avledygtig. **-páfi** [-p·-pau·vɪ] m. kvindelig Pave. **-pallur** [-padløϱ] m. Kvindeforhöjning: *alldapur á kvennpalli* (JHall. 146). **-postuli** [-posdølɪ] m. kvindelig Apostel. **-prúður** [-pru·ðøϱ] a. = *kvenfagur: og hins kvenprúða Akkealands* (Il. I. 64). **-raun** [-röy·n] f. besværligt Kvindearbejde (GF. i Eimr. VII. 85). **-raust** [-röyst] f. Kvindestemme, Kvinderøst.

kvensa (-u, -ur) [kvɛn·sa] f. Kvindemenneske, Fruentimmer.

kven samur [kvɛn·samøϱ] a. kvindekær. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. Kvindekærhed. **-sift (-ar, -ir)** [-sɪft] f. (opr. a., jfr. Heimskringla udg. ved FJ., I. 148) = **kvenleggur.** **-silfur** [-sɪlvøϱ] n. coll. kvindelige Smykker.

kvenska (-u) [kvɛn·sga] f. **1.** *(kvenlegir kostir eða íþróttir)* Kvindelighed, kvindelige Færdigheder, kvindelige Dyder. — **2.** *(kvensemi)* Kvindekærhed.

kven skass [kvɛn·sgas] n. arrig Kvinde, Arrigtrold, Heks, Rivejærn. **-skygn** [-sɟɪgv] a. som er Kvindekender. **-skinn** [-sɟɪn] n. Fruentimmer, Kvindemenneske. **-skór** [-sgou·r] m. Kvindesko, Damesko. **-skratti** [-sgrahdɪ] m. ond Kvinde. **-skrúði** [-sgru·ðɪ] m. Kvindedragt; Kvindepynt, kvindelige Smykker.

kvenskur [kvɛn·sgøϱ] a. **1.** *(kvenlegur)* kvindeagtig (om Mandfolk), skikket til kvindeligt Arbejde (Vf.). — **2.** *(kvensamur)* kvindekær, kvindesyg.

kvenskörungur [kvɛn·sgö·ruŋgøϱ] m. fremragende Kvinde.

kvenslegur [kvɛn·slɛqøϱ] a. = **kvenlegur.**

kven snift (-ar, -ir) [kvɛn·snɪft] f. = **kvensa.** **-sterkur** [-sdɛϱgøϱ] a. saa stærk som en Kvinde. **-stólar** [-sdou·laϱ] mpl. Kvindernes Bænke i Kirken.

kvensuflón [kvɛn·søflou:n] n. dum Kvinde, Gaas.

kven surtla [kvɛn·sʏϱdla] f. Skarnskvinde (Eimr. XVIII. 169). **-svift (-ar, -ir)** [-svɪft] f. = **kvenleggur.** **-sæti** [-sai·dɪ, -sai·tɪ] n. Kvindesæde. **-söðull** [-sö·ðødʎ] m. Kvindesadel, Damesadel. **-trygð** [-trɪqð, -trɪgþ] f. Kvindetroskab. **-val** [-va·l] n. udmærket, fortræffelig Kvinde. **-vargur** [-vargøϱ] m. = **kvenskass.** **-vega** [-vɛ·qa] adv., **-vegur** [-vɛ·qøϱ] m.: *ríða kvenveg (-vega),* sidde som en Dame paa Hesten. **-væfla** [-vaibla] f. svag Kvinde: *Það sér á, að eg er k.* (JThMk. 397). **-væflulegur** [-vaibløle:qøϱ] a. som en svag Kvinde (Kvöld. II. 136). **-þjóð** [-þjou·ð] f. (is. med Art.) Kvinder(ne), Kvindfolk(ene), det smukke Kön.

kver (-s, pl. ds.) [kvɛ:r, kvɛϱ·s] n. **†1.** *(örk í bók)* Ark (i en Bog). — **2.** *(lítil bók)* en lille Bog, Hæfte, Pjece. — **3.** *kver* el. *kverið,* Katekismen, Börnelærdommen: *k. og biblíusögur; læra kverið.*

kverk (-ar, -ar) [kvɛϱ·k] f. **1.** den af Hagen og Halsen dannede Vinkel, Strubekrig: *taka undir kverkina á e-m,* tage en under Hagen; °*kverkarann,* Svælg, Hals: *gisnum kverkarönnum* (BTh. 228). — **2.** is. i pl. Strube, Kværk, Hals: *taka fyrir kverkar(nar á) e-m,* gribe en om Struben; *væta kverkarnar,* fugte Struben, væde Halsen. — **3.** det indvendige af enhver Böjning, Kværk, f. Eks.: *öldu-k.,* Bølgedal; *sperru-k.;* — *Úr vestustu kverkinni, þar sem jökullinn kemur niður* (ÞThFerð. III. 108).

kverka (a) [kvɛϱ·ga] vt.: *k. síld,* gælle Sild.

kverka bólga [kvɛϱ·gabou·l·ga] f. (med.) Halsbetændelse. **-drep** [-drɛ:p] n. (med.) Difteritis. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) **1.** = *brjóstagras.* — **2.** = *ljónslappi.* **-mein** [-mei:n] n. (veter.) Strængel (i Heste). **-skítur** [-sɟi:døϱ, -sɟi:tøϱ] m. Halsbrand. °**-strengir** [-sdrɛiŋ·ɟɪϱ] mpl. Stemmebaand (GFrÚh. 230). **-tak** [-ta:k] n. Greb om Struben (StStAndv. I. 23); — overf.: *Það þótti líka farsælt : kotru, að ná kverkatakinu, eða ná yzta reit í heimaborði mótstöðumannsins og reit þeim sem er næstur við hann* (ÓDavSk. 312). **-vatn** [-vahtv] n. Gurglevand.

kverk band [kvɛϱ·kbant] n. Hagebaand. **-eitill** [-g-ei·dɪdʎ, -ei·t-] m. (anat.) Skjoldbruskkirtel. **-eitilsbólga** [-eidɪlsbou·l·ga, -eitɪls-] f. (med.) Kropknude. **-eitilsmornun** [-eidɪlsmor·dnøn, -eitɪls-] f. (med.) operativt Myxoedem (cachexia strumipriva et thyreopriva). **-járn** [-jau(r)dv] n. Vinkeljærn. **-mæltur** [-maiʎdøϱ] a. = **gormæltur.** **-ól** [-ou·l] f. Kæberem. **-sagstengur** [-k-saχsteiŋ·gøϱ] fpl. Tang, brugt til Rensning af Sild: *vopnin eru venjul. kverksagsteyngur og blikkdiskar, allir eru færir til orustu móti síldinni ... með þessum vopnum* (Lögr. '15, 57). **-segi** [-sei·jɪ] m. = **kverksigi.** **-sigaskera** [-sɪqasɟɛ:ra] vt. gælle: *k. fisk* (Árm. III. 179). **-sigi (-a, -ar)** [-sɪ·ijɪ, -sɪ·jɪ] m. **1.** Musklerne under ‹Hagen› paa Fiskehovedet (ɔ: Underkæbens Grene) (Sl.). — **2.** Gællelaag (KG.). **-sneiða** [-snei·ða] vt. beskære Leskaftet forneden, hvor Leen göres fast, saaledes, at Leskaftet hviler let paa Armen (jfr. *baksneiða).*

kvern (-ar, -ir) [kvɛr·dv, kvɛd·v] f. = **kvörn.**

kverna (a) [kvɛr·dna] vt. puklægge.

†kvernar- [kvɛr·dnaϱ-, kvɛd·naϱ-] se **kvarnar-.**

kverni (-is) [kvɛr·dnɪ, kvɛd·nɪ] n. Puk (i en Vej).

kvernisvegur [kvɛr·dnɪsvɛ:qøϱ, kvɛd·nɪs-] m. Pukvej.

kvernkarl [kvɛr·dvka(r)dʎ, kvɛd·v-] m. Møller: (Ordspr.) *mikið vatn rennur meðan kvernkarlinn sefur* (SchMál.), meget Vand løber, mens Mølleren sover.

kvetti (-is, pl. ds.) [kvɛhdɪ] n. *(þjós)* stort Stykke Kød (ASkaft.); *kostulegt k. er hún sú arna,* det kan man kalde en ordentlig Maskine (om en svær Kvinde); *flá kvettið,* (om Hunde) vise Tænder.

kví (-ar, -ar) [kvi:, kvi:jaϱ] f. **1.** Fold (en indhegnet Plads til Samling af Faarene; bruges paa Vf. i sg., andre Steder i pl. *kvíar,* om en enkelt Fold); ogs. = *færikvíar;* — *standa í k.,* staa sammenstimlet: *í k. þar stóð öll þjóðin grátin* (GTh. '06, 90); *færa sundur* (el. *út) kvíarnar,* forøge sin Husholdning el. udvide sin Forretning, udvide sig; *færa saman kvíarnar um e-ð,* indskrænke n-t: *er ... stungið upp á að færa saman kvíarnar um kröfurnar til lærdóms barnanna* (Alþ. '11, B. 575); abs. *færa saman kvíarnar,* indskrænke sig. — **2. a.** ethvert indesluttet Rum, spec. *(gjá)* Bjærgkløft; *hann sá, að hann var kominn í k.,* han saa, at han var blevet omringet. — **b.** Espalier: *en þeir viku úr vegi og gerðu kvíar fyrir líkvagninn* (Il. II. 331). — **c.** Dok; jfr. *þurkví.*

kvía (a) [kvi:ja] vt. indeslutte, omringe, spec. indespærre Faarene i en Fold, naar de skal malkes; *k. sig,* (om Faarene) samle sig og lægge sig ned paa Pladsen omkring Faarefolden; *kvíar hann utansteins,* afskærer ham fra at komme ind i Stenen (JÁÞj. I. 78). — *k. sjer við e-u (= kveinka sjer við e-u, hika við e-ð),* betænke sig paa n-t, ömme sig.

kvía ból [kvi:jabou·l] n. Malkeplads, den Plads, hvorpaa den til en Gaard hørende Faarefold staar: *komið er heim á k. | kýrnar féð og smalinn* (ÓDavÞul. 268). **-dyr** [-dɪ:r] fpl. Dör paa en Faarefold. **-fat** [-fa:t] n. Nederdel, der bruges ved Malkning af Faarene. **-fata** [-fa:da, -fa:ta] f. Malkespand. **-garður** [-gar·ðøϱ] m. = **kvíaveggur.** **-grind** [-grɪn·t] f. = **færikvíagrind.** **-laut** [-löy:t] f. Fordybning el. Lavning i Nærheden af Faarefolden (EHvOf. 142). **-skítur** [-sɟi:døϱ, -sɟi:tøϱ] m. det Faar, der sidst forlader Folden. **-tími** [-ti:mɪ] m. den Tid om Sommeren, da Faarene malkes. **-veggur** [-vɛg:øϱ] m. Væggen paa en Faarefold. **-ær** [kvi:jai·r] f. Malkefaar.

1. **kviða (-u, -ur)** [kvɪ:ða] f. **1.** *(e. k. kvæði)* (episk) Digt. — **2.** = *hviða.*

2. **kviða (a)** [kvɪ:ða] vt. *k. sig,* (om Dyr) fylde Bugen: *skepnur og menn þeir k.* (JÁGát. 84); — pp. *kviðaður,* med fyldt Mave: *(fje) sæmilega fullt og kviðað* (ÞGjD. 19).

1. **kvíða (-u)** [kvi:ða] f. Bekymring, Frygt: *Bera þó ei kvíðu neina* (StÓl. '23, 85).

2. **kvíða (kvíði, kvíðum; kveið, kviðum; kviði; kviðið)** [kvi:ða; kvi:ðɪ, kvi:ðøm; kvei:ð, kvɪ:ðøm; kvɪ:ðɪ; kvɪ:ðɪð] vt. med dat. og vi.: *k. e-u og k. fyrir e-u,* være bange for, være bekymret, frygte for n-t tilkommende, ængstes ved Tanken om n-t, grue for n-t; *hann kvíðir fyrir að fara,* han er ked af at skulle rejse; (Ordspr.) *ekki er að k. komanda degi,* lad hver Dag have sin egen Plage.

kvíða fullur [kvi:ðafʏd·løϱ] a. ængstelig, bekymret. **-hrollur** [-hϱod·løϱ] m. Gysning af Ængstelse. **-hviður** [-χwɪ:ðøϱ, -kvɪ:ðøϱ] fpl. Anfald af Ængstelse. **-laus** [-löy·s] a. ubekymret.

kviðáll [kvɪ:ðaudʎ] m. (Af.) = **magáll.**

kviðar hol [kvɪ:ðaϱ(h)o:l] n. Mavehule, Bughulhed. **-ól** [-r-ou:l] f. Buggjord af Læder, is. paa Seletöjer. **-skjöldur** [-ϱ-sɟöl·døϱ] m. Bugskjold. °**-steinn** [-sdeid·v] m. Blære- el. Nyresten (Árm. I. 157).

kvíða samur [kvi:ðasa·møϱ] a. ængstelig, tilböjelig til at ængstes. **-strá** [-sdrau:] n. **1.** Græsstraa, som giver en Lyd fra sig, naar Vinden blæser (jfr. *ýlustrá).* — **2.** = *vetrarkvíði.*

kviðband [kvɪð·bant] n. Baand, der bindes under Bugen paa et Lastdyr, for at Byrderne ikke skal rokkes.

†**kvíð bjóður (-s)** [kvıð bjoᵘ·ðøϙ] m. sorgeligt Varsel. **-bogi** [-boi·jı] m. Frygt, Ængstelse: *bera kvíðboga fyrir e-u,* frygte for n-t, være bekymret for n-t.

kviðbugt [kvıð·bʏχt] f. dyb Bukken: *Með kviðbugtina' og kurteisið kvoddu þeir hringa Þrúði* (ODavVik. 314).

kvíðbugur [kvið·bʏ·qøϙ] m. = **kvíðbogi.**

kvið burður [kvıð·bʏrðøϙ] m. Nævningekendelse, Jurykendelse. **-dómari** [-doᵘ·marı] m. Medlem af en Jury, Nævning. **-dómur** [-doᵘ·møϙ] m. Jury, Nævningeret. ***-dragast** [-dra·qast] vrefl. faa en slunken Mave: *hestarnir farnir að leggja af og k.* (ÞGjD. 62). — pp. *kviðdreginn,* med slunken Mave. **-fletja** [-flɛ·dja, -flɛ·tja] vt. flække Fisk ved at opskære den i Bugen. **-fætlur** [-faihdløϙ] fpl. Snegle (gasteropoda) (JHallHB.).

kviðga (a) [kvıð·ga] vt.: *k. sig,* fylde Bugen: *kýrin kviðgar sig ekki úti fyrir gróðurleysi* (Eyf.); *kviðguð kona,* frugtsommelig Kvinde.

kvið gjörð [kvıð·ɟörð] f. Buggjord. **-hákarl** [kvı:þ(h)au·ka(r)dλ] m. Kødet af Havkalens Bug (JSVb. 127). **-hol** [-(h)o·l] n. Bughule.

kvíði (-a) [kvi:ðı] m. Angst, Bekymring.

kviðið [kvıðıð] sup. af **kvíða.**

kvíðinn [kvi:ðın] a. ængstelig.

kvíðyrði [kvi:ðırðı] npl. frygtsomme Ord (JSBr. 52).

kviðlaus [kvıð·löys] a. uden Mave, med indkneben Mave, mager.

kvíðlaus [kvið·löys] a. ubekymret.

kviðlingur (-s, -ar) [kvıð·liŋgøϙ, -iŋs] m. (kort) Digt, Sang, Epigram.

kvið ljettur [kvıð·ljɛhdøϙ] a. med tom Mave. **-maðkur** [-maþgøϙ, -maðkøϙ] m. Indvoldsorm (vermis intestinalis) (LFR. XV. 101). **-mágur** [-mau·(q)øϙ] m. (vulg.) Mand, som staar i Forhold til samme Kvinde som en anden; Rival, Medbejler (BH.): *Kviðmág Einars, Kúa-Pál, kappann tel eg mesta* (ÓDavVik. 322). **-mænukerfi** [-mainøkɛr·vı] n. det ventrale Nervesystem, Mavens Nervesystem (ÁBjSál. § 63). **-nám** [-nau·m] n. Indskrumpning af Maven (paa Grund af Sult). **-ófærð** [kvıð-oᵘ·fairð] f. Uføre, som Hesten synker i til Bugen. **-rista** [kvıð·rısda] f. (med.) Laparotomi. ***-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. fortære: *þá kviðsett hafði sauðarfallið* (JÞorl. II. 477). **-skinn** [-sɟın] n. Bughud (LFR. VIII. 103). **-skurður** [-sgʏrðøϙ] m. (med.) Underlivsoperation. **-sletta** [-slɛhda] f. (pop.) Forklæde (Ísf.). **-slit** [-slı·t] n. (med.) Brok, Brokskade. **-slíta** [-sli·da, -sli·ta] vt.: *k. e-n,* rive ens Mave i Stykker (ved Tilbageböjning el. Strækning af Legemet), tilföje en en Brokskade: *ætlarðu (alveg) að k. mig?* — pp. *kviðslitinn,* som har Brok. **-slitna** [-slıhdna] vi. faa et Broktilfælde. **-slitsband** [-slıtsban·t] n. Brokbaand. **-sloppinn** [-slohbın] a. med slunken Bug. **-snjór** [-snjoᵘ·r] m. Sne, der naar Hesten til Bugen: *Hinn 23. maí kom k., sem fór burt eftir tveggja daga hita* (ÞThÁrf. 183). †**-sótt** [-soᵘht] f. **1.** *(magaveiki, -verkur)* Mavesygdom, -pine. — **2.** (LFR. IX. 213) = **garnengja. -spöng** [-sböyŋk] f. Bugskinne (paa en Slange). **-stag** [-sda·q] n. **1.** *(lafagjörð)* Rem, der spændes under Bugen paa en Ridehest, for at holde Klapperne paa en Damesadel (Sl.). — **2.** Gjord, der spændes over Kløvsadelen og under Bugen (Sl.). **-sullur** [-sʏdløϙ] m. Byld (spec. Ekkinokokker) i Underlivet.

kviðuggi [kvı:ðʏɟ·ı] m. Bugfinne.

kvíðugjarn [kvi:ðøɟar·dv, -ɟad·v] a. = **kvíðulegur.**

kviðugur [kvı:ðøqøϙ] a. drægtig (is. om Dyr): *Kviðug kvendýr leita venjulega uppi að haustinu snjóskafl á landi og grafa sig þar* (Ísaf. '11, 316); *ef ... lýstur nockur kviðuga konu, so hún skilst við hennar höfn* (Exod. II. 21, 22).

kviðuháttur [kvı:ðøhauhdøϙ] m. (metr.) en Art af *fornyrðislag.*

kvíðulegur [kvi:ðølɛ·qøϙ] a. frygtsom, bange.

kviðull [kvı:ðʏdλ] f. Uld paa Bugen af et Faar.

kviðum [kvı:ðøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **kvíða.**

1. **kviður (-ar, -ir)** [kvı:ðøϙ] m. Bug, Liv, Underliv: *rista e-n á kvið,* sprætte Maven op paa en; *missa kviðinn,* afmagres; *áin var í kvið,* Vandet i Floden gik Hesten op til Bugen.

2. **kviður (-ar, -ir)** [kvı:ðøϙ] m. †**1.** *(úrskurður)* Udsagn, Erklæring; Kendelse. — **2.** *(kviðdómur)* Jury, Nævningeret.

kvíðusamur [kvi:ðøsa·møϙ] a. = **kvíðulegur.**

kviðuskáld [kvı:ðøsgaul·t] n. Epiker.

kviðverkur [kvıð·vɛϙgøϙ] m. Mavepine.

kvíðvænlegur [kvið·vainlɛ·qøϙ] a. som man ængstes for el. tænker paa med Gru: *hörð átök og kvíðvænleg raun* (ÞGjD. 95).

kvið vöðvi [kvıð·vöðvı] m. Bugmuskel. **-þroti** [kvıþ·ro·dı, -þ·ro·tı] m. Hævelse i Underlivet.

kvífje [kvi:fjɛ·] n. coll. Malkefaar.

kvíga (-u, -ur) [kvi:qa] f. Kvie.

kvígildi (-is, pl. ds.) [kvi:jıldı] n. = **kúgildi.**

kvígin [kvi:jın] npl. Kalve af forskelligt Kön, fødte som Tvillinger (man mente at en saadan Kvie aldrig blev drægtig, jfr. det flg. Ord).

kvígini (-is, pl. ds.) [kvi:jını] n. Kvie, der stadig løber, men ikke bliver drægtig (EBj., ÁM. 226a, 8vo).

kvígulíki [kvi:qøli:ɟı, -li:ɧı] n. Kvieskikkelse.

?**kvíhytta** [kvi:hıhda] f. Kahyt (LFR. VI. 126).

kvik (-s) [kvı:k] n. Bevægelse.

1. **kvika (-u, -ur)** [kvı:ga, kvı:ka] f. **1.** det blottede Kød (is. under Neglene paa Mennesker el. Hovene paa en Hest): *skinnlaus, blæðandi k.* (JTrSk. I. 275); *hann er vís að brjóta hófinn upp í kviku hérna á eyronum* (ÞGjÚf. 108). — **2. a.** *(sjúkdómur í nefinu)* Polyp. — **b.** et Slags Sygdom (vespae) (Heilag. II. 288). — **3.** *(undiralda)* Dønning. — **4.** Bølge; spec. Braadsø (BSSıL.): *en á meðan kemur stór k. ... og fyllir bátinn* (SIng. I. 216). — †**5.** i pl. *(ger)* Gær (BH.).

2. **kvika (a)** [kvı:ga, kvı:ka] vi. **1.** bevæge sig. — **2.** (JTrSk. II. 168) = *hvika.*

kvikasilfur [kvı:gasıl·vøϙ, kvı:ka-] n. Kvægsølv: (Talem.) *það er k. í rassinum á honum,* han har Kvægsølv i Enden (el. i Livet). **-blendingur** [-r-blɛn·diŋgøϙ] m. Amalgam. **-smyrsl** [-ϙ-smıϙ·sλ] npl. graa Kvægsølvsalve. **-stólpi** [-sdoᵘλ·bı, -sdoᵘl·pı] m. Kvægsølvsöjle.

kvik eygur [kvı:gɛi·qøϙ, kvı:k-] a. med livlige Øjne: *fyrr en Agamemnon hefir aptur skilað hinni kvikeygu mey* (Il. I. 5). **-fjárpest** [-k-fjauϙpɛs·t] f. Kvægpest. **-fjárrækt** [-fjauraiχ·t] f. Kvægavl. **-fje** [-fjɛ·] n. coll., **-fjenaður** [-fjɛ·naðøϙ] m. coll. Kvæg (stort og smaat), Kreaturer. **-genginn** [-ɟɛiŋɟın] a. = **kvikugenginn. -horn** [-(h)o(r)dv] n. = *fálmari,* Følehorn.

kvikindi (-is, pl. ds.) [kvı:ɟındı, kvı:ɧ-] n. **1.** *(dýr)* levende Dyr; Dyr. — **2.** Usling, Bæst, spec. Gnier: *hann er mesta k.;* — *allra sveita k.,* Person, som ingen Steds hører hjemme (opr. om tiggende Landstrygere).

kvikindis háttur [kvı:ɟındıs(h)auhdøϙ] m. Gnieragtighed. **-legur** [-lɛ:qøϙ] a. **1.** *(skriðdýrslegur)* krybende. — **2.** *(nískur)* gnieragtig; — adv. *lega.*

kvikinska (-u) [kvı:ɟınsga, kvı:ɧınsga] f. Gnieragtighed, Gærrighed.

kvikinskur [kvı:ɟınsgøϙ, kvı:ɧınsgøϙ] a. gnieragtig, nærig, lurvet.

kvikk (-s) [kvıhk] n. Kvik, Navn paa en Slags Kortspil (ÓDavSk. 336).

kvik látur [kvı:glau·døϙ, kvı:klau·tøϙ] a. fyrig, livlig, i stadig Bevægelse: *ef um kviklátan hest er að ræða* (Lögr. '15, 87); *þessi kvikláti, gljáhærði hópur* (ÞGjD. 53). **-legur** [-lɛqøϙ] a. livlig; — adv. *-lega.* **-lyndur** [-lındøϙ] a. (JTrHalla 15) = **hviklyndur. -læstur** [-laisdøϙ] a. = **hviklæstur. -mynd** [-mınt] f. levende Billede. **-mynda** [-mında] vt. optage i levende Billeder, filme: *til þess að k. sagnabálk Gunnars Gunnarssonar* (Lögr. XIV. 26). **-myndaleikhús** [-mındalɛi:k(h)us] n. Biografteater. **-myndasýning** [-mındasi:niŋk] f. Fremvisning af levende Billeder.

kvikna (a) [kvıhgna] vi. og v. impers. **1. a.** faa Liv, blive levende: *maðkar k.* — **b.** opstaa, begynde: *Kviknaði þá umræða* (JÁÞj. I. 637). — **c.** *sjór kviknar,* Søen rejser sig; *tungl kviknar,* Nyet tændes. — **2.** *(um eld)* tændes: *eldur kviknar,* der opstaar Ild; *það kviknar á kerti, lampa,* et Lys, en Lampe tændes; *það kviknar í húsi, heyi,* der opstaar Ild i et Hus, et Hølæs; — ogs. abs.: *það er kviknað í,* der er Ildløs; *það kviknaði ekki í púðrinu,* Krudtet fængede ikke.

kviknakinn [kvı:gna·ɟın, kvı:kna·ɧın] a. splitternøgen (JÁGát. 99).

kviknun (-ar, -anir) [kvıhgnøn] f. **1.** *(það að lifna)* Levendeblivelse. — **2.** *(elds)* Ilds Opstaaen, Opkomst: *k. af sjálfu sjer,* Selvantændelse.

kviknunarloft [kvıhgnønarlof·t] n. fængbar Luft.

kvik rótarpuntur [kvı:groᵘdaϙpʏn·døϙ, kvı:kroᵘtaϙpʏn·tøϙ] m. (LFR. XV. 62) = **húsapuntur. -saga** [-k-sa·qa] f. løst Rygte, Snak: *Ég trúi aldrei kviksögum til fulls* (ÞGjÚf. 138); (Ordspr.) *æ kafna kviksögur fyrir góðrar konu dyrum* (SchMál.), e (ɔ: altid) drukner Skvalder for god Kones Dör. **-sandur** [-sandøϙ] m. Kviksand, Kvægsand. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. begrave levende. **-silfur** [-sılvøϙ] n. = **kvikasilfur. -syndi (-is)** [-sındı] n. Hængedynd, bundløst Morads. **-skurður** [-sgʏrðøϙ] m. Vivisektion. **-stjelur (-s, -ar)** [-sdjɛ·løϙ] m. (LFR. XIII. 25) = **maríuerla. -trje** [-trjɛ·] npl. Indretning af Træ, som anbringes paa to efter hinanden gaaende Heste, for at kunne transportere n-t, som er saa tungt at det ikke kan bæres af een Hest: *flytja (reiða) lík(kistu) á kviktrjám.*

kviku genginn [kvı:gøɟɛiŋ·ɟın, kvı:kø-] a. (LFR. VIII. 59), **-gengur** [-ɟɛiŋ·gøϙ] a. Hest, hvis Hove er slidte saal., at Kødet blottes.

kvikur [kvı:gøϙ, kvı:køϙ, n. kvıχ·t] a. **1.** *(lifandi)* levende: *þar var ekkert kvikt nje dautt;* (Ordspr.) *margur er kviks voðinn,* Livet rummer mange Farer. — **2.** hurtig: *k. á fæti* (el. *í spori*), rap, let paa Taa: (Ordspr.) *kvikur er hver um kunnugan rann,* hvor en er kendt, færdes han frit. — **3.** bevægelig: *Kísá ... ber fram jökulvatn og hefir því blautan og kvikan leirbotn* (Eimr. IX. 133). — **4.** mylrende, vrimlende; — n. *kvikt: hjer er kvikt af möðkum,* her vrimler det af Orme.

kviku skurður [kvı:gøsgʏr·ðøϙ, kvı:kø-] m. Vivisektion. **-slit** [-slı:t] n. Saar i Hovens Krone. **-slíta** [-sli:da, -sli:ta] vt.: *k. sig,* tilföje sig et Hovsaar (hvorved Hovens Krone spaltes fra Huden); — pp. *-slitinn.* **-slitna** [-slıhdna] vi. faa et Hovsaar.

kvillaður [kvıd·laðøϙ] a. skrantende, svagelig, syg: *gekk gulusótt víða yfir, en þó margir yrðu af henni kvillaðir, dóu fáir* (ÞThÁrf. 146).

kvillasamur [kvıd·lasa·møϙ] a. som er med megen Sygelighed; is. an. *-samt: það var kvillasamt í hjeraðinu,* der var hyppigt Sygdom der paa Egnen.

kvilli (-a, -ar) [kvıd·lı] m., **kvilling (-ar, -ar)** [kvıd·liŋk] f. Sygdom.

kvill vís [kvıd·lvi·s] a. tilböjelig til Sygdom. **-vísi** [-vi·sı] f. indec. Sygdomstilböjelighed.

kvilt [kvıλ·t] an.: *e-m er k.,* en er syg, har det daarligt: *at morni var sveininum betra, en móðir hans ærið k.* (EspS. 73).

kvinna (-u, -ur) [kvın:a] f. Kvinde.

kvint (-s, pl. ds.) [kvıv·t, kvın·t] n. Kvint (= 5 gr.).

kvintin(i) [kvıv·dın, kvın·tın, -ını] n. Kvint, is. overf.: *ekki eitt k.,* ikke en Smule.

1. **kvintur** [kvıv·døϙ, kvın·tøϙ] a. **1.** *(kvenlegur)* kvindagtig; *(lingerður)* blødagtig. — **2.** *(barnungur)* spæd: *kom til yðvar kvinnan ein | með kvintan svein* (MJJAr. 60). — **3.** *(fríður, laglegur)* smuk, elegant.

?2. **kvintur (-s, -ar)** [kvıv·døϙ, kvın·toϙ] m. **1.** = *fimmund,* Kvint. — **2.** *(e-strengur á fiðlu)* Kvint: *Þegar lagið svall sem hæst, hrökk kvintinn á fiólíninu sundur* (JTrHeið. III. 70).

kvippa (-u, -ur) [kvıhba] f. **1.** en vid Bluse, som Fuglefængere bruger i Fuglebjærge og putter Æg i (Vf.). — **2.** Pose paa et Dragvod (Þing., Sch.).

kvippi (-is, pl. ds.) [kvıhbı] n. et frodigt Stykke Eng (Vf.).

kvis [kvı:s] n. løst Rygte: (Ordspr.) *k. ljótt fer fljótt, seint fer ef sæmd er* (el. *seint ef sæmd ljer),* det onde Rygte spredes snart, det gode siver kun langsomt ud.

kvisa (a) [kvɪ:sa] vt. hviske om: — refl.: *kvisast*, rygtes.

kvis gefinn [kvɪ:s, [illegible] vɪn] a. = **kvismáll. -kveikir (-is, -ar)** [-kvɛɪ [illegible], -kvɛɪ [illegible]] m. Rygtemager, Rygtesmed.

kvísl (-ar, -ir) [kvis·λ] f. **1. a.** *(grein)* Gren. — **b.** *(á hjartarhorni)* Ende — **2. a.** *(gaffall)* Gaffel. — **b.** *(taðkvísl)* Fork, Greb, Møggreb. — **c.** *(heykvísl)* Høtyv. — **d.** (JSFb. 22) = *lóðarkvísl.* — **3.** *(árkvísl)* Flodarm.

kvíslaður [kvis·laðøϱ] a. grenet.

kvísla glæta [kvis·laglai:da, -glai:ta] f. Antydning til „*kvísl*" el. glinsende, vaad Plet paa Sand: *en nú voru þar að eins [illegible] og kvíslaglætur á stórri leirsléttu* (ÞThFerð. III. 165). **-land** [-lan·t] n. Delta (ÞThLýs. II. 45).

kvíslarhjörtu [kvis·laϧhög·dø] npl. = 1. **hór.**

kvíslast (a) [kvis·last] vrefl. forgrene sig.

kvísl greindur [kvis·λgrɛindøϱ] a. (bot.) gaffeldelt. **-greip** [-grɛi·p] f. (bot.) Vinklen mellem to Gaffelgrene. **-hár** [-(h)au·r] n. (bot.) gaffeldelt Haar. **-óttur** [-l-oᵘhdøϱ] a. med mange Grene. **-skúfur** [-λ-sgu·vøϱ] m. (bot.) Kvast (cyma).

kvíslun (-ar, -anir) [kvis·løn, -anɪϱ] f. Forgrening.

kvis máll [kvɪ:smaudλ] a. bagtalersk. **-mælgi** [-mailɡ̊ɪ] f. indec. Bagvaskelse, Sladder. **-saga** [-ɪ:-sa·qa] a. = **kvissögn. -samur** [-sa·møϱ] a. skumlesyg, sladdersyg, sladdervorn.

kvisskjaftur [kvɪs [illegible]] m. Sladderhank: *[illegible], bakteiurum og rógsmönnum* (ÞThAtt. 7[illegible]).

kvissögn [kvɪ:sögv] f. (løst) Rygte.

kvist [kvɪs·t] n. Kattens Nysen (BH.), se *kvista* II.

kvista (a) [kvɪs·da] v. **I.** vt. **1.** afkviste: *í staðinn fyrir að hlúa að hinni gömlu, [illegible]* (ÞThL[illegible]). — **2.** *([illegible] fisk)* afnakke (Reykjanes). — **3.** overf.: nedhugge: *k. menn niður sem hráviði*, meje Folk ned. — **II.** vi. *(hnerra, um dýr)* nyse (om Katte (BH.), om Hornkvæg (ASkaft.)).

kvista laus [kvɪs·dalöy·s] a. knastfri. **-prik** [-prɪ:k] n. Tjörnekæp.

kvist busi [kvɪs·tbʏ·sɪ] m. Podekniv. **-græða** [-grai·ða] vt. indpode, ympe. **-græðari** [-grai·ðarɪ] m. Podemester. **-græðsla** [-graiðsla] f. Podning. **-hlaup** [-(h)λöy·p] n. Hul efter udfaldne Knaster i Tømmer, Knasthul (ÞGjD. 14). **-hnýttur** [-(h)vihdøϱ] a. = **kvistóttur. -kuti** [-kʏ·dɪ, -kʏ·tɪ] m. Podekniv. **-land** [-d-lant] n. krat- el. lyngbevokset Land: *[illegible]* *vetrarhagbeit* (JSVb. 79). **-laus** [-löys] a. **1.** uden Krat: *kvistlaust votlendi* (Árm. II. 136). — **2.** *(um við)* uden Knast. — **3.** *(um hús)* uden Kvist. **-lendi (-is)** [-lɛndɪ] n. lyng- el. kratbevokset Land: *Og það er kjarngott kvistlendið á hálsinum* (JTrHeið. IV. 11). **-óttur** [-oᵘhdøϱ] a. knastet, knortet. **-ríki** [-ri·ɡ̊ɪ, -ri·ķɪ] n. en Mængde haarde Krat- el. Lyngpartikler i Indvoldene paa Faar, som gör Faarene syge (Árn.). **-stóll** [kvɪs·(ts)doᵘdλ] m. Bærestol (Frankl. 98).

kvistur (-s, -ar) [kvɪs·døϱ, kvɪs·(ts)] m. **1.** *(grein)* Kvist, Gren: (Ordspr.) *beygðu kvistinn meðan hann er ungur, en brjóttu ekki*, Vidjen skal man vride, medens hun er ung; (Talem.) *komast í kvist við e-ð* = *komast í jafnkvisti við e-ð*, se *jafnkvisti* (jfr. ogs. *hálfkvisti): hvað alt og sumt eg [illegible] sundrungar* (JMPísl. 170). — **2.** *(kjarr)* Krat, Lyng. — **3.** *(í viði)* Knort, Knast (i Tømmer). — **4.** *(á húsi)* Kvist (paa et Hus). — **5.** *(hnakkakúla)* Nakke (af Fisk): *segist Grímur ætla að flytja kvistinn og höfuðin* (JÁÞj. I. 79). — **6.** *(sundmagi)* Fiskeblære (Borg.).

kvitta (a) [kvɪhda] vt. kvittere.

kvittun (-ar, -anir) [kvɪhdøn, -anɪϱ] f. Kvittering.

1. **kvittur (-s, -ir)** [kvɪhdøϱ, kvɪhts] m. (løst) Rygte: *það gaus upp s.i k.*, det Rygte opstod.

2. **kvittur** [kvɪhdøϱ] a. kvit, fri.

kvíær [kvi:ai·r] f. Malkefaar.

kvoða (-u, -ur) [kvo:ða] f. klæbrigt Stof; Harpiks, Gummi.

kvoðna (a) [kvoð·na] vi. **1.** *(verða að kvoðu)* blive til Lim el. Gelé. — **2.** *(koðna, dragast upp)* henvisne, hentörre, falme, sygne hen: *Barnið fór [illegible] k.* (BH[illegible] 42).

kvoðu draga [kvo:ðødra:qa] vt. lakere. **-dúkur** [-du:gøϱ, -du:køϱ] m. Linoleum (MHUpp. 289). **-gljá** [-gljau:] vt. lakere. **-kendur** [-ķɛn·døϱ] a. klæbrig. **-litur** [-lɪ:døϱ, -lɪ:tøϱ] m. Lakfarve. **-ríkur** [-ri:gøϱ, -ri:køϱ] a. rig paa Harpiks. **-trje** [-trjɛ:] n. Gummitræ.

†**kvok** [kvo:k], †**kvoka** [kvo:ga, kvo:ka], se **kok, koka.**

kvol [kvo:*l*] n. Krøllen, Tilsmudsen: *Markalistar skulu ... skrifaðir ... á sterkan pappír, svo að þeir ... þoli k. nokkurt* (taaler at krølles) (Stj. '07, B. 181); *verða fyrir kvoli*, blive medtagen af megen Omtumlen.

kvola (a) [kvo:la] vt. krølle, tilsøle, besudle, tilsmudse; — refl.: *kvolast af aur á iljum* (JÁGát. 98); — pp. *kvolaður: ekki er það mér að kenna þó hann sé svona útlítandi og kvolaður* (JThMk. 412); *k. úr heyi*, törre Hø daarligt og med Besvær; (Talem.) *„O-o — fari það kvolað!"* Ih nej, Pokker heller (JTrL. 284).

kvoltna (a) [kvoλ·dna] vi. *(dragast upp)* hentæres.

°**kvon (-ar, -ir)** [kvo:*n*] f. Kvinde, Hustru.

kvon bónaferð [kvon·boᵘnafer·ð, kvom·-] f. Frierrejse. **-bæn** [-bai·*n*] f. som oftest i pl.: *kvonbænir*, Frieri. **-bænamaður** [-bainama:ðøϱ] m. Mand, som frier for en anden, Bejlerens Frier. **-fang** [-fauŋk] n. Giftermaal: *gott k.*, godt Parti.

kvongast (a) [kvoŋ·gast] vrefl. med dat.: *k. (e-ri)*, gifte sig (med en) (om Mænd), †kvindes.

kvongun (-ar, -anir) [kvoŋ·gøn, -anɪϱ] f. Giftermaal.

kvos (-ar, -ir) [kvo:s] f. en snæver Dal, (græsbevokset) Fordybning: *firðirnir eru reglulega holaðar kvosir í blágrýtisbergi* (ÞThLýs. I. 79).

kvótaröð [kvoᵘ:darö:ð, kvoᵘ:ta-] f. Kvotientrække.

kvóti (-a, -ar) [kvoᵘ:dɪ, kvoᵘ:tɪ] m. Kvotient; *Danir fengi kvóta í sektunum* (en Del af Bøderne) (Alþ. '11, B. II. 195).

kvotingur [kvo:diŋgøϱ, kvo:t-] m. coll. smaa Anfald: *verkjar k.*, smaa Smærteanfald (Vf.); jfr. *hvotverkur.*

kvotla (a) [kvohdla] vt. og vi.: *k. e-ð (e-u) og k. við e-ð*, drive over n-t, udføre et Arbejde paa en dorsk og skødesløs Maade.

kvu [k(v)ø] adv. = *kvað*, se **kveða.**

kvæða bók [kvai:ðaboᵘ:k] f. = **ljóðmæli. -flokkur** [-flohgøϱ] m. **1.** Cyklus af Digte. — **2.** Kantate. °**-frá** [-frau:] a. indec. ude af Stand til at digte (StStAndv. I. 215). **-maður** [-ma:ðøϱ] m. Mand, som er dygtig til at synge *rímur*, se *ríma.* **-val** [-va:*l*] n. **1.** Valg af Digte: *kvæðavalið hefur ekki tekist vel.* — **2.** *(úrval)* Udvalg af Digte; Antologi.

1. **kvæði (-is, pl. ds.)** [kvai:ðɪ] n. Digt, Sang; (Talem.) *Þar er nú kvæðið um gert*, det er nu netop Meningen (Eimr. X. 144); *e-ð bendir til kvæða*, n-t vækker Opmærksomhed: *þótt slíkt geri ei aðrir en alls ómerkir menn, þá getur það þó bent til kvæða* (Bj[illegible]. fra Vogi i Ísaf. '14, [illegible]).

2. **kvæði** [kvai:ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **kveða.**

kvæðislaun [kvai:ðɪslöy:*n*] npl. Lön, Belönning for et Digt.

kvæður [kvai:ðøϱ, n. kvaiht] a. som kan kræves: *k. til vopnaburðar*, værnepligtig.

kvækur [kvai:gøϱ, kvai:køϱ] m. Hulning, Hulhed (f. Eks. i en Væg) (Sch.).

kvæmt [kvaiṃ·t, kvaim·t] an.: *eiga k. e-s staðar*, have Lov til at komme et Steds; *eiga aftur k.*, faa den Lykke at (faa Lov til at) komme tilbage.

kvænast (ti) [kvai:nast] vrefl. = *kvongast;* — pp. *kvæntur* = *kvongaður.*

†**kvæning (-ar, -ar)** [kvai:niŋk] f. = **kvongun.**

kværilátur [kvai:rɪlau:døϱ, -lau:tøϱ] a. is. i Forb. med en Nægtelse (Sl.): **1.** *(fínn og sjerhlífinn)* som anser sig for fin til at udføre malpropert Arbejde. — **2.** *(vandlátur)* vanskelig at tilfredsstille. — **3.** *(sem setur e-ð fyrir sig)* skrupuløs, fuld af Betænkeligheder: *hann er ekki k.*

kvöbbuðum [kvöb:oðøm] 1. p. pl. imp. ind. og conj. af **kvabba.**

kvöð (kvaðar, kvaðir) [kvö:ð, kva:ðɪϱ] f. **1.** *(kvaðning)* Indkaldelse. — **2. a.** *(byrði)* Byrde, Pligt, Pligtarbejde, paalagt Hværv. — **b.** *(kvaðarvinna)* Hovgærning. — **c.** *(á fasteign)* Servitut.

kvöddum [kvöd:øm] 1. p. pl. imp. ind. af **kveðja.**

kvöl (kvalar, kvalir) [kvö:*l*, kva:lɪϱ] f. Kval, Pine, Pinsel; (Ordspr.) *sá á kvöl(ina), sem á völ(ina)*, den, der har Val', har Kval; — pl. *kvalir*, is. Smærter, Lidelser.

1. **kvöld (-s, pl. ds.)** [kvöl·t] n. Aften: *í k.*, i Aften; *annað k.*, i Morgen Aften; *í gærk.*, i Aftes; *í fyrrak.*, i Forgaars Aftes; *á kvöldin, á kvöldum*, om Aftenen; *undir kvöld(ið)*, henimod Aften; *að kvöldi dags*, en Aften, om Aftenen; *gott k., góða kvöldið (gott kvöldið* (Eyf.)), god Aften; *það er nú kominn dagur að kvöldi*, det lakker nu mod Aften; (Ordspr.) *allir dagar eiga k.*, enhver Dag har sin Aften; *að kvöldi skal dag lofa*, en Dag skal man rose om Aftenen, jfr. ingen kender Dagen för Solen gaar ned; *ekki er allra daga komið k.*, det er endnu ikke den sidste Dags Aften; *margt smátt ber við á kvöldin* (GJ.), mangt sker ved Aftentide.

2. **kvöld** [kvöl·t] pp. f. sg. og npl. af *kvalinn*, se **kvelja.**

kvölda (a) [kvöl·da] v. impers. blive Aften, aftnes: *það er farið að k.*, det lakker mod Aften; *k. að*, ds.; *sólina kvöldar*, det lakker mod Solnedgang; *e-m kvöldar vel (illa)* (Málshb. 346), en har det godt (daarligt) paa sine gamle Dage.

kvöld bjarmi [kvöl·tbjarmɪ] m. Aftenskær, Aftendæmring. **-blað** [-bla·ð] n. Aftenblad. **-blær** [-blai·r] m. Aftenluftning. **-boð** [-bo·ð] n. Aftenselskab. **-brá** [-brau·] f. Dug paa en Rude om Aftenen (Sch.). **-brestur** [-brɛsdøϱ] m. begyndende Ebbe om Aftenen (i Tiden mellem Kl. 5 og 11) (Vf.). **-bæn** [-bai·*n*] f. Aftenbön. **-fiðrildi** [-fɪðrɪldɪ] n. Aftensværmer. **-fræði** [-frai·ðɪ] npl. Aftenbön (ÓDavÞul. 112). **-förull** [-fö·rødλ] a. aftenvandrende. **-gestur** [-ɡ̊ɛsdøϱ] m. Aftengæst. **-glan** [-gla·*n*] n. delvis Klaren op om Aftenen (is. i regnfuld Tid) (Vf.). **-góður** [-goᵘ·ðøϱ] a. som ikke bliver sövnig om Aftenen: *jeg er morgunsvæfur, en aftur k.* **-gola** [-go·la] f., **-gustur** [-gʏsdøϱ] m. Aftenluftning. **-himinn** [-(h)ɪ·mɪn] m. Aftenhimmel. **-klukka** [-klʏhga] f. Aftenklokke. **-kul** [-kʏ·*l*] n., **-kæla** [-ķai·la] f. Aftenkølighed, Aftenluftning. **-lag** [-d-la·ɡ] n.: *að kvöldlagi*, ved Aftentid. **-langt** [-lauŋ̊t, -lauŋt] an. hele Aftenen. **-lestur** [-lɛsdøϱ] m. Aftenandagt. **-lygna** [-lɪgna] f. Aftenstilhed. **-litur** [-lɪ·døϱ, -lɪ·tøϱ] m. Aftenfarve. **-loft** [-loft] n. **1.** Aftenluft. — **2.** Aftenhimlens Udseende. **-máltíð** [-maultɪ·ð, -mauλ-] f. **1.** *(hin heilaga k.)* den hellige Nadver. — **2.** = *kvöldverður.* **-máltíðarsakramenti** [-maultiðaϱsa:gramɛvdɪ, -mauλ-, -sa:kramɛntɪ] n. Nadverens Sakrament. **-matur** [-ma·døϱ, -ma·tøϱ] m. Aftensmad: *borða kvöldmat*, spise til Aften. **-móða** [-moᵘ·ða] f. Aftendis. **-nyt** [-nɪ·t] f. Aftenmælk. **-riða** [-rɪ·ða] f. se **kveldriða. -roði** [-ro·ðɪ] m. Aftenrøde: (Ordspr.) *kvöldroðinn bætir, morgunroðinn vætir*, Aftenrød gör Morgen sød, Morgenrød gör Aften blød. **-roðmi** [-roðmɪ] m. (Dal., Vf.) = **kvöldroði. -saga** [-t-sa·qa] f. (Sladder)-historie, fortalt om Aftenen: *þá er minna um kvöldsögur kvenna* (SBr. Gr. 22). **-seta** [-se·da, -se·ta] f. Aftensæde, Nattesidden, Sidden oppe. **-settur** [-sehdøϱ] a. **1.** som staar op sent om Aftenen: *Máni kvöldsettir síðla skein* (EÓlKv. 158). — **2.** an. *-sett: Þegar kvöldsett var orðið*, da det var blevet Aften (JHall. 299). **-skattur** [-sgahdøϱ] m. **1.** *(kvöldverður)* Aftensmaaltid. — **2.** *(aukamáltíð að kveldi)* Ekstramaaltid om Aftenen, spec. i Fasten (JÁÞj. II. 568). **-skemtun** [-sɡ̊ɛmdøn, -sɡ̊ɛmtøn] f. Aftenunderholdning. **-skóli** [-sgoᵘ·lɪ] m. Aftenskole. **-skuggi** [-sgʏɡ̊·ɪ] m. Aftenskygge. **-skúr** [-sgu·r] f. Regnbyge om Aftenen. **-sól** [-soᵘ·*l*] f. Aftensol. **-stjarna** [-sdja(r)dna] f. Aftenstjærne. **-stund** [-sdʏnt] f. Aftenstund, Aftentime. **-svali** [-sva·lɪ] m. Aftenkoling. **-svæfur** [-svai·v-

oϱ] a. som bliver sovnig tidlig om Aftenen. **-sætt** [-saiht] an. — *kvöldsett*, se *kvöldsettur: tungl var k., en þó komið upp og lýsti nokkuð* (ÞErl. Þj. 92). **-söngur** [-söyŋgoϱ] m. Vigilie, Gudstjæneste Jule- og Nytaarsaften. **-tíðir** [kvöl·ti·ðɪϱ] fpl. Aftensang. **-trítla** [-trihdla] f. Pige, som gaar ud og spadserer om Aftenen.

kvöldum [kvöl·dom] 1. p. pl. imp. ind. af **kvelja.**

kvöld úlfur [kvöl·dulvoϱ] m. »Kvældulv«: *K. er kominn hér*, siges naar Folk bliver sövnige (ÓDavÞul. 268); *k. er kominn í e-n*, en er blevet sövnig. **-vaka** [-va·ga, -va·ka] f. (egl. den Tid, der vaages om Aftenen) Aftentimer, Tiden fra Lamperne tændes til Sengetid (medens Gaardens Folk sidder ved Arbejdet (og medens der, is. för i Tiden, i Reglen læstes höjt)). — Et bekendt folkeligt Arbejde, udg. af Biskop Hannes Finnsson, bærer Titlen *Kvöldvökurnar.* **-verður** [-verðoϱ] m. **1.** Aftensmad: *borða kvöldverð*, spise til Aften. — **2.** *(kvöldmáltíð)* den hellige Nadver. **-verk** [-veϱk] n. Aftengærning. **-vindur** [-vɪndoϱ] m. Aftenvind. **-vær** [-vai·r] a. aftenstille: *kveldvært loftið* (StStAndv. II. 63).

kvörn (kvarnar, kvarnir) [kvör·dv, kvöð·v, kvar·dnɪϱ, kvad·nɪϱ] f. **1. a.** *(kornk.)* Kværn. — **b.** *(kvarnarsteinn)* Møllesten: (Ordspr.) *sú k. vinnur og verk sitt, sem undir liggur*, den Kværnsten maler og, der under ligger. — **2.** *(kaffik.)* Kaffemølle. — **3.** *(hylur)* Hvirvel i en Flod, dybt Hul i et Flodleje el. en Søbund: *nema hvað hyldýpis k. er í fjarðarbotni, fyrir utan Brekku* (ÞThLýs. I. 84). — **4.** *(í fiski)* Øresten (i Fisk). — **5.** = *lúða* (hippoglossus vulgaris).

kvörtun (-ar, kvartanir) [kvöϱ·døn, kvaϱ·danɪϱ] f. Klage, Besværing.

1. **kæfa (-u)** [ȼai:va] f. **1.** Kødpostej, national islandsk Ret, bestaaende af Faarekød, der mørkoges, indtil Benene kan pilles ud (nogle hakker den ogsaa), og derpaa tilsættes Salt (nu ogsaa Peber og Løg) og ofte Fedt, og det hele koges til en fast Masse, der skæres kold i tynde Skiver og spises som Paalæg; jfr. *soðk., stykkjak., smálki.* — **2.** *(þjett fjúk)* tæt Snefog (Árn.). — †**3.** *(andköf)* Kvælningsanfald, Aandeklemmelse, Aandenød (BH.).

2. **kæfa (ði)** [ȼai:va] vt. **1.** kvæle: *reykurinn ætlaði alveg að k. mig*, jeg var lige ved at kvæles af Røgen; *þeim tókst að k. eldinn*, det lykkedes dem at kvæle Ilden. — **2.** *(bæla niður)* neddysse, dæmpe: *k. uppreisn.* — **3.** *k. niður*, være en Byrde for: *utansveitar fólk sem kæfir niðr sveitirnar* (Esp. IV. 80). — **4.** impers.: *e-ð kæfir*, n-t fyldes, synker: *Einmitt á þessum stað kæfði niður frakkneska fiskiskútu* (Lögr. '12, 12); *það kæfir ofan yfir bæinn*, Sneen hvirvler ned over Gaarden; *það kæfir niður í reykháfinn*, det sner ned i Skorstenen; *það kæfði í ána*, Floden fyldtes med Sne.

kæfing (-ar) [ȼai:viŋk] f. Kvælning.

kæfingarmát [ȼai:viŋgarmau:t] n. kvalt Mat (i Skak).

kæfu belgur [ȼai:vøbɛl·goϱ] m. Bælg, Skindpose, fyldt med *kæfa.* **-dós** [-douˑs] f. (hermetisk lukket) Daase, fyldt med *kæfa.*

kægill (-ils, -lar) [ȼai:jɪdλ, -ɪls, ȼaig·laϱ] m. **1.** lille Slev el. Øse (Vf.). — **2.** lille, usselt Lam (Af.).

kækinn [ȼai:ɡɪn, ȼai:ȼɪn] a. som har daarlige Vaner, ubehövlet.

kækjóttur [ȼai:ɡoᵘhdoϱ, ȼai:ȼ-] a. tilböjelig til Grimasser: *hafði hún . . . aðra vörina kækjótta og skakka* (ÓDavÞul. 147).

kæklingur (-s, -ar) [ȼaihgliŋgoϱ, -iŋs] m. Dreng el. ung Fyr, der er lille af Vækst og trives daarligt (Vf.).

kækur (s, -ir) [ȼai:goϱ, ȼai:koϱ, ȼaiχ·s, ȼai:ɡɪϱ, ȼai:ȼɪϱ] m. **1. a.** Uvane, daarlig Vane: *þetta er ljótur k.* **b.** (ejendommelige) Lader: *rödd hans, svipbrigði, göngulag og kækir væri alt öðruvísi* (GFHh. 217). — **2.** *(tilgerð)* Mani.

1. **kæla (-u, -ur)** [ȼai:la] f. **1.** *(svali)* Kølighed. — **2.** Frost: *í kælunni á dögunum.* — **3.** *(kali)* Kulde, spændt Forhold.

2. **kæla (di)** [ȼai:la, ȼail·dɪ] v. **1.** vt. afkøle. — **2.** v. impers. blive kold, blive Frostvejr: *hann kældi um miðjan þorra.*

kæli [ȼai:lɪ] 3. p. sg. imp. conj. af **kala.**

kæli ílát [ȼai:lɪi:laut] n. Læskekar. **-laug** [-löy·ɡ] f. Svalebad.

kæling (-ar) [ȼai:liŋk] f. **1.** *(það að kæla)* Afkøling. — **2.** *(ofkæling)* Forkølelse.

kæli rúm [ȼai:lɪru:m] n. Kølerum. **-trog** [-tro:ɡ] n. Læsketrug. **-vjel** [-vjɛ:l] f. Kølemaskine. **-vöndur** [-vön·doϱ] m. Læskekost.

kæluþjóstur [ȼai:løþjoᵘs·doϱ] m. barsk Kølighed (JMPísl. 46).

kæmeistari [ȼai:mɛisdarɪ] m. Køgemester (ÓDavVik. 55).

kæmi [ȼai:mɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **koma.**

kæna (-u, -ur) [ȼai:na] f. **1.** *(lítill bátur)* lille Baad. — **2.** *(austurtrog)* baadformet Øsekar (Vf.).

kænlegur [ȼain·leɡoϱ] a. snild, snedig, snu; — adv. *-lega*, snildt, snedigt.

kænn [ȼaid·v, f. ȼai:n, n. ȼaiv·t, ȼain·t] a. kløgtig, snild, snedig, snu.

kænska (-u) [ȼain·sga] f. Kløgt, Snildhed; Snuhed.

kænuskel [ȼai:nøsɡɛ:l] f. (zool.) en Slags Musling, lyonsia (GBárð.).

1. **kæpa (-u, -ur)** [ȼai:ba, ȼai:pa] f. **1.** *(kvenselur)* Hun-Sæl (med Unger). — **2.** *(frolla)* styg Hue (Vf.).

2. **kæpa (ti)** [ȼai:ba, ȼai:pa, ȼaif·dɪ] vi. føde Unger, kaste (om Sæler): *Útselir koma að landi á haustin og k. á útskerjum* (ÞThLýs. II. 474).

kæpar [ȼai:baϱ, ȼai:paϱ] mpl. Sælens Skrig, naar den har Fødselssmærter.

kæping (-ar) [ȼai:biŋk, ȼai:p-] f. Sælkastning (LFR. X. 92).

kæplingur (-s, -ar) [ȼaihbliŋgoϱ, -iŋs] m. spæd Sælunge.

kær (comp. **kærri, kærari;** superl. **kærstur, kærastur)** [ȼai:r, ȼair:ɪ (ȼai:rarɪ), ȼaiϱ·sdoϱ (ȼai:rasdoϱ)] a. kær: *kæri vin(ur)!* kære Ven! *k. kveðja*, venlig Hilsen; *hann er mjer k.*, jeg holder meget af ham; *e-m er e-ð kært*, n-t er en kært; *það var mjög kært með þeim*, de var meget gode Venner, de holdt meget af hinanden; *k. að hestum*, som holder af Heste (ÞGjD. 46); (Ordspr.) *í stormi skal kæru kasta* (SchMál.), i Storm skal man kært kaste.

1. **kæra (-u, -ur)** [ȼai:ra] f. Klage, Kære(maal), Sollicitation.

2. **kæra (-u, -ur)** [ȼai:ra] f. **1.** *(unnusta)* Kæreste. — *****2.** *(kona)* Kvinde, Dame: *Kæran átti kónglegt bú* (ÓDavVik. 286).

3. **kæra (ði)** [ȼai:ra] vt. **1.** kære, anklage, beklage sig over: *k. vandræði sín fyrir e-m*, klage sin Nød for en; — pp. *kærður*, anklaget; spec. *kærður* el. *kærði*, (jur.) tiltalte (i en Politisag); jfr. *ákærður* el. *ákærði*, den anklagede (i kriminelle Sager). — **2.** *k. sig um e-ð*, bryde sig om n-t; *jeg kæri mig ekkert um að . . .*, jeg bryder mig ikke om at . . .; *jeg kæri mig ekkert um það*, jeg bryder mig slet ikke om det, det er mig fuldstændig ligegyldigt; *k. sig bölvaðan* (el. *kollóttan*), bryde sig Pokker om n-t: *maður lætur hitt og þetta fjúka og „kærir sig bölvaðan"* (GFHh. 253); *k. sig bölvaðan um e-ð*, ikke bryde sig det allermindste om n-t (jfr. BTh. 130).

kærandi (-a, -endur) [ȼai:randɪ] m. Klager, Anklager, Sollicitant.

kærasta (-ustu, -ustur) [ȼai:rasda] f. (kvindelig) Kæreste, forlovede.

kærasti (-a, -ar) [ȼai:rasdɪ] m. (mandlig) Kæreste, forlovede.

kær|fenginn [ȼaiϱ·feiŋɡɪn] a. kærkommen (LFR. V. 253). **-gripur** [-r·grɪ·boϱ, -grɪ·poϱ] m. dyrebar Ting: (Ordspr.) *kærgripina skal elska vegna kostanna*, dyrebare Ting bör elskes for deres Fortrins Skyld.

kærilátur [ȼai:rɪlau:doϱ, -lau:toϱ] a. (ASkaft.) = **kværilátur.**

kæring (-ar, -ar) [ȼai:riŋk] f. Klage, Jamren.

kæringar laus [ȼai:riŋgarlöy:s] a. ligegyldig, ligeglad; — an. *-laust* som adv.: *Þó hann hefði aldrei búizt við, að sýslumaðurinn dæmdi þannig — alveg k.* (ligegyldigt) —, *var hann rólegur* (Eimr. XIII. 171). **-leysi (-is)** [-lɛi:sɪ] n. Skødesløshed, Ligegyldighed: *Sjúkdómurinn sem það* (ɔ: *svefnloftið*) *færði, var sljóleiki, k. um alt* (JTrHeið. IV. 67).

kær kominn [ȼaiϱ·ko·mɪn] a. (pop.) kærkommen, velkommen. **-legur** [-r·-leɡoϱ] a. kærlig, kærlighedsfuld, hjærtelig; — adv. *-lega: þakka yður kærlega fyrir*, mange Tak skal De have. **-leiki** [-lɛiɡɪ, -lɛiȼɪ] m. = **kærleikur.**

kærleiks laus [ȼair·lɛiχslöy·s] a. ukærlig. **-lega** [-lɛ·qa] adv. kærlig. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Mangel paa Kærlighed. **-máltíð** [-maul·tið, -mauλ·tið] f. Kærlighedsmaaltid. **-ríkur** [-ri:goϱ, -ri:k-] a. kærlighedsfuld. **-vana** [-va:na] a. indec. uden Kærlighed.

kærleikur (-s, -ar) [ȼair·lɛigoϱ, -lɛikoϱ, -lɛiχs] m. Kærlighed, Menneskekærlighed; — pl. *kærleikar*, Yndest: *komast í kærleika við e-n*, opnaa ens Gunst; *vera í kærleikum við e-n*, staa i ens Gunst.

kærsla (-u, -ur) [ȼaiϱ·sla] f. Klage, Besværing.

kæru efni [ȼai:røɛb·nɪ] n. Anklagegrund. **-laus** [-löy·s] a. skødesløs, ligegyldig. **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. Skødesløshed, Ligegyldighed. **-leysingi** [-lɛi:siŋɡɪ] m. skødesløst, ligegyldigt Menneske. **-lítill** [-li:dɪdλ, -li:t-] a. noget skødesløs; temmelig ligegyldig. **-mál** [-mau:l] n. Klage, Kæremaal.

kærþeginn [ȼaiϱ·þɛi·jɪn] a. velkommen (LFR. VI. 7).

kæsa (ti) [ȼai:sa] vt. bringe til at gære (ved Tildækning): *k. hákarl*, nedgrave Havkalekød i Jorden og lade det undergaa en Slags Forraadnelsesproces, hvorefter det spises, og af mange anses for en Herreret; — pp. *kæstur*, gæret; tildækket; *kæstur ostur*, Gammelost.

kæsir (-is el. (pop.) **-irs)** [ȼai:sɪϱ] m. *(hleypir)* Kalveløbe, Løbe, Osteløbe (bruges ved Tillavning af Ost el. *skyr*) (Vf., Nl.), (no. kjæse, jfr. ty. Käse).

kæsis dallur [ȼai:sɪsdad·loϱ] m., **-ker** [-ȼɛ:r] n. Kar med Løbe i: *með fjórtán marka kæsisker* (ÓDavÞul. 187).

kæta (ti) [ȼai:da, ȼai:ta] vt. glæde, göre fornöjet; — refl.: *kætast*, blive glad.

kæti [ȼai:dɪ, ȼai:tɪ] f. indec. Glæde, Munterhed: (Ordspr.) *kattanna kæti er músanna dauði* (GJ.), Kattenes Glæde er Musenes Død. **-gjarn** [-ɡar·dv, -ɡad·v] a. livlig. **-látur** [-lau:doϱ, -lau:toϱ] a. glad og stöjende: *k. kliður* (Klopst. VII. 252). **-læti** [-lai:dɪ, -lai:tɪ] npl. stöjende Jubel (Klopst. II. 71).

1. **köf** [kö:v] pl. af **kaf.**

2. **köf (kafar, kafir)** [kö:v, ka:vɪϱ] f. = *kóf* 4.: *Vellystar mig vermir köf | vil nú upp frá henni sjá* (ÓDavVik. 204).

köflóttur [köb·loᵘhdoϱ] a. **a.** tærnet: *einlitt pils og k. jakki; — rúm með köflóttri ábreiðu* (SNordFÁ. 150). — **b.** broget: *Samkomulagið hefir verið dálítið köflótt, sem búast er við, þar sem menn og stefnur eru dálítið ólíkar, og hvor á sína vini* (Eimr. IX. 108). — **c.** (bot.) mellembrudt (interruptus).

köfnun (-ar, kafnanir) [köb·nøn, kab·nanɪϱ] f. Kvælning: *honum hjelt við k.*, han var lige ved at kvæles.

köfnunarefni [köb·nønarɛb·nɪ] n. Kvælstof, Nitrogen.

köfum [kö:vøm] dat. pl. af **kaf** og 1. p. pl. præs. ind. og conj. af **kafa.**

köfunarskip [kö:vønaϱsɡɪ:p] n. = **kafbátur.**

köfurum [kö:vørøm] dat. pl. af **kafari.**

köföld [kö:völt] pl. af **kafald.**

köggulkvikur [kög:ølkvɪ:goϱ, -kvɪ:koϱ] a. (sj.) rask og rörig (Breiðd.).

köggull (-uls, köglar) [kög:ødλ, kög:øls, kög·laϱ] m. **1.** *(kjúka)* Knokkel (spec. i Fingre og Tæer): *jeg misti fremsta köggulinn af fingrinum; — hann hefur krafta* (el. *eitthvað*) *í köglum*, han har Kræfter i Knoklerne; *þetta kom mergnum í köglana á honum*, det gav ham Marv i Knoklerne (JThPs. 6). — **2.** Klump: *Bogga valt eins og köggull ofan allan varpann* (JTrHeið. IV. 63), jfr. *mó-, moldar-, taðköggull.*

kögla gildur [kög·laɡɪl·doϱ] a. kodet. **-kraftar** [-kraf·daϱ] mpl. Knokkelkræfter, mange Kræfter: *tilfinningin um . . . innibyrgða köggla-krafta, er mætti til að hleypa út* (Ísaf. '15, 10, 1). **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Knokkelmanden (Døden) (JÞorl. I. 280). **-skertur** [-sɡeϱ·doϱ] a. som mangler de forreste Fingerled (StÓl. '23, 136). **-stuttur** [-sdʏhdoϱ] a. med smaa Koder.

kögra (a) [köϱ·ra] vt. bræmme (MJ. I. 178); — pp. *kögraður*, (bot.) frynset (fimbriatus).

kögrari (-a, -ar) [köϱ·rarɪ] m. Possementmager.

köguður (kagaðar, köguðir) [kö:qøðoϱ, ka:qaðaϱ] m. Udkigsmand, Udkig, Udkiger.

kögur (-urs, pl. ds.) [kø·qøo] n. **I.** Frynse, Bræmme: mpl. *kögrar*: *klograndi kögrar* (Haist. 21). — **II.** m. med Art. *kögurinn*, et lavere Sødyr (JÓlGrv. cit. i ÞThLfr. II. 316). **-barn** [-r-bar·dv, -bad·v] n. lille Barn, Rolling (JÁÞj. II. 351). **-sveinn** [-o-sveid·v] m. Smaadreng, ung Laban. **-vefnaður** [-r-veb·naðøo] m. Possementarbejde.

kökkóttur [kohgo·hdøo] a. **1.** klumpet: *k. grautur.* — **2.** rund: *Sauðfje feitlagið og kökkótt* (Skirn. 1856, 43).

kökkur (kakkar, kekkir) [köhgøo, kahgao, ʞɛhgɪo] m. **1. a.** Klump: *hlaupa (saman) í kekki*, klumpe sig; *k. í hálsinum*, en Klump i Halsen: *grjót og ís . . . hnoðað saman í kekki* (ÞThLýs. II. 172). (Talem.) *það kastast í kekki (með e-m)*, n-n bliver uenige. — **b.** spec. *(hnaus)* firkantet el. aflang Jordklump: ***stinga kekki, hlaða úr kökkum.*** — **2.** Bolle: ***matreiða þýzka kekki*** (Eimr. XVIII. 125).

köku [ko:gø, kó:kø] cobl. sg. af **kaka. -barð** [-bar·ð] n. Kanten af Fladbrød: ***kolbrennd naga kökubörð*** (BóluHj. 136). **-biti** [-bɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. en Bid Kage (Fladbrød): *hann er ekki keyptur enn hann k.* (Málshb. 131), den Bid Kage er endnu ikke købt. **-diskur** [-dɪs·gøo] m. Kagefad. **-korn** [-kor·dv, -kod·v] n. lille Kage. **-plenta** [-plɛv·da, -plen·ta] f. Fladbrød (LFR. XII. 214). **-skeið** [-sɡ̟ei:ð] f. Kageske.

köl [kø·l] pl. af **kal.**

köld [köl·t] f. sg. og npl. af **kaldur.**

köldu börkur [köl·døbög·gøo] m. Kininbark (LFR. V. 28). **-flog** [-flo:q] n. = **köldukast. -gras** [-gra:s] n. (bot.) almindelig Engelsød (polypodium vulgare). **-hætt** [-haiht] an.: *mjer er k.*, jeg er tilböjelig til Feber(gysninger). **-kast** [-kas·t] n. Feberanfald. **-liður** [-lɪ:ðøo] m. = **heljarliður. -sýki** [-si:ɡɪ, -si:ʞɪ] f. indec. = **köldusótt. -sláttur** [-slauhdøo] m. Kuldegysninger (JThMk. 149). **-sótt** [-souht] f. (med.) Koldfeber (febris intermittens s. malaria).

kölkuð [kölʎ·gøð, köl·køð] pp. f. sg. og npl. af **kalka.**

kölkun (-ar) [kölʎ·gøn, köl·køn] f. **1.** *(k. lofts eða veggja)* Hvidtning. — **2.** Forkalkning; jfr. *æðakölkun.*

köll [köd·λ] pl. af **kall.**

kölluð [köd·løð] pp. f. sg. og npl. af **kallaður,** se **kalla.**

köllun (-ar, kallanir) [köd·løn, kad·lanɪo] f. Kald, Kaldelse: *finna (enga) k. hjá sjer til e-s.*

köllunar hlutur [köd·lønao(h)λʏ:døo, -(h)λʏ:tøo] m. den Andel af Fangsten, *köllunarmaður* faar, for at sammenkalde Fuglefængerne (Vestm.). **-maður** [-r-ma:ðøo] m. Kalder (den Person, der sammenkalder Fuglefængerne til Fuglefangst).

kölski (-a) [köl·sɡ̟ɪ] m. Fanden.

kölskulegur [köl·sgølɛ·qøo] a. hæftig og urimelig (BH.).

kömbóttur [köm·bo·hdøo] a. besat med Kamme.

kömpungur (-s, -ar) [köm·buŋgøo, köm·p-, -uŋs] m. en Særling: *Séð hefi eg . . . kömpúng smiða skriptastól* (ÓDavÞul. 309).

köngull (-uls, -lar) [köyŋ·gødλ, köyŋ·gøls, köyŋ·lao] m. Klase; Kogle.

köngur ló (-lóar, -lær) [köyŋ·gørlou:, -lai:r] f., **-váfa** [-vau:va] f., **-vofa** [-vo:va] f. = **kónguló.**

könnuábrystur [kön:aubrɪsdøo] fpl. Kalvedans (lavet i en Kande).

könnuður (kannaðar, könnuðir) [kön:øðøo, kan:aðao] m. Iagttager, Undersøger, Forsker, Opdager.

könnukaffi [kön:økaf:ɪ] n. = **pokakaffi.**

könnun (-ar, kannanir) [kön:øn, kan:anɪo] f. Undersøgelse.

könnunar ferð [kön:ønaofer·ð] f., **-leið** [-r-lɛi:ð] f. Undersøgelsesrejse, Opdagelsesrejse. **-þörf** [-o-þör·v] f. Forskertrang, Granskertrang.

könnu steypari [kön:øsdei:barɪ, -sdei:parɪ] m. Kandestøber: *þessum pólitisku könnusteypurum* (Alþ. '11, B. II. 1988). **-stóll** [-sdoud·λ] m. lille Bord, Servante (Hist. III. 332).

köntum [köv·døm, kön·tøm] dat. pl. af **kantur.**

köpur yrði [kø·børɪr·ðɪ, kø·pør-] npl. overmodig (ærtende) Tale: *var sumum frá rísað með hæði og köpuryrðum* (JÁÞÍ. II. 203). **-máll** [-maud·λ] a. stortalende.

kör (gen. **karar)** [kö:r, ka·rao] f. stadig Sengeliggen paa Grund af Affældighed og Alderdomssvaghed: *leggjast í k.*, blive nødt til at holde Sengen paa Grund af Affældighed; *liggja í k.*, stadig ligge i Sengen paa Grund af Alderdomssvaghed: *vera kominn í k.*; (Talem.) *nú er (ekki) honum komið á karar endann*, nu har han ikke langt igen.

körf (karfar, karfir) [kör·v, kar·vɪo] f. = **karfa.**

körfu gerð [kör·vøɡ̟ɛr·ð] f. Kurvearbejde. **-myndaður** [-mɪn·daðøo] a. kurveformet. **-reifar** [-rɛi:vao] fpl. (bot.) Kurvedække (periclinium). **-smiður** [-smɪ:ðøo] m. Kurvemager. **-stóll** [-sdo:d·λ] m. Kurvestol.

körgum [kör·gøm] dat. pl. af **kargur.**

†körinn [kö:rɪn] a. valgt.

Körmt (Karmtar) [køo·mt, kør·mt, køo·mdao, kar·mtao] f. npr. Karmøen ved Norges Vestkyst.

körrur [kör:øo] fpl. Karder.

körtóttur [köo·douhdøo] a. knudret, med smaa Ujævnheder.

körtu [köo·dø] f. cobl. sg. af **karta. -flóki** [-flou:ɡɪ, -flou:ʞɪ] m. (zool.) Pigvar (rombus maximus). **-hrogn** [-hoog·v] n. Paddeleg.

körugur [kö:roqøo] a. (jfr. *kara)* **1. a.** *(slepjugur)* slimet. — **b.** overf.: smudsig: *það er eitthvað körugt við þetta* (Sl.). — **2.** *(burðugur, reglegur)* meget ved (bruges kun i Forb. med en Nægtelse): *sá er nú ekki k.*, ham er det ikke meget ved; *og húsrúmið er ekki körugt,* og mine Stuer er der jo ikke meget ved (JThMk. 287).

kös (kasar, kasir) [kö:s, ka:sɪo] f. Dynge, Masse.

kössum [kös:øm] dat. pl. af **kassi.**

köst [kös·t] npl. af **kast.**

köstóttur [kös·douhdøo] a. lunefuld.

köstur (kastar, kestir) [kös·døo, kas·dao, ʞɛs·dɪo] m. **a.** Stabel, navnlig Tømmerstabel, naar Bjælkerne lægges vandret over hinanden *(viðarköstur)*. — **b.** *(móhraukur)* Stabel af Tørv: *setja í köstinn* (BrJÞf. 275).

köttur (kattar, kettir) [köhdøo, kahdao, ʞɛhdɪo] m. **1. a.** Kat. — **b.** i forsk. Talem. og Ordspr.: (Talem.) *ganga um e-s staðar sem grár k.* el. *vera eins og grár k. e-s staðar*, være en hyppig Gæst et Steds (jfr. JÁÞj. I. 404); *rífast eins og kettir*, forliges som Hund og Kat; *fara utan um e-ð eins og k. í kringum heitt soð (el. heitan graut)*, gaa som (en) Kat(ten) om den varme Grød; *það er eins og (el. ekki el. varla) upp í nös á ketti*, (egl. det fylder lige (ikke, næppe) det ene Næsebor paa en Kat) det er næsten ingenting; *jeg kann það ekki fremur en k.*, jeg kan det lige saa lidt som en Ko; *það má vel vera, að þau beri ekki skyn á söngkenslu í eiginlegum skilningi . . . fremur en kötturinn á sjöstjörnuna* (Eimr. IX. 119); *klæða köttinn*, ingen Julegave faa: *Börnunum var gefið kerti og einhver spjör . . . til þess þau þyrftu ekki að klæða köttinn* (Eimr. II. 34); *k. er kominn í ból bjarnar (el. bjarnarbæl)*, nu er Katten kommet i Björneleje; (Ordspr.) *allir kettir eru svartir í myrkrinu*, i Mørke er alle Katte graa; *oft hefur það kötturinn, sem kónginum var ætlað* (OJ.), ofte faar Katten, hvad Kongen skulde have haft; *gamall k. lepur líka mjólk*, gammel Kat laber ogsaa Mælk; *kettir vill vata fisk, en varta ekki kló* (OJ.), Katten vil vel have Fisken, men han vil ej væde Kloen; *seigt er að róa köttinn af gærunni*, det er svært at fjærne Katten fra Faarepelsen (om n-t vanskeligt). — **c.** brugt som adv.: *hann er k. liðugur*, han er smidig som en Kat. — **2. a.** lille og væver Person: *hann er bara svo lítill k.* — **b.** lille Hest; ogs. Navn paa en saadan. — **3.** Kat (en Slags Kortspil). — **4.** (i Gymnastik) *flá kött:* **a.** entre. — **b.** tage fat paa en Bjælke med Hænder og Fødder, give Slip med Hænderne og hænge paa Fødderne alene, afføre sig Tröje el. Vest i denne Stilling og iføre sig den igen, og dernæst gribe fat paa Bjælken med Hænderne og svinge sig op igen (ÓDavSk. 141). — **5.** (ironisk) Baadformand, Skipper: ***rota alla ketti í einni veiðistöð***, fiske mere end alle andre Skippere i det samme Fiskerleje. — **6.** (Vf., Nl.) = *svín* 2.

L

l [ɛd·λ], det isl. Alfabets 16. Bogstav, udtales som:

1. [*l*] (som stemt dansk l) i Forlyd foran Vokal el. efter Kons. (undtagen *h)*, samt i Indlyd mellem Vokaler, foran *s* og foran el. efter Kons., (dog i Reglen ikke foran *k, p,* se nedenf.); i Udlyd efter Vokal el. stemt Kons. er Lyden snart stemt, snart halvstemt el. ustemt: *lán* [lau:n], *blár* [blau:r], *flóð* [flou:ð]; *ala* [a:la], *vals* [val·s]; *halda* [hal·da], *bruðla* [brʏð·la]; *tal* [ta:l], *bruðl* [brʏð·l].

I visse Egne paa Nordlandet er *l* ogs. stemt foran *k* og *p* og sporadisk foran *t* (jfr. under *k): álka* [Sl. auλ·ga, Nl. aul·ka]; *hjálp* [Sl. ɧauλ·p, Nl. ɧaul·p].

2. [λ]: 1) efter *h* i Forlyd: *hlað* [hλa:ð]; 2) i Indlyd foran *k, p, t* (jfr. dog 1): *stúlka* [sduλ·ga], *stólpi* [sdouλ·bɪ], *elta* [ɛλ·da]; 3) i Udlyd efter *b,* [d], *f, g, k, p, t, s: babl* [bab·λ], *gafl* [gab·λ], *fall* [fad·λ], *þukl* [þʏhkλ], *rusl* [rʏs·λ].

3. *ll* udtales som 1) langt [l] i Indlyd i enkelte Ord, is. Kælenavne, samt i enkelte Ord af fremmed Oprindelse og i Reglen foran udlydende *-s: mylla* [mɪl:a], *Ella* [el:a], *ball* [bal·], *ills* [il·s], *falls* [fal·s]; 2) [dl] i Indlyd, [dλ] i Udlyd: *fella* [fed·la], *fall* [fad·λ].

4. *rl* udtales i omhyggelig Tale, is. i sjældnere Ord som [r·dl, r·dλ], i alm. Tale i Reglen som [d·l, d·λ]: *snarl* [snar·dλ]; *karl* [kad·λ, kar·dλ], *varla* [vad·la, var·dla].

Forkortelser: *l* 1) = *lítri*; 2) = *lög*, Lov; — *lfð* = *læfð*; — *l. s. G.* = *lof sje Guði*; — *lst* = *lest* (ton).

la [la] m. Dim. af *lagsmaður*, bruges kun pop. i familiær Tiltale, som en Slags Udraab, altid emfatisk og afsluttende en Sætning: *heyrðu, la! jeg skal segja þjer það, la!*

1. **lá (-r, -r)** [lau:] f. **1.** det bølgende Vand i Stranden: *það var rjett uppi í lánni* (ɔ: *í landsteinunum)*, det var lige ved Land; *hart var brim í lánni* (ÓDavÞul. 228); *þar sem heyra má til ár og lár* (Brus af rindende Vand og Havet) (JÁÞj. I. 132); *hjer heyrist hvorki til lár nje ár*, her tier alt, ogsaa Bølge og Bæk; (Ordspr.) *stundum þýtur í logni lá* (SchMál.), Bølgen bruser stundom i stille Vejr (om uanet Fare el. Voldsomhed). — ***2.** *(haf)* Vand, Hav: *til lár eða lands*, til Søs eller til Lands; *mjaðar lá*, Vin (BH.); (Ordspr.) *ekki veit, hvað í lánni liggur* (SchMál.), ingen ved, hvad Søen gemmer. — ***3.** *(blóð)* Blod. — **4.** tyndt Lag paa Vand, i Sms.: *járnlá.*

2. **lá (ði)** [lau:] v. impers.: *lá: það lá ekki við stein*, Havet er fuldstændig glat (ÁM. 226b, 8vo).

3. **lá (ði)** [lau:] vt. Hensynet i dat. og Genstanden i acc. **1.** *lá e-m e-ð*, fortænke en i n-t, bebrejde en n-t; *jeg lái þjer það ekki;* — *það er ekki láandi*, det kan man ikke bebrejde vedkommende; (Ordspr.) *margur láir það öðrum, sem hann leikur sjer að sjálfur* (SchMál.), mangen dadler andre for, hvad han selv morer sig ved at göre; *sinn brest láir hver mest* (SchMál.), hver dadler mest sin egen Brøde; *margur láir sín dæmi* (GJ.), mangen dadler, hvad han selv bedriver; *láðu ekki öðrum þín dæmi* (GJ.), lad være med at bebrejde andre, hvad du selv gör. — **2.** *e-m láist (eftir) að gera e-ð*, en glemmer at göre n-t: *þeim hafði láðzt eptir að spyrja um, hvað kötturinn æti* (JÁÞj. II. 528); *mjer* (el. *það) láðist að geta þess*, jeg glemte (det glemtes) at omtale det.

4. **lá** [lau:] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **liggja.**

lábarinn [lau:ba·rın] a. pisket af Havet el. Brændingen: *lábarið grjót*, Stene, som Havet har paavirket: *Eyjan var umflotin og lábarin á alla vegu* (ValDagr. 4).

labb [lap·] n. sagte Gang, Slentren.

labba (a) [lab:a] vi. og vt. **1.** *(ganga hægt)* gaa langsomt, slentre: *l. sig burt*, [1]) slentre bort; [2]) *(hverfa)* stikke af, tage Udgangsbillet; *Þingmaður Akureyrar ... labbaði sig til* (gik hen) *og fékk skýrslu* (Norðri '11, 129). — **2.** (pop.) *(fara fótgangandi)* gaa til Fods: *þú mátt til að l., fyrst enginn fæst hesturinn.*

labba kútur [lab:aku:døǫ, -ku:tøǫ] m. **1.** *(gælunafn)* Pusling (Kælenavn for Börn). — **2.** Drog, Stymper; Slubbert: *leyfa sér að nefna hina og þessa óvalda pólitiska labbakúta, sem ráðherraefni* (Alþ. '11, B. II. 713). **-legur** [-lɛ·qøǫ] a. lurvet, kejtet (af Udseende): *lítill og l.*

labbi (-a, -ar) [lab:ı] m. = **labbakútur.**

*__lábrostinn__ [lau:brosdın] a. oprört (om Havet).

1. **láð (-s,** pl. ds.) [lau:ð] n. Land (i Reglen kun poetisk, undtagen i enkelte staaende Forb.): *yfir* el. *um l. og lög*, over Sø og Land, til Lands og til Vands; *láðs og lagar dýr*, Amfibium.

?2. **láð (-s,** pl. ds.) [lau:ð] n. (l. laudabilis) Laud, förste Karakter.

1. **laða (a)** [la:ða] vt. †**1.** *(bjóða)* indbyde: *sjálft laðar veganda vopn* (Od. 405). — **2.** tiltrække, fængsle, lokke; *l. að sjer*, lokke til sig, tiltrække; — ppr. *laðandi*, fængslende, indbydende; — refl. *laðast: finst mér höf. ... laðast til* (være tilbøjelig til) *að sveigja orð heimildarrita í öfuga stefnu* (Eimr. VII. 3); *laðast að e-m*, tiltrækkes af en.

2. **laða (a)** [la:ða] vt. slaa Söm (i Nageltov); *l. prjóna*, lave Strikkepinde af Staaltraad (BH.).

laðar [la:ðaǫ] gen. af **löð. -gat** [-r-ga:t] n. Hul paa et Nageltov.

ládauður [lau:döy·ðøǫ] a. spejlglat: *l. sjór.*

*__láðbyggi (-ja, -jar)__ [lauð·bıɡ·ı] m. Jordbeboer (JHall. 17).

ládeyða [lau:dɛi·ða] f. Havblik, stille Sø: *og verður ekki komist þar að á bátum nema í ládeyðu* (ÞThFerð. I. 222); — overf. *En stundum hélt hann kyrru fyrir að mestu uppi í ládeyðu loftsins* (GFrUbl. 42).

laðir [la:ðıǫ] pl. af **löð.**

° **láðmagn** [lauð·magv] n. (naut.) horisontal Intensitet.

†**laðorð** [la:ðorð] n. Indbydelse.

láðskapur [lauð·sgabøǫ, -sgap-] m. Dadel i Forb.: *fá láðskap fyrir e-ð*, blive fortænkt i n-t, faa Dadel for n-t (Árn.).

*__Láð valdur__ [lauð·valdøǫ] m. Jordholderen, Poseidon, Overs. af det gr. *Γαιήοχος* (SvbEg.). *__-vörður__ [-vörðøǫ] m. (Landets) Forsvarer: *l. lýða | ljóss* (JHall. 90).

laf (-s, löf) [la:v, lö:v] n. Flig; *(frakkalaf)* (Frakke)Skød; *l. á hnakki*, Sadelklap.

lafa (lafi, löfum; lafði, löfðum; lefði; lafað) [la:va; la:vı, lö:vøm; lav·ðı, lab·ðı, löv·ðøm, löb·ðøm; lɛv·ðı, lɛb·ðı, la·vað] vi. **1.** hænge, dingle: (Ordspr.) *ekki er svo laust, sem lafir* (GJ.), ikke alt, der dingler, er løst; *hann er svo lyndur, að lafa á honum eyrun* (GJ.), han hænger med Ørene, det er nu engang hans Sind; *fæturnir löfðu niður*, Fødderne hang ned. — **2.** overf. **a.** kunne lige hænge, dingle, daske; (Ordspr.) *drýgja þarf erfiði, meðan líf lafir* (GJ.), man skal arbejde, saalænge man lever; *l. á e-u*, [1]) hænge fast i n-t: *þegar heima-hundarnir löfðu á honum* (bed sig fast i den) (ÞGjD. 36); *lafa á einni taug*, hænge i en Traad; *ætla eg þó ... að láta þennan styrk l. á atkvæði mínu upp í efr. deild* (slippe op ved Hjælp af min Stemme) (Alþ. '11, B. II. 428); [2]) ikke give Slip paa n-t, spec. ikke afhænde n-t: *þó himinn og jörð forgengju þá ætlaði eg samt að reyna að l. á* (forvare, passe paa, ikke lade gaa tabt) *tóbaksfjölinni* (Morg. '21, 258); *l. í e-u*, hænge sig fast i n-t: *hann hafði „mannast", og lands-siðinn lært! | Eg lafði ekki í honum* (StStAndv. II. 276); *l. aftan í e-m (e-u)*, hænge bagi en (n-t); *l. aftan í tískunni = tolla í tískunni*, jage efter (stadig følge) Moden; *lafa við e-ð*, hænge ved n-t: *á meðan við höfum lafað við þetta búhokur* (JThMk. 261); *það lafir e-ð aftur úr þjer*, noget hænger agterud; *l. uppi*, hænge sammen. — **b.** spec. holde det gaaende med Helbredet: *meðan jeg lafi þetta;* — *lafandi heilsa*, taaleligt Helbred.

láfa (-u, -ur) [lau:va] f. **1.** cunnus. — **2.** npr. (Af.) Dim. af *Ólóf.*

lafa dusl [la:vadʏs·ʎ] n. nedhængende Lap el. Pjalter (BH.). **-frakki** [-frahɡı] m. Diplomatfrakke.

láfa garður [lau:vagar·ðøǫ] m. Lo. **-gólf** [-gouˡ·v] n. Ladegulv, Logolv.

lafa gjörð [la:vaɡjör·ð] f. = **kviðstag** 1. **-húfa** [-hu:(v)a] f. Hue med Snip (ÓDavVik. 296). **-lúði** [-lu:ðı] m. (kjoleklædt) Laps.

†**láfamaður** [lau:vama:ðøǫ] m. Kornkaster.

lafandi (-a, -ar) [la:vandı] m. Hængel.

lafa síður [la:vasi:ðøǫ] a. langskødet. **-treyja** [-trɛi:ja] f. Jaket. **-vasi** [-va:sı] m. *(á frakka)* Baglomme (paa en Frakke el. Jaket).

lafði (-ar, -ar) [lav·ðı, lab·ðı] f. (e. *lady*) (tilh. kun Litteratursproget) Fru, Dame; i Tiltale: *l. mín*, naadige Frue; *þjer lafðar*, I Damer (Eimr. III. 161).

laf eyrður [la:vɛirðøǫ] a. med hængende Øren, slukøret. **-hræddur** [laf·(h)ɾaid·øǫ] a. helt forskrækket, Dødsens angst. **-hægur** [la:f(h)ai·qøǫ] a. overordentlig let; — n. *lafhægt*, overordentlig let: *það er l.*

Láfi (-a, -ar) [lau:vı] m. npr. Dim. af *Ólafur.*

láfi (-a, -ar) [lau:vı] m. Lo, Kornlo.

laf laus [lav·löys] a. fuldstændig løs: *steinninn er l.;* — *það er laflaust á hestinum*, Sadelen sidder ganske løs paa Hesten. **-móður** [-mouˡ·ðøǫ, lam:ouˡ·ðøǫ] a. ganske forpustet, aandeløs.

Lafran(t)s (gen. ds., pl. **-ar)** [lav·rans] m. npr. Laurentius.

lafrast (a) [lav·rast] vrefl. = *lafsast* 2.: *Hann lafraðist heim dauðlúinn;* (om Ravnen) *í þakkarleysi eg læt hann dumma, | ef l. gæti smirli hjá* (ÓDavÞul. 339).

lafsast (a) [laf·sast] vrefl. **1.** = *lafa*, hænge, dingle. — **2.** (pop.) *(ganga hægt og letilega)* slentre.

laf votur [lav:o·døǫ, -v:o·tøǫ] a. dryppende vaad. **-þreyta** [-f·-þrɛi·da, -þrɛi·ta] vt. udtrætte. **-þreyttur** [-þrɛihdøǫ] a. udaset, dødtræt.

lag (-s, lög) [la:q, lö:q] n. **I. 1.** Lag: *þrjú lög eru í veggnum*, Væggen bestaar af tre Lag; *í jarðveginum eru mörg lög*, Jordbunden bestaar af flere Lag; *l. af steinkolum*, Stenkulslag; *l. af kjöti í tunnu; mólag.* — **2.** (Vf.) = *sokkatrje.* — **II.** overf. **1.** (adverbielt) Lag: *sjer í lagi*, (egl. i et Lag for sig ɔ:) i Særdeleshed, særdeles, især; *í einu lagi*, under eet; *í tvennu lagi*, i to Dele; *í mörgu lagi*, paa mange Maader; *í meira lagi*, temmelig, ikke saa lidt. — **2.** adverbielt med comp. el. superl. betegnende Gradsforskel: **a.** *í betra lagi*, forholdsvis god; *í mesta lagi*, höjst; alt for meget; *í gildara lagi*, særlig svær, særlig dygtig (jfr. *gildur*); *í fyrsta lagi* (se ogs. b.) *(í öðru, þriðja osfr.)*, for det förste (andet, tredje osv.). — **b.** om Tiden: *í fyrra lagi*, forholdsvis tidligt, temmelig tidligt; *í fyrsta lagi* (se ogs. a.), aller först: *hann kemur í fyrsta lagi á mánudaginn*, han kan allerförst komme paa Mandag; *í seinna lagi*, forholdsvis sent, temmelig sent; *í síðasta lagi*, sidst, ikke senere end: *þú verður að koma í síðasta lagi klukkan 4*, du maa ikke komme senere end Kl. 4; *að kvöldlagi*, ved Aftentid; *að sumar-, vor-, vetrar-, haustlagi*, ved Sommer-, Foraars-, Vinter-, Efteraarstid; *í lengstu lög*, saa længe som muligt, til det allersidste: *En þau hlunnindi ætlaði hún að geyma sjer í lengstu lög* (JTrHeið. IV. 49); *og var það þó ekki gert fyr en í síðustu lög* (för end man havde udtömt alle Udveje) (Eimr. VIII. 44). — †**3.** *(það að leggja)* Læggen, Föjning. — **4. a.** Orden, den rigtige Plads, rette Stilling: *láta (leggja) aftur í samt l.*, lægge igen paa sin Plads; *koma lagi á e-ð, koma e-u í lag, færa e-ð í lag*, bringe n-t i Orden, i Lave; *komast í samt l. aftur*, komme i Orden igen; *fara (ganga, færast) úr lagi*, komme i Uorden, gaa af Lave; *í lagi*, [1]) i Orden: *nú er alt í lagi;* [2]) som siger Seks: *það var dansgleði í lagi*, det var et lystigt Bal (And. I. 70); (iron.) *Þetta er karlmenni í lagi* (Eimr. XV. 118); *að rjettu lagi*, hvis alt gik naturligt til: *Eg vitjaði um gráöndina að mánaðartíma liðnum. Þá átti hún að vera komin út að réttu lagi* (GFrUbl. 31); *nærri lagi*, omtrent rigtig, nær ved det rigtige: *Breiddarstigin eru hjá Ptolemeusi nærri lagi* (ÞThLfr. I. 89); *það mun fara nærri lagi*, det vil omtrent passe; *Bágt á ég þó með að ætla, að þessi skilningur sé nærri nokkuru lagi* (Eimr. XIV. 13); *leggja (lík) til lags = leggja til*, lægge et Lig i den for Lig sædvanlige Stilling (Vf.); *fjarri öllu lagi*, fuldstændig urimeligt, absurd, aldeles umuligt; *þetta yfirlit ... reyndist mjög fjarri lagi* (viste sig at være meget urigtigt) (ÞThLfr. IV. 145); *fram úr lagi*, overordentlig: *gekk fram úr öllu lagi* (ganske overordentlig) *illa að læra* (JÁÞj. I. 499); *það er engu lagi líkt*, det gaar ud over alle Grænser; *út úr lagi* (overordentlig) *seinn* (MJ. V. 31); *fyr en slíkum mönnum varð til vits vikið eður lags leiddir* (bragte paa den rette Vej) (JÓlInd. 224); *fara, lenda út af laginu*, bære sig forkert ad, jfr. II. 4. e. — **b.** (iron.) = *ólag: nú er (gamla) lagið á = ekki er lagið á*, (egl. nu er alting af Lave), nu er det lystigt, nu er Fanden løs!: *Nú er litla lagið á Þúfu, gamla lagið!*, nu ser det nydelig ud paa Þ., ganske som sædvanlig! (GFrTís. 37); *nú er lagið á þjer!* nu er det nydeligt som du ter dig! — **c.** *(háttur, aðferð)* Maade, Vis, Skik; Adfærd: *með þessu lagi*, paa denne Maade: *með þessu lagi kemst þú aldrei áfram;* — *þar gekk alt eftir gamla laginu*, der gik alt paa den gamle Maade; *það rær hver og slær með sínu lagi*, hver ror og slaar paa sin Vis; *finna lagið á e-u*, finde den rigtige Maade at göre n-t paa; *koma e-m á lagið*, hjælpe en paa Gled: *(Geirmundur) kom honum á lagið, fyrst að renna sér smáhalla, svo smábrekkur* (ÞGjUf. 25); *komast upp á lagið*, lære det rigtige Tag, den rigtige Maade at göre n-t paa; (Talem.) *vera kominn á lagið*, være godt i Gang med n-t: *Og þegar mennirnir eru komnir á lagið, halda þeir áfram* (GFHh. 356); *leita lags um e-ð*, prøve paa n-t, göre sig Anstrængelser ved n-t: *en leituðu jafnframt lags að komast eftir meiru um hugarfar hans* (JTrHalla 20); *þegar einn leitar lags með veiðar sínar, og leggur þar alla alúð á, þá aflar hann venjulega betur* (JSFb. 5); *liggja á því (lúa-)lagi*, bære sig ad paa den ufine Maade: *Hann hefir alla tíð legið á því lagi, að gera sem mest úr hættu bankans og að ófrægja gömlu bankastjórnina* (Alþ. '11, B. 431). — **d.** *(áralag)* Takt ved Roning: *hafðu lagið!* ro i Takt!; *hafa seint, fljótt lagið*, ro langsomt, hurtigt. — **e.** *(sönglag)* Melodi: *sálmal., rímnal., vísnal.;* — *með sínu lagi*, med egen Melodi; (Ordspr.) *hverjum brag hæfir sitt lag* (GJ.), hver Sang bör have sin egen Melodi; *hafa lagið*, holde Melodien, holde den rette Tone; *fara út af laginu*, tabe Tonen, jfr. II. 4. a.; *taka lag(ið)*, istemme en Sang. — **5.** *(lagni)* Haandelav, Behændighed, den rigtige Maade at tage eller göre n-t paa, (jfr. *laginn); margur vinnur meir af lagi en afli;* (Ordspr.) *lagið vinnur, sagði Hugsvinnur* (GJ.); *hvar lagið fylgir, neytir best orkunnar* (GJ.), Haandelavet gör Mesteren; *alt vill lagið hafa*, alting vil tages paa den rigtige Maade; *hafa, kunna l. á e-u*, have Behændighed el. Haandelav

til n-t, forstaa at behandle n-t: *hann hefur sjerstakt l. á þess háttar fólki;* — *ná e-u með lagi,* faa n-t med Læmpe, lirke n-t. — **6.** *(fjelag, samvist, samneyti)* Omgang, Fællesskab, Samværen: *leggja l. sitt saman,* slaa sig sammen; *leggja l. sitt við e-n,* ¹) pleje Omgang med en, omgaas en: *þu ættir ekki að leggja l. þitt við þess konar drjóla;* ²) holde til med: *hann lagði l. sitt við stúlku að austan og bjó með henni árum saman.* — †**7.** Samleje: *eiga l. við konu,* ligge med en Kvinde (= *leggjast með konu*). — **8.** *(verðlag)* Takst: *leggja l. á vörur,* taksere Varer; *það er l., er á legst* (BH.), Vane bliver til Lov. — **9. a.** Stik: *lagið nam í hjarta stað,* Stikket gik ind i Hjærtet. — **b.** overf. i Udtr.: *ganga á lagið,* gøre el. forfølge n-t eftertrykkeligt; *ganga á það lagið,* bruge den Metode; *slá e-n af laginu,* slaa en af Marken. — **10.** Ophold mellem flere ulige store og umiddelbart paa hinanden følgende Braadsøer, hvilket Ophold benyttes til at skyde Skibet ud el. ind (jfr. *ólag): l. og ólag,* afvekslende Brænding og Stilhed; *sæta lagi* (el. *taka lagið),* ¹) benytte sig af den forholdsvis rolige Sø for at komme i Land; ²) overf. benytte Lejligheden; *hafa l.,* slippe ind el. ud: *Hafði „Skúta" l. á Strandarsundi, hversu mikið brim sem var* (JÞorkÞjs. 71); *taka l. á rit* = *sæta lagi yfir rif* (jfr. *rif)* (Rang.). — **11.** Liggeplads for Skibe, Havn: *Þar spurðum vjer til borgaraskipanna, að þau voru komin á þá hofn, er þau skyldu l. hafa* (JÓlInd. 131). *mótorbáta l.* (Ísaf. '15, 9. 4.). — **12.** den Handling at sætte et Skib i Bevægelse, enten fra Land el. paa Land: *formaðrinn kallar til lags og útýtingar,* Skibets Formand kommanderer Folkene at være parate til at skyde Baaden ud paa Søen (LFR. IX. 5); *kalla l. úr landi,* befale at lægge fra Land (JÁÞj. I. 527).

III. pl. *lög:* **a.** Lov: *að lögum, lögum samkvæmt,* ifølge Lov, lovmæssig; *leiða* (el. *taka) í lög,* vedtage som Lov; *setja lög,* give Love, lovgive; ***nema lög úr gildi,*** ophæve en Lov; ***verða að lögum,*** blive til Lov, faa Lovskraft; ***brjóta lög á e-m,*** forurette en paa en ulovlig Maade; *eiga lög við e-n,* føre Proces med en: *„Komdu et þu þorir og eigðu lög við mig"* (Alþ. '11, B. 193). (Ordspr.) *ekki eru það sáttarorð, þá hver [illegible] lög við annan* (GJ.); ***eins og lög mæla fyrir,*** som bestemt i Loven; ***eins og lög gera ráð fyrir,*** som man kan vente, naturligvis; ***†segja lög yfir máli,*** fælde Dom i en Sag: *það [illegible] hafa verið venja, að [illegible] fengi ákveðinn hluta sekta af mönnum þeim, er hann sagði lög eftir* (LAr Rett. 273). *hafa lög að mæla,* være i hvad man paastaar. Overensstemmelse med Loven; *[illegible],* hvad der er Sig [illegible] Domstolenes Afgørelse; (Ordspr.) ***með lögum skal land byggja, en með ólögum eyða,*** med Lov skal Land bygges, med Ulov ødes; ***lög eru þar fyrir lögð, að boðorð skuli ei brjóta*** (GJ.), Lov er fordi lagt, at Budord skal holdes; ***svo eru lög sem hafa tog,*** saa gaar Lov som hun haver Tov, ɔ: Loven er som man kan trække den; ***hvar mörg lög eru, þar eru margir lestir*** (GJ.), mange Love, faa gode Gærninger; *[illegible] lög í landi, hefði hver það fengi* (GJ.), var en Lov i Lande, fik for hver, som han kunde fange. — **b.** Lovfællesskab: *segja sig úr lögum [illegible] við aðra,* opsige fælles Love, opsige et Forbund.

lág (-ar, -ar) [lau:q] f. †**1.** *[illegible]* Træ, Fælde, Vindfælde. — **2.** Lavning, Fordybning; *leggja e-ð í lág(ina)* (el. *láta e-ð liggja í láginni),* lægge Skjul paa n-t, fordølge n-t, lade n-t uomtalt: *lét ... sýslumaður ... það eigi liggja í lágunni* (ÞAÐF. [illegible]). *[illegible]* — **3.** *(í vef)* den lave Udspændende [illegible] Traade, Renlægning (BH.).

1. **laga (a)** [la:qa] v. **1.** vt. *(blanda, brugga)* lave, blande en Drik, brygge. — **2.** vi. flyde, dryppe, rinde: *blóðið lagaði úr hendinni á honum.*

2. **laga (a)** [la:qa] vt. **1. a.** *(koma e-u í lag, reglu)* bringe i Orden, ordne. — **b.** refl. *lagast,* komme i Orden: *það lagast,* det kommer nok i Orden; *það lagast, þegar frá líður,* det giver sig med Tiden. — **2.** *(prýða, bæta um)* pynte paa n-t, forbedre, rette paa n-t: *l. sig til,* ordne lidt ved sin Paaklædning; *l. e-n til,* sætte Skik paa en; (iron.) *nú þykir mjer þú l. hann til,* sikken en Medfart han faar hos dig!; *l. á sjer skóinn,* rette paa sin Sko; *l. e-ð í hendi sjer,* ordne n-t selv uden Besvær; spec. pynte paa n-t: *hann hefur [illegible].* — **3.** *[illegible] e-u,* indrette n-t med n-t andet som Forbillede. — **4.** pp. *lagaður,* beskaffen; *það er svo lagað,* det forholder sig saaledes, det er saaledes indrettet, af den Beskaffenhed; *lagaður fyrir e-ð,* skikket, egnet til n-t: *hann er vel lagaður fyrir það,* han egner sig godt dertil, han har gode Anlæg dertil.

3. **laga (a)** [la:qa] = **lagga.**

laga aðför [la:qaað·fór] f. (jur.) Adfærd: *að viðlagðri l.,* under Adfærd efter Loven; — i pl. Retsforfølgning: *komast undan lagaaðförum,* unddrage sig Retsforfølgning. **-ákvæði** [-au:kvaiðı] n. Lovbestemmelse. **-ávöxtur** [-au:vöχsdøϱ] m. lovlig Rente (Morð. 8). **-bákn** [-bauhkn] n. Monstrum af en Lov: *setja þetta l. á laggirnar* (Alþ. '11, B. 919). **-bálkur** [-bauλ·gøϱ, -baul·køϱ] m. (længere) Afsnit af en Lov. **-boð** [-bo:ð] n. Lovbestemmelse, Lov. **-boðorð** [-bo:ðorð] n. Lovbud: *tíu l.,* de 10 Bud. **-bók** [-boᵘ:k] f. = **lögbók.** **-brjótur** [-brjoᵘ:døϱ, -brjoᵘ:tøϱ] m. Lovbryder. **-brot** [-bro:t] n. Lovbrud. **-brotsmaður** [-bro(t)sma:ðøϱ] m. Lovbryder. **-bætir** [-bai:dıϱ, -bai:tıϱ] m. cogn. Lovforbedrer, Lovbøder (Tilnavn til Kong Magnus Hakonssön). **-bætur** [-bai:døϱ, -bai:tøϱ] fpl. Lovforbedringer. **-deild** [-d[illegible]] f. juridisk Fakultet. **-deilur** [illegible] fpl. Retsstridigheder, Processer. **-fyrnd, -fyrning** [-fırnt, -fır·dniŋk] f. Præskription. **-flækjur** [-flai:ɉøϱ, -flai:ƙøϱ] fpl. Lovtrækkeri, juridiske Spidsfindigheder. **-form** [-for·m] n. Lovform. **-framferð** [-fram·ferð] f. lovmæssig Fremgangsmaade. **-frestur** [-fres·døϱ] m. lovbestemt Frist. **-frumvarp** [-frʏm·vaϱp] n. Lovforslag. **-gildi** [-ɉıl·dı] n. Lovskraft. **-grein** [-grei:n] f. Lovparagraf. °**-grjer** [-grje:r] m. lovkyndig (GKonÆf. 275). **-gæsla** [-ɉais·la] f. Opretholdelse af Loven. **-hald** [-hal·t] n. Overholdelse af Loven. **-heimild** [-hei:mılt] f. Lovhjemmel. **-hlið** [-hλı:ð] f.: *l. e-s máls,* den juridiske Side af en Sag. **-hlýðni** [-hλıð·nı] f. = **löghlýðni.** **-hrókur** [-hɉoᵘ:goϱ, -hɉoᵘ:koϱ] m. Lovtrækker: *Þá kom l. í kaupstaðinn að tíunda hjá Þórði* (GFrTıs. 49). **-kerfi** [-ƙɛr·vı] n. Retssystem. **-krókar** [-kro:gaϱ, -kro:kaϱ] mpl. Lovtrækkeri, juridiske Spidsfindigheder.

lágakæla [lau:(q)aƙai:la] f. svag Brise.

lagalaus [la:qalöy·s] a. lovløs, som ingen Lov har. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. legal, retslig. **-leiga** [-lei:qa] f. lovmæssig Afgift: *Það er l. hjá kaupmönnum* (JThPs. 256). **-leysa (-u)** [-lei·sa] f., **-leysi (-is)** [-lei·sı] n. Lovløshed. **-maður** [-ma:ðøϱ] m. lovkyndig Mand, Jurist. **-mál** [-mau:l] n. *(málfæri laga)* Lovsprog, det juridiske Sprog, juridisk Terminologi. **-myndir** [-mın·dıϱ] fpl. (Billeder paa ɔ:) Forsøg paa Melodier: *„Lagamyndir þessar ... eru reyndar nokkurskonar lagleysur"* (cit. i ÓDavSk. 240).

lagan (-ar, -ir) [la·qan] f. = **lögun.**

laga ofsókn [la:qaof·soᵘhkn] f. retslig Forfølgelse. **-próf** [-proᵘ:v] n. **1.** *(embættispróf í lögfræði)* juridisk Eksamen. — **2.** *(rannsókn, yfirheyrsla lögum samkvæmt, rjettarhald)* retslig Undersøgelse, Forhør.

lagar [la:qaϱ] gen. af **lögur.**

lagardýr [la:qardi:r] n. Dyr, der lever i Vand, Vanddyr, spec. Sødyr.

lágarður [lau:garðøϱ] m. (jfr. *lá)* Brændingen ved Kysten.

laga refsing [la:qarɛf·siŋk] f. lovbestemt Straf. **-refur** [-rɛ:vøϱ] m. Lovkrænger. **-regla** [-rɛg·la] f. Lovbestemmelse.

lágarenningur [lau:(q)arɛn:iŋgøϱ] m. Rendfog langs Jorden.

lágarfi [lau:(q)arvı] m. (bot.) en Art af Fladstjærne (stellaria humifusa).

Lagar fljót [la:qaϱfljoᵘ:t] n. npr. Flod paa Østlandet. **-fugl** [-fʏg·λ] m. Vandfugl, Søfugl. **-heldur** [-ϱ-(h)ɛl·døϱ] a. vandtæt (om Kar).

laga rifting [la:qarıf·diŋk] f. **1.** lovlig Indløsning (af en Gaard efter Odelsretten). — **2.** Vanhjemmel: *svara til lagariftingar.* **-rjettur** [-rjɛhdøϱ] m. lovlige Rettigheder.

lagar kendur [la:qaϱ[illegible]døϱ] a. flydende. **-kvartil** [-kvaϱ·dı[illegible]] n. Anker. **-laus** [-r-löy·s] a. uden Vædske. °**-spyrna** [-ϱ-sbır·dna, -sbıd·na] f. Vædsketryk. °**-stika** [-sdı:ga, -sdı:ka] f. = **lagarvog.** **-stæði** [-sdai:ðı] n. Plads til Urin og andet Afløb fra en Modding el. Kostald. **-tegund** [-tɛ:qont] f. flydende Legeme, Vædske. **-tunna** [-tʏn:a] f. Tønde for flydende Varer (rummer 120 Potter). **-vog** [-r-vo:q] f. hydrostatisk Vægt.

laga safn [la:qasab·v] n. Lovsamling. **-setning** [-sɛhdniŋk] f. **1.** *(löggjöf)* Lovgivning. — **2.** *(lagaákvæði)* Lovbestemmelse. **-skylda** [-sɉıl·da] f. lovlig Forpligtelse. **-skilnaður** [-sɉıl·naðøϱ] m. lovlig Skilsmisse. **-skyn** [-sɉı:n] n. lovlig Hjemmel. **-skipun** [-sɉı:bøn, -sɉı:pøn] f. **1.** *(löggjöf)* Lovgivning. — **2.** *(rjettarfar)* Retsordning, Retsvæsen. — **3.** *(lagaboð)* Lovbud. **-skýring** [-sɉi:riŋk] f. Lovfortolkning. **-skóli** [-sgoᵘ:lı] m. Lovskole, juridisk Læreanstalt. **-skrá** [-sgrau:] f. **1.** *(uppkast að lögum)* Lovudkast (JSBr. 160). — **2.** Fortegnelse over Love. **-smíð(i)** [-smi:ðı, -smi:ð] f. og n. det at lave Love el. Melodier. **-smiðja** [-smıð·ja] f. Lovfabrik. **-snápur** [-snau:bøϱ, snau:p-] m. Lommeprokurator, Lovtrækker. **-snið** [-snı:ð] n. lovlig, lovbestemt Form: *með lagasniði,* i Lovform. **-snorri** [-snor:ı] m. Stokjurist (JsJs.). **-sókn** [-soᵘhkn] f. Søgsmaal, Sag, Retssag. **-staður** [-sda:ðøϱ] m. Lovsted. **-stafur** [-sda:vøϱ] m. **1.** (skreven) Lovbestemmelse: *það finst enginn l. fyrir því.* — **2.** *(bókstafur laganna)* Lovens Bogstav (i Modsætning til dens Aand).

†**lágasöngur** [lau:(q)asöyŋ·gøϱ] m. den lave Sang (i katolsk Messetjæneste), inddeltes i: *l. hinn fyrsti,* den stille Bön, *l. hinn langi,* Hoveddelen af Messetjænesten (canon missae), *l. hinn efsti,* den sidste lave Sang, der indeholder Paakaldelse af Marie og de 3 Apostle.

laga tálmari [la:qataul·marı] m. Lovhindrer. **-undirskriftarbók** [-ʏn·dıϱsgrıfdaϱboᵘ:k] f. (f. Eks. i Godtemplar-Ordenen) Protokol til Underskrift af Konstitution og Tillægslove. **-úrskurður** [-uϱ·sgʏrðøϱ] m. Kendelse ifølge Lov, retslig Afgørelse. **-vegur** [-vɛ:qøϱ] m.: *fara lagaveginn:* **1.** gaa Lovens Vej. — **2.** studere Jura. **-verð** [-vɛr·ð] n. Pris, fastsat ved Lov el. Øvrighedsbestemmelse. **-vöndur** [-vön·døϱ] m. Lovens Ris, Lovens Straf. **-vörn** [-vör·dn] f. Forsvar for Retten, lovligt Forsvar. †**-vöxtur** [-vöχ·sdøϱ] m. lovlig Rente. **-þýðing** [-þi:ðiŋk] f. retslig Betydning. **-þrjotur** [-þrjo[illegible]døϱ, -þrjo[illegible]tøϱ] m. en, der trodser Lovene.

lág bygður [lau:bıqðøϱ, -bıgð-] a. lavbygget. **-blað** [-bla·ð] n. (bot.) Lavblad.

lagboði [laq·bo·ðı] m. **1.** (mus.) Melodiangivelse: *[illegible] lagboðinn [illegible].* — **2.** Melodi: *[illegible] er lettur að [illegible]* (Gf[illegible]Uh. [illegible]).

lágborinn [lau:bo·rın] a. lavbyrdig, af ringe Herkomst.

lag broddur [laq·brod·øϱ] m. Læggebraad: *l. skorkvikinda* (LFR. XIII. 65). **-burður** [-bʏrðøϱ] m. Aflejring.

lagða (a) [laq·ða, lag·ða] vt. **1. a.** sy el. binde kulørt Uldtot i Ulden paa Faar for at genkende det: *l. kind.* — **b.** overf. paadutte en n-t, sige en Diskompliment, give en Stikpiller, skose en: *heyrðir þú ekki, hvernig hún lagðaði mig áðan* (JThPs. 50). — **2.** *l. e-n,* begave en med n-t: *hafa [illegible] með [illegible]* (JÁÞj. II. 580).

lagð fagur [laq·þfa:qøϱ, lag·þ-] a., **-góður** [-ð-go:ðøϱ] a. med smuk Uld. **-hattur** [-þ-(h)ahdøϱ] m. Filthat.

lagði [laq·ðı, lag·ðı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **leggja.**

lagð prúður [laq·þpru·ðøϱ, lag·þ-] a. (om Faar) med smuk Uld. **-síður** [-s[illegible]ðøϱ] a. med lang Uld. **-sæll** [-sai[illegible]] a. uldrig.

1. **lagður (-s, -ar)** [laq·ðøϱ, lag·ðøϱ] m. Uldtot: *[illegible] er það nú lagðurinn,* sikken Masse Uld.

2. **lagður** [laq·ðøϱ, laq·ðøϱ] pp. af **leggja.**

lág fara [lau:fa·ra] a. indecl. lavtgaaende [illegible]. **-fetull** [-fı·dødʎ, [illegible]] a. = **lággengur.** **-fleygur** [-flɛ[illegible]øϱ] a. lavtflyvende. **-flæði** [-flai·ðı] n. den sædvanlige laveste Vandstand (NefndFoss. A. 3). **-fóta (-u, -ur)** [-foᵘ·da, -foᵘ·ta] f. Ræv (egl. den lavbenede).

lag færa [la[illegible]fai·ra] vt. **1.** *(koma í lag)* lægge til Rette, bringe i Orden,

gøre i Stand. — 2. *(endurbæta, ráða bót á)* raade Bod paa, rette, reformere, rette paa n-t: (Ordspr.) *l. skal það illa fer, en lasta ekki* (GJ.), ret paa det onde, men ej det last. **-færing (-ar, -ar)** [-fai·rinjk] f. Retelse, Forbedring, Reform. **-færsla** [-faiǫsla] f. **1.** = *lagfæring.* — **2.** (mus.) Melodiføring.

lág fæta (-u, -ur) [lau:fai·da, -fai·ta] f. = **lágfóta. -fættur** [-faihdøǫ] a. lavbenet.

lagga (a) [lag·a] vt. **a.** lugge, krøse, sætte Bund og Staver sammen: *l. tunnu, l. dós.* — **b.** (Bogb.) banke Fals (i en Bog).

lagga dreitill [lag:adrɛi:dɪdλ, -drɛi:t-] m., **-seytill** [-sɛi:dɪdλ, -sɛi:t-] m. en lille Taar paa Bunden. **-gjörð** [-ǵör·ð] f. Krøsbaand.

laggara exi [lag:arɛχ·sɪ] f. (tekn.) Baandokse, Lughammer, Lugokse. **-iðn** [-ɪð·n] f. Bødkerhaandværk.

laggari (-a, -ar) [lag:arɪ] m. Bødker.

laggasleikjari (-a, -ar) [lag:aslɛi:ǵarɪ, -slɛi:ƫarɪ] m. (Skældsord) en, som slikker Bunden paa n-t (jfr. *logg*): *Ég sá hér áðan tvo af þessum hávelbornu laggasleikjurum vera að pukra eitthvað saman* (Mýrd. 290—291).

lagg brot [lak·bro·t] n. **1.** Krøsbrud. — overf.: *Þetta er ... l. á þjóðerniskeraldinu* (GFrÁtt. 133). — **2.** (Bogb.) Falsning. **-brotinn** [-bro·dɪn, -bro·tɪn] a. med Krøsbrud: *laggbrotin tunna.*

lág gengur [lau:ǵeiŋgøǫ] a. **1.** som ikke løfter Benene höjt: *l. hestur.* — **2.** i Udtr.: *sólin er farin að verða lággeng á lofti (= sólargangurinn er farinn að verða lágur),* Solen er begyndt at staa lavt paa Himlen. **-gerður** [-ǵɛrðøǫ] a. lav, fladskabt.

lagg hamar [lak·(h)a·maǫ] m. **1.** (tekn.) Lughammer, Lugokse. — **2.** (Bogb.) Falshammer. **-hnífur** [-(h)vi·vøǫ] m. Lugkniv.

laggir [laǵ:ɪǫ] pl. af **lögg.**

lagglín [lag·li·n] n. (Bogb.) Falsshirting.

laggóður [laq·go·ðøǫ, lag·o·ðøǫ] a. **1.** *(lipur)* behændig. — **2.** *(í góðu lagi)* i god Stand, godt indrettet; *(hentugur)* hensigtsmæssig: *þurt lag-gott hrís* (IFR. II. 65). *laggott grjót* (IFR. XI. 218). — **3.** fyndig: *stuttur og l.,* kort og fyndig; *laggóðir ritdómar* (Eimr. VI. 145).

laggverja [lag·vɛrja] f. (Bogb.) Patron.

lágheiði [lau:hɛi·ðɪ, lau:χ(h)ɛi·ðɪ] f. lav Hede; jfr. ogs. *lágur* III.

lagheldur [la:χ(h)ɛldøǫ] a. vandtæt, som kan holde en Vædske: *lagheld for,* Ajlegrube, som kan holde Vædsken.

lag hendur [la:χ(h)ɛndøǫ] a., **-hentur** [-(h)ɛvdøǫ, -(h)ɛntøǫ] a. haandnem, behændig, fingernem, praktisk: *l. á e-ð,* fingernem til n-t.

lagi (-a, -ar) [lai:jɪ, la:qa(ǫ)] m. Overlagen (af Lærred) (Af.).

1. **laginn** [lai:jɪn] a. **1.** *(fimur, laghentur)* behændig. — **2.** an. *lagið: e-m er e-ð lagið,* n-t er en egent, medfødt, naturligt for en; *eins og honum er lagið,* som han nu engang kan det, saaledes som han nu engang maa handle el. sige ud fra sine naturlige Anlæg: *e-m er e-ð vel (illa) lagið,* en har gode (daarlige) Anlæg for n-t: *þó honum hefði ef til vill verið eins vel lagið að leggja stund á þær* (GFHh. 333): *E. var smiður og margt vel lagið til verka* (BrJÞf. 134); *að biðja er mönnum misjafnt lagið,* der er stor Forskel paa, hvor let Folk har ved at bede. — **3.** egnet, skikket: *beykitrje er best lagið fyrir borð og stóla.*

2. **laginn** [lai:jɪn] pp. — *lagður,* se **leggja.**

lag yrkur [la:qɪǫgøǫ] a. = **lagvirkur. -járn** [laq·jau(r)dv] n. Stødvaaben.

lágjökull [lau:jö·godλ, -jö·kodλ] m. en Jøkels lavere liggende Del.

lagkassi [laχ·kas·ɪ] m. Lirekasse (Hafst. 407).

lagklauf [lahklöy·v, laq·-] f., **lágklauf** [lau:klöy·v] f. (ÞThLýs. II. 148) Bagklov, Biklov; *hún er ekki hundi í l.,* der er meget lidt Vand i Floden.

lág klossar [lau:klos·aǫ] mpl. lave Træsko. **-kúlulegur** [-kuløle:qøǫ] a., **-kúrulegur** [-kurøle:qøǫ] a. **1. a.** lav, uanselig: *lágkúrulegt hús: Fráfarandi stjórn hefir þótt byggingu þessari ... ábótavant ... ef til vill þótt hún of lágkúruleg. Hún hefir því viljað bæta einni lofthæð ofan á bygginguna* (Alþ. '11, B. 593). — **b.** lav, trykket: *þau (ɔ: fjöllin) voru lákúruleg eins og þau fyrirvrðu sig fyrir tilveru sína* (JTrHalla 59). — **2.** overf. slukøret. **-kveðinn** [-kve·ðɪn] a. sunget med lav Stemme.

lag kæni [laχ·ƫai·nɪ] f. indec. Behændighed. **-kænn** [-ƫaidv] a. behændig. **-kænska** [-ƫainsga] f. Behændighed, Dygtighed. **-laus** [-q·-löys] a. **1.** *(klaufalegur)* ubehændig. — **2.** som ikke kan lære nogen Melodi, som synger helt forkert: *þú ert alveg l.* **-legur** [-lɛqøǫ] a. **1. a.** net, kön: *l. maður, lagleg stúlka, lagleg föt.* — **b.** overf.: net, kön, artig: *l. grikkur,* et artigt Puds; (ironisk og dadlende): *þetta voru laglegar aðfarir (eða hitt þó heldur),* det var et artigt (ordentligt) Stykke Arbejde, en rigtig sjofel el. ræveagtig Fremgangsmaade. — **2.** flink, behændig: *Hann þótti svo ötull, og l. til allra verka* (JThPs. 18); *Hann þykir hinn laglegasti skrifari* (Mýrd. 220). — **3.** hensigtsmæssig, passende, som kan slutte i en Sammenföjning: *Vantaði hann þá laglega steina í aflinn* (JÁÞj. I. 235); *lagleg aðferð,* en hensigtsmæssig Fremgangsmaade (se ogs. 1. b.). — **4.** adv. *-lega:* **a.** net, pænt, godt; (iron.) *laglega læturðu núna!* (jfr. 1. b.). — **b.** *(með lagi)* paa en behændig Maade, flinkt: *farðu laglega að því;* (Ordspr.) *oft má lítið laglega fara,* ofte kan lidet tage sig godt ud. — **c.** noget mere, lidt mere end, godt og vel: *hann var þar 5 daga eða laglega það.* — **d.** *láta sjer laglega,* tage det med Ro, ikke tage sig n-t nær: *láta sér laglega hvort eitt verður eða annað* (Skírn. '11, 48).

lág legur [lau:lɛqøǫ] a. *(lágur)* lav; *(hljóður)* stille; — adv. *-lega.* **-leikur** [-lɛigøǫ, -lɛikøǫ] m. Lavhed.

lagleysa (-u) [laq·lɛi·sa] f. **1.** *(lagleysi)* Ubehændighed, Klodsethed: (Ordspr.) *lagleysa veldur oft stórri streitu* (GJ.), Klodsethed volder tit megen Möje. — **2.** Sang el. Skraalen uden egentlig Melodi: *strákur einn ... þreif garmslitna harmoniku og gargaði lagleysu undir* (GFr. i Eimr. II. 36). **-leysi (-is)** [-lɛi·sɪ] n. = **lagleysa** 1.

lág lendi (-is) [lau:lɛndɪ] n. Lavland. **-lendisjurt** [-lɛndɪsjʏǫ·t] f. Plante, som vokser paa Slette. **-lendur** [-lɛndøǫ] a. flad, lavtliggende.

° **lagliður** [laq·lɪ·ðøǫ] m. (mus.) = *deild,* Takt.

lág lundaður [lau:lʏndaðøǫ] a. lavt tænkende. **-mark** [-maǫk] n. Lavmaal, Minimum; (astr.) *vera í lágmarki,* kulminere (om den nederste Kulmination). **-markasvæði** [-maǫgasvai:ðɪ] n. Minimumsareal: *Þessi l. stýra að miklu leyti vindstöðu á Íslandi* (ÞThLýs. II. 329). **-marksbaugur** [-maǫksböy:qøǫ] m. = **miðnæturbaugur. -markstaxti** [-maǫkstaχ·sdɪ] m. Minimaltakst. **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. krybende Væsen. °**-met** [-me·t] n. Centigram. **-mynd** [-mɪnt] f. Basrelief.

lagmyndun [laq·mɪndon] f. Lagdannelse, Aflejring.

lág mjólka [lau:mjoᵘλga, -mjoᵘlka] a. indec., **-mjólkur** [-mjoᵘλgøǫ, -mjoᵘlkøǫ] a. som malker lidt, giver lidt Mælk: *lágmjólk(a) kýr.* **-mæli** [-mai·lɪ] n. **1.** *(hvísl)* Hvisken; sagte Tale: *og steinhljóð var í baðstofunni, að því undanskildu, sem prjónarnir létu til sín heyra og l. ömmu minnar* (GFrÓl. 8); (Ordspr.) *öll l. komast í hámæli* (GJ.), hvad der hviskes i Krogene, er snart i hver Mands Mund; *hafa e-ð í lágmælum,* tale sagte om n-t. — **2.** hemmelig Tale, Samtalen: *Þannig var vandi húsfreyjunnar að búast um, þegar hún vildi mæla l. við hjú sín eða hina óæðri gesti* (JTrHeið. I. 95). **-mæltur** [-maiλdøǫ] a. lavmælt.

lagmær [laq·mai·r] f. Stalsøster.

lágna [laug·na] vi. **1.** *(byrja að úldna)* begynde at gaa i Forraadnelse, faa en Tanke; — pp. *lágnaður,* som har en Tanke (om Kød osv.), koven. — **2.** *(minka, verða lágur)* formindskes, forringes.

lagnaðarís [lag·naðari:s] m. den Is, hvormed Havet tildækkes af Frosten, i Mods. til Drivis.

lagnaður (-ar) [lag·naðøǫ] m. **1.** *(það, að vötn leggur)* Tilfrysning af Vand, jfr. *lagnaðarís.* — **†2.** *(örlög)* Skæbne. — **3.** Udlæggen af Garn: *l. neta,* Sætten Garn.

lagnarstæði [lag·naǫsdai:ðɪ] n. det Sted, hvor man sætter Garn.

lag nefna [laq·nɛbna] f. noget, der kan kaldes en Melodi: *Horrebov segir þannig, að við rímurnar sé að vísu l., en mesta ómynd* (ÓDavSk. 218). **†-neyti (-is,** pl. ds.) [-nɛi·dɪ, -nɛi·tɪ] n. Tyr el. Ko, som kan sælges til lovbefalet Pris (BH.). **-net** [-nɛ·t] n. Sættegarn, Sættenot.

lagni [laig·nɪ] f. indec. Behændighed; Konduite, Takt.

lagning (-ar, -ar) [lag·niŋk] f. **1.** Læggen: *l. neta,* Udsættelse af Garn. — **2.** Indretning, Anlæg: *l. síma, vega.*

lagningarvika [lag·niŋgarvɪ:ga, -vɪ:ka] f. = **sumarauki.**

lagnir [lag·nɪǫ] nom. og acc. pl. af **lögn.**

lagnismaður [laig·nɪsma:ðøǫ] m. flink, behændig Mand.

lagnót [laq·noᵘt] f. = **lagnet.**

lagnstöng [lag·vsdöyŋk] f. Stang ($2^{1}/_{2}$—3 m. lang) til at føre Næt (spec. Forelgarn) med ud i Vandet.

lág nætti (-is) [lau:naihdɪ] n. Midnatstid (is. i de lyse Nætter). **-nættishúm** [-naihdɪs(h)u:m] n. Halvmørke ved Midnatstid. **-nættisvaka** [-naihdɪsva:ga, -va:ka] f. (naut.) Hundevagt. **-nöldrandi** [-nöldrandɪ] a. mumlende med svag Stemme.

lagorður [la:qorðøǫ] a. smukt talende.

lág raddaður [lau:rad·aðøǫ] a., **-raustaður** [-röysdaðøǫ] a. lavmælt. **-reykur** [-rɛi·gøǫ, -rɛi·køǫ] m. (Árn.) = **dalalæða. -reistur** [-rɛisdøǫ] a. lav, med en lav Rejsning. **-reystur** [-rɛisdøǫ] a., **-róma** [-ro·ma] a. indec. = **lágraddaður.**

lagræður [laq·rai·ðøǫ] a. som er flink til at ro. **†-sauður** [-χ·-söy·ðøǫ] m. Faar, som kan sælges til lovbefalet Pris.

lagsa (lögsu, lögsur) [laχ·sa, löχ·sø(ǫ)] f. = **lagskona** 1. b.

lagsbróðir [laχ·sbroᵘ·ðɪǫ] m. Fælle, Kammerat.

lagselta [laχ·sɛλda] f. Saltlage.

lagsetning [laχ·sɛhdniŋk] f. = **lagasetning.**

° **lagshorn** [laχ·s(h)o(r)dv] n. (mat.) Komplementvinkel (ÓDanFlatm.).

lagsi (-a, -ar) [laχ·sɪ] m. **1.** *(lagsmaður)* Kammerat, Ven (kun i familiær Tiltale): *Fyrir það skyldi eg giftast öllum skrímslum á Íslandi, l.* (GPSk. 47). — **2.** *(l. í rúmi)* Sengkammerat, Köjekammerat.

lagsystir [laχ·sɪsdɪǫ] f. Stalsøster.

lág sjáa [lau:sjau·a] a. indec., **-sjáað** [-sjau·að] an., **-sjávað** [-sjau·vað] an. at der er Lavvande: *það er l.*

lag skapur [laχ·sgabøǫ, -sgapøǫ] m. Fællesskab, Samliv. **-skiftur** [-sǵɪfdøǫ] a. delt i Lag.

lágskógur [lau:sgoᵘ·(q)øǫ] m. Underskov.

lagskona [laχ·sko·na] f. **1. a.** *(stallsystir)* Stalsøster. — **b.** Kvinde, som deler Seng med en anden Kvinde, Sengefælle. — **†2.** *(hjákona, frilla)* Mætresse, Konkubine, Frille, Slegfred.

° **lágskurður** [lau:sgʏrðøǫ] m. Basrelief.

lagsm [laχ·sµ] m. Fork. af **lagsmaður,** jfr. *lagsi.*

lagsmaður [laχ·sma·ðøǫ] m. **1.** Kammerat. — **2.** = *lagsi* 2.

lag smíð(i) [laχ·smi·ð, -smi·ðɪ] f., og n. (musikalsk) Komposition, Kompositionsvirksomhed: *Enginn veit, hve Íslendingar geta komizt langt í lagsmíði með tímanum* (ÓDavSk. 261). **-smiður** [-smɪ·ðøǫ] m. Komponist.

° **lagsmær** [laχ·smai·r] f. Selskabsdame.

lág stig [lau:sdɪ·q] n. Lavmaal. **-stígur** [-sdi·qøǫ] a. (om Heste) som ikke løfter Benene höjt: *engu mæðnari né lágstígari* (ÞGjD. 45). ° **-stika** [-sdɪ·ga, -sdɪ·ka] f. Centimeter.

lag stofn [laχ·sdobv] m. Motiv (i Musik): *í ætt við skilning tónskáldsins á lagstofni* (GFHh. 332). **-stúfur** [-sdu·vøǫ] m. Melodistump: *Hann lá og blístraði lagstúf* (GGunn. 110).

lagstur [laχ·sdøǫ] pp. af **leggjast,** se **leggja.**

lágsveit [lau:svei·t] f. lavtliggende Egn.

lag sæld [laɣ·sailt] f. Behændighed; Smidighed i Omgang. *Þó kann enhver [illegible] l. [illegible] að bera* (BóluHj. 123). **-sæll** [-saidl] a. **1.** *(lagviss)* musikalsk. — **2.** behændig: *vera l.*, have en heldig Maade at tage Tingene paa: *en hann var hvorki nógu þrisæinn né l. til að brjóta [illegible]* (ÞGjUf. 26).

lagt [laɣ·t] sup. af **leggja.**

lágtalaður [lau·ta·laðoȩ] a. = **lágmæltur.**

lag tækni [laɣ·ta·hgnɪ] f. indec. Behændighed, Fingernemhed, Praktiskhed. **-tækur** [-tai·goȩ, -tai·koȩ] a. — 2. *[illegible] skar [illegible] vel letur á tré* (SIng. I. 5).

lágum [lau:(q)om] 1. p. pl. imp. ind. af **liggja.**

lágur (comp. **lægri,** superl. **lægstur)** [lau:(q)oȩ, lau:r, laiq·rɪ, laiχ·sdoȩ] a. **I. 1.** lav: *l. vexti, l. í lofti(nu)*, lav af Vækst; *sólin er lág*, Solen staar lavt paa Himlen. — **2.** lavt liggende: *túnið liggur lágt.* — **3. a.** lav, dyb: *[illegible] liggur lágt rómur*, en har en dyb Stemme. — **b.** sagte: *talaðu lágt!* **II.** i overf. Bet. lav, ringe: *(lítilfjörlegur)* ydmyg, beskeden; *gera e-m lágt undir höfði*, se ned paa en, behandle en foragteligt, sjofle; — comp. *lægri: bera lægri hlut*, blive underlegen, lide et Nederlag; *lægri vera*, et lavere Væsen; — superl. *lægstur: lægsta tegund*, den laveste Art; (log.) infima species (ÁBjRök. § 19). — **III.** i Sms. bet. *lág-* ofte: den lavere Del af n-t: *lágheiðin.*

lagvaður [laq·va·ðoȩ] m. (naut.) Bakke: *Hákarlinn veiddu menn á lagvöðum* (ÞThFerð. I. 240).

lág vaxinn [lau:vaχsɪn] a. lav af Vækst. **-vindur** [-vɪndoȩ] m. vandret Vind.

lag virkni [laq·vɪȩgnɪ] f. indec. Kunstfærdighed, Behændighed. **-virkur** [-vɪȩgoȩ] a. kunstfærdig, behændig. **-vís** [-vi·s] a., **-viss** [-vɪs] a. som har let ved at lære Melodier; sikker i at træffe Toner; som ikke taber Tonen; — n. *lagvist* som adv.: *og söng enn þá hiklaust og lagvist* (JTr. Halla 125). **-vopn** [-vohpv] an. Stikvaaaben, Stødvaaben.

lág þýska [lau:þisga] f. Plattysk, det plattyske Sprog. **-þýskur** [-þisg-oȩ] a. plattysk. **-þrýsti (-is)** [-þrisdɪ] n., **-þrýsting** [-þrisdiŋk] f. Lavtryk, Minimum: *sækir og lofthreyfingin frá hærri þrýstingnum til lágþrýstingarinnar* (Skírn. '19, 21). **-þrýstisvæði** [-þrisdɪsvai:ðɪ] n. Minimum: *[illegible]* (Skírn. '19, 22).

1. **lak (-s, lök)** [la:k, lö:k] n. Lagen; spec. Overlagen (jfr. *flík)* (Af.).

2. **lak** [la:k] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **leka.**

lakar [la:gaȩ, la:kaȩ] adv. comp. se **lakur.**

lakasótt [la:gaso·ht, la:ka-] f. Bladmavesyge: *[illegible] oftast lakasótt* (BJLVs. 58).

lakast (a) [la:gast, la:kast] vrefl. forringes, forværres.

laki (-a, -ar) [la:ɟɪ, la:ȿɪ] m. **1.** *(í jórturdýrum)* Bladmave, den tredje Mave i Drøvtyggere. — **2.** Flig, Lap: *rifinn í lær og laka*, se *rifa.*

láki (-a, -ar) [lau:ɟɪ, lau:ȿɪ] m. **1.** en Stormfugleunge (Unge til fulmarus glacialis), som endnu ikke er moden til at fanges (Vestm.). — **2.** *(hákarl)* Havkal, spec. i Udtr.: *lengi bylur á láka* (GJ.), Havkalen kan taale meget.

Láki [lau:ɟɪ, lau:ȿɪ] m. npr. Dim. af *Þorlákur;* (pop.) *hann er ekki kominn á mig hann Láki*, det er endnu ikke sket (og sker maaske ikke) (Sl.).

lakk (-s, lökk) [lahk, löhk] n. **a.** Lak. — **b.** *(innsigli)* Seglaftryk, Segl: *[illegible]*

lakka (a) [lahga] vt. **1.** lakke, forsegle: *l. brjef.* — **2.** overf.: *l. e-n*, ramme en.

lakkrís (-s) [lahgri·s] m. Lakrits.

lakkstöng [lahksdöyŋk] f. Lakstang.

laklegur [la:gleqoȩ, la:k-] a. daarlig, ringe, mindre god; — adv. *-lega*, mindre vel.

lakra (a) [la:gra, la:kra] v. impers. med dat. og vi.: *e-u lakrar*, n-t gaar tilbage, forfalder, forværres; *áin lakrar í grjóti*, nu er der saa lidt Vand i Floden, at Stenene kan ses (BH.).

láku [lau:gø, lau:kø] 3. p. pl. imp. ind. af **leka.**

lakur (lök, lakt) [la:goȩ, la:koȩ, lö:k, laχ·t] a. **1.** *(ljelegur)* daarlig, slet, af ringe Kvalitet. — **2.** knap: *lakt pund*, knapt et Pund. — **3.** comp. *lakari* og superl. *lakastur*, mere syg, mest syg, daarligst: *hann er lakari*, det er værre med ham; (mods. *hann er betri*, det er (gaar) bedre med ham).

lakveginn [la:gvei·jɪn, la:k-] a. undervægtig; som vejer en Smule for lidt.

?**lala** [la:la:] interj. i Forb.: *svona l.*, saa la la: *það gengur svona l.*

lalala [la:lala:] interj. trala!

Láland [lau:lant] n. npr. Laaland, Lolland.

lálaus [lau:löys] a. blikstille.

Lálendingur (-s, -ar) [lau:lɛndiŋgoȩ] m. Lollik.

lall [lad·λ] n. **1.** *(labb)* Slentren. — **2.** *(staul barna)* Bornenes første Gang.

Lalla (Löllu, Löllur) [lal:a, löl:ø(ȩ)] f. npr. (Rvk.) Dim. af **Lára.**

1. **lalla (a)** [lad·la] vi. **1.** *(ganga hægt, slóra)* slentre. — **2.** *(staulast, byrja að ganga)* (om Børn) begynde at gaa.

2. **lalla (a)** [lal:a] vt. med dat. lulle, synge i Søvn: *l. barninu.*

Lalli (-a, -ar) [lal:ɪ] m. npr. Dim. af **Lárus** og **Ólafur.**

lalli (-a, -ar) [lad·lɪ] m. **1.** *(drengur, sem lallar)* lille Dreng, som lige er begyndt at gaa. — **2.** (i Skakspil) Kongebonden, naar den spilles op paa den fjendtlige Konges Plads; derved fik den efter gl. islandsk Skakbrug Gang som en Konge og kunde ikke slaas; jfr. følgende Bet. — **3.** *(draugur)* mandlig Genganger: *lallar og skottur.* — **4.** (som Skældsord) *(dóni, þrjótur)* Hallunk, Lømmel. — **5.** Føl: *En hryssurnar drógu sig út úr slarkinu og bauluðu ser, [illegible] hjeðan, hjeðan [illegible], [illegible] í spori* (JTrHalla 141). — **6.** (zool.) Skallus (Chiton) (JHallHB.).

lam (-s, löm) [la:m, pl. lö:m] n. **1.** Knæk (uden at være brækket over): *það sjest l. á kistulokinu*, der er et Knæk paa Laaget af Kisten. — **2.** *(máttleysi, hrumleiki)* Svækkelse, Lamhed.

1. **lama** [la:ma] a. indec. **1.** *(lamaður)* beskadiget. — **2.** *(máttlaus)* lam.

2. **lama (a)** [la:ma] vt. **1.** *(skemma)* beskadige. — **2.** lamme, lamslaa: *reiðarslag ... drap kú en lamaði konu* (ÞThLýs. II. 362); — ogs. overf.: *mönd lamaði hann alveg.* — **3.** refl. *lamast*, beskadiges: *og [illegible] ennu hús lömuðust, svo lá við falli* (ÞThLýs. II. 195).

lamadýr [la:madi:r] n. (zool.) Lama.

lamakingja [la:maȿiŋ·ɟa] f. **1.** *(skæðadrífa)* tæt Snefog. — **2.** *(hellirigning)* øsende Regn.

laman (-ar) [la:man] f. = **lömun.**

lama regn [la:marɛg·v] n., **-rigning** [-rɪg·niŋk] f. = **lamakingja. -sess** [-sɛs·] m.: *liggja í lamasessi*, være beskadiget, være i ubrugelig Tilstand.

lámast (a) [lau:mast] vrefl.: *l. áfram*, liste sig frem: *Þess á milli tók hann upp fuglinn og lámaðist áfram með lafandi skottið nokkur skref* (JTrHeið. II. 74).

lamb (-s, lömb) [lam·p, löm·p] n. **a.** Lam: (Ordspr.) *oft er hvítt l. undir svartri á*, jfr. onde Forældre have tidt fromme Börn; *vera eins og l.*, være spagfærdig (rolig) som et Lam; (Talem.) *það er ekki við lambið að leika sér, þar sem hann er*, det er ingen Spøg at have med ham at göre; *launa e-m lambið grá(a)*, sige en Tak for sidst, lade en undgælde for n-t, hævne sig. — **b.** (i Tiltale) *lambið gott! lambið mitt!* kære!

lamba biti [lam·babɪ:dɪ, -bɪ:tɪ] m. Smule Smör: *gef mjer lambabita og áfasopa* (BreiðD.). **-blóm** [-blo·:m] n. **1.** = *lambagras.* — **2.** (pop., men fejlagtig) = *vetrarblóm.* **-blómi** [-blo·:mɪ] m. = **lambagras. -blóðkur** [-blóþ·g-oȩ, -blóð·koȩ] fpl. (LFR. I. 6) = **túnsúra. -drotning** [-drohdniŋk] f. Lammedronning (det förste Gimmerlam, der fødes paa en Gaard hvert Foraar).

lambaður [lam·baðoȩ] a. = *lembdur*, se **lemba.**

lamba gjöf [lam·baɟö:v] f. Fodring af Lam. **-gras** [-gra:s] n. (bot.) stilklos Limurt (silene acaulis). **-hús** [-hu:s] n. = **lambhús. -kjöt** [-ȿö:t, -ȿɛ:t] n. Lammekød. (Talem.) *[illegible] lambakjötið*, han er ikke saa ked af det (som han foregiver). **-klukka** [-klʏhga] f. (bot.), jfr. *hrafnaklukka*, haaret Springklap (cardamine multicaulis). **-kóngur** [-ko·ŋ·goȩ] m. Lammekonge (det förste Væderlam, der fødes hvert Foraar paa en Gaard). **-kró** [-kro·:] f. Lammenes afdelte Rum i en Faarestald. **-mylsna** [-mɪl·sna] f. Smuler af tørret Lammemøg: *(R.) þrífur til tunnu er safnað var í taðmold og lambamylsnu* (GKon. i Lögb. '14, 4). **-rekstur** [-rɛχ·sdoȩ] m. Driven Lam (el. Drift af Lam, der drives) til Sommergræsgangene mellem Bjærgene. **-rjett** [-rjɛht] f. Lammefold. **-rjómi** [-rjo·:mɪ] m. (SvPRask 18) = **vetrarblóm. -rosm** [-ros·µ] n. Lammegodning. **-rætur** [-rai:d-oȩ, -rai:toȩ] fpl. Rodderne af stilklos Limurt (silene acaulis) (LFR. I. 6). **-seta** [-sɛ:da, -sɛ:ta] f. Vogten af Lam. **-skel** [-sɟɛ:l] f. (zool.) en Slags Musling (astarte Banksii) (GBárð.). **-sparð** [-sbar·ð] n. = **sauðasparð. -tugga** [-tʏg:a] f. nykærnet Smör. **-tunga** [-tuŋ·ga] f. = **kattartunga.**

lamb burður [lam·bʏrðoȩ] m. den Tid, da Faarene faar Lam. **-eldi** [-b-ɛldɪ] n. = **lambseldi. -elska** [-ɛlsga] f. Kærlighed til Lammet: *l. ærinnar.* **-elskur** [-ɛlsgoȩ] a. som holder af Lam. **-fje** [-p-fjɛ·] n. coll. Faar med Lam. **-fullur** [-fʏdloȩ] a. drægtig: *lambfull ær.* **-gimbur** [-ɟɪmboȩ] f. Gimmerlam. **-hagi** [-(h)ai·jɪ] m. (indhegnet) Græsgang for Lam. **-hrútur** [-(h)ȩu·døȩ, -(h)ȩu·toȩ] m. Væderlam. **-hús** [-(h)u·s] n. **1.** *(hús fyrir lömb)* Lammestald. — **2.** (pop.) *(opin klauf)* utilknappet Aabning paa Mandfolkebenklæder: *nú er opið á þjer lambhúsið* (Vf., Árn.). **-húshetta** [-(h)us-(h)ɛhda] f. Røgterhætte (Hætte, som Hyrder bruger og som skjuler Hovedet og Halsen med Undtagelse af Øjne og Næse). **-húshlaða** [-(h)us(h)λa:ða] f. Hølade, forenet med et Lammehus. **-húshúfa** [-(h)us(h)u:a] f. = **lambhúshetta. -ketlingur** [-ȿɛhdlingoȩ] m., **-kreista** [-kreisda] f. lille Lam (foragteligt): *maður, sem stolið hefir lambketling* (Alþ. '11, B. II. 983). **-laus** [-b-löys] a. **a.** uden Lam. — **b.** ikke drægtig. **-ormur** [-ormoȩ] m. Smaalam: *þar sem hún var að snúast með báða lambormana á spenonum* (ÞGjD. 25).

lambra (a) [lam·bra] vi. = **lumbra** 1.

lambs bein [lam·(p)sbei·n] n. **1.** *(bein í (úr) lambi)* Knogle i (af) et Lam. — **2.** *frá lambsbeini*, fra ung af (LFR. V. 99). **-eldi** [-ɛldɪ] n. Lammefoder, Foder for et Lam, Fodring af Lam; spec. pligtmæssig Fodring af et Lam for Præsten. **-fóður** [-fo·:ðoȩ] n. = **lambseldi. -gota** [-go·da, -go·ta] f. Moderfaar, som har mistet sit Lam: *Lambsgotur verða líklega margar ... Sumir bændur, og ef til vill flestir, telja þær ær gotur, sem missa sín lömb, þó að þær fái lömb, tvílembinga, undan hinum* (Lögr. '16, 127). **-gæra** [-ɟai·ra] f. = **lambskinn.**

lambskinn [lam·(p)sɟɪn] n. Lammeskind.

lambskrof [lam·(p)skro·v] n. Lammekølle.

lambsótt [lam·pso·ht] f. Fødselsveer hos Faar (GFrÚh. 60).

lambspeii [lam·(p)spei·jɪ] m. lille, usselt Lam.

lambsuga [lam·psʏ·qa] f. Moderfaar, som Lammet patter; — ogs. adj.: *ærin hefur orðið l.*, et Lam har pattet Faaret.

lambsær [lam·(p)sai·r] f., **lambær** [lam·bai·r] f. Malkefaar med Lam, Moderfaar: *elta lambær*, egl. forfølge Malkefaar med Lam, ɔ: sejle eller ro i Siksak, göre Omveje paa Søen (jfr. *kolla).*

lamdi [lam·dɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **lemja.**

1. **lami (-a, -ar)** [la:mɪ] m. **1.** *(lömun)* Knæk, Beskadigelse; Lammen. — **2.** *(ónýtur hlutur, ónotandi hlutur)* ubrugbar Ting.

2. **lami** [la:mɪ] a. = **lamur.**

lámi (-a, -ar) [lau:mɪ] m. (pop.) Lab, Grabbe: *seilist hann þá með öðrum lámanum austur á land* (Lögr. '16, 94), jfr. *lámur.*

?**lamía** [la:mija] f. Lamia.

laminn [la:mɪn] pp. af **lemja.**

lamir [la:mɪo̧] pl af **löm.**

lamning (-ar, -ar) [lam·niŋk] f. Banken, Bankning.

lampa beli [laµ·bɛbɪ:lɪ, lam·pa-] m. Beholder i en Lampe (Rang.) **-fótur** [-foᵘ:do̧, -foᵘ:to̧] m. Lampefod. **-glas** [-gla:s] n. Lampeglas. **-hjálmur** [-ɧaul·mø̧] m. Lampekuppel. **-hlíf** [-hλi:v] f. Lampeskærm. ?**-kúppull** [-kuhbodλ] m. = **lampahjálmur. -kveikur** [-kvɛi:gø̧, -kvɛi:kø̧] m. Lampevæge. **-ljós** [-ljoᵘ:s] n. Lampelys. **-logi** [-loi:jɪ] m. Lampeflamme. **-reykur** [-rɛɪ:gø̧, -rɛi:kø̧] m. Lampeos. **-sót** [-soᵘ:t] n. Lampeos (ThTh. 88). **-þyrill** [-þɪ:rɪdλ] m. Lampepudser.

lampi (-a, -ar) [laµ·bɪ, lam·pɪ] m. Lampe.

lampur (-s,-ar) [laµ·bø̧, lam·p-] m. ukendt Fisk (Lampret?) (SvPRask 18).

lamstur (-urs) [lam·sdø̧] m. Slaaen, Banken.

lamur (löm, lamt) [la:mo̧, lö:m, lau·t, lam·t] a. 1. lam, vanfør: *l. á fæti, l. á hendi.* 2. lam, lammet, paralyseret: *l. hægra megin.* — 3. *(veiklaður)* svækket.

1. **lámur** [lau:mø̧] fpl. (pop.) Grabber (Nl.), jfr. *lámi.*

2. **lámur (-s, -ar)** [lau:mø̧] m. (pop.) = **lámi.**

lam veður [lam·vɛ·ðø̧] n., **-viðri (-is)** [-vɪðrɪ] n. rasende Storm, piskende Uvejr. **-viðrisrigning** [-vɪðrɪsrɪg·niŋk] f. øsende Regn og hæftig Storm.

lán (-s, pl. ds.) [lau:n] n. **I. a.** *(það að lána)* Laan: *fá e-ð að láni, taka e-ð til láns hjá e-m,* laane n-t af en. — **b.** Laan, det laante: *l. í banka,* et Banklaan; *tíu króna l.,* et Laan paa ti Kroner; *taka l.,* optage et Laan; (Ordspr.) *sjaldan kemur l. hlæjandi aftur,* det udlaante kommer sjælden leende hjem, ɔ: faa har Glæde af at betale; *lán á að skilast lýtalaust heim* (GJ.), Laan skal gaa lakkeløst hjem; *ekki er lengur lán en ljeð er,* ej er Laan længer end laant er. — **II.** *(hamingja)* Lykke; *eiga því láni að fagna, að ...,* være saa lykkelig, kunne glæde sig ved at ...; *verði þjer að láni,* til Lykke med det; *en það l.!* sikken et Held!

lana (a) [la:na] vt. *l. hey,* sætte Ho paa Marken i Krydsstakke *(lön).*

lána (a) [lau:na] vt. **1.** laane: *l. e-m e-ð,* laane en n-t; ?*l. e-ð hjá e-m,* laane n-t af en. — **2.** refl. *lánast,* lykkes: *honum lánast alt.*

lánardrottinn [lau:nardrohdɪn] m. **1.** *(höfðingi, húsbóndi)* Principal, Herre (JÁÞj. I. 173, om en Hunds Herre). — **2.** *(sá, sem lánar e-m e-ð, á e-ð hjá e-m)* Kreditor, Laangiver.

lánaviðskifti [lau:navɪð·sɟɪfdɪ] npl. Kreditforhold.

lán beiðandi [laun·bei·ðandɪ, laum·-] m. Laansøger. **-beiðni** [-bɛiðnɪ] f. indec. Ansøgning om Laan. **-boðinn** [-bo·ðɪn] a. som frembydes til Udlaan.

land (-s, lönd) [lan·t, lön·t] n. **1. a.** Land, Landjord, i Mods. til Vandet: *á sjó og landi,* til Lands og til Vands; *byggja land,* tage et (ubeboet) Land i sin Besiddelse; *kanna l.,* undersøge Landet; *nema l.,* tage Land, tage et Stykke Jord i sin Besiddelse (om Nybyggere); *taka l., leggja að landi,* lande; *vera í landi,* være i Land; *fara í land,* gaa i Land; *vera langt undan landi,* være langt borte fra Land; ogsaa overf. være langt borte (Eimr. VII. 40). — **b.** i mere el. mindre overf. Bet.: *e-ð á langt í l.,* det har lange Udsigter med n-t; *koma á l.,* komme i Land; bringes i Land: (Ordspr.) *að því má gagn verða, sem á land kemur* (GJ.), det er Fangst, som i Land føres; *láta e-ð (á) lönd (land) og leið,* lade n-t staa (uafgjort) hen, være som det er: *því gerir sá ætíð bezt í hverju sem er, sem trúir því, sem mest er fyrir, en lætur hið óvissa á lönd og leið* (EspS. 195); *Eg læt nú þetta lönd og leið,* jeg ser nu bort fra dette, lader det være som det er (JSBr. 298); *komast hvorki lönd nje strönd,* (el. *á (um) strönd nje lönd),* ingen Vegne kunne komme (Árn.); *liggja í landi,* ligge i Landet, være indgroet hos Folket (Eimr. IV. 213); *draga e-n að landi,* spise hvad en anden lævner. — **2.** Kyst, Flodbred, Aabred, Strandbred, Søbred osv.; *á öðru landinu,* paa den anden Bred, paa den anden Side af Aaen (Fjorden osv.); *hrokasund landanna milli* (ÞGjD. 94); *áin liggur á löndum,* Aaen gaar helt op til sine Bredder, er paa Nippet til at strömme over dem; *fara með löndum,* sejle langs Kysten; — overf. fare forsigtig frem. — **3.** Land: *hjer á landi,* her i Landet, her til Lands; *suður í lönd,* til Syden; *suður í löndum,* i Syden; *út í lönd,* (langt bort) til Udlandet; *úti í löndum,* i Udlandet; *verja landið,* forsvare sit Land; *ráða löndum, sitja að löndum,* regere (om Konger); *flýja l.,* fly Landet; (Ordspr.) *hjer land og þar land, og nóg er alt Ísland* (GJ.), her Land og der Land og nok er hele Island (om rigelig Plads og mange Muligheder) (jfr. *þarland); þú mátt fara hvert á l. þú vilt,* du maa ryge og rejse hvorhen du vil; *l. lifandi manna,* de levendes Land, ɔ: Himmerig. — **4.** *(landareign)* Jord, Jordlod, Grund; *í annars manns landi,* paa en andens Grund; *skifta löndum = skifta ástum,* se ást. — **5.** npr. *Land = Landsveit.*

1. **landa (löndu, löndur)** [lan·da, lön·do(o̧)] f. kvindelig Landsmand: *Það er vel gert af frú Z. að fræða löndur sínar* (Eimr. VIII. 76).

?2. **landa (a)** [lan·da] vt. (naut., sl.) (e. land): *l. fisk,* udskibe Fisk (is. Isfisk fra en Trawler).

landa brigði [lan·dabrɪq·ðɪ, -brɪg·ðɪ] npl. Indlosning af Jordejendom efter Odelsretten. **-brjef** [-brjɛ:v] n. Landkort. °**-brjefaletrari** [-brjɛ·valɛ:drarɪ, -lɛ:trarɪ] m. Kortstikker. **-bugur** [-bʏ:qø̧] m. Landbugtning: *í landabugum,* i Nærheden af Land: *hraktist (hafísinn) í landabugum allan veturinn upp þaðan* (ÞThÁrf. 124). **-deild** [-deil·t] f. Trætte om Land.

landafli [lan·dablɪ] m. Landprodukter: *sjómaðrinn þarfnazt landablans* (LFR. VII. 133).

landa fjandi [lan·dafjan·dɪ] m. i Talem.: *hann er eins og l. um alt,* han er hist og her og alle Vegne og overalt i Vejen (Árn.). **-fræði** [-frai:ðɪ] f. indec. (og npl. Vf.) Geografi, Jordbeskrivelse. **-fundur** [-fʏn·dø̧] m. Opdagelse af et Land el. Lande. **-geimur** [-ɟɛi:mo̧] m. stor Landstrækning. **-hreinn** [-hɹɛid·n] a. isfri: *Húnavatn og Laxá... voru bæði landahrein* (HermJDulr. 73). °**-hringur** [-hɹin·gø̧] m. poet. Omskr. for Havet. **-kaup** [-köy:p] n(pl). Køb af Gaard; *(skifti á landeignum)* Bytten af Gaarde. **-kostur** [-kos·dø̧] m. = **landskostur.**

landalda [lan·dalda] f. **1.** (mods. *hafalda)* Bølge, som skyller op paa Stranden: *framan við sandana reis landaldan, hægt og letilega* (JTrGst. I. 238). — **2.** = *tíðbrá: Yfir öllu hrauninu lá hvítblá gufa til að sjá með hristing líkt því sem vér nefnum „landöldu", en sumir kalla „tíðbrá"* (ÞThFerð. I. 306).

landa leit [lan·dalɛi:t] f. Opdagelsesrejse. **-lína** [-li:na] f. Skel. **-merki** [-mɛo̧·ɟɪ] npl. **1.** = *landamæri.* — **2.** *(milli jarða)* Markskel. **-merkjadómur** [-mɛo̧ɟadoᵘ:mø̧] m. **1.** Dom om Markskel. — **2.** Markskelsret. **-merkjamál** [-mɛo̧ɟamau:l] n. Proces, Retssag om Markskel. **-merkjaþræta** [-mɛo̧ɟaþrai:da, -þrai:ta] f. Strid om Markskel. **-mæri** [-mai:rɪ] npl. Grænse, Grænseskel, Landegrænse.

landareign [lan·darɛig·n] f. Jordlod, som en ejer, Grund, Omraade.

°**landa skelfir** [lan·dasɟɛl·vɪo̧] m. Jordryster (Poseidon). **-skipun** [-sɟɪ:bʏn, -sɟɪ:pʏn] f. Landenes Beliggenhed. °**-skipunarfræði** [-sɟɪ·bʏnaȩfrai:ðɪ, -sɟɪ·pʏnaȩ-] f. indec. = **landafræði. -staða** [-sda:ða] f. geografisk Beliggenhed. **-stefna** [-sdɛb·na] f. en Sammenkomst af Bønder angaaende Jordegods (BH.).

land átt [lan·dauht] f. Fralandsvind. **-auðn** [-öyðn] f. Affolkning; Ødelæggelse: *það horfði til landauðnar,* det saa ud til, at Landet skulde helt blive affolket. **-aukahernaður** [-öygahɛr·dnaðø̧, -öyka-] m. Erobringskrig. **-auki** [-öy·ɟɪ, -öy·ȼɪ] m. Forøgelse af Land, Landudvidelse. **-aurar** [-öy·ra̧ȩ] mpl. Naturalier (spec. saadanne, der tillades som gængse Betalingsmidler, og hvis Takst fastsættes af Øvrigheden): *meta í landaurum,* vurdere efter Kapitelstakst.

landa þræta [lan·daþrai:da, -þrai:ta] f. Strid om Retten til et Grundstykke, Stridigheder om Markskel. **-þrætumál** [-þrai·dømau:l, -þrai·tø-] n. Markskelsproces. *****-þröm** [-þrö:m] f. Kyst: *lagar skolar löðrið kalda l.* (MJ. III. 126).

land bára [lan·tbau·ra] f. = **landalda** 1. **-beit** [-bɛi·t] f. Græsning paa Land, i Mods. til i Stranden *(fjörubeit).* **-beita** [-bɛi·da, -bɛi·ta] f. Mading, samlet i Land (mods. *sjóbeita)* (Klp. I. 82). **-bygging** [-bɪq·iŋk] f. Bebyggelse af et Land. **-björg** [-björk] f. Landbrug. **-björn** [-bjö(r)dn] m. (zool.) Landbjörn, den alm. brune Björn (ursus arctos). **-blær** [-blai·r] m. sagte Luftning fra Land. **-bobbi** [-bob·ɪ] m. (zool.) Landsnegl. **-bóndi** [-boᵘndɪ] m. Bonde paa Landet (mods. *sjávarbóndi).* **-brytingar** [-brɪ·diŋga̧ȩ, -brɪ·t-] mpl., **-brytlingar** [-brɪhdliŋga̧ȩ] mpl. Beboerne af Egnen *Landbrot* (Skaft.). **-brjef** [-brjɛ·v] n. = **landabrjef. -brjefagerð** [-brjɛvaɟɛr·ð] f. Kartografi. **-brot** [-bro·t] n. **1.** Jordfald, Bortskylning af Land (Stj. '01, A 18). — **2.** Oase: *Mér fanst hann vera eins og l. í eyðimork* (GFrÓl. 24). — **3.** npr. Egn i *Vestur-Skaftafellssýsla.*

landbúnaðar fjelag [lan·tbunaðaȩfjɛ:laq] n. Landhusholdningsselskab. **-háskóli** [-(h)au:sgoᵘlɪ] m. Landbohöjskole. °**-maður** [-r-ma:ðø̧] m. Agrar.

land búnaður [lan·tbu:naðø̧] m. Landbrug, Landhusholdning. **-burðargjald** [-bʏrðarɟal·t] n. Landporto. **-burður** [-bʏrðø̧] m. *l. (af fiski),* overvældende rigt Fiskeri: *nú um hríð hefur verið l. af fiski.* **-dýr** [lan·di·r] n. Landdyr. **-eyða** [-d-ɛi·ða] f. **1.** Ødelæggelse af Land: *Eru þetta þær tvær stóru land-eyður, er sandinum fylgja* (LFR. II. 167); *hungur og hallæri ... þessum óttalegu landeiðum* (Fj. II. (2.) 14). — **2.** hvad der er skadeligt for et Land, Pestilens: *óvana, sem er sönn l.* (LFR. XIII. 114). — **3.** *(letingi)* Driver(t), ørkesløs og doven Person. **-eyðuskapur** [-ɛiðøsga:bø̧, -sga:pø̧] m. Driverliv, Ørkesløshed. **-eigandi** [-ɛiq·andɪ] m. Jordejer, Grundejer. **-eign** [-ɛigv] f. Land, Jorder, tilhørende en Gaard, Grund: *í l. minni,* paa min Grund, paa mit Land (Jordejendom). **-eyingur (-s, -ar)** [-ɛi·jiŋgø̧] m. Mand fra *Landeyjar.* **-eyjar** [-ɛi·ja̧ȩ] fpl. npr. Egn i *Rangárvallasýsla.* **-ekla** [-ɛhgla] f. Mangel paa Land. **-elskur** [-ɛlsgø̧] a. som elsker Landet: *Kæra rjúpa mín! — Þjóðlega, látlausa, landelska, ofsótta, indæla daladís* (GFrÓl. 146); *Hann var l. og vildi ekki að bygðin gengi til þurðar,* (GFrTís. 127). **-fall** [-t-fadλ] n. **1.** jfr. *aðfall,* stigende Vande (om Flodbølgen) (Vf.): *Landfallið bar mig heim í varið* (ÓDavVik. 283). — **2.** *(skriða)* Landskred. **-farandi** [-fa·randɪ] a. indec. epidemisk: *l. eðli sóttar* (LFR. IV. 72). **-fararleyfi** [-fararlɛi:vɪ] n. Tilladelse til Bortrejse fra Landet. **-farsótt** [-fa̧ȩsoᵘht] f. Epidemi, epidemisk Sygdom, Omgangssyge. **-fastur** [-fasdø̧] a. **1.** som sidder fast paa Land: *l. ís,* Is fæst op til Kysten. — **2.** *verða l. = taka land,* lande: *hann varð l.,* han kom til Land. **-ferð** [-fɛrð] f. Landrejse. **-festi** [-fɛsdɪ] f. is. pl. *-festar,* Landtov, Tov, hvormed en Baad el. andet fastgöres til Landjorden. **-finnandi** [-fɪn·andɪ] m. Landopdager. **-fjall** [-fjadλ] n. Indlandsbjærg. **-fláki** [-flau·ɟɪ, -flau·ȼɪ] m. Landstrækning. **-fleygur** [-flɛi·qø̧] a. som gaar over hele Landet, berömt over hele Landet: *Þessi landfleygu orð* (Eimr. XIV. 86). **-flótta** [-floᵘhda] a. indec. landflygtig. **-flutningur** [-flʏhdniŋgø̧] m. Transport over Land. **-flæma** [-flai·ma] vt. landsforvise, jage i Landflygtighed. **-flæmi** [-flai·mɪ] n. stor Landstrækning. **-flæming** [-flai·miŋk] f. Landsforvisning. **-fógeti** [-foᵘ·ɟedɪ, -foᵘ·ɟɛtɪ] m. Landfoged. **-fólk** [-foᵘλk, -foᵘlk] n. coll. = **landsfólk. -frjór** [-frjoᵘ·r] a. med frugtbar Jordbund. **-fræði** [-frai·ðɪ] f. indec. = **landafræði. -fræðilegur** [-fraiðɪlɛ:qø̧] a. geografisk. **-fræðingafjelag** [-fraiðiŋgafjɛ:laq] n. geografisk Selskab. **-fræðingur (-s, -ar)** [-frai·ðiŋgø̧] m. Geograf. **-fræðirit** [-fraiðɪrɪ:t] n. geografisk Skrift. **-fugl** [-fʏgλ] m. Landfugl. **-fundur** [-fʏndø̧] m. Landopdagelse, geografisk Opdagelse. **-fús** [-fu·s] a. som længes efter Land: *l. sjómaður.* **-för** [-fö·r] f. Landgang: *ef manni er lofuð l.,* naar en Mand har erholdt Landlov (Stj. '13, A. 151). **-gagn** [-gagv] n. Landbrug, den Nytte, man har af Landbruget: *landgagnið hefir verið kallað ... vissara enn sjávargagnið* (Árm. IV. 84); — pl. *-gögn,* Landprodukter. **-ganga** [-gauŋga] f. Landgang. **-gangur** [-gauŋgø̧] m. **1.** =

landganga. 2. spec *l. sjávar,* Havets Oversvømmelse; *l. fisks,* Overflod af Fisk, saa at de gaar tæt op til Land; *(það, að fisk rekur upp)* Opdriven af Fisk paa Strandbredden (BH.) **-geiri** [-ɟei·rɪ] m Landstrimmel. **-genginn** [-ɟeiŋɟɪn] a. som gaar paa Græs: *landgengið naut.* **-gjöf** [-ɟö·v] f. Landgivning, Tildeling af Land. **-gola** [-go·la] f. Luftning fra Land. **-gott** [-goht] an. hvor der er kraftigt Græs: *hjer er l.* **-greifadæmi** [-grei·vadai·mɪ] n Landgrevskab **-greifi** [-grei·vɪ] m Landgreve. **-gæði** [-ɟai·ðɪ] npl. (egl. Landets gode Egenskaber), Landets Herligheder, Jordbundens Frugtbarhed: *lítil, mikil l.* **-gæsla** [-ɟaisla] f. Bevogtning af et Land. **-gönguleyfi** [-göyŋgolei:vɪ] n. Landlov. **-haft** [-(h)aft] n. Vornedskab. °**-haftsbændur** [-(h)aftsbain·døʀ] mpl. vornede Bønder. ° **-haftsmaður** [-(h)aftsma:ðøʀ] m. vorned. **-hagsfræði** [-(h)aχsfrai:ðɪ] f. indec. = **landshagsfræði.** **-halt** [-(h)aλt] adv. langs Kysten. **-helgi** [-(h)ɛlɟɪ] f. indec. (et Lands) Søterritorium: *fiskveiðar í l.,* Fiskeri paa Søterritoriet. **-helgisbrot** [-(h)ɛlɟɪsbro:t] n. Overtrædelse af Loven om Søterritoriet. **-helgisgæsla** [-(h)ɛlɟɪsɟais·la] f. Fiskeriinspektion (indenfor Søterritoriet). **-helgissjóður** [-(h)ɛlɟɪsjoᵘ:ðøʀ] m. Søterritoriumsfond **-hlaup** [-(h)λöy·p] npl. Landstrygeri, Omflakken. **-hlaupari** [-(h)λöy·barɪ, -(h)λöy·p-] m. Landstryger. **-hluti** [-(h)λʏ·dɪ, -(h)λʏ·tɪ] m. *(jarðarpartur)* Jorddel, Jordlod, (jfr. *landshluti).* **-hlutur** [-(h)λʏ·døʀ, -(h)λʏ·toʀ] m. = **uppsátursh̲lutur.** **-hreinsun** [-(h)ʀeinsøn] f. Landrenselse, Bortfjærnelse af Forbrydere el. desl.: *það er sannköllluð l. að honum,* det er en Befrielse for Landet at blive af med ham. **-hryggur** [-(h)ʀɪɟ·øʀ] m. Landryg. **-hvörf** [-χwörv, -kvörv] npl. Forsvinden af Land (paa Havet): *landhvörf voru dogum saman* (GH.Ól. 49) **-hætta** [-(h)aihda] f (naut) Læger: *vera í landhættu,* faa (være paa) en Læger.

landi (-a, -ar) [lan·dɪ] m. 1. *(samlandi)* Landsmand. — 2. spec. *(Íslendingur)* Islænder (i Udlandet).

land iða [lan·dɪ·ða] f. = **tíðbrá.** **-yrki (-ja, -jar)** [-ɪɹɟɪ] m. Jordbruger. **-jurt** [-jʏʀt] f. Landplante. **-jörð** [-jörð] f. 1. *(jörð uppi í landi)* Gaard inde i Landet. — ?2. *(þurt land)* Landjord. **-kannari** [-tkan·arɪ] m. Opdagelsesrejsende, Undersøger af et Land. **-kaup** [-köy·p] npl. Køb af Jordejendom. **-kýr** [-ɟi·r] f. Landko (mods. *sækýr).* **-kjör** [-ɟö·r] n. Valg, foretaget af hele Landet som een Valgkreds. **-kjörinn** [-ɟö·rɪn] a. valgt af hele Landet: *l. þingmaður.* **-klettur** [-klɛhdøʀ] m. Klippe i Land. **-kort** [-koʀt] n. Landkort. **-kortabók** [-koʀdaboᵘ:k] f. Atlas **-kostir** [-kosdɪʀ] mpl landgæði. **-kreppa** [-krɛhba] f indskrænket Plads. **-kuðungur** [-kʏ ðuŋgoʀ] m., **-kussi** [-kʏs·ɪ] m. = **landbobbi.** **-kvikindi** [-kvɪ·ɟɪndɪ, -kvɪ·ɟ-] n. Landdyr. **-kvæmt** [-kvaiṃt, -kvaimt] an.: *eiga e-s staðar l.,* have Tilladelse til at besøge og opholde sig et Steds. **-könnuður** [-kön·oðøʀ] m. Opdagelsesrejsende. **-könnun** [-kön·on] f geografisk Undersøgelse. **-könnunarferð** [-könonaʀfɛr·ð] f. Opdagelsesrejse. **-könnunarfjelag** [-könonaʀfjɛ:laɣ] n. geografisk Selskab. **-leðja** [-d-lɛðja] f. Aflejring af Dynd fra Landjorden; — (geol.) terrigene Sedimenter. **-lega** [-lɛ·ɣa] f. Fiskernes Ophold i Land, naar de paa Grund af Uvejr ikke kan tage ud for at fiske. **-legudagur** [-lɛɣoda:ɣoʀ] m. = **landverudagur.** **-leiga** [-lei·ɣa] f. Fæste, Forpagtning. **-leigumálefni** [-leiɣomau:lɛbnɪ] npl. Fæstevæsen. **-leit** [-lei·t] f. **landaleit.** **-lið** [-lɪ·ð] n. Landhær. **-lygari** [-lɪ·ɣarɪ] m. Landsløgner. **-lítill** [-li·dɪdλ, li·tɪdλ] a. som der følger kun lidt Jord: *landlítil jörð.* **-ljett** [-ljɛht] an. med mager Jordbund. **-luktur** [-lʏχdøʀ] a. indelukket af Land: *höfnin var bæði þröng og landlukt* (Lögr 15, S 6) **-lægur** [-laiɣøʀ] a som har hættet sig til en Plads, vundet Indpas et Steds; som kommer fra Landet: *l. sjúkdómur,* endemisk Sygdom; *l. vindur,* Fralandsvind; *e-ð er orðið landlægt,* n-t er blevet til Skik og Brug; *landlæg ættarnöfn.* **-læknir** [-laihɟnɪʀ] m. Landfysikus. **-læknisembætti** [-laihɟnɪsɛm·baihdɪ] n. Landfysikat. **-maður** [-ma·ðøʀ] m. 1. Landbo (mods. *sjómaður* el. *eyjarskeggi): duglegir landmenn og duglegir sjómenn* (JSVb. 101). — 2. spec. (mods. *skipverji)* Mand, der arbejder i Land. — 3. is. i pl. Beboer(e) af Egnen *Land* i *Rangárvallasýsla.* 1. **-megin** [-mei·jɪn] n. Fastlandets store Udstrækning. 2. **-megin** [-mei·jɪn] adv. fra Landsiden. **-miðun** [-mɪ·ðøn] f. Pejling, Landpejling, Sigten paa et Punkt i Land for at bestemme Skibets Plads. **-mikill** [-mɪ·ɟɪdλ, -mɪ·ɟɪdλ] a. som har vidtstrakt Landomraade. **†-mynd** [-mɪnt] n. Kort (EspS. 163). **†-munir** [-mʏ·nɪʀ] mpl. Hjemve: *e-m leika l.,* en har Hjemve. **-mælandi** [-mai·landɪ] m. Opmaaler. **-mæling** [-mai·liŋk] f. Landmaaling. **-nám** [-nau·m] n. 1. *(það að nema og byggja land)* Landnam, Landtægt, Kolonisering. — 2. Grundafstaaelse: *jarðrask og l. á óyrktu landi,* Skade paa og Afstaaelse af udyrket Land (Stj. '07, A. 356). **-náma** [-nau·ma] f., **-námabók** [-naumaboᵘ:k] f. npr. Landnamsbogen (om Islands förste Bebyggelse). **-námsjörð** [-naumsjör·ð] f. Gaard, bygget af en Landnamsmand. **-námsmaður** [-naumsma:ðøʀ] m. Landnamsmand, Kolonist, Nybygger. **-námstíð** [-naumsti:ð] f. Landnamstid, Indvandringstid, den Tid, et nyopdaget Lands Byggelse varer: *l. Íslands,* Tiden ca. 874—930. **-nemi (-a, -ar)** [-nɛ·mɪ] m. Nybygger, Kolonist. **-nyrðingsþræsingur** [-nɪrðiŋsþrai:siŋgøʀ] m. vedholdende Nordostvind. **-nyrðingur (-s, -ar)** [-nɪrðiŋgøʀ] m. Nordostvind. **-norðan** [-norðan] adv. *(á l.)* fra Nordost. **-norðanátt** [-norðanauht] f. Nordost; nordostlige Vinde. **-norður** [-norðøʀ] n. Nordøst. **-plága** [-t-plau·(q)a] f. Landeplage. **-plæging** [-plai·jiŋk] f. Optagelse el. Opplöjning af Muslinger ved Hjælp af en Plov el. Bundskrabe, der trækkes op med et Spil paa Stranden (Vf.). **-póstur** [-poᵘsdøʀ] m. Landpost. **-ráð** [-d-rau·ð] npl. 1. *(ráð yfir landi)* Raadighed over, Styrelse af et Land el. en Ejendom. — 2. *(föðurlandssvik)* Landsforræderi, Höjforræderi. **-ráðamaður** [-rauðama:ðøʀ] m. Landsforræder. **-ráðandi** [-rau·ðandɪ] m. den, der raader over en Gaard, Gaardens Ejer el. Fæster: *l. kostar smölun á heimalandi* (Stj. '96, B 211) **-ráðasök** [-rauðasö·k] f. Landsforræderi.

-ráður [-rau·ðøʀ] a. landsforrædersk (JHall. 93). **-rask** [-rask] n. Forstyrrelse i Terrænet: *sjást sprungur og önnur merki eftir l. og landsig* (ÞThFerð. I. 281). **-reki** [-rɛ·ɟɪ, -rɛ·ɟɪ] m. 1. landflygtig (GTh. '95, 90). — *2. *(konungur)* Konge. **-rekstur** [-rɛχsdøʀ] m. Landsforvisning. **-ryðjandi** [-rɪðjandɪ] m. Rydningsmand. **-rými** [-ri·mɪ] n. rigelig Jord til Beboelse. **-ritari** [-rɪ·darɪ, -rɪ·t-] m. Landssekretær (1904—17 svarende til Departementschef i de danske Ministerier); för 1904 blev Kontorchefen paa Landshøvdingens Kontor kaldt saal **-róður** [-roᵘ·ðøʀ] m. Roning i Land **-ræma** [-rai·ma] f. Landstrimmel. **-ræna** [-rai·na] f Landbrise, Fralandsvind

landsafsala [lan·safsa:la] f. Afstaaelse el. Afhændelse af Land.

landsár [lan·tsau·r] a. öm overfor Jord: *en báðir bændurnir voru svo landsárir* (GFrÁtt. 162).

lands auðn [lan·söyðn] f. = **landauðn.** **-bankaseðill** [-bauŋ̊gasɛ:ðɪdλ, -bauŋka-] m. Pengeseddel udstedt af Landskassen til Fordel for *Landsbanki Íslands.* **-bankastjórn** [-bauŋ̊gasdjoᵘr·dv, -bauŋka-] f. Landsbankens Bestyrelse. **-banki** [-bauŋ̊ɟɪ, -bauŋ̊ɟɪ] m. Landsbank, Nationalbank, spec. = *Landsbanki Íslands* i Rvk. **-byggð** [-bɪɣð, -bɪɡþ] f. Land (i Mods. til By): *á landsbygðinni,* ude paa Landet. **-bygging** [-bɪɟ·iŋk] f. 1. *(það að byggja þjóðland)* Bebyggelse af et Land. — 2. *(bygging jarðar)* Bortfæstelse af en Gaard. **-bókasafn** [-boᵘgasab·v, -boᵘka-] n. Landsbibliotek, Nationalbibliotek. **-bókavörður** [-boᵘgavör·ðøʀ, -boᵘka-] m. Landsbibliotekar, Overbibliotekar paa *Landsbókasafnið* i Rvk. **-brigð** [-brɪɣð, -brɪɡþ] npl. Vindikation. **-brún** [-bru·n] f.: *vera á l.,* være meget nær Land, være lige under Land: *hafa siglingamenn það til marks, að nær þeir sjá hafsúlu, þá vita þeir sig á landsbrún komna vera* (JÓlInd. 229); *Þegar hvalir í uninnanuði eru á landsbrún eða ofar fyrir ísum, segir Jón að hvalambur reki frá þeim* (ÞThLfr. II. 86). **-búar** [-bu·aʀ] mpl. Landets Börn. **-búskapur** [-bu·sgaboʀ, -sgapøʀ] m. Lands(Stats-)husholdning. **-dýrlingur** [-dirliŋgoʀ] m. Nationalhelgen. **-dómur** [-doᵘ·møʀ] m. Landsret (svarende til d. Rigsret). **-drottinn** [-drohdɪn] m. 1. *(jarðeigandi)* Jorddrot, Jordejer, Udlejer af Gaard. — *2. *(þjóðhöfðingi)* Hersker, Fyrste.

land seyra [lan·tsei·ra] f. Dyrtid, Hungersnød i et Land. **-selur** [-sɛ·løʀ] m. (zool.) Landsæl (phoca vitulina).

landsendi [lan·sendɪ] m. Landets Ende, Landets yderste Spids: *landsendanna á milli,* fra den ene Ende af Landet til den anden.

land seti (-a, -ar) [lan·tsɛ·dɪ, -sɛ·tɪ] m. Fæster. **-setja** [-sɛ·dja, -sɛ·tja] vt. landsætte.

lands fje [lan·sfjɛ·] n. offentlige Midler. **-fjehirðir** [-fjɛ·hɪrðɪʀ] m. Landskasserer. **-fjórðungur** [-fjoᵘrðuŋgøʀ] m. Landsfjerding, Fjerdedel af Landet, Amt; Distrikt. **-fólk** [-foᵘλk, -foᵘlk] n. Landets Folk; Indbyggere. **†-foringi** [-fo·riŋɟɪ] m. omflakkende Stodder af den værste Slags (Eimr. IV. 29). **-forráð** [-for·auð] npl. Landets Styrelse, Regering. **-friður** [-frɪ·ðøʀ] m. Landefred. **-grið** [-grɪ·ð] npl. Lov til at være i et Land. **-hagsfræði** [-(h)aχsfrai:ðɪ] f. indec. Statistik. **-hagsskýrslur** [-(h)aχsɟiʀ·sløʀ] fpl. statistiske Beretninger (Meddelelser, Tabeller) (om et Lands Handel, Industri osv.). **-háttur** [-(h)auhdøʀ] m., is. pl. *-hættir,* et Lands Beskaffenhed; Skik og Brug i et Land. **†-her** [-(h)ɛ·r] m. 1. *landsfólk.* — 2. Hær af et Lands Indbyggere (i Mods. til en fremmed Hær): **-hluti** [-(h)λʏ·dɪ, -(h)λʏ·tɪ] m. Landsdel. **-hlutur** [-(h)λʏ·døʀ, -(h)λʏ·toʀ] m. 1. = *landshluti.* — 2. *l. af hval,* den Gaarden tilfaldende Portion af en strandet Hval. **-horn** [-(h)o(r)dv] n. Hjörne, Udkant af Landet: *landshornanna á milli,* fra den ene Ende af Landet til den anden. **-hornalýður** [-(h)o(r)dnali:ðøʀ] m. forløbent Pak. **-hornamaður** [-(h)o(r)dnama:ðøʀ] m. 1. *(flakkari)* Landstryger, Vagabond. 2. Person, som ikke har fast Opholdssted: *Það er kunnugt að fjöldi lausamanna eru það ekki í reglegan hátt. Nefndin vill tryggja það að þessir könungsins lausamenn eða landshornamenn, eins og þeir eru kallaðir, verðu ekki þess rjettar aðnjótandi* (Alþ. '11, B. 455). **-höfðingi** [-(h)övðiŋɟɪ, -(h)öbð-] m. Landshøvding: *l. yfir Íslandi* (saal. kaldtes den øverste isl. Øvrighed i Tiden 1874—1904); *(jarl yfir landi)* Guvernør, Statholder. **-höfðingjaembætti** [-(h)övðiŋɟaɛm·baihdɪ, -(h)öbð-] n. Landshøvdingsembede. **-yfirdómur** [-ɪvɪrdoᵘ:møʀ] m., **-yfirrjettur** [-ɪvɪrjɛhdøʀ] m. Landsoverret.

land sig [lan·tsɪ·ɣ] n. Landsænkning. **-símastjóri** [-simasdjoᵘ:rɪ, lan·sima-] m. Telegrafdirektør. **-símastöð** [-simasdö:ð] f. Telegraf- og Telefonstation. **-sími** [-si·mɪ] m. 1. *(sími á landi)* Landledning (mods. *sæsími),* Telegraflinje paa Landjorden. — 2. a. de offentlige Landet tilhørende Telegraf- og Telefonanlæg. — b. spec. *vera á landsímanum,* være ansat paa Landets Telegrafstation i Rvk. — 3. *(sími um sveitir)* Landtelegraf og -telefon (mods. *bæjarsími).* **-sýn** [-si·n] f. Landkending: *koma í l.,* faa Land i Sigte; *þeir voru úr l.,* Landet var ude af Sigte; *†e-m þykir nokkuð í l.,* (egl. en synes, han kan öjne Land), en synes, der endnu er Haab. **-synnings-grallari** [-sɪniŋsgrad·larɪ] m. *(stór koli)* ›Hans‹, stor Rødspætte (som is. siges at fanges i store Mængder lige för en Storm fra Sydøst bryder løs). **-synningsofsi** [-sɪniŋsof·sɪ] m. hæftig Storm fra Sydøst. **-synningstroðningur** [-sɪniŋstroð·niŋgøʀ] m. Sydostvind, som synes at ville høre op, men stadig begynder igen (Vf., Sch.). **-synningur (-s, -ar)** [-sɪn·iŋgøʀ] m. Sydostvind. **-skaði** [-sga·ðɪ] m. Tab for et Land: (Ordspr.) *ekki er l. í ljótu flagði* (Málshb. 68). **†-skapur** [-sgaboʀ, -sgap-] m. 1. *(landshættur)* Skik el. Sædvane i et Land. — 2. *(hjerað)* Landskab, Egn. **-skekill** [-sɟɛ·ɟɪdλ, -sɟɛ·ɟɪdλ] m. 1. = *landskiki.* — 2. = *landskjálki.* **-skiftalög** [-sɟɪfdalö:ɣ] npl. Lov om Udskiftning af Jord. **-skifti** [-sɟɪfdɪ] npl. Udskiftning af Jord. **-skiki** [-sɟɪ·ɟɪ, -sɟɪ·ɟɪ] m. et lille Stykke Land. **-skipun** [-sɟɪ·bon, -sɟɪ·pon] f. et Lands Indretninger, Regering.

landskjálfta fræði [lan·(t)sɟauλ(f)dafrai:ðɪ, -sɟaul(v)ta-] f. Seismologi. **-mælir** [-mai:lɪʀ] m. Seismometer. **-viti** [-vɪ·dɪ, -vɪ·tɪ] m. Seismograf.

landskjálfti [lan·(t)sɟauλ(f)dɪ, -sɟaul(v)tɪ] m. *(jarðskjálfti)* Jordskælv

lands kjálki [lan·sɟauʎɣl, -ɟaulɟɪ] m. Udkant af Landet. **-kjör** [-ɟö·r] n. = **landskosningar. -kjörinn** [-ɟö·rɪn] a. landsvalgt.

landskortur [lan·tsgoɽdoɣ] m. Mangel paa Land.

lands kosningar [lan·skos(d)niŋgaɣ] fpl. Valg over hele Landet af en Del af Medlemmerne til Altingets øverste Kammer. **-kostur** [-kosdoɣ] m. **landkostur.**

land skrið [lan·tsgrɪ·ð] n. Fiskens Vandring fra Øst ind mod Kysten: *austanganga (l.) kemur upp að Meðallandssandi* (Ísaf. '15, 5 1). **-skrifari** [-sgrɪ·varɪ] m. **1.** *landþingisskrifari*, Landtingsskriver. †**2.** *(ráðherra)* Statssekretær (FranKl. 77). **-skuld** [lan·sgʏlt] f. Landgilde, Jordleje, Afgift af en forpagtet Gaard.

lands lag [lan·sla·ɣ] n. et Lands el. en Egns naturlige Beskaffenhed, Natur, Landskab. **-lagsmálari** [-laχsmau:larɪ] m. Landskabsmaler. **-lagsmálverk** [-laχsmaul·vɛɾk] n., **-lagsmynd** [-laχsmɪn·t] f. Landskabsmaleri. **-leiga** [-lɛi·qa] f. = **landskuld. -lýður** [-li·ðʏɣ] m. Landets Befolkning. **-lóð** [-lo·ð] f. = *landshlutur 2*: *Færeyingar hafa misst heila flocka af hvölum, meðan þeir fyrirfram hafa um hana* (ɔ: *landslóðina*) *þrætt* (LFR. II. 92). **-lög** [-lö·ɣ] npl. Landslov, Lov i et Land. **-maður** [-ma·ðʏɣ] m. Indbygger i et Land, Statsborger. **-mál** [-mau·l] npl. **1.** *(stjórnmál)* Politik. — **2.** »Maalet« i Norge. **-múgur** [-mu·(q)ʏɣ] m. Almue. **-nauðsyn** [-nöyð·sɪn] f. Nødvendighed for Landet. **-nefnd** [-nɛmt] f. Landkommission, spec. *landsnefndin*, Landkommissionen 1770.

landsnigill [lan·tsni·jɪdʎ] m. (zool.) Landsnegl.

lands nytjar [lan·snɪ·djaɣ, -nɪ·t-] fpl. **1.** et Lands Frembringelser: *Síðan menn á 18. öld gjörðu sér mikið far um að leita uppi allar l.* (ÞThLýs. II. 322). — **2.** en Ejendoms Herligheder og deraf flydende Produkter: *Það er oftast mjög örðugt að greina ... hverjar l. fylgja hofuðbólinu og hverjar hjáleigunni* (Alþ. '11, B. II. 1232). **-ómagi** [-oᵘ·maijɪ] m. en el. n-t, som er en Byrde for Landet.

land spenna [lan·tsbɛn·a] f. Blokade, Afspærring. **-spilda** [-sbɪlda] f. Landstrækning. **-spyrnuveður** [-sbɪ(r)dnovɛ:ðʏɣ] n. Fralandsvind.

†**lands prófastur** [lan·sproᵘ·fasdoɣ] m. Stiftsprovst paa Island. **-reikningur** [-rɛihgniŋgoɣ] m. Landsregnskab. **-rjettur** [-rjɛhdoɣ] m. Lands Lov og Ret. **-siður** [lan·sɪ·ðʏɣ] m. Lands Skik (Sæd), Skik og Brug i et Land: *leiður* (el. *lýttur) er sá, sem ekki fylgir landssið*, led er den, som ikke lever paa Lands Vis. **-sjóðsjörð** [-sjoᵘðsjör·ð] f. en Landskassen tilhørende Jord. **-sjóðsómagi** [-sjoᵘðsoᵘ:maijɪ] m. = **landsómagi. -sjóður** [-sjoᵘ·ðʏɣ] m. Landskasse. **-spjöll** [-sbjödʎ] npl. Ødelæggelse af Landet.

land staða [lan·(t)sda·ða] f. et Lands Beliggenhed. **-staddur** [-sdad·oɣ] m. staaende i Land: *Ofjörð þá landstaddir fylgdarmenn sjá* (BTh. 102). **-steinar** [-sdɛi·naɣ] mpl. Stene paa Stranden: *upp í landsteina*, lige ind til Kysten; *uppi í landsteinum*, lige ved Kysten. **-stjóri** [-sdjoᵘ·rɪ] m. **1.** Statholder, Guvernør, et Lands Overhoved. — **2.** = *landfesti*: *stjórnarskútan liggur við landstjóra.* **-stjórn** [-sdjoᵘ(r)dn] f. Regering: *í landstjórnar nafni*, i Statens Navn. **-stjórnari** [-sdjoᵘ(r)dnarɪ] m. Landstyrer, Guvernør. **-stjórnarmaður** [-sdjoᵘ(r)dnarma:ðʏɣ] m. Statsmand, Politiker. **-stjórnarmál** [-sdjoᵘ(r)dnarmau:l] npl. Statssager, Politik. **-stólpi** [-sdoᵘʎbɪ, -sdoᵘlpɪ] m. Landets Støtte: *bóndi er bústólpi, bú er l.*, Bonde er Gaardens Støtte, Gaarden Landets Støtte. **-straumur** [-sdröy·moɣ] m. **1.** *(straumur frá landi)* Fralandsstrøm. — **2.** pl. *landstraumar*, Havene omkring Landet; Søterritorium: *sjá útlenda menn lángt að vera komna á landstraumana með stóra flota, áður en vér komumst út* (JS Vb. 102). **-strengir** [-sdrɛiŋɟɪɣ] mpl. Landtov, Fortöjningstov. **-suður** [-sʏ·ðʏɣ] n. Sydost. **-suga** [-sʏ·qa] f. (egl. den, som udsuger Landet ɔ:) Dagdriver: *Leið hann eigi landsugr né lausingja* (Skirn. IX. 107). **-sunnan** [-sʏn·an] adv. fra Sydost: *á l.*, sydostlig. **-sunnanátt** [-sʏnanauht] f. Sydøst; sydostlige Vinde. **-sunnanvindur** [-sʏnanvɪn·doɣ] m. Sydostvind.

lands uppdráttabók [lan·sohpdrauhdaboᵘ:k] f. Atlas. **-uppdráttur** [-ohpdrauhdoɣ] m. Landkort. **-uppfræðingarfjelag** [-ohpfraiðiŋga(ɣ)fjɛ:laɣ, -ofrai·ð-] n. Landsoplysningsselskab.

landsvala [lan·tsva·la] f. (zool.) Forstuesvale (Landsvale) (hirundo rustica).

landsvani [lan·sva·nɪ] m. Lands Skik: (Ordspr.) *l. er landsheiður*, Lands Sæd er Lands Hæder.

Landsveit [lan·tsvɛi·t] f. npr. Egn i *Rangárvallasýsla* (jfr. *land).*

lands vera [lan·svɛ·ra] f. Ophold paa Landjorden. **-verslun** [-vɛɣslʏn] f. Landshandel; spec. kaldes saaledes en af den isl. Regering i 1917 oprettet og dreven Handel.

landsvif [lan·(t)svɪ·v] npl. Strömmen langs Bredden (ÞGjÚf. 16).

landsvísa [lan·svi·sa] f. Landsvis, Landsskik: *hundrað á landsvísu* (jfr. *hundrað); — Lögleg l. mælir því ei í mót* (Alþb. 1686, Nr. 22).

landsvæði [lan·(t)svai·ðɪ] n. Landstrækning.

lands þing [lan·sþiŋk] n. Landsting. **-þingisskrifari** [-þiŋɟɪsgrɪ:varɪ] m. **1.** Skriver ved Landstinget. — **2.** (GrFugl.) = *óðinshani.*

land sæla [lan·(t)sai·la] f. Landets Godhed (LFR. XIV. 179). **-taka** [lan·ta·ga, -ta·ka] f. **1.** *(það að lenda)* Landing. — **2.** Landingsplads: *þar er góð l.* **-takandi** [-ta·gandɪ, -ta:kandɪ] m. = **landnemi. -tamning** [-tamniŋk] f. (bot.) Naturalisation. **-tjald** [-tjalt] n. Telt, Telt i Land (gl. Udtryk, i Mods. til *skipstjald*, Telt paa Skibe, nu vistn. kun i Udtr.:) *slá landtjöldum*, slaa Lejr. **-tog** [-to·ɣ] n. **1.** Trækken fra Land (fra Stranden el. Bredden). — **2.** *vera í landtogi*, (ved Trækvodsfiskeri) give Nættet ud, jfr. *fyrirvöðutog* (Hf.). **-tökumaður** [-tögoma:ðoɣ, -töku-] m. = **landnemi. -tökustaður** [-tögosda·ðoɣ, -töko-] m. Landingssted. **-vanur** [lan·dva·noɣ] a. **a.** akklimatiseret (om Kvæg og Heste), vant til Gaarden el. Egnen): *l. hestur.* — **b.** stedkendt, kendt: *Hjúin voru landvön, og þektu reglurnar, sem fylgja skyldi* (GFrÓl. 30). **-var** [-va·r] n. Læ under Land: *var það lengi að hásetum Jóns gekk lítið, áður en þeir náðu landvarinu* (GKonÆf. 75); (Ordspr.) *ljett eru landvörin*, det er let at ro i Læ af Land, ogs. i overf. Bet. om n-t, der udføres i Ly af n-t el. n-n. **-vara** [-va·ra] f. Landprodukter (som Handelsvare). **-vari** [-va·rɪ] m. Vind, som holder et Sted tört, naar det regner i Nabolaget (Skaft.). **-varnarlið** [-vardnarlɪ:ð] n. Landeværn, Milits. **-varnarmaður** [-vardnarma:ðoɣ] m. **1.** *(hermaður úr landvarnarliði)* Soldat i Landeværnet. — **2.** Medlem af Partiet *Landvarnarmenn* (el. *Landvörn)*, et politisk Parti i Island i Aarhundredets Begyndelse. **-varnarskylda** [-vardnaɣsɟɪl·da] f. Værnepligt. **-veður** [-vɛ·ðʏɣ] n. Fralandsvind. **-vegis** [-vɛi·jɪs] adv. landvejs. **-vegur** [-vɛ·qoɣ] m. Vej til Lands, Vej over Land: *fara landveg*, rejse over Land. **-venja** [-vɛnja] vt. akklimatisere. **-ver** [-vɛ·r] n. Fiskerleje: *sonur landvers og skers* (StStAndv. I. 173). **-vera** [-vɛ·ra] f. Ophold i Land el. i et Land. **-verudagur** [-vɛrøda:qoɣ] m. en Dag, Fiskerne opholder sig i Land og ikke kan ro ud paa Grund af daarligt Vejr. **-viðri (-is)** [-vɪðrɪ] n. = **landveður. -víður** [-vi·ðʏɣ] a. med stor Jord, med stort Terræn: *landvíð jörð.* **-vindur** [-vɪndoɣ] m. = **landveður. -vinna** [-vɪn·a] f. Landarbejde. **-vinning** [-vɪn·iŋk] f. Erobring af et Land, Landvinding. **-von** [-vo·n] f. **a.** Haab om Land, Haab om at være nær ved Land. — **b.** Rimelighed for, at n-t driver i Land: *þeir sögðu, að hvalur væri í l.*, de sagde, at en Hval var i Færd med at drive i Land. — **c.** Udsigt til at komme i Besiddelse af Land. **-vært** [-vaiɣt] an. det, at ens Ophold i et Land taales: *honum var þar ekki lengur l.*, han kunde ikke holde sig længer der i Landet. **-vættur** [-vaihdoɣ] f. **a.** *(verndarandi lands)* et Lands Værneaand. — **b.** *(sveitavættur)* landlig Guddom, Nymfe. **-vör** [-vö·r] pl. af **landvar.** ***-vörður** [-vörðoɣ] m. Landets Beskytter, Landsforsvarer, Fyrste, Konge. **-vörn** [-vördn] f. **1.** et Lands Forsvar, Landeværn. — **2.** spec. Navn paa et politisk Parti; jfr. *landvarnarmaður.* **-þága** [-t-þau·(q)a] f. Modtagelse af Land. **-þiggjandi** [-þɪɟ·andɪ] m. Modtager af et Stykke Land. **-þrengsli** [-þrɛiŋslɪ] npl. **a.** Indsnævring i Terrænet: *landþreyngslunum við Píndus fjöllin* (Klp. IV. 182). — **b.** Jordmangel, Pladsmangel paa en Gaard: *á þeirri jörð voru of mikil l., búið of stórt fyrir svo litla jörð.* **-ær** [lan·dai·r] f. Inventariefaar, Kvildefaar (Borg.).

lán eigandi [lau:nɛi·qandɪ] m. Kreditor, Laangiver. **-fáandi** [laun·fau·andɪ] m. Laantager, Debitor. **-falaður** [-fa·laðoɣ] a. som ønskes udlaant. **-færi** [-fai·rɪ] npl. Midler til at opnaa Pengelaan.

lang- [lauŋ·k] forstærkende Præfiks: *langbestur*, allerbedst, den allerbedste osv.; ogs. Forled i Sms.: *langband, langhundur.*

1. **langa (löngu, löngur)** [lauŋ·ga, löyŋ·gø(ɣ)] f. Lange (molva vulgaris).

2. **langa (a)** [lauŋ·ga] v. impers. længes: *mig langar í e-ð*, jeg længes efter n-t; *mig* (pop. *mjer) langar til e-s*, jeg har Lyst til n-t; *mig langar ekki í neitt*, jeg bryder mig ikke om noget, jeg har ingen Appetit.

?3. **langa (a)** [lauŋ·ga] vt. lange: *l. e-m e-ð.*

langabytna [lauŋ·gabɪhdna] f. (EÓlKv. 158) = **botnlangi.**

langafasta [lauŋ·gafas·da] f. *(= sjöviknafasta)* Quinquagesima, Fasten.

langafi [lauŋ·ga·vɪ] m. Oldefader.

†**langa frjádagur** [lauŋ·gafrjau:daqoɣ] m. Langfredag *(= föstudagurinn langi).* **-lán** [-lau:n] n. **1.** langt Laan, langvarigt Laan. — **2.** overf. Udsættelse: *það verður langalánið á því*, det kommer til at trække ud. **-land** [-lan·t] n. npr. Langeland. **-langafi** [-lauŋ·gavɪ] m. Tipoldefader. **-langamma** [-lauŋ·gama] f. Tipoldemoder. **-langur** [-lauŋ·gøɣ] a. uhyre lang; *fyrir langalöngu*, for længe siden.

langalda [lauŋ·galda] f. Langsø.

langalengi [lauŋ·galɛiŋ·ɟɪ] adv. lange Tider, meget længe: *hann var þar l.*

langamma [lauŋ·gam·a] f. Oldemoder.

langan (-ar, -ir) [lauŋ·gan] f. = **löngun.**

Langa nes [lauŋ·ganɛ:s] n. npr. Halvø i det nordlige Island. **-roð** [-ro:ð] n. Skindstrimmel langs Fiskehovedets nederste Rand.

langás [lauŋ·gau·s] m. Langsidebjælke (i en Bygning).

langa stöng [lauŋ·gasdöyŋ·k] f., **-töng** [-töyŋ·k] f. = **lönguтöng.** **-vitleysa** [-vɪhdlɛisa] f. = **blindtrú.**

lang bakki [lauŋ·kbahɟɪ] m. lang og tyk Skybanke, som bebuder langvarigt Uvejr: *ef í langbakkann slær*, [1]) hvis vi bliver opholdt af Uvejr; [2]) overf. i Længden. **-band** [-bant] n. en Lægte el. Planke, der binder et Hus el. Skib sammen paa langs: **a.** *(í húsi)* Taglægte (paa langs). — **b.** *(í bát)* en Lægte, som ligger paa langs af en Baad indvendig. **-bandanagli** [-bandanag·lɪ] m. Lægtesöm. **-barðaland** [-barðalan·t] n. npr. Lombardiet. **-barðar** [-barðaɣ] mpl. Longobarder. **-beittur** [-bɛihdøɣ] a. som holder Skarpheden længe: *l. ljár* (LFR. X. 150). **-bekkur** [-bɛhgøɣ] m. en lang Bænk; en Bænk langsides Væggen (mods. *þverbekkur).* **-bestur** [-bɛsdoɣ] a. superl. allerbedst, den allerbedste. **-biti** [-bɪ·dɪ, -bɪ·tɪ] m. (tekn.) Drager, Bærebjælke. **-brækur** [-brai·goɣ, -brai·koɣ] fpl., **-buxur** [-bʏχsoɣ] fpl. lange Benklæder, i Mods. til *stuttbuxur.* **-degi (-is)** [-dɛi·jɪ] n. lang Dag, lange Dage: *hver mannkynsins ljósrönd mín langdegissól* (StSt. Andv. I. 254). **-drag** [-dra·ɣ] n. Rækkevidde: *loftskeytastöð með langdragi héðan til Kanada* (Morg. '18, 219). **-dreginn** [-drɛi·jɪn] a. **1.** langagtig: *líparítið er ... grisjótt með langdregnum blöðrum* (ÞThFerð. II. 176). — **2.** langvarig: *(dauði) l. og kvalafullur* (Mýrd. 277). — **3.** langtrukken: *l. tónn*; vidtloftig: *langdregin ræða.* **-drepandi** [-drɛ·bandɪ, -drɛ·p-] a. langsomt dræbende. **-drægur** [-drai·qoɣ] a. **1.** som trækkes i Langdrag, langvarig: *hafa þó áhrif hans að sínu leyti naumast orðið eins langdræg* (varige) (Eimr. II. 201). — **2.** *(langskeytur)* langtrækkende: *langdræg byssa.* — **3.** an. *langdrægt*, som adv. næsten, omtrent fuldt ud: *langdrægt stundargangur*; — *ef alt viðhald vega færi fram á landssjóðs kostnað, mundi það með tímanum langdrægt nema eins miklu* (Alþ. '11, B. II. 1163). **-dvalir** [-dva·lɪɣ] fpl. **1.** langt Ophold: *til langdvala*, længe, i længere Tid. 2. dat. pl. *langdvölum* og *að langdvölum*: **a.** længe ad

Gangen: *dvelja langdvölum*, opholde sig lange Tider ad Gangen: *þar sem eymd og fátækt dvaldi langdvölum* (JTrL. 129) — **b.** længe, i længere Tid: *svefn sé langdvölum bannaður* (HermJDulr. 30); *halda draumleiðslunni langdvölum á hæfilegu stigi* (HermJDr. 88). **°-dægur** [-dai·qøɣ] n. langt Døgn (Klp. IV. 61).

lángefinn [laun·ɟɛ·vɪn] a. heldig, lykkelig: *okkar afkvæmi, Helga, verður lángefið í landinu* (MJJAr. 165).

lang eggjaður [laun·ɛɟ·ɟaðøɣ] a. langægget. **-eyg(ð)ur** [-ei·qøɣ, -eiqð-øɣ, -eigðøɣ] a.: *l. eftir e-u*, som sender lange Øjne efter n-t. **-elda (-u, -ur)** [-ɛlda] f. (egl. som sidder ved *langeldar*, nu som Skældsord:) Døgenigt: *aulabárðs langeldan þín*. **†-eldar** [-ɛldaɣ] mpl. Langbaal, (i gl. Dage) Baal til at varme sig ved, tændte i en lang Række paa Hallens Gulv. **-faðir** [-k-fa·ðɪɣ] m. Ane. (Talem.) *telja langfeður til hauga og heiðni*, regne sine Aner tilbage til Hedenhos. **°-feðgalíking** [-fɛðga-li·cɪŋk, -li:ɟ-] f. Atavisme. **-feðgar** [-fɛðgaɣ] mpl. Forfædre (opad paa fædrene Side); Aner. **-feðgatal** [-fɛðgata:l] n. Stammefølge, Stamtavle (opad paa fædrene Side): *vera af e-m kominn að langfeðgatali*, nedstamme fra en. **-ferð** [-fɛr·ð] f. lang Rejse. **-ferðafólk** [-fɛrðafo·ʊlk, -fo·ʊl·k] n. coll. langvejs rejsende. **-ferðamaður** [-fɛrðama:ðøɣ] m. langvejs rejsende. **-ferðamannstóbak** [-fɛrðamansto·bak] n. = *duggaratóbak*: *At bréfi ... virðist mega ráða, að þetta duggaratóbak hafi manna á milli verið nefnt l.* (JAðEin. 594). **?-fingraður** [-fiŋgraðøɣ] a. langfingret, tyvagtig. **?-fingur** [-fiŋgøɣ] m. Langfinger. **?-fiskur** [-fɪsgøɣ] m. (Vf.) = **bógfiskur**. **-fleygur** [-flei·qøɣ] a. langt flyvende. **-flekkóttur** [-flɛhg-o·ʊhdøɣ] a. marmoreret. **-flestir** [-flɛsdɪɣ] a. pl. superl. de allerfleste. **-flúra** [-flu·ra] f. (zool.) Skærising (pleuronectes cynoglossus). **-frami** [-fra·mɪ] m. **1.** Langvarighed: *til langframa*, i Længden, for længere Tid; *skuldbinding til langframa*, vedvarende Forpligtelse; *Ekki er heldur sagt, hvort þetta eigi að borga í eitt skifti fyrir öll eða til langframa* (Alþ. '11, B II. 1347). — **2.** varig Berömmelse: *leiða e-ð til langframa*, skaffe n-t varigt Ry. **-fullkomnastur** [-fʏd·λkomnasdøɣ] a. superl. den allerfuldkomneste. **-fættur** [-faihdøɣ] a. langbenet. **-gelda** [lauŋ·ɟɛlda] f. **1.** = *langhenda*. **2.** n-t meget langt og tyndt: *skárri er það nú langgeldan* (Breiðd.). **-gæðlegleiki** [-ɟaiðlɛqlei:ɟɪ, -lei:ɟɪ] m. Langvarighed, Varighed. **-gæðlegur** [-ɟaiðlɛqøɣ] a. (adv. *-lega*). **-gæður** [-ɟaiðøɣ] a., **-gæfur** [-ɟaivøɣ] a. langvarig, varig. **1-hala (-hölu, -hölur)** [lauŋ·k(h)a·la, -(h)ö·lø(·ɣ)] f. den langhalede, (*tófa*) Hunræv; (*kýr*) Ko (Af., Sl.). **2.-hala** [-(h)a·la] a. indec. langhalet: *l. kýr*. **†-haldur** [-(h)aldøɣ] a. = *langrækinn*, uforsonlig. **-hali** [-(h)a·lɪ] m. **1.** metr. en Slags firelinjet Strofe med 2 Trokæers Forlængelse af sidste Linje (ogsaa *langhalaj*). Ekspl.: *Hérna bítur tíðin á, eggin, hvít: framan, í grasið situr foldu frá, fölnið hlýtur þar að líta gaman* (HSig. 259). — **2.** (zool.) Skolæst (macrurus rupestris). **-háls** [-(h)auls] m. langhalset Person. **-hálsaður** [-(h)aulsaðøɣ] a. langhalset. **-hefill** [-(h)ɛ·vɪdλ] m. Langhövl. **-hefilstokkur** [-(h)ɛvɪlsdohgøɣ] m. Langhövlsblok. **-helda** [lauŋ·k(h)ɛlda, lauŋ·ɟɛlda] f. »Langhilde«, Hilde, hvormed Hest el. Tyr hildes paa den ene Sides Forben og Bagben (Nl., Sl.). **-helgi** [-(h)ɛlɟɪ] f. indec. Julehelg, Juletid: *Gott haust og vetur fram til l.* (ÞThÁrf. 56). **-helstur** [-(h)ɛlsdøɣ] a. superl. den allervigtigste. **-henda** [-(h)ɛnda] f. (metr.) **1.** *langhenda eldri*, *gamla langhenda* = *langhending*. Ekspl.: *Maður verð, hvar maður fæðist, mun hún ekki flestum kær, þar sem ljósið lífs ei glæðist* | *og lítil sköpun þroska nær* (HSig. 162); *aldýr l.*: *Dustar flíkur, fís og strýkur,* | *forðast slíkur letimók,* | *hann Eiríkur út um víkur* | *eins og ríkur Bakka tók* (GKonÆf. 144). — **2.** *l. ný*, det samme Versemaal med fulde Trokæer i 2. og 4. Linje. Ekspl.: *Greindu, Saga! satt hvort muni,* | *sem í ritum skýrt er höldum,* | *að deyið og harðstjórn enn þá uni* | *Íslendskum hjá stjórnarvöldum* (HSig. 177). **-hending** [-(h)ɛndiŋk] f. (metr.) = *langhenda eldri*, firelinjet Strofe med fire Trokæer i hver Linje (katalektisk i 2. og 4. Linje). **-hendur** [-(h)ɛndøɣ] a. langhændet. **-hisa** [-(h)ɪ·sa] f. = *langþvísa*, se **langband** b. **-hlið** [-(h)λɪ·ð] f. (*á vegg*) Langside (paa en Væg); (mat.) Hypotenuse i en retvinklet Trekant (ÓDanFlatm.). **-holt** [-(h)oλt] n. lang (stenet) Bakke; nu is. Gaardnavn. **-hraustastur** [-(h)røysdasdøɣ] a. superl. allertaprest, den allertapreste. **-hríðasamur** [-(h)rɪðasa:møɣ] a. med hyppige, langvarige Snestorme. **-hundur** [-(h)ʏndøɣ] m. Benævnelse paa et Slags Kortspil (ÓDavSk. 336). **-hvolf** [-k-vɔlv, -kvolv] n. Tøndehvælving. **-höfðaður** [-k-(h)övðaðøɣ, -(h)öbð-] a. langskallet, dolichocephal. **-höfði** [-(h)övðɪ, -(h)öbðɪ] m. Dolichocephal, Langskalle.

langi (-a, -ar) [lauŋ·ɟɪ] m. **1.** (anat.) Tyktarm. — **2.** = *langband* b.

langimúkur [lauŋ·ɟɪmu:gøɣ, -mu:køɣ] m. en höj Vinding i *alkort* (s. d. O. og *múkur*).

langintes [lauŋ·ɟɪntɛ·s] m. (pop.) höj Mand.

lang ýsa [lauŋ·gi·sa] f. is. i pl. *langýsur* (jfr. no. langise el. langvise) = **langband** b. **-jökull** [-jö·gødλ, -jö·k-] m. npr. Jøkel i det indre af Landet. **°-kýpingur** [lauŋ·ɟi·biŋgøɣ, -ɟi·p-] m. Langskalle. **-krækill** [-krai·ɟɪdλ, -krai·ɟ-] m. (bot.) Bjærg-Firling (sagina Linnæi). **-lega** [-lɛ·qa] f. langvarig Liggen. **-leggjaður** [-lɛɟ·aðøɣ] a. langskanket. **-leggjastykki** [lauŋ·glɛɟasdɪhɟɪ, laun·-] n. Skank. **-leggur** [-lɛg·øɣ] m. Laarben, Skank. **-legull** [lauŋ·glɛ·qødλ] a. som ligger længe (om Sneen): *langlegul fönn*. **-legur** [-lɛ·qøɣ] a. langvarig. **-leið** [-lei·ð] f. störste Delen af en Vej: *nú erum við komnir langleiðina þangað*. **-leiði** [-lei·ðɪ] n. lang Vej, lang Afstand. **-leiðis** [-lei·ðɪs] adv. langvejs. **-leikur** [-leigøɣ, -leikøɣ] m. Længde. **-leitur** [-lei·døɣ, -lei·tøɣ] a. med langt Ansigt. **-liðið** [-lɪ·ðɪð] an. i Udtr.: *nú er l. síðan*, nu er der længe siden. **-lífi (-is)** [-li·vɪ] n. langt Liv. **-lífisblót** [-livɪsblo·ʊ:t] n. Ofring for at bede om et langt Liv. **-lífisfræði** [-livɪsfrai:ðɪ] f. indec. Makrobiotik. **-lífur** [-li·vøɣ] a. langlivet, som lever længe. **-lína** [-li·na] f. Langline. **-loka** [-lo·ga, -lo·ka] f. **1.** (metr.) lang Række Vers med mange ensartede Rim; som Prøver paa forskellige *langlokur*, se ÓDavÞul. 375 ff. — **2.** overf. Tirade: *menn rituðu miklar langlokur um vigaferli* (ÞThLýs. II. 110). **-lund** [-lʏnt] f., **-lundargeð** [-lʏndarɟɛð] n. Langmodighed. **-merki** [-mɛrɟɪ] n. Skel paa langs. **-mestur** [-mɛsdøɣ] a. superl. allerstörst, den allerstörste. **-minni** [-mɪn·ɪ] n., **-minning** [-mɪn·iŋk] f. lang Hukommelse. **-minnugur** [-mɪn·øqøɣ] a.: *l. á e-ð*, som længe har bevaret Mindet om noget. **-minstur** [-mɪnsdøɣ] a. superl. allermindst, paa langt nær den mindste. **-mjór** [-mjo·ʊɣ] a. lang og smal. **-mæddur** [-mai·døɣ] a. længe trættet, nedbrudt af langvarige Sorger. **-mælgi** [-mailɟɪ] f. indec. lang Tale, vidtløftig Snak. **-mælgislegur** [-mailɟɪslɛ:qøɣ] a. tværet. **-mæli** [-mai·lɪ] n. Vidtløftighed. **-mæltur** [-maiλdøɣ] a. = **langtalaður**. **-mæna** [-mai·na] f. den forlængede Rygmarv. **-nefja (-u, -ur)** [-nɛvja] f. (zool.) Lomvie (uria troile). **-nefjaður** [-nɛvjaðøɣ] a. langnæset. **-niðjar** [-nɪðjaɣ] mpl. fjærne Efterkommere. **-næmur** [-nai·møɣ] a. som nemmer hurtigt og bevarer længe det læste: *bæna mier anda langnæmum, svo læri og verknað gagnlegan* (Sch.). **-næstur** [-naisdøɣ] a. superl. allernærmest, den allernærmeste. **-nætti (-is)** [-naihdɪ] n. coll. lange Nætter, Mørketid. **-orður** [-orðøɣ] a. vidtløftig: *vera of l. um e-ð*, udvande n-t. **-orf** [-orv] n. langt Leskaft. **-pallur** [-k-padløɣ] m. Langbænk (mods. *þverpallur*). **-pressa** [-prɛs·a] f. (Bogb.) Foliopresse. **-raftur** [-g-rafdøɣ] m. = *langband* a.: *l. í húsi*. **-reið** [-rei·ð] f. langt Ridt. **-reyð** [-rei·ð] f., **-reyðarhvalur** [-reiðaɣ-kva:løɣ, -kva·løɣ] m., **-reyður** [-rei·ðøɣ] f. (zool.) Finhval (balaenoptera musculus). **-rifa** [-rɪ·va] f. **1.** lang Rævne el. Aabning. **-2.** (pop.) cunnus. **-róið** [-ro·ʊ·ɪð] an. som adv. som man behover at ro langt efter (spec. om Fiskefangst) (Norðri '11, 106). **-ræði** [-rai·ðɪ] n. lang Roning; lang Afstand at tilbagelægge til Søs, inden man kommer til den sædvanlige Fiskegrund: *L. er þar mikið, því grunt er með landi* (ÞThFerð. III. 220). **-ræður** [-rai·ðøɣ] a. vidtløftig i Tale. **-ræki** [-rai·ɟɪ, -rai·ɟ̊ɪ] f. indec. = **langrækni**. **-rækinn** [-rai·ɟɪn, -rai·ɟ̊ɪn] a. uforsonlig, som hader længe. **-rækni** [-raihgnɪ] f. indec. Uforsonlighed, langvarigt Had. **°-ræma** [-rai·ma] f. Langbind, Longuette. **-rönd** [-rönt] f. Stribe paa langs.

langs [lauŋ·s] adv. se 2. **langur** III. 3.

lang samlega [lauŋ·(k)samlɛ·qa] adv. **1.** (*lengi*) længe. — **2.** (*óaflátanlega*) vedvarende, stadig væk. — **3. a.** (*fyllilega, yfrið nóg*) mer end tilstrækkelig, i fuldeste Maal: *því bolurinn bar ermarnar l. ofurliða* (JTr. Heið. II. 138); *Sigurjón bar svo l.* (langt) *af keppinaut sínum, að þar var engi samjöfnuður* (Ísaf. '11, 297). — **b.** paa langt nær: *Aðalstarf hans ... varð um síðir, ... l. ofvaxið eins manns kröftum* (Lögr. '15, 6). **-samlegt** [-samlɛχt] an. som adv. (Vf.) = **langsamlega** 3. **-samur** [-sa·møɣ] a. **1.** langvarig: *eptir langsaman tíning og reiting* (EinÁsm. i Andv. V. 9). **†2.** rolig, *breytilegur, viðkunnanlegur* og *l.* i *viðmóti* (Alþt. 17.., Nr. 1..).

langseftir [lauŋ·sɛhdɪɣ] præp. med dat. langs efter, langs med.

lang sekkur [lauŋ·(k)sɛhgøɣ] m. Langsæk. **-semi** [-sɛmɪ] f. indec. **1.** roligt og langvarigt Arbejde: *að vinna að með ... langsemi ...* ... *nema með mestu fyrirhöfn og lángsemi* (LFR. XV. 79). — **2.** (*leiðindi*) Kedsomhed (JÁÞj. II. 120). **-seta** [-sɛ·da, -sɛ·ta] f. langt Ophold. **-setis** [-sɛ·dɪs, -sɛ·tɪs] adv. paa langs (fra Gavl til Dör el. langs Væggene): *Baðstofunni var svo varið, að þar voru götupallar lángsetis* (JÁÞj. I. 373). **-símasamtal** [-simasam·tal] n. Telefonsamtale mellem fjærne Stationer. **-sýni** [-si·nɪ] f. indec. og **(-is)** n. Langsynethed. **-sýnn** [-sidn] a. langsær. **°-sjá** [-sjau·] f. (langtskuende) Kikkert. **-skeftur** [-sɟɛfdøɣ] a. med langt Skaft. **-skeyti** [-sɟei·dɪ, -sɟei·tɪ] f. indec. Færdighed i at træffe paa lang Afstand. **-skeytur** [-sɟei·døɣ, -sɟei·tøɣ] a. **a.** træffende i lang Afstand: *l. maður*. — **b.** langtrækkende: *langskeyt byssa*. **-skip** [-sgɪ·p] n. (gl.) Krigsskib. **-skuð** [-sgʏ·ð] f. = *hælkrókur utanfótar*, se *hælkrókur* og *sniðglíma* (jfr. ÓDavSk. 59). **-skurðarflötur** [-sgʏrðaɣflö:døɣ, -flö:tøɣ] m. (mat.) Diametralplan. **-skurður** [-sgʏrðøɣ] m. Længdesnit. **-skæðastur** [-sɟai·ðasdøɣ] a. superl. den allerfarligste. **-sokkur** [-sohgøɣ] m. en lang Strömpe. **-sóttur** [-so·ʊhdøɣ] a. (egl. langt hentet) **1.** lang og besværlig: *Þó leiðin til orðstírs sé langsótt og höll* (GFrUh. 111). — **2.** hentet langvejs fra, is. overf. sogt: *þessi sönnun er nokkuð langsótt*. **-spil** [-sbɪ·l] n. islandsk Musik-Strygeinstrument med 6 Strænge (se ÓDavSk. 266 ff., BjÞ., og Katalog udg. af Musikhist. Museum i Kbh.). **-spjót** [-sbjo·ʊ·t] n. langt Spyd. **-spjöld** [-sbjöldt] npl. (Bogb.) Foliobrædder. **-sproti** [-sbro·dɪ, -sbro·tɪ] m. (bot.) Langskud (SStPlt.). **-spönn** [-sbön] f. et langt Spand (ɔ: Afstanden mellem Langfinger og Tommelfinger, naar de udstrækkes, mods. *stuttspönn*, Afstanden mellem Tommelfinger og Pegefinger; som Maal ($^{1}/_{3}$ Alen) = 21 cm. **-staðinn** [-sda·ðɪn] a. **1.** som længe har staaet paa, gammel. — **2.** som i lang Tid ikke har været brugt: *l. hestur*. **-stígur** [-sdi·qøɣ] a. som tager store Skridt. **†-stýri** [-sdi·rɪ] n. lang Hale: *lángstýris vonda* (LFR. X. 72) = *skógarmús*. **-stríðastur** [-sdri·ðasdøɣ] a. superl. den allerstærkeste. **-stund** [-sdʏnt] f. = *langdvöl*: *liggja langstundum úti í tjöldum* (Árm. IV. 58). **-stæður** [-sdai·ðøɣ] a. langvarig: *langstæð kýr*, Ko, som længe er tör (sen, gold), förend den faar Kalv. **-stökk** [-sdöhk] n. Længdespring.

langsum [lauŋ·sʏm] adv. (jfr. *langur*) paa langs. **-menn** [-o-mɛn·] mpl. (pop). Øgenavn paa et politisk Parti i 1917 og følgende Aar (bet.: Paalangsmænd og er dannet som Modsætnig til *þversummenn*, s. d. O.).

langsund [lauŋ·(k)sʏnt] n. Længdesvömning.

langsvegar [lauŋ·svɛ·qaɣ] adv. se 2. **langur** I.

lang sveifla [lauŋ·(k)sveibla] f. Længdesvingning. **-svæfni** [-svaibnɪ] f. indec. Tilbøjelighed til lang Søvn: (Ordspr.) *l. fær að líða skort*. **-sæi** [-sai·jɪ] f. indec. og **(-is)** n. Langsynethed. **-sæispípa** [-saijspi:ba, -pi:pa] f. Teleskop. **-sær** [-sai·ɣ] a. **a.** (*sem sér langt*) langsynet. — **b.** (*skarpskyggn*) skarpsynet, forstandig. **-sætur** [-sai·døɣ, -sai·tøɣ] a. som sidder længe: *L. í hverjum stað* (GTh. '95, 84); *umsátur borgarinnar hefði orðið þeim of langsætt* (var blevet dem for langvarigt). **-sög** [-sö·ɣ] f. Langsav.

langt [lauŭ t, lauŋ t] adv. se 2 **langur.**

lang talaður [lauŋ kta laðoϱ] a. **1.** *(langmálugur)* som holder lange Taler, vidtløftig: *vera l. um e-ð,* brede sig om n-t. — **2.** n. *langtalað: l. var þeim,* de talte længe med hinanden (EÓlKv. 156). **-tígulegastur** [-ti·qølεqasdøϱ] a. superl. alleranseligst. **-tími** [-ti·mı] m. lang Tid; — dat. pl. som adv.: *langtímum,* længe ad Gangen: *ræna þá stundum l. svefni* (HermJDr. 144). **-torf** [-torv] n. Langtörv, mods. *kringlutorf.*

langtum [lauŭ·døm, lauŋ·tøm] adv. se 2. **langur.**

1. **langur (-s)** [lauŋ·gøϱ] m. Langside; *draga e-ð á langinn,* trække n-t i Længden, trække ud, trække i Langdrag.

2. **langur (löng, langt;** comp. **lengri;** superl. **lengstur)** [lauŋ·gøϱ; løyŋ k, lauŭ t, lauŋ t; lεiŋ grı; lεiŋ sdøϱ] a. **I.** lang (om Tid og Rum): *löng leið,* lang Vej; (Talem.) *seint er um langan veg að spyrja tíðinda,* langsomt spörges Tidende langvejs fra; *l. dagur,* en lang Dag; *langi frjádagur, föstudagurinn langi,* Langfredag; *biðja e-n e-s lengstra orða,* anmode en om n-t paa det kraftigste: *bað hann þess lengstra orða, að reyna að útrýma hjá sér félagsverzlunarkenjunum* (JAðEin. 230); *setja á löngum* (ɔ: *hlunnbrögðum)* (Vf.) — *setja á hlaunbrogðum;* — *langt líf,* et langt Liv; *l. maður,* lang (höj) Mand; *hann er voða l.,* han er en frygtelig lang Rækel; *þú lýgur því eins og þú ert l. til,* det er en Logn i din Hals; *til langs tíma,* i lange Tider: *til langs tíma eru bakkar hans órótaðir og mosavaxnir* (ÞThFerð. IV. 21); *langs vegar frá e-m,* langt borte fra en: *lángsvegar hvörr frá öðrum* (LFR. IV. 97); *kunnum vjer ekki þessa sögu lengri,* der er ikke mere at berette herom. — **II.** n. *langt,* langt; *langt í burtu,* langt borte; *ætlarðu langt?* skal du lang Vej?; *Ekki lengra,* ikke længere end her til; *eiga langt heim,* have en lang Vej hjem; *vera (koma) langt að,* være (komme) langvejs fra: *hve langt,* hvor vidt; *það á langt í land enn,* dermed har det endnu lange Udsigter; *vera langt kominn með e-ð* el. *að e-u,* være næsten færdig med n-t; *leita langt yfir skamt,* gaa over Bækken for at hente Vand; (Ordspr.) *langt þykir þeim, sem búinn bíður* (GJ.), Ventetiden er lang for den, som sidder og venter; (Talem.) *segðu ekki lengra,* nej, nu har jeg nok af det! — **III.** adverbielle Udtryk: **1.** acc. *langt:* **a.** paa langt nær: *og (skaptkerið) sigraði við fegurð sína lángt öll önnur í öllum löndum* (Il. II. 295); *l. of stór,* alt for stor. — **b.** i Udtr.: *langt um,* i Reglen i eet Ord: *langtum,* langt, paa langt nær, meget: *það er langtum betra.* — **c.** *langt frá,* langt fra. — †**d.** *um langt,* langt borte, i det fjærne. — **e.** comp. *lengra,* (om Udstrækning) længere: *farðu ekki lengra.* — **f.** superl. *lengst af,* [1]) som oftest: *túngan lengstaf hvít og þur* (LFR. XV. 19); [2]) det meste af Tiden: *hann var alla æfi hjú og lengst af hjá mjer;* — *lengst um,* længst, som oftest, den meste Tid. — **2. a.** dat. *löngu,* for lang Tid siden, for længst: *áður löngu úr hafi gengin* (JHall. 95); *löngu áður (fyrir),* længe för; *sá tími er löngu liðinn,* den Tid er for længst gaaet (Alþ. '11, B. 424); *fyrir löngu,* for længe siden. — **b.** *löngum,* [1]) ofte, som oftest, jævnlig: *hún dvaldi þar löngum,* jævnlig (med Bibet. af, at det er længe ad Gangen); [2]) *(ávalt, að staðaldri)* stadig; *löngum og löngum,* tit og ofte: *Ambáttir þær, sem voru því vanar laungum og laungum, að hafa mök við biðlana* (Od. 432). — **3.** gen. *langs:* paa langs, i Længden: *Mestur er miðskógurinn. Jeg held jeg hefði þurft um 2 tíma til að ganga langs í gegnum hann* (Lögr. '15, 25). — **IV.** overf. *e-m er langt til e-s,* en holder af en: *þó Sigrún litla sé ekki mín dóttir, þá finnst mér einhvernveginn eins og mér sé eins langt til hennar, hrósins, eins og þó hún væri mér skyldari* (JThMk. 261).

lang varandi [lauŋ·gva·randı] a. **1.** = *langvinnur.* — **2.** adv. længe: *Nokkrum jörðum hér í hrepp hafa l. fylgt tillagsbúðir* (Sch.). **-vaxinn** [-vaχsın] a. lang af Vækst, langstrakt. **-veggur** [-vεg·øϱ] m. en af de to længste Vægge i en Bygning. **-vegur** [-vε·qøϱ] m.: *á langveginn,* i Længden, paa langs: *liggur hún* (ɔ: *Hellisey) á lángveginn frá norðri til suðurs* (BJLVs. 22). **-vella** [-vεdla] vi. (om Spovens Lyd, jfr. *vella): þegar spóinn langvellir* (JÁÞj. II. 560); (Ordspr.) *af eru mestu vetrarhörkur, þegar spóinn langvellir* (SchMál.). **-verjast** [-verjast] vrefl.: *l. e-u,* længe forsvare sig imod n-t: *l. falli* (StStAndv. I. 193). **-vesall** [-vε·sa(i)dλ] a. som længe er ulykkelig el. syg. **-vía** [-vi·ja] f. (zool.) Lomvie (uria troile). **-viðabönd** [-vıðabön·t] npl. lange Lægter: *mundi hann hafa tekið undan á rásinni, ef hann hefði ekki rekið sig á túngirðing úr langviðaböndum, sem ekki varð komist fyrir endann á* (GFrUbl. 17). **-viðarsög** [-vıðaϱsö:q] f. Langsav. **-viðir** [-vı·ðıϱ] mpl. Langtømmer, lange Bjælker i et Hus el. Skib: *l. í skipi, í húsi.* **-viðrasamur** [-vıðrasa:møϱ] a. (om Vejret) stadig, vedholdende, (spec.) med stadige Storme, vedvarende Uvejr. **-viðri (-is,** pl. ds.) [-vıðrı] n. vedholdende ensartet Vejrlig, (spec.) stadigt Uvejr: *Ísland eyðist af lángviðrum og lagaleysi* (JÁÞj. I. 438). **-ví(g)i** [-vi·jı] m. = **langvía. -vinningur** [-vın·iŋgøϱ] m. Langvarighed. **-vinnur** [-vın·øϱ] a. langvarig, varig. **-vinur** [-vı·noϱ] m. gammel, prøvet Ven: (Ordspr.) *langvinirnir rjúfast síst,* jfr. gammel Kærlighed ruster ikke. **-vistir** [-vısdıϱ] fpl. = *langdvalir: dvelja* (el. *vera) langvistum e-s staðar,* opholde sig længe et Steds. **-víugráönd** [-vijøgrau:önt] f. (GrFugl.) = **grafönd. -víukóngur** [-vijokoᵘŋ·gøϱ] m. (zool.) en hvid Afart af *langvía,* Lomvialbino (Grímsey). **-vængjaður** [-vaiŋǥaðøϱ] a. langvinget. **-vöxtur** [-vöχsdøϱ] m. (bot.) Længdevækst (SStPlt.). **-þerrir** [-k-þεr·ıϱ] m. langvarig Tørke. **-þyngstur** [-þiŋsdøϱ] a. superl. den allertungeste. **-þjáður** [-þjau·ðøϱ] a. som længe har lidt. 1. **-þráður** [-þrau·ðøϱ] m. Langtraad, Længdetraad. 2. **-þráður** [-þrau·ðøϱ] a. længe savnet. **-þreyður** [-þrεi·ðøϱ] a. længe attraaet, længe savnet. **-þreyttur** [-þrεihdøϱ] a. længe træt, træt af langt Slid. **-þurfamaður** [-þYrvama:ðøϱ] m. Person, som stadig trænger til Hjælp: (Ordspr.) *leiðir verða langþurfamenn(irnir),* led bliver den stadigt trængende. **-þurfi (-a, -ar)** [-þYrvı] m. = *langþurfamaður:* (Ordspr.) *oft verður langþurfi litlu feginn,* der skal kun lidet til at göre den haardt trængende glad (Od. 123).

lángæði [lauŋ·ǥai·ðı] npl. god Lykke: *líf og l.* (MJ. IV. 234).

lang æfður [lauŋ·gaivðøϱ] a. længe prøvet: *ellegar á málið, hvað það er frjófsamt og lángæft í sagnafræði* (Fj. I. 37). **-æi (-is)** [-ai·jı] n. Varighed. **-ælegur** [-ailε·qøϱ] a. **1.** *(sem stendur lengi)* langvarig, varig. — **2.** *(sem líklega lifir lengi)* som har Udsigt til et langt Liv; — adv. *-lega,* længe, for lang Tid. **-ær** [-ai·r] a. **1.** = *langvinnur.* — **2.** gammel, langlivet: *félag þetta varð ekki langært* (Lögb. '12, Nr. 4); *Sagði hún jafnan fyrir um börn þau, er hún tók við, hvort langæ yrðu eður eigi* (GKonÆf. 24). — **3.** (bot.) vedblivende (persistens). **-ömmubróðir** [-ömøbroᵘ:ðıϱ] m. Oldemors Broder. **-ömmusystir** [-ömosıs·dıϱ] f. Oldemors Søster.

láni (-a) [lau:nı] m. Øgenavn om en Mand, som stadig beder om Laan: *Jón láni* (BrJÞf. 114).

lanir [la:nıϱ] pl. af **lön.**

lán laus [laun·löys] a. forladt af Lykken, ulykkelig. **-legur** [-lεqøϱ] a. **1.** *(gæfulegur)* som ser ud til at ville have Lykken med sig: *sá er ekki l.;* — adv. *-lega: mjer líst l. á manninn,* jeg tror, han har Lykken med sig. — **2.** lykkelig, heldig: *það var líka svo lánlegt, eða hitt þó heldur,* det var sandelig alt andet end heldigt; — adv. *-lega: það vildi svo lánlega til, að ...,* det traf sig saa heldigt, at ... **-leysi (-is)** [-lεisı] n. Mangel paa Lykke, Ulykke. **-leysingi** [-lεi·singı] m., **-leysingur** [-lεi·siŋgøϱ] m. ulykkeligt Menneske, en som Lykken har forladt el. stadig gaar imod. **-leysislegur** [-lεisıslε:qøϱ] a. som ikke ser ud til at ville have Lykken med sig i Livet. **-lítill** [-li·dıdλ, -li·tıdλ] a. som har Uheld med sig i Livet. **-sali (-a, -ar)** [-sa·lı] m. Kreditor, Laangiver. **-samur** [-samoϱ] a. lykkelig; *(heppinn)* heldig.

lánsbúð [laun·sbu·ð] f. Pantelaanerforretning.

lán seðill [laun·sε·ðıdλ] m. Laaneseddel. **-semi** [-sεmı] f. indec. Lykke.

láns fje [laun·sfjε·] n. laante Penge, laant Kapital. **-fjelag** [-fjε·laq] n. Kreditforening. **-glys** [-glı·s] n. Lykkens Prangen: *afslept* (el. *valt) er lánsglysið* (SchMál.), Lykken er ustadig. **-hestur** [-(h)εsdøϱ] m. laant Hest. **-hús** [-(h)u·s] n. Laanekontor. **-yrði (-is,** pl. ds.) [-ırðı] n. Laaneord.

lánsjóður [laun·sjoᵘ·ðøϱ] m. Laanebank.

láns kjör [laun·sķö·r] npl. **1.** *(hamingjukjör)* lykkelige Kaar. — **2.** *(lánsskilmálar)* Laanevilkaar. **-kona** [-ko·na] f. en af Lykken begunstiget Kvinde. **-maður** [-ma·ðøϱ] m. lykkeligt Menneske, Lykkens Yndling. **-manneskja** [-man·εsǥa] f. et af Lykken begunstiget Menneske: *dæmalaus l.* **-merki** [-mεϱǥı] n. Tegn paa Lykke. **-samlag** [-n·-samlaq] n. Kreditforening. **-skepna** [-sǥehbna] f. lykkeligt Væsen. **-slifsi** [-slıfsı] n. laant Slips. **-traust** [-s-tröyst] n. Kredit. **-traustsleysi (-is)** [-tröys(ts)lεi·sı] n. Mangel paa Kredit. **-verslun** [-vεϱslən] f. Kredithandel. **-þing** [-þiŋk] n. laant Ting: (Ordspr.) *völt eru lánsþingin* (SchMál.), laant Gods er ej at lide paa.

lán taka [laun·ta·ga, -ta·ka] f. Laan, Laantagen. **-takandi (-a, -endur)** [-ta·gandı, -ta·k-, -endoϱ] m. Laantager, Laaner. **-tækur** [-tai·gøϱ, -tai·køϱ] a. som kan tages til Laans. **-tökuheimild** [-tögohεi:mılt, -töko-] f. Hjemmel til Laantagen: *veita l. (meðal kaupmanna),* akkreditere. **-veitandi** [-vεi·dandı, -vεi·t-] m. Laangiver. **-þegi (-a, -ar)** [-þεi·jı] m. = **lántakandi.**

lap (-s) [la:p] n. **1.** *(það að lepja)* Laben. — **2.** *(þunnur vökvi eða matur)* tynd Vædske el. Mad (som kan labes); spec. Hundemad.

lapalegur [la:balε·qøϱ, la:pa-] a. skodesløs i sin Gang, slatten (Borg.).

lapi (-a, -ar) [la:bı, la:pı] m. skødesløs Person, slentrende i Gangen, med slatten Holdning og Gang.

lapið [la:bıð, la:pıð] sup. af **lepja.**

lapm [lahpµ] m. (kun i Tiltale) = **lagsmaður.**

lapningur (-s, -ar) [lahbniŋgøϱ, -iŋs] m. Smule Hø (jfr. *lepja): Honum þótti ekki taka því að binda á hesti „þennan lapning"* (GFrTis. 90).

lapp (-s) [lahp] n. **1.** *(þang)* Tang (BH.). — **2.** (Breiðd.) = *labb.*

1. **lappa (a)** [lahba] vi. = **labba.**

2. **lappa (a)** [lahba] vt. træde Skoene ud saaledes at de slubrer: *hann lappar skóna;* — refl. *lappast,* blive for vid og tabe Formen, blive udtraadt (om Sko): *skórnir eru farnir að lappast.*

?3. **lappa (a)** [lahba] vi. og vt. flikke, lappe: *l. við e-n, l. upp á,* lappe paa en; *l. stígvjel,* sætte en Lap paa en Stövle.

lappa breiður [lahbabrεi:ðøϱ] a. med brede Poter el. (pop.) Fødder. **-drífa** [-dri:va] f. = **skæðadrífa. -lágur** [-lau:(q)øϱ, -lau·r] a. kortbenet. **-langur** [-lauŋ·goϱ] a. (pop.) som har lange Fødder. **-letur** [-lε:døϱ, -lε:tøϱ] n. Benævnelse paa et særligt Runealfabet (GBrPer. 134).

Lappar [lahbaϱ] mpl. (Oldsprogets *Lappir, Finnar),* Lapper, Lapperne.

?**lapparí** [lahbari:] n. **1.** = *smámunir.* — **2.** = *lappaskapur.*

lappaskapur [lahbasga·bøϱ, -sga·p-] m. Udueligheid, Mangel paa Energi.

lappi (-a, -ar) [lahbı] m. ?**1.** Lap: *bót eður lappa* (JMPísl. 133). — **2.** *(eins konar hoppdans)* en Slags Hoppedans, Hopsa (Breiðd.). — **3.** npr. Navn paa en Hund med en el. flere hvide Tæer.

lappir [lahbıϱ] pl. af **löpp.**

Lapp land [lahblant] n. npr. Lapland. **-neska (-u)** [-nεsga] f. Lappisk, det lappiske Sprog. **-neskur** [-nεsgøϱ] a. lappisk.

lapra (a) [la:bra, la:pra] v. impers. (jfr. d. laber?): *hann laprar,* det stiller af, Vinden aftager i Hæftighed (bruges oftest om de Pauser, som af og til indtræder under en Storm) (ASkaft.).

lapti [laf·dı] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **lepja.**

lapur (-s, -ar) [la:bøϱ, la:pøϱ] m., **lápur (-s, -ar)** [lau:bøϱ, lau:pøϱ] m. (zool.) Haaskærding (somniosus) (BH.).

lapþunnur [la:pþYn·øϱ] a. vandtynd.

1. **lár (-rs, -rar)** [lau:r] m. Kasse til Opbevaring af Uld og til kvindeligt Haandarbejde.

2. **lár (-rs, -rar)** [lau:r] m. Laurbær, Laurbærtræ.

3. **lár** [lau:r] a. = **lágur.**

lara (a) [la:ra] vt., **lára (a)** [lau:ra] vt. (BH.) trætte, sløve, medtage;

— pp. *laraður, láraður*, træt, medtaget: *eg er hált laraður eftir ferðalagið* (Mýrd. 355).

Lára (-u, -ur) [lau:ra] f. npr. Laura.

larður [lar·ðøϱ] m. i Talem.: *e-m sígur l.*, en slappes, bliver sløj, det gaar tilbage for en (jfr. BH. *larfur*); *Þegar garður þessi er brautaharður búinn, síga l. mun þá mjer, mig þeir varða lúinn* (Almuevers fra Eyf.).

láreykur [lau:rɛi·goϱ, -rɛi·koϱ] m. (Breiðd.) = **dalalæða.**

larfa höng [lar·vahöyŋ̊k] f. Person, som er behængt med Laser. **-legur** [-lɛ·qøϱ] a. lurvet, pjaltet; — adv. *-lega: larfalega til fara*, lurvet paaklædt.

larfslegur [lar·fslɛqøϱ] a. = **larfalegur.**

larfur (-s, -ar, dat. pl. lörfum) [lar·vøϱ, lör·vøm] m. **1.** pjaltet Klædningsstykke: *honum sígur l.*, han er saa træt, at han kan næppe slæbe paa Pjalterne (BH.), jfr. *larður;* — is. i pl. *larfar*, Pjalter, Laser, lurvede Klæder. — **2.** overf. Pjalt: *hann er mesti bölvaður l.*

lárjettur [lau:rjɛhdoϱ] a. vandret, horisontal: *gera lárjett*, göre vandret, stille i Vater; — n. *lárjett*, som adv.

larra (a) [lar:a] vt. = **lara.**

Lárus (-ar, -ar) [lau:røs] m. npr. Laurids, Lars.

lárviðar lauf [laur·vıðarlöy:v] n. Laurbærblad. **-sveigur** [-ϱ-svɛi:qøϱ] m. Laurbærkrans.

lárviður [laur·vı·ðøϱ] m. Laurbærtræ.

las [la:s] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **lesa.**

lás (-s, -ar) [lau:s] m. **1.** Laas: *vera undir lás*, være lukket; *skella hurðinni í l.*, smække Dören i; (Ordspr.) *góður l. gerir hjúin sátt* (SchMál.), Laas gör Hjon saatte (Peder Laale); *taka e-n í spanska lás*, komme bag paa en, stikke Armene frem mellem hans Arme og folde Hænder bag paa hans Hals, hvorved Hovedet trykkes frem og Skuldrene tilbage; han søger saa at frigöre sig, hvilket kaldes *að rjetta upp spanskan lás* el. *standa upp undan spanskum lás* (ÓDavSk. 168, 690). — **2. a.** [illegible] Laas paa et Gevær. — **b.** Messingring, der omslutter Enden paa Skaftet af en *háfur* 1. a., samt de derfra udgaaende Grene til Udspiling af Nættet *(spækur)* (Eimr. II. 166). — **3.** *(krani)* Hane. — **4.** Løkke paa et Reb; spec. naar dette anvendes til Klatring ned ad en Klippe.

lása galdur [lau:sagal·døϱ] m. Laasegalder (JÁÞj. I. 442). **-gras** [-gra:s] n. = **fjögralaufasmári. -smiður** [-smı:ðøϱ] m. Laasesmed.

lásbogi [lau:sboi·jı] m. Flitsbue, Armbrøst.

lasburða [la:sbʏrða] a. indec. svag, svagelig, affældig.

?**lásegulafl** [lau:seqølab·λ] n. (fys.) Horisontalintensitet.

lásfrómur [lau:sfrou·møϱ] a. aldeles fri ved at stjæle, overordentlig redelig.

Lási (-a, -ar) [lau:sı] m. npr. Dim. af *Nikulás;* (Talem.) *ekki hentar þetta sokkunum hans Lása litla*, det gaar ikke an at sidde saadan og drive.

lasinn [la:sın] a. **a.** *(um menn)* daarlig, upasselig, ikke vel. — **b.** *(um hluti)* medtaget, skrøbelig (om Ting).

laska (a) [las·ga] vt. beskadige; — refl. *laskast*, blive beskadiget, komme til Skade, faa en mindre Læsion; — pp. *laskaður*, beskadiget.

laska bútur [las·gabu:døϱ, -bu:tøϱ] m. (i Piquet): *verða l.* ingen Stik faa. **-skinnstakkur** [-sgın·sdahgøϱ] m. en Sømands Skindtröje, lavet med Skulderstykke *(laski)*, mods. *hempuskinnstakkur.* **-sokkar** [-sohgaϱ] mpl. Strömper med Strömperand *(laski).*

laski (-a, -ar) [las·gı] m. **1.** *(í trje)* Flamme (i Træ). — **2.** *(á vetling)* Handskens Hovedstykke, fra Haandleddet og ned til Tommelfingeren, omsluttende Haandleddet og den øverste Del af Mellemhaanden, (mods. *gripi, lófi*, Handskens forreste Del); *á ló og l.!* Baadførerens Raab, naar Fiskefangst deles, idet han kaster sin Handske mellem to Bunker Fisk, hvor af Besætningen saa efter Tur skal vælge og saa faar den Bunke, som den af ham valgte Del af Vanten peger hen til (GV.). — **3.** *(á sokk)* (Af.) = *fit* II. 2. — **4.** *l. á húfu*, en af de fire spidse Töjstykker, hvoraf Huen sys (BH.). — **5.** [illegible] *skeyti)* Lask, Jærnhylster omkring en Sammenföjning (Sl.). — **6.** *(á öxl á skinnstakki)* Lask, Skindlap paa Skulderen af Søfolks Skindklæder (Sl.).

láslaus [lau·slöys] a. uden Laas.

las legur [la:slɛqøϱ] a. **1.** *(ræfilslegur)* pjaltet. — **2.** *(veiklulegur)* af et svageligt el. sygeligt Udseende. **-leiki** [-lɛiɟı, -lɛicı] m. **1.** Upasselighed. — **2.** Svagelighed. **-lingur (-s, -ar)** [-liŋgoϱ, -liŋs] m. Person, som er daarlig tilpas (Skaft.).

lá sljetta [lau:sljɛhda] f. = *jafnsljetta*, det jævne, flade Land: *er fjall það [illegible]* (Odd. I. 32). **-sljettur** [illegible] a. aldeles vandret, aldeles glat: *lásljett haf*, spejlglat Sø.

lasm [las·µ] m. (i Tiltale) = **lagsmaður.**

†**las meyr, †-mær** [la:smɛi·r, -mai·r] a. skrøbelig, svag. **†-meyri, †-mæri** [-mei·rı, -mai·rı] f. indec. Skrøbelighed, Svaghed.

lasna (a) [las·(d)na] vi. **1.** *(verða lasinn)* sygne, blive syg. — **2.** *(hrörna)* blive skrøbelig: *lasnaði þar heilsa hans* (EspS. 42). — **3.** refl. *lasnast:* **a.** blive svagelig, blive syg, blive daarlig: *því hann lasnaðist með aldrinum og lagðist í kör* (JStgr. 7). — **b.** *(um hluti)* blive skrøbelig, medtaget: *stóllinn er farinn að lasnast;* — pp. *lasnaður*, medtaget, skrøbelig.

lás næla [lau:snai·la] f., **-næli (-is, pl. ds.)** [-nai·lı] n. Sikkerhedsnaal.

laspra (a) [las·bra] vt. **1.** med dat. dadle, rakke ned: *Ekki þoli jeg að heyra piltunum mínum í sveitinni mikið laspað* (JThPs. 128). — **2.** med acc.: *l. e-ð (í sig)*, holke, slubre n-t i sig (Árn.).

lássaralegur [laus:arale·qøϱ] a. kry, spradebasseagtig: *snarlegur og l. í framgöngu* (Alþb. 1725, Nr. 25).

lássari (-a, -ar) [laus:arı] m. Spradebasse.

lassi (-a, -ar) [las:ı] m. sendrægtigt Menneske: *alt verður að vera á ferð og flugi á þessum síðustu og verstu tímum; við gömlu lassarnir líka, við förum því í hil* (Lögr. 11. 179).

?**lassúra** [las:u·ra] vt. **1.** *(skemma)* beskadige. — **2.** *(klastra saman)* reparere paa en sjusket Maade (BH.).

last (-s) [las·t] n. Dadel.

lasta (a) [las·da] vt. dadle, nedsætte; *(baktala)* bagtale: (Ordspr.) *sá, sem lastar vel gert, hann lýgur* (GJ.), hvo der laster vel gjort, han lyver.

lasta fullur [las·dafʏd·loϱ] a. lastefuld. **-laus** [-löy·s] a. *(ólastanlegur)* uden Dadel, ulastelig; *(án lasta)* uden Last.

lastan [las·dan] f. = **löstun.**

lastanarsamur [las·danaϱsa:moϱ] a. dadlesyg, lastesyg.

lastanlegur [las·danlɛ·qøϱ] a. dadelværdig, lastværdig.

lastar [las·daϱ] gen. af **löstur.**

lastari (-a, -ar) [las·darı] m. Dadler.

lastasemd (-ar) [las·dasɛmt] f. Lastefuldhed.

last auðugur [las·döy·ðøqøϱ] a. lastefuld. **-berandi** [-t-bɛ·randı] m. Dadler, Skumler.

lásteinn [lau:sdɛidn] m. Sten i Havstokken: *má segjast, þeir fari ei út í hann (ɔ: sjóinn), nema þegar liggr á hverjum lásteini* (for Havet er saa stille, at det ikke skvulper mod Stranden) (LFR. IX. 2).

?**lastingur (-s)** [las·diŋgøϱ, -iŋs] m. Lasting.

last yrði (-is, pl. ds.) [las·dırðı] n. dadlende Ord; — pl. Dadel. **-laus** [-löys] a. lastfri, brødefri. **-leggja** [-lɛɟ·a] vt. laste: *l. e-n* (LFR. IV. 60). **-máll** [-maudλ] a., **-málugur** [-mau·loqoϱ] a. dadlesyg, lastesyg; som fører fornærmelig Tale; *(róggjarn)* bagtalersk. **-mæla** [-mai·la] vt. med dat. **1.** *(lasta)* dadle, laste. — **2.** *(guðlasta)* bespotte. **-mælgi** [-mailɟı] f. indec. Dadlesyge, Lastesyge. **-mæli** [-mai·lı] npl. **1.** *(last)* Dadel. — **2.** *(guðlöstun)* Bespottelse. **-mælismaður** [-mailsma:ðøϱ] m. Dadler; Bespotter. **-orð** [-orð] n. = **lastyrði. -samlegur** [-t-samlɛ·qøϱ] a. dadelværdig, lastværdig. **-samur** [-samoϱ] a. dadlesyg, bagtalersk. **-úðugur** [-d-u·ðoqoϱ] a. lastefuld, forbrydersk. **-var** [-va·r] a. **1.** dydig, som vogter sig for Lasten. — **2.** *(án lasta)* uden Dadel, lastfri: *l. skyldi sá lýtir aðra* (GJ.), jfr. man skal ikke kaste med Sten, naar man selv bor i et Glashus. — **3.** som taler forsigtigt om andre: (Ordspr.) *vertu sjálfur l., svo lasta þig færri* (GJ.), last ikke andre, saa laster dig færre. **-verður** [-vɛrðøϱ] a. dadelværdig, lastværdig. **-verk** [-vɛϱk] n. lastefuld Gærning: (Ordspr.) *flest falla l. ljett*, Lastværk falder oftest let (Málshb. 298).

lásum [lau:søm] 1. p. pl. imp. ind. af **lesa.**

lát (-s) [lau:t] n. **I. 1.** *(tap, missir)* Tab; jfr. *blóðlát.* — **2.** *(dauði)* Død: *fregnin um l. hans kom sem þruma úr heiðskíru lofti.* — **3.** Slaphed, Slunkenhed, Eftergivenhed: **a.** om Ting: *gefa ánum ofurlitla aukatuggu, þó að það fyndist varla l. á kviðnum á þeim* (ValDagr. 30); *hlaut hún (ɔ: jörðin) þá að láta undan og hefjast með bólum og hvelum, hvar sem nokkurt l. var á* (hvor den gav efter) (JHall. 358). — **b.** overf.: Tegn paa Eftergivenhed el. Föjelighed: *það er ekkert l. á honum*, han viser ingen Tegn paa Eftergivenhed; *Nú fann Anna í fyrsta skifti l. á bróður sínum* (JTrGst. I. 217). — **4.** Ophoren, Ophold (jfr. *látlaus): ein samfeld skrugguduna, sem ekki varð l. á liðlanga nóttina* (And. I. 69). — **II.** is. [illegible] *manna* (ÓDavÞul. 65); *skifta litum og látum*, skifte Lød og Lader.

lata (a) [la:da, la:ta] vt. **1.** trække i Langdrag: *prestur gjörir gjörning þann að l.* (ÓDavÞul. 380). — **†2.** impers.: *e-m latar*, en bliver slap, efterladen; *e-u latar*, n-t aftager: *jelinu latar.* — **3.** formindske, göre langsommere: *hann lataði ferðina.*

láta (læt, látum; ljet, ljetum; ljeti; látið) [lau:da, lau:ta; lai:t; lau:døm, lau:t-; ljɛ:t; ljɛ:døm, ljɛ:tøm; ljɛ:dı, ljɛ:tı; lau:dıð, la:utıð] vt. lade.

A. I. lægge, sætte, stille: *l. e-ð á sinn stað*, lægge n-t paa sin Plads; *l. e-ð á* el. *í e-n stað*, lægge, sætte, stille n-t et Steds, paa et Sted; *láttu bókina á borðið, í gluggann*, læg Bogen paa Bordet, i Vinduet; *l. e-ð aftur (á e-n stað)*, lægge n-t paa Plads igen: *láttu það þangað aftur*, læg det derhen igen. — **II. 1.** lade, give, tillade, give Slip paa: *l. e-ð laust, e-n lausan, l. hlut sinn* osv., se Ekspl. — **2. a.** *l. e-n einan*, lade en blive alene; *(yfirgefa)* forlade en, lade en i Stikken. — **b.** *(farga)* skille sig af med; *hann vildi eigi l. hestinn.* — **3.** *(missa)* tabe, miste: *l. blóð, fang, l. lífið, litinn, l. sig* osv., ogs. med. dat.: *l. fangi, fyli*, se Ekspl. — **4.** med dat. *(leyfa)* tillade, lade, föje; *l. e-m*, föje en: *Lán, er vilt ei l. mjer* (JHall. 240); *l. eftir, undan*, se Ekspl. — **5.** skille [illegible]. **III.** med præp. og adv., af og til i overf. Bet.: *l. að stjórn, l. af, aftur, eftir, l. í tje, l. undan, l. uppi, l. úti* osv., se Ekspl. — **IV.** med inf. lade: **1.** *l. e-n fá e-ð*, lade en faa n-t, spec. give (laane) en n-t: *jeg ljet hann fá tíu krónur; l. gera e-ð*, lade n-t udføre; *l. e-n gera e-ð*, lade en göre n-t, sysselsætte en med n-t; *l. segja, að maður sje ekki heima*, nægte sig hjemme, se endv. Ekspl. — **2.** med en refl. Inf. lade et el. andet blive el. blive gjort; (om Personen selv) faa sig selv til at göre n-t: *l. á sannast, hugfallast, huggast, fyrir berast* osv., se Ekspl. — **3.** med adj. og pp.: *l. afskiftalaust, ógetið, laust og bundið* osv., se Ekspl.; — i antikiserende Poesi som Omskr. for imp.: **eg ljet veginn* = *eg vó.* — **V.** (naut.) *(halda, sigla) l. í haf, l. út*, stikke i Søen, gaa (staa) til Søs; *l. til lands, að landi*, sætte Kursen mod Land.

B. overf. Bet.: **1.** *(hegða sjer)* opføre sig, bære sig ad: *l. vel*, opføre sig smukt (om Börn); *látið þið nú vel, krakkar*, vær nu stille, Börn!; *l. illa*, lege stöjende (om Börn); *látið þið ekki svona illa, krakkar!* lad være med den Stöjen, Börn!; *l. illa í svefni*, sove uroligt, vælte sig uroligt i Søvne; *láta öllum illum látum*, göre en allerhelvedes Stöj, Spektakler; *hann ljet (alveg) eins og hann væri vitlaus*, han opførte sig som han var gal; *l.* (bære sig ad, lade som) *alveg eins og annar* (GFHh. 250); *því læturðu svona?*, hvad gaar der ad dig? — **2.** *láta vel (illa) yfir e-u*, prise

(dadle) n-t, være fornøjet (misfornøjet) med n-t. 3. *l. sjer*, skabe sig: *Hvernig lætur moldin sér?* (Eimr. X. 111), se endv. Ekspl. — 4. i en Del upers. Udtryk: *lítið lætur að e-u*, der er Maade med n-t: *Og eckert lætur verr* (er mere upassende) *á einum konge, sem er næstur Guðe, enn reiðen* (Víd. I. 109); *Þegar best lætur* (naar det gaar bedst, i bedste Tilfælde) *er slett upp í einhverri alfræðisorðabók* (NK. '11, 247). — 5. *e-m lætur e-ð*, ¹) en er flink til n-t: *því ýmsum láta ýmsar iðnir* (Od. 296); *það er list, sem mjer lætur;* ²) n-t passer en, behager en: *Leikur kossa lipur er, lætur þeim, er á kann halda* (JHall. 216), *það lífið lætur mjer*, den Slags Liv passer mig. — 6. foregive, lade som: (Ordspr.) *honum er ekki svo leitt sem hann lætur*, han er ikke saa utilfreds som han foregiver; *l. sem* (el. *eins og)*, lade som om, fingere: *hann ljet sem sjer kæmi það ekkert við*, han lod som det var ham uvedkommende; *hann ljet sem hann væri vitlaus*, han lod som han var gal, fingerede Galskab; *hann ljet sem hann sæi mig ekki*, han lod som (om) han ikke saa mig; *l. sem ekki* (el. *ekkert) sje*, affektere Ro. — 7. a. *l. e-n vel (illa)*, behandle en godt (daarligt): *létu presta sína illa* (JÁÞj. I. 586); *l. e-n dátt*, vise en stor Kærlighed el. Venlighed. — b. *(virða)* vurdere, agte: *vera vel (illa) látinn*, se C. II. 2.; (Ordspr.) *fátt er betur látið en efni eru til*, faa Ting agtes mere end de er værd. — 8. *(álíta)* mene: *Daginn eftir var kafaldshríð, og lét bóndi þeim hvergi fært* (GKon. i Þjóð. '11, 12); *láta sitt ei minna*, holde paa sit, være trodsig el. stejl: *en er sýslumaður lét þess eigi kost vera ... lét Sveinbjörn sitt ei minna ok heitaðiz að flytja börnin á sýslumann* (EspS. 84). — 9. *(hljóða)* a. lyde, klinge: *l. vel (illa)*, lyde godt, daarlig: *l. illa í eyrum*, skurre i Ørene, klinge daarlig. — b. ppr. *látandi: svo l.*, saa lydende, lydende som følger (ofte skrevet i et Ord: *svolátandi)*.

C. refl. I. 1. *látast*, dø, afgaa ved Døden: *hann ljetst í vikunni sem leið; — að mjer látnum*, efter min Død. — 2. lade som om, simulere; *látast ekki sjá e-ð*, lade som man ikke ser n-t, se igennem Fingre med (en Forseelse); *látast taka illa eftir*, lade som om man ikke hører; *látast vera e-ð (sem ekki er)*, give sig ud, udgive sig for n-t, anstille sig, give sig Skin af n-t; *látast vera læknir*, udgive sig for Læge; *hann ljetst vera vinur hans*, han lod som om han var hans Ven, han simulerede Venskab; *þjer lætur svo vel að látast, að látinn verður þú grátinn* (Olof Sigurðard., Hloðum).
II. pp. 1. *látinn (dáinn)*, død; *(glataður)* tabt. — 2. *vel látinn*, afholdt, yndet; *illa látinn*, forhadt; *við látinn*, fri, ikke optaget: *jeg þyrfti að fá að tala við hann, ef hann er við látinn; vera vant við látinn*, være (stærkt) optaget.

Ekspl. i alfab. Orden: *l. á flösku*, hælde paa en Flaske, komme paa en Flaske; *l. á lampa*, fylde en Lampe; *l. á sig skó*, tage Sko paa; *l. á sig hattinn*, sætte Hatten paa; *l. að e-m (e-u)*, ¹) *l. vel að e-m (e-u)*, vise sig venlig mod en, kærtegne en, kæle for en (n-t): *l. vel að konu sinni* (jfr. SBrGr. 44); ²) lyde, tage Hensyn til en (n-t): *Lát þú að mér og* (föj mig i at) *blóta goðum mínum* (JÁÞj. II. 30); — abs.: *Hún* (ɔ: *stjórnin) lét reyndar ekki svo sérlega mikið að* (tog ikke særlig meget Hensyn til) *þingsál.till. þeim, sem hún fékk á síðasta þingi* (Alþ. '11, B. 1017); *e-ð lætur að líkindum*, n-t er rimeligt; *l. að orðum e-s*, lade sig overtale af en, følge ens Raad, föje en, *láti hann það að sínum orðum*, vil han föje hende deri (JÁÞj. II. 386); *l. að stjórn*, (om Skibe) lystre Roret, (om Heste) lystre Töjlen, (om Biler) lystre Styret; *ef að vanda lætur*, hvis det gaar som sædvanligt; *l. af e-u*, høre op med n-t, holde op med n-t; *l. ekki af e-u (illu)*, ture frem i n-t, fremture i n-t; *l. vel (illa) af e-m (e-u)*, ytre sig fordelagtigt (ufordelagtigt) om en (n-t); *l. lítið af e-u*, ikke rose n-t, udtale sig nedsættende om n-t; *l. mikið af e-u*, rose n-t stærkt; *l. af embætti*, tage sin Afsked, takke af, fratræde; *l. e-ð af hendi*, overgive n-t, give n-t fra sig til en anden; *l. e-ð afskiftalaust*, lade n-t i Fred, ikke blande sig i n-t; *l. aftur*, lukke: *l. aftur hurðina* (ogs. abs. *l. aftur), l. aftur gluggann; l. aftur augun; — láttu bókina aftur*, luk Bogen i; *láttu það þangað aftur*, læg det derhen igen; *l. sjer ant um e-ð*, lade n-t være sig magtpaaliggende; *láttu nú bíða!* nu har jeg nok af det!; *l. blóð*, tabe Blod; *l. eftir*, give efter: *svo að prjónlesið verði mýkra og láti betur eptir* (bliver blødere og mere elastisk) (JSVb. 61); — overf.: *l. eftir e-m*, give efter for en, lade en faa sin Vilje: *hún ljet alt eftir barninu*, hun lod Barnet faa sin Vilje i et og alt; *l. e-ð eftir sjer*, tillade sig, unde sig selv den Glæde, at ...: *hitt læt ég eftir mér að skamma þig* (ÞGjD. 86—87); *l. e-m e-ð eftir*, afstaa en n-t; *l. e-ð ekki endaslept*, ikke opgive n-t ufuldbyrdet; *l. e-ð ekki á sig fá* (el. *á sjer festa)*, tage sig n-t let, sætte sig ud over n-t; *kýrin ljet fang*, Koen kastede Fosteret; med dat.: *l. fóstri, l. fangi sínu*, abortere, misføde, kaste; *l. sjer fátt um e-ð finnast*, ikke være særlig glad ved n-t; *l. fyrir (e-m)*, give efter, vige for (en): *hann hljóp á hurðina af öllu afli, og loksins ljet hún fyrir; — l. fyrir dyrnar*, spærre Dören; *l. fyrir berast*, slaa sig ned et Steds, opholde sig: *og hér held jeg láti fyrir berast, meðan jeg tóri* (JThPs. 241); *l. loku frá*, tage Skodden fra en Dör; *l. af tungu fram*, tale ubetænksomt; *l. eitt yfir báða ganga*, staa Last og Brast med hinanden, dele samme Skæbne; *það er langt síðan hann hefir látið heyra til sín* el. *til sín heyra* (siden han har ladet høre fra sig); *l. ekki til sín heyra*, ikke give et Kny (fra sig); *l. hlut sinn*, komme til kort, lade sig sin Ret berøve; *l. eigi hlut sinn*, staa paa sin Ret; *l. huggast*, slaa sig til Taals; *l. hugfallast*, tabe Modet; *l. í*, komme i, putte i, hælde i; spec. (abs.) fylde en Tremmekasse *(meis)* med Hø; *l. e-n í fangelsi*, lægge, sætte, putte en i Fængsel; *l. salt í grautinn*, komme Salt i Grøden; *l. ull í poka*, komme, stoppe Uld i en Sæk; *l. í sekk*, sække; (pop.) *l. í sig matinn*, faa Mad, spise; — overf. *l. e-ð í e-n*, proppe n-t i en, proppe en fuld af n-t; *Eg segi ekki, að hann hafi sjálfur búið hana* (ɔ: *söguna) til, ef til vill aðrir — látið hana í hann — sem kallað er* (Alþ.'11, B. 355); *lætur vel í ári*, det er et godt Aar: *Þá vel í [illegible] lætr* (LFR. XIV. 182); *l. e-n aldrei í friði*, aldrig lade en være i Fred, være en paa Nakken; *l. í haf*, stikke i Søen, gaa til Søs; *l. e-ð í ljós(i)*, aabenbare, ytre, lade sig forlyde med; *láta e-m e-ð í tje*, give, yde en n-t; *l. mikið yfir e-m*, rose en i höje Toner; *l. mikið yfir sjer*, rose sig selv, optræde anmassende; *l. lítið yfir sjer*, optræde beskedent, omtale sig selv paa en beskeden Maade; *láta hið besta (hið versta) yfir e-u*, være i höj Grad fornöjet (misfornöjet) med n-t; *l. hljótt yfir e-u*, tie om n-t; *l. e-ð inn*, lade n-t ind: (Talem.) *l. e-ð inn um annað eyrað og út um hitt*, lade n-t gaa ind ad det ene Øre og ud ad det andet; *l. kýr, naut inn*, sætte (lukke) Køerne ind i Stalden; *l. kálfi*, kaste, abortere: *kýrnar létu kálfunum*, Køerne mistede Kalvene (ved Abort) (OBj. I. 127); ogs. abs.: *kýr, haustbær, ljet hálfum mánuði fyrir tímann* (Lögr. '16, 75); *l. kyrt um e-ð*, tie om n-t, ikke omtale n-t; *l. e-ð koma í hendur e-m*, overrække en n-t: *Kallari lét sprota koma í hendur honum* (Il. II. 288); *láttu það koma!* ud med Sproget!; *l. e-n lausan*, give en fri; *l. e-ð laust*, give Slip paa n-t; *l. lífið, l. líf sitt*, miste Livet, omkomme; *l. litinn*, tabe sin Farve; *l. hjá líða*, undlade, ikke udføre; *l. e-ð liggja milli hluta*, lade n-t være uafgjort (staa hen), ikke ænse n-t (jfr. *liggja); l. svo lítið*, nedlade sig til (jfr. *l. minna): Ætli þjer vilduð l. svo lítið* (nedlade Dem til) ... *að taka við þrem spesíum* (JHall. 307); *ef hann hefði látið svo lítið að leita þeirra* (Alþ. '11, B. 489); (Talem.) *l. e-ð laust og bundið*, lade n-t være frit, være sig ganske ligegyldigt, lade det komme ud paa eet: *jeg læt alveg laust og bundið með það, hvort þú vilt koma* (det kommer ud paa eet, om du kommer) *í dag eða á morgun; l. e-ð leið og land* (el. *lönd og leið)*, være ganske ligegyldig m. H. t. n-t; *l. (mikið) með e-n*, göre meget af en; *l. mikið með barn*, forkæle et Barn: *það var nú satt, að hann ljet ekki með hann Björn* (ThTh. 58); *l. minna* (jfr. *l. lítið)*, ¹) være mindre vild (om stöjende Börn): *ykkur var nær að l. minna;* ²) opføre sig mere beskedent: *Ykkur er nær að l. minna* (være mere beskedne) (GTh. '06, 43); *l. e-ð móti e-u*, afstaa n-t til Gengæld for n-t andet; *e-r lætur e-ð á móti sjer*, en tvinger sig selv til n-t, n-t koster en Overvindelse; *l. svo um mælt = mæla svo um*, se *mæla; — l. e-ð niður*, putte n-t ned (i et Gemme); *l. niður (hjá sjer)*, pakke sit Töj (ind); *l. nær = l. minna*, opføre sig mere beskedent; *það lætur nærri*, det er nær ved, der mangler ikke meget i: *það lætur nærri, að þessi upphæð nægi;* (Ordspr.) *l. (þar) nótt sem nemur (og kvöld sem kemur)*, egl. lade Nat være der, hvor man naar til (og Aften, hvor man kommer), ikke göre sig Bekymringer m. H. t. hvor vidt man naar; *l. e-ð ofan*, lade n-t (falde, glide, synke) ned; *l. ofan tréð og seglið*, lade Mast og Sejl hejse ned (Giss. 65); *l. e-s ógetið*, lade n-t uomtalt; *l. e-ð ónýtt*, undlade at tage Hensyn til n-t: *Þó skal eg koma, og ekki ónýtt láta neitt, það er hann býður* (Il. II. 306); *l. sjer ótt* (el. *óðslega)*, ¹) skynde sig; *l. sjer ótt um e-ð*, skynde sig m. H. t. n-t ɔ: ivre paa n-t: *Þeir, sem nú láta sér óðast um framkvæmdir þessa máls* (Alþ. '11, B. II. 627); ²) være i en ophidset Sindsstemning, rase: *þar sem Akkear flýðu æðrufullir daginn fyrir, þá er Hektor hinn prúði lét óðast* (Il. II. 217); *l. sjer ekki óðslega*, bære sig langsomt og besindig ad, tage det hele med Ro; *l. ófriðlega*, opføre sig ufredelig; *l. reiðina*, lade sin Vrede fare; *l. sig*, ¹) miste Kraften, tabe sig: *vínið lætur sig*, Vinen taber sig; ogs. om Mennesker: *hann er farinn að l. sig;* ²) give sig, give tabt, give efter: *hann lætur sig ekki*, han giver ikke efter; *l. undan síga*, vige, tage Flugten; *l. merki síga*, stryge Flag; *l. á sjá*, blive medtaget: *fötin eru farin að l. á sjá; — l. til við e-n*, give efter for en; *l. ekki til sín taka um e-ð*, holde sig udenfor n-t, lade som om n-t ikke vedrörer en; *l. e-m e-ð til handa*, overlade en n-t (jfr. HallgrPass. 24, 2); *er til lengdar lætur*, i Længden; *l. hljótt um sig*, forholde sig rolig, ikke göre sig bemærket; *l. undan*, ¹) *(um hluti)* give efter for Tryk; *bakkinn ljet undan, svo að drengurinn datt í ána;* (Talem.) *það verður eitthvað undan að l. (slíkum ofsa)*, der er ikke meget, der kan staa imod (saadant et Raseri); ²) *(um menn)* föje sig, give efter, falde til Föje, give Køb; (Ordspr.) *oft vinnur sá, er undan lætur* (GJ.), ofte sejrer den, der efter giver; *Ekki hefir mér enn orðið meint af þremur inntökum ... en undan þeim hefir ætíð látið* (de har altid virket) (HermJ. Dr. 143); *l. upp*, ¹) *l. upp* (abs.), *l. upp klyfjar, l. upp á hest*, hægte Byrderne paa Paksadelen; ²) (om en Leg) böje en Finger bagover (ÓDav. Sk. 170); *l. upp dyr, hurð*, aabne en Dör; *l. upp hattinn*, tage Hatten paa; *l. upp í sig*, proppe i Munden: (Ordspr.) *enginn lætur upp í sig nema einn bita í einu*, man spiser kun een Bid ad Gangen; (pop.) *l. upp í andlitið* (Rang.), putte n-t i Munden, spise, (pop.) putte n-t i Ansigtet; *l. e-ð koma upp í skuld*, lade n-t trække af i en Regning; *l. e-ð uppi*, göre n-t aabenbart, aabenbare, offentliggöre, komme frem med n-t, røbe n-t, ytre n-t, fortælle n-t: *nefndin lætur uppi álit*, Udvalget afgiver Betænkning; *l. uppi skoðun sína*, ytre sin Mening, tilkendegive sin Mening; *hann leynir þingið því, sem hann hefir látið uppi sem svar til konungs* (Alþ. '11, B. II. 845); *l. e-ð uppi við e-n*, ¹) give en n-t at forstaa, lade en vide; *hann ljet það ekki uppi við nokkurn mann*, han fortalte det ikke til nogen; ²) give efter for en i n-t: *með vanans seiga afli hefur hann staðið móti kröfum tímans, og að eins látið lítið uppi við hann* (Eimr. I. 55); *l. uppi fyrir e-m*, overlade en n-t (is. ufrivillig): *Svo er sagt, að kaupmenn væri hræddir við ákvæði Þ. og léti alt uppi fyrir honum* (JÁÞj. I. 550); *l. út = l. í haf; — l. e-ð, e-n út*, ¹) slippe n-t, en ud; *l. út kindur*, slippe Faarene ud, sætte Faar paa Græs; ²) *l. út (spil)*, (i Kortspil) spille ud, have Udspillet; *l. vel (illa) út fyrir e-n*, spille et heldigt (uheldigt) Kort ud for en; *l. út fje*, betale Penge, bøde *(= láta úti); l. út á*, ¹) gyde (Mælk el. Fløde) paa (Grød, naar den skal spises), jfr. *útálát);* ²) *(kasta út á)* komme Mel el. Gryn i Vælling; *l. úti*, ¹) *(fje)* udrede; *(borga)* betale, (spec.) *(greiða sekt)* bøde, betale en Mulkt; ²) uddele n-t: *fá e-ð svikalaust úti látið*, faa en rigelig Portion af n-t; ³) *(í spilum)* (jfr. *l. út)*, spille ud; *l. út úr sjer*, komme med, sige: *bölvaða vitleysu geturðu látið út úr þjer; l. e-n svona vera*, være ikke saa ilde fornöjet med en: *Eg lét Þorgerði svona vera* (EKvÝhl. 82); *„Eg læt það vera"*, naa, saa nogenlunde

(JÁÞj. II. 39). *Ég lét það vera, þó hann drekki, ef hann væri ekki þjófur* [illegible], lad gaa med, at han drikker, hvis han [illegible] ogsaa var en Tyv. (med stærkt Eftertryk paa *læt*): *jeg læt það vera*, det har han ærlig fortjænt: *jeg lét það vera, þó hann fái einu sinni að kenna á stráksskapnum í sjer*. — *láttu mig vera*, lad mig i Fred. — [illegible] *við e-u*, vise sin Vrede (el. Ærgrelse) ved Modtagelsen af n-t, lade haant om n-t: *hann lét svo illa við mætt og rekum*, [illegible] *stallinum* (ÞGjD. 4); *dræmt lét hún við heyinu* (ÞGjD. 30); *l. vel við e-u*, [1]) være tilfreds med n-t, ikke gøre Knuder over n-t: *skepnurnar létu vel við heyinu*. [2]) abs. (spec.): *þykir þeim þá veiðin betr viðláta* (finder de, at Fangsten er livligere) (LFR. III. 209); *l. vel við, þó miður takist*, göre gode Miner til slet Spil; *l. e-n vita e-ð*, lade en vide n-t.

láta dýrð [lau:dadir·ð, lau:ta-] f. forfængelig, uægte Glans el. Herlighed. **-glaumur** [-gløy:møǫ] m. **1.** *uppgerðar gleði*, hyklet, uægte Glæde (ÁM. 481, 12mo). — **2.** *(fyrirsláttur)* Foregivende (BH.).

latakind [la:daʄɪn·t, la:ta-] f. (zool.) en Art Snudebille? (ASkaft.).

láta læti [lau:dalai:dɪ, lau:talai:tɪ] npl. Forstillelse, Skaberi, Spilfægteri: *vertu nú ekki að þessum látalátum*, lad nu være at skabe dig. **-lætistilburðir** [-lai·dɪstɪl·bʏrðɪǫ, -lai·tɪs-] mpl. Finte, Skinmanøvre, Skinkneb.

†latar [la:daǫ, la:taǫ] fpl. Vægring.

láta semi [lau:dase·mɪ, lau:ta-] f. indec. Forstillelse: (Ordspr.) *ekki er l. langgæð* (SchMál.), Forstillelse holder ej længe Stand. **-snild** [-snɪl·t] f. høvisk Væsen (BTh. 113). **-vinur** [-vɪ:nøǫ] m. falsk Ven (ÁM. 481, 12mo).

lát bragð [lau:tbraqð, -bragþ] n. Lader, Manerer, Holdning. °**-brigðalist** [-brɪqðalɪs·t, -brɪgða-] f. Plastik (JsJs.). **-brigði** [-brɪqðɪ, -brɪgðɪ] n(pl). = *látbragð*, Manér (GFHh. 208).

latgengur [la:tɉeiŋgøǫ] a. uvillig til at gaa.

lát góður [lau:tgoᵘ·ðøǫ] a. = **látprúður**. **-gæði** [-ɉai·ðɪ] npl. **1.** = *látprýði*. — **2.** *(þessi að gæðu)* Spring af Glæde (is. hos Dyr); [illegible] Glædesytringer. **-gæðisfullur** [-ɉaiðɪsfʏd·løǫ] a. **1.** [illegible] (BH.). — **2.** springende omkring af Glæde (is. om Dyr) [illegible]. °**-gæðisiþrótt** [-ɉaiðɪsi:þroᵘht] f. Mimik.

1. **latína (-u)** [la:tina] f. Latin.

2. **latína (a)** [la:tina] vt. oversætte til Latin; — pp. *latínaður*.

látinn [lau:dɪn, lau:tɪn] pp. af **láta**.

latínskur [la:tɪnsgøǫ] a. = **latneskur**.

latínu gráni [la:tinøgrau:nɪ] m. (spottende Betegnelse for en lærd Mand) »Latinhest«. **-letur** [-lɛ:døǫ, -lɛ:tøǫ] n. latinsk Skrift, latinsk Alfabet. **-lærður** [-lai·rðøǫ] a. [illegible] **-maður** [-ma·ðøǫ] m. [illegible] Latiner. **-skóli** [-sgoᵘ:lɪ] m. Latinskole. **-stafur** [-sda:vøǫ] m. latinsk Bogstav; — pl. *-stafir*, det latinske Alfabet.

látlaus [lau:dløys, lau:t-] a. **1.** ligefrem, beskeden, bramfri: *l. í fari sínu*. — **2.** simpel, ukunstlet: *l. klæðnaður, l. söngur*. — **3.** *(sífeldur)* uafladelig, ustandselig: *l. rigning; — þetta látlausa hæstaréttarjarm* (Alþ. '11, B. 433). — **4.** ueftergivende: *eins og l. veggur* (Eimr. X. 108). — **5.** n. *-laust* som adv. **a.** i et Væk, uafladelig, ustandselig: *Öll tungumál breytast látlaust og endalaust* (Lögr. '12, 196). — **b.** enkelt: *látlaust klæddur*.

latlegur [la:dleqøǫ, la:t-] a. doven af Udseende: *(seinn á sjer)* sendrægtig, treven; — adv. *-lega*, sendrægtigt, med Dovenskab.

látleysi (-is) [lau:dlɛisɪ, lau:t-] n. **1.** *(það að vera blátt áfram)* Jævnhed, Ligefremhed: *l. manns*; Enkelhed, Simpelhed: *l. í söng*. — **2.** Uafladelighed, Vedvaren: *l. rigningarinnar*. — **3.** *(það, að e-ð lætur ekki undan)* Mangel paa Eftergivenhed, Haardhed.

Latlendingar [la:dlɛndiŋgaǫ, la:t-] mpl. = **Latverjar**.

lat mannlegur [la:dmanlɛ·qøǫ, la:t-] a. dorsk af Udseende; — adv. *-lega*, dvask, dorsk, trægt. **-menska (-u)** [-mɛnsga] f. Dorskhed, Dovenskab. **-mæli** [-mai·lɪ] n. skødesløs Udtale af et Ord (bruges ofte — videnskabelig set med Urette — om en Udtale, der ikke falder sammen med Ordets Skriftform, f. Eks. den meget alm. Udtale af *p, t, k* imellem Vokaler som *b, d, g*: [ta:ba, ha:da, ka:ga] for [ta:pa, ha:ta, ka:ka] osv.).

1. **latneska (-u)** [lahdnɛsga] f. Latin.

2. **latneska (a)** [lahdnɛsga] vt. oversætte paa Latin.

latneskur [lahdnɛsgøǫ] a. latinsk.

latning (-ar) [lahdniŋk] f. Fraraaden.

lát prýði [lau:dpri·ðɪ, lau:t-] f. indec. Belevenhed, Anstand, fornemt Væsen. **-prúður** [-pru·ðøǫ] a. beleven, som har gode Manerer, fornem i sin Optræden.

latra (a) [la:dra, la:tra] vi.: *e-m latrar e-ð*, n-t begynder at gaa sent for en; en begynder at blive træt ved n-t.

látra (a) [lau:dra, lau:tra] vt.: *l. sig* el. refl. *látrast*, finde sig en Hvileplads (is. om Sæler, jfr. *látur*), lægge sig til Hvile; overf.: *og sólin búin að látra sig í vestrinu* (GFrTis. 191).

Látra bjarg [lau:drabjar·k, lau:tra-] n. npr. et Fuglefjæld paa Vestlandet. **-selur** [-sɛ:løǫ] m. = **láturselur**.

látsaralegur [lau:tsaralɛ:qøǫ] a. = **lássaralegur**.

latti [lahdɪ] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **letja**.

látum [lau:døm, lau:tøm] dat. af **læti** og 1. p. pl. præs. ind. af **láta**.

látún (-s) [lau:dun, lau:tun] n. Messing, Malm; — yellowmetal (Stj. '13, A. 170).

látúns bóla [lau:dunsboᵘ:la, lau:t-] f. Sadelmagerstift (af Malm). **-búinn** [-bu:ɪn] a. messingbeslaaet: *látúnsbúin svipa*. **-drifinn** [-drɪ:vɪn] a. messingbesat, messingbeslaaet: *l. söðull*. **-hnappur** [-(h)vahbøǫ] m. Messingknap. **-lauf** [-löy:v] n. Messingplade. **-listi** [-lɪs·dɪ] m. Messingliste. **-pör** [-pö:r] npl. Messinghægter. **-smiðja** [-n-smɪð·ja] f. Messingværk. **-smiður** [-smɪ·ðøǫ] m. Messingsmed, Gørtler. **-spöng** [-spöyŋ·k] f. Messingplade. **-vír** [-s-vi:r] m. Messingtraad. **-þynna** [-þɪn:a] f. Messingblik.

latur (löt, latt; comp. **latari**, superl. **latastur)** [la:døǫ, la:tøǫ, lö:t, laht; la:darɪ, la:t-, la:dasdøǫ, la:t-] a. doven, lad: *l. maður, hestur*; — *l. að gera e-ð*, doven til at göre n-t; (Ordspr.) *l. sækir latan heim*, lad besøger lad; *l. beiddi latan, en latur nenti hvergi* (GJ.), lad bad lad, og lad bad sin Dræng, saa maatte endda lad selv gaa.

látur (-urs, pl. ds.) [lau:døǫ, lau:t-] n. **1.** Leje, spec. Yngleplads for Sælhunde *(selalátur)* og Hvaler *(hvallátur)*. — **2.** (Árn.) = *(laxa)lögn*. **-selur** [-sɛ:løǫ] m. **1.** *(selur í látri)* Sæl, der stadig søger til samme Leje el. opholder sig paa en Yngleplads for Sæler *(látur)*. — **2.** spec. (zool.) = *landselur*, den spættede Sæl, Landsæl (phoca vitulina).

Lat verjar [la:dvɛrjaǫ, la:t-] mpl. Latinere, Indbyggerne af Latium. **-verjaland** [-vɛrjalan·t] n. npr. Latium.

lát æði [lau:dai·ðɪ, lau:t-] n. Lader, Væsen, Manerer. **-æðislaus** [-aiðɪslöy:s] a. ligefrem, bramfri. °**-æðisviðvik** [-aiðɪsvɪð·vɪk] npl. Gestus (JsJs.).

lauf (-s, pl. ds.) [löy:v] n. **1.** Løv: *vindurinn þýtur í laufi trjánna*. — **2.** *(laufblað)* Løvblad, Blad. — **3. a.** bladformet Prydelse el. Smykke: *l. á beisli*, Stjerneblad (Pandesmykke paa Heste). — ***b.** i Omskrivninger: *laufalind* osv., Kvinde. — **4.** *(í spilum)* Klover, Klør (i Kortspil); Sammensætninger heraf med *lauf-* el. gen. pl. *laufa*: *lauf(a)-ás, -kóngur, -besefi, -tvistur* osv.

Laufa (-u, -ur) [löy:va] f. Navn paa en Ko med en hvid Skjold i Panden.

laufa [löy:va], gen. pl. i Sms. se ogsaa **lauf** og ***laufi**. **-brauð** [-bröy:ð] n. Fladbrød, lavet af Hvede og Mælk (ofte med Tilsætn. af Krydderier) og stegt i Smör el. Talg, samt forsynet med forskellige Udskæringer, i Reglen ved Hjælp af et Klejnejærn; bages almindelig paa Island (is. Nl., Af.) til Julen. **-dráttur** [-drauhdøǫ] m. indvævede, løvformede Figurer. **-myndir** [-mɪn·dɪǫ] fpl. Løvværk, Arabesker. **-prjónn** [-prjoᵘd·ɴ] m. Naal, spec. Haarnaal med en bladformet Prydelse: *Laufaprjóna úr silfri átti hún ekki, og þótti þó fallegt að láta festina milli þeirra, með laufinu á, lafa aftan í hnakkanum ofan á hárlykkjunum* (Eimr. XII. 100); *Af laufaprjónunum* [illegible] (ÞDavVil. 281).

lauf angan [löy:vauŋgan] f. Skovduft. **-ás** [-au·s] m. npr. »Løvaas«, bekendt Præstegaard paa Nl.

laufa skurður [löy:vasgʏr·ðøǫ] m. (udskaaret) Løvværk. **-þytur** [-þɪ:døǫ, -þɪ:tøǫ] m. = **laufþytur**.

lauf baðmur [löyv·baðmøǫ] m. *l. trjes*, Krone (et Træs). **-blað** [-bla·ð, löyb·la·ð] n. (bot.) Løv, Løvblad. **-blaðkendur** [-blaðʄɛn·døǫ] a. (bot.) løvbladagtig. **-blær** [-v-blai·r] m. sagte Susen i Løvet. **-brum** [-brʏ·m] n. (bot.) Løvknop. **-ey** [löy·vɛi·] f. npr. Laufey (»Løvø«, Kvindenavn); — (myt.) Navn paa Lokes Moder. **-fall** [löyf:adλ] n. Løvfald.

laufgast (a) [löyv·gast] vrefl. løves, faa Løv, grönnes; — pp. *laufgaður*, løvbedækket.

lauf gjörð [löyv·ɉörð] f. Løvkrans. **-gresi (-is)** [-grɛ·sɪ] n. coll. Løvvækster: *l. allt sýndist grátt* (Dagskr. 26). **-grænn** [-graidɴ] a. løvgrön.

laufgun (-ar) [löyv·gøn] f. Løvspring (SStPlt.).

lauf hey [löy:f(h)ɛi·] n. løvblandet Hø. **-hrís** [löyf·(h)ɾi·s] n. (Birke)ris med Løv paa. **-hrúga** [-(h)ɾu·(q)a] f. Løvdynge. **-hvelfing** [-χwɛlviŋk, -kvɛlviŋk] f. Løvhvælving.

Laufi (-a, -ar) [lö:yvɪ] m. Navn paa en Tyr med en hvid Skjold i Panden.

***laufi (-a, -ar)** [löy:vɪ] m. Sværd; i Omskr. for Mand, Kriger: *laufalundur, -sveigir, -týr, -þundur* osv.

lauf kríki [löyf·kri·ɉɪ, -kri·ʄɪ] m. (LFR. X, 199) = **blaðöxl**. **-kvikur** [-kvɪ·gøǫ, -kvɪ·køǫ] a. løvrystende. **-kögri (-a, -ar)** [-kögrɪ] m. (zool.) en Slags Musling (aeolis papillosa) (GBárð.). **-ljettur** [-v·-ljɛhdøǫ] a. let som en Fjer. **-læðingur** [-lai·ðiŋgøǫ] m. coll. spredte Løvvækster: *Dálítill l. er hér og hvar milli steina neðst í fjöllunum* (ÞThFerð. I. 329). **-myndir** [-mɪndɪǫ] fpl. = **laufamyndir**. **-mor** [-mo·r] n. coll. Stumper af Løvblade: *eftir það var lagt á sprekagnir og laufmorið* (ÞGjD. 20). **-óttur** [löy:voᵘhdøǫ] a. **1.** = *laufríkur*. — **2.** *(með laufamyndum)* med Løvprydelser, tunget. **-ríkur** [löyv·ri·gøǫ, -ri·køǫ] a. løvrig. **-salur** [-f·-sa·løǫ] m. **1.** Løvsal: *l. í skógi*. — **2.** = *laufskáli*. **-segl** [-sɛgλ] n. løvformet Sejl; i Udtr.: *sigla (með) laufsegli (laufseglum) að e-m*, gaa mildt til Værks overfor en. **-settur** [-sɛhdøǫ] a. forsynet med Løvprydelser. **-skálahátíð** [-sgaulahau:tið] f. Løvsalsfest. **-skáli** [-sgau·lɪ] m. Løvsal; *(í garði)* Lysthus (i en Have), Havehus. **-skógur** [-sgoᵘ·(q)øǫ] m. Løvskov, Skov af Løvtræer. **-skuggi** [-sgʏɉ·ɪ] m. Løvskygge. **-skurðarsög** [-sgʏrðaǫsö:q] f. Løvsav. **-slægjur** [-slai·jøǫ] fpl. Strækning, bevokset med Løvvækster, der kan slaas til Foder: *Þar eru víða l. á sandinum, eintómt gráviðislauf* (ÞTh. Ferð. III. 321). **-spá** [-sbau·] f. Spaadom af Løvets Susen. **-sproti** [-sbro·dɪ, -sbro·tɪ] m. (bot.) Løvskud (SStPlt.). **-teygingur** [-tɛi·jiŋgøǫ] m. Tunge, bevokset med Pil: *ófrjóvir melar ... litla laufteyginga sá eg að eins á einum stað* (ÞThFerð. II. 193). **-trje** [-trjɛ·] n. Løvtræ. **†-ugur** [löy:vøqøǫ] a. løvrig. **-verk** [löyv:ɛrk] n. Løvværk. **-viður** [-v:ɪ:ðøǫ] m. Løvtræ. **-vindur** [-v:ɪndøǫ] m. Løvvind, Vind, som suser i Løvet. **-þak** [-f·-þa·k] n. Løvtag. **-þytur** [-þɪ·døǫ, -þɪ·tøǫ] m. Løvsus, Vindens Susen i Løvet. **-þjettur** [-þjɛhdøǫ] a. løvtæt.

1. **laug (-ar, -ar)** [löy:q] f. **1.** *(bað)* Bad. — **2. a.** Bassin med varmt, ikke sprudlende Vand, anvendt til Bad el. Vask, stammende fra en varm Kilde *(hver)*: *heitar laugar*, Termer. — **b.** *Laugar*, is. varme Kilder i Nærheden af *Reykjavík*, hvor der er indrettet et Vaskeri: *fara í Laugar*, tage ind til »Laugar« for at vaske. — **c.** npr. alm. Gaardnavn, hvor der er saadanne varme Kilder.

2. **laug** [löy:q] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ljúga**.

Lauga (-u, -ur) [löy:qa] f. npr. Dim. af Kvindenavne, endende paa *-laug*: *Áslaug, Guðlaug* osv.

lauga (a) [löy:qa] vt. **1. a.** bade: *l. sig* og refl. *laugast*, tage (sig) et

Bad; *(undir beru lofti)* gaa i Vandet. — **b.** spec. *l. nýfætt barn*, bade et nyfodt Barn. — **2.** beskylle: *bylgjurnar l. ströndina.*

lauga brúða [löy:qabru:ða] f. (bot.) storfrugtet Vandstjærne (callitriche stagnalis). **-depla** [-dɛhbla] f. (bot.) lancetbladet Ærenpris (veronica anagallis, L.). **-land** [-lan·t] n. Sted, hvor der findes varme Kilder: (overf.) *andans lauga-lönd* | *laufgræn mitt í snjónum* (StStAndv. I. 260); ogs. Gaardnavn. **-maðra** [-maðˑra] f. (bot.) Sump-Snærre (galium uliginosum, L.).

laugardags kvöld [löy:qardaχskvöl·t] n. Lördag Aften. **-ljá** [-ljau:] f. Hø, der ikke er blevet revet Lördagaften. **-morgun** [-morˑgon] m. Lördag Morgen. **-nótt** [-noᵘht] f. Natten för Lördag, Fredagnat. **-rigning** [-rɪgˑn-iŋk] f. Lördagsregn: (Ordspr.) *sjaldan varir l. til sunnudagsmessu.* **-veður** [-vɛ:ðøϙ] n. Lördagsvejr: (Ordspr.) *sjaldan er langvint l.* (GJ.), sjælden varer længe Lördagsvejr, jfr. Lördag har sit eget Vejr.

laugar dagur [löy:qarda:qøϙ] m. Lördag. **-dalur** [-da:løϙ] m. npr. Egn i *Árnessýsla.* **-dæl** [-dai:l] f., **-dæld** [-dail·t] f. Bassin til Badning el. til Vask af Töj. **-ker** [-ϙ-ɕɛ:r] n. Badekar. **-nes** [-a(r)-nɛ:s] n. npr. et Næs i Nærheden af Reykjavik, hvor der er et Spedalskhedshospital *(Laugarnesspítali).* **-trog** [-ϙ-tro:q] n. Badetrug, Badekar til Börn: *ekki skal steypa út barninu í laugartroginu*, man skal ikke kaste Barnet ud med Badevandet. **-vatn** [-r-vahtv] n. Badevand; Vandet i en varm Kilde.

lauga sef [löy:qasɛ:v] n. (bot.) glanskapslet Siv (juncus lamprocarpus). **-staður** [-sda:ðøϙ] m. Badested.

Laugi (-a, -ar) [löy:jɪ] m. Dim. af Mandsnavne, endende paa *-laugur: Guðlaugur, Gunnlaugur* osv.

laugsm [löyχ·sm̥] f. (Trykf. for *laugun?)* Badning (JÁÞj. I. 14).

laugun (-ar, -anir) [löy·qøn, -anɪϙ] f. Badning (spec. af nyfodte).

lauk [löy:k] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ljúka.**

lauka [löy:ga, löy:ka] gen. pl. af **laukur.** ***-garður** [-garˑðøϙ] m. Blomsterhave. **-steinbrjótur** [-sdɛinˑbrjoᵘdøϙ, -brjoᵘtøϙ, -sdɛim·-] m. (bot.) nikkende Stenbræk (saxifraga cernua, L.).

lauk epli [löy:gɛhblɪ, löy:k-] n. Løgæble. ***-frjór** [-k-frjoᵘ·r] a. græsrig. **-rjettur** [-g-rjɛhdøϙ, löy:k-] a. fuldstændig rigtig.

laukshöfuð [löyχ·s(h)ö·vøð] n. Løghoved.

laukur (-s, -ar) [löy:gøϙ, löy:køϙ, löyχ·s] m. **1.** (bot.) Løg (allium); spec. = *geirlaukur*, Hvidløg (allium sativum, L.): (Ordspr.) *lítið er af lauki gæft*, giv af Løg kun lidt ad Gangen (SchMál.). — ***2. a.** Blomst, Plante: *sofnir eru laukar* (JHall. 17). — **b.** som Del af en Kenning om n-t rankt og blomstrende: *l. lýða*, fremragende Mand; — ogs. i Prosa i Udtr. *l. ættar sinnar*, en Pryd for sin Slægt (JThMk. 122); — abs. uden gen.: (Ordspr.) *oft er l. í litilli ætt og strákur í stórri* (GJ.), ofte har ringe Slægt sin Pryd og rig sin Skam; *betra er að vera l. í litilli ætt en strákur í stórri* (GJ.), bedre sin ringe Slægts Pryd end sin riges Skam. — **c.** i Omskr. for Kvinde: *laukaskorð, -sól, -strind, -þöll* osv. — **d.** *(siglutrje)* Mast. **3. a.** *(feitt kjöt)* fedt Kød, (Af.) spec. fedt, røget Kød *(hangikjöt).* — **b.** det fede Skind paa visse Søfugle: *kofnal.* — **4.** i Udtr. *stíga í laukana*, have gode Dage: *vatnsgrautar-askinn sinn, sem hún ætlaði að gleðja hundinn með, sem ekki steig í laukana* (Þjóð. '11, 111).

laum [löy:m] n. Skjul: *í laumi* = *á laun*, hemmelig, underhaanden.

1. **lauma** [löy:ma] f. **1.** Kortspil, hvor en Nabo hvisker en i Øret Navnet paa en ung Mand el. Pige, som vedkommende saa siges at ville blive gift med, hvis han el. hun faar et bestemt Antal Kort af samme Farve paa Haanden. Alle Deltagerne samler og stikker Kort til Naboen efter Tur, uden at denne faar at vide, af hvilken Farve det Kort er, som han skal have. — **2.** *(músarleikur, húfuleikur)* Deltagerne sidder i en Kres og rækker rundt bag Ryggen en Genstand (Hue, Ring el. andet), som saa en, der staar i Midten, skal gætte hvor findes, jfr. dansk »Tampen brænder« (ÓDavSk. 133). — **3.** en Bunke, hel Hob af n-t: *ætli jeg sje búinn að fá laumu af orðum upp a l* (ÓDav.).

2. **lauma (a)** [löy:ma] vt. med dat. bringe n-t hemmelig et Steds hen: *l. e-u að e-m*, putte, stikke n-t til en; *l. e-u frá e-m*, fraliste en n-t; — refl. *laumast*, snige sig, liste sig: (Ordspr.) *sá verður að laumast með landi, sem lekan hefur bát* (GJ.); *laumast til að að gera e-ð*, liste sig til at göre n-t, göre n-t i Smug; *l. á* = *lumast á*, se *luma.*

laumdrykkja [löym·drɪhϙa] f. hemmeligt Drikkeri, Pimpen i Smug.

laumingur (-s) [löy:miŋgøϙ, -iŋs] m. Smug: *í laumingi.*

laumu legur [löy:mølɛ·qøϙ] a. **1.** *(leynilegur)* hemmelig. — **2.** fordækt, hemmelighedsfuld, som ser ud til at skjule n-t, som han skammer sig over: *citthvað l. á svipinn.* **-leikur** [-lɛi:gøϙ, -lɛi:køϙ] m. Spil i det skjulte: *L. hinna háttv. flutningsm. er alt of augljós til þess* (Alþ. '11, B. II. 857). **-seggur** [-sɛg:øϙ] m. Luskepeter. **-spil** [-sbɪ:l] n. Hemmelighedskræmmeri.

1. **laun** [löy:n] f. **a.** Skjulen, Fordølgelse: *á l.*, hemmelig: *fæða á l.*, føde i Dolgsmaal. — **b.** som förste Sammensætningsled: *launheitur, laungraður* osv., om skjulte Egenskaber, spec. dem, som man ikke agter sig for, men bliver ubehagelig overrasket ved at træffe.

2. **laun** [löy:n] npl. **1.** Lön, Belönning: *fá að launum*, faa som Lön; *l. fyrir góðverk*; jfr. *kvæðal., sögul.* — **2.** *(borgun)* Betaling. — **3.** Gage, Salær, Embedslönning: *l. embættismanna og starfsmanna.* — **4.** dat. pl. *launum* som adv. i Udtr. *hann ljet ekki l. lakari* (Af., Sch.), han gav ikke efter.

launa (a) [löy:na] vt. **1.** *(endurgjalda)* gengælde: *l. e-m ilt með góðu*, gengælde en ondt med godt; (Ordspr.) *það þarf ekki að l., sem ekki er gert*, ugjort Gærning trænger ingen Gengæld; *líku skal líkt launa*, som man raaber i Skoven faar man Svar. — **2.** lönne, belönne: (Talem.) *eiga fótum sínum fjör að l.*, have sine Ben at takke for sine Frelse; *hvort viltu heldur l. fund minn eða gefa?* (saadan spörger en, der har fundet noget, idet han holder Genstanden skjult bag Ryggen; — Svaret lyder gærne saaledes:) *l., ef hann er launaverður, gefa ef hann er einskisverður.* — **3.** lönne, betale som Lön: *það verður að l. þeim vel*, de maa lönnes godt; *hátt launaður, illa launaður embættismaður.*

launa bót [löy:nabo^u:t] f. is. pl. *-bætur*, Lönforhöjelse. **-hækkun** [-haihgøn] f. Lönforhöjelse. **-kjör** [-ɕö:r] npl. Lönningsvilkaar. **-laus** [-löy·s] a. ulönnet. **-lög** [-lö:q] npl. Lönningslov. **-skyn** [-sqɪ:n] n.: *í launaskyni*, i Haab om Belönning. **-verður** [-vɛr·ðøϙ] a. som fortjæner en Belönning. **-viðbót** [-vɪð·boᵘt] f. Lönningstillæg.

laun barn [löyn·ba(r)dv, löym·-] n. uægte Barn. **-beiskur** [-bɛisgøϙ] a. som medfører en hemmelig Bitterhed. **-blek** [-blɛ·k] n. sympatisk Blæk. **-blót** [-bloᵘ·t] n. hemmelig Ofring. **-borinn** [-bo·rɪn] a. uægte født. °**-brot** [-bro·t] n. (mat.) uægte Brøk. **-brögð** [-bröqð, -brögþ] npl. hemmelige Rænker. **-dyr** [-n·-dɪ·r] fpl. = **leynidyr.** **-dóttir** [-doᵘhdɪϙ] f. uægte Datter. **-drýgindi** [-driˑjɪndɪ] npl. en god Slump Vigtighed, som man dog soger at skjule. **-drýgja** [-dri·ja] vt. göre dröjere el. större end ventet: *leirurnar sem liggur í* | *laun-drýjast í sögum* (StStAndv. III. 201). **-drýldinn** [-drɪldɪn] a. ikke saa lidt vigtig, uden at det mærkes meget. **-drjúgur** [-drju·(q)øϙ] a. dröjere el. större end ventet, uanet dröj el. stor: *stoltið jafn laundrjúgt* (StStAndv. III. 40); — spec. ikke saa lidt vigtig: *Var bóndi l. yfir nýbygðri hlöðu* (ThTh. 22). †**-festar** [-fɛsdaϙ] fpl. hemmeligt Ægteskab. °**-flytjandi** [-flɪ·djandɪ, -flɪ·tj-] m. Smugler (= *smygill).* °**-flutningur** [-flʏhdniŋgøϙ] m. Smuglen. **-frost** [-frost] n. stærk Frost, som man ikke mærker meget til: *l. var á mikið, en veður kyrt* (GKon. Æf. 59). **-fundur** [-fʏndøϙ] m. hemmeligt Møde; *(stefnufundur)* Stævnemøde, Rendezvous. **-getinn** [-ŋ·-ɟɛ·dɪn, -ɟɛ·tɪn] a. avlet udenfor Ægteskab, uægte. **-getungur (-s, -ar)** [-ɟɛ·duŋgøϙ, -ɟɛ·t-, -uŋs] m. uægte Barn. **-graðleiki** [-graðlɛi·ɟɪ, -lɛi·ɕɪ] m. det at være *laungraður*, s. d. O. **-graður** [-gra·ðøϙ] a. gejl i det skjulte (om Heste, hvis Testikler ligger i Underlivet i Stedet for i Pungen): *l. hestur*, Klaphingst. **-grynningar** [-grɪn·-iŋgaϙ] fpl. = **undirflúðir.**

laungun [löyŋ·gon] f. = **löngun.**

laun hálka [löy:v(h)auλga, -(h)aulka] f. lumsk glat Føre. **-háll** [-(h)audλ] a. lumsk glat: *það er launhált*, det er lumsk glat. **-harka** [-(h)aϙga] f. Frost, som ikke mærkes meget paa Grund af, at der slet ingen Blæst er. **-heitur** [-(h)ɛi·døϙ, -(h)ɛi·tøϙ] a. **1.** med bunden (latent) Varme, varmere end man skulde tro: *kókó er launheitt.* — **2.** med skjult (ulmende) Had el. Vrede: *(kvæði) mega ekki vera svo berskömmótt, heldur launheit* (JSBr. 505). **-hygginn** [-(h)ɪɟ·ɪn] a. som er klogere end han ser ud til: *var þó auðséð, að Klemens var launhygginn og hafði reynt sitt af hverju um dagana* (AxThBD. 110). **-hiti** [-(h)ɪ·dɪ, -(h)ɪ·tɪ] m. **1.** bunden (latent) Varme, skjult Varme: *l. vökva.* — **2.** *(dulin reiði, hatur)* skjult Vrede el. Had. **-hola** [-(h)o·la] f. Pore (LFR. IX. 105). **-hæðinn** [-(h)ai·ðɪn] a. som forstaar at spotte uden at det straks mærkes som Spot, lumsk spotsk (GFrÁtt. 143). †**-kár** [löyŋ·kau·r] a. hemmelighedsfuld; diskret. **-kaup** [-köy·p] npl. hemmelig Handel, Smughandel. **-klefi** [-klɛ·vɪ] m. Lönkammer. **-klípinn** [-kli·bɪn, -kli·pɪn] a. **1.** som kniber hemmelig; *(nískur)* karrig (mere end man skulde tro): *fanst hún við börnin l.* (GKonÆf. 95). — **2.** *(bakmáll á laun)* bagtalersk paa en underfundig Maade. **-klípni** [-klihbnɪ] f. indec. det at være *launklípinn*, spec. smaalig Bagvaskelse. **-kofapukur** [-kovapʏ:gøϙ, -pʏ:køϙ] n. Luskepeteri. **-kofi** [-ko·vɪ] m. Lönkammer, Skjul: *fara í launkofa með e-ð*, skjule n-t, holde n-t hemmeligt. **-kristinn** [-krɪsdɪn] a. hemmelig kristen, lönkristen. **-mál** [-n·-mau·l] n. **1.** *(leyndarmál)* Hemmelighed, hemmelig Meddelelse. — **2.** hemmelig Tale, lönlig Samtale: *sitja á launmálum*, tale sammen i Lön. — **3.** hemmelig Skrift el. Sprog, Lönskrift: *skeyti á launmáli*, Kodetelegram. **-myrða** [-mɪrða] vt. hemmelig myrde, snigmyrde, lönmyrde. **-montinn** [-movd-ɪn, -montɪn] a. = **laundrýldinn.** **-morð** [-morð] n. Lönmord, Snigmord. **-morðingi** [-morðiŋɟɪ] m. Lönmorder, Snigmorder. **-mælamaður** [-maila-ma:ðøϙ] m. Hemmelighedskræmmer. **-mæli** [-mai·lɪ] npl. **1.** *(leynilegt samtal)* hemmelig Samtale. — **2.** *(leynileg fastmæli)* hemmelige Aftaler. **-mök** [-mö·k] npl. hemmelig Forstaaelse, is. hemmelig Kærlighedsforbindelse; hemmelig (könslig) Omgang (LFR. XIV. 297). **-pukur** [-pʏ·gøϙ, -pʏ·køϙ] n. Smug. **-ráð** [-rau·ð] n. hemmeligt Raad, hemmelig Plan, Lönraad. **-ræði** [-rai·ðɪ] npl. hemmelige Planer. **-samband** [-sambant] n. hemmeligt Forbund. **-sát** [-sau·t] f., **-sátur** [-sau·døϙ, -sau·toϙ] n. Baghold. **-skytta** [-sɟɪhda] f. Krybskytte. **-skraf** [-sgra·v] n. hemmelig Samtale. **-sneitt** [-sneiht] an. (metr.) det, at 3. Stavelse i förste Linje paa firelinjede Strofer og sidste Trykstavelse i 2. Linje danner Halvrim. Ekspl.: *Hringa bjóða hrundinni* | *hýr, dansandi kvæði*, | *lysting kærst er lundinni* | *loks á dauða stundinni* (HSig. 209). **-son(ur)** [-so·nøϙ, -so·n] m. uægte Sön. **-stafur** [-sda·vøϙ] m. dunkelt Skrifttegn, magisk Tegn. **-stefna** [-sdɛbna] f. hemmeligt Møde. **-stígur** [-sdi·qøϙ] m. Lönsti, hemmelig Sti, Smutvej. **-svik** [-svɪ·k] npl. skjult Svig, lumsk Bedrageri. **-sviti** [-svɪ·dɪ, -svɪ·tɪ] m. umærkelig Uddunstning el. Sved (BH.). **-taka** [-ta·ga, -ta·ka] vt. bemægtige sig hemmeligt: *l. fjemuni* (Alþb. 1692, Nr. 32). **-tölur** [-tö·løϙ] fpl. hemmelige Forhandlinger (Milt. 245).

launung (-ar) [löy:nuŋk] f. **a.** Hemmelighed: *með launung*, hemmelig; *mjer er engin l. á því*, jeg gör ingen Hemmelighed af det; *leggja l. á e-ð*, skjule n-t. — **b.** Hemmeligholdelse: *betra er að þegja en biðja aðra launungar*, det er bedre at tie selv end bede andre om det (SchMál.).

launungarmál [löy:nuŋgarmau:l] n. Hemmelighed.

laun verslun [löyn·vɛϙslon] f. Smughandel. **-viðsjáll** [-vɪðsjaudλ] a. lumsk farlig: *(árnar) eru oft laun-viðsjálar* (Lögr. '15, 118). **-víg** [-vi·q] n. Mord: (Ordspr.) *launvígs skal hefna sá, er sverð úr sári dregur* (GJ.), Mord skal hævnes af den, som Sværdet af Saaret drager. **-vitur** [-vɪ·døϙ, -vɪ·tøϙ] a. uanet klog. **-þing** [-þiŋk] n. hemmelig Forsamling; hemmelig Møde. **-þjónn** [-þjoᵘdv] m. hemmelig Tjæner. **-þungur** [-þuŋgøϙ] a. uanet tung.

laupagengur [lóy:baɡɛiŋ·goϱ, loy:pa-] a. som kan bære en fuld *laupur* paa hver Side (om Heste): *hesturinn er ekki l.* (Skaft.).

† **laupsháttur** [loy:ps(h)auhdoϱ, loyf s-] m. Humbug.

laupur (-s, -ar) [lóy:boϱ, loy:poϱ] m. **1. a.** *(meis)* Kasse af Tralværk (af det mindre Slags), hvori Foder bæres til Kreaturerne (Sl., Vf.), jfr. d. en Løb. — **b.** *(kláfur)* Kasse til Transport af Gødning el. Törv el. andet (jfr. *laupagengur*, Skaft.): *mykju l., mó l.* — **c.** *(vandlaupur)* Kurv: *Í laupum eða kössum eru þau (ɔ: sölin) borin upp fyrir fjörðarmál* (ÞThFerð. II. 221). — **2. a.** gammel og udslidt Ting, Skrammel; spec. om Genstande, som er ved at falde fra hinanden: *þessi sleði er orðinn mesti l.* (= *er allur að liðast sundur*). — **b.** overf. i Udtr.: *vera búinn að leggja upp laupana* (= *vera dauður*), ligge med Næsen i Vejret. — **3.** *(húsgrind)* det samlede Tømmerværk i et Hus under Opførelse (EÓlKv. 219). — **4.** Ravnerede: *hreiður sitt byggja hrafnar ... viðarsprekum og kvistum, er það kallað l.* (BrJÞf. 101). — **5.** *(viðarbúðungur)* Træstabel (Sch.). — **6.** *(óstöðugur og óvandaður maður)* ustadigt og upaalideligt Menneske, jfr. *lygalaupur: hálfgerður l., ómerkileg til orðs og æðis* (JTrHeið. III. 20).

laus [löy:s] (comp. *lausari*, superl. *lausastur)* a. **I.** løs, fri (mods. *fastur)*: (Ordspr.) *það er ekki laust, sem fjandinn (el. skrattinn) heldur*, det sidder ikke løst, som Fanden har fat paa; *það er laust á*, Sadelen (Oppakningen) er ikke spændt fast nok; *láta e-ð laust*, give Slip paa n-t, give n-t fri; *láta laust akkeri og festi*, frastikke Anker og Kætting (i Søfare); (Talem.) *láta e-ð laust og bundið*, lade n-t staa hen, ikke udtale sig bestemt om n-t; *laust hey*, Hø, som ikke er bundtet og bragt i Lade el. Hø, som er løsnet fra Hostabelen; *verða l.*, blive løs, løsnes; *e-m verða lausir fætur*, en mister Fodfæste; *liggja laust fyrir*, være let at tage, ligge lige for Haanden; *en hún (ɔ: jörðin) lá ekki l. fyrir*, men Gaarden var ikke til at faa (JÁÞj. I. 335); *efnið er fremur laust í sjer*, Stoffet er noget utæt; *l. átaks* (om Faar), saa fed, at Kødet paa Ryggen bevæger sig ved Beröring med Haanden. — **II.** overf. **1.** fri, ledig, uhindret: *láta lausan (fanga)*, sætte (en Fange) paa fri Fod; *það er hættulegt, að láta hann ganga lausan* (lade ham være paa fri Fod); *leika l. við*, være fri; *l. hestur*, Hest uden Bagage; *ríða laus(t) = vera lausríðandi*, ride (rejse) uden Bagage; *önnur hendin var l.*, den ene Haand var fri; *honum var heldur l. höndin*, han var noget tilböjelig til at give Lussinger. — **2. a.** løst fra n-t [illegible] *það er ekki laust við, að ...*, det er ikke frit for, at ...; *l. við heimilið*, hyppigt borte fra Hjemmet. — **b.** med gen.: [illegible] Herre [illegible] (egl. løst fra alle Aftaler og Forpligtelser). — **3.** ugyldig, ikke bindende: *kaupgurinn stór í kvennum fast* [illegible] *kaup er laust* (Stj.). — **4.** ledig: *laust brauð*, ledigt Sognekald; *l. jörð*, ledig, fæsteledig Gaard (ikke bortfæstet): *laust embætti*, ledigt Embede; *segja embætti lausu*, tage sin Afsked, frasige sig Embedet; *segja jörð lausri* el. abs. *segja lausu*, opgive Forpagtningen af en Gaard. — **5.** (om Skibe) let: *Skip það, er hvorki liggur við akkeri nje landfestar og eigi heldur stendur grunn, er í reglum þessum talið „laust"*, i disse Regler forstaas et Skib at være »let«, naar det ikke er til Ankers el. fastgjort til Land el. paa Grund (Stj. '99. A. 6); *vera við laust*, ikke ligge for Anker: *en á grunnmiðum er legið helzt við stjóra, þess* [illegible] *er verið við laust* [illegible] (ÞThal. [illegible] III. [illegible]). — **6.** *(tómur)* tom: *sigla lausum kili*, egl. sejle med en løs Køl, ɔ: uden Last; — overf. være sin egen Herre, jfr. *kjölur*. — **7.** *l. svefn*, let Sövn. — †**8.** opløst: *laust þing*, hævet, opløst Ting. — **9.** [illegible] (om personlig Ejendom), jfr. *lausafje, lönd og lausir aurar*. — †**10.** ukantet, ubræmmet: *l. hokuli*. — †**11.** *(l. úr banni)* løst fra Band. — **12.** [illegible], is. i Forb. med en Nægt.: *hann er ekki l. á fje*. — **13. a.** om Sindelag og Karakter: løs, letfærdig, ustadig: *laust er kvenna lyndi* (SchMál.), Kvindesind er ustadigt; *l. á kostunum*, letfærdig, løsagtig; *l. á leyndarmálum*, som ikke kan holde tæt med Hemmeligheder; *l. á velli, l. á svellinu*, ustadig (ÞGjUf. 108). — **b.** *l. á e-u*, som lader Munden løbe om n-t, som ikke gör en Hemmelighed af n-t: *Hann er madur* (sic) *mikill í munni og l. á fréttum* (Eimr. IX. 47). — **III.** n. *laust* som adv. **1.** løseligt, let: *binda laust*, ikke stramme; *sofa laust*, sove let. — **2.** i adv. Udtr.: *laust eftir hádegi*, kort efter Middag; *laust á eftir*, kort efter: *Ennfremur hefir komið fyrir laust á eftir áhrifum víns* (HermJDr. 142); *Eg trúi því nú laust, að* (jeg tror ikke mere end som saa paa, at) *S. hafi haldið það meiri tekjur* (Alþ. '11, B. II. 559). — **IV.** som sidste Sammensætningsled: uden, svarende ofte til dansk -løs, u-: *vitlaus*, »vidløs«, uden Forstand; *meinlaus*, uskyldig; *bandlaus*, uden Baand; *botnlaus*, bundløs osv.

lausa bardagi [löy:sabar·daijɪ] m. en spredt Fægtning. **-bekkur** [-bɛhgoϱ] m. løs Bænk. **-bryggja** [-brɪɡ·a] f. Landgangsbræt, -bro. **-brú** [-bru:] f. Løbebro. **-brúðkaup** [-bruð·köyp] n. Bryllup el. ægteskabeligt Samliv uden de sædvanlige Formaliteter. **-fjárhundrað** [-fjauϱ(h)ʏn·drað] n. Løsørehundrede. **-fjárskattur** [-fjauϱsɡahdoϱ] m. Afgift af Løsøre. **-fjártíund** [-fjauϱti:jønt] f. Løsøretiende. **-fjárveð** [-fjaurvɛ:ð] n. Løsørepant. **-fje** [-fje:] n. Løsøre, rörlig Formue, rörligt Gods. **-fjöl** [-fjö:l] f. løst Bræt. **-fólk** [-foᵘλ·k, -foᵘl·k] n. = *lausamenn og lausakonur*, Folk, som har købt sig fri for Forpligtelsen til at staa i fast Tjæneste. **-fregn** [-frɛɡ·v] f. løst Rygte. **-fönn** [-fön·] f. løs Sne, Dynge af løs Sne. **-gangur** [-gauŋ·goϱ] m. **1.** *(það að ganga laus)* uhindret Strejfen omkring. — **2.** *fara á lausagangi yfir e-ð*, gaa let (med en Harefod) hen over n-t, gaa overfladisk gennem n-t: *held eg, að hann muni ekki hafa athugað þetta nógu grandgæfilega, finst eins og hann hafi farið á nokkurskonar lausagangi yfir frv.* (Alþ. '11, B. 503). **-gólf** [-goᵘl·v] n. (egl. løst Gulv) i Talem.: *vera á lausagólfi*, have intet fast Opholdssted (ogs. *vera á lausu gólfi)* (BH.). **-gopi** [-go:bɪ, -go:pɪ] m. *(maður laus á kostunum)* løsagtig (letsindig) Person. **-góss** [-goᵘs·] n. = *lausafje*. **-grjót** [-grjoᵘ:t] n. coll. løse Sten. **-hár** [-hau:r] n. *(laust hár)* løst Haar; *(tilbúið hár)* falsk Haar. **-hestur** [-hɛs·doϱ] m. Hest uden Oppakning el. som ingen rider paa. **-hrappur** [-hϱahboϱ] m. løsagtig Person. **-hross** [-hϱos·] n. = **lausahestur.** ° **-kaðlar** [-kað·laϱ] mpl. (naut.) løbende Gods. **-kaup** [-köy:p] n. **1.** Haandkøb. — **2.** overf. erotisk Forbindelse udenfor Ægteskab. **-kaupmaður** [-köyhbmaðoϱ] m. Købmand, der handler paa Fartöj udenfor de autoriserede Havne, Spekulanthandler, Spekulant. †**-klofi** [-klo:vɪ] m. Tvelyd, Diftong. **-kona** [-ko:na] f. **1.** *(kona í lausamensku)* Kvinde, som har frikøbt sig for Forpligtelsen til at staa i fast Tjæneste, »Løsekone«. — **2.** *(kona, sem laus er á kostunum)* letfærdig Kvinde. **-kragi** [-krai:jɪ] m. løs Krave (til den ældre Kvindedragt). **-leiksbarn** [-lɛiχsbar·dv, -bad·v] n. Barn, født udenfor Ægteskab. **-leiksbrot** [-lɛiχsbro:t] n. Börneavl udenfor Ægteskab. **-leikshjúskapur** [-lɛiχsɧu:sgaboϱ, -sgap-] m. Samliv uden lovformeligt Ægteskab, »polsk Ægteskab«. **-leikur** [-lei·goϱ, -lei·koϱ] m. Samleje uden Ægteskab: *eiga börn í lausaleik*, faa Börn udenfor Ægteskab. **-lopi** [-lo:bɪ, -lo:pɪ] m. (egl. løs, kardet Uld) **1.** løs Sne: *B. rak höfuðið á kaf í lausalopa heiðarinnar og hafsinn upp að öxlum* (GFrÁtt. 57). — **2.** *(maður, sem laus er á kostunum)* ustadigt og letfærdigt Menneske. ° **-læknir** [-laihgnɪϱ] m. praktiserende Læge. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Mand, uden egen Husholdning og fast Tjæneste, Mand, som har købt sig fri for Forpligtelsen til at staa i fast Tjæneste, »Løsemand«: *fjöldi lausamanna eru það ekki á löglegan hátt ... þessir kóngsins lausamenn eða landshornamenn, eins og þeir eru kallaðir* (Alþ. '11, B. 455). **-mannsgjald** [-mansɡal·t] n. Løsemandsafgift (Stj. '00, A. 86). ° **-mánudagur** [-mau:noda·qoϱ] m. Blaamandag. **-menska (-u)** [-mɛn·sga] f. Stillingen som *lausamaður: þeir sem vinna fyrir sjer í lausamensku*, Personer, som tjæner deres Livsophold som »Løsemænd«. **-menskubrjef** [-mɛnsgobrjɛ:v] n. skriftlig Øvrighedstilladelse til at være *lausamaður*. **-menskugjald** [-mɛnsgoɡal·t] n. = **lausamannsgjald. -mjöðm** [-mjöð·m] f. Frihoftesving, en Art *mjaðmarhnykkur* s. d. O. (BBjarn. Nordb. legeml. Udd. 108, ÓDavSk. 60—61). **-mjöll** [-mjöd·λ] f. løs, nyfalden Sne. °**-oki** [-o:ɡɪ, -o:ȿɪ] m. Skyder. **-peningar** [-pɛ:niŋgaϱ] mpl. Kontanter. °**-reiði** [-rɛi:ðɪ] m. (naut.) løbende Gods. **-renningur** [-rɛn:iŋgoϱ] m. Rendfog. **-ryð** [-rɪ:ð] n. løs Rust. **-rúm** [-ru:m] n. løs, transportabel Seng (ikke fast til Væggen). **-saumur** [-söy:moϱ] m. coll. Broderier: *léreftshúfa með lausasaum* (Alþb. 1692, Nr. 32); *þær voru með trogspeldi trúarinnar og* [illegible] *en hún María var með bláa svuntu með gulum lausasaum* (af en gammel Ramse). **-sjór** [-sjoᵘ:r] m. Drivsø: *nú var alda úr Vesturhafi en l. úr norðaustri* (JÓlInd. 222). **-skór** [-sgoᵘ:r] m. Slæber. ° **-skotliði** [-sgo:dlɪðɪ, -sgo:t-] m. Franktirør (JsJs.). **-skriða** [-sgrɪ:ða] f. løst Fjældskred. **-slá** [-slau:] f. Trækbom. **-slafur** [-sla:voϱ] n. løs Snak: *En þetta er eins víst uppdicktan og lausa slafr* (LFR. XII. 61). **-smíð(i)** [-smi:ðɪ, -smi:ð] f. og n. løst, utæt, usolid Arbejde, Værk el. Bygning: *innan um móbergið eru basaltlög og basaltgangar, er binda þetta lausasmíði saman* (ÞThFerð. III. 174). **-snjór** [-snjoᵘ:r] m. løs Sne. **-steðji** [-sdeð·jɪ] m. Stikambolt. **-stelpa** [-sdeλ·pa, -sdel·pa] f. letfærdigt Pigebarn. **-stigi** [-sdɪ:jɪ, -sdɪi:jɪ] m. Trappestige. **-stokkur** [-sdohgoϱ] m. Udtræk (i en Seng). **-sögn** [-sög·v] f. Opsigelse: *l. samnings, l. jarðar*. **-taug** [-töy:q] f. løst Tov. **-tíðindi** [-ti:ðɪndɪ] npl. løse Rygter (uden særlig Interesse). **-tök** [-tö:k] npl. Arm-, Skulder- el. Brysttag, hvormed Folk søger at fælde hinanden (ÓDavSk. 69). **-viður** [-vɪ:ðoϱ] m. løst Tømmer. ° **-virki** [-vɪϱ·ɡɪ] n. Redoute. **-vísa** [-vi:sa] f. Epigram (paa 2 el. 4 Linjer). **-þófta, -þótta** [-þoᵘhda] f. løs Rorbænk.

laus beislaður [löy:sbɛislaðoϱ] a. **1.** *l. hestur*, med Tömmen hængende løst om Halsen. — **2.** overf. uden Tömme, selvraadig, som er sin egen Herre: *Hafði hún (ɔ: áin) hlaupið lausbeizluð fram hjá kaupstaðnum* (JTrL. 22). **-bitlaður** [-bɪhdlaðoϱ] a. løsbidslet. **-eyg(ð)ur** [-ɛiq·oϱ, -ɛiqðoϱ, -ɛigðoϱ] a. med flygtige Øjne, med et ustadigt Blik. **-fóta** [-foᵘ·da, -foᵘ·ta] a. indec. til Fods, spec. uden Skier (om Fodgængere ved Vintertid) (Nl.). **-gangandi** [-gauŋgandɪ] a. til Fods, uden Ride- eller Pakhest. **-gangari** [-gauŋgarɪ] m. Løsgænger, Landstryger, Tigger. **-geð** [-ɟɛ·ð] n. Ustadighed, Vægelsind. **-geðja** [-ɟɛðja] a. indec., **-geðjaður** [-ɟɛðjaðoϱ] a. ustadig, vægelsindet. **-gefinn** [-ɟɛvɪn] a. **1.** *(látinn laus)* frigiven, løsgiven. — **2.** afskediget: *l. frá embætti*. **-gerður** [-ɟɛrðoϱ] a. løs, blød: *lausgert skinn* (Klp. III. 113). **-gyrður, -gyrtur** [-ɟɪrðoϱ, -ɟɪϱdoϱ] a. løst gjordet: *l. hestur; (beltislaus)* uden Bælte; med uknappede Bukser. **-grýttur** [-grihdoϱ] a. med løse Stene. **-hár** [-(h)au:r] a. med (løst) flagrende Haar. **-hendur** [-(h)ɛndoϱ] a., **-hentur** [-(h)ɛvdoϱ, -(h)ɛntoϱ] a. **a.** *l. á e-u*, som holder løst paa n-t. — **b.** *(sem lödrungar fyrir litlar sakir)* løs paa Haanden (Næven). — **c.** *l. á fje* og abs. *l.*, ødsel. **-holda** [-(h)olda] a. indec. *(mjúkholda)* med blødt Kød, ikke muskuløs. **-holt** [-(h)oλt] n. Løsholt: *Þiljað var fyrir stafna neðan af palli upp í sperrukverk og fyrir hliðveggi upp undir l.* (Lögb. '11, Julen.). **-hugaður** [-(h)ʏ·qaðoϱ] a. ustadig, vægelsindet.

lausingi (-ja, -jar) [löy:siŋɟɪ] m. **1.** *(ljettúðugur maður)* letsindig, letfærdig Person. — **2.** *lausamaður*. — **3.** *flakkari*, Landstryger. — **4.** *(á hákarlaskipi)* Ekstramand paa en Havkalskude, der hjælper de egentlige Fiskere *(vaðarmenn)* til at trække Fisken op, men som selv ikke har en *vaður*; paa hvert Skib er der gærne en 2—3 *lausingjar* (Nl.).

lausingja lag [löy:siŋɟala:q] n. letsindig og uordentlig Opførsel: *leggja l. við e-n*, staa i et Kærlighedsforhold til en: *Ívar ... lagði l. við Ingibjörgu konu Pálma* (Klp. IX. 108). **-legur** [-le:qoϱ] a. vidnende om Letsind og Uorden: *l. búnaður* (Klp. IX. 176).

laus yrður [löy:sɪrðoϱ] a. = **lausmáll. -kjalapappi** [-ȿalapahbɪ] m. (Bogb.) Løsrygpap. **-kjölur** [-ȿö·loϱ] m. (Bogb.) Løsryg. **-krýndur** [-krindoϱ] a. (bot.) frikronbladet (eleutheropetalus). **-krýningar** [-kri·nɡaϱ] npl. (bot.) de frikronbladede (SStPl.). **-látur** [-lau·doϱ, -lau·toϱ]

a. løsagtig, ukysk. **-legur** [-lɛqoϱ] a. løs; *(óstöðugur)* ustadig; overfladisk: *lausleg ágiskun*, omtrentlig Gisning; *l. uppdráttur*, Rids; — adv. *-lega*, løst, let; overfladisk, løselig, omtrentlig. **-leiki, -leikur** [-lɛiɡ̊ɪ, -lɛiɡ̊ɪ, -lɛigoϱ, -lɛikoϱ] m. **1.** *(það að vera laus)* Løshed. — **2. a.** *(ljettúð)* Letfærdighed, Letsindighed. — **b.** *(óstöðuglyndi)* Ustadighed, Upaalidelighed. **-lífi (-is)** [-li·vɪ] n. løsagtigt Levned. **-lyndi** [-lɪndɪ] n. Ustadighed, Letfærdighed. **-lyndur** [-lɪndoϱ] a. **a.** letsindig, ustadig, vægelsindet: (Ordspr.) *oft er l. lausmæltur* (GJ.), den ustadige er ofte aabenmundet. — **b.** letfærdig. **-læti (-is)** [-lai·dɪ, -lai·tɪ] n. Løsagtighed, Ukyskhed. **-lætishjal** [-laidɪsɦa:l, -laitɪs-] n. løsagtig Tale, Tvetydigheder. **-máll** [-maudλ] a., **-málugur** [-mau·løqøϱ] a. **1.** *(málgefinn)* aabenmundet, sladderagtig. — **2.** *(óorðheldinn)* uordholden. **-mjólka** [-mjoᵘλga, -mjoᵘlka] a. indec., **-mjólk** [-mjoᵘλk, -mjoᵘlk] af. som Mælken sidder løst i: *l. kýr* (LFR. VI. 35). **-mælgi** [-mailɡ̊ɪ] f. indec. **1.** *(slúður)* Sladder. — **2.** *(málgefni)* Aabenmundethed. **-mæli** [-mai·lɪ] n. **1.** = *lausmælgi*. — **2.** *(óorðheldni)* Uordholdenhed. **-mæltur** [-maiλdoϱ] a. aabenmundet, gabmundet.

lausn (-ar, -ir) [löys·n] f. **I. 1. a.** *(það að leysa)* Løsen, Opløsen; Befrielse: *l. úr þrældómi*, Befrielse fra Slaveri; *l. undan skyldu*, Fritagelse for en Pligt; *það var mikil l.*, (det føltes som en stor Befrielse) *þegar við sluppum niður fyrir brúnina* (ÞThFerð. II. 89). — **b.** *l. frá embætti*, Afsked fra et Embede; *sækja um l., beiðast lausnar*, ¹) søge sin Afsked; ²) demissionere; *veita l.*, meddele Afsked. — **c.** *(ráðning)* Løsning (af en Gaade). — **d.** (jur.) Frigörelse, Relaksation. — **2. a.** *(endurlausn)* Forløsning. — **b.** *(l. undan syndum)* Aflad, Tilgivelse for Synder. — **3.** Befrielse i Døden: *að Guð skyldi vera lofaður fyrir hans l.* (JThMk. 383). — **4. a.** *(það að fæða)* Forløsning, Føden (jfr. *lausnarsteinn)*. — **b.** pl. *lausnir*, ¹) Kalverede, Koens Efterbyrd (EJ.); ²) klar Vædske, der flyder ud af Børsprækken hos Køer, is. naar de løber (Árn.). — **II.** Afgörelse i en Sag, Løsning: *l. mála*.

lausna (a) [löys·na] vi. give fra sig *lausnir* 4. b. ¹).

lausnar belgur [löys·narbɛl·goϱ] m. (SvPRask 18) = **liknarbelgur. -beiðni** [-bɛið·nɪ] f. **a.** Ansøgning om Afsked. — **b.** *(l. stjórnar)* Demissionsbegæring. **-brjef** [-brjɛ:v] n. **1.** Afladsbrev. — **2.** Afskedigelsesdokument: *tók við ... lausnarbrjéfi Gottskálks frá hreppstjórninni* (GKonÆf. 93). **-gyðja** [-ɡ̊ɪð·ja] f. Fødselsgudinde. **-gjald** [-ɡ̊al·t] n. Løsepenge. **-gerð** [-ɡ̊ɛr·ð] f. Relaksationsforretning. °**-hljómur** [-ϱ-(h)λɪoᵘ:moϱ] m. (mus.) Opløsningsakkord.

lausnari (-a) [löys·narɪ] m. Frelser; Forløser: *lausnarinn*, Frelseren, Kristus.

lausnar leikur [löys·narlɛi:goϱ, -lɛi:koϱ] m. Løsningstræk (i Skak). **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Person med Ret til Indløsning af n-t: *Jörðin var uppboðin löglegum lausnarmanni fyrir 60 rd. specie, innan útgöngu Augusti mánaðar* (Alþb. 1697, Nr. 21). **-miði** [-mɪ:ðɪ] m. Logepas, Klareringskort (i Good-Templarordenen). **-steinn** [-ϱ-sdɛid·v] m. »Løsesten«, Forløsningssten (skulde efter den isl. Folketro bl. a. hjælpe ved Kvinders Forløsning); — de saal. kaldte »Sten« er i Virkeligheden en Art Nødder, der fra Troperne driver op til Island med Golfströmmen, »Vættenyre« (JÁÞj. I. 616); — (om Nøddernes Anvendelse til Tobaksdaaser se Eimr. IV. 135). **-vatn** [-r-vahtv] n. aqua laxativa viennensis (LFR. VIII. 23); Wiener Lakserdrik (infusum sennae compositum).

laus orður [löy:sorðoϱ] a. = **lausmáll. -ráður** [-rau·ðoϱ] a. letfærdig, ustadig. **-ríðandi** [-ri·ðandɪ] a. som rider el. rejser uden Bagagehest. **-ræði (-is)** [-rai·ðɪ] n. Ustadighed. **-sagnamaður** [löy:sagnama:ðoϱ] m. upaalidelig Hjemmelsmand (Sch.). **-sinna** [-sɪn·a] a. indec. ustadig, vankelmodig: *l. maður* (BHAt. 172). **-sinni** [-sɪn·ɪ] n. Troløshed: *um l. úngra manna* (ÓDavVik. 219). **-svæfur** [-svai·voϱ] a. som sover let.

laust [löys·t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **ljósta.**

lausung (-ar) [löy:suŋk] f. **I. 1.** *(innyfli úr sauðkind eða stórgrip)* Indvolde af Faar el. Kvæg (VSkaft., jfr. BH.). — **2.** afskaarne Hoveder, Lever osv. (JÓlGrv. sub *bolfiskur)*. — **II. 1.** *(óstaðfesta)* Ustadighed, Upaalidelighed. — **2.** *(ljettúð)* Letfærdighed. — **3.** *(lauslæti)* Løsagtighed.

lausungar brellur [löy:suŋgaϱbred·løϱ] fpl. Flirt: *Og á þeirri stund fundust henni allar sínar l. hafa verið hin mesta andstygð* (EKvOf. 189). **-fullur** [-fʏd·løϱ] a. letsindig, letfærdig. **-kona** [-ko:na] f. løsagtig Kvinde. °**-lýður** [-r-li:ðoϱ] m. Demimonde. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Libertiner, Udhaler. **-stelpa** [-ϱ-sdɛλ·ba, -sdɛl·pa] f. letfærdigt Pigebarn, Trappetøs.

1. **laut (-ar, -ir)** [löy:t, löy:dɪϱ, löy:tɪϱ] f. Lavning, Fordybning: *sleikja innan hverja l.*, ride ind i hver Bugtning af en Bjærgside, som man rejser langs med (Skaft.).

2. **laut** [löy:t] 1. og 3. p. sg. imp. ind. af **lúta.**

lautardrag [löy:dardra:q, löy:tar-] n. langstrakt Lavning.

?**lautenant (-s, -ar)** [löy:denavt, löy:tɛnant] m. Löjtnant.

lávagarður [lau:vagar·ðoϱ] m. Stakhave (Vísn. 116).

lávarða deild [lau:varðadɛil·t] f., **-stofa** [-sdo:va] f. House of Lords, det engelske Overhus.

lávarður (-s, el. **-ar, -ar)** [lau:varðoϱ] m. Lord (Titel); Herre.

lavendill (-ils, -lar) [la:vɛndɪdλ, -ɪls] m. Lavendel.

lávinda [lau:vɪnda] f. Hjulvinde.

lax (gen. ds., pl. **-ar)** [laχ·s] m. (zool.) Laks (salmo salar); **laxafrón*, **-hver*, **-höll* osv., Hav; **laxalaut*, Aa: *jórinn hnaut í l.* (Epigr. cit i PGAnn. 48).

laxá [laχ·sau·] f. Lakselv; ogs. Navn paa flere Floder rundt omkring i Landet.

laxa garður [laχ·sagar·ðoϱ] m. Laksegærde, Gærde, lavet ud i en Lakselv. **-hrygna** [-hɪɡ̊·na] f. Laksehun: *Selurinn lagaði riðin fyrir laxahrygnuna* (Eimr. III. 195). †**-ker** [-ɡ̊ɛ:r] n., **-kista** [-ɡ̊ɪs·da] f. Laksekiste. **-klak** [-kla:k] n. Udklækning af Laks. **-lögn** [-lög·v] f. = **lögn** 2. **-maður** [-ma:ðoϱ] m. Laksefisker. **-móðir** [-moᵘ:ðɪϱ] f. mytisk Laksart (JÁÞj. 635). **-net** [-nɛ:t] n. Laksenæt.

Laxárdalur [laχ·saurda:loϱ] m. npr. Navn paa flere Dale (og Gaarde): (Talem.) *það er ekki oft, að heilagur andi kemur í L.* (GJ.), det er ikke ofte, den Helligaand kommer til L., ɔ: en saadan Begivenhed sker ikke hver Dag.

laxa stöng [laχ·sasdöyŋ·k] f. Laksestang. **-tóft, -tótt** [-toᵘht] f. Laksegaard (i en Lakselv). **-torfa** [-tor·va] f. Laksestime.

laxbróðir [laχ·sbroᵘ·ðɪϱ] m. = **urriði.**

?**laxera (a)** [laχ·sjɛra] vi. laksere, faa Afføring.

?**laxer arfi** [laχ·sɛrar·vɪ] m. (SvPRask 18) = **holurt.** ?**-olía** [-o:lija] f. amerikansk Olie.

lax fullur [laχ·sfʏdløϱ] a. fuld af Laks. **-ganga** [-gauŋga] f. Laksestime; Gang af Laks op i Floder.

laxi (-a, -ar) [laχ·sɪ] m. = **lagsi.**

?**laxjera (a)** [laχ·sjɛra] vi. = **laxera.**

lax veiði [laχ·svɛi·ðɪ] f. Laksefangst, Laksefiske. **-veiðivjel** [-vɛiðɪvjɛ:l] f. Indretning for Laksefangst.

lebba (a) [lɛb:a] vt. (pop.) *(= leppa)* i Forb. *l. sig* (Af., Sch.) = *klæða sig*, klæde sig (paa).

ledda (-u, -ur) [lɛd:a] f. Dybslod.

ledik (-s, pl. ds.) [lɛ:dɪk] n. Bøtte, Mælkebøtte, Mælkekar (Árn.).

leðja (-u) [lɛð·ja] f. Mudder, Dynd.

leðju dæling [lɛð·jodai:liŋk] f. Opmudring. **-haft** [-haf·t] n. Forhindring, dannet af bundløst Pløre. **-haftsfjandi** [-haftsfjan·dɪ] m. forbandet Ælte: *Takið þið prestefnið og berið þið hann út úr leðjuhaftsfjandanum* (EKvOf. 14—15). **-hola** [-ho:la] f. Dyndhul, Dyndkrater: *Einn af hinum stærstu (leirpyttum), sem hafði þrjár sjóðandi leðjuholur* (ÞThLýs. II. 244). **-hver** [-χwɛ:r, -kvɛ:r] m. varm Mudderkilde. **-mikill** [-mɪ:ɡ̊ɪdλ, -mɪ:ɡ̊ɪdλ] a. dyndet, rig paa Dynd. **-tjörn** [-tjör·dv, -tjöd·v] f. Mudderdam.

leður (-urs) [lɛ:ðoϱ] n. **1.** Læder: *úr leðri*, af Læder; *rússneskt l.*, Ruslæder. — **2.** spec. Okse- el. Hesteskind (jfr. *leðurskór): skórnir eru úr leðri*. **-belgur** [-r-bɛl·goϱ] m. Lædersæk. **-blaka** [-blaga, -bla:ka] f. Flagermus. **-hanski** [-ϱ-(h)an·sɡ̊ɪ] m. Læderhandske. **-hlustaður** [-(h)λʏs·daðoϱ] a. med Læder i Øret ɔ: som ikke vil høre el. hører n-t, ikke ænser n-t. **-hlustir** [-(h)λʏs·dɪϱ] fpl. i Talem. *leggja að leðurhlustirnar*, vende det døve Øre til, ikke ænse n-t (jfr. Klp. III. 112). **-hosur** [-(h)o:søϱ] fpl. Læderströmper, Lædergamacher. **-húð** [-(h)u:ð] f. Læderhud. **-kista** [-ɡ̊ɪs·da] f. Læderkiste. **-malur** [-r-ma:løϱ] m. Lædersæk, Vadsæk. **-pansari** [-ϱ-pan·sarɪ] m. Læderpanser. **-pappi** [-pahbɪ] m. (Bogb.) Læderpap. **-pappír** [-pahbiϱ] m. (Bogb.) Læderpapir. **-sekkur** [-sɛhgøϱ] m. Lædersæk. **-skór** [-sgoᵘ:r] m. Lædersko; spec. islandsk Sko af Okse- el. Hesteskind. **-skæði** [-sɡ̊ai:ðɪ] n. afpasset Stykke Okse- el. Hesteskind til islandsk Sko. **-sloppur** [-slohboϱ] m. Skindkofte. **-ætinn** [-r-ai:dɪn, -ai:tɪn] a. graadig efter Læder, læderaadig: (Ordspr.) *af bjórum verða bikkjur leðurætnar*, af Læp vorder Hund læderaadig (P. Laale).

lefði [lɛv·ðɪ, lɛb·ðɪ] 1. og 3. p. sg. imp. conj. af **lafa.**

leg (-s, pl. ds.) [lɛ:q] n. **1.** Beliggenhed, Stilling: *l. steinsins í garðinum*. — **2.** Gravsted: *Hér skal vera leg hans, og skal ekki þurfa haug að verpa yfir hann* (Il. II. 230). — **3.** (anat.) Fosterleje, Livmoder; jfr. *kálfsleg*. — **4.** *leggjast í l.*, gaa i Leje (om Græs) = *leggjast í legur*, se *lega* 7.

lega (-u, -ur) [lɛ:qa] f. **1.** *(það að liggja)* Liggen. — **2.** Beliggenhed: *l. bæjarins var óhentug*. — **3.** Sygeleje: *liggja langa legu*, være længe syg, maatte holde Sengen længe paa Grund af Sygdom. — **4. a.** *(lægi)* Ankerplads, Red. — **b.** pl. *legur*, Baadens el. Skibets Plads, naar man har kastet Anker: *bátinn rak dálítið fyrir vindi og straumi, en stjórinn hjelt honum föstum á legunum*. — **5.** *(l. við brimgarð)* forholdsvis smult Vande mellem Land og Skærgaarden; her holder Baadene stille, medens de venter paa Lejlighed til at slippe ud over Revlerne (Árn., Rang.). — **6.** Fisketur, Liggen for at fiske: *Einn út í lengstu legur fór* (GTh. '06, 33); jfr. *hákarlalegur*. — **7.** (jfr. *leg)* om overmodent Græs: *leggjast í legu(r)*, gaa i Leje: *gras er hér ágætt ... þétt og stórvaxið og liggur í legum* (ÞThFerð. II. 197). — **8.** pl. *legur*, den Del af de to Reb i et *reipi*, som fastgöres til *hagldir* (se *högld)* og som, naar en Stak bindes, ligger under Stakken (Hf.).

legast (a) [lɛ:qast] vrefl.: *e-r l., e-m l.*, en ligger nødtvungen stille paa Grund af Mangel paa Medbor, Uvejr el. andre Hindringer: *biskup ... legaðist við eina á* (blev opholdt af en Aa) (GV. i JÁÞj. I. xx); *Eigi allsjaldan kom það fyrir, að okkur legaðist í tjaldi, vegna stórrigninga eða þoku* (ÞThFerð. I. 9).

legáti (-a, -ar) [lɛ:gaudɪ, lɛ:gautɪ] m. **1.** *(sendimaður páfa)* Legat. — **2.** Kumpan, Fyr: *þetta eru (laglegir) legátar*, det er nogle nydelige Kumpaner (Af., Sl.).

leg bólga [lɛq·boᵘlga] f. Betændelse i Fosterlejet (metritis). **-bolur** [-bo·løϱ] m. (anat.) Moderlegeme (corpus uteri). **-botn** [-bohtv] m. (anat.) Modergrund (fundus uteri).

legða (-u, -ur) [lɛq·ða, lɛg·ða] f. flad, lige Gren (is. af Birk), som ligger langs Jorden (Vf.).

legðu hrís [lɛq·ðohɾi:s, lɛg·ðo-] n. Grene el. Ris af *legður* (se *legða)*, anvendt til Tækning af Huse. **-viður** [-vɪ:ðoϱ] m. Krat eller Buske, som ligger langs Jorden.

leggangur [lɛq·gauŋgoϱ] m. (anat.) Skede (vagina).

legg band [lɛk·bant] n. Strömpebaand; (Talem.) *leysa leggböndin*, flygte. *-**bítur** [-bi·døϱ, -bi·tøϱ] m. Sværd. **-björg** [-björk] f. = **legghlíf. -hlaupinn** [-(h)λöy·bɪn, -(h)λöy·pɪn] a. (bot.) nedløbende (decurrens): *legghlaupin blöð*. **-hlíf** [-(h)λi·v] f., °**-hosa** [-(h)o·sa] f. Gamache.

legging (-ar, -ar) [lɛɡ̊:iŋk] f. **1.** *(kögur)* Bræmme; *(band)* Baand; — pl. *leggingar*, Baandbesætning. — **2.** *(það að ákveða e-ð)* Bestemmelse, Fastsættelse af n-t, jfr. *lögdagslegging*.

leggingarbönd [lɛɡ̊:iŋgarbön·t] npl. Baandbesætning.